Nr. 1 Sibiiu, Sâmbătă 4/17 Ianuariu 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

BIBLIOTECA CENTRALĂ SIBIU

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

La cincizeci de ani.

Sibiiu, 3 Ianuariu v.

Stăm la rěspântie. Stăm și meditäm. Am îngropat un an, și cei de la ziariul acesta am îngropat și o jumătate de veac de la înființarea foii nóstre. In 3 Ianuarie v. 1853 a apărut primul numěr al *„Telegrafului Român“*, salutat cu mare bucurie din tóte părțile, și 3 Ianuarie v. scriem și astăḑi, când punem pe hârtie aceea ce simțim și cugetăm din incidentul acestui eveniment.

Pentrucă e eveniment, mare eveniment, când o fóie trece peste anul cincizecilea de esistență. Eveniment, care între împrejurări mai favorabile avea sě fie altcum serbat, nu așa, cum îl serbăm noi, fără sgomot, fără festivități, întrě cei patru păreți tăcuți ai modestei nóstre redacții.

Stăm la rěspântie. In urma nóstră trecutul cunoscut, în fața nóstră viitoriul necunoscut. Un trecut de 50 de ani, și un viitoriu de . . . . cine póte spune și cine póte ști, că de ce durată va fi? Nu este dat omului sě pótă străbate cu mintea sa tainele viitoriului!

Sě nu ne adâncim deci în scrutarea viitoriului, ci sě esaminăm trecutul, judecându-l după faptele întêmplate în el. Pentru-că nu e numai trecutul nostru, ci e trecutul poporului român, de care strîns legați am fost totdeuna.

Am percurs un drum lung. Drum obositoriu, cu cotituri multe și fórte grunțuros. Dar' l'am făcut, și am ajuns în deal. Și din deal priveliștea e frumósă și mângăietóre. In urma nóstră cărări netede, bine bătucite. Cei-ce vin în urma nóstră pot înainta pe ele cu ușurință. Și cei-ce vin în urma nóstră vor bătucí calea mai departe, — dacă vor fi ómeni, — chiar mai grunțurósă și cu mai multe cotituri sě fie decum a fost a nóstră.

Și vor fi ómeni! Pentru-că în viéța popórelor o jumătate de veac nu e nici atâta, cât e un an în viéța omului singuratic, ale cărui zile numěrate sunt. Și pe când în viéța omului încheiărea unui an însemnéză un pas sigur *spre grópă*, în viéța popórelor o jumătate de veac de frământări și de lupte e un pas sigur *spre viéță*. Popórele nu obosesc în upte, ca omul singuratic, ci oțelite es din ele, cu noue puteri și cu nțat dor de viéță.

Un șir lung de frământări și de lupte a fost viéța poporului român în jumătatea de veac pe care ziariul nostru o are în urma sa. A lucrat și a luptat din tóte puterile pentru a-și asigura o esistență mai bună în tatul din care face parte, a suferit s'a bucurat, când dat i-a fost sě ă și momente de bucurie. Și cu mpreună a lucrat și ziariul nostru, sfătuindu'l și îndrumându'l pe calea bună, suferind cu el și bucurându-se de bucuriile sale. Și tot ce a lucrat, ce a suferit, și de ce s'a bucurat poporul nostru în cursul acestei jumătăți de veac, se află cu fidelitate înregistrat în colónele ziariului nostru din anii dați acum trecutului.

Pentru-că acum trecutului aparțin tóte. Sě le lăsăm deci pe séma trecutului: lupte, suferințe și bucurii. Pe séma trecutului și pe séma *istoriei*, care va vení și va culege în urma nóstră tot ce va afla vrednic de cules, și mănunchiu de flori va lega pe séma celor-ce merite și-au căștigat și vor fi aflați demni sě fie eternisați pe vecinicele ei pagini, ca diriguitori ai sorții poporului nostru.

Suntem la rěspântie. Nu știm cum va fi drumul ce 'l vom face în noua jumătate de veac, de aceea nu trecem nimica cu noi din trecutul lăsat în urma nóstră. Intrăm în ea cu *dorințe* noue și cu *nădejdi* noue. Trebue sě trecem însě cu noi aceea ce *putere ni-a dat*, ca sě putem face drumul pe care l'am făcut.

Luăm deci cu noi, drept călăuză pentru calea necunoscută pe care vom avé sě o străbatem, *credința neclintită, alipirea nepătată și loialitatea cea mai desevîșită față de Domnitoriul nostru și casa sa domnitóre*, de la care avem tot ce astăzi putem numí al nostru.

Luăm și trecem cu noi în noua jumătate de veac *iubirea tradițională față de scumpa noastră patrie*, apărată de atâtea-ori în trecut cu sânge românesc, precum și *supunerea necondiționată față de legile țerii*, aflătóre în vigóre.

Mai trecem cu noi în noua jumătate de veac dorința ferbinte de a vedé întrupată odată *solidaritatea națională*, atât de mult buciumată, și de a vedé lățită în poporul nostru, — pe care l'am servit și-'l vom serví, — aducerea de sacrificii din partea singuraticilor pentru prosperarea întregului, așa cum făceau înaintașii nostri, pentru-că numai atunci va fi ajuns cu siguranță scopul pe care toți îl urmărim, și numai atunci binele și fericirea se va revărsa în plină měsură asupra poporului nostru.

Trecem cu noi, în fine, în noua jumătate de veac *încrederea în vitalitatea poporului român*, care cu succes va învinge și în viitor, ca în trecut, pedecile și greutățile pe cari le va întimpina, știind el fórte bine, că de când a scuturat rugina vremurilor trecute de pe corpul seu național, și din nulitate politică ce era, bună numai sě contribue la gloria altora, a devenit și el factor în stat: nu numai presentul, ci și *viitorul e depus în mânile sale*.

Și acest viitoriu, plăcut și prielnic are sě-i fie, dacă va rěmâné *sub scutul bisericii*, care 'l-a trecut prin atâtea primejdii în trecut, dacă nu va pretinde mai mult decât aceea ce-i compete și ce e al seu, și dacă își va păstra *nemărginita încredere în puterea de sus*, care tóte le întocmește după a sa înțelepciune, și din a cărei voință se întêmplă tot ce se întêmplă, căci ea stăpânește vězutul și nevězutul, ea conduce ómenii și popórele spre ale lor destinuri.

Acéstă putere nevězută o vom ruga noi necontenit și în viitoriu, ca ea sě ocrotéscă biserica nóstră, ferindu-o de sguduiri interne și din afară. Ea sě pórte grijă și de poporul român, îndrumându-l spre bine si înseninându-i zilele, — pentru-ca cei-ce se vor întruní peste altă jumătate de veac, spre a serba jubileul de o sută de ani dela înființarea ziariului acestuia, sě fie mai bogați în positivă mângăere decât noi cei de astăzi, și fericiți și mulțămiți cu posiția pe care poporul român și-o va fi creat pănă atunci în acéstă patrie: sě laude și sě preamărească pe cel-ce li-a dat binele la care au ajuns, aducêndu-și aminte și de cei-ce li-au netezit drumul pentru a ajunge la bine.

Cu dorința acésta ne facem intrarea în noua jumătate de veac, pe care *astăzi* o începe ziariul nostru.

* * *

Din trecutul ziariului nostru.

Primele gazete române.

Poporul român, ținut din adins în întunerec în cursul secolilor, la tóte lucrurile bune a ajuns cu mult mai târziu de cât celelalte popóre. Astfel și la *gazete*. De-și încă pe la începutul secolului XVII se inventase și luase avênt acésta formă de comunicare de idei, întêmplări, noutăți și descoperiri, — Românii nici pe la finea secolului XVIII nu aveau încă gazetă tipărită în limba lor.

Adevěrat, că pe la anul 1795 s'a format o societate în Transilvania în scopul editării unei foi românești, dar' încercarea a rěmas neisbutită, și ómenii au rěmas numai cu *dorința*.

Gazeta acésta era proiectată sě apară în fie-care sěptěmână odată, în format de două cóle, aducênd pe rînd articoli din științele teologice, filosofice, matematice, istorice, etc., comunicând cetitorilor, firește, și noutăți și evenimente politice din lumea de atunci.

Societatea adresase deja apel către publicul român, cerêndu-i sprijinul și învitându-l sě facă abonamente cu 15 florini pe an; dar' timpurile erau atât de critice și împrejurările atât de jingașe pe atunci, în cât nici apelul acesta, tipărit cu concesiune mai înaltă, n'a putut fi împărțit printrě Români.

Fóia n'a apărut, și din încercarea neisbutită numai atâta urmă ni-a rěmas, că sufletul acestei întreprinderi literare a fost *Ioan Molnar* din Sadu, doctor (medic) de ochi, care a scris mai multe cărți de folos pentru poporul român, pe atunci atât de înapoiat.

La anul 1825, când intrasem bine în secolul XIX, s'a făcut apoi a doua încercare de a edita o gazetă românéscă.

Un Român zelos, care trăia în Lipsca, a tipărit acolo un numěr de probă din **„Fama Lipschei“** și l'a împărțit publicului cetitoriu român, învitându-l sě facă abonamente.

Se vede însě, că ori fóia n'a corěspuns gustului și așteptărilor Românilor, ori acestia nu înțelegeau încă scopul și însemnătatea unei gazete naționale, căci gazeta după puține zile de viéță a trebuit sě-și sisteze apariția.

Se póte însě, că motivul scurtei vieți a *„Famei Lipschei“* a fost și acela, că era editată departe de lumea românéscă, și astfel, date fiind greutățile de comunicație de pe atunci, Românii o primiau cu mari întârzieri.

Pe lângă acceptabilitatea acestui motiv pledéză faptul, că la scurt timp după acésta, la anul 1828, apar de-odată două gazete românești în țěrile de preste Carpați, Muntenia și Moldova, anume: **„Curierul Românesc“** în București, și **„Albina Românéscă“** în Iași, ambele ziare politice, comerciale și literare, și de o durată destul de lungă.

La noi, prima fóie românéscă a fost **„Fóia Duminecii“**, editată în Brașov, cu cuprins corěspunḑětoriu trebuințelor poporului român.

Locul acestei foi l'a luat mai târziu **„Gazeta Transilvaniei“**, în viéță și astăzi, cu fiica ei **„Fóie pentru minte, inimă și literatură“**, ear' și mai târziu a început a fi publicată și la Blaj o fóie, sub titlul **„Organul luminării“**, cu tendențe de a cultiva limba românéscă.

Rînd pe rînd au început apoi a mai apăré și altele, atât la noi, cât și în țěrile române de preste Carpați, unele cu viéță mai lungă, altele numai pentru a apune cât mai curênd după naștere. In Cernăuți încă a fost scósă la lumină în anul 1849 o fóie întitulată **„Bucovina“**, care era tipărită în limba română și germană, și a făcut bune servicii neamului românesc.

Vědênd și înțelegênd cel-ce viéță a dat ziariului nostru, *Andreiu baron de Șaguna*, cât de mare folos aduce o gazetă bine redactată, pentru-că rěspândește în popor idei nobile și frumóse, cunoștințe de tot soiul, și 'l face sě'și cunóscă interesele proprii, pregătindu-l apoi și pentru luptele ce va avé sě le pórte întru respectarea lor: în nemărginita sa îngrijire pentru îmbunătățirea sorții poporului a aflat de necesară editarea unui organ de publicitate aici în Sibiiu, editarea ziariului nostru. Ideia salutată fiind cu însuflețire din tóte părțile, realisarea ei nici n'a întârziat mult, *ci cu începerea anului 1853 a fost prefăcută în faptă.* Ideia acésta a avut'o *Șaguna* încă la anul 1850, când a cumpěrat tipografia archidiecesană, în care se tipărește, de la înființare până astăzi, ziariul nostru.

Scopul urmărit.

Pentru-ca sě ajungi la un bine durabil și perfect, trebue sě *lupți* pentru a'l ajunge, și trebue sě faci un drum lung și obositoriu. Popórele fac acest drum conform îndrumărilor primite de la cei înțelepți și luminați dintrě fiii lor Acestia fac *începutul* înaintării spre bine, ei pun fundamentul binelui dorit, pe care și dacă nu'l ajung ei, urmașii negreșit trebue sě'l ajungă. Il ajung însě numai dacă rěmân pe calea ce li-s'a arătat și nu deviéză de la ea.

Multe începuturi de acestea a făcut marele nostru *Șaguna,* și pěcat strigětoriu la ceriu am comite dacă n'am merge mai departe pe căile ce el ni-le-a precisat, pentru-ca sě ajungem cu siguranță la binele dorit.

225.

Biblioteca Judeteana ASTRA
225P

Un bun dintrĕ cele mai preţióse pentru popórele dornice de viéţă este astăzi *cultura,* luminarea minţii. Pentru-că astăzi tăria popórelor nu mai reşede în numĕrul şi puterea braţelor, ci în forţele intelectuale. Nu cu pumnul, ci cu mintea se bat astăzi popórele!

Pentru-ca un popor sĕ pótă ajunge la bine pe terenul cultural, nu e destul sĕ se indice *calea,* ci factorii de cari dispune poporul trebue sĕ între *toţi* în acţiune pentru a îndrepta de fapt poporul pe calea ce duce la bine.

Natural, că la poporul nostru singurii factori asupra cărora póte sĕ cadă acéstă sarcină sunt *preoţii* şi *învĕţătorii,* sfătuitorii şi conducĕtorii naturali ai poporului român, cari îi cunosc tóte durerile, tóte însuşirile şi inclinaţiunile, bune şi rele.

Când s'a gândit deci *Şaguna* la înfiinţarea acestui ziariu, s'a gândit întâiu de tóte la scumpul seu popor român, apoi la luminătorii acestuia, la *preoţi* şi *învĕţători,* pe séma cărora a înfiinţat ziariul, în scopul, ca centrul archidiecesei sĕ ţină strînsă legătură cu ei prin acest organ de publicitate, şi ca tóte învĕţăturile pe cari ei le vor puté scóte din colónele sale, *sĕ le dee mai departe poporului de rĕnd,* şi se pună astfel basele culturei în sînul poporului, ţinut atât amar de vreme în întunerec.

Pentru luminarea poporului, prin *preoţi* şi *învĕţători,* a fost înfiinţat deci acest ziariu. Pentru îndreptarea poporului pe calea care duce la bine! Căci ce-i folosesc poporului tóte legile bune şi frumóse, tóte instituţiunile laudabile de stat, dacă nimeni nu i-le comunică, nu i-le esplică şi nu-l face atent asupra favorurilor ce le póte scóte din ele? Ce-i folosesc poporului *drepturile* cetăţeneşti, pe cari le are în stat constituţional, dacă nimeni nu-i spune şi nu-l instruiază *cum* are sĕ se folosécă de ele??

Şi fiind-că dintru început ziariul nostru în scopul acesta a fost înfiinţat, în scopul de a puté fi comunicată cultura naţională poporului nostru de rĕnd prin *preoţii* şi *învĕţătorii sei,* — acestora le incumbă datorinţa de a sta toţi grupaţi în jurul acestei foi, acordându-i tot sprijinul posibil, pentru-ca cu puteri unite, cei de astăzi şi cei de mâne, sĕ pótă continua opera antecesorilor: îndrumarea poporului român din patria acésta pe calea care duce la bine şi fericire, pe calea indicată nouĕ de nemuritoriul *Şaguna.*

Cei-ce stau aprópe de popor şi au influinţă nemijlocită asupra poporului, lucréză deci conform intenţiunilor nobile ale lui *Şaguna* când caută sĕ stee aprópe şi de ziariul nostru, pentru-ca sĕ pótă face pe mijlocitorii şi propagatorii ideilor cuprinse în colónele sale, spre înflorirea neamului şi spre ajungerea la bine şi fericire a poporului nostru.

Étă de ce deci vrednicii următori ai lui *Şaguna* în scaunul archieresc, n'au întrelăsat la nici o ocasiune a atrage atenţiunea preoţilor şi învĕţătorilor asupra acestei datorinţe a lor, — datorinţa de a fi respânditori ai culturei naţionale printrĕ diferitele pături de popor. Şi dacă lucrul acesta laudabil toţi l'ar împliní cu conştienţiositate, întemeietoriul ziariului nostru, marele *Şaguna,* satisfacţie şi mulţămire nespusă ar simţí, acolo unde se află acum, în sînul drepţilor, pentru-că ar vedé că preoţii şi învĕţătorii nostri vrednici sunt de îngrijirea pe care *El* li-a dat-o, câtă vreme se afla în viéţă.

Programul.

N'am găsit urme scrise despre *planul* ce şi-l-a făcut Andreiu baron de *Şaguna,* cu privire la editarea ziariului nostru; dar' sunt convins că şi în chestia acésta, ca în tóte chestiile de interes public, Şaguna a procedat după un anumit plan pe care şi-l-a stabilit şi precisat bine înainte, şi pe care l'a trecut şi pe hârtie. Cum însĕ prin actele şi prin scrisorile rĕmase în urma marelui întemeetoriu al ziariului nostru multe mâni au umblat, chiămate şi nechiămate, se póte că ceea ce am căutat şi n'am aflat, s'a perdut, ori apoi e bine păstrat, în bune mâni. Tot ce am putut găsí este avisul, că ziariul va apăré negreşit cu începerea anului 1853, cu *programul* stabilit astfel.

„Plini de bucurie ne grăbim a face cunoscut, că gazeta nóstră va eşí la lumină cu începutul lunei lui Ianuarie 1853, sub numire de *„Telegraful Roman"*. Tendenţa acestei gazete va fi: *a împărtăşí poporului român din politică, industrie, comerciu şi literatură, idei şi cunoştinţe practice, potrivite cu timpul, şi amĕsurate trebuinţelor lui,* a 'l învĕţa sĕ-şi cunóscă posiţiunea şi *drepturile ce 'i sunt asigurate în stat,* a 'l lumina asupra intereselor, cari taie în viéţa privată şi publică a lui, *a-i mişca activitatea puterilor fisice şi morale,* a da direcţiune spiritului lui cătră tot ce contribue la înaintarea şi desvoltarea sa, şi a-l convinge, că numai prin îmbunătăţirea stării sale materiale şi morale póte ajunge la cultură şi fericire.

Acéstă tendenţă, pe care *„Telegraful Roman"* nu o va perde nici-odată din vedere, va sta în cea mai strînsă legătură şi armonie cu principiile cele nestrămutate ale monarchiei, cu aşezĕmintele ei fundamentale cu paza cea sfântă a dreptului din lăuntru şi din afară, cu ţinerea cea strînsă a ordinei, cu respectul religiosităţii si al moralităţii şi cu temeiul liberei desvoltări, de care se bucură tóte popórele din stat. Intrĕ marginile acestor momente mari şi însemnătóre, pe cari sĕ razimă siguranţa şi tăria monarchiei, şi fericirea publică şi privată a popórelor, cari se află sub scutul legilor ei, *„Telegraful Roman"* se va mişca liber în drumul ce şi-a însemnat spre a ajunge la scopul ce şi-l'a propus, — *de a învĕţa si a folosí pe poporul român"*.

Cu acest program a fost adus la viéţă ziariul nostru, şi programul acesta îl profeséză el şi astăzi. *A învĕţa poporul şi a fi de folos poporului,* dându-i învĕţături potrivite cu timpul şi amĕsurat trebuinţelor sale, şi respectând aşezĕmintele fundamentale ale statului!

Tendenţa n'a fost perdută deci nici-odată din vedere, — în tocmai cum se spune în program.

Primii redactori.

Primul redactor al ziariului nostru a fost **Aron Florian,** om cu multă învĕţătură şi cu vaste cunoştinţe. Şaguna îl adusese a casă din Ţéra-românéscă, pentru a-l pune în fruntea foii. N'a stat însĕ mult în redacţia *„Telegrafului Român"*, pentru-că numai primii opt numeri ai ziariului au apărut sub conştienţiósa sa conducere, de la care s'a retras apoi în urma numirii sale din partea ministrului de justiţie de *„conredactor la buletinul legilor imperiului din Viena"*.

A publicat în acesti opt numeri interesanţi articoli despre *„telegraf"* despre *„gazetă"*, apoi despre *„agricultură"*, şi un frumos tractat despre *„Ce s'a scris şi tipărit până acuma pentru poporul român, şi cum s'a scris şi s'a tipărit?"* Ca probă de stil, dăm din acest din urmă articol pasagele acestea:

„Unul din mijlócele cele mai potrivite, care înlesneşte, uşuréză şi grăbeşte cultura unui popor, este fără îndoială învăţĕtura lui prin scrieri şi prin tipariu. Nu e popor, în lumea veche sau în cea nouă, care sĕ se fi putut ridica la o stare înaltă de cultură, fără a fi cunoscut în vechime întrebuinţarea scrierii, şi în timpuri mai dincóci şi a tipariului. Aceste măestríi cereşti au pironit spiritul omenesc şi tóte productele lui, şi aflările, ideile şi cunoştinţele, stringĕndu-le în literatură, le-a făcut proprietate sigură a omenimei"...

Trecĕnd apoi la adevĕrata temă, scriitoriul spune următórele adevĕruri, cari la mulţi dintrĕ cei-ce astăzi pórtă condeiul încă se potrivesc de minune:

„Au fost şi sunt fórte mulţi scriitori români, învĕţaţi şi eruditi, dar' fórte puţini au scris şi scriu bine. Zicerile şi espresiunile ce le întrebuinţéză sunt româneşti; însĕ sintaxa, construcţiunea şi stilul *sunt cu totul străine.* Acesti scriitori n'au fost norociţi de a studia limba română din gramatica ei, din cărţile cele bune ce s'au scris întrînsa. Neavĕnd Românii şcóle înalte, ei au învĕţat ştiinţele în limbi străine, cum am zice: în limba latină, germană sau magiară. Limbile acestea pot sĕ fie avute înziceri şi espresiuni; dar' sintaxa lor este întórsă, construcţiunea e periodică şi stilul nu e nici de cum natural. Nimica nu e mai uşor, de cât ca scriitorii aceia, cari n'au studiat limba română, sĕ fie traşi de esemplul limbilor pe cari le-au învĕţat, şi când scriu româneşte, se întrebuinţeze stilul latin, german sau magiar... Dar' limba română n'are nici o afinitate cu limba germană sau magiară, şi acela care, când scrie româneşte, imitéză stilul acelor limbi, *strică limba românéscă!"* ...

După retragerea lui *Aron Florian,* sarcina de redactor responsabil al ziariului acestuia a căḑut asupra învĕţatului fiu al Banatului Dr. **Paul Vasici,** medic şi scriitoriu cu bună reputaţiune.

Dr. *Paul Vasici* a condus fóia până la 28 April 1856, când a anunţat în numĕrul 33 al *„Telegrafului Român"*, că postul pe care 'l ocupă ca *inspector de şcóle* e încopciat cu multe călĕtorii, cari îi fac imposibilă purtarea mai departe a sarcinei de redactor al foii, prin urmare o depune, mulţămind publicului pentru încrederea şi bunăvoinţa arĕtată în decursul celor trei ani, cât a stat în fruntea foii. Declară însĕ, că se retrage numai de la conducere, de la redactare, nu însĕ şi de la *colaborare,* pentru-că 'şi va ţiné de onóre *„sĕ conlucre şi mai departe la acest solid jurnal"*.

Câtă vreme a condus fóia, Dr. *Vasici* a tratat în colónele ei multe teme folositóre din domeniul ştiinţei, cu competenta pe care o avea, căci era om de ştiinţă, o împrejurare, care a făcut, ca mai târziu Academia Română din Bucureşti, apreciind activitatea sa literară, sĕ-'l alégă membru ordinar al acestei înalte corporaţiuni culturale-literare a poporului român de pretutindenea. A întrodus şi *„Filetonul"* în corpul foii, în care cetitorii primeau lectură uşóră şi plăcută, şi se ocupa în mod sistematic şí cu politica, parte espunĕndu-şi părerile proprii, parte reproducĕnd şi comentând părerile ziarelor mari europene, asupra chestiilor politice aflătóre la ordinea zilei.

Tema sa de predilecţiune era însĕ *educaţia,* pentru-că de-şi medic de profesiune, era, cum se zice, a casă şí pe terenul acesta, din care motiv a şi fost numit inspector de şcóle pentru şcólele naţionale gr. ort. române din Ardeal.

Ca probă de stil de pe vremea aceea, reproducem din articolul *„Situaţia de azi"*, apărut în Nrul 42 din anul 1854, următórele părţi:

„Timpul în care trăim noi azi în Europa sémănă cu năduful ce domneşte vara la apropierea unei vremi grele. Auḑim tunetul din depărtare şi din când în când vedem schinteind şi fulgerul crucişat. Nori groşi se adună din tóte părţile, şi din mersul lor se cunóşte invederat, că de descărcat se vor descărca ei undeva, însĕ aduce-vor binecuvĕntare şi dar ceresc, ori grindină, furtună şi descărcare de trăsnet, acésta nu este în stare nimenea a o spune. Destul că viitoriul este confus şi turbure, şi tóte semnele presupun, că şirul evenimentelor celor mult cumpenitóre va fi lung, va ţiné îndelungat. Până acum a şi început a se lăţí ca un fulger părerea, mai ales întrĕ cei-ce prevĕd lucrul, cum-că anul acesta va fi numai începutul dramei ce cércă a se desfăşura; în acesta se vor face numai pregătiri pentru anii viitori, în cari va avé a se decide causa rĕsăritĕnă pentru timp mai îndelungat"....

Dr. *Petru Vasici* a decedat în Timişóră, unde şi-a petrecut zilele din urmă ale vieţii.

Redactori interimali.

Era greu sĕ se găsécă în acele zile şi de altcum lipsite de ómeni cu vocaţiune pentru cariera gazetărécă, omul care sĕ pótă înlocuí pe *Aron Florian* şi pe Dr. *Paul Vasici,* primii redactori ai ziariului nostru.

Dar' cum fără redactor *„Telegraful Român"* nu putea rĕmâné, alegerea a căzut pe tinĕrul **Ioan Bădilă,** care a primit conducerea foii în mod interimal, anunţându-şi întrarea în redacţia foii prin următórele şire, publicate în numĕrul 34 din 1856 al *„Telegrafului Român"*, în primul numĕr apărut sub signatura sa:

„După ce împrejurările şi starea lucrurilor de faţă aduseră o schimbare în redacţia acestui jurnal, şi după ce acea sarcină, pe cât de grea, pe atât de ponderósă, deveni asupră'mi, — mĕ simt îndatorat a aduce la cunoştinţa onoratului public cetitoriu, că prin acésta împrejurare *fóia nóstră nu va suferí nici o schimbare în privinţa formei şi a cuprinsului,* precum nici în privinţa *scopului* ei. Ca jurnal politic, industrial şi literar, şi ca *organ al poporului nostru,* *„Telegraful Român"* va rĕmâné şi pe viitoriu, ca şi până acuma, credincios misiei sale, şi adecă: avĕnd totdeuna înaintea ochilor interesele statului, se va strădui a îndestulí pe publicul cetitoriu, împărtăşind ştirile cele mai noue şi mai próspete, despre cele mai interesante întĕmplări ce vin înainte în viéţa de tóte zilele, în deosebitele părţi ale lumii, şi întră feliuritele popóre, precum şi învĕţăturile şi poveţele ce le va vedé a fi mai potrivite cu starea şi împrejurările în cari se află poporul nostru, şi mai corĕspunḑĕtóre scopului ce şi-l'a propus de la început, care este: descoperirea mijlócelor pentru înflorirea binelui bisericesc, pentru înaintarea şi prosperarea intereselor şcolare şi industriale, cu un cuvĕnt: pentru îmbunătăţirea stării materiale şi morale a poporului nostru. Jurnalul nu-şi va lua refugiul la lumea înalt sburătórelor fantasíi, nu se va opintí cu zugrăvirea munţilor de aur, nu va cutriera lexicónele limbilor străine spre a culege cuvinte pentru înfrumseţarea esprimării ideilor şi a cugetelor, sau pentru descrierea lucrurilor şi a întêmplărilor de tóte zilele. De-şi îi este prea bine cunoscut, că tóte acestea află mai lesne loc în inimile unora, cărora le place prea mult a-şi petrece în lumea închipuirilor, a sbura pe aripile vînturilor, spre a-şi desfăta ochii privind munţii de aur, cari se zugrăvesc din partea unora cu astfel de colori vii şi strălucitóre, în cât se par a fi dinaintea ochilor: jurnalul nostru nu va păşi nici-odată peste hotarele ce şi-le-a pus de a fi *organ pentru învĕţătura poporului nostru,* după starea în care se află el. Pe cât îi va fi cu putinţă, redactorul se va mărgini pe lângă cuvintele ce le află în gura poporului, păzind cu cea mai mare scumpătate curăţenia limbii, pe lângă împărtăşirea lucrurilor practice, a căror realisare e fieşte-căruia cu putinţă. Va întrebuinţa ziceri clare şi lesne de înţeles, ştiind aceea, că mai mult folosesc cinci cuvinte grăite în limba cunoscută şi lesne de înţeles, de cât zece mii în limbă străină."

Acest program al noului redactor servéscă totodată drept probă de stilul folosit în scurta sa activitate, pe care şi-a intrerupt'o cu finea anului 1857, luându-şi rĕmas bun de la public prin următórele sire:

„Subscrisul mulţămind onoratului public cetitoriu pentru încrederea ce i-a arătat până acuma, face cunoscut, că numele lui în viitoriu nu va mai figura ca redactor al acestui jurnal. Sibiiu, 11 Decembre 1857. *Ioan Bădilă.*

Locul i-l'a luat imediat **Visarion Roman,** pedagog cu bun nume pe acele vremuri, mai târziu fruntaş naţional şi director esecutiv al institutului de credit şi economíi din Sibiiu *„Albina"*, — însĕ şi el numai în mod provisoriu.

Schimbarea acésta întêmplată în redacţia *„Telegrafului Roman"*, editura fóiei a adus'o la cunoştinţa publicului cetitoriu român prin următórele şire:

> „Editura „*Telegrafului Roman*", credincióśă îndatoririlor sale cătră public, încă de la începutul eşirii acestei foi a fost totdeuna nevoită a-şi întrebuinţa tóte mijlócele ce le are la disposiţie, spre a face destul promisiei sale de la început, precum şi spre a mulţămí, *după putinţă*, aşteptarea şi dorinţa publicului cetitoriu. Ea dreptaceea, de câte-ori împrejurările aduseră cu sine câte o schimbare în redacţie, a îngrijit totdeuna pentru regulata şi neîntrerupta urmare a fóiei de aşa om, sub a cărui redigere mai departe fóia acésta sě nu pată scădere, *dară nici sě se abată de la scopul ei hotărît la început.* După cum s'a anunţat în numěrul trecut, împrejurările aduseră cu sine, ca şi acuma sě între o schimbare în redacţia nóstră, în urma căreia editura acestei foi face cunoscut onor. public, că „*Telegraful Roman*" începênd de azi, pe viitoriu se va rediga de nou denumitul seu redactor, dl *V. Romanu*, sub a cărui lucrare se póte avé speranţă, că acest jurnal va corěspunde şi d'aci 'ncolo dorinţelor comune. Dară pentru aceea tendinţa şi tonul „*Telegrafului*" nu vor pătimí schimbare, ele remân şi pe viitoriu acelea, ce se arětară până acum în atâtea rînduri, şi de cari s'a ţinut jurnalul nostru totdeuna. El adecă şi pe viitoriu va avé de devisă: *progresul*, şi ca un asemenea jurnal va învěţa, pe cât póte, pe poporul român despre starea lumii, a patriei, şi despre interesele sale, se va silí a înainta binele public şi cu el fericirea poporului român, ce ne este aşa de scumpă la toţi."

Ca probă de stil de pe vremea când *Visarion Roman* lucra la fóia acésta, dăm următórele părţi din articolul „*Chemarea şi cultura femeii*", scris de V. Romanu:

> — „Femeia trebuie, ca tovărăşiţă, ca soţie a bărbatului, şi ca membră al unui cerc de familie sě cunóscă din cele ce se întêmplă în lume şi din cele ce ocupă şi intereséză pe bărbat cel puţin atâta, cât sě aibă o înţelegere, şi cointeres la ele... Emanciparea femeilor, cea singur adevěrată şi singur înţeléptă se cuprinde într'aceea, ca ele sě se sîrguiască a-şi căştiga, în locul unei culturi, care adeseori e numai pe din afară, o asemenea cultura adevěrată internă; în locul unei dresuri góle a memoriei şi a minţii, o cultură adevěrată a sufletului şi a inimei; se cuprinde mai departe într'aceea, ca ele sě-şi însuşiască o minte deştéptă pentru natura ce ne împresóră, pentru frumseţile ei, precum şi pentru seriósele ei scopuri; sě-şi însuşiască o înţelegere a sîrguinţelor omenimei, precum şi un interes adânc şi din inimă; ce produce apoi acéstă înţelegere, o cunoştinţă a propăşirilor culturii, cu un cuvênt: sě 'şi însuşiască o minte deştéptă, precum pentru viéţă, aşa şi pentru fantomele ce aşa des se schimbă, precum pentru seriositatea vieţii, aşa şi pentru părţile veselitóre ale ei..."

N'a stat mult nici *Visarion Roman* în redacţia „*Telegrafului Roman*". Cu ziua de 12 Iunie 1858 s'a retras, din motive sanitare, urmându-i ca succesor **Ioan Raţiu**, paroch în Alba-Iulia.

Redactor: Ioan Raţiu.

Intrarea lui *Ioan Raţiu* în redacţia „*Telegrafului Roman*", editura foii a adus-o la cunoştinţă publică prin următórele măgulitóre şire publicate în numěrul 25, anul 1858, al ziariului acestuia:

> „Editura „*Telegrafului Roman*" aduce la cunoştinţa obştéscă, că dl paroch din Bălgrad *Ioan Raţiu* este acel bărbat, care s'a ales de redactor al „*Telegrafului Roman*". Editura acestui organ îşi linguşeşte îndestulirea publicului cu acéstă alegere de redactor, care nu s'a făcut din vre-o părtinire, ci numai şi numai din privinţa însuşirilor, cari deosebesc pe acest bărbat mai pe sus de cât pe ceilalţi recurenţi pentru postul redactorului al „*Telegrafului Roman*". (Postul a fost ocupat în urma unui concurs. Red.).
>
> Cetitorii organului nostru vor şti şi singuri, în ce timpuri grele trăim, şi câte feliuri de rane şi trebuinţe avem, cari aştéptă o conlucrare sănětósă şí din partea jurnalistică pentru tămăduirea şi deplinirea lor.
>
> Redacţia unui jurnal se póte încrede astăzi unui bărbat, care după sistema statornicită pentru şcoli a sěvêrşit ştudiile filosofice şi juridice, care în viéţa practică a arătat o purtare solidă şi neintinată, care a fost activ în chiămarea sa şi părtinitoriu binelui obştesc, strădalnic în jurnalistică şi patriot bun. Editura subscrisă a aflat tóte aceste însuşiri în dl paroch *Ioan Raţiu*, de aceea l-a şi ales redactor al organului seu. Acésta făcênd cunoscut, facem încă descoperire, că editura acestui jurnal pofteşte noului seu redactor acel duh şi tact jurnalistic, care l-au avut şi cei de până acum redactori ai „*Telegrafului Roman*", căci ei n'au avut nici o nevoe sau neplăcere, sau înfruntări de la cineva pentru politica lor, ba încă au cutezat a respinge ori-ce atac, ce venea din ori-ce parte asupră-le sau asupra politicei lor".

Cum se vede, mari speranţe erau legate de noul redactor al „*Telegrafului Roman*", speranţe cari realisate au fost pentru-că sub *Ioan Raţiu*, — mai târziu protopresbiter al Haţegului, — ziarul a luat un frumos avênt.

Noul redactor a aflat de bine sě-şi espună în primul numěr apărut sub îngrijirea sa (26 din 1858) profesia de credinţă politică, făcênd mărturisire şi promisiune, că ţinuta foii va rěmâné cea din trecut, şi că fóia:

> „amăsurat legilor presei va publica tot ce va afla de folositoriu în interesul înaltei ocârmuiri şi nu va perde nici-când din vedere, că „*Telegraful Roman*" e un jurnal naţional, politic, industrial şi literar. Va publica şi în viitoriu tot ce va afla demn, trebuincios şi folositoriu întru înaintarea binelui comun, naţional şi patriotic; care, de-şi a-şi apăra interesele sale între marginile cuviinţei, îşi va ţiné de sântă datorie, aceea ce este devisa fie-cărui organ public, într'aceea „*Telegraful Roman*" va încunjura totdeauna şi se va ferí de tot ce ar aduce după sine o polemiă sécă şi neplăcută"...
>
> „Subscrisul am fost şi voiu rěmâné de acea opiniune, că noi numai aşa vom puté ajunge o cale mai bună, numai aşa vom puté aştepta un viitoriu mai zimbitoriu, dacă lucrând din resputeri, vom căuta întru tóte pacea, care este unicul asil al fericirii neamului omenesc. Spre acest centru atâta de sigur îşi va îndrepta jurnalul acesta şi în viitoriu compasul seu, sperând pe cărarea acésta a puté naviga fără primejdii chiar şi în mijlocul celor mai spumóse valuri"...

Bune şi frumóse zile a avut „*Telegraful Roman*" pe vremea când a fost condus de *Ioan Raţiu*, pentru-că după îngroparea sistemului absolutistic de guvernare se iviseră zorile unei vieţi publice, mai priinciósă şi pentru poporul român din patria acésta.

In deosebi anul 1861 a fost fórte sgomotos si plin de acţiune politică, şi tóte mişcările întêmplate în decursul lui, ziariul nostru le-a înregistrat cu minuţiositate.

Aşa conferenţa naţională, ţinută în Sibiiu la începutul anului, conferenţa regnicolară, ţinută nu mult în urmă în Alba-Iulia, congregaţiunile ţinute în diferite comitate, în cari representanţii români luptau cu rară energie pentru respectarea limbii nóstre naţionale, urzirea şi inaugurarea „*Asociaţiunii*", şi activitatea dietei din Pesta, în care cei unsprezece deputaţi naţionali au dus frumósă luptă parlamentară, — tóte acestea au fost descrise în mod amănunţit în ziariul nostru.

Rapórtele din Pesta tiněrul jurist *Partenie Cosma* le scria pe séma ziariului „*Telegraful Roman*", — astăzi venerabilul director al „*Albinei*", — care începênd de la anul 1857 e până astăzi colaboratorul nostru. Ear' în luptele din comitate însuşi redactorul ziariului nostru, *Ioan Raţiu*, a luat parte fórte activă, ca membru al congregaţiei comitatului Hunedóra, în care multe vorbiri frumóse şi naţionale a rostit.

De-şi numit de mult protopresbiter al tractului Haţeg, *Ioan Raţiu* a rěmas redactor al „*Telegrafului Roman*" până la 29 Novembre 1862, când a apărut ultimul numěr (95) provědut cu signatura sa.

Cu începere de la anul 1861 „*Telegraful Roman*" apărea tipărit *în parte* şi cu litere latine; ear' editura luase din vreme disposiţiunea, ca de la 1 Ianuarie 1863 sě fie *întreg* tipărit numai cu litere latine.

Pe vremea când „*Telegraful*" era redactat de *Ioan Raţiu* au început sě colaboreze la el şi venerabilii bětrâni de astăzi, academicianii *Ioan cavaler de Puşcariu* P. S. Sa *Nicolae Popea*, Dr. *At. M Marienescu* şi alţii, din condeiul cărora preţióse lucrări au fost publicate în colónele ziariului.

Redactor: Zacharia Boiu.

După retragerea lui *Ioan Raţiu*, care şi-a ocupat postul de protopresbiter al tractului Haţeg, redactarea ziariului „*Telegraful Roman*" a fost încredinţată venerabilului asesor consistorial în pensiune, **Zacharia Boiu**, pe atunci profesor la institutul teologic-pedagogic archidiecesan.

Intrarea sa în redacţia fóiei noul redactor a adus'o la cunoştinţa publicului cetitoriu prin următoriul comunicat, publicat în numěrul 96 (anul 1862) al „*Telegrafului Roman*", cu datul de 1 Decembre 1862:

> „Poftit din partea on. Editure a „*Telegrafului Roman*" la redigerea acestei foi, şi pětruns de adevěrul, că timpuri şi împrejurări straordinare adesea pretind de la noi şi jertfe straordinare, mi-am ţinut de datorinţă a da ascultare acestei chiămări onorifice. Şi aşa am onóre a mě presenta onoratului public cetitoriu, şi până la întărirea de la înalt. locuri, ca redactor substitut al „*Telegrafului Roman*". Cu cât cumpănesc mai mult mărimea şi mulţimea datorinţelor unei Redacţiuni, cu atâta mai mult mě conving despre greutatea sarcinei ce o iau asupra-mi cu acest pas; şi dacă cu tóte acestea nu mě spariu de ostenelele ce am sě întimpin, causa e de o parte, că primesc redacţiunea din demnele mâni ale unui predecesor precum e D. *Ioan Raţiu*, de alta confidenţa cea tare ce o pun în ajutoriul numěroşilor amici personali, dar' mai mult încă amici ai acestui ziariu.
>
> „*T. R.*" şi de ací nainte va conlucra, ca în ceilalţi zece ani ai esistenţei sale, din tóte puterile de cari dispune, la gigantele edificiu *al luminării şi prosperării, materiale şi spirituale, a poporului român*. El va predica, ca şi pân' acum, credinţa neclătită cătră P. I. Casa domnitóre, respect cătră legile şi instituţiunile patriei, precum şi cătră organele aceloraşi, *concordia întrě diferitele naţionalităţi şi confesiuni*, ce provedinţa le-a aşezat în patria nóstră. Va înainta după putinţă tóte adevěratele interese ale naţiunei române şi le va apăra cu tóte armele ce i-le concede legea şi dreptatea. Tabloul referinţelor politice ale lumii se va nevoí a 'l desemna cu colori cât se póte de credinciose, ţinênd întrě esageraţiuni unilaterale calea mijlocie; dar' în valul lucrărilor celor mari ale naţiunilor europene nu va uita cu deosebire de patria şi de *naţiunea sa*, ci va sacrifica tuturor referinţelor ei speciala sa îngrijire şi atenţiune. Cu deosebire nu va uita, că garanţa unui viitoriu mai bun, pe cât la acesta pot confăptuí mâni şi minţi omeneşti, este propagarea luminei ştiinţelor, este cultura. De aceea şcólele şi învěţământul întrě Români va fi object al celei mai căldurose a lui părtiniri. — Eată în câteva trăsuri programa, ce şi-a prefipt'o de la început şi căreia va rěmâné credincios şi de aci nainte „*Telegraful Roman*". Dumnezeu sě ne ajute".

Condeiu bun şi stil frumos inflorilat avea redactorul *Zacharia Boiu*, şi frumóse evenimente au fost inregistrate şi sub el în colónele ziariului nostru. Astfel decurgerea congresului naţional român, ţinut în Dumineca Tomii anul 1863 în Sibiiu, a fost dată publicului cetitoriu român în modul cel mai amănunţit, *după note stenografice.* Apoi deschiderea şi decurgerea dietei transilvane din anii 1863/64, ţinută în Sibiiu, a dat material atât de vast pe séma „*Telegrafului Roman*", în cât a trebuit sě fie scos de trei-ori pe sěptěmână, mai primind câte odată şi suplimente.

In ajunul dietei transilvane şi sub decurgerea ei, ţinuta foii nóstre a fost bărbătéscă şi energică, nu în sus, pentru-că nu era trebuinţă, ci în jos, faţă de representanţii poporului român, pe cari „*Telegr. Roman*" voia sě 'i aducă la o solidaritate esemplară, ştiind fórte bine, că numai aşa se póte căştiga pe séma poporului român aceea ce poporul cere, aştéptă, şi ce 'i compete.

Eată ce scria „*Telegraful Roman*" în ajunul deschiderii dietei transilvane, în numěrul de la 2 Iunie 1863:

> — „Mărturisim, că Regimul a făcut tóte, câte naţiunile ardelene au putut aştepta de la el, pe drept. Acum este problema deputaţilor, ca şi ei sě facă tóte acelea, câte alegětorii lor şi regimul aştéptă pe drept de la ei. Ne luăm voe a pune acésta întrebare şi a rěspunde le ea: *Ce aştéptă naţiunea română de la representanţii ei dietali?* Fără îndoială aştéptă naţiunea nóstră de la deputaţii sei, ca Domniile lor *strîns sě se ţină de petiţiunile naţiunii*, începênd de la anul 1849, şi continuând până la congresul anului acestuia. Sîmburele acestor petiţiuni cuprinde în sine independenţa patriei şi *egala îndreptăţire a naţiunii nóstre în înţelesul cel adevěrat ardelean.*
>
> Naţiuna numai în acest chip se póte mângăia şi asigura în privinţa viitoriului seu. Ea ştie prea bine, că numai atunci se va bucura de egala îndreptăţire, ce compete ei ca unei naţii, dacă *va avé teritoriu naţional cu municipii naţionale*, precum acésta o vede şi la alte naţii, pe basa dreptului de mai nainte. Noi sperăm că representanţii naţiunii nóstre dela dietă se vor sprijiní şi din partea representanţilor acelor naţiuni, cari sunt loiale şi drepte cătră naţiunea nóstră, şi numai representanţii acelei naţiuni vor fi în contra postulatelor nóstre drepte, cari nisuesc a se susţiné în supremaţie, şi vreau sě ne împărtăşască numai de drepturi personale, dar' nu şi naţionale; însě cu asta nici-când nu ne vom mulţămi"...

Cine nu vede depusă şi interpretată în şirele acestea politica lui Şaguna şi ideile sale, precum şi dorinţele sale de a vedé „*pe fie-care Român transilvănean strîngêndu-şi tóte puterile pentru a lua parte activă la viéţa publică politică a naţiunii, căci aci e momentul,* **ca naţiunea română din Transilvania şi confesiunile ei sě se înarticuleze la dieta ţerii**", — cum scria „*Tel. Rom.*" câteva zile mai nainte.

Cel mai mare eveniment înregistrat de ziariul nostru în întréga sa viéţă de 50 de ani, a fost fără îndoială cel de la finea anului 1864 despre *restaurarea Metropoliei nóstre.*

„*Telegraful Roman*" a dat ştire telegrafică în numěrul de la 24 Decembre v. despre îmbucurătoriul fapt, apreciindu-l astfel:

> „In fine causa cea dréptă şi sântă a Românilor austriaci de religiunea greco-orientală: mult dorita nóstră Metropolie a ajuns resolvirea dorită! In fine oftarea lor seculară a fost ascultată şi împlinită! In fine lacrěmile lor de întristare s'au prefăcut în lacrěmi de bucurie!
>
> Scriem aceste şiruri sub gigantica impresiune a momentului, ce ne arată în realitate, în adevěr, ceea-ce părinţii nostri, moşii nostri au dorit îndeşert, ba ceea-ce dór' nici a dorí nu mai cutezau. Inima în atari momente este prea plină, mintea prea ocupată de ideia cea mare, ce a luat trup, de cât sě-şi pótă esprima în cuvinte demne bucuria sa, mulţămita sa, speranţele sale în venitoriu. De aceea şi punem stavilă simţěmintelor şi cuvintelor nóstre, şi ne mărginim pe lângă a comunica ştirea de sus, carea suntem siguri, că precum de fraţii nostri din Viena, aşa şi de toţi fraţii nostri din Austria şi şi afară de Austria va fi întimpinată şi salutată ca o adevěrată bună-vestire.
>
> Lăudat fie *numele Domnului*, care cu acest dar ceresc „a cercetat pe poporul seu!" Glorie *cavalerescului Domnitoriu şi Impěrat*, care prin actul acesta a tras o legătură nouă neperitóre, întrě tronul Seu străbun şi întrě

credinciosul popor românesc! Mulțămită *veneratului Archipăstoriu*, care prin spiritul seu, prin stăruința sa a știut conduce biserica cătră ajungerea acestei ținte mântuitóre! Mulțămită *tuturor acelor bărbați români* coreligionari, cari în acésta mare causă au dat concursul lor neobositului Archiereu! Salutare *tuturor fraților de un sânge și de una credință* din sânta Metropolie!

Acestea sunt urările nóstre pentru SS. Sërbători".

Tot sub conducerea bună a venerabilului domn *Zacharia Boiu* a stat ziariul nostru și pe vremea când a putut fi anunțată publicului cetitoriu român reînființarea episcopiei gr. or. române din *Caransebeș*, urmată nu mult după restaurarea Metropoliei, precum și numirea vrednicului protopresbiter al Brașovului *Ioan Popasu* de primul episcop român al acestei diecese.

Redactor: Nicolae Cristea.

Urmând o schimbare însemnată în politica monarchiei nóstre, *Zacharia Boiu* s'a retras de la postul de redactor al „*Telegrafului Roman*", a cărui conducere *Andreiu Baron de Șaguna* o încredințat'o în luna Septembre 1865 lui **Nicolae Cristea**, profesor la seminariul Andreian din Sibiiu.

Nicolae Cristea a purtat sarcina de redactor timp de 18 ani, ca nici unul dintrĕ antecesorii, și ca nici unul dintrĕ urmașii sei.

Luptele cele mai grele în trecutul ziariului nostru a avut sĕ le pórte *Nicolae Cristea*, și el a întimpinat și cele mai mari greutăți, preste cari a trecut însĕ cu succes, confirmând întru tóte bunele speranțe legate de el atunci, când a fost chiămat în fruntea foii.

Atât de mulțămit era *Șaguna* cu modul seu de gândire și de scriere, în cât prin testament a dispus, ca *Nicolae Cristea* sĕ rĕmână în postul de redactor al „*Telegrafului*" cât „*'i va plăcé lui*".

N'a putut fi respectată însĕ acésta dispoziție a marelui Archipăstoriu, și anume, nu din vina lui Nicolae Cristea, și nici din vina acelora asupra cărora unii voiau sĕ arunce vina, ci simplu numai din vina împrejurărilor critice, cari după o muncă rodnică și neprihănită de 18 ani a acestui destermanuatoriu al condeiului, cereau imperios retragerea sa de la conducerea „*Telegrafului Roman*".

Puțin după întrarea lui *Nicolae Cristea* în redacțiunea ziariului nostru, a urmat schimbarea desĕvêrșită a situației politice, în urma votării de nou a uniunii Ardealului cu Ungaria din partea dietei ardelene din Cluj, și în urma împăcării casei domnitóre cu națiunea magiară, din care împăcare a isvorit sistemul dualist de guvernare, esistent și astăzi.

A urmat apoi încoronarea Regelui ungar, precedat de convocarea dietei ungare la Pesta, și de numirea guvernului independent ungar, și a urmat și învitarea Ardealului, sĕ-și trimită representanți la dieta din Pesta, tot evenimente cari țineau lumea românéscă în agitație mare.

Au întrat și vre-o câțiva Români, în frunte cu *Ilie Măcelariu*, *Ioan Pușcariu*, *Iosif Hossu*, *Dr. Avram Tincu*, *Mateiu Pop Grideanul*, și alții în dieta din Pesta, ca urmare a sfaturilor date de *Șaguna*, că Românii trebue sĕ se acomodeze împrejurărilor date, și acceptând situația nouă ce li-s'a creat, sĕ caute, ca pe cale legală sĕ câștige aceea de ce mai au trebuință.

Cum însĕ dieta de la anul 1868 în legea despre perfecționarea uniunii Ardealului cu Ungaria n'a ținut cont de nici una din dorințele Românilor, fruntașii români au aflat de bine sĕ decreteze la 1869 *pasivitatea politică* a Românilor din Ardeal, și sĕ pună politica română pe terenul negațiunii, pe terenul resistenței pasive.

„*Telegraful Român*", condus de *Nicolae Cristea*, a purtat luptă energică în contra acestui curent, și chiar și în conferența de la Mercurea, în care a fost decretată pasivitatea, redactorul *Nicolae Cristea*, *Ioan Pușcariu*, *Iosif Hossu* și alții, au luptat pentru acceptarea politicei lui *Șaguna*, care era: întrarea și pentru mai departe în dieta Ungariei. Majoritatea conferenței însĕ, și încă sdrobitórea majoritate, care însĕ nu era espresiunea adevĕratei și covîrșitórei opiniuni publice române de la noi, a fost pentru pasivitate, și astfel *pasivitatea* a fost decretată ca linie de conduită pentru politica viitóre a Românilor din Ardeal.

Ziariul nostru n'a încetat a duce și mai departe luptă bărbătéscă pentru apărarea vederilor contrare, combătênd pe pasiviști, căci acum Românii din Ardeal erau împărțiți în două tabere: *activiști* și *pasiviști*.

Cu multă energie a luptat *Nicolae Cristea* și la anul 1872, în préjma alegerilor dietale, pentru activitatea parlamentară a Românilor din Ardeal, dar' fără mult succes, pentru-că curentul, mai mult forțat de cât de voe, era și acuma pe partea *pasiviștilor*.

A urmat apoi anul de nemărginită jale, când întemeietoriul ziariului nostru a închis ochii pe vecie, când marele nostru *Andreiu* a murit pentru a rĕmâné pururea viu în inimile tuturor Românilor; și durerósa știre tot *Nicolae Cristea* a trebuit sĕ o aducă la cunoștință publicului cetitoriu român, care la primirea durerósei știri a rĕmas cu inima înghețată.

Sub a sa conducere stătea apoi „*Telegraful Român*" și când s'a făcut noua alegere de Metropolit, cea primă, neconfirmată (ales fiind *Ioan Popasu*) și cea de a doua (alegêndu-se *Miron Romanul*), și alegerile cele două de episcopi pentru diecesa Aradului, întâiu a lui Miron Romanul și apoi a lui *Ioan Metianu*, actualul archiepiscop și metropolit al nostru.

Și tot *Nicolae Cristea* a avut sĕ înregistreze în colónele ziariului nostru și frumósele lupte parlamentare, purtate în dieta țerii din partea deputaților *Partenie Cosma*, *Nicolae Strevoiu*, *George Pop de Băsești*, și alții, ear' în casa magnaților din partea metropoliților *Miron Romanul* și *Vancea*, și a episcopilor Dr. *Victor Mihályi* și *Ioan Metianu*, — în contra legii de magiarisare a școlelor poporale, ear' ceva mai târziu uriașa luptă a metropolitului *Miron*, purtată în casa magnaților în contra magiarisări școlelor medii.

De-și *activist* din convingere, pentru-că după cum fórte corect spunea, pentru noi pasivitatea nu e alta de cât amorțire, lâncezală politică, egală cu mórtea politică, la anul 1881, când s'a ținut prima conferență națională, organisată astfel, ca la ea sĕ pótă lua parte representanți ai întregului popor român din patria acésta, *Nicolae Cristea* a observat în colónele ziariului acestuia cea mai mare reservă față cu conclusele votate, pentru a da dovadă despre necesitatea *solidarității* politice întrĕ Români, de-și în comisiunea pregătitóre de 30, din care făcea parte, a pledat cu cea mai mare căldură pentru abandonarea pasivității, arătând în mod cât se póte de evident scăderile ei politice, cum și folósele ce pot resulta pentru poporul român din o energică activitate politică.

La anul 1883 redactorul *Nicolae Cristea* scrie un articol aspru contra prim-ministrului de pe atunci, *Coloman Tisza*, atotputernic și estrem de sever față cu cei-ce nu i-se închinau, în urma cărui articol s'a cerut imediata decapitare a redactorului, ceea-ce a și urmat, pentru a se evita alte neplăceri și mai mari, pe cari marele și tarele *Tisza* putea sĕ le aducă bisericei nóstre.

Opiniunea publică română a fost însĕ pe partea lui *Cristea*, și satisfacția pe care i-a dat'o a fost aranjarea unui splendid conduct de facle, în séra după eșirea sa din redacția „*Telegrafului Român*".

Ca probă de stil, reproduc unele pasage tocmai din articolul, care a făcut necesară retragerea lui *Nicolae Cristea* din fruntea foii nóstre. Era intitulat „**Rĕsplată?**" și apăruse în numĕrul 116 (anul 1883) al „*Telegr. Român*", drept rĕsunet la întêmplările din Segedin, unde M. Sa Monarchul venise pentru a lua în privire reconstruirea acestui oraș, nimicit cu câțiva ani mai nainte prin valurile furióse ale Tisei esundate, ear' deputațiunea bisericii nóstre mersese acolo, pentru a aduce Monarchului omagiul cel mai supus.

Rĕspunsul Monarchului, compus de prim-ministrul *Tisza*, era de așa, în cât inimile tuturor Românilor s'au umplut de întristare. Aceste sentimente de generală nemulțămire au fost depuse deci în articolul „*Resplată?*", din care reproducem următórele șire

— „Domnul ministru, preocupat de șovinismul seu magiar, se vede, n'a reflectat la nimic, de cât la folosirea ocasiunei de a și rĕsbuna asupra Românilor, cari nu'l salută cu: *Ave, Tisza, morituri de salutant!* și *nu sĕ magiariséză*. Acésta este o micime sufletéscă, nedémnă de un bărbat de stat și de un pretins guvernator al unui stat întemeiat de întemeietorii lui pe basa mai multor naționalități. Este o micime de suflet pentru-că numai acésta este în stare sĕ ignoreze faptele împlinite și sĕ se nutréscă cu vorbe, pentru de a înfățișa o poporațiune considerabilă, cum este cea română, în ochii patriei și în ochii lumii, ca una ce nu-și iubește patria și n'are respect de legi. Dacă domnul ministru era numai ceva mai gânditor, el trebua sĕ-și aducă aminte, de înseși faptele deputațiunilor din chestiune, și sĕ evite un *lapsus* atât de jignitor în sentimentele patriotic loiale ale unui popor ca al Românilor.

Românii, în hiperzelul lor de a ocolí chiar și cea mai mică umbră de prepus în privința loialității și patriotismului s'au simțit îndemnați a alerga din fundul Transilvaniei la emporiul de altmintrea declarat de magiari, cu o mândrie nesocotită, de fort înaintat al magiarisării, pentru a cărui reconstruire au concurs și Românii, conduși de acel patriotism „*unic adevĕrat*", de a imita pe monarchul lor și de a da concursul lor concetățenilor, chiar de naționalitate asupritóre, când vin a pune coróna patriotismului lor într'un cas local și concret. *Și cu tóte acestea ei sĕ fie taxați de neloiali și de nesupuși legilor!*" . . .

In tonul acesta e ținut întregul articol; și cu tóte că e adresat ministrului *Tisza*, a fost esplicat așa, că sună la adresa Monarchului; de aceea în proximul numĕr (117) al „*Telegrafului Român*" au fost publicate în fruntea foii următórele *trei* declarațiuni:

„Nrul 16 Tip. Urmând inspirațiunii acelor simțĕminte loiale, cari totdeuna mi au fost prima și principala datorință civică a le nutri față de Maiestatea Sa preagrațiosul nostru rege domnitoriu, îmi esprim adânc simțita mea regretare asupra articolului acestui ziariu apărut în numĕrul lui de eri sub titlul „*Rĕsplată?*", pe care redacțiunea într'un moment nefericit al impresiunilor produse de împrejurările actuale a fost destul de nesocotită a 'l da publicității într'o redactare necorectă. Sper totodată că urmele acestei lunecări le vor netezí acelea multiplice dovezi ale respectului nemărginit, ale fidelității și alipirii cătră înaltul tron, cari de altmintre au fost și vor fi și în viitoriu la locul de frunte în colónele acestui ziariu. Sibiiu, 7/19 Octobre 1883. *Miron Romanul* m. p. Archiepiscop și Metropolit".

Declarațiunea a doua era a lui *Cristea*, de următoriul cuprins:

„Cătră p. t. cetitori! După ce am percurs optsprezece ani cărarea cea spinósă de publicist, ca redactor al acestei foi, mĕ vĕd silit de diverse împrejurări a mĕ retrage de la acest fel de activitate. Aducênd acésta la cunoștința p. t. public cetitoriu, îi mulțămesc totodată, din inimă, pentru sprijinul ce mi-l'a dat în decursul carierei de redactor și-l rog, ca acésta aducere la cunoștință și mulțămită sĕ o considere și priméscă de rĕmas bun, zis de subscrisul în momentul în care ca redactor trebue sĕ mĕ despart de dînsul. Sibiiu, 7/19 Octobre 1883. *Nicolae Cristea*".

Redactor: Mateiu Voilean.

A treia declarațiune a fost următórea, dată de noul redactor al foii **Mateiu Voilean**, astăzi asesor consistorial, care a primit conducerea foii în mod provisoriu:

„Cătră onoratul public cetitoriu! Surprins pe neașteptate de încrederea onorifică, cu care onorabila comisiune administrativă a tipografiei archidiecesane, mi-a încredințat în mod provisoriu, și chiar în momentele din urmă, conducerea redacțiunii „*Telegrafului Român*", trebue sĕ cer din capul locului scusele onoratului public cetitoriu dacă eu la moment nu sum în stare de a-i presenta un fel de programă detaiată, după care în misiunea mea cea de tot grea voiu căuta sĕ satisfac în proporțiunea debilelor mele puteri justele pretensiuni ale publicului nostru. Am însĕ în vedere trecutul de 31 de ani al „*Telegrafului Român*" și acesta e de ajuns, ca sĕ 'mi reguleze programa pentru viitoriu. In trecutul acesta vĕd, că fóia nóstră „*Telegraful Român*" totdeuna, chiar și întrĕ cele mai critice împrejurări, a luptut cu resoluțiune și devotament pentru interesele bisericești și naționale ale poporului român din patria nóstră, și în activitatea sa jurnalistică a cultivat cu totadinsul simțul datorințelor cetățenești cătră preaînaltul tron, *adevĕrata iubire de patrie și reverință cătră legi.* Acésta misiune a fóei nóstre mĕ voiu silí sĕ se împlinéscă și în viitoriu, și sĕ producă resultate mulțămitóre pentru patrie, națiune și biserică. Sarcina grea la care m'am angajat mi-se va ușura, dacă onorații corespondenți ai „*Telegrafului Român*" vor binevoí a da foii nóstre și de acum înainte sucursul lor, și dacă ne vom concentra tóte puterile într'aceea, ca organul nostru, prin zel și moderațiune, prin energie și tact, sĕ facă celea mai bune servicii causelor nóstre comune. Sibiiu, 8/20 Octobre 1883. *Mateiu Voilean*, redactor provisoriu al „*Telegrafului Român*".

In conformitate cu principiile ací depuse „*Telegraful Român*" condus de dl *Mateiu Voilean*, a continuat a apăra interesele bisericești și ale poporului, cu moderațiune și calmitate, până la finea anului 1886, când provisoriatul dlui *Voilean* a încetat, luându-i locul, ca redactor al foii nóstre, dl Dr. **Remus Roșca**, astăzi protosincel, și director al seminariului nostru archidiecesan din Sibiiu.

In ultimul numĕr al „*Telegr. Român*" din anul 1886 dl *Voilean* își ia rĕmas bun de la publicul cetitoriu, spunênd că e chiămat de biserică la un oficiu „care este incompatibil cu sarcina de redactor la acest stimabil ziariu".

Redactor: Dr. Remus Roșca.

La început ca redactor provisoriu, ear' în urmă ca redactor definitiv al „*Telegr. Român*", Dr. *Remus Roșca*" a condus ziariul nostru până în 20 Septembre 1890.

A avut „*Telegr. Rom.*" grea situație în acesti ani, pentru-că curentul cel nou, creat de ómenii grupați în jurul „*Tribunei*", lovea mereu (pentru a se puté ridica la suprafață) în capul bisericii nóstre, în metropolitul *Miron* și în ómenii din apropierea sa, a căror apărare „*Telegr. Român*" trebuia sĕ o facă. De-și provocat necontenit, de regulă fără motiv, ziariul nostru nu și-a perdut cumpĕtul nici în acele zile grele pentru redactorul seu, care a știut sĕ pórte discuția cu adversarii întrĕ marginile cele mai stricte ale bunei cuviințe, cu calmitate și moderațiune.

Drept probă de stil din aceste zile trecute ale ziariului nostru dăm următórele părți finale ale unui articol de Anul-nou, publicat în numĕrul prim al anului 1889;

— „De 36 de ani „*Telegraful Român*“ cu sfinţenie a observat programa sa. A împărtăşit poporului român cunoştinţe politice, potrivite cu constelaţiunea politică, şi amĕsurate cu trebuinţele lui. Condus de convingerea, că poporul român are trebuinţă de învĕţătură în cele politice, ziariul nostru de la început a luat posiţiune hotărîtă în politică, şi nu s'a pus pe frase moderne, că nu face politică, ci interpretéză numai curentul politic din popor. Stindardul „*Telegrafului Român*“ cu fală a fâlfâit totdeuna.

Cu era dualistică s'a început o nouă fasă şí în politica Românilor din Ungaria. Ziariul nostru totdeuna a pledat pentru acceptarea terenului după-cum ni s'a creat, şi din capul locului a condamnat pasivitatea, ca mijloc politic care nu ne póte duce la scop. Nu s'a putut uní cu programa „*Telegrafului Român*“ abstinenţa politică, de aceea cu perseveranţă am susţinut stindardul, fiind în cele din urmă combătuţi chiar de ómenii cari sprijineau cu mult zel pe nemuritoriul fondator, care a dat viéţă ziariului „*Telegraful Român*“.

Nu va întârzia însĕ ziariul nostru nici în viitoriu a apăra cu tótă tăria interesele bisericei nóstre, şi acésta o va face faţă cu ri şi cine, şi o face chiar şi faţă cu fiii bi- ricei nóstre, când acestia se vor înrola şi departe în şirul vrăşmaşilor bisericei nóstre. In locul politicei sterile va continua ziariul nostru a întărí biserica, a lumina pe popor, spre a rĕmâné cu inima sa cea bună pe lângă biserica şi şcóla sa, îngrădindu-ne înlău tru, ca cu atât mai roditóre sĕ ne fie activitatea politică la timpuri mai oportune“.

E, cum se vede, un program de muncă pentru viitoriu stabilit în acest articol, în care, printrĕ şire, sunt turnate şí greutăţile situaţiei de atunci, creétă pe séma ziariului nostru, care nu era cruţat nici din partea fiilor bisericei representate prin el, ba póte chiar din aceste părţi era atacat mai cu putere.

In numĕrul de la 20 Septembre v. 1890 *Dr. Remus Roşca*, pe atunci srcretariu consistorial, şi-a anunţat retragerea de la conducerea foii, prin următoriul comunicat, adresat publicului cetitoriu român:

„Sunt aprópe patru ani de zile de când am fost chiămat la redactarea şi conducerea acestui jurnal al archidiecesei nóstre, care sarcină, de-şí pentru mine terenul era cu totul nou, o am împlinit, pentru-că eram de la început resolut a-mi pune modestele mele puteri în serviciul scumpei nóstre biserici şi naţiuni, fie în ori-ce aplicare.

Intru cât am satisfăcut şi am corĕspuns justelor aşteptări, rĕmâne la apreciarea onoratului public cetitoriu şi a altor competenţi. Un lucru însĕ am căutat sĕ rĕmână nealterat, şi acesta este *programul foii*, care este binedeterminat încă de la fundarea acestei foi, şi pe carele am nisuit a'l susţiné cu sfinţenie.

Chiămat acum prin încrederea competentei superiorităţi bisericeşti la un alt oficiu în gremiul consistorial, carele pentru mine ca redactor, forméză cas de incompatibilitate, şi carele îmi impune alte sarcini destul de grele în interesul bisericii, căreia doresc sĕ servesc cu tot devotamentul, — cu ziua de astăzi mĕ retrag de la conducerea acestei foi.

Mulţămesc deci din inimă onoratului pu- ntru bunăvoinţa cu care a îmbrăţişat céstă şí pe timpul funcţionării mele ca or; special mulţămesc stimaţilor domni ondenţi pentru eficacele succurs ce au it a mi'l da în interesul acestei foi şi uselor nóstre bisericeşti şi naţionale, căserveşte ea; mulţămesc în fine onorateedacţiuni, care au binevoit a susţiné lei de colegialitate cu acésta fóie, — fiind de altă parte, că de aceste binevoitóre iniri, fóia acésta, modestă în presentare, solidă în direcţiunea ce o urmézá, nu a lipsi nici pe viitoriu.“

Redactor: Nicolae Ivan.

De-odată cu anunţarea retragerii dlui *Dr. Remus Roşca* de la conducerea ziariului nostru, şi-a anunţat şi dl *Nicolae Ivan*, astăzi asesor consistorial, întrarea în redacţia „*Telegrafului Român*“ şi primirea conducerii acestui ziariu. Notificarea era următórea:

„Hotărît de a lucra şi eu în şirurile acelora, cari doresc ridicarea bisericii, şi prin ea ridicarea poporului nostru, am primit asupra mea sarcina de redactor la ziariul „*Telegraful Român*“.

Conştiu de responsabilitatea cea mare ce iau asupra mea, numai cu óre-care sfială m'am putut determina la acest pas. Nu am pretensiunea de a crede, că eu voiu fi în stare singur sĕ înving tóte greutăţile împreunate cu acésta lucrare. Contez la spriginul fostilor colaboratori, şi am speranţă întemeiată, că în jurul ziariului se vor mai grupa şi alte puteri noue.

„*Telegraful Român*“ în decurs de ani 38 a dat probe, cari îl îndreptăţesc a fi numĕrat întrĕ foile serióse şi de reputaţiune bună. Ca fóie *per eminentiam* bisericéscă a tractat şi va tracta şi în viitoriu cestiuni bisericeşti şi şcolari cu tótă obiectivitatea, fără ca sĕ pérdă din vedere progresul la care ţintesc aceste instituţiuni culturale ale nóstre.

In partea politică a observat o ţinută conciliantă şi moderată, şi acéstă ţinută o va observa şi în viitoriu, sub conducerea mea.

Acceptând basa actuală de drept, „*Telegraful Român*“ nu a putut şi nu póte renunţa de a apăra interesele vitale ale poporului român, de a cere, ca sĕ se respecteze legea despre naţionalităţi şi de a pretinde cu tótă insistenţa, ca elementul român să nu fie jicnit în eserciarea drepturilor lui de cetăţean liber şi loial al statului unguresc.

Ungaria, ca stat de ordine şi cu misiune în orientul Europei, nu póte sĕ-şi ducă la îndeplinire acest program de-cât ajutată şi sprijinită de tóte naţionalităţile, şi mai cu sémă de Români, ca cel mai vînjos şi numĕros popor. Din acest punct de vedere statul e datoriu a face tot posibilul, ca şi acest element sĕ se desvólte pe tóte terenele vieţii publice, fără de a-i îngreuna cursul natural al desvoltării lui.

Acésta e convingerea mea, şi condus de acéstă convingere voiu nisuí din tóte puterile, ca sĕ străbată acest adevĕr în cele mai estinse cercuri.

Cu acest program păşesc şi eu pe urmele înaintaşilor mei la acéstă lucrare, pe cât de grea, pe atât de onorifică, cerĕnd şi eu bunăvoinţa publicului cetitoriu, manifestată totdeuna faţă de ziariul „*Telegraful Român*“.

După doi ani de activitate, petrecuţi în serviciul ziariului nostru, în decursul cărora a dat frumóse probe de destoinicie, domnul *Nicolae Ivan*, chiămat la alt post, în serviciul bisericei, se retrage din fruntea foii acesteia, luându-şi rĕmas bun de la publicul cetitoriu român prin următórele şire publicate în numĕrul 109 (20 Octobre v.) din 1892 al ziariului nostru:

„Sunt mai bine ca doi ani de când am fost chiămat ca redactor al foii „*Telegraful Român*“. Am simţit tótă seriositatea pasului ce am făcut luând aceea sarcină asupra mea. Am ştiut înainte, că este fórte greu a conduce un ziariu, care nu se redijéză nici din reclam, nici din interese materiale. Ştiam că fóia în prima linie are meniţiunea de a satisface trebuinţelor preoţimei nóstre, de a apăra vaza şi reputaţiunea bisericei nóstre de atâtea-ori atacată de duşmani vĕduţi şi nevĕduţi, şi ştiam, cât de modeste sunt ale mele puteri, ca sĕ pot satisface întru tóte acestor cerinţe. Nu ştiu dacă mi-a succes în acest timp sĕ mulţămesc barem în parte aşteptările publicului. Una trebue sĕ o constat: „*Telegraful Român*“ a lucrat totdeuna „*bona fide*“ în interesul bisericei şi naţiunei; constat, că acest ziariu a avut în trecut, are şi acum meniţiunea, de a da publicului român o lectură bine îngrijită, fără sĕ caute a ademení publicul prin frase bombastice, prin ştiri de sensaţiune.

Mĕ despart de postul de redactor cu inima liniştită că mi-am făcut datorinţa de creştin şi de fiiu al bisericei şi al naţiunii mele, mĕ despart pentru-că interesul bisericii a cerut, ca sĕ fiu chiămat la alt post în serviciul bisericei, cu locuinţa afară de Sibiiu. Mulţămesc onoratului public, care a sprijinit ziariul până ce eu l-am redigiat, mulţămesc onoraţilor colaboratori interni şi esterni pentru sprijinul ce mi-l'au dat în lucrarea mea, şi mulţămesc ziarelor cari au intreţinut legături de colegialitate cu acest ziariu. Sibiiu, 20 Octobre 1892. *Nicolau Ivan*, adm. protopresbiteral al tractului Alba-Iulia şi asesor consistorial“.

Redactor: Silvestru Moldovan.

Urmaş al domnului *Nicolau Ivan* în postul de redactor al ziariului nostru a fost numit domnul Silvestru Molvovan, astăzi directorul ziariului „*Tribuna*“ din Sibiiu, care în acelaşi numĕr, în care antecesorul seu şi-a anunţat retragerea de la conducerea foii, a adresat publicului cetitoriu român următórele şire de întroducere, drept program de activitate jurnalistică pentru viitoriu.

„Chiămat la postul de redactor al fóiei „*Telegraful Român*“, am primit acésta sarcină decis fiind a lucra după putinţă în interesul şi pentru prosperarea naţiunii şi bisericii cărora aparţin. Fóia „*Telegraful Român*“ are un trecut de 40 de ani; în acest timp ea s'a nisuit a apĕra interesele patriei, ale poporului român şi cele ale bisericii nóstre, a lucra, în cât s'a putut, pentru binele acestora, şi în genere a lumina şi povăţui poporul şi preoţimea nóstră spre bine şi în calea adevĕrului. Acésta va fi şi nisuinţa mea ca redactor. Ca fóie bisericéscă ea s'a ocupat şi se va ocupa cu cestiuni bisericeşti şi şcolare, avĕnd în vedere progresul acestor scumpe instituţiuni ale nóstre şi apărându-le de atacuri duşmănóse.

In partea politică fóia va avé, ca şi în trecut, o ţinută moderată, o politică conciliantă, fără de a intrelăsa sĕ apere drepturile şi sĕ susţie pretensiunile juste ale poporului român, lucrând intr'acolo, ca el, întrĕ marginile legale, sĕ se pótă desvolta liber, pe tóte terenele vieţii publice, după cum pretinde firea şi inclinaţiunile sale; mai departe resolut a cultiva pacea şi buna înţelegere întrĕ toţi cetăţenii patriei, în rĕndul prim întrĕ noi, fiii aceluiaşi popor, îmi voiu da tótă silinţa de a aplana, după putinţă, divergenţele, şi voiu stărui pentru concordie şi armoniă. In partea ştientifică-literară mĕ voiu nisuí sĕ dau onoratului public cetitoriu o materie bine prelucrată, plăcută şi instructivă. Ştiu că voiu intimpina multe pedeci şi greutăţi în lucrarea anevoiósă, la care m'am angajat, şi simt, că fiindu-mi puterile mărginite, ca ale fie-cărui om, numai aşa voiu puté sĕ mĕ apropiu tot mai mult de ţinta propusă, dacă, afară de ajutoriul Atotputernicului, pe care-l cer mai nainte de tóte, voiu fi sprijinit de fostii colaboratori ai foii, şi voiu fi întimpinat cu bunăvoinţă din partea publicului cetitoriu. Şi acésta o sperez, căci scopul ne este identic la toţi: binele, prosperarea, fericirea poporului şi patriei nóstre. Sibiiu, 20 Octobre v. 1892. *Silvestru Moldovan*, redactor“.

S'au continuat şi sub noul redactor al „*Telegrafului Român*“, ca sub ultimii doi antecesori ai sei, polemiile cu ziariul „*Tribuna*“ din Sibiiu, care nu înceta a scóte vinovat pe Metropolitul *Miron* şi pe ómenii sei pentru multe fapte închipuite şi născocite antinaţionale, dar' rĕspunsurile date au atins totdeuna mĕsura obiectivităţii şi au fost ţinute întrĕ marginile prescrise de bunul simţ şi de urbanitate.

In acésta epocă cade şi procesul Memorandului, faţă de care ziariul nostru a observat o atitudine corectă, impunĕndu-şi reservele cuvenite şi reclamate de interesele mari ale poporului român din patria acésta. N'a condamnat pe cei-ce condamnaţi au fost din partea judecătoriei, şi n'a făcut imputări celor-ce n'au ascultat de sfaturile acelora, cari înainte prevesteau, că mergerea cu memorandul la Viena nu va avé resultatul visat de cei conduşi de sentimente, ear' nu de raţiune, — însĕ hiperzelul naţional al unora l'a vestejit totdeuna, şi esploatarea chestiei naţionale în favorul particularilor, n'a aprobat'o, ci a sbiciuit'o.

Fiind-că în politică condamnaţi am fost de sórte sĕ ducem lupta mai mult întrĕ noi în acésta epocă, căutând sĕ ne capacităm şi convertim reciproc, — ziariul nostru şi-a redus la minimul necesar activitatea pe acest teren, şi în schimb a îmbrăţişat şi tratat, conform importanţei ce o aveau, mai mult chestiuni bisericeşti şi şcolare, precum şi chestiuni din domeniul economiei, bine cultivată fiind şi partea ştientifică-literară a ziariului.

Redactori interimali.

Pe la finea anului 1895 o nouă schimbare s'a făcut în redacţia ziariului „*Telegraful Român*“. Numĕrul 135, din 21 Decembre nou a fost ultimul signat de redactorul *Silvestru Moldovan*, căci cel următoriu a apărut sub firma asesorului consistorial Dr. Nicolae Olariu, care ca secretariu al comisiunei administrative a tipografiei archidiecesane a primit interimala conducere a foii, până la aflarea unui redactor definitiv. Mult însĕ n'a ţinut acest provisoriat, pentru-că cu începerea anului 1896 redactarea ziariului a fost încredinţată, — earăşi în mod provisoriu, — domnului Gavriil Hango, despre ce publicul cetitoriu a fost avisat prin următórele douĕ declaraţiuni, publicate în numĕrul prim al anului 1896:

„Deóre-ce ca asesor consistorial şi referent în afacerile epitropeşti în vîrtutea normativului de incompatibilitate nici chiar în mod provisoriu nu mai pot purta sarcina onorifică de redactor al ziariului nostru archidiecesan „*Telegraful Român*“, fiind şi fără acestea şi cu alte afaceri oficióse deosebit ocupat, la cererea mea onorabila comisiune administrativă a tipografiei archidiecesane a binevoit a mĕ dispensa cu 31 Decembre 1895 de la redacţiunea ziariului, instituind de redactor pe părintele econom seminarial, presbiterul *Gavriil Hango*.

Despărţĕndu-mĕ cu ziua de azi de la locul unde m'a chiămat încrederea onorabilei comisiuni administrative a tipografiei archidiecesane, şi unde din tótă inima mea am lucrat pentru-ca ziariul nostru archidiecesan „*Telegraful Român*“ cu demnitate sĕ şi îndeplinéscă misiunea sa, — la despărţire aduc mulţămitele mele cele mai sincere tuturora, cari m'au sprijinit şi mi-au arătat bunăvoinţă în activitatea mea ca redactor la ziariul nostru archidiecesan „*Telegraful Român*“. Sibiiu, 31 Decembre, 1895. Dr. *Nicolau Olariu*“.

A doua declaraţiune, a noului redactor provisoriu, era următórea:

„După ce stimatul meu antecesor în urma motivelor invocate a fost dispensat de la redacţiunea ziariului „*Telegraful Român*“, onorabila comisiune administrativă a tipografiei archidiecesane a binevoit a mĕ chema pe mine la redactarea şi conducerea acestui ziariu. Prin acésta sunt deci chiămat prin încrederea numitei comisiuni la o nouă activitate, străină creşterii mele şi vocaţiunii mele de preot. M'am supus sarcinei cu resoluţiunea de a continua lupta antecesorilor mei.

„*Telegraful Român*“ îşi are bine precisat programul seu politic, încă de la întemeerea sa. Voiu căuta, ca acel program sĕ se continue nealterat, şi sĕ unéscă pe toţi Românii în o armonică conlucrare pentru restabilirea păcii, atât întrĕ noi şi celelalte naţionalităţi din patrie, cât şi mai vîrtos pentru restabilirea păcii întrĕ noi.

Din tóte puterile mele voiu nisuí la o armonică conlucrare a presei române, respectându se în discuţiunile nóstre convingerile politice, ferind discuţiunile de personalităţi, cari nici-odată nu au ajutat causei comune. Presentându-mĕ onoratului public cetitoriu, cer şi pentru mine bunăvoinţa şi consideraţiunile cari de comun se dau unui om care cu inimă curată şi cu cele mai bune intenţiuni se angajază la lucru. Sibiiu, 1 Ianuarie 1896. *Gavriil Hango*“.

In aceste zile s'a întêmplat crisa la „*Tribuna*“, scisiunea întrĕ conducĕtorii, cari numai cu câteva luni mai nainte eşiseră din temniţă, unde şi-au făcut osânda dictată lor pentru Memorand.

O chestie fórte delicată, în care ziariul nostru earăşi a observat o atitudine corectă, punĕndu-se pe partea presidentului comitetului naţional, Dr. *Ioan Raţiu*, şi vestezind purtarea acelora, cari lucrau din tóte puterile sĕ nimicéscă *autoritatea presidentului*, singurul care după decretarea comitetului naţional de disolvat, mai representa *în*

ideiă organisaţia politică a partidului naţional român din patria acésta.

In deosebi n'a aprobat, ci a condamnat ziariul nostru nisuinţele de a se depune conducerea politică a poporului nostru în mânile celor aflători în alt stat vecin, în mânile acelora, cari au fost destul de nesocotiţi a împinge lucrurile spre rĕu, şi apoi a da fuga în altă ţară, pentru a scăpa de rĕspundere.

Doi ani a ţinut provisoriatul redactorului *Gavriil Hango*, ear' cu începerea anului 1898 conducerea ziariului acestuia a trecut în mânile dlui Dr. **Elie Cristea**, astăzi asesor consistorial şi archidiacon, însĕ earăşi în mod interimal.

Acésta schimbare întêmplată în redacţia „*Telegrafului Român*“ s'a adus la cunoştinţa publicului cetitoriu prin următórea notificare a noului redactor, publicată în numĕrul prim (anul 1898) al ziariului nostru:

„Dispensat fiind onorabilul presbiter *Gavriil Hango* de la redactarea „*Telegrafului Român*“, comisiunea administrativă a tipografiei archidiecesane mi-a încredinţat, începênd cu 1 Ianuariu v. 1898, mie redactarea acestei foi, eară eu am primit acéstă onorifică însărcinare, în speranţa, că inteligenţa şi mai ales clerul şi învĕţătorimea nóstră îmi vor da necesarul sucurs moral şi material, ca astfel fóia şi în viitoriu cu demnitate sĕ pótă sta la postul de sentinelă credinciósă a intereselor naţionale şi bisericeşti ale poporului român. Sibiiu, 31 Decembre 1897. Dr. *Elie Cristea*, redactor.“

Trei ani, până la finea anului 1900, a fost redactat şi condus ziariul de dl *Dr. Elie Cristea*, în care interval însemnate lucruri s'au întêmplat, şi cu fidelitate au fost ele înregistrate în colónele ziariului nostru.

In zilele acestea se începuse góna în contra şcólelor nóstre din Braşov, şi grea luptă a trebuit sĕ fie purtată din partea superiorităţii nóstre bisericeşti, pentru-ca chestia sĕ priméscă o resolvare, de-şi nu întru tóte corĕspundĕtóre aşezămintelor nóstre bisericeşti, cel puţin pentru moment — mulţămitóre. Multe curse se puneau din multe părţi, dar' din norocire n'a cădut nimeni în ele.

In zilele acestea s'a întêmplat, *la 4/16 Octobre 1898*, trecerea din lumea acésta în cea vecinică a Archiepiscopului şi Metropolitului *Miron Romanul*, eveniment dureros şi întristătoriu pentru întréga metropolie a bisericei nóstre, pe care ziariul „*Telegraful Român*“ l'a adus în ediţie separată la cunoştinţa publicului cetitoriu, scriind întrĕ altele următórele:

„Biserica gr.-ort. română din patria nóstră a îmbrăcat doliu. Fâlfâitul stindardului negru pe edificiile nóstre publice, glasul jalnic al clopotelor de la bisericuţele nóstre vestesc trista ştire, că Archiepiscopul şi Metropolitul nostru **Miron Romanul** s'a mntat la cele vecinice, a mers pe calea antecesorilor sei.

Dăm drum liber durerii nóstre, şi lacrimile cari în aceste momente picură pe hârtia pe care aruncăm aceste şiruri, numai bunul Dumnezeu le vede, numai bunul Dumnezeu ştie isvorul lor.

Spiritul rĕposatului nostru Metropolit veghiază asupra nóstră, el ni-a rĕmas moştenire, scumpă moştenire în aceste zile de grea cercare pentru mult cercata nóstră biserică. In spiritul lui vom continua lucrările nóstre pentru binele bisericei.

Neclătita loialitate cătră tron şi patrie, respectarea legilor patriei, iubirea bisericii, iubirea neamului, iubirea de adevĕr şi de dreptate, iubirea de ordine în tóte lucrările nóstre, iubirea de esactitate, desvoltarea instituţiunilor bisericii nóstre constituţionale în sens liberal, toleranţa religionară, — aceste ni-au rĕmas moştenire de la metropolitul nostru, aceste ne vor serví ca îndreptariu pe tot timpul cât bunul Dumnezeu va voí sĕ mai putem sta în serviciul bisericei.

Cu încredere în viitoriul bisericii nóstre stăm în jurul trupului rece, în care timp de 70 de ani s'a sălăşluit spiritul cel luminat al archiepiscopului şi metropolitului nostru. Bunul Dumnezeu l-a chemat la sine întrĕ împrejurările cele mai grele ale vieţii nóstre bisericeşti, bunul Dumnezeu ne va lumina căile nóstre, căci vom continua lucrările în spiritul blând al rĕposatului metropolit. In veci pomenirea lui!“

Nu mult după acest trist eveniment, congresul naţional-bisericesc a fost convocat la Sibiiu pentru a alege nou dignitariu în scaunul de metropolit.

In preajma sevêrşirii acestui prea însemnat act în viéţa nóstră bisericéscă, ziariul nostru scria, în numĕrul de la 17/29 Decembre 1898, — tocmai ziua intrunirii congresului, — următórele:

..... „Bunul Dumnezeu în nemărginita sa voinţă a chiămat la sine pe blândul Metropolit *Miron*, în zile de grea cercare pentru biserica nóstră. Ani 24 a avut în mânile sale cârma bisericii, şi el întrĕ cele mai critice împrejurări a ştiut trece naia bisericii prin stânci periculóse, fără a i-se întêmpla stricăciune. Incă e cald mormêntul lui. Patimile omeneşti au dat năvală asupra acestui archiereu. Istoria nepreocupată va veni la timpul seu şi va aprecia activitatea acestui mare archiereu. Voim sĕ alegem următoriu în scaunul de Metropolit. Dă-ne Dómne duhul înţelepciunii, care sĕ ne inspire, ca sĕ putem alege *pe cel chiămat* la acésta grea sarcină. Dă-ne Dómne duhul înţelegerii, ca sĕ putem veni la vot unanim pentru decorul bisericii! Dĕ-ne Dómne duhul temerii de Dumnezeu, ca suprimând ori ce interes personal, singur numai interesul bisericii sĕ stee înaintea ochilor inimii nóstre! Atunci Dómne, mântuire ai lucrat în mijlocul pămêntului“.

Trei zile a ţinut sesiunea congresuală estraordinară, ear' în ziua a treia, 31 Decembre n. făcêndu-se votarea şi numĕrându-se voturile date, se constată şi se anunţă resultatul, care era următoriul: pentru P. S Sa *Ioan Metianu*, episcopul Aradului, s'au dat 64 voturi, pentru P. S. Sa *Nicolae Popea*, episcopul Caransebeşului 41 voturi. In virtutea prescriselor Statutului organic P. S. Sa domnul episcop al Aradului *Ioan Metianu* a fost declarat deci ales Archiepiscop şi Metropolit al Românilor ortodoxi din Transilvania şi Ungaria, ear' ziariul nostru anunţă îmbucurătórea ştire în numĕrul din aceeaşi zi, comentându-o pe scurt astfel:

„Veselie e în sufletele credincioşilor, că vĕduvita scumpa biserică şi-a aflat mirele, la adresa căruia strigăm şi noi: *Sĕ trăiéscă, şi Dumnezeu sĕ ni-'l ţină la mulţi, mulţi ani!*“

Incă o faptă îmbucurătóre a avut de înregistrat ziariul nostru în zilele cât a fost condus de dl Dr. *Elie Cristea*, a nume, mişcarea laudabilă şi de nobilă emulare pentru adunarea de contribuiri pe séma *monumentului* proiectat a se ridica în memoria marelui *Andreiu baron de Şaguna*.

Actuala redacţiune.

Cu începerea anului 1901 redactarea şi conducerea ziariului „*Telegraful Român*“ a fost încredinţată subscrisului. In numĕrul ultim al anului 1900 au fost publicate *declaraţiunile*, prin cari publicul cetitoriu a fost pus în cunoştinţă despre schimbarea întêmplată în redacţia acestui ziariu.

Declaraţiunea fostului redactor era următórea:

„Cu 1 Ianuarie 1898 am fost numit din partea onorabilei comisiuni administrative a tipografiei archidiecesane de redactor provisor al preţuitului nostru ziariu „*Telegraful Român*“.

In acésta onorifică, dar' şí grea însărcinare am fost ajutorat de mai mulţi colaboratori interni; ear' în anul, ce tocmai espiră, am condus fóia împreună cu un comitet de redactare, din care făceau parte şi domnii *Nicolau Ivan* şi *Mateiu Voileanu*.

Şi în decursul acestor trei ani a stat „*Telegraful Român*“ — în general zis — pe temeiul programului statorit de nemuritoriul lui întemeietoriu ear' — în special — am căutat a da o deosebită importanţă chestiunilor bisericeşti, şcolare, culturale şi economice, cari privesc progresul, desvoltarea şi întărirea nóstră internă, ştiind că în multe direcţiuni nici chiar începuturi modeste nu sunt făcute, ear' în altele sunt încă atât de multe greutăţi de învins şi defecte de delăturat, şi fiind pe deplin convins, că de la desvoltarea şi consolidarea nóstră internă atârnă valórea neamului nostru în patria, ai cărei cei mai vechi şi mai credincioşi cetăţeni suntem.

Insărcinarea atât a mea, cât şí a colegilor din redacţie a fost numai provisorie, mai ales că agendele oficiale, cari mereu se sporesc, abia ne mai permit asemenea sarcini speciale.

Din acésta considerantă, dispensaţi fiind de la mai departea redactare a fóiei, onorabila comisiune administrativă a încredinţat'o cu începutul unui nou veac, domnului **T. V. Păcăţian**, muncitoriu binecunoscut pe terenul ziaristicei române.

Cu numĕrul present espirând deci însărcinarea nóstră, ne simţim datori a adresa cetitorilor, raportorilor, corespondenţilor, colaboratorilor şi tuturor binevoitorilor „*Telegrafului Român*“, cari ni-au oferit sprijinul lor şi ni-au uşurat în mod însemnat sarcina, nu cuvinte de adio, căci — ca gregari fideli programului înscris pe stindardul acestei foi şi ca muncitori strîns legaţi de sórtea bisericei, pe care o represintă, — vom rĕmâné şí de ací 'nainte în şirul acestora, ci cuvinte de mulţămită pentru sucursul moral şi material, ce ni-'lau dat, rugându-i, ca şí pe viitoriu sĕ păstreze aceleaşi legături cu ziariul, care de o jumĕtate de veac apĕră cu demnitate şi totdeuna cu cumpĕtul cuvenit interesele neamului şi ale bisericei ortodoxe române. *Dr. Elie Cristea*“.

Venit la ziariul acesta, cu frumos trecut, de la o fóie („Tribuna“), care în politica românéscă represintă direcţiunea contrară, *pasivitatea politică*, mi am ţinut de datorinţă sĕ'mi precisez bine linia de conduită în noua situaţie ce mi-s'a creat, pentru a nu da ansă la bănuiala, că voiu întroduce şi la fóia acésta direcţia *pasivistă*, — şi astfel şi eu, întocmai ca antecesorii mei, mi-am făcut intrarea în redacţiunea „*Telegrafului Român*“ cu publicarea declaraţiunii care urméză, şi în care se cuprinde programul meu de muncă ca redactor al foii acesteia.

Afară de acésta, ní articlii scrişi la începutul activităţii mele, am ţinut sĕ precisez bine încă douĕ lucruri, întâiu: că *activitatea politică*, cei grupaţi în jurul ziariului acestuia nu o înţeleg aşa, cum se crede din unele părţi, că noi sĕ trimitem deputaţi *guvernamentali* la dietă, ci sĕ trimitem ómeni cu gândire independentă, cari acolo unde se cuvine, în parlamentul ţerii, sĕ reclame pe séma poporului aceea ce 'i compete: dreptul de liberă desvoltare pe tóte terenele; şi al doilea: că noi nu formăm partid a parte românesc, ori partid în partidul naţional, ci *stăm în partid*, în partidul naţional român, şi activitatea politică o vom pune în esecutare atunci, când partidul prin majoritatea representanţilor sei *va decreta activitatea*.

Acésta e politica, actuală şi din trecut, a „*Telegr. Român*“, ear' programul cu care mi am început activitatea la acest ziariu, e următoriul:

„Cu începere de astăzi „*Telegraful Român*“ apare sub conducerea şi redactarea mea.

Sunt mulţămitoriu Exelenţiei Sale, Domnului Metropolit *Ioan Metianu* şi întregei comisiuni administrative a tipografiei archidiecesane, pentru încrederea cu care m'a onorat, însĕrcinându-mĕ cu conducerea acestui vechiu organ de publicitate al Românilor din patria acésta. Sunt conştiu de greutatea misiunei ce mi s'a încredinţat şi 'mi voiu da tóte silinţele sĕ mĕ degajez în mod satisfăcĕtoriu de sarcina primită asupra mea.

Programul „*Telegrafului Român*“, care în curênd împlineşte cincizeci de ani de luptă onestă, purtată pe terenul vieţii nóstre publice, e cu mult mai bine cunoscut de cât sĕ aibă trebuinţă de a fi de nou desvoltat. E programul de luptă şi de muncă naţională al marelui *Andreiu baron de Şaguna*, program pe care cu inimă liniştită îl póte accepta de al seu fiu-care Român, program cuprins în cuvintele: *luminarea şi fericirea poporului român*. Pentru acest program a luptat *El* şi vrednicii sei urmaşi, pentru realisarea programului acestuia au lucrat bine meritaţii mei antecesori, şi pentru acest program m'am angajat la muncă şi eu. Şi promit că voiu muncí şi în noua situaţie ce mi-s'a creat la fóia acésta cu acelaşi zel şi cu aceeaşi iubire de neam, cu care am ţinut sĕ-mi fac datorinţa şi până acuma pe terenul publicisticei române.

Cu venirea mea la „*Telegraful Român*“ nu s'a schimbat deci nimica, şi nici nu se intenţionéză sĕ se facă nici o schimbare, nici cu privire la *spiritul* în care a fost condus ziariul acesta până acuma, şi nici cu privire la *direcţia* sa politică. In consecinţă:

„*Telegraful Român*“ va continua sĕ fi şi în viitoriu în prima linie apĕrătoriu al intereselor nóstre bisericeşti şi şcolare.

„*Telegraful Român*“ va continua sĕ propage şi în viitoriu concilianţa şi bunaînţelegere, nu numai în raporturile dintrĕ noi, cei de un sânge şi de o lege, ci şi în raporturile cu celelalte popórĕ din patria acésta, de cari ne légă interese comune şi cu cari împreună formăm statul ungar.

„*Telegraful Român*“ va continua spună celor în drept, sincer şi fără s dar' în ton cumpĕtat, că situaţia po creétă Românilor din patria acésta nu e d invidiat, că raporturile de subordonare cetăţenéscă în cari se află, sunt umilitóre pentru un popor de trei milióne, gata totdeuna, şi acum ca şi în trecut, sĕ-şi jertféscă averea şi viéţa pentru apĕrarea hotarelor ţerii, şi că nu e de cât firesc lucru, dacă Românii pretind sĕ li-se amelioreze sórtea devenită aprópe insuportabilă, stabilindu-se întrĕ ei şi poporul magiar raporturi de sinceră prietinie, de adevĕrată frăţietate, basată pe o *egalitate de drept* în tótă privinţa.

„*Telegraful Român*“ nu se va certa cu nimeni, nici pe teme confesionale, nici pe teme naţionale, va discuta însĕ cu ori şi cine, dacă discuţia e ţinută şi din parte contrară întrĕ limitele stricte ale objectivităţii şi ale calmităţii. Va stima şi respecta părerile şi convingerile fie-căruia, dar' va pretinde, ca şi alţii sĕ-i respecteze părerile convingeri sale.

Voiu avé ocasiune sĕ-mi desvolt mai p larg acest program, pentru a cărui realisare voiu depune de astăzi înainte în colónele acestui ziariu tótă activitatea mea, întregul meu zel şi întréga mea iubire de neam. Şi rog pe cel Atot-puternic sĕ-mi dăruiască destulă putere, pentru a mĕ puté achita de sarcina primită asupra mea în mĕsura în care eu aşi dorí sĕ mĕ vĕd achitat. Rog tot-odată pe toţi amicii, binevoitorii şi sprijinitorii acestui ziariu, sĕ-mi uşureze implinirea grelei misiuni, acordându-mi şí mie, ca antecesorilor mei, tot sprijinul posibil, pentru care le sunt înainte mulţămitoriu. *Teodor V. Păcăţian*“.

Incheiere.

Iată o scurtă espunere, făcută din incidentul întrării ziariului nostru în a doua jumĕtate de veac a esistenţei sale, despre aceea-ce s'a muncit, şi mai ales despre *cei-ce au muncit*, în cursul jumătăţii de veac espirate, la ziariul acesta.

Şirul lor e lung; şi ar fi înzecit dacă nu însutit mai lung, dacă în tea în putinţă sĕ stabilesc şi n colaboratorilor, interni şi esterni, cu productele lor spirituale au c buit în trecut la redactarea foii.

Din şirul lung al redactorilor tri din trecut mulţi lipsesc, trecu ind la viéţa de veci, obosiţi de munca prestată în viéţa trecĕtóre, petrecută pe acest pămênt.

La ei mĕ gândesc cu pietate în aceste momente sublime, când ziariul la care şi ei au lucrat îşi serbéză iubileul de cincizeci de ani de esistenţă, şi le admir zelul şi pacienţa cu care au tăiat brazde adânci în pămêntul înţelenit al ziaristicei române!

Şi mĕ gândesc cu sentimente de gratitudine şi la cei rĕmaşi în viéţă dintrĕ redactorii şi colaboratorii ziariului acestuia, cari cu credinţă şi cu statornicie au străbătut calea indicată nouĕ de marele întemeiătoriu al ziariului nostru, de *Andreiu baron de Şaguna.*

Cei mai mulţi dintrě ei sunt şi astăzi colaboratori ai ziariului acestuia, pe lângă care sper că vor rămâné grupaţi şi în viitoriu, câtă vreme bunul Dumnezeu va afla de bine sě 'i mai ţină în viéţă.

Cu ei împreună voiu continua deci sě tragem mai departe brazdele, căci holda e mare, şi e mult ştir şi mărăcine în ea.

Mai este încă mult de muncit în agrul nostru naţional. Sě muncim cu voe şi cu drag, nu pentru a culege noi ródele, ci pentru a înlesní secerişul pe séma celor-ce vor vení în urma nóstră.

Sě muncim luând esemplu de la mai marele nostru, de la capul bisericii nóstre, de la Inaltpreasfinţitul nostru Archiepiscop şi Metropolít *Ioan Metianu*, pe care tocmai noi, cei ce-'i stăm în apropiere, avem ocasiune a-l vedé şi a-l admira zilnic cu ce rîvnă munceşte, de diminéţa până séra, pentru binele şi fericirea poporului seu şi a bisericii încredinţate conducerii sale.

Şi atunci, cei-ce vor veni în urma nóstră, şi se vor bucura de lanurile mănóse, şi vor culege frumósele róde de pe holda lăsată lor în stare binecultivată, — vor binecuvênta memoria celor-ce au tras brazdele şi au aruncat sěmênţa, şi lacrěmi de recunoştinţă vor věrsa pe gliile cari ne acopěr. Ear' noi, din altă lume nevěḑută, ne vom bucura de bucuria lor şi mângăiat va fi sufletul nostru, că talantul dat nouă bine l'am întrebuinţat pe acest pământ.

Sibiiu, 1 Ianuariu v. 1903.

Teodor V. Păcăţian.

Anul-Nou în Sibiiu.

— 15 Ianuariu n.

Credinciósă datinei din trecut şi îndemnată de stimă şi iubire, inteliginţa română din Sibiiu, după serviciul divin s'a presentat eri la Inaltpreasânţia Sa metropolitul spre a-'l felicita de Anul-Nou. Preacuvioşia Sa archimandritul şi vicariu archiepiscopesc Dr. *Ilarion Puşcariu*, într'un frumos şi avêntat discurs făcênd reprivire asupra resultatelor din anul trecut şi din cei anteriori ai activităţii Inaltpreasânţiei Sale, esprimă bucuria şi mulţămirea societăţii sibiene şi a tuturor fiilor bisericei, cá au în fruntea lor conducětor aşa de activ, aşa de zelos întru promovarea bunăstării bisericei şi prin ea a poporului român. In numele inteliginţei române, care a ţinut sě se presinte şi de astă-dată în număr aprópe complet, doreşte Inaltpreasânţiei Sale sănětate şi tărie, ca sě pótă conduce încă mulţi ani naia bisericei nóstre cu tactul şi înţelepciunea de până acum. De-şi conducerea acestei năi se află în mânile Inaltpreasânţiei Sale numai de timp relativ scurt, totuşi semnele bunei şi înţeleptei conduceri se věd deja. Dintrě acestea oratorul aminteşte pe cel mai însemnat dintrě tóte: catedrala, şi doreşte Inaltpresânţiei Sale sě ajungă nu numai ziua în care s'o pótă sfinţí şi da destinaţiunii, ci sě şí vestiască în ea mulţi ani cuvêntul Domnului. —

Inaltpreasânţia Sa mulţămeşte întâiu de tóte pentru atenţiunea şi dragostea ce i-o manifestéză flórea societăţii române de aici, apoi reflectând la cuvintele prin cari Preacuvioşia Sa dl archimandrit a apreciat resultatele obţinute până acum, constată că în adevěr în anul trecut în unele privinţe am făcut sporiu în viéţa nóstră bisericéscă şi şcolară, în butul tuturor împrejurărilor critice în cari trăim. Sporiul însě a fost realisat numai prin cooperarea armoniósă şi în dragoste frăţéscă a tuturor factorilor chiămaţi a lucra întru promovarea intereselor bisericei şi şcólei nóstre şi prin acésta întru promovarea bunăstării şi fericirei poporului. De acésta cooperare, de acésta încredere reciprocă şi dragoste frăţéscă avem trebuinţă şí în viitoriu, dacă voim, ca restul vieţii nóstre sě fie fericit şi fericite sě fie şi zilele urmaşilor nostri. Pe lângă binecuvêntarea archieréscă şi implorarea darului Tatălui cerese asupra tuturor împreună lucrătorilor şi credincioşilor, care dar sě fa·ă sě vieze întrě noi necontenit armonia şi dragostea, — doreşte tuturor An-Nou fericit.

Atât discursul Preacuvioşiei sale archimandritului, cât şi rěspunsul Inaltpreasânţiei Sale a fost urmat de însufleţite aclamaţiuni din partea celor presenţi.

De la Inaltpreasânţia Sa întrégă societatea a mers apoi la locuinţa Preacuvioşiei Sale dlui archimandrit Dr. *Ilarion Puşcariu*, pe care l-a felicitat prin graiul P. O. D. protopresbiter *Ioan Papiu*, care a zis cam următórele:

Ziua de Anu-Nou e zi însemnată în viéţa omenimii, am puté zice: o punte de trecere de la trecut la viitoriu. In acésta zi însemnată, societatea omenéscă s'a obicinuit a-şi esprima doririle de bine şi a-şi manifesta iubirea şi încrederea în membrii ce stau în fruntea ei ca conducětori, ca muncitori fruntaşi. Preacuvioşia Ta ocupi în biserica nóstră un post de frunte, ocupi în societatea nóstră posiţie frumósă, căştigată prin merite. Conduşi de stima şi iubirea ce ţi-o păstrăm, ne-am presentat deci, în acéstă zi însemnată, ca dând espresiune acestei stime şi iubiri sě-ţi dorim din inimă An-nou fericit, pe care sě 'l serbezi încă mulţi ani spre bucuria nóstră, spre fala nóstră şi a bisericei nóstre. Sě trăeşti mulţi fericiţi ani!

Reflectând la cele rostite de dl Papiu, Preacuvioşia Sa insistă asupra iubirii ca cea mai puternică legătură, chiagul societăţii omeneşti, care o inspiră şi entusiasméză în acţiunile sale. Noi Românii în deosebi avem lipsă de iubire întrě noi. Avênd acéstă legătură întrě noi, avem totodată cea mai puternică armă în lupta ce avem s'o purtăm pentru biserică şi neam. Şi avem mare lipsă de arma acésta, pentru-că, în comparaţie cu pórele din jurul nostru, noi suntem slabi şi numai uměr la uměr, uniţi prin iubire, putem susţiné lupta. Sě ne înarmăm deci cu arma acésta, sě avem scrisă pe steagul nostru devisa iubirii, şi vom învinge. Manifestaţiunea Dtre o privesc ca eflux al iubirii acesteia. Doresc deci, ca acest simţěmênt sě ne fie impuls la tóte acţiunile nóstre; iubirea şi încrederea reciprocă sě ne conducă în tóte lucrările nóstre, şi atunci sigur vom puté presta fie-care aceea ce biserica, aceea ce poporul aştéptă de la noi. Vě mulţămesc pentru cele esprimate prin graiul dlui protopresbiter şi vechiu amic al meu, şi vě doresc mulţi fericiţi ani.

NOUTĂŢI

Din causa *sfintei sěrbători* Botezul Domnului, *numěrul proxim al ziariului nostru apare Joi în 22 Ianuariu n.*

Alegerea de episcop la Arad. Consistoriul eparchial al Aradului a luat hotărîre în şedinţa plenară ţinută Luni, ca noua alegere de episcop sě se facă *Joi, la 30 Ianuariu v.* (12 Februarie n.) pe care zi va fi convocat sinodul eparchial electoral. Terminul de alegere a fost pus în conţelegere cu Inaltpreasânţitul Domn Archiepiscop şi Metropolit *Ioan.*

*

Pentru rěscumpěrarea felicitărilor. Preotul catechet *Pavel Beşa* din Borgo-Prund a solvit, pentru rěscumpěrarea felicitărilor de Anul-Nou, la fondul *monumentului lui Şaguna* 3 coróne şi la fondul regretatului profesor seminarial Ioan *Popescu* 2 coróne.

*

In favorul Bucovinenilor. Ziariul vienez „*Vaterland*" a publicat nu de mult un important articol, în care cere, ca guvernul austriac sě favorizeze românismul în Bucovina şi în special caracterul român al bisericei bucovinene. „Vaterland" examinéză discursul pe care l'a ţinut la Bucureşti nu de mult vice-presdentul Ligei culturale dl *George Popovici*, fost deputat în reichsrathul de la Viena. Discursul cuprinde, zice ziariul vienez, cea mai bună formulă după care trebue întocmită politica austriacă în Bucovina. Dl Popovici a vorbit cu desěvîrşită pricepere politică, ca un bun român şi ca un bun prietin al Austriei. Conform argumentelor d-lui Popovici, Austria va trebui sě combată pe Ruteni în Bucovina, şi din punctul de vedere al interesului seu şi din cel al catolicismului. Ziariul „*Vaterland*" e organ clerical.

*

† Maria Pěrěu, soţia parochului *Ioachim Pěrěu* din Agnita, a decedat în 29 Decembre v. înmormêntată fiind Mercuri în ziua de Anul nou. A fost petrecută la mormênt de multă lume, care a grăbit sě'i dee ultima însoţire pe drumul de veci. Din partea întristatei familii ni-s'a trimis următoriul anunţ funebral:

Subscrişii, cu inima înfrântă de durere aduc la cunoştinţă că scumpa şi mult iubita lor soţie, mamă şi sócră, *Maria Pěrěu* preotésă, după lungi şi grele suferinţe a repausat Dumineců în 29 Decembre 1902 st. v. la orele 4 d. m. în etate de 54 ani şi în al 33-lea an al fericitei sale căsătorii.

Rěmăşiţele pământeşti ale scumpei repausate s'au depus spre vecinică odihnă Mercuri în 1/14 Ianuariu 1903 la 10 ore a. m. în cimiteriul gr.-ort. din opidul *Agnita.* Ioachim Pěrěu, preot ca soţ. Eugenia Alecsandru, Agafia Nicóră, Maria Holerga şi Victoria Pěrěu, ca fiice. Ioan Alexandru, preot gr.-ort. Moise Nicóră, meseriaş. Teofil Holerga, preot gr.-ort. ca gineri. Maria, Aurelia, Romul, Remus, Eugenia şi Victoria Alexandru; Cornelia, Virgil şi Letiţia Nicóră; Alimpiu, Septimia şi Emil Holerga: ca nepoţi şi nepóte.

*

Societatea de lectură „Petru Maior" a studenţilor universitari români din Budapesta se simte plăcut îndemnată a esprima pe calea acésta membrilor fundatori, onorari şi tuturor sprijinitorilor ei: „An nou fericit"!

*

Pentru „Masa studenţilor" de la gimnasiul public român gr. or. din Brad au incurs în Decembre 1902 următórele daruri marinimóse: 1. de la dna Sabina Dr. Preda născ. Andreica şi soţul ei Dr. Vas. Preda, adv., în semn de iubire faţă de scumpul şi neuitatul, rěposatul lor părinte Mihail Andreica din Câmpeni 100 cor. 2. de la Petru Popa Popopiciu, înv. pens. în Sohodol-Lazuri 25 cor. 3. de la Stefan Popa, înv. în Kiskoh 25 cor. 4. de la T. Baianţiu, preot în Romaneşti, ca cunună eternă pentru repausatul sěu tată Ianeş, econom în Brad, 10 cor. 5. de la „Economul" societate pe acţiuni în Cluj 10 cor. 6. de la Enea Joldea, înv.-diacon, Hălmagiu 5 cor. 7. de la Nicolae Popescu, preot Luncşóra 5 cor. 8. de la Elena Joldea, 9. Ilie Sirca, 10. I. Lucaciu şi 11. Traian Nicodin, înv. Brusturi, câte 1 cor. Marinimoşii binefăcětori priméscă espresiunea profundei mulţămite! Brad, 31 Dec. 1902. *Comisiunea administrativă.*

*

Din Deva. Pentru rescumpěrarea felicitărilor de anul nou au contribuit la mâna subscrisului în scopul înfrumseţării bisericei locale următorii domni: 1. Boleslav Teìmer 10 cor. 2. Dr. Nicolae Moţiu, medic 5 cor. 3. Dionisiu Ardelean, proprietariu 5 cor. 4. Dr. Justin Pop, adv. 2 cor. 5. Dr. George Wilt, vice-inspector 2 cor. 6. Ioan Antal, învěţătoriu 2 cor. 7. George Popoviciu preot în Leşnic 2 cor. 8. Petru Câmpian, preot în Fornădia 2 cor. 9. George Romanul 5 cor. Total 35 cor. Deva, 30 Decembre v, 1902. *George Romanul* protopresbiter.

*

Sfinţire de biserică în Közép-Ajta. In secuime se află comuna *Kozép-Ajta*, cu patruzeci de familii româneşti, magiarisate însě cu desevîrşire, aşa ca dintrě cei-ce le aparţin, nimeni nu vorbeşte limba română. Cu tóte acestea, sunt iubitori de biserică toţi, şi iubitori de neam: Cu mândrie spun că sunt Români şi se ţin de legea românéscă. Mâna acésta de ómeni şi-a făcut acum de curênd o biserică nouă, pe un loc ridicat, de unde se vede întréga comună. Biserica a fost gata la Rusaliile anului trecut, dar' sfinţirea ei a fost amânată până la Crăciun, când din însărcinarea I. P. S. Sale domnului Archiepiscop şi Metropolit *Ioan Metianu*, preotul din Paloş, domnul *Patriciu Pintea*, a mers la faţa locului pentru a sevîrşi actul sfinţirii, ca esmis al Escelenţei Sale. A sosit Sâmbătă înainte de Crăciun în Nagy-Ajta, de unde, însoţit de preotul *Alex. Ciucan*, a mers la Közép-ajta şi a sevîrşit vecernia, lithia şi utrenia. Dumineců dimineaţă la orele 8 s'a celebrat apoi sfânta liturghie. Biserica era îndesată de lume, nu numai din comună, ci şi din satele învecinate. S'a făcut întâiu sfinţirea apei şi stropirea şi ungerea cu sfântul mir, apoi a urmat liturghia, la care au servit, afară de esmisul Escelenţiei Sale, încă preoţii: Ales. Măeruşan din Szász-Magyaros, Ioan Hamzea din Apaţa şi Ales. Ciucan, din Nagy-Ajta. Părintele Pintea a ţinut apoi o vorbire ocasională, în limba magiară, punênd poporului la inimă iubirea faţă de biserică şi lege, şi a vorbit în urmă şi preotul Măeruşan, tot în limba magiară. Cântările liturgice au fost esecutate de un cor local, condus de cantorul George Pozua. A urmat apoi prânzul, în casa vrednicului epipitrop G. Măeruşan, unde s'au rostit şi toaste. A vorbit părintele *Pintea* ridicând păharul întru sănětatea Escelenţei Sale, a supremului cap al bisericii nóstre, Archiepiscop şi metropolit *Ioan Metianu*, părintele Măeruşan a toastat pentru delegatul Escelenţiei Sale, preotul
Pintea, ear' preotul *Alex. Ciucan* pentr
de faţă şi pentru buna armonie întrě fiii b
sericei nóstre. Delegatul Escelenţiei
fost petrecut apoi la gară, mulţămindu-ise d
tóte părţile pentru actul sevîrşit.

*

Avis! Toţi onor. Domni, cărora li s'
espedat Nr. de probă din revista „*Luceafer*
— sunt rugaţi, la cas că nu vor sě abone
revista, sě ni-l retrimită, pentru-ca sě se
cunjure dificultăţile administrative, — la
contrar se vor considera de abonaţi. Adm
straţia revistei „*Luceafěrul*".

*

„Psaltul", societatea cantorilor romă
gr. ort. din Ungaria şi Transilvania, întem
iată pe statute, întărite de consistoriul arch
diecesan şi din partea înaltului guvern, şi
ţinut adunarea generală în 15/28 Decemb
1902 în Braşov. A fost deschisă şi cond
de presidentul *Zosim Butnariu*, care în vor
rea de deschidere a accentuat necesitatea u
formării cântărilor bisericeşti, ear' în scop
acesta necesitatea esmiterii unui pricepător
în ale ritualelor bisericii nóstre, care cutri
rênd diferitele ţinuturi, sě studieze felul cu
se cântă în bisericile de pe acolo, ca apoi
alégă aceea ce e mai frumos şi mai melodic
şi aranjînd cântările pe note, sě le dee pub
cităţii, pentru-ca sě fie întroduse în tóte bis
ricile nóstre. „Nasalele apoi şi gorgónele, ad
tate de unii cântăreţi bisericeşti, ca remă
de la vechii călugări greceşti, trebue alun
din cântările bisericii nóstre", — a zis pr
dentul societăţii „*Psaltul*", a cărui vorbire
deschidere a fost bine primită şi aplaud

*

Concert în Deva. Corul bis. gr.
din Deva invită la concertul împreunat
dans, ce se va arangia în 6/19 Ianuariu 1
(Luni la Botezul Domnului) în sala „Redo
din Deva. Inceputul la 8 ore séra. Veni
curat e destinat: $^1/_2$ în favorul bisericei
or. din Deva, ear' $^1/_2$ în favorul corului
gr. or. Suprasolvirile se cuitéză pe cale ziaris

*

Petrecere în Hunedóra. Reuni
femeilor române din Hunedóra invită la pe
cerea cu dans ce o va arangia Sâmbătă
11/24 Ianuariu 1903 în sala hotelului „Rimba
Inceputul la 8 ore séra. Preţul de intrar
de persónă 1 cor.; de familie 2 cor. 40 fil
Venitul curat: în favorul reuniunii rom. pen
înfrumseţarea bisericii din Hunedóra.

*

Petrecere în Biertan. Junimea
mână din Biertan aranjază producţiune
rală-teatrală împreunată cu dans în 7/20
nuariu 1903 (a doua zi de Bobotéză) în ho
la „Stea". Venitul curat e destinat în favo
„Bibliotecii poporale" din localitate. Incepu
la 7 ore séra.

Programul e următoriul: 1. „Iată z
triumfală", cor. 2. „Până când", cor. 3. „R
de la Chiseteu", comedie de Ios. Vulcan.
„Moţul la drum", cor. 5. „Sêrba popilor",
predate de tinerimea din loc. In pausă se
juca Căluşeriul şi Bătuta.

FELIURIMI

Baba nu se scólă! Intr'un ţinut din Saxonia e sě se încépă la primăvară trassarea unei căi ferate. La facerea planului s'a věḑut că linia trebue sě trécă prin curtea unei ţěrance věduve. Se începe procedura de espropriare a curţii şi věduva e chiemată la pertractare. I-se spune că trenul are s
trécă prin curtea ei şi i-se pune întrebarea că nu are ceva de objecţionat?

— Apoi, dacă n'are loc pe altundeva, mě învoesc, căci — vedeţi Dtră! — trenul încă e de lipsă, dar' numai cu o condiţiune mě învoesc.

— Şi ce anume e condiţiunea?

— Aceea, că după nouě ore séra trenul sě nu umble, pentru-că la nouě eu încuiu pórta şi nu pot sě mě tot scol din pat sě-i deschid pórta.

Posta redacţiunei.

„*Indoită pace şi bunăvoire*". Nu se póte publica. Atingeţi o temă care nu póte fi discutată în public. Pentru a fi cineva chiămat la o tréptă mai înaltă bisericéscă, nu se cere, ca respectivul „*sě o voiască*" sau „*sě nu o voiască*" acésta. Publicându-vě corespondenţa, de altcum bine scrisă, am da numai ansă celor malitioşi sě se gândéscă la povestea vulpei cu strugurii.

Posta ultimă.

† Ioan Petric. La încheerea
foii primim durerósa ştire,
nerabilul ppresbiter I
a rěposat azi, la
Braşov.

Nr. 32/1902. [7] 1—3

Concurs

Pentru întregirea postului de **paroch** în parochia vacantă de clasa III a **Halmeag**, protopresbiteratul Cohalmului, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B, pentru întregirea venitelor de la stat, despre cari venite concurenții 'și pot lua informațiuni de la comitetul parochial.

Doritorii de a ocupa acest post au a'și aşterne cererile lor concursuale instruite conform normelor în vigóre oficiului protopresbiteral în terminul indicat și sě se presinte în sfînta biserică în vre-o Duminecă ori sěrbătóre, pentru a cânta respective a celebra și a cuvênta.

Din ședința estraordinară a comitetului parochial gr. or., ținută în 26 Decembre 1902 în Halmeag.

B. H. Siolca
adm. par. și preș. adhoc.

G. Tulbure
not. comit. parochial.

Vidi!

Nicolau D. Mircea
protopresbiter.

Cartea consilierului de medicină Dr. Müller, apărută deja în a 40-a ediție, care tractéză despre

Conturbările în sistemul nervos și secsual

precum și despre vindecarea radicală a r, se póte procura prin tóte librăriile.

Pentru 1 cor. 20 fileri în mărci postale o trimite franco **Curt Röber**, Braunschweig. [3] 1—38

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Poesii Postume, de *M. Eminescu*
Prețul: . . . . C. 1·—

Ziariul unui Pierde-Vară, de *George Coșbuc* . . . . „ 2·—

Isus Christos cu cuvintele sântei scripturi, de *Dr. Petru Barbu* „ 2·50

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Important pentru fie-care om.

Desfacere totală cu prețul cel mai eftin, numai cu fl. 2·95 o garnitură admirabilă din 14 bucăți prețióse, juvaericale etc.

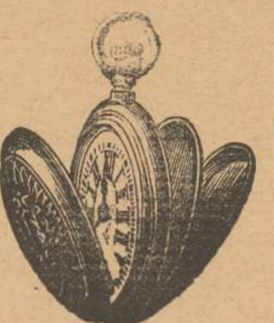

Important pentru fiecare om!

- 1 orologiu de busunariu, anker remontoir de nickel (la dorință argintat) cu capace gravate frumos, regulator precis, 3 ani garanție și cutie.
- 1 Lanț elegant panțerat, suflat sau nickelat dimpreună cu acățător sistem parisian.
- 1 ac de cravată aurit cu imitație de briliante.
- 1 părechè nasturi pentru manchete auriți marca "Garantie".
- 1 garnitură nasturi (botoni) auriți pentru gulere și pepturi, constând din 5 bucăți.
- 1 părechè cercei de argint veritabil oficios gradați.
- 1 inel de aur cu pétră elegantă.
- 1 oglindă de busunar în cutie.

Acestea 14 prețióse și admirabile obiecte dimpreună cu orologiul remontoir anker se predau numai cu 2 fl. 95 cr. prin rambursare sau prin trimiterea înainte a sumei la firma: ***Brüder Hurviz,*** *casă de esport,* ***Krakau*** *Stradom 17 (Oestr.)*

Neconvenind a le returna în 8 zile primind banii înapoi fără ca cumpěrătorul sě fie cu ceva prescurtat. — Catalóge bogat ilustrate cu tot feliul de juvaericale, se trimit gratis și franco. [6] 1—11

Săpun cu ruda.

Marca:

"cerb" sau "cheie"

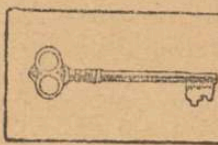

Săpunul cel mai bun, mai spornic și prin urmare cel mai eftin. [4] 1—17

☛ Se capětă pretutindenea. ☚

La **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu** se află de vêndare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânției Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania și Metropolit al Românilor din Ungaria și Transilvania.

Tabela de materii: Polunoștnița de tóte zilele. — Polunoștnița Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea și al șeselea. — Rênduéla Obednitei. — Ciasul al nouělea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecernița cea mică și cea mare. — Slușba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele și Condacele Triodului și ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicînele și ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morților. — Troparele preste sěptěmână. — Troparele și Condacele sfinților de obște după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicînele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie și la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei și folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Vecresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinților, până la a Duminecă din Postul mare, preste toți anii.

397 pag. Prețul: broșat **2 cor.**, legat în pânză **2 cor.** , legat în piele roșie cu copcii **4 cor.**

Stabiliment nou!!

"Entreprise des pompes funèbres"

(Institut de înmormêntare)

— Proprietariu: **Fritz W. Elges** —

Sibiiu, str. Cisnădiei 18

funcționéză din 26 Decembre stil nou anul curent.

Inmormêntări pompóse și simple.

Prețuri moderate.

[5] 1—17

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret**

vindecă și înviorézá pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosesce contra *durerilor de cap si dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rěceală la mâni și picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui* și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sě se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Crucea sul-Volta atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut apreciat și cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.
[2] 1—9

Prețul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copíi și femei de constituție forte slabă.

Espeditie din centru și locul de vêndare pentru țéră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, **V., strada Vadász 42/V. colțul strada Kálmán.**

☛ Pentru pacienții de stomach! ☚

Tuturor cari în urma rěcelii ori a prea marei împovărări a stomachului sau prin consumarea de mâncări greu de mistuit prea reci ori prea calde sau prin un traiu neregulat 'și-au contras bóle de stomach, precum:

Catar de stomach, Sgârciuri de stomach, Dureri de stomach, Mistuire grea sau astupare de stomach

li-se recomandă un bun mijloc de casă, ale cărui resultate escelente de mulți ani sunt deja probate. Acesta este:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Acest vin este preparat din buruieni renumite și recunoscute ca tămăduitóre, cu vin bun; întăreşte și înviorézá organismul de mistuire al omului. Vinul de buruieni delătură conturbațiile de mistuire și influințéză puternic asupra nouei formări de sânge sănětos.

Prin întrebuințarea regulată a vinului de buruieni bólele de stomach vor fi curate încă în formare. Sě nu întârzie nime dar' a-'l folosí încă de cu vreme. Simptome, ca: **dureri de cap, rîgăeli, arsuri în stomach, inflamații, amețeli cu vomări,** cari la pacienți cu suferințe învechite apar cu atât mai vehement, dispar adesea după câte-va beuturi de vin de buruieni

Constipațiile cu urmările lor neplăcute, **maladii, dureri colice, bătăi de inimă, insomnie,** precum și conglomerarea sângelui în ficat, splină și suferințele hemoroidice de multe-ori se delătură iute cu vinul de buruieni. Vinul de buruieni delătură mistuirea grea și depărtéză prin un scaun ușor materii stricate din stomach și intestine.

Fața palidă și slabă, anemia și slăbiciunile sunt de obiceiu urmările unei mistuiri rele a formării insuficiente de sânge și a stării bolnăviciόse a ficatului. **Lipsa de apetit** și **reaua disposiție,** precum și **durerile de cap** și **nopțile perdute** (insomnie) consumă adeseori încetul cu încetul multe persóne. Vinul de burueni dă slăbitei puteri de traiu un nou și próspět impuls. Vinul de burueni mărește apetitul, ajută mistuirea și nutrirea, ușuréză formarea și schimbarea materiei, înlesnește formarea sângelui, calméză nervi escitați și creéză nouă **voe de viéță.** Nenuměrate scrisori de recunoscință și mulțămită dovedesc acestea.

Vinul de ierburi se află de vênzare în sticle *fl. 1.50* și *fl. 2.—* la farmaciile din *Sibiu, Turnișor, Sěliște, Ocna, Slimnic, Șeica-mare, Nocrich, Avrig, Tălmaciu, Boița, Cisnădie, Poplaca, Gurarîului, Jina, Poiana, Mercurea, Câlnic, Loman, Pianul-de-sus, Petrifalěu, Sebeșul-săsesc, Vințul-de-jos, Daia, Spring, Vingard, Ohaba, Beșiněu, Mihalț, Teiuș, Blaj, Pănade, Țapu, Mediaș, Blăjel, Sân-Mărtin, Ibașfalěu, Basna, Agnita, Cincu-mare, Boholț, Făgăraș, Beclean, Câmpulung, Rîmnic-Vâlcea, Cudjir, Orăștie, Deva, Hunedoara, Hațeg, Luncani, Puj, Ohaba, Ponor, Alba-Iulia* etc. — precum și în tóte celelalte localități mai mari și mai mici din Ardél, Ungaria și Austria.

Farmaciile din Sibiiu trimit 3 și mai multe sticle de vin cu prețurile originale în tóte localitățile din Austro-Ungaria.

☛ Păziți-vě de falsificări! ☚

Sě se céră anumit:

Vinul de buruieni al lui ☛ Hubert Ullrich. ☚

Vinul meu nu este o medicină secretă. Părțile lui constitutive sûnt: Vin de Malaga 450,0, Spirt de vin 100,0, Glycerin 100,0, Vin roșu 240,0, Sirup de fragi 150,0, Sirup de cireșe 320,0, Coacăză, Aniș, Răděcină „Helen“, iarba ferului americană, Răděcina „Entianus“, „Kalmus“ à 10,0. Tóte aceste se amestecă. un. dcm. [1] 1—2

dor V. Păcățian

Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 2 Sibiiu, Joi 9/22 Ianuariu 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rĕndul cu litere garmond

Perfecţionarea pactului.

Sibiiu, 21 Ianuariu n.

Vineri, sĕptĕmână trecută, ambii ministri-presidenţi, al nostru şi cel din Austria, au făcut comunicări amĕnunţite parlamentelor despre resultatul final al lungilor tratative purtate întrĕ guvernele ţerilor dualiste în chestia pactului.

Ministrul-president ungar, domnul *Széll*, a vorbit douĕ ore, ear' colegul seu din Austria, domnul Dr. *Körber*, a vorbit mai bine ca o oră, şi amĕndoi au fost ascultaţi cu mare atenţiune, semnul că comunicările lor au fost de mare importanţă.

De-şi ambii au tras puţin, — dar' numai puţin, — perdéua de pe înţelegerile cari au fost finalisate în ultimele momente ale anului espirat, constatând fie-care greutăţile ce erau de învins, şi înşirând favorurile căştigate, de o parte, ear' de altă parte concesiunile pe cari a fost silit sĕ le facă: o ideiă desĕvêrşită, clară şi esactă, despre întregul complex al chestiilor cari au fost resolvate prin ajungerea la înţelegere cu privire la pactul vamal-comercial nu ne putem face, câtă vreme nu cunóştem şi textul proiectelor de legi, cari în curênd vor fi presentate parlamentelor; pentru-că ministrii-presidenţi multe lucruri le vor fi retăcut în vorbirile lor, şi multe lucruri le vor fi presentat în alte haine, mai plăcute şi mai acceptabile.

Ce putem constata de astă dată este faptul, că în Austria disposiţia nu mai e atât de duşmănósă reînoirii pactului, cum era într'o vreme, ceea-ce dovedeşte, că şi acolo ómenii au venit la convingerea, că tot e mai bună o învoială slabă de cât un proces gras, la care de altcum nu poţi ajunge de cât numai jertfind multe din interesele industriale şi economice, neglese şi până acuma în urma nesiguranţei în care se afla chestia reînoirii pactului. Ear' la noi, în Ungaria, curentul era din capul locului pentru *reînoire*; şi chiar şi lupta purtată din partea kossuthistilor pentru dobândirea teritoriului independent vamal a fost mai mult pentru ochii lumii şi pentru salvarea aparenţelor, de cât pentru ducerea causei la isbândă. Nu e ţéra nóstră încă atât de tare, economiceşte, şi atât de bine consolidată, ca sĕ pótă sta pe piciórele proprii şi sĕ pótă suporta cu succes o divorţare economică de cătră Austria! Asta o ştiu bine şi kossuthistii.

Din vorbirile prim-ministrilor, rostite Vineri, am putut scóte atâta, că nici una dintrĕ părţile interesate n'a căştigat vre-un favor în detrimentul celeilalte, sau, cum spunea domnul *Széll*, transacţia „nu e nici pentru una din părţi esclusiv bună, şi nu e nici pentru una esclusiv rea, ci e pentru ambele părţi bună, pentru-că aduce la valóre interesele ambelor state întru atâta, întru cât sentimentul comunităţii şi necesitatea înţelegerii reciproce, cu apreciarea intereselor reciproce, o permit acésta“.

Se póte deci, că în ultima analisă nu s'a schimbat nimica, ci întregul pact a rĕmas cel vechiu, — ceea-ce se va puté constata abia după cunóşterea textului legilor respective, şi după subtragerea favorurilor căştigate din concesiunile făcute, căci bilanţul esact şi autentic numai aşa se póte căştiga, — dar' chiar şi numai aşa stând lucrurile, constatăm faptul, că mulţămire generală domneşte, dincóce şi dincolo, fiind-că după cinci ani de trăgănare şi de pertractări fără sfîrşit, după cinci ani de sguduiri de tot feliul, întêmplate în viéţa economică a ambelor state, în fine pactul a putut fi legat, — bun, rĕu, cum e, dar' e legat, — şi starea de nesiguranţă a încetat de a mai avé fiinţă. Şi astfel stând lucrurile, nimeni nu mai întrébă de jertfele aduse, de concesiunile făcute, ci se bucură toţi că s'a trecut odată preste acéstă pedecă mare economică, preste care sperăm că în curênd vor trece şi parlamentele, ratificând învoiala legată întrĕ guverne.

Svonuri de crisă. In curênd vor ajunge sĕ fie discutate în dieta magiară *legile militare*, faţă de cari creşte nemulţămirea, nu numai în cercurile celor din oposiţie, ci şi în cercurile celor-ce formézá garda guvernului. Intrĕ acestia, ne spun ziarele din Budapesta, s'ar afla şi însuşi presidentul camerei, contele *Apponyi*, care ar fi declarat, că în chestiile militare politica sa nu s'a schimbat. El e şi acuma pentru *naţionalisarea* armatei comune, respective a regimentelor ungare. Se vorbeşte despre o apropiată demisionare a contelui *Apponyi* din postul de president al camerei, precum şi despre apropiata retragere a ministrului de honvedi, baron *Fejérváry*. Le dăm însĕ tóte cu reservele cuvenite, până la confirmare, ori — *desminţire*.

„Craii de la Rĕsărit“,

de **Virgil Cioban**, stud. teol.

Sub titlul de sus dl G. Coşbuc se ocupă cu unele cestiuni pe cât de grele pe atât de necesare, cu relatările evangelistului Matei despre Magii de la rĕsărit, cari au venit la Christos sĕ se închine.

In ajunul sfintelor sĕrbători tot omul petrece în meditaţiuni religióse, cugetând şi reflectând asupra evenimentelor, prin cari lumea a trecut din mórte la viéţă.

Dl G. Coşbuc, care întocmai ca înţeleptul Solomon, cântă despre tóte: „despre arbori, de la cedrul Libanului până la isopul, ce creşte pe ziduri, despre cele cu 4 piciórе şi despre paserі şi despre têrăitóre şi despre peşti“ (I Imp. 4, 33), a deschis cartea cărţilor, biblioteca sfântă, Sfânta Scriptură şi a cetit cele ce se povestesc despre evenimentul naşterii Mântuitoriului lumii.

Matei însĕ, vameş la Genezaret fiind mai înainte de chemarea sa la apostolat, în simplitatea relatării, nu dă desluşiri mai apriate, nu scrie cu aparat critic, căci acésta nici nu era de lipsă, pentru cei cărora le adresa el evangelia sa, cărora, fiind martori oculari, le era în próspĕtă memorie actul naşterii Mântuitoriului. Dar' nu era de lipsă nici din motivul, că Matei prin evangelia sa avea de scop sĕ arete conaţionalilor sei iudeo-creştin că Iisus Christos este משיח = Mesia cel promis de Tatăl şi descris de profeţi.

Astăzi însĕ când focul adversarilor creştinismului e atât de aprig, azi când critica destructivă voeşte sĕ nimicéscă tot, — este de lipsă, ca locurile din sfta Scriptură, cari nu ni-se *par* destul de clare, cei cari se ocupă cu Esegesa sĕ ni-le esplice, sĕ ni-le tâlcuiască, pentru-ca ele sĕ devină clare pentru ochii tuturor.

In ajunul sfintelor sĕrbători ale Naşterii Domnului am ajuns — cu studiul tocmai la evenimentul naşterii „Toiagului din rădĕcina lui Iesei“.

Am înaintea mea:

1. „Erklärung des Evangeliums nach Matthäus“, de catolicul Dr. Aug. Bisping.

2. „Istoria bisericéscă“ de eruditul profesor de aici dl Eusebiu Popovici.

3. Comentarul la Sinoptici (Matei, Marcu şi Luca) de Dr. Iuliu Olariu profesor în Caransebeş; şi

4. Tichendorf, Novum Testamentum, Graece, ediţia XX.

Pe basa acestora mĕ voiu încerca sĕ spun unele lucruri de folos, póte prea puţin ştiute de noi şi fórte de mult clarificate de alţii.

Nu voiu spune nimic nou de la mine, ci voiu culege după trebuinţă din opurile citate.

Inainte însĕ de a da unele deslușiri mici la întrebările ce şi-le-a pus dl G. Coşbuc, voesc sĕ rĕspund la întrebarea:

A. *Când s'a născut Iisus Christos?*

Unii vor rĕspunde iute şi de grabă, că înainte de acésta cu 1902 de ani. Dar' graba strică tréba. Deci sĕ mergem încet.

Numĕrarea acésta, după care s'au împlinit acum 1902 ani de la naşterea lui Christos, este întrodusă în biserică de un călugăr roman Dionysius Exiguus (+ 526 sau 550), dar' şi el a împrumutat'o de la călugărul egiptean Panodorus.

Dionysius Exiguus în secolul VI. părăsí numĕrarea anilor după era martirilor (numită şi era Diocleţiană) şi a făcù ca punct de numĕrare a anilor naşterea lui Christos şi puse datul naşterii lui Christos paralel cu anul 754 ab urbe condita, zicênd că Iisus s'a născut la 754 u. c. El făcù acésta numai pentru trebuinţele bisericei, însĕ în secolul X. Carol cel Mare o întroduse în apus şi pentru stat, ear' din secolul XVII, Petru cel Mare al Rusiei o întroduse şi în statele creştine din Orient.

Astăzi este în de comun recunoscut că era lui Dionisiu sau era creştină e greşită. Unii zic că e greşită cu cel mult 7 ani, ear' alţii cu cel puţin patru ani, şi astfel şi numĕrarea nóstră e greşită cu 7—4 ani.

De unde putem noi ştí când s'a născut Iisus Christos?

Despre naşterea lui Christos vorbesc cei mai vechi sfinţi Părinţi. Iustin Martirul în Apologia I. cap 46 şi Tertullian în opul seu: „Ad Nationes“, 1, 7 se esprimă fórte nehotărît.

Sfinţii Părinţi următori: Ireneu, Clement din Alexandria şi Eusebiu din Caesarea pun naşterea lui Christos la anul 751 ab u. c. dar' nu se esprimă totdeuna destul de clar. Cu ei convine şi „Chronicon Paschale“, Zonara şi alţii. Epiphaniu fixéză anul 753, ear' Orozie 752 u. c. ca data naşterii lui Christos.

(Va urma.)

Din România.

Anul-Nou la Bucureşti. La serviciul divin, oficiat în ziua Anului-nou la Metropolia din Bucureşti, a asistat şi M. Sa Regele *Carol*, împreună cu A. S. R. Principele *Ferdinand*, moştenitoriul tronului. După terminarea serviciului divin M. Sa a primit în faţa bisericii defilarea gardei de onóre, ear' în urmă a trecut cu întréga asistenţă în apartamentele I. P. S. Sale Metropolitului-Primat, spre a primí felicitările de Anul-Nou. Intâiu a rostit Metropolitul vorbire de felicitare, în numele clerului, apoi prim-ministrul *Sturdza*, in numele guvernului, în urmă dl *M. Pherekyde*, presidentul camerei, în numele representanţilor naţiunii, şi încheierea a făcut'o vorbirea dlui *C. E. Schina*, prim-presidentul înaltei curţi de cassaţie. La tóte aceste patru vorbiri M. Sa Regele a rĕspuns următórele:

„Earăşi ne găsim pe pragul unui nou an şi numai Dumnezeu ştie ce el tăinueşte în sinul seu. Am înălţat dar' ferbintele nóstre rugăciuni cătră Atotputernicul, ca sĕ ne conducă pe calea necunoscută, care se deschide înaintea nóstră, şi sĕ ne păzéscă de griji şi de nĕcazuri. Dee, ca anul în care intrăm sĕ fie binecuvêntat şi sĕ împlinéscă tot ce doresc pentru fericirea şi propăşirea iubitului Meu popor. Acésta ar fi pentru Mine darul cel mai scump, tot aşa de scump ca şi caldele vóstre felicitări, cari găsesc un adânc rĕsunet în inima Mea. Pĕtruns de vie recunoştinţă pentru nenumĕratele dovedi de dragoste şi de credinţă, ce primesc neîncetat din ţara întrégă, urez din tot sufletul tuturor şí din partea Reginei ani mulţi şi fericiţi“.

Repetate strigări de „Trăiască Regele şi Regina! Trăiască familia regală!“ au acoperit cuvintele regelui.

Séra a fost bal mare la Palat. Au luat parte la 1500 de persóne.

*

Inalt ordin de zi. Din incidentul *Anului-nou*, M. Sa Regele Carol a adresat armatei române următoriul înalt ordin de zi:

„Ostaşi,

„In anul care s'a închis, un sfert de veac s'a împlinit de când oştirea a fost chiămată a lua armele pentru neatârnarea Ţerei şi s'a acoperit în un rĕsboiu glorios cu lauri neperitori. Eu însĕ am avut duiósa mulţămire de a Mĕ duce, după 25 de ani de pace rodnică, pe câmpul de luptă spre a revedé aceste locuri sfinte şi neuitate, unde vitejia strămoşéscă a reînviat şi fapte eroice s'au sĕvêrşit.

„Depunênd cununi pe mormintele bravilor căduţi, am dovedit că se păstréză în inima Nóstră o adâncă recunoştinţă şi o vecinică amintire pentru acei cari, împlinindu-şi datorinţa, au jertfit viéţa lor pentru mărirea patriei şi că numele acelor morţi vor rĕmâné nemuritóre.

„Am deplina încredinţare, că ori în ce moment vom avé lipsă de braţul vostru, voi veţi fi vrednici de bravii vostri camaradi şi că vĕ veţi silí de a fi pururea scutul neclintit al ţerei şi mândria Mea.

„Vĕ urez dar' din tot sufletul, cu prilejul anului ce începe, ani mulţi şi fericiţi.

Dat în Bucureşti, la 1 Ianuariu 1903.

Carol.“

*

Serbarea zilei Botezului Domnului în Bucureşti. Sfinţirea apelor s'a făcut la orele 11 şi jumĕtate, în pavilonul de pe cheiul Dâmboviţei, de cătră I. P. S. Sa Metropolitul-Primat, încunjurat de înaltul seu cler, în presenţa M. Sale Regelui Carol, A. S. Regale principele Ferdinand, a ministrilor și dignitarilor țerii, a membrilor corpurilor legiuitóre și a unui imens public, care a ținut sě fie de față la acest însemnat act bisericesc. După sfințirea apelor I. P. S. Sa Metropolitul-Primat a aruncat sfânta cruce în rîul Dâmbovița, ear' tunurile de pe Dealul Spirei au dat salvele obicinuite. A urmat apoi defilarea trupelor în fața M. Sale și serbarea a fost terminată.

Concert în Făgăraș!

— 2 Ianuariu v.

Mult pot puținii buni împreună!

Acest adevěr ni-l'a sugerat concertul arangiat de societatea „Progresul“ din Făgăraș.

Fie-care din noi ar trebui sě ne gravăm aceste cuvinte în bronzul și granitul inimilor nóstre, căci puțini suntem și nu suntem tari, și muncă de Sisifus va fi lupta nóstră de nu o vom duce împreună. Sě nu uităm că principiul unirii este bagheta magică, care asigură azi popórelor succes și invingere; ear' cei-ce desorganisați tind a înainta, mai mult încă sunt împinși înapoi.

Instituțiunile nóstre culturale sunt chiămate sě insufle în noi acest duh sfânt al unirii. Ele menite sunt a ne da o societate bine închiegată, străbătută de o solidă cultură, o societate astfel educată, în cari singuraticii indivizi sě se cunóscă și înțelégă unii pe alții, și toți împreună sě lupte pentru același ideal.

Din atari preocupațiuni a rěsărit și societatea „Progresul“ din Făgăraș. Ca tóte instituțiunile nóstre similare, a fost fětul unui entusiasm spontan, dar' curênd după naștere fost'a învělit în negura nepásării, așa că nu e mirare că faima lui nu a depășit mult în afară. Dar', ómeni noi dau timbru nou unei instituțiuni. Numai așa ne par esplicabile surprinderile ce ni-le-a făcut societatea „Progresul“ în ultimul timp. Grație entusiasmului bărbaților cari acum au în mânile lor destinele acestei societăți, bărbați, cari nu crută nici timp nici muncă și nici jertfe, o vedem înălțându-se și tindênd a deveni un luminos far, menit a cuprinde cu razele sale întreg șesul oltean. Și suntem îndreptățiți a crede acésta, când privim zelul neobosit cu care conducětorii ei, nu intrelasă nici o ocasiune, când numai ar puté procura celor din jurul lor câteva clipe de fericire, ear' pe cei mai depărtați a'i atrage la ei, ca apoi toți formând un grup, în care duhul păcii și al înțelegerii sě se reflecteze, sě pună basa unei frumóse vieți sociale în acest ținut. Acum o producțiune teatrală, altădată o serată, apoi un concert, iată drumul pe care mergênd, ușor poți desvolta o viéță socială și a o ridica la nivoul cultural recerut.

Și că în adevěr munca încoronată le e cu succes, voiu schița serbarea ce a avut loc a 3-a zi de crăciun, când „Progresul“ a arangiat un concert, prestat de un grup de teologi.

Dar' acum sě pun frâu gândirii reci, și sě-mi rechiăm tóte sentimentele și impresiunile ce m'au stăpânit în séra aceea. Curiositatea de a asculta niște diletanți străini, setea de a asculta câteva momente acordurile dulci ale musicii, mě impinse de timpuriu în sala frumos iluminată din hotelul Lauritsch. Publicul deja adunat îmi dovedì că nerăbdarea nu mě stăpânia numai pe mine.

Fiori de mulțămire sufletéscă mě cuprinseră, când aruncând o privire asupra celor asistenți, am putut semnala mulțime mare de óspeți, veniți din provincie, apoi străinii în frunte cu vice-comitele și inspectorul scolar ș. a.

Din aste meditațiuni am fost întrerupt prin ivirea pe bină a tinerilor diletanți. De la primele acorduri simțit'am că înaintea nóstră avem un cor, care în ce privește disciplina în arta musicii nu lăsa de dorit. Intonà o colindă, frumósă rěmășiță a trecutului nostru religios, și dovedì că cu totă cultura, cu care ne place a ne-mândri, sě nu alungăm aceste imnuri ale nașterii mesiane, căci încă ne pot fi isvor de nobile nisuințe. Ultimele ecouri se perdură în sgomotóse aplause, ear' tinerii diletanți postându-se din nou esecutară cu mult sentiment clasica bucată „Corul plugarilor“. După energicul apel la unire din acésta bucată nu putea urma ceva mai potrivit de cât jingașa compositiune a lui Porumbescu „A cădut o rază lină“. Acordurile dulci, adese-ori dureróse ale orchestrii, ce acompania pe solistul G. Vasu, erau de natură a te dispune spre o reverie plăcută de frumóse amintiri. Mult nu am putut trăi în acésta lume de visuri, căci reamintirea vitejiei armelor române din „Hora de la Grivița“ schimbà cursul sentimentelor nóstre. Piesa a fost bine simțită. Se părea, că grupul de cântăreți sunt veniți aievea de pe câmpul de luptă, și acum își spun faptele sěvîrșite în jurul Griviței. Aplausele nesfêrșite, cari au necesitat repetarea piesei, au dovedit, că ne știm încă însufleți de trecutul nostru glorios. Urmà după „Fântână cu trei isvóre“ „Cântec poporan“, o compositie fórte drăguță a dlui A. Bena. Dacă până acum viéța nóstră sentimentală fusese puternic sguduită prin varietatea impresiunilor ce am primit, apoi „Cântec poporan“ prin caracterul seu ușor și șegalnic chiar, a fost un motiv bine venit de a ne recrea puțin. Și ne-a cucerit, căci am cerut sě se biseze. In „Dorul înstrăinatului“ am putut vedea efectele miraculóse ale musicii. Acésta bucată frumos esecutată, a acționat asupra sufletului meu mai mult de cât ar fi putut face mai multe discursuri despre iubirea locului natal. Intrě aplause frenetice au părăsit tinerii diletanți, după repetarea punctului ultim, bina, ear' harnicul diligent a primit din partea dlui vice-comite și alți honorațiori sincere felicitări pentru deosebitul succes.

Și eu o constatare frumósă cutez a face. Trebue sě sulevez rolul frumos ce și-l'au însușit elevii seminariali. In organismul nostru cultural încep a deveni un factor tot mai pronunțat. Căci fără mari pretensiuni, tind, ca arta și frumosul sě se familiariseze în cercuri cât mai largi. Nici nu-și dau sama că atunci când rěsbat ținuturile nóstre pentru a-și satisface niște trebuințe proprii sufletești, îndeplinesc și o operă de civilisațiune.

Până târziu în spre ziuă durat'a dansul și petrecerea animată, când depărtându-mě și rechiămându-mi impresiunile avute, mi-au revenit în memorie cuvintele din o macsimă indică, pe cari le închin atât conducětorilor „Progresului“ cât și tinerilor diletanți.

Iată-le: ***Mult pot puținii buni împreună!***

Lupșa.

Rěspuns „Unirii“.

S'a supărat rěu pe noi *„Unirea“* din Blaj, pentru-că am publicat lucrarea dlui paroch *Aug. Hermann* despre ***„Causele și combaterea proselitismului“.*** Și cu vèdită indispoziție ne întrébă în numěrul de la 13 Ianuariu n. că: *„Ce rost a avut publicarea acestei conferențe chiar acum, când e unanimă dorința, ca întrě bisericile românești sě fie bună înțelegere“?*

S'a cam pripit *„Unirea“* și de astădată; pentru-că dacă confrații din Blaj ceteau și partea a doua din conferența cu pricina, în care se dau sfaturi preoților nostri cu privire la purtarea lor în cercul de activitate proprie și față de credincioșii proprii, nu mai întrebau: *ce rost are* publicarea conferenței?

Negreșit, că buna înțelegere o voim și noi; și dacă *„Unirea“* încă din adins o voește, n'are de cât sě stărue într'acolo, ca preoțimei nóstre *sě nu i se mai dee motiv de a discuta în conferențele ei astfel de teme,* supărăciόse pentru *„Unirea“*. Pentru-că aceea o va recunóște și *„Unirea“*, că numai preoțimea *nóstră* e pusă în trista posiție de a se îngrijí de *„combaterea proselitismului“*.

Regretăm sincer că preoțimea nóstră *e silită* încă sě discute astfel de teme în conferențele ce le ține; dar' odată discutate, ziariul nostru nu le póte face nediscutate, ci ca organ al preoțimei *e dator* sě iee act despre aceea ce se întêmplă în aceste conferențe. Și dacă lucrarea cea mai bună, presintată conferenței, referitor la tema acésta, vine publicată în ziarul nostru, — lucrul nu se întêmplă pentru a supěra pe confrații de la *„Unirea“*, ci pentru a da prilej celorlalte conferențe preoțești sě discute tema mai departe, aprobând, ori combătând ideile sulevate, pentru-că *așa e us la noi.* Ear' dacă pentru acest mic lucru *„Unirea“* se supără totuși atât de mult, în cât apeléză la cei-ce stau preste redacțiunea nóstră (probabil la I. P. S. Sa Metropolitul *Ioan,* care însě tot atât de puțin eserciéză vre un drept de censură asupra ziariului nostru, ca și I. P. S. Sa Metropolitul *Victor* asupra *„Unirii“*) și apeléză și la celelalte redacții ale ziarelor române, provocându-le sě ne reglementeze fiind-că *„facem vrajbă întrě frați“*, — e semnul, că dreptatea nu e pe partea *„Unirii“*, pentru-că după zicětórea vechiă, *cine se supěră n'are dreptate.* Vorba e însě, că de lipsă e sě știe lumea întrégă că *„Unirea“* e supěrată ??...

Lista contribuirilor

făcute în scopul rescumpěrării felicitărilor de Anul-nou în favorul fondului Casei Naționale.

S'au mai făcut până acum următórele contribuiri:

Dr. Georgiu Ilea, advocat, Cluj	cor.	3·—
Basiliu Basiota, jude reg. în p. (în scopul rěsc. fel. de Anul-nou și pentru cunună pe mormêntul fericiților Onoriu Tilea, Dr. I. Rațiu și Mihail Andreica)	„	10·—
Francisc Cosma, Peer . . .	„	1·50

Din Agentura *„Satul-nou“* a despărțěmêntului „Panciova“ al Asociațiunii:

Stefan Negru, măsariu, Satul-nou	cor.	1·—
Lazar Ortopan, comerciant, Satul-nou	„	1·—

Apoi de la următorii:

Ioan Halalai, notariu, Săsciori .	„	5·—
Dr. Ioan Cherecheș, advocat, Dej	„	5·—
Dr. Alexandru Vajda și soția, Olpret	„	10·—
Dr. Constantin Popovici, advocat, Beiuș	„	3·—
Dr. Ioan Rednic, medic. cerc., Vașcău	„	3·—
Iosif Lita, paroch, Iclod . . .	„	1·—
Dr. Zosim Chirtop, advocat, Câmpeni	„	10·—
Nicolau Florescu, Ighiu . . .	„	3.—
Antoniu Pap, Ighiu :	„	2·—
Moise Meteș, Ighiu	„	2·—
Achim Totoian, Ighiu . . .	„	2·—
Enea Pop Bota, Ighiu . . .	„	1·—
Mateiu Bârsan, căpitan, Făgăraș	„	2·—
Petru A. Mihuț, paroch, Hondol	„	2·—
Stefan Vior, Orșova	„	5·—
Simion Stoica, medic, Bran .	„	3·—
Dr. Pavel Oprișa, profesor, Brad	„	2·—
Ioan Cutean, comerciant, Brad	„	2·—
Terențiu Popoviciu, notariu, Rîeni	„	2·—
Familia Ilariu Muciu-Urechiă, Sibiiu	„	5·—
Ioan Chirca, vice-not., Sěliște .	„	2·—
Avram P. Pěcurariu, protopop, Hunedóra	„	4·—
Ioan Theodorovits, major c. și reg. în pens., Timișóra . .	„	4·—
Jovian Murěșan, protopresbiter, Turda	„	3·—
Dr. N. Hângănuț, Borgoprund	„	2·—
George Boldea, cassariu la „Arieșana“, Turda	„	4·—
Ioan Mesaroș, advocat, Turda .	„	3·—
George Vlassa, protopop, capelan militar, Eger	„	4·—
I. Nistor, privatier, Vale . .	„	1·—
Dr. Nicolae Comșa, Sěliște . .	„	3·—
Ioan St. Banciu, Sěliște . . .	„	3·—
Ionel P. Comșa, Sěliște . . .	„	3·—
Ilariu B Comșa, Sěliște . . .	„	2·—
Oprea Steflea, vicenotariu comitatens, Sibiiu	„	2·—
Locot. Florian, Sibiiu . . .	„	2·—
Dr. George Linul, advocat, Bistrița	„	5·—
Traian Radu, notariu în Feneș (pe Ampoiu), și soția Otilia n. Florescu, ...	„	3·—
Ludovic Giurca, preot, și soția Maria n. Tănase, Trêmpoele	„	3·—
Ioan Cisnariu, sub-notariu cerc., Zlatna	„	2·—
Petru Petringenar, II jude, Zlatna	„	2·—
Nicolau Poștean, advocat, Lugoj	„	5·—
Dr. Isidor Pop, advocat, Lugoj	„	5·—
Ioan Mihau, Orăștie	„	5·—
Bucur Popovici, comerciant, Hațeg	„	2·—
Teodor Dunbrava, proprietariu, Budatele	„	2·—
Petru Ciobotariu, paroch, M.-Reghin	„	1·—
Ecaterina Ciobotariu, preotésă, M.-Reghin	„	1·—
Constantin Căciulă, contabil, B.-Huedin	„	2·—
Vasiliu Mica, Someș-Odorheiu	„	3·—
Avram S. Pěcurariu, preot, Lancrăm (ales și întărit protopresbiter al tract. Mercurea)	„	5·—
Simeon Corvin sen., comerciant în Orăștie	„	2·—
Gerasim Grama, căpitan pens., Rîușor	„	2·—
Stefan Popa, paroch, Seleuș .	„	1·—
Alexandru Crăciunescu, notariu Soceni	„	4·—
Ioan Gropșan, paroch, Cărbunariu	„	2·—
Vasilie Stefanica, profesor la gimnasiul din Beiuș . . .	„	2·—

Pentru catedrală.

Pe lângă însemnatele sume ce s'au oferit din tractul *Orăștiei,* și cari s'au publicat deja în Nrul 121/1902, au mai incurs următórele subscripțiuni:

1.	Andreiu Truca paroch în Simeria	cor.	150
2.	Petru Lula paroch în Bobêlna	„	100
3.	Ioan Balșan paroch în Bulbuc . . , . .	„	100
4.	Luca Botean paroch în Geógiu joseni . . .	„	100
5.	Teodor Cristea paroch în Băcâia	„	100
6.	Ioan Popoviciu paroch în Gelmar	„	100
7.	Adam Teodor paroch în Turdaș : . . .	„	100

Astfel ofertele din acest tract ajung până acuma suma de *7380 cor.*

Asemenea s'au mai semnat următórele contribuiri din tractul *Sibiiului:*

1.	Ilariu Gonța, învěțătoriu în Ocna-inferióră	cor.	50
2.	Savu Radu, învěțătoriu în Ocna-superióră . .	„	30
3.	Savu Avram înv. în Ocna-superióră . . .	„	50
4.	Maria Poplăcenel în memoria iubitei sale mame contribue . .	„	35
5.	Pompiliu Bênda . .	„	30
6.	Aurel Barbu din Tălmăcel	„	50
7.	Elena Reou din Tălmăcel	„	50
8.	Georgiu Iacob din Tălmăcel	„	50
9.	Ioan Olariu . . .	„	30
10.	Dimitrie Popovici, învěțătoriu în Sadu .	„	16
11.	Stefan Drăgici, învěțătoriu în Sadu . .	„	30
12.	Ioan Popica, învěțătoriu în Sadu . . .	„	30
13.	Ilie Mateș, învěțătoriu în Gușterița . . .	„	15

Considerând și contribuirile de mai nainte de la preoții și învěțătorii tractului Sibiiu, constatăm, că împreună cu cele publicate în numěrul present dau preste tot suma de *6281 cor.*

Ear' pe lista parochienilor din Sibiiu-cetate au mai fost puși:

Domnul Victor Păcală, profesor	cor.	100
Dómna Dr. Moga . . .	„	30
Dl Pavel Cotoțiu . . .	„	50

Suma contribuirilor făcute de parochienii din Sibiiu-cetate e deci *32.010 cor. 89 fil.*

In fine au mai făcut oferte următorii:

1.	Luca Șandru, învěțătoriu în Geomal . .	cor.	200
2.	Gavriil Cârlig, paroch în Văleni	„	100
3.	Iuliu Moldovan, paroch în Crăciunel . . .	„	100

NOUTĂŢI

Ziua „Sfântului Ioan botezătoriul“ serbată eri, fiind totodată ziua onomastică a Inaltpreasânţiei Sale metropolitului nostru, inteliginţa din Sibiiu s'a folosit şi de acésta ocasiune pentru a face Inaltpreasânţiei Sele frumóse manifestaţiuni de stimă şi alipire. Sub conducerea Preacuvioşiei Sale archimandritului Dr. Ilarion *Puşcariu* s'au presentat eri la Inaltpreasânţia Sa asesorii şi funcţionarii consistoriali, profesorii de la seminariul „Andreian“, profesorii de la şcóla civilă de fete a Asociaţiunii şi ceilalţi membri ai inteliginţei române din Sibiiu pentru a-l felicita de ziua onomastică. Preacuvioşia Sa, ca interpret al sentimentelor celor presenţi, şi sigur al tuturor fiilor bisericei nóstre, mânecând de la viéţa sfântului Ioan botezătoriul, plină de virtuţi şi fapte bune, esprimă bucuria fiilor bisericei că cel-ce stă în fruntea ei, archiepiscopul şi metropolitul nostru Ioan, înzestrat asemenea cu virtuţi frumóse, prin viéţa sa petrecută în continuă muncă pentru prosperarea bisericei de sub a sa conducere, e vrednic următor al apostolilor şi al sfinţilor părinţi bisericeşti şi zelos imitator al faptelor şi virtuţilor cu cari aceia erau înzestraţi. Prin activitatea şi viéţa plină de virtuţi Escelenţa Vóstră — continuă oratorul — vi-aţi căştigat dragostea şi recunoştinţa celor cari cunosc acésta viéţă a Escelenţei Vóstre. Noi cei mai de aprópe, din prilejul zilei de azi venim sĕ manifestăm acéstă dragoste şi recunoştinţă, dorindu-vĕ sĕ trăiţi mulţi ani pentru-ca lumina vóstră sĕ lumineze tuturor, ca vĕḑênd ei faptele vóstre cele bune, sĕ preamăréscă pe Tatăl nostru cel din ceriuri. Sĕ trăiţi la mulţi fericiţi ani, Escelenţă!

Frumósa alocuţiune a fost urmată de entusiaste aclamaţiuni din partea celor presenţi, ear' Inaltpreasânţia Sa în rĕspunsul seu mulţămind pentru manifestaţiunile de dragoste, ce i-s'au făcut din prilejul zilei onomastice, şi asigurând pe cei presenţi de aceeaşi dragoste şi din a sa parte, zice, că în cât va fi putut sĕ satisfacă datorinţelor şi în cât în activitatea sa va fi avut şi unele succese, are sĕ mulţămiască întâiu de tóte lui Dumnezeu, care l'a înzestrat cu însuşirile pe cari le are, şi dacă între aceste însuşiri sunt şi unele bune, meritul nu e al seu, ci al celui ce i-le-a dat, al lui Dumnezeu. Precum pomul dacă produce póme bune, nu e meritul seu, ci al firei sale, şi precum alt pom care produce póme mai puţin bune earăşi nu el pórtă vina la acésta, ci natura, firea lui, aşa şi eu — zice Inaltpreasânţia Sa, — dacă posed dór' şi vr'o însuşire bună şi dacă în viéţa mea am sĕvêrşit şi fapte bune, acésta în prima linie o datoresc lui Dumnezeu, care m'a înzestrat cu însuşirile ce le am. După Dumnezeu, meritul faptelor bune pe cari le voiu fi sĕvêrşit, este şi al Dtre, cari sunteţi în jurul meu, cari îmi sunteţi mâna dréptă întru împlinirea datorinţelor mele. Sĕ ve dee deci bunul Dumnezeu şi Dtre viéţă, tărie şi sănĕtate încă mulţi ani, ca şi de aci 'nainte sĕ mĕ sprijiniţi în faptele cele bune, ear' în cele rele sĕ mĕ combateţi şi sĕ mĕ îndreptaţi. Pentru-că numai sprijinindu-ne unii pe alţii în faptele bune, şi combătêndu-ne reciproc pornirile rele sau greşite, vom puté lucra întru mărirea lui Dumnezeu şi spre binele şi fericirea bisericei. Sĕ trăiţi la mulţi ani!

Trăiască Escelenţa Sa! Trăiască! — a fost echoul părinteştilor cuvinte, ascultate cu multă atenţiune din partea tuturor.

*

Sfinţirea apei. Ciclul sĕrbătorilor ser[illegible]te de creştinism în memoria naşterii, tă[illegible]i împrejur şi botezului Mântuitoriului [illegible]s Christos, s'a încheiat cu sfinţirea apei, [illegible] Sibiiu sĕvêrşită la rîu, cu deosebită solemnitate. La altariu improvisat lângă rîul Schewis şi încunjurat de brăduleţi, şi sub un frumos baldachin a oficiat Inaltpreasânţia Sa metropolitul, asistat de Preacuvioşia sa archimandritul Dr. I. Puşcariu, de protopresbiterul asesor consistorial Moise Lazar, de protopresbiterul Sibiiului Ioan Papiu, de presbiterii Petru Simtion, parochul bisericei din suburbiul josefin şi Ioan Broju, preot militar, făcênd serviciul de diaconi archidiaconul Dr. Miron Cristea şi diaconul D. Câmpean. Favorisat de timp frumos şi nu tocmai rece, ceremonialul a fost sĕvêrşit în presenţa unui imens public, de tóte clasele şi de tóte confesiunile, şi a tuturor soldaţilor de religia gr. or. aflători în garnisóna din Sibiiu, în frunte cu generalii *FML. Marian Varesanin de Vares* şi brigadirul de artilerie *Iustus Jahn de Jahnau*, cu toţi comandanţii de regimente şi cu deputaţiuni de oficeri de la tóte armele. Companiile de serviciu, în decursul serviciului divin au dat salve de câte-ori se rostiau ecteniile pentru Domnitoriu, cum şi la rugăciunea pentru sfinţirea apei, ear' musica militară, postată în partea de către grădina metropolitană, în dosul corului seminarial, după fie-care salvă cânta imnul Domnitoriului şi la fine o frumósă composiţie a irmosului „In Iordan botezându-te“ . . .

După terminarea ceremonialului preoţii slujitori, urmaţi de corpul oficeresc şi de public s'au re'ntors la biserică, printrĕ cordonul soldaţilor şi în sunetul irmosului „In Iordan“, cântat de corul seminarial.

*

Iubileul papei. Leo XIII., papa de la Roma, în 19 Februariu împlineşte 60 ani de când e hirotonit episcop şi în 20 Februariu împlineşte 25 ani de când e papă. Biserica rom. catolică va serba în stil mare aceste memorabile zile jubilare ale capului ei.

*

† Ioan Petric. Luni au fost aşezate spre odihna de veci rĕmăşiţele pămênteşti ale protopresbiterului Ioan Petric, rĕposat Vineri în 3 Ianuariu st. v., în etate de 87 ani şi după serviciu de 64 ani ca paroch în Braşov şi 44 ani ca protopresbiter. Activitatea venerabilului Ioan Petric pe terenul bisericesc şi şcolar a fost apreciată în numĕrul 141 a. tr. al ziariului nostru, în firul raportului despre alegerea de protopresbiter al tractului Braşov şi paroch al parochiei de la biserica „Sfântul Nicolae“ din Braşov, posturi ajunse în vacanţă în urma trecerii lui Ioan Petric în statul pensionaţilor bisericei nóstre. Născut la 17 Novembre 1816 în Rêşnov, Ioan Petric şi-a făcut studiile gimnasiale în Sibiiu, cursul de filosofie în Cluj şi teologia în Sibiiu. La 1838 a fost numit paroch în Braşov-vechiu, ear' de la 1839 până la 1 Ianuariu 1903 a fost paroch la biserica „Sf. Nicolae“ din Braşov-Scheiu. La 1844 a fost numit protopresbiter onorar, la 1858 protopresbiter al tractului II. al Braşovului, ear' după contragerea celor douĕ tracturi ale Braşovului în unul, Petric a fost ales şi întărit protopresbiter al tractului Braşov.

Despre trecerea din acéstă viaţă a venerabilului Petric ni-s'au trimis anunţuri funebrale din partea familiei rĕposatului, din partea eforiei şcólelor centrale române gr. or. din Braşov şi din partea comitetului parochial al bisericei „Sfântul Nicolae“ din Braşov-Scheiu. „Mórtea nemilósă a răpit din mijlocul nostru un membru valoros, care din frageda tinereţă până la vêrsta de 87 ani a fost înfocat sprijinitoriu cu cuvêntul şi cu fapta al instituţiunilor nóstre şcolare, pentru cari şi-a căştigat merite în veci neperitóre“, — zice Eforia în anunţul ei.

Pe rĕposatul îl jeleşte soţia sa *Zoe n. Oniţiu*, cu numĕroşi nepoţi şi strănepoţi, întrĕ cari şi fiii şi fiicele fostului profesor seminarial Ioan *Popescu*, cari în rĕposatul jelesc pe tatăl mamei lor. — Dumnezeu sĕ-i facă parte de odihna binemeritată.

† Ioan Leucescu, paroch în Rodbav (tractul Braşov), a rĕposat Joi (2 Ianuariu v.) în etate de 55 ani. Inmormêntarea i-s'a făcut Sâmbătă (4 Ianuariu v.) în cimiteriul bisericei gr.-or. din Rodbav. Il jeleşte soţie-sa Paraschiva n. Crisbăşan, cumnaţii N. Crisbăşan, paroch în Mărtănuş, I. Hamsea, paroch în Apaţa, G. Sglimbea, paroch în Cuciulata, şi alte numĕróse rudenii.

*

Indreptare. In articolul *„Din trecutul ziariului nostru“*, publicat în numĕrul trecut, s'a strecurat pe pag. 5, cólóna ultimă, următórea greşală: Nu la finea anului, ci pe la *mijilocul* anului 1895 a eşit domnul *Silvestru Moldovan* din redacţia ziariului nostru, şi nu numĕrul 135 din 21 Decembre n., ci *numĕrul 51 din 6/18 Maiu 1895* a fost ultimul signat de dsa. Facem îndreptarea cuvenită.

*

Şcóla „Constantin de Steriu“. Se scrie din Bucureşti, că domnul *Constantin Steriu*, bancher şi fost consilier comunal al capitalei României, a dăruit comunei Bucureşti casa sa din calea 13 Septembre, numĕrul 85, din Bucureşti, în care este instalată astăzi şcóla comunală de băeţi Nr. 28, cu condiţiunea, ca şcóla sĕ pórte în viitoriu numele regretatului dsale părinte *Constantin de Steriu*. Frumósă faptă, care se laudă de sine.

*

Meteor. Duminecă pe la 4 ore şi 20 minute diminéţa de-asupra oraşului Esztergom s'a arĕtat un meteor mare, de colóre la început fosforică apoi purpurie, care timp de patru secunde lumina oraşul aprópe ca sórele. După patru secunde frumosul fenomen a dispărut în direcţie sud-vestică.

*

Masa stud. din Brad. Şi-au rescumperat felicitările de anul nou 1903, contribuind la fondul „Masa studenţilor“ de la gimnasiul din Brad, următorii: 1. Victoria Frâncu, profesóră, Deva, 4 cor. 2. Dr. Tiberiu Brediceanu, secretariu la Albina, 5 cor. 3. Dr. Lazar Simon, adv., Ceacova, 5 cor. 4. Petru Şinca, paroch gr. or. Batiz 2 cor, 5. Nicolae Pop, capelan, Ormindea, 2 cor. Priméscă profundă mulţamită! Comisiunea administrativă.

*

Filoxeră. In viile Sărăcsăului (comitatul Alba-inferióră) constatându-se filoxera, ministrul de agricultură a decretat carantină pentru hotarul comunei.

*

Arbitriu scump. In o causă de litigiu întrĕ Mexico şi America de nord, transpusă spre judecare arbitriului din Haga, ales pentru aplanarea conflictelor internaţionale, părţile litigante au plătit membrilor arbitriului douĕ milióne de coróne onorar. Şi afacerea era de ordine secundară! Cât vor fi însĕ spesele, când arbitriul va fi chiămat sĕ judece în cestiuni mai mari!

*

Esundarea Tisei. Duminecă diminéţa oraşul Szentes a avut surprindere neobicinuită pe timpul acesta. Rîul Tisa a esundat subit, acoperind cu apă hotarul oraşului. Luni diminéţa apa a îngheţat.

Cărţi şi reviste.

„Lumina şi adevĕrul“. Aşa se numeşte o fóie românéscă, editată de domnul *Ioan Roman*, ca redactor responsabil, cu locuinţa în *Şĕitin* (comitatul Cenad), şi tipărită la L. Réthy şi fiiul în Arad. Apare odată pe sĕptĕmână, Dumineca, şi e pusă în serviciul *administraţiunii*. Promite a se ocupa cu chestii referitóre la administraţiune, justiţie, biserică, şcólă şi economie, publicând şi comentând legile şi ordonanţele ministeriale, date cu privire la tóte afacerile ce se ţin de viéţa publică din statul nostru. Politică nu va face.

— „Cu politica nu ne vom ocupa, — scrie noul confrate, — căci avem o mulţime de foi politice, cari pertractéză tóte causele de interes politic. Cu personalităţi asemenea nu ne vom ocupa, căci avem cu mult mai puţini ómeni mari de cât, ca şi pe cari îi avem sĕ 'i batjocorim în faţa lumii. Pe cei buni îi cunóştem, pe cei slabi asemenea. Ne vom ferí de cei slabi, şi vom urma celor buni. Deci personalităţi în fóia nóstră nu vor avé loc, căci ţinem, că nu e lucru demn de un popor, ca în foile lui unii şi alţii sĕ se certe ca la uşa cortului“.

Numĕrul prim, care pórtă datul de 5/18 Ianuariu 1903, se presintă destul de bine şi are un cuprins variat şi interesant. Abonamentul face pe un an 4 coróne, pe jumĕtate an 2 coróne, pe trei luni 1 corónă. A se adresa administraţiunii foii în *Sajtény*, comitatul Cenad (Csanád). Dorim viéţă lungă noului confrate.

*

„Poesii şi novele“, Nr. 3 din biblioteca literară a ziariului Libertatea din Orăştie. Se dă ca supliment la ziariul amintit.

*

„Revista Bistriţei.“ In locul *„Revistei Ilustrate,“* care împlinind anul al cincilea de esistenţă, a încetat de a mai apăré, se tipăreşte în Bistriţa, cu începerea anului acestuia, ziariul **„Revista Bistriţei,“** care apare în fie-care Sâmbătă, şi are scopul de a forma mijlocul de concentrare şi înţelegere pentru Românii din comitatul Bistriţa-Năsĕud. De aceea, va urmărí cu deosebită atenţiune afacerile cari privesc pe Românii din acest comitat, stăruind, ca fruntaşii din acele părţi de ţéră „sĕ se intereseze de afacerile obşteşti în comune, în cercurile administrative şi în comitat, sĕ se intereseze de afacerile bisericeşti, şcolare şi mai ales de cele economice.“ Proprietariu-editor al noului organ de publicitate e domnul *Dr. Victor Onişor*, ear' redactor responsabil dl *G. M. Ungurean*. Zile lungi şi succes desĕvîrşit!

FELIURIMI

Invenţiile cele mai noue. Intrĕ doi inşi din o mare capitală a urmat nu de mult următoriul dialog:

— Ce s'a întêmplat cu balonul dirigiabil?
— A căḑut în mare.
— Dar' cu vaporul submarin?
— A sburat în aer.

*

O problemă grea. Un funcţionariu de căi ferate era ocupat cu inspectarea liniei. In cursul inspecţiunii căpĕtă telegramă, că la gara F. trenul a călcat un surdo-mut, care a murit îndată; sĕ vină deci dl inspector şi sĕ facă îndată cercetarea. Neavênd prospecte sĕ pótă termina curênd cu inspecţia, funcţionariul dá următórea telegramă:

„Şefului gării din F. Numai mâne pot vení. Ia cu nenorocitul protocol asupra circumstanţelor nenorocirii, deosebi ia-i declaraţiune, în presenţa a doi martori, asupra despăgubirii ce o pretinde pentru-că a fost călcat.“

Şeful gării ceteşte telegrama odată, a doua-oră, ba şi a treia-oră, şi în sfîrşit esclamă:

„Dumnezeule sfinte! Dór' nici pe un surdo-mut viu nu-l pot asculta la protocol, cum sĕ iau deci fasiunea unui surdo-mut mort!“

După multă bătaie de cap şeful telegrafézá inspectorului următórele:

„Surdo-mutul ucis de tren nu voeşte sĕ fasioneze. Binevoeşte şi vină sĕ 'l asculţi Dta.“

Inspectorul se înfurie grozav şi esclamă următórele:

„Poftim! Ce tândale sunt şefii ăştia toţi. Nu sunt capabili nici sĕ iee fasiunile cuiva. Acuma sĕ-mi las aci lucrul şi sĕ merg eu la faţa locului!?“ — Şi a plecat dl inspector sĕ asculte el pe surdo-mutul.

Posta redacţiunei.

Dlui G. Maniţiu, Galaţi. Abonamentul trimis s'a primit. Mulţămim.

Dlui A. Herman, înv., Dej. Va costa cam 15 coróne. Apriat nu se póte spune înainte. Mai mult însĕ la nici un cas.

Satulung. Nu e de loc *„în interesul adevĕrului“* aceea ce ne trimiţi şi ceri sĕ fie publicat. E mai mult în interesul zizaniei şi în interesul frecărilor personele, cari n'ar trebui sĕ fie cultivate de ómeni de carte. Adevĕrul e, că *atestatul s'a dat;* şi s'a dat din partea forului competent, *din partea comitetului parochial*, care singur e în drept *sĕ 'l revóce*, dacă s'ar fi strĕcurat neadevĕruri în el, ear' nu aceia cari n'au nici măcar curajul sĕ subscrie aceea ce afirmă *„în interesul adevĕrului!“* Poftiţi deci la altă fóie, căci fóia nóstră nu e fóie de ceartă.

„Albina“ instit. de credit şi de economii în Sibiiu.

Publicaţiune.

In sensul art. de lege XXXVI din anul 1876 §. 29.

1. Suma scrisurilor fonciare puse în circulaţiune cu ziua de 31 Decembre 1902 face	K. 4.988,500·—
2. Pretensiunile institutului de împrumuturi hipotecare, cari servesc de acoperirea acestor scrisuri fonciare sunt de	„ 5.079,957·—
3. Valórea hipotecelor luate de basă la susnumitele împrumuturi hipotecare este de	„ 20.586,429·52
4. In sensul § 97 din statute „fondul special“ pentru asigurarea scrisurilor fonciare e de	„ 400,000·—

acesta e indus în cont separat şi plasat în următórele efecte publice:

Nominal	K.	2,000·—	Sorţi de stat din 1854 cu 3·2%.
„	„	7,400·—	Sorţi de stat din 1860 cu 4%.
„	„	5,200·—	Obligaţiuni cu premii ale băncii ung. hipot. cu 4%.
„	„	4,200·—	Sorţi de ale împrum. pt. regul. Tisei cu 4%.
„	„	2,800·—	Sorţi de ale împrum. pentru regularea Dunărei din 1870 cu 5%.
„	„	6,000·—	Obligaţ. cu premii de ale instit. austr. priv. de credit fonc. cu 3%.
„	„	200,000·—	Scrisuri fonc. Ungar. Landes-Central-Sparcassa cu 4½%.
„	„	170,000·—	Scrisuri fonc. Pester ungar. Commercial-Bank cu 4½%
„	„	12,000·—	Rentă comună Mai c 4·2%.
„	„	4,000·—	Acţiuni de ale reun gener. de credit f pt. proprietarii din Ungaria cu

Sibiiu, în 10 Ianuarie 1903.

Direcţiun

Nr. 1—1903 [8] 1—3

Concurs

Prin acésta se escrie concurs pentru ocuparea postului vacant de **paroch** în parochia **Silvaşul-inferior** din tractul Haţegului cu termin de 30 zile de la prima publiçare în „Telegraful Român“.

Venitele acestei parochíi de clasa a III-a sunt 253 coróne după fasionarea din cóla *B.* — şi întregirea corĕspundĕtóre de la stat.

Parochia este situată aprópe lângă opidul Haţeg. Concurenţii sĕ-şi trimită suplicile cu documentele prescrise subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul indicat, — şi pe lângă prealabila încunoştiinţare sĕ se presenteze într'o Duminecă sau sĕrbătóre în parochie, spre a-şi arăta desteritatea în cântările bisericeşti şi în predicare.

Haţeg, în 4 Ianuariu 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Haţegului în conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Titu V. Gheaja
protopresbiter.

Nr. 32/1902. [7] 2—3

Concurs

Pentru întregirea postului de **paroch** în parochia vacantă de clasa III a **Halmeag**, protopresbiteratul Cohalmului, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B, pentru întregirea venitelor de la stat, despre cari venite concurenţii 'şi pot lua informaţiuni de la comitetul parochial.

Doritorii de a ocupa acest post au a'şi aşterne cererile lor concursuale instruite conform normelor în vigóre oficiului protopresbiteral în terminul indicat şi sĕ se presinte în sfînta biserică în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre, pentru a cânta respective a celebra şi a cuvênta.

Din şedinţa estraordinară a comitetului parochial gr. or., ţinută în 26 Decembre 1902 în Halmeag.

B. H. Siolca
adm. par. şi preş. adhoc.

G. Tulbure
not. comit. parochial.

Vidi!

Nicolau D. Mircea
protopresbiter.

Un domn înaintat în etate cu posiţie fórte bună doreşte **a se căsătorí cu o vĕduvă şi bună económă**, póte fi din ori-ce parte, însĕ română de naţionalitate. Adresa la administraţia ziariului nostru sub titlul *Plas.* [227] 1—1

Vasile E. Moldovan

Meteor

— Roman —

Se póte procura de la
Librăria archidiecesană
Costă 1 cor. + 10 f. porto

Dr. **Iosif Blaga**

Analise psichologice.

Lecţiuni de psichologie
pentru învĕţămêntul secundar

Preţul **cor. 2·50** + 20 fil. porto.

Se póte procura de la **Librăria archidiecesană** din **Sibiiu**.

Dr. Miron E. Cristea
archidiacon.

Cuvêntare ocasională
la demolarea bisericei din Sibiiu-cetate.
Preţul 40 fil.

Cuvêntare contra beţiei.
Preţul 30 fil.

Porto costă 6 fil. Se pot procura de la **Librăria archidiecesană.**

Metropolia Românilor ortodoxi din Ungaria şi Transilvania
Studiu istoric despre reînfiinţarea Metropoliei, dimpreună cu o colecţiune de acte. Din însărcinarea Consistoriului metropolitan de Dr. **Il. Puşcariu**, archimandrit, vicariu archiepiscopesc, etc.

Preţul: broş. 6 cor., leg. 7·70, 8.20 şi 9.50 cor.

Se póte procura de la Librăria archidiecesană din Sibiiu.

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căilor ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1902.

Budapesta — Predeal

Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.—	10.–		2.10	pl.	Viena	sos.	1·50	7.20	6.20	1.50
9 —	6.50	5.45	9.15		**Budapesta** (gara centrală).		7.10	1.50	6.40	7.50
11.56	9.07	9.27	11.19		**Szolnok**		3.37	11.36	3.46	5.32
2.14	10.43	11.53	12.55		P. Ladány		12.54	9.59	1.12	3.56
3.49	11.56	1·48	2.11	sos.	Oradea-mare	pl.	11.04	8.43	11.36	2.38
4.10	12.11	2.06	2·18	pl.		sos.	10.44	7.51	11.15	2.32
4.50	12.52	3·04	2.51		Mező Telegd		10.07	7.13	10.43	2.03
5.33	1.40	3.50	3.26		Rév		9.32	6.33	10.13	1.37
5.56	2.06	4.14			Bratca		9.11	6·11	9.55	
6.42	2.50	5.02	4.16		Ciucia		8.37	5.35	9.24	12.55
7.23	3.30	5.49	4 52		Huiedin		7.58	4.52	8.48	12.23
8.23	4.27	6.56	5.42		Nadăşul-ung.		6.42	3.40	7.35	
8.37	4.42	7.12	5.55	sos.	**Cluş**	pl.	6.17	3.18	7.13	11.10
8.54	4.52	8.30	6.11	pl.		sos.	5.41	2.56	6.45	10.50
9.11	5.18	8.59	6.27		Apahida		5.22	2.37	6.27	10.34
10.21	6.24	10.41	7.26		Ghiriş		3.54	1.27	5.12	9.30
10.47	6.5	11 16	7.50		Cucerdea	pl.	3.11	12.56	4.43	9.00
10.56	6.57	11.31	7.52			sos.	3.02	12.46	4.33	8.55
11.03	7.04	11.40			Uióra		2.56	12.40	4.27	
11.1	7.11	11.50			Vinţul-de-sus		2.49	12.33	4.20	
11.34	7.38	12.20	8.16		Aiud		2.27	12.12	3.59	8.29
11.52	7.5	12.46	8 32	sos.	**Teiuş**	pl.	2.05	11.13	3.38	8.12
12.24		1.48	8.37	pl.		sos.	1.47		3.02	8.00
12.53		2,20			Crăciunel		1.11		2.36	
1.07		2.30	9.04		Blaş (ungh. Têrnavei)		12.58		2.21	7.35
1.14		2.38			Blaş		12,47		2.16	
1.45		3.11	9.31		Micăsasă		12.06		1.44	7.08
2·01		3.27	9.43	sos.	**Copşa-mică**	pl.	11.45		1.25	6.56
2.15		3.32	9.47	pl.		sos.	11.09		1.06	6.50
2.33		3.52	10.01		Mediaş		10.53		12.51	6.37
3.04		4.22	10.25		Elisabetopole		10.24		12.23	6.16
3.40		4.57	10.53	sos.	**Sighişóra**	pl.	9.48		11.49	5.49
3·47		5.04	11.—	pl.		sos.	9.02		11.42	5.42
4.03		5.33	11.14		Haşfalĕu		8.43		11.27	5.29
5·28		7.03	12.26		Homorod		7.30		10.15	4.23
6.03		7.43	12.58		Ágostonfalva		6.49		9.30	3.50
6.34		8.13	1.16		Apaţa		6.27		9.17	3.35
7.10		8.48	1.35		Feldioara		5.56		8.40	3.15
7·50		9.27	2.09	sos.	**Braşov**	pl.	5.20		8.13	2.45
11.40		3.55	2.19	pl.		sos.	9.23		6.00	2.18
12.38		4.40	3.01		Timiş		8.45		4.24	1.42
1.11		5.10	3.31		**Predeal**		8.20		3.32	1.12
8.05		11.55	9.10	sos.	**Bucuresci**	pl.	3.05		7.35	9.15

Budapesta — Arad — Teiuş

Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.00	10.00	12 30	8.50	pl.	Viena	sos.	3.25	7.20	6.20	6.20
8.10	6.00	10.00	2.—		**Budapesta** (gara centrală).		6.10	1.50	7.20	9.35
11.09	8.35	1.30	4.22		**Szolnok**		2.49	11.44	4.13	7.32
3.32	11.51	6 05	7.11	sos.	**Arad**	pl.	9.35	8.18	11.20	4.21
4.07	12.11	6.35		pl.		sos.	8.57		10.50	4.06
4.22	—	6.46			Glogovaţ		8.45		10.33	—
4.47	–	7.06			Gyorok		8.24		10.14	—
5.03	—	7.16			Pauliş'		8.12		10.00	—
5.30	12.49	7.34			Maria-Radna		7.57		9.45	3.27
5.54	—	7.55			Conop		7.22		9.15	—
6.11	1.16	8.11			Bêrzava		7.05		8.57	2.57
6.58	1.46	8.51			Soborşin		6.25		8.15	2.31
7.27	2.05	9.19			Zam		5.50		7.41	2.05
7.53	—	9.43			Gurasada		5.23		7.16	—
8.08	2.28	9.59			Ilia		5.13		7.06	1.39
8.26	—	10.17			Branicica		4.49		6.43	—
8.52	2.54	10 42			Deva		4.27		6.20	1.12
9·24	3.13	11.20			**Simeria** (Piski)		4.12		6.05	1.00
9.52	3.32	11.53			Orĕştia		3.33		5.19	12.33
10.16	—	12.19			Şibot		3.13		4.55	12.19
10.40	4.15	12·44			Vinţul de jos		2.53		4.34	12.03
11.01	4.23	1.02			**Alba-Iulia**		2.33		4.17	11.42
11.30	4.50	1.28		sos.	**Teiuş**	pl.	2.00		3.43	11.21

Vinţul-de-jos — Sibiiu.

	Tren micst		tr. d. p.				tr. d. p.	Tren micst		
—	2.00	7.30	4.10	plécă	Vinţul-de-jos	sos.	11.30	7.48	10.15	—
—	2.24	7.57	4.31		Sebeşul-săsesc		11.14	7.28	9.55	—
—	2.47	8.20	4.49		Câlnic		10.56	6.48	9.15	—
—	3.11	8.44	5.08		Cunţa		10.46	6.34	9.02	—
—	3.21	8.54	5.17		Mercurea-Sărătură		10.31	6.15	8.43	—
—	3.40	9.12	5.31		Mercurea		10.19	6.00	8.28	—
—	3.44	9.26	5.42		Apoldul-mic		10.09	5.18	8.14	—
—	4.30	10.05	6.11		Apoldul-mare		9.52	4.55	7.52	—
—	4.58	10.33	6.33		Galeş		9.33	4.25	7.24	—
—	5.27	11.07	6.56		Sĕlişte		9.17	4.05	7.05	—
—	5.40	11.20	7.06		Săcel		8.58	3.40	6.41	—
—	5.50	11.30	7.15		Cacova		8.48	3.28	6.29	—
—	6.01	11.45	7.24		Orlat		8.38	3.16	6.17	—
—	6.13	12.03	7.35		Cristian		8.18	2.48	5.50	—
—	6.44	12.29	7.56		Turnişor		7.54	2.17	5.17	—
—	6.55	12.40	8.05	sos.	Sibiiu	plécă	7.44	2.05	5.05	—

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

tren de persóne			tren mixt.				tren de pers.	tren mixt	tren de pers.	
2.21	4.43	11.14	7.10	pl.	**Copşa mică**	sos.	6.10	9.32	3.09	12.35
3.50	6.36	12.42	8.50		Ocna (Scalde)		4.52	8.05	1.34	11.11
4.12	7.04	1.04	9.15	sos.		pl.	4.25	7.41	1.05	10.30
mxt.		tr. mxt.	—		**Sibiiu**		—			tr. mxt
33	f. Comunie Numai Marţa şi Vinerea.	2.--	—	pl.		sos.	—	7.33	Cic. Marţa şi Vinerea	8.57
23		2.54	—		Tălmaciu mare		—	6.45		8.04
15		3.59	—		Avrig		—	6.01		7.15
34		6.35	—	sos.	Făgăraş	pl.	—	3.32		4.25

Arad — Timişóra

	tren de pers.		tren mixt.				tren mixt.	tren de pers.		
—	6.15	11.56	5.00	pl.	**Arad**	sos.	10.43	3.44	10.59	—
—	7.00	12.42	6.14		Vinga		9.47	3.01	10.17	—
—	7.21	1.05	6.52		Merczifalva		9.09	2.33	9.50	—
—	7.49	1.35	7.39	sos.	Timişóra	pl.	8.25	2.00	9.17	—

Notă. Numerele încadrate în linii negre însémnă orele de nópte.

Redactor responsabil

Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 3 Sibiiu, Sâmbătă 11/24 Ianuariu 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Sĕcuii din România.

Sibiiu, 23 Ianuariu n.

Ne aflăm în vecinătate nemijlocită cu statul român. Ce e mai natural deci de cât aceea, ca cetățenii mărginași sĕ trécă dintr'un stat într'altul, alegêndu-și de patrie nouă acel pămênt, pe care viéța e mai ușóră și câștigul mai lesnicios și mai cu sporiu?

E de înțeles deci, cum de mulți Români de la noi au trecut în România, și cum de au trecut și mulți Unguri, de prin părțile mărginașe cu România, locuite de Sĕcui.

Și se simt bine pe pămêntul românesc Sĕcuii, pentru-că nici prin minte nu le trece sĕ mai vină îndĕrĕt, în patria unde s'au născut, și despre care, când îți dai în vorbă cu ei, nu se pronunță în mod prea favorabil.

Cu tóte acestea, ómeni cari le stau cam departe, dar' sunt de un sânge cu ei, au aflat (pe ce cale, ei vor ști), că Sĕcuilor nu le merge bine în România, și că sunt *asupriți* din partea statului român, care caută sĕ-i *desnaționaliseze* cu ori-ce preț.

Cu mare pasiune și cu mult zel face pe apărătoriul în chestia acésta tinĕrul deputat dietal, *Hegedüs Loránd*, care a fost prin România pentru a studia la fața locului *„sórtea tristă“* a Sĕcuilor aruncați în brațele românismului, și cu inima sfâșiată de durere a venit a casă, pentru a apela la tóte inimile bune magiare, ca sĕ sară întru ajutoriul acestor frați nefericiți, dați pradă românismului.

A ținut vre o câteva conferențe publice tinĕrul deputat *Hegedüs* despre *Sĕcuii* din România și despre *„modul barbar“* cum sunt tratați în statul român, și a făcut causă celebră și în parlamentul ungar din chestia acésta, unde a rostit o vorbire chilometrică, învîrtită necontenit în jurul asupririlor cărora sunt supuși bieții Sĕcui din România.

Dar' i-s'a înfundat domnului deputat *Hegedüs*. Și credem că 'i va fi trecut acum pofta de a mai face pe apărătoriul Sĕcuilor din România, în înțelesul de până acum.

Vin, anume, Sĕcuii înșiși și-l dau de gol pe domnul *Hegedüs*, spunêndu-i n fața, că *neadevĕruri grăeşte* când pune că Sĕcuii ar fi asupriți ori per- cutați în România — pentru-că sunt ui!

Iată ce scrie în privința acésta nul de publicitate magiar din Bu- ești, întitulat *„Bukaresti Magyar ág“*, într'un prim mai lung, apărut nul din numerii din urmă:

— „Ungurimea e liberă a se grupa niuni ori-unde; limba maternă, nu și-a uitat-o, póte sĕ și-o în- nțeze și și-o și întrebuințéză; neconturbată de nimenea póte sĕ-și țină sĕrbările sale patriotice magiare. Ca sĕ servim și cu exemple: sunt deja cincizeci ani, de când esistă „reuniunea magiară“ („Magyar Társulat“), cu edificiul ei propriu, în care este o mare sală festivă, împreunată cu bină pentru representațiuni teatrale, cu societate de lectură, cu sală de ședințe și cu bibliotecă. Abia de va fi vr'o piesă teatrală magiară, care sĕ nu fi fost representată pe bina salei. In acésta reuniune-materă ținem adunările nóstre mai mari, sĕrbătorile; în sala festivă a acestei reuniuni-matere am consacrat nu de muit, la vederea tuturor și fără a fi fost conturbați de cineva, o sĕrbătóre *în memoria lui Kossuth Lajos*. De vr'o cincizeci de ani esistă biserica reformată, cu școla ei magiară, pe carea Magiarii au edificat-o comun și pe turnul căreia, la prilejuri de sĕrbători ori evenimente mai însemnate, *totdeuna fâlfăie și tricolorul magiar, alăturea cu stindardul român.* Ungurimea din București e grupată în vr'o zece reuniuni, cari cu tóte că sunt instituțiuni filantropice, totuși *ideia națională magiară o servesc în prima linie.* România *nu a disolvat încă nici o reuniune de a nóstră*, nici uneia *nu i-a impus limba română ca limbă oficială.* Dar' nici n'a putut-o face acésta, n'a avut și nu are drept s'o facă. *Nu este adevĕrat deci, că ungurimea din România ar fi prigonită.* Sĕ nu înțelegem însĕ eronat cestiunea. Nu e adevĕrat, că ungurimea din România ar fi espusă opresiunii în adevĕratul înțeles al cuvêntului, și totuși — durere! — este adevĕrat, că jumĕtate din ungurimea emigrată până acum, *pentru patria magiară e perdută pe vecie*, ireparabil și nesuplinibil, pentru-că mulți dintrĕ ai nostri s'au desnaționalisat, pentru-că și-au perdut limba maternă, pentru-că nu mai știu nimic de faptul, că au fost magiari și că și acum încă în vinele multora din ei curge cel mai curat sânge magiar: sângele sĕcuiesc. Dar' óre, România a fost de vină la acésta *perdere* a nóstră tristă, nesuplinibilă? Da, dînsa a fost de vină; de vină însĕ numai într'atâta, în cât e de vină apa, că cineva sĕ înécă în ea. Ungurimea încă s'a înecat în acest mare fluviu, în românime.“ — —

După constatările și declarațiunile acestea, atât de categorice, suntem în drept a aștepta, ca politicianii magiari, și îndeosebi domnul *Hegedüs*, sĕ nu mai sparie lumea magiară cu *povești* despre asuprirea Sĕcuilor din România, ci în schimb sĕ mediteze toți serios asupra faptului, că *desnaționalisarea* unui popor nu prin legi aspre și prin acte de volnicie, nu *prin constrîngere* se face, — ci se face de sine, în mod natural și neforțat, atunci, când corpul cel mai mare are darul și puterea de a atrage pe cele mici la sine, pentru a le contopí într'un întreg.

Dacă Sĕcuii din România se romaniséză, fără a-i silí cineva la acésta, — bună óră cum se procedéză la noi față de naționalitățile nemagiare, — e semnul, că Sĕcuii n'au putere de resistență, de o parte, ear' de altă parte, că națiunea română, cu limba ei cea dulce și atrăgătóre, cu însușirile ei nobile, are puterea de a contopí în sine și alte elemente, ei cu totul străine. Ear' stând lucrurile astfel, e pĕcat de ori-ce încercare de a ne magiarisa pe noi, Românii din patria acésta, pentru-că națiunea care are puterea de a asimila elemente străine, fără constrîngere, ci pe cale pacinică și în mod firesc, — *ea însași nu se va desnaționalisa nici-odată.* Și aceea sigur o știu politicianii magiari, că din *acésta* națiune facem parte și noi.

Dorințele contelui Apponyi. E fapt, că contele Apponyi, presidentul camerei magiare, nu e de o părere cu guvernul în chestia legilor militare, dar' din acest motiv trébe nu va ajunge la crisă, — cum se svonea, — pentru-că în urma pertractărilor decurse întrĕ prim-ministrul Széll și presidentul Apponyi, acest din urmă se va mulțămí și numai cu o simplă declarațiune, făcută în dietă din partea guvernului, că de dorințele sale se va ținé cont *în viitoriu.* Ear' facerea unei astfel de declarațiuni i s'a promis. Așa scriu ziarele din Budapesta.

Din parlament. In ședința de Mercuri a dietei ungare prim-ministrul *Széll* a făcut propunere, ca astăzi, Vineri, sĕ încépă dieta discuția asupra legilor militare. In numele kossuthistilor a luat cuvêntul deputatul *Barabás Béla*, pentru a cere, ca proiectele acestea de lege *sĕ fie luate de la ordinea zilei.* Sunt alte legi promise țerii în mesagiul de tron, — a zis oratorul, — guvernul pe acestea sĕ le presenteze parlamentului. Și apoi e mai urgentă discuția asupra budgetului, de cât asupra legilor militare! In asemenea înțeles a vorbit și deputatul *Rakovszky*, în numele partidului poporal, și în urmă deputatul *Szederkényi*, în numele ugronistilor, — majoritatea însĕ a acceptat propunerea prim-ministrului *Széll*, modificată însĕ așa, ca nu astăzi, ci mâne sĕ se încépă discuția parlamentară asupra legilor militare, și astfel mâne se începe lupta în dietă în contra acestor proiecte de lege, pe cari mulți din partidul guvernamental încă nu le apróbă, dar' pentru aceea sigur le vor vota.

Casa magnaților va ținé ședință Luni, în 26 Ianuarie n. La ordinea zilei sunt puse mai multe proiecte de lege, votate în timpul din urmă din partea dietei, întrĕ ele și legea despre *paspórte*, contra căreia fostul ministru-president, baronul *Bánffy*, a scris un articol aspru într'o gazetă magiară, și se crede că-și va ridica glasul și în fața magnaților pentru a 'l combate. Nu e mulțămit adecă baronul Bánffy cu aceea, că paspórtele se dau pentru cei din Croația în limba croată, nu în cea magiară.

„La cincizeci de ani.“ Luând act despre trecerea ziariului nostru preste anul al cincizecilea de esistență — *„Gazeta Transilvaniei“* din Brașov citéză câteva pasage din articolul festiv scris și publicat din acest incident în *„Telegraful Român“*, și în urmă ne adreséză următórele frățești cuvinte:

— „Noi, de la ziariul *„Gazeta Transilvaniei“*, care este cu trei lustruri mai bĕtrân de cât ziariul de la Sibiiu, le urăm confraților nostri de la *„Telegraful Român“* sĕ vadă, după alți 50 de ani, dorința lor împlinită. Fiind-că însĕ acésta numai atunci se póte întêmpla, dacă pe lângă ajutoriul lui Dumnezeu și scutul bisericii, ne vom ști ajuta noi înșine, conlucrând cu sinceritate, devotament și abnegare deplină la marea clădire a bunăstării și a progresului națiunii nóstre, le mai urăm confraților nostri, ca mai întâiu de tóte sĕ se realiseze dorința lor ferbinte, ce dînșii o trec cu acéstă ocasiune din vechia în noua jumĕtate de veac a esistenței *„Telegrafului Român“*, dorința *„de a vedé odată întrupată solidaritatea națională“*, a căreia împlinire atârnă de la stăruințele desinteresate ale tuturor. Precum în trecut, așa și în viitoriu *„Gazeta Transilvaniei“* va da confraților de la *„Telegraful Român“* concursul seu deplin și sincer, ori de câte-ori îi va întâlni pe acest teren al conlucrării frățești, pentru binele și fericirea poporului.“

Suntem mulțămitori confraților din Brașov pentru urările lor de bine și pentru glasul prietinesc și sincer, în care ne vorbesc.

„Craii de la Rĕsărit“,

de **Virgil Cioban**, stud. teol.

(Urmare)

Evangeliile ne presintă două date principale, din cari se póte calcula anul nașterii lui Iisus Christos, și anume:

I. Domnia regelui Herodes (Irod) la Matei II 1: „Ear' dacă s'a născut Iisus în Betleemul Iudeei *în zilele regelui Irod“* . . . și Luca 1, 5: *„Fost-a în zilele lui Irod regele Iudeei“.*

Din aceste 2 citate reese clar, că Christos s'a născut sub domnia lui Irod. Irod însĕ a domnit, după cum ne spune Iosif Flaviu*) în scrierea sa „Antiquități Judaice“, 37 de ani, adecă de la 714—750 u. c. In anul din urmă murì el cam 8 zile înainte de Paschă, scurt timp după o întunecime de lună. Deóre-ce însĕ întunecimea acésta după socotéla astronomilor a fost în nóptea de 12 spre 13 Martie 750 u. c., ear' pascha jidovéscă în anul acesta a căḑut în 12 April, a murit deci Irod la începutul lunii lui April (8 zile înainte de 12), ear' Christos s'a născut înainte de April 750 a. u. c. Cum-că nu mult după nașterea lui Christos a murit Irod, se vede din Matei c. 2, v. 19—20, unde se zice: a murit Irod cel care voia sĕ omóre pe *pruncul* Iisus.

Dacă s'a născut Iisus la 750 u. c., ear' nu 754 u. c. cum zisese Exiguus, atunci numĕrarea nóstră e greșită cu 4 ani. Ar trebuí sĕ avem 1906, ear' nu 1902.

II. Un alt punct principal pentru fixarea anului nașterii lui Christos ne dă Luca în c. 2, v. 1—7: „1. In zilele acelea a eșit edict de la Cesarul August, sĕ se înscrie tótă lumea; v. 2. (Acésta înscriere s'a făcut mai întâiu, când Ciriniu [Kiriniu-Quiriniu] era guvernatorul Siriei); v. 3. Și mergeau toți sĕ se înscrie, fie-care în cetatea sa; v. 4. Și s'a suit și Iosif din Galilea, din cetatea Nazareth, la Iudeea, în cetatea lui David, care se chiamă Bethlehem, că el era din casa și din seminția lui David; v. 5. Sĕ se înscrie cu Maria femeia cea logodită lui, fiind îngreunată; v. 6. Și când erau ei acolo s'au împlinit zilele ca sĕ nască ea; v. 7. Și a născut pe fiiul sĕu cel întâiu născut și l'a înfășiat și l'a culcat în iesle, pentru-că ei nu aveau loc în casa de óspeți.“

Deci părinții lui Iisus au călĕtorit spre Bethlehem (=casa pânii), ca sĕ se înscrie în urma edictului lui August.

Acest edict pentru conscriere edat de August la anul 746 u. c., s'a aplicat în Iudeea pe la sfêrșitul domniei lui Irod, dar' prin mórtea acestuia se întrerupse. S'a continuat apoi, și s'a finit conscrierea pe timpul când Quirinius era guvernator în Siria. — Din causa acestei conscripții și a noului cens introdus în Palestina, se făcù o rĕscólă. Un anumit Theudas sau Matthias se puse în fruntea nemulţămiţilor. Irod îi prinse şi lăsà sĕ-i ardă de vii în 12 Martie 750 u. c.

---

*) Născut în Ierusalim la 37 după Christos. Vedi biografia lui în Archeologia biblică de: Isidor de Onciul.

Acum, de óre-ce conscripţia a trebuit sĕ se fi început înainte de arderea rĕsculaţilor, trebue sĕ se fi născut Chr. în érna anului 749 spre 750 u. c. şi încă înainte de 12 Martie 750 u. c. (Bisping).

Aceste sunt datele, cari ni-le presintă evangeliile. Din ele vedem, că timpul naşterii lui Christos a fost érna anului 749 u. c. sau mai bine primăvara anului 750 u. c.

Criteriul din urmă, locul de la Luca, 2, 1—7, unde se zice că s'a născut pe timpul când August dăduse poruncă sĕ se scrie tot imperiul, şi când Quiriniu procuratorul din Siria a dispus a se esecuta porunca pentru întâia-óră în Palestina, nu póte determina anul naşterii Domnului în mod precis. Nu póte, fiind-că Evangelia aminteşte pe Quiriniu că a fost în 2 rênduri procurator în Siria, şi a scris poporul de 2-ori, deci nu se póte şti *precis*: *când* a fost Quiriniu proconsul în Siria *prima-dată*, şi deci nici: când a scris poporul Iudeu pentru prima-oră, căci în decursul conscripţiei prime s'a născut Chr. (Luca 2, 1—7).

(Va urma.)

Pomul de crăciun în Rĕşinari.

Corespondenţă particulară a „Telegr. Român“.

Rĕşinari, 30 Decembre v. 1902.

Vrednică de notat este bucuria de care s'au împărtăşit tineri şi bĕtrâni — locuitori ai comunei nóstre — în séra crăciunului din anul acesta, dar' nu mai puţin vrednică de notat e şì *causa*, care a produs bucuria generală şi despre care voiu a raporta.

Reuniunea carpatină — secţiunea Sibiiu — a aflat de bine, ca în ajunul Crăciunului din acest an sĕ provadă pe elevii miseri, dar' diligenţi ai şcólei nóstre, cu diferite vestminte, drept dar de crăciun. Pentru aceea încă din vreme a avisat prin primăria comunală pe corpul didactic de aici, ca sĕ compună după clase o listă despre copiii miseri dar' diligenţi şi sĕ o trimită sus zisei reuniuni spre opinare.

Cu câteva zile în inte de „Ajun“ corpul didactic a fost pus în posiţia de a cunóşte atât numĕrul elevilor cari primesc daruri, cât şi darurile cu cari acestia vor fi provĕduţi. Şi s'a comunicat adecă, că băieţii vor primí „*opinci*“, ear' fetiţele „*basmale*“, şi că se va împodobí de către esmişii reuniunei, cari vor sosí în comună la orele 4 p. m., un pom de crăciun în sala designată de învĕţători.

Precis la 4 ore în séra de Ajun, comisiunea reuniunei constătătóre din domnii: Robert Gutt, presid. reuniunii, Ludwig Fabritius, protopretorul Sibiiului, căpitanul Aug de Spiess, vice-presid. reuniunii, W. Krafft, Gustav Kiszling, sublocot. Ernst Weiss, Dr Bock Arnold, advocat, Karl Göbl, Wilhelm Orendt, Emil Sigerus, Ernst Lüdecke şi Adolf Fonn, s'a presentat în edificiul şcólei nóstre, fiind întimpinaţi de întreg corpul didactic, preoţimea locală, primăria comunală şi de mai mulţi membri ai comitetului parochial în frunte cu presidentul aceluia.

Acum numai li-se comunică învĕţătorilor, că reuniunea a decis, ca pe lângă elevii miseri consemnaţi de învĕţători, toţi ceilalţi elevi obligaţi a cerceta şcóla — fără deosebire — sĕ primĕscă daruri de Crăciun câte un colăcel, mere, zaharicale ş. a.

A trebuit deci sĕ se amâne câtva timp inceperea festivităţii, până-ce au fost avisaţi şi ceilalţi elevi şi eleve, în care timp unii domni din comisiune se ocupară de decorarea „Pomului de Crăciun“ aşeḑat în sala festivă a edificiului şcolar.

La orele 5 învĕţătorii anunţă, că aprópe toţi elevii sunt de faţă, învită deci comisiunea sĕ trécă în sală. Se aduc mai întâiu elevii şi elevele misere, cari aveau sĕ fie provĕḑuţi cu vestminte. In faţa unui public numĕros festivitatea îşi ia începutul prin intonarea „*Tropariului Naşterei*“ de către corul şcolar, după care dl notariu comunal M. *Jurca*, luând cuvêntul descopere elevilor şi întregului public rĕsinărean present nobila intenţiune a „Reuniunii carpatine“, carea prin esmişii sei azi se duce în deplinire — cărora le mulţămeşte din adâncul inimei — fiind-că n'au pregetat în zi de sĕrbătóre (avênd Botéza) şi într'un timp nu tocmai plăcut a vení într'ajutorul celor miseri şi a le face şi acestora ziua Naşterii Domnului plăcută, implóră darul celui Preaputernic asupra Reuniunei, urând representanţilor ei ani mulţi şi fericiţi. Un puternic şi întreit „sĕ trăiască“ la adresa comisiunei din partea celor presenţi însoţesc ultimele cuvinte ale vorbitoriului.

Linişte adâncă se face, când presidentul reuniunei carpatine, dl Robert Gutt, într'o românéscă fórte frumósă îşi începe şi ţine cuvêntul seu. Accentuez: într'o românéscă şi încă fórte frumósă, căci rar ni-e dat nouĕ Românilor sĕ auḑim limba românéscă de ómeni străini de naţionalitatea nóstră vorbindu-se cu accentul pe care-l pretinde firea limbei nóstre şi care o face apoi „dulce şi frumósă“.

A destăşurat tinerilor şi celor vêrstnici că ce urmăreşte „Reuniunea carpatină“, a spus că secţiunea Sibiiu a acestei reuniuni a mai împărţit daruri de Crăciun elevilor şi în alte comune mărginaşe, cu deosebire în acele comune, prin cari şi cu ai căror locuitori mai des vine în atingere în drumul seu spre munţi. Imparte daruri cu o deosebită plăcere, din motivul, ca tóte aşeḑămintele ce le face acéstă reuniune pe munţi: drumuri, case şi semne, cari servesc doritorilor de a face escursiuni pe munţi, ba chiar şi locuitorilor acestor comune parte ca adăpost şi parte ca călăuze, cei din apropierea lor sĕ le apere, sĕ nu le strice, sĕ nu le vateme.

Are firma speranţă — zice vorbitoriul — că atât părinţii cât şi generaţiunea tinera va ţiné minte bunăvoinţa reuniunei şi că învĕţătorii cu deosebire vor stăruí, ca tineretul eşit de sub mâna lor sĕ dee pe viitoriu atenţiunea cuvenită aşeḑĕmintelor reuniunii. Puternice „sĕ trăiască“ din partea celor de faţă la adresa dlui president al reuniunii, adevereşte consimţĕmêntul tuturor faţă de cele esprimate de acesta.

Corul intonéză earăşi o cântare şi apoi se începe distribuirea vestmintelor, primind fie-care elev câte o păreche de opinci, ear' elevele câte o basma apoi câte un colăcel şi un săculeţ plin cu tot feliul de zaharicale.

După elevii miseri fură aduşi clase de clase elevi şi eleve, chiar şi cei de repetiţiune, şi toţi primiră colăcei şi zaharicale.

In fine dl director şcolar C. Hămbăşan în numele corpului didactic şi al elevilor mulţămeşte domnilor representanţi ai reuniunei pentru darurile aduse elevilor şi îi asigură, că învĕţătorii îşi vor da tótă silinţa a face cunoscut elevilor folosul practic ce-l urmăreşte reuniunea şi folosul ce-l pot avea şi l au zilnic ei şi părinţii lor după aşeḑămintele ce le face reuniunea pe munţi, avênd a le lăsa neatinse, a nu le strica.

Festivitatea se încheie cu o cântare a corului şcolar, după care elevii sunt trimişi a casă, ear' învĕţătorilor li-se predau mai multe pachete, cari conţin diferite recuisite de scris: hârtie, caete, ceruse, pene etc., pe cari sĕ le împartă întrĕ elevii şcólei, amĕsurat bunei lor chibzuieli.

Ţin sĕ amintesc, că toţi s'au depărtat deplin mulţămiţi, atât copiii provĕḑuţi cu daruri, cât şi părinţii lor, cu deosebire miserilor li-s'a făcut o deosebită bucurie, vĕḑênd că pe ziua de Crăciun au o haină nouă, veseli şi satisfăcuţi au rĕmas şi dnii donatori, cetind din feţele celor împărtăşiţi, câtă bucurie li-a causat micile daruri ce le-au primit, dovada cea mai eclatantă că nu în zadar s'au ostenit şi că donaţiunea făcută, în tot casul îşi va avé efectul dorit.

Terminată partea aşa zicênd oficiósă, primăria comunală şi-a ţinut de datorinţă a invita întréga comisiune la o masă comună în cancelaria comunală, carea a durat până la orele 10, când cu toţii s'au depărtat deplin mulţămiţi de ospitalitatea de care au fost împărtăşiţi.

Că bun efect a avut fapta generósă a reuniunei carpatine nu numai asupra generaţiunei tinere din comuna nóstră, ci şi asupra celor vêrstnici, reese şì din faptul, că vrednicul primariu al comunei nóstre, dl Dumitru Vidrighin, îndată după ridicarea mesei în aceeaşi séră s'a declarat membru fundator al fondului miserilor comunei Rĕşinari, depunênd imediat *două sute coróne* la mâna cassariul i acelui fond, ba mai mult, a declarat şi îndată a şi solvit din al sĕu tóte spesele avute cu masa comună, lângă cari a mai adaus o frumósă sumă pentru o nouă masă comună, la care a învitat în ziua de Crăciun un frumos numĕr de fruntaşi ai comunei.

Dorim, ca primariul nostru sĕ aibă şi alţi mulţi imitatori.

Raportorul.

Pentru catedrală.

O frumósă colectă a întrat în zilele trecute la oficiul cassei consistoriale, din parochia Brad, făcută de părintele protopop *Vasile Damian*, ajutat de dnii Dr. P. Oprişa, Ioan German, Vasilie Boneu, Lazar şi S. Florea, G. Bolcu, P. Jula, I. Luca, Lazar Indreiu şi Bordea Pasc, cari n'au cruţat ostenélă întru a alerga pe timp de érnă prin comuna resfirată, ca sĕ-şi îndeplinéscă o sfântă datorinţă către biserica bisericilor din metropolia nóstră. Resultatul frumos fie-le rĕsplata datorinţei împlinite. S'au înscris de tot suma de *1511 cor. 80 fil.*

Din acésta sumă o parte, şi a nume *491 cor. 80 fil.* s'au achitat deja. Intrĕ cei ce au achitat deja întrégă suma amintim la locul acesta pe vrednicul nostru epitrop primariu de acolo, dl *Nicolae Obedău*, comerciant, şi onorabila sa soţie *Maria* născută Bogdan, cari au trimis 200 cor. întru amintirea reposaţilor familiei lor. Pomelnicul acestora alăturat la lista de colectare s'a şì reţinut din partea Inaltpreasfinţitului nostru archiepiscop, spre a-i pomení şì la slujbele ce se fac în capela archiepiscopéscă. Ear' Ioan Russu medic, şi on. dómnă Ecaterina au trimis 50 cor. Au mai contribuit apoi următorii:

1.	Giurgiu Militon şi soţia Maria	cor.	20
2.	Sofia Cutean şi familia Jer. Ivan	„	20
3.	Ioan Cutean, comerciant	„	10
4.	Valer Candrea şi soţia	„	10
5.	Ioan Impĕrat . . .	„	5
6.	Ioan Stanciu . . .	„	10
7.	Toma Oţet	„	5
8.	Ilie Ometa şi familia	„	20
9.	Bulza Todor . . .	„	10
10.	Ioan Bogdan . . .	„	5
11.	Teodor Popa şi soţia Marta	„	6
12.	Feier Aron	„	10
13.	Roma Costin, învĕţătóre	„	4

Ceialalţi au contribuit cu câte 1, 2—3 coróne etc.

NOUTĂŢI

Tuturor stimaţilor domni, cari din incidentul jubileului de cincizeci de ani al ziariului acestuia şi-au adus aminte de noi, adresându-ne felicitări şi cuvinte de îmbărbătare, le aducem pe calea acésta călduróse mulţămiri.

Redacţiunea.

Un jubileu în Caransebeş. In şedinţa de Sâmbătă representanţa oraşului Caransebeş a hotărît, ca oraşul sĕ serbeze împlinirea a 30 ani de când confiniile militare au fost incorporate la patria-mamă, care dat se împlineşte la 27 Iunie 1903. In legătură cu festivităţile iubilare se va face şi *desvĕlirea statuei ce oraşul va ridica M. Sale regelui.* Patroni ai serbării vor fi episcopul diecesei caransebeşane P. S. Sa Nicolae Popea, comitele comitatului Caraş-Severin, I. Pogány, şi deputatul dietal I. Jakabffy. President de onóre al comitetului arangiator va fi archimandritul Filaret Musta, president esecutiv vicecomitele Fialka, ear' vicepresidenţi Ilie Curescu, Constantin Burdea şi Petru Brancovici. Cheltuelile împreunate cu ridicarea statuei vor fi adunate prin colectă publică, la care oraşul Caransebeş contribue cu 2000 coróne.

*

Filoxeră. In viile comunei *Székes* (comitatul Mureş-Turda) constatându-se filoxeră, ministrul de agricultură a decretat pentru hotarul comunei carantină.

*

Atentat. In ziua de Bobotéză un nesocotit a slobodit revolverul în biserică asupra patriarchului armean, *Ormanian*, din Constantinopol, rănindu-'l uşor. Autorul atentatului e elev în farmacie, şi la interogatorul ce i-s'a făcut a declarat, că a avut intenţiunea sĕ ucidă pe patriarch, din motivul că acesta stăruia sĕ fie espulsat. Stradele din *Kum-Kapu* (localitatea din Stambulul vechiu, unde se află reşedinţa patriarchului) sunt păzite acum de armată, pentru-că este temere de un nou atentat. S'au făcut numĕróse arestări, ear' patriarchului manifestaţiuni din partea cercurilor armeneşti, cari vestejesc atentatul, mulţămind lui Dumnezeu că a rĕmas neisbutit.

*

Hymen. Dr. *Ioan Bunea*, profesor la gimnasiul gr.-or. român din Braşov s'a fidanţat cu d'şóra *Leontina Oniţiu* din Sibiiu.

— Aurel *Barbu* şi Elena *Reou* şi-au sĕrbat cununia religiósă în 21 Iannariu n. în biserica gr. or. din Sibiiu-Suburbiul Iosefin.

*

Izlazuri de model în secuime. Nu de mult s'a decretat rectificarea, respective inducerea în cartea funduară a izlazurilor comunale şi celor urbariale din comitatele sĕcueşti, ear' acéstă lucrare avênd sĕ dureze timp îndelungat, ministrul de agricultură a dispus, ca în fie-care comitat sĕ se designeze teritorii acomodate pentru izlazuri de model, cari regulându-se în decursul ernii, la primăvară sĕ pótă fi date destinaţiunii. Unde nu ar fi teritorii acomodate pentru păşune comună, se vor acuira spre acest scop eventual prin cumpĕrare, — din banii statului, fireşte, dór' vorba e de sĕcui!

*

Invĕţătorii în costum naţional. Comitetul reuniunii învĕţătoreşti din comitatul Solnoc-Dobâca în o şeḑinţă ţinută nu de mult a hotărît, ca „pentru manifestarea şi esternă a sentimentelor lor patriotice magiare“ membrii reuniunii sĕ pórte costum naţional (magiar). In acest sens a publicat un apel, la care — cum cetim în „Független Magyarország“ — învĕţătorii au aderat în massă (tömegesen) şi astfel la proxima adunare generală se vor presenta în costum.

*

Sfinţirea de biserică în Közép-Ajta s'a făcut *în Dumineca înainte de Anul-nou*, ear' nu în Dumineca înainte de Crăciun, cum greşit s'a tipărit în numĕrul 1 al ziariului nostru; ceea-ce prin acésta rectificăm.

*

Mórtea nebunului. Stefan Palásty din Szentes, un bêtrân surdo-mut şi nebun, sĕptĕmâna trecută s'a furişat din casa rudeniilor lui, la cari era în îngrijire, şi a dispărut. După căutări îndelungate a fost aflat Dumineca diminéţa în apropiere de o măierişte de pustă, acoperit aprópe de tot în omĕt. Degerase bietul.

*

Măcelarii şi comercianţii nu pot fi juḑi comunali. Judecătoria administrativă din Budapesta, mânecând de la un cas concret a enunţat că *măcelarii şi micii comercianţi de coloniale* (greisleri) *nu pot fi juḑi comunali*, deóre-ce în înţelesul legii despre salubritatea publică juḑii comunali avênd sĕ controleze curăţenia în măcelării şi prăvălii, nu pot fi controlori preste ei înşi-şi.

*

Magiarii despre noi. Dómna *Isabela Fangh* a ţinut nu de mult o conferenţă publică în Cluj, despre decadenţa portului naţional poporal la Unguri, începêndu-şi-o astfel:

„Sunt câţiva ani de când veniam de la scălḑile din Basna, unde, de-şi ne aflăm pe teritoriu ungar, totul e săsesc şi german, popor, direcţiune, personal, restaurant, numai publicul plătitoriu e magiar; şi mergênd cu trăsura la gara din Mediaş, de-odată am ajuns întrĕ doi păreţi lungi de popor, îmbrăc sĕrbătoreşte. Erau Valahi, mii de capete, p o parte de drum femeile, pe ceealaltă bărbaţi cu steaguri în mâni şi cu buchete de flo şi ca sĕ nu-i plictisĕscă aşteptatul, cân cântări naţionale, fireşte, valahe, cu text v lah. Intrebându-mi visitiul, care spre mira mea, era Ungur, mi a dat esplicarea, că *porul îşi aşteptă popii de la Blaj, unde a conferenţă preoţĕscă.* După ce am sos gară, acestia au şi ajuns, în curênd 400. Poporul a primit cu nespusă îns cu plóie de flori, cu puternice „*Sĕ tră* şi cu clătinat de steaguri roşu-galbin acĕsta armată cu talare negre şi cu fe tunecate. Şi cu tóte că asupra nóstră, giarilor, tóte acestea eserciază o impresiune care face sĕ ne trécă frigul prin spinare, făcêndu-ne sĕ roşim, că sunt în patria nóstră naţionalităţi, pe cari noi, majoritatea, nu le putem nici decum încorpora, trecêndu-le la noi, şi cari formézá stat în statul nostru, n'am putut sĕ nu recunóştem, că acel lung cordon de ómeni, acest popor, fără îndoială, frumos, în portul seu naţional pitoresc şi bogat în colori, ofere o privelişte surprinḑĕtor de frumósă!“

Mulţămim pentru compliment stimatei dómne conferenţiare.

*

Budgetul Rusiei. Zilele trecute ministrul de finanţe *Witte* a publicat în ziarele ruseşti budgetul pe 1903 al imperiului rusesc, din care resultă că pentru 1903 venitele statului sunt preliminate în sumă de două miliarde, ceea-ce faţă cu budgetul anului 1893 formézá tocmai duplicarea venitelor, asemenea şi a cheltuelilor, cari dau cel mai mare contingent la budgetul armatei, sporindu-se, în curs de zece ani, cu preste 160 milióne de ruble. La esplicarea titlilor de cheltueli ministrul zice următórele: Durere, că omenimea nu e încă pĕtrunsă de sublima ideiă a păcii universale, şi astfel trebue sĕ mărturisim că suntem strînşi în cătuşi de fer cât timp pentru trebuinţe culturale numai atâta putem întrebuinţa, cât rĕmâne după împlinirea trebuinţelor armatei şi ale apĕrării ţerii? . . . . Acésta e apoi causa, că nisuinţele îndreptate întru împedecarea marei împovorări a masselor poporului, nu au resultatul dorit.

*

Grevă de croitori. Calfele de croitori din Viena au pretins de la proprietarii atelierelor de croitorie îmbunătăţirea simbriei şi reducerea orelor de lucru, ear' la aceste pretensiuni s'au asociat în urmă şi măestrii-croitori faţă cu confecţionarii. Neîmplinindu-li-se însĕ pretensiunile, s'au pus în grevă circa 3000 de inşi.

*

A treia rată de érnă. După sĕptĕmânile de timp primăvăratic, în ajunul Botezii a început din nou frigul, care de Marţi începênd e de 12—14 grade. Asemenea şi prin celelalte părţi ale Transilvaniei, unde temperatura e de 10—20 grade, la Şepşi-Sân-Giorgiu de 23, ear' la Kézdivásárhely de 24—26 sub punctul îngheţului. Acest ger are deja victimă, pe meseriaşul Balogh Tamás, care eri diminéţă a fost aflat îngheţat la marginea oraşului. — Pe când în Transilvania numai de la Cluj se vesteşte ninsóre abundantă, în părţile nordice ale Ungariei omĕtul e aşa de mare, în cât împedecă chiar şi mersul trenurilor. Astfel, din Caşovia se raportéză, că întrégă regiunea nordică a ţerii e acoperită de omĕt mare şi ninge necontenit, fiind pe alocurea şi viscole mari. La munţi ori-ce muncă şi comunicaţiune e întreruptă, ear' la şes viscolul a grămădit troeni de zăpadă în înălţimi de mai mulţi metri. Intrĕ Ciorba şi Poprad timp de peste 24 ceasuri n'a putut comunica nici un tren, din pausă că linia ferată era troenită de zăpadă pe întindere de câţiva chilometri. Trenurile de către Oderberg se opresc tóte la gara din Liptó-Szentmiklós, neputênd străbate mai departe. Pe lângă acestea mai e şi ger mare, aprópe de nesuportat. — Conform prognosticului ce 'l face revista meteorologică „Meteor“ din Seghedin, acésta rată de érnă va fi cam durabilă.

Lista contribuirilor

făcute în scopul rescumpĕrării felicitărilor de Anul-nou în favorul fondului Casei Naţionale.

S'au mai făcut până acum următórele contribuiri:

Nicolau Stupariu, locotenent, Agram	cor.	2·—
Nicolau Moldovan, protopop, Nocrichiu . . -	„	2·—
Mariu Elekes, Velcheriu . . .	„	4·—
Gerasim Domide, protopop, Bistriţa	„	2·—
Dr. Leon Scridon, Bistriţa . .	„	2·—
Ioan Corbul, Bistriţa	„	2·—
Dr. Mihail Gropşan, advocat, Oraviţa	„	5·—
Dr. Petru Cornean, advocat, Oraviţa	„	5·—
Dr. George Anca, cand. de adv. Oraviţa	„	2·—
Dr. Ilie Iancu, medic, Săsciori	„	3·—
Ilie Moga, preot, Săsciori . .	„	2·—
Romul Furduiu, protopop, Câmpeni	„	3·—
Ioan Man, proprietariu, Rîciul-de-Câmpie	„	4·—
Nicolau Zigre, advocat, Oradea-mare	„	5·—
Teodor Andru, paroch şi Dimitrie Turla, învĕţătoriu, Kiskoh	„	1·60
Teofil Dragomir, proprietariu, Lupóia	„	2·—
Victor Fincu, Sibiiu	„	2·—
Coman Gligor, învĕţătoriu gr.-cat., Sibiiu	„	1·—
Dr. Emil Gerasim, advocat, Aiud	„	5·—
Simeon Schiopu, comerciant, Vêrşeţ	„	1·—
A. Crenian, dir. de bancă, Reşiţa	„	2·—
Petru Checicheş, paroch, Apahida	„	3·—
Nicolae Borza, paroch, Viştea-infer.	„	2·—
Stefan Tulvan, învĕţătoriu, Peşteş	„	1.—
Vincenţiu Pop, Jebel	„	4·—
Vasilie Vasilca, Daia-română .	„	2·—
Mihail Cherebeţiu, paroch, Bogata-română	„	8·—
Dr. Alexandru Andressi, medic, Petrovaselo	„	5·—
George Pop, dir. de finanţe, Nyiregyháza	„	3·—
Dr. George Miclea, advocat, Alibunar	„	5·—
Iosif Goga, paroch, Rĕşinari .	„	2·—
George Pop de Basesci, Basesci	„	10·—
Francisc Hossu Longin, advocat şi soţia, Deva	„	10·—
Dr. Ludovic Ciato, Sibiiu . .	„	3·—
Dimitrie Moldovan, protopop şi soţia Ioana n. Boiu, Sighişóra .	„	5·—
Dr. Hosanu, medic, Braşov .	„	10·—
Ilie Măcelariu, proprietariu, Gurarîului	„	2·—

Revistă bisericéscă.

Despre închiderea şi deschiderea uşilor împĕrăteşti.

Pentru cei-ce cunosc însemnătatea părţilor alcătuitóte ale bisericei, precum şi a diferitelor acte sfinte, ce se sĕvêrşesc într'însa, întrările şi eşirile ce se fac de către sfinţiţii servitori prin uşile împĕrăteşti, fie cu cădelniţa şi Evangelia, fie cu sfintele daruri, nu sunt o simplă formă gólă şi lipsită de sens. Fie-care din aceste întrări şi eşiri are o deosebită însemnătate, după momentul din timpul serviciului divin, când se sĕvêrşesc aceste acte.

In legătură cu însemnătatea şi cu timpul întrărilor şi eşirilor stă faptul închiderei şi deschiderei uşilor împĕrăteşti. Deschiderea uşilor în timpul slujbelor dumnezeeşti însémnă câte odată calea în acelea locuri, pe unde a petrecut Mântuitoriul lumii, câte odată — uşile raiului, ori întrarea în împĕrăţia ceréscă; închiderea lor însĕ are o însemnătate opusă celorlalte, adecă, închiderea uşilor raiului sau a împĕrăţiei cereşti, arĕtarea stării de pocăinţă, în care se găseşte omul, depărtat de darurile lui Dumnezeu, din causa mâniei Sale pentru pĕcatele omeneşti.

Tóte aceste evenimente de bucurie sau de întristare, cari au avut loc în desvoltarea vieţii bisericei, se perondéză înaintea ochilor creştinilor în timpul serviciului divin, de aceea de mai multe-ori se vĕd uşile împĕrăteştiací închiḑêndu-se, ací deschiḑêndu-se.

Când a nume ele se închid şi se deschid? Iată ce ne propunem a arăta în aceste rênduri, în credinţa că vom aduce un serviciu tinerilor preoţi, cari, din lipsă de practică mai îndelungată, întârzie cu esecutarea mişcărilor cerute la timp de însĕmnătatea actelor ce se sĕvêrşesc în timpul serviciului dumnezeesc public.

Momentele când se închid şi deschid uşile împĕrăteşti sunt acestea:

La vecernie, când se începe a se cânta la strană slava de la *Dómne strigat'am* se deschid uşile împĕrăteşti pentru a se face vohodul, care închipueşte pogorîrea Domnului nostru Iisus Christos pe pământ şi înălţarea Lui la ceriu; deci, deschiderea acésta însémnă calea care s'a deschis ómenilor în împĕrăţia ceréscă prin venirea Domnului. După cântarea prochimenului, sau dacă sunt paremii, de obiceiu după cetirea penultimei se închid uşile.

Se deschid apoi pentru facerea otpustului şi a nume când preotul sau diaconul zice: *Inţelepciune.* După terminarea otpustului se închid definitiv uşile. Rĕmân însĕ deschise şi după otpust la vecerniile când se mută st. cruce de la proscomidier pe sf. masă, după terminarea cărui act se închid.

La utrenie se deschid uşile împĕrăteşti pentru cetirea Evangeliei. Deschiderea se face când preotul sau diaconul zice: *sĕ luăm aminte, înţelepciune,* pentru a se chiema atenţiunea creştinilor la cântarea prochimenului de la antifóne, care deja arată conţinutul Evangeliei. Uşile se închid îndată după cetirea Evangeliei în sĕrbători, ear' duminecile — după ce se scóte sf. Evangelie în mijlocul bisericei spre sărutare. Rĕmân apoi închise până în timpul slavosloviei mari, şi a nume când preotul sau diaconul zice: *slavă Ţie Celui ce ni-ai arĕtat lumina,* ele se deschid, pentru a nu se mai închide de cât numai după începutul liturgiei şi a nume când se termină vosglasul de începerea liturgiei: *Binecuvêntată este împĕrăţia . . .*

La liturgie, după cântarea tericirilor se face vohodul, care deja presupune a fi deschise uşile împĕrăteşti; de aceea, după obiceiu, când încep a se cânta fericirile uşile se deschid. Vohodul acesta închipueşte mergerea Domnului la predica Evangeliei; deci uşile rĕmân deschise până după cetirea Evangeliei, când earăşi se închid. De ací înainte, în tot timpul sĕvêrşirei liturgiei, nu se mai deschid uşile împĕrăteşti de cât numai pentru facerea vohodului celui mare, care închipueşte mergerea Domnului la patima cea de bună voe şi la mórte. Spre acest scop deci uşile se deschid după ce se termină în altariu cetirea rugăciunilor tainice, în timpul Heruvicului, şi se închid îndată după întrarea în altariu cu sf. daruri. Momentul acesta închipuind punerea Domnului în mormênt, închiderea uşilor deci însémnă punerea pietrei pe uşa mormêntului şi aşezarea strajei împrejurul lui. De ací înainte încep momentele cele mai sublime ale serviciului dumnezeesc, — sĕvêrşirea negrăitei taine a trupului şi sângelui Domnului, de care şi îngerii se cutremură. Deci pentru nevrednicia şi neputinţa omului de a asista şi a puté pricepe acéstă taină, uşile stau închise tot timpul liturgiei, până după împărtăşirea sfinţiţilor liturghisitori. Când se termină acest act, se deschid uşile împĕrăteşti şi Preacuratele Taine se arată credincioşilor, chemându-se şi ei la împărtăşirea cu Dînsele prin cuvintele: *cu frica lui D-zeu, cu credinţă şi cu dragoste sĕ vĕ apropiaţi.* Acéstă deschidere a uşilor împĕrăteşti însémnă arătarea Domnului ucenicilor Sei după învierea din morţi şi înălţarea Sa la ceriu, biruinţă asupra morţii şi a iadului şi deschiderea împĕrăţiei cereşti, perdute de strămoşi. După terminarea otpustului liturgiei uşile se închid apoi definitiv.

(*„Cuvêntul Adevĕrului“*). *N. F.*

Din public.*)

Mulţămită publică.

La venirea mea în acésta comună vĕzênd sf. biserică în stare insuficientă, adecă fórte miseră, prima ţintă mi-a fost sĕ aranjez, respective sĕ-mi instruez băeţii de şcólă, ca sĕ aranjez cu ei o petrecere poporală (concert şi teatru), ceea-ce am şi făcut în ziua de anul nou séra a. c. în şcóla nóstră gr. ort. Venitul curat a fost destinat pentru înfiinţarea unui fond pentru noua edificândă biserică. De aceea pe acéstă cale aduc sincerile şi căldurósele mele mulţămite următorilor domni cari au binevoit a suprasolví în favorul sf. biserici: Ioan Iliescu, preot în loc 3 cor, Vasilie Moldovan, cassariu în Tur 3 cor, Balog Márton, jude în loc 5 cor, Rus Simion, preot gr. oat. în Tur 2 cor, Ioan Marinca din Tur 2 cor, Romonţan Vasilie 1 cor. 40 fil., George Costin, preot gr. ort. în Sân-Mihaiu 2 cor, Laslo István, diregător la curtea din loc 2 cor., dna Burger Mor 1 cor. 40 fil., Máthé Mózes, diregător în loc 2 cor. Dumnezeu le rĕsplătéscă însutit.

Banabic, în 4 Ianuariu 2903 v.

Pentru comitetul aranjator:
Ioan Mănică
învĕţătoriu rom. gr. ort.

Mulţămită publică.

Cu ocasiunea producţiunei teatrale împreunate cu dans aranjată de mai mulţi învĕţători din tractul Iliei în ziua de 27 Decembre 1902 st. v., au binevoit a suprasolví următorii domni:

George Oprea, protopresbiter Ilia 5 cor.; Ioachim Ivan, preot Dumeşti 5 cor.; Dimitrie Nistor, preot Glodgileşti 4 cor.; Emanuil Şuiaga, preot Lăpuşnic 4 cor.; Ioanichie Olariu, cassariu de bancă în Ilia 2 cor.; dómna Dragomir, notărésă Gurasada 2 cor.; George Furduiu, înv. Bicău 1 cor. 20 fil.; Ioanichie Olariu, Ilia 60 fil.; Eugen Tordăşian, 60 fil.; Iosif Olariu, Ilia 20 fileri.

Priméscă şi pe acésta cale căldurósele nóstre mulţămiri.

Ilia, la 5 Ianuariu, 1903.

Petru Incicău *Longhin Popa*
controlor. *cassariu.*

Mulţămită publică.

Subscrisul venind ca preot şi observând, că la biserica nóstră gr.-or. din *Cristian*, (tractul Branului) nu sunt vestminte preoţeşti pentru s. serviciu şi că cele ce sunt, sunt vechi şi nefolosibile, m'am vĕḑut silit pentru procurarea odăjdiilor necesare a apela la marinimositatea poporenilor şi la alţi stimaţi domni, cari împinşi de nobilul simţ de jertfă pentru scopuri bisericeşti, rĕspunḑênd apelului meu, s'au grăbit cu dinariul lor, făcênd bisericei următórele donaţiuni:

1. *Marin Pitic* şi soţii au donat un rênd de vestminte în preţ de 114 coróne.
2. Vĕduva *Reveica Codrea* şi sóţele au donat un stihariu în preţ de 34 cor.
3. Vĕduva *Maria D. Hogia* a donat un rênd de vestminte negre de catifea, în preţ de 80 cor.
4. Vĕduva *Maria Dăneţ* a donat 1 epitrafir, 2 rucaviţe şi 1 brêu, tóte de mătasă, în preţ de 34. cor.
5. Dl *Stefan Miculescu*, comerciant în Buzĕu (România), a donat 1 sfită, 1 aer şi 2 procoveţe, tóte din mătasă, în preţ de 150 coróne.
6. Dl *Ioan Nan jun.*, comerciant în Buzĕu (România), a donat 1 stihariu de mătasă, în preţ de 80 coróne.

Tuturor acestor donatori, pentru faptele generóse, — cari doresc sĕ fie o vie pildă şi pentru alţi fii ai comunei nóstre bisericeşti, — esprim şi pe acéstă cale în numele comitetului parochial cele mai călduróse mulţămite; special dlor *Stefan Miculescu* şi *Ioan Nan*, cari de-şi înstrăinaţi, cu plăcere au jertfit pentru biserica din comuna lor natală.

Dzeu sĕ le rĕsplătéscă jertfa adusă pe altariul bisericei, lungindu-le firul vieţei, ca şi în viitor sĕ mai pótă jertfí pentru sfânta biserică.

Cristian, în 12 Decembre 1902.

Virgil Pop
paroch şi president al comitetului parochial.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primesce rĕspunderea.

FELIURIMI

1300 milióne de ómeni. Conform datelor mai noue poporaţiunea lumii întregi e ceva preste 1.300 de milióne. Din acest uriaş numĕr 500 milióne sunt creştini, ear' restul de preste 800 milióne sunt păgâni: politheisti şi închinători la idoli. Din cele 500 milióne de creştini 248 milióne sunt catolici, 151 milióne protestanţi şi 101 milióne ortodoxi.

*

Cele mai scumpe sale de bal din întrégă lumea, sunt în America: douĕ în New-York şi una în Dublin, dar' nu sunt publice, ci proprietate privată. In New-York sala de bal din palatul milionarului *Whitney* şi cea din palatul milionarului *Astor*; ear' în Dublin sala din palatul milionarului *Iveagh.* Arangiamentul celei dintâiu a costat 600.000 de coróne, al celorlalte douĕ câte 550—560.000 de coróne. In privinţa spaţiului prima sală e sala din palalatul lui Astor, cu teritoriu de 400 metri pătraţi, pe când a lui Whitney e de 257, ear' a lui Iveagh de 330 metri pătraţi. Păreţii salei lui Astor sunt acoperiţi cu tapete antice şi cu tablouri artistice, cari încă represintă o întrégă avere.

Cărţi şi rèviste.

In *Tipografia archidiecesană* a eşit de sub tipariu **Liturgierul** (cu litere latine) revisuit şi retipărit cu binecuvêntarea Inaltpreasfinţiei Sale dlui **Ioan Metianu,** archiepiscop şi metropolit. Cuprinde, pe lângă cele trei liturgii, şi rugăciunile ocasionale din liturgieriul vechiu şi numĕróse îndrumări tipicale pentru toţi slugitorii la altariul Domnului, precum şi „Rênduiala chiămării Duhului sfânt“, reclamată din mai multe părţi. Se estinde pe 42 cóle de tipariu şi se presintă şi di punct de vedere technic ca o carte ce face cinste tipografiei archidiecesan Se póte procura de la *Librăria arch* *diecesană* din *Sibiiu* (Nagyszeben). Pr ţul: **broşat cor. 6·—, legat cor. 8·**

Nr. 1—1903 [8] 2—3

Concurs

Prin acésta se escrie concurs pentru ocuparea postului vacant de **paroch** în parochia **Silvașul-inferior** din tractul Hațegului cu termin de 30 zile de la prima publiçare în „Telegraful Român“.

Venitele acestei parochíi de clasa a III-a sunt 253 coróne după fasionarea din cóla *B.* — și întregirea corĕspundĕtóre de la stat.

Parochia este situată aprópe lângă opidul Hațeg. Concurenții sĕ-și trimită suplicile cu documentele prescrise subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul indicat, — și pe lângă prealabila încunoștiințare sĕ se presenteze într'o Duminecă sau sĕrbătóre în parochie, spre a-și arăta desteritatea în cântările bisericești și în predicare.

Hațeg, în 4 Ianuariu 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Hațegului în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Titu V. Gheaja
protopresbiter.

Nr. 32/1902. [7] 3—3

Concurs

Pentru întregirea postului de **paroch** în parochia vacantă de clasa III a **Halmeag,** protopresbiteratul Cohalmului, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B, pentru întregirea venitelor de la stat, despre cari venite concurenții 'și pot lua informațiuni de la comitetul parochial.

Doritorii de a ocupa acest post au a'și așterne cererile lor concursuale instruite conform normelor în vigóre oficiului protopresbiteral în terminul indicat și sĕ se presinte în sfînta biserică în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre, pentru a cânta respective a celebra și a cuvênta.

Din ședința estraordinară a comitetului parochial gr. or., ținută în 26 Decembre 1902 în Halmeag.

B. H. Sioica adm. par. și preș. adhoc.

G. Tulbure not. comit. parochial.

Vidi!

Nicolau D. Mircea
protopresbiter.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Poesii Postume, de *M. Eminescu* Prețul: . . . . C. 1·—

Ziariul unui Pierde-Vară, de *George Coșbuc* . . . . „ 2·—

Isus Christos cu cuvintele sântei scripturi, de *Dr. Petru Barbu* „ 2·50

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Important pentru fie-care om.

Desfacere totală cu prețul cel mai eftin, numai cu fl. 2·95 o garnitură admirabilă din 14 bucăți prețióse, juvaericale etc.

Important pentru fiecare om!

1 orologiu de busunariu, anker remontoir de nickel (la dorință argintat) cu capace gravate frumos, regulator precis, 3 ani garanție și cutie.
1 Lanț elegant panțerat, suflat sau nickelat dimpreună cu acățător sistem parisian.
1 ac de cravată aurit cu imitație de briliante.
1 părache nasturi pentru manchete auriți marca "Garantie".
1 garnitură nasturi (botoni) auriți pentru gulere și pepturi, constând din 5 bucăți.
1 părache cercei de argint veritabil oficios gradați.
1 inel de aur cu pétră elegantă.
1 oglindă de busunar în cutie.

Acestea 14 prețióse și admirabile obiecte dimpreună cu orologiul remontoir anker se predau numai cu 2 fl. 95 cr. prin rambursare sau prin trimiterea înainte a sumei la firma: ***Brüder Hurviz****, casă de esport,* ***Krakau*** *dom 17 (Oestr.)*

Neconvenind a le returna în 8 zile primind înapoi fără ca cumpĕrătorul sĕ fie cu ceva pre- — Catalóge bogat ilustrate cu tot feliul de trimit gratis și franco. [6] 2—11

Avis.

Prin acésta ne permitem a aduce la cunoștința onoratului public, că **„Farmacia la corónă“ din strada Ocnii nr. 2** a dlui farmacist Carol Jikeli **cu 1 Ianuariu a. c. a trecut în proprietatea nóstră.** Totodată ne rugăm, ca încrederea ce a adus'o stimatului nostru antecesor, sĕ binevoiéscă a ni-o păstra și nóuĕ.

Cu stimă

Mr. Carol Pissel & Mr. Carol Schmidt
[9] 1—1 farmacisti.

Cartea consilierului de medicină Dr Müller, apărută deja în a 40-a ediție, care tractéză despre

Conturbările în sistemul nervos și secsual

precum și despre vindecarea radicală a lor, se póte procura prin tóte librăriile.

Pentru 1 cor. 20 fileri în mărci postale o trimite franco **Curt Röber**, Braunschweig. [3] 2—38

Dr. **Iosif Blaga**

Analise psichologice.

Lecțiuni de psichologie

pentru învĕțămêntul secundar

Prețul **cor. 2·50** + 20 fil. porto.

Se póte procura de la **Librăria archidiecesană** din **Sibiiu.**

Corónе pentru miri

din aur double, împodobite cu imitații de petri scumpe colorate, cu câte trei cruci, fórte frumóse și practice deóre-ce se pot strîmta și lărgí după cum cere trebuința, bucata costă numai **16 cor.** plus porto postal și pachetare cor. 1.20.

Cruci de lemn

28·5/16 cm, pictură de mână în uleu representând pe o parte "Restignirea Domnului" și doi îngeri ear' pe partea opusă "Botezul Domnului"; pe margini aurite cu aur veritabil; cele cu pictură simplă costă **cor. 9·—**, ear' cele fine bucata **cor. 12·—**, trimise cu postă recomandat costă cu 75 fileri mai mult.

Librăria archidiecesană, Sibiiu.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL

Preasântei

Născĕtóre de Dumnedeu

și

alte rugăciuni

urmate de Sinaxariu pentru tot anul siPăschălie.

Un volum de 368 pagini 8°.

Prețul simplu legat . . . fl. —.85
jumĕtate pânză . . „ 1.05
în piele roșie . . . „ 1.25
Ediția fină în piele négră . „ 2.—
piele chagrin „ 2.60
în mătase . „ 3.85

Se află de vêndare la

Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

La **Librăria archidiecesană** se află spre vêndare următórele icóne:

Ingroparea Domnului (Aer)

Mărimea 56/68 cm.: simple 21 cor., fine 27.40 cor., fórte fine 39 20. cor.

Mărimea 63/79 cm.: simple 27·40 cor., fine 39·20 cor., fórte fine 48·40 cor.

Mărimea 74/100 cm.: simple 39·20 cor., fine 48·40 cor., fórte fine 70 cor.

Mărimea 82/120 cm.: simple 48·40 cor., fine 70 cor., fórte fine 98 cor.

Mărimea 110/140 cm.: simple 67·20 cor., fine 89·60 cor., fórte fine 117.60 cor.

		Coróne
Potire	din argint de china, intern suflate cu aur, gravate	30.—
	negravate	18.—
Cădelnițe	de fer nickelate	12.—
	de alamă galbenă	10.—
Lingurițe	pentru cuminecătură, suflate cu aur	4.40
Disc	pentru agneți, suflat cu aur	7.20
Stéuă	pentru agneți, suflată cu aur	5.60
Copie (cuțit)	pentru agneți, suflată cu aur	4.40

Se află de vêndare la

Librăria și Tipografia archidiecesană.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret**

vindecă și învioréză pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosesce contra *durerilor de cap si dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni și picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui* și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „C asul-Volta atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

[2] 2—9

Prețul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copíi și femei de constituție fórte slabă.

Espeditie din centru și locul de vêndare pentru țéră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V. colțul strada Kálmán.

Stabiliment nou!!

"Entreprise des pompes funèbres"

(Institut de înmormêntare)

— Proprietariu: **Fritz W. Elges** —

Sibiiu, str. Cisnădiei 18

funcționéză din **26 Decembre stil nou anul curent.**

Inmormêntări pompóse și simple.

Prețuri moderate.

[5] 2—17

La **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu** se află de vêndare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânției Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania și Metropolit al Românilor din Ungaria și Transilvania.

Tabela de materii: Polunoștnița de tóte zilele. — Polunoștnița Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea și al șeselea. — Rênduéla Obedniței. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecernița cea mică și cea mare. — Slușba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele și Condacele Triodului și ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicînele și ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morților. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele și Condacele sfinților de obște după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicînele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie și la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei și folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinților, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toți anii.

Format octav, 397 pag. Prețul: broșat **2 cor.**, legat în pânză **2 cor. 40 fil.**, legat în piele roșie cu copcii **4 cor.**

responsabil Teodor Păcățian. tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 4 Sibiiu, Marți 14/27 Ianuariu 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Farisei, sau pocăiți?

S'a pornit o adevĕrată gónă în contra unor fruntași ai vieții publice din Arad, gónă care n'a crutat nici posiție, nici etate, nici sanctuarul familiar.

Ni-am înfiorat totdeuna când am vĕḑut patimi deslănțuite și ómeni cu porniri sĕlbatice, înaintea cărora nu e nimica sfânt.

Unul din cei împinși în „vêrtej" — secretariul consistorial Dr. Vasile Goldiș, — a scris doi articoli, pe cari ori-ce om cu mintea la loc îi subscrie cu amêndóuĕ mânile. Da, „*păgâni*" și otrăvitori sunt cei-ce mâncă și atacă onórea ómenilor, căci onórea e tesaurul cel mai scump ce 'l putem lăsa drept moștenire fiilor nostri, și desbrăcat cineva de acest talisman, e mult mai amărît de cât chiar sĕrmanul care sgribure de frig la colțul stradelor, nebăgat în sémă de trecĕtori.

Cum se face, că dl Vasile Goldiș numai acum vine la raționament atât de sănĕtos, până-ce chiar tovarășii sei de luptă au întrodus acest „mâncat" de onóre, acest banditism ziaristic aici la noi, și l'au cultivat cu o rară vitejie, crescênd în societate burueni, al căror suc veninos ei îl beau acum cu prisosință, și numai când îl gustă și ei, vĕd că, zeu amară pómă e acéstă beutură.

Domnul Goldiș trăia pe vremuri în Brașov la catedră, și tovarășii sei împrăștiau din prisosința inimii lor epitete „trădători", „mișei", „poltroni", dar' atunci nu s'a revoltat în inima sa, și acei tovarăși ucigași nu erau atunci nici păgâni sau otrăvitori, nici mâncători de onóre, ci soți de luptă, români de la rótă și fruntași, de fapt însĕ nește amărîți de băețandrii, cari umblau ca cucuveicele prin stradele Sibiiului, mai mult beți de cât trezi, niște ființe josnice, cari anume erau încurajați și puși la cale *din consiliu,* sĕ scarmene pe cei-ce aveau cu o felie de pâne mai mult de cât ei.

Și când unul din fruntașii vieții publice, apostrofat de acesti nihilisti, că strică tinerimea și fetițele din școla civilă de aici — a căutat sĕ-și apere onórea pe calea judecătoriei, cerênd satisfacție pentru insultele și vătĕmările ce i-s'au adus pe nedreptul: tovarĕșii de azi ai dlui Vasile Goldiș unisono s'au năpăstuit asupra celui mai mare *binefăcĕtor al școlei de fetițe*, și l'au tras de nou în noroiu, însinuându-i că cu ajutoriul judecătoriilor ungurești nimicește un român, pe când lumea știa și atunci și știe azi și mai bine, că „ucigașul" era un condeiu simbriaș, o esistență catilinară, un om fără rost și căpătêiu, și că și azi banii școlei sunt mâncați de el, și numai în lipsa de avere nu se pot încassa. Dl Vasile Goldiș, care azi stă la pândă, atunci n'a avut un cuvênt de reprobare, n'a sărit sĕ apere onórea celui atacat, n'a ocărît pe păgânul, ci a stat cu mânile în șolduri, ca sĕ nu zicem că s'a bucurat de cele ce se scriau, nu că dór' adevĕrul era scris, ci pentru-că i convenea de minune, că „ucigașii" stau la pândă, nu cu ciomagul ori cu revolverul, ci cu câte o pénă muiată în venin, ca sĕ spargă societatea, sĕ nu lase pe cei-ce munciseră mulți ani, ca sĕ se bucure de rodul muncei lor.

Tovarĕșii dlui Goldiș nu s'au dat „în lături", unde le era locul, dl Goldiș nu s'a lăpĕdat de ei, au mers împreună, au terorisat până ce s'a scârbit lumea de modul lor mișelesc de a ataca pe furiș, începênd de la rĕposatul metropolit până la actualul cap bisericesc cu toți dignitarii mici și mari, de la Dr. Gall până la cel din urmă funcționariu, de la presidentul partidului național până la ultimul luptător, pe care nu l'au știut în rêndurile lor. Și când unul crescut pe sprâncénă de ei, la fel, a luat și el péna cu venin, cum a învĕțat de la măestrii, atunci curg „declarațiile direcțiunilor" că cutare e curat ca aurul, e neprihănit și fără cusururi, ear' cel ce atacă e mișelul, e poltronul, e miserabilul, ear' ací nu se opresc, căci nu se pot oprí, ci cer și ei scutul justiției, ca sĕ-i ia în apĕrare, căci veḑi Dómne onórea e atacată, și onórea e pentru Dr. Oncu, Mangra, Ciorogar, dar' numai pentru ei, talismanul cel mai scump, de care odată cu capul nu se pot lăpĕda, nu o pot da pradă ucigașilor, pe când onórea unui *Parteniu Cosma,* Gall, archimandrit Pușcariu și altor muncitori, e iac'așa, o nimică, o póte călca în picióre ori-ce tras-împins și toți corespondenții malcontenți și nihilisti, cari fac parte din haita ucigașilor de onóre.

Iată, domnilor, unde ați împins lucrurile, și ce școlă pĕcătósă și miserabilă ați inaugurat și cu ce ființe catilinare v'ați însoțit, ca sĕ purtați luptă, nu contra dușmanului comun, contra ungurului, care ne strivește pe toți, ci contra românului, contra celui ce viéța 'și pune pentru neam, contra celui ce știe și muncí, și jertfí și iubí neamul din care face parte.

La alte popóre, bărbați vrednici, cu calități eminente, stegari falnici, sunt feriți de atacurile veninóse ale „băețandrilor", — la noi însĕ sunt anume organisați, anume duși la chefuri, omeniți și îmbătați, ca apoi sĕ scrie, sĕ scrie cu venin și sĕ ucidă, pân' ce distrug totul, dór', dór' vor ajunge ei — cu ciomagul, la urmă, când cu péna muiată în venin nu va mai merge.

Ceteam totdéuna cu drag ziarele. Nici în „Observatoriul" fericitului „Barițiu", nici în „Gazeta" lui „Murĕșan", nici în „Telegraful" lui „Cristea" nu am cetit bazaconíi, și mai puțin atacuri ticluite cu meșteșuguri la adresa bărbaților fruntași. De-odată vine diavolul de la București și se cocoțéză în vêrful „Tribunei" din Sibiiu, și dă pe ei: fie ertații *Măcelariu, Bologa, Hannia, Ioan Popescu* — și se înțelege, rĕposatul Metropolit cu vêrf și îndesat.

Noi cei mai tineri pe atunci stăteam neorientați și nu ne puteam da sémă, de ce se întêmplă tóte aceste. Intreb odată pe unul bine inițiat, care de sigur a regretat că mi-a spus, cum se face de pórtă o campanie atât de înverșunată contra acestor bărbați harnici? Imi spune: „*Prea au trecere mare la popor, au mare popularitate la preoțime,* și *trebuie sĕ-i atacăm, azi, mâne, poimâne, până ce'i vom desbrăca de popularitate și de onóre — altcum nu le putem lua locul în congres, în sinod și în adunarea municipală.*"

Am înțeles, n'am mai întrebat nimica, eram orientat. După timp vĕd că încep sĕ atace și pe alt fruntaș, care trăește și azi.

Profit de ocasie și mĕ informez, cum vine de 'l atacă și pe acesta?

„Prea a cuprins teren, prea se ridică veneticul, și pe acesta, mai ales pe acesta suntem datori sĕ 'l strivim, căci de nu — pune azi-mâne mâna pe putere și ne topește el pe noi". Acestea le spunea intimul la 1884. Am înțeles.

Prietinul, care îmi spunea acestea trăește și azi, în parte și-a mai schimbat vederile, dar' nu cred, că cetind aceste șiruri nu 'l va duré, vĕḑênd resultatul la care au ajuns.

Temerea lui s'a împlinit, ei au atacat, au atacat din greu, pe unii i-au și îngropat, dar' pe veneticul cel ce cuprinsese teren și prea se ridicase, nu l'au putut nimicí, din contră stă sus și tare și azi și privește cu mândrie, că a curățit în biserică binișor holda de neghină.

Nu am zis eu, nici n'am scris nici-odată, că *pasivitatea* mult lăudată odinióră de dl Russu, azi *nu e vrednică o cépă degerată*, ipsissima verba ale domnului *Russu-Șirianul,* și cine m'a tractat mai brutal, cine s'a năpăstuit mai mult asupra mea de cât chiar acest domn, tocmai pe tema de tradare națională. O a făcut dór' dl Russu din convingere politică? Dar' de unde? De-ar fi avut convingere atunci, ar avé și azi, dar' vorba era de interese. Vedea dl Rusu, că am puțină trecere la connaționalii mei în cercurile unde eu munceam și acea trecere voia sĕ mi-o răpéscă, când se năpăstuia asupra mea și scria neşte minciuni când din Orăștie, când din Alba-Iulia.

Unde erai atunci dle Vasile Goldiș, care astăzi condamni pe cei-ce atacă pe furiș, pe domnul Vlaicu?

Dar' eu nu am apelat, nici atunci — și nu apelez nici azi, sĕ mĕ ia nimenea în apĕrare. Apărătoriul meu — sunt faptele ce le-am făcut în viéța publică și acele sunt carte deschisă pentru toți, poftéscă și mĕ atace pe tema de tradare cine póte, cui îi dă mâna și are curagiu, dar' nu din tufă, cum ați făcut ani de-a rêndul — și ați întrodus în ziaristica nóstră cel mai sĕlbatic banditism otrăvitoriu.

Mĕ bucur, că în ciasul al 11-lea vĕ vĕd pocăiți, dacă cumva nu sunteți farisei, și una o mai doresc: încetați cu bârfelele, combateți fapte — dar' deschis, cu fruntea senină, și cu subscriere, cum se cuvine sĕ o facă bărbați, ear' nu cum fac poltronii — pe furiș și în ascuns.

Nicolau Ivan
asesor consist.

La Viena. Prim-ministrul Széll *a plecat Sâmbătă la Viena, pentru-ca sĕ cĕră de la Maiestatea Sa sancționarea prealabilă a proiectelor de lege, referitóre la* pact, *cari* în 28 Ianuariu *ver fi presentate parlamentelor, atât la noi, cât și în Austria. Tot Sâmbătă a plecat la Viena și ministrul de honveḑi* Fejérváry, *pentru a face M. Sale rapert despre situație, cu privire la legile militare.*

„Craii de la Rĕsărit",

de **Virgil Cioban**, stud. teol.

(Urmare)

Afară de aceste două date principale, evangelia ne mai presintă două date secundare:

I. Unii privesc ca punct de orientare steaua estraordinară a Magilor, zicênd că acésta a fost probabil o conjuncție particulară a 2 stele, ce s'au întêlnit pe timpul acela.

Astronomul Kepler (+ 1630) zice că la 747 u. c. a fost constelația lui Iupiter și Saturn în semnul peștelui.

La conjuncția din anul 1604 a lui Iupiter și Saturn, Kepler a vĕḑut o stea de mărimea întâiu, care în anul următoriu a dispărut, și deduce că acésta a fost steaua care au vĕḑut-o Magii la conjuncția din 747 u. c. După calculul lui Kepler conjuncția de pe timpul care ne interes ézǎ a început la anul 747 ab u. c., s'a augmentat la 748, póte chiar și 749 și 750 a. u. c.

Dacă conjuncția (intâlnirea) despre care ne vorbește Kepler a fost steaua pe care au vĕḑut-o Magii, apoi Christos a putut sĕ se nască sau în anul 747, și astfel era creștină e greșită cu 7 ani, sau în 748, greșéla 6 ani, sau în 749 greșéla 5 ani, sau în 750, greșéla 4 ani.

„Unii cred că apariția acésta ar fi fost un comet și adesă același comet, pe care l'au vĕḑut Chinesii pe la 750 u. c.; așa dară pe timpul nașterii lui Christos, și l'au întrodus în tabelele lor astronomice".

Dar' sĕ vedem ce zice evangelia. Mateiu zice la cap. 2 v. 2, „*ἔιθομεν γὰρ αὐτοῦ τὸν ἀστέρα*". Ací avem acusativul de la *ὅ ἀστήρ, έρος* ceea-ce însémnă stea, apariție luminósă în aer, pe când dacă am avé sĕ înțelegem o constelațiune ar sta *ἄστρον*, de la *τό ἄστρον, ου.* Deci nu putem înțelege constelația, cu atât mai puțin póte fi vorba de vre-o conjunctie.

Mai bine vorbește contra unei constelații sau conjuncții versul 9 de la Mateiu, căci o stea, o constelație sau o conjuncție sunt supuse fie-care mai mult sau mai puțin unor legi anumite așa că fie-care își face calea ei atât de regulat în cât astrologii de azi pe basa acelor legi și regule știu ce s'a întêmplat cu cutare stea mai de frunte înainte de acésta cu sute și sute de ani. O stea, care își face calea ei prescrisă de legi, nu ar fi putut merge înaintea Magilor, nu s'ar fi ascuns, când au întrat ei în Ierusalim, și nu li-s'ar fi arĕtat eară în calea spre Bethlehem. Deci trebue sĕ înțelegem sub steaua Magilor o apariție luminósă pe ceriu, o stea estraordinară, o minune a Atotputernicului Dumnezeu.

Ioan Gură de aur zice că a fost un meteor, care a arĕtat Magilor calea spre locul mântuirii precum stâlpul de nor a condus pe poporul ales în pustíile Arabiei.

Ignație cel Mare în epistola sa către Epheseni c. 19 vorbește pe larg despre ea. El zice întrĕ altele: „*ἀστὴρ ἐν οὐρανῶ ἔλαμψεν ὑπὲρ πάντας τοὺς ἀστέρας καὶ τὸ φῶς αὐτοῦ ἀνεκλάλητον ἦν, καὶ ξενισμὸν παρεῖχεν ἡ καινότης αὐτοῦ*".

„Precum *la a 2-a* venire a fiiului omului se va arăta pe ceriu un sĕmn minunat (Mat. 24, 30), așa s'a întêmplat și la *prima* sa venire. Dacă am ţiné arĕtarea acésta ceréscă de o arĕtare ordinară — se naște întrebarea a 2-a: Cum au cunoscut din ea Magii tocmai nașterea lui Messia? Căci ei zic hotărît: „Am vĕḑut steaua **lui**“. La acésta întrebare încă nu putem rĕspunde cu siguranţă, numai atâta vedem din Sueton (Vespas. c. 4), Tacitus (hist. 5, 13), Iosif Flaviu (bell. Jud. I. 5, 5, 7, 31), că pe timpul nașterii lui Christos profeţia despre apariţia unui mare rege universal în orient era rĕspândită în tot locul și la păgâni. Un fel de presimţire sinistră, întunecată cuprinsese pe tótă lumea de pe atunci, că un fapt, care va face epocă universală ar fi aprópe, umplând pe cei rĕi de spaimă, ear' pe cei buni de o dorinţă (Sehnsucht). Acésta profesie de sigur pĕtrunsese și la Magi, și inimile lor au simţit un dor ascuns după mântuire. Atunci le apărù lor, în nopţile tăcute și liniștite, petrecute în observarea ceriului instelat (când sufletul și inima omului sunt mai acceptibile pentru influinţe și idei înalte), le apărù o stea, care mai înainte nu o vĕḑuseră nici-odată, și apariţia esternă se legà imediat cu vocea sufletului lor și deduseră că acum va fi venit timpul, când dorinţa lor ferbinte va trebuí sĕ se liniștéscă și că steaua trebue sĕ fie conducĕtorul lor la Mântuitoriul lumii“. (Bisping).

II. Un alt dat, earăși necomplet, despre nașterea lui Christos, se află earăși în evangelii. La Luca c. 3 v. 1—4 ni-se spune că Ioan botezătoriul, Inainte Mergătoriul lui Christos, a început sĕ predice în anul al 15-lea al domniei lui Tiberiu, și pe când predica și boteza la Jordan a venit la dînsul și Iisus, ca sĕ se boteze. Iisus era atunci „ca de 30 ani“.

Vorbindu-se de anul 15 al domniei lui Tiberiu, nu putem ști precis, care an e a se înţelege, căci nu se știe numĕratu-s'au aici și anii domniei lui Tiberiu pe când fù el luat ca coregent cu August (764—765 ab. u. c.) sau numai de la mórtea lui August, când Tiberiu ajunse singur împĕrat (767 ab. u. c.) Nu știm nici aceea, cât timp predicase Ioan până când a venit la el Iisus. Apoi Iisus, când a venit la Ioan nu era de 30 de ani, ci „ca de 30 ani“, deci póte era mai bĕtrân de 30 sau mai tinĕr.

Deci nici acésta dată nu ne indică precis anul nașterii lui Christos, ci reese numai aproximativ, că Iisus s'a născut cam pe la 749—750. — Dacă cei 15 ani de domnie ai lui Tiberiu, de cari face amintire Luca, s'ar numĕra numai de la timpul când Tiberiu ajunsese singur împĕrat (deci 767 u. c.) atunci Iisus s'a născut în 752, dar' acésta nu se póte din motivul că Irod a murit la 750, ear' Christos era pe atunci născut. In casul acesta apoi cei 15 ani de domnie ai lui Tiberiu sunt numĕraţi de la timpul când el a fost coregent al lui August, adecă 764 sau 765, ear' Christos s'a născut la 749 sau 750 ab. u. c.

„Din motivul, că se determină numai în mod vag anul 30 al vêrstei lui Iisus pe timpul arĕtării sale la Iordan, după care începù îndată activitatea sa publică, nu putem calcula precis anul nașterii sale, chiar dacă am ștí cu óre-care siguranţă, că anul întâiu al activităţii sale cade în anul 781 de la fundarea Romei, adecă în anul 28 al erei nóstre. Știm însĕ cu óre-care siguranţă, că anul 781 de la fundarea Romei este anul prim al servirei sale mesianice, pentru-că în anul prim al activităţii sale au zis către el Judeii în Jerusalim, că de la începerea rezidirei templului sunt acum 46 de ani (Ioan 2, 20), știut fiind că templul lui Irod a început a se zidí în anul 735 de la fundarea Romei; de aici resultă numai aproximativ anul 750 ca data nașterii lui Christos“. (Eus. Popovici Ist. bis.) 735+46=781— cam 30=749 sau 750 sau 751 (dar' acésta nu se póte din motivele de mai sus).

Din cele zise pânăací se póte vedé, că după tóte probabilităţile anul nașterii lui Iisus Christos este 750 de la zidirea Romei, ear' nu 754, după cum socotise D. Exiguus deci era nóstră creștină e greșită, numĕrând mai puţin cu 4 ani de la nașterea lui Cristos.

„Tot așa nu știm nici luna, nici ziua nașterii lui Christos, ba chiar nici anotimpul. Cei vechi au primit ca ziua nașterii lui Christos, când 20 April, când 19 Maiu, când 25 Dec., cei mai mulţi 25 Decembre și deci acésta zi s'a sĕrbat la apus din jumĕtatea primă a veacului al 4-lea ca ziua nașterii lui Christos, pe când în rĕsărit ea nu se serba așa; în rĕsărit amintirea nașterii lui Christos s'a serbat într'o zi cu amintirea botezului lui, și anume la 6 Ianuarie. Abia de la sfârșitul veacului al 4-lea orientul urmà și el esemplul occidentului și începù a serba Nașterea Domnului la 25 Decembre, ear' ziua de 6 Ianuariu fú păstrată în orient pentru sĕrbarea botezului Domnului în Jordan, în occident ea fú consfinţită spre amintirea închinării Magilor înaintea Mântuitoriului celui de curênd născut“. (Eus. Popovici. Ist. bis.)

(Va urma.)

Pentru catedrală.

Intrĕ colectele mai frumóse făcute pentru catedrala nóstră trebue sĕ înșirăm și cea din comuna *Tilișca* în protopopiatul Sĕliștei, unde poporul în frunte cu preoţii sei a contribuit în total considerabila sumă de 979 cor. 12 fil.

Pe lângă preoţii, ale căror contribuiri le-am publicat deja, au mai oferit sume mai însemnate:

1.	Comuna bisericéscă Tilișca	cor.	300
2.	Ţeranul evlavios Ioan Popa Zeic	„	200

Acesta și-a eternisat deja numele prin fórte însemnate sume de bani dăruite bisericei nóstre din Tilișca.

3.	Ioan Iuga, funcţionariu de bancă	cor.	30
4.	Vasile Mușoiu, notariu diplomat	„	30
5.	Nicolae Miclăuș și soţia Paraschiva	„	10
6.	Ioan Trichenea . .	„	6
7.	Simion Rodean . .	„	5

și alţii, și alţii.

Tot la colecta pentru zidirea catedralei a subscris preoţimea nóstră din tractul *Ilia* următórele sume:

1.	Avram P. Pĕcurariu, protopresbiter (acum al Hunedórei)	cor	300
2.	Ioachim Ivan, paroch în Bărești	„	120
3.	Nicolau Anca, paroch în Cerbia	„	100
4.	George Perian, paroch în Vorţa	„	100
5.	Nicolae Chirciu, paroch în Almaș-Seliște	„	100
6.	Gerasim Olariu, paroch în Bacea . . .	„	100
7.	Arcadiu Olariu paroch în Sîrbi	„	100
8.	Petru Stef, paroch în Micănești	„	100
9.	Dimitrie Nistor, paroch în Glodgilești . . .	„	100
10.	Teodosiu Popa, paroch în Furcșóra . . .	„	100
11.	Miron Oprean, paroch în Gothatea . . .	„	100
12.	Ioanichiu Luchu, paroch în Cărmăzănești	„	100
13.	Romul Iacob, paroch în Gurasada . . .	„	100
14.	Nicolau Enciu, paroch în Zam	„	100
15.	Iosif Oprean, paroch în Booz	„	100
16.	Pavel Popa, paroch în Gialacuta . . .	„	100,

ear' următorii unsprezece învĕţători de la școlele nóstre din tractul amintit mai sus au subscris următórele sume:

1.	Teodor Ister (înv. în Uleș	cor.	20
2.	Alexiu Gabor (Gurasada)	„	20
3.	Iosif Pêrvu (Murĕș-Bretea)	„	20
4.	Vasile Jurcovan (Ilia)	„	20
5.	Nicolae Suma (Gothatea)	„	20
6.	Filimon Cosma (Tătărești)	„	20
7.	Iosif Crișan . . .	„	10
8.	Iuliu Moţiu . . .	„	6
9.	Romul Petrașcu . .	„	5
10.	Miron Racoţian (Cerbia)	„	5
11.	George Pap (Brașeu)	„	5

Din Brașov.

Inmormêntarea protopopului Ioan Petric.

Brașov, 12 Ianuariu 1902.

Domnule Redactor! Am așteptat, ca altcineva mai dibaciu în condeiu de cât mine sĕ descrie frumósa înmormêntare a iubitului, blândului și venerabilului protopop *Ioan Petric.* Vĕḑênd însĕ, că așteptarea mea e zadarnică, ca sĕ nu-și pérdă actualitatea, mĕ grăbesc s'o fac eu, cum voiu puté.

Era orele 2 p. m. în ziua de Bobotéză a. c. Biserica sf. Nicolae din Scheiu era îndesuită de public, de se strivia om pe om. De la general până la cerșitor, de la bogat până la sĕrac, tóte păturile societăţii din Brașov și din întregul comitat erau aici representate. Printrĕ onoraţiori am observat: Din partea bisericei evangelice-luterane pe decanul Dr. *Herfurth*, paroch în Cristian, parochul abate *Edmund Neuriehrer* representa biserica rom.-catolică. Mai erau de faţă: fișpanul contele Stefan *Lázár*, generalul de brigadă Iosif *Tapeiner*, viceșpanul Dr. *Jekel*, primariul Francisc *Hiemesch*, inspectorul școlar Dr. *Pintér*, prim-notariul comitatului *Panczél* ș. a.

In mijlocul bisericei, sub baldachinul numit la noi „ceriu“, se afla sicriul descoperit, cu corpul mult regretatului protopop Ioan Petric: cu sf. cruce în mână și cu sf. Evangelie pe piept, venerabilul bĕtrân cu capu-i albit de ninsori fără sĕ aibă vr'o sbârcitură în faţa lui senină înfăţișa simbolul blândeţii creștinești. — La drépta sicriului stăteau numĕrósele lui neamuri: Venerabila dómnă *Zoe I. Petric*, încungiurată de copii, nepoţi și strănepoţi. Se vedea întrĕ ei și actualul dirigent al filialei „Albina“, Dr. Nicolae *Vecerdea.* Din faţa lui seriósă cetiai responsabilitatea, de care era pătruns, ca succesor al defunctului în cât privește pe numĕrósa familie Petric.

Pe la orele $2^1/_4$ p. m. representantul Escelenţiei Sale, I. P. sfinţitului nostru Archiepiscop și Metropolit și Venerabilului nostru Consistoriu archidiecesan, Preacuvioșia Sa dl protosincel Dr. Eusebie R. *Roșca*, directorul seminarului nostru din Sibiiu, dă binecuvêntarea. In bună rênduială ies din altariu și se postéză înaintea sicriului, în frunte

FOIȘORĂ

O escursiune la schit

de **G. Babeș**, paroch.

Vor fi aprópe 20 de ani, de când ca student am făcut pentru prima-óră o escursiune la schitul Ialomiţa, în România.

Ardeam de dor sĕ mai vĕd odată acele locuri romantice, și așa am înjghebat în vara trecută o societate de 5 bărbaţi și 3 dame, cu cari împreună am făcut o nouă călĕtorie.

Damele s'au îngrijit pentru d'ale mâncării, bărbaţii am purtat grijă s'avem udătură în de-ajuns, și am hotărît ca Lunia viitóre la 4 ore diminéţa sĕ ne aflăm cu toţii la hotel „*Buceciu*“ în Bran, unde am dispus sĕ ne aștepte cu caii. Am mai luat cu noi încă un om și un cal pentru bagaj, și o femeie, care avea sĕ stee în tot decursul călĕtoriei la disposiţia damelor.

La ziua și ora fixată ne-am aflat cu toţii la locul de întâlnire. Am pachetat bagajul, l'am pus pe cal, ear' bărbaţii, fie-care ne întreceam sĕ ne alegem calul cel mai voinic și mai frumos. Dar' nu tot așa și cocónele. Dlor le era și frică sĕ se apropie de cai. Ne-a costat multă muncă, până le-am făcut sĕ încalece. A trebuit sĕ primblăm mai întâiu caii, sĕ-i tragem de urechi, sĕ le ridicăm câte un picior, sĕ-i ghioldim, sĕ ne frecăm de ei, pentru-ca sĕ le convingem, că n'au nici un nărav, așa că multă vreme am perdut până am vĕḑut caravana pusă în mișcare.

Femeia, pe care o luasem cu noi, avea datorinţa sĕ apere de muște caii cocónelor.

Prin pasul Bran se póte trece în România pe două locuri: pe la *Cruce*, unde duce o șosea escelentă, și pe la „*Guţanu*“, unde e numai o potecă.

Noi am apucat spre Guţanu. Drumul trece prin comuna Șimon, situată pe o vale îngustă. De ambele laturi sunt dealuri înalte, ear' calea e plină de bolovani, cu deosebire în partea superióră, unde călĕtorul în nenumĕrate rênduri e silit sĕ tréca calea prin api, lipsind podurile.

La capĕtul satului de din sus am lăsat apa Șimonului la stânga, și începem sĕ suim un deal repede, numit „Plaiul lui Lom“, care ţine cam ½ oră. Indĕrĕt sĕ vede încă satul cu casele lui împrăștiate, la stânga se mai aude încă murmurul apei, rostogolindu-se preste bolovani. Noi urcăm dealul cu greu, caii stau și se odihnesc la mici intervale, sufland adânc. Aerul e rĕcoros și curat. Pădurea de fag ne împresóră de tóte părţile, nu mai vedem nimic în jurul nostru, de cât copaci bĕtrâni cu ramurile lor plecate și cu rădăcinile ce încrucișéză drumul, ca niște vine puternice.

Am ajuns în vêrful dealului. Cu toţii, ómeni și cai, respirăm mai liber, căci am scăpat d'o greutate. Fagul se rărește pe nesimţite și îi ia locul bradul. Am ajuns în regiunea acestui arbor. O promenadă admirabilă avem înaintea nóstră. De ambele laturi braḑi, dintrĕ cari unii de o înălţime uimitóre. Mirosul lor ne îmbată. Toţi ne împodobim cu ramuri tinere. Glumind, rîḑênd și chiuind urcăm pe nesimţite. Pădurea se rărește. Am ajuns într'o poiană de unde ochiul póte privi în depărtare preste vêrfurile braḑilor rĕmași de desubt. La drépta în fundul văii se vĕd rĕsleţele case din Moeciul-de-sus, ear' deasupra acestuia se vede înălbind altă grupă de case, ce fac parte din comuna Fundata.

Indĕrĕtul nostru se vede Șimonul și tocmai în fund, până unde ochiul póte străbate, se vĕd unele case din ţéra Bârsei.

In tóte părţile păduri seculare de brad, unde 'și au culcușul urșii, spaima ciobanilor, și livezi înverḑite, unde pășunesc oi și vaci, sub ocrotirea păstorilor și a dulăilor de la stâni.

Incă câteva sute de pași și am ajuns la sucursala vamală „*Guţanu*“. O casă de lemn cu un pridvor înainte servește de locuinţă finanţilor și de cancelarie șefului. In faţă un magazin tot de lemn, ear' mai la o parte o baracă făcută din bârne necioplite, întocmai ca o stână. E cârciuma, unde poţi afla rachiu și bere, aduse de la Bran. Tot de aici se aprovisionéză și finanţii cu d'ale mâncării, cam de 2 ori pe sĕptĕmână.

Érna, finanţii nu mai șed aici, nefiind plaiul acesta umblat, din causa drumului rĕu și nesigur. Singura fiinţă omenéscă ce înfruntă crivĕţul ernei în acéstă pustietate e bĕtrânul cârcimar, care cu plecarea finanţilor se mută în casa lor, — după cum spunea el — de frică sĕ nu-l fure vr'un lup din hotelul sĕu.

Ací își aduce de cu tómnă provisii în alimente și lemne pe întréga érnă, se incuie în casă și dórme și mânâncă. Apă are în apropiere de la un isvor.

— Și nu 'ţi-e urît, moșule, singur aici érna?

— Nu sunt singur. Până la o vreme mai dă târcóle prin prejur câte un urs, ear' mai târziu lupii vin până pe galerie, îi iau pe fugă ca pe câni. Și păzește astfeliu casele erariului românul nostru o érnă întrégă în acest loc espus, pentru 20 coróne.

(Va urma.

cu dl protosincel următorii preoţi: protopopii B. *Baiulescu* şi V. *Voina*, preoţii: Nicolae *Soiu*, Vas. *Sfetea*, Filip *Creiţar*, George *Ludu*, Iosif *Micu*, Iosif *Maximilian*, Ioan *Broşiu*, Ioan *Pascu* jun., Dr. V. *Saftu* şi diaconul I. *Prişcu*.

Slujba preserisă în tipicul bisericei nóstre o a condus cu *tactul*, care 'l caracterisézǎ, dl protosincel Dr. Roşca. A domnit o ordine esemplarǎ în tot decursul serviciului divin.*)

Când a cântat cântăreţul Toma *Grenciu'* cu glasu-i *par excellence* bisericesc cântarea plină de filosofie: „Adusu-mi-am aminte de prorocul ce strigă: Eu sunt pământ şi cenuşă, şi earăşi m'am uitat în mormênturi, şi am vĕḑut óse góle, şi am zis: óre cine este împĕratul, sau ostaşul, sau bogatul, sau sĕracul, sau dreptul, sau pĕcătosul; ci odihneşte Dómne cu drepţii pe robul tĕu", ţi-se părea că toţi ascultătorii se gândiau la ei înşişi şi pare că cetiai din faţa tristă a fie-cărui, cât este de convins de deşertăciunea şi nimicnicia rangurilor şi bogăţiilor acestei pĕcătóse lumi pământeşti!

Podóba însĕ a întregului serviciu funebral a fost fără îndoială *predica* rostită de păr. protopop Vasilie *Voina*. Şi ca pronunţare, şi ca cuprins şi ca formă, predica păr. Voina a fost din tóte punctele de vedere *escelentă*. (Pĕcat ar fi, dacă n'ar publica-o); dar' şi efectul a fost puternic. Unde te uitai vedeai curgênd lacrimi de jale pentru iubitul nostru fost protopop I. Petric.

După-ce opt preoţi au dus sicriul prin altariu, unde au cântat "Isaia dănţueşte", apoi la grópă cu „în veci pomenirea lui", cântată de toţi preoţii după frumósa melodie obicinuită la Sibiiu, ne-am despărţit de „cel din urmă stejar al generaţiei vrednice de laudă, care mult *bine* ni-a făcut.

*

„Pentru acésta, iubiţii mei fraţi, cunoscênd scurtarea vieţii nóstre, rĕposatului sĕ i cerem odihnă de la Christos, şi sufletelor nóstre mare milă!" *Cornel.*

NOUTĂŢI

Protopopul Braşovului. In şedinţa plenară de azi consistoriul archidiecesan a întărit alegerea părintelui protopresbiter onorar *Vasile Voina* de protopop al tractului Braşov.

*

Renunţarea unui rege. Cum raportézǎ o telegramă din *Stockholm* dto 23 Ianuariu, *regele Oscar* al Svediei şi Norvegiei s'a hotărît sĕ renunţe la tron, din causă de morb. A nume, tocmai pe acum avea în plan o călĕtorie prin Norvegia, la care însĕ, sfătuit de medicii sĕi, a renunţat şi s'a decis tot-odată, ca „pe un timp óre-care sĕ cedeze moştenitoriului guvernarea". Moştenitoriul va începe încă în sĕptĕmâna acésta sĕ suplinească pe tatăl seu în domnire.

*

† Clement Popescu. Mercuri în 1/14 Ianuariu c. a adormit în Domnul după un morb îndelungat şi greu, parochul nostru *Clement Popescu* din comuna Mogoş-Micleşti, ppresbiteratul Lupşei, în etate de 66 ani, în al 35-lea an al preoţiei şi în al 27-lea an al vĕduviei sale.

Actul înmormêntării îndeplinit Sâmbătă în 4/17 Ianuariu, a fost condus, la însărcinarea domnului protopresbiter Vasiliu Gan, de preotul George Lazar din Valea-Geogelului, asistat de preoţii Vasiliu David şi Ioan Coc. Cântările funebrale au fost esecutate de învĕţătorii Vasile Jîna şi Macaveiu Cuteanu, cu concursul mai multor cântăreţi din loc şi vecinătate, în fine s'a ţinut o cuvêntare funebrală potrivită.

După finirea ritualelor, preotul G. Lazar a ţinut şedinţă cu comitetul, a luat sub revisiune averea bisericéscă împreună cu actele aparţinĕtóre oficiului parochial. S'au aflat tóte în regulă şi s'au predat comitetului parochial spre păstrare. Administrarea parochiiei deocamdată s'a concreḑut, ca celui mai apropiat, parochului Vasiliu David din Mogoş-Mămăligani.

Pe reposatul îl jelesc: fiul Clement şi fiica Aurelia, apoi nepoţii şi numĕroşi consângeni.

*

Alegere de preot. Eri a fost alegere de preot în Satulung. A întrunit candidatul *Popovici* 146 voturi, ear' candidatul *Verzea* 86 voturi.

*

Darul regelui. E obiceiu în Bucureşti, ca la Bobotéză, după sfinţirea apelor, I. P. S. Sa Metropolitul-primat al României sĕ arunce sfânta cruce în rîul Dâmboviţa, ear' ómenii mai cu curaj sĕ sară în apă pentru a o scóte, primind cel-ce o află, pentru acésta bravură o mică remuneraţie. De câţiva ani un óre-care *Ionescu*, vînḑĕtoriu de fructe în Bucureşti, este fericitul, care înfruntând gerul şi receala scóte crucea din apă pentru a o preda, între aplausele publicului asistent, I. P. S. Sale Metropolitului. In anul acesta, afară de obicinuita remuneraţie, *Ionescu* a mai primit şi un frumos dar de la M. Sa Regele *Carol* pentru curajul dovedit în atâtea rênduri. A fost chiămat adecă zilele trecute la Palat, unde mareşalul Curţii i-a inmanuat ca dar al Regelui Carol un cronometru de aur cu cifrele regale în aur şi cu un portret al Maiestăţii Sale Regelui Carol în dosul capacului. Işi póte închipuí ori-cine fericirea modestului vînḑĕtor de fructe din Bucureşti, distins în acest mod din partea Regelui seu.

*

„De la fraţi". Acesta este titlul frumósei şi instructivei conferenţe, pe care dl *Gr. G. Tocilescu* a ţinut'o Sâmbăta trecută, 4 Ianuariu v. la Ateneul din Bucureşti, cu ocasiunea seratei literare-artistice, aranjată în favorul ligei culturare. Invĕţatul profesor universitar a vorbit pe rênd despre toţi Românii, din Ardeal, Maramurĕş, Crişana, Banat, Basarabia, Macedonia, etc. constatând, că pretutindenea elementul românesc are vitalitate şi destulă putere de resistenţă faţă cu diversele naţionalităţi cari fac încercarea sĕ 'l înghită. A înşirat apoi tóte evenimentele mai însemnate din viéţa Românilor din afară de regat, făcênd pomenire despre marile figuri ale luptătorilor cu merite pentru conservarea neamului românesc. Timp de o oră a vorbit domnul *Tocilescu*, ascultat fiind cu viu interes de cei presenţi, ear' după terminarea conferenţei sgomotóse aplause l'au rechiămat de câteva-ori.

*

„Albina" şi presa magiară. Ziariul „Független Magyarország" din Budapesta a publicat în Nr. seu din 15 Ianuariu a. c. o notiţă despre căderea soc. comerc. „Concordia", susţinênd că „Albina", care şi de altmintrelea ar fi suferit în anul trecut pierderi simţitóre, ar fi adusă în mari perplesităţi prin lichidarea „Concordiei", şi că din acéstă causă se vor face în curênd schimbări chiar şi în conducerea „Albinei".

La acéstă nouă minciună a presei magiare, ale cărei intenţiuni ne sunt pe deplin cunoscute, directorul esecutiv al „Albinei", dl *Parteniu Cosma*, a trimis revistei „Magy. Pénzügy" un rĕspuns pe cât de obiectiv, pe atât de temeinic, în care zice, că dacă ar fi vorba numai de lichidarea „Concordiei" nici nu ar reflecta la noul atac al ziarului „Függ. M.", dar' deóre-ce acesta se foloseşte şi de acest incident spre a suspiţiona şi discredita „Albina", se vede îndemnat a face următórele constatări:

Soc. comerc. „Concordia" s'a înfiinţat la 1896 cu un capital de acţiuni de K 200.000 şi cu scopul, ca sĕ sprijinéscă şi înainteze comerciul comunelor rurale din jurul Sibiiului şi din alte părţi şi preste tot sĕ desvólte spiritul comercial în popor. (Stat. §. 1.) Acest scop patriotic numai cu rea credinţă póte fi denaturat — cum o face Függ. Mg." — în acel înţeles, că s'ar urmări nimicirea comercianţilor magiari, pentru-că în Sibiiu nici nu esistă comercianţi magiari, căror „Concordia" li-ar fi putut face concurenţă.

E adevĕrat, că „Concordia" de la 1899 încóce a lucrat cu pierderi, cari după ultimul bilanţ se urcă în total la 102.000 K. şi că societatea cu privire la disposiţiile §-ului 187 din L. com. a preferit a decreta lichidarea, de cât a reduce capitalul social şi a continua activitatea sa între stări atât de grave ca cele de astăzi.

In urma acestei hotărîri acţionarii „Concordiei", şi între acestia şi „Albina", la tot casul vor suferi daune, dar' creditorii societăţi nu vor avé nici cea mai mică pagubă, de óre-ce activele ei şi restul capitalului social întrec cu mult suma pasivelor.

Ce priveşte afirmaţiunile, că „Albina" ar fi suferit în anul trecut şi alte pagube mari, că lichidarea „Concordiei" a adus-o în mare perplesitate şi că se va face o schimbare chiar şi în conducerea ei, — tóte aceste nu pot fi de cât *dorinţe*, dar' nu au nici o basă reală, pentru-că de fapt de când esistă „Albina" n'a încheiat nici un an cu bilanţ mai favorabil de cât cel din anul trecut, ear' acţiunile de la „Concordia" sunt amortisate încă din 1901. Ce priveşte în fine pe directorul ei esecutiv, acesta chiar în vederea pismei şi rĕutăţii ce se manifestă din multe părţi cu „Albina", îşi ţine de datorinţă a rĕmâné la locul seu cât timp facultăţile sale spirituale şi corporale îi vor permite sĕ provadă agendele împreunate cu postul seu atât de espus, cărui i-a dedicat cea mai mare parte a activităţii sale din trecut.

*

Un bun post de medic. Cu termin până la 15 Februariu st. n. e publicat concurs la postul de medic cercual (II k közegészségügyi körorvosiállás) cu sediul în Bucium (Vármező) în comitatul Selagiu. Cercul e compus din 15 comune româneşti situate la póla Meseşului în frumósa vale a Agrişului. Dotaţiunea e 1200 corône salariu, 200 corône relut de cuartir, 600 corône pauşal de călĕtorie, 4—500 corône din taxele pentru vaccinat, cum şi alte venite laterale şi farmacia, aşa că dotaţiunea se urcă la 4—5000 corône pe an. Buciumul e centru românesc, are târg de sĕptĕmână, comunicaţiune bună etc. Informaţiuni mai de aprópe dă bucuros protopopul Vasilie Pap din Sângiorgiul-meseşan (p. Varmező). Petiţiunile sunt a se trimite protopretorului Tarpai Miklós în Zelau (Zilah).

*

„România-Jună", societatea academică din Viena, şi-a ales comitetul pentru anul curent astfel: president, cand. prof. *Alexandru Sbiera*, vice-president cand. fil. Nicolau *Dobrescu*; secretariu I. stud. for. Leon *Holca*; secr. II. stud. for. Teodosie *Iliuţ*; cassariu stud. fil. Stefan *Grigoroviciu*; controlor stud. technic Vasile *Reuş-Mirza*; bibliotecariu şi econom stud. technic. George *Cosma*.

*

Serbarea Botezului în Viena. Ni-se scrie că şi în anul acesta, ca în anii din trecut, ceremoniile frumóse şi impunĕtóre ale ritului nostru au atras multă lume străină la serviciul divin pe care l'a oficiat în ziua Botezului preotul militar din Viena, domnul *Pavel Boldea*, în biserica garnisónei militare din strada Schwartzspanier. Natural, că colonia română din Viena, şi membrii societăţii academice. „*România Jună*", erau de faţă în numĕr aprópe complet. Contingentul cel mare l'au dat însĕ *soldaţii* de limba şi legea nóstră, cari au fost comandaţi din oficiu sĕ fie presenţi la serviciul divin din ziua Botezului. Rĕspunsurile liturgice au fost date din partea unui cor de soldaţi din regimentul 43 de infanterie, condus de soldatul *Popa* din Jam. O frumósă vorbire a rostit apoi părintele *Boldea* despre datorinţele soldaţilor cătră tron, patrie şi naţiune, terminând-o cu urări de sănĕtate şi viéţă lungă pe séma M. Sale Domnitoriului nostru, la ce corul a intonat *Imnul poporal*. A urmat stropire cu apă sfinţită, şi apoi întrunire la ospitala masă a mult iubitului preot militar *Pavel Boldea*, care are darul de a atrage şi a închiega şirurile celor de un gând şi o simţire.

*

Statuă în Orăştie pentru soldaţii căḑuţi la Königraetz. Comanda regimentului de infanterie Nr. 64, staţionat în Orăştie, a hotărît sĕ ridice în curtea casarmei de acolo o statuă în amintirea soldaţilor căḑuţi pe câmpul rĕsboiului din 1866, la care regimentul 64 a luat parte glorió[s]ă. In acest scop musica regimentului a dat eri în sala de la hotel „Transilvania" un concert fórte bine cercetat. — Regimentul 64 a fost creat în 1859 din alte trei regimente transilvane; până la 1864 a fost în Italia sub comanda colonelului Nescovits, apoi sub a colonelului br Urs de Margina. In tómna anului 1864 a fost transferat la Viena, unde a avut comandant pe br Döpfner, apoi pe colonelul Baumgarten, sub care a luat apoi parte în rĕsboiul contra prusiacilor.

„Activitatea" în numĕrul dto 22 Ianuariu n. anunţând la loc de prim-articol concertul şi hotărîrea comandei de a ridica statua, scrie următórele: „Ori şi de la cine a emanat ideia, ea este şi va rĕmâné sublimă şi înălţătóre de spirit pentru acei puţini cari mai sunt în viéţă şi cari au luat parte la acel rĕsboiu nefericit, în care massa regimentului s'a purtat preste tótă aşteptarea şi atunci când din brigada br. Safran, a corpului II. de armată, un regiment întreg a trecut la pismaş, aşa că regimentul nostru a fost silit sĕ presteze fatigiile rĕsboiului pentru două regimente deodată", ear' mai la vale următórele: „In restimp de 14 zile a sosit regimentul în marşuri ordinare până la locul destinaţiunii, Zwittau, la marginea Boemiei spre ost. De acolo a luat'o cătră Josefstadt. Comandele de la Salnai şi Königraetz se auziau. Acolo opera corpul de armată al generalului Gablenz, abia trei chilometri de la ai nostri, ear' la mijloc era rîul Elba. Aprópe întreg regimentul a luat parte la bătălia decidĕtóre de la Königraetz, dată la 3 Iulie. Era înălţătoriu cântatul musicei şi un entusiasm a cuprins pe toţi la auzul imnului „*Deşteptă-te Române*" .... Pe lângă tóte că rĕsboiul a fost căştigat de Prusiaci, regimentul a eşit învingĕtoriu din tóte atacurile ce le-a avut la Königraetz, Piscubitz şi Blumenau. Dovadă a fost, că cele mai multe decoraţiuni au primit oficerii şi feciorii acestui regiment. Şi earăşi dovadă, că după încheerea păcii cu Prusia, a fost imediat transpus la armata de sud, care lupta contra Italiei". In amintirea acestor viteji voeşte comanda regimentului 64 sĕ ridice statuă, şi nu ne îndoim că Românii, deosebi cei din cercul de recrutare al acestui regiment, încă vor contribui cu obolul lor la ridicarea statuei, fiind el regiment românesc.

*

Deputat osândit la mórte. Vineri s'a terminat în Londra procesul deputatului irlandez *Linch*, acusat cu tradare de patrie pentru-că a luptat alăturea cu burii contra oştirilor engleze. Tribunalul l'a osândit la mórte. Se crede însĕ, că sentinţa nu va fi nici-când esecutată.

*

Din Banabic, tractul Turda, ni-se scrie lucruri bune despre învĕţătoriul de acolo, dl *Ioan Mănică*, om diligent şi cu bun tact faţă de ómenii din comună. De-şi numai din tómna anului trecut se află în comuna numită, a înfiinţat un cor cu şcolarii sei, şi în ziua de Anul-Nou a arangiat un concert în şcóla greco-orient., care a succes fórte bine. S'au cântat mai multe piese, în mod armonic, s'au declamat bine mai multe poesii, ear' preotul local domnul *Ioan Iliescu* a rostit o frumósă vorbire de deschidere, dând şi cu acésta ocasiune bune poveţe poporului despre iubirea de şcólă şi învĕţătură. Concertul, căruia i-a urmat apoi jocul până în zori de zi, a fost bine cercetat. Venitul curat s'a pus la o parte pentru fondul din care e sĕ se zidéscă o biserică nouă, în comuna numită, fiind-că în actuala biserică nu încape nici a patra parte a credincioşilor nostri.

*

Din Cincul-mare ni-se scriu următórele: „Este al şeptelea an de când în comuna nóstră sĕrbătórea sfântului Ioan Botezătoriul e sĕrbătorită cu mare solemnitate, căci învĕţătoriul nostru Emil Mandocea a întrodus usul de a gratula parochului Ioan *Mihu* ziua onomastică, îndată după încheierea serviciului divin, prin o cântare compusă de dînsul şi dedicată păstoriului nostru sufletesc. Precum în alţi ani, aşa şi în anul acesta învĕţătoriul cu tinerimea adultă intonând acéstă frumósă cântare şi predând parochului o frumósă cunună, i-a ţinut o frumósă alocuţiune, la care preotul nostru prin cuvinte alese a mulţămit învĕţătoriului pentru aceste manifestaţiuni şi a promis că va lucra numai spre binele şi înaintarea poporului. După cari cuvinte din pepturile tuturora a isbucnit puternice „Sĕ trăiască", şi toţi ne-am depărtat mângăiaţi şi plini de bucurie, mulţămind învĕţătoriului E. Mandocea că ni-a ştiut face o îndoită sĕrbătóre din ziua sfântului Ioan Botezătoriul".

*

Un rar cas patologic. O fată de 20 ani, cu nume Berta Fischer, a durmit la clinica din Viena trei luni de-a rêndul fără sĕ fi simţit ceva în timpul acestui lung somn, ori-ce i-s'ar fi aplicat pe trup, cu tóte că organele trupului: inima, pulsul, respiraţia, funcţionau normal. Pe durata somnului medicii 'i întroduceau nutremênt în stomach în mod artificial. Zilele aceste fata s'a trezit şi e sănĕtósă, nu-şi aduce însĕ aminte de nimic din cele petrecute înainte de adormire.

*

Concert şi teatru în Oraviţa. Am primit învitare la concertul împreunat cu teatru, ce-l va aranja reuniunea gr.-cat. de cântări „Concordia" din Oraviţa-română Duminecă în 1 Februariu 1903 st. n. în sala hotelului din loc „Impĕratul Austriei" sub conducerea dlui Ioan Bogdan, învĕţătoriu, cu următoriul program: a) Concertul: 1. *** *Arde*, cor bărbătesc. 2. I. Vidu: *Cântec de primăvară*, cor mixt. 3. C. G. Porumbescu: *Sosirea primăverii*, cor bărbătesc. 4. Fr. Jenke: *Ţiganca*, cor mixt. 5. T. Popovici: *Ştii mândro când ne iubiam*, cor bărbătesc. b) Teatrul: „*Baba Hîrca*", operetă-vrăjitorie în două acte şi trei tablouri de D. M. Millo. După producţiune joc. Inceputul la 8 ore séra. Intrarea de persónă: loc de şeḑut 1 cor., loc de stat 60 fileri. Bilete de întrare se vînd la dl Alecsa Toc, pantofar, şi séra la cassă.

*

Ştiri mĕrunte. Tribunalul din Graz a osândit la mórte pe un a nume Iosif Tschedenigg, care a ucis şi jefuit pe o femeie bĕtrână din Graz. — Trenul accelerat care avea sĕ sosiască Vineri la Budapesta la 1 oră 50 minute după amiazi, venind de la Viena, a sosit abia la 3 ore şi 50 minute. Causa întârzierii a fost, că din causa gerului ingheţând ventilele locomotivei, acésta n'a mai putut funcţiona şi astfel trenul s'a oprit pe linia deschisă, până ce i-a sosit în ajutoriu o altă locomotivă de la gara din Vaţ. — Doi lucrători de la ocnele de cărbuni din Bodonoş, a nume Ludovic Sotta şi Iosif Mihály fiind de rênd pentru lucrările de preste nópte, au căpĕtat Joi séra câteva cartuşe de dinamit, ca sĕ le întrebuinţeze eventual la sfărmarea blocurilor de cărbuni. Inainte de a întra în ocne, lucrătorii amintiţi au mers sĕ iee încă ceva din odaie şi au pus cartuşele pe cuptoriu. Incălḑite de la cuptoriu, au esplodat apoi tóte, ucigênd pe amêndoi nenorociţii şi sfărmând tot de prin odaie. — Hugo Czobor (Fischer), redactorul şi proprietariul fóiei „*Szeben- és Fogarasmegye*" (din Sibiiu) a fost osândit Vineri la 100 corône amendă ori 8 zile arest, pedépsă principală, şi la 20 corône pedépsă secundară, pentru-că a publicat articoli politici fără-ca fóia sa sĕ fi depus cauţiunea prescrisă.

---

*) Când constatam eu acest fapt, unul de lângă mine îmi şopti în urechiă: „Nici nu se póte altfel, unde conduce Roşca". C.

Nr. 1—1903 [8] 3—3

Concurs

Prin acésta se escrie concurs pentru ocuparea postului vacant de **paroch** în parochia **Silvașul-inferior** din tractul Hațegului cu termin de 30 zile de la prima publiçare în „Telegraful Român“.

Venitele acestei parochíi de clasa a III-a sunt 253 coróne după fasionarea din cóla *B.* — și întregirea corĕspundĕtóre de la stat.

Parochia este situată aprópe lângă opidul Hațeg. Concurenții sĕ-și trimită suplicile cu documentele prescrise subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul indicat, — și pe lângă prealabila încunoștiințare sĕ se presenteze într'o Duminecă sau sĕrbătóre în parochie, spre a-și arăta desteritatea în cântările bisericești și în predicare.

Hațeg, în 4 Ianuariu 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Hațegului în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Titu V. Gheaja
protopresbiter.

Dr. **Iosif Blaga**

Analise psichologice.

Lecțiuni de psichologie

pentru învĕțământul secundar

Prețul **cor. 2·50** + 20 fil. porto.

Se póte procura de la **Librăria archidiecesană** din **Sibiiu.**

Alexandru Márki

Istoria universala pentru școle civile și superióre de fete pe basa planului de învĕțământ din 1887. — După edițiunea VI în românesce de I. Popovici. — Aprobată de Inaltul Ministeriu r. u. de culte și instrucțiune publică sub Nr. 4566/1901. — Prețul legat **2.— cor.** A se procura de la **Librăria archidiecesană.**

Important pentru fie-care om.

Desfacere totală cu prețul cel mai eftin, numai cu fl. 2·95 o garnitură admirabilă din 14 bucăți prețióse, juvaericale etc.

Important pentru fiecare om!

1 orologiu de busunariu, anker remontoir de nickel (la dorință argintat) cu capace gravate frumos, regulator precis, 3 ani garanție și cutie.
1 Lanț elegant panțerat, suflat sau nickelat dimpreună cu acățător sistem parisian.
1 ac de cravată aurit cu imitație de briliante.
1 părechе nasturi pentru manchete auriți marca "Garantie".
1 garnitură nasturi (botoni) auriți pentru gulere și pepturi, constând din 5 bucăți.
1 părechе cercei de argint veritabil oficios gradați.
1 inel de aur cu pétră elegantă.
1 oglindă de busunar în cutie.

Acestea 14 prețióse și admirabile obiecte dimpreună cu orologiul remontoir anker se predau numai cu 2 fl. 95 cr. prin rambursare sau prin trimiterea înainte a sumei la firma: ***Brüder Hurviz,*** *casă de esport,* ***Krakau*** *Stradom 17 (Oestr.)*

Neconvenind a le returna în 8 zile primind banii înapoi fără ca cumpĕrătorul sĕ fie cu ceva prescurtat. — Catalóge bogat ilustrate cu tot feliul de juvaericale, se trimit gratis și franco. [6] 3—11

„CORVINEANA“

institut de credit și economii, societate pe acții în Hunedóra.

Convocare.

Domnii acționari ai *institutului de credit și economii „Corvineana“, societate pe acții*, se învită în vîrtutea §-ului 19 din statute la

a VII-a adunare generală ordinară

care se va ținé în Hunedóra la **1 Martie st. n. 1903 la 2 ore p. m.** în localul institutului.

Obiectele puse la ordinea zilei sunt:

1. Raportul anual al Direcțiunii despre starea întreprinderii preste tot și despre resultatul anului al VII-lea de gestiune în special.
2. Raportul comitetului de supraveghiare.
3. Darea absolutoriului Direcțiunei și Comitetului de supraveghiare.
4. Decisiunea asupra împărțirii profitului curat realisat în anul al VII-lea de gestiune.
5. Ficsarea marcelor de presență pentru membrii Direcțiunei și ai Comitetului de supraveghiare pe anul de gestiune 1903.
6. Alegerea directorului pe restul periodului de 2 ani. [10] 1—2
7. Alegerea alor 2 membrii în Direcțiune, a nume: în locul membrilor sortați Petru Șinca și Teofil Tulea.
8. Alegerea comitetului de supraveghiare pe un nou period de 3 ani conform §-ului 43 din statute.
9. Eventuale propuneri ivite în cadrul §-ului 28 din statute.
10. Esmiterea alor 2 acționari pentru verificarea procesului verbal.

Domnii acționari, cari voesc a participa la adunare în persónă sau prin plenipotențiați sunt rugați a'și depune în înțelesul §-ului 20 din statute la cassa institutului acțiile eventual documentele de plenipotență, cel mult până în 28 Februariu st. n. 1903.

Hunedóra, Ianuariu 1903.

Direcțiunea.

Metropolia Românilor ortodoxi din Ungaria și Transilvania

Studiu istoric despre reînființarea Metropoliei, dimpreună cu o colecțiune de acte. Din însărcinarea Consistoriului metropolitan de Dr. **Il. Pușcariu**, archimandrit, vicariu archiepiscopesc, etc.

Prețul: broș. 6 cor., leg. 7·70, 8.20 și 9.50 cor.

Se póte procura de la Librăria archidiecesană din Sibiiu.

Stabiliment nou!!

"Entreprise des pompes funèbres"

(Institut de înmormêntare)

— Proprietariu: **Fritz W. Elges** —

Sibiiu, str. Cisnădiei 18

funcționéză din **26 Decembre stil nou anul curent.**

Inmormêntări pompóse și simple.

Prețuri moderate.

[5] 8—17

Op premiat de Academia Română.

Seminţe
din
Agrul lui Christos.

Cuvêntări bisericesci

de

Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archieréscă.

Tom. I.: **cuvêntări la tóte Duminecile de preste an.**
„ II.: „ „ „ **prasnicele și sĕrbătorile, precum și la casuale bisericesci.**
„ III.: **cuvêntări la înmormêntări parastase etc.,**

Prețul fiecărui tom 3 coróne și porto postal.

Se află de vêndare la **autorul** și la

Tipografia și librăria Archidiecesană
Sibiiu

Tot aici se află **"Cuvêntări funebrale și memoriale"**, 1889, de același autor, cu *prețul redus de la 3 coróne la 2 coróne.*

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret**

vindecă și invioréză pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosesce contra *durerilor de cap si dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni și picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui* și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Crusul-Volta atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Prețul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copíi și femei de constituție fórte slabă.

[2] 3—9

Espeditie din centru și locul de vêndare pentru țéră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, **V., strada Vadász 42/V. colțul strada Kálmán.**

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Ed[illegible] tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 5 Sibiiu, Joi 16/29 Ianuariu 1903 *Anul LI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Proiectele militare.

Sibiiu, 28 Ianuariu n.

Dieta n'a putut întra Sâmbătă, cum era intențiunea, în discuția asupra proiectelor militare, fiind-că întréga ședință a fost ocupată cu altă chestie, aflătóre în strînsă legătură cu proiectele militare, cu chestia publicării în ziariul *„Neue Freie Presse“* a dorințelor contelui Apponyi, cuprinse într'un memorand, și comunicate în scris guvernului.

Despre acest memorand n'aveau cunoștință de cât fórte puțini intimi ai contelui Apponyi, și astfel era de neînțeles, pe ce cale a putut sĕ ajungă corespondentul numitului ziariu vienez în posițiunea de a cunóște cuprinsul memorandului.

In jurul eruării acestui fapt s'a învîrtit întréga ședință de Sâmbătă a dietei magiare, — care se prefăcuse și în ședință secretă, — dar' fără resultat. Nu se știe nici astăzi *cine* dintrĕ cei-ce cunoșteau memorandul i-a comunicat cuprinsul corespondentului din Budapesta al ziariului *„Neue Freie Presse“* spre a puté fi dat publicității acest act, care nu era compus pentru-ca sĕ fie dat publicității.

Trecută odată preste acésta chestie neplăcută, — Luni apoi dieta magiară a putut începe discuția asupra unuia dintrĕ proiectele presentate, asupra aceluia despre *urcarea contingentului de recruți.*

Partidul guvernamental se pronunțase încă Vineri séra, într'o conferență bine cercetată, *pentru votarea* ambelor proiecte de lege, după-ce ministrul de honveḑi, baronul *Fejérváry*, într'o vorbire mai lungă făcuse declarațiuni categorice, că de unele juste cereri ale națiunii guvernul va ține cont cu ocasiunea revizuirii legii fundamentale militare, fiind-că actualele proiecte sunt de caracter numai *provisoriu*, tocmai în vederea apropiatei revisuiri a legii fundamentale.

Maioritatea e deci asigurată pe séma proiectelor asupra cărora Luni s'a început în dietă discuția parlamentară; dar' cu tóte acestea, votarea lor va fi premersă de mari și înverșunate lupte, fiind-că oposiția e ferm decisă a le combate din tóte puterile și cu tóte armele permise.

Dacă n'am cunóște firea și politica compatrioților nostri de naționalitate magiară, ar trebuí sĕ stăm uimiți și sĕ ne întrebăm, cum de fac ei oposiție și combat cu atâta vehemență niște proiecte de lege, cari n'au altă menițiune de cât aceea de a face, ca și armata monarchiei nóstre sĕ stee pe o tréptă, în privința destoiniciei și a forțelor de luptă, cu armata celorlalte mari puteri, și n'au alt scop de cât acela, de a *întări* posiția de mare putere a monarchiei nóstre în concertul marilor puteri europene?

Dar' fiind-că le cunóștem modul de gândire, știm fórte bine, că ei nu aceste lucruri vreau sĕ le împedece, — întărirea monarchiei în afară și ridicarea destoiniciei armatei nóstre, — ci scopul lor este, sĕ stórcă concesiuni în direcția, ca cu timpul armata, astăzi comună, sĕ fie *naționalisată* pentru Ungaria, primind steag unguresc, ofițeri de naționalitate magiară, sau de aceia cari știu ungurește, și limbă de conducere magiară. Patrioții nostri n'au aversiune deci față de armată preste tot, ci au aversiune față de armata acum *comună.*

Se póte, ca unele din dorințele esprimate, compatrioții nostri magiari sĕ și-le vadă realisate în timpul cel mai apropiat, altele într'un timp mai îndepărtat, și se póte, ca cu vremea sĕ-și vadă realisat întregul vis de astăzi, legat de armata independentă magiară. Un lucru însĕ sĕ nu-l trécă cu vederea politicianii magiari, nici astăzi, când luptă în contra armatei comune, și nici atunci când vor avé armata lor proprie, anume: că ființa și destinațiunea armatei, feliul ei de organisare aduce cu sine, ca ea numai *un stăpân* sĕ aibă, pe supremul ei șef, pe Domnitoriul țerii. De aceea sunt de condamnat tóte tendințele manifestate din unele părți, de a produce înstrăinare în șirele soldaților față de supremul comandant, fie pe tema limbei de conducere, fie pe tema steagului, fie pe tema imnului, fie pe ori-ce altă temă. Și nu ne îndoim, că dacă în decursul discuției ce se pórtă acum în dietă pe chestia armatei, se vor iví astfel de tendințe, ele vor fi combătute cu tótă puterea cuvêntului din partea celor-ce corectă și trézā judecată știu sĕ-și croiască în astfel de chestii jingașe.

„Craii de la Rĕsărit“,

de **Virgil Cioban**, stud. teol.

(Urmare)

Sĕ trecem acum la altă întrebare:

B. *Câți, de unde, și ce au fost Magii?*

La resolvarea după putință a întrebării acesteia mĕ folosesc afară de isvórele indicate mai sus, și de:

Migne: „Patrologiae cursus completus“ series latina, tom. 90—96.

Voiu cita chronologic părerile autorilor de cari mĕ folosesc.

Iată ce zice Beda Venerabilis*) în esplicarea sa la Evangelia lui Mateiu:

V. 1. *„Ecce Magi ex oriente“*... Magi non propter magicam artem sic nominantur, sed propter aliquam philosophiam, in qua successores Balaam esse creduntur, et propter prophetiam ejus incitati, visa nova stella natum regem quaerebant, qui confringere omnes duces alienigenarum prophetatus est ex divino eorum“.

V. 10. *„Videntes autem stella, gavisi sunt gaudio magno valde.* „Id est, intelligentes finitam esse prophetiam inenarrabili gaudio gratulantur, qui de tribus partibus mundi ad fidem Christi conveniunt“.

V. 11. *Et procedentes adoraverunt eum* ... „Ne qua quam adorarent, si eum Dominum non crederent. Mystice autem procedebant populi credentium, et adorabant vera fide et pura confessione“.

V. 11. *Et apertis thesauris suis*... „In auro regalis dignitas ostenditur Christi; in thure, ejus verum sacerdotium; in myrrha, mortaliter carnis; aliter: in auro spiritualis sensus, in thure olfactus virtutum, in myrrha mortificatio corporis designatur, quae quotidie omnia ab ista Ecclesia in tribus partibus mundi dispersa Domino offeruntur. Alii tres species philosophiae in his muneribus intelligere volunt: physicam, ethicam, logicam, quas post fidem ad laudem. Dei iste mundus obtulit, cum antea inani studio impendit. Alii in auro allegoriam, in myrrha historiam, in thure anagogen, dicunt insinuari“. (Migne: Patrolog. tom. 92).

Atât și nimic mai mult.

Intocmai cum dl G. Coșbuc va fi alergat plin de curiositate la ceilalți evangelisti, ca sĕ afle ceva despre *cei trei crai*, așa am început și eu a frunzărí prin patrologia lui Migne, dupăce am cetit aceste șire, ca sĕ aflu *unde*, și *pe ce basă* îi numește Beda cu numele pe Magi. Căutarea mea însĕ nu a fost zadarnică. In tomul 94 al opului citat la pagina 539 se află un titlu cu un cuprins de tot deosebit, numit:

Excerptiones Patrum, Colectanea,

Flores ex diversis, Quaestiones et Parabolae.

Sub acest titlu, care conține tot felul de întrebări de diferit cuprins, se află la pag. 541 și următórele șire:

„Magi sunt, qui munera Domino dederunt: primus fuisse **dicitur** Melchior, senex et canus, barba prolixa et capillis, tunica hyacinthina, sagoque mileno, et calceamentis hyacinthino et albo mixto opere, pro mitrario variae compositionis inductus: aurum obtulit regi Domino. Secundus, nomine Caspar, juvenis imberbis, rubicundus, mylenica tunica, sago rubev, calceamentis hyacinthinis vestitus: thure quasi Deo obla-

---

*) Beda Venerabilis, un abate englez, mare scriitoriu bisericesc și istoric profan mort la 735. Scrierile sale formézā 6 volume în Patrologia lui Migne.

FOIȘÓRĂ

O escursiune la schit

de **G. Babeș**, paroch.

(Urmare).

Am descălecat cu toții, ni-s'au vizat paspórtele și am făcut o mică gustare.

Vameșul ne-a primit cu multă prevenire.

De ací încolo drumul devine mai greoiu, mai rĕu de umblat. Pădure nu mai e, de cât în partea dréptă și încetul cu încetul se tot micșoréză, bradii își perd din înălțimea lor și presintă numai forma unor tufe numite *„șnepi“*. Acum suntem d'asupra regiunei bradului și avem înaintea nóstră masivul Buceciului.

Poteca șerpuește de-a curmezișul unei cóste repeḑi, și e așa de strîmtă, în cât nu póte merge de cât un singur om pe ea. In stânga se înalță ca un părete uriaș crésta Buceciului la o înălțime uimitóre, în cât te cuprind fiori. In drépta, pe unele locuri te îngrozești sĕ privești pe cóstă în jos, care se prelungește până în regiunea fagului.

Un pas greșit, o mică negligență póte sĕ te prăpădéscă. Chiar și cei mai curagioși o băgasem aici pe mânecă. Nu mai aveam încredere în cai, mergeam pe jos.

O damă se trântește de-odată jos pe o pétră, î-'și pune mânile la ochi, și declară scurt și hotărît că nu mai face nici un pas mai departe, că nu voiește sĕ-i rĕmână ósele p'aici. Cercat-am fel și chip sĕ o înduplecăm sĕ mérgă înainte, că nu mai e rĕu, dar' înzadar. Desperasem, că n'o mai putem face sĕ vadă schitul. Spaima o cuprinsese, i-se făcuse rĕu. Adio partie! ziceau unii. Ne-am dus până la calea 'ntórsă, — ziceau alții. „Cuiu cu cuiu se scóte afară“ 'mi-am ḑis eu. Spaima trebue vindecată cu spaimă. M'am aplecat spre dama ce ședea jos, și i-am șoptit câteva vorbe în ureche. Iute și-a întors privirea spre păretele de stâncă, s'a uitat apoi spăriată împrejur, a mĕsurat profunditatea abisului cu ochii, s'a ridicat și a plecat iute înainte, ca pe cea mai bună promenadă.

Toți se mirau de acéstă repede schimbare în atitudinea cocónei și mĕ întrebau, ce vorbe i-am șoptit, de au avut așa un efect miraculos.

Trăsesem adecă o minciună.

Adese-ori — i-am șoptit eu — din creștetul Buceciului se desprinde câte o stâncă și cu sgomot mare se prăvălește pe cóstă în jos, omorînd tot ce întâlnește în cale. De multe-ori s'au întêmplat astfel de nenorociri, și de aceea toți drumarii își iuțesc p'ací pașii lor.

Am ajuns la un loc mai bun, am încălecat earăși, am mai dat un zor și iată-ne sus la graniță, la vama românéscă, sucursala „Strunga“. De la Guțanu până la graniță sunt 7 klm.

Un „ura“ puternic a isbucnit din pepturile nóstre, am ridicat pălăriile și adânc emoționați am salutat ... *Ialomița.*

Vama română stă asemenea din o casă de lemn, în care se adăpostește șeful biroului cu un ajutor și 5—6 soldați grănițeri cu schimbul.

O panoramă admirabilă are omul aici.

In partea despre Ardeal vede dealuri pleșuve, păduri seculare, prăpastii adânci și văgăuni făcute de povóe, ear' în fund „Pétra Craiului“. In partea despre România terenul e mai așeḑat, acolo sunt pășuni estinse, păduri de brad, ear' Ialomița șerpuește ca un brâu de argint în mijlocul lor. Ací sunt cei mai frumoși și mai buni munți de pășune pentru vite, ca: Padina, Lăpticiul, Cocora, Blana, etc., avênd fie-care stâna sa, cu turma de oi sau ciréda de vaci. In fund se vede: Vêrful dorului, Pétra arsă, Jepii, Caraimanul, atât de fermecător descriși de *Carmen Sylva* în legendele sale.

Din Strungă coborîm în jos prin „Padină“ pe o cărare bine îngrijită și întreținută de societatea carpatină română. Drumul presintă o mulțime de cotituri și zigzacuri, așa că omul póte comod suí și coborî călare.

La o cotitură calul pe care aveam bagajul se potignește și cade cu tot ce era pe el. Spre marea nóstră mirare și bucurie am constatat, că nimic nu s'a stricat, o singură sticlă cu cafea négră s'a spart. Atâta pagubă!

Mai la vale drumul presintă o mare cotitură, spre a ocolí un șir de stânci prăpăstióse. Un domn din societate, lăudăros și viteaz unde nu-i pericol, fricos ca un iepure și când nu trebue, ne spune că știe un drum mai scurt, și că el pe jos, apucând pe acel drum ar sosí în valea Ialomiței cu $^1/_4$ de oră mai curênd de cât noi.

— Nu cred că ai curagiul sĕ mergi singur.

— Ce-mi vorbești, eu sĕ n'am curagiul?

— Treci prin pădure.

— Ce-mi pasă. Vei vedea. Și îndată descalecă și o ia singur spre poteca știută.

(Va urma.)

tione digna, Deum honorabat. Tertius, fuscus, integre barbatus, Balthasar nomine, habens tunicam rubeam, albo vario, calceamentis milenicis amictus: per myrrham Filium hominis moriturum professus est.

Omnia autem vestimenta eorum Syriaca sunt". (Va urma).

Din protopresbiterate.

— Bibliotecă preoțéscă în tractul Dejului. —

Cu privire la înființarea, administrarea și folosirea bibliotecei preoțești din protopresbiteratul Dejului, conferența preoțéscă a tractului acestuia, ținută la 18/31 Decembre 1901 în Dej, a votat un *regulament*, care obținênd și aprobarea veneratului consistoriu archidiecesan, a primit acum putere de lege și vine pus în esecutare.

Pentru a puté ajunge mai ușor la cunoștința tuturor celor interesați, publicăm regulamentul în întregime, după cum urméză:

Regulament

pentru înființarea, administrarea și folosirea bibliotecei preoțești din protopresbiteratul greco-oriental român al Dejului.

I. Scopul, proprietariul, administratorul și elocarea bibliotecii.

§ 1.

Preoțimea, parochíile și fíliile din protopresbiteratul gr. orient. român al Dejului înființéză pentru înmulțirea cunoștințelor preoțimei — până când se vor puté înființa biblioteci parochiale corĕspunḑĕtóre pretutindenea — o bibliotecă centrală comună cu numirea: „Biblioteca protopresbiteratului greco-oriental român al Dejului".

§ 2.

Proprietariul bibliotecei este pentru totdeuna protopresbiteratul numit; deci făcênd biblioteca parte din averea protopresbiteratului, tóte cele ce aparțin ei se introduc în inventariul celeilalte averi a protopresbiteratului.

§ 3.

Dreptul de folosință al bibliotecei este pentru totdeuna proprietatea preoțimei din protopresbiterat; în consecuență toți preoții din protopresbiterat sunt datori a contribuí la înființarea și sporirea bibliotecei cu taxele statorite de conferența preoțéscă și specificate în § 9, ear' celor restanțieri cu acelea li-se suspinde dreptul de folosință până la achitarea acelora.

§ 4.

Administratorul, adecă bibliotecariul, totodată și cassariul bibliotecei este: protopresbiterul, eventual alt preot ori mirean, pe care 'l va alege conferența preoțéscă, pe timp de câte trei ani, care întrĕ marginile budgetului statorit de conferența preoțéscă efectuește tóte procurările, încasséză taxele și compune rațiociniile, cari după aprobarea lor din partea conferenței preoțești, le transpune sinodului protopresbiteral spre purcedere în sensul §-ului 2.

§ 5.

Biblioteca este permanentă și se sporește după putință și după înființarea de biblioteci corĕspunḑĕtóre în parochíi.

§ 6.

Biblioteca se păstréză la reședința protopresbiterală.

II. Caracterul bibliotecei și mijlócele pentru înființarea și sporirea ei.

§ 7.

Pentru bibliotecă se procură:

a) cărți, reviste și jurnale de cuprins teologic-ortodox, — în primul loc de la autori și corporațiuni române (scrise în limba română), apoi de la străini (în original ori traducere în limba română) și pe cât se póte de cele aprobate de óre-care autoritate bisericéscă (ortodoxă);

b) cărți de cuprins istoric, și în primul loc de cele referitóre la istoria bisericei și națiunei nóstre ortodoxe române;

c) cărți de cuprins canonic, iuridic, medical și de altă natură folositóre și instructive pentru preoțimea și poporul nostru;

d) manuscripte, documente, reliquii și alte obiecte de însemnătate istorică și culturală, mai cu sémă de cele vechi și referitóre la istoria bisericei și națiunei nóstre ortodoxe române;

e) opere literare teologice străine se pot procura numai de cele ce nu s'ar afla în literatura bisericéscă ortodoxă și nu sunt vătĕmătóre pentru biserica nóstră.

§ 8.

Opere literare de conținut antichristian, eterodox, imorale și periculóse pentru interesele bisericei nóstre, sunt eschise din bibliotecă. (Va urma.)

Din România.

Conversiunea împrumutului de 175 milióne.

Corpurile legiuitóre române au fost convocate de urgență la ședință pe 9 Ianuariu v. pentru a vota un articol de lege referitor la conversiunea împrumutului de 175 milióne. S'a votat în aceeași zi, la cameră și la senat, proiectul de lege presentat din partea guvernului, care e publicat în *Monitorul oficial* al României după cum urméză:

Carol I. Prin grația lui Dumnezeu și voința națională, Rege al României,

La toți de față și viitori sănĕtate:

Corpurile legiuitóre au adoptat și Noi sancționăm ce urméză:

Lege.

Articol unic. — Guvernul este autorisat a converti în rentă amortibilă bonurile de tesaur 5% în cifră de 175.000,000 lei capital nominal, emise în virtutea convențiunei de la 9/21 Novembre 1899 și cu scadența de prima Decembre 1904 st. n. cel mai târziu. Acéstă conversiune se va face în condițiunile pe cari guvernul le va crede cele mai avantagióse.

Acéstă lege s'a votat de Adunarea deputaților, în ședința de la 9 Ianuariu anul 1903, și s'a adoptat cu unanimitate de 132 voturi. President, *M. Pherekyde.* Secretariu, *I. Simionescu-Rimniceanu.*

Acéstă lege s'a votat la Senat, în ședința de la 9 Ianuariu anul 1903, și s'a adoptat cu unanimitate de 94 voturi. President, *P. S. Aurelian.* Secretariu, *D. Bucșenescu.*

Promulgăm acéstă lege și ordonăm, ca ea sĕ fie investită cu sigilul Statului și publicată prin *Monitorul Oficial.*

Dat în București, la 9 Ianuariu 1903. *Carol.* Ministru de finanțe *Em. Costinescu.* Ministru de justiție *Eug. Stătescu.*

Revistă esternă

Impĕratul Vilhelm și socialistii. Se știe, că Impĕratul Vilhelm a atacat în mod violent pe socialisti, cu ocasiunea înmormêntării marelui fabricant de tunuri *Krupp.* Mai târziu a ținut apoi și moștenitoriul de tron un discurs către lucrători, numind pe socialiști *„miserabili"*. La aceste discursuri a rĕspuns Mercuri în parlamentul german șeful socialiștilor din Germania, *Bebel*, vorbind mai multe ceasuri și atacând în termini aspri pe împĕratul și pe moștenitoriul de tron, despre care a spus, că ar puté sĕ 'și întrebuințeze *altcum* timpul, de cât ocupându-se cu socialistii. Vorbirea lui *Bebel* a avut efect covîrșitor, așa, că domnul *Bülow*, cancelarul german, s'a vĕḑut necesitat sĕ rĕspundă imediat, luând în apĕrare pe Impĕratul și pe moștenitoriul de tron. Succes strălucit a avut și *Bülow* cu discursul seu, ales cu cuvintele din urmă, când a zis, că: Germanii au sĕ țină uscat praful, sĕ nu se certe întrĕ ei, și atunci nu va avé nimeni curajul sĕ-i atace; ear' despre Impĕratul că: „poporul german nu vrea sĕ aibă un Impĕrat-umbră, ci un Impĕrat din carne și sânge", — adecă un Impĕrat cu temperament, cum e Vilhelm.

*

Moștenitoriul de tron al Germaniei în Rusia. Prințul moștenitor de tron al Germaniei a fost zilele trecute óspele curții împĕrătești din Petersburg. Primirea ce i-s'a făcut a fost fórte cordială. In 24 Ianuarie moștenitoriul de tron a mers la Nowgorod, pentru a 'și vedé regimentul (al cărui proprietar e). După luarea în privire a casarmei a urmat dejunul, cu care ocasiune moștenitoriul de tron al Germaniei a predat regimentului salutările și doririle de bine ale tatălui seu, Impĕratul Vilhelm. Comandantul regimentului a toastat pentru distinsul óspe, ear' moștenitoriul de tron pentru Țarul Rusiei. In aceeași zi moștenitoriul de tron a plecat a casă, la Berlin.

NOUTĂȚI

M. Sa împĕratul și rege al nostru, conform programului de până acum, sosește la Budapesta în 3 Februariu, unde va sta până în 19 Februariu. Atunci se re'ntórce la Viena spre a lua parte la serbarea logodnei archiducesei Elisabeta cu prințul Alois Liechtenstein.

*

Distincțiune. După cum suntem informați, cu ocasiunea sĕrbătorilor Nașterei Domnului I. P. S. D. archiepiscop și metropolit a distins cu *brêu roșu* și pe veteranul, binemeritatul paroch Vasile Orăsan din Sân-Iacob.

*

Cum scrie „Unirea"? Iată cum: *„Pentru „Telegraf"*. Cu începutul acestui an ziariul metropoliei din Sibiiu, întră în al 51. an de la apariția sa. Intrĕ multe altele, dorește, ca în următoriul (o fi *următórea*! Cul.) jumĕtate de veac, sĕ se ajungă la o puternică solidaritate națională. Ne luăm voe a profeți noi „Telegratului", că solidaritatea acésta nu se va ajunge, până atunci, până când din inima conducĕtorilor sĕi nu va fi total estirpată ura confesională și disprețul față de tot ce e unit. (?) Constatăm, că „Telegraful", acum când se plécă spre bĕtrânețe, e dispus sĕ publice cele mai netemeinice și absurde afirmațiuni, (??) numai sĕ fie îndreptate în contra nóstră. Spiritul lui Fotie a reîntinerit la organul din Sibiiu. (???) Cine face turburare întrĕ frați? Aud!"

Cetitorii vor fi de acord cu noi în a constata, că *„Unirea"* vorbește într'aiurea. O compătimim.

*

Marconigramă. Joi s'a făcut inaugurarea telegratului atlantic întrĕ Anglia și Statele-unite americane, instalat conform sistemului inventat de Marconi. Primele telegrame au fost: salutul presidentului *Rosevelt* trimis regelui *Eduard* și rĕspunsul acestuia. —Englezii au dat deja nume acestui soiu de telegrame, numindu-le *marconigrame*, după numele inventatorului telegrafiei fără sîrmă.

*

Post de notariu. Cu termin până la 4 Februariu st. n. e publicat concurs la postul de notariu în *Loman*, dotat cu 800 coróne salariu, 100 coróne relut de cuartir, 200 coróne onorariu de matriculant și taxele statutare pentru lucrările private. Petițiunile sunt a se trimite protopretorului Dörr Albert în Sebeș (Szászsebes).

*

Operație cu sfîrșit tragic. Zilele trecute un profesor universitar avea sĕ esecute o operație asupra soției inspectorului de la căile ferate austriace, *Makusch*, din Lemberg. S'a început procedura cu narcotisarea bolnavei dame, ear' după adormirea ei, profesorul și-a scos instrumentele și s'a apropiat de adormita, pentru a începe actul operațiunii. Când i-a pus însĕ mâna pe piept, s'a întors repede îndĕrĕt, și-a impachetat instrumentele și a părăsit casa bolnavei, pentru-că nefericita *adormise pe vecie*, în urma narcotisării. I-s'a făcut înmormêntarea; dar' judecătoria auḑind despre întêmplare, a ordonat severă cercetare și eshumarea cadavrului, pentru a fi constată causa morții.

*

Nefericirea unui căpitan. Căpitanul *Wanicsek* de la regimentul 52 de infanterie din Cinci-biserici, a căḑut de pe cal, venind de la esercițiu, atât de rĕu, în cât și-a spart capul și a suferit o puternică sguduire de creeri. A fost dus la spital unde preste puțin și-a dat sufletul.

*

Sinucidere cu dinamit. Ludovic Krugsar, lucrător la ocnele din Merény, Lunia trecută s'a slobodit într'o tarnă și șeḑêndu-se pe o cartușe de dinamit, a aprins cartușa. Când ceilalți lucrători au întrat în tarnă, au aflat prin ea tot stărmituri de trup de om.

*

Venite americane. Ziarele americane publică din prilejul încheerii anului date interesante despre venitele unor milionari din America. Intrĕ acestia *Morgan*, de pildă, a avut în anul trecut venite de 40 milióne dolari, ear' *Rokefeller* și-a duplicat averea, dispunênd acum de 200 milióne de dolari. Cu tóte acestea Rokefeller necontenit se plânge de „puținătatea" averei sale, care — cum spune el — abia póte fi evaluată la 50 milióne.

*

O nouă dragoste burgheză în casa domnitóre. Unele ziare din Budapesta raportéză, că atât în Viena cât și în Budapnsta se vorbește ca de fapt positiv că archiducele *Eugen*, mare-magistrul ordului cavalerilor, care când a fost numit la acésta dignitate a pus vot de necăsătorie, a îndrăgit o fată de cofetar și voiește s'o iee în căsătorie. Dragostea acésta datéză încă din anii trecuți și nici cea mai puternică poruncă n'a putut despărți pe archiducele de către iubita sa. Astfel, în curênd archiducele Eugen va renunța la tóte dignitățile și prerogativele pe cari le are ca membru al casei domnitóre și se va cununa cu fata de cofetar. Atâta după ziarele din Budapesta. Știrea însĕ e dementată deja de la locurile competente.

*

Alegerea de preot din Satulung. Domnul Zenovie Popovici ne rógă sĕ publicăm următórele: „Adevĕrat, că eu am reușit a fi ales, dar' nu cu 146 voturi, ci cu *132* voturi contra 86. In interesul adevĕrului, rog a se face cuvenita rectificare". — Am făcut-o.

*

138 milióne de slavi. Publicistul ceh Niederle a adunat tóte datele referitóre la slavii de pe întreg rotogolul pĕmêntului, din cari resultă că la finea anului 1900 numĕrul tuturor slavilor a fost de *136.882.518*, Niederle observă însĕ, că amĕsurat evaluării făcute de unele seminții slave numĕrul tuturor slavilor ar fi *138 591,300.* Sporiul anual e de 2%. Cei mai mulți sunt rușii, cu 95 milióne, după cari urméză cehii, cu 9,500.000, la cari Niederle pune și pe Slovacii din Ungaria, cari — zice el — sunt parte întregitóre a națiunii cehe. Vin apoi polonii, cu 18 milióne, apoi sêrbii și croații, cu 7 milióne, bulgarii, cu 4 milióne, slovenii, cu 1 milion, și sêrbii lausițieni cu 100,000. Partea ce mai lipsește din numĕrul total de mai sus, o forméză slavii emigrați în America și în alte părți ale lumii.

*

Schelet în o scorbură de copac. In apropiere de Rodes, în departamentul francez Aveyron, sĕptĕmâna trecută a fost tăiat un castan bĕtrân și scorburos. In scorbura copacului tăietorii au aflat apoi un schelet de om, din care numai craniul și ósele mai mari erau conservate bine. Intrĕ óse erau mai mulți nasturi de aramă, o catarambă de brêu, părțile de fer ale unei elebărdi și o monetă din 1552. Din tóte aceste se deduce că scheletul e al óre-cărui soldat al cetății Roque Valzerguez, care probabil că-și va fi căutat ascunḑĕtóre în scorbura copacului, care fiind prea afundă, soldatul a căḑut în ea și nu a mai putut eșí.

*

Hymen. Vasilie *Runcean*, ales paroch în Turnișor, s'a fidanțat Duminecă cu dșóra Agnes *Cioran*, fiica parochului Emilian Cioran din Rĕșinari.

*

Glavă uriașă. Esistă în statul Colorado (America) un coropcar cu numele Artur Jennings, al cărui craniu are periferie de 84 centimetri. Un cap acesta, cum rar sĕ'i afli pĕrechiă. De altcum, cetățénul Jennings nu mai e stăpân pe capul seu, fiind-că l'a vêndut facultății de medicină „Boulder City" cu trei mii de dolari, din care sumă o mie de dolari a căpĕtat îndată, ear' restul de două mii au sĕ'l capete moștenitorii lui Jennings. Din partea cumpĕrătoriului s'a pus condiția, că Jennings póte sĕ facă cu trupul seu ce va voí, sĕ-și păziască însĕ capul, ca nu cumva sĕ i-l spargă cineva, pentru-ca după mórtea lui Jennings facultatea de medicină sĕ 'l capete citov.

*

Zăpadă colorată. In comuna Raca (Sêrbia) sĕptĕmâna trecută a nins ninsóre de colóre rosa deschis, ce juca în colóre albastră. Causa rarului fenomen a fost că printrĕ flușturașii de zăpadă erau mulțime de insecte mititele și uscate. De unde au ajuns acestea în vĕzduh, spre a cădé apoi împreună cu zăpada, — nu se știe.

*

Incendiu cu mórte de om. In apropierea unei fabrice de țigări din New-York s'a aprins sĕptĕmâna trecută o casă. Lucrătorii fabricei, cam 500 de inși, vĕḑênd focul și temêndu-se că fabrica încă va lua foc, au năvălit toți sĕ iasă la larg, provocând învălmășélă oribilă, în care cinci femei au fost omorîte, alte cinci și un bărbat au fost rănite grav, ear' mulțime de ei s'au ales cu răniri mai puțin primejdióse.

*

Bal în Poiana. Inteligința română din *Poiana* (lângă Sibiiu) învită la *balul casinei române*, ce se va aranja Duminecă (1 Februariu st. n.) în localul școlei de fete din Poiana. Inceputul la $^1/_2$8 séra. Prețul întrării: 1 corónă.

*

Teatru în Sibiiel. Inteligența din *Sibiiel* învită la producțiunea teatrală urmată de joc, ce se va ținé Duminecă (1 Februarie st. n.) în edificiul școlei. Inceputul la 7 ore séra. Intrarea benevolă. Venitul curat e destinat pentru biblioteca școlară. Invitări speciale nu se fac.

*

Producţiune declamatorică-teatrală va arangia tinerimea română gr.-or. din *Vurpĕr* Duminecă (1 Februariu n.) în şcóla din Vurpĕr. Inceputul la $6^1/_2$ ore séra. Preţul întrărei: De persónă: locul I: 1 cor., locul II: 60 fil. Suprasolvirile se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale ziaristică. Venitul curat e destinat în favorul bibliotecei şcolare.

*

Petrecere şi teatru în Criş. Tinerimea română din Criş, tractul Sigişórei, aranjază Duminecă, în 19 Ianuariu v., producţiune teatrală, încopciată cu joc, în şcóla română de acolo. După declamarea poesiei „*Sentinela română*“ şi rostirea unui *dialog*, întrĕ douĕ femei, se va juca piesa „*Sâmbăta morţilor*“, dramă din popor, localisată de *T. V. Păcăţian*, urmând apoi jocul. Venitul curat e destinat pe séma bibliotecii şcolare din comuna Criş.

*

Stiri mĕrunte. In regia tutunurilor ungare se lucră la fabricarea unui nou soiu de ţigări, numite „*Delicia*“ şi libere de nicotin. — In Cluj grasséză întrĕ vite bóla de unghii şi de gură. — Sâmbătă a rĕposat în Budapesta judele de tablă *Gajzágó Manó*, în etate de 54 ani. — Profesorul *Dr. Kuncz* Elek de la facultatea juridică din Cluj a rĕposat alaltăieri. — Vulcanul *Stromboli* (pe insulele lipare) e în funcţiune, vărsând mare cuantitate de cenuşă ferbinte. Stromboli are înălţime de 921 metri. — *Rosalia Holczer*, fiica unui proprietariu din Szombathely, a ars scrum Duminecă nóptea. O schinteie sărită din cuptoriu a aprins hainele de pat, în care dormia nenorocita. — Feciorașul de 13 ani *Paul Gerendai* din Kunhegyes mâna trăsura încărcată cu petri. Pe drum caii spăriindu-se de atacul unui câne au smâncit frênele, la ce copilul a căḑut întrĕ róte, cari i-au tăiat trupul în douĕ.

ECONOMIE.

Programul de lucru al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiului“ pe 1903.

In scopul cunóşterei referinţelor economice ale poporaţiunei de la sate, se vor ţiné *întruniri agricole* în comunele: Bradu, Vale, Turnişor, Rĕhău, Dobârca, Noul-săsesc, Rusciori, Şura-mică, Avrig şi Săsăuşi.

In scopul promovării *culturei vitelor* se va ţiné o *esposiţie de vite de prăsilă* în comuna Racoviţa, ear' în comuna Poiana se va ţiné o *esposiţie de oi* de prăsilă.

O viţea rassa „Pinzgau“ curată şi eventual şi alte animale de prăsilă, se vor dărui şcólei practice economice din Sĕlişte.

In scopul culturei *pómelor*: în primăvară se vor distribuí întrĕ membri pădureţi de meri, peri, pruni, cireşi, gutui etc.

Membrilor cu locuinţa în comuna Fofeldea li-se dărueşte câte *un altoiu mĕr pătul*, plantat în grădina fie-căruia.

Se vor căuta căi şi mijlóce în scopul punerii în lucrare a cuptorului de uscat póme sistem „Cazenille“ zidit în Sĕlişte.

Cursul de altoit pomi se va ţiné în comuna Orlat.

In primăvară se vor distribuí unelte pentru altoit şi seminţe de plante folositóre.

Comitetul totodată mijloceşte pentru ori şi cine i-se va adresa procurarea de seminţe mai bune şi mai iefine.

Se vor împărţí întrĕ membri ouĕ şi galiţe de soiu ales.

Tovărĕşíile agricole şi însoţirile de credit săteşti sistem Raiffeisen vor fi rugate a face raport despre activitatea desvoltată în 1902 şi a transpune socotelile pe 1902. In acelaşi timp comitetul va insista pentru alcătuirea de asemenea aşeḑĕminte şi în localităţile, în cari până în present de acestea nu esistă.

Se va lucra pentru completarea albumurilor de cusături şi ţĕsături cum şi a albumului tipărit şi pentru rĕspândirea acestuia.

Doritorilor de a se folosí de maşini şi unelte economice — li-se vor da spre folosire maşina de sĕmĕnat, grapa de muschiu şi alte unelte economice.

Cultivătorii de *albine* vor primí cojniţe şi alte unelte ţinĕtóre de agricultură.

Se va adresa cerere la înaltul ministeriu pentru pădureţi, altoi etc., ear' on. direcţiune a institutului de credit „Albina“ va fi rugată a ne vota ajutoriu bănesc.

Se vor reedita cărţile edate de reuniune şi epuisate şi se vor edita şi alte scrieri economice folositóre.

Comitetul va lucra pentru organisarea şcólei practice economice din Sĕlişte.

Adunarea generală a 15-a se va ţiné în comuna Săcel.

Sibiiu, 17 Ianuariu n. 1903.

Pentru conformitate:
Victor Tordăşianu
secretariu.

De la „Reuniunea rom. de înmormêntare din Sibiiu“.

Convocare.

Pe basa § lui 11 din statute şi pe basa conclusului direcţiunii dto 21 Ianuarie a. c., ne luăm voe a convoca pe P. t. membrii „Reuniunii române de înmormêntare din Sibiiu“ la a *III-a adunare generală ordinară*, ce se va ţiné Duminecă, în 1 Februarie la orele $2^1/_2$ d. a., în localul „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“ (strada Bruckenthal nr. 17, etagiu), cu următórea:

Ordine de zi:

1. Presentarea raportului general pro 1902.
2. Censurarea şi aprobarea raţiociniilor pro 1902.
3. Eventuale propuneri
4. Alegerea direcţiunii pe un nou period de 3 ani.
5. Autenticarea protocolului adunării generale.

Din şedinţa direcţiunii „Reuniunii române de înmormêntare din Sibiiu“, ţinută la 21 Ianuariu n. 1903.

P. Lucuţa, director. — *V. Tordăşianu*, secretariu.

AMVONUL.

Cuvêntare despre botez.

La ziua sfântului Ioan Botezătoriul de
George Joandrea.

> *Motto:* „Eu vĕ botez pe voi cu apă, ear' cel-ce vine după mine, Vĕ va boteza pe voi cu Duhul sfânt şi cu foc. Căruia este lopata în mânile lui, şi va curăţí aria sa şi va stringe grâul în jitniţa sa, ear' paiele le va arde în focul cel nestins“.
>
> Ev. *Luca*, cap 36. st. 9.

Dumnezeule prea puternice! Cu frică şi cu cutremur îndrăsnesc sĕ urc sfântul amvon de la acest măreţ lăcaş al Tĕu, eu cel mai mic slujitor întru cele *înalte*! Sufletul meu şi inima mea se ridică acum cătră cerescul Tĕu tron, cătră Tine, Dómne, ce eşti puterea cea neînvinsă, mila cea nemărginită şi frumseţa cea negrăită! Dă-mi Dómne, putere şi tărie sufletéscă, pentru-ca Cuvêntul tĕu cel dătător de viéţă sĕ 'l pot propovĕdui astăzi credincioşilor acestei sfinte biserici, laudă se-ţi aduc Dumnezeule pentru facerile Tale de bine şi sĕ preamăresc Dumnezeirea Ta! Dă cuvinte buzelor mele şi trimite asupra smerit capului meu duhul Tĕu cel prea sfânt, pentru-ca „gura mea sĕ pótă grăí înţelepciune şi cugetul inimii mele pricepere“!

Iubiţilor creştini!

Cu ziua de azi, în care prăsnuim Soborul sfântului Ioan Botezătoriul, încheiăm cu ajutoriul lui Dzeu cununa cea frumósă de prasnice pline de bucurie, aşezate de sfinţii părinţi ai bisericei nóstre drept măritóre.

Cu prilegiul sfintelor sĕrbători ale Naşterii Domnului, dar' mai ales cu prilegiul Anului-nou, pe lângă rugăciunile şi cântările înălţătóre de inimi, aţi auḑit şi Cuvêntul lui Dzeu predicându-se, şi datu-vi-s'au vóuĕ frumóse învĕţături despre însĕmnătatea şi sfinţenia sĕrbătorilor trecute, şi earăşi, nepreţuite poveţe aţi primit pentru a le urma întru tóte în cursul acestei vieţi vremelnice.

Mie însĕ, celui mai mic şi smerit slugitoriu întru sĕvêrşirea lucrurilor de D-zeu orênduite, în urma darului primit de la Cel de sus, mi-se dă astăzi prilegiu sĕ predic Cuvêntul lui Dzeu la sĕrbătorile sfântului Botez, sĕ vĕ vorbesc despre însĕmnătatea sĕrbătorii acesteia, despre taina sfântului botez şi despre îndatoririle legate de primirea acestei taine. Dee Dzeu, ca cuvintele mele — după asemămarea Mântuitoriului Iisus, — sĕ nu cadă lângă cale, nu în petriş, nu în mărăcini, ci în pămêntul cel bun şi curat al adêncimei sufletelor vóstre, pentru a 'l înţelege, pentru a 'l simţi, şi pentru-ca apoi semênţa acésta frumóse şi îmbelşugate róde sĕ vĕ aducă!

Domnul nostru Iisus Christos, Cuvêntul, cel-ce la început era şi prin care tóte s'au făcut, ce s'au făcut, Lumina din Lumină, care luminéză întru întunerec, şi întunerecul pe dînsa nu o a cuprins, întrupându-se de la duhul sfânt şi din Fecióra Maria, venit'a în lume pentru mântuirea neamului omenesc. Dumnezeiasca sa chiămare şi-a început'o Domnul nostru Iisus Christos prin sfântul sĕu botez.

Prorocul şi Inainte mergĕtoriul Ioan, om drept şi sfânt fiind, fost'a trimis de la Dzeu, ca sĕ mărturiséscă de lumină, ca sĕ gătéscă calea Domnului şi drepte sĕ facă cărările lui. Acesta propovĕduind, că va ven Mesia, adevĕratul mântuitoriu al luminei, cu tótă rêvna şi sfinţenia moştenită de la evlaviósa sa mamă, şi cu tot harul sĕu dumnezeesc, boteza şi învĕţa popórele de prin împrejurimile Iordanului sĕ se abată de la calea rĕtăcirei şi a fărădelegei, strigând: „*Pocăiţi-vĕ, că s'a apropiat împĕrăţia ceriurilor!*“

Mulţi dintrĕ cei botezaţi credeau că el este prorocul cel de mult aşteptat; Ioan însĕ le rĕspundea zicênd: „Ce aţi eşit în pustie sĕ vedeţi, — au trestie de vênt clătinându-se? — Adevĕr zic vouĕ, voi veţi vedé mai mult de cât proroc! Eu vĕ botez pe voi cu apă, ear' cel-ce vine după mine vĕ va boteza pe voi cu duh sfânt, nu după multe aceste zile. Aceluia nu sunt vrednic nici sĕ desleg curelele încălţămintelor Lui!“

Astfel, întrĕ mulţimile ce veniau din tóte părţile la rîul Iordanului, iată vine şi Iisus din Nazaretul Galileii cerênd a se boteza de la dînsul. Duhul lui Dzeu a luminat pe Ioan, cine este cel-ce vine cătră dînsul şi mâna lui trĕmurând se retrage şi nu cutéză a se atinge de creştetul Stăpânului. „*Cum*“ — zice Ioan — „*cum va lumina sfeşnicul pe lumină, cum va pune mâna robul pe Stăpânul!* Eu sunt érbă şi ţĕrînă. Şi-mi tremură a mea mână, Tu eşti foc, ce mistuieşti, Care şi munţii-i topeşti! „Ce-mi poruncești“ — zise lutul cătră Ziditoriul — cele ce sunt mai presus de mine, mie-mi trebueşte botezul Tĕu!“

Chiar şi apa Iordanului, vĕḑênd pe Iisus temutu-s'a şi oprindu-şi mersul ei, pare-că zicea plină de uimire: „*Eu nu m'am obicinuit a spăla pe cel curat, nici n'am deprins a curăţí pe cel fără de pĕcat, ci vasele cele întinate a le curăţí şi spinii pĕcatelor a-i arde!*“

Şi numai după-ce Iisus, mielul de jertfire al lui D-zeu, îi aduce aminte de prorocíile scripturilor, vrênd sĕ se plinéscă tótă dreptatea, numai atunci, sfântul Ioan, *prorocul Celui prea înalt*, carele a simţit, că „*a trecut umbra legii şi darul a venit*“, atunci numai se apropie şi îndrăsneşte a boteza pe Domnul nostru Iisus Christos.

Şi iată că s'au deschis ceriurile şi duhul lui D-zeu în chip de porumb — sĕmnul curăţeniei şi al nevinovăţiei — se pogorî preste dînsul şi s'a auḑit glas din ceriu zicênd: „*Acesta este fiul meu cel iubit, întru care bine am voit, pe acesta sĕ 'l ascultaţi*“!

(Va urma.)

Cărţi şi reviste.

„Piteştenii la Sibiiu“. e titlul unei cărţi apărute de curênd în Piteşti. Domnul *N. Petculescu*, ajutat şí de alţii, descrie în ea escursiunea făcută de 70 piteşteni, bărbaţi şi femei, — sub conducerea domnului *Dimancea* — la Sibiiu, pentru a lua parte la adunarea generală a „*Astrei*“, ţinută ací în 8 Septembre şi zilele următóre ale anului 1901. In carte e dat şí un raport amĕnunţit despre întréga decurgere a adunării. Conţine şí portrete şi ilustaţiuni. A apărut la *Mihail Lazar fiiul*, în Piteşti, şi costă esemplariul 2 lei.

*

A apărut: **Alb şi Negru,** (proză) de *Ion Gorun*. Preţul 3 cor. exemplarul. Depositul general la tipografia „Voinţei Naţionale“ în Bucureşti. Tot ací se mai află câteva exemplare din volumul **Câteva versuri** de acelaşi autor. Preţul 2 cor. Cărţile se espedéză contra preţului trimis cu mandat postal. Comande primeşte şi Librăria archidiecesană din Sibiiu.

*

„Luceafĕrul“, revista literară a tinerimei române de la universitatea din Budapesta, fascicolul 2 dto 15 Ianuariu st. n. a apărut cu următoriul sumariu: „Poveste de Anul-nou“ poiesie de Octavian; „Alexandru Papiu Ilarian şi decoraţiunile de la 1850“, de Dr. Ioan Raţiu (cotinuare din fascicolul prim;) „L'a luat Dumnezeu“, poesie de Nic. Otavă; „Gândul meu“, poesie de Maria Cioban; “Cetatea Bolii“, novelă de Sebastian; William Crookes (Pagini din „Hades“), de G. Todică; „Retour“ (dedicaţie celor cari nu voiesc sĕ cetiască revista Luceafĕrul), de Octavian Goga; „Nu ştiu ce vrei“, poesie de V. E. Moldovan; Descântece şi lecuiri din comitatul Hunedóra, comunicate de Emil V. Degan, apoi cronice, notiţe bibliografice, posta redacţiei, etc.

„Luceafĕrul“ apare la 1 şi 15 a fie-cărui luni şi costă 10 coróne pe an (un fascicol 40 fileri) Red. şi administraţia: Budapesta VI Vörösmarty uteza 60a.

*

Candela, revistă bisericéscă literară, redactată de profesorul Dr. Emilian Voiutschi şi consilieriul consistorial Alexandru Manastyrski, fascicolul pe Ianuariu (anul de esistinţă XXII), a apărut cu următoriul sumariul: „Dogma soteriologică după doctrina bisericei ortodoxe“, de Dr. Stefan Saghin; „Cartea Iov, tradusă şi esplicată după textul masoretic“, de Dr. Octavian Isopescul; 25 pagine text rusesc, apoi comunicări de interes biserices (la rubrica „Cronică“ şi o reproducere din recensiunea publicată în numerii 126—128 din anul trecut ai „Telegrafului Român“ asupra Colecţiunii de predici de Dr. T. Tarnavschi şi Dr. E. Voiutschi).

„Candela“ apare în fascicoli lunari în Cernăuţi şi costă 8 coróne pe an. Red. şi administraţia e în residenţa archiepiscopéscă.

*

„Cartea de aur”, — volumul II. de Teodor V. *Păcăţian*. Din opul “Cartea de aur, sau luptele politice naţionale ale Românilor de sub Coróna ungară”, a apărut zilele acestea volumul al doilea, cuprinḑênd pe 802 pagine 8⁰ mare descrierea evenimentelor din anii 1860—1863 sub următorii capitoli: Senatul imperial (înmulţit). Adresele Românilor. Memorandul senatorului Mocsonyi. In chestia metropoliei ortodoxe române. Şaguna a casă. Noua constituţie octroată. Petiţiunea sinodului din Sibiiu. Conferenţa naţională din Timişóra. Conferenţe confidenţiale. Douĕ petiţiuni. Petiţiunea Românilor năsĕudeni. Convocarea adunării naţionale. Petiţiunea Românilor din Haţeg. Disposiţii preaînalte cu privire la Ardeal. Incheerea anului (1860) ear' din 1861 următórele: Revistă. Conferenţa naţională din Sibiiu. Rescriptul împĕrătesc din 16 Ianuarie. Conferenţa regnicolară din Alba-Iulia. Andreiu de Mocsonyi despre situaţie. Patenta împĕrătéscă din 26 Februarie. Congresul Sêrbilor. Glas de frate. Lupte parlamentare în dieta din Pesta. Lupta în comitate. Senatul imperial. Protestul Românilor din Banat. Din “fundul regiu”. Universitatea săséscă. Inaugurarea “*Asociaţiunii*”. Zădărnicirea întrunirii dietei ardelene. Căderea cancelarului Kemény. Guvern nou în Ardeal. — In fine, din anii 1862—63 următórele: In chestia despărţirii ierarchice. Declaraţiunea lui Andreiu de Mocsonyi. Apĕrarea şcólelor române din Banat. Adresa districtului Năsĕud. Congresul politic-naţional din anul 1863. Plânsórea Românilor bănăţeni. Incheere.

Chiar şi numai din titlul capitlilor se póte vedé ce vast material cuprinde acest volum al *Cărţii de aur*, care — după natura materialului tractat, — póte sĕ formeze şi volum de sine stătător, fără a-i micşora din valóre faptul confiscării volumului prim. Tocmai de aceea credem că publicul român nu va întârzia sĕ şi-l procure, făcênd astfel barem în câtva posibil autorului, ca — nu rĕsplata muncei puse în el, — ci cel puţin o parte din spese (şi din paguba îndurată prin confiscarea volumului prim) sĕ i-se rebonifice.

Costă *10 coróne* (pentru Romània 12 lei) şi se póte procura numai de la autor: Teodor V. Păcăţian în *Sibiiu* str. Măcelariior Nr. 34.

Posta redacţiunei.

Bucureşti. Preste câteva zile primeşti rĕspunsul dorit. Credem că se va puté. Salutare!

Nr. 2/902 [13] 1—2

Arlejtési hirdetmény.

A nagyszebeni m. kir. állami elmegyógyintézetben az 1903. évre, esetleg az 1903—1905. évekre, tehát egy vagy három évre szükséges **sertéshus, zsir és hentesáruk** biztositása céljából **1903. február hó 7-én délelőtt 11 órakor,** az elmegyógyintézet gondnoki irodájában, a hol a részletes árlejtési feltételek is megtudhatók, zárt írásbeli tárgyalás fog tartatni.

Az egy évi szükséglet körülbelül a következő: sertéshus 4500 kg., zsir 3500 kg., fehér és füstölt szalonna 1000 kg.

Felhivatnak mindazok a kik ezen szállitást elvállalni óhajtják, hogy egy koronás bélyeggel és 400 kor. bánatpénzzel készpénzben, vagy elfogadhatónak minősitett értékpapirokban, ellátott, magyar nyelven irott és sajátkezüleg aláírt, lepecsételt ajánlataikat, a melyekben a szállitandó és az intézet gondnoki irodájában részletesen megtudható szükségleti czikkek árai egy és három évi szállitásra külön-külön ajánlhozva betükkel és számokkal kiírandók, a fent kitett időben és helyen nyujtsák be.

Megjegyeztetik, hogy az ajánlat senki által vissza nem vonható, és nem magyar nyelven írott vagy nem az árlejtési feltételek szerint szerkesztett ajánlatok azonnal visszautasittatnak.

Megjegyeztetik ezen kivül, hogy az ezen hirdetésben kitett szükséglet mennyiségek csak megközelitőleg határoztattak meg és hogy a szerzödőtt szállitó tartozik a kitett mennyiségeknél többek vagy kevesebbet és az elfogadot ajánlatában kitett árakon szállitani.

Végül megjegyeztetik, hogy az intézet fenntartja magának azon jogot, hogy az egy évre avagy három évre szoló ajánlatokat fogadja el, valamint -- hogy a szállitást azon vállalkozóra bizza, a kit bár mi okból megbizhatobbnak tart.

Nagyszeben, 1903. január hó 23-án.

A m. kir. állami elmegyógyintézet igazgatója.

Idei pregătitóre în Pedagogie

de

Dr. **Petru Șpan.**

Prețul **3 cor.** + 20 fil. porto.

Se póte procura de la Librăria archidiecesană din Sibiiu.

Săpun cu ruda.

Marca:

“cerb” sau “cheie”

Săpunul cel mai bun, mai spornic și prin urmare cel mai eftin. [4] 2—17

☛ Se capĕtă pretutindenea. ☚

„CORVINEANA“

institut de credit și economii, societate pe acții în Hunedóra.

Convocare.

Domnii acționari ai *institutului de credit și economii „Corvineana“, societate pe acții*, se învită în vîrtutea §-ului 19 din statute la

a VII-a adunare generală ordinară

care se va ține în Hunedóra la **1 Martie** st. n. **1903** la **2** ore p. m. în localul institutului.

Obiectele puse la ordinea zilei sunt:

1. Raportul anual al Direcțiunii despre starea întreprinderii preste tot și despre resultatul anului al VII-lea de gestiune în special.
2. Raportul comitetului de supraveghiare.
3. Darea absolutoriului Direcțiunei și Comitetului de supraveghiare.
4. Decisiunea asupra împărțirii profitului curat realisat în anul al VII-lea de gestiune.
5. Ficsarea marcelor de presență pentru membrii Direcțiunei și ai Comitetului de supraveghiare pe anul de gestiune 1903.
6. Alegerea directorului pe restul periodului de 2 ani. [10] 2—3
7. Alegerea alor 2 membrii în Direcțiune, a nume: în locul membrilor sortați Petru Șinca și Teofil Tulea.
8. Alegerea comitetului de supraveghiare pe un nou period de 3 ani conform §-ului 43 din statute.
9. Eventuale propuneri ivite în cadrul §-ului 28 din statute.
10. Esmiterea alor 2 acționari pentru verificarea procesului verbal.

Domnii acționari, cari voesc a participa la adunare în persónă sau prin plenipotențiați sunt rugați a'și depune în înțelesul §-ului 20 din statute la cassa institutului acțiile eventual documentele de plenipotență, cel mult până în 28 Februariu st. n. 1903.

Hunedóra, Ianuariu 1903.

Direcțiunea.

„VENEȚIANA“

institut de credit și de economii, societate pe acțiuni în Veneția-inferióră.

Convocare

la

a I-a adunare generală

a institutului de credit și economii, societate pe acții „*Venețiana*“ în Venețiainferióră ce se va ține *Duminecă în 1 Februariu 1903* st. n. la 2 ore p. m. în localul institutului la care sunt învitați toți acționarii a se presenta în sensul §-ului 19 din statutele institutului.

Obiecte de deliberare sunt următórele:

1. Raportul direcțiunei și al comitetului de supraveghiare.
2. Statorirea bilanțului și împărțirea profitului.
3. Intregirea direcțiunei și a comitetului de supraveghiare.
4. Alte propuneri eventuale.

Veneția-inferióră, în 31 Decembre 1902.

Din însărcinarea direcțiunei

[11] 1—1

Presidentul societății:

George Comaniciu.

Contul Profitului și Perderilor.

Eșite.	Cor. fil.	Intrate.	Cor. fil.
Interese:		Interese:	
după depuneri spre fructificare	1,386 37	de la cambii escomptate	5,585·20
Spese de fondare	278·19	Provisiuni	618·68
Spese de birou	673·12		
Amortisare:			
10% din mobiliar	37·78		
Profit curat	3,828·42		
	6,203·88		6,203·88

Contul bilanțului cu 31 Decembre 1902.

Active.	Cor. fil.	Pasive.	Cor. fil.
Cassa în numĕrar	284·82	Capital social 200 acțiuni à 100 c.	19,930·—
Cambii escomptate	51,184·19	Depuneri spre fructificare	27,014·37
Mobiliar după amortisare de coróne 37.70	340.08	Interese trans. anticipate	880·—
		Diverse conturi creditóre	156·30
		Profit curat	3,828·42
	51,809·09		51,809·09

Veneția-inferióră, în 31 Decembre 1902.

George Comaniciu
president și director esecutiv.

Mateiu Mateiu
membru în direcțiune.

Nicolae Cornea
cassariu.

Mija Rosalim
membru în direcțiune.

Zacharie Socia
membru în direcțiune.

Ioan Stoica
membru în direcțiune.

Michail Ganea
contabil.

George Halmágyi
membru în direcțiune.

Subsemnatul comitet am esaminat bilanțul present și confrontându-l cu registrele principale și ausiliare ale societății ținute în bună regulă, l'am găsit în consonanță cu acelea și esact.

Veneția-inferióră, în 9 Ianuariu 1903.

George Popp **Ioan Popita** **Georgiu Ciocan**

La **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu** se află de vêndare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânției Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania și Metropolit al Românilor din Ungaria și Transilvania.

Tabela de materii: Polunoștnița de tóte zilele. — Polunoștnița Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea și al șeselea. — Rênduéla Obedniței. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecernița cea mică și cea mare. — Slușba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele și Condacele Triodului și ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicînele și ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morților. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele și Condacele sfinților de obște după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicînele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie și la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei și folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinților, până la a cincia Dumineca din Postul mare, preste toți anii.

Format octav, 397 pag. Prețul: broșat **2 cor.**, legat în pânză **2 cor. 40 fil.**, legat în piele roșie cu copcii **4 cor.**

Redactor responsabil **Teodor V. Păcățian.**

Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 6 Sibiiu, Sâmbătă 18/31 Ianuariu 1903 *Anul LI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Şovinism.

Sibiiu, 30 Ianuariu n.

Fostul ministru-president, baronul Bánffy, s'a ţinut de cuvênt. Şi-a ridicat glasul în casa magnaţilor, Luni şi Marţi, şi a combătut proiectul de lege despre *paspórte*, pe motive naţionale-magiare. Fireşte, fără succes, pentru-că maturul corp legiuitoriu a votat Luni în general, ear' Marţi în special, proiectul de lege aşa cum l'a presentat guvernul, şi cum a fost el votat şi din partea dietei: cu disposiţia, ca pentru cei din Croaţia paspórtele sě fie date în limba *croată* şi franceză, ear' nu în cea magiară şi franceză, — cum cerea baronul Bánffy.

Scopul nu şi-l'a ajuns deci baronul Bánffy; dar' pentru aceea păşirea sa pe faţă în contra guvernului, pe o temă care până ací n'a fost discutată în casa magnaţilor, pe tema *şovinismului magiar*, — e de o însemnătate óre-care, şi merită o scurtă apreciare. Pentru-că baronul a dat'o din greu pe córda şovinismului, atât în ziua primă, cât şi în a doua, mai ales însě în a doua, când s'a pus chiar la spatele lui *Bismarck* pentru a-şi apăra şovinismul de care e stăpânit.

A spus baronul Bánffy, că ştie el bine, cum cancelarul *Bülow* a declarat, că şovinismul nu e totdeuna patriotism (magnatul *Ernuszt* îi atrasese atenţiunea asupra acestei declaraţiuni); şi ştie el şi ce a zis *Mommsen*, că şovinismul înstrăinéză popórele şi omóră cultura în patria proprie; dar' cu tóte acestea, pentru raporturile de la noi *e necesar şovinismul nutrit de sentimente, pentru-că altcum nu se pot face lucruri mari.* Şi apoi şovinist a fost şi *Bismarck*, care cu tenacitatea şi puterea naţională a creat statul german de astăzi, şovinist şi el, când e vorba de interesele unitare naţionale. Căci iată ce zicea *Bismarck*: „In politica naţională inima trebue sě fie mai tare de cât raţiunea. Noi *trebue sě facem politică naţională, dacă vrem sě esistăm*“.

De aceea zice şi baronul Bánffy: „Sentimentele trebue sě stăpânéscă; direcţia naţională trebue sě se validiteze mai cu putere în tóte; înainte de tóte astfel însě, ca urmând noi politica naţională şi direcţia ei, *în spirit şovinist sě putem crea statul naţional-magiar*, acel stat naţional, care întrě împrejurările de astăzi, dacă nu va devení unitar şi naţional, după părerea mea, n'are sě fie în viitor nici măcar stat“.

Ne oprim ací, pentru-că aceste puţine cuvinte ne dau destul material vrednic de a fi analisat. Intâiu de tóte, baronul Bánffy înţelege rěu cuvintele lui Bismarck, a cărui politică naţională n'a avut de scop înmulţirea sufletelor germane, n'a avut de scop *germanisarea celor de altă limbă*, ci sub politica naţională Bismarck a înţeles *unirea Germanilor într'un stat mare*, — ceea-ce i-a şi succes.

O astfel de politică naţională au purtat şi alte state, de es. *Italia.* Dar' earăşi numai pentru a aduce pe cei de un sânge, pe cei de o limbă, la un loc, într'un stat unitar naţional. Politică naţională a purtat şi pórtă apoi *Grecia*, cu privire la insula *Creta*, cu poporaţiune grecă şi ea. Şi dacă ar fi mai tare de cum e, o astfel de politică naţională ar puté purta şi *România*, în ce priveşte părţile de ţéră cari i-au fost răpite: *Basarabia* şi *Bucovina*, româneşti şi astăzi, potrivite deci sě facă de nou parte din statul român.

Dar' ce vrea politica naţională şovinistă a baronului Bánffy sě încorporeze la statul ungar? Sunt dóră în apropiere state locuite de Magiari cari nu fac parte din statul ungar? Sau ne înţelege pe noi, naţionalităţile nemagiare din patrie? D'apoi că pe noi nu trebue sě ne mai încorporeze, fiind-că de mult suntem toţi încorporaţi, şi de mult formăm, cu Magiarii împreună, statul ungar, care, nu ştim dacă va ajunge sě fie vre-odată unitar şi naţional, aşa cum îl înţelege baronul Bánffy, — stat ungar însě va rěmâné pentru totdeuna, pe lângă tóte temerile baronului.

Politica naţională şovinistă a baronului Bánffy nu e deci politica lui Bismarck, ci e o politică proprie, *nenaturală*, şi de aceea nerealisabilă.

Pentru-că aceea ce vrea baronul Bánffy şi cei de un gând cu el, nu vrea natura, nu vrea dumnezeirea, şi nu vrem nici noi, naţionalităţile nemagiare din ţéră, destinate sě cădem jertfă acestei politice greşite.

Aceea ce a voit Bismarck, — au voit *toţi Germanii* din actualul imperiu unitar german; pe când aceea ce voeşte baronul Bánffy, şi cei de o părere cu el, o voesc tocmai numai ei, şi nimeni altul.

De aceea, cuvintele lui Bismarck n'au fost potrivit întrebuinţate din partea baronului Bánffy, fiind-că politica şovinistă magiară nu urmăreşte *unitatea naţională a Magiarilor*, — pe care o au deja, — ci urmăreşte *contopirea naţionalităţilor nemagiare în rassa magiară*, ceea-ce, cum am spus, e lucru nerealisabil, pentru-că e nenatural, e în contra legilor fireşti şi în contra tuturor principiilor de dreptate.

Şovinismul, din acest motiv, nu póte sě formeze deci parte întregitóre din politică, pentru-că politica e *artă*, ear' arta e o fiică a *naturii*, pe când şovinismul e aceea ce e: şovinism, stare de esaltaţie naţională, *bólă*, şi încă bólă contagiósă. — Ear' în stare bolnăviciósă nimeni n'a făcut până acuma lucruri mari. Nu va face deci nici baronul Bánffy, chiar dacă ar fi sě mai vină odată la putere.

Legile pactului. Prim-ministrul *Széll* a presentat dietei, în şedinţa de Mercuri, tóte proiectele de lege referitóre la legarea pactului cu Austria. Sunt cinci la numér, a căror motivare e făcută pe larg, în volume întregi, în cari sunt trecute şi diferitele conspecte şi tabele de confrontare. Tóte au fost predate respectivelor comisiuni spre studiare. In aceeaşi zi au fost presentate legile pactului şi reichsrath-ului austriac.

„Craii de la Rěsărit“,

de **Virgil Cioban**, stud. teol.

(Urmare)

Sě vedem acum ce zice Bisping.*) Voiu reproduce în traducere.

„Cuvêntul *μάγοι* (Magim) îl deduc unii de la Mahagim (hagah = meditari), deci *meditantes, speculantes*; alţii de la un cuvênt de origine persică, care însémnă „mare“, „escelent“. Magii formau la Meḑi şi la Persi o însemnată castă de preoţi şi se ocupau în primul rênd cu cunóşterea mistică a naturii, cu astrologia şi cu medicina. Mai târziu se folosia numele de *μάγος*, ca la Romani mathematicus, Chaldaeus, în general pentru iubitorii înţelepciunii secrete, ear' în special pentru înşelători şi vrăjitori (Faptele Apostolilor 13, 6). Cuvintele *ἀπὸ ἀνατολῶν* = Mikkedem = de la rěsărit nu se ţin de verbul *παρεγὸνοντο* = (au venit) ci de *μάγοι*: au fost deci Magi din Orient, sediul renumit al înţelepciunei mistice, aşadară Magi veritabi, nu de aceia cari pe atunci umblau dincóci încolo în întreg imperiul roman.

Chrysostom, Theophilact şi alţii se cugetă la Persia, când e vorba de nedefinitul *ἀπὸ ἀνατολῶν* = din orient, căci Persia era sediul magismului. Părerea comună a sfinţilor Părinţi (Justin Martirul, Tertullian, Epiphaniu) însě este, că Magii au venit din Arabia, căci acésta par a o indica şi darurile cari le-au adus ei (v. 11): aur, tămâe şi smirnă, căci Arabia tocmai în de aceste era bogată. Din treimea darurilor au dedus deja din vechime şi numěrul de trei al Magilor, ear' din profeţia (ps. 72, 10) „şi regele din Şeba şi cel din Saba îi vor aduce lui dar“ (compară ps. 68, v. 30, 32; Iesaia 49, 7. 60, 3. 10), au tras conclusia că Magii ar fi fost regi. Beda Venerabilis aminteşte mai întâiu numele lor, Caspar, Melchior, Balthazar“ (pag. 67).

---

*) Dr. Augustin Bisping, profesor rom.-cat. de exegesă la universitatea din Münster, a scris şi a edat la 1867 un comentar la T. N. întreg, în 12 tomuri.

FOIŞÓRĂ

O escursiune la schit

de **G. Babeş**, paroch.

(Urmare).

Noi ne continuăm drumul călare şi ajungem la punctul unde domnul nostru trebuia sě ne aştepte de mult. Dar' încă nu sosise. Strigăm noi cu toţii cât putem, aşteptăm, dar' de giaba, cel aşteptat nu mai sosia. Unii credeau că i-s'a întêmplat ceva. Am descălecat cu toţii, ear' eu am luat-o pe jos pe potecuţa ce trecea printr'un pâlc de pădure, sě-i ies înainte. Am eşit d'asupra pădurii, dar' n'am descoperit nici o urmă. Cel rěmas nu era nicăiri. Mě duc mai departe şi d'odată îl věd vorbind cu un cioban. M'am ascuns sě nu mě zărěscă şi îi urmăream cu privirea. Din mimica lor am înţeles că ciobanul ar voí sě mérgă pe drumul cel mai scurt, adecă pe unde suisem eu, dl însě stăruia sě mérgă spre punctul de unde ne despărţisem. Ciobanul a cedat şi a luat-o la drépta. M'am furişat până aprópe de ei. Iacă drumul dle, zise ciobanul, mergi pe el, nu mai rătăceşti. Dl îi întinde o mână de ţigarete.

— Nu beau tutun, dle! Dar' totuşi dă-le încóce, scrumul de tutun e leac bun, mai cu sémă la berbeci.

Au mai mers câtva amêndoi. Acum — zice ciobanul — nu mai merg, mi-am lăsat oile singure şi póte da preste ele vr'un lup. — Iţi mai dau încă un franc, numai vino cu mine până unde îi vom zări pe ceialalţi. Am înţeles totul. I-a fost frică voinicosului sě mérgă nu numai prin pădure, dar' chiar şi pe drum, neîntovărěşit de cioban. Acésta ne-a costat o întârziere de aprópe 1 oră.

Am ajuns în lunca Ialomiţei, a acestui rîu, care încă la isvorul seu, ce nu e mai în sus de cât cu câţiva chilometri de la locul unde ne aflam noi, forméză un prea frumos cataract, şi a cărui apă aici e limpede, curată şi rece, ear' mai în jos, după-ce ajunge în câmpie, se schimbă într'o apă murdară, pururea turbure, cam ca a Têrnavelor nóstre.

Ne apropiem tot mai mult de ţînta călětoriei nóstre — de *schit.*

Iată-ne ajunşi.

Avem înaintea nóstră două stânci colosale, doi giganţi, ce stau faţă 'n faţă, gata sě se năpustéscă unul asupra altuia, dacă nu i-ar despărţí Ialomiţa, ce curge sgomotos printrě ei. Acéstă privelişte uimitóre ce ţi-o oferă natura aici, îţi produce sensaţia fricei, a fiorului, şi în acelaşi timp a frumosului, a plăcerii. Impreunarea acestor sensaţii, cred eu — este espresiunea cea mai adequată a noţiunei *„sublimului“*.

Stânca din drépta se ridică vertical până la o înălţime de 60—80 m. şi are formă conică şi aspectul unui zid puternic a unui castel medieval. Basa îi e spălată de undele cristaline ale Ialomiţei, ear' în vêrf un călugăr îndrăsneţ a înfipt o cruce de lemn, suindu-se pe din dos, unde stânca e mai prelungită.

Stânca din stânga are la basă o mică terasă, ridicată cu câţiva metri de la nivelul Ialomiţei. In înălţime o ajunge, dacă cumva nu o întrece pe cea din faţă. Partea superióră a stâncei forméză o colosală arcadă, şi omul privindu-o, se minunéză de înţelepciunea meşterului celui Preaînalt, care a fixat aşa de trainic blocuri enorme de pétră ce atârnă în aer, nesprijinite de jos de nici o colónă. Când priveşti la stâncă în sus şi se întêmplă de pluteşte vr'un nor pe cerul albastru în direcţie opusă, ţi-se pare că stânca se mişcă din loc şi vrea sě se prăbuşască, aşa că vrênd-nevrênd, faci câţiva paşi înapoi, cuprins fiind de frică.

In scobitura acestei stânci este situat schitul. Lăţimea scobiturei în faţă are cam 20 m., înălţimea cam 25—30 m., ear' lungimea ei pe sub pământ cam 400 metr.

Schitul constă din o casă scundă de lemn, aşezată în scobitura stâncei, aşa, că o acopere pe acésta, în cât nu poţi pětrunde în lăuntru de cât prin pórta din mijlocul casei. De-asupra porţii se ridică un turnişor de lemn, în care e aşezat clopotul schitului. Intrând pe pórtă, dai de o biserică micuţă în jurul căreia sunt chiliile călugărilor. Curtea schitului e însaşi gura peşterii. Casa din faţă, constătătóre din 3—4 odăi, serveşte ca adăpost pentru visitatorii schitului, cari petrec vr'o nópte aici.

Când am sosit noi la schit, o societate de vr'o 30 membri, domni şi dame din România, tocmai eşiau din peşteră. Am remarcat printrě ei pe un loc.-colonel cam înaintat în vêrstă, care făcea din greu curte unei brunete. Cu o zi mai 'nainte visitase peştera un batalion de vênători cu 28 oficeri.

(Va urma.)

„Cuvintele πεσόντες προσεκύνησαν αὐτῷ singure nu dovedesc, că Magii ar fi recunoscut natura dumnezeéscă a pruncului, căci adese-ori acéstă espresiune nu însemnéză altceva de cât cunoscuta formă orientală prin care se esprimă o reverinţă politică (Cf. cuv. 2). Insĕ din întréga istorisire reese în mod neîndoelnic, că Magii atribuiau pruncului un caracter mai înalt. De aceea fără îndoială şì darurile cari după obiceiul oriental le-au *(pro)*adus în semn de reverinţă, au avut de sigur o însĕmnătate simbolică. Theophilact e de părere că prin aur s'au închinat lui ca unui rege, prin tămâie ca unui Dumnezeu, ear' prin smirnă, care se folosia totodată şì ca miresme pentru ungerea morţilor, au vrut sĕ indice pe omul muritor. Alţii esplică aducerea celor 3 daruri cu întreita misiune a lui Iisus Christos ca rege, preot, şi profet.“

Iată ce zice în privinţa Magilor dl Eusebiu Popovici, profesor de Istorie bisericéscă la facultatea teologică din Cernăuţi:

„O a doua confusie presintă relaţiile despre Magi“ (Prima confusie este cea despre anul naşterii lui Christos). „Nu ni-se dau lămuriri mai de aprópe cine au fost ei. Magi se numiau la început preoţii Meḑilor, ai Persilor şi Babilonenilor, ear' apoi deóre-ce la început se ocupau esclusiv acestia numai întrĕ conaţionalii lor cu ştiinţa, se numiau astfel şí învĕţaţii şi cu deosebire astronomii şi astrologii acestor ţĕri, aşa în cât Magii din Evangelie nu pot fi de cât nişte bărbaţi învĕţaţi în astronomie, de la rĕsărit, adecă din regiunea ostică a Palestinei, póte chiar din Babilonia. De asemenea nu ni-se spune de erau păgâni sau Iudei. Totuşi ei recunoscură în steaua estraodinară pe care o vĕḑuseră, că s'a născut Mesia, deóre-ce acesta era prezis şí ca o stea ce va rĕsări din Iacov, şi deci ei erau Iudei sau mai probabil proseliţi. Abia mai târziu s'a admis că ei au fost regi, fiind-că aduseră daruri regale şi fiind-că era prezis, că regi vor aduce lui Mesia daruri. Ear' *legendele occidentale* au comunicat chiar că ei s'ar fi numit Caspar, Melchior şi Balthazar; însĕ relaţii istorice despre acéste nu avem. Biserica occidentală a admis tóte aceste legende şi numeşte şi din partea sa pe Magi regi, trei la numĕr, sĕrbând amintirea lor la 6 Ianuariu ca *Sĕrbătórea celor trei regi*. Dar' legenda că Magii au fost regi a străbătut din occident şì în orientul cel mai apropiat şi s'a rĕspândit în popor chiar pe teritoriul vestic al bisericii orientale. Astfel şì cântecele poporale româneşti amintesc despre „Trei crai de la rĕsărit“ (pag. 76). (Va urma).

Oficialia.

Pentru toţi parochii din archidiecesă.

1. Conform §. 8 din Regulamentul pentru asigurarea contra focului a edificiilor bisericeşti trebuesc solvite în decursul lunei Ianuariu premiile de asigurare direct la **cassa consistorială** din Sibiiu. Oficiile parochiale sunt deci îndatorate a se îngrijí, ca solvirea acésta sĕ se întêmple, ca nu cumva o întrelăsare sĕ causeze bisericei pagube însemnate.

2. Oficiile protopresbiterale au sĕ aştérnă consistoriului archidiecesan discul metropolitan şi taxele nou-cununaţilor.

3. Parochíile au a solví taxele anuale la fondul de pensiuni conform § 6 din Instrucţiunea la statutele acelui fond; ear' membrii fondului au sĕ-şi achite taxele anului present, cum şi eventualele restanţe din anii espiraţi.

4. Se compun ori se întregesc şi rectifică listele alegĕtorilor din tóte parochíile.

5. Se încheie raţiociniile bisericeşti şi se aştern spre revisuire oficiilor protopopeşti.

6. Se ţin sinódele parochiale ordinare (§ 12 Stat. organic).

Pentru catedrală.

Intrat'au până acuma contribuiri multe şi însemnate pentru catedrala nóstră; dar' întrĕ cele mai laudabile şi mai frumóse trebue sĕ numĕrăm cea a micilor copilaşi ai P. O. D. *Dr. D. P. Barcianu*, asesor consistorial. Nu mărimea sumei ridică însemnătatea acestei contribuiri, ci curăţenia sentimentelor lor de iubire fiéscă şi dovada bunei creşteri naţional-bisericeşti de care se împărtăşesc.

Micii copilaşi ştiau din anii trecuţi, că bunele lor rudenii le vor face la sĕrbătorile Crăciunului unele daruri obicinuite la asemenea ocasiuni; dar' încă la sĕrbătórea „*Intrării în biserică*“ — ziua aniversară a iubitei lor mame, pe care prea de timpuriu au perdut'o — au decis, ca atât darurile ce le vor primí cât şì micile lor economíi sĕ se dee pentru zidirea bisericei catedrale, despre care tatăl lor atât de mult a trebuit sĕ le povestéscă în serile lungi ale ernei presente. Decisul lor l'au şì esecutat trimiţênd prin intermediarea tatălui lor următórea scrisóse la adresa oficiului protopopesc al Sibiiului: „La *Intrarea în biserică* de ziua aniversară a iubitei nóstre mame, contribuim şì noi, în amintirea ei, pentru biserica catedrală:

Sorin Barcianu . . .	cor. 10
Radu „ . . .	„ 10
Andreiu „ . . .	„ 5
Achil „ . . .	„ 5
Asemenea a solvit în acest scop şì dómna Constanţa P. Barcianu	„ 20
	Suma cor. 50

Din protopresbiterate.

— Bibliotecă preoţéscă în tractul Dejului. —

(Urmare.)

§ 9.

Biblioteca se înfiinţéză şi sporeşte:

a) din donaţiuni de cărţi, manuscripte, bani, reliquii şi alte obiecte, din partea corporaţiunilor şi singuraticilor;

b) din taxe de câte 2 coróne anual aruncate asupra preoţimei tractuale; apoi după putinţă

c) din taxe de câte 1 cor. anual aruncate asupra parochíilor, însĕ numai cu învoirea acestora, fără a fi constrînse, şi în fine

d) din taxe de câte 50 fil. anual aruncate asupra filiilor, earăşi cu învoirea acestora, fără a fi constrînse, şi

e) din colecte de ori-ce natură prin cari s'ar puté ajunge scopul.

§ 10.

Tóte taxele estraordinare, colectările, procurările de cărţi, manuscrise, reliquii, dulape, catalóge, protocóle şi alte obiecte şi recuisite necesare la înfiinţarea, sporirea, conservarea şi administrarea bibliotecei le decide, fixéză şi designéză conferenţa preoţéscă din cas în cas, fie la iniţiativa bibliotecariului-cassariu, fie la propunerea unei comisiuni esmise din sinul ei, fie la propunerea vre-unui membru, presentată ei în şedinţă.

III. Folosirea bibliotecei.

§ 11.

Biblioteca stă la dispositiunea preoţimei tractuale sub rĕspunderea şi supraveghiarea bibliotecariului în orele oficióse ale acestuia.

§ 12.

In localul bibliotecei se pot folosí tóte cărţile, manuscriptele, documentele şi alte obiecte ce se află în ea — pentru studiare ori luare de notiţe.

§ 13.

Afară de localul bibliotecei se pot împrumuta cărţi numai preoţimei tractuale şi numai pe lângă revers de primire, care se păstréză la bibliotecă şi nu se estradă respectivilor înapoi, de cât numai după reînapoiarea cărţii în starea în care o au primit.

§ 14.

Străinilor se pot împrumuta cărţi numai pe lângă revers de primire şi depunerea preţului respectivei cărţi drept cauţiune şi pe lângă solvirea unei taxe de folosire de 10 fileri pe sĕptĕmână.

La reînapoiarea cărţii, reversul şi cauţiunea se restitue, dacă aceea a fost reînapoiată în starea în care a fost estradată. Altcum cauţiunea nu póte fi reclamată.

Străinilor se póte şi denega folosirea bibliotecei, ori a unor obiecte din ea.

§ 15.

Nimeni nu póte împrumuta în acelaşi timp, de cât un singur op.

Dacă opul cerut constă din mai multe volume, acelea se dau la cerere — tóte, dacă nu a cerut şi altcineva vre-un volum singuratic din el.

§ 16.

Nimĕnui nu se pot împrumuta afară din localul bibliotecei cărţile mai rare, de o valóre mai mare şi de cari nu mai ocur în comerciul de cărţi, asemenea nici manuscripte, documente netipărite, reliquii şi alte obiecte antice rare.

Impregiurarea acésta se ţine în evidenţă în catalog în rubrica observărilor.

§ 17.

Cărţile nu se pot împrumuta pe timp mai îndelungat de 1 lună, după a cărei espirare — dacă în acel termin n'a cerut nimeni cartea respectivă — bibliotecariul îi póte acorda interesatului un nou astfeliu de termin, ori mai scurt.

§ 18.

Cel-ce la espirarea terminului fixat nu înapoiază cartea împrumutată, numai de cât se face atent din partea bibliotecariului, şi dacă nici în timp de 15 zile nu o înapoiéză, atunci pe timpul următoriu este datoriu a solví pe fie-care sĕptĕmână o taxă estra de folosinţă de câte 10 fil., şi dacă nici după 2 luni de la împrumutare nu reînapoiază cartea, atunci fiind făcut atent din nou din partea bibliotecariului, cerêndu-i totodată şì taxele estraordinare de folosinţă, acesta raportéză conferenţei preoţeşti spre ulterióră dispunere pentru reînapoiarea ori rebonificarea cărţii şi pentru încassarea taxelor estraordinare de folosinţă. (Va urma.)

Spre ortodoxism.

Ziarele din Austria comunică următoriul fapt:

Locuitorii catolici din comuna Ricmanje de lângă Triest, au trecut de curênd de la catolicism la biserica greco-unită, şi au hotărît sĕ urmeze cu sĕrbătorile după calendariul Iulian. De aceea, au fixat ziua de Bobotéză pe 19 Ianuariu stil nou, care corĕspunde cu 6 Ianuariu al nostru.

In ajunul Bobotezei, pentru a împedeca lucrul acesta, s'a dus la faţa locului o comisiune, compusă din prefect, dintr'un comisar şi din 70 de gendarmi. Prefectul cerù de la comună cheile de la biserică, dar' locuitorii n'au vrut sĕ le dee. Atunci prefectul ordonà sĕ încunjure biserica cu un cordon de gendarmi. Pe cele cinci uşi au fost aplicate peceţi oficiale şi lipite nişte avisuri, că cine se va atinge de peceţi va fi aspru pedepsit. Porţile de la biserică au fost ocupate de militari. Tótă lumea se aştepta la o rĕscólă. Era vorba sĕ mérgă batalionul 97 al regimentului de infanterie la faţa locului.

După o ultimă depeşă s'a hotărît, ca şeful comisiunei sĕ ţină blocată biserica, până la noue dispoziţiuni, deóre-ce pe basa §. 27 al legei din 7 Mai 1874, biserica aparţine episcopatului din Triest.

Populaţiunea se gândeşte acum sĕ se lase de credinţa greco-unită şi sĕ trécă la biserica greco-ortodoxă.

Este temere, că şì locuitorii din Loog se vor rescula şi vor trece la ortodoxism. De acea gendarmii s'au dus sĕ blocheze şì biserica din Loog.

Acéstă mişcare este fórte semnificativă pentru biserica apuséнă. Trebue sĕ fie motive serióse şi grave, cari au îndemnat populaţiunea din Ricmanje şi Loog, ca sĕ se declare în contra bisericei catolice. In cât priveşte gravitatea casului, se póte vedé din mĕsurile esceptionale ce le ia guvernul, ca sĕ înăbuşéscă mişcarea.

Revistă esternă

Sultanul se pregăteşte de rĕsboiu. In butul tuturor asigurărilor de pace şi de susţinere a statului quo în Balcani, date în lume cu ocasiunea visitei ministrului de esterne al Rusiei la Constantinopol, Belgrad, Sofia şi Viena, se pare totuşi, că viitoriul apropiat va aduce evenimente mari în peninsula balcanică. Cârpoceli cu „reforme“ în Macedonia, de zeci de ani tot promise şi încă totuşi neîntroduse, nu mai pot sĕ împedece cursul rĕfuelii definitive. Acésta transpiră din rapórtele făcute la Roma din partea consulilor italiani, cari toţi sunt de acord în părerea, că la primăvară va isbucní mare revoluţie în Macedonia. In acelaşi înţeles a raportat papei episcopul titular *Menini*, vicariu în Filipopol, care a fost chiămat la Roma anume în acest scop. Acésta transpiră şì din atitudinea mai nouă a sultanului. Anume „Bulgarische Handelszeitung“, care în ceea-ce priveşte treburile din Constantinopol de regulă e bine informat, în numĕrul mai recent raportéză, că sultanul a acceptat sfaturile partidului rĕsboinic al consilierilor sei şi concentréză oştiri puternice la Adrianopol şi la graniţa macedoneană. In cercurile din „Cornul de aur“ se menţine credinţa că în curênd Turcia se va resolva la un pas serios — închee numitul ziariu, ear' că acest pas ce va fi, — indică concentrarea de oştiri la graniţa Macedoniei.

*

Regenţă în Svedia şi Norvegia. Ceea-ce se vestia zilele trecute referitor la renunţarea regelui *Oscar* (e de 75 de ani), s'a împlinit deja. In şedinţa comună a consiliului de ministri al Svediei şi a celui al Norvegiei, ţinută Mercuri, moştenitoriul a luat regenţa ca substitut al tatălui seu.

Regele Oscar, de-şì nu e bolnav sĕ zacă, simte totuşi că puterile-i slăbesc în mare mĕsură şi avênd presimţire că nu mult va mai trăí, voeşte sĕ trăéscă în linişte restul vieţii. Cum se vesteşte din isvor autentic, bĕtrânul rege va da în curênd un manifest către popórele-fraţi (sveḑii şi norvegienii), în care 'i va sfătuí sĕ trăéscă totdéuna în bună înţelegere, fiind-că numai astfel „Uniunea“ (cele două ţeri dualiste) va puté sĕ înfrunte primejdiile ce eventual o vor ameninţat-o.

Acest manifest, conform dorinţei regelui, va fi totodată cuvêntul de adio către popórele sale.

*

Francia spre ateism! Lupta dintrĕ guvern (resp. republicani) şi clericali, începută pe chestia esecutării unei legi ce, întrĕ altele, reclamă statului supraveghierea instrucţiei în şcólele susţinute de ordurile călugăreşti, — cum arată cele petrecute zilele acestea în camera francesă — e pe cale a degenera, din luptă de apĕrare contra clericalismului, în prigonire a religiunei. Un estrem acesta, pe care chiar şi cei mai intransigenţi „liberali“ trebue sĕ 'l condamne şi sĕ lupte contra lui cu tótă forţa, dacă e sĕ nu se repete în generósa Francie orgiile religiunei minţii de pe timpul marei revoluţiuni.

Zilele trecute era la ordine în camera francesă desbaterea budgetului cultelor. Partidul socialist-radical a voit *sĕ casseze întreg budgetul cultelor*; unul dintrĕ oratorii acestui partid, deputatul *Breton* a zis, că poporul nu are nici o trebuinţă de religiune, ear' *Buisson*, şeful afacerilor de instrucţie publică a zis că în republică unicul propagator al moralităţii póte fi numai învĕţătoriul, deci preoţii şi biserica sunt de prisos. Faţă cu aceste aberaţiuni a luat posiţie vrednică de laudă însu-şi ministrul-president *Combes* — altcum „radical“ şì el, şi energic faţă cu clericalismul şi ordurile călugăreşti renitente întru respectarea legei amintite mai sus. Din discursul seu fixămací următórele:

„Nu cred, că majoritatea naţiunii francese s'ar mulţămí cu acele simple idei de moralitate, pe cari le propagă şcóla. *Ideile credinţei, pe cari singure numai bisericile ni-le dau, da, sunt necesare.*“

Insu-şi partidul seu, radicalii, ferbeau de mănie contra acestei înţelepte constatări şi au luat posiţie contra însu-şi şefului lor, aşa că budgetul a putut fi votat numai cu ajutoriul voturilor date de grupurile opoziţionale.

NOUTĂŢI

30 Ianuariu. Azi sunt 14 ani de la infiorătórea tragedie întêmplată în Majerling, prin care monarchia austro-ungară şi-a perdut pe moştenitoriul corónei, ear' M. Sa bunul nostru împĕrat şi rege pe unicul fiu. Doliu profund a îmbrăcat atunci întrégă monarchia împreună cu neconsolata mamă, acum trecută şi ea la cele eterne, şi cu mult cercatul tată Francisc Iosif I. Cu pietate înregistăm aci acest trist aniversal, dorind rĕposatului odihnă şi fericirea de veci, ear' părintelui jelitoriu, M. Sale regelui nostru mângâere.

*

Patruzeci ani în serviciul postei. Eri (29 Ianuariu st. n.) şi-a serbat jubileul de 40 ani petrecuţi în serviciul postei dl *Dionisiu Cimponeriu*, directorul oficiului de postă şi telegraf din *Serajevo* (Bosnia), care post îl ocupă de la anul 1894. Inainte de a fi trecut la conducerea afacerilor de postă şi telegraf ale provinciilor ocupate, dl Cimponeriu fusese consilieriu la direcţiunea de postă şi telegraf din Budapesta. Atât în Budapesta, cât şi în noul post din Serajevo, jubilantul şi-a câştigat frumóse merite întru desvoltarea şi perfecţionarea serviciului postal, deosebi însĕ în postul seu de acum, ceea ce i-a recunoscut chiar şi *M. Sa regele*, decorându-l, din prilejul acestui jubileu, cu ordul *coróna de fier cl. III.*

*

† G. T. Grigorescu. Luni diminéţa a murit la Ploeşti, în etate de 70 ani bĕtrânul democrat *C. T. Grigorescu*, fost primariu al oraşului Ploeşti şi de 30 ani fără întrerupere membru al parlamentului român. A făcut parte şi din divanul ad-hoc. I-s'a promis de multe-ori sĕ fie decorat pentru meritele câştigate pe terenul vieţii publice, dar' el a refusat ofertul totdeuna, susţinênd că democraţia sa nu admite distingere cu decoraţiuni. Inmormêntarea i-s'a făcut Mercuri, pe spesele oraşului, fiind-că Grigorescu a murit cu desĕvêrşire sĕrac, lăsând în miserie soţia şi doi copii.

*

Cu o „princesă“ mai puţin. „Budapesti Közlöny“ vesteşte în partea neoficială, că M. Sa regele a detras archiducesei *Luiza*, soţia moştenitoriului de tron al Saxoniei, fugită cu instructorul Giron, tóte titlurile, rangurile şi emblemele ce-i competeau ca membră o familiei domnitóre. Cu alte cuvinte: a escomunicat'o din şirul membrilor familiei.

*

Copiii împĕratului Vilhelm — în visită la papa. „Osservatore Cattolico“ raportéză în mod oficial, că moştenitoriul Germaniei şi fratele seu în luna April vor face visită în Vatican, fiind primiţi de papa cu tóte onorurile ce compet domnitorilor.

*

Post de veterinar în Sebeş. Magistratul oraşului *Sas Sebeş* a publicat concurs la postul de veterinar orăşenesc, dotat cu 900 coróne salariu şi circa 500 coróne din taxele pentru visitarea vitelor menite spre tăiere. Termin de concurs 15 Martie st. n.

*

Faptele vorbesc. Un bărbat de frunte în viéţa nóstră publică ne scrie următórele: „Ca sĕ vedeţi cum se potrivesc scrisele „*Unirii*“ cu faptele Blăjenilor, vĕ comunic următoriul cas concret: Nişte locuitori din comuna Şeuşa au împrocesuat pe parochul lor unit Haţegan la consistoriul gr.-cat. din Blaj, care a ordonat cercetare, ascultând mai mulţi martori, între ei şi vre-o câţiva români greco-orientali. In sentenţa consistoriului parochul e absolvat de sub acusă, pe motivul, că *fasiunea martorilor gr.-orientali nu se póte socotí de probă înaintea forului unit.* La anul Domnului 1902 s'a întêmplat o astfel de motivare de sentenţă! Intreb d-ci, e în drept „*Unirea*“ sĕ se plângă de spiritul lui Fotie şi de închipuitul dispreţ faţă de uniţi, când uniţii în acte publice lasă urme de ofensarea şi despreţuirea Românilor ortodoxi?“

Dacă e aşa, la noi ar fi rêndul sĕ întrebăm, cine face turburare între fraţi? . . . Dar' aşteptăm lămuriri de la „*Unirea*“.

*

Steag comun. O gazetă magiară a adus ştirea, că cercurile competente au aflat deja modalitatea de a resolva chestia steagului pentru armată, şi anume, astfel, ca ruda sĕ pórte colorile casei domnitóre, negru-galbin, ear' steagul sĕ pórte pe o parte emblema Austriei şi a provinciilor ereditare, în mijloc cu vulturul cu douĕ capete şi pe la margini colorile negru-galbin, pe cealaltă parte emblema Ungariei ţinută de doi îngeri sub chipul Sfintei Marii, şi pe la margini colorile naţionale ungare, roşu-alb-verde. Ziariul vienez „*Die Zeit*“ confirmă ştirea, însĕ cu adausul, că steagul astfel combinat va fi întrodus numai în mod *facultativ* în armată, la regimentele cari vor avé trebuinţă de steag nou.

*

† D. R. Cordescu. Cu părere de rĕu înregistrăm mórtea bunului român *Daniel R. Cordescu*, fost profesor în România şi în timpul din urmă director al institutului de bani „*Cordiana*“ din Fofeldea, unde se retrasese pentru a 'şi petrece restul vieţii. A decedat Luni la orele 10 din zi, ear' înmormêntarea i-s'a făcut Mercuri, cu solemnitate cuvenită. Il deplânge soţia Silvia n. Mărculeţ şi copiii Cincilia, Daniel, Viorel, Aurelia, Mihail, Lucreţia, Ciceron şi Dominica. Atât familia, cât şi consiliul de administrare al institutului de credit şi economii „*Cordiana*“ au dat anunţuri funebre din incidentul acestui trist eveniment. Decedatul avea 60 de ani. Odihnéscă în pace.

*

Un nou ser contra tuberculosei. Profesorul *Tizzoni*, membru al Academiei de ştiinţe din Roma, a făcut Luni comunicări asupra serului antituberculotic, inventat de el, prin care inventatorul crede că va succede reducerea la minim a numĕrului bolnavilor. — In acelaşi timp se raportéză din Paris că lui Dr. *Marmorec*, bacteriologul institutului pasteurian din Paris, i a succes sĕ inventeze un ser (limfă) cu care tuberculosa póte fi vindecată. Dr. Marmorek a tratat deja pe mai mulţi bolnavi cu serul inventat de el, dintrĕ cari unii s'au vindecat de tot. Asupra invenţiei lui Marmorek profesorul *Schrötter* de la facultatea de medicină a universităţii din Viena s'a esprimat în modul următoriu: Posibil, că lui Marmorec sĕ-'i fi succes inventarea adevĕratului ser antituberculotic. In lumea ştientifică numele lui Marmorek trebue luat în serios . . . . De altcum resolvirea problemei serului antituberculotic e deja numai cestiune de timp nu tocmai îndepărtat.

In legătură cu acestea înregistrăm şi ştirea dată din *Chicago*, conform căreia milionarul *Rockefeller* intenţionéză sĕ facă o fundaţiune de *şepte milióne dolari* (un dolar = 26 coróne 48 fileri) pentru remunerarea aceluia care va inventa leacul sigur contra tuberculosei.

*

Hymen. *Raveca P. Vulc* şi *Ioan Stoicuţa* din Pianul-de-sus, fidanţaţi.

*

A murit Hans Kraus. Corespondentul de la Bucureşti al ziarelor „N. F. Prese“, „Pester Lloyd“, „Voss. Zeitung“, „Frankf. Zeitung“ şi „Kölnische Zeitung“, cunoscutul *Hans Kraus*, a murit Luni, în mod subit în Bucureşti, în comptoarul bancarilor Marmarosch-Blank, unde mersese după informaţiuni. Era originar din Stiria.

*

Cărţaşi până la mórte. Duminecă după amiazi trei „domni“ au mers la restaurantul lui Nicodim Teodorovici din Soborşin şi s'au pus la joc de cărţi. In cursul jocului s'au certat de vr'o câteva ori şi preste tot jucau fórte agitaţi. Pe la 10 ore séra încă tot jucau. Obosiţi şi iritaţi apoi de joc şi de beutura consumată, doi dintrĕ ei au căḑut de pe scaune, ucişi de apoplexie de inimă. Medicii chiămaţi în ajutoriu n'au mai avut altceva de făcut, de cât sĕ constate mórtea.

*

Biserica „Noua Sfânta Sofia“. In 1883 episcopul de Ottava (Canada) făcênd călĕtorie prin Europa a cercetat şi Constantinopolul, unde l'a impresionat fórte mult frumseţa bisericei „Sfânta Sofia“. Re'ntors a casă a început propagandă pentru zidirea unei biserici în New-York întru tóte după modelul „Sfintei Sofii“ din Constantinopol, dar' de o mărime cum sĕ nu fie alta în tótă lumea. Cum americanii sunt ómeni ai faptelor, cari dacă-şi propun ceva, şi împlinesc, propaganda episcopului a ajuns deja la resultatul dorit: sunt deja adunaţi banii de lipsă pentru zidirea bisericei şi sunt făcute deja şi planurile, mai lipsind numai începerea zidirei. Despre grandiositatea acestei biserici minune ne dau o óre-care ideiă următórele date: Va avea spaţiu pentru *75.000* de ómeni, (bis. Sf. Petru din Roma are spaţiu numai pentru 50.000) împărţit în patru năi principale în jurul cărora vor fi — în semicerc — unsprezece altare; stâlpii din jurul altarelor vor fi îmbrăcaţi în aur; în loc de turnuri va avé — ca cea din Constantinopol — numai cupole, întrĕ cari cea principală va fi cu 50 metri mai înaltă de cât cupola bisericei Sf. Petru din Roma şi preste tot întrégă zidirea are sĕ fie cea mai înaltă zidire din totă lumea; pe cupole vor fi aşezate orológe mari, cari vor arăta şi suna ceasurile tóte deodată, fiind luminate nóptea cu lumină electrică, spre a fi vĕḑute din depărtare; părţile singuratice ale bisericii vor fi făcute după modeluri de zidiri egiptene, italiene, greceşti şi asiane din evul vechiu şi din cel mediu, ear' întrégă greutatea bolturii va rĕzima pe patru stâlpi principali.

Până acum cea mai mare biserică era biserica Sf. Petru din Roma, după care urma biserica Sf. Paul din Londra. Când va fi însĕ gata „Noua Sfânta Sofia“, acestea cad în al doilea plan, respective al treilea.

*

Cât costă Italiei „eroii“? Se pare că pe nici un stat nu'l costă aşa de mult „eroii“ naţionali ca pe Italia, care sub titlul de rente şi pensiuni a solvit de la 1865 până acum aprópe patru milióne de lire foştilor luptători pentru unitatea Italiei. Intrĕ acestia cei mai consideraţi sunt cei „1000 de eroi de la Marsala“, cari sub comanda lui Garibaldi au debarcat la Marsala în 11 Maiu 1860. La 1865 dintrĕ acesti 1000 mai erau în viéţă 706, în 1900 mai rĕmaseseră dintrĕ ei 397. Acestia au primit până acum din vistieria statului 482.600 lire, ear' vĕduvele şi orfanii celor rĕposaţi 175.800 lire. Pe lângă acestia Italia mai plăteşte diferiţilor „eroi“ încă vr'o trei milióne de lire. — Sunt cam scumpi eroii în Italia!

*

Fie-care cu obiceiul sĕu. Un anume Filip Sauer, zidariu în Bamberg, în ziua crăciunului apusean a bătut pe o biată fată, fiind-că nu a voit sĕ mai danseze cu el. Bestialul „cavaler“ i-a dat preste cap vr'o opt lovituri de ciomag, aşa că nenorocita a zăcut mult din causa bătăii. Dat la lege, voinicosul a fost osândit la 4 luni şi 15 zile arest. Sauer a recurat sentinţa, pe motiv că la ei „aşa e obiceiul, ca fetelor sĕ le deie câteva preste cap, dacă nu voesc sĕ danseze cu vr'un flăcău“. Curtea de apel însĕ a respins recursul zicênd în motivare, că „la ea însĕ e aşa obiceiul, ca pentru fapte aşa de bestiale sĕ aplice făptuitoriului pedépsă exemplară“, şi a osândit pe Sauer încă şi la suportarea speselor instanţei a doua.

*

Cam greu de creḑut. Se raportéză că în dieta din Washington (a Statelor-unite americane) deputatul din Texas a ridicat plânsóre contra consulilor mexicani, cari se îndeletnicesc cu fapte cât se póte de incompatibile cu posiţia lor. Astfel, după cum — afirmative, — s'a plâns deputatul respectiv, într'un mare oraş al statului Mexico consulul a zălogit pe doi şilingi stindardul consular, ca sĕ aibă cu ce-şi cumpĕra wisky (rachiu;) un alt consul a trebuit sĕ fugă din oraş, căci altcum s'ar fi încurcat în grave încurcături de natură penală; contra unui alt consul s'a făcut arĕtare la judecătorie, că ar fi furat cărbuni de la o societate de căi ferate, ear' un altul a murit nu de mult într'un spital public, în delirium tremens.

Cam grave constatări pentru domnii *consuli!*

*

Petrecere în Turda. Comitetul parochial gr. or. din Turda învită la petrecerea împreunată cu concert ce se va aranja Duminecă în 8 Februariu st. n. a. c. cu concursul unor meseriaşi rom. din Turda şi al corului plugarilor din Agârbiciu, în sala Hotelul Central. Inceputul precis la 7 ore séra. Venitul curat e destinat pentru edificarea unui turn nou al bisericei gr. or. din Turda. Ofertele marinimóse sunt a se adresa dlui măsariu *Iosif Urcan.* Suprasolvirile se vor primí cu mulţămită şi se vor cuita publice.

AMVONUL.

Cuvêntare despre botez.

La ziua sfântului Ioan Botezătoriul de

George Joandrea.

(Urmare).

Iubiţilor creştini!

Vĕḑut'a prorocul Zaharia din legea vechie un sfeşnic de aur, pe carele erau 7 făclii. Sfeşnicul acesta însemna sfânta biserică creştină, ear' cele 7 făclii însemnau cele 7 taine ale bisericei creştine.

Prin pĕcatul strămoşului Adam, cu care pĕcat noi toţi ne naştem, s'a rupt legătura dintrĕ Dzeu şi om, s'a închis raiul, adecă câştigarea fericirei vecinice, ear' omul singuratic pradă a căḑut periciunei vremurilor, sbuciumându-se în învălmăşala întunerecului şi al neştiinţei.

Dar' Domnul nostru Iisus Christos din îndelunga sa răbdare, milă şi bunătate 7 t. botezându-se în Iordan de la Ioan, a aşeḑat şi a preasfinţit botezul, ca pe cea dintâi taină a legei celei noue, pentru mântuirea neamului omenesc şi pentru fericirea vremelnică şi vecinică a lui.

De aceea se numeşte botezul *cheia* împĕrăţiei cereşti, pentru-că precum prin pĕcatul lui Adam s'a încuiat raiul fericirei vecinice pentru omenime, aşa prin taina sfântului botez, noi toţi, cari ne-am botezat întru Christos, părtaşi ne-am făcut de fericirea vieţii de veci. Botezul se mai numeşte şi *lumină*, care luminéză sufletul şi inima, şi 'l scóte din întunerecul muncilor de veci. Se mai numeşte şi *vestmênt fără de mórte*, pentru-că prin el se acopĕr şi se iartă pĕcatele omului, şi în urmă se mai numeşte şi *baia naşterii a doua*, căci prin naşterea dintâi vine omul în lume, ear' prin naşterea a doua, cea duhovnicéscă, nou născutul se desbracă de omul cel vechiu, adecă de Adam cel căḑut în pĕcat şi osândă, şi se îmbracă cu omul cel nou, în Christos cel sfânt şi fără de pĕcate.

*

Şi acum voiu trece, iubiţilor creştini, la a treia parte a cuvêntării mele şi vĕ voiu vorbí despre *îndatoririle*, ce stau în legătură cu primirea acestei taine sfinte.

Aţi auḑit şi eri şi azi rĕsunând în acest măreţ lăcaş dumnezeesc frumósa cântare: „*Câţi întru Christos v'aţi botezat, în Christos v'aţi şi îmbrăcat. Aliluia!*“

Da, iubiţilor, noi, cari întru fărădelegi ne-am zămislit şi în păcate ne-au născut maicele nóstre, botezându-ne întru Christos, din fii măniei şi ai lumei, ne-am făcut fii darului lui Dzeu şi ne-am şi îmbrăcat întru Christos însemnându-ni-se sufletele nóstre în cartea vieţii vecinice.

Domnul nostru Iisus Christos, păstoriul cel bun, care şi-a pus sufletul pentru turma sa cuvêntătóre, ne-a *chiămat* la sine, zicênd: „Veniţi la mine cei osteniţi şi însărcinaţi şi eu vĕ voiu odihní pe voi. Luaţi jugul meu şi învĕţaţi de la mine *că eu sunt blând şi smerit cu inima, şi veţi afla odihna sufletetelor vóstre. Că jugul meu este bun şi sarcina mea uşóră!*“ (Mat.)

Şi chiămându-ne la Sine, ne-a îmbrăcat şi ne-a împodobit cu *îmbrăcămintea* cea ţĕsută de Dzeu a învĕţăturilor creştineşti, ne-a făcut *ostaşi* duhovniceşti ai Ierusalimului ceresc şi *maslini* bineroditori în grădina cea nevestezită şi pururea înfloritóre a fericirei vecinice.

Primind noi însĕ sfântul botez, făcut'am şi făgăduit'am cu tótă sfinţenia, că vom asculta *cuvêntul* lui Dumnezeu, că vom primí învĕţăturile lui cele adevĕrate şi mântuitóre, că vom *asculta de fiul* sĕu cel iubit, întru care bine a voit, şi că vom nutrí în pepturile nóstre *credinţa*, *dragostea* şi *nădejdea* creştinéscă, acestea trei îndatoriri, ce legate sunt de taina sfântului botez.

Sĕ ne întrebăm acum, iubiţilor creştini, că ţinem noi legămêntul sfânt şi făgăduiala făcută de noi atunci, când ne-am îmbrăcat întru Christos. O, nu! De o miie de ori nu. *Lumea cea* de acum în cea mai mare parte e grósnic molipsită de duhul rĕutăţilor şi al stricăciunei. *Duhul vremii* de acum a înveninat trupurile şi sufletele nóstre şi a adus osândă asupra capetelor nóstre. Durerea mea e asemenea durerii prorocului *Isaia*, carele zice, că: „*S'au îngroşat inimile ómenilor şi cu urechile greu au auḑit, şi s'au împăinginat ochii lor, ca nu cumva sĕ vadă cu ochii şi sĕ audă cu urechile şi cu inima sĕ înţelégă*“.

Unde óre aflăm noi *credinţa*, *dragostea* şi *nădejdea* creştinéscă, aceste trei *mărgăritare* sfinte, aşeḑate pe strălucitoriul nostru îmbrăcămênt întru Christos? — La mulţi din lume aflăm mărgăritarele acestea ciungărite, dărăburite, ba — durere — înlocuite cu alte pietri próste şi fără nici un preţ. Mulţi lăsat'au cele mai grele ale legii, omorîndu-şi prin acésta sufletele şi trupurile lor.

Credinţa, care mântueşte pe om şi prin care ne facem bine plăcuţi lui Dumnezeu, începe a se clătina. *Dragostea* creştinéscă, fără de care credinţa mórtă este, rar o aflăm sălăşluită în sufletele ómenilor. *Nădejdea* şi încrederea în Dumnezeu scade pe zi ce merge.

Ne lipseşte *credinţa!*

Au nu vedem cu durere, cum unii creştini rĕtăciţi, în órba lor neştiinţă se lasă a fi înşelaţi de unii amăgitori făţarnici, şi din rêvnă după *bani* 'şi *părăsesc* strămoşésca lege a bisericei drept măritóre a rĕsăritului? *Banii* câştigaţi prin vinderea sufletelor lor îi putem asemăna cu arginţii lui *Iuda* cel fără de lege. Blăstămatu-s'a Iuda vênḑênd pe Domnul, blăstĕmaţi vor fi de urmaşii lor toţi aceia, cari şi-au părăsit legea cea singur mântuitóre a rĕsăritului.

(Va urma.)

Posta redacţiunei.

„*Succesul în educaţiune*“. Pe lângă tótă bunăvoinţa, nu putem sĕ-ţi publicăm lucrarea acésta, fiind-că nu conţine nimica nou, ci tot numai idei cari au fost tratate de nenumĕrate ori, la noi şi la alţii.

Nr. 2/902 [13] 2—2

Arlejtési hirdetmény.

A nagyszebeni m. kir. állami elmegyógyintézetben az 1903. évre, esetleg az 1903—1905. évekre, tehát egy vagy három évre szükséges **sertéshus, zsir és hentesáruk** biztositása czéljából **1903. február hó 7-én délelőtt 11 órakor,** az elmegyógyintézet gondnoki irodájában, a hol a részletes árlejtési feltételek is megtudhatók, zárt irásbeli tárgyalás fog tartatni.

Az egy évi szükséglet körülbelül a következő: sertéshus 4500 kg., zsir 3500 kg., fehér és füstölt szalonna 1000 kg.

Felhivatnak mindazok a kik ezen szállitást elvállalni óhajtják, hogy egy koronás bélyeggel és 400 kor. bánatpénzzel készpénzben, vagy elfogadhatónak minősitett értékpapirokban, ellátott, magyar nyelven irott és sajátkezüleg aláírt, lepecsételt ajánlataikat, a melyekben a szállitandó és az intézet gondnoki irodájában részletesen megtudható szükségleti czikkek árai egy és három évi szállitásra külön-külön ajánlhozva betükkel és számokkal kiírandók, a fent kitett időben és helyen nyujtsák be.

Megjegyeztetik, hogy az ajánlat senki által vissza nem vonható, és nem magyar nyelven írott vagy nem az árlejtési feltételek szerint szerkesztett ajánlatok azonnal visszautasittatnak.

Megjegyeztetik ezen kivül, hogy az ezen hirdetésben kitett szükséglet mennyiségek csak megközelitőleg határoztattak meg és hogy a szerzödőtt szállitó tartozik a kitett mennyiségeknél többek vagy kevesebbet és az elfogadot ajánlatában kitett árakon szállitani.

Végül megjegyeztetik, hogy az intézet fenntartja magának azon jogot, hogy az egy évre avagy három évre szoló ajánlatokat fogadja el, valamint — hogy a szállitást azon vállalkozóra bizza, a kit bár mi okból megbizhatobbnak tart.

Nagyszeben, 1903. január hó 23-án.

A m. kir. állami elmegyógyintézet igazgatója.

Anunț.

„Cassa de păstrare în Mercurea“ societate pe acții, acórdă **imprumuturi hipotecare** de la suma de cor. 5,000 în sus **cu 7%** interese, *fără a reflecta la provisiune, la spese de manipulare și de scris.*

Mercurea, la 1 Ianuariu 1903.

[14] 1—12 **Direcțiunea.**

Cantor.

Subscrisul caut un post de cantor la o biserică greco-orientală. Am etatea de 39 ani. **Dumitru Zaharie,** măsariu în Sadu (comit. Sibiiu). [12] 1—1

Cartea consilierului de medicină Dr. Müller, apărută deja în a 40-a ediție, care tractéză despre

Conturbările în sistemul nervos și secsual

precum și despre vindecarea radicală a lor, se póte procura prin tóte librăriile.

Pentru 1 cor. 20 fileri în mărci postale o trimite franco **Curt Röber,** Braunschweig. [3] 3—38

Stabiliment nou!!

"Entreprise des pompes funèbres"

(Institut de înmormêntare)

— Proprietariu: **Fritz W. Elges** —

Sibiiu, str. Cisnădiei 18

funcționéză din **26 Decembre stil nou anul curent.**

Inmormêntări pompóse și simple.

Prețuri moderate.

[5] 4—17

A eșit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei și a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele și altele.**

Prețul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.,** legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani.** Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căilor ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1902.

Budapesta — Predeal

Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.—	10. -		2.10	pl.	Viena	sos.	1·50	7.20	6.20	1.50
9.—	6.50	5.45	9.15		Budapesta (gara centrală).		7.10	1.50	6.40	7.50
11.56	9.07	9.27	11.19		Szolnok		3.37	11.36	3.46	5.32
2.14	10.43	11.53	12.55		P. Ladány		12.54	9.59	1.12	3.56
3.49	11.56	1·48	2.11	sos.	Oradea-mare	pl.	11.04	8.43	11.36	2.38
4.10	12.11	2.06	2·18	pl.		sos.	10.44	7.51	11.15	2.32
4.50	12.52	3·04	2.51		Mező Telegd		10.07	7.13	10.43	2.03
5.33	1.40	3.50	3.26		Rév		9.32	6.33	10.13	1.37
5.56	2.06	4.14			Bratca		9.11	6·11	9.55	
6.42	2.50	5.02	4.16		Ciucia		8.37	5.35	9.24	12.55
7.23	3.30	5.49	4 52		Huiedin		7.58	4.52	8.48	12.23
8.23	4.27	6.56	5.42		Nadășul-ung.		6.42	3.40	7.35	
8.37	4.42	7.12	5.55	sos.	Cluș	pl.	6.17	3.18	7.13	11.10
8.54	4.52	8.30	6.11	pl.		sos.	5.41	2.56	6.45	10.50
9.11	5.13	8.59	6.27		Apahida		5.22	2.37	6.27	10.34
10.21	6.24	10.41	7.26		Ghiriș		3.54	1.27	5.12	9.30
10.47	6.52	11 16	7.50		Cucerdea	pl.	3.11	12.56	4.43	9.00
10.56	6.57	11.31	7.52			sos.	3.02	12.46	4.33	8.55
11.03	7.04	11.40			Uióra		2.56	12.40	4.27	
11.12	7.11	11.50			Vințul-de-sus		2.49	12.33	4.20	
11.34	7.33	12.20	8.16		Aiud		2.27	12.12	3.59	8.29
11.52	7.58	12.46	8 32	sos.	Teiuș	pl.	2.05	11.13	3.38	8.12
12.24		1.48	8.37	pl.		sos.	1.47		3.02	8.00
12.58		2.20			Crăciunel		1.11		2.36	
1.07		2.30	9.04		Blaș (ungh. Têrnavei)		12.58		2.21	7.35
1.14		2.38			Blaș		12.47		2.16	
1.45		3.11	9.31		Micăsasă		12.06		1.44	7.08
2·01		3.27	9.43	sos.	Copșa-mică	pl.	11.45		1.25	6.56
2.15		3.32	9.47	pl.		sos.	11.09		1.06	6.50
2.33		3.52	10.01		Mediaș		10.53		12.51	6.37
3.04		4.22	10.25		Elisabetopole		10.24		12.23	6.16
3.40		4.57	10.53	sos.	Sighișóra	pl.	9.48		11.49	5.49
3·47		5.04	11.—	pl.		sos.	9.02		11.42	5.42
4.03		5.33	11.14		Hașfalĕu		8.43		11.27	5.29
5·28		7.03	12.26		Homorod		7.30		10.15	4.23
6.03		7.43	12.58		Ágostonfalva		6.49		9.30	3.50
6.34		8.13	1.16		Apața		6.27		9.17	3.35
7.10		8.48	1.35		Feldioara		5.56		8.40	3.15
7·50		9.27	2.09	sos.	Brașov	pl.	5.20		8.13	2.45
11.40		3.55	2.19	pl.		sos.	9.23		5.00	2.18
12.38		4.40	3.01		Timiș		8.45		4.24	1.42
1.11		5.10	3.31		Predeal		8.20		3.32	1.12
8.05		11.55	9.10	sos.	Bucuresci	pl.	3.05		7.35	9.15

Budapesta — Arad — Teiuș

Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.00	10.00	12.30	8.50	pl.	Viena	sos.	3.25	7.20	6.20	6.20
8.10	6·50	10.00	2.—		Budapesta (gara centrală).		6.10	1.50	7.20	9.35
11.09	8.35	1.30	4.22		Szolnok		2.49	11.44	4.13	7.32
3.32	11.51	6 05	7.11	sos.	Arad	pl.	9.35	8.18	11.20	4.21
4.07	12.11	6.35		pl.		sos.	8.57		10.50	4.06
4.22	—	6.46			Glogovaț		8.45		10.38	—
4.47	-	7.06			Gyorok		8.24		10.14	—
5.03	—	7.16			Pauliș'.		8.12		10.00	—
5.30	12.49	7.34			Maria-Radna		7.57		9.45	3.27
5.54	—	7.55			Conop		7.22		9.15	—
6.11	1.16	8.11			Bêrzava		7.05		8.57	2.57
6.58	1.46	8.51			Soborșin		6.25		8.15	2.31
7.27	2.05	9.19			Zam		5.50		7.41	2.05
7.53	—	9.43			Gurasada		5.23		7.16	—
8.08	2.28	9.59			Ilia		5.13		7.06	1.39
8.26	—	10.17			Branicica		4.49		6.43	—
8.52	2.54	10 42			Deva		4.27		6.20	1.12
9·24	3.13	11.20			Simeria (Piski)		4.12		6.05	1.00
9.52	3.32	11.53			Orĕștia		3.33		5.19	12.33
10.16	—	12.19			Șibot		3.13		4.55	12.19
10.40	4.15	12·44			Vințul de jos		2.53		4.34	12.03
11.01	4.28	1.02			Alba-Iulia		2.33		4.17	11.42
11.30	4.50	1.28		sos.	Teiuș	pl.	2.00		3.43	11.21

Vințul-de-jos — Sibiiu.

	Tren micst		tr. d. p.				tr. d. p.	Tren micst		
—	2.00	7.30	4.10	plécă	Vințul-de-jos	sos.	11.30	7.48	10.15	—
—	2.24	7.57	4.31		Sebeșul-săsesc		11.14	7.28	9.55	—
—	2.47	8.20	4.49		Câlnic		10.56	6.48	9.15	—
—	3.11	8.44	5.08		Cunța		10.46	6.34	9.02	—
—	3.21	8.54	5.17		Mercurea-Sărătură		10.31	6.15	8.43	—
—	3.40	9.12	5.31		Mercurea		10.19	6.00	8.28	—
—	3.54	9.26	5.42		Apoldul-mic		10.09	5.18	8.14	—
—	4.30	10.05	6.11		Apoldul-mare		9.52	4.55	7.52	—
—	4.58	10.33	6.33		Galeș		9.33	4.25	7.24	—
—	5.27	11.07	6.56		Sĕliște		9.17	4.05	7.05	—
—	5.40	11.20	7.06		Săcel		8.58	3.40	6.41	—
—	5.50	11.30	7.15		Cacova		8.48	3.28	6.29	—
—	6.01	11.45	7.24		Orlat		8.38	3.16	6.17	—
—	6.18	12.03	7.35		Cristian		8.18	2.48	5.50	—
—	6.44	12.29	7.56		Turnișor		7.54	2.17	5.17	—
—	6.55	12.40	8.05	sos.	Sibiiu	plécă	7.44	2.05	5.05	—

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

tren de persóne			tren mixt.				tren de pers.	tren mixt	tren de pers.	
2.21	4.43	11.14	7.10	pl.	Copșa mică	sos.	6.10	9.32	3.09	12.35
3.50	6.36	12.42	8.50		Ocna (Scalde)		4.52	8.05	1.34	11.11
4.12	7.04	1.04	9.15	sos.		pl.	4.25	7.41	1.05	10.30
tr. mxt.	Comunie Numai Marța și Vinerea.	tr. mxt.	—		Sibiiu		—		Cic. Marța și Vinerea	tr. mxt
4.33		2.--	—	pl.		sos.	—	7.33		8.57
5.23		2.54	—		Tălmaciu mare		—	6.45		8.04
6.15		3.59	—		Avrig		—	6.01		7.15
8.34		6.35	—	sos.	Făgăraș	pl.	—	3.32		4.25

Arad — Timișóra

	tren de pers.		tren mixt.				tren mixt.	tren de pers.		
—	6.15	11.56	5.00	pl.	Arad	sos.	10.43	3.44	10.59	—
—	7.00	12.42	6.14		Vinga		9.47	3.01	10.17	—
—	7.21	1.05	6.52		Merczifalva		9.09	2.33	9.50	—
—	7.49	1.35	7.39	sos.	Timișóra	pl.	8.25	2.00	9.17	—

Notă. Numerele încadrate în linii negre însémnă orele de nópte.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 7 Sibiiu, Marţi 21 Ianuariu (3 Februariu) 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **străinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Pentru limbă.

Sibiiu, 2 Februariu n.

Luptă frumósă şi energică a fost purtată pe chestia naţională Luni şi Marţi, sĕptĕmâna trecută, în congregaţia din Arad, din partea membrilor români ai representanţei municipale din comitatul Aradului, cari s'au presentat în numĕr aprópe complet la congregaţie, drept dovadă că se interesézá în mĕsură mare de afacerile publice, cari ating interesele poporaţiunii române din acel comitat.

Lupta s'a început cu mai multe interpelaţiuni adresate din partea Românilor vicecomitelui comitatens, ca primului funcţionariu *ales* al comitatului, dintrĕ cari cea mai de interes a fost a domnului *Mihaiu Veliciu,* advocat în Chişineu, care a întrebat pe vicecomitele, cum se face că protocólele congregaţiei comitatense nu se pórtă şi autentică şi în limba română, conform decisului luat cu unanimitate în şedinţa din 11 Ianuariu 1869 a congregaţiunii din Arad, şi dacă are de gând sĕ dispună domnul vicecomite, ca în viitoriu tóte protocólele sĕ fie purtate şi autenticate şi în limba română?

Rĕspunsul pe care i-l'a dat vicecomitele a fost scurt şi laconic. Aşa a aflat lucrurile, aşa le va menţiné, fiind-că disposiţia legii, referitóre la purtarea protocólelor, e *neesecutabilă,* întocmai ca şi alte părţi ale legii de naţionalităţi.

Interpelantul, de sine înţeles, n'a fost mulţămit cu rĕspunsul, şi reservându-şi dreptul sĕ vină la timpul seu cu propunere meritorie în causă, îi spune vicecomitelui, că legea e esecutabilă dacă ar fi *voinţă* sĕ fie esecutată; şi cei de la putere din comitatul Aradului n'ar avé de cât sĕ creeze un post nou de notariu, alegênd în post un bărbat care ştie scrie şi vorbí bine româneşte, — şi iată că cerinţelor legii s'a satisfăcut.

Dar' nu acesta e motivul neesecutării legii de naţionalităţi, ci cu totul altul. Şi interpelantul, întrĕ aprobările generale ale Românilor, spune vicecomitelui şi majorităţii sale patriotice următórele adevĕruri:

„Motivele adevĕrate ale neesecutării legii, după a nóstră cea mai curată convingere, nu sunt cele mărturisite de Dvóstră, ci sunt altele, sunt aceea *chimeră deşartă, acea utopie desastrósă,* care v'a înfierbêntat crerii, şi v'a înveninat sângele, şi de dragul căreia, când este vorba de cultura nóstră românéscă, de folosirea limbei nóstre româneşti, şi de drepturi, cari ar asigura esistenţa nóstră etnică şi naţională, uitaţi, că, vrênd-nevrênd, trebue sĕ trăiţi cu noi împreună, şi — neluând în socotinţă dreptul cel mai cardinal al omului, dreptul conservării proprie, — aruncaţi întrĕ noi şi întrĕ voi sĕmênţa urei, a pismei şi a zavistiei, uitând şi de aceea, că dacă vĕ purtaţi astfel faţă de noi, *ne împingeţi óreşi-cumva cu sila spre duşmănie*, de-şi noi ne silim a fi faţă de tótă lumea cu cele mai bune sentimente. Merge însĕ cu greu, când dvóstră urîţi limba, datinile, tradiţiunile şi individualitatea nóstră, când ni-o spuneţi verde în ochi, că legea, care ori-cât e de avară în drepturi faţă de naţionalităţi, dară totuşi are un fel de respect faţă de limba nóstră, — nu o veţi esecuta.

Ori cum? Noi suntem creaţi numai pentru a purta sarcini, fără a avé drepturi?

Va sĕ zică ni-o spuneţi curat, că întrĕ noi şi întrĕ voi veţi sĕmăna vênt, — ear' a sĕmăna vênt întrĕ fiii aceleaşi patrii nu este bine, căci cel-ce sémănă vênt, furtună va secera.

Nu vĕ îndestuliţi cu statul unitar ungar, pe care noi îl respectăm din tot sufletul nostru, ci vĕ trebue stat unitar naţional magiar, stat cu unica limbă, cu limba cea magiară, căruia noi ne opunem din tóte puterile, de óre-ce „egységes nemzeti állam"-ul dvóstră, stat cu unica limbă, cu limba cea magiară, numai aşa ar fi posibil, *dacă aţi nimicí fiinţa nóstră etnică, ceea-ce însĕ e imposibil,* căci n'aveţi aptitudine culturală şi de asimilare, care s'ar recere, ca 7 milióne sĕ pótă înghiţii 10 milióne. — Nu e bine sĕ vĕ prea încordaţi, căci ce este prea încordat crépă. Cu forţa nu merge!

Nisuinţa d-vóstră de a ne face cu trup cu suflet magiari, nu vĕ lasă sĕ respectaţi legea. Acesta este motivul cel adevĕrat". . . . .

Oratorul spune apoi, că în faţa beţiei şoviniste, din care resar idei nebune ca *„Fiat Hungaria, pereat justitia"*, naţionalităţile îşi vor strînge rîndurile, pentru-că şí ele au dreptul *a-şi iubí limba, datinile şi tradiţiile,* — ear' în urmă continuă astfel:

. . . „Vĕ puneţi toţi în contra cultivării şi progresului nostru în cultura nóstră naţională. Nu numai că nu ne ajutaţi din banii nostri, din contribuţia plătită de noi, sĕ ne cultivăm limba nóstră şi datinile nóstre, ci hotărît ne împedecaţi a ne cultiva şi pe banii nostri, ne puneţi mii şi sute de pedeci, ne aruncaţi în temniţă dacă ne cântăm doina nóstră, tovarăşa şi mântuitórea neamului nostru. Şi tóte acestea cu scop sĕ ne magiarisaţi.

V'aţi băgat sub scutul legii în sanctuarul nostru familiar, şi luaţi în bătae de joc dragostea mamei române faţă de fiii sĕi: pe scumpa ei, pe dulcea ei Flóre, Floriţa aţi numit-o Virág, ear' Românul zice Virág cătră vacă, pe drăgălaşul odor Avacum al mamei române îl numiţi Habakuk, ce la popor în unele părţi însémnă Dracu. Odorul mamei, Flóre şi Avacum, a ajuns batjocorit de Virág şi Dracu. Frumos! Nu e modru sĕ nu vĕ iubéscă mamele române!!.."

Şi tot astfel a continuat dl *Veliciu,* terminând cu următórele cuvinte, pe cari patrioţii nostri ar trebuí sĕ şi-le noteze bine:

„Ori-cât vi-se pare, că suntem desfăşiaţi, *în lupta pentru limbă şi neam una suntem*, căci am învĕţat de la strămoşii nostri a ne lupta mai mult pentru limbă, de cât pentru viéţă . . .".

Iată deci cum chestia naţională, care nu e alta de cât luptă pentru *dreptul limbei,* póte fi ţinută la înălţime, acolo unde este voinţă şi bunăînţelegere, şi iată cum chestia naţională vine scósă tot mai mult la suprafaţă, tocmai în urma negării esistenţei ei, şi în urma negării preste tot a esistenţei naţionalităţilor nemagiare. Aceia, despre cari se afirmă mereu că n'ar esista ca individualitate etnică, tot mai bine se afirmă, şi tot mai potenţat şi mai cu energie cer resolvarea unei chestii, — vechiă ca omenimea însaşi, dar' până acum neresolvată în patria nóstră, — a *chestiei naţionale.* Şi va trebuí sĕ urmeze odată resolvarea, aşa cum o doresc ei, pentru-că ei pe basele *dreptăţii* o doresc. Şi atunci linişte, pace, frăţietate şi bunăînţelegere va fi în patria acésta.

Sĕrbătorile şi têrgurile.

— Din memorandul agrarilor români. —

Nu de mult s'a ţinut congres agricol în Bucureşti, la care au luat parte mulţi proprietari mari din regatul român, în scopul de a chibzuí împreună asupra mijlócelor prin cari s'ar puté ridica agricultura în ţéra românéscă.

S'au votat cu ocasiunea acésta însemnate resoluţiuni, cari cuprinse într'un memorand au fost aduse la cunoştinţa guvernului român, pentru-ca sĕ se facă şi din partea puterii de stat aceea ce e trebuincios în interesul agricultorilor din România.

Acest congres agricol s'a ocupat şi cu faptul, că *ţeranul român lucrézá într'un mic numĕr de zile ale anului*, în urma multelor sĕrbători pe cari le ţine, chiar şi din acelea, pe cari biserica nu le recunóşte de sĕrbători, şi în urma zilelor perdute cu têrgurile cele multe.

Zilele acestea de nelucrare aduc ţerii pagubă de milióne; de aceea, congresul scrie guvernului în memorandul seu următórele, cu privire la acest fapt:

„Congresul rógă pe guvern a lupta în contra ignoranţei şi a superstiţiei, cari sunt causele de căpetenie ale acestei stări de lucruri, prin tóte mijlócele cari îi stau la îndemână şi printrĕ cari cele mai urgente sunt următórele:

Guvernul sĕ intervină pe lângă sfântul Sinod şi pe lângă înalţii capi ai bisericei, pentru-ca prin clerul mirean ţĕranii sĕ fie îndemnaţi a nu prăsnuí de cât sĕrbătorile prevĕdute de legea repausului duminecal. Preoţii de la sate sĕ premérgă cu pilda, lucrându-şi pămênturile tocmai în zilele de sĕrbători păgâneşti sau de simplă superstiţie, 9 Marţi şi 9 Joi după Paşti, 9 Filipi, Iuda, Mariana, Vinerea sécă, etc.

Ministeriul cultelor sĕ elaboreze o carte de predici pentru preoţii de la sate, în care, pe lângă alte sfaturi înţelepte, sĕ se prevadă şi cestiunea sĕrbătorilor şi a posturilor.

Strîngerea şi aducerea fênului, cum şi aducerea bucatelor de pe câmp sĕ fie îngăduite şi în zilele de sĕrbătóre.

Têrgurile sĕptĕmânale sĕ nu se ţină nici-odată în zilele lucrătóre, ci numai în zilele de sĕrbătóre, afară de bâlciurile mari anuale, şi chiar acestea sĕ cadă în préjma sĕrbătorilor sau în epocile când munca câmpului încetéză.

Pe lângă tóte aceste mĕsuri de o execuţie imediată, guvernul sĕ caute a da învĕţămêntului rural o direcţie sănĕtósă, care pe de o parte sĕ emancipeze pe ţĕran de superstiţii, ear' pe de alta sĕ-i îndrumeze către o gospodărie bine chibzuită, singurul mijloc de a-l scóte din ignoranţă şi din miserie. In adevĕr, când populaţia rurală va ştí sĕ lucreze mai bine pămêntul, sĕ facă rotaţiuni raţionale, cu cultivarea livedilor artificiale şi a plantelor de nutreţ şi industriale, sĕ créscă vite bune, sĕ se ocupe cu lăptăria, pomăritul, albinăritul, cultura legumelor, sericicultura cu multiplele ramuri ale industriei casnice şi cu tot ce constitue o bună gospodărie, care procură familiei ţĕrăneşti un traiu mai bun şi o mulţime de resurse, pe cari azi nu le are, atunci cerinţele tuturor acestor ocupaţiuni vor face pe ţĕran, ca fără nici un alt îndemn sĕ părăséscă multe din obiceiurile lui de astăzi, şi prin urmare şi prăsnuirea atâtor sĕrbători închipuite şi frecuentarea fără trebuinţă a têrgurilor".

„Craii de la Rĕsărit",

de **Virgil Cioban**, stud. teol.

(Fine).

Dl Dr. Iuliu Olariu, profesor de teologie în Caransebeş, în comentariul dsale scris pentru folosirea preoţilor nostri şi edat la 1894 cu binecuvêntarea P. S. Sale Nicolae Popea, se esprimă astfel despre Magi:

„Mag (μάγος) derivă de la perzescul *Maghu (Suidas*: La Persi magii erau filosofi şi iubitori de Dumnezeu) însemnéză: *escelent*, *mare.* Ei erau o seminţie a Medilor, cari aveau aceeaşi chiămare ca seminţia Levi la israilteni, mai apoi trec la Persi. Ei păzesc lucrurile sfinte, sunt învĕţătorii şi prevestitorii poporului. La Chaldei (Jer. 39. 3, 13) sunt castă organisată de preoţi şi învĕţaţi, ear' Grecii şi Romanii îi numesc *mathematici*, *magi, Chaldaei* (Cf. şi Dan 2, 14). Fórte de timpuriu se ocupă şi cu astronomia; din cartea lui Daniil resultă că aveau deosebite ocupaţiuni. Pe timpul roman se numesc magi astrologii, vrăjitorii şi înşelătorii din Asia, cari stăteau în mare vază ca medici şi esplicatori ai visurilor (cf. Acta 8, 9, 13, 6). *De la rĕsărit* se légă cu *magii:* erau din orient. . . . . . Clement Alexandrinul, Vasilie, Chryzostom, Teofilact, cred că aici e vorba de Persia. [In religia Zend încă esistă credinţa într'un Sosioş (mântuitor). Persii au putut primí elemente evreeşti, ei aştéptă un mântuitor din familia lui Zoroaster]; Iustin Martirul, Tertulian, Epifane înţeleg Arabia deducênd acésta din daruri: aur, smirnă şi tămâie (cari se află şi în alte ţeri şi erau daruri obicinuite în orient). Din numĕrul darurilor au dedus unii că au fost 3 magi (*Origen* 185—254 zice că numĕrul 3 al magilor se află în tradiţie [în Genes. hom. 14, 3], *Augustin* etc.; totuşi până în secolul al X-lea întimpinăm îndoieli; ear' din psalm 72, 10 (cf. Ps. 68, 30, 32; Iesaia 49, 7, 60, 3, 10) că au fost regi. *Tertulian* (adv. Marcionem 3, 13, adv. Iud. 9): *Nam et Magos reges habuit Oriens; Ilarie, Amfilochie.* Din secolul VI acésta era credinţa generală. Numele acestor magi *Baltazar, Melchior* şi *Gaşpar* se află deja într'un manuscris de la sfîrşitul secolului al VII-lea sau începutul secolului al VIII-lea în biblioteca din Paris: *Bithisarea*, *Melchior*, *Gathaspa.* Beda Venerabilis († 735): *Sener appellabatur Melchior, secundus Gaspar, tertius Balthasar.*"

„Intrebarea Magilor: *regele Iudeilor*, dovedeşte că sunt păgâni; ear' espresiunea nu însemnéză: rege care stăpâneşte preste Iudei (căci ei nu i-se închină ca regelui lor v. 11), ci: regele care iese din sinul Iudeilor; din sinul acestora rĕsare mântuirea (Mihea 4, 1, 2, Io. 4, 22)". . . . . . „Ei ştiu (magii) că arĕtarea pământéscă a acestui rege e îmbinată cu un fenomen ceresc. La cei vechi era credinţa că născêndu-se bărbaţi mari, pe ceriu — în deosebi în stele — se întêmplă unele semne (Iustin· Hist. 37, 2. Sueton. vit. Caes. 88)".

Acum după-ce am citat părerile acestor autori sĕ luăm pe rênd întrebările puse în fruntea acestui articol.

Câţi au fost Magii?

Pe basa tradiţiunei (Origen) şi pe basa celor 3 daruri s'a dedus încă din vechime, că au fost 3 Magi, ear' după Beda Venerabilis acesti 3 Magi simbolisau cele 3 părţi ale lumii cunoscute pe atunci adecă Europa, Asia, Africa, în înţelesul că popórele acestor continente se vor închina nou născutului Christos.

De unde au fost Magii?

De la rĕsărit, înţelegêndu-se ostul Palestinei, deci sau din Persia, sau din Babilonia, sau din Media, şi numai în linia a 2-a au putut fi din Arabia, căci acésta se află la sudul Palestinei, ear' nu la ost.

Ce au fost Magii?

a) în privinţa naţională au fost sau Persi, sau Babiloneni, sau Meḑi sau Iudei.

b) în privinţa religiósă: după Beda ei îl iau pe Iisus ca pe un Dumnezeu, după Bisping ei îi atribuiau pruncului Iisus un caracter mai înalt aducêndu-i daruri simbolice, după dl Eusebiu Popovici ei au fost probabil proseliţi de ai Iudeilor, ear' după dl Olariu ei au fost păgâni.

Dacă au fost păgâni, apoi numai sincretisti (amestecători de religii) au putut fi.

c) în privinţa posiţiei sociale mai probabil este că au fost preoţi, cari pe timpul acela se ocupau şì cu astronomia şi medicina, totuşi ocupaţiunea lor principală era preoţia.

Pe basa espresiunii lui Tertullian „Nam et Magos reges habuit Orient" şi a profeţiilor din psalmul mesianic 72 v. 10 s'a creat apoi în apus legenda că au fost regi. Acésta legendă începe cam în secl. X. a se rĕspândí. Numele lor îl aflăm prima-dată într'un manuscris al bibliotecei din Paris în veacul 7, apoi la Beda Venerabilis.

Cernăuţi, 30 Dec. 1902.

Revistă esternă

Conferenţă internaţională în causa Macedoniei. Marele ziariu *„Vecernaja Gazetta"*, care nu de mult apare în *Petersburg*, raportézâ, că *Rusia* şi *Austro-Ungaria* vor adresa în curênd o notă colectivă Porţii, în care vor declara, că reformele puse în vedere pentru Macedonia nu sunt suficiente şi o vor provoca sĕ convóce o conferenţă internaţională la Constantinopol, care sĕ iee la desbatere un nou plan de reforme, elaborat de Rusia şi Austro-Ungaria, şi pe care aceste două puteri l'au şi comunicat deja celorlalte mari puteri semnatare ale contractului de la Berlin. *Pe durata conferenţei va fi concentrată* în portul de la Salonic *o puternică flotă internaţională.*

In legătură cu ştirea acésta, destul de semnificativă pentru evenimentele ce sunt în pregătire în peninsula balcanică, înregistrăm ştirea telegrafată din Paris, de cuprinsul următoriu:

Joi a fost distribuită camerei cartea galbină referitóre la afacerile macedonene, care cuprinde 52 documente din restimpul de la 28 Februariu 1902 până la 3 Ianuariu 1903. Din documentele acestea resultă, că conform rapórtelor făcute de agenţii diplomatici din peninsula balcanică ai Franciei — *probabil că la primăvară va isbusní revoluţia.*

*

Norvegia contra Svediei. Sĕptĕmâna trecută regele *Oscar II.* al Svediei-Norvegiei — cum se ştie — a predat fiiului seu guvernarea, motivând acest act cu starea-i sanitară sdruncinată şi cu bĕtrâneţele. Adevĕratul motiv se pare însĕ a fi tendinţa Norvegiei de a eşí din dualismul de stat şi a se declara independentă. Intrĕ Svedia şi Norvegia e adecă *uniune personală* în cât priveşte persóna domnitoriului. Norvegia însĕ voeşte sĕ se emancipeze de sub influinţa Svediei, chiar şi cu rĕsboiu, dacă altcum nu se póte. In acest scop parlamentul norvegian a votat ministeriului de rĕsboiu credit mare pentru întărirea graniţelor şi ridicarea de forturi, dintrĕ cari multe sunt gata deja, cum şi planurile de mobilisare, ba sub pretext de manevre guvernul ţine sub arme aşa mare contingent de armată, în cât soldaţii nici nu încap toţi prin casarme. Despre tóte acestea poporul norvegian are cunoştinţă şi e de acord. Regele Oscar încă le ştie, dar' e omul păcii, şi nu voeşte, ca sub el sĕ se întêmple rĕsboiul întrĕ ţĕrile sale dualiste; de aceea a cedat fiiului seu guvernarea, care e cu mult mai energic.

Din protopresbiterate.

— Bibliotecă preoţéscă în tractul Dejului. —

(Urmare şi fine.)

§ 19.

In casuri estraordinare bibliotecariul este îndreptăţit a cere înapoiarea cărţii şì înainte de espirarea terminului fixat, şi respectivul este datoriu a o reînapoia imediat şi necondiţionat.

§ 20.

Cel-ce deterioréză cartea împrumutată este datoriu a rebonica dauna făcută; ear' dacă ar lipsí părţi de foi, ori foi întregi din ea, atunci este datoriu a o rebonifica întrégă în bani, dimpreună cu preţul compactărei ei cu tot, dacă aceea a fost şì compactată. — De aceea este în interesul fie-căruia a descoperí îndată la primire eventualele defecte ale cărţii, căci făcênd acésta mai târziu, scusele nu i-se vor lua în considerare.

§ 21.

Trimiterea cărţii în provincie, cum şì restituirea aceleia se face totdeuna pe spesele solicitantului şi tot sub condiţiunile înşirate mai sus.

§ 22.

Pentru-ca şi opurile, manuscrisele, documentele, reliquiile şi alte obiecte de interes cultural aflătóre în bibliotecele parochiale şi filiale sĕ fie accessibile preoţimei tractuale, cum şì altora cari s'au ocupat cu literatura, şi mai cu sémă celor ce s'au ocupat cu istoria, — fie-care paroch şi administrator parochial este îndatorat a transpune bibliotecei protopresbiterale un catalog al tuturor acestor obiecte aflătóre în bibliotecele parochíilor şi filiilor lor, întregindu-l an de an cu obiectele nou întrate. In catalógele acestea sunt a se însemna la fie-care op: titlul, autorul, locul şi timpul apariţiunei, apoi tipografia în care a fost tipărit, editorul şi preţul lui — dacă e cunoscut, şi tóte notiţele scrise cu mâna, dacă sunt de ceva interes istoric; tot aşa se purcede şì cu opurile aflătóre în manuscris, fiind cu deosebită atenţiune la biografia autorilor acestora.

Cât pentru diferitele documente istorice, diplome, singelii, acte fundaţionale, regulamente, statute şi alte acte referitóre la evenimente, fonduri, fundaţiuni, societăţi şi reuniuni de interes local ori general, bisericesc, şcolar, naţional şi patriotic, — fie-care paroch şi administrator parochial este datoriu a transpune câte o copie autentică de pe acelea spre păstrare la biblioteca protopresbiterală. Originalele acestora stă în voia celor rĕspunḑĕtori pentru averea bisericéscă a le pune cuiva la disposiţiune spre folosire — lucru de sine înţeles — străinilor.

IV. Raţiociniul bibliotecei.

§ 23.

Pentru ţinerea în evidenţă a averei bibliotecei, bibliotecariul, totodată şì cassariu, pórtă raţiocinii documentate preste ea întocmai ca şì epitropia protopresbiterală preste cealaltă avere bisericéscă, în special: inventariu, jurnal de cassă, budget şi catalog, — acesta împărţit după feliul obiectelor.

§ 24.

Fiind averea bibliotecei protopresbiterale proprietatea inalienabilă a protopresbiteratului, bibliotecariul subşterne ultimei conferenţe preoţeşti din fie-care an spre desbatere şi decidere un raport general despre starea ei şi însoţit de eventualele propuneri, la care raport aclude şì raţiociniile.

Raţiociniile bibliotecei, după censurarea şi aprobarea lor din partea conferenţei preoţeşti, bibliotecariul-cassariu le transpune epitropiei, respective comitetului şi sinodului protopresbiteral spre luare la cunoştinţă şi incorporarea averei bibliotecei la cealaltă avere a protopresbiteratului.

Conclusele conferenţei preoţeşti, de sine înţeles cele nespecificate în acest regulament, nu se pun în lucrare, de cât numai după aprobarea lor din partea Preavenerabilului Consistoriu concernent.

§. 25.

V. Intrarea în valóre a regulamentului şi modificarea lui.

Regulamentul present întră în valóre legală cu începutul anului 1902 după aprobarea lui din partea Preavenerabilului Consistoriu archidiecesan şi se póte modifica numai cu încuviinţarea Preavenerabilului Consistoriu concernent la cererea conferenţei preoţeşti.

Acest Regulament s'a desbătut, votat şi primit în conferenţa preoţéscă din protopresbiteratul greco-oriental român al Dejului, ţinută în Dej la 18/31 Decembre 1901.

Teodor Hermann m. p.
protopresbiter, president.

Gavriil Hango m. p.
presbiter, notariu.

Nr. 9966—1902 Bis.

„Aprobat" cu adausul, ca § 4 sĕ se întregéscă cu următórele cuvinte ce sunt a se intercala după protopresbiteral din rîndul al patrulea: *„eventual alt preot ori mirean, pe carele 'l va alege conferenţa preoţéscă pe timp de câte 3 ani.* Ear' comunele sĕ contribue sumele cuprinse în §-ul 9, punctele *c)* şi *d) numai dacă vor voí de bună voie; altcum sĕ nu fie constrînse".*

Sibiiu, din şedinţa consistoriului archidiecesan, ca senat bisericesc, ţinută la 24 Septembre, 1902.

L. S. **Ioan Metianu** m. p.
Archiep.

Pentru „Asociaţiune".

Domnul *Axentie Lene*, ne trimite spre publicare următoriul *Apel* către preoţii, învĕţătorii şi inteliginţa română de pe teritoriul despărţĕmêntului *Agnita* al Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român.

Agnita la 28 Ianuariu 1903 n.

Stimaţi Domni!

Cu regret sunt silit a vĕ împărtăşi că cu tóte că de vr'o 3 ani s'a pus fundamentul despărţĕmêntului nostru *Agnita,* totuşi sporirea membrilor nu se face, ba pot sĕ zic, că mulţi membri înscrişi, ajungênd terminul de a solví taxa, în loc de a satisface acestui obligămênt demisionéză, ear' unii cari sunt, respective au fost înscrişi ca membri ordinari, la timpul de solvirea taxei au solvit numai taxa de membri ajutători, abzicênd de membri ordinari.

La început eram vr'o 18—19 membri ordinari, astăzi mai suntem vr'o 5—6. Aşa dară în loc de a ne înmulţí la numĕr, scădem. Lucru natural, că dacă în loc de a câştiga membri şi a păşí noi cu esemplu bun înaintea poporului, răceşte chiar la noi atragerea către intenţiunile spre înaintarea culturei române create, atunci sigur că pe lângă o atare procedură nu va ajunge despărţĕmêntul nostru la culmea chiămărei.

In anul precedent fiind îndatorat de dl director al despărţ. a convoca adunarea generală a despărţĕmêntului, o am şi conchiămat prin *„Telegraful Român"* şi prin convocări speciale trimise fieşte-cărui oficiu parochial, rugând pe toţi preoţii sĕ îndatoreze cu blândeţe inteliginţa din parochie, ca sĕ participe în numĕr cât de mare la adunarea generală ţinută la 20 Oct. 1902 v. Ştiu fórte bine, că în fieşte-care comună sunt ómeni cu stare bună şi cari voesc a lua parte la atari adunări.

Apelul meu de atunci a avut însĕ slab resultat.

Mĕ adresez acum de nou către onoraţii Domni Preoţi şi învĕţători, mai ales către cei gr. cat., dintrĕ cari nici barem unul nu figuréză întrĕ membrii despărţĕmêntului nostru. Nu pot înţelege acésta indiferenţă, când ştim toţi că întrunirea nóstră, despărţământul Asociaţiunei, nu e confesional, ci naţional românesc.

Repet rugarea mea către on. domni preoţi şi învĕţători gr. or. şi gr. cat., cerêndu-le sĕ stărue cu puteri unite, ca sĕ sporiască membrii despărţĕmêntului nostru în numĕr cât mai mare.

Nu e necondiţionat necesar sĕ se aştepte cu înscrierea de membri până la adunarea proximă generală, ci înscrierea se póte face prin trimiterea taxelor prin mandat postal la adresa cassariului despărţĕmêntului *Nic. Câmpean,* prim. com. în Bârghiş (Bürkös) comunicându-se corect pe cuponul mandatului numele, domicilul şi ocupaţiunea respectivului.

In speranţa că onoraţii domni preoţi şi învĕţători nu vor întârzia a se înscrie de membri ordinari şi a câştiga cât de mulţi membri ajutători şi ordinari din poporul condus de ei, le trimit tuturor frăţeşti salutări.

Axentie Lene
secretariul despărţĕmêntului.

Publicaţiune.

Sub titlul **„Amvonul bisericei gr. or. române"** a apărut de curênd, un tom de predice pentru tóte Duminecile de preste an, compuse de preotul **Ioan Nicorescu**, de present profesor pentru ritualele bisericeşti, la seminariul teologico-pedagogic ortodox român din Arad.

Considerând cuprinsul educativ şi instructiv al acestei cărţi de 476 pagini 8⁰, şi că autorul ei este unul dintrĕ acei preoţi, care în activitatea sa pastorală a cultivat predica cu zel laudabil recunoscut de superioritatea sa bisericéscă, — recomandăm prin acésta preoţimei nóstre din archidiecesă acéstă nouă colecţiune de predici, carea se póte comanda pe calea „librăriei archidiecesane" cu preţul de 3 cor. (nelegată).

Sibiiu, din şedinţa senatului bisericesc, ţinută la 14 Ianuariu 1902.

Consistoriul archidiecesan.

Pentru catedrală.

Intrĕ colectele din parochíi ne grăbim a publica şì colecta din Satulung (Biserica sfinţilor archangeli) unde — împreună cu sumele date de preoţi şi învĕţători — s'au solvit însemnata sumă de 605 cor. 46 fil., de-şì este ştiut, că partea cea mai mare din popor a emigrat în România, ear' ceealaltă a decăḑut materialiceşte faţă de trecut.

Sume mai însemnate au contribuit, pe lângă cele deja publicate, următorii:

1.	Ioan N. Ţiţeiu (100 lei)	cor.	94
2.	Ioan Păltănia . . .	„	60
3.	Aureliu Popovici . .	„	20
4.	Ioan Bodeanu . . .	„	20
5.	Radu Băbuş . . .	„	20
6.	Ioan Butu	„	10
7.	Ioan I. Tăraş . . .	„	10
8.	George I. N. Popa .	„	10
9.	George Aldea . . .	„	10
10.	Ioan Ier. Bodeanu .	„	10
11.	Ioan Pappa . . .	„	5
12.	Radu Buţu senior .	„	5
13.	Ioan Păltănia junior .	„	5
14.	George T. Median .	„	5
15.	Radu Blegu junior .	„	5
16.	George Dragoş . .	„	5
17.	Ioan Pêrvu Butea .	„	5
18.	Ioan Ţiţeiu	„	5
19.	Radu Cheşcă . . .	„	5
20.	George Ţolea . . .	„	5
21.	Ioan D. Pêrvu . .	„	5
22	Nicolae Ţuţuianu .	„	5
23.	Ioan Juiga	„	4
24.	Oprea Banciu . . .	„	4
25.	Ioan Popa	„	4
26.	George Popa . . .	„	4

De la preoţime şi învĕţătorime au mai incurs următórele contribuiri:

1.	Ioan Budoiu, paroch în Câmpuri-Surduc .	cor.	100

2.	Petru Varvara, învĕţătoriu în Poiana (tractul A. Iulia) . . .	cor. 100
3.	Alexandru Patachi, învĕţătoriu în Mihalţ (tractul A.-Iulia) . .	„ 100
4.	Victor Ciora, înv. în Geógiul-de-sus (tractul A.-Iulia)	„ 100
5.	Iuliu Moldovan, înv. pens. şi primariu în Totoiu (tractul A.-Iulia)	„ 100
6.	Teodor Bogdan, înv. în Totoiu	„ 60
7.	Pavel Şendrea, înv. în Rîpa-superióră (tractul Reghin)	„ 30
8.	Simion Pahone, înv. în Borgo-Joseni (tractul Bistrita)	„ 10

NOUTĂŢI

Alegerea de la Arad. Sinodul eparchial estraordinar al diecesei Aradului e convocat pe Joi 30 Ianuariu (12 Februarie) la orele 9 înainte de amiazi, la Arad, pentru efectuirea alegerii episcopului diecesan.

*

Comitetul parochiei gr. or. din Budapesta. Dumineca trecută (25 Ianuariu st. n.) sinodul ordinar al parochiei gr. or. române din Budapesta a ales următoriul comitet parochial: president Dr. Iosif *Gall*, membru în casa magnaţilor, vicepresident George *Szerb*, deputat dietal, epitropi George *Radulescu* farmacist, şi George *Linda*, inspector de postă şi telegraf, ear' membri în comitet: George *Ioanovici*, secretariu de stat în pensiune, Gerasim *Raţiu*, consilieriu ministerial în pensiune, Iuliu cav. *Puşcariu*, jude de tribunal, Dr. Augustin *Dumitrean*, medic poliţial, Dr. Emil *Babeş*, advocat, Silviu *Suciu*, secretariu ministerial, Dr. Victor *Cupşa*, secretariu ministerial, Ioan *Capidache*, Pavel *Todorescu*, şi Ioan *Martin*, proprietari.

*

Petrecere în Sibiiu. „Reuniunea femeilor române din Sibiiu" va aranja la *18 Februariu st. n. a. c.* în sala de la „*Unicum*" o petrecere cu dans. Biletele de întrare (de persónă 3 cor.) se vor vinde în ziua amintită în odaia Nr. 3 de la hotelul „Impĕratul Romanilor" întrĕ orele 10—12 a. m., 3—5 p. m. şi séra la cassă. Logele se pot şí până atuncia prenota la presidenta reuniunii (dna *Maria Cosma*, str. Baier Nr. 1) în orele meridiane.

*

Două notariate noue. Cum cetim în „Activitatea", vicecomitele comitatului Hunedóra a împărţit în două cercul notarial fost până acum al Vulcanului, avĕnd unul sediul în *Lupeni*, cu comunele Lupeni, Bărbăţenii-de-sus, Hubiţa-Uricani şi Câmpul lui Neag, ear' celalalt sediul în *Vulcan*, cu comunele Vulcan, Coroieşti şi Păroşeni. Al Lupenilor e dotat cu salariu şi pauşale de 2100 coróne, ear' al doilea cu salariu şi pauşal de 1975 coróne.

*

Alegerea de preot în Satulung. Ni-se scriu următórele: „Duminecă în 12 Ianuariu s. c. s'a efectuit alegerea de paroch al doilea al fruntaşei comune Satulung (bis. sf. Adormiri). A fost condusă de noul protopop al Braşovului, *Vasile Voina*, cu mult tact. Candidaţi au rĕmas 2 din 4, anume: capelanul *Romul Verzea* şi tinĕrul teolog şi învĕţătoriu *Zenovie Popoviciu*. Alegerea a decurs în ordine esemplară, fiind unite tactul şi înţelepciunea protopresbiterului cu ascultarea şi constienţiositatea votanţilor. S'au dat în total 218 voturi, dintrĕ cari candidatul părintele *Romul Verzea* a întrunit 86 voturi, ear' *Zenovie Popoviciu* 132. Un lucru îmbucurătoriu s'a întêmplat la acéstă alegere, partidele esistente pân' aci în comună, întrĕ cari nu arare-ori s'au strecurat divergenţe de păreri, cari au degenerat chiar în unele frecări şi certuri ventilate şi în gazete, acum s'au *unit* în cugete şi simţiri, pentru a alege pe acela dintrĕ candidaţi, care de 3 ani, de când e ca învĕţătoriu în comuna nóstră la biserica sf. Arhangeli, în contactul avut cu alegĕtorii noştri în acest timp a ştiut sĕ le câştige stima şi încrederea. Noi încă cu toţii vedem în persóna nou alesului preot un bun augur al păcii şi dragostei în comuna nóstră Satulung, vedem cu toţii, învĕţătorii şi preoţii din Săcele, apoi fruntaşii alegĕtori ai dînsului un vrednic urmaş al rĕposatului Radu Popea şi un demn coleg al actualului nostru preot Victor Popea.

Sĕ dee Dumnezeu, ca aşa sĕ fie.

Un alegĕtor.

*

Apel. Onoraţii membri (dame şi bărbaţi) ai *Reuniunii române de musică din Sibiiu*, sunt rugaţi a se presenta punctual la proba de cântări *Mercuri séra la 6 ore*, în localul obicinuit. — Presidiul Reuniunii.

*

† Demetriu Mitoc, măestru croitoriu şi membru în comitetul „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu", a rĕposat eri, Duminecă în 1 Februariu n. Inmormêntarea i-se va face Marţi la orele 2 după amiazi din camera mortuară a spitalului civil din loc în cimiteriul bisericei din suburbiul iosefin. Din acest trist prilej pe casele reuniunii sodalilor s'a arborat steag cernit.

*

Audiţiune musicală. Cetim în ziarele din Bucureşti, că Luni la orele 11 dim. a fost învitat la palatul Cotroceni de către Prinţul Carol şi Princesa Elisaveta, micul Alfred C. Alexandrescu în etate de 9 ani şi jumĕtate, fiiul dlui C. Alexandrescu, sub-directorul „Monitoriului Oficial", spre a da o audiţiune musicală. Micul Alfred a fost primit de către Prinţul Carol şi Princesa Elisabeta şi condus în salonul „*Doré*" al palatului, unde se aflau dnii *Dinicu*, măestru de musică şi profesor la conservator, şi *Cionca*, tatăl dşórei Cionca, cunoscuta mică artistă, astăzi elevă a conservatorului din Berlin, unde a fost primită după prestarea unui esamen strălucit.

Micul Alfred adusese cu el 100 de bucăţi de musică clasică pentru piano; însĕ solicitat de Prinţul Carol *sĕ cânte bucăţi româneşti*, micul pianist a cântat cu măestrie: O rugăciune, Scene pastorale, Asaltul de la Griviţa, şi dedicaţia sa Prinţului Carol, întitulată *Gândirei gloriόse*. Micii Principi Carol şi Elisabeta, împreună cu dnii Dinicu şi Cionca au admirat mult talentul micului pianist Alfred. La orele 12 din zi audiţiunea s'a sfîrşit şi micul artist Alfred C. Alexandrescu, părăsind palatul, a fost condus până la scări de micii Principi Carol şi Elisabeta.

*

Hymen. *Maria Teodora Dombora* nasc. de *Colbasi* şi *Iosif Dombora*, ces. şi reg. locotenent în regimentul de infanterie Nr. 2, căsătoriţi.

*

O zi de sĕrbătóre în Poiană. Sub titlul acesta ni-se scriu din Poiana (l. Sibiiu) următórele: Astăzi în 29 Ianuariu st. n. s'au împlinit 50 ani de când a rĕposat preotul vrednic, Aron Şierb, din comuna Poiana, tatăl dlui părinte Ioan Şierb. In amintirea acestei zi însemnate s'a celebrat în biserica mare de la vadu sfânta liturgie, apoi parastas. Pe urmă s'a dat un prânz festiv în casele părintelui Ioan Şierb, la care a luat parte tótă inteliginţa din loc.

*

Bal în Blaj. Am primit învitare la balul filantropic ce se va ţiné Joi în 12 Februariu n. în „Sala de gimnastică" din Blaj. Venitul curat este destinat pentru „fondul studenţilor morboşi". Inceputul la 8 ore séra. Preţul de întrare: de persónă 2 coróne, de familie 4 coróne. Suprasolvirile se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale ziaristică.

*

Frecuenţa universităţilor germane. Un ziariu din Berlin a publicat nu de mult statistica frecuenţei universităţilor germane, din care resultă că în semestrul trecut au fost inscrişi la universitaţile germane, subsumată la ele şi academia din Münster, 35.000 de studenţi. A nume: la universitatea din Berlin 7.000, la cea din München 4.200, la cea din Lipsca 3700, Jena 700, Rostock 550, etc. Clasaţi după facultăţi, au ascultat ştiinţele juridice 10.000, medicina 7000, filosofia şi istoria 6000, matematica şi ştiinţele naturale 5000, teologia ev. luterană 2200, cea rom. catolică 1600; restul se imparte la ştiinţele technice şi la academia din Münster.

*

Petrecere poporală în Cara. Din o corespondenţă mai lungă aflăm, că în comuna *Cara*, comitatul Cojocnei, s'a ţinut a doua zi de Crăciun o petrecere poporală, cu cântări, declamaţiuni şi teatru, în sala şcólei de acolo, şi a succes fórte bine. Sala a fost din acest incident frumos şi cu gust împodobită, ear' membrii corului, cam vre-o 40 de tineri de ambe sexe şi de etate diferită, îmbrăcaţi toţi în haine curăţele de sĕrbătóre. Petrecerea s'a început cu o frumósă şi instructivă vorbire rostită de parochul locului, părintele *Anania Moldovan*, care a salutat cu bucurie întrĕ óspeţi pe domnul protopresbiter al tractului, *Iuliu Roşescu*, venit anume sĕ iee parte la acésta sĕrbare naţională a credincioşilor sei fii sufleteşti. După esecutarea programului, bine primit din partea publicului ascultătoriu, a ţinut protopresbiterul *Roşescu* o vorbire frumósă, îndemnând poporul sĕ se intereseze şi mai departe de învĕţătură, trimiţĕnd copiii la şcólă, pentru-că iată ce frumóse róde dă şcóla, punĕnd în posiţie şi pe cei neştiutori de carte sĕ aibă o sară plăcută, cum e acésta. Sub pausă, la masa comună s'au rostit apoi şi toaste frumóse. Venitul curat e mărişor, şi e destinat pentru biblioteca şcolară.

Surparea vulcanului Mont-Pelée. Marţi, când corabia englezá „Esk" voia sĕ ancoreze la insula *Martinica*, avĕnd 400 călĕtori cari voiau sĕ cerceteze ruinele oraşului St. Piérre, distrus în vara trecută de uriaşa erupţiune a vulcanului, piscul nou format al acestuia, cam de 250 metri, *s'a prăbuşit*, dând detunătură îngrozitóre. In urma prăbuşirii ceriul s'a intunecat de tot, ear' vĕzduhul era plin cu miros de puciósă. In momentul prăbuşirii erau deja debarcaţi vr'o 200 de călĕtori, pe cari i-a cuprins panică teribila. Li-a succes însĕ a se re'ntórce grabnic pe corabie, care a plecat îndată la largul mării.

*

Nevestele sĕ nu mai cocheteze! In o causă divorţială pertractată zilele trecute Curia a enunţat, că *cochetăria femeii formézä motiv de divorţiu*. In motivarea acestei sentinţe supremul nostru for judecătoresc zice că cochetăria şi preste tot purtarea unei femei căsătorite faţă cu bărbaţi străini în mod incompatibil cu posiţia ei de soţie, provocătoriu, ba apt chiar şi a deduce din el infidelitate faţă cu soţul ei, formézä motiv de divorţiu.

*

Cea mai ferbinte dorinţă a fie-cărui om este: sănĕtatea, ear' acésta se póte câştiga numai întrebuinţând în mod corespundĕtoriu crucea duplă electro magnetică Nr. 86,967 R. B. Mii de ómeni şi-au restabilit sănĕtatea prin folosirea ei. Inventatorul, dl Albert Müller, Budapesta V. Vadász utcza Nr. 42/V. primeşte mulţime de scrisori de recunoştinţă, dintrĕ cari una o redăm în cele următóre, tradusă fidel din cuvênt în cuvênt: „Stimate dle Müller. *Nu înzadar am cetit* în tóie scrisorile de recunoştinţă despre crucea duplă electro-magnetică Nr. 86.967 R. B. a Dvóstră, deóre-ce ele cuprind curatul adevĕr. Crucea acésta ajută fórte mult. *Abia de trei sĕptĕmâni o port* şi mĕ aflu deja sănĕtos. Aveam sgârciuri de inimă şi de stomac, îmi lipsia pofta de mâncare şi suferiam de reumatism în aşa mĕsură, în cât cu o mână nu puteam lucra nimic, ear' în un picior aveam junghiuri teribile; *acum însĕ cu ajutoriul crucei inventate de dta* — mulţămesc lui Dumnezeu şi dtale — m'am făcut earăşi sănĕtos. Aparatul acesta îl recomând fie-căruia. Dumnezeu sĕ te ţină. Cu stimă *Emil Murányi*, băile Kronpach."

Păpuşile reuniunii agricole.

(Act de recunoştinţă).

Când cu esposiţia nóstră industrială am fost arĕtat intenţia ce avem de a întregí colecţia de păpuşi cu esemplare din ţinuturi româneşti încă nerepresentate.

Stăruinţele nóstre au avut de urmare, că dómnele Ioana Rebega şi Raveca Manta au luat asupra lor greaua sarcină de a costuma păpuşa ce le-am fost îmbiat, întocmai după portul din Gurarîului (comit, Sibiiu). Generóse, fórte îndemânatice şi inspirate de nobilul zel cum sunt aceste dómne, de prevĕdut era, au isbutit sĕ costumeze păpuşa cum nu s'ar fi putut mai nimerit. Portul acestei mândre păpuşi, lucrat întocmai după al ţĕrancelor din Gurarîului, e vrednic de admirat.

Nu mai puţin isbutită şi drăguţă e păpuşa, pe care o au costumat vrednica şi zelósa preotésă din comuna Marpod, dómna Maria Bologa, dimpreună cu dómna preotésă M. Bologa sen. şi cu ajutorul unor harnice ţĕrance aparţinĕtóre „Reuniunii femeilor române din Marpod".

Aceeaşi se póte zice despre o a treia păpuşă frumósă şi fórte interesantă, gătită prin câteva femei şi fetiţe tot atât de harnice în frunte cu vrednicele dómne Zenovia Dan, soţie de primariu şi Eufrosina Buca, soţia învĕţătorului, tóte din Rucăr (comitatul Făgăraş).

Pentru aceste costumări anevoióse şi costisitóre, subscrisul birou în numele reuniunii nóstre agricole esprimă amintitelor dómne cea mai căldurósă mulţămită.

La esposiţie avurăm 12 păpuşi. Prin adaugerea alor trei, colecţia nóstră numĕră astăzi 15 păpuşi, una mai chipeşă şi isbutită de cât cea-laltă şi representând fie-care un port deosebit din tot atâtea ţinuturi.

Pregătirea cunoscutelor albumuri căşunéză reuniunii nóstre grele jertfe băneşti, cea-ce însĕ nu ne póte oprí de a cumpĕra şi în viitor păpuşi mari, pe cari bucuros le îmbiem cui ar binevoí sĕ iee asupră-şi sarcina costumării pe spesele sale.

Din comitatul Sibiiului avem păpuşi costumate de ajuns. Cu atât mai binevenită va fi costumarea în portul din comitatele şi numerósele ţinuturi încă nerepresentate.

Cu acéstă ocasie iertat fie-ne sĕ destăinuim tristul fapt, că apelul nostru în causa albumurilor n'a găsit rĕsunetul cu drept cuvênt aşteptat. Renoim deci rugarea, ca în scopul copiării sĕ ni-se trimită de pretutindenea (afară de comitatul Sibiiu) cusĕturí şi ţesĕturi frumóse şi originale, precum: cămeşi, ii, învĕlitóre, covóre, ştergare, merindeţe, feţe de masă, culmi etc.

Sibiiu, 26 Ianuariu n. 1903.

Biroul „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu".

Dem. Comşa
president.

Vic. Tordăşianu
secretariu.

Cărţi şi reviste.

A apărut: **Alb şi Negru**, (proză) de *Ion Gorun*. Preţul 3 cor. exemplarul. Depositul general la tipografia „Voinţei Naţionale" în Bucureşti. Tot aci se mai află câteva exemplare din volumul **Câteva versuri** de acelaşi autor. Preţul 2 cor. Cărţile se espedéză contra preţului trimis cu mandat postal. Comande primeşte şi Librăria archidiecesană din Sibiiu.

*

„Femeia şi Familia", revista beletristică anunţată de dd. Silvestru *Moldovan* şi Ioan *Prodan*, a apărut deja. Nrul prim, dto 1 Februariu st. n., se presintă cât se póte de bine. Format folio, de 8 pagine, hârtie fină, tipariu curat şi frumos, ear' conţinutul e cât se póte de variat.

In fruntea foii se dă biografia poetului Gr. Alexandrescu şi o fabulă din operele lui (Boul şi viţĕlul). In „Cabinetul Romanelor" se începe în traducere romanul: Doliul vĕduvei" de renumitul scriitor şi academician frances Andrei Theuriet. Apoi urméză două novele, o schiţă şi o umorescă.

Mai este o descriere despre Maroco, ear' printrĕ aceste bucăţi sunt resfirate poesíi şi glume. După schiţa despre Maroco vin felurimi, de-ale casei, de-ale bucătăriei, diverse ştiri din România şi din alte părţi, şi în fine moda, cu trei ilustraţii (haină de érnă, haină pentru fetiţe de 4—5 ani şi cămaşă bărbătéscă), ear' ca supliment o cólă de schiţe de croitură de haine.

„Femeia şi Familia" apare la 1 şi 15 a fie-cărei luni şi costă *10* coróne pe an, un preţ acesta destul de moderat, pentru-ca ori-ce familie de român sĕ şi-o pótă abona. Redacţia şi administraţia e în Sibiiu, str. Poplăcii Nr. 15. (tipografia „Tribunei"),

Posta redacţiunei.

Dlui Nicolae Popica, Covasna. Dacă lucrarea e bună şi e bine scrisă, o publicăm. Trebue deci sĕ o cetim întâiu.

Lugoj. Am dispus sĕ-ţi mérgă fóia regulat. Esemplarele cerute ţi-s'au trimis. Salutare.

„Doi luceferi de două némuri". Nu se póte publica. Chestia atinsă e prea delicată; nu póte fi tratată în ziariul nostru. Pe respectivul de neamul nostru îl ţinem însĕ în bună evidenţă, până la o ocasiune bine venită.

Oficialia.

Pentru toţi parochii din archidiecesă.

1. Conform §. 8 din Regulamentul pentru asigurarea contra focului a edificiilor bisericeşti trebuesc solvite în decursul lunei Ianuariu premiile de asigurare direct la **cassa consistorială** din Sibiiu. Oficiile parochiale sunt deci îndatorate a se îngrijí, ca solvirea acésta sĕ se întêmple, ca nu cumva o întrelăsare sĕ causeze bisericei pagube însemnate.

2. Oficiile protopresbiterale au sĕ aştérnă consistoriului archidiecesan discul metropolitan şi taxele nou-cununaţilor.

3. Parochíile au a solví taxele anuale la fondul de pensiuni conform § 6 din Instrucţiunea la statutele acelui fond; ear' membrii fondului au sĕ-şi achite taxele anului present, cum şi eventualele restanţe din anii espiraţi.

4. Se compun ori se întregesc şi rectifică listele alegĕtorilor din tóte parochíile.

5. Se încheie raţiociniile bisericeşti şi se aştern spre revisuire oficiilor protopopeşti.

6. Se ţin sinódele parochiale ordinare (§ 12 Stat. organic).

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Poesii Postume, de *M. Eminescu* Preţul: . . . . C. 1·—

Ziariul unui Pierde-Vară, de *George Coşbuc* . . . . „ 2·—

Isus Christos cu cuvintele sântei scripturi, de *Dr. Petru Barbu* „ 2·50

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Anunţ.

„Cassa de păstrare în Mercurea“ societate pe acţii, acórdă **împrumuturi hipotecare** de la suma de cor. 5,000 în sus **cu 7%** interese, *fără a reflecta la provisiune, la spese de manipulare şi de scris.*

Mercurea, la 1 Ianuariu 1903.

[14] 2—12 Direcţiunea.

Idei pregătitóre în Pedagogie

de

Dr. Petru Şpan.

Preţul **3 cor.** + 20 fil. porto.

Se póte procura de la Librăria archidiecesană din Sibiiu.

Alexandru Márki

Istoria universala pentru şcóle civile şi superióre de fete pe basa planului de învĕţământ din 1887. — După ediţiunea VI în românesce de I. Popovici. — Aprobată de Inaltul Ministeriu r. u. de culte şi instrucţiune publică sub Nr. 4566/1901. — Preţul legat **2.— cor.** A se procura de la **Librăria archidiecesană.**

Important pentru fie-care om.

Desfacere totală cu preţul cel mai eftin, numai cu fl. 2·95 o garnitură admirabilă din 14 bucăţi preţióse, juvaericale etc.

Important pentru fiecare om!

- 1 orologiu de busunariu, anker remontoir de nickel (la dorinţă argintat) cu capace gravate frumos, regulator precis, 3 ani garanţie şi cutie.
- 1 Lanţ elegant panţerat, suflat sau nickelat dimpreună cu acăţător sistem parisian.
- 1 ac de cravată aurit cu imitaţie de briliante.
- 1 părechie nasturi pentru manchete auriţi marca "Garantie".
- 1 garnitură nasturi (botoni) auriţi pentru gulere şi pepturi, constând din 5 bucăţi.
- 1 părechie cercei de argint veritabil oficios gradaţi.
- 1 inel de aur cu pétră elegantă.
- 1 oglindă de busunar în cutie.

Acestea 14 preţióse şi admirabile obiecte dimpreună cu orologiul remontoir anker se predau numai cu 2 fl. 95 cr. prin rambursare sau prin trimiterea înainte a sumei la firma: ***Brüder Hurviz,*** *casă de esport,* ***Krakau*** *Stradom 17 (Oestr.)*

Neconvenind a le returna în 8 zile primind banii înapoi fără ca cumpĕrătorul sĕ fie cu ceva prescurtat. — Catalóge bogat ilustrate cu tot feliul de juvaericale, se trimit gratis şi franco. [6] 4—11

Stabiliment nou!!

"Entreprise des pompes funèbres"

(Institut de înmormêntare)

— Proprietariu: **Fritz W. Elges** —

Sibiiu, str. Cisnădiei 18

funcţionéză din **26 Decembre stil nou anul curent.**

Inmormêntări pompóse şi simple.

Preţuri moderate.

[5] 5—17

A eşit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei şi a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele şi altele.**

Preţul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.**, legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani**. Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căilor ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1902.

Budapesta — Predeal

Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pe s.	Tren accel.				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.—	10.		2.10	pl.	Viena	sos.	1·50	7.20	6.20	1.50
9.—	6.50	5.45	9.15		**Budapesta** (gara centrală).		7.10	1.50	6.40	7.50
11.56	9.07	9.27	11.19		**Szolnok**		3.37	11.36	3.46	5.32
2.14	10.43	11.53	12.55		**P. Ladány**		12.54	9.59	1.12	3.56
3.49	11.56	1·48	2.11	sos.	**Oradea-mare**	pl.	11.04	8.43	11.36	2.38
4.10	12.11	2.06	2·18	pl.		sos.	10.44	7.51	11.15	2.32
4.50	12.52	3·04	2.51		Mező Telegd		10.07	7.13	10.43	2.03
5.33	1.40	3.50	3.26		Rév		9.32	6.33	10.13	1.37
5.56	2.06	4.14			Bratca		9.11	6·11	9.55	
6.42	2.50	5.02	4.16		Ciucia		8.37	5.35	9.24	12.55
7.23	3.30	5.49	4 52		Huiedin		7.58	4.52	8.48	12.23
8.23	4.27	6.56	5.42		Nadăşul-ung.		6.42	3.40	7.35	
8.37	4.42	7.12	5.55	sos.	**Cluş**	pl.	6.17	3.18	7.13	11.10
8.54	4.52	8.30	6.11	pl.		sos.	5.41	2.56	6.45	10.50
9.11	5.13	8.59	6.27		Apahida		5.22	2.37	6.27	10.34
10.21	6.24	10.41	7.26		**Ghiriş**		3.54	1.27	5.12	9.30
10.47	6.52	11 16	7.50		**Cucerdea**	pl.	3.11	12.56	4.43	9.00
10.56	6.57	11.31	7.52			sos.	3.02	12.46	4.33	8.55
11.03	7.04	11.40			Uióra		2.56	12.40	4.27	
11.12	7.11	11.50			Vinţul-de-sus		2.49	12.33	4.20	
11.34	7.33	12.20	8.16		Aiud		2.27	12.12	3.59	8.29
11.52	7.53	12.46	8.32	sos.	**Teiuş**	pl.	2.05	11.13	3.38	8.12
12.24		1.48	8.37	pl.		sos.	1.47		3.02	8.00
12.53		2,20			Crăciunel		1.11		2.36	
1.07		2.30	9.04		Blaş (ungh. Têrnavei) . .		12.58		2.21	7.35
1.14		2.38			Blaş		12,47		2.16	
1.45		3.11	9.31		Micăsasă		12.06		1.44	7.08
2·01		3.27	9.43	sos.	**Copşa-mică**	pl.	11.45		1.25	6.56
2.15		3.32	9.47	pl.		sos.	11.09		1.06	6.50
2.33		3.52	10.01		Mediaş		10.53		12.51	6.37
3.04		4.22	10.25		Elisabetopole		10.24		12.23	6.16
3.40		4.57	10.53	sos.	**Sighişóra**	pl.	9.48		11.49	5.49
3·47		5.04	11.—	pl.		sos.	9.02		11.42	5.42
4.03		5.33	11.14		Haşfalĕu		8.43		11.27	5.29
5·28		7.03	12.26		Homorod		7.30		10.15	4.23
6.03		7.43	12.58		Ágostonfalva . , . . .		6.49		9.30	3.50
6.34		8.13	1.16		Apaţa		6.27		9.17	3.35
7.10		8.48	1.35		Feldioara		5.56		8.40	3.15
7·50		9.27	2.09	sos.	**Braşov**	pl.	5.20		8.13	2.45
11.40		3.55	2.19	pl.		sos.	9.23		5.00	2.18
12.38		4.40	3.01		Timiş		8.45		4.24	1.42
1.11		5.10	3.31		**Predeal**		8.20		3.32	1.12
8.05		11.55	9.10	sos.	**Bucuresci**	pl.	3.05		7.35	9.15

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

tren de persóne			tren mixt.				tren de pers.	tren mixt	tren de pers.	
2.21	4.43	11.14	7.10	pl.	**Copşa mică**	sos.	6.10	9.32	3.09	12.35
3.50	6.36	12.42	8.50		Ocna (Scalde)		4.52	8.05	1.34	11.11
4.12	7.04	1.04	9.15	sos.		pl.	4.25	7.41	1.05	10.30
tr. mxt.	Comunie Numai Marţa şi Vinerea.	tr. mxt.	—		**Sibiiu**		—		Cic. Marţa şi Vinerea	r. mxt
4.33		2.—	—	pl.		sos.	—	7.33		8.57
5.23		2.54	—		Tălmaciu mare		—	6.45		8.04
6.15		3.59	—		Avrig		—	6.01		7.15
8.34		6.35	–	sos.	Făgăraş	pl.	—	3.32		4.25

Budapesta — Arad — Teiuş

Tren de pers.	Tren ccel.	Tren de pers.	Tren accel.				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.00	10.00	12.30	8.50	pl.	Viena.	sos.	3.25	7.20	6.20	6.20
8.10	6·50	10.00	2.—		**Budapesta** (gara centrală).		6.10	1.50	7.20	9.55
11.09	8 35	1.30	4.22		**Szolnok**.		2.49	11.44	4.13	7.32
3.32	11.51	6.05	7.11	sos.	**Arad**	pl.	9.35	8.18	11.20	4.21
4.07	12.11	6.35		pl.		sos.	8.57		10.50	4.06
4.22	—	6.46			Glogovaţ.		8.45		10.33	—
4.47	—	7.06			Gyorok		8.24		10.14	—
5.03	—	7.16			Pauliş.		8.12		10.00	—
5.30	12.49	7.34			Maria-Radna		7.57		9.45	3.27
5.54	—	7.55			Conop.		7.22		9.15	—
6.11	1.16	8.11			Bêrzava		7.05		8.57	2.57
6.58	1.46	8.51			Soborşin		6.25		8.15	2.31
7.27	2.05	9.19			Zam		5.50		7.41	2.05
7.53	—	9.43			Gurasada		5.23		7.16	—
8.08	2.28	9.59			Ilia		5.13		7.06	1.39
8.26	—	10.17			Branicica		4.49		6.43	—
8.52	2.54	10.42			Deva		4.27		6.20	1.12
9·24	3.13	11.20			**Simeria** (Piski)		4.12		6.05	1.00
9.52	3.32	11.53			Orĕştia		3.33		5.19	12.33
10.16	—	12.19			Şibot		3.13		4.55	12.19
10.40	4.15	12·44			Vinţul de jos		2.53		4.34	12.03
11.01	4.23	1.02			**Alba-Iulia**.		2.33		4.17	11.42
11.30	4.50	1.28		sos.	**Teiuş**	pl.	2.00		3.43	11.21

Vinţul-de-jos—Sibiiu.

	Tren micst		tr. d. p.				tr. d. p.	Tren micst		
—	2.00	7.30	4.10	plécă	Vinţul-de-jos	sos.	11.30	7.48	10.15	—
—	2.24	7.57	4.31		Sebeşul-săsesc		11.14	7.28	9.55	—
—	2.47	8.20	4.49		Câlnic		10.56	6.48	9.15	—
—	3.11	8.44	5.08		Cunţa		10.46	6.34	9.02	—
—	3.21	8.54	5.17		Mercurea-Sărătură . . .		10.31	6.15	8.43	—
—	3.40	9.12	5.31		Mercurea		10.19	6.00	8.28	—
—	3.54	9.26	5.42		Apoldul-mic		10.09	5.18	8.14	—
—	4.30	10.05	6.11		Apoldul-mare		9.52	4.55	7.52	—
—	4.58	10.33	6.33		Galeş		9.33	4.25	7.24	—
—	5.27	11.07	6.56		Sĕlişte		9.17	4.05	7.05	—
—	5.40	11.20	7.06		Săcel		8.58	3.40	6.41	—
—	5.50	11.30	7.15		Cacova		8.48	3.28	6.29	—
—	6.01	11.45	7.24		Orlat		8.38	3.16	6.17	—
—	6.18	12.03	7.35		Cristian		8.18	2.48	5.50	—
—	6.44	12.29	7.56		Turnişor		7.54	2.17	5.17	—
—	6.55	12.40	8.05	sos.	Sibiiu	plécă	7.44	2.05	5.05	—

Arad—Timişóra

	tren de pers.		tren mixt.				tren mixt.	tren de pers.		
—	6.15	11.56	5.00	pl.	**Arad**	sos.	10.43	3.44	10.59	—
—	7.00	12.42	6.14		Vinga		9.47	3.01	10.17	—
—	7.21	1.05	6.52		Merczifalva		9.09	2.33	9.50	—
—	7.49	1.35	7.39	sos.	Timişóra	pl.	8.25	2.00	9.17	—

Notă. Numerele încadrate în linii negre însémnă orele de nópte.

Redactor responsabil **Teodor V. Păcăţian.**

Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 8 (Sibiiu, Joi 23 Ianuariu (5 Februariu) 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rěndul cu litere garmond

Mărturisiri.

Sibiiu, 4 Februariu n.

Ziariul „*Alkotmány*“, organul principal de publicitate al partidului poporal, representat în parlamentul țerii, a publicat în unul din numerii din urmă un articol interesant despre Românii din Ardeal, scris, cum ni-se spunea, de un cunoscětoriu bun al raporturilor ardelene.

Ca tóte scrierile despre Românii din statul ungar, făcute de Magiari, așa și articolul acesta, — în care se cuprinde de altcum mult adevěr, — urmăreşte o anumită tendință, un anumit scop: alarmarea opiniunii publice magiare, că Românii înaintéză mereu pe tóte terenele, pe când Magiarii slăbesc în mod însemnat în părțile ardelene.

Par' că aceea ar fi vre-un pěcat, sau vro-o crimă îndreptată în contra statului, că Românii din Ardeal se întăresc și înaintéză, pe când Magiarii ajung în brațele — Evreilor! Şi par' că nu tocmai din contră, laudă se cuvine elementului românesc din Ardeal, majoritatea covîrşitóre a poporațiunii din acésta parte de țéră, pentru-că din propriile sale puteri și-a adunat aceea ce are, și răzimat numai pe propriile sale puteri merge înainte, încet dar' sigur.

La noi însě, în anumite cercuri, funcționarea creerilor se face în mod cu totul contrar regulelor logicei, și aceea ce ar trebuí sě fie lăudat vine defăimat și pedepsit, pe când faptele într'adevěr pěcătóse și contrare legilor țerii vin lăudate și preamărite, ca fapte de înaltă virtute patriotică.

Dar' ni-a dat Dumnezeu, nouě Românilor, buna însușire, că nu ne prea tânguim de aceste lucruri întórse, ci ne căutăm de lucru și mergem înainte. Şi că sporiul nostru *se vede*, o dovedeşte articolul din întrebare, în care tânguirile tocmai în jurul acestui fapt se învêrtesc, de aceea se și începe cu alarmantele cuvinte: „*In Ardeal domnesc stări triste. Terenul se clatină sub piciórele rassei magiare și Românii înaintéză mereu*“ .... Ceea-ce însemnéză, că stările de lucruri ar fi *înveselitóre* în Ardeal, dacă Românii, cetățeni ungari și ei, și cei mai în numěr în țéră, n'ar avé nimic, nici măcar suc de viéță în ósele lor! Curióse vederi patriotice!

Dar' cum am spus, articolul conține mult adevěr, și din aceste adevěruri, mărturisite de un Magiar, voim sě spicuim câte ceva.

Astfel mărturisirile și-le începe scriitoriul articolului cu înșirarea faptelor istorice, că:

....„poporul român a avut în Ungaria totdeuna un rol *secundar*. Nu erau considerați (Românii) ca cetățeni ai statului, ci ca *venetici*, cari n'ar avé nici dreptul și nici capacitatea de libertate. Legea (religia) lor a fost numai *tolerată*. Multe lucruri au contribuit la aceea, ca ei sě vadă numai dușmani în Unguri. Causa principală a fost sistemul *iobăgiei*, tocmai în urma raporturilor speciale din Ardeal. Se póte spune aprópe, că *în Ardeal numai Valachii erau iobagi*. Ungurii, Secuii și Sașii au fost întotdeuna liberi. Românul ori încătrău privia, nu vedea de cât că neamul seu e *oprimat*, că el tânjeşte în servitute și *Ungurii sunt stăpâni*. Valachii mai toți erau iobagi. Dacă vre-unul din ei dobândia nobilimea, în curênd se contopia cu Ungurii. Sclăvia acésta îi apăsa ca o greutate uriașă...“

Şi așa o mână mai departe scriitoriul articolului, și trece preste evenimentele de la 1848, riscând ací greșita afirmare, că poporul român din Ardeal ar fi pus mâna pe arme în urma agitațiunilor puse la cale de guvernul de la Viena, care apoi l'a lăsat cu buzele umflate, pe când adevěrul istoric e, că Românii s'au înarmat numai după-ce în nenuměrate rênduri au fost provocați de Magiari, și numai pentru a lupta, cu trupele împěrăteşti împreună, pentru salvarea tronului și a dinastiei, gândindu-se, fireşte, și la ameliorarea sorții proprie, — și ajunge la era dualismului, în care:

....„guvernul unguresc a pus în dirigětorii, în locul funcționarilor cu gulere de tinichia (cei de pe vremea absolutismului) pe fiii nobilimei de mijloc. Bietul țěran român se simția în fața acestora, par că s'ar fi întors vremurile de dinainte de 1848. Vedea, că Ungurul stăpâneşte din nou și îi porunceşte. Corpul funcționarilor de la comitatele ardelene era constituit esclusiv pe temeiul sistemului de clică și de caste. Domnii acestia au multe pěcate. Cele mai grele pěcate le-au sěvêrșit însě în potriva statului ungar prin aceea, că față cu poporul român au urmat politica cea mai greșită. Uitară acesti domni, că sunt dirigětorii plătiți ai poporului. Purtarea lor lipsită de dragoste, brutală și nedréptă, a produs fructe amare. Sistemul liberal, pe basa căruia nu puteau sě ajungă la dirigětorie de cât aceia cari își jertfiau guvernului principiile, a esclus pe fiii poporului român dintrě dirigětori. Şi apoi sě ne mai mirăm, că după acțiune a urmat reacțiune? Administrația în lunga epocă de 35 ani n'a putut înainta de loc cu magiarisarea. Din contră. Când s'a făcut împăcarea erau printrě Români unii moderați, alții indiferenți, astăzi cu toții sunt de o singură părere, chiar și aceia cari sunt siliți a o táinuí acésta“....

Şi ne spune mai departe scriitoriul articolului, că politica de magiarisare a guvernului asemenea n'a dat nici un resultat, ci din contră, a înstrăinat și mai mult pe Români, cari nu se mărturisesc de patrioți magiari nici atunci când știu ungureşte. In schimb limba lor cucereşte, pentru-că „*frumósa și melodiósa limbă românéscă are rol mijlocitor în Ardeal: o vorbesc deopotrivă Magiarii, Sěcuii și Sașii*“...

De aceea, românismul e astăzi putere mare în Ardeal, și cei-ce fac propagandă, ca Ungurii sě facă cu Românii aceea ce fac Germanii cu Polonii, trec cu vederea, că raporturile numerice nu sunt aceleași, și că față de Unguri, cari sunt slabi, *Românii țin la olaltă, sunt mai multe milióne și se pot răzima și pe frații lor din regat*, — și așa mai departe.

Ear' după tóte aceste mărturisiri scriitoriul articolului ajunge la conclusia, că pentru îndreptarea lucrurilor în Ardeal e de lipsă, ca Ungurii sě se întâlniască cu Românii pe *terenul social*, probabil pentru a 'i învěța cum au sě stee cu mânile în sîn și sě le aștepte tóte de la stat și de la guvern. — căci atunci n'ar mai înainta, și stările de lucruri n'ar mai fi *triste* în Ardeal.

Nu, onorabile, nu acésta e conclusia corectă, ci următórea:

Scóteți, — prin *fapte*, — poporul român din credința, că și acuma voiți sě 'l stăpâniți numai, întocmai ca în trecut, când avea *rol secundar* în statul ungar, — considerat fiind de *venetic*, — și dați-i și lui rolul care-i compete în stat constituțional, rolul de a contribuí cu puterile sale intelectuale la conducerea statului. Deschideți porțile parlamentului pe séma Românilor, însě așa, ca ei sě pótă întra cu demnitate și în numěr potrivit în sfatul țerii, ascultați-le apoi cu paciență plângerile și dorințele, conformați-vě lor, dați poporului dirigětori din sinul poporului, cari sě vorbéscă cu el în limba proprie, sě 'l judece în limba proprie, și dați-i școle cu limbă proprie de propunere, — și iată că ați făcut, ca Românul sě nu mai fie înstrăinat de Ungur și sě nu mai vadă în el pe stăpânitoriul și esplotatorul seu!

Dar' atunci Românul ar înainta și mai repede, și clătinarea terenului de sub piciórele Ungurului ar fi și mai evidentă, și *asta* e de ce vě temeți!

De ce n'o spuneți franc și fără încunjur?!...

Unirea Principatelor-Române.

— 24 Ianuarie v. 1859.

Ziarele din Bucureşti vestesc, cà pregătiri mari se fac pretutindenea în regatul român, pentru-ca ziua de Vineri, *24 Ianuariu v.*, aniversarea unirii Principatelor-Române, întêmplată la anul 1859, acésta mare sěrbătóre națională, sě fie prăsnuită aměsurat însemnătății pe care o are.

Aflându-ne în ajunul acestei sěrbători naționale, care în regatul român e trecută întrě sěrbătorile de cari e legat repausul general, va fi bine sě ne revocăm în memorie (cei-ce le cunóștem), și sě comunicăm și altora (celor-ce nu le cunosc), aměnuntele legate de acest mare eveniment din trecutul apropiat al națiunii române, modalitățile după cari a decurs și s'a perfecționat unirea *Moldová* cu *Muntenia* într'un singur stat.

Nici unul dintrě principatele române n'avea Domnitoriu la începutul anului 1859. Adunările naționale au fost deci convocate, pentru-ca sě facă alegerea. Intâiu s'a întrunit adunarea națională a Moldovei la *5 Ianuariu v.* în capitala țerii, în *Iași*.

Membrii adunării naționale erau divisați în partide. Cei mai mulți, așa numiții progresiști, erau pentru alegerea lui *C. Negri*, un bărbat cu largi vederi, desinteresat și devotat din tótă inima binelui public. Avea sorți de isbândă și *Vasilie Alexandri*, bardul națiunii române, dar' își trecuse voturile în favórea lui *Negri*, pe care 'l stima fórte mult. Același lucru l'au făcut și *Teţcan* și *Lascar Rosetti*, alți doi cadidați. Şansele de a fi ales le avea deci *C. Negri*. Treizeci-și-doi de deputați s'au întrunit în preséra alegerii în conferență particulară, pentru a lua hotărîre findă asupra alegerii lui *Negri*. Unii dificultari și respinseră în conferență candidatura lui *Negri*, sub cuvênt, că: „*nu vor vota pentru unul care vrea împroprietărirea țeranilor*“. Atunci se sculà *M. Cogălnicean* și zise: „dacă e pe așa, nici eu nu-'mi dau votul pentru cei-ce a doua zi m'ar trimite la ocnă căci sě știți, eu încă am fost și sunt *pentru îmbunătățirea sorții țěranului*“. După lungi și înfocate desbateri deputații ajunseră în fine la înțelegere perfectă, proclamând de candididat pe unul care nici nu era în combinație, pe colonelul *Alexandru Cuza*, om fórte onest, inteligent, cu totul desinteresat, dar' indiferent și nepronunțat în cele politice. La orele 2 după mezul nopții s'a terminat conferența cu resultatul acesta.

Ziua alegerii era o zi de Duminecă. Adunarea s'a deschis prin cetirea repășiriii de la candidatură a lui *M. Cogălnicean*, care asemenea era luat în combinație, și lucrul acesta a făcut mare sensație. Au urmat rînd pe rînd alții, cari toți s'au lăpědat de candidatură.

Candidatura lui *Grig. Sturdza*, care nu și-a retras-o, a fost combătută în mod energic și violent. S'a cetit apoi o petiție a poporului din Moldova, care în anul premergětor se constituise în adunare consultativă, și s'a primit în unanimitate.

Urcă acum *Cogălnicean* tribuna și ține un discurs patriotic, acoperit de prelungite aplause. *Cogălnicean* ceteşte regulamentul camerei, instrucțiile referitóre la alegerea de domnitor, pledéză pentru votul pe față, ca rěspuns celor-ce-'l voiau în secret, și cu acestea s'a terminat ședința. Alegerea domnitoriului a rěmas pe ziua următóre.

Luni, în ziua alegerii, camera era îndesată. Presenți erau deputați, dame, ómeni din popor, consulii puterilor străine, — afară de al Austriei.

Cogălnicean rosteşte un nou discurs, îndemnând deputații sě fie *uniți în cugete și simțiri*, și in urmă se supuseră jurămêntului toți deputații, unul câte unul. Cu cuvintele pe buze: „*jur și Dzeu sě-mi fie ajutor*“ pășiră toți la urnă. Intâiu *V. Alexandri*, (după alfabet) care strigà din tóte puterile: „*Votez și subscriu pentru colonelul Alexandru Cuza*“. Astfel votară și ceilalți toți, așa că *Alexandru Cuza* a întrunit *totalitatea voturilor*.

Metropolitul țěrii implorà binecuvêntarea lui Dumnezeu asupra alesului și subscrise actul de alegere. Camera proclamă de ales domn al Moldovei pe colonelul *Alexandru Cuza*, care imediat urcă tribuna, pune jurămêntul și primeşte actul adunării electorale și binecuvêntarea din mâna Metropolitului.

Cogălnicean pășeşte acum în fața noului domnitor și 'i ține un discurs de felicitare, cu așa entusiasm și cu atâta foc, în cât toți ochii au început sě lăcrěmeze, chiar și a doi diplomați străini: Place și Termen. Numai noul domnitor stătea nemișcat, ca o statuă. Camera a isbucnit în: „*trăiéscă Cogălnicean și trăiéscă domnitoriul*“, și întrě aceste sgomotóse strigări de „*sě trăiéscă*“, domnitoriul trecù în sala tronului pentru a primí felicitările.

O sută și una salve de tunuri vestiră poporațiunii din Iași, că domnitoriul Moldovei este ales. Noul principe trecù acum oștirea în revistă, ear' deputații se duseră la Panu, Sturdza și Cogălnicean, sě-i felicite pentru înțelepciunea cu care au știut aduce tréba acolo, ca țéra sě nu aibă de cât un candidat la tron și încă pe cel mai bun dintrě toți.

Iată acum vorbirea lui Cogălnicean, rostită colonelului Alexandru Ioan Cuza, după alegerea sa de domn al Moldovei.

— „Măria Ta!

După o sută cincizeci-și-patru de ani de dureri, de umiliri și degradație națională, Moldova a întrat de nou în vechiul ei drept, consfințit prin capitulațiile sale, dreptul de a-și alege pe capul seu, pe Domnul.

Prin înălţarea Ta pe tronul lui Stefan-cel-Mare s'a înălţat însaşi naţionalitatea română. Alegêndu-Te pe Tine de cap al seu, neamul nostru a voit sĕ împlinéscă o vechiă datorinţă cătră familia Ta, a voit sĕ 'i rĕsplătéscă sângele strămoşilor Tĕi, vărsat pentru libertăţile publice. Alegêndu-Te pe Tine Domn în ţara nóstră, am voit sĕ arătăm lumii, că întréga ţéră doreşte: om nou la legi noue!

Mària Ta! Mare şi frumósă îţi este misiunea. Constituţia din 7 August însemnéză o epocă nouă şi Măria Ta eşti chiămat sé o deschiḑi! Fi deci omul epocei! Fă, ca legea sĕ înlocuiéscă arbitrajul. Fà, ca legea sĕ fie tare, ear' tu, Măria Ta, ca domn, fi bun, blând, bun mai ales pentru aceia, pentru cari cei mai mulţi domni din trecut au fost nepăsători sau rĕi!

Nu uita, că cincizeci de deputaţi numai te-am ales domn, dar' ai sĕ stăpâneşti preste douĕ milióne de ómeni. Fă dar', ca domnia Ta sĕ fie domnie de pace şi de dreptate. Impacă patimile şi urele dintrĕ noi. Introdù de nou în mijlocul nostru strămoşésca frăţie.

Fi simplu, Măria Ta, fi domn cetăţean. Urechea Ta sĕ fie deschisă pururea pentru adevĕr şi închisă totdeuna pentru minciună şi linguşire.

Porţi un frumos şi scump nume, numele lui Alexandru cel bun. Sĕ trăieşti dar' mulţi ani ca şì dînsul, şi sĕ faci, o Dómne, ca prin dreptatea Europei, prin desvoltarea instituţiilor nóstre, prin sentimentele tale patriotice, sĕ putem de nou ajunge acele timpuri gloriόse ale naţiei nóstre, când Alexandru cel bun zicea ambasadorilor împĕratului din Bizanţ, că: „România nu are alt ocrotitor de cât pe Dumnezeu şi sabia sa.

Sĕ trăeşti Măria Ta!“

Intrĕ împrejurări tot asemenea înălţătóre de inimi s'a făcut alegerea de domn şi în Muntenia, trei sĕptĕmâni în urmă.

Alegerea s'a făcut şì aici cu unanimitate de voturi şi a provocat mare entusiasm şi însufleţire.

Camera, convocată la Bucureşti în scopul sĕ alégă pe domnitoriul ţerii, sĕ deschisese la 22 Ianuariu, şi atât în ziua deschiderii, cât şi în ziua următóre, luptele au fost înverşunate întrĕ partide, pe tema alegerei. Fie-care partid îşi avea interesele sale şi canditatul seu.

In şedinţa de la *24 Ianuariu*, s'a cerut imediat după cetirea apelului nominal, ca adunarea sĕ ţină şedinţă secretă. Cererea s'a admis şi adunarea, cu presidentul ei şi cu părinţii episcopi, s'a retras în altă sală, unde s'a constituit în şedinţă secretă. Ací a cerut cuvêntul *D. B. Boerescu* şi a rostit următoriul discurs patriotic:

— „Pentru-ce suntem împărţiţi în douĕ câmpuri? Pentru-ce ne numim *noi* şi *voi*? Sau nu suntem toţi Români? Sau nu avem toţi aceeaşi patrie? Sau nu suntem toţi fii de la aceeaşi mamă? De ce sĕ zicem tot *noi* şi *voi* şi sĕ nu zicem: *noi Românii?* Nu avem toţi aceeaşi iubire, nu avem aceleaşi sentimente pentru mama nóstră comună? Care este causa divisiunei nóstre, care este mĕrul de discordie dintrĕ noi?

Acest mĕr de discordie sĕ nu-l ascundem.

El este *Domnia!*

Cine va fi domnul? fie-care are convingerile sale, fie-care îşi are simpatíile sale personale, fie-care crede, că ţéra va fi mai fericită dacă se va alege domn cutare sau cutare.

Dar' discordia esistă, căci nu toţi cugetă aşa. Din discordia asta se naşte discreditul camerei, discreditul nostru. Nimeni nu mai are încredere în noi. Anarchia nu e departe, ear' inimicul e la porţile nóstre. Cum sĕ respingem anarchia? Cum sĕ oprim întrarea străinilor?

Făcênd sĕ piéră discordia, făcênd sĕ piéră puntea care ne desparte!

Noi declarăm, că nu avem nici un candidat. Dvóstră aveţi unul? Se póte. Insĕ nici unul dintrĕ noi nu a venit cu hotărîrea sĕ facă sĕ fie ales candidatul seu cu ori-ce preţ. Toţi suntem Români, şi nime nu voeste rĕul ţerii sale. Nime nu voeşte, ca candidatul seu sĕ ajungă la tron pe urme de sânge sau sprijinit de străini. Ar fi o ofensă pentru ţéră presupunerea, că ea a putut trimite la cameră asemenea ómeni.

Este posibil sĕ ne unim *toţi* asupra aceluiaşi candidat? Eu cred că nu. Am zis că fie-care îşi are credinţa sa. Dar' *a ne uní asupra unui principiu, este posibil?* Da, asupra unui principiu ne putem uní. Mai cu sémă, când acest principiu este cel mai mare: **principiul naţionalităţii nóstre.**

Sĕ ne unim dar' toţi asupra principiului, asupra acestui mare principiu, care are sĕ reînvie naţionalitatea nóstră. Sĕ ne dăm mâna ca fraţii, — căci n'avem sĕ trăim de cât câţiva ani, — dar' copíii şi strănepoţii nostri sĕ ne moştenéscă un viitor glorios, creat de noi.

A ne uní asupra principiului este a ne uní şi asupra persónei ce represintă acest principiu, ear' persóna este: *Alexandru I. Ioan Cuza, domnul Moldovei!*

Sĕ ne unim ca fraţi asupra acestui nume, şi posteritatea ne va binecuvênta, ţéra ne va întinde mânile şi conştienţa nóstră va fi curată şi împăcată, că ni-am împlinit cu religiositate o datorie sfântă“.

Efectul acestei vorbiri a fost covîrşitor. Lacrĕmi curgeau din ochii tuturor deputaţilor. S'a sculat Dr. *Arsachi*, om luminat, cu largi esperienţe, sĕ arete cum esemplul nu ar fi unic, fiind-că Şvedia şi Norvegia încă au un singur rege, de-şì legile acestor ţeri sunt diferite, — dar' abia a putut vorbí de emoţiune. S'a sculat şi prinţul *Dimitrie Ghica*, şi cu lacrĕmi în ochi zicea: „Acésta a fost ideia mea, fraţilor, în criticul moment de eri, când poporul şi oştirea se aflau la distanţă atât de mică, în cât sânge de fraţi era aprópe sĕ se verse“.

Intréga adunare plângea şi striga ca dintr'un glas: *Prinţul Cuza! Jurăm că vom susţiné pe prinţul Cuza*“.

Şi acum a urmat un moment înălţător de inimă. Metropolitul ţĕrei s'a apropiat de icóna sfintei treimi, şi cu mânile încrucişate spre rugăciune şi cu lacrĕmi în ochi a rostit următórele cuvinte inspirate de puterea divină:

— „*Dómne, Dumnezeul părinţilor nostri! Aruncă privirea ta asupra inimilor nóstre şi nu slăbí curajul fiilor tei. Uneşte-i pe toţi într'o cugetare, şi într'o simţire, şi fă, ca inimile tuturor sĕ aibă aceeaşi bătae pentru ţéra lor. Prinţul Cuza este unsul tĕu Dómne! unsul tĕu întrĕ noi. Jurăm că pe dînsul îl vom susţiné!*“

Toţi membrii adunării ridicară mânile şi strigară ca un singur om: „*Jurăm! Jurăm!*“ Şi mandatarii naţiunii române, până ací inimici, se îmbrăţişară ca fraţi adevĕraţi.

Şedinţa secretă se închide şi deputaţii trec în sala de desbateri, strigând mereu „*trăéscă domnul nostru Alexandru Ioan Cuza.*“

Camera se împărţì imediat în patru secţiuni pentru a verifica mandatele. Alegerile s'au aflat în regulă, ear' deputaţii au fost verificaţi, — afară de câţiva cari n'au întrunit majoritatea absolută.

S'a constituit apoi biroul, alegêndu-se doi vicepresidenţi, patru secretari, doi suplenţi şi trei chestori. Vicepresidenţi au fost aleşi *Barbu Catargiu* şi *C. Cantacuzino.*

Const. *Cantacuzino* propune, ca alegerea de domn sĕ se facă fără amânare, ear' în lista candidaţilor sĕ fie trecut şì domnul Moldovei, Alexandru Ioan *Cuza.*

Propunerea se primeşte cu unanimitate.

Metropolitul ţerei luà acum, cu crucea în mână, jurămêntul obicinuit de la toţi deputaţii. Se chiămară apoi de nou, pe rînd, toţi deputaţii, în ordine alfabetică, şi fie-care sărutà crucea şi evangelia, puse jurămênt nou, şi primì buletinul, ca sĕ scrie pe el numele candidatului seu.

Secretarii numĕră buletinile şi constată, că s'au dat preste tot 64. Le desfac şi cetesc cu glas tare. Resultatul: tóte 64 de voturi s'au dat pentru domnul Moldovoi, *Alexandru Ioan Cuza.*

La 7 ore séra Metropolitul ţerei proclamă pe *Alexandru Ioan Cuza* ales domn al ţerei româneşti, în faţa representanţilor puterilor străine. Resultatul alegerei s'a comunicat imediat poporului din curtea metropoliei, care se adunase în numĕr de preste treizeci de mii.

Musicele întonară imnul, clopotele bisericilor începură sĕ sune cu tótă puterea, ear' poporul făcea sĕ se sgudue vĕzduhul de repeţitele: „*trăiască domnul nostru Cuza*“.

Astfel s'a sĕvêrşit în ziua de *24 Ianuariu v. 1859* cel mai mare şi mai naţional act în viéţa Românilor. Ziua acésta va rĕmâné pentru totdéuna cea mai mare în istoria poporului român, ca una în care înţelepţii naţiunei au ştiut sĕ pună la o parte tóte interesele particulare şi sĕ ţină în vedere numai interesele mari naţionale ale ţerii lor.

In ziua de *24 Ianuariu 1859* s'au pus basele României de astăzi, ale statului român independent, stimat şi lăudat de întréga Europă, de aceea ziua e trecută în şirul sĕrbătorilor celor mari româneşti, şi e serbată cu solemnitate mare în fie-care an.

Esposiţie industrială în Braşov.

Subscrisul comitet aduce la cunoştinţa sodalilor şi elevilor nostri, că camera comercială şi industrială din Braşov aranjéză în anul acesta — în preajma sĕrbătorilor Paştilor, călindariul gregorian — anume din 5—14 April n. o esposiţie de lucrări industriale de ale sodalilor şi elevilor din cercul seu, la care aparţine comitatul Braşov, Têrnava-mare, Sibiiu şi Făgăraş, anume în sediul acesteia, Braşov.

Sodalii şi elevii cari voesc sĕ participe ca esponenţi, trebue sĕ înştiinţeze despre acésta numita cameră, cel mult până în 20 Februariu n. c. Inştiinţări ulterióre nu se iau în considerare. Cóle de înştiinţare se pot căpĕta de la subscrisul comitet. Acestea sunt a se umplé şi trimite camerii în câte douĕ esemplare, dintrĕ cari unul se va înapoia imediat împreună cu încunoştiinţarea despre primirea celor douĕ cóle de înştiinţare.

Obiectele trebue sĕ se trimită până în 31 Martie n. la adresa camerei comerciale şi industriale (Brassó, strada porţii nr. 65).

Deodată cu obiectele este a se trimite şi o adeverinţă din partea dătătoriului de lucru, măestrului, patronului în care sĕ se arete, că esponentul e aplicat la el şi că obiectul trimis spre espunere este din partea esponentului pregătit.

Spesele de transport pentru obiectele de esposiţie, ce sunt a se trimite la olaltă de esponenţii câte unei localităţi, le supórtă camera, care va suporta şì spesele de transport de la esposiţie în singuraticele localităţi.

Cei-ce doresc sĕ se foloséscă de favorul pus în prospect de dl ministru de comerciu, în urmarea căruia elevii, sodalii şi dătătorii de lucru (măestrii) pot călĕtorí la Braşov şi îndĕrĕt cu trenul de persóne sau mixt clasa a III-a cu jumĕtate preţul, au sĕ facă cunoscut camerei numele şi staţiunea de la care voesc sĕ plece, până în 20 Februariu a. c. (De la acest favor sunt eschise staţiunile comunicaţiunii de vecinătate).

Camera va trimite la timpul potrivit certificat, ce este a se elibera din partea direcţiunii căilor ferate r. u., care îndreptăţeşte pe esponent a-şi scóte bilet de călĕtorie cu preţul de jumĕtate.

Aducênd aceste la cunoştinţa sodalilor şi învĕţăceilor nostri, îi îndemnăm totodată sĕ participe în numĕr şi mĕsură cât se póte de mare la acésta esposiţie, convinşi fiind despre însemnătatea ei.

Sibiiu, 20 Ianuariu 1903.

Comitetul „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“.

Victor Tordăşianu
president.

I. Apolzan
notariu.

Oficialia.

Pentru toţi parochii din archidiecesă.

1. Conform §. 8 din Regulamentul pentru asigurarea contra focului a edificiilor bisericeşti trebuesc solvite în decursul lunei Ianuariu premiile de asigurare direct la cassa consistorială din Sibiiu. Oficiile parochiale sunt deci îndatorate a se îngrijí, ca solvirea acésta sĕ se întêmple, ca nu cumva o întrelăsare sĕ causeze bisericei pagube însemnate.

2. Oficiile protopresbiterale au sĕ aştérnă consistoriului archidiecesan discul metropolitan şi taxele nou-cununaţilor.

3. Parochíile au a solví taxele anuale la fondul de pensiuni conform § 6 din Instrucţiunea la statutele acelui fond; ear' membrii fondului au sĕ-şi achite taxele anului present, cum şi eventualele restanţe din anii espiraţi.

4. Se compun ori se întregesc şi rectifică listele alegĕtorilor din tóte parochíile.

5. Se încheie raţiociniile bisericeşti şi se aştern spre revisuire oficiilor protopopeşti.

6. Se ţin sinódele parochiale ordinare (§ 12 Stat. organic).

Din tractul Lupşei.

Alegerea membrilor din cler la sinodul protopresbiteral.

Ponor, 19 Ianuariu v.

Fiind-că cu începutul anului curent 1903 a espirat periodul de 3 ani, pe care la anul 1900 s'au constituit în archidiecesa nóstră transilvană comitetele şi epitropiile parochiale, de asemenea sinódele, comitetele şi epitropíile protopresbiterale, — Preavenerabilul Consistoriu archidiecesan prin circulariul seu din 4 Novembre anul trecut Nr. 11,512 Plen. dispune reconstituirea acestor corporaţiuni şi organe pe un nou period de 3 ani.

Pe basa acestei ordinaţiuni zelosul nostru şef tractual, protopresbiterul *Vasilie Gan*, prin hârtia sa din 1 Ianuariu a. c. Nr. 1 a convocat preoţimea tractuală la întrunire în colegiu preoţesc pe Joi, 16 Ianuariu a. c. pentru alegerea membrilor din cler la sinodul protopresbiteral pe periodul 1903—905.

Prin urmare Joi în 16 Ianuariu la 10 ore a. m. ne-am întrunit noi preoţimea din tractul Lupşei la reşedinţa protopresbiterului nostru, adecă în orăşelul *Ofenbaia*, pentru a alege 8 membri din cler la sinodul protopresbiteral pe noul period de trei ani 1903—1905.

Din 23 preoţi s'au presentat 14, absentând 9, dintrĕ cari 7 sunt escusaţi parte din causă de morb şi adânci bĕtrâneţe, parte prin împedecarea altor agende oficiale.

După-ce zelosul nostru protopresbiter, dl Vasilie Gan, prin o scurtă dar' acomodată vorbire arată scopul întrunirei şi declară întrunirea colegiului de deschisă, provócă colegiul a-şi alege doi bărbaţi de încredere şi un notariu pentru agendele scripturistice. Ca bărbaţi de încredere cu unanimitate se proclamă parochii Avram Cioran din Valea-Lupşei şi Vasilie Bumbuţ din Sartăş, ear' de notariu Laurenţiu Ciorbea din Ponor. Apoi întrébă preoţimea dacă doreşte votare nominală sau secretă cu şedule, la ce acésta declarându-se pentru votarea secretă cu şedule, pentru facerea combinaţiunilor şi a şedulelor suspinde şedinţa pe cinci minute.

Redeschiḑêndu-se şedinţa îşi presentéză la urnă şedulele unul câte unul şi constatându-se că sunt în numĕr egal cu al votanţilor, se face numĕrarea voturilor. Majoritatea absolută au întrunit-o şi deci s'au declarat aleşi următorii: 1. Nestor Manciu (Ocolişul-mare); 2. Vasiliu Ruşdea (Poşaga-de-jos); 3. Laurenţiu Ciorbea (Ponor); 4. Georgiu Lazar (Valea-Geogelului); 5. Vasiliu Bumbuţ (Sartăş); 6. Aurel Boier (Ciora-de-sus); 7. Avram Cioran (Valea-Lupşei) şi 8. Ioan Onea (Hădărău).

Terminându-se alegerea şi încheindu-se şi sigilându-se protocolul, presidentul-protopop Vasilie Gan mulţămeşte membrilor pentru buna armonie de care s'au condus şi declară întrunirea colegiului închisă.

Apoi, după o mică pausă s'a purces imediat la conferenţa preoţéscă. Despre acésta însĕ altă-dată.

Preotul Laurenţiu Ciorbea.

NOUTĂŢI

Procesele Tribunei. Mâne se începe înaintea curţii cu juraţi din Cluj pertractarea proceselor *Tribunei* intentate pe tema agitaţiunii naţionaliste. Fiind incriminaţi mai mulţi articoli, pertractarea numai Sâmbătă se va termina. Apĕrătoriu e advocatul Dr. Cassiu *Maniu* din Cluj.

*

Centenarul lui Quinet. Cum se raportéză ziarelor din Bucureşti, în Paris se fac mari pregătiri pe zilele de 14 şi 15 Februariu, în vederea serbării centenarului lui *Edgar Quinet,* marele istoriograf, filo-român, fost cetăţean de onóre al României. Soţia lui Quinet a fost română, din familia Assachi.

*

Alegere de deputat dietal. Cercul Năsăudului ajungênd în vacanţă prin abzicerea deputatului dietal de până acum (are oficiu incompatibil cu deputăţia), comisiunea centrală a comitatului a fixat terminul alegerii pe 9 Februariu st. n. President al comisiunii electorale e profesorul Gavriil Scridon, vicepresident profesorul Dr. Paul Tanco, secretari pretorul Ioan Şerban şi notariul cercual Alexandru Pălăgieş (tot Români!) Candidat e profesorul de universitate Ioan Ciocan.

*

† Teodor Fassie. Duminecă a rĕposat în Budapesta deputatul dietal *Teodor Fassie*, în urma unei sângerări interne provenite din catar de organele respiraţiei. Inmormêntarea i-s'a făcut eri după amiazi în cimiteriul comun din Budapesta, după ritul gr.-oriental. — Teodor Fassie s'a născut în Oradea-mare la 27 Februariu 1840. Incă de la 1863 a luat parte la viéţa publică-politică, fiind numit jurat comitatens onorar, apoi după facerea censurii de jude jurat pe lângă pretorul Beiuşului şi în urmă pretor. In 1872 şi-a deschis în Beiuş cancelarie advocaţială; în 1873 comitele comitatului Bihor l'a numit vicefisc comitatens onorar, ear' preste trei ani protofisc. In 1899 a fost ales deputat dietal în cercul Ceica (după-ce Iosif Goldiş, fiind ales episcop, renunţase la mandat), isbutind şi la alegerile din 1901, în butul tuturor sforţărilor făcute de partidul kossuthist. In dietă făcea parte din partidul guvernamental, dar' — contrar cu obiceiul celorlalţi deputaţi români din acest partid — totdéuna 'şi ridica cuvêntul întru apĕrarea instituţiunilor româneşti faţă cu acusele nedrepte ale deputaţilor oposiţionali. Ultima vorbire în dietă o ţinuse pentru resfrângerea acuselor ce fuseseră ridicate contra băncilor româneşti.

† Dr. Stefan Păcurar. Inregistrăm cu pĕrere de rĕu mórtea advocatului Dr. *Stefan Păcurar* din Sibiiu, întêmplată eri, Marţi. Intristata familie anunţă tristul eveniment astfel: *Ermina Păcurar* născ. *Balomiri* ca soţie, *Leontina* şi *Alma* ca fiice, anunţă cu cea mai adâncă întristare tuturor consângenilor, amicilor şi cunoscuţilor, că adoratul soţ, respective tată *Dr. Stefan Păcurar*, advocat, deputat al universitaţii săseşti, etc. a adormit în Domnul după lungi şi grele suferinţe în 3 Februariu la 1½ ora p. m., în etate de 61 ani. Rĕmăsiţele pămênteşti ale scumpului defunct vor fi aşeḑate Joi, 5 Februariu la 2½ ore p. m. spre repaus etern în cimiteriul bisericei gr. ort. române din Suburbiul-Iosefin. Fie-i amintirea eternă!

*

Dşóra Opriş — distinsă de archiducesa Isabela. Dşóra Valeria Opriş, fiica directorului de postă şi telegraf Petru Opriş din Cinci-biserici, a fost învitată sĕ coopereze la un concert dat nu de mult în salónele din Pojon ale archiducesei Isabela, soţia archiducelui *Frideric*, comandantul corpului de armată din Pojon. Ca violinistă de prima forţă, dşóra Opriş a ridicat mult nimbul concertului, pentru ce — drept mulţămită — archiducesa Isabela i-a trimis zilele acestea un preţios inel cu diamante şi o scrisóre ţinută în termin fórte măgulitori pentru tinera artistă română.

*

O „horă“ nouă. „Deşteptarea“ vesteşte că balul societăţii „Junimea“ din Cernăuţi va avé o *sensaţie musicală*, datorită compositorului *Dr. Gr. cav. Pantasi*, a nume: o horă cu adevĕrat naţională, al cărei motiv e dragostea de ţéră. Despre acésta horă ziariul numit anunţă deocamdată următórele: Prin musică sunt simbolisate în ritm şi melodie peripeţiile iubirii de ţéră în nuanţele ei atât de simple, sincere şi atrăgĕtóre. Hora se va esecuta mai întâiu concertando, urmând apoi dansul. Musica are cu desĕvêrşire caracterul melodiei poporale, fără sĕ plagieze.

*

Palat bibliotecii din Cluj. In budgetul cultelor şi instrucţiunii publice pe anul curent ministrul *Wlassics* a preliminat *200.000 de coróne* în scopul ridicării unui palat monumental pentru biblioteca universităţii din Cluj. Suma de mai sus e destinată în mare parte pentru cumpĕrarea locului pe care sĕ se zidiască palatul, ear' pentru acoperirea speselor împreunate cu zidirea însaşi ministrul va prelimina an de an cam tot atâta până la terminarea zidirei, — cel puţin aşa vesteşte semioficiósa „Nemzet“ din Budapesta, care în legătură cu acestea spune că secretariul ministerial Dr. Tóth Lajos zilele trecute a fost la Cluj pentru a căuta loc potrivit pe séma projectatului palat, şi că lucrările pregătitóre se fac cu atâta zor, în cât înseşi lucrările de zidire vor avé sĕ se încépă încă în anul curent.

*

„Stipendii“. Consiliul de administraţie al Reuniunei funcţionarilor din Austro-Ungaria a votat şi pentru anul curent 1903, din fondul comun suma de 16.000 coróne ca stipendii destinate pentru membrii Reuniunei funcţionarilor, spre a puté folosí băile notorice de cură în decursul anului 1903.

Aceste stipendii se pot acorda numai membrilor bolnăvicioşi şi lipsiţi de mijlóce, şi formularele prescrise pentru rugările de cerere se pot procura gratuit de la cancelaria consorţiului nostru, strada „Wiesen“ Nr. 1, etagiul I.

Rugările provĕḑute cu tóte aclusele necesare sunt a se aşterne până la 10 Martie 1903 st. n. cancelariei nóstre, localul arătat mai sus. Sibiiu (Nagyszeben) 31 Ianuariu 1903. *Direcţiunea.*

*

Regele Sêrbiei — la Cruşedol. In 11 Februariu st. n. regele Alexandru al Sêrbiei, împreună cu regina Draga va cerceta mormêntul tatălui seu, al regelui *Milan*, care e înmormêntat în cripta mânăstirei din Cruşedol, departe de pămêntul ţerii al cărei rege a fost. La Zemlin pĕrechia regală va fi întimpinată de banul Croaţiei, ca representant al M. Sale regelui nostru, şi o va însoţí până la Cruşedol, făcênd calea de la Zemlin până la Carloviţ cu tren de curte, pus la disposiţie din partea regelui nostru, ear' de la Carloviţ până la Cruşedol cu trăsură. Atât la gara din Zemlin cât şi la cea din Carloviţ vor eşí întru întimpinarea óspeţilor tóte autorităţile militare şi civile şi câte o companie de onóre, ear' la mănăstirea din Cruşedol vor fi întimpinaţi din partea patriarchului Brancovici. In 12 Februariu pĕrechia regală se va re'ntórce a casă la Belgrad.

*

Dar pentru biserică. Parochul *Nicolae Suciu* din Balomir, tractul Orĕştiei, a donat sf. bisericei nóstre gr.-orient. casa precum şi tótă averea sa nemişcătóre, în preţ de 2000 coróne. Afară de acéstă binefacere a dăruit 2000 coróne — asiguraţiune de viéţă — pentru formarea unei fundaţiuni, cu scop de a se ajutora din ea tinerii din comună, cari studiază. Literele necesare se vor subşterne Prea Veneratului Consistoriu, ca for supraveghetor acestor donaţiuni.

Pentru acésta faptă marinimósă nu putem întrelăsa a-i aduce donatorului mulţămita cea mai cordială, dorindu-i zile îndelungate spre a mai aduna şi distribuí cât de mult pentru iubita sa biserică şi naţiune, şi am dorí sĕ aibă mulţi imitatori, căci numai prin astfel de jertfe se pot aduna averi pe séma naţiunei.

Tot odată mulţămim şi Preaon. nostru protopresbiter *Vasilie Domşa* pentru ostenéla avută cu compunerea actelor de donaţiune.

Comitetul parochial.

*

Bustul prinţului Carol, sculptat de o fată. La Ateneu în Bucureşti e espus de câteva zile bustul prinţului Carol, admirat de toţi câţi l'au vĕḑut. Bustul, împreună cu un pergament pictat după modelul artei italiane din secolul XIV, e destinat pentru M. Sa regele Carol, şi ambele sunt lucrare a dşórei *Maria Draghicescu* din Bucureşti, elevă în anul V. al Academei de arte din Florenţa. Bustul e lucrat după cea mai nouă fotografie a micului prinţ, care 'l represintă în uniformă de elev al şcólei militare din Iaşi, şi e o lucrare de artă în tótă puterea cuvêntului, atât ca execuţie, cât şi ca ornamentaţie. La basa bustului e o ramură de stejar şi una de laur, simbol al forţei şi inteligenţei, ear' pe soclu stă un vultur cu aripile întinse, gata sĕ sbóre.

Dşóra Draghicescu promite a devení artistă de primul rang. In cursul studiilor ce le face la Academia din Florenţa a fost în repeţite rênduri premiată, cu medalii şi diplome. Pe lângă studiile de sculptură a urmat şi studiile de pictură, ciselare, decoraţiuni şi architectură.

*

„Sfântul George“ în fir de aur şi argint. Alăturea cu bustul prinţului Carol, lucrat de dşóra Maria Drăghicescu, atracţia esposiţiei artistice de la Ateneu, în Bucureşti, o face tabloul espus de *Radu I. Pop*, representând pe sfântul George călare, lucrat în relief în fir de aur şi de argint veritabil. Tabloul fusese destinat pentru esposiţia din Paris, dar' nu a putut fi terminat la timp. E lucrat în atelieriul dlui Radu I. Pop, după arangiamentul şi sub supraveghiarea dlui Pop şi au trebuit trei ani de muncă subtilă şi migălósă, până a putut fi terminat.

*

Bal în Mercurea. Inteliginţa română din Mercurea învită la balul ce-l va arangia Sâmbătă, în 1/14 Februariu 1903 în sala hotelului „la 3 Arabi“ din loc, în favorul şcólei gr. or. Inceputul la 8 ore séra. In pausă se va juca „Căluşerul“ şi „Bătuta“. Oferte marinimóse se primesc cu mulţămită şi se vor cuita ziaristice.

*

Petrecere şi teatru în Şelimbĕr. Tinerimea şcolară română gr. or. din Şelimbĕr, tractul Sibiiului, aranjază petrecere cu teatru în *30 Ianuariu v.* 1903 în sala şcólei. Inceputul la 7 ore séra, preţul de întrare de persónă 40 fileri. Suprasolvirile se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale ziaristică. Venitul curat e destinat în favorul şcólei.

*

Victimă a beţiei. Iosif Popovici din Toc sĕptĕmâna trecută s'a dus la Soborşin sĕ-şi reguleze nişte afaceri cambiale. In re'ntórcerea spre casă a întrat la crişma lui Lup şi a beut până s'a îmbătat. Ameţit şi moiat de rachiu a plecat mai departe, dar' pe cale i-s'a făcut somn şi a adormit la marginea drumului. Pe la miezul nopţii l'au aflat aprópe mort de frig membrii familiei sale, cari plecaseră sĕ 'l caute. L'au ridicat şi l'au dus a casă, dar' nu a mai fost chip de viéţă în el. In aceiaşi zi a murit.

AMVONUL.

Cuvêntare despre botez.

La ziua sfântului Ioan Botezătoriul de

George Joandrea.

(Fine.)

Statornicia în credinţa bisericei nóstre drept măritóre a fost *scăparea* neamului nostru mult iubit, preste care valuri şi valuri de nĕcazuri şi suferinţe au trecut. Vreţi pilde despre statornicie? Iată-le:

Inainte cu 200 de ani, fericitul în Domnul *Sava Brancoviciu*, preasfinţitul metropolit al bisericei rĕsăritene, silit a fost de alte neamuri sĕ-şi lapede legea. Suferit-a chinuri, bătăi, batjocuri şi temniţă, el însĕ a rĕmas credincios până la mórte bisericei păstorită de el.

Constantin *Brancovean*, domnul ţerii româneşti, nevrênd sĕ trécă la legea turcéscă, a murit mórte mucenicéscă dimpreună cu cei trei fii ai sei. Dar' ce sĕ merg aşa departe. Vĕ aduc pildă pe *strămoşii* vostri cei mult străduitori, cari au zidit acest lăcaş măreţ al lui Dumnezeu. Nu l'au făcut pentru dînşii, ci pentru mărirea lui Dumnezeu, ear' vouĕ şi urmaşilor vostri pildă şi îndemn neperitor v'au lăsat, ca sĕ iubiţi Sionul dreptmăritoriu al rĕsăritului şi sĕ aveţi statornicie neclătită în legea vóstră strămoşéscă. Deci fraţilor, „*în calea păgânilor sĕ nu mergeţi şi în cetatea Samarinenilor sĕ nu întraţi* (Mat.), ear' întâlnindu-vĕ cu un astfel de amăgitor, „*şi pravul de sub piciórele vóstre sĕ-l scuturaţi întru mărturie asupra lor*“ (ev. Luca), pentru-că unul ca acesta „*când grăieşte minciună, întru ale sale grăieşte, căci mincinos este şi tatăl minciunei*“.

Lipseşte, iubiţilor, şi *dragostea creştinéscă*, căci mulţi sunt întrĕ noi, cari nu *iubesc* nici pe Dzeu, nici pe deaprópele, nici grijesc de sufletele şi trupurile lor. Din lipsa de dragoste în loc de fapte bune şi virtuţi creştineşti isvoresc apoi cele mai multe patimi şi porniri rele, cari împing pe om la pĕcate strigătóre la ceriu. Isvoresc *duşmăniile, sfeḑile, măniile, gâlcevile, pârâşagurile* cele dese, *desbinările, pismele, omorurile, lotriile*; apoi: *linguşirea, făţăria, minciuna, mândria, lăcomia, desfrânarea* şi altele asemenea acestora, prin cari ni-se *sfêrtică haina* cea strălucitóre şi fără prihană a botezului întru Christos, ni-se *perde* cinstea şi *vrednicia* omenéscă ni-se omóră şi în grea osândă ajung sufletele şi trupurile nóstre, şi ni-se prăpădeşte şi multpuţina nóstră avere căştigată cu trudă şi amare sudori de sânge.

Lipseşte în urmă şi *nădejdea* creştinéscă, căci unde nu e dragoste, acolo nu e nici încredere în Dzeu, şi omul fără încredere în Dzeu cade pradă duhului celui necurat, carele apoi îi munceşte sufletul şi aici şi dincolo de mormênt.

Voi deci, iubiţilor creştini, cari *botezatu-v'aţi*, miruitu-v'aţi, sfinţitu-v'aţi şi spălatu-v'aţi în numele sfintei Treimi, dumnezeire vecinică, în vieţuirea vóstră pe acest pămênt nu vĕ spălareţi cu apa cea *amară din Meirah*, scósă din noianul pĕcatelor, ci curăţiţi-vĕ sufletele şi trupurile vóstre cu apa cea limpede şi isvorîtóre de mântuire, dată vóuĕ prin taina Botezului. *Grijiţi* de haina cea strălucitóre, cu carea v'a îmbrăcat dulcele Iisus, şi nu lăsaţi, ca sĕ vi-o răpéscă duhul fărădelegilor. *Nutriţi* în inimile şi sufletele *vóstre, credinţa*, dragostea şi nădejdea creştinéscă. *Faceţi* fapte bune şi vrednice de laudă, prin cari veţi fi preamăriţi şi înaintea lui Dzeu şi înaintea ómenilor! *Iubiţi* înţelepciunea, şi dacă în cale întêlni-veţi ómeni înţelepţi, nu-i ascundeţi, ci scóteţi-i la ivélă, căci „*lumina nu se ascunde sub obroc, ci în sfeşnic se pune, ca sĕ lumineze tótă casa*“. Iubiţi *buna înţelegere*, trăiţi în pace şi armonie unii cu alţii, pentru-că mai ales noi, neamul acesta asuprit, avem lipsă neapĕrată de bună înţelegere şi ţinere la olaltă. Fiţi *blânḑi* şi smeriţi cu inima, urîţi clevetele, ear' gura vóstră sĕ nu grăéscă deşertăciune. Iubiţi biserica *acésta* a rĕsăritului, pentru-că părinţii vostri, botezându-Vĕ întru Christos, cu faţa cătră rĕsărit v'au închinat, de unde a rĕsărit lumii sórele dreptăţii.

Făcênd acestea, în ziua secerişului, când Stăpânul, cel-ce v'a botezat cu duh şi cu foc, va curăţí aria sa şi va strînge grâul în jitniţa sa, voi sĕ fiţi socotiţi întrĕ *grânele* cele mai curate, ear' nu întrĕ paiele ce se vor arde în focul cel vecinic.

Şi acum, Stăpâne Dómne, Dumnezeul nostru, nădejdea tuturor marginilor pămêntului, auḑi-ne pe noi pĕcătoşii! Trimite şi asupra nóstră duhul înţelepciunei, duhul înţelegerii, duhul temerii de Dzeu. Indreptéză viéţa nóstră spre poruncile tale, sufletele nóstre le sfinţeşte, trupurile le curăţeşte, gândurile le îndreptéză şi ne mântueşte pe noi de tot nĕcazul celor rele şi al durerii, că tu eşti binecuvêntat şi prea mărit în veci. *Amin.*

Cărţi şi reviste.

„Convorbiri literare“, fascicolul 1 dto 1 Ianuariu st. v. (anul de esistenţă XXXVII), au apărut cu următoriul sumariu: „Istoria lui Mihaiu Viteazul“, de N. Iorga (continuare din fascicolii anteriori;) „Titlul lui Mircea cel Bĕtrân şi posesiunile lui“, de D. Onciul (continuare din fascicolul dto 1 August 1902;) „Din Rucăr“, roman de C. Economul (continuare;) “Din viéţa lui Papiu Ilarian“, de V. Pîrvan; „Logofetul Costache Conachi“, de G. Bogdan-Duică; „Cestiunea muncitorilor agricoli străini“, de Dr. G. Proca; „Corespondenţa din tinereţă a lui Mihail Cogălniceanu“, de P. V. Haneş (continuare din fascicolii ananteriori,) apoi poesíi şi notiţe bibliografice.

„Convorbiri literare“ apar în Bucureşti în editura librăriei Socecu et Co. (Calea Victoriei Nr. 21) şi costă 15 coróne pe an.

Din public.*)

Dare de sémă şi muţămită pubică.

Cu ocasiunea petrecerii împreunate cu dans, arangiată pentru procurarea celor mai de lipsă recuisite şi ornamente pe séma bisericei rom. gr. or. din Brad, la 6/19 Ianuariu a. c., oferte benevole au incurs de la următorii domni:

Vasilie Damian 3 cor., Ioan Stanciu, Ioan Boldin, Constantin Bolcu, George Costea, Ioan Bogdan, George Ometa, Dr. Ioan Radu, József Frisch, Ioan Ronta, Sabin Jula, Aron Crişan, Petru Turuc, câte 2 cor., Stefan Albu 4 cor., Ursu Floria 2 cor., Mariţi Cristea 1 cor., Ioan Băbuţ 2 cor., Ioan Tiu, Petru Faur, Lazar Tudur, câte 1 cor., Petru Tomescu 1 cor. 20 fil., Constantin Costin, Hosszu Ferencz, Corneliu Gredina, Ioan Drăgan, Anthon Şvarniczki, câte 2 cor., Ioan Perşa 1 cor., Pavel Lazar, Solomon Golcea, câte 2 cor., Ohanoviciu János, Pilner Paul, câte 3 cor., Nicolae Tamaş, Tóder Banciu, Ioan Faur, câte 1 cor., Nicolae Miclea, Ioan Delian, câte 2 cor., Ioan German, Nicolae Filip, câte 1 cor., Petru Faur 1 cor. 60 fil., Măriuţa Sava 1 cor., George Crişan 70 fil., Ilie Ometa 2 cor., Nicolae Banciu, Adam Bolcu, Aurel Zaharie, câte 1 cor., Ioan Tulea, Dumitru Giurgiu, Ioan Gal, câte 2 cor., Simion Brădian, Egner Adolf, câte 1 cor., Nicolae Popa 2 cor., Petru Florinca 3 cor., Pavel Pop 2 cor., Gadi Kálmán 4 cor., Ioan Furdui 1 cor., Obsinczki Mihály, George Golcea, Pavel Benea, câte 2 cor., Ioan Impĕrat 3 cor., Aron Radu 2 cor., Nicolae Bogdan, Löbblich Isidor, Pápai Zsigmond, câte 1 cor., Szilágy Miklós 80 fil., Dr. Pavel Oprişa, Ioan Cutean, câte 2 cor., Engler Ferencz, Adler N., Fostbecherd N., câte 1 cor., N. Hajducska, Andron Bogdan, câte 2 cor., Avisalon Banciu 3 cor., Hoffman József 1 cor., Schlenzich N., Lazar Miheţ, câte 2 cor., N. N. 40 fil., Ilie Dragoş 2 cor., Ioan Iga 1 cor., Ioan Săbău 3 cor., Komárom Ödön, Ladányi Sándor, câte 2 cor., George Nestor, N. Puticiu, câte 1 cor., N. Lancrejan, Susana Golda, Nicolae Borza, câte 2 cor., Petru Rimbaş 5 cor. 30 fil., Dr. Teofil Bogdan, medic în Ybbs (Austria). 3 cor. Suma 159 cor. Spesele au fost 101 cor. Au rĕmas venit curat 58 cor., care sumă s'a depus la „Crişana“ până la întrebuinţarea spre scopul menit.

Comitetul arangiator îşi ţine de datorinţă a mulţămí şi pe acésta cale On. domni donatori.

Brad, la 10/23 Ianuariu 1903.

Petru Rimbaş
pres.-cassariu.

I. Bogdan şi G. Costea
controlori.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primesce rĕspunderea.

Liturgieriul

— cu litere latine —

broșat cor. 6, legat cor. 8.

Librăria archidiecesană.

		Coróne
Potire	din argint de china, intern suflate cu aur, gravate	30.—
	negravate	18.—
Cădelnițe	de fer nickelate	12.—
	de alamă galbenă	10.—
Lingurițe	pentru cuminecătură, suflate cu aur	4.40
Disc	pentru agneți, suflat cu aur . .	7.20
Stéuă	pentru agneți, suflată cu aur .	5.60
Copie (cuțit)	pentru agneți, suflată cu aur	4.40

Se află de vêndare la

Librăria și Tipografia archidiecesană.

Dr. **Iosif Blaga**

Analise psichologice.

Lecțiuni de psichologie

pentru învěțămêntul secundar

Prețul **cor. 2·50** + 20 fil. porto.

Se póte procura de la **Librăria archidiecesană** din Sibiiu.

Anunț.

„Cassa de păstrare în Mercurea“ societate pe acții, acórdă **imprumuturi hipotecare** de la suma de cor. 5,000 în sus **cu 7%** interese, *fără a reflecta la provisiune, la spese de manipulare și de scris.*

Mercurea, la 1 Ianuariu 1903.

[14] 3—12 **Direcțiunea.**

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL

Preasântei

Născětóre de Dumneḑeu

și

alte rugăciuni

urmate de Sinaxariu pentru tot anul si Păschălie.

Un volum de 368 pagini 8°.

Prețul simplu legat . . .	fl.	—.85
jumětate pânză . .	„	1.05
în piele roșie . . .	„	1.25
Ediția fină în piele négră .	„	2.—
piele chagrin	„	2.60
în mătase .	„	3.85

Se află de vênḑare la

Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Metropolia Românilor ortodoxi din Ungaria și Transilvania

Studiu istoric despre reînființarea Metropoliei, dimpreună cu o colecțiune de acte. Din însărcinarea Consistoriului metropolitan de Dr. **Il. Pușcariu**, archimandrit, vicariu archiepiscopesc, etc.

Prețul: broș. 6 cor., leg. 7 70, 8.20 și 9.50 cor.

Se póte procura de la Librăria archidiecesană din Sibiiu.

Op premiat de Academia Română.

Semințe
din
Agrul lui Christos.

Cuvêntări bisericesci

de

Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archieréscă.

Tom. I.: **cuvêntări la tóte Duminecile de preste an.**
„ II.: „ „ „ **prasnicele și sěrbătorile, precum și la casuale bisericesci.**
„ III.: **cuvêntări la immormêntări parastase etc.,**
Prețul fiecărui tom 3 coróne și porto postal.

Se află de vênḑare la **autorul** și la

Tipografia și librăria Archidiecesană
Sibiiu

Tot aici se află “**Cuvêntări funebrale și memoriale**”, 1889, de același autor, cu *prețul redus de la 3 coróne la 2 coróne.*

Dr. Miron E. Cristea
archidiacon.

Cuvêntare ocasională	**Cuvêntare** contra **beției.**
la demolarea bisericei din Sibiiu-cetate.	
Prețul 40 fil.	**Prețul 30 fil.**

Porto costă 6 fil. Se pot procura de la

Librăria archidiecesană.

La **Librăria archidiecesauă** se află spre vênḑare următórele icóne:

Ingroparea Domnului (Aer)

Mărimea 56/68 cm.: simple 21 cor., fine 27.40 cor., fórte fine 39 20. cor.

Mărimea 63/79 cm.: simple 27·40 cor., fine 39·20 cor., fórte fine 48·40 cor.

Mărimea 74/100 cm.: simple 39·20 cor., fine 48·40 cor., fórte fine 70 cor.

Mărimea 82/120 cm.: simple 48·40 cor., fine 70 cor., fórte fine 98 cor.

Mărimea 110/140 cm.: simple 67·20 cor., fine 89·60 cor., fórte fine 117.60 cor.

A eșit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop și metropolit** și se află de vênzare la **Tipografia și Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu prețurile: broșat **7 cor.,** legat în pânză négră **9·50 cor.,** ediție de lux broșat **8 cor.,** legat după cum se comandă.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret**

vindecă și invioréză pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a se da impregiurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosesce contra *durerilor de cap si dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rěceală la mâni și picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui* și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sě se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „C asul-Volta atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.
[2] 4—9

Prețul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copíi și femei de constituție fórte slabă.

Espeditie din centru și locul de vênḑare pentru țeră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, **V., strada Vadász 42/V colțul strada Kálmán.**

La **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu** se află de vênḑare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânției Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania și Metropolit al Românilor din Ungaria și Transilvania.

Tabela de materii: Polunoștnița de tóte zilele. — Polunoștnița Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea și al șeselea. — Rênduéla Obedniței. — Ciasul al nouělea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecernița cea mică și cea mare. — Slușba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele și Condacele Triodului și ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicînele și ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morților. — Troparele preste sěptěmână. — Troparele și Condacele sfinților de obște după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicînele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie și la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei și folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinților, până la a cincia Dumineca din Postul mare, preste toți anii.

Format octav, 397 pag. Prețul: broșat **2 cor.**, legat în pânză **2 cor. 40 fil.**, legat în piele roșie cu copcii **4 cor.**

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 9 Sibiiu, Sâmbătă 25 Ianuariu (7 Februariu) 1903 **Anul LI.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia. Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Dreptul electoral.

Sibiiu, 6 Februariu n.

S'a slobodit la vorbă baronul *Bánffy,* fostul ministru-president al Ungariei. Când în casa magnaţilor, unde are scaun şi vot, când în presa magiară îşi spune cuvêntul, apăsat şi pe înţelesul tuturor — *şovinişţilor.* Mai ales însĕ în presă, dat fiind, că hârtia e fórte răbdurie, şi că gazete magiare încă se află destule, cari sunt gata sĕ-şi umplă colónele cu poticnelile politice, logice şi limbistice ale fostului prim-sfetnic ungar al Maiestăţii Sale Monarchului nostru.

Cel mai nou debut politic al baronului *Bánffy* e articolul seu apărut zilele trecute în *„Magyar Közérdek“*, despre *„Politica magiară de naţionalităţi şi dreptul electoral“*.

In articolul acesta nu e vorba despre nimic alta de cât despre reformele electorale, reclamate de cerinţele timpului, despre necesitatea revisuirii legii electorale, care cu principiile învechite trecute în ea nu mai corespunde spiritului timpului de astăzi.

Din gura ori-cui sĕ vină dorinţa acésta, cu graiu viu sau în scris, ea e bine primită, pentru-că într'adevĕr, e o dorinţă generală, ca cu privire la alegeri sĕ se întroducă şì la noi reforme mai moderne, — numai din gura baronului Bánffy sĕ nu vină esprimarea acestei dorinţe, căci sémănă a *blasfemie!*

Ne este încă în vie memorie tuturora, cum şi-a bătut joc la alegerile dietale penultime tocmai baronul Bánffy de dreptul electoral al cetăţenilor, şi cum a căutat, ca cu bani şi cu bajonete sĕ-i împedece libera eserciare.

Şiret însĕ cum e, baronul Bánffy stie sĕ dee articolului seu despre *dreptul electoral* un colorit plăcut şovinismului magiar, căci tratéză acest drept cetăţenesc din punctul de vedere curat naţional-magiar, din punctul de vedere al *statului unitar naţional-magiar,* — calul de bătae al baronului *Bánffy.*

Recunóşte baronul, că problema e grea, şi că întrĕ anumite limite şi în anumite casuri ea ar puté fi uşor deslegată, căci s'ar întroduce sufragiul universal şi s'ar stabilí modalităţile după cari are sĕ fie eserciat acest drept. Dar' la noi trebue sĕ se pună în cumpĕnă şì aceea, dacă nu vine cumva clătinată din temelie *influinţa naţională-magiară* în cercurile electorale ale naţionalităţilor?! Căci în statul magiar numai prin o politică puternică magiară, energică şi conştie de scopurile urmărite, numai prin *nisuinţe şoviniste* şi curagióse se póte ajunge unitatea naţională. De aceea, la deslegarea problemei din întrebare trebue procedat cu mare moderaţiune, aşa, ca de-o parte censul sĕ devină mai mic şi mai proporţionat, de altă parte sĕ fie oprit totuşi *un numĕr considerabil de cetăţeni de la eserciarea dreptului electoral.*

Asta ar fi deci cheia, după care baronul ar voí sĕ vadă resolvată chestia. Cum? Sĕ 'l ascultăm, căci ni-o spune cu francheţa care 'l caracteriséză, şi cu focul celui mai veritabil şovinist magiar, care pe calea acésta crede că mai póte sĕ ajungă la aceea ce a perdut încă înainte de a posede, la *glorie* şi *nemurire.* Iată ce ne spune baronul:

. . . . „Din punct de vedere naţional magiar, din punct de vedere social-politic şi din punct de vedere al nisuinţelor *centrifugale naţionaliste* trebue sĕ ne ocupâm deci de cestiunea reformei dreptului electoral, trebue sĕ stabilim, după putinţă, proporţional, censul ce trebue la tot casul redus, şi trebue, ca cu considerare la proporţia numerică a poporaţiunei şi a censului, sĕ stabilim cercurile electorale. Trebue sĕ fim cu atenţiune faţă de garantarea mai mare a intereselor *oraşelor,* cari au inteliginţă mai însemnată, şi prin formarea de cercuri electorale *deosebite* trebue sĕ dăm drept de alegere în general şì celor cari n'au cens.

De-o parte satisfacerea pretensiunilor îndreptăţite ale acelora, cari nu se bucură de dreptul censului, de altă parte nisuinţa naţionalităţilor de a se validita tot mai mult, şi earăşi de altă parte garantarea necondiţionată a caracterului unitar şi naţional al statului magiar, sunt graniţele întrĕ cari se póte mişca liber şi trebue sĕ se mişte reforma. In fine, deóre-ce tendinţa spre unitatea în limbă a statului naţional magiar nu este numai un scop de realisat, ci condiţia viitoriului acestui stat, cu dreptul putem sĕ pretindem de fapt, ca *alegĕtor cu cens sau fără cens sĕ fie numai acela care posedă în vorbire şi scriere limba statului magiar.*“ — —

Aşa baronul Bánffy cu ideile sale, pe cari câtă vreme a fost la putere n'a căutat sĕ le pună în reasilare, pentru-că ştia că nu se pot realisa, ci îmbată acum publicul cetitoriu magiar cu ele, când *altul* se află la putere. *Curiii* ar voí sĕ întroducă baronul pentru alegerile dietale, după sistemul din Austria, aşa, ca oraşele sĕ alégă după un fel de drept, cei cu cens scăriţat după altfel de drept, şi cei fără cens pe basa sufrajului universal. De la toţi însĕ cere baronul *sĕ ştíe vorbí şi scrie ungureşte,* pentru-ca sĕ-şi pótă validita şi esercia dreptul electoral.

Nu întrebăm, că dacă ar puté strĕbate baronul cu ideile sale, óre listele electorale cum s'ar compune: pe basa şi amĕsurat resultatului vre-unui *esamen,* prestat în faţa *cui?* ci punem alte întrebări baronului Bánffy:

Ştie dsa, că drepturile cetăţeneşti forméză în stat constituţional echivalentul datorinţelor pe cari au sĕ le împlinéscă cetăţenii? Şi ştiind acésta, precum presupunem că ştie, ce crede dsa, că dacă drepturile vin legate de anumite condiţiuni, nu s'ar cuvení, ca şì datorinţele sĕ fie legate de asemenea condiţiuni? In casul de faţă deci, n'ar fi bine, ca cunóşterea limbei magiare în vorbire *şi scriere* sĕ se céră şì pentru plătirea dărilor şi pentru înrolarea la miliţie?

Şi apoi încă o întrebare: Ştie baronul Bánffy, că prin acceptarea ideilor sale şi turnarea lor în lege, cea mai mare parte chiar dintrĕ ţĕranii magiari ar vení despoiaţi de dreptul de alegere, pentru-că de vorbit vorbesc ei toţi limba magiară, fiind limba lor maternă, dar' *în scriere* nu o posede o mare parte din ei, după cum arată statistica?!

Dar' pe baronul Bánffy nu-l ia astăzi nimeni în serios; şi dacă înregistrăm totuşi svîrcolirile sale, făcute pentru a pune mâna pe o popularitate óre-care, astăzi posibilă în Ungaria numai pe tema *şovinismului,* — o facem pentru a arăta, cât de rĕu îi pare baronului după puterea perdută, şi cât de mult ar dorí sĕ pună de nou mâna pe conducerea statului — dacă s'ar puté.

Da, dacă s'ar puté!

Cestiunea macedoneană.

Zilele trecute a apărut *Cartea galbină,* publicată din partea guvernului francez.

In cartea acésta, presentată parlamentului francez, sunt publicate cincizeci-şi-două de acte diplomatice, referitóre la Macedonia; depeşi şi scrisori, schimbate întrĕ ministrul afacerilor străine al Franciei şi întrĕ representanţii republicei franceze de la Petersburg, Viena, Constantinopol şi Sofia.

De cea mai mare însĕmnătate din tóte aceste note diplomatice este fără îndoială depeşa ambasadorului francez de la Viena, trimisă la 31 Decembre anul trecut ministrului francez de esterne la Paris, despre misiunea pe care a avut'o la Viena contele *Lambsdorff*, ministrul de esterne al Rusiei. In depeşa acésta se comunică guvernului francez, că contele Lambsdorff a avut convorbire cu contele Goluchowski şi cu Monarchul nostru, şi că înţelegerea la care au ajuns e aceea, ca sĕ se stărue pe lângă Sultanul sĕ întroducă fără amânare în Macedonia reformele cari se arată a fi necesare, în care cas ar rĕmâné şì pe mai departe suveranul Macedoniei.

Vedem din acésta depeşă, că cestiunea macedoneană a fost depusă în mâna Sultanului, cu îndatorirea sĕ o resolveze prin întroducerea de reforme.

Intrebarea e, că Sultanul se va supune acestei îndrumări? Probabil că *nu,* pentru-că după cum s'a mai spus în ziarul nostru, Sultanul mai bucuros se desparte de câte o provincie, perdênd rînd pe rînd câte una, de cât sĕ întroducă instituţiuni moderne, administraţie bună şi justiţie dréptă în ţerile lui supuse.

Şi dacă nu se va supune, ce va urma? Sigur că diplomaţii Europei sunt în curat şì cu pasul ce va trebuí sĕ fie întreprins în acest cas din partea lor; şi dacă putem da credĕmênt unei ştiri pe care ziarul vienez *„Neue Freie Presse“* o primeşte din isvor autentic şi oficios, pasul ar fi următoriul: *se va convoca o conferenţă europeană,* în care puterile vor *silí* guvernul turcesc sĕ întroducă reformele pe cari le reclamă poporaţiunea din Macedonia şi interesele păcii internaţionale.

Pe când diplomaţia europeană pe calea *acésta* voeşte sĕ facă pace în Macedonia, cei în prima linie interesaţi, desmoşteniţii politici din acésta provincie, se pregătesc mereu pentru a stórce ei, *cu armele,* de la guvernul turcesc reformele necesare şi drepturile cari le lipsesc.

Un diplomat turc, de posiţie înaltă, intervievat fiind zilele trecute din partea unui redactor de la ziarul vienez *„Die Zeit“*, a spus, că Turcia ştie fórte bine, că îndată ce se va topí zăpada, *în Macedonia va isbucní o revoltă fórte gravă.* Dar' Turcia o va sufoca! Pentru-că e cu neputinţă, ca Bulgaria sĕ între în foc pentru Macedonia şi sĕ declare rĕsboiu Turciei, căci ar rĕmâné isolată, şi ar păţi-o ca şi Grecia. Turcia are concentrate în Macedonia cinci corpuri şi jumĕtate de armată, pentru-că *„trebue sĕ stee gata pentru primăvară“.*

Din tóte acestea se vede, că chestia macedoneană a devenit fórte acută şi e bine apropiată de resolvare. Că acum resolvarea se va face pe cale pacinică, prin intervenirea diplomaţiei europene, ori prin vărsare de sânge, — e secretul viitoriului fórte apropiat, care în curênd are sĕ clarifice cu desĕvêrşire situaţia încurcată din Balcani.

Pentru statua lui Kossuth.

Camera advocaţială din Arad a votat în adunarea generală din 31 Ianuariu n. c. suma de *o miiă coróne* pentru statua lui Kossuth, ce se va ridica în Arad. Votarea s'a făcut pe basa unei propuneri, înaintată camerei din partea a 33 de advocaţi, membri ai camerei advocaţiale din Arad.

In contra acestei propuneri a advocaţilor magiari (vechi şi noi), advocaţii români din Deva, Orăştie şi Haţeg, domnii: Francisc *Hossu-Longin,* Dr. Iustin *Pop,* Dr. Aurel *Vlad,* Dr. Silviu *Moldovan* şi Dr. Gavriil *Suciu* au înaintat *protest,* de cuprinsul următoriu:

„Considerând, că propunerea din cestiune, după tendenţa şi conţinutul ei, se opune scopului specificat, destinaţiunii şi sferei de influinţă cuprinsă în § 19 al art. de lege 34 privitor la regulamentul camerelor advocaţilor, şi astfel nici nu póte avé loc în adunarea generală a camerei;

„Considerând, că taxele de membri, cari constitue averea camerei deputaţilor, după interpretarea corectă a punctului 2 din paragraful 18 al citatului articol de lege, *nu pot fi întrebuinţate de cât numai pentru acoperirea cheltuelilor interne,* ear' nici de cât pentru scopuri străine *politice,* cari stau departe de misiunea camerei advocaţilor;

„Considerând, că moţiunea amintită, nu nu numai că e de natură şi cu tendinţă politică, dar' e *anticonstituţională* şi ca atare tinde a întrebuinţa averea camerei pentru scopuri politice, cari stau în contradicţie cu însuşi jurămêntul depus de advocat;

„Considerând, că pe teritoriul camerei nu sunt numai membri magiari, ci şì membri de altă naţionalitate, mai ales de *naţionalitate română* şi încă în numĕr considerabil, ale căror sentimente naţionale şi confesiune politică le atinge în mod simţitor tendinţa amintită de repeţite-ori în propunere şi care se intenţionéză a fi validitată, că adecă fără de voinţa lor contribuirile lor sĕ fie întrebuinţate pentru scopuri străine, cari stau departe nu numai de scopurile camerei, dar' şì de ei;

„In fine, considerând, că propunerea e acomodată, ca prin desbaterea ei sĕ se aţîţe neînţelegerea întrĕ înşişi membrii de naţionalitate magiară, dar' cari sunt de diverse nuanţe de partid, sĕ provóce discuţiuni politice pasionate şi astfel s'ar face din adunarea generală teatru politic agitat, ceea-ce ar contraveni earăşi dispositiunilor regulamentului advocaţilor:

După tóte aceste cerem, ca propunerea cuprinsă în punctul 4 al programului de la ordinea zilei, adecă votarea sumei de o miă coróne, ce s'ar plăti zece ani de-a rîndul în rate anuale de câte o sută coróne pentru ridicarea unei statue lui Kossuth în Arad, *sĕ fie eliminată şi sĕ se trécă preste ea,* fără nici o discuţiune, la ordinea zilei.

Intru cât presenta nóstră rugare n'ar fi luată în considerare, rugăm, ca *protestul, acesta al nostru sĕ fie considerat ca plângere* şi în legătură cu procesul verbal al adunării sĕ fie înaintat ministrului de justiţie“.

Protestul a fost cetit în adunarea generală, — la care din întêmplare n'a luat parte nici un advocat român, afară de Dr. Ioan *Suciu*, — şi a provocat mare furtună. Intrĕ aclamaţiuni unanime s'a luat hotărîre, ca pentru statua lui Kossuth *sĕ se dee o miiă de coróne*, ear' faţă de protestul celor cinci advocaţi români *adunarea îşi esprimă scandalisarea*, deschiḑênd totodată *cercetare disciplinară* în contra lor.

Fórte bine. Barem o ştim şi pe acésta. Anume, că la noi e considerată de faptă nepatriotică şi aceea, dacă cineva cere respectarea legii, şi nu vrea sĕ contribue la statua lui Kossuth.

Departe am ajuns!

Re'ntórcere la legea strămoşéscă.

Mitru Otlăcan, locuitoriu în Şeitin, care înainte cu zece ani lăsându-se sedus de erezia nazarenilor s'a fost lăpĕdat de legea sa strămoşéscă, în ziua sfântului Botez a fost reprimit în sinul bisericei, cu care ocasiune fiiul seu, de 8 ani, născut pe timpul când Otlăcan aparţinea sectei nazaricuşilor, a fost botezat în legea nóstră creştinéscă, dându-i-se nume Ioan. „Lumina şi Adevĕrul“ din Şeitin descrie acéstă reprimire astfel:

„După rostirea predicei, părintele Maior a pus lui Mitru Otlăcan, în faţa creştinilor, următórele întrebări:

1. Lapeḑi-te de acei nefericiţi, cari lăpĕdându-se de sfânta maică biserică cutéză a esplica sfânta Scriptură cu îngâmfarea minţii lor, cutéză a frânge sub picióre Crucea sfântă a Domnului, tainele sfinte şi preoţia sfintei maicii biserici?

El a rĕspuns: „Mĕ lapĕd“.

2. Primeşti învĕţătura sfintei maicii biserici, că din crucea sfântă a Domnului a isvorît mântuirea?

El a rĕspuns: „Primesc“.

3. Primeşti semnul sfintei cruci, care este arma creştinului contra diavolului, şi te deobligi a mărturisí acest semn învederat?

El a rĕspuns: „primesc şi mĕ deoblig“.

4. Primeşti cele 7 sfinte taine ca mijlóce de mântuire, şi că acele sunt depuse în sfânta maică biserică?

El a rĕspuns: „primesc“.

5. Recunoşti că a vestí cuvêntul lui Dzeu şi a serví ómenilor cu mijlócele de mântuire, numai preoţimea cea legiuită a bisericei lui Christos este îndreptăţită?

El a rĕspuns: „recunosc“.

Recunoscênd aceste, gata eşti a depune jurământul credinţei sfintei biserici a lui Christos?

El a rĕspuns: „da“.

Apoi l'a provocat sĕ zică Credeul. Şi Mitru Otlăcan a zis încet şi frumos întreg credeul.

După aceste a urmat botezul fiiului seu care a primit numele de Ioan.

In biserică mulţimea credincioşilor — mulţi lăcrĕmând — au fost martori acestei întêmplări însemnate“.

Inregistrând cu bucurie acest act petrecut în biserica din Şeitin n'am puté sĕ încheiem mai potrivit cele scrise aci, de cât cu cele cu cari încheie „Lumina şi Adevĕrul“:

Nu părăsiţi legea creştină, căci dacă e sĕ mulţămim că azi suntem popor considerabil, avem sĕ mulţămim bisericei nóstre creştineşti.

Pentru catedrală.

Din lista preoţimei şi învĕţătorimei din *protopresbiteratul Abrudului*, despre contribuirile făcute la colecta pentru zidirea catedralei, publicăm următórele contribuiri:

1.	Petru Popoviciu, protopresbiter	cor.	300
2.	Nicolae Băieşan, paroch în Bucium-Isbita	„	250
3.	Nicolae Adamoviciu, paroch în Bucium-Poeni	„	250
4.	Alexandru Danciu, paroch în Bucium-Sat .	„	250
5.	Iosif Gomboş, paroch în Abrud-Sat . . .	„	250
6.	Emanuil Beşa, paroch în Zlatna	„	150
7.	George Gendel, paroch în Corna	„	120
8.	Nicolae Cristea, paroch în Valea-Bulzului . .	„	120
9.	Ludovic Jurca, adm. parochial în Trêmpoele	„	120
10.	Amos Popescu, paroch în Valea-Dosului . .	„	110
11.	Alexandru Furduiu, învĕţătoriu în Abrud .	„	60
12.	Vasilie Oniciu, învĕţătoriu în Buninginea	„	40

Invitare.

In urma articolului apărut în Nr. 7 din 1903 al „Drapelului“, în care se vorbeşte de „Desastre ale Românilor din comitatul Sibiiului“, ear' eu ca actual president al Clubului municipal român sunt timbrat ca pricinuitoriul acelora şi ca nedestoinic pentru a conduce afacerile Clubului, — mĕ vĕd îndemnat a conchiăma o şedinţă estraordinară a Clubului, ca sĕ iee disposiţiile de lipsă în causă. Rog deci pe Domnii membri ai Clubului, ca sĕ binevoiască a participa în numĕr cât mai mare la acéstă şedinţă estraordinară, ce va avé loc *Marţi în 10 Februariu 1903* căl. nou la 5 ore după prânz în localităţile casinei române.

Sibiiu, la 6 Februariu 1903.

Ioan de Preda

NOUTĂŢI

Audienţe — la regele. M. Sa împĕratul şi rege Francisc Iosif I. aflându-se în Budapesta pentru petrecere mai îndelungată, va da în fie-care Luni şi Joi înainte de amiazi audienţe generale, incepênd cu Lunia viitóre (9 Februariu st. n.) Prenotări primeşte cancelaria de cabinet în fie-care zi întrĕ orele 9—2 din zi.

*

Pentru fondul casei naţionale au mai contribuit ca rĕscumpĕrare a felicitărilor de anul nou următorii domni: Augustin Antal, protopop, Beiuş 2 cor., Traian I. Marcu, contabil, Satul-nou 1 cor., George Popovici, paroch, Cliciova 10 cor., Doroteiu Cimbulea, Alba-Iulia 2 cor., P. S. Cirlea, Alba-Iulia 2 cor., Dr. Todorescu, Alba-Iulia 4 cor., Paul Oltean, înv. pens., Haţeg 2 cor., Liviu Iancu, preot, Visag 1 cor. S'au încassat sub titlul acesta în total 944 cor. 70 f. Sibiiu în 5 Febr. 1903. *Dr C. Diaconovich.*

*

Oraş redus la „comună mare“. In urma furăturilor la oficiul de dare oraşul *Chichinda-mare* a ajuns în situaţie financială aşa de slabă, în cât nu mai póte suporta sarcinile împreunate cu posiţia de oraş, ci pentru a se scăpa de aceste sarcini s'a hotărît sĕ se degradeze la rang de „comună mare“. In acest scop a ţinut Sâmbătă meeting sub conducerea deputatului dietal Paul *Eremits*, dând acestuia plenipotenţă, ca sĕ facă demersuri la locurile competente pentru schimbarea caracterului din „oraş“ în „comună mare“.

*

Un om cinstit. „Standard“, mare ziariu în Londra, în timpul din urmă a publicat o serie de articoli privitori la cestiunea israelită în România, scrişi de *Turnbull*, fost secretariu a lui Parter, care acum trei ani petrecuse mult timp în România, în causa concesiunii pentru esploatarea terenurilor petrolifere. Articolii sunt fórte remarcabili şi drepţi faţă cu România. Dl Turnbull, care ocupă loc de frunte în presa din Londra, zice că luând în apĕrare România faţă cu acusele mincinóse ale presei evreeşti, a fost inspirat de un îndoit sentiment: *iubirea de adevĕr* şi simpatia sa pentru ţara care i-a fost ospitalieră.

*

Ţarul — la Budapesta. Ziariul parisian „Le Rappel“, care de altcum nu e prea alegĕtoriu în darea ştirilor de sensaţie, în numĕrul de Luni publică următórele:

„In cercurile diplomatice se vorbeşte că ţarul în calea sa spre Italia se va oprí pe câtva timp în Budapesta, unde va avé întâlnire cu împĕratul şi rege Francisc Iosif“.

Adevĕrat, că conform programului de călĕtorie ţarul avea sĕ facă drumul până la Italia pe mare, şi adevĕrat şi aceea, că pe ştirile date de ziariul amintit mai sus nu trebue pus pond deosebit, totuşi — în vederea situaţiunii din peninsula balcanică — nu este chiar eschisă posibilitatea unei întâlniri întrĕ ţarul Rusiei şi întrĕ împĕratul şi rege al nostru.

*

Doi ani — pentru duel. Tribunalul militar din Berlin a osândit pe locotenentul *Graber* la doi ani închisóre de fortăréţă. Graber, cum se ştie, a ucis în duel pe contrariul seu, advocatul Aye.

*

Al cui e pământul? A apărut nu de mult o carte sub titlul „Magyar Földbirtok“ (moşii magiare), de Rédei—Elek, din datele căreia resultă că cea mai considerabilă parte a moşiilor din ţéră se află în mâni jidane, parte ca proprietate, parte ca ţinute în arêndă. Autorii tractéză aceste referinţe de posesiune după comitate, în rênd alfabetic. Spre ilustrare sĕ luăm comitatul *Abauj-Torna*, primul după alfabet, dar' unul dintrĕ cele mai mici comitate ale ţerii şi mai puţin posedate de jidani. In acesta, dintrĕ 106 arêndaşi 78 sunt evrei, cari ţin în arêndă 56.000 jugére catastrale (Inainte cu zece ani erau numai 56 arêndaşi evrei cu 32.000 jugĕre). Proprietari de pământ sunt 35 evrei, cu 11.800 jugĕre catastrale. (Inainte cu zece ani erau numai 11, cu 4200 jugĕre). — In celelelte comitate raporturile sunt şi mai nefavorabile.

*

In Audienţă. Se scrie de la Viena, că Marţi înainte de amiazi, împĕratul şi rege al nostru Francisc Iosif a primit în audienţă particulară pe librariul şi editorul din Bucureşti *Emil Socecu*, care a oferit Maiestăţii Sale un album strălucit, cu desemnele tuturor uniformelor militare române şi ale institutelor militare din regatul român, esecutate tóte în stabilimentele domnului Socecu. Maiestatea Sa a admirat fórte mult frumseţa albumului, arĕtând mare bucurie pentru acest preţios dar.

*

La situaţia din Macedonia. O telegramă din Constantinopol raportéză, că în aceste douĕ sĕptĕmâni din urmă comisiunea supremă militară a ţinut în palatul Yıldiz şépte şedinţe, în cari a discutat disposiţiile militare, cari ar fi sè se iee în vederea evenimentelor ce probabil că vor isbucní în Macedonia.

Aceeaşi raportéză, că guvernul turcesc intenţionéză sĕ adreseze puterilor o notă colectivă în objectul mĕsurilor puse deja în lucrare şi al celor cari urméză sĕ fie puse în lucrare în vilajetele europene.

*

Culmea xilografiei. Un tinĕr ingineriu din Odessa, cum raportéză ziarele din Petersburg, a scris pe un grăunte de grâu imnul rusesc împreună cu notele melodiei lui, aşa de curat, în cât cu ajutoriul unei lupe simple póte fi uşor cetit. Aflând despre acésta ţarul Nicolae II., a chiămat la sine pe iscusitul xilograf, care sĕptĕmâna trecută fiind primit în audienţă, a oferit ţarului grăuntele cu scrisórea-minune, incadrat în pervaz de argint. In schimb ţarul i-a dat un preţios orologiu de aur şi un lanţ de platină de fórte mare preţ. — Cum zice el, a lucrat şése luni până ce a scris pe grăunte textul şi melodia imnului.

*

Nenorociri pe mare. In canalul de la Corfu încrucişatorul englez „Pioneer“ în cursul unor eserciţii navale pe timp de nópte, s'a ciocnit cu un torpilor, căruia i-a despicat de tot partea anterióră. Din personalul torpilorului au fost ucişi 17 matrozi şi un oficer, probabil în urma esplodării cazanului; ceilalţi matrozi au căḑut în mare şi s'au înecat.

O altă nenorocire s'a întêmplat în apele Danemarcei. A nume, corabia „Avona“, care venea din New-Orleans spre Arcus, încărcată cu pogăci de uleu, s'a naufragiat în apropiere de Torsminde. Intreg personalul de 24 matrozi s'a înecat.

*

FOIŞÓRĂ

O escursiune la schit

de **G. Babeş**, paroch.

(Urmare).

După-ce am luat masa şi am mai odihnit puţin, am întrat şi noi în peşteră conduşi de un călugăr. Fie-care aveam în mână câte o luminare.

Indată ce am întrat în curtea schitului lumina de afară a scăḑut, aşa că ni-se părea că sórele deja asfinţise. Un aer rece şi umed ne isbì, de-şi afară era sóre şi cald. Am înaintat în direcţiune orisontală cam vr'o 30—40 m. ca printr'un tunel larg şi înalt. In fund am dat de o pórtă, d'asupra căreia era fixată o tablă cu inscripţia: „Peştera lui Decebal“. La ordinul călugărului-călăuz am aprins luminările. Una dintrĕ dame — tot cea cu pricina de pe cale — n'a voit sĕ mérgă mai departe. Un domnişor, care se făcuse galbin ca turta de céră, s'a oferit sĕ o conducă afară, dar' nici el nu s'a mai întors.

Am urcat nişte trepte primitive de lemn cam vr'o 50, printr'un gang strîmt, apoi pe petriş şi am ajuns la „*Grota urşilor*“. O hală mare, ale cărei margini şi înălţime abia le zăriam, şi în care erau împrăştiaţi o mulţime de bolovani de nişte forme ciudate. De aci am scoborît vr'o 17 trepte, am mai mers în direcţie orisontală, earăşi am mai urcat vre-o 22 trepte şi am ajuns la „*Rĕspântie*“, unde peştera earăşi s'a lărgit. Aci ea se rămureşte în douĕ părţi: una spre stînga, alta spre drépta. Am apucat spre stînga. Un gang strîmt şi neregulat, aşa că conducĕtoriul ne striga într'una cu o voce de stentor: capul plecat! trupul la drépta, la stînga, pitiţi, etc.

Astfel, prin cotituri şi strîmtori am ajuns la „Galeria apelor“. Şi până aci călcasem pe pietriş plin de apă, dar' de aci încolo auḑiam precis vîjăitul unei ape, şi de fapt sub piciórele nóstre curgea o apă limpede şi rece, ear' pentru-ca visitătoriul sĕ nu se ude, erau lemne puse de a curmezişul unele lângă altele formând un pod improvisat. Stalactite şi stalacmiţi de cele mai ciudate forme erau înşiraţi de-a lungul acestui coridor, pĕcat numai că mulţi dintrĕ cei mai frumoşi erau ciuntiţi şi rupţi de visitatori, cari ţineau sĕ ducă cu ei ceva de suvenire din peşteră. De aci calea se tot strîmtéză şi tocmai în fund „La altariu“ se mai lărgeşte puţin. Aici e fundul peşterii. Din părete ese pe douĕ guri, douĕ vine de apă, cam 20 cm. în diametru, şi curge sgomotos împrăştiindu-se prin nenumĕratele cotituri ale peşterii. Aici ne-am scris toţi numele pe părete şi ne-am întors înapoi.

Ajunşi „la rĕspântie“, am luat'o la drépta şi pe un plan puţin înclinat am venit „La lacuri“. Douĕ admirabile lacuri, despărţite de cătră olaltă printr'un părete natural de pétră şi împrejmuite cu un grilaj pentru siguranţa visitatorilor, am găsit aici. Apa lor e limpede în cât poţi vedé până în fund, care póte fi la 2—3 m. după socotéla mea.

Este apa ce isvoreşte de la „Altariu“ şi e reţinută în cursul ei de aceste basenuri, din cari numai cu încetul se strecóră printrĕ stâncile compacte. Sinistru rĕsună vocea omenéscă în acest haos. Stâncile şi colonadele de diferite forme, cari de cari mai bizare, iau forme de fantome, stafii şi demoni la slaba lumină a luminărilor.

O puternică impresiune cuprinde şi pe cel mai îndrăsneţ om, frica îţi încleştéză gura.

„Lasciate ogni speranzza, voi ch'entrate“. Aceste cuvinte din „*Infernul*“ lui Dante se potrivesc de minune şi la cei ce întră şi visitéză acésta înfiorătóre, dar' şi prea frumósă peşteră.

Când am eşit afară, ni-se părea că suntem pe altă lume. Acolo frig şi întunerec, aici o mare de lumină şi cald. O! cât de mari şi minunate sunt lucrurile Tale, Dómne al puterilor!

Am mai visitat fabrica de unt şi caşcaval din apropiere, ear' séra ne-am dus în biserica schitului şi am asistat la vecernie. Biserica e mică de tot, scundă şi cam întunecósă, e însĕ provĕḑută cu tóte obiectele necesare cultului divin.

Călugărul din strana stângă avea o voce plăcută, bun cetet, bun cântăreţ. Schitul depinde de mănăstirea Sinaia. Călugări sunt cinci, cu economul în frunte, care ţine loc de stariţ şi e preot fără multă carte. Ceilalţi călugări, asemenea ómeni de rênd, goniţi aici de sórte.

Unul, un moşneag de vr'o 70 de ani, spunea că e de loc din Avrig, c'a avut nevastă şi copii, se ocupa cu dogăria şi făcea frumuşele parale, vênḑênd şténduri pentru lapte gros la stânile din apropiere.

— Şi ce te-a îndemnat părinte, sĕ-ţi laşi nevasta şi copiii şi sĕ te înfunḑi în peştera asta?

— Am gândit sĕ scap d'un drac ş'am dat de altul mai mare, rĕspunse călugărul.

— Şi de ce vorbeşti aşa, cuviŏse?

— D'apoi trebue sĕ ştii, dle, că pĕcatele se ţin de om, bietul, de s'ar ascunde de ele chiar şi în chiuhă de călugĕr.

L'am creḑut până în suflet şi n'am cercat sĕ 'l mai descos. (Va urma).

Recunoştinţă pentru serviciu fidel. Ministrul de agricultură a premiat cu diplomă de recunoştinţă şi 40 coróne în aur pe servitoriul Ioan Almăşan de la şcóla de agricultură din Mănăştur. Acésta ca recompensă pentru diliginţa, fidelitatea şi onorabilitatea lui Almăşan, dovedită în cursul celor 40 ani, de când e în serviciul şcólei numite. Despre acésta primariul Clujului a fost încunoştinţat săptămâna trecută. Diploma şi banii vor fi predaţi lui Almăşan în proxima şedinţă a magistratului.

*

Unul, — care 'şi vinde mirésa! In Athena face mare sensaţie o arĕtare criminală, făcută de comandantul corabiei „Demeniri“ contra cumnatului sĕu. Coconaşul „cumnat“ plecase nu de mult în călĕtorie de nuntă şi ajungênd în Egipet *şi-a vêndut soţia* unui proprietariu de bordele. Pentru eliberarea femeii s'au făcut deja demersuri pe calea ministeriului de esterne, ear' contra dobitocului de cumnat fratele nenorocitei a făcut arĕtare criminală. Se spune că nenorocita femeiă aparţine uneia dintrĕ cele mai distinse familii grecești şi era frumseţă admirată în Athena.

*

De la Paris până la Balaton cu balonul. Aeronautul *Balzan*, unul dintrĕ cei mai esperţi aeronauţi, Mercuri la amiazi a plecat din Paris cu balonul, însoţit de amicul sĕu Corot, ear' Joi la $12^1/_2$ ore din zi a debarcat pe hotarul comunei Madocea, în apropiere de lacul Balaton. In cursul călĕtoriei balonul a atins înălţime de 3100 metri, unde temperatura era de —12 grade Celsius; celeritatea sborului a fost, în calcul mediu, de 82 chilometri pe oră. Balonul e invenţie proprie a lui Balzan şi e construit aşa, că póte petrece în vĕzduh 77—85 ore; are diametru de 18 metri şi cuprinde 3000 metri cubici de gaz.

*

Petrecerea din Sigişóra, arangiată a doua zi de Crăciun, după cum ni-se scrie, a succes bine. Public numĕros a fost de faţă, şi toţi au rĕmas mulţămiţi de cele vĕḑute şi auḑite. Aranjarea a fost depusă în mânile învĕţătorilor Ambrozie *Stoicoviciu*, Nicolau *Ilie* şi Pompiliu *Constandin*, cari s'au achitat în mod laudabil de greaua sarcină. Programul a fost bine esecutat şi cu căldură aplaudat fie-care punct din el. Şcolarii au cântat compositia „*Trei păstori se întâlniră*“, şi tot elevii de şcólă au predat piesa „*Capra cu şépte iezi*“, urmând apoi piesa „*Cărlanii*“ de C. *Negruzzi*, în care au avut rol de frunte şi bine esecutat următorii: Ioana *Cristea*, Maria *Ciceiu*, Mihail Lup şi *Ioan Purenci*. S'a mai dat un dialog „*Ţiganul la tîrg*“ (Muntean şi I. Tumuleţ) şi s'a declamat poesia „*Hoţii şi jidanii*“ de către elevul A. *Stoicovici*, după ce apoi a urmat jocul până în zori de zi.

*

Ştiri mĕrunte. In *Rodna-nouă* s'a înfiinţat o *reuniune de înmormêntare*, ale cărei statute sunt aprobate deja din partea ministrului. — Magistratul *Orăştiei* a publicat concurs la postul de *păzitoriu de pădure*, dotat cu 840 coróne salariu. Termin 28 Februariu st. n. — Vĕduva lui George Oltean din Cugir fiind beţivană pătimaşă, Sâmbătă séra încă a beut multă spiróncă înainte de culcare. Nóptea, voind sĕ aprindă lumină, în beţia ei şi-a aprins patul şi hainele de pe ea şi a ars scrum. — O caravană de ţigani zilele trecute a furat din comuna Prank (comitatul Alba) şése copilaşi de câte 8—10 ani, cari se jucau la marginea comunei. Toţi mititeii sunt din familii fruntaşe, întrĕ ei unul e fiu de advocat. Până acum gendarmeria n'a putut da de urma ţiganilor. — In Malcome-Island (în Columbia brittică) sĕptĕmâna trecută au ars casele colonistilor finnalandezi; unsprezece ómeni au fost arşi de vii, ear' cincisprezece au îndurat arsuri grave. — In Milo (Italia) zilele trecute a fost cutremur de pământ, care s'a simţit până la Catania. — Mercuri întrĕ orele 3—4 după amiazi a fost un mic incendiu în magazinul prăvăliei *Dürr* din Sibiiu, provenit din aprinderea unui horn; au ars câteva maşini de cusut şi alte objecte aflătóre în magazin. — In *Budapesta* a ars Mercuri coperişul şi podul palatului New-York; paguba e peste jumĕtate de milion. De la dogoréla focului „*Statua libertăţii*“ s'a deteriorat aşa de mult, în cât ameninţă sĕ se prăbuşiască.

Cărţi şi reviste.

„România Musicală“ Recomandăm cetitorilor revista „România Musicală“, întrată în al XIV-lea an de luptă pentru propăşirea musicei în România. Redacţia şi administraţia: Bucureşti, str. Olteni, 46. Abonamentul în ţară: 12 lei pe an. Pentru învĕţătorii şi preoţii rurali 8 lei pe an. Nr. 2 de la 15 Ianuariu 1903, apărut acum, cuprinde următoriul sumariu: Iubileul Teatrului naţional, de Don Remi; Mania celebrităţilor, de Refa; Corespondenţe: Leipzig, concert la „Gemandhaus“ de Ganton; Stockholm, de N. Lago; Piteşti, de Datis; Cei cari se duc;... Ştiri scurte; Din străinătate; Din ţară; Bibliografie

*

A apărut: **Alb şi Negru,** (proză) de *Ion Gorun*. Preţul 3 cor. exemplarul. Depositul general la tipografia „Voinţei Naţionale“ în Bucureşti. Tot aci se mai află câteva exemplare din volumul **Câteva versuri** de acelaşi autor. Preţul 2 cor. Cărţile se espedéză contra preţului trimis cu mandat postal. Comande primeşte şi Librăria archidiecesană din Sibiiu.

Concurs literar.

De la ministeriul român de agricultură, industrie, comerciu şi domenii, condus astăzi de domnul *C. Stoicescu*, am primit spre publicare următoriul concurs:

Se aduce la cunoştinţă generală, că urmând a se edita o serie de compendii pentru instrucţiunea lucrătorilor agricoli, angajaţi la ferme pepiniere, ministrul publică concurs pentru cele mai bune lucrări în ramurile agricole, şi anume: 1. Agricultura; 2. Creşterea, înmulţirea, îngrijirea vitelor şi lăptăria; 3. Creşterea vermilor de mĕtasă şi estragerea mĕtasei; 4. Creşterea albinelor şi estragerea mierei; 5. Cultura viei; 6. Fabricaţiunea şi conservarea vinului; 7. Cultura arborilor roditori; 8. Cultura zarzavaturilor şi a florilor; şi 9. Aritmetica agricolă, în condiţiunile următóre:

Lucrările se vor întocmí urmând în liniamente generale programele analitice publicate în Monitorul Oficial Nr. 162 din 23 Octobre 1902.

Lucrările trebuesc făcute în termini cât se póte de poporali, potrivit cu priceperea absolvenţilor cursului primar.

Primirea lucrărilor manuscrise pentru acest concurs *se închide la 1 Martie v. 1903.*

Lucrările manuscrise vor trebuí sĕ fie presentate ministrului, *direcţiunea Agriculturei*, în plic închis, cu un motto pentru fie-care în parte.

Pe plic se va indica pentru ce ramură e presentat manuscrisul în concurs. In plic separat cu acelaşi motto se va indica pe o cólă de hârtie numele, pronumele şi adresa autorului.

Premiile ce acórdă ministeriul pentru lucrările de mai sus sunt:

	I.	II.
Pentru agricultură	300	200 lei
Pentru creşterea, înmulţirea, îngrijirea vitelor şi lăptăria .	250	150 „
Pentru creşterea vermilor de mĕtasă şi estragerea mătasei	200	100 „
Pentru creşterea albinelor şi estragerea mierei	200	100 „
Pentru cultura viei	250	150 „
Pentru fabricaţiunea şi conservarea vinului	250	150 „
Pentru cultura arborilor roditori	200	100 „
Pentru cultura zarzavaturilor şi a florilor	250	100 „
Pentru Aritmetica agricolă .	250	100 „

Ministeriul acórdă pe lângă un premiu şi un numĕr de douĕ sute broşuri.

Lucrările premiate rĕmân proprietatea ministeriului.

Oficialia.

Pentru toţi parochii din archidiecesă.

1. Conform §. 8 din Regulamentul pentru asigurarea contra focului a edificiilor bisericeşti trebuesc solvite în decursul lunei Ianuariu premiile de asigurare direct la **cassa consistorială** din Sibiiu. Oficiile parochiale sunt deci îndatorate a se îngrijí, ca solvirea acésta sĕ se întêmple, ca nu cumva o întrelăsare sĕ causeze bisericei pagube însemnate.

2. Oficiile protopresbiterale au sĕ aştérnă consistoriului archidiecesan discul metropolitan şi taxele nou-cununaţilor.

3. Parochíile au a solví taxele anuale la fondul de pensiuni conform § 6 din Instrucţiunea la statutele acelui fond; ear' membrii fondului au sĕ-şi achite taxele anului present, cum şi eventualele restanţe din anii espiraţi.

4. Se compun ori se întregesc şi rectifică listele alegĕtorilor din tóte parochíile.

5. Se încheie raţiociniile bisericeşti şi se aştern spre revisuire oficiilor protopopeşti.

6. Se ţin sinódele parochiale ordinare (§ 12 Stat. organic).

Din public.*)

Multămită publică.

Reuniunea femeilor române din Avrig a întreprins, ca şi în anul trecut, şi în anul acesta, o colectă de vestminte şi bani pentru darurile de Crăciun. La acésta colectă a contribuit în rîndul prim representanţa comunală la indemnul vrednicului notariu *Ioan David*, cu suma respectabilă de 90 coróne, ear' din sinul membrilor reuniunii următorii: Berghia Ana, o păreche de opinci cu curele şi 1 pastură de cap; In numele reposatului Vasilie Maxim, technic, 4 părechi opinci cu curele; Ioana Maxim, o ie completă, 3 părechi de cióreci, 2 păsturiţe de cap; Ana Vlad o cămaşă; Ioan Postea o cămaşă; Ioan David, notariu, materie de o ie; Badila Nistor, o păreche de cióreci; Ranga Maria, 2 părechi de opinci cu curele, 2 năfrămi de cap şi giolgiu de o păreche de mâneci; Ilincea Ana, 2 şurţe de carton, 2 păsturiţe de cap şi pânză de o ie; Lazaróe Ana, un recăl de postav; Ana Nicolae, o cămaşă; Ranga Ana, o cămaşă; Tulban Flóre, o păreche de opinci cu curele şi 80 fileri; Mihail Marin o păreche de ismene; Balta Elena, 2 trăisti de şcolari; Roman Eudochia, o păreche opinci cu curele; Preda Victor, 1 cor. 20 fileri.

Din suma banilor s'au procurat opinci, curele, pălării, cărţi de şcóle, caiete de scris şi stileţe, cu cari s'au împărtăşit vre-o 70 băieţi săraci de şcólă. Era de nedescris bucuria causată tinerilor şcolari, cari vĕḑêndu-se cu braţele încărcate de daruri, alergând în sărituri mergeau spre casă pentru a le arăta părinţilor lor. O satisfacţie mai mare nu au putut culege contribuenţii, în a căror presenţă s'au împărţit obiectele.

Priméscă deci prin acésta donatorii, în numele pruncilor, cele mai ferbinţi mulţămiri.

Presidenta.

Multămită publică.

Simţindu-se reuniunea femeilor române din *Avrig* la o datorinţă veche deobligată, vine pe acésta cale a mulţămí visitatorilor esposiţiei de probă arangiată în otelul comunal cu obiectele contribuite pe séma marei esposiţii din Sibiiu şi pentru contribuirile făcute, şi anume: dl căpitan Goldschmied 1 cor., dl Stoica Ioan, măestru pantofar 40 fil., dna Lovrics 10 fil., dna Maria Filk 10 fil., dna Carolina Bart 10 fil., dna Albertine David 1 cor., dşóra Mina Birthalm 10 fil., dşóra Carolina Roth 20 fil., Göcs 10 fil., Stoica 20 fil., Regina Kraus 20 fil., dl Vitstock Oskar, preot ev. 2 cor., dna Regina Roth 20 fil., familia Klein 60 fil., dl Ioan Vlad 10 fil., dna Maria Szöcs 10 fil., dl Borger Victor 1 cor., dl Schuller Albert, căpit. 60 fil., dna Heinermann 10 fil., dna Friesenhengst 10 fil., dşóra Fischer Hermin 10 fil., dşóra Schuller Cristine 10 fil., familia Reschner 1 cor., familia Kisch 1 cor. Suma 10 cor. 50 fil., care sumă s'a adaus la capitalul reuniunii femeilor române din Avrig.

Presidenta.

Dare de sémă şi mulţămită publică.

Cu ocasiunea „Balului“ arangiat la 1/14 Ianuariu a. c. de către reuniunea femeilor române din Tilişca, pentru înfrumseţarea bisericei şi şcólei, au binevoit a contribuí — spre scopul măreţ amintit — următorii prea stim. domni şi dómne:

Dr. Ioan Stroia, protopresb. în Sĕlişte 5 cor.; Dr. Nic. Comşa, medic 3 cor.: Petru Comşa, com. 5 cor.; dna Török 4 cor.; Ioan Chirca, v. not., Niculiţă Comşa, com. câte 2 cor.; Mihălţan, înv. 1 cor.; Ionel Comşa, com. 3 cor.; Gherman, înv., Popescu, funcţ. la bancă, Cor. Stoica, funcţ. la bancă, câte 1 cor.; Ioan Juga, funcţ. la bancă 2 cor.; Dtru Băilă, Ioan Răcuciu, câte 3 cor.; Nic. D. Ghib, Dtru D. Ghib, Familia Istade, Dtru Roman, câte 2 cor.; Maria Steflea, Ana Steflea, Nic. Popa, George Popa, Dtru Comşa, câte 1 cor.; Dordea 2 cor.; Mih. Hăşigan, Ion Mosora, câte 1 cor.; toţi din Sĕlişte.

Oprea Steflea din Sibiiu. — Ilie Iosof, preot, câte 2 cor.; Familia Acelenescu, not. 5 cor.; Lazar Marcu 3 cor.; Dtru Têmpănar 2 cor.; G. Costin 1 cor.; Ilie Têmpănar 1 cor. 20 fil.; Buc. Muntean, Pav. Costea, Gligor Posa, Nic. Iosof, Ion Floaş, Avram Marcu, Dtru Bêrsan, Teodor Popa, Elis. Şandru, Marina Marcu, Ana Drăgan, Maria Poiană, câte 1 cor.; Nic. Marcu 60 fil.; — toţi din Galeş.

Maria Muntean, preotésă din Gurarîului 2 cor.; Valenii şi Langa 5 cor.; Ioan Axente, înv. în Valdhid, Ioan Stoia înv. Orlat, Adam Micu, not. în Poiană, câte 2 cor.; G. Bărbat, v. not. în Poiană 1 cor.

Petru Juga sen. preot, Petru Juga jun., preot, Ioan Iosof, preot, Valeriu Millea, not., Ioan Bratu, înv., câte 2 cor.; Nic. Comanici, înv. 1 cor.; Vasilie Muşoiu, notariu diplom., Stefan Bratu, arênd., Ioan Manese, Ioan Trihenea, Ioan Stoica, câte 2 cor.; Mărtin Bratu, Ioan Mănig, Dtru Prică, Ioan Opriş, câte 1 cor.; Const. Bratu 1 cor. 20 fil.; Ioan Prodan, Const. Stroia, Pav. Juga, Ioan Banciu, Pant. Banciu jun, Dan Bunea, Ioan Lal, Ioan Răceu, Dan Ciorogariu, Dtru Mihaiu, Toma Stancă, Ion Juga, Vasilie Juga, câte 1 cor.; de la mai mulţi 2 cor. 20 fil. — toţi din Tilişca.

Suma întrégă e de 137 cor. 80 fileri, din cari subtragêndu-se spesele de 73 cor. 58 fileri, resultă un venit curat de 64 cor. 22 fil., care sumă s'a depus la fondul reuniunei.

Tuturor marinimoşilor contribuenţi li-se esprimă, şi pe acésta cale, mulţămită profundă din partea reuniunei femeilor române din Tilişca.

Tilişca, în 16/29 Ianuariu 1903.

Mărióra Juga
presidentă.

Posta redacţiunei.

Parochul S. R. în N. Cu privire la redactarea pe viitor a cuitelor are V. Consistoriu de regulat o cestiune principială. Paşii de lipsă s'au făcut deja, dar' n'a sosit încă resoluţia necesară; deci niţică răbdare.

Oficiul parochial Covasna. Cu redacţiunea nóstră nu se póte coresponda de cât prin scrisori *francate*. Scrisórea primită astăzi vi-s'a retrimis, nedesfăcută, fiind-că era nefrancată.

Parochului H în Daia-săséscă. La întrebările adresate nouă, 'ţi rĕspundem următórele:

1. Disposiţiile statului organic cu privire la numĕrul membrilor comitetului parochial nu sunt destul de clare. Ca dovadă póte serví faptul, că în multe comune sinodul alege 9 inşi şi parochul — ca membru natural — este al 10-lea. In alte locuri se aleg 10 şi parochul e al 11-lea.

§. 19 din statutul org. zice „*Comitetul parochial* ***se compune:*** *în parochíile până la 1000 suflete din 10, până la 1500 din 15 etc.*“, ear' pasagiul ultim al acestui § se continuă aşa: „parochul, respective adm. parochial, este ***membru natural al comitetului,*** etc.“

Pe basa acestora noi judecăm astfel:

Sinodul are sĕ alégă din sinul seu 9 inşi, respective 14 etc. Pe lângă acestia parochul ori administratorul este membru natural ca al 10, resp. 15.

§. 19 zice: Comitetul ***„se compune‘,*** din 10, 15 etc. Deci nrul total al membrilor are sĕ fie 10, 15 etc. şi nu mai mulţi. Fiind însĕ parochul membru natural al comitetului, de sine se înţelege, că trebuesc ***aleşi,*** cu unul mai puţin, adecă 9 sau 14 etc.

In privinţa acésta Consistoriul archidiecesan a edat cu mulţi ani mai înainte circulariu, care esplica aceste disposiţiuni ale statului organic aşa, precum le-am espus noi aici, deci sinódele nóstre parochiale au sĕ se acomodeze acestei ordinaţiuni Consistoriale.

2. Intrebarea a 2-a n'are nici o valóre practică. Aleşi sunt dintrĕ candidaţi acei doi, cari au mai multe voturi. Este apoi cestiune subiectivă dacă X va zice, că voturi sunt atâtea câţi votanţi au fost, adecă 100; sau dacă Y va susţiné, că voturi sunt nu 100, ci 200, căci 100 de alegĕtori au votat de două ori, odată pentru candidatul A. şi a douaóră pentru candidatul B.

3. La rubrica „*căsătorii bisericeşti*“ se induc tóte cununiile încheiate înaintea altariului. De sine se înţelege, că aceste sunt totodată şi ***„civile“,*** căci contractul civil trebue sĕ premérgă. La *civile* se induce numĕrul părechilor, cari după încheierea contractului civil n'au avut şi binecuvêntarea bisericei. De e. „bisericeşti“ 20, numai „civile“ 1; „cu totul“ 21. Căsătorii „mixte“ sunt cele încheiate întrĕ miri cari nu sunt de aceeaşi confesiune.

---

*) **Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primesce rĕspunderea.**

Nr. 692/1902 [17] 1—3

Concurs

Pentru **întregirea parochíei Brateiu** din protopresbiteratul Mediașului, pe basa ordinului consistorial dto 3 Decembrie 1902 Nr. 12,503 B. se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt cele fasionate la cóla B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Concurenții vor avé sĕ-și aștérnă petițiunile în terminul deschis instruite conform legilor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta înaintea alegĕtorilor în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre pentru a cânta respective a celebra și a cuvênta.

Mediaș, 31 Decembre 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Mediașului în conțelegere cu comitetul parochial

Romul Mircea
protopresbiter.

Alexandru Márki

Istoria universala pentru școle civile și superióre de fete pe basa planului de învĕțămênt din 1887. — După edițiunea VI în românesce de I. Popovici. — Aprobată de Inaltul Ministeriu r. u. de culte și instrucțiune publică sub Nr. 4566/1901. — Prețul legat 2.— cor. A se procura de la **Librăria archidiecesană.**

Cartea consilierului de medicină Dr Müller, apărută deja în a 40-a ediție, care tractéză despre

Conturbările în sistemul nervos și secsual

precum și despre vindecarea radicală a lor, se póte procura prin tóte librăriile.

Pentru 1 cor. 20 fileri în mărci postale o trimite franco **Curt Röber**, Braunschweig. [3] 4—38

Anunț.

„Cassa de păstrare în Mercurea“ societate pe acții, acórdă **imprumuturi hipotecare** de la suma de cor. 5,000 în sus **cu 7%** interese, *fără a reflecta la provisiune, la spese de manipulare și de scris.*

Mercurea, la 1 Ianuariu 1903.

[14] 4—12 **Direcțiunea.**

„CORVINEANA“
institut de credit și economii, societate pe acții în Hunedóra.

A VII-a încheiere a conturilor.

Active. Bilanțul general cu 31 Decembre 1902. Pasive.

Active		Cor. fil.
Cassa — Készpénz készlet		8,252·88
Escompt — Leszámitólt váltók		491,759·—
Imprumuturi cu obligații — Kötvény kölcsön		18,786·—
Mobiliar — Leltár	866	
10% amortisare — leirás után	86	780·—
Realități (edificiul instit.) — Ingatlan vagyon	37,211·64	
amortis. — leirás	211·64	37,000·—
Diverse conturi debitóre — Különféle tartozó számlák		2,400·13
		558,978·01

Pasive		Cor. fil.
Capital social — Részvénytőke		70,000·—
Fondul de reservă — Tartalék alap	44,630·66	
Fondul de garanță — Biztosit. alap	4,279·10	48,909·76
Depuneri spre fruct. — Takarék betétek		362,783·63
Reescompt — Visszleszámitolás		53,718·—
Dividendă neridicată — Fel nem vett osztalék		40·—
Interese anticipate — Átmeneti kamatok		6,620.50
Profit net — Tiszta nyereség		16,906·12
		558,978·01

Debit. Profit și Perderi cu 31 Decembre 1902. Credit.

Debit		Cor. fil.
Interese: — Kamatok:		
de depuneri — betétek után	20,814·24	
fondului de reservă — tartalék alap részére	1 863·24	
de reesc. — vissz·leszámitolási kamatok	2,115.50	24,792·98
Spese: — Költségek:		
luminat încăldit, tipărituri etc. — világitás, fűtés stb.	2,595·39	
salare — fizetések	4,214·—	
porto — postabér	263·90	
timbre — belyégek	95·80	7,169·09
Contribuție: — Adó:		
directă — egyenes	4,841·86	
10% după interesele depunerilor — 10% a betéti kamat után	2,081·42	6,923·28
Amortisări: — Leirások:		
din mobiliar — a leltárszámlán	86·—	
din realități — ingatlan vagyonból	211·64	297·64
Profit net — Tiszta nyereség		16,906·12
		56,089·11

Credit		Cor. fil.
Interese: — Kamatok:		
de escompt — leszámitolt váltók után	41,434·63	
de obligații — Kötvény kölcsön után	1,371·24	42,805·87
Provisiuni — Jutalékok		10,338·24
Chirie — Házbér		2,945·—
		56,089·11

Hunedóra, 31 Decembre 1902.

Petru Șinca m. p.
director subst.

Nicolae Stoichiția m. p.
cassariu.

Pentru contabilitate:
Nicolau Macrea m. p.

S'a revĕdut și aflat în consonanță cu cărțile purtate în deplină ordine:

Comitetul de supraveghiare:

15 1—1

Otto Popovits m. p.
president.

Buda Béla m. p. **Eduard Toth** m. p. **Ioan Tath** m. p.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret**

vindecă și invioréză pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosesce contra *durerilor de cap si dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni și picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui* și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „C asul-Volta atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.
[2] 5—9

Prețul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copíi și femei de constituție fórte slabă.

Espeditie din centru și locul de vêndare pentru țéră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V coltul strada Kálmán.

„MIELUL“, cassă de împrumut și păstrare în Poiana.

Convocare.

Domnii acționari ai *cassei de împrumut și păstrare „MIELUL“, societate pe acții, în Poiana,* în vîrtutea §. 14 din statutele societății se învită la

a XI-a adunare generală ordinară

care se va ținé în Poiana la **8 Martie st. n. 1903** la **2 ore p. m.** în sala cea mare a școlei noue.

Obiectele puse la ordinea zilei sunt:

1. Raportul anual al direcțiunei, bilanțul anului de gestiune 1902 și Raportul comitetului de supraveghiare.
2. Decisiune asupra bilanțului anual.
3. Distribuirea profitului realisat conform bilanțului.
4. Ficsarea marcelor de presență.
5. Alegerea alor 3 membrii în direcțiune.
6. Alegerea comitetului de supraveghiare.
7. Eventuale propuneri din partea direcțiunei.

Se atrage atențiunea domnilor acționari la dispositiunea §. 16 din statute în sensul căruia la adunare pot participa numai acei acționari, cari sunt trecuți cu 6 luni mai înainte ca acționari în registrul acționarilor și cari înainte de deschiderea ședinței au depus pe lângă revers la cassa societății acțiile scrise pe numele lor, respective pe al acelora, pe care-i represintă împreună cu dovedile de plenipotență.

Acțiile și eventualele documente de plenipotență sunt a se depune la cassa societății cel mult până la 8 Martie 1903 st. n. 1 oră p. m.

Poiana, 2 Februariu 1903.

Direcțiunea.

ACTIVA. (Coroane) Bilanțul cu 31 Decembre 1902. (Coroane) PASIVA.

ACTIVA		
Cassa în numĕrar		15,193 42
Credit de cont-curent		71,205·—
Cambii de bancă		82,306·20
Imprumuturi pe obligațiuni cu cavenți		109,005·46
Imprumuturi hipotecare		117,114·10
Mobiliar	610·39	
după amortisare de 10%	61·04	549·35
Spese de proces anticipate		600·31
		395,973·84

PASIVA	
Capital social	50,000·—
Depuneri spre fructificare	316,331·77
Interese anticipate pro 1903	3,052·94
Fond general de reservă	13,506·—
Dividende neridicate	20·—
Fond de zidire	3,413·27
Diverse conturi creditoare	1,531·25
Profit curat	8,118·61
	395,973·84

DEBIT. (Coroane) Contul Profit și Perdere. (Coroane) CREDIT.

DEBIT		
Interese pentru depuneri spre fructificare	12,698·16	
pentru fondul general de reservă	643 14	
pentru fondul de zidire	162·54	
la reescompt	706·60	14,210·44
Spese generale	981·65	
salarie	2,300·—	
marce de presență	393·—	
chirie	310·—	3,984·65
Contribuțiune: dare directă	1,356·75	
10% dare după interesele depunerilor	1,269·82	
diverse aruncuri	383·64	3,010·21
10% amortisare din mobiliar		61·04
Profit curat		8,118·61
		29,384·95

CREDIT		
Interese dela cambii de bancă	7,006·97	
dela împrumuturi pe obligațiuni	8,442·61	
dela împrumuturi hipotecare	9,919·89	
dela credit de cont-curent	1,153·59	25,803·06
Provisiuni și porto		3,581·89
		29,384·95

Poiana, la 31 Decembre 1902.

Ilie Dobrota m. p., director exec. Ioan Prodan m. p., cassar. Ilie Georgescu m. p., contabil.

Membrii direcțiunii:

Nicolae Dobrota m. p., președ. **Ioan Vlad** m. p. **Dumitru Șufană** m. p. **Ioan Bozdog** m. p. **Nicolae Pâța** m. p.

Raportul comitetului de supraveghiare.

Onorată adunare generală!

Subsemnatul comitet de supraveghiare, esaminând bilanțul și contul de profit și perderi al cassei de împrumut ș păstrare *„Mielul“*, societate pe acții în Poiana, pe anul de gestiune 1902, le-am aflat în deplină conformitate cu documentele și registrele principale și ausiliare ale societăței, purtate în bună regulă; Vĕ propunem deci să dați absolutoriul direcțiunei și comitetului de supraveghiare pentru anul de gestiune 1902.

In privința împărțirei profitului curat de K 8118·61, ne alăturăm la propunerea direcțiunei.

Poiana, în 2 Februarie 1903. Nr. 16. (1—1)

Dominic Rațiu m. p. **George Ghișe** m. p. **Dumitru Oprean** m. p.

Redactor responsabil **Teodor V. Păcățian.**

Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 10 Sibiiu, Marţi 28 Ianuariu (10 Februariu) 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Pentru agitaţie.

Sibiiu, 9 Februariu n.

Sĕptĕmâna trecută a fost sĕptĕmâna proceselor politice. In Murĕş-Oşorheiu, în Cluj, Seghedin şi Nitra au fost traşi la rĕspundere Saşi, Români, Sêrbi şi Slovaci pentru agitaţie în contra naţionalităţii magiare, şi toţi au fost aflaţi vinovaţi şi împărtăşiţi de grea osândă.

Seria proceselor politice nu e terminată însĕ cu condamnările din sĕptĕmâna trecută. Mai au sĕ urmeze în curênd şi altele, în cari acusaţii earăşi sunt: Saşi, Români, Sêrbi şi Slovaci, ear' delictul pentru care vin traşi la rĕspundere earăşi e agitaţie în contra naţionalităţii magiare. Pentru-că la noi procesele politice pe tema acésta se fac. *Pentru agitaţie.*

Acesta e faptul pe care vrem sĕ 'l analisăm.

Nici-odată n'am avut atâtea procese politice câte avem în zilele de astăzi.

Şi nici-odată pedepsele n'au fost atât de aspre, cum sunt astăzi.

Ce însemnéză lucrul acesta? Că printrĕ naţionalităţile nemagiare din patrie esistă o vie mişcare, pe care representanţii puterii de stat o ţin primejdiósă, de aceea caută sĕ o suprime încă în germene, înainte de a lua dimensiuni prea mari.

Se trece însĕ cu vederea, că dacă esistă mişcare printrĕ naţionalităţile nemagiare, esistă fiind-că trebue sĕ esiste şi *motiv* de mişcare, esistă nemulţamirea generală din care se naşte acésta mişcare.

Lucru corect ar fi deci, sĕ se delăture motivul, sĕ se delăture nemulţămirea, şi atunci mişcarea ar înceta de la sine. Pe calea apucată însĕ resultatul dorit nu se va ajunge, mişcarea nu se va puté sufoca, ci din contră, ea 'şi lărgeşte cercurile, căci numĕrul celor nemulţămiţi creşte mereu.

Nu aprobăm limbagiul violent şi provocătoriu al unora dintrĕ gazetarii nemagiari, cari din adins caută sĕ ajungă în conflict cu procurorul şi cu legea, în buna credinţă, că prin acésta fac serviciu causei pe care o apără. O causă dréptă e din destul apărată prin însaşi sfinţenia ei, şi nu vorbele aspre au sĕ o ducă la invingere, ci dreptatea întrupată în ea.

Dar' nu putem aplauda nici sentinţele de condamnare şi pedepsele grele ce se croesc cu mare marinimositate pentru ori-ce cuvênt mai aspru, rĕu aplicat şi póte că şi rĕu înţeles. Pentru-că prin sentinţe judecătoreşti nu se aplanéză diverginţele politice, nu se împacă şi linişteso spiritele, ci raporturile se inăspresc şi mai tare întrĕ cei-ce în bună înţelegere şi în frăţietate au sĕ trăiască împreună, punêndu-şi puterile toţi în serviciul statului din care fac parte.

Cu politica de persecutare, — care cu tot dreptul póte fi considerată din partea acelora pe cari îi atinge, ca politică de rĕsbunare şi de nimicire, — n'a făcut trébă mare nici un stat şi nici un guvern; nu se va face deci trébă mare nici în ţéra nóstră, în care de altcum tóte pretensiunile şi tóte aspiraţiunile naţionalităţilor nemagiare sunt ţinute întrĕ cele mai stricte margini ale legalităţii, pentru-că nici una din ele nu cere mai mult de cât aceea ce 'i *dă* şi aceea ce 'i *permite* legea.

Cei în drept sĕ nu se uite deci la laudele şi la bucuria presei şoviniste, care jubiléză totdeuna când se termină câte un proces politic, intentat naţionalităţilor, cu condamnarea celor traşi la bara judecătorêscă, ci gândéscă se la perderea morală pe care o are statul, totdeuna când străinătatea e silită sĕ iee act despre urmărirea şi condamnarea, pe motive politice, a cetăţenilor nemagiari din statul ungar, odinióră vestit de liberal şi de tolerant cu privire la drepturile şi libertăţile cetăţeneşti. Gândéscă-se mai departe la aceea, că pe cetăţenii nemagiari nu numai supunerea şi datorinţa ar trebuí sĕ 'i lege de instituţiunile statului, ci şi iubirea şi alipirea către ele. Ear' iubirea şi atragerea acésta trebue sĕ vină de la sine, provocată nu de *asprimea* legilor, ci de bunătăţile instituţiunilor înseşi, estinse în mĕsură egală asupra tuturor.

Osândă grea! Vineri după amiazi s'a terminat la curtea cu juraţi din Cluj pertractarea proceselor *Tribunei*. Erau incriminaţi unsprezece articoli, pentru cari la judele de instrucţie luase rĕspunderea „responsabilul“ G. Mohan. La pertractare însĕ — învĕţat de cine ştie ce „înţelept“, a cercat se decline responsabilitatea, ceea ce însĕ nu i-a succes. Declarat din partea juraţilor vinovat de agitaţie naţionalistă în toţi unsprezece articolii, tribunalul i-a dictat apoi osândă *cincisprezece luni* închisóre de stat şi *unsprezece mii de coróne* amendă în bani, cari se vor lua din cauţiunea Tribunei. (Cauţiunea e numai zece mii de coróne). Tot-odată în vederea proceselor ce mai sunt în curgere, G. Mohan a fost deţinut imediat.

Alegerea de la Arad.

Joi, 30 Ianuariu v. se întruneşte sinodul eparchial estraordinar al diecesei Aradului, pentru a face alegere nouă de episcop. Din acest incident „*Gazeta Transilvaniei*“ scrie în numĕrul de eri un prim-articol, în care constatând imprejurările critice în cari ne aflăm noi, Românii de astăzi, recunóşte greutatea cu care are sĕ lupte sinodul din Arad, de la care se aşteptă sĕ alégă pe acela „care ca archipăstor chiămat şi obligat va fi, înaintea lui Dumnezeu şi a ómenilor, *sĕ conducă diecesa spre binele şi prosperarea bisericei şi a şcólei române*“, şi 'şi esprimă părerea şi dorinţa, ca aceia asupra căruia va cădé alegerea, sĕ aibă următórele frumóse însuşiri:

...„Credincioşii diecesei au lipsă de un archiereu, care sĕ le premérgă cu esemple şi cu virtuţi nobile şi frumóse, *sĕ fie drept şi cu blândeţi faţă de toţi* şi sincer propovĕduitor al păcii şi al bunei înţelegeri întrĕ ei; sufletul sĕu sĕ fie stăpânit, nu de pofte deşerte, de fală şi mărire, ci *de adevĕrată iubire şi bunăvoire către fiii sei credincioşi*, fără cea mai mică deosebire.

Biserica are lipsă de un cârmaciu înţelept, devotat cu trup şi suflet misiunei sale sfinte şi plin de abnegare, de lăpĕdare de sine pentru binele şi fericirea obştei.

Poporul are lipsă de un Archiereu, care sĕ nu uite nici un minut, că a eşit din sinul lui, că turma, ce i-a fost dat de la provedinţă a-o conduce, este românéscă, şi că pe lângă cultivarea sentimentului ei religios, el mai are datorinţa a îngrijí şi de cultivarea sentimentului ei naţional, pe lângă lege e dator a-o învĕţa sĕ ţină cu tărie şi credinţă neînfrântă şi la limba şi naţionalitatea sa, fără de care nu póte progresa şi nu se póte ferici în patria sa.

Nu este dar' uşóră problema viitoriului sinod electoral, avêndu-se în vedere mai ales cele ce s'au petrecut în diecesa Aradului de vr'o patru ani încóce...“

Căci „*Gazeta Transilvaniei*“ găseşte greutatea în frământările şi luptele deslănţuite întrĕ cele două partide esistente în diecesă. Dar' greutatea va puté fi învinsă, dacă cei de bună credinţă şi-ar întinde mânile şi „ridicându-se preste ori-ce preocupaţiuni personale şi de interes de partid, avênd în vedere numai şi numai interesele cele mari ale bisericii şi ale neamului, vor sĕvêrşí alegerea de episcop în bună înţelegere şi cu tótă demnitatea, ce o reclamă mai ales împrejurările de azi“.

De sine înţeles, că ne alăturăm din tótă inima la părerile şi dorinţele confraţilor din Braşov. In interesul bine-priceput al întregei nóstre biserici dorim şi noi sĕ vedem odată calmate spiritele şi învinse patimile în diecesa Aradului, şi sĕ vedem sĕvêrşindu-se alegerea de Joi întrĕ împrejurări înălţătóre de inimi, când, sub o înaltă inspiraţiune, cum zice „*Gazeta Transilvaniei*“, sinodul electoral de la Arad sĕ afle calea cea adevĕrată pe care sĕ fie scósă biruitóre iubirea asupra rĕsbunării. De altcum, în meritul chestiei ne-am spus şi noi de mult cuvêntul, tot în înţelesul acesta.

FOIŞÓRĂ

O escursiune la schit

de **G. Babeş**, paroch.

(Fine).

După cină ne-am dat la odihnă în odăile din faţă, anume destinate spre acest scop. Un priciu lung, provĕḑut cu o saltea de pae lungă cât priciul, un cuptor, o masă şi un scaun era tot mobiliarul. Un călugăr ni-a presentat pe o scăndură mămăligă caldă, conform obiceiului, dar' cum a venit aşa s'a şi dus, spre a o presenta şi altor óspeţi şi apoi ei înşişi sĕ o mânânce cu cépă şi usturoiu.

Un alt călugăr ni-a adus un urcior cu apă şi un păhar, ni-a înfundat cuptoriul de lemne, ear' pentru restul nopţii ne-a lăsat în grija a câtorva sutimi de pureci călugăreşti.

Osteniţi cum eram, ne-am culcat şi am dormit duşi.

Un sunet metalic, ritmic, cadenţat şi fermecător de plăcut ne face sĕ ne deşteptăm buimăciţi, neştiind unde ne aflăm. Era tóca, ce chiăma pe călugări la rugăciunea de mezul nopţii şi pe care paraclisieriul o ştia bate cu o adevĕrata artă. Ne-am ridicat cu toţii, făcêndu-ne semnul crucii şi .. ne-am întors pe ceealaltă parte.

Diminéţa ne-am sculat, am scoborît la Ialomiţă şi ne-am spălat bine cu apă rece ca ghiaţa, ne-am îmbrăcat, am luat dejunul, şi fiind-că se cam înorase, ne-am pregătit de plecare, luându-ne rĕmas bun de la călugări şi mulţămindu-le pentru ospitalitate. Numai pe călugărul care ne-a condus în peşteră nu l'am vĕḑut. Ceialalţi ni-au spus, că a plecat des de diminéţă, nu se ştie unde.

Pe la 10 ore am sosit îndĕrĕt la „Strungă“. Călugărul sosise înaintea nóstră. Sta în vêrful unei piramide de ciment, ce hotărniceşte ţĕrile, şi blagoslovia cu mânile bolovanii din ambele ţeri.

L'am învitat la masa împrejurul căreia ne aşeḑasem şi noi. Ací am observat că călugărul nostru uitase evlavia şi cucernicia în chilia de la schit. Am visitat apoi casarma soldaţilor puşi aici sub ascultarea unui sergent.

— Ce sistem de puşti aveţi în armata română? întreb pe sergent, arătând în acelaşi timp spre o puşcă ce atârna la căpătâiul patului unui soldat. Sergentul desprinde arma din cuiu mi-o dă în mână şi-mi rĕspunde: Armata permanentă are astăzi alt sistem, noi ăştia cu schimbul, mai întrebuinţàm încă sistemul vechiu. Astea tóte sunt puşti de cari s'au servit soldaţii nostri în rĕsboiul din 1877. Am contemplat arma ucigătóre ce o aveam în mână, timp îndelungat, ca pe o reliquie.

Prin minte mi-au trecut tóte peripeţiile rĕsboiului, atât de esact şi precis descrise de colonel Văcărescu în opul seu: „Luptele Românilor pentru independenţă 1877—78“ şi de poetul Coşbuc în: „Povestea unei coróne de oţĕl“ şi „Rĕsboiul nostru pentru neatârnare“.

Intorcând puşca şi p'o parte şi p'alta, mĕ cugetam la stăpânul ei d'odinióră, óre s'a mai întors el teafăr din rĕsboiu, ori alţii i-au descleştat îngheţatele-i mâni de pe iubita lui armă, pe care soldatul român, mort numai o dă? Câte titve de nizami va fi sfărîmat patul ei, şi câte suflete de başbozuci vor fi trimis în raiul lui Mohamed glónţele eşite din lunga ei ţévă? Când i-am dat puşca înapoi, sergentul zimbea uitându-se la mine, El — isteţul — înţelesese în ce parte mĕ purtase gándul.

O céţă désă ne încunjură. Téma, sĕ nu ne apuce vr'o vreme p'aici, ne-a făcut sĕ ne pregătim repede de plecare. Avênd sĕ scoborîm, am preferit sĕ mergem pe jos, ear' omul nostru a legat caii pe unul de códa celuilalt, şi aşa i-a înşirat pe potecă, suindu-se el pe cel dintâiu.

Călugărul dispăruse, fără sĕ-şi iee ziua bună.

Am ajuns în „*Guţanu*“. Fiind ací ultima staţie şi fiind şi ora 1 p. m., am tăbărît pe ultimele provisiuni cu un apetit de lup. Tocmai când ne aşeḑasem la masă, iacă şi călugărul ese din cârciumă şi vine la noi pe două cărări şi nepoftit se aşaḑă la masă, ca la el a casă.

După un popas de 2 ore, am plecat la vale. Călugărul earăşi o ştersese fără nici o vorbă. Credeam că ameţit de beutură zace tolănit sub vr'un brad.

Am sosit în Şimon. Când colo, ce sĕ veḑi? Călugărul nostru cu cismele pe spinare, făcea mătănii la o salcie plecată, ear' dincolo de gard nişte babe cu mânile la gură şi nişte ochi pânditori şi şireţi, urmăriau mişcările călugărului, care 'şi tot căta zadarnic equilibrul perdut.

Mult ne-am tot mirat noi, cum a putut el ajunge până aici. Când am trecut pe

Din Sěcuime.

Petrecere românéscă în Erdősângiorgiu.

— 22 Ianuariu.

In comitatul *Murěş-Turda* este o comună, care în timpurile trecute era într'o situaţie cu mult mai favorabilă din punct de vedere românesc. Se chiamă *Erdősângiorgiu*. Locuitorii ei sunt jumětate Români şi jumětate Sěcui.

Momente, cari de altfel uşor sunt de aflat, au făcut, ca locuitorii români ai comunei sě părăséscă aprópe total caracterul şi individualitatea lor etnică: Au perdut *portul naţional, jocurile naţionale*, şi în parte mare şi *limba naţională*.

Iată ce însemnéză a se afla poporul sub conducětori slabi şi lipsiţi de cunoştinţa chemărei lor; căci acésta este causa principală a decadenţei naţionale, pe lângă a doua, care e: influinţa puternică, ce o esercită o massă străină şi destul de compactă, faţă de un mai mic grup de ómeni.

Şi cine sunt conducětorii nostri? Invěţătorii şi mai ales preoţii. Pedépsa divină va înăbuşi sufletele acelora cari pórtă vina, că azi cu jale ne uităm la multe localităţi şi ţinuturi total decăḑute naţionaliceşte. Un esemplu eclatant ne dă com. Trei-scaunelor, şi nu stăm departe nici noi cei din Erdősângiorgiu.

Petrecerea ce s'a dat în ziua de Bobotéză (6/19 Ianuariu) în sala şcólei greco-ort. ni-a umplut inimile de speranţă, când am věḑut, că n'a încetat încă a curge sângele de român în vinele sângiorgenilor magiarisaţi. Locuitorii fórte puţin ştiu româneşte, cântece nu, jocuri nu, ear' port românesc asemenea nu au; şi totuşi s'a aranjat petrecere cu teatru românesc, cu cântări româneşti şi cu jocuri naţionale româneşti.

Punctul prim din program a fost „Ce te legeni codrule“, cântat de corul plugarilor din loc sub conducerea zelosului paroch Isidor Sucéva. A urmat „Barbu Lăutarul“, monolog cu cântări, predat fórte bine de cantorul George Demeter; *„Arvinte şi Pepelea“*, piesă teatrală într'un act, cu succes predată; *„Herşcu Bocceÿiu“*, canţonet comic, predat de N. cu mult haz, şi *„Cânt vênătoresc“*, cântat de corul plugarilor. Punctul care a încheiat programul a fost frumosul joc naţional *Căluşerul* şi *Bătuta*, şi apoi s'a început petrecerea, care a durat până diminéţa în cea mai mare animaţie.

Programul bine ales a fost bine predat.

Dar' nu atât din punct de vedere artistic, ci mai ales din punct de vedere educativ trebue apreciată acésta producţie.

Educaţia unui popor trebue sě fie naţională, căci numai aşa póte fi educaţie reală, întru cât ea atinge córdele cele mai intime ale inimei.

Şi póte prin nimic alt-ceva nu se póte educa poporul mai mult în direcţia naţională, de cât tocmai prin astfel de petreceri cu producţii, cari resuscită în inimile chiar şi a celor plecaţi spre peire, simţeminte cunoscute lor, dar' pe un timp uitate, simţeminte proprii ale poporului român. Cântecul românesc, poesia română, sublimele dansuri ale nóstre au deşteptat admiraţie chiar şi în inimile străinilor cari le-au privit, ne-cum sě nu aibă asupra românilor efect înălţător.

Şi cine are meritul acestor lucruri frumóse? Puţini numai, 2—3 persóne, cari cu durere au constatat decadenţa nóstră în Erdősângiorgiu şi cu rîvnă s'au apucat de căştigarea celor perdute de conducětorii trecuţi ai poporului din localitate.

Intrě cei puţini cu inimă, locul prim îl merită zelosul preot *Isidor Sucéva*, care cu putere uriaşă lucră în contra influinţelor străine şi care in privinţa acésta póte serví ca model persónelor acelora, cari pórtă în mânile lor destinele poporului nostru.

Sě dee Dzeu, ca acesta sě fie un început cu succes în calea regenerării.

Raportor.

---

lângă el şi l'am agrăit, se făcea hoţul, că nu ne cunóşte.

Am ajuns în fine cu bine în Bran, unde societatea s'a disolvat, plecând fie-care la ale sale, cu aceea promisiune că la vara viitóre sě facem încă o escursiune la peştera *„Dâmboviciòra“*.

La despărţire am întrebat pe cocóna: Când mai mergem la schit?

— „Vě fórte mulţămesc! Eu vreau sě mor de mórte bună, nu strivită de bolovani, pe unde şi-a înţărcat dracu copíii?“

Viaţa.

Viéţa este-un rîu năvalnic.
Ale cărui unde reci
Când cu încordate braţe
De-a înnotul tu le treci:
Inzadar de ceea parte
Cauţi sě ieşi unde-ai dorit,
Căci de valuri totdeuna
Mai în jos te veḑi răpit.

P. Dulfu.

De la sate.

Producţiune şcolară în Sibiel.

— 22 Ian. 1903.

S'a accentuat în colónele acestui ziariu de repeţite-ori că activitatea învěţătorilor nostri nu e permis sě fie restrînsă numai întrě cei patru păreţi ai şcólei, ci ea trebue sě se estindă şì în afară. Pentru-că ori-cât de mare, de intensivă şi conştienţiósă ar fi activitatea învěţătoriului întrě cei patru păreţi, ea rěmâne pentru zeci de ani, ba chiar pe vecie nerecunoscută, neapreciată şi prin urmare şi nerěsplătită după merit de către cei mai mulţi, ba am puté zice, de către totalitatea locuitorilor din respectiva comună.

Din contră, activitatea în afară de păreţii şcól i atrage mai îngrabă atenţiunea locuitorilor asupra persónei şi hărniciei învěţătorilor. Şi dacă acésta activitate e de aşa fel desvoltată, în cât ea sě aibă apariţia că este strîns încopciată de însaşi şcóla, adecă aşa, ca ródele activităţii învěţătoriului sě fie privite de róde ale însaşi şcólei, nu numai asupra învěţătoriului va fi atrasă atenţiunea locuitorilor unei comune, ci şi asupra şcólei, a chiămărei şi însemnătăţii ei, şi prin acésta am săḑit dragoste şi alipire faţă de ea.

Premise acestea, drept *memento*, cu vie bucurie îmi împlinesc o datorinţă aducênd laude binemeritate corpului învěţătoresc şi celorlalţi fruntaşi din comuna *Sibiel* (tractul Sělişte), cari conştii de chiămarea lor au „spart şì ei ghiaţa“ aranjând *Duminecă în 1 Februariu st. n. prima* producţiune şcolară în comuna lor.

Cei doi modesti muncitori în agrul culturei, dşóra înv. *Victoria Goga* şi dl înv. *Ioan Dobrotă* şi-au plămădit încă de la începutul anului programul producţiunei. Ducerea la îndeplinire a acestui program, realisarea „ideii“, depindea însě de la delăturarea multor greutăţi, neajunsuri şi neplăceri chiar. Au cerut însě sprijinul colegei dlor, dşórei *Veturia Murěşan*, înv. în *Vale*, a dşórelor din loc: *Maria Popescu, Maria Popoviciu* şi *Raveca Bêrs* cum şi al dlui student universitar din loc *C. Bucşan*. Sprijinul cerut li-s'a dat cu multă bunăvoinţă, ear' împărtăşind acum „ideia“ fruntaşilor acestei comune, dlor *Valer Popoviciu*, preot, *Aurel Haţegan*, notariu şi *I. Popescu*, renumitul ţěran pomolog, acesti harnici fruntaşi nu numai că cu drag au primit a aduce ori-ce jertfă li-s'ar cere, dar' neîncetat îmbărbătau pe iniţiatori.

Duminecă în 1 Februariu la orele 7 séra, de-şi producţiunea a fost anunţată numai prin ziar, sala şcólei frumos împodobită e îndesuită de public inteligent din Gurarîului, Rěşinari, Sibiiu, Sělişte şi de ţěrani din loc.

Programul a fost din tóte punctele de vedere corect şi corespunḑětoriu unei producţiuni şcolare, educativ, instructiv şi săditor de simţ naţional. Tóte punctele din program, constătător din cântări (esecutate în 2 voci de către corul şcolar, condus de învěţětoriul Dobrotă) şi declamarea piesei *„Despre bunaînţelegere“* (trilog) au fost precis şi bine esecutate. Părinţii copíilor lăcrimau de bucurie.

Dşóra V. *Goga* declamézá apoi cu mult sentiment poesia *„La oglindă“*. Ca punct final a fost predarea piesei teatrale de Alexandri *„Cinel-Cinel“*. Voiu fi scurt în apreciere. Drăguţa piesă, presărată ici-colea cu doine de pe la noi, a fost predată de către dşórele Victoria Goga, Veturia Murěşan, Maria Popescu, Maria Popoviciu şi Raveca Bêrs şi de dnii Ioan Dobrotă şi C. Bucşan. Predarea a fost corectă. Publicul, inteligință şi ţěrani, a „supt'o“ aşa zicênd, şi la fine a făcut drept rěsplată furtunóse ovaţiuni diletanţilor.

Drept mulţămită şi recunoştinţă pentru munca prestată la aranjarea acestei producţiuni, dlui învěţătoriu Dobrotă şi special dşórei Goga, căci după-cum sunt informat ea a avut partea leului, sě le servéscă critica făcută de un grup de ţěrani, cari la întrebarea mea că cum li-a plăcut, mi-au rěspuns cu toţii într'un glas: „Fórte bine! Ce sě mai zicem: cine-i bun de una îi bun de tóte. Dumnezeu sě-i ţină sănětoşi şì pe dascălul şì pe dşóra, sě ne înveţe pruncii nostri şi sě ne mai *înveselésca* inimile nóstre“.

După producţiuni s'a servit „pe repezeală“ o gustósă cină, după care tineretul s'a apucat la joc, ear' bětrânii şi tinerii „neînflăcăraţi“ au rěmas la mese, unde cu cântări şi discuţii şi-au petrecut şì unii şì alţii până în ziori. Nici că se putea altfel, recunoscută fiind ospitabilitatea fără margini a fruntaşilor din Sibiel.

Inceputul a fost bun şi în cias cu noroc, deci înainte!

D ora.

Teatru şi petrecere în Criş.

— 21 Ianuariu v.

In comuna *Criş* (comit. Têrnava-mare) Duminecă în 19 Ianuariu v. s'a dat în şcóla rom. gr.-or. o serată poporală împreunată cu declamaţiune şi teatru.

Punctele din program au reuşit tóte bine, în special frumósa dramă poporală *„Sâmbăta morţilor“* localisată de *Teodor V. Păcăţian*, a fost predată cu mult spirit din partea tinerilor diletanţi, cari au fost viu aplaudaţi din partea numěrosului public, întrunit la acéstă serată plăcută.

Finindu-se producţiunea, s'a început jocul, împărţit în 2 sale, ceea-ce a fost pentru privitor lucru fórte plăcut. Căci de cumva 'l ademenia înfocata sêrbă a tinerilor, trecea într'a doua sală, unde domni, ţěrani şi juni învêrtiau hora cea mare, şi astfel pe negândite i-a trecut o nópte lungă, destinată pentru somn.

Meritul pentru buna reuşită a petrecerei în prima linie este al dlor conducětori: părintelui *Eroteiu Gheaja* şi al tiněrului învěţătoriu *Luca*, cari pe lângă aceea că au obosit mult, ca serata sě fie cât se póte de succesă, au fost prevenitori şí faţă cu óspeţii străini, cari în special la părintele Gheaja au fost bine primiţi.

Nu pot trece cu vederea următórea împrejurare. La astfel de ocasiuni eram obicinuit a vedé prin curtea, ba chiar la uşile localului destinat pentru petrecere, o dróiă de copíi, cari ca nişte sentinele defilau înaintea publicului, lărmuind, şi înbrâncindu-se, ba adese-ori chiar păruindu-se. Ear' după ce îi rěsbia frigul nopţii, se împrăştiau pe uliţile satului, ca sě-şi continue nesdrăvăniile începute. In Criş, spre marea mea mirare, au lipsit cu totul acesti mici arangeri nechemaţi ba adese-ori chiar neplăcuţi óspeţilor. Enigma este uşor de deslegat. Bravii conducětori li-au promis copíilor, că a doua zi a. d. pe Luni la orele 1 p. m. sě fie cu toţii la şcólă, că şì pentru ei se va da o petrecere separată, şi aşa copíii au rěmas a casă.

Un leac mai potrivit nici că se póte închipuí, căci pe lângă că 'l sileşti pe copil la ordine, 'i produci şí o zi de bucurie.

C.

Producţiune teatrală-declamatcrică în Moeciul-superior.

— 22 Ianuariu v.

Cu mare bucurie raportez despre o prea frumósă producţiune, împreunată cu petrecere poporală bine reuşită, care a avut loc în comuna nóstră. Sunt puţine zilele de veselie la poporul nostru român şi numai laudă merită conducětorii de la sate, cari caută sě facă poporului, în fruntea căruia stau, câte o zi plăcută pentru-ca cel puţin pe câteva clipite sě-şi mai uite şí el de greul acestei vieţi. Poporul român din Moeciul-superior a avut în séra de 29 Dec. v. 1902 o asemenea séră plăcută prin producţiunea dată în şcóla gr.-or. din partea tinerimei şcolare sub conducerea tiněrului învěţătorriu şi teolog absolut *Ioan Balca* şi pe lângă sprijinul moral al preotului *Tişca George*, care de la instalarea sa de preot pe tóte terenele dă doveḑi de interesare faţă de turma încredinţată conducerii sale.

Ca participant la acéstă petrecere nu pot de cât sě-i mulţămesc bravului învěţătoriu pentru zelul arătat întru buna reuşită a acestei petreceri, care a fost *„prima“* în acéstă comună. Programul a fost bine ales, la înţelesul poporului, şi bine esecutat, avea 10 puncte variate. Cântări în cor cu copíi de şcólă, declamări comice, diferite dialoguri şi triloguri, tóte predate cu mult succes din partea tinerimei şcolare. Ca ultimul punct şi partea cea mai frumósă totdeodată a fost piesa teatrală *„Barbul lăutarul“*, de V. Alexandri predată cu mult tact de dl învěţătoriu Balca Ioan, care cu vocea sa plăcută ne-a delectat fórte mult. De altcum toţi şi-au jucat spre mulţămirea generală rolurile avute, în cât s'a věḑut că fórte mult a trebuit sě ostenéscă tiněrul învěţătoriu pentru a aduce tineri, cari nici nu au mai auḑit de teatru, nici de cântări în cor, la starea de a presta asemenea lucruri în faţa publicului.

Laudă se cuvine deci vrednicului învěţătoriu, care a desvoltat o silinţă neobosită într'un timp aşa de scurt, înfiinţând din micuţii copii cor cu care ne delectézá la biserică în Dumineci şi sěrbători, aşa că numai de-a dragul sě mérgă omul la biserică.

Sě dee bunul şi înduratul Dumnezeu, ca mulţi învěţători de acestia sě avem noi Românii, conştii întru tóte de chiămarea lor.

Petrecerea cu joc urmată după producţiune a decurs în cea mai vie animaţie până aprópe de rěvărsatul zilei, când fie-care s'a depărtat încântat de cele ce auḑise şi věḑuse.

Venitul a fost destinat pentru fondul bisericei rom. din Moeciul-superior.

Un participant.

NOUTĂŢI

Pentru catedrală. Cu plăcere ne grăbim a înşira întrě cei-ce au contribuit pentru scopul măreţ al zidirii catedralei nóstre şì institutul de credit şi economìi *„Oravițana“*, cu 600 coróne. Vivat sequens.

*

Parastas pentru asesorul Cristea. Eri s'a împlinit un an de la mórtea asesorului consistorial *Nicolae Cristea*. Din prilejul acestui trist aniversal s'a servit în biserica din suburbiul iosefin parastas, la care serviciul divin a fost oficiat de protopresbiterul asesor-consistorial Mateiu *Voileanu*, asistat de presbiterii Petru Simtion, paroch al bisericei din suburbiul josefin, Ioan Broju, preot militar, şi de protodiaconul asesor consistorial Dr. Miron E. Cristea. Cântările funebrale le-a cântat corul seminarial, instruat de profesorul D. Cunţan. Pe lângă membrii familei rěposatului, a asistat la serviciul parastasului numěros public.

*

„Originea Românilor“. Domnul Dr. *Weigand*, profesor la universitatea din Lipsca, a ţinut în 31 Ianuariu n. în aula universităţii din Lipsca o conferenţă publică despre *originea Românilor*, în faţa unui public numěros, compus din profesori universitari, ómeni de ştiinţă, domni şi dómne din elita oraşului Lipsca şi din studenţi şi studente din tóte naţionalităţile.

*

Dr. George Stoicescu, profesor la facultatea de medicină din *Bucureşti*, a fost decorat de guvernul francez cu roseta *legiunii de onóre.*

*

Reuniunea română de musică din Sibiiu îşi va ţiné Concertul Duminecă în 2/15 Febr. a. c. în sala de la „Musikverein“ cu următoriul program:

1. Douě cântece bisericeşti vechi pentru cor mixt: *a)* O Crux, de Palästrina; *b)* Laudă fiului lui David, de Jomelli.
2. Arie din opera „Nunta lui Figaro“ pentru o voce de sopran (dna Valeria Dr. Beu), Mozart.
3. Douě coruri mixte: *a)* Colinda, de Tschaikowsky; *b)* Primăvara, de Jensen.
4. Arie din opera „Mignon“ pentru o voce de sopran (dşóra Aniţa Oniţiu), Thomas.
5. Douě cântece slovăceşti pentru cor. mixt: *a)* Nu m'ar stînge dorul, *b)* Anicică de la móră, de G. Dima.
6. Douě cântece pentru Bass (dl Octavian Murěşan) cu acompaniare de piano: *a)* Ce te legeni codrule, de Scheleti; *b)* Doina, de Kirchner.
7. Amor şi natură, terţet (dna Maria Crişan, dşórele Theresa Drechsler şi Delia Olariu) şi cor de dame, de Tschaikowsky.

*

Condamnări politice. Afară de osânda aspră, dictată „*Tribunei*" din partea tribunalului din Cluj, au mai fost date în decursul sĕptĕmânei trecute următórele sentențe de condamnare, asupra ziaristilor și politicianilor naționalităților nemagiare: In Murĕș-Oșorheiu a fost judecat deputatul dietal *Lutz Korodi* la un an temniță de stat și 2000 cor. pedépsă în bani, ear' *Dr. Fr. Liesel* și *Dr. I. Orendi* la câte șése luni temniță de stat și o mie coróne pedépsă în bani, toți trei pentru niște articoli publicați în ziariul „Kronstädter Zeitung". In Seghedin a fost judecat redactorul ziariului sêrbesc „*Branik*" la 1 lună temniță de stat și 100 cor. pedépsă în bani. Numele redactorului e *Iancu Perici*. Tot acolo a fost condamnat publicistul *Ed. Steinacker* la 8 zile temniță de stat și 100 cor. pedépsă în bani. Ear' tribunalul din Chichinda-mare a condamnat pe deputatul dietal *Dr. Liub. Pavlovici* la 2000 cor. amendă. In fine tribunalul din Nitra a dictat slovacului *Dr. Rudolf Markovici* cinci luni temniță de stat și 500 coróne pedépsă în bani, slovacului Dr. *Iuliu Marcovici* două luni temniță de stat și 200 coróne, ear' preotului *Csulik* trei luni temniță de stat și trei sute coróne pedépsă în bani. Tóte procesele acestea au fost intentate pentru *agitație* în contra naționalității magiare.

*

Acuse – ad ridiculum. Sĕptĕmâna trecută preotul gr. cat. I. *Stupineanu* a primit act judecătoresc, prin care e pus sub acusă pentru *instigarea copiilor* la *ură contra magiarilor*. I. Stupineanu era catechet la școla de stat din Bârcea-mică pentru elevii gr. catolici. Acestia, învĕțați de învĕțători, dădeau binețele ungurește, cu „iu rigel" și alte bazaconii de espresiuni unguresci rĕu zise. Preotul, fiind și el salutat astfel, a zis băieților, că ei fiind români, au sĕ salute pe preotul lor românește. Acésta e „instigarea" pentru care părintelui Stupineanu i-se face proces.

*

Cum pacifică Turcia? Un ziariu din Berlin descrie în mod fórte caracteristic procedura prin care guvernul turcesc inaugurézā „reformele" în Macedonia. Intrĕ altele spune că de la începutul „erei de reforme" au fost prinși și puși în închisóre preste 4000 de creștini, dintrĕ cari cei cu stare bună și-au rĕscumpĕrat apoi libertatea cu bacșișuri mari plătite funcționarilor turci, ear' cei mai săraci sufĕr încă și acum chinurile temniței, fără sĕ fie vinovați de ceva. Ear' despre crudelitățile gendarmeriei turcești ziariul berlinez spune lucruri aprópe de necreḑut.

Ș'apoi sĕ se mai mire lumea, că revoltele nu mai încetézā în nenorocita Macedonie!

*

Revoltă nouă în China. Dr. Coltmann, fost 6 ani medic de casă al lui Li-Hung-Ciang și 17 ani medic la curtea chineză, telegrafézā ziariului „Standard" (Londra), că în China e în pregătire o revoltă cu mult mai periculósă de cum fusese revolta boxerilor. „Străinii din Peking — zice telegrama — vor fi espuși la discreția revoltei fără nici o apărare. Cel mult consulatul american dacă va puté sĕ resiste atacului prim. Lumea va fi pusă în ferbere de evenimente cu mult mai înfiorătóre de cum fuseseră cele de acum sunt doi ani. Ear' pentru tóte acestea vor fi responsabile puterile aliate, în prima linie Statele-Unite americane, cari au dat prea mică însĕmnătate atrocităților comise acum doi ani în revolta boxerilor."

*

Concert în Cluj. Tinerimea universitară română din Cluj invită la *concertul împreunat cu dans*, ce se va ține la 1 Martie st. n. cu concursul d-șórei *Virginia Gall*, absolventă a conservatoriului din Pesta; dșórei *Aurelia Gerbert*, absolventă a conservatoriului din Pesta: Dómnei *Victoria Popoviciu*; d-șórei *Ersilia Popoviciu*, absolventă a conservatoriului din București; dlui *Cornel Popoviciu* și dșórei *Delia Olariu*. In pausă: „Călușeriul" și „Bătuta". Venitul curat este destinat pentru înfiintarea unei biblioteci pe séma tinerilor universitari. Prețul de întrare: de persónă 4 cor., de familie 10 cor. Oferte marinimóse se primesc cu mulțămită și sĕ vor cuita pe cale ziaristică. (Adresa cassariului Valer Ordace, strada Vesselényi Miklós Nr. 25.) Programul detailat al concertului se va publica la timp în tóte ziarele și se va distribuí séra la cassă. Patroni-protectori sunt: Ilustritățile Lor Domnii Dr. *Alesandru Mocsonyi* de Foën Dr. *Iosif Gall* și *George Pop* de Băsești. Ear' Ladies Patronesses Ilustrele Dómne: Victoria dr. Filipan (Năsĕud), Rhea Silvia Illyes (Recea-Cristur), Eugenia dr. Pop (Arad), Elena dr. Vajda-Vojevod (Olpret), Ida dr. Ilea (Cluj) Letiția dr. Oncu (Arad), Sabina Popescu (Reghinul-săsesc) și Valeria Vulcan (Oradea-mare).

*

Hymen. Georgiu *Almășan* din Criscior ales paroch în Mihăleni (tractul Zărand) s'a fidanțat cu dșóra Eva *Ionuțiu* din Bucium-Șasa.

*

Petrecere în Gurarîului. Corpul didactic din Gurarîului invită la producțiunea școlară teatrală, ce se va aranja Joi în 30 Ianuariu st. v. (Trei sfinți, Chramul școlei) în edificiul școlei. Invitări speciale nu se fac. După producțiune urmézā dans. Oferte benevole se primesc în favorul bibliotecei școlare. Inceputul la 7 ore séra.

*

Concert în Daia-română. Inteligința din Daia-română aranjază la 2/15 Februariu 1903 un concert împreunat cu declamațiuni și joc în localul școlei din localitate. Inceputul precis la 7 ore séra. Venitul curat este destinat bibliotecei școlare. Suprasolvirile se primesc cu mulțămită și se vor cuita pe cale jurnalistică. Participanții sunt rugați a se îngriji de victualii, ear' pentru vin bun s'a îngrijit comitetul aranjator.

*

Cum ajungi la sapă de lemn? In Petersburg face mare sensație sórtea milionariului Petru Plotyczin, care în urma recoltei slabe din anii acestia a ajuns în ghiarele usurarilor. Acestia, după ce l'au înglodat în datorii de câteva sute de mii de ruble, l'au dat la lege și l'au închis în temnița datorașilor, ear' pe averea lui au deschis concurs. Averea, în pământuri și case, valora vr'o *douĕzeci milióne de ruble*, pe care creditorii înțeleși cu curatorul massei concursuale au vêndut'o pe prețuri de nimic, cumpĕrând'o pe sub mână tot ei. Din milionariu, bietul Plotyczin a ajuns calic.

*

Producțiune teatrală în Tilișca. Corpul învĕțătoresc de la școla poporală gr. or. din Tilișca invită la producțiunea musicală-teatrală împreunată cu joc, ce o va arangia cu elevii școlei Sâmbătă, 1/14 Februariu 1903 în edificiul școlar. Inceputul la 7½ ore séra. Venitul curat se va destina fondului școlar și bibliotecei școlare în părți egale. — Contribuiri benevole se primesc cu mulțămită și se vor cuita pe cale ziaristică.

Programul e următoriul: 1 *a*) „Tropariul hramului școlar", și *b*) „Sfânt e", de D. Kiriac, esecutată de corul școlei. 2 "Despre bunaînțelegere", trilog de Maria Drăgan, predat de 3 eleve. 3 *a*) „Carul cu boi", de T. Popovici, și *b*) „Eu mĕ duc, codrul rĕmâne", de T. Popovici, esecutată de corul școlei. 4 „O șeḑĕtóre la sate", jucată de mai multe eleve de școlă. 5 „Moștenire de la reposata", piesă teatrală de D. R. Roseti (Max), jucată de corpul învĕțătoresc cu concursul altor persóne. După producțiune urmézā cină comună, apoi petrecere cu joc.

ECONOMIE.

„Bihoreana." Pe 26 Februariu st. n. e convocată adunarea generală a institutului de credit și economíi „*Bihoreana*" din Oradea-mare. Din raportul direcțiunii destinat pentru acéstă adunare, trimis și ziarelor române, resultă că la încheerea conturilor și bilanțului pe anul 1902 (anul de gestiune al IV-lea): *activele* au fost 1,870.152 coróne și 96 fileri (față cu anul 1901 un sporiu de 341.535 coróne și 14 fileri); *escomptul* 4,480.683 coróne și 44 fileri, din cari în decursul anului achitându-se 3,221,334 coróne și 2 fileri, la finea anului starea portfoliului era 1,259.359 coróne și 42 fileri; cambii cu acoperire hipotecară, în sumă de 994.289 coróne, din care în decursul anului s'a achitat 697.562 coróne; *credite hipotecare* 221.535 coróne, din cari în decursul anului s'au achitat 14.933 coróne, etc. *Fondul de reservă* e de 34.000 coróne, fondul de reservă pentru perderi 2400 coróne, fondul de pensiune al funcționarilor 1793 coróne 71 fileri. *Depuneri spre fructificare* au fost 1,442.932 coróne 80 fileri, din cari în decursul anului s'au scos 549.457 coróne 5 fileri. *Reveriment* 5,179.810 coróne și 63 fileri, care față cu anul 1901 represintă o creștere de 1,795.062 coróne și 14 fileri. *Câștig curat* 53.555 coróne și 87 fileri, care — conform propunerii făcute de direcțiune către adunarea generală — are sĕ trécă aprópe tot în pungile acționarilor și în fondurile institutului. A nume: 30.000 coróne dividendă de 5% după acție (capital social 600.000 coróne), 6000 coróne supradividendă, 4711 cor. 17 fileri la fondul de reservă (20%), 4644 coróne 65 fileri supradotare la fondul de reservă, 600 coróne la fondul de reservă pentru perderi, 1177 coróne 79 fileri la fondul de pensiuni (5%), 500 coróne supradotare la fondul de pensiuni, 5056 coróne 73 fileri tantieme și remunerațiuni funcționarilor, 394 coróne și 41 fileri în contul vanitului din anul viitoriu, ear' *471 coróne și 12 fileri spre scopuri de binefacere.*

La un câștig curat de aprópe 54.000 de coróne, sumulița destinată spre scopuri de binefacere ni-se pare totuși cam prea — modestă.

Oficialia.

1. Nu tóte oficiile protopopești au făcut conspectele de lipsă despre numĕrul preoteselor vĕduve din tractul lor; de aceea spre a se puté purcede cu tótă corectitatea la împărțirea ajutórelor pentru vĕduve, se recere, ca în decursul anului fie-care oficiu ppesc sĕ trimită V. Consistoriu un conspect, în care sĕ fie evident *a)* numele vĕduvei, *b)* comuna, *c)* starea ei materială, *d)* numĕrul copíilor, mai ales al celor datori a umbla la școlă, minoreni, *e)* are sau nu drept la fondul de pensiuni, *f)* în rubrica observări sĕ se noteze eventualele momente, cari o îndreptățesc la eventuala ajutorare. Ajutórele pe 1903 sunt deja votate; deci conspectele ce se cer se vor considera pentru viitor; de aceea fie-care protopop cel mult în Nov. a fie-cărui an sĕ le facă și trimită regulat.

2. Trimiterea banilor adunați cu discul metropolitan și a taxelor nou cununaților se aștéptă negreșit în timpul cel mai scurt. Tóte conspectele sunt trimise de aici, deci totul reclamă un lucru de câteva minute.

3. Administratorii parochiali, datori a solví competințele fondului de pensie din venitele parochíilor vacante, sĕ aștérnă V. Consistoriu rapórtele pe calea oficiului ppesc, ca sĕ pótă fi esaminate de acela.

PARTEA LITERARĂ.

‚Rugăciune în vreme de fómete și de rĕsboiu".

Pe o fóie volantă, tipărită cu litere cirile, a descoperit domnul *Gavriil Hango* textul unei rugăciuni, care trebuia sĕ fie rostită în biserică, în vreme de fómete și de rĕsboiu. Rugăciunea nu e subscrisă de nimeni, de aceea nu se póte stabilí, că *de la cine* a emanat. Dar' faptul, că pórtă numĕrul 9392 din anul 1805 dovedește, că ea a venit de la o autoritate publică, mai curînd civilă de cât bisericéscă, póte chiar de la *guvern*. Textul rugăciunii e următoriul:

Véciníce și atot putérnice Dumnezeule! cela ce toate spre mărirea numelui tău le-ai zidit, și statul zidirii tale așa-l îndreptezi, ca întru acela pre tine, ca pre stăpânul nostru să te cinstim, ca pre Tatăl nostru să te iubim! iată din orânduelele tale cele ascunse, nesălnicia vremii de acum cu lipsă și cu foamete, carea poate dintru aceea să urmézā. Iară armele impotrivnicilor cu bătae grea înfricoșază pre norodul tău. Cunoaștem întru aceasta mâinile tale a Domnului nostru, céle a tot putérnice, sărutăm varga ta, cu carea cerți pre fii tăi. Ci din preună ne și aducem aminte, că tu tatăl nostru ești, care și prin pedepsire cauți îndreptarea noastră; Dacă în liniște și în prisosință fiind ne-au răpit patimile noastre spre uitare puterii și a stăpânirii tale cei nestârșite, și spre vătămarea bunătății tale ceii părintești foametea ne aduce aminte de tine, stăpânul, și tatăl nostru. Cu inimă întrântă dară scăpăm către tine, o Doamne și părintele nostru! cunoscĕnd ne vrednicia noastră, numai dela îndurarea ta cerem milă, dăne noao putére de sus, ca spre ajutoriul unui altuia cel frățesc, spre paza și apărarea țĕrii, și a împĕratului nostru cu o inimă și cu un suflet să ne străduim, și să sîmțim și folosul strădaniei noastre. Atot puternice Dumnezeule! nu lăpăda pre norodul tău, cel ce în foamete strigă către tine, ci întru mărirea numelui tău fii milostiv spre ajutoriul mișeilor, caută spre suspinul săracilor, și nu trece cu vederea, ci ascultă strigarea pruncilor, celor lipsiți de Pâine, și întoarce dela noi iuțimea mânii tale ceii drépte asupra noastră. Doamne Dumnezeule! cela ce zdrobești războaiele, și pre înprotivnici, celor ces nădăjduesc întru tine cu puterea Dréptii tale îi biruești, ajută pentru mila ta pre fii tăi cei ce să roagă ție, ca stricând întăritarea cea turbată a înpotrivnicilor pre tine cu mulțămită neîncetată sĕ te lăudăm, o Dumnezeule stăpânul țĕrilor, și a Impĕratilor! carele pedepsind ne vindeci, și iertând ne ții, întoarce spre paza noastră mila ta, cea atot puternică. Blagoslovéște rodirea pământului nostru. Blagoslovéște armele, sfaturile și toate strădaniile Impĕratului nostru. Ca cu liniștea păcii, cei dorite, și cu rodurile lucrurilor noastre să putem viețui spre îndreptarea noastră, și spre lauda ta. Doamne, și părintele nostru cel ceresc! Dela carele purced gândurile cele sfinte, sfaturile cele drépte, și faptele cele bune. Dâne noao cea din afară, și din lăuntru pace sufletească, și trupească, pre carea lumea nu poate fără de tine să ni o dée. Ca inimiile nóstre întru urmarea legilor tale, și zilele noastre supt acoperemântul tău în liniște statornicește să rĕmâe. Amin.

Din public.*)

Dare de sémă și mulțămită publică.

Cu ocasiunea concertului împreunat cu dans ce a fost arangiat de către corul bisericesc gr.-or. din Deva în 6/19 Ianuariu a. c., oferte benevole au incurs de la următorii domni: George Romanul, ppresbiter, Deva 6 cor.; Dr. Nicolae Moțiu, medic, Deva 2 coróne; Dionisie Ardelean, mare propr., Deva 4 cor.; Dániel János, măestru, Deva 2 cor.; Alexandru Iovan, învĕțătoriu, Hondol 1 cor.; Mircea Petru, propr., Deva 1 cor.; Alexandru Muntean, Deva 20 fil. On. domni donatori priméscă și pe acéstă cale cele mai sincere mulțămite din partea nóstră.

Deva, la 5 Februariu 1903.

In numele comitetului arangiator:

Nicolae Igna
învĕțătoriu.

Mulțămită publică.

Joi în 26 Decembre 1902 a doua zi de Crăciun, tinerimea română din Sighișóra a aranjat o producțiune „teatrală-declamatorică" împreunată cu dans, al cărei venit curat a fost destinat pentru ajutorarea „copíilor săraci". In favorul acesteia au binevoit a suprasolví urmăiorii domni: Demetriu Moldovan, protopresbiter 1 corónă; Dr. Nicolae Stănilă, subjude 4 coróne; Ioan Muntean, paroch 2 coróne; Fritz Knal 1 corónă; adecă suma de 8 coróne; care sumă adaugêndu-se la suma de 122 cor. 40 fil., incursă pentru bilete, ese suma de 130 cor. 40 fil. — Subtrăgêndu-se spesele de 126 cor. 40 fil.; rĕmâne venit curat 4 coróne, care s'a predat epitropiei. Priméscă deci călduróse mulțămiri toți acei domni cari au binevoit a suprasolví și a participa la producțiune.

Sighișóra, în 15 Ianuariu 1903.

Ambrosiu Stoicovici
cassariu.

Cărți și reviste.

A apărut: **Alb și Negru,** (proză) de *Ion Gorun*. Prețul 3 cor. exemplarul. Depositul general la tipografia „Voinței Naționale" în București. Tot ací se mai află câteva exemplare din volumul **Câteva versuri** de acelaș autor. Prețul 2 cor. Cărțile se espedézā contra prețului trimis cu mandat postal. Comande primește și Librăria archidiecesană din Sibiiu.

Posta redacțiunei.

Geaca. Părerea nóstră e, că prin publicarea șirelor trimise nu i-se face respectivului domn nici o plăcere.

De aceea, nu le publicăm.

Corunca. Te provócă la sentența judecătoriei adminstrative, numĕrul 16,988/897 prin care se stabilește scutirea de sub darea de venit a porțiunii canonice, supuse numai dării de pământ. Ear' dacă ți-se va pune totuși dare de venit ex offo după pământurile preoțești, dă recurs până la judecătoria administrativă, provocându-te la sentința ei de sub numĕrul de sus.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacția nu primesce rĕspunderea.

„CRIȘANA“, societate de economíi și credit în Brad.

Convocare

Membrii *societății de economíi și credit „CRIȘANA“* sunt învitați la

a XII-a adunare generală ordinară

care se va ține la **22** eventual **29 Martie n. a. c.** la 2 ore p. m. în localul societății în Brad.

Obiectele:

1. Deschiderea adunării.
2. Constatarea membrilor presenți.
3. Constatarea împlinirii prescriselor din §§. 50 și 76 ai statutelor.
4. Raportul direcțiunii și al comisiunii de supraveghiare pe 1902.
5. Deciderea asupra conturilor anuale și a distribuirii profitului curat.
6. Salariile oficialilor pe 1903.
7. Statorirea marcelor de presență membrilor consiliului administrativ și comisiunei de supraveghiare pe 1903.
8. Alegerea directorului și a celorlați oficiali pe un nou period (1903—1905).
9. Alegerea alor 2 bărbați de încredere și 2 secretari pe un an.
10. Alegerea a 11 membrii în consiliul administrativ pe un period de 3 ani.
11. Alegerea comisiunii de supraveghiare.
12. Aprobarea de împrumuturi preste 2000 coróne.

In lipsa membrilor receruți de preste jumětate din părțile fundamentale, adunarea în sensul §-ului 51 se va ține în 29 Martie la locul și ora indicată.

Membrii pot lua parte în persónă sau prin plenipotențiații lor, în sensul §-ului 52 din statute. 18 1—1

Numěrul membrilor înscriși cu 31 Decembre 1902 a fost 109 cu 466 părți fundamentale à 100 coróne = 46,600 coróne.

Brad, la 31 Ianuariu 1903.

Vasile R. Damian m. p.
director.

Dr. **Ioan Radu** m. p.
secretariu.

Contul Bilanțului.

Active.		Cor. fil.	Pasive.	Cor. fil.
Cassa în numěrar		5,934·06	Capital social	46,600·—
Cambii escomptate		390,191·96	Depuneri spre fructificare	660,167 02
Imprumuturi pe obligațiuni		267,032·88	Fondul de reservă	82,680·—
„ hipotecare		64,576·40	„ special de reservă	3,257·60
Mobiliar	748·16		Tantieme neridicate	78·—
după amortis. de 10%	74·82	673·34	Dividende „	84·—
Depuneri proprii		58,849·98	Diverse conturi creditóre	5,993·52
Realități		508·31	Profit curat	16,653·58
Diverse conturi debitóre		27,746·79		
		815,513·72		815,513·72

Contul Profitului și Perderilor.

Eșite.		Cor. fil.	Intrate	Cor. fil.
Interese de depuneri		36,828·81	Interese	56,130 25
„ „ reescompt		244·60	Provisiuni	7,701 56
Salarii		8,249·99	Diverse	6,022 95
Chirie		240·—	Interese după depunerile proprii	3,352 44
Competințe de timbre		153·86		
Spese diverse		1,745·56		
Marce de presență		60·—		
Amortisațiune de mobiliar		74·82		
Contribuțiune	5,271·98			
„ de 10%	3,684·—	8,955·98		
Profit curat		16,653·58		
		73,207·20		73,207 20

Brad, la 31 Decembre 1902.

Vasiliu Dămian m. p.
director.

Ioan Rusu m. p.
cassariu.

Stefan Albu m. p.
controlor.

Petru Rimbaș m. p.
contabil.

Consiliul administrativ:

Dr. Pavel Oprișa m. p.
Vasiliu Dămian m. p.
president.
Dionisiu Sida m. p.
Vasile Boneu m. p.
Nicolae Obědău m. p.
Ioan Câmpean m. p.
Alesandru Draia m. p.
Nicolae Bedea m. p.
George Impěrat m. p.
Aron Feier m. p.
Toma Oțěl m. p.
Ioan Roman m. p.

Subsemnata comisiune de supraveghiare am esaminat conturile presente și le-am aflat în deplină regulă și în consonanță cu registrele societății.

Brad, la 31 Ianuariu 1903.

Petru Gligor m. p. **Ioan German** m. p. **Simeon Băcillă** m. p.

CONCURS

Pentru ocuparea postului de **contabil** la **„Crișana“**, societate de economíi și credit în **Brad**, se escrie prin acésta concurs.

Reflectanții la acest post au sě documenteze, că au absolvat șcóla comercială și că au praxa și cunoștințele necesare pentru a face și conduce tóte lucrările de contabilitate.

Salariul anual, împreunat cu acest post e **1600 coróne**, cu prospect de a se ridica în viitoriu. [19] 1—1

Cel ales va fi instituit deocamdată numai provisor pe un an.

Reflectanții au sě-și înainteze cererile până la 4 Martiu 1903.

Brad, 3 Februariu 1903.

„Crișana“, societate de economíi și credit:

Vasilie Damian
director.

Dr. Ioan Radu
secretariu.

Amicul poporului îndreptătoriu în cause administrative și judecătorești pentru poporul român, de **Titu Vuculescu**, pretor. Prețul 1 cor. Se póte procura de la **Librăria archidiecesană** din **Sibiiu**.

Anunț.

„Cassa de păstrare în Mercurea“ societate pe acții, acórdă **împrumuturi hipotecare** de la suma de cor. 5,000 în sus **cu 7%** interese, *fără a reflecta la provisiune, la spese de manipulare și de scris.*

Mercurea, la 1 Ianuariu 1903.

[14] 5—12 **Direcțiunea.**

Dr. **Iosif Blaga**

Analise psichologice.

Lecțiuni de psichologie
pentru învěțământul secundar

Prețul **cor. 2·50** + 20 fil. porto.

Se póte procura de la **Librăria archidiecesană** din **Sibiiu**.

Săpun cu ruda.

Marca:

„cerb“ sau „cheie“

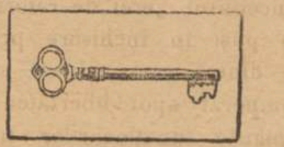

Săpunul cel mai bun, mai spornic și prin urmare cel mai eftin. [4] 3—17

☞ Se capětă pretutindenea. ☜

☞ Pentru pacienții de stomach! ☜

Tuturor cari în urma rěcelii ori a prea marei împovărări a stomachului sau prin consumarea de mâncări greu de mistuit prea reci ori prea calde sau prin un traiu neregulat 'și-au contras bóle de stomach, precum:

Catar de stomach, Sgârciuri de stomach, Dureri de stomach, Mistuire grea sau astupare de stomach

li-se recomandă un bun mijloc de casă, ale cărui resultate escelente de mulți ani sunt deja probate. Acesta este:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Acest vin este preparat din buruieni renumite și recunoscute ca tămăduitóre, cu vin bun; întărește și învioréză organismul de mistuire al omului. Vinul de buruieni delătură conturbațiile de mistuire și influințéză puternic asupra nouei formări de sânge sănětos.

Prin întrebuințarea regulată a vinului de buruieni bólcle de stomach vor fi curate încă în formare. Sě nu întârzie nime dar' a-'l folosí încă de cu vreme. Simptome, ca: **dureri de cap, rîgăeli, arsuri în stomach, inflamații, amețeli cu vomări,** cari la pacienți cu suferințe învechite apar cu atât mai vehement, dispar adesea după câte-va beuturi de vin de burueni

Constipațiile cu urmările lor neplăcute, **maladii, dureri colice, bătăi de inimă, insomnie,** precum și conglomerarea sângelui în ficat, splină și suferințele hemoroidice de multe-ori se delătură iute cu vinul de buruieni. Vinul de buruieni delătură mistuirea grea și depărtéză prin un scaun ușor materii stricate din stomach și intestine.

Fața palidă și slabă, anemia și slăbiciunile sunt de obiceiu urmările unei mistuiri rele a formării insuficiente de sânge și a stării bolnăviciόse a ficatului. **Lipsa de apetit** și **reaua disposiție,** precum și **durerile de cap** și **nopțile perdute** (insomnie) consumă adeseori încetul cu încetul multe persóne. Vinul de burueni dă slăbitei puteri de traiu un nou și próspět impuls. Vinul de burueni mărește apetitul, ajută mistuirea și nutrirea, ușuréză formarea și schimbarea materiei, înlesnește formarea sângelui, calméză nervi escitați și creéză nouă **voe de viéță.** Nenuměrate scrisori de recunoscință și mulțămită dovedesc acestea.

Vinul de ierburi se află de vênzare în sticle *fl. 1.50* și *fl. 2.*— la farmaciile din *Sibiu, Turnișor, Sělište, Ocna, Slimnic, Șeica-mare, Nocrich, Avrig, Tălmaciu, Boița, Cisnădie, Poplaca, Gurarîului, Jina, Poiana, Mercurea, Câlnic, Loman, Pianul-de-sus, Petrifalěu, Sebeșul-săsesc, Vințul-de-jos, Daia, Spring, Vingard, Ohaba, Beșiněu, Mihalț, Teiuș, Blaj, Pănade, Țapu, Mediaș, Blăjel, Sân-Mărtin, Ibașfalěu, Basna, Agnita, Cincu-mare, Boholț, Făgăraș, Beclean, Câmpulung, Rîmnic-Vâlcea, Cudjir, Orăștie, Deva, Hunedoara, Hațeg, Luncani, Puj, Ohaba, Ponor, Alba-Iulia* etc. — precum și în tóte celelalte localități mai mari și mai mici din Ardél, Ungaria și Austria.

Farmaciile din Sibiiu trimit 3 și mai multe sticle de vin cu prețurile originale în tóte localitățile din Austro-Ungaria.

☞ Păziți-vě de falsificări! ☜

Sě se céră anumit:

Vinul de buruieni al lui ☞ Hubert Ullrich. ☜

Vinul meu nu este o medicină secretă. Părțile lui constitutive sûnt: Vin de Malaga 450,0, Spirt de vin 100,0, Glycerin 100,0, Vin roșu 240,0, Sirup de fragi 150,0, Sirup de cireșe 320,0, Coacăză, Aniș, Răděcină „Helen“, iarba ferului americană, Răděcina „Entianus“, „Kalmus“ à 10,0. Tóte aceste se amestecă. un. dcm. [1] 2—2

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 11 Sibiiu, Joi 30 Ianuariu (12 Februariu) 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Chestiunea naţională.

Sibiiu, 11 Februariu n.

Spunem numai adevĕrul când afirmăm, că evoluţiunea naţionalistă nu mai póte fi împedecată în mersul şi desvoltarea ei nici în patria nóstră, şi că aceia cari doresc sĕ o vadă nimicită şi îngropată pentru totdeuna, trebue sĕ renunţe cu desĕvêrşire la acésta dorinţă a lor, căci ea 'şi face cursul ei fără piedecă.

Chestia naţională, care e de o vechime cu omenimea, nu póte fi înmormêntată pe vecie nici-odată şi nici-unde, şi astfel nici la noi. Pentru că chestia naţională nu e legată de anumită epocă, care sĕ o scótă pe plan numai pentruca cu apunerea epocei sĕ apună şi chestia, ci e o chestie care 'şi pretinde *resolvarea*, pe basele dreptăţii, şi numai atunci va dispăré de la ordinea zilei. Până atunci rĕmâne aceea ce e, chestie *arḑĕtóre*, a cărei fericită resolvare o aştéptă milióne şi milióne.

Au fost vremuri, când chestia naţională a fost dată la o parte, fiind-că se ridicaseră de-asupra chestii mai urgente, de caracter *social*, cari nu suferiau amânare în resolvarea lor; dar' numai pentru scurtă vreme, căci imediat cum împrejurările au permis, ea a eşit de nou pe plan, şi va tot eşí mereu, până nu va fi odată resolvată cu consentimentul şi conlucrarea tuturor celor interesaţi.

Este greşită deci părerea, că procesele cele multe politice, puse la cale în patria nóstră, au sĕ iee la noi chestia naţională de la ordinea zilei. Din contră, tocmai aceste procese de presă o ţin la suprafaţă şi atrag atenţiunea lumii din afară asupra esistenţei ei, împingêndu-o în mod constringent spre resolvare.

Guvernanţii nostri de astăzi sĕ nu uite, că era o vreme când şi ei aveau chestia lor naţională, însemnată şi arḑĕtóre, pentru care fruntaşi mulţi de ai lor au mâncat amara pâne a temniţelor austriace. Dar' cu cât temniţele erau mai pline, cu atât causa era mai aprópe de învingere, chestia mai aprópe de resolvare.

Şi în natură nu esistă deosebire; aceea ce s'a întêmplat cu un popor, trebue sĕ se întêmple, întrĕ împrejurări analoge, şi cu celelalte, mai curênd sau mai târziu. Şi se va întêmpla. Pentru-că ori-cât de puţini sĕ fie aceia cari apără chestia naţională, — chiar cu primejdia de a fi traşi la rĕspundere în faţa judecătoriilor şi de a fi condamnaţi şi înfundaţi în temniţe pe vreme mai lungă, — căldura sentimentului naţional cu care ei fac apărarea unei cause drepte este destul de suficientă, ca la ocasiunea binevenită, la momentul dat, focul sĕ se aprindă pretutindenea printrĕ cei de un gând şi de o părere cu ei, lăţindu-se în cercuri tot mai mari, în cercuri cari apoi nu se vor mai mulţămí numai cu reclamarea de drepturi, ci le vor pretinde ori şi-le vor lua singure.

Iată de ce deci chestia naţională nu trebue sĕ fie îngropată în temniţe, de unde rĕsare cu mult mai în putere decum era mai nainte, ci *resolvată* trebue sĕ fie, şi anume, nu pe basa concluselor maiorităţilor parlamentare, ci pe basa bunei înţelegeri întrĕ naţionalităţile înseşi, întrĕ representanţii lor.

Şi la înţelegerea acésta uşor s'ar puté ajunge, dacă ni-am da numai puţină silinţă de a ne cunóşte mai bine unii pe alţii, şi de a ne respecta reciproc drepturile ce le avem. Căci ce e chestia naţională? Chestie de *limbă*, nimic alta. Din acest punct de vedere a fost ea tratată şi înainte cu 35 de ani, din partea parlamentului ungar, atunci când a fost adusă legea de naţionalităţi, esistentă şi astăzi, de-şi — neesecutată. Ear' limba e un dar al naturii, e un drept, prin urmare, pe care nu ni-l póte lua nimeni, fără a comite atac asupra legilor naturii.

Nu acordarea acestui drept o cer deci naţionalităţile nemagiare din patria acésta, — căci dreptul îl au, — ci *impunerea* prin lege, ca acest drept sĕ 'l recunóscă de esistent şi alţii, şi sĕ i-se conformeze.

Asta însemnéză a resolva după dreptate chestia naţională. Şi cu cât mai curênd se va face resolvarea ei în acest înţeles, cu atât mai bine pentru statul din care fac parte toţi cei ce doresc acésta resolvare, căci pacea şi liniştea se va sălăşluí atunci întrĕ cetăţenii sei de diferite limbi, şi motiv de nemulţămire nu se va mai arăta din nici o parte.

In audienţă. Inaltpreasfinţia Sa Metropolitul *Vladimir* de *Repta* al Bucovinei a fost primit Luni în audienţă din parte Maiestăţii Sale, în palatul regal din Buda.

Delegaţiunile. Din motivul că situaţia parlamentară e fórte încurcată, atât la noi, cât şi în Austria, în anul acesta delegaţiunile nu vor fi convocate pe Maiu în sesiune ordinară, ci numai pe Septembre. Cel puţin aşa se vorbeşte prin cercurile politice magiare, după cum ne spun ziarele din capitală.

Personal. P. C. Sa protosincelul şi directorul seminariului Andreian, domnul *Dr. Eusebiu R. Roşca* a plecat eri, Marţi diminéţa, la Arad, unde ca mandatar al Escelenţiei Sale Inaltpreasfinţitului domn archiepiscop şi metropolit *Ioan Metianu*, va avé sĕ conducă mâne alegerea de episcop pentru diecesa Aradului.

Din parlament. In dieta ţerii se póртă discuţia şi acum asupra proiectului de lege despre urcarea contingentului de recruţi, care e combătut cu mare energie, mai ales din partea kossuthistilor. Fie-care orator din ai lor, combătând proiectul de lege, înaintéză totodată dietei şi câte un proiect de resoluţiune, câştigând prin acésta dreptul de a vorbí încă odată, după ce se va termina şirul vorbitorilor. In felul acesta dieta se află în plină obstrucţie, de care nu va puté scăpa de cât numai în urma vre-unui compromis, legat întrĕ guvern şi oposiţie. Deocamdată guvernul cércă norocul pe altă cale. A cerut lungirea şedinţelor până la orele 3 d. a. Până acum ţineau până la orele 2. A fost remarcat faptul, că cu ocasiunea balului de curte, dat Sâmbătă séra în palatul regal din Buda, Maiestatea Sa a agrăit pe toţi deputaţii cari au vorbit în dietă *în favorul* proiectului de lege, întreţinêndu-se lungă vreme mai ales cu contele *Andrássy*, care a apărat până acuma mai bine şi mai cu temeiu acest proiect de lege.

Educaţia morală.

Dintrĕ cele trei feliuri de educaţii ale omului, educaţia fisică, educaţia facultăţilor intelectuale şi educaţia morală, acésta din urmă este cea mai importantă şi póte cea mai grea. Ea depinde de fórte multe şi diferite condiţiuni şi cause, printrĕ cari şcóla nu ocupă tocmai locul principal.

Deóre-ce Dumnezeu a făcut pe om, nu ca sĕ trăiască separat, ci ca sĕ trăiască în societate cu semenii sei, se desvóltă în inima fie-căruia din noi numĕróse sentimente sociale, cari se reduc la trebuinţa ce avem unii de alţii, pentru satisfacerea atât a dorinţelor nóstre ordinare, cât şi a celor mai înalte.

Dorinţele nóstre sunt influinţate de dorinţele persónelor cari ne încunjură, ear' conduita nóstră este schimbată de raporturile ce avem cu alţii.

La întrarea nóstră în societate ne găsim într'o completă stare de dependinţă. Suntem siliţi sĕ ne acomodăm cu împrejurările şi sĕ lucrăm după poruncile unei voinţe mai mari preste noi. Acéstă constrîngere ne îndrumă spre supunere, care pentru noi este începutul educaţiei morale. Din raporturile cu ceilalţi ómeni căpătăm esperienţa personală, care ne învaţă cum trebue sĕ ne purtăm cu alţii şi cum trebue, ca alţii sĕ se pórte cu noi.

In tóte zilele noi trăim sub influinţa părinţilor, a profesorilor, prietinilor, superiorilor nostri. De altă parte vedem pe alţii, pe tovarăşii şi cunoscuţii nostri, cum se póртă întrĕ ei şi cu societatea în care trăesc. Vedem obstacolele ce se opun liberului eserciţiu al voinţei lor, vedem cum sunt pedepsiţi când n'ascultă şi cum sunt încurajaţi şi aprobaţi când ascultă şi se supun. Tóte aceste esemple produc asupra nóstră o impresie, care măreşte influinţa societăţii asupra nóstră.

In tocmai cum din esperienţa personală învĕţăm cari sunt lucrurile ce ne pot păgubí cum vedem că face copilul, care se fereşte sĕ nu se ardă, sĕ nu cadă în apă, şi care iubeşte căldura, lumina, mâncarea, tot aşa se petrece şi cu dobândirea esperienţei personale, care este basa educaţiei morale. Copilul învaţă ce trebue sĕ facă, spre a nu fi bătut, ce trebue sĕ facă spre a fi iubit şi favorisat de părinţi, de conşcolari şi superiorii sei.

Profesorul, cum şi tóte persónele cari esercită o autoritate definitivă, este un profesor de morală sau de disciplină, care contribue la întipărirea de fapte bune sau rele în mintea elevilor. Toţi învĕţătorii cari în lecţiunile lor au ordine şi disciplină, sĕ fie siguri că fără voia lor în mintea elevilor produc impresiuni de adevĕrată morală.

O altă causă însemnată, care formézä educaţia morală, este învĕţămêntul moral din şcólă, ce póte fi privit ca un fel de întregire a esperienţei individuale.

Invĕţămêntul moral, ca sĕ fie de folos, trebue sĕ fie scos din fapte şi esemple bine alese şi coordonate.

Intr'un învĕţămênt de morală trebue întâiu de tóte a se face espunerea şi definiţiunea precisă a celor mai principale virtuţi, cari după ideile moderne se reduc la trei: sĕ fii cuminte, sĕ fii drept şi sĕ fii binevoitor.

Eşti *cuminte* atunci când cauţi în totdéuna binele! Obstacolele, cu cari ai de-a lupta, sunt ignoranţa şi impulsiunile momentului. Nu-i vorbă, bóla ignoranţei se póte vindeca. Esperienţa şi instrucţia o póte face sĕ disparā. Ceva mai greu este cu impulsiunile momentului, cari se pot până la un punct óre-care modera prin sfaturi şi esemple bune. Când un tată este leneş, risipitor sau beţiv, de sigur că familia are sĕ sufere consecinţele.

Activitatea, economia, temperanţa, fac parte din prudenţă, sunt calităţile esenţiale ale prudenţei.

Eşti *drept* atunci când aperi pe un om în contra celorlalţi. Dreptatea este prevĕḑută de legi şi sancţionată prin pedepse. Cunóşterea acestor pedepse este începutul dreptăţii. Rolul şcólei este sĕ corige de cu vreme pornirile rele, cari ne espun la pedepsele legii.

Ideia fundamentală a dreptăţii este binele reciproc şi abţinerea reciprocă de la tot ce ne póte face rĕu.

Acésta este conduita tuturor, fără sĕ fie în avantajul unuia şi în desavantajul altuia.

Dreptatea ocupă primul loc întrĕ obligaţiunile sau datorinţele nóstre sociale.

Eşti *binevoitor* atunci când faci ceva mai mult de cât cere justiţia. Binevoinţa nu este sancţionată de pedepse, ci este lăsată la bunul plac al fie-căruia. Ea uşuréză suferinţele persónelor cari se găsesc în mizerie, şi ajută pe ómenii cari din causa unor accidente nenorocite se găsesc în imposibilitate de a-şi căpĕta esistenţa. Binevoinţa are mai multe numiri: abnegaţiune, devotament, bunătate, milă, compătimire, filantropie.

Invĕţămêntul moral cere sĕ cunoşti raporturile sociale dintrĕ familie, stat şi lumea întrégă, cu alte cuvinte întréga sociologie. Se mai cere sĕ ai o cuvêntare uşóră şi convingĕtóre, fără de care ori-ce învĕţămênt — cu atât mai mult cel moral — rĕmâne sterp.

In educaţia morală nu trebue uitat un lucru principal: *idealul moralei.* Nu trebue uitat, că devotamentul şi abnegaţia cari sunt luate din cărţi sau din viéţa reală de la un singur cas, şi cari înflăcăréză zelul tinerimei, în viéţa comună a ómenilor rare-ori au trecere. Spiritul de luptă şi de duşmănie, ambiţiunea înfrânată şi dorinţa de a înlocuí pe alţii, pe de-o parte, ear' pe de alta dispoziţiunile sociale, simpatice şi amabile, cari triumféză fórte mari greutăţi.

Părinţii, ca şi profesorii, cari vor sĕ facă educaţia morală a copiilor, trebue sĕ procedeze prin blândeţă, ear' nu prin frică. La o vîrstă fragedă, copilul este accesibil de ori-ce influinţă, mustrarea şi pedépsa se întipăresc adânc în mintea lui şi forméză sentimentele sale de bine şi de rĕu. Invĕţămênt de morală propriu zis, nu trebue sĕ se facă de cât în şcólele superióre de pe la Universităţi.

Ca esemple de muncă şi de ştiinţă se arată la copíi de multe-ori animalele şi insectele. Este drept că albina şi furnica trebue sĕ facă pe toţi leneşii sĕ roşéscă. Asemenea comparaţiuni, ori-cât de ingenióse ar fi, au desvantajul că nu sunt logice. Nici un esemplu nu pomeneşte până acum Istoria, că persóna cutare s'a lăsat de lenevie, când a vĕḑut sîrguinţa albinei, şi acelaşi lucru se póte zice de tóte animalele şi insectele. Acest fel de comparaţiuni sunt amusante, ca fiind nişte jocuri de cuvinte şi de fantasie, dar' sunt absurde şi nici-odată cu folos practic.

Dacă furnica este un esemplu de muncă, în acelaşi timp ea este şi un esemplu de tirănie, de óre-ce ea are sclave şi comite acte cu totul condamnabile.

Câţiva filosofi susţin că morala şi religia sunt cu totul independente una de alta. Filosoful Kant s'a încercat sĕ demonstreze că sunt unul şi acelaşi lucru. Adevĕrul este că morala nu este religiune, religiunea nu este morală, avênd întrĕ ele numai puncte de contact. Religiunea singură n'ar puté satisface tuturor trebuinţelor morale ale vieţei ómenilor.

Morala şi religiunea împreună se ajută şi se completéză; ele forméză pentru om basa fericirei pământeşti. („Cron.")

Un pas înainte.

Comitetul central al Asociaţiunei a ţinut zilele aceste două şedinţe, în cari s'au luat concluse de o importanţă deosebită.

Intrě altele vom remarca două cestiuni mari, cari şi-au aflat resolvirea lor, credem spre mulţămirea generală.

S'au statorit anume regulamente speciale pentru administrarea fie-cărei fundaţiuni date în grija „Asociaţiunei", cu un scurt istoric al înfiinţărei şi al scopului pentru care o a destinat fundatorul.

Şi până aci se putea ştí din archiva Asociaţiunei cine este întemeiătoriul cutărei fundaţiuni şi cu ce scop o a întemeiat; dat fiind însě, că nu tuturor membrilor le este posibil a face cercetări în archiva Asociaţiunei, regulamentele s'au făcut cu bună îngrijire şi cu temeinicie, din actele fundaţionale şi testamentele fundatorilor, — ele se vor publica în organul Asociaţiunii şi se vor edita în broşură separată, ca toţi membrii sě cunóscă detailurile şi scopurile cari le-au avut cei 35 fundatori, cari pentru diverse scopuri au făcut daruri în favorul culturei poporului nostru.

Şi mai important este pasul făcut pentru *zidirea casei naţionale.*

Comitetul a ţinut că e datoriu sě esecute conclusele adunării generale din Mediaş de la 1897 şi conclusul din anul acesta adus la Oraviţa. In 1897 s'a decretat sě se ridice lângă şcóla Asociaţiunei Casa naţională.

Apelul făcut la fruntaşii neamului nostru a avut drept resultat, că azi avem locul şi 75,000 cor.

Valórea locului astăzi preţueşte mai bine de cât preţul îndoit cu care se cumpěrase de către comitet.

S'au aflat ómeni cari au combătut ideia zidirei Casei naţionale, au făcut chiar aspre mustrări comitetului pentru faptul că a cumpěrat în strada cea mai frumósă un loc eftin în scopul acesta, dar' acesti ómeni au *amuţit*, şi azi věd că bine s'a făcut ce s'a făcut, cine a voit a contribuit, cine nu, a stat de-o parte, lucrul a mers însě înainte şi azi suntem aprópe de realisarea unei lucrări la care mulţi din înaintaşii nostri nici că s'au cugetat că o putem face.

Casa naţională se va zidí în strada Morii spre parcul orăşenesc în un edificiu contemplat cu 2 etage.

In partere se vor adăposti cancelariile şi birourile Asociaţiunei, cu biblioteca cea frumósă, cu sală de lectură şi cu tóte cele trebuincióse pentru o instituţiune culturală. In etagiul I se vor construí 8 camere pentru museul etnografic şi pentru museul istoric, ear' în etagiul al II-lea o sală mare festivă, pentru prelegeri publice, întruniri ale diferitelor reuniuni şi corporaţiuni.

Pentru a căştiga cele mai bune planuri comitetul a decis publicarea concursului — şi ca zidirea sě se facă mai cu înlesnire şi mai eftin, a decretat, ca deodată cu zidirea casei naţionale sě zidéscă şi spre strada Morii un alt edificiu cu 2 etage. — Capitalul investit în acest edificiu se va amortisa din chiriile ce le va aduce casa şi va rěmâné şi un frumos venit pentru scopurile Asociaţiunei.

Architectul Szalay şi inginerul Schussnig au stat comitetului în ajutoriu cu statul lor probat, fără nici o remuneraţiune.

Conclusele s'au luat cu rară însufleţire în unanimitate, şi sperăm că vor face o surprindere din cele mai plăcute publicului nostru. Terminul pentru înaintarea schiţelor e fixat pe 15 Martie. Planurile şi preliminarele de spese pot fi până în Maiu acceptate în definitiv şi lucrările se vor da în anul acesta în întreprindere cu suma aproximativă de 200—220,000 corónе.

Iată un pas înainte cu ajutoriul lui Dumnezeu, iată, că face câte ceva şi comitetul atât de mult hulit şi luat în zeflemea de ómeni mici de suflet şi mari de patimi.

Din tractul Lupşei.

— Conferenţă preoţéscă. —

Ponor, 22 Ianuariu v. 1903.

Este recunoscut şi ştiut, că precum conferenţele învěţătoreşti sunt de folos învěţătorilor, astfel şi conferenţele preoţeşti aduc preoţiior folóse însemnate. Pentru-că, pe când în sinódele protopresbiterale convine numai o mică parte a preoţimei, la conferenţele preoţeşti convine întréga preoţime tractuală şi se luminéză împrumutat. In conferenţe îşi espune preoţimea greutăţile ce le întimpină în activitatea sa pastorală de tóte zilele, şi discută mijlócele ducětóre la scop.

Joi în 16 Ianuariu s'a ţinut în anul acesta conferenţa nóstră preoţéscă din tractul protopresbiteral al *Lupşei*, în comuna *Ofenbaia*, situată în o vale romantică de partea dréptă a Arieşului, încântătoriul rîu al Munţilor apuseni.

Au fost două şedinţe: prima înainte de prânz, a doua după prânz. Şedinţa primă a deschis'o zelosul nostru şef tractual, dl protopresbiter *Vasilie Gan*, prin o forumósă şi instructivă cuvêntare ocasională. Regret că nu-mi stă la disposiţie pentru a o da publicităţii. Cuvêntarea a fost ascultată cu mare atenţiune şi primită cu *„Sě trăéscă!"*

După deschiderea conferenţei presidentul provócă preoţimea a-şi alege un notariu pentru redactarea şi doi bărbaţi de încredere pentru verificarea protocolului. Se proclamă cu unanimitate notariu: *subscrisul*, ear' bărbaţi de încredere *Aurel Boier* (Cióra-de-sus) şi *Vasilie Bumbuţ* (Sartăş).

După alegerea biroului presidiul ordonă a se cetí apelul nominal pentru a se constata numěrul membrilor presenţi. Se constată că din cei 23 preoţi actuali sunt presenţi 14, absentéză 9, dintrě cari conferenţa scuză pe 7 inşi. Nu scuză absenţa preoţilor *Ioan Sava* din Bedeleu şi *Ioan German* din Ocolişul-mic.

După acésta se ceteşte resoluţiunea Preaveneratului consistoriu archidiecesan prin care se apróbă conclusele conferenţei trecute. Se ia spre ştiinţă.

Acum urméză cetirea unui operat al zelosului nostru protopop *V. Gan* de fórte mare importanţă în activitatea nóstră preoţéscă, şi anume *„Instrucţiunea pentru aranjarea şi conducerea cancelariilor şi archivelor parochiale"*, care după aprobare din partea Preavenerabilului consistoriu archidiecesan va fi obligătóre pentru preoţimea din tractul Lupşei. Instrucţiunea acésta se va publica la timpul sěu în *„Tel. Rom."* şi îmi place sě cred, că întréga preoţime archidiecesană va trage însemnate folóse din ea.

In decursul cetirei acestei Instrucţiuni neobositul nostru protopresbiter fie-care punct sau paragraf îl esplică şi demonstră şi cu esemple, adecă cu acte scóse din archiva protopresbiterală. Când s'a finit acésta, era la $1^1/_2$ ore p. m., drept aceea ni-a căḍut bine invitarea la o masă comună.

Redeschiḍêndu-se şedinţa la 3 ore p. m., conform programului stabilit, părintele *Avram Cioran* din Valea Lupşei dă cetire operatului sěu de mare însěmnătate în viéţa pastorală: *„Procederea preotului ca spiritual (duhovnic) faţă de popor"*. Apoi se deschide discuţie liberă asupra lui. La discuţie iau parte preoţii: *Laur. Ciorbea, George Lazar, Ioan Onea, Romul Gomboş şi presidiul.*

In general se constată, că operatul e lucrat cu multă conştienţiositate şi zel şi e bine succes, în urmare autorului i-se esprimă mulţămită. Abstrăgênd de la faptul, că păcătosului este ori-când sě i-se dee deslegarea, — ceea-ce autorul nu admite, ci zice că la repeţirea aceluiaşi păcat sě nu i-se dee, — lucrarea cuprinde nişte poveţe fórte bune, cum are sě procédă preotul cu poporul la mărturisire şi la aplicarea canónelor, — scóse tóte din esperienţa-i preoţéscă de preste 20 ani. Deóre-ce şi alţi preoţi ar trage bune folóse din el, e de dorit ca Preavenerabilul Consistoriu archidiecesan după censurare sě dispună publicarea în „Tel. Rom".

Mai urmând unele propuneri de sine stătătóre, cam pe la orele 6 p. m. închide zelosul nostru protopop conferenţa mulţămind preoţimei pentru zelul şi activitatea desvoltată. In numele preoţimei 'i rěspunde părintele *L. Ciorbea*, mulţămindu-i pentru tactul cu care a condus conferenţa, când apoi întrě „sě trăéscă" ne-am depărtat fieşte-care la ale sale, ducênd cu noi plăcute suveniri şi impresiuni.

Ziseiu că în decursul pausei am fost împărtăşiţi din partea ospitalului nostru protopop cu un splendid prânz, unde nu au lipsit nici toastele. A toastat zelosul nostru protopop pentru Escelenţa Sa Inaltpreasfinţitul Archiepiscop şi Metropolit al nostru *Ioan Metianu*. Părintele *Ciorbea* pentru dl protopop *V. Gan*. Părintele *Cioran* pentru fraţii preoţi tractuali. Bună impresiune a făcut şi la loc a fost al doilea toast al părintelui *Ciorbea* pentru *prea stimata dómnă protopopésă*, care ca în totdéuna aşa şi acum mult a ostenit pentru a ne provedea cu un prânz bogat şi gustos.

Incheiu acéstă conferenţă cu dorinţa sě dee Dumnezeu, ca la anul earăşi sě ne revedem cu toţii deplin sănětoşi, ear' până atunci sě auḍim de bine.

Preotul Laurenţiu Ciorbea.

Pentru catedrală.

Din tractul *Bistriţei* au mai contribuit, pe lângă preoţii amintiţi în nr. 111—1902 al ziariul nostru, încă cei următori:

1. Alexandru Popovici, paroch în Cuşma . .	cor.	150
2. Teodor Vrăşmaş, paroch în Borgo-Prund	„	120
3. Nicolae Rěu, paroch în B.-Mijloceni . .	„	100
4. Ioan Langa, paroch în Caila	„	100

Ofertele preoţimei din acest tract se urcă la suma de *3420 cor.*

Din tractul Braşovului a mai întrat, de la *S. Luca*, învěţătoriu în Satulung, suma de 30 corónе.

Oficialia.

1. Nu tóte oficiile protopopeşti au făcut conspectele de lipsă despre numěrul preoteselor věduve din tractul lor; de aceea spre a se puté purcede cu tótă corectitatea la împărţirea ajutórelor pentru věduve, se recere, ca în decursul anului fie-care oficiu ppesc sě trimită V. Consistoriu un conspect, în care sě fie evident *a)* numele věduvei, *b)* comuna, *c)* starea ei materială, *d)* numěrul copíilor, mai ales al celor datori a umbla la şcólă, minoreni, *e)* are sau nu drept la fondul de pensiuni, *f)* în rubrica observări sě se noteze eventualele momente, cari o îndreptăţesc la eventuala ajutorare. Ajutórele pe 1903 sunt deja votate; deci conspectele ce se cer se vor considera pentru viitor; de aceea fie-care protopop cel mult în Nov. a fie-cărui an sě le facă şi trimită regulat.

2. Trimiterea banilor adunaţi cu discul metropolitan şi a taxelor nou cununaţilor se aştéptă negreşit în timpul cel mai scurt. Tóte conspectele sunt trimise de aici, deci totul reclamă un lucru de câteva minute.

3. Administratorii parochiali, datori a solví competinţele fondului de pensie din venitele parochíilor vacante, sě aştérnă V. Consistoriu rapórtele pe calea oficiului ppesc, ca sě pótă fi esaminate de acela.

FOIŞÓRĂ

La „Despicata".

(Legendă despre Vîlva[1] băilor)

de **Maria Cioban.**

De mult, de mult, când erau alte vremuri, şi alţi ómeni, trăia în Rosia un băieş cu numele Toni, şi zice că băieşul acela era un amărît şi vai de capul lui, căci toţi banii câştigaţi pe lucru, cum îi căpăta aşa îi şi dedea pe beutură, şi nu se uita, că de pe el curgeau sdremţele, ear' în casa lui nu aflai altă mâncare de cât mămăligă. Inzadar îl ruga soţia lui, Safta, înzadar îl lua cu buna sau cu rěul, Toni, tot el rěmânea, şi la ei în casă sărăcia prinsese răděcină de nu mai puteau scăpa de ea. De multe-ori îl ruga sěrmana Safta ca şi pe Dumnezeu sě nu tot beie, sě se îngrijască de copii, că erau mulţi, sě fie mai cu frica lui Dumnezeu, însě tóte aceste erau vorbe, cari întrau pe o urechiă şi eşiau pe cealaltă; Toni nu 'şi lăsa obiceiul.

Toţi băeşii ştiau, că Toni e un nemernic, dar' bagsémă aşa a fost rînduit de la Dumnezeu, ca fie-cărui sě i-se arete odată norocul, şi astfel mergênd odată Toni la baie, sě întâlneşte cu vîlva, care era în potrozul[2] unui soldat îmbrăcat în haine albe, cu chivera[3] roşie pe cap, care după-ce salută pe Toni cu tótă cinstea, numai de cât se făcură pretini, şi din vorbă în vorbă ajunseră lângă nişte bolovani, unde se aşezară la odihnă; ear' după aceea vîlva sfătuì pe Toni sě lucre acolo lângă bolovanii aceia, că acolo şi el ar fi aflat odată aur. Toni cam nebun cum era, se împotrivì la început, dar' Vîlva lui îl luà cu buna, şi pe urmă începură la lucru, şi ce sě veḍi? Abia atinse Toni petrile şi iată minune mare, nişte bucăţi de aur tot ca pumnul.

Rîdea acum inima şi faţa lui Toni şi într'o clipită adunà de umplù straiţa şi mânecile sumanului.

Vîlva se uità mulţămită la el şi când îl věḍu pachetat zise:

„Acum du-te a casă, şi du aurul acesta, ear' când vii, adă nişte desagi sě-i umplí şi pe aceia, sě nu te mai afle sărăcia nici-odată. Una sě ţi-o spun, ca sě ai noroc de bogăţia asta, sě fii cu frica lui Dumnezeu, sě-ţi păstrezi inima bună şi curată".

Toni plecà a casă, dar' cum se depărtà de nu mai věḍù pe pretinul seu, nu mai ţinù sémă de sfaturile lui. Ajungênd a casă începù a înjura şi a bate la cei copíi şi nevasta, ear' pe urmă adunà tótă mămăliga din casă, şi punêndu-o în mijlocul drumului începù a striga:

„Tu mămăligă afurisită, de ocară sě fii de aici înainte, că în casa mea nu vei mai intra".

După ce gătà cu nebuníile, plecà ear' la baie, unde vîlva îi mai ajutà şi sě-şi iee desagii pe uměr, însě Toni fără a zice nici măcar sănětate bună celui ce i-a făcut atâta bine, puse pălăria pe ureche şi plin de mândrie zice: „Acum nu-mi mai pasă de nime, de pe partea mea se póte despica dealul în două, căci eu sunt om pe tótă viéţa!"

Atunci odată se cutremură munţii, şi petrile de unde au luat Toni aurul, tocmai în două părţi s'au despicat, îngropând sub ele pe Toni cel nesocotit, ear' vîlva se re'ntórce întrě stânci zicênd:

„Câţi vor fi necunoscětori şi nu vor folosí aurul pentru lucruri bune, toţi ca tine amărîtule sé păţască".

Au trecut de atunci vremuri multe. Vîlva aceea s'a mai arătat şi altor băieşi, cari fiind buni lui Dumnezeu, s'au norocit şi vîlva li-a povestit intêmplarea lui Toni cel nesocotit.

Lângă stânca despicată s'a făcut o baie, care şi azi esistă şi se numeşte „La despicata". (Va urma).

---

[1] Vilvă-stafie.

[2] Potroz-forma.

[3] chivera-chipiu.

Cântec.

Infloresc grădinile
    Ceru-i ca oglinda,
Prin livezi albinele
    Şi-au pornit colinda.

Cântă ciocîrliile
    Imn de veselie,
Fluturii cu miile
    Jócă pe câmpie.

Jócă fete şi băeţi
    Hora 'n bătătură —
Ah, de ce n'am zece vieţi
    Sě te cânt, Natură!

St. O. Iosif.

Aniversarea Unirei în Bucureşti.

A 44-a aniversare a Unirei-Principatelor-Române s'a sĕrbătorit în Capitala regatului român, ca şì în restul ţĕrei, cu o deosebită solemnitate.

Iată serbările date cu acéstă ocasie în capitala Bucureşti:

Liga culturală a dat séra la Ateneul Român o frumósă serbare pentru comemorarea acestei zile, scumpă neamului românesc.

Sala era literalmente plină de lume.

Serbarea s'a început printr'o conferenţă ţinută de dl *G. Panu*, deputat, despre *„Ideia naţională şi ideia de stat“*.

Dl *G. Panu*, după ce face elogiul zilei şi arată cât au binemeritat de la patrie aceia cari au făcut Unirea, întră în subiectul conferenţei dsale.

Oratorul spune, că ultima sa conferenţă, tot pentru Liga culturală, a ţinut'o la Ateneu în 1892. Câtă deosebire este însĕ de atunci şi acum: deosebire *în bine*. Atunci am confundat ideia politică cu ideia culturală. A fost o greşélă.

Sunt state, zice d-sa, cari n'au ideie naţională, cum este Elveţia, Belgia. Popórele mari, cu idei naţionale, când îşi termină aspiraţiunile, se dedau la cuceriri. Numai la popóre mici, cum suntem noi, ideia naţională este senină.

In fundul ideii naţionale, esploatate de state mari, esistă o basă de cucerire. La ele se perde ideia de naţionalitate şi rĕmâne numai cea de stat.

Noi, ca ideiă politică, pentru moment sĕ luăm lucrurile aşa cum sunt. Unii din Românì aparţin Imperiului dualist, alţii Rusiei, Turciei. In asemenea situaţie ce putem face? Sĕ 'i desrobim? Ar fi lucru imposibil. Aşa fiind, avem un mijloc de a-i desrobí prin limbă, cultură, literatură, artă. Unitatea *culturală* este aceea care ne légă cu cei din Bucovina, Transilvania, Basarabia, Macedonia.

Ca esemplu putem lua poporul german, care este atât de strîns legat prin limba şi literatura sa.

Acesta este mijlocul prin care la un moment dat se póte îndeplini unirea şì fără voia nóstră.

Limba este mai trainică de cât ori-ce cucerire.

Acésta a înţeles'o Liga. Când literatura nóstră va fi gustată de toţi, atunci am sĕvîrşit unitatea culturală a poporului român, şi acésta va fi cea mai mare cucerire pe care am fi făcut'o.

Conferenţiarul arată apoi fasele prin cari a trecut literatura nóstră, şi cum suprematia au avut'o pe rînd, când cei din România, când Românii din Transilvania. Acum sediul intelectual este în România. Şi e natural sĕ fie aşa, căci o desvoltare literară presupune independenţa, şi e fórte greu sĕ te desvolţi în domeniul literaturei când nu eşti liber.

Francia este aceea care ne-a oprit în desvoltarea nóstră intelectuală prin forţa ei literară. Când vom ajunge sĕ avem o literatură gustată de 10 milióne de cetitori, atunci şì noi ne vom ridica nivelul cultural. Noi, termină oratorul, avem datorinţa sĕ ne cultivăm limba, sĕ ne îmbogăţim literatura.

Tunete de aplause acoper ultimele cuvinte ale distinsului conferenţiar.

După aceea, corul societăţei Carmen, dirigiat de dl G. D. Kiriac, a cântat cu o rară măestrie „Deştéptă-te Române“, „Hora Unirei“, „Cucuruz cu frunza 'n sus“, „La drum“ etc., cari au fost fórte mult aplaudate şi bisate.

Serbarea s'a terminat la orele $10^1/_2$.

Tot la Ateneu a ţinut după amiazi societatea istorică a studenţilor în litere o şedinţă festivă.

La acest festival a asistat şì dl *Spiru Haret*, ministrul instrucţiunei publice.

Serbarea s'a deschis prin cântarea imnului regal, de elevii seminariului central, după care apoi dl G. Petrescu-Dâmboviţa, presidentul societăţii, a rostit un cuvênt de deschidere.

Dl. Th. Th. Oroveanu, din partea Asociaţiunei generale a studenţilor, şi dşórele M. Baldovin şi A. Finţescu, au rostit, de asemenea, cuvêntări ocasionale.

A urmat conferenţa *„24 Ianuariu“*, ţinută de dl Al. Bărcăcilă, şi diferite producţiuni musicale şi de gimnastică.

Societatea istorică a trimis apoi o telegramă M. S. Regelui şi alte două telegrame dlui *Sturdza*, presidentul consiliului de ministri, şi dlui Gr. *Tocilescu*, care se află la Craiova spre a vorbí în Ateneul de acolo, tot despre însemnătatea zilei de 24 Ianuariu v.

NOUTĂŢI

Visite de împĕraţi la Roma. Se raportéză din Roma, că regele *Victor Emanuil* în cursul unei conversări avute Vineri cu un diplomat s'ar fi esprimat, că ziua sosirei *ţarului Nicolae II.* la Roma nu e fixată încă; împĕratul *Vilhelm II.* însĕ va sosí în 27 April.

*

Dacă unii au — de ce sĕ aibă şi alţii!? Acésta e axioma ministrului de comerciu şi comunicaţiune Ludvic *Láng*, enunţată în şedinţa de Sâmbătă a dietei ungare. Cum se ştie, amploiaţii de stat, în rîndul cărora şì profesorii şi învĕţătorii de la şcólele de stat, au favorul de a călĕtorí pe căile ferate ale statului cu preţ redus. Profesorii şi învĕţătorii de la şcólele confesionale au cerut în repeţite rênduri sĕ li-se dee şi lor acest favor, făcênd şì ei aceleaşi servicii patriei şi încă pe lângă salarisare cu mult mai maşteră de cum e a celor de la şcólele de stat. In objectul acestei cereri juste a interpelat în şedinţa de Sâmbătă a dietei deputatul Darányi Ferencz, ear' ministrul de comerciu, în rĕspunsul seu a zis, că ar fi incórect sĕ acceptăm acel punct de mânecare, că *„dacă unii au, trebue sĕ aibă şì ceilalţi“* (adecă favorul cestionat) şi a argumentat aşa, că dând şì profesorilor şi învĕţătorilor confesionali favorul călĕtoriei cu preţ redus, *ar scădé* venitele statului.

*

Deputatul Nasĕudului. Luni s'a efectuit alegerea de deputat dietal în cercul Năsĕudului, ajuns în vacanţă prin abdicarea deputatului de până acum. A fost ales cu aclamaţiune Ioan *Ciocan*, profesor de limba şi literatura română la universitatea din Budapesta. Noul deputat va face parte din partidul guvernamental.

*

† Petru Caravelov. Agenţa telegrafică bulgară raportéză, că Vineri nóptea a rĕposat în Sofia fostul ministru-president Petru *Caravelov*, în etate de 63 ani. Caravelov a avut rol de frunte în istoria mai nouă a Bulgariei, fiind póte — după Stambulov — cea mai marcantă figură în viéţa politică a Bulgariei. El era ministru-president când conspiraţia pusă la cale de mâni ruseşti şi organisată de el însuşi, a detronat pe principele Alexandru *Battenberg*. Cu tóte acestea a fost numit membru în regenţa interregnului dintrĕ abdicarea lui Battenberg şi ocuparea tronului prin actualul principe Ferdinand, dar' în curênd a fost nu numai scos din regenţă, ci chiar şì arestat de Stambulov, recăpĕtându-şi libertatea numai după mulţi ani de robie. Inainte cu doi ani a fost numit earăşi ministru president, cu tóte că principelui Ferdinand îí era fórte antipatic. N'a stat însĕ mult la cârma ţerii, abzicênd pe la sfîrşitul anului trecut.

*

Fómetea din Bihor. In şedinţa de Sâmbătă a dietei deputatul Barta Ferencz a interpelat pe ministrul-president în causa miseriei ce bântue în comitatul Bihor, deosebi în ţinuturile din jurul Beiuşului. A arĕtat dietei şì o bucată de pâne de ovĕs, négră, tinósă şi mucegăiósă, cu de care 'şi omóră fómea — fericiţii cari au barem de acésta. Interpelaţia deputatului Barta e de următoriul cuprins:

Are ministrul cunoştinţă, că în cercurile Beiuş şi Vaşcou ale comitatului Bihor în urma recoltei slabe din tómna trecută poporul e espus le cea mai mare miserie şi că mii şi mii de inşi rabdă fóme; că vitele din comunele cercului Beiuş se pustiesc mai ales din causa referinţelor create prin regularea urbarială şi în urma faptului că episcopia gr. catolică a Orădii-mari, al cărei domeniu cuprinde tóte comunele cercului, în ultimii zece ani a urcat cu 5% preţul arândii păşunatelor de munte; aplecat e ministrul de agricultură sĕ dispună, ca pădurile cari mai mult de cât 20 ani au fost tăiate, atât cele din cercul Beiuşului, cât şi cele din cercul Vaşcoului (în domeniile episcopeşti rom. catolice şi greco-catolice) sĕ fie scóse de sub opreliştea păşunării; aplecat e sĕ ajute momentan celor bântuiţi de miserie, dându-le bucate, ear' spre a li-se face cu putinţă sĕ recolteze la tómna viitóre, sĕ distribue întrĕ ei seminţe, deosebi cucuruz?

Ministrul-president a rĕspuns că în sferalor de competinţă se vor ocupa cu cestiunea şi dacă va fi trebuinţă sĕ se facă ceva disposiţiuni, vor face. Are cunoştinţă despre miseria din Bihor. Vicecomitele a cerut o miiă măji metrice de cucuruz. Cererea acésta guvernul *o va lua* la desbatere cât de curênd.

*

Ţarul — salvator de viéţă. Zilele trecute ţarul Nicolae II. eşind la preumblare cu trăsura, la o cârneauă spre podul „Nicolae“ de preste Neva, un cârd de copilaşi ce se jucau în drum, spăriaţi de apropierea trăsurii au dat raita sĕ se refugieze din calea ei. O fetiţă însĕ, în spaima ei a fugit tocmai în calea trăsurii şi a cădut tocmai în copitele cailor. Ţarul a demandat mânaciului sĕ opriască, dar' caii erau iritaţi şi nu se supuneau. Atunci ţarul a sărit din trăsură şi repedindu-se la ei i-a strîns de frêne şi i-a ţinut pe loc. Apoi s'a plecat spre fetişóră şi luând'o în braţe a chiămat o birjă, care s'o ducă la spital. Copiliţa se numeşte Feodora Palevska, e rănită grav de copitele cailor, dar' nu mortal. Ţarul a dispus sĕ se deie copilei îngrijire esemplară în spital, purtând el însuşi cheltuelile.

*

De la societatea „Petru Maior“. Societatea de lectură *„Petru Maior“* din Budapesta invită la *serata musicală* împreunată cu *dans*, ce se va ţiné la 26 Februariu st. n. 1903 în sala cea mică a *„Hotelului Royal“*. Inceputul la 8 şi jum. ore séra. Preţul întrării: De persónă 3 cor., de familie 8 cor. Programe séra la cassă. Rĕscumpĕrarea biletelor de întrare, precum şi ofertele sunt a se adresa la societate (IV. Molnár-u. 20., II. 10).

— După cum suntem informaţi, de-şì petrecerea acésta nu va avé un caracter mai mare, întru-cât la serata musicală amintită vor debuta numai membri de ai societăţii, — totuşi comitetul aranjator îşi dă tótă silinţa, ca sĕ asigure petrecerei, ceea-ce priveşte întreg aranjamentul, o reuşită dintrĕ cele mai bune.

*

Nenorocire. Cetim în „Magyar Polgár“ că forestierul Nicol. *Radu* a fost cuprins subit de accese de nebunie la gara din Beiuş. Preotul reformat Józsa Károly a isbutit cu mult greu sĕ 'l înduplece a întra într'un apartament al trenului ce era în plecare spre Budapesta, cu care apoi a fost transportat în casa de alienaţi. Nenorocitul e fiul parohului Ioan Radu din Nevoeş, a făcut cursurile la academia din Şemniţ cu stipendiu din fundaţiunea Gozsdu. Prin nenorocirea lui s'au nenorocit şì patru copilaşi şi soţia sa.

*

Confesiunile străine în România. Conform unei statistice de curênd făcute asupra diferitelor confesiuni din România, sunt în întreg regatul: *45,000 catolici*, avênd un archiepiscop, un episcop, 80 preoţi şi 69 biserici; *30,000 protestanţi*, avênd 12 biserici şi 19 predicatori (preoţi); numĕrul *evreilor* nu se ştie cu siguranţă, variind datele întrĕ *400,000* şi *700,000*, au însĕ 3 temple, 302 sinagoge şi 103 rabini: *armenii* au 16 biserici şi 17 preoţi; *turcii*, în Dobrogea, au 305 moşee şi 311 hogi (preoţi).

*

Universitate închisă din causa turburărilor. E lucru obicinuit în Neapol că în timpul carnevalului studenţii fac escese mari, totuşi cele din carnevalul de acum au degenerat până la păruélă straşnică întrĕ studenţi şi poliţişti. Studenţii 'şi făcuseră baricade, pe cari apoi le-au aprins. Numai prin intervenţia miliţiei a putut fi restabilită ordinea. Din causa acestor turburări universitatea din Neapol e închisă.

*

Victimele tuberculosei. Conform raportului făcut de ministeriul de interne, în anul trecut au murit de tuberculosă (oftică) 70.731 inşi. In Budapesta în Novembre anul trecut au murit 185 ofticoşi, ear' în ţéra întrégă au murit, în aceeaşi lună 5075. In legătură cu datele acestea *reuniunea sanatoriului de tuberculoşi*, din Budapesta, publică de nou sfaturi cu privire la modul de apărare contra tuberculosei, întrĕ cari este ferirea de a scuipa pe jos, curăţenia, petrecerea în aer liber, ferirea de pulbere şi nutrirea bună; ear' când se iveşte la cineva bóla, trebue lecuită îndată, fiind-că dacă se învecheşte e greu de lecuit.

Cărţi şi reviste.

In *Tipografia archidiecesană* a eşit de sub tipariu **Liturgieriul** (cu litere latine) revisuit şi retipărit cu binecuvêntarea Inaltpreasfinţiei Sale dlui **Ioan Metianu**, archiepiscop şi metropolit. Cuprinde, pe lângă cele trei liturgii, şí rugăciunile ocasionale din liturgieriul vechiu şi numĕróse îndrumări tipicale pentru toţi slugitorii la altariul Domnului, precum şi „Rênduiala chiămării Duhului sfânt“, reclamată din mai multe părţi. Se estinde pe 42 cóle de tipariu şi se presintă şí din punct de vedere technic ca o carte ce face cinste tipografiei archidiecesane. Se póte procura de la *Librăria archidiecesană* din *Sibiiu* (Nagyszeben). Preţul: **broşat cor. 6·—, legat cor. 8·—.**

ECONOMIE.

Impărţire de seminţe şi de unelte economice.

Ne luăm voie a aduce la cunoştinţa membrilor Reuniunei nóstre agricole, că subsemnatul comitet central va împărţí în primăvara a. c. întrĕ membrii Reuniunei în mod gratuit seminţe de trifoiu, de napi, de luţernă şi eventual şì de alte soiuri de seminţe de nutreţuri, mai departe cuţite de altoit pomii, reşină fluidă de altoit, legături de altoit, cum şi legături de pomi.

Doritorii de a fi împărtăşiţi sĕ-şi înainteze cererile în scris la comitetul central cel mai târziu până la 1 Martie a. c.

Cu o cale rugăm pe membrii nostri împărtăşiţi anii trecuţi cu seminţe, sĕ binevoiască a ne raporta despre modul de purcedere la cultura plantelor şi despre resultatul recoltei.

Sibiiu, 7 Februariu n. 1903.

Comitetul central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiu“.

Dem. Comşa
president.

Vic. Tordăşianu
secretariu.

Din public.*)

Dare de sémă şi mulţămită publică.

Cu concursul mai multor onor. domni, corpul învĕţătoresc de la şcóla capitală rom. gr. ort. din Bran, cu ocasiunea sĕrbătorilor de Crăciun a aranjat o festivitate şcolară, în ziua de 21 Dec. 1902 împreunată cu distribuire de haine, ca: *zechi, cióreci, cămĕşi, fotiţe, brobóde şi peptare*, — întrĕ elevii miseri ai acestei şcóle, — afară de acestea fie-care elev a primit recuisite de scris etc.

Circulând trei liste, s'a încassat de la următorii domni: Ilust. Sa Dl Ioan cav. de Puşcariu 10 cor., „F. A.“ 15 cor., Petru Popovici 15 cor., „Parsimonia“ 6 cor., Anton Puşcariu, ing. de mine, Mih. Popoviciu, C. Popp, câte 5 cor., Mih. Bardosy, prim. pret. şi G. Enescu, câte 3 cor.

Leontin Puşcariu, paroch, G. Babeş, paroch, Cornel Bardosy, locotenent, N. Runceanu, înv. dir., M. Tătoiu, Ax. Moşoiu, not. cerc., S. Stoica, medic, Alexe Chiţu, Iacob Popa, not. cerc., Il. Reit, paroch, Lukas Heinerich, I. Manoiu, c. de drum pens., V. Jonică, can. pretorial, Emil Bota pretor, I. Mănoiu, preot, Dr. Hosan, I. I. Buduloiu, Ios. Puşcariu, adv. şi M. K. fiecare câte 2 coróne.

I. Berariu, v.-not., N. Picu, G. Puşcariu, M. Ciurea, înv., Huszár Vilmoş, esecutor, Lukas, S. Liviu Berariu, G. Hermeneanu, Isaia Enescu, paroch, N. Boşu, înv., N. Pîrvu, Ioan N. Mănoiu, I Colan, I. Oncioiu, paroch, Iancu Axente, G. Tişca, paroch, I. I. Boboc, L. Puşcariu, funcţ. la „Albina“, H. Pralea, cand, de adv., Mateiu C. Jiga, Dr. Dionisie Roman, cand. de adv. G. Boambĕu, I. Voina, Dr. Murĕşianu, Ios. Maxim, N. N., Szekula, vameş, N. N. şi G. Zichil toţi câte 1 corónă.

I. Gârbacea 40 fil., C. Lollu, G. Lollu, N. Anganu, N. Coleş, A. Chiţu câte 20 fil., M. Răşanu 40 fil., I. Chirciu 60 fil., N. Runceanu, G. Nenciu, câte 40 fil., M. Cojanu 20 fil., B. Cojanu, Dtru Ripea şi M. Popoiu câte 40 fil.

Apoi au contribuit cu hăinuţe următorii: preotul G. Babeş un peptar şi 3 cârpe, — preotésa Ios. Runceanu 1 iişóră frumósă, N. Pivariu 1 flanel, I. I. Boboc o cămaşă, Maria Cosma 1 cărpă şi un şal, — N. Popovici 6 dr. creíóne şi 50 caiete şi I. Mândru o cămaşă.

S'a incassat preste tot 134·60 coróne, s'a spesat preste tot 113·68 coróne, resultă deci un profit curat de 20·92 coróne, care sumă s'a administrat prin dl ingineriu A. Puşcariu la institutul de credit şi economíi „Parsimonia“, menită tot pentru scopul sus amintit, în anul acesta.

Corpul învĕţătoresc îşi ţine de cea mai plăcută datorinţă a mulţămí şì pe acésta cale tuturor Preaonor. domni contribuenţi şi în special mulţămeşte Preaonor. domni Anton Puşcariu, Petru Popoviciu şi Axente Moşoiu, cari n'au pregetat a alerga în drépta şi stânga pentru a colecta frumósa sumă sus menţionată. Bran, în 17 Ianuariu 1903.

N. Runcean
înv. dirig.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primesce rĕspunderea.

Nr. 692/1902 [17] 2—3

Concurs

Pentru **întregirea parochiei Brateiu** din protopresbiteratul Mediașului, pe basa ordinului consistorial dto 3 Decembrie 1902 Nr. 12,503 B. se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt cele fasionate la cóla B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Concurenții vor avé sĕ-și aștérnă petițiunile în terminul deschis instruite conform legilor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta înaintea alegĕtorilor în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre pentru a cânta respective a celebra și a cuvênta.

Mediaș, 31 Decembre 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Mediașului în conțelegere cu comitetul parochial

Romul Mircea
protopresbiter.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL
Preasântei
Născĕtóre de Dumnedeu
și
alte rugăciuni
urmate de Sinaxariu pentru tot anul și Păschălie.

Un volum de 368 pagini 8°.

Prețul simplu legat		fl.	—.85
	jumĕtate pânză	„	1.05
	în piele roșie	„	1.25
Ediția fină în piele négră		„	2.—
	piele chagrin	„	2.60
	în mătase	„	3.85

Se află de vêndare la

Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Poesii Postume, de *M. Eminescu* Prețul:	C. 1·—
Ziariul unui Pierde-Vară, de *George Coșbuc*	„ 2·—
Isus Christos cu cuvintele sântei scripturi, de *Dr. Petru Barbu*	„ 2·50

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Important pentru fie-care om.

Desfacere totală cu prețul cel mai eftin, numai cu fl. 2·95 o garnitură admirabilă din 14 bucăți prețióse, juvaericale etc.

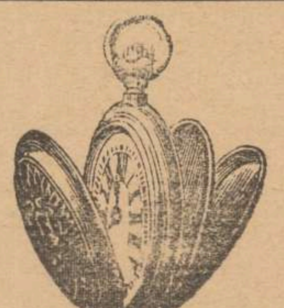

Important pentru fiecare om!

- 1 orologiu de busunariu, anker remontoir de nickel (la dorință argintat) cu capace gravate frumos, regulator precis, 3 ani garanție și cutie.
- 1 Lanț elegant panțerat, suflat sau nickelat dimpreună cu acătător sistem parisian.
- 1 ac de cravată aurit cu imitație de briliante.
- 1 păreche nasturi pentru manchete auriți marca "Garantie".
- 1 garnitură nasturi (botoni) auriți pentru gulere și pepturi, constând din 5 bucăți.
- 1 păreche cercei de argint veritabil oficios gradați.
- 1 inel de aur cu pétră elegantă.
- 1 oglindă de busunar în cutie.

Acestea 14 prețióse și admirabile obiecte dimpreună cu orologiul remontoir anker se predau numai cu 2 fl. 95 cr. prin rambursare sau prin trimiterea înainte a sumei la firma: ***Brüder Hurviz,*** *casă de esport,* ***Krakau*** *Stradom 17 (Oestr.)*

Neconvenind a le returna în 8 zile primind banii înapoi fără ca cumpĕrătorul sĕ fie cu ceva prescurtat. — Catalóge bogat ilustrate cu tot feliul de juvaericale, se trimit gratis și franco. [6] 5—11

Stabiliment nou!!

“Entreprise des pompes funèbres”

(Institut de înmormêntare)

— Proprietariu: **Fritz W. Elges** —

Sibiiu, str. Cisnădiei 18

funcționéză din **26 Decembre stil nou anul curent.**

Inmormêntări pompóse și simple.

Prețuri moderate.

[5] 6—17

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret**

vindecă și învioréză pe lângă garanție.

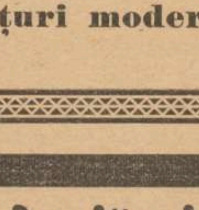

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosesce contra *durerilor de cap si dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni și picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui* și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „C asul-Volta atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Prețul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copii și femei de constituție fórte slabă.

[2] 6—9

Espeditie din centru și locul de vêndare pentru țéră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colțul strada Kálmán.

Clipe de Repaus de Sorcovă.

se află de vêndare la **Librăria Tipografiei archidiecesane** pe lângă prețul de 2 cor. plus porto 20 fil., recomandat 55 fileri. * * * * * * * * * * * * * *

Anunț.

„Cassa de păstrare în Mercurea“ societate pe acții, acórdă **împrumuturi hipotecare** de la suma de cor. 5,000 în sus **cu 7%** interese, *fără a reflecta la provisiune, la spese de manipulare și de scris.*

Mercurea, la 1 Ianuariu 1903.

[14] 6—12 **Direcțiunea.**

„PARSIMONIA“
institut de credit și de economii, societate pe acțiuni în Bran.

Convocare
la
a VIII-a adunare generală

a institutului de credit și de economíi, societatate pe acțiuni „PARSIMONIA“ în Bran ce se va ține *Joi în 26 Februariu st. n. la 10 ore a. m.* în localul institutului, la care sunt invitați toți acționarii a se presenta în sensul §-lui 20 din statutele institului.

Obiectele de deliberare sunt următórele:

1. Raportul Direcțiunei și al Comitetului de supraveghiare.
2. Statorirea bilanțului și a împărțirei profitului;
3. Alegerea a câte doi membri în Direcțiune și Comitetului de supraghiare.
4. Alte propuneri eventuale.

Bran, în 6 Februariu 1903.

Din însărcinarea Direcțiunei

[20] 1—1

Presidentul societății:
I. cav. de **Pușcariu.**

Bilanț cu 31 Decembre 1902.

Active.

		Cor. fil.
Capital social în restanță		13,208·58
Cassa în numĕrar		2,174.16
Cambii escomptate		404,656·—
Credite personale		36 382·—
Mobiliar	723·90	
20% amortisare	144·78	579·12
		456,999·86

Pasive.

	Cor. fil.
Capital social	120,000 —
Depuneri spre fructificare	260,785·50
Cambii reescomptate	38,149·—
Interese transitorii pro 1903	8,308·66
Pro diverse	47·—
Fondul de reservă	14,684·40
Deposite	460·—
Profit curat	14,565·30
	456,999·86

Profit și Perderi.

Debit.

		Cor. fil.
Interese pentru depuneri		13,615·99
Spese diferite		1,066·25
Salarii		1,820·—
Contribuțiune:		
erarială	1,873·29	
după depuneri	1,966·20	
comunală, comitatensă	545·82	
ecuivalent	3·04	
de drum	117·70	
competințe de timbru	177·58	4,683·63
Amortisarea mobiliarului		144·78
Profit curat		14,565·30
		35,895·95

Credit.

	Cor. fil.
Interese de la cambii și obligațiuni	30,529·92
Provisiune	5,366·03
	35,895·95

Bran, la 31 Decembre 1902.

Direcțiunea:

Ios. Pușcariu m. p. **Ioan** cav. de **Pușcariu** m. p.
presidentul direcț.

Ilarion Reit m. p. contabil. **Miron Tătoiu** m. p. cassariu. **Axente Moșoiu** m. p. dir. esec.

Ioan Cențu m. p. **Georgiu Enescu** m. p. **Nicolau Reit** m. p.

Iacob Popa m. p. **G. Tișca** m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghiare am esaminat conturile presente și confrontându-le cu registrele principale și ausiliare ale societății, ținute în bună ordine, le-am găsit în consonanță cu aceleași și esact.

Bran, la 29 Ianuariu 1903.

Nicolau Garoiu m. p. president. **Leontin Pușcariu** m. p. vicepresident. **Georgiu Babeș** m. p.

Nicolau Runcean m. p **Iosif Enescu** m. p. **Ioan Vlad Enescu** m. p.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 12 Sibiiu, Sâmbătă 1/14 Februariu 1903 *Anul LI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia. Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rĕndul cu litere garmond

Noul episcop al Aradului.

Sibiiu, 13 Februariu n.

Eri, Joi, 12 Februariu n., s'a făcut noua alegere de episcop pentru vĕduvita diecesă a Aradului, după-ce, cum se ştie, prima alegere, efectuită la 12 Iuniu n. anul trecut, n'a primit preaînalta aprobare.

Actul alegerii a fost condus de astădată de Preacuvioşia Sa domnul protosincel şi director seminarial din Sibiiu, *Dr. Eusebiu R. Roşca*, însărcinat din partea Inaltpreasfinţitului nostru Archiepiscop şi Metropolit *Ioan Metianu* cu acésta înaltă şi însemnată misiune.

Importanţa actului ce era de sĕvêrşit a întrunit în sinod electoral aprópe pe toţi membrii sinodului, representanţii legali ai credincioşilor diecesei, care acum de mult se află în vĕduvie şi 'şi aşteptă pe mirele dorit, pe capul şi conducĕtoriul ei.

Amĕnuntele despre decurgerea alegerii ne lipsesc încă, şi numai resultatul votării întêmplate ni-l comunică o telegramă, primită eri după amiazi.

S'au dat 56 de voturi, dintrĕ cari Preacuvioşia Sa părintele protosincel *Ioan Ignatie Papp* a primit 36, ear' Preacuvioşia Sa părintele Archimandrit *Augustin Hamsea* 20. Prin urmare, ales episcop al diecesei Aradului, cu majoritate de voturi, *a fost proclamat P. C. Sa protosincelul* ***Ioan Ignatie Papp.***

Bărbatul bisericii nóstre asupra căruia a cădut de astădată alegerea, se află încă în flórea vieţii; suntem deci îndreptăţiţi a spera, că tóte puterile de cari dispune şi-le va pune cu întrégă inimă în serviciul bisericei, pe care o serveşte cu zel şi cu credinţă de treizeci de ani.

Noul episcop al Aradului e fiiul acestei diecese, îi cunóşte deci tóte lipsurile şi tóte nĕcazurile, cunóşte bine ómenii şi împrejurările, şi nu ne îndoim, că în noua şi frumósa posiţie la care l'a ridicat încrederea sinodului eparchial va face tot ce-i stă în putinţă, ca diecesei acesteia sĕ-i fie redată pacea şi liniştea, de care are trebuinţă pentru întărirea şi prosperarea proprie şi pentru mângăierea şi fericirea credincioşilor cari o compun.

Fie, ca alegerea acésta sĕ pună odată capĕt frămêntărilor şi neînţelegerilor de până acuma dintrĕ fiii aceleiaşi biserici, şi fie, ca în viitoriu sĕ-i vedem pe toţi grupaţi, cu deplină încredere în jurul noului cap bisericesc al diecesei Aradului, pentru-ca în perfectă armonie, în bună înţelegere şi în frăţietate, sĕ caute sĕ formeze zid de apĕrare în jurul bisericii şi în jurul sfintelor sale aşedĕminte, espuse la atâtea ispite şi la atâtea atacuri.

Respectând votul majorităţii sinodului electoral, esprimat în forma comunicată mai sus, salutăm deci cu bucurie pe noul dignitariu al bisericii nóstre în noua şi însemnata sa posiţie, şi 'i dorim sănĕtate şi tărie, ca după ce va obţiné şi consentimentul celorlalţi factori decidĕtori şi va primí darul de a'şi începe activitatea de cap al diecesei Aradului, sĕ conducă cu blândeţă, tact şi înţelepciune destinele acestei diecese, spre binele şi folosul bisericii şi al neamului din care face parte.

Situaţia. Ziarele magiare spun, că cu ocasiunea balului de curte, dat Sâmbăta trecută în palatul regal din Buda, Majestatea Sa părea a fi fórte îngrijorat de sórtea proiectelor militare, asupra cărora decurge în dietă discuţia parlamentară. Şi spun, că Majestatea Sa ar fi declarat unuia dintrĕ politicianii de frunte cu cari a stat atunci de vorbă, că alte concesiuni, afară de cele făcute deja, la nici un cas nu mai póte face Magiarilor. Dacă dieta va continua sĕ facă obstrucţie acestor urgente proiecte de lege, şi va împedeca votarea lor, guvernul *va trebuí sĕ disólve parlamentul şi sĕ facă alegeri noue.* Pentru esactitate rĕmân responsabile, fireşte, ziarele magiare.

A cui e Ungaria?

Cu tema acésta se ocupă domnul Dr. *Dobránszky* într'un numĕr mai recent al ziariului *Budapesti Hirlap*, ajungênd la conclusiunea, că din punct de vedere economic Ungaria nu e a Magiarilor, ci a străinilor. Iată pe scurt argumentarea dlui *Dobránszky* cuprinsă în lungul seu articol din *Budapesti Hirlap*.

„Vreme de o miiă de ani Ungaria a fost a Magiarilor — scrie autorul articolului. Chiar şi pe vremea când ţara era sub dominaţiunea turcéscă, proprietarii pĕmêntului Ungariei au fost Magiari. Sĕ privim însĕ acum în giurul nostru şi sĕ ne întrebàm: a cui este Ungaria *acum?* Cine sunt proprietarii pământului ţĕrii??

Sunt chestii cari ating însaşi viéţa nóstră. Va fi bine sĕ ne ocupàm de ele, mai ales pe acest timp când sute de mii de cetăţeni ungari emigrézà în America, ear' pĕmêntul strămoşesc ne fuge de sub picióre, în chip nespus de primejdios“.

Pe basa datelor statististice constată apoi scriitoriul, că proprietari de pământ, cu mici cu mari, sunt preste tot în Ungaria 2,705.885. Se póte însĕ că sunt şi mai puţini, fiind-că sunt proprietari cari au mai multe moşii, trecute însĕ tóte separat în datele statistice.

„Dar' presupunem, — continuă scriitoriul articolului, — că sunt atâţia proprietari câte proprietăţi, şi atunci din poporaţia nóstră de 19,700.000 rĕmân fără proprietate 16,904 115 cetăţeni.

De-şi întrĕ propietari sunt şí ómeni fără familie, dar' sĕ zicem că fie-care este căsătorit şi că familia fie-cărui proprietariu e compusă din 4 membri, atunci rĕmân fără nici o proprietate 8,516.670 cetăţeni.

Şi ne întrebăm acum: din ce trăesc acestia, când se ştie, că înşişi cei 11 milióne 200.000 cetăţeni cu proprietate, nu toţi trăesc din proprietate, ci sunt întrĕ ei şi funcţionari de stat, comitat, comună, bănci, întreprinderi, biserică etc. etc.?

Putem apoi pune cel mult 1 milion şi jum. suma celor cari sunt ocupaţi la miliţie, căi ferate, industrie, comerciu etc.

Va sĕ zică, după ce am mai scădut şí acest numĕr din suma celor fără de proprietate, dar' cu ocupaţie, încă putem sĕ ne întrebàm: din ce trăeşte restul de 7.016.460 cetăţeni?

Toţi acestia trăesc numai de pe munca pămêntului. Suntem deci ţară agrară, căci aprópe 18 milióne (din 19,500.000) cetăţeni trăesc din veniturile câmpului.

A cui e însĕ ori-ce ţară? A acelora al cărora e pămêntul! Al cui e pămêntul ţĕrii nóstre? Pămêntul ţĕrii nóstre este al celor 2,795.885 de proprietari. *Aprópe jumĕtate din numĕrul total al cetăţenilor din acésta ţéră nu are deci nici o palmă de pămênt măcar.*

Dar' cel puţin pămêntul este al acestor proprietari? Măcar de ar fi aşa. Intreb însĕ: ce fel de proprietariu este acela, care pe avere are înscrise datorii până la jumĕtate din preţul pămêntului, ba chiar până la 70—80—90 la sută? Ear' despre proprietăţi fără datorii abia dacă se mai aude în ţară. Sume ce trec preste miliarde apasă, ca datorii, asupra proprietăţilor din patrie. Afară de acestea mai sunt apoi datoriile pe cambii şi alte soiuri.

Şi cine ni-a împrumutat?

Pe calea băncilor îndeosebi acei *străini bogaţi*, cari deţin scrisurile nóstre rurale şi fonciare. Se adaugă apoi acestora *străini cari au în ţară proprietăţi întinse* ... Insăşi moşia de odinióră a lui Rákoczy şi cetatea de la Sárospatak, este în proprietatea prinţului Windisch-Graetz... Ungaria, care n'a putut fi luată de la noi cu puterea armelor, ni-o iau acum, cu ajutoriul creditului, cu bani şi scrisurile funciare, *ceata de bogaţi străini* ...“

Aşa vorbeşte dl *Dobránszky* şi bine vorbeşte, pentru-că vorbeşte din cifre. Imensele datorii ale statului în prima linie, şi apoi datoriile cele multe ale proprietarilor de pămênt şi de case, tóte sunt acoperite din bani *străini*, nu din banii ţerii, cum e de es. în Francia, ori în Germania, — ca sĕ nu mai pomenim de Anglia, — tot atâtea state, în cari datoriile proprietarilor de moşii sunt luate de la *creditori interni*, nu străini. Nu ne trebue de cât o mică catastrofă, o mică sguduire economică deci, şi ţara nóstră e ruinată. Şi totuşi mai sunt ómeni cari fantaséză despre o *Ungarie-mare*, când şi cea de acum e a străinilor??

FOIŞÓRĂ

Cântecul cel vechiu al Oltului.

— Vine, tată, Oltul mare;
Malul stâng de-abia-l zăresc.
— Las' sĕ vie Oltul mare,
Că, Români de când trăesc
Oltul tot la piept ne are
Cá-i al nostru şi ne ştie
Şi nu bate cu mănie
Malul cel băsărăbesc.
Vine mare, las' sĕ vie,
Ca ni-e sol dumnezeesc.

— Vine, tată, Oltul mare,
Bradi trăsniţi rostogolind.
— Las' sĕ vie Oltul mare,
Căci Tătarii 'ncóce tind,
Dar' li-e Oltul în cărare
Şi n'au inimă sĕ-l trécă
Şi sperieţi se 'ntorc şi plécă,
Cu noi horă nu se prind.
Las' sĕ vie, că-i înécă,
Neamul nostru mântuind.

— Vine, tată, Oltul mare,
Şi cu sânge-amestecat.
— Las' sĕ vie Oltul mare
Că mulţimi de oşti tătare
El pe mal a apucat.
Lifte pórtă, lifte duce,
Lifte, bată-i sfânta cruce:
Oltul capul li-a mâncat!
Las' sĕ vie, sĕ-i apuce,
Că ni-e scut de Domnul dat.

G. Coşbuc.

La „Despicata“.

(Variantă).

de **Maria Cioban.**

(Fine).

Se zice că de mult, tare de mult, trăia în Gura-Roşii un om fórte ţonţos, sfătos şi închipuit, şi cum de regulă se întêmplă că ómenii cei cu gură mare şi lăudăroşi fac mai puţină ispravă, aşa era şi Culiţa nostru, căci aşa se numia cel lăudăros.

In casa lor cât era lumea era sărăcie şi lipsă. Sermanii copilaşi numai cu ce le căştiga mama lor Sofia, numai aceea aveau, căci de grija tată-so — bătutu-i-a focul.

Cum s'a întêmplat odată cum nu, hai a plecat şi Culiţa pe dealurile Roşiei sĕ vîneze după aur — ca dóră îi ese aurul în cale sĕ nu trebuiască asudat pentru a'l afla. Şi cum merge el fălos fluerând, se întâlneşte cu o cătană care purta chiveră roşie în cap şi-i umblau ochii sub sprâncene ca la un şerpe.

Culiţa cum îl vede aşa ţanţos, cum îl salută şi prinde vorbă cu el, căci i-se părea om de séma lui, apoi ştii cum e zisa, că cine se asĕmănă se adună — şi hai încóce hai încolo, ba că teacă, ba că pungă, se prind orta-i sĕ umble după băişag uşor de aflat aur; şi cum dau în drépta şi în stânga nimeresc o vînă cu aur de 'ţi era mai mare dragul, şi ce era încă mai frumos, sta aurul boloboc grămadă de nici nu trebuiau sĕ lucre, întocmai cum şi-a dorit Culiţa, în cât mai bine nici nu se putea pentru el. Hei, hei, — de acum voiu sĕ trăiesc lume dalbă! Până va ţiné un ban din acest aur, mereu au sĕ-mi tragă ţiganii cu dipla la urechiă, — şi de acum are sĕ mi-se închine chiar şi birĕul! Cu astfel de gânduri fericitóre se frământa mica porţiune de creer din căpăţina încăpăţinatului Culiţa.

Era acum cu desagii plini de aur. Cătana îi ajutà de 'i puse pe umĕr, şi acum hai Culiţă la drum pe cóste 'n jos! Atunci îl prinse cătana de mânecă şi zise:

„Da, bine Culiţă, pare că la olaltă aflarăm aurul! Ia stăi nu fugí, sĕ împĕrţim amêndoi.“

Atunci Culiţa trufaş cum era zise restit: „Mergi şi-ţi adună tu, pe séma ta, căci eu din acesta nu dau nici chiar lui Dumnezeu“. „Ba vei da zeu tu“, zise cătana. „Ba eu nu“ şi aşa mai departe se începù certă, pe urmă zise Culiţa: „Iţi-voi da atunci, dacă s'a despica pétra pe care stau cu piciórele! Atunci numai simţì Culiţa că sbóră în aer. Ceva putere îl ridicà drept în sus, şi 'l trântì apoi cu aşa putere de pétră, că aceea se despicà în două părţi.

Culiţa zăcù aşa la pămênt mai multă vreme, apoi când se trezì nu mai era nici aur nici cătană nicăirea, numai de pe deal se audia graiu de om. Pe cóstă 'n jos adecă fugeau băieşii strigând: „Fă-ţi cruce Culiţă, că ai picat pe mâna dracului!“

Atunci îi veniră lui Culiţa gânduri mai bune. Numai de cât îşi făcù cruce, şi se rugà lui Dumnezeu sĕ-l ierte pentru viéţa destrăbălată ce a dus până atunci.

Mergênd către casă a întrat la preotul seu sĕ-l róge sĕ-l spovedéscă, că nu se spovedi-se de când a venit din cătănie, ear' în ziua următóre se cuminecà şi plătì popi o slujbă şi sĕ-i cetéscă că dór' nu-l mai prinde Necuratul în ghiare. Incepênd cu ziua aceea se apucà şí de lucru şi de traiu cinstit, şi muncind, şi făcêndu-şi datorinţa şí faţă de Dumnezeu, el trăì cu familia sa în fericire deplină până la adênci bĕtrâneţe.

Pétra unde i-s'a întêmplat nĕcazul lui Culiţa e despicată în două părţi, ear' unde a fost vîna cea cu aur s'a pus bae, care după pétra despicată, şi-a căpĕtat numirea „La despicata“.

Revistă esternă

La situaţia din Macedonia. Zilele trecute s'a presentat la principele *Ferdinand* al Bulgariei o deputaţie, spre a-i cere sĕ protejeze acţiunea macedonenilor. In rĕspunsul dat acestei deputaţiuni principele a zis — cum raportéză o telegramă din Sofia — că *sunt în pregătire evenimente grave.* Poporul bulgar are încredere în Rusia şi în puteri, că vor crea în Macedonia stări noue şi mai bune. De altcum contéză, că în momentele grave poporul bulgar va ştí sĕ-şi împlinéscă datorinţa.

In acelaşi timp ziarele ruseşti vĕd în colori fórte întunecate situaţia din Balcani. „Novosti" zice că cu escepţia Angliei şi Germaniei, tóte celelalte puteri vor lua posiţie contra Turciei, în cas că acésta ar denega punerea în lucrare a reformelor ratificate de marile puteri. Ear' politicianii bulgari sunt toţi de acord în pĕrerea că nici un fel de reforme nu mai póte împedeca isbucnirea revoluţiei.

In o parte a presei de la noi încă se lanséză din când în când ştiri îngrijitóre cu privire la situaţie, cari — zice-se — au îndemnat cercurile conducĕtóre militare sĕ se compórte cu ideia mobilisării nor corpuri de armată pentru primăvară. Aceste ştiri însĕ, din partea oposiţiunii, deosebi a celei din dieta ungară, sunt considerate drept presiune pentru votarea projectului despre urcarea contingentului armatei. Totuşi combinând din numĕrósele ştiri lansate în presa europénă, privitóre la mişcări ce stau în legătură cu evenimentele ce pot isbucní la primăvara în Macedonia, — ştirile despre mobilisarea celor două corpuri de armată se par a nu fi lipsite de óre-care basă. Mai ales, că tocmai zilele acestea „Central-News" din Londra — pe basa informaţiunilor primite de la corespondentul seu din Petersburg raporta că toţi oficerii în reservă ai armatei ruseşti au primit ordin sĕ fie gata, ca la eventuală chiămare sĕ se pótă presenta fie-care la trupa sa în restimp de cel mult 24 de ore. — Acelaşi ziariu susţine a ştí, că guvernul bulgar în loc de optsprezece mii de recruţi câţi aveau sĕ se presinte la serviciu activ în primăvara acésta, a chiămat treizeci şi şése mii.

Cu mai mult zor însĕ se pregăteşte de evenimente mari *Turcia*, pe care eventualele încurcături din peninsula balcanică pot sĕ o coste fórte mult, dacă nu va puté sĕ le suprime încă înainte de ce puterile interesate s'ar decide sĕ facă ele ordine. Astfel, în cât se póte da credĕmênt ştirilor alarmante ale ziariului „Figaro" din Paris şi „Times" din Londra, guvernul turcesc mobiliséză pe teritoriul vilajetului Uscub 240 mii de soldaţi. De sine înţeles, că de la Constantinopol s'a trimis îndată dementare, de cuprinsul că nu e vorbă de „mobilisare", ci numai de „completarea bataliónelor de redifi", — ceea-ce chiar aşa de ar fi, cum zice dementarea, la urma urmelor tot atâta e cât mobilisare.

Dar' că Turcia în adevĕr mobiliséză, arată nota guvernului bulgar adresată puterilor semnatare ale contractului de la Berlin, despre a cărei trimitere e informat din Sofia ziariul „Times". In acésta notă guvernul bulgar susţine că are cunoştinţă positivă, că guvernul turcesc a mobilisat corpurile de armată de la Adrianopol şi Monastir. Mobilisarea cestui din urmă — zice nota — îşi póte avé esplicarea în situaţia din Macedonia, mobilisarea celui de la Adrianopol însĕ e ameninţare directă faţă cu Bulgaria. Bulgaria nu doreşte sĕ aibă conflict militar cu Turcia, fiind-că un asemenea conflict, chiar şi în cas că ar învinge, i-ar causa derută financiară, — se zice în notă.

Ear' despre comitetul revoluţionar macedo-bulgar corespondentul din Sofia al unui ziariu vienez scrie că face cu mare zor pregătirile pentru-ca „demonstraţia macedonénă" de la primăvară sĕ fie cât mai sgomotósă. Zilele trecute a distribuit printrĕ poporaţiunea macedonénă un manifest, în care e fixat timpul când are sĕ încépă revoluţia, împărţind în „bande" pe toţi macedo-bulgarii şi dispunĕnd fie-cărei bande locul unde are sĕ-şi încépă acţiunea. Acest manifest se închee cu provocarea, ca până la sfĕrşitul lunii Februariu bandele sĕ se aprovisioneze cu **tóte cele de lipsă.**

Parte considerabilă la pregătirea terenului pentru turburări grave au şi *grecii* din Macedonia, deosebi cei din vilajetele Monastir, Salonic şi Seres, unde de present e completă anarchie, nefiind în siguranţă viéţa şi averea nimĕnui. De altă parte *albanezii* fac aprigă propagandă pentru „scuturarea jugului" impus lor prin „sultanul roşu". Mii şi mii de apeluri circuléză printrĕ poporaţiunea albaneză, cari tóte o provócă la luptă pentru scuturarea acelui jug.

Astfel presintă situaţia din Balcani diferitele rapórte şi ştiri. Totuşi însĕ desnodămêntul nu de la eventuala acţiune a popórelor de acolo depinde, ci de la marile puteri interesate. Cât timp acestora le va succede sĕ fie de acord asupra scopurilor lor cu privire la cestiune, svêrcolirea popórelor balcanice e zadarnică. Vor urma însĕ evenimentele de mult temute, îndată ce întrĕ marile puteri se va întêmpla ruptura.

*

Din Africa-de-Sud. Ministrul englez de la resortul coloniilor, domnul *Chamberlain*, se află în Africa-de-Sud, pentru a studia la faţa locului situaţia şi disposiţia Burilor. Şi a vĕdut că disposiţia nu e prea favorabil guvernului englez, de aceea a făcut declaraţiuni liniştitóre şi împăciuitóre. La Bloemfentein a promis, că coloniile vor primí un guvernament progresiv, aşa că schimbarea nu va fi de loc simţită. A mai dat apoi asigurare ministrul coloniilor engleze, că dacă la aparenţă fermierii par a fi ruinaţi, lucrul sĕ nu 'i supere, fiind-că fermele lor au acum o valóre îndoită. Dacă doresc prosperitate, n'au de cât sĕ încépă fermierii sĕ lucreze din tótă inima pentru guvern, ear' nu în contra guvernului, şi acesta le va da tot ajutoriul şi le va acorda tóte înlesnirile, ca sĕ pótă merge înainte. A recunoscut ministrul Chamberlain, că perderile causate de pustiirile rĕsboiului sunt cu mult mai mari de cum credea el şi de cum şi-le închipuiau ómenii în Anglia. De aceea, era bine — zicea el, — dacă ostilităţile ar fi încetat imediat după cuprinderea Pretoriei, când nouĕ din zece părţi din aceste perderi puteau sĕ fie înlăturate. Se crede, că domnul Chamberlain va mai face o declaraţiune definitivă, înainte de plecarea sa din Bloemfontein, cu privire la viitoriul guvernament al coloniilor; pentru a stîrní prin acésta încredere întrĕ Buri faţă de noua situaţie ce li-s'a creat.

Rusia şi Austro-Ungaria.

In vorbirea sa ţinută în dieta magiară întru apĕrarea proiectului de lege despre urcarea contingentului de recruţi, contele *Andrássy Gyula* a accentuat necesitatea menţinerii situaţiunii de *mare putere* a monarchiei austro-ungare, din motivul, că Rusia *dă nutremênt la anumite aspiraţiuni, cari stau în directă oposiţiune cu condiţiunile de esistenţă ale Austro-Ungariei, ear' când Austro-Ungaria va slăbí, natural că acele aspiraţiuni se vor manifesta şi mai cu tărie.*

Cu alte cuvinte monarchia nóstră are mare necesitate de armată puternică, pentru a sta totdeuna gata de a rĕspunde la atacurile ce i-ar puté veni din partea Rusiei.

Aşa a spus contele *Andrássy Gyula*, în mult lăudatul seu discurs, rostit zilele trecute în dieta ţerii.

La aceste declaraţiuni importante vine şi rĕspunde acum ziariul mare rusesc *Nowoje Wremja*, făcênd declaraţiuni tocmai contrare. Iată ce scrie:

„Nu ne intimidăm de sporirea armatei austro-ungare; din contră, ne putem declara satisfăcuţi pe deplin cu proiectul de lege pentru recrutare din anul acesta, şi dorim isbândă Austro-Ungariei pentru mĕsurile înţelepte ce le-a luat. O Austro-Ungarie puternică şi în desvoltare normală, e necesară nu numai Europei ci şi Rusiei, *din causa echilibrului politic în Europa centrală.* Din fericire, Rusia *n'a făcut nici-odată rĕsboiu Austro Ungariei*, şi, cu ajutoriul lui Dzeu, tot aşa va fi şi pe viitor. Din an în an relaţiunile se amelioréză întrĕ Rusia şi Austro-Ungaria, ear' basele relaţiunilor politice şi economice se întind tot mai mult. Neîncrederea d'odinióră a dispărut cu totul".

Din aceste şire s'ar vedé, că temerile contelui *Andrássy* nu sunt întemeiate. Atunci de ce le-a comunicat dietei? Sigur pentru a băga frică în kossuthisti şi a 'i face sĕ se lase de oposiţia crâncenă ce o fac proiectului de lege aflătoriu în discuţie parlamentară. Dar' kossuthistii nu vreau sĕ înţelégă, ci o dau mai departe cu obstrucţia, ducênd lucrurile spre — disolvarea parlamentului.

Din Romănia.

Bătaia în armata română. Ministrul român de rĕsboiu a înaintat Maiestaţii Sale Regelui Carol următoriul raport:

Sire,

Regulamentul serviciului interior neprevĕdênd nici o mĕsură în contra acelora din gradele inferióre, cari s'au făcut vinovate pentru lovirea inferiorului, de cât trimiterea în judecata consiliului de rĕsboiu, şi pentru-ca Inaltul ordin al Maiestăţei Vóstre sĕ fie mai bine simţit şi esecutat de o potrivă de către cei în drept, subsemnatul, cu cel mai profund respect, supun aprobării Maiestăţii Vóstre alăturatul proiect de decret, prin care sĕ se decreteze, că ori şi ce grad inferior a cărui vinovăţie de lovirea inferiorului s'a constatat din cercetarea preliminară, sĕ fie mutat de îndată din corpul sĕu în alt corp de trupă fără a mai avé vre-o dată dreptul de remutare în vechiul sĕu corp, chiar dacă se va achita de către consiliul de rĕsboiu.

Acéstă mutare trebue făcută atât în interesul disciplinei, căci acei cari vor fi achitaţi de consiliul de rĕsboiu tot vor păstra porniri rĕutăcióse contra acelora cari au provocat trimiterea lor înaintea consiliului de rĕsboiu, cât şi în interesul instrucţiunei de către parchetele militare, pentru a nu fi zădărnicită de către vinovaţi, influinţând prin autoritatea gradului lor asupra inferiorilor, ca sĕ depună mărturii în contra conştiinţei şi adevĕrului. Sunt, cu cel mai profund respect, Sire, al Maiestăţii Vóstre, prea plecat şi prea supus servitor, ministrul de rĕsboiu, *D. Sturdza.*

In urma raportului acestuia Maiestatea Sa a subscris decretul regal, publicat în *Monitorul Oficial* al Romăniei, în textuarea următóre:

Carol I,

Prin graţia lui Dumnezeu şi voinţa naţională, Rege al Romăniei,

La toţi de faţă şi binevoitori sănĕtate:

Asupra raportului ministrului Nostru secretariu de stat la departamentul de rĕsboiu sub Nr. 18.019,

Am decretat şi decretăm:

Art. I. Tóte gradele inferióre cari se fac culpabile de lovirea inferiorului, se vor muta din corpul sau serviciul de unde fac parte în alt corp de trupă sau serviciu, chiar de la cercetarea preliminară, dacă se va constata vinovăţia lor. Aceste graduri nu vor mai avé dreptul de remutare în vechiul lor corp sau serviciu, nici în casul când ei vor fi achitaţi de către consiliul de rĕsboiu.

Art. II. Mutările se vor esecuta în conformitate cu art. 168 din regulamentul legei de recrutare.

Art. III. Ministrul nostru secretariu de stat la departamentul de rĕsboiu este însărcinat cu esecutarea decretului de faţă.

Dat în Bucureşti la 21 Ianuarie 1903. *Carol.* — Ministrul de rĕsboiu *D. Sturdza.*

Oficialia.

1. Nu tóte oficiile protopopeşti au făcut conspectele de lipsă despre numĕrul preoteselor vĕduve din tractul lor; de aceea spre a se puté purcede cu tótă corectitatea la împărţirea ajutórelor pentru vĕduve, se recere, ca în decursul anului fie-care oficiu ppesc sĕ trimită V. Consistoriu un conspect, în care sĕ fie evident *a)* numele vĕduvei, *b)* comuna, *c)* starea ei materială, *d)* numĕrul copiilor, mai ales al celor datori a umbla la şcólă, minoreni, *e)* are sau nu drept la fondul de pensiuni, *f)* în rubrica observări sĕ se noteze eventualele momente, cari o îndreptăţesc la eventuala ajutorare. Ajutórele pe 1903 sunt deja votate; deci conspectele ce se cer se vor considera pentru viitor; de aceea fie-care protopop cel mult în Nov. a fie-cărui an sĕ le facă şi trimită regulat.

2. Trimiterea banilor adunaţi cu discul metropolitan şi a taxelor nou cununaţilor se aşteptă negreşit în timpul cel mai scurt. Tóte conspectele sunt trimise de aici, deci totul reclamă un lucru de câteva minute.

3. Administratorii parochiali, datori a solví competinţele fondului de pensie din venitele parochiilor vacante, sĕ aştérnă V. Consistoriu rapórtele pe calea oficiului ppesc, ca sĕ pótă fi esaminate de acela.

NOUTĂŢI

Semnificativ! Marţi s'a pertractat înaintea curţii cu juraţi din Budapesta procesul *de agitaţie* al redactorului slovac Milos *Pietor*, şi al advocatului Dr. Paul *Mudrony.* Pietor era acusat pentru publicarea unor poesíi în ziariul sĕu, ear' Mudrony pentru un articol. Curtea cu juraţi i-a aflat vinovaţi pe ambii, ear' tribunalul pe basa verdictului a dictat lui Petor *trei zile închisóre de stat* şi *optzeci coróne* amendă, ear' lui Mudrony *cinci zile închisóre de stat* şi *patruzeci coróne* amendă. Pietor a anunţat recurs de nulitate.

In raport cu osândele neobicinuit de aspre, dictate la Murĕş Oşorheiu şi Cluj, osânda de mai sus e nimica tótă, ceea-ce la tot casul dă de gândit. Nu cumva cei chiămaţi a face procese naţionaliste şi a croí osânde, vor fi revenit la idei mai bune?

*

† Nicolae G. Eremia, comerciant în Braşov, a rĕposat alaltăeri, în urma unei bóle îndelungate. Rĕposatul era bun român, membru în tóte reuniunile române din Braşov, virilist al representanţei orăşeneşti şi al celei comitatense. Cum e informată „Gazeta Transilvaniei", rĕposatul a testat o sumă considerabilă pentru scopuri culturale şi de binefacere.

*

Reuniunea română de musică. Atragem din nou atenţiunea On. public asupra concertului Reuniunii române de musică din Sibiiu ce se va ţiné Dumінecă în 2/15 Februariu în sala de la „Musikverein" cu programul publicat în numĕrul 10 al ziariului nostru. Inceputul precis la 7 ore. Bilete de intrare se pot procura Duminecă de la 11—1 la „Musikverein" şi séra la cassă. Prenotări pentru locurile din primele 2 şiruri primeşte cassariul Nic. *Căldărea* Sâmbătă de la 2—3 p. m. în localul „Casinei" române strada Baier nr. 1, pe lângă o taxă de 40 fileri. După concert convenire socială la „Unicum".

*

Blamagiul justiţiei. Face mare sensaţie casul judelui Soós Kálmán din Budapesta, acusat din mai multe părţi, că a luat mită de la partide, ca sĕ îndrepte pe partea lor cumpĕna dreptăţii. Agent în stórcerea mitei avea pe un anume Schwarz Abraham, care mergea pe la partide şi întimitându-le că le stă rĕu causa la tribunal, le dădea sfat sĕ — *ungă osia*, şi scotea de la ele sute de fiorini — pentru referentul causei. Prima arĕtare contra lui Soós pentru manopere de acestea a întrat de la directorul fabricei de cognac „Eszterházy". A nume, fabrica intentase contra unui comerciant din Canijamare proces pentru usurpare de patentă. Judecătoria cercuală, într'o chestie intermediară ce era în legătură cu afacerea procesului de usurpare adusese decis în favorul fabricei pârîtóre. In urma recursului dat de comerciant causa a ajuns la senatul de apel al tribunalului din Budapesta şi a fost dată în referadă judelui Soós. Intr'o zi s'a presentat la directorul fabricei agentul Schwarz şi i-a spus, că dacă voeşte, ca decisul judecătoriei cercuale sĕ fie aprobat la senatul de apel, sĕ plătiască referentului Soós patru sute de coróne. Intr'aceea judecătoria cercuală pertractând afacerile usurpării a dat drept pârîtului, la ce fabrica a dat recurs şi astfel şi acéstă causă a ajuns la senatul de apel. Agentul Schwarz a mers iarăşi la directorul fabricei şi i-a cerut pentru Soós o miiă de coróne, ca sĕ refereze causa aşa în cât fabrica sĕ câştige. A mers însĕ şi la comerciantul pârît, căruia spunĕndu-i că la tribunal acţiile 'i stau rĕu şi sigur va perde procesul, i-au recomandat sĕ cumpere bunăvoinţa referentului, care apoi va refera causa aşa chip, ca decisul judecătoriei sĕ fie aprobat. Comerciantul nu a promis nimic, ci prin advocatul sĕu a făcut arĕtare la tribunal. Presidentul tribunalului a comunicat cu presidentul senatului de apel arĕtarea. Ajungĕnd apoi la pertractare procesul, referentul Soós a referat causa în favorul fabricei, ear' presidentul — în plină şedinţă — l'a făcut de minciună, dovedindu-i cu actele că referéză fals. Sfĕrşitul pertractării a fost, că senatul a aprobat decisul judecătoriei cercuale, contrar propunerii referentului. Şi casuri de acestea i-s'au întêmplat lui Soós mai multe, aşa că presidentul tribunalului s'a hotărît în fine sĕ pună pe Soós sub supraveghiare tainică, ear' resultatul acestei supraveghieri e, că Luni atât Schwarz cât şi Soós au fost ascultaţi la căpitanul de poliţie. Schwarz se află în închisóre preventivă; Soós e liber, dar' sub supraveghiare poliţială şi absolvat de la agendele de jude-referent.

Cercetarea e încă în curs şi cine ştie ce va mai scóte la ivélă. Adevĕrat, că atât Soós, cât şi soţia sa, susţin că în întrégă afacerea singur Schwarz e vinovatul, care a abusat de numele şi posiţia lui Soós, ca sĕ-şi facă parale. Aserţiunea acésta însĕ nu prea află credĕmênt.

*

Un magiar contra limbei magiare în şcóla poporală nemagiară. Cu privire la statificarea şcólelor confesionale şi impunerea limbii magiare ca limbă de instrucţie în şcólele poporale nemagiare, „Alkotmány“ publică de la un cetitoriu al seu din comitatul Aradului următórele:

„Am studiat câţiva ani şi pedagogie, dar' pe bărbaţii nostri de la cârma instrucţiunii — în cât îşi dau trudă sě statifice şcólele *nemagiare* — eu unul nu 'i pot înţelege. Ca sé poţi instrua pe un nevinovat băieţel de 6 ani, care abia de-ţi póte dór' gângăví vorbele, *numai în limba lui maternă, e cu putinţă*, ear' tóte celelalte perturbaţiuni sunt ocşaguri zadarnice. Nu acela e scopul de căpetenie al şcólei, ca sě fie şcólă de stat, ci sě créscă din tinerele generaţiuni bărbaţi temători de Dumnezeu, ómeni de caracter, muncitori şi iubitori de patrie. Ear' acésta se póte ajunge nu numai în şcólele de stat, ci şi în cele confesionale, în aceste cu atât mai mult, cu cât la şcólele confesionale aplicarea învěţătorilor fără confesiune e chiar eschisă. Mai puţin inţeleg însě statificarea şcólelor catolice magiare.

*

Fómete în Dalmaţia. In părţile nordice ale Dalmaţiei bântue fómete, care în numěróse comune e împreunată şi cu epidemia lungórei (tifus), provenite tocmai din lipsa de hrană a poporaţiei.

*

A murit sub spovedanie. Luisa Fletter, o fată bětrână din Agria, zilele trecute s'a dus sě se mărturisésčá. Biata „domnişóră“ sigur că nu va fi avut pěcate multe, căci era cunoscută în întreg oraşul ca fórte evlaviósă şi milósă, care în binefaceri îşi afla tótă mângăierea vieţii. Preotul i-a dat bucuros deslegarea de pěcate, abia a rostit însě formula deslegării, când fata a căďut jos şi a murit subit.

*

Pagube causate prin incendii în Decembre. Conform statisticei, în Decembre a. tr. s'au intêmplat în Ungaria 802 casuri de incendiu în 646 comune, fiind păgubiţi prin ele 1126 de gazde cu 1,249.190 coróne.

*

Descedenţi ai Corvinilor? Un anume Pischel din Basarabia zilele trecute a scris magistratului din Cluj o epistolă, în care spune că în *Bourutin* trăeşte o familie *Corvin*, care judecând după documentele prověďute cu sigilul şi emblema regelui Mateiu Corvinul, se pare a fi descendentă a Corvinilor-Huniadeşti. Capul familiei se numeşte Voitec Corvin. In legătură cu acéstă comunicare autorul epistolei recomandă magistratului sě se pună în contact cu numita famili, pentru a statorí descedenţa. Cum spun ziarele magiare, primarul Clujului a concreďut istoriografului Márki Sándor sě facă demersurile în causă.

*

Un traducětor al Bibliei. Zilele trecute a rěposat în Pojon profesorul pensionat *Kámory Sámuel*, în etate de 73 de ani. Un om, care cu vastele-i cunoştinţe, întrě alte imprejurări ar fi putut sě facă cea mai strălucită carieră, greşind direcţia activităţii sale literare a ajuns sě-şi tênjască viaţa aprópe în miserie. Kámory şi-a făcut studiile în Halle şi Göttingen şi re'ntors în patrie a căpětat catedră la liceul ev. luteran din Pojon, fiind temeinic cunoscětor al limbei *arabe*, *hebraice*, *assiriene*, *turceşti*, *persice*, *eline*, şi *latine*. La gimnasiu propunea latina şi elina, ear' la seminarul teologic limba hebraică şi Testamentul-vechiu. Cu diliginţă de fer şi estraordinară forţă de muncă, pe lângă aceste douě oficii a sěvêrşit şi un lucru, pe care numai un singur om l'a mai sěvêrşit înainte de el. In curs de şése ani (1864—1870) a tradus *din original* întrégă Sfânta Scriptură singur, fără nici o colaborare din partea cuiva. Intocmai cum odinióră o tradusese — în latineşte — Sfântul Hieronym, a cărui traducere e acceptată în biserica apusénă sub titlul „Vulgata“. Kámory însě a comis o mare greşélă, care a făcut imposibil, ca traducerea lui sě fie popularisată la protestanţii magiari. Fiind aderent al celor mai radicali neologişti, a făurit şi inventat sumedenie de cuvinte noue, pe cari poporul nu le înţelegea, şi pentru cari criticii l'au atacat de tot aspru, cu mult mai aspru de cum ar fi meritat'o chiar. Urmarea a fost, că nu numai glorie literară nu a câştigat, dar' s'a înglodat şi în încurcături financiare, fiind-că tipărise pe spesele proprii întrégă traducerea, în speranţă că societatea engleză pentru propagarea Bibliei va accepta-o şi 'i va rebonifica spesele. Amărît de acest desastru, şi de nesuccesul polemiilor purtate cu defaimatorii traducerei, bietul om şi a perdut cumpětul, aşa că nici la catedră nu-şi mai putea împliní datorinţele. In 1885 a fost pus în pensie, cu retribuţie de câteva sutuţe de florini, tocmai de ajuns pentru-ca nici sě trăiască, nici sě móră de fóme. Dar' chiar şi în miseria sa muncea necontenit, fără ca ceva din cât a scris după pensionare sě fi apărut în tipariu. La mórte întrégă odăiţa lui era plină de vravuri de manuscript, a căror arangiare a luat'o asupra-şi Hornyánszky Aladár, profesor la seminariul teologic ev.-luteran din Pojon.

*

Instalare de paroch în Negrileşti. Ni-se scrie, că în ziua de Anul-nou s'a făcut instalarea preotului *George Lărgean* de paroch al comunei nóstre bisericeşti din Negrileşti, tractul Dejului. Noul paroch a fost primit cu mare însufleţire din partea parochienilor sei, cari i-au eşit întru întimpinare până aprópe de comuna sa natală, mărginaşă cu comuna Negrileşti. Vorbire de bineventare i-a rostit fostul învěţătoriu al comunei, dl *Constantin Vlad*, studentul *Petru Viman*, care a oferit sositului pâne şi sare, apoi cantorul *Maftei Meşter*, şi la toţi li-a rěspuns frumos şi cu însufleţire noul paroch. In comună convoiul a trecut printrě cetele de ómeni, postate pe ambele părţi ale drumului. Ajungênd la şcólă preotul a fost de nou bineventat din partea învěţătoriului Gavriil *Bizeu*. La uşa bisericii l'a aşteptat apoi administratorul de până acum, preotul din Ciceu-Poeni, Alexandru *Sighiartău*, care încă-l primeşte cu cuvinte calde de binevenire.

Parochul *Lărgean* rěspunde, că prin fapte va doveđí că este vrednic de încrederea acestor buni parochieni. Se începe serviciul divin, oficiat de noul paroch şi alţi trei preoţi (Alex. *Sighiartău*, mandatarul protopresbiterului, Dem. *Păltinean* şi Teodor *Purdean*), în decursul căruia noul paroch vine întrodus sěrbătoreşte în parochia sa. Rosteşte o frumósă vorbire de instalare, ascultată cu mare atenţiune din partea tuturor, ear' după terminarea serviciului divin trece în şcóla gr.-ort. română pentru a primí deputaţiunile trimise spre a-l felicita. S'a presentat comitetul parochial, comitetul comunal, etc. Comuna bisericéscă israelită a felicitat în scris. Biserica soră gr.-cat. a stat însě departe de acéstă sěrbătóre a credincioşilor nostri din Negrileşti. La ora unu şi jumětate s'a ţinut banchetul, cu toastele obicinuite. Vre-o patru studenţi au cântat sub decursul mesei cântări naţionale. Incheerea a fost o petrecere veselă, începută la orele patru, care a ţinut pănă târziu, aprópe spre zori de zi.

*

Ştiri měrunte. In satul Kurt din Galiţia, din negrija unor ómeni a isbucnit Luni un foc teribil, care în scurt timp a mistuit treisute şeptezeci de case. Cincisute de familii au rěmas fără adăpost. — In 31 Ianuariu un mare orcan a pustiit opt insule din grupa insulelor polinesiene aflătóre în posesiune francéză. Ştirile sosite abia acum despre marea catastrofă spun că împreună cu cele opt insule au perit preste o miiă de ómeni. — Asupra orăşelului Anderzon (în California) în una din zilele trecute, diminéţa pe la 4 ore a străbătut un *meteor* în forma unui uriaş glob de foc şi cu vuet îngrozitoriu. Presiunea aerului, produsă de sborul meteorului, a spart ferestile caselor şi chiar a sfărîmat edificiile de construcţie mai slabă. Mulţi inşi din poporaţiunea oraşului au nebunit de spaimă. — Cum se raportéză din Hamburg, pe Marea-Nordică bântue de câteva zile vifor mare împreunat cu povoiuri, pe urma căruia s'au naufragiat numěróse corăbii.

*

Ştiri din România. Eri, Joi, la orele 2 a avut loc la teatrul naţional din Bucureşti o mare representaţiune estraordinară, cu concursul artistilor teatrului şi ai operei, sub înaltul patronagiu al principelui *Carol* şi al ptincipeselor *Elisabeta* şi *Marióra*, în folosul societăţii „*Principesa Maria*“, care are de scop procurarea de îmbrăcăminte pe séma fetelor sărace cari învaţă meserii.

— Ministeriul român al cultelor şi instrucţiunei a adresat o circulară direcţiunilor şcólelor *particulare* de băeţi, prin care le atrage atenţiunea asupra educaţiunei *fisice* şi *morale* a elevilor.

— Senatul român a votat Marţi, în total, cu 51 voturi, proiectul de lege asupra organisărei poliţiei generale a Statului, fiind şi 11 voturi contra.

— Gazetarii români din Bucureşti precum şi cei din provincie, aflători în capitală, se întrunesc Duminecă la orele 12 la masă comună, în sala restaurantului Iordache.

*

Cine mě scapă de astma chinuitóre şi de durerile reumatice? Acésta chestie a resolvat'o până acum numai dl Albert Müller, Budapesta, V. Vadász-uteza 42/V. Aprópe de necreďut este efectul ce 'l are crucea sa duplă electro-magnetică nr. 86.967. Recunoştinţa clienţilor sei vindecaţi este uneori într'adevěr mişcătóre. Dl Ioan Feit din Biserica-Albă scrie de anul nou următórele: Stimate dle Müller! Iau péna în mână pentru a-ţi esprima dorinţele mele de bine şi tot odată şi mulţămita mea profundă pentru crucea duplă electro-magnetică nr. 86.967 R. B., căci cu ajutoriul ei m'am vindecat deplin de durerile de reumatism, de cari cinci ani am suferit. Un an întreg am stat în pat, neputêndu-mě nici chiar mişca, acum însě l'am părăsit. Cu stimă Ioan Feit“.

PARTEA LITERARĂ.

Cum s'a serbat în Iaşi Bobotéza

în timpul lui Vasile Lupu Vodă. 1647.

In anul 1647, după vechiul obiceiu toţi episcopii Moldovei în frunte cu metropolitul ţerii, se adunară la scaunul metropolitan din Iaşi, unde cu tămâie, aghiasmă, cu sărutatul crucii şi cu alte asemenea ceremonii, aduseră urări lui Vodă, poftindu-i ani mulţi şi fericiţi.

Ceea-ce este mai însemnat şi mai interesant pentru noi, este faptul, că în acel an nu numai clerul ţerii, ci şi preoţii de la biserica catolică din Iaşi au serbat Iordanul sau Bobotéza împreună cu clerul nostru, urând lui Vodă ani mulţi cu fericire.

Iată cum povesteşte episcopul catolic *Bandinus* cele-ce s'au petrecut atunci:

„De la biserica parochială catolică a plecat o procesiune. In fruntea procesiunii mergeau 12 copíi îmbrăcaţi ca îngerii. In urmă apoi venia corul preoţilor. După dînşii cei trei crai încoronaţi, representând misterul festivităţii. Doi copíi purtau sórele şi luna tăiate din lemn. Sórele aurit, rěspândia raze strălucitóre, tot asemenea faţa plină a lunei argintie, împodobită de neteďi nouraşi, strălucea ca o corónă; doi copíi ţineau scuturi cu insemnele domnitoriului şi ale ţerii, aşeďaţi înaintea tronului domnitoriului în faţa boierilor. Sórele şi luna, servitóre a prea fericitei fecióre, ţineau icóna ei, sórele spre rěsărit, luna spre apus se mişca. Fecióra Născětóre de Dumnezeu arată pe copilul Iisus la magi, spre a-l adora. De-asupra icónei lui strălucea o stea, care se întorcea cu o mişcare circulară.

Intre acésta, noi apropiindu-ne, domnitorul s'a ridicat de pe tron şi cu capul descoperit, stând în picióre, a primit binecuvêntarea nóstră, oraţiunea şi stropirea cu aghiasmă şi a sărutat crucea. Acestea terminate, se începù parada astfel:

Un copil de 7 ani, îmbrăcat ca înger şi ţinênd pe umĕr icóna Născětórei de Dumnezeu purtând o corónă pe cap, cântà româneşte „*mărire întru cei de sus lui Dumnezeu*“. Un părinte jesuit făcù o cuvêntare în latineşte, cu urări pentru domnitoriu.

Un copil de 8 ani, eşind în faţa lui Vodă şi a boierilor, spre minunea tuturor, continuà salutarea părintelui. Apoi înaintà un copil de 12 ani, care peroră în româneşte. Vodă rîdea cu voie bună, ear' metropolitul cu vlădicii fórte ades ziceau amin, amin! Alţi copíi urmară şi rostiră în latineşte şi româneşte, poftind lui Vodă auspicii voióse.

Acéstă urare plăcù întregii nobilimi curtene, dar' mai ales lui Vodă, care nu întorcea ochii de la copíii cari recitau, şi privì până la sfîrşit tot, acum zimbind, acum aprobând din cap. Apoi ordonà slujbaşilor sei boieri, ca sě se dee la toţi vin, în cupe de aur, şi sě se împărţéscă şi bani. Acéstă solemnitate a impresionat mult pe popor, care a urmărit procesiunea până la biserică“.

Apoi tot *Bandinus* ne spune cum s'a petrecut şi serbarea ortodoxă a Bobotezii, care a avut loc a doua zi în chipul următoriu:

„A doua zi de Bobotéză asistà însuşi domnitoriul cu soţia, fiii şi tótă curtea sa. Domnitorul şedea într'un tron întors cu faţa spre rěsărit. Ceremonia se petrecea într'o curte largă şi deschisă pregătită anume şi aflătóre afară de porţile scaunului metropolitan. Spre nord şi rěsărit de la locul lui Vodă era céta preoţilor, călugărilor şi cântăreţilor. La drépta lui Vodă, spre miază-zi, mai aprópe de curte, stetea prefectul cu cei doi soţi ai lui, al doilea şi al treilea; lângă tron îndĕrět trei purtători de arme, ţinênd unul sceptrul strălucind de petri scumpe, altul spada, al treilea gladiul cu douě tăişuri. După acestia veniau 10 arcaşi, în urma acestora 100 de puşcaşi pedestri. La 5 paşi de la tron, spre drépta, stătea logofětul sau marele cancelar, hatmanul, judecătorul domniei şi alţi fruntaşi stăteau în ordine după vrednicia lor, cu capul gol. Pe toţi acestia îi încunjurau 40 de arcaşi şi 200 puşcaşi pedestri; spre apus, întrě tronul lui Vodă şi al dómnei stăteau 100 de ieniceri.

Lânga dómna, soţiile boerilor mari îmbrăcate în mătasă, strălucind de brăţări şi salbi. După acestea, în rînduială spre nord, 30 de arcaşi, împrejuraţi de 200 flintaşi pedestri. Indĕrětul tuturor acestora era armata, 10,000 de călăreţi, dar' atunci pedestri. Călări nu stăteau de cât 150 de dragoni, îndĕrětul boerimei. Pe laturile rěsăritene şi meridionale erau înşirate deosebite icóne şi sfinţi, printrě cari, ca printrě nişte cortine se vedeau trimbiţaşii, timpaniştii, diversi fluieraşi, cântăreţi de lire şi cântăreţi de alte instrumente. Pe toţi acestia îi încingeau 1000 de pedestraşi cu puşti. Cealaltă mulţime de ómeni trecea preste 20,000.

Pe locul ceremoniei era o masă cu un vas de argint aurit şi 6 candelabre tot de argint. Al şeptelea îl ţinea un băeţan al lui Vodă lângă masă. Mai erau douě căďi pline cu apă pentru aghiasmă, cu câte 15 candelabre de lemn în jur, pe picióre înalte aşeďate. Metropolitul purta pe cap o corónă ducală lucrată artistic întrégă de aur. O cruce mare de o palmă şi ceva, lucrată cu minunată artă din verde safir, strălucind de aurul care îi încadra marginea, strălucea în mâna metropolitului. De la locul lui Vodă, primul loc îl ocupa metropolitul, apoi veniau episcopii de Roman, de Rădăuţi şi de Huşi şi după acestia episcopul *Bandinus*, care povesteşte acésta. Mai erau şi alţi episcopi străini, cari fiind isgoniţi de Turci, se refugiară în Moldova.

La locul unde se făcea parada, metropolitul tămâià pe Vodă, pe fiii lui şi pe soţia lui, după aceea se cetì evangelia şi se binecuvêntà apa, când atunci se sloboďiră tunurile. Indată apoi metropolitul stropì cu aghiasmă pe Vodă, pe fíii şi pe soţia lui precum şi pe boierii ţerii.

După aceea se aduseră 24 de cai de rasă din grajdurile curţii, în sunetul trimbiţei şi al timpanelor, pe cari metropolitul îi stropì de asemenea cu aghiasmă.

Terminându-se acéstă ceremonie, metropolitul împreună cu vlădicii se duseră la palat, unde au fost primiţi şi ospătaţi din belşug, ear' episcopul Bandinus cu cei 12 copíi, cu cei trei crai şi cu icóna Născětórei de Dumnezeu, se întórse la parochie, cântând pe româneşte şi latineşte, fiind urmaţi de e mare mulţime de ómeni“.

Scris'am acestea, ca sě se vadă obiceiurile ce erau mai de mult în ţara românéscă. Cum cu timpul tóte s'au schimbat.

(„*Albina*“). *Teodor T. Burada.*

Cărţi şi reviste.

In *Tipografia archidiecesană* a eşit de sub tipariu **Liturgieriul** (cu litere latine) revisuit şi retipărit cu binecuvêntarea Inaltpreasfinţiei Sale dlui **Ioan Metianu**, archiepiscop şi metropolit. Cuprinde, pe lângă cele trei liturgii, şí rugăciunile ocasionale din liturgieriul vechiu şi numěróse îndrumări tipicale pentru toţi slugitorii la altariul Domnului, precum şi „Rênduiala chiămării Duhului sfânt“, reclamată din mai multe părţi. Se estinde pe 42 cóle de tipariu şi se presintă şí din punct de vedere technic ca o carte ce face cinste tipografiei archidiecesane. Se póte procura de la *Librăria archidiecesană* din *Sibiiu* (Nagyszeben). Preţul: **broşat cor. 6·—, legat cor. 8·—.**

*

A apărut: **Alb şi Negru,** (proză) de *Ion Gorun*. Preţul 3 cor. exemplarul. Depositul general la tipografia „Voinţei Naţionale“ în Bucureşti. Tot aci se mai află câteva exemplare din volumul **Câteva versuri** de acelaşi autor. Preţul 2 cor. Cărţile se espedéză contra preţului trimis cu mandat postal. Comande primeşte şi Librăria archidiecesană din Sibiiu.

Posta redacţiunei.

Cinadie. Se póte în numele propriu. Descrierea sě nu fie însě prea lungă şi se conţină adevěrul.

Nr. 43/1903. [22] 1—3

Concurs

Pentru îndeplinirea postului de **paroch** în parochia vacantă **Boholt**, tractul Devei, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea dotației preoțești de la stat.

Concurenții au a-și subșterne cererile lor concursuale instruite conform normelor în vigóre în terminul defipt subsemnatului oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta înainte de alegere în biserică, spre a-și arăta desteritatea în cele rituale.

Deva, 29 Ianuariu 1903.

Comitetul parochial în conțelegere cu oficiul protopresbiteral al Devei.

George Romanul
protopresbiter.

Biblioteca “Bunul econom”

Nr. 1. Nutrețurile ierbóse, cositurile (fênațele) prepararea fênului și pășunile.
„ 2. Economia porcilor, oilor și caprelor.
„ 3. Sĕmênța plantelor agricole și sĕmênatul lor.
„ 4. Ingrijirea plantelor în cursul vegetațiunii. — Recolta cerealelor.
„ 5. Economia vitelor sau zootechnia generală.
„ 6. Agrologia sau cunóșterea pămênturilor și mijlócele de a le îmbunătăți.
„ 7. Agricultura generală — Lucrarea pămêntului (Plugul, Grapa, Tăvălugul și alte instrumente de mĕrunțit pămêntul).
„ 8 Ingrășemintele. — Irigațiunile. — (Udarea pămêntului).
„ 9—10 Prăsirea paserilor de casă (galițe, hoare). Găinile, curcile, găinușele (bibilicele), gâștele, rațele, porumbii (porumbeii).

Prețul fie-cărui numĕr 30 fil. — Se póte procura de la

Librăria archidiecesană.

Au apărut:

Novele tomul I.

de

Vas. Ranta-Buticescu.

Cuprinsul:

1. Dragostea mătușii
2. Parola lui Ali Musta
3. Pétra Dochiei.
4. Costica.
5. Florile dragostei.
6. Sóre cu plóie.
7. Flori de munte.
8. Bombóne.
9. Soția ostașului.
10. Tinerețe-Nebunețe.
11. Florile Codrului.
12. Regina balului.
13. Dracul.
14. Presentul mătușii.
15. Pentru plăceri.

Prețul unui esemplar spedat franco e **cor. 1·80**

Se pot procura de la **Tipografia „Aurora“ în Gherla** (Szamosujvár) și de la tóte librăriile mai cunoscute din patrie.

Anunț.

„Cassa de păstrare în Mercurea“ societate pe acții, acórdă **împrumuturi hipotecare** de la suma de cor. 5,000 în sus **cu 7%** interese, *fără a reflecta la provisiune, la spese de manipulare și de scris.*

Mercurea, la 1 Ianuariu 1903.

[14] 7—12 **Direcțiunea.**

Cartea consilierului de medicină Dr. Müller, apărută deja în a 40-a ediție, care tractéză despre

Conturbările în sistemul nervos și secsual

precum și despre vindecarea radicală a lor, se póte procura prin tóte librăriile.

Pentru 1 cor. 20 fileri în mărci postale o trimite franco **Curt Röber**, Braunschweig. [3] 5—38

Important pentru fie-care om.

Desfacere totală cu prețul cel mai eftin, numai cu fl. 2·95 o garnitură admirabilă din 14 bucăți prețióse, juvaericale etc.

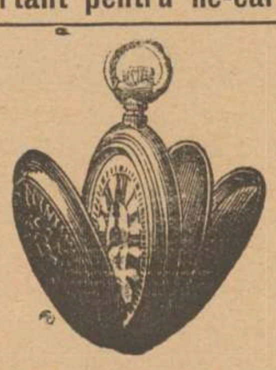

Important pentru fiecare om!

1 orologiu de busunariu, anker remontoir de nickel (la dorință argintat) cu capace gravate frumos, regulator precis, 3 ani garanție și cutie.
1 Lanț elegant panțerat, suflat sau nickelat dimpreună cu acățător sistem parisian.
1 ac de cravată aurit cu imitație de briliante.
1 păreche nasturi pentru manchete auriți marca “Garantie”.
1 garnitură nasturi (botoni) auriți pentru gulere și pepturi, constând din 5 bucăți.
1 păreche cercei de argint veritabil oficios gradați.
1 inel de aur cu pétră elegantă.
1 oglindă de busunar în cutie.

Acestea 14 prețióse și admirabile obiecte dimpreună cu orologiul remontoir anker se predau numai cu 2 fl. 95 cr. prin rambursare sau prin trimiterea înainte a sumei la firma: ***Brüder Hurviz,*** *casă de esport,* ***Krakau*** *Stradom 17 (Oestr.)*

Neconvenind a le returna în 8 zile primind banii înapoi fără ca cumpĕrătorul sĕ fie cu ceva prescurtat. — Catalóge bogat ilustrate cu tot feliul de juvaericale, se trimit gratis și franco. [6] 6—11

Amvonul bisericei gr. ort. române. — Predici pentru tóte Duminecile, sĕrbătorile și praznicele de preste an. De Ioan **Nicorescu**, preot profesor seminarial în Arad. — In douĕ tomuri. — Cu binecuvêrtare archieréscă. — Tomul I. Predici pentru tóte Duminecile de preste an. Prețul: **3 cor.** plus 30 fileri porto.

Amicul poporului îndreptătoriu în cause administrative și judecătorești pentru poporul român, de **Titu Vuculescu**, pretor. Prețul 1 cor. Se póte procura de la **Librăria archidiecesană** din **Sibiiu**.

„ZLĂGNEANA“
institut de credit și economii, societate pe acții în Zlagna.

Convocare

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „ZLĂGNEANA“, societate pe acții, se convócă prin acésta la

a V-a adunare generală ordinară

conform §-lui 16 din statutele societății, pe *Sâmbătă la 14 Martie st. n. 1903 la 10 ore a. m.* eventual la *21 Martie st. n. 1903* în localul școlei române greco-orientale din Zlagna cu următoriul

Program:

1. Raportul Direcțiunei, bilanțul anual și raportul Comitetului de supraveghiare.
2. Impărțirea profitului curat.
3. Fixarea marcelor de presență pe anul 1903 pentru membrii Direcțiunei și ai Comitetului de supraveghiare.
4. Sortarea și alegerea a doi membrii din și în Direcțiune conform §-ului 32.
5. Eventuale propuneri în sensul statutelor.

Acei domni acționari, cari voesc a participa cu vot decisiv la adunarea generală sunt poftiți conform §-ului 52 din statute a'și depune înainte de adunare acțiile scrise pe numele lor respective pe numele acelora, pe cari îi represintă, precum și documentele de plenipotență, la cassa societății în Zlagna, la „Albina“ în Sibiiu, la „Victoria“ din Arad, la „Făgețana“ în Făget, la „Auraria“ din Abrud, la „Detunata“ în Bucium și la „Buciumana“ în Bucium-Poeni.

Zlagna, la 29 Ianuariu 1903.

Direcțiunea.

Bilanț cu 31 Decembre 1902.

Active.		Cor. fil.	Pasive.	Cor. fil.
Cassa		2,382·79	Capital	50,000·—
Cambii de bancă		173,641·—	Depuneri	57,293·60
Obligațiuni		1,786·—	Reescompt	60,067·—
Hipotecă		1,219·—	Fond de reservă	3,286·78
Debitori		1,310·—	Creditori	326·63
Mobiliar	438·50		Dividendă neridicată	558·25
10% amortisare	43·85	394·65	Interese transitorii anticipate	5,163·33
Interese de reescompt anticipate		989·99	Profit curat	5,027·84
		181,723·43		181,723·43

Contul Perdere și Profit.

Debit.	Cor. fil.	Credit.	Cor. fil.
Interese de depuneri	3,091·80	Interese de escont	8,037·69
Salare	2,458·25	„ „ obligațiuni	66·35
Chirie	400·—	„ „ hipotecă	34 40
Dare	932·97	„ „ întârziere	4,971·44
Contribuție după interesele de depuneri	309·18		
Cheltueli	369·49		
Porto postal	87·—		
10% amortisațiune de mobiliar	43·85		
Marce de presență	389·50		
Profit curat	5,027·84		
	13,109·88		13,109·88

Zlagna, la 31 Decembre 1902.

Emanuil Beșa m. p. dir. esec. **Stefan Pășculeț** m. p. cassariu. **Adam Damian** m. p. contabil.

Direcțiunea:

Dr. Vasilie Fodor m. p.
president.

Iosif Magda m. p. **N. Cristea** m. p. **Dominic Rațiu** m. p.
Stefan Corpade m. p. **P. Presecan** m. p.
membrii în Direcțiune.

Subsemnatul comitet de supraveghiare am esaminat conturile presente și le-am aflat în ordine.

V. Damian m. p. **Dionisie Costea** m. p. **Ioan Lucăcel** m. p.
Petru Hancheș m. p.
membrii comitetului de supraveghiare. [21] 1—1

Op premiat de Academia Română.

Seminte din Agrul lui Christos.

Cuvêntări bisericesci

de

Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archierésca.

Tom. I.: **cuvêntări la tóte Duminecile de preste an.**
„ II.: „ „ „ **prasnicele și sĕrbătorile, precum și la casuale bisericesci.**
„ III.: **cuvêntări la immormêntări parastase etc.,**
Prețul fiecărui tom 3 coróne și porto postal.

Se află de vêndare la **autorul** și la

Tipografia și librăria Archidiecesană
Sibiiu

Tot aici se află **“Cuvêntări funebrale și memoriale”**, 1889, de același autor, cu *prețul redus de la 3 coróne la 2 coróne.*

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 13 Sibiiu, Marţi 4/17 Februariu 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 5 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Cuvênt de deschidere.

Anticipâm din raportul ce urméză despre alegerea de episcop de la Arad vorbirea cu care mandatarul metropolitan, P. C. Sa domnul protosincel Dr. *Eusebiu R. Roşca*, a deschis sinodul electoral din 12 Februariu n. E următórea:

Venerabil sinod eparchial! Prin literile I. P. S. S. D. archiepiscop-metropolit al nostru *Ioan Metianu*, dto 14 Ianuariu a. c. nr. 11 M., însărcinat cu onorifica esmisiune, ca în calitate de mandatar al seu sĕ conduc actul alegerei de episcop diecesan pentru eparchia vĕduvită a Aradului, pe când în acéstă calitate mĕ presint Venerabilului Sinod, convocat spre scopul indicat, în sesiune estraordinară, conform normelor în vigóre, sunt pe deplin convins, că onoraţii deputaţi sunt conştii nu numai de însemnătatea actului ce au se efectuéscă, dar' şi de *rĕspunderea* ce le incumbă pentru validitarea votului la acest act important.

După un trecut plin de vicisitudini şi umilire al bisericei nóstre, la iniţiativa şi stăruinţa providenţialului, fericitului în Domnul archiepiscop şi metropolit *Andreiu* baron de *Şaguna*, din graţia gloriosului nostru domnitoriu, Maj. Sa *Francisc Iosif I.*, astăzi ne bucurâm de o organisare bisericéscă, autonomă pe basele cele mai estinse ale constituţionalismului şi esercitiului de drept, în cât cu demnitatea cuvenită stăm alăturea cu celelalte confesiuni din patrie.

Pe lângă tot avêntul îmbucurătoriu, ce l'a luat biserica nóstră de la era constituţională încóce, nu numai în ce priveşte vitalitatea ei prin o organisare sistematică a tuturor părţilor ei constitutive, dar' şi în ce priveşte prosperarea intelectuală şi materială, periodul de 30 de ani, ce l'am percurs în acéstă formă, este cu mult prea neînsemnat, de cât ca practica de până ací sĕ ne fi statorit şí o esperinţă bine determinată, care, cu multă probabilitate sĕ ne scutéscă de aberaţiuni în validitarea şi aplicarea drepturilor nóstre; deci, dacă în eserciarea drepturilor nóstre constituţionale se vor fi făcut greşeli ici-colea, eu unul aflu just, ca apreţiarea lor sĕ se facă nu numai cu o indulginţă binevoitóre, dar' şi cu cumpĕnirea tuturor împrejurărilor date.

Făcênd o apreţiare teoretică asupra sistemului de organisare constituţională al bisericei nóstre, făcută pe basele canonice, după referinţele timpului de astăzi, vom afla că tóte părţile sau elementele constitutive ale metropoliei, pe lângă unele disposiţiuni speciale, impuse în mod natural de categoria şi sfera de activitate a unei sau altei părţi, tóte aceste elemente sunt organisate după acelaşi sistem, de unde apoi şi resultă consecuenţa practică, că cu drept cuvênt se pretinde şi se aşteptă, ca corporaţiunile superióre prin modul şi forma eserciării şi validitării dreptului sĕ fie tot atâtea modele vii pentru corporaţiunile inferióre.

Liber de ori-ce preocupaţiune, mai puţin condus de motive incompatibile cu chiămarea mea actuală, a conduce efectuirea alegerei fiitoriului episcop, ce are a o îndeplini Venerabilul Sinod, — numai binele bisericei şi în special al eparchiei vĕduvite avêndu-l în vedere, datoriu mĕ simt a accentua de la acest loc, că sunt deplin convins, că pe basa esperinţelor de până ací, Venerabilul Sinod, în datorinţa sa ferbinte, ca eparchia vĕduvită acum de timp destul de îndelungat, sĕ-şi recapete pe părintele ei sufletesc, la validitarea votului de alegere va procede liber de ori-ce preocupaţiuni, urmând numai impulsului, ca la acésta demnitate ierarchică-apostolică sĕ fie chiămat cel mai vrednic dintrĕ actualii fii ai bisericei, cualificaţi spre acésta tréptă, de o reputaţiune şi vrednicie neesceptionabilă pentru toţi factorii cu drept de ingerinţă la acest act de neprecalculabilă însĕmnătate pentru binele şi prosperarea bisericei, şi nu mai puţin, se va ţiné cont, ca alesul sĕ fie spre mulţămirea credincioşilor, a căror dorinţă şi e a se validita din partea Venerabilului Sinod.

Constatând în fine, că şi din punct de vedere ritual s'au îndeplinit cele prescrise în §§ 100 şi 101 alinea primă din legea nóstră organică, implorând şi de la acest loc înrîurirea binefăcĕtóre a darului duhului sfânt asupra lucrărilor ce avem de efectuit, prin acésta şedinţa sinodului eparchial al eparchiei Aradului întrunit în sesiunea estraordinară pentru alegerea de episcop, o declar deschisă.

Alegerea de la Arad.

— Raport special. —

Arad, 31 Ianuariu v.

Diecesa de Dumnezeu scutită a Aradului, după-ce episcopul acesteia, I. P. S. S. Dl *Ioan Metianu*, a fost ales de metropolit al provinciei nóstre metropolitane, a trecut prin câte şi mai câte fase şi peripeţii, care de care mai funestă şi mai desastrósă pentru nimbul, sfinţenia şi prestigiul bisericei. S'a sguduit din temelie stima şi alipirea credincioşilor cătră tóte aşeḑĕmintele eclesiastice, scăḑut'a dragostea creştinéscă şi încrederea reciprocă, alteratu-s'a în mod simţitor respectul şi cinstea faţă de superiorităţile nóstre ierarchice, şi pe şesul mănos şi pe plaiurile îmbelşugate în dărniciile naturii de prin acésta diecesă s'a deslănţuit o luptă plină de patimi, aberaţiuni escentrice, cari ca un foc distrugĕtor — dacă mai dăinuiau mult, — era p'ací sĕ ne prefacă diecesa într'o pustietate, ba sĕ ne nimicéscă chiar şi constituţionalismul bisericei nóstre autonome, câştigat cu sudori, cu multă trudă şi jertfirea de sine de Marele Archiereu *Şaguna*.

Şi în ce stare înfloritóre, sub ce condiţiuni favorabile a lăsat I. P. S. S. diecesa Aradului! Prin mintea lui ageră, prin mâna lui de fer, condus de nobile sentimente pus'a trainică şi durabilă temelie de esistinţă acestei diecese, şi cu ochii sufletului sĕu privind în viitoriu, întărit'a tóte instituţiunile de caracter bisericesc şi cultural „din veac şi până 'n veac“!

Cine trece azi prin piaţa Tököly, pe unde înainte de acésta cu trei decenii erau bălţi şi mocirle în jurul bisericei nóstre, va afla o măréţă şi pompósă biserică catedrală, încunjurată acum de palate cu etagii, curţi spaţióse, tóte proprietatea diecesei, zidite la îndemnul şi cu sirguinţa înaltului prelat. Dar' va găsi în apropierea bisericei şi un edificiu grandios, ce dă în trei strade, şi pe lângă care trecênd, eşti de credinţa că e o universitate! E seminariul teologic şi pedagogic acesta, clădire, ce a costat sute de mii.

Va afla apoi un alumneu, o frumósă reşedinţă episcopéscă, edificiul cancelariilor consistoriale, fundaţiuni şi realităţi etc. ridicate tóte sub păstorirea conştienţiósă a I. P. S. Sale.

Ómeni cu inimă curată şi nepângărită, îmi spuneau cu durere, că nici preste 200 ani nu „vor mai căpĕta episcop, cum a fost *Metianu*“. Ii dóre şi li-e frică, ziceau ei, că tóte aşezămintele acestea, administrate rĕu, pradă se vor face! Ce va fi, vom vedé.

Dar' acum, — după o îndoită vacanţă a scaunului episcopesc, — furtuna a trecut, spiritele s'au calmat, cel puţin la aparinţă, lupta pătimaşă sfîrşitu s'a, căci eri în ziua de „Trei sfinţi archierei“ diecesa Aradului şi-a primit earăşi pe mirele şi păstoriul seu!

Trei sfinţi archierei! Ce frumósă şi semnificativă coincidenţă!

Intru amintirea celor trei sfinţi şi învăpăiaţi apărători ai ortodoxismului adusu-s'au eri rugăciuni pentru „mântuirea a tótă lumea“, şi tot atunci completatu-s'a şi numĕrul celor trei archierei ai nostri din provincia nóstră metropolitană!

Căci, durere, „trei, Dómne, şi numai trei“ avem!

Şi acum, premise acestea, voiu descrie importantul act al alegerii de episcop al Aradului.

Inaltpreasfinţia Sa archiepiscopul şi metropolitul nostru prin literile sale din 11 Ianuariu nr. 11/1903 M. a binevoit a delega pe Preacuvioşia Sa dl Dr. *Eusebiu R. Roşca*, protosincel şi director seminarial, ca mandatar al sĕu, pentru efectuirea alegerii de episcop în Arad.

P. C. Sa a sosit cu trenul de Marţi séra în gara din Arad, unde pe lângă călduróse urări de bună sosire a fost întimpinat de P. C. Sa dl *Ioan Ignatie Papp*, president al Consistoriului aradan şi protosincel, de protopresbiterul tractului Arad *Vasile Beleş*, de directorul seminarial *R. R. Ciorogariu* şi de secretariul consistorial *Vasile Goldiş*. Mandatarul metropolitan a fost condus în aula episcopéscă, unde l'au bineventat ceialalţi dignitari bisericeşti.

Mercuri séra la orele 7 s'a celebrat sfânta priveghiere din partea protopresbiterului V. *Beleş* şi a diaconului *Mihulin*.

Joi diminéţa, încă pe la orele 7 o imensă lume românéscă, — deputaţi şi mai ales preoţi şi învĕţători din diecesă, — se mişca în cóce şi încolo, în scopul de a'şi procura bilete de întrare în biserică, unde s'a sĕvêrşit alegerea.

Interesul era nespus de mare, încordarea pentru resultatul alegerii de tot febrilă. La orele 8 piaţa Tököly, unde e situată catedrala, era plină de lume, ţĕrani români din jur şi locuitori magiari din Arad. Ordinea a fost susţinută cu multă prevenire de teologii seminariali; unii erau postaţi la întrare, alţii au făcut spalier în interiorul catedralei.

La orele 9 se începe sânta liturgie, oficiată de Preacuvioşia Sa dl Dr. *Eusebiu R. Roşca*, protosincel şi mandatar metropolitan, cu asistenţa protopresbiterilor Vasile *Beleş*, Paul *Miulescu*, Ilie *Moga* şi Const. *Gurban*, cu protodiaconul Dr. Iustin I. *Suciu* şi diaconul Dr. *Botiş*. Cântările şi rĕspunsurile liturgice le-a esecutat cu precisiune corul seminarial, pus sub conducerea profesorului de musică Trifon *Lugojan*. La eşirea cu sfintele daruri s'a pomenit numele I. P. S. Sale metropolitului nostru. S'a cântat apoi doxologia împreunată cu chiămarea duhului sfânt. Cetindu-se sânta evangelie de pontifantele P. C. Sa Dr. *Roşca*, tecstele din acésta, ca: „Voi sunteţi lumina lumei“; „Lumina nu se ascunde sub obroc, ci în sfeşnic se pune, ca sĕ lumineze tótă casa“. „Aşa sĕ lumineze lumina vóstră, ca vĕḑênd faptele vóstre cele bune sĕ preamăréscă pe Tatăl vostru cel din ceriuri“, — tóte acestea au escitat în mine — şi de sigur şi în cei competenţi — sentimentele păcii, ale buneiînţelegeri, ale dreptăţii şi temerii de Dumnezeu. Stropindu-se credincioşii cu apă sfinţită şi împărţindu-li-se anafora, cu acésta serviciul divin s'a terminat.

A urmat acum actul de alegere. Spaţiul de pe lângă stranele cântăreţilor a fost reservat pentru onoraţiori, apoi preoţi şi învĕţători, ear' naia bisericei numai pentru deputaţi; în faţa scaunelor epitropeşti era aşezată o masă pentru presă. Au fost representate următórele ziare: „Telegraful Român“, „Drapelul“, „Tribuna“, „Tribuna Poporului“, „Biserica şi Şcóla“, „Libertatea“ şi „Lumina şi Adevĕrul“; apoi „Budapesti Hirlap“, „Arad és Vidéke“, „Aradi Közlöny“ şi „Függetlenség“.

La masa verde dinaintea amvonului ocupa loc mandatarul metropolitan, avênd la drépta sa pe P. C. Sa archimandritul Augustin *Hamsea* şi directorul sem. R. R. *Ciorogariu*, la stânga pe protosincelul P. C. Sa Ioan *Papp* şi pe vicariul Oradiei, P. C. Sa Vasile *Mangra*. Notari ai şedinţei au fost aleşi din cler protopresbiterii Gerasim *Sêrbu* şi Ioan *Giorgia*, ear' dintrĕ mireni Dr. C. *Ardelian*, Alecs. *Marta* şi Dr. George *Popa*.

In catedrală e tăcere şi linişte adâncă. Privirile sunt aţîntite spre masa presidială. Presidentul sinodului electoral, Dr. Eusebiu *Roşca*, cu o seriositate împreunată cu razele dulci ale blândeţei, démnă de însemnătatea actului, ţine un pĕtrunḑĕtor discurs de deschidere, pe care câştigându-l, cu multă bucurie vi-l alătur la acest raport. (Il publicăm la loc de frunte. Red.) Ne spune, că I. P. S. Sa preabunul nostru metropolit prin literile de sub nr. 11/903 M. i-a concreḑut conducerea sinodului eparchial pentru alegerea de episcop al diecesei Aradului. Aminteşte cu multă recunoştinţă de *„Statutul organic“* acéstă *„magna carta“* a organismului nostru bisericesc sancţionat de Maiestatea Sa împĕratul şi regele nostru apostolic *Francisc Iosif I.* (aplause), apoi face o apreciare a acestei legi organice, concludând, că corporaţiunile superióre de administraţie sĕ fie tot atâtea *„modele vii“* pentru cele de rang mai inferior. Relevă faptul, că diecesa Aradului de un timp îndelungat nu-şi are pe archipăstoriul seu şi doreşte, ca precum dînsul va fi condus numai de binele şi prosperarea acestei diecese şi va observa cea mai severă obiectivitate şi nepărtinire, tot aşa crede şi speréză, că şi deputaţii alegĕtori, conduşi de aceleaşi principii basate pe iubirea evangelică, şi liberi de ori-ce veleităţi de parţialitate, vor alege episcop pe o astfel de persónă, care este cea mai vrednică pentru acest post ierarchic şi despre care se póte presupune că va lucra pentru binele bisericei şi al credincioşilor. (Ovaţiuni frenetice).

După alegerea notarilor amintiţi mai sus şi cetirea literilor metropolitane, presidiul ceteşte lista deputaţilor sinodali, din carea se constată, că sunt presenţi 59. Lipseşte numai deputatul cercului Beiuş, Demetriu *Negrean*.

Urméză apoi verificarea deputatului Dr. Ioan Papp. Actele se predau unei comisiuni compuse din membrii: George *Lazar*, adv., Paul *Miulescu*, prot., Vasile *Pagubă*, jude reg. şi Vasile *Goldiş*, secr. consist.

Până comisia şi-a îndeplinit lucrările, se statoreşte preliminariul de spese pentru diurnele deputaţilor. Pentru cei din diecesa Aradului s'au statorit 1030 coróne, ear' pentru cei din vicariatul Oradiei 628 coróne.

Deputatul Mihail *Velici* propune, ear' sinodul aclamă bărbaţi de încredere pe Ilustritatea Sa dl Dr. *Iosif Gall*, membru în casa magnaţilor, şi pe dl Dr. Nicolae *Oncu*, directorul esecutiv al „Victoriei“.

Comisiunea verificătóre terminându-şi lucrarea, presidentul Dr. *E. Roşca* până când se va aduce conclus privitor la alegerea deputatului Dr. *I. Papp*, se retrage, încredinţând presidenţia protosincelului Ignatie I. Papp.

Deputatul Dr. Ioan Papp se verifică. Reluând mandatarul metropolitan de nou presidenţia, se procede la votisare. Presidiul ceteşte dispoşiţiile Statului org. privitóre la alegerea de episcop, atrage atenţiunea asupra însĕmnătăţii actului şi rógă pe membri sĕ voteze în cea mai deplină ordine şi linişte, ear' pe publicul asistent îl face atent, că nu va suferí din partea acestuia nici o manifestaţiune de complăcere sau repugnare. In casul acesta va procede cu cea mare severitate.

Notariul Ioan *Giorgia* ceteşte în şir alfabetic lista deputaţilor presenţi, cari depun şedulele de votisare în urna aşeḑată pe masa presidială. Ilustritatea Sa, octogenariul Vincenţiu *Babeş*, a fost condus la urnă de medicul seu Dr. *Dimitrianu*, după acésta s'a depărtat.

Presidentul numĕrând şedulele, constată, că s'au dat cu totul 57 de voturi; prin urmare maioritatea absolută e 29.

Sub impresia unei tăceri mormĕntale presidiul ceteşte numele scris pe fie-care şedulă.

Resultatul a fost următoriul.

S'au dat cu totul 57 voturi, din acestea P. C. S. archimandritul *Augustin Hamsea* a primit *20 voturi*, ear' P. C. Sa protosincelul *Ignatie I. Papp 36 voturi.*

O bilă albă. N'au votat P. C. Lor *Augustin Hamsea* şi *Ioan Ignatie Papp.*

Sub urale frenetice de „Sĕ trăiéscă“ presidiul declară pe P. C. S. protosincelul **Ignatie I. Papp** *de ales episcop al diecesei Aradului.*

P. C. Sa vicariul Vasile *Mangra* întrând în altar, conduce pe cel nou ales în faţa sinodului, ear' mandatarul metropolitan notificându-i resultatul, îl felicită călduros.

Nou alesul episcop, P. C. Sa dl *Ignatie I. Papp*, plin de emoţiune, într'un discurs avêntat mulţămeşte lui Dumnezeu, sinodului eparchial şi mandatarului metropolitan pentru distincţia, grea dar' onorifică, de care l'a învrednicit biserica vie a diecesei Aradului. Işi espune programul de muncă, accentuéză solemn, că va lucra în spiritul evangelic *al păcii*, va îmbrăţişa cu căldură şi pe ómenii din minoritate şi preste tot va lucra pentru binele bisericei, al poporului şi al scumpei nóstre patrii (Aplause).

In sfîrşit deputatul Dr. Nicolae *Oncu* într'o vorbire avêntată mulţămeşte presidentului, P. C. S. Dr. Eusebiu *Roşca*, pentru înţelépta conducere plină de tact şi obiectivitate a actului de alegere.

Ca de încheiere la acest raport îmi esprim dorinţa ferbinte, ca sĕ dee bunul Dumnezeu, ca prin alegerea acésta capĕt sĕ se facă sbuciumării şi luptelor desastróse deslănţuite cu atâta patimă şi dor de rĕsbunare întrĕ fii diecesei Aradului! Duhul înţelepciunii, al înţelegerii şi al temerii de Dumnezeu sălăşluiască-se acum în inimile conducĕtorilor acestei diecese, spre binele bisericei şi bunăstarea morală, intelectuală şi materială a credincioşilor.

Nou alesului episcop, P. C. Sale dlui *Ignatie I. Papp*, îi doresc mulţi ani fericiţi, ca cu tărie sufletéscă şi condus de principiile propagate cu creştinéscă dragoste de cei *„Trei sfinţi Archierei“* — ziua alegerii P. C. Sale de episcop, — sĕ conducă naia mult cercată şi espusă la numĕróse furtuni a bisericei spre preamărirea lui Dumnezeu şi a neamului înălţare. *George Joandrea.*

Pentru catedrală.

La colecta pentru zidirea catedralei au mai întrat de la preoţimea din *tractul Dobrei* următórele contribuiri:

1.	Iosif Morariu, protopresbiter	cor. 200
2.	Sofroniu Olariu, paroch în Tisa	„ 100
3.	Ludovic Laslĕu, paroch în Lăpugiul-inf.	„ 100
4.	Ioan Morariu, paroch în Lăpugiul-superior .	„ 100
5.	Avram Barbu, paroch în Briznic	„ 100
6.	Partenie Stoica, paroch în Baştea . .	„ 100
7.	Ioan Sêrb, paroch în Roşcani	„ 100

Revistă esternă

La situaţia din Macedonia. Ziarul „Times“ (Londra) publică o telegramă din Sofia, de cuprinsul că drept rĕspuns la nota guvernului bulgar adresată puterilor, guvernul turcesc, prin intermediarea puterilor, a dat Bulgariei deslușire, că prin concentrarea de trupe Turcia are în vedere numai defensiva.

Aceeaşi telegramă spune, că grosul oştirilor turceşti e concentrat la graniţa ostică, unde în timpul din urmă au mai sosit treizeci mii de pedestrime şi trei regimente de cavalerie.

Faţă cu neliniştea provocată prin concentrarea de trupe turceşti guvernul bulgar se ocupă cu planul de a mobilisa deocamdată corpul de armată de la Sofia şi cel de la Filipopol, ear' în câteva districte — în considerarea acţiunii comitetului revoluţionar macedo-bulgar — va decreta stare de assediu.

Privitor la mobilisarea oştirilor turceşti ziarele din Paris îşi susţin ştirile, dând acum şi detaiuri. A nume, spun că oficiul admiralităţii a primit ordin sĕ transporteze din Asia-mică la ţermurii egeici pe toţi reserviştii aparţinĕtori corpurilor de armată din partea europénă a imperiului şi că în corpul de armată de la Adrianopol sunt douĕ divisiuni de infanterie cu 34 batalióne, o divisie de cavalerie cu 30 escadróne şi 49 baterii, apoi 64 batalióne de nizami pedestri şi 16 escadróne de călăreţi; în cel de la Salonic sunt cinci divisiuni de infanterie cu 80 batalióne, o divisie de cavalerie cu 37 escadróne şi 77 baterii, apoi 64 batalióne de nizami pedestri şi 16 escadróne de călăreţi. Intreg contingentul mobilisat e deci 242 batalióne de pedestraşi, 99 escadróne de călăreţi şi 126 baterii de tunuri. Pe lângă acestia mai sunt concentraţi în Constantinopol 95 batalióne de pedestraşi şi 45 escadróne de cavalerie, cari însĕ numai în cas estrem vor fi trimişi pe câmpul de rĕsboiu, fiind lipsă de ei pentru siguranţa sultanului. Acésta e miliţia ordinară a celor douĕ corpuri, la care mai aparţin însĕ: la cel de la Adrianopol 147 batalióne, la cel de la Salonic 169 batalióne, ear' la cel din Constantinopol 124 batalióne de reservisti din reserva suplinitóre, aşa că socotind numai cu 500 ómeni batalionul, sultanul are concentrată în Turcia europénă armată aşa de considerabilă, în cât fórte pe uşor şi-ar puté face socotéla cu o eventuală revoluţie — dacă nu vor întreveni şi alţi factori esterni.

Ştire de sensaţie aduce „Neues Wiener Zeitung“ în numĕrul de Joi pe basa informaţiunilor ce zice că le are din Londra. A nume, de cuprinsul că „amĕsurat informaţiunilor pe cari le au cercurile diplomatice din Londra, guvernul turcesc are temere, că la *primăvară Austro-Ungaria va ocupa Macedonia*, ca mandatară a puterilor cari au semnat contractul de la Berlin, şi că în privinţa acésta are şi consensul Rusiei.

Icónele în casele creştinilor.

Tema acésta o tratéză în numĕrul seu din urmă *„Cuvêntul adevĕrului“* din *Rîmnic-Vâlcea*, făcênd propagandă pentru întroducerea de *icóne uniforme* în casele credincioşilor bisericei nóstre. De-şi scris pentru coreligionarii şi fraţii nostri din regatul român, articolul e de interes şi pentru noi, fiind-că ne dă ansă de a medita şi noi asupra lucrului. Il reproducem deci în întregime, după cum urméză:

„Din timpurile cele mai vechi creştinii plini de pietate şi cu nădejdea vie în ajutoriul lui Dumnezeu şi al sfinţilor sei, au obicinuit a împodobí casele lor cu icóne, cari represintă chipul sfinţilor, sau al evenimentelor însemnate din viéţa mântuitoriului Christos. In faţa acestor icóne creştinul îşi manifestă zilnic sentimentele sale faţă de dumnezeire. In faţa acestor icóne se rógă tata şi mama, diminéţa şi séra. Către aceste icóne îndréptă mama ochii micuţilor sei copíi, învĕţându-i sĕ se închine, la culcarea şi sacularea din somn, înainte de masă şi după masă. Şi acéstă deprindere creştinéscă, moştenită din tată în fiu, se păstrézã, — dacă li-se dă neapărat o educaţie creştină, până la sfîrşitul vieţii.

Pe sfinţii, al căror chip este representat pe aceste icóne, îi au casele de patroni şi proteguitori ai familiilor. Din aceste icóne părinţii dau câte una de zestre copíilor lor, la întrarea în casele lor respective.

Intr'un cuvênt, nu se găseşte casă de creştin, fără o sfântă icónă şi cruce. Şi preotul este dator sĕ observe acéstă practică creştină, la visitarea caselor enoriaşilor sei. Cu regret însĕ am observat, că în multe din casele creştinilor, — de altmintrelea sus puşi — de pe la oraşe, nu se mai vĕd sfintele icóne pe păreţii din spre rĕsărit, ci din contră, veḑi nişte tablouri care de care mai caraghióse, ba de multe ori chiar scandalóse. Iată ce privesc copíii lor! Iată ce hrană sufletéscă le presintă şi pe ce cale îi îndruméză! De aceea şi resultatele sunt amare: lipsă de credinţă, de ideal, risipirea averei, disperare, sinucidere, stîngerea familiilor, etc.

De unde îşi procură creştinii icónele trebuitóre neapĕrat, pentru casele lor? Ori cine ştie că de pe la oraşe, unde se vĕd rezimate de ziduri, — căci de acestea cumpĕră ţĕranii, — sau le aduc prin sate acei muscali, cari mai îndeplinesc şi alte roluri regretabile, şi cari ar trebuí sĕ fie opriţi. In privinţa zugrăvelei acestor icóne, — procurate în modul mai sus arătat — am de observat, că lasă mult de dorit. Unele au numai nişte trăsuri, sĕmănênd a nişte conturaţiuni schimonosite, altele sunt colorate fără nici o noimă, altele par'că ar fi nişte chipuri de ruşi, avênd şi semnătura în ruseşte. Óre esteticul este oprit în biserică? Icónele n'ar avé şi ele dreptul sĕ participe la perfecţionarea artei representative? Şi cu atât mai mult, cu cât biserica are cea mai mare parte la desĕvêrşirea tuturor ramurilor de activitatea omenéscă? O icónă lucrată frumos şi în sensul creştinesc, conform notelor aghiografice, nu are mai multă influinţă asupra educaţiunei creştinilor, de cât ori care alta, lipsită de acestea? Creştinul ceteşte într'o icónă, care îndeplineşte tóte condiţiunile, viéţa sfântului, o pagină istorică, căci nu de giaba s'a zis, că *„icónele sunt biblia laicilor“*. Deci acéstă carte sĕ presinte tóte înlesnirile posibile de a fi cetită.

Pentru acésta s'a luat frumósa şi laudabila iniţiativă de a se avé icóne estetice şi în România. Asemenea icóne admirabil de frumóse şi eftine se găsesc de vînḑare la *Tipografia cărţilor bisericeşti.* Cine ar puté sĕ le rĕspândéscă în ţară? De sigur preoţii sunt cei mai proprii pentru acésta, căci ei ştiu cine n'are icónă, cine vrea sĕ cumpere, ce casă se zideşte, etc.

Şi aflând enoriaşii că se găsesc icóne de vînḑare la biserica lor, şi eftine şi frumóse, neapĕrat că de aci şi-le-ar procura, fiind chiar

---

FOIŞÓRĂ

Mândra lumii.

— Poveste —

de **Laurenţiu Ciorbea.**

A fost odată ca nici odată, că de n'ar fi fost nu s'ar povestí, nici eu n'aşi avé de unde ştí.

A fost odată într'o ţéră departe un împĕrat şi o împĕrătésă, amêndoi tineri şi frumoşi, de li-se duse-se vestea preste şepte ţĕri şi şepte mări.

Impĕratul se numia *Impĕratul-Roşu.* Era puternic şi temut, şi era şi fericit cu Impĕrătésa sa, dar' totuşi era şí tare supĕrat, din pricină că nu avea copíi. Cu rugăciuni şi cu încredere în Dumnezeu însĕ tóte se pot ajunge. Dat'a Dumnezeu că împĕrătésa născù un copil, mai frumos de cât toţi copíii de pe lumea acésta. Tótă curtea, toţi slujitorii şi tótă împĕrăţia s'a veselit de acéstă întêmplare.

Şi creştea copilul într'o zi ca alţii 'n douĕ, în douĕ ca alţii 'n nouĕ, în nouĕ ca alţii 'ntr'un an. Şi din ce creştea, tot mai isteţ şi mai frumos se făcea. Ear' la şcólă, învĕţăturile, pe cari alţii copíi le învĕţau într'un an, el le învĕţa într'o lună. Destul că în scurt timp se făcù mare, frumos din sémă afară, înţelept ca Solomon-Impĕratul, astfel în cât părinţii lui nu mai ştiau ce sĕ facă de bucurie.

Dar' a lăsat Dumnezeu, ca după bine sĕ vină rĕu.

Adecă Impĕratul-Roşu avea mulţi duşmani, cu cari trebuia sĕ ţină luptă pe mórte, pe viéţă, că dór' împĕraţii nu se bat aşa, sĕ dee o trântă-douĕ, apoi sĕ se ogóie; ci ei se bat până când unul rĕmâne biruit şi nimicit de tot; adecă oştile lor, căci împĕraţii stau şi se uită, duhănesc şi se sfătuesc, după aceea se împacă şi rĕmân prietinii cei mai buni. Şi dintrĕ toţi duşmanii Impĕratului-Roşu cel mai înverşunat era *Impĕratul-Negru.*

Tocmai pe când era la curtea Impĕratului-Roşu bucuria cea mai mare, fericirea cea mai deplină, când se gândeau sĕ trăéscă mai fără griji, atunci vine o veste tristă. Impĕratu-Negru s'a ridicat cu armată mare asupra Impĕratului-Roşu şi începù a-i prăda ţéra. După acéstă veste nu prea bună pentru Impĕratul-Roşu, iute se dete poruncă şi 'ntr'o zi şi-o nópte se adunà armată grea din întréga împĕrăţie, şi e pusă întrégă pe picior de ducă. Impĕratul însuşi încinse sabia strămoşéscă şi se puse în fruntea óstei.

Nainte de a fi eşit din curtea împĕrătéscă, puse de stăpân, adecă locţiitoriu al seu, până la re'ntórcere, pe feciorul sĕu şi îi dete tóte cheile zicêndu-i: — „Iată ací 'ţi dau cheile de la palatele nóstre; în tóte casele poţi întra, numai în chilia de către rĕsărit, în care poţi întra cu cheia asta de aur, sĕ nu întri, că de vei întra, nu vei păţí bine“.

Apoi plecà împĕratul, ear' feciorul seu rĕmase stăpân şi gazdă. Şi s'a purtat el precum a avut poruncă de la tatăl sĕu, punênd în mirare pe toţi cu curagiul şi isteţimea sa. De aceea ziceau unii ómeni, că împĕrat înţelept şi cuminte, cum are sĕ fie tinĕrul fiu de împĕrat cu timpul, n'are sĕ se găséscă altul în lume.

Dar' vremea tace şi trece şi cu ea trecem şí noi. Odată 'l ajunge dorul pe feciorul Impĕratului-Roşu, sĕ ştie şí el, ce are tatăso prin casele împĕrăteşti. Prinse deci a întra prin case rînd pe rînd. In urma urmelor ajunge la chilia de către rĕsărit ce se descuia cu cheia de aur. Ací stete puţin locului şi se întrebà: Sĕ între? Sĕ nu între? In sfêrşit se hotărì sĕ între. Intrà şi rĕmase înmărmurit de aceea ce vĕḑù. Şi óre ce era ocolo? Nimic alta de cât o icónă, ear' pe icónă era zugrăvit chipul unei femei, atât de frumóse, ca şi care nu mai vĕḑuse el nicicând. Feciorul Impĕratului-Roşu încremenì când o vĕḑù, şi nu-şi mai putù ridica ochii de pe ea. Venì vremea prânzului, dar' unde sĕ se pótă deslipí de lângă icónă? Uita tot, şi mâncare şi beutură şi numai la icónă privia.

Impĕrătésa, mamă-sa s'ar fi pus bucurósă la masă sĕ prânzéscă, dar' nu-i era îndemână singură, deci începù a striga şi a căuta după fecior preste tot locul, când într'un târziu îl aflà oftând la acea icónă. Se uită şi ea la chip şi mult se mirà de frumseţa femeii aceleia, şi par' că ar fi voit sĕ fie şi ea aşa. Abia într'un târziu îl putù duce la mâncare. Dar' se duse şi voia cea bună din curtea Impĕratului Roşu, căci fiiul sĕu nu mai avea acum voie de nimica, nici de mâncat nici de beut, — căci cu lucrul har Domnului nici până atunci nu se prea omoria. Abia aştepta sĕ vină tatăl sĕu sĕ-i spună cine e fata ori muierea aceea? Tótă ziua stătea feciorul înaintea chipului, ba şi nóptea, până cădea obosit, ca şi când ar fi săpat ori cosit cine ştie cât. (Va urma).

sfinţite mai din 'nainte. Insĕ, pentru a fi puse şì într'o ramă simplă, dar' solidă, spre a se păstra bine, pentru a fi şì eftine pe cât posibil şi pentru a se înlătura imitarea şi traficul, cred că ar fi bine, ca aceste icóne zugrăvite frumos, şi puse în ramă, *sĕ aibă caracterul oficialităţii*, purtând adecă *sigilul sfântului sinod* şi sĕ se distribue prin casa bisericii, tuturor preoţilor din ţară, pentru a le rĕspândí pe un preţ mic. Avantagiul sĕ'l aibă casa bisericii sau şì tipografia cărţilor bisericeşti. Şi nu mĕ îndoesc, că se vor găsí mulţi creştini pioşi, cari sĕ contribue benevol, sau prin donaţii pentru ajungerea acestui scop, şi atunci vor puté fi şì mai eftine“....

Producţiunea şcolară din Gurarîului.

— Raport special —

— 30 Ianuariu v.

O séră plăcută şi de elevare sufletéscă ni-a procurat harnicul corp învĕţătoresc din Gurarîului în séra de „*Trei sfinţi*“ (30 Ian. v.) prin producţiunea şcolară ce se aranjază aici an de an la sĕrbătórea acésta din incidentul hramului şcólei.

A aprecia însĕmnătatea acestor producţiuni şcolare, la cari frumosul e împreunat cu folosul, ar însemna a repeţi o chestiune fórte des tractată şì în acest ziar. Şi dacă totuşi voiu risca şì eu unele afirmări în acest scop, nu o fac din alt motiv, nici cu pretenţia de a spune lucruri noue, ci numai de a da şi altora indemn a pune la cale astfel de producţiuni, cari numai recomandabile şi folositóre pot fi; căci unde i-se dă poporului nostru de la sate mai bună ocasiune de a se convinge şi el despre însĕmnătatea şcólei, ca la asemenea producţiuni, când dată îi este posibilitatea a privi şcóla de aceea ce în adevĕr este, adecă loc de creştere sau educaţiune.

Sĕ ne aducem aminte spre pildă numai la esamene, câtă satisfacţie simte bietul părinte ascultând frumósele rĕspunsuri ale fiiului sĕu în faţa unui public numĕros. Cu atât mai mare mulţămire şi bucurie simte el vĕḑênd la asemenea producţiuni pe fiiul sĕu declamând, sau cântând în cor cu ceilalţi conşcolari, în faţa unui public acum şì mai numĕros şi mai străin pentru el de cât publicul de la esamen. Aici se vede elevul pregătindu-se pentru esamen, aici se dedă la curagiu şi la spriginirea intreprinderilor comune, ce au de scop cultivarea şi nobilitarea individului.

Nu-i vorbă, astfel de producţiuni reclamă multă ostenélă şi recer mult timp şi pe unii póte că tocmai acésta 'i face de se reţin de la aranjarea lor. Va mai fi apoi póte şì aceea, că nu toţi preoţii dau concurs la asemenea întreprinderi folositóre. Unde sunt însĕ conducĕtori harnici, ca în Gurarîului, tóte se fac fără multă greutate.

Fruntaşa comună Gurarîului, care cu dreptul se numĕră întrĕ primele comune din archidiecesă, totdéuna întruneşte la producţiunile sale aprópe tótă inteliginţa din comunele din jur. De astădată încă s'a grăbit a lua parte un public numĕros şi ales în frunte cu dl ases. cons. Dr. Miron Cristea, şeful tractului Sĕlişte, dl protopresbiter Dr. Ioan Stroia, apoi preoţi, învĕţători, notari şi alţi fruntaşi din Sibiiu, Sĕlişte, Orlat, Săcel, Sibiel, Cacova, Vale, Aciliu, Tilişca, Poplaca, Turnişor, Şuma-mare, Talmăcel ş. a.

Sala de-şì spaţiósă, era ticsită de public, aşa în cât de astădată s'a părut prea mică.

Revenind la însaşi producţiunea constat cu plăcere că programul a fost bine ales şi predat spre deplina mulţămire a tuturor.

Inceputul s'a făcut la orele 7 séra cu cântece corale bine esecutate de elevi şi eleve sub conducerea tinĕrului înv. Ioan *Stelea*. Printrĕ punctele corale s'au întreţĕsut declamaţiuni earăşi bine predate din partea elevilor.

Că ce bună impresiune a făcut declamările asupra auditorului, e destul sĕ amintesc faptul, că un preastimat şi generos domn din Sibiiu a rĕsplătit pe fie-care elev declamator cu câte 1 corónă.

După o mică pausă a urmat piesa teatrată „*Arvinte şi Pepelea*“, predată cu deplin succes de Ioan *Stelea*, înv., Octavian *Aron*, maturisant şi dşóra înv. *Nicula*, cari toţi s'au achitat de rolurile lor în mod vrednic şi spre mulţămire generală.

Nu cu mai puţin succes de cât piesa primă, s'a predat şì a doua piesă teatrală, „*Zăpăciţii*“, din partea învĕţătorilor: Valeriu *Arseniu*, George *Rusu* şi dşóra *Nicula*. Interpretarea fidelă şi naturală a acestei bucăţi hazlii a făcut, ca publicul sĕ nu mai încete din rîs de la început şi până la finea ei. Harnicii diletanţi au şì fost acoperiţi cu frenetice aplause.

După terminarea producţiunei ne-am întrunit în altă sală la mese întinse, unde ni-a servit cu mâncări gustóse ospĕtariul „Schuller“.

La sunetul musicei tineretul s'a grăbit în sala cea mare a şcólei, la dans, care cu animaţie a durat până în spre revărsatul ziorilor, ear' despre bĕtrânii şi nedansatorii, cari au rĕmas la mese, ce sĕ mai zic spunêndu-vĕ că „Tata Ivan“ şi părintele Manta n'au lipsit din fruntea óspeţilor.

Producţiunea şi cele ce au urmat după ea a succes cum numai în Gurarîului se póte, şi de încheere n'am de cât sĕ aduc meritate laude bravilor conducĕtori şi învĕţători, cari ni-au procurat o séră atât de plăcută.

cp.

NOUTĂŢI

† Archiducesa Elisabeta, mama archiducelui Frideric şi fiică a fostului palatin Iosif, a rĕposat Sâmbătă diminéţa în Viena, în etate de 72 de ani. A fost bolnavă de aprindere de plumâni.

*

Personal. Inregistrăm cu mare părere de rĕu, că domnul Dr. *D. P. Barcian*, asesor consistorial şi referent şcolar, distinsul fiu al naţiunii şi al bisericii naţionale române, se află grav bolnav.

*

Concertul reuniunii române de musică din Sibiiu, dat eri séra, în sala de la „*Musikverein*“, a succes fórte bine. Sala plină. Corurile mixte, conduse de dirigentul dl *H. Kirchner*, la înălţime, ca totdeuna. Aria din opera „*Nunta lui Figaro*“, cântată de dómna *Valeria Dr. Beu* a fost aplaudată cu frenesie. Asemenea şì aria din „*Mignon*“ cântată de dşóra *Aniţa Oniţiu*. A plăcut fórte mult basul dlui *Octavian Murĕsan*, care a cântat douĕ piese naţionale: „*Ce te legeni codrule*“ şi „*Doina poporală*“, armonisată de dl *Kirchner*. Incheerea concertului a făcut'o terţetul „*Amor şi natură*“ în care au escelat: Dna Maria Dr. *Crişan* şi dşórele Teresia *Drechsler* şi Delia *Olariu*.

*

Cincizeci ani! In 18 Februariu se împlinesc cincizeci ani de când calfa de croitoriu *Libényi* a încercat în parcul Hofburgului sĕ ucidă pe M. Sa împĕratul şi rege al nostru *Francisc Iosif I.* Atentatul însĕ, mulţămită Domnului! nu a succes. Pumnalul s'a oprit în gulerul de aur al uniformei M. Sale, ear' a doua-óră ucigaşul nu a mai putut da, find-că 'l făcuseră inofensiv adjutantul conte O'Donell şi cetăţenii Ettenreich şi Englis. Ettenreich a smuls din mâna lui Libényi pumnalul. In şedinţa confidenţială de Marţi a magistratului Vienei senatorul Hütter a făcut propunere, ca din prilejul acestui aniversal oraşul sĕ ridice monument la mormêntul lui Ettenreich, înmormêntat în cimiteriul comun din Viena.

*

Divorţiu în casa domnitóre a Saxoniei. Fapta nesocotită a princesei Luisa, soţia moştenitoriului de tron al Saxoniei, şi-a căpĕtat Mercuri rĕspunsul meritat. Tribunalul a enunţat divorţiu întrĕ moştenitoriu şi soţia sa, pe motivul adulteriului sĕvĕrşit de princesa. Cheltuelile procesului are sĕ le pórte vinovata.

*

Ziariu de 200 ani. Fóia oficială austriacă, „Wiener Zeitung“, îşi serbéză în August jubileul de 200 ani al apariţiei sale. Primul numĕr al acestei foi a apărut în 8 August 1703 sub titlul „Wiener Diarium“, care cu timpul i-s'a schimbat în „Wiener Zeitung“. In ziua iubilară fóia va apăré în numĕr festiv, cu numĕróse monografii din istoria ei.

*

Proprietari evrei în Alba-inferióră. Conform statisticei proprietarilor de pămênt, publicată de Rédei şi Elek, în comitatul *Alba-inferióră* sunt 9 proprietari de pămênt evrei, cu 7500 jugĕre catastrale, ear' dintrĕ 25 arêndaşi 14 sunt evrei, ţinĕnd în arêndă 6800 jugĕre catastrale. Inainte cu zece ani erau în comitatul acesta 6 proprietari evrei, cu 3600 jugĕre catastrale, ear' dintrĕ 26 arêndaşi 12 erau evrei, ţinĕnd în arêndă 5300 jugĕre. Sporiul e deci 40% la numĕrul proprietarilor, cu 52% la proprietate, şi 8% la numĕrul arêndaşilor, cu 12% la moşiile ţinute în arêndă.

*

† Nicolae G. Eremias. In legătură cu notiţa din numĕrul de Vineri al ziariului nostru, despre trecerea din viéţă a comerciantului Nicolae Eremias din Braşov, aflăm că rĕposatul a testat *bisericei din Braşov-cetate* 8000 coróne, *gimnasiului* gr. or. român din Braşov 1000 coróne, *bisericei din Bacifalu* 500 coróne, pentru „*masa studenţilor*“ de la gimnasiul din Braşov 400 coróne, pentru „*asociaţiunea meseriaşilor români*“ din Braşov 400 coróne, şi numĕróse sume de câte 100—200 coróne pentru diferite societăţi culturale şi de binefacere.

Trecerea din viéţă a bunului român N. Eremias a fost anunţată din partea familiei prin următórele:

Cu inima înfrântă de durere facem cunoscută perderea scumpului nostru frate şi unchiu *Nicolae G. Eremias*, comerciant, membru al „Gremiului levantin“, membru în representanţa comunei şi a comitatului Braşov, membru al „Asociaţiunei pentru cult. şi lit. poporului român“, etc., care şi-a dat nobilul suflet în mânile creatorului, azí Miercuri în 29 Ianuariu (11 Februariu) la 10½ ore a. m. fiind împărtăşit cu sf. Taine, în etate de 63 de ani. Rĕmăşiţele pămênteşti ale mult regretatului decedat vor fi conduse din casa sa strada Hirscher Nr. 9, Vineri în 31 Ian. st. v. la orele 3 p. m., şi se vor aşeza spre vecinică odihnă în cimiteriul gr. or. din Gróveri. *Braşov*, 29 Ian. v. (11 Febr. n.) 1903. Fie-i ţĕrîna uşóră şi memoria binecuvêntată!

† Ana Neamţu n. Oprean, soţia învĕţătoriului pens. Toma Neamţu din Dobra, după lungi şi grele suferinţe a rĕposat Sâmbătă (14 Febr. n.) în etate de 46 ani. Inmormêntarea i-s'a făcut azi, în cimiteriul bisericei gr. or. din Dobra.

*

Oi pe séma sĕcuilor. Ministrul de agricultură întrĕ alte mijlóce prin cari voeşte sĕ ajute sĕcuilor, s'a hotărît sĕ le dee oi, cu cari sĕ oierécă. Deocamdată a trimis la Nagybaczon 700 de oi, cu destinaţie de a fi distribuite sĕcuilor de la munte, chiar sub preţul cu care le-a cumpĕrat ministeriul.

*

Mobilisăm?! „Magyarország“ scriind despre situaţia din Macedonia şi despre diferitele ştiri de mobilisare, zice în Nr. dto. 13 Februariu următórele:

„Este cu neputinţă controlarea ştirilor de acest fel sosite din străinătate, dar' putem da ştire despre un eveniment care ne intereséză fórte de aprópe şi care e apt a produce nelinişte.

E adecă vorba, că *eri toţi oficerii în reservă ai corpului de armată Nr. 4 din Budapesta au primit ordin confidenţial, în care li-se face cunoscut sĕ stee gata, ca în cas de convocare sĕ se pótă presenta la regimentele lor în restimp de 24 ore.*

Ear' acésta o comunicăm nu ca faimă, ci ca *un fapt despre a cărui veracitate am avut prilej sĕ ne convigem.* E deci mai pe sus de ori-ce îndoélă, că stăm în préjma unor evenimente grave şi că a mai tăinuí tóte acestea e absurditate“.

*

Nimic nou pe lume! Oposiţia din parlamentele moderne, când pe altă cale nu póte rĕsbí sĕ împedece votarea unor projecte de lege cari i-se par păgubitóre pentru ţară, se pune pe obstrucţie: vorbeşte-vorbeşte, pentru-ca projectele sĕ nu pótă ajunge la votare. Obstrucţia însĕ nu e nici-decum invenţie modernă, căci oposiţionalii o practicau şì în anticitate. Astfel *Cato* a obstruat o chestie, aşa că senatul roman nu a putut lua nici o hotărîre, cum ne spune Iuliu Cesar în scrierea sa despre rĕsboiu (est pristina consuetudine dicendi mora dies extrahente), *Pristina*, deci şì pe timpul lui Cesar era vechiu obiceiul obstrucţiei.

*

Tren în flacări. Mercuri după amiazi un vagon de clasa II. de la trenul mixt ce mergea spre Arad s'a aprins şi a ars scrum. Când trenul a intrat în gara de la Glogovaţ, vagonul era încins în bobotaie de flacări. In un apartament erau opt călĕtori, cari dacă numai câteva minute ar mai fi înaintat trenul, ar fi ars şì ei. Astfel însĕ au scăpat sărind afară îndată ce la întrarea în gară trenul şi-a micşorat celeritatea. Şi aşa însĕ unii dintrĕ ei s'au ales cu răniri grave.

*

Epidemie de ciumă. Din Mexico sosesc ştiri, că în Mazatlan epidemia de ciumă face mari pustiiri. Preste douĕsprezece mii de locuitori au părăsit oraşul, de frica ciumei, prăvăliile sunt închise. De la 1 Decembre a. tr. nici un vapor nu s'a mai apropiat de portul oraşului, aşa că metalul esploatat din băile împrejurimii nu e cine sĕ-'l transporteze. Se întêmplă zi de zi cam douĕzeci casuri de mórte, ear' spitalele sunt pline de bolnavi.

*

Hymen. Dşóra *Agnes Cioran* şi dnul *Vasiliu Runcean* teol. abs. îşi vor serba cununia religiósă Duminecă în 9/22 Februariu a. c. la orele 3 p. m. în biserica nouă gr. or. din Rĕşinari.

*

Concert în Avrig. Ni-s'a trimis învitare la concertul care se va da în Avrig cu binevoitoriul concurs al unui grup de clerici din Sibiiu Duminecă în 9/22 Februariu 1903 în sala cea mare a hotelului comunal. Preţul de întrare: de persónă 1 cor., de familie (à 3 persóne) 2 cor. Inceputul la 8 ore séra. Venitul curat se va folosí spre scopuri filantropice. Suprasolviri marinimóse se primesc cu mulţămită şi se vor cuita prin ziare.

*

Bal în Timişóra. Primim învitare la balul român ce se aranjază în favorul şcólelor gr.-or. rom. din Timişóra-Fabric Joi în 13/26 Februariu 1903 în sala berăriei „Fabrikshof“. Inceputul la 8 ore séra. Biletul de persónă 2 coróne, de familie 3 coróne. Oferte şi suprasolviri marinimóse se primesc cu mulţămită la adresa epitropului Ioan Ursulescu din Fabric (strada Rékas) şi se vor cuita pe cale jurnalistică.

*

Teatru în Paloş. Comitetul parochial din Paloş învită la producţiunea declamatorică-teatrală ce o va aranja Duminecă (22 Februariu st. n.), cu concursul învĕţătorilor din Paloş în localul şcólei. Venitul e destinat pentru construirea unei bi[illegible]e permanente. Inceputul la 7½ ore séra. Preţul de întrare: de persónă 1 cor. loc. I, 60 fileri loc II şi 40 fileri loc III.

*

Petrecerea poporală din Laz, arangiată în ziua de Anul-nou, în favorul bibliotecii şcolare din acea comună, a succes, după cum ni-se scrie, preste aşteptare de bine. A luat parte lume multă, din comună şi din satele învecinate, ales învĕţători, şi toţi cei presenţi au rĕmas încântaţi de prestaţiunile debutanţilor. Corul instruat şi condus de învĕţătoriul *Octavian Simtion* a cântat bine şi armonios şi bune au fost şì declamaţiunile. Mai mult a plăcut publicului „*Balada cu soli*“ cântată de cor şi poesia „*Sentinela română*“ declamată de tinĕrul Eftimie *Breaz*, apoi poesia „*Dragoste învrăjbită*“, declamată de *Aurelia Faur*. După concert s'a jucat căluşeriul, de cătră zece voinici ai Lazului, conduşi de vătavul *Traian Faur*. Incheerea a făcut'o jocul, care a ţinut până diminéţa. Petrecerea, pe lângă căştigul moral, a dat şí un frumos căştig material.

*

Revidarea Sfintei Scripturi. In biserica apusénă s'a făcut un pas de mare însĕmnătate cu privire la interpretarea Sfintei Scripturi. Papa Leo XIII. a numit o comisiune compusă din cardinalii Rampolla, Vives, Satolli şi Segna şi din patruzeci dintrĕ cei mai de frunte teologi, care sĕ revideze Sfânta Scriptură. Problema revidării nu e nouă, dar' în timpul mai nou a început sĕ intereseze pe învĕţaţii bisericei apusene cu mult mai intensiv. Acum chiar şì Curia romană e de párere, că direcţia vechiă esegetică nu mai póte fi adusă în concordanţă cu ştiinţa şi nu se mai póte susţiné că tóte părţile Sfintei Scripturi sunt deopotrivă operă a revelaţiunii divine şi că fie-care parte are egală valóre istorică. Părerea acésta, cum s'a zis mai sus, nu e nouă la învĕţaţii bisericei apusene, dar' papa Leo XIII, înainte de zilele nóstre cam cu zece ani luase contra ei posiţie hotărîtă, repetând în enciclica „Providentissimus“ enunciaţiunile conciliului tridentin, conform cărora tóte părţile Sfintei Scripturi au sĕ fie considerate ca operă a revelaţiunii divine. Cei de părere contrară n'au încetat însé a milita pentru revidare, susţinênd că în Sf. Scriptură e mult element pămêntesc şi că numai aşa póte fi apărată faţă cu atacurile duşmanilor ei, dacă se va statorí esact: ce este în ea operă a revelaţiunii şi ce e operá omenéscă. Şi cum dovedeşte numirea comisiunii de revidare, părerea acésta a eşit învingĕtóre.

Posta redacţiunei.

G. M. în T. Adevĕrat. De-şì n'a sosit respunsul meritoric în causa textului cuitelor, totuşi s'a început distribuirea, deci toţi pot ridica competinţa. Ofertul benevol etc. — precum zici în scrisóre — se va solví direct, de aceea nu induce suma în asemnata cea roşie. La fondul de pensiune poţi solví şi în 2 rate. Capul lucrului este, ca cel mult în 2—3 ani sĕ ajungem odată în rênd bun şi cu acest fond şi sĕ reducem tóte restanţele, ca astfel sĕ aibă fie-care numai taxa anuală curentă de solvit.

Dlui C. Nu fac bine protopretorii cari amărăsc poporul cu fapte ca acelea despre care ne scrii, dar' earăşi la rĕspundere nu 'i póte trage nimeni, pentru-că legea a depus în mâna lor dreptul de candidare. Ei pot, dacă vreau, sĕ candideze pe toţi concurenţii cualificaţi, şi pot sĕ candideze şì numai trei din ei, cum s'a întêmplat la Dvóstră, fără sĕ comită prin acésta vre-o ilegalitate. Pentru-ca sĕ pótă avé o comună notariu separat, trebue sĕ se declare întâiu comună mare, după cum dispune legea comunală, arătând că e în stare sĕ pórte cheltuelile ce se cer.

Nr. 27. [24] 1—3

Concurs

Pentru îndeplinirea **posturilor vacante de paroch** în parochia **Ciceu-Corabie**, apoi parochia **Selişca** cu filia **Câscău** de clasa a III-a prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile, computate de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi de parochi sunt celea fasionate în cóla B. pentru întregirea dotației de la stat.

Concurenţii sunt poftiţi a'şi aşterne petiţiunile în terminul deschis, instruite conform legilor în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în Dej (Deés) şi — după posibilitate — a se presenta în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre în biserică pentru a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Deş, 29 Ianuariu 1903.

Oficiul ppresbiteral al tractului gr. or. Dej.

Teodor Hermann
protopresbiter.

Nr. 43/1903. [22] 2—3

Concurs

Pentru îndeplinirea postului de **paroch** în parochia vacantă **Boholt**, tractul Devei, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea dotației preoțești de la stat.

Concurenţii au a-şi subşterne cererile lor concursuale instruite conform normelor în vigóre în terminul defipt subsemnatului oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta înainte de alegere în biserică, spre a-şi arăta desteritatea în cele rituale.

Deva, 29 Ianuariu 1903.

Comitetul parochial în conțelegere cu oficiul protopresbiteral al Devei.

George Romanul
protopresbiter.

Au apărut:

Novele tomul I.

de

Vas. Ranta-Buticescu.

Cuprinsul:

1. Dragostea mătuşii
2. Parola lui Ali Musta
3. Pétra Dochiei.
4. Costica.
5. Florile dragostei.
6. Sóre cu plóie.
7. Flori de munte.
8. Bombóne.
9. Soţia ostaşului.
10. Tinereţe-Nebuneţe.
11. Florile Codrului.
12. Regina balului.
13. Dracul.
14. Presentul mătuşii.
15. Pentru plăceri.

Prețul unui esemplar spedat franco e **cor. 1·80**

Se pot procura de la **Tipografia „Aurora“ în Gherla** (Szamosujvár) şi de la tóte librăriile mai cunoscute din patrie.

Anunț.

„Cassa de păstrare în Mercurea“ societate pe acţii, acórdă **imprumuturi hipotecare** de la suma de cor. 5,000 în sus **cu 7%** interese, *fără a reflecta la provisiune, la spese de manipulare şi de scris.*

Mercurea, la 1 Ianuariu 1903.

[14] 8—12 **Direcțiunea.**

Dr. **Iosif Blaga**

Analise psichologice.

Lecţiuni de psichologie

pentru învĕțămêntul secundar

Prețul **cor. 2·50** + 20 fil. porto.

Se póte procura de la **Librăria archidiecesană** din Sibiiu.

Important pentru fie-care om.

Desfacere totală cu prețul cel mai eftin, numai cu fl. 2·95 o garnitură admirabilă din 14 bucăți prețióse, juvaericale etc.

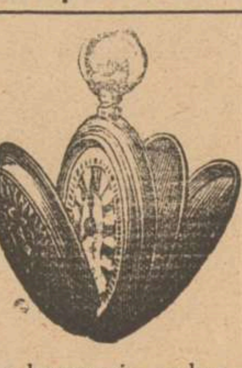

Important pentru fiecare om!

1 orologiu de busunariu, anker remontoir de nickel (la dorinţă argintat) cu capace gravate frumos, regulator precis, 3 ani garanţie şi cutie.
1 Lanţ elegant panţerat, suflat sau nickelat dimpreună cu acăţător sistem parisian.
1 ac de cravată aurit cu imitaţie de briliante.
1 părechie nasturi pentru manchete auriţi marca “Garantie”.
1 garnitură nasturi (botoni) auriţi pentru gulere şi pepturi, constând din 5 bucăţi.
1 părechie cercei de argint veritabil oficios gradaţi.
1 inel de aur cu pétră elegantă.
1 oglindă de busunar în cutie.

Acestea 14 prețióse şi admirabile obiecte dimpreună cu orologiul remontoir anker se predau numai cu 2 fl. 95 cr. prin rambursare sau prin trimiterea înainte a sumei la firma: ***Brüder Hurviz,*** *casă de esport,* ***Krakau*** *Stradom 17 (Oestr.)*

Neconvenind a le returna în 8 zile primind banii înapoi fără ca cumpĕrătorul sĕ fie cu ceva prescurtat. — Catalóge bogat ilustrate cu tot felul de juvaericale, se trimit gratis şi franco. [6] 7—11

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret**

vindecă și învioréză pe lângă garanție.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sè se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Crusul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani. [2] 7—9

Prețul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copíi şi femei de constituţie fórte slabă.

Espeditie din centru și locul de vêndare pentru țéră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V coltul strada Kálmán.

A eșit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop şi metropolit** şi se află de vênzare la **Tipografia şi Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu prețurile: broşat **7 cor.,** legat în pânză négră **9·50 cor.,** ediţie de lux broşat **8 cor.,** legat după cum se comandă.

„PLUGARIUL“

institut de credit şi economii, societate pe acţii în Săcădate.

Domnii acţionari ai institutului de credit şi economíi „PLUGARIUL“, societate pe acţii, se învită conform statutelor la

a V-a adunare generală ordinară

care se va ţiné în *Săcădate (localul institutului) în 22 Februariu st. n. la 2 ore p. m.*

Obiectele:

1. Raportul verbal anual al Direcţiunei şi al Comitetului de supraveghiare asupra bilanţului anului de gestiune 1902.
2. Propunerea Direcţiunii în conţelegere cu comitetul de supraveghiare referitor la distribuirea profitului.
3. Alegerea Comitetului de supravegiare pe un nou period de 3 ani.
4. Fixarea marcelor de presenţă pentru membrii Direcţiunei şi Comitetului de supraveghiare. [23] 1—1

Acei domni acţionari, cari sau în persónă sau prin plenipotenţiaţi voesc a lua parte la adunare se fac atenţi conform §. 17 din statute, a depune acţiile scrise pe numele lor precum şi plenipotenţa înainte de deschiderea adunării la cassa societăţii pe lângă revers.

Săcădate, la 2 Februariu 1903.

Direcţiunea.

Contul Bilanţului cu 31 Decembre 1902. — Mérleg számla.

Active.

		Cor. fil.
Cassa în numĕrar — készpénz		501·84
Cambii escomptate — Váltó tárcza		71,824·78
Imprumuturi pe obligaţii — kötvény kölcsön		545·—
Mobiliar — felszerelés	240·—	
Amortisare — leirás	30·—	210·—
		73,081·62

Pasive.

		Cor. fil.
Capital social — Részvénytőke		10,000·—
„Albina“		30·—
Creditori diversi — különféle hitelezők		250·95
Fond de reservă — Tartalék alap		2,960·—
Inter. trans. anticip. — Átmeneti kamatok		882 85
Depun. spre fructificare. — Betétek		32,148·94
Fondul de binefaceri — Jótékonczélú alap		150·—
Reescompt — Visszleszámitolás		24,540·—
Profit din 1901 — Áthozot nyereség	109 94	
Profit din 1902 — tiszta nyereség 1902. évből	2,008·94	2,118.88
		73,081·62

Contul profit şi perderi cu 31 Decembre 1902. — Nyereség és veszteség.

Debit.

	Cor. fil.
Interese de depuneri — Betét kamat	1,869·33
Spese — Költségek	340·51
Contribuţiuni — Adó	351·21
Salare — Fizetések	200·—
Mobiliar — Felszerelés	30·—
Dare după interese de depuneri — Adó betéti kamat után	288·75
Profit curat — Tiszta nyereség	2,118·88
	5,198·68

Credit.

	Cor. fil.
Profit transpus din anul trecut — Nyereség multévből	109·94
Interese de escompt — Kamat leszámitolt váltók után	3,982·56
Provisiuni — Jutalék	1,069·38
Interese de împrumut pe obligaţiuni — Kamat kötvény kölcsön után	36·80
	5,198·68

Săcădate, la 31 Decembre 1902.

Const. Prie m. p. director. **Ioan Iordachie** m. p. contabil. **Ioan Stanciu** m. p. cassariu.

Ioan Candea m. p. **Ioan Georgescu** m. p.
membrii în Direcţiune.

Revĕdut şi aflat în consonanţă cu registrele principale şi ausiliare.

Săcădate, la 2 Februariu 1903.

Comitetul de supraveghiare:

Ioan Bucur m. p. **Toma Mahara** m. p. **Ioan Petrişor** m. p.
Ioan Prie m. p.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 14 Sibiiu, Joi 6/19 Februariu 1903 **Anul LI.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

† Dr. D. P. Barcianu

Sibiiu, 18 Februariu n.

Cadrele negre, din jurul numelui ce face trista podóbă a numërului de azi al ziariului nostru, vestesc trecerea din viéță a unuia dintrë cei mai aleși membri ai neamului românesc, vestesc mórtea prea timpurie a distinsului fost profesor seminarial și în urmă referent școlar al consistoriului archidiecesan *Dr. Daniil Popovici Barcianu.*

Luni séra, la orele 8, după un morb scurt, dar' greu, de toți iubitul *Dr. Barcianu* și-a încheiat cursul vieții pămêntești, petrecut în zelósă și rodnică activitate pe terenul bisericesc și școlar, și întrerupt așa de brusc prin nemilósa cósă a morții....

Stăm sub durerósa impresiune ce ni-o causéză *tragedia* distinsei familie Dr. Barcianu. Nu e nici anul, de când referentul Dr. Barcianu, re'ntors din o călëtorie întreprinsă pentru a inspecta școlele nóstre confesionale, în loc de soția iubitóre a aflat a casă un catafalc în jurul căruia copilașii sei deveniți orfani plângeau pe mama lor bună, și iată! nepëtrunsul destin al vieții omenești făcù orfani și de tata lor, pe acesti mici copilași, cari cu drept cuvênt pot striga ca odinióră prorocul Ieremia: „... unde este durere mare, ca durerea — nóstră!“

Alăturea cu noi vor regreta trecerea din viéță a lui Dr. D. Barcianu toți câți l'au avut profesor, toți câți s'au îndulcit de învëțăturile lui înțelepte, rostite nu numai de la catedră în timpul cât fusese mândria seminariului nostru, dar' și la conferențele învëțătorești, de insemnătate deosebită tocmai prin faptul că erau conduse de Dr. Barcianu, și respândite prin valorósele sale scrieri didactice, apreciate elogios din partea tuturor bărbaților de școlă; toți câți venind în contact cu el au avut prilej së-i cunóscă bunătatea inimei, firmitatea de caracter și afabilitatea; ear' cugetând la cei șése orfani mititei, vor regreta mórtea lui Dr. Barcianu toți acei cari știu ce va së însemne së rëmâi orfan de tată și mamă în frageda etate, când mai mult ai lipsă de scutul și iubirea părintéscă.

Dr. Daniil Popovici-Barcianu a fost model de profesor, model de soț și tată de familie, model de — caracter. Persóna sa, și *vestea sa*, e cu mult mai bine cunoscută publicului românesc, de cât së fie trebuință së i-le facem cunoscute noi, din prilejul acesta trist și dureros. Implinim deci numai piósa datorință de cronicari schițându-i biografia în următórele:

S'a născut în 1847 în Reșinari, ca fiu al fostului profesor seminarial și în urmă paroch în Reșinari *Sava Popovici-Barcianu*, autor de bun dicționariu român-german și de mai multe scrieri didactice. După absolvarea studiilor gimnasiale, în Sibiiu, la intrevenirea fericitului metropolit Șaguna tinërul Barcianu în 1869 a fost trimis din partea ministrului de culte și instrucțiune publică în Germania, ca së studieze organisareă școlelor poporale, ear' în 1870—1874 a făcut studii de pedagogie și științele naturale la universitățile din Viena, Bonn și Lipsca. In 1876 a fost numit profesor la seminariul teologic-pedagogic archidiecesan, unde a funcționat până la finea anului școlar 1900—1901. Sinodul archidiecesan din 1901 alegêndu-l referent școlar, Dr. Barcianu în 16 Iunie st. v. 1901 cu ocasiunea încheerii festive a anului școlar și-a luat adio de la catedra profesorală. Despre ceea-ce a fost Dr. Barcianu pentru catedra profesorală lăsăm së constate cuvintele prin cari directorul seminarial, P. C. Sa dl protosincel Dr. Eusebiu R. *Roșca* în ziua amintită mai sus, în numele corpului profesoral își lua adio de la el.

„Doi dintrë cei mai distinși membri se desfac de corpul profesoral — zicea directorul Dr. Roșca. — Unul e dl Dr. *Daniil P. Barcianu*, care 25 ani cu abnegațiune și zel și-a pus în serviciul institutului cunoștințele sale eminente, devenind în acest timp podóba și mândria institutului. Chiămat de încrederea Inaltpreasânției Sale și de votul sinodului archidiecesan, dsa trece la o altă carieră, unde i-se deschide un mai larg teren pentru a lucra în interesul culturii poporului român, sigur că tot cu aceeași abnegațiune, tot cu același zel și cu resultate tot așa de strălucite. Autoritatea nóstră supremă bisericéscă: Inaltpreasânțitul archiepiscop și consistoriul, apreciind bunele servicii prestate până acum, a ținut së constate și së accentueze într'un act special satisfacția și mulțămita sa față cu colegul nostru și înțeleptul povățuitoriu al dtre, iubiți elevi, care cu ziua de azi încétă de a mai face parte din corpul profesoral al institutului nostru“.

In primii ani de esistență a școlei civile de fete a „Asociațiunii“ a fost și director al acelei școle și mai mulți ani secretariu II al Asociațiunii, ear' ca fost membru în comitetul partidului național, în *procesul Memorandului* a fost osândit și el la închisóre, făcêndu-și osânda în închisórea de stat de la Vácz.

Dintrë scrierile sale amintim: „Untersuchungen über die Blüthenentwickelung der Onagraceen“. Hermannstadt 1874. „Elemente de istoria naturală“. Sibiiu 1881—1883, 2 cursuri. „Lucrul de mână în școlele de băieți și în institutul pedagogic“. Sibiiu, 1885. „Istoria naturală în școlele poporale“. Sibiiu, 1890—1891. In 1886 și 1888 a editat și prelucrat opurile tatălui seu „Vocabulariu rom.-nemțesc“, „Wörterbuch der rom. und deutschen Sprache“, ear' în 1896 „Gramatica limbei germane“.

Demne de amintit sunt și scrierile publicate în „Fóia ilustrată“ (1891) și „Fóia pedagogică“ (1897), cea dintâiu redactată de el singur, ear' césta din urmă redactată în companie cu mai mulți colegi ai sei de la seminariul „Andreian“. Asemenea și remarcabilul discurs festiv rostit la serbarea iubileului de 25 ani de la mórtea metropolitului Șaguna, discurs publicat și în broșură.

Iată o icónă palidă despre ceea-ce școla și biserica și neamul nostru românesc perde în referentul școlar Dr. *Daniil Popoviciu-Barcianu*, a cărui trecere la cele eterne, familia lui o anunță prin următórele:

Subscrișii cu inimă înfrântă de durere anunță tuturor rudeniilor și cunoscuților, că prea iubitul tată, frate și cumnat

Dr. Daniil P. Barcianu

asesor consistorial, fost profesor sem., president al Reun. învëțătorilor din districtul Sibiiului, vicepres. al Reun. române de agricultură din comit. Sibiiului, deputat congresual și sinodal, etc. etc.

după grele suferințe a adormit în Domnul, provëdut cu sfintele taine, Luni, la 3/16 Februariu a. c., 8 ore séra, în etate de 55 ani.

Rëmășițele pămêntești ale scumpului defunct se vor transporta spre odihnă vecinică Mercuri, la 5/18 Februariu, 11 ore a. m. — de la casa mortuară, strada Cisnădiei Nr. 7, Curtea II a — în biserica din suburbiul Iosefin — unde se va îndeplini serviciul ceremonial funebral — la care tristă festivitate invităm pe tóte rudeniile, amicii și cunoscuții.

Inmormêntarea va urma în cripta familiară din Rëșinari în aceeași zi.

Fie 'i țërîna ușóră și memoria binecuvêntată!

Sibiiu, 4/17 Februariu, 1903.

Sorin, Radu, Andreiu, Achil
ca fii.
Lavinia și Silvia
ca fiice.
Constanța P. Barcianu
ca soră.

*

Din incidentul trecerii la cele eterne a acestui valoros membru al seu, consistoriul nostru archidiecesan a ținut eri, Marți, ședință plenară sub presidenția I. P. S. Sale domnului archiepiscop și metropolit *Ioan*, și a luat următórele hotărîri: Și-a esprimat prin scularea membrilor presenți regretele și durerea pentru perderea nespus de mare; a trimis delegațiune la casa mortului pentru a esprima întristatei familii condolențele consistoriului; a decis, ca în numele consistoriului së fie depusă cunună pe sicriul decedatului și la actul de înmormêntare consistoriul së participe în corpore.

*

Tristul și pentru noi durerosul eveniment i-l vestesc poporațiunii din Sibiiu steaguri negre, arborate pe casa consistoriului, unde 'și avea decedatul biroul, pe seminariul Andreian, și pe casa meseriașilor.

*

„*Tribuna*“ din loc, anunțând tristul cas, scrie următórele:

... „Dr. *Daniil P. Barcianu*, unul dintrë puținii apostoli ai școlei și culturei nóstre, nu mai este întrë cei vii. S'a stins zelosul și înfocatul profesor, care o viéță intrégă de pe catedră a rëspândit lumină, ear' în viéța bisericéscă, ca membru în diferitele corporațiuni și în viéța publică a desvoltat o activitate bogată. Ca membru în comitetul partidului național român, de-și debil de constituție, a suferit cu o resignațiune durerile temniței din Vaț. Școla, biserica și națiunea prin perderea valorosului ei fiu încércă o grea lovitură“ ...

Ear' „*Gazeta Transilvaniei*“ constată, că:

„în *Dr. D. P. Barcianu* românimea de dincóce de Carpați perde un bărbat distins pe cariera învëțământului, un scriitor didactic valoros și un Român de inimă..... Dedica cu totul chiămării sale de dascăl, Dr. *D. P. Barcianu* a trăit o viéță laboriósă, iubit și apreciat de toți câți l'au cunoscut..... El lasă în urmă-i adânci regrete, pretutindeni, dar' mai ales în mijlocul celor ce l'au cunoscut ca pe bărbatul pururea gata a aduce sacrificii morale pe altariul înaintării în cultură a neamului seu“....

*

Fie-i memoria binecuvêntată în veci!

Alegerea de la Arad.

Dăm astăzi în întregime discursul rostit de Preacuv. Sa domnul protosincel *Ioan I. Papp*, noul episcop al Aradului, după publicarea resultatului votării și proclamarea sa de ales archiereu pentru vëduvita diecesă aradană. E următoriul:

Preacuviόse Dle mandatar, Venerabil Sinod!

Acest vot al Veneratului Sinod, pe basa căruia Ven. presidiu më declară ales episcop pentru scaunul vacantei nóstre episcopii, mi-a mișcat sufletul și mi-a electrisat întréga mea ființă în așa mësură, în cât pentru moment nu îmi aflu cuvinte destul de potrivite pentru a da espresiune fidelă simțului meu de gratitudine și mulțămitei mele profunde pentru acésta înaltă distincțiune.

Am crescut și trăesc în credința propagată de sfânta nóstră maică biserică, că în lume tóte se întêmplă cu voia celui prea înalt, și alegerea mea astăzi nu numai pe mine dar' trebuie së întăréscă și pe alții tot mai mult în acéstă credință a bisericei lui Christos; de aceea nainte de tóte către Tine părinte ceresc îmi ridic ochii minții și ai sufletului, și Te rog cu umilință: primește mulțămita mea ferbinte pentru-că prin duhul Tëu cel sfânt ai inspirat alegëtorilor voința Ta preasfântă, ca la îndeplinirea scaunului episcopesc vacant së-și întórcă privirea asupra mea; cu umilința robului më închin atotputerniciei Tale cu rugarea mea evlaviósă: „*Vie împërăția Ta, fie voia Ta*“.

Mulțămesc în rêndul al doilea Veneratului Sinod pentru încrederea pusă în mine. Și acestei mulțămiri dau espresiune sinceră nu numai pentru-că prin acéstă alegere mi-s'au recunoscut serviciile prestate sfintei nóstre biserici în tóte funcțiunile ocupate din încrederea representanței clerului și poporului credincios din eparchie, dar' mi-s'a dat totodată și cea mai mare rësplată la care póte aspira un funcționariu bisericesc, și acéstă împrejurare are së servéscă de cel mai bun stimul pentru toți aceia cari chiămați sunt acum și chiămați vor fi după timp a se dedica cu abnegațiune serviciilor mai înalte bisericești.

Când însë dau espresiune profundei mele mulțămiri pentru acest vot de deosebită încredere, totodată chiămat më simt a declara: că primesc cu tótă resoluțiunea alegerea și më supun cu tótă resignațiunea votului Veneratului Sinod, făcênd într'una acea promisiune solemnă, că dacă acéstă alegere va întimpina aprobarea din partea Preasfințitului Sinod episcopesc și din partea Preaînaltului Tron al Maj. Sale Preagrațiosului nostru monarch, datorința mea va fi së conduc biserica în spiritul evangeliei lui Christos și *al păcii* și *al dragostei creștine.*

Nu voiu perde din vedere raportul ce esistă și trebuie sĕ esiste întrĕ biserică și stat, și astfel stăruí-voiu, ca clerul și poporul credincios din acéstă eparchie, pururea credincios Tronului și Dinastiei, sĕ rĕmână și în viitor neclătit în acéstă credință tradițională și în supunerea sa omagială; stăruí-voiu, ca aceste douĕ elemente constitutive ale bisericei sĕ fie cu respect către legile Țĕrei și către guvernul rĕspundĕtor al Majestății Sale preagrațiosului nostru împĕrat și rege apostolic; stăruí-voiu a cultiva în aceste douĕ elemente simțul de iubire și alipire către iubita nóstră patrie comună, nu altcum simțul de dragoste și buna înțelegere către conaționalii și confesionalii nostri, cum și către celelalte confesiuni, cu cari chiămați suntem a promova ordinea morală și viéța pacinică în biserică și stat.

In fine mĕ adresez Preacuvioșiei Tale, dle mandatar-president, și mulțămindu-ți pentru conducerea înțeléptă și démnă de chiămarea unui mandatar metropolitan, Te rog a fi interpretul fidel al sentimentului meu de reverință și devoțiune fiéscă față cu Inaltpreasfințitul Archiepiscop și Metropolit al nostru.

Acesta fiind rĕspunsul meu la votul Veneratului Sinod, rog pe toți dnii deputați și pe fie-care în deosebi, sĕ fie interpret fidel mulțămitei mele către clerul și poporul din a cărui încredințare vi-ați validitat acest drept electoral și sĕ-'mi păstrați și pe viitor acéstă stimă și încredere.

---

† Dr. D. P. Barcianu.

Insoțit de întrégă inteligința română din Sibiiu și de numĕróse deputațiuni de preoți, învĕțători și popor din comunele din jurul Sibiiului, în frunte cu consistoriul archidiecesan condus de Inaltpreasânția Sa metropolitul, referentul școlar *Dr. Daniil P. Barcianu* a fost petrecut azi la orele 11 a. m. spre lăcașul de veci. Stimat și iubit în viéță, de toți câți l'au cunoscut, publicul român a dat imposantă dovadă de acésta stimă și iubire și prin participarea la actul înmormêntării, în numĕr așa mare cum rar s'a mai vĕdut la înmormêntări în Sibiiu.

Inceputul convoiului sosise deja la biserica din suburbiul josefin, când sfîrșitul abia ajunsese la capĕtul promenădii din fața palatului Habermann. In frunte, cu stindard negru, erau elevii seminariului teologic-pedagogic, cu profesorii, apoi elevii clasei VIII. a gimnasiului de stat din loc, asemenea cu stindard negru, cu directorul și doi profesori (în semn de colegialitate față cu colegul lor Sorin, fiiul mai mare al rĕposatului), apoi purtătorii praporilor și corul seminarial, după care urmau preoții slugitori: protopresbiterii Ioan Papiu, Mateiu Voilean, Ioan Ghibu și archidiaconul Dr. Miron Cristea. După acestia urma carul mortuar acoperit de cununi, apoi membrii familiei, membrii consistoriului archidiecesan, profesorii de la școla civilă de fete, membrii inteliginței din Sibiiu și numĕrósele deputațiuni, după cari urmau damele și trăsurile. In ordinea acésta și în duiósele cântări ale corului a înaintat conductul până la biserica din suburbiul josefin, unde s'a oficiat ceremonialul funerar, care a durat până la $1^{1}/_{4}$ de ore după prânz. La $1^{1}/_{4}$ carul mortuar cu rĕmășițele pământești ale rĕposatului, însoțit de numĕróse trăsuri cu public a plecat spre Rĕșinari.

Dintrĕ cununile depuse pe cosciug amintim următórele:

1. *Consistoriul archidiecesan* — Asesorului Dr. Daniil P. Barcianu (cunună mare de lauri și rose albe, cu funde negre).

2. *Corpul profesoral seminarial* — Ilustrului fost coleg (fundă albă).

3. *Școla civilă de fete a Asociațiunei* — Primului seu director (f. négră).

4. *Rĕșinărenii recunoscĕtori* — Celui mai distins fíu al comunei (f. galbină).

5. *Comșa și familia* — Tovarĕșului nedespărțit (f. rosa).

6. *Reuniunea agricolă rom. din comitatul Sibiiului* — Vrednicului vicepresident (f. albastră).

7. *Societatea de lectură „Andreiu Șaguna"* — Iubitului și neuitatului fost president (f. albastră).

8. *Junimea română din Sibiiu* — Vrednicului bărbat al națiunii (fundă *tricolor*).

In cursul ceremonialului funerar, deosebi în cursul pĕtrundĕtórei predice rostite de aseorul Nicolae *Ivan*, nu era ochiu, care sĕ nu lăcrĕmeze; suspinele micilor orfani mișcau chiar și cea mai împetrită inimă. După dl Ivan a vorbit, în numele corpului profesoral seminarial prof. *V. Stan.*

Sĕvêrșitu-s'a deci și ultimul act din viéța pămêntéscă a lui Dr. D. P. Barcianu. Insoțitu-l'am până la marginea mormêntului, spre a ne lua adio de la cel-ce așa mare gol lasă în șirurile nóstre, cum prea elocuent arată dl N. Ivan în magistrala-i predică, pe carea o publicăm în următórele:

> Dómne, Dómne, nu cu mănia Ta ne certa pe noi, și nici cu iuțimea Ta sĕ ne mustri, că săgețile Tale s'au înfipt în sufletele nóstre. *Ps. David 37.*

Esc. Vóstră, I. P. S. Stăpâne!

Jalnici ascultători!

Ispitit'am scripturile și sdrobit de durere până în adâncul sufletului, n'am aflat modru sĕ dăm espresiune durerii nóstre nemărginite, de cât esclamând cu prorocul David *„Dómne, Dómne, nu cu mănia Ta ne certa pe noi"*.

E sfâșietóre priveliștea ce se petrece sub ochii nostri, e grozav sĕ vedi cum trece unul câte unul la cele vecinice din cei mai aleși fíi ai neamului nostru — și ce gol și pustiu lasă în urma lor!

Avem puțini bărbați devotați cu tot sufletul lor intereselor publice, și întrĕ acesti puțini, loc nedisputabil și de frunte a ocupat colegul și prietinul nostru Dr. Barcianu.

Inzestrat cu cunoștințe bogate și temeinice, dăruit cu o creștere alésă, — bărbat cu caracter firm și calități eminente, era chiămat sĕ dee vieții nóstre culturale o direcție sănĕtósă și sĕ tragă brazde afunde în ogorul național înțelenit.

Și în mijlocul lucrării sale, la etatea cea mai frumósă a vieții sale, iată că vine săgéta cea omorîtóre și 'l culcă la pămênt. Clopotele bisericilor sună a jale — póte mai jalnic ca nici-odată.

Școlele nóstre românești au arborat stindardul negru, învĕțătorii stau îngândurați și încremeniți, buzele lor au amuțit pe catedră, la vestea îngrozitóre ce li-a sosit.

Ear' noi, colegii sei și prietini, azi nici nu ne putem da sémă de imensa pagubă ce ni-o causéză depărtarea lui atât de timpurie din mijlocul nostru.

Coróna durerii, de ce sĕ o ascundem, s'a sălășluit însĕ în inimile și sufletele a lor 6 ființe nevinovate, a lor 6 prunci drăgălași și curăței, cari cu inimi cernite și cu lacrimi în ochi încunjură sicriul iubitului lor tată, a acelor cari de azi în colo nu mai au nici tată — și durere, de 8 luni de zile nici mamă. — Se póte închipuí un mai mare desastru ca și acesta? — Cíne se va puté găsí, care pe un moment sĕ fie în stare sĕ verse balsam vindecătoriu pe inimile lor atât de greu rănite?

Cine de cât Tu dómne al puterilor, care tóte le poți îndrepta spre bine.

Tatăl vostru, sĕ știți dragii mei, nu vĕ lasă averi și comori, după cari n'a umblat, vĕ lasă însĕ drept moștenire un nume mai curat ca aurul și nepătat, vĕ lasă faptele sale sĕvîrșite în viața publică, vĕ lasă sute de preoți și învĕțători crescuți de el — și înzestrați prin el de la catedră cu cunoștințe frumóse, cari i-a ridicat la posiții alese și morale și materiale.

Ști-vor aceia — sau numai o parte din ei, sĕ se desbrace un moment de egoismul propriu, — și copíii rĕmași de Dr. Barcianu — nu veți fi copíii ai nimĕnui, ci veți fi copíii ai unui erou din povești, ai unui mucenic din anii primi ai creștinismului și durerea vóstră se va alina și veți avé mângăierea, sĕ culegeți și gustați din fructele sĕmănate de iubitul vostru tată.

Dar' sĕ nu vĕ încredeți în boeri în fiii ómenilor, ci tótă încrederea sĕ vi-o puneți numai în Dzeu — care cértă și mângăe, înalță și smerește — ca sĕ se vadă atotputernicia lui.

Doctorul Daniil Popoviciu Barcianu a vĕdut lumina zilei la Reșinari în Octobre 1847 și a fost fiul învĕțatului paroch și protopop onorar Sava P. Barcianu decorat cu crucea de aur pentru merite preoțești și literare.

Parochul Sava Popoviciu, bărbat cu mare trecere, a dat fíilor sei o creștere cât se póte de alésă, și confratele nostru Dr. Barcianu a terminat cu succes eminent studiile la gimnasiul evangelic din Sibiiu, ear' după aceea cursurile teologice la seminariul nostru archidiecesan. In anul 1869 — primul an după absolvarea studíilor teologice — s'a aplicat ca învĕțătoriu și director la școla capitală din Reșinari. In primul an de funcțiune a escelat prin străduințele sale și prin talentul seu pedagogic și a atras asupra sa atențiunea Marelui Andreiu. In anul viitoriu deja a fost trimis la universitatea din Viena ca stipendist al Consistoriului archidiecesan.

Patru ani a petrecut la universitatea din Viena, Bonn și Lipsca, culegênd ca albina de pe flori miere și suc dătător de viéță pentru poporul nostru și pentru școlele nóstre, în al căror serviciu și-a pus mai târziu tóta ființa sa.

La 1874 s'a re'ntors a casă ca Doctor în științele filosofice. Marele seu protector trecuse la cele vecinice, și neaflând momentan aplicare în serviciul bisericei a fost numit secretariu al II-lea la Asociațiune, post, care l'a ocupat 2 ani, până ce s'a deschis la 1876 o catedră la seminariul nostru archidiecesan.

In postul de secretariu II a lucrat împreună cu fericitul George Barițiu, pe atunci secretariu I, și a dat strălucite dovedi de capacitate, zel și devotament pentru afacerile publice, și comitetul Asociațiunii numai cu greu l'a absolvat de la oficiul ce 'l purtase cu atâta minte și vrednicie.

Pășit pe catedră la seminariul nostru, a devenit cea dintâi putere didactică, a devenit sórele în jurul căruia s'au învîrtit tóte celelalte puteri didactice, și și-a câștigat o autoritate nețĕrmurită întrĕ colegii sei din seminariu, ba chiar și de la tóte celelalte institute din patrie, ear' elevii îl adorau și iubiau pentru profundele sale cunoștințe ce le împărtășia cu o rară bunăvoință.

Modest de la fire, n'a reflectat la înaintarea meritată, a lăsat sĕ 'i trécă mulți din colegi pe dinainte, și în cinste și în salariu mai mare, de-și nimenea n'avea mai mare lipsă de salariu de cât el.

N'a cârtit, n'a murmurat, și numai după un pătrar de veac împlinit, la insistința pretinilor sei îngrijiți de sănĕtatea-i sdruncinată, — și la espresa dorință a capului bisericei nóstre, s'a depărtat acum doi ani de la catedra atât de iubită, ca sĕ iee în mânile-i probate conducerea școlelor poporale, sĕ facă o nouă epocă în istoria școlelor nóstre, și bogatele și vastele cunoștințe sĕ le pună acum în practică în calitate de referent școlar.

Iubia din tot sufletul școla, iubia poporul și era un părinte al învĕțătorilor, a căror autoritate doria sĕ o vadă crescênd, ca sĕ ocupe posiție démnă, onorifică și de frunte în societatea românéscă.

Dar' nu i-a fost dat sĕ muncéscă multací. Prima lovitură de mórte i-a dat-o sórtea când înainte de acésta cu 8 luni 'i răpì pe adorata soție, și-l lăsà în cea mai crudă durere.

Lovitura a fost așa zicênd mortală, și în zadar a căutat recreațiune în aer liber, în zadar 'l desmerdau iubitorii fíi și fice cu dragostea și cu ascultarea lor, în zadar s'a încercat mai ales prietinul și colegul seu profesorul Comșa, cu o rară bunăvoință de frate sĕ-l mângăie. Totul a fost în zadar.

Dedat sĕ muncéscă din greu, dedat sĕ fie conștiențios, în zilele grele de érnă, sĕptĕmânile trecute, a cercetat școlele din Tălmăcel și Mohu, ca sĕ asigure mersul regulat al învĕțămêntului, și sie-și sĕ-și pregătéscă grópa, pe ai sei sĕ-i lase în grija lui Dzeu, și în societate română un gol, care nimenea nu este în stare sĕ-l umplă. Afară de catedra lui iubită, unde 25 ani a muncit neîntrerupt, a luat parte activă la înființarea școlei de fete din Sibiiu, al cărei director a fost, a scris mai multe manuale apreciate de toți pedagogii, a redactat „Fóia Ilustrată" în 1891 și în urmă „Fóia pedagogică" împreună cu colegii sei de la seminariu, ear' în 1898, cu ocasiunea aniversării a 25-a de la mórtea lui Șaguna, a ținut memorabilul discurs festiv publicat în broșură separată, despre viéța și faptele metropolitului Șaguna, discurs care a stors admirațiunea nóstră, ca fond și ca formă, și pentru care fericitul metropolit Miron a ținut în fața publicului celui mare adunat din tóte părțile sĕ-l sărute pe frunte și prin acésta sĕ dee espresiune mulțămitei sale pentru lucrarea desĕvêrșită, pe care nimenea altul nu o putea face atât de elocuentă ca învĕțatul Barcianu.

In iubirea lui nețĕrmurită pentru neam, ca membru al comitetului național, a luat parte și la viéța politică, care în loc de mulțămire i-a causat dureri sufletești, perderi materiale și suferințele închisorii de un an în temnițele din Vaț.

Iată o scurtă și palidă schiță biografică din viéța sbuciumată a rĕposatului Dr. Barcianu, a bărbatului care azi ne părăsește de vecie.

Se póte găsí om în societatea nóstră, care n'ar fi vĕrsat barem o lacrimă la audul vestei triste despre trecerea lui la cele eterne?

Se póte, ca sĕ nu esclamăm cu prorocul David, *„Dómne, dómne, nu cu mănia ta ne certa pe noi?*

Da, cu adevĕrat — perderea nóstră în aceste zile grele este mare — și nesfîrșite sunt lacrimile cu care 'l însoțim la mormênt pe acest fiu ales al bisericei nóstre, pe acest muncitor onest, pe acest caracter de granit și intransigent apĕrător al limbei nóstre în școla poporală, apărător al limbei în studiul religiunei, al cărui nume vecinic va strălucí în viéța culturală a poporului nostru.

Grea sórte a cădut pe umerii mei.

Nu cred sĕ fiu în stare sĕ mĕ achit cu cinste de acésta grea datorință ce 'mi incumbă la mormêntul lui, — ca fost elev și acum coleg al lui. — Inainte de tóte însĕ sunt dator în numele defunctului sĕ mulțămesc…

Mulțămește:

1. Metropolitului.

2. Consistoriului.

3. Corpului didactic de la seminariu pentru onórea ce i-s'a făcut.

4. Diferitelor reuniuni și corporațiuni. Și acum tu suflet nobil și blând înalță-te la ceriuri și de acolo priveghiază asupra fiilor tei rĕmași, asupra iubitei tale surori, care are sĕ îndeplinéscă o nobilă și grea misiune, rógă-te ca Dumnezeu sĕ-i dee ei tărie, și putere, ce sĕ te înlocuiască în parte și iubirea și dragostea ta de tată sĕ o reverse ea asupra lor, dându-le povețe și creștere potrivită cu vremile în cari trăim.

Priveghiază de acolo, asupra școlelor cari ție 'ți erau date în grijă, ca sĕ întroduci în ele lumină, mai multă lumină — fă sĕ străbată razele sórelui ca sĕ încălzéscă pe fíi neamului nostru, — ca astfel înarmați în lupta pentru esistență sĕ iese biruitori.

Și Tu Dómne, care vedi inimile nóstre, Ție ne rugăm, la Tine alergăm, nu întórce fața Ta de la noi, nu cu mănia ta ne mustra pe noi — căci Ție 'Ți slugim, și în aceste vremi grele numai al Tĕu ajutor și sprigin 'l implorăm, și dacă Tu cu braț înalt nu ne vei lua sub al Tĕu scut — ușor putem cădea, căci s'au imulțit cei-ce caută sufletul nostru. *Amin.*

Din Sĕcuime.

Colegiu electoral preoţesc. Conferenţă preoţéscă.

Vâlcele, 30 Ianuariu, v.

Domnule Redactor! Pentru-ca sĕ se vadă, că şì în sĕcuime, în protopresbiteratul Treiscaunelor, preoţimea nóstră ’şi cunóşte misiunea, interesându-se de afacerile bisericeşti şi şcolare, precum se interesézà preoţimea şì în alte părţi ale archidiecesei, îmi permit a vĕ face o scurtă dare de sémă despre obiectele pertractate în ultima nóstră întrunire preoţéscă, cu rugarea, ca sĕ binevoiţi a o da publicităţii în preţuitul nostru ziar *„Telegraful Român“*.

Pe ziua de 24 Ianuariu st. v. a fost convocată preoţimea tractului prin cercularıu de către dl protopresbiter tractual D. *Coltofean* la Sepsi-Sângeorgiu. Preoţimea s’a presentat aprópe întrégă, lipsind, după cum am constatat, numai trei preoţi, un lucru îmbucurătoriu, căci în tractul acesta compus din parochiile împrăştiate pe teritoriul unui comitat mare, întrunirile sunt fórte anevoióse, cu ocasiunea acésta însĕ, cum spuseiu, preoţimea la apelul zelosului nostru şef tractual s’a presentat aprópe întrégă.

Intruniţi în biserică, domnul protopresbiter prin o cuvêntare fórte acomodată arată scopul întrunirii. Se face apoi constituirea, şi în urma propunerei făcute din partea unei comisiuni de 3, sunt aleşi cu aclamaţiune cei 12 deputaţi preoţeşti pentru sinodul protopresbiteral.

Acésta terminată, din causa frigului mare din biserică, preoţimea este învitată sĕ se întrunéscă într’o sală spaţiósă şi acomodată, unde se ţinù apoi conferenţa nóstră preoţéscă.

Sosirea dlui protopresbiter în sala unde preoţimea era deja adunată, fú salutată cu „sĕ trăiască“. După cuvêntarea de deschidere se ceteşte din partea dlui protopresbiter ordinea de zi, care era următórea:

1. Cum sĕ se asigure esistenţa şcólelor nóstre confesionale din tract în urma greutăţilor provocate prin neputinţa încassării salariilor?

2. Cum sĕ se susţină şi întăriască simţul religios-moral în popor după introducerea căsătoriei civile, pentru a se observa şì pe viitoriu rênduiala canonică la încheierea căsătoriilor?

2. Cum sĕ se acopere dotaţiunea protopresbiterului de 600 coróne anual, rĕmasă a se încassa de la comunele tractuale, care însĕ nici odată nu s’a încassat, restând astfeliu tractul cu 1800 cor. pe 3 ani?

La aceste obiecte preoţimea a luat parte cu mare interes, arătându-şi vederile şi propunênd remediile cari ar duce la bun resultat. Două ore întregi a ţinut discuţiunea asupra punctelor de sus, când timpul înaintat fiind, conferenţa se închide prin dl protopresbiter.

Urméză prânzul comun de la care n’au lipsit nici toastele. Primul l’a ridicat dl protopresbiter pentru Escelenţa Sa, preabunul nostru archiepiscop şi metropolit *Ioan Metianu*, în care s’a arătat zelul, iubirea, şi marele interes ce-l pórtă Escelenţia Sa pentru promovarea binelui şi înflorirea archidiecesei. A fost primit cu mare entusiasm la adresa Escelenţiei Sale.

După acésta s’a toastat pentru dl protopresbiter, căruia i-se recunóşte meritul pentru conducerea conferenţei preoţeşti şi recunoştinţă i-se aduce pentru conducerea conştienţiósă a tractului nostru, avênd în vedere greutăţile enorme cu cari trebue sĕ lupte. Au mai urmat şì altele, cari le trec cu vederea, şi voiesc numai a constata, că meritul acestei conferenţe în primul loc e al protopopului, care cu tactul şi înţelepciunea ce ’l caracterisézà, la tóte obiectele pertractate şi-a arĕtat vederile în mod clar. Pe faţa tuturor se putea vedé veselia pentru cele vĕḑute şi auḑite, căci mulţi s’au luminat primind inviaţiunile necesare în unele afaceri, în cari nu erau bine orientaţi.

La propunerea dlui protopresbiter cu mare entusiasm s’a votat şi spedat o telegramă omagială la adresa Escelenţiei Sale preabunului nostru archipăstoriu.

Preotul M.

Pentru catedrală.

O deosebită bucurie ni-a causat faptul, că la iniţiativa parochului Iuliu Holder din Galomfalĕu şi catechet al elevilor ortodoxi de la gimnasiul din Odorheiul-sĕcuesc s’a făcut şì întrĕ ei colectă pentru biserica catedrală.

Numai când ne reamintim greutăţile întrĕ cari trăiesc băieţii nostri de pe la şcólele din oraş putem aprecia după merit frumósa însufleţire a acestor laudabili fii şi a vrednicului lor catechet.

Publicăm numele tuturor contribuenţilor, nu pentru mărimea sumei, ci pentru a scóte la ivélă frumósa lor însufleţire pentru un lucru românesc şi ortodox.

Drept mărturisind, nouĕ — ca ziaristi — adeseori ne cade mai bine o contribuire de 1 corónă de la elevii, ce cresc în institute străine, de cât sute de la bărbaţi cu stare.

1.	Constantin Şĕrb stud. clasa VIII	cor. 1·—
2.	Stoia Bobeşiu, stud. clasa VIII	„ 1·—
3.	Pompeiu Triff, stud. clasa VIII	„ 1·—
4.	Grigorie Chealda, stud. clasa VIII	„ 1·—
5.	Ioan Popa, stud. clasa VIII	„ 1·—
6.	Romulus Pulca, stud. clasa VIII	„ 1·—
7.	Ierofteiu Viscrean, stud. clasa VIII	„ 1·—
8.	Ioan Ioanoviciu, stud. clasa VII	„ 1·—
9.	Vasile Sibian, stud. cl. VII	„ 1·—
10.	Laurenţie Maxim, stud. clasa VII	„ 1·—
11.	Andreiu Moldovan, stud. clasa VI	„ 1·—
12.	George Ciórа, stud. clasa VI	„ —·40
13.	Ioan Schitea, stud. clasa VI	„ 1·—
14.	Elie Ciuleiu, stud. cl. V	„ —·60
15.	Vasile Mosora, stud. clasa IV	„ 1·—
16.	Nicolae Manta, stud. clasa IV	„ 1·—
17.	Ioan Pulca, stud. clasa IV	„ —·60
18.	Constantin Bozdog, stud. clasa III . . .	„ 1·—
19.	Ioan Brumbea, pedag. de stat. c. IV . . .	„ 1·—
20.	Petru Poştoiu, pedag. de stat c. IV . . .	„ 1·—
21.	Nicolae Marcu, pedag. de stat c. IV . . .	„ 1·—
	Suma totală	cor. 19·60

NOUTĂŢI

De la „Albina“. In şedinţa sa de eri Direcţiunea institutului de credit şi de economíi *„Albina“* din loc a stabilit bilanţul asupra anului de gestiune 1902. Beneficiul net realisat în anul espirat se cifrézà cu cor. 263,124·30, ceea-ce corĕspunde unei rentabilităţi de 22% al capitalului social de cor. 1.200,000. Revirementul cassei a fost de cor. 85.771,950·30.

Direcţiunea va propune adunării generale, convocată pe 21 Martie a. c. dotarea fondului de reservă al societăţii cu coróne 22,771·98; al fondului de pensiune cu cor. 16,000; a da spre scopuri filantropice cor. 17,300 şi a rĕscumpĕra cuponul de dividendă nr. 30, ca şi în anul expirat cu cor. 28, egal cu 14%.

Din suma de cor 17,300 destinată spre scopuri filantropice cor. 4000 sunt I. rată din cele cor. 10,000 votate pentru fondul de clădire al catedralei gr. or. române din Sibiiu.

*

In atenţiunea oierilor. In ziarele nemţeşti din loc un anume August Windecker din Graz (Hafnerriegel nr. 16) dă de ştire, că caută spre cumpĕrare cam 200 de miei tăieţi.

*

† David Terfaloga. „Drapelul“ sosit azi aduce ştirea, că David *Terfaloga*, protopresbiterul tractului *Vêrşeţ* (diecesa Caransebeşului), a rĕposat subit Luni séra.

† Carolina Baianţu n. Oprean, soţia parochului Teodor Baianţu din Româneşti, a rĕposat Mercuri (29 Ianuariu v.) după morb lung şi greu, în etate de 36 ani. Inmormêntarea i-s’a făcut Vineri (31 Ianuariu v.) în cimiteriul bisericei gr.-or. din Româneşti.

*

Cursuri de gazetărie la universitatea din Bern. Se scrie că guvernul Elveţiei plănueşte sĕ înfiinţeze la universitatea din Bern catedră pentru gazetărie. In acest scop ministrul instrucţiunii publice are deja elaborat un plan, conform căruia cursul va consta din şése semestre, cu 31 cicluri, întrĕ cari ştiinţele de stat şi cele de economie naţională sunt în preponderanţă. Pe lângă acestea se vor mai propune şì cele patru limbi principale ale Europei.

*

Douĕ cruci tăiete! Sub titlul acesta ni-se scriu din *Şelimbĕr* următórele: Micul popor creştin din comuna *Şelimbĕr* înainte cu doi ani ridicase la capĕtul satului de către Sibiiu douĕ cruci pe moşia lui Ioan Roşca şi Nicolae Barbosa, unde în fie-care an preotul împreună cu poporul eşiau cu crucea, cu icóne şi cu praporii, făcênd rugăciune cu cea mai mare bucurie. In anul trecut 1901, un făcĕtor de rĕu le-a batjocorit cu sĕcurea în mai multe locuri, dar’ creştini români le-au reparat de nou. Diavolul însĕ nu a dat pace duşmanilor crucii. In 31 Ianuariu 1903 st. v. nóptea, nişte pĕcătoşi mai mari au tăiat crucea cu feresteul, de lângă pământ, ear’ în 1/14 Februariu 1903, au tăiat şì pe a doua tot cu feresteul, de lângă pământ, ducêndu-le de acolo. Se vede că încă nu s’a prăpădit păgânismul; se mai află şi prin comuna Şelimber ómeni fără frica de Dzeu, dar’ sĕ nu crédă óre-cine, că pe poporul cel mic şi sĕrac îl va puté depărta de la credinţa în Dzeu prin astfel de fapte vrednice de hula ómenilor cinstiţi. Din sĕrăcia sa va ridica el alte cruci, ear’ pe necunoscuţii păgâni pângăritori ai crucii Domnului, Domnul sĕ ’i judece.

*

Din Sebeşul-de-sus ni-se scrie, că Duminecă în 2 Februariu v. s’a ţinut acolo sinod parochial, condus de protopresbiterul tractului dl *Ioan Cândea*, cu care ocasiune neînţelegerile din comună au fost curmate, şi alegerea comitetului parochial s’a făcut în ordine şi linişte, fiind aleşi în comitet ómeni din ambele partide, până ací înduşmănite, cari acum în buná înţelegere şi în armonie vor avé sĕ muncéscă împreună pentru binele şi prosperarea bisericii lor. Epitropi au fost aleşi *Ioan Radu* junior şi *Ioan George Totan*, ómeni vrednici şi fruntaşi în comună, cari se bucură de încrederea generală. La restabilirea păcii, afară de dl protopresbiter, care a rostit frumóse vorbiri, au mai contribuit mult şi domnii *Eremie Raduţiu*, notariul cercual şi *Ioan Mateiu*, parochul locului. Astfel de vesti bune înregistrăm cu bucurie.

*

Din jertfele beţiei. Dumitru Rusu, econom cu stare bună materială în Borgo-Prund, în nóptea de 4 Februariu a mers la fântână sĕ scótă apă pentru adăpatul vitelor. Fiind însĕ turmentat de beutură a ameţit şi a căḑut în fântână. La strigătele băiatului seu, care mersese sĕ scótă din grajduri vitele, a venit în ajutoriu fratele nenorocitului, dar’ era prea târziu. Când au scos din fântână pe Dumitru, era mort deja.

*

Din nĕcazurile emigrării. Vineri a sosit la Sătmar, muncit de călĕtorie şi de miserie un biet călĕtoriu, care în speranţă că în *lumea nouă* traiul e mai uşor, plecase înainte cu vr’o şése sĕptĕmâni. Bietul om se chiamă Papp János, e econom din Batizvasvár, care vînḑêndu-şi tot ce bruş avea în jurul seu şi-a fost făcut sémă de atâţia bani cu câţi sĕ pótă călĕtorí la America. A ajuns până la New-York, dar’ acolo nu i-s’a permis sĕ debarcheze. Nu ştiuse bietul că cei cari voiesc sĕ se aşeḑe în America trebue sĕ dovediască autorităţilor că dispun de o anumită sumă de bani, care sĕ le asigure traiul până ce vor căpĕta ocupaţie. Papp avênd abia atâta cât l’a costat călĕtoria până acolo, a fost trimis îndĕrĕt cu şupa. — Casul lui Papp sĕ fie de învĕţătură multora, cari cred că luând lumea ’n cap se pot ferící mai pe uşor de cât acasă la glia strămoşéscă.

*

Hymen. *Ioan Muntean*, ales paroch în Agêrbiciu (tractul Mediaş) şi dşóra *Paraschiva Boariu* din Agêrbiciu se vor cununa Duminecă (22 Febr. n.) în biserica gr. or. din Agêrbiciu.

— Dl *Ioan Romoşan*, teolog absolut şi dşóra *Rica Opincariu* îşi anunţă cununia, care se va celebra Duminecă în 22 Februariu st. n. c. la 3 ore p. m. în biserica gr. or. din Sebeşul-săsesc.

*

Pensia honveḑilor din 48. Semioficiósa „Budapesti Tudositó“ publică referitor la pensiunile honveḑilor din 48 următórele date: Maximul armatei honveḑeşti a fost 130.000, din cari după 54 ani mai rĕmăseseră în viéţă cam 20 mii. La finea lunei Ianuariu a. c. aveau pensie 13.044 (din 20 mii), a nume: 3 generali, 9 coloneli, 12 vicecoloneli, 35 majori, 197 căpitani, 299 locotenenţi, 526 sublocotenenţi, 1394 caporali şi 9829 gregari. Despre suma ce statul li-o plăteşte ca pensie, dă óre-care ideie faptul, că pensia unui general e 4000 coróne, a unui vicecolonel e 816, căpitan 624, locotenent 552, sublocotenent 504, sergent 144, caporal 96, gregar 72 coróne, plus adaus pentru cei cari au fost decoraţi. Vicecolonelului K. Horváth Ignácz, de pildă, în loc de 816 coróne în 1901 i-s’a asemnat pensie anuală de 2632 coróne, fiind-că în 48—49 fusese decorat.

*

Năpastă! Duminecă pe la nouĕ ore séra calfa de zidariu Ioan Weber mergênd spre casă a fost atacat de doi ómeni lui necunoscuţi, tocmai când trecea podul Cibinului. Necunoscuţii zicêndu-i că „pe cel dintâiu care trece podul au sĕ ’l ucidă“, au înhăţat pe Weber şi trântindu-l jos i-au dat mai multe împunsături de cuţit în cap şi în spate, apoi lăsându-l acolo s’au dus. Nenorocitul Weber se află acum în spitalul civil, ear’ poliţia caută după cei doi nemernici.

*

Petrecere în Sighişóra. Femeile române din Sighişóra învită la producţiunea teatrală-declamatorică ce se va aranja Duminecă în 9/22 Februariu 1903 în pavilonul „Vinter“ din Sighişóra. Inceputul la 7 ore séra. Preţul întrărei: de persónă 80 fileri, de familie à 3 persóne 2 coróne. Venitul curat este destinat pentru fondul reuniunii femeilor, în înfiinţare. De victuale are a se îngrijí fie-care, de beutură îngrijeşte hotelieriul.

*

Petrecere în Şomcuta. Reuniunea de cântări din Şomcuta-mare învită la petrecerea cu dans şi cântări, ce o va aranja la 28 Februariu st. n. în sala şcólei gr. cat. din Şomcuta. Inceputul la 6 ore séra. Preţul de întrare 1 corónă pentru persónă.

*

Petrecere în Sĕsciori. Tinerimea română din Sĕsciori învită la producţiunea musicală-declamatorică ce o va aranja Duminecă, 9/22 Februariu 1903 în edificiul şcolar de acolo. Venitul curat e destinat bibliotecei şcolare. Preţul de întrare: de persónă 1 corónă, de familie 2 coróne. Suprasolvirile se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale ziaristică. Inceputul la 7 ore séra. P. t. participanţi sunt rugaţi a se provedé cu victualii.

*

Mama salvată! Aşa scrie un fi recunoscĕtor domnului Albert Müller din Budapesta V Vadászutcza 42/V, inventatorului crucei electro-magnetice nr. 86,967 R. B. Scrisórea sună astfel: Stimate dle Müller! Nu mĕ pot reţiné de a nu-ţi esprima cordiala mea mulţămită, căci dacă esistă pe lume un mijloc cu efect, atunci acela este numai al D-Vóstră. Mama a suferit de stomac de 15 ani şi a fost cercată de reumatism într’aşa mĕsură, că nu mai nutriam nici o speranţă de a o puté reţiné în viaţă. Ea sĕmăna cu scheletul unui om, nu putea sĕ-şi mişte nici un membru al corpului şi trebuia tratată ca un copil mic. Mi-am luat însĕ refugiu la distinsul aparat al dtale, la crucea duplă electro magnetică nr. 86,967 R. B. şi spre deplina nóstră bucurie, mama, după-ce a purtat aparatul 4 sĕptĕmâni, a putut părăsí patul, şi acum, mulţămită lui Dzeu, se află bine şi sănĕtósă. Nu pot îndeajuns pune la inima fie-căruia, care sufere de astfel de bóle, sĕ se adreseze dtale şi sĕ foloséscă binecuvêntatul dvóstre aparat. Primeşte, dle Müller, încă odată cordiala nóstră mulţămită. Bunul D-zeu sĕ te ţină şi sĕ-ţi rĕsplătéscă bogat invenţia Dtale. Cu stimă, George Parth în Baracka.

Cărţi şi reviste.

A apărut: **Alb şi Negru,** (proză) de *Ion Gorun*. Preţul 3 cor. exemplarul. Depositul general la tipografia „Voinţei Naţionale“ în Bucureşti. Tot ací se mai află câteva exemplare din volumul **Câteva versuri** de acelaşi autor. Preţul 2 cor. Cărţile se espedézà contra preţului trimis cu mandat postal. Comande primeşte şi Librăria archidiecesană din Sibiiu.

Nr. 27. [24] 2—3

Concurs

Pentru îndeplinirea **posturilor vacante de paroch** în parochia **Ciceu-Corabie**, apoi parochia **Selişca** cu filia **Câscău** de clasa a III-a prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile, computate de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi de parochi sunt celea fasionate în cóla B. pentru întregirea dotației de la stat.

Concurenții sunt poftiți a'și așterne petițiunile în terminul deschis, instruite conform legilor în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în Dej (Deés) și — după posibilitate — a se presenta în vre-o Dumineca ori sĕrbătóre în biserică pentru a cânta, respective a celebra și cuvênta.

Deș, 29 Ianuariu 1903.

Oficiul ppresbiteral al tractului gr. or. Dej.

Teodor Hermann
protopresbiter.

Nr. 43/1903. [22] 3—3

Concurs

Pentru îndeplinirea postului de **paroch** în parochia vacantă **Boholt**, tractul Devei, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea dotației preoțești de la stat.

Concurenții au a-și subșterne cererile lor concursuale instruite conform normelor în vigóre în terminul defipt subsemnatului oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta înainte de alegere în biserică, spre a-și arăta desteritatea în cele rituale.

Deva, 29 Ianuariu 1903.

Comitetul parochial în conțelegere cu oficiul protopresbiteral al Devei.

George Romanul
protopresbiter.

Nr. 692/1902 [17] 3—3

Concurs

Pentru **întregirea parochiei Brateiu** din protopresbiteratul Mediașului, pe basa ordinului consistorial dto 3 Decembrie 1902 Nr. 12,503 B. se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt cele fasionate la cóla B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Concurenții vor avé sĕ-și aștérnă petițiunile în terminul deschis instruite conform legilor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta înaintea alegĕtorilor în vre-o Dumineca ori sĕrbătóre pentru a cânta respective a celebra și a cuvênta.

Mediaș, 31 Decembre 1902.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Mediașului în conțelegere cu comitetul parochial

Romul Mircea
protopresbiter.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Poesii Postume, de *M. Eminescu* Prețul:	C. 1·—
Ziariul unui Pierde-Vară, de *George Coșbuc*	„ 2·—
Isus Christos cu cuvintele sântei scripturi, de *Dr. Petru Barbu*	„ 2·50

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Clipe
de
Repaus
de
Sorcovă.

se află de vêndare la **Librăria Tipografiei archidiecesane** pe lângă prețul de 2 cor. plus porto 20 fil., recomandat 55 fileri. * * * * * * * * * * * * * * *

Anunț.

„Cassa de păstrare în Mercurea“ societate pe acții, acórdă **împrumuturi hipotecare** de la suma de cor. 5,000 în sus **cu 7%** interese, *fără a reflecta la provisiune, la spese de manipulare și de scris.*

Mercurea, la 1 Ianuariu 1903.

[14] 9—12 **Direcțiunea.**

Important pentru fie-care om.

Desfacere totală cu prețul cel mai eftin, numai cu fl. 2·95 o garnitură admirabilă din 14 bucăți prețióse, juvaericale etc.

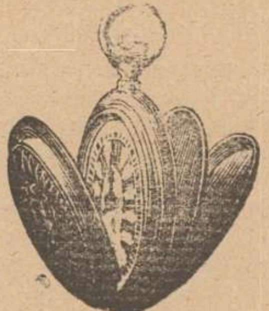

Important pentru fiecare om!

1 orologiu de busunariu, anker remontoir de nickel (la dorință argintat) cu capace gravate frumos, regulator precis, 3 ani garanție și cutie.
1 Lanț elegant panțerat, suflat sau nickelat dimpreună cu acățător sistem parisian.
1 ac de cravată aurit cu imitație de briliante.
1 părechie nasturi pentru manchete auriți marca "Garantie".
1 garnitură nasturi (botoni) auriți pentru gulere și pepturi, constând din 5 bucăți.
1 păreche cercei de argint veritabil oficios gradați.
1 inel de aur cu pétră elegantă.
1 oglindă de busunar în cutie.

Acestea 14 prețióse și admirabile obiecte dimpreună cu orologiul remontoir anker se predau numai cu 2 fl. 95 cr. prin ramburșare sau prin trimiterea înainte a sumei la firma: ***Brüder Hurviz,*** *casă de esport,* ***Krakau*** *Stradom 17 (Oestr.)*

Neconvenind a le returna în 8 zile primind banii înapoi fără ca cumpĕrătorul sĕ fie cu ceva prescurtat. — Catalóge bogat ilustrate cu tot feliul de juvaericale, se trimit gratis și franco. [6] 8—11

Drepturile și datoriile învĕțătorilor (învĕțătórelor) români. Pentru învĕțătorii și învĕțătórele române de la școlele poporale elementare superióre și civile; pentru elevii și elevele de la preparandii și de la cursurile pentru asile de copíi; pentru senate școlare (scaune școlare, eforii) confesionale; pentru preoți, direcțiuni școlare, autorități bisericești, susținători de școle; pentru inspectorate confesionale diecesane și pentru antistii comunale. Pe temeiul legilor, regulamentelor, ordinațiunilor, instrucțiilor, hotărîrilor și decisiunilor principiare, scrisă și compusă de *Dr. Mihai Szabó*, inspector regesc al comitatului Torontal, tradusă de *Eugen Zaslo*, profesor. Se póte procura de la autor în Becicherecul mare (N.-Becskerek). Prețul 5 cor. 20 fil.

Se póte procura de la Librăria archidiecesană din Sibiiu.

Coróne pentru miri

din aur double, împodobite cu imitații de petri scumpe colorate, cu câte trei cruci, fórte frumóse și practice deóre-ce se pot strîmta și lărgí după cum cere trebuința, bucata costă numai **16 cor.** plus porto postal și pachetare cor. 1.20.

Cruci de lemn 28·5/16 cm., pictură de mână în uleu representând pe o parte "Restignirea Domnului" și doi îngeri ear' pe partea opusă "Botezul Domnului"; pe margini aurite cu aur veritabil; cele cu pictură simplă costă **cor. 9·—**, ear' cele fine bucata **cor. 12·—**, trimise cu postă recomandat costă cu 75 fileri mai mult.

Librăria archidiecesană, Sibiiu.

	Coróne
Potire din argint de china, intern suflate cu aur, gravate	30.—
negravate	18.—
Cădelnițe de fer nickelate	12.—
de alamă galbenă	10.—
Lingurițe pentru cuminecătură, suflate cu aur	4.40
Disc pentru agneți, suflat cu aur . .	7.20
Stéuă pentru agneți, suflată cu aur .	5.60
Copie (cuțit) pentru agneți, suflată cu aur	4.40

Se află de vêndare la

Librăria și Tipografia archidiecesană.

Idei pregătitóre în Pedagogie

de

Dr. **Petru Șpan.**

Prețul **3 cor.** + 20 fil. porto.

Se póte procura de la Librăria archidiecesană din Sibiiu.

Stabiliment nou!!

"Entreprise des pompes funèbres"

(Institut de înmormêntare)

— Proprietariu: **Fritz W. Elges** —

Sibiiu, str. Cisnădiei 18

funcționéză din **26 Decembre stil nou anul curent.**

Inmormêntări pompóse și simple.

Prețuri moderate.

[5] 7—17

Op premiat de Academia Română.

Seminte
din
Agrul lui Christos.

Cuvêntări bisericesci

de

Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archierésca.

Tom. I.: **cuvêntări la tóte Duminecile de preste an.**
„ II.: „ „ „ **prasnicele și sĕrbătorile, precum și la casuale bisericesci.**
„ III.: **cuvêntări la îmmormêntări parastase etc.,**
Prețul fiecărui tom 3 coróne și porto postal.

Se află de vêndare la **autorul** și la

Tipografia și librăria Archidiecesană
Sibiiu

Tot aici se află **"Cuvêntări funebrale și memoriale"**, 1889, de acelaşi autor, cu *prețul redus de la 3 coróne la 2 coróne.*

La **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu** se află de vêndare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânției Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania și Metropolit al Românilor din Ungaria și Transilvania.

Tabela de materii: Polunoștnița de tóte zilele. — Polunoștnița Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea și al șeselea. — Rênduéla Obedniței. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecernița cea mică și cea mare. — Slușba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele și Condacele Triodului și ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicînele și ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morților. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele și Condacele sfinților de obște după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicînele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie și la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei și folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinților, până la a cincia Dumineca din Postul mare, preste toți anii.

Format octav, 397 pag. Prețul: broșat **2 cor.**, legat în pânză **2 cor. 40 fil.**, legat în piele roșie cu copcii **4 cor.**

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 15 Sibiiu, Sâmbătă 8/21 Februariu 1903 *Anul LI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Din parlament.

Sibiiu, 20 Februariu n.

In dieta țerii se continuă discuțiunea asupra proiectului de lege despre urcarea contingentului de recruți.

Deputații kossuthisti continuă deci a-și vĕrsa nĕcazul pentru instituțiunile comune, mai ales pentru armata comună, și în alegerea armelor de combatere nu sunt prea scrupuloși, ci de multe-ori se ating de Corónă și de dinastie, lucru ce n'ar trebuí sĕ 'l facă.

Mai zilele trecute unul din ei a mers atât de departe, în cât a declarat în plin parlament, că dacă nu se va ținé cont de cererile *națiunii*, atunci națiunea va trebuí sĕ se pună pe punctul de vedere de la 1849 (când a detronat dinastia).

Ministrul de honveḑi luând apoi în apărare armata și pe supremul ei șef într'o ședință următóre, a constatat, că deputații înșiră multe neadevĕruri despre armată, și în focul cuvêntării a apostrofat pe deputatul *Lengyel* cu cuvêntul *„ai mințit“*, ceea-ce a provocat furtună mare în dietă.

Ministrul a fost chiămat la ordine și a trebuit sĕ retracteze cuvintele neparlamentare. Eri a avut apoi ministrul și duel cu deputatul Lengyel. Li-s'au ciocnit săbiile de trei-ori, și tot de atâtea-ori ministrul a primit câte o lovitură preste mâna dréptă, astfel că n'a mai putut ținé sabia în mână și prin urmare duelul a fost declarat încheiat. Loviturile sunt fórte neînsemnate. Ministrul a mers de la duel de-a dreptul la dietă, unde a fost primit cu ovațiuni din partea deputaților din majoritate.

Că discuția asupra proiectului de lege despre urcarea contingentului de recruți când se va termina în dietă, e greu de prevĕḑut. Dăm însĕ cu socotéla, că sunt și în partidul kossuthist bărbați cari nu sunt prietini obstrucției, și ar dorí sĕ vadă discuția terminată. Asta o deducem de acolo, că pe mâne, Sâmbătă, e convocată o conferență a deputaților kossuthisti, în care vor fi precisate condițiunile sub cari kossuhistii ar fi gata sĕ desarmeze și sĕ lase, ca proiectul de lege sĕ fie votat. E vorba, ca „pretensiunile națiunii“ sĕ fie reduse numai la următórele două: *Serviciu de doi ani* la armata comună, și *limba magiară ca limbă de serviciu* la regimentele unguresti.

Se crede, că pasul acesta se face la intervenția guvernului, în care cas e posibil, că cu privire la aceste două postulate guvernul sĕ fi făcut deja promisiuni kossuthistilor. In cas de ințelegere, sĕptĕmâna viitóre proiectul de lege e votat; ear' în cas contrar, obstrucția va fi continuată până la — *disolvarea dietei.* Asta va fi atunci singura armă pe care guvernul o va puté folosí cu succes în contra obstrucției.

Viitoriul Austro-Ungariei.

O revistă engleză e fórte îngrijorată de viitoriul monarchiei austro-ungare; și voind sĕ-și lămurescă și publicul cetitoriu cu privire la starea actuală a raporturilor politice din monarchia nóstră, se adreséză către politicianii mai de frunte, din Austria și din Ungaria, rugându-i sĕ-și spună părerea în mod sincer și autentic asupra încurcăturilor interne din ambele state, și prin urmare și asupra viitoriului monarchiei austro-ungare.

Un fel de chestionariu adreséză direcțiunea revistei *„Montyly Rewiew“* din Londra, — căci ací apare și așa se numește, — persónelor mai ilustre din tóte partidele politice, esistente în Austria și în Ungaria, chestionariu cu mai multe întrebări, dintrĕ cari unele sunt caracteristice de tot.

Astfel este una, din care s'ar puté deduce, că zilele monarchiei nóstre sunt numĕrate, fiind-că se cere rĕspuns cu tótă seriositatea și cu precisitate matematică, că până la prăbușirea monarchiei duble *câți ani mai sunt*, și că în casul ivirii acestei mari catastrofe cine va lua în stăpânire moștenirea, în Austria și în Ungaria?!

Curiósă părere și-au format cei din Anglia despre puterea de viéță a monarchiei nóstre, dacă vreau sĕ 'i cunóscă *în ani* restul rĕmânerii sale în ființă. Și că părerea acésta, despre o apropiată desmembrare a monarchiei austro-ungare, a putut sĕ prindă teren, este a se mulțămí în mare mĕsură stărilor nesănĕtóse politice din ambele părți ale monarchiei.

Dar' cu tóte-că lucrurile nu merg bine, — pentru-că nu merg pe cale normală, nici dincóci nici dincolo, — până la o prăbușire sau desmembrare mai este mult, și mari sguduiri trebue sĕ trécă preste monarchia nóstră pentru a ajunge la o catastrofă despre care viséză revista engleză.

Și desmembrarea nu o prevĕd nici politicianii de la cari revista a primit până acuma rĕspunsuri, pentru-că nici unul din ei nu admite împărțirea Austro-Ungariei, ci fie-care accentuéză menținerea ei, — de-și nu în forma de acum, — ca o necesitate, nu numai pentru popórele cari o compun, ci și pentru statele învecinate.

In numĕrul din urmă al revistei sunt publicate rĕspunsurile următorilor trei fruntași politici: Dr. *Gessmann* (German) și Dr. *Stransky* (Ceh) din Austria, apoi al lui *Kossuth Ferencz* din Ungaria.

Toți trei sunt conducĕtori de partide, și aparțin națiunilor de frunte, cari au rol de conducere în monarchie, căci sunt cele mai mari și mai tari dintrĕ tóte câte fac parte din monarchie. Și părerile acestor trei politiciani de frunte din Austro-Ungaria sunt următórele:

Dr. *Gessmann* dovedește cu argumente istorice și politice *necesitatea menținerii în întregitate a monarchiei austro-ungare*, și arată în mod clar motivele cari au dat naștere în sinul Europei unui stat poliglot, cu diferite popóre, a dat naștere monarchiei austro-ungare. O prăbușire ori desmembrare a acestei monarchii, ar avé urmările cele mai grave, atât pentru statele învecinate, cât și pentru poporațiunea din care monarchia e compusă. Căci acésta din urmă nu se va lua nici-odată după capetele înfierbêntate ale radicalilor-naționali, și nu va alerga după utopii, a căror realisare nu o dorește, fiind-că o alăturare la vre-o țéră vecină, de afinitate națională, va sĕ zică la Germania, Rusia, ori Italia, etc. nu i-ar aduce îmbunătățiri materiale, și în casuri singuratice i-ar înrĕutățí chiar și situația politică. Dr. *Gessmann* arată apoi în mod amĕnunțit urmările și desavantagiile pe cari le-ar puté avé din o împărțire a monarchiei austro-ungare însuși echilibrul european și însași politica europeană, și conclude, că monarchia austro-ungară *trebue* sĕ esiste pentru multă vreme încă, dacă nu pentru totdeuna, în estinderea ei de astăzi.

Cam la fel e și rĕspunsul lui Dr. *Stransky*, de-și acesta tratéză chestia din alt punct de vedere, favorabil Cehilor. Recunóște și el necesitatea rĕmânerii în ființă a monarchiei austro-ungare, și aduce motive fórte corecte și acceptabile pentru acésta. Constată, că întocmai ca și Germanii, au interes și Cehii, și au interes și Magiarii, ca imperiul habsburgic *sĕ esiste* mai departe, și că fantoma unui panslavism, panitalism și pangermanism nu s'a născut în monarchie însași, ci a fost importată din afară. Dr. *Stransky* pune apoi vina pe Nemți pentru stările desolate de lucruri din Austria, și scóte la suprafață pe Cehi, ca fiind cei mai sinceri și cei mai devotați cetățeni ai Austriei.

Al treilea care 'și spune cuvêntul asupra viitoriului monarchiei austro-ungare e *Kossuth Ferencz*, șeful partidului independist din Ungaria. Scrisele sale, ziariul *„Deutsche Zeitung“* de la Viena le apreciază astfel:

„Espunerile fiului revoluționariului ungar de la 1848, stau cu mult îndĕrĕtul celor făcute din partea celorlalți doi colegi austriaci, atât în ce privește minuțiositatea și temeinicia înșirării raporturilor politice, cât și cu privire la

---

FOIȘÓRĂ

Mândra lumii.

— Poveste —

de **Laurențiu Ciorbea**.

(Urmare.)

Aprópe o jumĕtate de an se munci el cu lucrul acesta, și din ce se uita mai mult la icónă, cu atât ar fi voit mai mult sĕ știe că cine e?

Intrĕ acestea a dat Dumnezeu sfântul că după o bătălie de preste o jumĕtate de an Impĕratul-Roșu a biruit pe vrăjmaș. Și venia acum către casă, cu mult alaiu, cum se cade unui biruitoriu. Dar' care nu 'i fù mirarea când la hotarul țĕrii unde aștepta sĕ fie întimpinat de fiiul seu, îi eșì spre întimpinare numai împĕrătésa cu sfetnicii și îi spuse că feciorul e bolnav. Impĕratul numai de cât pricepù de unde 'i vine bóla și rĕu s'a supĕrat pentru-că i-a călcat porunca și nu i-a ținut sfatul.

— Ai întrat la icónă, zise Impĕratul, când sosind acasă își vĕḑù feciorul atât de slăbit și schimonosit, pe când la plecare îl lăsase frumos și sănĕtos.

— Intrat, tată, rĕspunse feciorul.

— Știut'am eu că nu te vei răbda; așa 'ți trebue acum, de ce nu m'ai ascultat! De altcum și a mea e vina, căci de nu te opream, póte că tu nici nu gândeai a întra acolo.

„Tată, zise atunci feciorul, fi bun și-mi spune, cine e femeia aceea din chip? Fată e ori nevastă? Sĕ cerc, dór' de ți-o voiu puté face noră, căci fără de ea nu mai pot trăí, mĕ usuc pe picióre, pier!“

— „Dragul tatii, rĕspunse Impĕratul, aceea e o icónă numai iacă-așa, nici nu este de potriva ei femeie în lume, póte întrĕ zine numai, unde om pămêntean nu póte ajunge, căci dintrĕ câți au cercat sĕ ajungă la ea nimenea nu s'a mai re'ntors; drept aceea puneți pofta 'n cuiu, și nici nu mai gândi la ea.“

Impĕratul credea că cu vorbele acestea a băgat minte 'n capul fiiului sĕu și nu-și aducea aminte că prin ele mai tare i-a ațîtat dorul de a vedé pe frumósa din icónă.

Dacă vĕḑù Impĕratul, că cu buna nu o scóte la cale, începù a-l amenința, că dacă face un lucru ca acesta nu-l mai cunóște de al seu fiu.

— „Și dacă chiar așa tare te-a ajuns de însurat, sĕ mergem și sĕ pețim pe fata *Impĕratului-Alb*, care e fórte frumósă și vine bucurósă în casa nóstră și 'ți va fi fórte bine cu ea, mai zise Impĕratul.

Dar' numai înzădar bătea el tóca la urechia surdului. Vĕḑênd îndărătnicia ficiorului, în urmă împĕratul grăì așa:

— „Dragul tatii, vĕd că ești hotărît a da mâna cu mórtea; află dar', că chipul acela este a *Mândrei lumii*, care e fata cea mai frumósă din lume, de aceea se și numește Mândra lumii. Știu însĕ, că n'o sĕ aibi noroc de ea, pentru-că nu-i dai de lăcaș, de ai umbla chiar un veac de om, căci șede unde nici pasere măiastră nu a străbătut ca sĕ-i aducă vestea și la noi. Mulți voinici și-au încercat norocul după ea, dar' siliți au fost a vení a casă toți cu buzele umflate. Tu, dacă n'ai durere de mine, care rĕmân a casă singur, și-ți mai place o viéță sbuciumată de cât tigna în casa părintéscă, — du-te, cércă, umblă, sbuciumă-te, eu însĕ sĕ nu port vina nenorocirilor tale.....

— „Atât și nimic mai mult am vrut sĕ știu, tată, și-ți mulțămesc pentru descoperire. Cu durere trebue sĕ 'ți mărturisesc, dar' din sfaturile ce 'mi dăduși nu pot primí nici unul, căci eu încă astăzi trebue sĕ plec“, rĕspunse feciorul.

Apoi alergă

de primenélă, bani de celtuélă, zise tuturor un rĕmas bun și se făcù nevĕḑut. Și merse multă lume și împĕrăție, ca Dumnezeu sĕ ne ție, că cuvêntul din poveste d'ací înainte este. Și umblà pe la toți învĕțații și vracii, întrebând după Mândra lumii, dar' nime nu 'l știù îndrepta la ea. Numai o babă din mijlocul unei păduri mai rĕmasese neîntrebată din vrăjitorii al căror nume a putut ajunge la urechile lui. Merse dar' și la aceea, că apoi de nu-i va ștí da nici ea ceva îndrumare, nimic n'are sĕ se alégă din dorul și jelea lui cea mare.

Baba acésta cât ce 'l vĕḑù, îl cunoscù și 'l agrăì: — „Drag fecior de împĕrat! Știu calea în care ai pornit. Și eu am auḑit că e fórte frumósă Mândra lumii, că mu
voinici a avut de pețitori, dar' unde șe
de-și sunt fórte bĕtrână, n'am putut af
Sfatul ce ți 'l pot da însĕ este: In cel d
urmă sat al împĕrăției tale este un om ce spune din păscălie. De cumva acela nu 'ți dă ajutor, nime altul nu te póte mântuí
suferința ce atât de cumplit te chinu
Cércă, fĕtul meu, și Dumnezeu sĕ 'ți a
că eu mor și nu 'ți

spiritul cu care e tratată materia şi la forma în care e turnată.

Sau că 'i lipseşte domnului Kossuth capacitatea de a se esprima corect cu condeiul, sau, — şi acésta nise pare a fi verosimilitatea, — forma colţurósă şi slabă a articolului seu vine de acolo, că pentru şeful *„independistilor“* magiari, care ar voí sĕ evite, ca într'un articol subscris de el sĕ apară ca antidinastic, e fórte neplăcut sĕ se pronunţe în chestii referitóre la viitoriul monarchiei şi la viitoriul — *dinastiei.* Domnul Kossuth e pentru perfecta independenţă a Ungariei; dar' e totuşi atât de bun, în cât permite, ca dinastia sĕ rĕmână şi sĕ guverneze mai departe; ba 'i concede şi aceea, ca sĕ pótă guverna şí ţerile din Austria (va sĕ zică, e şí el pentru menţinerea în fiinţă a monarchiei! Red)“.

Din tóte aceste păreri reiese, că nici una din naţiunile mai mari din cari e compusă monarchia austro-ungară nu doreşte desmembrarea monarchiei, — ear' celelalte mai mici asemenea nu o doresc, — şi că prin urmare întrebarea Englezului, că până la prăbuşirea ei *câţi ani mai sunt?* — e naivă din cale afară.

Cuvênt funebral

la înmormêntarea asesorului consistorial şi fost profesor semin. Dr. ***Daniil P. Barcianu,*** *rostit de* ***Vasile Stan,*** *profesor seminarial.*

Motto: Bine e sĕ ştíi la mórte,
că o dungă laşi, un nume,
C'ai săpat la zidul nopţii, —
c'ai muncit sĕ scoţi în lume
Din al creerului sbucium
ca pe-un diamant *ideia.*
Urma fi-va-ţi cunoscută,
pe-unde ţi-ai purtat *scânteia.*
(A. Vlahuţă, Din prag.)

Escel. Vóstră, I. P. S. Părinte!
Jalnici ascultători!

Stăm în faţa unui corp rece. Taină nepĕtrunsă de minte omenéscă .... Scânteia dumnezeiască, sufletul la ceriu şi-a luat sborul, s'a reîntors la creatorul, ni-a lăsat numai locuinţa-i vremelnică, un pumn de ţĕrînă — inimi îndurerate, ochi scăldaţi în lacrimi. Incă câteva scurte clipe, încă un scurt drum... Sunetul tânguios al clopotelor, unit cu glasul preoţilor şi cântăreţilor, se mai împreună scurtă vreme într'un cântec jalnic, ce te îndémnă sĕ-ţi pleci cu umilinţă genunchii spre rugăciune. Apoi câteva lopeţi de pământ şi .... *pace eternă.* Acest corp rece, ocolit ací de dragostea nóstră, ilustrul bărbat de mai eri-alaltă-ieri va dispăré şì el în sinul mamei nóstre comune, sĕ dórmă un somn lung, liniştit, neturburat de visuri; căci scris este, o omule deşerte: pământ eşti şi în pământ vei merge, căci din pământ ai fost luat. De ací va face spre Rĕşinari aceeaşi cale ca marele Archiereu, de ale cărui idei înalte şi nobile idealuri o viéţă întrégă s'a însufleţit, ca sĕ fie apoi necontenit în apropierea Lui.

Până aici, până la marginea mormêntului merge cugetarea nóstră. Ací ne oprim, căci începe misterul. E graniţa întrĕ lumea nóstră şi infinit, care om viu n'a trecut-o. Ací încétă tótă patima omenéscă. N'avem în inimi de cât durerosul sentiment al neputinţei omeneşti în faţa necuprinsului, nepĕtrunsului, nemărginirii; n'avem în minte de cât durerosul gând, că toţi câţi stăm aici trişti şi abătuţi, trebuie sĕ ne luăm un rĕmas bun pentru vreme lungă cât vecinicia, de la *părintele, fratele, prietinul, colegul, profesorul nostru iubit,* Dr. Daniil P. Barcianu.

Asta e sórtea nóstră a tuturor. Mórtea e capriţiósă, nu cruţă pe nimeni, nu cunóşte îndurare; dintr'odată „stinge vieţi, deschide
rminte, rupe inimi, sguduie suflete“, dis-
ge tot.

Dar' sĕ ne reculegem gândirea pentru un moment, sĕ ne desfacem din cătuşile obidei, o scurtă clipă numai sĕ ne ştergem la-
imile şi sĕ încercăm sĕ ne dăm sémă *cine*
st şi *ce* a representat în lume scumpul
nct? Ací în faţa corpului seu neînsufle-
rietinilor şi cunoscuţilor, întrĕ cari a
ni-a lăsat moşte-

Cine a fost? ce a fost? O ştiu toţi. A fost *dascăl erudit* şi *pedagog distins, om de ştiinţă, român bun* şi *fiu credincios al* bisericei sale, *muncitor zelos,* dar' mai presus de tóte *tată de familie model.*

Dorul aprins de a-şi vedé naţiunea iubită pe calea culturii păşind voiniceşte în rînd cu celelalte popóre, i-a determinat *scopul* vieţii. A decis în sufletul sĕu sĕ fie *dascăl,* sĕ se facă *luminător* al poporului. Şi *s'a făcut.* Cu lumina minţii sale mai bine de un pătrar de veac a luminat generaţii întregi de preoţi şi învĕţători. Inceputul a fost modest. A fost un an învĕţătoriu şi director şcolar în comuna sa natală Rĕşinari. Ear' din 1876 până numai înainte cu doi ani profesor la institutul pedagogic-teologic „Andreian“ din Sibiiu. Ací, în seminariu, desvóltă o rodnică activitate, care nu se rĕstrînge numai la creşterea şi educaţiunea tinerilor clerici şi pedagogi. El cuprinde educaţiunea dintr'un punct de vedere cu mult mai înalt, cu mult mai ideal. Sau dór' nu erau destul de variate lipsele culturale, de cari pătimeşte Românul? Are poporul nostru cultura şi bunăstarea, ce i-o visa tinĕrul profesor în meditaţiunile sale? De sigur nu. De abia apucat pe calea progresului, avea trebuinţă simţită de mintea luminată, de zelul laudabil şi cunoştinţele bogate ale bărbatului de cultură superióră. De aceea susţinuiu că a înţeles educaţiunea dintr'un punct de vedere cu mult mai ideal, când ostenia, muncia, asuda pe tóte acele terene culturale, unde lipsă era de propăşire. In acéstă periodă forţa lui de muncă ia proporţii uriaşe. E secretariul al doilea al „Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român“ şi primul director şi organisatorul şcólei civile de fete a Asociaţiunei, apoi este presidentul şi organisatorul Reuniunii învĕţătoreşti din districtul Sibiiului. De pe atunci se manifestă şì *omul de ştiinţă* şì *pedagogul distins.* Despre cea dintâi mărturisesc scrierile sale destul de numĕróse şi importante, cu deosebire pe terenul ştiinţelor naturale, despre cea din urmă prelegerile sale din seminar şi *Fóia pedagogică,* redactată de dînsul întrĕ anii 1897—1900. In templul ştiinţelor şi-a făcut întrarea prin studiul: Untersuchungen über die Blüthenentwickelung der Onagraceen, Sibiiu 1874. A scris apoi: Elemente de istoria naturală, douĕ cursuri, întrĕ anii 1881—1883, *Lucrul de mână* în şcólele de băieţi şi în institutul pedagogic, Sibiiu 1885, *Istoria naturală* în şcóla poporală, Sibiiu 1891, cu care a umplut un gol de mult simţit în literatura cărţilor şcolare. Pe terenul filologiei merită deosebită atenţiune opurile tatălui sĕu *prelucrate, îmbunătăţite* şi edate de dînsul, a nume: *Gramatica germână,* Sibiiu, 1896, întocmită cu multă pricepere după un metod practic, apoi: *Dicţionarele* româno-germân şi germâno-român, până azi *unicele* lexicóne de feliul acesta mai bune în literatura română. De netăgăduită valóre este Fóia pedagogică, a cărei mod de redactare mai mult ca ori-şi-ce tradéză cunoştinţele, rutina şi tactul pedagogic al redactorului.

Prin acésta a contribuit mult sĕ rĕspândéscă la învĕţătorimea nóstră cultura pedagogică, dar' mai ales o metodă de învĕţămênt practică, bună şi raţională. Durere, acéstă fóie, redactată cu atâta pricepere, precum şi alta beletristică-literară *„Foaia Ilustrată“* (a apărut numai în anul 1891) au trebuit sĕ se isbéscă de nepăsarea publicului nostru cetitoriu, care se pare că nu bucuros sprigineşte lectura bună, sănĕtósă şi instructivă. Cu al patrulea an de la apariţie încétă şi „Fóia pedagogică“. Totuşi redactorul ei, convins câtă importanţă are pentru îmbunătăţirea învĕţămêntului în şcólele poporale, acum, în timpul din urmă de nou se ocupa cu gândul şi luase chiar şi mĕsuri, ca sĕ o reînvie din împĕrăţia morţilor. Intrĕ anii 1876—1880 redactéză Foişóra „Telegrafului Român“, în care aderéză şi luptă din tóte puterile pentru triumful direcţiunii inaugurate în ţerile române prin T. Maiorescu şi societatea „Junimea“.

In tóte aceste lucrări dă strălucite dovedi de *rară inteliginţă* şi de un puternic *spirit de distingere.*

In peptul pedagogului şi omului de ştiinţă bătea însĕ o *caldă inimă românéscă.* Un viu interes arăta pentru tóte mişcările
atât de natură politică, cât şi cul-

Interesul pentru îmbunătăţirea stării economice la poporul nostru îl dovedeşte evident împrejurarea că a fost vicepresidentul Reuniunii agricole. Cât de mult doria sĕ formeze şi întăriască şì la noi clasa medie, a industriaşilor şi meseriaşilor — ca sĕ aduc numai un esemplu — ce ar puté sĕ dovedéscă mai bine, de cât însufleţirea cu care l'am vĕḑut lucrând pentru reuşita esposiţiei industriale din Octobre anul trecut? In treacăt amintesc că a fost şì unul dintrĕ întemeietorii Reuniunii române de musică din Sibiiu.

Ca *fiu credincios al bisericei sale,* de câte-ori i-se da prilej, în sinóde şi în congrese, lupta cu însufleţire şi pricepere pentru întruparea ideilor mari ale lui Şaguna. Nu mulţi dintrĕ ai sei contimporani vor fi înţeles aşa bine ca dînsul intenţiunile fericitului Archiereu. Dovada cea mai puternică în privinţa acésta a dat-o în 15 Iuniu 1898, la aniversarea a 25-a de la mórtea archiepiscopului şi metropolitului Şaguna, prin *„discursul festiv“* (tipărit în broşură. Sibiiu 1898) rostit cu acea ocasiune. In limbagiul dulce, cuminte şi aşeḑat al cronicarilor descrie trecutul plin de amar al bisericii nóstre înainte de Şaguna, în ton inspirat şi cald vorbeşte de activitatea uriaşă a acestui titan; glasul lui devine chiar profetic, mai ales când îşi esprimă convingerea, că din sicriul acestui bărbat (Şaguna) *„vor rĕsări pentru noi neperitóre indemnuri pentru tot ce e bun, frumos şi adevĕr, pentru tot ce duce spre a bisericii mărire şi spre a neamului înălţare, fericire şi strălucire“.*

Par'că şì ceriul a voit sĕ confirme aceste vorbe, căci în momentul când le-a rostit, o rază rĕsléţă a sórelui i-a inundat faţa, încadrându-o într'o aureolă de lumină.

Acest discurs şì ca fond şì ca formă este un preţios mărgăritar al oratoriei române, ce póte ocupa loc cu cinste lângă cele mai bune producte de acest soiu din literatura universală.

Şi acum sĕ revin earăşi la Barcianu ca profesor seminarial. In decurs de un pătrar de veac a fost *decorul* corpului profesoral, a fost *părintele* adevĕrat al elevilor. Acolo se simţia bine, se simţia fericit, de câte-ori făcea câte o *postată* în ogorul culturii, cum îi plăcea sĕ numéscă orele de prelegere. Intr'atât a fost îndrăgit terenul activităţii sale, în cât când Venerabilul sinod archidiecesan l'a chiămat asesor-referent în senatul şcolar, numai cu greu, întrĕ lacrimi şi suspine a putut sĕ se despartă de locul atâtor suveniri, unde în graiul seu blând şi dulce îşi închega prelegerile sale mĕduóse, ear' noi elevii îi ascultam plini de o sfântă evlavie.

In tot timpul şi sub tóte împrejurările a fost un *muncitor zelos, conştienţios, desinteresat,* un *organisator* de forţă şi un *factor social* important până în minutul, când sufletul seu descătuşat de legăturile trupului şi-a îndreptat sborul la cerescul Părinte.

Dar' cu atât n'am avé completă icóna individualităţii scumpului defunct. Cu atât numai, caracterisarea lui ar rĕmâné unilaterală. Câte am spus, tóte dovedesc mai mult cultura minţii şi bogăţia cunoştinţelor. Provedinţa dzeiască însĕ l'a înzestrat din abundanţă şi cu atari calităţi sufleteşti, cari sunt decorul unui bărbat de caracter. In cununa virtuţilor, cari îl împodobiau, la locul prim amintesc aceea, care 'şi are basa în caracterul blând al religiunii creştine: *iubirea deaprópelui, milostenia* cătră cei nĕcăjiţi, *bunăvoinţa* rară, cu care trata pe toţi, cu cari venia în atingere. In convingerile sale *tare, constant* şi *consecuent,* în activitatea sa *energic, serios* şi *scrupulos,* totuşi în purtare era de o rară *modestie* şi *abnegaţiune.*

Rang, avere, comori trecĕtóre nici-când n'a vênat, ci întrégă purtarea sa era determinată de un curat *idealism.* In lucrările sale era *calm* şi *înţelept,* în vorbe *cumpĕnit,* totdéuna numai *adevĕrul* grăia. Mai bine de cât sĕ vorbeşti nimicuri — zicea el — *sĕ-ţi închipui că ai o pétră în gură şi nu poţi vorbí.*

Acésta este personalitatea Drului Barcianu, durere însĕ nu de toţi a fost înţelésă în puritatea ei ideală. Acum, numai acum ne putem da sémă, cât de mare ne este perderea, cât de însemnat golul, ce-l simţim prin trecerea lui în împĕrăţia veciniciei. Biserica nóstră, naţiunea a perdut un fiu distins, cu inimă caldă şi suflet inspirat; ştiinţa a perdut un devotat apostol.

Dar' el a fost şì *părinte,* tată blând, bun şi iubitor, unicul sprigin, unicul scut al acestor sĕrmani copíi, cari înduneraţi, cu inimă sfăşiată şi ochi plânşi încunjură sicriul tatălui lor, speranţa şi mângăierea lor. Incă nici un an nu-i împlinit şi rĕmaşi sunt orfani şì de mamă şì de tată.

Dómne, Tu eşti drept, puternic, şi bunătatea Ta n'are margini. Mintea nóstră însĕ e mărginită, nu póte cuprinde cele ascunse ale Tale, dar' iartă-ne, dacă câte odată lovitura Ta ne pare crudă. Tu mai bine ştii, de ce iei copilaşilor părinţii, de ce încerci inimile lor tinere şi plăpânde cu dureri atât de vii şi sfăşietóre, ear' sufletul lor îl cerneşti cu doliu. Tu Dómne priveşti din lăcaşul Tĕu sfânt la nevinovăţia lor, ai milă de suferinţa lor, şi trimite-le binecuvêntările, darul şi ajutoriul Tĕu, ca sĕ pótă îndura perderea! Sĕ le fii Tu, Dumnezeule, Părinte, dacă bine Ţi-a plăcut sĕ chemi la Tine pe părinţii lor trupeşti!

Ear' tu suflet curat şi nobil, pasă la ceriu. *Dumnezeu* te-a chemat şi — drepţii te *aştéptă!*

Revistă esternă

Disolvarea comitetului macedo-bulgar. Agenţa telegrafică bulgară vesteşte din Sofia, că guvernul bulgar s'a hotărît sĕ disólve comitetele macedonene din Bulgaria şi sĕ pună pază militară la graniţa macedonénă. Prin acestea guvernul voeşte sĕ dee dovadă că voeşte sĕ satisfacă obligămintelor sale internaţionale.

Tot din Sofia, din alt isvor, se raportéză, că *Mihailovski,* presidentul comitetului macedo-bulgar, colonelul *Zoncev,* vicepresidentul comitetului, cum şi *Stancev* şi alţi membri fruntaşi ai comitetului, au fost arestaţi Sâmbătă din partea poliţiei.

*

Serviciu militar de doi ani. In şedinţa de Mercuri senatul francez a votat projectul de lege privitor la întroducerea serviciului activ de doi ani în armata franceză.

*

Mesagiul englez şi situaţia din Balcani. Mercuri s'a făcut deschiderea nouei sesiuni a parlamentului englez, prin mesagiu de tron, cetit de însuşi regele. Referitor la *situaţia din Balcani* mesagial conţine următórele:

„Situaţia din provinciile europene ale Turciei *dă motiv de seriόse îngrijorări.* Mi-am dat tótă silinţa posibilă sĕ atrag atenţiunea sultanului şi ministrilor lui la *necesitatea urgentă* de a lua disposiţiuni de reforme salutare şi bine cumpĕnite. Guvernul *Austro-Ungariei* şi cel al *Rusiei* au făcut deja object de temeinice consultări problema reformelor pe cari puterile semnatare ale contractului de la Berlin sĕ le pótă recomanda sultanului spre imediată acceptare. Am încredere, că propoziţiunile făcute vor fi suficiente pentru relisarea scopului şi că 'mi vor face posibil sĕ le sprigínesc cu tótă căldura.“

Proposiţiunile Austro-Ungariei şi Rusiei, despre cari face amintire mesagiul, adecă *planul de reforme pentru Macedonia,* cum se raportéză din Viena dto 17 Februariu, a fost presentat deja Mercuri cabinetelor din Roma, Londra, Paris şi Berlin. Nu se face în el nici o amintire despre disposiţiuni de natură politică, nici despre *autonomia* Macedoniei, ci sunt înşirate în el numai disposiţiuni de natură administrativă şi garanţe financiale. Nu se reflectéză în el nici la pretensiunea guvernului Sêrbiei, ca de la poporaţia turcă din Sêrbia-vechiă sĕ se confisce armele.

Pentru casul că puterile signatare nu vor face objecţiuni contra planului, acela avea sĕ fie presentat sultanului azi (Vineri).

Cu privire la situaţia din Balcani şi la iniciativa Austro-Ugariei şi Rusiei a făcut declaraţiuni importante şì secretariul de stat din ministeriul de esterne al Italiei, domnul *Bacelli,* în şedinţa de Marţi a camerei deputaţilor. A nume, rĕspunḑênd la o interpelaţie a deputatului Cirmeni, a declarat că *Italia consimte întru tóte cu projectele de reforme* presentate de Austro-Ungaria şi Rusia şi că *sub nici un preţ nu se învoeşte la alterarea statului quo din Balcani.*

Sunt deci trei puteri declarate hotărît pentru statul quo: Anglia, Germania şi Italia, şi trei — — încă nedeclarate: Austro-Ungaria, Francia şi Rusia. Ce va resulta deci din acţiunea „concertului“ pentru îmbunătăţirea situaţiei din Macodonia, nu se prea póte şti; se póte însĕ prevedé, că fără vĕrsare de sânge nu va fi acolo nici-când pace şi linişte. Acésta e, de altcum, părerea tuturor diplomaţilor cari în lunile acum trecute au fost prin provinciile balcanice. Ziariul „Berliner Tagblatt“, care în afacerile din Balcani e relativ bineinformat, zilele trecute înregistrând informaţia despre părerea amintită mai sus, mai spunea că unanim s'au esprimat toţi acei diplomaţi, că acţiunea de reforme e întârziată deja, pentru-că isbucnirea revoluţiei macedonene nu mai póte fi împedecată. Ear' referitor la atitudinea Porţii faţă cu projectul de reforme s'au esprimat, că nu le va respecta „in optima forma“, fiind-că respectarea lealā a lor ar sdruncina suveranitatea sultanului şi forma de guvernare.

NOUTĂŢI

De la „Academia Română“. Deschiderea sesiunii ordinare a Academiei Române din Bucureşti se va face în ziua de 4 Martiu v. în localul propriu.

*

Domnul D. A. Sturdza, prim-ministrul României, împlineşte la 25 Februariu v. anul 70-lea al etăţii. Acest dat partidul liberal din regatul român voeşte sĕ 'l serbeze de astădată în mod deosebit, de aceea fruntaşii partidului au ţinut zilele trecute o întrunire şi au ales un comitet pentru aranjarea festivităţilor necesare.

*

Congres latin. Se scrie de la Roma, că în 15 April se va deschide la *Campidoglio* primul congres pentru afirmarea solidarităţii latine. Congresul va fi presidat probabil de filoromânul *Angelo de Gubernatis*. Se crede că la congres vor lua parte mulţi Francezi şi mulţi Români din regat.

*

Acusare falsă. Ziariul „*Alkotmány*“ scrie în numĕrul de la 17 Februariu n. următórele: „Unele ziare jidoveşti fac mare tărăboiu, fiind-că locotenentul *Pompeiu Benţia* (staţionat în Cinci-biserici şi însărcinat cu instruarea voluntarilor. Red.) ar fi bătut pe un voluntar cu numele Boskovitz Aladár. Ne mai pomenita „brutalitate“, fireşte s'a comis fără nici o causă, sau mai bine zis din causă că locotenentul *Benţia e valah* şi — un rabiat *maghiarofag*. N'ar spune, dómne fereşte, acele foi, că B. nu-i póte suferi *pe jidovi*, ci zic, că nu-i póte suferí *pe Magiari*, înţelegênd sub Magiari pe voluntariul jidov Boskovitz. — Din tóte acestea, după cum se scrie din Cinci-Biserici, numai atâta este adevĕrat, că Benţia *l'a ocărît* pe Boskovitz, dar' nu l'a bătut, ear' ceea-ce s'a zis despre dînsul, că ar fi „magiarofag“, nu e adevĕrat“.

Altcum, privitor la grozava „brutalitate“ a dat deja desminţire însaşi comanda militară din Cinci-Biserici.

*

Petrecerea, aranjată din partea reuniunii femeilor române din *Sibiiu* şi ţinută Mercuri, 18 Februariu n. în sala de la „*Unicum*“ a fost splendidă şi fórte animată. Public nu tocmai mult, dar' ales şi destul pentru sala în care s'a ţinut petrecerea, şi care din acest incident a fost frumos şi cu mult gust decorată. La petrecere n'a putut participa nimeni din corpul ofiţeresc din loc, în urma doliului de curte, ordonat pentru mórtea Archiducesei *Elisabeta*.

Lipsind deci uniforma, — fracul a trebuit sĕ pórte greul petrecerii, şi după cum ni-se raportéză, drăgălaşele dansatóre n'au motiv a se plânge. Fracul şi-a făcut datorinţa. Petrecerea a ţinut în continuă animaţie până la orele 5 diminéţa. Cadrilul a fost jucat în douĕ colóne. De remarcat eleganţa toaletelor. Dintrĕ străini au fost presenţi şefii autorităţilor publice şi profesori de la gimnasiile din loc.

*

La „Masa studenţilor“ de la gimnasiul public român gr.-or. din Brad au întrat în Ianuariu 1903 următórele contribuiri: 1. De la dl *Rubin Patiţa*, adv. Alba-Iulia, în memoria fericitului *Dominic Raţiu*, oficial reg. în pens. în Haţeg, 5 cor. 2. De la „*Bocşana*“ institut de credit şi economii 10 cor. 3. De la dna *Estira Sandbichler născ. Frâncu*, din Brad, taxa de binefăcĕtóre pe viéţă 20 cor. Marinimoşii binefăcĕtori priméscă espresiunea profundei mulţămite! Brad, 3 Februariu, 1903. *Comisiunea administrativă.*

*

Petrecere în Sibiiu. „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“ aranjază Sâmbătă în 28 Februariu st. n. *concert împreunat cu teatru şi joc*, în sala de la Gesellschaftshaus. Programul îl dăm în numĕrul proxim.

*

Osândă aprobată. Inainte cu câteva sĕptĕmâni judecătoria cercuală osândise pe Hugo *Czobor* (Fischer), redactorul gazetei magiare „*Szeben- és Fogarasmegye*“, din Sibiiu, la 100 coróne amendă principală şi 20 coróne amendă secundară ori arest corĕspundĕtoriu, pentru-că făcea în gazeta sa politică, de-şi nu depusese cauţia prescrisă de lege. Recurată causa la tribunal, senatul de apel a aprobat întru tóte sentinţa judecătoriei cercuale, cu adausul că osânditul are sĕ publice sentinţa în proximul numĕr al gazetei sale.

*

Hymen. Lucreţia *Popp* şi Petru *Pĕtrângenariu* îşi serbéză cununia Duminecă, în 9/22 Februariu a. c. la 2 ore d. a. în biserica gr. cat. din Daia-română.

— Eva *Ionuţiu* şi George *Almăşan* cleric abs. îşi vor ţiné celebrarea cununiei lor Joi, în 13/26 Februariu a. c. la 3 ore p. m. în biserica gr. or. din Bucium-Poeni.

*

Dar pentru biserică. Onoratul domn paroch gr. ort. *Petru Popu-Costea* cu soţia sa *Ana*, din comuna Subpădure, protopresbiteratul Cetatea-de-baltă, vĕḑênd că biserica nóstră are mare necesitate de *Mineiele pe 12 luni*, aceste cărţi susnumiţii le-au şi cumpĕrat compactate fórte frumos, în piele roşie, cu copcii, în 12 volume, în preţ de 174 coróne 50 fileri, şi le-au donat pentru sfânta nóstră biserică gr. ort. din Subpădure. Pentru acest dar făcut maicei nóstre biserici aducem şi pe acésta cale prea căldurόse mulţămiri marinimoşilor nostri donatori, şi le dorim, ca milostivul Dzeu revărsându-şi darurile sale cele bogate asupra lor, sĕ le lungéscă firul vieţii, ţinêndu-i în deplină sănĕtate şi mulţămire, ca sĕ fie şi altor credincioşi de vii esemple în a face bine şi a sprijiní sfânta biserică. Subpădure, în 10 Februariu 1905. *Comitetul parochial.*

*

Dar pentru biserică. Credincioşii Petru Poiană şi soţia sa Maria n. Marc, din Galiş, dar' domiciliaţi în M.-Decea ca comercianţi, din incidentul sĕrbătórei Botezului Domnului au dăruit bisericei nóstre gr. or. din M. Decea o cruce de mână în preţ de 12 cor. 70 fil., procurată de la librăria archidiecesană. Pentru acésta faptă afle-şi rĕsplata cerésca. Dee bunul Dzeu încă astfel de credincioşi, cari sĕ jertféscă pentru biserica acésta sĕracă. M.-Decea la 1/17 Februariu 1903. *Vasilie Crişan*, paroch.

*

Bancnotele de 10 florini numai până la 28 Februariu st. n. mai au valóre. După 28 Februariu nu se mai pot îndepliní cu ele solviri nici chiar la cassele de stat. *Banca austro-ungară* însĕ (şi filialele acesteia) la rugare în scris le mai schimbă până la 31 Martiu st. n. De atunci încoace apoi, cei cari nu şi-le-au schimbat în valută de coróne pot sĕ le arunce 'n foc, căci nu mai dă nimenea nimic pe ele.

*

Şi asta e demonstraţie! Plugarii sêrbi din Tisza-Szentmiklós şi-au înfiinţat o tovărĕşie agricolă sub firma *Reuniunea plugarilor sêrbi* şi au cerut la tribunalul din Chichinda mare înregistrarea firmei. Tribunalul a denegat înregistrarea, pe motivul că epitetul „sêrbi“ constitue demonstraţiune contra naţiunii magiare. Apelată causa la tabla regéscă din Segedin, acésta a aprobat decisul tribunalului.

*

Petrecere în Ocna. Corul plugarilor români din Ocna-inferióră invită la producţiunea teatrală împreunată cu joc, ce se va ţiné în 22 Februariu st. n. în sala cea mare de la „Reittoffer“. Programul e următoriul: „*Ruga de la Chiseteu*“, comedie într'un act cu cântece, de Iosif Vulcan. Intrarea: loc numerisat 1 cor., loc de şeḑut 80 fileri, loc de stat 40 fileri. Inceputul la $7^1/_2$ ore séra.

*

Érnă grea. Ziarelor din Budapesta li-se raportéză viscole uriaşe din comitatul Liptó, unde din causa omĕtului e întreruptă ori-ce comunicaţie. Drumurile sunt acoperite pe alocurea cu troeni de înăţime până la 2—3 metri; comunicaţia cu satele mai pe la margini e absolut imposibilă; Duminecă şi Luni pe linia Caşovia-Oderberg trenurile numai ajutate de sute de lucrători au putut străbate prin massa de zăpadă, ear' de Marţi începênd nici nu mai comunică de fel. Asemenea şi pe la Bistriţa şi jur, unde orcanul a durat trei zile; drumurile sunt acoperite cu zăpadă în grosime de aprópe un metru şi ninge neîntrerupt.

*

Nuntă fără beuturi. Presidentul societăţii ungare antialcoolice din Budapesta, Dr. *Iuliu Szalkay*, şi-a mĕritat zilele acestea pe fiica sa *Elvira* cu controlorul din ministeriul de finanţe Coloman Balajty. După cununia religiósă óspeţii au fost poftiţi la masă. Erau vr'o 100 de persóne. Societatea şi-a petrecut fórte bine. Mâncare era în abundanţă, beutură însĕ numai apă. Socrului i-au rĕmas banii în buzunar, pe cari altmintrea ar fi trebuit sĕ-i dee pe beuturi, ear' dintrĕ óspeţi a doua zi de sigur nici unul n'a avut dureri de cap. E de notat, că miréşa e nepótă de fiică a învĕţatului Dr. *Paul Vasici*, fost consilieriu de şcóle în Ardeal, membru al *Academiei Române*, şi pe la începutul esistenţei *Telegrafului Român* redactor al ziariului nostru.

*

Un sat acoperit de lavă. Căpitanul unui vapor ce 'şi face cursul în jurul insulelor bonine, a raportat nu de mult guvernului japonez, că insula Toroshima, aparţinătóre grupei de insule amintite mai sus, când a trecut vaporul pe acolo era cuprinsă în nori groşi de fum, ear' în jur marea era în teribilă agitaţie, aruncând suluri de apă până la înălţime de 200 metri, în cari erau peşti morţi, trunchiuri de copaci şi masse de lavă. La semnalele date de pe vapor nu a rĕspuns nimenea de pe insulă, din ce căpitanul a dedus că insula a căḑut victimă unei erupţiuni vulcanice. Guvernul japonez a trimis la faţa locului anchetă, din raportul căreia consulul austro-ungar M. *Kutschera* zilele acestea a trimis societăţii geografice din Viena următoriul estras:

Insula Toroshima o avea în arêndă un japonez cu nume Tomaki, pentru vênătóre de paseri, din penele cărora făcea căştig de aprópe 200,000 coróne la an. Tamaki avea pe insulă 120 de servitori, cari se ocupau şi cu agricultura şi întemeiaseră un sat numit după numele stăpânului lor. Pe insulă era un vulcan stîns de mult, care în timpul din urmă a început de nou sĕ funcţioneze, causând pustiirea insulei. Acésta se pare dovedit prin faptul, că ancheta a aflat în vêrful vulcanului un crater nou, în lungime de 400 metri şi lăţime de 200 metri, din care încă şi atunci eşiau gazuri. Intrégă insula era acoperită de lavă ferbinte, al cărei strat era pe multe locuri întrerupt de mari grămeḑi de cenuşă. Satul e îngropat de tot în lavă şi cenuşă, aşa că nici o casă nu i-se vede. La un loc al insulei s'a deschis un isvor din care curge apă ferbinte. Catastrofa probabil că se va fi întêmplat pe timp de nópte, surprinḑênd în somn pe locuitorii ei.

Oficială.

Spre a finalisa afacerea distribuirii protocólelor sinodale de pe anii din urmă, precum şi a celor congresuale, P. O. oficii protopopeşti sunt poftite a căuta stadiul acestei afaceri din protopopiat, a urga trimiterea eventualelor restanţe, ca astfel sĕ se evite multele corespondenţe speciale în acéstă privinţă.

De-asemenea se aştéptă imediata espedare a taxei de la nou-cununaţi şi a tuturor discurilor. Dacă una sau mai multe comune nu au satisfăcut ordinelor consistoriale, sĕ se arete Venerabilului Consistoriu numele parochului restanţieriu, spre a se face de aici disposiţii ulteriόre. Pe viitor afacerea acestor discuri etc. trebue resolvată definitiv cel mult în câteva sĕptĕmâni de la purtarea discului în comune.

Cărţi şi reviste.

„**Femeia şi Familia**“, nr. 2 dto 15 Februariu st. n. a apărut cu următoriul sumariu: *André Theuriet*, schiţă biografică; *Tatăl şi fiiul*, schiţă de J. Klecanda; *Inelul lui Horus*, poveste din Egiptul antic, de Boleslav Prus; *Ori-unde în pămêntul ţerii*, poesie de Alexandru Aciu; *Primul amor*, traducere după A. Theuriet; *De vita burlacorum*, humorescă; *Paserea şi păserariul*, poesie de Cn; *O anecdotă despre Costache Negri*. La „cabinetul romanelor“ (foişóră) romanul *Doliul vĕduvei* de A. Theuriet. Apoi numĕróse feliurimi, sfaturi practice din domeniul căsniciei, ştiri despre întêmplările zilei, ear' la rubrica „Moda“ ilustraţie şi descriere pentru confecţionarea de cămeşi şi pantalonaşi pentru fetiţe şi de cămeşi pentru femei, la cari dă esplicaţiuni detaiate cóla de croitură, adausă ca suplement.

„Femeia şi Familia“ apare în Sibiiu, în tipografia „Tribunei“, la 1 şi 15 a fie-cărui luni şi costă 10 coróne pe an. Redactori şi proprietari: Silvestru Moldovan şi Ioan Prodan.

*

„**Luceafĕrul**“, revista tinerimei universitare din Budapesta, fascicolul 4 dto 15 Februariu st. n. a apărut cu următoriul sumariu: O întimpinare la articolul „A. Papíu Ilarian şi decoraţiunile de la 1850“, de Vasilie Pârvan; De-o fi sĕ mor, poesie de Nic. Otavă; Petru, finul lui Dumnezeu, poveste din popor, de I. P. Reteganul; Prietinei, poesie de I. Grăniţeriu; Lupte zadarnice, de Ioan I. Lăpedatu; Inzadar, poesie de Lia; Confesii, Şcólele din Braşov, apoi cronice şi posta redacţiei.

„Luceafĕrul“ apare în Budapesta (VI. strada Vörösmárty nr. 60 a) la 1 şi 15 a fiecărei luni şi costă 10 coróne pe an.

Din public.*)

Mulţămită publică.

Duminecă în 11 Ianuariu 1903 st. n. Inteliginţa română din Sigişóra a arangiat o producţiune teatrală-declamatorică, împreunată cu dans, al cărei scop a fost înfiinţarea unei bine teatrale,

In acest scop au incurs următórele solviri benevole:

Dr. Toma Cornea, advocat 10 coróne, Dimitrie Moldovan, protopop 2 coróne, Zaharie Ganea, paroch 2 coróne, Dr. Ludwig Roth, medic 2 coróne, Manchen, friseur 2 cor. Bretter 5 coróne, David Pollák 4 coró

Suprasolviri: Dr. Nicolau Stănila, subjude 6 coróne, Alexandru Todor 2 coróne, Emanuil Petean 60 fileri, Gyöngyösi István 60 fileri, Kovács, rotariu 20 fileri, Friedrich Schasser 20 fileri, Albert Maurer, pretor 1 corónă, Emanuil Florea, învĕţătoriu 1 cor. 20 fileri, Nicolau Şerb, învĕţătoriu 20 fileri, la olaltă 39 cor., care sumă adaugându-se la suma de 174 cor. 96 fil., incursă pentru bilete, ese suma de 213 cor. 96 fil.

Subtragêndu-se spesele de 180 cor. 96 fil., rĕmâne venit curat 33 coróne, care s'a depus spre fructificare.

Priméscă acesti domni şi pe acésta cale sincerile nóstre mulţămiri.

Sigişóra, în 15 Ianuariu 1903.

Georgiu Negru controlor. — *Teodor Mosora* cassariu.

Mulţămită publică.

Cu ocasiunea petrecerii aranjate în comuna Laz, în ziua de Anul-nou, au incurs suprasolviri de la următorii:

Dl notariu I. Florian 5 cor.; dl locotenent Ionel Morar (Klagenfurt) 5 cor.; dl Ioan Halalae, notariu (Săsciori) 3 cor.; dl Dr. I. Iancu 2 cor.; dl Stefan Morar, preot (Cunţa) 4 cor.; dl Nicolae Hinţa, preot (Sebeşel) 2 cor.; dna Beu (Sebeş) 2 cor.; dl B. Calman (Săsciori) 2 cor.; dl Simion Iancuiescu, notariu (Sugag) 2 cor.; dl Petru Androne (Sebeş) 2 cor.; dl Lazar Negrilă, înv. (Sibiiu) 1 cor.; dl Ioan Nicóră 1 cor.; dl Daniil Vlad 1 cor.; dl Vasile Dobre, preot, 1 cor.; dl Bucur Nicola forest. (Sugag) 1 cor.; dl Vasile Pop 1 cor.; dl Dura Augustin, înv. (Săsciori) 1 cor.; dl Ilie Răchiţan, comerciant (Săsciori) 1 cor.; dl I. Stoicuţă, preot (Inuri) 1·50 cor.; dnii Zane şi Edward (Petrifalĕu) 40 fil.; dl Ilie Secasiu, 1 cor.; dl Ioan Goţa, notariu (Răchita) 1 cor.; dl Vasile Greavu, com. (Săsciori) 1 cor.; Suma ofertelor 41 cor. 90 fil.

Tuturor acestor donatori le esprimăm în numele comitetului petrecerii şi al comitetului parochial mulţămitele nóstre cele mai afectuóse.

La suma ofertelor de 41 cor. 90 fil. mai adaugând şi suma de 75 cor. încassată séra la cassă, face la olaltă 116 cor. 90 fil. din cari subtragêndu-se spesele, restul s'a transpus epitropiei bisericeşti.

Laz, în 8 Februariu 1903.

Pavel Cătună epitrop şi cassariu. — *Cleonic Breaz* epitrop.

Posta redacţiunei.

Dlui G. C. în Órda. Distribuirea congruei s'a început. Despre edificiile scutite de contribuţiune vorbeşte legea despre *darea de case*, care se află la notariatul Dvóstre. Cere-o spre studiare şi în ea vei afla ceeace cauţi.

Ghelmar. S'a pus la rînd spre publicare. Mulţămim.

Gherla. Se va publica în curênd.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primesce rĕspunderea.

Nr. 27. [24] 3—3

Concurs

Pentru îndeplinirea **posturilor vacante de paroch** în parochia **Ciceu-Corabie**, apoi parochia **Selişca** cu filia **Câscău** de clasa a III-a prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile, computate de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi de parochi sunt celea fasionate în cóla B. pentru întregirea dotaţiei de la stat.

Concurenţii sunt poftiţi a'şi aşterne petiţiunile în terminul deschis, instruite conform legilor în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în Dej (Deés) şi — după posibilitate — a se presenta în vre-o Duminecă ori sërbătóre în biserică pentru a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Deş, 29 Ianuariu 1903.

Oficiul ppresbiteral al tractului gr. or. Dej.

Teodor Hermann
protopresbiter.

Anunț.

„Cassa de păstrare în Mercurea“ societate pe acţii, acórdă **împrumuturi hipotecare** de la suma de cor. 5,000 în sus **cu 7%** interese, *fără a reflecta la provisiune, la spese de manipulare și de scris.*

Mercurea, la 1 Ianuariu 1903.

[14] 10—12 **Direcțiunea.**

Cartea consilierului de medicină Dr. Müller, apărută deja în a 40-a ediţie, care tractéză despre

Conturbările în sistemul nervos și secsual

precum şi despre vindecarea radicală a lor, se póte procura prin tóte librăriile.

Pentru 1 cor. 20 fileri în mărci postale o trimite franco **Curt Röber**, Braunschweig. [3] 6—38

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL

Preasântei

Născětóre de Dumnedeu

și

alte rugăciuni

urmate de Sinaxariu pentru tot anul și Păschălie.

Un volum de 368 pagini 8°.

Preţul simplu legat . . .	fl.	—.85
jumëtate pânză . .	„	1.05
în piele roșie . . .	„	1.25
Ediţia fină în piele négră .	„	2.—
piele chagrin	„	2.60
în mătase .	„	3.85

Se află de vêndare la

Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Amvonul bisericei gr. ort. române. — Predici pentru tóte Duminecile, sërbătorile şi praznicele de preste an. De Ioan **Nicorescu**, preot-profesor seminarial în Arad. — In două tomuri. — Cu binecuvêntare archierésca. — Tomul I. Predici pentru tóte Duminecile de preste an. Preţul: **3 cor.** plus 30 fileri porto.

Amicul poporului îndreptătoriu în cause administrative şi judecătoreşti pentru poporul român, de **Titu Vuculescu**, pretor. Preţul 1 cor. Se póte procura de la **Librăria archidiecesană** din **Sibiiu.**

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret**

vindecă și învioréză pe lângă garanție.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rěceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sě se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Crucea-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Preţul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copíi şi femei de constituţie fórte slabă.

[2] 8—9

Espeditie din centru și locul de vêndare pentru țéră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colțul strada Kálmán.

„ALBINA“, Institut de credit și de economíi în Sibiiu.

Nr. 5074/1903. [25] 1—1

Domnii acţionari ai **Institutului de credit şi de economíi „ALBINA“** se învită prin acésta în vîrtutea §. 20 din statutele societăţii la

a XXX-a adunare generală ordinară

care se va ţiné în Sibiiu **Sâmbătă în 21 Martiu 1903 st. n.** la 10 ore a. m. în casa institutului (strada Baier Nr. 1) cu următórea

Ordine de zi:

1. Bilanţul anului de gestiune 1902 şi raportul comitetului de supraveghiare.
2. Distribuirea profitului net realisat conform bilanţului.
3. Distribuirea sumei destinate pentru scopuri de binefacere.
4. Fixarea preţului marcelor de presenţă pentru anul curent.
5. Alegerea a 2 membri în direcţiune cu mandat pe câte 6 ani.
6. Alegerea membrilor comitetului de supraveghiare cu mandat pe 3 ani.

Domnii acţionari, cari voesc a participa la adunarea generală în persónă sau prin plenipotenţiaţi în conformitate cu §§-ii 22, 23 şi 24 din statutele societăţii, sunt rugaţi a'şi depune acţiile şi eventual dovedile de plenipotenţă cel mult până Mercuri în 18 Martiu a. c. st. n. 6 ore p. m. la casa centralei nóstre din Sibiiu sau a filialei din Braşov.

Depunerea acţiilor, respective a plenipotenţelor spre scopul indicat se póte face şi la institutele: „Bihoreana“ în Oradea-mare; „Bocşana“ în Bogşa montană; „Furnica“ în Făgăraş; „Lipovana“ în Lipova; „Lugoşana“ în Lugoş; „Oraviciana“ în Oraviţa; „Patria“ în Blaj; „Silvania“ în Şimleu; „Timişana“ în Timişóra şi „Victoria“ în Arad, în acest cas însě cel mult până Sâmbăta în 14 Martiu a. c. st. n.

Sibiiu, în 12 Februariu 1903.

Direcțiunea.

A XXX-a încheiere a Conturilor cu 31 Decembre 1902.

CONTUL BILANȚ.

ACTIVE.

		K f
Cassa în numërar		175.513·53
Monete		2,662·65
Cambii de bancă		7.909,322·29
Împrum. hipot. în scrisuri fonc.	5.079,956·33	
„ „ în numërar .	220,006 79	5.299,963·12
Credite personale		1.833,172·26
Credite cambiale cu acoperire hipotecară .		1.960,421·50
Credite de cont-curent		1.008,948·11
Avansuri pe efecte publice		114,943·—
Credite fixe		10,893·10
Împrumuturi pe producte		9.080·—
Casa institutului, realităţi dela gara Braşov şi diverse realităţi de vêndare		973,562·19
Efecte publice		1.955,723·85
Acţiuni dela diverse bănci		162,585·—
Efectele fondului de garanţie al scris. fonciare		425,984·50
Efectele fondului de pensiuni al funcţionarilor institutului		6,000·—
Mobiliar	11,388·—	
după amortisare	1,143·—	10,245·—
Diverse conturi debitóre		210,380·72
		22.069,400·82

PASIVE

		K f
Capital social:		
6000 acţiuni à K 200		1.200,000·—
Fondul de reservă al acţionarilor		200,000·—
Fondul de garanţie al scrisurilor fonciare .		400,000·—
Fondul special de reservă		114,994 53
Fondul de pensiuni al funcţionarilor . . .		386,631·—
Depuneri spre fructificare		11.525,646·46
Scrisuri fonciare cu 5% în fiorini în circulaţiune	1.750,000·—	
Scrisuri fonc. cu 5% în coróne în circulaţiune	3.238,500·—	4.988,500·—
Scrisuri fonc. eşite la sorţi în circulaţiune .		157,500·—
Cambii de bancă reescomptate		1.933,489·06
Diverse conturi creditóre		741,981·33
Dividende neridicate		1,568·—
Interese anticipate pro 1903		155,966·14
Profit net		263,124·30
		22.069,400·82

CONTUL PROFIT ȘI PERDERE.

DEBIT.

		K f
Interese:		
pentru depuneri spre fructificare	497,389·23	
„ scrisuri fonciare . . .	255,921·89	
„ împrum. luate pe efecte	3,910·79	757,221·91
Spese:		
Salare	96,165·74	
Bani de cuartir	15,225·—	
Imprim., registre, porto, diverse	28,845·07	
Marce de presenţă	8,540·—	148,775·81
Contribuţiune:		
directă	38,250·58	
10% dare la inter. dela depuneri	49,738·92	87,989·50
Amortisare din mobiliar		1,143·—
Profit net		263,124·30
		1.258,254·52

CREDIT.

		K f
Interese:		
dela cambii de bancă	434,278·39	
„ împrumuturi hipotecare .	334,881.21	
„ credite personale . . .	133,794·13	
„ efecte publice	116,688·02	
„ credite camb. cu acop. hip.	116,203·28	
„ credite de cont-curent .	31,216·87	
„ avansuri pe efecte . . .	9,149·51	
„ credite fixe şi împrumuturi pe producte	1,665·34	1.177,876·75
Chirii		28,699·47
Provisiuni		51,241·96
Profit la monetă		436·34
		1.258,254·52

Sibiiu, 31 Decembre 1902.

Iosif St. Șuluțu m. p., membru al direcţiunei.
A. Lebu m. p., membru al direcţiunei.
Dr. Beu m. p., membru al direcţiunei.
Cosma m. p., director executiv.
Iosif Lissai m. p., contabil-şef.

Subsemnatul comitet am esaminat conturile presente și le-am aflat în deplină regulă, și în consonanță cu registrele institutului.

Sibiiu, 18 Februariu 1903.

Comitetul de supraveghiare:

Dr. Ilarion Pușcariu m. p. **Nicolau Penciu** m. p. **Ioan Crețu** m. p.

Nr. 16 Sibiiu, Marți 11/24 Februariu 1903 **Anul LI.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Pe lucru!

Sibiiu, 23 Februariu n.

Situația e de așa în politica internă a statului nostru, în cât nu se póte ști, dacă nu vom fi chiămați la urnă în timpul cel mai scurt pentru a face o nouă alegere de deputați la dietă. Pentru-că proiectele militare *trebue* sě fie votate din partea parlamentului nostru, ca o estremă necesitate de stat, ear' oposiția nóstră parlamentară *nu vrea* sě le voteze, de cât numai în schimbul unor concesiuni, pe cari astăzi nu i-le póte acorda nimeni.

E fórte natural deci, ca în acéstă situație gravă, aceia dintrě membrii partidului nostru național, cari vreau sě rupă cu politica de pasivitate din trecut și vreau sě între în viitórele lupte electorale ca partid național bine disciplinat: sě se gândéscă din vreme la o organisare bună, la închiegarea rîndurilor, pentru-că numai așa pot eșí cât de cât învingětori din o luptă pentru noi aprópe cu totul străină.

Ințelegem deci perfect de bine pe domnul Dr. *Aurel Vlad,* unul dintrě energicii apěrători ai activității politice, care în numěrul din urmă al *„Libertății“* face propagandă pentru o nouă organisare politică, chiar și fără de autorisații conducětori de astăzi ai partidului, cari nu mai dau nici un semn de viéță.

Cel puțin ințelesul acesta îl scótem din următoriul pasaj cuprins în articolul dlui Dr. *Vlad:*

. . . „Dacă nu voim deci sě rěmânem solidari cu aceia cari nu vreau sě se miște și cărora din convingere ori din lene le vine la socotélă *starea pe loc*, nu ne rěmâne alta de cât *a ne desface de acesti apostoli ai inerției și punêndu-ne pe lucru, sě închiegăm șirurile luptătorilor dornici de luptă, pentru-ca deja în timpul cel mai apropiat sě putem lua parte ca partid național și disciplinat la luptele electorale*“ . . .

Adecă, *pe lucru!* Fórte bine. Aprobăm pasul, pentru-că din impasul în care am ajuns nu putem scăpa altcum, de cât numai punêndu-ne din greu pe muncă obositóre.

Am pățit'o ca omul din poveste, care avênd sě facă pedestru un drum mai lung, când a ajuns la un rîuleț n'a voit sě 'l trécă pentru a nu 'și uda piciórele, ci s'a pus la umbra unui fag, până va seca rîul, ca sě pótă trece preste el ca pe uscat. Și a adormit omul la umbră, și când s'a deșteptat din somn, rîul se umflase rěu, pentru-că la munte căduse o plóie grea. Nu mai era acum chip de a 'l trece, fără a'și periclita viața.

Așa și noi. Am tot așteptat, ca situația sě se îmbunătățéscă, dar' ea tot mai rea s'a făcut. Rîul șovinismului unguresc a tot crescut și acum e umflat rěu și nu mai e chip sě treci prin apele lui.

Dar' omul cuminte nici nu va trece prin apă, când rîul e umflat; ci va căuta un lemn, ori mai multe lemne, și le va pune de-a curmezișul, făcêndu-și punte de trecere.

Dacă deci domnul Dr. *Vlad*, și amicii sei, au intențiunea de a pleca prin pădurea românéscă pentru a aduna materialul din care sě construéscă o punte de trecere în politica nóstră, — *bine fac*. Au aprobarea nóstră, și vor avé și sprijinul nostru.

Din parlament. In sfîrșit s'a rostit și o vorbire cuminte în parlamentul ungar. A fost a contelui *Tisza István*, care în ședința de Sâmbătă a dietei magiare și-a spus părerile asupra proiectelor militare, combătute cu atâta înverșunare din partea kossuthistilor. Le-a apărat cu tótă puterea cuvêntului, ca necesare pentru vaza statului ungar însuși, și a nimerit cuiul în cap când a spus celor pe cari îi privește, că nu fac bine când presintă în fața lumii ca nemulțămitóre întréga națiune magiară față de Domnitoriul de la care a primit atâtea favoruri, atâtea semne de bunăvoință. Dar' nu se légă de kossuthisti. Ei o dau înainte cu obstrucția.

Proiectele militare în „Reichsrath“.

S'a schimbat situația cu desěvêrșire. Parlamentul austriac, în care se stricase de tot mașineria și nu era chip sě mai pótă funcționa, a căpětat de odată poftă de lucrare, și în câteva zile a discutat *proiectele militare,* presentate și lui tot atunci când au fost presentate parlamentului ungar, ear' în obositórea ședință de Joi, care a ținut până Vineri diminéța la orele 3, le-a și *votat*, în a treia cetire.

Va sě zică, astăzi parlamentul austriac e capabil și dornic de muncă, nu mai e neputincios și trândav ca mai nainte. In schimb însě i-a moștenit bóla de a face obstrucție parlamentul ungar, în care lupta e purtată încă cu mare energie în contra acestor proiecte de lege.

Combătute au fost ele de altcum și în *reichsrath*-ul austriac, dar' nu cu arme ca cele întrebuințate în parlamentul ungar, ci cu argumente de ordine *socială* și *economică*. S'au înșirat și acolo scăderile armatei nóstre, și ministrul apărării țerii s'a vědut îndemnat sě promită îndreptări în multe privințe.

Astfel a dat asigurare, că va căuta sě fie concediați pe vremea lucrului de câmp toți soldații de cari e neîncunjurată lipsă a casă, va căuta, ca dispozițiunile referitóre la pedepsele corporale sě fie revisuite, ca cu privire la *datorințele și sentimentele religióse* normele aflătóre în vigóre sě fie esecutate cu strictețǎ, și a promis că cu privire la *serviciul de doi ani* încă se va pronunța cu ocasiunea proximă, aflându-se chestia în stadiu de studiare.

Declarațiunile ministrului au fost bine primite din tóte părțile; ear' accentuarea din a sa parte, că armata *e a Domnitoriului*, care cu aceeași dragoste și îngrijire ocrotește tóte popórele sale: a fost chiar aplaudată. A fost o mică alusiune acésta la cele ce se petrec în parlamentul ungar, unde domnesc alte vederi printrě kossuthisti, cari afirmă, că armata *e a țerii.*

Cu cele ce se petrec în parlamentul ungar s'au ocupat de altcum mai mulți deputați din reichsrath-ul austriac. Vom amintí întâiu pe contele *Khewenhüller*, din partidul marilor proprietari constituționali, care în ședința de la 17 Februariu a zis, întrě altele, următórele:

„A făcut impresie ciudată, când mai deună-zi un deputat din dieta ungară cerea armată independentă ungară, care armată sě fie supusă ministeriului unguresc. Pretensiunile acestea sunt fórte lămurite, asupra lor nu mai încape nici o îndoială. Pěcat, că Magiarii au uitat sě iee în considerare și partea financiară. Ungaria plătește azi pentru armată 86 milióne coróne. Dacă ar avé armată independentă, *cheltuelile s'ar înmulți pe an cu 38 milióne coróne*, păstrându-se *contingentul actual* al armatei. Ce scop póte urmărí armata independentă magiară, care ar sguduí esistența armatei austro-ungare? Ungaria nu póte avé un aliat mai gata de jertfă de cât pe Austria. Insě agresiunile acestea necontenite, și demonstrațiunile contra a tot ce e instituție comună, contra esistenței monarchiei, au un caracter ofensător. Ele provócă un rěsunet neplăcut; și *este timpul suprem, ca partea mai cuminte a populației ungare sě pună capět acestor agitații.* Noi purtăm aprópe tóte sarcinile pactului, dar' numai dacă *nu se sgudue temeliile armatei austro-ungare*“.

In ședința din 18 Februariu a vorbit apoi și energicul primariu al Vienei, Dr. *Lueger*, declarând, că partidul seu (social-creștin), care din capul locului a fost în contra proiectelor militare, e gata acum sě le voteze, după-ce lămuririle guvernului sunt destul de liniștitóre. Spune oratorul, că la acésta schimbare de atitudine au contribuit mult și evenimentele din Ungaria, unde în timpul din urmă au fost condamnați bărbați germani la pedepse aspre numai pentru-că și-au apěrat limba lor germană. Ear' cu privire la armată a spus următórele:

„. . . . *Noi toți suntem austriaci în armată.* (Vii aplause). Dacă veți cetí

FOIȘÓRĂ

Frumseța femeii române.

Majestatea Sa Regina României a scris în revista franceză *„Analele politice și literare“* un articol despre frumseța femeii, vorbind în el despre frumseța femeii *române* astfel:

Frumseța femeii române a fost timp îndelungat renumită. Dar' lumea ignora curagiul și devotamentul ei, căci istoria acestei țeri aprópe nu era cunoscută în Europa.

Fetița română, în etate de doi ani, cu ochii ei mari și melancolici și cu pěrul ei stufos și negru, cu limbagiul ei limpede și senin, — este de o precocitate surprindětóre. Când a ajuns de cinci ani, ea este deja mamă mititică a fraților și surorilor ei. La opt ani este aprópe fată mare. Adevěrat, că acum nu se mai mărită la etatea de 12 ani, căci acésta ar fi contra legei celei noue. In schimb se revanșéză cu studiul. Ea face bacalaureatul, se face doctoriță: trebue sě dee drum liber prisosului ce cóce și se frământă sub acele sprâncene mari și drăgălașe.

Inainte de asta cu patruzeci de ani cineva era surprins intrând într'un salon și vědênd acolo numai frumseți desěvêrșite. Dar', atunci viéța era atât de simplă! Astăzi viéța e atât de grea. Copilele de zece ani împărtășesc deja grijile părinților și știu fórte bine, că nu totul este colóre de trandafir în lumea acésta.

Sacrificiile și grijile sunt póte folositore sufletului — și încă cât de folositóre! — de sigur însě sunt vătěmătóre pentru desvoltarea corpului, care nu mai crește ca o flóre frumósă, drăguță și scutită de griji: fără sě mai vorbim de plăcerile lumești, cari nu erau cunoscute odinióră și cari au devenit tot așa de vertiginóse și luxóse, ca și în alte țěri.

Dar' este imposibil de a se oprí, mai ales într'o țară care a făcut sforțări supraomenești pentru a ajunge în timp fórte scurt la nivelul de desvoltare al celorlalte. Trebuia vrênd nevrênd sě cadă în multe greșeli, multe prăpăstii și primejdii neprevědute. V'a surprins mișcarea cea mare, iubitele mele femei române, pe cari v'am studiat cu tótă atențiunea și din tot sufletul meu. Și contez în viitor pe voi, — cari n'ați lăsat sě vi-se prăpădéscă țara prin atâtea invasiuni, — că îi veți da încă eroi de ai gândirei și de ai sabiei, îi veți da încă mame nobile și mândre, cari vor avé într'însele tótă seva solului aceluia bogat și roditor, care le-a născut și le-a hrănit.

Carmen Sylva.

Mândra lumii.

— Poveste —

de **Laurențiu Ciorbea.**

(Urmare.)

Ací se oprì baba; și vědênd feciorul, că altă n'are ce-'i mai spune, mulțămì babei pentru sfat și îi dete un pumn de galbini, apoi plecà.

Ajungênd la omul ce spune din păscălie, feciorul Impěratului-Roșu povestì acestuia istoria suferințelor sale, și nu zăbovì a 'l ruga, că dacă a făcut cândva cu cineva bine, sě facă acum și cu el, că nu mai póte trăí așa.

Omul ce spune din păscălie îl ascultà din fir în pěr, apoi rěspunse:

— „Rugarea ta, fecior de împěrat, face sě mě gândesc, pentru-că nu ușor lucru este a căștiga pe Mândra lumii, când și eu numai din audite îi știu de nume. Totuși, după Dumnezeu, am nădejde, că o vom căștiga. Primesc sě fim prietini și ortaci, dacă 'mi juri că vei asculta de vorbele și povețele mele și nimic nu-i face, ce voiu zice sě nu faci. Așa stă têrgul, altcum sě nu mai prădăm vorbe.“

— „Amin și Dómne ajută“, apoi deteră 'n palme și têrgul fù gata.

Și lăsà omul ce spune din păscălie satul în care s'a născut și crescut și se făcù tovarěș cu feciorul Impěratului-Roșu, și se luară la drum. Preste multe sate și orașe trecură ei, ca niște năluci, ce ací sunt ací nu sunt până-ce de la o vreme ajunseră la mama smeului turbat. Bătură în ușă și le eșì înainte o babă bětrână și urîtă și-i întrebà ce caută? Ei rěspunseră că cer sălaș până a doua zi, și sě le spună pe care drum sě apuce ca sě ajună la împěrăția Mândrei lumii.

Baba se uità la dênșii lung, apoi le zise:

— „Bucuros v'așì primí și găzduí, dar' mi-e frică că va vení fiiul meu a casă și la amêndoi vě ascunde sórele; duceți-vě mai bine la mama vêntului de primăvară, că ea póte vě va găzduí și vě spune și drumul la mândra lumii.

Drumeții nostri mulțămiră babei pentru sfat, apoi plecară mai departe și ajunseră la cum e batjocorită armata nóstră în Ungaria, cum infaméză steagul Austriei, cum se pretinde schimbarea drapelului și emblemelor, numai pentru-ca fiecare locotenent sĕ fie pĕtruns de conștiința, că el în primul rînd e Magiar, mai corect jidano-magiar, și că ceilalți sunt numai ómeni tolerați: atunci e o datorință a ne îngrijí, ca sĕ luăm posiție în camera acésta față cu astfel de tendințe. In camera acésta trebue sĕ fie representată *ideia austriacă*. Armata nu-i permis sĕ devină unilateral magiară. *Armata trebue sĕ rĕmână comună, armata împĕratului, cum a fost și până acum.* Sub nici o condiție nu trebue sĕ se clatine principiul acesta. De aceea în numele partidului meu presint următoriul proiect de resoluție: Camera decide, ca guvernul cesaro și regesc sĕ fie învitat a ținé cu cea mai mare hotărîre la *comuniunea armatei*, și respinge energic eventualele încercări de a se schimba stindardul și emblemele ei“ . . .

Tot cam în acest înțeles a vorbit și baronul *Morsey*, Joi nóptea, înainte de a se încheia discuția. A zis întrĕ altele, că *parlamentul austriac nu va concede sĕ se clatine unitatea armatei, nici într'o privință*. Aceea ce se întêmplă în Ungaria, trebue sĕ provóce protestare energică la toți patrioții austriaci. Spune cum în Neoplanta banul Croației a dispus sĕ fie dat jos steagul negru-galbin, fiind-că așa cerea șovinismul magiar, și amintește, cum acest steag e în continuu batjocorit în Ungaria; dar' este margine, preste care nu e permis sĕ se trécă. A fost deci greșélă că li-s'au făcut (Magiarilor) și cele mai mici concesiuni. Căci iată, astăzi se ating de steaguri și embleme, și vreau sĕ spargă unitatea armatei. Vreau armată națională magiară! Cer sĕ dispară steagul negru-galbin. Dar' legea magiară însași stabilește basa comună a armatei comune. „Sĕ stăm deci pe acéstă basă puternică, — a încheiat vorbitoriul, — și cu tótă puterea sĕ ne opunem ambițiilor și veleităților acestora, *menținĕnd unitatea neclătită a vechei și gloriósei nóstre armate*, ca singură chizeșiă sigură pentru casa nóstră comună, pentru patria nóstră mare comună, pentru Austro-Ungaria“.

Aprobările și aplausele cu cari a fost acoperită acéstă vorbire, precum și ultima parte a vorbirii lui *Lueger*, apoi faptul, că amêndoi oratorii acestia au fost felicitați din mai multe părți, dau dovadă destul de eclatantă, că cu privire la armată *una* e părerea celor de dincolo, că ea așa are sĕ rĕmână cum e, armată comună, supusă de-a dreptul monarchului. Și ar fi timpul, ca și ai nostri sĕ înțelégă odată *necesitatea* acestui lucru, și sĕ mai înceteze cu călărirea pe tema *naționalisării armatei*, astăzi o imposibilitate din cele mai evidente.

Revistă esternă

Projectul de reforme pentru Macedonia, elaborat de Austro-Ungaria și Rusia, despre care am făcut amintire în numĕrul de Sâmbătă, e acceptat deja din partea tuturor puterilor semnatare ale contractului de la Berlin, cari s'au declarat tóte sĕ conlucre pentru-ca Pórta sĕ 'l accepteze imediat și sĕ 'l pună în lucrare. Preste câteva zile projectul va fi dat publicității.

Că cei mai de aprópe interesați, macedo-bulgarii, nici habar n'au însĕ de „projectele“ marilor puteri, ci voesc sĕ-și creeze înșiși situație mai bună, arată și știrea dată din Sofia (în cât ar fi adevĕrată), de cuprinsul, că Boris *Sarofov* cu o mare cétă de revoluționari a năvălit în Macedonia. Ómenii sei sunt provĕḑuți cu arme „Mannlicher“, avênd fie-care câte 400 cartușe. Se mai spune în știrea aceea, că banii pentru organisarea espediției i-a dat un filo macedonean din Paris.

Ziariul „Dzievnik Poznanski“ publică raport din Varșovia, că în cercurile militare rusești domnește mare agitație; tóte comandele au căpĕtat ordin sĕ-și țină trupele gata de plecare; din tabĕra militară de la Novominsk au plecat deja spre sud două regimente, cari la ținta călĕtoriei se vor alătura la alte regimente cari asemenea sunt pe drum deja.

Ear' despre pregătirile Turciei, întrĕ alte multe știri telegrafice (firește, că necontrolabile) este și una care spune, că sultanul a ordonat formarea duor regimente noue, destinate pentru garnisóna din Constantinopol, ear' comandanților de trupe de pe la tóte garnisónele li-a ordonat sĕ-i facă imediat rapórte despre mijlócele de transport; apoi, că ministrul de finanțe a primit ordin sĕ nu mai cheltuéscă nimic din sumele disponibile, ear' ministrul de marină a dat ordin sĕ se pregătéscă tóte vasele pentru transportarea trupelor din Asia și Anatolia, cari vor avé apoi sĕ mérgă la granița turco-bulgară.

*

Mulțămita sultanului. O telegramă din Constantinopol raportéză că sultanul a esprimat principelui Ferdinand și guvernului bulgar mulțămită pentru represaliile luate față cu comitetul macedo-bulgar.

De altcum „mulțămita“ asta e numai formalitate diplomatică. Pentru-că atât sultanul, cât și cercurile guverniale și militare turcești sunt de firma credință, că „disolvarea comitetelor macedo-bulgare“ și „arestarea“ celor câțiva conducĕtori ai lor e numai farsă pentru-ca guvernul bulgar sĕ se pótă justifica înaintea puterilor, că el nu-e vinovat de isbucnirea revoluției macedonene. Și în adevĕr, se pare că numitele cercuri nu se înșélă când cred astfel. Căci dacă represaliile luate de guvernul bulgar contra mișcării revoluționare ar fi seriόse, atunci nu *Mihailovski*, șeful fracțiunii moderate a comitetului macedo-bulgar, trebuia arestat, ci *Boris Sarafov*, sufletul fracțiunii revoluționare, care — cum spune o știre înregistrată la alt loc, — a și năvălit deja în Macedonia.

Pentru catedrală.

Intrĕ alte ajutóre ce le are poporul de la băncile nóstre, cu mângăiere putem înregistra numĕrósele lor contribuiri pentru diferitele nóstre trebuințe culturale. La primul loc trebue sĕ punem anul acesta și frumósele contribuiri ce au început a se face pentru zidirea bisericii nóstre catedrale. Astfel cu mare mulțămire aflăm, că direcțiunea institutului „*Albina*“ a votat un ofert de 10.000 corόne, institutul „*Oravițana*“ suma de 600 corόne, și „*Lipovana*„ earăși 600 corόne. Credem că facem plăcere onoratului public cetitoriu înșirând și acestea, întrĕ celelalte oferte marinimόse, publicate până acuma în ziariul nostru.

Notăm apoi, că la colecta pentru zidirea catedralei s'au mai făcut următórele contribuiri:

a) de la *Corpul profesoral* de la școlele medii gr.-or român din *Brașov*, 1000 cor.

b) de la *preoțimea* din tractul nou-înființat al Hunedórei:

1.	Petru Șinca, paroch în Batiz	cor.	120
2.	Lazar Stan, paroch în Socet	„	115
3.	Leontin Ungur, paroch în Zlaști	„	100
4.	Nicolae Popovici, paroch în Josani . .	„	100
5.	Ioan Sêrbu, paroch în Cerbel	„	100
6.	George Ungur, paroch în Ghelariu	„	100
7.	George Henția, paroch în Lelese	„	100
8.	Vasilie Henția, paroch în Ruda	„	100
9.	George Popovici, paroch în Boz . . .	„	100
10.	George Rain, paroch în Nădăstia-inf. . .	„	100
11.	Teofil Pĕcurariu, paroch în Nandru-Vale	„	100
12.	Iosif Suciu, paroch în Alun	„	100
13.	Ioan Șinca, paroch în Găunósa	„	60
14.	Constantin Dancilă, paroch în Mănierĕu . .	„	100
15.	Mihail Zevoian, paroch în Teliuc	„	100
16.	George Popovici, paroch în Nădăștia-superióră	„	100
17.	Alexandru Stan, capelan în Socet. . .	„	50
18.	Ioachim Pinciu, paroch în Pestișul-mare	„	100
19.	Ioan Pinciu, capelan în Pestișul-mare . .	„	30
20.	George Șinca, paroch în Sâncraiu. . . .	„	100

† Dr. Daniil P. Barcianu.

Despre partea sĕvêrșită în *Rĕșinari* a ceremonialului înmormêntării regretatului *Dr. D. P. Barcianu* am primit un raport mai lung, pe care 'l vom da în numĕrul următoriu.

De astădată publicăm telegramele și adresele de condolență, trimise familiei rĕposatului:

1. Corpul profesoral de la școlele medii gr.-or. din *Brașov* (la adresa profesorului seminarial D. Comșa): Impărtășiți sincere condolențe familiei întristate și tuturor cari l'au iubit și stimat pe neuitatul Dr. Barcianu. Mórtea lui este o perdere ireparabilă pentru neam și biserică. — Virgil *Onițiu*, director.

2. *Brad* (la adresa Constanța Barcianu): Primiți adâncă condolență pentru perderea distinsului bărbat al bisericei. *Damian*, protopresbiter.

3. *Brețcu* (la adresa Familia Dr. Barcianu): Primiți, vĕ rog, adânc simțite condolențe. *Coltofean*, protopop.

4. *Cluj* (la adresa Constanța Barcianu Sibiiu): Rog, primiți profundele mele condolențe pentru perderea distinsului luptător Dr. Barcianu. *Dr. Frâncu.*

5. *Brașov* (la adresa dómnei Dr. Borcea, Sibiiu): Regretăm mórtea Drului Barcianu. *Familia Vecerdea.*

6. *Arad* (la adresa familia Barcianu): Dragi copíi, mângăiați-vĕ. Tatăl ceresc, care a iubit pe tatăl vostru, nu vĕ lasă. *Ciorogariu.*

7. *Hunedóra* (la adresa Constanța Barcianu): Vĕ rog, primiți din partea mamei mele și a mea espresiunile celei mai profunde păreri de rĕu pentru perderea îndurată. *Dr. August Drăgits.*

8. *București* (la adresa Constanța Barcianu): Deplâng din adâncul inimei mórtea scumpului meu dascăl Dr. Barcianu. *I. Chendi.*

Ear' scrisori de condolență au trimis: Dr. Alexandru *Mocsonyi* (Capolnaș), Dr. Aurel *Cosma* (Timișóra), Ioan *Beleș* (Arad), protopresbiterul Ioan *Droc* și soție-sa Agapia I. *Droc* (Sĕliște), dna Stefan *Pĕcurariu* (Sibiiu), Carl *Fritsch*, secretariul consistoriului ev. luteran din Sibiiu, Tit Liviu *Albini* (Cut), ș. a.

NOUTĂȚI

Óspe distins — în București. Luna viitóre moștenitoriul de tron al Germaniei va face visită la Roma și la Constantinopol. Cum vestesc ziarele din Germania, în re'ntórcerea sa de la Constantinopol moștenitoriul se va oprí și la *București*, spre a face visită familiei regale a României.

*

In audiență. Protosincelul *Ioan Ignatie Pap*, nou-alesul episcop al diecesei Aradului, a fost primit Joi în audiență la ministrul de culte Dr. Iuliu *Wlassics*, ear' Vineri la ministrul-president Coloman *Széll*.

*

Cununi eterne. Din prilejul trecerii din viéță a referentului școlar *Dr. Daniil P. Barcianu*, au dăruit la „fondul vĕduvelor și orfanilor meseriașilor români“, creat de reuniunea meseriașilor români din Sibiiu, dl Victor Tordășianu 10 corόne, ear' d[illegible] Minerva Dr. A. Brote 5 corόne, în loc de cununi pe cosciugul mult regretatului rĕposat.

*

„Club român“ în Viena. Cetim în „Familia“, că românii din România, Ungaria și Bucovina, cam 40 la numĕr, locuitori în districtele II—IV ale Vienei, sub numirea „clubul român“ s'au constituit în comitet pentru aranjarea de conveniri sociale, pentru ajutorarea tinerimei române de la școlele de bele-arte din Viena, cum și pentru înființarea eventual a unei societăți sociale. President al clubului e Bogdan Găina din Solca-Bucovinei, concepist la locotenența din Viena.

*

Preot român în Canada. La rugarea colonistilor români gr. orientali așezați în colonia Regina din Canada (America), Inaltpreasânția Sa metropolitul *Partenie* al Moldovei și Succevei a hotărît sĕ le trimite preot pe părintele Eugen Ungurean din Iași. Părintele Ungurean va pleca în curênd la noul sĕu post.

*

Se duc brațele muncitóre! In ședința de Sâmbătă a comitetului municipal din comitatul Heves referentul economic s'a plâns, că fórte mulți lucrători de câmp emigréză în America, acum în préjma lucrului de primăvară, așa că nu preste mult comitatul Heves încă va ajunge în starea critică de a nu avé destule brațe muncitóre pentru lucrul de câmp. Adreséză deci comitetului rugarea, ca sĕ iee óre-cari dispozițiuni pentru împedecarea emigrărilor.

*

Armăsarii distribuiți comitatului Sibiiu pe anul curent. Secția primă (Homorod) a hergeliei de stat din Sepsisângiorgiu face cunoscut, că pentru anul curent a distribuit comitatului Sibiiu 43 armăsari. A nume: la stațiunea de mânzire *Alțina* 5, dintrĕ cari doi cu taxă de mânzire de câte 6 corόne, ear' trei cu câte 4 corόne; la *Brad* 3 (unul 6 corόne, doi 4 corόne); la *Holțman* 2 (fie-care 4 corόne); la *Șura-mică* 2 (fie-care 6 corόne); la *Marpod* 4 (doi 6 corόne, doi 4 corόne); la *Apoldul-mare* 3 (fie-care cu câte 4 corόne); la *Sibiiu* 5 (unul 16 corόne, unul 6 corόne, trei 4 corόne), la *Șelimber* 2 (6 corόne); la *Săsciori* 3 (2 corόne); la *Gârbova* 2 (unul 6 corόne, unul 4 corόne); la *Slimnic* 3 (doi 6 corόne, unul 4 corόne); la *Nocrich* 3 (unul 6 corόne, doi 4 corόne); la *Vurpĕr* 3 (unul 6 corόne, doi 4 corόne); la *Jina* 3 (fie-care cu 2 corόne taxa de mânzire).

*

---

mama vêntului de primăvară. Bătură și aci în ușă și le eși înainte o femeie frumósă.

— „Bună ziua femeiă frumósă“, ziseră ei.

— „Bună sĕ vĕ fie inima, rĕspunse ea. Da de unde și până unde și ce vênt vĕ pórtă pe aici, pe unde om pământean n'a călcat încă?“

— „Pĕcatele nóstre, nevastă frumósă, zise omul ce spune din păscălie; căutăm pe Mândra lumii și nu știm unde se află, nu cumva ne-ai ști îndrepta la ea?“

— „Nu zeu eu, dragii mei, nu știu, că sĕ știu bucuros v'ași îndrepta, de ce sĕ nu vĕ îndrept. Duceți-vĕ însĕ la sora mea, la mama sórelui, că ea de bună sémă vĕ va ștí îndrepta. Dar' stați de vĕ odihniți o lécă și sĕ ve îmbiu cu ceva de ale gurei.“

Călĕtorii nostri nu așteptară sĕ-i îmbie de două-ori. Mâncară și beură cum se cade, apoi mulțămind frumos mamei vêntului de primăvară pentru ospĕtare și povĕțuire, o luară la drum mai departe. Și merseră preste locuri și pustíuri neumblate, până-ce li-s'a ros potcóvele și copitele cailor și li-se gătase și merindea, cât erau mai sĕ piară de fóme. Unde mai pui apoi ostenéla? Atât erau de osteniți, cât abia 'i mai slujau piciórele, când de odată omul ce spune din păscălie zări o albélă. Erau curțile sórelui.

Sosind drumeții nostri acolo, bătură în ușă și le eși înainte o femeiă tinĕră și frumósă. Era mama sórelui. Ea cât ce 'i vĕḑù îi cunoscù și le zise: — „Dragii mei! Știu că ați plecat sĕ căutați pe Mândra lumii s'o ia feciorul Impĕratului-Roșu de soție, dar' nu veți puté sĕ ajungeți până la împĕrăția ei fără ajutoriul fiiului meu. Rĕmânețiací până mâne, dar' trebue sĕ vĕ ascund fórte bine; că dacă vine fiiul meu a casă și află ómeni de pe celalalt tĕrîm, îi omóră.“

Zicênd aceste vorbe îi ospĕtà bine până pe la asfințite, când sórele avea sĕ vină a casă. Atunci mama sórelui bătù de trei-ori în palme și îndată sărì de după cuptor o găină cu penele de mătasă, și-i băgà sub aripi pe amêndoi.

Nu trecù mult și se auḑiră pași de om, ușa se deschise și întrà în casă un fĕt frumos cu pletele de aur. Și cum întrà în casă zise: — „Mamă, mie 'mi mirósă a om pămêntean; cine a umblat pe aici?“

— „Ți-o fi mirosând zĕu, puiul mamii, dar' ști tu bine că om pămêntean pe aici n'are la ce umbla.“

(Va urma).

De la Reuniunea română de musică. Mercuri în 12/25 Februariu probă de cântări la „Musikverein“.

*

Fundaţiune de trei milóne. Mercuri a rěposat în Budapesta architectul Ignat *Wechselmann*, în etate de 74 ani, lăsând o fundaţiune de *trei milióne şi patru sute mii coróne*, din care sě se înfiinţeze un institut-asil pentru copiii de învěţători şi învěţătóre de la şcólele poporale, cum şi un institut-asil pentru orbi. Fundaţiunea o va administra statul, şi fiind-că generosul fundator a fost de legea mosaică, a pus condiţie, că jumětate din cei împărtăşiţi de binefacerile fundaţiunii sě fie de legea mosaică.

*

Lumea neo-magiarilor. Sěptěmâna trecută a publicat comitatul Pojon lista membrilor congregaţiei pe anul 1903. Din acésta se vede, că între cei 248 membri *aleşi* sunt 52 notari comunali, 13 pretori, 5 judi comunali şi 13 evrei, ear' între cei 248 *virilisti* sunt 69 evrei, cari plătesc, în total, 82.939 corone dare directă.

*

In comitatul Baranya, conform datelor statistice din cartea lui Rédei şi Elek, sunt 47 proprietari de pămênt evrei, cu 29.000 de jugěre catastrale, ear' dintrě 76 arêndaşi 38 sunt evrei, ţinênd în arêndă 62.000 de jugěre. Inainte cu zece ani erau numai 52 proprietari, cu 17.000 de jugěre, ear' dintrě 78 arêndaşi numai 32 erau evrei, avênd în arêndă 43.000 de jugěre.

*

Contra şcólelor de stat. Korum, episcopul rom. catolic din Trier, a dat un circulariu prin care interzice părinţilor catolici de a-şi da copiii la şcóle de stat în locurile unde se află şi şcóle confesionale. Pe cei cari nu vor da ascultare circulariului îi ameninţă cu eschidere de la sfintele taine. Acéstă oprelişte a dat'o numitul episcop pe basa esperienţei nu numai a lui, ci şi a celorlalţi episcopi, că şcóla neconfesională mortifică şi stîrpeşte din inima copilului simţul de religiositate.

*

Două luni arest pentru -- indecenţă. Se raportéză din Roma, că redactorul ziariului socialist „Propaganda“, primul care a dat publicităţii afacerea scandalului-Krupp, a fost osândit la două luni arest şi 4000 de franci amendă. In motivarea sentinţei se zice, că pedépsa s'a dat pentru conţinutul indecent al articolului. Pertractarea a fost secretă.

*

Hoţi de lucruri sfinte. Mercuri nóptea nişte hoţi s'au introdus în biserica Isac din Petersburg şi au furat trei diamante din pervazul unei icóne ce represintă pe Mântuitoriul. Diamantele furate preţuesc preste 100,000 de ruble.

*

Pěcatul corteşului. La o judecătorie cercuală se pertracta sěptěmâna trecută pâra unui fost corteş la alegerile dietale, care pe calea judecăţii voia sě-şi scótă plata de la candidatul pentru care a corteşit. „Apoi cum vi-a fost înţelesul cu dl candidat? — întrébă judecătoriul. — „M'a luat, mě rog, cu ziua“. — „Şi ce aveai sě faci?“ — „Multe de tóte, mě rog. A trebuit sě cutrier vr'o zece sate, pe simbrie cu ziua. Pe crişmariu l'a plătit dl candidat, dar' de mine nici nu vrea sě ştie nimic. Cu tóte că eu *mi-am făcut şi pěcate* pentru dumnealui, aşa că nici într'un an de zile nu mi-le voiu puté ispăşi“. — „Cum pěcate?“ — întrébă mirat judecătoriul. „Apoi asa, mě rog, că ori cu cine mě întâlniam, trebuia sě-i *mint*, că om mai de omenie de cât dl candidat nu este pe întreg rotogolul pământului“.

*

Ori-cine ştie, că sěmênţa de napi de nutreţ impregnată (pětrunsă cu substanţe chemice), a lui Mauthner, este cea mai productivă, că sěminţele de legume ale lui Mauthner produc cele mai bune legume şi că din sěminţele de flori ale lui Mauthner înfloresc cele mai frumóse flori. Cu un cuvênt: Seminţele lui Mauthner sunt cele mai bune, depositul cel mai mare, ear' preţul uimitor de eftin.

Cărţi şi reviste.

„Convorbiri literare“, fascicolul 2 dto 1 Februariu st. v., au apărut cu următoriul sumariu: Titu Maiorescu: Oratori, retori şi limbuţi; ***: Istoria diplomatică a cestiunei israelite în România; G. Murnu: Iliada. Cântul VIII. A.: Lordul cel mititel, roman de E. H. Burnett, traducere din englezeşte; I. A. Bassarabescu: Lacrěmi gătite (schiţă); Ciru Oeconomu: Din Rucăr (roman); G. Bogdan-Duică: Logofětul Costache Conachi; Vasile Pîrvan: După 1848—49; C. Vîrgolici: Nóptea învierii (poesie); Şt. Orăşanu: Diafane de M. Codreanu, (recensiune); M. B.: In rěsboiu de Duiliu Zamfirescu, (recensiune); N. Iorga: Bibliografie.

„Convorbiri literare“ apar în Bucureşti în editura librăriei Socecu et Co. (Calea-Victoriei nr. 21) odată pe lună şi costă 15 cor.

*

„Dispute cu nazarenii“. Secta nazarénă este o plagă pe biserica nóstră. Combaterea şi înfrângerea acestei secte este lucru greu atât pentru mulţimea învěţăturilor ei eretice cât şi pentru încăpăţinarea cu care nazarenii (pocăiţii) ţin la aceste învěţături basate pe te miri ce citate fals scóse şi rěu interpretate din s. scriptură. O uşurare în privinţa acésta ofere broşura *„Dispute cu Nazarenii, I“*, apărută în editura librăriei diecesane din *Caransebeş*. Broşura, constă din 4½ cóle de tipariu fin, şi costă numai 10 cruceri (+ portul postal), ear' în cât comunele bisericeşti ar cumpěra mai multe esemplare spre împarţire intrě credincioşi, librăria editóră li-o dă chiar şi cu preţ scădut.

*

In *Tipografia archidiecesană* a eşit de sub tipariu **Liturgieriul** (cu litere latine) revisuit şi retipărit cu binecuvêntarea Inaltpreasfinţiei Sale dlui **Ioan Metianu,** archiepiscop şi metropolit. Cuprinde, pe lângă cele trei liturgii, şí rugăciunile ocasionale din liturgieriul vechiu şi numěróse îndrumări tipicale pentru toţi slugitorii la altariul Domnului, precum şi „Rênduiala chiămării Duhului sfânt“, reclamată din mai multe părţi. Se estinde pe 42 cóle de tipariu şi se presintă şí din punct de vedere technic ca o carte ce face cinste tipografiei archidiecesane. Se póte procura de la *Librăria archidiecesană* din *Sibiiu* (Nagyszeben). Preţul: **broşat cor. 6·—, legat cor. 8·—.**

De la Asociaţiune.

Concurs.

Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român publică concurs pentru *Dicţionarlul toponomastic-geografic al unui comitat locuit de Români* în Ungaria şi Transilvania.

Premiul lucrării va fi 500 coróne

Lucrările vor trebui presentate până la 1 Martiu 1904 la adresa presidiului Asociaţiunii.

Secţiunea istorică va censura lucrările întrate şi în privinţa premierii va face propunere şedinţei plenare a secţiunilor, care va decide în merit. Premiul nu se póte divisa, ci trebue dat întreg lucrării celei mai bune, dar' Asociaţiunea póte întra la învoială cu autorii lucrărilor nepremiate, pentru tipărirea lor. Opul premiat se va tipărí pe spesele Asociaţiunii în 500 exemplare, din cari 100 se vor da în posesiunea autorului. Opul tipărit se va pune în vênḑare cu preţ potrivit. Secţiunea istorică este însě îndreptăţită, ca după trebuinţă sě dispună tipărirea lucrărilor primite şi numai în „Transilvania“, organul oficial al Asociaţiunii. Numele autorilor sě se alăture în plicuri sigilate. Plicul cu numele autorului premiat se va desface după decisul în merit al şedinţei plenare a secţiunilor.

Dicţionariul de sub întrebare trebue sě conţină tóte oraşele, satele şi cătunele comitatului respectiv şi la fie-care oraş, sat ori cătun trebue sě se aducă următórele date:

1. Numele românesc al comunei (oraş, cătun). Cum îi ḑic alte neamuri locuitóre în comună? Numirea oficială. Ce nume a avut eventual în vechime? Ce legende ori tradiţiuni sunt asupra numirii româneşti a comunei? Descrierea geografică a comunei pe scurt.

2. Numele apelor, insulelor, munţilor, dealurilor şi — în cât ar fi de interes — sě se înşire şi cóstele munţilor şi ale dealurilor, pădurile, poienele, liveḑile, văile dintrě munţi şi dealuri, cumpenele de ape, drumurile, potecile, cracurile de dealuri şi numele deosebitelor părţi din hotarul comunei. Descrierea geografică a tuturor acestor localităţi.

3. Locuri istorice. Tradiţiunea şi legendele despre ele.

4. Locuitorii români ai comunei după numěrul, confesiunea şi ocupaţiunea lor.

5. Instituţiunile culturare româneşti (biserici, şcóle, societăţi, asocieri).

6. Câtă proprietate de pămênt se află în posesiunea Românilor (jugěre catastrale)?

Datele cuprinse în punctele 4—6 se vor espune lângă numele comunei respective arătându-se totodată posiţia oficială a comunei (oraş municipal, oraş cu magistrat regulat, comună mare, comună mică), precum şi cercul pretorial, de care se ţine comuna.

Numirile localităţilor adunate în chipul acesta se vor aşeḑa şi se vor scrie în ordine alfabetică.

Din şedinţa Comitetului central al Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român, ţinută în Sibiiu la 5 Februariu 1903.

PARTEA LITERARĂ.

Notiţe istorice

privitóre la unele parochii din archidiecesa gr.-ort română a Transilvaniei.

Anul trecut dându-mi-se ocasiune a cerceta mai multe parochíi, întru cât mi-a permis timpul, după terminarea agendelor oficióse în calitate de comisariu consistorial, am frunḑěrit şi prin cărţile bisericeşti vechi, dór' voiu afla şi ceva însemnări vrednice de conservat pentru posteritate. Am şi aflat, de-şi nu chiar de ceva importanţă mai mare, dar' nu fără interes pentru istoria respectivelor parochíi. Regret numai, că nu am putut face acésta pretutindenea.

E ştiut de toţi, cât de puţine date istorice ni-s'au conservat pentru istoria bisericei şi a naţiunei nóstre române înainte de anul 1848, şi aşa ori ce însemnare, ce o găsim din acel timp de tristă memorie, ne este mult mai preţiósă de cât sě o ignorăm cu totul. Clerul de-o parte în cea mai mare parte prea ignorant de cât sě fi ştiut apreţia conducerea şi păstrarea archivelor parochiale in ordine, ear' de altă parte a venit anul amintit plin de sguduiri, când multe din datele scripturistice ce au esistat, ni-s'au nimicit.

De ací provine mai cu sémă că în unele parochíi nu aflăm nici un act în archiv de pe timpul dinainte de 1848. Tot ce aflăm, sunt unele notiţe scrise prin cărţile bisericeşti; şi de aceea ar fi de dorit, ca tóte acestea sě se adune şi sě se păstreze, de-o parte pentru-că prin folosinţa neîntreruptă, acele cărţi se deterioréză, ear' de altă parte pentru-că scrisórea se spălăceşte, în cât mai târḑiu nu va fi descifrabilă, şi aşa multe din notiţele acestea se vor perde spre dauna ireparabilă pentru cunóşterea trecutului acelor parochíi. Atrag deci atenţiunea confraţilor preoţi asupra acestei împrejurări, pentru-ca sě adune şi păstreze cu sfinţenie ceea-ce ni-a mai rěmas din astfel de date nu fără interes pentru istoricul parochíilor lor.

In cele următóre dau publicităţii puţinele notiţe ce am adunat, abţinêndu-mě de la ori-ce comentariu. Deducţiunile cuvenite şi-le vor face aceia pe cari îi priveşte, ori cugetă că vor avé ceva folos din ele. Din partea mea adaug numai la începutul fie-cărei notiţe numele parochiei la care se referă; mai notez şi aceea, că tóte sunt scrise cu litere cirile, şi în transcrierea cu litere latine am conservat ortografia originalului, amintind la sfîrşit şi cartea în care o am aflat.

1. **Bonţida.** „Aciastă carte o o cumpărat mihuţ crăstea cu feciorul său suciu mihoc să le fie de sămn ca derept păcatele lor şi derept sufletele lor şi a părinţilor lor şi rodului tot până a şéptelea s . . . . că nea milostivit dentru inimele noastre pentru păcatele noastre de am zidit cu agiutoriul lui dmnezău şi a oameni buni o sfntă besérecă în bonţida, deci eu mihuţ crăstea cu feciorul mieu suciu mihoc dăm aciastă sfntă ivanghelie în aciastă besérecă să ne fie pomană şi rugă şi ertate păcatele înaintea lui dmnezěu la zua de giudeţ unde vom noi sta toţi asamené † iară cine o va muta sau o va lua fără ştirea noastră şi fără ştirea preutului şi rodului a tot, să hie neertat de 318 sf. p. di să. nichei şi să fie ca iuda. văléto 7153 ot r. ch. 1645. po. pop Georgie ot seloruc zamişiag. ţăranu şi fecioru său anume gavriil a cinstit acias. cart. a plătit ca a lor pomênă părinţilor şi fraţilor şi a sororilor până la şépte rod. şi herul să ruginéscă şi să putrezéscă, iară trupul acelui om să nu putrezască cine o a muta din beşéreca bonţidi“. (Carte românéscă de învăţătură, de metr. Varlaam, Iaşi 1643, fil. 131—143).

„Anul 1815 luna lui Noemvrie sau legat cărţile Cazania şi celelalte şi le au adus dela legătoriu Noemvrie 23 lea şi au plătit Iacob Mărin 3 zloţi, Onu Vasilichi 1, Petrea lui Stan 1, Georgea lui Critoraş 1, Ficuratoru 1, Pavel Iconariu 1, Vasilie ai Stefănese 1, Onu Iconariu 1, Din lada biserici 1, ca să le fie pomană lor şi părinţilor lor şi să să pomenéscă la sfnta liturghie prin îndemnul popii Grigorie parochul locului. Dechemvrie 3 zile popa Grigorie din Bonţida.“ (Tot acolo, pe părete).

(Va urma). *Gavriil Hango.*

Oficială.

Spre a finalisa afacerea distribuirii protocólelor sinodale de pe anii din urmă, precum şi a celor congresuale, P. O. oficii protopopeşti sunt poftite a căuta stadiul acestei afaceri din protopopiat, a urga trimiterea eventualelor restanţe, ca astfel sě se evite multele corespondenţe speciale în acéstă privinţă.

De-asemenea se aşteptă imediata espedare a taxei de la nou-cununaţi şi a tuturor discurilor. Dacă una sau mai multe comune nu au satisfăcut ordinelor consistoriale, sě se arete Venerabilului Consistoriu numele parochului restanţieriu, spre a se face de aici disposiţii ulterióre. Pe viitor afacerea acestor discuri etc. trebue resolvată definitiv cel mult în câteva sěptěmâni de la purtarea discului în comune.

Cei-ce au daraveri cu oficiul cassei consistoriale sunt avisaţi a-şi isprăví afacerile înainte de ameazi, căci orele de după prânz sunt — conform regulamentului — reservate esclusiv pentru contarea în cărţile de cassă a banilor încassaţi sau solviţi în decursul zilei.

Urzicile.

Preste puţin timp începe sesonul urzicilor, din cari harnica ţěrancă română ştie sě gătéscă bună mâncare, când sunt tinere. Puţini dintrě ţěranii nostri vor fi însě aceia, cari sě cunóscă şi însuşirile folositóre ale urzicei. Le înşirăm deci după cum urméză:

Urzica este o plantă ce creşte cu îmbelşugare prin locurile părăsite, pe lângă garduri, prin liveḑi şi aiurea. Darul ei de a face pe o piele o arsură durerósă, întovărăşită de o mâncărime, se datoreşte unor peri subţiri şi găuriţi, cari dau o mică beşicuţă, la rădăcina lor, plină cu un fel de apă arḑětóre.

Acesti pieri dacă se rup în piele, lasă puţin din apă arḑětóre, care e plină de mâncărici. Acéstă buruiană în vechime se bucura de mare trecere, fiind folositóre în mulţime de bóle.

D-rul Agner de Stokholm a găsit, că urzica mai are şi mult fier şi tanin, şi prin urmare ar fi fórte bună în lecuirea lipsei de sânge (anemiei). In adevěr, el a încercat la un mare numěr de bolnavi, căpětând lecuiri a sângelui stricat, care duce pe un tiněr la sfêrşit rěu.

La pojar, când roşéţa întârzie sě iasă sau nu a eşit bine, vestitul dr. Trauseau de la Paris, sfătueşte sě batem cu urzici pielea bolnavului de 2 sau 3 ori pe zi, şi va face numai decât minuni, uşurându-i şi tusa şi năduful. Poporul mai întrebuinţéză bătaia cu urzici şi la durere de încheeturi (reumatism) şi de cele mai de multe-ori îi foloseşte.

Mustul din urzici este un leac popular fórte bun contra scurgerilor de sânge, câte 50—150 grame pe zi, luat mai multe zile de-a rêndul. Mustul din urzică a fost întrebuinţat cu bine în contra bubelor şi pistruilor câte jumětate de gram pe zi.

In fine rădăcina de urzică se mai póte întrebuinţa cu folos şi contra căderii pěrului, întrebuinţând 200 grame rădăcină de urzică tăiată mărunţel şi fierbând-o bine cu un litru de apă şi jumětate litru oţet, ear' după ce s'a răcit se strecóră, şi cu acésta apă se frécă bine capul în fie-care séră, înainte de culcare.

Fiertura de urzică mai este bună şi la spălarea ranelor şi a bubelor. Iată deci cum o buruiană aşa de cunoscută, are atâtea leacuri în sine, la atâtea bóle.

Anunț.

„Cassa de păstrare în Mercurea“ societate pe acții, acórdă **imprumuturi hipotecare** de la suma de cor. 5,000 în sus **cu 7%** interese, *fără a reflecta la provisiune, la spese de manipulare și de scris.*

Mercurea, la 1 Ianuariu 1903.

[14] 11—12 **Direcțiunea.**

Dr. **Iosif Blaga**

Analise psichologice.

Lecțiuni de psichologie

pentru învĕțămêntul secundar

Prețul **cor. 2·50** + 20 fil. porto.

Se póte procura de la **Librăria archidiecesană** din **Sibiiu.**

Idei pregătitóre în Pedagogie

de

Dr. **Petru Șpan.**

Prețul **3 cor.** + 20 fil. porto.

Se póte procura de la Librăria archidiecesană din Sibiiu.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Poesii Postume, de *M. Eminescu* Prețul: C. 1·—

Ziarul unui Pierde-Vară, de *George Coșbuc* „ 2·—

Isus Christos cu cuvintele sântei scripturi, de *Dr. Petru Barbu* „ 2·50

rimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Important pentru fie-care om.

Desfacere totală cu prețul cel mai eftin, numai cu fl. 2·95 o garnitură admirabilă din 14 bucăți prețióse, juvaericale etc.

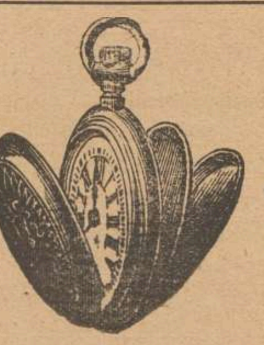

Important pentru fiecare om!

1 orologiu de busunariu, anker remontoir de nickel (la dorință argintat) cu capace gravate frumos, regulator precis, 3 ani garanție și cutie.
1 Lanț elegant panțerat, suflat sau nickelat dimpreună cu acățător sistem parisian.
1 ac de cravată aurit cu imitație de briliante.
1 păreche nasturi pentru manchete auriți marca "Garantie".
1 garnitură nasturi (botoni) auriți pentru gulere și pepturi, constând din 5 bucăți.
1 păreche cercei de argint veritabil oficios gradați.
1 inel de aur cu pétră elegantă.
1 oglindă de busunar în cutie.

Acestea 14 prețióse și admirabile obiecte dimpreună cu orologiul remontoir anker se predau numai cu 2 fl. 95 cr. prin rambursare sau prin trimiterea înainte a sumei la firma: ***Brüder Hurviz**, casă de esport,* ***Krakau*** *Stradom 17 (Oestr.)*

Neconvenind a le returna în 8 zile primind banii înapoi fără ca cumpĕrătorul sĕ fie cu ceva prescurtat. — Catalóge bogat ilustrate cu tot feliul de juvaericale, se trimit gratis și franco. [6] 9—11

Stabiliment nou!!

"Entreprise des pompes funèbres"

(Institut de înmormêntare)

— Proprietariu: **Fritz W. Elges** —

Sibiiu, str. Cisnădiei 18

funcționéză din **26 Decembre stil nou anul curent.**

Inmormêntări pompóse și simple.

Prețuri moderate.

[5] 8—17

La **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu** se află de vêndare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânției Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania și Metropolit al Românilor din Ungaria și Transilvania.

Tabela de materii: Polunoștnița de tóte zilele. — Polunoștnița Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea și al șeselea. — Rênduéla Obedniței. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecernița cea mică și cea mare. — Slușba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele și Condacele Triodului și ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicînele și ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morților. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele și Condacele sfinților de obște după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicînele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie și la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei și folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinților, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toți anii.

Format octav, 397 pag. Prețul: broșat **2 cor.**, legat în pânză **2 cor. 40 fil.**, legat în piele roșie cu copcii **4 cor.**

„FAGEȚANA“

institut de credit și de economii, societate pe acții în Făget.

Convocare

Domnii acționari ai institutului de credit și de economii „FAGEȚANA“ ca societate pe acțiuni în Făget, sunt prin acésta invitați în sensul §-ului 15 al statutelor societății la

a XI-a adunare generală ordinară

care se va ține în *Făget, Luni la 16 Martiu n. 1903 la 10 ore a. m., în localul societății.*

Obiectele puse la ordinea zilei sunt:

1. Raportul Direcțiunei despre activitatea institutului și despre resultatul gestiunii anului XI.
2. Raportul Comitetului de supraveghiare.
3. Aprobarea bilanțului.
4. Decisiunea asupra împărțirii profitului curat, realisat în anul al XI-lea de gestiune.
5. Darea absolutorului membrilor în Direcțiune și în Comitetul de supraveghiare.
6. Alegerea a 3 membri în Direcțiune eventual Comitetul de supravegiare.
7. Eventuale propuneri făcute în sensul §-ului 26 din statutele societății.
8. Esmiterea a 2 acționari pentru verificarea procesului verbal luat în adunarea generală. [26] 1—1

Domnii acționari, cari voesc a participa la adunarea generală sau în persónă sau prin plenipotențiați, sunt invitați în vîrtutea §-ului 16 din statutele societății a-și depune acțiunile Dlor cu o zi înainte la cassa societății.

Făget, la 19 Februariu n. 1903.

Direcțiunea.

Contul Bilanț.

Active.		Cor. fil.
Cassa în numĕrar		17,998.90
Realitățile institutului		66,325·68
Efecte publice		19,945·40
Acțiuni de la alte institute		20,720·—
Imprumuturi pe cambii cu cavenți		590,892·03
Imprumuturi pe cambii cu acoperire hipotecară		196,686·30
Imprumuturi hipotecare		191,403·10
„ pe oblig. cu cavenți		112,945·74
Credite de cont-curent		78,290·87
Mobiliar	1,999·62	
după amort. de 10%	199 96	1,799·66
Diverse conturi debitóre		52,596·09
		1.349,603·77

Pasive.		Cor. fil.
Fondurile sociale:		
Capital de acțiuni 1000 acțiuni à 200 cor.	200,000·—	
Fondul de reservă	100,000 —	
„ special de reservă	52,163·18	
Fondul de garanță	6,000·—	
„ realităților	8,380·06	
„ de pensiuni al funcționarilor	55,000·14	421,543·38
Depuneri spre fructificare		693,472·63
Cambii reescomptate		178,559·50
Interese anticipate pe 1903		12 480·—
Dividende neridicate		40·—
Diverse conturi creditóre		10.752 30
Profit curat		32,755·96
		1.349,603·77

Contul Profitului și Perderilor.

Eșite.		Cor. fil.
Interese:		
pentru fondul de reservă	5,852·40	
pentru depuneri spre fructificare	40,595·60	
pentru cambii reesc.	15,164·97	61,612·97
Spese:		
salariu, relut de cuartir și marce de presență	16,884·32	
chirie porto, tipărituri și alte	3,785·35	20,669·67
Contribuțiune:		
directă	7,427·91	
de 10% după interese la depuneri	4,041·94	
comunală	1,214·04	
camera comercială	178·19	
competință de timbru	704·24	
dare de drum	527·27	14,093·59
Amortisare din mobiliar		199·96
Profit curat		32,755·96
		129,332·15

Venite		Cor. fil.
Interese:		
de la împrumuturi pe cambii cu cavenți	70,972·37	
de la împrt. pe cambii cu acop hipot.	17,383·37	
de la împrt. pe hip.	15,935·23	
de la împrt. pe oblig. cu cavenți	13,911.42	
de la credite de cont-curent	6,033·46	
de la efecte publice	852·—	125,087·55
Profit de la realități		2,561·80
Profit de la acțiuni de la alte institute		1,682·80
		129,332·15

Făget, la 31 Decembre 1902.

Directorul esecutiv: **Sebastian Olariu** m. p.

Pentru contabilitate: **Toma F. Hanesiu** m. p.

Membrii în Direcțiune:

George Popoviciu m. p. **Adam Groza** m. p. **George Giura** m. p.

Conturile presente esaminându-le conform legilor și statutelor le-am aflat esacte și cărțile purtate în bună regulă.

Făget, la 19 Februariu 1903.

Comitetul de supraveghiare:

Dimitrie Iosof m. p. **Adam Leșnican** m. p. **Vasilie Nicorescu** m. p.
Alesandru Iclozan m p.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 17 Sibiiu, Joi 13/26 Februariu 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Armată națională.

I.

Opoziționalii noștri țin sĕ dovedéscă Vienei și străinătății, că țéra întrégă e contrară proiectelor militare asupra cărora decurge încă discuția cu mare patimă în dieta magiară. De aceea, au apelat acum la stradă, ca și strada sĕ-și spună cuvêntul. Și strada, firește, e *contra*, pentru-că pentru stradă ori-ce sarcină e grea, fie că se cere chiar și pentru binele statului și pentru întărirea posiției sale ca stat cu trecere.

S'au ținut deci Duminecă meetinguri de protestare, în capitală și în mai multe orașe, și provocată a fost din partea lor oposiția sĕ continue pe calea apucată, sĕ facă mai departe obstrucție, sĕ nu cedeze, ci sĕ scótă țéra din ghiarele Vienei, dându-i armată națională în locul armatei comune.

Natural, că pe același ton o dă și presa magiară aprópe întrégă, până și cea cândva semioficiósă.

E curios sĕ vedi făcêndu-se oposiție strajnică proiectelor acestora de lege, presentate parlamentelor *la espresa dorință a Monarchului*, până și din partea acelor gazete magiare, în dosul cărora stau ómeni cari eri-alaltăieri erau încă ómenii de încredere ai Corónei, și cari se nutresc în speranța de a mai ajunge sĕ fie sfetnici ai corónei. Ințelegem ziare ca „*Pesti Hirlap*“ sau „*Magyar Szó*“, despre cari se știe că amêndouĕ stau (ori cel puțin *au stat)* fórte aprópe de baronul *Bánffy*, fost ministru-president al Ungariei, și dignitariu înalt și acuma la curtea regală a Maiestății Sale.

In deosebi ziariul din urmă e înverșunat rĕu în contra proiectelor militare; și e înverșunat și în contra naționalităților nemagiare din patrie, din motivul, că în chestia acésta nu merg alăturea cu Magiarii, ci cochetéză cu — camarila de la Viena.

Intr'o polemie ce o are cu „*Libertatea*“ din Orĕștie, ne spune adecă „*Magyar Szó*“, că dacă Ungaria e dată cu totul jertfă camarilei austriace, *vina o pórtă agitatorii naționalităților*, pe cari camarila îi folosește de instrumente în contra Magiarilor. Dar' sĕ o știe naționalitățile, că dacă învinge camarila, nu numai Ungurii, ci *tóte naționalitățile din Ungaria* au sĕ pórte greul urmărilor! Pentru-că pe tinerii valahi, sași, slovaci, și de altă naționalitate, apoi pe contribuabilii cetățeni nemagiari, óre nu tot așa au sĕ-i asupréscă proiectele militare aflătóre în pregătire, ca și pe Magiari? Urcarea listei civile nu va aduce sarcini noue asupra Românilor, Sașilor, Slovacilor, tot așa ca și asupra Magiarilor?

Și stând lucrurile astfel, se miră organul baronului *Bánffy*, cum de naționalitățile nemagiare, pe cari camarila austriacă tot așa de bine le esploatéză ca și pe Magiari, totuși dau spate, în detrimentul lor propriu, cu Austria, și forméză avantgarda Vienei?..

Purtarea acésta a corifeilor naționalităților are sĕ ducă însĕ pe Valachi, Slovaci, etc. la ruina materială și morală, căci naționalitățile, în interesul lor propriu, ar trebuí sĕ lupte alături cu Magiarii!...

Așa glăsuește domnul *Bánffy* prin organul seu de publicitate, mai spunêndu-ne, că *ori-ce interes magiar e totodată și interes al naționalităților*, pentru-că căștigându-se valóre pretensiunilor naționale magiare, *se va îmbunătăți și sórtea naționalităților.* Impedecându-se de es. votarea proiectelor militare și a altor proiecte de lege, cari impun sarcini, — nu numai Ungurii, ci fie-care popor din Ungaria vine scăpat de nouele greutăți. Și orice succes, la care ajunge țéra, e de folos omului, fie de ori-ce naționalitate!...

Faptul atins de ziariul „*Magyar Szó*“ e într'adevĕr cam curios. Facem parte dintr'un singur stat, împreună cu Magiarii, va sĕ zică aceleași interese ar trebuí sĕ ne lege de olaltă, și noi, Nemagiarii, totuși nu ne însuflețim pentru ce ei se însuflețesc, și lupte ca cea purtată acum în contra proiectelor militare, pe noi ne lasă cu totul reci, ba mai curênd ne pun pe partea acelora în contra cărora ele vin purtate.

E curiósă acéstă purtare a naționalităților, dar' e justificată, pentru-că 'și are motivele sale. Le vom espune într'un articol următoriu, ear' de astădată ne mărginim în a ne esprima mirarea, cum de mai vorbește de naționalități, și cum de le mai dă viéță și drept de esistință, chiar ziariul, care numai cu câteva sĕptĕmâni în urmă buciuma pe ton înalt patriotic, că în Ungaria *nu esistă naționalități*, ci numai o singură națiune alcătuitóre de stat, națiunea magiară, prin urmare nici vorbă sĕ nu se mai facă în viitoriu despre naționalități?...

Și totuși fac vorbă despre ele, tocmai aceia cari le denegaseră esistința? Sĕ fie acesta un semn de întórcere la calea adevĕrată, la căutarea punctelor de ințelegere cu naționalitățile?

Vom vedé!

La Viena. Prim-ministrul ungar *Széll* a fost la Viena, unde a fost primit Duminecă în audiență privată din partea Maiestății Sale. In aceeași zi după amiazi ministrul-president al Ungariei a fost primit în audiență și din partea moștenitoriului de tron, Archiducele *Francisc Ferdinand.* Domnul *Széll* a mai avut apoi întrevedere cu ministrul comun de esterne, contele *Goluchowski*, și cu prim-ministrul austriac Dr. *Körber*.

Din parlament. Se crede că în una din zilele sĕptĕmânii acesteia va lua cuvêntul în dietă și prim-ministrul *Széll*, pentru a face declarațiuni, că din multele pretensiuni naționale ale oposiției parlamentare guvernul ce ține de realisabil și ce nu. Față cu cele realisabile se vor face promisiuni pentru introducerea lor în viitoriul cel mai apropiat. Dacă promisiunile acestea vor mulțămí pe cei din oposiție, pacea e gata și oposiția desarmată. Părerea e, că mergerea dlui *Széll* la Viena s'a făcut pentru a se cere învoirea Maiestății Sale cu privire la declarațiunile ce guvernul le va face în dietă.

Din Rĕșinari.

Inmormêntarea regretatului Dr. D. P. Barcianu.

— Raport special. —

Rĕșinari, 8 Februariu v.

Vestea despre trecerea din viéță a iubitului și acum mult regretatului nostru *Dr. Barcianu* a sosit și s'a lățit în comuna nóstră Marți diminéța — 4 — ale lunei c. — cu iuțéla fulgerului, — la ce cei chiămați și-au ținut de datorință a dispune imediat arborarea stindardului negru pe edificiul școlar, cum și pe ambele biserici gr. or. — pe de altă parte apoi prin tragerea clopotelor la ambele biserici deodată, sĕ vestéscă tuturor, că o persónă de mare însĕmnătate a încetat de a mai fi întrĕ cei vii.

Clopotele s'au tras până la înmormêntare, amĕsurat obiceiului local.

In ziua următóre — Miercuri — s'au luat următórele dispozițiuni:

Representanța comunală a fost convocată pe 2 ore p. m. în ședință estraordinară, — în onórea decedatului. După deschiderea ședinței prin primariul *Vidrighin*, luând cuvêntul vrednicul notariu comunal dl *M. Jurca*, într'un discurs care merită tótă lauda, arată perderea ce a suferit națiunea română și în deosebi biserica și școla română prin mórtea valorosului și de toți stimatului profesor-referent școlar și asesor consistorial *Dr. D. P. Barcianu*, în fine perderea ce a îndurat și comuna Rĕșinari, fiind acesta cel mai erudit fiu cu care s'au mândrit locuitorii comunei în totdéuna și în tot locul, — și în sĕmn de înaltă stimă față de decedatul propune:

1. a se da espresiune condolenței prin sculare;

2. a se vota din cassa alodială suma de 600 (sése sute) coróne pentru augmentarea fondului zidindei catedrale, și

3. membrii representanței comunale îmbrăcați în haine de sĕrbătóre sĕ se presinte în corpore la capĕtul din jos al comunei spre întimpinarea rĕmășițelor pămêntești ale defunctului.

Propunerile se primesc cu unanimitate și se ridică la valóre de conclus. —

Pentru întimpinarea defunctului a eșit și întreg comitetul parochial, cum și corpul didactic cu elevii școlei.

Convoiul a ajuns la Reșinari la orele 3 p. m. și a fost întimpinat aprópe de capĕtul

---

FOIȘÓRĂ

Mândra lumii.

— Poveste —

de **Laurențiu Ciorbea.**

(Urmare.)

Sórele se liniști și se așezà la masă, apoi după-ce cinà și beù bine, i-se deslegà limba și începù la sfaturi. Mamă-sa vĕdênd că l'a c'am prins vinul și e în voe bună zise:

— „Fiiule, tu umblì și vedi și cunoști tótă lumea, ia spune-mi, unde este împĕrăția Mândrei lumii și cum ar puté cineva s'o iee nevastă pe frumósa asta?

— „Greu lucru mĕ întrebași, mamă! dar' aidă de, totuși ți-oiu spune. Ascultă dară!“

Ací apoi și omul ce spune din păscălie își ascuțì urechile bine, căci fiiul Impĕratului-Roșu de mult adormise, dar' omul ce spune din păscălie nu. El voia sĕ știe tot ce se petrece preste nópte, și mai vêrtos îi era frică sĕ nu li-se întêmple ceva rĕu. De aceea se hotărî sĕ rĕmână deștept.

— „In mijlocul ostrovului mării este un loc frumos. In mijlocul acelui loc frumos se ridică niște stânci, ce ajung până la ceriu. Pasurile acelor stânci le păzesc niște smei cu câte nonĕ capete, ce dau foc din nări, cât nime nu se póte apropia și străbate dincolo. Intrĕ stâncile acelea este un oraș frumos. In acel oraș lângă un rîu, ce cade din stânci la vale, este palatul Mândrei lumii. Palatul ei încă este păzit de un alt smeu cu 12 capete, pentru-ca nimenea sĕ nu o pótă răpí. Ear' ostrovul acela este de aici cale de zece ani.“

— „Și nici într'un chip nu e scăpare pentru ea?“

— „Ba este, dar'.... mi-e somn, audi, bate și ceasul din turn, nópte bună! Insĕ, cine aude vorbele mele și le va spune altuia, acela sĕ se prefacă în stîlp de piatră până la genunchi.“

Zicênd acestea adormì. Și acum adormì și omul ce spune din păscălie.

Diminéța era sórele de o suliță pe ceriu, când drumeții nostri eșiră de sub aripile găinei cu penele de mătasă, veseli că au scăpat neaflați de sóre și nimic rĕu nu pățiră preste nópte.

Feciorul Impĕratului-Roșu cu neliniște aștepta sĕ plece mai departe. Care nu-i fù însĕ mirarea, când omul ce spune din păscălie îi zise că în ziua aceea au sĕ rĕmână încă unde sunt.

Séra următóre sórele urmà a spune mai departe așa:

„Scăpare este, cum ți-am spus a séră, dar' numai în modul următoriu. In marginea acestui ținut se 'ntinde o câmpie lată. La capĕtul câmpiei este o pădure mare, numită pădurea albastră, din pricină că tóte lemnele, frunzele și florile de acolo sunt numai și numai albastre. In mijlocul pădurii albastre este un goron mare și scorburos, ear' în scorbura acelui goron se află armăsariul Elelor, în formă de buzdugan. Cel ce vrea sĕ aibă pe Mândra lumii, trebue sĕ mérgă pe unde am zis eu, și dând de armăsariul Elelor, în chip de buzdugan, sĕ se suie pe el și sĕ 'l lovéscă de trei-ori cu un bĕț fermecat. Atunci buzduganul îndată se preface într'o căruță cu patru cai de foc, și într'o clipă îi duce și i pune tocmai lângă orașul unde e palatul Mândrei lumii. Și după-ce s'or fi coborît din căruță, ac-ea se preface eară în buzdugan. Celealalte mâne séră; mi-e somn, audi, sună și clopoțelul din turn... Nópte bună! Insĕ, cine aude vorbele mele și le va spune altuia, acela sĕ se prefacă în stîlp de piatră până la brĕu.“

Se ințelege, că omul ce spune din păscălie nu durmì nici în acésta séră și audì tóte vorbele sórelui. Deci când sórele adormì, el resuflà tare, îndestulit de cele ce audise și se hotărî a mai rĕmâné încă o nópte în acel loc.

Séra a treia sórele își urmà povestirea așa:

— „Cel-ce vrea sĕ pună mânile pe Mândra lumii, după-ce va ajunge la împĕrăția ei, sĕ se dee de trei-ori preste cap și îndată se va schimba într'un cerb de aur. Astfel va ajunge în chilia Mândrei lumii. Ea se culcă în pat de flori; cerbului încă 'i va așterne pat de flori într'o casă cu ea. Cerbul însĕ sĕ nu dórmă, și când va vedé că Mândra lumii viséză, sĕ se scóle din pat și dându-se de trei-ori preste cap se va face eară fecior, mai mândru și mai frumos de cum a fost, apoi sĕ sărute pe Mândra lumii. Atunci ea se va trezí și cât ce 'l va vedé, îndată 'l va iubí. Dar' sĕ nu zăbavéscă mult, căci întêmplându-se sĕ-i zăpséscă smeul cel cu 12 capete, îndată i-ar omorî pe amêndoi. Ci repede sĕ alerge la capĕtul satului, în faţa crucei „*Petru C. Mitrea*“ de către representanţa comunală şi Comitetul parochial cu praporii şi sfesnicele ambelor biserici.

Puţin mai în sus — pe strada principală, — la podul numit al „*Trabii*“ erau postaţi elevii şcólei cu întreg corpul didactic, în frunte cu preoţii locali. Pentru susţinerea ordinei imensului public erau designaţi unii dintrĕ pompierii locali, frumos uniformaţi, ear’ şése din acestia au luat loc de ambele părţi ale carului mortuar.

Atât elevii şcólei, cât şì pompierii erau precedaţi de câte unul ce purta stindard negru.

Deací convoiul îşi continuă mersul întrĕ sunetul trist — acum ca nici-odată — al clopotelor bisericilor. Cântările funebrale le-a esecutat până la biserică corul seminarial, alternându-se cu corul şcólei nóstre.

Ajuns convoiul la biserică — sicriul se ia de pe carul mortuar de către şése pompieri şi se aşéză în mijlocul bisericei, care cu tóte că e „cea mare“ şi destul de spaţiósă, era literalminte ticsită de public, venit din tóte părţile spre a da ultimul onor decedatului.

Preoţii slujitori: Preaonoraţii domni protopresbiteri I. *Papiu*, Mateiu *Voilean*, Ioan *Ghibu* şi archidiaconul Dr. Miron *Cristea*, se postéză în faţa sicriului dând binecuvêntarea — după care corul seminarial sub conducerea prof. D. *Cunţan* intonéză câteva cântări funebrale obicinuite. Autorisaţi din partea familiei cu ţinerea de vorbiri funebre în biserica de aici au fost părintele paroch Iosif *Goga* şi învĕţătoriul M. *Frăţilă.*

Publicul, care se părea că nu mai sfîrşeşte cu intrarea în biserică, se liniştise, vĕḑênd sus pe amvon pe părintele Iosif *Goga*, care, cu tóte că de la începutul carierei sale preoţeşti şi-a câştigat admiraţiunea publicului rĕşinărean prin pĕtrunḑĕtórele-i cuvêntări şi predice, în deosebi cu acéstă ocasiune prin magistrala-i cuvêntare a stors admiraţiunea tuturor celor presenţi.

Era linişte mormêntală în biserică, mai ales când vorbitoriul a arătat publicului faptele sĕvêrşite de defunctul pe tóte terenele vieţii publice, spre folosul, binele şi înaintarea poporului românesc; ear’ când a vorbit despre mórtea mamei şi rĕmânerea a lor 6 copilaşi, 4 băeţi şi 2 fetiţe, de tot orfani în lume, suspinele nu numai ale orfanilor, cari încungiurau cosciugul iubitului tătă, dar’ şi ale tuturor celor presenţi, nu voiau a se mai sfîrşi.

Terminând părintele Goga, corul seminarial intonéză cântarea „Cu adevĕrat deşertăciune sunt tóte“, după care învĕţătoriul M. Frăţilă suindu-se pe amvon îşi rosteşte cuvêntarea sa asemenea bine reuşită şi cu deplină atenţiune ascultată, făcênd prin acésta deosebită onóre statului imvĕţătoresc în numele căruia a vorbit şi pe care primindu-o, Vi-o alătur în copie. — (O publicăm în numĕrul proxim. Red).

Cu acésta serviciul funerar s’a terminat, sicriul se ridică din biserică şi se aşéḑă în cripta familiară, aprópe de cripta „Marelui Andreiu“, pentru carele preoţii fungenţi şi-au ţinut de datorinţă a face în lăuntrul capelei slujba obicinuită.

In fine pentru publicul inteligent străin, întrĕ cari cu bucurie notez pe învĕţătorii din Gurarîului, Poplaca, Sibiel etc. precum şi pentru cel local dimpreună cu comitetul parochial şi representanţa comunală, s’a servit pentru decedatul în o sală a şcólei şi în casele locuitoriului Şerban Ilcuş, înrudit de aprópe al familiei mortului, obicinuita pomană, după care s’a cântat de corul seminarial „*In veci pomenirea lui*“.

Raportorul.

Pentru catedrală.

Preoţimea şi învĕţătorimea nóstră din *tractul Dejului* a subscris la colecta pentru zidirea catedralei următórele contribuiri:

1.	Teodor Herman,*) protopresbiter	cor.	100
2.	Victor Cupşa, paroch în Măgója	„	100
3.	Vasilie Andreiu, paroch în Corueni . .	„	100
4.	Grigorie Lador, paroch în Chiueşti	„	60
5.	Ioan Mada, paroch în Baba	„	60
6.	Gavriil Garon, paroch în Muncel	„	60
7.	Vasilie Garon, paroch în Gălgău	„	60
8.	Alexandru Sighiartĕu, paroch în Ciceu-Poeni	„	50
9.	Gavriil Hango, spiritual la institutul corecţional reg. ung. regnicolar din Gherla, în amintirea soţiei sale Florica n. Cupşa şi a fiicei sale Victoria .	„	100
10.	Ioan Giurgiuca, paroch în Diviciorii-mari, şi soţia sa Pelagia, 100 coróne, ear’ în amintirea vrednicului sĕu părinte Pantilimon Giurgiuca din Diug 50 coróne, total	„	150
11.	Teodor Purdean, paroch în Gârbău . .	„	100
12.	Dumitru Păltinean, paroch în Ciceu-Hăşmaş	„	50
13.	Vasilie Bodea, paroch în Goştila	„	50
14.	Petru Both, paroch în Sĕcătura	„	40
15.	Constantin Bodea, paroch în Ciceu-Giurgeşti	„	50
16.	Vasilie Gog junior, capelan în Olpret . .	„	50
17.	Teodor Murĕşan, învĕţătoriu în Chiueşti	„	20
18.	Gavriil Bizo, înv. în Negrileşti	„	20
19.	Gavriil Nechita, înv. în Ciceu-Poeni, 20 coróne, ear’ în amintirea rĕposatei sale mame Vârvara din Peteritea 10 coróne, total . .	„	30
20.	Ioan Cristea, înv. în Olpret	„	20
21.	Gavriil Ţolca, înv. în Diug	„	30
22.	Constantin Conţiş, înv. în Muncel	„	20
23.	Augustin Herman, înv. în Dej 15 coróne, ear’ în amintirea tatălui seu Nicolae Herman, fost paroch în Maşca, 15 coróne, total . .	„	30
24.	Ioan Goron, paroch în Esc	„	50
25.	Pantilimon Pop, paroch în Osoiu . . .	„	50
26.	Teodor Cotuţ, paroch în Diug	„	100

---

*) A contribuit şi la biserica sa din Dej, care este în edificare, *610 coróne.*

Din Turda.

— Concert şi petrecere. —

— 14 Februariu n.

Ne este cunoscut tuturor, ce efect are pentru om o musică instrumentală bună, care cu puterea ei fermecătóre, pe omul trist îl face vesel, pe cel iritat îl domoleşte, pe soldat îl face curagios, îndrĕsneţ şi nepăsătoriu în luptă, unde stă faţă ’n faţă cu mórtea.

Dar’ nu numai musica instrumentală e în stare a produce aceste schimbări în om, ci şì o musică vocală.

Despre o atare musică vocală voesc a vorbí în următórele:

Comitetul parochial gr. or. din *Turda*, cu concursul unor meseriaşi şi cu corul plugarilor din Agârbiciu a aranjat în 8 Februariu st. n. o petrecere împreunată cu concert, la care, ca om iubitoriu de musică, învitat fiind, m’am decis a lua parte şi cu mare nerăbdare aşteptam ciasul şi minutul, în care sĕ se desfăteze inima mea de o musică vocală eşită din gura unor plugari.

Minutul cel mult dorit a sosit şi iată-mĕ la concertul cercetat de un frumos public inteligent şi de popor, în cât era ticsită sala cea mare a hotelului „*Central*“.

La ora fixată presidentul comitetului parochial dl *Jovian Murĕşian*, protopresbiter, prin un discurs avêntat, în care arată însemnătatea, ce încă din vechime a avut şi are musica pentru nobilitarea simţĕmintelor, accentuéză, că scopul petrecerei fiind a oferí şi pentru popor, — basa esistinţei nóstre, — unele momente plăcute, rógă publicul a fi indulgent faţă de prestaţiunile ce i-se presintă, şi declară de deschisă producţiunea.

După acest discurs însoţit de frenetice aplause, ca punct 2 a urmat „*Cântec de jertfă*“ de Beethowen, esecutat în 4 voci de corul plugarilor din Agârbiciu cu atâta precisiune, în cât nu ştiam la moment, că ce am înaintea mea, plugari sau artişti?

Dar’ m’au trezit din vis mândrele fetiţe, cari postându-se pe bină înaintea plugarilor au esecutat în mod admirabil composiţia de T. Popovici „*Hai mândro sĕ te sărut*“. Aplause până la nefinit, întrerupte prin urcarea pe bină a dnului meseriaş *Stefan Felezĕu*, care a declamat poesia comică „*Cel mai bun vis*“, de Speranţă, cu multă desteritate, resplătit fiind cu repeţite aplause.

Inima mea ardea după cântare şi iat-o, corul esecută cu multă duioşie „*Tot ţi-am zis mândro, mĕ duc*“ de T. Popoviciu. Sub impresiunea acestei cântări sufletul meu devine melancolic, dar’ iată este trezit prin cântarea „*Haida mândro sĕ fugim*“ de I. Mateiu, esecutată de corul plugarilor cu multă măestrie. — Aplausele frenetice urmate nu mai voiau sĕ înceteze, până ce se întrerup prin declamarea hazlie a poesiei lui Coşbuc „*Numai una*“, de către dnul meseriaş Sonică Ioachim, care a debutat cu multă pricepere şi cunoştinţă în causă.

Punctul 8 din program l’a format admirabila composiţie a lui I. Vidu „*Lugojana*“, cor mixt, esecutată cu precisiune. Intr’atât a plăcut publicului, în cât a trebuit repetată. Nu cu mai puţină desteritate a fost esecutată composiţia admirabilă a lui N. Popoviciu „*La o rândunică*“.

Ca punct ultim din program a fost „*Toaca*“, cor mixt, de Musicescu, esecutată preste aşteptare de bine.

Terminându-se concertul, s’a încins o horă românéscă, luând parte la ea toţi asistenţii, — anume inteliginţa în sala cea mare, ear’ poporul şi coristii în saleta din apropiere.

In pausă, sub conducerea dnului *Silviu Bologa*, care mai nainte timp îndelungat a ostenit cu instruarea meseriaşilor, s’a jucat cu multă precisiune jocurile nóstre naţionale „*Căluşeriul*“ şi „*Bătuta*“, de 12 domni meseriaşi voinici, îmbrăcaţi in costume naţionale. Au stors admiraţia tuturor, cu deosebire a străinilor.

După acestea ne-am pus toţi la o cină comună în refectoriul hotelului „Central“ şi ca în tot locul aşa şì aici nu au lipsit toastele.

Sirul lor l’a început Preaon. Domn *Jovian Murĕşan*, protopresbiter, toastând pentru poporul turdean, care cu atâta însufleţire a dat ascultare păstoriului lor sufletesc, luând parte şi sprijinind măreţul scop moral şi material al petrecerei. Vasile Orăsan pentru Preaon. Domn protopresbiter Jovian Murĕşan şi pentru sexul frumos. Iosif Urcan pentru corul plugarilor din Agârbiciu. Vincenţiu Orăsan pentru meseriaşi şi conducătorii lor.

Petrecerea a durat până în zori de zi. In ce priveşte succesul ei moral şi material a fost preste aşteptare.

Meritul pentru splendida reuşită a petrecerei se cuvine Preaon. Domn Jovian Murĕşan, protopresbiter, membrilor comitetului: Iosif Urcan, Silviu Bologa şi Ioan Bucur, etc., cari nu au cruţat nimic pentru delăturarea piedecilor puse în cale de câţiva români şì ei, dar’ străini binelui bisericii naţionale şi indiferenţi pentru poporul de la care trăesc şi pe care atâta ’l măgulesc, când vorba e de esistinţa lor proprie.

In ce priveşte corul plugarilor, meritul cel mai mare îl are părintele Vincenţiu Orăsan, care ca un părinte adevĕrat pórtă grijă de fii sĕi sufleteşti, pe cari se nisueşte a-i înainta pe tóte terenele. — O dovadă înfiinţarea corului plugarilor.

Partea leului în reuşita splendidă a concertului cu drept cuvênt se póte atribuí zelului esemplar al tinĕrului învĕţătoriu provisoriu *Ioan Tanase*, care în serile lungi de érnă şi în zile de sĕrbători întrunind tineretul sătean în jurul seu, dimpreună cu preotul local desvoltau o activitate démnă de imitat.

De astfel de preoţi şi învĕţători avem noi lipsă în tóte comunele — şi când vom avé de acestia — atunci şì sórtea poporului va fi alta.

Petrecerea — cum am zis — a durat până în zori de zi, când toţi ne-am depărtat mulţămiţi sufleteşte. Cu deosebire poporul, căruia i-s’a dat ocasiune a mai uita pe vr’o câteva ore nĕcazurile lumeşti — şi a se nobilita în sufletul seu.

Petrecerea şi concertul ni-a insuflat o nouă rază de speranţă. Numai ómeni sĕ fim. De dorit ar fi, ca pe viitoriu sĕ nu se facă chestie confesională chiar şi din petreceri nevinovate, ci fără colorit confesional sĕ se ajutore reciproc tóte acţiunile româneşti, că atunci şì mai bine vom da înainte.

Lipsa unui învĕţătoriu harnic şi cualificat se simte apoi pentru biserica gr. or. din Turda, şi când acésta lipsă va fi delăturată, vom puté şi noi aclama: dacă Dzeu e cu noi, cine póte fi contra nóstră?

Dincodişiu.

Revistă esternă

Situaţia din Macedonia. Ambasadorul austro-ungar, br. *Calice* şi ambasadorul rusesc *Sinowjew*, au predat Sâmbătă sultanului proiectul de reforme pentru Macedonia.

In cercuri bineinformate se manţine credinţa, că sultanul va accepta reformele propuse. Cu tóte acestea însĕ punerea lor în lucrare nu va urma în curênd, chiar şi din motivul, că proiectul trebue tradus în limba turcéscă spre a puté fi discutat în consiliul de ministri, apoi — pentru casul că Pórta ar avé óre-cari observări asupra lor, — acelea vor fi a se comunica în scris puterilor semnatare, ceea-ce va face sĕ întârzie încă binişor timp inactivarea reformelor. Ear’ până atunci — póte că revoluţia macedoneană va fi isbucnită deja. Comitetul macedo-bulgar, în butul tuturor disolvărilor lucră din resputeri la organisarea acţiunii, avênd în Macedonia 6400 agitatori, cari îngrijesc şì de contrabandarea armelor. O telegramă privată din Salonic raportéză chiar, că în munţii bulgari din jurul mănăstirei Rylo tăbăresc 4000 de bulgari înarmaţi, cari aştéptă numai momentul potrivit, ca sĕ dee năvală asupra Drumei şi sĕ înainteze spre Melnic.

*

Pace înarmată. Duminecă s’a pus în Washington pétra fundamentală la edificiul unei noue şcóle militare. Din acest prilej presidentul *Roosevelt* a ţinut un discurs remarcabil, în care ocupându-se de misiunea armatei Statelor-Unite a zis şì următórele: Cursul evenimentelor a dus naţiunea în posiţia de mare-putere universală. Ea are obligăminte în Apus şi la Rĕsărit, cărora însĕ nu va puté corĕspunde, dacă nu-şi va valida puternic cuvêntul în interesul causelor păcii şi dreptăţii şi dacă nu va lua asupra-şi angajament de a apéra şi ocrotí aceste obligăminte. Statele unite voesc pacea, nu însĕ

---

oraşului, unde e buzduganul, care ’i va duce eară la pădurea albastră. După-ce vor sosí a casă, mama smeului turbat, de pismă că fiiu-so n’a putut’o căştiga, o sĕ trimită la Mândra lumii un jidan cu o cămaşă frumósă, mai frumósă de cât ale ei. Mândra lumii o sĕ cumpere cămaşa, dar’ cât ce va îmbrăca-o se va bolnăví de mórte, şi nu va scăpa din acea bólă până nu o va stropí cineva cu apă vie de la munţii ce se bat în capete. Nópte bună!... Cine aude vorbele mele şi le va spune altuia, acela sĕ se facă întreg şi cu totul stîlp de pétră.“

Viam spus că, pe timpul când sórele povestea tóte acestea, feciorul Impĕratului-Roşu durmia ca dus şi nimic nu ştia din cele povestite; ear’ omul ce spune din păscălie rĕmăsese deştept, auḑise tóte şi acum ştia tot de ce avea lipsă.

Diminéţa, când erau gata de plecare, feciorul Impĕratului-Roşu întrebà pe mama sórelui dacă i-a spus fiiul sĕu ceva, dar’ ea fiindu-i frică sĕ nu se facă stêlp de pétră, îi rĕspunse că nu i-a spus nimic.

(Va urma).

în înţelesul omului slab şi laş, ci cu sigura conştiinţă de sine a bărbatului bine înarmat....

Tot cântecul vechiu deci: pace la umbra înarmărilor aprópe ne mai suportabile.

*

Reformele — acceptate. O telegramă din Constantinopol dto 24 Februariu raportéză următórele:

Ministrul de esterne, Tevfik paşa, eri după amiazi a comunicat ambasadorului austro-ungar şi celui rusesc, că *sultanul a acceptat în întreg conţinutul proiectul de reforme* al puterilor.

NOUTĂŢI

Lista civilă. Projectul de lege despre urcarea listei civile, trecut deja prin desbaterea comisiunii financiale, a fost presentat dietei în şedinţa de Sâmbătă prin referentul acelei comisiuni. Comisiunea recomandă votarea sumei de *11,300.000 de coróne* (în loc de 9.300,000 cât era până acum), motivând necesitatea urcării prin faptul că salariile servitorimii de curte în cei 10 ani din urmă au fost îmbunătăţite cu 40%, că adaptarea palatului regal din Buda a causat cheltueli fórte mari şi că înfiinţarea gardei de trabanţi ungari şi completarea oficiilor de curte din Budapesta încă reclamă cheltueli mari.

*

† Nicolae, duce de Würtenberg, moştenitoriul corónei regale a Würtenbergului, a rěposat Luni în Carlsruhe, în etate de 69 ani. Regele Wilhelm II. nu are copii şi astfel după mórtea lui dreptul de moştenire ar fi avut sě trécă la ducele Nicolae, acum rěposat. Rěposând el însě, fără a lăsa în urmă-i copii ori fraţi, moştenirea trece în ramura a cincia a casei de Würtemberg. Rěposatul era locotenent-mareşal în armata austro-ungară.

*

Esposiţie în Sibiu. Reuniunea industriaşilor din Sibiu a luat hotărîre sě aranjeze anul acesta, în lunile August-Septembre, o esposiţie locală, în salele de la Gesellschatshaus. In scopul acesta a ţinut întrunire zilele trecute şi a ales un comitet central, care adreséză acum rugare cătră toţi industriaşii din Sibiu, sě se pronunţe în decurs de opt zile dacă vreau sě participe la acéstă esposiţie. Declaraţiunile pot fi făcute în scris ori cu graiu viu, la vice-presidentul comitetului central, dl *Martin Schuster*, strada turnului nr. 29. Atragem atenţiunea industriaşilor români asupra acestui lucru.

*

Amânarea asentărilor. Prin ordinaţiune ministerială, asentările cari aveau sě se începă la 1 Martie, sunt amânate. Se vor începe la 1 April.

*

Din tractul Devei primim ştire, că domnul protopresbiter *George Romanul* a învitat pe Sâmbătă, 28 Februariu n. pe toţi învěţătorii tractului seu la o consfătuire ce va avé loc în cancelaria Dsale din Deva, în scopul de a înfiinţa un *„cor al învěţătorilor gr.-ort. români din protopresbiteratul Devei"*. Instruarea corului ar fi sě se facă totdeuna Sâmbăta, de la orele 3 până la orele 8. Scopul urmărit este acela, ca fie-care învěţătoriu sě fie pus în posiţia de a-şi căpăta desteritatea necesară în conducerea unui cor vocal, pentru-ca fie-care sě pótă organisa în comuna sa câte un cor.

*

Incendii mari. In oraşul Dolina (Galiţia) Duminecă nóptea un incendiu oribil a mistuit preste o sută de case împreună cu tóte cele din jurul lor. — Asemenea incendiu a fost şi în Cincibiserici alaltăeri, unde au ars scrum magazinele furnisorilor militari Krauss şi Weiss. Paguba e preste 200,000 de coróne.

*

Doi ani şi jumětate pentru omor. Tribunalul din Szombathely a osândit eri la doi ani şi jumětate închisóre de stat pe proprietariul George Stieder, care împuşcase în duel pe advocatul Ernuszt.

*

Din něcazurile emigranţilor. Patruzeci şi cinci ţerani din comitatul Tolna plecaseră nu de mult la America, dór' se vor puté ferici acolo mai bine. Ajunşi la Viena i-a luat în grijă un agent Berger, care încassând de la fie-care câte 240 coróne li-a dat bilete de tren până la Hamburg şi bilete de călětorie pe mare până la America. Abia în Hamburg au aflat că agentul i-a înşelat urît, dându-le în loc de bilete nişte bucăţi de carton fără nici o valóre, cu cari — fireşte — nu s'au putut imbarca. Despoiaţi de bănişori au plecat apoi a casă, unde după multe necazuri şi neajunsuri au sosit sěptěmâna trecută.

*

„Economia", cassă de împrumut şi păstrare, societate pe acţiuni în Cohalm (Köhalom) a întrat în activitate cu 15 Februariu 1903 st. n. Acţionarii acestui institut sunt rugaţi a plăti ratele restante. *Direcţiunea.*

*

Petreceri în Arad. Petreceri de carneval împreunate cu representaţiuni teatrale şi concert se vor aranja în „Casa naţională" din Arad, de tinerimea română, în favorul şcolarilor sěraci, Sâmbătă, în 28 Februariu st. n. 1903 şi Duminecă, în 1 Martie st. n. 1903. Sâmbătă se va da: I. *„Sěrăcie lucie"*, comedie poporală cu cântece, într'un act, de Iosif Vulcan. II. *„Steluţa"*, duet. V. Alexandri, cântat de dşórele S. Boşniac şi A. Niga. III. *„Lelea vitéză"*, cor mixt de Musicescu. Joc pentru inteliginţă. Ear' Duminecă: I. *„Nóptea de sf. George"*, vodevil în douě acte, de Teochar Alexi. II. *„Mai am un singur dor"*, duet de Eminescu, cântat de dşórele S. Boşniac şi A. Niga. III. *„Lelea vitéză"*, cor mixt de Musicescu. Joc pentru ţerani. Inceputul totdeuna precis la 8 ore séra.

*

Osândirea unui usurariu. Tribunalul din Budapesta a osândit pe un anume Lányi Armin la *trei luni arest* şi *3000 coróne amendă*, aflându-l vinovat de usură.

*

Coconiţă -- în carcer. La universitatea din Heidelberg coconiţa Elisa Barvitius, ascultătóre a facultăţii de filosofie, în cursul unei dispute a zis unui coleg al ei, drept argument ultim, că *e un mare măgariu*. Ofensatul, după ce de la o femeiă nu putea sě céră satisfacţie „cavaleréscă", a înaintat contra coconiţei plânsóre la senatul universităţii, care a osândit'o apoi la *patru zile carcer*.

*

Micul bur. Nepoţelul lui *Krüger*, al fostului president al Transvaalului, care petrece cu moşul seu la Mentone, zilele trecute a căpětat de la moşul seu o piesă de cinci franci, cadou de ziua sa natală. Cum a primit piesa a alergat cu ea la o prăvălie de jucării şi şi-a cumpěrat o cutie de cătane. N'a avut însě paciinţă sě aştepte până soseşte a casă, ci a desfăcut cutia pe cale, ca sě-şi vadă cătănuţele. Spre uimirea lui însě, cătănuţele representau soldaţi englezi. Micul bur a aruncat jucăriile în tină şi le-a călcat cu călcâiul până ce nici un „soldat englez" nu se mai vedea din tină. Apoi plângênd de mânie a plecat a casă şi a spus moşului seu, ce injurie teribilă i-a făcut comerciantul. Sě-i dee lui „soldaţi englezi"! Bětrânul Krüger fără a zice un cuvênt a netedit cu mâna tremurătóre pěrul nepoţelului seu, în timp ce doi strop de lacrěmi luciau pe genele lui.

*

Mama salvată! Aşa scrie un fiu recunoscětor domnului Albert Müller din Budapesta V Vadászutcza 42/V, inventatorului crucei electro-magnetice nr. 86,967 R. B. Scrisórea sună astfel: Stimate dle Müller! Nu mě pot reţiné de a nu-ţi esprima cordiala mea mulţămită, căci dacă esistă pe lume un mijloc cu efect, atunci acela este numai al D-Vóstră. Mama a suferit de stomac de 15 ani şi a fost cercată de reumatism într'aşa měsură, că nu mai nutriam nici o speranţă de a o puté reţiné în viéţă. Ea sěmăna cu scheletul unui om, nu putea sě-şi mişte nici un membru al corpului şi trebuia tratată ca un copil mic. Mi-am luat însě refugiu la distinsul aparat al dtale, la crucea duplă electro magnetică nr. 86,967 R. B. şi spre deplina nóstră bucurie, mama, după-ce a purtat aparatul 4 sěptěmâni, a putut părăsi patul, şi acum, mulţămită lui Dzeu, se află bine şi sănětósă. Nu pot îndeajuns pune la inima fie-căruia, care sufere de astfel de bóle, sě se adreseze dtale şi sě folosescă binecuvêntatul dvóstre aparat. Primeşte, dle Müller, încă odată cordiala nóstră multămită. Bunul D-zeu sě te ţină şi sě-ţi rěsplătéscă bogat invenţia Dtale. Cu stimă, George Parth în Baracka.

Cărţi şi reviste.

„Vincenţiu Babeş ca director districtual de şcóle". Sub acest titlu a apărut în *Lugoj* (tipografia Hereş), în editura autorului, broşura primă din publicaţiunea *„Din istoria şcólelor nóstre"*, de George *Joandrea*, învěţătoriu în Lugoj. Sub titlul „Din istoria şcólelor nóstre" dl Joandrea intenţionéză scóterea unei serii de publicaţiuni privitóre la trecutul şcólelor nóstre poporale. Inceputul îl face cu broşura de faţă, în care descrie activitatea ilustrului nostru academician *Vincenţiu Babeş*, pe timpul cât a avut poporul român fericirea a'l avé în mijlocul sěu ca director districtual de şcóle. Urméză apoi interesantele circulare ale meritatului veteran, pe care — mulţămită Cerului — îl avem în viéţă, şi încopciă aceste circulare cu comentarii obiective, pe cari cetitorii mai bine le vor şti apreciat. In fine autorul apeléză la on. public sě-i trimită documente, circulare, ordinaţiuni, etc., privitóre la şcólele nóstre poporale, şi închieie cu următórele cuvinte: „Munca şi osteneala mea vor fi recompensate atunci, când On. public şi mai ales bărbaţii nostri de şcólă vor sprijiní publicaţiunea de faţă şi cele următóre cu aceeaşi căldură şi dragoste neprihănită, cu care le-am scris şi întocmit".

Preţul broşurei prime, anunţată aci, e 40 fil.

PARTEA LITERARĂ.

Notiţe istorice

privitóre la unele parochii din archidiecesa gr.-ort română a Transilvaniei.

(Urmare)

2. **Someşul-cald.** „Aciasta cartie învăţătoare la oameni adecă păucenie o au cumpărat abrudanii di pre muntele someşului cald, zece oameni, şi au dat 10 oi 8 cu miei dela inspector protopop giorgie dela juc nu zalog ca să fie a lor in veci amin. şi aceşte sânt oamenii carii au cumpărat pomană aciastă cartie poucenie: întâie om mariş ion o oae cu miel: a 2. om purcel lucă o oue cu miel: a 3. om purcel flore o oae cu miel: a 4. om purcel ion o oae cu miel: a 5. om danciu simion o oae cu miel: a 6. om pleştea ion o oae cu miel: a 7. om roşu ion o oae cu miel: a 8. om rus ion o oae cu miel: a 9. om dip mihaiu o oae de sine: a 10. om matiş onuţ o oae de sine şi sau socotit acele 10 oi cu miеii 20 florinţi: şi o au dat acei oameni aciastă cartie pomană în besereca din muntele someşului cald să fie tot acolo până vor fi oameni şi beséreca pe muntele someşului cald întracesta chip nice preot nice diac nice mirén să nu o ducă nice să o vânză nice să o petrécă nice să o vânză dela beséreca munţelui, iară care sare aîia unul ca acela blăstămat să facă smintéle aceştii cărţi, unii ca aceia să fie afurisiţi de 318 de părinţi sfinţi carii au fost în sobor în nichie şi osindiţi la un loc cu iuda vânzătoriul de chs." (în colo se zice: pomenéşte dmne robii tăi: ion, marie, dumitru, nuţiu, andreiu, toma, luca, simion, anghelină, chirilă, rusandă, paraschie, floré, alexa, costin, mărian, todoră, mărie, onul, todoră, mihaiu, grigor, antonie, georgie, ilie, simion, toader, gavriil, rusandă, cristină, irimie, cristé, alexă, ion, marie, todor, costin, simion, cristină, onuţiu, gavrilă, ionuţiu, onul, ioană, mărie, todoră, parască, nicolae, mihaiu, mărie, niculae, nedea, ighian, ion, ion, gavriil rusul, cristină, petre, todor) „scrisam eu popa ursan (urs ion?) aceste zapis. când am fost popă în someşul cald şi la beséreca din munte şi am fost ctitor indemnătoriu când au zidit şi au întemeiat acéle sfnte beséreci şi în sat şi în munte de nou şi am stătut la oameni de leau înfrămseţat cu cărţi şi cu ce a: trěbuit întrănsele amin. roj chvo 1736 luna lui aprilie 24 zile". (Carte românéscă de învăţătură, de metr. Varlaam, Iaşi 1641, fil. 198—155 îndĕrept; despre cartea acésta am scris notiţa bibliografică publicată în „Telegraful Român" 1902 nr. 135).

3. **Dobrocineşti? Tistag? Vad? Călăţă?** „Cu mila lui dmzău am cumpărat aciastă carte anume Zlataust godo.... on şi om dat in dobrocineşti la besér. să fie pomană. pomenéşte dmne robul tău simion, ilonă, ioană, george, pătru, floare, coste, todora, ilona, flore, mărină, pătru, anuţă, flore, flore, toader, ioană, vasile, toader, ioană, toader, anuţă, mărină, mihaiu, nice să o vânză, nice să o schimbe pre alta, ce să fie pomană până în vecie, cine sa afla să o iée dela aciasta beséreca să fie anatema proclet şi diavol cu atâta săvârşit, eu popa ion din dobrocineşti săvârşit în luna lui dechemvrie in 26 dela Is. n. d. 1749".

„Scrisam eu George Haită paroch in satul tistag când au fost aciasta sfntă şi dumnezăiască carte la mine de o am cetit pre ea, anul 1806".

„Cetitam eu Vasilie Silaşi, administrator in Parochia Vadului in anul 1818".

„In anul 1827 o am văndut eu popovici samuil in Călăţă aceste zlataust cu bani bani la toma cărturariu din ardeal."

(Ioan Chrisostom: Mărgăritare, Bucureşti, 1746).

(Va urma). *Gavriil Hango.*

Oficială.

Comunele bisericeşti, cari au rěmas în restanţă cu taxele sidoxiale pe 1902, sunt poftite sě achite la cassa archidiecesană competinţa statorită, căci la cas contrar în luna viitóre se va cere intervenţia organelor administrative şi încassarea se va face cu spese, cari se pot încungiura.

Cei-ce au daraveri cu oficiul cassei consistoriale sunt avisaţi a-şi isprăví afacerile înainte de ameazi, căci orele de după prânz sunt — conform regulamentului — reservate esclusiv pentru contarea în cărţile de cassă a banilor încassaţi sau solviţi în decursul zilei.

Spre a finalisa afacerea distribuirii protocólelor sinodale de pe anii din urmă, precum şi a celor congresuale, P. O. oficii protopopeşti sunt poftite a căuta stadiul acestei afaceri din protopopiat, a urga trimiterea eventualelor restanţe, ca astfel sě se evite multele corespondenţe speciale în acéstă privinţă.

De-asemenea se aştéptă imediata espedare a taxei de la nou-cununaţi şi a tuturor discurilor. Dacă una sau mai multe comune nu au satisfăcut ordinelor consistoriale, sě se arete Venerabilului Consistoriu numele parochului restanţieriu, spre a se face de aici disposiţii ulterióre. Pe viitor afacerea acestor discuri etc. trebue resolvată definitiv cel mult în câteva sěptěmâni de la purtarea discului în comune.

Din public.*)

Mulţămită publică.

Subscrisul în timpul din urmă nu odată, ci de repeţite-ori avui fericirea a mě convinge şi încredinţa despre adevěrata dragoste creştinéscă, de care sunt conduşi şi stăpâniţi credincioşii bisericii gr. or. din Topârcea, prin desele şi frumósele daruri şi jertfe, ce au adus bisericii.

Aşa d. e. afară de cele de-o valóre mai neînsemnată, precum, icóne, cărţi, etc. în decursul anului trecut biserica nóstră a mai primit următórele daruri.

1. *Nicolae Raita* prin testament a lăsat, ca după mórtea sa, biserica sě priméscă din averea-i mişcătóre şi nemiscătóre 600 cor.
2. Erezii rěposatului *Iacob Isac*, — la împărţirea averii rěmase după acesta, cu învoirea tuturor, — au transpus de-a dreptul pe numele bisericii un loc în valóre de 100 cor.
3. Prin colectă benevolă pentru acoperirea speselor împreunate cu repararea turnului — în vara trecută — aprópe 350 cor.
4. *Nicolae Părăian Sintea* a pus la disposiţia epitropiei 200 cor. pentru ridicarea unui podişor în biserică, care e şi în lucrare; ear' o obligaţie cu drept de întabulare în valóre de 400 cor., avênd a-i primí biserica după încetarea din viéţă a dăruitoriului.

In zilele trecute — la stăruinţa primilor 5 români din Topârcea — cari şi-au încercat norocul în America, a primit biserica suma de 110 cor. de la următorii:

Iacob Lăpědat, Iacob Hociotă, Ioan Hudiţian şi Ioan Schiau, toţi din Topârcea, câte 2 dolari; Ioan Mutu din Topârcea, Zachei Văduoiu din Vecerd, Mihail şi Taţiana Dudaş din Hetur, Ilarie Suciu din Hetur, Zaharie Deac din Hetur şi Nicolae Dudaş din Hetur, câte 1 dolar. Ioan Simion din Agristeu, George Murěşan din Gogan, Nicolae Pleşca din Hosman, Mihail Hundorfean din Hetur, Vasilie Colceriu din Hetur, Petru Colceriu din Hetur, Mihail Ţifrea din Hetur, Zosim Dudaş din Seleuşul-mare, Ioan Iaru din Foteldea, câte 50 ţenţi; Ioan Berariu din Alţina 30 ţenţi, Tóder Blotar din Măgărei, Maria Blotar din Măgărei, Ioan Holeiga din Măgărei, Ioan Savu din Şulumberg, Teofil Ciotloş din Ţicmantor, Ilie Ciotloş din Ţicmantor, Ioan Preda din Alţina, Dobra Iosif din Bendorf, Ioan Mila din Bendorf, Zaharie Rus din Gogan, Ioan Ciotloş din Ţicmantor, Ioan Ciśra din Ţichindeal, Dumitru Pelea din Guşteriţa, Stefan Ţifrea din Hetur, George Gălăţian din Hetur, Nicolae Varga din Bendorf, câte 25 ţenţi; Nicolae Bârzan din Alţina 15 ţenţi, Ioan Bârzan din Alţina 10 ţenţi şi Ioan Monişor din Guşteriţa 10 ţenţi — total 22 dolari şi 85 ţenţi, adecă 110 cor.

Vrednici de tótă lauda sunt toţi acesti dăruitori. Din care causă pe lângă aceea, că mě simt îndatorat a le mulţămí şi pe acésta cale le doresc la toţi, ca Tatăl, pentru a cărui sfântă casă au adus jertfă, sě le rěsplătéscă cele date, de nenuměrate-ori; ear' celor de preste mare, întreprinderea cu bună sporire şi întórcerea în mijlocul celor-ce mult îi aştéptă şi doresc, cu sănětate sě le fie.

Topârcea, 1 Februariu 1903.

Vasiliu Suciu
paroch gr. or.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primesce rěspunderea.

Către un „sobol“.

Este provocat dl „Sobol“ care a adresat o gratulaţie anonimă către mult onoratul domn pretor suprem Ioan Vlasa din Câmpeni, şi în care a amintit de „defraudările primarilor şi notarilor“, ca sĕ iasă la lumina zilei cu mult stimata sa „subscriere“, provocându-se la casuri concrete, cari sunt notarii şi primarii comunali, cari au defraudat? Ear' până atunci 'l considerăm de un calumniator ordinar, om fără caracter şi „Sobol“ mişel, care nu are îndrăsnélă a eşí la lumina zilei.

Câmpeni, la 17 Faur 1903.

Din încredinţarea întregului corp notarial şi a primarilor comunali din cercul Câmpenilor întruniţi cu ocasiunea tragerii sorţilor. [28] 1–1

Ioan Vana
notariu în Albac.

G. M. Corcheiu
primariu în Câmpeni

Amicul poporului îndreptătoriu în cause administrative şi judecătoreşti pentru poporul român, de **Titu Vuculescu**, pretor. Preţul 1 cor. Se póte procura de la **Librăria archidiecesană** din **Sibiiu**.

Anunț.

„Cassa de păstrare în Mercurea“ societate pe acţii, acórdă **imprumuturi hipotecare** de la suma de cor. 5,000 în sus **cu 7%** interese, *fără a reflecta la provisiune, la spese de manipulare şi de scris.*

Mercurea, la 1 Ianuariu 1903.

[14] 12—12 **Direcţiunea.**

Săpun cu ruda.

Marca:
“cerb” sau “cheie”

Săpunul cel mai bun, mai spornic şi prin urmare cel mai eftin. [4] 4—17

☛ Se capĕtă pretutindenea. ☚

Stabiliment nou!!

“Entreprise des pompes funèbres”

(Institut de înmormêntare)

— Proprietariu: **Fritz W. Elges** —

Sibiiu, str. Cisnădiei 18

funcţionéză din **26 Decembre stil nou anul curent.**

Inmormêntări pompóse şi simple.

Preţuri moderate.

[5] 9—17

La **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu** se află de vêndare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânţiei Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania şi Metropolit al Românilor din Ungaria şi Transilvania.

Tabela de materii: Polunoştniţa de tóte zilele. — Polunoştniţa Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea şi al şeselea. — Rênduéla Obedniţei. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecerniţa cea mică şi cea mare. — Sluşba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele şi Condacele Triodului şi ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicînele şi ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morţilor. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele şi Condacele sfinţilor de obşte după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicînele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie şi la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei şi folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinţilor, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toţi anii.

Format octav, 397 pag. Preţul: broşat **2 cor.**, legat în pânză **2 cor. 40 fil.**, legat în piele roşie cu copcii **4 cor.**

Cassa de păstrare (reuniune) în Sĕlişte.

Convocare

P. T. membrii „Cassei de păstrare (reuniune)“ în Sĕlişte se convócă la

Şedinţa adunărei generale ordinare

conform §-ului 15 din statutele reuniunei pe **Duminecă în 8 Martie n. (23 Februariu v.) a. c. la 2 ore p. m.** în sala şcólei române gr. or. din Sĕlişte pe lângă următoriul

Program:

1. Raportul general al Direcţiunei şi propunerile acesteia.
2. Raportul consiliului de inspecţiune.
3. Staverirea bilanţului cu 31 Decembre 1902.
4. Fixarea marcelor de presenţă pentru membrii Direcţiunei şi ai Consiliului de inspecţiune.
5. Alegerea Consiliului de inspecţiune conform §-ului 20. [27] 1—1

Din şedinţa Direcţiunei „Cassei de păstrare (reuniune)“ în Sĕlişte, ţinută la 19 Februariu 1903.

Direcţiunea.

Bilanţul general pe al XIX-lea an de gestiune 1902.

Contul Bilanţului.

Active.		Cor. fil.
Cassa în numĕrar		40,133·96
Imprumuturi pe oblig. cu cavenţi		361,662·—
Imprumuturi hipotecare		463,226·—
Cambii de bancă		74,599·—
Credite de cont-curent		146,206·02
Efecte publice		131,243·—
Depuneri proprii		2,960·—
Realităţi		595·39
Imprumuturi din fondul de binefaceri	40,754·65	
Depunerea fondului de binefaceri	3,871·43	44,626 08
Depunerea înfiinţândului spital public		13,666·58
Depunerea fondului de pensiune		4,938·59
Mobiliar	1,181·93	
după amort. de 10%	118·19	1,063·74
Diverse conturi debitóre şi interese transit. restante		33,994·55
		1.318,914·91

Pasive.	Cor. fil.
Depunerile membrilor (capital social)	26,000·—
Fondul de reservă	79,320·18
Fondul de binefaceri	44,626·08
Fondul de pensiune	4,938·59
Fondul unui spital public în Sĕlişte	13,666·58
Depuneri spre fructificare	1.121,032·81
Interese trans. anticipate pe 1903	7,961·12
Diverse conturi creditóre	2,507·87
Profit net	18,861·68
	1.318,914·91

Contul Profitului şi Perderilor.

Debit.		Cor. fil.
Interese:		
pentru depuneri spre fructificare	49,274·60	
pentru fondul de binefaceri	1,470·15	
pentru fondul de pensiune	235·90	50,980·65
Spese:		
salare şi marce de presenţă	6,480·96	
imprimate, registre, porto, chirie	2,615·88	9,096·84
Perdere de curs		235·—
Contribuţiune:		
directă şi 10% după interese la depuneri		10,276·61
Amortisare din mobiliar		118·19
Profit net		18,861·68
		89,568·97

Credit.		Cor. fil.
Interese:		
de la împrt. pe oblig. cu cavenţi	28,672·26	
de la împrt. hipotec.	29,548·62	
de la cambii de bancă	6,132·76	
de la credite de cont-curent	9,286·04	
de la efecte	5,158 53	
de la depuneri proprii	2.927·92	81,726·13
Provisiuni		7,842·84
		89,568·97

Sĕlişte, la 31 Decembre 1902.

Direcţiunea:

Dr. N. Calefariu m. p.
president.

D. Banciu m. p.
vicepresident.

D. Vulcu m. p.
secretariu.

Iordachie Roşca m. p.
cassariu.

C. Herţia m. p.
contabil.

Dr. I. Stroia m. p.

M. Ittu m. p. **Petru I. Comşa** m. p. **Niculae Lupaş** m. p.

Stan Steflea m. p.

Subsemnatul Consiliu de inspecţiune am esaminat bilanţul present cum şi contul Profitului şi Perderilor şi le-am aflat în deplină consonanţă cu registrele principale şi ausiliare.

Sĕlişte, în 19 Februariu 1903.

Mihail Stoica m. p., president
Ioan Banciu m. p.
Bucur Comşa m. p.
Oprea Soră m. p.

Redactor responsabil **Teodor V. Păcăţian.**

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 18 Sibiiu, Sâmbătă 15/28 Februariu 1903 *Anul LI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Armată națională.

II.

Sě le esplicăm deci colegilor magiari de la organul de publicitate al baronului *Bánffy*, că noi, nemagiarii, de ce nu mergem și de ce *nu putem* merge alăturea cu Magiarii opoziționali în lupta ce o pórtă în contra votării projectelor militare.

Intâiu de tóte din motivul, că cu mult mai mare e iubirea și alipirea nóstră față de Domnitoriul țerii, de cât sě 'l putem supěra fie și numai prin încercarea de a zădărnicí împlinirea dorinței sale preaînalte, ales când știm, că dorința acésta a sa nu e alta de cât o *necesitate*, despre care Monarchul este singur convins, că formézä sarcină îngreunătóre pentru popórele sale, dar' pe care *trebue* sě o vadă realisată, nu numai pentru a tronului, ci mai mult pentru a popórelor sale asigurare.

Al doilea, din motivul, că lupta purtată din partea celor nemulțămiți cu projectele acestea de lege nu e destul de *sinceră*. Nu e vorba la ei de *sarcini*, ci e vorba de *favoruri*. Cei-ce combat proiectele militare nu zic că nu le votézä absolut de loc, fiind-că nu vreau sě pună sarcini noue pe cetățenii contribuabili; ci zic, că le votézä, dar' condiționat, dacă în schimb li-se fac anumite *concesiuni*. Și lucrându-se astfel, ce cred colegii de la „*Magyar Szó*“, că se va afla om naiv întrě nemagiari, care sě crédă, că lupta purtată în contra proiectelor militare e dată într'adevěr pentru a scutí cetățenii de sarcini noue?

Luptat'am odată și noi, Românii, în contra proiectelor militare, atunci, când înaintașii celor ce le combat astăzi cu atâta înverșunare, le-ar fi votat chiar și dacă erau de zece-ori mai asupritóre de cum au fost și de cum sunt.

Când întâiași dată a fost vorba despre legile militare în dieta țerii, la 1868, deputații naționali români luaseră posiție *în contra lor*; le-au combătut și li-au denegat votarea. Dar' și-au motivat pasul în mod *sincer* și corect, și n'au făcut obstrucție, ci prin rostul unui singur deputat (*Alesandru Roman*) și-au precisat punctul de vedere. Au zis așa, că nu pot vota legile despre înarmarea țerii, fiind-că ele *au sě urce sarcinile poporului* preste tótă měsura, fiind-că ele *sunt favorabile magiarismului* (legea despre honvedi) și au sě devină mijlóce în mâna magiarismului pentru a lupta cu ele în contra naționalităților nemagiare, și în fine, fiind-că ele nu pot contribuí la siguritatea patriei și la fericirea comună câtă vreme *popórele țerii sunt nemulțămite.*

Da, dacă domnii kossuthisti și cei de o părere cu ei *astfel* și-ar motiva nemulțămirea față cu projectele militare aflătóre în discuție, — fie convinși colegii de la „*Magyar Szó*“ că puternic sprijin ar avé din partea tuturor naționalităților nemagiare. Dar' așa cum de fapt se pórtă lupta, pentru stórcerea de noue concesiuni, de noue arme, bune de folosit în contra naționalităților nemagiare: nu aștepte nimeni, ca și noi sě ne înfierbîntăm și sě întrăm în luptă, pentru-că perirea sa proprie nu o doreşte nimeni.

Am ști sě ne însuflețim și noi destul de bine și fórte mult pentru o *armată națională*, dar' nu luată în înțelesul Magiarilor opoziționali, ca ea sě fie numai națională magiară, cu limbă de serviciu, de instrucție și de comandă magiară, ci *națională pentru fie-care popor din patria acésta*, așa, ca regimentele sě fie compuse după naționalități, cu oficeri de aceeași naționalitate din care e compus regimentul, și cu limbă proprie de serviciu și de comandă.

Dar' la așa ceva nici gândí nu ne putem. De o astfel de organisare a armatei astăzi nu se mai póte vorbí, pentru-că despre așa ceva Magiarii oposanți nici nu vreau sě audă, de-și era o vreme, când însuși Kossuth *astfel* voia sě vadă organisată armata Ungariei. Atunci pentru-ce sě ne însuflețim și pentru-ce sě luptăm alăturea cu ei? Pentru-ca în locul unei limbi străine sě ni-se dee alta, earăși necunoscută, ca limbă de comandă și de serviciu? Am ajuns la ceva ușurare prin acésta? Am ajuns din lac în — tău!

Căci îmbunătățirea sorții naționalităților, despre care vorbește „*Magyar Szó*“, — recunoscênd prin acésta că astăzi sórtea naționalităților nu e de invidiat, — n'are sě urmeze, cum ni-se spune, din împlinirea dorințelor legate din partea Magiarilor opoziționali de projectele militare aflătóre în discuție; ci are sě urmeze cu siguranță atunci, când politicianii magiari de frunte vor revení la ideile de cari erau călăuziți marii bărbați din trecut ai națiunii magiare: Deák, Eötvös, Andrássy, Simonyi și alții, și vor înțelege, că popórele nemagiare din patria acésta încă sunt elemente alcătuitóre de stat, pe cari statul are sě le îmbrățișeze cu căldură și sě le stringă la sinul seu, ear' nu sě le respingă de la sine. Drepturile lor are sě le recunóscă și respecteze, ear' nu sě le suprime. Desvoltarea lor are sě o promoveze, ear' nu sě o împedece.

In direcția acésta lucre și colegii de la „*Magyar Szó*“, cum lucrăm noi, și atunci în curînd are sě vină vremea, când cu dragă voe vom lupta alăturea cu ei în tóte chestiile de interes comun. Până atunci însě căile nóstre despărțite sunt.

Din parlament. Kossuthistii devin tot mai îndrăsneți și mai necruțători față de Corónă. In ședința de Mercuri a dietei a vorbit deputatul *Barabás* în contra proiectelor militare, amenințând, că dacă nu se respectézä drepturile națiunii cu privire la armată, *națiunea va fi silită sě pună în discuție cestiunea incompatibilității întrě coróna regală ungară și coróna imperială austriacă.* Eri, Joi, a fost cértă în dietă pe tema alegerii din *Ceica*, unde kossuthistii au rěmas în minoritate cu candidatul lor, în urma presiunilor făcute din partea funcționarilor publici, — cum zic ei. Kossuthistii au decis în conferența lor, ținută Mercuri séra, sě continue cu obstrucția până 'n pânzele albe.

Cuvênt funebral

rostit în Rěșinari cu ocasiunea înmormêntării neuitatului ***Dr. Daniil P. Barcianu,***
de ***M. Frățilă,*** *învěțătoriu.*

Stimați jalnici ascultători!

„In mórte nu toți murim,
„Cum în traiu nu toți trăim,
„De vreți morți sě nu muriți,
„Căutați vii, ca sě trăiți“.
I. Nenițescu.

Stăm cu toții plini de întristare și amăriți până în adâncul inimei, împrejurul rěmășițelor pământești ale unuia dintrě cei mai demni și mai virtuoși români, ale celui mai scump și mai venerat profesor, ale celui mai bun și mai iubitor soț, tată și frate, — și când pronunțăm numele lui cel mult iubit, lacrěmi năbușesc din ochii noștri, pentru-că puțini fruntași români au fost, al căror nume în patria nóstră are un rěsunet mai dulce și mai întăritor totodată, ca numele lui Dr. Daniil Popoviciu Barcianu.

Pentru noi, cari suntem încă în viéță, numele Dr. D. P. Barcianu este ca o carte deschisă a faptelor sale științifice-naționale.

In fața acestui valoros bărbat, grea este angajarea cu care am fost onorat, de a vě zugrăví cu acest prea trist prilegiu icóna adevěrată a faptelor și vieții sale; îngăduiala Domniilor Vóstre însě, nădăjduesc, va vení în ajutor neputinței mele, pentru a Vě puté arěta, de-și numai în câteva trăsături, ce Dr. D. P. Barcianu a făcut pentru noi și cari sunt prin urmare datorințele, ce ni-se impun nouě față de păstrarea amintirii unui astfel de bărbat.

Jalnici ascultători!

Mare și nepětrunsă este taina morții; dar' cununa vieții și-a asigurat-o numai acela, care a fost până la mórte credincios poruncilor lui Dumnezeu.

Plinirea poruncilor lui Dumnezeu însě este, după cum ne învață apostolul Pavel, *drogostea*, dragostea cea din inimă curată, dragostea cea din conștiință tare, dragostea cea din credință nefățarnică.

Pe acéstă temelie largă și solidă, pe acéstă temelie creștinéscă Dr. D. P. Barcianu a clădit frumosul și mărețul edificiu al vieții sale.

Din inima cea mai curată, din conștiința cea mai tare, din credința cea mai

---

FOIȘÓRĂ

Mândra lumii.

— Poveste —

de **Laurențiu Ciorbea.**

(Urmare.)

După aceea drumeții noștri mulțămiră mamei sórelui pentru buna primire și găzduire, cum știură mai frumos și se întinseră drumului până-ce sosiră la pădurea albastră. Ajunși la goronul numit, aflară armăsariul Elelor în chip de buzdugan, ce se zgâia cătră dînșii. Feciorul Impěratului-Roșu se 'nfricoșà, dar' omul ce spune din păscălie îi zise: nu te teme de nimic și fă numai ce-ți voiu zice eu. Ia sui pe acest buzdugan, și feciorul se suì, se suì apoi și dênsul, și 'l lovì cu běțul. Ear' běțul acesta era fermecat. Și cât ce atinse buzduganul, amêndoi se pomeniră într'o căruță cu patru cai de foc și când mai lovì odată, se treziră coborând lângă orașul Mândrei lumii. Acolo căruța și caii eară se schimbară în buzdugan, și rěmaseră lângă un gard.

Și zise omul ce spune din păscălie cătră feciorul Impěratului-Roșu sě se dee de trei-ori preste cap, învěțându-l ce sě facă. Și dându-se preste cap sě făcù din el un cerb de aur, frumos, de sě te fi tot uitat la el.

Tóte aceste lucruri se întêmplară la amiazi când sórele stă cruce 'n masă și smeii dorm cu fețele la sóre.

Și legà omul ce spune din păscălie cerbul de aur cu o funie de aur și se luà cu el prin oraș, către palatul Mândrei lumii. Și se mirau toți ómenii de frumseța cerbului ca de o minune, căci așa ceva nu mai vědușeră ei.

Mândra lumii stetea cu cótele 'n feréstă și se uita la uliță și vedea cum umblă ómenii în sus și 'n jos ca furnicile. Vede și pe omul ce ducea cerbul de aur, cu o funie de aur, mirându-se lumea de el; și 'i plăcù și ei de cerb și 'l cumpěrà și 'l duse în casa ei, ear' omul ce spune din păscălie se 'ntórse lângă gard.

Și ce sě vě mai lungesc vorba, boieri d-vóstră? Făcù cerbul precum era învěțat și s'a 'ntors cu Mândra lumii la omul ce spune din păscălie, apoi se suiră pe buzdugan, și lovind omul ce spune din păscălie buzduganul cu běțul de trei-ori, acela se făcù eară căruță cu patru cai de foc și 'ntr'o clipă 'i duse la pădurea albastră, unde smeii nu mai aveau putere asupra lor și o luară toți trei cătră țéra Impěratului-Roșu.

Impěratul-Roșu cât ce audì despre sosirea fiiului seu, îi eșì înainte și 'l primì cu mare alaiu și bucurie, apoi făcù o nuntă împěrătéscă de trei zile și trei nopți. Și după ospěț se coborì Impěratul-Roșu de pe tron și lăsà Impěrat pe fiul sěu cu Mândra lumii.

Omul ce spune din păscălie trăia și el în curtea împěrătéscă, ca sfetnic, și tiněrul Impěrat-Roșu în tóte trebile numai sfatul lui îl cerea. Și până-ce a ascultat de omul ce spune din păscălie mergeau trebile atât de bine, cât poporul zicea că nici tată-so, om mai deprins și mai bětrân, nu cârmuia mai bine, ba că dór' un împěrat mai înțelept și drept ca el, nici Solomon-Impěratul nu a fost.

Dar' celorlalți sfetnici nu le plăcea tréba, și nu puteau suferí, că Impěratul așa tare asculta de omul ce spune din păscălie, și că el — o venitură de eri de alaltă-eri — sě fie mai în cinste de cât ei. Acestia începură deci a se gândí și sfătuí fel și chip cum sě-i cóse gulerul, cum sě 'l scótă din grația Impěratului și sě 'l depărteze de la curtea împěrătéscă. Prinseră dar' a pîrî și a înegrí înaintea Impěratului pe omul ce spune din păscălie, cu câte și mai câte lucruri atât de bine întocmite, în cât Impěratul de la o vreme începù a le da creděmênt și nu odată a ocărît fórte aspru pe omul ce spune din păscălie.

Intr'o zi Mândra lumii ședea la ferésta palatului și se uita la uliță, când iată un jidan cu o cămașă de vêndare fórte frumósă, mult mai frumósă de cât ale ei. Mândra lumii 'l chiămà sus, cumpěrà cămașa de la jidan și sě 'mbrăcà cu ea. Dar' vai! nu trecù mult și càdù leșinată la pămênt și se bolnăvì de mórte.

La audul acestei vesti tiněrul Impěrat rěmase ca lovit de trăsnet. Ce vaiete țipa, nici nu pot sě vě spun. Și nime nu putea sě-i ajute. Numai omul ce spune din păscălie i-ar fi putut. Lipsă era acum de dînsul, el însě nu era nicăiri. De unde sě 'l aducă dar'? Așa i-se cuvinea tiněrului Impěrat, pentrucă l'a dojenit atât de aspru . . .

(Va urma).

nefăţarnică au pornit faptele lui, inspirate, nimate, pĕtrunse de o dragoste aprinsă şi neămutată, care nu s'a desminţit nici-odată.

Acéstă dragoste l'a înzestrat cu douĕ mari şi nepreţuite calităţi, greu de întâlnit în elaşi om: blândeţa şi energia, cari amên- ouĕ au dat acestui mare bărbat puterea fermecătóre şi iresistibilă.

Acéstă dragoste l'a înarmat cu ochiul acela ager, care-i desfăşura într'un moment inima şi cugetările altora şi-l făcea sĕ pătrundă cele viitóre cu o siguranţă, care este dată numai celor aleşi ai lui Dumnezeu.

Acéstă dragoste a însufleţit întreg traiul lui pământesc, l'a condus la îndeplinirea datorinţelor sale, l'a făcut un model vrednic de urmat, atât în cercul intim al vieţii de familie, cât şi în acţiunea cea întinsă a vieţii publice.

Acéstă dragoste l'a înălţat la un tip de perfecţiune omenéscă, atrăgênd spre dînsul acea încredere, dându-i acea autoritate, care l'a pus nu numai întrĕ fruntaşi, ba cutez sĕ afirm, chiar în fruntea fruntaşilor poporului român.

Acéstă dragoste l'a alipit de geniul neamului românesc, căruia i-a închinat întréga muncă a vieţii sale, căruia i-a fost neclintit credincios din tinereţe şi până la mormênt.

Din acéstă dragoste a isvorit zelul, abnegaţiunea şi devotamentul, cu care luptat-a nu făcênd multe vorbe, pentru binele şi prosperarea poporului român, cu mult mai mult şi mai puternic de cât mulţi alţii.

Şi dacă cutez a continua cu zugrăvirea faptelor şi a vieţii acestui nemuritor bărbat, în numele întregei învĕţătorimi şi cu deosebire în numele acelora, cari ca şi mine fericiţi au fost a se numĕra întrĕ elevii sei în seminariul Andreian, o fac acésta, ca vecinic sĕ ne rĕmână în memorie atât nouĕ celor de acum cât şi urmaşilor nostri, că Dr. D. P. Barcianu nu numai pe terenul naţional a fost fruntaş întrĕ fruntaşii nostri, ci şi pe terenul cel bisericesc-şcolar, şi cu deosebire pe terenul şcolar, ca profesor seminarial a fost fala şi mândria nóstră.

Da, fala şi mândria nóstră, a învĕţătorilor!

Pentru-că, el a fost, care în decurs de ani 25, în calitate de profesor seminarial a pregătit aprópe întrégă învĕţătorimea actuală din archidiecesă, înzestrându-o cu cunoştinţele de lipsă pe lângă nouele metode, spre a nu orbeca în greaua, dar' frumósa chiamare de învĕţătoriu.

El a fost, care aprópe cu tótă ocasiunea ne zicea:

„Voi, învĕţătorilor, cari inimile mlădiţelor tragede ale neamului pentru primirea sĕminţei tuturor virtuţilor aveţi sĕ le pregătiţi, când de fapte mari le veţi vorbí, ale nemuritoriului Şaguna fapte, în lumina strălucitóre a le pune, sĕ nu vĕ leneviţi!“

El a fost, care ca president al fostei reuniuni învĕţătoreşti din districtul Sibiiului în decurs de mai mulţi ani n'a cruţat nici sănĕtate, nici timp, ci cu adevĕrată abnegaţiune, care totdéuna binele caută, cu stăruinţă, care nu cunóşte obosélă, cu energie, care nu sĕ dă nici-când îndĕrĕt în faţa pedecilor, cu inimă caldă, care e capabilă a primí şi a sălăşluí în sine idealuri, sĕ silea din tóte puterile a face din membrii acelei reuniuni adevĕraţi învĕţători, călăuzindu-i totdéuna cu deosebit tact şi sfătuindu-i înţelepţeşte, ca bun părinte, — îi indrepta, îndemna şi îmbărbăta.

Dar' şi după desfiinţarea reuniunilor şi împărţirea învĕţătorilor din archidiecesă în cercuri conferenţiale, cu tóte că din cause sanitare trecuse în pensiune, şi apoi ocupase onorificul post de referent-şcolar şi asesor consistorial, îl vedem numit de Preaveneratul Consistoriu comisariu al cercului conferenţial Sibiiu spre deosebita bucurie a învĕţătorilor acestui cerc, şi precum în trecut, aşa şi în noua calitate, cu adevĕrată lăpădare de sine stătea la disposiţia învĕţătorilor şi prin ei în serviciul şcólei române, ceea-ce a îndemnat pe învĕţători a-l supranumí cu binemeritatul nume de *Dascălul dascălilor*.

Iată, jalnici ascultători, perderea ireparabilă, ce o sufere azi poporul român şi în deosebi şcóla română; iată golul ce rĕmâne prin trecerea din viéţă a vrednicului cetăţean, a nobilului român şi a eruditului şi de toţi stimatul Dr. D. P. Barcianu!

O! tu nemilósă şi tirană mórte. Cum nu ţi-a fost milă sĕ lipseşti pe poporul român de cel mai harnic dintrĕ fruntaşi?

Cum nu ţi-a fost milă sĕ ne răpeşti din şcólă, tocmai în flórea vieţii şi a virtuţii, pe sórele, care prin lumina minţii sale lumina minţile şi încălzia inimile celor dornici de învĕţătură?

Cum ai dat uitării atât de grabnic tirănia, pĕcatul strigător la ceriu, ce l'ai comis în 16 Maiu anul trecut, răpind din mijlocul acestei mult stimate familii pe mama dulce alor 6 rose nobile, încă nedesvoltate, şi acum când nici anul nu s'a împlinit, ţi-ai întins mâna-ţi rece şi asupra bunului tată, lăsând pe aceleaşi 6 rose de tot orfane, fără de părinţi în lume?

Intr'adevĕr, mare şi nepĕtrunsă este taina morţii!...

Ce ni-se impune deci sĕ facem în memoria neuitatului şi nemuritoriului bărbat, pentru care adunatu-ne-am cu inima sfâşiată de durere, spre a-i da ultima sărutare şi sĕ-i zicem ultimul adio?

Ni-se impune datorinţa de a-i fi în veci recunoscĕtori, zicêndu-i din adâncul inimei:

Mórtea ne-a despărţit de tine, dar' nimic nu ne póte despărţi de sufletul tĕu.

Tu eşti unul dintrĕ fruntaşi, care ai servit neamul românesc până la mórte cu adevĕrată şi nestrămutată credinţă şi dragoste.

Tu eşti care în viéţa Ta, de diminéţa până séra ai muncit şi Te-ai trudit pentru poporul Tĕu, de diminéţa şi până séra ai urmărit necontenit acelaşi lucru, îndeplinirea tuturor datorinţelor Tale.

Aici la marginea mormêntului îţi promitem, că sfinte vor fi pentru noi şi urmaşii nostri munca şi stăruinţa Ta întru luminarea poporului,

că vom rĕmâné credincioşi până la mórte dragostei şi credinţei Tale,

că vom transmite urmaşilor nostri acéstă dragoste şi acéstă credinţă,

că vom lucra, ca sĕ desvoltăm şi întărim, ceea-ce ni-ai lăsat moştenire.

Eternă deci sĕ fie memoria neuitatului Dr. D. P. Barcianu, devotat naţiunei sale.

Eternă sĕ fie memoria stimatului profesor supranumit „Dascălul dascălilor“.

Eternă memoria mult iubitului tată şi frate, credincios neamului sĕu şi comunei sale natale Rĕşinari. Amin!

Oficială.

Comunele bisericeşti, cari au rĕmas în restanţă cu taxele sidoxiale pe 1902, sunt poftite sĕ achite la cassa archidiecesană competinţa statorită, căci la cas contrar în luna viitóre se va cere intervenţia organelor administrative şi încassarea se va face cu spese, cari se pot încungiura.

Cei-ce au daraveri cu oficiul cassei consistoriale sunt avisaţi a-şi ispraví afacerile înainte de ameazi, căci orele de după prânz sunt — conform regulamentului — reservate esclusiv pentru contarea în cărţile de cassă a banilor încassaţi sau solviţi în decursul zilei.

Spre a finalisa afacerea distribuirii protocólelor sinodale de pe anii din urmă, precum şi a celor congresuale, P. O. oficii protopopeşti sunt poftite a căuta stadiul acestei afaceri din protopopiat, a urga trimiterea eventualelor restanţe, ca astfel sĕ se evite multele corespondenţe speciale în acéstă privinţă.

De-asemenea se aşteptă imediata espedare a taxei de la nou-cununaţi şi a tuturor discurilor. Dacă una sau mai multe comune nu au satisfăcut ordinelor consistoriale, sĕ se arete Venerabilului Consistoriu numele parochului restanţieriu, spre a se face de aici disposiţii ulterióre. Pe viitor afacerea acestor discuri etc. trebue resolvată definitiv cel mult în câteva sĕptĕmâni de la purtarea discului în comune.

O carte bună.

„Biserica, objectele sfinte din ea şi vestmintele bisericeşti, esplicate de diaconul I. V. *Raiculescu.* Cu o precuvêntare de *Ioan Kalinderu*, membru al Academiei Române. Bucureşti, 1903.“

Aşa e întitulată o carte, carea pe 84 pagine dă descrierea şi ilustraţiunile de lipsă învĕţăturilor, teoretice şi practice, ale bisericei nóstre creştine, scrisă de diaconul I. V. *Raiculescu*, licenţiat în teologie. Cu o precuvêntare de dl Ioan *Kalinderu*, membru al Academiei române.

Tractatul despre biserică se începe cu ilustraţiunea botezului domniţei *Maria*, născută la 27 August 1870, rĕposată la 25 Martie 1874, apoi urméză descrierea acestui botez, făcută de un martor ocular, şi cuvintele de durere ale întristatului rege *Carol* după mórtea fiicei sale. Urméză apoi textul propriu din precuvêntarea prementionată, despre biserică şi însemnătatea ei pentru poporul nostru, şi se încheie precuvêntarea cu plăcutele fotografii ale nepoţilor regali *Carol*, *Elisabeta* şi *Maria*, toţi — la disposiţia părinţilor şi moşilor — botezaţi şi crescuţi în biserica ortodoxă rĕsăriteană. După aceea se continuă textul propriu despre biserică, partea esternă şi internă, casă de rugăciune, unde se adună creştinii, ca cu inimi curate sĕ se róge lui Dumnezeu pentru tóte cele trebuincióse ale lor; aici sub conducerea preoţilor ei aduc lui Dumnezeu rugăciunile, mĕtăniile şi celelate modalităţi ale cinstirii lui Dumnezeu.

I. Biserica din legea vechiă se presintă după preceptele lui Moise, până când prin venirea lui Christos ea trece în legea nouă şi se presintă după principiile lui Christos şi ale bisericei însaşi, în trei părţi mari, despărţituri: *altariul* către rĕsărit, *naia* sau *mijlocul bisericii* (naos) şi *tinda* bisericei, *pridvorul* bisericei (nartica).

Aici trecênd autorul la specialităţi descrie şi presintă prin cuvinte şi ilustraţiuni lucrurile cele sfinte, ce se ridică şi se păstréză în *altariu*: sfânta masă, sfânta evangelie, sfânta cruce şi celelalte lucruri sfinte, cari se lucréză şi se păstrézä în altariu.

II. Apoi urméză lucrurile cele sfinte cari se aşéză şi se păstréză *în mijlocul bisericei*: *catapetésma*, păretele ce desparte biserica de altariu, cu feliurimea, forma şi mărimea icónelor înfipte în capetésmă: icóna lui Christos, a Maicei Preacurate, patru icóne *împĕrăteşti*, — icóna hramului, rêndul prim sf. Apostoli, al doilea sf. Proroci, rêndul al treilea sf. Apostoli şi Evangelisti, rĕstignirea, de o parte Maria, de cealaltă Ioan Evangelistul, cina cea de taină, hramul bisericii, schimbarea la faţă, ş. a., apoi *tronul împĕrătesc*, regal, scaunul archieresc, apoi iconostasul, sfeşnicele, policandrul atârnat de mijlocul bisericii, scaunele (stranele poporului) de-a lungul zidului bisericei.

III. Aici sunt descrise *în special* lucrurile sfinte din altariu: prestolul (sfânta masă), la care au întrare ori apropiere numai feţele bisericeşti (sfinţite). Pe timpul persecuţiunilor se întra prin altariu în *catacombe*, locuri sub pământ unde se ascundeau creştinii persecutaţi de evrei şi păgâni. Acestea însĕ de pe timpul împĕratului Constantin-cel mare au încetat. Antimisul, chivotul, sfânta Evangelie, sfânta cruce, proscomidia se păstrau de asemenea în altariu.

IV. Obiectele ce se pun în *mijlocul bisericei* se înşiră asemenea după însemnătatea lor simbolică, întocmai ca şi cele de sub punct III. Catapetésma este ilustrată după cea din biserica din Bucureşti a familiei Kalinderu.

V. Aici se înşiră unul câte unul objectele ce sunt în mijlocul bisericei: locul liber, unde umblă şi stau slujitorii bisericei: archiereii, preoţii, diaconii, cetitorii, cântăreţii; amvonul, sfeşnicele, policandrul, candelele, cădelniţele, botezătoriul (colimvitra) pentru botezarea ómenilor mari, ş. a.

VI. In capitlul acesta sunt înşirate sfintele *vase* ce servesc la lucrarea celor sfinte: potirul, discul, steluţa, copia, linguriţa, şi vestmintele: aere, acoperirea în vase, şi însemnătatea lor.

VII. In capitlul acesta se înşiră sfintele *vestminte*: diaconeşti, preoţeşti şi archiereşti, cari sunt făcute evidente după numirea şi însemnătatea lor, cum şi deosebirea întrĕ vestmintele îndatinate, de tóte zilele, vulgare, şi întrĕ cele reservate festivităţilor celor estraordinare, şi totul e descris prin text deosebit sub Nr. IX, prin care se impune cetitorilor respectul şi stima, ce trebue sĕ avem către cele sfinte faţă cu tóte cele profane.

Cartea este destinată pentru biblioteca poporală a administraţiunii domeniului Corónei, şi preste tot este de mare folos poporului nostru, care vede într'însa calda iubire a regelui *Carol* către poporul seu şi biserica lui, căreia i-a devotat ce a avut mai scump pe pământ, adecă însaşi familia sa. Poporul se póte însufleţí de iubirea distinsului d. *Ioan Kalinderu*, care 'i lasă suvenire memoria iubitului seu părinte, ctitorul bisericei Kalinderu, care a legat iubirea părintéscă către biserica sa de inimile credincioşilor sei fii din neam în neam.

Acésta este nr. 25 al bibliotecii poporale a administraţiunii domeniului Corónei, cu carea dl administrator Ioan Kalinderu şi-a făcut un nou titlu la recunoştinţa poporului român.

Z. Boiu.

NOUTĂŢI

Moştenitoriul tronului, Alteţa Sa archiducele *Francisc Ferdinand*, cum se raportéză din Viena, a plecat alaltăeri în călĕtorie în orient, însoţit de soţie-sa. A. Lor se vor re'ntórce la Viena în April.

*

Hirotoniri. Eri Inaltpreasânţia Sa metropolitul a hirotonit întru presbiter pe Ioan *Romosan*, ales paroch în Orăştióra-de sus (tractul Orăştie), ear' întru diacon pe Vasilie *Runcean*, ales paroch în Turnişor (tractul Sibiiu). Acesta a fost hirotonit apoi întru presbiter azi, ear' Grigorie *Nicola*, ales paroch în Vidra-medie (tractul Câmpeni) a primit azi darul diaconiei, rĕmânênd sĕ fie hirotonit întru presbiter în cursul liturgiei de mâne.

*

Procesul „Darului de Paşti“. Tribunalul din Cluj, în urma verdictului curţii cu juraţi, osândise pe Victor Lazar la *patru luni închisóre de stat* şi *600 coróne amendă* pentru „agitaţie naţionalistică“, comisă prin publicarea biografiei lui Ioan Buteanu în broşura „Dar de Paşti“ adausă ca suplement la „Fóia Poporului“. Contra sentinţei s'a fost dat recurs de nulitate, pe care senatul afacerilor de presă al Curiei l'a pertractat Marţi. Referent a fost judele Tarnay János, hotărîre: *respingerea recursului.*

*

Deputat dietal în cercul *Ceica*, a fost ales Marţi, cu program guvernamental, candidatul Ioan *Papp*, protonotariu comitatens, deputat la sinodul eparchial al Aradului şi deputat congresual. Contracandidat a fost Adorján Emil, cu program kossuthist.

*

Faime de mobilisare. Cu tóte că sultanul a acceptat proiectul de reforme menite a fi întroduse în Macedonia (cel puţin aşa spunea o telegramă din Constantinopol) şi cu tóte că se dau necontenit asigurări că nu va fi rĕsboiu, totuşi vin de prin tóte părţile faime de mobilisare. Din Rusia, din Turcia, Bulgaria şi Italia, ear' de la noi cea mai próspetă ar fi ştirea dată de „Magyar Szó“, că zilele trecute regimentul de garnisónă de la Arad ar fi primit ordin sĕ facă tóte pregătirile de lipsă, pentru-ca în casul sosirii unui nou ordin reserviştii sĕ pótă fi chiămaţi la arme numai de cât. Asemenea şi din România, unde — cum spune o telegramă din Bucureşti dto 24 Februariu — prin cercurile de acolo circulă svonul, că oficerii reservisti au primit avis, ca sĕ se pregătéscă cu tóte pentru cas de mobilisare.

*

Bun strămoşesc recăştigat. Cetim în „Drapelul“, că dl *Zeno Mocsonyi de Foen*, mare-proprietar în Bulciu, a cumpĕrat pe séma fiului seu Antoniu aprópe jumĕtate din *bunul strămoşesc de la Foen*, în preţ de preste un milion de coróne.

*

Rĕsboiu de stradă în Constantinopol. Luni după amiazi trimişi ai poliţiei turceşti voind sĕ facă arestări la o casă din apropierea agenţei diplomatice a Bulgariei, cei din casă i-au întimpinat cu puşcături şi i-au silit sĕ se retragă. In urmă s'au re'ntors cu ajutoriu de miliţie şi luând casa cu asalt au întrat în ea, unde s'a încins luptă oribilă întrĕ căseni şi întrĕ poliţiştii şi soldaţii turci. La sfêrşitul luptei soldaţii au scos din casă doisprezece ómeni, parte morţi, parte răniţi grav. Dintrĕ soldaţi încă au fost ucişi vr'o câţiva, ear' opt au fost răniţi. Toţi cei împuşcaţi ori arestaţi cu ocasiunea acestei sângeróse perchisiţiuni, sunt bulgari macedoneni. — Atâta spun rapórtele; cei cari ştiu însĕ cum a fost pregătit rĕsboiului din 1877—78, în ciocnirea de Luni vor vedé ceva mai mult de cât o simplă ciocnire întrĕ cetăţeni şi organele poliţiei.

*

Pentru Dr. D. P. Barcianu. Cum aflăm, comitetul „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, întrunit Joi (19 Febr. n.) în ședință administrativă, între altele luând act despre casul trist al trecerii la cele vecinice a mult regretatului *Dr. D. P. Barcianu*, fost cald sprigìnitor și binevoitor al causei meseriașilor noștri, totodată vechiu membru ajutător al Reuniunei, a luat hotărîre de a lega pe vecie numele decedatului de Reuniune prin *crearea unui fond*, care sĕ pórte *numele lui Dr. D. P. Barcianu,* și avênd menirea de a îmbia ajutóre sodalilor, membri ai Reuniunei, lipsiți de lucru. Basa fondului o formézá suma de 20 cor., prisos din sumele incurse pentru organisarea unei școle de dans, ce s'a ținut de la sĕrbătorile Crăciunului încóci sub conducerea notariului Reuniunei dl *I. Apolzan.* Ulterior se vor lua mĕsuri, ca la acest fond sĕ contribue fie-care meseriaș român.

Conducĕtorii școlei de dans au mai dăruit din sumele prisosite: 5 coróne la „fondul masa învĕțăceilor“, 5 coróne la fondul steagului și 5 cor. la fondul de 20 fileri pentru acuirarea unei case cu hală de vênḑare. Fie, ca acest act de pietate sĕ afle cât mai mulți sprigìnitori și imitatori.

*

Ajutoriu comunei Vale. Pentru continuarea lucrărilor de plantare și legarea solului, necesare din punct de vedere economic pe hotarul comunei *Vale* (comitatul Sibiiu), ministrul de agricultură a asemnat numitei comune un ajutoriu de 400 coróne.

Invitare. Duminecă séra la 8 ore (1 Martiu n. c.) se ține convenire socială din partea *„Reuniunii române de musică“* din Sibiiu, în sala de la *„Unicum“*, la care se învită prin acésta toți p. t. membri ai Reuniunii. — *Secretariatul.*

*

Post de medic în Brașov. Pentru întregirea postului de medic secundar la spitalul public orășenesc din Brașov e publicat concurs, cu termin până la 18 Martie st. n. Dotațiune: 1200 coróne salariu, cuartir în edificiul spitalului și lemne de încălḑit 24 metri pătrați. Postul e împreunat cu drept de pensiune și drept la cinci cuincuenalii de câte 200 coróne. Cererile au sĕ fie adresate vice-comitelui Dr. Jekel în Brașov.

*

Școlă de cântăreți. In Turn-Severin esistă, pe lângă multe alte așezăminte culturale, și o școlă de cântăreți, al cărei scop este sĕ dee bisericilor cântăreți buni. Referitor la școla acésta scrie „*Albina*“ din București următórele: „Știută fiind starea înapoiată a sentimentului religios la noi în timpurile de față, acéstă școlă era binevenită, căci preparând bine pe cântăreți, acesti modesti și importanți servitori ai Sf. Biserici, se înfrumsețéză mult serviciul religios. Și fără îndoială, că avênd la o biserică un cântăreț care sĕ știe cânta cu mai multă armonie și evlavie frumósele nóstre cântări bisericești, poporul se va duce cu mai multă plăcere, și în mai mare numĕr, ca sĕ asculte serviciul divin.“ Astfel de școle de cântăreți sunt de altcum mai multe în România. Și de mare folos ni-ar fi și nouĕ, înființarea unei asemenea școle!

*

Un ministru — contra nobilimei boeme. Scandalul zilei în capitala boemă e afacerea diplomelor nobiliare falsificate. Mulți nobili și aristocrați boemi sunt nobili pe basă de diplome falsificate, ear' fabricantul e un anume Meitsky. In afacerea falsificărilor tribunalul din Praga în cursul pertractării a ascultat ca martor și pe ministrul ceh Dr. Rezek, care însĕ în loc de fasiune a ținut Luni un fulminant richisitoriu contra întregei nobilimi boeme, zicênd că e atacată de *moral insanity*. „Clasa a cărei chiămare ar fi sĕ conducă poporul boem, e decăḑută și imorală. Moral insanity i-se manifestă mai ales în aceea, că nobilimea boemă *atacă și calumniézá în cel mai josnic chip pe toți cari nu sunt de tagma ei ori nu merg alăturea cu ea*“ — a zis ministrul.

*

Servitoriu credincios. Timp de preste 47 ani a fost servitoriu la familia preotului gr.-or. Porfiriu Popovici din Furdia (comitatul Caraș-Severin) bĕtrânul Iosif Negru, pe care — drept rĕsplată pentru credința sa și onestitatea față cu stăpânii sei — ministrul de agricultură l'a premiat cu 50 coróne în aur și cu diplomă de recunoștință. Banii și diploma i-a fost predată în mod serbătoresc prin protopretorul Ladislau Schönfeld.

*

Preot model. Preotul Martin Toma din Pittsburg (America) fiind chiămat sĕ mărturiséscă și cuminece un bolnav s'a dus și l'a grijit, cu tóte că respectivul era bolnav de vĕrsat așa chip, cât chiar și membrii familiei lui se feriau de a se apropia de el. A doua zi de la împlinirea chiămării sale preotul Toma a căpĕtat și el vĕrsatul și în scurt timp a murit. La înmormêntarea lui a fost de față întreg orașul, ear' serviciul funerar a fost făcut de cincizeci preoți.

*

Petrecere în Sibiiu. Programul producțiunii publice, ce o va aranja Sâmbătă séra în sala de la Gesellschafthaus „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“, este următoriul: I. Concert. Motto: „Uniți în cuget și 'n simțiri cântăm cântări de înfrățiri“. 1. „Sermană frunză“, cor mixt de G. Dima. 2. „Serenadă“, cor bărbătesc de Marschner, cu solo de tenor, esecutat de dl Nicolae Ișan. 3. „Fost-ai lele“, cor bărbătesc de Timoteiu Popovici. 4. Doue coruri bărbătesci: a) „Voi sălcii triste“, de Mendelssohn B.; b) „Veselia“, de ***. 5. „Scumpă copiliță“, cor mixt de G. Dima. 6. „Vêntul suflă“, cor bărbătesc de I. Dürner. 7. „Cuplete“, cântec de ***. II. Teatru: „Iorgu de la Sadagura“ sau „Nepotu 'i salba dracului“, comedie în trei acte, de Vasile Alexandri.

*

Din Cinadie, tractul Mercurei, ni se scriu următórele: La anul 1878 când a venit părintele *Crucean Mărginean* paroch în comuna nóstră, n'avea biserica nóstră de cât 12 jugĕre pământ cam slab, curte cu o casă vechiă de lemn, acoperită cu paie, care împreună cu puțina eclesie erau improcesuate și puse sub secuestru. Patru ani, cât a mai durat procesul, preotul nostru a trebuit sĕ locuiască prin case străine și în casele părinților sei. Procesul purtat pentru averea bisericéscă a reclamat spese enorme, pe cari forul judecătoresc suprem, Curia, — care ni-a dat castig de causă, — nu ni-le-a aprobat, ci spesele le-a cassat pentru ambele părți. Mai era și un rest de dare pe casă, în sumă de 200 fl., care asemenea a trebuit sĕ fie plătit. Au fost purtate însĕ cu ușurătate tóte aceste greutăți, în urma sfaturilor bune și înțelepte ale preotului nostru. La anul 1888 apoi, când s'a făcut comasația în comuna nóstră, la stăruințele parochului nostru, care făcea parte din comisiunea clasificătóre, pe lângă cele 12 jugĕre avute biserica nóstră a mai căpĕtat 45 jugĕre de pământ. La anul 1892 cu ajutoriul lui Dumnezeu am zidit apoi o școlă nouă frumósă cu patru încăperi, eară la anul 1899 am ridicat și o nouă casă parochială de piatră, cu doue odăi mari și un ambit frumos, și adecă așa, că nici un ban n'a fost pus ca arunc pe credincioșii comunei nóstre. Fiind-că tot ce are astăzi comuna nóstră bisericéscă se datorește îngrijirii bune a parochului nostru, ne-am ținut datori a aduce acestea la cunoștința publică, pentru-ca și alții sĕ știe, că noi recunoștință și mulțămită îi datorim. *Todor Mărginean, și Ioan Mărginean.*

*

Cel mai mare proprietariu de pământ, cum arată gazeta „Petersburskaja Gazetta“ e țarul Rusiei, ale cărui moșii fac 51 milióne de hectare, ceea-ce corespunde aprópe la întreg teritoriul Franciei.

*

Un sat care lunecă 'n lac. La țermurii lacului Como (Italia) este un sătuleț numit *Ospedaletto*. De-și din stâncă, țermurul a început sĕ lunece în jos, amenințând cu prăbușire în lac satul întreg. A lunecat deja în lac o casă împreună cu grădina din jurul ei. Autoritățile au luat deja disposițiuni, pentru-ca întrégă poporațiunea sĕ părăsiască satul.

*

Petrecere în Caransebeș. In favorul societății pentru fondul de teatru român se aranjază Dumineca, 16 Februariu (1 Martie n.) în sala hotelului de la *„Pomul verde“* din *Caransebeș* o petrecere cu concert și teatru. Inceputul la orele 8 séra. Comitetul aranjator e compus din fruntașii inteligințeì române din Caransebeș.

*

Concert și teatru în Hunedóra. Primim invitare la concertul împreunat cu „producțiune teatrală“ ce se va ține Sâmbătă în 28 Februariu st. n. în sala „Hunyadi várhoz“ din Hunedóra, cu concursul unor domni învĕțători din jur. Inceputul la 8 ore séra. Jumĕtate din venitul curat este destinat în favorul „Reuniunei fem. rom. din Hunedóra“, ear' jumĕtate în favorul bisericii gr.-or. române din Deva. Suprasolvirile se primesc cu mulțămită și se vor cuita publice. Bilete de întrare se pot căpĕta la librăria tipografiei „Ideal“ In Hunedóra. Programul e următoriul: I. „Virtutea străbună“, cor. bărb, de ***. „In fenul“, cor mixt, de Hocl. „Transilvania“, terzet, esecutat de dșórele Letiția și Vilma Marina și dl George Bocoș. „Pe crengi de soc“, cor mixt de Kirchner. „Fetele casnice“, cor mixt, de T. Popovici. II. „Curca“ comedie într'un act, de Teochar Alexi. III. „Dragostea copilărescă“, comedie într'un act, de Carol Murai, tradusă din limba magiară de I. Siegescu. După producțiune, urméză dans!

*

Ori-cine știe, că sĕmênța de napi de nutreț impregnată (pĕtrunsă cu substanțe chemice), a lui Mauthner, este cea mai productivă, că sĕmințele de legume ale lui Mauthner produc cele mai bune legume și că din sĕmințele de flori ale lui Mauthner înfloresc cele mai frumóse flori. Cu un cuvênt: Semințele lui Mauthner sunt cele mai bune, depositul cel mai mare, ear' prețul uimitor de eftin.

Neputênd mulțămi altcum tuturor acelora, cari parte prin esprimarea condolenței, parte prin participare la înmormêntarea scumpului meu soț *David Terfaloga* mi-au adus mângăere, îi rog pe acésta cale sĕ binevoiéscă a primí profunda mea mulțămită.

Lugoș, la 26 Februariu n.

Cornelia Terfaloga n. Ianculescu.

PARTEA LITERARĂ.

Notițe istorice

privitóre la unele parochii din archidiecesa gr.-ort română a Transilvaniei.

(Urmare)

4. **Budatelec, Băițe, Sămărtin, Deda, Juc, Gîcșor.** „Scrisam eu popa toader din budatelec cu a m. m. c. a. cumpărat aciasta carte ocitelnă și o am dat gineremeu popa precup din gîgșor și când o am dat au fost anii domnului dela naștere 1675.“

„Aciasta ocitelnă eu popa toader din budatelec o am fost dat lui popa precup din gîgșor gineremeu ..... dmzau il erte acum, eu popa toader din budatelec aciasta ocitelnă o dau lui popa gabor din băițe gineresău todosii zestre și mie pomană să mă pomenéscă la sfnta leturghie, cine o ar lua dela popa gabor sau dela feciorii lui popa gabor să fie proclet și anatemă și afurisit de 318 oți săborul din nichie și de dmnzău“.

„Să să știe, că aciasta carte o a zălogit popa ion besericii din juc derept 13 horgoși dela lavrentie călugărul dela mănăstirea dedi in iul. 30 și nime să nu o poată scoate fără tocma singur el cu mâna lui, vălét 7227“ (1719).

„Aciasta carte o am cumpărat eu protopop costin din sămărtin derept 8 zloți dela popa gabor din băițe“.

„Să să știe, că am cumpărat aciasta carte eu popa lup dela popa ion din sămărtin feciorul popi costin derept 8 zloți, anii domnului 1759“.

(Carte rom. de învĕț. de metr. Varlaam, Iași, 1643).

5. **Agribiciu, Șard.** „1752. Aciasta sfntă și dmnezăiască carte anume Oftaiu mic o am cumpărat robul lui dmnzău Boldor Ion din Agribiciu poménă în sfnta beséreca in Agribiciu pîntru ca nime să nu o vânză și să nu o instreineze din sta besérecă din Agribiciu, și care popă au diiac au cliric au om de o va vinde au o va instreina dela beséreca din Agribiciu să fie afurisit de 318 de părinți sănți dela Neehea. Scrisam eu popa Ion din Șard giurat“.

(Octoich mic, manuscript cu lit. cir.).

6. **Vălcăui-ung., Mănășturul-ung.** „Să face inștiințare de obște cum să cuvine a sti precum aciastă sfntă duhovniciască carte sau luat dela domnul Director Dimitrie Eustatevici al scoalelor neunite naționalicești din mare prințipatul Ardealului și prin dascalul Petru Fodorean sau adus la eclesia și beséreca dela M. Volcău de doi oameni dintiaciasta mai sus numita eclesie. Numiții Fudor Ion pentru răpausatul fratele său Fudor Ilie au dat un galbăn, adecă 5 florinți și 10 potori și altul Dodul Georgie au dat iarăși 4 florinți voiași ca să le fie pomană lor și la tot neamul pe viță pe sămânță. Iară cine ar îndrăzni a o strămuta dela numita beséreca sar socoti fur de cele sfinte. Iară ori ce preot va fi la aciastă beséreca să fie datoriu a pomeni acéste nume: onul, ilie, george, todor. Scris in M. Volcău, 22 April 179[illegible] prin Petru Fodorean dascal neunit norm. al M. G. Monostorului“. — „Părinte popa Kozma paroch in V.“. — „Cinstite părinte popa Andreiu dela M. Volcău poftesc [illegible] trupéscă și sufletéscă dela Chrs Dumnezău.... 17 Maiu 1798, Dimitrie Popovici“. — „Aciasta preafolositóre de bune nărvuri crestinești invățătoare carte fiind și la noi in puțină vréme cetind intrănsa pentru sofletesc folos. Pentru care și noi zicem ca să fie pomană cui o au cumpărat și pre noi neau îndemănat după împrejurări. In M. G. Monoștor, 1 Iunie 1812, Grigorie Fodorean dascal norm. n. u.“.

(Cuvintale sfntului părintelui nostru Theodor Studitul Rimnic, 1784).

(Va urma). *Gavriil Mango.*

colul
sumariu
bisericei or
„Cartea Iov, tr
masoretic“, de Dr.
rusesc, apoi diverse
interes bisericesc.

„Candela“ apare în C
coli lunari și costă 8 coróne p
Red. și Administrației se află în
archiepiscopéscă.

*

In *Tipografia archidiecesa*
de sub tipariu **Liturgieriul**
litere latine) revisuit și retipărit
binecuvêntarea Inaltpreasfinției
dlui **Ioan Metianu**, archiepiscop și
tropolit. Cuprinde, pe lângă cel
liturgii, și rugăciunile ocasionale din
turgieriul vechiu și numĕróse îndru
mări tipicale pentru toți slugitorii l
altariul Domnului, precum și „Rêndu
iala chiămării Duhului sfânt“, reclamat
din mai multe părți. Se estind
cóle de tipariu și se presintă
punct de vedere technic ca o ca
face cinste tipografiei archidiec
Se póte procura de la *Librăria*
diecesană din *Sibiiu* (Nagyszebe
țul: **broșat cor. 6·— legat cor. 8·—**

Din public.*)

Dare de sémă și mulțămi publică.

Cu ocasiunea petrecerii împreunat
concert, ce a aranjat-o la 8 Februariu
n. comitetul bisericei gr.-or. din Turd
concursul unor meseriași români și al c
plugarilor din Agârbiciu, a întrat pre
un venit de 217 cor. 10 fil., din car
trăgêndu-se spesele de 141 cor. 26 fil
mas un venit curat de 75 cor. 84 fi
s'a predat epitropiei bisericii sus num
favorul edificării noului turn al ei. Cu
ocasiune au binevoit a suprasolvi urm
domni:

Dnul Iovian Murĕșan, protopop T
7 cor., Grigoriu Avram, comerciant și pro
Frata 5 cor., George Boldea, căp. în
și cassariu la Arieșana, Turda 4 cor., Vince
Orăsan, preot, Agârbiciu, Vasilie Oră
preot, St. Iacob, George Urdea, preot,
natul-Sĕcelelor, Mariți Dr. Ciuta, Turda,
câte 3 cor.; George Pătăcean, jurist, Tu
2 cor. 80 fil.; George Cimoca, preot, Hi
George Fĕuțan, preot, R-Agris, Ilie Șerb
preot, M.-Cheța, Andreiu Badiu, preot,
Ludoș, Ioan Călugăr, preot, Cicud, Ioan
pârtean, preot, Cucerdea-Săsască, Andre
Chirali, preot, Soat, Gavriil Micu, preo
Maierău, George Jucan, propriet., Poiana
Arieș, Iosif Kleinhenpel, comerc., Turd
Ioan Trifan, prop., M.-Uióra, Dr. Eusebi
R. Roșca, protosincel, Sibiiu, George Costi
preot, St.-Mihaiu, câte 2 cor.; Dr. Iuli
Popescu, advocat, Turda, Simion Rus, pr
prietariu, Iara, Simion Moldovan, Hotelis
Turda, fie-care câte 1 corónă 80 fileri
Vasilie Cazan, mașinist, Cristiș 1 cor. 40 fil
Nicolae German, capelan, Botez 1 cor. 30 fil
Ioan Iliescu, preot, Banabic 1 cor. 20 fi
Ioan Oniga, preot, Micloșlaca, Maxim Purs
preot, Ciagz, Ioan Murĕșan, Poiana, Silvi
Bologa, rotariu, Turda, George Murĕșan, preo
Hărastăș, Ignatiu Berendi, preot, Cârce
toți câte 1 cor.; N. Fekete, comerc., Turd
80 fil.; Ioan Bucur, econom, Turda, Mitru
Lup, econom, Turda, Kocsis Lajos, propriet.
Turda, câte 60 fil.; George Uilăcău, înv.
Frata, Mihail Cosma, faur, Cristiș, Aure
Luca, faur, Frata, câte 40 fil.; Teodor Pop
pantofariu, Turda, Emil Cigărean, jurist Turda,
Ioan Lupu, negustor, Turda, Alexandru Chișiu,
calfă-măsariu, Turda, câte 20 fileri.

Subscrisul atât în numele epitropi
bisericii cât și în al comitetului aranjator
îmi esprim sincerile mulțămite generoșil
sprigìnitori, rugând pe bunul Dumnezeu
le rĕsplătéscă ofertele aduse pe altariul bis
ricii nóstre. Turda, 15 Februariu 1903.

---

*) Pentru cele

…nervos

…ecarea radicală a … prin tóte librăriile. …r. 20 fileri în mărci pos… …anco **Curt Röber**, Braun… [3] 7—38

Alexandru Márki

…ria universala

pentru şcóle civile şi superióre …ete pe basa planului de învĕţămênt …887. — După ediţiunea VI în românesce …Popovici. — Aprobată de Inaltul Mi…teriu r. u. de culte şi instrucţiune publică …Nr. 4566/1901. — Preţul legat 2 — cor. …se procura de la **Librăria archidiecesană.**

…Tipografia archidiecesană …ut:

…ACAFTISTUL

Preasântei

Născĕtóre de Dumneḑeu

şi

alte rugăciuni

…rmate de Sinaxariu pentru tot anul si Păschălie.

Un volum de 368 pagini 8°.

…reţul simplu legat	fl.	—.85
jumĕtate pânză	„	1.05
în piele roşie	„	1.25
…iţia fină în piele négră	„	2.—
piele chagrin	„	2.60
în mătase	„	3.85

…e află de vênḑare la

Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Dr. **Iosif Blaga**

Analise psichologice.

Lecţiuni de psichologie

pentru învĕţămêntul secundar

Preţul **cor. 2·50** + 20 fil. porto.

Se póte procura de la **Librăria archidiecesană** din **Sibiiu.**

Important pentru fie-care om.

Desfacere totală cu preţul cel mai eftin, numai cu fl. 2·95 o garnitură admirabilă din 14 bucăţi preţióse, juvaericale etc.

Important pentru fiecare om!

- 1 orologiu de busunariu, anker remontoir de nickel (la dorinţă argintat) cu capace gravate frumos, regulator precis, 3 ani garanţie şi cutie.
- 1 Lanţ elegant panţerat, suflat sau nickelat dimpreună cu acăţător sistem parisian.
- 1 ac de cravată aurit cu imitaţie de briliante.
- 1 părechie nasturi pentru manchete auriţi marca "Garantie".
- 1 garnitură nasturi (botoni) auriţi pentru gulere si pepturi, constând din 5 bucăţi.
- 1 părechie cercei de argint veritabil oficios gradaţi.
- 1 inel de aur cu pétră elegantă.
- 1 oglindă de busunar în cutie.

Acestea 14 preţióse şi admirabile obiecte dimpreună cu orologiul remontoir anker se predau numai cu 2 fl. 95 cr. prin rambursare sau prin trimiterea înainte a sumei la firma: ***Brüder Hurviz,*** *casă de esport,* ***Krakau*** *Stradom 17 (Oestr.)*

Neconvenind a le returna în 8 zile primind banii înapoi fără ca cumpĕrătorul sĕ fie cu ceva prescurtat. — Catalóge bogat ilustrate cu tot feliul de juvaericale, se trimit gratis şi franco. [6] 10—11

Amvonul bisericei gr. ort. române. — Predici pentru tóte Duminecile, sĕrbătorile şi praznicele de preste an. De Ioan **Nicorescu,** preot-profesor seminarial în Arad. — In două tomuri. — Cu binecuvêntare archierésca. — Tomul I. Predici pentru tóte Duminecile de preste an. Preţul: **3 cor.** plus 30 fileri porto.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Poesii Postume, de *M. Eminescu* Preţul:	C. 1·—
Ziariul unui Pierde-Vară, de *George Coşbuc*	„ 2·—
Isus Christos cu cuvintele sântei scripturi, de *Dr. Petru Barbu*	„ 2·50

rimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Idei pregătitóre în Pedagogie

de

Dr. **Petru Şpan.**

Preţul **3 cor.** + 20 fil. porto.

Se póte procura de la Librăria archidiecesană din Sibiiu.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret**

vindecă şi invioréză pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de urechi, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕcéală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire inventiunea mea şi ori cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta"* deóre-ce „Crasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani. [2] 9—9

Preţul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copíi şi femei de constituţie fórte slabă.

Espeditie din centru şi locul de vênḑare pentru ţĕră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colţul strada Kálmán.

ICÓNE SFINTE

pictură de mână în oleu, **pe pânză, pe lemn** séu **pe tinichea, ţinc, aluminium** etc. în ori-şi-care mărime pe lângă **preţurile cele mai moderate** ofere:

Librăria Tipografiei archidiecesane

Sibiiu, strada Măcelarilor Nr. 45

IV.

- Archangelul Mihail
- „ Gavriil
- Apostol ori-care
- Domnul Christos
- Iisus în muntele Maslinilor
- Sfântul Dumitru
- Sfântul George
- Ilie Prorocul
- Ioan în pustie
- Sfântul Nicolae
- „ Simeon
- „ Andreiu
- Evangelistul Ioan
- „ Luca
- „ Marcu
- „ Mateiu
- Prorocul Zacharia
- Apostolul Iacob
- „ Filip

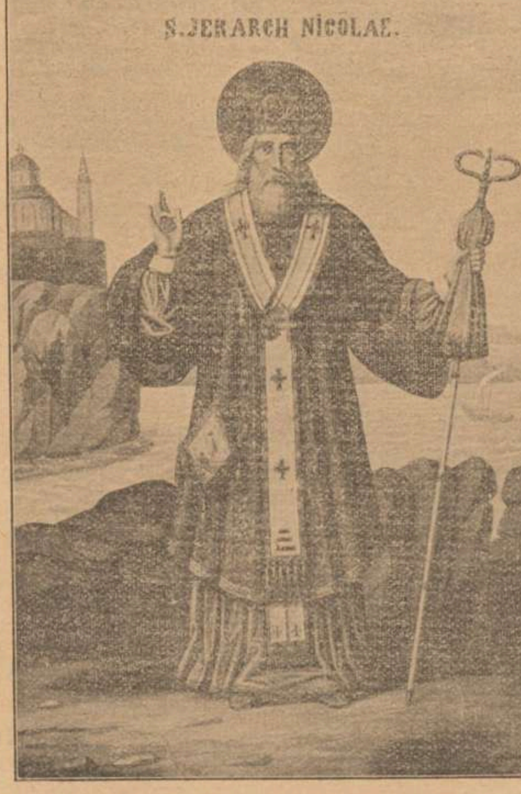
S. JERARCH NICOLAE.

I.

- Adormirea Maicei Domnului
- Bunavestire
- Naşterea Domnului Iisus Christos
- Fuga la Egipet
- Iisus în biserică de 12 ani
- La nunta din Cana
- Iisus pe mare
- Invierea lui Lazar
- Schimbarea la faţă
- Răstignirea lui Iisus Christos
- Punerea în mormênt
- Invierea Domnului
- Inălţarea — Floriile
- Tăerea împrejur
- Nascerea Maicei Domnului
- Pogorîrea Duchului sfânt
- Nascerea sftului Ioan Botezătorul
- Grigorie, Vasilie şi Ioan
- Adormirea sfintei Ane
- Aflarea capului sf. Ioan Botezăt

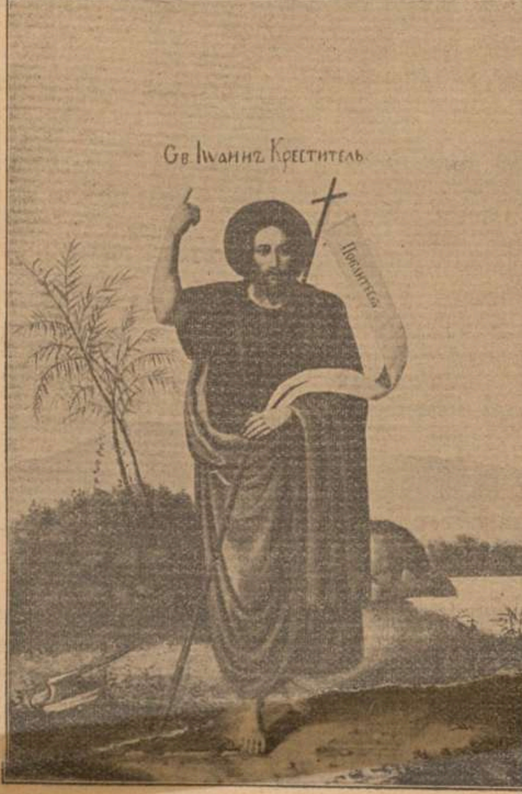

II.

- Iisus pe Cruce
- Inălţarea sfintei cruci
- Ilie prorocul în carul de foc
- Tăierea capului sfântului Ioan
- P. Grigorie teologul
- Sf. Vasilie

III.

- Botezul Domnului
- Constantin şi Elena
- Sfântul Dumitru călare
- Sfântul George „
- Maica Domnului
- Petru şi Pavel
- Archanghelii Mihail şi Gavriil
- P. Ioan Gură de aur
- PP. Ioachim şi Ana

	Grupa I.					Grupa II.					Grupa III.					şi Icóne din Grupa IV.					
	Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					
	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	
fórte fine Cor.	39·20	44·80	58·80	81·20	106·40	35·—	40·60	51·80	70·—	9·60	30·80	37·80	46·20	61·60	78·40	28·—	33·60	42·—	56·—	70·—	Cor. fórte fine.
fine „	26·60	29·40	46·20	50·—	72·50	23·10	25·90	40·60	49·—	5·80	20·30	23·10	35·—	43·40	60·20	18·20	21·—	30·80	39 20	56·—	„ fine.
simple „	14·—	16·10	18·20	26·20	30·40	12.60	14·—	16·10	23·80	2·20	11·20	11·90	14·—	21·70	29·40	9·80	10·50	11·40	19·60	26·60	„ simple.

…reţurile indicate în şema de sus sunt a se înţelege numai la icóne pictate pe pânză. — Icóne pictate pe lemn costă cu 10%, ear' pe tinichea … mult decât pe pânză; pe aluminiu şi ţinc vor costa cu preţul metalului întrebuinţat *mai mult.*

…a şi cu angajamentul pentru **prapori** din ori-şi-ce … de materii şi de ori-şi-ce colóre pe lângă condiţiile cele mai favorabile.

Păcăţi…an. Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 19 Sibiiu, Marţi 18 Februariu (3 Martie) 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Pe calea dréptă.

Sibiiu, 2 Martie n.

In mod obligător, de-şi nu pentru toţi Românii ardeleni, dar' pentru o mare parte din ei, a fost decretată pasivitatea politică în conferenţa de la Mercurea, ţinută în anul 1869. Dar' ea a esistat şi mai nainte. *Dr. Ioan Raţiu* a fost ales deputat la dieta din Pesta încă pentru sesiunea premergětóre, din partea alegětorilor din Haţeg, dar' n'a întrat în dietă. Tot aşa n'a întrat nici metropolitul Blajului, *Alesandru Sterca Şuluţiu*, în casa magnaţilor.

Amêndoi acesti fruntaşi politici ai Românilor ardeleni s'au pus din capul locului pe terenul pasivităţii faţă cu dieta din Pesta, representând punctul de vedere, că Transilvania are sě 'şi reguleze afacerile interne prin dieta propri[illegible] care a funcţionat atât de bine la anii 1863/4, şi care nu disolvată, ci numai *prorogată* a fost.

Acelaşi punct de vedere l'a representat şi *Bariţiu* şi alţi bărbaţi luminaţi ai poporului român din Ardeal.

De ce?

Pentru-c[illegible]nea politică era obicinuită pe a[illegible] vadă cum situaţia se schimba[illegible]ópte şi primeşte faţă cu totul n[illegible]

Cu [illegible] anul 1860 prin atâtea fase trecuse sistemul de guvernare, şi atâtea schimbări întimpinase, în cât se credea cu siguranţă, că nici noul sistem al dualismului, inaugurat în contra voinţei naţionalităţilor nemagiare din Ungaria, nu va fi, *nu póte* sě fie de durată lungă.

De aceea au zis Românii ardeleni, şi înainte de 1869, şi au zis şi la 1869, în conferenţa de la Mercurea: rěmânem în pasivitate până se va schimba sistemul de guvernare, pentru-că nu preste mult are sě se schimbe.

Dar' n[illegible]schimbat, nici preste 2—3 ani, cum se prevestea, nici preste 30 de ani, pentru-că e în fiinţă şi astăzi.

Şi am avut om care a prorocit'o acésta, şi care spunea, că sě nu ne pară rěu după legile de la 1863/4, aduse din partea dietei din Sibiiu, şi nici sě nu ne temem de legile ce le va aduce în viitoriu dieta din Pesta, pentru-că pentru noi şi pentru causa nóstră naţională n'au fost bune nici cele din Sibiiu, şi póte-că nu vor fi bune nici cele din Pesta. Dar' sě 'i citâm cuvintele proprii:

. . . „Legile din 1863/4 nu ni-au adus aur; dar' nici cele din Pesta nu ne vor aduce aur; ci precum acelea nu ni-au împlinit dreptele nóstre aşteptări în privinţa causei naţionale, aşa nici acestea nu vor fi mai bune. De aceea, *trebue sě ne punem pe teren legal.* Adecă *sě ne înfăţişăm în legislaţiune*, ca acolo cu bărbăţie română, pe cât se va puté, sě aducem la valóre principiul egalei îndreptăţiri naţionale. Destulă pagubă am avut şi până acuma în causa nóstră naţională, că nu toţi aleşii naţiunii nóstre au urmat astfel. *Ducă-se acolo*, şi pórte-se spre binele comun al patriei şi spre binele particular al naţiunii, cum fac şi bărbaţii altor naţiuni!“ . . .

Ale cui sunt vorbele acestea? Cine sfătuia astfel pe Românii ardeleni?

Andreiu baron de *Şaguna!* El a vorbit astfel către inteligința română din Braşov, când acésta la anul 1867, din incidentul mergerii lui Şaguna la Braşov pentru-ca sě presideze e[illegible]nele de maturitate la şcólele nóstre de acolo, îi făcuse o primire splendidă.

Dacă ştia *Şaguna* că sistemul de curênd inaugurat al dualismului nu va fi de lungă trăinicie, ni-ar fi dat el óre sfatul sě ne punem *pe teren legal*, sě întrăm în legislaţiune? Dómne fereşte! Din contră; el s'ar fi pus în fruntea curentului contrar, ca priincios intereselor naţionale ale Românilor ardeleni, şi earăşi ar fi bătut drumul Vienei, cum îl bătuse de atâtea-ori în trecut. Dar' el era *convins* că acum s'a gătat cu esperimentările din trecut; sistemul acesta nu se va mai schimba aşa uşor. De aceea zicea, că n'avem acum de cât sě ne acomodăm împrejurărilor.

Urmările au arătat că marele Metropolit a avut dreptate.

Dacă Românii ardeleni îl ascultau, şi toţi păşiau pe terenul legal, pe terenul activităţii politice, multe nu se întêmplau din cele ce s'au întêmplat. Dar' ómenii nu l'au înţeles. A trebuit sě vină o nouă generaţie, cea de astăzi, care sě înţelégă, că totuşi calea cea bună, calea cea dréptă în politica românéscă e cea indicată de *Şaguna*, este întrarea în parlament.

Cercurile aderenţilor acestei direcţiuni politice vedem că se lărgesc mereu, ceea-ce nu póte de cât sě ne bucure, pentru-că acest fapt însemnéză învingere pentru ziariul nostru, care ca moştenitoriu al politicei de activitate a lui *Şaguna,* singur a representat în lungul trecut acésta direcţie politică, pledând pentru acceptarea ei. Şi a pledat din convingere, ştiind că acésta e singura *cale dréptă* în politica nóstră naţională.

Projectele militare în Austria.

Joi au fost discutate proiectele militare şi în casa de sus a Austriei. Au fost votate în unanimitate, însě cu condiţia, ca *unitatea* actuală a armatei *întru nimic sě nu fie schimbată.* Acesta a fost înţelesul vorbirii contelui *Schönborn*, care întâiu a luat cuvêntul, pentru a declara întrě cele mai vii manifestaţiuni de aprobare, că votéză projectele militare numai sub condiţiunea, dacă unitatea armatei vine menţinută, în ce priveşte limba, comanda supremă, organisarea, steagurile şi emblemele ei. A vorbit apoi contele *Schönburg*, declarând, că partidul seu se va opune cu tótă energia intenţiunilor de a se sguduí unitatea armatei comune, care are sě fie condusă şi în viitoriu aměsurat spiritului şi tradiţiunilor din trecut. Tot în acest înţeles şi-au spus cuvêntul şi alţii, ear' în urmă a vorbit ministrul pentru apărarea ţerii, contele *Welsersheimb*, făcênd declaraţie, că voinţa preaînaltă e aceea, ca armata nu numai în ce priveşte *forma*, ci şi în *esenţă* sě rěmână întru tóte *comună*. Declaraţia a fost primită cu aplause. Urmând votarea, proiectele au fost acceptate, cum am spus, de întréga casă. Vineri apoi, legile militare, sancţionate din partea Monarchului, au apărut în fóia oficială de la Viena.

La adresa presei magiare.

La adresa presei magiare, deosebi la adresa colegilor de la „*Magyar Szó*“, sună ur[illegible] articol, calm şi objectiv, apărut [illegible] în numěrul din urmă al ziariului „[illegible]sti *Magyar* Újság“ din capitala regatului [illegible]:

„In România — scrie numitul ziariu, — îşi câştig[illegible]ânea în permanenţă mai mulţi de [illegible]000 Unguri, pâne, ca[illegible] casă nu o gă[illegible] Unde se află în g[illegible] mai mari, pot [illegible] societăţi, şi dacă [illegible] mijlóce pot sě [illegible]ţină şi şcóle şi biseri[illegible]; nimen[illegible] nu 'i conturbă, ca sě nu trăéscă ungureşte întrě păreţii societăţilor, şcólelor şi bisericilor lor.

Va sě zică, nu 'i merge rěu muncitorului ungur în România, unde sunt binevěḑute şi nisuinţele industriei şi comerciului unguresc, ba nu numai binevěḑute, dar' chiar cu mai multă simpatie întimpinate de cât ale vechilor state industriale şi comerciale.

Din tóte aceste ar trebuí sě conchidem, că în Ungaria este întimpinată cu recunoştinţă buna disposiţie a României faţă cu Ungurii imigraţi şi faţă cu interesele economice ungureşti, şi că i-se esprimă mulţămită pentru acésta. Dar' tocmai contrariul se întêmplă: ziarele ungureşti nu contenesc a publica ştiri defavorabile despre România şi fel de fel de atacuri neîntemeiate.

De câte-ori apare câte o asemenea ştire în foile din Budapesta, *Ungurii din România se întristéză.* Nu pentru-că aici i-ar face cineva rěspunḑětori pentru atitudinea presei din Budapesta şi i-ar face sě simtă mânia românéscă — nu, acésta nu se întêmplă, dar sunt mâhniţi pentru-că *îi dóre şi se ruşinéză în sufletul lor, că foile patriei lor sunt atât de nedrepte faţă cu ţara care lor le arată atâta ospitalitate*

Ce voesc cei din Ungaria de la România? Dacă sunt atât de scurt věḑětori în viitor, în cât apropierea nu li-se pare urgentă, pentru ce vor duşmănie? Ce folos věd în aceea, că neîntrerupt omóră, prin ura lor, ori-ce simpatie către Unguri? Cine va avé folos de aici? Ungurii cari trăesc în România? Sau industria, comerciul, politica unguréscă? Şi care e causa acestei grozave uri? A greşit România contra Ungariei?

Este aici vr'un curent antimagiar, dar nu *se provócă din cealaltă parte?* Nici vorbă de aşa ceva. Opinia publică unguréscă plécă de la prejudiţii şi presupuneri greşite, le vede tóte câte se petrec aici, în lumină falsă, sau nu le vede de loc, şi este imposibil a o capacita sě vadă adevěrul. Ca şi când şi ar fi perdut vederea!

Nu este fără interes a spune, că foile ungureşti, cari mereu atacă, au întrare liberă în România d. e. „*Magyar Szó*“, pe când presa română, indiferentă faţă cu trebile ungureşti, este cu totul oprită a întra în Ungaria. Dacă în adevěr Ungurul ar fi urgisit aici, nu s'ar fi oprit de mult întrarea în ţară a celor mai multe foi ungureşti?

Suntem convinşi că foile ungureşti sunt de bună credinţă, şi numai din lipsă de orientare atacă România, şi tocmai de aceea *le rugăm*, în numele scopului pe care cu toţii îl servim, în numele iubirii patriei ungureşti, *sě-şi dee silinţa a cunóşte adevěrata stare a lucrurilor şi a fi drepte!* Noi cari trăim aici în mijlocul naţiunei române, vedem că *atitudinea antiromânéscă a presei ungureşti strică fórte mult Ungariei*, căci îi sacrifică simpatiile şi posiţia economică, fără ca sě-i câştige în schimb altceva. Şi pe lângă că-i vatěmă grav interesele, mai *pěcătuesc şi în contra dreptăţii*“.

De sine înţeles, că „*Magyar Szó*“ e supěrat foc pe scriitoriul, care îndrăsneşte reşte[illegible] pe faţă atâtea adevěruri, şi-l ocă- Ceea-ce într'unul din numerii din urmă. pe partea celor [illegible]însě, că dreptatea nu e după zicătórea vechă *Magyar Szó*“, fiind-că [illegible] supără n'are dreptate.

Nota austro-rusă.

Am făcut amintire şi noi despre nota pe care guvernul austro-ungar şi cel rus a adresat'o guvernului otoman din Constantinopol, în chestia întroducerii de reforme în Macedonia. După cum cetim acum în ziarele străine, nota acésta a fost concepută în terminii următori:

„Guvernele austro-ungar şi rus, animate de sincera dorinţă de a vedé delăturate causele turburărilor cari se produc de vre-o câtva timp în vilaetele Salonic, Kossovo şi Monastir, sunt încredinţate că acest scop n'ar putea fi atins de cât prin aplicarea unor reforme, cari [illegible]r ameliora condiţiunea populaţiunilor din acele vilaiete.

După cum resultă din cumunicările adresate de curênd de către Pórtă ambas[illegible] dorilor străini de la Constantinopol, guver[illegible] otoman a recunoscut el însuşi necesitatea [illegible] avisa la m[illegible] necesare pentru a [illegible] sancţiune m[illegible]legilor şi de a r[illegible] abusurile.

Luând act de aceste bune disposiţiuni guvernele austro-ungar şi rus, au creḑut totuşi că în interesul menţinerii liniştei şi a ordinei în aceste ţinuturi ar fi de cea mai înaltă importanţă completarea regulamentelor puse de curênd în aplicaţiune, şi în acésta ordine de idei ambele guverne au căḑut de acord asupra necesităţii de a recomanda guvernului otoman aplicarea câtorva disposiţiuni cari se pot resuma astfel:

Pentru a asigura succesul misiunei încredinţate inspectorului general, acesta va fi menţinut în funcţiune pentru o periodă de mai mulţi ani, hotărîtă de mai 'nainte. Inspectorul nu va puté fi revocat înainte de espirarea acestui period, fără consultarea prealabilă a puterilor. Inspectorul va avé facultatea, dacă menţinerea ordinei publice o cere, de a se serví de trupe otomane, fără de a avé la fie-care dată recurs la guvernul central.

Valii din vilaiete sunt ţinuţi a se conforma cu stricteţă instrucţiunilor inspectorului general în ce priveşte reorganisaţia poliţiei şi a gendarmeriei. Guvernul otoman va face apel în acéstă privinţă la concursul specialistilor străini.

Gendarmeria va fi compusă din creştini şi musulmani, în proporţiune cu numěrul populaţiunilor localităţilor respective. In ce priveşte pe guarḑii câmpeni, ei vor fi creştini acolo unde majoritatea populaţiunei este creştină. Acésta în vedere că vexaţiunile şi escesele pe cari populaţiunea creştină a avut sě le sufere adese-ori din partea unor rěu făcětori arnăuţi şi în vedere că crimele şi delictele comise de aceștia rĕmân în cele mai multe casuri nepedepsite. Guvernul otoman va avisa fără întârziere la găsirea mijlócelor pentru a pune capĕt acestei stări de lucruri.

Numĕrul arestărilor, operate în urma ultimelor turburări în sus numitele trei vilaiete, producênd o escitare în spirite, guvernul otoman, spre a grăbi re'ntórcerea la o situațiune normală, va acorda o amnestie completă tuturor acusaților sau condamnaților pentru delicte politice, precum și emigraților.

Pentru a asigura funcționarea regulată a instituțiunilor locale, un budget de venituri și cheltueli va fi întocmit pentru fie-care vilaiet. Impositele percepute în aceste provincii, sub controlul Băncei Otomane, vor fi destinate în primul loc pentru trebuințele administrațiunei locale.

Plata serviciilor civile și militare se va face din venitele esclusive ale acestor vilaiete. Percepțiunea dijmei va fi modificată și arêndarea ei în total va fi desființată.“

Cum am anunțat deja, Sultanul s'a declarat gata a accepta întru tóte acest project de reforme al guvernului austro-ungar și rus și a'l pune în aplicare.

De la sate.

— Lucruri bune din Bedeciu. —

— 20 Febr comu-

Subscrisul, cu plăcere vimbucurătóre nica, dle redactor, unele la Clujului. Cu în- din comuna *Bedeciu* 1902/3 Preaveneratul ceputul anul ut bunăvoința a ne trimite Consist pe un tinĕr cleric, *Constantin* în u, care de la prima presentare ni-a câștigat simpatia și încrederea. Cercetând școla mai mulți dintrĕ fruntașii comunei, am fost puși în uimire toți prin rĕspunsurile copiilor, precum și prin ținuta corectă a învĕțătoriului. Mai nainte așa era, că trebuiau pedepsiți elevii pentru a cerceta școla; dar' în anul acesta aprópe nici n'a avut dl învĕțătoriu mai puțini de 70 elevi, ba și preste 80 adese-ori. Și chiar și din elevii de repetiție s'au înscris mulți la școla de tóte zilele.

La Nașterea Domnului nostru Iisus Christos ni-a procurat apoi învĕțătoriul o adevĕrată mulțămire sufletéscă, prin instruirea unor elevi de școlă ca *crai de la rĕsărit*. Numĕrul cel mare al elevilor nu a împedecat ntru nimica pe dl învĕțătoriu în a-și pune terile în lucrare și pentru luminarea și eptarea tinerimii adulte. Prin predici în ică și la alte ocasiuni [illegible] cetat a ne na sĕ ținem cu sfin [illegible] a așeḑĕmintele nóstre biser [illegible] urile nóstre strămoșești. Căci avênd în vecinătatea nóstră comune unguresți, limba nóstră pe aici e fórte mult înpestrițată cu vorbe unguresți, și portul și jocurile strămoșești le-am uitat, pot zice cu totul.

Din nenorocire, și în comuna nóstră a început sĕ ocupe teren patima beției și alte viții isvorite din acésta. Dl învĕțătoriu înțelegênd unde póte duce rĕul acesta, în înțelegere cu preotul din loc *Alexandru Sava*, a adunat tinerimea adultă de ambele sexe la școlă, cam de 2—3 ori pe sĕptĕmână, începênd din postul Crăciunului, unde prin sfaturi și exemple a început sĕ le arete ce e bun, frumos și folositor. Tot dl învĕțătoriu a adus vre-o 100 de numeri din *„Poporul Român“*, împărțindu-i gratis la popor, precum și *„Calendariul poporului român“* l'a adus în numĕr cum în comuna nóstră n'a mai fost împărțit vre-un călindariu. Pe tinerimea nóstră a învĕțat'o sĕ cânte frumóse cântări naționale și poporale, și mai presus de tóte a învĕțat'o sĕ jóce jocurile nóstre românești. In ziua de 2/15 Februariu a. c. s'a aranjat apoi o petrecere poporală musicală-declamatorică, în localul școlei. De-și a fost un timp fórte nefavorabil, totuși sala a fost îndesuită de popor, nu numai din loc, ci și din comunele din jur.

Când am vĕḑut suindu-se pe bină feciorii și fetele nóstre în costumuri românești, niște momente dulci am avut, pentru noi de nedescris, căci la noi portul românesc s'a fost perdut și numai bĕtrânii mai amintesc de el. Eram transpuși cu totul într'alte regiuni. Auḑim apoi deodată intonându-se *„Hai sĕ dăm mână cu mână, cei cu inima română“*, după care a urmat *„Logojana“* de T. Popovici, mai multe declamațiuni ca: *„Regrutul“*, *„Rugămintea din urmă“*, *„Rea de plată“*, *„La móră“*, *„Numai una“*, *„La oglindă“* și *„Dușmancele“* de *G. Coșbuc*, *„Țiganul și pușca“* și *„Șeaua țiganului“* de T. Speranță, tóte presărate printrĕ frumósele cântări poporale ca: *„Dorul meu e numai dor“*, *„Trecui valea“*, *„Cucuruz cu frunza 'n sus“*, *„Zis'a badea“*, *„De-ar fi mândra 'n deal la cruce“*, *„Vine lele“*, *„Bagă dómne luna 'n nor“*, *„De când mândra m'a lăsat“* și *„Sunt vênător“*.

De o bucurie nedescrisă erau cuprinse inimile tuturor și aplause nesfîrșite erau rĕsplata fie-cărui punct.

După producțiune inteligentul proet din loc, dl *Alesandru Sava*, prin vorbe alese și pĕtrunḑĕtóre esplică poporului importanța cântărilor poporale, scopul petrecerii și arată cum invĕțații numai în timpul mai nou au început sĕ dee atențiune cuvenită producte-lor poporului, etc. Nu se finiseră bi [illegible] sele la adresa dlui preot, când de-od [illegible] tonându-se „marșul național“ 9 călușeri fiu în sală, doi cu doi, în frunte dl înv [illegible] ca vĕtav.

Cu toți par-că ne [illegible] am în inimile nóstre:

„Aș vre [illegible] fericit sĕ pl [illegible]
Sĕ [illegible]
noi cu poetu[illegible]. Coșbuc.

zice

S'a jucat fru[illegible]osele jocuri: Călușeriul, Bătuta, Românul și Sêrba. In urmă toți feciorii și fetele nóstre se întind la „Horă“, „Hațegană“, „Ardeleană“, Invîrtită“, — pe cari tóte dl învĕțătoriu a binevoit a le conduce. A fost acésta petrecere o mângăiere sufletéscă, o adevĕrată serbare româněscă pentru toți cari au participat la ea. Petrecerea a decurs în bună ordine spre deplina mulțămire a comunei întregi. Vestmintele călușerești, cari erau de o frumsețǎ rară, le-a comandat însuși învĕțătoriul din comuna sa natală, ear' brênele și opincile a binevoit a ni-le pune la disposiție dl *Constantin Căciulă* compt. la „Vlădeasa“ în Banffi-Huedin, pentru care faptă generósă îi aduc și pe acésta cale mulțămite.

Acum, după cum suntem informați dl învĕțătoriu voește sĕ formeze și o „Reuniune a tinerilor“, ca așa începutul bun făcut de dênsul sĕ nu se pérdă, ci sĕ se perfecționeze tot mai mult spre binele și înflorirea comunei nóstre, care e veselă, că acum numai jocuri românești se jócă în comună și feciorii și fetele pe uliță séra numai cântări românești cântă.

Simion Illea
sub-jude comunal.

Revistă esternă

Japonia contra Rusiei. Ziariul guvernamental „Nowy Kraj“ din Petersburg e informat că la primăvară vor isbucní în China turburări cu mult mai mari de cum fusseseră cele din 1901 (revolta boxerilor).

Semnificativ însĕ în informația ziariului amintit e, că nu chinezii, ci *Japonia* pune la cale aceste turburări, ca sĕ frângă in u-
ința ruséscă în China. Agitatorii japon ezi
mișună în întrégă China, ear' presa japon ză
agită mereu contra influinței resești în Ma id-
juria, unde împĕratul Chinez numai de for mă
mai e stăpân. Unul din ziarele japon ze
merge așa departe în acéstă privință, c -și
încheiă articolul cu declarația că dacă Ru sia
nu va înceta cu ocuparea de teren în Ma id-
juria, o vor silí la acésta armele japone ze.

*

Reformele Macedoniei. Referitor la
acceptarea proiectului de reforme din par ea
sultanului se mai raportézǎ din Constanti o-
pol următórele: Cercurile politice de aici au
fost plăcut atinse de vestea că sultanul a
acceptat fără nici o greutate projectul de e-
forme propus de Austro-Ungaria și Rus ia.
Tevfik pașa, ministrul de esterne al Turc ei,
pe lângă notificarea prin graiu viu a prec at
baronului *Calice*, ambasadorul Austro-Un a-
riei și ambasadorului Sinowjew al Rusiei, și
un memorand în scris, în care sultanul m il-
țămește pentru proiectul de reforme, zicê ud
că acela completéză mĕsurile luate deja cu
privire la îmbunătățirea situației în Ma e-
donia. Pentru inactivarea reformelor s'a at
deja ordin.

Că padișahul și sfetnicii sei de astădată s'au arĕtat așa plainici față cu reformele „recomandate“, este a se atribuí faptului că tóte puterile semnatare sunt pentru acceptarea și întroducerea reformelor și astfel în cas de opunere Pórta s'ar fi aflat față 'n față cu tóte puterile. Cu tóte acestea însĕ, de la acceptare până la inactivare mai e mult, ear' comitetul revoluționar macedo-bulgar continuă cu pregătirea terenului pentru revoluție. Pregătirile acestea, neastêmpĕrul Bulgarilor macedoneni, credem că va fi dat îndemn fóiei oficiale din Petersburg sĕ admonieze pe *Slavii* din Turcia prin următórele:

Rusia nu va jertfí nici un strop de sânge de al fiilor ei și nici o moleculă din moștenirea poporului rusesc, dacă Slavii, *contrar sfaturilor seriόse date lor de cu bun timp*, vor umbla sĕ schimbe prin mijlóce revoluționare, ori silnice, stările actuale din peninsula balcanică.

Intrebarea e însĕ, că asculta-vor ei de acéstă admoniție?!

„Albina.“

Dăm în următórele în întregime *raportul consiliului de administrațiune* al primului nostru institut de bani *„Albina“* către adunarea generală a acționarilor sei, ce se va ține în 21 Martie 1903.

Onorată adunare generală! Relativ la gestiunea anului espirat ne luăm voie a Vĕ presenta următoriul raport:

De-și în general situațiunea economică, care de ani de-arêndul se tot deterioréză în patria nóstră, nici în anul espirat nu s'a ameliorat, afacerile institutului nostru au progresat în toți ramii principali.

Anume:

Depunerile spre fructificare s'au sporit cu 433,000 cor.

Imprumuturile hipotecare cu 150,000 cor.

Imprumuturile cambiale cu 667,000 cor.

Imprumuturile țĕrănești pe obligațiuni cu 137,000 cor.

Și dacă cu tóte acestea profitul net este numai cu 4585 cor. mai mare de cât în anul precedent, causa este, că noi, profitul realisat din ieftinătatea capitalului l'am împărțit cu clientela nóstră, reducênd în mod considerabil etalonul intereselor în toți ramii de operațiuni.

Clientela nóstră, care stă eminamente din mici proprietari, a suferit și încă sufere din causa epizootiei, care a tras după sine și oprirea têrgurilor, singurul mijloc care dă țĕranului posibilitatea de a-și acoperí nĕcazurile. Cu considerare la acéstă calamitate elementară am fost necesitați sĕ fim indulgenți cu debitorii restanțieri și sĕ le acordăm respirii estraordinare.

Cursul efectelor s'au urcat în mod considerabil, și astfel fondul special de reservă, în care se contéză profitul de curs al efectelor, de-și am amortisat din el dubiósele și perderile avute la realități cumpĕrate, a crescut cu 29,467.59 cor.

In cursul anului espirat și anume la 31 Octobre dl Leontin Simonescu a renunciat la postul seu de membru al direcțiunei. Locul devenit vacant prin acéstă renunciare, direcțiunea, în virtutea §-ului 37 din statute l'a întregit în mod provisoriu, până la proxima adunare generală, cu dl director seminarial Dr. Eusebiu R. Roșca.

După ordinea vechimei espiră mandatul dlui Elia Trăilă și espira și al fostului membru L. Simonescu, înlocuit acum cu dl Dr. Eusebiu R. Roșca.

De-asemenea espiră mandatul comitetului de supraveghiare.

La rîndul seu veți binevoí deci a alege doi membri în direcțiune cu mandat pe 6 ani și cinci membri în comitetul de supraveghiare, cu mandat pe 3 ani.

In sensul §§-ilor 36 și 57 din statute membrii eșiți se pot realege.

In raportul nostru către adunarea generală din 1900 am dat espresiune energică indignațiunei nóstre pentru incualificabila îndrăsnélă a unor corespondenți de ziare, cari fără nici un temeiu mereu insinuă în presa magiară institutul nostru, că ar urmărí scopuri politice și ar tinde la deposedarea elementului magiar din Transilvania, insinuări de cari apoi ca de armă politică contra Românilor și a Băncilor române se folosesc șovinistii în parlament și la guvern și în întruniri publice.

Am declarat de „calumnii tendențiόse tóte afirmările de acéstă natură, provocând pe ori-și-cine sĕ arete măcar un cas numai, pentru carele institutul nostru, cu al cărui ajutoriu multe familii magiare și-au acuirat averi considerabile — ar merita imputările ce cu atâta ușurință i-se fac“.

Doveḑi de acéstă natură nime n'a produs și nu póte produce, calumniile însĕ n'au încetat, ci se debitéză mereu, agitând pe publicul magiar ne orientat, contra băncilor române, în primul rênd contra institutului nostru, și provocând guvernul și legislativa, ca sĕ iee mĕsuri esceptionale contra băncilor române, ca contra unor instituțiuni periculóse pentru elementul magiar și pentru stat.

Față cu acest curent bolnăvicios, pe care numai timpul îl póte vindeca, nu ne rĕmâne alta, de cât, ca ací în fața D-vóstre și în auḑul lumii nepreocupate sĕ dăm espresiune regretelor nóstre, că încă tot se mai află indivizi, cari fără nici un motiv binecuvêntat, mai vêrtos pentru scopuri politice se folosesc de astfel de arme nedemne de bărbați serioși și insultătóre pentru institutul nostru. (Va urma).

De la Societatea geografică română.

Conform art. 13 din statutele Societății, în numele Comitetului, subsemnații au onóre a convoca pe toți domnii societari a se întruní în adunarea generală obligatorie, la 22, 23 și 24 Februariu 1903, la 8½ ore séra, în sala de ședințe a Senatului.

Ședințele vor fi presidate de Maiestatea Sa Regele.

Programa lucrărilor: *Sămbătă 22 Februariu* 1903, ora 8½ séra. 1. Raportul anual al Domnului Secretariu general George I. Lahovari. 2. Dl Dr. Marinescu G., profesor de universitate: „Studiu asupra unor stațiuni balneare din țară și din străinătate“. 3. Dl Colonel Ionescu G.: „Geografia și C[illegible]grafia la Esposițiunea din 1902 din An[illegible] Dl Ilie Radu, inginer: „Alimenta[illegible] cu apă de munte“.

Duminecă, [illegible] ruariu 1903, ora 8½ séra. 1. Dl Drag. Hurmuzescu, profesor: „Despre telegrafia fără sîrmă“. 2. Dl Grig. I. Lahovari: „Călĕtoria marelui *Logofăt Dudescu în străinătate* la anul 1812“. 3. Dl Căpitan Ionescu din Constanța: „Dobrogea în pragul veacului al 20-lea“.

Luni, 24 Februariu 1903, ora 8½ séra. 1. Dl Inginer C. R. Mircea: „Geografia petroleului“. 2. Dl V. C. Munteanu: „Solul arabil al României“. 3. Ședință intimă a Membrilor Societății“.

După terminarea conferențelor va fi ședință intimă a membrilor Societății pentru votarea budgetelor pe anul 1903, aprobarea socotelilor pe anul 1902, reînoirea Comitetului, conform art. 21 din statute și votarea de membri noi. București, Februariu 1903. Vicepresidenți: General G. Manu, General G. Barozzi Secretariu General George I. Lahovari.

NOUTĂȚI

De la curte. Maiestatea Sa sosește azi, Luni, cu trenul de séră la Budapesta, venind de la Viena. Joi va acorda audiențe, în palatul regal din Buda.

*

Hirotoniri. Inaltpreasânția Sa metropolitul a hirotonit Sâmbătă întru presbiter pe diaconul Grigorie *Nicola*, ales paroch în Vidra-medie (tractul Câmpeni), ear' pe clericul Ioan *Muntean*, ales paroch în Agârbiciu (tractul Mediaș), l'a hirotonit Sâmbătă întru diacon, ear' eri, Duminecă, întru presbiter.

*

Pentru agitație. Vineri s'a pronunțat Curia în procesul de presă intentat lui *Hermann Schroff*, redactorul ziariului *Kronstädter Zeitung*, și judecat din partea curții cu jurați din Murěș-Oșorheiu la un an temniță de stat și 5000 coróne amendă în bani. Recursul de nulitate înaintat din partea condamnatului a fost respins, pedépsa însĕ i-s'a redus la zece luni.

*

Din eparchia Aradului. In şedinţa plenară ţinută alaltăeri (Sâmbătă) consistoriul aradan a numit protopresbiter al tractului *Radna* pe Procopiu *Givulescu*.

*

Concertul meseriaşilor nostri, dat Sâmbătă séra la „Gesellschaftshaus“, a întrunit la o séră plăcută pe tóte trei clasele societăţii române din Sibiiu. Inteliginţa, în rîndurile căreia am vĕḑut chiar şi asesori consistoriali, profesori seminariali, şi doi coloneli în pensiune, a fost binişor representată, ear' clasa meseriaşilor şi deosebi cea a ţeranilor a fost de faţă dór' aprópe întrégă. Şi „reuniunea meseriaşilor români“, deosebi corul acestei reuniuni, instruat cu atâta abnegaţie din partea zelosului învĕţătoriu Candid Popa, apoi „actorii“ comediei „Jorgu de la Sadagura“ au şi meritat sĕ fie sprijiniţi şi încuragiaţi în nisuinţele lor prin presenţa unui public aşa de numĕros. Piesele de concert au fost cântate destul de bine, şi dacă „Serenada“ s'a presentat cam slab, vina o are sceneria pentru jucarea piesei teatrale, care prindea şi slăbia forţa vocilor, ceea-ce deosebi la „Serenadă“ s'a observat mai tare, fiind forţa acestei piese tocmai fineţa în intonare. Abstracţie însĕ de la acest inconvenient, concertul a fost mult aplaudat, deosebi piesele „Sĕrmană frunză“ de G. Dima, „Fost'ai lele“ de T. Popovici şi „Furtuna“ de Dürner (nu „Vêntul suflă“, cum era indicată în program acésta piesă). Asemenea au fost bine primite cupletele cântate de tenoristul Nicolae Işan. „*Jorgul de la Sadagura*“ a ţinut apoi publicul în continuă bună disposiţie, pentru-ce harnicii diletanţi au fost des aplaudaţi şi chiămaţi la rampă. Şi nici nu e mirare, când jócă Dumitru *Axente* (Jorgu) şi Nicolae *Bratu* (pitariul Damian, moşul lui Jorgu), ear' dintrĕ dame dşórele Elena *Baciu* (cocóna Gahiţa, cea „civilirasită“ şi „emanciparisită“ de sub datinile strămoşeşti) şi Elena *Vintilă* (cocóna Zoiţa, soţia grecoteiului). Bine şi-au ţinut rolurile şi George Săsărman (sulgerul Gânga, surdu), Nicolae Neagoe (comisul Agamemnon Kiulafoglu), Ioan Părău (servitoriul beţiv Ittimie), Nicolae Bulea (cămătariul Iţig), etc.

După teatru a urmat dans, cu prea multe „hopsasa“ nemţeşti însĕ, şi cu *prea puţine jocuri româneşti*, de-şì petrecerea a fost românéscă, sprijinită de români, în parte preponderantă chiar *ţerani* români, cărora numai la espresă rugare li-s'a dat prilej sĕ jóce odată frumósa „pe sub mână“ şi sprintena „hăţegană“.

*

† Sabin Piso sen. Un vechiu slujitoriu al bisericii nóstre a închis ochii pe vecie. Venerabilul protopresbiter emer. al Geógiului II., *Sabin Piso* sen, a trecut la cele eterne, în frumósa etate de 90 ani. Tristul eveniment e adus la cunoştinţă publică prin următoriul anunţ funebru, al jalnicei familii: *Sabin Piso* sen., protopresbiter gr. or al fostului tract Geógiu II. şi paroch emeritat al Sĕcărâmbului, decorat cu crucea de aur pentru merite, împărtăşit cu sfintele taine, Vineri la orele 2 din nópte şi-a dat nobilul suflet în mânile Creatorului, în anul al 91-lea al etăţii şi 70-lea al preoţiei. Rĕmăşiţele pămênteşti ale nobilului defunct au fost depuse spre vecinic repaus în cripta familiară din cimiteriul parochiei Sĕcărâmb Duminecă în 16 Februariu (1 Martie) 1903, la orele 12 din zi. „Luptă bună ai luptat, cursul ai plinit, credinţa ai păzit“ — primeşte cu pace cununa gătită Ţie pentru ostenelele laboriósei Tale vieţi. Numele şi pomenirea Ta va rĕmâné din neam în neam binecuvêntată. *Jalnica familie.*

*

Ordin înţelept. Sĕptĕmâna trecută ministrul de culte şi instrucţiune publică, Dr. Iuliu *Wlassics*, a dat circulariu tuturor directorilor de şcóle medii, de cuprinsul, ca profesorii sĕ fie mai stricţi la clasificarea elevilor de pe clasa a patra, avênd în considerare nu numai mĕsura de cunoştinţe pentru-ca cei admişi în clasa a cincia sĕ pótă înţelege studiile predate în acéstă clasă, ci mai ales talentul şi inclinaţiunea elevilor pentru studiile mai înalte, pentru ca astfel — pe cei nu destul talentaţi sĕ 'i pótă advertisa de cu bun timp, ca sĕ 'şi alégă alte cariere, pe cari sĕ pótă deveni membri folositori societăţii şi sĕ se pótă ferici şi în lipsa de înalte facultăţi spirituale. Acesta e cuprinsul circulariului, care sună şi la adresa părinţilor, şi mai ales la adresa lor, căci — în adevĕr — prea mult se sbat sĕ 'şi „facă copiii domni“ fără a ţiné cont de talentul şi inclinaţiunile copilului. Sunt atâtea cariere onorabile şi — unele cu mult mai rentabile de cât aşa zisele cariere „domneşti“, de pildă comerciul, industria, miliţia, etc. pe cari mulţi dintrĕ tinerii nostri s'ar puté ferici şi ar puté sĕ devină membri folositori neamului. Indemnăm deci şì din acest prilej pe părinţii români, cum am făcut'o deja de atâtea-ori în colónele acestui ziariu, ca sĕ caute sĕ facă din copiii lor negustori buni, meseriaşi harnici, etc. şi sĕ nu şi 'i forţeze la studii înalte chiar şi în cas că spre acestea n'au nici aplecare şi n'au nici recerutele facultăţi spirituale. *Munca nobilitéză*, mai bine deci un muncitoriu cinstit, de cât un „domn“ fără căpĕtâiu.

*

„Nagyszeben és Vidéke“. Sub titlul acesta apare în Sibiiu, cu începere de la 1 Martie n. o fóie nouă unguréscă, redactată, cum auḑim, de mai mulţi profesori de la gimnasiul de stat din loc. Numĕrul prim, primit astăzi, aduce la loc de frunte un *articol-program*, din care vedem, că scopul întemeiătorilor acestei gazete este: a serví cu credinţă şi onestitate interesele magiarimei din Sibiiu şi jur, *propagând pacea, înţelegerea şi bunăvoinţa.* Noul confrate promite, că nu va ataca şi urmărí pe nimeni *numai* pentru-că aparţine altei naţionalităţi sau confesiuni, şi că pe lângă tot magiarismul seu, tare şi neşovăitoriu, *acţiunile corecte ale cercurilor şi factorilor de altă naţionalitate le va recunóşte şi aprecia după merit.* Noul ziariu apare de douĕ-ori pe sĕptĕmână, Joia şi Dumineca, şi costă la an 10 coróne. Ii dorim zile lungi.

*

Dar pentru biserică. Marinimoşii creştini *George Pîlţia* şi soţia sa *Zina* din Feldióra, comitatul Braşov, la propunerea dlui *Ioan Vladerean*, au avut bună voinţă a dona sf. biserici gr.-or. din Bod o maşină de sĕmĕnat, cu tâvălugul ei, spre a se face din venitul lor un fond numit al făcliilor.

Pentru acésta faptă nobilă aducem şi pe acéstă cale sus amintiţilor căldurósele nóstre mulţămiri şi le dorim, ca atotştiutoriul Dumnezeu sĕ-şi reverse darurile sale cele bogate asupra dînşilor, lungindu-le firul vieţii cu deplină sănĕtate, fiind şì altor credincioşi esemple strălucitóre. Bod în 14 Februariu, 1903. *Comitetul parochial gr.-or.*

*

Concert classic în Braşov. Joi (5 Martie st. n.) reuniunea română de cântări din Braşov va da un mare concert classic sub conducerea profesorului de musică George *Dima*. Singurul punct de program al concertului va fi oratoriul „*Paulus*“ de Mendelssohn-Bartholdy, al cărui sujet îl dau primele lupte ale creştinismului, martiriul diaconului Stefan şi convertirea lui Saul. Solul de tenor (Saul) va fi cântat de renumitul prim-tenor *Băjenariu* de la Opera română din Bucureşti, ear' solo de sopran va fi cântat de dşóra Eugenia *Moga* (Sibiiu)

*

Frecuenţa universităţii din Cernăuţi. Conform tablei statistice a frecuenţei în semestrul de érnă, publicată zilele acestea împreună cu programul prelegerilor pe semestrul de vară, în semestrul de érnă al anului şcolar curent universitatea din Cernăuţi a avut inscrişi 55 ascultători la facultatea teologică; 350 la facultatea juridică, 105 la facultatea filosofică (filologie), întrĕ cari 2 dame ascultătóre ordinare şi 17 estraordinare; 11 farmacisti şi 9 ospitanţi. După limba maternă au fost: 328 germani, 145 români, 60 ruteni, 49 poloni, 4 cehi, 12 sêrbi, 8 ruşi, 2 armeni, 4 bulgari. După confesiune: 183 ortodoxi-orientali, 2 armeni-orientali, 97 romano-catolici, 50 greco-catolici, 3 armeni-catolici, 22 ev. luterani, *244 israeliţi*, 1 fără confesiune.

*

„Timişana“, institut de credit şi economii în Timişóra, 'şi va ţiné adunarea generală în 18 Martie st. n. Din raportul direcţiunii, menit a fi presentat adunării acţionarilor, resultă că institutul a realisat în 1902 profit curat în sumă de 30.779 coróne 93 fileri, din cari 28.000 cor. vor fi a se da acţionarilor ca 5% dividendă, 2.301 coróne 28 fileri la diferitele fonduri şi funcţionarilor, în proporţia provĕḑută în statute, ear' restul de 478 coróne 65 fileri e destinat spre scopuri culturale şi de binefacere.

*

In Arpaşul-inferior se va ţiné tîrgul de vite în 20, 21 şi 22 Februariu v. c. Têrgul acesta avea sĕ se ţină în 23 Iunie v. anul trecut, dar' din causa bólei de vite a fost oprit. Ministrul de comerciu a încuviinţat acum ţinerea lui în zilele înşirate mai sus, fiind-că bóla de vite a încetat.

*

Rĕsbunare cruntă. In comuna Besenyő în una din nopţile trecute a ars scrum móra de vênt a lui Sidó András. Când ómenii sosiţi la stîns au isbutit pe la miezul nopţii sĕ stîngă jăratecul şi sĕ desfacă mormanul de bârne arse, au aflat întrĕ ele douĕ trupuri de om arse scrum şi ele. Unul era al feciorului lui Sidó, ear' celalalt al soţiei unui tiner însurăţel din Besenyő. Gendarmeria deducênd din acésta, că focul a fost pus a nume, a luat la rĕspundere pe Turi Ferencz, bărbatul muerii arse în móră, ear' acela a mărturisit că el a pus focul. Simţise că soţie-sa 'l înşélă cu feciorul morariului şi pândind'o a vĕḑut'o cum şì în séra aceea s'a dus la el şi s'au închis amêndoi în móră. A dat deci foc morii, ca sĕ ardă 'n ea pĕcătósa de muere. Turi acum e arestat.

Spre ştire. Domnul *Vasile Bărbat*, învĕţătoriu în Satulung, ne rógă sĕ constatăm, ca notiţa despre alegerea de preot din comuna aceea, apărută în numĕrul 7 al ziariului nostru, e de Dsa scrisă şi trimisă redacţiunii nóstre.

*

Urşi hrăniţi cu carne de om. In apropierea comunei Malaczka (nu departe de Pojon) doi Slovaci tăiau lemne în pădurile prinţului Pálffy. Deodată se apropie de ei o cétă de ţigani corturari, cari aveau cu sine 8 urşi mari şi puternici. Unul dintrĕ Slovaci se ascunse întrĕ ramurile unui arbor şi de acolo vĕḑù cu grózà, cum ţiganii prinseră pe celelalt slovac, îl legară şi 'l aruncară urşilor flămânḑi, cari îl rupseră în bucăţi şi 'l mâncară. După-ce se depărtară în fine Ţiganii, eşì Slovacul, mort de spaimă, din ascunḑiş şi anunţà gendarmeriei casul înfiorător. Gendarmii prinseră pe Ţigani, puşcară urşii şi aflară în stomacul unui urs resturi de carne de om. Din mai multe comune, pe unde trecuseră Ţiganii, lipsesc *6 copíi*. Se crede, că copiii au fost luaţi de Ţigani şi daţi pradă urşilor flămânḑi. Trupa de ţigani a fost arestată, dar' întrĕ ei nu s'a aflat nici unul din cei 6 copii dispăruţi. („Drapelul“).

PARTEA LITERARĂ.

Notiţe istorice

privitóre la unele parochii din archidiecesa gr.-ort română a Transilvaniei.

(Fine).

7. **Rogoşel, Sebiş, Călata.** „Facem contract aceştii cărţi în anul 1814, 24 Inarie astăḑi s'a cumpărat dela Pop Gre din Sebiş l'am cumpărat în anii trecuţi cu 12 buni zloţi Eu Ioan Popovici protupop din M. G. Monoştur şi eu încă o vănd lu popa Galea Mărian parochului rogogelului cu 30 de zloţi buni şi popa Marian va avé datorie dér avé feciori N. protupop în vréme de lipsă să li o dée pe inturnat îndărăp şi remâne“ (încolo foile tăiete cu intenţiune rea, pentru-ca scrisórea sĕ fie nimicită). — „Parochul Dimitrie 1819—1820“. —

„Facem scrisóre şi zapis pre aciasta carte anume Tesalonic şi o am dat eu popa George din Sebes fiind lăcuitori şi o am dat despre anume i Flore in Călata şi pomană şi să să lumineze cine ar fi popă şi ca să ne poméscă popa George şi să ne de şi tot neamul, iară cine s'ar afla să o fure sau să o streineze sau să o vănză fără ştire cui dată să fie afurisit de Dmnzău şi de maica sfntă şi de 318 de părinţi sfnţi dela nechie şi de toţi sfinţii lui dmnzău amin. herul să ruginésca, iară trupul aceluia să nu putredéscă“.

„Aciastă sfintă carte adecă Tesalonic care cuprinde în sine foarte multe învĕţături este alui popa Gavril din Rogogel Anul 1851.“

(Voróvă de întrebări şi respunsuri intru Chistos de Simeon archiepiscopul Tesalonicului, Bucuresci 1765).

8. **Agriş, N. Ocloş.** „Aciasta carte sfintă Bode. rosu-dintragriş ca săi fie lui şi la soţul loi şi părinţiloro loi dat în măna loi popa gligor dentragriş şi fecioruloro loi éră să nu voro rămene feciori de popa gligore ao nepoţi carte ca să margă pre samenţie ori de voro fi popi de acé sămenţie eră cine săre afla să o fure dela acé sămenţie sau să u vănză fie aforisito de 318 părinţi sfinţi dela nichie 1650 dela chs. scrisam protopopo Todinca dela Stochiu“. —

„Pomenirea piare iară scrisoarea purурea remâne. P. filosof. In N. Ocloş, 1812, 23 Iunie. Petru Fodorean paroch neunit“. —

(Noul Testament, Belgrad, 1648).

9. **Cara.** „Pentru cartea aciasta cu parte ei impreună am trimis banii 12 Rf. şi 30 cr. in hărtie in 15 Ianuariu a. 1831 in scrisoare pe poşta Clujului acurat. Procopie paroch Cări şi v. protop. C. de jos“. —

„Aciasta carte cu partea ei impreună este cumpărată şi platită din avuţia lui Felecan Nicolae şi cu a soţului Dumnisale împreună pe sama sfintei biserici a Cări ca să le fie pomană în véci Dumnilorsale şi a tot neamul. Amin. Sig. Cara, 21 Ianuariu 1831. Procopie Prodan paroch Cări şi v. protop.“ —

(Tipicon, Buda, 1826).

10. **Someşfalĕu.** „Aciastă sfintă carte este a mea şi o am cumpărat cu 6 zloţi din Sibiiu la anul Domnului 1840 Septemvre 8. George Prodan paroch Someşfaleului.“

(Cartea ce se numéşte ideia [ştiinţa] celui ce cu adevĕrat să pocăeste, trad. din grec. de un anonim şi tip. în Braşov la a. 1837 în tip. lui Ioan Gett).

11. **Bica română.** Pe o hârtie lipită pe o faţă a unui maiu de lemn acăţat pe păretele din altariu se află o scrisóre mai lungă cu litere cirile din care se vede, că biserica acésta (de lemn) cu Chramul Inălţării Domnului a fost sfinţită la 1. Decembre 1770 de episcopul Sofronie Chirilovici.

(Ragret, că timpul nu mi-a ajuns pentru a o puté copia în întregimea ei).

12. —?— „Din voinţa Tatălui, cu ajutoriul Fiului şi cu sĕvĕrşirea Sfântului Duh a scris cu degetele mănilor sale acésta sântă carte numită Evanghelie de treiori nenorocitul diac Ştefan, şi o a cumpărat robul lui Dumnezeu ..... cu soţia sa Nedelea pe banii lor buni cu 12 zloţi pe sama bisericei Sfântului Petru şi Sfăntului Pavel pentru iertarea pĕcatelor sale şi a copiilor şi rudeniilor lor, ca sĕ le fie pomană in viéţa acésta şi în cea viitóre. Şi cine ar cuteza sĕ o vênză séu sĕ o pună in zălog după mórtea lor cartea acésta, séu sĕ o ducă dela biserica acésta, acela să fie blăstĕmat şi de treiori afurisit de cei 318 Părinţi dela Nichea, si strimtoându-se şi istovindu-se în văetarea de care va avea parte la ziua judecăţii inaintea îndurstului Dumnezeu, să fie anatema. — In ḑilele voivodului ţĕrii Ardealului Gavriil Bethlen, 7130, Amin“.

(Evanghelieriu slavon manuscript imitaţie de tipariu fórte frumósă, în frunte cu o precuvêntare dela Theofilact archiepiscopul Ochridei — Ochridscago. Notiţa încă e scrisă în limba slavonă, dar' cu litere de scriere ordinară şi mult posterióră cărţii. Eu o dau în traducere românéscă după traducerea unguréscă a învĕţătoriului Teod. Matyola de la penitenţiar. Cartea o am aflat în Bica-română).

Precum vedem, în notiţele acestea ni-s'au conservat numele mai multor preoţi, protopopi şi învĕţători, apoi mai multe nume de familie şi de botez din secolul XVII şi XVIII şi alte împrejurări privitóre la preţul şi trecerea din mână în mână a cărţilor bisericeşti. Ba, ni-se face amintire şí de zidirea câtorva biserici şi de numele celor ce s'au ostenit la ridicarea acelora şi la înzestrarea lor cu cele necesare pentru cultul divin. Deci şí numai pietatea ce datorim acestor binefăcĕtori ai bisericei în nişte timpuri fórte grele pentru poporul nostru, cred că merită sĕ fie considerată şi păstrată barem prin publicarea acestor notiţe nepretenţióse.

Gherla, 2 Februariu v. 1903.

Gavriil Hango.
preot ortodox român.

Cărţi şi reviste.

„Biserica ortodoxă română“, fascicolul 10 (pe Ianuariu) a apărut cu următoriul sumariu: Deosebiri de credinţă întrĕ diferite biserici creştine. Bibliografia grécă. Câteva notiţe asupra architecturii creştine. Nemurirea sufletului şi S-tele parastase. O Evangelie de la 1693. Discurs rostit la 30 Ianuariu 1875 în ziua Sf. Trei-Ierarchi. Luminările de ceară. Cronica Bisericéscă. Predică la Botezul Domnului. Dare de sémă. Discurs pronunţat cu ocasiunea anului nou în catedrala din Ploeşti. Donaţiuni.

„Bis. ort. română“ apare în Bucureşti în „Tipografia cărţilor bisericeşti“ şi e redactată de un comitet al cărui president e archiereul Calistrat Bêrlădeanu. Abonament 10 lei pe an.

Posta redacţiunei.

I. P. în G. Scrisórea a doua, despre care ne scrii, nu ni-a venit. Actul trimis în scrisórea primă, nu 'l mai avem, pentru-că manuscriptele nepublicate se nimicesc. Dacă binefacerile respectivului sunt de caracter particular (a ajutat unei anumite persóne), se cuvine, ca persóna ajutată sĕ-i mulţăméscă pe cale particulară, nu pe calea publicităţii. Trimite-i deci mulţămită în scris prin postă. Dacă însĕ binefacerile sale se refer la obşte (a ajutat comuna, şcóla, biserica) mulţămită este a i-se aduce pe calea publicităţii cu înşirarea faptelor sĕvêrşite. Conforméză-te deci acestor inviaţiuni.

Oficiul parochial, Măgina. Scrisórea de sub numĕrul 25 vi-s'a retrimis nedesfăcută. Cu redacţiunea ziariului nostru nu se póte coresponda pe cale oficiósă, ci numai prin scrisori francate.

Abrud. Lista din tractul Dvóstre, despre care ne scrii, n'a fost publicată, fiind-că n'a sosit încă la veneratul consistoriu. In urma celor comunicate s'au făcut însĕ paşii de lipsă, ca ea sĕ fie imediat înaintată consistoriului şi atunci se va publica.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Poesii Postume, de *M. Eminescu*
Prețul: . . . . C. 1·—

Ziarul unui Pierde-Vară, de *George Coşbuc* . . . . „ 2·—

Isus Christos cu cuvintele sântei scripturi, de *Dr. Petru Barbu* „ 2·50

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Alexandru Márki

Istoria universală

pentru şcóle civile şi superióre de fete pe basa planului de învĕțămênt din 1887. — După edițiunea VI în romănesce de I. Popovici. — Aprobată de Inaltul Ministeriu r. u. de culte şi instrucțiune publică sub Nr. 4566/1901. — Prețul legat 2 — cor. A se procura de la **Librăria archidiecesană.**

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL

Preasântei

Născĕtóre de Dumneḑeu

şi

alte rugăciuni

urmate de Sinaxariu pentru tot anul şi Păschălie.

Un volum de 368 pagini 8°.

Prețul simplu legat	fl.	—.85
jumĕtate pânză	„	1.05
în piele roşie	„	1.25
Ediția fină în piele négră	„	2.—
piele chagrin	„	2.60
în mătase	„	3.85

Se află de vênḑare la

Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Dr. **Iosif Blaga**

Analise psichologice.

Lecțiuni de psichologie
pentru învĕțământul secundar

Prețul **cor. 2·50** + 20 fil. porto.

Se póte procura de la **Librăria archidiecesană** din **Sibiiu.**

Important pentru fie-care om.

Desfacere totală cu prețul cel mai eftin, numai cu fl. 2·95 o garnitură admirabilă din 14 bucăți prețióse, juvaericale etc.

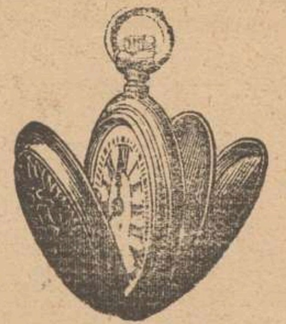

Important pentru fiecare om!

1 orologiu de busunariu, anker remontoir de nickel (la dorință argintat) cu capace gravate frumos, regulator precis, 3 ani garanție şi cutie.
1 Lanț elegant panțerat, suflat sau nickelat dimpreună cu acățător sistem parisian.
1 ac de cravată aurit cu imitație de briliante.
1 păreche nasturi pentru manchete aurițí marca "Garantie".
1 garnitură nasturi (botoni) aurițí pentru gulere şi pepturi, constând din 5 bucăți.
1 păreche cercei de argint veritabil oficios gradați.
1 inel de aur cu pétră elegantă.
1 oglindă de busunar în cutie.

Acestea 14 prețióse şi admirabile obiecte dimpreună cu orologiul remontoir anker se predau numai cu 2 fl. 95 cr. prin rambursare sau prin trimiterea înainte a sumei la firma: ***Brüder Hurviz,*** *casă de esport,* ***Krakau*** *Stradom 17 (Oestr.)*

Neconvenind a le returna în 8 zile primind banii înapoi fără ca cumpĕrătorul sĕ fie cu ceva prescurtat. — Catalóge bogat ilustrate cu tot feliul de juvaericale, se trimit gratis şi franco. [6] 11—11

A eşit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop şi metropolit** şi se află de vênzare la **Tipografia şi Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu prețurile: broşat **7 cor.,** legat în pânză négră **9·50 cor.,** ediție de lux broşat **8 cor.,** legat după cum se comandă.

Metropolia

Românilor ortodoxi din Ungaria şi Transilvania

Studiu istoric despre reînființarea Metropoliei, dimpreună cu o colecțiune de acte. Din însărcinarea Consistoriului metropolitan de Dr. **Il. Puşcariu**, archimandrit, vicariu archiepiscopesc, etc.

Prețul: broş. 6 cor., leg. 7·70, 8.20 şi 9.50 cor.

Se póte procura de la Librăria archidiecesană din Sibiiu.

	Coróne
Potire din argint de china, intern suflate cu aur, gravate	30.—
negravate	18.—
Cădelnițe de fer nickelate	12.—
de alamă galbenă	10.—
Lingurițe pentru cuminecătură, suflate cu aur	4.40
Disc pentru agneți, suflat cu aur	7.20
Stéuă pentru agneți, suflată cu aur	5.60
Copie (cuțit) pentru agneți, suflată cu aur	4.40

Se află de vênḑare la

Librăria şi Tipografia archidiecesană.

La **Librăria archidiecesană** se află spre vênḑare următórele icóne:

Ingroparea Domnului (Aer)

Mărimea 56/68 cm.: simple 21 cor., fine 27.40 cor., fórte fine 39 20. cor.

Mărimea 63/79 cm.: simple 27·40 cor., fine 39·20 cor., fórte fine 48·40 cor.

Mărimea 74/100 cm.: simple 39·20 cor., fine 48·40 cor., fórte fine 70 cor.

Mărimea 82/120 cm.: simple 48·40 cor. fine 70 cor., fórte fine 98 cor.

Mărimea 110/140 cm.: simple 67·20 cor., fine 89·60 cor., fórte fine 117.60 cor.

Stabiliment nou!!

"Entreprise des pompes funèbres"

(Institut de înmormêntare)

— Proprietariu: **Fritz W. Elges** —

Sibiiu, str. Cisnădiei 18

funcționéză din **26 Decembre stil nou anul curent.**

Inmormêntări pompóse şi simple.

Prețuri moderate.

[5] 10—17

Op premiat de Academia Română.

Seminte
din
Agrul lui Christos.

Cuvêntări bisericesci

de

Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archierésca.

Tom. I.: **cuvêntări la tóte Duminecile de preste an.**
„ II.: „ „ „ **prasnicele şi sĕrbătorile, precum şi la casuale bisericesci.**
„ III.: **cuvêntări la îmmormêntări parastase etc.,**

Prețul fiecărui tom 3 coróne şi porto postal.

Se află de vênḑare la **autorul** şi la

Tipografia şi librăria Archidiecesană
Sibiiu

Tot aici se află **"Cuvêntări funebrale şi memoriale"**, 1889, de acelaşi autor, cu *prețul redus de la 3 coróne la 2 coróne.*

La **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu** se află de vênḑare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânției Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania şi Metropolit al Românilor din Ungaria şi Transilvania.

Tabela de materii: Polunoştnița de tóte zilele. — Polunoştnița Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea şi al şeselea. — Rênduéla Obedniței. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecernița cea mică şi cea mare. — Sluşba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele şi Condacele Triodului şi ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicînele şi ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morților. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele şi Condacele sfinților de obşte după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicînele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie şi la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei şi folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinților, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toți anii.

Format octav, 397 pag. Prețul: broşat **2 cor.**, legat în pânză **2 cor. 40 fil.**, legat în piele roşie cu copcii **4 cor.**

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 20 Sibiiu, Joi 20 Februariu (5 Martie) 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Animosități.

Sibiiu, 4 Martie n.

Cele petrecute în parlamentul austriac, unde deputați cu greutate din reichsrath, și membri cu mare vază din casa seniorilor, au rostit cuvêntări energice în favorul menținerii unității armatei comune, și în contra ori-căror nisuințe de a se face armată națională magiară din regimentele ungurești, — au aflat viu rĕsunet în dieta magiară, în ședința de Sâmbăta trecută.

A fost o ședință sgomotósă din cale afară ședința acésta, în care patimile aruncau valuri îngrijitóre, și flacările focului cu care cuvêntau oratorii din opoziție în contra tovarășilor politici din ceealaltă parte a monarchiei, amenințau cu aprindere întregul parlament, dacă prim-ministrul *Széll* nu lua la timp potrivit cuvêntul, ca cu vorbe împăciuitóre și cu facerea de noue declarațiuni, favorabile magiarismului, sĕ calmeze spiritele și sĕ aducă lucrurile în ogașa lor de mai nainte.

Supĕrarea și agitația oposiției din dieta magiară era îndreptată în contra tuturor oratorilor din reichsrath-ul și din casa de sus a Austriei, cari au ținut sĕ dee lecții de loialitate șovinistilor magiari, mai ales însĕ în contra ministrului pentru apărarea țerii din ceealaltă parte a monarchiei, contele *Welsersheimb*, care, cum știm, a declarat în casa de sus, că *voința preaînaltă este, ca nu numai în formă și în accidență, ci și în fond și preste tot* ***armata sĕ rĕmână comună.***

In acésta declarație a guvernului de dincolo, făcută, cum se crede, în urma autorisației primite de la Maiestatea Sa, — oposiția din dieta magiară a descoperit o formală desavuare a promisiunilor făcute din partea guvernului unguresc, atât în conferența partidului guvernamental, cât și în plin parlament, că cu privire la emblemele armatei comune guvernul *va începe* tratări în direcția, ca acelea sĕ se modifice conform dreptului public al Ungariei, și că și cu privire la succesiva strămutare a oficerilor de naționalitate magiară la regimente ungurești *va face* pașii de lipsă.

Oposiția a pus deci chestia astfel: Care dintrĕ guvernele Maiestății Sale a spus adevĕrul, cel ungar ori cel austriac? Pentru-că amêndouĕ nu pot sĕ aibă dreptate. Dacă e adevĕrat aceea ce au declarat membrii guvernului unguresc cu privire la embleme și la permutarea oficerilor de naționalitate magiară, — atunci nu e adevĕrat aceea ce a spus ministrul austriac de la apărarea țerii, că voința preaînaltă este sĕ rĕmână armata așa cum e, *comună*, nu numai în formă și în accidență, ci și în fond! Ear' dacă ministrul *Welsersheimb* a spus adevĕrul, atunci e vorba de o nouă călcare de jurămênt, ca la 1848, și atunci guvernul nu mai țină dieta întrunită, ci trimită deputații a casă, căci atunci *„știm noi pe ce cale sĕ apucăm, spre a ne apăra drepturile naționale“ !*

Așa vorbia în dietă deputatul kossuthist *Rátkay;* pe când deputatul *Rákosi* zicea, că Coróna „sĕ nu siliască națiunea acésta (magiară) *sĕ se apere cu dinții, ca leul*“, ear' *Ugron Gábor* a lovit energic în *camarila* de la Viena, — esistentă numai în închipuirea sa, — ca în urzitórea tuturor relelor cari vin de la Viena asupra Magiarilor.

Pe scurt, ședința de Sâmbătă a dietei magiare a fost la fel ca ori-care din ședințele dietei magiare de la 1848, ținute înainte de isbucnirea revoluțiunii, când tot așa se adresau amenințări Corónei, și se trimiteau fulgere și tunete preste Leitha, celor din *camarila* de la Viena.

A trebuit sĕ vină, cum am spus, prim-ministrul *Széll* cu declarațiuni noue, că guvernul ungar *ține la promisiunile făcute* și va lucra într'acolo, ca ele sĕ fie realisate, — pentru-ca focul sĕ se potoléscă.

Ce sunt tóte acestea? Semne de revoluție, ca la 1848? Nu! Niște simple animosități, isbucniri forțate de nemulțămire închipuită față cu starea actuală de lucruri, cari nu pot sĕ aducă rĕu de cât póte-că numai acelora, cari se vĕd a fi stăpâniți de ele.

Kossuth cel de astăzi, șeful partidului care face gură în dietă, nu e Kossuth cel de la 1848!

In dosul seu nu stă dieta întrégă, ca cea de la 1848 în dosul tatălui seu, ci numai o minoritate, care, ce e drept, póte oprí în loc pe o vreme óre-care mersul regulat al trebilor țerii, nu póte sĕ provóce însĕ în conducerea de stat schimbarea pe care o dorește.

Voinței și dorinței acestor gălăgioși nu se va pleca nimeni, ci mai de grabă vor fi siliți ei sĕ plece din parlament, dacă guvernul va fi silit sĕ recurgă la ultima armă, la disolvarea parlamentului.

Și că guvernul se gândește la eventualitatea acésta, se póte deduce din scrisele unei foi care stă fórte aprópe de guvern, și în care în numĕrul de Duminecă se spunea, că actualul guvern *nu se teme* nici de întrarea țerii într'o stare de *ex-lex*, pentru-că țéra va ští și va înțelege, că nu din vina guvernului a întrat în acéstă stare.

Ear' o stare de ex-lex s'ar iví atunci, când parlamentul ar fi acum disolvat, pentru-că după constituție dieta póte fi disolvată numai *după votarea budgetului,* ear' budgetul nu e votat. Și e întrebare, dacă din eventualele noue alegeri kossuthistii vor eșí așa de tari cum sunt astăzi, cu tóte că ei se laudă că *téra e cu ei.* S'au întêmplat și alte minuni în patria nóstră! N'ar fi consult deci, ca pentru o situație nesigură de mâne, partidul sĕ rischeze situația favorabilă de astăzi. Dar' mai presus de tóte, nu e frumos, că se întristéză cu animosități și atacuri necumpĕnite zilele bunului Domnitoriu, de la care Magiarii au tot ce astăzi pot numí al lor, și de la care, pe altă cale, pot sĕ mai câștige și favorurile, pe cari pe calea apucată, prin amenințări, la nici un cas nu le vor câștiga.

Sĕ nu fie și în partidul kossuthist ómeni cari cugetă astfel? Noi credem că da; și sperăm sĕ vedem în cele din urmă vederile acestora eșite biruitóre.

Principiile educațiunii.

Marele cugetătoriu *Leo Tolstoi* și-a spus cuvêntul și asupra educațiunii. Și și-l'a spus cu aceeași temeinicie, cu care și-l'a spus asupra tuturor chestiilor grele. Din ideile sale, resfirate prin cărți și prin scrisori, asupra acestei chestiuni, dăm cetitorilor mănunchiul următoriu:

. . . . Am meditat mult asupra educațiunii. Sunt chestiuni, cari ne duc la conclusiuni îndoelnice, și sunt chestiuni, în cari ajungem la conclusiuni finale, fără a se mai puté schimba ceva din ele, fiind-că nu suntem în stare sĕ mai adăugăm nimica la ele. De natura acésta sunt conclusiunile la cari am ajuns eu în chestia educațiunii. Sunt următórele:

Educațiunea ni-se pare a fi complicată și grea numai atunci, când vrem sĕ dăm creștere copíilor, sau altora, fără a ne educa întâiu pe noi. Când însĕ începem sĕ înțelegem, că pe alții numai *prin noi* putem sĕ 'i educăm: chestia educațiunii vine dată la o parte, și pe plan apare întrebarea: *cum trebue sĕ trăim?* Pentru-că eu nu cunosc nici un fel de educare de copíi, care sĕ nu cuprindă în sine *educarea proprie.*

Așa dară: cum sĕ învĕțăm copíii sĕ se îmbrace, sĕ se hrănéscă, sĕ se culce? Așa cum le facem noi tóte acestea. Dacă tata și mama se îmbracă simplu, trăesc cu cumpĕtare, dorm, muncesc și învață la timpul seu, — așa vor face și copíii.

Pentru educațiune așí stabilí două principii fundamentale: *întâiu,* omul nu numai sĕ trăiască, și sĕ trăiască bine, ci sĕ și muncéscă și sĕ nisuiască spre perfecționare; *al doilea,* în fața copíilor sĕ nu ascundem nimica din viéța nóstră. Insist mult asupra acestui din urmă; pentru-că e mult mai bine dacă cunosc copíii părțile slabe ale părinților, de cât dacă trebue sĕ simtă, că părinții lor au în fața lumii o purtare, și în ascuns o altă purtare secretă.

Tóte greutățile educațiunii se nasc de acolo, că părinții nu vreau sĕ vadă la copíi scăderile lor proprii, pe cari nu le pot ameliora, și nici nu vreau sĕ le recunóscă de scăderi, ba pentru ei le țin chiar de justificate. De aici întréga greutate și întréga luptă cu copíii.

Copíii sunt moralicește mai pĕtrundĕtori de cât cei mari. Fără ca sĕ arete, și fără a fi conștii de lucrul acesta, ei vĕd adese-ori greșelile părinților, și vĕd și cea mai mare dintrĕ tóte greșelile: *prefăcĕtoria părinților,* și urmarea e, că perd tótă stima față de ei și ori-ce interes față de învĕțăturile lor.

Prefăcĕtoria părinților în educarea copíilor e o aparițiune de tóte zilele, și fiind-că copíii au un simț fin, o observă numai de cât, se scârbesc de ea și devin — imorali. Adevĕrul e prima și principala condițiune pentru eficacitatea influinței spirituale, și tocmai de aceea e și prima condițiune a educațiunei. Și pentru-ca efectul sĕ nu producă înspăimântare când întregul adevĕr al vieții vine relevat, viéța sĕ ne fie bună, ori mai puțin rea. De aceea, educarea altora reșede în educarea proprie, căci altcum educarea nu se póte face.

A educa însemnéză a influința asupra inimii aceluia pe care 'l educăm. Ear' influința asupra inimii se câștigă numai prin hipnotism, atât de ușor de eserciat asupra copíilor, prin hipnotismul pe care 'l eserciéză contagiositatea esemplului dat.

Copilul vede că eu sunt agitat și ofensez ómenii; el vede că eu silesc pe alții sĕ facă ceea-ce și eu puteam sĕ fac; că satisfac capriciilor și poftelor mele; că evit sĕ muncesc pentru alții, ci umblu numai după plăceri și petreceri; că sunt fălos de posiția ce o am, și mĕ laud cu ea; că pe alții îi vorbesc de rĕu; una le spun în față și alta vorbesc în dosul lor; că mĕ prefac a crede lucruri în cari nu cred, și mii și mii de astfel de acțiuni, ori apoi de acțiuni contrare, cum e: blândeță, supunere, rîvnă de muncă, abnegațiune, iubire de adevĕr, — și acestea sau acelea au asupra lor influință de o sută de ori mai mare de cât cele mai frumóse și mai înțelepte învĕțături. De aceea, întréga, sau aprópe întréga educațiune are de resultat îndreptarea sau perfecționarea *vieții proprie.*

La problema educațiunii copíilor ai ajuns, iubite cetitoriule, astfel, că ai început sĕ visezi despre *ideal,* despre binele care fără îndoială omul numai în sine, în eu-l seu póte sĕ 'l afle. Și aceea ce ai căutat pentru tine, fără a puté ští că *de ce,* a ajuns sĕ fie ceva indispensabil pentru-ca copíii sĕ nu se strice moralicește.

De la educațiune se cere de regulă, ca aceia pe cari îi educăm sĕ învețe una ori alta, sĕ se desvólte așa, cum *noi* înțelegem creșterea. Dar' lucrul acesta e imposibil. Și tot așa e cu neputință sĕ devină copíii morali în sensul în care noi luăm cuvêntul. Dar' e cu putință sĕ împedecăm, ca la demoralisarea copíilor sĕ fim și noi părtași și vinovați. Și în acésta bărbatul nu póte împedeca femeia, femeia nu póte împedeca bărbatul. Sĕ influințăm deci cu întréga nóstră viéță asupra copíilor, — după putință, firește, — și sĕ altuim în inima lor exemplele binelui. Sunt de părerea, că nu numai e greu, dar' că e chiar curată imposibilitate sĕ dee educațiune bună copíilor acela care e — *rĕu;* și că educarea copíilor nu e alta de cât o perfecționare proprie, la care tocmai copíii dau mână de ajutoriu.

Ar fi ridicol sĕ pretinzi de la medic sĕ lecuiască ómeni cari fuméză, beau, mânâncă fără cumpĕt, nu lucră, fac din nópte zi, câtă vreme ei continuă a duce acest mod de viéță. Și tot așa de ridiculă e cererea ómenilor sĕ-i instruezi cum sĕ-și créscă copíii în spiritul moralității, când ei înșiși duc viéța cea mai imorală.

Intréga educațiune reșede în tot mai marea și mai marea recunóștere a scăderilor proprii și în nisuințele de a te scutura de ele. Și lucrul acesta póte sĕ-l facă ori-și-cine și în fie-care stadiu al vieții. Și acésta e arma cea mai puternică dată omului pentru a influința cu ea asupra altora, mai ales asupra copíilor, cari ne stau involuntar mai aprópe.

Chestiunea educațiunii și chestiunea, că în ce raport sĕ stăm cu ómenii, se pot contopí în o singură chestiune, în următórea: Ce atitudine sĕ manifestăm față de ómeni, nu numai în vorbe, ci șì în acțiuni? Când e odată resolvată chestia acésta, și viéța părinților e regulată amĕsurat resolvării date, — atunci întréga educațiune a copíilor e dată gata în acéstă viéță a părinților. Și dacă resolvarea a fost corectă, nu va trece în viéța copíilor sei nici un tată seducerea la pĕcătuire; dar' în cas contrar, se întêmplă contrariul. Dacă copíii își însușesc sau nu învĕțătură, e lucru secundar, nu e lucru important. Copilul care dispune de facultăți, se desvóltă și învață aceea pentru ce are talent chiar și în pustie. Ceea-ce se póte spune este, că binele deștéptă bine în inima omului, de o eficacitate nedisputabilă, fie că binele acesta e observat ori nu. Invĕțătoriul de es. care 'și întórce fața de la școlarii sei și plânge, lasă urme în inimile acestora, — dacă ei observă lucrul, — cu mult mai adânci de cât o sută de ore de prelegeri și o sută de lecțiuni. Viéța omului e dată pentru-ca acesta sĕ-și desvólte individualitatea. Dar' educațiunea din zilele nóstre în loc sĕ desvólte individualitatea, o întunecă și o șterge. Iată de ce trebue pusă pe base mai solide!

---

† Dr. Daniil Popoviciu Barcianu.

„Luceafĕrul“ din Budapesta, revista tinerimii nóstre universitare, consacră în numĕrul mai nou memoriei decedatului și mult regretatului Dr. *D. P. Barcianu* următórele frumóse cuvinte, isvorîte din o caldă și nobilă inimă românéscă:

In 3/16 Februariu s'a mutat la cele eterne distinsul Român Dr. *Daniil P. Barcianu*, lăsându-și cei 6 copilași orfani, și orfană lăsând întrégă dăscălimea română, care deja de mult se obicinuise a priví pe Barcianu ca pe cel mai dibaciu povățuitor al sĕu, ca pe Nestorul cu dulce graiu al catedrei române.

Un om cu înalte sentimente, cu vastă erudițiune și de o rară cinste a fost regretatul Dr. Barcianu. Un bărbat, căruia numai în puține locuri i-ai puté afla păreche în lumea acésta târgoveță, a cărei singură țintă e căpătuiala, ear' îndemnul și temelia tuturor acțiunilor ei: egoismul.

A fost un om care nici-odată n'a alergat după deșărtăciuni lumești, n'a dorit succese efemere, nici strîngere de comori lumești n'a rîvnit, pentru-că natura creatóre îl înzestrase cu calități eminente, prin cari el în decursul unei scurte vieți, dar' pe lângă stăruință minunată și muncă mistuitóre, și-a știut asigura vaza și recunoștința, care nu l-a însoțit numai până în preajma trecerii sale din viéță, ci se va transplanta din generație în generație și va face, ca în fața viitorimii rolul și importanța carierei lui de dascăl sĕ se presinte în dimensiuni din ce în ce mai mari.

Căci așa merită bărbatul, a cărui inimă a fost comóră de nobleță și de bunătate, ear' mintea lui isvor de înțelepciune și de lumină roditóre. Așa merită naționalistul, care, uitându-și de sine și de ai sei, a urmărit în întrégă viéța sa și în tóte lucrările sale o singură țintă, aceea de a fi folositor neamului sĕu în primul rênd, apoi sie-și. De dragostea neamului sĕu și de dorul înaintării spre bine a acestui neam, a fost condus Barcianu, și în cariera sa literară-dăscălésca, și în cea politică, când s'a rĕsboit pentru drepturile neamului și a suferit închisóre grea fără ca suferința lui și a tovarĕșilor sĕi sĕ fi putut ușura încâtva cumplitele suferințe, ce apăsau neamul. Dar' dacă munca lui Barcianu pe terenul politic n'a putut fi urmată de un resultat practic, cu atât mai încoronate de isbândă au fost ostenelele lui de la catedră, de unde ca un adevĕrat dascăl al dascălilor a propoveduit iubirea de neam și iubirea de adevĕr, și i-a succes,

> Ca din florile vieții sĕ alégă și s'adune
> In neperitorul fagur adevĕr și 'nțelepciune.

De aceea la trecerea lui din viéța acésta tot neamul a lăcrimat, ear' dăscălimea română a îmbrăcat doliu greu, pentru-că mare îi este perderea, pe care i-a pricinuit'o mórtea lui Barcianu. O singură consolație avem, aceea, că resultatele muncei lui vor fi neperitóre și ne vor serví tuturora ca îndemn spre fapte vrednice și bărbătești.

Revistă esternă

Dorințele Sêrbiei. Din prilejul acțiunii de reforme în Macedonia guvernul Sêrbiei a înaintat de nou guvernului turcesc dorința, ca *poporațiunea sêrbă de pe teritoriul european al Turciei sĕ fie recunoscută ca națiune.* Scopul acestui postulat al guvernului sêrbesc e, ca în matriculele oficióse turcești Sêrbii sĕ figureze nu numai ca „credincioși ai bisericei grecești și ai patriarchului ecumenic“, ci *sĕ li-se recunóscă naționalitatea sêrbă*, în tocmai cum li-se recunóște Bulgarilor naționalitatea lor.

*

Consulat rusesc în Macedonia. „Vossische Zeitung“ (Berlin) are raport din Sofia, de cuprinsul că guvernul rusesc a notificat guvernului bulgar, că în scopul controlării mai cu efect a inactivării reformelor macedonene va *înființa consulat rusesc* în Cuprili ori în Uscub.

*

Flota de rĕsboiu a Statelor-Unite. Cum se raportéză din Washington, senatul a întrodus unele modificări în budgetul marinei, votat deja din partea camerei deputaților. A nume: la cheltuieli a votat ministeriului creditul necesar pentru-ca în loc de trei bastimente de rĕsboiu (cum hotărîse camera) sĕ construéscă patru, ear' în loc de un încrucișator, două.

*

Reformele Macedoniei. In timp ce sultanul prin acceptarea projectului de reforme și prin voința de a le întroduce nu numai în cele trei vilajete indicate în preject, ci în tóte vilajetele macedonene arată că voește pace, știrile din Macedonia și despre întêmplări ce stau în óre-care raport cu situația din Macedonia, nu mirósă tocmai a pace. Astfel, din *Salonic* se raportéză Agenției Reuter, că întrĕ locuitorii satului Brondo (la nord de Serres) și întrĕ trupe turcești a fost zilele trecute ciocnire fórte sângerósă; ear' din *Sofia* se raportéză, că principele Ferdinand și guvernul seu au căpĕtat din Macedonia știri fórte neliniștitóre.

In același timp o telegramă din Constantinopol raportéză, că căpitanul unei corăbii engleze sosite acolo a spus, că pe Marea-Négră, la distanță de cincizeci miluri de la gurile Bosforului s'a întâlnit cu o escadră rusésca, ce consta din douesprezece vase de rĕsboiu și înainta spre nord.

Ear' despre flota nóstră se raportéză din Zara următórele: Partea ce la începutul lunei Februariu 'și începuse esercițiile pe Adria, s'a rentors în portul de la Pola pentru-ca vasele de rĕsboiu sĕ fie montate cu aparatele telegrafiei fără sîrmă. Pe la jumĕtatea lunei curente vasele nóstre de rĕsboiu se vor impreuna cu flota rusésca pe Marea-Mediterană spre a demonstra împreună în fața portului de la Salonic.

Pentru catedrală

s'au mai făcut următórele oferte benevole:

1.	Gregoriu Trif, paroch în Vecerd	cor. 100
2.	Alexandru Crișan, paroch în Godinești (Ilia)	„ 100
3.	Mihail Todea, paroch în Idicel (Reghin) . . .	„ 100
4.	Petru Jujan, învĕțătoriu în Vica (Ilia) . . .	„ 40

„Albina.“

(Urmare.)

După acestea Vĕ presentăm tabloul comparativ al operațiunilor principale precum urméză:

Depunerile:

Cu finea anului 1901 erau la institut 8013 depuneri în sumă de 11.092,300·52 cor. In cursul anului 1902 s'au mai făcut 2186 depuneri în sumă de 6.158,811·65 cor. In cursul anului 1902 s'au capitalisat interese 479,840·14 cor. Deci starea totală a fost de 10,199 depuneri în sumă de 17.730,652·31 cor. Din acestea s'au ridicat 2493 depuneri în sumă de 6.205,005·85 cor. Remânênd starea cu 31 Decembre 1902 7706 depuneri în suma de 11.525,646·46 cor., cu 433,345·94 cor. mai mult de cât în anul precedent.

Escomptul de cambii.

Starea protofoliului cu finea anului 1901 era de 19,365 cambii în valóre de 7.241,846·40 cor. In decursul anului s'au mai escomptat 58,951 cambii în valóre de 21.484,945·16 cor. Starea totală a portofoliului a fost prin urmare 78,316 cambii în valóre de 28.626,791·56 cor. Din acestea s'au rĕscumpĕrat în decursul anului 56,249 cambii în val. de 20.717,469·27 cor., rĕmânênd starea portofoliului cu finea anului 1902 de 22,067 cambii în valóre de 7.909.322·29 cor., față de anul precedent mai mult cu 667,475·89 cor.

Credit personal țĕrănesc:

Starea lui cu finea anului 1901 era 11,628 obligațiuni în sumă de 1.695,556·60 cor. In cursul anului s'au mai acordat 2077 obligațiuni în sumă de 478,600·— cor. Deci starea totală a fost 13,705 obligațiuni în suma de 2.174,156·60 cor., din cari s'au replătit și achitat 1444 obligațiuni în suma de 340,984·34 cor., și au rĕmas cu 31 Decembre 1902 12,261 obligațiuni în suma de 1.833,172·26 cor., cu 137.615·66 cor. mai mult de cât în anul precedent.

Imprumuturi hipotecare:

Imprumuturile de hipotecă au stat la finea anului 1901 din 3535 obligațiuni în sumă de 5.149,122·01 cor. In anul 1902 s'au mai acordat 496 obligațiuni în suma de 943,400·— cor. A resultat prin urmare un total de 4031 oblig. în suma de 6.092,522·01 cor. In cursul anului s'au achitat 465 obligațiuni în suma de 792,558·89 cor., și au rĕmas în 31 Decembre 1902 3566 obligațiuni în suma de 5.299,963.12 cor., o creștere de 150,841·11 cor. față de anul precedent.

Aceste pretensiuni sunt asigurate prin hipotecă de un areal preste tot de 107,857 jug. 916 stângini □ în valóre de 20.586,429·52 coróne.

Credite cambiale cu acoperire hipotecară:

Starea cu finea anului 1901 a fost de 825 împrumuturi în sumă de 1.910,719·— cor. In cursul anului s'au mai acordat 152 împrumuturi în sumă de 381,200·— coróne. Deci starea totală a fost de 977 împrumuturi în sumă de 2.291,919·— cor. Din acestea s'au replătit 72 împrumuturi în sumă de 331,497·50 cor., rĕmânênd starea cu 31 Decembre 1902 905 împrumuturi în sumă de 1.960,421·50 cor., față de anul precedent o creștere de 49,702·50 cor.

Credite de Cont-Curent:

Starea acestui ram a fost cu finea anului 1901 de 1.041,220·86 cor. In cursul anului 1902 s'au mai acordat 3.127,389·49 cor., făcêndu-se total de 4.168,610·35 cor. Din cari s'au restituit 3.159,662·24 cor., remânênd cu finea anului 1902 1.008,948·11 cor., mai puțin cu 32,272·75 cor. față de anul precedent.

Imprumuturi pe efecte publice (lombard):

Starea cu 31 Decembre 1901 a fost de 134 împrumuturi de 149,002.40 cor. In cursul anului s'au mai dat 29 împrumuturi de 50,364·— cor., resultând un total de 163 împrumuturi de 199,366.40 cor., din cari s'au achitat 48 împrumuturi de 84,423·40 cor., remânênd la finea anului 1902 115 împrumuturi de 114,943·— cor., față de anul precedent mai puțin cu 34,059·40 cor.

FOIȘORĂ

Invĕțătoriul.

Invĕțător, tu ai un nume
Ce l'a avut Mântuitoriul.
Pe urma lui pășeşte astăzi
Sĕ luminezi întreg poporul,
Precum făcù Mântuitoriul.

Când suspinà sub apăsarea
Robiei vechi, întreg pămêntul, —
Atunci trimis de sus de Tatăl
Se întrupà ca om Cuvêntul
Sĕ mântuéscă 'ntreg pămêntul.

Pe cei rĕmași în întunerec
Ce au nevoe de lumină,
Invĕțătoriule, 'ndreptéză-i
Pe calea vieții cea senină
Către dreptate și lumină!

Atunci, venind Mântuitoriul
S'a dat pe El ca pildă vie.
Acum sĕ știi c'al tĕu e rêndul:
Acéstă cinste 'ți vine ție
Sĕ fii la alții pildă vie.

Invĕțător, tu ai un nume
Ce l'a avut Mântuitoriul.
Pe urma lui pășeşte astăzi
Sĕ luminezi întreg poporul,
Precum făcù Mântuitoriul.

Th. D. Speranția.

Mândra lumii.

— Poveste —

de **Laurențiu Ciorbea.**

(Urmare și fine.)

Dacă însĕ dvóstrĕ veți gândi că omul ce spune din păscălie a părăsit pe tinĕrul Roșu-Impĕrat, pentru-că acela l'a înfruntat de mai multe-ori, rĕu gândiți. El a știut că ocară și rușine 'l aștéptă încă, de aceea nici n'a luat în sémă cele ce a făcut tinĕrul Impĕrat cu el, căci în urma urmelor înșelat și silit de sfetnici a făcut. El și acum își lătea gândul, cum sĕ ajute și sĕ scótă pe Inpĕratul din beleaua ce i-a făcut'o mama sneului turbat. De aceea cât ce aflà despre bóla Mândrei lumii plecà la munții ce se ba[illegible] în capete, și luà apă viie, apoi întrà pe la miezul nopții în odaia unde zăcea Mândra lu[illegible] și o stropì cu apă vie și eșì afară, ear' M[illegible]dra lumii îndată-și venì în fire și se 'nsănĕtoșà. Dar' contrarii lui îl pîrîră la Impĕratul că l'au vĕḑut în mezul nopții întrând la Mândra lumii cu alte gânduri.

Tinĕrul Roșu-Impĕrat cât ce auḑì de acésta, poruncì sĕ taie capul omului ce spune din păscălie. Când ajunseră la locul de pierzare, omul ce spune din păscălie se rugà de Impĕratul sĕ-i dee voie a vorbí poporului adunat un cuvênt, apoi și dacă va muri nu-i pare rĕu.

Impĕratul se învoì, ear' omul ce spune din păscălie începù a cuvênta așa:

— „Cinstiți boeri și ómeni buni!

Sunt osândit la mórte, pentru-că am fost cel mai credincios om Impĕratului, pentru-că i-am făcut bine, ce nime altul nu i-l'ar fi făcut. Nu vorbesc, ca sĕ mĕ laud și sĕ scap de mórte, căci și așa trebue sĕ mor odată. O taină am, carea n'am descoperit'o până acum, vreau sĕ o știe lumea și apoi sĕ mor“. Și începù a povestí din fir în pĕr cum a căștigat și adus pe Mândra lumii, cum a scos'o din ghiarele morții și a făcut'o sănĕtósă, întocmai pe cum vĕ povestiiu și eu dvóstre. Când ajunse cu povestirea până unde spusese sórele în séra dintâiu, se pre[illegible] în stêlp de pétră până la genunchi, când spuse ce-a auḑit în séra a doua, se prefăcù în stan de pétră până la brêu. Ací Impĕratul vĕḑênd nevinovăția lui începù a plânge și a 'l rugà sĕ 'ncete cu povestirea. Dar' omul ce spune din păscălie nu voì, ci spuse mai departe, și după-ce a spus tot se făcù cu totul de pétră.

Atunci vĕḑênd Impĕratul și poporul nevinovăția omului cu păscălia, l'au plâns cu toții trei zile și trei nopți, și în locul lui, care acum nu mai era întrĕ cei vii, poruncì Impĕratul de tăiară capetele sfetnicilor mincinoși.

Trupul cel împetrit al făcĕtoriului sĕu de bine l'a dus Impĕratul și l'a pus în odaia sa, ca totdéuna sĕ-și aducă aminte de el. Și era supĕrat Impĕratul și Mândra lumii, că au pierdut de lângă ei omul, care mult li-ar fi ajutat și folosit și de-aci înainte, și mult ar fi dat sĕ 'l mai vadă odată viu.

Trecù vreme mai îndelungată și Impĕratul cu Mândra lumii avură un copil. Intr'o diminéță Impĕratul întrà în casa Mândrei lumii și 'i spuse că i-s'a arĕtat un înger în vis care i-a zis, că dăcă voește se 'nvie făcĕtoriul seu de bine, sĕ taie copilul și sĕ stropéscă trupul cel împetrit cu sângele lui. Mândra lumii spuse că tocmai acel vis l'a

Scrisuri fonciare cu 5%:

Cu 31 Decembre 1901 au fost în circulaţiune în valóre de 5.019 500 cor. In cursul anului s'au mai emis 160,000 cor. A fost deci starea totală de 5.179,500 cor. S'au sortat în cursul anului 1902 191,000 cor. Rĕmân prin urmare cu 31 Decembre 1902 în circulaţiune 4.988,500 cor. O reducere de 31,000 cor. faţă de anul precedent.

Mişcarea cassei:

Intrate la centrală 32.278,913·81 cor., întrate la sucursală 10.629,857·30 cor., suma întratelor 42.908,771·11 cor. Eşite, la centrală 32.269,354·24 cor, ear' la sucursală 10.593,764·95 cor., suma eşitelor 42.863,119·19 cor. Total 85,771,890·30 cor.

Revirementul în giro-conto al bancei austro-ungare a fost în anul espirat de 20.877,157·23 cor., ear' reverimentul primanotei a fost de 38.598,164·63 cor.

Din bilanţul general al anului 1902 resultă că:

Suma activelor institutului este cu 1.213,556·68 cor., ear' suma venitului brut cu 65,762·22 cor. mai mare de cât în anul premergĕtoriu.

Subtrăgênd din venitul brut al anului de 1.258,254·52 cor. totalul ieşirilor cu 995,130·22 cor., resultă un profit net al anului de 263,124·30 cor., cu 4,585·19 cor. mai mare de cât în anul precedent.

La acest resultat filiala nóstră din Braşov a contribuit cu 63,569·04 cor.

Fondul de pensiuni al funcţionarilor, care în cursul anului a avut erogaţiuni de 7,435·71 coróne, de-asemenea a crescut cu 33,639·23 cor., ajungênd la suma de 386,631 cor.

Distribuirea profitului net.

Relativ la distribuirea profitului net de 263,124·30 cor. ne luăm voie a face următórea propunere:

I. Sĕ se dee acţionarilor dividenda de 5% provĕdută în § 62 din statute după capitalul social de 1.200,000 cor. în sumă de 60,000 cor.

II. Restul de 203,124·30 cor. sĕ se împartă cum urméză: 1. 18% tantiemă statutară (§ 62, b, c, d, e, f,) membrilor direcţiunei, comitetului de supraveghiare şi funcţionarilor institutului 36,562·32 cor. 2. Remuneraţiune funcţionarilor fără drept de tantiemă şi servitorilor 2490 cor. 3. Pentru scopuri de binefacere 17,300 cor. 4. Fondului de pensiuni al funcţionarilor 16,000 cor. 5. Fondului special de reservă 22,771·98 cor. 6. Supradividendă acţionarilor 108,000 cor.

Primită acéstă propunere dividenda anului 1902 va fi tot ca în anul precedent de 28 cor. de acţie şi se póte ridica imediat după adunarea generală.

Fondul special de reservă va fi de 137,766·51 cor.

Fondul de pensiuni al funcţionarilor de 402,631 cor.

Terminând vĕ presentăm raţiociniul cu tóte conturile sale, rugându-vĕ, ca după-ce veţi fi ascultat şi raportul comitetului de supraveghiare sĕ binevoiţi:

1. a aproba bilanţul încheiat cu 31 Decembre 1902 şi a da direcţiunei şi comitetului de supraveghiare absolutoriu pentru gestiunea lor pe anul espirat;

2. a primí propunerea nóstră cu privire la distribuirea profitului net;

3. a distribuí suma destinată pentru scopuri culturale şi de binefacere;

4. a fixa preţul marcelor de presenţă pe anul curent;

5. a alege 2 membri în direcţiune cu mandat pe 6 ani;

6. a alege 5 membri în comitetul de supraveghiare cu mandat pe 3 ani.

Din şedinţa direcţiunei, ţinută la 17 Faur 1903.

Iosif St. Şuluţu m. p. president. *Cosma* m. p. director esecutiv.

(Va urma).

NOUTĂŢI

Promoţiune. Dl Alexandru *Pleancu*, profesor în Beiuş, a fost promovat în 28 Februariu n. *doctor în filosofie* la universitatea din Cluj, şi a nume, din filologia română ca obiect principal şi din filologia latină şi grecă, ca obiecte secundare.

*

Dar frumos. Revista „*Luceafĕrul*" scrie în numĕrul din urmă, că ilustrul domn Dr. *Alexandru Mocsonyi* şi-a îmbogăţit cu un nou fapt revaşul binefacerilor, cumpărând 25 esemplare din „*Cartea de Aur*" (vol. II. neconfişcat Red.) pentru a fi distribuite tinerilor universitari din Budapesta. „In acest act de părintéscă îngrijire a înaltului nostru bărbat, — scrie apoi „*Luceafĕrul*", — vedem totodată şi ochiul treaz al cunoscĕtoriului trebuinţelor nóstre. Tinerimea nóstră numai în slova istoriei naţionale îşi va puté afla prilej de înălţare şi vigóre sufletéscă, calităţi atât de necesare astăzi, când ne bântue atât amar de dărăpănare lăuntrică. Cetind epopeea jalnică a luptelor neamului nostru va înţelege tinerimea, cari au fost mai marii noştri, şi cunoscênd sufletul acestor chipuri de mare cinste, va trage învĕţătură: cari din faptele bărbaţilor noştri de astăzi vor împodobí pantheonul viitoriului. Atunci va şti înţelege pe deplin şi datorinţa de înaltă veneraţiune, menită a o păstra cu toţii distinsului binefăcĕtoriu al neamului românesc".

Din partea nóstră întregim ştirea cu comunicarea faptului, că şi pentru tinerimea universitară română din Cluj au fost cumpĕrate din partea ilustrului domn Alesandru de *Mocsonyi* 15 esemplare din „*Cartea de Aur*" vol. II., şi că aceste frumóse dăruiri domnul de *Mocsonyi* le-a făcut în numele întregei ilustre familii al cărei senior este.

*

Mandat protestat. In contra alegerii de deputat de la Ceica, terminată cu învingerea candidatului guvernamental *Ioan Papp*, oposiţia kossuthistă a înaintat protest la înalta Curie.

*

Pentru calumnie. Profesorul din Braşov, Dr. *E. Lassel*, a fost aflat în Decembre anul trecut vinovat din partea curţii cu juraţi din M.-Oşorheiu, pentru calumnie, adusă prin presă oficiului central de statistică din Budapesta, despre care scrisese că a falsificat datele statistice referitóre la poporaţiunea ţerii, în favorul rassei magiare. Tribunalul din M.-Oşorheiu i-a dictat pedépsă două luni temniţă şi 300 coróne amendă. In urma recursului de nulitate, Curia s'a ocupat eri, Marţi, cu procesul acesta, şi a respins recursul de nulitate, dar' a micşorat pedépsa, *stergênd temniţa*, şi lăsându 'l pe dl Lassel numai cu amenda de 300 coróne.

*

Publicist român lăudat în presa francesă. Din prilejul decorării poetului şi publicistului român Petru V. *Grigoriu* cu *crucea de cavaler al legiunii de onóre*, ziarele din Paris fac măgulitóre aprecieri asupra dlui Grigoriu. „Libre Parole", de exemplu, scrie următórele: „Delicatul poet şi talentatul publicist Petru V. Grigoriu, din România, zilele acestea a fost distins cu crucea de cavaler al legiunii de onóre. Toţi cari cunosc pe dl Grigoriu şi pot gusta talentul seu şi toţi cari ştiu cât de sincer amic al Franciei este noul legionar, vor aproba din inimă acéstă distincţiune".

*

Doi deputaţi dietali noi. Luni s'a făcut în două cercuri alegere de deputat dietal, în cercul *Făgetului* şi în cercul secuesc din *Csik-Szent-Márton*, ajunse în vacanţă prin abdicarea fostilor deputaţi. La *Făget* a fost ales advocatul din Arad Dr. *Nemes* Zsigmond (jidan), ear' la *Csik-Szent-Márton* deputatul de mai nainte, *Györffy* Gyula, asupra căruia comisia de incompatibilitate a dietei enunţase incompatibilitatea întrĕ mandatul de deputat şi întrĕ celelalte ocupaţiuni ale sale.

*

† Emilian (Aleman) Cioran. La încheerea ziariului aflăm, că părintele Emilian (Aleman) *Cioran*, paroch în Reşinari, a rĕposat azi nópte. — Dumnezeu sĕ 'l odihnéscă.

*

† Baron Fedor Nicolici, membru al casei magnaţilor şi în repeţite rênduri fost comisariu regesc la congresul bisericesc al Sêrbilor din Ungaria, a rĕposat Luni séra în castelul seu din Rudna. Rĕposatul era nepot de fiică al principelui Serbiei Milos Obrenovici şi înrudit cu numĕróse familii aristocratice din Ungaria. Ca cel mai de aprópe înrudit cu casa domnitóre a Sêrbiei, astă-tómnă, când presa bâjbăia de versiuni asupra designării de moştenitoriu al regelui Alexandru, unele ziare 'l făcuseră şi pe el candidat la tronul Sêrbiei. El însuşi a fost însĕ primul, care a dat dementare categorică acelei candidări. In viéţa publică a dus rol însemnat deosebi în ce priveşte afacerile bisericei sêrbe din patria nóstră. Inmormêntarea i-s'a făcut eri (Marţi) în cripta familiară de la Rudna (comitatul Timiş), oficiind ceremonialul funerar episcopul sêrb Bogdanovici.

*

Fómete în Trĕncin. In părţile nordice ale comitatului Trĕncin poporaţia e în mare miserie, fiind ameninţată de fómete chiar. Pentru ajutorarea lipsiţilor guvernul a asemnat din vistieria statului 10,000 coróne.

*

Stare de asediu în Bihor. Locuitorii comunelor Cavaş şi Cociuba din comitatul Bihor, instigaţi de agitatori socialisti răpesc şi fură de pe la proprietari tot ce le cade în mână. Losinca dată de pĕcătoşii agitatori e: „proprietatea e hoţie", deci sĕrăcimea sĕ iee cu forţa averile celor bogaţi. Pe lângă acésta îi mai aţîţă şi sĕ puşte întrégă anşistia comunală, etc. In faţa acestor stări de anarchie protopretorul cercului a pus comunele sub stare de asediu, nefiind permis nimĕnui sĕ umble séra pe strade, dacă nu are licenţă specială de la primărie.

*

Cununie cu sfîrşit tragic. Constantin Galetta şi Maria Schneider se aflau Sâmbătă în faţa altariului bisericei din Eszék spre a primí binecuvêntarea preotului la actul căsătoriei lor. In cursul ceremonialului cununiei, miresei i-s'a făcut rĕu şi a cădut jos leşinată. Medicul chiămat în ajutoriu a constatat apoi, că mirésa e bolnavă de tifus (lungóre). Auzind acésta mirele, a căpĕtat apoplexie de inimă şi a murit acolo în biserică, lângă mirésa sa. Nenorocita mirésă a fost dusă în spital, care e plin de bolnavi, grassând lungórea în mod epidemic în Eszék, ear' cadavrul mirelui a fost ridicat şi dus a casă, spre a fi pregătit de înmormêntare.

*

Un bărbat întrĕ o sută de vĕdane. Bancarul milionar Alfred Howlet din Siracusa şi-a serbat în 17 a lunei trecute jubileul de 82 ani ai etăţii sale. La sĕrbare însĕ, care a fost splendidă cum numai un milionar escentric póte s'o facă, a învitat numai femei din clasa de elită a oraşului, şi chiar şi dintrĕ acelea numai pe cele vĕduve. Şi s'au aflat în oraş o sută de cocóne vĕdane, cari împreună cu moşneagul milionar şi-au făcut o zi bună — cum se zice.

*

Ştiri mĕrunte. De un timp încóci vulcanul „*Colima*" din Mexic e în funcţiune fórte agitată. Marţi a avut erupţiuni aşa de puternice cum nu a mai avut dór' de veacuri. In acelaşi timp s'au simţit atât în jurul vulcanului, cât şi pe litoralul nordic al Mexicului puternice sguduiri de pământ. — Joi nóptea în *Londra* şi împrejurimi a fost mare vifor, împedecând comunicaţia telegrafică dintrĕ Londra şi ţinuturile de la nord ale Angliei şi causând mari stricăciuni vaporelor. Probabil că ţéra nóstră încă va fi cercetată de acest vifor. — *Călugĕrii benedictini* espulsaţi din Francia, cum se raportéză din Roma, s'au constituit în societate pe acţii în scop sĕ întemeeze în Piemont o mare fabrică de licoruri. Capitalul social e 40 milióne de franci. — In *Timişóra* grassézá în mare grad difterita (anghina) nu numai întrĕ copíi, ci şi întrĕ ómenii mari: în şcólele medii şi în casarme. Prelegerile sunt sistate deja de Vineri, ear' spitalul militar e plin de bolnavi. — Duminecă nóptea a fost puternic cutrĕmur de pământ în Chichindanare. Mobilele de prin case se clătinau binişor. Pagube nu s'au întêmplat.

Cea mai mare minune a acestui secol a fost făcută de crucea duplă electro-magnetică nr. 86,967 R. B. Inventatorul acestéa, dl Albert Müller (Budapesta, V. Vadász ucza nr. 42/V) a primit mii de scrisori de recunoştinţă, deóre-ce pacienţii încercaseră până aci fel şi fel de mijlóce, fără succes însĕ, şi numai în urmă au recurs la crucea duplă electro-magnetică, care ajută sigur, după-cum reese şi din scrisórea următóre: „Stimate dle Müller! Nevasta mea suferia deja de 9 ani de durere de cap, de sgârciuri, ameţia şi leşina, apoi suferia de insomnie şi avea junghiuri în întreg corpul; de când însĕ am comandat invenţiunea dtale, crucea duplă electro-magnetică nr. 86,967 R. B. şi a purtat'o: tóte aceste dureri au dispărut. Primeşte deci profundele nóstre mulţămite. Cu stimă, *Francisc Hlatschka*, măestru-văpsitor, Budapesta, strada Gizela nr. 42".

PARTEA LITERARĂ.

Notiţe istorice

privitóre la unele parochii din archidiecesa gr.-ort română a Transilvaniei.

(Intregire).

Ca întregire la cele publicate până acum sub titlul de sus în colónele ziariului nostru, dl Gavriil *Hango* ne trimite următórele însemnări:

13. —?— „Aciastă carte eu popa Ştefan o amŭ văndut lui paver ion den borodu derept 24 cu mărie muearea lui o au cumpărat 24 de florinţi de săle fie pomană şi lor şi părinţilor şi fraţilor şi a tot niamul. pavel, căta, lazar, căstină, pătru, ana, neacsa, neacşa".

(Carte rom. de învĕţ. de Varlaam, Iaşi 1643. — Notez, că în exemplarul acestei cărţi tóte alusiunile la locuri din S. Scriptură sunt clarificate prin indicarea capetelor şi versetelor pe marginea textului cuvêntărilor ori printrĕ şire, ear' la cuvêntările de pe Dumineci sunt indicate şi glasurile şi stetilnele, — fireşte, în scrisóre cu mâna şi cu litere cirile, ca şi notiţa de sus, pare însĕ că de altă mână; indicările acestea însĕ sunt mai vechi de cât notiţa. Că scriitoriul acestor indicări a fost un bun cărturariu, se vede şi de acolo, că a cercat a completa ici şi colea printrĕ şire chiar şi textul cuvêntărilor; aşa d. e. la Dum. 24. a Samarineanului milostiv, a adaus la locul potrivit în text: „aşijdere şi trupul ca pămăntul tot, că pămăntul rodéşte erbi şi de tot feliul de roduri, aşé şi omul să facă tot feliul de bunătăţi fapte, că omul iaste şi ceriul şi pământul, den brău insus ceriul, den buric in jos pămăntul, inima omului iaste ca şi casa lui dmnzău, sufletul omului la inimă are scaun, ochii omului sămt ca şi soarele şi luna, gura cu graiul ca şi tunetul, suflarea" .... continuarea s'a tăiat cu ocasiunea compactării — vechi — a cărţii. Regret, că nu s'a indicat şi locul şi timpul acestor notiţe).

Domnul *Hango* ne rógă apoi sĕ facem următórea îndreptare: la numĕrul 4 din notiţele istorice, în loc de „gîgşor" este a se cetí „*tăgsor*", ear' după cuvintele „eu popa lup" sĕ se pună şi „*dela soat*".

Oficială.

Oficiile parochiale adese-ori nu trimit tóte la timpul recerut datele statistice din parochíi, cerute de la oficiul statistic central din Budapesta. Acésta se întêmplă mai ales în parochíile vacante, unde de la oficiul central se trimit oficiului parochial 2—3 provocări. In privinţa acésta legea dispune a trimite în asemenea cas comisariu ministerial, care — pe spesele celui vinovat — sĕ adune datele de lipsă. Toţi parochii şi în deosebi administratorii parochiali se fac atenţi asupra acestui obligământ. Intru cât pentru parochia vacantă nu au primit de la postă cólele şi blanchetele de lipsă, sĕ le caute, sĕ se intereseze de ele, ca astfel din tóte parochíile sĕ se trimită acele date *la timp*.

In casuri de treceri confesionale adese-ori se întêmplă, că înştiinţarea a doua se face în ziua a 14-a de la înştiinţarea primă. Acéstă înştiinţare nu are valóre, căci în sensul unei ordinaţiuni care aplică articolul de lege 53/1868 [illegible] ştiinţarea a doua trebue sĕ se facă după 14 zile împlinite de la înştiinţarea primă. D. e. înştiinţarea primă în 1 Martie, ear' a doua nu în 14 Martie, ci în 15, 16, 17, 18, etc. până în a 31-lea.

Toţi parochii sunt poftiţi a se grăbí cu restituirea cuitanţelor, ca sĕ se pótă termina împărţirea competenţelor lor pe sem. I. 1903.

---

visat şi ea. Apoi învoindu-se amêndoi la lucrul acesta tăiară copilul şi stropind pétra cu sânge, aceea începù a da semne de viéţă şi a se mişca, până-ce învià cum se cade şi zise: „Dómne, da greu somn am durmit."

— „Durmiai tu mult şi bine dacă nu tăiam noi copilul nostru, ca sĕ te stropim cu sângele lui", rĕspunse Impĕratul. Atunci omul ce spune din păscălie se împunse în o mână şi lăsà sĕ curgă sânge de al seu preste copil, la ce copilul învià îndată.

Nici nu trebue se vĕ mai spun, că după acestea Impĕratul de bucurie făcù un ospĕţ şi veselie, care a ţinut trei zile şi trei nopţi.

Fost'am la el şi eu, şi aşa mi-am petrecut de bine, cât după-ce am venit a casă era mai sĕ pier de durere de cap şi fierbinţeli. Cine ar gândí că minţesc, vină la noi şi se va 'ncredinţa că adevĕr grăesc. Şi acum mai păţesc câte-odată aşa, când chiefuesc prea mult.

Şi mĕ suíiu pe o şea
Şi v'o spuseiu dvóstră aşa;
Şeaua fù cam ruginósă
Şi povestea mincinósă.

Nr. 609 ex 1902. [30] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **capelan**, pe lângă parochul *Ioan Maxim* din **Ighiu**, prin acésta — în basa resoluţiunei Preaven. Consistoriu archidiecesan dto 19 Nov. 1902, Nr. 11,837 B. — se escrie concurs, cu termin de 30 de zile, de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt jumĕtate din venitele parochiale.

Cei ce doresc a ocupa acest post au a'şi înainta — în terminul susindicat — cererile instruite în ordine la subsemnatul oficiu protopresbiteral, fiind datori a se presenta înaintea alegĕtorilor în biserică spre a cânta respective a celebra şi a cuvênta.

Alba-Iulia, 24 Ianuariu 1903.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al tractului Alba-Iulia, în conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Tecnlescu
protopresbiter.

La **Librăria archidiecesană** se află spre vênḑare următórele icóne:

Ingroparea Domnului (Aer)

Mărimea 56/68 cm.: simple 21 cor., fine 27.40 cor., fórte fine 39·20. cor.

Mărimea 63/79 cm.: simple 27·40 cor., fine 39·20 cor., fórte fine 48·40 cor.

Mărimea 74/100 cm.: simple 39·20 cor., fine 48·40 cor., fórte fine 70 cor.

Mărimea 82/120 cm.: simple 48·40 cor. fine 70 cor., fórte fine 98 cor.

Mărimea 110/140 cm.: simple 67·20 cor., fine 89·60 cor., fórte fine 117.60 cor.

Alexandru Márki

Istoria universală pentru şcóle civile şi superióre de fete pe basa planului de învĕţămênt din 1887. — După ediţiunea VI în românesce de I. Popovici. — Aprobată de Inaltul Ministeriu r. u. de culte şi instrucţiune publică sub Nr. 4566/1901. — Preţul legat **2** — **cor.** A se procura de la **Librăria archidiecesană.**

Amvonul bisericei gr. ort. române. — Predici pentru tóte Duminecile, sĕrbătorile şi praznicele de preste an. De Ioan **Nicorescu**, preot-profesor seminarial în Arad. — In două tomuri. — Cu binecuvêntare archieréscă. — Tomul I. Predici pentru tóte Duminecile de preste an. Preţul: **3 cor.** plus 30 fileri porto.

Au apărut:

Novele tomul I.
de
Vas. Ranta-Buticescu.

Cuprinsul:

1. Dragostea mătuşii
2. Parola lui Ali Musta
3. Pétra Dochiei.
4. Costica.
5. Florile dragostei.
6. Sóre cu plóie.
7. Flori de munte.
8. Bombóne.
9. Soţia ostaşului.
10. Tinereţe-Nebuneţe.
11. Florile Codrului.
12. Regina balului.
13. Dracul.
14. Presentul mătuşii.
15. Pentru plăceri.

Preţul unui esemplar spedat franco e **cor. 1·80**

Se pot procura de la **Tipografia „Aurora“** în **Gherla** (Szamosujvár), de la **Librăria archidiecesană** din **Sibiiu**, cum şi de la alte librării mai cunoscute din patrie.

Metropolia Românilor ortodoxi din Ungaria şi Transilvania

Studiu istoric despre reînfiinţarea Metropoliei, dimpreună cu o colecţiune de acte. Din însărcinarea Consistoriului metropolitan de Dr. **Il. Puşcariu**, archimandrit, vicariu archiepiscopesc, etc.

Preţul: broş. 6 cor,, leg. 7·70, 8.20 şi 9.50 cor.

Se póte procura de la Librăria archidiecesană din Sibiiu.

La **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu** se află de vênḑare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânţiei Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania şi Metropolit al Românilor din Ungaria şi Transilvania.

Tabela de materii: Polunoştniţa de tóte zilele. — Polunoştniţa Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea şi al şeselea. — Rênduéla Obedniţei. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecerniţa cea mică şi cea mare. — Sluşba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele şi Condacele Triodului şi ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicînele şi ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morţilor. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele şi Condacele sfinţilor de obşte după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicînele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie şi la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei şi folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinţilor, până la cincia Duminecă din Postul mare, preste toţi anii.

Format octav, 397 pag. Preţul: broşat **2 cor.**, legat în pânză **2 cor 40 fil.**, legat în piele roşie cu copcii **4 cor.**

„VICTORIA“
institut de credit şi economíi, societate pe acţii în Arad.

Convocare

Domnii acţionari ai institutului de credit şi economíi "VICTORIA", prin acésta se învită conform § ului 17 din statute la

a XV-a adunare generală ordinară

care se va ţiné în Arad, la **8 Martie 1903 n. la 10 ore a. m.**, în localităţile institutului (strada Archiducele Iosif Nr. 2).

Obiectele:

1. Raportul Direcţiunei şi al Comitetului de supraveghiare şi stabilirea bilanţului.
2. Deciderea asupra distribuirei profitului curat.
3. Alegerea a doi membri în direcţiune. [29] 1—1
4. Alegerea consiliului de censori.

Domnii acţionari, cari doresc a participa la adunarea generală în persónă sau prin plenipotenţiaţi în sensul §-ului 22 al statutelor, sunt rugaţi a'şi depune acţiile, eventual doveḑile de plenipotenţă la casa institutului, sau la institutele de credit şi economíi „Albina“, „Timişana“, „Bihoreana“ şi „Oraviciana“ cel puţin cu 24 ore înainte de adunarea generală.

Arad, în 22 Februariu 1903.

Direcţiunea institutului.

Contul Bilanţ.

Active.		Cor. fil.
Cassa în numĕrar		88,299·87
Bon în Giro-Conto şi la alte bănci		4,887·41
Cambii		4.416,734·01
Imprumuturi hipotecare . . .		783,462·—
Avansuri pe efecte		66 591·—
Acţiuni de la diverse bănci .		40,580·—
Credite de cont-curent . . .		47,726·19
Casa institutului şi alte realităţi de vênḑare		238,917·45
Mobiliar	8,171·72	
după amortisare .	817 17	7,354·55
Diverse conturi debitóre . .		4,270·94
Interese transit. restante . .		17,406·68
		5.716,230·10

Pasive.		Cor. fil.
Capital social:		
3000 acţiuni à cor. 200 . .		600,000·—
Fond de reservă		335,013·17
Fond de pensiuni		58,881·01
Depuneri spre fructificare . .		3.575,002·62
Deposite de cassă		21,411·59
Reescont		954,110·—
Dividendă neridicată		1,408·—
Diverse conturi creditóre . .		2,833·10
Contribuţie nesolvită după interesele depunerilor pe al II. semestru		8,630·16
Interese transitorii anticipate .		53,212·26
Profit transpus . .	8,372·58	
Profit net	97,355·61	105,728·19
		5.716,230·10

Contul Profit şi Perderi.

Debit.		Cor. fil.
Interese:		
pentru depuneri spre fructificare		169,210·14
pentru reescont		41,922·72
Spese:		
imprimate, registre, tipărituri, lemne, lumină şi diverse . .		13,081·23
Porto		5,589 82
Contribuţie directă .	20,503·78	
10% dare la interesele depunerilor .	16,922·56	37,426·34
Competinţă de timbru . . .		386·40
Salare		34,894·45
Bani de cuartir		7,583·38
Chirie		2,600·—
Amortisare din mobiliar . . .		817·17
Profit transpus . .	8,372·58	
Profit net	97,355·61	105,728·19
		419,239·84

Credit.		Cor. fil.
Interese:		
de la cambii . .	310,597·33	
de la împrt. hipot.	66,648·45	
de la avansuri pe efecte	5,267·28	
de la cont-curent	4,874·91	
de la efecte proprii	2,421·—	389·808·97
Chiria şi alte arênḑi		9,949·39
Provisiuni		11,108·90
Profit transpus		8,372·58
		419,239·84

Arad, la 31 Decembre 1902.

Oncu m. p, director esec. **Raicu** m. p., secretariu

Direcţiunea:

Mihaiu Veliciu m. p., president.

V. Mangra m. p. **Petru Truţia** m. p. **R. Ciorogariu** m. p., v.-pres.

Dr. **Nicolau Ciaclan** m. p. Dr. **Aurel Demian** m. p. **I. Papp** m. p.

Traian Vaţianu m. p.

Subsemnatul Comitet de supraveghiare am esaminat conturile presente şi le-am aflat în deplină consonanţă cu registrele institutului.

Arad, în 26 Februariu 1903.

Comitetul de supraveghiare:

Dr. **Sever Ispravnic** m. p. **George Feier** m. p. president. **George Popoviciu** m. p. vicepresident.

Nic. Marcu m. p. **Paul Milovan** m. p.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 21 Sibiiu, Sâmbătă 22 Februariu (7 Martie) 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Rĕsboiu sau pace?

Nu credem sĕ fie cetitoriu de gazete, care sĕ nu ’și fi pus de nenumĕrate-ori întrebarea din fruntea acestui articol, dându-și, firește, singur rĕspunsul, amĕsurat știrilor mai próspete scóse din gazete.

Intrebarea pare însĕ a fi primit acum un rĕspuns definitiv, și încă rĕspuns liniștitoriu. Comunicatul guvernului rusesc, despre care s’a făcut pomenire și în ziariul nostru, de cuprinsul, că „Rusia *nu va jertfí nici un strop de sânge de al fiilor ei* și nici o moleculă din moștenirea poporului rusesc, dacă Slavii, *contrar sfaturilor serióse date lor de cu bun timp*, vor umbla sĕ schimbe *prin mijlóce revoluționare ori silnice* stările actuale din peninsula balcanică“, — a adus, cum se vede, la stare normală multe capete înfierbêntate din Bulgaria și Macedonia. Ear’ pe cei nepocăiți îi va pocăí de ací înainte. Pentru-că e puternic și autoritativ cuvêntul rusesc pentru cei din Balcani!

Cu comunicatul acesta rusesc se ocupă la loc de frunte „*Conservatorul*“ din București într’un numĕr mai recent, apreciându-l și comentându-l astfel:

„Acum câteva zile s’a produs un eveniment sensațional, ce are o importanță capitală față cu situațiunea în peninsula balcanică.

Ziariul oficios al guvernului rus a publicat un articol-comunicat, care începe prin a face istoricul intervențiunei austro-ruse în chestiunea reformelor în Macedonia, și sfîrșește prin declarațiunea categorică, că Rusia nu va vărsa o picătură de sânge și nu va pune în cumpĕnă nici un interes vital al poporului rus, pentru a vení în ajutoriul popórelor slave ale peninsulei balcanice, *dacă ele se vor încerca sĕ-și îmbunătățéscă sórtea prin mijlóce revoluționare și violente.*

Cu alte cuvinte, guvernul rusesc, credincios înțelegerei ce a încheiat cu Austro-Ungaria la 1897, — înțelegere completată prin ultima călĕtorie a contelui Lamsdorf și a negociărilor urmate întrĕ dînsul și contele Goluchowski, — arată în special Bulgarilor că *va lăsa mână liberă Turciei* pentru a înăbușí ori-ce încercare de revoltă în Macedonia.

Ear’ aceea se știe, că Bulgaria rĕmasă isolată față cu Turcia, nu póte de cât sĕ fie sfărîmată precum a fost sfărîmată Grecia în ultimul rĕsboiu greco-turc.

Prin urmare, manifestarea guvernului rus este mijlocul cel mai drastic pentru a struní apucăturile de revoltă și nisuințele esagerate ale Bulgarilor.

Acum se esplică deci noua atitudine adoptată de guvernanții din Sofia prin disolvarea comitetelor macedonene, și aprobarea acestei atitudini de către Sobranie!

Se naște însĕ întrebarea: De ce guvernul bulgar a așteptat a fi silit de puteri la o asemenea mĕsură înțeléptă, și de ce n’a preferit sĕ ’și îndeplinéscă *proprio motu* datorințele internaționale?.

Cine nu ’și aduce aminte cum, după asasinatul din București al regretatului *Mihăileanu,* acum trei ani, a eșit la lumină tótă organisarea comitetelor macedonene, cari deja atunci operau prin fer și prin foc și urzeau tot feliul de crime și de comploturi?

Dacă atunci guvernanții din Sofia ar fi înțeles datorința ce li-se impunea, ar fi scutit țara lor de greutățile prin cari trece acum, de umilirea ce o sufere astăzi din partea puterilor!

Dar’ în fine, astăzi avem un fapt îndeplinit. Rusia și Austro-Ungaria, cu consimțĕmêntul și sprijinul celorlalte puteri mari, sunt decise a împiedeca esplosiunea incendiului în peninsula balcanică.

Ambele puteri au eserciat o presiune din cele mai puternice la Sofia și la Constantinopol.

Pe de o parte ele au impus guvernului din Sofia părăsirea politicei de menagiamente și de toleranță față cu mișcarea revoluționară a comitetelor macedonene, pe de alta au făcut pe Turcia *sĕ priméscă un project de reforme elaborat de ele pentru Macedonia.* Nici odată nu s’a pomenit până acum, ca sublima Pórtă sĕ priméscă în douĕzeci și patru de ore o propunere atât de însemnată, care constitue, ori-cum, un amestec direct în afacerile ei interne.

Mare trebue sĕ fi fost deci presiunea pe care au eserciat’o cele douĕ puteri la Yldiz-Kiosk, pentru ca guvernul turcesc sĕ nu useze de mijlócele dilatorii pe cari le întrebuințéză de obiceiu.

Ori cum a fi, pentru moment acțiunea energică și combinată a puterilor pare a fi avut resultatul de a oprí isbucnirea mișcării urzită de către comitetele macedonene pentru primăvara asta. Nu e vorbă, disolvarea comitetelor din Bulgaria a fost o formalitate, căci mulți din șefii principali ai mișcării erau preveniți și au părăsit Principatul, înainte de mĕsura de represiune luată de guvern; însĕ lucrarea lor va fi óre-cum mai slabă, mai ales în fața formidabilelor pregătiri militare ale Turciei, care a concentrat preste 150 mii de ómeni în Macedonia.

O chestiune încă deschisă este, dacă reformele propuse de puteri și primite de Turcia, *vor puté fi aplicate.*

Sunt atât de multe elemente turbulente în peninsula balcanică, în cât nu se póte ștí dacă flacăra ce se stinge la un loc, nu va isbucní într’altul. Surprinderile deci nu sunt escluse, căci chestiunea Orientului este ca cutia Pandorei.

Cel puțin un lucru este însĕ câștigat: Dacă un incendiu se va iví în peninsula balcanică, el va fi localisat. Acésta este chestiunea principală în ce privește pacea generală. Ea arată, că puterile mari interesate în peninsulă nu voesc rĕsboiul, — așa dar’ nici nu va fi rĕsboiu.“

Atâta „Conservatoriul“.

De sine înțeles însĕ, că restabilirea păcii desĕvêrșite depinde în cea mai mare mĕsură de la poporațiunea creștină din Macedonia însași, care va trebuí sĕ se dee mulțămită deocamdată cu reformele impuse Turciei din partea Rusiei și Austro-Ungariei, și sĕ nu ridice noue pretensiuni, cari ar puté sĕ aibă de urmare denegarea din partea Turciei chiar și a esecutării reformelor deja acceptate din partea ei, și i-ar puté da dreptul sĕ recurgă și la represalii, — în care cas apoi totuși n’ar fi pace, ci — *rĕsboiu.*

Delegațiunile. Se confirmă știrea, că în anul acesta delegațiunile nu vor fi convocate în luna Maiu în sesiune ordinară, ci abia la tómnă, în luna Novembre. De astădată ședințele delegațiunilor vor fi ținute în Viena.

Disolvarea parlamentului ungar. Ziariul vienez „*Information*“ scrie, că Coróna este firm decisă a respinge necondiționat concesiunile pe cari i-le cer elementele mai moderate din oposiția parlamentară în schimbul votării projectelor militare, și că în privința acésta nu e de așteptat nici o schimbare în părerea pe care Coróna și-a format-o de mai nainte. Numitul ziariu ajunge apoi la conclusiunea, că obstrucția din parlamentul ungar nu póte avé alt resultat de cât *disolvarea parlamentului.* Fața cu combinațiunile acestea ale ziariului „*Information*“ semioficiosul „*Pol. Korr.*“ declară însĕ, că guvernul ungar nu va întrebuința mijlóce de forță în contra obstrucțiunii, și astfel *nu va recurge nici la disolvarea parlamentului.* Va aștepta în liniște potolirea focului și adormirea obstrucției, cu meetinguri, delegațiuni și manifestațiuni cu tot, de la sine, pentru-că vecinic nu póte sĕ dureze. Guvernul ungar vrea sĕ învingă obstrucția tocmai prin paciința estraordinară ce o va manifesta, chiar și dacă obstrucția s’ar întinde până la tómnă.

Din Austria. In ședința de Mercuri a reichsrath-ului deputatul *Schönerer,* în numele seu și al soților de principii, a adresat interpelație guvernului austriac în chestia prigonirii Nemților de sub coróna ungară, cari sunt luați la gónă în mod sistematic din partea politicei magiare, din simplul motiv că-și apără naționalitatea. Interpelanții provócă guvernul, sĕ informeze pe Maiestatea Sa despre sórtea Nemților din statul ungar, și sĕ-l róge sĕ dispună, ca față de ei sĕ se

---

FOIȘORĂ

Fericiții

de **Carmen Sylva.**

I

Se luară, adecă se și luaseră.

Stau mereu unul în fața altuia sau unul lângă altul, mână ’n mână și sorbindu-se din ochi unul pe altul.

Erau atât de fericiți în cât une-ori se perdeau în tăcere și se pomeniau suspinând, ca și cum nu puteau sĕ ducă la atâta fericire.

Și, într’adevĕr, nu era de dus!

El era fórte bogat, și ea fórte bogată; el era bărbat frumos; ea o fată minunat de jingașă, cu niște ochi negri și vioi, cu o guriță rotunjóră, plină de voință și energie, c’un pĕr negru și încârlionțat.

El era blond, liniștit și bun la suflet ca un dulău d’ăia mari, de-și avea un birou cu o grămadă de scriitori și bani, bani sĕ-i rănești cu lopata.

Și avea el și multe inele frumóse, și un ac de pept strălucitor de briliante, ear’ dînsa ii dăruise și un ceasornic cu portretul ei făcut pe smalț, și cu un lanț gros ca pe mână, cu un medalion în care era pĕr de al ei.

Ea primia în fie-care zi câte o brățară, un buchet și o cutie mare cu bombóne.

Și pe când cu dinții ei mici și albi ronțăia la bombóne, ea nu uita sĕ întrebe dacă a mai sosit câte ceva din lucrurile trusoului comandat la Worth, în Paris; proba mereu cele sosite și se necăjia foc când vedea că vr’una din talii i-e mai largă cu un centimetru.... un centimetru mai larg! ce grozăvie!... Cine și-ar puté închipui, când ai talia de 51 cetimetri, sĕ fii condamnată a te îngroșa cu una de 52 centimetri! La ce s’o fi gândit croitoriul, la ce o fi putut sĕ se gândéscă!

„El“, logodnicul, fù chiămat; i-se arĕtà și lui grozăvia cu talia de 52 în loc de 51 de centimetri; își făcù datorința și zise și el că e ceva de neiertat.

Acéstă mărturisire a logodnicului liniștì pe mirésă.

Nimic n’o liniștea pe ea mai mult de cât când audia pe alții că sunt de părerea ei, și nimic nu ’l liniștia pe el de cât când alții pentru el gândiau și hotăriau.

Și óre cum se numiau?

Lui îi zicea pe nume Edgar și ei Valeria. Pe lângă bani cu grămada, mai aveau și nume frumóse!

Ceva le lipsia, și adecă un „*de*“ la nume și armale de nobleță.

Deci mai aveau douĕ dorințe: un *de* la nume, armale de zugrăvit pe trăsură; pentru a dobândí aceste lucruri, ochii ei svăpăiau de rîvnă.

Avea sĕ aibă adoratori; Edgar nu era gelos, căci era sigur de nețĕrmurita ei iubire.

El însĕ nu trebuia sĕ aibă alt Dumnezeu afară de ea, căci Valeria era fórte gelósă.

Ea era ’n tot dreptul ei când cerea de la el tótă atențiunea și tóte îngrijirile lui, căci ea era adesea cea mai frumósă, în cele mai multe rênduri cea mai bogată și totdeauna cea mai sĕrbătorită. Ear’ Edgar, mult invidiatul soț, încunjurase întâiu și cuprinsese pe urmă acéstă cetățuie cu pórtă de aur și zidurile de diamant; întrase într’însa ca biruitor pentru-ca îndată sĕ fie prins și tratat ca un sclav.

Afară dădeau la rotogóle cei fometoși și se hrăniau cu fărimiturile ce le arunca Valeria cu mâna ei cea mică, puternică și încărcată cu inele, pe când brațul îi rĕsuna de zângănitul brățărilor.

— Adoratorii sunt niște dobitóce folositóre, zicea Valeria; nu trebue sĕ le faci ce ducă până când îți trebuesc.

Edgar, firește, era de părerea ei, — ceea ce pe Valeria o liniștia fórte mult, căci dacă el n’ar fi fost de părerea ei, ea, nu e vorbă, tot ar fi avut adoratori, dar’, la urma urmelor, póte că acésta li-ar fi pricinuit ceva cértă.

Nunta fù, tot firește, atât de frumósă în cât de dînsa vorbì, nu numai tot orașul, ci și tóte gazetele din țéră și din străinătate.

Tatăl Valeriei învitase pe toți reporterii gazetelor și le făcuse tuturor daruri bogate.

Mirésa strălucia, ear’ ginerele strălucia de strălucirea miresei.

II.

Valeria nu mai avea 51 de centimetri la talie, dar’ avea un *de* la nume și armale, și nu una, și nu douĕ, ci nouĕzeci și nouĕ. Le pusese pe uși, în vestibul, pe trăsură, pe tótă livréua, pe tóte mobilele, până și pe tapetele, pe draperiele în odaia de culcare, până și pe scaunele sofrageriei, pe argintărie,. pe sticlărie, pe porțelane, pe rufărie, pe hârtia de scrisori și pe pecete.

Ei da, Valeria nu mai avea 51, ba nici 61, ba nici 71 de centimetri de grosime în taliă, dar’ avea doi copíi, o fată și un băiat, tocmai cum hotărîse ea; și atâta era destul.

Valeria era mama cea mai iubitóre! De douĕ-ori pe zi copíii se dedeau jos sĕ vază pe *mamá* și pe *papá* odată, la al doilea dejun care pentru mamá și pentru papá era primul, căci ei nu se sculau înainte de începă alt mod de tratare din partea guvernului unguresc. Ministrul-president *Körber*, căruia a fost adresată interpelaţia, n'a dat încă rĕspuns.

Revistă esternă

Pact întrĕ Italia şi Austro-Ungaria cu privire la Macedonia (?). Ziariul „Caffaro" din Genua susţine a ştí, că Italia a lăsat Austro-Ungariei mână liberă cu privire la peninsula balcanică, primind în schimb asigurarea, că va căpĕta oraşul *Trento* şi învoirea din partea Austro-Ungariei, ca Italia sĕ ocupe Tripolisul.

Tot ziariul „Caffaro" spune, că în privinţa acésta se va face în curênd interpelaţie în camera italiană.

*

Anarchie în Macedonia. Cu datul de 2 Martie se raportéză din Uscub următórele:

Banda căpitanului de bandiţi *Ismail* (albanez) a atacat mănăstirea sêrbéscă „Sveta Petca", situată la ţermurii lacului Obrida, pe călugĕri i-a torturat oribil, ear' banii şi preţiósele mănăstirii li-au dus cu ei. Un alt căpitan de bandiţi, albanez şi acela, pe nume *Ramadan*, a năvălit cu bandiţii sei în satul sêrbesc Bozovaţ, a intrat în şcólă şi a bătut băieţii, ear' pe învĕţătoriu l'a rănit grav. Apoi a demandat judelui comunal, ca în restimp de trei zile sĕ-i trimită 50 lire în aur (1100 coróne), altcum va pârjolí întreg satul şi va trage 'n ţépă pe preotul. Din causa astorfel de avisuri călugĕrii de la alte două mănăstiri sêrbeşti şi preoţii din comunele Vegmeja, Beliciste, Vrbjani s'au refugiat în oraşul Ochrid.

Zilele acestea miliţia turcéscă a avut sângeróse ciocniri cu banda bulgară de sub comandă lui *Mintchev.* Cinci insurgenţi împreună cu Mintchev au rĕmas morţi pe câmpul de luptă, ear' patruzeci de inşi s'au predat. Acestia au fost escortaţi la Salonic şi închişi în fortăréţa „Jedi-kulé".

Banda unui albanez *Seffer* jefueşte şi prădéză satele sêrbeşti din ţinuturile de la Debar şi Reca, deosebi satele Galicinic, Melniceane, Lazaropolje, Trensonce, în cari a comis numéróse omoruri, jafuri şi tăciunărií. In lipsa de arme (legea nu permite locuitorilor creştini sĕ ţină arme) poporaţiunea nu póte sĕ se apere contra bandiţilor, ear' de miliţie, gendarmerie sau ori-ce fel de autorităţi, prin ţinuturile acelea muntóse nici pomină nu e.

In regiunile vestice ale Macedoniei e completă anarchie.

*

Albanezii — contra reformelor. Cei mai înverşunaţi duşmani ai reformelor projectate pentru Macedonia, sunt *albanezii.* Indată la vestea că sultanul le-a acceptat, au început sĕ ţină adunări de protestare în contra introducerii acelor reforme, ameninţând cu revoluţie. Astfel de adunări au ţinut până acum în Igek, în Luca (la acésta au luat parte 5000 de albanezi), ear' sĕptĕmâna trecută în Gionai, un sat la nord-vest de la Prizrend, în depărtare de 10 chilometri. Adunarea din Luca şi cea din Gionai a acceptat întru tóte hotărîrile luat în adunarea de la Igek şi toţi cei presenţi au jurat pe Coran, că se vor opune esecutării reformelor.

Guvernul turcesc dându-şi sémă de aversiunea albanezilor faţă cu reformele, a făcut deja disposiţiuni pentru înfrênarea lor, cu esecutarea cărora nu va mai puté sĕ întârzie mult. Şi se pare că a şi început deja cu esecutarea lor. *Essad-paşa*, comandant de gendarmi, a plecat deja la Ksela spre a urmărí pe doi dintrĕ cei mai puternici căpitani de bandiţi albanezi, pe mohamedanul *Ozman Siri* şi pe r. catolicul *Selila Biskazia*, ear' generalul de divise *Semsi paşa*, în fruntea unei oştiri numĕróse aştéptă numai avisul pentru a întra în acţiune.

De altcum, asupra mişcărilor albaneze aruncă lumină destul de clară o scrisore pe carea zilele acestea a primit'o din Constantinopol ziariul „Berliner Tagblatt". In scrisórea acésta se spune că mare-vizirul *Ferid paşa*, numit nu de mult la cel mai înalt post în imperiul turcesc, e *albanez* de naştere. Sultanul l'a numit mare-vizir în speranţa că acéstă numire va avé efect împăciuitoriu asupra albanezilor. Credea adecă sĕ măguléscă ambiţia albanezilor prin faptul că primul dignitar e om de al lor. Se pare însĕ că sultanul a greşit socotéla, pentru-că Ferid paşa *sprijineşte* nisuinţele de independenţă naţională ale albanezilor, — cel puţin semnele de până acum sunt de aşa fel. A nume, pórele albaneze de sub stăpânirea turcéscă, întocmai ca Sêrbii şi Bulgarii, voesc sĕ aibă viéţă naţională de sine-stătătóre. In timpul lui *Ali paşa* Albania era ţéră independentă, ceea-ce albanezii nu pot da uitării şi pândesc numai momentul potrivit pentru a-şi recâştiga independenţa. Ear' mişcările lor de acum dau a înţelege că prin faptul că mare-vizirul e om de al lor şi că în Macedonia e ferbere mare, ei cred că li-a sosit momentul aşteptat.

„Albina."

(Fine).

Propunere pentru distribuirea cuotei de binefacere de 17,300 cor:

1.	Mesei studenţilor	cor.	6000
2.	Fondului de clădire al bisericei catedrale gr.-or. din Sibiiu din 10,000 cor. rata I de	„	4000
3.	Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român pentru şcóla civilă de fete	„	2000
4.	Şcólei reuniunii femeilor române din Sibiiu	„	600
5.	Internatului reuniunii femeilor române din Braşov . .	„	400
6.	Asociaţiunii pentru sprijinirea sodalilor etc. din Braşov	„	400
7.	Societăţii „România Jună", Viena	„	200
8.	Societăţii „Petru Maior", Budapesta	„	200
9.	Tinerimii universitare din Cluj	„	200
10.	Societăţii academice „Carmen Sylva" din Graz	„	100
11.	Alumneului din Timişóra .	„	200
12.	Internatului gr.-or. din Beiuş	„	200
13.	Studenţilor morboşi din Braşov	„	200
14.	Studenţilor miseri din Blaj	„	200
15.	Fundaţiunii studenţilor din Brad	„	200
16.	Reuniunii române de musică din Sibiiu	„	200
17.	Reuniunii române de musică din Braşov	„	200
18.	Reuniunii de agricultură din Sibiiu	„	200
19.	Reuniunii pentru înfrumseţarea oraşului Sibiiu . . .	„	200
20.	Reuniunii pentru înfrumseţarea oraşului Braşov . .	„	100
21.	Reuniunii higienice, Sibiiu .	„	100
22.	Gremiului comercial, Sibiiu	„	100
23.	La disposiţia direcţiunei .	„	1100
	Total	cor.	17,300

*

Iată acum şi raportul *comitetului de supraveghiare*:

Onorabilă adunare generală! Subsemnatul comitet de supraveghiare, — pe basa îndatoririlor impuse nouĕ prin lege şi statutul institutului, — în şedinţele ţinute în 18 şi 23 Februariu a. c. în localul institutului de credit şi economíi „Albina", am censurat şi verificat operaţiunile făcute în decursul anului 1902 şi esaminând cărţile de contabilitate principale şi auxiliare ale societăţii, încheiate cu finea anului, le-am aflat în perfectă regulă. — Asemenea cercetând bilanţul şi contul de profit şi perdere, încheiate cu 31 Decembre 1902, le am aflat bine întocmite şi de acord cu cărţile de contabilitate, — prin urmare profitul arătat este real şi pe basa constatărilor făcute primind noi bilanţul şi contul de profit şi perdere, ne luăm voie a propune onoratei adunări generale:

1. a aproba bilanţul şi a da direcţiunei absolutoriu de gestiunea sa pe 1902.

2. a aproba propunerea direcţiunei referitóre la împărţirea profitului net de cor. 263,124·30, corespunḑênd aceea disposiţiunilor statutului şi ţinênd cont de trebuinţele actuale, — şi în fine

3. a da absolutoriu pentru anul 1902 şi subscrisului comitet de supraveghiare.

Sibiiu, în 23 Februariu, 1903.

Comitetul de supraveghiare: Dr. Ilarion Puşcariu m. p. Nicolau Penciu m. p. Ioan Creţu m. p.

*

Drept încheere notăm, că circulaţiunea numerariului la cassa „Albinei" a atins în anul espirat suma de aprópe *optzeci şi şase milióne coróne.* In anul premergĕtoriu revirementul era de 64 145,080 cor.

Pentru catedrală.

La fondul catedralei din Sibiiu s'au mai făcut din tractul protopresbiteral al *Bistriţei* următórele contribuiri benevole:

1.	Gregoriu Măgeruşan .	cor.	25·—
2.	Ioan Ianca	„	20·—
3.	Eugen Tănase . . .	„	15·—
4.	Gherghel Alexandru .	„	15·—
5.	Simeon Pahone . .	„	10·—
6.	Ioan Roman . . .	„	10·—
7.	Constantin Costin . .	„	10·—
8.	Ioan Cotuţiu . . .	„	10·—
9.	Leontina Beşa . . .	„	10·—
10.	Ioan Griga, în amintirea mamei sale Domnica	„	10·—
11.	Leon Ursace . . .	„	5·60
12.	Iulian Flămênd . .	„	5·60
13.	Traian Purşa . . .	„	5·60
14.	Maria Bosga . . .	„	5·—
15.	Ioan Cotuţiu . . .	„	5·—

Convocare.

P. T. membri ordinari, fundatori şi ajutători ai despărţĕmêntului învĕţătoresc din tractul protopresbiteral ort. român al *Lugojului* sunt prin acésta invitaţi a participa la prima adunare de despărţĕmênt din anul administrativ 1902/3, care se va ţiné *Sâmbătă la 8/21 Martie a. c.* în comuna *Căvăran* pe lângă următórea

Ordine de zi:

Şedinţa primă.

1. Deschiderea adunării.
2. Constatarea membrilor presenţi.
3. Cetirea circulariului comitetului central.
4. Constituirea despărţĕmêntului.
5. O prelegere practică din *Istoria patriei*, ţinută de Arsenie Voscinariu, înv. în Tincova.
6. „*Lecţiuni din economia de casă*", material prelucrat şi întocmit de George Joandrea, înv. în Lugoj.

Şedinţa a doua.

7. O prelegere practică din *Istoria naturală*, ţinută de Damaschin Daicovici, înv. în Căvăran.
8. O prelegere practică din *Fisică*, ţinută de Vasile Tărian, înv. în Sacul.
9. Observări asupra prelegerilor ţinute.
10. Alegerea comisiunilor pentru elaborarea temelor statorite de comitet.
11. Raportul cassariului.
12. Raport despre bibliotecă.
13. Propuneri şi interpelări.
14. Inchiderea adunării.

Lugoj, 14/27 Februariu 1903.

Dr. G. Popoviciu
president.

G. Joandrea
not. desp.

Oficială.

Oficiile parochiale adese-ori nu trimit tóte la timpul recerut datele statistice din parochíi, cerute de la oficiul statistic central din Budapesta. Acésta se întêmplă mai ales în parochíile vacante, unde de la oficiul central se trimit oficiului parochial 2—3 provocări. In privinţa acésta legea dispune a trimite în asemenea cas comisariu ministerial, care — pe spesele celui vinovat — sĕ adune datele de lipsă. Toţi parochii şi în deosebi administratorii parochiali se fac atenţi asupra acestui obligămênt. Intru cât pentru parochia vacantă nu au primit de la postă cólele şi blanchetele de lipsă, sĕ le caute, sĕ se intereseze de ele, ca astfel din tóte parochíile sĕ se trimită acele date *la timp.*

In casuri de treceri confesionale adese-ori se întêmplă, că înştiinţarea a doua se face în ziua a 14-a de la înştiinţarea primă. Acéstă înştiinţare nu are valóre, căci în sensul unei ordinaţiuni, care aplică articolul de lege 53/1868 înştiinţarea a doua trebue sĕ se facă după 14 zile împlinite de la înştiinţarea primă. D. e. înştiinţarea primă în 1 Martie, ear' a doua nu în 14 Martie, ci în 15, 16 17, 18, etc. până în a 31-lea.

Toţi parochii sunt poftiţi a se grăb cu restituirea cuitanţelor, ca sĕ se pót termina împărţirea competenţelor lc pe sem. I. 1903.

11, şi a doua-óră, când îmbrăcaţi fórte frumos, veniau după prânz.

Copíii erau îmbrăcaţi numai în catifele, cu dantele vechi de Veneţia, cu pălărìi de pluş roş închis, ca nişte róte de trăsuri. Tocmai de acésta, tótă lumea zicea că sunt frumoşi afar' din cale, că semănau cu nişte tablouri vechi din cele scumpe. Nu e vorbă, tot ca şi acestea, copíii erau cam gălbejiţi, căci nu vedeau des sórele cu ochii de frică ca nu cumva sĕ rĕcéscă.

Numai când se aflau în camera lor, la căldură, şi prin galerii pe unde stau ca prin cuptóre, atunci Valeria era liniştită.

Edgar o admira pe ea într'una, şi ea admira pe Edgar tot într'una.

— Nu e aşa că s'a făcut frumos de minune Edgar al meu? zicea ea pretinilor cari o admirau şi cari nu aveau nici armale nici un *de* la nume.

III.

Valeria se îngrăşase şi se rotunjise în tóte părţile atât de bine, în cât ai fi creḑut că nu mai merge, ci se rostogoleşte, dar' Edgar al ei devenise consilier intim şi ea, prin urmare consilierésă, tot intimă, ear' fiul ei se însurase cu o verişóră a lui care era milionară.

Fata se măritase după un om fórte bogat.

Fiu-seu avuse un copil cam slab de creeri, dar' de! Valeria se gândia că avênd bani cu grămada era sĕ se însóre fórte bine, şi deci ea se parigorisia fórte uşor.

Fiă-sa avuse două fete fórte urîte, dar' de! Valeria se gândia că, avênd bani cu grămada, aveau sĕ se mărite după ómeni bogaţi şi deci ea se parigorisia fórte uşor.

Edgar era ocupat într'una s'o liniştéscă pe ea mai mult de cât ori-când, căci cu îngrăşarea ei n'ar fi fost cuminte s'o supere.

Invitau prinţi şi ministri la masă, dădeau baluri la cari corul de la operă cânta valsul, ear' musica militară „cea mai prima" cânta polcile; trenuri exprese aduceau pentru aceste baluri trandafiri de la Nizza, canelii şi viorele cu grămada.

Mergeau la plimbare şi la curse în nişte trăsuri de-ţi luau ochii şi cu nişte cai ca smeii, atât de frumoşi, în cât bărbaţii începuseră sĕ găséscă pe „nepoţelele cari stăteau în trăsură cu „grand 'maman", nu ‚tocmai" ştii! „urîte"; ba încă le făceau o mulţime de politeţe, în cât amêndouĕ se puseră a crede că într'adevĕr sunt frumóse.

Şi ce póte fi mai fericit de cât a crede că eşti frumos, după ce ai creḑut şi ai auḑit tocmai contrariul.

Grand 'maman zicea, gândindu-se la proverbul sutele mărită slutule:

— Ei! lasă! înaintea gurii uneia şi înaintea nasului celeilalte, vom pune noi câte un milionaş, ş'apoi sĕ vedem de n'or da în capcană.

Şi veḑi minune; aşa şi fù! nu veniră în peţit unu-doi, ci 4, 8, ba 48.

Tinerele nu vorbiau de cât de menageria lor, şi se arĕtau atât de grele la gust, în cât într'un rênd Valeria era sĕ se supere. Atunci se spuse „cuconiţelor" că grand 'maman nu trebue sĕ se supere, căci i-ar veni dambla, ceea-ce ar fi o nenorocire, şi nenorocirea nu trebuia sĕ se întêmple în acéstă familie.

Fură deci măritate amêndouĕ într'o zi; Valeria se linişti, ear' ele se bucurară fórte că acum puteau avea capriţuri.

Ear' când bărbaţii lor voiau sĕ le zică ceva în contra acestor capriţuri, ele rĕspundeau:

— E! dar' ce? nu le-am plătit?

Celelalte femei tinere rîvneau fórte la bărbaţii lor cei îmbrobodiţi şi la capriţiurile lor cele multe, căci ele, celelalte femei, nu puteau sĕ-şi cumpere asemenea capriţiuri şi trebuiau sĕ fie supuse, după poruncă.

Poruncile însĕ nu sunt făcute pentru ómenii cei bogaţi. Ei n'au trebuinţă de ele; ei se scutesc cu bani de tóte.

Nisuiască deci fie-care sĕ strîngă bogăţii, ca sĕ fie fericit!

NOUTĂŢI

Loialitate! In şedinţa de Luni a dietei magiare s'a întêmplat, că în firul vorbirii sale de patru ore, deputatul *Benedek János* a spus şi cuvintele următóre: „In Ungaria constituţionalismul este numai o ficţiune, o construcţie gólă. Străbunii noştri nu s'au aliat cu statul vecin, ci cu domnitoriul. Nouĕ nu ne trebue Austria, ci *numai persóna domnitoriutui*“, — pe cari deputatul *Lengyel Zoltán* le-a întregit iute cu următórele: *„Nici aceea nu ne trebue!“* Natural, că presidentul a îndrumat la ordine pe kossuthistul din sinul căruia a isbucnit cu atâta grăbire sentimentul de — *loialitate!*

*

Dispoşiţie laudabilă. In urma intervenirei I. P. S. Sale metropolitului-primat din Bucureşti şi în basa ordinului ministeriului român de interne, prefectura poliţiei capitalei Bucureşti a luat disposiţiuni de a se interzice cu desĕvêrşire, în prima şi în ultima săptĕmână a postului, ori ce fel de spectacole ca: teatru, concerte, baluri, lăutari, cafenelele-cântânde, ş. a. Balurile mascate vor fi oprite în tot timpul postului. Asemenea mĕsuri laudabile s'au luat şi pentru celelalte oraşe din regatul român, cum şi pentru comunele rurale.

*

† **Dr. Francisc Rieger**, marele politician al Cehilor, care era supranumit Deák al Cehilor, fost preste 40 de ani conducĕtoriu politic al Cehilor, a rĕposat Marţi după amiazi în Praga, în etate de 84 ani.

† **Aurel Popescu**, protopretor în cercul Birchişului, comitatul Caraş-Severin, a decedat în 27 Februariu n. după lungi şi grele suferinţe, în etate de 50 ani. Inmormêntarea i-s'a făcut în 3 Martie, cu cuvenită ceremonie, în Birchiş.

† **Emilian Cioran.** Subscrişii, cu inima înfrântă de durere anunţă tuturor rudeniilor şi cunoscuţilor, că preaiubitul soţ, respective tată *Emilian Cioran*, paroch gr.-or., după grele suferinţe a adormit în Domnul Mercuri la 19 Februariu (4 Martie) a. c., 3 ore diminéţa, în etate de 64 ani. Rĕmăşiţele pămênteşti ale scumpului defunct se vor aşeda spre odihnă vecinică Vineri, la 21 Februariu (6 Martie) la 2 ore p. m. din casa proprie în cripta familiară din cimiteriul de la biserica nouă gr.-or. din Rĕşinari, — la care tristă festivitate învităm pe tóte rudeniile, amicii şi cunoscuţii. Fie-i ţĕrina uşóră şi memoria binecuvêntată! Rĕşinari, 19 Februariu (4 Martie), 1903. Caliope Cioran n. Manole, ca soţie. Eugeniu, Emiliu, Emilia şi Agnes m. V. Runcean, ca fii şi fiice. Maria n. Popescu, noră. Vasiliu Runcean, ginere.

*

Jurii săteşti. In mai multe sate din România s'au înfiinţat, la stăruinţele preoţilor şi învĕţătorilor, *jurii săteşti*, compuse din cei mai cu vază săteni, în scopul de a căuta, ca cei-ce au daraveri şi neînţelegeri întrĕ olaltă, sĕ fie împăciuiţi în comună, şi sĕ nu mai mérgă pe la judecătorii, perḑênd timpul de muncă şi de multe-ori şi averea, căci se încurcă în procese ruinătóre. Iată o ideiă vrednică de imitat şi în alte state!

*

Concertul tinerimei din Cluj, aranjat Duminecă, 1 Martie n. a avut un succes desĕvêrşit. Nu numai din Cluj şi împrejurime, ci şi din depărtări mai mari s'a presentat public numeros, aşa că spaţiósa sală a Redutei era literalminte plină. Dintrĕ patronese erau de faţă dnele: *Vulcan*, Sabina *Popescu*, Dr. *Vaida-Voevod*, Dr. *Filipan*, şi Dr. *Ilea*, dintrĕ patroni: dl *George Pop de Băsesci.* Era de faţă şi dl *Iosif Vulcan* din Oradea şi *Coriolan Brediceanu* din Lugoj. — Dnii *S. Negrea*, *Iuga*, *Heltner* şi *C. Munteanu* au esecutat un cuartet de Mozart, dşóra *Delia Olariu* a esecutat mai multe cântece poporale româneşti; dşóra *Aurelia Gerbert* a esecutat fantasia de Saint-Saens, apoi dna *Victoria Popovici*, dşóra *Ersilia Popovici* şi dl *Cornel Popovici* au esecutat o simfonie admirabilă. In fine dşóra *Virginia Gall* a cântat o arie de Donizetti şi o doină cu acompaniarea musicei militare. După concert 10 universitari au esecutat: Bătuta, Căluşerul şi Brêul, sub conducerea dlui Bogdan, stud. jur. — Dansul, ce a urmat, a ţinut până diminéţa. Cadrilul şi Romana au fost dansate de aprópe 100 părechi.

*

Moştenitoriul Saxoniei se căsătoreşte. „Daily News“ din Londra şi „Corriere della Sera“ din Milano susţin a şti, că moştenitoriul Saxoniei se va căsătorí în curênd, şi a nume: cu princesa Maria Margareta de Toscana, sora princesei Luisa fugită de la bărbat şi în urmă divorţată. Conform informaţiunilor ce le au ziarele amintite mai sus, mare-ducele de Toscana va da fiicei sale aceeaşi zestre pe care o dăduse şi princesei Luisa, sub condiţia însĕ, ca princesa Luisa sĕ capete interesele după capitalul zestrei avute.

*

De la comitat. In scopul pertractărei obiectelor puse la ordinea zilei pentru congregaţia din 16 luna c. a comitatului Sibiiu, comisiunea permanentă a representanţei municipale din acest comitat ţine şedinţă în *11 Martie la orele 9* înainte de amiaz, şi la orele 3 după amiaz, eventual şi în ziua următóre; ear' comisiunea centrală ţine şedinţă în *10 Martie la orele 10*, pentru rectificarea listelor electorale de pe anul 1904.

*

Mórte subită. Alaltăeri a murit subit în sala de aşteptare a gării din Sibiiu, lovit de apoplexie de inimă, Nicolae *Ionescu* din Racoviţa (România). Ionescu fusese în căutare medicală în spitalul civil din Sibiiu, de unde a fost dimis alaltăeri. Nu i-a fost dat însĕ a-şi mai vedé casa şi familia.

*

„Economia“, cassă de împrumut şi păstrare în *Cohalm*, în urma hotărîrii luate din partea direcţiunii, va avé ca organe oficióse de publicitate ziarele *„Telegraful Român“* din Sibiiu şi *„Gazeta Transilvaniei“* din Braşov.

*

Cantine universitare. Casa şcólelor din Bucureşti a hotărît în principiu înfiinţarea a douĕ cantine universitare, pe lângă cele douĕ universităţi din Iaşi şi Bucureşti. Cheltuelile le va purta administraţia casei şcólelor. S'a cerut şi părerea rectorilor cu privire la acésta chestiune. Cum ştim, în România sunt introduse cantinele şi la şcólele primare de la sate.

*

Cine pórtă vina? Afacerea accidentului de pe Dunăre întrĕ vaporul român *„Radu Negru“* şi vaporul *„Ferencz József“* al societăţii ungureşti de navigaţiune, cunoscută cetitorilor noştri, va veni zilele acestea în faţa tribunalului Covurluiu din România. Cetim în ziarele din Bucureşti, că membrii români ai comisiunei de experţi, numită pentru a se pronunţa asupra cui incumbă rĕspunderea, au opinat că vinovat este căpitanul vaporului unguresc.

*

S'a născut şi a murit — o casă! In Oradea-mare magistratul orăşenesc a pus o tablă comemorativă în păretele casei de pe locul pe care mai înainte era casa în care s'a născut Desider Szilágyi, fostul ministru de justiţie (pe timpul memorandului) şi în urmă president al camerei deputaţilor. Inscripţia tablei e următórea: Aici a stat casa natală a lui Desider Szilágyi. S'a născut în 1 April 1840, a murit în 30 Iulie 1901. (In textul original magiar: „Itt állott Szilágyi Dezső szülőháza. Született 1840 április 1-én, meghalt 1901. julius 30 án“). etc.

Sĕrmana casă! Dumnezeu s'o erte şi s'o odihnéscă 'n pace!

*

De douĕ-ori achitată. Curtea cu juraţi din Cernăuţi achitase anul trecut pe femeia Notar Ana, care împinsă de miserie 'şi ucisese băieţelul de douĕ luni şi încercase după aceea sinucidere. Curtea de cassaţie a nimicit însĕ sentinţa şi a ordinat pertractare nouă, observând că miseria, motivul siluitor care a împins pe mamă la comiterea crimei, póte fi luat în considerare cel mult ca motiv atenuant, nici de cum însĕ motiv ce ar îndreptăţi achitarea. Astfel nenorocita s'a presentat de nou înaintea curţii cu juraţi, care şi de astádată a achitat'o. Presidentul juraţilor, după enunţarea verdictului de achitare a adaus — cu alusiune la motivarea nimicirii verdictului de la pertractarea primă: Da, *necesitatea* (miseria) *frânge legea*, deci acusata nu e vinovată de faptul comis.

*

Ori-cine ştie, că sĕmênţa de napi de nutreţ impregnată (pĕtrunsă cu substanţe chemice) a lui Mauthner, este cea mai productivă, că sĕminţele de legume ale lui Mauthner produc cele mai bune legume şi că din sĕminţele de flori ale lui Mauthner înfloresc cele mai frumóse flori. Cu un cuvênt: Seminţele lui Mauthner sunt cele mai bune, depositul cel mai mare, ear' preţul uimitor de eftin.

Cărţi şi reviste.

„Luceafĕrul“, revista tinerimii române de la universitatea din Budapesta, fascicolul 5 dto 1 Martie st. n., a apărut cu următoriul sumariu: „Dr. Daniil Popoviciu Barcianu“, schiţă biografică şi portret bine reuşit; „Efemeride“, de Alexandru Ciura; „Cel din urmă foileton“, de Agog; „Anul 1850 şi studenţii români ardeleni din Viena“, de Vasilie Pârvan; „Şcólele din Braşov“, recensiune asupra monografiei scrise de prof. A. Bârseanu, de Veril; apoi poesii, cronice şi posta redacţiei.

„Luceaferul“ apare la 1 şi 15 a fiecărei luni în Budapesta (VI. str. Vörösmarty 60-a) şi costă 10 coróne pe an.

*

„Transilvania“, revista „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“, fascicolul 1. pe Iunuariu-Februariu a apărut cu următoriul sumariu: Pentru unitatea limbei nóstre literare, de Virgil Oniţiu; Sĕ îndreptăm limba; Păreri şi propuneri în chestia îndreptării, date de Titu Maiorescu şi Iosif St. Şuluţ; Indreptariu pentru ortografia română, apoi recensiuni şi notiţe bibliografice, ear' la „Anale“ procese verbale de ale şedinţelor comitetului central şi secţiunilor literare, împreună cu un normativ pentru administrarea fondurilor Asociaţiunii, concurs pentru dicţionariul geografic şi concurs pentru zidirea *Casei naţionale.*

„Transilvania“ apare în 6 fascicoli pe an în Sibiiu (strada Morii Nr. 8) şi costă 10 coróne. Membrii Asociaţiunii o primesc gratis.

*

„România musicală“ Nr. 4 dto 15 Februariu st. v. are următoriul sumariu: Jubileul Teatrului Naţional: După 50 de ani, de V. Gr.-Elvir; După jubileu, de Don Remi; Figuri de artişti: Arthur Dodement, de Stango; Cronica musicală: Concertul Godowsky, de E. Pahl; Societatea „Uniunea Studenţilor Români“, de R.; Concertul D-rei Steiner, de C. M. Cordoneanu; Mania celebrităţilor, de Refa; Corespondenţe: New-York; Concertul ex-maiorului Poenaru; O nouă artistă română; Note fără portativ, de Al. Reiss; Stokholm, de N. Lago; Craiova, de Violette; Ştiri scurte: Din străinătate; Din ţară.

„România musicală“, numĕră la activul ei 14 ani de luptă pentru propăşirea musicei în România. Redacţia şi administraţia; Bucureşti, str. Olteni, 46. Abonamentul în ţară: 12 lei pe an. Pentru învĕţătorii şi preoţii rurali 8 lei pe an.

AMVONUL.

Predică despre lux

ţinută în Dumineca Vameşului şi a Fariseului,

de **Nicolae German**, preot.

> Dumnezeule, milostiv fii mie pĕcătosului.
>
> (Luca XVIII, 13),

Mântuitoriul neamului omenesc, domnul nostru Iisus Christos, precum în tot locul, aşa şi în sânta evangelie de astăzi a sămănat câteva grăunţe divine, de ale căror roduri drept avem noi creştinii a ne îndulcí şi mari folóse atât sufleteşti cât şi trupeşti a lua.

Căci ce mângăiere mai dulce şi ce folos mai mare putem noi creştinii aştepta de cât asigurarea, cumcă rugăciunile nóstre aduse bunului părinte, milostivului Dzeu, vor fi bineprimite şi mântuire ne vor aduce sufletelor nóstre, ear' vieţii nóstre pămêntene mult dorita fericire.

Şi acésta înaltă învĕţătură o aflăm depusă în sânta evangelie de azi, care sună: „zis-a Domnul pilda acésta: doi ómeni au intrat în biserică sĕ se róge, unul Fariseu şi altul Vameş. Fariseul stând aşa se ruga întru sine: Dómne mulţămescu-ţi, că nu sunt ca ceialalţi ómeni, jefuitoriu, nedrept, preacurvariu, sau ca şi acest Vameş. Postesc de douĕ-ori în sĕptĕmână, dau zăciuală din tot cât câştig. Ear' Vameşul departe stând, nu vrea nici ochii sei la ceriu sĕ ridice, ci îşi bătea peptul seu zicênd: Dumnezeule, milostiv fi mie pĕcătosului! Zic vouĕ că s'a pogorît acesta mai îndreptat la casa sa, de cât acela, că tot ce se înalţă smerise-va, ear' cela ce se smereşte înălţa-se-va“. (Luca XVIII, 10—14).

Iată, iubiţilor creştini, frumósa icónă zugrăvită înaintea nóstră, colo vedem cum se rógă fariseul, adecă: omul trufaş, superb, măreţ, îngâmfat, făţarnic şi invidios, ear' aici vedem omul sărac cu Duhul, care bătêndu-şi peptul se rógă stăpânului: „Dumnezeule, milostiv fii mie pĕcătosului“. De altă parte iarăşi audim glasul hotărîtoriu al Mântuitoriului: „Zic vouĕ că s'a pogorît acesta mai îndreptat la casa sa, de cât acela“. Din cari cuvinte vedem, iubiţilor, că rugăciunea fariseului nu a fost aşa de bine primită înaintea lui Dzeu, ca rugăciunea Vameşului.

Iată deci înaintea nóstră deschisă calea prin care sânta evangelie de azi ne arată, *cum sĕ ne rugăm*, ca rugăciunea nóstră bine sĕ fie primită înaintea celui Preaînalt, precum bine primită a fost şi rugăciunea Vameşului.

Sĕ vedem deci mai întâiu, fraţilor, pentru-ce nu a fost aşa de bine primită rugăciunea fariseului, ca a vameşului?

Nu a fost bine primită rugăciunea fariseului, pentru-că nu simţĕmêntul cel bun, nu inima cea curată, nu credinţa cea tare l'a adus la biserică sĕ se róge, ci *mândria* şi *îngâmfarea*, din cari pĕcate rĕsar mii şi mii altele, cari înstrăinéză pe om de Dzeu, de bunul seu părinte, rĕsare d. e. invidia (pisma), minciuna şi clevetirea, ear' ca unul din cele mai lăţite azi întrĕ noi, rĕsare *luxul*, — acest verme, care zi şi nópte róde atât la sufletul cât şi la trupul nostru, acest verme, care se naşte şi trăeşte întrĕ noi, ca eşit numai şi numai din îngâmfarea şi mândria, de cari a fost stăpânit şi fariseul din evangelia de azi. Şi cu durere trebue sĕ mărturisesc, că mulţi dintrĕ noi suntem încă şi astăzi, cari ne lăsăm a fi seduşi de acele grele pĕcate, din cari rĕsare acéstă bólă socială: *luxul.*

Şi fiind-că acéstă bólă s'a încuibat într'un mod fórte însemnat şi printrĕ credincioşii bisericei nóstre, mĕ voiu încerca, iubiţilor, a vĕ arăta câteva din tristele urmări ale acestui greu pĕcat. (Va urma)

Din public.*)

Dare de sémă şi mulţămită publică.

Cu ocasiunea producţiunii şcolare, aranjată de corpul învĕţătoresc din Tilişca în 1/14 Februariu a. c. au incurs ca contribuiri benevole de la:

Dr. Victor Schuster, pretor 6 cor., Dr. Nicolae Comşia, medic 4 cor., Petru Comşia com. 5 cor., Dna Eleonora Miske, postăriţă 3 cor., Ionel Comşia 3 cor., Ilie Popa 3 cor., Dtru Moga 2 cor., Coriolan Stoica, L. Popescu, A. Gherman şi V. Pop, câte 1 cor. — toţi din Sĕlişte; Aurel Millea, notariu 5 cor., Nicolae Buzea, cand. de notariu, 2 cor. — din Poplaca; V. M. Moldovan, Sibiiu 2 cor.; Ioachim Muntean, preot 3 cor., Dşóra Nicola şi Aron, câte 1 cor. — din Gurarîului; Ilie Iosof, preot, Nicolae Posa şi T. Stoia câte 2 cor., D. Stoia, 1 cor. din Galeş; Mihaiu Stănilă, N. Lupu, înv., câte 2 cor., I. Suciu, V. Oprean, câte 1 cor. din Vale; Corneliu Langa, înv. în Veneţia-inferióră 2 cor.; G. Bărbat, v.-notariu şi Cândea din Poiană câte 1 cor.; D. Stroia din Romos 1 cor.; N. N. 1 cor., Valeriu Millea, notariu 5 cor., Ion Bunea, preot 4 cor., Petru Juga sen., Petru Juga jun., Ioan Iosof, preoţi, Ion Juga, funcţ. de bancă, Vasile Moşoiu, cand. de notariu, George Bratu, Simion Gligor, Dumitru Juga, Ion Bratu, pădurariu, Nicolae Juga, Ana Prică, Vas. Juga, Stefan Bratu, I. Stoica şi I. Prodan câte 2 cor., Andreiu Floaşiu, Savu Frăcea, Petru Rodean, Maria Ciorogariu, Ilie Popa, I. Fleacă, P. Banciu jun., Chiva Rodean, Ana Oprean, Ana Voic, Maria Popa, câte 1 cor., de la mai mulţi 4 cor. 70 fil. — din Tilişca;

Fără sĕ participe au binevoit a contribuí:

Ioan Iosof, inspector-revisor la „Naţionala“ (Bucureşti) 6 cor., I. Jian (Bucureşti) 2 cor. 25 fil., Ioan Manta, preot 4 cor., Ioan Ivan, notariu 3 cor., Aurel Decei, notariu 2 cor., din Gurarîului; Iacob Popeneci, primpretor în pens. 2 cor., Ion Gligore, notariu şi Iosif Comănici, câte 1 cor. — din Veneţia-inferióră; Dumitru Mosora, înv., Dumitru Banciu, farmacist, Petru Roman, com., D. Borcea, D. Ghibu, câte 2 cor. — din Sĕlişte; George Ittu, preot, Dtru Stănilă câte 2 cor. — din Vale; Ion Popescu (Sibiel) 2 cor., Petru Stroia (Romos) 1 cor., — la olaltă 155 cor. 95 fil., din cari subtrăgêndu-se spesele de 68 cor. 32 fil., resultă un venit curat de 87 cor. 63 fil., cari s'au administrat la fondul şcólei şi al bibliotecii în părţi egale.

Pentru ce şi pe acésta cale corpul învĕţătoresc se simte plăcut îndemnat a aduce călduróse mulţămite stimaţilor contribuenţi.

Tilişca, în 12/25 Februariu 1903.

Corpul învĕţătoresc.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primesce rĕspunderea.

Nr. 609 ex 1902. [30] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **capelan**, pe lângă parochul *Ioan Maxim* din **Ighiu**, prin acésta — în basa resoluțiunei Preaven. Consistoriu archidiecesan dto 19 Nov. 1902, Nr. 11,837 B. — se escrie concurs, cu termin de 30 de zile, de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt jumětate din venitele parochiale.

Cei ce doresc a ocupa acest post au a'și înainta — în terminul susindicat — cererile instruite în ordine la subsemnatul oficiu protopresbiteral, fiind datori a se presenta înaintea alegětorilor în biserică spre a cânta respective a celebra și a cuvênta.

Alba-Iulia, 24 Ianuariu 1903.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al tractului Alba Iulia, în conțelegere cu comitetul parochial.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Drepturile și datoriile învětătorilor (învěțătórelor) români. Pentru învěțătorii și învěțătórele române de la școlele poporale elementare superióre și civile; pentru elevii și elevele de la preparandii și de la cursurile pentru asile de copíi; pentru senate școlare (scaune școlare, eforii) confesionale; pentru preoți, direcțiuni școlare, autorități bisericești, susțiitori de școle; pentru inspectorate confesionale diecesane și pentru antistii comunale. Pe temeiul legilor, regulamentelor, ordinațiunilor, instrucțiilor, hotărîrilor și decisiunilor principiare, scrisă și compusă de *Dr. Mihai Szabó*, inspector regesc al comitatului Torontal, tradusă de *Eugen Zaslo*, profesor. Se póte procura de la autor în Becicherecul-mare (N.-Becskerek). Prețul 5 cor. 20 fil.

Se póte procura de la Librăria archidiecesană din Sibiiu.

Octoich ce se zice elenesce paraclitic. Acum întâia-óră dat la tipariu în zilele prea înălțatului împěrat al Austriei și Apostolicescului Craiu **Frantisc Intâiu**. Cu Blagoslovenia Exelenției Sale Preasfințitului Domn **Stefan Stratimirovici** Archi-Episcopul și Mitropolitul Beséricii Răsăritului din Carloveț, îndreptat fiind prin osârdia Preasfințitului Episcop al Argeșului Kyriu Kyr **Iosif**. — Acest Octoich mare, de format folio, este tipărit cu litere cirile „la Buda în Crăésca Typografie a Ouniversității din Peșta la anul **1811**“ și costă nelegat 12 cor., legat 18 cor. — Se póte procura de la **Librăria tipografiei archidiecesane, Sibiiu.**

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL
Preasântei
Născĕtóre de Dumnedeu
și
alte rugăciuni
urmate de Sinaxariu pentru tot anul și Păschălie.
Un volum de 368 pagini 8°.

Prețul simplu legat	fl.	—.85
jumĕtate pânză	„	1.05
în piele roșie	„	1.25
Ediția fină în piele négră	„	2.—
piele chagrin	„	2.60
în mătase	„	3.85

Se află de vêndare la
Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

A eșit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC
— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei și a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele și altele.**

Prețul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.**, legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani**.
Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

A eșit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL
— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop și metropolit** și se află de vênzare la **Tipografia și Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu prețurile: broșat **7 cor.**, legat în pânză négră **9·50 cor.**, ediție de lux broșat **8 cor.**, legat după cum se comandă.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică
Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret**

vindecă și învioréză pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosesce contra *durerilor de cap si dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕcéală la mâni și picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui* și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

[2] 1—

Prețul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copíi și femei de constituție fórte slabă.

Espeditie din centru și locul de vêndare pentru țêră și străinătate e:
MÜLLER ALBERT, Budapesta, **V., strada Vadász 42/V coltul strada Kálmán.**

Stabiliment nou!!

"Entreprise des pompes funèbres"
(Institut de înmormêntare)
— Proprietariu: **Fritz W. Elges** —
Sibiiu, str. Cisnădiei 18
funcționéză din **26 Decembre stil nou anul curent.**

Inmormêntări pompóse și simple.

Prețuri moderate.

[5] 11—17

STANDARD
Societate pentru asigurarea vieții, Edinburg-Englitera.
Fondată 1825.
Filiala pentru Ungaria:
Budapest, IV. Kossuth Lajos utcza 4 (Standard Palais)

Venitul anual	K	32.000,000
Căștig împărțit	„	170.000,000
Avere	„	260.000,000
Plătit pentru casuri de mórte	„	520.000,000

Avantaje deosebite ale Policelor-Standard: Siguranță absolută. — Premii moderate. — Police universale. — Polițele sunt valabile și la întârzierea plății premiilor. — Capitalisare și fixat înainte valórea rĕscumpĕrării. — Neatacabilă. — In cas de mórte se plătește capitalul dacă polița este de un an. — Asigurare liberă de resbel pentru cei obligați la glóte.

*. Prospecte la cerere se trimit gratis. *

Agentură principală:
Victor Dressnandt, Sibiiu,
Strada Poplăcii 3.

[31] 1—3

Op premiat de Academia Română.

Semințe
din
Agrul lui Christos.
Cuvêntări bisericesci
de
Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archierĕscă.

Tom. I.: **cuvêntări la tóte Duminecile de preste an.**
„ II.: „ „ „ **prasnicele și sĕrbătorile, precum și la casuale bisericesci.**
„ III.: **cuvêntări la înmormêntări parastase etc.,**
Prețul fiecărui tom 3 coróne și porto postal.

Se află de vêndare la **autorul** și la
Tipografia și librăria Archidiecesană
Sibiiu

Tot aici se află **"Cuvêntări funebrale și memoriale"**, 1889, de același autor, cu *prețul redus de la 3 coróne la 2 coróne.*

Redactor responsabil **Teodor V. Păcățian.**

Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 22 Sibiiu, Marți 25 Februariu (10 Martie) 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Fragmente
din istoria bisericéscă a Românilor,

de

Non quis, sed quid.*)

I.

Bĕtrânii nostri din veacurile trecute cu multă muncă cercetând urmele istorice aflară, că Românii ca creștini au avut păstorii lor sufletești, cu eparchiile lor episcopale și metropolitane.

Istoria așa închegată a bisericei nóstre devenise dogmă și cult religios, la care cu mândrie și satisfacțiune se închinau toți Românii.

Astăzi însĕ, în contra acestei convicțiuni mângăitóre, s'au sculat unii din generațiunea mai nouă, cari punêndu-se pe terenul negațiunilor, combat aprig continuitatea ierarchică a bisericei române, strigând sus și tare: quod non est in actis, non est in mundo; ear' de găsesc totuși vr'un act din timpurile mai vechi, acela ori e fals, ori e interpretat în sensul vederilor secesionistice.

Când atari negațiuni ori întortocheri provin de la adversarii nostri politici și naționali, nu ne mirăm, pentru-că suntem dedați cu ele.

Nu ne mirăm afară din cale nici de hiperzelul acelor noviți, cari din punctul lor de vedere al confesionalismului vor sĕ arete, că Românii pe timpul regilor apostolici au fost subordinați jurisdicțiunei catolice, — eară pe timpul principilor indigeni ai Ardealului au fost supuși superintendentului calvin, prin urmare o ierarchie adevĕrat națională se începe numai cu Athanasie unit cu biserica rom. catolică.

Asta se esplică lesne, ca o continuare tradițională a acțiunilor de propagandă.

Dar' e neesplicabil, cum de unii din tinera generațiune chiar a României, cari ar trebuí sĕ fie liberi de atari preocupațiuni, devin la inconveniente istorice atât de străine? Ar crede omul, că e o pasiune iresistibilă de a trece de originali, dacă nu s'ar deochia ca o regretabilă plagiatură după Rössler, Hunfalvi, etc.

Atari aberațiuni s'au manifestat mai de curênd în două broșuri: una la Blaș 1902 sub firma: *„Vechile episcopíi românești“* etc. alta la București 1902 sub titlul: *„Sate și preoți“*.

Ambele esceléză prin hipotesele lor argumentate mai preste tot cu îndoelnicele *probabil, póte, se pare*, etc., ce se repețesc în ambele cărți de câte o sută și mai bine de ori.

Și ce e mai comic, este: provocarea uneia la autoritatea celeilalte, completându-se reciproc după proverbul lexicografic:

Geld — siehe Beutel,
Beuțel — siehe Geld.

Se potrivește aici fórte bine și ce zice contele *J. Keméֻny* în următórele:

„Unkritisch aufgestellte Muthmassungen und Behauptungen sind auf dem Felde der Geschichte äusserst gefährliche Dinge, denn der eine stellt die Muthmassung auf, der zweite baut Meinungen darauf, der dritte betrachtet sie schon als Wahrheit, macht Folgerungen daraus und fügt noch ex propriis etwas dazu, der vierte fügt dem Gefügten wieder etwas bei, und indem dieses in einer gewissen genealogischen Ordnung so fort geht, übergeht endlich die Geschichte in longas errorum generationes, etc. (v. Kurz, Mag. II. p. 3).“

Cam așa progreséză esploatările uneia din ceealaltă broșură, mai sus amintite.

După noua doctrină a acestora, Metropolia de Alba-Iulia esista numai de la Mihaiu-Vitézul încóce, care a zidit mai întâiu mănăstirea și catedrala metropolitană, aducênd acolo pe Ioan de la Prislop de primul metropolit, ce l'au avut vre-odată Românii din Ardeal, ear' înainte de aceea Românii n'au avut nici archiepiscopi, nici metropoliți și nici episcopi sufragani, ci numai pseudo-archierei, străini, venetici, vagabundi, figuranți de azi până mâne, etc. Incolo numai sate și preoți preste păstori, văcari și porcari pe la satele săsești și pe lângă curțile domnești, etc.

Intrând noi în examinarea acestor hipotese pĕcătóse, sĕ vedem mai întâiu cum stăm cu metropolia din Bĕlgrad a lui Mihaiu Vitézul?

Mihaiu Vitézul devenise domn preste Ardeal numai după debelarea — nu a lui Stefan (cum din greșélă zice opul *„Vechile episcopíi“* pag. 66), ci a lui Andreiu Báthori, la Șelimber lângă Sibiiu în 28 Octobre 1599, pe când înainte de aceea el era numai aliatul lui Sigismund Báthori, — prin urmare el nu putea din propria sa putere sĕ dispună ceva în Ardeal fără învoirea lui Sigismund și cu atât mai puțin a funda metropolíi și a denumí metropoliți în Alba-Iulia.

Mihaiu Vitézul strîmtorat de Turci, era nevoit sĕ încheie cu Sigismund Báthori tractatul de alianță din 20 Maiu 1595. Spre acest scop Mihaiu Vitézul a trimis la Sigismund în Alba-Iulia o ambasadă strălucită, compusă din *Efrem*, archiepiscopul din Têrgoviște, *Luca*, episcopul din Buzeu, și *Teofil*, episcopul Rîmnicului, asistați de 11 veliți boeri anumiți în actul de alianță, în puterea căruia Sigismund luà titlul de *„Serenissimus princeps Dominus Sigismundus, dei gratia Transilvaniae, Moldaviae, Valachiae transalpinae et sacri Romani imperii Princeps, Partium regni Hungariae Dominus et Siculorum Comes etc. Dominus noster Clementissimus Vaivoda autem a sua serenitate: Mihael Vaivoda Regni nostri Transalpinensis etc. fidelis noster dilectus. (Hurm.* 1595). Prin urmare Mihaiu Vaivoda transalpin devenise numai un locțiitor al lui Sigismund în regatul acestuia transalpin.

După-ce Sigismund acum ca suveran al Valachiei transalpine asigură administrațiunea autonomă a Valachiei transalpine în afacerile civile după vechiul obiceiu al țerii, stipuléză și în cele bisericești următórele:

„Universum ordinem eclesiasticum et monachicum sive calugarorum serenitas sua relinquet in antiquo usu et consvetudine, ritu, ceremoniis, et libertate ipsorum, qui solitos etiam suos proventus libere percipere poterent. Omnes etiam Ecclesiae Valachicales in ditionibus suae Serenitatis existentes erunt sub jurisdictione vel dispositione Archi-Episcopi Tergovistiensis juxta Ecclesiastici juris et ordinis ***illius Regni*** *dispositionem, proventusque suos solitos et ordinarios percipere poterunt.“*

Deací se vede apriat, că ambasada Valachiei transalpine și-a asigurat autonomia bisericéscă a propriei sale țĕri (Regni illius), condiționând supunerea bisericilor și mănăstirilor de acolo numai sub archiepiscopul din Têrgoviște, după usul cel vechiu, de a nu lăsa sĕ între vre-un abus, prin care biserica de acolo sĕ devină dependentă de vre-o autoritate străină; așadară intențiunea n'a mers și într'acolo — după cum vor sĕ deducă novisatorii nostri de istoria bisericéscă — ca sĕ reguleze și afacerile ierarchice din Ardeal, și cu atât mai puțin de a subordina Metropòlia din Alba-Iulia, ca sufragană celei din Têrgoviște.

Metropolitul Românilor ortodoxi din țerile corónei ungare stă în legătură ierarchică în prima linie sub Patriarchul din Constantinopol și numai în calea delegațiunei sub metropolitul exarch din Ungrovlachia, ca celui mai de aprópe representant în afaceri de sfințirea Archiereilor, — după dreptul canonic din vechime, — și nici decum în puterea tractatului de alianță între Sigismund și Mihaiu.

In tractatul acesta nu se face nici o pomenire de intențiunea fundării unei Metropolíi noue în Bĕlgrad prin Mihaiu Vitézul, prin urmare tot ce s'a făcut atunci în privința acésta se reduce la un fapt de pietate a ambasadei române, care vĕdênd în Alba-Iulia starea deteriorată a mănăstirei și a bisericei celei vechi metropolitane, în care era înmormêntat și Danciu Brancoveanul tatăl lui Mateiu Voda de mai târziu (v. Jorga, Sate și preoți pag. 153) au prins ocasiunea de a întreveni la Sigismund sĕ concédă repararea mănăstirei și zidirea unei catedrale noue, — ceea-ce s'a și efectuit între anii 1595—1599, nu fără contribuirile munificente ale celor 14 membri avuți ai ambasadei și ale altor binefăcĕtori creștini.

Contribuit'a ceva la aceea și Mihaiu Vitézul? Nu se știe! Destul atâta, că pe când a întrat Mihaiu Vitézul ca cuceritoriu în Alba-Iulia la anul 1599, mănăstirea și catedrala cea nouă era gata și isprăvită, în cât nu mai avea lipsă sĕ mai facă și el altar numai și numai pentru ca neologii nostri istorici sĕ pótă face din Mihaiu Vitézul pe primul intemeietoriu al Metropoliei din Alba-Iulia.

Dar' nici aceea nu stă, că Mihaiu Vitézul a instituit acolo de primul metropolit pe Ioan de la Prislop, — pentru-că acesta din simplu egumen a fost ales prin cler și confirmat prin Sigismund de Archiereu în scaunul metropolitan din Alba-Iulia, încă la anul 1595, când Mihaiu Vitézul nici nu era pe acolo, ci se bătea undeva cu Turcii pe la Dunăre.

Conferirea unei cârje de argint lui Ioan de Prislop din partea lui Mihaiu Vitézul, chiar adevĕrată sĕ fie, încă nu constată, că Ioan de Prislop a fost primul metropolit de Alba-Iulia.

Existența unei cârji de argint se constată d'abia în zaconicul din anul 1679, dară acolo nu se spune că e de la Mihaiu Vitézul, cu tóte că la multe alte obiecte inventariale e amintită și proveniența, și nici nu se spune că pe cârja acésta de argint ar fi fost gravat numele lui *Ioan* și cu atât mai puțin Ioan de Prislop.

Cârja lui Ioan de Prislop, ce ar fi fost conferită de Mihaiu Vitézul, devine cu atât mai îndoelnică cu cât acest metropolit a fost introdus în scaunul Metropolitan încă la 1595 prin Sigismund Báthori, prin urmare el ca omul Báthoreștilor, după căderea acestora la 1599 a fost nevoit sĕ se retragă, lăsând loc Archiereului Demetriu, adus cu sine de Mihaiu Vitézul, și a se reîntórce numai după căderea acestuia.

Se afirmă din partea reformatorilor nostri de istoria bisericéscă, că Mihaiu Vitézul ar fi înzestrat noua sa Metropolie din Bĕlgradul Ardealului și cu moșíi, — *probabil* cu moșia Órda din apropierea Albei-Iulie. Insĕ cu *probabilități* de acestea nu se satură nici un metropolit și nici măcar vr'un canonic.

La atari fundațiuni de metropolíi noue și donațiuni cu moșíi se recerea vre-o diplomă sau vr'un articol de lege, măcar din Dieta ce o a ținut Mihaiu Vitézul la 20 Iuliu 1600 în Alba-Iulia, unde s'a fost decretat scutința preoților, ce a ținut numai de azi până mâne, în cât a trebuit sĕ o renoiéscă Báthori Gábor în anul 1609.

N'a rĕmas așadară în urma lui Mihaiu Vitézul nici metropolie făcută de el, nici moșíi, nici scutințe, nici altceva pentru Românii din Ardeal, de cât persecuțiuni, nevoi și chinuri.

In fine fraza aceea, că din episcopia Silvașului s'a născut metropolia din Bĕlgrad, e pe cât de absurdă, pe atât e și ridiculósă. Adecă-te egumenul Ioan din mănăstirea Silvașului, ales metropolit pentru scaunul Bĕlgradului a luat din Silvaș metropolia în spinare și o a adus cu sine la Bĕlgrad! Risum teneatis, amici!!

Metropolia română din Bĕlgrad însĕ a esistat și mai înainte de egumenul Ioan de la Prislop, ceea-ce se constată prin antecesorii sei în scaunul metropolitan.

---

*) Ca organ în prima linie bisericesc, dăm loc cu deosebită plăcere interesanților articoli cu a căror publicare începem astăzi, și cari sunt scriși în scopul de a se face lumină într'o chestie care privește fórte de aprópe biserica nóstră, pentru-că sĕ refere la *trecutul ei*. Articolii sunt scriși de un venerabil scriitor din pleiada vechiă, ale cărui merite pe terenul literaturii istorice sunt de mult recunoscute. Are deci *competența* de a vorbi în causă.

Redacțiunea.

Din tractul Alba-Iulia.

Sfinţire de biserică în Geógiul-de-sus.

— 25 Februariu n.

Biserica — isvorul vieţii nóstre — earăşi ni-a oferit sĕrbare, o zi de sfântă însufleţire! O sfinţire de biserică! Iată ocasiune sfântă, unde clerul, — preoţi veniţi din comune îndepărtate, — se întêlneşte cu mulţimea poporului credincios din o parochie şi din celea din jur, ca sĕ continue raportul de iubire reciprocă, sĕ întăréscă legătura sfântă ce de veacuri îi uneşte, şi sĕ cimenteze cu manifestări noue încrederea care atât de frumos se esprimă prin cuvintele poetului *„preoţi cu crucea 'n frunte“*. Zilele senine şi voióse, de cari poporul nostru în viéţa sa are parte, tóte i-se ofer acuşi numai prin biserică şi şcólă, căci afară de acestea, alte zile de înălţare, cutez a afirma că nu are.

De o astfel de zi s'a bucurat poporul nostru din fruntaşa parochie *Geógiul-de-sus*, din prilejul sfinţirii bisericei sale fundamental renovată.

Comuna Geógiul-de-sus este situată de la Teuş spre vest sub culmea cordonului de „munţi apuseni“, dintrĕ cari cel mai înalt pisc este aci „Pléşa“. Parochie destul de însemnată în ţinutul nostru, distingêndu-se parochienii prin a ţiné ca la viéţa lor la sfânta nóstră ortodoxie. Insemnată şi din punct de vedere istoric, esistând odinióră aici şi un episcopat, numit al Geógiului-de-sus. In timpurile vechi una au fost locuitorii acestei comune în lege şi credinţă, uneltirile papistaşismului în vremea sa şi aci au spart solidaritatea, trăgênd după sine o parte mai mică din familiile ortodoxe, dar' cari în anii trecuţi, mulţămită unor prea vrednici bărbaţi cari au stat în frunte, fură strînse earăşi la sînul mam i străbune, împreună cu părintele lor sufletesc, rĕmânând mai departe în rătăcire numai vre-o 10 familii, cu un preot pregătit dintrĕ ei, cari cu jale privesc la viéţa cea vie din biserica mamă.

Geógiul-de-sus este parochia şi cea mai bine situată dintrĕ parochiile tractului.

Motivul care mĕ îndémnă sĕ constat acĕsta este, că în anul 1898 s'a mai sĕvêrşit odată actul sfinţirii de biserică aici, la credincioşii cei redobândiţi, în parochia de sus.

In parochia I. părintele ei, zelosul preot *G. Albu*, sémănă cel dintâiu ideia renovării din fundament a bisericei mame.

Sĕmânţa a căḑut pe bun pământ!

Fericit sĕmânător, fericită ţarină.

Şi acum din dragostea lor, din însufleţirea lor pentru virtutea străbună, pe muchea dealului, de-asupra parochiei, tot pe locul celei vechi, se ridică un juvaer de biserică, ce face cinste poporului sĕu şi nouĕ tuturor. Şi podóbă este acésta casă a Domnului, atât comunei cât şi tractului nostru, corĕspunḑênd cerinţelor moderne, atât în esterior cât şi ca intern. Şi mulţămirea mea este cu atât mai sinceră, cu cât ştiu că acésta isbândă a artei a eşit din mâna unui întreprinḑĕtor român ortodox din Alba-Iulia, *N. Meteşan*, care a dat probă de frumósă capacitate în ale architecturei. Demn este de sprijinul şi atenţiunea nóstră!

In ziua de 9/22 Februariu s'a predat acésta casă sfântă Stăpânului ei, prin o sacră solemnitate şi frumósă manifestare a vieţii nóstre bisericeşti. Suntem dedaţi — şi nu ne lăudăm când constatăm acésta — ca tóte festivităţile nóstre bisericeşti sĕ aibă reuşite perfecte, mulţămită spiritului bun ce ne conduce, şi organismului nostru ierarchic.

Actul sfinţirii a fost încredinţat din partea Ven. Consistoriu archidiecesan distinsului nostru şef de tract dlui *I. Teculescu.*

Ne-am adunat mulţi, din tóte părţile tractului, ear' geógenii au primit în sinul lor ospital o cétă de venerabili preoţi, în frunte cu onorabilul lor protopresbiter, şi alţi óspeţi aleşi din jur.

Sunetul rugătoriu al clopotelor, resfirat până departe, preste déluri şi coline, des de diminéţă, armonisa în cadenţate ritmuri o melodie sfântă şi dulce, ce chiăma pe fiii credincioşi la clipe de bucurie.

Preoţi 19 la numĕr îmbracă sfintele vestminte de sĕrbătóre, şi se începe serviciul dumnezeesc.

Poporul creştin adunat nu mai încape în lăuntrul bisericii — de-şi spaţiósă, — pe feţele tuturora vĕd brazde adânci de emoţiune. Cântările liturgice le-a cântat corul bisericei din Alba-Iulia-Maieri, condus de destoinicul învĕţătoriu *T. Murgĕu*, interpretând cu succes arta măestrului *G. Dima.*

Lăudăm şi stimăm pe fundatorii şi patronii acestui cor, care face zi de zi progrese.

Ni-ar plăcea sĕ 'l numim al nostru — al tractului — care ar avé chiămarea sĕ străbată prin comunele nóstre, rĕspândind şi aprinḑênd simţul de musică în poporul nostru.

Dar' sĕ revin la firul raportului. Forţa şi splendórea actului de sfinţire a fost frumósa cuvêntare ocasională rostită de pe amvon de dl protopresbiter I. *Teculescu.* Cuvinte din o minte luminată şi inimă caldă au fost acestea, predate poporului în limba lui dulce şi simplă, cu menirea de a ajunge earăşi la minte şi inimă!

A urmat botezul cu apă sfinţită, şi poporul curgea spre a lua botez de la slujitorii Domnului.

După ceremonialul religios ne-am întrunit cu toţii la prânzul festiv în sala şcólei. Un prânz bogat, îndulcit cu vin bun de Geógiu. Primul toast l'a ridicat conducĕtoriul serbării, părintele protopresbiter *I. Teculescu* în sănĕtatea bunului părinte archiepiscop şi metropolit. Manifestări de alipire şi credinţă! Părintele *Cado* (Pâclişa) pentru Il. Sa Dr. *Il. Puşcariu*, părintele din loc G. *Albu* pentru şeful tractual, dl *I. Teculescu*, Fl. *Rusan* (A.-Iulia) pentru poporul credincios, care arată frumos simţ de jertfă pe altariul Domnului, părintele I. *Rusu* (Aiud) pentru comitetul parochial, I. *Iliescu* (Stremţi) pentru corul din Alba-Iulia, contribuitor la splendórea zilei, C. *Suciu* (Măgina) pentru statul învĕţătoresc present în frunte cu V. Ciora, înv. în loc, I. Rusu, pentru damele presente, cari împodobesc masa, V. Ciora pentru preoţii servitori, etc.

Scumpe suveniri am adus cu noi din mijlocul geógenilor harnici.

Ne-am depărtat şi mai întăriţi în devisa vieţii nóstre: „Pentru a neamului mărire şi a bisericii înflorire“.

Aşa am predat noi acésta casă sfântă Stăpânului ei, *care tărie poporului seu va da!*

Binecuvintéză, Dómne, ostenelele acestui popor, fă, Dómne, ca biserica sĕ-i fie lui isvor dulce, din care sĕ bee apa credinţei şi sĕ sugă laptele iubirei de neam şi de Dzeu!

Candin Suciu.

Oficială.

Oficiile parochiale adese-ori nu trimit tóte la timpul recerut datele statistice din parochii, cerute de la oficiul statistic central din Budapesta. Acésta se întêmplă mai ales în parochiile vacante, unde de la oficiul central se trimit oficiului parochial 2—3 provocări. In privinţa acésta legea dispune a trimite în asemenea cas comisariu ministerial, care — pe spesele celui vinovat — sĕ adune datele de lipsă. Toţi parochii şi în deosebi administratorii parochiali se fac atenţi asupra acestui obligămênt. Intru cât pentru parochia vacantă nu au primit de la postă cólele şi blanchetele de lipsă, sĕ le caute, sĕ se intereseze de ele, ca astfel din tóte parochiile sĕ se trimită acele date *la timp.*

Pentru a înlesní comunelor nóstre bisericeşti esecutarea disposiţiilor din § 4 al Regulamentului despre administrarea şi controla averii parochiilor, s'a dispus sĕ se tipăréscă *anume* blanchete pentru *Inventariul supletoriu,* în care sĕ se inducă averea parochiilor la finea fie-cărui an, — *Recapitulaţiunea întregei averi.* Aceste se pot procura de la librăria archidiecesană cóla cu 10 fil. Atragem atenţiunea organelor nóstre parochiale asupra acestei înlesniri, ca sĕ se foloséscă de aceste blanchete la încheiarea raţiociniilor anuale.

Toţi parochii sunt poftiţi a se grăbí cu restituirea cuitanţelor, ca sĕ se pótă termina împărţirea competenţelor lor pe sem. I. 1903.

Presa străină despre România.

Chestia evreiască, acésta cangrenă neplăcută, de care sufere România, şi care a fost scósă la suprafaţă de ómeni abusivi în modul cel mai condamnabil de ospitalitatea regatului român şi de libertăţile pe cari acesta le estinde în mod egal asupra cetăţenilor sei, ca şi asupra veniturilor mânate de vênturi, — continuă a forma obiect de discuţie în presa europeană.

Acum, în timpul mai nou, şi-a spus cuvêntul în chestia acésta, cu rară competinţă, un elveţian, binecunoscĕtor al stărilor de lucruri din România, care într'un numĕr mai nou al ziariului *„Neue Züricher Zeitung“* publică despre evreii din România un articol mai lung, scris cu mare obiectivitate.

Reproducem şi noi din acest articol părţile următóre, în cari chestia vine lămurită cum nu se póte mai bine. Iată ce scrie elveţianul:

„Dacă evreii din România trebue sĕ facă serviciul militar, fără ca în schimb sĕ li-se dee drepturi cetăţeneşti, apoi în privinţa acésta sunt în aceeaşi situaţie ca supuşii celorlalte state, născuţi în ţară, dintrĕ cari unii sunt stabiliţi aci de multă vreme. Şi ei trebue sĕ facă serviciul militar, în casul când nu vor sĕ-l facă în ţara lor; nici ei n'au dreptul la portofolii ministeriale, nici măcar la o slujbă de stat mai slab plătită; nici lor nu le este permis sĕ-şi cultive legumele pe propriul lor pământ. Şi s'a găsit óre, din acéstă causă, un singur ziar sĕ pretindă drepturi politice pentru Germani, Austriaci sau Italieni, cum de ani de zile o óre-care presă din tóte ţerile o face pentru Evrei?

Spre a aţiţa opinia publică în contra *„sĕlbatecei Românii“*, unele ziare afirmă că în România evreul e despreţuit şi oprimat; publicului compătimitor şi naiv i-se înşiră istorii grozave despre maltratări corporale; dar' cercetate lucrurile mai de aprópe, se vede numai-de-cât, că aceste istorii nu sunt de cât *născocirea unui creer inventiv de reporter*. Repet, în România evreul nu e despreţuit, când nu merită sĕ fie despreţuit prin procedarea sa în afaceri din nenorocire nu totdéuna corecte; nu este oprimat şi are aceleaşi drepturi şi datorinţe ca ori-care alt străin stabilit aci..... Nu este de tăgăduit, că în păturile de jos ale populaţiunei evreeşti domneşte o mare miserie, şi nici un Român nu afirmă contrariul. Dar' mizeria acésta bântuie óre numai printrĕ evrei şi nu şi printrĕ clasele muncitóre de alte naţionalităţi, printrĕ Români în primul rînd? Când o ţară trece printr'o crisă, tóte clasele sunt atinse de ea, creştini ca şi evrei; acésta se petrece şi în alte părţi, nu numai în România.

„De ce se plâng, anume, evreii „oprimaţi“? Ce voesc ei? Drepturi cetăţeneşti! Da, acésta ar fi în adevĕr un frumos cadou; dar' dacă Românii nu sunt dispuşi sĕ dee cadouri, ce e de făcut? Presa din tótă lumea e aţiţată în contra României, ţara acésta e isbită în punctul cel mai simţitor al ei, în creditul ei, dar' vai, fără succes. — Acesti năsdrăvani de români nu se înspăimêntă nici chiar de marea republică nord-americană, de brava apărătóre a drepturilor omului. România se simte şi ea stat independent, vrea sĕ fie stăpână în casa ei şi sĕ-şi croiéscă legile sale cum îi place ei. Aşi vrea sĕ vĕd alte state, ce ar zice dacă un stat străin ar voí sĕ se amestece în legislaţiunea lor internă!

Ce motive póte sĕ aibă însĕ guvernul român de îngreunéză atât de mult încetăţenirea evreilor şi a altor străini. Póte că un motiv e téma funcţionarilor de tóte categoriile, ca nu cumva evreii sĕ le iee locurile; de altminteri, acéstă témă nu e tocmai aşa de neîndreptăţită; în Ungaria esistă un esemplu. Nimeni nu-şi iscăleşte bucuros propria sa condamnare la mórte. Este totuşi adevĕrat, că România ar lua un mare avênt, dacă s'ar suprima din Constituţia ei articolul privitor la străini; dar' mai e sigur şi faptul, că acésta nu s'ar face de cât în paguba actualilor cetăţeni. Deóre-ce însĕ cei de la guvern ştiu, că o mare parte a populaţiunei nu este încă destul de matură şi nu se póte sĕ-şi administreze tocmai bine avutul seu — ei nu pot da ţara pradă speculaţiunei“.

Revistă esternă

Pace, ori rĕsboiu? Referitotiu la situaţia din Macedonia şi la atitudinea Turciei, o scrisóre din Sofia dto 5 Martie spune următórele:

Pórta a luat în primire projectul de reforme şi se pregăteşte de rĕsboiu: acesta e facitul acţiunii de reforme. Că intenţiile Porţii nu sunt prea pacinice, arată şi faptul, că Bulgaria-sudică bâjbăe de spioni turceşti, cari toţi stau sub comanda ataşatului militar *Hilmi beiu* şi au misiune sĕ câştige prin soldaţii bulgari de legea mohamedană secretele birourilor militare şi arsenalelor Bulgariei.

Despre pregătirile de résboiu ale Turciei autorul scrisórei mai spune următórele:

Din Constantinopol s'a ordonat mobilisarea corpurilor de armată Nr. 2 şi 3. La graniţă, întrĕ Mustafa-Paşa şi Adrianopol e fórte vioă mişcare militară. In lungul graniţei bulgare se lucră cu zor la întărirea forturilor, ear' la punctele mai însemnate din punct de vedere strategic pichetele se duplică şi chiar triplică; se lucră şi la repararea drumurilor. Conform planului strategic elaborat de paşa *Von der Golz*, în cas de rĕsboiu ar avé sĕ opereze în valea Mariţei şi Tundjei, întrĕ Mustafa-Paşa şi Adrianopol o óste de 120.000, şi sĕ atace óstea bulgară de la graniţa sud-ostică. Cele mai favorabile puncte strategice ale Bulgarilor sunt întrĕ Tirnova, Simen şi Jambol, deosebi de avantagióse mai ales pentru defensivă; colinele şi dealurile de pe acolo sémănă cu împrejurimile Plevnei, fiind aprópe imposibil duşmanului sĕ pĕtrundă prin ele. Operatiunea ar fi sĕ se încépă de la Uscub preste Cumanov spre Küstendil şi de acolo apoi sĕ se facă asupra óstei bulgare atac puternic pe şesul de la Sofia.

De sine înţeles, că în faţa acestor pregătiri Bulgaria încă nu stă cu mânile 'n sîn. Probabil că în proximele zile se va da ordin pentru mobilisarea corpului de armată Nr. 1, de la Sofia, şi a corpului Nr. 2, de la Filipopol. „In general pe aici simt toţi că aerul e plin cu prav de puşcă şi că viitoriul va aduce cu sine evenimente ce vor avé influinţă fatală asupra viitoriului Balcanilor“ — zice scrisórea.

In legătură cu acestea credem că nu e fără interes sĕ dăm unele date asupra armatei bulgare. A nume, în timp de pace ea constă din 2500 oficeri şi amploiaţi, din 40.555 suboficeri şi gregari şi din 7400 cai; în timp de rèsboiu ea constă din 126.970 ómeni, 23.432 cai şi boi, 312 tunuri şi 5846 carĕ.

Tot privitoriu la cele ce sunt în pregătire în Macedonia dà interesante detaiuri Iohn *Macdonald*, corespondentul ziariului *„Daily News“* din Londra, care în scopul studierii situaţiunii se află în călĕtorie prin Macedonia. In scrisórea trimisă ziariului amintit Macdonald arată, că forţa activă militară a macedonenilor nu depinde de la comitetul macedo-bulgar din Sofia, a cărui disolvare — de altcum — nu mult póte sĕ schimbe lucrurile, ci ea depinde esclusiv de la asociaţia centrală, sau cum îi mai zic ei: organisarea internă. Cu acésta organisare Turcia şi Europa va mai avé încă de furcă — zice Macdonald. Opinia publică e în mare rĕtăcire, dacă crede că organisarea internă revoluţionară a Macedoniei e slabă numeric şi rĕu înarmată. Revoluţia macedonénă e pregătită deja aşa de bine, că póte în ori-care moment sĕ erumpă; insurgenţii însĕ stau deocamdată în aşteptare, — sĕ vadă întâiu ce resultat vor avé reformele. Până atunci acésta „organisare internă“ nu va sprijiní nici una dintrĕ insurecţiile puse la cale de „organisarea esternă“.

Ca în câtva confirmare la cele zise la începutul notiţei presente, că Turcia „a acceptat projectul de reforme, dar' se pregăteşte de rĕsboiu“, e şi ştirea telegrafată din *Constantinopol*, că prin o iradă dată în 5 a curentei sultanul a chiămat la arme pe toţi oficerii concediaţi ai corpului de armată Nr. 3, dislocat în vilajetul Salonic, cum şi telegrama din *Salonic*, de cuprinsul că *Hilmi paşa* a căpĕtat ordin de la Constantinopol, ca pe toţi membrii bandelor comitetului macedonean sĕ 'i considere ca trădători ai sultanului şi *fără nici o judecată sĕ 'i împuşte* pe toţi cari vor puté fi prinşi.

In fine semn al situaţiei e şi ştirea telegrafată din *Cettinje*, că în drumul dintrĕ Berano şi Belopolje a fost Mercuri sângerósă ciocnire întrĕ o cétă de *albanezi* şi una de *muntenegrini*, rĕmânênd morţi pe câmpul de luptă trei muntenegrini şi un albanez.

*

Nou pericol în China. Presa engleză aduce mereu ştirí nelinistitóre cu privire la pericolul ce e în pregătire pentru europenii stabiliţi în China. In timpul mai nou deosebi ziariul *Standard* are dese ştiri de acestea. Astfel şi în zilele trecute a publicat o scrisóre din Tiencin, de cuprinsul că atitudinea prietinósă a curţii chineze e numai făţărie, pentru-că *prinţul Tuan* şi generalii Tungfusiang şi Iunglu, despre cari se ştia că sunt exilaţi, agită în dragă voie şi fac pregătiri pentru o nouă rescólă contra europenilor. Planul celor doi e sĕ năvăliască cu cetele lor în Peking, unde unindu-se cu trupele de sub comanda lui Iunglu sĕ încépă contra europenilor rĕsboiu de esterminare. In acelaşi timp sĕ aţîţe rescólă în ţinuturile de la Iangce, spre care scop se şi lucră deja la întărirea forturilor de acolo. Asemenea şi în provincia Canton, ear' în provincia Cvangsi situaţia e de aşa, că în ori-care clipă póte sĕ erumpă revolta.

Şi despre tóte acestea guvernul chinez are cunoştinţă, — zice raportul.

NOUTĂŢI

Inaltpreasânţia Sa metropolitul nostru *Ioan* a plecat azi la Budapesta, pentru a conduce şedinţele representanţei *fundaţiunii Gozsdu* şi ale *delegaţiunii congresuale*. In scopul participării la şedinţele representanţei fundaţiunii Gozsdu a plecat la Budapesta şi dl Partenie Cosma, deja Sâmbătă.

*

Ţarul — la Roma. Conform notificării date din Petersburg curţii italiene, ţarul Nicolae II va pleca la Roma în 25 April.

*

† Traian Meţianu. O ştire telegrafică ne anunţă trecerea din viéţă a protopresbiterului tractului Bran, Traian Meţianu.

Ştirea acésta a produs adêncă durere în noi cari am cunoscut mai de aprópe pe fericitul rĕposat, şi de bună sémă ea va atinge dureros pe toţi câţi ca şi noi l'au cunoscut, şi au ştiut apreţia bunele lui însuşiri, inima cea caldă pentru binele şi pentru prosperarea sfintei nóstre biserici şi a instituţiunilor ei.

Aducem pe calea acésta tributul nostru de recunoştinţă memoriei decedatului nostru amic, şi condelenţele cele mai sincere familiei rĕposatului.

Inmormêntarea se face Marţi la orele 12 în cimiteriul din Zerneşti.

Dumnezeu sè-l odihnéscă 'n pace.

† Nicolau Radu. Cu inima pĕtrunsă de cea mai adâncă durere aducem la cunoştinţa tuturor amicilor şi cunoscuţilor că *Nicolau Radu* din Beiuş, forestieriu cu diplomă, membru pe viéţă la „Asociaţiune" ş. a., fiul parochului Ioan Radu din Nevoeş, după scurte dar' grele suferinţe şi-a dat bunul şi nobilul suflet în mânile creatoriului în 14 Februariu v. în etate de 40 de ani şi anul al 5-lea al fericitei sale căsătorii. Rĕmăşiţele pămênteşti ale decedatului au fost depuse în cimiteriul din Budapesta în 16 Februariu la 3 ore d. a. Fie-i ţĕrina uşóră şi memoria neuitată. Eugenia Radu násc. Liever, ca soţie. Elsa, Valeriu, Cornel, ca fii. Ioan Radu şi Amalia násc. Herbai, ca părinţi. August Liever, ca socru. Silviu, Ioanichie, Alexandru şi Victoria măr. Şinca, ca fraţi şi soră. Ioan Şinca, paroch, Victor, Miţi Liever, Sofia, Dafina şi Rosalia, cumnaţi şi cumnate. Emil, Aurel Şinca, student cl. IV gimn., nepoţi şi Valeria Şinca, nepótă.

*

Autor român pe şcenă magiară. Mercuri séra s'a representat în teatrul „Szigligeti" din Oradea-mare drama „Stefăniţă Vodă" scrisă de Iosif Vulcan şi premiată de Academia Română. Traducerea în limba magiară e făcută de publicistul Papp János.

*

Emigranţi deţinuţi. Poliţia din Caşovia a deţinut Mercuri, la gara de acolo, 24 feciori ţerani cari erau în cale spre America. Toţi erau trecuţi de 17 ani şi ne-ajunşi încă la asentare, ear' în etatea acésta emigrarea e oprită. De aceea deţinuţii au fost escorţaţi a casă.

*

Post de notariu. Cu termin până la 23 Martie e publicat concurs la postul de notariu în Szilas (pretura Buziaşului, comitatul Timiş), dotat cu 1600 coróne salariu, cuartir şi folosinţa unei grădini de 800 stânjini cuadraţi. Cererile concursuale sunt a se trimite la protopretorul Unger János în Buziaş.

*

Reconstruirea Campanilei. Se scrie din Veneţia, că guvernul italian a hotărît sĕ contribue cu jumĕtate milion de lire la reconstruirea Campanilei de la biserica San-Marco din Veneţia, prăbuşită anul trecut, ear' pentru susţinerea monumentelor de artă al Veneţiei sĕ céră de la dietă votarea unui credit anual de trei sute mii de lire. Lucrările de zidire la noua Campanilă se vor începe încă în primăvara acésta şi vor dura cam patru ani.

*

Elveţia contra călugĕrilor francezi. Senatul federal din Bern respinsese călugĕrilor espulsaţi din Francia cererea de concesiune pentru a se stabilí în Elveţia. Sĕptĕmâna trecută călugĕrii au înaintat senatului o nouă petiţie, cerênd revocarea oprelişteí, dar' senatul li-a respins şi a doua petiţie.

*

Grevă de studenţi. Studenţii de la şcólele superióre din Spania se pregătesc sĕ facă grevă generală contra noului program de studii, elaborat în ministeriul de culte. Causa nemulţămirii studenţilor e, că noul program le impune sarcini prea grele. Ascultătorii facultăţii de medicină de la universitatea din Madrid au ţinut deja adunare Marţi şi au hotărît sĕ nu cerceteze prelegerile, până când ministrul va retracta noul program de studii.

*

Băieţi sfăşiaţi de porci. In comuna ungurésca Szamos-Ujlak înainte cu vr'o două sèptĕmâni un câne ce vagabunda pe hotar a muşcat câţiva porci din turmă. Porcarii au alungat cânele, fără sĕ dee atenţiune deosebită întêmplării. Vinerea trecută apoi câţiva porci din turmă erau fórte neliniştiţi şi mereu se năpustiau asupra celorlalţi. Porcarii credênd că neliniştea provine din presimţirea vr'unui vifor, au mânat în sat turma cu mult înainte de vreme. In sat porcii s'au năpustit asupra câtorva copilaşi cari se jucau în stradă şi pe trei dintrĕ ei i-au sfăşiat oribil. La ţipetele copilaşilor au alergat ómeni şi împreună cu porcarii au isbutit sĕ scape copilaşii din gura porcilor. Fiind de tot suspectă sĕlbătĕcirea subită a porcilor, stăpânii lor au chiămat pe veterinariul, care a constatat că porcii sunt turbaţi. Turbaseră în urma muşcăturii primite de la cânele vagabund înainte cu două sĕptĕmâni. S'au luat îndată tóte mĕsurile pentru împedecarea lăţării turbului; cei trei copilaşi însĕ sunt perduţi: sunt răniţi aşa de oribil, că nici nu mai pot fi duşi la Budapesta în institutul antirabic.

*

Recunoştinţă de milionariu. Vestitul *Carnegie*, care şi-a ilustrat numele prin numĕróse fundaţiuni mari, de milióne, pentru scopuri culturale şi de binefacere, fiind bolnav de intestinul mare a chiămat pe medicul Germany sĕ 'l consulte. Germany i-a vindecat bóla, fără sĕ fi supus pe bolnav la operaţie, care în casuri de acelea e fórte periculósă. Drept recunoştinţă pentru binele ce i-l'a făcut, Carnegie a oferit medicului *un milion de dolari*. Acesta însĕ nu a primit ofertul, ci a recomandat lui Carnegie sĕ doneze ceva universităţii din Princeton, unde studiase Germany. Astfel universitatea amintită a ajuns la o donaţiune de un milion de dolari.

*

Pentru onórea miresei. Anul trecut preotul luteran Töbler din Halle (Elveţia) şi-a părăsit mirésa chiar în ziua cununiei, când nuntaşii erau adunaţi deja în biserică. In scopul justificării sale, mai târziu Töbler a publicat o declaraţiune, în care acusa pe fosta sa mirésă, că nu a dus viéţă morală în timpul fetiei. Fata a pârît pe Töbler pentru calumnie şi a dovedit cu atestat medical, că acusele fostului ei mire sunt nedrepte. Marţi a fost pertractarea procesului, în care Töbler a fost osândit la trei sĕptĕmâni închisóre, 550 franci amendă şi la suportarea tuturor cheltuelilor de proces. — Ce folos însĕ de satisfacţia acésta dată fetei, căci ea e mórtă! A dus'o în mormênt supĕrarea şi ruşinea ce i-o făcuse chiar mirele ei.

*

O princesă contrabandistă. Se scrie din Berlin, că prinţul *Urusov* şi soţie-sa, în cale spre casă în Rusia trecuseră norocos preste obligata perchisiţie de la staţiunea de graniţă de la Eydtkuhnen şi tocmai erau sĕ iasă din biroul de vamă, când la insinuarea făcută de un călăuz de tren au fost rechiămaţi şi supuşi de nou unei a doua perchisiţiuni fórte minuţióse. Şi nu fără motiv; căci controlorul a aflat înfăşurată pe trupul princesei cinci fonţi de mătasă. Resultatul a fost, că părechia princiară a trebuit sĕ plătiască pedépsă de zeci de ori mai mare, de cât ar fi fost vama legală pentru mătasa aceea.

*

Babilon modern. Carol D. Buck, profesor la universitatea din *Chicago*, în o carte a sa publicată luna trecută zice ca Chicago e „Babilon modern", motivând acéstă numire cu mulţimea limbilor ce se vorbesc în Chicago. A nume, arată că patruzeci de limbi sunt în usul zilnic acolo, dintrĕ cari patrusprezece sunt vorbite de zece—cincisprezece mii de ómeni. După numĕrul poporaţiunii, Chicago e al doilea mare oraş cehic, al treilea oraş svedic şi al cincilea întrĕ cele mai mari oraşe germane. Ziare apar în el în zece limbi.

*

Ştiri mĕrunte. In luna viitóre (April) societatea italiană pentru prăsirea hórelor (galiţelor), *Societa italiana di avicultura*, va aranja în Roma esposiţie internaţională de paseri şi hóre, din prilejul congresului economic internaţional. — In *Timişóra* ivindu-se de nou (a treia-óră în decurs de un an) epizootia de unghii şi de gură, s'a decretat pentru vitele cornute carantină. — George Steiner, econom în Sacoş (comitatul Timiş) într'un acces de nebunie şi-a sugrumat pe ambii copilaşi ce-i avea, apoi eşind la stradă se lăuda tuturor cu fapta-i oribilă. Nenorocitul a fost dus în spital la Timişóra. — In tarna Doman a ocnelor de cărbuni de la *Reşiţa* s'a întêmplat Vineri *o mare esplosiune de gazuri*; câţiva lucrători au fost ucişi, ear' alţii răniţi grav. — Tribunalul militar din Königsberg a osândit pe locotenentul *Steffens* la *nouĕ luni* închisóre de fortăréţă, aflându-l vinovat în 118 casuri de tractare neumană cu subalternii sei. — La distanţă de circa trei miluri de la ţermurii oraşului *Nantes* s'a naufragiat o corabie şi s'a cufundat împreună cu întreg personalul. Numele corabiei nu se ştie. — Intrĕ Albany şi Buffalo (America) sĕptĕmâna trecută s'a pus în circulaţie cel mai repede tren accelerat din tótă lumea, care în 4 ore şi 55 minute percurge distanţă de 302 miluri.

AMVONUL.

Predică despre lux

ţinută în Dumineca Vameşului şi a Fariseului,

de **Nicolae German**, preot.

(Urmare)

Omul iubitor de lux voeşte sĕ placă, voeşte sĕ atragă luarea aminte a altora, voeşte sĕ fie lăudat, voeşte sĕ fie preamărit de toţi. Şi pentru-ca sĕ le dobândéscă acestea, sufere ori şi ce greutăţi ce ar vení asupra sa, însĕ tóte în ascuns. De multe-ori ar suferí chiar şi mórtea mai bucuros de cât sĕ fie despreţuit sau scurtat în orbia sa. Ear' acésta dorinţă, adecă de a plăcea cu ori ce preţ, adese-ori duce pe cel stăpânit de dînsa nu la scopul urmărit, ci îl duce la o făţărnicie fără margini, la o îndrăsnélă ne mai pomenită, la o deşertăciune nebună, la uriciósa minciună, la perderea sufletului şi în urmă la o perfectă sărăcie ruşinósă. Şi cumcă acestea tóte sunt tristele urmări ale luxului, voiu dovedí în următórele:

1. *Făţărnicia* aşa e legată de cel îngâmfat cum e legată cója de arbore, căci el tóte patimile sale voeşte sĕ le ascundă dinaintea ómenilor, şi în tóte lucrurile sale voeşte sĕ se arete nu aşa precum este în faptă, ci aşa, ca sĕ nu fie nimeni ca el, nici în fapte, nici în îmbrăcăminte, nici în mâncare, nici în beutură, cu un cuvênt în tóte voeşte sĕ orbéscă lumea, numai şi numai pentru-ca el sĕ fie preamărit, pe când de fapt el e cel mai nĕcăjit şi de multe-ori cel mai decădut în tóte privinţele; însĕ totuşi tóte le acopere sub haina făţărniciei, dar' pe lângă tóte acestea, dacă nu la moment, cât de târziu, dar' tot se nimiceşte, atât moraliceşte cât şi materialiceşte, căci iată ce zice sf. evangelist Ioan (VIII, 7) despre unii ca acestia: „Vai vouĕ celor-ce strecuraţi ţînţariul şi înghiţiţi cămila, şi sunteţi asemenea mormintelor spoite, cari din afară sunt frumóse, ear' din lăuntru pline de ósele morţilor şi de tótă necurăţenia".

Nu aşa sĕ facem noi, fraţilor, căutând a ne lăuda ca fariseul, căci numai omul rĕu şi pĕcătos se laudă pe sine, ear' dreptul dă laudă Domnului şi mulţămeşte lui Dzeu cu sf. apostol Pavel (I Cor. 15, 10) zicênd: „Cu darul lui Dzeu sunt ce sunt" şi sĕ nu ascundem cu făţărnicie faptele nóstre cele de ruşine, ci mai vêrtos sĕ ne îndreptăm, aducêndu-ne aminte că: „Tótă darea cea bună şi tot darul desĕvêrşit de sus este, pogorînd de la Tine, părintele luminilor". (Iac. 1, 17).

2. *Minciuna*, acest pĕcat încă-şi are cuibul în *lux*, căci cel cuprins de el voeşte, ca în tóte sĕ fie mai pe sus de cât ceialalţi ómeni, cum zice şi fariseul în evangelia de azi. Ear' dacă starea sa nu-i ajută, apoi se încércă prin tóte mijlócele, ca sĕ înjoséscă pe de-aprópele seu, şi fiindu-i cu neputinţă pe alte căi, îi rĕmân libere: minciuna, dispreţul şi clevetirea, şi astfel cu ajutoriul acestor săgeţi ascuţite se aruncă asupra celor mai favorisaţi de sórte de cât dînsul, încercându-se, ca cu ajutoriul minciunii sĕ dispreţuéscă pe cei mai mici înaintea mai marilor lor, detrăgêndu-le astfel din recunoştinţa meritată, se încércă a rumpe legătura buneiînţelegeri dintrĕ ómeni, născêndu-se astfel ura, pisma, ba adese-ori mari nenorociri, luate fiind minciunile de bani buni, nimicindu-se astfel pacea, bunaînţelegere, înaintarea şi chiar numele bun şi onórea, cari formézǎ pentru muritoriu cea mai scumpă avere. Ştim că mulţi mai bucuros îşi sacrifică viéţa, de cât onórea şi numele cel bun, pĕtrunşi fiind de cuvintele sfintei scripturi: „Zilele vieţei celei bune îşi au numĕrul lor, ear' numele cel bun rĕmâne în veci". (Sir. 41, 16).

Amar greşesc deci toţi clevetitorii, căci sunt mai vinovaţi de cât furul şi răpitoriul cari fură şi răpesc averi mórte, cari earăşi se pot căştiga; ba sunt mai vinovaţi şi de cât ucidĕtoriul, căci acesta ucide viéţa nóstră trupéscă, care une-ori ni-o putem şi apăra, pe când clevetitoriul ucide viéţa cea morală a omului, în ascuns, ca astfel sĕ nu ni-o putem apăra. Iată deci, fraţilor, gróznica prăpastie pusă înaintea nóstră de luxul invidios!

(Va urma)

Cărţi şi reviste.

In *Tipografia archidiecesană* a eşit de sub tipariu **Liturgieriul** (cu litere latine) revisuit şi retipărit cu binecuvêntarea Inaltpreasfinţiei Sale dlui **Ioan Metianu**, archiepiscop şi metropolit. Cuprinde, pe lângă cele trei liturgii, şí rugăciunile ocasionale din liturgieriul vechiu şi numĕróse îndrumări tipicale pentru toţi slugitorii la altariul Domnului, precum şi „Rênduiala chiămării Duhului sfânt", reclamată din mai multe părţi. Se estinde pe 42 cóle de tipariu şi se presintă şí din punct de vedere technic ca o carte ce face cinste tipografiei archidiecesane. Se póte procura de la *Librăria archidiecesană* din *Sibiiu* (Nagyszeben). Preţul: **broşat cor. 6·—, legat cor. 8·—.**

Din public.*)

Dare de sémă şi mulţămită publică.

Reuniunea femeilor române din Avrig, cu binevoitoriul concurs al unui grup de clerici din Sibiiu a aranjat Duminecă în 9 Februariu a. c. st. v. o petrecere împreunată cu concert, la care au binevoit a suprasolví următorii P. T. domni:

Fleissig Hermann 5 cor., Irimie Răduţ 3·20 cor., Ioan David 3 cor., Ioan Cândea, protp. 3 cor., Dr. Seegal, Jeronim Fliter, câte 2 cor., Petru Florian 1·60 cor., Dna Preda Nicolae 1·60 cor., Dna Ilincea 1·70 cor., Vasile Moldovan 1·60 cor., Vasile Maxim, George Comşa, Grigore Nicola, Wittstock Oskar, Sever Sâlca, N. N., Victor Preda, câte 1 cor., Demetriu Olariu 80 fil., G. Postea, Victor Grindean, câte 60 fil., Stefan Popoviciu, Toma Doican, George Vas, câte 20 fil., G. Schlattner 10 fil. Venitul brut a fost de 117·30 cor., din care detrăgêndu-se spesele de 83·08 cor. a resultat un venit net de 34·22 cor. care s'a adaus la fondul acestei reuniuni. Comitetul reuniunii se vede plăcut îndemnat a aduce şi pe acéstă cale călduróse mulţămiri atât P. T. domni cari au binevoit a contribuí cu obolul lor la realisarea scopului laudabil ce 'l urmăreşte acéstă reuniune, cât şi tuturor celor-ce ne-au onorat cu presenţa lor. Dee Dzeu, ca şi în viitoriu sĕ ne vedem la astfeliu de ocasiuni cât mai doritori de înaintarea a tot ce e bun şi folositoriu neamului nostru românesc.

Avrig, 9 Februariu 1903.

Ioana Maxim
presidentă.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primesce rĕspunderea.

Nr. 609 ex 1902. [30] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **capelan**, pe lângă parochul *Ioan Maxim* din **Ighiu**, prin acésta — în basa resoluţiunei Preaven. Consistoriu archidiecesan dto 19 Nov. 1902, Nr. 11,837 B. — se escrie concurs, cu termin de 30 de zile, de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt jumĕtate din venitele parochiale.

Cei ce doresc a ocupa acest post au a'şi înainta — în terminul susindicat — cererile instruite în ordine la subsemnatul oficiu protopresbiteral, fiind datori a se presenta înaintea alegĕtorilor în biserică spre a cânta respective a celebra şi a cuvênta.

Alba-Iulia, 24 Ianuariu 1903.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. al tractului Alba-Iulia, în conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Drepturile şi datoriile învĕţătorilor (învĕţătórelor) români. Pentru învĕţătorii şi învĕţătórele române de la şcólele poporale elementare superióre şi civile; pentru elevii şi elevele de la preparandii şi de la cursurile pentru asile de copíi; pentru senate şcolare (scaune şcolare, eforii) confesionale; pentru preoţi, direcţiuni şcolare, autorităţi bisericeşti, susţiitori de şcóle; pentru inspectorate confesionale diecesane şi pentru antistii comunale. Pe temeiul legilor, regulamentelor, ordinaţiunilor, instrucţiilor, hotărîrilor şi decisiunilor principiare, scrisă şi compusă de *Dr. Mihai Szabó*, inspector regesc al comitatului Torontal, tradusă de *Eugen Zaslo*, profesor. Se póte procura de la autor în Becicherecul-mare (N.-Becskerek). Preţul 5 cor. 20 fil.

Se póte procura de la Librăria archidiecesană din Sibiiu.

Octoich

ce se zice elenesce paraclitic. Acum întâia-óră dat la tiparíu în zilele prea înălţatului împĕrat al Austriei şi Apostolicescului Craiu **Franţisc Intâiu**. Cu Blagoslovenia Exelenţiei Sale Preasfinţitului Domn **Stefan Stratimirovici** Archi-Episcopul şi Mitropolitul Beséricii Răsăritului din Carloveţ, îndreptat fiind prin osârdia Preasfinţitului Episcop al Argeşului Kyriu Kyr **Iosif**. — Acest Octoich-mare, de format folio, este tipărit cu litere cirile „la Buda în Crăésca Typografie a Ouniversităţii din Peşta la anul **1811**“ şi costă nelegat 12 cor., legat 18 cor. — Se póte procura de la **Librăria tipografiei archidiecesane, Sibiiu.**

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL
Preasântei
Născĕtóre de Dumneḑeu
şi
alte rugăciuni
urmate de Sinaxariu pentru tot anul siPăschălie.
Un volum de 368 pagini 8°.

Preţul simplu legat . . . fl. —.85
jumĕtate pânză . . „ 1.05
în piele roşie . . . „ 1.25
Ediţia fină în piele négră . „ 2.—
piele chagrin „ 2.60
în mătase . „ 3.85

Se află de vênḑare la

Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Săpun cu ruda.

Marca:
“cerb” sau “cheie”

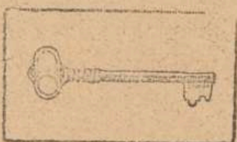

Săpunul cel mai bun, mai spornic şi prin urmare cel mai eftin. [4] 5—17

☞ Se capĕtă pretutindenea. ☜

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret**

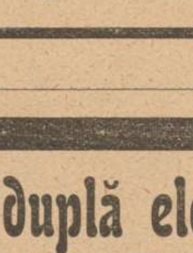

vindecă şi învioréză pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani. [2] 2—

Preţul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copíi şi femei de constituţie fórte slabă.

Espediţie din centru şi locul de vênḑare pentru ţéră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colţul strada Kálmán.

Dr. **Iosif Blaga**
Analise psichologice.
Lecţiuni de psichologie
pentru învĕţământul secundar
Preţul **cor. 2·50** + 20 fil. porto.

Se póte procura de la **Librăria archidiecesană** din **Sibiiu.**

Cartea consilierului de medicină Dr. Müller, apărută deja în a 40-a ediţie, care tractéză despre

Conturbările în sistemul nervos şi secsual

precum şi despre vindecarea radicală a lor, se póte procura prin tóte librăriile.

Pentru 1 cor. 20 fileri în mărci postale o trimite franco **Curt Röber**, Braunschweig. [3] 8—38

„MUNTEANA“
societate de credit şi păstrare pe acţii în Ofenbaia.

Convocare

Domnii acţionari ai societăţii de credit şi păstrare pe acţii „MUNTEANA“ prin acésta se învită la

a XIV-a adunare generală ordinară

care se va ţiné **Luni în 30 Martie stil nou 1903 la 10 ore a. m.**, în Ofenbaia.

Obiectele:

1. Deschiderea şi constituirea.
2. Presentarea raportului Direcţiunei şi al Comitetului de revisiune pe 1902.
3. Presentarea bilanţului pe 1902 şi propunerea Direcţiunei pentru de a se acoperí perderea anului 1901 din fondurile de reservă; deciderea asupra acestora.
4. Fixarea marcelor de presenţă pentru anul curent. [32] 1—1
5. Alegerea Comitetului de revisiune pe un nou period de 3 ani.
6. Alegerea alor doi membrii în Direcţiune în două locuri vacante, pe restul periodului.
7. Eventuale propuneri în cadrul statutelor.
8. Alegerea alor trei membri pentru verificarea protocolului adunării.

P. T. Acţionari sunt poftiţi a participa la adunarea generală în persónă sau prin plenipotenţiaţi şi a'şi depune acţiile, eventual doveḑile de plenipotenţă la casa societăţii nóstre, până la 12 ore din ziua premergĕtóre adunării.

Ofenbaia, în 3 Martie, 1903.

Direcţiunea.

Contul Bilanţului la 31 Decembre 1902.

Active.		Cor. fil.	Pasive.	Cor. fil.
Cassa în numĕrar		2,140·52	Capital social	40,000·—
Cambii de bancă		128,877·—	Fond de reservă	20,000·—
Imprumuturi pe obligaţiuni		4,397 40	Fondul special de reservă	2,080·39
Mobiliar	306·—		Depuneri spre fructificare	21,022·51
după amortis. de 10%	31·—	275·—	Cambii reescomptate	80,462·—
Realităţi		4,267·48	Interese transitorii anticipate	1,291·10
Interese de proces anticipate		956·26	Diversi creditori	154·65
Interese transit. active		1,581·70		
Perderea din anul 1901	22,812·83			
După abscrierea profitului din 1902	297·54	22,515·29		
		165 010·65		165 010·65

Contul Profit şi Perderi.

Eşite.	Cor. fil.	Venite		Cor. fil.
Interese pentru depuneri spre fructificare	1,311·24	Interese de la cambii de bancă		3,311 63
Salare	2,610·—	Interese de la împrumuturi pe obligaţiuni		64·14
Marce de presenţă	206·—	Competinţă		2,862·06
Spese diverse	941·10	Perderea din anul 1901	22,812 83	
Porto	136·15	După abscrierea profitului din 1902	297·54	22,515·29
Dare directă şi comunală	229·77			
Dare după interese de depuneri	131·57			
Competinţă erarială	343·46			
Amortisare din mobiliar	31·—			
Perderea din 1901 transpusă	22,812·83			
	28,753·12			28,753·12

Ofenbaia, la 31 Decembre 1902.

N. Fodorean m. p., director esecutiv. **Samuilă** m. p., contabil.

Direcţiunea:

Ioan Is. Tordai m. p. **George Lazar** m. p **V. Bumbuţ** m. p.
Moise Czir m. p.

S'a revĕḑut şi aflat în consonanţă cu registrele principale şi auxiliare.

Ofenbaia, în 3 Martie 1903.

Comitetul de revisiune:

Vasile Gan m. p. **Avram Cioran** m. p. **Laurenţiu Ciorbea** m. p.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 23 Sibiiu, Joi 27 Februariu (12 Martie) 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru strěinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douě ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Fragmente
din istoria bisericéscă a Românilor,

de

Non quis, sed quid.

II.

In urma articolului dietal I.—8 din anul 1579, prin care se recunósce vechiul drept de alegere al Vlădicilor prin popii românesci, se alege metropolit Genadie I (1579—1595).

In sbornicul tipărit de Coresi în S.-Sebeş la anul 1580 se titulézā: „*Eu osfinţitul Metropolit Genadie al Ardealului*“, şi la asta Coresi adaugă: „*din porunca preasfinţitului Metropolit al Ardealului Kir Genadie*“. Apoi în precuvêntarea Evangeliariului, tipărit tot de Coresi la Braşov în anul 1581, judele Braşovului Luca Herschel ḑice: „mě sfătuii cu luminatul Metropolit, Marele Genadie din tot ţinutul Ardealului şi Oradei etc. (Bian & Hodoş, Bibl.).

Écă — aşadar' — un Metropolit român încă cu 20 ani înainte de întrarea lui Mihaiu Vitézul în Alba-Iulia şi cu 15 ani înainte de Metropolitul Ioan de la Prislop.

Dar hipodidascalii nostri ḑic, că Genadie acesta nu se scrie metropolit al Bělgradului, ci al Ardealului, la ceea-ce rěspunsul e natural, că cuvêntul metropolit însuşi spune, că locuesce în metropola principelui, care nu era alta, de cât Bělgradul.

Şi dacă principele Sigismund în diploma din 20 Martie 1595 numesce pe Genadie numai ca fost *episcopus Ecclesiarum Valachalium in Transilvania*, tot asemenea numesce el şi pe următoriul acestuia, pe Ioan de la Prislop *episcopum ecclesiarum Valachalium in regno hoc Transilvaniae et partibus regni Hungariae etc.*, şi totuşi novisatorii nostri nu se împedecă de a ţiné pe Ioan de Prislop nu numai de Metropolit, ci încă de primul Metropolit al Bělgradului.

Difficile est satyram non scribere! Anachronistii nostri mai sciu scóte din straiţa *posibilităţilor* şi invenţiunea, că atât Genadie cât şi antecesorii sei Christofor şi Eftimie (1572—1574) au fost sfinţiţi *probabil* la Ipec, de unde au imitat obiceiul de a se numí pe sine metropoliţi.

Las că *probabilitatea* acésta nu e *probată* cu nimica, dar chiar sě se fi întêmplat vr'un cas escepţional, acésta nu conturbă legătura ierarchică cu exarchatul din Ungrovlachia, ce a esistat de lege, — după cum recunósce şi autorul vechilor episcopii, că a esistat cel puţin de la anul 1401 încóce (v. pag. 4).

Nu de la Sêrbii din Ipec, cari căḑuţi sub Turci încă de la anul 1459 nici nu mai aveau Patriarch sau Metropolit acolo pe timpul lui Eftimie, Christofor şi Genadie, au imitat acestia titlul de Metropoliţi români, ci l'au erezit din cele mai vechi timpuri, şi asta cu atât mai vîrtos, cu cât dacă Românii au avut *sate* şi *preoţi*, au trebuit sě aibă şi superiorii sei în ordinea ierarchică.

Acésta se constată şi mai lămurit prin continuitatea esistenţei lor şi mai vechiă.

Sě trecem preste diptichul metropoliţilor de Alba-Iulia, ce se suie până la anul 1348, pentru-că se zice a fi defectuos, cu tóte că atari pomelnice, ce se mai găsesc pe la mănăstirile atât din România cât şi din alte ţeri vecine, cu tóte defectele lor, se folosesc ca material preţios pentru istoria bisericéscă, şi sě ne oprim mai cu răgaz la documentele mai positive din seclul XIV şi XV, cari constată destul de luminat esistenţa Archiepiscopilor români din Ardeal şi Metropoliţilor de Bělgrad din vécurile acelea.

Cu Chrisovul din 13 Aug. 1391, Antonie Patriarchul Constantinopolei primesce şi binecuvêntă darul ce l'a făcut Vaivoda Balicza (Balc) şi Drag Meşter, Mănăstirei din Maromaruş, fundată în numele sfântului Archangel Mihail, îndreptăţind pe egumenul Pahonie sě priméscă venitele de la moşiile mănăstiresci, sě aibă autoritate preste preoţii şi credincioşii de la acelea, sě pótă sfinţí bisericile, sě judece în cause bisericesci şi în tóte acestea sě-i stea într'ajutor archiepiscopul sau episcopul, ce ar întreveni pe la mănăstirea aceea, ear' în serviciul divin sě poménéscă şi pe Patriarchul, etc.

Écă! aşadar' un document public din seclul XIV, ce dovedesce legătura ierarchică la Românii din evul mediu, începênd de la Egumeni, Episcopi şi Archiepiscopi până la Patriarch, şi de care au luat act şi regii ţerii şi autorităţile posterióre. Autenticitatea acestui document e dovedită nu numai prin transumtul din anul 1721, ci după cum ne spune I. Mihalyi (în diplom. pagina 111) se adeveresce şi prin textul original grecesc publicat prin Mihail Cogălniceanu în Arch. română, despre care profesorul de limba grecéscă de la universitatea pestană Ioan Télfy s'a declarat, că textul latin e tradus fidel.

Şi cu tóte acestea heterodoxii nostri au aflat şi în contra acestui document preţios obiecţiunea, că un Patriarch cu numele Antonie pe la anul 1391 *probabil* n'a existat. Dar' cine alt Patriarch de cât Antonie pe la anul 1391 a existat? nu ne ştiu spune nici măcar cu *probabilitatea în proţap*.

Conexiunea ierarchică a Românilor cu Metropolitul lor se constată mai departe şi prin decretul regelui Mathia Corvinul din Sâmbăta înainte de Dumineca Laetare 1479, în virtutea căruia la intrevenirea Metropolitului Ioanichie din Bělgrad, se scutesc preoţii români din Marmoruş de taxele regale.

La reproducerea acestui chrisov în diplomele Maramurăşene I. Mihalyi, care cunósce referinţele marmaroşiane fórte bine din isvórele imediate, reflectézā fórte nimerit, că cuvêntul Bělgrad, ce s'a întrebuinţat în cererea Metropolitului Ioanichie pentru scutirea preoţilor români din Marmaţia a fost greşit tradus în decretul regal cu Nandor Albensis = Belgradul sêrbesc, în loc de Bělgradul ardelean: Alba-Iulia, — pentru-că clerul din Marmaţia n'a fost nici odată supus ierarchiei sêrbesci, ci totdéuna numai Archiepiscopului din Transilvania, după cum rectifică şi diploma proximă din anul 1494.

După invasiunea lui Mahomed II în anul 1458 Sêrbia devenise cu totul provincie turcéscă şi sute de mii de Sêrbi, parte emigrară, parte căḑură în servitute şi nu mai era vorbă de o stăpânire sêrbéscă, nici de un Metropolit sêrbesc Ioanichie sau Ioanychik în Belgradul sêrbesc sau în Ipec, care sě stăpânéscă preste bisericile române din Marmaţia sau din Ardeal.

Acest inconvenient simţindu-l şi autorul *Satelor şi preoţilor*, şi voind a repara anachronismul autorului *vechilor episcopii* găsesce expedientul probabilităţii zicênd: „*Pe acea vreme însě se* **póte** *admite lesne, că Metropolitul Sêrbiei supuse de Turci se afla adăpostit la curtea regelui unguresc*“.

Dacă numai *se póte* — fără dovadă positivă — apoi nu mai perdem nici noi vremea cu Metropoliţi *probabili*, cari vagabundézā numai în fantasia autorilor amintiţi.

Va fi destul în contra lor sě ne provocăm la decretele lui Vladislau din 19 Maiu 1494 şi din 29 Novembre 1498, prin cari se esplică apriat, că Archiepiscopul amintit în Chrisovul Patriarchului Antonie şi în decretul regelui Mathia din anul 1479 nu e altul de cât cel din Transilvania, căruia diecesa Muncaciului cu Marmaţia e subordinată ca sufragană.

Dar' şi în contra acestora se resvrětesc antagonistii nostri. Unul dintrě ei esplică, că sub archiepiscopul de Transilvania se înţelege cel latin, cu tóte că latinii n'au avut nici când Archiepiscopi, ci numai Episcopi de Transilvania.

Altul şi mai latin cu provocare la părerea lui Batthányi, episcopului r. catolic de Transilvania (+ 1798) căruia nu 'i convenia un Archiepiscop român de Transilvania, susţine, că Archiepiscopul din decretele lui Antonie şi ale lui Vladislau n'a fost cel de Transilvania, ci cel de Transalpina, şi asta cu atât mai *probabil*, cu cât că conciliul lateran din anul 1215 supusese tóte bisericile ortodoxe episcopilor latini, prin urmare o episcopie sau o archiepiscopie ortodoxă română în Ardeal sau în Ungaria nici nu potea esista. Avem şi noi cunoscinţă de atari concluse de ale conciliilor latine şi de multele decrete de ale Papilor, cari poruncíau sě se stingă toţi ortodoxii, numai cât că ortodoxii nu se prea uitau în gura lor, după cum nici noi nu prea dăm creḑěmênt întortochierilor ce le-am věḑut că le fac antagonistii nostri cu posibilităţile lor faţă de actele positive ce le-am citat şi de cele ce vom mai amintí.

Episcopul Pelegrin de Patavia pe la anul 980 scrie către Papa Benedict VII, că înainte de venirea Ungurilor în Panonia se aflau deja şepte episcopii, ear' istoricii bizantini Cedren şi Zonara ne spun că pe la anul 947 principele Ardealului Iuliu (Gyula sen.) botezându-se în Constantinopol, a adus de acolo pe Ieroteiu de episcop, care reşeḑênd lângă principele în capitala Alba-Iulia, a devenit primul Metropolit al Ardealului, de la care au luat titlu şi următorii sei.

Regele St. Stefan, nepot al amintitului Gyula de la fata acestuia Şarolta, botezat după ritul grecesc cu numele Voicu, a trebuít sě aibă episcop grecesc înainte de a trece la biserica latină (1000).

Principele Ardealului Geiza — *Κραλης Τρχίας* — primeşte coróna grecéscă de la împěratul bizantin Ducas (1059—1067).

Papa Inocenţiu III la anul 1206 provócă pe Archiepiscopul de Calocea sě ocupe episcopatul grecesc din Belenus; ear' Grigorie IX la anul 1234 scrie regelui Bela sě converteze pe episcopii schismatici din Cumania, ce se estindea şi preste Ardealul ost-sudic (v. Cons. I. Kemény în Trans. 1868 pagina 71).

Grigorie al XI-lea la anul 1374 provócă pe regele Ludovic sě converteze pe Valachi la credinţa catolică, — şi aşa mai încolo — până la Chrisovul lui Antonie din anul 1391 şi la decretele regilor din anul 1479, 1494, 1498 şi până la Metropoliţii Şuluţ şi Şaguna, doveḑi neîntrerupte de esistenţa creştinilor, bisericilor, mănăstirilor, episcopilor şi Archiepiscopilor sufragani şi metropolitani.

Dar' scepticii nostri obiectézā, că din sporadicitatea datelor despre ierarchii români nu se póte deduce coherenţa şi continuitatea lor istorică, mai cu sémă că ne lipsesc şi registrele despre seria neîntreruptă a numelor lor. Noi însě tocmai pe basa acestei sporadicităţi, ce se estinde preste tóte vécurile şi preste tóte părţile locuite de Românii creştini ortodoxi deducem, că ei au avut totdéuna ierarchii lor, fără de cari n'au putut exista nici un moment, şi dacă numele tuturora dintrě ei n'au rěmas cunoscute, acéstă imprejurare încă nu dovedesce că ei n'au existat.

Rogu-vě! Care biserică, chiar şi cea catolică e în stare sě producă o serie neîntreruptă a ierarchilor sei începênd din evul mediu până în ḑiua de astăḑi? Biserica rom. catolică din Ardeal abia începe cu Simon din anul 1106. Şi dacă episcopatul catolic de Transilvania, cassat în anul 1556, de abia fù restaurat la anul 1697, nimicitu-s'a continuitatea acestei ierarchii? Ori dacă episcopul unit Pataki a denegat existinţa Metropoliei de Alba-Iulia, din causă că nu era canonisată de Papa, împedecat'a pe Şuluţ sě o restaureze la anul 1850—1854? Pagubă că autorii *vechilor episcopii* şi ai *satelor şi preoţilor* n'au trăit o mie de ani, ca începênd cu Jeroteiu al lui Gyula din Alba-Iulia sě mérgă ca raportori cu caetele lor pe la toţi de-a rîndul, ca sě 'i însemneze cu numele până în ḑiua de astăḑi, că şi atunci ne mai avênd pe cine sě desavueze, de sigur că s'ar desavua ei pe ei.

Obiecţiunea că nu toţi Metropoliţii au reşeḑut în Alba-Iulia încă nu slăbesce îndreptăţirea de a se numí de Alba-Iulia sau Vlădici ai Bělgradului, — pentru-că Metropolitul gr. cat. de Alba-Iulia et Făgăraş încă nu şede nici la Alba-Iulia nici la

Făgăraş, şi câţi alţii asemenea. In timpuri de prigoniri, de resbele, de incursiuni inimice etc. se vor fi retras şì metropoliţii pe la mănăstirile din apropiere, precum 'a fost cea de la F. Diod, cea de la Silvaş sau altele ascunse prin munţi, dar' prin aceea ei tot Metropoliţi au rĕmas.

Centenariul lui Edgar Quinet.

Dumineca trecută, 1 Martie n., s'a sĕrbătorit la Paris ziua în care marele patriot şi scriitoriu frances, filo-românul *Edgar Quinet*, vĕḑuse înainte cu o sută de ani întâiaşi-dată lumina zilei.

Serbarea s'a început cu un peregrinaj la cimiteriul unde zac îngropate rĕmăşiţele pământeşti ale ilustrului bărbat, la care a luat parte multă lume, defilând în faţa modestei pietrii care arată locul unde se odihneşte marele scriitoriu al Franciei şi şì mai marele prietin şi binevoitor al naţiunii române.

După amiazi a urmat apoi o ceremonie solemnă, oficiată la Sorbona, sub presidenţia domnului *Emile Loubet*, încunjurat de guvernul frances şi de delegaţiunile camerei.

Ministrul de instrucţiune publică a rostit un discurs întru memoria ilustrului defunct, arătând sforţările eroice pe cari le-a făcut *Quinet*, pentru rĕspândirea învĕţămêntului laic în popor.

A luat apoi cuvêntul ministrul plenipotenţiar al României la Paris, dl *Grigorie I. Ghica*, şi în numele guvernului român, în numele regatului român, a rostit următoriul discurs:

„Aduc aici omagiul unei naţiuni, al naţiunei române, în amintirea aceluia, care a fost unul din cei mai elocinţi apostoli ai drepturilor Românilor la o viéţă naţională.

Pe la sfîrşitul secolului trecut, Edgar Quinet şi Michelet au vĕḑut grupându-se în jurul lor o pleiadă de tineri, tineri ca vîrstă, însĕ prin patriotismul şi credinţa în viitoriul ţerei lor, erau bărbaţi esperimentaţi, cari au venit de pe ţĕrmul Dunărei sĕ caute în Francia sĕmênţa spiritului nou şi al libertăţii şi sĕ apere causa naţionalităţei lor.

Roseti, Brătianu, au ales pe Quinet şi Michelet de protectori iubiţi ai lor, ear' acesti protectori puşi în curent cu tot ce se petrecea la noi în ţară, s'au făcut împreună cu ei apostolii ideii române. Mai ales Quinet s'a interesat de poporul nostru latin, care a putut în Orient cu tóte greutăţile şi cu tóte nenorocirile din trecut, sĕ 'şi păstreze intact rasa, limba şi inima sa latină.

Se ştie cu ce elocinţă şi cu ce căldură a reuşit Quinet sĕ facă cunoscut în Francia, pe acest popor, şi prin Francia, acéstă mare educătóre, în Europa . . .“

După acésta, Ministrul Ghica face în câteva linii istoria regenerării naţionale a României de astăzi, în termini plini de un cald patriotism. Spune apoi, că România n'a fost ingrată faţă de Edgar Quinet. I-a acordat calitatea de cetăţean român, precum a acordat'o şì lui Michelet, lui Gladstone, lui Layard, lui Saint-Marc Girardin, lui Ubicini şi lui Bataillard.

Iată şi scrisórea ce ministrul de esterne de atunci al României a adresat'o lui Edgar Quinet, încunoştinţându-l de vestea că România l'a trecut în rîndul cetăţenilor sei:

„Domnule, Când România se sbătea sub jugul străin, necunoscută de lumea întrégă, dvóstră aţi vorbit, ear' Europa a putut afla, că pe hotarele Orientului, pe ţĕrmul Dunărei, se găseşte un popor care ameninţă sĕ fie sacrificat, fiind-că a fost în tóte timpurile sentinela latinităţii. La strigătul dvóstră, puternic, popórele latine din Europa s'au mişcat şi au întins României braţele lor.

Astăzi esistă România. Ea a intrat în concertul lumei civilisate, ear' dvóstră, iniţiator al naţiunilor ce au istoria originei şi luptei nóstre, aţi contribuit puternic la acest resultat.

Ca un slab omagiu al profundei şi eternei sale recunoştinţe, România, prin organul representanţei naţionale, a votat, ear' A. S. Principele a sancţionat pentru dvóstră drepturile marei naturalisaţiuni.

Ţara română este fericită şi mândră că vĕ póte prenumĕra prin cetăţenii sĕi, prin lege, aşa cum aţi fost deja prin inimă.

Sunt fericit că pot adce la cunoştinţa dvóstră acéstă dovadă a recunoştinţei patriei mele“.

Domnul Ghica ceteşte apoi rĕspunsul lui Quinet, şi sfîrşeşte astfel:

„Aceste sentimente, pe cari România le esprima atunci lui Quinet prin organul representanţei sale şi prin vocea ministrului de esterne, au rĕmas vii şi intacte până astăzi. Iată de ce România a ţinut sĕ iee parte la serbările acestei zile, şi împreună cu elita Franciei sĕ salute memoria marelui Frances, care a fost un mare filo-român.

Mulţămind guvernului Republicei şi comitetului că m'a admis sĕ îndeplinesc dorinţa guvernului meu şi ţerei mele, aşi fi fericit dacă aşi fi putut astfel mărturisí, că România păstréză lui Quinet şi Franciei cele mai profunde sentimente de recunoştinţă“.

Discursul dlui ministru Ghice a fost viu aplaudat de asistenţi.

Au mai vorbit dnii E. Ledrain, conservator al museului de Luvru, Marcel Charlot, presidentul onorar al Uniunei tinerimei francese, şi în urmă Buisson, deputat şi profesor la Sorbona, care a ţinut o conferenţă savantă şi elocintă despre activitatea lui Edgar Quinet.

Serbarea s'a terminat cu cântarea unei piese musicale, şi cu cetirea mai multor pagini din scrierile lui Quinet, recitate de actori de la comedia francesă.

Notăm, că Quinet a ţinut în căsătorie pe *Erniola Asachi*, fiica poetului român *George Asachi*, cu care legase cunoştinţă în *Brusela*, pe vremea când se afla acolo în exil. Sub inspiraţia soţiei sale a studiat el în chip magistral istoria politică şi culturală a ţerilor româneşti, pe care a descris'o apoi pe pagini neperitóre în „*Istoria principatelor române*“. Mai are o lucrare întitulată „*Les Roumains*“, despre limba şi originea Românilor, care a făcut mari servicii naţiunii române.

Iată de ce România a ţinut sĕ iee parte la serbările aranjate întru memoria acestui ilustru bărbat al Franciei, şi iată de ce numele lui Quinet va rămâné neşters din inimile tuturor Românilor.

Din tractul Lupşei.

— Sinod protopresbiteral. —

Ponor, 20 Februariu v. 1903.

Insemnătatea sinódelor protopresbiterale este în deobşte cunoscută. In sinódele protopresbiterale îşi póte face omul o ideiă clară şi sănĕtósă despre progresul sau regresul, cu alte cuvinte despre starea unui tract, pentru-că precum este ştiut protopresbiterul an de an e îndatorat sĕ presinte sinodului protopresbiteral rapórte din cari tóte afacerile şi starea tractului sĕ fie evidente până în cele mai mici detailuri. Mânecând din punctul acesta de vedere consider eu ziua ţinerii unui sinod protopresbiteral zi de mare însemnătate, zi de sĕrbătóre alésă pentru acel tract. Probabil şì din acéstă causă a decretat nemuritoriul nostru archiereu Andreiu Baron de Şaguna în § 45 al „Statului orgauic“ ţinerea sinódelor protopresbiterale pe zi de Duminecă, ear' decursul lor se face într'un mod solemn, maiestos şi impunĕtor.

Laudă ceriului, care în persóna dlui Vasilie *Gan* ni-a trimis în fruntea tractului un harnic, putem zice neobosit protopresbiter, tractul nostru a luat un avênt spre înaintare din ce în ce. Spre dovedirea acestei aserţiuni voiu a da publicităţii un scurt resumat din decursul sinodului nostru protopresbiteral din anul acesta, în următórele.

Convocat prin cerculariul oficiului protopresbiteral din 23 Ianuariu a. c. nr. 56, sinodul protopresbiteral ordinar al tractului nostru Lupşa, pentru anul curent s'a ţinut în reşedinţa protopresbiteratului, adecă în opidul *Ofenbaia*, Duminecă în 9 Februariu, premergêndu-i serviciul divin celebrat de protopresbiterul *Vasilie Gan* cu asistenţa preoţilor *Aurel Boier* din Cióra-de-sus şi *Laurenţiu Ciorbea* din Ponor.

După terminarea ritualelor membrii sinodului s'au întrunit în şcóla confesională gr.-or. română unde protopresbiterul Vasile Gan prin o frumósă şi instructivă vorbire ocasională declară sinodul deschis. Stându-mi la disposiţie acéstă vorbire, cu plăcere o dau publicităţii în următórele:

Preaonorat sinod protopresbiteral! Domnilor şi fraţilor!

Din incidentul sinodului nostru protopresbiteral de astăzi, permiteţi-mi nainte de tóte a Vĕ saluta cu un: Bine aţi venit!

Ne-am întrunit pe basa §. 45 din Statutul nostru organic ca corporaţiunea cea mai înaltă din tractul protopresbiteral al Lupşei, şi ne aflăm, domnilor, la începutul unui period nou de trei ani, după-ce cu finea anului 1902 mandatul sinodului de mai nainte a espirat.

Dvóstrĕ v'aţi presentat ca mandatari ai clerului şi poporului credincios din tract, aţi primit asupra Dvóstrĕ o sarcină, care veţi purta-o în alţi trei ani următori. Sarcina ce aţi primit'o e nobilă, dar' nici de cât nu e uşóră. E nobilă, căci ţinteşte binele şi fericirea vremelnică şi vecinică a fiilor acestui tract; şi e frumósă, căci fără îndoială e lucru de onóre a fi deputat, a representa un cerc, a vorbí în numele clerului şi poporului din tract. Dar' nu e uşóră, căci Dvóstrĕ aveţi rolul şi datorinţa de a vĕ informa esact despre mersul tuturor afacerilor, ceea ce numai după muncă şi obosélă se póte face; şi nu e uşóră, pentru-că Dvóstrĕ sunteţi chiămaţi nu esclusiv a Vĕ informa, ci a aplica şi censura, a forfeca, a cerne, — cum s'ar zice — afacerile. Dvóstrĕ ţineţi cumpĕna, cântăriţi faptele împlinite. Şi nu e uşor a mĕsura drept şi fără greş.

Sarcina Dvóstrĕ devine cu desĕvêrşire grea, când trebue sĕ daţi directiva lucrărilor. Vîslaşul sĕvêrşeşte negreşit o muncă grea, când continu trebue sĕ pórte lopeţile cele grele, în continu sĕ ţină pânzele încordate în faţa vijeliei; dar' mai greu lucru e pentru cârmaciu, care cu mânile trebue sĕ lucre alăturea cu vîslaşul cel din urmă, ear' cu capul are a iscodí mijlócele cele mai potrivite pentru apĕrare în contra vijeliei ce urlă şi isbeşte corabia. Dvóstrĕ, acest sinod, în organismul bisericei nóstre, în organismul protopresbiteratului, nu sunteţi simpli vîslaşi, ci cârmaci. Ací se dreg trebile bisericeşti, şcolare şi epitropeşti din tract; ací se dă impulsul spre tóte lucrările ce au sĕ le sĕvêrşéscă organele din parochii. Servindu-mĕ de asemănare, zic, că sinodul pentru afacerile tractului e ceea ce e sucul pentru arbori, suc nutritor, care nu numai face sĕ créscă arborul, sĕ prosperezе, dar' îi împrumută şì vînjosie, spre a ţiné pept cu elementele ostile.

Şi pe deasupra sinodul protopresbiteral trebue sĕ fie înţelepciunea, esactitatea, rîvna întrupată în lucrările sale, căci numai astfel póte serví de tip, model pentru factorii din parochíi, şi numai astfel activitatea lui va fi mănósă şi plină de resultate bune pe tóte terenele, unde chiămat e sĕ lucre.

Cu aceea trebue sĕ fim în curat, că sinodul acesta are sĕ deie rĕspuns înaintea lui Dzeu, a autorităţii superióre bisericeşti şi naintea ómenilor, adecă a obştei din tract, de sórtea morală, religiósă şi culturală a fiilor tractului. Mare rĕsplată vor avé de la Dzeu membrii sinodali, şi de la autoritatea superióră bis. şi fiii tractului, când bine vor pune trebile la cale, bine le vor conduce; şi mare va fi şì rĕspunderea pentru neîmplinirea datorinţei. Rĕsplata slugei leneşe din Evangelie ne este dór' tuturor cunoscută.

De ce pun eu în faţa Dvóstrĕ, în faţa sinodului protopresbiteral aceste adevĕruri cunoscute?

Suntem, cum ziseiu, la începutul unui nou period şi membrii trebue sĕ aibă perspectiva lucrărilor acum de la început, pentru-ca rîvna de muncă ce fie-care a adus'o cu sine de a casă, cu atât mai vêrtos sĕ fie întrebuinţată în folosul şi spre propăşirea tractului.

Pentru-că în viéţa constituţională bis. periódele de trei ani eu le închipuesc ca pe tot atâtea noue primăveri. Precum primăverile pulséză viéţă cu forţa în întrégă natura, aşa trebue sĕ pulseze aceea în corporaţiile bis. după reconstituire. Fie-care membru întrat în noua coporaţie, a întrat în urma unei frământări şi aduce cu sine idei şi planuri noue, pe cari voeşte a le realisa în timpul cât îi ţine mandatul.

Ear' dorinţa mea e, ca nisuinţele Dvóstre sĕ fie în concordanţă perfectă cu adevĕratele postulate, cu adevĕratele trebuinţe ale tractului, cari îşi cer desĕvêrşirea lor prin Dvóstrĕ, ca sinod protopresbiteral.

Mângăerea mea e şi de astădată aceea, că Dvóstrĕ de-şì membri ai unui nou period, în privinţa vederilor şi a rîvnei de a lucra sunteţi tot cei vechi. Am nădejde, că de astădată numai însufleţirea şi zelul vi-s'a potenţat, ca sĕ păşim mai repede, în tempo accelerat, cătră scopul prefipt: perfecţionarea afacerilor tractului.

Earăşi vĕ zic deci: Bine aţi venit! Duhul înţelepciunei, al înţelegerei, al iubirei şi păcii, care l'am invocat astăzi; şi binecuvêntarea lui Dzeu sĕ fie cu noi, sĕ ne ajute în trebile nóstre, spre deslegarea cu succes a problemelor ce ne stau înainte. Amin!

Cu acestea sinodul protopresbitetal ordinar al noului period, în care suntem, îl declar deschis.“

După constituire şi constatarea mebrilor presenţi protopresbiterul presintă sinodului:

a) Raportul despre agendele oficiului ppresbiteral, starea clerului şi poporaţiunei tractulni pe anul 1902;
b) Raportul despre starea şcólelor şi învĕţămêntului în 1902, şi
c) Raportul despre afacerile epitropeşti din protopresbiterat pe anul 1902.

După aceea se ceteşte raportul comitetului protopresbiteral despre activitatea sa în decursul anului 1902 şi în legătură cu acesta raţiociniul protopresbiteral pe anul 1902 şi budgetul pe 1903; raportul bibliotecariului tractul despre starea bibliotecei cu finea anului 1902 şi în fine un project de regulament pentru bibliotecă.

După cetirea fie-căruia din aceste acte se dă discuţie liberă asupra lui şi cu plăcere relatez că fiind ele lucrate cu multă conştienţiositate şi zel, adeverite prin documente recerute, s'au luat la cunoştinţă aprobătóre.

Terminate tóte acestea, conform convocătoriului urméză reconstituirea comitetului şi epitropiei protopresbiterale pe noul period de trei ani.

In cea mai bună armonie şi înţelegere, carea în tractul nostru totdeuna a domnit, sinodul a ales în comitet:

1. ordinari: preoţi Nestor Manciu şi Avram Cioran; mireni: Nicolae Fodorean, Andreiu Muntean, Vas. Jina şi Gavriil Rancea.

2. Suplenţi: din cler Laurenţiu Ciorbea; mireni: George Gidrai şi Vasiliu Macaieţ.

3. Epitropi: Preoţii George Lazar, Vasilie Bumbuţ şi mirean Simion Samuilă, cleric absolut.

Din rapórtele presentate sinodului amintesc datele următóre:

I. La protocolul de esibite al oficiului în 1902 au întrat 1116 acte faţă de 1020 în 1901. Actele în cât e pentru acest oficiu tóte sunt resolvite. Pendente sunt 1 6 cari după firea lor recer timp mai îndelungat până la finalisare.

Lângă îmbunătăţirile anului trecut, la acest loc voesc a mai amintí, că în acest an s'a aranjat din nou archivul protopresbiteral întreg, deschiḑêndu-se mai multe secţiuni pentru evidenţa actelor. Fie-care secţiune are numerii sei curenţi, despre ce ne dă sémă protocolul archivului, compus din nou şì acesta.

Ca lucrare démnă de amintit relevez că s'a compus şì cartea de aur a tractului. Va sĕ zică s'a scris istoricul tractului pe basa unui operat (autor protop. V. Gan) cetit în sinodul festiv din incidentul aniversărei a 25-a de la mórtea marelui archipăstoriu Andreiu Baron de *Şaguna*. Cartea e întocmită aşa că în ea în continuu se pot face induceri şi se póte revení la afaceri. Scopul ei este sĕ dee icónă perfectă şi reală a tractului de la începuturile lui şi până la fine.

Afaceri propriu disciplinare nu s'au ivit în acest an de cât una. Preste tot nivoul moral al preoţilor şi învĕţătorilor creşte; ceea-ce numai salutar póte fi pentru tract.

Scaunul protopresbiteral în anul acesta s'a întrunit de 2-ori pertractând 2 afaceri matrimoniale şi 4 acte electorale. Tóte actele scaunului şi-au aflat finalisare afară de alegerea de paroch de la Ocolişul-mic, care dificultându-se prin scaunul protopopesc se află la Preaven. Consistoriu archidiecesan.

Visitaţiunea canonică s'a îndeplinit în ordine şi în acest an. Despre momentele mai însemnate s'a luat notă în faţa locului, într'un protocol separat. Spre delăturarea defectelor şi inconvenientelor s'au luat cele mai estinse mĕsuri.

Archivele parochiale se ţin în regulă la 21 oficii, ear' la 8 în mai puţină regulă; matriculele de astădată au fost tóte în regulă. Sinódele parochiale s'au ţinut în regulă, cu sceptiunea a 2 comune (Cacova-Ierii şi Runc) lespre cari n'a intrat nici un raport că s'ar i ţinut.

Predici se ţin în tóte bisericile; elevii cântă a liturgie în 14 biserici, în cele lalte nu.

In protopresbiterat sunt 29 comune matre şi 4 filii. La acestea sunt în funcţiune 24 parochi şi un administrator parochial. In vacanţă rĕmân la finea anului 4 parochii şi 1 cu administrator. Preoţii în funcţiune după pregătire sunt cu teologie ordinară 12, estraordinară 13. După starea familiară 8 vĕduvi. Preste 40 ani de serviciu au 3. Clerici absoluţi cu cualificaţie de preoţie în tract sunt 2.

In protopresbiterat sunt 4013 familii (faţă de anul trecut creştere 59). Suflete sunt: bărbaţi 9183, femei 8949, la olaltă 18,132, faţă de anul trecut creştere 232 suflete. In 21 comune este creştere de 214 suflete, în 7 comune decreştere de 64 suflete. Intr'o singură comună (Lătureni) tot starea din anul 1901.

Ştiu ceti şi scrie 3057 bărbaţi, 1210 femei, la olaltă 4267. Creşterea e 389. Căsătorii s'au încheiat bisericeşti şi civile 151 părechi, numai civile 4, la olaltă 155. Căsătorii mixte au fost 20. In anul 1902 s'au născut 276 prunci legitimi şi 239 prunce legitime; nelegitimi 30 prunci şi 29 prunce, în total s'au născut deci 574. Au numit 364 bărbaţi, femei 245, în total 509.

(Va urma). *Preotul Laurenţiu Ciorbea.*

Avis

Pentru a discuta obiectele puse la ordinea zilei în adunarea generală estraordinară a comitetului municipal al comitatului Sibiiu, care se va ţiné în 16 Martie a. c., domnii membri români sunt rugaţi a se întruni în conferenţă *Vineri în 13 Martie a. c. la orele 5 d. a.* în localităţile Casinei române din loc. Cu acéstă ocasiune se vor pertracta şi alte obiecte de interes pentru club.

Sibiiu, în 10 Martie 1903.

I. A. de Preda *Dr. Beu*

Din Budapesta.

Concertul universitarilor români.

Budapesta, 6 Martie n. 1903.

Incheierea solemnă a carnevalului — judecând după invitările publicate în jurnale — a fost de astădată reservată tinerimei române universitare.

Studenţii români din Budapesta, Cluj şi Oradea-mare, emulau aşa zicênd pentru reuşita cât mai splendidă a concertelor lor, voind prin acésta a arăta publicului român, că şi în marea străinilor fiind, totuşi bate în ei o inimă românéscă, din care isvoresc apoi aceste manifestaţiuni mâreţe tot româneşti.

In cadrul raportului meu însĕ voesc a cuprinde numai concertul aranjat de societatea „Petru Maior“ în 26 Februariu a. c.

Precum în anii trecuţi, tot astfel şi de astădata reuşita concertului precum şi preste tot a petrecerii a fost una dintrĕ cele mai bune. Programul constătător din 5 puncte a fost esecutat cu o rară precisiune. P. 1. *Mendelsohn*: „Marş de nuntă“ din opera „Sommernachtstraum“, esec. de orchestra soc., ni-a dat ocasiunea plăcută sĕ gustăm farmecul musicei clasice. Al doilea punct, tot clasic, *Beriot*: „Concertul 9“, a fost esec. de dl A. Monţia, stud. fil., cu o desteritate şi fineţă escelentă. In punctul următoriu a debutat corul soc. cu balada *Schumann*: „Viéţa ţiganilor“: nuanţarea fină precum şi armonia vocilor a contribuit mult la susţinerea nivoului, la care acest cor s'a ridicat, mulţămită interesului arătat din partea coristilor şi a dirigentului C. Popescu, stud. fil. — Şi tot nu se mai isprăviau piesele clasice! Dl I. Puşcariu, stud. jur., în „Rapsodie hongroise“ de Liszt, prin technică şi predarea sentimentală a contribuit mult la reuşita splendidă a concertului. In fine iată şi ceva românesc; „al treilea Poutpouriu“ de I. Murăşan esec. de orchestră ni-a lăsat încântaţi, dovadă aplausele îndelungate, cari au resultat bisarea frumósei piese. Meritul revine zeloşilor membri şi bravului lor dirigent L. Domide stud. med. Acompaniamentul la pian în tóte punctele l'a avut dl A. Iorga stud. med., de care s'a achitat în mod laudabil. Succesul concertului a fost pentru publicul de faţă preste tóte aşteptările, ba la mulţi le părea rĕu, că a fost aşa scurt. — A urmat dansul început cu Hora; dintrĕ jocurile nóstre au fost în program „Ardeleana“ şi „Sêrba“, cari au fost dansate cu multă vioiciune, chiar şi din partea străinilor! Jocurile de colónă au fost dansate de câte 30—40 părechi, un numĕr destul de însĕmnat, luând în considerare colonia română nu prea mare din capitală. Ca raportor fidel mai amintesc, că s'a dansat şi un „csárdás“, ceea-ce multora nu li-a convenit, care însĕ din complesanţă faţă de numĕrul însĕmnat al străinilor, — mai ales dame — a fost întreţĕsut întrĕ celelalte dansuri. Astfel a durat dansul cu multă voie bună şi animaţie până în zorile zilei!

Din publicul ales şi numĕros, am putut sĕ 'mi insĕmnez următórele nume:

Ilustr. Lor Dnii Cuciurian, consul al României, Mezei, jude la curie; Magnif. Lor Dnii deputaţi dietali Lendl, Schmidt şi Ciocan; Dr. I. c. Puşcariu; Dnii Dr. Şiegescu, Dr. Bilaşcu, Dr. Vraciu, Farchescu, M. O. D. G. Bogoeviciu, prot. onor.; prof. Banciu din Braşov, Dr. C. Babeş, etc.; oficeri din România, voluntari, cum şi un numĕr mare de studenţi universitari; asemenea o frumósă cunună de dame şi dşóre.

Cred, că am satisfăcut prin acésta — după putinţă — oficiului meu de raportor; doresc în fine societăţii „Petru Maior“, ca succesele dobândite până acum sĕ-i servéscă de stimul şi pentru viitoriu, căci atunci şi publicul nostru va fi convins, că tinerimea nóstră universitară este la culmea chiămării sale! *a+b.*

NOUTĂŢI

Alegeri sinodale. Pentru alegerea de deputaţi sinodali pe noul period de trei ani (1903—1905) consistoriul *diecesei Aradului* a pus termin pe 22 Martie st. n. pentru alegerea deputaţilor mireni şi pe 5 April st. n. pentru scrutinarea alegerilor, ear' pe 26 Martie st. n. pentru alegerea deputaţilor din cler.

In *diecesa Caransebeşului* alegerea deputaţilor mireni se va face în 29 Martie st. n., scrutiniul în 5 April st. n., ear' alegerea deputaţilor din cler în 26 Martie st. n.

*

Visite de domnitori. Regele *Cristian IX*, al Danemarcei, în 8 April n. împlineşte 85 ani de etate. Din prilejul sĕrbării acestui aniversal împĕratul *Vilhelm II*, al Germaniei, va face bĕtrânului rege visită la Copenhaga în 2 April. —

Conform unui raport dat din Viena, regele *George*, al Saxoniei, pe la jumĕtatea lunii April va vení la Viena cu mare suită, pentru a face visită M. Sale împĕratului şi rege al nostru *Francisc Iosif I.*

*

† Traian Meţianu. In legătură cu notiţa din numĕrul anterior despre trecerea din viéţă a protopresbiterului Traian Meţianu publicăm aci anunţul funerar dat de familia rĕposatului, în următórele:

Vĕd. Sora Bartolomeiu Meţianu ca mamă, Efrosina Meţianu násc. Tipeiu ca soţie, Traian şi Eugenia Meţianu măr. Proca, fiu şi fiică, Ioan Tipeiu protopresbiter emeritat, socru, Costi Proca, ginere, au nemărginita durere a anunţa încetarea din viéţă a preaiubitului lor fiu, soţ, tată, ginere şi socru *Traian Meţianu*, protopresbiter al tractului Bran, întêmplată în 7 Martie n. 1903 la 11 ore nóptea, după o scurtă dar' grea suferinţă, împărtăşit fiind cu Sf. Taine. Mórtea nemilósă i-a scurtat firul vieţii la vêrsta de 49 de ani, în anul al 28-lea an al fericitei sale căsătorii şi al 27-lea al sfintei preoţii. Rĕmăşiţele scumpului adormit în Domnul se vor ridica din biserica Sft. Nicolae din Zĕrnesci Marţi în 10 Martie n. 1903 la 12 ore m. şi se vor depune spre vecinică odihnă în cimiteriul acelei biserici. *Zĕrnesci*, în 8 Martie n. 1903. Odihneşte, Dómne, în pace sufletul fericitului adormit!

† Pavel Goţa. Cu datul 9 Martie st. n. ni-se scrie, că părintele *Pavel Goţa*, paroch în *Laz* (tractul Sebeşului), a rĕposat alaltăeri (9 Martie), în etate de 55 ani. — Dumnezeu sĕ 'l odihnéscă!

† Stefan Bitto, ultimul fost ministru-president din partidul pur deákist (după căderea cabinetului Szlávy) a rĕposat Duminecă în Budapesta, în etate de 81 ani. Prohodul i-s'a făcut eri în Budapesta prin episcopul Szmrecsányi, după care cosciugul a fost transportat la Şárosta, spre a fi aşezat în cripta familiară.

*

Alegere. Ni-se scrie, că alegerea membrilor clericali în sinodul protopopesc al Cohalmului s'a făcut în 18 l. c., aleşi au fost: Sam. Popoviciu, paroch în Valendorf, Sofroniu Roşca, Ungra, Ioan Brotea, Mateiaş, Ioan Vătăşan, Archita, Ioan Blaga, Jibert, Ioan Mihailă, Dăişóră, Ioan Bercan, Merchaşa, şi Ieronim Buzea, Ştena.

*

Carantină din causa cloţanilor. Vaporul „Westfalia“, sosit zilele acestea în portul de la Hamburg, a fost pus sub carantină, din causă că au fost aflaţi pe el câţiva cloţani morţi, despre cari se bănueşte că ar fi fost infectaţi de ciumă. Dintrĕ călĕtori nu e bolnav nici unul. Cu tóte acestea s'au luat tóte disposiţiile de precauţiune.

*

105 milióne fumate. Direcţia monopolului tutunurilor a terminat zilele acestea conspectul statistic despre tutunurile şi ţigările fumate în anul trecut. Din acel conspect resultă, că în anul 1902 s'a fumat ţigări şi tutun în preţ de *104.549,901 coróne*, cu 917,476 coróne mai mult de cât în anul 1901. — Câte şcóle — de pildă — s'ar fi putut înfiinţa cu miliónele acestea fumate!

*

Fundaţiune de douĕ milióne. Unui cetăţean din o comună polonă i-a murit nevasta. Intru eternisarea memoriei rĕposatei a depus la cassa de păstrare a comunei *zece coróne*, cu condiţia, ca aceste zece coróne sĕ se capitaliseze până vor creşte la *douĕ milióne de coróne*, când apoi cametele după acelea douĕ milióne sĕ se distribue în fie-care an întrĕ săracii comunei. Nobilă intenţie, nu-i vorbă! Dar' bieţii săraci vor trebuí sĕ aştepte 2259 de ani, până sĕ ajungă a se îndulcí din binefacerile acestei fundaţiuni.

*

Pregătiri de grevă mare în Olanda. Guvernul olandez planueşte sĕ supună votării în dietă un project de lege zis „al grevelor“, care sĕ conţină mĕsuri aspre contra celor cari fac grevă. Aflând despre acésta lucrătorii de tóte branşele, au început deja de pe acum sĕ iee posiţie contra votării projectului; au ţinut deja câteva adunări de protestare, dintrĕ cari cea mai cercetată a fost cea ţinută la Amsterdam, la care au luat parte unsprezece mii de ómeni. Deosebi lucrătorii de pe la căile ferate sunt mai nemulţămiţi cu plănuita lege. Au şi hotărît sĕ facă grevă generală, împreună cu toţi lucrătorii de tóte branşele, dacă dieta va vota legea.

*

Pălinca ministrului. In scopul combaterii alcoholismului guvernul norvegian a presentat dietei un project de lege cu represalii aspre nu numai contra celor aflaţi în stare de beţie, ci şi contra crişmarilor la cari s'a îmbătat delincuentul, ear' pentru-ca legea sĕ pótă fi aplicată cu cât mai mare efect, la propunerea ministrului de finanţe a fost urcată în mĕsură fórte mare darea de consum pentru beuturile alcoholice. La câteva zile după votarea legii nişte hoţi au pĕtruns în pivniţa ministrului de finanţe şi au furat 391 litre de rachiu. Din prilejul demersurilor poliţiale pentru constatarea faptului şi eruarea furilor a eşit apoi la ivélă că ministrul are în pivniţă şi numĕróse buţi de vin. — Acum tótă lumea face haz pe socotéla ministrului, care lucră din rĕsputeri întru combaterea beţiei — la alţii, ear' el îşi ţine pivniţa plină cu vin şi rachiuri.

AMVONUL.

Predică despre lux

ţinută în Dumineca Vameşului şi a Fariseului,

de **Nicolae German**, preot.

(Fine).

Sĕ zicem, iubiţilor, că cunóştem vre-un pĕcat al vecinului nostru. Dar' óre cine ni-a dat putere sĕ-l judecăm? Şi óre nu e cu putinţă, ca el ca mâne sĕ se întórcă şi sĕ urmeze lui Petru, tâlhariului de pe cruce, Mariei egiptence, lui Zacheiu şi vameşului din sânta evangelie de azi? Şi óre noi, cari judecăm, nu suntem pĕcătoşi? Iată cum a purces Iisus cu fariseii de odinióră, cari aducêndu-i înainte o muiere pĕcătósă, ca sĕ-l ispitéscă, au primit rĕspunsul: „Cel-ce este dintrĕ voi fără pĕcat sĕ arunce mai întâiu cu pétră în ea“. (Ioan VIII. 7). Şi ce sĕ vedi, nime nu a îndrăsnit sĕ arunce, aflându-se cu toţii pĕcătoşi. Ear' tot Iisus, în vorbirea de pe munte astfel mustră pe făţarnicul mincinos: „Făţarnice! scóte întâiu bârna din ochiul tĕu, şi atunci vei vedea sĕ scoţi paiul din ochiul fratelui tĕu“. (Mateiu 7, 5).

Nu aşa sĕ facem noi, fraţilor, ci lăpădând minciuna şi dorind îndreptare, sĕ păzim sânta poruncă a legei celei noue, care sună: „Sĕ iubeşti pe de-aprópele tĕu ca însuţi pe tine“.

3. Cel mai mare rĕu ce ne aduce luxul este *sărăcia*, căci dacă nu aprópe la toţi, apoi la cei mai mulţi iubitori de acest pĕcat se iveşte sĕrăcia atunci când ei se cred la culmea deşertei măriri, căci hainele cele scumpe, mâncările cele gustóse, beuturile preste mĕsură, tóte acestea cer parale preste parale, şi apoi dacă averea celui stăpânit de aceste pofte ale luxului nu-i ajunge, se aruncă în drépta şi în stânga, pe la creditori privaţi, pe la băncile atât de numĕróse în ţinuturile nóstre, ba ajunge de multe-ori până acolo, că împins de acésta nebună deşertăciune procură cele de lipsă de la neguţători, pe datorie. Iată ce zice Escelenţia Sa supremul cap al bisericei nóstre, în pastorala sa de Anul nou (1903): „Cel-ce pórtă asemenea haine mai ales cumpĕrate pe datorie, pórtă haina altuia, căci până când nu o va plătí nu e a lui, ci a aceluia ce i-a vêndut-o pe datorie“. Aşa este, iubiţilor. Toţi aceia, cari prin îngâmfarea lor urméză luxului, ajung în încurcături, în datorii de tótă forma, terminate cu licitarea (vinderea) puţinei averi câştigată cu sudóre de părinţii lor, şi astfel rĕmân pe uliţele satelor, nefericind mulţime de copii rĕmaşi fără adăpost, ajunşi ei înşişi în dispreţul lumii şi blăstĕmul copiilor lor. Ajung sĕ trăiască din mila celor cumpĕtaţi şi cruţători, — ba de multe-ori ajung la aşa miserie, în cât fiind încă în putere se fac din ei cei mai periculoşi ómeni din societate, jefuind, omorînd şi făcênd câte altele de aceste numai şi numai pentru-ca sĕ pótă trăí fără zólă. Şi care le e sfîrşitul? Temniţele şi în urmă mórtea ruşinósă şi perderea sufletului.

Iată, fraţilor, câte şi câte rele aduce asupra nóstră luxul cu poftele lui, iată pentru-ce nu a fost bine primită rugăciunea fariseului, care încă a fost unul din aceia cari biruiţi de mărirea deşértă, iubesc luxul.

Şi dacă totuşi omul voeşte sĕ ajungă la o posiţie mai înaltă, după cum ne demândă dorinţa inăscută în noi în fie-carele, şi după cum ni-o spune acésta inima nóstră, şi dacă voim sĕ plăcem ómenilor şi lui Dzeu, — numai prin umilinţă putem ajunge la acésta, căci iată ce ne spune sânta evangelie de astăzi, că: „tot cel-ce se înalţă pe sine smerí-se-va, şi tot cel umilit se va înălţa“.

Aşa este, iubiţilor creştini, sĕ ne ferim de aceste pĕcate venite asupra nóstră, adecă de îngâmfare, mărire deşartă, trufie, minciună, cari îşi au începutul în lux şi despre cari zice glasul Domnului la Sirach (XXV 3—4): „Trei lucruri a urît sufletul meu şi fórte m'am scârbit de viéţa lor; de sĕracul trufaş, bogatul mincinos şi bĕtrânul preacurvariu, lipsit de înţelepciune“.

Sĕ urmăm deci, iubiţilor, acelui rugătoriu de Dzeu din sânta evangelie de azi, a cărui rugăciune primită a fost înaintea Părintelui nostru al tuturor, şi avênd în inimile nóstre cuvintele sfintei biserici, cari ni-le spune în tóte Duminecile: „Fericiţi sunt cei săraci cu duhul, că acelora este împĕrăţia ceriurilor“ şi rugându-ne ca vameşul, cu inima înfrântă şi sdrobită zicênd: „Dzeule, milostiv fii mie pĕcătosului“, — căci atunci rugăciunile nóstre vor fi bine primite lui Dzeu şi folos vom avé din ele, revărsând preste noi bunătatea sa cea cerésca, dăruindu-ne ródă în ţarinile nóstre, vremi de pace şi sporiu după munca nóstră.

Ear' după ostenéla nóstră, ajunşi cu ajutoriul lui Dzeu la ceva câştig, sĕ nu-l risipim cu poftele luxului, ci sĕ ne dedăm, noi şi copiii nostri, la cruţare în tóte, în haine, în mâncare şi în beutură, căci atunci aici pe pământ vom trăí în deplină îndestulare, făcênd fapte bune, ajutând pe cei lipsiţi, şi lăudând pe Dzeu Creatorul nostru.

Ear' Tu, Dómne al puterilor, duh umilit, inimă înfrântă şi smerită dărueşte-ne, ca cunoscênd greşelele nóstre sĕ nu asuprim pe fratele nostru, că bine eşti cuvêntat în vecii vecilor. Amin.

Posta redacţiunei.

„Observatoriul“, In numĕrul viitoriu. Pentru numĕrul de astăzi a sosit prea târziu.

Bucureşti. De acord întru tóte. Când vei afla ceva mai positiv — scrie-ne. Salutare!

Octoich ce se zice elenesce paraclitic. Acum întâia-óră dat la tipariu în zilele prea înălțatului împĕrat al Austriei și Apostolicescului Craiu **Franțisc Intâiu.** Cu Blagoslovenia Exelenției Sale Preasfințitului Domn **Stefan Stratimirovici** Archi-Episcopul și Mitropolitul Beséricii Răsăritului din Carloveț, îndreptat fiind prin osârdia Preasfințitului Episcop al Argeșului Kyriu Kyr **Iosif.** — Acest Octoich mare, de format folio, este tipărit cu litere cirile „la Buda în Crăésca Typografie a Ouniversitătii din Peșta la anul **1811**“ și costă nelegat 12 cor., legat 18 cor. — Se póte procura de la **Librăria tipografiei archidiecesane, Sibiiu.**

Au apărut:

Novele tomul I.

de

Vas. Ranta-Buticescu.

Cuprinsul:

1. Dragostea mătușii
2. Parola lui Ali Musta
3. Pétra Dochiei.
4. Costica.
5. Florile dragostei.
6. Sóre cu plóie.
7. Flori de munte.
8. Bombóne.
9. Soția ostașului.
10. Tinerețe-Nebunețe.
11. Florile Codrului.
12. Regina balului.
13. Dracul.
14. Presentul mătușii.
15. Pentru plăceri.

Prețul unui esemplar spedat franco e **cor. 1·80**

Se pot procura de la **Tipografia „Aurora“** în **Gherla** (Szamosujvár), de la **Librăria archidiecesană** din **Sibiiu**, cum și de la alte librării mai cunoscute din patrie.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Poesii Postume, de *M. Eminescu* Prețul:	C. 1·—
Ziariul unui Pierde-Vară, de *George Coșbuc*	„ 2·—
Isus Christos cu cuvintele sântei scripturi, de *Dr. Petru Barbu*	„ 2·50

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Cuvinte adevărate, de *N. Iorga*	C. 2·50

plus 20 fil. porto postal.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL

Preasântei

Născĕtóre de Dumneḑeu

și

alte rugăciuni

urmate de Sinaxariu pentru tot anul și Păschălie.

Un volum de 368 pagini 8°.

Prețul simplu legat	fl.	—.85
jumĕtate pânză	„	1.05
în piele roșie	„	1.25
Ediția fină în piele négră	„	2.—
piele chagrin	„	2.60
în mătase	„	3.85

Se află de vênḑare la

Librăria Tipografiei archidiecesane

Sibiiu.

Povești

pentru anul prim școlar.

Lecțun după treptele formale

de

Dr. Petru Șpan.

Se póte procura cu prețul de **1 corónă** de la

Librăria Tipografiei archidiecesane.

Alexandru Márki

Istoria universală pentru școle civile și superióre de fete pe basa planului de învĕțămênt din 1887. — După edițiunea VI în românesce de I. Popovici. — Aprobată de Inaltul Ministeriu r. u. de culte și instrucțiune publică sub Nr. 4566/1901. — Prețul legat 2 — cor. A se procura de la **Librăria archidiecesană.**

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret**

vindecă și învioréză pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosesce contra *durerilor de cap si dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni și picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui* și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

[2] 3—

Prețul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copíi și femei de constituție fórte slabă.

Espeditie din centru și locul de vênḑare pentru țéră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colțul strada Kálmán.

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căilor ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1902.

Budapesta — Predeal

Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pe s.	Tren accel.				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.–	10.		2.10	pl.	Viena	sos.	1·50	7.20	6.20	1.50
9 —	6.50	5.45	9 15		Budapesta (gara centrală).		7.10	1.50	6.[illegible]	7.50
11.56	9.07	9.27	11.19		Szolnok		3.37	11.36	5.46	5.3[illegible]
2.14	10.43	11.53	12.55		P. Ladány		12.54	9.59	1.12	3.56
3.49	11.56	1·48	2.11	sos.	Oradea-mare	pl.	11.04	8.43	11.36	2.38
4.10	12.11	2.06	2·18	pl.		sos.	10.44	7.51	11.15	2.32
4.50	12.52	3·04	2.51		Mező Telegd		10.07	7.13	10.43	2.03
5.33	1.40	3.50	3.26		Rév		9.32	6.33	10.13	1.37
5.56	2.06	4.14			Bratca		9.11	6·11	9.55	
6.42	2.50	5.02	4.16		Ciucia		8.37	5.55	9.24	12.55
7.23	3.30	5.49	4.52		Huiedin		7.58	4.52	8.48	12.23
8.23	4.27	6.56	5.42		Nadășel-ung.		6.42	3.40	7.35	
8.37	4.42	7.12	5.55	sos.	Cluș	pl.	6.17	3.18	7.13	11.10
8.54	4.52	8.30	6.11	pl.		sos.	5.41	2.56	6.45	10.50
9.11	5.13	8.59	6.27		Apahida		5.22	2.37	6.27	10.34
10.21	6.24	10.41	7.26		Ghiriș		3.54	1.27	5.12	9.30
10.47	6.52	11 16	7.50		Cucerdea	pl.	3.11	12.56	4.43	9.00
10.56	6.57	11.31	7.52			sos.	3.02	12.46	4.33	8.55
11.03	7.04	11.40			Uióra		2.56	12.40	4.27	
11.12	7.11	11.50			Vințul-de-sus		2.49	12.33	4.20	
11.34	7.33	12.20	8.16		Aiud		2.27	12.12	3.59	8.29
11.52	7.58	12.46	8 32	sos.	Teiuș	pl.	2.05	11.13	3.38	8.12
12.24		1.48	8.37	pl.		sos.	1.47		3.02	8.00
12.53		2.20			Crăciunel		1.11		2.36	
1.07		2.30	9.04		Blaș (ungh. Têrnavei)		12.58		2.21	7.35
1.14		2.38			Blaș		12.47		2.16	
1.45		3.11	9.31		Micăsasă		12.06		1.44	7.08
2·01		3.27	9.43	sos.	Copșa-mică	pl.	11.45		1.25	6.56
2.15		3.32	9.47	pl.		sos.	11.09		1.06	6.50
2.33		3.52	10.01		Mediaș		10.53		12.51	6.37
3.04		4.22	10.25		Elisabetopole		10.24		12.23	6.1[illegible]
3.40		4.57	10.53	sos.	Sighișóra	pl.	9.48		11.49	5.49
3·47		5.04	11.–	pl.		sos.	9.02		11.42	5.42
4.03		6.35	11.14		Hașfalĕu		8.43		11.27	5.29
5·28		7.03	12.26		Homorod		7.30		10.15	4.23
6.03		7.43	12.58		Ágostonfalva		6.49		9.50	3.50
6.34		8.13	1.16		Apața		6.27		9.17	3.35
7.10		8.48	1.35		Feldioara		5.56		8.40	3.15
7·50		9.27	2.09	sos.	Brașov	pl.	5.20		8.15	2.45
11.40		3.55	2.19	pl.		sos.	9.23		6.00	2.18
12.38		4.40	3.01		Timiș		8.45		4.24	1.42
1 11		5.10	3.31		Predeal		8.20		3.32	1.12
8.05		11.55	9 10	sos.	Bucuresci	pl.	3.05		7.35	9.15

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

tren de persóne			tren mixt.				tren de pers.	tren mixt	tren de pers.	
2.21	4.43	11.14	7.10	pl.	Copșa mică	sos.	6.10	9.32	3.09	12.35
3.50	6.35	12.42	8.50		Ocna (Scalde)		4.52	8.05	1.31	11.11
4.12	7.04	1.04	9.15	sos.		pl.	4.25	7.41	1.05	10.30
tr. mxt.	Comunie Numai Marța și Vinerea.	tr. mxt.	—		Sibiiu		—		Cic. Marța și Vinerea	tr. mxt
4.33		2.– –	—	pl.		sos.	—	7.33		8.57
5.23		2.54	—		Tălmaciu mare		—	6.45		8.04
6.15		3.59	—		Avrig		—	6.01		7.15
8.34		6.35	—	sos.	Făgăraș	pl.	—	3.32		4.25

Budapesta — Arad — Teiuș

Tren de pers.	Tren ccel.	Tren de pers.	Tren accel.				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.00	10.00	12.30	8.50	pl.	Viena	sos.	3.25	7.20	6.20	6.20
8.10	6.50	10.00	2.—		Budapesta (gara centrală).		6.10	1.50	7.20	9.[illegible]
11.09	8.35	1.30	4.22		Szolnok		2.49	11.44	4.13	7.32
3.32	11.51	6.05	7.11	sos.	Arad	pl.	9.35	8.18	11.20	4.21
4.07	12.11	6.35		pl.		sos.	8.57		10.50	4.06
4.22	—	6.46			Glogovaț		8.45		10.33	—
4.47	–	7.06			Gyorok		8.24		10.14	—
5.03	—	7.16			Pauliș		8.12		10.00	—
5.30	12.49	7.34			Maria-Radna		7.57		9.45	3.27
5.54	—	7.55			Conop		7.22		9.15	—
6.11	1.16	8.11			Bêrzava		7.05		8.57	2.57
6.58	1.46	8.51			Soborșin		6.25		8.15	2.31
7.27	2.05	9.19			Zam		5.50		7.41	2.05
7.53	—	9.43			Gurasada		5.23		7.16	—
8.08	2.28	9.59			Ilia		5.13		7.06	1.39
8.26	—	10.17			Branicica		4.49		6.43	—
8.52	2.54	10.42			Deva		4.27		6.20	1.12
9·24	3.13	11.20			Simeria (Piski)		4.12		6.05	1.00
9.52	3.32	11.53			Orĕștia		3.33		5.19	12.33
10.16	—	12.19			Șibot		3.13		4.55	12.19
10.40	4.15	12·44			Vințul de jos		2.53		4.34	12.03
11.01	4.23	1.02			Alba-Iulia		2.33		4.17	11.42
11.30	4.50	1.28		sos.	Teiuș	pl.	2.00		3.43	11.21

Vințul-de-jos — Sibiiu.

	Tren micst		tr. d. p.				tr. d. p.	Tren micst		
—	2.00	7.30	4.10	plécă	Vințul-de-jos	sos.	11.30	7.48	10.15	—
—	2.24	7.57	4.31		Sebeșul-săsesc		11.14	7.28	9.55	—
—	2.47	8.20	4.49		Câlnic		10.56	6.48	9.15	—
—	3.11	8.44	5.08		Cunța		10.46	6.34	9.02	—
—	3.21	8 54	5.17		Mercurea-Sărătură		10.31	6.15	8.43	—
—	3.40	9.12	5.31		Mercurea		10.19	6.00	8.28	—
—	3.54	9.26	5.42		Apoldul-mic		10.09	5.18	8.14	—
—	4.30	10.05	6.11		Apoldul-mare		9.52	4.55	7.52	—
—	4.58	10.33	6.33		Galeș		9.33	4.25	7.24	—
—	5.27	11.07	6.56		Sĕliște		9.17	4.05	7.05	—
—	5.40	11.20	7.06		Săcel		8.58	3.40	6.41	—
—	5.50	11.30	7.15		Cacova		8.48	3.28	6.29	—
—	6.01	11.45	7.24		Orlat		8.38	3.16	6.17	—
—	6.18	12.03	7.35		Cristian		8.18	2.48	5.50	—
—	6.44	12.29	7.56		Turnișor		7.54	2.17	5.17	—
—	6.55	12.40	8.05	sos.	Sibiiu	plécă	7.44	2.05	5.05	—

Arad — Timișóra

	tren de pers.		tren mixt.				tren mixt.	tren de pers.		
—	6.15	11.56	5.00	pl.	Arad	sos.	10.43	3.44	10.59	—
—	7.00	12.42	6.14		Vinga		9.47	3.01	10.17	—
—	7.21	1.05	6.52		Merczifalva		9.09	2.33	9.50	—
—	7.49	1.35	7.39	sos.	Timișóra	pl.	8.25	2.00	9.17	—

Notă. Numerele încadrate în linii negre însémnă orele de nópte.

Redactor responsabil **Teodor V. Păcățian.**

Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 24 Sibiiu, Sâmbătă 1/14 Martie 1903 *Anul LI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Fragmente
din istoria bisericéscă a Românilor,

de

Non quis, sed quid.

III.

In fine antagoniştii nostri susţin şi aceea, că întrĕ episcopiile sporadice de prin ţéră şi întrĕ Metropolia de Alba-Iulia n'a esistat nici o legătură de sufraganeitate.

Sĕ vedem cum stă tréba şi în privinţa acésta.

Episcopia Muncaciului. Am vĕḑut din diplomele anilor 1391, 1479, 1494 şi 1498, că acéstă episcopie era subordinată Archiepiscopului-Metropolit de Transilvania. Autorul *Satelor şi preoţilor* (pag. 41) mărturisesce, că Sergie a fost sufraganul lui Ioan de Bĕlgrad şi nu denégă, că Partenie al Muncaciului a fost sfinţit de Metropolitul Stefan Simeon în Bĕlgrad, unit sau neunit, tot atâta. Diecesa Muncaciului se estindea nu numai preste Ruteni, dar parte mare şi preste Românii aceia, cari mai târḑiu s'au încorporat diecesei din Gherla, — apoi însuşi Batthyányi o a considerat de română, când scrie în *Legum Ecclesiast. I. pag. 514—515* de *Episcopatus Valachorum Muncaciensis origine et factis* (Trans. 1868 p. 143).

După trecerea diecesei Muncaciului la uniunea cu biserica r.catolică, *Românii din Marmaţia*, rĕmaşi în ortodoxie, s'au folosit de archiereii lor, ce se aflau prin mănăstirile cele multe fundate de Voivoḑii şi Cnezii lor, precum au fost la Peri, la Bârvana, la Uglya, la Petrova, la Hust etc., cari tóte stăteau sub Metropolia de Alba-Iulia, ceea-ce se vede şi de acolo, că Methodie la anul 1688 şi Iosif Stoica pe la anul 1699 luà titlul de episcop românesc al Maramurĕşului, şi în vacanţa scaunului metropolitan din Bĕlgrad, Iosif se întitulà de administrator al acestuia şi sfinţia preoţii din Ardeal etc. Dar şi înainte de acestea metropoliţii de Alba-Iulia purtau titlul şi de ai Maramurĕşului, precum se vede acésta din titulaturile lui Genadie, Varlaam etc. Astăḑi episcopia Maramurĕşului se representă prin Vicariatul episcopesc gr. cat. al Marmaţiei.

Precum la sorgentele Tisei în Marmaţia, aşa şi pe Văile Someşului, începênd de la Rodna şi de la Cluşiu până la Chior, Sălagiu şi Sătmar, Voivoḑii şi Cnezii cei mulţi ce 'i represintă miile de nobili români de astăḑi, încă au avut pe moşiile lor privilegiate numĕrósele lor mănăstiri cu archierei, la cari nu puteau penetra invasiunile profane şi din cari după slăbirea puterii papale eşiră la ivélă episcopiile diecesane.

Astfel n'a fost nevoia, ca episcopia Vadului sĕ o creeze domnitorii Moldaviei refugiaţi la Ciceu, Unguraş, Bistriţa etc., eară dacă vor fi contribuit şi ei ceva ca creştini buni la acea mănăstire sau episcopie, acésta nu se póte considera, că ei au fost întemeietorii aceleia, pentru-că acea episcopie *a existat*, cum constată actele publice, *ab antiquo*.

Şi chiar dacă admitem, că órecare dintrĕ acesti domnitori refugiaţi ar fi adus cu sine şi vre-un archiereu domestic, încă nu urméză, că episcopii de Vad n'au fost sufragani ai Metropolitului de Bĕlgrad. Insuşi autorul *„Vechilor episcopíi“* (la pag. 26) scrie: *„Pentru importanţa acestei episcopíi, archiereii Bĕlgradului, moştenitorii ei legiuiţi, i-au păstrat amintirea în titulaturile lor“*, ear' astăḑi se represintă prin vicariatele episcopesci, prin prepositura de Vaad, etc.

Autorul *„Vechilor episcopíi“* pune pe primul episcop cunoscut al Vadului pe Larion sau Ilarion pe la anul 1523, care cerù atunci confirmarea privilegiilor acordate odinióră călugărilor din mănăstirea ardelénă, a Bistriţei, *„cari trăiau în păduri după regula cea grecéscă şi vechiă a bisericei, departe de fumul cetăţilor“*. Va sĕ ḑică, în timpul reformaţiunei, pentru-că mai înainte de aceea în sensul conciliului lateran nu se îngăduia aşa ceva. Cu tóte acestea autorul *„satelor şi preoţilor“* ne spune, că încă înainte de reformaţiune, pe la anul 1489 se aşeḑà un episcop *„quidam graecus“* — grec de naţiune sau de religiune? tot atâta, — cu numele Marcu, în colonia Feleac a Cluşiului, care mai avù acolo încă vre-o câţiva succesori, pe Danciu şi Petru.

Va sĕ ḑică, aci nu e vorba de vre-o episcopie sufragană, ci numai de apariţiunea unor episcopi *„departe de fumul cetăţilor“* într'o pădure a Cluşului, din valea Someşului, ce cade în regiunea episcopíei de Vad, ca o expositură pentru trebuinţele creştinilor din valea Someşului mic. Nu pricepem dar, de ce o gónă aşa aprigă în contra unor episcopi, cari şi-au găsit un cuib de scutire în vêrful Feleacului?

Mai scurtă seria de episcopi ca Feleacul se arată la episcopia Geógiului superior (Fel.-Dióđ) situată întrĕ munţi pe valea Geógiului, ce curge în Murĕş aprópe de Bĕlgrad, pentru-că aci e cunoscut numai un episcop cu numele Cristofor, căruia Regina Isabela 'i confere episcopia din mănăstirea Fel.-Dióđ cu decretul din Alba-Iulia, Vineri după Dumineca Laetare anul 1557, în care se ḑice: *Horum igitur intuitu Episcopum Claustri Fel.-Diod cum omnibus ejus episcopatus pertinentiis ac proventibus et emolumentis quibus-libet ad eundem Episcopatum ab* ***antiquo*** *provenire solitis eidem Christophoro duximus dandum.*

Din acésta se constată apriat, că episcopatul acesta a existat din vechime şi nu se póte reduce la o *probabilă* înfiinţare a sa prin niscari-va Voivoḑi din Valachia transalpină, ca Radu Paisie, Radu de la Afumaţi, sau alt Radu mai neafumat, dintrĕ cari unii au căpătat de la stăpânitorii Ardealului niscari locuri de scutire pe lângă Bĕlgrad, dar nici unul n'a avut vre-o moşie, chiar la Fel.-Dióđ, şi despre cari nu e nici o dovadă, că ar fi dăruit vre-o lăscaie la mănăstirea sau episcopia de acolo. Mănăstirea e vechiă, întemeiată de Cnezii cei vechi şi proprietari ai minelor de aur ereḑite încă de la Agathirsi.

Cumcă la episcopia Geógiului-de-sus avem cunoscinţă numai de episcopul Cristofor, care încă a trecut mai târḑiu la Metropolia din Bĕlgrad, se explică, că Metropoliţii mai vechi, când erau nevoiţi de împrejurări grave se retrăgeau la mănăstirea Geógiului-de-sus, întrĕ munţi, ca la cea mai de aprópe de Bĕlgrad, până trecea nevoia.

Tot aşa stă tréba şi cu *Bistra*, din munţii apuseni pe Arieş, unde Şincai găsesce la anul 1651 pe episcopul *Sava*, care a asistat Metropolitului Stefan la consacrarea lui Partenie al Muncaciului. Dar' eruditii nostri autagonişti pun pe acest Sava tocmai la Mănăstirea Bistriţa din Moldavia, de unde Metropolitul Stefan l'ar fi adus dimpreună cu George, tot din Moldavia, ca sĕ sfinţéscă pe Partenie. — Dacă s'ar puté adeverí acésta mai positiv, am perde încă pe un episcop din Ardeal, şi pace. Atâta pagubă. Numai nu pricepem, cum sĕ aducă Metropolitul Stefan asistenţi la consacrare nisce egumeni mănăstiresci, tocmai din Moldova, când el avea archierei mai pe aprópe dintrĕ cei mulţi din Marmaţia, dintrĕ Brancovicescii de la Ienopolea, sau dintrĕ cei din Banat, etc?

Pasiunea cea înfocată de a sterge ori-ce urmă de episcopi ortodoxi ori şi unde se póte, a îndemnat pe autorul *„Vechilor episcopíi“* sĕ alunge şi pe *Macarie* episcopul din *Galaţi* lângă Făgăraş (1469), tocmai la Halci, în Galiţia. — Colegul seu, autorul *„Satelor şi Popilor“*, vĕḑênd, că părerea acésta e prea bócănă, vrea pe basa *posibilităţii* sĕ 'l aducă mai aprópe ajungênd cu el până la Galaţii de lângă Bistriţa. — Dar' ce caută un episcop vagabund din Galiţia sau de la Bistriţa la magistratul Sibiiului, ca sĕ 'i scótă simbria de la credincioşii sei de pe pămêntul săsesc, ce se mărginea cu Galaţii Făgăraşului?

Episcopul din *Galaţii* Făgăraşului, ca şi cel de la *Vladeni*, asemenea mărginaş cu ţéra Făgăraşului spre Braşov, despre care face amintire contele J. Kemény în Colecţiunea sa, la anul 1577 (v. Transilv. 1868 pag. 102) sunt rĕmăşiţele vechiului *episcopat al Făgăraşului* instituit *ab antiquo* prin boerii cei mulţi ai ţinutului Blachorum de Făgăraş, de unde Negru Voda descălecând la Câmpulung a dus cu sine şi pe episcopul Făgăraşului, şi de unde la anul 1380 episcopul Făgăraşului Chariton e transferat ca Metropolit al Ungro-Vlachiei (v. Haşdeu, Negru-Voda, pagina 233).

Trecênd preste episcopia aşa numită calvină a lui Daniil din anul 1662 şi preste cea unită a lui Patachi din anul 1715, ne restringem la conclusiunea, că episcopia sufragană a Făgăraşului astăzi se manifestéză în titulatura Metropolitului gr.-cat. de Alba-Iulia şi Făgăraş, care întreţine un vicariu episcopal în Făgăraş.

In audienţă. *Eri, Joi, au fost primiţi în audienţă din partea Maiestăţii Sale, Monarchului nostru, în palatul regal din Buda, I. P. S. Sa Metropolitul* Ioan Metianu *şi P. S. Sa* Nicolau Popea, *episcopul Caransebeşului.*

Activitatea Românilor. Ziariul kossuthist *„Egyetértés“* luând act despre propaganda ce o face *„Libertatea“* din Orĕştie pentru întrarea Românilor în parlament, scrie întrĕ altele următórele:

„Din a nóstră parte mai bucuros voim sĕ vedem pe conducĕtorii românimei pe terenul publicităţii, de cât la tainica muncă de soboli. Sĕ vină la Budapesta, *păşiască pe terenul politicei de activitate şi plângă-se dacă au plângeri, caute dreptate dacă li-s'a făcut nedreptate.* Dacă stau sub controlă publică, agitaţia tainică, ascunsă, va avé mai puţină putere şi mai puţin efect, şi va deveni imposibilă ori-ce tendinţă antinaţională. De aceea noi *am fi buni-bucuroşi, ca Românii sĕ păşiască pe terenul activităţii.* Atunci vor puté fi controlaţi, ţinuţi la ochi, şi nu vor puté lupta cu armele minciunei“.

Chiar şi din aceste puţine cuvinte se vede, că sunt şi întrĕ Maghiari ómeni cari *ar dorí* sĕ ajungă la înţelegere cu Românii. Ei, de ce sĕ nu ne apropiem de ei, când vedem că şi ei doresc apropierea?...

Din România.

Aniversarea domnului Dimitrie A. Sturdza. Domnul *Dimitrie A. Sturdza*, şeful partidului liberal din România şi actualul prim ministru al statului român, a împlinit Marţi, 25 Februariu v., şaptezeci de ani ai vieţii.

Din acest prilej i-s'au adus frumóse ovaţiuni, din tóte părţile. Maiestatea Sa Regele *Carol* l'a felicitat în scris, ear' Alteţa Sa regală, Principele *Ferdinand*, moştenitoriul de tron al României, i-a făcut visită, pentru a 'l felicita cu graiu viu. Scrisóre de felicitare i-a mai adresat A. S. R. Principesa *Maria*, şi micii principi *Carol* şi *Elisaveta*. Telegramă de felicitare i-a trimis Maiestatea Sa împĕratul şi Rege al nostru *Francisc Iosif I.*, apoi contele *Bülow*, cancelarul Germaniei şi alţii. Din întrégă ţéra românéscă au venit apoi delegaţiuni la Bucureşti, pe cari dl Sturdza le-a primit pe rînd, la ministeriul de interne, în sala consiliului de ministri, ascultând doririle lor de bine.

S'a dat în urmă un splendid banchet în onórea sĕrbătoritului, la care au luat parte 540 persóne. In decursul banchetului s'au rostit frumóse toaste.

Domnul Sturdza fiind şi ministru de rĕsboiu, o delegaţie militară compusă din toţi generalii garnizónei Bucureşti, împreună cu şefii de corpuri coloneli, i-s'a presentat Marţi la orele 11 pentru-ca prin rostul dlui general *Arion*, decanul generalilor, sĕ-i aducă urările armatei române şi sĕ-l róge sĕ aibă totdeuna încredere în devotamentul armatei şi în admiraţiunea corpului oficeresc pentru viua pildă de muncă fără preget, desvoltată din partea dsale pentru binele şi progresul armatei.

Academia Română, al cărei secretariu general e domnul Sturdza, asemenea a trimis delegaţie, compusă din domnii: *P. S. Aurelian, I. Kalinderu, Iacob Negruzzi* şi *A. Saligny*, pentru a-i presenta domnului Sturdza o adresă cu următórea dedicaţie şi de următoriul cuprins:

Academia Română domnului *Dimitrie A. Sturdza.* 25 Februariu 1903.

Scumpe şi respectate Coleg! Implineşti astăzi şaptezeci de ani ai vieţii şi Cel Atotputernic te-a ajutat sĕ ajungi la acéstă vîrstă în deplină sănĕtate. Anii întregei Domniei Tale vieţi au fost consacraţi muncei neobosite de fie-care zi şi de fie-care oră pentru binele patriei, pentru înălţarea neamului. De aceea, în ziua de astăzi, te sĕrbătoreşte ţéra întrégă.

Ştiinţa, studiile istorice mai vîrtos, au alcătuit din primii ani ai tinereţei îndeletnicirea cea mai statornică şi mai iubită, pe care ai cultivat-o pe lângă activitatea Domniei Tale politică.

Aceste studii te-au adus acum 32 de ani în sînul Academiei, al cărei secretariu general eşti de 20 de ani, şi totdéuna ai fost şi eşti, în sînul acestei instituţiuni, cel mai activ, cel mai zelos pentru creşterea şi îmbogăţirea ei morală şi materială.

Colecţiunile pentru studiul istoriei şi al limbii române, de cărţi, manuscripte, documente, monete, se datorézǎ în cea mai mare parte darurilor bogate şi stăruinţelor Domniei Tale; publicaţiunile mari istorice au fost făcute prin îngrijirile şi munca Domniei Tale.

Viéţa Domniei Tale, de 32 de ani încóce, este atât de strîns legată de activitatea Academiei Române, în cât una fără alta nu se póte înţelege.

Din acéstă causă noi, colegii Domniei Tale, ne unim călduros spre sĕrbătorirea zilei de astăzi, făcêdu-ţi din tótă inima urări, ca sĕ trăieşti încă mulţi ani cu sănĕtate şi cu putere pentru a-ţi continua activitatea întru binele patriei şi luminarea neamului.

Găsim fericit acest prilej pentru a-ţi reaminti, în ordinea sĕvêrşirei lor, principalele fapte şi lucrări ale Domniei Tale din domeniul ştiinţei şi al misiunii Academiei, de la 1850 până astăzi.

Primeşte, scumpe şi respectate Coleg, acéstă manifestare de preaînaltă stimă şi adâncă iubire, pe care din tótă inima ţi-o aduc colegii Domniei Tale din Academia Română.

25 Februariu 1903.

Adresa este urmată de semnăturile autografe ale membrilor Academiei şi cuprinde apoi, sub titlul: *„Fapte şi lucrări, 1850—1903“*, acea reamintire a principalelor fapte şi lucrări ale dlui D. Sturdza, despre cari se vorbeşte în adresă.

In fine, mai mulţi profesori universitari şi scriitori români au presentat prin domnii *I. Bogdan* şi *D. Onciu* un frumos volum de 448 pagine domnului *Sturdza*, cuprind̦ênd lucrări ocasionale şi purtând titlul:

Prinos lui D. A. Sturdza la împlinirea celor şéptezeci de ani,

ear' ca dedicaţie:

Lui Dimitrie A. Sturdza

ca aceluia care, el însuşi autor de lucrări preţuite pe terenul istoric,
întemeiător al numismaticei române,
a sprijinit necurmat tipărirea isvórelor esterne ale istoriei româneşti,
făcênd din colecţia Hurmuzaki una din grijile sale de căpetenie;
a dat o basă bogată şi sigură cercetărilor asupra epocei de regenerare a poporului român
în „Acte şi Documente relative la renaşterea României“,
şi mai presus de tóte
îmbogăţind Academia Română cu nepreţuite isvóre,
cuprind̦ênd viéţă din viéţa neamului nostru,
aducênd, împreună cu prinosul seu, prinosul prietinilor de vecinică amintire,
a pus temelii nesguduite Academiei Române,
menită
sĕ întrupeze unirea sufletéscă a poporului român
adunând întru iubirea curată a ştiinţei
pe aleşii neamului,
ca prinos la împlinirea a şaptezeci ani de lucru.

Alcătuitorii acestui dar de recunoştinţă ştiinţifică.

*

Banchetul, după cum cetim în foile din Bucureşti, a fost fórte succes. S'a dat Marţi séra. Afară de cei 540 participanţi, au luat parte, în loje, şi damele din clasa înaltă română.

Toastele au fost ţinute în ordinea următóre: dl *M. Pherechide* a vorbit în numele camerei române; dl *P. S. Aurelian* în numele senatului; au mai vorbit apoi generalul *Horalamb, Al. Nicolaid, C. F. Robescu*, general *Anghelescu*, şi la urmă sĕrbătoritul, dl *D. A. Sturdza*, mulţămind tuturor, într'un magistral discurs, plin de esemple şi învĕţături istorice.

Băncile româneşti.

— Un nou proiect de acţiune contra esistenţei lor. —

Vor fi adus Băncile româneşti multe servicii bune poporului nostru în lucrarea sa de consolidare economică, şi ne puteau fi încă şi mai folositóre, dacă am fi avut mai multă pricepere pentru a profita de tóte avantagiile ce ni-le oferă institutele nóstre de credit. Ceea ce însĕ noi n'am priceput, au ştiut sĕ facă alţii, şi îndeosebi acea parte a publicului magiar, care a întrat în şirurile clientelei Băncilor româneşti.

Legăturile băncilor nóstre cu acéstă parte a clientelei lor, se manifestă — se înţelege — mai mult întrĕ activele bilanţului lor, căci cu tóte că nu este mic nici numĕrul acelor Magiari, cari au avut mai multă încredere în administraţiunea păn'acum necompromisă a institutelor financiare româneşti şi le-au încredinţat acestora şi economiile lor proprii, — totuşi s'au găsit cu mult mai mulţi de aceia, cari s'au apropiat băncilor nóstre cu cereri de credit, şi adese-ori şi-au mântuit cu ajutoriul lor esistinţa şi averea periclitată prin esploataţiunile băncilor neromâneşti.

Dar' au ştiut profita şi pe nenumĕrate alte căi de progresul Băncilor nóstre şi întrĕ altele s'au găsit chiar şiómeni, cari au căutat sĕ-şi facă cariera pe spinarea acestor institute, şi cunoscênd atât de bine slăbiciunile publicului lor infectat de şovinismul dominant, au încercat sĕ-şi câştige pe cale ieftină merite şi renume întru combaterea pericolelor fictive ce — zic ei — că băncile nóstre le-ar representa pentru ţéră.

Cam tot acéstă impresiune ne lasă articolele fulminante ce aprópe în fie-care zi se publică în presa magiară contra băncilor româneşti, şi întrĕ cari cel din urmă a apărut în fruntea ziariului „Bud. Hirlap“ din 3 Martie a. c.

Nu invinuim în special şi pe D. Carol Cserny, autorul articolului amintit, că şi dînsul s'ar ocupa cu băncile nóstre numai în scopul de a-şi crea un *gradus ad Parnassum*. Nu ştim cine este, nu i-am mai aud̦it nici numele şi nu-i putem cunóşte nici intenţiunile. Ştim însĕ că lupta presei magiare contra Băncilor româneşti de la început din motivele mai sus espuse s'a născut şi nutrit, şi devenind cu timpul o apucătură óreşi-cum convenţională pentru tot economistul magiar ce se respectă, se póte că mulţi dintrĕ acestia, şi întrĕ dînşii eventual şi D. C. Cserny, au fost duşi în mod inconştient de acest curent devenit modern.

Dar' nu insistăm asupra părţii psihice a cestiunii, ci vom espune numai pe scurt natura armelor ce D. Cserny le ascute pentru marea luptă în contra morilor de vênt, pe care o numeşte „acţiune în contra naţionalităţilor“.

D. Cserny se pare a fi un om blând la fire, pentru-că a priori se declară contrar mĕsurilor violente şi zice că adevĕraţii patrioţi numai atunci vor apela — de-şi cu inimă sângerândă — la acte de violenţă, dacă marele rĕu al naţionalităţilor („a nemzetiségi bajok“) nu s'ar puté delătura nici decum pe altă cale. Spre norocirea nóstră şi a ţĕrii, D. Cserny crede însĕ că acest lucru se póte şi că nu e trebuinţă de volnicii.

Anume ştiind că chiar acum se pregăteşte realisarea unui mare împrumut de investiţiune, D. Cserny cere, ca acesta sĕ se estindă şi asupra desărcinării proprietăţii imobile, astfel ca statul — cine altul de cât acéstă vacă bună de muls care hrăneşte atâţi „pierdevară“?! — ori sĕ înfiinţeze bănci regionale ori sĕ doteze centrala asociaţiunilor de credit, ca pe acéstă cale publicul avisat la credit sĕ-şi pótă procura capitalul trebuincios, cu interese atât de mici cum nu le-ar puté acorda băncile naţionalităţilor, şi astfel făcêndu-li-se acestora o concurenţă neinvingibilă, ele în lipsă de clienţi vor fi necesitate a-şi închide săltarele. Un remediu acesta, cum nu se póte mai simplu! Şi ce e de minune, nimeni nu s'ar puté plânge că i-s'a făcut vr'o nedreptate prin o asemenea mare „acţiune în contra naţionalităţilor“. Din contră, chiar şi noi cari lucrăm pentru consolidarea economică a poporului nostru, am fi fórte bucuroşi, dacă trebuinţele lui de credit s'ar puté satisface în condiţiuni atât de avantagióse, cari sĕ 'l scape de greutatea camătelor şi sĕ nu-i céră nici jertfe morale în schimbul unui etalon mai redus.

Ba mai mult, putem asigura pe D. Cserny, că şi cercurile cari au înfiinţat şi susţin băncile româneşti, ar fi pe deplin mulţămite cu o asemenea soluţiune. Pentru-că, sĕ nu se uite, băncile nóstre nu au fost înfiinţate din consideraţiuni şi cu scopuri de speculaţiune. Noi nici pe departe nu suntem atât de bogaţi în capital, ca sĕ nu ştim ce face cu el şi sĕ 'l putem învîrtí numai în speculaţiuni financiare. Şi apoi nici nu trăim după bănci, nici ca mari acţionari, nici ca conducĕtori. Noi am înfiinţat băncile nóstre chiar în scopul de a ajuta poporul nostru şi de a-l scăpa de cămătari şi de esploatări păcĕtóse, şi când s'au subscris cele dintâiu acţiuni româneşti, subscriitorii au vĕrsat sumele datorite nu atât în speranţa unui profit estraodinar, ci mai mult ca o plată a fond perdu, ca un sacrificiu adus pe altariul progresului poporului nostru.

Şi dacă ar vení acum statul şi ar puté face poporului nostru servicii mai bune de cât cele ce i-le fac băncile nóstre, şi i-ar satisface trebuinţele de credit în condiţiuni mai avantagióse, fără a-i impune sarcini materiale şi mai ales morale mai mari de cât cele ce are sĕ le supórte astăzi, atunci conducĕtorii băncilor vor lichida întreprinderile lor fără cea mai mică supĕrare, pentru-că şi-ar vedé realisat adevĕratul scop: uşurarea stării economice a poporului.

Dar' ori-cât de simplu şi „natural“ i-se pare acest lucru dlui Cserny, ne temem că în acest cas distanţa dintrĕ teorie şi realitate este încă fórte mare, şi că nu vom ajunge sĕ vedem cu ochii acel „stat-bancă“, ieftin şi corect în tótă lucrarea sa, cum şi 'l închipueşte D. Cserny.

Dacă însĕ totuşi i-ar succede sĕ-şi realiseze proiectele, apoi — — „sĕ ne scrie!“

(*„Rev. Ecom.“*)

Din tractul Lupşei.

— Sinod protopresbiteral. —

Ponor, 20 Februariu v. 1903.

(Fine.)

II. Şcóle proprii sunt 20, închiriate 3. Din acestea corĕspund̦ĕtóre şi neesceptionate de ministru 18, ear' necorĕspund̦ĕtóre şi admoniate 5.

Şcóle noue terminate în acest an sunt în Mogoş-Micleşti şi Valea-Lupşei, unde s'a zidit din nou o sală de învĕţământ. De-şi aprobate planurile, nu s'a putut începe edificarea şcólelor din Bedeleu şi Mancel (la acéstă din urmă sunt puse în perspectivă numai reparaturi mai esenţiale) din lipsa de mijlóce. Planul de edificare pentru şcóla din Buru se află încă la Preaven. Cons. archid. Preparativele pentru şcólele din Poşaga-dejos, Hădărău şi Vinţa se află tot în stadiul anului trecut. Preparative noue se mai fac pentru şcóla din Orĕşti, al cărei plan s'a şi subşternut deja Consistoriului.

Invĕţământul s'a ţinut în 23 şcóle, prin urmare în anul acesta nu obvine nici o comună unde nu s'ar fi ţinut şcólă. Şcóle comune cu gr.-catolici sun 6, tóte cu caracterul bisericei nóstre.

Biblioteci şcolare sunt în 5 comune, ear' în una bibliotecă parochială. In privinţa obiectelor şi recuisitelor de învĕţământ încă se arată o îmbunătăţire óre-care.

Grădini şcolare cultivate 8, necultivate 8, lipsesc cu totul 7.

In anul şcolar 1901/2 învĕţători aplicaţi au fost 23, dintrĕ cari cualificaţi 18, necualificaţi 5. Din acestia definitivi 14, provisori 4, suplenţi 5.

Obligaţi a cerceta şcóla în anul 1901/2 au fost; de la 6—12 ani: copii 643, copile 329, la olaltă 972; de la 12—15 ani copii 93, copile 36, la olaltă 129 — în total deci obligaţi 1,101. — Deci ceva mai mult de de cât în anul trecut.

Esamenele anuale s'au ţinut întrĕ 13—31 Maiu tóte sub presidiul protopopului. Progresul relativ bun. Cele mai bune esamene au fost în şcólele din: Vidolm, Ocolişul-mare, Sălciua-de-sus, Ofenbaia şi Ponor; de mijloc: Valea-Geógelului, Săiciua-de-jos, Bedeleu, Mogoş-Mămăligani şi Lunca; ear' mai slabe: Runc, Mogoş-Micleşti, Brăzeşti, Sasa, Valea-Lupşei, Oreşti, Poşaga-de-jos şi Buru.

III. In protopresbiterat sunt 32 biserici. Din acestea 12 sunt de pétră şi cărămidă, ear' 20 de lemn. In stare bună 26, mai slabă 6. Bisericile tóte sunt provĕd̦ute cu odórele cele mai necesare. Case parochiale sunt 9, cari cu escepţiunea caselor protopopeşti tóte sunt de lemn. Inchiriate sunt 2 case. Edificii şcolare sunt 23 cu locuinţă şi pentru învĕţători, din cari 20 sunt de lemn, ear' 3 de pétră. Ce priveşte celelalte afaceri epitropeşti vreau sĕ notez numai atâta că raţiocinii restante nu sunt nici unul.

Biblioteca tractuală constă din 398 opuri în valóre de 1264 cor. 40 fil. In anul 1902 au scos opuri din bibliotecă 31 membri; din opurile scóse şi cetite de membri 7 au fost teologice, 1 pedagogic, 7 de istorie şi geografie, 1 higienă şi economie, 2 literare şi 14 diverse.

Preotul Laurenţiu Ciorbea.

Convocare.

Prin ordinul Preaveneratului Consistoriu archidiecesan din 2 Ianuariu st. v. 1903 Nr. 2 Şcol. fiind numit comisariu consistorial pentru conducerea *conferenţei învĕţătoreşti*, ce se va ţiné în anul acesta cu învĕţătorii din cercul XIV, Fênaţe — compus din protopresbiteratele Cetatea-de-pétră şi Solnoc —. în comuna *Fênaţe în zilele 23, 24 şi 25 Aprile st. v.* (6, 7 şi 8 Maiu st. n.), — prin acésta cu deosebită stimă am onóre a convoca pe stimaţii domni învĕţători de la şcólele nóstre confesionale poporale din parochiile acestor protopresbiterate la şedinţele ce se vor ţiné în comuna numită, în sala de învĕţământ a şcólei nóstre locale, la timpul indicat. — Presentarea P. O. D. şefi tractuali ca inspectori şcolari confesionali şi a O. D. parochi ca directori şcolari locali — este dorită.

Gherla, 23 Februariu (8 Martie) 1903.

Comisariul consistorial:

Gavriil Hango
presbiter ortod. rom., spiritual
la penitenţiarul r. u. regn.

De la masa studenţilor români din Braşov.

Anunţ.

Aducem la cunoştinţa tuturor binefăcĕtorilor şi sprijinitorilor mesei studenţilor noştri din Braşov, că în *2 Martie v. a. c.* se va celebra *al doilea parastas solemn* întru odihna de veci a iubiţilor rĕposaţi, întru memoria cărora s'au făcut donaţiuni pentru masă.

Parastasul se va ţiné la 10 ore a. m. în biserica sftului Nicolae din Braşov (Scheiu) în asistenţa întregului corp profesoral şi al tuturor şcolarilor.

Iată şi *Pomelnicul* acelora, pentru a căror odihnă de veci ne vom înălţa cu acest prilej rugăciunile nóstre:

Carolina Andreica n. Palade, Mihail Andreica, Ioana Bădilă, Ioan Bădilă, Valeriu Bologa, Moise Branisce, George Bureţia, Stefan Coleş, Nicolae N. Ciurcu, Dr. Ioan David, Zoe N. Dima, Iosefina Dr. I. Hosan, Elena G. Ioan, Ana cav. Ioanette n. Gomboş, Diamandi Manole, Iosif Maxim, Laurenţiu Maximilian, Jordan Muntean, Andreiu Murĕşianu, Iosif Orbonaş, Ana Paraschiv, Grigore Paraschiv, Ioan Paraschiv, Ioan Petric, Romul Petric, Virgil Popea, Andreiu Popopovici, Ludovic Roman, Aurelia Săcăreanu, Maria Sĕcăreanu, Ioan Sima, Sofia Sima, Haralambiu Stănescu, Vasile A. Urechiă.

George Boeriu, Viorel Chirtop, Ladislau David, Ioan Dimitriu, Dr. Augustin Dosa, Eugenia D. Eremie, Nicolae Eremias, Maria G. Grădinar, Stefan Herţa, Ioan Ionaş, Gerard László, Carolina I. Lengerŭ, Elena Marin, Elena Mocan, Ioan Moga, Cornel Muntean, Nicolae Muntean, Ioan Neniţescu, Sava Nicóră, Dionisie Nistor, Lucia R. Petric, Iuliu Pipoş, Sabin Piso, Maria G. Pop, Nicolae Pop, Traian Vasile Pop, Elisabeta Popa Nascu, Hortensiu Popea, Dr. Pompiliu Popescu, Mărinel Ios. Puşcariu, Dominic

Rațiu, Radu Stinghe, Ioan O. Tĕraș, Henrieta Vauthier, Traian Mețianu.

La acest act solemn de pietate învităm cu stimă pe toți amicii și tóte rudeniile iubiților rĕposați.

Brașov, în 25 Februariu v. 1903.

Pentru administrațiunea mesei studenților

Virgil Onițiu
director gimnasial.

NOUTĂȚI

Alegerea de la Arad. Sinodul episcopesc al bisericii nóstre întrunindu se Marți în Budapesta, a confirmat alegerea P. C. Sale părintelui protosincel *Ioan I. Papp* de episcop al diecesei Aradului, și a decis se propună guvernului esoperarea întăririi din partea M. Sale. Totodată alesul episcop al Aradului a fost ridicat la rangul de archimandrit.

*

Nou advocat român. Marți a făcut în Budapesta censura de advocat tinerul Dr. *Titu Malaiu*, fiul profesorului Dr. I. Mălaiu de la gimnasiul român din Năseud.

*

De la comitat. Comisiunea permanentă a representanței municipale din comitatul Sibiiu ține ședință Sâmbăta după amiazi la orele 3, în sala mică a comitatului, pentru a discuta asupra obiectelor nediscutate încă din cele puse la ordinea zilei pentru proxima congregație.

*

„Mult e dulce și frumósă limba ce-o vorbim“, a cântat poetul Sion despre limba română și împreună cu el cântăm toți. Cuvintele poetului au aflat aprobare și la mulți filologi străini cari se ocupă cu studiul limbei române, între cari zilele acestea s'a înșirat și distinsul pedagog american *B. Lippenz.* A nume, ministeriul instrucțiunii publice din România 'i trimisese nu de mult câteva abecedare și cărți de cetire întroduse în usul învĕțămêntului. In scrisórea prin care constată primirea, *Lippenz* face elogii progreselor mari pedagogice, realisate în România, apoi revenind la limba română zice următorele: „N'am fost mai puțin isbit de frumseța alésă a acestei limbi românești, *una din cele mai frumóse limbi ce se vorbesc pe pămênt.* Fără gramatică și fără dicționar am reușit sĕ traduc aprópe o treime din cărțile pe cari le-am primit. . . In luna Martie voiu ținé o conferență la biblioteca „Uniunei literare“ și voiu alege cu subiect: România și sistemul ei de instrucțiune“.

*

In amintirea lui Traian Mețianu, rĕposatul protopresbiter al tractului Bran, *familia G. Sorea* din București a donat *mesei studenților din Brașov* 10 coróne, în loc de cunună pe sicriul rĕposatului.

*

Post de vicenotariu comitatens. Vicecomitele comitatului *Alba-inferióră* a publicat concurs la *al IV-lea post de vicenotariu comitatens,* dotat cu 1700 coróne salariu și 300 coróne bani de cuartir, eventul și la un post de *pretor*, dotat cu 1800 coróne salariu și 300 coróne bani de cuartir. Termin de concurs 24 Martie st. n. Cererile concursuale, adresate comitelui, sunt a se trimite vicecomitelui Szász József în *Aiud* (Nagy-Enyed).

*

Amânarea visitei țarului. Din cercurile oficiale din Roma se confirmă, că țarul și-a amânat pe mai târziu visita ce era s'o facă regelui Italiei în luna viitóre. Causa amânării nu se știe, se crede însĕ că e starea sanitară a țarului.

*

Escadră austro-ungară în Levant. Cum se scrie din *Pola*, vasele de rĕsboiu austro-ungare, cari se află acum în arsenalul de acolo pentru a fi montate cu aparatele telegrafiei marconiane, formând escadră, vor pleca în 25 April în apele levantine; cu strictul ordin însĕ, că în portul de la Salonic sĕ nu ancoreze, ca nu cumva ancorarea acolo sĕ fie considerată drept demonstrație.

*

Virilisti români în comitatul Cojocna, pe anul 1903, sunt următorii: Dr. I. Popescu, Dr. Eugen Bran, Teofil Hossu, Aurel Poruțiu, Ioan Gal, Dionisiu Simon, Iosif Hossu, Ioan Moldovanu, Ioan Pop, Iuliu Coroian, Iuliu Hossu, Nicolae Domșa, Petru Rusu, Alexandru Lupan. *Suplenți*: Eliseu Moga, Ioan Buza, Petru Fornea, Vasilie Dumbrava, Andreiu Voda, Laurian Voda, Vasilica Pop, Stefan Rusu, Iosif Stupineanu, Pompeiu Botezan, Petru Cotîrla, Ioan Macaveiu, Eugen Marinovici, Vasilie Bratfalean și Vulc Stan.

*

La miliție. Atragem atențiunea părinților asupra următorului comunicat, primit de la comanda școlei militare de infanterie din Sibiiu: Cu începutul anului școlar 1903/904 (pe la mijlocul lui Septembre) se vor primí în cursul I al acestei școle militare vre-o 40 de aspiranți. In cursul II și III se vor primí aspiranți numai întru cât vor fi locuri disponibile, ear' în al IV-lea nu se fac primiri. Condițiunile primirei se pot cere de la numita școlă militară, trimițĕnd înainte 40 fileri, plus 5 fileri porto. — Petițiile de primire sunt a se înainta la comanda școlei, cel mai târziu *până la 15 August 1903, nici într'un cas însĕ înainte de primirea certificatului de studii asupra întregului an precedent.*

In condițiunile de primire la școlele de cadeți c. și r. întră cu anul viitor școlar următórele inovări:

a) Procurarea obiectelor de înzestrare enumĕrate în regulament (6 garnituri de schimburi și mănuși și o pĕreche de cisme) nu se mai cere de la părinții sau tutorii aspiranților.

b) Aspiranții lipsiți, avĕnd certificate de școlă *fórte bune*, dacă vor trece esamenul de primire cu resultat general *fórte bun*, nu vor avé sĕ plătéscă taxă școlară pe an, decât 24 cor.

*

„Stradă Rieger“ în Paris. Bussat, membru în representanța orașului *Paris*, a făcut magistratului propunere, ca o stradă a Parisului sĕ fie numită *„strada Rieger“*, în amintirea politicianului ceh Dr. Francisc baron Rieger, rĕposat de curênd în Praga. Magistratul a transpus acéstă propunere la secția competentă, spre studiare și opinare.

*

Petrecere în Petroșeni. Ni-se scriu următórele: O séră plină de bucurie și entusiasm mi-s'a dat a petrece în otelul „Procop“ din Petroșeni — în Dumineca trecută, unde fruntașii bisericei nóstre aranjaseră o prea frumósă petrecere în favorul bisericei. Bravul fruntaș *Petru Jacob,* notariul comitetului parochial, a compus un cor mixt dintrĕ metalurgi, cari cu desteritate și-au ținut rolurile, în cât îți venia a crede că au crescut cu toții pe bină, în cântece și declamări. In piesa teatrală *„Dragostea copilăréscă“*, fie-care și-a jucat rolul cu precisiune, în cât publicul a dus cele mai frumóse impresiuni și suveniri, despre cari încă mult sa va vorbí, și mai ales despre talentul acestor diligenți și bravi diletanți.

După producțiune a urmat joc la care au luat parte tinĕr și bĕtrân, mama cu fiica se întreceau în petrecere. Entusiasmul era la culme, și ordinea a fost esemplară. In fruntea petrecerei era părintele nostru cel vrednic *Avram Stanca,* cu stimata sa familie, care ca păstoriul cel bun, totdeuna e la culmea chiămărei când e vorba de triumful causei. Demnă de amintire este tragerea de inimă și diligința neobosită a dlui *P. Iacob,* care pe lânga tóte obstaculele puse la cale de unii rĕu-voitori (din ai nostri) totuși ni-a știut face o séră plăcută, o nópte de veselie. Noi cari cu dragoste l'am încunjurat zicem: prin diligință, credință și dragoste, putem face mult spre binele și înflorirea causei. Petrecerea a ținut până în zorile zilei. *Observătoriul.*

*

O miiă de miluri sub apă. Se raportéză din New-York, că *rîul Missisipi*, cel mai mare fluviu al Americei, a esundat pe întindere de o miiă miluri engleze, acoperind cu apă un teritoriu uriaș împreună cu satele și orașele de pe el. Vieți de om n'au prea căḑut jertfă esundării, fiind-că poporația s'a refugiat încă din vreme; pagubele materiale însĕ sunt fórte mari.

*

Știri mĕrunte. Cum se raportéză din Neapol, vulcanul *Vezuv* e de nou în funcțiune, vărsând lavă și cenușă ferbinte. — Duminecă nóptea în *Timișóra* a fost cutrĕmur de pămênt, atât de slab însĕ, că numai aparatul institutului meteorologic a semnalat clătinările, poporația însĕ nu le-a simțit. — In *Boița* (comitatul Hunedórei) în nóptea de Sâmbătă spre Duminecă niște furi au spart localul oficiului postal și împreună cu banii aflați în pulturi au dus și *patrusprezece kilograme de aur*, pe care în ziua precedentă 'l dase la postă societatea minieră. O altă știre spune, că furii au fost alungați încă 'nainte de a fi putut fura ceva. — In hergelia eraria de la *Bileag* bântue întrĕ cai răpciuga (mucăria). Pentru a împedeca lățirea bólei au fost uciși 400 de cai. — Venitele fabricei Krupp, din Essen, în anul trecut au fost 14 milióne de marce; față cu venitele anului 1901 e un scăḑĕmênt de 8 milióne. — In portul Lorenz (Montreal) s'a aprins Luni vaporul „Montreal“. Spre a se delecta în spectacolul arderii s'au urcat sute de inși pe coperișul unui bazar, care neputênd suporta povara s'a prăbușit; un om a fost ucis, ear' alți mulți au fost răniți grav. — In Italia, întrĕ Ricco-Secca și Isoletta a deraiat un tren Luni nóptea. Din personalul trenului au murit trei inși, ear' doi au îndurat răniri grave.

*

Ori-cine știe, că sĕmênța de napi de nutreț impregnată (pĕtrunsă cu substanțe chemice) a lui Mauthner, este cea mai productivă, că semințele de legume ale lui Mauthner produc cele mai bune legume și că din semințele de flori ale lui Mauthner înfloresc cele mai frumóse flori. Cu un cuvênt: Semințele lui Mauthner sunt cele mai bune, depositul cel mai mare, ear' prețul uimitor de eftin.

*

Efect minunat face în scurt timp crucea duplă electro-magnetică nr. 86,967 și necuprinse sunt resultatele la cari se ajunge prin folosirea ei și cari póte sĕ le dovedéscă inventatorul dl Müller Albert (V. Vadászutcza nr. 42/V). Zilnic îi sosesc scrisori de mulțămită, în cari indiviḑi vindecați se esprimă cât se póte de măgulitor asupra ei. Scrisórea următóre i-s'a trimis de dl Iacob Steinhardt (Kula): „Stimate dle Müller! Mĕ simt fericit de ați puté comunica, că crucea duplă electro-magnetică nr. 86,967 R. B., comandată cu 4 sĕptĕmâni înainte, mi-a ajutat atât de mult, în cât m'am vindecat deplin de chinuitórele dureri reumatice, de cari de 15 ani am suferit, pentru-ce nici nu pot recomanda în de-ajuns amicilor mei invențiunea dtale. Primește din parte mi cea mai profundă mulțămită. Bunul Dzeu sĕ-ți dăruiéscă mulți fericiți ani pentru sirguința și iscusința dtale. Invențiunea acésta nu șése ci o mie coróne este vrednică. Cu deosebită stimă, *Iacob Steinhardt.*“

Act de recunoștință.

In nemărginita durere, causată nouĕ prin trecerea la cele vecinice a bunului și în veci neutatului nostru tată, resp. frate

Dr. Daniil P. Barcianu

nenumĕratele acte de condolență și pietate, adresate de numĕroși prietini și stimători ai decedatului, balsam vindecător au fost pentru inimile nóstre sdrobite. In neputință de a ne împliní recunoștința și mulțămita către fie-care în particular, le adresăm tuturor pe acéstă cale sincerile nóstre mulțămite. Dumnezeu, mângăitoriul tuturor, rĕsplătéscă actele creștinești cu înaltă îndurarea sa.

Sibiiu, 9 Martie 1903.

Jalnica familie.

PARTEA LITERARĂ.

Un manuscript vechiu.

Domnul *Ioan Popovici*, preot în *Ghelmar* ni a trimis copia fidelă a unui interesant manuscript, aflat în biserica din *Cigmău.* Cetindu-l, ne putem face ideiă despre lectura cu care se îndeletniciau preoții și cantorii nostri de acum o sută de ani. Căci, așa de vechiu pare a fi manuscriptul (o broșură 4⁰ de 22 foi), scris cu litere cirile. La finea manuscriptului se găsesc unele notițe, scrise cu altă cernélă mai spălăcită, și evident că mai târziu de cât textul însuși. Din notele acestea se póte constata, că scriitoriul manuscriptului a fost *Alexandru Cizmaș*, fost cantor în Geógiul-de-jos. Cei competenți vor ști spune, dacă acest text aparține textelor bogomilice ori nu. Ca cuprins la tot casul e interesant, esplicând liturgia în forma unei istorisiri, cum mai ușor se póte înțelege de cât prin esplicări abstracte. Publicăm deci manuscriptul în întregime, după cum urméză:

Tîlcul Sfintei și Dumnezăești Leturgiĭ

ce s'au arătat Libilor (limbilor) păgâne din Dumnezăiasca Strălucire; precum scrie la varniuș la ani de la Hs: valeato 193.

Când împărăția Amorat împĕratul la Vavilon iară Amfilog împĕratul la Aravia; Deci Jidovi cei fără de lege și spurcați, avênd pururea pizmă pentru lege; asupra creștinilor și pentru Ierusalim sĕ pricea în cetate prin Oraș și 'n alte locuri pentru învierea Domnului nostru Is Hs și pentru înălțarea Sfinții Sale la ceriuri. Deci luând Jidovi multe daruri scumpe au mers la Amorat împĕratul la Vavilon; și (au) pîrît pe creștini la împeratu zicênd: Impĕrate în veci să trăiesci împĕrăția ta și să scii că s'au sfătuit creștini să se scoale cu rzboiu (resboiu) asupra împĕrățiĭ tale și vor să împĕrățească ei; Deci împeratul auzind acestea cuvinte dela Jidovi, s'au umplut de mânie Ca on leu sĕlbatec și au poruncit ostașilor de au gătit multe mïi de oști și au trimis la Amfilog împĕratul dela Aravia scriindu-i întacesta chip: Eu Amorat împeratul Vavilonului și a toată lumea să sciĭ, că s'au sfătuit creștini să sĕ scoale cu resboiu asupra noastră și vor sa rădice ei împĕrat la Ierusalim, scriu țïie Amfilog împeratul Aravïi să să te rădici cu oști, și să mergi la Ierusalim, și țam trims (trimis) ajutori să sfărmi cetatea Ierusalimuluĭ și să arzi să robescĭ pre toți creștinĭ ce sĕ vor afla acolo și bisericile creștinilor carele este deasupra gropi lui Hs ca să nu se mai pomenească numele acel înșelătoriu în lume. Iară de nu vei face porunca me cu rea moarte vei murí. Deci cetind cartea, au gătit oștile și au plecat ostași asupra Ierusalimuluĭ, cu atâtea miĭ de oști păgâne, Iară Dumnezeu cela ce iaste cunoscĕtoriu tuturor inimilor omenesci n'au lăsat Locul cel Sfânt al sĕu sà fie după voia satani și după voia și meșteșugirea Jidovilor, ci au mărit numele sĕu ca să sĕ rușineze ceice hulesc numele Sfinți sale și să cunoască toate limbile păgâne, credința cea adevĕrată; care luminează inimil(e) celor întunecați! Și cei! Taina Sfintei și Dumnezăescĭ Liturgiĭ întraceea vreme Era patriarch la Ierusalim Sfântul Methodie, și auzind că vine Amfilog împĕratul asupra Ierusalimului cu multe oști și cu atâtea libi (limbi) păgâne, Sfinția sa au fugit la Antiochia în cetate; Iară un preot călugăr zisĕ către Patriarchul Cinstite Părinte; pre mine să mĕ lașĭ aici la sfânta biserică asupra gropi lui Hs, că Sfinția sa nu va lăsa locul acesta spre stricăciune nici odată și pre mine mĕ va întărĭ de voi birui pre Amfilog împĕratul cel strajnic și mânios care vine asupra biserici lui Hs, Auzind acestea patriarchul au zis către dînsul; Ionichie frate rămâi cu Hs, Sfinția sa să te păzească și săte întărească șil blagoslovi și sĕ dusĕ la Atiochia (Antiochia) Iară Ionichie preotul rĕmasĕ în sfânta biserică a lui Hs; în toate ḑilele făcênd rugăciune către Stăpânul și slugind Sfânta Liturgie și altele rugăciuni Dumnezăesci cu inimă curată și cu multe lacrămi ferbinți casă ibăvească (izbavească), Hs, Biserica sa de pizma Jidovilor și de mâniia acelui împĕrat, strajnic. Și făcênd acelea Slujbe Dumnezăesci către împĕratul ceriului și al pămêntului; până ce sosi Amfilog cu atâtea întunerece de oști și sfărmă toată cetatea Ierusalimului și trimițind să sfărame și biserica cea mare care este deasupra gropi lui Hs, Iară dumnezeu cela ce Este lucrurilor sale bun pogorî un nor și acoperi biserica de nici unul dintru acei protivnici nu putea să priceapă unde ia(s)te biserica; Atuncia mearsără mamari (mai marii) oștilor la Amfilog împĕratul și zisără cinstite împĕrate toate după voia și după porunca împĕrățiĭ tale am făcut și am sfărmat zidurile cetăți și casăle și biserica creștinească nuo putem găsi carea sĕ zice deasupra gropi lui Hs, Atuncia împĕratul sĕ umplu de mânïe și chemă pre musant credinciosul, lui șïi zisĕ dute devezi de aceasta că noao ne este aplinĭ porunca acelui ce neau trimis pre noi și numai de cât sĕ dusĕră acei credincioși la biserică și lăsândul Dumnezeu de întră înlăuntru în biserică, și nu află pe nimenea; fără numai pĕ preotul acela Ionichie călugăr(u)l și cu un Gramatic gătindusĕ amândoi de sfânta Leturgie; și numai decât săriră asupra luĭ caniște leĭ gronici (gróznici) și strajnici vrênd alduce pre dînsul la împĕratul cu mare mânïe. Iară Dumnezeu, cel mult milostiv și îndurat cela ceva săsĕ spăsască toți robi sĕi și slugile sale; nu lăsă pre acel preot după voia lor; Că vrênd acel ticălos Musant credincios împĕratului săl prindă tinsĕ mâna la acel preot și isĕ înțepeniră mâuile ca de fer; și nu le putea întoarce la sine săle apropïe către trup(u)l sĕu după firea lor capână acïia. Atuncia numai de cât pricepu conoscênd credința cea adevĕrată acreștinilor căzu acel Musant la picioarele preotului cerșindușĭ cu lacrăm(i) ertăciune și zisĕ la o vreme preotul: Iartăte siutu Hs, fĕtul mie(u), și te du de spune stăpânului tĕu să vie aicia și mai minunate lucruri veți vedea, și blagoslovindul preotul iarăș mâuile la locul lor s'au făcut; Atuncia mearsă acel boer de spusĕ stăpânuluisĕu pre rând toate; Iară împĕratul fiind întru păgânătate zisĕ către dînsul voi câte vise visați toate le credeți, dară nu sânt eu ca copil anum (a nu-mi) împlini porunca Amoratuĭ împerat; că miau poruncit să stric din temelie acele casĕ de rugăciune ale creștinilor ca să nu sĕ mai pomenească în lume numele ei și al creștinătăți Iară voi, ați luat mită și cinste dela creștini păcum misĕ vede mie, dară la cem și spunețĭ povești.

(Va urma).

Cartea consilierului de medicină Dr Müller, apărută deja în a 40-a ediție, care tractézâ despre

Conturbările în sistemul nervos și secsual

precum și despre vindecarea radicală a lor, se póte procura prin tóte librăriile.

Pentru 1 cor. 20 fileri în mărci postale o trimite franco **Curt Röber**, Braunschweig. [3] 9—38

Povești pentru anul prim școlar.

Lecțiuni după treptele formale
de
Dr. Petru Șpan.

Se póte procura cu prețul de **1 corónă** de la

Librăria Tipografiei archidiecesane.

Au apărut:

Novele tomul I.

de
Vas. Ranta-Buticescu.

Cuprinsul:

1. Dragostea mătușii
2. Parola lui Ali Musta
3. Pétra Dochiei.
4. Costica.
5. Florile dragostei.
6. Sóre cu plóie.
7. Flori de munte.
8. Bombóne.
9. Soția ostașului.
10. Tinerețe-Nebunețe.
11. Florile Codrului.
12. Regina balului.
13. Dracul.
14. Presentul mătușii.
15. Pentru plăceri.

Prețul unui esemplar spedat franco e **cor. 1·80**

Se pot procura de la **Tipografia „Aurora"** în **Gherla** (Szamosujvár), de la **Librăria archidiecesană** din **Sibiiu**, cum și de la alte librării mai cunoscute din patrie.

Biblioteca "Bunul econom"

Nr. 1. Nutrețurile ierbóse, cositurile (fênațele) prepararea fênului și pășunile.
„ 2. Economia porcilor, oilor și caprelor.
„ 3. Sěmênța plantelor agricole și sěmênatul lor.
„ 4. Ingrijirea plantelor în cursul vegetațiunii. — Recolta cerealelor.
„ 5. Economia vitelor sau zootechnia generală.
„ 6. Agrologia sau cunóșterea pămênturilor și mijlócele de a le îmbunătăți.
„ 7. Agricultura generală — Lucrarea pămêntului (Plugul, Grapa, Tăvălugul și alte instrumente de měrunțit pămêntul).
„ 8 Ingrășemintele. — Irigațiunile. — (Udarea pămêntului).
„ 9—10 Prăsirea paserilor de casă (galițe, hoare). Găinile, curcile, găinușele (bibilicele), gâștele, rațele, porumbii (porumbeii).

Prețul fie-cărui numěr 30 fil. — Se póte procura de la

Librăria archidiecesană.

Coróne pentru miri

din aur double, împodobite cu imitații de petri scumpe colorate, cu câte trei cruci, fórte frumóse și practice deóre-ce se pot strîmta și lărgí după cum cere trebuința, bucata costă numai **16 cor.** plus porto postal și pachetare cor. 1.20.

Cruci de lemn

28·5/16 cm, pictură de mână în uleu representând pe o parte "Restignirea Domnului" și doi îngeri ear' pe partea opusă "Botezul Domnului"; pe margini aurite cu aur veritabil; cele cu pictură simplă costă **cor. 9·—**, ear' cele fine bucata **cor. 12·—**, trimise cu postă recomandat costă cu 75 fileri mai mult.

Librăria archidiecesană, Sibiiu.

Amicul poporului

îndreptătoriu în cause administrative și judecătorești pentru poporul român, de **Titu Vuculescu**, pretor. Prețul 1 cor. Se póte procura de la **Librăria archidiecesană** din **Sibiiu**.

Liturgieriul

— cu litere latine —
broșat cor. 6, legat cor. 8.
Librăria archidiecesană.

Idei pregătitóre în Pedagogie

de
Dr. **Petru Șpan.**

Prețul **3 cor.** + 20 fil. porto.

Se póte procura de la Librăria archidiecesană din Sibiiu.

STANDARD

Societate pentru asigurarea vieții, Edinburg-Englitera.

Fondată 1825.

Filiala pentru Ungaria:
Budapest, IV. Kossuth Lajos utcza 4 (Standard Palais)

Venitul anual	K 32.000,000
Căștig împărțit	„ 170.000,000
Avere	„ 260.000 000
Plătit pentru casuri de mórte	„ 520.000,000

Avantaje deosebite ale Policelor-Standard: Siguranță absolută. — Premii moderate. — Police universale. — Polițele sunt valabile și la întârzierea plății premiilor. — Capitalisare și fixat înainte valórea rěscumpěrării. — Neatacabilă. — In cas de mórte se plătește capitalul dacă polița este de un an. — Asigurare liberă de resbel pentru cei obligați la glóte.

* Prospecte la cerere se trimit gratis. *

Agentură principală:
Victor Dressnandt, Sibiiu,
Strada Poplăcii 3.

[31] 2—3

ICÓNE SFINTE

pictură de mână în oleu, **pe pânză, pe lemn** séu **pe tinichea, ținc, aluminium** etc. în ori-și-care mărime pe lângă **prețurile cele mai moderate** ofere:

Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu, strada Măcelarilor Nr. 45

IV.
Archangelul Mihail
„ Gavriil
Apostol ori-care
Domnul Christos
Iisus în muntele Maslinilor
Sfântul Dumitru
Sfântul George
Ilie Prorocul
Ioan în pustie
Sfântul Nicolae
„ Simeon
„ Andreiu
Evangelistul Ioan
„ Luca
„ Marcu
„ Mateiu
Prorocul Zacharia
Apostolul Iacob
„ Filip

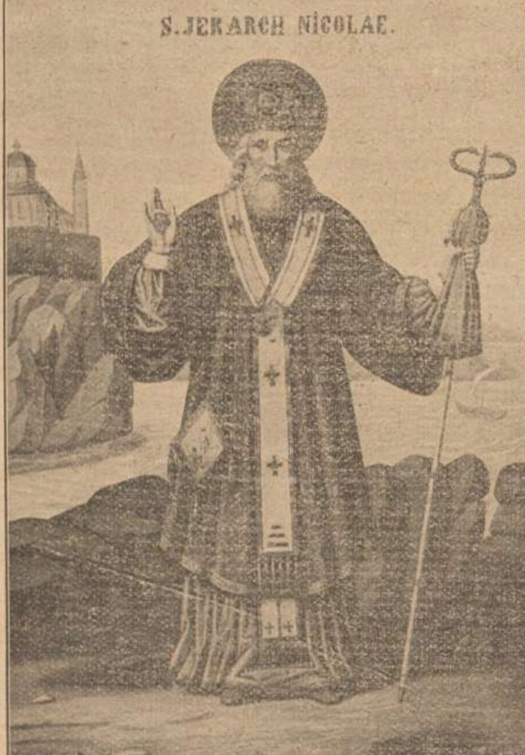
S. JERARCH NICOLAE.

I.
Adormirea Maicei Domnului
Bunavestire
Nașterea Domnului Iisus Christos
Fuga la Egipet
Iisus în biserică de 12 ani
La nunta din Cana
Iisus pe mare
Invierea lui Lazar
Schimbarea la față
Răstignirea lui Iisus Christos
Punerea în mormênt
Invierea Domnului
Inălțarea — Floriile
Tăerea împrejur
Nascerea Maicei Domnului
Pogorîrea Duchului sfânt
Nascerea sfîntului Ioan Botezătorul
Grigorie. Vasilie și Ioan
Adormirea sfintei Ane
Aflarea capului sf. Ioan Botezăt.

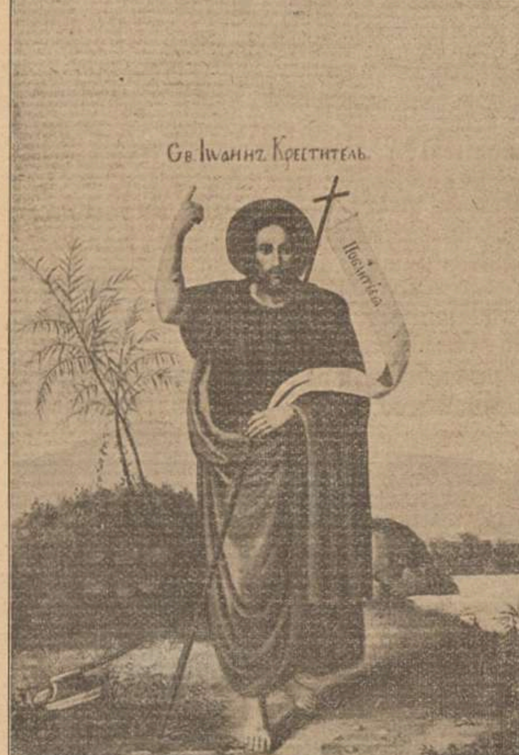

II.
Iisus pe Cruce
Inălțarea sfintei cruci
Ilie prorocul în carul de foc
Tăierea capului sfântului Ioan
P. Grigorie teologul
Sf. Vasilie

III.
Botezul Domnului
Constantin și Elena
Sfântul Dumitru călare
Sfântul George „
Maica Domnului
Petru și Pavel
Archanghelii Mihail și Gavriil
P. Ioan Gură de aur
PP. Ioachim și Ana

	Grupa I.					Grupa II.					Grupa III.					și Icóne din Grupa IV.					
	Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					
	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	
fórte fine Cor.	39·20	44·80	58·80	81·20	106·40	35·—	40·60	51·80	70·—	89·60	30·80	37·80	46·20	61·60	78·40	28·—	33·60	42·—	56·—	70·—	**Cor. fórte fine.**
fine . . „	26·60	29·40	46·20	50·—	72·50	23·10	25·90	40·60	49·—	65·80	20·30	23·10	35·—	43·40	60·20	18·20	21·—	30·80	39 20	56·—	**„ fine.**
simple . „	14·—	16·10	18·20	26·20	30·40	12.60	14·—	16·10	23·80	32 20	11·20	11·90	14·—	21·70	29·40	9·80	10·50	11·40	19·60	26·60	**„ simple.**

Prețurile indicate în șema de sus sunt a se înțelege numai la icóne pictate pe pânză. — Icóne pictate pe lemn costă cu 10%, ear' pe tinichea cu 15% mai mult decât pe pânză; pe aluminiu și ținc vor costa cu prețul metalului întrebuințat *mai mult*.

Deasemenea și cu angajamentul pentru **prapori** din ori-și-ce fel de materii și de ori-și-ce colóre pe lângă condițiile cele mai favorabile.

Redactor responsabil **Teodor V. Păcățian.** Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 25 Sibiiu, Marţi 4/17 Martie 1903 **Anul LI.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Fragmente
din istoria bisericéscă a Românilor,

de

Non quis, sed quid.

IV.

Articol final.

Mai încurcăţivă se presintă istoria *episcopíei Silvaşului* după cum o desvóltă autorul *Vechilor episcopíi.* Şi noi admitem ceea-ce scrie numitul autor (pag. 48) „că mănăstirea Prislopului de la Silvaş este fórte vechiă, şi (pag. 52) că acolo a esistat episcopíe, ceea-ce ni-arată evident titulaturile episcopilor (recte Metropoliţilor) din Bĕlgrad".

Admitem însĕ cu atât mai vêrtos cu cât numĕroşii Cnezi din ţéra Haţegului, întrĕ cari şi preoţii din familia Basarabilor de la Riuşor şi Şeret pe la anul 1435 s'au luptat pentru credinţa ortodoxă şi alţii asemenea, au trebuit sĕ aibă şi archiereii lor. Episcopii *Mateiu* şi *Ioan de Capha* dimprejurul Hunedórei etc., pe timpul Corvinilor, încă s'au ţinut de periferia diecesei Silvaşului şi în mănăstirile cele multe din ţéra Haţegului, cum a fost cea de la Stă Maria-de-Pétră, cea din Colţu-Riului-de-móră, etc., încă au avut archiereii lor mănăstiresci, cari sĕ provadă cele spirituale ale credincioşilor de acolo în prevalenţă Români.

Admitem şi aceea, că Cocóna Zamfira, îngropată la mănăstirea Prislopului, a contribuit la repararea edificiilor mănăstiresci, dar că ar fi şi înzestrat'o cu niscari-va moşíi, nu avem nici o dovadă. Zamfira avea la Valea-Sângiorgiului o moşióră luată în zĕlog, care tocmai de aceea nici nu o putea înstrăina sau a o dărui mănăstirei. Dacă ar sta şi aceea, că mănăstirea încă şi pe la anul 1744, pe timpul lui Visarion, avea posesiuni la Silvaş şi la satele dimprejur: Boiţa, Velióra, Tuscea, Lunca-Cernii şi Farcadin, încă nu urméză, că le-a dăruit Cocóna Zamfira, ci mai vêrtos cele vre-o 15 familii de Cnezi vechi din Silvaşul-de-sus şi -de-jos, ca posesori ai numitelor predie aparţinĕtóre de ei.

Dar cea mai cutezată afirmaţiune a numitului autor este, când ḑice, că în Silvaş residară episcopii Eftimie (1572—1574), Cristofor (1574—1579), Genadie (1579—1585) şi Ioan de Prislop (1585—1599), ceea-ce nu se póte dovedí absolut cu nimica. Acesti ierarchi purtau titlul de *episcopi ecclesiarum Valachalium in Transilvania,* va sĕ ḑică Metropoliţi din Bĕlgrad, şi dacă autorul Vechilor episcopíi — fără de nici o dovadă — 'i aşéḑă la Silvaş, acésta o face cu de repeţite-ori manifestata tendinţă de a dovedí cu ori-ce preţ, că la Bĕlgrad n'a esistat nici un metropolit până la Mihaiu Vitézul în anul 1599. Numai Ioan de Prislop a venit de la Silvaş la Bĕlgrad, dar nici acesta n'a fost episcop în Silvaş, ci numai egumen, care numai după ce a fost ales prin cler Metropolit al Bĕlgradului, a sosit acì şi de acì s'a dus trecênd prin Braşov la Metropolitul Ungro-Vlachiei spre sfinţire.

Astăḑi se presintă episcopia Silvaşului prin Vicariul episcopal gr. cat. din Haţeg.

Deóre-ce autorul Vechilor episcopíi se estinde în opul seu numai la cele din Ardeal, lăsăm şi noi de astă-dată neatinse episcopíile ortodoxe din părţile Bihorului şi ale Banatului, iéră ce se atinge de partea politică civilă, o vom tracta la alt loc şi cu altă ocasiune.

Conclusiuni:

„A cunósce prin ce fase dureróse a trecut neamul românesc până „sĕ ajungă la starea de faţă, care „celor necunoscĕtori de trecut li-se „pare lucru natural şi atât de simplu „şi fără sĕ resulte din acéstă stare „de lucruri nici un merit pentru cei „cari au făcut'o, este fórte folositoriu, este modul cel mai bun de a „asigura apărători ai acestei stări de „lucruri, este mijlocul prin care „nouele generaţiuni invaţă a iubí şi a „venera memoria celor cari au realisat evoluţiunea naţională a neamului omenesc" (V. A. Urechiă: „Cum era odinióră", pag. 251).

Autorii *Vechilor episcopíi* şi *Satelor şi preoţilor*, ca sĕ pótă accepta o continuitate a ierarchíei române, pretind că Românii sĕ arate încă din timpurile cele mai vechi, diplome, legi, statute organice, catedrale şi o serie neîntreruptă de Archierei metropolitani şi sufragani pentru tóte diecesele ce au existat vre-odată, aşa precum ne arată presentul. La din contră poporul român din trecut a fost miserabil, care a avut numai sate şi preoţi, cărora Voivoḑii şi Cocónele din Valachia şi Moldova refugiaţi în ţĕrile nóstre, din milă li-au adus câte un Archiereu, li-au intemeiat câte o episcopíe efemeră şi în fine şi Metropolia de Bĕlgrad.

Uită însĕ, că Românii în vremile vechi au avut o aristocraţie puternică, cu moşii întinse şi cu castele în cari îşi apărau libertatea şi independenţa naţională şi religiósă, cari îi puneau în stare de a 'şi zidí bisericile şi de a 'şi crea şi ierarchíile trebuinciόse. N'au avut ei nevoiă, ca Voivoḑii refugiaţi din statele vecine sĕ le facă tóte acestea.

La din contră Voivoḑii nostri au fost, cari au întemeiat statele vecine şi au întrodus acolo şi pe ierarchii cei mai dintâiu, precum a fost Dragoş din Marmaţia, Negru de la Făgăraş, Basarabii de la Haţeg, etc. Acestia şi următorii lor, apoi miile de Cnezi şi nobili posesionaţi ni-au întemeiat nenumĕratele mănăstiri provĕḑute cu archierei, din cari s'au desvoltat eparchíile episcopale şi metropolitane.

Iéră dacă acesti ierarchi persecutaţi de fanatismul altor confesiuni s'au retras prin munţi sau şi-au schimbat cuibul reşedinţei lor de la un loc la altul, credincioşii i-au sciut afla pretutindenea şi episcopii au sciut sĕ ţină legătura ierarchică întrĕ ei, au sciut cine e Metropolitul lor şi fără de firme aurite, şi fără de tămbălăuri demonstrative. Tóte acestea erau gravate în inimile lor şi ale credincioşilor.

In fine nu pot trece cu tăcerea faptul, că autorul Vechilor episcopíi nu s'a sciut ferí de boldul seu nativ, sau educativ, ca unde numai putea sĕ dejoséscă pe ierarchii ortodoxi şi sĕ 'i caracteriseze de străini, furişaţi, de pseudo-episcopi, de calviniţi, de supuşi superintendenţilor calvini şi de câte altele, ridicând faţă de ei pe greco-catolicii, cari prin unirea cu biserica Romei au reînviat naţiunea şi literatura română, etc.

E frumos, ba chiar şi o datorinţă laudabilă, ca un preot, cum e autorul Vechilor episcopíi, sĕ'şi apere, chiar sĕ 'şi laude şi sĕ 'şi înalţe biserica sa, dar' nu se cade sĕ dejoséscă pe alta. Asta ar însemna tocmai ce zice proverbul, că taie copacii, pentru-ca tufele sĕ ajungă mai înalte. E destul sĕ 'şi laude cineva biserica sa prin meritele ce le are, iéră nu prin comparaţiune cu slăbiciunile altora.

Incheiu cu dicţiunea:

Quidquid agis prudenter age et respice finem!

Un testament politic.

Marele bărbat al Cehilor, de curênd decedatul *Dr. Francisc Rieger*, a lăsat poporului seu cehic, pentru ale cărui drepturi a muncit şi luptat viéţa întrégă, un *testament politic* de tótă frumseţa.

Inţeleptele sale cuvinte, cuprinse în acest testament, şi scóse din o lungă esperienţă şi din neperitórelele legi ale *moralei,* se potrivesc de minune şi la poporul nostru.

Invaţă deci, iubit popor român, din aceea ce bĕtrânul *Rieger* cu limbă de mórte a lăsat iubitului seu popor cehic, şi ce în limba ta naţională sună astfel:

„*Poporul meu!* Mi-a dat domnul deja în tinereţe, că nu am trebuit sĕ mĕ îngrijesc în primul rênd de intreţinerea mea, şi m'am putut pune deplin în serviciul naţiunii mele. Cum nu póte fi altfel în neîntrerupta mişcare a valurilor vieţii politice, se preschimbară în viéţa mea succese cu nesuccese şi recunoştinţa cu neplăcerile. In general însĕ pot spune, că au fost puţini, cari ar fi avut îndoeli în sinceritatea intenţiunilor mele, ba pot şi trebue sĕ zic şi sĕ recunosc cu mulţămită, că am fost părtaş de atâta dragoste din partea poporului meu, cum póte rar alţii din contimporani.

Poporului meu îi doresc din tótă inima, ca *nici-odată sĕ nu se pérdă în timiditate, dar' şi sĕ nu devină, din vanitate, prea mândru.* Il sfătuesc, ca sĕ persiste în dreptul sĕu clar şi nepărtinitor, dar' sĕ nu se lase sedus de patimă la nedreptate faţă de alt popor. Ii doresc, ca totdéuna sĕ asculte de sfatul unor bărbaţi probaţi prin onorabilitate şi fapte politice, şi *sĕ nu pună preţ pe cuvinte sunătóre şi pe lozinci deşerte*, cari póte linguşesc iubirea de sine, dar' cari le întrebuinţéză adese ómeni necopţi, de morală îndoiósă, s'au egoisti, cari tind la profit, popularitate şi putere politică. Il sfătuesc, ca *sĕ se încrédă cu preferinţă în propriile puteri,* natural, cu justă cumpĕnire; *ca sĕ nu-şi taxeze puterea preste mĕsură şi sĕ nu facă întreprinderi năróde*, ce sĕ-i ameninţe independenţa; ca în totdéuna sĕ-i fie în aminte, că şi aici *numai prin muncă dréptă intelectuală şi materială* îşi póte crea succesiv, dar' sigur, un vitoriu mai bun.

Mai doresc, ca poporul meu nici-odată *sĕ nu pérdă din vedere ţintele ideale, sĕ ţină sus regulele onórei ideale creştine eterne, al dreptăţii şi umanităţii, şi înainte de tóte nici-odată sĕ nu-şi dee dreptul din mână*, nici-odată sĕ nu necesiteze la volnicie, dacă şi din părăsirea punctului sĕu de vedere al legalităţii ar câştiga un succes momentan; şi mai departe, ca nici-odată sĕ nu uite, că stima generală internaţională a popórelor întrĕ olaltă este cea mai trainică pavăză a popórelor. Mai ales naţiunilor mici le póte fi fórte periculos a părăsí acéstă pavăză şi a se pune pe terenul nesigur al volniciei ori al dreptului celui mai tare.

In fine este datorinţa mea sĕ spun, ca poporul sĕ reprime cu tótă forţa pĕcatul invidiei, al invidiei, care la noi prea adese se iveşte. Acésta patimă hîdósă, care nici măcar nu este de folos celui vicios, ci il înveninéză şi pe el, acest pĕcat, ce suprimă bunăstarea şi avêntul omului, noroiéză ori-ce merit, suspiţionéză ori-ce lucrare desinteresată, îl trage în tină pe ori-ce om mare, ba suprimă în germene ce e menit sĕ se facă mare, şi nu admite, ca alţii sĕ-şi iee pildă. Acest pĕcat este de secoli pentru Slavi cel mai bogat isvor de neunire. Ori-ce autoritate a fost subminată prin acésta, ba acésta a fost originea subjugării sau cel puţin o pedecă pentru crearea unei organisaţii a puterii. Dacă fiii poporului nostru se vor îngrijí pentru progresul general, atunci sper firm, că vom avé putere culturală şi materială în acea mĕsură, că poporul va puté resista tuturor evenimentelor şi revoluţiilor politice, de-şi a priori trebue de resgândit, că a prevedé cursul şi efectul unor evenimente, cu atât mai puţin a le regula după dorinţă, nu este dat unui popor mic ca al nostru.

Sĕ nu părăsim credinţa în o conducere mai înaltă şi justă a sorţii popórelor. Copíilor mei dragi şi nobili, ginerilor şi urmaşilor mei le leg de suflet, a ţiné fidel la poporul lor cehesc, sĕ tindă pururea de a lucra în tóte direcţiile pentru binele lui, sĕ fie gata a-şi împlinì întotdéuna tóte datorinţele către Dumnezeu şi ómeni şi în acelaşi sens a-şi creşte copíii. Aşa veţi onora mai bine memoria tatălui nostru Palacky şi fiicei lui, soţiei mele de pie memorie, şi veţi păstra în onóre şi numele meu, de-şi resultatele muncei mele nu au corĕspuns întotdéuna intenţiunilor mele".

Din Romănia.

Aniversarea dlui D. A. Sturdza. Scrisórea, care spusesem în numĕrul trecut că M. Sa Regele *Carol* a adresat'o primului seu consileriu, domnului *Dimitrie A. Sturdza*, din incidentul împlinirii anului 70 al etăţii, — a fost de următoriul cuprins:

„Scumpul meu president al consiliului! A 70-a aniversare a naşterii tale 'Mi dă plăcutul prilej de a'ţi aduce felicitările şi urările Mele.

„Partea însemnată ce ai luat la redeşteptarea naţională, prin o muncă neobosită de aprópe o jumĕtate de veac închinată binelui obştesc, iubirea de Ţară şi de neam, devotamentul către Mine şi Dinastie, care te-a călăuzit şi însufleţit în tóte împrejurările, *sunt titluri neperitóre la adânca Mea recunoştinţă.*

„In timpii din urmă, mai cu deosebire, când Ţara încercată avea mai multă lipsă de sfatul şi sprijinul fruntaşilor sĕi, ai dat o strălucită pildă de neclintită încredere, de bărbătéscă voinţă şi de o putere de muncă neasemĕnată. O isbândă deplină a încununat silinţele tale; ear' Romănia recunoscĕtóre nu va uita nici-odată pe vrednicul patriot, care a ştiut sĕ învingă tóte greutăţile, spre a înlătura primejdia ce o ameninţa.

„Din adâncul inimei îţi doresc deplină sănětate şi putere, ca sě Mě pot bucura încă mulţi ani de sfatul şi serviciile tale, şi 'ţi reînnoesc, Scumpul Meu President al Consiliului, încredinţarea sentimentelor de Inaltă stimă şi de afecţiune ce 'ţi păstrez neschimbat“.

Bucureşti, în 25 Februariu 1903.

Carol.

De frumos cuprins e şi scrisórea dlui *Eugeniu Statescu*, ministru român de justiţie, care neputênd lua parte la banchetul dat în onórea dlui Sturdza, a ţinut sě felicite în scris pe ministrul-president al regatului român, prin următórele şire adresate dlui M. *Pherechide*, presidentul camerei române, şi de acesta cetite imediat cum asistenţa s'a aşezat la mese, pentru a se începe banchetul:

Domnule president!

Mě asociez din tótă inima la sentimentele cari vě întrunesc astăzi împrejurul şefului nostru iubit şi vě rog sě fiţi pe lângă dînsul şi onor. adunare, interpretul marei mele păreri de rěu, că nu mě pot afla în mijlocul dvóstrě altfel de cât cu gândul şi cu inima.

Omagiul ce se aduce lui *Dimitrie A. Sturdza* cu ocasia celei de a 70-a aniversară a naşterii sale, este o manifestare care onoréză pe iniţiatorii ei.

Serviciile eminente ce acest bărbat de stat a adus ţerii în timp de o jumětate de veac, în tóte ramurile activităţii sociale; munca fără preget ce el a desfăşurat în serviciul Statului, în împrejurările cele mai grele; partea însemnată ce a luat la tóte actele mari ale evoluţiei nóstre naţionale, sunt pentru Dimitrie A. Sturdza atâtea titluri neperitóre la iubirea şi recunoştinţa nóstră, la respectul şi admiraţiunea tuturor.

Boer mare prin naştere şi boer de baştină, Dimitrie Sturdza mai are pentru noi acest mare merit, că atunci când s'a convins că clasa privilegiată din care făcea parte nu mai rěspunde la cerinţele timpului şi devine o stavilă la ridicarea şi propăşirea ţerii, el a găsit în patriotismul seu puterea de a se despărţí de dînsa; şi lăpădêndu-se de privilegiile şi prerogativele ei, el s'a pus cu hotărîre în capul mişcărei naţionale, alături cu toţi acei bărbaţi de frunte, cari şi-au consacrat viéţa la ridicarea şi mărirea patriei şi prin a căror muncă şi jertfe s'a întemeiat Statul român.

Din tótă acea generaţiune sublimă, care a dat României eroi şi martiri, singurul care a mai rěmas printrě noi este Dimitrie A. Sturdza, şeful nostru iubit, căruia i-a fost reservat de provedinţă, ca acum în urmă, în împrejurări recente, sě scape statul de diminuţiunea ce i-se pregătise şi sě asigure transmiterea neştirbită a suveranităţii naţionale la generaţiunile viitóre.

Sě ne stângem dar' cu încredere şi devotament împrejurul lui, sě-i înlesnim sarcina, înlăturând obstacolele din drumul lui, şi sě rugăm pe Dzeu sě ni-l păstreze încă mult timp în deplină sănětate, ca sě ne conducă până la cele mai adânci bětrâneţe pe calea binelui şi a datorinţei.

Sě trăiéscă Dimitrie A. Sturdza, şeful nostru iubit!

Sě trăiéscă presidentul consiliului!

Sě trăiéscă prea iubita lui familie mulţi şi mulţi ani!

Bucureşti, 25 Februariu, 1903.

Eug. Stătescu.

Cetirea acestei scrisori a fost dese-ori întreruptă de vii şi unanime aplause.

Oficială.

Pentru a înlesní comunelor nóstre bisericeşti esecutarea disposiţiilor din § 4 al Regulamentului despre administrarea şi controla averii parochiilor, s'a dispus sě se tipăréscă *anume* blanchete pentru *Inventariul supletoriu*, în care sě se inducă averea parochiilor la finea fie-cărui an, — *Recapitulaţiunea întregei averi*. Aceste se pot procura de la librăria archidiecesană cóla cu 10 fil. Atragem atenţiunea organelor nóstre parochiale asupra acestei înlesniri, ca sě se foloséscă de aceste blanchete la încheiarea raţiociniilor anuale.

Revistă esternă

232 milióne pentru înarmări. Cum vesteşte o telegramă din Londra, camera deputaţilor a votat, cu 202 voturi contra 53, creditul de *9,647.000 f. sterlingi* cerut de guvern pentru „înarmările militare oportune“. (In valută de coróne suma de mai sus corěspunde la *232 milióne 630.514 coróne* şi câţiva fileri).

*

Reforme în Rusia. Ţarul *Nicolae II* a dat săptĕmâna trecută, în ziua aniversării morţii tatălui seu Alexandru III, un *manifest*, prin care pune poporului în vedere câteva reforme menite sě uşureze şi îmbunătăţiască sórtea poporului. Accentuéză respectarea ordonanţelor de toleranţă religionară, declară urgentă îmbunătăţirea sorţii ţěrănimei, căreia 'i promite legi cari sě-i asigure mai multe drepturi şi mai multă libertate; în fine dispune organisarea de nou a administraţiunii publice în guvernamente şi districte.

Privitor la toleranţa religionară manifestul zice următórele: „.... aflăm a fi lucru de folos sě întărim respectarea strictă a ordonanţelor de toleranţă, cuprinse în legile organice ale imperiului rusesc, cari drept religiune de stat recunosc biserica ortodoxă şi cari dau libertate religionară şi libertate de cult tuturor supuşilor de alte confesiuni şi tuturor confesiunilor străine. Asemenea aflăm de bine sě continuăm punerea în lucrare a disposiţiunilor menite sě îmbunătăţască situaţia materială a preoţimei ortodoxe, pentru-ca astfel sě facem a fi mai intensivă conlucrarea ei la viéţa spirituală şi la viéţa publică a credincioşilor“...

Intrégă presa ruséscă salută cu bucurie acest manifest numindu-l gagiu al unui viitoriu mai bun şi zicênd că de la manifestul ţarului Alexandru II. despre stergerea iobăgiei, manifestul de Joi e cel mai important act de stat.

*

Zece milióne de cartuşe Sêrbiei. O telegramă din *Belgrad* dto 14 Martie raportéză că *ţarul Nicolae* a donat Sêrbiei zece milióne de cartuşe la puştile sistem Berdan, pe cari ţarul Alexandru III. le donase Sêrbiei în anul 1893.

Semnificativ că tocmai acum, în toiul ştirilor de nelinişte în Balcani se face Sêrbiei acest cadou!

*

Poporul rus faţă cu reformele macedonene. Conform unei telegrame a ziariului „Times“ (Londra) primită din Sofia, trupele de graniţă ale Bulgariei au întrat în funcţiune alaltăeri, cu scop de a împedeca trecerea bandelor revoluţionare în Macedonia. Aceeaşi telegramă însě dă espresiune părerii că trupele acestea — cari, de altcum, constau din 200 călăreţi şi 150 pedestraşi — *nu vor pune pedeci seriöse bandelor bulgare la năvălirea în Macedonia.*

Şi pusă faţă 'n faţă acésta „părere“ cu cele-ce se raportéză despre disposiţia poporului bulgar şi deosebi a celui rus faţă cu situaţia din Macedonia, în zadar ar şi voí serios aceste trupe sě împedece năvălirile. In acésta privinţă e de mare însemnătate ceea-ce se scrie din Petersburg despre disposiţia Ruşilor — dacă e adevěrat — faţă cu reformele plănuite pentru Macedonia. A nume, că naţiunea rusă nu e mulţămită cu reformele balcanice, fiind ea de părere, că reformele acelea nu vor uşura întru nimic miseria şi suferinţele creştinilor macedoneni. Planul de reforme e ofensă pentru naţiunea rusă şi pentru puterea armată a ei. Ear' acésta nu se póte suferí — zic nemulţămiţii. Şi pentru a lua posiţie „în interesul fraţilor slavi din Balcani“ *au convocat pe sfîrşitul acestei luni o mare adunare de popor la Petersburg.* Hotărîrile ce vor fi luate în adunarea acésta vor da apoi directiva validitării voinţei poporului. Acestea vor decide apoi, că fi-va în Balcani *rěsboiu* ori *pace*? Pentru-că în definitiv *massele hotăresc*, ear' când voinţa lor erumpe, zădarnic ar voí guvernul altcum, căci îl duc cu sine, cum valurile duc un mic păiuş, fie acela chiar puternicul guvern autocratic al ţarului. De aceea, este de mare însemnătate atitudinea ce acést adunare o va lua faţă cu cestiunea reformelor macedonene.

Predică ocasională.

Rostită cu ocasiunea sfinţirii bisericei din Geógiul-de-sus.

Drept întregire a raportului publicat în numěrul 22 al ziariului nostru despre sfinţirea bisericei gr.-ort. române din comuna *Geógiul-de-sus*, dăm astăzi *predica* rostită cu acésta ocasiune din partea zelosului şef tractual, *Ioan Teculescu*, care a sěvêrşit actul sfinţirii. E următórea:

De-apururi scut şi adăpost
Poporului nostru ai fost,
Biserică străbună!
Din rîndul sfintei provedinţi
Tu ai păzit pe-ai nosti părinţi
Ca mama cea mai bună!

Când valuri de potop turbat
Asupra lor s'au revărsat
Sě stingă 'n ei credinţa,
Cu zidul těu i-ai apărat
Şi legea sfântă li-o-ai păstrat
Păstrându-le fiinţa...

De-aceea mult te iubim
De-aceea iată 'mpodobim
A ta catapitésmă!
Şi cu cântări toţi te cinstim
Şi daruri noi îţi oferim
Şi jertfă de mirésmă!!

. . . .

O! fi-ne şi de-acum ce-ai fost:
Ocrotitóre şi-adăpost
In vremuri de cercare,
Mirésă blândă a lui Christos!
Poporului dreptcredincios
Fi-i mamă-apărătóre!

Cătră voi îndreptez, mai întâiu de la acest loc cuvêntul meu astăzi, iubiţi parochieni ai acestei parochii, şi vě întreb: Pentru-ce lucesc mai luminoşi ca altădată ochii vostri astăzi; şi cu urechile pentru-ce cuprindeţi mai adânc şi mai desluşit rěsunetul cântărilor frumóse? Căci nu aţi mai věḑut dóră, nici-când astfel de lăcaşuri; şi nu aţi mai auḑit de mult, sau nici-odată cântările dulci şi mângăióse?

Nu! Eu ştiu că nu!

Věḑut-aţi încă biserici, fel şi fel; auḑit-aţi încă cântări, dar' — cunosc că rěspunsul acesta vě este: Uite! E aşa de frumósă biserica nóstră acuma, îmi ziceţi, aşa de strălucită, aşa de frumos împodobită astăzi, după-ce din nou s'a reparat, s'a curăţit şi s'a sfinţit, în cât şi cântările sfinte pare că mai dulci de cât altă-dată rěsună acuma sub bolta ei înălţată! De aceea strălucesc luminoşi ochii nostri şi se desfătéză în auz urechile nóstre!

Inţeleg! Dar', ca nu cumva în rětăcire sě staţi şi în întunerec sě umblaţi, iubitori creştini, cu tóte ale vóstre, dar' şi mai ales cu ale credinţei, o mică desluşire vreau sě vě dau încă de la început asupra acestui lucru, o desluşire şi de lipsă şi folositóre. Pentru-ca nu cumva, vorbindu-se de plăcerea ochilor şi a urechilor, în rětăcire sě cadă vre-unul a crede, că de-ai trupului ochi şi de ale lui urechi e cuvêntul! Nu. Nimeni sě nu se amăgiască! Nu e nimic din cele ce vedeţi şi auḑiţi aci pentru trup. Nimic.

E totul pentru ai sufletului ochi pregătit şi totul pentru ale duhului urechi sěvêrşit. Străbate numai prin ochii trupului strălucirea casei Domnului la sufletul nostru, care se însenineză, se luminéză şi din acea lumină se aprind şi ochii trupului; şi se strecóră prin urechi rěsunetul cântărilor dulci la duhul nostru, care se mişcă, saltă de plăcere, care străbate prin tot trupul. Nu a trupului lucrare fiind deci totul, ce aicea îl vedem şi auḑim, nici plăcerea şi desfătarea ce o simţim nu e a lui, ci a sufletului; ear' din acésta una, bine puteţi sě înţelegeţi şi spre ţinere de minte sě vě însemnaţi toţi, voi iubiţilor, că: mai adâncă şi mai desfătătóre cu mult e plăcerea sufletului nemuritor, rază din sórele dumnezeirii, de cât a trupului muritor, vas de tină şi de lut; drept aceea, mai ales şi cu mai multă silinţă sě căutaţi întotdéuna a face plăcere şi mulţămire sufletului, de cât trupului. Sě vě însemnaţi acésta!

*

Bunilor bětrâni ai acestei parochii! Spusu-mi-s'a cum cu grózǎ aţi ascultat primul cuvênt, care Vi-s'a rostit mai întâiu, că: vremea e de a se dărîma biserica învechită şi alta în locu-i sě se zidéscă! V'aţi cutremurat atunci în sufletele Vóstre, am înţeles; şi în cumpěnă grea a stat cugetul vostru, de a lăsa sě se sěvêrşéscă aşa ceva, sau nu?! Căci vi-se părea grozav aşa ceva; lucru haîn şi păgân socotiaţi în inimile vóstre, a se dărîma biserica lui Dumnezeu, despre carea voi ştiaţi că: „cel ce o va strica, — strica-l-va pe el Domnul!“ Ear' când aţi věḑut cele dintâiu pietri prăbuşindu-se din zidurile ei, pe inima vóstră simţiaţi pare-că vě cad; şi departe, departe gândul vě ducea în clipele acelea. Că o vedeţi totuşi întrégă biserica vóstră, vi-se părea. O vedeaţi, aşa precum deja ca prunci mici o ştiaţi; ca prunci nevinovaţi, când în nopţile de Paşti alergaţi în jurul ei, părêndu-vi-se că mulţimea făcliilor aprinse sunt chiar stelele ceriului, cari se pogoriau până jos, asupra bisericei vóstre mult iubite! Şi în taină vě întrebaţi unul pe altul că: pentru-ce óre a trebuit sě se dărîme totuşi biserica? Pentru-că era dór' gârbovit coperişul ei? şi zidurile-i crepate icicolea pe dinafară, ear' faţa-i din lăuntru întunecată şi afumată de fumul de tămâe?! Sunt aşa dór' maicele bětrâne, îşi ziceau cei mai mulţi. Incovăiate de spate sunt ele şi cu creţe în faţa înegrită de vênturile anilor trăiţi! Şi totuşi fiii cei buni le iubesc şi sprigínesc...

Dar' lucrul mergea 'nainte! Zi de zi voi vedeaţi, cum din pravul şi ruinele zidurilor bětrâne, altele tinere se ridicau tot mai sus şi mai sus. Cum se înoiau ele, ca ale vulturilor aripi, şi cum biserica vóstră înfloria şi reînvia ca finicul din cenuşa sa — cum cântă psalmistul; până când gătită şi frumos înpodobită o věḑurăţi mai în urmă, schimbată din maică bětrână, în tiněră mirésă plină de viéţă, plină de strălucire. Şi cum s'a întors atuncia deodată întristarea vóstră, întru bucurie; cum aţi simţit pe lângă bucurie şi mândria, că din a vóstră singură jertfă aţi ridicat, iată! un lăcaş atât de mândru, atât de frumos, ale cărui uşi astăzi deschise sunt de nou, pentru a vě puté aduna într'însul şi a vě închina Domnului, tot ca în biserica cea vechiă, după legea cea sfântă, dréptă şi neprihănită, aşa precum aţi învěţat-o de la părinţi din părinţii vostri.

Da, bucurie şi mândrie aţi simţit, căci în drept aţi fost la acésta, când aţi ajuns la sěvêrşirea unei lucrări, pe cât de sfinte, pe atâta de frumóse; ear' acea bucurie şi mândrie îndoit şi întreit trebue sě o simţiţi astăzi, când atâta mulţime de prietini şi cunoscuţi, de aprópe şi de departe, au venit sě vadă şi sě laude faptele vóstre...

E bine şi frumos acésta, veţi zice! Dar' pentru-ce óre am desvělit atuncia gândul vostru de la început şi prin care s'ar arěta óre-şi-cum, că nu aţi fi voit a face lucrarea, de care azi atâta vě bucuraţi şi pentru care toţi vě aduc laudă?.... Pentru-ce? Ca sě defaimez cumva acel cuget al inimilor vóstre şi celor de faţă sě spun cumva, că aţi fost un minut măcar protivnici lucrărei sfinte, carea s'a făcut pentru voi?...

Nu, nu, iubiţilor creştini! Nu ca sě defaimez cugetul vostru l'am desvělit! Ci că a fost şi este firesc, însuşi după inima vóstră de buni creştini acel cuget. Buni şi de toţi ştiuţi, că tari în credinţă şi prea iubitori de biserică creştini, cari nu cu răcélă a inimii aţi putut vedea cum sě dărîmă biserica vóstră, precum apoi earăşi, nu cu nepăsare aţi stat la ridicarea ei, ci ajutor aţi dat şi jertfă aţi adus, ca la loc sě o faceţi — aşa precum s'a şi întêmplat! Iată de ce am dat pe faţă gândul inimei vóstre, care întristată întâiu, în adevěrată bucurie şi mândrie înótă astăzi!

Dar' avut'am şi am şi altă pricină, iubiţilor, când am vědit un astfel de gând al durerii pentru dărîmarea de biserică. Ca sě pot adecă şi mai uşor încopcia de acel gând cuvêntul, ce voesc încă a vi-l rostí de aci, cuvênt despre vremuri trecute, dar' adevěrate, vremuri de urgie grea şi năpaste cumplită, prin cari a străbătut sfânta maica nóstră biserică. Pe când sě dărîmau bisericile dreptcredinciόse ale lui Christos de-a-lungul şi de-alatul ţěrii, nu cu planul de a se rezidí mai mari sau mai frumóse, nu! Ci ca sě nu mai fie ele; ca turnul lor, de asupra pământului sě nu se mai înalţe, ca un deget arătător cătră ceriu — scaunul Dumnezeului celui viu — ci prav şi cenuşă, una cu pământul sě se facă! Ori apoi, — cum mai târziu s'a întêmplat, — ca cu altele sě se unéscă biserica cea dreptcredinciósă a nóstră, dacă voia sé mai fie, sĕ mai esiste; cu altele, cari după vremelnică şi omenéscă scutinţă, mai sfinte şi mai drepte se socotesc pe sine, de cât cea cu adevĕrat drept credinciósă a nóstră biserică, care pe cea mai curată şi mai neprihănită învĕţătură a Mântuitoriului Christos şi a sfinţilor lui apostoli a fost şi este întemeiată. Despre acele vremuri, zic, vreau sĕ vĕ cuvintez pe scurt şi pe cât puteţi cuprinde astăzi, — deci ascultare sĕ 'mi daţi cu toţii!

(Va urma).

Pentru catedrală.

Ca în tóte afacerile bune şi laudabile, aşa şì în afacerea colectei pentru catedrală preoţimea şi învĕţătorimea nóstră din tractul Sĕliştei au premers cu frumos esemplu.

Contribuirile preoţilor le-am publicat. In cele următóre publicăm şì sumele oferite de învĕţători:

1.	Nicolae Iosif, Aciliu .	Cor. 20
2.	Ana Hodos „ . . .	„ 30
3.	Antonie Hodos, Alămor	„ 30
4.	Ioan Hanzu, Cacova .	„ 30
5.	Ioan Rechiţan, Galeş .	„ 20
6.	Valeriu Arsenie, Gurarîului	„ 30
7.	George Rusu, Gurarîului	„ 30
8.	Ana Nicola-Micloşi, Gurarîului	„ 30
9.	Ioan Stelea, Gurarîului	„ 30
10.	Ioan Patachi, Săcel . .	„ 30
11.	Dumitru Lăpădat, Sĕlişte	„ 30
12.	Iuliu Crişan, „	„ 30
13.	Dumitru Mosora, „	„ 30
14.	Const. Cristiu, „	„ 30
15.	Petru Giura, „	„ 20
16.	Ioan Iacob, „	„ 20
17.	Antonie German, „	„ 30
18.	Simion Mihălţian, „	„ 20
19.	Cornelia Stoica, „	„ 30
20.	Leontina Muntean „	„ 20
21.	Ioan Dobrota, Sibiel .	„ 30
22.	Aurelia Goga, „ .	„ 30
23.	Ioan Bratu, Tilişca . .	„ 30
24.	George Pĕcurariu, Tilişca	„ 15
25.	Nicolae Comaniciu, „	„ 30
26.	Ioan Ştirban, Topârcea	„ 30
27.	Ioan Giurca, „	„ 30
28.	Nicolae Lupu, Vale .	„ 30
29.	Veturia Murĕşan, Vale .	„ 30

La acésta adaugem şì suma de 33 cor. 16 fil. colectată de elevii şcólei din Sĕlişte pentru acelaşi scop. Observăm la locul acesta, că elevii acestei şcóle înainte de a face acésta contribuire au fost conduşi de învĕţătorii lor la Sibiiu şi acolo li-s'a arătat locul, unde a fost vechia biserică şi lucrările pentru catedrala nouă. Intenţia făcută s'a completat cu alte cunoştinţe privitóre la biserica nóstră, ca astfel sĕ se întăréscă în inimile lor dragostea către trecutul bisericei nóstre şi către instituţiunile ei de astăzi.

NOUTĂŢI

Personal. I. P. S. Sa Archiepiscopul şi Metropolitul *Ioan* a sosit eri, Duminecă la amiazi, deplin sănĕtos a casă, venind din Budapesta, unde sĕptĕmâna trecută a presidat sinodul episcopesc, şedinţele representanţei fundaţiunii *Gozsdu*, şi şedinţele delegaţiunii congresuale pentru causele pendente între metropolia română şi cea sêrbéscă.

*

Impĕratul Vilhelm la Drezda. „Leipziger Neueste Nachrichten“ e informat că împĕratul Vilhem II., al Germaniei, în 17 Martie (mâne) va merge la Drezda, pentru a re'ntórce regelui George, al Saxoniei, visita.

*

Prinţul Frideric, bolnav de vĕrsat. Luna trecută moştenitoriul Germaniei plecase împreună cu fratele seu *Eitel Frideric* în călĕtorie în Orient. Sĕptĕmâna trecută prinţii au sosit la Cair, spre a continua călĕtoria pe uscat prin Egipt, dar' prinţul Eitel Frideric s'a bolnăvit de vĕrsat, avênd ferbinţeli şi fiindu-i aşa de rĕu, că trebue sĕ rĕmână în Cair. Moştenitoriul va călĕtorí prin Egipt singur.

*

Serbare jubilară la museul Bruckenthal. La 3 April a. c. se împlinesc o sută ani de la mórtea baronului Samuil Bruckenthal, întemeetoriul museului cu acest nume, din Sibiiu. Directoriul museului întru serbarea acestui aniversal centenar a hotărît, întrĕ altele, sĕ publice un album de tablouri aflătóre în proprietatea museului. In acest scop a ales patruzeci dintrĕ cele mai preţióse tablouri, cari în reproducere litografată vor forma conţinutul albumului împreună cu text esplicativ pentru fie-care. Acest album va costa, în abonament 7 coróne, ear' în preţ de prăvălie 9 coróne. Abonamente se pot face la librăria Krafft în Sibiiu.

*

Inmormêntarea protopresbiterului Traian Meţianu s'a făcut Marţi, 25 Februariu v. cu mare solemnitate. Actul înmormêntării a fost condus de protopresbiterul *Vasile Voina*, pe lângă care au funcţionat 24 preoţi. Raport amĕnunţit despre decurgerea acestei triste solemnităţi vom da în numĕrul viitoriu.

*

Mórtea subită a unei princese. Prinţul *Bernardin de Saxa-Weimar* eşise Mercuri la preumblare cu trăsura, împreună cu soţiesa, care ea însaşi mâna caii. Pe cale princesa a fost cuprinsă subit de nişte sgârciuri, pe urma cărora după chinuri de douĕ ciasuri a murit în Kleefeld în casa unui medic. Tóte silinţele medicului respectiv şi ale medicului de casă al prinţului, chiămat telefonice din Hanovra, au fost zadarnice; n'au putut scăpa de mórte pe princesa.

*

Mulţămită publică. Onorata direcţiune a băncii „*Parsimonia*“ în Bran, a binevoit a vota şi în anul acesta din profitul sĕu curat următórele sume pentru şcóla nóstră capitală română gr. or. din Bran, şi anume: 444 coróne 72 fileri pentru şcóla de băeţi, 194 cor. 72 fil. pentru şcóla de fetiţe, 100 cor. fondului de alimentare al copiilor săraci, cu totul 739 cor. 44 fil. Subsemnatul, în numele eforiei şcólei centrale aduc onoratei direcţiuni şí pe acéstă cale adênc simţita nóstră mulţămită. Bran, în 27 Februariu 1903. *George Babeş* presidentul eforiei,

*

Din Ludoşul-mare ni-se scriu următórele: Ziua de 22 Februariu, în care domnul protopop *Avram Pĕcurariu* a venit la noi în scopul alegerii membrilor comitetului parochial, efectuită în aceeaşi zi, a fost o zi de completă bucurie pentru toţi credincioşii gr. ort. din comuna nóstră.

Frumosul cuvênt de deschidere rostit de dsa, cu părintescul motto: „*Pace Vouĕ*“, întru atâta a pĕtruns inimile credincioşilor, în cât în ochii multora se vedeau lacrimi — semnul cel mai invederat al umilinţei şi temerii cu care stăteau înaintea sfântului altar, cum şi semnul adevĕratei dragoste, cu care stăteau credincioşii în faţa sufletescului lor părinte.

Resultatul alegerii, a fost: cumularea listelor — contrare până la estrem — şi alegerea membrilor epitropíei şi comitetului *cu unanimitate.*

Dl preot Ilie Popp în numele sinodului parochial prin cuvinte alese şi potrivite a mulţămit presidiului pentru conducerea înţeléptă.

După închiderea şedinţei toţi credincioşii s'au depărtat spre casele lor plini de evlavie şi mulţămiţi în inmile lor.

Legăm mari speranţe de persóna blândă, dar' impunĕtóre a dlui protopresbiter *Avram Pĕcurariu*, cu atât mai vêrtos, că în tractul Mercurei şi special în comuna nóstră va afla un larg teren de activitate. Dorim, ca Dzeu sĕ ni-l ţină şi sĕ-i ajute, ca mulţi ani sĕ ne pótă representa tractul. *Cel present.*

*

„Surdii“ nu mai scapă de miliţie. Esistă o datină pĕcătósă întrĕ unii flăcăi ajunşi la etatea de asentare, că în scopul de a scăpa de miliţie se ciungăresc înşişi, unii tăindu-şi degetele de la mâna dréptă, alţii spărgêndu-şi timpana urechilor (spre a deveni surdi), etc. In timpul din urmă s'a constatat deosebi la flăcăii aparţinĕtori cercului de asentare al corpului de armată Nr. 7 (din Caşovia), că mulţime de ei, altcum trupeşi şi sănĕtoşi, erau cu timpana spartă (sfredelită). Pentru a le lua pofta de ciungărire comandantul de corp a dat acum ordin comisiunilor de asentare *sĕ asenteze şì pe cei cu timpana spartă*, dacă altcum sunt apţi, avênd apoi sĕ fie întrebuinţaţi la trupe pentru sĕvêrşirea lucrurilor ordinare.

*

Propagandă revoluţionară în armata rusésca. Sĕptĕmâna trecută au fost arestaţi doi oficeri de artilerie de la Academia Nicolae din Petersburg, asupra cărora s'a dovedit prin perchisiţie domiciliară, cà făceau printrĕ soldaţi propagandă revoluţionară şi prin scrieri volante 'i îndemnau la nesupunere faţă cu ţarul. Casul a făcut mare senşaţie, fiind-că până acum se ştia că numai civilii şi soldaţii de rênd se ocupă cu asemenea propagandă.

*

In amintirea lui Traian Meţianu, fost protopresbiter al tractului Bran, familia Sergiu Medean (Sebeşul-săsese) a dăruit mesei studenţilor din Braşov 20 coróne, în loc de cunună pe cosciugul rĕposatului. In acelaşi scop dna Eugenia Paraschiv (Sebeşul-săsesc) a dăruit mesei studenţilor din Braşov 10 coróne.

*

Vaccinare contra tuberculosei. Profesorul de medicină Dr. *Behring* a ţinut Joi în Viena, în şedinţa societăţii de medicină internă, prelegere despre resultatele vaccinării cu limfa antituberculotică inventată de el. Esperimentările sale — a zis Dr. Behring — au dat resultatul, că vitele cornute tinere pot fi imunisate definitiv faţă cu bóla tuberculosei, şi că acelaşi resultat îl póte promite şì cu privire la om, dacă în primii ani de etate va fi vaccinat cu limfa antituberculotică. — Drept recunoştinţă pentru studiile făcute şi resultatele obţinute întru combaterea tuberculosei, la propunerea profesorului-medic Dr. Nothnagel societatea a ales pe Behring membru onorar al ei.

*

Esplosiunea Vezuvului. Se scrie din Neapol, că Mercuri esplosiunile Vezuvului s'au potenţat în grad fórte mare. Din crater se ridica uriaş sul de foc, a cărui corónă cuprindea periferie de un kilometru; a fost aruncată din interiorul vulcanului şì o puternică bombă, care a esplodat apoi în vĕzduh cu detunătură uriaşă. Mercuri pe la amiazi sulul de foc avea înălţime de patru sute metri. Poporaţia din Rezina şi Pompeji Mercuri nóptea, când sulul de foc scălda în lumină purpurie luciul mării şi hotarul, s'á adunat în biserici, petrecênd acolo în rugăciuni până diminéţă. Esplosiunile au durat până Joi diminéţa, când au început sĕ slăbiască.

*

Operaţie ne mai pomenită. Dr. Launay, medic în Paris, în una din nopţile trecute a fost chiămat la un tiner care încercase sinucidere. Sosit la bolnav, care era aprópe de mórte, Launay a constatat că glonţul a pĕtruns prin inimă. I-a injectat grabnic douĕ litre de ser, apoi deschiḑêndu-i peptul şi scoţêndu-i inima a cusut-o şi petecit-o, apoi a pus-o éră la locul ei. După zece zile tinĕrul s'a însănĕtoşat. Se scrie, cà în cercurile medicale din Paris acum nu se vorbeşte despre altceva de cât despre operaţia acésta.

PARTEA LITERARĂ.

Un manuscript vechiu.

(Urmare.)

Iară acel boeriu Musant îzisĕ împĕrate di(n) copilăriia noastră îţi slugim şi nici o zminteală din învĕţătura mea nai priceput. Iară de vreme ce nu crezi, să mergem să vedem lucruri minunate şi înfricoşate Atuncia împĕratu sĕ umplu de mânïe asupra biserici lui Hs, caun pardos şi zisĕ pre puterea stăpânului mieu Amorat împĕratu şi amari dumnezei idoleşti, acea biserică creştinească va fi grajd dobitoacelor cailor cămilelor şi catîrĕlor şi după aceea ovoi strica din temelie şi numai decât poruncĭ de adusĕră toţi cai şi cămilele şi catîrĭ; Deci încălecând toţi cu mânïe mearsĕră asupra biserici lui Hs, şi băgară toate dobitoacele în biserică, şi întră şi împĕratul cu toţi D(o)mni lui în biserică; Iarà pr(e)otul vrênd aslugi sta Leturgie după rânduială; Eşi în mijlocul bisericĭ şi cu frica lui Dumnezeu începu această rugăciune, Doamne trimite lumina ta cea dreaptă şi puternică din lăcaşul tĕu cel sfânt; şi mĕ întăresce spre slujba aceasta, şi din acel glas al preotului, au căzut tunet mare din ceri cu foc şi căzură toate dobitoacele acelea la pământ şi muriră toate cât cu voia lui Dumnezeu nau rămas nici una vie câte băgasĕ în biserică înlăuntru şi vĕzênd minunea aceasta împĕratul A(m)filog foarte tare sau spăimêntat şi por(u)ci de adusĕră în biserică scaunul cel împĕrătesc, şi şezênd porunci Domnilor sĕi zicênd să şedem şi vom vedea cum fac creştini jertfă; Dumnezeu(lu)i lor, casă putem povesti de această mare minune Marelui împĕra(t) Amoratul; Iară Dumnezeu cela ce este bun şi nu poftesce nici unui om rĕutate spre stricăciune ci pre toţĭ îtrage spre conoscinţa şi credinţa către Sfinţïia sa; Acela milostiv şi îndurat trimisă luminarea Sfinţïi sale de deschisă inima împĕratului A(m)filog, şi cu mare umilinţă şi luare de samă începu asculta sfânta Leturgie; însă manaite (mai nainte) porunci de scoasĕră toate dobitoacele cele moarte din biserică care murisĕ de puterea cea cerească; şi numai vĕzu pĕ preot apropindusĕ de jertvelnic, numai decât vĕzu faţa preotului strălucind ca faţa de ânger; şi sĕ albĭ ca zăpada şi atuncĭ vĕzu Afilog împĕratul, şi cu toţĭ boeri lui mulţime de voinici îmbr(ă)caţi în vejminte luminate şi feţele lor strălucind ca soarele, şi în mijlocul lor stând un prunc împodobit şi înfrumseţat mai frumos de cât podoabele ceriului luminat şi înfrumseţat. Şil pusĕră pre sfântul jertevnic (jertfelnic). Iară preotul luând prescura în mâna stângă iară copïia în mâna dreaptă zicând Intru pomenirea Domnului Dumnezeu şi mântuitoriului nostru, Is Hs; Iară împĕratul Amfilog nu vedea prescura ci vedea un prunc mitutel minunat; şi lovind prescura cu copia zisĕ junghïesĕ melu luĭ Dumnezeu pentru învïerea şi mântuirea noastră; şi îndată eşi sânge şi apă, şi vĕzênd aceasta împĕratul; sĕ mânie şi zisĕ, acesta este ucigaş de oameni, şi cum sĕ îndură de junghïe un prunc ca acesta acăruia frumseţa covîrşesce toată lumea. Şi îndată porunci ostaşilor să încunjure biserica să nu scape preotul pre undeva; ca dupăce va i(s)prăvi slujba săi facă moarte; după aceea vĕzu mulţime de oameni carĭ aduce preotuluĭ jertfă; şi unĭ sĕ vedea mai luminaţĭ alţi sĕ vedea máĭ întunecaţi, şi ânge(r)i lua jertfele oamenilor celor máĭ albĭ máĭ luminaţĭ adeca celor mai drepţi şi le punea pre jertevnic, iară jerfele oamenilor celor întunecaţĭ adeca acelor rĕĭ pĕcătoşi le arde în foc; Şi când zisĕ pr(e)otu(l)

Blagoslovită e împĕrăţïia Tatălui, şi a Fïiului, şi a sfântului Duh (în original e scris cu litere mai mari)

întru acela ceas sĕ umplu toată biserica de luminărĭ minunate şi oltariul de focul Dumnezeiri şi vĕzênd acestea împĕratul fu cuprins de mare spaimă, şi zisĕ către Domni sĕi Minunată vedere ce vĕzurăm astăzi, Iară când zisĕ preotu(l) Cu pace Domnului să ne rugăm, atuncia vĕzu împĕratul mulţime de ângeri stând în genunche rugânduse lui Dumnezeu pentru împăcarea a toată lumea şi zisĕ preotul Pent(r)u ceice umblă pre ape şi călĕtoresc, cu corabïia, întra cel ceas arătă Dumnezeu împĕratului Marea învăluindusĕ cu valuri mari şi grele şi corăbierĭ cu corabïia păţin(d) rĕu şi frică mare temêndusĕ de perire, şi cucuvintele preotului sĕ alină marea; şi totĭ corăbieri mulţămiră lui Dumnezeu şi zisĕ preotul Pre prea Sfnta Curata prea blagoslovita stăpâna noastră de Dumnezeu Născĕtoarea şi pururea fecioara Marïia. Atuncea vĕzu împeratul pre precista, pogorîndusĕ din ceriu cu mulţime de ângeri stând înaintea sftului prestol şi au rădicat mânile la ceriu, şi cu lacrĕmi sĕ ruga lui Dumnezeu pentru toţi creştini drepţĭ cari o cunosc şi o cinstesc pe Sfinţïia sa. Iară când eşi preotul cu vohodul, atuncia vĕzu împĕratul pre Archangelul Mihail şi Gavril ţiind preotul unul dea dreapta altul dea stânga pânăce veni preotul în altariu şi când zisĕ preotul carele pre sfinţĭ odihnesci, atuncea vĕzu împĕratul mulţime de ângeri rădicând sfânta Jertfă, şi zisĕ Archangelul Mihail Să luăm aminte, iară Gavril zisĕ pace tuturor şi după ce întră preotul după prestol, să aştepte până ce sĕva ceti Apostolul, Iarăş de acolo lau luat ângeri acei doi şi lau dus cu mare cinste înaintea sfântului prestol Iară când începu preotul sfânta Evangelie atuncia vĕzu împĕratul pogorîndusĕ din ceriu cala trei sute de ângeri stând împrejurul preotului şi când cetia preotul o soroacă din Evangelie, numai decât o lua ângeri din gura preotului cineşi perând câte o soroacă; şi dupăce sfîrşi preotul Evangeliia îndată sĕ duseră ângeri la ceriu cu mare laudă şi cu cântări, deşau dus fieşte care cuvintele sale înaintea scaunului lui Dumnezeu.

(Va urma).

Cărţi şi reviste.

In editura librăriei *Ciurcu* în Braşov, au apărut:

„Fraţii Brădescu“ povestire localisată, după Cristofor *Schmid*, de Silvestru *Danilescu*. Broşură 8° mic de 64 pagine. Preţul 30 fileri, — şi

„Esecutorul“, comedie într'un act, de A. E., tradusă de Alexandru *Ţinţariu*. Preţul 40 fileri.

Posta redacţiunei.

Gurarîului. Ideia comunicată am avut-o din capul locului şi s'au luat mĕsurile necesare, ca ea sĕ fie realisată.

Nr. 172 protop. 1903 [33] 1—3

Concurs

Pentru **întregirea parochiei Curciu** din protopresbiteratul Mediaşului, pe basa veneratulni ordin consistorial din 4 Februariu a. c. nr. 1130 Bis. se escrie din nou concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Concurenţii vor avé sĕ-şi aştérnă petiţiunile în terminul deschis instruite conform legilor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta înaintea alegĕtorilor în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre pentru a cânta respective a celebra şi cuvênta.

Mediaş, 28 Februariu 1903.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Mediaşului în conţelegere cu comitetul parochial.

Romul Mircea
protopop.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL

Preasântei

Născĕtóre de Dumneḑeu

şi

alte rugăciuni

urmate de Sinaxariu pentru tot anul siPăschălie.

Un volum de 368 pagini 8°.

Preţul simplu legat . . .	fl.	—.85
jumĕtate pânză . .	„	1.05
în piele roşie . . .	„	1.25
Ediţia fină în piele négră .	„	2.—
piele chagrin	„	2.60
în mătase .	„	3.85

Se află de vênḑare la

Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Biblioteca “Bunul econom”

- Nr. 1. Nutreţurile ierbóse, cositurile (fênaţele) prepararea fênului şi păşunile.
- „ 2. Economia porcilor, oilor şi caprelor.
- „ 3. Sĕmênţa plantelor agricole şi sĕmênatul lor.
- „ 4. Ingrijirea plantelor în cursul vegetaţiunii. — Recolta cerealelor.
- „ 5. Economia vitelor sau zootechnia generală.
- „ 6. Agrologia sau cunóşterea pămênturilor şi mijlócele de a le îmbunătăţi.
- „ 7. Agricultura generală — Lucrarea pămêntului (Plugul, Grapa, Tăvălugul şi alte instrumente de mĕrunţit pămêntul).
- „ 8 Ingrăşemintele. — Irigaţiunile. — (Udarea pămêntului).
- „ 9—10 Prăsirea paserilor de casă (galiţe, hoare). Găinile, curcile, găinuşele (bibilicele), gâştele, raţele, porumbii (porumbeii).

Preţul fie-cărui numĕr 30 fil. — Se póte procura de la

Librăria archidiecesană.

Coróne pentru miri

din aur double, împodobite cu imitaţii de petri scumpe colorate, cu câte trei cruci, fórte frumóse şi practice deóre-ce se pot strîmta şi lărgí după cum cere trebuinţa, bucata costă numai **16 cor.** plus porto postal şi pachetare cor. 1.20.

Cruci de lemn 28·5/16 cm., pictură de mână în uleu representând pe o parte “Restignirea Domnului” şi doi îngeri ear’ pe partea opusă “Botezul Domnului”; pe margini aurite cu aur veritabil; cele cu pictură simplă costă **cor. 9·—**, ear’ cele fine bucata **cor. 12·—**, trimise cu postă recomandat costă cu 75 fileri mai mult.

Librăria archidiecesană, Sibiiu.

Amicul poporului îndreptătoriu în cause administrative şi judecătoreşti pentru poporul român, de **Titu Vuculescu**, pretor. Preţul 1 cor. Se póte procura de la **Librăria archidiecesană** din **Sibiiu.**

Liturgieriul

— cu litere latine —

broşat cor. 6, legat cor. 8.

Librăria archidiecesană.

Idei pregătitóre în Pedagogie

de

Dr. **Petru Șpan.**

Preţul **3 cor.** + 20 fil. porto.

Se póte procura de la Librăria archidiecesană din Sibiiu.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret**

vindecă şi învioréză pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s’a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

[2] 4—

Preţul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copíi şi femei de constituţie fórte slabă.

Espeditie din centru şi locul de vênḑare pentru ţĕră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, **V., strada Vadász 42/V colţul strada Kálmán.**

ICÓNE SFINTE pictură de mână în oleu, **pe pânză, pe lemn** séu **pe tinichea, ţinc, aluminium** etc. în ori-şi-care mărime pe lângă **preţurile cele mai moderate** ofere:

Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu, strada Măcelarilor Nr. 45

IV.

- Archangelul Mihail
- „ Gavriil
- Apostol ori-care
- Domnul Christos
- Iisus în muntele Maslinilor
- Sfântul Dumitru
- Sfântul George
- Ilie Prorocul
- Ioan în pustie
- Sfântul Nicolae
- „ Simeon
- „ Andreiu
- Evangelistul Ioan
- „ Luca
- „ Marcu
- „ Mateiu
- Prorocul Zacharia
- Apostolul Iacob
- „ Filip

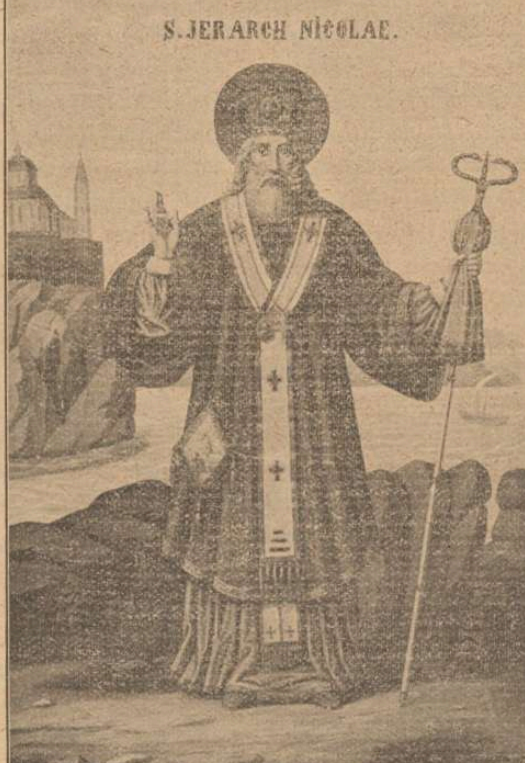

S. JERARCH NICOLAE.

I.

- Adormirea Maicei Domnului
- Bunavestire
- Naşterea Domnului Iisus Christos
- Fuga la Egipet
- Iisus în biserică de 12 ani
- La nunta din Cana
- Iisus pe mare
- Invierea lui Lazar
- Schimbarea la faţă
- Răstignirea lui Iisus Christos
- Punerea în mormênt
- Invierea Domnului
- Inălţarea — Floriile
- Tăerea împrejur
- Nascerea Maicei Domnului
- Pogorîrea Duchului sfânt
- Nascerea sftului Ioan Botezătorul
- Grigorie, Vasilie şi Ioan
- Adormirea sfintei Ane
- Aflarea capului sf. Ioan Botezăt.

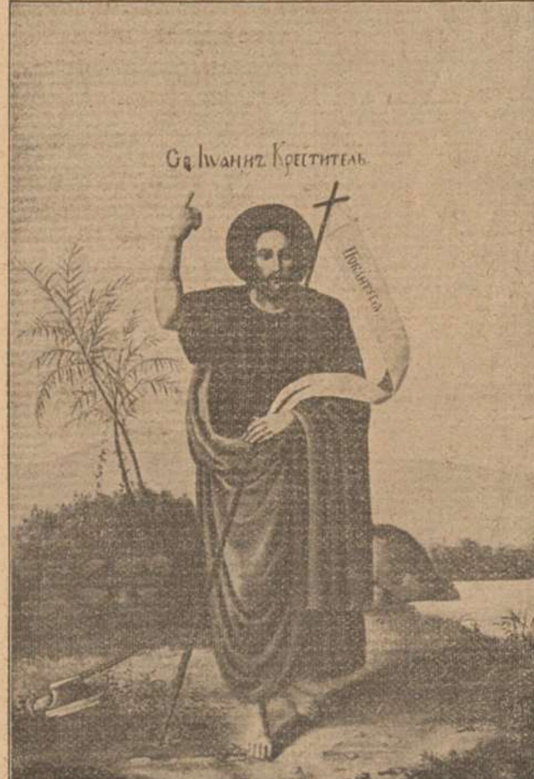

II.

- Iisus pe Cruce
- Inălţarea sfintei cruci
- Ilie prorocul în carul de foc
- Tăierea capului sfântului Ioan
- P. Grigorie teologul
- Sf. Vasilie

III.

- Botezul Domnului
- Constantin şi Elena
- Sfântul Dumitru călare
- Sfântul George „
- Maica Domnului
- Petru şi Pavel
- Archanghelii Mihail şi Gavriil
- P. Ioan Gură de aur
- PP. Ioachim şi Ana

	Grupa I.					**Grupa II.**					**Grupa III.**					**şi Icóne din Grupa IV.**					
	Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					
	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	
fórte fine Cor.	39·20	44·80	58·80	81·20	106·40	35·—	40·60	51·80	70·—	89·60	30·80	37·80	46·20	61·60	78·40	28·—	33·60	42·—	56·—	70·—	**Cor. fórte fine.**
fine . . „	26·60	29·40	46·20	50·—	72·50	23·10	25·90	40·60	49·—	65·80	20·30	23·10	35·—	43·40	60·20	18·20	21·—	30·80	39·20	56·—	**„ fine.**
simple . „	14·—	16·10	18·20	26·20	30·40	12.60	14·—	16·10	23·80	32·20	11·20	11·90	14·—	21·70	29·40	9·80	10·50	11·40	19·60	26·60	**„ simple.**

Preţurile indicate în şema de sus sunt a se înţelege numai la icóne pictate pe pânză. — Icóne pictate pe lemn costă cu 10%, ear’ pe tinichea cu 15% mai mult decât pe pânză; pe aluminiu şi ţinc vor costa cu preţul metalului întrebuinţat *mai mult.*

Deasemenea şi cu angajamentul pentru **prapori** din ori-şi-ce fel de materii şi de ori-şi-ce colóre pe lângă condiţiile cele mai favorabile.

Redactor responsabil **Teodor V. Păcăţian.**

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 26 Sibiiu, Joi 6/19 Martie 1903 *Anul LI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Solidari.

Sibiiu, 18 Martie n.

Aşa e vorba, că până la finea sĕptĕmânii acesteia, sau cel mult în decursul sĕptĕmânii viitóre, lupta purtată în dieta magiară din partea oposiţiei pentru dobândirea de drepturi naţionale cu privire la armata acum comună, are sĕ fie decisă, şi situaţia are sĕ fie clarificată.

Că eşirea din impas pe ce cale se va face, cu depunerea armelor din partea oposiţiei, ori cu recurgerea guvernului la ultimul mijloc de scăpare, la disolvarea parlamentului şi efectuirea de noue alegeri pentru parlamentul ţerii: astăzi încă nu se póte spune.

Ce se póte însĕ spune cu siguranţă este, că afară de concesiunile deja puse în vedere din partea guvernului, şi promise în tótă forma ca realisabile în viitoriul cel mai apropiat: alte concesiuni deocamdată nu se vor mai face, pentru-că Maiestatea Sa Monarchul nu se învoeşte, ca sĕ se facă, şi nu va da autorisaţie guvernului sĕ le promită.

A declarat'o acésta M. Sa zilele trecute cu ocasiunea prânzurilor de curte, date în palatul regal din Buda, — la cari au fost invitaţi deputaţi dietali din tóte partidele, — chiar în faţa deputaţilor cu cari a avut bunăvoinţa a sta de vorbă şi a se întreţiné cu ei asupra obstrucţiei, spunêndu-le franc şi la înţeles, că proiectele militare *trebue* sĕ devină lege, în forma în care sunt presentate dietei magiare.

Se póte, că cei din oposiţie vor începe sĕ înţelégă rostul lucrului, şi supunêndu-se voinţei mai înalte, vor sista lupta, care singură începe sĕ slăbéscă din zi în zi, cu tóte că din provincie mai vin mereu deputaţiuni şi petiţiuni la dietă, nu din îndemnul propriu al cetăţenilor, ci ca puse la cale din partea oposiţiei. Dar' se póte şi aceea, că kossuthistii se ţin de cuvênt şi duc lupta până la infinit, în care cas apoi guvernul va fi silit sĕ recurgă la arma dictată de ultima raţiune, la disolvarea parlamentului.

Că mult mai aprópe stăm de probabilitatea primă, se póte deduce de acolo, că prim-ministrul *Széll* a dat asigurare ministrului comun de esterne şi ministrului comun de rĕsboiu, că din lupta parlamentară purtată în dieta magiară în contra proiectelor militare nu se va naşte pentru armata comună nici un fel de detriment, pentru-că obstrucţia preste tot nu are caracter primejdios, şi el, *Széll*, nici nu o ia ca ceva tragic.

Un resultat bun pentru Magiari a avut însĕ totuşi lupta înscenată în contra projectelor militare, chiar şi dacă ea ca mâne ar fi sĕ fie sistată, anume acela, că concesiunile promise sunt pe cale de a fi şi *realisate*.

Codul penal militar, pus pe base mai moderne, se zice că ar fi gata deja; ear' chestia steagurilor şi a emblemelor militare formézá obiect de seriόse studieri, pe când permutarea oficerilor, de origine din Ungaria, de la regimentele austriace la cari erau împărţiţi până acuma, la regimente ungureşti, s'a început deja, căci ultimul numĕr al monitorului oficial militar aduce o serie întrégă de astfel de permutări. Ar mai rĕmâné deci neresolvată numai chestia reducerii anilor de serviciu de la trei la doi, ceea-ce însĕ încă are sĕ urmeze, — chiar şi dacă n'ar fi promisă, — pentru-că reducerea se face pe rînd şi în alte state.

O parte din pretensiunile lor naţionale, din dorinţele lor, Magiarii sunt deci pe cale de a şi-le vedé în curênd realisate. Şi când le va vení bine, vor stăruí sĕ li-se dee şi celelalte, pe cari probabil că earăşi le vor căpĕta, de-şi acuma li-se spune că mai multe concesiuni nu li-se pot face. Li-se vor face însĕ, cu siguranţă, pentru-că Magiarii ştiu cum sĕ lupte pentru dobândirea lor. Au dovedit-o şi de astădată. Sunt *solidari* şi *uniţi* în astfel de chestii mari, şi din acest motiv câştigul de causă trebue sĕ fie pe partea lor. Iată ce putem învĕţa şi ce ar trebuí sĕ învĕţăm din lupta lor, purtată în contra projectelor militare.

Congregaţia comitatului Sibiiu.

Luni, 16 Martie n., representanţa municipală a comitatului Sibiiu a ţinut congregaţie estraordinară, sub presidenţia comitelui suprem *Thalmann*.

Au fost resolvate 82 de obiecte, puse la ordinea zilei, dintrĕ cari de mai mare însemnătate au fost următórele două: Curenda oraşului Pojon în chestia *regulării prin lege a dreptului de întrunire şi asociare*, şi *înfiinţarea unei foi oficiale comitatense.*

Cu privire la obiectul prim, punctul de vedere al membrilor români din congregaţie l'a precisat dl Dr. *I. Beu*, accentuând, că dreptul de întrunire şi asociare e un drept constituţional din cele mai cardinale, şi că e de dorit, ca acest drept sĕ fie regulat prin lege în statul nostru, pentru-ca sĕ nu mai atîrne de la capriciul funcţionarilor publici. Aminteşte, cum cei asociaţi politiceşte pe base naţionale, d. e. Românii, când au voit sĕ ţină întruniri politice au fost întemniţaţi, fără a fi putut afla remediu în contra acestei încălcări de lege. Propune deci, ca curenda oraşului Pojon *sĕ fie sprijinită.*

Din parte oficiósă se face propunere pentru trecerea la ordinea zilei, pe motivul, că guvernul *a promis* deja presentarea unui project de lege referitor la dreptul de întrunire şi asociare, dar' congregaţia, ascultând şi vorbirea dlui *I. A. de Preda*, rostită în favorul propunerei dlui Dr. *Beu*, — *primeşte cu majoritate de voturi propunerea Românilor.*

In chestia foii oficiale comitatense însaşi comisiunea permanentă a făcut propunere, ca fóia sĕ fie editată cu începere de la 1 Iuliu n. *în tóte limbile protocolare ale comitatului*, adecă în cea magiară, germană şi română, şi preţul abonamentului sĕ fie 20 corόne la an.

Vicecomitele a făcut însĕ propunere, ca fóia sĕ fie scósă numai în limba statului, şi preţul abonamentului sĕ fie numai 10 cor. la an; dar' după vorbirea temeinică a dlui *I. A. de Preda*, care a accentuat, că nu e bine, ca noi înşine sĕ contribuim la răpirea dreptului nostru şi la îngroparea limbii nóstre, — sprijinită cu energie şi de dl *V. Florian*, — congregaţia primeşte propunerea comisiunei permanente, şi decide, ca fóia oficială a comitatului Sibiiu *sĕ apară în tóte limbile protocolare ale comitatului.*

Pentru propunere au votat toţi membrii congregaţiunii, afară de funcţionari.

Inmormêntarea protopopului Traian Meţianu.

— Raport special. —

Sohodol, 28 Februariu v.

> „E uscată-acum ţĕrîna
> ce te-acopere, şi mie
> Par'că tot nu 'mi vine a crede,
> că te-ai dus pentru vecie“
> *Vlăhuţă.*

. . . Te-ai dus, falnicule şi mult iubitul nostru şef tractual, ai plecat prea de timpuriu în calea veciniciei, lăsând în sufletele nóstre gol nemărginit, şi în inimile membrilor familiei durere şi pustiu.

Vestea morţii Tale ne-a emoţionat adânc pe toţi, mai cu sémă că pe neaşteptate ni-a sosit . . .

Iubit, stimat şi preţuit a fost rĕposatul în viéţă, şi acéstă iubire s'a manifestat cu putere şi cu ocasiunea înmormêntării, sĕvêrşită Marţi în 25 Februariu a. c. cu o pompă cum rar se póte vedé, la care a participat lume imensă, atât din Zerneşti şi din întreg tractul, cât şi din alte părţi.

Cătră orele 12 din zi preoţimea tractuală s'a adunat în biserica Sf. Nicolae din Zerneşti, unde curênd soseşte şi P. O. D. *Vasilie Voina*, protopop în Braşov şi delegat consistorial.

Pe lângă dl delegat au funcţionat la actul înmormêntării P. O. D. *Iuliu Dan*, protopop în Făgăraş, şi 24 preoţi din tract, adecă toţi, afară de cei ce erau în legături de rudenie cu rĕposatul, a nume: M. O. D. Ioan Dan, prot., On. Iancu Hamsea, Costi Proca şi Iacob Zorca.

La $12^1/_4$, preoţimea îmbrăcată în strălucitóre vestminte bisericeşti, în sunetul jalnic al clopotelor, precedată de purtătorii praporilor, crucilor şi sfeşnicelor, iese din biserică şi se îndréptă în ordine frumósă spre locuinţa rĕposatului. Pe ambele laturi ale stradelor, de la biserică şi până acolo, mulţimea aştepta preoţimea cu capetele descoperite.

O, cine póte descrie sentimentele ce ne-au cuprins, la trista revedere cu şeful nostru! Lacrimile inundară feţele tuturor, când pe catafalc, întrĕ mulţime de cununi şi flori, zărit'am faţa cea vestezită, dar' tot blândă şi senină a iubitului nostru protopop, care pare că ne zicea: „Iată, acum mĕ vedeţi zăcênd, şi mai mult nu voiu sta înaintea vóstră, iată şi limba a amuţit, iată şi buzele au încetat. Rĕmâneţi sănĕtoşi prietinilor şi fraţilor, rogu-vĕ, sĕ nu mĕ uitaţi nici pe mine, când vĕ rugaţi Domnului“.

Desperatele ţipete ale bĕtrânei sale mame, care vedea apunênd fala şi mândria sa, nădejdea şi scutul bĕtrâneţelor sale, nepreţuitul odor al inimii sale, sfăşietórele suspine ale soţiei sale, acum vĕduvă rĕmasă şi stingheră, şi pentru totdéuna despărţită de nobilul ei soţ, durerea profundă şi torentele de lacrimi ale fiului şi fiicei sale, ale cumnatelor, din depărtare venite, şi ale celorlalte rudenii, ne-au emoţionat aşa adânc, în cât a trebuit o mică pausă până ne-am recules.

Dl delegat dă binecuvêntarea şi înălţătoriul serviciu funebru începe.

Rĕspunsurile le cântă un cor improvisat al învĕţătorilor din tract, sub conducerea dlui *Bude*.

Sicriul a fost ridicat de 8 preoţi şi scos în curte. Conductul funebru s'a constituit astfeliu: Inainte mergeau elevii şcólei sub conducerea învĕţătorilor, urmau apoi purtătorii de prapori, cruci şi sfeşnice, toţi învĕţătorii din tract, corul, preoţii fungenţi, sicriul cu rĕmăşiţele pămênteşti ale rĕposatului, purtat alternativ de 16 preoţi, membrii familiei, şi un imens public, domni şi dame, ţĕrani şi ţĕrance.

Ajunşi în biserica cea mare, sicriul fù aşezat în mijlocul ei, încunjurat de preoţime şi membrii familiei şi de publicul care a putut străbate în biserică.

Intrĕ cei presenţi la acésta tristă festivitate am observat pe: Rev. D. vicar gr. cat. din Făgăraş *Macaveiu*, pe preoţii gr. cat. din Ţohanul-vechiu *Brumboiu* şi *Manoilă*, pe juḑii cercuali dnii Czámpa şi Tuzony, protopretorul Bárdossy, dnii *Dr. Iancu Meţian* cu dómna, *Nicolae Garoiu* cu dómna, *Dr. Eugen Meţian*, directorul comercial Lang, directorul technic Jatzkó, ai fabricei de celulosă, cu dómnele, dnii notari din Bran, Zerneşti, Vlădeni, Poiana-Mĕrului şi Rêşnov, etc., aprópe tóte dómnele preotese, şi alt public fórte numĕros şi distins.

Intrĕ cununile depuse pe sicriu am remarcat:

1. A comitetului parochial, cu inscripţia: „Iubitului nostru protopop şi paroch Traian Meţianu“.

2. „Iubitului nostru protopop“ — Colegii Dan şi Strevoiu.

3. „Neuitatului nostru soţ şi tată“ — Familia.

4. Protopopului Traian Meţian“ — Primăria comunală.

5. „Neuitatului nostru protopop şi inspector de şcóle“ — Invĕţătorii din Zerneşti.

Apoi fără inscripţie:

6. Familia Proca.

7. Directorul Lang.

8. „ Jatzkó.

9. Celulose-Fabrik.

Serviciul funebru s'a îndeplinit cu o regularitate esemplară şi cu tótă pompa cuvenită. Mult a contribuit la înălţarea slujbei corul învĕţătorilor, cum şi neîntrecutul cântăreţ al bisericei Sf. Nicolae din Braşov, dl *Brenciu*.

Cu voce sonoră, puternică şi fermecător de dulce, ceteşte dl delegat icósele prescrise la înmormêntarea preoţilor, ear' dl Brenciu după fie-care rĕspunde cu „Aliluia“ cântat cu adevĕrată artă. Ochii tuturor erau scăldaţi în lacrimi.

Partea cea mai esenţială a serviciului a fost fără îndoială predica dlui *V. Voina*, rostită din uşa altariului.

Multe predici am auḑit şi cetit, dar' puţine au fost cari sĕ fi făcut asupra mea şi — din liniştea ce domnia în biserică, şi din încordarea cu care toţi o ascultau şi din lacrimile ce vedeam curgênd din tóte părţile — cred că asupra întregului public asistent, o impresiune atât de puternică, ca acésta a dlui protopop Voina.

Cu voce clară şi puternică, în cuvinte alese, în frase aranjate cu iscusinţă şi de o corectă logică, vorbitoriul caracteriséză fisicul şi psichicul rĕposatului cu o corectitate şi acurateţă de toţi apreciată.

Prietinul şi colegul se vedea că vorbeşte din inimă, de aceea vorbirea a şi străbătut la inimi, avênd un efect covêrşitor.

Falnic la chip şi statură, deştept şi iscusit, plăcut şi afabil la vorbă, sincer în prietiniile sale, bun, blând, vesel şi vioiu, activ şi neobosit, inimă nobilă, altruist fără séman, aşa ni 'l înfăţişază şi aşa era protopopul Traian.

Născut în anul 1854, protopopul *Meţian* a făcut studíile gimnasiale în Braşov, teologia în Sibiiu, drepturile în Oradea-mare şi Pesta. La 1875 s'a căsătorit cu *Efrosina*, fiica protopopului emeritat Tipeiu din Sas-Sebeş, în 1876 a fost hirotonit întru presbiter, ear' la 1880 fù ales şi întărit protopop al tractului Branului.

Din căsătorie i-a rĕmas fiul Traian, inginer, fiica Eugenia măr. Costi Proca, paroch în Rĕşnov.

Sbuciumata şi adese-ori viforósa-i viéţă a adus cu sine că acest falnic vlăstar al unei nobile şi vechi familii sĕ se prăbuşéscă în mormênt în flórea vieţii, avênd abia 49 ani.

După dl protopop *Voina* vorbeşte dl *Ioan Dan*, prot. on., în numele clerului din tract şi al Zerneştenilor în deosebi.

Emoţionat şi cu lacrimi în ochi îşi începe dsa predica. Şi cum putea fi altfeliu, când — după cum spunea însuşi, ca coleg timp de 27 ani, aceeaşi mâncare şi aceeaşi beutură duhovnicéscă au mâncat şi beut la acelaşi altar al dlui.

Frumósa vorbire a dlui prot. Dan, — carea cred că o va da publicităţii — a fost asemenea ascultată cu atenţiune din partea tuturor, şi multe lacrimi a stors, cu deosebire iertăciunile.

In timp ce dl Brenciu, cu vocea sa fermecătóre cânta o stihiră, se face sărutarea cea din urmă. Cu ochii înecaţi în lacrĕmi, cu inima sfăşiétă de momentul despărţirei, rênd pe rênd vin preoţii, sărută sf. evangelie aşeḑată pe pieptul rĕposatului, şi îi mai strînge încă odată îngheţata-i mână, pentru ultima-óră.

Terminat şi acest act de pietate, preoţii însărcinaţi cu acésta ridică sicriul şi cu cântarea „Isaia dănţueşte“ îl trec prin altar, şi îl duc apoi afară din biserică, spre a 'l aşeḑa la locul de vecinic repaus în cripta familiară, de lângă biserica cea mare din Zerneşti.

La mormênt mai ţine un magistral discurs vrednicul director al şcólei din Zerneşti, dl *Bartolomeiu Bude*.

Schiţéză viéţa şi activitatea rĕposatului ca inspector districtual de şcóle, ca cetăţean onest al patriei, ca luptător şi sprijinitor al bisericei şi şcólei, ca membru valoros al naţiei române.

Discursul dlui Bude a făcut bună şi mare impresiune asupra tuturor.

Pe când corul cânta „In veci pomenirea lui“, sicriul de metal, aşeḑat într'altul de lemn, e scoborît în adêncul pământului şi taimicul protopop de odinióră, *Traian Meţianu*, dispare pentru totdéuna de la ochii noştri şi ai iubiţilor sei, ca în umbra mormêntului sĕ 'şi găséscă liniştea şi odihna, de care prea puţină parte a avut în viéţă.

După terminarea tristului act ne-am întrunit în salele marelui hotel comunal, unde s'a servit pomana — cu bucate de post bine pregătite, sub supravegherea neobositului şi simpaticului domn Dr. *Iancu Meţianu* şi a altor membri ai familiei. Sărăcimea şi poporul, cât n'a încăput în hotel, a primit colaci şi bani la uşa bisericei.

In fine nu pot sĕ încheiu acest raport, fără sĕ amintesc de buna ordine şi rênduélă observată în ţinuta publicului, ceea-ce se datoreşte în mare parte inteligentului primar din Zerneşti, dl Ioan Coleş.

.... Şi acum, dormi în pace suflet bun şi blând, dorul şi dragostea nóstră te petrece şi dincolo de mormênt. Căci tu ne-ai fost nu numai şef, dar' prietin sincer şi povăţuitor desinteresat.

Adese-ori în întrunirile nóstre preoţeşti ne ziceai cu glas duios:

„Dlor şi fraţilor! E adevĕrat că eu de multe-ori v'am părăsit şi póte chiar şi atunci când aveaţi lipsă de sfatul şi intervenţia mea, dar' voi aţi ştiut sĕ vĕ faceţi în tóte împrejurările datorinţa, în cât tractul nostru, cu mândrie o spun, sta alăturea cu cele mai vrednice tracte protopopeşti din archidiecesă“.

Fie-ţi ţerîna uşóră şi memoria binecuvêntată.

Preotul *George Babeş*.

Oficială.

Onoraţii parochi, cari încă nu şi-au ridicat banii de congruă, sunt provocaţi a restituí imediat cuitele, spre a se puté încheia raţiociniul semestrului I.

Pentru a înlesní comunelor nóstre bisericeşti esecutarea disposiţiilor din § 4 al Regulamentului despre administrarea şi controla averii parochíilor, s'a dispus sĕ se tipăréscă *anume* blanchete pentru *Inventariul supletoriu*, în care sĕ se inducă averea parochíilor la finea fie-cărui an, — *Recapitulaţiunea întregei averi*. Aceste se pot procura de la librăria archidiecesană cóla cu 10 fil.

Predică ocasională.

Rostită cu ocasiunea sfinţirii bisericei din Geógiul-de-sus.

(Fine.)

Nu prin aceste văi şi dealuri au fost dintru început moşii şi strămoşii noştri, iubiţi ascultători! Nu. Acolo mai departe pe şesul neted şi mănos erau odinióră locuinţele lor, satele lor, ear' în mijlocul acestora, ca sórele pe cer sta înaltă şi luminósă biserica lor sfântă. Dar' venit'au, după vremuri, povóie de neamuri sĕlbatice asupra lor. Ca o urgie, ca un potop fără de contenire s'au revĕrsat asupră-le, sfărmând şi nimicind tot ce le eşia în cale, arḑênd şi prefăcênd în cenuşă de-a rêndul satele şi bisericile lor sfinte. Şi ani mulţi, unul după altul, luptat'au străbunii noştri cu roiul de păgâni sĕlbatici, ca sĕ scape din ghiarĕle lor moşia lor iubită, dar' fără de isbândă; — până când mai în urmă înjumĕtăţiţi şi sdrobiţi luat'au, câţi au mai scăpat, plaiul spre aceste văi şi dealuri şi de aicea mai în sus, ca sĕ-şi scape cel puţin viéţa. Tristi şi prea amărîţi în sufletele lor — vĕ puteţi gândí — că se vor fi uitat ei înapoi cum li-se prefăceau în cenuşă satele şi bisericele lor sfinte şi încă fără nădejdea de a şi-le mai vedea acolo rezidite. Dar' ori-cât de mari erau năpăstuirile acelea, şi ori-cât de grele cercările, ei tot nu au desnădăjduit. Nu, căci în sufletele lor ardea nestînsă candela credinţei şi acea credinţă tărie le dădea, ca sĕ pótă biruí tóte nĕcazurile. Şi aceea credinţă îndemn le dădea, că îndată ce se aşeḑară şi prin aceste locuri, biserica sfântă sĕ nu lipséscă din mijlocul locuinţelor lor; precum nici nu a lipsit pe nicăiri, cum urmele arată! O! ce vremuri, cu adevĕrat pline de dragoste către legea lui Christos, erau acelea, iubiţilor ascultători! Năpăstuiţi, prigoniţi, lipsiţi, ori-cum erau strămoşii noştri, cercetaţi şi veţi afla, că fără biserică nici într'un loc ei nu rĕmâneau! Nu, pentru-că erau timpuri şi ómeni aceia, prin cari se arătau împlinite aevea cuvintele sfintei evangelii, cari zic că: credinţa mută munţii! Da, căci din vêrful muntelui cela coboriau ei neobosiţi lemnele şi pétra, pentru-ca ici sau colea, în o vale sau cóstă mai aşezată, sĕ ridice alt munte — casă sfântă de rugăciune! Credinţa, da, credinţa le făcea tóte acestea. Credinţa dréptă, pe care, ca cea mai scumpă moştenire o lăsau ei fiilor lor, cari încet-încet se împretiniră mai în urma şi cu traiul de prin aceste locuri; ba le binecuvêntau chiar, când vedeau şi cunoşteau, că în linişte şi nebântuiţi de primejdiile, ce în poveşti grăite de părinţii lor, auḑiau că le-au avut sĕ le petrécă moşii lor, — pot a'şi ţiné mai ales legea şi limba lor. Dar' nu erau încă cu acestea întórse tóte foile negre din cartea vieţii bisericei nóstre dreptcredincióse. Nu. Mai erau încă în urmă; şi pe ele scrise erau patimi şi dureri şi mai amare şi mai grele, de cât cele de până atunci suferite de biserica nóstră. Prin un fel de rĕtăcire de apoi, mai rea de cât cea dintâiu, avea sĕ mai trécă biserica strămoşéscă a poporului nostru românesc. Ca un fulger năprasnic avea sĕ vină acea rĕtăcire — precum a şi venit — care apoi sĕ despice apoi catapitésma ei în două, nu însĕ ca la învierea lui Christos, când s'a arătat lumii că: „adevĕrul din pămênt a rĕsărit şi pacea din ceriu a privit“, nu! ci ca sĕ desbine în două biserica mamă; ca sĕ împartă în două pe fiii ei, toţi una în credinţă — până atunci. Ear' în loc de dragostea frăţéscă, sĕ samene în ei vrajbă şi zizanie; sĕ sape între ei prăpastie, négră şi întunecósă şi adâncă, până în fundul iadului, de unde a rĕsuflat, a eşit de-asupra hidósa stafie a ispitei, care cu pătimaşa privire sĕ ademenéscă şi cu viclénă agrăire sĕ ispitéscă într'una între fostii fraţi de o singură dreptcredinciósă lege. Dar' precum mai de mult păgânii, cum am arătat, nu au putut pierde biserica lui Christos; aşa şi acum ispita, ce o am numit, nu a putut abate pe moşii voştri, — şi ai noştri ai tuturor — iubiţi creştini, de la drépta lor credinţă, de la sinul bisericei ortodoxe. Nu! Căci de-şi cu sila şi pe nedreptul li-se luau chiar bisericile ce pe atunci le aveau, ori apoi, când nu se putea altfel, pradă flăcărilor se dădeau ele, ca sĕ nu mai fie. (Cum chiar pe acéstă vale în sus s'a întêmplat, unde episcopíe a fost odinióră şi mănăstire, pe care însĕ moşii voştri, nevoind a o părăsí cu nici un preţ, la porunca mai marilor pradă focului a fost dată mai în urmă şi în cenuşă prefăcută) — totuşi înaintaşii voştri nu s'au abătut de la drépta credinţă şi nici nu au desnădăjduit în mijlocul grelelor încercări, ci umĕr la umĕr se puneau, cei rĕmaşi neclintiţi la credinţa lor părintéscă, şi biserică îşi zideau, biserică cum a fost bunăóră de la început şi acésta în care ne aflăm acuma. De aceea fapta frumósă ce o aţi sĕvêrşit voi acum, iubiţi creştini ai acestei parochii, sĕ ştiţi, că nu numai de cei vii este lăudată, ci şi de cei morţi binecuvêntată. Inţeleg de ale moşilor şi strămoşilor voştri duhuri, cari saltă şi se bucură astăzi, vĕḑênd şi cunoscênd, că moştenirea scumpă, biserica lor, prin grele furtuni şi vijelii păstrată şi 'n urmă vouĕ lăsată, nu o nesocotiţi şi părăsiţi, ci cu dragoste o îngrijiţi şi o măriţi. Dar' mai e vrednică de tótă lauda fapta vóstră şi pentru aceea, că pildă arătaţi şi îndemn daţi şi vecinilor voştri, ca şi ei sĕ facă, vouĕ asemenea. Şi ei sĕ cunóscă, din ceea-ce azi vĕd, aceea, că ce póte face pacea şi buna-învoire dintrĕ fiii aceleiaşi parochíi şi dragostea adevĕrată faţă de podóba casei Domnului. Sĕ vadă şi sĕ pricépă, sĕ audă şi sĕ înţelégă, că astăzi, când vremile de urgie şi de prigonire pentru biserica nóstră au trecut, nu se mai pune nimenea şi nicăiri de a dărîma biserici cu alt plan, de cât cu acela, de a le mări, şi împodobí; şi că le lasă părăginite, ruinate, pline de prav şi de păiengeniş numai aceia, în mijlocul cărora în loc de bună conducere e nerênduélă, în loc de pace e vrajbă, în loc de gragoste faţă de casa Domnului, e mai mare póte dragostea faţă de casa ospĕţului şi a beuturii. Apoi earăşi sĕ mai înţelégă, că lăsarea în părăsire şi în părăginire a bisericei lor, nu numai de lauda nóstră a celor de azi îi lipseşte, ci şi de binecuvêntarea urmaşilor nu 'i învredniceşte. Pildă luaţi deci voi toţi cei aici de faţă; îndemn puneţi în inima vóstră despre cele ce aţi vĕḑut astăzi, şi duceţi veste prin satele vóstre, despre tóte cele ce aţi auḑit, spunênd la toţi cumcă: laudă a secerat de la noi toţi, poporul harnic al acestei comune, şi binecuvêntare va primí de la nepoţi şi strănepoţii lui până în timpurile cele mai depărtate. Aşa sĕ duceţi vestea.

*

Ear' acum îndreptându-mi cuvêntul din nou, numai către fiii acestei parochíi, îi întreb: Pentru-ce socotiţi aşa dar' iubiţi poporeni, după tóte cele zise până acum, că v'aţi făcut vrednici de lauda, ce cu toţii vi-o aducem astăzi? Pentru-că am făcut biserică, îmi veţi rĕspunde!

Cum, aţi făcut biserică? Dar' unde-i? Care-i? Arĕtaţi-mi-o şi mie? Iată-o ací îmi ziceţi! Iată-i zidurile, altariul, turnul ş. a. m. d. — Cum, acésta credeţi voi că e biserica? Dar' vĕ amăgiţi, iubiţilor! Nu vedeţi că acestea-s numai ziduri; pétră pusă preste pétră; ear' celelalte tóte podóbe mute şi reci! Dar' atunci, cum? mĕ întrebaţi. Care şi ce e biserică? Dacă acésta nu i biserică?!

Nu de la mine numai vĕ rĕspund la acésta, ci prin înseşi cuvintele marelui apostol Pavel vĕ rĕspund, carele, iată, cum a deluşit acésta către Corintheni (c. 6 s. 16): „Fraţilor, voi sunteţi biserica Dumnezeului celui viu, precum a zis Dumnezeu, că voiu locuí întrĕ ei, şi voiu umbla, şi voiu fi lor Dumnezeu şi aceia vor fi mie popor“. Ear' la c. 3 s. 16—17: „Au nu ştiţi că sunteţi biserica lui Dumnezeu şi că duhul lui Dumnezeu locueşte întru voi? De va strica cineva biserica lui Dumnezeu, strica-l-va pe el Domnul; că biserica lui Dumnezeu, care sunteţi voi, e sfântă!“

Auḑit-aţi? Inţeles-aţi? Că biserică sunteţi voi? Voi ómenii, voi creştinii, cari umpleţi acest lăcaş sfinţit? Cari veniţi ací şi vĕ adunaţi în numele Domnului Christos, ca apoi după făgăduinţa lui sĕ fie şi el, bunul, în mijlocul vostru?! Sĕ nu vĕ amăgiţi dar' şi în întunerec sĕ nu umblaţi, ci ca şi mai bine sĕ pricepeţi acésta, priviţi la trupul omenesc, căruia om 'i zicem, până când viéză, până când sufletul e într'însul; dar' îndată ce sufletul l'a părăsit, de-şi are chipul, tot nu-l mai numim om, — ci trup mort, lut şi pămênt îi zicem. Astfel e şi cu biserica. Deplină şi cu drept o putem numí aşa, numai când fiii ei, creştinii o cercetéză şi o încunjură cu drag de la mic până la mare; dar' când ea pustie rĕmâne de creştini, numai după nume îi mai putem zice biserică. Pentru-că bine sĕ ştiţi şi aceea, că frumósele cântări şi rugăciuni, ce preoţii le rostesc, nu zidurilor le rostesc, ci creştinilor adunaţi, cari ascultându-le evlavioşi, pe aripile sufletelor lor le înalţă apoi către părintele luminilor. Astfel deci aveţi sĕ faceţi şi voi, bunilor creştini. Sĕ cercetaţi şi sĕ umpleţi cu drag, în totdéuna când veţi fi chemaţi, prin glasul sunător al clopotelor, acest frumos lăcaş, sĕ-l cercetaţi, căci zice psalmistul că: „Mai bună este o zi în curţile Domnului, de cât mii“ (ps. 93 s. 10). Pentru-că numai ací vĕ veţi puté face părtaşi de cele făgăduite de către Dumnezeu lui Solomon, cum cetim în cartea împĕraţilor c. 9. s. 3.: „Şi zise Dumnezeu către el: am auḑit rugăciunea ta şi cererea ta, cu care te-ai rugat înaintea mea; am sfinţit casa acésta ce ai zidit-o, ca sĕ pun acolo numele meu în veci şi ochii mei şi inima mea vor fi acolo totdéuna“. Fi-va aşa numai deplin dréptă mândria, ce azi şi în totdéuna o veţi simţí, că aţi făcut un aşa de frumos lăcaş de rugăciune; fi-va aşa numai desĕvêrşită bucuria, ce însuşi I. P. S. nostru Archiepiscop şi Metropolit a simţit-o ca un bun Părinte, când I-am făcut cunoscută săvêrşirea lucrării, poruncindu-mi ca unui mai mic slugitor, că mulţămita şi mângăerea Lui părintéscă sĕ vi-o tălmăcesc ací, tuturor bunilor creştini, cari jertfă aţi adus pentru înfrumseţarea casei Domnului.

Dar' eu ştiu că tóte acestea vor fi, tóte acestea vor urma. Ştiu, după a moşilor şi strĕmoşilor voştri dragoste către legea cea dreptcredinciósă judecând; ştiu după căldura credinţei ce o purtaţi în inimă; ştiu după buna rênduélă şi pacea ce domneşte în acéstă parochie. Ear' pentru acésta sigur că vrednic de laudă este în primul rênd păstoriul vostru harnic, părintele G. *Albu*, carele de-şi tinĕr, de-şi de curênd statornicit aci ca preot, probă vĕdită de vrednicie şi de înţeléptă conducere a dat, tocmai prin renovarea acestui sfânt lăcaş, pentru care lucrare neobosit a alergat, până când a vĕḑut-o adusă la ziua de astăzi. Laudă lui. Vrednică de laudă mai este apoi şi epitropia şi comitetul parochial cu întregul popor al acestei parochíi, cari toţi de tóte părţile silinţă şi-au dat, osteneli nu au cruţat, ca biserica lor la starea ce azi o vedem sĕ ajungă, şi cu care mândri pot sĕ fie cu adevĕrat, în tótă împrejurimea acésta. Laudă deci vouĕ, harnicilor creştini geógeni.

*

Ear' acuma veniţi, voi toţi, cei-ce v'aţi luminat astăzi cu frumósa prăznuire ce o am sĕvêrşit, veniţi sĕ mulţămim Domnului, pentru ajutorul dat la sĕvêrşirea acestei lucrări, sĕ-i mulţămim zicêndu-i:

Dumnezeule prea puternic! Cela ce din nimic ai zidit ceriul şi pămêntul şi pe omul făptura alésă a mânilor tale pusu-l'ai pe pămênt, ca după învĕţătura sfântă a Fiului Tĕu iubit pe tine sĕ te cunóscă şi ţie sĕ-ţi slugéscă de-apururi, cautǎ şi ne auḑi pe noi în ciasul acesta, când umilită rugăciune de mulţămită îţi aducem pentru ajutorul tĕu preasfânt, ce l'ai dat la sĕvêrşirea acestui lăcaş, care întru mărirea numelui tĕu prea-înalt s'a ridicat pe pămênt! Umbréză Dómne, cu darul preasfântului tĕu duh, acéstă casă de rugăciune; nu întórce nici-odată faţa ta de către ea, şi nu lua de la ea duhul tĕu, care azi l'am cerut, căci s'ar risipí atunci şi în ţĕrînă s'ar re'ntórce. Deplin întăreşte-o Dómne cu duhul tĕu cel stăpânitor; cetate tare şi nebiruită, împotriva duşmanilor numelui tĕu, fă-o; ear' pe credincioşii cari se vor închina într'însa umbréză-i în totdéuna cu duhul păcii şi al dragostei, neschimbate pentru legea dréptă şi neprihănită a Fiului tĕu iubit!

Părinte sfinte! Auḑi-ne pre noi, pe tine te lăudăm, pe tine bine te cuvêntăm, ţie îţi mulţămim şi ne rugăm ţie Dumnezeului nostru, întreit în feţe Tatăl, Fiul şi duhul sfânt, Treime sfântă şi nedespărţită, căreia mărire, cinste şi închinăciune i-se cuvine, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin!

Ioan Teculescu
protopresbiter.

O adresă.

Studenţii universitari români din Budapesta, cari au primit esemplare din „*Cartea de Aur*“, donate de domnul *Alexandru de Mocsonyi*, au trimis ilustrului donator următórea adresă colectivă de recunoştinţă şi mulţămire:

Ilustritatea Vóstră!

Când v'aţi decis a distribuí întrĕ universitarii români din capitală 25 esemplare din „*Cartea de Aur*“ (vol. II), aţi manifestat de nou şi într'o nouă formă dragostea şi îngrijirea părintéscă ce aţi păstrat-o totdéuna pentru tinerimea română, ca cel mai generos protector al ei.

Noi, cari am avut fericirea sĕ fim împărtăşiţi de acest dar al Ilustrităţii Vóstre, înţelegem pe deplin rostul acestei donaţiuni şi simţim, că însemnătatea ei este cu mult mai mare, de cum s'ar păré la prima vedere.

Prin acest act de dărnicie aţi ţintit de sigur la aceea, ca — punêndu-ne în mână atâtea pagini cuprindĕtóre de mari avînturi naţionale, — sĕ puneţi temeiu dragostei nóstre pentru neam, sĕ ne lărgiţi orisontul culturei naţionale şi sĕ ne îndreptaţi atenţiunea către acei înaintaşi ai nostri, cari în luptele lor politice de acum 40 de ani au desvoltat mare şi admirabilă stăruinţă pentru câştigarea drepturilor nóstre naţionale.

Aşa credem, că pentru acest dar al Ilustrităţii Vóstre nu vom puté fi mulţămibori într'alt chip mai demn, de cât cetind cu diliginţă şi dragoste acea mulţime de pagini togate şi silindu-ne a scóte din ele înţelepte învĕţături pentru viitoriu şi principii cari sĕ ne călăuzéscă în viéţa publică.

Cetind istoria neamului nostru, ne vom face educaţiunea naţională, de care şcóla străină ni-a lipsit. Drept dascăli ne vor serví acei ómeni mari, a căror amintire împodobeşte paginile istoriei naţionale şi ale căror esemple de perseveranţă şi de abnegaţiune vor fi pentru generaţiunile viitóre tot atâtea puternice îndemnuri la fapte.

Rugându-vĕ sĕ primiţi espresiunea sentimentului nostru de profundă gratitudine şi recunoştinţă naţională, semnăm: Budapesta, 28 Februariu 1903. (Urméză subscrierile).

NOUTĂŢI

De la curtea română. Ziarele din Bucureşti scriu, că Maiestăţile lor Regele şi Regina României vor pleca şi anul acesta, ca în toţi anii, la Abazia, îndată după închiderea corpurilor legiuitóre române, întrĕ 15 şi 20 Martie v.

*

Academia Română din Bucureşti, întrunită în sesiune ordinară, a ţinut eri, Marţi, şedinţă de deschidere.

*

Cleric ardelean conferenţiar în Cernăuţi. Duminecă (15 Martie n.) s'a început în Cernăuţi în sala societăţii „Armonia“, ciclul de prelegeri publice arangiat de societatea academică „Junimea“. Primul conferenţiar a fost compatriotul nostru *Ilie Hociotă*, ascultător al facultăţii teologice de la universitatea din Cernăuţi. Titlul prelegerei a fost: „Ceva din credinţele poporului român“.

*

La Canada! Duminecă diminéţa I. P. S. Sa metropolitul Moldovei a hirotesit în biserica Zlătari din Bucureşti întru archimandrit, conform canónelor şi regulelor bisericeşti, pe protosincelul *Evghenie Ungureanu*, care a plecat inmediat la Iaşi, de unde mâne, Joi, va pleca la Hamburg, pentru a se îmbarca cu destinaţia pentru *Canada*, unde va avé sĕ funcţioneze ca preot al coloniei române, care 'l aştéptă cu mare dor.

*

România — pentru Românii macedoneni. Consulul României la Constantinopol, dl *Lahovari*, acum de curênd a făcut demersuri la patriarchatul din Constantinopol în scop, ca acela sĕ nu mai facă oposiţie cererilor Românilor macedoneni deosebi în ce priveşte *limba liturgică română* şi instituirea de preoţi români, mai ales că exarchatul bulgar caută sĕ 'i câştige pe partea sa promiţêndu-le împlinirea acestei cereri. In considerarea acestei împrejurări, dar' mai ales în considerarea faptului îmbucurătoriu, că guvernul Turciei a promis deja sĕ dispună, ca Românii macedoneni sĕ nu mai fie induşi în matriculele oficiale numai după confesiunea ortodoxă, ci şi după *naţionalitatea lor*, e speranţă că patriarchatul nu va mai face oposiţie cererilor legitime ale Românilor macedoneni, amintite mai sus.

*

† Ernest Legouvé, unul dintrĕ cei mai vechi membri ai Academiei francese, a rĕposat Sâmbătă în Paris, în etate de 86 ani. Legouvé a scris numĕróse comedíi şi câteva opuri pedagogice de mare valóre.

*

Baron nou. „Függetlenség“ susţine a şti din isvor demn de încredere, că M. Sa regele va conferí în curênd titlul şi rangul de *baron* lui *Kornfeld Zsigmond*, directorul băncii „Magyar általános hitelbank“ din Budapesta şi membru al casei magnaţilor.

*

Têrg de vite în Sibiiu, împreunat cu premii. Comisiunea economică a comitatului Sibiiu arangiază la *1 şi 2 April st. n.* têrg de vite de prăsilă, subvenţionat de stat şi de comitatul Sibiiu şi împreunat cu distribuire de premii. Vor fi admise la têrg şi la concurare pentru premii numai vitele cornute (cu escepţia bivolilor) de prăsilă, de rasa Pinzgau curată ori încrucişată cu rasa indigenă şi cele de rasa indigenă curată. Cei cari doresc sĕ-şi scótă vitele la têrgul acesta, trebue sĕ facă înştiinţare la *Iuliu Schuster*, conducĕtoriul economíei de model a comitatului Sibiiu, cel mult până la *28 Martie st. n.* Informaţiuni mai detaiate dă publicaţiunea nr. 2018/1903 a comisiunei economice, distribuită tuturor comunelor din comitatul Sibiiu.

*

Din Braşov ni-se trimite textul frumósei predici, rostită de părintele Dr. *V. Saftu* cu ocasiunea parastasului solemn, ţinut acolo Duminecă, pentru binefăcĕtorii mesei studenţilor. O dăm în întregime în numĕrul viitoriu.

*

De la „Academia Română“. Cum raportéză ziarele din Bucureşti, M. S. Regele Carol I a semnat decretul prin care se apróbă sĕ se iee din museul naţional de antichităţi al statului manuscriptele, documentele şi cărţile, şi sĕ se dee Academiei Române, care le va încorpora în colecţiunile sale, le va păstra şi le va folosí după regulele stabilite de dînsa. In biblioteca museului de antichităţi vor rĕmâné cărţile trebuitóre pentru studiarea colecţiunilor de obiecte antice, cum şi acele manuscripte şi cărţi vechi cari fie prin legătura lor, fie prin decoraţiunea lor interióră sunt a se considera ca opere de artă.

*

Societatea „Petru Maior“ a tinerimei române de la universitatea din Budapesta şi-a publicat zilele acestea *raportul general* pe anul administrativ 1901—1902. Conform acestui raport societatea a ţinut în cursul anului administrativ amintit mai sus 29 şedinţe, întrĕ cari 2 generale ordinare, 3 generale estraordinare, 8 literare şi 16 administrative, ear' comitetul societăţii a ţinut 25 şedinţe ordinare şi 3 estraordinare. In şedinţele literare au fost cetite opt lucrări şi două poesíi (autori Aurel Bratu, Alexandru Ciura, Octavian Goga, Ioan Lupaş), cari aprópe tóte au fost publicate şi în ziarele române („Teleg. Român“ a publicat în nrii 131—136 din 1901 lucrarea stud. în filosofie Ioan Lupaş: „Principiul dualistic în religiune şi filosofie“). Membri ordinari au fost 98, estraordinari 4, onorari 39 (10 rĕposaţi), fundatori 41, întrĕ cari 12 institute de credit (12 rĕposaţi). Starea averii a fost: 13,488 cor. 04 fileri (+ preste 500 esemplare de „Almanach“ al societăţii, în preţ de circa 2000 cor. şi circa 100 esemplare de „Istoria pentru începutul Românilor în Dacia“ de Petru Maior, editată de societate, în preţ de circa 200 coróne). Biblioteca la sfîrşitul lunii Septembre 1902 consta din 2197 opuri în 1480 volume şi 337 broşuri + 2088 numeri de reviste necompactate, ear' în sala de lectură au stat la disposiţia membrilor 37 ziare şi reviste. (Localităţile societăţii se află în districtul IV. strada Molnár nr. 20, etagiu II, nr. 10).

*

La „Masa studenţilor de la gimnasiul rom. gr. or. din *Brad*“ au incurs în Februariu 1903 următórele contribuiri benevole: „*Grăniţerul*“, institut de credit în Dobra 30 cor. „*Detunata*“, institut de credit în Bucium 15 cor. „*Cassa de păstrare*“ din Sasca 10 cor. „*Murĕşanul*“, institut de credit în Maria-Radna 40 cor. „*Zarandeana*“, institut de credit în B iţa 20 cor. Binefăcĕtorii priméscă espresiunea profundei mulţămite! Brad 1 Martie, 1903. *Comisiunea administrativă.*

*

Acum moştenitoriu sĕ fie! Se raportéză din Roma, că conform unor ştiri emanate din cercurile de curte, familia regală a Italiei e earăşi în aşteptarea unui eveniment familiar, care va avé sĕ urmeze pe la sfîrşitul lunii Septembre. Până acum regina a dat soţului ei două fiice, pe princesele *Iolanta* şi *Maffalda*; când era în préjma naşterii fiicei a doua, regina asistase la o festivitate publică, unde o nevastă italiană o salutase cu cuvintele: „*moştenitoriu, Majestate!*“ Dorinţa poporului însĕ, esprimată prin cuvintele de mai sus, atunci nu s'a împlinit. Cu atât mai mare e deci acum aşteptarea poporului, ca barem al treilea sĕ fie moştenitoriu.

*

Prognostic rĕu pentru pomicultori. Revista meteorologică „Meteor“ a lui Vozáry din Segĕdin profeţeşte pentru primăvara acésta două îngheţuri: în 20 April şi 18 Maiu, — pe timpul când pomii şi viile sunt în flóre. La cas că se va adeveri profeţirea, în anul acesta nu vor fi nici póme nici struguri.

*

Patru ani închisóre pentru usură. Iosif Pawelka din Viena, agent pentru mijlocire de împrumuturi, în 1892 a „mijlocit“ fiului unui farmacist un împrumut, aşa că în preţul banilor i a dat prin agentul Bodenstein nişte mobile în preţ de o miiă coróne, pe cari Bodenstein le-a vêndut şi a dat tinĕrului 500 coróne, ear' restul şi-l'a reţinut lui ca provisiune. Tinerul datoraş fiind odată turmentat, Pawelka a stors de la el o declaraţie, că 'i datoreşte 20.000 coróne pentru mobilele furnisate. Avênd declaraţia, Pawelka a aşteptat până acum, când murind farmacistul şi ajungênd tinĕrul datoraş în posesiunea moştenirei sale de vr'o 60.000 coróne, l'a somat sĕ-i plătiască cele 20.000 de coróne, cerênd totodată secuestru pe averea tinerului. Ajunsă causa la tribunal şi dovedindu-se usurăria comisă cu afacerea împrumutului, Pawelka a fost osândit la *arest de 4 ani*, ear' companionul seu Bodenstein la *arest de un an.*

*

Bărbaţi corsetaţi. Din prilejul unui proces al unei fabrice de corseturi, din Paris, a eşit la ivélă, că fabrica a confecţionat şi o mare cuantitate de *corsete pentru bărbaţi*, vêndĕnd în Francia preste 18.000 de bucăţi la an şi furnisând şi Angliei şi Germaniei mii şi mii de corsete bărbăteşti, purtate mai ales de oficeri.

PARTEA LITERARĂ.

Un manuscript vechiu.

(Urmare.)

Atuncia vĕdênd împĕratul foarte sau spăimântat Iară când zisĕ preotul că milostiv şi iubitoriu de oameni Dumnezeu esci Atuncea vĕzu împĕratul pre un ânger eşind din Oltariu cu un vas de mir plin de mireazmă minunată foarte, de care miros sau umplut toată biserica de buna mireazmă, şi cu acel mir începu a unge pre credincioşĭ lu Dumnezeu şi ne aflândusĕ creşt(in)ĭ mulţi precum era mainainte pentru că era fugiţi de frica împĕratului Amfilog auzind că vine cu atâtea oşti să spargă cetatea, şi să rîsipească biserica creştinilor; veni ângeru(l) la Amfilog şii zisĕ lui Iată vei că mirul rĕmâne că nu sînt creştini mulţi la acest sfânt loc că au fugit de frica ta tu veida de samă înaintea împĕratului Hs Dumnezeu. Atuncia împĕratul ş(i) credinciosul lui, Musant zisĕră Mirueştene şi pe noi cu acest sfânt Mir de spăsenie, că de acum credem şi noi în credinţa lu(i) Hs, Aşişderea zisĕră şi alţi Domni ai împĕratului cu toţi Mirueştene şi pre noi că şi noi credem întru Hs di(m)preună cu împĕratul Amfilog, şi deaca iau mir(u)it ângerul cu acel sfânt Mir, îndată au căzut ca neşte solzi de pre ochi lor. Iară când zisĕ preotul, Câţĭ sânteţĭ chemaţĭ eşiţĭ Câţi sânteţĭ credincioşĭ; Atuncia vĕzu împĕratul şi cu Domni sĕi, unde veniră ângeri din ceriu şi alege pe cei păcătoşĭ şiĭ scotea din miljocu(l) celor credincioş(i), Iară când zisĕ preotul Ca supt stăpânirea ta fiind păziţi pururea, atuncia împĕratul cu toţĭ Domni luĭ vĕzu că sĕ pogoară mulţime de ângeri din ceriu luminaţĭ şi cacu pară de foc îmbrăcaţĭ, şi vĕzură şi neşte arapi întunecaţĭ stând de departe înghiţaţ(i) de puterea ângerească ca să nuĭ detune vreun ânger cu puterea Dumnezeirĭ ca săĭ piarză că Arapi slugi devolesci ce era luând sama ceva face împĕratul Amfilog cu bise(r)ica lui Hs Dumnezeu ca să sĕ bucure că o vo vedeao rîsipită, Iară Hs Dumnezeu nau lăsat voia pizmaşilor să sĕ umplă, ci au lucrat ca un milostiv şi atot puternic cu mari şi înfricoşate minuni, şi după aceea: v: ângeri luară, Sfintele, Daruri, şi pĕ preot şi făcură vĕhodul precum e rânduiala sfintei slujbe la creştinĭ şi încunjurând pĕ preot cu arme de foc pănă ce ve-n(i)ră iarăş la prestol cu mare frică, şi cu zmerenie şi luară sfintele şi cinstitele Daruri de pre capul preotului de le pusĕră pre sfântul prestol zicând Sfânt, Sfânt, Sfânt Domnul Savaoth. şi când zisĕ preotul cătră Dïiacon, Duhul sĕu cel sfânt să sĕ pogoarĕ preste tine Atuncia vĕzu împĕratul Amfilog şi cu ai sĕi boeri pre Duhul sfânt, ca un porumb pogorîndusĕ din ceriu şi odihnindusĕ pre sfintele daruri, şi toată biserica sau umplut de Mireazma Darului aprea sfântului Duh, şi sfântul Oltariu sau luminat mai vîrtos decât razĕle soarelui, şi când zisĕ preotul Să iubim unul pre altul Atuncia vĕzu împĕratul Amfilog şi cu ai lui Domni pogorîndusĕ Părintele cu doisprĕzece Herovimĭ, şi cu alţi doisprĕzece serafimĭ, avênd fieşte carele câte şasă aripi cu doao îşi acoperia feţele sale, cu doao acoperia picioarele sale iară cu doao zbura şi cu glas mare cânta, Sfânt, Sfânt, Sfânt, e Domnul Sava Oth, Iară părintel(e) sărută pre fiiul sĕu cel iubit şi sĕ sui la ceriuri. Iară când zisĕ preotul Luaţĭ mâncaţĭ acesta iaste trupul meu carele sĕ înfrânge pentru voi spre ertarea păcatelor atuncia vĕzu împĕratul umplêndus(e) biserica de ângeri şi toţi zisĕră cuon glas Amin şi când zisĕ preotul Beaţi dintru acesta toţi acesta este sângele meu alegi cei noao Atuncia vĕzu împĕratul pogorîndusĕ doi ângeri din ceriu şi lua zapisul păcatelor şi al arde în foc Iară când zisĕ preotul mai ales pre prea sfânta curata Stăpâna noastră de Dumnezeu născĕtoarea şi pururea fecioara Mariia, Atuncia vĕzu împĕratul unde sĕ de(s)coperi întunerecul împărţit, şi mearsĕră ângeri lui Dumnezeu de spusă crestinilor care greşisă ce era acolo de bucurie ca să sĕ mângăe pentru rugăciunile Maici Preciste căiva scoate de acolo, Iară când zisĕ preotul şine dă noao Stăpâne cu ogură şi cu o inimă amări prea Sfânt Numele tĕu, Atuncia vĕzu împĕratul şi cu ai sĕi Domní eşind un Serafim din Altariu şi zisĕ creştinilor întru acest ceas Staţĭ cu toţi la un cuvênt şi lăudaţĭ numele Domnului Dumnezeu şi când zisĕ preotul, şi ne învre(d)nicesce pre noi stăpâne cu îndrăznire, Acuteza Ate chema pre tine, dumnezeu cel ceresc Tatăl şi Azice; Atuncia vĕzu împĕratul cu ai sĕi pogorîndusĕ din ceriu Archangelul Mihail şi Gavril, îngenunchin(d) înmiljocul bisericĭ împreună şi alţĭ creştinĭ începură Acetĭ *Tatăl nostru.* Carele eşti în ceriurĭ, Iară când zisĕ preotul capetele voastre Domnului să le plecaţĭ, atuncia vĕzu împĕratul ângerĭ eşind din oltarĭu purtând cununĭ de Aor în mâoĭ casăle pue pre capetele celor credincioşĭ şi venĭ şi la împĕratul şĭĭ pusă şi lui o cunună de Aur în cap zicênd iată acea(s)tă cunună teva învrenicĭ deveĭ fĭĭ creştin şi vei lua muncĭ pentru Numele lui Hs. şi înaintea scaunuluĭ lui Hs oveĭ purta în vecĭ, şi acestea auzind, împĕratul foarte sau bucurat şi sau veselit în sufletul sĕu; şi cu lacrĕmi sĕ ruga lui Dumnezeu, casăl învrenicească sfântu(lu)ĭ botez.

(Va urma).

Cărţi şi reviste.

„**Luceafĕrul**“, revista tinerimei române de la universitatea din Budapesta, fascicolul 6 dto 15 Martie n., a apărut cu următoriul sumariu: „Radiotelegrafia şi fenomenele telepatice“, de G. Todica, „Lupte zadarnice“, de I. Lăpădatu (continuare din fascicolul anterior), „La vitrină“, de Simin; „S'a stîns lumina“, de V. E. M., „Din povestile Isergilei“, de Max Gorkij, apoi începutul unei novele „Invinsă“, poesíi, cronice, bibliografie, posta redacţiei.

„Luceafĕrul“ apare în Budapesta (VI. strada Vörösmarty Nr. 60-a) la 1 şi 15 a lunii şi costă 10 coróne pe an.

*

„**Femeia şi Familia**“, revista beletristică-literară a dlor S. Moldovan şi I. Prodan, a apărut (fasc. 4 dto 15 Martie n.) cu următoriul sumariu: *Vasilie Alexandri*, biografie şi portret şi o parte din drama sa „Ovidiu“; „Intreprindĕtoriul de pompe funebre“, novelă de Puşkin; „Albanezii“ (cu ilustraţie); „Chemia în *bucătărie*“ (nu *culină*), humorescă de C. Schwiening, apoi feliurimi („La ce vêrstă se mărită femeile parisiane?“, „Fiarele selbatice şi frumseţa femeéscă“ şi „Drepturile femeii“), sfaturi de menagiu, cronice, posta abonaţilor, moda, ear' la cabinetul romanelor continuare din romanul „Doliul vĕduvei“ de A. Theuriet.

„Femeia şi Familia“ apare în Sibiiu (tipografia „Tribunei“) la 1 şi 15 a lunii şi costă 10 coróne pe an. Red. şi proprietari: Silvestru Moldovan şi Ioan Prodan.

Nr. 172 protop. 1903 [33] 2—3

Concurs

Pentru **întregirea parochiei Curciu** din protopresbiteratul Mediaşului, pe basa veneratulni ordin consistorial din 4 Februariu a. c. nr. 1130 Bis. se escrie din nou concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Concurenţii vor avé sĕ-şi aştérnă petiţiunile în terminul deschis instruite conform legilor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta înaintea alegĕtorilor în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre pentru a cânta respective a celebra şi cuvênta.

Mediaş, 28 Februariu 1903.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Mediaşului în conţelegere cu comitetul parochial.

Romul Mircea
protopop.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL

Preasântei

Născĕtóre de Dumneḑeu

şi

alte rugăciuni

urmate de Sinaxariu pentru tot anul si Păschălie.

Un volum de 368 pagini 8°.

Preţul simplu legat . . . fl. —.85
jumĕtate pânză . . „ 1.05
în piele roşie . . . „ 1.25
Ediţia fină în piele négră . „ 2.—
piele chagrin „ 2.60
în mătase . „ 3.85

Se află de vênḑare la

Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Biblioteca “Bunul econom”

Nr. 1. Nutreţurile ierbóse, cositurile (fênaţele) prepararea fênului şi păşunile.
„ 2. Economia porcilor, oilor şi caprelor.
„ 3. Sĕmênţa plantelor agricole şi sĕmênatul lor.
„ 4. Ingrijirea plantelor în cursul vegetaţiunii. — Recolta cerealelor.
„ 5. Economia vitelor sau zootechnia generală.
„ 6. Agrologia sau cunóşterea pămênturilor şi mijlócele de a le îmbunătăţí.
„ 7. Agricultura generală — Lucrarea pămêntului (Plugul, Grapa, Tăvălugul şi alte instrumente de mĕrunţit pămêntul).
„ 8 Ingrăşemintele. — Irigaţiunile. — (Udarea pămêntului).
„ 9—10 Prăsirea paserilor de casă (galiţe, hoare). Găinile, curcile, găinuşele (bibilicele), gâştele, raţele, porumbii (porumbeii).

Preţul fie-cărui numĕr 30 fil. — Se póte procura de la

Librăria archidiecesană.

Coróne pentru miri

din aur double, împodobite cu imitaţii de petri scumpe colorate, cu câte trei cruci, fórte frumóse şi practice deóre-ce se pot strîmta şi lărgí după cum cere trebuinţa, bucata costă numai **16 cor.** plus porto postal şi pachetare cor. 1.20.

Cruci de lemn

28·5/16 cm., pictură de mână în uleu representând pe o parte “Restignirea Domnului” şi doi îngeri ear’ pe partea opusă “Botezul Domnului”; pe margini aurite cu aur veritabil; cele cu pictură simplă costă **cor. 9·—**, ear’ cele fine bucata **cor. 12·—**, trimise cu postă recomandat costă cu 75 fileri mai mult.

Librăria archidiecesană, Sibiiu.

Amicul poporului îndreptătoriu în cause administrative şi judecătoreşti pentru poporul român, de **Titu Vuculescu,** pretor. Preţul 1 cor. Se póte procura de la **Librăria archidiecesană** din **Sibiiu.**

Liturgieriul

— cu litere latine —

broşat cor. 6, legat cor. 8.

Librăria archidiecesană.

Idei pregătitóre în Pedagogie

de

Dr. **Petru Șpan.**

Preţul **3 cor.** + 20 fil. porto.

Se póte procura de la Librăria archidiecesană din Sibiiu.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret**

vindecă și învioréză pe lângă garanție.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire inventiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s’a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

[2] 5—

Preţul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copíi şi femei de constituţie fórte slabă.

Espeditie din centru și locul de vênḑare pentru ţéră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colţul strada Kálmán.

ICÓNE SFINTE

pictură de mână în oleu, **pe pânză, pe lemn** séu pe **tinichea, ţinc, aluminium** etc. în ori-şi-care mărime pe lângă **preţurile cele mai moderate** ofere:

Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu, strada Măcelarilor Nr. 45

IV.

Archangelul Mihail
„ Gavriil
Apostol ori-care
Domnul Christos
Iisus în muntele Maslinilor
Sfântul Dumitru
Sfântul George
Ilie Prorocul
Ioan în pustie
Sfântul Nicolae
„ Simeon
„ Andreiu
Evangelistul Ioan
„ Luca
„ Marcu
„ Mateiu
Prorocul Zacharia
Apostolul Iacob
„ Filip

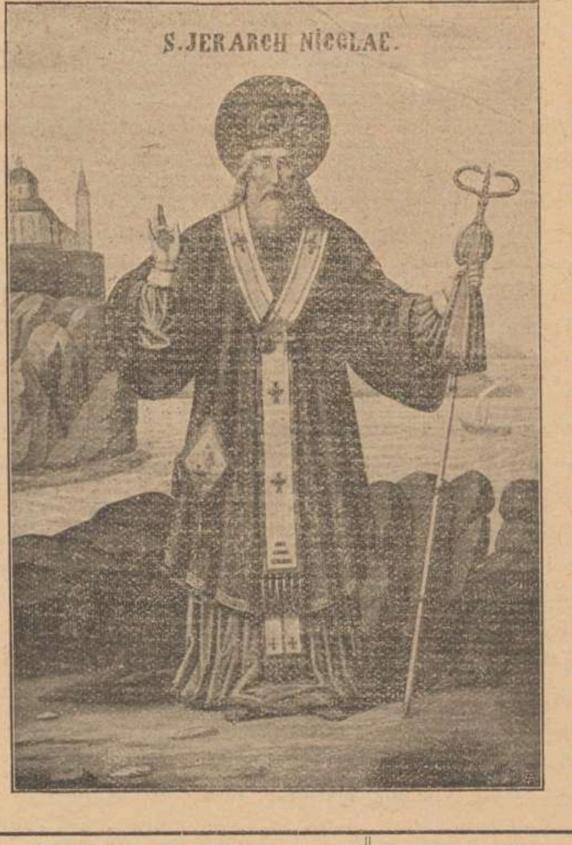
S. JERARCH NICOLAE.

I.

Adormirea Maicei Domnului
Bunavestire
Naşterea Domnului Iisus Christos
Fuga la Egipet
Iisus în biserică de 12 ani
La nunta din Cana
Iisus pe mare
Invierea lui Lazar
Schimbarea la faţă
Răstignirea lui Iisus Christos
Punerea în mormênt
Invierea Domnului
Inălţarea — Floriile
Tăerea împrejur
Nascerea Maicei Domnului
Pogorîrea Duchului sfânt
Nascerea sftului Ioan Botezătorul
Grigorie. Vasilie şi Ioan
Adormirea sfintei Ane
Aflarea capului sf. Ioan Botezăt.

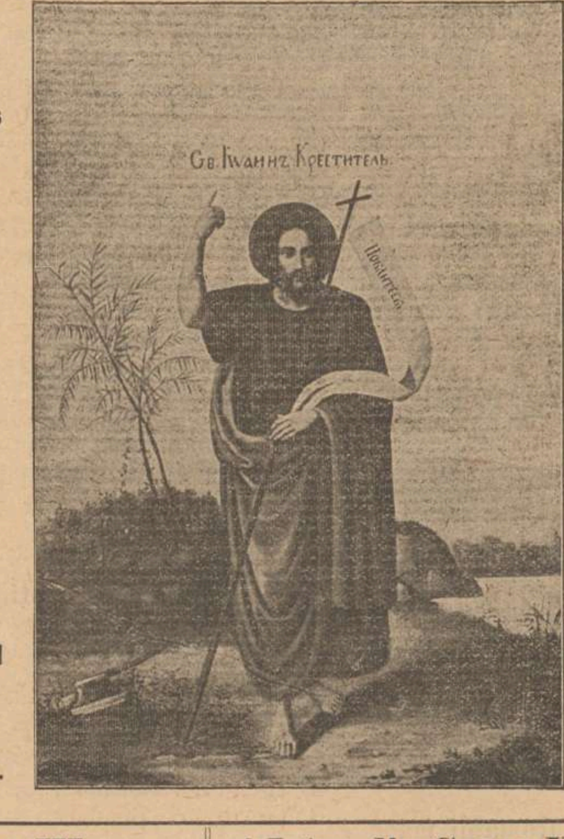

II.

Iisus pe Cruce
Inălţarea sfintei cruci
Ilie prorocul în carul de foc
Tăierea capului sfântului Ioan
P. Grigorie teologul
Sf. Vasilie

III.

Botezul Domnului
Constantin şi Elena
Sfântul Dumitru călare
Sfântul George „
Maica Domnului
Petru şi Pavel
Archanghelii Mihail şi Gavriil
P. Ioan Gură de aur
PP. Ioachim şi Ana

	Grupa I.					Grupa II.					Grupa III.					şi Icóne din Grupa IV.					
	Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					
	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	
fórte fine Cor.	39·20	44·80	58·80	81·20	106·40	35·—	40·60	51·80	70·—	89·60	30·80	37·80	46·20	61·60	78·40	28·—	33·60	42·—	56·—	70·—	Cor. fórte fine.
fine . . „	26·60	29·40	46·20	50·—	72·50	23·10	25·90	40·60	49·—	65·80	20·30	23·10	35·—	43·40	60·20	18·20	21·—	30·80	39 20	56·—	„ fine.
simple . „	14·—	16·10	18·20	26·20	30·40	12.60	14·—	16·10	23·80	32·20	11·20	11·90	14·—	21·70	29·40	9·80	10·50	11·40	19·60	26·60	„ simple.

Preţurile indicate în şema de sus sunt a se înţelege numai la icóne pictate pe pânză. — Icóne pictate pe lemn costă cu 10%, ear’ pe tinichea cu 15% mai mult decât pe pânză; pe aluminiu şi ţinc vor costa cu preţul metalului întrebuinţat *mai mult.*

Deasemenea şi cu angajamentul pentru **prapori** din ori-şi-ce fel de materii şi de ori-şi-ce colóre pe lângă condiţiile cele mai favorabile.

Redactor responsabil **Teodor V. Păcățian** Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 27 Sibiiu, Sâmbătă 8/21 Martie 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Din Austria.

Sibiiu, 20 Martie n.

Minune mare cum merg lucrurile de bine în ceealaltă parte a monarchíei. Parlamentul austriac, acésta întrunire de gălăgioşi şi certăreţi, care mai nainte nu era bună de alta de cât numai pentru a fi adusă drept pildă pentru netrebnicia parlamentarismului: funcţionéză acum ca un ciasornic nou, bine şi corect.

Marţi a început reichsrathul austriac discuţia parlamentară asupra projectelor de lege referitóre la pactul cu Ungaria. A ajuns deja la legile pactului! Şi cu tóte că sunt anunţaţi la cuvênt aprópe o sută de vorbitori, este speranţă, că în decursul sěptěmânii viitóre, sau cel mult în decurs de două sěptěmâni, discuţia va fi terminată şi projectele de lege vor fi votate în prima cetire. Pentru-că majoritatea pe séma lor este asigurată.

Va sě zică, guvernul din Austria are votate legile militare, cari sunt sancţionate gata, are votat budgetul pe anul curent, şi preste câteva zile va avé votate şí legile pactului, pe când guvernul nostru stă în préjma espirării terminului de indemnisare, fără budget pe anul curent, în mijlocul unor frământări şi lupte purtate încă cu energie în jurul projectelor militare, cari Dumnezeu ştie când vor puté primí şì la noi putere de lege, şi dacă preste tot vor puté sě fie votate, — ear' la discutarea şi votarea projectelor de lege referitóre la pact, — pentru noi cu mult mai urgente de cât pentru cei din Austria, — nici gândí nu se póte, câtă vreme nu şi-a adus la adăpost legile militare.

Iată deci, că în Austria sunt astăzi stări normale de lucruri, în acea Austrie, care până eri-alaltăeri forma object de batjocură pentru politicianii magiari, şi la starea în care se afla ea mai nainte, la stare nesănětósă parlamentară, a ajuns acum Ungaria, graţie atitudinei acelora dintrě politicianii magiari, cari nu-şi dau sémă despre aceea ce fac şi nu se gândesc la urmările ce le póte avé atitudinea lor.

Astăzi cei din Austria vorbesc de pe piedestal înalt cu cei din Ungaria, şi nu întors, ca mai nainte! Aşa şi în discuţia care a avut loc Marţi în reichsrath, asupra projectelor de lege referitóre la pact. Li-s'au spus multe cuvinte, aspre dar' adevěrate, şi Magiarii din oposiţie, dacă ar fi ómeni de înţelegere, ar trebuí sě înţelégă fórte multe din ele. Aşa li-s'a spus, că sě poftéscă numai şi sě mâne apa pe móra armatei independente magiare, căci prin acésta fac bun serviciu Austriei, care astăzi contribue cu 70% la susţinerea armatei comune, faţă de 30% ale Ungariei, pe când dacă Ungaria ar primí armată independentă naţională, ar avé sě şi-o susţină singură, crescêndu-i cheltuielile la duplul celor ce le are astăzi cu armata comună.

Şi cam aşa stau lucrurile. De aceea e fórte curios, am puté zice că e mare nesocotinţă a zice, — cum zic kossuthistii, — că în interesul poporului contribuent lucră, când nu votéză projectele militare de cât numai sub condiţia naţionalisării armatei; căci interesul poporului nu e acela sě i-se urce sarcinile, devenite şì de altcum insuportabile!

Şi li-s'a mai spus compatrioţilor nostri şì un alt adevěr, anume acela, că neînţelegerile esistente astăzi întrě Austria şi Ungaria sunt meşteşugite, şi sunt de provenienţă evreiască. Dar' va vení vremea când Magiarii se vor deştepta şi vor înţelege, că nu duce la bine pretinia lor cea mare cu Evreii, — şi atunci neînţelegerile vor înceta de la sine. Mai adaugăm din a nóstră parte, că tot din acest isvor vin şì neînţelegerile ce le au Magiarii cu naţionalităţile celelalte din ţéră, lucru pe care noi de mult şi de multe ori l'am spus, limpede şi cu sinceritate, fără a fi fost înţeleşi. Pentru-că nefericirea e, că nu prea sunt printrě Magiarii întraţi în vîrtejul politic ómeni de înţelegere!

Dar' sě revenim la temă. Scopul ni-a fost sě constatăm, că astăzi în Austria lucrurile s'au îndreptat spre bine, că maşineria parlamentară funcţionéză regulat, ceea-ce nu póte sě fie de cât numai meritul prim-ministrului Dr. *Körber*, care cu indulgenţa sa estraordinară, cu tactul seu împăciuitoriu, şi cu mână norocósă a adus trebile acolo unde au ajuns sě fie astăzi.

De aceea, vrednic e de tótă lauda.

Banul şi căile de comunicaţie în comerciu.

De Nicolau Popica.

Ocupaţiunile cari au de scop prelucrarea productelor brute, formézà ramuri de *industrie*, ear' celea cari aduc în circulaţiune materiile brute şi produsele industriale, formézà *comerciul*.

Despre comerciu ne vorbeşte *Istoria comercială*, care este chiămată sě arete prin ce grade de cultură a trecut acéstă ocupaţiune până a ajuns la desvoltarea de acum, şi tot ea ne arată ce influinţă a avut comerciul asupra desvoltării generale a omenimii.

Dar' sfera istoriei comerciale trebue sě se estindă şì asupra întêmplărilor politice, cari în tóte timpurile, ori au împedecat, ori au înaintat înflorirea materială. Prin urmare, sfera ei este fórte largă. Trebue sě ţină sémă şì de relaţiunile geografice, pentru-că asupra desvoltării economice au avut esenţială influinţă posiţia ţěrilor, formaţiunea litoralurilor sau a ţěrmurilor, productelor şi alte împrejurări de acestea.

In evul vechiu industria şi comerciul erau fórte primitive. Ele erau pe lângă agricultură numai o ocupaţiune de a doua mână, abstrăgênd de la Fenicieni şi Cartagineni. Industria numai în evul acesta începe sě-şi pérdă caracterul ei de industrie de casă, numai în timpurile acestea se deschilinesc diferitele specii de industrie. Inceputurile de industrie de fabrică, luată în înţeles de tot larg, le aflăm numai la Fenicieni şi Cartagineni. La Romani numai la finea evului vechiu se formézà aşeḑěminte industriale mai însemnate. Comerciul numai acum începe sě prindă aripi, şi în tot evul acesta se mişcă pe un teren îngust. Corăbiile de abia merg dincolo de *Marea Mediterană*, caravanele încă percurg numai ţěrile de pe lângă ţěrmurii acestei mări. Cu tóte acestea asěmănând începutul acestui progres în evul vechiu, cu sfîrşitul lui, constatăm un însemnat progres.

Pe terenul industriei începe sě se validiteze ideia de asociare, cele dintâiu urme ale sistemului de bresle încep sě se arete. Pe terenul comerciului se începe construirea drumurilor. — Şi cu tóte comunicaţiunile şi mijlócele lor, aceste drumuri nu s'au făcut a nume în interesul comerciului, dar' totuşi comerciul a tras mari folóse din ele.

Pentru-ca comerciul sě se pótă face şi sě prindă tot mai multe rădăcini, avem lipsă de o měsură de valóre a mărfurilor.

La început, când comerciul consta numai în schimbul mărfurilor, ómenii aveau sě întimpine o mulţime de greutăţi, căci era lucru fórte anevoios sě aflăm pe acela, care are lipsă tocmai de productele nóstre, şi care totdeodată posede bunuri produse ce ne sunt nouě de lipsă.

Dacă, d. e. cineva are cereale mai multe de cât îi sunt trebuincióse şi vrea sě schimbe o parte din ele pentru a-şi puté procura nişte unelte sau îmbrăcăminte, numai întêmplarea face, ca aceste 2 persóne sě se întâlnéscă, pentru-ca în realitate sě pótă face schimbul.

Vedem deci, că mai demult nu puteai fi sigur, că plusul productelor tale îl poţi schimba sub ori-ce împrejurări. Incetul cu încetul însě s'a aflat un bun, care se primia bucuros din partea tuturor ca mijloc pentru a face schimb. Acest bun a fost numit *ban*.

Bine înţeles, că la fie-cere popor s'a desvoltat banul după împrejurările lui de viéţă. Astfel la popórele cari se ocupau cu vênatul serviau pieile ca ban şi vitele la cei ce se ocupau cu prăsirea vitelor. Au fost popóre, cari folosiau ca bani sarea. Scoţienii, — după cum afirmă Adam Schmit, folosiau cuie în unele ţinuturi. Mai târziu însě după ce metalele au început să se întrebuinţeze într'o měsură mai mare, banii de metal s'au găsit mai acomodaţi pentru comerciu. Primele urme de folosinţă ale metalelor nobile le aflăm întrě anii 1600—1300 înainte de Christos. Se înţelege, că felul metalului ce se întrebuinţa ca ban, depindea de diferite

---

FOIŞÓRĂ

Darul lui Dumnezeu.

(După I. H. Rosny).

.... In vara aceea, m'am dus sě locuesc într'o casă vechiă, nu departe de cóstă, pe la hotarele Bretaniei şi Normandiei.

E o localitate grozavă. Cósta rîpósă, ca o prăpastie a Alpilor, e eşită afară şi pare gata a se surpa în mare.

O vale îngustă şerpueşte printrě două maluri de granit, spăimêntătóre, dar' fórte dulce, un drum de pândă unde tóte grăunţele perdute îşi găsesc refugiu, unde tóte plantele fragede găsesc pârăiaşul, şi care e dominată de un castel antic, sinistru.

Spre miazăzi o deschiḑětură plină de grădini, de mese, de piramide. In drépta şi 'n stânga stânci, formând par'că şiruri de munţi, o localitate îngrozitóre, plină de ierburi marine, pietri, cristaluri, unele negre ca cărbunele, altele cenuşii sau vinete, tóte găurite, rîpe şi prăpăstii unde urlă Oceanul.

Imi plăcea sě merg acolo pe o potecuţă care parcurge stânca rîpósă, se înclină printrě massele stâncóse, umede, unde se află o gheretă de vameşi.

Crepuscululurile sunt de o frumseţă grozavă. Ceriul reflectézà strălucirea mării ca o boltă de aramă. Marea îl reflectézà la rêndul ei, însě desfigurându-l, formând un tot mai nedefinit, mai nestabil, cu rîuri mari de rubinuri, cu torente de ametiste şi topazuri, cu păduri de argint, cu peninsule de safir, cu munţi de piatră de aur. Şi dedesubtul tuturor acestora, acea putere ameninţătóre, acea adâncime voluminósă, care se mişcă necontenit!..

*

Casa era legată cu alte două, cari odinióră fuseseră dependinţele ei.

In cea din drépta locuiau doi bětrâni. Ei aveau numai o cameră mare, pardosită, un fel de grotă melancolică şi curată, unde tictacul pendulei se auḑia în tocul de lemn, unde slănina se îngălbenia atârnată de grinḑi.

In cea din stânga locuia o creatură luminósă, o věduvă tiněră, care părea o fată, cu umbletul de zină pe ţerina pustie, cu colórea de ortansă, cu ochi frumoşi de bretonă, un smaragd la sóre şi o turchiză la umbră, cu pěrul negru, electic, care scînteia ca serile furtunóse.

Trăia singură cu o servitóre bětrână şi cu un cotoiu roşu, colosal de mare.

Fusese atât de nenorocită cu bărbatul ei, în cât jurase sě nu se mai mărite, şi, virtuósă, după cum ea înţelegea virtutea, spunea, că nu vrea sě se dee unui bărbat altminteri de cât prin amor liber.

Cu timpul am făcut cunoştinţă şì cu vecina din stânga şì cu cei din drépta. Acestia din urmă erau nişte persóne respectabile, naive, cu ochii lor bětrâneşti, strălucitori încă de plăcerea de a trăí.

Tiněra era capriţiósă, tachinătóre, fermecătóre.

Ne întâlneam adesea pe un fel de terasă situată de-asupra acoperişului nostru comun. In faţa ceriului imens şi a mării nemărginite îmi plăcea frumósa femeiuşcă, creatura trecětóre. Dar' dînsa nu voia sě dee atenţie amorului meu. Şi în acea localitate sělbatecă, pe acel pământ aspru, prin stâncile negre, prin mărăcini şi burueni, pasiunea mea creştea şi devenia nesuferită.

*

Intr'o după amiază găsii pe bětrân şi pe bětrâna într'o mare supěrare. Bětrâna avea ochii umflaţi de plâns. Bětrânul avea o mutră de plumb, sinistră, cu buzele umflate, cu ochi de nebun.

I-am cestionat, şi bietele lor inimi nu voiau altceva de cât sě-şi verse něcazul. Aveau datorii, contractate în urma unei recolte rele. A doua zi urma sě le fie secuestrată casa şi mobiliarul.

Vecina cea drăguţă îi ajutase odată, dar' nu era nici ea vr'o bogată; trăia şi ea dintr'un mic venit şi n'avea credit.

— Câte parale vě trebue? întreb eu.

— Două sute, rěspunde bětrânul.

Suma asta i-se părea colosală, după cum vedeţi.

Imi făcea plăcere povestirea acestei datorii, simţiam o mulţămire a auḑí repetându-mi-se împrejurările. Bětrânul něcăjit îşi vărsa něcazul. Bětrâna îl asculta cu oftări adânci. Nu erau ómeni răbdători. Dînsul acusa sórtea cu o voce plângătóre, povestea că de mic copil muncea ca o vită, şi că a părăsí acea casă i-se părea că părăseşte viéţa.

*

.....Umbrele se întindeau pe mare când m'am înapoiat a casă.

Am scos din sertar un săculeţ de pânză plin cu piese de argint (când mě aflu în vilegiatură mě îngrijesc totdéuna sě am provisie de aceste monede impunětóre) şi m'am urcat pe terasă sě iau aer.

Crepusculul mi-se părù nesfîrşit,

împrejurări locale, de la vioiciunea comerciului ce se purta, de la mijlócele de comunicaţiune şi de transport, cu'n cuvênt de la gradul de cultură al diferitelor popóre. Mai acomodate metale pentru fabricaţiunea banilor s'au aflat a fi aurul şi argintul. Aceste metale au fost cunoscute din vechime. Astfel în Egipet şi în Asia aurul şi argintul au ajuns încă de timpuriu a fi metale întrebuinţate ca bani. Cu timpul acesti bani s'au lăţit la tóte popórele, aşa în cât azi formézâ cu drept cuvênt un însemnat factor al comerciului internaţional. Mari înlesniri fac comerciului banii prin aceea, că cu ajutoriul lor se póte face schimbul de mărfuri cu mult mai uşor de cât mai nainte. (Va urma).

Pentru catedrală.

Una din cele mai frumóse colecte este cea din comuna Zerneşti, locul natal al I. P. S. Sale dlui Archiepiscop al nostru. Ca şi în alte comune, aşa şi aici s'au colectat atât bani cât şi naturalii (bucate, pânză). Suma totală este 5134 cor. 44 fil. Dumnezeu sĕ rĕsplătéscă tuturor jertfa făcută.

Au contribuit:

1.	Biserica gr. or. Zerneşti	cor.	1500
2.	Nicolae şi Maria Garoiu	„	1000
3.	Traian Meţian, protop.	„	600
4.	Dr. Iancu şi Elena Meţian	„	500
5.	Dr. Eugen Meţian, adv.	„	500
6.	Ioan Dan, protopresb.	„	200
7.	Ioan Strevoiu, paroch, şi soţie-sa Anastasia .	„	200
8.	Nicodim Dan, învĕţătoriu, şi soţie-sa Maria	„	65
9.	Bartolomeiu Bude, învĕţătoriu-dirig., şi soţie-sa Ecaterina . .	„	60
10.	Nicolae Pana, învĕţătoriu, şi soţie-sa Maria	„	60
11.	Ioan Sperchez, învĕtătoriu, şi soţie-sa Maria	„	60
12.	Nicolae Sperchez, învĕţătoriu, şi soţie-sa Ana	„	60
13.	Aron Meţian, învĕţ. .	„	60
14.	Ioan Coleş, primariu, şi soţie-sa Aurelia .	„	20
15.	Maria Micuda . . .	„	20
16.	Bucur şi Sora Meţian	„	10
17.	Aurel Cutean, farmacist, şi soţie-sa Aurelia	„	10
18.	Ioan I. Comşa . .	„	10
19.	Şcolarii de la şcóla de repetiţie	„	10
20.	Ioan şi Reveica Vodă	„	10
21.	Voica St. Tavîtu . .	„	8
22.	Nicolae Rucăreanu .	„	7
23.	Stefan şi Maria Bulmez	„	6
24.	Ioan Comşa Baiu .	„	5
25.	Stan Strevoiu, comers.	„	5
26.	George Moşoiu, „	„	5
27.	Ioan Gârniţa, măsariu	„	5
28.	Ioan şi Ana Şona .	„	5
29.	Irimie Nan . . .	„	5
30.	Ioan Giurgiu . . .	„	4
31.	Radu Meţian . . .	„	4
32.	Iosif Minea	„	4
33.	Stoica Garoiu . . .	„	4
34.	Ioan şi Maria Nema .	„	4
35.	Nicolae şi Elisaveta Şenchea	„	4
36.	Aron Pana	„	3
37.	Ioan Pleşa	„	3
38.	Stefan Meţian . . .	„	3
39.	Stan Piscu	„	2
40.	Stefan St. Meţian .	„	2
41.	Ioan A. Dan . . .	„	2
42.	Bucura Sperchez . .	„	2
43.	Dobra Corca . . .	„	2
44.	Ioan Pâtea	„	2
45.	Ioan Mânăila . . .	„	2
46.	Romul Bude . . .	„	2
47.	Ioan Şelariu . . .	„	2
48.	Maria R. Botorog .	„	2
49.	Radu Piscu . . .	„	2
50.	Ioan R. Piscu . . .	„	2
51.	Andreiu Şenchea . .	„	2
52.	Todor Căţoiu . . .	„	2
53.	Ioan Străvoiu . . .	„	2
54.	Nicolae Gaţeiu . .	„	2
55.	Nicolae Căţoiu . .	„	2
56.	Nicolae Minea . .	„	2
57.	Ioan Răuţa	„	2
58.	Nicola Guguian . .	„	2
59.	Iosif Gârbacea . .	„	2

şi alţi mulţi credincioşi, cari au contribuit cu sume mai mici, ori cu bucate şi pânză, etc., după putinţă.

In fine, o stea mare scînteia în semiîntunerec, şi vĕdļuiu, ca totdéuna la acéstă oră, o lucire palidă eşind din coşul larg al vecinilor mei.

Aplecându-mĕ pe marginea terasei, distinseiu piroşteiul. Focul nu era aprins. Numai o lampă sĕrăcăciósă împrăştia puţină lumină.

Scoseiu o piesă şi o aruncaiu pe coş... Aud un umblet repede, un sgomot de voci. Vĕd o mână lacomă întindĕndu-se. Imediat dădui drumul preste acéstă mână unui pumn de piese. Bĕtrânul dete un ţipĕt, bĕtrâna fù cuprinsă de un rîs nervos...

Totuşi piesele continuau a cădé ca grindina, şi în sfîrşit vĕrsaiu tot conţinutul săculeţului, ca la vr'o 250 de franci.

Când se isprăviră, urmă o lungă tăcere, după care bĕtrânul scóse un suspin teribil, urmat de un urlet de bucurie...

Eu rîdeam pe întunerec de gluma mea, închipuindu-mi zăpăcéla bieţilor ómeni.

De-odată, un alt rîs, fraged, limpede, rîsul unei persóne tinere, se amestecă cu al meu, două mâni moi mĕ apucară de gât, o figură albă mi-se înfăţişă în penumbra crepuscului şi o guriţă fórte dulce se apăsà pe a mea... Era tinĕra mea vecină, care venì sĕ represinte în faţa mea pe Dumnezeul drept, care a trimis darul seu asupra bĕtrânilor.

Din Braşov.

Parastas pentru binefăcĕtorii mesei studenţilor.

Duminecă, în 15 Martie n. s'a ţinut la biserica Sf. Nicolae din Scheiu (Braşov) al doilea parastas solemn pentru binefăcĕtorii mesei studenţilor de la gimnasiul nostru din Braşov.

Era de faţă întregul corp profesoral de la şcólele medii române din Braşov, toţi elevii şcólelor acestora şi un mare numĕr de credincioşi.

Parastasul s'a ţinut după oficiarea sfintei liturgii. L'a sĕvêrşit părintele Dr. *V. Saftu*, asistat de diaconul *I. Prişcu*. Partea memorabilă a parastasului a format'o mişcătórea predică a părintelui Dr. *V. Saftu*, carea trimiţêndu-ni-se şi nouĕ, o dăm în întregime după cum urméză:

In numele Tatălui şi al Fiului şi al sfântului duh....

> „Ear' pe binefăcĕtorii Mesei acesteia, vii şi morţi, pomeneşte-i Dómne întru împĕrăţia Ta".
>
> (Din rugăciunea, ce se rosteşte zilnic la Masa studenţilor).

I.

Iubiţilor şcolari!

Astfel vĕ rugaţi în fie-care zi aceia dintrĕ voi, cari aţi fost şi sunteţi vrednici sĕ vĕ împărtăşiţi de prânzul gratuit. Trei sunt condiţiile indispensabile, de la cari depinde esclusiv acéstă a vóstră vrednicie: 1. Purtarea morală. 2. Silinţa la învĕţătură şi 3. Sĕrăcia.

Ori-care dintrĕ voi toţi, câţi sunteţi aici, voeşte cu energie, póte avé o purtare morală esemplară şi se póte distinge în învĕţătură întrĕ colegii sei. Deci împlinirea celor două condiţii dintâi depinde numai şi numai de la voi; n'aveţi de cât sĕ vreţi, şi al vostru individual este laudabilul merit.

A treia condiţie, sĕrăcia, durere, de mii de ori durere, este o bólă aprópe generală a mult cercatului nostru neam românesc.

Voi, dragii mei elevi, în acéstă privinţă n'aveţi vină, nici cât e negru sub unghie.

Câţi nu sunt întrĕ voi de aici din loc şi veniţi din tóte părţile românismului, asemenea slăbănogului din sfânta evangelie de astăzi: debili de constituţie, slabi şi paliḑi!

Câţi dintrĕ voi — cari vĕ luminaţi mintea şi vĕ încălḑiţi inima din nesecatul isvor al scumpelor nóstre şcóle române ortodoxe din loc, flămânḑi şi lihniţi de fóme, pentru-că póte odată sau de două-ori pe sĕptĕmână gustaţi o ciorbă, o supă ori o mâncare caldă — n'aşteptaţi cu nerăbdare, asemenea slăbănogului, ivirea unor binefăcĕtori, cari sĕ vĕ zică celor vrednici: veniţi, dragii mei, şi vĕ stîmpăraţi înspăimêntătórea fóme, care vĕ chinueşte în frageda vóstră tinereţă!...

. . . .

Apoi după ce v'aţi săturat, sĕ nu vĕ rugaţi: „Ear' pe binefăcĕtorii mesei acesteia, vii şi morţi, pemeneşte-i Dómne întru împĕrăţia ta"? . . . .

. . . .

Apoi, după-ce veţi părăsí băncile şcólelor nóstre, sĕ nu vĕ mai aduceţi aminte de ele?! Sĕ nu căutaţi din tóte puterile vóstre, ori pe unde veţi ajunge, sĕ le faceţi cinste şi falà iubind cu fapta din tot sufletul şi din tótă inima vóstră scumpa nóstră biserică şi iubitul nostru neam?!

Nu, dragii mei şcolari: De acest pĕcat strigător la ceriu sĕ vĕ feriţi ca de foc. Nerecunoştinţa faţă de biserica şi neamul vostru, nerecunoştinţa faţă de binefăcĕtorii vostri, este cea mai ordinară însuşire omenéscă. Omul nerecunoscĕtor faţă de biserica şi neamul sĕu trebue sĕ se stîngă de pe faţa pămêntului, cum se topeşte céra de faţa focului....

Dar' cine sunt binefăcĕtorii vostri mai de aprópe?

II.

Iubiţilor profesori de la şcólele medii comerciale şi reale!

Al vostru este incontestabil meritul, că acéstă frumósă, nobilă şi umanitară instituţie, care se chiamă „Masa studenţilor", s'a înfiinţat şi esistă! In frunte cu neobositul şi harnicul vostru director, Virgil Oniţiu, aţi muncit şi munciţi fără preget, ca nobilul vostru rod sĕ créscă şi sĕ înflorésca. De-şi mari şi multe sunt greutăţile ce le-aţi întimpinat şi le întimpinaţi, nu desnădăjduiţi, munciţi cu tărie neclintită înainte, căci bunul Dumnezeu, care le vede tóte, va încununa cu cunună de lauri mândra vóstră muncă!

Voi, dragii mei învĕţători de la şcólele nóstre primare, de la început aţi sprijinit cu drag cu obulul vostru nobila Masă a studenţilor! Sunt sigur, că veţi continua şi pe viitor a vĕ împliní cu conştiinţă şi în acéstă privinţă datorinţa vóstră!

III.

Şi acum mĕ întorc către voi
Scumpii şi dragii mei parochieni!

Vi-am spus, cum se apreciază vrednicia şcolarilor, cari îşi stêmpĕră înspăimêntătórea fóme la Masa studenţilor! Ori de unde ar fi elevul, de aici sau din ori-care parte de pămênt călcat de picior românesc, dacă întruneşte cele trei condiţii amintite, — vrednic este.

Noi, cu toţii, parochienii acestei sfinte biserici, nu ne prea putem lăuda, că avem de unde sĕ trăim cu îmbelşugare. Cu toţii din propria păţanie am învĕţat sĕ preţuim nécazurile şi lipsa. Deci, în spiritul sfânt al curagiosului, înţeleptului, binevorbitoriului şi mai pe sus de tóte al marelui şi neîntrecutului binefăcĕtor, archiereu Nicolae de la Mira Lichiei, patronul sfintei nóstre biserici, sĕ ne deschidem inimile şi cu căldură şi entusiasm sĕ sărim într'ajutoriul tinerilor flămânḑi şi lipsiţi.

Şi în acest nobil entusiasm sĕ nu ne oprim, până atunci, până când în pace, dragoste şi bună înţelegere demnă de invidiat, nu vom vedé din mica petricică „Masa studenţilor" înălţat alăturea de mândrul nostru Sion românesc „scumpul şi mult doritul Internat", atât de indispensabil pentru educaţia propriu zisă a şcolarilor nostri, cari singuri ne garantéză viitoriul bisericei şi al neamului nostru! . . . .

. . . .

*

Şi acum pare că vĕd înaintea ochilor mei măreţele umbre ale fericiţilor în Domnul, al căror parastas astăzi îl sĕvêrşim.

Nu-i vedeţi şi voi, iubiţilor creştini?.. Nu le cetiţi din zimbitórea lor faţă nespusa bucurie a inimii lor? . . . .

. . . .

Veniţi dar' cu toţii, bărbaţi şi femei, tineri şi bĕtrâni, preoţi, profesori, învĕţători şi scolari, sĕ ne plecăm cu veneraţiune genunchii nostri şi sĕ ne rugăm cu credinţă ferbinte şi neclintită:

Tu, Dómne, Dumnezeul strămoşilor, moşilor, părinţilor şi fraţilor nostri, primeşte în fericitul Tĕu sin nobilele suflete ale scumpilor nostri adormiţi:

Carolina Andreica n. Palade, Mihail Andreica, Ióna Bădilă, Ioan Bădilă, Valeriu Bologa, Moise Branisce, George Bureţia, Stefan Coles, Nicolae N. Ciurcu, Dr. Ioan David, Zoe N. Dima, Iosefina Dr. I. Hosan, Elena G. Ioan, Ana cav. Ioanete n. Gomboş, Diamandi Manole, Iosif Maxim, Laurenţiu Maximilian, Iordan Munteanu, Andreiu Mureşianu, Iosif Orbonaş, Ana Paraschiv, Grigorie Paraschiv, Ioan Paraschiv, Ioan Petric, Romul Petric, Virgil Popea, Andreiu Popoviciu, Ludovic Roman, Aurelia Sĕcăreanu, Maria Sĕcăreanu, Ioan Sima, Sofia Sima, Haralambie Stănescu, Vasile A. Urechiă.

George Boeriu, Viorel Chirtop, Ladislau David, Ioan Dimitriu, Dr. Augustin Dosa, Eugenia D. Eremie, Nicolae Eremias, Maria G. Grădinar, Stefan Herţa, Ioan Ionaş, Gerard László, Carolina I. Lengeru, Elena Marin, Elena Mocan, Ioan Moga, Cornel Munteanu, Nicolae Munteanu, Ioan Neniţescu, Sava Nicóră, Dionisie Nistor, Lucia R. Petric, Iuliu Pipoş, Sabin Piso, Maria G. Pop, Nicolae Pop, Traian Vasilie Pop, Elisabeta Popa Nascu, Hortensiu Popea, Dr. Pompiliu Popescu, Mărinel Ios. Puşcariu, Dominic Raţiu, Radu Stinghe, Ioan O. Téraş, Henrieta Vauthier, Traian Meţianu şi Marióra Sim. Teodor.

Tu, Dómne al puterilor, fi cu noi, ca sĕ putem sĕ ne realisăm scopul sfânt întru preamărirea Ta, a scumpei nóstre biserici şi a mult cercatului nostru neam românesc!

„Ear' pe binefăcĕtorii Mesei acesteia, vii şi morţi, pomeneşte-i, Dómne, întru împĕrăţia Ta! Amin!"

„Un Englez despre noi."

Sub titlul acesta publică *Sorcovă* (bine apreciatul scriitor român), în *„Drapelul"* din Lugoj (numĕrul 19 şi 20) o schiţă, în care ne împărtăşeşte vederile unui Englez (imaginat, fireşte) asupra modului cum se sĕvêrşeşte în biserica nóstră ceremonia sacră.

Sunt bune şi sănĕtóse vederile Englezului domnului *Sorcovă*, şi la mulţi dintrĕ preoţii nostri, şi la multe din bisericile nóstre, se potrivesc de minune; *nu însĕ la toţi şi la tóte*. Şi lucrul acesta pe care ţinem a 'l constata, i-l constată şi Englezul, care vorbeşte şi el de — *esceptiuni*.

Dar' sĕ vedem ce spune Englezul?

Zice că nu 'i plac reformaţii, pentru-că serviciul lor divin e prea desbrăcat de ori-ce podóbă; şi nu 'i plac nici catolicii, pentru-că la ei slujba e prea teatrală. La orientali a aflat el împreunat sublimul fondului cu bogăţia şi strălucirea formei, a ceremoniei. Dar' a aflat şi aceea, că clericii nostri, viitorii preoţi, *nu învaţă ceremoniologie*, nu învaţă estetica ţinutei corpului în vremea serviciului divin, ca sĕ ştie ce fel de mişcări sĕ facă şi cum sĕ le facă, cum sĕ rostéscă clar şi corect, semicântat, în ton religios, pĕtrunḑĕtor, etc.

Dar' sĕ 'i dăm Englezului cuvêntul. Iată ce ne spune, în discuţia purtată cu Sorcovă:

„Preoţii dvóstrĕ — zice „Englezul" către *Sorcovă* — în absolută maioritate rostesc cele mai admirabile texte sacre aşa, ca... *sĕ nu 'i înţelégă nimeni!* Unii fonfăesc pe nas, alţii gângăvesc în barbă, alţii recitéză într'un pianissimo de neauḑit textul, ear' silaba finală o urlă într'un ton detunătoriu! Ómenii acestia n'au ideiă de estetica dicţiunii, nu i-a învĕţat nimeni cum au sĕ rostéscă în biserică cuvêntul. Apoi mişcările şi gesturile lor, ţinuta şi mersul lor! Tóte sunt — vorba dvóstrĕ românéscă — „cum a dat Dumnezeu". Nimic *cultivat*, nimic *ciselat*, nimic amplu şi nobil!... Sunt de bună sémă şi escepţiuni laudabile, adause Englezul, vĕḑênd, că mĕ încrunt tot mai rĕu la el, dar' şi acestea sunt escepţiuni mai mult în urma unui bun simţ firesc înăscut, de cât resultatul unei speciale culturi estetice bisericeşti!...

Apoi *cântăreţi de strană*! Cei mai mulţi n'au ideiă de estetica cântării!.. Nu ştiu ce e cântarea nici în teorie, nici în praxă! Forţa lor e sĕ sbiere şi tendinţa de a ţiné cântarea în tonurile cele mai de sus! Şi asta o fac cu toţii, fără deosebire dacă sunt tenoristi sau basisti... Toţi cântă în aceleaşi înălţimi vertiginóse... Adecă nu cântă, ci sbiară, se încruntă, se strîmbă, şi 'şi umflă vinele de la grumazi!...

„Acum ear' era sĕ mĕ rĕstesc la el“, — zice *Sorcovă*. Fire-ar al dracului de Englez! Dar' el observà indignarea mea, şi adause ca sĕ mĕ îmblânḑéscă: — Onóre esceptiunilor!

— Ei, veḑi, aşa te mai las, mi-am gândit şi am tăcut.

— Óre sĕ mai amintesc ceva — continuà Englezul liniştit — despre conturbătorii naturali ai serviciului divin în bisericile dvóstre: despre *crâznici!* Acestia la dvóstrĕ par a fi angajaţi special şi încă pe plată pentru a stârní pe credincioşi în evlavia lor. Ei au privilegiul de a întra în altar şi de a eşí din altar în ori-ce moment al serviciului divin, ei sunt stafeta permanentă întrĕ preotul slujitor şi întrĕ cântăreţii de strană, cari totdéuna au a-şi povestí ceva *în decursul* slujbei, ei aprind şi stâng zeci şi sute de luminări (uf! am şi acum în nas acest miros insuportabil!) în decursul unei slujbe şi fac tóte aceste cu un sgomot şi tropot, cu un aer de nepăsare şi de conştiinţă de sine, în cât numai din când în când te trezeşti, că nu ai venitací la un spectacol crâznicesc, ci cu totul pentru altceva...

„Apoi taraba de tîrg, pe care o ocupă *epitropii* la dvóstrĕ! Cei mai mulţi ar trebuí alungaţi cu biciul din biserică... E ca la o zarafie... Ei vênd, schimbă parale, se cértă şi lărmuesc, pare-că ar fi biserica întrégă o prăvălie... Şi când te trudeşti sĕ uiţi de tóte aceste miserii şi sĕ 'ţi înalţi gândul la Dumnezeu, auḑi numai cum rĕsare din fundul bisericii un tropot cadenţat de potcóve, care se tot apropie, tot mai clar şi tot mai tare şi nu se opreşte de cât în faţa iconostasului de lângă altar. E un credincios întârziat. Işi face trei cruci, sărută icóna şi earăşi îi auḑi tropotul cismelor până 'şi găseşte locul undeva în fundul bisericii. Intr'aceea sosesc deja alţi doi întârziaţi... încă unul, încă doi, încă trei etc. etc. Toţi fac acelaşi pelerinaj cu acelaşi tropot şi în aceeaşi cadenţă... E imposibil sĕ rosteşti rugăciunea!“.....

Atâta Englezul domnului Sorcovă. A vĕḑut şi înţeles bine lucrurile, de-şì, — accentuăm de nou, — nu pretutindenea sunt ele aşa cum ni-le spune Sorcovă, prin graiul Englezului seu.

NOUTĂŢI

Rectificarea listelor electorale. Ministrul de interne a dat ordin comitetelor electorale centrale, ca cel mult până la 15 April sĕ încépă lucrările pentru rectificarea listelor electorale pe anul 1903, respective compunerea listelor provisorii pentru anul 1904. Este deci nu numai în interesul fiecăruia, ci şì datorinţă civică a tuturor celor cari au îndreptăţire la vot electoral, sĕ se intereseze de rectificarea, respective compunerea listelor.

*

Impĕratul Vilhelm în Roma. „Berliner Tagblatt“ e informat că în Roma se fac deja mari pregătiri pentru primirea împĕratului Vilhelm II. al Germaniei. Decorarea oraşului e concreḑută reuniunii artistice internaţionale. La gura şoselei Via-Nacionale va fi ridicat un glob uriaş, de-asupra căruia va fi un mare transparent representând coróna imperială germană, ear' casele din strada Quirinal vor fi pavoasate cu gobeline antice.

*

Alegere de preot. In comuna Hălmeag, tractul Cohalmului, s'a făcut alegerea de preot în 15/28 Februariu c. sub conducerea şefului tractual Nicolae Mircea. Dintrĕ doi competenţi a fost ales cu unanimitate de voturi *Ioan Dumitrescu*, din comuna Ticuşul-român.

*

Incă un baron! Semioficiosul „Magyar Nemzet“ din Budapesta e informat, că locotenent-mareşalul George *Rohonczy*, comandantul cetăţii din Buda, în curênd va fi trecut la pensie, cu care ocasiune va căpĕta titlul de *baron* şi rangul de *general de cavalerie.*

*

Nou proprietar de regiment. M. Sa împĕratul şi rege Francisc Iosif I. a numit pe ministrul de rĕsboiu *Pitreich* titular al regimentului de infanterie nr. 63 staţionat în Bistriţa. Până acum titular al acestui regiment era mare-ducele rusesc Paul Alexandrovici, pe care însĕ ţarul l'a despoiat de rangul mare-ducal din causă că s'a căsătorit în Italia cu o femee din clasa civilă, şi în urmarea acestei degradări a fost sters şì din lista titularilor regimentelor austro-ungare.

*

Banca de asigurare „Transilvania“. In timpul din urmă a avut banca generală de asigurare mutuală „Transilvania“ sĕ sufere de repeţite-ori atacuri vehemente în foile nespecialiste din ţéră. Ansă la aceste atacuri a oferit împrejurarea, că banca „Transilvania“ a început în timpul ultim a desvolta o activitate mai energică şì în comitatele afară de fundul regiu, unde prin oferirea de premii mai avantagióse de o parte, ear' de altă parte prin bunul renume, de care se bucură, renume câştigat prin o activitate cinstită de preste 30 ani, a făcut celorlalte institute de asigurare concurenţă simţitóre.

Este de altcum semnificativ că deodată şi tot din acea parte s'a pornit gónă şì în contra „Asociaţiunei de asigurare a agricultorilor“ (Gazdák bisztósitó szövetkezet), care este spriginită atât materialiceşte cât şì moraliceşte din partea guvernului şi care împreună cu „Transilvania“ sunt unicile bănci de asigurare reciprocă în Ungaria.

După cum suntem informaţi, o declaraţie specială din parte competentă va urma în curênd în acéstă chestiune.

*

Notariu public în Elisabetopole, la nou-înfiinţatul post notarial, e numit Gavriil *Koszta*, fost până acum procuror regesc în Elisabetopole.

*

Bancă românéscă în Petroşeni. Cetim în „Activitatea“, că inteliginţa română din Petroşeni şi jur în 12 Martie intrunindu-se la consfătuire sub presidiul protopopului gr. cat. Stefan Radic, a luat hotărire pentru înfiinţarea unui institut de credit şi economíi în Petroşeni şi că pentru facerea preparativelor necesare a esmis o comisiune de trei membri.

*

Efectul manifestului. Cam în acelaşi timp cu publicarea manifestului dat de ţarul, guvernul rusesc a hotărît sĕ uşureze studenţilor si condamnaţilor politici deportaţi în Siberia re'ntórcerea în Rusia europeană. Planul guvernului e sĕ absólve pe studenţii reîntorşi chiar şi de sub obicinuita supraveghiare poliţială şi de sub urmările aceleia, pentru-ca astfel sĕ le uşureze re'ntórcerea şi sĕ-i facă mai concilianţi. De însemnat, că până acum studenţii deportaţi nici nu voiau sĕ stee de vorbă cu guvernul în chestia re'ntórcerii.

*

Birou de plasare pentru Sĕcui. Zilele acestea ministrul de comerciu a trimis camerei comerciale şi industriale din Murĕş-Oşorheiu un rescript, de cuprinsul că ar fi fórte de dorit, ca la iniciativa camerei sĕ se înfiinţeze un birou de plasare, menit sĕ câştige Sĕcuilor ocupaţiune aici în ţéră şi astfel sĕ 'i împedece a emigra în România.

*

Dicţionariul regelui Ladislau V. Dr. Isidor Zahradnik, bibliotecariul mănăstirii premontrense din Praga Strahov, fiind trimis de dieta boemă sĕ facă cercetări în biblioteca Vaticanului, a aflat acolo dicţionariul regelui Ladislau V. al Ungariei şi Bohemiei. Dicţionariul se aflá sub Nr. 1787 al Palatinelor şi are titlul: „Dictionarium trilinque latinum, teutonicum et bohemicum ad Ladislaum Hungariae et Boh-mihae regem. Modern.“ E făcut de Ioan Holubarr, informatorul regelui (1454—1457) şi copiat de Vencislav Elefanti; e de mărime de 24·2/18·4 cm. şi are 67 foi de pergament, pe pagina ultimă cu portretul regelui. Zahradnik l'a copiat deja aprópe întreg, luând de pe el şì câteva faximile, şi în curênd îl va publica în o revistă din Praga.

*

Cum face donaţiuni Carnegie? Nu de mult am fost dat ştire că milionarul american *Carnegie*, drept recunoştinţă că a fost vindecat de o bólă primejdiósă, a îmbiat medicului un milion de dolari, pe care însĕ medicul nu l'a primit, ci a recomandat lui Carnegie sĕ facă ceva donaţiune universităţii din Princetown, unde respectivul medic şi-a câştigat ştiinţa, şi că astfel numita universitate a ajuns la o donaţiune de un milion de dolari. Despre acelaşi Carnegie se raportéză acum o altă faptă frumósă. A nume: In 27 Februariu telefonul politechnicei *Stevens* din New-York chiamă la vorbă. Profesorul Reisenberger fiind tocmai în apropiere a mers şi a dat signalul de rĕspuns.

Politechnicul Stevens? — întrébă o voce. — Da. Ear' acolo? — Aici biroul dlui Carnegie. Avem ceva de comunicat profesorului Reisenberger. — Eu sunt. Ce poftiţi? — Eu sunt secretariul Franke. Am onorul a-ţi face cunoscut, că dl Carnegie mi-a predat 125.000 de dolari pentru dta. — Pentru mine? întrébă profesorul uimit. — Da, ca sĕ poţi continua esperimentările stientifice. Te rog trimite pe cineva sĕ-i predau banii.

Şi astfel fără multe instanţe şi ceremonii milionarul a pus la disposiţia profesorului 125.000 de dolari (un dolar e 24 cor.), ca sĕ-şi pótă continua fără griji studiile şi esperimentările ştientifice.

*

Resmiriţă din causa dărilor. Nu de mult guvernul portugez a dat o ordonanţă prin care a pus fórte mari sarcini pe popor în ceea ce priveşte solvirea dărilor comunale. Din causa acesteia poporul s'a revoltat în numeróse comune, deosebi în *Coimbra*, unde a luat cu asalt palatul tribunalului şi i-a sfărmat întreg mobiliarul, ear' pe soldaţii sosiţi sĕ facă ordine i-a bătut cu petri. Locuitorii din satele vecine aflând ce se întêmplă în Coimbra au tras într'o dungă clopotele şi adunându-se apoi toţi au plecat în ajutoriul celor din oraş. Miliţia a trebuit sĕ facă us de arme, împuşcând mulţime de ómeni, până ce a isbutit sĕ restabiléscă ordinea. Pentru evitarea altor turburări, reuniunea comercianţilor şi numĕroşi fruntaşi ai oraşului au înaintat rugare la guvern sĕ revóce ordonanţa.

*

Ucisă de o moimă. Terezia Brüll din Budapesta, soţia lui Rudolf Schossberger, sĕptĕmâna trecută a fost muşcată de o moimă africană, pe care o avea în casă. In urma muşcăturii femeia a căpĕtat otrăvire de sânge şi a murit.

*

Testamentul unei împĕrătese. Impĕrătésa Eugenia, vĕduva lui Napoleon III., cu ocasiunea petrecerii sale acum de curênd în Paris şi-a modificat testamentul făcut deja cu ani mai nainte. Conform noului testament prinţul Victor Napoleon, moştenitoriul tronului francez, are sĕ capete 300.000 de franci rentă anuală şi moşiile de la Farnborough; moşiile din Spania ale împĕrătesei le capĕtă princesa Luisa de Stuart-Palafos, fiica ducesei de Alba, soră a împĕrătesei. Prinţului Ludovic Napoleon, care serveşte în armata rusécă în rang de colonel, îi testéză rentă anuală şi un dominiu mai mic.

*

Numĕrul 13, numĕr cu noroc. La universitatea din Viena elevii cursului II. ai Pazmaneului aveau sĕ facă esamen în 13 Martie, care pe lângă numĕrul 13 mai era şì zi de Vineri, nu numai atâta, dar' erau chiar 13 elevi, materialul esamenului erau 33 pagine de text arab, în cari, întrĕ altele figura şì sura a 13-a din Coran şi traducerea arabă a capitlului 13 din evangelia lui Mateiu. Destule omenuri slabe pentru bieţii elevi, la cari li-s'a mai adaugat şì buclucul, că în cale spre universitate i-a ajuns un conduct funerar militar, la care musica militară cânta marşul de morţi al lui Beethoven şi în sunetele aceluia au mers până la universitate. Cu tóte acestea tinerii s'au supus esamenului şi l'au făcut toţi cu succes strălucit. — Apoi sĕ mai zică cineva, că numĕrul 13 e numĕr nenorocos!

*

Ori-cine ştie, că sĕmênţa de napi de nutreţ impregnată (pĕtrunsă cu substanţe chemice) a lui Mauthner, este cea mai productivă, că sĕminţele de legume ale lui Mauthner produc cele mai bune legume şi că din sĕminţele de flori ale lui Mauthner înfloresc cele mai frumóse flori. Cu un cuvênt: Seminţele lui Mauthner sunt cele mai bune, depositul cel mai mare, ear' preţul uimitor de eftin.

PARTEA LITERARĂ.

Un manuscript vechiu.

(Urmare.)

Şi vĕzu împĕratul pre oameni carĭ vorobia în biserică în v(r)eamea sfintei Leturgĭ şi îndată sĕ negriră la faţă ca cărbunele şi lisĕ scrise de on ânger numele preohutie (pe o hârtie) până la darea de samă pentru că nau băgat samă mai bine la sfânta şi înfricoşata Taină a sfintei Liturgĭĭ, şi când zisĕ preotul, cu Darul şi cu îndurările şi cu iubirea de oameni aunuia născut fĭiulu(i) sĕu, atuncia vĕzu împĕratul po(go)rînduse di(n) ceriu Părintele ceresc şi luă sfântul Agneţ din mânile preotuluĭ şil împărţĭ singur cu mânile Sfinţii Sale, şi dete preotuluĭ şĭĭ zisĕ primesce slujitoriule al fĭiului mĭeu cel iubit şi mânâncă adevĕra(t) trupul fĭiului mĭeu care fu muncit pentru toată lumea, aşişderea luând păharul dete preotului zicênd tot aceleaş cuvinte bea din sângele fĭiuluĭ mĭeu carele sau vărsat pentru mântuirea lumĭ. Iară când zisĕ preotul înalţă sĕ preste ceriuri Dumnezeu(le) Mărirea ta, atuncia vĕzu împĕr(a)tul pogorîndusĕ mulţime cerească de ângeri spre oltariu, şi cu mare cinste luară pruncul celau vĕzut împĕratul junghĭat de preot viu sănătos şine vătămat, şi mai luminos luminând decât soarele, şil dusĕră cu multe cântărĭ ângeresci la ceriurĭ, către scaunul Dumnezĕirĭ; vĕzênd acestea împĕratul Amfilog căzu cu faţa lapământ şi cu lacrămi zisĕ vai fiiule al Tatăluĭ ceresc junghĭat fusĕşĭ ca un meluşel nevinovat Hse Dumnezeule. Acum crez şieu şi mărturisesc că tu escĭ cuadevĕrat Hs fiiu(l) luĭ Dumnezeu Izbăvitoriul şi Mântuitoriul lumĭ, şi ferbinţĭ lacrămi pintru adâncul inimi vărsa de sĕ uda vatra biserici unde sta el cutoţi Domni sĕi şi zisĕ miluescemĕ Dumnezeule pre mine păcătos(u)l robul tĕu nute îndura de mine şi numĕ lăsasăpeiu întru întunerecul păgânătăţĭ, şi numai decât auz(i)ră glas cutoţ boerĭ să boteazăte şi vei întrá(în)ceata acestor sfinţi slujitori Dumnezĕesci apetrece înveci de vecĭ, şi zisĕ preotul dreptĭ primind Dumnezeescile şi preacuratele alui Hs taine, Atuncia vĕzu împĕratul unde veni un ânger voinic str(a)jnic şi luă scrisorile celea ce era scrise păcatele credincioşilor ce sau aflat în biserică cu credinţă şi le ardea cu foc ângeresc, şi sau întors către preot (zicênd) şi tu slujitoriule aluĭ Hs, plată cerească vei dobândĭ şi deacum înainte ţĭnduţi credinţa să nute tenevesci sau săte îndoescĭ; şi dupăce au săvîrşit preotul sfânta Leturgie luă S(fân)ta Anaforă şi dusĕ la împĕratul iar împĕratul zisĕ întru ispită cemĭ aduceţ mie acestea fărimiturĭ de pâne, Eu team vĕzut pretine că ai junghiiat un prunc şi lai tăiat şi cum teai îndurat de ai junghiiat Aşa prunc minunat şi înfrumseţat carele strălucia mai vîrtos decât soarele şi mai frumos de cât fru(m)seţele lumĭ, şitu laĭ junghiiat şi din carnea lui ai mâncat şi din Sângelelui ai beut căcĭ numĭ aducĭ şi mĭe dintru aceea mân care şi dintru aceea beutură cinumai acestea fărimituri de pâne cunusc cu adevĕrat şi e ácum că este Is Hs fĭiu lui Dumnezeu Iară acel preot fiind u(m)brit şi luminat de darul S(fâ)nt, numai decât sĕ pricepu de Arătarea Dumnezeirĭ, că auvĕzut împĕratul máre vedenie Dumnezĕiască şi zisĕ preotu către împĕratul mai ales esci măriia ta înaintea lui Dumnezeu decât mine păcătosul că eu am slujit cuaceastă pâne Taina lui Dumnezeu sfânta Leturgĭe, Alta nusciu fără de cât îmĭ este putearea, zic Mărĭı tale împĕrate să primesci acest bisericesc Dar de această dată Anaforă. Iară dupăce teva învrenici Dumnezeu ate spăla cu sf(â)ntul botez apoi vei lua această taină minunată aprea sfântului trup şi sângel(u)ĭ lui Hs; Atuncĭ zisĕ împĕratul şi cutoţi Domni sĕi boteazăne robu lui Dumnezeu celuĭ de sus Preotul au zis către dînsul în legea nostră cea creştinească nu este slobod preotul numai singur aboteza pre împĕratul sau pre Domnĭ marĭ, fără de ştirea şi blagoslovenia patriiarchului, âncă mai vîrtos lucru acesta a sfântului botez sĕ cuvine aface preaosfinţĭia sa patriiarchu şi ate sfătui pre împĕrăţĭia Mărĭitale, zic să trimiţĭ la Antiochĭia sol cu carte săvĭe Patriiarchul şi sfinţĭia sa teva îmbrăca în s(fâ)ntul botez, auzind acestea împĕratul Amfilog, numai de cât trimisĕ solu la Antiochiia scriind carte la patriiarchul cu mare şi multă rugăciune, în scrisoare zicênd S(fi)nte Părinte al creştinilor nute îndura de mine nevrenicul căpeiu întru adâncul păgânătăţĭĭ; căiată Milostivul Dumnezeu nusau îndurat nicidemine cimĭau arătat Taina cea sfântă şi ascunsà asfinţĭi sale mie nevrenicul şi orbitul şi mau luminat către adevĕr şi dreptate: şi nu trăbue să fĭiu neascultătoriu poruncilor şi tainelor aste (a sfintei) bisericĭ alui Hs Dumnezeu. şi săştĭĭ că până acum am fost leu sĕlbatic asupra biserici creştinescĭ Ci sfinţĭiata să facĭ bine sămĕ erţi şi săte ostănescĭ aveni încoace la Ierusalim lăsând spaima şi groaza ce au fost până acum că acum voesc sămĕ botezĭ premĭne, şipre toţi Domni meĭ şi pre toate oştile mele casăne învrenicim şi noi feredeului celuĭ sufletesc şi voĭ sămĕ fac să poci fi a întra în sfânta biserică ca un mel blând. (Va urma).

Cărţi şi reviste.

„România Musicală“, fasc. 13 dto 1 Martie st. v. (anul de esistenţă XIV), a apărut cu următoriul sumariu: Centenarul lui Edgard Quinet în România; Ochi pentru teatru; Reorganisarea teatrelor naţionale; Cronica musicală: concertele de musică de cameră; Concertul lui Enescu; Concertul societăţii „Carmen“; Concertul dşórei Zissu; Congresul internaţional de ştiinţe istorice; Le Secret, de Balthazar, poesie; Corespondenţe: Brasilia; Augusta Holmès; Cei cari se duc; Ştiri scurte, din străinătate, din ţéră; Bibliografie.

„România Musicală“ apare în Bucureşti (în tipografia „Speranţa“, strada Ernei nr. 4) la 1 şi 15 a lunii şi costă 14 lei pe an (pe jumĕtate an 8 lei). Director: C. M. Cordoneanu; redactor literar: Iuliu I. Roşca. Redacţia şi administraţia: Bucureşti, strada Olteni nr. 46.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret**

vindecă și invioréză pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni și picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Prețul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copíi și femei de constituție fórte slabă.

[2] 6—

Espeditie din centru și locul de vêndare pentru țêră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V coltul strada Kálmán.

STANDARD

Societate pentru asigurarea vieţii, Edinburg-Englitera.

Fondată 1825.

Filiala pentru Ungaria:

Budapest, IV. Kossuth Lajos utcza 4 (Standard Palais)

Venitul anual	K	32.000,000
Căștig împărțit	„	170.000,000
Avere	„	260.000,000
Plătit pentru casuri de mórte	„	520.000,000

Avantaje deosebite ale Policelor-Standard: Siguranță absolută. — Premii moderate. — Police universale. — Polițele sunt valabile și la întârzierea plății premiilor. — Capitalisare și fixat înainte valórea rĕscumpĕrării. — Neatacabilă. — In cas de mórte se plătește capitalul dacă polița este de un an. — Asigurare liberă de resbel pentru cei obligați la glóte.

* Prospecte la cerere se trimit gratis. *

Agentură principală:

Victor Dressnandt, Sibiiu,

Strada Poplăcii 3.

[31] 3—3

Ad nr. 14/903 [35] 1—3

Concurs

Pentru întregirea pestului de **paroch** în parochia vacantă de clasa I. **Rĕșinari,** protopresbiteratul Sibiiului, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor de la stat, despre cari venite concurenții își pot lua informațiuni de la comitetul parochial.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și așterne eererile lor, instruite conform normelor în vigóre oficiului protopresbiteral în terminul indicat.

Concurenții sĕ se presenteze în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în sfânta biserică, spre a cânta respective a predica.

Rĕșinari, din ședința comitetului parochial gr.-or., ținută la 23 Februariu v. 1903.

Bucur Dancășiu
president.

M. Lungu
notariu.

Nr. 395 1903.

Cu consensul subscrisului

Sibiiu, 6 Martie, 1903.

Ioan Papiu
protopresbiter.

Cartea consilierului de medicină Dr. Müller, apărută deja în a 40-a ediție, care tractéză despre

Conturbările în sistemul nervos și secsual

precum și despre vindecarea radicală a lor, se póte procura prin tóte librăriile.

Pentru 1 cor. 20 fileri în mărci postale o trimite franco **Curt Röber,** Braunschweig. [3] 10—38

Musikalien-
Kataloge für
Klavier
Harmonium
Violine
Cello
Zither
Kammermusik
Orchester
Guitarre
Lieder
Humoristika
Chöre
Duette, Terzette
Studienwerke
gratis
und franco.
OTTO MAASS
Musikverlag u. Sortiment
WIEN, VI/2 Mariahilferstrasse 91

[32] 1—2

J. PSERHOFER

PILULE DE CURĂȚIREA SÂNGELUI

De multe decenii sunt lățite aceste pilule preste tot locul și puține familii se vor găsí, la cari sĕ nu se afle măcar o mică cantitate din acest escelent mijloc de casă.

De mulți medici au fost și sunt recomandate aceste pilule ca mijloc de casă, mai ales contra a ori-ce bólă provenită din **mistuire rea** și **constipație** (lipsă de scaun), precum: **conturbarea circulațiunii ferei, dureri de ficat, lâncedirea intestinelor, vênturi, congestiune de sânge** la creeri, **hemoroide** ș. a.

Prin însușirile lor de a curățí sângele au mai ales un efect admirabil la **lipsa de sânge** și bólele ce resultă din aceea, cum: **anemie, dureri de cap nervóse** ș. a. m. d. Aceste pilule depurative vindecă pe lângă aceea așa de domol, în cât nu causéză nici cele mai ușóre dureri; prin urmare pot fi luate fără témă și de cei mai debili și chiar de copíi.

Aceste **pilule depurative se prepară singur veritabil în farmacia „la mĕrul imperial de aur“ a lui J. Pserhofer, Singerstrasse nr. 15 în Viena** și costă o cutie cu 15 pilule **21 cr.** v. a. Un sul cu 6 cutii costă **1 fl. 5 cr.** La trimiterea anticipată a sumei costă împreună cu espediția francată 1 sul de pilule **1 fl. 25 cr.,** 2 suluri **2 fl. 30 cr.,** 3 suluri **3 fl. 35 cr.,** 4 suluri **4 fl. 40 cr.,** 5 suluri **5 fl. 20 cr.,** 10 suluri **9 fl. 20 cr.** Mai puțin de un sul nu se póte espeda.

NB. In urma lățirei lor mari, se imitéză aceste pilule sub cele mai diferite forme și numiri; rugăm deci a cere espres **pilule depurative de J. Pserhofer** și numai acele au sĕ se privéscă ca **veritabil,** a căror instrucțiune de folosire e provĕdută cu subscrierea proprie a lui **J. Pserhofer,** și cari pórtă pe acoperișul fie-cărei cutíi aceeași subscriere cu scrisóre **roșie**.

Din nenumĕrate scrisori prin cari mulțămesc consumenții acestor pilule pentru redobândirea sănĕtății după cele mai diferite și mai grele morburi, lăsăm sĕ urmeze aici numai câteva, cu observarea că fie-cine care a întrebuințat numai odată aceste pilule, le recomandă mai departe.

Stimate Domnule Pserhofer! Fiți buni și-mi mai trimiteți 15 suluri din neîntrecutele Dvóstre pilule depurative cu ramburs. Și cu acéstă ocasiune Vĕ esprim mulțămita mea profundă pentru puterea miraculósă a pilulelor Dvóstre. Semnez cu tótă stima:

Francisc Pawlistik, Colonia, Lindenthal.

Hrasche l. Flödnik, 12 Septembre 1887.

Stimate Domnule! Voia lui Dzeu a fost, sĕ-mi cadă în mâni pilulele Dvóstre și acum Vĕ scriu resultatul: mĕ rĕcisem în lehusie așa că nu-mi mai puteam isprăví lucrurile, și de sigur aș fi deja mórtă, dacă nu m'ar fi mântuit pilulele escelente ale Dvóstre. Dzeu sĕ Vĕ binecuvinteze pentru acésta de mii de ori. Eu am credință, că pilulele Dvóstre mĕ vor face deplin sănĕtósă, cum au ajutat și altora.

Teresia Knific.

Wiener-Neustadt, 9 Decembre 1887.

Stimate Domnule! Vĕ esprim în numele mătușei mele de 60 ani cele mai sincere mulțămite. Ea a suferit 5 ani de catarrh cronic de stomac și bólă de apă. Viața-i era un chin și se credea deja perdută. Din întêmplare capĕtă o cutie din escelentele dv. pilule depurative și s'a vindecat după o întrebuințare mai îndelungată a acelora.

Cu tótă stima Iosefa Weinzettel.

Eichengraberamt, lângă Gföhl 17 Martie 1889.

Onorate Domnule! Subscrisul îmi permit a Vĕ ruga sĕ-mi trimiteți de nou 4 suluri din într'adevĕr folositórele și escelentele Dvóstre hapuri. Nu pot sĕ nu Vĕ esprim cea mai perfectă recunoștință a mea pentru valórea acestor pilule și le voiu recomanda, pe cât numai voiu puté, cu tótă căldura tuturor bolnavilor. De acéstă scrisóre de mulțămită a mea Vĕ împuternicesc a face ori-ce întrebuințare publică. Cu tótă stima:

Ignatie Hahn.

Gotschdorf lângă Kohlbach, Silesia austr. 8 Octobre 1886.

Stimate Domnule! Vĕ rog a-mi trimite un sul cu 6 cutíi din pilulele depurative universale ale Dvóstre. Numai escelentelor Dvóstre pilule am de a mulțămí, că m'am mântuit de o bólă de stomac, care m'a torturat în decurs de cinci ani. Nu 'mi vor mai lipsí nici când aceste pilule și Vĕ esprim prin acésta mulțămita mea cea mai ferbinte. Cu perfectă stimă:

Ana Zwickl.

Lichior Bernhardin din plante de Alpi de **W. O. Bernhard** în Bregenz. O sticlă 2 fl. 60 cr., 1/2 sticlă 1 fl. 40 cr., 1/4 sticlă 70 cr.

Alifie americană pentru reumatism cel mai bun mijloc la tóte suferințele reumatice: dureri de mĕduva spinării, junghiuri, ischias, migrenă, durere nervósă de dinți, de cap, de urechi, etc., 1 fl. 20 cr.

Balsam miraculos englez a lui J. Pserhofer 1 sticlă 50 cr.

Balsam de degerături, de **J. Pserhofer** recunoscut de mulți ani ca cel mai sigur remediu contra tuturor bólelor causate de ger, precum și pentru răni fórte vechi etc., 1 borcan 40 cr. cu trimitere franco 65 cr.

Kola-Preparate de Stoll, cel mai escelent mijloc pentru întărirea stomacului și a nervilor

Elixir-Kola sau vin, 1 lit. 3 fl., 1/2 lit. 1 fl. 60 cr., 1/4 lit. 85 cr.

Balsam de gușí a lui J. Pserhofer, mijloc recomandabil contra gușii, 1 flacon 40 cr., cu trimiterea francată 65 cr.

Esență de viéță, J. Pserhofer (Picături de Praga) contra stomacului stricat, mistuirei rele, durerilor de pântece de tot feliul, un mijloc de casă escelent, 1 flacon 22 cr., 12 flacóne 2 fl.

Sirup de plantagea (limba oii) J. Pserhofer, un mijloc escelent de casă cunoscut pretutindenea contra catarului, răgușelei, tusei măgărești etc. 1 sticluță 50 cr., 2 sticluțe espediate franco 1 fl. 50 cr.

Pomadă de Tannochinină, de **J. Pserhofer,** recunoscută de medici, de un șir îndelungat de ani ca cel mai bun întrĕ tóte mijlócele de crescutul pĕrului. O dosă mare elegantă 2 fl.

Plastru universal, de prof. **Steudel** la răni din lovitură sau împunsătură, umflături rele de tot feliul și la umflături vechi, periodice, la picióre, gâlci rele ulcerióse, la buba vênătă durerósă, la sugei, țițe cu răni și aprindere de țițe, podagră și alte asemenea bóle, probat de repețite-ori. Un borcan 50 cr., cu trimiterea franco 75 cr.

Sare de curățire universală, de **A. W. Bullrich,** un mijloc de casă escelent în contra tuturor urmărilor digestiunei stricate, ca durere de cap, cârcei de stomac, acrélă, dureri hemoroidale, încuiere etc. 1 pachet 1 fl.

Afară de preparatele ací amintite se mai află gata tóte specialitățile pharmaceutice interne și esterne anunțate în ziarele austro-ungare, și tóte articolele, ce nu se află în deposit, se procură la dorință prompt și eftin.

Trimiterile prin postă se esecută cu cea mai mare grăbire trimițêndu-se banii înainte, comande mai mari și cu rambursă.

Apoteca la „mĕrul imperial de aur“ J. Pserhofer, Viena I. Singerstr. 15.

De veritabile sunt a se considera numai acele pilule, a căror îndrumări pentru folosire sunt provĕdute cu numele I. Pserhofer și cari pórtă același nume și pe acoperemêntul cutiei cu srisóre roșie.

☞ **Scutite prin marcă și mustră înregistrată. Imitări se pedepsesc aspru** ☜

[34] 1—6

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian, Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 28 Sibiiu, Marți 11/24 Martie 1903 *Anul LI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Rĕsboiu de stradă.

Sibiiu, 23 Martie n.

Aniversarea a 9-a a morții lui Ludovic Kossuth a provocat Vineri conflicte sângeróse întrĕ poliție și studenții universitari din Budapesta, cari cătră séră au degenerat în adevĕrat rĕsboiu de stradă întrĕ păzitorii ordinei publice și întrĕ studenți și celalalt public, ale cărui victime sunt mulțime de răniți.

Ansă la sângerosul conflict au dat studenții universitari prin siluirea câtorva institute publice sĕ arboreze flamură négră. A nume, cum cetim în ziarele din Budapesta, Vineri diminéța studenții vĕḑênd că universitatea nu ține sĕrbătóre, au pătruns prin tóte salele de prelegeri și au silit pe profesori sĕ sisteze prelegerile, pretinḑênd arborarea flamurei negre, ceea ce — în absența rectorului — profesorul Margittay, secretariu al senatului universității, a denegat. Studenții au spart ușile salei festive și luând de acolo două flamure negre le-au arborat pe frontispiciul universității. Incuragiați de succesul arborării, s'au dus la politechnic și au pretins și acolo sistarea prelegerilor și arborarea flamurei negre, unde rectorul li-a împlinit cererea. Intr'aceea venindu-le știre, că de pe universitate au fost luate jos cele două flamuri, s'au re'ntors acolo și le-au arborat de nou. Au mers apoi la biblioteca universității și au pretins și acolo arborarea flamurei, ceea-ce s'a și făcut. In frunte cu flamură négră și cântând „Kossuth-nóta“ și „Szózat“-ul, convoiul a mers apoi la școla reală din districtul IV, unde tocmai atunci puseseră flamura. De acolo au plecat la „casina națională“. Acolo însĕ 'i aștepta o trupă de polițiști călăreți, cari i-au respins cătră universitate, întêmplându-se și ciocniri și câteva dețineri.

Atâta s'a întêmplat înainte de amiazi. După amiazi însĕ, și séra până la zece ore, demonstrațiunea a degenerat în brutalități și vărsări de sânge, cum de mulți ani nu s'a mai întêmplat în Budapesta.

La 3 ore după amiazi tinerimea, urmată de numĕros public, a făcut peregrinaj la mormêntul lui Kossuth. Când sĕ se re'ntórcă însĕ, s'a vĕḑut față 'n față cu cete de polițisti, pedestri și călări, cari au somat convoiul sĕ se împrăstie și scurt după aceea au dat năvală pe el, îmblătind cu săbiile pe care cum îl ajungeau, studenți, femei, — ori-ce, nu mai era alegere. A doua năvală s'a dat la încrucișarea șoselei Kerepes cu rondela-mare („Nagykörut). Apoi în preajma universitații, unde studenții, înfuriați de atâta brutalitate și simțindu-se a casă, au întrat și ei în ofensivă, aruncând în polițiști cu bolonavi de cărbuni și cu ce puteau apuca de prin salele universității, silindu-i sĕ se retragă, după ce mulți polițiși s'au ales cu capul spart.

Séra pe la 7 ore demonstrațiile s'au continuat la „Magyar Szinház“ și în fața localității clubului independist, cu care ocasiune polițistii, acum în cete mai puternice, au dat adevĕrat rĕsboiu asupra demonstranților. Nu mai era vorbă de cruțare; tăișul săbiilor și potcóvele cailor lucrau din rĕsputeri. Mulți au fost răniți așa de grav, că au trebuit duși în spital cu trăsura. Intrĕ acestia un biet croitoriu gâb, care n'avea nimic cu demonstrația, ci se re'ntorcea de la un client al seu căruia 'i dusese niște haine, a fost împuns în spate ca sabia, așa că scăldat în sânge a căḑut la pământ, trecênd preste el caii polițistilor, cari dădeau asalturi în mulțime și tăiau în tóte părțile.

Abia după zece ore séra s'au retras polițistii, după-ce curățiseră stradele de „demonstranți“.

Aprópe tóte ziarele din Budapesta condamnă în cuvinte aspre brutalitatea poliției, deosebi însĕ cele opoziționale, cari pentru cele întêmplate fac responsabil direct pe ministrul-president, punêndu-i în prospect strașnice interpelațiuni în dietă. „Függetlenség“, de pildă, care în numĕrul de Sâmbătă tracteză în prim-articol întêmplările de Vineri, punêndu-le în sarcina „hiperloialității“, zice la sfĕrșitul articolului următórele:

„Trebue în fine sĕ facem pe cei de la putere sĕ înțelégă — începênd de la inspectorul polițial Schmidt *până la împĕratul austriac*, — că nu mai permitem sĕ fim tractați preste picior și că, ori se frânge ori se rupe, dar' de acum înainte vom face sĕ ni-se validiteze voința nóstră, drepturile nóstre“.

De sine înțeles, că regretabilele întêmplări au avut continuare Sâmbătă în dieta țerii, unde a isbucnit furtuna cu tótă puterea.

Prim-ministrul *Széll* a fost primit cu huidueli la întrarea sa în dietă, și sumedenie de deputați din oposiție s'au anunțat la cuvênt, pentru a vorbí înainte de întrarea în ordinea de zi. Au zugrăvit cu colorile cele mai sinistre scenele vĕḑute cu ochii proprii, și au cerut imediata suspendare și tragerea în cercetare a prefectului de poliție, *Rudnay*, amenințând, că până atunci nu lasă sĕ se discute nimic în parlamentul țerii.

Abia a putut sĕ ajungă într'un târziu la cuvênt ministrul-president *Széll* pentru a declara, că va ordona cea mai severă cercetare. Declarația însĕ nu a mulțămit pe cei din oposiție, și astfel probabil că furtună va fi și astăzi în parlament.

Ziarele cari stau aprópe de guvern își esprimă printrĕ șire temerea, că dacă lucrurile continuă a se desvolta pe calea apucată, *n'au sĕ ducă la bun sfîrșit.* Și de părerea acésta suntem și noi. Pentru-că înzadar amenință kossuthistii cu *revoluție*, — astăzi nu sunt zilele de la 1848, ca revoluție sĕ se pótă face. Nu sunt zilele aceleași și nu sunt nici ómenii aceiași.

Nu revoluție va fi deci, dacă kossuthistii continuă a împinge lucrurile spre fatalul desnodămênt, ci aceea ce prevestește *„Budapesti Hirlap“*, revoluție venită de sus, *suspendarea constituției*, și cedarea întregei puteri de stat unui singur factor, *corónei.*

Absolutismul are sĕ fie mijlocul prin care se va pune capĕt chaosului de astăzi din dieta țerii; și când absolutismul își va fi făcut aparitia, kossuthistii vor puté sĕ se felicite, pentru-că al lor va fi meritul că țéra dă de nou față cu el.

Chestiuni de actualitate.

In viéța popórelor sunt vremuri, în cari situațiile, trebuințele poporului și aspirațiunile sale, ni-se înfățișéză în lumină deslușită, ear' bărbații, cari îi dirigează destinele, își formuléză planuri de propășire, cari aplicate se așéḑă pe temeiul viu al trebuințelor naționale.

Bărbații, cari înțeleg situația, și își conforméză lucrările cu actualitatea, sunt trimișii provedinței.

Ei nutresc idei în adevĕr folositóre; pe când cei cari nu cunosc deplin situația, chiar sĕ-i preocupe planuri frumóse, din cari ar urma propășirea cu siguranță: planurile lor nu sunt folositóre vremii, și rĕmân planuri de cabinet, cari n'au nimic a face cu chestiile ardente de actualitate.

Situația poporului nostru azi e una dintrĕ cele mai învĕluite.

Anii neroditori, birurile grele, vitrega stare culturală, descumpĕnirea simțului religios și indiferentismul față de biserică, decadența morală, legiuirea etc. etc. sunt tot atâtea petece cari urîțesc haina miseriei nóstre naționale.

Cât de trist e sĕ te întorci la căminul tĕu, după-ce te-ai repeḑit pe o lună de zile la sat și ai deschis ochii ca sĕ veḑi fața slăbită și anormală a omului, căruia îi e dat sĕ trăiéscă întrĕ împrejurările săteanului nostru.

Te îngrozești de trista realitate.

Avem ómeni cari privesc cu ochi adevĕrați situația nóstră; acestia sunt însĕ puțintei, și față de potopul celor nepricepuți dispar, — ear' glasul lor se perde în urletul valurilor, neauḑit neascultat și neurmat de nime.

Mai cunosc apoi un fel de ómeni, cari pricep relațiile, cunosc și mijlócele și procesul vindecării, dar' nu le rĕmâne de cât sĕ tacă și în taină sĕ plângă pașii rătăciți ai mulțimei.

Pentru vremurile grele de azi însĕ nouĕ ne trebue bărbați resoluți, cari sĕ cunóscă realitatea, sĕ cunóscă starea poporului și sĕ deschidă ochii tuturora asupra părții celei critice din viéța nóstră. O generație întrégă ni-ar trebuí pentru vremurile actuale, o generație conștie de agendele ei, care sĕ cunóscă și partea cea mai subțire a firului vieții nóstre.

Problemele ce ni-se impun, nu cad afară de competința nóstră; póte că aceste probleme nu privesc nici bizara constelație politică a țerii nóstre în fața căreia stăm ca în amurgul unei nopți, în care nu știm de vom durmí liniștiți, sau că vom părăsí căpătâiul și vom orbeca pe dibuite prin întunerec.

Generația reclamată de trebuințele actualității trebue sĕ se deosebiască de cea de acum 25 ani și de cea care va ocupa loc preste 25 ani.

Cine nu simte, că azi, pentru salvarea causei, avem lipsă de o generație ai cărei ochi sĕ fie îndreptați asupra durerilor actuale și care sĕ se dedice esclusiv ameliorării și vindecării celor mai mari dureri sub cari tânjește viéța de azi a poporului nostru?

De ani de zile vedem cum tineretul satelor, brațele de muncă, au părăsit și părăsesc căminul și s'au împrăștiat preste mări și țeri, după câștig. Față de alte țeri, în Ardeal pentru fie-care individ e destul pământ, pe care muncindu-l, ar urma sĕ pótă trăí în tignă.

Imprejurarea însĕ, că realitatea nu conglăsuește cu teoria nóstră, dovedește, că nu pământul e singura pricină că țeranul de muncă părăsește satul, ci trebue că se aliază o mulțime de cause, cari compun întristătórea miserie națională. Ei bine, cari sunt acestea? Cine le-a studiat?

Indulcirea condițiilor de traiu ale țĕranului e problema acelora cari au sĕ trăéscă și trăesc la sate. Preoții și învĕțătorii, mai de aprópe, au în grija și mâna lor sórtea poporului.

Ei au sĕ desvólte în cercul lor strîmt o activitate neîntreruptă, estinsă și agitată. Preotul și învĕțătoriul, cari sunt elementele inteliginței de la sate, trebue sĕ fie la înălțimea dorită. Nu e prea puțină, din potrivă, e uriașă pe unele locuri deslănțuirea activității lor în sat. Dar' nu vĕd nici un sistem. Ar trebuí sĕ se opintéscă întru întroducerea cultivării raționale a pământului, sĕ înlesnéscă esploatarea culturii de vite, sĕ avanseze grădinăritul și pomăritul. Sĕ caute apoi a familiarisa meseriile în popor. Așí propune de es., ca sĕ se ralieze 2 sau 3 ómeni dintr'o comună și sĕ trimită 3 copii la oraș, ca sĕ învețe pălărieritul; băieții re'ntorși din oraș sĕ-și instaleze atelier și sĕ lucreze în sat. Pentru un astfel de început băncile nóstre poporale și-ar ajunge destinația lor justă, ear' poporul nostru n'ar fi adus în posiția sĕ sărute mâna aceluia, care ca mâne 'l scóte din casă și-i vinde vatra strămoșéscă.

Ori apoi altă propunere. Sunt pe la orașe o mulțime de industriași, chiar și de ai nostri: păpucari, măsari, curelari etc., cari din causa concurenței se luptă cu miseria.

Sĕ facă o comună propunere unui astfel de păpucar sĕ mérgă la sat. Sĕ-i pună la disposiție comuna o locuință gratuită, și el va vení și va avé destul de lucru, ear' sătenii sĕ-și trimită 4, 5 ori mai mulți copíi la el sĕ-i învețe meșteșugul în sat. Păpucariul va cere pentru instruare bucate puține, ear' pe omul cu copilul nu 'l va costa întreținerea și hainele copilului cu nimic mai mult, de cât atunci când și-ar oprí copilul la plug.

Invĕțați odată copíii: meșterul ar puté continua acésta în alt sat, și în tot locul i-ar merge lucrurile mai bine, de cât la oraș, unde 'și espune în tótă ziua de têrg manufacturile în piață, pe la care nu se abate nimenea.

Ei, dar' după 4—5 ani comuna ar avé păpucari, și sĕ zicem că și cojocari, curelari, etc. după trebuință.

In chipul acesta fără multă jertfă și în restimp de 5—6 ani putem sĕ avem în satele nóstre industriași, cari sĕ ne producă cele necesare fără sĕ mai vărsăm bănișorii în punga străinului.

Tóte acestea înșirate și numite: agricultură și viticultură rațională, industrie, cu cari stau în strînsă legătură și înființarea de reuniuni agricole, industriale, etc. etc., trebue sĕ le așteptăm de la preoți și învĕțători, cari trăind în mijlocul poporului ar trebuí sĕ înțelégă trebuințele lui, pentru-ca împlinindu-le sĕ pótă trăí și ei pe lângă popor, în tignă și în fericire.

In ziua de azi nu putem aștepta mai mult de la preot și învěțătoriu în ceea-ce privește agendele lor afară de biserică și școlă. Dar' atâta suntem în drept a aștepta de la ei!

Sě asigurăm întâiu poporului o viéță pacinică, sě 'i creăm o posiție bună materială, și când el nu se va mai tortura de grija birului neplătit, etc., când grijile și něcazurile îi vor fi încetat: atunci sě vină învěțătorii și preoții și sě procure poporului momente de distracție cu concerte și teatre. Căci tóte producțiunile displac omului amărît.

Nu vor folosí nimic predicele preotului, nici cântările frumóse din strană ale învěțătoriului, dacă poporul vine la biserică numai la sfîrșitul slujbei, numai de silă, ca sě audă poruncile judelui, ce le împarte ómenilor strînși înaintea bisericii.

Așteptăm de la învěțători și preoți sě sprijinéscă instituțiile culturale, arta, literatura. Adevěrat, că inteligința puțin sprijin acórdă literaturii de azi. Dar' realitatea dovește că nu fără motiv. De sigur, că preotul și învěțătoriul, care are destul de lucru, nu va avé timp, ba nici poftă, sě cetéscă aventurile de dragoste, sau aventurile vieții studențești, cari ni-se presentéză în colónele revistelor nóstre sau în foițele jurnalelor.

Puțina literatură, ce se face la noi, nu corěspunde deci trebuințelor spirituale ale societății nóstre!

Literatura unui popor atunci își revarsă binecuvêntarea sa deplină, când nutrește nu numai spiritul clasei inteligente, ci încălḑește și sufletul mulțimei, al poporului. Ear' literatura nóstră de azi nu îndestulește nici prima nici a doua condițiune, în care residă viéța ei.

Vremea de azi nu e de natură, ca sě avanseze literatura; e o vreme de stagnare pentru desfătarea spiritului românesc.

Dar' și în condițiile vitrege actuale pretinde spiritul, ca viéța nóstră sě fie presărată cu momente de poesie. Se alege însě ce fel de poesie alină durerile unui suflet înbrumat de amaruri.

Avem lipsă de poeți poporani, de poesie pentru viéța poporului. Spiritul poporului sě fie agitat de idei corespunḑětóre posiției lui și demnității omenești.

Literatura adevěrată a popórelor mari are un caracter bine deslușit, cu trebuințele și aspirațiile poporului.

Scriitorii au credință în simbolul de viéță al poporului. Așa Némțul crede în rațiune și cultură, Englezul privește cu drag la posiția independentă a individului, Francezul crede în facultăți, ear' literatul nordului se închină religiosității, Tolstoi e covîrșit de ideia inferiorității individului față de univers. El e cuprins de evlavie în fața Universului, nu însě înaintea științei, artei ori culturei.

Vlăhuță în admirabilele lui novele rupe tablouri sbuciumătóre din viéța poporului.

El ne presintă moralitatea din popor și demnitatea țeranului. Avem noi vre-un Vlăhuță?

La noi lipsește acéstă literatură, ear' literații nostri stau departe de ideile trebuinciόse. Ei nu sunt nici profeții, nici alinătorii sufletului nostru.

Sě ne întórcem deci la popor, la viéța lui amărîtă.

Avem literați cari ne conduc în tragedia suferințelor nóstre din trecut. Din scrierile acestora sě culegem învěțături pentru viitoriu, ca generația nouă sě nu alunece pe povîrnișul ideilor netrebnice, cari uită realitatea, și cari întunecă pașii spre cele viitóre ale lor și ale poporului nostru.

Sě știm întâiu cum am fost, și apoi sě știm cum suntem, și cum trebue sě fim, când va rěsărí sórele zilei de mâne.

Tr. Scorobeț.

Revistă esternă

Alianță greco-turcéscă. Conform unor svonuri necontrolabile, întrě guvernul Turciei și cel al Greciei sunt în curgere pertractări pentru încheerea unei alianțe, ori cel puțin ententă cordială întrě Turcia și Grecia.

Cum s'a indicat mai sus, isvorul acestor svonuri nu se știe, prin urmare știrea nu are criteriul credibilității. E semnificativ însě că în același timp se raportéză din Constantinopol, că *regele Greciei a conferit mare-vezirului Ferid-pașa ordul Mântuitoriului în gradul de mare-cruce.*

*

Rechiămarea oficerilor turci din străinătate. Se raportéză din Constantinopol, că la ordinul sultanului oficerii turci trimiși în Germania pentru a se perfecționa în studiile militare, au fost rechiămați a casă la trupele lor.

De-odată cu acésta se mai raportéză, că toți elevii școlei de marină, cari și-au terminat cursurile, au fost înrolați zilele acestea la marina de rěsboiu.

*

Statariu în Macedonia. O telegramă dată din Salonic în 24 Martie raportéză următórele: Călětori sosiți din Bitolia (Monastir) spun că omorurile sunt la ordinea zilei în întreg vilajetul. Chiar și în orașul Bitolia au fost uciși Vineri doi ómeni, fiind-că n'au voit sě se asocieze la insurgenți și sě dee bani în scopurile insurecțiunii. Numěroși comercianți greci, ca sě scape de șantajuri voiau sě-și închidă prăvăliile, și numai la cererea mitropolitului au abandonat acéstă intenție. *Ferid pașa* comandantul militar, și guvernorul vilajetului au hotărît sě recomande guvernului decretarea *stării de asediu* și a *statariului* pentru întreg vilajetul.

Pentru catedrală.

Cu deosebită plăcere publicăm lista despre contribuirile benevole, făcute pentru fondul catedralei din Sibiiu, din partea bravei nóstre preoțimi din protopresbiteratul *Treiscaune*, din aceste părți espuse, în cari grea și încopciată cu multe něcazuri e situația unui preot român. Lista ce o dăm mai la vale încă ne dovedește, că preoțimea nóstră din aceste părți, — parochi și capelani — e la culmea misiunii, ceea-ce numai bucurie póte sě ne facă. Au subscris oferte pentru catedrală următorii:

1.	Dimitrie Coltofean, protopresbiter Brețcu	cor. 300
2.	Ioan Dima, paroch în Sita-Buzěu	„ 300
3.	Ioan Popa, paroch în Cernatul inf. . . .	„ 150
4.	Georgiu Dogariu, paroch în Marcoș . .	„ 100
5.	Daniil Cojocariu, paroch în Teliu . . .	„ 100
6.	David Coman, paroch în Vamabuzěu . .	„ 100
7.	Alexe Neagovici, paroch în Intorsurabuzěu	„ 100
8.	George Neagovici-Negoescu, capelan . . în Intorsurabuzěu .	„ 100
9.	Nicolae Crisbășan, paroch în Chezdi-Mărtănuș	„ 100
10.	George Hamsea, paroch în S.-Sângiorgiu	„ 100
11.	Ioan Oltean, paroch în Dobêrlěu	„ 100
12.	Moise Grecean, paroch în Chichiș	„ 100
13.	Ioan Marin, paroch în Boroșneul-mic . . .	„ 100
14.	Augustin Cosma, paroch în Micouifalěu .	„ 100
15.	Georgiu Burlea, paroch în Barcan . .	„ 100
16.	Ioan Toma, paroch în Doboli-inferiori . . .	„ 100
17.	Alexe Neagovici-Negoescu, paroch în Zagon	„ 100
18.	George Ionescu, paroch în Budila . .	„ 100
19.	Ioan Sângiorzan, paroch în Belini . .	„ 100
20.	Ioan Bucșa, paroch în Arini	„ 100
21.	Iosif Bucșa, paroch în Hěghig	„ 100
22.	Alexandru Ciucan, paroch în Aita-mare .	„ 100
23.	George Fazakas (Olariu), paroch în Lisněu	„ 100
24.	George Furtună, paroch în Covasna . .	„ 100
25.	Ioan Popp, paroch în Ozun	„ 100
26.	Ioan Moga, paroch în Vălcele	„ 100
27.	Nicolae Russu, învěțătoriu în Sitabuzěu .	„ 50

Alegeri pentru sinodul archidiecesan.

Din motivul, că în anul acesta la Dumineca Tomii espiră mandatele deputaților aleși la sinodul archidiecesan pentru periodul din urmă, consistoriul archidiecesan, în ședința plenară, ținută la 3 Martie v. c. a luat cu privire la efectuirea nouelor alegeri următórele disposițiuni;

a) Pentru alegerea deputaților din cler a pus terminul pe *Joi, 20 Martie v.*, ear'.

b) Pentru alegerea deputaților mireni în sinódele parochiale pe *Duminecă 23 Matie v.*, avênd sě se publice în biserică ținerea acestor sinóde cu 8 zile mai nainte, adecă *Duminecă în 16 Martie v.*

c) Intrunirea colegiilor mirenești se face *Duminecă în 30 Martie v.*

Pentru conducerea algerilor au fost numiți comisari consistoriali următorii domni:

I. *Pentru deputații preoțești din cercurile:*

Sibiiu: *Dr. E. R. Roșca*, protosincel, asesor consist. în Sibiiu.

Sělițte: *Dr. Ioan Stroia*, protopresbiter în Sělițte.

Sebeș: *Ioan Tipeiu,* protopresbiter în pens. în Sebeș.

Alba-Iulia: *Ioan Teculescu*, protopresbiter în Alba-Iulia.

Deva: *Ioan Papiu*, protopresbiter în Sibiiu.

Hațeg: *T. Gheaja*, protopresb. în Hațeg.

Ilia: *Avram Păcurariu*, protopresbiter în Hunedóra.

Geógiu: *V. Domșa*, protopresbiter în Orěștie.

Zarand: *Vasilie Damian*, protopresbiter în Brad.

Câmpeni: *Romul Furdui*, protopresbiter în Câmpeni.

Turda: *Iovian Mureșianu*, protopresbiter în Turda.

Cluș: *Tuliu Roșescu*, protopresbiter în Cluș.

Solnoc: *Samuil Cupșa*, protopresbiter în Cupșeni.

Bistrița: *Galaction Șagău*, protopresbiter în Reghin.

Têrnave: *Romul Mircea*, protopresbiter în Mediaș.

Sighișóra: *Demetriu Moldovanu*, protopresbiter în Sighișóra.

Treiscaune: *Dimitrie Coltofean*, protopresbiter în Brețcu.

Brașov: *Vasilie Voina*, protopresbiter on. în Brașov.

Bran: *Ioan Dan*, protopresbiter on. în Zernești.

Făgăraș: *Iuliu Dan*, protopresbiter în Făgăraș.

II *Pentru scrutiniul alegerilor de deputați mireni în centrele:*

Sibiiu: *Pantalion Lucuța*, ases. consist., căpit. c. și reg. în pensiune.

Sěliște: *Parteniu Cosma*, directorul „Albinei“.

Sebeș: *Ioan de Preda*, fiscal consistorial.

Alba-Iulia: *Ioan Muntean,* advocat.

Deva: *Dr. Ioan Mihu*, advocat.

Hațeg: *G. Dănilă*, primariu în Hunedóra.

Ilia: *Simion Dragomir*, notariu în Gurasada.

Geógiu: *Dr. Aurel Muntean*, advocat.

Zarand: *Constantin Costin*, profesor gimnasial.

Câmpeni: *Dr. Vasilie Preda*, advocat.

Turda: *Ioan Boldea*, căpitan în pensiune.

Cluș: *Vasilie Almășan*, advocat.

Solnoc: *Dr. Ioan Farcaș*, advocat.

Bistrița: *Dr. Ioan Popescu*, advocat.

Têrnava: *Dr. Liviu de Lemeny*, advocat.

Sighișóra: *Dr. Nicolae Vecerdea*, dirigent de bancă.

Treiscaune: *Simion Dămian*, advocat.

Brașov: *Ioan Povea*, profesor în pens.

Bran: *Iosif Pușcariu*, advocat.

Fágăraș: *Dr. Ioan Turcu*, protonotariu comitat. în pens.

Banul și căile de comunicație în comerciu.

De Nicolau Popica.

(Urmare.)

Punem casul că n'ar fi bani. Atunci schimbul ar fi împreunat cu mari dificultăți, mai întâiu fiind că nu este ușor sě se întâlnéscă totdéuna douě persóne, dintrě cari una sě pótă da în schimb aceea ce caută ceealaltă, și tot-deodată pentru bunul ce 'l oferе al doilea s'ar întêmpla greutăți la asemănarea, měsurarea și egalisarea reciprocă a valorii bunurilor ce au de a se schimba. D. e. un kg. de carne cu'n kg. de cafea, un cal pentru o cantitate de cereale, etc. Dacă un croitor, — zice Mill, — ar avé numai rocuri și ar voí sě-și cumpere pâne, ori un cal, ar fi fórte greu sě se hotăréscă câte pâni sě capete pentru un roc și câte rocuri sě dee pentru un cal. Mai departe, în cas când bunul ce are mai mare valóre este indivizibil, egalisarea ar fi imposibilă, d. e. dacă ar fi sě se schimbe un cal pentru un alt bun, ce are valóre numai pe jumětate cât a calului.

Acestea și alte dificultăți ale schimbului direct se delătură prin adoptarea schimbului indirect efectuit prin mijlocirea banilor.

Vedem deci, că banul forméză cel mai însemnat factor în desvoltarea cea mare de azi a comerciului.

Banii de aur și de argint trebue sě fie într'un stat totdéuna în aceea cantitate, care se recere pentru-ca sě se facă cu înlesnire plățile schimbului. Astfel suma necesară de bani într'un stat trebue sě fie egală cu suma plăților ce au sě se facă în decursul unui timp anumit, împărțită prin numěrul care arată, de câte-ori banii își schimbă în termin mediu proprietariul.

Mulțimea și mărimea operațiunilor de comerciu, cari au sě fie mijlocite prin bani, celeritatea și circulațiunea locțiitorilor banilor sunt așadară condițiunile de căpetenie, de la cari depinde cantitatea banilor dintr'un stat. Aurul și argintul de lipsă pentru baterea moneteler se procură de către monetărie cu spese mari, sunt materiale costisitóre și adeseori nu se bat în de ajuns pentru acoperirea trebuințelor comerciului. In state cu cultură mai înaltă, de regulă banii de metal nu sunt de ajuns și astfel guvernul e silit sě caute și sě acopere aceste trebuințe, fie prin baterea de monete noue, fie prin întroducerea de monete străine în țéră, fie prin aflarea altor mijlóce de plătire, ca locțiitori sau ca representanți ai banilor de metal. Ba de multe-ori statul avênd sě facă plăți în afară, ori în lăuntrul țerii, e silit sě tragă din circulațiune câte o sumă de bani, mai cu sémă când nu póte conta la încassarea dărilor și a altor venite de ale statului. In aceste împrejurări trebue umplut óre-și-cum golul causat prin tragerea banilor din circulațiune. Fórte adese-ori, chiar și relațiunile economice pretind, ca suma esistentă de bani sě se măréscă, și dacă este posibil, încă în astfel de měsură, în cât plățile mai mari sě se pótă face în locuri îndepărtate cu spese de transport fórte neînsemnate, ceea-ce la aur și argint nu e cu putință. Totdeodată se țintește și la delăturarea tocirii prin circulațiune a singuraticelor monete de metal nobil, cari încă causéză o perdere pentru stat și societate.

Cam aceste împrejurărri au dat naștere încă de mult timp la folosirea hârtiei pentru fabricarea de bani. Dar' de acest mijloc se face întrebuințare aprópe numai în casuri de mare strîmtóre financiară și de regulă pentru un timp fórte scurt.

Fiind pentru stat emiterea de hârtie un mijloc fórte ușor pentru a-și procura banii necesari, se întêmplă fórte adese-ori, că emite sume cu mult prea mari, preste trebuinţă, ceea-ce este păgubitor pentru el însuşi, pentru întrégă economia naţională, căci pentru-ca sě-şi păstreze caracterul de mijloc de plătire faţă de stat, suma emisă nu trebue sě trécă preste suma plăţilor ce vor avé sě se facă în decursul unui timp scurt. Dar' hârtia este împreunată cu o mulţime de fluctuaţiuni. Pentru comerciu fluctuaţiunile valórei pot aduce crise mari, căci avênd cineva o partie mare de marfă plătibilă preste câteva luni, póte la plătire sě i-se dee bani depreciaţi şi astfel sě causeze mari perderi.

Banii de hârtie îşi pierd total valórea: prin stricare, în cât nu se mai primesc, prin încasarea lor de către stat, în parte îşi pierd valórea prin scăderea valorii şi prin variaţiunea cursului. Banii de hârtie în general au şi defecte, că se rup cu uşurinţă, se pot falsifica mai cu înlesnire şi numai cu mare anevoinţă se lăţesc în ţěri străine în měsură mai mare. Va urma).

„Asociaţiunea.“

Convocare.

Adunarea generală a despărţěmêntului IV. Sibiiu al „Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român“ este prin acéstă convocată pe Duminecă în 16/29 Martie a. c. la 11 ore a. m. în locul central Sibiiu, localitatea casinei române, la care sunt poftiţi a lua parte toţi membrii despărţěmêntului şi binevoitorii aceluia.

Programă:

1. Deschiderea adunării prin directorul despărţěmêntului.
2. Raportul general al comitetului.
3. Raportul cassariului despre starea cassei după raţiociniul anului 1902 şi presentarea projectului de budget pe 1903.
4. Censurarea acestor rapórte prin comisiuni speciale, referada acestor comisiuni.
5. Disertaţiuni, cari sunt a se presenta directorului despărţěmêntului cu cel puţin 48 de ore înainte de adunare.
6. Eventuale propuneri.
7. Disposiţii pentru verificarea protocolului adunării generale.

Sibiiu, la 10/23 Martie, 1903.

Lazar Triteanu secret. desp. *Dr. Liviu Leményi* dir. desp.

NOUTĂŢI

De la adunarea Albinei. Alaltăieri (21 Martie st. n.) s'a ţinut în Sibiiu adunarea generală a acţionarilor institutului de credit şi economíi „Albina“, care a acceptat şi aprobat întru tóte socotelile şi raportul direcţiunei, cum şi propunerile cu privire la distribuirea profitului. Urmând apoi întregirea direcţiunii şi alegerea comitetului de supraveghiare, adunarea a reales în direcţiune pe advocatul Ilie *Trăilă* din Oraviţa, ear' ca membru nou a ales pe Preacuv. Sa protosincelul şi director seminarial Dr. Eusebiu R. *Roşca* (Sibiiu); în comitetul de supraveghiare a ales pe Preacuv. Sa archimandritul şi vicariu archiepiscop. Dr. Ilarion *Puşcariu*, pe protopresbiterii asesori-consistoriali Nicolae *Ivan* şi Mateiu *Voileanu* şi pe dd. Victor *Fincu*, şef contabil la consistoriul archidiecesan şi Ioan *Henteş*, asesor la sedria orfanală a comitatului Sibiiu. Afară de Preacuvioşia Sa Dr. Puşcariu toţi ceialalţi sunt membri noi.

*

Hirotonire. Alaltăeri Inaltpreasânţia Sa metropolitul a hirotonit întru presbiter pe Eugen *Popescu*, ales paroch în *Lunca* (tractul Lupşa).

*

Un rege bolnav. Cum se telegrafézá din Madrid, *Regele Alfonso XIII.* s'a bolnăvit rěu, în cât starea-i sanitară dă motive de seriόse îngrijorări. Natura bólei nu se ştie, pentru-că cercurile oficiale voesc sě tăinuiască bóla. Din faptul însě, că medicii i-au recomandat sě facă cură de mare, ori sě petrécă mai mult timp în Andalusia, se presupune că ar avé bólă de plumâni.

*

Conspiraţie anarchistă în Rusia. Ziariului „Daily Telegraph“ (Londra) i-se scrie din Petersburg, că poliţia de acolo a dat de urmele unei mari conspiraţiuni anarchiste, în fruntea căreia stau anarchisti din străinătate, cărora li-a succes sě câştige sprijinitori ai conspiraţiei în numěróse oraşe ruseşti, deosebi din clasa muncitorilor. S'au făcut numěróse arestări şi perchisiţiuni.

*

Avis. Domnii acţionari ai cassei de împrumut şi păstrare „*Economia*“ societate pe acţiuni în *Cohalm*, sunt rugaţi pentru a doua-óră, ca până la 1 April st. n. a. c. sě-şi plătéscă II. III. şi IV. rată restantă pentru acţiunile subscrise. *Direcţiunea.*

*

„Reuniunea din comitatul Sibiiu pentru ajutorarea robilor“ îşi va ţiné adunarea generală ordinară (a XV-a) în 26 April st. n. la 10 ore a. m. în sala de pertractări a tribunalului reg. din Sibiiu. Intrě objectele asupra cărora adunarea va avé sě se pronunţe, e şi abdicarea presidentului şi alegerea noului comitet. Imediat după adunarea generală comitetul va ţiné şedinţă de constituire, în acelaşi local. Celelalte şedinţe ale comitetului se vor ţiné în 14 Iuniu, 13 Septembre şi 13 Decembre la 10 ore a. m. în localul amintit mai sus.

*

Leacul cancerului. Lui „Frankfurter Zeitung“ i-se scrie din Queesland (Australia), că doi bolnavi de cancer (rac) s'au vindecat perfect prin consumarea de zăhar brut aşa zis *melas*. Un alt raport, spriginit cu atestat autentic medical, spune că în spitalul din Molong (tot în Australia) doi bolnavi de cancer, între cari unul avea chiar cancer de stomach, faţă cu cari medicii renunţaseră la ori-ce speranţă de a 'i puté vindeca, au fost vindecaţi perfect cu ajutoriul melasului.

*

Bancă „Turnu-Roşu“ în Boiţa. Mai mulţi fruntaşi din părţile Avrigului şi Boiţei au hotărit sě înfiinţeze în *Boiţa* (comitatul Sibiiu) o casă de economíi, societate pe acţii, sub firma „*Turnu-Roşu*“ şi cu capital social de 20.000 corónе, plasat în 200 acţii à 100 coróne. Prospectul emis pentru subscrierea capitalului e semnat de protopresbiterul gr. or. Ioan Cândea din Avrig, preoţii: Ioan Druhora (Boiţa), Toma Dragomir (Porceşti) şi Dumitru Secărea (Tălmăcel), de notarii George Comşa şi Petru Indreiu, de comercanţii Ioan Stoia Bobeş şi Nicolae Grecu, şi de proprietarii Ioan Clóje, Ioan Bratilescu, Frangu Constantinescu, Nicolae Hansea şi Vasilie Clóje. Terminul încheerii subscrierilor e fixat pe 30 Iunie st. n. a. c. La subscriere sunt a se solví 10% din valórea nominală a acţiilor subscrise şi 2 coróne de fie-care acţie ca spese de fundare, apoi 20% din valórea nominală a acţiilor subscrise sunt a se solví înainte de constituire, ear' restul de 70% în ratele următóre: la 1 Ianuariu 1904 st. n. 20%, la 1 Iulie 1904 st. n. 20%, la 1 Ianuariu 1905 st. n. 20% şi la 1 Iuliu 1905 st. n. 10%. Un prospect şi cólă de subscriere se află depusă şi la redacţia „Tel. Român“, stând la disposiţia tuturor cari ar dori sě se facă acţionari ai projectatei bănci „Turnu-Roşu“.

*

Un soţ crudel. Gendarmeria a deţinut Joi pe cantonierul Vancsur János din Daruvár, asupra căruia s'a constatat că trei ani de zile şi-a ţinut soţia încuiată în pivniţă. Când au eliberat'o din închisóre, nenorocita era numai schelet; acum se află în spital.

*

Dăruiri pentru biserică. Evlavioşii creştini din parochia *Călăţele*, protopresbiteratul Cluşiului, conduşi de o iubire adevěrată faţă de biserica lor şi la îndemnul parochului local, au făcut mai multe daruri pe séma bisericii, şi anume: *Dochia Urs* a procurat o cadelniţă de argint de china, în valóre de 24 cor. Bunii creştini şi creştine: Nuţ Vuşcan, Teodor Pandre, Iosif Radoviciu, George Căcaină, Maria Căcaină, Mitruţa Vuşcan, Ioan Toşea, Flórea Potra, Maria I. Căcaină, Sîia Gille, Ana Bălc, Mihaiu Vuşcan, Indreiu Radoviciu, George Tomoş, Petru Fudur, George Câmpan şi Indreiu Urs, asociindu-se, au procurat un rênd de vestminte de catifea neagră în valóre de 48 cor. Prea stimata dómnă *Maria Rimbaş* n. Bogdan, preotésă în Brad, întru amintirea în Domnul adormit mult regretatului seu tată G. Bogdan, fost preot în Brad, a dăruit un rênd de vestminte preoţeşti în valóre de 60 cor. Dna *Zoiţa Condor* n. Rimbaş, preotésă în loc, pentru-ca numele părinţilor sei iubiţi Petru si Maria sě fie induşi între binefăcětorii St. bisericii acesteia a dăruit un rênd de vestminte preoţeşti în valóre de 80 cor. şi o icónă în valóre de 12 cor. Gliga şi Vasilie Pandrea o faţă de masă în valóre de 3 cor. Iosif Vuşcan o faţă de masă în valóre de 5 cor. Stimatele dómne Fani Schmelcz şi Margareta Peris împreună cu domnul director Freud au donat o icónă (Réstignirea Domnului) în valóre de 12 cor. Pentru aceste frumóse daruri, subscrişii în numele comitetului parochial din Călăţele, ne vedem îndemnaţi a esprima şi pe acésta cale călduróse mulţămiri marinimoşilor donatori. Bunul Dzeu sě le rěsplătéscă cu prisosinţă jertfele aduse pe altariul Domnului. Fie, ca nobilele lor fapte sě afle mulţi imitatori între credincioşii noştri. Mulţămindu-le din nou zicem: Binecuvintézá Dómne şi sfinţeşte pe cei-ce iubesc frumseţa casei Tale. Călăţele, la 5 Martie 1903. Cornel Condor pres. com. par. Dumitru Popa notariu adhoc al com. par.

*

Oficer brutal. Luni nóptea un locotenent de la garnizóna din Alba-regală a tăiat în cap cu sabia pe Stefan Szikóra, un bětrân din Jimbolea, după-ce înainte de aceea îl isbise cu capul de păretele cafenelei „Otthon“ de mai multe-ori. Vina neputinciosului bětrân, cum se scrie ziarelor din Budapesta, a fost că şeḑênd în cafană la o masă cu oficeraşul, nu l'a salutat când a eşit din cafană.

*

Adunarea generală a „Zlăgnenei“. Ni-se scriu următórele: Sâmbătă la 1/14 Martie 1903 s'a ţinut în şcóla ortodoxă română din Zlagna adunarea generală a institutului de credit şi economíi Zlăgneana. Presenţi au fost 18 acţionari, cari au representat 279 acţii. Programul a fost eshauriat în mod demn. Raportul direcţiunii, bilanţul anual, raportul comitetului de supraveghere şi împărţirea profitului curat a mulţămit preste aşteptare pe toţi. Dividenda s'a urcat de la $5^1/_2$% la 6% şi se achită imediat după adunarea generală. Fondul de reservă s'a augmentat cu suma de 1467 cor. 03 fil. şi aşa de present este de 4753 cor. 81 fil. Din venitul curat s'a dat 5% spre scopuri de binefacere, şi adecă: 1. pentru catedrala ortodoxă română din Sibiiu 50 cor. 2. Fondului neatacabil al şcólei gr. or. din Zlagna 25 cor; şcólei din Feneş 25 cor., cuota anuală pentru masa studenţilor din Braşov 20 cor., ear' restul la disposiţia direcţiunii. După adunare acţionarii s'au întrunit la o masă comună în hotelul dlui *Victor Demian*, şi de-şi acéstă întrunire a durat fórte puţin, a fost încopciată cu momente de adevěrată desfătare sufletéscă. Din feţele tuturora puteai afla satisfacţia şi mulţămirea despre progresul modestului institut „Zlagneana“. „*Adevěrul*“.

*

Cea mai mare minune a acestui secol a fost făcută de crucea duplă electromagnetică nr. 86,967 R. B. Inventatorul acesteia, dl Albert Müller (Budapesta, V. Vadászutcza nr. 42/V) a primit mii de scrisori de recunoştinţă, deóre-ce pacienţii încercaseră până aci fel şi fel de mijlóce, fără succes însě, şi numai în urmă au recurs la crucea duplă electro-magnetică, care ajută sigur, după-cum reese şi din scrisórea următóre: „Stimate dle Müller! Nevasta mea suferia deja de 9 ani de durere de cap, de sgârciuri, ameţia şi leşina, apoi suferia de insomnie şi avea junghiuri în întreg corpul; decând însě am comandat invenţiunea dtale, crucea duplă electro-magnetică nr. 86,967 R. B. şi a purtat'o: tóte aceste dureri au dispărut. Primeşte deci profundele nóstre mulţămite. Cu stimă, *Francisc Hlatschka*, măestru-văpsitor, Budapesta, strada Gizela nr. 42“.

PARTEA LITERARĂ.

Un manuscript vechiu.

(Fine).

Deci dândusě această carte dela împeratul la patriarchul. şi înţělegênd ce escris forte sau bucurat şisau veselit cu tot sufletul. şi pusě genunchele la pămênt şi zisě Mulţămescuţi ţie D(oa)mne Dumnezeul mïeu căcu socotinţa şi mila Sfinţiĭ tale aĭ apărat biserica lăcaşul cel sfânt de supărarea şi meşteşugul Satanĭ carele au vrut să lucreze prin spurcaţiĭ Jidovĭ caprin neşte unelte ale sale, Iară Dumnezeu caon stăpân şi ziditoriu firi om nescĭ toate le întocmesci spre folosul bisericĭ şi locului těu celui sfânt, şi sculândusě dela pămênt îndegrab sau gătit amerge în cetatea Ierusalimului şi auzi(n)d împěratul Amfilog căsě apropie Patriarchul de cetatea Ierusalimului porunci Domnilor oştilor să sě strîngă toate oştile de grab şi să sě gate înfrumseţaţĭ şi cu mare cinste, Eşĭ împěratul cu oştile sale înaintea patriiarchului. Iară patriiarchul vězênd atâtea oşti vïind inainte sau spăimântat foarte gândind sănu fie vreo înşălăciune sau meşteşug. şi deaca sau apropiiat împěratu de patriiarchul îndată au descălecat d'pe cal şi făcu patriiarchului trei metaniĭ până la pămênt şi zisě bine ai făcut luminătoriule al sufletelor omenescĭ şi vas ales al sfântului Duh Părinte cela ce teau încununat Dumnezeu a fi păstoriu şi apărătoriu sufletelor omenescĭ şi ale aduce în mânile lui Dumnezeu care teau adus amě lumina şi pre mine păcătosul şi amě face părtaş celor cesau îngăduit şi au conoscut pre Hs fïiu luĭ Dumnezeu Iară sfinţitul patriiarch Metodie înţelegênd dela împeratul acestea cuvinte cu umilinţă cunoscu, că împěratul este îndemnat de Duhul sfânt luminat, şi zisě bucurăte Amfiloge cela ceteaĭ arătat puterilor celor drăcescĭ biruitoriu şi vitejesce venişi la împěratu ceriurilor Hs Dumnezeu cu toţĭ aĭ Mări(i)tale săte învrenicească şi trupesce ate îngădui iară sufletesce a împěraţi în veci; şi aşe patriiarchul luândul de mână sě duserě în biserica sfântulu(i) Mormênt al Domnului Hs, şi vorovirě multe; cuvinte de spăsăniia sufletului la ă împěratul după acestea sěrugă săl boteze şil boteză întei pre împěratul Amfilog, apoi pre toţi Domni oştilor lui şi dupăce iau botezat iau învěţat legea creştinească cumulte feli(u)ri de învěţăturĭ şi cuvinte sufleteşsci folositoare şi pentru căvor lua munci dela împěratul Amorat; pentru Hs Domnul, pentru creştinătate şi vor întra întru împěrăţiia cerească şi sěvor spodobi vïeţĭ cei vecinice. şĭ vor lua cununi dela ângerĭ şi sěvor împă(r)tăşi cu sfinţĭ Mucenici întru bucuriia cea veajnică (vecinică) şi aşa blagoslovi patriiarchul pre împěratul şi pre toţi Domni lui şi oştile şile zisě bine să oblăduiască şi săvě fericească Dumnezeu fïiul cel ce sau rěstignit pentru noĭ şi sau îngropat şi au prădat împěrătïia iaduluĭ şi au scos zidirea sa di(n) puterea diiavoluluĭ şi săvě ferească de toate pedecele drăcescĭ şi aşe făcu împěratul veselie mare cutoţi Domnĭ şi cu oştile sale pentru dobândirea creştinătăţïi şi asfântului botez. şi mult Aur şi argint dăruĭ patriiarchuluĭ şi dărui şi sfintei bisericĭ amormêntului lui Hs casăorădice şi săo întărească mai mult, şi aşe luară blagoslovenie dila patriiarchul şi purceaserě desě dusěrě la vavilon şi mergênd la împěrătul Amorat şiĭ spusě toate celisě întêmplase şi vězusě în sfântul Ierusalim şi pentru sfânt(a) jertva ce fac creştinĭ adeca sfânta leturgïe; Iară spurcatul împěrat amorat auzi(nd) dela dînsul acestea cuvinte zisě către Amfilog curând săteduci săte muncească dumnezei idolesci şi săle facĭ jertfă lor iară denu cu amară moarte tevoĭ omorĭ Iară împěratul Amfilog rěspunsě zicênd necredincioasě împěrate căci nu socotesci cuvintele mele cele adevěrate cădemare folos ţarfĭ iară devei rěmânea în credinţa idolilor cudînşi tevei munci în vecĭ Iară spurcatul împěrat Amorat răcni cu mare mânïe caon leu asupra luĭ şi poruncĭ că fără nïci o milă săi tae capul împeratuluĭ Amfilog şi tuturor celor ce sau botezat cu dînsul împreună şi au crezut în Hs, şicei botezaţĭ toţi plecară genunchele la pămênt şi rugară pre Dumnezeu mulţămindui căiau luminat cu lum(i)narea Duhului sfânt de au eşit de la întunerecul idolïi şi věd lumina Dumnezeirĭ celuĭ adevěrat a împěratului ceresc, întru, lumină ata Doamne neprimesce în veci de veci Amin.

Însěmnare pentru fïĭ cei sufleteşti

La anul 1828 în luna, Septemvrie în 27 de zile Sau botezat de soţia mea Eva lui Alecsandru Cizmaş fïi lui Dîncan Ioan; Moisă

Şi iarăş la anul 1836 luna Iunie în 2 zile am botezat şi o fïe numele Pătruţa

Eu Alecsandru Cizmaş.

Cărţi şi reviste.

„Fragmente din istoria bisericéscă a Românilor“, de „Non quis, sed quid“. Sibiiu, tipariul tipografiei archidiecesane. (Reproducere din „Telegraful Român“).

*

„Documente privitóre la trecutul Românilor din Scheiu“. Din valorósa colecţiune de documente privitóre la trecutul Românilor din Braşov-Scheiu, identic cu trecutul bisericei gr. or. române de acolo, publicată de *Dr. Sterie Stinghe* cu cheltuiala bisericei Sf. Nicolae din Braşov (Scheiu), a apărut zilele acestea *volumul al III-lea*, cuprinḑênd acte şi documente din anii 1812—1845. Volumul are format 8° mare, cu 360 pagini şi a apărut în tipografia Ciurcu et Comp. în Braşov.

*

„Convorbiri literare“, fascicolul 3 (dto 1 Martie v., anul de esistinţă XXXVIII), au apărut cu următortul sumariu: *Titu Maiorescu*: Oratori, retori şi limbuţi (sfîrşit). *D. Onciul*: Titlul lui Mircea cel Bětrân şi Posesiunile lui. *E. H. M.*: In restrişte; Isolare (poesíi). A.: Lordul cel mititel, roman de E. H. Burnett (traducere din englezeşte). E. A. Pangrati: Noua îndrumare a învěţământului nostru superior. Bibliografie.

„Convorbiri literare“ apar în fascicoli lunari în Bucureşti (în editura librăriei Soceců et Comp.) şi costă 15 coróne pe an. Director profesorul de universitate I. Bogdan.

Posta redacţiunei.

Dlui I. Todescu, paroch Filipeşti, România. Scrisórea am predat-o domnului *Victor Tordăşianu*, care vě va da rěspunsul dorit.

Nr. 172 protop. 1903 [33] 3—3

Concurs

Pentru **întregirea parochiei Curciu** din protopresbiteratul Mediaşului, pe basa veneratului ordin consistorial din 4 Februariu a. c. nr. 1130 Bis. se escrie din nou concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Concurenţii vor avé sĕ-şi aştérnă petiţiunile în terminul deschis instruite conform legilor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta înaintea alegĕtorilor în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre pentru a cânta respective a celebra şi cuvênta.

Mediaş, 28 Februariu 1903.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Mediaşului în conţelegere cu comitetul parochial.

Romul Mircea
protopop.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL

Preasântei

Născĕtóre de Dumnedeu

şi

alte rugăciuni

urmate de Sinaxariu pentru tot anul siPăschălie.

Un volum de 368 pagini 8°.

Preţul	simplu legat . . .	fl. —.85
	jumĕtate pânză . .	„ 1.05
	în piele roşie . . .	„ 1.25
Ediţia	fină în piele négră .	„ 2.—
	piele chagrin	„ 2.60
	în mătase .	„ 3.85

Se află de vêndare la

Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Biblioteca "Bunul econom"

Nr. 1. Nutreţurile ierbóse, cositurile (fênaţele) prepararea fênului şi păşunile.
„ 2. Economia porcilor, oilor şi caprelor.
„ 3. Sĕmênţa plantelor agricole şi sĕmênatul lor.
„ 4. Ingrijirea plantelor în cursul vegetaţiunii. — Recolta cerealelor.
„ 5. Economia vitelor sau zootechnia generală.
„ 6. Agrologia sau cunóşterea pămênturilor şi mijlócele de a le îmbunătăţí.
„ 7. Agricultura generală — Lucrarea pămêntului (Plugul, Grapa, Tăvălugul şi alte instrumente de mĕrunţit pămêntul).
„ 8 Ingrăşemintele. — Irigaţiunile. — (Udarea pămêntului).
„ 9—10 Prăsirea paserilor de casă (galiţe, hoare). Găinile, curcile, găinuşele (bibilicele), gâştele, raţele, porumbii (porumbeii).

Preţul fie-cărui numĕr 30 fil. — Se póte procura de la

Librăria archidiecesană.

Coróne pentru miri

din aur double, împodobite cu imitaţii de petri scumpe colorate, cu câte trei cruci, fórte frumóse şi practice deóre-ce se pot strîmta şi lărgí după cum cere trebuinţa, bucata costă numai **16 cor.** plus porto postal şi pachetare cor. 1.20.

Cruci de lemn

28·5/16 cm, pictură de mână în uleu representând pe o parte "Restignirea Domnului" şi doi îngeri ear' pe partea opusă "Botezul Domnului"; pe margini aurite cu aur veritabil; cele cu pictură simplă costă **cor. 9·—**, ear' cele fine bucata **cor. 12·—**, trimise cu postă recomandat costă cu 75 fileri mai mult.

Librăria archidiecesană, Sibiiu.

Metropolia

Românilor ortodoxi din Ungaria şi Transilvania

Studiu istoric despre reînfiinţarea Metropoliei, dimpreună cu o colecţiune de acte. Din însărcinarea Consistoriului metropolitan de Dr. **Il. Puşcariu**, archimandrit, vicariu archiepiscopesc, etc.

Preţul: broş. 6 cor., leg. 7·70, 8.20 şi 9.50 cor.

Se póte procura de la Librăria archidiecesană din Sibiiu.

Josef Jikeli

* **Sibiiu** *
Strada Cisnădiei nr. 47.

Candelabre argintite şi aurite — cu argint, respective cu aur veritabil, apoi

Candele

Fesnice argintite pentru luminări

Căldăruşi pentru apă sfinţită

Anaforariu

Cădelniţe

Chivot pentru păstrarea cuminecăturei

Discuri pentru bani etc. argintite, nickelate sau de aramă.

Potir Stéuă Copie (cuţit)

Linguriţe Disc pentru agneţi argintite sau aurite

1—3 [37]

Preţurile cele mai moderate! Comandele se efectuesc imediat!

ICÓNE SFINTE

pictură de mână în oleu, **pe pânză, pe lemn** séu **pe tinichea, ţinc, aluminium** etc. în ori-şi-care mărime pe lângă **preţurile cele mai moderate** ofere:

Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu, strada Măcelarilor Nr. 45

IV.

Archangelul Mihail
„ Gavriil
Apostol ori-care
Domnul Christos
Iisus în muntele Maslinilor
Sfântul Dumitru
Sfântul George
Ilie Prorocul
Ioan în pustie
Sfântul Nicolae
„ Simeon
„ Andreiu
Evangelistul Ioan
„ Luca
„ Marcu
„ Mateiu
Prorocul Zacharia
Apostolul Iacob
„ Filip

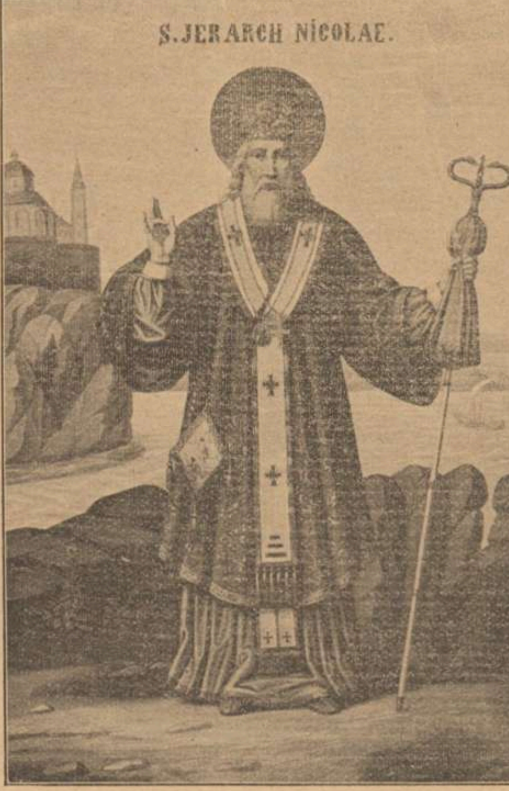
S.JERARCH NICOLAE.

I.

Adormirea Maicei Domnului
Bunavestire
Naşterea Domnului Iisus Christos
Fuga la Egipet
Iisus în biserică de 12 ani
La nunta din Cana
Iisus pe mare
Invierea lui Lazar
Schimbarea la faţă
Răstignirea lui Iisus Christos
Punerea în mormênt
Invierea Domnului
Inălţarea — Floriile
Tăerea împrejur
Nascerea Maicei Domnului
Pogorîrea Duchului sfânt
Nascerea sftului Ioan Botezătorul
Grigorie, Vasilie şi Ioan
Adormirea sfintei Ane
Aflarea capului sf. Ioan Botezăt.

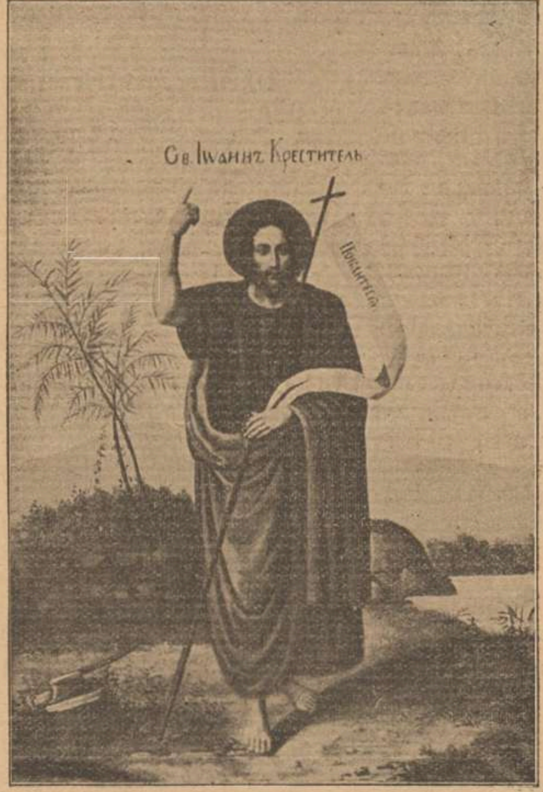

II.

Iisus pe Cruce
Inălţarea sfintei cruci
Ilie prorocul în carul de foc
Tăierea capului sfântului Ioan
P. Grigorie teologul
Sf. Vasilie

III.

Botezul Domnului
Constantin şi Elena
Sfântul Dumitru călare
Sfântul George „
Maica Domnului
Petru şi Pavel
Archanghelii Mihail şi Gavriil
P. Ioan Gură de aur
PP. Ioachim şi Ana

	Grupa I.					Grupa II.					Grupa III.					şi Icóne din Grupa IV.					
	Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					
	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	
fórte fine Cor.	39·20	44·80	58·80	81·20	106·40	35·—	40·60	51·80	70·—	89·60	30·80	37·80	46·20	61·60	78·40	28·—	33·60	42·—	56·—	70·—	Cor. fórte fine.
fine . . „	26·60	29·40	46·20	50·—	72·50	23·10	25·90	40·60	49·—	65·80	20·30	23·10	35·—	43·40	60·20	18·20	21·—	30·80	39 20	56·—	„ fine.
simple . „	14·—	16·10	18·20	26·20	30·40	12.60	14·—	16·10	23·80	32·20	11·20	11·90	14·—	21·70	29·40	9·80	10·50	11·40	19·60	26·60	„ simple.

Preţurile indicate în şema de sus sunt a se înţelege numai la icóne pictate pe pânză. — Icóne pictate pe lemn costă cu 10%, ear' pe tinichea cu 15% mai mult decât pe pânză; pe aluminiu şi ţinc vor costa cu preţul metalului întrebuinţat *mai mult*.

Deasemenea şi cu angajamentul pentru **prapori** din ori-şi-ce fel de materii şi de ori-şi-ce colóre pe lângă condiţiile cele mai favorabile.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian. Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 29 Sibiiu, Joi 13/26 Martie 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru strĕinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Procese de presă.

Sibiiu, 25 Martie n.

S'a început o nouă serie de procese de presă, intentate gazetarilor nemagiari pentru delictul cualificat de „*agitaţie*“ în cunoscutul, mult aplicatul şi prea elasticul paragraf 172 din codul penal ungar.

Sĕptĕmâna trecută a stat în faţa curţii cu juraţi din Budapesta un gazetar slovac, dl advocat din Tr.-St.-Mărtin *Svetozar Hurban*, care a fost aflat vinovat pentru agitaţie şi a primit pedépsă două luni închisóre de stat şi 400 coróne amendă în bani, ear' sĕptĕmâna viitóre va avé „*Tribuna*“ din loc sĕ rĕspundă în faţa juriului din Cluj în *două* procese, rĕmânênd, ca în alte *trei*, cari sunt în curgere, sĕ rĕspundă mai târziu. Mai punem în şir apoi şi procesul „*Gazetei Transilvaniei*“, care earăşi în curênd se va ţiné la judecătoria cu juraţi din Oşorheiu, — şi iată că avem scóse pe plan şepte procese de presă, într'un scurt interval de câteva sĕptĕmâni. Şi le avem tocmai în zilele, în cari marele ziar german „*National-Zeitung*“ scrie, că, după-cum i-se raporteză din Budapesta din partea unei persóne care face parte din împrejurimea ministrului-president *Szell*, acesta „*a reînoit cercularele sale anterióre adresate procurorilor de stat, în cari li-se ordoneză sĕ nu intenteze atâtea procese de presă naţionalităţilor*“.

Prin acésta nu voim sĕ constatăm vre-o nerespectare din partea domnilor procurori faţă de cercularele ministrului-president *Széll*, pentru-că ştim fórte bine, că procese politice odată începute şi pornite, nu pot fi sistate, ci trebue sĕ 'şi facă drumul până la încheiere. Noul cerculariu deci, dacă preste tot a fost dat, nu se póte referí la trecut, ci numai la viitoriu, ear' procesele la cari ne provocarăm mai sus sunt probabil din zilele de mai nainte de *reînoirea cercularelor*, — fapt despre care vorbeşte ziariul german „*National-Zeitung*“.

Nici aceea nu voim, ca sĕ luăm în apărare pe cei traşi la rĕspundere din partea procurorilor pentru „*agitaţie*“, fiind-că în aceea noi suntem de acord cu domnii procurori, că cel-ce nu se ştie stăpâní şi nu 'şi ştie alege şi cântărí cuvintele puse în condeiu, ci *provócă*: sĕ 'şi priméscă pedépsa, în înţelesul legii.

Vrem însĕ sĕ luăm în apărare legea însaşi, pentru-că preste lege n'are voe nimeni sĕ trécă, nici domnii procurori, sau mai puţin domnii procurori! Ear' legea în mult aplicatul paragraf 172 al codului penal ungar vorbeşte despre agitaţie în contra vre-unei *naţionalităţi* sau vre-unei *confesiuni* din ţéră, agitaţie comisă prin *provocare directă*, nu vorbeşte însĕ despre agitaţie comisă în contra *şovinismului*, fie chiar şi a şovinismului magiar.

Colegul nostru slovac, domnul *Svetozar Hurban*, a fost aflat însĕ vinovat şi a fost pedepsit pentru un articol, în care nu era vorbă nici de naţionalitate, nici de confesiune, ci numai de „*turbările şovinismului*“, sub care, la întrebarea presidentului, acusatul a declarat, că înţelege şi a înţeles şovinismul magiar.

Va sĕ zică, presa nemagiară, după acest cas de precedenţă, nu mai are voe sĕ scrie nici în contra şovinismului magiar, şi n'are voe sĕ-l mai combată ca periculos pentru liniştea popórelor nemagiare din patria acésta comună, fiind-că şoviniştii sunt *magiari*; şi dacă se va continua cu esplicarea în acest înţeles a paragrafului 172 din codul penal ungar, va veni vremea când presa nemagiară nu va avé voe sĕ combată nici kossuthismul, şi póte-că nici socialismul, pentru-că cei ce-l compun încă sunt magiari.

Nu credem însĕ, că paragraful 172 al codului penal ungar a fost votat la timpul seu cu intenţiunea, ca sĕ i-se dee mai târziu o *astfel* de esplicare, şi un înţeles, care nu póte sĕ aibă altă urmare, de cât desĕvêrşita detragere a libertăţii cuvêntului şi a cugetării pentru presa nemagiară din ţéră, — lucru care nu zace în interesul statului şi pe care cei din fruntea statului nu credem sĕ 'l apróbe.

De aceea, dacă ministrul-president *Széll* a reînoit cu adevĕrat cercularele sale anterióre adresate procurorilor de stat, în cari le spune sĕ nu intenteze atâtea procese de presă naţionalităţilor, — îi suntem mulţămitori pentru luarea în apĕrare a libertăţii de presă, care respectată trebue sĕ fie cu privire la nemagiari tot aşa ca şi cu privire la magiari, precum mulţămitori i-am fi şi atunci, dacă nereînoindu-le încă, *le-ar reînoi cât mai curênd*. Pentru-că libertatea de presă una póte sĕ fie, egală pentru toţi, magiari şi nemagiari. Inţelesul legii unul este, egal pentru toţi, cel dictat de literile şi de spiritul ei. Ear' dacă pentru gazetarii nemagiari libertatea de presă începe sĕ fie aplicată altcum, şi altcum vin interpretate literile legii: atunci mai bine ar fi dacă pentru ei preste tot ar fi suspendată libertatea presei, şi s'ar întroduce *censura*, care bine aplicată e de zece-ori mai bună de cât o libertate de presă rĕu aplicată.

Alegerea de la Arad. Consiliul de miniştri, întrunit Sâmbătă în şedinţă, pe lângă alte chestii de urgenţă s'a ocupat şi cu actul de alegere de episcop pentru vĕduvita diecesă gr.-ort. română a Aradului, şi conform representaţiunii înaintate guvernului din partea sinodului episcopesc, a decis sĕ propună Maiestăţii Sĕle *aprobarea* alegerii efectuite în bună regulă şi *întărirea* nou alesului în scaunul de episcop al Aradului.

Din parlament. Furtuna pare a se fi mai potolit în dieta ţerii, de-şi încă nu de tot. In şedinţa de Luni oposiţia a continuat cu espunerea faptelor întêmplate, când cu ciocnirea de Vineri dintrĕ studenţi şi poliţie, şi a cere decapitarea prefectului de poliţie, dar' cu mai puţină animositate de cât în şedinţa de Sâmbătă. Şi tot pe tema acésta a fost purtată discuţia în dietă şi în şedinţa de eri, Marţi. Póte-că abia astăzi va puté întra dieta în ordinea de zi, continuând discuţia asupra projectelor militare.

Nouă amânare e asentărilor. Prin un circular dto 20 Martie ministrul de honveḑi a amânat de nou terminul asentărilor. In amintitul circular ministrul dând espresiune speranţei, că projectele militare, asupra cărora tocmai decurge desbaterea (obstrucţionistă) în dietă, vor puté totuşi sĕ ajungă la putere de lege eventual pe la finea lunii April, dispune municipiilor sĕ fixeze planul de călĕtorie a comisiunilor asentătóre pe timpul dintrĕ *4 Maiu şi 20 Iuniu*.

Epilog

la Fragmente din istoria bisericéscă a Românilor

de

Non quis, sed quid.

Fóia bisericéscă-politică „*Unirea*“ nr. 10 şi 11 aduce un fel de rĕspuns la fragmentele pretitulate, subscris de *Aliquis*, care mai înainte de tóte se împedecă de *quid* al fragmentelor.

Noi, — drept spunênd — am fi aşteptat sĕ găsim în reflexiunile din „*Unirea*“ mai curênd un *Aliquid* — adecă *ceva-ceva* în fondul lucrului, de cât personalitatea lui *Aliquis*, — ce nu impórtă.

Dar' şcóla cea nouă a secesioniştilor — în lipsa de argumente obiective, — s'a dedat a recurge la personalităţi, ca aflându-le niscari-va slăbiciuni închipuite sĕ acopere golătatea proprie.

Un autor — *ca Aliquis*, — care 'şi ilustréză lucrarea cu batjocuri de tot feliul asupra contrariului sĕu în opiniuni, se lipseşte de demnitatea morală şi ştientifică.

Dacă *Aliquis* după principiul jesuitic: finis sanctificat media — recurge până la literatura pornografică a lui Quid, — ce s'a inventat earăşi numai în cercul de activitate al consoţilor lui *Aliquis*, — apoi el uită propria sa pornografie, cu care se pângăreşte istoria bisericéscă a Românilor.

Dar' trecênd preste partea acésta formală provocată de *Aliquis*, sĕ ne oprim la obiect.

Mai nainte de tóte observăm din nou, că textul tractatului din 20 Maiu 1595 este atât de clar, că ambasada lui Mihaiu Vitézul n'a avut chemarea sĕ reguleze trebile ardelene, ce cădeau în competinţa legislativă a ţerii, ci numai sĕ 'şi asigure autonomia ţerii proprie în trebile atât civile cât şi bisericeşti, în cât ori-ce silinţă de a întortochia tréba în detrimentul vechei metropolii de Alba-Iulia, devine zadarnică.

Nici cu citarea raportului informativ, ce l'a trimis episcopul rom. catolic Dimitrie Napragi împĕratului Rudolf în anul 1602 nu este mai norocos adversariul nostru *Aliquis*.

In raportul acesta, cetéscă-l ori şi cine de o sută de ori, nu se află nimic despre aceea, că Mihaiu Voda a înfiinţat *Metropolia* de Alba-Iulia. Acolo Napragi zice numai atâta, că Sigismund a îngăduit sĕ se ridice (extrui) mănăstirea din délul Bĕlgradului pe spesele lui Mihaiu Vitézul, dăruindu-se şi óre-cari predie, dar' deóre-ce călugării din acea mănăstire au spionat mişcările imperiale, propune a nu se mai îngădui acea mănăstire pentru Valachi.

Plătit'a Mihaiu Vitézul spesele pentru construirea mănăstirei? Şi ce predie s'a dăruit acestei mănăstiri, — Contabilul Napragi nu ne spune nimic.

Dar' chiar sĕ fi contribuit Mihaiu Vitézul ceva la mănăstirea aceea, încă nu e dovadă, că el a înfiinţat şi Metropolia. Una e *Mănăstirea* şi cu totul alta *Metropolia*. Aici nu încap mistificări încurcăţive.

Identificarea episcopului rom. catolic Dimitrie Napragi, cu archiereul Dimitrie, care a figurat ca metropolit lângă Mihaiu Vitézul, e combătută de Şincai, care după anonimul de Bĕlgrad la anul 1599, scrie următórele: „In dieta din „Bĕlgrad Mihaiu Vitézul a vrut sĕ taie „pe toţi nobilii ardeleneşti, dar' metro„politul Românilor (din Bĕlgrad, nu al „Bulgarilor) Dimitrie au mers cu biblia „la dênsul şi i-au tudumănit sĕ nu facă „un lucru rĕu ca acesta, că 'l va bate „Dzeu, şi aşa au încetat Mihaiu Vodă. „Greşeşte aşadară Enyedi Pál când „scrie, că *Metropolitul Dimitrie* a fost „una cu *episcopul Dimitrie Napragi*, „în sfat ca sĕ taie toţi nobilii.“

In ori-ce cas se vede, că metropolitul Ioan de Prislop n'a avut curagiul sĕ dea faţă cu Mihaiu Vitézul, nici cu cârjă, nici fără de cârjă, despre care nici Cipariu în acte şi fragm. pag. XIV, citate de *Aliquis*, n'are nici o cunoştinţă, că ar fi fost gravată cu numele Ioan şi de care, de ar fi fost chiar de aur, nu se póte răḑima nici o metropolie.

Preste celelalte afirmaţiuni şi negaţiuni mai mĕrunte ale lui *Aliquis* trecem lesne la ordinea ḑilei, pentru-că am rĕspuns în fragmentele precedente şi pentru-că la un car de óle ajunge o măciucă bună.

Coherenţa celor mulţi episcopi, din tóte timpurile şi din tóte părţile locuite de Români, cu vechia lor metropolie o am schiţat destul de lămurit, sprijinit fiind de renumiţii istoriografi Şincai, Clain, Petru Maior, Papiu, Laurian, Cipariu, Raţ, Densuşianu etc., toţi greco-catolici, apoi Şaguna, Popea, Dr. Puşcariu, V. Tincu etc. greco-orientali, cari şi-au apĕrat trecutul istoric al Românilor, uniţi şi neuniţi, ca un bun comun, fără de patimă şi făr' de impulsul proselitic, ce 'l manifestéză *Aliquis* cu atât fanatism.

Dacă tineretul — după natura lucrului — află documente necunoscute bĕtrânilor, au sĕ continue cu zidirea Sionului, dar' nu sĕ 'l restórne, fără a fi în stare de a produce ceva mai corĕspunḑĕtoriu.

In fine suntem nevoiţi a observa, că *Aliquis* nici chiar la încheerea reflecsiunilor sale din „*Unirea*“ nu se póte reţiné de patima sa fanatică, de a vedé în ori-ce episcop ori metropolit un calvinit supus Superintendentului calvin. El nu observă grópa săpată altora în care cade el însuşi. Ce ar rĕspunde la întrebara că — fost'au mai rĕi Superintendenţii calvini în cóstele metropoliţilor ortodoxi, de cât teologii jesuiţi în cóstele episcopilor uniţi, din Ardél?

Şi în fine, dacă sub auspiciile acestor jesuiţi s'a inaugurat în literatura română şcóla latinistă, întrebăm noi, pentru ce uită de meritele metropoliţilor ortodoxi, sub cari cu două vécuri mai înainte s'a întrodus limba română în biserică, trăgênd cele dintâiu brazde în ţelina culturii naţionale, la cari curentul cel nou literar vrea sĕ se rentórne?..

Doresc suum cuique.

Banul şi căile de comunicaţie în comerciu.

De Nicolau Popica.

(Fine.)

Sĕ căutăm acum mai deaprópe, ce influinţă au avut şi au căile de comunicaţiune asupra desvoltării comerciului.

In timpurile cele mai vechi comerciul era fórte îngreunat din causa lipsei drumurilor şi a căilor de comunicaţiune, dar' mai târziu au început a se construí drumuri în tóte părţile şi la tóte popórele.

Mai ales Romanii se distinseră în ceeace priveşte construcţia drumurilor. Drumuri escelente legau Roma cu cele mai îndepărtate provincii. Ómenii comunicau pe aceste drumuri parte pe jos, parte pe animale şi parte cu carĕle.

Insemnătatea drumurilor din punct de vedere strategic a fost recunoscută încă fórte de timpuriu şi domnitorii popórelor mai rĕsboinice dĕdea o deosebită atenţiune construirei de drumuri, întreţinerii şi apărării lor, pentru-ca la momente date sĕ pótă transporta cât mai uşor şi mai iute trupele lor. Tot asemenea ómenii din epocele cele mai îndepărtate ajunseră a cunóşte folosirea drumurilor naturale de apă, ba acolo unde inundaţiunile dese pretindeau o regulare a alviei rîurilor, s'au construit canale uriaşe, s'au regulat cursurile rîurilor şi ţĕrmurii lacurilor, cu un cuvênt, s'au construit drumuri artificiale de apă.

Şi în acéstă direcţiune cu greu s'ar putea fălí era nóstră cu vre-o înoire mai însemnată faţă de popórele lumii antice. Cu atât mai însemnat şi mai demn de atenţiune este progresul făcut în timpul mai nou pe terenul perfecţionării şi desvoltării mijlócelor de comunicaţiune. Aflarea motorilor de abur a pus pe base cu totul noue transportul şi comunicaţiunea. Acest eveniment a deschis graniţele statelor diferite şi le-a apropiat unele de altele; a pus în mişcare productele proprii ale ţinuturilor celor mai îndepărtate; li-a înmulţit şi li-a sporit valórea în mĕsură mare, căci a făcut producţiunea mai rentabilă şi cu creşterea şi estinderea cea mare a relaţiunilor lumeşti a făcut din tóte statele culte o singură piaţă; relaţiunile dintrĕ ómeni, schimbul de mărfuri şi de idei a crescut într'o mĕsură atât de uimitóre, în cât cei vechi nici ideiă nu şi-ar fi putut face.

Este natural, că alăturea cu maşinile ingeniόse, mânate de abur, cămila, corabia deşerturilor de năsip, carul cu boi şi corabia cu lopeţi şi-au perdut importanţa lor aprópe cu desĕvêrşire. Cu tóte acestea însĕ creşterea enormă a relaţiunilor comerciale nu le-a delăturat cu totul din întrebuinţare, şi ori-cât de neperfecte sunt aceste mijlóce de transport antice, ele tot se mai folosesc pe o scară destul de estinsă. Căci pe când d. e. maşinile ingeniόse mânate de abur sunt legate de anumite drumuri şi locuri, pe unde duc în masse mari mărfuri şi ómeni, pe atunci împrăştiarea acestora în unghiurile cele mai îndepărtate şi mai dosnice rĕmâne tot în sarcina carĕlor de lemn şi a altor mijlóce de transport.

Alăturea cu drumurile de pe uscat, adese-ori neperfecte şi greóie pentru comunicaţiune, au jucat un rol cu mult mai însemnat drumurile de pe apă. Ţĕrile cu ape navigabile, precum şi cele de pe ţĕrmurii mărilor au fost cele dintâiu, cari şi-au luat avênt spre desvoltarea culturală, economică şi chiar politică, şi de-şì căile ferate au împedecat acest avênt, totuşi folosirea aburilor ca motor pentru corăbii au dat cele mai bune resultate în acéstă direcţiune. Ba legătura dintrĕ continente nici nu ni-o putem închipui altfel de cât pe apă.

Două împrejurări esplică cu deosebire avantagiile oferite de drumurile pe apă: întâiu rîurile, lacurile şi mările sunt de la natură astfel de drumuri, cari de-şì cu óre-cari pericole — ne stau la disposiţie gata fără nici o muncă şi fără spese; al doilea, cursul rîurilor, curentele maritime şi puterea vêntului oferă gratuit o putere considerabilă. La acestea se mai adaugă puterea magică, ce ademeneşte pe popórele cu spirit vioiu şi cu imaginaţiune desvoltată, ca sĕ-şi încrédă valurilor mării viéţa şi sĕ caute a cunóşte popórele şi lumile transoceanice, căutând în acelaşi timp a satisface trebuinţelor zilnice.

Astfel omul învingênd pericolele şi-a lărgit cercul cunoştinţelor, a aflat adâncimea şi cursul apelor, direcţiunea curentelor şi a vênturilor, posiţia stelelor şi în fine puterea magnetică şi compasul. Armat cu aceste cunoştinţe, a căutat sĕ domineze aprópe tóte puterile apei, înaintând tot mai mult prin necunoscut.

Navigaţiunea s'a început mai întâiu pe rîuri şi pe lacurile liniştite, cu luntri simple. Apoi ómenii mai îndrăsneţi s'au avêntat şì pe mare, pe lângă ţĕrmuri, până ce cunoscênd mai bine acest element s'au aruncat pe întinsul mării.

Navigaţiunea pe întinsul mării capătă un impuls deosebit prin inventarea compasului sau a busolei. Chinezii, se zice, că ar fi cunoscut compasul deja înainte de Christos. Cu tóte acestea folosirea lui în Europa este cunoscută numai după sec. 12 şi se pare a fi adusă sau de la Chinezi de-a dreptul sau prin mijlocirea Arabilor.

Navigaţiunea este regulată prin dreptul internaţional deopotrivă pentru tóte statele şi apoi prin tractate speciale de navigaţiune.

Dreptul internaţional dispune d. e. cum au sĕ se pórte una faţă de alta două corăbii aparţinĕtóre la diferite naţiuni, întâlnindu-se în mijlocul oceanului, cum şì ţinuta ce are s'o observe un stat faţă de corăbiile străine cari întră în porturile sale în timp de pace, în timp de rĕsboiu, sau la cas de primejdie. Tractatele de navigaţiune pot statorí d. e. permisiunea de a întra corăbii străine pe rîurile unui stat şi în ce mĕsură, cum şì condiţiunile sub cari este reciproc permis cabotagiul.

Rolul cel mai însemnat în comunicaţiunea modernă îl au căile ferate. Ele fac posibilă comunicaţiunea şi transportul regulat, comod, eftin şi repede.

Schimbul de producte modern nici nu se mai póte compara cu cel vechiu, comoditatea şi eftinătatea transportului deştéptă pofta de călĕtorie şi transportul de mărfuri în cele mai depărtate ţinuturi. Acestea la rîndul lor măresc producţiunea în massă şi fac mai strînse legăturile internaţionale. Prin celeritatea şi eftinătatea transportului dispare ori-ce distanţă, ómenii se apropie unii de alţii în timp de pace, ca şi 'n timp de rĕsboiu.

Astfel căile ferate au devenit azi factorul principal în desvoltarea popórelor şi 'n viéţa lor economică.

Din cele espuse ne-am putut face o ideiă despre importanţa mijlócelor de comunicaţiune şi despre rolul ce 'l jócă ele în desvoltarea culturală a omenimii, şi cu drept cuvênt am puté zice, că ele sunt barometrul gradului de cultură al unui popor.

Chemarea părinţilor în educaţiune

de Ioan Paicu, învĕţătoriu.

De-şì omul se naşte cu o putere tainică, ce-i permite a se desvolta spiritualiceşte într'o mĕsură mai mică sau mai mare, *independent* de influinţele lumii esterne, — totuşi acea forţă naturală, numită şì *liberul arbitriu*, în periodul pruncíei individului urméză a esista dormitând, şi se desvóltă numai cu timpul şi — escitată. Odată trezită din letargie acésta mistică forţă, înclinaţiunea individului — póte în urma blăstĕmului de la creaţiune — e aplecată mai mult întru a esercia rĕul de cât a face binele. Ba, dacă privim cu luare aminte la mediul societăţilor din toţi timpii, observăm, că persóne, în cel mai strict înţeles al cuvêntului *nobile* şi *utilitare*, persóne, cari au strălucit printrĕ contimporanii lor cu fapte măreţe, nu s'au putut emancipa — măcar pe durată — total de sub influinţele unei societăţi inficiate de tot feliul de miazme ucigătóre. Sau apoi desnădăjduiţi au trebuit sĕ vadă cu inima sângerândă perirea Israilului prin sine însuşi!

Deci, dacă bărbaţi creaţi anume, pentru a desvĕlí înaintea omenimei misteriul esistenţei nóstre aici pe pămênt, au şovăit — de şì póte numai pe moment — sub povara viţiilor putrigăióşei societăţi: cu cât mai uşor va fi societăţii a supune capriciilor sale liberul arbitriu al unui individ, care abia trezit din letargia pruncíei, este lipsit de putere şi esperienţe!?

De aceea se susţine şi cu tótă dreptatea, că: „educaţiunea copilului are sĕ se încépă de odată cu naşterea lui“ şi că rolul acesta revine părinţilor şi în special „mamei“. Căci ea în virtutea sentimentului firesc al femeii este mai accesibilă pentru a promova instrucţiunea pregătitóre a copilului.

Deci casa părintéscă este şcóla cea dintâiu, ear' părinţii, pentru toţi copíii cari au fericirea a se bucura de ei, sunt primii instructori ai lor.

Convins de acest adevĕr recunoscut de toţi pedagogii de profesiune, 'mi permit a scóte pe basa înţelesului, din subiectul ce tratez, o sumă óre-care de norme, cari — póte-că — de folos vor fi tuturor acelor părinţi, cari doresc, ca în urma bunei creşteri ce o vor da copíilor, sĕ binemerite de la patrie, naţiune şi omenime.

In fasele prime ale vieţii copilul reclamă trebuinţe mai ales numai în ce priveşte fisicul. De aceea în acel timp rolul de a apăra fragilul corp al pruncului de ori-ce influinţe vătĕmătóre, revine mai ales mamei ca persóna cea mai abilă şi mai apropiată de micul invalid.

Indată însĕ ce devine spiritul elevului percepĕtor şi respective accesibil pentru idei noue şi liberul arbitriu deşteptat, educaţiunea propriu zisă trebue începută fără amânare.

In scopul de a nu soma în pustiu vorbele înţelepte şi sfaturile binevoitóre eşite din inimă părintéscă, (luăm ca părinte pe ori-ce crescĕtoriu), ear' esemplele impresionabile sĕ fie, e necesar şi de folos a lua în sémă toţi părinţii, încă de la începutul acţiunei lor educative, următórele norme:

1. Părinţii, şi preste tot aceia cărora revine în familie frumosul rol de a educa, sĕ pórte grijă a se folosí de tóte mijlócele permise pentru a fi priviţi cu încredere din partea copíilor. Prin ce vor deveni iubiţi, stimaţi şi respectaţi de acestia.

Ca sĕ nu devii dispreţuit şi urgisit de micii judecători, vei purta grijă a nu le face nici o nedreptate, a nu sădí ură în inima copilului faţă de nimeni, căci cu timpul dispreţul se manifestă faţă şì de tine.

Dacă copilul îţi sare în braţe, îţi cuprinde grumazul, nu îl nebăga în sémă bătêndu-ţi joc de nevinovăţia lui, căci atingi córda cea mai fină a sentimentului bucuriei şi devii urgisit odată pentru totdeuna. Işi procură copilul o desfătare nevinovată, nu 'l înfrunta, ci din contră arată în acest cas încredere într'însul, ca şi când ai zice: „Tu ştii ocolí rĕul!“ „Pĕcatele tinereţelor“ nu vi-le pomeniţi înaintea copíilor. Căci ei în absenţa nóstră le vor mai încornura încă şi făcêndu-şi vênt de ele, veţi deveni ridicoli.

2. Dacă însuţi nu poţi abandona cutare viţiu, nu pedepsí copilul, pentru-că l'a comis.

3. Păzeşte, ca în copil sĕ nu se aţîţe prea de timpuriu pisma şi ura. D. e. fiind-că cutare te-a nedreptăţit, nu cerca a stinge sentimentul simpatíei şì în copil faţă de persóna respectivă.

Nu face haină pistriţă unuia dintrĕ fii tĕi în contul celuilalt. Şi cugetându-te mereu la istorióra din Biblie „Iosif şi fraţii sei“, când pe unul vei lăuda, nu defăima pe celalalt. Judecata asupra certelor ce obvin adesea întrĕ copíi, trebue ţinută la moment şi scrupulos. De e insultat sau vătĕmat un copil al tĕu de un semen al seu străin, nu-i da nimic în putere spre a-şi sătura pofta de rĕsbunare, căci va devení — crudel.

4. Feriţi-vĕ de a planta în inima copíilor prin vorbe, fapte şi esemple ura de rasă, limbă şi religiune.

Căci prin acésta li-se dau motive a se bucura de nefericirea altora şi a priví în ori-ce feliu de fericire şi înaintare a semenului seu o nefericire şi dejosire a sa.

5. Daţi prilej copíilor a admira frumseţile misteriósei naturi. Căci nedând atenţiunea cuvenită comorilor naturale, fie din

---

FOIŞORĂ

Străini,

de Păunaş.

La marginea oraşului o căsuţă dărăpănată şi pustie, în lăuntrul căreia un zăblau face tótă viéţa. O masă grunţurósă, un pat din scânduri, presărat cu un snop de pae — acoperit cu un cearşaf şi un straiu vechiu; — ear' de perină îi serveşte un giamantan plin de bucóvne vechi acoperit cu un palton cu marginile destrămate şi róse. Masa e lângă pat, ca sĕ-i fie totodată şì scaun. Vre-o câteva haine acăţate în cuie, ce le-a bătut prin păretele — mai putred. Din tóte acestea obliceşti, că vieţuitoriul hurubei trebue sĕ fie sărac, sărac lipit pămêntului.

Când l'am vĕḑut prima dată — era într'o séră — şedea pe pat cu cótele pe masă, avênd înainte-i un opaiţ şi nescai bucóvne vechi. Era cufundat în cetanie. Deodată capul i-se ridică şi un suris melancolic îi trecù preste faţă.

La paliḑile rase ale opaiţului mĕ opintesc sĕ-i vĕd cu deslușire chipul. Faţa era cam trasă, palidă, dar' de o dulcéţă ce-ţi mişca inima. Ochii negri, de forma migdalei, înotau în orbitele lor, cuprinḑênd atâta melancolie! Melancolia acésta într'o vêrstă atât de fragedă, mĕ făcù a crede că ar fi orfan, de întreg pămêntul părăsit. Dar' m'am înşelat! Nu era orfan. Avea încă părinţi, nişte ţĕrani bĕtrâni, cari l'au adus aici, în oraşul acesta, pasă-mi-te, la învĕţătură. Din clipa când l'am vĕḑut mĕ simţiam atras spre el, simţiam ceva în inimă, ce mereu mĕ îndemna spre el; simţiam ceva ce pare că mĕ lega de el. Şi apoi, eu încă eram străin, n'aveam pe nimenea cunoscut, nici o inimă care sĕ mĕ întrebe de am şì eu vr'o dorinţă în lume, sărac, nebăgat în sémă de nimenea. Părinţii mei de asemenea ţĕrani bĕtrâni din vremuri negurόse. Odaia mea încă era sărăcăciósă, din care de multe-ori lipsia căldura. Doriam sĕ 'l cunosc mai de-aprópe, sĕ am şì eu pe cineva, un tovarĕş în sbuciumul acestei vieţuiri, care sĕ mĕ mângăie, şi sĕ 'l mângăiu.

Intr'o diminéţă gătasem de cetit, şi iute, ca sĕ nu perd vremea înzadar, dau o fugă pân' la bibliotecă sĕ renapoiez cărţile şi sĕ scot altele. Când colo ce sĕ vĕd! In sala bibliotecei iată şì pe care îl doriam, de care mĕ simţiam atât de strîns legat. După puţină hesitare 'l agrăesc cu sfiélă. O clipélă de ochi privì la mine nedumerit, apoi cu aceeaşi sfiélă îmi rĕspunse. Il întreb una, el alta, şi vorba s'a făcut. Chibzuiam şi cumpĕneam însĕ cuvintele, ca nu cumva sĕ fac vre-unuia aripi şi rost nepotrivit, care sĕ 'l pótă supĕra. El vorbia cam cu sfiélă, dar' cu atâta bunătate, sĕ 'l fi tot ascultat. — Acésta a fost prima întâlnire pe care atât de mult o doria sufletul meu.

Ne-am mai întâlnit mai adese-ori, ne-am cunoscut, ne-am priceput şi ne-am înprietinit.

Mi-am aflat ortac asemenea mie, muncit de aceleaşi gânduri, de aceleaşi nĕcazuri, bătuţi de aceeaşi sórte.

Mi-am aflat ortac de luptă în viéţa acésta plină de viţii şi blăstĕm. Naturi înrudite prin aceleaşi înclinaţiuni. Suflete sdrobite de tinere. Singuri, iubitori de singurătate. Nebăgaţi de nimenea în sémă. Lipsiţi mai de tótă iubirea, iubiţi numai de bĕtrâni, tată şi mamă, dar' şì iubirea aceea în préjma mormêntului, şi-apoi nimenea pe rotogolul pămêntului, care sĕ 'ţi plângă o lacrimă de dor.

Gheţul străinătăţii ne impresora, nici un suris nu ne întimpina, — tot feţe nepăsătóre. Nimenea nu ne întreba de avem şì noi o dorinţă, de avem şì noi suflet, în care sĕ zămislesc dorinţele omeneşti. Aceia cari ne-ar fi întrebat erau departe şi neputincioşi, cu dogorul dorului la inimă.

Ne îmbărbătam reciproc, ne ajutoram, şi ne comunicam ideile.

*

Era o séră frumósă de érnă. Mai marii mei îmi daseră voie sĕ ies. Cât mĕ simţisem liber — aţă la fratele de cruce. El şedea pe pat cu cotele pe masa plină de cărţi, cu acelaşi suris nevinovat şi melancolic, ca la prima vedere.

Mĕ apropiaiu încetinel de el; era cufundat în cetire: fragmente din eposul vechiu babilonic despre potop (a. 3800 a. Chr. n.). Il salut, el surprins de visita neobicinuită sare şi mĕ îmbrăţişéză. Ii spun cum am ajuns afară şi-apoi amêndoi ne punem la masă. Mai nainte de a ne prinde ochii de slove 'mi espune pe scurt cum a fost descoperit eposul acesta de George Smith. Layard anume descopere prin anul 1850 în ruinele de la Ninive Kujundschick vechea şi renumita bibliotecă a regelui Assurbanipal (667—626).

(Va urma).

lene sau nebăgare de sémă, puneţi stavilă desvoltării sentimentului estetic.

Convinşi fiind, că prin atenţiunea ce se dă naturei, sufletul copíilor se apropie de sferele revelaţiunei divine şi preamăreşte pe Creatoriul fápturilor, ca şi împĕratul-păstoriu din Biblie, sĕ cercâm a aduce copíii într'acolo, ca sĕ întrebe după causele şi efectele lucrurilor naturale, ear' noi sĕ le rĕspundem iminent şi necondiţionat la tóte întrebările ce ni-se vor pune.

De aşi trăí cât pétra în munte nu voiu uita vorbele regretatului Dr. Barcianu, care zicea: „Priviţi ori-ce firicel de iarbă şi nu umblaţi cu capu 'n sac!“.

6. Nu învĕliţi curagiul copíilor în hipocrisii şi superstiţiuni. Nici sĕ nu băgaţi în ei frică, fie din făţărnicie, fie din timiditate.

Dacă vei istorisí copilului de stafii, năluci, bălauri, smei etc. şi vei cădé în genunchi în ajunul unei tempestăţi oribile, curat din gróza, ce de pe faţă ţi-se ceteşte, vei creşte un copil al cărui spirit întunecat va avé témă totdeuna de forţe naturale şi fiinţe închipuite. Pe când, dacă vei istorisí numai înţelesul astorfeliu de povestiri şi folosul vremilor grele, vei deschide ochii minţii copilului şi-l vei face sĕ laude pe acela, care tóte le-a creat spre folosul omenimei.

7. Religiunea într'o familie cu o mamă iubitóre de Dzeu şi un tată energic, intemeiată de Mântuitoriul lumii pe piedestale sublime în concepţia sa, precum şi ţinerea strînsă a românului la religiunea creştină, — nu póte fi indiferentă.

Nu te esprima în faţa minorilor în momentul unei nenorociri, ce te-a atins cu cuvinte, ca: „nici Dzeu nu face dreptate“ etc.

Nu le presenta mórtea ca lucru oribil, plin de chinuri, şi nu le spune că aceea ar fi superfluă. Ci din contră, demustră-le, că ea e o alinare a multor chinuri şi suferinţe, o necesitate naturală şi o trecere uşóră la o nouă viéţă.

8. Vrednicia copíilor trebue scósă în relief cu o reservă óre-care şi socotélă.

E greşit a descoperí în faţa copilului partea lui bună prin frase escentrice ca: „am un copil, de nu-i vrednic capul meu“, etc., căci prin aceea numai măreşti nemulţămirea elevului faţă cu sórtea, care l'a aruncat în ghiarele nevrednicului de tine. Şi vei creşte copíi clevetitori, capriţioşi şi ambiţioşi.

9. Sĕ nu permiţi minciuna pe buzele copilului tĕu.

Prin aceea că rîzi, când observi aşezată minciuna la loc potrivit, ai rĕsplătit infamia, şi nici-când nu 'i va fi hasnă a spune un adevĕr, până nu va încolăcí întâiu o minciună în jurul acestuia.

10. Mărginiţi dorinţele copíilor la minimul posibil, ca sĕ-i feriţi de a se încuiba într'înşii prea tare cele deşerte şi a şti gusta prea de timpuriu deliciul luxului.

Trebue deci controlată întrebuinţarea banului dat pe mâna copilului. Ear' splendórea şi decorul societăţilor voluptuóse, sĕ nu-i dee de ochi. Confortul din galantare sĕ nu li-se zugrăvéscă cu dulcéţă, căci naşte dorul de a posede şi pĕcatul de a fura, dacă prin alte mijlóce nu póte vení în posesiunea obiectului dorit.

11. Insĕ în scopul de a se încorona punctele precedente cu succes şi lauri, nu-i permis a desbrăca pentru copíi total lumea de farmecul propriu şi a-i lipsí de tóte desfătările, ce le îmbie ea.

Recunosc, că punctul acesta trebue esecutat cu o abilă măestrie şi e fórte dificil, dar' cu atât mai vrednic de atenţiunea oricărui părinte.

12. Dedaţi copíii la ordine, punctualitate şi curăţenie.

Fiind-că atenţiunea în punctul acesta nu permite nimĕnui a scăpa din vedere orice acţiune a copíilor, mai are şi avantagiul, că copíii nu vor fi lăsaţi în grija servitorilor sau în a altor persóne nechiămate. Aristip zice: „lasă copilul sĕ ţi-l crescă un sclav şi în loc de un sclav vei avé doi“. Observând însĕ la ori-ce pas mişcarea copilului, îl vei face simţitoriu pentru învĕţăturile cele bune, aducêndu-i totdéuna înainte datorinţele ce are a-le împliní.

Dacă numai o singura dată n'a observat copilul regula, sĕ urmeze pedépsa scósă din însaşi natura lucrului. D. e. nu şi-a pus hainele la locul destinat, ora de şcólă a sunat şi d'abia a putut fi pus în rînd, sĕ nu se bucure de favorul de a se juca în ziua aceea cu semenii sei.

13. Nu torturaţi şi mutilaţi corpul copíilor, nu le stricaţi sănĕtatea sau chiar scurtaţi viéţa.

Căci ce alte însemnéză corsetele, ascunderea de la aer curat, gugulirea copíilor prin persóne cu bóle epidemice, hainele strîmte etc.?! Minte socratică desigur nu va puté căpĕta copilul în fuga mare, şi de aceea e greşită, ba chiar condamnabilă urmarea de a da pentru fie-care greşélă, care se pare a-ţi sacrifica aşteptările, o palmă preste cap sau un pumn după ceafă. Căci astfel urmând vei creşte nişte stîrpituri.

14. Consecuenţă sĕ se observe totdéuna în purtarea educatoriior şi în tóte împrejurările.

Ca sĕ nu deveniţi deci obiect de batjocură pentru proprii vostri învĕţăcei, binevoiţi a vĕ arăta totdéuna cu seriositatea reclamată de posiţiunea vóstră. Şi ce ai trecut eri cu vederea, azi fereşte-te a lua în serios, căci aduceţi copilul în ispită. Efectul dojenei sau pedepsei îşi perde timbrul, când rîdi în decursul pedepsei, ear' cu rĕu efect este casul — ce adese-ori obvine — că mama pedepseşte şi tata pune parte, sau invers.

15. Nu spăriaţi copíii cu şcóla şi învĕţătoriul, căci prin aceea 'i întimidaţi şi puneţi fundamentul fricei în educaţiune.

Ear' a judeca înaintea copíilor vostri pe învĕţătoriu şi a 'l arăta vinovat pentru o pedépsă dată copilului tĕu, sau a blăstĕma şcóla şi chiar biserica, pentru-că 'ţi răpesc copilul de la păscutul vitelor chiar şi 'n Dumineci şi sĕrbători, — însemnéză a dispreţuí institute pentru creştere, a te face judecător asupra persónelor educatóre şi a da copilului tĕu o încredere falsă în puterea ta ca părinte, care nici-când nu o vei puté esercia cu efect, ear' copilul va devení un om fără căpătâiu.

Englezul Smiles-Rudovv zice: „Din astfel de familii, unde domneşte spiritul iubirei şi al *împlinirei datorinţelor*, unde capul şi inima nu se bat întrĕ dînsele, ci se întregesc reciproc, va eşí o generaţiune sănĕtósă, muncitóre, fericită şi capabilă de a călca în numele străbunilor, de a se stăpâní pe sine înşişi şi a contribuí spre binele conaţionalilor şi al omenimei“.

Dacă şi întru cât corĕspund normele arătate suscitatelor cuvinte ale învĕţatului englez, — rĕmână în aprecierea celor pentru cari sunt menite.

NOUTĂŢI

G. Szerb, consilier aulic. Semioficiósa „Magyar távirati iroda“ din Budapesta raportéză următórele: Fóia oficială va publica în unul dintrĕ proximii sei numeri că M. Sa regele a conferit deputatului dietal *George Szerb* titlul de *consilier aulic.*

Ne bucurăm de frumósa distincţie şi gratulăm dlui Szerb.

*

Post de medic. Sub numĕrul 218/903 e publicat concurs la postul pe medic cercual în *Geógiul de jos* (comitatul Hunedóra), dotat cu 700 coróne salariu, 600 coróne pauşal de cancelarie şi taxele statutare. Cererile concursuale sunt a se trimite la comitele Barcsay Kálmán în Deva.

*

De la Academia Română. Vineri, 7 Martie v., Academia Româna a ţinut şedinţă publică. Dl *B. P. Hasdeu* şi-a ţinut cuvêntarea despre *„O nevastă română“*. Dl Hasdeu a vorbit de defuncta dsale soţie. A arătat cum a cunoscut-o şi cum li-a fost traiul împreună. Certurile n'au lipsit din acéstă căsnicie fericită, — aprópe în fie-care lună odată, — dar' după ele urma înţelegerea cea mai deplină. Conferenţiarul a spus apoi, că de óre-ce atât soţia, cât şi fata dsale, ambele decedate, se numiau Iulia, serbézâ în fie-care an în memoria lor, ziua de *două Iulie*. Conferenţa a fost ascultată cu multă atenţie de publicul auditor. Dl dr. Felix a vorbit în urmă despre *„Higiena şcólei“*. Dsa a arătat condiţiunile de higienă ce trebue respestate într'o şcólă; — s'a ocupat apoi de literatura higienei, e nd operile ce s'au scris în acéstă p dinţa s'a ridicat la orele 5 du

Furat
lano, Mer
apropier
unui
mi

Cutrĕmur de pământ în Semmering Se raportéză din Viena, că Joi nóptea şi Vineri diminéţa a fost cutrĕmur de pământ pe la Semmering, de forţă mărişóră. In acelaşi timp se raportéză din Gratz următórele: Cutrĕmurul de azi a fost unul dintrĕ cele mai puternice, din câte au fost simţite vr'odată în valea Mürzului. Deosebi lovitura primă a fost fórte puternică; ómenii au căḑut din pat şi plini de gróză au alergat afară la liber, scrinurile s'au deschis de sine, ear' objectele din ele s'au rostogolit jos; păreţii multor case s'au crepat de puterea sguduiturii. Ultima svêcnitură a fost simţită pe la 7 ore diminéţa, dar' acésta a fost mai slabă. Poporaţia e fórte îngrijorată.

*

Aşa mai merge.... Pofta oficeraşilor de a tăia în carne vie ori de câte-ori vre-unul din „bagajul civilist“ nu le e pe plac, a mâncat straşnică ruşine zilele acestea în Viena. Pe o stradă de frunte mergea un oficer în societatea câtorva dame. Un lucrătoriu, care grăbia la lucru, în trecerea pe lângă domnul oficer s'a atins puţin de el. Oficerul a început sĕ sbiere pe el şi sĕ'l îndrume la purtare cuviincióså. „Eu merg pe strade cum pot şi cum îmi place“, — i-a reflectat lucrătoriul. La acésta oficerul a scos sabia sĕ taie, dar' a păţit'o, căci lucrătoriul i-a smuls din mână sabia, apoi i-a dat aşa cum ştiu da lucrătorii, spre marele gaudiu al trecĕtoriior. In urmă oficerul a întors'o pe rugăminte şi după multe rugări şi-a căpĕtat sabia.

*

Vas de rĕsboiu submarin. Sâmbăta trecută bastimentul rusesc submarin „Espadori“ în restimp de cinci minute s'a cufundat în mare, în largul mării, până la adâncime de 6 metri, în momentele când a zărit că se apropie o corabie francesă de transport, şi s'a ridicat din apă numai în clipa când corabia francesă ajunsese în nemijlocita lui apropiere. Cei de pe corabie au fost frapaţi în mare grad, când au vĕḑut că din adâncimile mării se ridică un monstru de bastiment, l'au salutat însĕ cu frenetice urale când comandantul li-a strigat următórele: „Dacă dtrĕ ni-aţi fi acum duşmani, torpedele mele v'ar fi făcut deja sĕ sburaţi toţi în vĕzduh.

*

Numĕrul 13, eliminat. Direcţiunea teatrului de curte din Viena zilele acestea a sters din şirul logelor logea nr. 13, asa că după logea 12 urméză acum logea nr. 14. La acéstă esecutare a bietului nr. 13 direcţiunea s'a hotărît în urma esperienţei că în tóte sesiunile teatrale de până acum logea 13 rĕmânea consecuent gólă; nimenea din public nu lua numĕrul 13, din causa superstiţiunii, că acest numĕr ar fi nenorocos. — Sĕrman numĕr!

*

Gilotină în Jászberény. In Jászberény sunt în curgere lucrările de adaptare şi renovare a vechiului palat comitatens, în care e sĕ se instaleze apoi judecătoria cercuală. Azi e sĕptĕmâna mai mulţi lucrători erau ocupaţi cu ridicarea unei traverse în lungime de douĕzeci metri, spre care scop se serviau de un scripeţ. Când traversa era deja ridicată în aer la înălţime de cinci metri, scripeţul s'a rupt, ear' colosul de fer a căḑut pe lucrători ca o gilotină. Trei înşi au fost ucişi instantaneu, ear' alţi trei au fost răniţi grav.

*

Din tragediile vieţii. Vĕduva lui Csurgai János din Alba-regală avea un singur fiu, care cu câteva lunii înainte de acésta căḑuse în bólă grea. Mamă-sa l'a îngrijit zi şi nópte şi în acéstă îngrijire se istovise aşa de mult, că zilele trecute, când feciorul se însănĕtoşase într'atâta, cât a putut sĕ părăsiască patul, s'a bolnăvit ea. Acum fiul îngrijea pe mamă-sa. Bóla ei însĕ s'a sfĕrşit cu mórte. Joi séra, în timp ce fiul ei eşise puţin afară, a murit. Rentors în casă şi veḑêndu-şi pe mamă-sa mórtă, feciorul a căḑut lângă patul ei, ucis de apoplexie de inimă. Astfel au fost aflaţi Vineri diminéţa morţi amêndoi.

*

Tigae din timpul migraţiunii popórelor. George Petrica din Musca (în pretura Şiriei) săpând un pământ al sĕu a aflat o tigăiuţă, care esaminată fiind de ómeni cunoscĕtori s'a constatat că e de aur curat şi cântăreşte 80 grame, ear' cu privire la provenienţa ei profesorul Dömötör László de la şcóla reală din Arad opiniéză că ar fi din timpul migraţiunii popórelor şi că a servit la aducere de jertfe. Probabil că interesanta antichitate va fi dată în posesiunea museului naţional din Budapesta.

*

Peşti vii în apă ferbinte. Marcelin Pellet scrie în notiţele sale de călĕtorie prin Guatemala, că ajungênd în satul Amatitlan, situat la înălţime de 1200 metri preste nivelul mării, a prins din lacul cu acelaşi nume un peşte, care când l'a luat în mână i-a ars âna ca cu apă ferbinte. A cercat apoi apa ului, care era ferbinte cum se cade, şi cu acestea lacul era plin de peşti.

Curs de altoit pomi.

(Invitare).

Subscrisul comitet central va ţiné *Duminecă la 16/29 Martie* c. în comuna *Orlat* cursul de altoit pomi. După-ce din acest prilegiu, pe lângă că se vor da instrucţiunii teoretice şi practice despre altoirea şi cealaltă cultură a pomilor, se vor discuta şi chestiuni de interes general economic, — ne luăm voie a învita la acéstă lucrare folositóre pe toţi membrii şi binevoitorii reuniunii nóstre.

Sibiiu, 25 Martie n. 1903.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului“

Dem. Comşa president. — *Vic. Tordăşianu* secretariu.

Cărţi şi reviste.

„Candela“, fóie bisericéscă-literară, redactată în Cernăuţi de profesorul Dr. Emilian Voiutschi şi consilierul consistorial Alexandru Manastyrski (pentru textul rusesc), a apărut pe Martie (fascicolul 3, anul de esistinţă XXII) cu următoriul sumariu: „Dogma soteriologică după doctrina bisericei ortodoxe“, de profesorul Dr. Stefan Saghin (continuare din fascicolii anteriori); „Cartea Iov“, tradusă şi esplicată după textul masoretic, de Dr. Octavian Isopescul (continuare din fascicolii anteriori); 25 pagine text rusesc, apoi comunicări de interes pastoral-preoţesc şi cronică.

„Candela“ apare în fascicoli lunari în Cernăuţi (red. şi administraţia în palatul residenţei archiepiscopeşti) şi costă 8 coróne pe an.

Din public.*)

Mulţămită publică.

(De la producţia publică a meseriaşilor)

Resultatul moral şi material al producţiunii nóstre din 28 Februariu n. c., se datoreşte interesului viu, pe care toţi cei buni ai nostri îl pórtă clasei nóstre de mijloc. Pe când ne împlinim plăcuta datorinţă de a ne arăta şi pe acéstă cale recunoştinţa nóstră pentru valorosul sprijin oferit, nu putem întrelăsa de a aduce sincerile nóstre mulţămite stimabililor suprasolvenţi cu sumele ce urméză: Ioan de Preda, advocat 5 cor.; Dr. George Proca, secretariu cons. 3 cor.; Dr. Atanasiu Marienescu, membru al Academiei rom., Leontin Simonescu, secretariu metrop., Constantin Băilă, conducĕtoriul şcólei practice economice din Sĕlişte, Nicolau Penciu, jude reg. de trib. în pens., Vasile Stan, prof, semin., Paul Muntean, subcol. c. şi r. în pens., Timoteiu Popovici, prof. semin., Pantaleon Lucuţa, căp. c. şi r. în pens., dşóra Elena Petraşcu, directóra şcólei Asociaţiunii, Emil Verzariu, funcţ. de bancă, Emanuil Comşa, voluntar c. şi r., Ieronim Preda, funcţ. cons., fie-care câte 2 cor.; Petru Ilieş, măestru compactor 1 cor. 80 fil.; Coloman Paly, măestru măsariu 1 cor. 60 fil.; Dr. Tiberiu Tisu 1 cor. 40 fil., Paul Cotoţ, funcţ. la cons. metrop. 1 cor. 20 fil.; Ioan Muntean, paroch (Agârbiciu), Emil Vinţeler, funcţ. la „Albina“, Nicolae Vătăşan, prof. semin., David Mohan, pract. la „Albina“, Ioan Simtion, librar, Ioan Silaghi, funcţ. consist., Petru Tincu, funcţ. la „Albina“, Eleuteriu Prelipcean, compt. militar, Ioan Radu, propriet. (Turnişor), Oprea Steflea, vice-not. comit., fie-care câte 1 cor.; Constantin Dragoş, măestru pantofar, Lazar Tritean, funcţ. consist., Maria Sêrbu (Apoldul sup.), fie-care câte 80 fil.; Ioan Şut, funcţ. consist. 60 fil.; Petru Dragomir, funcţ. la „Albina“ şi Mihail Pomescu, fie-care câte 40 fil.

In fine ne esprimăm sincera recunoştinţă şi binevoitorilor dăruitori ai crucerului adunat de subscrisul president cu pălăria, din care a resultat suma de 17 cor. 45 fil., în favorul fondului vĕduvelor şi orfanilor meseriaşilor nostri.

Sibiiu, 12 Martie 1903.

Comitetul „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“.

Victor Tordăşianu president. — *I. Apolzan* notariu.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primesce rĕspunderea.

Momente din viéța bisericéscă a Românilor ortodoxi din Transilvania. 1780—1787. De *Mateiu Voileanu*, asesor consistorial. — Se póte procura de la *Librăria archidiecesană* cu prețul de 80 fil. plus porto 10 fil.

IOAN ADAM

RATACIRE roman | SYBARIS roman

Prețul fie-cărui roman 3 coróne, plus porto postal 20 fil.

Librăria archidiecesană, Sibiiu

Dr. **Iosif Blaga**

Analise psichologice.

Lecțiuni de psichologie

pentru învĕțământul secundar

Prețul **cor. 2·50** + 20 fil. porto.

Se póte procura de la **Librăria archidiecesană** din **Sibiiu.**

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Poesii Postume, de *M. Eminescu* Prețul: . . . . C. 1·—

Ziariul unui Pierde-Vară, de *George Coșbuc* . . . . „ 2·—

Isus Christos cu cuvintele sântei scripturi, de *Dr. Petru Barbu* „ 2·50

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Cuvinte adevărate, de *N. Iorga* C. 2·50 plus 20 fil. porto postal.

La **Librăria archidiecesană** se află spre vêndare următórele icóne:

Ingroparea Domnului (Aer)

Mărimea 56/68 cm.: simple 21 cor., fine 27.40 cor., fórte fine 39·20. cor.

Mărimea 63/79 cm.: simple 27·40 cor., fine 39·20 cor., fórte fine 48·40 cor.

Mărimea 74/100 cm.: simple 39·20 cor., fine 48·40 cor., fórte fine 70 cor.

Mărimea 82/120 cm.: simple 48·40 cor. fine 70 cor., fórte fine 98 cor.

Mărimea 110/140 cm.: simple 67·20 cor., fine 89·60 cor., fórte fine 117.60 cor.

In préjma esamenelor! * **In préjma esamenelor!**

Scrisori de esamen (propise) pentru scrierea *română*, *germână* și *dictando* tipărite în Tipografia archidiecesană, *în colóre vênătă*, pe hârtie fórte fină, mărime 24/31 cm.

Prețul: de bucată 2 fil.; 100 bucăți 1·30 cor. și porto postal. Comandele din afară se esecută imediat.

Librăria tipografiei archidiecesane

A eșit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop și metropolit** și se află de vênzare la **Tipografia și Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu prețurile: broșat **7 cor.,** legat în pânză négră **9·50 cor.,** ediție de lux broșat **8 cor.,** legat după cum se comandă.

Săpun cu ruda.

Marca:

"cerb" sau "cheie"

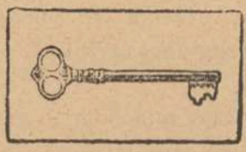

Săpunul cel mai bun, mai spornic și prin urmare cel mai eftin. [4] 6—17

☛ Se capĕtă pretutindenea. ☚

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căilor ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1902.

Budapesta — Predeal

Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pe s.	Tren accel.				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.—	10.		2.10	pl.	Viena	sos.	1·50	7.20	6.20	1.50
9 —	6.50	5.45	9 15		**Budapesta** (gara centrală).		7.10	1.50	6.[illegible]	7.50
11.56	9.07	9.27	11.19		**Szolnok**		3.37	11.36	3.46	5.32
2.14	10.43	11.53	12.55		**P. Ladány**		12.54	9.59	1.12	3.56
3.49	11.56	1·48	2.11	sos.	**Oradea-mare**	pl.	11.04	8.43	11.36	2.38
4.10	12.11	2.06	2·18	pl.		sos.	10.44	7.51	11.15	2.32
4.50	12.52	3·04	2.51		Mező Telegd		10.07	7.13	10.43	2.03
5.33	1.40	3.50	3.26		Rév		9.32	6.33	10.13	1.37
5.56	2.06	4.14			Bratca		9.11	6·11	9.55	
[illegible].42	2.50	5.02	4.16		Ciucia		8.37	5.55	9.24	12.55
7.2[illegible]	3.30	5.49	4 52		Huiedin		7.58	4.52	8.48	12.23
8.23	4.27	6.56	5,42		Nadășel-ung.		6.42	3.40	7.35	
8.57	4.42	7.12	5.55	sos.	**Cluș**	pl.	6.17	3.18	7.13	11.10
8.54	4.52	8.30	6.11	pl.		sos.	5.41	2.56	6.45	10.50
9.11	5.13	8.59	6.27		Apahida		5.22	2.37	6.27	10.34
10.21	6.24	10.41	7.26		**Ghiriș**		3.54	1.27	5.12	9.30
10.47	6.5[illegible]	11 16	7.50		**Cucerdea**	pl.	3.11	12.56	4.43	9.00
10.56	6.57	11.31	7.52			sos.	3.02	12.46	4.33	8.55
11.03	7.04	11.40			Uióra		2.56	12.40	4.27	
11.12	7.11	11.50			Vințul-de-sus		2.49	12.33	4.20	
11.34	7.33	12.20	8.16		Aiud		2.27	12.12	3.59	8.29
11.52	7.58	12.46	8 32	sos.	**Teiuș**	pl.	2.05	11.13	3.38	8.12
12.24		1.48	8.37	pl.		sos.	1.47		3.02	8.00
12.53		2,20			Crăciunel		1.11		2.36	
1.07		2.30	9.04		Blaș (ungh. Têrnavei) . .		12.58		2.21	7.35
1.14		2.38			Blaș		12,47		2.16	
1.45		3.11	9.31		Micăsasă		12.06		1.44	7.08
2·01		3.27	9.43	sos.	**Copșa-mică**	pl.	11.45		1.25	6,56
2.15		3.32	9.47	pl.		sos.	11.09		1.06	6.50
2.55		3.52	10.01		Mediaș		10.53		12.51	6.37
3.04		4.22	10.25		Elisabetopole		10.24		12.23	6.16
3.40		4.57	10.53	sos.	**Sighișóra**	pl.	9.48		11.49	5.49
3·47		5.04	11.	pl.		sos.	9.02		11.42	5.42
4.05		5.35	11.14		Hașfalĕu		8.43		1[illegible].27	5.29
5·28		7.03	12.26		Homorod		7.30		10.15	4.23
6.05		7.43	12.58		Agostonfalva . , . . .		6.49		9.30	3.50
6.34		8.13	1.16		Apața		6.27		9.17	3.35
7.10		8.48	1.36		Feldioara		5.56		8.40	3.15
7·50		9.27	2.09	sos.	**Brașov**	pl.	5.20		8.13	2.45
11.40		3.55	2.19	pl.		sos.	9.23		5.00	2.18
12.38		4.40	3.01		Timiș		8.45		4.24	1.42
1.11		5.10	3.31		**Predeal**		8.20		3.32	1.12
8.05		11.55	9.10	sos.	**Bucuresci**	pl.	3.05		7.35	9.15

Budapesta — Arad — Teiuș

Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.00	10.00	12.30	8.50	pl.	Viena.	sos.	3.25	7.20	6.20	6.20
8.10	6.50	10.00	2.—		**Budapesta** (gara centrală).		6.10	1.50	7.20	9.35
11.09	8.35	1.30	4.22		**Szolnok**		2.49	11.44	4.13	7.32
3.32	11.51	6.05	7.11	sos.	**Arad**	pl.	9.35	8.18	11.20	4.21
4.07	12.11	6.35		pl.		sos.	8.57		10.50	4.06
4.22	—	6.46			Glogovaț		8.45		10.38	—
4.47		7.06			Gyorok		8.24		10.14	—
5.03	—	7.16			Pauliș.		8.12		10.00	—
5.30	12.49	7.34			Maria-Radna		7.57		9.45	3.27
5.54	—	7.55			Conop.		7.22		9.15	—
6.11	1.16	8.11			Bêrzava		7.05		8.57	2.57
6.58	1.46	8.51			Soborșin		6.25		8.15	2.31
7.27	2.05	9.19			Zam		5.50		7.41	2.05
7.53	—	9.43			Gurasada		5.23		7.16	—
8.08	2.23	9.59			Ilia		5.13		7.06	1.39
8.26	—	10.17			Branicica		4.49		6.43	—
8.52	2.54	10 42			Deva		4.27		6.20	1.12
9·24	3.13	11.20			**Simeria** (Piski) . . .		4.12		6.05	1.00
9.52	3.32	11.53			Orĕștia		3.33		5.19	12.33
10.16	—	12.19			Șibot		3.13		4.55	12.19
10.40	4.15	12·44			Vințul de jos		2.58		4.34	12.03
11.01	4.23	1.02			**Alba-Iulia**.		2.33		4.17	11.42
11.30	4.50	1.28		sos.	**Teiuș**	pl.	2.00		3.43	11.21

Vințul-de-jos — Sibiiu.

	Tren micst		tr. d. p.				tr. d. p.	Tren micst		
—	2.00	7.30	4.10	plécă	Vințul-de-jos	sos.	11.30	7.48	10.15	—
—	2.24	7.57	4.31		Sebeșul-săsesc		11.14	7.28	9.55	—
—	2.47	8.20	4.49		Câlnic		10.56	6.48	9.15	—
—	3.11	8.44	5.08		Cunța		10.46	6.34	9.02	—
—	3.21	8 54	5.17		Mercurea-Sărătură . . .		10.31	6.15	8.43	—
—	3.40	9.12	5.31		Mercurea		10.19	6.00	8.28	—
—	3.54	9.26	5.42		Apoldul-mic		10.09	5.18	8.14	—
—	4.30	10.05	6.11		Apoldul-mare		9.52	4.55	7.52	—
—	4.58	10.33	6.33		Galeș		9.33	4.25	7.24	—
—	5.27	11.07	6.56		Sĕliște		9.17	4.05	7.05	—
—	5.40	11.20	7.06		Săcel		8.58	3.40	6.41	—
—	5.50	11.30	7.15		Cacova		8.48	3.28	6.29	—
—	6.01	11.45	7.24		Orlat		8.38	3.16	6.17	—
—	6.18	12.03	7.35		Cristian		8.18	2.48	5.50	—
—	6.44	12.29	7.56		Turnișor		7.54	2.17	5.17	—
—	6.55	12.40	8.05	sos.	Sibiiu	plécă	7.44	2.05	5.05	—

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

tren de persóne			tren mixt.				tren de pers.	tren mixt	tren de pers.	
2.21	4.43	11.14	7.10	pl.	**Copșa mică**	sos.	6.10	9.32	3.09	12.35
3.50	6.36	12.42	8.50		Ocna (Scalde)		4.52	8.05	1.34	11.11
4.12	7.04	1.04	9.15	sos.		pl.	4.25	7.41	1.05	10.3
tr. mxt.	Comunie Numai Marța și Vinerea.	tr. mxt.	—		**Sibiiu**		—		Cic. Marța și Vinerea	tr. m
4.33		2.--	—	pl.		sos.	—	7.33		8
5.23		2.54	—		Tălmaciu mare		—	6.45		
6.15		3.59	—		Avrig		—	6.01		
8.34		6.35	—	sos.	Făgăraș	pl.	—	3.32		

Arad — Timișóra

	tren de						tren mixt.	tren de pers.		
—	6.1			pl.	**Arad**	sos.	10.43	3.44	10.59	—
					Vinga		9.47	3.01	10.17	—
					Merczifalva		9.09	2.33	9 50	—
					Timișóra	pl.	8.25	2.00	9.17	—

lor sunt a se cetí de sus în jos, cele însemnate în drépta
e însémnă orele de nópte.

Redactor responsa eodor V. Păcățian.

tiparиul Tipografiei archidiecesane.

Sibiiu, Sâmbătă 15/28 Martie 1903

ELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei 'ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

ălmăcire.

Sibiiu, 27 Martie n.

ě ne pară bine, când
că stările de lucruri din
rmézā obiect de discuție
, ori în parlamentele
Pentru-că statul nostru
e, din care facem parte
m nu ne cade bine sě
de rěu familia de care
șa nu pot sě ne bucure
ocară, rostite la adresa
adresa statului, ai că-
tem.

rșit, vorba Românului:
obodă! Nimeni nu póte
a.

însě pot face, atât cei
iliei, cât și cei din frun-
pórtă grijă, sě nu se
, — în familie ori în
puté da ansă gurilor
că cuvinte de rěu la
ri statului lor.

nvinși, că dacă în sta-
întêmplau în timpul
a condamnări politice,
candamnări: străină-
bia de rěu cum ne-a
ul imperial de la Viena
Berlin nu se, făcea vorbă
n atât de aspru cum
ni-se arunca în față
ă statul nostru *nu mai*
— cum a făcut'o de es.
în senatul imperial de la
meni nu vorbește de pri-
și de tratări necorěspun-
le astăzi, de cât numai
ă ele esistă și sunt prac-
larg.

gazetarilor germani din
t deci ansă și profesoru-
nă zilele trecute o lungă
esa compatrioților nostri
tândDu-i senatului impe-
ca pe niște ómeni de
ri nu pot sě fie sprijini-
anțe, pentru-că statul lor
de adevěrata voință a

poporațiunii, ci de o castă, pe care o compun Evreii și renegații, și care voește sě facă stat național din un stat poliglot, după ce de mult *a încetat sě mai fie stat de drept.*

Cuvintele aspre ale profesorului *Hasse* au provocat un imediat rěspuns din partea contelui *Bülow,* cancelarul Germaniei, care a accentuat, că Germania știe sě apere interesele cetățenilor germani, ori unde pe rotogolul pământului s'ar afla ei, — dar' pentru Germanii cari aparțin la alt stat, cum sunt cei din Ungaria, cari prin dreptul public sunt despărțiți de Germania, — nu póte face nici un pas, și *nu póte interveni,* cum i-se cere.

Fórte corect și fórte adevěrat. Și gazetele magiare, ca apărătóre și propagatóre ale politicei de magiarisare, au motiv sě se bucure, înregistrând acest rěspuns, dat în favorul lor. N'au dreptul însě — și asta e, ce voim sě scótem la ivélă, — sě scótă din el înțelesul pe care nu-l are, n'au dreptul sě-i dee restălmăcire falsă, și n'au dreptul sě suprime ceealaltă parte a rěspunsului, care sună direct la adresa guvernanților nostri de astăzi, ca o dorință numai, dar' dorință destul de bine și de clar pronunțată. Pentru-că contele Bülow în decursul vorbirii sale a zis și aceea, că *dorește,* ca națiunea magiară *sě nu iee posiție dușmănósă* față de cultura germană, căreia Ungaria are mult sě-i mulțăméscă, ci sě manifeste o *atitudine prietinósă față de locuitorii de limba germană ai țerilor corónei sfântului Stefan,* cari totdeuna au fost cetățeni credincioși ai țerii.

Cine *astfel* vorbește, nu póte sě doréscă aceea ce unii gazetari magiari vreau sě scótă din vorbirea contelui *Bülow:* aprobarea politicei de magiarisare, și încuviințarea nisuințelor de a se face magiari din *toți* locuitorii acestui stat. Asta nu o póte dorí contele *Bülow,* și nici un om cuminte din lume. Și nu e bine că i-se restălmăcesc astfel cuvintele.

Dar' tocmai sě le dee contele *Bülow* dreptate și împintenare guvernanților nostri de astăzi; și tocmai sě se pună pe partea lor întrégа diplomație europénă: realitatea le va dovedí că scopul urmărit nu póte fi ajuns. Stat național, în sensul visat de ei, Magiarii nu vor puté avé nici-odată, pentru-că nu de la contele *Bülow,* și nici de la diplomația europénă depinde lucrul acesta, ci de la însěși popórele nemagiare din acésta patrie, menite sě fie desnaționalisate, în cari însě conștiința națională e astăzi atât de bine desvoltată, în cât contopirea lor în națiunea magiară e curată imposibilitate.

Pěcat deci de cheltuelile enorme ce se fac în fie-care an în scopul acesta, pěcat de curagiul ce și 'l iau unii dintrě politicianii magiari din astfel de cuvinte diplomatice, rěu interpretate și rěstălmăcite, cum au fost și cuvintele contelui *Bülow,* și pěcat preste tot de perderea timpului cu propagarea astorfel de dorințe, cari precum în cei 36 de ani trecuți, de când e inaugurată politica de magiarisare, n'au putut fi realisate, — tot așa nu vor fi ele realisate nici preste alți 36, și nici preste 360 de ani.

Chestia evreiască. Atât în senatul imperial de la Viena, cât și în cel de la Berlin, ministrii de esterne au fost interpelați din partea socialistilor în chestia Evreilor din România. Rěspuns nu li-s'a dat, și probabil nici nu li-se va da, pentru-că după-cum se raportézā de la Viena, ministrul de esterne austro-ungar, contele *Goluchowski,* a declarat în fața ministrului plenipotențiar român, dl *Ghica,* că Austro-Ungaria nu se va amesteca în afacerile interne ale României. Declarație identică s'a făcut apoi și representantului statului român de către contele de *Bülow,* ministrul de esterne al Germaniei. Sforțările alianței israelite (pentru-că ea pune lucrurile la cale) de a provoca discuții în parlamentele statelor mari europene, pe tema prigonirii Evreilor din România, au rěmas deci și de astădată neisbutite.

Din protopresbiterate.

Sinod protopopesc în Dej.

— 6 Martie v.

In 25 Februariu a. c. st. v. s'a ținut în Dej sinodul protopresbiteral al tractului gr.-or. român Dej. După împlinirea celor prescrise de Statutul organic și după celebrarea unui parastas pentru fericiții metropoliți Andreiu și Miron și marii mecenați Gozsdu și Andronic, membrii s'au adunat în șcóla nóstră poporală, ca localitate destinată pentru ținerea sinodului, unde presidentul, dl protopresbiter Teodor *Herman* a deschis ședința prin o cuvêntare avêntată, vorbind despre constituționalismul întrodus în biserica nóstră din patrie în tóte corporațiunile ei, de la metropolie până la parochie, și în special despre importanța ce o au sinódele protopresbiterale ca primele corporațiuni conducětóre în protopresbiterate.

După deschiderea sinodului, la propunerea presidentului sinodul alege o comisiune de trei membri în persóna parochului Const. *Bodea,* invěțătoriul Vart. *Farkas* și cant. Mat. *Meșter,* pentru censurarea actelor referitóre la membrii aleși la sinodul protopopesc pe noul period de trei ani 1903—1905. Totodată ședința se suspinde pe o jumětate oră pentru-ca comisiunea sě-și pótă face referada și așa sinodul sě se pótă constituí definitiv prin membrii verificați.

Comisiunea verificătóre terminându-și lucrarea și presidentul redeschiḑênd ședința, la propunerea comisiunei sinodul declară verificați pe toți membrii aleși, adecă 8 clericali și 16 mireni, aprobând și projectul de împărțire a protopresbiteratului în cele 16 cercuri electorale pentru alegerea membrilor mireni la sinodul protopresbiteral în viitoriu. Apoi se constitue biroul, aclamat fiind notariu presbiterul G. *Hango,* ear' bărbați de încredere pentru autenticarea protocolului advocatul Dr. I. *Șliam,* candidatul de advocat Aug. *Bodea* și proprietari Simion *Pintea* și I. *Bota* jun.

Făcêndu-se o revistă asupra membrilor, cu bucurie s'a putut constata, că din cei 24 membri numai un clerical și un mirean au fost absenți, dar' și aceia scusându-și absentarea în scris, și producênd cause binecuvêntate. Apoi s'a întrat în ordinea zilei.

IȘORĂ

trăini,

de Păunaș.

(Fine.)

bservă pomenitul Smith
table de pământ în cari
te — unele table cu rune
al căror înțeles ar să-
“ (Facerea). In anul 1872
nțelesul runelor acestora:
lespre protop. Eroul eposu-
htim (vlăstariul vieții). Imi
acestea ar fi deodată cu re-
rit lucratul *con* al regelui
de Agade, de prin anii
Christos; plin de inscripții
cu date de mare valóre
tunerecul vremilor apuse.
n'tul potopului ar fi numai
rele epos „duodecim tabu-
ta despre eroul seu *Gilga-*
pă preliminarea acésta în-
ai departe.
m cartea ce sta deschisă
nomia veche și nouă“; ce-
iu, apoi urmézā el. Nu
tă și razele din opaiț se

stîng, s'a gătat seva de viéță, stavilindu-ne a mai cetí și frunzarí bucóvnele acestea.

In soba vechiă, rănită de atâta pâzdărime de rugină, ardeau — în astă sérā din întêmplare — niscai uscături. Flacările slabe rěspândiau dungi de lumină, albind ici-colea păreții și podéla.

Nu face nimica, — îmi zice el într'o vreme — în astă sérā destul a fost, sě mai și povestim puțin — sau mai bine, vină la ferêstă, frunzărim cartea cea mare. Uite, pe bolta fumurie *plugnița* a rěsărit deja, ear' *cloșca* numěră vre-o 5 sulițe în sus. Dar' încet se mai sue și *carul* spre culme, pasămi-te fiind-că e cu oiștea la vale; și apoi și *Orion,* sburdalnic ca totdéuna, — cum aruncă văpăi de lumină, ți-ar părea că e îndrăgostit flăcăiandrul. Iată și prietina nóstră, luna, cum de gânditóre și liniștită se înalță de după creștetul muntelui. Pare-că stă la sfat cu păzdarimea de stele, cari voluptos tremură în nemărginitul haos.

Vorbele din urmă îl cutremurară și neliniștit privia la mine, apoi începù: Da, nemărginirea, haosul nemărginit mě neliniștește. Ași vrea sě 'l pětrund, dar' nu pot. Mult mě sbat, mult mě încerc, dar' tot de giaba. — Nici-odată nu 'l vom cuprinde noi cu mintea nóstră omenéscă.

Nemărginire! Vorbă ușor de rostit, dar' grea de cuprins. Ori bună sě fie definiția, că nemărginirea este un spațiu fără margini? Ași vrea sě cunosc ființa aceea cuvêntătóre, care sě aibă o închipuire clară despre nemărginire! Inchipui-ți barem sistemul solar! — Poți? — Ce mărime! Și-apoi elipsa ce o face planeta Neptun în jurul sistemului solar, cum sě ți-o închipui cu mintea omenéscă? Dór' 164²/₃ de ani îi trebuesc, pe lângă o celeritate ce întrece pe a pământului nostru, spre a da o rótă în jurul sórelui. Și acestea totuși sunt numai niște bucăți peritóre de mici față cu nemărginitul haos. — Și acum întrebarea, ce o fi față cu sórele, ba numai și cu pământul, infinit de mic? Sě fie óre omul? Dar' față cu mărimea sórelui omul e neesplicabil de mic, în cât nici o asemănare nu poți face! Și totuși câte lucruri nu sunt mai mici de cât omul, cari față cu mărimea omului sunt peritóre. Sunt părticele cari cu ochi liberi nu suntem în stare sě le vedem, atomi bună-óră!

Asemenea și cu timpul. Din vremurile lui Alexandru cel Bun, ce vreme lungă, câtă păzdărime de zile! Și totuși numěrul acesta în raport cu cel de la runele babilonice — dispare. Cunoștințele nóstre istorice, cum se știe, trece preste cifra de 6000, și acésta e numai o părticică disparentă în raport cu mulțimea de ani, ce pretinde geologul spre formarea pământului. Se zice că deja cu 150 milióne de ani înainte a început pământul sě prindă formă, sě devină solid, căci până atunci era fluid. Câte mii de milióne de ani va fi stat în starea fluidă, nu ni-o póte spune nimenea.

Da! smeriți și umiliți, adăugaiu eu, trebue sě ne închinăm astor-fel de fapte, căci ce este și omul — un grăunte de mustar față de nemărginire, ear' viéța lui o clipă. Mintea omului își are marginile, orisonul ei, ear' ce e dincolo de marginile acestea „ignoramus et ignorabimus“ — vorba savantului Du Bois Reymond. Marginile minții sunt totodată începutul credinței. Marginile acestea ași vrea sě le rup — zise el, — sě străbat mai departe, sě-i fac de rușine vorba lui „ignoramus et ignorabimus“. Mult mi-am muncit creerul încă de când eram pe a casă; ședeam târziu în nópte pân' ce biata mamă, de témă sě nu mě bolnăvesc, mě mâna sě mě odihnesc și....

Tăcere. Prietinul meu cată nedumerit în nemărginitul haos, ear' eu îmi îndrept ochii spre ceriu, aruncândo căutare din zare 'n zare, spre a afla par'că ceva.

E pace și liniște sfântă în uliță și în casă. El stă gânditor răzimat de părete, cu entru cruţarea timpului rapórtele şi ie presentate nu s'au mai dat la comisiuni spre censurare şi raportare, ci s'a cetit îndată fie-care şi s'a desbătut fie-care obiect luându-se hotărîrile necesare.

Din *raportul general* presentat de protopresbiter *despre starea tractului în anul 1902, la partea administrativă de birou* se constată, că conclusele sinodului protopresbiteral din anul 1901 tóte au fost aprobate de Preavenerabilul Consistoriu archidiecesan.

In decursul anului 1902 au întrat la oficiul protopresbiteral 438 esibite, deci cu 71 mai puţine de cât în anul 1901, cari cu disparentă escepţiune tóte au fost resolvite. In scaunul protopresbiteral s'a vĕḑut necesitatea de a se resolva numai două. Dar' ne spune protopresbiterul, că administraţiunea în anul 1902 a fost mult îngreunată prin negligenţa preoţilor Gavriil Goron, Vas. Bodea, Teodor Cotuţiu, Vasiliu Gog sen. şi jun., Ioan Buzura şi Constantin Micu, — bólă vechiă acésta, care cu binele nici până acum n'a putut fi vindecată.

La *partea organisătóre* ni-se spune, că espirând periodul de 3 ani 1900—1902, s'au făcut tóte disposiţiunile pentru reconstituirea corporaţiunilor din protopresbiterat şi parochíi pe noul period 1903—1905. Se aminteşte, că causele de procese, intentate contra credincioşilor nostri din Săcelul-Maramurĕşului, nici acum nu sunt terminate; însĕ concesiunea de a-şi ridica clopotniţă şi de a-şi puté trage clopotele, o au deja şi prin acésta în parte sunt mângăiaţi.

La *partea bisericéscă* ni-se spune, că parochul Petru Perhaiţă din Dobricel a repausat în etate de 78 ani, dintrĕ cari 34 împliniţi ca preot. Sub dînsul s'a creat prin întrevenirea şefului tractual de acum o fundaţiune pentru edificarea cu timpul a unei biserici de p tră şi s'a ridicat o şcólă nouă de pétră. Sinodul îl parentéză prin sculare şi ḑicênd: Dzeu sĕ 'l odihnéscă!

Parochia vacantă Negrileşti a fost întregită prin alegerea, întărirea şi întroducerea de paroch a clericului absolut George Lărgean.

In protopresbiterat au fost 28 matre şi 4 filii. Vacante şi acum 6 parochíi şi 1 filie.

Din datele statistice se constată, că în anul acesta au fost în protopresbiterat 3671 familii cu 9130 bărbaţi şi 8793 femei, deci cu 244 suflete mai mult ca în anul trecut.

Căsătorii s'au încheiat 126, dintrĕ cari 88 pur ortodoxe, ear' 38 mixte, deci cu 12 mai puţine de cât în anul premergĕtoriu. Căsătorii numai civile au fost 2, ambele în parochia C.-Giurgeşti, din causa întrării postului Naşterii Domnului. Concubinate au fost 117, deci cu 1 mai mult de cât în anul 1901.

S'au născut legitimi 298 copíi şi 253 copile, ear' ilegitimi 28 copíi şi 24 copile, deci preste tot naşteri cu 48 mai multe de cât în anul trecut.

Au murit 215 bărbaţi şi 223 femei; deci în general cu 48 mai mulţi de cât în anul precedent.

Treceri religiorare: au venit la noi 10 persóne şi au trecut de la noi 23.

La *partea şcolară* cu multă durere ne spune protopresbiterul, că cu tóte pastoralele I. P. S. S. D. Archiepiscop şi Metropolit şi cu tóte silinţele sale încordate până la estrem pentru delăturarea defectelor celor multe şi mari constatate la cele mai multe dintrĕ şcólele nóstre din acest protopresbiterat, — unii dintrĕ preoţi se interesézĕ de tot puţin, ear' alţii nu se interesézĕ de loc de şcólă, aşa în cât în câteva comune din causa acésta chiar şi esistinţa şcólei este periclitată. După-ce sfaturile părinteşti şi ordinele de nenumérateori repeţite în privinţa acésta din partea superiorilor au rĕmas fără résultat, 8 inşi dintrĕ preoţii acestia renitenţi au fost pedepsiţi, ear' alţii sunt pe cale de a fi pedepsiţi. (Dureros lucru!)

In tract au fost 23 şcóle cu 21 edificii şcolare proprii şi 2 închiriate. Mai sunt două edificii şcolare proprii — în Cheuchiş şi Gâlgău — dar' fiind acolo şcóle de stat şi fiind poporul mic şi sărac, din lipsa de salariu învĕţătoresc şcóla nóstră nu se póte susţiné. Dintrĕ edificiile şcolare proprii, 16 sunt corĕspunḑĕtóre legii, ear' 5 necorĕspunḑĕtóre.

La cele 23 şcóle au funcţionat 10 învĕţători definitivi şi 11 toleraţi.

In 9 comune neavênd şcóle: în 3 elevii umblă la şcóle gr. cat., ear' în 6 la şcóle de stat.

In parochíile Esc şi Vima-mare salariile învĕţătoreşti încă nici acum nu sunt întregite la minimul de 600 coróne prescris de lege.

Salariile învĕţătoreşti s'au acoperit:

Din fond bisericesc . .	cor.	600·—
De la popor	„	6430·50
De la comuna politică .	„	37·50
De la archidiecesă . .	„	200·—
Cuincuenal din fond bis.	„	100·—
De la stat în salarii . .	„	4652·—
De la stat în cuincuenii .	„	500·—
Suma totală	cor.	12,520·—

Obligaţi la şcólă au fost: de la 6—12 ani 941 copíi şi 955 copile, ear' de la 12—15 ani 387 copíi şi 375 copile. Dintrĕ cei obligaţi au cercetat şcóla: de la 6—12 ani 648 copíi şi 367 copile, ear' de la 12—15 ani 208 copíi şi 136 copile.

(Va urma.) *Ilgo.*

---

ochii duşi în zare — pe semne vorba „mama“ i-a îndoioşat prea tare inima. Deodată, fără veste se aude de preste uliţă un cântec, o doină, — umplênd vĕzduhul de o armoniă dulce. Instinctiv privim în direcţia de unde vine cântecul şi la slabele raze ale opaiţului din casa de preste cale vedem acolo o bĕtrână şeḑênd pe vatră cu furca la brêu, învêrtind harnică fusul şi doinindu-şi singurătatea. La auḑul doinei şi la vĕḑul bĕtrânei, pe faţa amicului meu se scurge o lacrimă, ear' în inima mea încolţeşte un dor — dor de casă, dor de părinţi. — Imaginaţiunea începe sĕ creeze....

Vĕd casa părintéscă în vale, mică, cu şura şurubuită subsuóra colinei; cu teiul înalt şi vechiu în rĕsăritul casei, — cu bradul de la drépta, şi şiruri, şiruri de tablouri trec pe dinaintea ochilor sufleteşti. Doruri şi vechi suferinţe renasc în suflet — îmi vĕd copilăria ce ca o poveste îmi pare. Vĕd pe mama şeḑênd la vatră, cu furca la brêu, înmuind cu buzele firul, ca sĕ fie tare, că are sĕ-mi facă mie cămaşă, ear' pentru copíi trebue sĕ fie mai trainică, ci-că ei ar fi mai negrijitori; ear' eu tolănit pe vatră ascult la povestea tatii, ce curgea ca din carte...

Dar' e mult de atunci... Erau în flórea vieţii părinţii, erau în stare, dar' vremurile şi nĕcazurile li-au albit pĕrul şi li-au brăzdat faţa...

.... Şi dus pe aripile imaginaţiei mĕ simţiam întrĕ ei şi uitasem că sunt departe de ei, — străin în locuri străine.

Academia Română.

Pentru sesiunea generală din anul curg. 1903, deschisă, cum am anunţat, în 4/17 Martie, *Academia Română* are stabilită următórea programă a lucrărilor:

1. Raportul secretariului general despre activitatea Academiei în 1902—3.
2. Raportul comisiunii financiare asupra exerciţiului budgetar din 1901—2.
3. Alegerea comisiunii pentru esaminarea lucrărilor făcute în 1902—3.
4. Raportul comisiunii permanente a bibliotecei pentru 1902.
5. Raportul comisiunii fundaţiunii Adamachi pentru 1902—3.
6. Alegerea a doi membri, cari împreună cu secretariul general sĕ formeze comisiunea fundaţ. Adamachi pentru 1903—4 (Art. 16 Reg. Adam.).
7. Raportul comisiunii fundaţiunii Otteteleşanu pentru 1902—3.
8. Alegerea comisiunii fundaţiunii Otteteleşanu pentru 1903—4.
9. Raportul comisiunii pentru împărţirea cărţilor didactice şi religióse din fondurile Ioan Fĕtu şi Ioan Scorţénu în 1902.
10. Alegerea comisiunii fondurilor Ioan Fĕtu şi Ioan Scorţénu pentru 1903.
11. Raportul comisiunii dicţionariului limbei române, asupra lucrărilor din 1902—3.
12. Alegerea comisiunii dicţionariului limbei române pentru 1903—4.
13. Raportul comisiunii fundaţiunii Ioan Agarici pentru 1902—3.
14. Alegerea comisiunii fundaţiunii Ioan Agarici pentru 1903—4.
15. Raportul comisiunii fundaţiunii Take P. Anastasiu pentru 1902—3.
16. Alegerea comisiunii fundaţiunii Take P. Anastasiu pentru 1903—4.
17. Alegerea comisiunii care sĕ pregătéscă regulamentarea fondului „Maria General I. Carp“ conform testamentului.
18. Discursul de recepţiune al dlui St. C. Hepites.
19. Determinarea subiectului propus de secţiunea istorică pentru premiul Eliade-Rădulescu de 5000 lei, din 1908.
20. Determinarea subiectului propus de secţiunea istorică pentru premiul Adamachi de 5000 lei, din 1908. (Art. 2, Reg. Adam.).
21. Raportul comisiunii însărcinate cu esaminarea lucrărilor făcute în 1902—3.
22. Raportul comisiunii asupra publicaţiunilor presentate la premiile din 1903: *Năsturel-Herĕscu* de 4000 lei, *Eliade-Rădulescu* de 5000 lei şi *Adamachi* de 5000 lei.
23. Raportul comisiunii asupra cărţilor didactice presentate la premiul *Asociaţiunii Craiovene* de 1500 lei, din 1903.
24. Raportul comisiunii asupra manuscriptelor presentate la premiul Adamachi de 5000 lei, din 1903 despre: *Alcoolismul în România.*
25. Raportul comisiunii însărcinate cu esaminarea manuscriptului presentat la premiul Neuschotz de 2000 lei, din 1903: *Espunerea finanţelor statului român de la 1859 până la 1902.*
26. Alegerea comisiunii financiare pentru cercetarea compturilor din 1902—3.
27. Alegerea comisiunii pentru esaminarea publicaţiunilor cari se vor presenta la premiile din 1904: *Năsturel-Herĕscu* de 4000 lei, *Lazăr* de 5000 lei şi *Adamachi* de 5000 lei.
28. Alegerea comisiunii pentru esaminarea lucrărilor cari se vor presenta la premiul *Alexandru Ioan Cuza*, din 1904, de 10,000 lei (dimpreună cu procentele acestei sume de la 1891) asupra subiectului: *Istoria Românilor de la Aurelian până la fundarea Principatelor.*
29. Alegerea comisiunii pentru esaminarea lucrărilor cari se vor presenta la premiul *Eliade-Rădulescu* din 1904, de 5000 lei: *Epoca lui Mateiu Basarab şi Vasilie Lupu.*
30. Alegerea comisiunii pentru esaminarea lucrărilor cari se vor presenta la premiul *Adamachi* din 1904, de 5000 lei: *Istoria poesiei lirice la Români până la Alecsandri.*
31. Alegerea comisiunii pentru esaminarea lucrărilor cari se vor presenta la premiul *Alexandru Bodescu* din 1904, de 1500 lei (1000 lei dăruiţi de dl I. Kalinderu): *Monografia a două comune rurale româneşti, etc.*
32. Alegerea unui membru al Academiei în locul vacant în secţiunea istorică.
33. Alegerea membrilor corespondenţi români în locurile vacante: doi la secţiunea literară, patru la secţiunea istorică, doi la secţiunea ştientifică.
34. Alegeri de membri onorari şi corespondenţi străini.
35. Formarea budgetului pentru anul 1903—4.
36. Alegerea presidenţilor şi vice-presidenţilor secţiunilor pentru 1903—4. (Art. 15 Stat.).
37. Alegerea presidentului şi vice-presidenţilor Academiei pentru 1903—4. (Art. 15 Stat.).
38. Raportul secretariului general asupra lucrărilor sesiunii generale din 1903.

Impărţire de pădureţi.

(Invitare).

Inştiinţăm pe acéstă cale pe toţi membrii Reuniunii nóstre agricole, cum şi pe conducĕtorii şcólelor de pomi, că subscrisul comitet central va împărţi *Marţi în 31 Martie n. c. la orele 11 din zi, 15.000 meri, peri, pruni şi caişi pădureţi.* Pădureţii se împart în mod gratuit şi se pot lua în primire la locuinţa subscrisului president (strada Crucii Nr. 7). Cei împărtăşiţi primesc unicul angajament: a ne raporta la timpul seu despre prăsirea pomilor dăruiţi.

Sibiiu, 26 Martie n. 1903.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“

Dem. Comşa
president.

Vic. Tordăşianu
secretariu.

NOUTĂ

M. Lor regele şi re
vor pleca mâne la Abbazia,
mai mult timp. La Abbazi
avé întâlnire cu *regele Geo*

*

Archiducele moşt
cisc Ferdinand în 21 M
Alexandria la Raguza cu v
societăţii de navigaţiune „
torile Paştilor Alteţa Sa
Viena, împreună cu soţie-s

*

Regele Alfonso —
unor rapórte date din Madr
vestesc, că regele *Alfonso*
va fidanţa în curênd cu p
ducelui *Filip de Orleans*, u
denţii la tronul francez. Prin
Febr 1882) şi locueşte îm
în Villa-maurique (Sevilla).
vêrstă de cât regele Alfon
că zilele trecute era rĕspâ
gele e greu bolnav şi că
mandat sĕ petrécă mai mu
sia, ori altă provincie cu
ştirea despre bólă a fost
şi cea despre călĕtorie. A
că va urma cât de curênd
de bólă, ci în scop de pe

*

Colonisări noue în
în „Drapelul“, că minist
Ignat Darányi voeşte sĕ
colonie magiară în comita
anume la *Mănăştur*, pe m
stat de la Dr. Ioan Major
spre acest scop părerea c
comitat. S'a ţinut deja la
sfătuire, la care a luat pa
prem, Carol Pogány. Colon
încă în cursul anului aces

*

„D ta eşti franţuz
în „*Revista Idealistă*“ din
rea întêmplare: O dama
duse érna acésta la Ci
A. S. R. mica principesă
tocmai i se puneau patin
şi 'i zise (în franţuzeşte)
patinajul?“ Atunci mica
puns în româneşte: „*Ce,*
ţuzóică?“... „Nu, sunt R
obicinuit sĕ vorbim tot
„*Fórte rĕu, fórte rĕu!*“ ..
cipesă, întorcêndu-se cu

*

Propunere interes
pul ev. luteran Stefan
membru al congregaţiei
înaintat o propunere la c
ţiné în April a comitatulu
sul, că dieta ţerii sĕ fie
lege prin care *burlacii* şi
copíi sĕ fie supuşi unei an
ear' *căsătoriţilor cari au c*
dee anumită remuneraţie (
rilor). Propunerea ţinteşte
terea sistemului de *un* copi
părţi ale ţerii.

*

Fundaţiune în m
Daniil P. Barcianu. Di
La 12 Martie n. 1903, d
presbiteral ordinar al tra
membrii întâlniţi întêmplă
nerea şi iniţiativa P. *Gri*
piniş unanim şi cu mare
ţeles sĕ eternizeze şi d
ria distinsului bărbat al
nei, *Dr. Daniil Popoviciu*
mórte prea timpurie atât
păreri de rĕu a lăsat în
basa unei fundaţiuni, ce
mele rĕposatului. De ve
copíi lui Dr. Barcianu, e
denţi talentaţi, ai căror
de rênd fără mijóce înde
va fi al superiorităţii bis
Atât în principiu, c
s'a întrat.
Trecêndu-se de la
ocamdată au subscris şi
Sima 50 cor., 2. Emanuil
Cristea 10 cor., total 80
titlul de mai sus numai
„*Zlăgneana*“ spre fructifi
scris rĕmânênd sĕ depu
acestea: 1. Protop. P. Po
Moldovan 20 cor., 3. Ad
bil, 20 cor., 4. I·s·t Gon
san Corpade 2 cor., ade
tot 192 cor. — P. Nic
scopul acesta, a trimis
Avênd în vedere
veneraţiune, de care s'
profesor şi marele român
şi la toţi Românii, cum
cu care ideia a fost îmb
cape îndoilă, că prepar
afacerea aşezată pe base
de aici, din Munţi, se v
pectabilă. *Al lui Ión.*

*

La rĕvaş! Ministrul reg. ung. de in- rne, identic cu ministrul-president Széll, a rit intrarea în ţéră: ziarului bucureştean Cronica“ şi opurilor „Istoria lui Mihaiu Vi- azul pentru poporul românesc“, „Istoria omânilor sub Mihaiu-Voda Viteazul“ şi Chestiunea română în Transilvania şi Un- aria“.

*

Din Bacifalu ni-se scríu următórele: Ministrul de culte şi instrucţiune publică a ispus prin o ordinaţiune din anul trecut, ca opíii şi fetele de la şcóla de repetiţiune (de la 12—15 ani) sĕ cerceteze şcóla de economie a statului, acolo, unde comunele sau confe- iunile n'au şcóla lor proprie de economie. Aşa s'a dispus şi cu privire la comuna nós- tră, în ce priveşte fetiţele, cari se află a casă, pe când copíii, cum împlinesc anul 12 de etate şi termină cursurile şcólei elementare, se duc toţi în România, şi nu pot fi trimişi la şcóla de economie a statului. Fetiţelor, cari cercetézä acésta şcólă, li-se propune: cetirea, limba magiară, computul, istoria şi geografia, însĕ tóte în limba magiară, aşa, că ele nu pricep din aceea ce li-se propune de cât numai ce le esplică o fetiţă, elevă şi ea a şcólei numite, care cunóşte atât limba magiară cât şi cea română. In modul acesta óre ce sporiu póte sĕ dee şcóla? Mai e de notat că fetiţele române de la şcóla acésta sunt în continuu împroşcate din partea elevilor magiari, o împrejurare asupra căreia am cere sĕ fie mai bine îndreptată atenţiunea învĕţătorilor“.

*

Studenţi bulgari — pentru Macedonia. Studenţii universitari de naţionalitate bulgară, cum raportézä o telegramă din Paris, desvóltă vie activitate în interesul Macedoniei. In Paris, Geneva, Viena, Lipsca, Lausanne, Montpellier, Petersburg şi Moscva s'au constituit în comitete, a căror misiune e sĕ dea străinătăţii informaţiuni asupra situaţiei din Macedonia. In acest scop studenţii bulgari de la universitatea din Paris şi-au căştigat ziarele „Figaro“ şi „Européen“, cei din Lipsca vor scóte o revistă sub titlul „Mazedoniches Echo“, ear' cei din Moscva vor publica un mare album macedonean, pentru care li-au dat lucrări şi scriitorii ruşi *Tolstoj* şi *Gorkij*.

*

Un miliard pentru biblioteci poporale. O revistă englezä sumând donaţiunile făcute de generosul milionar american *Carnegie* în scopul înfiinţării de biblioteci poporale, arată că în acest scop Carnegie a dat deja *preste un miliard de coróne*. A nume: în Anglia şi Wales a înfiinţat cincizeci biblioteci, costându-l 376.100 f. sterlingi; în Irlanda zece biblioteci, cu suma de 100.000 fonţi sterlingi; în Scoţia 68 biblioteci, cu suma de 1,479.250 f. sterlingi; în Canada 31, cu 954.000 dolari, în insula Cuba 2, cu 252.000 dolari, ear' în Statele-Unite 410 biblioteci, cari l'au costat 212,882.173 dolari. Tóte acestea, computate în valuta nóstră, dau o sumă cu mult preste un miliard de coróne.

*

Fómete în Bihor. Din Oradea-mare se raportézä ziarelor, că în ţinuturile Belului (Beél) satele române sunt în mare mişcare. Ómenii şi-au gătat bucatele încă în érnă, ne mai avênd acum nici barem făină de mămăligă, ear' pentru nutrirea vitelor şi-au descoperit grajdiurile şi casele. Acum li-s'au gătat şi paiele luate de pe coperişuri, ear' vitele pier de fóme. Copíii umblă goi golaşi şi partea cea mai mare a locuitorilor e în pericol de a murí de fóme. Causa principală a miseriei e, că de mai mulţi ani deja fabrica de sticlării şi-a sistat lucrările şi astfel locuitorii din jur au perdut puţinelul căştig ce 'l aveau de la fabrică, cum şi faptul că păşunatele de pe dominiile episcopatului din Oradea-mare fiind plantate cu pădure, ómenii nu au unde scóte vitele la păşune.

*

Invĕţătoriu ucis. Iosif Regenhold, învĕţătoriu la şcóla de stat din Lipova, Joi séra petrecuse în societate la judele comunal, care 'şi serba ziua onomastică. Cătră miezul nopţii a plecat fie-care a casă, dar' învĕţătoriul n'a sosit a casă nici Vineri diminéţa. Soţia lui plângêndu-se de absenţa îndelungată, au plecat mai mulţi inşi sĕ 'l caute, aflându-l abia Sâmbătă diminéţa în hotarul Radnei la ţĕrmurii Murĕşului, legat de mâni şi picióre şi ucis. Cum a ajuns acolo şi cine l'a ucis, — deocamdată nu se ştie.

*

Ori-cine ştie, că sĕmênţa de napi de nutreţ impregnată (pĕtrunsă cu substanţe chemice) a lui Mauthner, este cea mai productivă, că sĕminţele de legume ale lui Mauthner produc cele mai bune legume şi că din sĕminţele de flori ale lui Mauthner înfloresc cele mai frumóse flori. Cu un cuvênt: Seminţele lui Mauthner sunt cele mai bune, depositul cel mai mare, ear' preţul uimitor de eftin.

*

O nouă erupţiune vulcanică. O telegramă din St.-Vincent raportézä, că vulcanul *Soufriere* a vărsat Luni asupra ţinuturilor nordice mare povoiu de petri şi cenuşă ferbinte, făcênd devastări considerabile. Mulţi ómeni au fost ucişi de petri, ori fripţi şi acoperiţi de massa de cenuşă.

Rugăm pe toţi aceia, cari fie prin esprimarea condolenţelor pe cale telegrafică ori postală, fie prin participarea la înmormêntarea iubitului nostru fiu, soţ şi tată

Traian Meţian

ni-au adus mângăerile lor, sĕ binevoiéscă a primí profundele nóstre mulţămite pe acéstă cale.

Zerneşti, 15/28 Martie 1903.

Jalnica familie.

PARTEA LITERARĂ.

Un Molitvelnic manuscript.

— Notiţe tipiconale. —

de Gavriil Hango, preot ort. român.

Am înaintea mea un Molitvelnic vechiu românesc, manuscript cu litere cirile imitaţie de tipariu, din care în ordinea cuprinsului estrag părţile tipiconale de la diferitele serviri bisericeşti întru cât acelea difer de la prescrierile tipiconale cuprinse în Molitvelnicile nóstre de azi şi chiar vechi.

Durere, cartea nu este întrégă, căci fóia primă şi foile de la 227 încolo lipsesc, ear' unele din cele esistente sunt cârpite fără a fi completate cu textul părţilor perdute; foile nu sunt paginate pe ambe feţele, ci numai numerisate pe faţa primă; titlurile diferitelor rêndueli şi instrucţiunile tipiconale sunt scrise cu roşu, ear' textul ecteniilor şi rugăciunilor cu negru; partea scrisă cu roşu însĕ pe alocurea este atât de spălătăcită la rênduelile usitate mai mult, în cât nu se mai póte descifra; hârtia grósă şi tare, cu mărci transparente diferite; cine, unde şi când a scris cartea? nu am putut afla, căci lipsesc din ea ori-ce indicii în acésta privinţă, numai pe foile 224 şi 225 pe marginea din jos sub text am aflat scris de altă mână tot cu litere cirile notiţa: „eu popa Ştefan am cumpărat cartea cu 4 zloţi“, ear' pe dosul fóiei 226 pe marginea de-a stânga, earăşi de altă mână, dar' cu litere latine: „Nyégerfalva 5-a Febr. 1759“, în fine pe faţa dinlăuntru a păretelui dinainte, earăşi cu litere cirile: „Scrisam eu (douĕ cuvinte nedescifrabile) de bine voitoriu Petrea diacul feciorul lui popa Stefan din preluca, 29 Iunie 1759“; tóte notiţele acestea — după negreala cu cari sunt scrise — par a fi contemporane. Păreţii de lemn îmbrăcaţi în piele, icónele de pe ei nu se mai cunosc.

Cât pentru timpul când a fost scrisă, eu dau cu socotéla, că nu a putut fi scrisă înainte de 1648, căci Apostolele şi Evangeliele cuprinse în ea sunt luate din cuvênt în cuvênt din Noul Testament tipărit în Bĕlgrad la anul 1648 sub principele Georgiu Rákoczi şi metrop. Stefan; nici după 1759: pentru notiţele reproduse mai sus. In tot casul a fost scrisă în Ardeal, căci în ea se vĕd ectenii pentru „craiu“, până când în România de atunci domnitorii nu aveau acel titlu; adevĕrat, că nici principii Ardealului nu aveau acest titlu, dar' Românii de aici nu s'au putut deda nici cu numirea de principe nici cu cea de voivod.

Sigur cartea acésta a fost scrisă în prima jumĕtate a sec. XVIII. şi încă de un preot gr. cat., şi acésta din următórele motive:

a) Românii de dincóce de Carpaţi şi după devenirea Ardealului sub stăpânirea casei Habsburgice, în relaţiunile lor bisericeşti şi private au conservat pentru domnitoriul lor nou — împĕrat roman titlul de craiu, cu care se dedase de pe timpul pe când Ungaria şi Ardealul erau ţeri independente sub regii Ungariei.

b) Aflându-se în ea cuvinte ca: despuitoriule şi domnitoriule în loc de stăpân, se dovedesc tendenţe de purificarea limbei de slavonisme în favorul latinismului; de altcum pe lângă chestiunea curat bisericéscă, tendinţa acésta o a urmat — de-şi pe atunci mai mult inconştient — prin traducerea şi tipărirea cărţilor bisericeşti în limba română încă de prin sec. XVI. şi XVII. şi biserica ortodoxă română de pretutindenea, ear' biserica gr. cat. avênd basele acum puse, prin unirea cu biserica Romei devenind mai conştie de originea latină a poporului român şi mai favorisată şi de împrejurări, a continuat acéstă operă de purificare a limbei române cu mai mare intensivitate.

c) Earăşi aflându-se în textul diferitelor rêndueli liturgice multe adausuri, omiteri şi schimbări pe contul ritualului bisericei ortodoxe şi în favorul ritualului bisericei rom. cat., se dovedesc tendinţe — fie de a schimba pe încetul ritualul ortodox cu cel latin, fie pentru de a'l acomoda în părţile neagreate ritualului latin a bisericei rom. cat. cu care s'a unit partea Românilor desbinaţi de cătră biserica ortodoxă (A se vedé mai jos la Rânduiala Ispovedaniei).

Va urma).

Din public.*)

Mulţămită publică.

Subscrişii în numele poporului gr. or. din comuna Trestia, protopresbiteratul Zarand, aducem şi pe acéstă cale mulţămită mult onoratei direcţiuni a societăţii de credit romano-catolică din Băiţa lângă Deva „Boiczaer Sparcassa Actien-Gesellschaft“ care de când s'a înfiinţat în acest oräşel — a avut bunăvoinţa în tot anul a ne dona din profitul cassei societăţii câte 20 cor. pe séma şcólei nóstre confesionale gr. or. din Trestia pentru procurarea celor necesare pentru învĕţămênt — astfel şi în anul acesta a binevoit a ne dona 15 cor. spre acel scop.

„Drept aceea, pentru acésta binefacere primită rugăm pe Dzeu sĕ le binecuvinteze cassa societăţii de credit, ca sĕ prosperĕze în venitele sale, ca şi în anii viitori sĕ pótă ajutora şcóla nóstră gr. or. spre luminarea elevilor nostri şi onórea societăţii de credit sus numite.

Trestia, în 9/22 Martie 1903.

Petru Perian paroch. — *Lazar Simziana* epitrop.

Dare de sémă şi mulţămită publică.

La petrecerea cu joc aranjată în 7 Februariu n. 1903 pentru sporirea fondului elevilor morboşi de la gimnasiul român gr. or. din Brad au contribuit:

a) séra la cassă:

Vasilie Dămian, ppresb. în Brad 3 cor. G. Părău, dir. gimn. 4 cor., C. Costin, prof. gimn. 3 cor., St. Albu, prof. gimn. 3 cor., V. Boneu, prof. gimn. 3 cor., Dr. P. Oprişa, prof. gimn. 3 cor., Dr. I. Radu, prof. gimn. 3 cor., I. Germân, înv. 3 cor., M. Stoia, înv. 2 cor., Petru Rimbaş, preot, Brad 4 cor., Andron Bogdan, preot, Ţereţel 3 cor., R. Ciugudean, oficial de bancă 1 cor. 40 fil., G. Jula, înv. 1 cor., Toma Oţĕl, zidariu 3 cor., I. Impĕrat, proprietariu 3 cor., Ilie Ometa, proprietariu 3 cor., Petroviciu, croitor 1 cor., G. Ometa, comerc. Ţereţel 2 cor., Georgiu Borza, butnar 4 cor., P. Florinca, păpucariu 3 cor., Ban Aladár, v.-not., Cebea 2 cor., Paul Mihoc, scriitor not. Cebea 2 cor., Emilia Putici, notărésă, Hălmagiu 3 cor., Cornelia Moldovan, Hălmagiu 1 cor., I. Demian, iurist, Herţegani 1 cor., T. Daul, înv., Chişinĕu 1 cor. 60 fil., Ales. Puticiu, Halmagiu 1 cor., Cor. Gradina, v.-not. Luncoiu 2 cor., Maria Cristea, înv. Gurabarza 2 cor., dşora Conrads, Criştior 1 cor., dna Filo şi familia, Gurabarza 3 cor., dşóra S. Glava, Şesuri 1 cor., dna T. Popa 1 cor., Ioan Cutean, comerc. 2 cor., Iustin Boldin, calfă de comerc. 2 cor., Francisc Mikán, calfă de comerc. 1 cor. 60 fil., Dávid Aladár, comerc. 2 cor., dna Lamfe şi familia, Ciungani 3 cor., Gündisch, oficial 1 cor., Szabó Lajos şi fam. 5 cor., Löbl, tipograf 1 cor. Suma *94 cor. 60 fil.*

b) oferte marinimóse:

Gerasim Candrea, adv. Baia-de-criş 5 cor., Romul Coţoiu, comerc. Baia-de-criş 10 cor., Dr. Teofil Bogdan, medic Ybbs (Austria) 3 cor., Dr. Nicolae Oncu, dir. la Victoria, Arad 5 cor., Nerva Henţescu, farmacist Bucureşti 19 cor. 77 fil., Athanasiu Cimponer, jude pens. al tablei reg. din Budapesta şi Carlstadt (Croaţia) 3 cor., Nicolae Bedea, v.-not., Mihaleni, Ales. Draia, înv. pens., Criştior, Dr. Silviu Moldovan, adv. în Orĕştie, G. Drăgan, preot, Baiţă, Iosif Costea, preot, Vaca, Ioan Fugătă, preot, Luncoiu, Ioan Jurca, preot, Cebea, Ioan Perian, preot, Criştior, Savu Stănilă, preot, Ribiţă, Nicolae Pop, preot, Ormindea, Aron Roman, preot, Luncoiul-de-sus, Ioan D. Şortan, preot, Blăşeni, Lazar Perian, proprietariu, Baiţă, Nicolae Mateiu, preot, Ribicióra, câte 2 cor., Ioan Angel, înv. pens. 1 cor., Iosif Tisu, preot, Caraci 3 cor. Suma 77 cor. 07 fil. Suma venitelor 171 cor. 67 fil. *Cheltuelile 100 cor. şi 24 fil.* Venitul curat *71 cor. 43 fil.* Adecă şeptezeci şi una cor. 43 fil., transpus fondului elevilor morboşi.

Publicul participător şi generoşii contribuitori priméscă espresiunea sincerei mulţămite.

Brad, 2/15 Martie 1903.

Corpul profesoral.

Cărţi şi reviste.

„Revistă idealistă“. Sub acest titlu a început sĕ apară în *Bucureşti* o nouă revistă literară-ştientifică, luând drept program: ridicarea nivelului intelectual al societăţii române spre un ideal moral, religios, a crea curent în favorul cultivării şi cetiri limbei române de clasele culte ale societăţii române, etc. „Părerea nóstră este — zice dl Mihail G. Holban în articolul-program al revistei, — că un popor lipsit de convingeri religióse şi de morală, lipsit de ideal, este un popor perdut, ori pe cale de a se perde, fiind-că numai relígia şi principiile morale pot pune stavilă pasiunilor omeneşti. Vom căuta deci, ca acéstă publicaţie sĕ fie un centru, în jurul căruia sĕ se grupeze toţi cei cari, dându-şi sémă de primejdia timpului nostru, vor voí sĕ apere credinţa şi principiile de cea mai înaltă morală, fie în viéţa publică, fie în viéţa privată şi în tóte clasele sociale. S'a zis cu drept cuvênt, că chestia socială este o chestie morală. Revista nóstră va da atenţie specială chestiilor sociale, economice, şi se va ocupa de tot ce priveşte agricultura ţerii şi de cel ce o face — ţeranul român. Invĕţămêntul poporului, desvoltarea instrucţiei şi mai ales a educaţiei la noi vor fi obiectul unor studii serióse, încredinţate persónelor celor mai competente în materie. Un alt punct important al programului nostru este de a crea un curent în favorul cultivării şi cetirii limbei române de clasele culte şi mai înalte ale societăţii române“. . . . .

Din cele reproduse mai sus se vede lămurit scopul urmărit de *Revista idealistă*, al cărei prim fascicol a apărut zilele acestea, în format 8⁰ mare, avênd pe 215 pagine cuprinsul următoriu: „Revista-idealistă“, articol-program, scris de Mihail G. Holban. „Ce este literatura? Condiţiile şi limitele acestei arte“, de Pompiliu Eliade. „Pelagra în judeţul Roman“, de Dr. V. Babeş. „Monstrul. Consideraţii filosofice asupra omului“, de N. Ţincu. „Chestia Porţilor de fer“, de D. S. Neniţescu. „Maltratarea animalelor. Legea Grammont“, de I. Tanoviceanu, — şi numĕroşi alţi articoli, poesii, recensiuni, cronice şi notiţe bibliografice.

„Revista idealistă“ apare la 1 fie-cărei luni, în Bucureşti, şi costă 40 lei pe an. Redacţia şi administraţia: Bulevard-Elisabeta nr. 6. Director *Mihail G. Holban*, prim-redactor *Nicolae Vaschide*.

Posta redacţiunei.

Parochului S. în Frata. Colectele amĕnunţite din parochii nu le putem publica, pentru-că ar cuprinde întreg spaţiul foii nóstre.

Lugoj. Am primit cele trimise. Dacă se póte, le vom publica în decursul sĕptĕmânii viitóre. In cas contrar, în numĕrul de Paşti.

Ofenbaia. Vom începe publicarea în numĕrul ce vine.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primesce rĕspunderea.

Scrisori de esamen (propise)

bucata 2 fil.
100 bucăți cor. 1·30.

Libraria archidiecesană.

Josef Jikeli ⁎ **Sibiiu** ⁎
Strada Cisnădiei nr. 47.

Candelabre argintite și aurite — cu argint, respective cu aur veritabil, apoi

Candele

Fesnice argintite pentru luminări

Căldăruși pentru apă sfințită

Anaforariu

Cădelnițe

Chivot pentru păstrarea cuminecăturei

Discuri pentru bani etc. argintite, nickelate sau de aramă.

Potir Stéuă Copie (cuțit)

Lingurițe Disc pentru agneți argintite sau aurite

2—3 [37]

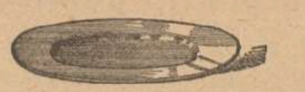

Prețurile cele mai moderate! Comandele se efectuesc imediat!

Cruce sau stea dublă electro-magnetică
Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secre**

vindecă și invioréză pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că aces aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosesce contra *durerilor de cap si dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciur de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rèceală la mâni și picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui* și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire inventiunea mea și ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sè se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Prețul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copíi și femei de constituție fórte slabă.

[2] 7—

Espeditie din centru și locul de vêndare pentru țéră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colțul strada Kálmán.

Ad nr 14/903 [35] 2—3

Concurs

Pentru întregirea pestului de **paroch** în parochia vacantă de clasa I **Rĕșinari**, protopresbiteratul Sibiiului, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor de la stat, despre cari venite concurenții își pot lua informațiuni de la comitetul parochial.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și așterne eererile lor, instruite conform normelor în vigóre oficiului protopresbiteral în terminul indicat.

Concurenții sĕ se presenteze în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în sfânta biserică, spre a cânta respective a predica.

Rĕșinari, din ședința comitetului parochial gr.-or., ținută la 23 Februariu v. 1903.

Bucur Dancășiu
president.

M. Lungu
notariu.

Nr. 395 1903.

Cu consensul subscrisului
Sibiiu, 6 Martie, 1903.

Ioan Papiu
protopresbiter.

Cartea consilierului de medicină Dr. Müller, apărută deja în a 40-a ediție, care tractéză despre

Conturbările în sistemul nervos și secsual

precum și despre vindecarea radicală a lor, se póte procura prin tóte librăriile.

Pentru 1 cor. 20 fileri în mărci postale o trimite franco **Curt Röber**, Braunschweig. [3] 11—38

Musikalien-
Kataloge für
Klavier
Harmonium
Violine
Cello
Zither
Kammermusik
Orchester
Guitarre
Lieder
Humoristika
Chöre
Duette, Terzette
Studienwerke
gratis
und franco.

[36] 2—2

OTTO MAASS
Musikverlag u. Sortiment
WIEN, VI/2 Mariahilferstrasse 91

J. PSERHOFER

PILULE DE CURĂȚIREA SÂNGELUI

De multe decenii sunt lățite aceste pilule preste tot locul și puține familii se vor găsí, la cari sĕ nu se afle măcar o mică cantitate din acest escelent mijloc de casă.

De mulți medici au fost și sunt recomandate aceste pilule ca mijloc de casă, mai ales contra a ori-ce bólă provenită din **mistuire rea** și **constipație** (lipsă de scaun), precum: **conturbarea circulațiunii ferei, dureri de ficat, lâncedirea intestinelor, vênturi, congestiune de sânge** la creeri, **hemoroide** ș. a.

Prin însușirile lor de a curățí sângele au mai ales un efect admirabil la **lipsa de sânge** și bólele ce resultă din aceea, cum: **anemie, dureri de cap nervóse** ș. a. m. d. Aceste pilule depurative vindecă pe lângă aceea așa de domol, în cât nu causéză nici cele mai ușóre dureri; prin urmare pot fi luate fără témă și de cei mai debili și chiar de copíi.

Aceste **pilule depurative se prepară singur veritabil în farmacia „la mĕrul imperial de aur“ a lui** J. **Pserhofer, Singerstrasse nr. 15 în Viena** și costă o cutie cu 15 pilule **21 cr.** v. a. Un sul cu 6 cutii costă **1 fl. 5 cr.** La trimiterea anticipată a sumei costă împreună cu espediția francată 1 sul de pilule **1 fl. 25 cr.**, 2 suluri **2 fl. 30 cr.**, 3 suluri **3 fl. 35 cr.**, 4 suluri **4 fl. 40 cr.**, 5 suluri **5 fl. 20 cr.**, 10 suluri **9 fl. 20 cr.** Mai puțin de un sul nu se póte espeda.

NB. In urma lățirei lor mari, se imitéză aceste pilule sub cele mai diferite forme și numiri; rugăm deci a cere espres **pilule depurative de J. Pserhofer** și numai acele au sĕ se privéscă ca **veritabil**, a căror instrucțiune de folosire e provĕdută cu subscrierea proprie a lui **J. Pserhofer**, și cari pórtă pe acoperișul fie-cărei cutíi aceeași subscriere cu scrisóre **roșie**.

Din nenumĕrate scrisori prin cari **mulțămesc** consumenții acestor pilule pentru redobândirea sănĕtății după cele mai diferite și mai grele morburi, lăsăm sĕ urmeze aici numai câteva, cu observarea că fie-cine care a întrebuințat numai odată aceste pilule, le recomandă mai departe.

Stimate Domnule Pserhofer! Fiți buni și-mi mai trimiteți 15 suluri din neîntrecutele Dvóstre pilule depurative cu ramburs. Și cu acéstă ocasiune Vĕ esprim mulțămita mea profundă pentru puterea miraculósă a pilulelor Dvóstre. Semnez cu tótă stima:

Francisc Pawlistik, Colonia, Lindenthal.

Hrasche l. Flödnik, 12 Septembre 1887.

Stimate Domnule! Voia lui Dzeu a fost, sĕ-mi cadă în mâni pilulele Dvóstre și acum Vĕ scriu resultatul: mĕ rĕcisem în lehusie așa că nu-mi mai puteam isprăví lucrurile, și de sigur aș fi deja mórtă, dacă nu m'ar fi mântuit pilulele escelente ale Dvóstre. Dzeu sĕ Vĕ binecuvinteze pentru acésta de mii de ori. Eu am credință, că pilulele Dvóstre mĕ vor face deplin sănĕtósă, cum au ajutat și altora.

Teresia Knific.

Wiener-Neustadt, 9 Decembre 1887.

Stimate Domnule! Vĕ esprim în numele mătușei mele de 60 ani cele mai sincere mulțămite. Ea a suferit 5 ani de catarrh cronic de stomac și bólă de apă. Viața-i era un chin și se credea deja perdută. Din întêmplare căpĕtă o cutie din escelentele dv. pilule depurative și s'a vindecat după o întrebuințare mai îndelungată a acelora.

Cu tótă stima Iosefa Weinzettel.

Eichengraberamt, lângă Gföhl 17 Martie 1889.

Onorate Domnule! Subscrisul îmi permit a Vĕ ruga sĕ-mi trimiteți de nou 4 suluri din într'adevĕr folositórele și escelentele Dvóstre hapuri. Nu pot sĕ nu Vĕ esprim cea mai perfectă recunoștință a mea pentru valórea acestor pilule și le voiu recomanda, pe cât numai voiu puté, cu tótă căldura tuturor bolnavilor. De acéstă scrisóre de mulțămită a mea Vĕ împuternicesc a face ori-ce întrebuințare publică. Cu tótă stima:

Ignatie Hahn.

Gotschdorf lângă Kohlbach, Silesia austr. 8 Octobre 1886.

Stimate Domnule! Vĕ rog a-mi trimite un sul cu 6 cutíi din pilulele depurative universale ale Dvóstre. Numai escelentelor Dvóstre pilule am də a mulțămí, că m'am mântuit de o bólă de stomac, care m'a torturat în decurs de cinci ani. Nu 'mi vor mai lipsí nici când aceste pilule și Vĕ esprim prin acésta mulțămita mea cea mai ferbinte. Cu perfectă stimă:

Ana Zwickl.

Lichior Bernhardin din plante de Alpi de **W. O. Bernhard** în Bregenz. O sticlă 2 fl. 60 cr., $1/2$ sticlă 1 fl. 40 cr., $1/4$ sticlă 70 cr.

Alifie americană pentru reumatism cel mai bun mijloc la tóte suferințele reumatice: dureri de mĕduva spinării, junghiuri, ischias, migrenă, durere nervósă de dinți, de cap, de urechi, etc., 1 fl. 20 cr.

Balsam miraculos englez a lui J. Pserhofer 1 sticlă 50 cr.

Balsam de degerături, de **J. Pserhofer** recunoscut de mulți ani ca cel mai sigur remediu contra tuturor bólelor causate de ger, precum și pentru răni fórte vechi etc., 1 borcan 40 cr. cu trimitere franco 65 cr.

Kola-Preparate de Stoll, cel mai escelent mijloc pentru întărirea stomacului și a nervilor

Elixir-Kola sau vin, 1 lit. 3 fl., $1/2$ lit. 1 fl. 60 cr., $1/4$ lit. 85 cr.

Balsam de gușí a lui J. Pserhofer, mijloc recomandabil contra gușii, 1 flacon 40 cr., cu trimiterea francată 65 cr.

Esență de viéță, J. Pserhofer (Picături de Praga) contra stomacului stricat, mistuirei rele, durerilor de pântece de tot feliul, un mijloc de casă escelent, 1 flacon 22 cr., 12 flacóne 2 fl.

Sirup de plantagea (limba oii) J. Pserhofer, un mijloc escelent de casă cunoscut pretutindenea contra catarului, răgușelei, tusei măgărești etc. 1 sticluță 50 cr., 2 sticluțe espediate franco 1 fl. 50 cr.

Pomadă de Tannochinină, de **J. Pserhofer**, recunoscută de medici, de un șir îndelungat de ani ca cel mai bun întrĕ tóte mijlócele de crescutul pĕrului. O dosă mare elegantă 2 fl.

Plastru universal, de prof. **Steudel** la răni din lovitură sau împunsătură, umflături rele de tot feliul și la umflături vechi, periodice, la picióre, gâlci rele ulciorόse, la buba vênătă durerósă, la sugei, țițe cu răni și aprindere de țițe, podagră și alte asemenea bóle, probat de repețite-ori. Un borcan 50 cr., cu trimiterea franco 75 cr.

Sare de curățire universală, de **A. W. Bullrich**, un mijloc de casă escelent în contra tuturor urmărilor digestiunei stricate, ca durere de cap, cârcei de stomac, acrélă, dureri hemoroidale, încuiere etc. 1 pachet 1 fl.

Afară de preparatele ací amintite se mai află gata tóte specialitățile pharmaceutice interne și esterne anunțate în ziarele austro-ungare, și tóte articolele, ce nu se află în deposit, se procură la dorință prompt și eftin.

Trimiterile prin postă se esecută cu cea mai mare grăbire trimițêndu-se banii înainte, comande mai mari și cu rambursă.

Apoteca la „mĕrul imperial de aur“ J. Pserhofer, Viena I. Singerstr. 15.

De veritabile sunt a se considera numai acele pilule, a căror îndrumări pentru folosire sunt provĕdute cu numele I. Pserhofer și cari pórtă același nume și pe acoperemêntul cutiei cu srisóre roșie.

☞ **Scutite prin marcă și mustră înregistrată. Imitări se pedepsesc aspru** ☜ [34] 2—6

Redactor responsabil Teodor V. Păcătian, Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 31 Sibiiu, Marţi 18/31 Martie 1903 *Anul LI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia. Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Conferenţele preoţeşti din archidiecesă.

Cerculariu către tóte oficiile protopresbiterale şi parochiale din archidiecesa ortodoxă-română a Transilvaniei.

Instituţiunea conferenţelor preoţeşti s'a validitat în mai multe protopresbiterate binişor, de-şi abia sunt câţiva ani de la introducerea lor. În multe părţi s'a stîrnit în sinul preoţimei nóstre o mişcare mai vie şi o interesare mai intensivă faţă de afacerile bisericeşti, ceea-ce numai spre progresul general al bisericei póte fi.

Ca sě se generaliseze acésta mişcare, ca influinţa binefăcĕtóre a întrunirilor preoţimei sĕ fie cât mai **statornică,** şi sĕ producă astfel şi ródele aşteptate — adecă sĕ contribue la ridicarea morală şi materială a credincioşilor bisericei nóstre: — se impune necesitatea unei lucrări **sistematice** şi conduse cu pricepere; altcum uşor se póte întêmpla, că frumósele discuţiuni şi constatări făcute în decursul conferenţelor, sĕ remână literă mórtă şi sĕ dispară ca şi florile cari róde nu produc.

Drept aceea am aflat de bine, ca pentru mai buna organisare a acestor conferenţe sĕ dispunem în general următórele:

1. În protocólele ce se iau despre decursul conferenţelor, sĕ se reasumeze şi cuprindă în **puncte speciale precise tóte constatările mai importante,** făcute pe basa discuţiunilor şi a temelor ce s'au desbătut. Aceste constatări sĕ fie *concise,* ca sĕ nu îngreuneze revisia şi esaminarea protocólelor.

Fie-care paroch este datoriu a-şi **nota** *aceste constatări principiale*, ca astfel în activitatea sa pastorală sĕ le pótă aplica în parochia sa.

2. Cu o lună înainte de întrunirea conferenţei proxime fie-care paroch este dator sĕ facă oficiului protopopesc **raport în scris** despre modul cum a aplicat el în parochia sa învĕţăturile şi esperienţele câştigate la conferenţa anterióră, despre greutăţile întimpinate, cum şi despre resultatele obţinute. — Oficiul protopopesc va încredinţa imediat rapórtele primite *unui preot* mai deştept din tract, spre a le *esamina* şi a *refera* despre cele constatate în plenul conferenţei proxime; eventual póte însuşi protopopul lua asupra-şi sarcina de referent. Parochii diligenţi vor fi lăudaţi; ear' cei negligenţi sĕ fie împintenaţi a-şi îndeplini şi ei cu scumpĕtate chiămarea lor şi tóte datorinţele impreunate cu ea.

Aceste referade vor forma primul punct din ordinea de zi a conferenţei proxime.

Astfel se va susţiné legătura organică între aceste conferenţe şi se va esercia şi controlul necesar asupra tuturor membrilor ei.

3. Despre decursul conferenţelor sĕ se **publice rapórte** precise şi concise în **„Telegraful Român“**, ca astfel şi preoţii din alte părţi sĕ profite de esperienţele şi resultatele obţinute, şi pentru ca ideile bune, ce se ivesc în un loc, şi întreprinderile salutare, sĕ se generaliseze, îndemnând şi pe alţii la imitarea lor.

4. În fie-care tract are sĕ se întrunéscă preoţimea sub **conducerea şefului tractual** cel puţin *odată* pe an, în conferenţe preoţeşti, şi anume de regulă în decursul lunei **Octobre**. Unde imprejurările locale ar reclama alt termin, se pot ţiné şi altă dată. Conferenţa o convócă protopopul tractual.

5. Recomandabil este a se ţiné aceste conferenţe **în diferite comune** din tract, ca astfel întrégă preoţimea tractuală sĕ aibă ocasiune a se convinge din autopsie despre starea din tóte punctele de vedere a mai multor parochii. (Starea poporului, a bisericei, a şcólei, a averii bisericeşti, manipularea banilor, matricule, archiv, etc. etc.) Acéstă cercetare succesivă a tuturor parochiilor din tract numai de folos póte fi pentru înaintarea poporului nostru credincios.

6. Înainte de începerea conferenţei sĕ se oficieze **serviciu divin** şi — dacă momentul este potrivit — unul dintrĕ preoţi sĕ ţină o predică corĕspunḑĕtóre. La serviciul divin sĕ se perondeze cu timpul toţi preoţii din tract, ca astfel sĕ pótă fi esaminat fie-care preot despre modul, cum ştie serví. In decursul conferenţei se deschide apoi discuţiune şi asupra modului cum a oficiat fiecare, scoţêndu-se la ivélă eventualele greşeli rituale şi defecte personale, şi dându-se indigitările de lipsă pentru îndreptarea lor.

Dacă împrejurările vor permite, se pot administra şi unele dintrĕ **taine** tot cu acea ocasiune, ca astfel în tóte direcţiunile sĕ se pótă estinde observările conferenţei, şi sĕ se pótă introduce o purcedere mai uniformă; dar' în deosebi, ca sĕ se pótă ridica serviciile dumnezeesci la nimbul şi frumseţa lor originală, mai ales, că în acéstă privinţă se observă la mulţi o decădinţă condamnabilă, care lăţindu-se póte contribuí mult la scăderea simţului religios în popor.

Tocmai din acest motiv punem cu tótă insistinţa la inima întregei nóstre preoţimi, ca sĕ-şi dee silinţa: a oficia serviciile divine cu tótă *evlavia* şi luarea a minte; căutând sĕ rostéscă ecteniile, rugăciunile, etc. la *înţelesul tuturor,* cu *tonul bisericesc* cuvenit, ferindu-se de declamaţiuni teatrale; sĕ facă *mişcări potrivite* şi sĕ aibă preste tot o ţinută blândă, aşezată şi corĕspunḑĕtóre actului ce 'l îndeplinesc.

Mai departe sĕ se îngrijască, ca biserica sĕ aibă pentru tóte ocasiunile *vestminte preoţeşti* cât mai frumóse şi odóre cât mai bine îngrijite.

Interiorul bisericei, cu tóte apartinenţele lui, sĕ fie în cea mai mare *curăţenie.*

Cântăreţii sĕ se nisuéscă şi ei a se perfecţiona cât mai mult în cunóşterea şi aplicarea corectă a melodiilor bisericeşti şi în predarea cântărilor prescrise cu intonorea cerută de natura limbei române. Preoţii, eventual şi cu ajutoriul învĕţătorilor sĕ-şi dee tótă silinţa a îndrepta relele şi defectele observate în acésta privinţă.

Pe lângă acestea sĕ observe în decursul slujbelor toţi cei din biserică, fără deosebire, *liniştea cuvenită.* În deosebi se opresc şi interzic *primblările* fără rost din un loc la altul ale *crâsnicilor,* umblarea fără rost a copiilor prin altar, *şopotele* inteligenţilor şi cărturarilor, şi *daraverile* de la epitropie. Tóte sĕ se pună în rêndul cel mai bun înainte de începerea serviciului divin, ca în decursul aceluia nimenea sĕ nu mai facă conturbare; ci toţi, conştii de sfinţenia locului, unde se află, şi în deplină cucernicie sĕ urmăréscă cu luare a minte actele ce se petrec, ridicându-şi mintea şi inima la *Cel-de-sus,* a cărui milă şi ajutoriu îl implorăm.

Purceḑênd astfel, tóte momentele indicate mai sus vor contribuí la înălţarea sublimului nostru rit, în care edificatoriul text al rugăciunilor şi cântărilor, combinat cu bogăţia formelor esterióre şi cu strălucirea ceremonialului dau un întreg armonic impunĕtor, care stórce admiraţiunea privitorilor şi stîrneşte evlavia în sufletele lor, contribuind, în adevĕr, la mângăiere sufletéscă atât de necesară în greul vieţii. Altcum însĕ — cunoscut fiind adevĕrul maximei, că *„de la sublim până la ridicul este numai un pas“* — uşor póte decădé întreg serviciul la un act care nu numai nu stîrneşte evlavie, nu numai nu ne edifică, ci pe credincioşii nostri mai cu pricepere îi póte chiar scandalisa, ear' înaintea străinilor ne póte compromite.

Oficiile protopresbiterale sĕ stăruéscă deci cu tóte ocasiunile pentru observarea şi esecutarea celor indicate aici; ear' în deosebi dispunem, **ca pe viitor preotul sĕ oficieze tóte serviciile divine îmbrăcat în *reverenḑi;* şi preste ele sĕ iee vestmintele rituale prescrise.** Neobservarea acestui ordin se va pedepsí din partea superiorităţii bisericeşti.

7. La conferenţe **este dator a participa fie-care preot în costumul preoţesc. — Absenţiile** motivate trebuesc justificate înainte şi în scris la protopopul tractual, care va presenta cererile primite la plenul conferenţei, ca sĕ se pronunţe asupra lor. — Cei ce nu-şi vor scusa la timp absentarea vor fi pedepsiţi cu cel *puţin 10 corône* în favorul fondului de pensiune archidiecesan. Scusarea la timp o reclamă ordinea şi disciplina, ce trebue sĕ existe în o asemenea corporaţiune.

8. În conferenţa proximă sĕ se pertracteze următórea temă: **„Cari sunt scăderile cele mai înrădĕcinate în popor şi cu cari mijlóce s'ar puté lucra mai cu efect la delăturarea lor?“** Cu elaborarea acestei teme trebue însărcinat din bună vreme 1—2 preoţi, cari sĕ-şi cetéscă apoi operatele lor în plenul conferenţei. În partea primă sĕ se *constate şirul patimilor* şi scăderilor, lăţite în popor; apoi sĕ se tracteze în tóte amĕnuntele fie-care în deosebi în tóte manifestaţiunile ei. Se póte întêmpla, ca în jurul unei singure patime sĕ se încingă discuţii meritorice lungi. În casul acesta conferenţa din un an sĕ caute numai mijlócele pentru delăturarea acestui rĕu, remânênd, ca şirul celoralalte patime sĕ se pertracteze succesiv în întrunirile ulterióre. Astfel în fie-care an se vor statorí *mijlócele* mai ducĕtóre la scop pentru desrădĕcinarea relelor din popor.

9. Consistoriul archidiecesan şi oficiile protopopesci au făcut esperienţa tristă, că mulţi parochi nu-şi îndeplinesc cu conştienţiositate şi promptitudinea cuvenită **agendele** mai ales **scripturistice,** împreunate cu oficiul lor. La mulţi le lipseşte conştienţiositatea faţă de împlinirea oficiului. Adese-ori un raport scurt în o afacere din cele mai simple nici după 3—4—5 ursorii nu e în stare sĕ-l priméscă oficiul protopopesc; şi astfel pentru câţiva negligenţi este opăcit în resolvarea afacerilor sale. Aşa este d. e. afacerea simplă a trimiterii discurilor de la Florii şi Rusale, a discului metropolitan, a taxelor dela noucununaţi, a datelor statistice şi multe altele, cari adese-ori nu reclamă lucru mai mult de câteva minute. Totuşi mulţi preoţi nu-l fac la timp şi prin acésta nu numai înmulţesc lucrurile protopopilor şi ale consistoriului, ci împedecă mersul regulat al întregului organism, de jos până sus.

Se atrage deci atenţiunea întregei preoţimi asupra acestui fapt şi se îndatoréză toţi la stricta împlinire a datorinţelor. Protopopul sĕ *vizeze anume pe negligenţi* şi din conferenţă sĕ le dee ordin şi eventuale instrucţii şi indigitări, ca sĕ ştie şi aceia satisface obligămintelor lor.

Spre a uşura tuturor îndeplinirea la timp a agendelor oficiale dispunem, ca fie-care oficiu protopopesc sĕ însărcineze pe un preot mai priceput cu compunerea până la conferenţa proximă a: **„Unui plan cronologic, care sĕ cuprindă tóte obligămintele oficiale ale unui paroch din decursul unui an, precum şi timpul pentru îndeplinirea lor“.** — Acest plan sĕ se întregéscă apoi din partea conferenţei; şi fie-care paroch este obligat a-şi face copie de pe el, spre a se conforma celor cuprinse acolo.

10. Din conferenţa proximă se îndatoréză fie-care paroch, ca sĕ introducă în parochia sa **o condică** bine compactată în piele şi cu păreţi tari, în care sĕ introducă el, eventual şi învĕţătoriul sau şi alt cărturariu priceput, *momentele mai însemnate,* ce obvin în comună în decursul anului şi cari merită a fi însemnate pentru posteritate. Fie-care paroch sĕ grijéscă, ca deoparte sĕ nu se inducă acolo nimicuri fără interes; ear' de altă parte sĕ nu se tréců cu vederea lucruri cari privesc viéţa poporului nostru din tóte punctele de vedere. Aceste condici vor fi cu timpul cele mai bune isvóre pentru cunóşterea trecutului şi pentru compunerea monografiilor comunale şi preste tot vor cuprinde preţios material pentru biserica şi credincioşii ei.

Ca sĕ fie mai ieftine și uniforme, sĕ se procure de la *librăria archidiecesană,* care a primit ordin a se îngrijí de pregătirea lor.

Oficiile protopopesci sunt îndatorate a controla cu ocasiunea visitațiunii canonice, dacă acéstă condică se pórtă regulat sau nu, făcênd imediat dispoziții pentru observarea acestui ordin.

11. Cu acéstă ocasiune atragem atențiunea întregei preoțimi asupra faptului, că din feliurite motive, — provocate mai ales de spiritul timpului dușmănos bisericei și învĕțăturilor ei — *scădênd simțul religios* în popor — scade *și dărnicia* lui pentru scopurile bisericești. De aceea toți sĕ se nisuéscă a pune basă la **fonduri bisericești,** cari — sporindu-se — sĕ pótă contribuí barem în viitor la acoperirea trebuințelor bisericei.

Nu se cer în scopul acesta cine știe ce jertfe mari. Sĕ se facă un *început cât de modest;* și acest început — pe lângă o manipulare conștiențiósă — va crește mereu; și dacă nu noi, urmașii nostri vor trage folóse de la temeliile puse de noi. Unde înaintașii nostri au făcut asemenea începuturi cu zeci de ani înainte, acolo cei de azi binecuvêntă laudabila lor faptă, ce atunci era mică și modestă, dar' care azi s'a desvoltat. Ar trebuí deci sĕ nu existe parochie, unde asemenea începuturi de fonduri pentru zile negre sĕ lipséscă, căci ori-cât de mică și sĕracă sĕ fie o parochie, totuși în șirul anilor se ivesc momente și isvóre de venite pentru a întemeia asemenea fonduri și pentru întărirea lor. — Se cere numai, ca cărturarii comunei și în deosebi preoții sĕ arete interesul cuvenit și sĕ desvólte zel suficient pentru asemenea lucruri.

Așteptăm deci, ca în câțiva ani sĕ nu esiste nici o comună fără asemenea începuturi de fonduri bisericești.

În deosebi se pot înființa în tot locul **fonduri de bucate,** cari manipulate cu pricepere se sporesc iute. In multe parochíi din venitele unor asemenea fonduri se acoper multe trebuințe curente ale bisericilor și se ajutoră și poporul în timpuri de nerodire. Și este din tóte punctele de vedere mai bine sĕ reflecteze credincioșii nostri la ajutoriul bisericei, de cât sĕ cadă în mânile unor esploatatori străini și fără milă.

În colónele „Telegrafului Român“ adese-ori s'a desbătut afacerea întemeiării fondurilor de bucate, s'au comunicat esperiențe câștigate în acéstă privință, ba s'au publicat și statute speciale privitóre la manipularea lor.

Chiar și fonduri pentru ridicarea venitelor parochilor se pot face, fără ca prin acésta sĕ scadă întregirea din vistieria țerii. In casul acesta însĕ se cere prin §. 14 al art. de lege XIV din 1898, ca fundatorul, adecă întemeiătorii fondului, sĕ declare în actul fundațional, *„cumcă venitele, sau interesele acestui fond, n'au sĕ se compute între celelalte venite parochiale, pe basa cărora s'a statorit întregirea dotațiunilor“*. Dacă acésta declarație hotărîtă lipsește, atunci — crescênd venitele preoțești din parochie, — trebue sĕ se reducă în proporția cuvenită întregirea de la stat.

12. Nu mai puțină lipsă este pretutindenea de feliurite **„Însoțiri“** și **„Reuniuni“**, pentru a mijlocí un progres mai repede al credincioșilor bisericei nóstre. Concurența altor popóre mai bine situate și mai favorisate de cât noi, este mare. Puterile nóstre singuratice nu sunt de-ajuns pentru a ține pas cu ele. De aceea, ca sĕ nu stăm locului, și alții sĕ ne întrécă în tóte direcțiunile, trebue sĕ ne concentrăm forțele și puterile isolate, sĕ ne însoțim cu toții pentru un scop comun. Astfel punênd cu toții umĕr la umĕr și interesele bisericei nóstre și ale credincioșilor ei trebue sĕ înainteze mai repede.

Astfel se pot înființa: *a)* **Coruri bisericești,** cari înalță mult serviciile divine și întăresc legătura dintrĕ popor și biserică; dar' mai ales formézá o plăcută și educativă ocupațiune pentru tinerimea din comună.

Nu înțelegem aicia coruri complicate de 4 și mai multe voci, ci coruri fie și numai în una sau în douĕ voci, cari sĕ cânte frumósele melodii bisericești, așa după cum de veacuri s'au păstrat în usul bisericilor nóstre.

b) **Reuniuni de cumpĕtare,** cari sĕ împedece lățirea patimei beției, care în unele părți a cuprins în mod înspăimêntător poporul nostru, ducêndu-l la ruina morală, materială și fisică, pentru combaterea luxului, etc.

c) **Reuniuni de femei,** pentru înfrumsețarea bisericei, a cimiteriului, pentru cultivarea lucrului de mână la fetițele din comună, reînviind frumósele forme de lucruri și cusături femeiești, cari în multe locuri, spre dauna nóstră, ori dispar ori se corcesc de tot.

d) **Reuniuni de înmormêntări.** Aceste mai ales în centre mai mari dau resultatele cele mai mulțămitóre, căci ajută familiile atunci când sunt în mai mare lipsă. Mórtea vine pe neașteptate și adese-ori omul lipsit alérgă la cei mai nemiloși cămătari, ca sĕ-și pótă acoperí lipsele neamânavere.

Aceste reuniuni ar trebuí sĕ existe pretutindenea. În acésta privință o comisie de 2—3 inși trebue însărcinată sĕ facă pregătirile necesare. Sĕ se pună în legătură cu reuniunile deja esistente de feliul acesta, și adunându-și tóte datele de lipsă sĕ facă raport clar conferenței preoțești, care sĕ insiste pentru urgenta lor înființare.

Intru cât asemenea *însoțiri,* cari stau în ajutoriul organelor bisericești din parochie, nu se vor puté întemeia numai pe basa de Regulamente, emanate din esecutarea dispozițiilor statutului organic § 23 pct. 1—18, sĕ se compună statute în regulă, cari trebuesc înaintate aicia spre revisuire și în urmă Inaltului guvern, spre aprobare.

Nu este scopul acestui cercular a cuprinde tóte momentele, chiămate a întroduce o mișcare mai vie în activitatea clerului nostru în interesul înaintării credincioșilor bisericei nóstre ortodoxe române. Am dat numai în cele de mai sus unele **directive generale,** în cari mergênd și muncind cu zel și conștiențiositate vom contribuí mult la întărirea bisericei și la ridicarea poporului ei; ear' conferențele preoțești — bine organisate și conduse cu pricepere și zel — prin hărnicia tuturor membrilor ei vor puté face mult în tóte privințele, întru cât din discuțiunile și resultatele constatate în conferențe fie-care preot va puté primí directive clare asupra modului, cum sĕ purcédă mai cu succes la luminarea și educațiunea turmei încredințate lui.

Sibiiu, din ședința consistoriului archidiecesan ca senat bisericesc, ținută la 4 Martie 1903.

Ioan Metianu m. p.,
archiepiscop și metropolit.

Chestiuni bisericești.

Instrucțiune pentru arangiamentul și conducerea cancelariilor și archivelor parochiale.

— Estras.[1]) —

A. Odaia și mobiliarul necesar.

1. Fie-care cancelarie și archiv parochial se așézá după posibilitate, în local separat, unde sĕ se pótă ține și ședințele comitetului, ș. c. l.

Nu e permis a se păstra actele archivului și oficiului în locul unde — afară de conducĕtoriul oficiului — au loc și întrare copíi nevêrstnici, servitori și ori-care alt nechiămat.

Ordinea și curățenia este necesară și are a o susțіné cancelaria parochială.

2. Mobiliariul constă din: masă de scris cu mai multe despărțĕminte (tece), dulapul pentru actele achivului și scaune.

In odaia de cancelarie ocupă loc și mobiliarul bibliotecei parochiale, unde este, cum și cassa wertheimiană sau alt dulap, menit pentru păstrarea numerarului, hârtiilor de valóre și alte documente ce le are biserica.

3. Pe păreți au a se afișa următórele acte menite pentru evidență și ușurarea lucrărilor: conspectul membrilor comitetului și epitropiei din periodul legal (unde este comitet școlar comun și conspectul membrilor aceluia), conspectul de evidență (memento) al lucrărilor periodice ce au a se îndeplini de comitet, sinod ori oficiul parochial și epitropiă; evidența terminelor pentru lucrările ce nu sunt periodice, ci numai impuse de autoritatea superióră bisericéscă, fie de vre-un concius al comitetului și sinodului sau și a autorității civile.

Pe păreți se pot afișa încă: lista membrilor sinodului parochial, estrase din unele disposițiuni mai însemnate, copie de circulare, etc.

B. Oficiul parochial.

4. De agendele oficiului parochial se țin următórele lucrări: compunerea tuturor evidențelor necesare, conducerea protocolului de esibite, a protocólelor matriculare (botez., cununați și morți), protocolul parochial, ș. c. l.

Parochul, ca controlor al averii bis. (§. 10 Regul. despre adm. averilor) și preste tot ca veghetorul neadormit asupra afacerilor din parochie, este îndatorat nu numai a pazí o cheiă de la cassa wertheimiană, ci preste tot are a grijí de compunerea în regulă a rațiociniilor, nisuind, ca administrația și manipulația averii sĕ se facă în regulă.

Tot din rolul reservat parochului ca conducĕtor firesc urmézá, că el sĕ grijéscă, ca tóte actele scripturistice (actele comitetului și sinodului) sĕ se conducă în regulă și sĕ se păstreze cu îngrijire, mijlocind esecutarea decisiunilor atât în parochie, cât și în afară față de autorități.

Feliul de a conduce agendele se vede din cele ce urmézá.

5. *a) Evidența lucrărilor ce au a se îndeplini în decursul anului.* Evidența privește membrii corporațiunilor parochiale și lucrările oficióse.

Privitori la membrii corporațiunilor, evidența o compune parochul totdeuna la începutul periodului, care îi rĕmâne în valóre pentru întreg periodul.

Evidența lucrărilor însĕ se pregătește totdeuna la începutul anului civil și se afișézá pe părete. Ce e drept, sunt lucrări periodice, ce se repetézá din an în an la termine fixe, avêndu-și basa în statutul organic și regulamente speciale ori disposițiuni de ale autorității bisericești cu tărie de lege statornică[2]). Pentru aceste nu e de lipsă a pregătí evidență an de an, ci are a se face aceea odată pentru totdeuna, cuprinḑênd în șir cronologic, ca un fel de memento, tóte lucrările.

Stă în voia parochului a înduce în memento estrasul disposițiilor mai însemnate și jingașe, ca sĕ fie totdeuna bine orientat: ce și cum are a îndeplini. §-ul sau numĕrul autorității, pe care se basézá disposițiunea respectivă, la tot casul se va induce în memento.

O rubrică specială va arăta totdeuna, de s'a dus în îndeplinire lucrarea, ori ba.

Pentru ținerea în evidență a terminelor din unele disposițiuni speciale, fie a concluselor comitetului și sinodului — se va folosí cu succes calendariul de părete.[3])

b) Protocolul de esibite. Rubricele sale arată cum trebue condus. Fie-care an nou începe cu numĕr curent nou, ear' la finea anului se încheiă și subscrie de conducĕtoriul oficiului.[4])

(Va urma).

Din protopresbiterate.

Sinod protopopesc în Dej.

— 6 Martie v.

(Fine).

La catechisațiune au fost obligați 434 tineri și 414 fete, dintrĕ cari numai 281 tineri și 256 fete au umblat la catechisațiune.

Elevii de la școlele străine toți au fost catechisați prin catecheți de ai nostri.

Esamenele de la finea anului școlar s'au ținut sub conducerea protopresbiterului și progresul elevilor în general a fost mulțămitoriu.

Ací se constată, că de-și poporul nostru din acest tract prin generațiunea tinĕră din școlă înaintézá în cultura spirituală, totuși acea cultură nu este mulțămitóre, din causă că din 17,923 credincioși numai 2352 bărbați și 956 femei știu scrie și cetí (mai mulți cu 234 față de anul trecut).

Dar' mult posomorîtă este și *partea epitropéscă* din raportul protopresbiterului, pentru-că cei mai mulți dintrĕ preoți nu pórtă rațiociniile regulat chiar cu anii, și așa făcêndu-se încurcături, autorităților superióre li-se îngreunézá ținerea în evidență a averii bisericești, ba li-se face chiar imposibilă, ear' întrĕ popor, preot și epitrop se produc certe și dușmăníi, cari se rĕsbună apoi pe tóte terenele vieții bisericești și școlare. Protopresbiterul în sfera sa de activitate a cercat tot posibilul pentru delăturarea acestei anomalii, chiar și prin întreveniri în persónă la fața locului, — dar' cu puțin resultat. Deci nu rĕmâne, de cât a arăta pe cei negligenți la Preaven. Consistoriu.

Averea bisericéscă a tuturor parochíilor face la finea anului 1902: In nemișcătóre cor. 169,982·34, ear' în mișcătóre 78,757·02 cor. Ear' averea școlară: în nemișcătóre cor. 35,160, ear' în mișcătóre 21,129·02. Deci cu totul cor. 305 028·38.

Averea bibliotecei protopresbiterale înființate în anul acesta, în sensul Regulamentului aprobat deja de Preaven. Consistoriu, se dispune epitropiei a o incorpora la averea protopresbiteratului.

Pentru păstrarea actelor din archivul protopresbiteral sinodul însărcinézá epitropía a procura și un al doilea dulap, ear' spesele împreunate cu acesta sĕ le acopere din fondul vechiu protopresbiteral.

Resoluțiune în privința rațiociniilor de pe anul 1901 încă n'a venit de la Preaven. Consistoriu.

Urmând cetirea raportului și rațiociniilor de pe anul 1902 presentate de epitropul I. Giurgiuca, paroch, din acela se constată, că fondul administrativ protopresbiteral în present constă din 410·60 cor. elocați (pretensiunea de 100 cor. de la vĕd. Imbuzan dimpreună cu interesele ei de 6% începênd de la 1 Ianuariu 1903 în anul acesta sĕ se încasseze), ear' fondul protopresbiteral permanent pentru dotațiunea cu timpul a protopresbiterului (alimentat din taxele anuale de 0·5% de la preoți după salariul lor, și din taxele de la înmormêntări: 1 cor. de la înmormêntări mari şi 50 fil. de la înmormêntări mici) de present face suma de 314 cor. 2 fil.

---

[1]) Acéstă instrucțiune s'a desbătut în conferența preoților din tractul Lupșei. Estrasul acesta se publică la învitarea primită de la Preavenerabilul Consistoriu archidiecesan.

[2]) Astfel de lucrări sunt: celebrarea sinódelor parochiale, întrunirea comitetelor în ședință ordinară, compunerea și înaintarea rațiociniilor bisericești și budgetelor, administrarea discurilor, taxelor de asigurare, taxele f. de pensiuni, conscrierea pruncilor de școlă, începerea învĕțămêntului, diferitele rapórte și date statistice, ș. c. l. ș. c. l.

Fiind aceste lucrări cuprinse într'o evidență, nu ar mai fi de lipsă atâtea cerculare, ursorii ș. c. l., ce se fac, căci fie-care paroch ar ștí la timp ce are de făcut.

[3]) Ar fi de dorit a se eda în tipografia archidiecesană astfel de calendare, cuprinḑênd pentru termine anumite fixe tóte disposițiunile și rĕmânênd încă loc și pentru altele ce ar trebuí a se induce de conducĕtorii oficiilor.

[4]) Protocólelor actuale de esibite le lipsesc douĕ rubrice esențiale. Una: în care se induce datul espedării actului, care ar puté lega protocolul acesta cu cartea de postă, putêndu-se constata la moment espedarea actului; și alta: unde s'ar puté însemna pe scurt ce fel de resoluție s'a dat actului, ca sĕ nu trebuéscă atât de des a resfoí prin actele acestui protocol în archiv.

La fondul din urmă se constată însĕ multe restanţe şi multe greutăţi, căci unii preoţi nu numai că nu-şi solvesc taxele regulat, ba unii nici nu raportéză despre numĕrul şi feliul înmormêntărilor întêmplate, ear' la alţii epitropia se îndoeşte, că ar şi raporta esact. Apoi din rapórtele unor preoţi s'ar vedé, că pe alocurea poporul din causa sĕrăciei se revóltă pentru taxele de la înmormêntări încassate în favorul acestui fond, căci nici taxele preotului nu le póte plăti totdéuna.

Fie-mi permis a face însĕ aci o observare. Se póte, că poporul pe alocurea se revóltă pentru taxele acestea, dar' mĕ îndoesc, că s'ar revolta totdéuna din causa sărăciei, căci bine vedem cu toţii cât cheltuesc cu pomenile cele costisitóre, pentru vinars mai cu sémă, de la înmormêntări. Fapt e, că dacă se revóltă, atunci se revóltă numai din causa, că nu este deşteptat, desvoltat şi întărit în el sentimentul de pietate faţă de repausaţi, ori şi dacă esistă în el acest sentiment, precum şi esistă, acela nu şi-l ştie manifesta în direcţiune bună, căci nu este instruat de ajuns în privinţa acésta. Deci aci e rana principală, şi acésta trebue vindecată mai întâiu, şi atunci tóte vor merge bine. Fireşte, cei sĕraci de tot, vor fi scutiţi, căci de unde nu-i numai Dzeu póte lua. Cât este de puţin, ori de întors desvoltat sentimentul de pietate faţă de repausaţi în poporul nostru pe multe locuri, se vede şi de acolo, că multe cimiterii sunt desgrădite şi păscute cu vitele, mormintele negrijite şi fără cruci — barem de lemn, şi alte necuviinţe. — Predică, predică şi ear' predică şi împlinirea conştiinţiósă a tuturor datorinţelor preoţeşti, şi atunci tóte vor merge bine.

Tot aşa stă de rĕu şi fondul pentru dotaţiunea anuală a protopresbiterului creat din taxele anuale de la comunele bisericeşti. Şi aici taxele mai bine de jumĕtate sunt în restanţă, aşa, că neputêndu-se încassa pe cale pacinică, epitropia a fost silită a face paşii necesari pentru încassarea lor prin organele administrative civile faţă de multe epitropìi parochiale.

Cu privire la negligenţa şi renitenţa preoţilor, cari nici au raportat, nici au trimis taxele de la înmormêntări pentru augmentarea fondului creat pentru salarisarea protopresbiterului, sinodul a însărcinat pe protopresbiter, ca fără amânare sĕ provóce pe acesti preoţi la împlinirea datorinţelor în acest obiect în termin de 15 zile, şi dacă provocarea acésta ar rĕmâné fără resultat, atunci ascultându-i la protocol, sĕ-i arete Preaven. Consistoriu spre luarea de alte mĕsuri constringĕtóre.

Epitropul prot. Ioan Giurgiuca, paroch în D.viciorii-mari, declarând în firul raportului seu, că din cause sanitare nu mai reflectéză sĕ fie ales epitrop şi pe viitoriu, — sinodul apreciindu-i bunele servicii ce a făcut protopresbiteratului în decurs de 15 ani neîntrerupt în administrarea averei, îi esprimă recunoştinţă şi mulţămită protocolară.

A urmat reconstituirea comitetului şi epitropiei protopresbiterale pe noul period de trei ani 1903—1905.

In comitet au fost aleşi membri ordinari: din cler Gregoriu *Lador* şi Victor *Cupşa*, ear' dintrĕ mireni Vart. *Farkaş*, Dr. I. *Farkas*, Dr. I. *Şliam* şi I. *Bota* sen.; ear' suplenţi: din cler: Georgiu *Largean*, ear' dintrĕ mireni: Mateiu *Meşter* şi Daniil *Faur*.

In epitropie au fost aleşi membri ordinari: din cler Gavril *Hango* şi dintrĕ mireni Aug. *Bodea*, I. *Bota* jun. şi Sim. *Pintea*; ear' suplenţi: din cler Teodor *Purdean* şi dintrĕ mireni Ioan *Raţiu*.

Cu acestea agendele sinodului s'au terminat şi presidentul mulţămind membrilor, că s'au presentat într'un numĕr atât de frumos, şi că la desbateri au dovedit atâta interes şi au observat ordinea cea mai bună, încheie sinodul.

Din rapórtele presentate făcênd o privire generală asupra stării tractului în anul 1902, mai ales în privinţa afacerilor şcolare şi epitopeşti, se constată o stare îngrijitóre, aşa, că e temere, că fără mĕsuri radicale aceea nu se va puté ameliora, căci mulţi sunt chemaţi, dar' puţini aleşi. Dee Dzeu, ca barem cei *aleşi* într'adevĕr sĕ fie *aleşi*, şi atunci e nădejde de bine pentru toţi.

Ilgo.

Un adaus la lupta contra tuberculosei

de Dr. Hermann Süssmann, fisic comitatens.

Vestitul clinician Trousseau zice în un essay al sĕu: „medecina e arta de a vindeca; a vindeca bóle este scopul final al tuturor metódelor de cură medico-chirurgice“. Eu nu cred, că e permis a ţiné noţiunca „medicinei“ întrĕ margini atât de înguste; domeniul ei a fost şi este mai vast, mai mare; *medicina e arta de a vindeca bóle, dar' şi de a scutí de bóle.*

Aceeaşi datorinţă, ce se impune medicului faţă de familie ca individ singuratic, se impune statului şi comunei faţă de locuitorii statului sau comunei, adecă de a-i scutí de tot ce ar puté influinţa nefavorabil starea lor sanitară.

Aşa dar' statul, comuna, au sĕ delăture tóte acele momente, cari sunt potrivite a scădé forţa de resistenţă a corpului omenesc faţă de agenţii ce provócă bóle.

Sĕ îngrijéscă de curăţenia aerului, solului şi apei, de îngrijirea şi nutrirea mai bună a copiilor — fie prin înfiinţarea de institute publice, fie prin întocmirea unui regulament de clădire în conformitate cu cerinţele igienei, a unei legi cu privire la alimente şi fabrici — de combaterea epidemiilor, şi altele.

Considerând multele datorinţe, ce se impun statului, nu e mirare, că pe unele le-a luat asupra sa societatea formând reuniuni de binefacere şi că statul sprijineşte nisuinţele acestor reuniuni umanitare, când materialiceşte, când şi moraliceşte.

Ce este tuberculosa? şi ce este scrofulosa?

Ar fi o trudă zădarnică a mai pierde timp discutând asupra noţiunii tuberculosei; ea ne este bine cunoscută dat fiind că de un deceniu încóce tótă lumea cultă se ocupă cu chestiunea combaterii tuberculosei şi toi de specialitate, precum şi ziare cuotidiane dau dovadă, că ne-am trezit din letargia în care se afla omenimea faţă de cel mai neîmpăcat duşman al sănĕtăţii sale.

Altcum stă lucrul cu noţiunea scrofulosei.

In o broşură a mea întitulată „Profilaxia tuberculosei pulmonare“ întrĕ altele am zis, că Rindfleisch a făcut clasica enunciaţiune, că fie-care om e tuberculos. Fără îndoială, prin acésta a vrut sĕ indice, că nu esistă individ imun faţă de ftisie, că corpul omenesc desvóltă o slabă resistinţă faţă de agenţii (bacilii) tuberculozei îndată ce el a fost slăbit prin morbi ai organelor respirătóre şi alte suferinţe, griji şi supĕrări, lipsă şi miserie.

Tot aşa se póte zice şi despre scrofulosă.

Ea e caracterisată prin o anumită slăbiciune a ţĕsĕturilor, prin o uşóră vulnerabilitate a acestora, mai ales a sistemului vaselor limfatice, şi în consecuenţă prin scăderea puterii de resistinţă a organismului faţă de agenţii vătĕmători ce 'l atacă din afară.

Nutrirea nepotrivită şi neîndestulitóre, aerul stricat, lumina insuficientă, preste tot locuinţe neîndustulitor igienice au de urmare desvoltarea scrofulosei; când părinţii au fost în etate înaintată ori au suferit de alcoolism, bóle degenerative, sifilis, disposiţia e mai mare spre scrofulosă.

Discuţiunea asupra feliului cum se póte preveni desvoltarea şi lăţirea tuberculosei e condiţionată de cunóşterea firei şi condiţiunilor de traiu ale agentului morbid, de cunóşterea căilor, pe unde agentul morbid întră în corp, şi în fine de cunóşterea mijlócelor, cari sunt potrivite a închide germenilor bólei calea, pentru a nu mai puté întra în corp.

Cunoştinţele despre firea şi condiţiunile de traiu ale agenţilor morbiḑi şi despre căile infecţiunii se pot cuprinde pe scurt în urtătórele:

1. Tuberculosa este un morb cronic, care decurge încet, şi e provocat singur numai de bacilul tuberculosei.

2. Doctrina despre incurabilitatea ftisiei, stabilită de Laenaec, astăzi — după descoperirile lui Koch — nu se mai póte susţiné.

3. Bacilul, agentul morbid al tuberculosei póte esista în corpul omenesc fără a deveni ofensiv.

4. In urma marei lor forţe de resistinţă bacilii tuberculosei se susţin faţă de influinţele esterne timp îndelungat.

Pe acest moment se baséză pericolul infecţiunii. (Va urma).

NOUTĂŢI

Despărţĕmêntul Sibiiu al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ şi-a ţinut eri, în localităţile casinei române din Sibiiu, *adunarea generală*, la care au participat optsprezece membri sibieni. Adevĕrat, că atât în discursul de deschidere, rostit de dl advocat Liviu Lemé.yi, directorul despărţĕmêntului, cât şi în raportul general al comitetului s'a accentuat, că în urma consultărilor avute cu mai mulţi membri fruntaşi ai despărţĕmêntului, comitetul a abandonat sistemul de până acum al ţinerii adunărilor generale: cu disertaţiuni şi alte festivităţi, considerând adunările generale numai ca for pentru a-şi da socotélă despre activitatea sa de preste an, rĕmânênd ca scopurile culturale sĕ fie servite prin *escursiunile instructive*, pe cari le arangiază în diferite comune din raionul despărţĕmêntului, — totuşi adunarea de eri putea fi cercetată de mai mulţi *sibieni* (membri şi nemembri). Altcum rapórtele generale următóre vor trebuí sĕ accentueze şi indiferentismul *inteliginţei*.

Din raportul comitetului resultă, că în cursul anului espirat comitetul a ţinut 5 şedinţe şi a arangiat o deplin succésă escursiune la Cristian (în 25 Maiu) unde, întrĕ altele, au fost cetite două disertaţiuni: „Despre beţie“ de Dr. Miron Cristea, şi „Icóne din viéţa poporului român“ de asesorul Nicolae Ivan. (Ambele au fost în urmă tipărite pe spesele Asociaţiunii, formând broşura a IV-a din „Biblioteca poporală a Asociaţiunii“) şi au fost distribuite poporului preste 60 broşuri cu lectură de folos pentru el. La sfêrşitul anului 1902 despărţĕmêntul avea 7 membri fundatori, 18 pe viéţă şi 59 ordinari. Venitele au fost 260 cor. 6 fileri, (230 cor. taxe de la membri, 17 cor. 81 fileri saldul, 8 cor. 25 fileri interese şi 4 cor. din vinderea câtorva broşuri din colecţiunea de proverbe). Budgetul pe 1903 preliminéză 481 cor. la venite, din cari 30 coróne sunt destinate pentru procurarea de cărţi menite a fi distribuite poporului cu ocasiunea escursiunilor din anul acesta. Prima escursiune se va face încă în primavară (cel mult până la sfêrşitul lunii Maiu) probabil la Slimnic, ori Tămăcel. Din hotărîrile adunării amintim cea luată în urma propunerii făcute de Dr. G. Proca, secretariu consistorial, ca comitetul sĕ întocmiască o listă a tuturor inteligenţilor din Sibiiu cari nu sunt membri ai despărţĕmêntului, pe cari apoi — în mod potrivit — sĕ 'i învite a se face şi ei membri ai despărţĕmêntului, şi prin acésta ai Asociaţiunii.

*

Aniversalul proclamării regatului român. Din prilejul aniversalului al 22-lea al regatului român capitala şi oraşele României au îmbrăcat Vineri haină de sĕrbătóre, ear' în catedrala metropolitană s'a oficiat serviciu divin, la care au asistat M. Sa regele, ministrii, dignitarii curţii şi ai statului, corpul oficeresc şi fórte numĕros public.

*

Corpurile legiuitóre române nu şi-au terminat lucrările, şi astfel sesiunea ordinară a lor a trebuit sĕ fie prelungită până la 22 Martie v. c. In urmare şi plecarea MM. LL. Regele şi Regina României la Abazia a fost amânată.

*

De la Academia Română. Vineri, 14 Martie v. la orele 1 d. a. *Academia Română* din Bucureşti a ţinut şedinţă publică în localul seu din calea Victoriei, nrul 135. S'au făcut următórele comunicări ştientifice: domnul Dr. *At. M. Marienescu* a vorbit despre *articol şi declinaţiunea*, ear' domnul Dr. *I. Felix* despre *igiena şcolară, istoria ei şi starea ei actuală.*

*

Convocare. P. t. dómnele membre ale „Reuniunii femeilor rom. gr. or. din Făgăraş şi jur“ cum şi alti binevoitori ai acestei corporaţiuni sunt poftiţi a participa la a XXVII-a adunare generală ordinară, care se va ţiné Marţi în 7 April 1903 (Ziua de „Bunavestire“) la 3 ore p. m. în sala de învĕţământ a şcólei confesionale gr. or. din Făgăraş.

Obiectele ce se vor pertracta sunt următórele: 1. Deschiderea şedinţei. 2. Raportul comitetului. 3. Raţiociniul reuniunii pe anul espirat. 4. Censurarea raportului şi raţiociniului. 5. Propuneri diverse. 6. Constituirea pe un nou period de 3 ani. 7. Inchiderea şedinţei. Făgăraş, în 23 Martie 1903. *Maria Dan*, presidentă. *Ioan Berescu*, secretariu.

*

„Revaşul“ se numeşte o nouă fóie sĕptĕmânală română, care cu ziua „*Buneivestiri*“ va începe sĕ apară în Cluj. Va costa pe an 3 cor. 20 fil. Un numĕr singuratic 5 fil. Redactor responsabil: *Basil Moldovan*, editor *Dr. E. Dăianu.*

*

Premiile pentru împăduriri. Ministrul r. ung. de agricultură a dat şi în anul acesta premii sau ajutoriu la cheltuelile împreunate cu împădurirea locurilor sterpe, a căror plantare cu pădure a fost în interesul economiei publice. Premiile sau ajutórele acestaa au fost asemnate în anul acesta, pentru împăduririle făcute în cursul anului 1902. Suma premiilor e 86.256 coróne, distribuite întrĕ 870 proprietari, pentru împăduriri făcute pe teritoriu de 421,506 jugĕre catastrale.

*

† Achim Micu. Primim următoriul anunţ funebru: Pĕtrunşi de adâncă durere aducem la cunoştinţa tuturor consângenilor, amicilor şi cunoscuţilor durerósa perdere a iubitului fiu, soţ, tată, frate, ginere şi cumnat *Achim Micu*, care după scurte dar' grele suferinţe a adormit în Domnul, în etate de 26 ani, Luni, în 17/30 Martie a. c. la orele 3 diminéţa.

Osemintele iubitului defunct se vor aşeḑa spre odihnă vecinică în cimiterul bisericei gr.-or. din Sebeşul-inferior, Mercuri, în 19 Martie (1 April), la orele 11 a. m. Fie-i ţĕrîna uşóră! Sebeşul-inferior, 17/30 Martie 1903. Jalnica familie.

*

Reducerea sĕrbătorilor în Rusia. Fóia oficială a Rusiei raportéză, că în ancheta ţinută la ministeriul de agricultură în causa lipselor industriei economice, ministrul a sulevat ideia, că ar fi de lipsă sĕ se iee óre-cari mĕsuri pentru reducerea sumedeniei de sĕrbători, cari fiind tocmai în timpul cel mai de căpetenie pentru economia câmpului, din April până în Decembre, sunt păgubitóre deosebi pentru ţerani, a căror aprópe unica ocupaţiune e economia de câmp. Multe dintrĕ sĕrbătorile acestea (120—140) mici nu au nici o basă în legile bisericeşti, ci numai în datinile locale. Ancheta a hotărit sĕ facă representaţie la Sfântul Sinod, sĕ dee preoţimei îndrumare, ca la ori-ce prilej sĕ esplice poporului însemnătatea sĕrbătorilor şi sĕ 'i clarifice asupra adevĕratelor sĕrbători, basate pe canóne, ear' organele poliţiale şi autorităţile comunale sĕ fie făcute atente, că n'au drept sĕ interzică poporaţiunii lucrul de bună voie în zilele de sĕrbătóre.

Aceeaşi fóie raportéză că consiliul imperial încă a discutat chestiunea sĕrbătorilor şi a hotărît sĕ elaboreze un project de lege, de cuprinsul că legea nu opreşte nimĕnui sĕ lucre în zile de sĕrbători (mai neînsemnate), dacă respectivul voeşte sĕ lucre.

*

Vêrsta hârtiei. Că hârtia e invenţie chinesă şi a devenit cunoscută în Europa pe timpul rĕsbóielor cruciate, e lucru de mult cunoscut. Moment nou în acéstă cestiune e descoperirea făcută acum de curênd de renumitul esplorator *Sven Hedin*, care în cursul săpăturilor făcute pentru desgroparea unui vechiu oraş în pusta Gobi a aflat scrisori cari arată, că hârtia datéză din anii 265—270 după Christos.

*

Meeting republican în Spania. Mercuri s'a ţinut în Madrid o mare adunare republicană, la care au participat preste 5000 de ómeni şi căreia conducĕtorii au raportat, că 20.000 de ţerani s'au alăturat la partidul republican. In cursul adunării s'a dat cetire unei scrisori a senatorului francez Clemenceau, în care încuragiază pe cetăţenii spanioli sĕ apere „causa libertăţii şi a dreptăţii“. Scrisórea a fost primită cu aclamaţiuni la adresa republicei francese. După acea Salmoron, aclamat *conducĕtoriu al republicei*, a ţinut un discurs în care a zis că trebue înfiinţată fără amânare republica, pentru-ca prin ea poporul sĕ se scape de jesuiţi şi Vatican.

*

Biblioteci în apartamentele trenului. Direcţia căilor ferate din Danemarca se ocupă cu planul de a întroduce în apartamentele de cl. III. a trenurilor biblioteci adjustate cu cărţi bune şi folositóre, cari sĕ fie puse la disposiţia călĕtorilor gratis. De altcum ideia nu e nouă, pentru-că pe unele linii ale căilor ferate din Svedia trenurile sunt provĕḑute deja cu biblioteci de acestea, ear' în Anglia păreţii apartamenteler de tren sunt acoperiţi cu tablouri despre monumentele istorice şi peisagiurile mai de frunte ale ţerii.

*

Gendarmi, săracii! Tribunalul din Wiborg (Finlanda) în 25 Martie a osândit la ceva închisóre pe un gendarm, asupra căruia s'a dovedit un furt. După publicarea sentinţei s'a presentat în faţa presidentului un caporal de gendarmi, cerênd sĕ lase interimal în libertate pe gendarmul osândit. Presidentul i-a respins cererea. La acésta caporalul a dat signal cu flueriţa şi îndată a buit în sală o întrégă cétă de gendarmi, cari eliberând pe osânditul din mânile pandurilor l'au dus a casă în triumf. Presidentul a recuirat însĕ miliţie, care a mers apoi la casarma gendarmilor şi a arestat pe toţi complicii eliberării osânditului.

PARTEA LITERARĂ.

Un Molitvelnic manuscript.

— *Notiţe tipiconale.* —

de Gavriil Hango, preot ort. român.

(Urmare)

Faptul, că în ea se află ectenii pentru „archiepiscop şi metropolit“ — vrênd a fi pe deplin obiectiv — nu-l pot ascrie în favorul, că cartea ar fi de provenienţă ortodoxă; şi acésta din motivul evident în punctul acesta; ingrijorarea acésta dovedeşte numai tendinţa nejustificabilă a românilor gr. cat., că şi după desbinarea lor de cătră biserica ortodoxă s'au nisuit a duce cu sine pentru episcopii lor şi titlii de jurisdicţiune de archiepiscop şi metropolit, ce i-au avut archiereii români înainte de desbinare; episcopii lor, cari au făcut apostasia, au putut duce cu sine numai titlul sacramental de archiereu, neştergibil după natura sacramentului preoţiei; urmările au şi dovedit acésta, căci Atanasie a fost întronisat şi investit din nou cu demnitatea jurisdicţională de episcop — acum ca antestătoriu al bisericei gr. cat., ear' titlii de archiepiscop şi metropolit li-s'au dat, episcopilor din Blaş, numai în sec. XIX., — dar' nici atunci cu înţelesul, că acesti titlii li-s'au dat ca posesiune demnitară jurisdicţională a bisericei ortodoxe dinainte de desbinare, cu tot epitetul de „Alba-Iulia şi Făgăraş“; acesta este un titlu nou de tot pentru episcopul gr. cat. de la Blaş şi fără a altera nici cât de puţin drepturile bisericei ortodoxe române de mai înainte şi redobândite azi — de-şi fără epitetul de „Alba-Iulia“, ci avênd numai titlul jurisdicţional de archiepiscop şi metropolit al Românilor ortodoxi din Ungaria şi Transilvania.

Dar' sě revin la carte. Ea este cam rěu conservată, cum s'a zis şi mai sus, şi necompletă la început şi la sfêrşit. Limbagiul în general e destul de curat şi fluent după starea limbei de atunci. Pe lângă că este o compilaţiune volnică, pare a fi şi o traducere nouă, căci textul materialului nu consună cu textul din Molitvelnicele tipărite până acum. In firul notiţelor vom reproduce şi texte şi se va vedé.

Pe lângă împrejurarea, că dovedeşte tendenţe de a se schimba în biserica gr. cat. ritul oriental şi a'l înlocuí cu cel latin, ori cel puţin pentru a'l acomoda după cerinţele bisericei latine, cartea mai are şi importanţa ritualistă istorică, căci s'au conservat în ea multe amĕnunte rituale, cari nu se mai găsesc în Molitvelnicele de azi — tipărite, ori se găsesc cu deosebiri în amĕnunte, — şi întru cât priveşte părţile cu colorit rom. cat., nici într'un Molitvelnic al bisericei ortodoxe nu cred sě se găséscă.

Şi arătarea împrejurărilor acestora este şi scopul acestor notiţe tipiconale.

Iată în estras cuprinsul cărţii.

1. Rênduiala Botezului. (f. 1.)

a) Lipsind fóia 1., începutul acestei rânduели până la începutul rugăciunei: Stăpâne Dómne Dumnezeul nostru, cel-ce te-ai născut din preacurata, stăpâna nóstră, de Dzeu Născĕtórea şi pururea Fecióra Maria, încă lipseşte.

b) Ear' după „Molitva Babei“ urméză „*Mltva când să dă nume pruncului după nascere a opta ḑi: Duce moaşa princul să i numască numele: Făcând preutul spre dănsu cum iaste obiciaiul Mltvă. Inaintea Usii Besérecii: Insemnându-i fruntea, gura şi pieptul şi ḑice Mltva aciasta:* Dmnului să ne rug: Dmne Dmnezeul nostru ţie ne rugăm“ etc.

c) Urméză „*Rănduiala la făcutul oglaşenicului şi al boteza pre el. Săl aducă la besérecă ţiindul moaşa sau cumătrii, inaintea Uşii besérecii săl desfaşe şi să stea căutând spre răsărit, iară preutul suflă spre faţa lui de trei ori, şii insemnéză lui fruntea, gura şi pieptul grăind Mltva aciasta:* Dmnului să ne rugăm. In numele tău Dmne etc. După cetirea exorcismelor, după lăpădarea de Satana şi după scuiparea acestuia se ḑice „*îl duce în biserică şil întoarce cu faţa spre răsărit şil întreabă de trei ori grăind:* Făgăduestite lui Chs şi creḑi întru el?“ etc. Oglasenicul se încheie cu rugăciunea obicinuită, care aici se începe în loc de Stăpâne cu *Despuitoriule* . . . .

Va urma).

Nr. 1809/1903. [39] 1—1

Publicaţiune de concurs.

Devenind vacant prin abzicere postul de **notariu comunal** în comuna mare **Aciliu**, pretura Sĕlişte, comitatul Sibiiu, pentru îndeplirea lui escriu concurs.

Provoc pe toţi aceia, cari doresc a concura, sě 'şi înainteze cererile lor instruate în mod recerut, cu documente despre cualificaţia legală şi despre cunóşterea deplină a limbei române, ca limbă protocolară a comunei, în vorbă şi scris, — până în *29 April 1903 n. la 5 ore p. m.*

Cu postul de notariu sunt legate următórele emolumente:

1. Salariu fundamental 800 cor.
2. Cuartir corĕspunḑĕtor în natură, în casa comunală, împreună cu edificiile laterale recerute, şi cu grădină de legumi şi de pomi.
3. Pauşal de călĕtorie 160 cor.
4. Pentru lucrările private taxele fixate în statut.
5. Ca matriculant de stat, onorar 200 coróne.

Sĕlişte, în 26 Martie 1903.

Primpretorul cercual:
Dragits.

Nr. 202. [38] 1—1

CONCURS

Direcţiunea „Cassei de păstrare în Mercurea“, societate pe acţii, dorind a angaja un **cassariu-conducĕtoriu** al afacerilor, care zilnic lucrând în birou, sě se dedice esclusiv serviciului institutului, escrie prin acésta concurs, pentru cei ce ar reflecta, cu termin până la **20 April n. c.**

Conducĕtoriul se va angaja prin contract şi i-se pune în perspectivă un salariu anual de 2000 cor. şi o urcare de câte 10% a salariului fundamental în 5 rênduri, tot la 3 ani.

Reflectanţii au a se adresa cătră direcţiune.

Condiţiunile de contract se vor stabilí pe basa unei pertractări prealabile, — întrĕ direcţiune şi reflectant.

Mercurea, la 22 Martie 1903.

Direcţiunea.

Ad nr. 14/903 [35] 3—3

Concurs

Pentru întregirea pestului de **paroch** în parochia vacantă de clasa I. **Rĕşinari**, protopresbiteratul Sibiiului, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor de la stat, despre cari venite concurenţii îşi pot lua informaţiuni de la comitetul parochial.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne eererile lor, instruite conform normelor în vigóre oficiulu
l în terminul indicat.

Concurenţii
e în vre-o
Duminecă sau sĕ
a biserică,
spre a cânta resp

Rĕşinari, din
ului parochial gr.-or., ţinut
u v. 1903.

Bucur Dancăşi
president.

Lungu
tariu.

Nr. 395 1903.

Cu consensul s

Sibiiu, 6 Martie

piu
er.

Drepturile şi da
tori-
vĕţă-
ţórelor) români. Pentru
vĕţă-
tórele române de la şcól
nen-
tare superióre şi civile;
ele-
vele de la preparandii şi de
tru
asile de copíi; pentru sen
ne
şcolare, eforii) confesionale;
di-
recţiuni şcolare, autorităţi
i-
tori de şcóle; pentru inspect
e
diecesane şi pentru antistii c
meiul legilor, regulamentelor
instrucţiilor, hotărîrilor şi dec
piare, scrisă şi compusă de *D*
inspector regesc al comitatului
dusă de *Eugen Zaslo*, profesor.
cura de la autor în Becichere
Becskerek). Preţul 5 cor. 20 fil
Se póte procura de
archidiecesană din Sibiiu.

Metropolia Românilor ortodoxi din Ungaria şi Transilvania

Studiu istoric despre reînfiinţarea Metropoliei, dimpreună cu o colecţiune de acte. Din însărcinarea Consistoriului metropolitan de Dr. **Il. Puşcariu**, archimandrit, vicariu archiepiscopesc, etc.

Preţul: broş. 6 cor., leg. 7·70, 8.20 şi 9.50 cor.

Se póte procura de la Librăria archidiecesană din Sibiiu.

In préjma esamenelor! * **In préjma esamenelor!**

Scrisori de esamen (propise) pentru scrierea *română*, *germână* şi *dictando* tipărite în Tipografia archidiecesană, *în colóre vênătă*, pe hârtie fórte fină, mărime 24/31 cm.

Preţul: de bucată 2 fil.; 100 bucăţi 1·30 cor. şi porto postal.
Comandele din afară se esecută imediat.

Librăria tipografiei archidiecesane

Op premiat de Academia Română.

Seminţe
din
Agrul lui Christos.

Cuvêntări bisericesci
de
Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archieréscă.

Tom. I.: **cuvêntări la tóte Duminecile de preste an.**
„ II.: „ „ „ **prasnicele şi sĕrbătorile, precum şi la casuale bisericesci.**
„ III.: **cuvêntări la îmmormêntări parastase etc.,**
Preţul fiecărui tom 3 coróne şi porto postal.

Se află de vênḑare la **autorul** şi la
Tipografia şi librăria Archidiecesană
Sibiiu

Tot aici se află „Cuvêntări funebrale şi memoriale“, 1889, de acelaşi autor, cu *preţul redus de la 3 coróne la 2 coróne.*

Cruce sau stea duplă electro-magnetică
Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! Nu e mijloc secret

vindecă şi înviorézá pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şí în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Preţul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copíi şi femei de constituţie fórte slabă.

[2] 8—

Espeditie din centru şi locul de vênḑare pentru ţĕră şi străinătate e:
MÜLLER ALBERT, Budapesta, **V., strada Vadász 42/V colţul strada Kálmán.**

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 32 Sibiiu, Joi 20 Martie (2 April) 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția. Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Parlamentarismul.

Sibiiu, 1 April n.

E frumos contemplat principiul suveranității poporului. Frumos contemplat, dar' rêu esecutat. Și e rêu esecutat, nu numai la noi, ci pretutindenea, în tóte statele constituționale. Pentru-că pe când așa ar trebuí sê fie, ca puterea de stat sê vină de-a dreptul de la popor, care prin representanții sei aleși o depune în mânile guvernelor, — responsabile pentru făptuirile lor în fața poporului, — se întêmplă tocmai contrariul pretutindenea, a nume, că guvernele, avênd deja în mână puterea de stat, își impun poporului voința lor proprie, și fac cu totul ilusorie manifestarea adevêratei voințe a poporului.

Calea pe care se póte manifesta voința poporului e parlamentarismul. Dar' parlamentul de mult a devenit adevêrată caricatură. Ales în timpul din urmă atâtea scandale s'au comis la umbra parlamentarismului, în cât instituțiunea a ajuns sê fie compromisă și discreditată cu desêvêrșire.

Astăzi nu vedem representat niciunde principiul cel adevêrat al parlamentarismului, al suveranității poporului, pentru-că voința poporului niciunde nu se póte manifesta în deplină libertate. Și nu e greșélă la adresa logicei când se afirmă, că voința poporului, așa cum se manifestă de fapt la alegerile parlamentare din cele mai multe state constituționale, nu e alta de cât suprimarea adevêratei voințe a poporului. Se scóte biruitóre din urnă o voință falsă, meșteșugită, pentru-ca adevêrata voință sê nu iase la ivélă!

Are deci mare dreptate ziariul „*Alkotmány*“ când cu privire la suveranitatea poporului, representată în parlamentul țerii nóstre, se tânguește într'un numêr din trecut astfel:

> „Sistemul actual parlamentar, în special cel practicat la noi, e adevêrată domnie arbitrară, care face imposibilă biruința vre-unui principiu ori vre-unei persóne aflătóre în afară de partidul de la putere. De altă parte deschide teren larg pentru validitarea tuturor esistențelor dubióse, dacă — spriginesc guvernul. Un politician de oposiție póte sê fie cel mai genial jurisconsult al țerii, — câtă vreme e în oposiție nu se póte validita de loc, pentru-că partidul de la putere nu 'i dă teren de activitate, corêspundêtor facultăților sale. Intrê membrii partidului poporal (numitul ziariu vorbește *pro domo!*) póte sê se afle cel mai renumit și mai conștiențios pedagog al Europei, n'are sê ajungă nici măcar inspector de școle. Pentru-că partidul de la putere a luat în arêndă tóte funcțiile mai însemnate, și de multe-ori nu meritele și capacitatea, ci serviciile de corteșie vin remunerate. Că acésta e în detrimentul binelui public, — e de prisos a mai dovedí!“

Iată deci esplicată enigma, de ce parlamentarismul, espresiunea suveranității poporului, nu se póte validita la noi, și nu se póte validita nici altundeva, — pentru-că pretutindenea e așa, cum e la noi! Din simplul motiv, că parlamentarismul a devenit o *domnie de partid,* domnia partidului de la putere asupra celorlalte. Și zace în natura lucrului, că cel ce are domnia în mână, sê nu o dee așa ușor din mână, ci sê o țină, chiar și luptând pentru conservarea ei cu arme mai puțin alese și pe căi mai puțin corêspundêtóre demnității omenești. Și câtă vreme așa va fi, parlamentarismul nu e alta de cât ilusie, o ideiă frumos contemplată, dar' nerealisabilă, fiind-că cei ce au în mână pânea și cuțitul, se tem sê nu rêmână fără ele!

Reforme radicale se cer deci în jurul parlamentarismului, reforme binechibzuite și ușor realisabile, dacă voim, ca parlamentele sê nu mai fie aceea ce sunt: societăți de interese particulare, falsificarea voinței poporului, și mormênt pe séma libertăților publice.

Episcopul Aradului. Primim știre că M. Sa a subscris actul de întărire a P. C. Sale domnului archimandrit *Ioan I. Papp*, ales episcop al diecesei Aradului, și că fóia oficială îl va publica în una din zilele cele mai apropiate.

Indemnisare nouă. In ședința de Luni a dietei magiare ministrul de finanțe a presentat un project de lege despre acordarea unei noue indemnisări pe séma guvernului, pe lunile Maiu, Iunie, Iulie și August. Cu tóte că oposiția amenință că nu va vota acest project de lege, este speranță, ca el sê devină lege încă înainte de prima zi de Maiu, în care cas apoi oposiția póte continua cu obstrucția față de projectele militare încă patru luni, fiind-că nu e nici o primejdie pentru țară. Dar' dacă indemnisarea nu va fi votată până la finea lui April, lucrurile se încurcă, dat fiind că atunci țara întră în stare de *ex-lex*, ca pe vremea căderii lui Bánffy.

Conferențe episcopești. Episcopii romano-catolici țin conferențe episcopești în Budapesta, sub conducerea cardinalului *Vaszary*, primatele lor. Deschiderea conferențelor s'a făcut eri, Marți. In conferențe se discută chestii curat bisericești și școlare.

Din Austria. Parlamentul austriac a luat vacanță. Comisiunea însê, căreia au fost predate, după votarea în prima cetire, projectele de lege referitóre la pactul cu Ungaria, lucréză cu sirguință și se crede că până la Paști va termina discuția generală, rêmânênd ca în discuția pe articole sê între după sêrbători. La întrunirea parlamentului comisiunea vrea sê fie gata cu lucrările sale.

Turburări în Croația. Vineri s'au întêmplat mari demonstrațiuni pe stradele orașului Zagreb, capitala Croației. Sute de studenți, însoțiți și de alt public, au percurs stradele, cântând imnul croat și huiduind pe Magiari. Causa demonstrațiunilor, cărora jertfă au cădut numêróse feresti, rêmase cu giamurile sparte, și cari au avut de urmare și mai numêróse arestări, se zice că ar fi următórea: pe noul edificiu al căilor ferate s'au pus inscripții esclusiv magiare, ear' nu magiare *și croate,* cum dispune legea. In chestia acésta Sâmbătă s'a făcut interpelare în dieta ungară, și prim-ministrul Széll a promis pedepsirea vinovaților, îndată ce va avé date autentice despre cele întêmplate.

Un manifest revoluționar.

E cunoscută nemulțămirea cercurilor celor mai largi din poporațiunea Rusiei față cu starea de lucruri din marele stat rusesc, și e cunoscută lupta ce se pórtă de multă vreme, pe față și sub ascuns, din partea celor mai curagioși dintrê supușii Rusiei, pentru schimbarea situației în spre bine, pentru înlocuirea sistemului actual de guvernare, — absolut și volnic, — cu o *constituție,* fie cât de modestă deocamdată.

Nu e prea cunoscut însê faptul, că în șirul luptătorilor pentru constituție au întrat în timpul mai nou mulți și dintrê oficerii armatei rusești, punêndu-se în conflict cu jurămêntul depus la întrarea lor în armată, că vor apăra tronul, dinastia, *țarismul,* — ceea-ce e identic cu sistemul actual de guvernare din Rusia.

Noutatea acésta, într'adevêr senațională, ni-o aduce telegraful de la Berlin, împreună cu și mai interesantele amênunte, că un comitet de iniciativă, compus din oficerii armatei rusești, a lansat chiar și un *manifest revoluționar*, în care se face apel la ómenii de bine din Rusia, sê lucre din tóte puterile *la rêsturnarea țarismului* și la întroducerea *constituției* în marele imperiu rusesc, basată pe suveranitatea poporului.

E de mare însemnătate manifestul acesta, care aruncă o vie lumină asupra spiritului ce domnește astăzi în Rusia, făcêndu-și cale până și în cercuri militare, — de-și posibilitatea nu e eschisă, că lansatorii manifestului nici sê nu fie oficeri, ori cel puțin nu oficeri în activitate, în care cas apoi firește că se comite mare abus cu un titlu pe care ómenii nu-l mai au, sau póte că nu l'au avut de loc.

Dar' sê luăm lucrurile de adevêrate așa cum ni-se presintă: ca act de revoltă, începutul unei nesupuneri din partea armatei rusești. E aprópe de necredut acest lucru, care adevêrat fiind póte sê aibă urmările cele mai grave.

Nu ne adâncim însê în esaminarea și aprecierea faptului, unic în felul seu, ci ne mărginim în a reproduce unele pasage mai marcante din interesantul manifest revoluționar, lăsând pe cetitori sê-și facă singuri comentariile necesare. Iată ce se zice în manifest:

„Camarați! Trăim într'un timp în care fie-care trebue sê-și dee sémă asupra situațiunei, deóre-ce în fie-care zi un ordin al guvernului ne póte lua dreptul sê facem aceea, ce ne ordonă conștiința și onórea nóstră. Mai înainte guvernul reprima revoltele cu poliția și gendarmii; acum însê, când întunerecul ceții vecinice, al cnutului și al incuisiției începe sê se risipéscă în fața sórelui libertății, acum când sunt destui luptători pentru libertate, guvernul are trebuință de soldați.

Cea mai sfântă datorință a armatei este, ca sê apere țara de dușmani. *Dacă însê armata este pornită în contra poporului, dacă ea represintă o forță înarmată și apare ca o dușmană a drepturilor poporului, atunci unde este deosebirea întrê activitatea ei și un atac înarmat?*

De la Marea-Baltică până la Oceanul cel mare s'a proclamat starea de asediu; se aud detunături de pușcă, curge sânge și cad cei mai buni ómeni.

Poporul cere libertate, dar' guvernul ordonă, ca toți sê fie călcați în picióre de copitele cailor din casarme.

Ni-se spune că într'un rêsboiu actual este necesar mai înainte de tóte un soldat instruit. La noi pe soldații culți nu-i lasă sê avanseze, ci sunt ținuți în întunerec și li-se suprimă ori-ce conștiință de sine. Comandanții corpurilor nóstre de armată zic: „Nu bateți soldații, ci dați-le educațiune, în acésta zace garanța victoriei“ — aceiași soldați însê sunt bătuți până la mórte și vênduți ca sclavi poliției țerii.

Priviți primejdiile înfricoșate, cari ne amenință din tóte părțile! Nu putem sê isprăvim altcum cu ele, de cât ca noi *sê ne unim cu toții pentru libertatea și binele țerii și sê conlucrăm la rêsturnarea țarismului, care și-a trăit traiul, și sê cerem o constituțiune, care sê fie făcută de către representanți ai tuturor straturilor populațiunei.*

Uniunea armatei“.

Chestiuni bisericești.

Instrucțiune pentru arangiamentul și conducerea cancelariilor și archivelor parochiale.

— Estras. —

(Fine.)

Protocolului de esibite aparțin actele lui, cari se provêd cu numêrul curent din protocol. Sub numêr se scrie pe act în impur și resoluțiunea ce o primește, care și rêmâne la archiv, pentru-că la autorități se trimite numai duplicatul (purul) acelei resoluțiuni. Actele ce se refer la un singur object se pot cumula, ducêndu-se la numêrul următor și punênd în loc filă albă cu indicațiunea necesară. Legătura se însémnă și în rubricile din protocol. Actele cumulate se păstréză de regulă la cel din urmă numêr.

File albe (un fel de reversale) se pun și când se scóte de la locul seu ori-ce fel de act spre întrebuințare.

Actele protocolului de esibite în tot decursul anului se păstréză în tecele de la masa de scris, așezându-se unul lângă altul (preste altul) în șirul din protocolul de esibite. De regulă pentru aceste acte se folosesc două tece: una pentru cele resolvite și alta cuprindênd pendentele. Pendentele, după finalisare întră la locul lor întrê celelalte, când se șterg și din evidența de pe părete (sau alt loc unde se păstréză aceea).

La finea anului se adună actele tóte, se pun întrê două table tari și se așéză în archivul parochial (punct 8, lit. *a*).[1]

c) Matriculele (botez. cun. morților). In privința conducerii lor servesc instrucțiunile și dispozițiunile speciale față de acele. De regulă, fie-care din aceste se începe cu numêr curent, care se continuă prin toți anii până la sfîrșit. Tomul umplut se așéză în archiv la locul seu (pct. 8, lit *f*).

In legătură cu matriculele ocur și unele acte oficióse (d. p. adeverințele de la matriculanții civili). Aceste acte se pot păstra și ordina în două chipuri. După un fel se îndeplinește lucrul așa, că se induc — după întrarea la oficiu — de-a dreptul în protocolul de esibite și se provêd cu numêrul care se însémnă la loc potrivit, d. p. în observaţiuni, şi la casul din matriculă, pentru-ca cerênd trebuinţa, sě se pótă afla îndată; după alt fel însě şedulele se prověd cu numěrul curent din matriculă şi anul, apoi se adună până la finea anului, când formându-se din tóte un singur numěr, se pun la archivul parochial (pct. 8, lit *e*).

---

[1] Lângă protocolul de esibite ar fi a se conduce și un indice alfabetic, care însê — din pricina puținilor numeri ce ocur la oficiile parochiale — póte și lipsí.

d) Protocolul parochial. Acesta are a consta din o carte compactată, cu rubricile ce le va statorí autoritatea bisericéscă. Conducerea lui se face după instrucţiunea dată. Sumarea se face odată în an, când se subştern şi datele statistice de pe el.

In privinţa actelor oficióse ce stau în legătură cu acest protocol serveşte de cinosură alineatul 2 din punctul *c*) de mai sus.

e) *Actele comitetului şi sinodului* stau în legătură cu agendele oficiului într'atâta, că parochul totdeuna trebue sě ştie, care decisiune, când şi cum s'a esecutat şi preste tot cum se duc decisiunile în îndeplinire.

Pentru şedinţe esistă, de regulă, un protocol compactat, din mai multe cóle albe, care se foloseşte până ce s'a umplut, când apoi se aşéză în archiv[1] (pct. 8, lit. *f*).

Cu conclusele din protocólele şedinţelor stau în legătură şi unele acte a parte, cum: rapórte, suplice, contracte, obligaţiuni ş. a. Parochul are a se îngrijí de păstrarea lor în archiv (punct 8, lit *c*).

Pentru pàstrarea legăturei şi evidenţei de lipsă la aceste acte, se însémnă, că parochul lângă fie-care conclus are a face o notiţă pe margine, din care sě se vadă: ce s'a ales de act şi unde se află. Tot aşa va urma şi când vre-un conclus are a se refera la autoritatea superióră, a se esecuta: se însémnă pe margine feliul cum s'a esecutat şi numěrul din protocolul de esibite sub care e dus în îndeplinire. Din notiţele aceste se póte deduce prea uşor, când sunt şi când nu sunt duse decisiunile în îndeplinire. Privitor la inducerea terminelor de pe decisiuni se urméză ca mai sus sub *a*).

f) *Raţiociniul bisericesc.* Diferitele regulamente şi disposiţiuni dau îndestulitóre poveţe relativ la acesta. Ací se aminteşte referitoriu la acest act însemnat numai atâta, că un esemplariu din jurnalul de cassă negreşit are a se afla la oficiul parochial, de unde se vor asigna şi tóte erogatele, conform budgetului aprobat şi decisiunilor comitetului şi sinodului în cadrul aceluia. E un interes bisericesc de prima ordine a nu se làsa manipulaţia banilor numai pe epitropi, cari fórte de multe-ori speséză numai după arbitriul lor, de unde şi urméză puţinătatea fondurilor bisericeşti.

Raţiociniul se compune de regulă la finea anului, când se transpune şi organelor menite a'l censura; de aceea parochul, ca conducětor al oficiului, e dator a se îngrijí, ca acela sě fie oglindă reală a averii bisericeşti şi neesceptionabil din tóte punctele de privire. Cele mai multe neajunse se nasc ací, că unii preoţi nu copiază fidel, alţii nu ţin cont de resoluţiunile consistoriale, în cari primesc absolutoriul pentru anii trecuţi. De aceea norma generală e: Indată ce soseşte absolutoriul de la Preaven. Consistoriu, sě se şi esopereze îndreptările dispuse, în tóte conturile; ear' cele ce privesc numai viitoriul se însémnă numai în conspectul de evidenţă, ca sě nu se uite a se îndeplini în proximul an. In rubrica observări de la conturi se însémnă totdeuna şi numěrul mandatului (conclusului) pe basa căruia s'au efectuit îndreptările.

g) *Cartea de postă.* Ca document preţios pentru sine, şi drept justificare pentru împlinirea datorinţelor şi espedarea actelor nici un oficiu parochial nu se póte lipsí de acéstă condică. In interesul seu lucră fie-care paroch, când nici cel mai mic act nu 'l espedéză fără cartea de postă; ba e necesar, ca actele mai însemnate sě se nainteze cu cartea de postă, dar' recomandate, căci altfel s'ar puté perde acte de valóre (obligaţii, contracte) pentru cari parochul ar trebuí sě garanteze cu avutul sěu.

Notă generală. Tóte actele de la literile *b—g* sunt a se păstra în pulpitele mesei de scris, cât e posibil sub încuetóre, avênd fiecare despărţěmêntul seu şi locul seu prefipt, de unde nu-i ertat sě lipséscă. Altfel nici o ordine nu se póte susţiné în oficiul parochial. Sigilele oficióse şi recuisitele de scris asemenea vor avé locul lor dinainte determinat.

6. Cassa wertheimiană se închide şi deschide în presenţa persónelor prevěḑute în § 16 lit. *b*) a Regulamentului pentru administrarea averilor.

In cassa wertheimiană are a se afla un conspect în care sunt cuprinse tóte obligaţiile, hârtiile de valóre, documentele (contracte) şcl., cari sunt depuse acolo spre păstrare. Valórea hârtiilor de valóre are a consuna cu conturile raţiociniului.

Cu ocasiunea scontrărilor cassei se subscrie şi conspectul din cassa wertheimiană.

7. In fie-care parochie se va deschide o carte legată, păstrată la oficiul parochial, în care protopresbiterul induce scăderile observate cu ocasiunea visitaţiunei canonice. In acésta carte nu induce nime nimic, afară de protopresbiterul ori delegatul Consistoriului archidiecesan.

Parochul e dator însě a comunica comitetului parochial după fie-care visitaţiune conţinutul observaţiunilor şi a 'l învita sě le iee spre ştiinţă, eventual a întreprinde paşii de lipsă spre delăturarea neajunselor.

C. Archivul parochial.

8. Numirea de archiv se dă dulapului ce conţine actele mai vechi şi cari sunt scóse din curenţă.

Dulapul acesta se împarte în atâtea secţiuni câte feliuri de acte întră în el. Mărimea secţiunilor trebue sě corespundă actelor pentru cari sunt menite.

a) Secţiunea I se va forma din actele protocolului de esibite, aşezate unul lângă altul de aşa că fie-care an forméză un singur numěr curent.

b) Secţiunea II cuprinde actele raţiociniilor bisericeşti şi şcolare. Actele unui an forméză şi ací un numěr. Ele se aşéḑă ací numai după ce au obţinut vidimarea protopresbiterului. După ce soseşte de la Consistoriu absolutoriul, acesta se îngremiază cu documentele raţiociniului anului pentru care sună. Legătura întrě aceste acte şi numerii protocolului de esibite o forméză notiţele ce se induc pe diferitele acte ale raţiociniului.

c) Secţiunea III. Actele sinodului şi comitetului. In privinţa numerisării şi legăturii întrě aceste acte şi protocolul de esibite serveşte de cinosură punctul *b*) precedent.

d) Secţiunea IV a cărţilor şi opurilor oficióse. Acéstă secţiune are loc ací numai în cât n'ar esista bibliotecă separată bisericéscă ori şcolară. Numerii curenţi se forméză aşa că fie-care op se provede cu numěr curent.

e) Secţiunea V. Şedulele de la matriculanţii civili şi alte acte ce stau în legătură cu matriculele. Acéstă secţiune are loc numai în casul alternativei a doua din alineatul 2 a pct. 5 lit. *c*) de mai sus.

f) Secţiunea VI a protocólelor compactate. Acéstă secţiune are loc numai într'atâta, în cât aceste protocóle avênd format mai mare, nu se pot plasa într'alt loc. Ací întră matriculele, protocolul de esibite, cartea de postă, protocolul parochial şcl. acte. Fiecare tom forméză un numěr curent.

Unde esistă comitet şcolar comun, afacerile lui se pórtă separat, şi deci şi în archiv are sě se provadă secţiune separată pentru ele. Secţiune separată se deschide şi pentru cartea de aur a parochiei, şcl. Secţiunile se înmulţesc ori împuţinéză după trebuinţă.

9. Fie-care secţiune se provede cu inscripţiune proprie şi se numeriséză pe poliţele ce forméză despărţěmintele.

Despre cuprinsul archivului ne dă sémă protocolul ce se conduce despre archiv. Acest protocol are atâtea secţiuni câte secţiuni are şi archivul. Pentru fie-care secţiune actele ce se numeriséză se încep de la numěrul 1 şi se continuă mai departe. Numěrul indus pe act trebue sě consune cu cel din protocolul archivului.

E de însemnat că acele acte, cari de pe un an întreg forméză un numěr, sunt a se cuprinde în descrierea ce li-se face în protocol în mod detailat (d. p. actele protocolului de esibite pe anul ... conform numerilor din protocolul de esibite pe anul ...; actele raţiociniului pre 1902, cuprinḑênd: Inventariul supletor, contul capitalelor active şi pasive, şcl.). Când vre-un act ar lipsí, se însémnă unde se află (d. p. Jurnalul de cassă a raţiociniului pe 1902 e indus în cel compactat, care se aşéḑă în secţiunea VI).

Diferitele note ce se fac în rubrica observărilor din acest protocol vor înlesní mult aflarea actelor din archiv ce ar sta în legătură unele cu altele.

10. Tóte acţiunile ce stau în legătură cu agendele oficiului parochial se vor îndepliní în localul acelui oficiu, delăturându-se obiceiul de pe unele locuri de a se ţiné şedinţele organelor parochiale prin localuri străine şi fără acte scripturistice în regulă, din care pricină se şi nasc cele mai multe neînţelegeri.

11. Dejudecarea în viitor: dacă sunt ori nu archivele şi cancelariile parochiale în regulă — se va întêmpla dupá normele de mai sus.

Ofenbaia, 12 Martie, 1903.

Vasile Gan
protopresbiter.

Revistă esternă

Inspecţiune suspectă. Ziariul „Il Piccolo“ din Triest publică în numěrul de Sâmbătă o telegramă dată din *Cettinje* (capitala Muntenegrului), de cuprinsul că colonelul de stat major rusesc *Cizojev*, ataşat militar la curtea din Cettinje şi la cea din Belgrad, însoţit de mai mulţi oficeri *a inspectat trupele dislocate la graniţă* şi *muniţiunea de rěsboiu* din magazinele de la Podgoriţa. In zilele proxime va merge la *Niş*, ca sě inspecteze trupele sêrbeşti dislocate la graniţa sandjacului Novibazar, ear' de acolo va merge la Belgrad.

*

Schimbare de constituţie în Sêrbia. Conform ştirilor lansate în ziarele din Belgrad regele Alexandru plănueşte sě modifice de nou constituţia ţerii, chiar prin regim militar dacă representanţa ţerii nu s'ar puté înţelege asupra revisuirii.

Acésta ar fi a treia modificare, făcută de regele. Când în urma renunţării la tron a tatălui seu ajunsese rege tiněrul Alexandru, era în vigóre constituţia de la 1888, fórte liberală. Prin proclamaţia sa din 21 Maiu 1894 regele Alexandru a suspendat'o însě, reactivând pe cea de la 1869, care rěstrînge mult libertăţile poporului, şi pentru a cărei retractare partidele oposiţionale şepte ani de zile au purtat luptă energică în contra guvernelor câte s'au perondat în restimpul acela. In 19 April 1901 regele s'a hotărît apoi sě dee ţerii o altă constituţie, combinată din cea de la 1888 şi cea de la 1869. Atunci s'a introdus sistemul de două camere: dietă şi senat, senatul compus din 50 membri, parte aleşi parte numiţi de regele, ear' dieta din 130 membri. Activitatea senatului însě, în cursul celor doi ani de esistinţă a fost aprópe nimic, ear' dieta însaşi (scupcina) abia s'a întrunit de douè-ori. Pentru a da deci curs mai rodnic activităţii legislative, şi a delătura din constituţie disposiţiile impedecătóre, ministrul-president a recomandat regelui câteva modificări, întrě cari cea mai de căpetenie are sě fie *cassarea senatului* ca a unei instituţiuni inoportune şi fără nici un folos pentru ţéră.

Cum se spune, modificările projectate vor fi anunţate ţerii în ziua de aniversare a proclamării regatului.

*

La cestiunea macedonénă. Generalul rus *Komarov*, care mai anii trecuţi indignase teribil pe „patrioţii“ nostri prin un discurs rostit la congresul ziaristilor slavi, ţinut în Praga, sěptěmâna trecută a ţinut în şedinţa societăţii slave de binefaceri, din Petersburg, o conferenţă asupra cestiunii macedonene. In conferenţa acésta Komarov a zis, că *ar fi de dorit, ca pentru resolvarea cestiunii macedonene sě se dee mandat Greciei, Bulgariei şi Sêrbiei*, de óre-ce numai ele ar puté influinţa în mod împăciuitoriu asupra poporaţiei din Macedonia.

Fireşte! Mai ales Bulgarii, cu comitetul lor macedo-bulgar, a cărui cea mai próspetă ispravă e următórea: La staţiunea Demir-Hissar agenţii comitetului au rupt sirmele de telegraf pe întindere de 200 metri, apoi le-au înfăşurat pe un stîlp, ear' întrě ele au pus o epistolă adresată sultanului. Epistola avea urmatoriul cuprins: „Dacă reformele macedonene nu vor fi esecutate în cea mai completă měsură şi dacă nu se vor sista consignările de trupe în Macedonia, vom pustií totul, cu foc şi sabie. Comitetul revoluţionar macedonean“.

De altcum, ameninţarea acésta — dacă e sě se dee creḑěmênt unei telegrame din Constantinopol — nu mai are substrat. A nume, se telegraféză, că *Sinovjev*, ambasadorul Rusiei la Constantinopol, a fost Sâmbătă în audienţă la sultanul, cu care ocasiune sultanul i-a declarat că esecutarea reformelor propuse de Rusia şi Austro-Ungaria prin cunoscutul memorand *s'a început deja*, şi că guvernul e firm hotărît sě le esecute în întrégă estinderea lor.

Un adaus la lupta contra tuberculosei

de Dr. Hermann Süssmann, fisic comitatens.

(Urmare).

Espuşi luminei zilei şi razelor solare bacilii se prăpădesc în 5—7 zile (Koch), espuşi uscăciunii, în 6—10 sěptěmâni, espuşi putrefacţiunii, în 6—10 luni. Mausehold afirmă (în Arbeiten aus dem Kaiserlichen Gesundheitsamt, vol. XVII, Berlin), că bacilii tuberculosei trăesc şi sunt virulenţi cu lunile în apa de canal, în apă curgětóre şi în pămênt, fie ghiaţă, zăpadă, plóie, lumină solară, putrefacţie, fie că se găsesc în luptă de concurenţă cu altfel de bacili. Astfel în canalele principale din Berlin trăesc 197, în apa rîului Spree 162, în pămêntul din grădini 145 de zile.

Bacilii se pot nimicí prin o soluţie 1:1000 de dorat de calciu, după Koch prin căldură mare şi prin soluţie de $5^0/_0$ de acid fenic (carbolic).

Esperimentări cu animale şi esperienţe clinice ne arată, că aerul curat nu e favorabil pentru încuibarea în corp a bacililor tuberculosei.

5. Germenii bólei se găsesc în abundanţă în următórele locuri:

a) Secreţiunile bolnavilor (flegma ce se espectoréză, laptele).

Tot omul, în secreţiunile căruia se află bacili de tuberculosă, forméză isvor de infecţiune. Aerul espirat de ofticoşi în linişte e liber de bacili, dar' prin tusă se împrăştie în aer bacili cu beşicuţele de flegmă. (Referat über den Berliner Congress zur Bekämpfung der Tuberculose als Volkskrankheit. Vierteljahresschrift für öffentliche Gesundheitspflege, 1899, (vol. XXXI);

b) obiectele din jurul bolnavilor (vasele pentru mâncare şi beutură, instrumente de suflat, ţigarete etc);

c) locuinţa (atelierele);

d) alimentele, în deosebi laptele şi carnea, întru cât în ele au ajuns bacili din afară; *)

e) în fine pravul. Astfel se póte provoca îmbolnăvire de ofticâ, dacă înainte de ce ar fi pierit bacilii se scormoneşte aerul plin de bacili şi îl inspiră ómeni dispuşi spre acéstă bólă.

6. Ori-şi-cine se află în apropierea unui ofticos, este ameninţat cu privire la sănětatea sa proporţional petrecerii sale în acel mediu.

Numěrul vacilor ofticóse în Sviţera este aprópe enorm: $55^1/_2{}^0/_0$, şi cu tóte acestea acolo tuberculosa la ómeni e mai rară de cât în alte ţěri, unde raportul e de 9—10:1000.

Astfel proba de tuberculosă, ce s'a făcut la moşia regéscă din Windsor, a fost de 36-ori positivă, şi totuşi laptele de la acéstă moşie se va consuma în massă şi nefiert fără ca sě se fi constatat infecţiuni de tuberculosă prin aceste vaci. (Drasche).

Din punct de vedere curat practic soiurile de prav se împart după cum urméză:

1. Prav ce ca atare nu vatěmă, dar' influinţéză prin aceea că e inspirat în massă.
2. Prav ce ca atare vatěmă puţin, dar' devine periculos inspirându-se în massă;
3. Prav ce atacă direct ţěsutul pulmonar prin părticele ascuţite şi colţuróse.

In casul din urmă lucrătorii, cari inspiră prav ce conţine bacili de tuberculosă, sunt espuşi la infecţiune fără a se puté apěra, de óre-ce membrana mucósă a plumânilor e lipsită de stratul scutitor (aşa numitul spitel).

---

[1] Un indice alfabetic al tuturor concluselor aduse, de-şi ar fi de dorit a se inactiva, dar' din pricina, că póte ar înmulţí agendele oficiului parochial prea mult — se póte şi omite.

*) Eu acceptez punctul de vedere al lui Koch, că prin carnea şi laptele de la vite ofticóse nu se póte transmite tuberculosa.

După Hirt frecuenţa relativă a tuberculosei între lucrători cari se află în prav, e următórea:

Dintrĕ 100 îmbolnăviţi au suferit de tuberculosă pulmonară:

Prav metalic 28·00.
Prav mineralic 25·20.
Prav vegetabil 13·30.
Prav aminalic 20·80.
Prav amestecat 22·6.
Nici un prav 11·10.

Pericolul infecţiunii nu este absolut; astfel în spitale mari nu se bolnăvesc de loc sau numai rar îngrijitórele, cari stau în contact imediat cu bolnavii şi obiectele acestora: în Brampton Hospital în cursul a 25 ani, pe lângă 15,000 tuberculoşi, nu s'a bolnăvit nici un medic şi nici o îngrijitóre; în Spitalul general din Viena în 25 ani, pe lângă 16,000 tuberculoşi, numai 3 îngrijitóre.

La ómenii însuraţi, unde pe lângă necunoştinţa mijlócelor de precauţiune mai e şi un contact des şi intensiv, raportul e mai nefavorabil; după Brechmer se observă 12%, după Comet 23% infecţiuni.

(Va urma).

Pentru catedrală.

La colecta pentru zidirea catedralei evlavioşii creştini din parochía *Tămaşa* (tractul Unguraş) au făcut următórele dăruiri:

1.	Intru pomenirea fostului paroch Ilie Roşca, s'a dat	cor. 5
2.	Niculaş Onuţ	„ 10
3.	Vasilie Creţu	„ 6
4.	George Gurgu	„ 2
5.	Crăciun Aniţa	„ 2
6.	Mărgăuón Măriuţa	„ 2
7.	Todor şi Varvara Crăciun	„ 2
8.	Filimon Şomtelecan	„ 2

şi alţii cu sume sub două coróne.

In acelaşi scop s'au mai făcut şi următórele frumóse contribuiri:

1.	Biserica din Pianul-de-jos (tractul Sebeş)	cor. 120
2.	Biserica din Vaca (tractul Zarand)	„ 100
3.	Petru Hancheş, paroch în Glod (tractul Orĕştie)	„ 100
4.	George Moga, înv. în Glod	„ 50
5.	Ioan Strĕulea, notariu comunal în Jina (comitatul Sibiiu)	„ 50
6·	Marta Bêrnă, din Vaca (tractul Zarand)	„ 20

NOUTĂŢI

Archiducele moştenitoriu Francisc Ferdinand, în re'ntórcerea din călĕtoria în orient, întreprinsă încă în luna trecută, a sosit Luni la Viena, împreună cu soţie-sa *princesa Sofia de Hohenberg*, fostă contesă Chottek.

*

De la Braşov. Sinodul parochial de la biserica din *Braşov-Cetate*, ţinut Duminecă, a ales pe noul period de trei ani (1903—1905) următoriul comitet parochial: Dr. G. Baiulescu, Andreiu Bârseanu, Ioan Bidu, Dr. Ioan Bunea, Nic. Duşoiu, Dr. I. Moşoiu, Ioan Popea, Victor Popescu, G. B. Popp, Eug. Precup, Ioan Socaciu. Epitrop I: N. P. Petrescu, Epitrop II: Dr. Iosif Blaga. — Acestia sunt totodată şî membri ai delegaţiunilor şcolare. Suplenţi în comitet: Pavel Percea, I. Burduloiu, N. Bărbuceanu, G. Savu.

*

† Nicolae Puican. După lungă suferinţă, în casa de sănĕtate din Sibiiu, Vineri a trecut la cele eterne, în etate de 32 ani fostul profesor Nicolae Puican. Familia rĕposatului anunţă scăparea nenorocitului tiner de suferinţele grele pământeşti, prin următoriul anunţ funebral:

Subsemnaţii cu inima înfrântă de durere aduc la cunoştinţă trecerea la cele eterne a neuitatului lor fiu şi frate *Nicolae Puican*, fost profesor la gimnasiul greco-orient. din Braşov, care după lungă suferinţă a rĕposat în 27 Martie n. 1903 în etate de 32 ani. Rĕmăşiţele pământeşti ale defunctului s'au depus spre odichnă vecinică în cimiteriul gr.-or. din Sibiiu, suburbiul-inferior. Fie-i tĕrina uşóră. *Jalnica familie.*

*

Procesele „Tribunei“. Eri şi alaltăeri „Tribuna“ a stat de nou în faţa curţii cu juraţi din Cluj. Alaltăeri a fost pertractarea procesului intentat pentru articolul „Córda se întinde“, scris din prilegiul condamnării lui Victor Lazar pentru „Darul de Paşti“ şi a lui T. V. Păcăţian pentru „Cartea de aur“ (vol. I). Acusat: responsabilul „Tribunei“ G. Mohan, pe care judecătoria l'a osândit la *1 lună închisóre de stat şi 500 coróne amendă* (care se va detrage din cauţiunea ziariului). Atât acusatul, cât şi procurorul s'au declarat mulţămiţi cu sentinţa. Eri a fost pertractarea procesului intentat pentru articolii „*Politica magiară*“, publicaţi şi în broşură. Acusaţi: *G. Mohan* şi *I. Marschall* (Marschall ca conducĕtor al tipografiei, responsabil pentru editarea broşurei). G. Mohan a fost osândit la *opt luni închisóre de stat* şi *1600 coróne amendă*, avênd sĕ supórte şi cheltuelile procesului. Atât acusatul cât şi procurorul au anunţat recurs. *I. Marschall* a fost achitat.

*

Procesul „Gaz. Transilvaniei“, intentat de procuratura reg. din Murĕş-Oşorheiu pentru „agitaţie“ comisă prin doi articoli publicaţi în Septembre a. tr., se va pertracta Luni (6 April st. n.) înaintea curţii cu juraţi din Murĕş-Oşorheiu. Acusat e redactorul responsabil Traian H. *Popp*.

*

La „Reuniunea femeilor române din Sibiiu“ s'au înscris: 1. Membri pe viéţă dna Sofia Chirtop n. Cothişel din Câmpeni (până acuma a fost m. ordinar), dşóra Maria Streoulea din Sibiiu şi domnii Dr. Zosim Chirtop, advocat în Câmpeni (până acuma a fost m. ajutătoriu), Dr. Nicolau Vecerdea, dirigentul filialei „Albina“ în Braşov (până acuma a fost m. ajutătoriu). 2. Membru ordinar: dna Maria C. Popp n. Raicu, din Sibiiu. 3. Membri ajutători dnii Iuliu Popp, practicant la „Albina“, Ioan Rebega, funcţionar de bancă, Iuliu Enescu, funcţionar de bancă, Dr. George Proca, secretariu consistorial, Oprea Stefles, vice-notariu comitatens şi Timoteiu Popovici, profesor de musică.

*

Grindină. După câteva zile calde ca de vară, eri s'a descărcat asupra *Clujului* o plóie urmată de grindină abundantă, care a bătut aprópe trei pătrare de oră. Pe unele locuri beuţele de ghiaţă formau strat binişor de gros.

*

Mine de cărbuni la Cebea. In urma unor sondage făcute în hotarul comunelor Cebea şi Mestécăn (lângă Baia-de-Criş, în comitatul Hunedóra), o societate de esploatatori a scos şurfuri pentru teritoriu de 1800 jugĕre catastrale, cu scop de a esploata productul de cărbuni de pétră aflători în sinul pământului. Societatea (străină) a preliminat în scopul esploatării un milion şi 500.000 de coróne. Sondagiile au dat următoriul resultat: în un loc straturi de cărbuni în grosime de 9·80—1·05 metri, în altul de 1—1·80 metri, ear' în al treilea de 3·20—6·30 metri. Cărbunii conţin 9—10% cenuşă.

*

Fóie oficială în comitatul Bistriţa-Năsĕud. In congregaţia estraordinară a comitatului Bistriţa-Năsĕud, ţinută Vinerea trecută, s'a discutat afacerea înfiinţării unei foi oficiale comitatense. Propunerea comisiunii permanente era, ca fóia sĕ fie redactată numai în limba magiară. Din partea membrilor români ai congregaţiunii a fost însĕ presentată o contrapropunere, ca fóia oficială sĕ se redacteze în tóte trei limbile protocolare ale comitatului, ear' pentru pertractarea causei sĕ se esmită o comisiune de 5 sub conducerea vicecomitelui. Propunerea a fost motivată de *Dr. Ciuta*. Comitele suprem a spus, că propunerea acésta e în contradicţie cu ordinul ministerial, care spune că fóia oficială are sĕ se redacteze în limba statului, prin urmare e fără substrat şi ar puté nici sĕ nu o admită la desbatere. *Dr. Tripon* reflectéză la chestia juridică, că chiar din textul ordinaţiunei ministeriale nu apare, că fóia oficială are sĕ se redacteze numai în limba statului, fiind-că acestei cerinţe corĕspunde întrĕ tóte când zice, că se redactéză *şî* în ungureşte. O disposiţie proibitivă, care ar interzice redactarea şî în limbile protocolare ale comitatului, nu esistă. *Dr. Onişor* motivéză propunerea din punct de vedere utilitar. Dacă e vorba sĕ punem o nouă greutate pe comitat cu acéstă fóie, apoi trebue sĕ fie astfel făcută, ca sĕ aibă folos de ea locuitorii comitatului. Fiind redactată numai în limba statului, abia ar puté-o cetí funcţionarii, ear' din comune numai notarii, pe când massa mare a poporaţiunii comitatului, care vorbeşte limba română şi germână, n'ar înţelege-o şi n'ar puté sĕ se potrivéscă ordinelor, cari se vor publica în ea. Din partea Saşilor motivéză preotul Carl Müller. Ordinându-se votare, propunerea Românilor sprijinită şi de Saşi a întrunit majoritatea. In comisiunea de studiare au fost aleşi: F. Krammer, Müller, Domide, Onişor, Balázs. — Comitele suprem a anunţat recurs.

*

Vrednici de laudă. Ni-se scrie din Buziaş (comit. Timiş) că în comuna învecinată Silagiu s'a efectuit în 26 Martie n. c. alegerea de notariu comunal. Actul de alegere a fost condus de protopretorul *Unger József*, care a admis la candidare pe toţi cei opt competenţi, doritori de a ajunge în postul notarial vacant. Inainte de a se începe votarea, patru dintrĕ representanţii comunali ai numitei comune, anume: Zenovie *Bratu*, Marcu *Botean*, Iosif *Guţină* şi Petru *Honcea*, comunică primpretorului, că au fost mituiţi din partea unuia dintrĕ concurenţi, cu numele *Husz*, şi depun pe masă suma de 70 coróne, banii primiţi pentru-ca sĕ voteze cu numitul. Se rógă, ca banii sĕ fie trecuţi la fondul săracilor, ear' cu ei sĕ se iee protocol despre cele întêmplate, fiind-că cu jurământ vreau sĕ întăréscă faptul, că banii i-au primit de la jidanul din comuna lor, cu numele Wiener Adolf, cu condiţiunea, ca sĕ voteze cu recurentul Husz, jidan şi el. Primpretorul li-a împlinit cererea, şi apoi s'a ţinut votarea. A fost ales candidatul *Tereba*, cu 24 voturi, contra 2 date lui Husz (Candidat român n'a fost? . . . . .) Ţinuta corectă a celor 4 representanţi e vrednică de tótă lauda.

*

Convertire cu forţa. Nu de mult dispăruse din satul Chineviţa (Bosnia) o vĕduvă mohamedană împreună cu patru copilaşi ai ei, rĕspândindu-se vestea, că vĕduva a fost dusă cu forţa la graniţa bosniacă, închisă într'o mânăstire şi botezată în legea rom.-catolică împreună cu copiii ei. Ajungênd vestea la Serajevo, poporaţia mohamedană a ridicat protest la guvernator, cerênd investigaţie. S'a întrodus cercetare, în firul căreia a fost tras la rĕspundere şi *archiepiscopul Stadler*. Acesta a spus, că da, vĕduva şi copiii sunt botezaţi deja în legea rom.-catolică, dar' că acum unde se află ei, nu ştie. Ziariul „Obzor“, care stă aprópe de vederile *archiepiscopului Strossmayer*, şi în multe afaceri represintă vederile lui, luând notă despre afacerea convertirii acesteia critică aspru pe Stadler, numind „pas greşit“ siluirea la trecere a vĕduvei.

*

Conspiraţie contra ţarului. Nu de mult au fost arestaţi în Neapol supuşii ruşi *Gotz* şi *Engels*, pe motivul că ar fi fost complici la asasinarea lu *Sipjagin*, fostul ministru de interne al Rusiei. Cum e informat însĕ „Il Secolo“ din Milano, Gotz şi Engels aveau misiunea sĕ atenteze la viéţa ţarului în timpul petrecerii sale în Italia. Consulatul rusesc din Neapol prindênd veste despre plănuitul atentat, a dat de ştire la Petersburg, în urma căreia visita ţarului la Roma a fost amânată pe timp nehotărît.

*

Succesul telegrafiei marconiane. Ziariul „Times“ (Londra) a făcut contract cu Societatea-Marconi pentru-ca tóte telegramele de preste Ocean sĕ-i fie transmise prin telegrafia marconiană. Prima *marconigramă*, dată din Kondon (America), şi publicată în numĕrul de Luni al lui „Times“, e de 150 cuvinte şi a fost transmisă redacţiei fără nici o greşélă şi fără nici un impediment.

PARTEA LITERARĂ.

Un Molitvelnic manuscript.

— *Notiţe tipiconale.* —

de Gavriil Hango, preot ort. român.

(Urmare)

d) Urméză „Slujba sfântului botez“ cu adausul la ectenia cea mare cu ecteniile: „Pentru bun credincicsul şi de Dmnezau iubitoriul craiul nostru: imrc: şi pentru toată polata şi de voimcii lui. Dom: — Pentru să vie Duhul sfnt spre apa aciasta şi să o arate pre ea izvor de apă curătoare întru viaţa vecînică. Dom: — Pentru să se îmbrace acesta cu puterea dmnezăiască spre vrăjmaşul luptătoriu cu ungerea Mirului. Dom. — Pentru să fie el vas sfnţit cu luare dmnezăeştilor taini. Dom. — Pentru să se pricestuiască acesta fără de osindire făcătoarelor de viaţă taini. Dom.“ — In loc de „apară“ şi „mărita, Stâpâna“ se zice: „foloseste“ şi „biruitórea“.

După rugăciunile pentru sfinţirea apei pentru botez înainte de rugăciunea pentru binecuvântarea untului de lemn se zice: „*şi pleacă preutul capul spre vasul cu oloiu şi suflă spre el de trei ori şil blgveşte de trei ori şi ḑice Mltva*“ etc., ear' după terminarea ei „*preutul ia bosiiocul cari iaste în vasul cu oloiu şi samnă în apă cruciş de 3-ori cu dânsul cântând Aliluia . . . . . . şi ia preutul firul de bosiioc din sfntul oloiu şi unge cruciş coconul. fruntea, pieptul, urechile, spatele, amândóuo mânule şí picioarele, intâi la frunte ungând ḑice*: *Pomăzuiaştese*“ etc. Apoi:

„*Décăl vei pomăzui preute, botézăl tiindul în manu. căutând spre răsărit afundândul şi scoţindul ḑi*: Botézăsă robul lui Dmnezeu: imrc: in numele Tatalui, Amin; *iară a dooa oară afundândul şi scoţindul ḑi*: Şi a Fiiului, Amin; *iară a treia oară afundândul şi scotindul ḑi*: Şi al Duhului sfnt, Amin; Acum şi pururea şi în vécii vécilor, Amin.

Şi a aceieş după botez săl îmbrace în toate noao grăind: Imbracăse“ etc. *Şi ia nănaşul în mânule lui pruncul cel botezat, preotul dice*: Văimém: *şi cari vor fi lângă popa cântă* acest psalom: Fericiţi etc.

d) „*După aceea Mtva aciasta a sfântului Mir*: Blgvit eşti Dmne etc. „*După Mltva aciasta unge cu sfntul Mir pre cel ce sau botezat făcând cruce în frunte, pre ochi, la nări, la buze, la urechi, la piept, la spinare, întrĕ spete, la mâni, la picióre ḑicênd*: Pecetea şi darul Duhului sfnt Amin. *După aceea ocoleşte preutul masa cu nănasul şi cu cel botezat de 3-ori cântând*: Câţi în Chs. etc.

Urméză apoi cetirea apostolului, Evangeliei şi rugăciunea la tunderea pĕrului, ear' după tundere se zice: „*Şi să ia puţină ceară caldă şi lipeşte pĕrul cel tăiat în păretele bisêricei. De va fi biséreca de piatră, îngroapăl după oltariu*“.

După acestea urméză cele obicinuite în Molitvelnicile de azi, apoi.

e) „*Rănduiala la spălarea pruncului: a opta zi vine nănaşul cu cela ce sau botezat la besérecă şil desfaşe şi zice preutul*: Blgven. b. naş. Trtoe. după Tatăl nostru, Tropariul zilei sau al sfntului. Ilavă Iinea, bo. Dmne pentru rugăciunile tuturor sfnţilor şi a Născătoarei de Dmnzău pacea ta o dă nouo şi ne miluiaşte pre noi ca un îndurătoriu apoi Mltva: Izbavire de păcate etc.“ . . . . . „*şi să iai burete curat au bumbac nou şil udă în apă şi şţérge toate mădulările pre unde ai uns cu sfntul Mir zicând*: Botĕzasite etc. *Apoi Mltva*: *Domnitoriule* Dmne Dmnzăul nostru etc. şi Otpustul.

f) La *Rênduiala pe scurt a Sântului Botez*, se zice, că sĕ se cetéscă numai Mltva: Domne Dmnzău a toate tiitoriule, „*Décie după această Mltvă*: *Dacă vei boteza, cetéşte Mltvele botezului până la pomăzania marelui Mir toate până în sfarşit*“.

g) Ear' la *Mltva muerii după 40 de zile* după început şi rugăciunile obicinuite se zice: Dmne Dmnzăul nostru, carele ai venit etc. „*Iară de va fi vii* (pruncul) *sĕ-l ia preutul însuşi şi săl ducă în Oltariu şí pune gura lui la amandoao laturile uşilor în chip de sărutare; apoi îl duce la Préstol şil închină în tuspatru cornurile préstolului încungiurând de 3-ori, iară de va fi fată sĕ nu o ducă în Oltariu, ce să o închine înaintea sfntelor uşi grăind . . . . . tot până în sfârşit, şí după aceasta pune pruncul înaintea uşilor Oltariului şi zice*: Dmnului să ne rug. Dmne Dmnzaul nostru care de patruzeci de zile etc. apoi: „*După aceea să stea Muma pruncului înaintea icoanei Précistei Maicei Domnului, să facă metanii patruzeci, preutul să facă Otpust.*

La „*Mltva muerii când se tâmplă de pierde*“ se face observarea: „*Socotéşte preute fórte bine să iai sama: de iaste mueiarea vinovotă în piiarderea pruncului, să să giudece după pravilă, au de au fost fără de voia ei puţin să o canoneşti, şi aşa să ceteşti Mltva aciasta*“.

Va urma).

Posta ultimă.

Intărirea alegerii de la Arad.

Intregim ştirea dată pe pagina primă a numĕrului de faţă, comunicând cetitorilor, că în momentul punerii ziariului nostru sub tipariu a sosit la mânile Escelenţiei Sale, domnului Archiepiscop şi Metropolit **Ioan**, decretul regal, prin care P. C. Sa Archimandritul **Ioan I. Papp** e întărit în demnitatea de episcop al diecesei Aradului.

Decretul a fost subscris din partea M. Sale în 27 Martie n., ear' Escelenţia Sa, ministrul de culte şi instrucţiune publică, îl trimite Inaltpreasfinţiei Sale Metropolitului, cu datul din 30 Martie n. sub numĕrul 22,862, cu adausul, că noul episcop are sĕ se presinte cât mai curênd pentru a pune jurământul de fidelitate.

Momente din viéța bisericéscă

a Românilor ortodoxi din Transilvania. 1780—1787. De *Mateiu Voileanu*, asesor consistorial. — Se póte procura de la *Librăria archidiecesană* cu prețul de 80 fil. plus porto 10 fil.

Dr. **Iosif Blaga**

Analise psichologice.

Lecțiuni de psichologie

pentru învĕțământul secundar

Prețul **cor. 2·50** + 20 fil. porto.

Se póte procura de la **Librăria archidiecesană** din **Sibiiu.**

Au apărut:

Novele tomul I.

de

Vas. Ranta-Buticescu.

Cuprinsul:

1. Dragostea mătușii
2. Parola lui Ali Musta
3. Pétra Dochiei.
4. Costica.
5. Florile dragostei.
6. Sóre cu plóie.
7. Flori de munte.
8. Bombóne.
9. Soția ostașului.
10. Tinerețe-Nebunețe.
11. Florile Codrului.
12. Regina balului.
13. Dracul.
14. Presentul mătușii.
15. Pentru plăceri.

Prețul unui esemplar spedat franco e **cor. 1·80**

Se pot procura de la **Tipografia „Aurora“** în **Gherla** (Szamosujvár), de la **Librăria archidiecesană** din **Sibiiu**, cum și de la alte librării mai cunoscute din patrie.

Idei pregătitóre în Pedagogie

de

Dr. **Petru Șpan.**

Prețul **3 cor.** + 20 fil. porto.

Se póte procura de la Librăria archidiecesană din Sibiiu.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL

Preasântei

Născĕtóre de Dumnedeu

și

alte rugăciuni

urmate de Sinaxarin pentru tot anul si Păschălie.

Un volum de 368 pagini 8°.

Prețul simplu legat . . .	fl.	—.85
jumĕtate pânză . .	„	1.05
în piele roșie . . .	„	1.25
Ediția fină în piele négră .	„	2.—
piele chagrin	„	2.60
în mătase .	„	3.85

Se află de vêndare la

Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Pentru pacienții de stomach!

Tuturor cari în urma rĕcelii ori a prea marei împovărări a stomachului sau prin consumarea de mâncări greu de mistuit prea reci ori prea calde sau prin un traiu neregulat 'și-au contras bóle de stomach, precum:

Catar de stomach, Sgârciuri de stomach, Dureri de stomach, Mistuire grea sau astupare de stomach

li-se recomandă un bun mijloc de casă, ale cărui resultate escelente de mulți ani sunt deja probate. Acesta este:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Acest vin este preparat din buruieni renumite și recunoscute ca tămăduitóre, cu vin bun; întăreşte și înviorézǎ organismul de mistuire al omului. Vinul de buruieni delătură conturbațiile de mistuire și influințézǎ puternic asupra nouei formări de sânge sănĕtos.

Prin întrebuințarea regulată a vinului de buruieni bólele de stomach vor fi curate încă în formare. Sĕ nu întârzie nime dar' a-'l folosí încă de cu vreme. Simptome, ca: **dureri de cap, rîgăeli, arsuri în stomach, inflamații, amețeli** cu **vomări**, cari la pacienți cu suferințe învechite apar cu atât mai vehement, dispar adesea după câte-va beuturi de vin de burueni

Constipațiile cu urmările lor neplăcute, **maladii, dureri colice, bătăi de inimă, insomnie,** precum și conglomerarea sângelui în ficat, splină și suferințele hemoroidice de multe-ori se delătură iute cu vinul de buruieni. Vinul de buruieni delătură mistuirea grea și depărtézǎ prin un scaun ușor materii stricate din stomach și intestine.

Fața palidă și slabă, anemia și slăbiciunile sunt de obiceiu urmările unei mistuiri rele a formării insuficiente de sânge și a stării bolnăviciόse a ficatului. **Lipsa de apetit** și **reaua dispoziție,** precum și **durerile de cap** și **nopțile perdute** (insomnie) consumă adeseori încetul cu încetul multe persóne. Vinul de burueni dă slăbitei puteri de traiu un nou și próspĕt impuls. Vinul de burueni măreşte apetitul, ajută mistuirea și nutrirea, ușurézǎ formarea și schimbarea materiei, înlesnește formarea sângelui, calmézǎ nervi escitați și creézǎ nouă **voe de viéță.** Nenumĕrate scrisori de recunoscință și mulțămită dovedesc acestea.

Vinul de ierburi se află de vênzare în sticle *fl. 1.50* și *fl. 2.—* la farmaciile din *Sibiu, Turnișor, Sĕliște, Ocna, Slimnic, Șeica-mare, Nocrich, Avrig, Tălmaciu, Boița, Cisnădie, Poplaca, Gurarîului, Jina, Poiana, Mercurea, Câlnic, Loman, Pianul-de-sus, Petrifalĕu, Sebeșul-săsesc, Vințul-de-jos, Daia, Spring, Vingard, Ohaba, Beșinĕu, Mihalț, Teiuș, Blaj, Pănade, Țapu, Mediaș, Blăjel, Sân-Mărtin, Ibașfalĕu, Basna, Agnita, Cincu-mare, Boholț, Făgăraș, Beclean, Câmpulung, Rîmnic-Vâlcea, Cudjir, Orăștie, Deva, Hunedoara, Hațeg, Luncani, Puj, Ohaba, Ponor, Alba-Iulia* etc. — precum și în tóte celelalte localități mai mari și mai mici din Ardél, Ungaria și Austria.

Farmaciile din Sibiiu trimit 3 și mai multe sticle de vin cu prețurile originale în tóte localitățile din Austro-Ungaria.

Păziți-vĕ de falsificări!

Sĕ se céră anumit:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Vinul meu nu este o medicină secretă. Părțile lui constitutive sûnt: Vin de Malaga 450,0, Spirt de vin 100,0, Glycerin 100,0, Vin roșu 240,0, Sirup de fragi 150,0, Sirup de cireșe 320,0, Coacăză, Aniș, Rădĕcină „Helen“, iarba ferului americană, Rădĕcina „Entianus“, „Kalmus“ à 10,0. Tóte aceste se amestecă. un. dcm. [1] 1–12

ICÓNE SFINTE

pictură de mână în oleu, **pe pânză, pe lemn** séu **pe tinichea, ținc, aluminium** etc. în ori-și-care mărime pe lângă **prețurile cele mai moderate** ofere:

Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu, strada Măcelarilor Nr. 45

IV.

Archangelul Mihail
„ Gavriil
Apostol ori-care
Domnul Christos
Iisus în muntele Maslinilor
Sfântul Dumitru
Sfântul George
Ilie Prorocul
Ioan în pustie
Sfântul Nicolae
„ Simeon
„ Andreiu
Evangelistul Ioan
„ Luca
„ Marcu
„ Mateiu
Prorocul Zacharia
Apostolul Iacob
„ Filip

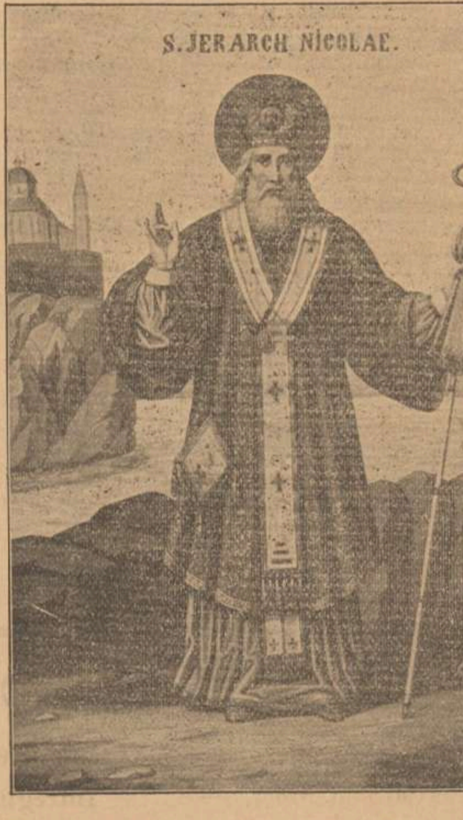
S. JERARCH NICOLAE.

I.

Adormirea Maicei Domnului
Bunavestire
Nașterea Domnului Iisus Christos
Fuga la Egipet
Iisus în biserică de 12 ani
La nunta din Cana
Iisus pe mare
Invierea lui Lazar
Schimbarea la față
Răstignirea lui Iisus Christos
Punerea în mormênt
Invierea Domnului
Inălțarea — Floriile
Tăerea împrejur
Nascerea Maicei Domnului
Pogorîrea Duchului sfânt
Nascerea sftului Ioan Botezătorul
Grigorie, Vasilie și Ioan
Adormirea sfintei Ane
Aflarea capului sf. Ioan Botezăt.

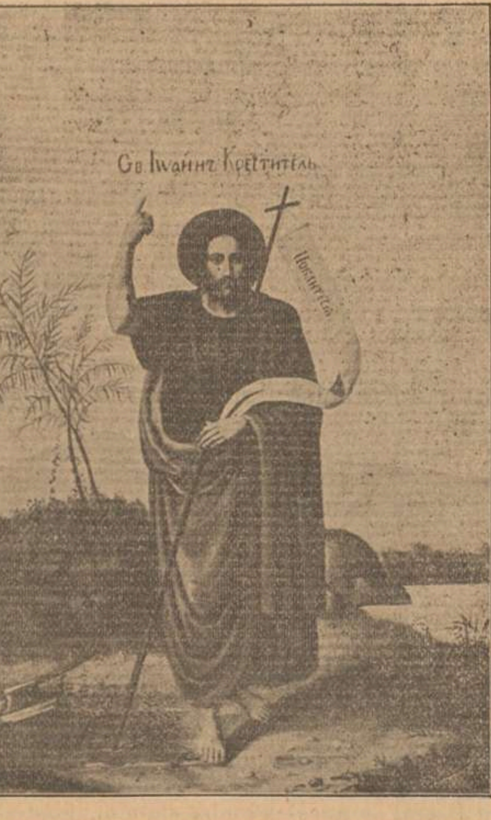

II.

Iisus pe Cruce
Inălțarea sfintei cruci
Ilie prorocul în carul de foc
Tăierea capului sfântului Ioan
P. Grigorie teologul
Sf. Vasilie

III.

Botezul Domnului
Constantin și Elena
Sfântul Dumitru călare
Sfântul George „
Maica Domnului
Petru și Pavel
Archanghelii Mihail și Gavriil
P. Ioan Gură de aur
PP. Ioachim și Ana

	Grupa I.					Grupa II.					Grupa III.					și Icóne din Grupa IV.					
	Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					
	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	
fórte fine Cor.	39·20	44·80	58·80	81·20	106·40	35·—	40·60	51·80	70·—	89·60	30·80	37·80	46·20	61·60	78·40	28·—	33·60	42·—	56·—	70·—	Cor. fórte fine.
fine . . „	26·60	29·40	46·20	50·—	72·50	23·10	25·90	40·60	49·—	65·80	20·30	23·10	35·—	43·40	60·20	18·20	21·—	30·80	39 20	56·—	„ fine.
simple . „	14·—	16·10	18·20	26·20	30·40	12.60	14·—	16·10	23·80	32·20	11·20	11·90	14·—	21·70	29·40	9·80	10·50	11·40	19·60	26·60	„ simple.

Prețurile indicate în șema de sus sunt a se înțelege numai la icóne pictate pe pânză. — Icóne pictate pe lemn costă cu 10%, ear' pe tinichea cu 15% mai mult decât pe pânză; pe aluminiu și ținc vor costa cu prețul metalului întrebuințat *mai mult.*

Deasemenea și cu angajamentul pentru **prapori** din ori-și-ce fel de materii și de ori-și-ce colóre pe lângă condițiile cele mai favorabile.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian. Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 3~~4~~3 Sibiiu, Sâmbătă 22 Martie (4 April) 1903 *Anul LI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia. Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Situaţia.

Sibiiu, 3 April n.

Situaţia pare a fi acum pe deplin limpeḑită în politica nóstră internă, întru atâta anume, că ştim cel puţin ce ne aştéptă. *Intrarea ţerii în stare de ex-lex, cu ziua primă a lunii Maiu!* Pentru-că oposiţia parlamentară a declarat rĕsboiu şi proiectului de lege prin care guvernul cere indemnitate pe alte patru luni înainte; şi aceea se ştie, că denegându i-se cererea acésta, guvernarea sa încétă de a mai fi legală, cu ziua în care îi espiră îndemnitatea avută până acuma.

Că apoi după întrarea ţerii în stare de *ex-lex* ce va urma, — ştie ceriul. Sigur că nimic bun şi nici un bine. Dar' ómenii nu 'şi dau sémă despre acésta, ci vreau sĕ trécă cu capul prin părete, chiar şi cu primejdia de a'şi sparge capul.

Comisiunea financiară a dietei a luat adecă în desbatere Marţi proiectul de lege referitor la noua indemnitate, şi cu acéstă ocasiune şi-au precisat membrii oposiţionali ai comisiunii punctul de vedere, care e următoriul: Nu în contra guvernului se duce luptă parlamentară din partea lor, ci în contra *acelei puteri mai înalte*, care împedecă guvernul în a satisface şi împliní dorinţele naţiunii, şi nu 'l lasă sĕ respecteze drepturile naţionale. De aceea, oposiţia nu numai în contra proiectelor militare va lupta mai departe cu tótă energia, împedecând, ca acelea sĕ priméscă putere de lege, ci cu aceeaşi energie va duce lupta şi în contra proiectului de lege despre indemnitate, lungind discuţia asupra lui până numai se póte, ca astfel sĕ fie *silită* puterea mai înaltă sĕ facă concesiuni. „Acea putere, care totdeuna a lucrat în contra Magiarilor, şi în contra căreia trebue continuată acum lupta cea mai intensivă, vină ce va veni. *Pentru-că constituţia de astăzi nu plăteşte nimica; vină mai bine absolutismul!*“

Astea sunt vederile şi cuvintele unui kossuthist de frunte, ale deputatului *Barabás Béla*, care a declarat în comisiunea financiară, că vorbeşte conştiu fiind de gravitatea şi seriositatea situaţiunii, va sĕ zică, cu tótă seriositatea.

L'am înţeles şi 'l va fi înţeles tótă lumea. Mai bine îl vor fi înţeles însĕ cei de la Viena, pentru-că lor au fost adresate alesele şi binecumpĕnitele cuvinte. Că ce 'şi vor gândí, şi ce vor rĕspunde când le va vení vremea, — nu ne priveşte. Ne priveşte însĕ faptul, că situaţia e considerată de fórte critică şi din partea guvernului, care prin rostul prim-ministrului *Széll* a făcut apel în comisiunea financiară la cei din oposiţie, rugându-i sĕ nu creeze o stare de lucruri anormală în ţară, prin ducerea luptei parlamentare la învingerea principiului, că nu majoritatea, ci minoritatea are sĕ-şi aducă voinţa la valóre! Un astfel de principiu ar fi ominos pentru întregul viitoriu al ţerii; şi casul de precedenţă ar puté fi esploatat cu succes chiar şi în contra oposiţiei parlamentare magiare de astăzi.

Tonul în care a fost ţinută întréga vorbire a ministrului-president *Széll* în faţa comisiunii financiare a dietei, ne este dovadă despre îngrijirea de care e cuprins guvernul pentru viitoriul ce se pregăteşte statului nostru, — din încăpăţinarea oposiţiei, — şi pentru încurcăturile ce se pot naşte din întrarea ţerii în stare de *ex-lex*. Şi dacă kossuthistii vor ştí sĕ 'şi dee şi ei sémă despre gravitatea situaţiei, aşa cum îşi dă guvernul şi şi-a dat prim-ministrul *Széll* în vorbirea sa de Marţi, — sigur că vor reveni asupra chestiunii în conferenţa de partid pe care o ţin astăzi, şi vor lua hotărîri de desarmare. Interesele mari ale patriei le cer acésta jertfă. Ţină deci cont de ele, şi aducă jertfa cerută. Ear' de nu o aduc, a lor e responsabilitatea pentru urmări, atât în faţa ţerii, cât şi în faţa istoriei.

Ne place însĕ a crede, că nici guvernul nu stă nepregătit, ci şi are planul seu bine stabilit, pentru tóte eventualităţile.

Fóia oficială *publică în numĕrul de Mercuri decretul regal, prin care Maiestatea Sa a binevoit preagraţios a întări alegerea P. C. Sale Archimandritului* **Ioan I. Papp** *de episcop al diecesei gr. or. române a Aradului.*

La corferenţele episcopeşti ţinute în Budapesta sub presidenţia primatelui catolic *Vaszary*, iau parte şi următorii prelaţi ai bisericei gr.-catolice române: Escelenţia Sa metropolitul *Dr. Mihályi* şi P. S. Sa episcopul *Dr. Radu.* Episcopul Gherlei şi-a scusat absenţa, ear' capitlul din Oradea-mare e representat prin vicariul general *Dr. Lauran.*

Indemnitatea votată. In şedinţa de Mercuri, comisiunea financiară a votat proiectul de lege despre noua indemnitate. Tot atunci însĕ, oposiţia, prin rostul deputatului *Barabás*, a declarat de nou, că nu va permite, ca proiectul sĕ devină lege, ci în dietă *îl va obstrua.* In vederea încurcăturilor ce se pot naşte din întrarea ţerii în stare de *ex lex*, earăşi se vorbeşte despre o apropiată disolvare a dietei.

Stare de ex-lex.

De sine înţeles, că întréga presă magiară se ocupă cu noul proiect de indemnitate budgetară, presentat dietei din partea guvernului, şi cu situaţia ce se póte naşte în urma nevotării la timp a acestui proiect de lege.

Temerea de întrarea ţerii în stare de *ex-lex* e mare, şi colorile în cari e descrisă situaţia viitóre sunt sinistre. Reproducem câteva din părerile ziariului *„Budapesti Hirlap“*, date în privinţa acésta, ziariu care a stat şi stă fórte aprópe de contele *Apponyi* şi adicţii sei politici. Iată ce ne spune în numĕrul de la 31 Martie n.:

„Situaţia Ungariei este gravă şi din zi în zi va deveni mai gravă. Acésta o simte ori-cine, în şi afară de parlament. Guvern şi oposiţe de o potrivă stau sub presiunea îngrijirilor provocate de stările abnorme actuale. Maioritatea se provócă la dreptul sĕu constituţional şi aruncă rĕspunderea asupra oposiţiei. Oposiţia face responsabil guvernul şi maioritatea pentru proiectele militare. Desbaterea acésta nu schimbă nimic din rĕul, că *ţéra e ameninţată de ex-lex.* Ce este starea de ex-lex? Ori-cine o ştie. Noi n'avem lege, care sĕ autoriseze guvernul a acoperí cheltuelile trebuinciόse, a încassa dări, a da recruţi, fără budget votat. Sau că un guvern se angajéză de a satisface necesităţilor de stat fără basă legală, şi atunci se ştirbeşte constituţia, sau dacă nu o face acésta, atunci se suspendă continuitatea administraţiei. In casul acesta n'ajută nimic nici crisa ministerială, care n'ar face de cât sĕ măréscă încurcătura şi sĕ deschidă pórta pentru tot feliul de combinaţiuni de sus şi de jos“.

Spune apoi, că o parte dintrĕ kossuthisti vrea sĕ estindă obstrucţia şi asupra indemnităţii, pe când elementele mai calme sunt pentru sistarea obstrucţiei; şi esprimându-şi dorinţa, ca în conferenţa de astăzi (Vineri) a partidului kossuthist, părerea acestora din urmă se iese biruitóre, continuă astfel:

„Ingrijaţi ne întrebăm, póte óre guvernul sĕ facă concesiunile ce i-le cer obstrucţionistii? *Numai Corόna ar puté sĕ rĕspundă la acésta*, căci fără intervenţia ei nici un guvern numit de ea nu póte sĕ presinte proiecte şi nu póte sĕ admită modificări esenţiale. Acésta mai ales când e vorba de armată. Cine s'ar puté îndoí, că *dacă Corόna şi-ar da consimţĕmêntul la astfel de concesiuni, ori-ce guvern magiar şi ori-ce majoritate patriotică şi-le-ar însuşí bucuros?* Dar' situaţia este estraordinar de încurcată şi primejdiósă, tocmai pentru-că conflictul nu se póte resolví numai în parlament, căci *resolvirea atârnă de la numĕroşi factori în afară de parlament.* Nu trebue sĕ avem în vedere aici numai persóna regelui şi drepturile sale de suveran, sau cercurile curţii şi pe bărbaţii de stat austriaci, ci şi iritaţiunea ce a cuprins ţéra şi care a îndemnat pe Croaţi la atacuri duşmănóse. Dacă iritaţiunea acésta

FOIŞÓRĂ

O descoperire

(după A. Theurier).

Pe când mĕ aflam în oraşul D . . . am cunoscut un om fórte original, anume Eustaţie Lorieau, de vr'o 40 de ani, vesel, roşu la faţă, blond, puţin cam corpolent, de statură mijlocie, cu un cap mare şi frunte lungăréţă, cu un nas de Socrate, şi cu ochii albastri.

Profesiunea sa era: judecător, dar' fiind-că ocupaţia sa 'i lăsa multe ore disponibile, şi mai era şi avut, fù stăpânit de timpuriu de mania de a colecţiona. Colecţiona câte de tóte, cărţi rare, monede, vase, etc. Era membru al unei asociaţii archeologice, unde trimitea lungi recensii entusiaste despre fie-care din descoperirile sale.

Ca mulţi din archeologi, era simplu şi credul, adevĕrat copil, în privinţa antichităţilor sale.

La vederea unui ciob de ulcior sau vre-unei bucăţi de fer vechiu, închipuirea sa crea istorii admirabile pe cari le credea. Găsind de pildă o mască informă de fer ciocănit, care avea trei găuri în locul gurii şi al ochilor, era convins, că a dobândit adevĕrata mască de fer care a servit spre a ascunde trăsăturile prisonieriului misterios de la Sf. Margareta şi Bastilia.

Cât pe ací era sĕ ne certăm, fiind-că i-am spus cu ocoliri, că după rapórtele autentice, faimósa mască de fer era de catifea négră, şi că dacă era de fer, de sigur că s'ar fi găsit pentru un prisonier atât de ilustru ceva mai delicat şi mai frumos, întru cât în secolul XVII ferul se lucra în mod admirabil.

*

De-şi însurat, Eustaţie Lorieau n'avea copíi. Soţie-sa era o brună frumósă, de vr'o douĕzeci şi opt de ani, bine făcută, vióe, cu ochi admirabili şi buze de coral.

Magnifică, plăcându-i petrecerile, se plictisia în casa tăcută, unde soţul ei îşi îngrămădia colecţiile şi unde nu primia de cât pe câţiva bĕtrâni archeologi şi pe un tinĕr advocat, amic al lui Lorieau, amator şi el de cărţi vechi.

Acest advocat, anume Frideric Simonnet, de-şi de abia de 30 de ani, era considerat ca vulturul baroului din D . . .

Eu cred că era mai mult cocoşul, căci avea o statură admirabilă şi o limbă încântătóre. Cu alte cuvinte, cine-l primia în casă, trebuia sĕ fie cu mintea la pândă, cu ochii în patru.

Adese-ori lua cărţi din biblioteca lui Lorieau, ear' în séra când avuseiu plăcerea de a-l cunóşte, readucea amicului seu un frumos volum *„Dafne şi Chloe“*, legat în marochin roşu, şi ilustrat.

— Iată, îmi zise cu mândrie Eustaţie Lorieau întinḑêndu-mi volumul, iată o carte fórte rară, provenită din biblioteca domnului d'Armosis, un nobil din Lorena, arestat în timpul terorismului şi condamnat la mórte, scăpat însĕ de concubina sa, o spălătorésă, care a reuşit sĕ-l facă a evada din temniţă în ajunul esecutării.

Acéstă carte am cumpĕrat-o mai pe nimic, cu ocasia vînḑării mobiliarului fiicei femeii care a scăpat pe d'Armosis.

Rĕsfoind volumul, observaiu un amĕnunt ciudat: pe multe din pagini se vedeau sub litere nişte liniuţe sau puncte, unele cu cernélă roşie, altele cu cernélă gălbue, de abia visibilă.

— Ciudat lucru, murmuraiu; aţi observat vr'odată acest amĕnunt în volumul dvóstre? întrebaiu pe Lorieau, arătându-i paginile însemnate.

In acelaşi timp, ridicând capul, fui surprins de espresia neliniştită şi spăriată a figurii advocatului. Privind şi pe dna Lorieau, observaiu că pe frumósa-i figură se reflecta ca într'o oglindă surprinderea lui Frideric Simonnet.

Lorieau nu observà nimic, ci cu ochii aplecaţi pe carte rĕsfoia paginile şoptind:

— Da, ciudat, dar' mai ciudat e că acest amĕnunt mi-a scăpat până astăzi neobservat... Tu, Simonnet, l-ai observat?

— Nu, rĕspunse advocatul, roşindu-se, nu l'am observat.

In acest interval, tinera femeiă nu zicea nici un cuvênt, şi aplecată la sobă scormonia cu nervositate tăciunii.

— N'ai observat? strigă mânios Lorieau. Eu cred că ací se ascunde vr'o enigmă istorică fórte importantă, vr'un limbagiu misterios a cărui cheie am s'o regăsesc.... O sĕ vedeţi, o sĕ vedeţi:

Şi-şi freca mânile.

(Va urmă).

graduată va mai fi hrănită și crescută și prin starea de ex-lex, atunci din asta *pot sĕ se nască ciocniri a căror însemnătate și urmări nu sunt în stare a le cumpăní nici ómeni politici cu vederile cele mai agere și calmi.* Suntem deci *în ajunul unor pericole* de feliul acesta“.

Cei-ce știu cetí și printrĕ șire, vor găsí în pasagele citate și lucruri cari nu se spun în ele.

† Prof. Nicolae Puican.

Sibiiu, 1 April n.

Duminecă la 3 ore, în jurul capelei de la casa alienaților, pașii celor abătuți spre locul fiioros se tîrau încet, fețele tuturora vorbiau despre durerea sufletului, la care nu se mai încércă nici mângăerea nici mulcomirea a mai străbate.

Albit de zile se ivì de după cotitură, părintele Simtion, încunjurat de cantori, și au întrat toți la morgă.

La cap cu o cruce — semnul îngerului păzitor — și din sfeșnice fumegau luminările în jurul mortului. Neobicinuită a fost forma pumnului de țĕrînă rece! Cu ochii întredeschiși și cu gura căscată, pare-că urmăria aiurit sborul fantastic al idealului, care l’a muncit câtă vreme la pîrjolit flacăra viului. Alăturea veghiau ca două statue mama și fratele defunctului, muți de durere, din ai căror ochi osteniți lacrimile — simbolul speranței — nu se mai îndurau a le mai înviora fețele ofilite. Și se începù rugăciunea cu sfânta-i vrajă de înseninare, și corul mortuar al elevilor seminaristi rĕspundea stichurile funebre, cari împacă durerile vremelnice cu speranțele credinței.

Se întonau versurile: „Inzadar se turbură tot pămĕnténul“ .... și capacul sicriului l’au încleștat preste rĕmășițele pămĕntului, ear’ după carul mortuar s’au înșirat rîndurile seminaristilor, cari au venit sĕ înece în lacrimi scena depărtării la cele vecinice a profesorului de deunăzi *Nicolae Puican.* Pe drum cortejul s’a oprit la 3 popasuri, și am ajuns la modestul loc de repaus. In Strada-lungă numai clopotele bisericii în limba lor de jale au anunțat eșirea unui muritoriu din turburatele căi ale vieții.

Fericitul Puican a avut sórtea, ca sĕ nu ’l petrécă nici un prietin vechiu la locul de odihnă vecinică, nici o cunună sĕ-i acopere mormĕntul, sĕ nu se scóle nime pe țărina lui, ca cercetașilor cimiterului sĕ le grăiască despre bărbatul de știință, în numele căruia sĕ-și ia ultimul adio de la miseriile vieții, sĕ salute pe cunoscuți și pretini; a avut sórtea sĕ nu fie nime care sĕ-i adreseze cuvinte de mângăiere, ear’ elevilor lui povețe părintești.

Ori-cum a fost sórtea lui Puican, e indiferent pentru el, că l’au deplâns la grópă prietinii pe cari i-a stimat, ori numai câțiva elevi, el nu mai știe că lumea s’a despărțit de el, ca de un om de știință, ca de un idealist, nici aceea, că i-s’a dat onorul unui astfel de om; el a trecut preste tot ce este vremelnic, s’a înălțat preste idealism, preste entusiasm, preste durere și miserie.

Cine a fost N. Puican, cum a trăit, și cum s’a petrecut el din viéță?

S’a născut la 21 Iulie 1870 în Orăștie din părinți sĕrmani agricultori. A început școla elementară în Orăștie și tot acolo a urmat 6 clase gimnasiale.

Spiritul lui deosebit și dornic după vorbă și cultură românéscă, l’a îndemnat, ca pe lângă tóte neajunsurile materiale sĕ continue gimnasiul în școla românéscă. La 1887 se înscrie la gimnasiul român din Brașov, unde-și ia maturitatea la anul 1889. Și în timpul acesta folosind tot momentul cu cetitul, se aprinse în el dorul de a se înălța preste semenii sĕi, zelul seu de a pătrunde în dulcețile științei se prefăcù într’o ambițiune pasionată, care ’l orbì în fața miseriei, în care se svîrcoleau părinții sei. Idealul seu îi abătuse privirile de la lipse materiale, și numai cu bani de drum plécă sĕ se înscrie la universitatea din București. Aici a fost ajutat de fratele seu mai mic, care ca mechanic își asigurà o léfă din care amêndoi frații își puteau trăgàna viéța. Nicolae cu meditații și cu ajutórele prietinilor și ale fratelui sĕu, se simția fericit sĕ asculte chestiile de știință de pe catedra universitară.

Știința și ’l robise sie-și, dar’ grijile de traiu îl amăriau prea mult. La începutul anului 1892 realitatea prozaică îi deschide, în cale o prăpastie amețitóre. Lasă studiul, și cu gândul sĕ-și facă rost de o sumuliță de parale, cu cari sĕ pótă studia la alte facultăți mai renumite, și ’și află un post de 275 lei lunar. La 1893 și 1894 ascultă prelegerile de l. clasică și istorie la universitatea din Viena.

Anul 1895 îl petrece ca voluntar în Sibiiu, în care timp face cunostință cu Sibienii, căștigându-le simpatia, atât prin presența sa blajină cât și prin aerul sĕu serios și mult promițĕtor.

Necontând la ajutoriul cuiva plécă la Pesta și în 2 ani obține absolutoriul universitar. In Pesta a fost presidentul societății Petru Maior a studenților români, cari au simțit, că au în mijlocul lor un tinĕr plin de foc, entusiasmat pentru tot ce e folositor și nobil. A scris pentru societate mai multe lucrări și a compus statutele societății.

La 1898 e angajat ca profesor la gimnasiul român din Brașov. Sórtea a voit, ca puțin timp sĕ fie la locul, la care a ajuns înfruntând atâtea necazuri și greutăți. El uita de tóte când a vĕḑut mulțimea elevilor, cari erau concreḑuți lui, și i-a fost ușor sĕ-i créscă, dór’ sufletul lui era bunătatea, era iubirea părintelui cu durere pentru copíii sei. Și elevii sorbiau vorbele de miere din gura profesorului lor, l’au îndrăgit ca pe adevĕratul dascăl și pe bărbatul devotat științei.

Corpul profesoral vĕḑêndu-l atât de entusiasmat pentru tinerimea gimnasiului, i-a oferit conducerea societății de lectură a studenților. Aici s’a arătat cumpĕtul și mai pe sus de tóte zelul seu de a deștepta interesul elevilor spre vastul domeniu al științei. In multe ședințe își aducea cărți nemțești și franțuzești și cu mult entusiasm desfășura înaintea elevilor mulțimea de idei ale autorilor universali, cari formau societatea predilectă a lui Puican. Profesorul N. Puican nu era omul petrecerii, era retras, vecinic cuprins în mrejile științei. In sinul corpului profesoral era stimat, intimitatea lui o căutau toți colegii sei tineri și bĕtrâni. El însuși era blajin, simpatic, omul ordinei și mai pe sus era modelul celora ce-și cunosc chiămarea și-și plinesc datorințele de om și de dascăl.

Gândul afară de școlă îl purta pe la sĕrmana lui mamă — pe tatăl îl perduse mai înainte — pe la căminul părintesc, în jurul căruia plana vĕlul tristeței și al miseriei. Din micul seu salariu economisa mult-puțin și pentru cei de a casă, și-a tras de la gură. Dar’ viéța chinuită și vecinic ispitită de miseria cea mai revoltătóre i-a sguduit atât de mult creerul, că în Martie anul 1898 se năpăstuește asupra lui fatala bólă de nervi, care l’a silit sĕ se depărteze pe o vreme óre-care de la catedră. A fost sfășietóre scena de despărțire a lui din mijlocul elevilor. Provedința i-a luminat conștiința pe momentele acelea și cu vorbe pline de durere își ia adio. Suspinele și lacrimile elevilor cobiau că scumpul lor profesor nu se va mai întórce în mijlocul lor. Etoria gimnasiului îi îmbie leafa de pe lunile restante ale anului, dar’ el refusă ajutoriul, pentru care vedea că nu póte lucra.

In Martie s’a dus la casa părintéscă, umplându-o de durere și desnădejde. A casă a rĕmas 2 ani, une-ori în rĕstimpuri de înseninare îmbucurătóre, alte-ori copleșit de tristeța înfiorătórei bóle. Și aici cetit’a neîntrerupt, își făcea notițe și trăia pentru lumea se de halucinație. Agravându-i-se bóla a fost dus în spitalul din Deva, ear’ de un an și jumĕtate a fost găzduit în fiorosul internat de preste gara Sibiiului. Elevii lui nu l’au părăsit nici acum. In tótă sĕptĕmâna curgeau la el și ’l întrețineau cu feliuri de discuții. Vorbia dulce și temperat, arare-ori puteai deschilini vorba așeḑată de cea aliană. Era aprópe sănĕtos până bine de curênd. De câte-ori l’am cercetat, arăta, că știe unde se află. Am adus odată vorba despre viéța lui de student. Ne spunea că a lucrat ca om de rînd în capitale, își agonisia bani de traiu din cari trimitia și mamei sale câte odată și 5 fl. lunar. Stipendiu n’a avut, mai târziu când ar fi primit, l’a refusat, și cu multă amărăciune a rĕspuns: „De ași fi primit atunci ajutoriu, póte că nu ajungeam aici unde sunt!

Cu venirea ernei bóla s’a intețit, conștiința se întunecase de mult, halucinațiile i-au devalvat atât de mult organismul, că Vineri, în 27 Martie diminéța, după o agonie de 5 minute s’a stins ca o flacăre impresurată în vîrtejul furtunei.

Duminecă la 29 Martie l’au petrecut la grópă elevii lui din Sibiiu.

S’a împlinit legea fatală și cu acéstă prea tineră, dar’ puternică individualitate, că s’a călăuḑit tótă viéța de un idealism neînfrînat. Ii sta bine contrastului întrĕ rege și miseria, care se așéḑă în suflet ca un sloiu de ghiață.

Nici în momentul din urmă nu s’a gândit nimenea la despărțirea lui. Rege sărac a fost el și săracă îi este casa lui pămênténă.

Am plâns atunci la esecutarea tragediei lui, azi ochiul a secat, gândul s’a re’ntors din fulgerările sale în lăcașul chimeric al creerului, inima bate regulat, mulcom, în curs de pace, căci: a mea este rĕsbunarea, zice domnul..... *T. S.*

Un adaus la lupta contra tuberculosei

de Dr. Hermann Süssmann, fisic comitatens.

(Urmare).

7. Sunt trei căi, pe cari germenii bólei pot întra în corpul găzduitoriului lor: contactul direct, dovedit prin ulcerele tuberculóse la degetele spălătoreselor; canalul intestinal, în care bacilii ajung cu apa infectată, îndeosebi cu lapte și unt; și organele respirațiunii, în cari germenii bólei ajung cu aerul inspirat.

8. Tóte esperiențele de până acuma arată, că tuberculosă înăscută și cea care s’a ivit în primele luni ale vieții, este a se atribuí eredității, ear’ cea care s’a ivit mai târziu, infecțiunii. Dacă preste tot se moștenește ceva, apoi se moștenește o anumită slăbiciune, o forță de resistință mai mică față de influințe îmbolnăvitóre.

9. Abstrăgênd de la primii ani, tuberculosa se ivește mai mult întrĕ anii 20 și 60, își caută jertfele așa dar’ în etatea când omul e mai capabil de a agonisí.

10. In mod absolut, înclinarea spre tuberculosă e mai mare la copíi de cât la ómenii în vîrstă, dar’ ea se mărește cu anii, de órece ocasiunea spre infecțiune e cu atât mai mare cu cât omul întră mai adânc în valurile acestei vieți.

11. Pentru a se așeza și a se desvolta, bacilul tuberculosei are trebuință mai înainte de un teren nutritor favorabil; el crește pe acesta încet și numai la o temperatură anumită (29—42° C, în termin mediu 27° C), și se prăpădește îndată-ce alți bacili (microorganisme), cari se desvóltă mai repede, îi îngreunéză condițiunile de viéță.

Este deci fórte plausibil, că tóte catarele, inflamațiile și lesiunile organelor respirătóre, cum și tóte bólele, cari micșoréză forța de resistință a corpului, mai ales glandule umflate — fórte potrivite de a primí germenii infecțiunii — sĕ obléscă calea pentru desvoltarea tuberculosei pulmonare.

12. Clima de mare și cea de munte nu e favorabilă tuberculosei, prima pentru curățenia (lipsa de prav) aerului și conținutul de sare, ultima pentru lipsa de prav și alte motive.

Singură întrarea bacililor în corp nu e destulă, ca sĕ provóce oftică. Ce e drept, bacili pot da ansă la bólă, dar’ ei nu sunt însași bóla; înghițirea și inspirarea simplă a bacililor nu îmbolnăvește pe nici un om, spre acest scop sunt necesare anumite condițiuni, cum sunt: o slăbiciune a organismului înăscută, erezită, raporturi igienice rele, nutrire neîndestulitóre, alcoolism, traiu neregulat și escesiv, oboseli, griji apăsătóre, anumite ocupațiuni și altele.

Principiile înșirate până acì ne arată totodată și punctele de atac, cum și armele corĕspunḑĕtóre, pe cari pentru combaterea tuberculosei ni-le póte oferí o igienă întocmită după aceste principii.

Punctele de atac în lupta contra desvoltării și rĕspândirii tuberculosei pulmonare sunt:

a) copilul slăbit prin nutrire insuficientă, raporturi de viéță nemulțămitóre sau morbi ce au premers;

b) omul în vêrstă, slăbit prin perturbațiuni în nutrire, bóle îndelungate, morbi infecțioși, la care primejdia de a se îmbolnăví de tuberculosă este așa-zicênd înaintea ușei;

c) în fine însuși ofticosul, secrețiunile sale, îndeosebi flegma și — în înțeles mai larg — tot ce se află în nemijlocita lui apropiere.

Dacă reprivim asupra începutului nisuințelor pe acest teren de lucrare, aflăm, că guvern și comună, medici și filantropi au recunoscut încă mai de mult, că tuberculosa pentru omenime este un pericol ce crește, și au cercat sĕ combată în diferite feliuri rĕul iminent.

Sórtea vrednică de compătimire a copíilor săraci și scrofuloși din casarmele unde locuesc lucrătorii de fabrici, și din centrele industriale, a îndemnat mai înainte de tóte pe Englitera, care în chestiuni de igienă publică totdeuna a pășit în frunte, ca sĕ înființeze la 1791 în Margate (comitatul Kent) un spital pentru copíi săraci.

In anii 1845 până 1871 și Italia a dat esemplu laudabil cu privire la îngrijirea publică a copíilor slăbuți, întemeind mai multe institute pentru copíi rachitici și scrofuloși. In cursul timpului s’au întemeiat o serie de astfel de institute și în celelalte state de pe continent, unele în interiorul țĕrii lângă băi minerale și în climă muntósă, altele pe țĕrmurii mării.*)

In *Austria* s’a întemeiat la 1854 în Hall spitalul pentru copíi „Regina Elisaveta“, la 1856 în Baden lângă Viena un sanatoriu pentru copíi, mai târziu în Rabka în Galiția în o regiune minunată a Carpaților, în Iwonicz în Galiția și în Darkau (Silesia), apoi ospițiul de mare „Clironóma Stefania“ pe insula Grado în Marea-adriatică, ospițiul din Triest, asilul „Maria Amalia“ în Lussin Grande, la 1886 ospițiul „Archiducesa Maria Teresia“ în Marea-adriatică în sînul de la San Pelagio lângă Rovigno și la 1891 ospițiul „Impĕratul Francisc Iosif“ în Sulzbach lângă Ischl.

In *Ungaria*: lângă Dobrițin pentru orfani de dascăli, în Lipik în legătură cu baia de iod, în Palics lângă Szabadka (Theresiopol) prin „Reuniunea pentru copíii lăpĕdați“, în Ocna-Sibiiului și în Keresztbánya prin parochíile evangelice din Sibiiu și Sighișóra.

In *Francia* în Ormes, Villiers sur Marne, Paris (după model italian) etc.

In fine în *Germania* în legătură cu băi sărate (Frankenhausen, Közen, Sulza, Nauheim, Elmen, Rothenfelde, Oldestve, Kreuznach, Stadtsulza) și pe țĕrmurii mării (Norderney, Wyk pe insula Föhr, Westerland pe insula Sylt, Grossmüritz, Zoppot).

Un pas mai departe a făcut earăși Englitera, clădind case pentru convalescenți, îndeosebi pentru casuri de tuberculosă ușóră (neînaintată).

Acest stat — abstrăgênd de la Irlanda și Scoția — care dispune de mijlóce însemnate, încă în 1890 avea 180 case pentru convalescenți cu 6500 paturi și cu un budget anual de circa 30 milióne marce.

De la 1895 încóce aprópe tóte orașele mai mari din Germania, Francia, Belgia și Svițera își au sanatoriul propriu.

Și în Austria, unde de la 1883 profesorul Schröter a stăruit cu zel neobosit pentru întemeiarea unui astfel de stabiliment, se află, în Alland lângă Baden, un sanatoriu grandios pentru 100—116 bolnavi, asemenea și în Ungaria, unde profesorului Korányi îi revine meritul a fi pus pétra în mișcare, acest din urmă a fost ridicat lângă Budapesta la 1902.

La locul acesta nu e permis a se trece cu vederea faptul interesant, că societatea hanseatică pentru asigurări, condusă de părerea, că interesele societății și ale celor asigurați sunt apărate mai bine dacă acestia rémân cât mai lung timp capabili de a agonisí — s’a învoit cu 142 casse cercuale pentru ajutorarea bolnavilor, în sensul că atât societatea de asigurare cât și cassele cercuale s’au obligat a suporta în comun spesele pentru întreţinerea celor bolnavi de tuberculosă în o localitate climatică.

---

*) Din o fundațiune făcută de Marchesa di Barolo, așa dar’ din mijlóce particulare, s’a întemeiat la 1845 în Turin un institut cu menirea sĕ trateze și îngrijéscă rațional fete rachitive și scrofulóse; institutul este împreunat cu o școlă. In 1872 s’a întemeiat în Bologna un astfel de institut pentru copíi; acestui esemplu au urmat în curênd Mantua, Verona, Cremona, Palermo și Viaregio lângă Pisa.

Reasumând capitolul istoric al combaterii ftisiei, se constată mai înainte de tóte, că — abstrăgênd de la dispositiile pentru nimicirea agenţilor morbiḑi — statul şi comuna au recunoscut valórea remediilor pentru micşorarea înclinării spre tuberculosă pulmonară şi în consecuenţă au înfiinţat sanatorii pentru copii bolnăvicioşi săraci. Dar' apoi în loc, ca sĕ rĕmână consecuenţi şi sĕ se îngrijéscă de convalescenţi, în general au pus pondul principal pe întemeiarea de institute pentru vindecarea tuberculosei şi s'au străduit a oferí şì tuberculoşilor din clasa fără avere acelaşi ajutoriu, de care se împărtăşesc cei bogaţi deja de ani de zile în astfel de institute. (Va urma).

NOUTĂŢI

Deputaţi din cler, la sinodul archidiecesan pentru noul period de trei ani (1903—1905) sunt aleşi următorii: In *cercul I.* (Sibiiu) Preacuv. Sa dl archimandrit vicariu-archiepiscopesc Dr. Ilarion *Puşcariu* (cu unanimitatea voturilor), în *cercul II* (Sĕlişte) protopresbiterul Dr. Ioan *Stroia,* în *cercul III.* (Sebeş) protopresbiterul Sergiu *Medean,* în *cercul IV* (Alba-Iulia) asesorul consistorial, protopresbiter Nicolae *Ivan,* în *cercul V* (Deva) protopresbiterul tractului Sibiiu, dl Ioan *Papiu,* în *cercul VI* (Haţeg) protopresbiterul Titu *Gheaja,* în *cercul IX* (Zarand) protopresbiterul V. *Damian,* în *cercul XII* (Cluj) directorul seminarial, protosincel Dr. Eusebiu R. *Roşca,* în *cercul XIII* (Solnoc) presbiterul Gavriil *Hango,* spiritual la penitenciarul din Gherla, în *cercul XV* (Têrnava) asesorul consistorial, protopresbiter Mateiu *Voilean,* în *cercul XI* (Turda) protopresbiterul Jovian *Murĕşan* (Turda), în *cercul XVIII* (Braşov) protopresbiterul onorar Vasilie *Voina* (Braşov), în *cercul XX* (Făgăraş) protopresbiterul Iuliu *Dan.* — N'am primit până acum ştire despre resultatul alegerilor din cercurile VII, VIII, X, XIV, XVI, XVII şi XIX.

*

De la Academia Română. Mercuri, 19 Martie v. la ora unu, Academia Română a ţinut şedinţă publică în localul sĕu din Calea Victoriei numĕrul 135. Domnul *Ioan Bogdan,* membru corespondent, decanul facultăţii de litere din Bucureşti, a cetit cu ocasiunea aceea un interesant memoriu despre *„Cnejii Români"*.

*

Despre Roma. In vederea escursiunii ce se face sub conducerea eruditului profesor *Tocilescu* la Roma, pe sĕrbătorile Paştilor, numitul domn profesor universitar a început Mercuri la Ateneul român din Bucureşti un ciclu de trei conferenţe interesante. A vorbit Mercuri despre „Roma cu monumentele şi muzeele sale", rĕmânênd, ca Sâmbătă (mâne) sĕ vorbéscă despre „Catacombele şi împrejurimile Romei", ear' Miercuri, sĕptĕmâna viitóre, despre „Neapoli şi Pompei". Plecarea la Roma se va face din Bucureşti Joi, sĕptĕmâna viitore (27 Martie v.)

*

Conservatoriul de musică din Bucureşti are director nou, pe domnul *Paul Ciuntu,* cu a cărui numire ministrul de culte şi instrucţiune publică din regatul român a făcut escelentă achisiţiune, — după cum ne spun ziarele din Bucureşti. Domnul *Ciuntu* a absolvat conservatoriul de musică din Lipsca la anul 1891, şi de atunci a stat tot în Germania, ocupând înalte însărcinări în învĕţămêntul musical din diferite oraşe germane. E un escelent pianist, şi e bine apreciat şì ca compositor. Concertele ce le-a dat în Germania au avut totdeuna cel mai desĕvêrşit succes.

*

Regele Edward în călĕtorie. Eri a sosit la Lissabona, ca óspe al regelui Portugaliei, regele Edward VII. al Angliei, avênd sĕ petrécă acolo o sĕptĕmână, de acolo va pleca la Malta, unde va sosí pe la jumĕtatea lunei April. In 20 April va fi la Neapol, unde 'l va aştepta regele Italiei. In acelaşi timp va sosì acolo şì flota engleză.

*

Din profeţiile lui Falb. Contrar cu timpul uscat din cele douĕ luni anterióre, luna April va fi abundantă în ploi, — zice Falb. Maximul ploilor va fi în prima treime a lunii, cu temperatură preste cea normală şi cu inclinaţiuni spre vifor. Ninsori abia de vor fi. In a doua treime va ploua mai puţin, amestecat pe alocurea cu ninsori; vor fi însĕ dese furtuni, cu tóte că temperatura va fi normală. A treia treime va fi uscată binişor, cu esceptia zilelor din urmă, în cari însoţite de numĕróse furtuni vor fi ploi abundante. — Cât pentru Sibiiu se pare că profeţia se împlineşte. Eri diminéţă a fost o plóie binişor de abundanţă.

*

Pentru „Cartea de aur". Pe vremea când se confisca *„Cartea de Aur"* (vol. I.) de la toţi cei-ce o cumpĕraseră, s'a întêmplat, că dl *Nic. P. Petrescu,* dirigentul filialei *„Albina"* din Braşov, acum trecut la pensiune, n'a putut-o preda la moment judelui de instrucţie, care i-o ceruse, din motivul, că un prietin îi luase cartea, ca sĕ o cetéscă. Pentru acésta „împotrivire" dl *N. P. Petrescu* a fost amendat cu 200 coróne. Inainte de a i-se inmanua însĕ sentinţa de amendare, dl Petrescu a predat cartea inmanuatoriului, fiind-că într'acestea i-se restituise. Cu tóte acestea, sentinţa de amendare, cu tóte apelurile făcute din partea dlui Petrescu, a rĕmas în putere, şi dl Petrescu a trebuit sĕ plătéscă amenda de 200 coróne în ziua de 19 Martie n. c. la mânile procurorului reg. din Braşov.

*

Student acusat cu laesa majestatis. Unul dintrĕ conducĕtorii studenţilor magiari de la universitatea din Budapesta, când cu demonstraţiunile sângeróse din 27 Martie, era juristul Hoffmann Otto. Acesta în ziua următóre demonstraţiunilor (Sâmbătă), când studenţii erau adunaţii în curtea politechnicului, ear' în dietă deputaţi kossuthisti cereau socotélă de la ministrul-president pentru „brutalisarea" tinerimei, — a ţinut colegilor sei un discurs în care a comis nu mai mult de cât: laesa majestatis (ofensă la adresa M. Sale domnitoriului), aţiţare la volnicie faţă cu autorităţile publice şi agitaţie contra claselor sociale. Pentru tóte acestea procuratuta regéscă i-a intentat proces, în afacerea căruia Hoffmann a şí fost ascultat deja la judele de instrucţie.

*

Puşti pentru România. Ziariul *„Information"*, din Viena, confirmă ştirea dată şì de unele gazete din Bucureşti, că guvernul român a încheiat contract cu fabrica de arme din Stiria, ca sĕ'i facă până la finea lunii Julie a. c. 60,000 puşti cu repetiţie, sistem Manlicher. Fabricarea puştilor comandate se va face în presenţa unui delegat al ministeriului român de rĕsboiu, care în scopul acesta va pleca în curênd în Stiria.

*

Vĕrsat negru în Viena. In Viena s'au întêmplat Luni trei îmbolnăviri de *vĕrsat negru*: un bărbat în vêrstă, e femeie şi un copil sunt nenorociţii, cari au fost imediat duşi la spital, ear' pentru împedecarea eventualei rĕspândiri a bólei s'au făcut tóte dispoṣiţiunile de lipsă.

*

Ucis cu — medicină. Ţeranul sêrb Paul Krslekanici din Chichinda-mare în una din dimineţile trecute avênd dureri de stomach a întrat în prăvălia de coloniale a lui Milan Mirkov şi a cerut „picături de ale lui Hoffman". In prăvălie era numai un băiat-învĕţăcel, care în loc de picăturile cerute a dat nenorocitului ţeran *apă tare.* In clipa când a beut'o, Krslekanici a căḑut la pământ torturat de chinuri grozave. Zadarnic i-au dat apoi ajutoriu medical, căci n'a mai putut fi scăpat de mórte.

*

Păduri arse. Pădurea de stejar de la Erdőbénye (Ungaria) luând foc, nu se ştie din ce causă, a ars până 'n pământ, pe întindere de 80 jugĕre catastrale. De la dogoréla marelui incendiu a luat apoi foc şì pădurea comunei Váralja, care a ars pe întinderi de 30 jugĕre. A costat muncă uriaşă localisarea focului.

*

Incendiu cu mórte de om. In *Nagyölved* (comitatul Strigoniu) Joia trecută s'a aprins o casă, pe timp de vênt orcanic, care a dus schintei în tóte părţile, aşa că în scurt timp întreg satul era cuprins în bobotaie. Au ars: biserica rom. catolică, şcóla, casa parochială, casa oficiului silvanal şi aprópe 150 de alte case. O biată femeiă voind sĕ scótă câte ceva din casă a ajuns'o flacăra la cap, aprinḑêndu-i pĕrul, de la care i-au luat foc şì hainele. Până sĕ i-le stângă cei sosiţi în ajutoriul ei, nenorocita a îndurat arsuri aşa de grave, cât a doua zi a murit.

*

Demonstraţiune socialistă în Rusia. In oraşul rusesc Rostov a fost Luni mare demonstraţiune socialistă, la care au luat parte mai ales lucrători. In cete mari şi avênd în fruntea convoiurilor stéguri roşii (colórea socialistilor) au percurs stradele oraşului, purtând în proţapuri inscripţii cu lozince contra guvernului. Mai târzíu s'au întêmplat sângeróse ciocniri întrĕ demonstranţi şi poliţiştii ajutaţi de miliţie, cari au făcut numĕróse arestări.

*

Trei copii asfixiaţi. Neprecauţiunea părinţilor a causat Sâmbătă mórtea a trei copilaşi mititei. Zileriul Kurcsa Sándor din Ersekujvár a plecat diminéţa la lucru, ear' ceva mai târziu a mers şì soţie-sa, încuind în casă pe cei trei copilaşi ai lor. Preste zi căscióra s'a aprins — nu se ştie din ce causă — şi până a rĕsbí vecinii sĕ spargă uşa, copilaşii încuiaţi în casă au murit asfixiaţi de fum. Toţi trei au fost aflaţi sub masă adunaţi pup.

*

Revoluţie mare în China. O telegramă dată din Hongcong ziarelor din Londra raportéz, că un amploiat militar chinez, sosit acolo, a spus că în provinciile Cvang-si şi Cvang-su e revoluţie mare. Numĕrul revoluţionarilor e cam 100.000, în cea mai mare parte bandiţi şi soldaţi dimişi, cari toţi sunt înarmaţi bine.

*

La polul sudic. Din *Littleton* (Carolina nordică) se raportéză că corabia supletoriă a corăbiei polare „Discovery" s'a re'ntors acolo sĕptĕmâna trecută. Corabia acésta se întâlnise cu „Discovery" în 23 Ianuariu în golful Mac-Murdo (Pămêntul-Victoria), aducênd vestea, că din personalul corăbiei „Discovery" a murit un om, ear' ceilalţi sunt toţi întregi-sănĕtoşi şi că comandantul corăbiei (Scott) cu trei tovorĕşi a înaintat spre sud până la distanţă de 94 miluri, aflând întrĕ 80°17' de latitudine sudică şi 163° de longitudine nordică pămênt uscat, şi astfel a pĕtruns în regiunile polare sudice aşa departe, cum nici un esplorator n'a pĕtruns înainte de el.

*

Ori-cine ştie, că sĕmênţa de napi de nutreţ impregnată (pĕtrunsă cu substanţe chemice) a lui Mauthner, este cea mai productivă, că sĕminţele de legume ale lui Mauthner produc cele mai bune legume şi că din sĕminţele de flori ale lui Mauthner înfloresc cele mai frumóse flori. Cu un cuvênt: Seminţele lui Mauthner sunt cele mai bune, depositul cel mai mare, ear' preţul uimitor de eftin.

PARTEA LITERARĂ.

Un Molitvelnic manuscript.

— *Notiţe tipiconale.* —

de Gavriil Hango, preot ort. român.

(Urmare)

2. Rênduiala cununiei. (f. 31).

a) Rênduiala Logodnei „Ceia ce vor să să logodească vin la beséreçă şi stau înaintea sfntelor uşi: bărbatul despre drépta, iară Muiarea despre stinga, şi ia preutul inélele de aur sau de argint şi le pune pre sfintul préstol şi dă Logodnicilor lumini aprinse in manu şi blgvéşte capetele lor zicând: Blgven. bg. naş: Diaconul incepe: Cu pace Domnului să ne rugăm, etc. Apoi după rugaciunea Dmnezaule cel vecinic *ia preotul inélele de pre préstol şí dă intăe inelul Logodnicei Mirelui zicând:* Logodéştese etc. iar după schimbarea inélelor zice preotul: Pace voae. Diaconul: Capetele vostre Dmnului precaţi, apoi preotul: Dmne Dmnzaul nostru carele din limbi ţăi logodit ţie beséreçă fecioară curată, blgvéşte şi logodna acésta şi o impreună şi feréşte pre robii tăi aceştia cu pace şi întru un cuget, apoi Vazgl., ecteniile şi otpust. — Rugăciunea: Dómne Dumnezeul nostru, carele dimpreună cu sluga patriarchului Avram ai călĕtorit în Mesopotamia, lipseşte.

b) Rênduiala Cununiei. După ispravirea dmzaeştii Liturghii, tocméşte preutul pre ceia ce vor să se cunune inaintea sfntului Oltariu, şi pune cununile pre sfntul préstol şi ia cădelniţa, cadéşte pre Mire şi pre Mireasă şi pre toţí caríi vor fi acoalea. Cântăreţii cântă Psalom. 127: Ferice de toţí carii să tem de Dmnul. *Strana să zică la toate stihurile:* Slava ţie Dmnzăul nostru slavă ţie. Carii amblă în caile lui etc. apoi *diaconul:* Cu pace Dmnului să ne rugăm, etc. şi rugăciunile prescrise.

După aceea să ia preutul cununile di pre sfnta masă şi făcănd semnul crucii cunună întăe pre bărbat grăind: Cu slavă şi cu cinste cununaşi pre ei şi ai pus pre capul lor cunună de petrii scumpe; *şi pre muiare cununând grăeşte aşijderea. După aceea să dea Muiarea mâna dreaptă în dreapta bărbatului şi săi blgvească pre amăndoi grăind Mltva aciasta:* Domnului să ne rugăm. Dmne Dmnzăul nostru cela ce cu slavă şi cu cinste cununaşi Mcenicii tăi, tu şí acuma cunună pre robii tăi aceştia: imrc: cu cununa slavei şi a cinstei, cu cununa păcii, cu cununa veseliei întru slava tatălui şi a fiiului şi a duhului sfnt, acum şi pururea şi în vécii vécilor, amin.

Urméză cetirea Apostolului (Din cartea ap. Pav. c. Cor.: Fraţilor, că aş vrea toţi oamenii să fie cum şí eu) şi a Evangeliei (de la Ioan: In vremea aceea nuntă fu în Cana Galileii), apoi Ecteniile: Sa ḑicem toţi şí o rugăciune lungă, deosebită de cea din Molitvelnicile de aḑi.

După aceasta ectenia: Ḑiua toată şi după Văsglas *„preotul:* Pace tuturor. *Diaconul: Să iubim unul pre altul ca un gând să mărturisim. Oamenii zic: Pre Tatăl pre Fiiul şi pre Duhul sfnt, Sfnta Troiţă una fiinţa şí nedespărţită. Sii sărută preutul pre amăndoi, şi ei să să sărute amăndoi grăind: Aicea pre mijlocul nostru iaste Chs, cu noi iaste şí va fi. Diaconul:* Capetele voastre Dmnului plecaţi. *Oamenii zic:* Tie Dmne. *Popa zice Mltva în taină:* Dmne Dmnzaul nostru, care întru socotinţa ta cea de mântuire, spodbitai în Cana Galileii de cinste să arăţí nunta pentru venirea ta, insuţi şí acuma Despuitoriule robii tăi aceştia, pe carii voişí să să împreune unul altuia, în pace ş uniciune păzéştei, nunta lor aratăo cinstită, patul lor socotéştel nespurcat, traiul lor bine voéşte să rămăe fără de păcat, şii spodbéşte pre eĭ să ajungă adănci bătrănéţe cu inimi curate lucrând poruncile tale. (Vazglasenie) Că tu eşti Dmnzăul nostru, Dmnzau dé mìluí şí dé spăsi şi ţie slavă trimitem Tatălui" etc.

„După aceea să intre in Oltariu şí să grăiască: Şi ne spodobéşte pre noi Despuitoriule cu indraznire etc. *Oamenii:* Tatăl nostru. *Popa:* Văzglasenie. *Apoi radică sfita grăind:* Sĕ luăm aminte. Mai denainte sfinţită Sfinta Sfinţilor. *Oamenii:* Unul sfnt etc. *şii priceştuéste pre eĭ. Iară de nu va fi Liturghie le dă de gustă din pahar după obiciaiul locului. Şi după Mltva priceştenii zice Mltva împreunării sfntului pahar:* Dmne Dmuzăul nostru tóte lo făcuseşí etc. *Şi* după Văzglaşenie *„să întoarce popa cu ei spre strana dreaptă cântănd* Trop. glas 7: Dmne, Dmne caută din ceriu şí vezi şí cercetează viia aceasta şí o fă desăvăirşit pre carea dintăe au răsădit dreapta ta Dmne. *Aciasta cântănd de 3 ori stih.* Fericit bărbatul care să téme de Dmnul. *St.* Puternică va fi pre pămănt viţa lui. *St.* Rodul dreptului să va blgvi. slavă bogătate în casa lui, şí dreptatea lui va petréce în véci". *Apoi Trop.* Sfinţii Mcenici. Slavă: Mărire Ţie Chse. Iinea: Una curată. *Şi rădicândule cununile popa zice întăe Mirelui:* Mărit să fíí mire ca Avram" etc.

Va urma).

Din public.*)

Mulţămită publică.

Cu ocasiunea petrecerii ce „Reuniunea femeilor române din Sibiiu" a aranjat în 18 Februariu a. c. au binevoit a suprasolví:

Inaltpreasânţia Sa Ioan Metianu, archiepiscop şi metropolit, domnul Alexandru Mocsonyi, mare proprietar, dl Dr. Iosif Gall, membru în casa magnaţilor, câte 20 coróne; dl Dr. Nicolae Vecerdea, dirigent fil. „Albina" 16 cor.; dna Hermina Maniu din Oraviţa, domnii: Emanuil Ungurian, advocat, Elia Trăilă, advocat, permártoni Nagy Gy., mare proprietar, Dr. Eusebiu Roşca, director seminarial, L. P. N., Gust. Thalmann, comite-suprem, câte 10 coróne; domnii: Ioan A. Preda, advocat, şi Dr. Ilie Beu, medic, câte 7 coróne; dl Dr. Pompeiu Isacu, advocat 6 coróne; dl Dr. Ilarion Puşcariu, archimandrit şi vicariu 5 cor.; dşóra Maria Streoulea, 4 cor.; dşóra Nina Dunca de Sajó, dl Ios. Drotleff, primariu orăşenesc, dl Ioan Broju, preot militar, dl Dr. George Proca, secretariu consistorial, câte 3 coróne; dl Dr. Miron E. Cristea, asesor consistorial 2 coróne; dşóra Stoica din Sĕlişte, domnii: I. Petény, profesor, P. Munteanu, vice-colonel î. p., I. Iacobici, colonel î. p., Doctor Tisu, medic, câte 1 cor.

Comitetul reuniunii se simte plăcut îndatorat a mulţămí pe cale publică tuturor marinimoşilor suprasolvenţi.

Asemenea mulţămeşte domnilor aranjatori, cari nu au cruţat nici o ostenélă pentru a garanta reuşita petrecerii, cum şì firmei Iuliu Wermescher, care cu multă prevenire ni-a pus la disposiţie covórele trebuincióse pentru decorarea salei de dans.

Sibiiu, din şedinţa comitetului „Reuniunei femeilor române din Sibiiu" ţinută în 30 Martie, 1903.

M. Cosma
pres.

Dr. Beu
secretariu.

Posta redacţiunei.

Ponor. Numai pe covertă se cere sigil cu céră roşie.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primeşte rĕspunderea.

Scrisori de esamen (propise)

bucata 2 fil.
100 bucăți
cor. 1·30.

Librăria archidiecesană.

Josef Jikeli

*** Sibiiu ***
Strada Cisnădiei nr. 47.

Candelabre argintite şi aurite — cu argint, respective cu aur veritabil, apoi
Candele
Fesnice argintite pentru luminări
Căldăruși pentru apă sfințită
Anaforariu
Cădelnițe

Chivot pentru păstrarea cuminecăturei
Discuri pentru bani etc. argintite, nickelate sau de aramă.
Potir Stéuă Copie (cuțit)
Lingurițe Disc pentru agneți argintite sau aurite

3—3 [37]

Prețurile cele mai moderate! Comandele se efectuesc imediat!

„CRIȘANA“

societate de economii și credit în Brad.

Nr. 89/1903. [40] 1—1

Convocare

Membrii societății de economíi și credit „Crișana“ sunt învitați la

Adunarea generală estraordinară

ce se va ține la 10 eventual 17 Maiu n. a. c. la 2 ore p. m. în localul societății în Brad.

Obiecte:

Decidere asupra cumpĕrărei de realități.

In lipsa membrilor, receruți de preste jumĕtate din părțile fundamentale, adunarea în sensul §-ului 51 din statute se va ține la 17 Maiu n. a. c. la ora și locul indicat.

Brad, la 21 Martie, 1903.

Vasile Damian
director.

Dr. Ioan Radu
secretariu.

Cartea consilierului de medicină Dr. Müller, apărută deja în a 40-a ediție, care tractéză despre

Conturbările în sistemul nervos și secsual

precum și despre vindecarea radicală a lor, se póte procura prin tóte librăriile.

Pentru 1 cor. 20 fileri în mărci postale o trimite franco **Curt Röber**, Braunschweig. [3] 12—38

La **Librăria archidiecesană** se află spre vêndare următórele icóne:

Ingroparea Domnului (Aer)

Mărimea 56/68 cm.: simple 21 cor., fine 27.40 cor., fórte fine 39·20. cor.

Mărimea 63/79 cm.: simple 27·40 cor., fine 39·20 cor., fórte fine 48·40 cor.

Mărimea 74/100 cm.: simple 39·20 cor., fine 48·40 cor., fórte fine 70 cor.

Mărimea 82/120 cm.: simple 48·40 cor. fine 70 cor., fórte fine 98 cor.

Mărimea 110/140 cm.: simple 67·20 cor., fine 89·60 cor., fórte fine 117.60 cor.

Amvonul bisericei gr. ort. române. — Predici pentru tóte Duminecile, sĕrbătorile și praznicele de preste an. De Ioan **Nicorescu**, preot-profesor seminarial în Arad. — In două tomuri. — Cu binecuvêntare archieréscă. — Tomul I. Predici pentru tóte Duminecile de preste an. Prețul: **3 cor.** plus 30 fileri porto.

Prapori din mătasă damast, camgarn sau din pânză cernită se pot procura de la Librăria archidiecesană, mărimea, colórea, cum și icónele de pe prapori, după cum se comandă, prețuri solide, moderate, serviciu prompt.

In deposit se află la Librăria archidiecesană în Sibiiu următorii 3 prapori: 1 lățimea 86 cm. lungimea 1·55 m. **de mătasă damast, grósă, colóre roșie bordo înflorată** cu franze de aur jur împrejur, pe o parte cu **botezul Domnului**, ear' pe cealaltă cu **Invierea** — costă **cor. 128·—.** — 1 prapor de camgarn, colórea **roșie închisă,** 160/120 cm. cu **înălțarea și luarea de pe cruce,** costă **cor. 108·—.** — 1 prapor **de mătasă damast, grósă, fórte fină** 160/106 cm. **provĕdut cu cruce de alamă masivă, cu globurele, prăjină, ciucuri, franze de aur curat, fórte imposant,** pe o parte cu **Botezul Domnului,** ear' pe cealaltă cu **Intrarea în Ierusalim,** total **cor. 240·—.**

Icónele sunt pictate în uleu cu mâna, pictură fórte fină și durabilă.

J. PSERHOFER

PILULE DE CURĂȚIREA SÂNGELUI

De multe decenii sunt lățite aceste pilule preste tot locul și puține familii se vor găsí, la cari sĕ nu se afle măcar o mică cantitate din acest escelent mijloc de casă.

De mulți medici au fost și sunt recomandate aceste pilule ca mijloc de casă, mai ales contra a ori-ce bólă provenită din **mistuire rea** și **constipație** (lipsă de scaun), precum: **conturbarea circulațiunii ferei, dureri de ficat, lâncedirea intestinelor, vênturi, congestiune de sânge** la creeri, **hemoroide** ș. a.

Prin însușirile lor de a curăți sângele au mai ales un efect admirabil la **lipsa de sânge** și bólele ce resultă din aceea, cum: **anemie, dureri de cap nervóse** ș. a. m. d. Aceste pilule depurative vindecă pe lângă aceea așa de domol, în cât nu causéză nici cele mai ușóre dureri; prin urmare pot fi luate fără témă și de cei mai debili și chiar de copíi.

Aceste **pilule depurative se prepară singur veritabil în farmacia „la mĕrul imperial de aur“ a lui J. Pserhofer, Singerstrasse nr. 15 în Viena** și costă o cutie cu 15 pilule **21 cr.** v. a. Un sul cu 6 cutii costă **1 fl. 5 cr.** La trimiterea anticipată a sumei costă împreună cu espediția francată 1 sul de pilule **1 fl. 25 cr.**, 2 suluri **2 fl. 30 cr.**, 3 suluri **3 fl. 35 cr**, 4 suluri **4 fl. 40 cr.**, 5 suluri **5 fl. 20 cr.**, 10 suluri **9 fl. 20 cr.** Mai puțin de un sul nu se póte espeda.

NB. In urma lățirei lor mari, se imitéză aceste pilule sub cele mai diferite forme și numiri; rugăm deci a cere espres **pilule depurative de J. Pserhofer** și numai acele au sĕ se privéscă ca **veritabil,** a căror instrucțiune de folosire e provĕdută cu subscrierea proprie a lui **J. Pserhofer,** și cari pórtă pe acoperișul fie-cărei cutíi aceeași subscriere cu scrisóre **roșie.**

Din nenumĕrate scrisori prin cari mulțămesc consumenții acestor pilule pentru redobândirea sănĕtății după cele mai diferite și mai grele morburi, lăsăm sĕ urmeze aici numai câteva, cu observarea că fie-cine care a întrebuințat numai odată aceste pilule, le recomandă mai departe.

Stimate Domnule Pserhofer! Fiți buni și-mi mai trimiteți 15 suluri din neîntrecutele Dvóstre pilule depurative cu ramburs. Și cu acéstă ocasiune Vĕ esprim mulțămita mea profundă pentru puterea miraculósă a pilulelor Dvóstre. Semnez cu tótă stima:

Francisc Pawlistik, Colonia, Lindenthal.

Hrasche l. Flödnik, 12 Septembre 1887.

Stimate Domnule! Voia lui Dzeu a fost, sĕ-mi cadă în mâni pilulele Dvóstre și acum Vĕ scriu resultatul: mĕ rĕcisem în lehusie așa că nu-mi mai puteam isprăví lucrurile, și de sigur aș fi deja mórtă, dacă nu m'ar fi mântuit pilulele escelente ale Dvóstre. Dzeu sĕ Vĕ binecuvinteze pentru acésta de mii de ori. Eu am credință, că pilulele Dvóstre mĕ vor face deplin sănĕtósă, cum au ajutat și altora.

Teresia Knific.

Wiener-Neustadt, 9 Decembre 1887.

Stimate Domnule! Vĕ esprim în numele mătușei mele de 60 ani cele mai sincere mulțămite. Ea a suferit 5 ani de catarrh cronic de stomac și bólă de apă. Viața-i era un chin și se credea deja perdută. Din întêmplare capĕtă o cutie din escelentele dv. pilule depurative și s'a vindecat după o întrebuințare mai îndelungată a acelora.

Cu tótă stima Iosefa Weinzettel.

Eichengraberamt, lângă Gföhl 17 Martie 1889.

Onorate Domnule! Subscrisul îmi permit a Vĕ ruga sĕ-mi trimiteți de nou 4 suluri din într'adevĕr folositórele și escelentele Dvóstre hapuri. Nu pot sĕ nu Vĕ esprim cea mai perfectă recunoștință a mea pentru valórea acestor pilule și le voiu recomanda, pe cât numai voiu puté, cu tótă căldura tuturor bolnavilor. De acéstă scrisóre de mulțămită a mea Vĕ împuternicesc a face ori-ce intrebuințare publică. Cu tótă stima:

Ignatie Hahn.

Gotschdorf lângă Kohlbach, Silesia austr. 8 Octobre 1886.

Stimate Domnule! Vĕ rog a-mi trimite un sul cu 6 cutíi din pilulele depurative universale ale Dvóstre. Numai escelentelor Dvóstre pilule am de a mulțămí, că m'am mântuit de o bólă de stomac, care m'a torturat în decurs de cinci ani. Nu 'mi vor mai lipsí nici când aceste pilule și Vĕ esprim prin acésta mulțămita mea cea mai ferbinte. Cu perfectă stimă:

Ana Zwickl.

Lichior Bernhardin din plante de Alpi de **W. O. Bernhard** în Bregenz. O sticlă 2 fl. 60 cr., ½ sticlă 1 fl. 40 cr., ¼ sticlă 70 cr.

Alifie americană pentru reumatism cel mai bun mijloc la tóte suferințele reumatice: dureri de mĕduva spinării, junghiuri, ischias, migrenă, durere nervósă de dinți, de cap, de urechi, etc., 1 fl. 20 cr.

Balsam miraculos englez a lui J. Pserhofer 1 sticlă 50 cr.

Balsam de degerături, de **J. Pserhofer** recunoscut de mulți ani ca cel mai sigur remediu contra tuturor bólelor causate de ger, precum și pentru răni fórte vechi etc., 1 borcan 40 cr. cu trimitere franco 65 cr.

Kola-Preparate de Stoll, cel mai escelent mijloc pentru întărirea stomacului și a nervilor

Elixir-Kola sau vin, 1 lit. 3 fl., ½ lit. 1 fl. 60 cr., ¼ lit. 85 cr.

Balsam de gușí a lui J. Pserhofer, mijloc recomandabil contra gușii, 1 flacon 40 cr., cu trimiterea francată 65 cr.

Esență de viĕță, J. Pserhofer (Picături de Praga) contra stomacului stricat, mistuirei rele, durerilor de pântece de tot feliul, un mijloc de casă escelent, 1 flacon 22 cr., 12 flacóne 2 fl.

Sirup de plantagea (limba oii) J. Pserhofer, un mijloc escelent de casă cunoscut pretutindenea contra catarului, răgușelei, tusei măgărești etc. 1 sticluță 50 cr., 2 sticluțe espediate franco 1 fl. 50 cr.

Pomadă de Tannochinină, de **J. Pserhofer,** recunoscută de medici, de un șir îndelungat de ani ca cel mai bun între tóte mijlócele de crescutul pĕrului. O dosă mare elegantă 2 fl.

Plastru universal, de prof. **Steudel** la răni din lovitură sau împunsătură, umflături rele de tot feliul și la umflături vechi, periodice, la picióre, gâlci rele ulcioróse, la buba vĕnătă durerósă, la sugei, țițe cu răni și aprindere de țițe, podagră și alte asemenea bóle, probat de repețite-ori. Un borcan 50 cr., cu trimiterea franco 75 cr.

Sare de curățire universală, de **A. W. Bullrich,** un mijloc de casă escelent în contra tuturor urmărilor digestiunei stricate, ca durere de cap, cârcei de stomac, acrélă, dureri hemoroidale, încuiere etc. 1 pachet 1 fl.

Afară de preparatele ací amintite se mai află gata tóte specialitățile pharmaceutice interne și esterne anunțate în ziarele austro-ungare, și tóte articolele, ce nu se află în deposit, se procură la dorință prompt și eftin.

Trimiterile prin poștă se esecută cu cea mai mare grăbire trimițêndu-se banii înainte, comande mai mari și cu rambursă.

Apoteca la „mĕrul imperial de aur“ J. Pserhofer, Viena I. Singerstr. 15.

De veritabile sunt a se considera numai acele pilule, a căror îndrumări pentru folosire sunt provĕdute cu numele I. Pserhofer și cari pórtă același nume și pe acoperemêntul cutiei cu srisóre roșie.

Scutite prin marcă și mustră înregistrată. Imitări se pedepsesc aspru [34] 3—6

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian. Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 34 Sibiiu, Marți 25 Martie (7 April) 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Politica română.

Sibiiu, 6 April n.

Intrĕ ziarele magiare, cari au primit cu simpatie mișcarea, — acum bine observată printrĕ Români — de a părăsí politica de pasivitate din trecut și de a trimite în viitoriu representanți la dieta țerii, — trebue sĕ punem la loc de frunte pe „*Hazánk*“, organul de publicitate al agrarilor magiari, care a consacrat acestui eveniment un prim-articol, pe la mijlocul lunei trecute.

Zicea și „*Hazánk*“, întocmai ca „*Egyetértés*“, — ale cărui vederi le-am reprodus la timpul seu, — că nu va fi rĕu, dacă Românii din statul ungar părăsesc terenul pasivității și intră în parlament, representând ací interesele ținuturilor din partea cărora vor fi trimiși la dietă, — ci din contră, e necesar chiar, ca parlamentului ungar sĕ 'i fie făcute cunoscute păsurile poporului românesc, dorințele și plângerile sale, ca dacă cu frumosul se póte ajuta, sĕ se dee ajutoriul de lipsă.

— „Noi nu ne temem, — zicea numitul ziariu, — de afirmarea naționalităților, întrĕ marginile legilor țerii; ba chiar din contră, *ținem de lipsă colaborarea naționalităților*. Intr'un stat esistința fie-cărei naționalități, care îl locuește, este legitimă, și atât desvoltarea sa culturală, cât și aspirațiunile sale individuale, le socotim de *pretensiuni drepte*“.....

Iată un limbagiu cam neobicinuit în presa magiară, și niște idei, pe cari nici noi nu le-am fi putut întrupa altcum în cuvinte. Tot ce ar fi de dorit este însĕ, ca lucrul sĕ nu rĕmână numai într'atâta, numai la declarațiunile acestea platonice; ci când tréba va ajunge la făptuire, sĕ nu ni-se mai pună bețe în róte, cum ni-s'au pus în trecut, ci intrarea în parlamentul ungar sĕ ni-se facă posibilă și din parte magiară.

Dar' nu acésta e cu ce vrem sĕ ne ocupăm de astădată, ci faptul, că „*Hazánk*“, în firul ideilor desvoltate în prim-articolul de care vorbim, rischéză și afirmarea, că în trecut, când naționalitățile nemagiare din patria acésta aveau representanți în parlamentul țerii, în numĕr destul de însemnat, ajungerea la înțelegere cu ei a fost împedecată din motivul, că pretensiunile lor erau prea esagerate.

„Acesti domni naționalisti, — adecă deputații naționali din dieta țerii, — s'au pus pe punctul de vedere de înainte de 1848, așa, că în parte au pretins pe séma lor în mĕsură mai mare disposițiile egalei îndreptățiri în fața legii .... de es. Sêrbii voivodatul promis din partea Vienii la 1848 ... *Românii o Daco-Românie până la Dunăre, împreună cu Bucureștii* ... cu un cuvênt, admirabil voiau sĕ despartă sĕrmana Ungarie în teritorii naționale independente“.....

Am citat din numita fóie magiară și cetitorii vor înțelege, că aceea ce am citat, e fals cu desĕvêrșire.

Nici-când politica românéscă n'a avut de scop crearea unei Daco-Românii, nici chiar în 1848, când terenul era atât de larg pentru precisarea tuturor pretensiunilor politice, posibile și imposibile. Ci totdeuna politica românéscă a urmărit un singur scop, acceptat de toți Românii, estremi și moderați: conservarea naționalității nóstre, asigurarea esistinței poporului român din acésta patrie, *ca individualitate națională*, și deschiderea pe séma sa a tuturor căilor cari îi fac posibilă înaintarea pe tóte terenele.

Ori câte puncte sĕ fi avut deci, ori sĕ aibă astăzi, programul național al Românilor, tóte se reduc la acest singur scop, pe care dacă nu l'am urmări, n'am fi vrednici de a fi numiți *popor*.

Asta e singura nóstră dorință, singura nóstră aspirațiune, — pe care Magiarii împlinindu-ni-o, ne-ar face sĕ le fim cei mai sinceri, cei mai credincioși și cei mai devotați amici și colaboratori, în tóte chestiile cari duc la vaza și înaintarea statului nostru.

Și dacă stăruim, ca Românii sĕ între în parlament: o facem tocmai în scopul, ca acolo, în fața țerii, în fața lumii întregi, sĕ fie lămurită politica românéscă, care nu e, și n'a fost antipatriotică ori anti-magiară, cum ni-se spune. Nu desbinare voim noi de cătră Magiari, ci alipire cătră ei. Nu slăbirea lor, ci întărirea lor prin noi, lăsându-ne însĕ și ei aceea ce e al nostru, — *limba* și *legea*.

Am ținut sĕ le spunem acestea, drept rectificare a părerilor greșite pe cari le au colegii de la „*Hazánk*“ despre politica românéscă.

„Unirea bisericilor creștine.“

De Dr. **Drag. Demetrescu.**

La Londra a început sĕ apară de la 1 Ianuariu o revistă teologică, întitulată „*Unirea bisericilor*“, și scrisă în două limbi, elenă și engleză. Titlul revistei ne spune care este scopul urmărit: *unirea tuturor bisericilor creștine*, — o chestie, la a cărei resolvare s'a lucrat fórte mult în trecut, fără a se fi putut ajunge resultatul dorit. Punerea chestiei de nou în discuție, — prin revista numită, — a îndemnat pe domnul *Dr. Drag. Demetrescu*, profesor la facultatea teologică din București, ca în meritul causei sĕ scrie în „*Bis. Ort. Română*“ un interesant articol, pe care 'l reproducem după cum urméză:

In Biserica lui Iisus Christos s'au făcut fórte de timpuriu multe scisiuni. Din istorie cunóștem cum, chiar în secolele primare, apăreau diferiți eretici cari voiau a altera învĕțătura evangelică cu idei filosofice și religióse străine, și cum alții, nemulțămiți cu hotărîrile sinódelor Bisericei, cari hotărau credința, s'au separat de Biserică și și-au format biserici aparte, din cari unele s'au conservat până în zilele nóstre, cum sunt bisericile monofisiților și altele în Orient.

La anul 1054 a avut loc, precum este știut, despărțirea creștinilor de Apus de cei din Rĕsărit, și cei dintâiu, cu Roma în frunte, ear' cei din urmă, cu Constantinopolul, s'au constituit în două mari biserici creștine, fie-care pretinḑêndu-se a fi adevĕrata biserică a lui Christos, dar' inimice neîmpăcate întrĕ dînsele, și cu învĕțătură de credință, cult și disciplină bisericéscă, deosebite.

In secolul al XVI, în lumea creștină apusană a avut loc o nouă scisiune. Mulți din creștinii ce erau păstoriți de Biserica Romei, n'au voit mai mult a suporta jugul ei despotic și acusându-o că a falsificat creștinismul și învĕțătura cea curată a Evangeliului dumnezeesc, s'au despărțit de ea, în biserică aparte. In decursul timpului, acesti credincioși s'au constituit în atâtea biserici, aprópe câte sunt națiunile și orașele unde sunt cei ce s'au aliat cu nemulțămiții Romei de odinióră. Acestia sunt Protestanții cu tóte sectele lor ce s'au format și desvoltat de atunci până în ziua de astăzi.

In sinul Bisericei romane s'a format în cele din urmă chiar în zilele nóstre o nouă scisiune. Când Papa a fost decretat și recunoscut *infalibil* de ultimul sinod, pretins ecumenic, al acestei biserici (anul 1871), atunci unii dintrĕ cei mai distinși teologi și clerici, ca Doellinger și Friedrich din München și alții, credênd acéstă hotărîre ca neconformă cu învĕțătura Bisericei creștine, n'au voit a o recunóște și astfel au rĕmas credincioși învĕțăturei bisericești de mai nainte. Ei s'au separat bisericește de Roma, și-au constituit biserica lor aparte și sunt cunoscuți sub numele de *vechii catolici*.

S'au făcut modificări și în sinul marei biserici creștine din Orient, însĕ aceste modificări n'au atins învĕțăturile de credință, cultul sau disciplina bisericéscă. Ele s'au mărginit pur și simplu la organisarea administrativă a unor biserici parțiale, acomodându-o intereselor locale ale acelor biserici. Ací s'au constituit bisericile așa numite naționale, rusă, grécă (a regatului elenic), română, sêrbă, muntenegrénă, Bisericile ortodoxe autocefale din imperiul austro-ungar, și am puté zice chiar și Biserica bulgară. Insĕ tóte aceste biserici au păstrat aceeași credință, cult

FOIȘORĂ

Religia străbună.

Prin grele vremuri de restriști
Strămoșii străbătură,
Rĕsbóie vecinic au purtat
Cu tóte din natură.

Ades vrăjmașii i-au lipsit
De pace, de avere,
Și de copíi, și de părinți,
De ori-ce mângăiere....

Un lucru numai li-a rĕmas
— Isbânḑilor cunună —
Fáclie-aprinsă, scump odor:
Religia străbună!

Cu dênsa 'nvins-au în restriști:
Ca înger păzitor,
Ea fost'a cârma și cârmaciu
In lupte, tuturor;

Printr'însa fost'au ei ce-au fost
In pace și 'n rĕsboiu;
Prin ea Românii-au fost tot ei, —
Prin ea vom fi și noi!...

Th. D. Speranță.

O descoperire

(după **A. Theurier**)

(Fine.)

După câteva zile întâlnesc pe Lorieau, care luându-mĕ de braț, cu impetuositatea-i obicinuită îmi zise:

— Dragul meu, mĕ aflu pe urme, și în curênd o sĕ am cheia!.... Iată ce am descoperit până acum (și scóse din busunar volumul cu „Dafne și Chloe“). Mai întâiu — urmà deschiḑênda-l, — observați că liniuțele sunt trase tot cu cernélă gălbue, ear' semnele cu roșie. Se pare ca și cum ar fi corĕspuns. Evident, că d'Armosis avea acéstă carte în închisóre. Concubina sa visitându-l, când lua și când îi readucea cartea, care servia celor doi amanți ca mijloc de corespondență secretă..... Vedeți, esplicația mea nu e destul de inteligentă?... N'am găsit încă cheia literelor, dar' cu răbdare am sĕ isbutesc.

— Puteți sĕ-mi împrumutați cartea pentru două zile? îl întrebaiu. Am studiat puțin scrierea cifrată și póte că voiu puté sĕ vĕ ajut.

Consimțì și îmi dete cartea! Nu-mi trebuì s'o studiez mult, ca sĕ desroper că mijlocul de corespondență era fórte simplu.

Au usat de caracterele textului, păstrându-le valórea obicinuită. Era destul a se pune sub litere liniuțe sau puncte spre a forma frasele.

Prima frasă ce cetiiu suna: „*Mâne la două merge la tribunal, vino, nimeni n'are sĕ ne turbure*“.

La acéstă frasă, însemnată cu cernélă gălbue, rĕspundea următórea cu cernélă roșie: „*Ințelеși, la două, te sărut!*“

Precum vedeți, presupunerea mea era perfect de acord cu a lui Lorieau, cu singura deosebire a persónelor.

A doua zi, luând cartea merseiu la Lorieau, la ora când știam că am sĕ găsesc pe dómna. Era singură înaintea unui foc frumos, ear' Lorieau lucra în bibliotecă.

— Am descoperit, îi ziseiu încet, faimósa corespondență cifrată.

Nu se mișcá.

— Bine, zise, aruncându-mi o privire pĕtrunḑĕtóre, sĕ vedem cartea.

I-am dat'o și imediat cu o mișcare repede o aruncà în sobă.

— Tăcere! adăugà cu un aer mândru. Sunteți nobil, dle. Totul sĕ rĕmână întrĕ noi.

Pe când priviam surprins cartea arḑênd, ea sgândăra focul.

După ce biata carte se făcuse scrum, dete un țipĕt de bucurie.

— Dzeul meu!... Ce nenorocire. Ce are sĕ zică Eustație?... Repede, domnule, repede apă:

La acéstă esclamație alergà Lorieau.

— Ce s'a întêmplat?

O nenorocire, amicul meu!.. Domnul a pus din nebăgare de sémă cartea pe brațul jețului meu. Fără sĕ observ am făcut o mișcare și cartea a căḑut în foc. Și fiind-că vorbind eram cu spatele cătră foc, n'am băgat de sémă de cât prea târziu.

Eustație, zăpăcit luà cleștele și apucând cartea arsă, o băgà într'un vas cu apă. Când însĕ o scóse „*Dafne și Chloe*“ formau o grămadă de materie négră.

— Ce pĕcat! murmurá Lorieau. Nu-mi pare atâta rĕu de carte cât pentru literele distruse de foc....

Căci repet, că în ele se ascundea o enigmă fórte importantă, pe ale cărei urme mĕ aflam!

şi disciplină bisericéscă şi au conservat, întru tóte, unitatea bisericéscă cu bisericile patriarchale din Orientul ortodox. Astfel, în cât formarea acestor biserici naţionale în sinul Bisericei creştine ortodoxe de Orient nu se póte considera ca scisiuni sau separări, căci precum am zis, nu s'a atacat unitatea credinţei, a cultului şi a disciplinei bisericeşti, care a rĕmas aceeaşi la tóte aceste biserici ca şì mai nainte, şi întocmai ca şì în bisericile patriarchale. Singura deosebire a fost şi este autonomia administrativă bisericéscă, şi escluderea ori-cărei imixiuni străine în administrarea acestor biserici. Tóte aceste biserici, de-şì s'ar puté zice, diferite întrĕ dînsele, sunt însĕ *o singură şi mare biserică creştină,* căci au una şi aceeaşi credinţă ; au o unitate în cult şi disciplina bisericéscă. Ea se numeşte cu fală *Biserică ortodoxă,* căci a păstrat credinţa cea vechiă şi adevĕrată a Bisericei lui Christos, şi are aceeaşi credinţă în tóte aceste biserici, fie că naţiunile ce o profeséză şi compun aceste biserici sunt diferite.

Nu tot astfel sunt separaţiunile mai sus amintite, atât cele ce s'au făcut în sinul Bisericei creştine, înainte de marea scisiune a anului 1054, cât şì cele ce au urmat după aceea în sinul Bisericei romane şi în sinul creştinismului protestant, după ce s'au separat de Roma. Ací separările s'au făcut pe vederi de credinţă deosebite. Tóte bisericile ce s'au format au avut acésta în vedere şi din acéstă causă s'au separat. Aşa în cât fie-care din aceste biserici s'au deosebit şi se deosebesc una de alta în privinţa învĕţăturei doctrinale, a cultului şi disciplinei bisericeşti ; ear' despre modul de administrare nici nu mai este vorba. Intru acésta a domnit şi domneşte, mai ales în bisericile protestante, cea mai desĕvêrşită libertate. Ací câte biserici aprópe atâtea sisteme administrative, cari difer întrĕ dînsele nu numai de la biserică la biserică, dar' chiar de la administrator bisericesc sau superintendent, cum îl numesc ei, la superintendent.

Biserica lui Iisus Christos este dar' astăzi împărţită în multe şi diferite biserici, tóte Biserici creştine şi tóte se pretind adevĕrate Biserici ale lui Christos, de sigur fiind-că recunosc că Evangeliul a fost şi este unul şi acelaşi, de unde urméză, că şì învĕţătura de credinţă a trebuit sĕ fi fost una şi aceeaşi.

Tóte aceste biserici, istoria ni-o spune, au plecat de la una şi aceeaşi biserică, *biserica primordială sau mumă.* Tóte au plecat de la una şi aceeaşi învĕţătură de credinţă, şi numai împrejurările de timp şi loc, unite nu arare-ori cu cause esterne şi ambiţiuni personale, au adus marea şi enorma varietate întru ale credinţei, în sinul aceleiaşi biserici a lui Christos, de-şì urma şi trebuia, ca acéstă biserică sĕ fie una şi aceeaşi în totdeuna şi pretutindeni; căci unul este cel ce şi-a vărsat scump sângele sĕu pentru întemeiarea ei şi unul este Evangeliul pe care trebue sĕ 'l crédă toţi cei ce se închină şi adóră pre Iisus Christos ca Dumnezeu.

Dar' nu a fost scisiune care sĕ nu fie regretată de Biserică, adecă de credincioşi, şi sĕ nu se întrebuinţeze tóte mijlócele pentru împăcare şi revenirea la unitatea bisericéscă. Astfel în decursul secolelor primare vedem cum sinódele ecumenice şi locale şi părinţii şi dascălii cei mari ai bisericei îşi dădeau tóte silinţele pentru păstrarea învĕţăturei de credinţă, curată, dréptă şi nealterată, şi cum ei sfătuiau pe toţi cei greşiţi a se întórce la cunoştinţa adevĕrului. Când însĕ grupuri de credincioşi se separau şi formau biserici aparte, cu óre-cari idei şi credinţe deosebite, aceeaşi sirguinţă vedem din partea bisericei universale, a sinódelor şi părinţilor bisericeşti pentru a aduce în sinul Bisericei celei adevĕrate pe toţi cei separaţi.

Când la anul 1054 lumea creştină s'a împărţit în două mari tabere de credincioşi, faptul a fost de o potrivă regretat atât de orientali cât şi de Occidentali, fie că la acéstă desastrósă faptă culpabili erau numai acesti din urmă, din causa, mai ales, a tendinţelor de supremaţie despotică a episcopilor Romei, asupra întregei Biserici a lui Iisus Christos. Imediat după separare s'au început şì de o parte şi de alta tratările şi încercările de unire. Ele s'au urmat cu multă stăruinţă în decursul vécurilor XII, XIII şi XIV şi mai ales în secolul al XV-lea, din partea orientalilor, cari credeau că prin unirea bisericéscă vor salva imperiul bizantin asaltat de Musulmani. Aceste încercări de unire, fie că n'au dat nici un resultat, şi n'au dat, credem, findcă nu porniau din interese curat şi cu desĕvêrşire bisericeşti, ci se urmăriau şi se aveau în vedere, când interese politice, când personale, de supremaţie bisericéscă, când altele cu desĕvêrşire străine de biserică, cu tóte acestea ele n'au lipsit şi nu lipsesc chiar până în zilele nóstre, ceea-ce denotă dorinţa unanimă de a se reveni la o unitate bisericéscă.

De asemenea, când parte din lumea creştină a apusului s'au despărţit de Roma, chiar la cei ce conduceau rĕsboiul separaţiunei de o unitate bisericéscă cu Roma, n'a lipsit ideia şi convingerea că unitatea bisericéscă trebue sĕ esiste în Biserica lui Iisus Christos. Numai astfel se esplică, cum şefii protestantismului, chiar de la început, au căutat cu dinadinsul o apropiere şi chiar unire cu Biserica ortodoxă.

Vechii catolici, la rêndul lor, îndată ce s'au separat de cel infalibil întrĕ muritori imediat şi-au îndreptat privirile lor către biserica ortodoxă. Au provocat şi provócă continuu congrese bisericeşti sfătuindu-se şi apelând la unire cu biserica ortodoxă. La sinodul sau congresul lor ţinut la Bona în 1874, pe lângă delegaţii bisericilor din orient, au participat şì delegaţi ai bisericei ruse. Ear' din partea bisericei române au fost trimişi P. S. episcop al Dunărei-de-jos (rep. Melhisedec) şi P. S. episcop al Argeşului (rep. Ghenadie).

Ideia şi convingerea că unitatea bisericéscă este necesară şi de folos bisericei, sub tóte punctele de privire, resultă pe de-oparte din faptul, că ori-ce separaţiune bisericéscă a fost regretată, ear' pe de alta, din tendinţa unanimă a tuturor creştinilor din tóte timpurile de a lucra pentru unirea bisericilor şi realisarea unităţii bisericeşti.

Dar' cum, mai tóte tendinţele de până acum au fost pornite şi călăuzite, cum am amintit, mai mult de interese străine de biserică, de aceea ele n'au dat nici un resultat, nici chiar atunci când unirea se credea făurită prin subscrieri formale şi chiar realisată (1439).

Când toţi cei-ce vor lucra pentru unirea bisericilor se vor inspira şi călĕuzí numai de adevĕratele interese ale bisericei, vor inspira acéstă încredere tuturor bisericilor, vor avé în vedere numai unirea credinţei, unitatea în cult şi disciplina bisericéscă, şi vor lăsa la o parte tot interesul şi ambiţiunea personală, de sigur munca şi silinţele depuse pentru unirea bisericilor vor fi încununate cu succesul de mult dorit şi aşteptat de toţi cei-ce doresc adevĕrata înflorire a Bisericei creştine; ear' triumful desĕvêrşit al acestei biserici în lume, adecă pe tótă suprafaţa pămêntului, va fi asigurat şi realisat cu o oră mai înainte.

Câtă putere şi tărie, şi ce forţă ar fi în biserica lui Iisus Christos, când toţi cei-ce cred în El ar fi uniţi prin aceeaşi mărturisire de credinţă?! Când toţi credincioşii ar forma *una şi aceeaşi biserică*, ori unde s'ar afla şi ori care ar fi naţiunea căreia ar aparţiné?!

Mulţi însĕ cred că o astfel de unire nu se va atinge nici odată. Acesti pesimisti sunt întăriţi în acéstă credinţă, mai ales prin faptul, că tóte încercările ce s'au făcut şi cu tótă bunăvoinţa ce s'a pus, n'au dat nici un resultat. Este drept, o recunóştem, s'a depus multă muncă şi ostenélă. Dar' tóte nisuinţele, noi credem că *n'au pornit din interese curate bişericeşti şi desinteresate.* Când ele vor fi astfel, noi cel puţin, avem credinţa, că munca celor ce vor lucra sincer şi conştienţios în viia Domnului pentru biserică, şi numai pentru ea, va fi încununată cu succes. După noi, lucrul nu este cu neputinţă, căci unirea bisericéscă, după credinţa nóstră nu cere, şi nici nu trebue sĕ céră, sacrificarea intereselor proprii ale diferitelor biserici creştine, chiămate a serví pe credincioşi şi interesele naţionale ale popórelor în sinul cărora se află. Din contră, ea nu trebue nici măcar sĕ atingă astfel de interese, — ci trebue sĕ se reducă pur şi simplu la recunóşterea aceleiaşi învĕţături de credinţă şi sĕ tindă la o unitate de cult şi disciplină bisericéscă.

Aceea ce ne întăreşte şi mai mult în credinţă, că altfel trebue sĕ fie unirea bisericilor şi astfel trebue sĕ se inspire toţi cei ce voesc şi doresc sincer unirea lor, este starea actuală şi esistentă a bisericilor ortodoxe. Când cugetăm sau voim unirea bisericilor, toţi trebue sĕ ne inspirăm de la esemplul acestor biserici, căci numai astfel ne convingem de modul cum ar fi posibilă o unitate bisericéscă. Numai la aceste biserici vedem tipul şi modul unirei. Numai ací vedem cum biserici diferite una de alta, în sînul a diferite popóre, servesc şi cultivă interesele credincioşilor ce le compun după nevoile şi aspiraţiunile naţiunei în sînul căreia se află, şi cu tóte acestea, tóte aceste biserici *formézĕ o singură biserică*, caracterisată prin unitatea de credinţă, prin acelaşi cult, disciplină şi chiar organisaţiunea bisericéscă. Singure aceste biserici sunt cari ne amintesc Biserica cea *una, sfântă, catolică* adecă universală *şi apostolică,* a celor dintâiu opt secole, când creştinismul domnia aprópe ca şì astăzi în tótă Europa, în Asia şi Africa, asupra diferitelor popóre, şi cu tóte acestea Biserica lui Iisus Christos era *una şi aceeaşi cu aceeaşi mărturisire de credinţă, cu acelaşi cult şi cu aceeaşi desciplină bisericéscă.*

Dar' mai presus de tóte acestea, Biserica crestină ortodoxă justifică prin vechimea istorică credinţa, forma şi organisaţiunea sa actuală. Ea probéză că este biserica timpurilor gloriose ale Bisericei. Probéză că este Biserica din timpurile marilor dascăli: Vasilie cel mare, Grigorie Teologul şi Ioan Gură de aur. Probéză că a păstrat intactă tradiţiunea şi învĕţătura apostolică şi a stat şi stă cu statornicie pe hotarîrile sinódelor ecumenice şi locale ale celor dintâiu opt secole, când Biserica şi-a luat deplina şi desĕvêrşita sa desvoltare, sub tóte punctele de privire, doctrinal, latreutic şi disciplinar. Cine nu înţelege, că fiind vorba de unire, trebue a se avé de normă întru tóte, atât fondul cât şi forma bisericei primare, la cari toţi trebue sĕ se închine, sĕ le respecte şi sĕ le priméscă? Şi unde sunt şi se pot afla acestea, dacă nu în biserica creştină ortodoxă a rĕsăritului, representată astăzi prin bisericile patriarchale ale orientului şi prin bisericile autocefale ortodoxe şi naţionale despre cari am amintit mai sus?

Singure aceste biserici, după credinţa nóstră, sunt cari trebue sĕ inspire şi sĕ călăuzéscă pe toţi cei ce vor dorí şi vor voí a lucra pentru unirea bisericilor, căci ori-ce alt punct de plecare s'ar lua ca basă pentru unirea bisericilor creştine, credem că nu póte duce la nici un resultat practic.

Din protopresbiterate.

— Sinod protopresbiteral în Deva. —

Deva, 28 Martie n.

In ziua de 12/25 Martie a. c. s'a ţinut sinodul protopresbiteral al tractului nostru.

Inainte de a întra sinodul în desbaterea obiectelor puse la ordinei zilei şi specificate în convocătoriul şefului tractual, a premers invocarea duhului sfânt, sĕvêrşită în spaţiósa şi de nou renovata biserică din localitate.

Imediat după acésta, membrii sinodali se întrunirĕ în una din salele şcólei nóstre gr.-or. Cu bucurie trebue sĕ constat, că mai toţi membrii aleşi pentru periodul următoriu s'au presentat în adunare. Dovadă despre viul interes ce 'l manifestă membrii sinodali faţă de instituţiunile nóstre bisericeşti, şcolare şi fundaţionale.

Presidentul, preaiubitul nostru protopresbiter domnul *George Romanul,* salutând cu îndatinata-i dragoste creştinéscă membrii întruniţi, prin o cuvêntare scurtă dar' precisă şi măduósă deschide sinodul, şi implóră binecuvêntarea Tatălui ceresc asupra adunării.

Urméză constituirea biroului, alegêndu-se notariu parochul *George Guga,* ear' pentru verificarea procesului verbal rĕmânênd sĕ se alégă 4 membri, după pertractarea obiectelor.

Se pune la ordinea zilei cetirea raportului general referitor la afacerile administrative bisericeşti, şcolare şi epitropeşti.

Acest raport, compus cu mare diliginţă în tóte detailurile, s'a cetit din cuvênt în cuvênt şi fù ascultat cu plăcere până la sfîrşit.

Din cuprinsul aceluia relevez, că domnul protopresbiter constată, că pastoralele Înaltpreasânţiei Sale Domnului Archiepiscop şi Metropolit, date la anumite ocasiuni s'au cetit şi esplicat de către preoţime poporului credincios, ceea-ce se vede din desvoltarea simţului religios-moral, care pe basa inviaţiunilor binefăcĕtóre ale Escelenţiei Sale prinde din ce în ce tot mai adânci rădĕcini la credincioşii nostri, de-şì în mod sporadic se află mai în fie-care parochia şì câte unul ori doi malcontenţi, ómeni scăpĕtaţi moraliceşte şi materialiceşte fără căpătâiu, cari şi-au perdut averile prin desfrênări şi cari la cererea păstorilor sufleteşti, de a li-se plătí modesta stolă, nisuesc a pune beţe în rótele carului public bisericesc, luândi şi în nereuşita lor refugiul la ameninţarea vechiă şi cunoscută, că fac trecere religionară.

Accentuéză în deosebi, că de astfel de elemente netrebnice, cari zilnic şicanéză preoţimea nóstră, biserica n'are nici un folos şi ar fi de dorit, ca astfel de indiviḑi sé fie ignoraţi cu totul.

Pentru prosperarea afacerilor nóstre bisericeşti în general se esprimă dorinţa, de a se face paşii de lipsă pentru înfiinţarea de fonduri de bucate în fie-care parochie, cari prefăcute în bani, ar înlesní în grad uimitor creşterea averilor bisericeşti. Constată cu regret, că în direcţiunea acésta preoţimea şi comitetele parochiale nu desvóltă nici o activitate.

Trecênd la părţile constitutive ale raportului e de notat, că din 707 esibite întrate sunt tóte resolvite. Clerul constă din un protopop, 27 parochi şi un capelan, ear' 8 parochii sunt vacante. — In decursul anului 1902 au murit 2 preoţi, a căror memorie s'a onorat prin sculare, ear' o parochie s'a întregit prin alegerea şi instalarea lui *George Maior* în Almaşul-mic cu filia Archia.

Lucrului esenţial, cultivării predicei, cu puţină escepţiune, se dă prea puţină atenţiune din partea preoţilor, din care causă se îndrumă preoţii a desvolta o mai mare activitate în direcţia acésta. De importanţă pentru tract este sfinţirea bisericei din Deva, renovată şi dată spre folosire anul acesta, la care solemnitate religiósă au participat 4 protopopi şi 28 de preoţi.

Şcólele preste tot ca şì bisericile sunt slabe, cu puţini învĕţători cualificaţi, totuşi pe lângă tóte greutăţile resultatul esamenelor a fost aprópe mulţămitor.

Pivitor la afacerile epitropeşti se notéză cu plăcere, că la întrevenirea şefului tractual, la segregarea pădurilor s'au căştigat pe séma bisericilor 1000 jugĕre de pădure.

Raţiociniile bisericilor sunt tóte aşternute forului competent spre censurare, afară de raţiociniile comunei bisericeşti centrale din *Deva*, din causă, că fostul epitrop nu voieşte a estrada actele referitóre la compunerea raţiociniilor.

Raportul presentat s'a luat la cunoştinţă.

Ca al doilea obiect din ordinea de zi a fost verificarea membrilor aleşi în sinodul protopopesc pe periodul de 3 ani următori 1903—1905.

Censurându-se prin douĕ comisiuni alese actele de alegere, s'au aflat tóte în regulă, numai alegerea membrului mirean din cercul S.-Andres-Sântohalmă s'a dificultat în formă, lipsind subscrierile membrilor de încredere şi apăsarea sigilului oficios pe protocolul de alegere. S'a ordonat alegere nouă.

Se pune sub deliberare alegerea comitetului şi epitropiei protopresbiterale, cum şi alegerea a doi membri în scaunul protopopesc în locul a doi membri decedaţi.

Comitetul şi epitropia protopresbiterală se îndeplineşte prin membrii propuşi de presidiu, ear' membri în scaunul protopopesc se aleg: *Nicolae Trónca*, paroch în Bârceamică şi *George Guga*, paroch în Şoimuşulmureşan.

Se censurézä raciociniul protopresbiteral în plenul adunărei şi aflându-se în regulă se dă absolutoriu epitropiei, ear' în conex cu acésta se acceptézä şi bugetul presentat pentru anul 1903.

Se decide, ca fondul preoţesc, creat de preoţii tractului I de odinióră al Geógiului, stătător din 2000 coróne, sĕ devină în administraţia tractului, care depus spre fructificare la banca „*Hunedóra*“ din Deva aduce mai multe percente de cât până ací.

Cu verificarea procesului verbal se încredinţézä membrii Alexandru *Moldovan*, Dr. *Wildt* precum şi membri clericali *George Popovici* şi *Alexandru Petrău*.

Şedinţa se închide la 12 ore înainte de amiazi.

Un membru sinodal.

Un adaus la lupta contra tuberculosei

de Dr. Hermann Süssmann, fisic comitatens.

(Urmare).

Pe scurt, în lanţul nisuinţelor amintite lipseşte o zală, lipsesc institute pentru acei ómeni în vêrstă săraci, cari ca convalescenţi după bóle grele ofer cel mai bun teren pentru desvoltarea tuberculosei pulmonare.

Tratarea ofticoşilor în sanatorii cade numai în rîndul al doilea faţă de scopul mai mare al combaterii înclinării spre tuberculosă, întocmai cum şi interesul individual are sĕ facă loc interesului general.

Statistica următóre cu privire la numĕrul celor asiguraţi, la percepţiunile şi erogaţiunile societăţilor, ne dă o icónă despre rĕspândirea acestor institute:

Numĕrul celor asiguraţi:

1888	5.298,418
1892	6.954,447
1896	7.944,820
1897	8.337,319

Percepţiunile:	Erogaţiunile:
116 milióne	106 milióne de franci
115 „	147 „ „ „
195 „	153 „ „ „
209 „	167 „ „ „

Că punctul meu de vedere, pentru care împreună cu mai mulţi colegi am luptat cu ocasiunea desbaterii în sinul „Reuniunii igienice a comitatului Sibiiu“ asupra înfiinţării unui sanatoriu pentru convalescenţi, respective pentru indiviḑi dispuşi spre tuberculosă pulmonară, are óre-care îndreptăţire, acésta o dovedeşte clar tesa a zecea enunţată în congresul pentru tuberculosă, ţinut în Londra.

Tesa e următórea: Problema congresului următor e a discuta asupra întrebării: „Care este starea constituţională a individului, care provócă dispoziţie spre tuberculosă, şi ce remedii sunt a se întrebuinţa în contra ei?“

Că jertfele mari, cari an de an s'au adus şi se aduc pentru ofticoşi atât prin înfiinţarea de sanatorii poporale cât şi prin susţinerea acestora, în ce disproporţie se află faţă de resultatele faptice ale tratamentului în sanatorii, se vede mai bine din următórele date:

De la 25 April 1895 până la 31 Martie 1899 au fost trataţi în sanatoriul din Grabersee (lângă Berlin) 989 inşi; au murit 8 inşi = mai puţin de 1%, s'au vindecat 56 = 6%, s'au făcut mai bine 777 = 78%, au rĕmas staţionari 148 = 15%.

Dintrĕ 2132 persóne tratate în anii 1893—98 pe spesele societăţii hanseatice pentru asigurări s'au vindecat 18%, s'au făcut mai bine 45%, au rĕmas staţionari 30%, s'au făcut mai rĕu 4%.

Că ce este a se înţelege sub ameliorare, respective vindecare, se vede din următórele:

Doctorul Pfeil-Schneider, medic în comuna Braunlage, situată 550 metri de-asupra mării, pe cósta sudică a munţilor Braken, în anii 1890—96 a îngrijit 34 bolnavi de tuberculosă uşóră şi a primit mai târziu de la 32 inşi rĕspuns cu privire la starea ulterióră a sănĕtăţii lor.

Dintrĕ acei 32 inşi mai trăesc azi numai 16. Jumĕtate din ei au căḑut deja jertfă ofticei.

Dintrĕ acesti din urmă doi au mai trăit încă 5 ani, câte unul 3, 2½, 2¼ ani după petrecerea lor în localitatea climatică amintită, ceilalţi 11 bolnavi s'au bucurat de îndreptarea sănĕtăţii lor numai scurt timp, ei au murit la câteva luni până la un an sau ceva preste un an.

In patria nóstră mor an de an circa 50,000 ofticoşi, dintrĕ cari cam ⅔ = 33,000 aparţin clasei sărace a poporaţiunii.

Datorinţa nóstră ar fi — presupunênd că e corect principiul urmat până aci — a adăposti 33,000 bolnavi în spitale şi sanatorii poporale, adecă a 'i depărta din mediul lor pentru a se încunjura infecţiuni noue.

Dacă calculăm spesele unui pat numai cu 2000 cor., pentru înfiinţarea de sanatorii am avé trebuinţă de 2000 × 33000 = 66 milióne coróne. La acestea se mai adaug spesele pentru întreţinerea bolnavilor în institut, cari calculate pentru o persónă cu 600 cor. dau suma de 19.800,000 coróne.

E natural, că mai înainte de tóte sĕ ne interesăm de ambele sanatorii din Austria şi Ungaria, aflătóre unul în Alland lângă Baden şi altul în Budapesta.

Supunênd aceste institute unei discuţiuni critice, se ivesc — după părerea mea nehotărîtóre — diverse temeri.

Mai întâiu trebue sĕ constat, că lucrarea plină de jertfe şi neobosită a profesorilor Korányi şi Schröter a avut resultatul însemnat, că din tóte straturile poporaţiunii a dispărut prejudiţiul privitor la incurabilitatea ofticei şi a ocupat teren părerea, că acéstă bólă se póte vindeca.

De altă parte nu se póte nega, că mijlócele întrebuinţate pentru înfiinţarea sanatoriilor amintite s'ar fi putut întrebuinţa mai corespunḑĕtor întemeind mai multe sanatorii mai mici în anumite municipii ale patriei nóstre, respective în diferitele provincii ale Austriei.

Acésta ar fi avut favorul indiscutabil, că s'ar fi putut ţiné mai bine cont de obiceiurile singuraticilor indiviḑi cu privire la nutrire, îngrijire şi ocupaţiune, de cât în un singur sanatoriu, în care sunt representate tóte clasele sociale şi se adună locuitori din tóte părţile imperiului. Aşa bună óră felul de traiu e altul în comitatul Zemplén de cât în comitatul Sibiiu, altul în comitatul Bács-Bodrog de cât în Maramurĕş, altul în ţerile alpine şi altul în Galiţia.

In majoritatea lor óspeţii sanatoriilor sunt indiviḑi cari în ocupaţiunea lor sunt espuşi la prav animalic (perieri, strungari, cojocari, bărbieri, curelari, tapesieri, postovari), la prav mineralic (lustruitori de sticlă, lucrători în mine, lustruitorii de petri scumpe, hornari, lustruitori de metale, tipografi, focari, petrari), la prav vegetal (morari).

Acestia sunt în preponderanţă locuitorii sanatoriilor, în cari găsim podine de asbest, întocmiri moderne pentru ventilaţie, instalaţie pentru procedeurile de idroterapie, în Alland chiar şi o grădină de iarnă, întocmiri, cari au menirea a restabilí cât mai perfect şi mai iute sănĕtatea şi capabilitatea de a agonisí a celor-ce întră în sanatorii.

După îmbunătăţirea sănĕtăţii sale sau după vindecare industriaşul, lucrătoriul se re'ntórce la locuinţa sa, în localitatea industrială, în atelierul sĕu, la sărăcia sa. In urmare dacă sanatoriul ar fi asemenea unei case de locuit, clădită în mod corĕspunḑĕtor, bolnavului i-s'ar puté demonstra ad oculos, cum şi de câte-ori trebuesc podinele de lemn curăţite de prav şi murdărie, cum şi de câte-ori sĕ se premenéscă aerul în odaie prin deschiderea ferestrilor, cum sĕ se hrănéscă şi cum sĕ-şi îngrijéscă pielea în lipsa de băi. Apoi s'ar puté instrua, cum sĕ-şi întocméscă traiul mai corĕspunḑĕtor stării corpului sĕu, independent de climă, favorul şi defavorul împrejurărilor, chiar şi cu cele mai modeste mijlóce.

(Va urma).

NOUTĂŢI

Din causa *sfintei sĕrbători* „Bunavestire“ *numĕrul proxim al fóiei nóstre apare Vineri séra.*

Dieta magiară a luat vacanţă. Sâmbătă a ţinut ultima şedinţă înainte de sĕrbătorile Paştilor. Proxima şedinţă se va ţiné în 16 April n. când dieta va lua în discuţie proiectul de lege despre noua indemnitate. Kossuthistii au luat hotărîre în conferinţa ţinută Vineri séra, sĕ obstrueze îndemnitatea.

*

De la comitat. Mercuri, 8 April n. la orele 3 d. a. ţine şedinţă ordinară lunară comitetul administrativ al comitatului Sibiiu, în sala mică a comitatului, apoi comisiunea disciplinară şi senatul de apel al sedriei orfanale.

*

Bourguignon pensionat. Se scrie din Cernăuţi, că cu ziua de eri, Duminecă, baronul *Bourguignon*, guvernorul Bucovinei, a trecut la pensie. Urmaşul sĕu va fi prinţul *Hohenlohe*, consilier ministerial.

*

Rĕvaşul a apărut, şi numĕrul prim se presintă bine. E fórte variat. Confratele promite, că va nisuí, ca prin tractarea lucrurilor sĕ propovĕduiască pacea şi bunaînţelegere întrĕ fraţi. Nu-şi va perde vremea cu aşa numita politică de zi, care azi e aşa, mâne pe dincolea, ci-şi va îndrepta atenţiunea mai ales la treburile acelea, cari ating viéţa şi bunăstarea poporului, treburi cari nu se pot hotărí de azi pe mâne.

Rĕvaşul apare, cum am anunţat, în Cluj, şi costă pe an 3 coróne 20 fil. Abonamentele se plătesc înainte şi se trimit prin mandat postal la adresa: *Rĕvaşul*, Kolozsvár, Jokai-utcza 6.

*

Congregaţia comitatului Arad. Vicecomitele comitatului Arad a convocat congregaţia de primăvară a comitatului pe 9/22 April şi ziua următóre la Arad.

*

Primariul Vienei. Sâmbătă s'a făcut la Viena alegerea de primariu. A fost ales de nou *Dr. Karl Lueger*, cu mare însufleţire şi cu 124 voturi din 158. Alegerea s'a făcut pe un period de şase ani.

*

Soldatul român în rĕsboiu. Maiestatea Sa Regele Carol al României a inspectat zilele trecute şcóla militară de infanterie şi cavalerie din Bucureşti, cu care ocasiune a pus elevilor mai multe întrebări, din limba francesă, topografie, geografie, fortificaţie, igienă, etc. Intrebând pe un elev despre rolul şanţurilor în rĕsboiu, rĕspunsul primit nu a fost destul de precis, de aceea Maiestatea Sa l'a completat, spunênd în faţa tuturor elevilor, în ton maiestos şi părintesc, că: *Şanţurile n'au servit nici odată Românilor ca loc de pitulare,* ***din causa fricei;*** *ci numai ca adăpost raţional. Pentru-că soldatul român nu ştie ce este frica în rĕsboiu. . . .*“ Cât de bine cunóşte marele căpitan pe soldatul român!

*

De la „Academia Română“. Secţiunea literară a Academiei Române a luat hotărîre, cu 5 voturi contra 3, ca sĕ propună alegerea domnului *Ovid Densuşian*, profesor universitar în Bucureşti, de membru corespondent al Academiei, pe basa valorósélor sale scrieri de până acuma. Domnul *Ovid Densuşian* e fiiul decedatului *Aron Densuşian*, fost profesor universitar în Jaşi, originar din Transilvania.

*

Sindicatul ziaristilor din România. Marţi, sĕptĕmâna trecută, au fost primiţi în audienţă din partea M. Sale Regina Elisabeta a României, domnii Alexandru *Ciurcu* şi *N. P. Ianovici*, cari în numele sindicatului ziaristilor din România au presentat M. Sale legea şi statutele sindicatului, împreună cu o adresă, în care M. Sa e rugată sĕ priméscă patronatul asupra acestei instituţiuni. Maiestatea sa a binevoit a da ascultare acestei rugări şi a declara că acordă înaltul seu patronagiu sindicatului ziaristilor.

*

Indreptare. Numĕrul trecut al ziarului nostru s'a tipărit greşit sub numĕrul curent 34 în loc de *33*. Facem cuvenita îndreptare.

*

Româncă doctorésă de Berlin. O telegramă din Berlin anunţă că dşóra română *Eleonora Strătilescu*, din Huşi, România, a fost promovată în mod solemn ca doctorésă în filosofie. Acesta e primul cas, la universitatea din Berlin, când o femeie e promovată doctorésă în filosofie.

*

† Ioan Rusu. Subscrişii cu inima frântă de durere anunţăm încetarea din viéţă a mult iubitului nostru soţ, frate cumnat, unchiu *Ioan Rusu* medic comunal, cassariul societăţei de credit şi economíi „Crişiana“ şi membru la mai multe corporaţiuni culturale, intêmplată în 2 April a. c. la 2½ ore diminéţa, în al 64-lea an al etăţii şi al 36-lea al fericitei căsătorii. Inmormêntarea s'a făcut în 4 April la 3 ore p. m. Fie-i ţerîna uşóră şi memoria binecuvêntată! Ecaterina Rusu ca soţie. Sofia şi Anica, surori. Georgiu Părău, cumnat. V-a Ana Toda, Elisabeta Părău, V-a Emilia Puticiu, V-a Amalia Ionescu, cumnate. Al. Toda, Andreiu, Lucreţia, Alesandru, Valeria, Gavriil Puticiu, Aurel Leuca şi Romeo Ionescu, nepoţi.

*

Pentru Românii din Macedonia. Ministrul plenipotenţiar român de la Constantinopol a făcut demersuri pe lângă patriarchul grecesc din Constantinopol, ca sĕ acorde oficiarea liturgiei din când în când şi în limba română, în acelea biserici orientale din Macedonia, ai căror credincioşi — sunt recrutaţi şi dintrĕ Români. Ba ministrul român arătase şi necesitatea de a fi înlocuiţi câţiva preoţi, cari încércă sĕ covîrtescă pe Românii macedoneni, promiţêndu-le concesiuni naţionale în biserică. La început patriarchul s'a arătat dispus a îndeplini cererile ministrului plenipotenţiar român, ceea-ce era cu atât mai natural, fiind-că şi guvernul turcesc a început sĕ inmatriculeze pe Românii din Macedonia cu definiţiunea lor naţională, nu numai ca pe nişte simpli ortodoxi. In cele din urmă patriarchul totuşi s'a resgândit şi a declarat că nu póte împliní cererea Cuţovlachilor, adecă a Românilor macedoneni. Demersurile ministrului plenipotenţiar român n'au avut caracterul unei intervenţii oficiale, ci au fost numai un schimb de idei, pe cale particulară. Negocierile diplomatice ar fi urmat dacă patriarchul îşi dădea consentimentul din capul locului. Aşa ne spune o fóie de la — *Viena!*

*

Mórtea unui paragraf. Comisiunea pentru dreptul constituţional, esmisă din partea reischrath-ului austriac, în scopul de a formula o propunere în chestia menţinerii ori a cassării paragrafului 14 din constituţia austriacă, a acceptat în şedinţa de Mercuri, sĕptĕmâna trecută, cu majoritate de voturi, propunerea de a se sterge din constituţie acest odios paragraf, cu care guvernul austriac putea sĕ guverneze chiar şi fără parlament. Se crede că propunerea, care în timpul cel mai scurt va fi înaintată parlamentului, va fi primită şi ací cu mare majoritate.

*

Cadou de tunuri Muntenegrului. După cum e informat „Il Piccolo“ din Triest, colonelul de stat major rusesc Sistojev e în cale spre *Cettinje*, avênd misiunea sĕ ducă principelui Nichita o scrisóre autografă a ţarului. In scrisóre ţarul notifică principelui că i-a trimis, în cinste, *opt baterii de tunuri* de calibru mic, continuând apoi astfel: „Prin cadoul acesta poporul rus voeşte sĕ dee dovadă despre bunăvoinţa şi amiciţia sa faţă de muntenegrini, cum şi despre aceea, că tóte puterile slave sunt în cea mai mare mĕsură interesate la independenţa Muntenegrului“.

*

Monument lui André. „Societatea geografică svedică“, cum se raportézä din Stockholm, a hotărît sĕ ridice un monument în amintirea lui *André*, care împreună cu alţi doi tovarĕşi plecase în 1897 cu balonul sĕ afle *polul nordic*. De atunci nu a mai dat nici un semn de viéţă şi nici espediţiile aranjate în scopul aflării lui n'au avut nici un resultat, aşa că se póte lua ca sigur, că toţi trei s'au prăpădit.

*

O sărutare — o sută de dolari. In America s'a întêmplat, — ceea-ce de altcum se întêmplă şi în Europa, — că o domnişóră de 16 ani a fost îmbrăţişată de braţe necompetente, şi a fost sărutată, în contra voinţei ei, nu odată, ci de trei-ori. Supărata domnişóră s'a adresat tribunalului, cu rugarea, sĕ-i repareze onórea astfel ştirbită, ear' tribunalul i-a dat câştig de causă, şi a condamnat pe necompetentul sărutătoriu la plata unei despăgubiri de 300 dolari pentru cele trei sărutări ce a îndrăsnit sĕ dee domnişórei, fără voia ei. Va sĕ zică, fie-care sărutare — o sută dolari. Cam scump, dar' face! îşi va fi zis condamnatul.

*

Esemplu. Ziariul „*Magyar Szó*“ comunică faptul, că cei din Germania au luat mĕsuri, ca soldaţii din armata lor sĕ cunóscă pe deplin limba germană. Pentru cei ce nu o ştiu, pentru Poloni, se vor organisa cursuri speciale, şi se va face tot posibilul, ca sĕ înveţe nemţeşte, aplicându-se chiar şi mijlóce de forţă, acolo unde va cere trebuinţa. Şi spunêndu-le acestea, „*Magyar Szó*“, zice, că naţionalităţile de la noi ar puté sè înveţe din acest esemplu. Dar' de ce naţionalităţile? Naţionalităţile sunt în contra limbei militare germane??..

*

Ştiri mĕrunte. In Telekháza a rĕposat Sâmbătă o femeie în vêrstă de *114 ani.* — In satul italian Grazza-Nise şi împrejurimi a fost Marţi séra vifor uriaş, care smulgea din rădĕcină copaci şi rĕsturna coperişele caselor. *Trei ómeni au fost ucişi*, ear' alţi mulţi au fost răniţi grav de copacii şi coperişele căḑute. — Mercuri a sosit în portul de la *Fiume* o corabie japoneză, încàrcată cu urez. Acésta e prima corabie japoneză întrată în portul de la Fiume. — Universitatea din *Petersburg*, din causa demonstraţiunilor făcute de studenţi contra rectorului şi senatului universitar, a fost închisă ex offo. — La distanţă cam de un verst de la Adisan a fost Sâmbătà puternic cutrĕmur de pămênt, care Dnminecă s'a repeţit. Ştiri detaiate lipsesc. — Se raportéză de la Riviera, Marsilia, Madrid şi San-Sebastian, că de 150 de ani n'a mai fost aşa Martie cald, ca în anul acesta. In Paris termometrul arăta 25·3 grade.

PARTEA LITERARĂ.

Un Molitvelnic manuscript.

— *Notiţe tipiconale.* —

de **Gavriil Hango**, preot ort. român.

(Urmare)

Urméză: „*popa zice Mltva la luarea cununilor*: Dmne Dmuzăul nostru, carele ai venit în C na Galileiului“ iar după cetirea ei „*preutul ĭa cununile şi le légă cu qaeténul şi le pune in loc rănduit şi zice Mltva de infrămseţarea nevéstei*: Dmne Dmnzăul nostru, vistériul bumii frămseţi, spodbitai pre toţi şi pre ceĭ din lége cununii tale cei neputrezitoare ca şi pre cei dintăe cu vergurie nespurcată, insuţi blgvéşte pre robii tăi aceştia dupa blgvenia părinţilor noştrii alui Avraam, alui Isaac şi alui Iacov, dăle lor facere de coconi, bătrăneţe cinstite şi mulţi ani“. *(Vazglasenie)* Că să blgvi. *După aceea ectenĭe*. Miluéştene pre noi Dmnzăule după mare mila ta *şi Otpust.*

c) *Rênduiala cununiei a dóua* în privinţa rugăciunilor este ca şi cea cuprinsă în Euchologiónele de azi, cu deosebirea numai, că la încununarea mirilor se zice: „*De va fi vrunul dintre ei neavut altă cununie spre acela sĕ pue cunună grăind*: Cu slavă şi cu cinste cununaşi pre el şi ai pus pre capul lui cunună de pietrii scumpe“, de unde s'ar puté deduce, că pe atunci cel ce păşia la a doua căsătorie nu se cununa cu cunună, spre a se arăta şi prin acésta despreţuirea bisericei faţă de căsătoria a doua. Altă deosebire este, că la căsătoria a doua se ceteşte alt Apostol şi altă Evangelie (Pav. c. Efes. Fraţilor, iubiţi pre muerile vóstre; Ev. Mat. In vremea aceea se apropiară cătră Is. fariseii ispitind pre dînsul şi zicênd: Cade-se omului a lăsa pre muierea lui pentru fie-care vină.)

d) In legătură cu rênduiala cununiei amintescací că la fóia 126 se află o rugăciune cu titlul: „*Mltva nevéstei vrănd să margă în beséreca după nuntă*“. Preotul zice: „Despuitoriule Dmne Dmnzăul nostru care ai grăit prrcilor şi ai propovăduit lumii lumina înţelegerii tale carea vrea să fie intru zilele de apoi tuturor limbilor, că nai vrea nici un om făcut cu mâna ta să fie fără (nedescifrabil un cuvênt) spăseniei tale, poruncitai cu apostolul vasul tău cel ales toate întru slava ta să facá, şi ai pus lége bărbaţilor carii petrec în credinţă, aşijderea şi muérilor: bărbaţii cu capetele descoperite ca să aducă laudă numelui tău celui sfnt, iară muerile întrarmate cu credinţa cu capetele coperite şi cu smerenie şi cu minte întreagă ca să să înfrămseţeze cu lucruri bune ca să aducă laudă şi rugăciune slavei tale; tu despuitoriule pre roaba ta aciasta: imrc: priméşteo şi infrămseţéza capul ei cu infrămseţarea îngăduinţiei cu dragoste şi cu liubov curat să petrécă după învăţăturile tale trupul său săl învéţe întru înţelepţie întrégă şi dăruéşte să dobândéscă a ta bunătate (Vazglaşenie). Că eşti Dmnzău mltv şi de oameni iubitoriu şi ţie slavă trimitem Părintelui şi Fiului şi Duhului sfnt“.

Din rugăciunea acésta se vede obiceiul frumos al bisericii creştine, că numai femeilor măritate le era (ca şi aḑi) permis de a petrece cu capul acoperite în biserică, pentru de a-şi ascunde óre-cum necurăţia trupului de care s'au făcut părtaşe prin măritare.

Rugăciunea acésta póte sĕ fi fost folosită mai de mult în locul rugàciunilor ce le vedem în Molitvelnicele de azi că se cetesc noucununaţilor în ziua a 8-a după cununie.

Din cele espuse vedem, că şi rênduiala acésta diferă mult faţă de cea de azi.

Va urma).

ECONOMIE.

De la „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiu“.

(Impărţirea seminţelor de nutreţ).

In şedinţa sa ţinută la data de jos, comitetul central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiu“, considerând cele 93 cereri înaintate, a împărţit întrĕ membrii petenţi în mod gratuit în total 80 chlgr. sĕminţe de trifoiu, 23$^1/_2$ chlgr. sĕmênţă de napi de nutreţ şi 18 chlgr. sĕmênţă de luţernă, cum şi céră şi cuţite de altoit în valóre de 200 cor. şi a nume:

A. Sĕmênţă de trifoiu.

Aron Flucuş, paroch, Săcel, Vasilie Suciu, paroch, Topârcea, Ioan Hanzu, paroch, Cacova, Nicolae Schiau, notariu pens., Topârcea, Vasile Cărpinişan, înv., Rĕhău, Ioan Stănuleţ, proprietariu, Ilimbav, Ioan Bunea, not. pens., Tilişca, Nicolae Joandrea, osp., Candid Popa, înv., Sibiiu, Nicolae Hinţa, paroch, Sebeşel, Toma Doican, paroch, Sebeşul-inf., Ioachim Muntean, paroch, Gurarîului, Nicolae Ivan, as. cons., Sibiiu, Teodor Necşa, paroch, Bungard, Teodor Masca, ec., Slimnic, Iacob Hodoş, ec., Aciliu, Mihail Ittu, silvicultor, Sĕlişte, Vasile Crişan, notariu, Cornăţel, la fie-care câte 1$^1/_2$ chlgr. Nicolae Şureanu, paroch, Ruşcior, Ioan Mateiu, paroch, Comuna bisericéscă, Sebeşul-sup., Demetriu Săcărea, înv. pens., Sebeşul-sup., Ioan Troancă, înv. pens., Moise Popp, ec., ambii din Ludoşul-mare, Demetriu Orĕştian, înv., Apoldul-rom., Comuna bisericéscă, Apoldul-rom., Valeriu Florian, paroch, Racoviţa, Comuna bisericéscă, Racoviţa, Traian Florian, funcţ. de bancă, Braşov, Ioan Fruma. înv. pens., Ioan Natanail, nr. 11, Toma Boborodea, nr. 59, Iordan Rociu, nr. 53, Nicolae Băcilă, nr. 1, toţi economi, Nicolae Radu, nr. 158, presidentul Reiffeisenului, Ioan Demian, cand. de preot, Ioan Olariu, înv., toţi din Nucet, Nicolae Moldovan, protopresbiter, Nocrich, Ioan A. Bena, paroch, Savu Florea, propr. şi Nicolae G. Popa, propr., toţi din Pianul-inferior, Comuna politică Vale, Sabin Savu, not., Comuna bisericéscă Vale, George Ittu, paroch, Vale, Comuna politică Sebeşul-sup., Gerasim Cărpenişan, notariu, Ioan N. Floca, paroch, Rĕhău, Ioan Maxim, propr., Vasile Maxim, parooh, Ioan Cândea, protopresbiter, toţi din Avrig, Ilie Iosof, paroch, Comuna bisericés à Galeş, Ioan Bucur, înv. pens., Lancrăm, Dr. Ilie Beu, medic, Sibiiu, Ioan Beu, primariu, Iacob Beu, propr., ambii din Apoldul rom., Vasile Iuga, George Bratu, ambii economi, Valeriu Milea, notariu, Stefan Bratu, econ., Ioan Bratu, înv. dir., Petru Iuga, paroch, Petru Iuga, preot, toţi din Tilişca, Ioan Druhora, paroch, Boiţa, Comuna bisericéscă Poplaca, Coman Baca, paroch, Poplaca, Nicolae Iosif, înv., Aciliu, Ilie Popp, par., Ilie Popp, propr., ambii din Ludoş, Demetriu Lăpĕdat, dir. şcol., Sĕlişte, la fie-care câte 1 chlgr.

B. Sĕmênţă de napi de nutreţ.

Ilie Tănase, învĕţătoriu, Ludoş, Iosif Joandrea, ospĕtariu, Sibiiu, Nicolae Opriş, paroch, Şura-mare, la fie-care câte 1$^1/_2$ chlgr. Comuna bisericéscă Sibiel, Ioan Troancă, înv., Ludoş, Antoniu Gherman, propr., Aciliu, Aron Serb, paroch, Ioan Serb, paroch ambii din Poiană, la fie-care câte 1 chlgr. Demetriu Săcărea, înv. pens., Sebeşul-sup., Moise Popp, propr., Ludoş, Demetriu Orĕştean, învĕţătoriu, Apoldul-român, Comuna bisericéscă Apoldul-român, Valeriu Florian, paroch, Racoviţa, D. A. Mosora, învĕţătoriu, Sĕlişte, Ioan Olariu, învĕţătoriu, Nucet, Demetriu Băilă, înv. pens., Şura-mare, Comuna bisericéscă Şura-mare, Nicolae Moldovan, protopresb., Nocrich, Ioan A. Bena, paroch, Savu Florea, ec., Nicolae G. Popa, propr., toţi din Pianul-inf., Sabin Savu, notariu, Vale, Gerasim Cărpinişan, notariu, Nicolae Joandrea, ospĕtariu, Sibiiu, Ioan Maxim, proprietariu, Vasile Maxim, paroch, Ioan Cândea, protop., toţi din Avrig, Nicolae Todoran jun., ec., Pianul-inf., Ioan Petrişor, paroch, Alţina, Stefan Bratu, econom, Ioan Bratu, dir. şcol., Tilişca, Coman Baca, paroch, Poplaca, Ilie Pop, paroch, Ilie Pop, proprietariu, ambii din Ludoş, Demetriu Lăpădat, director, şcolar, Sĕlişte, Ioan Druhora, paroch Boiţa. La fie-care câte $^1/_2$ chlgr.

C. Sĕmênţă de luţernă.

Petru Moga, măestru franzelar, Sibiiu, 2 chlgr., Nicolae Cărpinişan, paroch, Răhĕu, Vasile Blaga, înv., Lancrăm. La fie-care câte 1$^1/_2$ chlgr. D. A. Mosora, înv. Sĕlişte, Comuna politică Bendorf, Nicolae Gavrea, paroch, Bendorf, Comuna bisericéscă Şura-mare, Demetriu Băilă, învĕţătoriu pensionat, Şura-mare, Nicolae Todoran jun., ec., Pianul-infer., Ioan N. Floca, paroch, Rĕhău, Simion Rodean, econom, Tilişca, Nicolae Iosif, înv., Antoniu Gherman, propr., ambii din Aciliu, Ilie Popp, propr., Ludoş. La fiecare câte 1 chlgr. Comuna politică Vale, Sabin Savu, notariu, Vale, Gerasim Cărpinişan, notariu, Rĕhău, Ioan Bucur, înv. pens., Lancrăm, la fie-care câte $^1/_2$ chlgr.

D. Ceară de altoit şi unelte economice.

Comuna bisericéscă Sibiel, Comuna bisericéscă Laz, Alexandru Vlad, paroch, Mag, Ioan Hanzu, înv., Cacova, la fie-care 1 cutie à 125 gr. ceară fluidă de altoit. Comuna bisericéscă Cacova, Comuna bisericéscă Laz, Alexandru Vlad, paroch, Mag, la fiecare câte un cuţit de altoit.

Membrii împărtăşiţi sunt rugaţi a separa la sĕmănat sĕmênţa primită şi a nu o mesteca cu eventuala sĕmênţă procurată de la firmă neacreditată şi în fine a ne face la timpul sĕu raport cât mai amĕnunţit despre modul de purcedere la cultura acestor plante, cum şi despre resultatul recoltei.

Din şedinţa comitetului central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“ ţinută la 24 Martie n. 1902.

Dem. Comşa president. *Vic. Tordăşianu* secretariu.

FELIURIMI

Agendele vicecancelarului. Zilele acestea a apărut în Berlin biografia renumitului fisician *Helmholtz*, fost decorat cu medalia prusiană „pour le mérite“ în gradul de vicecancelar. Când Helmholtz a căpĕtat acésta mare distincţie, cancelar al ordului era Adolf *Menzel*, pictor de mare nume. In biografia apărută acum se spune, că Helmholtz după primirea distincţiei s'a dus la Menzel sĕ-i céră desluşiri asupra agendelor sale împreunate cu rangul de vicecancelar. Menzel i a rĕspuns următórele:

In privinţa acésta nu pot sĕ-ţi dau altă desluşire, de cât aceea pe care mi-o dase şi antecesorul meu, fostul cancelar *Ranke:* Dta, ca vicecancelar n'ai alte agende de cât sĕ aştepţi până voi murí eu, ca apoi sĕ devii dta cancelarul ordului — mi-a rĕspuns Ranke. Acésta ţi-o rĕspund şi eu.

Szám 2546—1903 [41] 1—1

Hirdetmény.

A nagyszeben—újegyházi t. h. uton levő 7. és 8. sz. hidak (2045 K 47 f); a kelnek—récse—szászorbói t. h. uton 12. és 25. szám hidak (2512 K 07 f); a szászsebes—sugági uton levő 5. sz. hid pallózatának (1345 K 04 f) helyreállitására vonatkozó munkák biztositása czéljából **1903. évi április hó 15-én délelőtt 10. órára** Szebenvármegye alispánjánál a vrm. ház tanácskozási termében tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

A versenyezni ohajtók felhivatnak, hogy a fennti munkálatok végrehajtásának elvállalására vonatkozó az előirányozott és fentebb kitett összegek után számitandó és a részletes feltételekben előirt 5%-os bánatpénzzel ellátott irásbeli zárt ajánlataikat a kitüzőtt nap 9. órájáig a vármegye alispánjánál annyival inkább adják, mert a későbben érkezett ajánlatok figyelembe nem fognak vétetni, — megjegyeztetvén, hogy minden egyes csoportra nézve külön-külön ajánlat teendő és hogy az ajánlathoz a megfelelő bánatpénznek a **nagyszebeni kir. adóhivatalnál történt letételét igazoló nyugta csatolandó.**

A szóban forgó munkálatokra vonatkozó műszaki müveletek és részletes feltételek a szebenvármegyei épitészeti hivatalnal a rendes hivatalos órákban megtekinthetők.

Nagyszeben, 1903. évi márczius hó 25-én.

Reissenberger
alispán.

Momente din viéţa bisericéscă a Românilor ortodoxi din Transilvania. 1780—1787. De *Mateiu Voileanu*, asesor consistorial. — Se póte procura de la *Librăria archidiecesană* cu preţul de 80 fil. plus porto 10 fil.

La Librăria archidiecesană se află spre vênḑare următórele icóne:

Ingroparea Domnului (Aer)

Mărimea 56/68 cm.: simple 21 cor., fine 27.40 cor., fórte fine 39.20. cor.

Mărimea 63/79 cm.: simple 27·40 cor., fine 39·20 cor., fórte fine 48·40 cor.

Mărimea 74/100 cm.: simple 39·20 cor., fine 48·40 cor., fórte fine 70 cor.

Mărimea 82/120 cm.: simple 48·40 cor. fine 70 cor., fórte fine 98 cor.

Mărimea 110/140 cm.: simple 67·20 cor., fine 89·60 cor., fórte fine 117.60 cor.

In préjma esamenelor! * **In préjma esamenelor!**

Scrisori de esamen (propise) pentru scrierea *română*, *germână* şi *dictando* tipărite în Tipografia archidiecesană, *în colóre vênătă*, pe hârtie fórte fină, mărime 24/31 cm.

Preţul: de bucată 2 fil.; 100 bucăţi 1·30 cor. şi porto postal.
Comandele din afară se esecută imediat.

Librăria tipografiei archidiecesane

Săpun cu ruda.

Marca:
“cerb” sau “cheie”

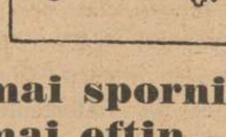

Săpunul cel mai bun, mai spornic şi prin urmare cel mai eftin. [4] 7—17

☛ Se capĕtă pretutindenea. ☚

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 35 Sibiiu, Marți 29 Martie (11 April) 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Presidentul Bucovinei.

Sibiiu, 10 April n.

Fóia oficială de la Viena a publicat Sâmbătă actul, prin care baronul *Bourguignon*, fost president al Bucovinei, e trecut la pensie, — decorat fiind din acest incident cu marea cruce a ordinului Francisc-Iosif, — ear' urmaș al seu în cârmuirea mândrei țeri a fagilor a fost numit principele *Hohenlohe-Schillingsfürst*, consilier aulic la locotenența din Stiria, împărțit de serviciu în ministeriul de interne de la Viena.

După aprópe cinci ani de guvernare, baronul *Bourguignon* predă deci cârmuirea politică a Bucovinei unei puteri noue și tinere, abia de 40 ani.

Românii bucovineni n'au motiv sĕ regrete schimbarea făcută în presidenția țerei lor, ci mai de grabă au motiv sĕ se bucure de acest eveniment, care pentru ei nu póte sĕ însemneze de cât o îndreptare spre bine. Pentru-că sub baronul *Bourguignon* n'au mers bine lucrurile.

Venit din țéră străină, din Austria-de-jos, acum 5 ani, baronul *Bourguignon* a adus cu sine multe și frumóse speranțe în Bucovina, ales pentru Românii de acolo, dar' tóte au rĕmas nerealisate.

In loc sĕ se apropie de Români, ca cu ei împreună și cu concursul lor sĕ introducă schimbări salutare și necesare în țéră, baronul li-a întors spatele din capul locului, și a pășit pe urmele antecesorului seu, care a lăsat țéra în cea mai mare încurcătură. A dat mâna cu Rutenii, în contra Românilor, cărora a căutat sĕ le împlinéscă tóte dorințele și tóte pretensiunile, esagerate și neîntemeiate, numai pentru-ca sĕ slăbéscă pe Români.

A conces baronul *Bourguignon*, ca în comunele în cari se află și numai câte o mână de Ruteni, pe lângă sutele de suflete românești, preotul sĕ vestéscă cuvêntul lui Dumnezeu și în limba ruténă, ear' învĕțătoriul sĕ propună în școlă și rutenește. La facultatea teologică din Cernăuți a numit și profesori ruteni, cu catedre paralele, ear' în consistoriul archidiecesan, până ací curat românesc, asemenea a băgat și Ruteni, pe cari bĕtrânul și neputinciosul Metropolit *Ciupercoviciu* i-a primit cu brațele deschise, în loc sĕ protesteze în contra acestei ingerințe nemotivate în afacerile interne ale bisericei puse sub a sa conducere.

Elementele mai tinere, firește, că n'au putut sĕ rĕmână nepăsătóre în fața acestei purtări dușmănóse a presidentului *Bourguignon* față de poporul autochton al Bucovinei, ci s'a început reacția, deșteptarea sentimentului național la poporul român din Bucovina, prin apostoli devotați, ca: Dr. George *Popovici*, Ioan cav. de *Flondor*, Dr. Valer *Branișce*, și alții; dar' urmarea a fost, că persecuțiunile au luat caracter și mai pronunțat, și au trecut în acte de curată volnicie. Presa română a fost persecutată în mod revoltător, tricolorul român a fost aruncat în tină și călcat în picióre, ziaristii români au fost espulsați din țéră, ear' *Dr. George Popovici*, amărît și disgustat, s'a espatriat de bunăvoie, lăsând terenul întreg pe séma domnului *Bourguignon*, care putea acum sĕ se bucure în tignă de ródele politicei sale antiromânești.

Dar' a urmat decepția. Baronul a vĕdut și s'a convins singur, că n'a apucat pe cale bună, și înainte cu un an a întins Românilor bucovineni mâna de înfrățire, cari apoi, în bună înțelegere cu Germanii și cu Polonii, au schimbat mersul lucrurilor spre bine.

După patru ani de orbecare prin întunerec, — făcênd însĕ în acesti patru ani o bună școlă politică, — baronul *Bourguignon* a venit deci singur la calea cea bună, — dar' a venit pe semne prea târziu, pentru-că nu s'a mai putut susținé la suprafață, ci a trebuit sĕ fie trecut la — pensie.

Că urmașul seu, care, după cum suntem informați, la 20 Iulie n. c. va lua în primire conducerea țerii, cum va fi? e greu a spune înainte. De dorit ar fi însĕ, sĕ nu calce și el în urmele antecesorului seu, pentru a nu se începe de nou șirul greșelilor politice față de cel mai numĕros, mai credincios și mai pacinic popor al Bucovinei, față de autochtonul popor român, — care merită o tratare mai corectă de cum a fost aceea de care a fost împărtășit sub guvernarea baronului *Bourguignon.*

Inchiderea camerelor române.

Sâmbătă, 22 Martie v., s'a făcut la București închiderea sesiunii ordinare a corpurilor legiuitóre române. Mesajul de tron, cetit cu acésta ocasiune, atât la Cameră cât și la Senat, e plin de laudă și recunoștință la adresa parlamentului român, pentru zelul cu care a muncit și a făcut, ca acésta sesiune a corpurilor legiuitóre române „sĕ fie una din cele mai rodnice și folositóre pentru țară“.

Se accentuéză în mesajul de tron *însănĕtoșarea finanțelor* statului român, — la tot casul cea mai frumósă prestațiune a actualului guvern român, care „reducênd cheltuelile statului într'o mĕsură dréptă, a stins deficitul budgetar, a așezat budgetul statului pe basa escedentelor, a restabilit creditul țerii pe temelii statornice și a consolidat împrumutul provisoriu de 175 milióne“, sprijinit, firește, de parlamentul țerii, care, pentru asigurarea viitoriului, a votat deja al treilea budget redus, — și se înșiră pe rînd tóte legile votate, între cari e și *reformarea procedurei electorale*, menită de a îndulcí viéța publică din România, prin „depărtarea de la alegeri a apucăturilor nelegale și violente, nepotrivite cu cerințele desvoltării pacinice a statului român“, — ear' în urmă, Maiestatea Sa Regele *Carol* adreséză senatorilor și deputaților următórele frumóse cuvinte:

„Domnilor senatori, domnilor deputați! Enumĕrarea scurtă a principalelor domniilor vóstre lucrări din cursul acestei sesiuni dovedește importanța ei. Vĕ întórceți acum la căminele domniilor vóstre cu conștiința că v'ați îndeplinit cu sfințenie datoriile către țéră. Concetățenii din județe vĕ vor face o primire insuflată de recunoștință pentru resultatele dobândite; ear' Eu vĕ mulțămesc pentru ajutoriul și sprijinul dat guvernului Meu în timpuri grele și în situațiuni pline de anevoințe. Rugând pe Atotputernicul Dumnezeu sĕ reverse binecuvêntările Sale asupra preaiubitului Meu Regat, declar închisă sesiunea actuală a Corpurilor legiuitóre. *Carol*“.

Din Turda.

Sinodul protopresbiteral al tractului Turda. Școla din Turda.

— Raport special. —

Turda, 6 April n.

Sâmbătă în 4 April st. n. s'a ținut sinodul tractului Turda în biserica nóstră gr. or. din Turda. Au fost de față un numĕr considerabil de membri din cler și mireni. Dar' au fost — ca în totdeuna și în tot locul — și de aceia cari au absentat fără nici un motiv. Sĕ sperăm însĕ că numĕrul acestora din urmă se va împuțina tot mai tare.

După celebrarea serviciului dumnezeesc din partea dlui protopresb. *Iovian Murĕșan*, asistat de preoții Vincențiu *Orăsan* și I. *Purșia*, dl protopresbiter prin o vorbire potrivită deschide sinodul îndemnând la bunăînțelegere și muncă spre binele bisericei.

Se constitue biroul, alegêndu-se notariu Vincențiu *Orăsan*, preot în Agârbiciu, și membri de încredere Dr. *Valer Moldovan* și *Vasile Orăsan* preot în S.-Iacob. Se aleg apoi 3 comisiuni pentru verificarea deputaților, cari cercetând protocólele de alegere au propus și sinodul a primit verificarea tuturor membrilor, atât din cler cât și mireni.

După aceste dl protopresbiter dă cetire unui amĕnunțit raport asupra stării actuale a tractului.

Pe basa unor date amĕnunțite și esacte ni-a presentat un tablou viu și adevĕrat atât despre progresele ce le-am făcut cât și despre lipsele de cari suferim încă asupra relelor ce ne bântue.

Cred a face un bun serviciu celor ce s'ar interesa de tractul nostru, dând un mic estras din bogatul material de date și din potrivitele conclusiuni ce resultă din ele:

Raportul constă din 4 părți.

In partea primă despre afacerile oficiului protopopesc se cuprind date interesante în privința numĕrului crescênd al esibitelor cari au ajuns cifra de 1200, cu 329 mai mult de cât în anul trecut.

Se constată cu bucurie zelul preoților, cari au fost mai prompți și esacți în pregătirea agendelor lor administrative și întru păstorirea sufletéscă a credincioșilor lor.

La punctul afacerilor bisericești ne bate la ochi faptul, că dintrĕ 30 parochii matre și 4 filii numai 7 au biserici de pétră, celelalte tóte sunt de lemn și încă unele din ele în stare desolată.

Se impune necesitatea, ca preoții sĕ-și dee silință a crea și augmenta fonduri, ca și celelalte parochii sĕ se înalțe lăcașuri de pétră.

Dintrĕ cele 31 parochii numai una mai e vacantă și aceea pe cale de a fi întregită. Un resultat îmbucurătoriu față de anii de mai nainte.

Se observă încă lipsa mare de cantori cualificați, ceea-ce e mare nĕcaz, și e hotărît în detrimentul serviciului dzeesc, a frumseții lui și a pietății credincioșilor.

Starea poporului arată un sporiu de 100 suflete față de anul trecut, numĕrând tractul în total 14,408 suflete.

Se constată cu bucurie împuținarea convețuirilor neligitime și în consecuență și a copiilor ilegitimi. Trecerile religionare încă arată un sporiu de 17 în favorul nostru.

Afacerile școlare, am puté zice, sunt partea cea mai slabă a nóstră și prin urmare ar trebui sĕ fie obiectul principal al îngrijirilor nóstre. In privința acésta raportul dlui protopresbiter încă nu ne rĕmâne datoriu cu date minuțióse. In tot tractul nu sunt de cât 13 scóle și și în aceste numai 3 au învĕțători definitivi, ear' 8 sunt numai provisori.

Acestui fapt e a se ascrie că numĕrul celor-ce știu scrie și cetì nu e mai mare de 3605 așa dară abia 22% a totalității credincioșilor. Față de anul trecut e însĕ un sporiu de 472. Ceea-ce ne îndreptățește a spera, că pe viitoriu vom realisa progrese tot mai frumóse, mai ales după ce se vor inaugura și școlele noue în comunele Sopor, Cristiș, Găbud și în Turda. In orașul Turda în urma munificenței Veneratului Consistoriu, care a votat un ajutoriu de 2400 cor. s'a și cumpĕrat un edificiu potrivit, așa că pe tómnă se va puté inactiva noua școlă, spre bucuria credincioșilor din Turda. De altcum dintrĕ 1191 copíi obligați de școlă au cercetat școlele 1136, un numĕr satisfăcĕtor.

E trist însĕ, că și puținele școle ce le avem sunt slab adjustate cu bănci și alte recuisite. Edificiile sunt în mare parte necorĕspundĕtóre. Astfel că numai cu greu le vom puté susținé. In privința acésta e încă mult de făcut.

Nu tocmai mângăetóre sunt datele referitóre la afacerile epitropești. Fondul protopresbiteral cu tóte taxele restante împreună nu represintă de cât vre-o 300 coróne.

Averea efectivă a tractului (înțelegem valórea bisericilor, caselor parochiale și a pămênturilor bisericești) arată un sporiu de 14000 cor., ear' capitalele resp. prețul imobilelor arată un sporiu de aprópe 20.000 cor., ceea ce e fórte îmbucurătoriu.

Cam acestea ar fi în estras datele mai interesante ale raportului protopresbiterului.

La desbaterea în general asupra lui membrul sinodal Dr. *Valer Moldovan*, propune sĕ se ia la cunoștință și sĕ se voteze mulțămită preaon. domn protopresbiter pentru zelul dovedit întru buna conducere a tractului.

Părintele G. Cimoca din Hidiș dă cetire raportului comitetului, care se ia la cunoștință. O comisie aleasă pentru a censura socotelile și projectul de budget propune, ear' sinodul primește a le lua la cunoștință și a da absolutoriu comitetului.

Se deschide apoi o mică discuție asupra cererii comunei Petrilaca de a se alătura la tractul Cetății-de-baltă. Sinodul primește propunerea, ca rugarea acésta presentată fără nici un motiv serios sĕ nu se ia în considerare.

Se dă cetire unei adrese de felicitare a sinodului protop. al tractului Butenilor din incidentul reactivării parochiei din Murĕș-Uióra. Se ia cu plăcere la cunoștință.

E importantă hotărîrea luată în urma propunerii în scris a membrului I. Badiu, preot în Ludoș, pentru înființarea unei biblioteci tractuale. Se decide, ca comitetul sĕ elaboreze un proiect de regulament, dar' și până atunci toți preoții și învĕțătorii sunt obligați a solví o taxă de înscriere de 5 resp. 3 coróne și o taxă anuală de 2 resp. 1 corónă, ca asfel ideia trup sĕ se facă fără amânare.

Eshauriindu-se ordinea de zi presidentul printr'o potrivită vorbire încheiă sinodul, mulțămind celor presenți pentru participare, și seriositatea cu care au asistat la desbaterile sinodului. Ii rĕspunde părintele Cimoca, urându-i mulți ani, ca și pe viitor sĕ ne păstoréscă tractul cu zelul și abnegațiunea-i bine apreciată.

*

Precum am amintit mai sus, în urma generosului ajutor al Preaven. Consistoriu, de 2400 coróne, ni-am cumpĕrat în Turda un edificiu potrivit de școlă și astfel avem nădejde tare că în anul viitoriu școlar vom puté adăpostí în școla nóstră pe fiii și fiicele credincioșilor nostri din Turda. Astfel, nu vom mai fi siliți sĕ vedem cum ne tractéză de mașter cei de altă lege, ci vom fi la noi acasă. Restéză sĕ ne căpătăm un învĕțătoriu harnic, care sĕ instrueze copíii mai ales în frumósele cântări bisericești.

v. m.

Lovitură de stat în Sêrbia.

Prin o proclamație dto 6 April a. c. regele Alexandru a suspendat constituția dată țerii în 6 April 1901, anulând tóte legile votate în era acestei constituțiuni, retractând ucazul despre numirea membrilor senatului, cele despre numirea membrilor în consiliul de stat, și disolvând dieta. După câteva ore de la publicarea proclamațiunii și subscrierea decretelor privitóre la esecutarea dispozițiunilor cuprinse în ea, regele a dat o a doua *proclamațiune*, prin care reactivéză constituția de la 1896 (în spirit conservativ) cu adausul că menține instituția senatului și consiliului de stat, dar' numai cu membri numiți din partea Corónei, reactivéză legea de presă din 1882 cu modificările din 1884 și 1892 (cauțiune pentru ziarele politice), și legea comunală din 1866 cu modificările din 1875 și 1878.

In proclamațiunea primă regele zice că legislativa țerei (dietă și senat) în timpul de la inactivarea constituțiunii din 1901 „a înaintat în direcție ce nu a corĕspuns așteptărilor nutrite spre binele patriei“, representanții națiunii (dieta) au nutrit tendințe de a știrbí drepturile Corónei, atacurile pătimașe ale presei au fost în detrimentul vazei armatei și bisericei, etc. După aceste constatări zice că „*în peninsula balcanică situația fiind gravă, ear' Sêrbia avênd sĕ fie esemplu strălucit al iubirii de pace și gata de a-și apĕra interesele adevĕrate*“ — ceea-ce întrĕ împrejurările create sub egida constituției de la 1901 téra neputênd face, regele suspinde acéstă constituție și „ia în mâna sa întrégă puterea de stat și de guvernament“.

Ca la ori-ce schimbări de soiul acesta, în Belgrad s'au întêmplat demonstrațiuni grave, puse la cale de partidele numulțămite cu schimbarea făcută, dar' poliția și miliția le-a suprimat, deocamdată cu prețul numai a câtorva uciși și răniți.

Adevĕratul scop al suspendării constituției se pare însĕ a fi fost, ca regele sĕ delăture din scupcină, senat și consiliul de stat pe membrii radicali, întrați cu ocasiunea ultimelor alegeri. Părerea acésta se confirmă și prin modul reconstruirii cabinetului, și al numirii membrilor noi în senat. A nume: Guvernul e compus tot din ministrii de mai nainte, cu escepțiunea fostului ministru de esterne *Lozanici* (radical), în locul căruia e numit Paul *Denici*, fost consul la Salonic și bun cunoscĕtor al referințelor din Macedonia. Intrĕ membrii nou-numiți ai senatului sunt 12 vechi-liberali, toți aderenți personali ai fostului regent Jovan Ristici, 7 progresisti și 5 neutrali; radicali însĕ nici unul. President al senatului e numit generalul *Belimarcovici*, ear' president al consiliului de stat generalul Anton *Bogicevici*. Alegerile dietale se vor face pe basa unei noue legi electorale, pe care o va elabora noul senat.

Din protopresbiterate.

— Sinod protopresbiteral în Hunedóra. —

— 20 Martie st. v.

In 17 Martie a. c. st. v. s'a ținut în Hunedóra sinod protopresbiteral, al doilea, presidat de binemeritatul protopresbiter actual *Avram P. Păcurariu*, ca primul șef al reînființatului tract al Hunedórei.

După îndeplinirea prescriselor din Statutul organic, apoi după celebrarea serviciului divin, membri sinodului s'au adunat în biserică, unde presidentul a deschis sinodul prin o cuvêntare avêntată și cu cuvinte bine alese, cum dsa știe cuvênta, ear' sinodul i-a întimpinat frumósa-i cuvêntare cu lungi urale de „sĕ trăiască“.

După deschiderea sinodului numai de cât s'a ales o comisiune de trei membri pentru censurarea actelor referitóre la alegerea membrilor. Sinodul a declarat verificați pe toți cei aleși, cu escepțiunea unui singur membru, pentru care nu s'a așternut protocolul sinodului parochial în regula prescrisă, apoi s'a constituit biroul.

Sinodul a fost bine cercetat.

După-ce au premers și alegerile celorlalte corporațiuni, precum: comitetul și epitropia protopresbiterală, cum și îndeplinirea unui loc vacant în scaunul protopopesc, dl *Avram P. Păcurariu*, în calitate de șef și president al sinodului a dat cetire „raportului general“ despre datele statistice bisericești, școlare și epitropești din acest tract pe anul 1902.

Acest raport a fost ascultat cu mare atențiune din partea sinodului, pe lângă tóte că a fost lung, căci printrĕ date erau întrețĕsute frumóse cuvinte pastorale și instructive, cari caracteriséză aptitudinea, prudența, bunul tact și blândeța evangelică a dlui protopresbiter al tractului nostru. Sinodul a luat raportul la plăcută cunoștință aprobătóre.

Una nu o pot trece cu vederea, anume: că la punctul acela din raport, unde se tractéză despre căsătoríile ilegitime, cu regret s'a constatat, că numĕrul acestor căsătorii, de-și neînsemnat față de anii precedenți, are totuși un crescĕmênt, și se dau povețe preoțimei sĕ se întrepună cu mijlóce morale întru reducerea acestora, ba în cât se póte, la totala lor stirpire.

Parochul din Nădăștia-inferióră, George *Răin*, membru al sinodului, profitând și de acésta ocasiune, din nou și-a espus istoricul, cum dînsului i-a succes a stîrpí aprópe tóte căsătoríile nelegiuite din parochia sa, ear' sinodul îl întrerupea în vorbirea sa cu laude, pentru zelul și activitatea sa manifestată, și era bine dacă se opria ací. Dar' dînsul spre încheiere, mai adauge, că mai are căsătorii nelegiuite, una într'o familie cu stare, legată cu directa concesiune a sa și a comitetului, căci ací s'a constatat *necesitatea*, și feciorul avea numai 20 de ani. Audi minune! Corporațiunea moralisătóre dă concesiuni directe la căsătorii nelegiuite, pe motiv de necesitate! Óre cu ce e motivată o astfel de necesitate, când ministrul la o simplă rugare concede căsătoria ori-cui, care a împlinit etatea de 18 ani și și-a documentat lipsa?

Ei bine, dacă vom zidí cu o mână și vom dărîma cu ceealaltă, unde am ajuns? Sigur, că din rĕu la mai rĕu. Iată urmarea prejudițiilor și încrederea în propriile puteri debile. Iată un memento, sĕ nu mergem în nimica de capul nostru, căci ne vom loví. Sĕ consultăm pe șefii nostri, cari sunt ochi curați ai archidiecesei nóstre.

Constat cu satisfacțiune, că sinodul a decurs în cea mai bună ordine și înțelegere frățéscă, și fiind tóte eshauriate ear' timpul fórte înaintat, cătră trei ore p. m. s'a încheiat, ear' noi ne-am despărțit cu strîngeri de mână și dorințe de a ne învrednicí ceriul sĕ ne întrunim mai de multe-ori sub presidiul prea iubitului nostru șef tractual.

Un membru al sinodului.

Procesul „Cărții de aur“.

— Recursul de nulitate. —

Procesul intentat dlui *I. V. Păcățian* pentru volumul prim al „*Cărții de aur*“ încă nu e finalisat. Actele se află la înalta Curie, (curtea de cassație), care încă n'a ajuns sĕ 'și spună ultimul cuvênt. Se va pronunța însĕ în curênd, — după cum suntem informați, — și credem, că se va pronunța amĕsurat dreptului și dreptății. La tot casul, înalta Curie nu va puté trece prea ușor preste *recursul de nulitate*, înaintat din partea domnului *Păcățian* în contra sentinței de condamnare adusă din partea judecătoriei din Cluj, care sentință, în motivarea ei, nu e altceva de cât un *act de achitare* pentru acusat.

In sentința sa, tribunalul regesc din Cluj zice anume, că a trebuit sĕ croiască pedépsă *ușóră* pe séma acusatului, din motivul, că nu i-a putut fi resturnată scusa cu care s'a apărat, că: „atunci când a publicat proclamația și vorbirea lui Bărnuțiu, — scrisă și rostită înainte de a fi fost sancționată legea despre *uniune*,— și le-a comentat pe amêndouĕ, a fost de acea credință greșită, că *acestea se refer la legi încă neîntrate în vigóre*“; și din motivul, că „conform apărării *nerĕsturnate*, preste tot datele cuprinse în pasagele încriminate *au fost publicate mai nainte, în asemenea textuare, în alte opuri istorice, nepedepsite*“.

Ei bine, o astfel de motivare nu e alta de cât constatarea din partea judecătoriei, că autorul „*Cărții de aur*“ nu a avut *intențiunea* sĕ agiteze, a lucrat *în bună credință*, n'a putut prin urmare se comită faptă punibilă, fiind-că conform § lui 75 din codul penal ungar, punibilă e numai fapta care **intenționat** se face.

Pe împrejurarea acésta și pe faptul, că s'au comis esențiale greșeli de formă, e clădit întregul recurs de nulitate al dlui *Păcățian*, asupra căruia se va pronunța în curênd înalta Curie din Budapesta, și care, eșit din condeiul distinsului advocat din Lugoj, *Coriolan Brediceanu*, apărătoriul dlui *Păcățian*, e de cuprinsul următoriu:

Onorat tribunal regesc, ca judecătorie de presă! Recursul meu de nulitate anunțat contra sentinței judecătorești de presă adusă contra mea sub nr. 12,422/1902 E. f., cum și contra procedurei și verdictului curții cu jurați, care a servit ca basă a sentinței, mi-'l motivez cu următórele:

I. Judecătoria de presă a comis iregularitatea circumscrisă în pct. 5 al §-ului 384 din procedura penală și conform alineii ultime din § 317 al procedurei penale, *oprită sub greumêntul nulității*, atunci, când Magnif. Sa dl president la începutul pertractării finale a recercat pe dl procuror sĕ declare: „*nu cumva are vr'o propunere cu privire la acusa sa?*“

In urma acestei recercări, lipsită de motiv și contrară regulei, dl procuror *și a modificat acusa*, în cât, pe când conform actului sĕu de acusare, și conform decisului senatului pentru punere sub acusare, ridicase acusă pentru douĕ casuri de agitație normată în pct. 1 și 2 ai §-ului 172 și pentru un cas de ațîțare la revoltă, circumscrisă în §. 173, adecă în total pentru *trei delicte*, deci acusă cumulativă, întemeiată pe tóte punctele 1—16 din actul de acusă, — în firul pertractării finale, contrar actului de acusă și decisului de punere sub acusare al senatului, și-a împărțit acusa în douĕ părți, ridicând acusă, acum nu numai pentru trei, ci pentru *patru casuri de delict*, și anume, *pe basa punctelor de acusă 1—7 și 8—16*:

1. Conform pct. 1 din §. 172 al codului penal, pentru delictul provocării directe la nesupunere față cu legea, și

2. conform pct. 2 din § 172 al codului penal, pentru delictul agitării contra óre-cărei naționalități, — apoi

3. pentru atacarea puterii obligătóre a legilor, delict circumscris în §. 173 al codului penal, și

4. pentru ațîțare la revoltă contra comuniunii de stat dintrĕ țerile cari constitue statul ungar, — delict circumscris în §. 173 al codului penal.

Acusarea pentru patru soiuri de delicte, deosebite una de alta, invólvă în sine aplicarea §-ului 96 al codului penal, după cum dl procuror a și cerut mai târziu, la croirea pedepsei, deci s'a întêmplat *modificare de acusă* chiar și conform §-ului 316 al procedurei penale.

Cu tóte acestea on. judecătorie de presă și Ilustritatea Sa dl president au luat la cunoștință acéstă modificare de acusă a dlui procuror și fără ca, în sensul §-ilor 316 și 317 ai procedurei penale, acusatul ori apărătoriul lui sĕ fi fost făcuți atenți asupra modicării acusei, și fără sĕ fi fost făcuți atenți la drepturile lor de a face, față cu modificarea acusei, propunere pentru întreruperea ori amânarea pertractării, în scopul de a prepara apĕrarea, simplu *a continuat pertractarea*.

Intrelăsarea acestei advertisări, alinea ultimă a §-ului 317 din procedura penală o *interzice sub greumêntul nulității*.

Dar', după-ce contra actului de acusă al procurorului s'au înaintat escepțiuni, ear' on. senat de punere sub acusă a adus deja

---

FOIȘÓRĂ

Cum sĕ scriem?...

In chestia unificării limbii nóstre literare, asupra căreia și-au dat până acuma mulți părerea, — chemați și nechemați, — publică domnul Dr. *Sextil Pușcariu* o scrisóre fórte interesantă în numĕrul din urmă al revistei „*Luceafĕrul*“, din care ne facem plăcerea a reproduce următórele părți:

. . . . . Mĕ întrebi: cui i-se cuvine competența de a arăta publicului mare cum sĕ scrie?

De bună sémă că în primul rînd competența e a scriitorilor de sémă, cari trebue cetiți, și numai în rîndul al doilea filologilor. Filologii învață limba din scrierile de valóre și din audirea bunilor povestași. Știința dă filologului numai metoda adevĕrată, secretul de a puté sistematisa, de a scóte regule din ceea-ce artistii în mod inconștient au scris și au vorbit, și astfel a ușura celor ce nu-s artisti, învĕțarea unei limbi. Eminescu a avut bunul simț, dictat de firea sa de artist, a întrebuința anumite cuvinte în anumite împrejurări și de a nu întrebuința altele. Filologul a învĕțat sĕ descopere pe acel: „de ce“ i-a dictat poetului bunul sĕu simț astfel și nu în alt chip. Deci cel ce vrea sé învețe o limbă trebue sĕ învețe gramatica ei și sĕ cetéscă pe scriitorii distinși și sĕ asculte pe bunii povestași.

Prin urmare nouĕ ne trebue mai cu samă: dascăli de limba română, în gimnasii și licee și o revistă literară, care sĕ nu publice de cât opere de artă ca fond și desĕvêrșite ca formă și care sĕ fie respandită în cercuri cât mai largi.

Spre aceste douĕ puncte ar trebui sĕ se îndrepteze atențiunea celor de la „Asociațiune“.

Or, filologie românéscă nu se póte învĕța nici în Pesta, nici în Cluj. De aceea ideia genialului nostru Iorga, de a trimite pe toți aceia cari vor devení dascăli de limba română la București, e cea dintâi care ar trebuí urmată. La București vor puté asculta la dl Densușian cursuri de filologie românéscă și romanică, cari stau la înălțimea cursurilor de la ori-ce universitate apusénă, de la dl Maiorescu vor învĕța cum sĕ îmbrace idei în haina vorbirii, de la dnii Bogdan, Iorga și Onciul vor învĕța istoria Românilor și, prin urmare, vor pĕtrunde în tainele trecutului și ale firii acestui popor, pe care noi abia îl cunóștem, ear' în parlament vor audí oratori de sémă, un Take Ionescu, un Delavrancea și alți mulți, de la cari vor învĕța sĕ vorbéscă.

Fundațiunile nóstre nu pot și nu vor puté da burse pentru Români, căci în statutele lor s'au îngrijit ministeriile de mult sĕ adauge clausula: „pentru Ungaria“. O va puté face însĕ Asociațiunea și cu o mie de florini la an va puté ținé la București doi bursieri: un dascăl și un jurnalist. Aici nu-i vorba de politică, ci de știință. Ear' după doi sau trei ani, când bursierul va ajunge profesor la un liceu, el va educa generații întregi de tineri, cari nu vor mai scrie și nu vor mai vorbí așa cum din pĕcate scriem și vorbim noi, neavênd pe cine sĕ ne învețe altcum; — ear' jurnalistul va constrînge prin presă pe marele public sĕ-și însușéscă un stil și o gândire românéscă. Dacă cetești jurnale franțuzești pricepi pentru-ce ori-ce negustor sau burghez din Francia știe sĕ vorbéscă atât de limpede, sĕ întrebuințeze numai termini proprii și preciși, sĕ rotunzéscă fraza, sĕ facă un mic juvaer de stil din scrisórea pe care o trimite fraților sau cunoscuților sĕi. De ce? Pentru-că în școlă profesorii au știut sĕ le deștepte pentru limbă acel interes, care face pe fie-care Frances sĕ fie mândru de o frasă bine esprimată, sĕ găséscă o mulțămire în închegarea limpede de vorbe pe care o aude; — ear' după-ce a părăsit băncile școlei, pressa, în care se scrie numai în stilul lui Renan sau Anatole France, continua acéstă educație, inițiată cu atât succes.

Despre un lucru cred că suntem cu toții de acord: limba literară scrisă în România liberă și graiul clasei culte vorbit dincolo de munți trebue sĕ ne servéscă de model și sĕ căutăm sĕ ni-l însușim și noi. Norvegienii scriu și astăzi în limba danesă, precum au scris de vécuri, de-și danesa și norvegiana se deosebesc cu mult mai mult de cât dialectul ardelean de cel muntean, în Bruxela și în Geneva se vorbește ca la Paris, pentru-că Francesii belgieni și elvețieni au recunoscut totdéuna că dialectul de Ile-de-France e cel mai potrivit pentru a fi întrebuințat ca limbă literară. Tot astfel și noi trebue sĕ recunóștem că limba nóstră literară, în care n'a scris nici un artist mare și nici un gânditor profund, e plină de formațiuni ibride și de termini improprii, pe când limba literară din România, netezită și amplificată de generații întregi de artisti și savanți, a ajuns o limbă poleită, în care se decis valid, — dl procuror nici n'a fost îndreptăţit, ca cu abatere de la hotărîrea senatului de punere sub acusă sĕ vină, la începutul pertractării, cu acusă nouă, adecă sĕ devalveze simplu hotărîrea senatului de punere sub acusă.

Pe basa acestora, întemeiat pe §. 316 şi 317 şi pe punct 5 al §-ului 384 din procedura penală, *cer anularea sentinţei condamnătóre.*

II. Pe basa punctului 9 din § 384 al procedurii penale sentinţa trebue anulată din causă că propunerea mea, ca sĕ se ordineze ascultarea de esperţi şi martori în scopul de a dovedí, că datele istorice şi opiniunile încriminate au fost publicate de alţi istoriografi înainte de apariţia opului *„Cartea de aur"*, şi că în contra lor nu s'a ridicat nici o acusă, — nu a fost acceptată. In acest fapt, care putea fi dovedit, apărarea vedea un principiu aşa de esenţial, din care trebuia inomis sĕ resulte iresponsabilitatea faptei mele. Când jud. de presă *a respins* deci propunerea acésta, — *a comis act de nulitate.*

(Va urma.)

Un adaus la lupta contra tuberculosei

de Dr. Hermann Süssmann, fisic comitatens.

(Urmare).

Nici cu alegerea locului nu ne putem declara mulţămiţi.

Institutele de sub întrebare sunt situate la 500 metri de-asupra mării. Nu prea înţeleg pentru care motiv iniţiatorii au preferit munţii de mijloc.

Ce e drept, Meiszen-Hohenhonnet a declarat, că nu e locul pentru sanatorii poporale în clima regiunilor înalte, ce e drept, Blumenfeld a apărat părerea lui Dettweiler, că oftica se póte vindeca întrĕ împrejurări favorabile şi altundeva, nu numai în clima regiunilor înalte.

Mai hotărît s'a declarat Ziemszen la al 12-lea congres medical internaţional, ce s'a ţinut în Moscva la 1897.

El zice: „pentru tratarea climatică a tuberculosei sunt a se lua în consideraţie regiunea înaltă şi şesul. Comună este amânduor inspirarea de aer curat. Calităţile celei dintâiu sunt: lipsa de agenţi morbiḑi şi prav, mult ozon, presiune atmosferică scăḑută, curent puţin în aer, puţin vênt, o mai mare forţă a razelor solare. De altfel nu se ştie, dacă aceste calităţi sunt şi favoruri ori nu, dacă preţuesc ele ori nu atâta cât defavorurile climei regiunilor înalte.

Bolnavii febrili s. e. supórtă greu clima acésta, călĕtoria e pentru bolnavi totdeuna obositóre, şi în depărtare ei se simt părăsiţi. Favorurile nu sunt atât de evidente, ca sĕ întrécă defavorurile. Majoritatea calităţilor şi influinţelor climei montane se póte avé şi în pădurile de pe şes, dacă se întemeiază sanatorii în înţelesul lui Brehmer".

Şi dacă abstragem cu totul de la vederile contrare ale lui Liebermeister şi Oertel, abia putem aproba părerea lui Ziemszen pentru singurul motiv, că în regiunea montană înaltă globulii roşii ai sângelui, atât la ómenii sănĕtoşi cât şi la cei nesănĕtoşi, în decurs de 14·5 zile se urcă în un milimetru cubic de la 5·4 la 6·29 milióne, aşadar' în termin mediu globulii roşii se înmulţesc cu 702,000 sau 16%[1]), ear' globulii roşii represintă suprafaţa, care percipiază oxygenul.

Şi apoi e întrebare, dacă calităţile climei regiunilor înalte, accentuate de Ziemszen, cum sunt: lipsa de agenţi morbiḑi şi de prav, mai mult ozon, presiune atmosferică scăḑută, o mai mare forţă a razelor solare, se pot înlocuí în şes?

Pentru a puté combate tuberculosa cu succes, trebue sĕ avem două scopuri înaintea ochilor, mai întâiu scăderea disposiţiei spre tuberculosă, apoi împedecarea posibilă a lăţirii agenţilor morbiḑi.

Primul scop se ajunge prin îmbunătăţirea în general a condiţiunilor de traiu, prin mĕsuri igienice, cari — avênd în vedere pe lucrători şi pe industriaşi — fac posibilă o nutrire mai corĕspunḑĕtóre, o adăpostire în locuinţe sănĕtóse, o îngrijire regulată a pielii, susţinerea de curăţenie mare în odăi şi bucătărie, în curte şi pe strade;

îl ajungem prin intocmiri igienice, cari au menirea a reduce la o mĕsură minimală scăderile ce provin din locuirea la olaltă a mai multor ómeni în casarme[2]), şcóle, internate, orfelinate, asile şi temniţe;

în fine îl ajungem prin înfiinţarea de sanatorii pentru copíi săraci slăbuţi, limfatici[3]), prin înfiinţarea de stabilimente poporale pentru convalescenţi în vêrstă, fără avere, adecă prin întărirea singuraticului în un timp când încă nu e atins de tuberculosă pulmonară.

(Va urma).

NOUTĂŢI

Deputaţi din cler la sinodul archidiecesan pe noul period 1903—1905, au fost aleşi: în *cercul VII* (Ilia) Iosif *Morariu*, ppresb. al tractului Dobra; în *cercul VIII* (Geógiu) Vasilie *Domşa*, ppresb. al tractului Orăştie; în *cercul X* (Câmpeni) Romul *Furdui*, protopresbiter al tractului Câmpeni; în *cercul XIV* (Bistriţa) protoiereul Gregoriu *Pletos*, prof. de rel. la gimnasiul din Năsĕud; în *cercul XVI* (Sighisóra) Nicolae *Moldovan*, protopresbiter al tractului Agnita; în *cercul XVII* (Treiscaune) archidiaconul Dr. Miron E. *Cristea*, asesor consistorial; în *cercul XIX* (Bran) Iosif *Comanescu*, paroch în Codlea. Combinată cu lista celorlalţi 13 publicaţi în numĕrul de Sâmbătă, resultă că sunt aleşi: din gremiul consistorial 4, de la catedră 2 (1 director seminarial, 1 profesor gimnasial), protopresb. tractuali 12, presbiteri 2. Ómeni noi în sinod sunt 6 (4 protopresbiteri şi 2 presbiteri).

*

In cercul Sebeşului a fost ales deputat la universitatea săsască, în locul decedatului Dr. *Stefan Pĕcurariu*, domnul advocat din Sibiiu Dr. *Liviu Bran de Lemény*.

*

Parastas pentru Dr. D. P. Barcianu. Duminecă în 12 April n. c. se va celebra parastas solemn în biserica cea mare din Reşinari întru odihna sufletului rĕposatului Dr. *Barcianu*, la care vor participa mai mulţi prietini şi stimători din Sibiiu ai fostului profesor.

*

† Iosif Suciu. Subscrişii cu inima frântă şi plină de durere aducem la cunoştinţa tuturor rudeniilor, pretinilor şi cunoscuţilor, că preaiubitul nostru tată, socru, banic şi unchiu: *Iosif Suciu*, paroch emeritat al Lipovei şi asesor consistorial, după grele suferinţe, împărtăşit cu s. Taine, a încetat din viéţă în etate de 82 ani, şi 52 ani ai preoţiei sale, în 3 April n. a. c. Rĕmăşiţele pământeşti ale scumpului nostru defunct au fost aşezate în 5 April n. după amiazi în cimiteriul din comuna Toraculmare. Fie-i ţĕrîna uşóră şi memoria binecuvêntată! Paul Tempea, paroch şi vicar protopopesc ca ginere. Petru Zurma, ca ginere. Emil Poruţiu, jude regesc, ca nepot. Anastasia Tempea născută Suciu, ca fiică. Silviu Suciu, secretariu ministerial, ca fiu. Aurelia Poruţiu, născută Zurma, ca nepótă. Silviu Suciu, sublocotenent, Aurel Suciu, sublocotenent, Ioan Iosif Suciu, Toma Suciu, ca nepoţi.

† Vice colonelul Vincenţiu Visoina. Ni-se scrie din Orĕştie: Vice-colonelul *Vincenţiu Visoina* din reg. de inf. 64 — bărbat, care s'a bucurat de simpatia tuturor, a rĕposat în 3 l. c. n. după un morb scurt de aprindere de plumâni, lăsând în urmă o soţie şi o fetiţă în adâncă jale. Inmormêntarea s'a făcut în 6 l. c. n. cu mare ceremonie religiósă celebrată de dl protopresbiter V. *Domşa*, dl preot militar Ioan *Broju*, carele a fost anume chiemat la înmormêntare şi dl preot Ioan *Moţa*. Pentru a-i da onorurile din urmă a sosit de la Murĕş-Oşorheiu dl colonel al regimentului cu numĕrósa deputaţiune şi cu musica militară. Intreg corpul oficeresc şi tóte trupele din garnisónă au asistat şi i-au făcut conductul, apoi diferite deputaţiuni ale diferitelor corporaţiuni din Orĕştie, întréga inteligenţă română, tótă Orĕştia a fost în picióre, şi chiar şi din depărtare au venit cunoscuţi şi pretini, anume ca sĕ 'i dee ultima salutare.

Dl preot militar *Ioan Broju* a ţinut o pĕtrunḑĕtóre şi avêntată predică, pentru care a fost felicitat din tóte părţile, mai cu sémă de comandantul regimentului şi primariul oraşului. Inmormêntarea s'a făcut din locuinţa rĕposatului în cimiteriul gr.-orient.

Vice-colonelul Visoina s'a născut în Bănat, a fost copil de grăniţer, şi a servit în diferite regimente. Toţi, câţi l'au cunoscut regretă mórtea lui cea timpurie — în etate de 56 ani, — căci prin talentele şi aplicările sale nobile promitea încă mult! Fie-'i ţĕrîna uşóră!

† Cornelia Tóder născ. Moldovan, soţia preotului rom. gr.-or. Teodor Tóder din Mărişel, după lungi şi grele suferinţe şi-a dat nobilul suflet în mânile Creatoriului Sâmbătă în 22 Martie diminéţa la 3 ore în etate abia de 17 ani şi al doilea an al fericitei căsătorii, lăsând în jale adêncă soţul, micuţul fiu, părinţii, fraţii, sororile şi numĕróse rudenii. In veci amintirea ei! *Jalnica familie.*

*

Procesul de presă al „Gaz. Transilvaniei". Luni s'a pertractat în faţa curţii cu juraţi din Murĕş-Oşorheiu procesul de presă intentat ziariului *„Gazeta Transilvaniei"* din Braşov, pentru două articole în cari a fost discutată espulsarea redactorului *Kramer* din Timişóra. Acusat a fost dl *Traian H. Pop*, redactorul responsabil al „Gazetei", ear' apărător dl *Simion Damian*, advocat în Braşov. Acusatul a fost declarat vinovat, şi condamnat *la 3 zile închisóre de stat şi 20 coróne amendă.* Atât procurorul cât şi apăratoriul au anunţat recurs de nulitate.

*

Şedinţă festivă aranjază societăţile de lectură a studenţilor de la gimnasiul şi şcóla comercială superióră gr. or. română din *Braşov* Duminecă în 30 Martie (12 April) 1903 în sala festivă a gimnasiului român. Inceputul la orele 3 p. m. precis.

*

„Reuniunea pentru ajutorarea alienaţilor", *filiala ardelénă* sub presidenţia comitelui Gustav Thalmann, îşi va ţiné adunarea generală în 17 April st. n. în Sibiiu în localităţile şcólei de stat, după amiazi la 6 ore, cu următoriul program: raportul comitetului, raţiociniul anului 1902, budgetul anului 1903, completarea comitetului şi eventuale propuneri.

*

Trei mii de desertori. Vicecomitele comitatului Szepes în raportul către comisiunea administrativă a comitatului arată, că dintrĕ 5102 tineri ajunşi la etatea asentării în anul trecut, s'au presentat la asentare numai 2148, ear' ceilalţi sunt emigraţi la America.

*

Nimic nu rĕmâne ascuns. In 1901 contele Eugen Hardegg şi-a uitat în birja cu care mersese de la gara din Dobriţin în oraş un giamantan cu bijuterií în preţ de 7000 coróne şi cu 3000 coróne bani gata de urma căruia n'a mai putut da, în bciul tuturor cercetărilor poliţiale. Vineri însĕ, finanţii căutând după tutun de contrabandă la birjarul Iljés János, au aflat în streşina casei şi în paiele din pat bijuterií în preţ de 3400 coróne şi 1800 coróne bani gata, cari erau din cele dispărute ale contelui.

*

Un băiat, în etate până la 12 ani, cu cel puţin 1 clasă gimnasială şi vorbind pe lângă limba română şi cea germană, află aplicare ca elev în o librărie din Galaţi (România). Purtare bună prima condiţie. A se adresa Librăriei archidiecesane din Sibiiu.

*

Nenorociri mari la un incendiu. In New York s'a aprins Vineri o casă mare, locuită de familii cu mulţi copíi, care arḑênd până în temelií au ars în ea şi mulţi copíi şi ómeni mari. Multe femei şi copíi au sărit de prin etagiuri pe ferésta, schilăvindu-se; alţii ne mai avênd timp sĕ scape nici pe feresti, au murit asfixiaţi şi arşi; o fată de 14 ani voind sĕ scótă pe unchiul ei olog şi bĕtrân de 84 ani, a căḑut leşinată. A fost scósă însĕ la liber de pompieri, dar' bĕtrânul a căḑut victimă focului.

*

Câmpíile minunate ale Angliei de sigur sunt frumóse, nu întrec însĕ în frumseţă locurile cu verdéţă ale promenadelor din Budapesta şi ale insulei Margareta, ale căror covóre de verdéţă ofer o privelişte aşa de minunată! Incă un an, apoi se împlinesc 30 ani de când casa de sĕminţe c. şi r. de curte Edmund Mauthner în Budapesta liferézá sĕminţe de érbá pentru aceste mândre câmpíi. Cele mai eminente sĕminţe de érbă de câmpíi ale amintitei firme sunt pretutindenea cunoscute, nu numai la noi în ţéră, ci şi preste graniţele acesteia; chiar şi Germania, Rusia şi Francia comandéză des sĕmênţa de érbă a lui Mauthner. Credem deci, fiind tocmai timpul potrivit pentru sĕmênarea de erburi, a da un sfat bun fie-cărui, care doreşte sĕ aibă o câmpie frumósă şi bogată, când recomandăm spre cumpĕrare acésta sĕmênţă de érbă.

*

Avis. De la inspectoratul realităţilor archidiecesei gr.-or. române din Sibiiu se pot procura: strane de biserică în stare bună, mai mari şi mai mici; ferești vechi de diferită mărime; uşi şi hórne de sobe, bănci şi table de şcólă învechite, cum şi diferite ferărií vechi. Informaţiuni se pot primí de la subscrisul în orele de oficiu de la 9—12 a. m. şi 3—5 d. m. *P. Lucuţa*, inspector al realităţilor.

*

Ştiri mĕrunte. Din Arcadia şi de pe şesul Corinthiei (Grecia) se pregătesc sĕ emigreze la America preste zece mii de locuitori. Causa e recolta slabă din anii trecuţi, în urma căreia poporaţia a sĕrăcit fórte mult. — Iosif Kniszner, industriaş în Szepeş-Sümeg, s'a culcat pe o cartuşe de dinamit, căreia apoi i-a dat foc. Dinamitul i-a sfêrtecat pântecele în mii de bucăţi. — In părţile vestice ale Cubei s'au aşeḑat misionari budhisti, cari au convertit deja mii de ómenii la religiunea budhistă. — Două sute lucrători de la fabrica de chibrite din Győr s'au pus în grevă, pretinḑênd simbrie mai mare. Proprietarii fabricei au declarat, că dacă lucrătorii nu se mulţămesc cu simbria de până acum vor sista lucrările, neputênd da simbrie mai mare, din causă că fabrica lucră cu deficit. — Treizeci mii de finlandezi au cerut de la autorităţile din Iohannesburg concesiune de a emigra în Transvaal; emigréză din causa rusificării. — Maria Hirschberg, o femeiă de 68 ani, din Varşovia, zilele trecute a fost aflată mórtă, fiindu-i spart capul, ear' din casă 'i lipsia casseta de bani, în care bĕtrâna avea 1000 de ruble în bani gata şi circa zece mii de ruble în hârtii de valóre. Se crede că ucigaşa e servitórea bĕtrânei, care a dispărut din oraş.

Oficială.

Prin ordinul consistorial de la 12 Octobre 1900 nr. 528/VI s'a dispus, ca oficiile protopresbiterale sĕ raporteze cel mult în termin de 5 zile despre mórtea parochilor din tract, făcênd despre acésta raport cu speciala considerare la regularea întregirii din vistieria ţerii. Raportul acesta are sĕ cuprindă:

1. Datul rĕpausării parochului cu numirea parochiei, în care a funcţionat.
2. Numele vĕduvei rĕmase.
3. Numĕrul şi numele copíilor orfani şi minoreni.
4. Numĕrul şi numele copíilor majoreni şi ocupaţiunile lor.
5. Starea materială în care a rĕmas vĕduva şi orfanii.

Multe oficii protopresbiterale nu observă acest ordin de o necesitate specială, presupun a fi satisfăcut acestui obligământ, dacă fac raportul impus prin Regulamentul parochial, notificând pe scurt mórtea şi aşternênd inventariul parochiei, acum vacante. Dar' pe lângă acest raport se cere altul special cu datele de mai sus, şi spre a se evita eventualele greşeli de improtocolare, sĕ se scrie sus în partea dréptă nota: *„In causa dotaţiunii clerului"*.

Alte oficii protopopeşti notifică scurt numai mórtea. Asta nu-i de ajuns, ci trebue detailate cele cerute în punctele 1—5.

Posta redacţiunei.

Cernăuţi. Mulţămim. Cum vedeţi am tratat chestia la loc de frunte.

---

póte scrie cele mai subtile nuanţări ale gândirii. Acest lucru îl vedem cu toţii, — afară de câţiva încăpăţînaţi cari cred că, adoptând limba cultă din Ţară, nu ne facem nouĕ un serviciu, ci lor o concesie, — şi au vĕḑut-o înainte de tóte artistii ardeleni ca Coşbuc, Slavici, Iosif etc. Dacă totuşi ţin sĕ insist asupra acestui punct, o fac, căci vĕd că până şi secretariul Asociaţiunii nu-şi dă sémă care e adevĕrata deosebire întrĕ limba cultă de dincolo şi dincóce de Carpaţi. In numĕrul din Decembre al „Transilvaniei", în articolul despre unificarea ortografiei şi limbei literare ni-se spune că „după cum de mult a zis unul dintrĕ cei mai mari literaţi ai neamului nostru: cu timpul Românii de dincolo şi de dincóce de Carpaţi au sĕ se înţelégă întrĕ sine aşa de puţin cât şi Spaniolii cu Portughezii".

Dar' nu-i aşa. Spaniola şi Portughesa sunt două limbi deosebite şi nu numai limbile literare sĕ deosebesc, ci şi limbile vorbite de cele două popóre. Latina vulgară din peninsula iberică s'a desvoltat în două direcţii diferite, după legi diverse.

(Va urma).

---

[1]) F. Egger. Despre schimbările sângelui în regiunile înalte. Desbaterile secţiunii pentru medicina internă în Wiesbaden, XII congres 1893.

[2]) Grausher crede, că tuberculosa în armată se póte combate prin mărirea raţiunii (porţiunii de mâncare) şi reducerii lucrului. (Raportul prof. Grausher asupra chestiunii combaterii tuberculosei în Francia).

[3]) Indreptarea treptată a copíilor limfatici e posibilă numai aşa, dacă — cu ajutoriul preoţilor de la ţară şi a reuniunilor de femei — se va face prin medic o conscripţie a tuturor copíilor în asile de vară, grădini froebeliane şi şcóle poporale.

Nr. 185/1903 [44] 1—3

Concurs

Pentru îndeplinirea postului **al II. de paroch** a parochíei a doua vacantă **de clasa primă** din **Deva**, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea dotaţiunei preoţeşti de la stat.

De la concurenţi se cere, ca sĕ aibe pe lângă teologie cel puţin opt clase şi maturitatea, deci au a'şi instruí cerererile concursuale conform celor atinse şi a normelor în vigóre în terminul defipt subsemnatului oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta înainte de alegere în biserică spre a'şi arăta desteritatea în cele rituale.

Informaţiuni mai în detaliu se pot lua la oficiul protopresbiteral.

Deva, 25 Martie 1903.

Comitetul parochial în conţelegere cu oficiul protopresbiteral al Devei.

George Romanul
protopresbiter.

Nr. 391—1903. [43] 1—3

Concurs

Pentru **întregirea vacantei parochii Bachnea** cu filia **Bernade**, în protopresbiteratul Têrnavii, se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Concurenţii sĕ 'şi adreseze petiţiunile instruite conform normelor în vigóre subscrisului oficiu protopresbiteral în Cetatea-de-baltă (u. p. Kükülllővár) până la terminul sus indicat, avênd a se presenta alegĕtorilor pentru a cânta respective a celebra şi cuvênta.

Cetatea-de-baltă, 19 Martie 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Têrnava în conţelegere cu comitetul parochial.

Nicolae Todoran
protopresbiter.

---

[42] 1—1

Publicare de licitaţiune.

Comuna bisericéscă gr. or. Pâclişa dă în întreprindere pe calea licitaţiunei publice minuende **zidirea unui turn şi repararea bisericei.** Preţul strigării e **2300 cor.** de la care licitanţii au sĕ depună ca vadiu 10%.

Licitarea se va ţiné Joi după Paşti, în 10/23 April a. c.

Planul, preliminariul de spese şi condiţiunile de licitare se pot vedé la oficiul parochial din Pâclişa.

Pâclişa, în 7 April nou 1903.

Comitetul parochial.

Vidi:

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Prapori din mătasă damast, camgarn sau din pânză cernită se pot procura de la Librăria archidiecesană, mărimea, colórea, cum şi icónele de pe prapori, după cum se comandă, preţuri solide, moderate, serviciu prompt.

In deposit se află la Librăria archidiecesană în Sibiiu următorii 3 prapori: 1 lăţimea 86 cm. lungimea 1·55 m. **de mătasă damast, grósă, colóre roşie bordo înflorată** cu franze de aur jur împrejur, pe o parte cu **botezul Domnului,** ear' pe cealaltă cu **Invierea** — costă **cor. 128·—.** — 1 prapor de camgarn, colórea **roşie închisă,** 160/120 cm. cu **înălţarea şi luarea de pe cruce,** costă **cor. 108·—.** — 1 prapor **de mătasă damast, grósă, fórte fină** 160/106 cm. **provĕḑut cu cruce de alamă masivă, cu globurele, prăjină, ciucuri, franze de aur curat, fórte imposant,** pe o parte cu **Botezul Domnului,** ear' pe cealaltă cu **Intrarea în Ierusalim,** total **cor. 240·—.**

Icónele sunt pictate în uleu cu mâna, pictură fórte fină şi durabilă.

Cartea consilierului de medicină Dr. Müller, apărută deja în a 40-a ediţie, care tractéză despre

Conturbările în sistemul nervos şi secsual

precum şi despre vindecarea radicală a lor, se póte procura prin tóte librăriile.

Pentru 1 cor. 20 fileri în mărci postale o trimite franco **Curt Röber,** Braunschweig. [3] 13—38

		Coróne
Potire	din argint de china, intern suflate cu aur, gravate	30.—
	negravate	18.—
Cădelniţe	de fer nickelate	12.—
	de alamă galbenă	10.—
Linguriţe	pentru cuminecătură, suflate cu aur	4.40
Disc	pentru agneţi, suflat cu aur . .	7.20
Stéuă	pentru agneţi, suflată cu aur .	5.60
Copie (cuţit)	pentru agneţi, suflată cu aur	4.40

Se află de vênḑare la

Librăria şi Tipografia archidiecesană.

La **Librăria archidiecesană** se află spre vênḑare următórele icóne:

Ingroparea Domnului (Aer)

Mărimea 56/68 cm.: simple 21 cor., fine 27.40 cor., fórte fine 39 20. cor.

Mărimea 63/79 cm.: simple 27·40 cor., fine 39·20 cor., fórte fine 48·40 cor.

Mărimea 74/100 cm.: simple 39·20 cor., fine 48·40 cor., fórte fine 70 cor.

Mărimea 82/120 cm.: simple 48·40 cor. fine 70 cor., fórte fine 98 cor.

Mărimea 110/140 cm.: simple 67·20 cor., fine 89·60 cor., fórte fine 117.60 cor.

IOAN ADAM

RATACIRE roman | SYBARIS roman

Preţul fie-cărui roman 3 coróne, plus porto postal 20 fil.

Librăria archidiecesană, Sibiiu

Amvonul bisericei gr. ort. române. — Predici pentru tóte Duminecile, sĕrbătorile şi praznicele de preste an. De Ioan **Nicorescu,** preot-profesor seminarial în Arad. — In douĕ tomuri. — Cu binecuvêntare archierésçă. — Tomul I. Predici pentru tóte Duminecile de preste an. Preţul: **3 cor.** plus 30 fileri porto.

In préjma esamenelor! * **In préjma esamenelor!**

Scrisori de esamen (propise) pentru scrierea *română, germână* şi *dictando* tipărite în Tipografia archidiecesană, *în colóre vênătă,* pe hârtie fórte fină, mărime 24/31 cm.

Preţul: de bucată 2 fil.; 100 bucăţi 1·30 cor. şi porto postal.
Comandele din afară se esecută imediat.

Librăria tipografiei archidiecesane

J. PSERHOFER

PILULE DE CURĂŢIREA SÂNGELUI

De multe decenii sunt lăţite aceste pilule preste tot locul şi puţine familii se vor găsí, la cari sĕ nu se afle măcar o mică cantitate din acest escelent mijloc de casă.

De mulţi medici au fost şi sunt recomandate aceste pilule ca mijloc de casă, mai ales contra a ori-ce bólă provenită din **mistuire rea** şi **constipaţie** (lipsă de scaun), precum: **conturbarea circulaţiunii ferei, dureri de ficat, lânceḑirea intestinelor, vênturi, congestiune de sânge** la creeri, **hemoroide** ş. a.

Prin însuşirile lor de a curăţí sângele au mai ales un efect admirabil la **lipsa de sânge** şi bólele ce resultă din aceea, cum: **anemie, dureri de cap nervóse** ş. a. m. d. Aceste pilule depurative vindecă pe lângă aceea aşa de domol, în cât nu causéză nici cele mai uşóre dureri; prin urmare pot fi luate fără témă şi de cei mai debili şi chiar de copíi.

Aceste **pilule depurative se prepară singur veritabil în farmacia „la mĕrul imperial de aur“ a lui J. Pserhofer, Singerstrasse nr. 15 în Viena** şi costă o cutie cu 15 pilule **21 cr.** v. a. Un sul cu 6 cutii costă **1 fl. 5 cr.** La trimiterea anticipată a sumei costă împreună cu espediţia francată 1 sul de pilule **1 fl. 25 cr.,** 2 suluri **2 fl. 30 cr.,** 3 suluri **3 fl. 35 cr,** 4 suluri **4 fl. 40 cr.,** 5 suluri **5 fl. 20 cr.,** 10 suluri **9 fl. 20 cr.** Mai puţin de un sul nu se póte espeda.

NB. In urma lăţirei lor mari, se imitéză aceste pilule sub cele mai diferite forme şi numiri; rugăm deci a cere espres **pilule depurative de J. Pserhofer** şi numai acele au sĕ se privéscă ca **veritabil,** a căror instrucţiune de folosire e provĕḑută cu subscrierea proprie a lui **J. Pserhofer,** şi cari pórtă pe acoperişul fie-cărei cutíi aceeaşi subscriere cu scrisóre **roşie.**

Din nenumĕrate scrisori prin cari mulţămesc consumenţii acestor pilule pentru redobândirea sănĕtăţii după cele mai diferite şi mai grele morburi, lăsăm sĕ urmeze aici numai câteva, cu observarea că fie-cine care a întrebuinţat numai odată aceste pilule, le recomandă mai departe.

Stimate Domnule Pserhofer! Fiţi buni şi-mi mai trimiteţi 15 suluri din neîntrecutele Dvóstre pilule depurative cu ramburs. Şi cu acéstă ocasiune Vĕ esprim mulţămita mea profundă pentru puterea miraculósă a pilulelor Dvóstre. Semnez cu tótă stima:

Francisc Pawlistik, Colonia, Lindenthal.

Hrasche l. Flödnik, 12 Septembre 1887.

Stimate Domnule! Voia lui Dzeu a fost, sĕ-mi cadă în mâni pilulele Dvóstre şi acum Vĕ scriu resultatul: mĕ rĕcisem în lehusie aşa că nu-mi mai puteam isprăví lucrurile, şi de sigur aş fi deja mórtă, dacă nu m'ar fi mântuit pilulele escelente ale Dvóstre. Dzeu sĕ Vĕ binecuvinteze pentru acésta de mii de ori. Eu am credinţă, că pilulele Dvóstre mĕ vor face deplin sănĕtósă, cum au ajutat şi altora.

Teresia Knific.

Wiener-Neustadt, 9 Decembre 1887.

Stimate Domnule! Vĕ esprim în numele mătuşei mele de 60 ani cele mai sincere mulţămite. Ea a suferit 5 ani de catarrh cronic de stomac şi bólă de apă. Viaţa-i era un chin şi se credea deja perdută. Din întêmplare capĕtă o cutie din escelentele dv. pilule depurative şi s'a vindecat după o întrebuinţare mai îndelungată a acelora.

Cu tótă stima Iosefa Weinzettel.

Eichengraberamt, lângă Gföhl 17 Martie 1889.

Onorate Domnule! Subscrisul îmi permit a Vĕ ruga sĕ-mi trimiteţi de nou 4 suluri din într'adevĕr folositórele şi escelentele Dvóstre hapuri. Nu pot sĕ nu Vĕ esprim cea mai perfectă recunoştinţă a mea pentru valórea acestor pilule şi le voiu recomanda, pe cât numai voiu puté, cu tótă căldura tuturor bolnavilor. De acéstă scrisóre de mulţămită a mea Vĕ împuternicesc a face ori-ce întrebuinţare publică. Cu tótă stima:

Ignatie Hahn.

Gotschdorf lângă Kohlbach, Silesia austr. 8 Octobre 1886.

Stimate Domnule! Vĕ rog a-mi trimite un sul cu 6 cutii din pilulele depurative universale ale Dvóstre. Numai escelentelor Dvóstre pilule am de a mulţămí, că m'am mântuit de o bólă de stomac, care m'a torturat în decurs de cinci ani. Nu 'mi vor mai lipsí nici când aceste pilule şi Vĕ esprim prin acésta mulţămita mea cea mai ferbinte. Cu perfectă stimă:

Ana Zwickl.

Lichior Bernhardin din plante de Alpi de **W. O. Bernhard** în Bregenz. O sticlă 2 fl. 60 cr., ½ sticlă 1 fl. 40 cr., ¼ sticlă 70 cr.

Alifie americană pentru reumatism cel mai bun mijloc la tóte suferinţele reumatice: dureri de mĕduva spinării, junghiuri, ischias, migrenă, durere nervósă de dinţi, de cap, de urechi, etc., 1 fl. 20 cr.

Balsam miraculos englez a lui J. Pserhofer 1 sticlă 50 cr.

Balsam de degerături, de **J. Pserhofer** recunoscut de mulţi ani ca cel mai sigur remediu contra tuturor bólelor causate de ger, precum şi pentru răni fórte vechi etc., 1 borcan 40 cr. cu trimitere franco 65 cr.

Kola-Preparate de Stoll, cel mai escelent mijloc pentru întărirea stomacului şi a nervilor

Elixir-Kola sau vin, 1 lit. 3 fl., ½ lit. 1 fl. 60 cr., ¼ lit. 85 cr.

Balsam de guşi a lui J. Pserhofer, mijloc recomandabil contra guşii, 1 flacon 40 cr., cu trimiterea francată 65 cr.

Esenţă de viéţă, J. Pserhofer (Picături de Praga) contra stomacului stricat, mistuirei rele, durerilor de pântece de tot feliul, un mijloc de casă escelent, 1 flacon 22 cr., 12 flacóne 2 fl.

Sirup de plantagea (limba oii) J. Pserhofer, un mijloc escelent de casă cunoscut pretutindenea contra catarului, răguşelei, tusei măgăreşti etc. 1 sticluţă 50 cr., 2 sticluţe espediate franco 1 fl. 50 cr.

Pomadă de Tannochinină, de **J. Pserhofer,** recunoscută de medici, de un şir îndelungat de ani ca cel mai bun întrĕ tóte mijlócele de crescutul pĕrului. O dosă mare elegantă 2 fl.

Plastru universal, de prof. **Steudel** la răni din lovitură sau împunsătură, umflături rele de tot feliul şi la umflături vechi, periodice, la picióre, gâlci rele ulcioróse, la buba vênătă durerósă, la sugei, ţiţe cu răni şi aprindere de ţiţe, podagră şi alte asemenea bóle, probat de repeţite-ori. Un borcan 50 cr., cu trimiterea franco 75 cr.

Sare de curăţire universală, de **A. W. Bullrich,** un mijloc de casă escelent în contra tuturor urmărilor digestiunei stricate, ca durere de cap, cârcei de stomac, acrélă, dureri hemoroidale, încuiere etc. 1 pachet 1 fl.

Afară de preparatele aci amintite se mai află gata tóte specialităţile pharmaceutice interne şi esterne anunţate în ziarele austro-ungare, şi tóte articolele, ce nu se află în deposit, se procură la dorinţă prompt şi eftin.

Trimiterile prin postă se esecută cu cea mai mare grăbire trimiţêndu-se banii înainte, comande mai mari şi cu rambursă.

Apoteca la „mĕrul imperial de aur“ J. Pserhofer, Viena I. Singerstr. 15.

De veritabile sunt a se considera numai acele pilule, a căror îndrumări pentru folosire sunt provĕḑute cu numele I. Pserhofer şi cari pórtă acelaşi nume şi pe acoperemêntul cutiei cu srisóre roşie.

Scutite prin marcă şi mustră înregistrată. Imitări se pedepsesc aspru [34] 4—6

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian,

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane,

Nr. 36 Sibiiu, Marţi 1/14 April 1903 **Anul LI.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

O chestiune deschisă.

— Doi articoli, din cercuri învĕţătoreşti. —

I.

Preaveneratul consistoriu archidiecesan a pus spre desbatere în conferenţele învĕţătoreşti ce se vor ţiné în anul acesta la 23—25 April, între altele şi următórea *temă*, de mare importanţă:

> „Cari sunt causele, că după atâţia ani de frecuentare a şcólei şi după atâţia ani de obligativitate a frecuentării, se află între credincioşii bisericii nóstre încă un procent atât de mare de analfabeţi, şi că chiar dintre cei cari au frecuentat şcóla sunt mulţi, cari în viéţa practică negligă cu totul scrisul şi cetitul, sau se feresc a arăta că ştiu scrie şi cetí, şi cari sunt mijlócele mai potrivite pentru a delătura acésta stare păgubitóre de lucruri?"

Fără îndoélă, o chestiune acésta, a cărei norocósă deslegare este de cea mai mare însemnătate pentru cultura poporului nostru şi prin urmare pentru *fericirea* lui; şi fiind ea atât de ponderósă, datorinţă avem învĕţătorii, preoţii şi toţi cari avem în vedere binele poporului, a ne ocupa de ea.

Nu voiu insista asupra tristului adevĕr, constatat în tema suscitată, căci el este în general recunoscut, şi nemărginită e durerea nóstră când trebue sĕ 'i recunóştem esistinţa, pe lângă tóte jertfele proverbial de grele, ce le a prestat poporul nostru mai ales de o jumĕtate de secol încóce pe altariul culturei sale. Nu voiu insista nici asupra altui adevĕr, asemenea recunoscut, că fără cultură e imposibilă înaintarea, bunăstarea şi fericirea pămêntéscă a popórelor. Ear' că cetit scrisul e cea mai elementară şi mai indispensabilă primă recerinţă a culturei generale, asemenea n'are lipsă de dovedire.

Voiu indica deci numai câteva din causele cari sporesc la credincioşii bisericei nóstre numĕrul analfabeţilor şi al celor cari ieşind din şcóla poporală negligă scrisul şi cetitul, precum voiu indica şi unele mijlóce mai generale pentru îndreptarea radicală.

Una din causele stagnării în cultură a poporului nostru — şi numĕrul analfabeţilor chiar dovedeşte stagnare — o aflu în lipsa de *învĕţători deplin cualificaţi*, şi mai ales în numĕrul neînsemnat de învĕţători cu *vocaţiune* pentru cariera lor.

Un învĕţătoriu necualificat pe deplin nu va puté nici-când propune cu succes, ear' cel fără vocaţiune numai cu greu va puté propune cu acea căldură şi insistinţă sufletéscă, care póte intipărí în sufletul şi inima elevilor cele propuse şi le póte face lor plăcută şcóla. O propunere forţată din partea învĕţătoriului şi o învĕţare şi mai forţată şi mehanică din partea elevilor, nu va produce ródele aşteptate de la şcólă nici-odată.

Este apoi în general cunoscută şi în parte şi justificată aversiunea poporului faţă de şcólă, vĕḑênd că după grelele jertfe cu cari susţine el şcóla de 30—40 ani, încă nici acum nu este în sat om care sĕ ştie cel puţin cetí şi scrie mai cum se cade. Este apoi earăşi natural, ca cel-ce nu a căştigat în şcólă plăcere pentru cetit şi scris, sĕ neglige cu totul în viéţa practică cetitul şi scrisul.

A delătura însĕ cu totul învĕţătorii nu deplin cualificaţi şi fără vocaţiune, e fórte greu între imprejurările nóstre de astăzi.

Numĕrul tinerilor cari se dedică carierei de învĕţătoriu şi cari cercetéză pedagogiile, se vede că nu e suficient, ear' al celor cari au şi vocaţiune pentru acéstă carieră, e de tot disparent. Spre a impopora mai bine pedagogíile însĕ, ar fi de dorit a se face elevilor tóte înlesnirile posibile, fie prin înmulţirea şi mărirea stipendiilor, fie prin reducerea la minimul posibil a taxelor seminariale.

Ear' *vocaţiunea* — cutez a afirma — chiar şi cea înăscută, se póte fórte mult potenţa prin prelegerile ce le primesc elevii în seminarii, când se légă de acestea, la tóte ocasiunile binevenite, — şi câte nu sunt de acestea în 3—4 ani, — cuvinte din inimă isvoríte, cari sĕ predispună elevii şi sĕ 'i ambiţioneze pentru cariera alésă.

Nu voiu uita în viéţa mea o prelegere din literatura română ţinută de regretatul profesor *Dr. D. P. Barcianu*. Vorbindu-ne despre prototipul dascălilor români, *George Lazar*, eruditul nostru profesor aşa a ştiut sĕ ne ambiţioneze şi electriseze pentru cariera dăscăléscă, în cât la finea prelegerii întreg cursul ar fi fost în stare sĕ plece chiar între păgâni, ca sĕ 'şi încépă apostolia; ear' un alt profesor, vorbindu-ne despre şcóla Herbart-Zilleriană, ne-a făcut pre mulţi sĕ meditâm, cum alţi ómeni mai învĕţaţi ai némului nostru nu s'au făcut dascăli, ci au preferit alte carieri, cari nu pot sĕ fie atât de frumóse ca cea învĕţătoréscă.

Natural deci, că în urma multor astorfel de prelegeri, tinerii 'şi forméză în fine *convingeri*, cari nu se frâng de obstacole.

In legătură cu acésta causă a stagnării culturei poporului nu va fi de prisos a amintí, că *învĕţătorii toleraţi*, despre cari s'a făcut vorbă şi în ziaristica nóstră, ar trebuí măturaţi cu desĕvêrşire de prin şcólele nóstre. Acestia n'au fost nici-când în stare a contribuí fie cât de puţin la cultura poporului nostru; au fost însĕ totdeuna aceia, cari au contribuit la dejosirea statului învĕţătoresc, la întunecarea poporului şi la împiedecarea mersului normal al progresului şcólei.

Spre a căştiga o frecuenţă mai abundantă a pedagogiilor, pe lângă protegiarea elevilor de pedagogie, amintită mai sus, ar fi de dorit, ca preoţii şi învĕţătorii nostri de la sate înşişi sĕ premérgă cu esemplu bun, dându-şi fiii la pedagogie şi stăruind şi pe lângă singuraticii parochieni ai căror copíi au 3—4 cl. gimn., ca sĕ 'i dedice carierei de învĕţători. Pe lângă frumseţa carierii mai e dată acum şi starea materială mai mulţămitóre a învĕţătorilor.

Avênd destul material bun, am ajunge mai curênd apoi la eliminarea de prin şcólele nóstre a învĕţătorilor toleraţi, spre binele bisericii şi al poporului nostru.

Mai contribue apoi la rĕul din întrebare şi *nestabilitatea* învĕţătorilor.

Un învĕţătoriu, care în fie-care an îşi schimbă staţiunea, pe lângă cea mai mare bunăvoinţă nu va puté satisface pe deplin chiămării sale şi nu va contribuí la căştigarea aprecierii cuvenite corporaţiunei din care face parte. Abstrăgênd apoi de la neajunsurile şi neplăcerile proprii ale lor, provenite din desele schimbări, cea mai mare daună o sufere causa şi învĕţămêntul însuşi, care regulat nu se începe mai nici odată, ear' legătura între cele premerse şi cele următóre numai cu greu se află şi fórte târziu, în detrimentul şcólei şi a învĕţămêntului. Natural, că sporiul nu-i satisfăcĕtor ear' poporul, care cu multă trudă şi greutate susţine şcóla, se întăreşte în convingerea, că şcóla e numai o sarcină pentru el, de care caută apoi a se uşura la fie-care ocasiune binevenită, fie prin reduceri de salariu, fie şi prin alte mijlóce mai pĕcătóse.

Pentru delăturarea acestui inconvenient ar fi de dorit, ca învĕţătorilor cualificaţi sĕ li-se impună, ca cel mult în doi ani de la depunerea esamenului de cualificaţiune sĕ 'şi căştige o staţiune definitivă; ear' celor *provisori*, numai în casuri esceptionale sĕ li-se permită strămutarea de la o staţiune la alta, va sĕ zică, acestia sĕ fie denumiţi, în cât e posibil, an de an tot la aceeaşi şcólă, până când depun esamenul de cualificaţiune.

In special însĕ sĕ li-se interzică învĕţătorilor provisorii odată denumiţi a renunţa la postul lor în acelaşi an, sub urmările de a rĕmâné neaplicaţi. Eu am vĕḑut cum la o şcólă de a nóstră au fost într'unul şi acelaşi an denumiţi *trei* învĕţători provisorii, şi nici unul nu s'a presentat nici măcar sĕ vadă parochia, care a rĕmas apoi fără învĕţătoriu în acel an.

FOIŞÓRĂ

Cum sĕ scriem?...

(Urmare.)

Noi, dimpotrivă, nu numai că suntem de aceeaşi limbă, ci vorbim şi acelaşi dialect (dacoromân, în oposiţie cu cel aromân bunăóră) şi deosebirea esistă numai în limba literară. Un ţĕran de la Nĕsăud se înţelege mai bine cu un ţĕran de la Calafat, de cât un advocat de la Cluj cu unul din Iaşi. Limba poporului e aceeaşi, cu tóte-că în România sĕ zice *cearşaf* şi în Ardeal *lepedeu*, şi dacă cei din Ţară nu ne înţeleg scrisul nostru, acésta nu se întêmplă pentru-că noi scriem *cinez*, ear' ei *iau masa*, sau pentru-că noi spunem *laolaltă* şi ei *împreună*. Bucureşténul va spune şi mai departe *iau masa*, dar' va înţelege îndată pe Braşovénul care vrea sĕ *cineze*, şi când acesta din urmă e artist şi va ştí sĕ întrebuinţeze cu atât succes provincialismul sĕu precum a făcut-o bunăóră Iosif în strofa:

„Dând uitării grija, scârba,
Inima în piept le saltă.
Pân' şi popa-i trage sîrba
Cu creştinii *laolaltă*!"

la cea dintâi ocasie îl va întrebuinţa şi Bucureşténul, ridicându-l astfel la rangul de termin literar.

Ceea-ce deosebeşte limba nóstră de a Românilor din regat, o sumă de neologisme rĕu alese şi întrebuinţate în mod impropriu. Limba poporului, de-şi fórte bogată, nu e deajuns de nuanţată ca sĕ se pótă întrebuinţa fără schimbare în literatură. Omul cult are gânduri mai subtile de cât ţĕranul şi voind sĕ le esprime nu găseşte în tesaurul lexical poporan termini cari sĕ traducă întocmai gândirea sa. Atunci trebue sĕ recurgă la împrumuturi din limbi mai perfecte de cât a sa, limbi cu un trecut literar, cari şi ele la rîndul lor au făcut odinióră acelaşi lucru. O literatură românéscă propriu zisă datéză de vre-o sută de ani, deci dintr'un timp, când Românii transcarpatini erau despărţiţi politiceşte de cei din Ardeal şi Ungaria. Noua limbă a ómenilor culţi nu mai putea deci sĕ se desvólte în aceeiaşi direcţie. Dar' pe când dincolo de munţi s'a născut o pleiadă de ómeni mari, cari pe lângă cugetări şi sentimente profunde au avut şi bunul simţ sĕ ştie din ce isvor sĕ-şi alimenteze limba literară, la noi artisti şi savanţi au lipsit aprópe cu desĕvêrşire, şi dacă rĕsărea pe ici pe colo câte un gânditor, ca Cipariu, el era preocupat de ideea latinismului şi limba nóstră literară în loc sĕ se desvólte în mod inconştiu, dar' după-cum dicta bunul simţ, s'a desvoltat după precepte nobile, dar' lipsite de gust artistic. In România neologismele indispensabile au fost împrumutate din franţozeşte şi italieneşte, deci din două limbi, cari pe lângă că sunt desĕvêrşite, mai au partea bună că sunt înrudite cu a nóstră şi că conţin toţi terminii pe cari viéţa modernă îi pretinde. Noi am împrumutat de la Latini, deci dintr'o limbă care, mórtă de două mii de ani, nu mai corĕspunde cerinţelor vieţii nóstre, sau am împrumutat de la Germani sau Unguri, cari pe lângă că ne sunt străini ca gândire, vorbesc nişte limbi, cari sunt departe de a fi ajuns precisiunea aceea clasică a espresiunii ca cea franceză. Când însĕ am luat de la Francezi, am fost mai catolici de cât Papa şi ni-am umplut limba cu monstruosităţi ca „acest janre (pronunţat janîr!) nu-mi place" etc. De multe-ori credeam că luam de la Latini, de fapt traduceam însĕ în latineşte o gândire germană sau magiară, că în *repăşesc* (zurück-treten; vissza-lépni).

Am accentuat că în România cei cari au întrodus neologismele au fost *artisti* cu bun simţ. Căci numai bunul simţ ne póte serví de criteriu până unde putem merge cu aceste împrumuturi. Când o damă, care de altfel vorbeşte nemţeşte cât se póte de rĕu, zice: „ce *feş* e băiatul acela şi câte *viţuri* ştie sĕ spună"! sau alta, care a învĕţat la şcóle ungureşti, va zice: „am dureri de cap, m'am *ciumurlit* mâncând varză", întocmai ca mahalagiul care ne spune că a *contractat o bronşită*, de sigur că îşi poceşte şi unul şi altul limba cu nişte neologisme, cari nu-s necesare, esistând espresii neaoşe româneşti cu cari le puteau substituí. Dar' recurgem la neologisme şi din *comoditate*, fiind neobicinuiţi sĕ ţinem la aceea, ca sĕ vorbim frumos şi curat, fiind lipsiţi de bun simţ. Mai greu e însĕ sĕ ştí dacă trebue sĕ întrebuinţezi bunăóră neologismul *presupun* sau cuvêntul românesc *bag sama*. Ai de ales între un cuvênt simplu cu un sens propriu, dar' străin, şi între o combinaţie de cuvinte neaoşe, dar' cu mai multe sensuri, căci *bag sama* póte însemna şi „*observ*". Probabil că într'o scriere ştientifică, unde e nevoe înainte de tóte de claritate, va fi preferit neologismul *presupun*; ear' într'o poesie cuvintele *bag sama*. Criteriul, singurul care esistă, nu-i nici gramatica, nici dicţionarul, ci gustul, bunul simţ al scriitoriului. Ear' acéstă însuşire se căştigă numai prin lectura marilor stilisti.

(Va urma.)

Ar trebuí apoi sĕ se pună mai mare pond pe *şcóla de repetiţie*, care — durere — pe cele mai multe locuri nu e îngrijită aprópe de loc. Băieţii ajunşi în acésta şcólă sunt mai mari, mai pricepuţi, mai apţi pentru primirea de cunoştinţe teoretice şi practice din tóte obiectele de învĕţământ, menite a pune basă culturei generale a poporului de rênd.

Prin prelegeri sistematice, plăcute şi regulate, elevii şcólei de repetiţie ar câştiga o *plăcere* pentru *carte*, care i-ar îndemna şì la etatea mai înaintată a se ocupa cu scrisul şi cu cetitul cărţilor folositóre.

O îngrijire corĕspundĕtóre a şcólei de repetiţie deci se impune cu tótă insistinţa, din tóte punctele de vedere.

Ar fi apoi actuală şi fórte necesară regulamentarea *catechisaţiunei adulţilor* şi ţinerea lor în o mai strînsă legătură cu şcóla şi biserica. Acésta s'ar puté face, fie prin întrunirea adulţilor în reuniuni, fie pe altă cale. Că de ce mare însemnătate este acésta, o dovedesc statele străine, ba chiar şi în statul nostru celelalte naţiuni, cari luptă din resputeri şi cu tótă energia la întrunirea tinerimii în reuniuni.

La noi catechisaţiunea adulţilor ar trebuí sĕ li-se impună preoţilor cu tótă stricteţa. Invĕţătorii ar avé sĕ instruiască tinerimea în coruri bisericeşti şi lumeşti, cari ar trebuí sĕ fie o continuare a corurilor întemeiate în şcóla de repetiţie. Mai ţinêndu-se tinerimei din când în când şì prelegeri cu subiecte plăcute morale, economice, etc. iată că am pus o basă solidă creşterii morale-religióse a tinerimii nóstre. Constrîngerea elevilor şcólei de repetiţie şi a tinerimii la cercetarea regulată a bisericii e o condiţiune indispensabilă pentru creşterea lor religiósă-morală.

In fine spre a ţiné întreg poporul în mai strînsă legătură cu biserica şi şcóla, de la leagăn până la mormênt, ar fi de tot necesar şi folositor, dacă s'ar întrupa ideia sublimă a Escelenţiei Sale dlui Archiepiscop şi Metropolit *Ioan Metianu*, împărtăşită în pastorala de la 30 Novembre a. tr. nr. 12,000 Pres.

Dacă preoţii şi învĕţătorii nostri, — fie şì alternativ — ar ţiné poporului cel puţin în fie-care lună câte o conferinţă cu subiecte morale, naţionale, economice etc., poporul s'ar convinge şì mai mult despre necesitatea desvoltării sale intelectuale şi morale, ar perde cu timpul cu totul aversiunea ce în multe locuri o are faţă de şcólă, ar ştí mai bine aprecia pe preoţii şi învĕţătorii sei, ar avé o mai mare atragere către biserică şi şcólă şi le-ar îngrijí cu mai multă tragere de inimă şi cu îndoite jertfe.

Ingrijindu-ne de cultura poporului nostru în felul de până ací arătat, credinţa şi naţionalitatea nóstră ar avé o fortăréţă de care nici un duşman cu nici un feliu de arme nu s'ar mai puté apropia.

Las nediscutate cu acésta ocasiune alte recerinţe indispensabile pentru promovarea culturii poporului nostru, precum: îngrijirea mai intensivă pentru cercetarea şcólei şi a bisericii, îngrijirea mai corespundĕtóre pentru provederea şcolarilor cu cărţi la *începutul* anului şcolar, îngrijirea edificiilor şi grădinilor de şcólă, solvirea mai regulată a salariilor învĕţătorilor, înfiinţarea de biblioteci prin parochíi, necesitatea respectului, stimei şi sprijinirii împrumutate dintrĕ învĕţători şi inteliginţa nóstră, şi în special dintrĕ învĕţătorii şi preoţii nostri, etc., şi trec la o altă condiţiune necesară pentru-ca şcolele nóstre sĕ-şi pótă ajunge scopul.

Inţeleg o *controlă* mai severă. Dar' despre acésta în articolul următor.

Pentru catedrală.

La colecta pentru zidirea catedralei metropolitane preoţimea şi învĕţătorimea nóstră din tractul *Câmpeni* a subscris următórele contribuiri benevole:

a) preoţimea:

1.	Romul Furdui, protopresbiter, şi soţie-sa Ana n. Gall, . . .	cor.	200
2.	Nicolae Nicola, capelan în Arada, şi Ana Nicola n. Condor (acum rĕposată) . . .	„	300
3.	Demetriu Goia, paroch în Sohodol, şi soţia-sa Elena	„	200
4.	Mihail Candrea, paroch în Négra-de-jos, şi fiul sĕu Nicolae, capelan .	„	150
5.	George Scrob, paroch în Sĕcătura	„	100
6.	Nicolae Palade, paroch în Câmpeni, . . .	„	100
7.	Ioan Todea, paroch în Albac	„	100
8.	Ioan Nicola, paroch în Arada.	„	100
9.	Constantin Cotişel, paroch în Certege . .	„	100
10.	Nicolae Oneţ, paroch în Peleş	„	100
11.	Simion Marcan, paroch în Gârda-de-jos . .	„	100
12.	Ioan Gligor, paroch în Ponorel, şi soţie-sa Ana n. Cârjă . . .	„	100
13.	Nicolae Banciu, paroch în Vidra-de-jos, şi soţie-sa Elena. . . .	„	100

b) învĕţătorimea:

1.	Iosif Cotişel (Certege)	cor.	50
2.	Avram Sêrbu (Câmpeni)	„	20
3.	Ioan Luca (Vidra-de-sus)	„	20
4.	Vasilie Palade (Gârda-de-jos)	„	20
5.	Ioan Hristea (Sĕcătura)	„	10

Procesul „Cărţii de aur“.

— Recursul de nulitate. —

(Fine).

III. Trebue anulată sentinţa în temeiul punctului 8 din § 384 al procedurei penale, din causă că în firul pertractării finale s'a dat cetire astorfel de scrisori, cărora conform legii nu ar fi fost permis sĕ se dee cetire, cetirea însĕ s'a făcut totuşi, în butul protestului ridicat de apărătoriu. Şi s'a făcut acésta cetire aşa:

1. Decisul judecătoriei de presă adus la propunerea mea cu privire la ascultarea de esperţi şi martori, şi motivarea lui, *au fost cetite de pe hârtie*, pe când acelea trebuiau comunicate *verbal*, deóre-ce întréga procedură la curtea cu juraţi e verbală.

2. Mai departe, în firul motivării decisului de mai sus s'a dat cetire următórei *propoziţiuni contrare procedurei procesuale*, aptă a influinţa şi diriga opinia juraţilor: „pentru-că culpabilitatea acusatului póte fi statorită şì fără ascultarea de esperţi şi martori, ear' faptul, că publicaţiunile cuprinse în opul „*Cartea de aur*“ şi incriminate, au fost publicate deja înainte de acésta în alte opuri istorice, în asemenea textuare, fără sĕ fi fost urmărite şi pedepsite, — *póte serví numai de motiv atenuant.*“

Conform §-lui 349 din procedura penală juraţii sunt datori: „*sĕ cumpeniască cu egală grijă şi imparţială conştienţiositate, atât dovedile aduse contra acusatului, cât şì cele pentru apĕrarea lui, şi conform convingerii câştigate din acelea sĕ hotărască asupra culpabilităţii acusatului*“. Judecătoria n'a fost deci îndreptăţită sĕ-şi declare a priori opinia proprie cu privire la putinţa de a constata culpabilitatea acusatului; n'a fost îndreptăţită sĕ categorisese şi caracteriseze o oferită dovadă de esperţi şi martori; nu a fost îndreptăţită sĕ enunţe, că şì fără faptul îmbiat spre dovedire, ori chiar şi în butul aceluia, culpabilitatea acusatului póte fi statorită, şi că dovada aceea póte serví numai la mitigarea pedepsei ce avea sĕ fie dictată, — pentru-că procedura acésta nu e altceva de-cât *influinţarea convingerii juraţilor*, ceea-ce loveşte în procedura procesuală, şi este egală cu *instruarea*, că şì fără nici o dovadă se póte enunţa culpabilitatea.

3. S'a dat cetire, în butul protestării apĕrătoriului, şì astorfel de părţi din „*Cartea de aur*“, cari nu formau object al acusei, apoi legilor uniunii, pe când amĕsurat §-lui 313 din procedura penală se póte da cetire numai documentelor ce stau în nex cu delictul; cele cetite însĕ nu sunt documente, ci numai singuratice părţi din „*Cartea de aur*“.

IV. Trebue anulată sentinţa în temeiul alineei *a*) din punct 1. al §-lui 385 al procedurei penale, pentru-că conform stării faptice, statorite şi redate în motivele sentinţei, fapta mea nu statuéză nici delictul provocării directe la nesupunere faţă cu legile, cualificat în alinea 1 a §-lui 172 din codul penal, nici delictul agitării contra naţionalităţii, cuprins în alinea a doua a §-ului 172 din codul penal şi nici delictul atacării puterei obligătóre a legilor, cuprins în § 173 al codului penal, întru cât conform stării faptice *acceptate ca adevĕrată*, ***intenţia,*** care conform §-lui 75 din codul penal este inomis necesară la comiterea óre-cărui delict, — din fapta mea ***este eschisă.***

A nume, conform motivelor sentinţei judecătoriei de juraţi, on. judecătorie *a acceptat ca adevĕr*, va sĕ zică, ***a considerat ca stare faptică dovedită:***

a) că datele cuprinse în cartea mea, înainte de mine au mai fost publicate şì în alte opuri istorice, în asemenea textuare, fără a fi fost pedepsită publicarea, de óre-ce „*acésta e scusa necombătută a acusatului*“, deci faptul acesta e admis ca fapt adevĕrat;

b) că atunci, când am publicat şi comentat *proclamaţia* şi *discursul* lui *Bărnuţiu*, emise înainte de sancţionarea legii „*uniunei*“, eram în greşita părere, că acelea se refer la legi ce nu sunt în vigóre; acésta încă „*e o scusă necombătută a acusatului*“, deci faptul acesta *a fost acceptat ca adevĕrat.*

Faptul adevĕrat, cuprins sub *a*) statoreşte privitor la tóte trei delictele de cari sunt declarat vinovat, că textul de sub punctele 1—16 *e numai reproducere*, că adecă tot-acelea date şi tot sub vigórea codului penal de acum au fost deja publicate de alţi autori, opurile acestora au fost presentate procuraturei regeşti, conform obligământului, au trecut prin revisie, şi procuratura regéscă, amĕsurat datorinţei, *nu a împedecat rĕspândirea şi punerea lor în vîndare*, li-a dat curs liber, fiind-că nu a aflat că s'ar cuprinde în ele delictele circumscrise în pct. 1. şi 2 din § 172 şi în § 173 ai codului penal. Astfel, în circulaţia publică am aflat şì eu datele reproduse în opul meu întitulat „*Cartea de aur*“, din graţia procuraturei, libere şi admise, şi astfel *prin reproducerea lor n'am comis altceva, de cât un lucru, care deja ex offo era liber, admis, acceptat;* şi astfel conştiinţa mea era îndreptată întru sevêrşirea unui fapt *neesceptionabil*, aprobat de autorităţile competente, şi astfel fiind condusă conştiinţa mea, nici n'a putut întra în convingerea mea şi nici nu s'a putut trezí în hotărîrea voinţei mele ***intenţia** de a comite delicte, fapte oprite prin codul penal.*

Motivul acesta eschide cu privire la tóte trei delictele *constatarea criteriului de delict;* dar' afară de acésta, împrejurarea cuprinsă în punctul *b*) de asemenea eschide criteriul delictului *provocării* ~~*directe la nesupunere*~~ *legilor* (1 ex 1848 şi 43 ex 1868) şi al delictului *atacării puterii obligătóre a legilor* (1 ~~ex~~ 1848 şi 43 ex 1868), circumscris în § 173 al codului penal, pentru-că Bărnuţiu şi-a publicat proclamaţia în 25 Martie 1848, şi pentru-că Bărnuţiu şi-a rostit discursul în 15 Maiu 1848, deci reproducerea şi publicarea acelora nu se póte referí la art. de lege 43 din 1868 care a fost adus cu douĕzeci de ani mai târziu, şi nici la art. de lege 1 din 1848 de la Cluj, pentru-că şì acest din urmă a fost sancţionat în 10 Iunie 1848, şi astfel în 25 Martie 1848 şi în 15 Maiu 1848 nu era încă votat şi nu fusese sancţionat. Faţă cu legi votate mai târziu, prin proclamaţiuni emise înainte de votarea acelora şi prin discursuri rostite asemenea înainte de votarea acelor legi nu se póte nici provoca la nesupunere, nici a le ataca puterea obligătóre, pentru-că *în contra lucrurilor neesistente e curată imposibilitate a comite fapte oprite, a greşí contra lor.*

V. Preponderanţa împrejurărilor stenuante, presentate în firul apĕrării, indicau aplicarea nu numai a §-lui 91 din codul penal, ci şì al §-lui 92, şi astfel şì scăriţarea la minimul admis de lege a pedepsei ce eventual avea sĕ fie dictată.

In temeiul tuturor acestora, rog on. judecătorie de juraţi, sĕ binevoiéscă a înainta Inclitei Curie reg. ungare acest recurs de nulitate al meu, împreună cu tóte actele procesuale referitóre la causa acésta, pe carea o rog cu profundă stimă, ca sĕ binevoiască a nimicí sentinţa condamnătóre, împreună cu întréga procedură, respective a mĕ achita de sub acusă. — Cu stimă

Teodor V. Păcăţian
locuitoriu în Sibiiu.

Un adaus la lupta contra tuberculosei

de Dr. Hermann Süssmann, fisic comitatens.

(Fine).

Al doilea dintrĕ scopurile amintite — *impedecarea posibilă a rĕspândirii agenţilor morbiḑi* — nu e de mai mică însemnătate de cât cel dintâiu — *scăderea disposiţiei.*

Mai întâiu trebuesc îndepărtate numĕrósele şi resfiratele cuiburi de infecţiune din mediul, pe care îl primejduesc pe lângă tótă grija, avênd a le concentra în câteva locuri şi anume adăpostind pe cei cu tuberculosă înaintată, în spitale, unde în urma întocmirilor stabilimentului se póte da bolnavilor ajutor mai intensiv şi mai corĕspunḑĕtor de cât a casă, ear' casurile mai uşóre, cari ofer întemeiată speranţă, că-şi pot recâştiga sănĕtatea şi capabilitatea de a agonisí, în aşa numitele stabilimente poporale în clima regiunilor înalte.

In ambele aceste institute bolnavii se pot instrua asupra periculosităţii sputului, asupra căilor de rĕspândire ale agenţilor morbiḑi, asupra modului de traiu ce trebue sĕ observe, cum şi sĕ se obicinuéscă a întrebuinţa scuipătóre portative.

Concentrarea isvórelor de infecţiune îşi are marginile sale. Durere, raporturile privitóre la rĕspândirea agenţilor morbiḑi ai ofticei sunt cu mult mai nefavorabile de cât la alte bóle infecţióse. La scarlatină, difterie etc., bolnavul stă în pat, respective în odaie, până când mai e infecţios, nu tot aşa şí otticosul. Factorul vindecător principal al tuberculosei pulmonare este tocmai petrecerea în liber. De aceea ocasiunea e estrem de favorabilă pentru a se rĕspândí agenţii morbiḑi în depărtări.

Contra acestui pericol nu avem mijlóce absolut sigure. E bine, ca la tóte ocasiunile, în şcólă şi biserică, în reuniuni şi la conveniri, sĕ se instrueze tóte păturile poporaţiunii, cum se póte ferí de infecţiune bolnavul şi împrejurimea acestuia.

Rĕspândirea se mai póte împedeca prin o permanentă supraveghiare a şcólelor, internatelor, fabricelor, atelierelor etc., cu un cuvênt a tuturor institutelor cari sunt supuse inspecţiunii autorităţilor, prin cercetarea elevilor înainte de a-i primí în aceste institute.

E destul un singur ofticos în un astfel de institut, pentru a planta mai departe germenele bólei.

Deja Nägeli zice: „Toţi schizomyzţii sunt în stare a se amesteca cu aer numai uscaţi, pulverisaţi, ei nu se pot desface nici odată de lichide sau de pe locuri umede“.

Pentru acest motiv trebue îngrijit, ca baccilii sĕ nu se pótă usca. Scuipătórea umplută cu apă, atât de urgisită, sĕ devină o trebuinţă a locuitorilor pe strade, în locuinţe şi oficii, în şcóle şi ateliere etc., fie-care om sĕ se dedee pe încetul a scuipa în aceste scuipătóre.

Dar' pentru a puté deschide pe întréga linie o luptă sistematică contra duşmanului, care ne róde mĕduva, e trebuinţă de sprijinul, de conlucrarea medicilor şi a face obligătóre anunţarea nu numai a casurilor de mórte şi a schimbării locuinţei ofticoşilor — cum s'a dispus în comitatul Sibiiului încă la 1898, — ci a tuturor astorfel de îmbolnăviri.

Termin, provocându-mĕ la sfatul înţelept al lui Koch: „Vrênd a combate bóle nu e permis sĕ ne risipim puterile prin disposiţii neesenţiale şi neeficace, ci trebue sĕ tăiem rĕul de la rădăcină“.

† Ioan Rusu.

In zorile zilei de 2 April n. a trecut la viéţa cea eternă Ioan *Rusu*, medic comunal în Brad, cassariu la „Crişana“, membru al „Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura porului român“, „Societăţii pentru crearea unui fond de teatru român“ etc., lăsând în profund doliu pe neconsolabila şi credinciósa sa soţie Ecaterina Rusu n. Puticiu.

Osemintele fericitului defunct s'au depus spre odihnă eternă în cimiteriul bisericei gr.-or. din Brad la 4 April n. cu modestia şi cumpĕtarea dispusă prin testamentul repausatului, dar' cu stimă şi veneraţiune, însoţit de amici şi cunoscuţi numĕroşi.

Ioan Rusu a fost un caracter catonian. Model de energie şi omenie.

Venit în Zarandul clasic din Uióra-murĕşiană pe la 1864, întărit prin legătura cununiei cu consórta Ecaterina Puticiu, a fost în tótă viéţa sa un fiu devotat al némului sĕu.

Om muncitor şi cruţător, dar' fără descendenţi direcţi, averea sa însemnată întrĕ împrejurările nóstre, prin testamentul sĕu pregătit de notariul public regesc din Abrud în limba română încă prin Iuliu 1900 şi întărit prin codicilul, pregătit cu not. public regesc din Baia-de-Criş în vara anului 1901, — a testat'o parte fondului gimnasiului public român gr. or. din Brad, parte Asociaţiunei. Pe séma vĕduvei a dispus dreptul de usufruct până va trăí, ear' după trecerea ei la cele eterne, averea testată gimnasiului va trece în posesiunea fondului gimnasial, ear' din cea testată Asociaţiunei se va compune *„fundaţiunea Ioan Rusu şi Ecaterina Rusu n. Puticiu“* din ale cărei venite 30% se vor capitalisa, ear' restul se va distribuí ca stipendii studenţilor români, cu iubire de limba lor maternă, fără deosebire de confesiune.

Esecutor testamentar a instituit pe „actualul director gimnasial din Brad“, care e dl George Părău.

Binecuvêntată fie memoria fericitului binefăcĕtoriu al némului sĕu, care cu cuvêntul şi cu fapta a dat semenilor sĕi esemplu de a jertfí tot prinosul muncei lor cinstite pe altariul culturei naţionale! O astfel de faptă măréţă ridică pe fericitul Ioan Rusu întrĕ nemuritori şi-i asigură atât lui cât şi neconsolatei sale vĕduve binecuvêntrea posterităţii: *viéţa cea eternă!*

In pace! *Dr. P. O.*

NOUTĂŢI

Parastas în Rĕşinari. După cum am fost anunţat, — eri, Duminecă, s'a ţinut parastas în Rĕşinari pentru odihnirea sufletului reposatului şi mult regretatului *Dr. D. P. Barcianu.* Raport detailat vom da în numĕrul viitor. Anticipăm însĕ, că vorbirea ocasională a domnului archidiacon, asesor consistorial, *Dr. Miron E. Cristea,* a fost de tótă frumseţa, şi ca fond şi ca formă.

*

Din Braşov. Eri, Duminecă, dl paroch *Dr. Vasile Saftu,* a ţinut o frumósă predică în biserica Sf. Nicolae din Braşov-Scheiu, care a fost ascultată cu mare evlavie din partea numĕrosului public asistent. Trimiţêndu-ni-se textul ei, o vom da în numĕrul viitor în întregime.

*

Reducerea serviciului militar. Cum raportézà ziarele din Viena, M. Sa împĕratul şi rege al nostru a dispus ministeriului comun de rĕsboiu sĕ elaboreze project de lege pentru reducerea serviciului militar activ de la 3 la 2 ani. Projectul va fi presentat dietelor în sesiunea din tómna viitóre. O altă versiune ne spune, că M. Sa numai *în principiu* a acceptat reducerea serviciului militar de la 3 la 2 ani, şi că ministrul comun de rĕsboiu a fost însărcinat numai cu facerea unui raport amĕnunţit cătră delegaţiuni despre resultatele ce le-a dat studiarea acestei chestiuni. Mai verosimilă ni-se pare versiunea acésta din urmă.

*

Primariul Vienei. M. Sa a binevoit preagraţios a întărí alegerea căḑută de nou pe Dr. *Karl Lueger,* ca primariu al Vienei.

*

Concert în Brad. Meseriaşii români din *Brad* aranjază Luni, a doua zi de Paşti, concert şi petrecere în favorul „fondului de ajutorare al învĕţĕceilor şi sodalilor meseriaşi români din Brad“, avênd la concert cooperarea corului din Sĕcărêmb. Preţul biletelor loc I. cor. 1·60, loc II. cor. 1·20, loc III. cor. 1. President al comitetului arangiator e prof. gimn. V Boneu, cassariu învĕţătoriul Ioan German.

*

Procesul „Cărţii de aur“. Inalta curie din Budapesta a pus termin de judecată pentru recursul de nulitate înaintat ei în procesul pentru *„Cartea de aur“* pe *30 April n. c.* Atât acusatul, dl *T. V. Păcăţian,* cât şi apărătoriul seu, dl *Coriolan Brediceanu,* se vor presenta în persónă în ziua de judecată în faţa supremului for judecătoresc, acest din urmă pentru a face întrebuinţare de dreptul ce i-l dă legea (noua procedură penală) şi a susţiné şi cu graiu viu în faţa înaltei Curii punctul de vedere pe care s'a pus apărarea în pocesul acesta.

*

Călindariu confiscat. Judele de instrucţie al tribunalului din Sibiiu dl *Gödri* s'a presentat Mercuri la tipografia *Tribunei* însoţit de subprocurorul Preinesberger şi de asistenţă poliţială, ca sĕ confişte *„Călindariul Poporului“*, pe motiv că în partea literară ar conţiné *agitaţie în contra statului.* Tipografia mai dispunea încă de zece exemplare, pe cari judele le-a luat cu sine. Dificultate sunt următórele părţi ale Călindariului: *„Credeul Românului“*, *„Biografia lui Avram Iancu“* şi unele părţi din *„Rĕvaşul anului“*. Pentru *Credeu* şi *Rĕvaş* a primit responsabilitatea autorul, dl *Victor Lazar,* ear' biografia lui *Iancu* e scrisă de un profesor din Iaşi.

*

Centenariul Bruckenthal. Joi, în 9 April n. s'au împlinit o sută de ani de la mórtea lui *Samuil de Bruckenthal,* marele bărbat al Saşilor, fost guvernor al Ardealului sub domnia împĕrătesei Maria Teresia. Memorabila zi a fost serbată în Sibiiu cu mare solemnitate. La orele 3 şi jumĕtate consistoriul bisericei evangelice săseşti, în frunte cu episcopul Dr- *Müller,* (îmbrăcat în ornat), a plecat de la reşedinţa episcopéscă la biserica cea mare săséscă din piaţa mică. Trecênd pe lângă palatul Bruckenthal din piaţa mare, ací s'a alăturat la convoiu întrégă inteliginţa sasă din Sibiiu şi jur, care se adunase în curtea cea spaţiósă a palatului. In fruntea convoiului mergeau 10 Saşi îmbrăcaţi în vechiul costum naţional săsesc. Convoiul trecea printrĕ spalirul ce 'l formau elevii de la diferitele şcóle săseşti din loc. In biserică s'au cântat douĕ piese, ear' vicariul Dr. *Teutsch* a ţinut vorbire comemorativă, ascultată cu mare atenţiune, despre viéţa şi faptele marelui fiu din trecut al naţiunei săseşti.

*

La Roma. Escursionistiii români au plecat Sambătă dimineţa din Bucureşti, pe la Predeal-Budapesta la Roma, sub conducerea domnului profesor universitar *G. Tocilescu.*

*

Parastas. Sâmbătă în 11 April n. c. s'a celebrat în biserica din Sibiiu suburbiul-iosefin, cu multă solemnitate de Preacuvioşia Sa dl Dr. Eusebiu R. *Roşca,* protosincel şi director seminarial, obicinuitul parastas la 40 de zile, întru amintirea demnului servitor la altarul Domnului, fericitul protopop emeritat al tractului Geógiu *Sabin Piso.*

Fericitul a păstorit turma lui încredinţată 70 de ani, cu mult zel şi abnegaţiune, ce i-a asigurat neperitóre memorie întrĕ ai sei. In 1848 a fost decorat de Majestatea Sa cu crucea de aur pentru merite, apărând în vremile resvrătite din 1848/9 cu multă bravură şi devotament bunul erarial, a cărui pază lui s'a încredinţat atunci în Sĕcărîmb şi ţinutul seu.

Presenţi au fost rudeniile defunctului şi public numĕros.

Cântările funebrale au fost pĕtrunḑĕtor esecutate de corul elevilor din seminariul „Andreian“.

*

In memoria lui Vasile Maniu. Se scrie din Bucureşti, că Marţi, sĕptĕmâna trecută, la orele 2·30 p. m., a avut loc acolo, în sala teatrului liric, festivalul dat de elevii institutului *„Virgiliu Popescu“* pentru ridicarea unui bust marelui patriot *Vasile Maniu,* originar din Banat. Programul serbării a fost fórte bine întocmit şi tot astfel esecutat. La ridicarea cortinei toţi elevii liceului, aşezaţi după înălţime, cu steagul în mijloc, au intonat *„Imnul Regal“*, ascultat în picióre de sala întrégă. Au urmat apoi mai multe coruri, esecutate de elevi sub conducerea dlui profesor Const. *Grigoriu,* cari mai tóte au fost bisate. După prima parte a programului, dl profesor *Gr. Tocilescu* a rostit o caldă cuvêntare asupra lui *Vasile Maniu,* arătând partea însemnată pe care acest patriot a luat'o în lupta pentru redeşteptarea poporului român. Apoi s'a desvĕlit bustul, fórte bine esecutat în marmoră. In partea 2 a a programului, elevii au esecutat: lupte antice, sub conducerea dlui profesor *Savu;* piramide libere şi pe scări, sub conducerea domnului profesor C. Constantinescu; dansuri naţionale, sub conducerea domnului profesor *Moceanu,* cari tóte au fost aplaudate cu căldură. Serbarea s'a terminat cu *„Visul României“*, o alegorie naţională într'un act de dl *G. Grigoriu,* jucată de elevii institutului. Festivalul dat de elevii institutului *„Virgiliu Popescu“* (asemenea originar din Banat) a avut o frumósă reuşită şi a produs o impresiune din cele mai înălţătóre asupra publicului, care umplea sala.

*

La „Masa studenţilor“ de la gimnasiul public român gr. or. din Brad au incurs următórele contribuiri benevole: 1. de la institutele de credit şi economíi: *a)* „Albina“ din Sibiiu 400 cor., *b)* „Victoria“ din Arad 500 cor., *c)* „Crişana“ din Brad 100 cor., *d)* „Doina“ din Câmpeni 100 cor., *e)* „Iulia“ din Alba-Iulia 100 cor., *f)* „Auraria“ din Abrud 50 cor., *g)* „Sebeşana“ din Sebeş 25 cor., *h)* „Lipovana“ din Lipova 20 cor., *i)* „Dunăreana“ din T. Kubin 15 cor., 2. de la corpul profesoral din Brad ca cunună eternă pentru fer. Ioan Rusu, medic gimnasial, rĕposat la 2 April a. c. 17 cor. 3. de la Dr. Pavel Oprişa, prof. gimnas. şi familia ca cunună eternă pentru fericitul seu naş Ioan Rusu, medic în Brad 10 cor. 4. de la Petru Tisu, adv. Panciova, binefăcĕtoriu pe viéţă 20 cor. La *„Fondul elevilor morboşi“* de la gimnasiul public gr. or. din Brad, ajutor de la „Albina“ din Sibiiu 200 cor. La *„Fondul Şaguna“* de la gimnasiul public român gr. or. din Brad cu menirea de a provedé studenţii miseri cu cărţi de studiu, ca cunună eternă pentru fer. Ioan Rusu, fost cassariu la „Crişana“, de la societatea „Crişana din Brad 30 cor. Marinimoşii binefăcĕtori priméscă espresiunea profundei mulţămite! Brad, 7 April 1903. Comisiunea administrativă: *Georgiu Părău* president, *Dr. Pavel Oprişa* cassariu.

Cărţi şi reviste.

Au apărut:

„Cântările funebrale“ pentru cor bărbătesc în 4 voci, de *Dimitrie Cunţanu.* Broşura cuprinde pe 19 pagine următórele cântări: 1. *„Românime mult cercată“*, Imn, la mormêntul *Marelui Andreiu,* textul de Z. *Boiu.* 2. *„Amin“*, Troparele: *„Cu duhurile drepţilor“* şi *„Tu eşti Dumnezeu, carele te-ai pogorît în iad“*. 3. *Tóte rĕspunsurile la Ectenii.* 4. *„In veci pomenirea lui“*. 5. *„Cu adevĕrat deşertăciune sunt tóte“*. 6. *Cu sinţii odihneşte Christóse“*. 7. *„Veniţi fraţilor sĕ dăm mortului sărutarea cea mai de pe urmă“* 8. *„Sfinte Dumnezeule“*. 9. *„Plâng şi mĕ tânguesc“*. 10. *„Aliluia“* şi Tropariul: *„Cela ce cu adâncul înţelepciunii“*.... la Părăstase. Aceste cântări, în *broşuri legate,* se pot procura de la librăria archidiecesană în Sibiu cu preţul de 2 corónе şi 20 fil. plus porto postal nerecomandate 10 fil., recomandate 55 fil. On. Redacţii ale ziarelor româneşti sunt rugate a reproduce acest anunţ.

*

„Romana“. Sub acest titlu a apărut şi ni-s'a trimis o broşură frumósă, în care e descris şi esplicat minunatul nostru dans naţional *„Romana“*. Broşura conţine totodată şi composiţia musicală la acest dans, după compunerea ei originală. Broşura are o presentare drăgălaşă, e tipărită pe hârtie fină în tipografia *A. Murĕşanu* din Braşov. Tecstul e scris paralel în limba română şi germană. Aflăm în broşură şi o poesie de fericitul *Iacob Murĕşanu,* întitulată *„Romana“*, în care în versuri e esplicat acest dans frumos. Autorul broşurei se subscrie: Tunarul din Dumbrĕu, Popa. Broşura se estinde pe 2 pagini mari + composiţia musicală (8 pagini). Preţul e 2 cor. 50 fileri.

*

„Jurnalistica nóstră. Şaguna, Kossuth. Dualismul. Partidul kossuthist. Loc Românilor independisti!“ Acest lung titlu îl pórtă o broşură acum de curênd apărută în Caransebeş ca product al minţii unui *„Cap de leu“*, sub care pseudonim se ascunde advocatul şi înflăcăratul kossuthist: *Florea Bozgan.* Scriitoriul broşurii combate, după cum singur recunóşte (pag. 21), *„într'un stil prea ascuţit şi într'un ton prea vehement“* politica actuală şi cea din trecut a Românilor, cari trebuiau sĕ mérgă la 1848 cu Kossuth, ear' nu cu Viena! Se plânge apoi că jurnalistica română îl desconsideră, şi nici notiţă nu a luat despre celelalte douĕ broşuri ale sale: *„O întorsătură“* şi *„Nóptea primă“*; dar' „de-şi trântit de cătră ea la pămênt, îşi ia totuşi rĕmas bun de la dênsa, cu salutul românesc: „Noroc şi bine“. Autorul broşurii ne spune însĕ, că acusele sale aduse jurnalisticei române nu se refer la foile *„Telegraful Român“*, *„Unirea“* şi *„Libertatea“*. Cât pentru noi, îi mulţămim pentru-că ne-a scos din şirul celor „pĕcătoşi“.

*

„Invĕţătura şi folósele ei“. Din „Biblioteca Poporului Român“ a apărut broşura a 6-a, conţinênd douĕ conferenţe („Invĕţătura şi folósele ei“ şi „Fiţi economi buni“) de învĕţătoriul George Maican din Ticuşul-românesc. Pe lângă acestea broşura mai are şi un adaus de diferite sfaturi practice. Costă 20 fileri şi se vinde în tipografia „Poporul Român“ în Budapesta, strada Vörösmarty nr. 60-a.

*

„Iisus Christos, cu cuvintele sfintei scripturi“, de *Dr. Petru Barbu.* Revista bisericéscă din Bucureşti, ***„Biserica ortodoxă română“***, anunţând în numĕrul din urmă apariţia acestei cărţi, şi reproducênd din ea capitlul despre *Botezul Domnului,* îi face următórele favorabile aprecieri:

.... „Se vede că autorul, în descrierea *Botezului Domnului,* ca şi în celelalte descrieri din întréga sa carte, nu întrebuinţézà cuvintele sale, ci cuvintele Sfintei Scripturi, căutând cu tot dinadinsul sĕ ne pună înainte tot ce au scris Sfinţii Evangelisti în privinţa cutărei sau cutărei chestiuni, pe care ei o au în vedere.

Cu cartea *„Iisus Christos“* autorul ne dă *Armonia Evangeliilor,* basată pe locurile paralele din Sfânta Scriptură, şi pe ordinea chronologică a întêmplărilor din viéţa Mântuitoriului, fie că unele din detaliile vieţei Mântuitoriului le au în privire toţi patru Evangelistii, fie numai trei, doi sau numai câte unul dintrĕ ei.

La stabilirea locurilor paralele din Sfânta Scriptură şi la înşirarea chronologică a momentelor din viéţa Mântuitoriului, autorul ne spune, că a consultat părerile exegeţilor şi ale unor autori ai descrierii vieţei lui Iisus Christos, îndeosebi pe R. P. Didon (traducerea în româneşte, făcută de mine şi de Părintele Iconom Stavrofor Const. Nazarie) şi pe I. B. Lohmann. Cuvintele Sfintei Scripturi le-a luat din Noul Testament, tipărit în sfînta Mănăstire Neamţu la 1818, comparat cu alte Biblii editate în Biserica dreptslăvitóre Română, asemănat cu textul grecesc, ediţia lui Constant. de Tischendorf.

Aşa, că scrierea Părintelui Dr. Petru Barbu e basată nu numai pe Sfânta Scriptură, de ale cărei cuvinte se serveşte autorul, ci şi pe cercetări şi constatări ştientifice.

Cartea de care ne ocupăm umple un gol de mult simţit, şi, cum ea este prea bine alcătuită, nu avem cuvinte destule prin cari sĕ putem recomănda mai cu căldură, tuturor creştinilor şi în deosebi slujitorilor Altariului, ca sĕ aibă la indemână şi cartea *„Iisus Christos“*, căci precum zice şi autorul, în „Prefaţă“, „nu-i cu putinţă a fi membru adevĕrat al Bisericei fără a cunóşte viéţa pămêntésca a întemeietoriului ei: modelul a tótă înţelepciunea şi virtutea“.

Dr. Const. Chiricescu.

Oficială.

Prin ordinul consistorial de la 12 Octobre 1900 nr. 528/VI s'a dispus, ca oficiile protopresbiterale sĕ raporteze cel mult în termin de 5 zile despre mórtea parochilor din tract, făcênd despre acésta raport cu speciala considerare la regularea întregirii din vistieria ţerii. Raportul acesta are sĕ cuprindă:

1. Datul rĕpausării parochului, cu numirea parochiei în care a funcţionat.

2. Numele vĕduvei rĕmase.

3. Numĕrul şi numele copíilor orfani şi minoreni.

4. Numĕrul şi numele copíilor majoreni si ocupaţiunile lor.

5. Starea materială în care a rĕmas vĕduva şi orfanii.

Multe oficii protopresbiterale nu observă acest ordin de o necesitate specială, presupun a fi satisfăcut acestui obligămênt, dacă fac raportul impus prin Regulamentul parochial, notificând pe scurt mórtea şi aşternênd inventariul parochiei, acum vacante. Dar' pe lângă acest raport se cere altul special cu datele de mai sus, şi spre a se evita eventualele greşeli de improtocolare, sĕ se scrie sus în partea dréptă nota: *„In causa dotaţiunii clerului“*.

Alte oficii protopopeşti notifică scurt numai mórtea. Asta nu-i de ajuns, ci trebue detailate cele cerute în punctele 1—5.

[45] 1—1

Publicare de licitațiune.

Pe basa planului și preliminariului de spese aprobat de Venerabilul Consistoriu archidiecesan cu datul 3 Decembre 1902, nr 12379 Bis., comuna bisericéscă gr.-or. **Jimbor,** protopresbiteratul Cohalmului, comitatul Odorheiului, dă în întreprindere **edificarea bisericei sale** pe cale de licitațiune publică minuendă, ce se va ține în 8/21 April a. c. 10 ore a. m. în locuința epitropului I Ion Stefan.

Prețul strigării este 4292 cor. 79 fil., în care sumă nu e socotit materialul ce 'l dă comuna: cărămidă, var, pétră, nĕsipul, țigla și lemnele de bărdășit.

Licitanții au a depune un vadiu de 10%.

Planul și preliminariul de spese, cum și condițiunile de licitare se pot vedé la oficiul parochial din Mercheașa.

Jimbor, în 25 Martie st. v. 1903.

Pentru comitetul parochial:
Ioan Bercan
paroch.
Ioan Stefan
epitrop I.
Ioan Cozocea
epitrop II.

Vidi:
Nicolau D. Mircea
prot.

Dr. **Iosif Blaga**

Analise psichologice.

Lecțiuni de psichologie

pentru învĕțămêntul secundar

Prețul **cor. 2·50** + 20 fil. porto.

Se póte procura de la **Librăria archidiecesană** din **Sibiiu.**

Idei pregătitóre în Pedagogie

de

Dr. **Petru Șpan.**

Prețul **3 cor.** + 20 fil. porto.

Se póte procura de la Librăria archidiecesană din Sibiiu.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL

Preasântei

Născĕtóre de Dumnedeu

și

alte rugăciuni

urmate de Sinaxariu pentru tot anul și Păschălie.

Un volum de 368 pagini 8°.

Prețul simplu legat . . .	fl.	—.85
jumĕtate pânză . .	„	1.05
în piele roșie . . .	„	1.25
Ediția fină în piele négră .	„	2.—
piele chagrin	„	2.60
în mătase .	„	3.85

Se află de vêndare la

Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Pentru pacienții de stomach!

Tuturor cari în urma rĕcelii ori a prea marei împovărări a stomachului sau prin consumarea de mâncări greu de mistuit prea reci ori prea calde sau prin un traiu neregulat 'și-au contras bóle de stomach, precum:

Catar de stomach, Sgârciuri de stomach,
Dureri de stomach, Mistuire grea sau astupare de stomach

li-se recomandă un bun mijloc de casă, ale cărui resultate escelente de mulți ani sunt deja probate. Acesta este:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Acest vin este preparat din buruieni renumite și recunoscute ca tămăduitóre, cu vin bun; întărește și invioréză organismul de mistuire al omului. Vinul de buruieni delătură conturbațiile de mistuire și influințéză puternic asupra nouei formări de sânge sănĕtos.

Prin întrebuințarea regulată a vinului de buruieni bólele de stomach vor fi curate încă în formare. Sĕ nu întârzie nime dar' a-'l folosí încă de cu vreme. Simptome, ca: **dureri de cap, rîgăeli, arsuri în stomach, inflamații, amețeli** cu **vomări,** cari la pacienți cu suferințe învechite apar cu atât mai vehement, dispar adesea după câte-va beuturi de vin de burueni.

Constipațiile cu urmările lor neplăcute, **maladii, dureri colice, bătăi de inimă, insomnie,** precum și conglomerarea sângelui în ficat, splină și suferințele hemoroidice de multe-ori se delătură iute cu vinul de buruieni. Vinul de buruieni delătură mistuirea grea și depărtéză prin un scaun ușor materii stricate din stomach și intestine.

Fața palidă și slabă, anemia și slăbiciunile sunt de obiceiu urmările unei mistuiri rele a formării insuficiente de sânge și a stării bolnăviciόse a ficatului. **Lipsa de apetit** și **reaua dispoziție,** precum și **durerile de cap** și **nopțile perdute** (insomnie) consumă adeseori încetul cu încetul multe persóne. Vinul de burueni dă slăbitei puteri de traiu un nou și próspĕt impuls. Vinul de burueni mărește apetitul, ajută mistuirea și nutrirea, ușuréză formarea și schimbarea materiei, înlesnește formarea sângelui, calméză nervi escitați și creéză nouă **voe de viéță.** Nenumĕrate scrisori de recunoscință și mulțămită dovedesc acestea.

Vinul de ierburi se află de vênzare în sticle *fl. 1.50* și *fl. 2.—* la farmaciile din *Sibiu, Turnișor, Sĕliște, Ocna, Slimnic, Șeica-mare, Nocrich, Avrig, Tălmaciu, Boița, Cisnădie, Poplaca, Gurarîului, Jina, Poiana, Mercurea, Câlnic, Loman, Pianul-de-sus, Petrifalĕu, Sebeșul-săsesc, Vințul-de-jos, Daia, Spring, Vingard, Ohaba, Beșinĕu, Mihalț, Teiuș, Blaj, Pănade, Țapu, Mediaș, Blăjel, Sân-Mărtin, Ibașfalĕu, Basna, Agnita, Cincu-mare, Boholț, Făgăraș, Beclean, Câmpulung, Rîmnic-Vâlcea, Cudjir, Orăștie, Deva, Hunedoara, Hațeg, Luncani, Puj, Ohaba, Ponor, Alba-Iulia* etc. — precum și în tóte celelalte localități mai mari și mai mici din Ardél, Ungaria și Austria.

Farmaciile din Sibiiu trimit 3 și mai multe sticle de vin cu prețurile originale în tóte localitățile din Austro-Ungaria.

Păziți-vĕ de falsificări!

Sĕ se céră anumit:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Vinul meu nu este o medicină secretă. Părțile lui constitutive sûnt: Vin de Malaga 450,0, Spirt de vin 100,0, Glycerin 100,0, Vin roșu 240,0, Sirup de fragi 150,0, Sirup de cireșe 320,0, Coacăză, Aniș, Rădĕcină „Helen“, iarba ferului americană, Rădĕcina „Entianus“, „Kalmus“ à 10,0. Tóte aceste se amestecă.

un. dcm. [1] 2—12

ICÓNE SFINTE

pictură de mână în oleu, **pe pânză, pe lemn** séu **pe tinichea, ținc, aluminium** etc. în ori-și-care mărime pe lângă **prețurile cele mai moderate** ofere:

Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu, strada Măcelarilor Nr. 45

IV.
- Archangelul Mihail
- „ Gavriil
- Apostol ori-care
- Domnul Christos
- Iisus în muntele Maslinilor
- Sfântul Dumitru
- Sfântul George
- Ilie Prorocul
- Ioan în pustie
- Sfântul Nicolae
- „ Simeon
- „ Andreiu
- Evangelistul Ioan
- „ Luca
- „ Marcu
- „ Mateiu
- Prorocul Zacharia
- Apostolul Iacob
- „ Filip

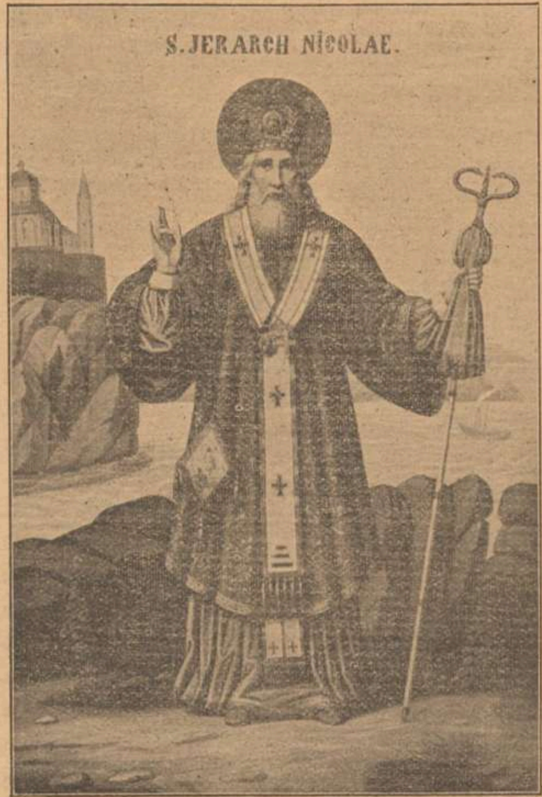
S. JERARCH NICOLAE.

I.
- Adormirea Maicei Domnului
- Bunavestire
- Nașterea Domnului Iisus Christos
- Fuga la Egipet
- Iisus în biserică de 12 ani
- La nunta din Cana
- Iisus pe mare
- Invierea lui Lazar
- Schimbarea la față
- Răstignirea lui Iisus Christos
- Punerea în mormênt
- Invierea Domnului
- Inălțarea — Floriile
- Tăerea împrejur
- Nascerea Maicei Domnului
- Pogorîrea Duchului sfânt
- Nascerea sftului Ioan Botezătorul
- Grigorie, Vasilie și Ioan
- Adormirea sfintei Ane
- Aflarea capului sf. Ioan Botezăt.

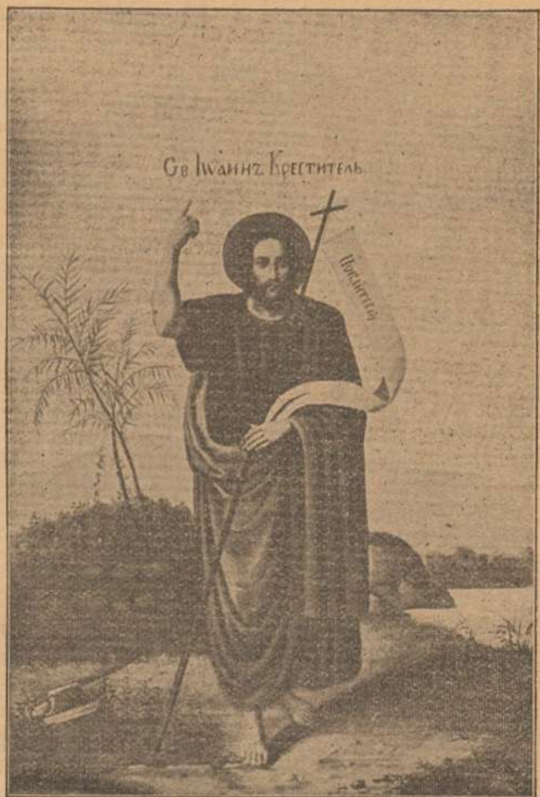

II.
- Iisus pe Cruce
- Inălțarea sfintei cruci
- Ilie prorocul în carul de foc
- Tăierea capului sfântului Ioan
- P. Grigorie teologul
- Sf. Vasilie

III.
- Botezul Domnului
- Constantin și Elena
- Sfântul Dumitru călare
- Sfântul George „
- Maica Domnului
- Petru și Pavel
- Archanghelii Mihail și Gavriil
- P. Ioan Gură de aur
- PP. Ioachim și Ana

	Grupa I.					Grupa II.					Grupa III.					și Icóne din Grupa IV.					
	Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					
	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	
fórte fine Cor.	39·20	44·80	58·80	81·20	106·40	35·—	40·60	51·80	70·—	89·60	30·80	37·80	46·20	61·60	78·40	28·—	33·60	42·—	56·—	70·—	Cor. fórte fine.
fine . . „	26·60	29·40	46·20	50·—	72·50	23·10	25·90	40·60	49·—	65·80	20·30	23·10	35·—	43·40	60·20	18·20	21·—	30·80	39 20	56·—	„ fine.
simple . „	14·—	16·10	18·20	26·20	30·40	12.60	14·—	16·10	23·80	32·20	11·20	11·90	14·—	21·70	29·40	9·80	10·50	11·40	19·60	26·60	„ simple.

Prețurile indicate în șema de sus sunt a se înțelege numai la icóne pictate pe pânză. — Icóne pictate pe lemn costă cu 10%, ear' pe tinichea cu 15% mai mult decât pe pânză; pe aluminiu și ținc vor costa cu prețul metalului întrebuințat *mai mult.*

Deasemenea și cu angajamentul pentru **prapori** din ori-și-ce fel de materii și de ori-și-ce colóre pe lângă condițiile cele mai favorabile.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian. Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 37 Sibiiu, Joi 3/16 April 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei or 30 fil. rêndul cu litere garmond]

Nr. 3846 Pres.

IOAN

din îndurarea lui Dumnezeu archiepiscop al bisericei ortodoxe din Transilvania și metropolit al Românilor greco-orientali din Ungaria și Transilvania.

Iubitului cler și popor al archidiecesei Nóstre transilvane; iubiților și onoraților deputați la sinodul archidiecesan: dar și milă de la Dumnezeu Tatăl și Domnul nostru Iisus Christos!

Avênd în vedere §§. 89 și 90 din statutul organic, convocăm și prin acestea declarăm de convocat sinodul ordinar anual al archidiecesei Nóstre transilvane, în biserica din Sibiiu suburbiul Iosefin, **pe Dumineca Tomei, adecă pe 13/26 April a. c.,** la 9 ore antemeridiane, când se vor începe ritualele bisericești, ear' după acestea va urma deschiderea sinodului în localul designat spre acest scop.

Sibiiu, 1/14 April, 1903.

Ioan Metianu m. p.
archiepiscop și metropolit

O chestiune deschisă.

— Doi articoli, din cercuri învêțătorești. —

II.

Ori-ce lucrare omenéscă, fie culturală, economică, industrială, etc., lipsită fiind de *inspecțiunea* și *controla* conștiențiósă, riguróså și corêspundêtóre, nici-când nu va ajunge la perfecțiunea așteptată și dorită.

Că lucrarea culturală a școlelor și a învêțătorilor nostri n'a fost împărtășită de o inspecțiune și controlă corêspundêtóre scopului, — este un adevêr incontestabil.

In fața necesității și în lipsa mijlócelor potrivite, și mai nainte póte că și în lipsa de bărbați corêspundêtori, s'a încredințat inspecțiunea și controla afacerilor nóstre școlare protopresbiterilor tractuali. Cum însê acestia au avut totdeuna mult de lucru cu afacerile administrative bisericești și epitropești, pe lângă afacerile parochíi lor proprii, unde sunt totodată și parochi, — chiar pe lângă cea mai mare bunăvoință și sîrguință n'au putut îngrijí după trebuință și de afacerile școlare, cari singure reclamă tótă activitatea unor ómeni harnici și cu tragere de inimă. Puține sunt escepțiunile laudabile, puțini ómenii cari s'au jertfit pe sine, lucrând cu desinteresare și multă abnegațiune și cari au corêspuns așteptărilor și ca inspectori districtuali de șcóle.

Unde sunt apoi cei *indiferenți* cu totul de causa șcólei și cei neapți pe acest teren? Activitatea, sau mai bine: neactivitatea acestora o ilustréză întrê altele și numêrul cel mare al analfabeților și starea deplorabilă a șcólelor nóstre din tracturile respective.

Nu voiu întra în amênunte; voiu amintí însê ca un specimen de indiferentism, cum un protopresbiter de al nostru, mergênd într'o parochie la esamen și întrând în sat a întrebat că: *unde 'i șcóla?* Și acel protopresbiter a mai fost în acea parochíe în visitațiuni canonice etc. de vre-o cincisprezece-ori mai înainte.

Necesitatea instituirii de inspectori *speciali* pentru șcólele nóstre au *simțit'o* și autoritățile nóstre superióre bisericești-școlare, și ideia instituirei lor de mult preocupă pe cei chiămați. Neputința instituirei lor se zice că ar fi: *lipsa mijlócelor.* Eu cred însê, că acésta nu 'i piedecă neînlăturabilă, dacă vom lua în considerare următórele:

a) Ce fel de persóne s'ar puté institui inspectori școlari?

De bună sémă ar fi de dorit, ca ómeni cu pregătiri mai înalte, cu o praxă mai îndelungată și ómeni cu tragere de inimă pentru șcólă.

In lipsa de ómeni cu pregătiri mai înalte ne-am puté ajuta însê și cu preoți mai destoinici de ai nostri, cu învêțători și directori de pe la șcólele nóstre, cari s'au distins pe cariera lor, dacă ar corêspunde și altor recerințe indispensabile. Diploma de învêțătoriu chiar și la stat dă cualificație pentru cariera de inspector și praxa a dovedit, chiar la stat, că inspectorii cari au fost mai nainte învêțători au corêspuns mai bine chiămării lor de cât cei cu pregătiri academice și cu titlu de doctori în filosofie ori drepturi.

b) Cu ce salarii sê se doteze inspectorii nostri?

Sigur, că salarii grase ca la stat nu ar puté avé. Salariul unui preot însê, plus un anumit paușal de călêtorie, ar puté mulțămí pe un inspector de ai nostri, care ar avé în vedere mai ales, că lucră pentru a *némului fericire* și nu pentru-ca sê se înbogățéscă. Un astfel de salariu li-ar asigura esistința și dovedind ei prin un serviciu mai îndelungat, că corêspund pe deplin chiămării, biserica nóstră îi va ștí la timpul sêu distinge și aprecia și altmintrelea.

c) De unde sê se acopere salariile inspectorilor?

De unde s'a acoperit și până acum remunerațiunea protopopilor-inspectori, pentru afacerile școlare.

Sê fac o mică socotélă, fără a întra în tóte amênuntele. Protopresbiterii ca inspectori districtuali de șcóle au avut sê facă cel puțin o ispecțiune școlară preste an, și la finea anului sê presideze esamenul. Pentru acestea dóuê escursiuni au avut de la parochíe diurne și spese de călêtorie, și parochíile nici-când n'au denegat solvirea lor. Sê computăm în calcul mediu 10 cor. diurn și 5 cor. spese de călêtorie. De douê-ori pe an fac *30 cor.* Sê contemplăm acum un inspectorat compus din douê protopresbiterate învecinate, cari la olaltă au 50 de parochíi și respective 50 de șcóle. Acestea dau anual 50×30=1500 cor., adecă salariul unui preot dintrê cei mai bine dotați.

Ar rêmâné neacoperit paușalul de călêtorie și acésta e o condiție esențială pentru un inspector, care vrea sê corêspundă chiămării sale. El nu va corêspunde pe deplin, de cât dacă va face inspecțiuni cât mai des la fața locului, pe la șcóle. Va rêmâné vecinic adevêrul esprimat de fostul ministru *Br. Eötvös*, că: „Inspectorul bun locueşte în fundul căruții".

Ca sê nu se îngreueze cu nimic mai mult de cât în trecut poporul, paușalul de călêtorie ar fi sê se acopere din fondurile archidiecesane. Și nici aceste fonduri nu s'ar altera mai mult de cât până ací. Și până acum s'au solvit din fondurile acestea diurne și spese de călêtorie comisarilor consistoriali pentru visitarea șcólelor, fără ca aceste visitațiuni sê fi avut totdeuna resultatul așteptat, și acésta mai ales din causă, că făcêndu-se aceste visitațiuni prea rar, disposițiunile luate de comisari de cele mai de multe-ori rêmâneau neesecutate, din lipsa unei controle ulterióre mai apropiate.

Contra socotelii mele ar obiecționa póte domnii protopresbiteri, sub cuvênt, că li-s'ar împuțina venitele. Afirm că sunt nejustificate atari obiecțiuni. Pentru-că cei-ce nu lucră aprópe nimic sau chiar nimic pentru șcólele din tract, nu pot zice că li-se face nedreptate luându-li-se niște diurne pentru cari și așa nu muncesc; ear' cei ce au meritat aceste diurne, perdêndu-le li-se ușuréză fórte mult și lucrul și responsabilitatea, și pe viitor mai mult ar puté lucra în propria lor sferă de activitate bisericéscă.

De altcum, dotațiunea protopresbiterilor asemenea e mult ameliorată, parte prin întregirea venitelor din partea statului, ca la *parochi*, bineștiut fiind, că până acum tocmai parochíile din centre erau mai slab dotate, parte prin înbunătățirea dotațiunilor protopresbiterilor din fondul general administrativ.

Așí trece preste cadrul unui articol de ziariu voind a motiva mai pe larg necesitatea instituirii inspectorilor speciali pentru șcólele nóstre și enumêrând necalculabilele folóse ce le-am câștiga prin instituirea de inspectori harnici, destoinici și cu tragere de inimă pentru șcólă; precum așí trece prea mult preste îngustul cadru al unui articol și espunênd încă unele condițiuni indispensabile la organisarea inspectoratelor nóstre școlare. De aceea voiu constata numai, și cu mine póte că mulți alții, că dacă instituirea inspec-

---

FOIȘÓRĂ

Cum sê scriem?...

(Fine.)

Iată-mê ajuns, după un încunjur pe care cu greu l'am putut restrînge la o pagină, la al doilea punct care după părerea mea trebue sê preocupe pe cei de la „Asociațiune": Sê caute a da publicului românesc o lectură bună.

Devisa „Asociațiunii" e „pentru literatura și cultura poporului român din țară", deci rostul ei nu e de a se ridica la rangul de o Academie de savanți, ca cea din Berlin, sau chiar ca cea de la București, ci, mai modestă, ea are sê îndeplinéscă o cerință tot atât de nobilă, are sê fie o Academie poporală, în adevêratul înțeles al cuvêntului. De știința pură nu póte fi vorba la noi, unde nici o universitate românéscă nu avem, ci rolul nostru e de a rêspândí cultura întrê țêrani și de a deștepta iubirea de artă și literatură în clasa cultă, care se sporește într'un mod atât de îmbucurător din an în an, dar' care într'un mod atât de întristător se depărtéză tot mai mult de tot ce nu e „materie", de tot ce nu e menit sê ne facă sê trăim și cu sufletul, nu numai cu burta.

Pentru cultura țêranului avem jurnalele nóstre de Dumineca, cari în general sunt fórte bine redigiate. Asociațiunea abonând câteva sute de esemplare din fie-care și trimițêndu-le gratuit pe la țêrani vrednici din tóte părțile românești ale țêrii, va face îndoitul serviciu, va recompensa munca vrednicilor conducêtori ai acestor foi poporale, contribuind prin ajutoriul bănesc la perfecționarea lor, și va da țêranului o lectură potrivită. De asemenea „Asociațiunea" ar trebuí sê escrie premii mici, dar' numerόse, pentru lucrări poporale cu conținut economic, istoric și beletristic, ear' lucrările premiate sê le publice, nu în broșuri separate cari costă atâtea parale, ci chiar în aceste jurnale poporale.

Mai greu stăm cu clasa cultă. Puținul public cetitor — căci cei mai mulți sunt necetitori — e desgustat de bagajul literar ce se scrie la noi. Ca sê-l faci dar' iubitor de literatură ar trebuí sê-i deștepți pofta de cetit, dându-i o lectură bună, atrăgêndu-i atențiunea din când în când asupra scrierilor de samă ce apar la noi și în România, îndrumându-l mereu ce sê cetiască, pentru-ca sê nu fie silit sê înghită atâtea pagini nedigestibile până sê dee de una bună. Tóte foile nóstre suter de douê neajunsuri: lipsă de colaboratori și lipsă de abonenți. Când n'ai abonenți n'ai din ce sê rêsplătești pe colaboratori, ești avisat sê umpli colónele revistei tale cu marfă ieftină și próstă, și fiind-că tipărești destrăbălări literare îți perdi abonenții. Iată un cerc vițios din care de decenii ne sbatem în zadar sê eșim.

Singura revistă care ar puté sê ne salveze din acéstă situație desnădăjduită e „Transilvania", căci e singura nóstră revistă care n'are sê lupte cu greutăți materiale, avênd un redactor plătit, o sumă destinată pentru remunerarea colaboratorilor și tóte spesele de tipărire pentru 1200 de esemplare, dacă nu mê înșel, acoperite de Asociațiune. Fóia acésta e prin urmare singura revistă dintrê tóte revistele românești din Ardeal și cele din țară, care se tipărește în mai mult de 1000 esemplare, deci nici una nu e mai potrivită sê deștepte pofta de cetit în cercuri cât mai largi de cât chiar ea. Și totuși „Transilvania" n'are colaboratori, de-și are parale sê-i plătéscă, și dintrê 100 cari o primesc nu sunt 2 cari s'o cetéscă. N'o cetește nimeni pentru-că nu găsește aprópe nimic ce ar puté cetí. . . . .

. . . .

Cum am spus, rolul „Asociațiunii" nu póte fi a face știință pură, de aceea e greșit a voí sê faci din „Transilvania" o revistă pur științifică. Dimpotrivă, partea cea mai mare trebue consacrată literaturei. Imi închipuiu că un director al „Transilvaniei", care bine înțeles ar trebuí sê știe însuși mai întâiu ce e literatura adevêrată și ce e bazaconie, ce e talent și ce e puzderie, ar trebuí sê redigeze acéstă revistă cam după următórele principii:

1. In loc sê ese odată la 2 luni, sê ese de douê-ori pe lună.

2. Tot ce e fără valóre sê nu se publice.

3. Tot ce e valoros sê se publice îndată și autorul sê se încurajeze.

4. Sê aibă sprijinul unui bun stilist din România, care sê elimineze „ardelenismele" din tot ce se publică în „Transilvania" și sê atragă atențiunea publicului asupra greșelilor celor mai usitate în limbajul nostru cult, în niște articoli critici, în felul celor scriși cu ani înainte de Maiorescu. Prin citațiuni din cei mai buni și distinși literați

torilor şcolari s'ar fi putut face şi numai cu 15—20 ani mai nainte, tema dată spre desbatere conferenţelor învĕţătoreşti şi citată la începutul acestor articoli, acum ar fi de prisos.

Deci în interesul general al poporului nostru ar fi, ca sĕ se încépă organisarea temeinică a inspectoratelor şcolare şi instituirea de inspectori speciali pentru şcólele nóstre, fie şi chiar pe rênd şi deocamdată în mod provisoriu, începênd cu părţile mai espuse şi mai înapoiate în privinţa acésta ale archidiecesei nóstre.

Causele cari împedecă propăşirea culturală a poporului nostru, apoi mijlócele de îndreptare, espuse în acesti articoli, n'au tóte pretenţiunea a fi descoperiri noue şi originale; ele sunt recunoscute de mult şi de ómeni póte şi mai competenţi. Când ar fi numai părerile mele individuale, póte n'ar purta timbrul atât de pronunţat al realităţii. Le-am espus însĕ, ca sĕ atrag atenţiunea conferenţelor nóstre învĕţătoreşti din bună vreme asupra însemnătăţii temei date de Preavener. Consistoriu, cum şi a altor factori competenţi şi chiămaţi de a delătura ce se póte delătura.

Alţii póte vor afla şi alte cause cari împedecă înaintarea culturală a poporului nostru, şi vor propune şi alte mijlóce mai potrivite şi mai ducĕtóre la scop „pentru delăturarea stării de lucruri păgubitóre“ constatate de Preaven. Consistoriu. Spună-le, în conferenţe, ori pe cale publicistică, căci chestia e de mare însemnătate.

B--l.

Intru memoria lui Dr. D. P. Barcianu.

— Parastas în Reşinari. —

Raport special.

— 14 April n.

După-cum am amintit în ziariul nostru, Duminecă în 30 Martie v. s'a celebrat în biserica cea mare din Rĕşinari parastas pentru odihna sufletéscă a mult regretatului Dr. D. P. Barcianu. A trebuit din nou sĕ asistăm la sguduitórea privelişte, cum o soră bună încunjurată de 6 prunci mititei, se ruga Celui de sus pentru a nu-şi uita de acestia.

Serviciul dumnezeesc a fost îndeplinit de asesorii consistoriali P. O. D. Nic. *Ivan* şi Dr. E. Miron *Cristea*, apoi parochul locului Iosif *Goga* şi administratorul interimal Vasile *Rûncean*. Din Sibiiu pe lângă asesorii pomeniţi au mai luat parte la acest act de stimă şi iubire creştinéscă, dnii: Dumitru *Comşa*, prof. sem., Dr. Petru *Şpan*, prof. sem., Laz. *Tritean* ref. şcolar, Victor *Tordăşianu* şi Ioan *Silaghi* funcţionari consistoriali. A asistat întreg corpul învĕţătoresc din Reşinari şi popor imens. La locul potrivit ases. cons. Dr. Miron *Cristea* a urcat amvonul şi prin o cuvêntare, adevĕrat magistrală, ni-a reîmprospĕtat personalitatea ideală a regretatului dascăl. (Vom publica întréga vorbire în numĕrul viitoriu al ziariului nostru. *Red*).

Cu multă elocuenţă a remarcat *caracterul de aur* al repausatului, care nu cunoştea: ipocrisia, laşitatea, slugărnicia şi iubirea celor deşarte.

Arĕtând apoi atributele caracterului sĕu l'a ridicat la valórea de tip, vrednic de urmat.

Rĕspunsurile au fost frumos cântate, în douĕ voci, de corul băieţilor de şcólă, sub conducerea învĕţătoriului Teof. Căliman.

Terminându-se şi rugăciunile de la mormêntul aşezat în umbra criptei Marelui Şaguna, ne-am întrunit, óspeţii sibieni, parochíi, corpul învĕţătoresc şi fruntaşii comunei, în casele familiei Barcianu. Şi am rĕmas surprinşi.

Urmele unei culturi adevĕrate ni-se arĕtau pretutindenea. Biblioteca şi tablourile, ce acoper păreţii vastelor sale, ne vorbiau de ómenii ştiinţei.

Acum le bate pravul şi uitarea. Cine sĕ le stăpânéscă? Ni-s'a servit apoi o pomană, în decursul căreia asesorul Nicolae *Ivan* a rostit câteva cuvinte frumóse de întărire şi mângăere pentru cei rĕmaşi în viéţă.

După acest modest act de recunoştinţă faţă de memoria iubitului decedat, ne-am reîntos convinşi în sufletul nostru, că pentru Dr. Daniil P. *Barcianu* mai avem încă multe de a face.

Rap.

---

români sĕ se arate cum pot fi substituite mai cu succes aceste „ardelenisme“.

5. Sĕ urmăréscă tot ce se scrie la noi şi în ţară şi sĕ atragă atenţiunea publicului asupra lucrurilor rele, ca şi asupra celor bune, ear' din acestea sĕ se dee probe.

Numai astfel póte sĕ-şi împlinéscă „Transilvania“ menirea ce o are. Şi numai printr'o fóie bine redigiată şi prin trimiterea de bursieri în România putem sĕ ajungem sĕ avem aceeaşi limbă literară ca în România; numai avênd în şcólă profesori cari ştiu sĕ vorbéscă bine româneşte şi după-ce am eşit din şcólă cetind jurnale, reviste şi cărţi bine scrise, putem sĕ ne însuşim acea limbă frumósă românéscă, care se vorbeşte şi se scrie dincolo de munţi.....

Viena, în Martie 1903.

Bun tovarăş:
Dr. Sextil Puşcariu.

Facerea de bine, făcută cu scop ascuns, nu e faptă bună, ci e faptă rea.

Conferenţele învĕţătoresci.

Convocare.

In conformitate cu cercularul Preaven. Consistoriu dto 2 Ianuariu 1903 nr. 2 şcl. prin acésta, în calitate de comisariu consistorial, am onorul a convoca conferenţa învĕţătorimei nóstre confesionale din cercul XIII, compus din protopresbiteratele Bistriţa şi Dej, pe zilele de 23—25 April st. v. (6—8 Maiu st. n.) 1903 la şcóla parochíei nóstre din Borgo-Prund şi înviţ pe P. T. învĕţători şi învĕţătóre a lua parte. De asemenea înviţ pe pe P. T. dni directori locali cum şi pe alţi P. T. inteligenţi, cari se interesézã de causa şcolară.

In acésta conferenţă — după chiămarea duhului sânt — vor vení în discuţiune următórele chestiuni:

I. Temele puse din partea Preavenerat. Consistoriu:

a) „Cari sunt causele că, după atâţia ani de frecuentare a şcólei şi după atâţia ani de obligativitate a frecuentării, se află întrĕ credincioşii bisericei nóstre încă un procent atât de mare de analfabeţi, şi că chiar dintrĕ cei cari au frecuentat şcóla sunt mulţi, cari în viéţa practică negligă cu totul scrisul şi cetitul sau se feresc a arăta că ştiu scrie şi ceti; şi cari ar fi mijlócele cele mai potrivite pentru a delătura acésta stare de lucruri păgubitóre?“

b) Sĕ se stabiléscă o împărţire a obiectelor de învĕţământ pe orele zilelor de sĕptĕmână pentru o şcólă cu 2 şi 3 învĕţători.

I. Referenţi ad *a)* Teodor Murĕşianu, înv. în Chiueşti, şi Ioan Cotuţiu din Galaţi; ad *b)* Ion Janca din B-Bistriţa şi Aug. Herman din Dej.

II. *Teme statorite de conferenţa anului trecut:*

1. Rolul pomăritului în economia vieţii şi întocmirea grădinelor şcolare de pomărit.

2. *Prelegeri practice şi a nume:*

a) Din l. română: Subiectul şi predicatul în propoziţia simplă; pe basa unei piese de lectură. *Ioan Cotuţiu — Galaţi şi Tr. Purşia.*

b) Din Comput: Tractarea numĕrului 10; dna *Maria Bozga* şi *Ioan Percea.*

c) Din istoria naturală: Cânele, preleg. pract., *Eugen Tanase*, I. *Cotuţiu* — Brasfal. şi *Aug. Herman* Dej.

d) Din istorie: Originea Romanilor; *Vart. Farcas*, Corueni. — Ludovic al II. Regele Ungariei: *Herman Alex.* şi *Mihail Oros.*

e) Din Fisică: Stările de agregaţiune: *Leontina Beşa* şi *Ioan Janca.*

NB. Pentru lucrările de sub I. *a)* şi *b)* şi II. 1. se vor prepara toţi P. T. dni învĕţători ca şi când fie-care ar avé sĕ refereze, şi anume în scris.

De asemenea şi pentru criticarea prelegerilor practice de sub 2 *a)* — *e)*. Referent la II. 1. S. Pahone.

III. *Comisiunile permanente* vor raporta despre starea învĕţământului în fie-care tract protopresbiteral conform p. 10 din instrucţiune.

NB. Se notifică, că la Borgo-Prund soseşte trenul la 2 ore p. m.

Năsĕud, 18/31 Martie 1903.

Grig. Pletosu
comisariu consist.

Convocare.

Cu provocare la mandatul Preaveneratului Consistoriu archidiecesan din Sibiiu, dto 2 Ianuariu 1903, nr. 2 şcol., prin care sunt încredinţat a conduce conferenţa învĕţătorilor din cercul Medias în zilele *23, 24 şi 25 April v. (6, 7 şi 8 Maiu n.) 1903*, — am onorul a convoca p. t. învĕţători (învĕţătóre) de la şcólele nóstre gr.-or. române din protopopiatul *Mediaş şi Têrnava* la conferenţa învĕţătoréscă, ce se va ţiné în zilele sus numite în Mediaş (Medgyes).

Programa lucrărilor conferenţei e precum s'a statorit în conferenţa precedentă, a nume:

1. In ziua primă a conferenţei (6 Maiu n. c.), la 9 ore a. m. participare la oficiul divin, în biserica nóstră din Mediaş.

2. După oficiul divin, la 11 ore, deschiderea conferenţei în şcóla gr.-or. română din Mediaş.

3. Apelul nominal şi constituirea conferenţei.

4. Presentarea elaboratelor, a nume:

a) „*Mijlócele educaţiunii pentru perfecţionarea elevului*“, de dl *Vasile Langa*, înv. în Dârlos.

b) „*Aerul*“, prelegere practică de dl *Zaharie Harhoiu*, înv. în Aţel.

c) *Tractarea poesiei* „*Vestitorii primăverii*“ (Cartea de cetire), de dl *Alexiu Cheţan*, înv. în Frâua.

d) „*Primele deprinderi de stil în şcóla poporală*“, de dl *George Suciu*, înv. în Buzd.

e) „*Cari sunt ocupaţiunile laterale ale învĕţătorilor, cari împedecă progresul normal în şcólele nóstre poporale?*“, de dl *Filon Albu*, înv. în Curciu.

f) Raportul comisiunilor permanente despre mersul învĕţământului în fie-care tract ppopesc din acest cerc, cu eventuale propuneri.

5. Alegerea unei comisiuni pentru presentarea proiectului cu privire la distribuirea temelor pentru conferenţa viitóre.

6. Pentru alte eventuale afaceri curente se vor lua disposiţii în conferenţă.

Sibiiu, 15 April n. 1903.

Dr. Vasile Bologa
comisariu consistorial.

NOUTĂŢI

Deputaţi mireni la sinodul archidiecesan pe periodul 1903—1905 sunt aleşi: în *cercul I* (Sibiiu) Partenie Cosma şi Ioan A. de Preda, în *cercul II* (Sĕlişte) Dr. Nicolae Comşa, medic, şi Petru Drăgits, protopretor în Sĕlişte, în *cercul III* (Sebeş) Dr. Eugen Metianu, advocat în Braşov, şi Lazar Tritean, coreferent şcolar la consistoriul archidiecesan, în *cercul IV* (Alba-Iulia) Mihail Cirlea, notariu public în Abrud, şi Dr. Vasilie Bologa, dir. şcólei de fete a Asociaţiunii, în *cercul V* (Deva) Dr. Ioan Mihu, advocat în Orăştie, şi Dr. Aurel Vlad, directorul băncii „Ardeleana“, în *cercul VI* (Haţeg) Dr. George Proca, secretariu consistorial, şi Ambrosiu Bârsan, senator în Haţeg, în *cercul VII* (Ilia) Simion Dragemir, notariu în Zam, şi Victor Tordăşianu, oficial consistorial, în *cercul XII* (Cluj) Demetriu Comşa, prof. seminarial, şi Vasilie Almăşan, advocat în Cluj, în *cercul XIV* (Bistriţa) Dr. Ioan Popescu şi Ios. Popescu, dir. de bancă, în *cercul XV* (Têrnava) Dr. Nicolae Vecerdea, dirigent al filialei „Albina“ din Braşov, şi Dr. Dionisie Roman, cand. de adv. în Mediaş, în *cercul XVI* (Sighişóra) Dr. Liviu Leményi, adv. în Sibiiu, şi Virgil Oniţiu, director al gimnasiului din Braşov, în *cercul XVII* (Treiscaune) Dr. Iancu Meţian, proprietariu în Zerneşti, şi Iosif Puşcariu, advocat în Braşov, în *cercul XVIII* (Braşov) Virgil Oniţ şi Arseniu Vlaicu, dir. şcólei comerciale din Braşov, în *cercul XIX* (Bran) Ioan cav. de Puşcariu şi Nicolae Garoiu advocat, în Zerneşti, în *cercul XI* (Turda) Dr. Petru Şpan, profes. seminarial şi Dr. Valer Moldovan, cand. de adv., în *cercul XX.* (Făgăraş) Dr. Ioan Şenchea şi Dr. Teodor Popescu, advocaţi. Lipsesc rapórte din cercul IX. (Zarand) X. (Câmpeni) şi XIII. (Solnoc.)

*

† Ioan Popea. Cu adâncă pĕrere de rĕu înregistrăm mórtea profesorului pensionat de la gimnasiul nostru din Braşov, *Ioan Popea*, trecut la cele eterne eri, Marţi diminéţa. Trimitem sincere condolenţe. Vom revení.

*

Coróne eterne. După cum ni-se scrie, „*Grăniţerul*“, institut de credit şi economíi în Dobra, a trimis mesei studenţilor din Brad 10 coróne şi mesei studenţilor din Blaj earăşi 10 coróne, pentru eternisarea memoriei membrului din comitetul de supraveghere *Romul Anucuţa*, acum de curênd rĕposat.

*

Dăruiri pentru biserică. *George David*, econom fruntaş şi epitrop în comuna *Juncu*, înainte cu mulţi ani a dăruit pe séma bisericei un rênd de vestminte preoţeşti, în preţ de 90 cor. Tot dânsul a dăruit în anul 1888 un pămênt, pe care s'a zidit biserica nóstră, şi a făcut pe spesele sale şi din îndemnul seu propriu în anul 1898 biserică în comuna Potingani, despre ce a luat notă şi sinodul protopopesc, al cărui membru este, făcênd şi alte contribuiri naţionale, bisericeşti şi şcolare. Apoi *Susana Josan*, femee sĕracă însĕ cu frica lui Dzeu, a dăruit un ochtoich-mic, un ştergar şi o măsăriţă, tóte în preţ de 7·50 cor. Pentru aceste dăruiri aduc şi pe acéstă cale mulţămiri ferbinţi, rugând pe bunul Dzeu, ca evlavioşilor donatori sĕ le dăruiască viaţă îndelungată şi fericire, ca unora cari iubesc frumseţa casei domnului. Ear' celorlalţi locuitori ai comunei servéscă-le aceste fapte creştineşti de pildă şi îndemn pentru împodobirea şi înfrumseţarea sfântului locaş dzeesc. Juncu (tractul Zarandului) 27 Martie 1903. *Ioan Rusu*, paroch.

*

O cucerire a împĕratului Vilhelm. Mama ţarului Nicolae II., fiică a regelui Danemarcei, e mare duşmană nemţilor, şi cum are influinţă mare asupra fiului ei, îşi validitéză părerile în multe chestiuni diplomatice dintrĕ Rusia şi Germania. După „cucerirea“ de la Copenhaga însĕ se pare că ţarevna-mamă nu va mai usa în contra nemţilor de influinţa ce o are asupra fiului ei. A nume, împĕratul Vilhelm cu ocasiunea visitei făcute la Copenhaga cu prilejul serbării jubileului de 85 ani de etate al regelui Cristian IX, a făcut visită şi ţarevnei, care a rĕmas încântată de afabilitatea împĕratului şi — după cum se raportéză ziariului „Daily Telegraph“ la Londra — după plecarea împĕratului ţarevna s'ar fi esprimat, că „dacă toţi nemţii ar fi cum e împĕratul lor, atunci poporul german ar fi cel mai plăcut popor din lume“.

*

Ceva, ce ar trebuí făcut şi la noi. Ziarele magiare vestesc, că în curênd va apăré o valorósă lucrare asupra poesiei poporale magiare, datorită muncei lui Dr. Bartolomeiu Fabó (Fränkl) şi întitulată. „A magyar népdal monografiaja“ (*Monografia* poesiei poporale magiare). Opul constă din douĕ volume. — Când se va afla óre şi la noi vre-unul, care sĕ scrie *monografia doinei* nóstre, şi preste tot monografia poesiei poporale române?

*

Leacul şarlahului. In congresul medical ţinut la Carlsbad Dr. *Moser* ţinuse conferenţă asupra unei limfe contra şarlahului, inventată de el, despre care zicea, că e leac tot-aşa de bun contra şarlahului, cum e limfa antidifteritică în contra difteritei. După congres clinicele au început sĕ esperimenteze cu limfa lui Moser şi primul care raportéză despre resultatul esperimentărilor e Drul Dionisie *Pospischil*, medicul-şef al spitalului de copíi „Francisc Iosif“ din Viena. Pospischil şi-a publicat acest raport în o revistă medicală, arĕtând că a aplicat cu succes desĕvêrşit limfa lui Moser la 26 bolnavi de şarlah, întrĕ cari la unii bóla era în stadiu aşa de grav, că fără lecuirea cu acésta limfă ar fi decedat sigur.

*

Rege bun póte fi, dar' pescariu nu. Intrĕ distracţiunile de predilecţie ale regelui *Victor Emanuel III.* al Italiei ocupă loc de frunte pescuitul. Dar' ori „nu are noroc“, ori nu se pricepe la pescuit, căci rar se întêmplă sĕ prindă ceva. Astfel şi în una din zilele trecute, după multe ciasuri petrecute la ţermurii Tibrului abia i-a succes sĕ prindă doi pescuţi. In calea către casă s'a întâlnit cu un pescariu de profesiune, care necunoscêndu-l i-a cerut foc. Regele i-a întins ţigarea de la jacul căreia pescariul şi-a aprins pipa. Intr'aceea vĕdênd că „tovarĕşul“ seu numai doi peşti a prins, i-a zis următórele: „Mi-se pare că nu te pricepi la meseria de pescariu. Când privesc la pescuţii ăia nevoiaşi îmi vine sĕ cred că eşti regele“. La întrebarea că de ce chiar regele, pescariul i-a rĕspuns: „Regele nostru încă se crede pescariu iscusit, dar' la adecă nu se pricepe la pescuit nici cât o găină. E bun şi înţelept rege, dar' de pescariu nu face“. Fireşte că regele nu şi-a tradat incognitul, dar' a casă a spus reginei păţania, făcênd ambii haz de judecata pescariului.

*

Graţia regelui Alfonso. In Vinerea-Patimilor, după serviciul divin celebrat în capela regală, regele Alfonso XIII. al Spaniei a graţiat şepte criminali osândiţi la mórte.

*

Pălărier român. Cu tóte că în ceea-ce priveşte numĕrul meseriaşilor noştri nici pe departe nu am ajuns la vr'o stare mulţămitóre, totuşi în unele ramuri cel puţin prin unele părţi avem meseriaşi mai mulţişori. N'avem nici un pălărier bun, afară de *Andreiu Meşota* de la Braşov, înrudit cu fiertatul Meşota, fost director al gimnasiului. Avênd incontestabila datorinţă sĕ sprijinim pe ai noştri, recomandăm cu tótă căldura pe acest bun meseriaş şi cu deosebire *clerului nostru*, pentru care pregăteşte cele mai frumóse, mai trainice pălării preoţeşti şi cu preţ convenabil. Dacă şi numai clerul nostru din archidiecesă ar da acestuia ajutoriul cuvenit procurând numai de la el, atunci ţinênd un numĕr mai mare de învĕţăcei am contribuí la înmulţirea atât de simţită a pălărierilor. Adresa este: *Andreiu Moşota,* pălărier, *Brassó.*

*

Dragiţa — Dragei. Soţia lui Pero *Predajici* ţeran din Isgodina, zilele trecute a născut o fetiţă. Acésta fiind a 14-a fată în familie (trăesc tóte 14), ţeranul s'a hotărît la lucru mare şi a rugat pe regina Draga sĕ fie naşă nou-născutei. Regina a primit şi a dat finuţei sale nume Draga. Barem fini şi finuţe sĕ aibă, dacă copii ai ei nu póte avé.

*

Teatru în Saschiz. Tinerimea din *Saschiz,* meseriaşi şi plugari, arangiază Luni, a doua zi de Paşti, petrecere teatrală în şcóla rom. gr. or. de acolo, în scopul înfiinţării unei biblioteci poporale. Intrarea: pentru inteliginţă 60 fileri de persónă şi 1 cor. 50 fileri de familie, ear' pentru ţerani 40 fileri de persónă şi 1 cor. de familie de trei membri. Inceputul la 7 ore séra.

*

Ţerani români în audienţă la regele Sêrbiei. Milionarul Teodorovici, rĕposat nu de mult, testase statului sêrbesc o mare moşie a sa de la Negoiu (în judeţul Dolj în România). Ţeranii din Negoiu însĕ au cerut de la guvernul sêrbesc sĕ le vîndă lor moşia, ceea-ce li-s'a încuviinţat. Vineri o delegaţiune a lor a fost în audienţă la regele Alexandru, ca sĕ-i mulţămiască pentru concederea vinderii. Preţul moşiei s'a statorit în suma de 1,800.000 de franci, pe care cumpĕrătorii îl vor solví în rate statului sêrbesc.

*

Scaldă romană la Kismarton. Comerciantul Alexandru Wolf din Kismarton (Ungaria) făcênd săpături în agrii de lângă şcóla reală militară din Kismarton, a descoperit ruinele unei scalde de pe timpul Romanilor, ai cărei păreţi sunt binişor conservaţi. Săpătorii au desgropat până acum păreţii unui stabiliment de scaldă în lăţime de circa şeptezeci metri, întrĕ cari se pot bine distinge cabinele, apaductul şi canalul de încăldit. Profesorul Ludovic Bella de la şcóla reală din Şopron a constatat că scalda sémănă întru tóte cu ceea de la Aquincum (Buda).

*

Un om de 58 centimetri. In Budapesta se arată publicului un omuleţ a cărui înălţime e abia de 58 centimetri, ear' greutatea de 4½ kilograme. Omuleţul acesta e în etate de 25 ani, născut în Finlanda, şi umblă prin lume pentru a se arăta publicului. Abstracţie de la abnormitatea creşterii, în celelalte e om ca toţi ómenii, mănâncă, bea, fuméză, şi vorbeşte patru limbi. In Budapesta va sta o lună.

*

Ziariu în trei colori. Cel mai vechiu dintrĕ tóte ziarele din lume e fóia oficială chineză *Kin-Pan,* veche de preste o miiă de ani. Până la 1301 apărea odată pe lună şi publica numai ştiri de la curtea împĕrătéscă. Mai târziu a devenit revistă sĕptĕmânală, ear' de la 1830 apare în fie-care zi în trei ediţii: diminéţa, la amiazi şi séra. Ediţia de diminéţa e tipărită pe hârtie galbină, cea de la amiazi pe hârtie albă, ear' cea de séra pe hârtie sură.

*

Ştiri mĕrunte. In Boemia, Salzkammergut şi Semmering sĕptĕmâna trecută a nins fórte mult. De altcum, pe munţii din jurul Sibiiului încă a nins binişor Duminecă. — Poliţia din Petersburg a aflat o tipografie clandestină, în care deja de patru ani se tipăriau proclamaţiuni şi scrieri revoluţionare. Patru lucrători ai tipografiei au fost arestaţi. — In *Zabresici* (Croaţia) câţiva ţerani au dat jos de pe edificiul gării steagul unguresc şi l'au ars. Autorităţile au întrodus cercetare. — Vineri a rĕposat în Paris în etate de 73 ani medicul *Laborde,* membru al academiei medicale din Francia şi unul dintrĕ cei mai renumiţi medici. Era şi bun orator bĕtrânul. — In Hong-Cong (China) a esplodat iarba de puşcă din magazinul militar, aruncând în vĕzduh întreg edificiul şi omorînd preste o miiă de ómeni.

AMVONUL.

Predică

rostită la Florii în biserica sf. Nicolae din Braşov-Scheiu de parochul **Dr. Vasilie Saftu.**

In numele Tatălui şi al Fiiului şi al sfântului duh....

Iubiţilor creştini!

Când m'am urcat mai pe urmă în acest loc sacru, v'am spus, că chiămarea predicatorilor în decursul acestui post al sfintelor Paşti este: sĕ vĕ aducă aminte de *neîntrecutele patimi* ale Domnului nostru Iisus Christos.

Dacă le studiăm cu de-amĕnuntul din istorie, care ni-a rĕmas nouĕ moştenire de la cei patru evangelisti, ne convingem, că de tot *patru sunt factorii principali*:

Cei dintâi sunt şefii, adecă acei ómeni cari în timpul acela aveau puterea în mână.

Al doilea: sunt apostolii sau acei 12 ómeni, mai toţi din popor, aleşi de Mântuitoriul lumii, ca sĕ-i dee ajutoriu la propovĕduirea învĕţăturilor sale.

Al treilea factor este poporul evreiesc, în sinul căruia a trăit fiiul Nazaretului; şi

Al patrulea este însuşi Domnul Christos, eroul celor mai dzeeşti întêmplări din lume.

Aceia dintrĕ voi, cari aţi slugit şi slujiţi lui Dzeu; aceia dintrĕ voi, cari sunteţi buni creştini şi aveţi neînfrântă nădejde în ajutoriul lui Dzeu şi al sfintei cruci: sĕ veniţi regulat în acéstă sĕptĕmână la denii şi cu urechile vóstre veţi audí din evangelii, cum s'au întêmplat tóte patimile Aceluia, care a primit mórtea pe cruce pentru pĕcatele nóstre.

Ca sĕ le pricepeţi şi mai bine, ba ca sĕ le simţiţi şi mai cu putere, vĕ voiu descrie eu astăzi pe scurt pe cei 4 factori principali amintiţi mai sus.

I

Şefii, adecă ómenii cari aveau puterea în mână, sunt de două feliuri: şefi politici adecă puternicii statului, şi şefi bisericeşti. Şefi politici sunt doi:

Cel dintâiu, Irod, evreu de neam, principele Galileei, îşi teme posiţia, care o ocupă; la început stă la o parte şi priveşte indiferent la tot ce se întêmplă. La urmă, pentrucă dl Christos nu-i dă nici un rĕspuns la tóte întrebările lui, ci simplu nu-l băga în sémă, începe şi el sĕ-l batjocuriască în mod ordinar.

Al doilea şef politic, Pilat, roman de neam, guvernatorul Palestinei, tractéză întrégă lupta acésta de credinţă din punct de vedere curat lumesc, curat politic. El declară în mai multe rênduri, că e nevinovat de sângele dreptului Iisus, ba se spală chiar şi pe mâni în semn de nevinovăţie. Cu tóte acestea mai târziu tot el, care singur avea dreptul şi puterea, sĕ apróbe sau desapróbe sentinţa de mórte, îl condamnă, silit de frică, ca evreii sĕ nu se rĕscóle şi sĕ-l pârască la împĕratul din Roma.

Şefii bisericeşti sunt archiereii evreilor: Ana şi Caiafa, încungiuraţi de toţi aşa numiţii farisei şi cărturari. Acestia toţi represintă religia evreiască ajunsă pe cea mai de jos tréptă de decădinţă. Iehova cel mare şi puternic, la care se închina Moise, urzitoriul acestei religii, dispăruse din credinţa lor; ear' în locul lui domnia un alt Pseudo-Iehova: banii. Evreii decădşuseră atât de amarnic, în cât în biserica lor, în loc sĕ se róge, făceau geschäft, vindeau oi, boi, porumbi şi schimbau la bani, ca sĕ câştige. Vĕ aduceţi aminte, că dl Christos i-a scos cu biciu de strĕnguri afară din biserică zicêndu-le: *„Nu faceţi casa Tatălui meu, casă de neguţătorie“* (evang. de Vineri din sĕptĕmâna luminată). Temêndu-şi din acéstă causă câştigurile de bani periclitate, au început sĕ-l persecute, dar' nu sub motivul, că le strică geschäftul, ci sub pretextul, că le strică vechia lor religie evreiască. In aceste persecuţii fariseii şi cărturarii cu archiereii Evreilor cu tot nu-şi aleg mijlócele şi nu cunosc nici o margine.

Aici întrerup puţin şirul ideilor şi vĕ întreb pe voi, dragii mei parochieni: Óre astăzi nu mai esistă şefi de aceia mai mici şi mai mari, cari ca fariseii şi cărturarii evreilor, nu caută de cât interesele materiale ale lor şi pentru-ca sĕ nu le pérdă pe acestea din mână, au vêndut şi vênd sânge nevinovat?!

II.

Al doilea factor sunt Apostolii. Cum ni-se presintă ei în decursul celor din urmă patimi ale dlui Christos? Stau cu toţii, unul ca unul şi neclintiţi în credinţă în jurul fiului lui Dzeu? . . . .

Nu. De trei-ori cântă cocoşul şi de trei-ori se lapĕdă apostolul Petru de dl Christos; ceilalţi se perd prin mulţime, ear' nemernicul de Iuda iscarioténul îl vinde duşmanilor.

III.

Al treilea factor este poporul evreiesc. V'am spus mai sus, că religia evreiască a lui Moise ajunsese pe cea mai de jos tréptă de decădinţă. Rĕmas fără lege, fără credinţă, esploatat pe tóte potecile de geschäftarii farisei şi cărturari, adus prin urmare la sapă de lemn, poporul evreiesc de atunci ni-se presintă în cea mai tristă colóre: n'are nici o conştiinţă, nici o voinţă, nici un caracter. Săraci şi desperaţi evreii îşi aşteptau pe Mesia lor de mult făgăduit.

Se presintă dl Christos! Din tóte faptele şi învĕţăturile lui Evreii încep sĕ crédă, că El are sĕ fie Mesia cel făgăduit, care are sĕ-i scape din miseria lumii acesteia. Se strîng cu zecile de mii în jurul Lui şi cum e în ziua de astăzi, fiind praznic în Ierusalim, iau stîlpări de finic în mână, ies întru întimpinarea Domnului şi îi strigă: „Osana, Osana, bine este cuvêntat cel-ce vine întru numele Domnului; sĕ trăiéscă împĕratul Evreilor!“

Ei sperau, că Iisus se va proclama de împĕrat şi pe toţi îi va scăpa de miserie şi sărăcie îmbuibându-i cu tóte bunătăţile lumii acesteia. Dar' ce se întêmplă? . . . . .

Dl Christos, care avea alt ideal sublim, nu vrea sĕ se facă împĕrat al Evreilor, ci le rĕspunde; *„împĕrăţia mea nu e din lumea acésta!“* . . . . .

Atât li-a trebuit. Din causă, că nu i-a săturat şi nu li-a dat bunuri lumeşti, au dat ei ascultare fariseilor şi cărturarilor şi preste patru zile, acelaşi popor, care îi strigase Mântuitoriului: „Osana, Osana“ — acum îi striga: *„Rĕstigneşte-l, rĕstigneşte-l pe el!“* . . .

Ba, mai mult: ceea-ce n'a făcut nimenea şi nu face nici astăzi nici cu cel mai mare tâlhar, după-ce l'a rĕstignit, Evreii îl scuipau în faţă, îl băteau cu pumnii şi ziceau: „Spune-ne Christóse, cine te-a bătut?“

. . . .

Ear' după-ce l'au îmbrăcat cu haina cea mohorîtă, i-au pus în batjocură cunună de spini şi apăsându-o pe capul sângerând sbierau: „Dacă tu eşti fiiul lui Dzeu, dă-te jos de pe cruce!“ . . . .

Iţi stă mintea în loc. Aceste fapte ale Evreilor de atunci justifică pe deplin părerea despre ei amintită mai înainte!

Aici sĕ stăm puţin pe loc şi sĕ ne gândim: Nu cred sĕ esiste întrĕ voi, poporul acestei sfinte biserici, nici măcar unul singur care sĕ nu se fi spăriat în sufletul seu de faptele sĕvêrşite de Evrei asupra Domnului Christos. . . . . .

Dar' nu e destul cu atâta: vouĕ, dragii mei parochieni, nu vĕ e iertat sĕ ajungeţi nici-odată nici barem într'o posiţie, care de pe departe sĕ se pótă asemâna cu a Evreilor de atunci: sĕ batjocuriţi şi necinstiţi voi pe preoţii şi pe binefăcĕtorii vostri; sĕ nu daţi ascultare sau sĕ huiduiţi pe aceia, cari v'au făcut şi vĕ fac bine; sĕ nu băgaţi în sémă pe ómenii cinstiţi şi sĕ vĕ luaţi după nişte ómeni fără conştiinţă, cari ca şi fariseii şi ca şi cărturarii des amintiţi, vreau numai sĕ vĕ folosiască pentru interesul pungii lor! sĕ vĕ feriţi, dragii mei, ca de foc, sĕ cădeţi în astfel de pĕcate, în cât sĕ îndrăzniască cineva, sĕ vĕ arete cu degetul şi sĕ zică: „Uitaţi-vĕ la poporul, care strigă: rĕstigneşte-l, rĕstigneşte-l pe el! . . . .

IV.

Şi în fine, al patrulea factor este: Domnul nostru Iisus Christos. Cum ni-se presintă El în zilele din urmă ale patimilor sale?

Glóta întrégă, compusă din şefii politici şi bisericeşti, desnădăjduiţii farisei şi cărturari, decădşutul popor evreesc întreg, strigă şi cere în gura mare *rĕstignirea Lui*. . . . .

In aceste grele împrejurări are dl Christos pe cineva în jurul seu? Unde-i sunt apostolii? . . . .

V'am spus, cu toţii l'au părăsit şi El a rĕmas numai El, *singur singurel*. . . . .

Inima ţi-se rupe în tine, când te gândeşti la acéstă tristă situaţie; şi ochii nu se pot oprí sĕ verse lacrimi de compătimire pentru *Dzeu-omul*! . . .

Şi ce se face dînsul în acéstă grea situaţie? . . . . se gândeşte la Tatăl de sus şi chinuit în sufletul seu caută după apostoli şi-i găseşte şi pe acestia dormind. . . . . . Sĕ întórce eară cătră Tatăl seu de sus şi îi zice în durere: *„Dómne, Dómne, căci m'ai lăsat!“*

. . . .

Audiţi, iubiţilor creştini, Dómne, Dómne, căci m'ai lăsat! *Fă sĕ tréćă şi acest păhar de la mine!* . . . . .

Apoi se dă prins, sufere batjocuri ne mai pomenite, e rĕstignit pe cruce şi în cea mai mare linişte posibilă, ca un miel, îşi dă duhul esclamând: *„Părinte, în mânile Tale dau sufletul meu!“* şi acestea zicênd . . . *s'a sfîrşit.*

PARTEA LITERARĂ.

Un Molitvelnic manuscript.

— *Notiţe tipiconale.* —

de **Gavriil Hango**, preot ort. român.

(Urmare)

3. Rănduiala ispovedaniei. (f. 53.)

„Cela ce va vrea a să pocăi de pacatele sale, întră in beséreсă cu frică şi cu smerenie şi cu mănule strănse la piept; sau în loc fără de gâlciavă îl ia pre el preutul sii zice: Inchinăte lui Dmnzău cătră care ai scăpat. *Şi să închină de trei ori până la pămănt inaintea sfntului Oltariu zicănd:* Greşitam Dmne iartămă, priméştemă pre care mă căesc şi mă miluéşte, Dmne curăţéştemă păcătosul cela ce mai zidit Dmne şi mă miluéşte. Fără de număr am greşit şi iartămă pentru numele tău cel svnt. *Şi ia preutul sfnta Evglie şi o pune pre nălogiu înaintea svntului Oltariu; şi vine cela ce va să să ispoveduiască şi pune mănule şi capul pre svnta Evglie şi zice popa:* Blgven. bg. naş.“ etc.

După Ps. 50 (Milueşte-mĕ Dumnezeule după mare mila ta) se zice că preotul sĕ cetéscă şi Ps. 4 („Când strig auzimă Dmnzăul dreptăţii méle“). După aceea urméză o rugăciune diferită de cele cuprinse în Euchologiile de azi, apoi Ps. 6 („Dmne nu mă vădi pre mine cu urgia ta“), earăşi o rugăciune deosebită, earăşi un Ps. (12) şi earăşi o rugăciune diferită, apoi *Invăţătura* dinainte de mărturisirea pecatelor, carea este următórea: *„Décii rădică preutul pre cela ce să ispoveduéşte şil întrébă cu dragoste, lin, cu smerenie şi cu blândeţe chiemând pre Dmnzău mărturie şi pre sine numindusă păcătos. Şii zice lui:* acmu fiiule pre mine mă numişi ţie părinte şi vei să te ispovedueşti cătră a mea smerenie, deci nuţi fie ruşine de mine păcătosul, ceţi mărturiséşte toate păcatele, şi să nu ascunzi la tine nici o greşală, câte vei fi greşit din tinereţe pănă astăzi, nu numai cu lucrul, ce şi cu cuvăntul şi cu gândul, că toate le ştie Dmnzău; drept aceea ispoveduéşte toate păcatele tale, şi să crezi lui Dmnzău, că de vei spune toate, ertateva de dănsele, că iartă svnţia sa pre carii să pocăesc cu adevărat; iară de te vei ruşina de mine şi nuţi vei spune toate păcatele, lepădat vei fi de la împărăţia ceriului şi vei merge în munca vécinică; *şil intreaba zicând* (aici îl cércă de credinţă provocându-l sĕ rostéscă Simvolul credinţei).

După ce a rostit Simvolul credinţei, îi mai ţine o învĕţătură — arătându-i câtă bucurie se face în ceriu când se întórce un pĕcătos de la fărădelegile sale, apoi îl întrébă de pĕcate.

„După ceşi va spune păcatele toute zice popa Mltva şi el după popa cu lacrămi: Ispoveduescumă lui Dmnzău şi preacuratei maicei lui şi tuturor sfnţilor şi ţie părinte toate păcatele méle şi toate lucrurile méle céle réle: cele ce am gândit şi am grăit, céle ce am făcut cu voia sau fără de voe, céle cemi aduc aminte şi céle ce numi aduc aminte, céle ce am făcut dintăe dela botezul meu tocma şi pănă întraciastă zi; toate acéstea le mărturisesc lui Dmnzău celuia ce toate i să pot şi ţie părinte, şi mii voia să mă pocăesc sămva agiuta Dmnzău, iară tu părinte mă iartă şi te roagă pentru mine păcătosul. — *Aicia îi zice popa să cază la pămănt şi cetéşte Mltva aciasta:“* (earăşi o Mltvă deosebită). Mltva reprodusăací are un colorit rom. cat. fórte pronunţat. (Va urmă).

Nr. 185/1903 [44] 2—3

Concurs

Pentru îndeplinirea postului **al II. de paroch** a parochíei a doua vacantă **de clasa primă** din **Deva**, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea dotaţiunei preoţeşti de la stat.

De la concurenţi se cere, ca sĕ aibe pe lângă teologie cel puţin opt clase şi maturitatea, deci au a'şi instruí cerererile concursuale conform celor atinse şi a normelor în vigóre în terminul defipt subsemnatului oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta înainte de alegere în biserică spre a'şi arăta desteritatea în cele rituale.

Informaţiuni mai în detaliu se pot lua la oficiul protopresbiteral.

Deva, 25 Martie 1903.

Comitetul parochial în conţelegere cu oficiul protopresbiteral al Devei.

George Romanul
protopresbiter.

Nr. 391—1903. [43] 2—3

Concurs

Pentru **întregirea vacantei parochii Bachnea** cu filia **Bernade**, în protopresbiteratul Têrnavii, se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Concurenţii sĕ 'şi adreseze petiţiunile instruite conform normelor în vigóre subscrisului oficiu protopresbiteral în Cetatea-de-baltă (u. p. Küküllővár) până la terminul sus indicat, avênd a se presenta alegĕtorilor pentru a cânta respective a celebra şi cuvênta.

Cetatea-de-baltă, 19 Martie 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Têrnava în conţelegere cu comitetul parochial.

Nicolae Todoran
protopresbiter.

Au apărut:

Novele tomul I.

de

Vas. Ranta-Buticescu.

Cuprinsul:

1. Dragostea mătuşii
2. Parola lui Ali Musta
3. Pétra Dochiei.
4. Costica.
5. Florile dragostei.
6. Sóre cu plóie.
7. Flori de munte.
8. Bombóne.
9. Soţia ostaşului.
10. Tinereţe-Nebuneţe.
11. Florile Codrului.
12. Regina balului.
13. Dracul.
14. Presentul mătuşii.
15. Pentru plăceri.

Preţul unui esemplar spedat franco e **cor. 1·80**

Se pot procura de la **Tipografia „Aurora“** în **Gherla** (Szamosujvár), de la **Librăria archidiecesană** din **Sibiiu**, cum şi de la alte librării mai cunoscute din patrie.

Prapori din mătasă damast, camgarn sau din pânză cernită se pot procura de la Librăria archidiecesană, mărimea, colórea, cum şi icónele de pe prapori, după cum se comandă, preţuri solide, moderate, serviciu prompt.

In deposit se află la Librăria archidiecesană în Sibiiu următorii 3 prapori: 1 lăţimea 86 cm. lungimea 1·55 m. **de mătasă damast, grósă, colóre roşie bordo înflorată** cu franze de aur jur împrejur, pe o parte cu **botezul Domnului**, ear' pe cealaltă cu **Invierea** — costă **cor. 128·—.** — 1 prapor de camgarn, colórea **roşie închisă**, 160/120 cm. cu **înălţarea şi luarea de pe cruce**, costă **cor. 108·—.** — 1 prapor **de mătasă damast, grósă, fórte fină** 160/106 cm. **provĕḑut cu cruce de alamă masivă, cu globurele, prăjină, ciucuri, franze de aur curat fórte imposant,** pe o parte cu **Botezul Domnului**, ear' pe cealaltă cu **Intrarea în Ierusalim**, total **cor. 240·—.**

Icónele sunt pictate în uleu cu mâna, pictură fórte fină şi durabilă.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Poesii Postume, de *M. Eminescu* Preţul: . . . . C. 1·—

Ziariul unui Pierde-Vară, de *George Coşbuc* . . . . „ 2·—

Isus Christos cu cuvintele sântei scripturi, de *Dr. Petru Barbu* „ 2·50

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Cuvinte adevărate, de *N. Iorga* C. 2·50 plus 20 fil. porto postal.

La **Librăria archidiecesană** se află spre vênḑare următórele icóne:

Ingroparea Domnului (Aer)

Mărimea 56/68 cm.: simple 21 cor., fine 27.40 cor., fórte fine 39·20. cor.

Mărimea 63/79 cm.: simple 27·40 cor., fine 39·20 cor., fórte fine 48·40 cor.

Mărimea 74/100 cm.: simple 39·20 cor., fine 48·40 cor., fórte fine 70 cor.

Mărimea 82/120 cm.: simple 48·40 cor. fine 70 cor., fórte fine 98 cor.

Mărimea 110/140 cm.: simple 67·20 cor., fine 89·60 cor., fórte fine 117.60 cor.

		Coróne
Potire	din argint de china, intern suflate cu aur, gravate	30.—
	negravate	18.—
Cădelniţe	de fer nickelate	12.—
	de alamă galbenă	10.—
Linguriţe	pentru cuminecătură, suflate cu aur	4.40
Disc	pentru agneţi, suflat cu aur . .	7 20
Stéuă	pentru agneţi, suflată cu aur .	5.60
Copie (cuţit)	pentru agneţi, suflată cu aur	4.40

Se află de vênḑare la

Librăria şi Tipografia archidiecesană.

Coróne pentru miri

din aur double, împodobite cu imitaţii de petri scumpe colorate, cu câte trei cruci, fórte frumóse şi practice deóre-ce se pot strîmta şi lărgí după cum cere trebuinţa, bucata costă numai **16 cor.** plus porto postal şi pachetare cor. 1.20.

Cruci de lemn 28·5/16 cm., pictură de mână în uleu representând pe o parte "Restignirea Domnului" şi doi îngeri ear' pe partea opusă "Botezul Domnului"; pe margini aurite cu aur veritabil; cele cu pictură simplă costă **cor. 9·—**, ear' cele fine bucata **cor. 12·—**, trimise cu postă recomandat costă cu 75 fileri mai mult.

Librăria archidiecesană, Sibiiu.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL

Preasântei

Născĕtóre de Dumneḑeu

şi

alte rugăciuni

urmate de Sinaxariu pentru tot anul siPăschălie.

Un volum de 368 pagini 8°.

Preţul simplu legat . . .	fl.	—.85
jumĕtate pânză . .	„	1.05
în piele roşie . . .	„	1.25
Ediţia fină în piele négră .	„	2.—
piele chagrin	„	2.60
în mătase .	„	3.85

Se află de vênḑare la

Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Metropolia Românilor ortodoxi din Ungaria şi Transilvania

Studiu istoric despre reînfiinţarea Metropoliei, dimpreună cu o colecţiune de acte. Din însărcinarea Consistoriului metropolitan de Dr. **Il. Puşcariu**, archimandrit, vicariu archiepiscopesc, etc.

Preţul: broş. 6 cor., leg. 7·70, 8.20 şi 9.50 cor.

Se póte procura de la Librăria archidiecesană din Sibiiu.

In préjma esamenelor! * **In préjma esamenelor!**

Scrisori de esamen (propise) pentru scrierea *română*, *germână* şi *dictando* tipărite în Tipografia archidiecesană, *în colóre vênătă*, pe hârtie fórte fină, mărime 24/31 cm.

Preţul: de bucată 2 fil.; 100 bucăţi 1·30 cor. şi porto postal.

Comandele din afară se esecută imediat.

Librăria tipografiei archidiecesane

Op premiat de Academia Română.

Seminţe din Agrul lui Christos.

Cuvêntări bisericesci

de

Zacharia Boiu,

asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archieréscă.

Tom. I.: **cuvêntări la tóte Duminecile de preste an.**

„ II.: „ „ „ **prasnicele şi sĕrbătorile, precum şi la casuale bisericesci.**

„ III.: **cuvêntări la îmmormêntări parastase etc.,**

Preţul fiecărui tom 3 coróne şi porto postal.

Se află de vênḑare la **autorul** şi la

Tipografia şi librăria Archidiecesană

Sibiiu

Tot aici se află „**Cuvêntări funebrale şi memoriale**“, 1889, de acelaşi autor, cu *preţul redus de la 3 coróne la 2 coróne.*

La Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu se află de vênḑare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânţiei Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania şi Metropolit al Românilor din Ungaria şi Transilvania.

Tabela de materii: Polunoştniţa de tóte zilele. — Polunoştniţa Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea şi al şeselea. — Rênduéla Obedniţei. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecerniţa cea mică şi cea mare. — Sluşba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele şi Condacele Triodului şi ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicînele şi ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morţilor. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele şi Condacele sfinţilor de obşte după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicînele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie şi la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei şi folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinţilor, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toţi anii.

Format octav, 397 pag. Preţul: broşat **2 cor.**, legat în pânză **2 cor. 40 fil.**, legat în piele roşie cu copcii **4 cor.**

Redactor responsabil **Teodor V. Păcătian.**

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 38 Sibiiu, Sâmbătă 5/18 April 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei or 30 fil. rêndul cu litere garmond

Inviere.

Sibiiu, 17 April n.

Zile de primăvară, zile de sĕrbătóre. Sĕrbătorile sfinte ale învierii.

Inviere în natură şi înviere în inimile omeneşti.

Sĕrbătorile *învierii!* Sĕrbătorile chiămate sĕ aducă linişte şi împăciuire în viéţa sbuciumată a omului. Sĕrbătorile în cari frunţile au sĕ se descreţéscă, inimile sĕ se înblânḑéscă, şi ómenii sĕ se înbrăţişeze unul pe altul, ertând tóte *pentru înviere.*

Sĕrbători mari şi frumóse, sĕrbători preste tóte sĕrbătorile, fiţi binevenite, şi faceţi, ca ómenii sĕ 'şi aducă aminte, că au şi datorinţe de înaltă ordine morală, datorinţa, nu numai de a se închina fiului lui Dumnezeu celui înviat din morţi, ci de a şi *împlini cuvêntul seu*, care a fost cuvêntul *păcii* şi al *înfrăţirii* întrĕ ómeni!...

Intraţi de nou în armistiţiul în care întreruptă are sĕ fie pe un moment duşmănia, ura, a pismei rĕutate şi vorbirea de rĕu, depuse la o parte au sĕ fie intrigile şi tóte pĕcătósele arme cu cari omul modern pórtă luptă în contra semenului seu: sĕ ne reculegem deci fie-care dintrĕ noi, sĕ uităm ranele primite de la alţii în învălmăşéla luptei pentru viéţă, şi sĕ facem mai uşóră purtarea lor şi altora, pe cari noi i-am rănit, încălḑindu-ne toţi inimile la binefăcĕtórele raze ale celei mai frumóse dintrĕ tóte virtuţile omeneşti: **Ertarea!...**

Câte o rază din strălucirea învierii sĕ se oglindeze deci în zilele acestea de sĕrbătóre în sufletul fie-căruia dintrĕ noi, pentru-ca nu numai din buze, ci din adâncul sufletului nostru mişcat de sublimitatea sĕrbătorii învierii, sĕ zicem **fraţilor** şi celor ce ne urĕsc pe noi!...

Cei-ce făclii aprinse ţineţi în mână în ziua învierii, pentru a vestí ómenilor, ori pentru a primí vestea, că nu mai este durere, nici grije, nici suspinare de când iadul a fost sdrobit de cătră nemărginita putere de sus şi de când piatra grea rĕsturnată a fost de pe mormênt, pentru-ca sĕ se întêmple minunea minunilor, sĕ învie din morţi Cel-ce în grópă cu morţii a fost aşezat: aprindeţi făclii şi în inimile vóstre, ca întunerecul sĕ dispară din ele pentru totdeuna şi aceea ce rostiţi din buze în aceste mari sĕrbători, sĕ fie cuvinte din suflet curat isvorîte, nefăţărite şi adevĕrate, ca însaşi minunea învierii!...

Pentru-că e adevĕrată minunea învierii!

Rĕstignit a fost El pe cruce, şi aşezat a fost în mormênt, nou, săpat în piatră, ear' pe mormênt lespede mare au rostogolit cei-ce îşi temeau domnia pămêntênă, şi pecetea stăpânirii pe piatră au pus şi lângă piatră pază mare: dar' cu tóte acestea, a treia zi de la rĕstignire, în revărsatul zorilor, piatra s'a prăvălit de pe uşa mormêntului şi îngerul Domnului a putut vestí celor-ce se apropiau de mormênt, *sĕ nu mai caute pe cel viu întrĕ morţi!*

Mórtea e iadul, viéţa e ceriul.

Din lupta purtată întrĕ iad şi ceriu a eşit deci biruitoriu ceriul, puterea de sus, care a fost dintru început şi va fi până la sfîrşitul lumii. Puterea, care era întrupată în *cuvêntul* ce era la Dumnezeu, şi care a trimis pe Mântuitoriul lumii întrĕ ómeni, ca sĕ propovĕduéscă acest cuvênt, cuvêntul *păcii*, al *dragostei* şi al *frăţiei!*

Şi ómenii au voit sĕ omóre *cuvêntul*, rostit prin El, dar' nu li-a succes... „Unde 'ţi este deci, mórte, acul tĕu, unde, iadule, biruinţa ta?“...

Pentru cuvêntul *păcii*, al *dragostei* şi al *frăţiei* a suferit El chinuri şi mórte, dar' a adus cuvêntul la biruinţă!

Sĕ ascultăm deci cu evlavie acest cuvênt evangelic şi sĕ căutăm sĕ străbatem tot mai adânc în adevĕratul seu înţeles.

Voinţă tare sĕ luăm, ca inimile nóstre sĕ le plecăm spre dragostea şi bunaînţelegere dintrĕ ómeni, ear' urechia nóstră sĕ nu o dăm pradă şóptelor celui viclean şi ispititoriu, care ură şi duşmănie vrea sĕ sémĕne printrĕ ómeni, — căci numai atunci am înţeles divina şi eterna învĕţătură propagată de El pe pămênt, şi numai atunci suntem pĕtrunşi de sublimitatea evenimentului întêmplat a treia zi de la rĕstignirea Sa pe cruce, când:

Cuvêntul a înviat,
Adevĕrul a înviat,
Christos a înviat!

Christos a înviat!

...„Ceriurile cum se cade veseléscă-se şi pămêntul bucure-se şi sĕ prăznuiască lumea cea vĕḑută tótă şi cea nevĕḑută, — că a înviat Christos, veselia cea vecinică“.

... Şi la sunetele acestea mângăitóre inimile a milióne de ómeni saltă de bucurie. Preste tot pămêntul alérgă mântuitórea vestire despre biruinţa nevinovăţiei asupra înşelăciunei şi rĕutăţii, despre învierea blândului Nazarinean, — Mântuitoriul nostru.

Din ascunsul ceriurilor se cerne potop de raze dumnezeeşti, înveselind şi luminând inimile némurilor, — risipind negura înşelăciunii.

.... „Sĕ ne curăţim simţirile şi sĕ vedem pe Christos strălucind“, glăsuesc sfinţii din vechime. Sĕ ne limpeḑim minţile, sĕ ne curăţim inimile de întunecime, ca sĕ vedem şi preamărim pe acela, care întru atât ne-a iubit, în cât limbă de lut a luat, fire de tină şi trup de ţĕrină a primit „cunoştinţa cea gânditóre vecinică şi nematerielnică“, ca sĕ ridice blăstĕmul vrăjit prin bóla neascultării.

Veniţi popórelor sĕ cântăm cântare de laudă şi preamărire lui Christos Dumnezeu, care a surpat capistile idoleşti şi ne-a ridicat din negura greşelilor. Aflat-a fiiul omului limbile cele perdute şi le-a întors la lumină. Strălucit-a cu tainicele raze ale învĕţăturilor sale în neluminatele inimi ale némurilor.

Lăudaţi limbilor pe acela, care în adevĕr a fost ceea-ce a învĕţat şi propovĕduit, care cu totul în credinţă, în religiune a trăit, căruia credinţa suflu i-a fost în cuprinsul lui Dumnezeu. Aprins-a o viéţă nouă, o viéţă religiósă independentă, pe care urmându o ajungem la ţinta finală, la Dumnezeul némurilor.

Iubiţi şi preamăriţi pe acela, care huiduit a fost pentru învĕţăturile sale mântuitóre, sbiciuit a fost din partea fiinţelor cuvêntătóre rătăcite, pentru îndreptarea cărora trup de ţĕrînă a primit, care chinuri, mórte pe lemn de bună voie a răbdat. Strĕpunsă a fost cu suliţa cósta lui, ca din rana lui ertare mântuitóre sĕ ne isvoréscă nouĕ nevrednicilor. Pentru iubirea şi mila sa faţă de noi s'a jertfit blândul Nazarinén, mieluşelul lui Dumnezeu, ca şi în inimile nóstre iubire şi milă faţă de aprópele sĕ aprindă.

Aprópe douĕ mii de ani sunt de când orbilor li-s'au deschis ochii, schiopilor li-s'au vindecat piciórele, surḑilor datu-li-s'a darul auḑului, leproşilor sănĕtate şi curăţenie, morţilor viéţa şi săracilor predicatu-li-s'a evangelia.

Şi nu mai puţin e de când Christos Dumnezeu strălucind în inimile nóstre cu tainice raze, a alungat spiritul cel necurat din ele, gonindu-l în pustie, unde sĕ nu aibă nici un rĕpaus.

Dar' omenimea, de-şi vĕḑênd şi simţind binele, totuşi s'a înclinat earăşi spre negura pĕcatelor. Inimile nóstre s'au plecat din nou cătră cel spurcat, şi el, necuratul, simţindu-se atras, pe de altă parte neaflând repaus în pustie, s'a întors earăşi în casa lui de unde alungat a fost. A venit şi a aflat casa deşartă, măturată şi înfrumseţată. Şi a mai adus încă alte spirite necurate, mai rele de cât el, şi s'au încuibat împreună în inimile nóstre. Cu mult mai rĕi şi îndĕrĕtnici ne-am făcut!

Ni-se predică aprópe de 2 mii de ani, ca milostivi sĕ fim, sĕ ne iubim unii pe alţii. Şi noi ce facem? Ne îndârjim tot mai mult, ne sfăşiem, lăpĕdându-ne de dragoste, făcêndu-ne mai rĕi de cât sĕlbaticii. Zicem, că iubim pe Dumnezeu, Tatăl din ceriu. Cum sĕ-l iubim însĕ, când nu-i ascultăm cuvintele pline de char, nu urmăm poruncilor sale? „Nu tot omul care strigă Dómne, Dómne, va întra în împĕraţia ceriurilor“, zice Domnul, şi „cel-ce mĕ iubeşte sĕ urmeze poruncile mele“. Şi noi ce facem? Urmăm poruncile lui? Călcăm legile divine, nu băgăm în sémă poruncile Domnului, ne sfăşiem unii pe alţii, ne răpim liniştea, ne facem neînduraţi, vrăj-

---

FOIŞÓRĂ

Patimile Domnului.

.... Eară când s'a împlinit vremea a trimis Dzeu pe Fiul Sĕu, cel unul născut, ca sĕ mântuiască pĕcatelele poporului. Căci Dzeu din ceriu se uita preste fiii ómenilor, spre a vedé, dacă este vre-unul înţelept, care caută spre Domnul. Şi a vĕḑut că mulţi s'au abătut, mulţi s'au corupt, puţini fac bine, ba chiar nici unul.

Şi fiindu-i milă de făpturile Sale, nu a voit sĕ le dee perzării, ci s'a îndurat până într'atâta, de a luat trup omenesc, ca sĕ descopere ómenilor căile Sale.

Sărac a sosit Fiul lui Dzeu în lume. El, domnul domnilor şi împĕrat al împĕraţilor, nu s'a culcat pe aşternuturi moi, ci fênul cel uscat i-a servit drept căpătâiu, şi palatul sĕu a fost ieslea dobitócelor.

Imbrăcămintea lui nu a fost din porfiră şi din mătasă, ci purta o haină mohorîtă şi simplă, ca şi ómenii de rênd, desculţ şi cu capul gol cutreera întrégă ţéra, ca sĕ dee pildă de smerenie şi de blândeţă celor muritori. — Binecuvêntând cu drépta Sa, plină de daruri, şi propovĕduind adevĕrul şi iubirea întrĕ ómeni, a adus fericirea şi mângăerea în lume.

Cât bine a făcut El tuturor, şi mai ales poporului jidovesc! Pe morţi lor i-a înviat, pe cei leproşi i-a curăţit, pe cei orbi i-a făcut sĕ vadă, pe cei surḑi sĕ audă, ear' pe cei asupriţi de diavolul i-a vindecat, căci Dzeu a uns pe Iisus Nazarinénul cu Spiritul Sfânt şi cu putere de sus, şi Dzeu era cu dînsul. Ear' cei fără de lege n'au vrut sĕ 'nţelégă.

L'au prins ca pe un nemernic; scuipatu-l'au în faţă şi bătêndu-l, l'au batjocorit, ca pe cel mai pĕcătos om din lume. Impărţit'au hainele lui loru-şi şi pentru cămaşa lui au aruncat sorţi!

Ei, cari înainte cu câteva zile, i-au făcut triumf şi l'au primit cu stilpări în Ierusalim ca pe un împĕrat, strigându-i *„Osana“*, — astăzi strigă plini de ură şi de rĕsbunare *„sĕ se rĕstignéscă, sĕ se rĕstignéscă!“*

La tóte acestea Fiul lui Dzeu, ca o óie spre junghiere, ce nu-şi deschide gura sa, a tăcut. Ar fi putut într'un moment sĕ-i prefacă pe toţi în stâlpi de pétră, dar' ca sĕ se împlinéscă scriptura şi prorocia, că Fiul omului se va da în mânile judecătorilor, va fi rĕstignit, şi *a treia zi va învia*, — El a răbdat chinurile cele mai cumplite, tăcênd.

In loc de cunună de lauri pentru depărtarea întunerecului şi învingerea rĕutăţii din lume, cunună de spini i-a împodobit fruntea. In loc de tron a fost spênzurat pe cruce, şi în loc de sceptru piróne de fier i-au sdrobit mânile binefăcĕtore. — Iată rĕsplata dătătoriului de lumină, iată până unde ajunge rĕutatea ómenilor!

Vai vóuĕ fariseilor şi cărturarilor pĕcătoşi, căci v'aţi stropit cu sângele celui fără de pĕcat. Căci lumina a venit în lume şi nu o aţi primit, adevĕrul a sosit şi nu l'aţi creḑut. Judeca-vĕ-va pe voi Domnul în ziua cea de apoi!

Dar' blândul şi iubitoriul Mântuitoriu se rógă totuşi pentru ei: *„Dómne, nu le socotí lor pĕcatul acesta, căci nu ştiu ce fac“*.

Şi era pe la al şéselea cias, când inima lor a fost cuprinsă de spaimă. Temere şi cutremur a venit preste ei şi frica i-a acoperit, căci întunerec s'a făcut preste tot pămêntul de la al 6-lea cias până la al 9-lea. Şi s'a întunecat sórele şi s'a rupt catapitésma bisericii de sus până jos. Cutremur mare s'a făcut, când Iisus şi-a dat sufletul.

Abia acum au cunoscut cei fără de lege, că cu adevĕrat drept om a fost acela şi Fiu al lui Dzeu este. Deci sĕ bătéu cu pumnul în piept şi se căiau.

Cunoscut'au şi păgânii din depărtare, că s'a sĕvêrşit o faptă mare, că de aceea, cum zice Phlegon, la amiazi s'a întunecat sórele, de puteai zărí stelele pe ceriu; şi asta s'a întêmplat în anul al 4-lea al Olympiadei 202.

Corăbierii de pe mare, spune Plutarch, au auḑit atunci o voce puternică, în urmă un oftat adânc, — semn că a murit Domnul cel mare.

Dar' nu numai pămêntul şi ómenii s'au clătit la mórtea Mântuitoriului, ci şi animalele şi plantele au simţit o durere nespus de mare. Aşa ni-se povesteşte că pe vremea când picura sângele din ranele Domnului, au venit douĕ paseri, cari pline de iubire şi de milă sburau în jurul crucii. — Vĕḑênd ele că mânile cele sfinte ale Mântuitoriului, cari pe mulţi au vindecat şi au binecuvêntat sute şi mii, sunt găurite de piróne gróse, s'au încercat cu tótă puterea sĕ scótă cu ciocul cuiele, dar' stăruinţa a fost zadarnică. La munca cea grea li-s'a strîmbat ciocul şi ghiarele lor au rĕmas împlântate în carnea sfântă.

Iubirea lor a fost puternică, dar' slabă a fost puterea lor.

bitori, pe când Tatăl din ceriu iubitor de pace este, cu dragoste nemărginită faţă de noi, preaîndurat, preadrept. Şi dacă nu iubim pe de-aprópele, pe care-l vedem şi cunóştem, cum sĕ iubim pe Domnul, pe care nu l'am vĕḑut nici-odată? Cum sĕ iubim pe măestrul, când lucrurile mânilor sale le despreţuim şi necinstim?!...

Vedem binele, îl aprobăm, în fapt însĕ urmăm calea rĕtăcită, facem cele rele. Unde vei ajunge, omenime, pe povîrnişul acesta? Prin tot feliul de viclenii şi apucături rĕutăcióse căutăm a ne îmbogăţí, răpind dreptatea dreptului şi pânea săracilor şi a orfanilor. Ce óre sĕ ne ajute astfeliu de bunuri? Nu cu bunuri trecĕtóre, periclitate de molii şi rugină sĕ ne îmbogăţim, ci cu cele spirituale, vecinice, ca bogat sĕ trécă sufletul nostru în lumea cea vecinică, unde sĕ vadă faţa prealuminată a lui Dumnezeu.

Faust, care pe deplin a fost convins de deşertăciunea poftelor, ambiţiei şi bunurilor trecĕtóre, de rĕutatea şi viţiurile omenimei, neputênd străbate cu spiritul seu însetat de adevĕr prin întunecimea ce earăşi s'a încuibat întrĕ ómeni, la adevĕrul ultim şi absolut într'atât se amăreşte, în cât se hotăreşte sĕ iee otravă. Dar' când se pună fiola la gură, sunetele mântuitóre, vestea mângăetóre despre biruinţa luminei asupra întunerecului, despre învierea Mântuitoriului Christos, străbate la urechile lui, şi el scapă din mână păharul. E recăştigat pentru viéţă, dar' totuşi erumpe în vorbele: „die Botschaft hör' ich wohl, allein mir fehlt der Glaube!“ Solia o aud, credinţa însĕ îmi lipseşte. Căci vedea, că omenimea tot aşa se sfăşie, ba încă mai rĕu se învrăjbeşte, tot aşa e de răpitóre, nemilostivă şi fără dragoste, ca mai nainte.

Earăşi e plin ogorul de spini şi polomidă! Nu ţinem poruncile Lui, nu iubim pe de-aprópele nostru. Dar' cum sĕ şi iubim, când nici pe noi înşi-ne nu ne ştim iubí cu adevĕrat? Sĕ ştie că iubirea nóstră faţă de noi înşi-ne e cumpĕna iubirii de-aprópelui. Cum sĕ iubim noi pe de-aprópele când cumpĕna este falsă?

Cum sĕ fim drepţi faţă de semenii nostri, când nici faţă de noi înşi-ne nu suntem drepţi? Nu cu iubire curată ne iubim, ci cu iubirea făţarnicilor. Sĕ învĕţăm mai întâiu a ne iubí pe noi înşi-ne cu adevĕrată iubire, cu iubire castă şi sfântă, şi numai atuncia póte fi şi iubirea faţă de aprópele nostru curată şi binefăcĕtóre, ear' poruncile Domnului cu uşurătate le vom puté îndepliní. Atunci iubirea faţă de Dumnezeu, faţă de aprópele va fi deplină şi spiritele spurcate vor fi earăşi alungate în petri şi în pustie, ear' inimile nóstre înfrumseţate şi curate vor fi. Ogorul Domnului va fi curat de polomidă, de neghină şi spini, şi numai firul grâului va creşte în el.

Sĕ învĕţăm deci şi sĕ ne dăm tótă silinţa a ne iubí pe noi înşine cu o curată şi sfântă iubire! Acésta e cerinţa cea mai mare de la care atârnă fericirea fie-căruia. Atunci la sunetele glasurilor mângăitóre, cari vestesc învierea Mântuitoriului, nici scepticul cel mai mare nu va mai sta la îndoială, ci va esclama: da, adevĕrat, a înviat Christos, veselia şi viéţa cea vecinică!

.....Veniţi popórelor sĕ bem beutură nouă din isvórele nesecate ale Mântuitoriului, din sfintele evangelii. Căci preste înălţimea şi sfinţenia învĕţăturilor, preste cultura religiósă morală rĕspândită în evangelii, nu va trece nici când spiritul omenesc şi nici desvoltarea spirituală a omenimei.

....„Sĕ ne curăţim simţirile, sĕ bem beutură nouă, că iată ziua învierii, sĕ ne luminăm într'însa cu serbare. Unii pe alţii sĕ ne îmbrăţişăm, sĕ zicem fraţilor şi celor-ce ne urăsc pe noi, sĕ ertăm tóte pentru înviere şi aşa sĕ strigăm: Christos a înviat din morţi, cu mórtea pe mórte călcând, şi celor din mormênturi viéţă dăruindu-le“.

N. Regman-Păunaş.

După ce a murit Mântuitoriul ,paserile au sburat. Dar' Domnul, care şi în cea mai mică făptură a sa recunóşte iubirea, le-a binecuvêntat, lăsêndu-le, ca ciocul sĕ formeze semnul crucei, ear' penele lor sĕ aibă colórea sângelui.

De timpul cel dureros al Patimilor ne aduce aminte şi salcâmul cel jalnic, care îşi ţine ramurile totdeuna plecate spre pămênt.

Se ḑice, că servitorii cei cruḑi ai jidovilor au bătut cu nuele de salce pe Mântuitoriul nostru, şi durerea Lui a pĕtruns în măduva sălcii atât de adânc, în cât de atunci nu-şi mai póte întinde ramurile către ceriu, unde este aşezat tronul lui Iisus.

De atunci jelesc salcâmii la mormintele tuturor ómenilor pe Unicul, care şi-a dat viéţa pentru toţi.

Priveghitórea încă a fost martoră la rĕstignirea Dlui, şi mica pasĕrea s'a întristat într'atâta, în cât nici un glas n'a mai sloboḑit din ciocul ei.

Abia în diminéţa Invierii, când rĕsărise sórele, avù o presimţire tainică, şi începù a isvorí tonul din peptul ei întristat, încet şi frumos. Şi când sórele cu razele sale inunda lumea şi când Iisus înviase din morţi, a simţit şi peptul mititel al paserii, că lumea era mântuită şi tânguirea a trecut, căci *„Christos a înviat“* în zorile zilei a treia de la rĕstignire.

(Cernăuţi) *ileandru.*

Vorbirea

archidiaconului Dr. ***Miron E. Cristea,*** *rostită la 30 Martie 1903 (Dumineca Floriilor) în biserica cea mare din Rĕşinari, cu ocasiunea parastasului celebrat pentru asesorul consistorial Dr.* ***Daniil Popovici Barcianu.***

In numele Tatălui şi al fiului şi al sfântului duh.......

> „Dreptatea înalţă némul; ear' pĕcatele impuţinéză seminţiile“.
>
> Pildele lui Solomon XIV. 35.

Iubiţi creştini şi ascultători!

Adunatu-ne-am din nou în numĕr mare în acésta sfântă şi pentru noi istorică biserică, ca sĕ eşim la próspĕtul mormênt, la îngusta criptă cu rĕmăşiţele pămênteşti, cu osĕmintele rĕci, cari au sălăşluit odinióră în ele sufletul cald şi mare al de toţi regretatului şi acum fericitului Dr. *Daniil Popovici Barcianu.*

Adunatu-ne-am, ca — îndemnaţi de dorinţa ferbinte a inimilor nóstre — sĕ îndeplinim o fiiéscă, o pretinéscă, creştinéscă şi o românéscă datorinţă către memoria acestui vrednic şi nobil bărbat: înălţând pe fumul de tămâie căldurósele nóstre rugăciuni către Cel-ce şi acum nevĕḑut pluteşte de-asupra capeţelor nóstre, şi cerênd de la nesăcata milostivire şi îndurare a Aceluia, care pe nimenea nu respinge de la sine, ca sufletul călĕtor din acéstă lume al neuitatului Dr. Barcianu cu părintéscă dragoste sĕ 'l priméscă întru împĕrăţia sa cea ceréscă, *„în sinurile lui Avram sĕ 'l aşeḑe şi cu drepţii sĕ 'l numere“.*

Ear' de altă parte — adânc pĕtrunşi în sufletul nostru de adevĕrul înţeleptelor cuvinte, că: *„Recunoştinţa este o flóre, care creşte numai în inimile cele nobile“* — adunatu-ne-am la acest loc şi în acest cimiteriu, atât de scump, nu numai nouĕ celor de faţă, ci tuturor credincioşilor bisericei ortodoxe române, ca sĕ vĕrsăm o lacrimă de durere şi de regret pentru perderea prea de timpurie a unui bărbat, de care atâtea speranţe mai legam.

Adunatu-ne-am, ca tocmai în acéstă *Dumineca a Floriilor* sĕ depunem şi noi o *flóre* de adâncă *recunoştinţă* pe gliile de pămênt, ce acoper şi încunjură mormêntul scump al unuia din cei mai binemeritaţi fii ai némului şi în deosebi ai bisericei nóstre româneşti, pentru care o mândrie este, că l'a avut şi l'a putut numí al sĕu.

*

Astăzi — iubiţi ascultători — prăsnuim ziua, în care fără vre-o prealabilă înţelegere, fără vr'o mai nainte pregătire isbucneşte din inimile marei mulţimi de popor, adunat în jurul Ierusalimului, însufleţirea şi dragostea către preasfântul *Mântuitoriu* şi *Invĕţătoriu* Iisus Christos, în calea căruia — precum ni-a spus evangelia de azi de la sfânta liturgie — toţi îşi aştern vestmintele lor, şi presară ramuri de finic, frunze şi flori, *ducêndu-l în triumf* spre locul, de la care preste câteva zile a adus jertfa cea fără de sânge pentru mântuirea némului omenesc, cel cuprins de roiul pĕcatelor celor fără de numĕr, petrecêndu-l spre locul, de la care prin mórtea sa a *biruit* mórtea şi a sdrobit lanţurile şi puterea iadului.

Déluri, văi şi câmpii rĕsună astăzi de *osanele* celor ce se închină şi glorifică pe fiul omului, care — venind în lume — a întrupat în sine în gradul cel mai înalt tóte însuşirile cele bune: începênd de la bunătate, blândeţă, abnegaţiune (lăpĕdare de sine), dreptate, înţelepciune şi până la cea mai înaltă şi absolută desĕvêrşire şi perfecţiune.

Vĕzduhul întregului rĕsărit rĕsună astăzi de cântările şi imnele de laudă la adresa Aceluia, carele însuşi este *„adevĕrul* şi *viéţa“*, şi care pe sine însuşi jertfă s'a dat pentru noi toţi.

*

In tocmai şi noi — iubiţi creştini, — adunatu-ne-am astăzi fără vr'o mai nainte chiemare ori înţelegere, curgênd în cete sĕrbătoreşti din tóte crângurile şi de pe tóte văile acestei estinse comune — mic şi mare, tineri şi bătrâni, bogaţi şi săraci, — ca sĕ reamintim memoria *celui mai vrednic fiu* al acestei fruntaşe comune româneşti, ca sĕ aşternem flori de recunoştinţă în calea sufletului acum fericitului Dr. Barcianu, care sbóră spre împĕrăţia lui Dzeu, cea gătită drepţilor şi tuturor cuvioşilor lui.

Venit'am şi noi — învĕţăceii lui de odinióră şi mai târziu prietinii şi împreună muncitorii în câmpul vast al culturii nóstre bisericeşti şi şcolare — ca sĕ preamărim frumósele şi laudabilele însuşiri, vredniciî şi virtuţi ce au împodobit în viéţă pe acest mare dascăl al némului nostru.

Cine óre cunóşte mai bine, de cât tocmai fiii acestei comune însuşirile *tinereţelor* iubitului nóstru defunct?

Ascultarea, blândeţa, modestia şi *sirguinţa* lui în studii erau ştiute de toţi. Mamele cele bune şi dascălii cei conştii de chemarea lor, pildă îl aduceau dóră copiilor şi elevilor lor.

Buna lui *purtare, zelul* lui *spre învĕţătură*, şi *hărnicia* lui de albină l'au ridicat în ochii tuturora; şi nemuritoriul regenerator al némului şi bisericei nóstre, marele Andreiu, carele în mausoleul din apropiere îşi dórme somnul cel vecinic, — cunoscênd aceste rare însuşiri şi calităţi — l'a trimis în ţeri străine, la cele mai înalte şcóle, ca — reîntorcêndu-se în mijlocul poporului sĕu şi desfăşurând stégul cunoştinţelor căştigate —

prin *vasta-i erudiţiune,*

prin *agerimea spiritului sĕu pĕtrunḑĕtor,*

prin *temeinicia şi bogăţia cunoştinţelor* sale pedagogice,

prin *estinsele-i esperienţe* mai ales pe terenul şcolar,

prin *tactul cel plin de înţelepciune* la aplicarea lor,

prin *iubirea* lui de *adevĕr* şi de dreptate, precum şi

prin *caldul* lui *patriotism,* şi mai pre sus de tóte

prin *neîntrecuta lui iubire de neam,* pecetluită cu suferinţele temniţei..... sĕ devie nu numai *fala* acestei comune din care s'a născut, ci un *luceafĕr* lucitor pe orisontul întregului neam românesc şi în deosebi o *mândrie* a bisericei drept credincióse române din patrie.

Cine şi cum a fost Dr. Barcianu ca profesor, ca dascăl al tinerimei nóstre seminariale, nu este lipsă sĕ o spun eu? O spun acésta sutele de învĕţători şi preoţi, pe cari îi aflăm în tóte satele şi părţile întinse-i nóstre archidiecese, şi cari toţi îi păstréză scumpă amintire.

Ating numai în trécăt, că *prelegerile* lui cu simbure, *cărţile* lui cu sistem, *scrierile* şi *articolii* lui *convingĕtori* şi mai ales *instructivele* lui vorbiri de la conferenţele învĕţătoreşti, pe cari un şir întreg de ani cu multă pricepere le-a condus, sunt doveḑile cele mai vii, că Dr. Barcianu a fost cu adevĕrat dascălul dascălilor nostri, care se simţia la culmea fericirii sale atunci, când — încunjurat de mulţimea învĕţătorilor şi discipulilor sei — le împărtăşia acestora cunoştinţele şi esperienţele-i cele bogate, cu cari credea a ridica mai mult poporul, din sinul căruia a eşit şi pe care atât de mult l'a iubit.

Drul Barcianu nu cunoştea nimic mai presus de şcóla română şi de înaintarea ei.

Am fost însumi martor ocular la durerósa şi sfăşietórea scenă, când — reîntorcêndu-se a casă de la inspecţionarea şcólelor nóstre din câteva protopopiate — a aflat pe iubita-i soţie neînsufleţită, întinsă pe laviţa rece a morţii nemilóse. Era bolnavă de mai nainte; şi îndeplinirea cu zel apostolesc a datorinţelor oficiului seu, l'a împedecat a fi de faţă la despărţirea lor din acéstă lume.

Ba chiar şi cu câteva zile înainte de înbolnăvirea sa ultimă, care i-a şi curmat firul vieţii, am fost ambii împreună în câteva comisiuni şcolare, din cari reîntorcêndu-se s'a pus la pat — durere — spre a nu se scula mai mult.

Iată, — iubiţi ascultători — şi aceste câteva casuri, în trécăt atinse, ne arată pe omul, care a pus némul, şcóla şi biserica română mai presus de ai sĕi, de familie, mai presus de sine însuşi!

Dar' piatra cea mai preţiósă din cununa vredniciilor sale, cari acolo sus în ceriuri strălucesc pe fruntea-i vecinic seriósă, o forméza fără îndoélă *curăţenia probatului sĕu caracter.* Acest caracter nu cunoştea părtinire nemeritată, interese particulare, linguşire, slugărnicie, ci era pururea călăuzit de binele şi dreptatea causei, de progresul comun, de la care abatere nu suferia.

Ca preoţi, ca conducĕtori şi crescĕtori ai tinerimei nóstre şi ai poporului nostru, al cărui viitor voim sĕ 'l asigurăm, datorinţă nestrămutabilă avem de a ridica sus şi tare acéstă podóbă a bărbăţiei, de a înălţa cu atât mai mult acéstă virtute, cu cât — cei-ce cu ochii ageri şi observători urmăresc desvoltarea lucrurilor din viéţa nóstră socială şi publică — adese-ori trebue sĕ facă durerósa esperienţă, că nu *iubirea de muncă,* nu *iubirea de dreptate,* nu *îndeplinirea conştienţiósă* şi *desinteresată a datorinţelor,* nu *francheţa convingerii,* isvorite din dragostea altruistă către binele obştesc, — ci de fórte multe-ori *făţărnicia, nestatornicia, laşitatea, superficialitatea,* împreunate cu *tămâieri hipocrite şi linguşiri şi căciuliri josnice* ori alte *legături particulare* sunt fuşteii cei mai puternici, pe cari la noi multe nulităţi — de uşóre şi de góle ce sunt, se înalţă la ranguri, la posiţii, la trepte nemeritate, ale căror obligăminte, în detrimentul înaintării nóstre, nu sunt în stare a le îndepliní; ba n'au nici chiar conştiinţa, că nu sunt vrednici de ele.

*

Asemenea purcedere nu póte fi de loc educativă pentru tinerimea nóstră, unui popor, care prin muncă şi luptă neîncetat are acum sĕ lucre la ridicarea sa.

Astfel nu e mirare, că dăm în viéţă de tipuri nemodeste, pentru cari — după frumósa espresie a poetului Vlahuţa *„nu-i pórtă prea înaltă* şi *„nu-i scaun prea înalt,* şi cari *„stau sĕ iee chiar nemurirea cu asalt“.*

Vorbitori distinşi au zugrăvit, iubiţi creştini — în colori vii icóna vieţii şi a faptelor regretatului defunct cu prilegiul înmormêntării. Scopul cuvêntării mele de azi a fost numai, ca — pe temeiul momentelor deja cunoscute ale vieţii sale — sĕ cuprind în un mănunchiu frumósele virtuţi, nobilele insuşiri şi alesele vredniciî pe cari Dr. Barcianu le-a avut şi pe cari nouĕ scumpă moştenire ni-le-a lăsat, şi cari — după cuvêntul înţeleptului Solomon (Pilde III—3—5.) sunt mai scumpe *„de cât pietrile cele de mult preţ“, „de cât vistieriile aurului şi argintului“.*

Şi cred, cum că şi din scurtele mele *constătări* aţi primit cu toţii convingerea, că stăm în faţa mormêntului unui *rar bărbat român,* carele — pe cât a trăit — *lumină ni-a* fost, ce — luminându ne pe noi, şi pe poporul nostru — s'a mistuit pe sine însuşi; că stăm în faţa unui mormênt, pe care datorinţă avem a 'l cerceta cât mai des, — nu ca sĕ 'l glorificăm pe el, ci ca mai vêrtos — reamintind faptele lui şi reîmprospĕtând virtuţile lui noi toţi şi mai ales tinerimea nóstră pildă sĕ 'l luăm în lucrările şi activitatea nóstră pentru înălţarea scumpului popor, din care facem parte şi care ne-a crescut; datorinţă avem, ca — reîmprospĕtând aceste virtuţi, — sĕ ne nisuim a ni-le şi insuşí, ca astfel sĕ ne apropiem de el, de vrednicia lui şi de perfecţiunea, spre care prorocul *Osia* (XII. 6.) ne îndémnă astfel: *„La Dzeul tĕu te vei întórce; deci..... te apropie de Domnul tĕu pururea“.*

Şi acum — iubiţi ascultători — plecând cu smerenie genunchii nostri şi împletindu-ne spre rugăciune mânile, sĕ ne îndreptăm cu ochii trupului şi ai sufletului la Cel de sus, zicêndu-i cu inimă curată şi cu tótă încrederea: *„Dómne, — Cela ce în nemărginita ta bunătate şi iubire de ómeni şi în nesăcata ta îndurare ai iertat, ba te-ai ru-*

gat chiar şi pentru cei-ce pe Tine însuţi restiginirii te au dat, — nu întórce faţa ta nici de cătră cercatul Teu popor român, ci pentru mulţimea împărechierilor şi pentru grelele-i pĕcate strămoşeşti, câte s'au încuibat în lăuntrul lui, — iartă-l. Revarsă preste el belşugul darurilor şi virtuţilor tale, ca aceste — înăbuşind egoismul, pisma, zavistia şi invidia, cari ne bântue, — sĕ-l ridice la înălţimea, de la carea sĕ preţuéscă mai pre sus de tóte munca desinteresată, iubirea de dreptate, şi dragostea nefăţărită pentru binele obştesc.

Dómne, Dumnezeul puterii, al milelor şi al îndurării, — Cela ce din stâncă ai isvorit apa, şi toiagul cel uscat al lui Aron l'ai înverdit .... fă apoi, ca din acéstă atmosferă curată şi virtuósă sĕ rĕsară cât mai mulţi bărbaţi aleşi şi cât mai multe caractere nobile, ca şi neuitatul Dr. Barcianu, al cărui suflet, mutat de la noi, aşĕză-l în locaşurile mărirei Tale".

Amin şi Dumnezeu sĕ 'l ierte!

Nr. 3603 Epitr.

Publicaţiune oficială.

Pentru trebuinţele seminariului archidiecesan în anul şcolar 1903/4 în ce priveşte încălḑitul se cere furnisare a una sută (100) stângini de lemne, spre care scop se publică concurs cu termin 1/14 Iuniu a. c.

Lemnele sĕ fie de fag, neplutite, din faţa sórelui, de prima calitate, şi trebue sĕ fie aduse în seminariu în lunile Iuliu şi August st. nou a. c., înainte de a se începe prelegerile în seminariu.

Ofertele au sĕ fie înaintate în terminul indicat la consistoriul archidiecesan, şi oferenţii sĕ aducă în seminariu un stângin de lemne de probă.

Sibiiu, 29 Martiu 1903.

Consistoriul archidiecesan.

Conferenţele învĕţătoreşti.

Convocare.

Incredinţat din partea Ven. Consistoriu archidiecesan cu conducerea conferenţelor învĕţătoreşti din cercul III Sibiiu, am onóre a convoca pe toţi p. t. învĕţători — (învĕţătóre) de la şcólele nóstre din protopresbiteratul Sibiiu şi Avrig la conferenţele ce se vor ţiné în 23, 24 şi 25 Aprile st. vechiu, în sala seminariului nostru Andreian, pe lângă următórea programă:

1. Participarea la serviciul divin în biserica din Suburbiul Iosefin.

2. Deschiderea conferenţei la orele 11 a. m.

3. Apelul nominal şi constituirea.

4. Presentarea elaboratelor stabilite prin conclusul conferenţei din anul premergĕtor.

a) Insemnătatea şi alegerea cântărilor în şcóla poporală: temă lucrată de învĕţătorii *Iosif Stoica* şi *Moise Bĕrsan*, critica de *Maniu Lungu*.

b) Tractarea metodică a unei cântări cu elevii, de *Ioan Banciu*, critică de *Candid Popa*.

c) Lucrul de mână femeesc în şcóla poporală, de *Mărióra Doican* şi *Elena Reou*, recensentă *Aurelia Goga*.

d) „Cari sunt causele că, după atâţia ani de frecuentare a şcólei şi după atâţia ani de obligativitate a frecuentării, se află întrĕ credincioşii bisericei nóstre încă un procent atât de mare de analfabeţi, şi că chiar dintrĕ cei cari au frecuentat şcóla sunt mulţi, cari în viéţa practică negligă cu totul scrisul şi cetitul sau se feresc a arăta că ştiu scrie şi ceti; şi cari ar fi mijlócele cele mai potrivite pentru a delătura acéstă stare de lucruri păgubitóre?", temă lucrată de *Ioan Modran, Ioan Budac, Ioan Pura* şi *Nicolae Şoldea*.

e) Impărţirea obiectelor de învĕţământ pe orele zilelor din săptămână, pentru o şcólă cu 2 învĕţători: temă lucrată de corpul învĕţătoresc din Sebeşul-superior şi Arpaşul-inferior.

f) Impărţirea obiectelor de învĕţământ pe orele zilelor din sĕptĕmână pentru o şcólă cu 3 învĕţători: temă lucrată de corpul învĕţătoresc din Boiţa şi Sadu.

g) Raportul comisiunilor permanente despre mersul învĕţământului în fie-care protopresbiterat din acest cerc.

Alegerea temelor pentru conferenţa procsimă.

Sibiiu, 2/15 April n. 1903.

Nicolau Ivan
comisariu consistorial.

NOUTĂŢI

Christos a înviat! *Cu acest frumos salut creştinesc ne adresăm tuturor cetitorilor, corespondenţilor şi binevoitorilor ziariului nostru, dorindu-le sĕ petrécă sfintele sĕrbători în pace şi sănĕtate. — Redacţia „Telegrafului Român".*

Din causa *sfintelor sĕrbători ale* „Invierii Domnului" *numĕrul proxim al fóiei nóstre apare Joia viitóre.*

Episcopul Aradului. Dăm ştirea, după ziarele străine, că P. C. Sa Archimandritul *Ioan Ignatie Papp*, ales şi întărit episcop al diecesei Aradului, astăzi, Vineri, pune jurămĕntul de fidelitate înaintea M. Sale, în Viena. La acest act va asista şi ministrul de culte şi instrucţiune publică, Escel. Sa dl Dr. Wlassics Gyula.

*

Deputaţi sinodali. Ca întregire la lista deputaţilor mireni aleşi la sinodul archidiecesan, înregistrăm că în *cercul VIII* (Geógiu) sunt aleşi dnii Petru Pipoş, jude de tablă în pensiune, şi Dr. Aurel Vlad, director al băncii „Ardeleana", ear' în *cercul X* (Câmpeni) dnii Dr. Vasilie Preda şi Dr. Zosim Chirtop, advocaţi în Câmpeni.

*

Nou „Dr. juris". Aurel *Zigre*, fiul advocatului Nicolae Zigre din Oradea-mare, zilele trecute a fost promovat, la universitatea din Cluj, *doctor în ştiinţele juridice.*

*

† Ioan Popea. In legătură cu ştirea dată în numĕrul de alaltăeri despre trecerea din viéţă a meritatului profesor *Ioan Popea*, publicăm următórele anunţuri funebrale:

Ioan Popea, profesor în pensiune al gimnasiului român gr.-or. din Braşov, după o scurtă suferinţă a adormit în Domnul, provĕḑut cu sfintele Taine, Marţi la 1/14 April a. c. la $6^1/_2$ ore diminéţa, în etate de 64 ani. Rĕmăşiţele pămĕnteşti ale neuitatului defunct se vor transporta spre odihnă vecinică în casa rece a cimiteriului gr.-or. din Gróveri, unde Joi la 3/16 April 3 ore p. m. se va îndeplini serviciul ceremonial funebral, despre ce încunoştinţăm pe tóte rudeniile, amicii şi cunoscuţii. Fie-i ţĕrina uşóră şi memoria binecuvĕntată. Braşov, 1/14 April 1903. *Jalnica familie.*

Corpul profesoral de la şcólele medii gr.-or. române din Braşov cu inima îndurerată aduce la cunoştinţa tuturor amicilor şi cunoscuţilor, că emeritatul coleg *Ioan Popea*, profesor gimnasial în pensiune, s'a mutat la cele eterne, azi Marţi 1/14 April 1903, în etate de 64 ani, în al treilea an al retragerii sale din funcţiunea de profesor gimnasial, pe care o purtase timp de 35 de ani cu mare pricepere şi nespusă abnegaţiune. Dumnezeul îndurărilor sĕ-i facă parte de eternă odihnă în locaşurile celor drepţi!

*

Prinţul Carol, nepotul regelui Carol al României, Duminecă s'a bolnăvit de şarlah. Conform buletinelor medicale date Luni, decurgerea bólei e normală.

*

Statuă împĕrătesei Elisaveta. Duminecă s'a făcut în *Meran* desvĕlirea statuei ridicate în amintirea rĕposatei împĕrătese şi regine a nóstră *Elisaveta*. M. Sa împĕratul şi rege *Francisc Iosif I.* a fost representat la actul desvĕlirii prin archiducele Eugen.

*

Óspele Impĕratului. In 27 April va sosi la Viena *regele George* al Saxoniei, pentru a face visită M. Sale împĕratului şi rege *Francisc Iosif I.*

*

Recunóşterea meritelor lui Körber. M. Sa împĕratul a primit Marţi în audienţă privată pe ministrul-president austriac *Dr. Körber*, cu care ocasiune i-a predat insigniile *ordului Sfântul Stefan în gradul de marecruce.* In cercurile politice vieneze acésta mare distincţie a ministrului se atribue succeselor lui avute în ceea-ce priveşte votarea projectelor militare în parlamentul austriac şi readucerea parlamentului la calea activităţii normale.

*

Procedură nouă cu privire la scrisorile cu rambursă. Ministrul ungar de comerciu şi comunicaţiune publică a dat zilele acestea următórea ordinaţiune: In circulaţia postală pe teritoriul ţerii trimiţĕtorii scrisorilor recomandate şi rambursate pot dispune astfel, ca scrisórea sĕ li-se retrimită îndată după prima presentare adresatului, dacă acesta nu o rĕscumpĕră. In acest scop trimiţĕtoriul are sĕ indice acéstă dorinţă pe partea stângă a plicului (în faţa cu adresa) prin scrisóre bătĕtóre la ochi, si subliniată cu creion vînăt. Oficiile postale şi telegrafice sunt îndrumate, ca scrisorile provĕḑute cu indicaţiunea acésta, în cas că adresatul nu le rĕscumpĕră, sĕ le retrimită imediat.

*

Ninsori pretutindenea. Temperatura rece, abnormală pentru luna April, a provocat deja de o sĕptĕmână plaga de care se temeau economii: brumă, îngheţuri şi pe multe locuri ninsorile au causat mari stricăciuni deosebi în pometuri, ear' frigul ameninţă sĕ strice mult viilor şi sĕmănăturilor. Şi se pare, că de astă-dată, când era bine sĕ fi greşit *Falb* cu profeţiile sale meteriologice, i-se vor împliní şi cele privitóre la restul lunii. Căci aprópe de prin tóte părţile ţerii se raportéză ploi şi ninsori; în *Paks* a nins ninsóre grea Marţi diminéţa de la 7 până la 9 ore; în *Gyöngyös* a brumat, ear' munţii Matra sunt albi de zăpadă; în *St. Gothard* după plóie de trei zile a început Marţi ninsóre ca în dricul iernii; în *Dombovár, Canija-mare*, Barcs şi Pécs asemenea; în multe comune din comitatul Zala, în urma ploilor au esundat rîurile, causând mari pagube în sĕmănături. De prin părţile ardelene încă se raportéză ploi şi ninsori. In Sibiiu plóia de Mercuri, amestecată cu fluturaşi de zăpadă, cătră amiazi s'a schimbat în ninsóre adevĕrată, durând până nóptea târziu.

*

Statuă unui savant în viéţă încă. Cu ocasiunea petrecerii în Copenhaga, la iubileul de 85 ani de etate al regelui Cristian *IX*, *împĕratul Vilhelm* a cercetat clinica profesorului de medicină *Dr. Finsen*, în care capĕtă căutare medicală şi vindecare — prin influinţa colórei albastre — bolnavi de lupus. Cele vĕḑute acolo au entusiasmat aşa de mult pe împĕratul, în cât a sulevat ideia, ca lui Tinsen (care e om tinĕr încă) sĕ i-se ridice statuă încă până e în viéţă. Moştenitoriul tronului danez s'a asociat şi el la planul împĕratului.

*

La situaţia din Macedonia „Lokalanzeiger" susţine a fi informat, că imediat după Paşti va isbucní în Macedonia revoluţie mare şi că Boris Sarafov e proclamat comandant suprem al revoluţionarilor.

O telegramă din *Berlin* dto 14 April spune, că *împĕratul Vilhelm* a dat ordin (?) fabricelor cari au primit comande de arme şi muniţiuni pentru Turcia, sĕ esecute de urgenţă comandele acestea.

Tot dto 14 April se telegrafézā din *Petersburg*, că vasele flotei voluntare ruseşti nu mai fac transporturi comerciale, ci staţionézā în porturile din Marea-Négră, fiind puse la disposiţia comandanţilor marinei de rĕsboiu a Rusiei.

*

Colonie magiară la Moşniţa. Marţi (14 April st. n.) s'a ţinut în Timişóra licitaţie pentru darea în întreprindere a zidirii caselor pe séma a 70 familii magiare, menite sĕ fie colonisate în *Moşniţa* (lângă Timişóra). Colonisarea se face pe cheltuiala ministeriului de agricultură.

*

Familie otrăvită cu ciuperci. Familia lui G. Sarai din Timişóra cinând Vineri ciorbă de ciuperci, s'a bolnăvit grav. Medicul chiămat în ajutoriu a constatat că ciupercile fuseseră de cele veninóse şi astfel consumarea lor a provocat otrăvire de sânge. Din norocire, ajutoriul grabnic a scăpat de mórte pe toţi membrii familei.

*

Oraş inundat. Ploile abundante din luna curentă (profeţite de Falb) au causat în părţile de preste Dunăre chiar şi inundarea totală a unui oraş. Rîuleţul *Tĕrnova*, care întrĕ împrejurări normale e aprópe secat, Duminecă după amiazi a rupt ţermurii şi a inundat nu numai hotarul, ci şi oraşul *Csáktornya*, care aprópe întreg e acum în apă. Duminecă păziau ţermurii Tĕrnovei trei companii de soldaţi, pompierii oraşului şi sute de lucrători, cari însĕ n'au putut sĕ împedece catastrofa. Acelaşi rîuleţ în hotarul stirian a rupt şi spălat trasseul căii ferate, aşa că trenurile numai până la Csáktornya pot sĕ comunice.

In *Croaţia* încă s'au întêmplat esundări. Văile Viapce şi Cernomereţ au rupt traseul căii ferate şi un pod, aşa că pe linia Zagreb — Kodjused comunicaţiunea se póte face numai pe linia vicinală a Somoborului.

La Sibiiu, cu escepţia câtorva zile senine, luna April a adus până acum tot numai plóie şi timp rece, Mercuri chiar plóie amestecată cu fluturaşi de ninsóre, — dór' ca sĕ nu facă de minciună pe Falb!

*

„Apostolii" socialistilor ungureni. Duminecă s'a ţinut la Salonta-mare un „congres" al socialistilor ungureni, la care au luat parte şi câţiva ţerani români prostiţi de prostia lor şi de îndemnurile unor „conducĕtori" ai socialistilor. Că ce capete luminate şi ce bărbaţi de gravitate sunt acei „conducĕtori" se póte vedé şi din lista „conducĕtorilor" din Oradea, reprodusă din „Nagyváradi Napló": *Pasuk* Karoly (de 25 ani), calfă zidariu, *Vantus* Károly (de 24 ani), calfă bărdaş, *Ehrenfeld* Adolf, *Sohnenwirt* Lajos (de 21 ani), *Somonnai* Albert, *Fischer* Márton, calfă croitoriu, *Tenczer* Lipot (de 27 ani), *Heller* Móricz, calfă măsariu, *Weiss* Ignácz, calfă păpucariu, *Szilási* József (de 28 ani), calfă bărdaş, *Süssholtz* Sandor (de 27 ani), calfă pleuar, etc. tot nume ovreeşti, tot băeţandri şi ómeni fără căpĕtâiu. Şi acestora dau cei câţiva ţerani români, intraţi în mocirla socialistă, mai multă ascultare de cât preoţilor şi învĕţătorilor lor!

*

Eroi din rĕsboiul cuban. La începutul sĕptĕmânii acesteia a fost ridicată din fundul mării corabia „Rejna Christina" de pe care admiralul spaniol Montoja comandase lupta navală de la Manilla şi care în 1 Maiu 1898, în cursul acestei lupte fusese cufundată de cătră bastimentele de rĕsboiu ale americanilor. Pe corabie au fost aflate 80 schelete, întrĕ cari şi al unui oficer, pe care se disting clar urmele a cincisprezece glónţe. Americanii voesc sĕ înmormĕnteze scheletele în mare, conform usului marinarilor, pe când guvernul spaniol le reclamă sie-şi, ca sĕ le înmormĕnteză în Spania.

*

45,000 butóie de petrol — în flacări. Bazarul din Cadix al companiei transatlantice („Compagnie Transatlantique"), în care se aflau şi 45.000 butóie de petrol, a luat foc. Primejdia incendiului era cu atât mai mare, cu cât la distanţă de 30 metri se afla un magazin de iarbă de puşcă. Pentru scurgerea petrolului aprins pompierii au săpat mulţime de canaluri, concentrându-şi întrégă lucrarea întru a împedeca ajungerea focului la magazinul cu érbă de puşcă. Despre decursul incendiului lipsesc încă detaiurile.

*

Sfat bun. Cine voeşte sĕ samene érbă frumósă, i-se recomândă sĕ cumpere amestecul de sĕmênţă de érbă „Promenade" sau „Insula Margareta", care 'l vinde casa de seminţe c. şi r. de curte Edmund Mauthner din Budapesta. De 29 ani liferéză Mauthner sĕmênţa acésta pentru parcurile Budapestei şi ale insulei Margareta.

Cărţi şi reviste.

Au apărut:

„Momente din viéţa bisericéscă a Românilor ortodoxi din Transilvania (1780—1787) de Mateiu *Voilean*, asesor consistorial. Sibiiu, tiparul tipografiei archidiecesane. Preţul 80 fileri.

Cei cari se interesézā de istoria bisericei ortodoxe din Transilvania vor afla în cărticica dlui Voilean multe momente din viéţa internă a bisericei, cari în opurile de istorie bisericéscă publicate până acum nu sunt amintite, — din causă că pe timpul scrierii şi publicării acelor opuri nu erau cunoscute (de pildă vicariatul de patru ani a lui Ioan Popovici de la Hondol). De aceea, cartea cu titlul de mai sus póte fi considerată ca un preţios adaus la materialul pentru istoria bisericei nóstre ortodoxe. O recomandăm preoţilor, învĕţătorilor şi tuturor acelora cari voesc sĕ cunóscă amĕnunte din trecutul bisericei.

*

„Cântările funebrale" pentru cor bărbătesc în 4 voci, de *Dimitrie Cunţanu*. Broşura cuprinde pe 19 pagine următórele cântări: 1. *„Românime mult cercată"*, Imn, la mormêntul *Marelui Andreiu*, textul de Z. *Boiu*. 2. *„Amin"*, Troparele: *„Cu duhurile drepţilor"* şi *„Tu eşti Dumnezeu, carele te-ai pogorît în iad"*. 3. *Tóte rĕspunsurile la Ectenii.* 4. *„In veci pomenirea lui"*. 5. *„Cu adevĕrat deşertăciune sunt tóte"*. 6. *Cu sfinţii odihneşte Christóse"*. 7. *„Veniţi fraţilor sĕ dăm mortului sărutarea cea mai de pe urmă"* 8. *„Sfinte Dumnezeule"*. 9. *„Plâng şi mĕ tânguesc"*. 10. *„Aliluia"* şi Tropariul: *„Cela ce cu adâncul înţelepciunii"*.... la Părăstase. Aceste cântări, în *broşuri legate*, se pot procura de la librăria archidiecesană în Sibiu cu preţul de 2 coróne şi 20 fil. plus porto postal nerecomandate 10 fil., recomandate 55 fil. On. Redacţii ale ziarelor româneşti sunt rugate a reproduce acest anunţ.

Anunţ.

Se aduce la cunoştinţă publică, că **„Mielul“ cassă de păstrare în Poiana a redus interesele depunerilor de la $5\frac{1}{2}\%$ la 5%.**

Depunerile vechi se fructifică cu $5\frac{1}{2}\%$ numai până la 30 Iunie a. c.

Poiana, la 14 April 1903.

[47] 1—1 **Direcţiunea.**

Avis

Adunarea generală a institutului de credit şi economíi **„Corvineana“**, societate pe acţii în Hunedóra a ales de director esecutiv pe acţionariul **Petru Şinca**, ear' în locul membrilor sortaţi Petru Şinca şi Teofil Tulea acéstă adunare generală a ales membrii în Direcţiune pe acţionarii **George Popoviciu** şi **Simeon Chirca**.

[48] 1—1 **Direcţiunea,**

[49]

Concurs

Pentru ocuparea postului de **cassariu** la societatea de economíi şi credit **„Crişana“ din Brad** se escrie concurs cu terminul: 30 April 1903.

Salariul anual, împreunat cu acest post este 1600 cor.

La ocuparea postului cassariul va trebuí sĕ depună o cauţiune de 1000 cor. în acţiuni de ale „Crişanei“ sau alte hârtii de valóre.

Cel instituit va fi numai ca provisor până la adunarea generală ordinară din anul 1904.

„Crişana“, societate de economíi şi credit.

Brad, la 9 April 1903.

Vasiliu Damian director. **Dr. Ioan Radu** secretariu.

Nr. 266/903 [46] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **învĕţătoriu** la şcóla gr.-or. din **Gârbova**, protopresbiteratul Mercurea, se scrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. 600 coróne din repartiţie de la popor, fără nici o detragere în favorul fondului cultural local.
2. 4 stângini de lemne, din care are a se încăldí şi şcóla.
3. Cuartir în natură.

Reflectanţii la acest post au sĕ-şi instrueze cererile lor conform normelor în vigóre şi sĕ le înainteze oficiului protopresbiteral în Mercurea în terminul sus indicat.

Mercurea, 26 Martie 1903.

Avr. S. Pecurariu
adm. prot.

Nr. 185/1903 [44] 3—3

Concurs

Pentru îndeplinirea postului **al II. de paroch** a parochíei a doua vacantă **de clasa primă** din **Deva**, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea dotaţiunei preoţeşti de la stat.

De la concurenţi se cere, ca sĕ aibe pe lângă teologie cel puţin opt clase şi maturitatea, deci au a'şi instruí cerererile concursuale conform celor atinse şi a normelor în vigóre în terminul defipt subsemnatului oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta înainte de alegere în biserică spre a'şi arăta desteritatea în cele rituale.

Informaţiuni mai în detaliu se pot lua la oficiul protopresbiteral.

Deva, 25 Martie 1903.

Comitetul parochial în conţelegere cu oficiul protopresbiteral al Devei.

George Romanul
protopresbiter.

Nr. 391—1903. [43] 3—3

Concurs

Pentru **întregirea vacantei parochii Bachnea** cu filia **Bernade**, în protopresbiteratul Têrnavii, se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Concurenţii sĕ 'şi adreseze petiţiunile instruite conform normelor în vigóre subscrisului oficiu protopresbiteral în Cetatea-de-baltă (u. p. Küküllővár) până la terminul sus indidicat, avênd a se presenta alegĕtorilor pentru a cânta respective a celebra şi cuvênta.

Cetatea-de-baltă, 19 Martie 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Têrnava în conţelegere cu comitetul parochial.

Nicolae Todoran
protopresbiter.

Amicul poporului îndreptătoriu în cause administrative şi judecătoreşti pentru poporul român, de **Titu Vuculescu**, pretor. Preţul 1 cor. Se póte procura de la **Librăria archidiecesană** din **Sibiiu**.

Cartea consilierului de medicină Dr Müller, apărută deja în a 40-a ediţie, care tractézá despre

Conturbările în sistemul nervos şi secsual

precum şi despre vindecarea radicală a lor, se póte procura prin tóte librăriile.

Pentru 1 cor. 20 fileri în mărci postale o trimite franco **Curt Röber**, Braunschweig. [3] 14—38

Idei pregătitóre în Pedagogie

de

Dr. **Petru Şpan.**

Preţul **3 cor.** + 20 fil. porto.

Se póte procura de la Librăria archidiecesană din Sibiiu.

Prapori din mătasă damast, camgarn sau din pânză cernită se pot procura de la Librăria archidiecesană, mărimea, colórea, cum şi icónele de pe prapori, după cum se comandă, preţuri solide, moderate, serviciu prompt.

In deposit se află la Librăria archidiecesană în Sibiiu următorii 3 prapori: 1 lăţimea 86 cm. lungimea 1·55 m. **de mătasă damast, grósă, colóre roşie bordo înflorata** cu franze de aur jur împrejur, pe o parte cu **botezul Domnului**, ear' pe cealaltă cu **Invierea** — costă **cor. 128·—.** — 1 prapor de camgarn, colórea **roşie închisă**, 160/120 cm. cu **înălţarea şi luarea de pe cruce**, costă **cor. 108·—.** — 1 prapor **de mătasă damast, grósă, fórte fină** 160/106 cm. **provĕdut cu cruce de alamă masivă, cu globurele, prăjină, ciucuri, franze de aur curat, fórte imposant,** pe o parte cu **Botezul Domnului**, ear' pe cealaltă cu **Intrarea în Ierusalim**, total **cor. 240·—.**

Icónele sunt pictate în uleu cu mâna, pictură fórte fină şi durabilă.

J. PSERHOFER

PILULE DE CURĂŢIREA SÂNGELUI

De multe decenii sunt lăţite aceste pilule preste tot locul şi puţine familii se vor găsí, la cari sĕ nu se afle măcar o mică cantitate din acest escelent mijloc de casă.

De mulţi medici au fost şi sunt recomandate aceste pilule ca mijloc de casă, mai ales contra a ori-ce bólă provenită din **mistuire rea** şi **constipaţie** (lipsă de scaun), precum: **conturbarea circulaţiunii ferei, dureri de ficat, lâncedirea intestinelor, vênturi, congestiune de sânge** la creeri, **hemoroide** ş. a.

Prin însuşirile lor de a curăţí sângele au mai ales un efect admirabil la **lipsa de sânge** şi bólele ce resultă din aceea, cum: **anemie, dureri de cap nervóse** ş. a. m. d. Aceste pilule depurative vindecă pe lângă aceea aşa de domol, în cât nu causézá nici cele mai uşóre dureri; prin urmare pot fi luate fără témă şi de cei mai debili şi chiar de copíi.

Aceste **pilule depurative se prepară singur veritabil în farmacia „la mĕrul imperial de aur“** a lui **J. Pserhofer, Singerstrasse nr. 15 în Viena** şi costă o cutie cu 15 pilule **21 cr.** v. a. Un sul cu 6 cutii costă **1 fl. 5 cr.** La trimiterea anticipată a sumei costă împreună cu espediţia francată 1 sul de pilule **1 fl. 25 cr.**, 2 suluri **2 fl. 30 cr.**, 3 suluri **3 fl. 35 cr**, 4 suluri **4 fl. 40 cr.**, 5 suluri **5 fl. 20 cr.**, 10 suluri **9 fl. 20 cr.** Mai puţin de un sul nu se póte espeda.

NB. In urma lăţirei lor mari, se imitézá aceste pilule sub cele mai diferite forme şi numiri; rugăm deci a cere espres **pilule depurative de J. Pserhofer** şi numai acele au sĕ se privéscă ca **veritabil**, a căror instrucţiune de folosire e provĕdută cu subscrierea proprie a lui **J. Pserhofer**, şi cari pórtă pe acoperişul fie-cărei cutíi aceeaşi subscriere cu scrisóre **roşie**.

Din nenumĕrate scrisori prin cari mulţămesc consumenţii acestor pilule pentru redobândirea sănĕtăţii după cele mai diferite şi mai grele morburi, lăsăm sĕ urmeze aici numai câteva, cu observarea că fie-cine care a întrebuinţat numai odată aceste pilule, le recomandă mai departe.

Stimate Domnule Pserhofer! Fiţi buni şi-mi mai trimiteţi 15 suluri din neîntrecutele Dvóstre pilule depurative cu ramburs. Şi cu acéstă ocasiune Vĕ esprim mulţămita mea profundă pentru puterea miraculósă a pilulelor Dvóstre. Semnez cu tótă stima:

Francisc Pawlistik, Colonia, Lindenthal.

Hrasche l. Flödnik, 12 Septembre 1887.

Stimate Domnule! Voia lui Dzeu a fost, sĕ-mi cadă în mâni pilulele Dvóstre şi acum Vĕ scriu resultatul: mĕ rĕcisem în lehusie aşa că nu-mi mai puteam isprăví lucrurile, şi de sigur aş fi deja mórtă, dacă nu m'ar fi mântuit pilulele escelente ale Dvóstre. Dzeu sĕ Vĕ binecuvinteze pentru acésta de mii de ori. Eu am credinţă, că pilulele Dvóstre mĕ vor face deplin sănĕtósă, cum au ajutat şi altora.

Teresia Knific.

Wiener-Neustadt, 9 Decembre 1887.

Stimate Domnule! Vĕ esprim în numele mătuşei mele de 60 ani cele mai sincere mulţămite. Ea a suferit 5 ani de catarrh cronic de stomac şi bólă de apă. Viaţa-i era un chin şi se credea deja perdută. Din întêmplare capĕtă o cutie din escelentele dv. pilule depurative şi s'a vindecat după o întrebuinţare mai îndelungată a acelora.

Cu tótă stima Iosefa Weinzettel.

Eichengraberamt, lângă Gföhl 17 Martie 1889.

Onorate Domnule! Subscrisul îmi permit a Vĕ ruga sĕ-mi trimiteţi de nou 4 suluri din într'adevĕr folositórele şi escelentele Dvóstre hapuri. Nu pot sĕ nu Vĕ esprim cea mai perfectă recunoştinţă a mea pentru valórea acestor pilule şi le voiu recomanda, pe cât numai voiu puté, cu tótă căldura tuturor bolnavilor. De acéstă scrisóre de mulţămită a mea Vĕ împuternicesc a face ori-ce întrebuinţare publică. Cu tótă stima:

Ignatie Hahn.

Gotschdorf lângă Kohlbach, Silesia austr. 8 Octobre 1886.

Stimate Domnule! Vĕ rog a-mi trimite un sul cu 6 cutíi din pilulele depurative universale ale Dvóstre. Numai escelentelor Dvóstre pilule am de a mulţămí, că m'am mântuit de o bólă de stomac, care m'a torturat în decurs de cinci ani. Nu 'mi vor mai lipsí nici când aceste pilule şi Vĕ esprim prin acésta mulţămita mea cea mai ferbinte. Cu perfectă stimă:

Ana Zwickl.

Lichior Bernhardin din plante de Alpi de W. O. Bernhard în Bregenz. O sticlă 2 fl. 60 cr., $\frac{1}{2}$ sticlă 1 fl. 40 cr., $\frac{1}{4}$ sticlă 70 cr.

Alifie americană pentru reumatism cel mai bun mijloc la tóte suferinţele reumatice: dureri de mĕduva spinării, junghiuri, ischias, migrenă, durere nervósă de dinţi, de cap, de urechi, etc., 1 fl. 20 cr.

Balsam miraculos englez a lui J. Pserhofer 1 sticlă 50 cr.

Balsam de degerături, de J. **Pserhofer** recunoscut de mulţi ani ca cel mai sigur remediu contra tuturor bólelor causate de ger, precum şi pentru răni fórte vechi etc., 1 borcan 40 cr. cu trimitere franco 65 cr.

Kola-Preparate de Stoll, cel mai escelent mijloc pentru întărirea stomacului şi a nervilor

Elixir-Kola sau vin, 1 lit. 3 fl., $\frac{1}{2}$ lit. 1 fl. 60 cr., $\frac{1}{4}$ lit. 85 cr.

Balsam de guşi a lui J. Pserhofer, mijloc recomandabil contra guşii, 1 flacon 40 cr., cu trimiterea francată 65 cr.

Esenţă de viéţă, J. Pserhofer (Picături de Praga) contra stomacului stricat, mistuirei rele, durerilor de pântece de tot feliul, un mijloc de casă escelent, 1 flacon 22 cr., 12 flacóne 2 fl.

Sirup de plantagea (limba oii) J. Pserhofer, un mijloc escelent de casă cunoscut pretutindenea contra catarului, răguşelei, tusei măgăreşti etc. 1 sticluţă 50 cr., 2 sticluţe espediate franco 1 fl. 50 cr.

Pomadă de Tannochinină, de J. **Pserhofer**, recunoscută de medici, de un şir îndelungat de ani ca cel mai bun întrĕ tóte mijlócele de crescutul pĕrului. O dosă mare elegantă 2 fl.

Plastru universal, de prof. **Steudel** la răni din lovitură sau împunsătură, umflături rele de tot feliul şi la umflături vechi, periodice, la picióre, gâlci rele ulcióróse, la buba vênătă durerósă, la sugei, ţiţe cu răni şi aprindere de ţiţe, podagră şi alte asemenea bóle, probat de repeţite-ori. Un borcan 50 cr., cu trimiterea franco 75 cr.

Sare de curăţire universală, de **A. W. Bullrich**, un mijloc de casă escelent în contra tuturor urmărilor digestiunei stricate, ca durere de cap, cârcei de stomac, acrélă, dureri hemoroidale, încuiere etc. 1 pachet 1 fl.

Afară de preparatele ací amintite se mai află gata tóte specialităţile pharmaceutice interne şi esterne anunţate în ziarele austro-ungare, şi tóte articolele, ce nu se află în deposit, se procură la dorinţă prompt şi eftin.

Trimiterile prin postă se esecută cu cea mai mare grăbire trimiţêndu-se banii înainte, comande mai mari şi cu rambursă.

Apoteca la „mĕrul imperial de aur“ J. Pserhofer, Viena I. Singerstr. 15.

De veritabile sunt a se considera numai acele pilule, a căror îndrumări pentru folosire sunt provĕdute cu numele I. Pserhofer şi cari pórtă acelaşi nume şi pe acoperemêntul cutiei cu srisóre roşie.

☞ **Scutite prin marcă şi mustră înregistrată. Imitări se pedepsesc aspru** ☜ [34] 5—6

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian, **Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.**

Nr. 39 Sibiiu, Joi 10/23 April 1903 *Anul LI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia. Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei or 30 fil. rêndul cu litere garmond

Revistă.

Sibiiu, 22 April n.

Situaţia e aceeaşi în politica internă şi astăzi, după sêrbători, care era înainte de sêrbători: *nesigură şi încurcată.* Oposiţia parlamentară continuă a reclama drepturi naţionale, armată independentă, cu limbă proprie de serviciu şi de comandă, şi cu oficeri de naţionalitate magiară, ear' până nu i-se împlineşte dorinţa acésta nu votéză nimica guvernului, nu numai, dar' împedecă şi majoritatea în a puté vota aceea ce cere guvernul, şi de ce are trebuinţă guvernul: *noua indemnitate.* Pentru că obstrucţia parlamentară e îndreptată acum în contra indemnităţii, care dacă nu va fi votată în decursul sêptêmânii acesteia, starea de *ex lex* e inevitabilă şi ţéra trebue sĕ între în ea.

După cum ne spun ziarele cari stau aprópe de cercurile guvernamentale, atât guvernul, cât şi partidul de la putere vor întra liniştiţi în starea de *ex-lex,* căci nu din vina şi din nepriceperea lor va fi ea creată, ci din încăpăţinarea oposiţiei, care vrea sĕ introducă în politică *volnicia* ca armă de luptă, făcênd ilusorie domnía majorităţii, şi aducênd la biruinţă voinţa minorităţii, ceea-ce ar fi un precedent fórte periculos pentru viitoriu.

De aceea, partidul guvernamental şi guvernul vor continua a duce lupta mai departe cu obstrucţia parlamentară, căutând sĕ o învingă şi sdrobéscă prin resistinţă pasivă. Pentru-că de *concesiuni* din partea corónei nici vorbă nu póte sĕ fie. Şi tóte combinaţiunile ce se fac pe tema acésta în jurul ultimei audienţe, pe care a avut-o Duminecă prim-ministrul *Széll* la palat, sunt fantastice.

Coróna a declarat în modul cel mai categoric, că nici un fel de concesiune, afară de cele deja făcute, nu póte sĕ mai facă, şi nu va face. Şi tot aşa de categoric a declarat, că projectele militare nu pot fi revocate, ci *trebue* sĕ priméscă putere de lege. In faţa unei voinţe atât de pronunţate a corónei, guvernul nici nu putea deci sĕ vină de nou cu propuneri şi cu rugări de a se face oposiţiei concesiuni.

Audienţa de Dumineca a prim-ministrului *Széll,* nu pentru a face corónei propuneri în privinţa concesiunilor cerute de oposiţie a fost deci acordată, ci pentru a presenta corónei programul guvernului referitor la guvernarea ţerii în casul că va întra în stare de *ex-lex;* şi după cum ne spun ziarele guvernamentale, coróna *a acceptat* propunerile făcute de şeful guvernului ungar în privinţa acésta.

Guvernul îşi are deci gata programul seu pentru eventuala intrare a ţerii în stare de *ex-lex*, de unde urméză, că ştirile despre retragerea guvernului de la putere nu sunt de loc întemeiate. Mult mai întemeiată póte sĕ fie însĕ speranţa, că ţéra totuşi nu va întra în stare de *ex-lex*, fiind-că în momentul din urmă kossuthistii se vor resgândí, şi ţinênd în vedere interesele cele mari ale ţerii, nu vor da parlamentarismului lovitura pe care vreau sĕ o dee. Afară de acésta, se aştéptă, ca în decursul sĕptĕmânii acesteia sĕ iee cuvêntul în dietă, atât prim-ministrul *Széll*, cât şi contele *Apponyi*, presidentul camerei, şi sĕ ţină amêndoi vorbiri mai lungi *convingĕtóre,* că aceea ce vreau sĕ ajungă kossuthistii, astăzi e curată imposibilitate. Sĕ sperăm deci, că în decursul sĕptĕmânii acesteia situaţia se va limpeḑí, îndreptându-se lucrurile spre bine.

Jurămêntul episcopului Ioan Papp. După cum anunţaserăm în numĕrul ultim al ziariului nostru, nou-alesul episcop al diecesei Aradului, Preacuvioşia Sa archimandritul *Ioan I. Papp* a depus Vineri la 10 ore a. m. în palatul din Burg al M. Sale, jurămêntul de fidelitate faţă de tron şi legile patriei. La actul depunerii jurămêntului au asistat: ministrul de culte şi instrucţiune publică Dr. Iuliu *Wlassics*, ministrul à latere contele Iuliu *Széchényi* şi consilierul ministerial Géza *Vértessy*, care a cetit episcopului formula jurămêntului. — După depunere Prea cuvioşia Sa dl *Papp* a fost primit în audienţă privată la M. Sa. Hirotonirea întru episcop, probabil că se va face în *23 April st. v.* (ziua sfântului Mucenic George).

Pagini din trecut.

Cum s'a propoveduit unirea în părţile Bihorene?

de Dr. **George Alexici**.

In Octobre 1901 am primit împuternicirea de la delegaţia nóstră congresuală, ca sĕ adun date referitóre la istoricul mănăstirilor gr.-or. române din Ungaria.

Până acuma am aflat documentele referitóre la următórele mănăstiri ardeleneşti: *Szombatfalva, Csóra, Latzkód, Csongva, Muzsina, Hadák, Örményes, Banyásza, Szt. Márton, Nagy-Nyulos-Cziksor, Szilvás, Szamosuivár, Németi, Balázsháza, Septér, Felek, Marakiáka, Nagy-Ertsé, Ördöngösfüzes, Nyikula, Nigerfalva, Gorbó, Ketsed, Petsérszeg, Szántó-Olasz, Csib, Floszka, Friszlop* şi *Felsö-Szilvás.*

Cu drept cuvênt veţi întreba: ce s'a ales din mănăstirile înşirate şi din cele ale căror documente zac încă neaflate şi colbuite de vremuri prin tăiniţile archivelor? Ce a contribuit, că o viéţă atât de înfloritóre bisericéscă, precum arată documentele, dintr'odată s'a stins şi s'a dat peirii?

In Ardeal causa principală a fost unirea. Mult cercata nóstră biserică prin unire a devenit lung timp un Prometeu lănţuit, şi că nu s'a prăpădit cu desĕvêrşire, avem sĕ mulţămim nu bunăvoinţei şi dragostii fraţilor noştri uniţi, ci numai şi numai milei Atotputernicului, care ne-a ferit de *„sfânta unire"*, trimiţêndu-ne în vremuri de urgie luptători însufleţiţi pentru legea strămoşéscă.[1]

Documentele adunate de mine mărturisesc, că tóte mănăstirile nóstre ardelene, cu întreg bunul lor, afară de una *(Mujina* lângă Aiud), care a fost luată de reformaţi, — au trecut în mâna bisericei unite.

Documentele[1] ce le publicăm acum sunt mărturii vorbitóre despre suferinţele cari s'au năpustit în numele *„sfintei uniri"* asupra poporului nostru aparţinĕtor bisericei dreptmăritóre a rĕsăritului, din părţile Bihorene. Admiri tăria şi evlavia ómenilor istoviţi de schinghiuiri, cu care ţin ei la legea strămoşéscă.

Aceste documente au însĕ şi o valóre filologică. Fiind scrise de ómeni din popor, reoglindesc limba vorbită în vécul XVIII-lea în părţile bihorene; deci sunt *„Texte poporane"* cu nuanţe dialectale.

Aceleaşi ungurisme şi străinisme de frase se aud şi azi din gura românului prin Bihor şi în Ungaria propriu zisă.

Dintrĕ circulare, două sunt traduceri din limba sêrbéscă, ear' al treilea circular (III) este rescriptul comisiei reg. în afacerea privilegiilor date bisericilor gr.-orientale şi unite.

De interes deosebit fiind însĕ *„jalbele"*, pe acestea le publicăm întâiu în textul lor original, după cum urméză:

I. Jalba unui popă către episcopul Meletie.

(Copie de pe originalul aflător în archiva statului, din Budapesta, despărţĕmêntul *„Deputatio Illyrica"*, fasc. 17, numĕrul 11.)

Domnuluĭ Domnuluĭ şi de Dzeu trimisuluĭ Archiereu Meletie de la Oradea mare, eu popa simion din josan avûnd mare nevoe şi huiă de pizmaşiĭ sfinteĭ besearecĭ precum şi Măria Ta ştiĭ am jeluit către Măria Ta, dece lucra ca din mila lui Dzeu şi dintre a Măriĭ tale să fiĭ măria ta cu milă către această sfîntă beaseareсă să nu fie călcată de pizma şi zavistia celor necredincioşĭ, ca şi măria ta să aibĭ parte, cinste întru celor ce sau nevoit pentru beseareca lui Christos şi

---

[1] Dr. *Bunea* în lucrarea sa „Episcopii Petru Pavel Aron şi Dionisiu Novacovici" (Blaş 1902) se încumetă a-l numí *„impostor"* pe Sofronie, după cum îl ponegresc documentele contimporane. Vom avé încă prilej sĕ ne refuim cu Dsa, care póte fi preot şi unit zelos, dar' ca istoric e un diletant, şi încă un diletant pătimaş.

[1] Din archiva statului, din Budapesta (despărţĕmêntul „Deputatio Illyrica").

FOIŞORĂ

Facerea.

De **Ioan Stanciu**, cleric.

In secolul al XVIII. şi XIX. s'a atacat religiunea în o mĕsură până acum necunoscută, în mod vehement, luând parte la acest atac nu numai bărbaţii ştiinţei, dar' chiar şi cei nechiămaţi, cari prin simpla negare a esistinţei lui Dzeu, sau prin atacarea instituţiunilor sfinte ale Lui, pretindeau a fi numĕraţi întrĕ ómenii ştiinţei.

Hotărît, că toţi acestia erau influinţaţi de spiritul timpului, care nici când n'a fost mai nefavorabil religiunei, ca în secolii susnumiţi. Materialismul mai ales şi-a întins mânile stricăcióse până şi asupra masselor poporului, unde de-şi nu şi-a ajuns scopul dorit, urmarea aceea totuşi a avut'o, că a inficiat spiritul religios, şi a făcut de s'a încuibat în popor un fel de scepticism. Ear' aşa numiţii semidocţi, mult mai periculoşi, nu numai că au primit învĕţăturile stricăcióse ale unei sau altei direcţiuni antireligióse, dar' s'au făcut totodată şi cei mai vehemenţi luptători pentru ele. Astfel de ómeni n'au convingeri basate, argumentările lor constau numai din afirmarea positivă, sau negativă a unei întrebări, din care causă fórte greu, sau chiar de loc nu pot fi convinşi despre rătăcirea lor.

Sfânta scriptură, care în decursul atâtor secoli a fost privită ca adevĕratul cuvênt al lui Dzeu, după ivirea protestantismului şi mai ales în secolul al XVIII. şi XIX-lea a fost degradată la valórea unei scrieri profane, ba a fost redusă chiar sub nivelul pamfletelor simple. Góna în contra ei s'a pornit din Anglia, ear' prin mijlocirea ateistului Voltaire a trecut în Francia, de unde în timpul cel mai scurt s'a încuibat în Germania, locul natal al adevĕratului raţionalism biblic. Scrierile lui Hugo Grotius, ale jidanului Spinoza, ale lui Herbert, ale lui Reimarus edate de Lessing şi cunoscute sub numirea de „Fragmente de *Wolfenbüttel*", ale lui Eichhorn, Lessing, Kant, etc. etc. îşi ajung apogeul în ale lui Strauss. Ei toţi négă divinitatea Mântuitoriului, despre minunile acestuia afirmă că sunt scamatorii, sau lucruri naturale, nu admit posibilitatea unei revelaţiuni divine positive, cu un cuvênt tind a nimicí tot ce e sfânt, tot ce e supranatural şi tot ce stă în legătură cu o fiinţă supremă, cu Dzeu, care de asemenea, după ei, nu e altceva, de cât o ficţiune a minţii omeneşti.

Sĕ esaminăm din sf. scriptură un capitlu, adecă cap I din Genesis, care adeseori a fost, şi este şi astăzi atacat, şi sĕ vedem întru cât e posibilă sau nu facerea după cum ni-o dă Moise în cărţile sale.

Teoria lui Kant-Laplace despre originea sistemelor solare este primită în cercurile ştientifice de cea mai bună. Ea susţine, că materia ordinară a fost gaz ferbinte, a avut o temperatură enormă, ear' în urma mişcării acestui gaz s'au format sistemele solare. Nu ne dă însĕ desluşiri asupra întrebării, că óre acest gaz de unde îşi luase originea, şi cine i-a dat primul impuls mişcărei în urma căreia s'au format planetele cu centrele lor, în urma căreia materia, perḑêndu-şi din căldura cea enormă cu timpul tot mai mult, din starea sa gazósă a devenit fluidă apoi compactă? Problemele acestea, dacă ne punem pe punctul de vedere al materialistilor, vor rĕmâné pururea necunoscute. Trebue sĕ esiste o causă ultimă, o fiinţă, care e mai presus de tóte, e atotputernică, e creatorul tuturor lucrurilor esistente, şi acéstă fiinţă e Dzeu. El a creat lumea, universul, din voia sa liberă, realisându-şi ideia esistentă din eternitate în timp, adecă, mai bine zis, de odată cu timpul, fiind acesta forma necesară a esistinţei lucrurilor finite, mărginite şi schimbăcióse. „El făcù pămêntul cu puterea sa, întemeià lumea cu înţelepciunea sa şi întinse ceriurile cu mintea sa" (Ieremia 10, 12) cu scopul de a fi preamărit de către făpturile sale, şi spre fericirea acestora.

Sĕ lăsăm la o parte crearea lumii spirituale, care i-a premers celei materiale, şi sĕ esaminăm crearea acesteia din urmă, şi în special a pămêntului cu fiinţele sale organice şi anorganice.

Am vĕḑut, că teoria Kant-Laplaciană susţine, că materia la început era în stare gazósă cu o temperatură fórte mare. Ea nu vine în conflict nici decum cu vederile teologice despre facerea lumii, căci chiar Moise ne spune, că „la început creà Dzeu ceriul şi pămêntul, *şi fără formă şi deşert era pămêntul*" (Gen. 1, 1—2), adecă materia. Incepênd acésta materie a se învîrtí în jurul unui centru, după un interval de timp mai lung sau mai scurt, s'au desfăcut unele părţi mai mici sau mai mari din imensul întreg al materiei, formându-se astfel din ele sistemele solare. Aceste pe lângă centrele lor au şi un centru comun spre care gravitéză. Aşa, sistemul nostru solar face mişcare către constelaţiunea Hercule şi e posibil, sĕ nu zicem sigur, că tóte sistemele solare, tóte constepentru Ispăsanie deobşte de vreme ce eu încă am văzut neînvăţătura şi orbirea acestor oameni am silit pentru dragostea luĭ Christos ca să fac o îndereptare întru denşiĭ să nu fie întru necunoştinţă şi neînvăţătură. Decĭ să crezĭ măria ta că singură pizmă dela deavolul iaste asupra mea pentru aceasta sfîntă beasearecă şi de nu ne veĭ fi măria ta de milă şi de puteare de necări navem ajutoriu nice dela oamenĭ navem nice o plată, nice cinste, nice ascultare. Pentru că avănd învăţătură şi dela popa Lascău din Dobrăcineşti şi dela popa din Butanĭ, şi hulindu-ne Eĭ cătră oamenĭ, şi oameniĭ iarăşĭ fiind pizmaşĭ una pentru locul sfinteĭ besearecĭ, alta zicînd că sînt uniat şi lăpădat şi popistaş şi alte hule. Deci acest popă din Dobrăcineştĭ cu hula şi şcandela ce face cătră oamenĭ pre delaturĭ ce şì prin satul meu tot deauna oumblă răsnind ca un leŭ pre la toate casele, şi la crăcimă şi în toate locurile orĭ la botezurĭ orĭ la pretrecaniĭ zăcînd că ma f... în suflet şi în şapte suflete cu beseareca mea şi şì altele carile nu le putem nice spune pentru grozăvia lor, şi viind satul mieu a boteza cu furcă de hier şi ţiinduo lăngă sine pănă botează pruncíĭ şi pănă mănăncă ospăţul cu oameniĭ tot în mână o ţine şi zicând de şapte suflete, că de maş face eu acolo ar face cu mine ospăţ. Şi de cănd au dat poruncă domniĭ crăiesîĭ ca să avem pace, întru noĭ să nu ne hulim uniĭ pre alţiĭ pănă cănd să va porunci dela preaînălţata crăiasa precum să fie aşăzare şi pace, tot sfaturĭ face cu oameniĭ, căt sau oprit să nu vie nice la beseareca mea nice eu să nu le slujesc nimica, pentrucă Dzeu nu primeaşte slujba mea, Decĭ mă rog pentru Dumnezeu să facĭ măria ta bine, să mi să facă oarece ajutor de undeva au dela prea înălţata Crăisă au dela preacinstiţiĭ Domnĭ, Casă misă deae oarece plată dela aceştĭ oamenĭ îndărăbnicĭ să nu fie cu atăta neascultare nice de domnĭ nice de sfinta besearecă nice de nime nice să ţie poruncile sfinteĭ besearecĭ, nice sărbătorile duminecile toate praznicele ceale mari le calcà şi nu le ţin şi alte fărădelegĭ carile sau făcut şi să fac curviĭ şi sudălmĭ de cruce şi de suflet, şi sînt o samă de oamenĭ în satul meu, carĭ până custă [1]) în pre lume nu merg la sfînta besearecă. Şi aceia şi pre carĭ ar veni cu hula lor întorc. Decĭ noĭ înştiinţăm aceasta să nu fie nime parnic în pacatul străin ce să să cearte de ceĭ maĭ mariĭ că acum iaste o muiare cazută în curvie în satul nostru. Decĭ înştiintăm la măria ta ce să va face pentru acel lucru că acea muiare sau prins şi o au dus la odorbirău în vad [2]) şi o au întrebat odorbirăul şi au spus ia cu gura eĭ şi cum că au făcut păcatul curvieĭ cu un fecior dingă leaşcanĭ aluĭ ardiban toader. Şi iarăşĭ au facut pace cu barbatul eĭ înaintea odorbireaului în vad cumcă să plătească gloabă. Şi să împeace şi cu beseareca. Decĭ popa lascău din dobărcineştĭ vine acolo în satul mieu şi face zavistie ca să nu vie la beseareca mea să te utucească beseareca mea, ce să meargă în dubrăcineştĭ Ca să plătească orcara beseareciĭ şi sĕ nu s facă o sfeştanie la a mea besearecă. Decĭ măria ta să daĭ răspuns pentru acest lucru. Cum să facem Că noĭ am vrea după cum neau dat domniĭ şi măria ta să fie, şi celeaşteaniĭ cătră a mea besearecă precum sănt şi maĭ aproape de amea besearecă decât de aluĭ lascău caşi el avănd doao sate cătră a sa sfîntă besearecă să să *leagăduiască* [1]) şi el cu atăta pentru casă nu fie nice acea a mea sfîntă beasearecă mai străină şi maĭ fără de milă fiind lipsit şi eu pentru cheltuiala şi ostăneala ceam ostănit săngur şi acum nam nice o puteare sĕ o pociŭ chevernisi de bogate orĭ nice cu unul.

Cu atàta rămănend mic şi plecat întru de Christos iubitorul archiereŭ Meletie dela Oradea mare

in Domnuluĭ Domnuluĭ lune ꙗ҃і de zile alui dechemvrie.

Din afară: Cu cinste să să dee întru prea cinstite mînile măriĭ sale archiereu meletie dela Oradea mare. (Va urma).

---

[1]) = trăesc.

[2]) ung. *vád*: = acusă.

[1]) ung. *elégedik*: a se mulţămí.

---

laţiunile sĕ aibă un centru comun spre care gravitéză. Din acest punct de vedere pornind apoi nu mai putem afirma nici decum, că universul ar fi infinit, ci acésta se zice numai spre a puté arĕta mai evident imensitatea lui. Despre acésta iată cum se esprimă şì eruditul teolog Dr. *Vasile Găină* în valorosul seu op *„Argumentul cosmologic şi fisico-teologic sau teleologic pentru esistenţa lui Dzeu“*:

— „Universul e finit, adecă are margini temporale şi locale, căci e un centru cătră care gravitéză corpurile cereşti, e o mişcare regulată în univers, ear' dacă ar fi lumea infinită ar esista cea mai mare disordine“.

Cu privire la întrebarea, că óre tótă materia a trecut din starea primitivă gazósă în cea compactă, ori nu, putem susţiné, că precum „multe din nebulósele gazóse, pe cari noi le analisăm azi cu telescopul şi în cari credem a recunóşte semnele sistemelor de lume în formaţiune, nu mai sunt de mult timp în acésta stare primitivă, ci au ajuns acum lumi formate, şi precum unele stele, pe cari le observăm acum şi a căror fel ne străduim al hotărî, nu mai esistă de câteva vécuri (Flammarion: Cosmografia poporală)“, — tot aşa e posibil sĕ esiste încă materie în starea sa gazósă primitivă. Va urma).

Din protopresbiterate.

Sinod protopresbiteral în Murĕş-Oşorheiu.

— 10 April n.

In 27 Februariu st. v. s'a ţinut sinodul nostru protopresbiteral, în presenţa tuturor deputaţilor sinodali, sub conducerea administratorului protopresbiteral *Stefan Rusu*, paroch în Nasna.

Premergênd cele prescrise în Statutul organic, presidentul deschide şedinţa prin o vorbire alésă După-ce se constitue biroul, şi se aleg diferitele comisiuni şi corporaţiuni, presidentul dă cetire „raportului general“. Acest raport a fost ascultat cu mare atenţiune. Efectul a fost cât se póte de deprimătoriu, pentru-că partea primă conţine istoricul trist al destituirii fostului protopresbiter, sforţările sale de a împedeca esecutarea sentinţei consistoriale, predarea archivului şi cancelariei, sforţările sale prin foi ungureşti de a compromite legislativa bisericéscă ş. a. Espune adm. protop. greutăţile cu aducerea în ordine a archivei, din care cele mai multe acte lipsiau, ear' unele au fost predate de fostul protopresbiter parochului I. Bârsan. Şirul nefinit de acuse din tract în contra fostului protopresbiter cu destituirea sa nu a încetat, ci necontenit curgea, în urma căruia s'a ivit necesitatea de a introduce investigaţiuni prin parochíi. Cu tóte dificultăţile amintite cursul afacerilor nóstre bisericeşti, şcolare şi epitropeşti a devenit normal.

In partea specială a raportului, la „afaceri bisericeşti“, se constată, că în 20 parochíi funcţionéză 18 parochi; numĕrul sufletelor e 9199. Treceri religionare cad în favorul nostru 8.

Afacerile şcolare stau cu mult mai rĕu, căci 20 comune au numai 13 edificii şcolare. Invĕţători sunt 2 definitivi, 3 provisori, 2 toleraţi, 4 gr.-cat. Egersegul şi Veţia au edificii proprii, dar' din lipsa de mijlóce nu funcţionéză.

La afaceri epitropeşti se presintă raţiociniul protopresbiteratului şi se constatá, că afară de o parochie, tóte au raţiociniile în ordine. In urma propunerilor administratorului protopresbiteral, cu modificările propuse de parochul *Is. Suceava* se decide: ca în comunele cu edificii proprii, în cari însĕ din lipsa de mijlóce nu funcţionéză şcóla, sĕ fie convocate comitetele şi sinódele parochiale fără amânare şi sĕ se stărue din tóte puterile, ca cu începerea anului şcolar proxim sĕ se deschidă acele şcóle. Fondul protopresbiteral pe lângă sucursele de până acum, se decide sĕ se augmenteze de către parochi şi parochíi, în proporţiune cu numĕrul sufletelor; totodată se decide, ca sĕ se compună statutele acestui fond, pentru care scop se aleg parochii Stefan Rusu, adm. protopresb., V. Hodoşiu, I. Bârsan şi Is. Suceava.

In genere desbaterile au decurs în spirit constituţional, au fost lipsite de terorisările din trecut. Aprópe toţi preoţii şi o parte mare dintrĕ mireni au luat parte la desbateri. Acésta e a se mulţămí tactului presidentului. Mângăiaţi ne-am depărtat membrii sinodali, vĕdênd că afacerile tractului earăşi au întrat în ogaşa cea bună. La propunerea parochului Is. Suceava s'a trimis Escelenţiei S. Dlui Metropolit *Ioan*, o telegramă omagială.

Mai ţin a aminti, că s'a accentuat necesitatea cimentării raportului dintrĕ popor şi conducĕtorii sei, cu atât mai mult, că în timpul de faţă din multe părţi se lucră cu insistinţă la înstrăinarea poporului de către conducĕtorii sei naturali, ba socialistii edau chiar foi în limba română cu acest scop.

Incheiu cu dorinţa, ca Dzeu sĕ ne feréscă tractul de sguduirile din trecut, trimiţêndu-ne un şef, care sĕ grijéscă de adevĕratele interese ale tractului.

Un membru.

Pentru catedrală.

In rênd cu preoţimea, învĕţătorimea şi obştea credinciósă a bisericei nóstre drept-măritóre, cari n'au pregetat a contribuí cu obolul lor la colecta iniciată de Inaltpreasânţia Sa metropolitul *Ioan* pentru zidirea catedralei metropolitane, — înregistrăm cu deosebită mângăere institutele financiare româneşti, cari din profitul lor destinat spre scopuri culturale şi de binefacere au făcut şì catedralei nóstre parte frumuşică. Alăturea cu „Albina“ (10,000 coróne), „Lipovana“ (600 cor.) şi „Oraviţana“ (600 cor.), amintite deja în alt numĕr al ziariului nostru, au contribuit la colecta catedralei următórele institute:

1.	„Cassa de păstrare“ (Sĕlişte)	cor.	1000
2.	„Lugojana“ (Lugoj) .	„	300
3.	„Haţegana“ (Haţeg) .	„	300
4.	„Zărăndeana“ (Băiţa, comitatul Hunedóra) .	„	100
5.	„Crişana“ (Brad) . .	„	100
6.	„Olteana“ (Vişteа-inferióră)	„	100
7.	„Grăniţeriul“ (Dobra)	„	50
8.	„Bocşana“ (Bocşa, comitatul Caraş-Severin)	„	50
9.	„Sĕlăgiana“ (Jibou, comitatul Selagiu) . .	„	50

Conferenţele invĕţătoreşti.

Convocare.

La ordinul Veneratului Consistoriu archidiecesan nr. 2 Şcol. dto 2 Ianuariu 1903, convoc învĕţătorii de la şcólele gr.-or. române din cercul VIII, compus din protopresbiteratele Devei, Dobrei şi Iliei, la conferenţa ce se va ţiné în *Dobra* (H. Dobra) la 23–25 April v. (6—8 Maiu n.) a. c.

Mercuri în 23 April v. se va celebra serviciu divin şi invoca duhul sfânt în biserica parochială, şi se va deschide conferenţa în şcóla gr.-or. din loc.

Obiecte:

După deschiderea conferenţei, presentarea de esibite, constituirea biroului şi constatarea presenţilor, se va tracta din

I. Religiune:

1. Rugăciunea *„Tatăl nostru“*, predată elevilor din anul I de şcólă de I. Raţiu, înv. în Lăsău.

2. Materialul de învĕţământ din religiune pentru anul I de şcólă (teorie şi indigitări metodice), de P. Hădan, preot-înv. în Rădulesci.

II. Româna:

1. Se va preda elevilor din anul I de şcólă:

a) cuvêntul normal *„cal“*;

b) contopirea sunetelor *e* şi *a* în diftongul *„ea“*;

c) din piesa *„Casa părintéscă“* alineatul I după Cartea întâia de cetire de Popescu-Şpan, pag. 37, prin T. Roşu, înv. în Dobra.

2. Materialul de învĕţământ din română pentru anul I de şcólă (teorie şi indigitări metodice), de I. Pops, înv. în Săcămaş.

III. Comput elevilor din anul I de şcólă:

1. Noţiunea numĕrului „7“ şi operaţiunile ce se pot face cu 7 obiecte vĕdute într'o oră de prelegere, de Al. Iovan, înv. în Hondol.

2. Materialul de învĕţământ din comput pentru anul I de şcólă (teorie şi indigitări metodice), de P. Jujan, înv. în Vica.

IV. Desbatere asupra temelor puse de Ven. Consistoriu prin cerculariul nr. 2 şcol. 1903 sub lit. *a*) şi *b*).

V. Raportul comisiunii permanente despre starea învĕţămêntului în cercul VIII.

VI. Staverirea obiectelor pentru conferenţa anului 1904.

VII. Premiarea prelegerei mai bine reuşite, eventual şi închiderea conferenţei.

Invit la conferenţă pe O. D. directori şi inspectori şcolari tractuali, cum şì pe toţi amicii şcólei gr.-or. române.

Brad, 1/14 April n. 1903.

Dr. Pavel Oprişa
comisariu consistorial.

Convocare.

In conformitate cu ordinul Venerabilului Consistoriu archidiecesan din 2 Ianuariu c. nrul 2 Şcol. am onóre a convoca conferenţa învĕţătorilor din cercul al XII-lea, protopresbiteratele Clujului şi Unguraşului, pe 23, 24 şi 25 April v. 1903 (6, 7 şi 8 Maiu n.) Locul de întrunire e Cojocna.

Programă:

Miercuri 23 April.

1. La 8 ore a. m. serviciu divin împreunat cu chămarea duhului sânt şi parastas în memoria neuitatului binefăcĕtor al şcólei nóstre din Cojocna Ioan Olteanu, şi a învĕţătorilor rĕposaţi din acest cerc.

După acésta se va îndeplini actul sfinţirii şcólei, din incidentul esistinţei ei de 25 de ani.

2. La 10 ore a. m. deschiderea şi constituirea conferenţei; cetirea apelului nominal.

3. Până la prânz va preda învĕţătoriul Alexandru Giuruţan cuvêntul „cal“ din „Intĕia carte de lectură şi învĕţătură“ de I. Popescu—Dr. P. Şpan, cu elevii despărţĕmêntului I.

4. La 2 ore p. m. cetirea piesei: „Păţania unui copil“ din „Cartea de cetire II.“ de I. Popescu—Dr. P. Şpan, cu elevii despărţĕm. II., de înv. I. Magiar.

5. Analisa piesei: „Păţania unui copil“ cu privire la proposiţia simplă şi desvoltată, căutarea subiectului şi predicatului, cu elevii despărţĕmêntului III., după „Cartea de cetire II.“ de I. Popescu—Dr. P. Şpan, de înv. Arsenie Nedelcu.

6. Lecţiune practică din economíe în grădina şcolară *cu elevii şcólei de repetiţie*, de înv. Teodor Chiritean.

La 8 ore séra concert.

Joi, 24 April.

7. La 8 ore a. m.:

„Cari sunt causele că, după atâţia ani de frecuentare a şcólei şi după atâţia ani de obligativitate a frecuentării, se află întrĕ credincioşii bisericei nóstre încă un procent atât de mare de analfabeţi, şi că chiar dintrĕ cei cari au frecuentat şcóla sunt mulţi, cari în viéţa practică negligă cu totul scrisul şi cetitul sau se feresc a arăta că ştiu scrie şi ceti; şi cari ar fi mijlócele cele mai potrivite pentru a delătura acésta stare de lucruri păgubitóre?“

Cu lucrarea acestei teme s'au însărcinat învĕţătorii Constantin Oancea, George Smedu şi Ilie Rus.

8. „Bolnavul de la lacul Vitezda“, lecţiune practică din studiul religiunei, de înv. George Lazar.

9. „Despre comitat“, lecţiune practică din Constituţia patriei, de înv. Ambrosie Abui.

10. La 2 ore p. m.: „Jocurile recomandabile întrĕ orele de prelegeri din punct de vedere al disciplinei“.

11. „Globul“, lecţiune practică din geografie, de înv. Simion Rotariu.

Visitarea stupinei raţionale a lui Neme Vasilie şi a stabilimentului balnear.

Vineri, 25 April.

12. La 8 ore a. m. cetirea şi discusie asupra temei: „Sĕ se stabiléscă o împărţire a obiectelor de învĕţămênt pe orele zilelor din săptĕmână, pentru o şcólă cu 2 şi cu 3 învĕţători“, de George Smedu şi Ioan Terec.

13. Fixarea temelor pentru conferenţa proximă.

14. Alegerea unei comisiuni pentru studiarea stării învĕţămêntului din cerc în anul 1903/904.

Escursiune la herghelia statului împreunată cu economíe raţională.

Critica în scris a lucrărilor se face de învĕțători anume însărcinați, ear' pentru a puté lua cu succes parte la discusiunea verbală, *fie-care* domn învĕțătoriu va binevoí a medita asupra temelor din programă.

Preaonorații domni protopresbiteri ai cercului, onorații domni parochi, cum și toți cei-ce se interesézā de educațiunea poporului sunt învitați a ne face onórea presenței lor în interesul superior al școlei nóstre.

Marcu Jantea
comisariu consistorial.

NOUTĂȚI

Sĕrbătórea Invierii Domnului a fost serbată pretutindeni cu cuvenită evlavie. In Sibiiu, la ambe bisericile gr.-or. serviciul divin a fost oficiat cu solemnitate și în asistență de public fórte numĕros. Deosobi la biserica din suburbiul-josefin, care — în lipsă de biserică în parochia din cetate — servește interimal ca biserică centrală. Atât la serviciul Invierii, cât și la liturgie a oficiat ací Inaltpreasfinția Sa metropolitul, cu asistență numĕrósă; la serviciul liturgiei a fost asistat de preoții: protosincel Dr. Eusebiu R. *Roșcu*, director seminarial, protopresbiterii Moise *Lazar* și Mateiu *Voilean*, asesori consistoriali, Ioan *Papiu*, protopopul tractului Sibiiu, presbiterul Petru *Simtion*, paroch al bisericei din suburbiul-josefin, și de diaconii Dumitru *Câmpian*, archivariu consistorial, și Iosif *Enescu*, protocolist consistorial. Cântările liturgice le-a cântat corul mixt al profesorului de musică la seminariul „Andreian" Timoteiu Popovici. Cor nou, înființat și instruat de dl Popovici acum de curênd, care prin primul seu debut de Duminecă și a câștigat deja simpatia și aprobarea publicului.

Ca în toți anii și ca la tóte sĕrbătorile de frunte ale bisericei nóstre, așa și din prilejul sĕrbătorilor de acum Inaltpreasfinția Sa metropolitul Duminecă a întrunit la masa-i ospitalieră pe fiii sei sufletești din Sibiiu, cari din causa împregiurărilor vieții nu pot avé mângăerea de a petrece sĕrbătorile în familie; ear' Luni a avut óspeți pe fruntașii societății române din Sibiiu, primindu-i pe toți cu cunoscuta-i afabilitate și dragoste părintéscă.

*

Deputați mireni la sinodul archidiecesan pe periodul 1903—1905 mai sunt aleși: în cercul IX (*Zarand*) Dr. Pavel Oprișa și Dr. Ioan Radu, profesori la gimnasiul din Brad, în cercul XIII (*Solnoc*) Dr. Gavriil Buzura, adv. în Lăpușul-unguresc, și Dr. Ioan Farcaș, adv. în Dej. — Ómeni noi în sinod sunt 8 mireni și 6 preoți.

*

De la „Academia Română". Dintrĕ 13 cărți presentate anul acesta Academiei Române pentru a fi premiate cu premiul *Năsturel-Herescu* (4000 lei), comisiunea de 9 a propus spre premiare următórele doue: *„Istoria armei geniului"* de colonelul C. N. Hĕrjeu, și *„Cartea de aur, sau luptele politice naționale ale Românilor de sub coróna ungară"* de *T. V. Păcățian*. Amêndouĕ au obținut în comisiune câte 5 voturi pentru și 3 contra. Punêndu-se la vot întâiu cartea dlui colonel Hĕrjeu, întrunește, în ședință plenară, 18 voturi pentru și 6 contra, prin urmare premiul i-se acordă, întrunind cerutele douĕ treimi.

*

De la comitat Comitetul central electoral al comitatului Sibiiu ține ședință Joi în 23 April n. la orele 10 antemerediane în sala mică a comitatului, pentru a lua mĕsurile necesare în chestia rectificării listelor electorale pe anul 1904.

*

Nuntă în familia domnitóre. Luni s'a sĕvêrșit în biserica din Burg, în Viena, cununia archiducesei *Amalia Elisabeta* cu prințul Alois de *Liechtenstein*, în presența M. Sale împĕratului și a celorlalți membri ai casei domnitóre. Ceremonialul religios a fost oficiat de episcopul Mayer, pleban al bisericei din Burg.

*

Post de medic. Cu termin până la 30 April st. n. e publicat concurs la postul de medic cercual în *Rittberg* (Végvár) în pretura Buziașului (comitatul Timiș). Dotațiunea 1400 coróne salariu și taxele statutare pentru cercetarea bolnavilor (1 cor. ziua și 1 cor. 60 fil. nóptea). Cererile concursuale sunt a se trimite protopretorului Unger János în Buziás.

*

De la Asociațiune. Cum se știe, adunarea generală de est an a *„Asociațiunii"* se va ținé în Baia-mare. Pentru a lua mĕsurile de lipsă, comitetul despărțĕmêntului Sătmar-Ugocia, în raionul căruia cade Baia-mare, a ținut ședință în 27 Martie n. c. și a luat următórele hotărîri: a luat act despre faptul că magistratul orașului liber reg. Baia-mare a decis sĕ pună la disposiția comitetului sala festivă din *„Grand-Hotel"*, pentru a se ținé în ea adunarea generală și petrecerile sociale ce se vor aranja din prilejul ținerei ei. A pus terminul pentru ținerea adunării generale pe *9 și 10 August n. c.* A stabilit programul festivităților astfel: *a)* Primirea solemnă a comitetului central; *b)* séra de cunoștință; *c)* banchet în ziua primă; *d)* concert; *e)* bal; *f)* escursiuni. Concertul se va ținé în ziua primă a adunării, balul în ziua a doua. Se va scóte o broșură, în care va fi descris orașul Baia-mare și jurul seu, din punct de vedere istoric și etnografic, avênd ca adaus și o chartă topografică. In zilele adunării se va scóte o fóie ocasională într'un singur numĕr. Oratorii festivi vor fi următorii: *a) Dr. Teofil Dragoș* va rostí discursul la primirea comitetului central; *b) Alesandru Breban* la séra de cunoștință, ear' *c) George Șuta* va rĕspunde la discursul de deschidere a adunării generale, salutând adunarea. S'a ales apoi un comitet, care s'a împărțit în secțiuni, cu un birou central în permanență.

*

Ședință literară în Arad. Societatea de lectură a tinerimii de la *institutul ped.-teologic gr. or. român din Arad* învită la *ședința publică*, ce o va ținé la Dumineca Tomii în 13/26 April 1903 în sala „Casei naționale". Inceputul la 7½ ore séra. Prețul de întrare: locul I. 4 cor.; locul II. de persónă 3 cor., de familie 6 cor.; locul III. de persónă 1 cor. 60 fil., de familie 4 cor. Suprasolviri se primesc cu mulțămită și se vor cuita pe cale ziaristică.

*

† Iosif Draia, primariu în Abrud, a rĕposat Mercuri (15 April n.) în etate de 63 ani. Inmormêntarea i-s'a făcut Sâmbătă (18 April) în cimiteriul bisericei gr.-or. din Abrud-Sat.

† Nicolae Coșariu. Mercuri a fost înmormêntat în Timișóra, după ritul gr. or., asesorul pensionat al sedriei orfanale a comitatului Timiș, *Nicolae Coșariu*, fost notariu pentru limba română a comitatului Timiș. A trăit 60 ani.

*

„Reuniunea pentru ajutorarea alienaților vindecați", filiala ardelénă, a distribuit în anul 1902 ajutóre în sumă de 595 coróne, din care sumă au fost împărtășiți 11 Români, 10 Magiari și 3 Sași, dimiși din institutul de alienați ca vindecați. Ciasați după comitate, acesti 24 ajutorați au fost: din comitatul Hunedóra 3 (români), Cojocna 3 (2 români, 1 magiar), Alba-inferióră 2 (români), Sibiiu 1 (român), Solnoc-Dobâca 2 (1 român, 1 magiar), Murĕș-Turda 3 (1 român, 1 magiar, 1 sas), Selagiu 1 (magiar), Brașov 1 (magiar), Ciuc 2 (magiari), Têrnava-mică 2 (1 român, 1 sas), Odorheiu 1 (magiar), Têrnava-mare 1 (sas), Treiscaune 1 (magiar), Bihor 1 (Magiar). — De la înființarea sa (1894) reuniunea a dat ajutóre în sumă de 2875 coróne 10 fileri, împărțită la 123 inși. La sfêrșitul anului 1902 reuniunea avea 5 membri fundatori, 124 ajutători și 320 ordinari. Averea curată era de 3253 coróne și 31 fileri.

*

Orcan în Budapesta. Sâmbătă după amiazi preste Budapesta și ținuturile din jur a trecut un vifor uriaș, care rupea și mâna tot ce-i cădea în cale. In Budapesta mulțime de ómeni au fost răniți de țigle, table de firme și chiar părți de coperișuri, doborîte de pe case. O fetișóră de 7 ani, fiind suprinsă de vifor când se re'ntorcea de la școlă, vêntul a isbit'o înaintea unei trăsuri, care a trecut preste ea, pe soția unui birjar a trântit'o înaintea tramvaiului electric, care trecênd preste ea i-a frânt piciórele, pe un om l'a isbit de părete, în cât nenorocitului i-s'a crepat craniul. Furia orcanului a durat câteva ciasuri.

*

Ofert — conform condițiunilor. O cocónă engleză publicase mai sĕptĕmânile trecute un anunț de următoriul cuprins: O femee ce are trebuință de îngrijire, caută o damă de societate, care sĕ-i facă servicii folositóre. Respectiva sĕ fie casnică, afabilă, musicală, frumușică, obicinuită a se scula des de diminéță și bună îngrijitóre. Plată nu va căpĕta, ci va fi tractată ca în familie". La câteva zile după publicarea anunțului, cocóna capĕtă un pachet, pe care desfăcêndu-l cu grijă, 'i sare din el în brațe o pisică frumósă. De gâtul pisicei era atârnată o epistolă de următoriul cuprins: „Dómnă! Spre a satisface dorinței dtre esprimate în publicatul anunț vĕ trimit ací o fórte folositóre „damă de societate", care hotărît că va corĕspunde tuturor condițiunilor. E fórte casnică, se scólă fórte de diminéță, e estraordinar de prietinósă și frumușică. După ce aclusa pisică a avut de mai multe-ori bucurii familiare, are prețióse esperiențe și pe terenul îngrijirei și educațiunei. La simbrie nu reflectézā; se mulțămește perfect cu locuință comodă și tractament en familie".

*

La America! Sĕptĕmâna trecută, Luni, au plecat la America 18 familii din Hatzfeld (comitatul Timiș), numĕrând 48 membri, ear' Marți au plecat trei familii din Timișóra.

*

Ucis cu holercă. Doi feciorandri din Rákospalota au momit Duminecă pe băiatul Takács László (de 14 ani) sĕ între cu ei în depoul de rachiu al lui Schlesinger Adolf. Acolo l'au silit sĕ bee 14 păharĕ de rachiu, apoi îmbĕtat tun l'au dus a casă și l'au culcat. Luni diminéța băiatul a fost aflat mort. Ii stînsese viéța rachiul. Contra celor doi flăcăi și contra lui Schlesinger, care însu-și turnase băiatului beutura, s'a întrodus cercetare.

*

Aur fals. In timpul mai nou au ajuns în circulațiune piese de 20 coróne în aur, falsificate, așa fel, că din piesele veritabile falsificătorii scobesc aurul, punênd în locul lui placă de alamă, rĕmânênd astfel din aur veritabil numai suprafețele piesei. Falsificatele se pot cunóște de pe lipsa sunetului și lipsa greutății prescrise „trăgênd la cântar numai 5·75 grame, pe când piesa veritabilă trebue sĕ aibă greutate de 6·74 grame.

*

Neputênd mulțămí altcum și directe tuturor acelora, cari, parte prin espresiunea condolenței, parte prin participarea la înmormêntarea scumpului meu consoț **Ioan Rusu**, fost medic comunal, mi-au adus mângăiere, îi rog pe acésta cale sĕ binevoiéscă a primí profunda mea mulțămită.

Brad, în 20. April 1903.

Ecaterina Rusu n. Puticiu.
vĕduvă.

Cărți și reviste.

„Eminescu și Coșbuc", note comparative întrĕ poesia lui Eminescu și cea a lui Coșbuc, de Alexandru *Ciura*. Blaj, tipografia seminariului archidiecesan. Lucrarea cuprinsă sub acest titlu a fost presentată facultății de filosofie a universității din Budapesta ca tesă de licență pentru specialitatea limbei și literaturii române, pe basa căreia la sfîrșitul anului școlar espirat autorul ei, acum profesor în Blaj, a fost admis la facerea esamenului profesoral. Cartea costă 1 corónă.

*

Dicționar portativ magiar-german-român, german-român-magiar, și român-german-magiar, cu indicațiuni gramaticale și de pronunțare, compus de Heinrich Schlandt, profesor gimnasial. Ediția II. Prețul 60 fileri. Editura librăriei H. Zeidner în Brașov.

*

Raport general al reuniunii române de gimnastică și cântări din Brașov pe anul 1902. Brașov, tipografia Ciurcu et Comp.

*

Candela, fascicolul pe April (anul de esistință XXII) a apărut cu următoriul sumariu: „Dogma soteriologică după doctrina bisericei ortodoxe", de prof. Dr. Stefan Saghin; „Cartea Iov", tradusă și esplicată după textul masoretic, de prof. Dr. Isopescul, apoi comunicări și notițe de interes bisericesc-pastoral, și obligatul text rusesc.

„Candela" apare în Cernăuți în fascicoli lunari și costă 8 coróne pe an. Redactori: Dr. Emilian Voiutschi, profesor la facultatea teologică, și Alexandru Manastyrski, consilieriu consistorial. Biroul red. și administrației e în residența archiepiscopéscă.

*

„Cântările funebrale" pentru cor bărbătesc în 4 voci, de *Dimitrie Cunțanu*. Broșura cuprinde pe 19 pagine următórele cântări: 1. *„Românime mult cercată"*, Imn, la mormêntul *Marelui Andreiu*, textul de Z. *Boiu*. 2. *„Amin"*, Troparele: *„Cu duhurile drepților"* și *„Tu ești Dumnezeu, carele te-ai pogorît în iad"*. 3. *Tóte rĕspunsurile la Ectenii*. 4. *„In veci pomenirea lui"*. 5. *„Cu adevĕrat deșertăciune sunt tóte"*. 6. *„Cu sfinții odihnește Christóse"*. 7. *„Veniți fraților sĕ dăm mortului sărutarea cea mai de pe urmă"* 8. *„Sfinte Dumnezeule"*. 9. *„Plâng și mĕ tânguesc"*. 10. *„Aliluia"* și Tropariul: *„Cela ce cu adâncul înțelepciunii"*.... la Părăstase. Aceste cântări, în *broșuri legate*, se pot procura de la librăria archidiecesană în Sibiu cu prețul de 2 coróne și 20 fil. plus porto postal nerecomandate 10 fil., recomandate 55 fil. On. Redacții ale ziarelor românești sunt rugate a reproduce acest anunț.

Din public.*)

Dare de sémă și mulțămită publică.

La apelul comunei nóstre bisericești din a. tr. adresat tuturor oficiilor parochiale din archidiecesa nóstră transilvană, spre scopul edificării nou zidindei biserici din parochia *Craiva* tractul *A. Iulia* — care e pusă deja sub coperiș — ni-au mai sosit contribuiri și în anul present și a nume:

De la *Cricău*, prin parochul George Muncuș 35·20 cor.; *Mesentea*, vĕduva Susana Florea 100 cor.; *Meteș*, parochul Ioan Ursa 10 cor.; Lăpușnic, prin parochul Emanuil Șuiagă 4·50 cor.; *Mesentea*, prin parochul Victor Oțoiu 11·92 cor.

Priméscă atât on. domni parochi ca colectanți cât și generoșii contribuenți ferbințile nóstre mulțămite și pe calea acésta. Rugăm pe bunul Dzeu sĕ le rĕsplătéscă jertfa adusă întru ridicarea casei Domnului.

In numele poporului credincios:

Craiva, la 20 Martie st. v. 1903.

Ioan Morușca
paroch rom. gr. ort.

Dare de sémă și mulțămită publică.

Cu ocasiunea arangiării producțiunei școlare din partea corpului învĕțătoresc din Gurarîului cu copiii de școlă la 30 Ianuariu a. c., drept solviri benevole au incurs de la următorii:

Dl Dr. Miron E. Cristea (Sibiiu) și Dr. Gorge Prunaș (Gurarîului) câte 10 cor., Dr. Ioan Stroia, Ioan Banciu (Sĕliște), Ioan Manta, Iohann Simon (Gurarîului), Aureliu Millea (Poplaca), Alexandru Drăgan, Dionisiu Decei (Orlat) și Valeriu Popoviciu (Sibiel), fie-care câte 5 cor.; Ioan Popescu (Sibiel), Valer Pop, N. Dicu (Săcel), Ioan Hanzu, Nicolae Tămas (Cacova), Ioan Oțoiu (Aciliu), Ilie Măcelar, Tata Ioan (Gurarîului), dna Aurelia Boia (Sibiiu) și Aron Mihuleț, fie-care câte 4 cor.; dșóra Victoria Goga, Aurel Hațegan (Sibiel), Nicolae Opriș (Șura-mare), Ioachim Muntean, Maria Arseniu, Dionisiu Aron, Aurel Decei (Gurarîului) și Victor Grindean (Sibiiu), fie-care câte 3 cor.; dna Ioana Rebega, Ioan Silaghi, Ioan Rebega (Sibiiu), Const. Criștiu, Liviu Popescu, Antoniu Gherman (Seliște), Ioan Stoia, George Baciu, George Iacob, Adrian Pop (Orlat), Ioan Dobrotă, Ioan Bârsan (Sibiel), Ioan Iosof, Ioan Bratu (Tilișca), Coman Baca, Nicolae Buzea (Poplaca), dșora Ana Chendi (Șaroș), Ioan Iliu (Turnișor), Dionisiu Dancea, Karl Schuller (Gurarîului), Stefan Millea (Tilișca), Mateiu Tomoiagă, Coriolan Stoica (Seliște), de la fie-care câte 2 cor.; Andrei Florașiu (Tilișca), Nicolae Stoiță, Salomie Conț, Vasile Conț, Stanca Hanzu, Ioana G. Popa, Ioan Gâtă, Victor Meltzer (Gurarîului), N. N., de la fie-care câte 1 cor.; Ilie Brad, Vasile Cioran (Gurarîului), câte 80 fileri; Nicolae Curtean, Nicolae Vraciu (Gurarîului), câte 60 fileri; Ioán Toma (Gurarîului), 40 fileri.

Subsemnatul corp învĕțătoresc se simte plăcut îndemnat a aduce și pe acésta cale cele mai calde mulțămite tuturor Preastimaților domni, dómne și dșóre, cari au binevoit a lua parte la producțiunea nóstră, cum și acelor generoși contribuenți, cari de-și din óre-cari imprejurări nu au putut lua parte, dar' totuși nu ne-au lipsit de binevoitórea lor atențiune și sprijin.

Gurarîului, 30 Martie 1903.

Corpul învĕțătoresc.

Posta redacțiunei.

Dlui A. Meșota, Brașov. Compune Dta anunțul, așa cum vreai sĕ fie publicat, și trimite-l la administrația foii nóstre, indicând, că de câte-ori vreai sĕ fie publicat.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacția nu primește rĕspunderea.

Nr. 204—1903. [50] 1—3

Concurs

Pentru întregirea postului de **capelan** cu drept de succesiune în parochia de clasa a III-a **Cacova**, tractul Sĕliştei, pe basa resoluţiei consistoriale din 28 Ianuariu a. c. nr. 924 Bis. şi a conclusului comitetului parochial din 23 Martie a. c. se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumĕtate din venitele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor de la stat, despre cari venite concurenţii 'şi pot lua informaţii de la subscrisul oficiu protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a'şi aşterne cererile lor instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat şi au a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică pentru a cânta eventual a celebra şi cuvênta.

Sĕlişte, 28 Martie 1903.

Oficiul protopresbiteral Sĕlişte.

Dr. **Ioan Stroia**
protopresbiter.

Szebenvármegye
alispánya
Sz. 3393/903. [51] 1—1

Pályázati hirdetmény.

Szebenvármegye nagyszebeni járás főszólgabirói hivatalnál megűresedett II. oszt. **írnoki állásra** pályázatot hirdetek.

Ezen állás javadalmazása 1000 kor. évi fizetés, 200 kor lakbér és a törvényhatósági bizottság által évenként megszavazandó drágasági pótlékból áll.

Felhivom azokat, kik ezen állást elnyerni ohajtják az 1883. I. t. cz. 19. §-ában előirt minősitésűket, valamint eddigi alkalmaztatásukat igazóló okmányokkal felszerelt kérvényeiket Szebenvármegye főispányához czimezve hozzám folyó évi május hó 20-ig nyújtsák be.

Ezen állomásra az 1873. évi II. tcz 5. §-ában előirt igazólványnyal ellátott altisztek elsőbbséggel birnak.

Nagyszeben, 1903. április hó 17 én

Reissenberger
alispán.

Nr. 266/903 [46] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **învĕţătoriu** la şcóla gr.-or. din **Gârbova**, protopresbiteratul Mercurea, se scrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. 600 coróne din repartiţie de la popor, fără nici o detragere în favorul fondului cultural local.
2. 4 stângini de lemne, din care are a se încălḑí şi şcóla.
3. Cuartir în natură.

Reflectanţii la acest post au sĕ şi instrueze cererile lor conform normelor în vigóre şi sĕ le înainteze oficiului protopresbiteral în Mercurea în terminul sus indicat.

Mercurea, 26 Martie 1903.

Avr. S. Pecurariu
adm. prot.

Biblioteca “Bunul econom”

Nr. 1. Nutreţurile ierbóse, cositurile (fênaţele) prepararea fênului şi păşunile.
„ 2. Economia porcilor, oilor şi caprelor.
„ 3. Sĕmênţa plantelor agricole şi sĕmênatul lor.
„ 4. Ingrijirea plantelor în cursul vegetaţiunii. — Recolta cerealelor.
„ 5. Economia vitelor sau zootechnia generală.
„ 6. Agrologia sau cunóşterea pămênturilor şi mijlócele de a le îmbunătăţí
„ 7. Agricultura generală — Lucrarea pămêntului (Plugul, Grapa, Tăvălugul şi alte instrumente de mĕrunţit pămêntul).
„ 8 Ingrăşemintele. — Irigaţiunile. — (Udarea pămêntului).
„ 9—10 Prăsirea paserilor de casă (galiţe, hoare). Găinile, curcile, găinuşele (bibilicele), gâştele, raţele, porumbii (porumbeii).

Preţul fie-cărui numĕr 30 fil. — Se póte procura de la

Librăria archidiecesană.

Vasile E. Moldovan

Meteor * Duşmănie

— Romane —

Se pot procura de la **Librăria archidiecesană.** Preţul fie-cărui roman 1 cor. + 10 fileri porto

---

Clipe de Repaus

de

Sorcovă.

se află de vênḑare la **Librăria Tipografiei archidiecesane** pe lângă preţul de **2 cor.** plus porto 20 fil, recomandat 55 fileri. * * * * * * * * * * * * * * *

Prapori din mătasă damast, camgarn sau din pânză cernită se pot procura de la Librăria archidiecesană, mărimea, colórea, cum şi icónele de pe prapori, după cum se comandă, preţuri solide, moderate, serviciu prompt.

In deposit se afla la Librăria archidiecesană în Sibiiu următorii 3 prapori: 1 lăţimea 86 cm. lungimea 1·55 m. **de mătasă damast, grósă, colóre roşie bordo înflorată** cu franze de aur jur împrejur, pe o parte cu **botezul Domnului,** ear' pe cealaltă cu **Invierea** — costă **cor. 128·—.** — 1 prapor de camgarn, colórea **roşie închisă,** 160/120 cm. cu **înălţarea şi luarea de pe cruce,** costă **cor. 108·—.** — 1 prapor **de mătasă damast, grósă, fórte fină** 160/106 cm. **provĕḑut cu cruce de alamă masivă, cu globurele, prăjină, ciucuri, franze de aur curat fórte imposant,** pe o parte cu **Botezul Domnului,** ear' pe cealaltă cu **Intrarea în Ierusalim,** total **cor. 240·—.**

Icónele sunt pictate în uleu cu mâna, pictură fórte fină şi durabilă.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL

Preasântei

Născĕtóre de Dumneḑeu

şi

alte rugăciuni

urmate de Sinaxariu pentru tot anul siPăschălie.

Un volum de 368 pagini 8°.

Preţul	simplu legat . . .	fl.	—.85
	jumĕtate pânză . .	„	1.05
	în piele roşie . . .	„	1.25
Ediţia	fină în piele négră .	„	2.—
	piele chagrin	„	2.60
	în mătase .	„	3.85

Se află de vênḑare la

Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Săpun cu ruda.

Marca:

“cerb” sau “cheie”

Săpunul cel mai bun, mai spornic şi prin urmare cel mai eftin. [4] 7—17

☞ Se capĕtă pretutindenea. ☜

La **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu** se află de vênḑare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânţiei Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania şi Metropolit al Românilor din Ungaria şi Transilvania.

Tabela de materii: Polunoştniţa de tóte zilele. — Polunoştniţa Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea şi al şeselea. — Rênduéla Obedniţei. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecerniţa cea mică şi cea mare. — Sluşba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele şi Condacele Triodului şi ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicínele si ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morţilor. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele şi Condacele sfinţilor de obşte după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicínele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie şi la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei şi folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinţilor, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toţi anii.

Format octav, 397 pag. Preţul: broşat **2 cor.**, legat în pânză **2 cor. 40 fil.**, legat în piele roşie cu copcii **4 cor.**

☞ Pentru pacienţii de stomach! ☜

Tuturor cari în urma rĕcelii ori a prea marei împovărări a stomachului sau prin consumarea de mâncări greu de mistuit prea reci ori prea calde sau prin un traiu neregulat 'şi-au contras bóle de stomach, precum:

Catar de stomach, Sgârciuri de stomach, Dureri de stomach, Mistuire grea sau astupare de stomach

li-se recomandă un bun mijloc de casă, ale cărui resultate escelente de mulţi ani sunt deja probate. Acesta este:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Acest vin este preparat din buruieni renumite şi recunoscute ca tămăduitóre, cu vin bun; întăreşte şi invioréză organismul de mistuire al omului. Vinul de buruieni delătură conturbaţiile de mistuire şi influinţéză puternic asupra nouei formări de sânge sănĕtos.

Prin întrebuinţarea regulată a vinului de buruieni bólele de stomach vor fi curate încă în formare. Sĕ nu întârzie nime dar' a-'l folosí încă de cu vreme. Simptome, ca: **dureri de cap, rîgăeli, arsuri în stomach, inflamaţii, ameţeli** cu **vomări,** cari la pacienţi cu suferinţe învechite apar cu atât mai vehement, dispar adesea după câte-va beuturi de vin de burueni

Constipaţiile cu urmările lor neplăcute, **maladii, dureri colice, bătăi de inimă, insomnie,** precum şi conglomerarea sângelui în ficat, splină şi suferinţele hemoroidice de multe-ori se delătură iute cu vinul de buruieni. Vinul de buruieni delătură mistuirea grea şi depărtéză prin un scaun uşor materii stricate din stomach şi intestine.

Faţa palidă şi slabă, anemia şi slăbiciunile sunt de obiceiu urmările unei mistuiri rele a formării insuficiente de sânge şi a stării bolnăviciόse a ficatului. **Lipsa de apetit** şi **reaua disposiţie,** precum şi **durerile de cap** şi **nopţile perdute** (insomnie) consumă adeseori încetul cu încetul multe persóne. Vinul de burueni dă slăbitei puteri de traiu un nou şi próspĕt impuls. Vinul de burueni măreşte apetitul, ajută mistuirea şi nutrirea, uşuréză formarea şi schimbarea materiei, înlesneşte formarea sângelui, calméză nervi escitaţi şi creéză nouă **voe de viéţă.** Nenumĕrate scrisori de recunoscinţă şi mulţămită dovedesc acestea.

Vinul de *ierburi* se află de vênzare în sticle *fl. 1.50* şi *fl. 2.—* la farmaciile din *Sibiu, Turnişor, Sĕlişte, Ocna, Slimnic, Şeica-mare, Nocrich, Avrig, Tălmaciu, Boiţa, Cisnădie, Poplaca, Gurarîului, Jina, Poiana, Mercurea, Câlnic, Loman, Pianul-de-sus, Petrifalĕu, Sebeşul-săsesc, Vinţul-de-jos, Daia, Spring, Vingard, Ohaba, Beşinĕu, Mihalţ, Teiuş, Blaj, Pănade, Ţapu, Mediaş, Blăjel, Sân-Mărtin, Ibaşfalĕu, Basna, Agnita, Cincu-mare, Boholţ, Făgăraş, Beclean, Câmpulung, Rîmnic-Vâlcea, Cudjir, Orăştie, Deva, Hunedoara, Haţeg, Luncani, Puj, Ohaba, Ponor, Alba-Iulia* etc. — precum şi în tóte celelalte localităţi mai mari şi mai mici din Ardél, Ungaria şi Austria.

Farmaciile din Sibiiu trimit 3 şi mai multe sticle de vin cu preţurile originale în tóte localităţile din Austro-Ungaria.

☞ Păziţi-vĕ de falsificări! ☜

Sĕ se céră anumit:

Vinul de buruieni al lui ☞ Hubert Ullrich. ☜

Vinul meu nu este o medicină secretă. Părţile lui constitutive sûnt: Vin de Malaga 450,0, Spirt de vin 100,0, Glycerin 100,0, Vin roşu 240,0, Sirup de fragi 150,0, Sirup de cireşe 320,0, Coacăză, Anis, Rădĕcină „Helen“, iarba ferului americană, Rădĕcina „Entianus“, „Kalmus“ à 10,0. Tóte aceste se amestecă. un. dcm. [1] 2—12

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian,

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 40 Sibiiu, Sâmbătă 12/25 April 1903 **Anul LI.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondentele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Drepturi confiscate.

Sibiiu, 24 April n.

De când au început obstrucţia şi gălăgiósa şi înverşunata luptă parlamentară, — şi au început'o cam de mult, — tot pe córda acésta o mână kossuthistii, că ei nu pretind alta de la coróuă, de cât sĕ dee naţiunii magiare *„drepturile confiscate“*. Rĕmân însĕ datori cu esplicarea, toţi oratorii lor, că cum, pe ce cale s'a făcut confiscarea drepturilor avute, şi dacă într'adevĕr acelea confiscate au fost, ori perdute pe altă cale, de es. prin învingere?

Ne luăm deci ostănéla de a lămurí noi puţin chestia, pentru-că are lipsă de lămurire.

Contractul legat pe vremuri întrĕ dinastie şi poporaţiunea magiară a ţerii a fost desfiinţat în momentul în care naţiunea magiară a pus mâna pe arme, pentru a'şi elupta drepturile pe cari nu le avea, şi pe cari coróna nu voia sĕ i-le dee de bună voie. Punêndu-se în luptă cu domnitoriul, la anul 1848, s'au pus compatrioţii noştri magiari singuri în posiţia de a puté căştiga tot ce doresc, în casul că vor eşí biruitori din luptă, dar' şi de a perde tot ce au, în casul contrar.

Tristele evenimente de la 1848/49 n'au fost norocóse pentru ei; şi astfel nu au căştigat nimica, din contră, au perdut tot.

Drepturile pe cari le-au avut până atunci, au trecut tóte asupra corónei, care a ajuns pe calea acésta sĕ fie pusă în posiţia de a puté domní şi guverna ţéra în mod absolutistic, ca putere singură şi unilaterală.

Coróna a şi făcut us de acest drept al ei, timp de zece ani, de cari ne aducem bine aminte, toţi cetăţenii ţerii, magiari şi nemagiari, dorind din tótă inima, ca astfel de zile sĕ nu mai trécă preste popórele ţerii acesteia.

Inima bună a domnitoriului nostru a vĕḑut însĕ singură, că credinciósele popóre, grupate în jurul tronului, în frunte cu poporul magiar, merită o sórte mai bună; de aceea, a tras dungă preste trecut, pe care l'a dat uitării, şi la 1867 a legat pace cu naţiunea magiară, trecênd tóte punctele de învoială în o nouă lege fundamentală, în legea despre inaugurarea sistemului dualist de guvernare.

Naţiunea magiară a primit deci de nou la 1867 drepturile constituţionale, perdute la 1848/49, şi le-a primit *ca donaţiune*, din mâna domnitoriului, care s'a mulţămit cu aceea, ca în politica esternă Magiarii sĕ nu se amestece, şi ca armata sĕ rĕmână şi pentru mai departe aşa cum era mai nainte, *armată comună*.

Prin votarea legii de împăcare naţiunea magiară a recunoscut, că cu privire la politica esternă şi la armată dreptul de dispunere aparţine esclusiv corónei, şi că pe tema acésta drepturi naţionale magiare nu se vor puté pretinde din partea ei nici-odată, câtă vreme sistemul de guvernare rĕmâne cel de astăzi, cel dualistic.

Ei bine, unde sunt drepturile confiscate, de cari vorbesc kossuthistii, şi pe cari coróna ar fi datóre sĕ le trécă earăşi în posesiunea naţiunii magiare? Noi nu le putem descoperí nici-unde.

Descoperim însĕ alt fapt, a nume, că kossuthistii ridicând faţă de corónă pretensiunile pe cari nu sunt în drept a le ridica, atacă contractul legat la 1867 întrĕ domnitoriu şi naţiunea magiară, şi mână lucrurile într'acolo, ca mâne-poimâne coróna sĕ pótă pune earăşi mâna pe tóte drepturile constituţionale ale ţerii, pe motivul, că dacă contractul e atacat din partea Magiarilor, nu e datóre nici coróna sĕ 'l mai respecteze. Şi atunci ajungem într'adevĕr acolo, că vom puté vorbí de drepturi confiscate, despre cari însĕ astăzi a vorbí, este a loví în faţă adevĕrul istoric, care ştie ceva despre *perderea* de drepturi, şi despre *acordarea* de drepturi, dar' despre *confiscarea* de drepturi naţionale magiare nu ştie nimica. Ear' adevĕrul istoric e o putere, căreia ar puté sĕ se plece chiar şi — kossuthistii!

Din Braşov.

Inmormêntarea profesorului Ioan Popea.

— 18 April n.

Vineri a fost dus la grópă, cu mare pompă, profesorul pensionat de la gimnasiul român din Braşov, mult regretatul *Ioan Popea.*

Serviciul funebru a fost sĕvêrşit de cătră domnul protopresbiter *B. Baiulescu*, care a rostit şi un discurs potrivit, în care a apreciat rolul ce l'a avut decedatul în biserică, şcólă şi societate.

A vorbit apoi fórte frumos, în numele corpului profesoral de la şcólele medii române din Braşov, domnul director al gimnasiului, *Virgil Oniţiu*, făcênd mai pe larg biografia decedatului şi zugrăvindu-i caracterul şi calităţile.

Sicriul a fost dus pe braţe de elevii defunctului profesor, cari au depus şi o cunună frumósă pe sicriu, cu inscripţia: *„Luminătoriului nostru“*.

Public numĕros, din Braşov şi jur, a dat decedatului onorul din urmă, petrecêndu-l la grópă şi rostindu-i ultimul adio.

Cred că voiu întimpina aprobarea cetitorilor acestei preţuite foi, comunicându-le în întregime discursul funebral rostit la sicriul regretatului profesor, de dl director gimnasial *Virgil Oniţiu.* E următoriul:

In numele Tatălui şi al Fiului şi al sfântului duh!

Mórte! Mórte! Oh, cumplită şi în veci nedeslegată enigmă, care frământi creerii noştri din generaţie în generaţie, tu putere nemilósă pentru unii, tu mângăitor repaus pentru alţii, tu obiect al temerilor nóstre în toiul fericit al vieţii, tu scăparea nóstră din sbuciumul sdrobitor al esistinţei pământeşti, — tu grozavă, nepricepută şi nepătrunsă de mintea omenéscă, dar' cumplit de dréptă, căci ai tĕi suntem cu toţii, — o mórte, mórte, venit-ai earăşi în mijlocul celor puţini aleşi ai noştri şi răpit-ai cu braţul tĕu cumplit un stejar venerabil din codrul nostru rărit, răpitu-ni-ai — nemilóso — pe un iubit mentor şi amic, pe un bun şi de toţi stimat coleg!

Cu astfel de prilejuri cumplite simţim şi vedem numai, cât suntem de mici şi de nesocotiţi faţă cu acel rege păgân din négra anticitate, care avea un curtean orînduit anume, ca zilnic, de câte-ori îşi petrecea mai bine, sĕ-i aducă aminte necontenit de mórte!

Oh, de am avé şi noi un astfel de străjar în sufletul nostru, care zilnic sĕ ne anunţe cu glasul lui cuminte acel istoric: memento mori; — atunci nu ne-ar sguduí aşa de cumplit mórtea neaşteptată, când o vedem ca pe un vultur răpitor din senin repeḑindu-se şi 'n cumplitele-i ghiare răpind pe cine am iubit şi stimat mai mult!

Dedaţi plăcerilor vieţii, preocupaţi de înşelătórea dulcéţă a efemerelor momente senine ce petrecem pe pămênt, noi alungăm de la noi departe imaginea morţii, facem ca ştruţul din poveste, care-şi ascunde capul în nisip, ca sĕ nu vaḑă peirea ce-l aştéptă, parcă prin aceea, că ne legăm ochii, ca sĕ nu vedem mórtea, — mórtea nu ne-ar vedé!

Oh mórte, de nu am uita atât de adese, că tu eşti marea nóstră stăpână, că născêndu-ne, în sclăvia ta întrăm, că în mânile tale este fie-care clipă a vieţii nóstre, — de ne-am cugeta ziua şi nóptea la capriţiósa ta atotputernicie preste noi, — atunci nu am sta atât de sdrobiţi în sufletele nóstre, de câte-ori răpind pe cei iubiţi ai noştri, taci sĕ ne îngrozéscă cugetul la tine.

Astfel îngroziţi de cugetul cumplit al morţii, nimiciţi şi sdrobiţi în nimicinicia nóstră, mărimi imaginare şi fiinţe microscopice, — stăm adunaţi cu jale, durere şi sfiélă în jurul acestui cosciug mut, în care zac rĕmăşiţele pământeşti ale unui bărbat distins şi vrednic, care în timp aprópe de 4 decenii a fost un model viu de virtuţi pentru atâtea generaţii de tineri, ce s'au perîndat la şcólele nóstre.

Dar' ar fi prea grozav pentru noi, dacă sufletele nóstre robite momentan de terórea morţii cumplite, nu s'ar înălţa în sfere mai înalte, în sferele luminii cereşti a vieţii eterne, în cari cu mórtea pe mórte călcând, mórtea o învingem, din robie ne ridicăm, pentru-ca sĕ dobândim nemurirea.

Da, prea grozav ar fi pentru noi, dacă de-odată cu cugetul oribil al morţii, nu ni-ar şoptí un glas înnăscut fiinţei nóstre, un glas divin din altă lume, — că mórtea nu este sfîrşitul întregei nóstre fiinţe, că mórtea este numai pórta prin care sufletul nostru inmaterial, desfăcêndu-se de învĕlişul material de pe pămênt, se reîntórce în eternitatea de

---

FOIŞORĂ

Facerea.

De Ioan Stanciu, cleric.

(Urmare).

Ceea-ce priveşte creaţiunea generală, Moise se ocupă cu ea numai în vers I al *„Facerei“*, ear' singuraticele corpuri cereşti, cum e sórele, luna şi stelele, le descrie numai întru cât ele stau în referinţă cu pămêntul.

— „Şi Dzeu zise: sĕ fie lumină, şi fù lumină; şi vĕḑù Dzeu, că lumina bună este“. Că ce fel de lumină ar fi fost acésta, părerile difer. Astăzi vedem, că lumina e produsă de sóre, dar' în ziua primă a esta încă n'a esistat, cel puţin n'a fost visibil de pe pămênt. Unii zic, că a fost produsă de odată cu magnetismul, cu căldura şi cu electricitatea din împreunarea moleculelor. Teoria, hypotesa primită azi de lumea ştientifică, esplică lumina cu vibraţiunile eterului, pus fiind acesta în mişcare de un corp luminătoriu. Care a fost în ziua primă acel corp luminătoriu? Vre-un corp ceresc, care a fost pus de Dzeu numai aşa în mod provisor, până la ivirea sórelui, nimicindu-l după aceea? Acésta nu se póte, de óre-ce „faptele mânilor sale sunt adevĕr şi dreptate, sigure sunt tóte ordinele sale, *întărite în etern şi perpetuu*, făcute cu adevĕr şi dreptate“ (Ps. 101 v. 7). Trebue sĕ presupunem deci, că acel corp luminătoriu n'a fost altul de cât sórele, care a esistat deja în ziua primă, dar' din óreşi-care causă a fost invisibil. Acéstă causă a putut fi isvorîtă şi din acea împrejurare, că avênd pămêntul o căldură prea mare din aburii evaporaţi de pe el, s'au format în jurul lui astfel de nouri, prin cari sórele n'a putut fi vĕḑut, şi numai lumina lui a putut străbate. Ce e drept, în contra acestei esplicări ar puté cineva obiecta, că fiind sórele şi luminătorii făcuţi numai în ziua a patra, în ziua primă n'au putut esista. Dacă însĕ esaminăm lucrul mai de aprópe, ne vom convinge despre netemeinicia acestei obiecţiuni. Diferinţa dintrĕ cuvintele *„a crea“* şi *„a face“* ne esplică totul. A aduce ceva la esistinţă din absoluta, totala neesistinţă, adecă din nimica, este *creare;* ear' „a face“ nu e altceva de cât a produce ceva nou din materie esistentă. Şi fiind-că sórele în a patra zi nu a fost creat ci numai „făcut“, nu putem nici decum afirma, că el n'ar fi esistat în univers şi înainte de acésta zi. E drept, că şi la om şi animale se aplică cuvêntul „a face“, dar' aci cuvêntul se întregeşte, zicêndu-se: „şi Dzeu creà pe om“ „şi Dzeu creà chiţii cei mari“, ceea-ce la facerea luminătorilor lipseşte. E drept şi aceea, că d. e. la facerea plantelor încă nu se foloseşte cuvêntul „a crea“, dar' e de însemnat, că acésta obvine numai la facerea, adecă la crearea materiei, animalelor şi a omului, ear' fiind sórele materie, trebue sĕ presupunem, că el a esistat deja înainte de a patra zi, nefolosindu-se aici cuvêntul a „crea“. Pe lângă acéstă părere e şi faptul, că cuvêntul *„zi“* şi *„nópte“*, cari provin din învîrtirea pămêntului în jurul osiei sale, nu pot fi înţelese dacă se iau în sensul strict al cuvêntului, fără esistinţa sórelui, care a fost isvorul luminei

In ziua a doua „Dzeu făcù întinsul şi despărţì apele cele de sub acest întins de apele cele de-asupra acestui întins“. Ce sĕ înţelegem sub acest întins, numit în sfânta scriptură şi ceriu? Cum a despărţit acest întins apele cele de-asupra de cele din jos, şi ce fel de ape sunt acestea? Acest întins, acest ceriu póte fi chiar şi locuinţa fericiţilor, precum se foloseşte în mai multe locuri a sfintei scripturi. „De nu va întrece dreptatea vóstră mai mult de cât a cărturarilor şi fariseilor, nu veţi întra întru *împĕrăţia ceriurilor*“ (Mat. 5, 20). Sau se înţelege sub acest întins ceriul cu stelele, sistemele solare cu tóte corpurile cereşti? In ambele casuri nu înţelegem cum şi ce fel de ape desparte el? E mai probabil, că acest ceriu nu e altceva, de cât atmosfera, care într'adevĕr desparte nourii, numiţi în sf. scriptură „ape de asupra“, de apele cele de pe pămênt. Se pare că chiar şi Moise înţelege sub întins atmosfera, căci tot în acest capitlu la vers 20 zice: „Sĕ producă apele mulţime de animale vieţuitóre, şi paseri sĕ sbóre pe de-asupra pămêntului *sub întinsul ceriului*“. Ne întăreşte în părerea acésta şi împrejurarea, că despre facerea atmosferei în alt loc al sf. scripturi nu se aminteşte nimic, ear' fiind ea o condiţiune a vieţii vegetative sine qua non, nu ni-am putea esplica, cum de plantele produse deja în ziua a treia, au putut trăí fără aer? Ziua a treia, în care se continuà despărţirea apelor, ne va arăta şi mai evident că sub „întins“ se înţelege aerul. In o parte din acésta zi poruncì Dzeu „sĕ se adune apele cele de *sub ceriu* la un loc, şi sĕ se arete uscatul .... şi Dzeu numì uscatul pămênt şi adunătura apelor o numì mare“ (v. 9, 10). Dacă apele de sub ceriu sunt numai cele de pe pămênt şi nu şi cele de-asupra acestuia, apoi ce e ceriul, dacă nu e atmosfera?

(Va urma).

lumină, din care pentru o clipă s'a fost deprins. Este acel glas al firii, pe care l'a auzit și marele Horațiu, când a scris celebrele cuvinte: Non omnis moriar! . . . . Așa este;

„Nu întréga nóstră ființă móre“, iată balsamul mângăitor al sufletelor nóstre, jalnici ascultători! Sufletul nostru este nemuritor și mórtea ne deschide eternitatea fericirii!

Voi, ce plângeți, uscați lacrimile vóstre și mângăiați-vě sufletul îndurerat, împreună cu mine! Veniți, sě aruncăm o privire asupra carierei pământești a acestui nobil suflet! Veniți, sě ne convingem cu toții, cum acest suflet ales, care își ia azi calea spre lumina de veci, o vrednică și démnă luptă a luptat pe pământ! Veniți sě ne înseninăm sufletul prin convingerea, că o viéță pământéscă astfel petrecută, este garanța cea mai mângăitóre pentru noi, că sufletul celui îndepărtat de la noi a reîntrat în fericirea vieții eterne, că prin mórte a ajuns la viéța cea adevěrată!

(Va urma),

Pagini din trecut.

Cum s'a propoveduit unirea în părțile Bihorene?

de Dr. **George Alexici.**

(Urmare.)

II. Jalba unui popă către comisia ces. regéscă.

(Copie de pe originalul din archiva statului din Budapesta, despărțěmêntul „*Deputatio Illyrica*“, fasc. 17 numěrul 14.

Prea Luminată și prea înălțată Cesariască și crăiască Comissie!

In ani 1752 fiind eu popă care mai jos mă voi iscăli în numitul sat în ponoară, sculândusă întru aceia vriame un protopop sismaticuș din Piaștișĭ și cu alt popă din Tinod furat lângă dânsul care *tistușag* [1]) ei din putiaria lor și o luat, decĭ câtă hulă și turburare so făcut în potriva sfinti unațiĭ tot aceia o fost izvorul cel rău și viclian; ĭară viind vriamia după rusaliĭ o venit întru acel mai sus numit sat întru care am fost eu popă, numai ce o început a grăí hulă de mine înaintea oamenilor să nu mă ție popă că sănt un *hunțfut* [2]) *unituș* [3]) și în soborul lor nu le trăbuesc să știu eu sfaturile lor că are el popĭ diai luĭ de va pune în locul meu iară eu dacă am zis pentruce trăiaște derept eĭ o început amă ocără de mumă și ada cu pălțaole încăt iară eu neavând nemică în mânĭ numai ce am pus mânile goale diaasupra capuluĭ decĭ care diagetele mi liau frânt din cheeturĭ depre carea o beit carnia depe ia de și acum să cunosc semnele pe diagetemĭ; după aceia am venit la Măria sa domnul vlădica Meletie și am *ponosluit* [4]) iară Măriasa o scris doa cărțĭ una la solgabirău în Teliegd alta la odorbiro în Aliajd iară eĭ meau termenuluit zi de judecată, eu când mam dus la terminușul zili săm facă satisfactie, atuncia ei mo îndereptat la Vlădica cel sîrbesc în Arad, zicând că eĭ nu poruncesc popilor acelora, nice Meletie, eu după aceia nam mai știut altă ce face ce mam lăsat bătut și *ghelăzuit* [5]); Acum văzând că au adus milostivul Dmnezeu Sfințiesa Pre Pria înălțata Comisie caz cu mare rugare cu genunchĭ plecate să să Milostiviască Pria luminata și pria înălțata Comissie ca să nu rămâĭ ghelăzuit și batjocurit de nește Marĭ Pizmașĭ ca aceia în potriva înălțati Crăiase și a sfinți unațiĭ ca Milostivul dmnezeu sfințiĭa sa întru Mulți și pria fericițĭ Anĭ cu pace să trăiască pria înălțata Crăire; și Comissie Crăiască;

Al Pria Inălțati Crăiri și al Pria luminată Comissie Crăiască: rămâi mic smerit la pământ plecat. *Popa Ilie.*

Din afară: La pria luminata și pria înălțata cesariască comisie și Mare Cinste să să dia aciastă Smerită și oblіgăluită Inștanție.

III. Două jalbe către comisia ces. reg.

(Copie de pe originalul din archiva statului, din Budapesta, despărțěmêntul „*Deputatio Illyrica*“, fasc. 17, numěrul 7.

a) Luminată comisie a pre înălțateĭ craiesiĭ a tuturor pravoslavnicilor legilor îndreptător și mîntuirea a tuturor creștinilor, cariĭ să află supt aripile înălțateĭ creiesiĭ. Noĭ încă înțelegînd venirea prea lumînateĭ comisiĭ, cariĭ ne aflăm în lege grecească. Cariĭ ne aflăm în districtul LunciĭI și a Bărcăuluĭ și a Bistriĭ. Poftim dela milostivul Dumnezeu ispasenie sufletească, și sănătate trupească și multe zile bune să poată ajunge slăvita comisie, a prea înălțateĭ crăese, sîntem plecațĭ de sus pînă jos la picioarele slăviteĭ comisiĭ.

Pentru toate jelaniile noastre din înștiințare slăviteĭ comisiĭ ce asuprele am avut dela luminatul comitat a ormeghii Bĭhăriĭ. Precum neau asuprit pentru pravoslavnică lege noastră și cum neau prins maĭ sus numițĭ, cariĭ sau aflat în luminata ormeghie Bihăriĭ, cariĭ sînt neunițĭ din leage, și neau prins pre părințĭ nostri și au băgat în temniță, atât cariĭ dintrînșiĭ au șí murit în temniță, pentru ce nu neam dat unițĭ; cariĭ și noĭ jelanie a noastră am dat la curtea cea împărătească, să ne dea Episcopie pă lege grecească, în zilele înălțatuluĭ împărat Caroluș, care neau și dănumit Episcop Vichentie, (după răpăusarea acestuĭ neau dat de Episcop Isaiie), carele mergînd la Arad să vază scaunul și să *vizităluiasca* [1]) în biserică și creștiniĭ cariĭ să află acolo, cum sînt.

(Va urma).

Din Făgăraș.

Adunarea generală a reuniunii femeilor române gr.-or.

— 22 April.

Reuniunea femeilor rom. gr.-or. din Făgăraș și jur și-a ținut adunarea generală din ěst-an la 7 April n. Statutele acestei corporațiuni aprobate și de Preaven. Consistoriu archidiecesan, dispun, că rațiociniul acestei reuniuni sě se publice anual în organul nostru bisericesc „*Tel. Rom*“.

Și acéstă disposiție își are rațiunea în faptul, că reuniunea propagă interesele nóstre bisericești confesionale, scopul ei fiind „*înbunătățirea stării materiale a școlei confesionale „greco-orientale din Făgăraș și a personalu-„lui aceleia*“, în modul, că 2/3 din interesele incurse la fond sě se predee, anual, bisericei pentru susținerea școlei, ear' restul și taxele ce ar mai incurge, sě se adaugă pururea fondului.

Intru cât reuniunea își împlinește acéstă nobilă datorință față de biserica din Făgăraș, se vede din următórele.

In 7 April la 3 ore p. m. presidenta reuniunii, dna *Maria Dan*, care de vre-o 10 ani, cu tact și abnegațiune conduce afacerile, deschide ședința adunării generale în școla confes. din Făgăraș, fiind de față un număr frumos de membre.

Din raportul presentat și censurat s'a constatat, că reuniunea de present dispune de următórea avere:

1. Depuneri spre fructificare	cor.	10,547·22
2. Obligațiuni private intabulate	„	1,640·—
3. Acțiuni	„	400·—
4. Fond pentru edificarea școlei	„	902 37
Suma	cor.	13,389·59.

S'a constatat mai departe faptul îmbucurător, că în anul espirat fondul a sporit cu 1555 cor., din cari 670 cor. s'au dat bisericei pentru salarisarea învěțătoriului, ear' din rațiociniul present se compet și se vor da bisericei 612 cor. Preste tot, din anul 1898, de când fondul a atins cifra recerută de statute, ca sě pótă sări în ajutoriul bisericei, s'au dat pentru susținerea școlei 2376 coróne.

Tot în acéstă adunare generală, considerându-se meritele ce le are față de reuniune dna *Anastasia Popescu*, věd. de protopresbiter, ca prima presidentă și așa zicênd întemeiătórea acestei reuniuni, cu unanimitate a fost proclamată membră onorară; ear' dnele *Lucreția Micu*, soție de adv., și *Lucreția Peia*, soție de comerc., membre fundatóre, astfel că de present reuniunea nóstră numěră 1 membră onorară, 27 membre fundatóre, 10 membre ord. pe viéță, 6 membre ord. anuale și 3 membre ajutătóre, total 46 de membre.

Ioan Berescu
secretariu.

Conferențele învěțătorești.

Convocare.

In vîrtutea ordinului consistorial din 2 Ianuariu 1903, nr. 2, prin acésta convoc conferența învěțătorilor din protopresbiteratele Agnita și Făgăraș la ședință în școla nóstră din comuna *Galați*, lângă Făgăraș, pe ziua de 23 April a. c. st. v. și zilele următóre.

Conferenței va premerge serviciul divin împreunat cu chiămarea sântului duh, care se va celebra diminéța la orele 8 în biserica din Galați, la care sunt poftiți a lua parte toți învățătorii nostri de la școlele din protopresbiteratele amintite.

La conferență sunt poftiți toți preoții nostri în calitate de directori școlari locali.

In ședințele conferenței se vor pertracta temele puse de Preaveneratul Consistoriu archidiecesan:

1. Cari sunt causele, că după atâția ani de frecuentare a școlei și după atâția ani de obligativitate a frecuentării se află întrě credincioși bisericei nóstre încă un procent atât de mare de analfabeți, și că chiar dintrě cei cari au frecuentat școla sunt mulți, cari în viéța practică negligă cu totul scrisul și cetitul sau se feresc a arăta, că știu scrie și cetí; și cari sunt mijlócele cele mai potrivite pentru a delătura acéstă stare de lucruri păgubitóre?

2. Sé se stabiléscă o împărțire a obiectelor de învěțământ pe orele zilelor din sěptěmână pentru o școlă cu 2 și cu 3 învěțători.

După terminarea acestora se vor pertracta temele statorite de conferența din anul 1902 și anume, lecțiuni practice:

3. Din despărțěmêntul prim: litera *f*.

4. Despărțěmêntul II., comput: numerii 40—50.

5. Despărțěmêntul III., religiune: Samarinénul îndurat.

6. Despărțěmêntul IV.: Patruunghiurile (měsurarea lor).

7. Eventualele disertațiuni, cari se vor anunța.

Sibiiu, 9 April 1903.

Mateiu Voileanu
comisariu consistorial.

Convocare.

In puterea ordinului Preavener. Consistoriu archidiecesan nr. 2 școl. ex 2 Ianuariu a. c. convoc prin acésta pe toți învěțătorii gr. or. români din cercul XVII Cohalm (protopresbiteratul Cohalm și Sighișóra) la conferențele învěțătorești, cari se vor ținé în *Cohalm* în zilele de 23—25 l. c.

Conferențele din anul acesta vor avé următoriul

Program:

I. Prelegeri practice.

1. „Desvoltarea numěrului 9“, de dșóra Aurelia Stoica din Jacul-român.

2. „O piesă din cartea de cetire românéscă“, de George Mircea din Lovnic.

3. „O prelegere din limba magiară“, de Ermil Gheaja din Paloș.

4. „O prelegere din geografie: comitatul Têrnava-mare“, de Nicolau Ilie din Sighișóra.

5. „O prelegere din istorie“, de Ioan Dumitrescu din Crihalma.

6. „O prelegere din Istoria naturală: Pétra calcară“, de Andreiu Enciu din Ródeșiu.

7. „Paiul, jarul și bóna“, istorióră pentru clasa I., de George Maican din Ticușul-român.

8. „O lucrare din industria de casă“, de Nicolae Golea din Criț.

II. Disertațiuni.

1. „Cari sunt folósele cunoștinței Istoriei némului nostru?“, de Nicolae Golea din Criț.

2. „Ce raporturi trebue sě esiste întrě preot și învěțătoriu în scopul înfloririi materiale și morale a unei comune?“ de George Andron din Ungra.

3. Cum sě stîrnim în popor mai bine interesul pentru școlă și biserică și sě 'l înduplecăm la jertfe pentru acestea?“, de Zacheiu Borcoman din Cohalm.

4. „Credința în Dumnezeu ca isvor de putere, bunăstare și cultura minții și a inimii“, de George Dănilă din Boiul-mare.

III. Chestiuni pedagogice.

1. „Cari sunt causele, că după atâția ani de frecuentare a școlei și după atâția ani de obligativitate a frecuentării se află întrě credincioșii bisericei nóstre încă un procent atât de mare de analfabeți și că chiar dintrě cei cari au frecuentat școla sunt mulți, cari în viéța practică negligă cu totul scrisul și cetitul sau se feresc a arěta, că știu scrie și cetí; și cari sunt mijlócele cele mai potrivite pentru a delătura acéstă stare de lucruri păgubitóre?“, de George Pop din Cața.

2. „Sě se stabiléscă o împărțire a obiectelor de învěțământ pe orele zilelor din sěptămână, pentru o școlă cu 2 și cu 3 învěțători!“, de „Corpul învěțătoresc“ din Sighișora și George Maican din Ticușul român.

3. „O paralelă întrě o școlă de stat, comunală și confesională, din tóte punctele de vedere“, de Nicolae Brêndușă din Țeline.

4. „Ce mijlóce de învěțământ sunt indispensabile pentru o școlă primară?“, de Aurel Vlăduțiu din Malencrav.

5. „Care e metodul cel mai bun pentru a stîrní în elevi simțul religios moral?“, de Nicolae Brêndușă din Țeline.

IV. Diverse.

1. Raportul comisiunei permanente.

2. Propuneri și dorințe.

Brașov, la 4 April 1903 v.

Arseniu Vlaicu
comisariu consistorial.

Convocare.

Incredințat din partea Ven. Consistoriu archidiecesan cu conducerea conferenței învěțătorești din cercul X *Abrud*, am onóre a convoca pe toți p. t. învěțători de la școlele nóstre din protopresbiteratele Abrud și Câmpeni la conferențele ce se vor ține în 23 Aprile st. v. și urm. în școla nóstră din *Abrud-Sat*, pe lângă următórea programă:

1. Participarea la serviciul divin în biserica din Abrud-Sat.

2. Deschiderea conferenței la orele 11 a. m.

3. Apelul nominal și constituirea.

4. Tractarea temelor puse din partea Ven. Consistoriu:

a) „Cari sunt causele, că după atâția ani de frecuentare a școlei, și după atâția ani de obligativitate a frecuentării se află întrě credincioșii bisericei nóstre încă un procent atât de mare de analfabeți, și că chiar dintrě cei cari au frecuentat școla, sunt mulți cari în viéța practică negligă cu totul scrisul și cetitul sau se feresc a arăta că știu scrie și cetí; și cari sunt mijlócele cele mai potrivite pentru a delătura acéstă stare de lucruri păgubitóre?“, temă lucrată de Ioan *Motora* și A. *Băieșan*.

b) Impărțirea obiectelor de învěțământ pe orele zilelor de sěptěmână, pentru o școlă cu 2 și cu 3 învěțători, temă lucrată de Elisei *Marcan*.

5. Presentarea elaboratelor stabilite prin conclusul conferenței din anul premergětor;

I. Prelegeri practice:

Desp. I. din comput, de Al. Furdui.

Desp. II. din religiune, de G. Lupu.

Desp. III. din limba română, de G. Nariță.

Desp. IV. din limba magiară, de A. Napău.

Desp. V. din istoria patriei, de I. Luca.

Desp. VI. din fisică, de A. Sêrbu.

II. Plan de prelegeri:

a) din științele naturale, pentru desp. III., de V. *Onici*;

b) din geografie, de I. *Cotișel*;

c) din fisică, de A. *Sêrbu*.

6. Raportul comisiunei permanente despre mersul învěțământului.

7. Alegerea temelor pentru conferența proximă.

Sibiiu, 8 April 1903.

Dr. George Proca,
comisariu consistorial.

Convocare.

In conformitate cu dispozițiile Veneratului Consistoriu archidiecesan de la 2 Ianuariu a. c. nr. 2 Școl. învěțătorii de la școlele nóstre poporale confesionale din protopresbiteratele Hațegului și Hunedórei, prin acésta se convócă la conferențele învěțătorești, ce se vor ţiné în 23 April st. v. (6 Maiu n.) a. c. şi zilele următóre, în opidul Haţeg, pe lângă următoriul

---

[1]) ung. *tisztség* = oficiu, onor.

[2]) ung. *hunczfut* = netrebnic.

[3]) ung. *unitus*.

[4] ung. *panaszol*.

[5]) ung. *gyalázni* = a ocări.

[1]) ung. *vizitál*.

Program:

1. Participare la serviciul divin împreunat cu chiămarea duhului sfânt.

2. La 10 ore a. m. deschiderea conferenţelor prin comisariul consistorial; constatarea învăţătorilor presenţi şi constituirea biroului.

3. Raportul comisiunii permanente despre starea învăţământului la şcólele nóstre din cercul Haţeg.

Presentarea şi cetirea elaboratelor asupra temei fixate din partea Consistoriului archidiecesan: „Cari sunt causele, că după atâţia ani de frecuentare a şcólei şi după atâţia ani de obligativitate a frecuentării se află între credincioşii bisericei nóstre încă un procent atât de mare de analfabeţi şi că chiar şi dintrĕ cei cari au frecuentat şcóla sunt mulţi, cari în viéţa practică neglgă cu totul scrisul şi cetitul sau se feresc a arăta, că ştiu scrie şi ceti? Şi cari sunt mijlócele cele mai potrivite pentru delăturarea acestei stări păgubitóre?“ — prin învăţătorii: Nicolae Iordan, Stefan Otta, Ioan Boţia, Ioan Meţiu şi G. Reitescu.

5. Presentarea lucrărilor: 1. Iosif şi fraţii sei“, pentru anul al II-lea de şcólă, de Iudita Pop; 2. Cuvêntul normal „ac“, pentru anul I. de Nicolae Iordan; 3. Sfêrşitul iernei, poesie din cartea de cetire a III-a de I. Popescu, din punct de vedere al conţinutului şi al limbei, prin învăţătorii Nicolae Păcurar, Nicolae Părăian şi Iosif Armean; 4. Adiectivul din l. magiară, cu anul al III-lea de Maria Ioanoviciu şi 5. Comuna şi hotarul ei, din geografie, de Nicolae Păcurariu şi George Henţia. Afară de cei designaţi toţi învăţătorii sunt poftiţi a se cugeta asupra lucrărilor date, ca astfel discuţia asupra lor sĕ fie cât mai amĕnunţită.

6. Statorirea programului de lucrare pentru conferenţele anului viitoriu.

7. Inchiderea conferenţelor.

Sibiiu, 6 April 1903.

Lazar Triteanu
comisariu consistorial.

Convocare.

Pe basa circulariului din 2 Ianuariu nr. 2 Şcol., în calitate de comisariu consistorial al conferinţei învăţătorilor din cercul XI. (protopresbiteratele Lupşa—Turda), vin a convoca acea conferenţă pe zilele de 23—25 April (6—8 Maiu) a. c. în comuna *Vaidasig*. — Deschiderea va avé loc în 23 April la 11 ore a. m. în şcóla din loc, premergêndu-i serviciul divin cu invocarea duhului sfânt în biserică.

La acéstă conferenţă sunt poftiţi a se presenta toţi domnii învăţători (învăţătóre) din protopresbiteratele Lupşa şi Turda, ca membri ordinari, cum şi directorii şcólelor şi alţi onoraţiori şi amici ai şcólei.

Obiectele:

1. Deschiderea conferenţei şi alegerea notarilor şi verificatorilor.

2. Tema *a*) din circulariul cons.: Cari sunt causele că . . . . se află între credincioşii bis. nóstre un procent atât de mare de analfabeţi . . . . şi cari sunt mijlócele cele mai potrivite pentru a delătura acéstă stare de lucruri păgubitóre? — O predau: Ioan Pasc şi Ioan Chioariu.

3. Planul orelor de preste sĕptĕmână. Tema *b*) din circ., de A. Muntean.

4. Cari sunt cele mai acomodate manuale de limba magiară pentru elevii şcólelor nóstre. — Desvoltarea de Ioan Manica, critica de Ioan Varga.

5. Descrierea unui obiect din şcólă în l. magiară. Prelegere practică de Nicolae Giurgiu, critica ei de Gavriil Rancea.

6. Cari sunt manualele cele mai practice din comput spre a se folosí de elevii şcólelor nóstre? Operate de V. Jina şi V. Butura, critica de Vas. Miclea.

7. Adunarea şi subtragerea cu nr. 7. Prel. de I. Moldovan, crit. I. Groza.

8. Adunarea şi subtragerea cu nr. 13. Prel. practică de Teodor Nicóră, critica de Gavriil Rancea.

9. O prelegere practică din comput cu elevii c. III. de P. Stanciu.

10. Iosif şi fraţii sei. Prel. practică cu c. III. din Rel. de V. Jina.

11. Referada asupra esamenelor de la f. an. şcol. trecut şi greşelile esenţiale în instrucţiune şi educaţiune ce s'au constatat cu ocasiunea acelora.

12. Propuneri. Designarea sediului conferenţei viitóre şi obiectele aceleia. Incheerea.

Autorii prelegerilor practice de la punctele 5, 7, 8, 9 şi 10 vor avé a le preda şi elevilor şcolari ce se vor acuira pentru acea ocasiune dintrĕ elevii şcólei din loc. Aceste prelegeri — după trebuinţă — se vor şi înmulţi şi se vor ţiné (preda) elevilor şi de membri cari n'au avut lucrări scripturistice. De aceea se invită toţi membri a studia tóte temele de cu bună vreme, nu numai pentru a puté prelege, ci şi pentru a puté participa în mod activ la tractarea tuturor temelor.

Ofenbaia, 31 Martie 1903.

Vasile Gan,
protopr., comisariu consist.

Convocare.

In vîrtutea circulariului Preaven. Consistoriu archidiecesan dto 2 Ianuariu 1903 nr. 2 Şcol., am onóre a convoca pe toţi p. t. învăţători din cercul IX Zarand, la conferenţele ce se vor ţiné în 23, 24 şi 25 April st. v. în sala şcólei nóstre poporale din Brad.

Programa:

1. Participarea la serviciul divin.
2. Deschiderea conferenţei la 11 ore.
3. Apelul nominal şi constituirea.
4. „Ingerul“, prelegere practică cu despărţ. I, de Avram Giurgiu.
5. „Naşterea lui Moise“, prelegere practică, despărţ. II, de Silviu Glava.
6. „Bunăvestirea“, prelegere practică, despărţ. II, de Emanuil Popp.
7. „Samarinénul îndurat“, prelegere practică, despărţ. III, de Petru Giurgiu.
8. „Primul articol al simbolului credinţei“, prelegere practică, despărţ. IV, de Adam Iezan.
9. „Intâia comunitate creştinéscă“, prelegere practică, desp. V, de Petru Rus.
10. „Deprinderea elevilor la vorbire corectă şi independentă“, de Mihail Stoia.
11. „Caligrafia în şcólele poporale“, de Romul Jurca şi Iosif Tisu.
12. „Cari sunt causele, că după atâţia ani de frecuentare a şcólei şi după atâţia ani de obligativitate a frecuentării, se află între credincioşii bisericei nóstre încă un procent atât de mare de analfabeţi, şi că chiar dintrĕ cei cari au frecuentat şcóla sunt mulţi, cari în viéţa practică neglgă cu totul scrisul şi cetitul, sau se feresc a arăta că ştiu scrie şi cetí, şi cari ar fi mijlócele cele mai potrivite, pentru a delătura acéstă stare de lucruri păgubitóre?“, de Ioan German.
13. Impărţirea obiectelor de învĕţământ pe orele zilelor din sĕptĕmână pentru o şcólă cu 2 şi 3 învĕţători, de Ioan German, George Jula şi Pavel Lazar.
14. Alegerea comisiunii care sĕ propună distribuirea temelor pentru conferenţa proximă.

Brad, la 4 April 1903.

Vasiliu Damian
comisariu consistorial.

NOUTĂŢI

Comitetul central electoral al comitatului Sibiiu a ţinut eri în 23 April o şedinţă, în care s'au stabilit listele provisorii pentru alegĕtorii dietali pe anul 1904.

Dintrĕ membrii români au luat parte la şedinţă numai dl Nicolae Ivan, asesor consistorial. Aflăm, că în unele comune mai ales în cercul electoral al Sebeşului şi Cristianului, unde noi aveam pân' aici maioritatea alegĕtorilor, o mulţime de alegĕtori români au rĕmas pentru anul 1904 afară din şirul membrilor. Aşa spre pildă în oraşul Sas-Sebeş, 16 români cari au fost în 1903 alegĕtori, în 1904 au cădut din listă, fiind taxaţi cu dare mai puţină. Aici însĕ în locul celor 16 au întrat 19 alegĕtori noi. In Poiana au fost în lista din 1903 79 alegĕtori şi din acestia au picat 39 sub titlu că plătesc dare mai puţină, fără sĕ fi fost înlocuiţi cu alţi alegĕtori. Acesta e casul cel mai nefavorabil. In Apoldul-românesc au picat 6 şi au întrat numai 2, în Poplaca au picat 6 şi a întrat numai 1, în Sĕlişte au picat 5 şi au întrat în locul lor 17 (cel mai favorabil cas). In Rĕhău şi Sibiel au picat 5 şi a întrat numai 1, în Rechita şi Loman au picat câte 4 şi au întrat numai câte 1 în loc. In Laz şi Jina au picat câte 2, au întrat 1. In celelalte comune cu puţine escepţiuni a rĕmas numĕrul alegĕtorilor cel vechiu.

Atragem atenţiunea fruntaşilor nostri din Poiana sĕ cerceteze cum s'a putut, ca numĕrul alegĕtorilor sĕ scadă în mĕsură aşa mare, fără sĕ fie înlocuiţi cu alţii, asemenea atenţiunea celor din Sebeşul-săsesc, sĕ reclame din 5—15 Maiu în numele celor 16 cari au picat din listă — în fine atenţiunea celor din Apoldul-român, Poplaca, Rĕhău, Rechita, Sibiel şi Loman, ca sĕ umble în rînd, căci dacă la unul ori la altul i-s'a împuţinat darea, de bună séma, că darea a crescut la altul, şi nu e bine sĕ se reducă numĕrul alegĕtorilor, dat fiind, că după tóte probabilităţile vom întra în viitoriu în luptele parlamentare şi sorţii de isbândă atârnă de la zelul şi interesul, care îl vom manifesta la statorirea listelor alegĕtorilor dietali.

*

† Şerban Cioran, paroch în Rĕşinari, după lungi şi grele suferinţe a rĕposat alaltăeri (22 April st. n.) în etate de 42 ani şi în al 18-lea an al preoţiei şi căsătoriei sale. Inmormêntarea i-se va face mâne la 11 ore a. m. în cripta familiară din cimiteriul din Rĕşinari. Il plânge perderea soţie-sa Maria n. Mitrea, cu 6 orfani, familiile Cioran, Borcea, Todoran, Dancăş, Constantinescu, Rădulescu şi Mitrea.

*

Hirotoniri. Inaltpreasânţia sa metropolitul a hirotonit azi întru diacon pe candidatul la preoţie Ioan *Stoicuţa*, ales paroch în *Inuri* (tractul Alba-Iulia). Mâne va fi hirotonit întru presbiter.

*

Planurile Casei Naţionale se vor espune Dumineca în 26 April a. c. st. n. în sala festivă a internatului şcólei civile de fete a Asociaţiunii, şi se vor puté vedé de la orele 3—5 p. m. Intrarea liberă. Biroul Asociaţiunii.

*

Hymen. Dşóra Nimfodora V. *Gabor* din Certeşul-de-sus şi dl Ioan *Lupu*, învĕţătoriu în Măgura, fidanţaţi.

*

Simplificarea stilului oficial. In legătură cu simplificarea administraţiunii publice ministrul-preşident *Széll*, ca ministru de interne a fost dat ordin, ca în scriptele oficióse atât oficiile cât şi persónele particulare sĕ evite titulaturile şi frasele de curtoasie. Urmând esemplul colegului seu, ministrul de culte şi instrucţiune, Dr. Iuliu *Wlassics* încă a dat autorităţilor şi institutelor de sub jurisdicţiunea sa un ordin prin care le spune sĕ evite în scriptele oficiale frasele de curtoasie şi titulaturile bombastice, sĕ nu mai întrebuinţeze, „Kegyelmes Uram“ în titulatura scriptei, ear' în text când vine vorba de ministeriu sĕ nu mai folosiască frasele „magas ministerium“, „bölcs vezetése alatt álló ministerium“, etc.

*

Post de medic. Sub nrul 1773 pretorial şi cu termin până la 10 Maiu st. n. e publicat concurs la postul de medic cercual în *Jibert* (pretura Cohalmului), la care aparţin comunele Jibert, Lovnic, Dombos, Mucundorf, Retişdorf, Ţelina, Viscri (Szászthoregyház), Hălmeag, Ticuşul-român, Crihalma, Covor şi Dăişóra. Dotaţiune 800 cor. salariu (dacă alesul va fi „Dr. medicinae“ salariul e 1000 cor.), 140 cor. bani de cuartir, 396 cor. de la comuna Jibert pentru inspectarea măcelăriilor, curarea bolnavilor săraci şi inspectarea morţilor. Postul se va întregí deocamdată numai în mod provisor. Cererile concursuale sunt a se trimite la protopretorul Dr. Tompa în Cohalm (Kőhalom).

*

Asentările de nou amânate. După ce proiectul de lege despre statorirea contingentului de recruţi, din causa obstrucţiei kossuthiste nu a putut fi nici până acum votat şi sancţionat, ministrul de honvedi a amânat de nou terminul asentărilor pentru anul acesta. In circulariul adresat în acésta privinţă autorităţilor concernente ministrul esprimându-şi speranţa, că amintitul project dór' va puté fi totuşi votat şi ridicat la valóre de lege într'un timp care sĕ facă posibile asentările pe terminul de *2 Iunie—25 Iulie*, recércă numitele autorităţi sĕ pregătiască pentru acest termin programul asentărilor.

*

Fabrica de sticlării din Szinóbánya, cea mai mare fabrică de acest fel în nordul Ungariei, Luni nóptea a ars până 'n temelii. Paguba e circa 250 mii de coróne.

*

Sarea comună — leac contra cancerului. Conform ştirilor date din Londra, medicul militar *Ross* din Simla (India), în cursul studiilor făcute trei ani în spitalele de acolo asupra cancerului a aflat germeni de *sacharomice* atât în *sorcoma* cât şi în *careinoma* (cancer), ceea-ce demonstra, că din ţeseturile atacate lipsia receruta cuantitate de *chlor*. Ross a curat deci cu sare comună pe bolnavii la cari a constatat lipsa chlorului, şi a obţinut la unii vindecare deplină, ear' la alţii uşurare mare a bólei.

*

Nou protosincel. Preasânţia Sa episcopul *Nicolae* al Caransebeşului a hirotesit Marţi întru *protosincel* pe ieromonachul *Dr. Iosif T. Bădescu*, secretariu consistorial şi referent şcolar la consistoriul diecesei Caransebeşului.

*

„Societatea comercială ungară“ („Magyar Kereskedelmi Részvénytársaság“) în şedinţa de Luni a direcţiunii a hotărît urcarea capitalului social de la *2,400.000 coróne la 5,000.000.* In acest scop direcţiunea va propune adunării generale din 6 Maiu sĕ emită 6500 acţii în valóre nominală de câte 400 coróne, reservând acţionarilor vechi dreptul de prioritate conform statutelor.

*

Tempestăţi şi viscole mari. La ministeriul de agricultură au sosit aprópe de prin tóte părţile ţerii rapórte despre pagube enorme, causate în pometuri, vii şi sĕmănături prin îngheţuri, ninsori şi viforul cel mare, despre care făcuserăm amintire în numĕrul de Joi cu privire la Budapesta şi împrejurimi. In *Nagyzsombat*, de pildă, stratul de zăpadă a fost de 30 cmetri; în *Szepes-Richwald* e ca în dricul ernii; în *Rákri* orcanul a rupt toţi pomii şi arborii; în *Kéthely* orcanul şi gerul a nimicit viile; în *Beő* (comitatul Şopron) vêntul a descoperit case şi şuri, a smuls din rădĕcini copaci puternici; era un orcan cum nici cei mai bĕtrâni săteni n'au mai ajuns; în *T.-Szt.-Marton* şi preste tot în comitatele de la nord, de pe streşinele caselor atârnă sloi de ghiaţă, întocmai ca érna.

*

Brânză de Liptau — cu cartofi. La institutul chemic şi pentru esaminarea articlilor de traiu, din Budapesta, zilele trecute fiind supusă esaminării chemice o mare cuantitate de *brânză de Liptau* şi de *unsóre de gâscă*, s'a constatat că circa jumĕtate din cuantitatea brânzei era nu brânză, ci cartofi (făină de cartofi amestecată în brânză veritabilă), ear' „unsórea de gâscă“ putea fi ori-ce altă bazaconie, numai unsóre de gâscă nu. Era un mixtum compositum din 50% unsóre de porc, 45% uleu de cocus şi numai 5% unsóre de gâscă.

*

Advertisare emigranţilor. Căpitănatul poliţei din Budapesta prin un comunicat oficial face atenţi pe cei cari intenţionéză sĕ emigreze în Africa-de-sud, sĕ nu emigreze acolo, deóre-ce conform rapórtelor sosite la căpitanat referinţele pentru lucrători sunt fórte nefavorabile. Ii face atenţi totodată, că dacă totuşi se vor hotărî sĕ mérgă la Africa, sĕ-şi scótă de la poliţie certificat de călĕtorie, fiindcă în lipsa acestui certificat autorităţile africane nu permit nimănui debarcarea.

*

Intimpinare. Domnul *George Rain*, paroch în Nădăştia-interióră, ne trimite o întimpinare mai lungă la cele scrise despre dsa, în raportul despre sinodul protopresbiteral de ĕst-an din tractul Hunedórei, publicat în numĕrul 35 al ziariului nostru. Regretăm, că fiind prea lungă şi prea personală, nu o putem publica în întregime. Estragem deci din ea esenţa: In casul singuratic despre care e vorba în raport, comitetul parochial şi-a făcut datorinţa, ca în celelalte. Pe respectivul, care şi-a adus faţă la casă, pentru a fi soţia nelegiuită a fiiului seu, *l'a dojĕnit*, dar' altă pedépsă nu i-a putut dicta, din causa *sĕrăciei*. Comitetul „considerând, că respectivul este bĕtrân şi neputincios, şi că în familia sa nu este femee, care sĕ suplinéscă lucrurile aparţinĕtóre femeii în economia casnică, etc. etc., *regretând* sĕvêrşitul fapt ruşinos, afară de dojana protocolară şi îndrumarea a se grăbí cât mai curênd cu cununia feciorului seu, — *deocamdată altă pedépsă nu 'i dictéză*“. Aşa ne scrie dl *Rain* că a hotărît comitetul parochial. Luăm act, esprimându-ne dorinţa, ca intimpinările de feliul acesta, ce ni-se vor trimite în viitor, se fie cât se póte de scurte şi obiective, pentru-că nu cu personalităţi, ci cu înşirarea obiectivă a adevĕrurilor se lămuresc lucrurile.

*

Sfat bun. Cine voeşte sĕ samene érbă frumósă, i-se recomândă sĕ cumpere amestecul de sĕmênţă de érbă „Promenade“ sau „Insula Margareta“, care 'l vinde casa de sĕminţe c. şi r. de curte Edmund Mauthner din Budapesta. De 29 ani liferéză Mauthner sĕmênţa acésta pentru parcurile Budapestei şi ale insulei Margareta.

Pe toţi acei Preastimaţi amici şi cunoscuţi, cari din tristul incident al rĕposării neuitatului meu consoţ, *Ioan Popea*, profesor gimnasial în pensiune, au binevoit a'şi esprima condolenţele şi astfel au contribuit încâtva la alinarea suferinţelor mele, — neputênd mulţămi fieşte-cărui în parte, — îi rog pe acésta cale, sĕ binevoiască a primí cea mai adânc simţită a mea mulţămită.

Braşov, 23 April 1903.

Maria Popea
vĕduvă de profesor.

Oficială.

Oficiile protopopeşti, cari încă n'au aşternut *taxele noucununaţilor* pe 1902 şi *discul metropolitan* pe 1903 sunt poftite sĕ le aştérnă imediat, ca sĕ se pótă finalisa cât mai curênd aceste 2 chestiuni; ear' oficiilor parochiale se atrage atenţiunea asupra trimiterii *discului din ziua de Florii*. Sĕ nu întârzie nici un paroch a trimite în câteva zile resultatul acestei colecte la oficiul protopopesc, ca acesta fără multă întârziere sĕ pótă face în acest obiect raportul, ce i-se cere de la Venerabilul Consistoriu.

Cărţi şi reviste.

„Cântările funebrale“ pentru cor bărbătesc în 4 voci, de *Dimitrie Cunţanu.* Broşura cuprinde pe 19 pagine următórele cântări: 1. *„Românime mult cercată“*, Imn, la mormêntul *Marelui Andreiu*, textul de *Z. Boiu.* 2. *„Amin“*, Troparele: *„Cu duhurile drepţilor“* şi *„Tu eşti Dumnezeu, carele te-ai pogorît în iad“*. 3. *Tóte rĕspunsurile la Ectenii.* 4. *„In veci pomenirea lui“*. 5. *„Cu adevĕrat deşertăciune sunt tóte“*. 6. *„Cu sfinţii odihneşte Christóse“*. 7. *„Veniţi fraţilor sĕ dăm mortului sărutarea cea mai de pe urmă“* 8. *„Sfinte Dumnezeule“*. 9. *„Plâng şi mĕ tânguesc“*. 10. *„Aliluia“* şi Troparul: *„Cela ce cu adâncul înţelepciunii“*.... la Parăstase. Aceste cântări, în *broşuri legate*, se pot procura de la librăria archidiecesană în Sibiu cu preţul de 2 coróne şi 20 fil, plus porto postal nerecomandate 10 fil., recomandate 55 fil. On. Redacţii ale ziarelor româneşti sunt rugate a reproduce acest anunţ.

PARTEA LITERARĂ.

Un Molitvelnic manuscript.

— *Notiţe tipiconale.* —

de **Gavriil Hango**, preot ort. român.

(Urmare)

Urméză cetirea *Apostolului* (Pavel c. Tim.: „Fiiule Timoteiu, adevărat cuvânt şi toată priimirea destoinică“) şi a *Evangheliei* (Mat.: „In vrémea aceea trecând Is. décolea văzu un om şezind la o vamă del chema Math.“), apoi *Otpustul*.

„Aicea să socotească preutul de va vi destoinic să să pricestuiască svntelor taine, atuncea săl înveţe mult şi săl iérte pre el grăind: Fiiule iartăte Chs Dmnzău prenevăzut şi eu, *şi aşa cetéşte Mltva ertăciunii*: Dmnzău carele ai ertat pre Nathan“ etc. *„Iară de nu va fi destoinic a să pricestui svntelor taine săi dai vréme după putére cât să poată purta*, ca să nu auzi ispăzitoriul grăind: amar voao cărturarilor şi fariseilor, purtători orbi, că încărcaţi spre ómeni sarcine gréle — şi nu lesne a le purta, iară voi nici cu un déget nu vă atingeţi de éle; *şi după aceea învaţă pre ispovédnic cu tótă smerenia*“. Urméză ear' o învĕţătură, mai lungă, cum sĕ se ispitéscă omul de tóte pĕcatele şi cum sĕ se pocăéscă pentru-ca sĕ se pótă cumineca.

„Iară plininduşi vrémea pocăinţei cel ispovĕduit deslégal cu aciastă Mltva: Mltve şi miluitoriule Dmne, dulce iubitoriule de oameni, pentru îndurările tale ai tremis pre unul născut fiiul tău în lume, ca sĕ rumpă zapizul de păcatele noastre, să dezlége pre cei legaţi de păcate, şi prădaţilor slobozenie să le dea, tu despoitoriule pre carele au venit robul tău: imrc: slobozil de legăturile ce zac spre el cu darul tău cel bun şii dăruéşte lui în toată vremea fără de păcat să să apropie de mărirea ta cu îndrăznire şi cu ştiinţă curată şi a cére de la tine mila ta cea bogată. Că să blgvi şi să proslăvi prea cinstit şi de mare cuviinţă numele tău, al tatălui şi al fiiului şi al duhului svnt, acmu şi pururea şi in vécii vécilor, amin“.

„Altă Mltvă de ertarea ispovednicului: Biruitoriu Dmnul nostru Is. Chs. Ucenicilor săi şi Aplor au poruncit a erta păcatele, dela carii şi noi am luat aciastă destoinicie, pentru mila cea nespusă, care putére ca aceea au dăruit, acela singur ca săţi erte toate câte ai greşit în viaţa ta cu voe şi fără de voe şi câte până întraciastă vréme părinţilor sufleteşti pentru nepricéperea sau pentru uitarea nu leai ispovedit, cu nemică pentru acelea să nu fii strâns în ziua giudeţului, ce toate să ţile erte Domnul ca un bun şi de oameni iubitoriu“. (Va urma).

Prapori din mătasă damast, camgarn sau din pânză cernită se pot procura de la Librăria archidiecesană, mărimea, colórea, cum şi icónele de pe prapori, după cum se comandă, preţuri solide, moderate, serviciu prompt.

In deposit se află la Librăria archidiecesană în Sibiiu următorii 3 prapori: 1 lăţimea 86 cm. lungimea 1·55 m. **de mătasă damast, grósă, colóre roşie bordo înflorată** cu franze de aur jur împrejur, pe o parte cu **botezul Domnului**, ear' pe cealaltă cu **Invierea** — costă **cor 128·—.** — 1 prapor de camgarn, colórea **roşie închisă**, 160/120 cm. cu **înălţarea şi luarea de pe cruce**, costă **cor. 108·—.** — 1 prapor **de mătasă damast, grósă, fórte fină** 160/106 cm. **provĕḑut cu cruce de alamă masivă, cu globurele, prăjină, ciucuri, franze de aur curat. fórte imposant,** pe o parte cu **Botezul Domnului**, ear' pe cealaltă cu **Intrarea în Ierusalim**, total **cor. 240·—.**

Icónele sunt pictate în uleu cu mâna, pictură fórte fină şi durabilă.

Vocabulariu portativ german-magiar-român, magiar-german-român şi român-german-magiar, de Heinrich Schlandt, prof. gimn. Preţul unei părţi singuratice este 20 fil.; tóte trei părţile broşate la olaltă costă 60 fil., plus 5 fil. porto postal.

Librăria archidiecesană.

Nr. 266/903 [46] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **învĕţătoriu** la şcóla gr.-or. din **Gârbova**, protopresbiteratul Mercurea, se scrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. 600 coróne din repartiţie de la popor, fără nici o detragere în favorul fondului cultural local.

2. 4 stângini de lemne, din care are a se încălḑí şi şcóla.

3. Cuartir în natură.

Reflectanţii la acest post au sĕ-şi instrueze cererile lor conform normelor în vigóre şi sĕ le înainteze oficiului protopresbiteral în Mercurea în terminul sus indicat.

Mercurea, 26 Martie 1903.

Avr. S. Pecurariu
adm. prot.

Cartea consilierului de medicină Dr. Müller, apărută deja în a 40-a ediţie, care tractéză despre

Conturbările în sistemul nervos şi secsual

precum şi despre vindecarea radicală a lor, se póte procura prin tóte librăriile.

Pentru 1 cor. 20 fileri în mărci postale o trimite franco **Curt Röber**, Braunschweig. [3] 15—38

Idei pregătitóre în Pedagogie

de

Dr. **Petru Şpan.**

Preţul **3 cor.** + 20 fil. porto.

Se póte procura de la Librăria archidiecesană din Sibiiu.

J. PSERHOFER

PILULE DE CURĂŢIREA SÂNGELUI

De multe decenii sunt lăţite aceste pilule preste tot locul şi puţine familii se vor găsí, la cari sĕ nu se afle măcar o mică cantitate din acest escelent mijloc de casă.

De mulţi medici au fost şi sunt recomandate aceste pilule ca mijloc de casă, mai ales contra a ori-ce bólă provenită din **mistuire rea** şi **constipaţie** (lipsă de scaun), precum: **conturbarea circulaţiunii ferei, dureri de ficat, lâncedirea intestinelor, vênturi, congestiune de sânge** la creeri, **hemoroide** ş. a.

Prin însuşirile lor de a curăţi sângele au mai ales un efect admirabil la **lipsa de sânge** şi bólele ce resultă din aceea, cum: **anemie, dureri de cap nervóse** ş. a. m. d. Aceste pilule depurative vindecă pe lângă aceea aşa de domol, în cât nu causéză nici cele mai uşóre dureri; prin urmare pot fi luate fără témă şi de cei mai debili şi chiar de copíi.

Aceste **pilule depurative se prepară singur veritabil în farmacia „la mĕrul imperial de aur“ a lui J. Pserhofer, Singerstrasse nr. 15 în Viena** şi costă o cutie cu 15 pilule **21 cr.** v. a. Un sul cu 6 cutii costă **1 fl. 5 cr.** La trimiterea anticipată a sumei costă împreună cu espediţia francată 1 sul de pilule **1 fl. 25 cr.**, 2 suluri **2 fl. 30 cr.**, 3 suluri **3 fl. 35 cr**, 4 suluri **4 fl. 40 cr.**, 5 suluri **5 fl. 20 cr.**, 10 suluri **9 fl. 20 cr.** Mai puţin de un sul nu se póte espeda.

NB. In urma lăţirei lor mari, se imitéză aceste pilule sub cele mai diferite forme şi numiri; rugăm deci a cere espres **pilule depurative de J. Pserhofer** şi numai acele au sĕ se privéscă ca **veritabil**, a căror instrucţiune de folosire e provĕḑută cu subscrierea proprie a lui **J. Pserhofer**, şi cari pórtă pe acoperişul fie-cărei cutíi aceeaşi subscriere cu scrisóre **roşie**.

Din nenumĕrate scrisori prin cari mulţămesc consumenţii acestor pilule pentru redobândirea sănĕtăţii după cele mai diferite şi mai grele morburi, lăsăm sĕ urmeze aici numai câteva, cu observarea că fie-cine care a întrebuinţat numai odată aceste pilule, le recomandă mai departe.

Stimate Domnule Pserhofer! Fiţi buni şi-mi mai trimiteţi 15 suluri din neîntrecutele Dvóstre pilule depurative cu ramburs. Şi cu acéstă ocasiune Vĕ esprim mulţămita mea profundă pentru puterea miraculósă a pilulelor Dvóstre. Semnez cu tótă stima:

Francisc Pawlistik, Colonia, Lindenthal.

Hrasche l. Flödnik, 12 Septembre 1887.

Stimate Domnule! Voia lui Dzeu a fost, sĕ-mi cadă în mâni pilulele Dvóstre şi acum Vé scriu resultatul: mĕ rĕcisem în lehusie aşa că nu-mi mai puteam isprăví lucrurile, şi de sigur aş fi deja mórtă, dacă nu m'ar fi mântuit pilulele escelente ale Dvóstre. Dzeu sĕ Vĕ binecuvinteze pentru acésta de mii de ori. Eu am credinţă, că pilulele Dvóstre mĕ vor face deplin sănĕtósă, cum au ajutat şi altora.

Teresia Knific.

Wiener-Neustadt, 9 Decembre 1887.

Stimate Domnule! Vĕ esprim în numele mătuşei mele de 60 ani cele mai sincere mulţămite. Ea a suferit 5 ani de catarrh cronic de stomac şi bólă de apă. Viaţa-i era un chin şi se credea deja perdută. Din întêmplare căpĕtă o cutie din escelentele dv. pilule depurative şi s'a vindecat după o întrebuinţare mai îndelungată a acelora.

Cu tótă stima Iosefa Weinzettel.

Eichengraberamt, lângă Gföhl 17 Martie 1889.

Onorate Domnule! Subscrisul îmi permit a Vĕ ruga sĕ-mi trimiteţi de nou 4 suluri din într'adevĕr folositórele şi escelentele Dvóstre hapuri. Nu pot sĕ nu Vĕ esprim cea mai perfectă recunoştinţă a mea pentru valórea acestor pilule şi le voiu recomanda, pe cât numai voiu puté, cu tótă căldura tuturor bolnavilor. De acéstă scrisóre de mulţămită a mea Vĕ împuternicesc a face ori-ce întrebuinţare publică. Cu tótă stima:

Ignatie Hahn.

Gotschdorf lângă Kohlbach, Silesia austr. 8 Octobre 1886.

Stimate Domnule! Vĕ rog a-mi trimite un sul cu 6 cutíi din pilulele depurative universale ale Dvóstre. Numai escelentelor Dvóstre pilule am de a mulţămí, că m'am mântuit de o bólă de stomac, care m'a torturat în decurs de cinci ani. Nu 'mi vor mai lipsí nici când aceste pilule şi Vĕ esprim prin acésta mulţămita mea cea mai ferbinte. Cu perfectă stimă:

Ana Zwickl.

Lichior Bernhardin din plante de Alpi de **W. O. Bernhard** în Bregenz. O sticlă 2 fl. 60 cr., $^1/_2$ sticlă 1 fl. 40 cr., $^1/_4$ sticlă 70 cr.

Alifie americană pentru reumatism cel mai bun mijloc la tóte suferinţele reumatice: dureri de mĕduva spinării, junghiuri, ischias, migrenă, durere nervósă de dinţi, de cap, de urechi, etc., 1 fl. 20 cr.

Balsam miraculos englez a lui J. Pserhofer 1 sticlă 50 cr.

Balsam de degerături, de **J. Pserhofer** recunoscut de mulţi ani ca cel mai sigur remediu contra tuturor bólelor causate de ger, precum şi pentru răni fórte vechi etc., 1 borcan 40 cr. cu trimitere franco 65 cr.

Kola-Preparate de Stoll, cel mai escelent mijloc pentru întărirea stomacului şi a nervilor

Elixir-Kola sau vin, 1 lit. 3 fl., $^1/_2$ lit. 1 fl. 60 cr., $^1/_4$ lit. 85 cr.

Balsam de guşi a lui J. Pserhofer, mijloc recomandabil contra guşii, 1 flacon 40 cr., cu trimiterea francată 65 cr.

Esenţă de viéţă, J. Pserhofer (Picături de Praga) contra stomacului stricat, mistuirei rele, durerilor de pântece de tot feliul, un mijloc de casă escelent, 1 flacon 22 cr., 12 flacóne 2 fl.

Sirup de plantagea (limba oii) J. Pserhofer, un mijloc escelent de casă cunoscut pretutindenea contra catarului, răguşelei, tusei măgăreşti etc. 1 sticluţă 50 cr., 2 sticluţe espediate franco 1 fl. 50 cr.

Pomadă de Tannochinină, de **J. Pserhofer,** recunoscută de medici, de un şir îndelungat de ani ca cel mai bun între tóte mijlócele de crescutul pĕrului. O dosă mare elegantă 2 fl.

Plastru universal, de prof. **Steudel** la răni din lovitură sau împunsătură, umflături rele de tot feliul şi la umflături vechi, periodice, la picióre, gâlci rele ulcióróse, la buba vênătă durerósă, la sugei, ţiţe cu răni şi aprindere de ţiţe, podagră şi alte asemenea bóle, probat de repeţite-ori. Un borcan 50 cr., cu trimiterea franco 75 cr.

Sare de curăţire universală, de **A. W. Bullrich,** un mijloc de casă escelent în contra tuturor urmărilor digestiunei stricate, ca durere de cap, cârcei de stomac, acrélă, dureri hemoroidale, încuiere etc. 1 pachet 1 fl

Afară de preparatele ací amintite se mai află gata tóte specialităţile pharmaceutice interne şi esterne anunţate în ziarele austro-ungare, şi tóte articolele, ce nu se află în deposit, se procură la dorinţă prompt şi eftin.

Trimiterile prin postă se esecută cu cea mai mare grăbire trimiţêndu-se banii înainte, comande mai mari şi cu rambursă.

Apoteca la „mĕrul imperial de aur“ J. Pserhofer, Viena I. Singerstr. 15.

De veritabile sunt a se considera numai acele pilule, a căror îndrumări pentru folosire sunt provĕḑute cu numele I. Pserhofer şi cari pórtă acelaşi nume şi pe acoperemêntul cutiei cu srisóre roşie.

Scutite prin marcă şi mustră înregistrată. Imitări se pedepsesc aspru [34] 6—6

Redactor responsabil Teodor V. Păcătian, Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane

Nr. 41 Sibiiu, Marți 15/28 April 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Sinodul archidiecesan.

Vorbirea de deschidere

a Escelenției Sale Inaltpreasânțitului Domn
Archiepiscop și Metropolit
Ioan Metianu.

Christos a înviat!
Domnilor deputați!

Vĕ salut cu bucurie, domnilor deputați, vĕḑêndu-vĕ întruniți în jurul meu, ca pre fiii în jurul părintelui lor, și avênd convingerea, că ați venit aici cu dorul cu care v'am așteptat eu, cu dorul și voința tare de a conlucra la împlinirea sublimei misiuni culturale a bisericei nóstre naționale, vĕ felicit cordial pentru încrederea de care v'au învrednicit alegĕtorii Dvóstre, poftindu-vĕ mulți ani de conlucrare și pe terenul cel mănos al bisericii străbune, implorând și din acest loc binecuvêntarea ceriului asupra lucrărilor nóstre.

Pe cât este de mărêță și de frumósă acéstă chiămare a nóstră, domnilor deputați, de a conlucra la împlinirea unei asemenea mari misiuni culturale, și prin acésta la întărirea sionului mântuirii nóstre, — pe atât este acea chiămare și de grea și împreunată cu mare rĕspundere, înaintea lui Dumnezeu și a ómenilor.

De aceea, pentru a vĕ achita de atare mare rĕspundere, este neapĕrat de lipsă, domnilor deputați, precum cred că cunóșteți din propria intuițiune starea bisericii, din părțile pe unde locuiți, — tot asemenea sĕ vĕ nisuiți a vĕ informa și despre mersul afacerilor de aici, din centru, pentru-ca sĕ conlucrați la promovarea celor bune și la remediarea celor eventual defectuóse.

La asemenea informare sĕ nu vĕ preocupe numai progresele ce veți afla, ci mai ales eventualele scăderi, cari ar puté paralisa atari progrese.

Astfel, când spre esemplu veți afla cât de frumos se lucră la realisarea unei mari și vechi dorințe a nóstre, și a fericiților nostri înaintași, adecă la zidirea bisericei nóstre catedrale; când veți afla resultatul cel preste așteptare îmbucurătoriu al colectei intreprinse, și mai ales marinimosul ofert de 60,000 coróne, cu care s'a distins și la acésta ocasiune ilustra familie de *Mocsonyi,* un resultat, ca și care nu s'a mai ajuns la nici o altă colectă de până acuma; când veți afla cum sinodul din periodul espirat a ameliorat lefile funcționarilor consistoriali și ale profesorilor seminariali, și încă în mĕsură mai urcată de cum le proiectase consistoriul, întru îngrijirea sa și de multe alte neajunsuri; când veți afla concurența cea mare la teologie, a tinerilor cu pregătiri superióre, și alte asemenea: sĕ nu vĕ seduceți a crede, că am merge prea bine înainte, căci cu mare durere, și chiar și cu risicul de a displăcé unora, dator sunt a vĕ arăta, că față de asemenea progrese veți afla și unele regrese, cari după părerea mea, amenință tare viitoriul bisericei nóstre.

Nu vĕ voiu mai espune și aici starea cea critică a unei însemnate părți a *școlelor nóstre*, pe care o veți afla și din raportul consistorial, ci vĕ voiu aminti numai, ceea ce póte nu veți observa în raportul consistorial, adecă *slăbirea simțului religios* la o parte alor nostri.

Ce pericol mare invólvă pentru biserică slăbirea simțului religios, mai bine vom înțelege cugetând, că dacă din nefericire, s'ar mai generalisa acel rĕu, — chiar și numai singur ar fi în stare a paralisa tóte celelalte progrese, ori-cât de îmbucurătóre.

Pentru-că prin slăbirea simțului religios o parte alor nostri s'ar înstrăina tot mai mult de biserică și de conducĕtorii lor naturali, rĕmânênd espuși valurilor celor furtunóse ale vieții; și pentru-că dacă s'ar spori numĕrul celor înstrăinați, atunci ar slăbi și organismul bisericii, ear' slăbind acesta, fie-care dintrĕ noi își póte închipui, care ar fi sórtea nóstră, cărora — întrĕ tóte împrejurările grele — biserica ni-a conservat tot ce avem mai scump.

Fiind nu numai chiămarea și datorința, dar' și cel mai mare interes al nostru a delătura acest mare rĕu, mai întâiu trebue sĕ delăturăm causele ce-l provócă.

Sunt multe acele cause, și încă unele a căror delăturare nu depinde numai de la noi. Una însĕ, ce stă în puterea nóstră a o delătura, este, de sigur și aceea, că unii dintrĕ preoții nostri póte nu-și împlinesc conștiențios chiămarea, ear' alții dintrĕ inteligenții nostri încunjură cercetarea bisericii, ca și când ar intenționa sĕ arete, că ei n'au lipsă de biserică.

Sĕ nu mi-se iee în deșert, dacă împins de datorința chiămării mele, și la acésta ocasiune voiu intona durerea ce simțesc, auḑind că unii chiar dintrĕ inteligenții nostri crescuți cu prescură și cu stipendii și cari își au și subsistința de la biserică, încunjură cercetarea mai regulată a bisericii, și nici măcar din recunoștință nu premerg cu esemplu bun poporului, căruia se giréză de amici și sprijinitori.

Dacă iubim poporul din care ne tragem, și dacă întrĕ grelele împrejurări, nouĕ tuturor binecunoscute, în cari se află poporul nostru, nu-i putem oferi alte ajutóre, — cel puțin sĕ 'l întărim și prin esemplul nostru în simțul seu religios, destul de atacat prin feliurite cercări și scrieri tendențióse, din partea celor ce tind a 'l seduce în tabăra lor. Sĕ ne alipim și noi tot mai mult de biserică, precum făceau acesta fericiții nostri bĕtrâni, cari nu numai cercetau biserica regulat, dar' mai și cântau în strane, premergênd poporului cu esemplu bun.

Am urmărit, domnilor, cu atențiune cum contribue inteligința altor confesiuni la întărirea simțului religios în poporul lor, și am aflat, că mai ales acei inteligenți cari se află în funcțiuni bisericești și școlare, pe lângă cercetarea bisericii și împărtășirea de cina cea de taină, mai și predică în biserică, alții țin prelegeri religióse, ear' preoții lor au început a întroduce, în timpul postului mare, și servicii religióse de séra, cum sunt la noi deniile sau privegherile.

Dacă ar urma și inteligința nóstră așa, atunci chiar și preoții nostri cei mai nepăsători s'ar sili a-și împlini tot mai mult datorințele chiămării, predicând mai adese-ori cuvêntul lui Dumnezeu, ear' poporul s'ar însufleți tot mai mult la pietate și la stringerea legăturii dintrĕ sine și inteligință, conlucrând cu toții la împlinirea sublimei misiuni culturale a bisericii.

Din contră, dacă inteligința n'ar cerceta biserica, nu s'ar împărtăși cu sfintele taine, și alte asemenea, atunci sĕ nu ne suprindă vĕḑênd pe unii de-ai nostri căutând ajutor și mângăere în alte părți. Căci întrĕ asemenea împrejurări, ce altă judecată și-ar puté forma poporul, de cât aceea, că inteligința nu ține la acel simbol sânt, ce légă pe unii de alții cu legătura dragostei și a credinței, ear' urmarea n'ar fi de cât slăbirea simțului religios în mĕsură tot mai mare și înstrăinarea poporului de biserică și de inteligința sa, ceea-ce ar trage după sine și periclitarea viitoriului nostru.

De aceea, nici-când sĕ nu uităm, domnilor deputați, că voind viitor mai bun, acela 'l vom ajunge numai *dacă vom avé poporul cu noi și dacă vom fi și noi cu poporul*, adecă, dacă popor și inteligință vom fi întruniți în credință și dragoste la opul cel mare al viitoriului nostru.

Vĕ rog sĕ considerați, domnilor deputați, că la o asemenea mare lucrare nu este de-ajuns, ca numai preoții sĕ-și împlinéscă conștiențios datorințele, ci trebue sĕ conlucre și toți inteligenții nostri, binevestind și făcênd tóte cele de lipsă la ajungerea scopului, căci numai atunci ne vom bucura de darurile bisericii, și numai atunci biserica străbună va fi și în viitoriu aceea ce fù în trecut: scutul și adăpostul nostru în marea cea învĕluită de valurile acestei vieți, și a fericirii din viéța eternă.

Sĕ nu ne basăm, domnilor, numai pe știința ce-o avem unii ori alții, căci ori-cât de frumósă și înălțătóre ar fi știința omenéscă, tot nu póte da omului, mai ales în momente grele, orientarea, liniștea și mângăerea ce i-o póte da numai biserica.

Admit însu-mi, că este timpul sĕ facem biserica tot mai atrăgătóre, pentru toți, căci unele stări de acum lasă mult de dorit; dar' repet, că la acésta *avem a conlucra cu toții, preoți și mireni, inteligință și popor,* căci numai așa putem ajunge resultatele dorite.

Deci avênd în vedere sublima misiune culturală a bisericii, concreḑute conducerii nóstre, avênd în vedere, că noi numai prin împlinirea acelei mari misiuni putem conta la viitoriu mai bun și mai ferice; avênd în vedere, că la împlinirea acelei mari misiuni trebue sĕ conlucrăm cu toții în dragoste și bună înțelegere frățéscă: sĕ ne angajăm, domnilor, tot mai mult la asemenea lucrare salutară, făcêndu-ne toți apostoli conducĕtori și luminători ai clerului și poporului, biserica nóstră cea vie, precum fac acésta și inteliginții altor confesiuni, de-și aceia mai au și alte terene de desvoltare, pentru-ca așa sĕ devenim în mĕsură tot mai mare fii adevĕrați ai bisericii, părinți și frați ai poporului, și pentru-ca prin lucrările nóstre sĕ se preamăréscă numele lui Dumnezeu de acum și până în veac.

Sesiunea sinodului nostru archidiecesan ordinar pentru anul 1903 o declar deschisă.

Ședința de deschidere.

— Raport special. —

Sibiiu, 27 April n.

Eri s'a făcut, în sala mare a seminariului „Andreian“ deschiderea sinodului archidiecesan, prin remarcabilul discurs de deschidere al Inaltpreasânției Sale metropolitului, — discurs vrednic sĕ fie adânc întipărit în inimile tuturor fiilor bisericei nóstre.

Deschiderii a premers oficiarea sfinte liturgii și a serviciului chiămării duhului sfânt, în biserica parochială din suburbiul josefin, prin Inaltpreasânția Sa *metropolitul*, asistat de Preacuvioșiile lor Dr. Ilarion *Pușcariu*, archimandrit, vicariu archiepiscopesc, și Dr. Eusebiu R. *Roșca*, protosincel, director al seminariului teologic-pedagogic „Andreian“, și de protopresbiterii Ioan *Papiu* (Sibiiu) și Titu V. *Gheaia* (Hațeg). Ecteniile diaconale le-au rostit: archidiaconul Dr. Miron E. *Cristea* (până la eșirea cu sfintele daruri) și diaconul Dumitru *Câmpean*, archivariu consistorial, ear' cântările liturgice le-a cântat, cu multă precisiune și frumseță, corul mixt al dlui Timoteiu *Popoviciu*, compus din cei mai buni cântăreți dintrĕ elevii seminariali și tinerii sibieni, și din puteri musicale ca dșórele: Cunțan, Simonescu, Bardoși, etc.

După terminarea serviciului divin deputații s'au întrunit în sala mare a seminariului „Andreian“, unde învitat prin o deputațiune compusă din dd. Dr. *E. Roșca*, Iosif *Pușcariu* și M. *Cirlea*, în scurt timp a sosit și Inaltpreasânția Sa metropolitul, primit fiind cu călduróse aclamațiuni din partea deputaților.

Ocupând locul presidial Inaltpreasânția Sa, cu voce clară și sonoră cetește discursul de deschidere (publicat în fruntea foii) și declară deschisă sesiunea actuală. Apoi, până la constituirea definitivă, numește notari ai sinodului pe deputații Mateiu *Voilean* și Dr. Miron E. *Cristea* (din cler) și Dr. George *Proca*, Lazar *Tritean*, Dr. Valer *Moldovan* și Dr. Nicolae *Comșa* (mireni).

Urméză apelul nominal al deputaților și presentarea credenționalălor. Sunt presenți 46 deputați (absenți 14), deci sinodul fiind întrunit în numĕr de ajuns pentru a lua concluse valide, se întră în ordinea de zi.

Presidiul presintă raportul consistoriului plenar despre alegerea deputaților sinodali, împreună cu actele aparținĕtóre. Se aleg comisiunile de verificare, anume: comisiunea I. compusă din deputații cercurilor 1—5 va avé sĕ verifice mandatele deputaților din cercurile 6—10; comisiunea II. (cercurile 6—10), verifică mandatele din cercurile 11—15; comisiunea III. (cercurile 11—15) verifică mandatele din cercurile 16—20, și comisiunea IV (cercurile 16—20) verifică mandatele din cercurile 1—5.

Prin acestea fiind eshauriată ordinea de zi, presidiul încheie ședința, anunțând *a doua ședință* pe Luni (azi) la 11 ore a. m., fiind la ordinea zilei verificarea mandatelor.

Ședința a doua.

S'a deschis astăzi la orele 11. President I. P. S. Sa Archiepiscopul și Metropolitul *Ioan Metianu.* Notariu de ședință *Lazar Triteanu.*

Dr. Miron E. Cristea cetește protocolul ședinței de eri, care se autentică fără observare.

Urméză verificările. *Petru Drăghici*, raportorul secțiunei prime, constituită sub presidiul P. C. Sale dlui archimandrit Dr. *Il. Pușcariu*, propune verificarea deputaților din cercurile electorale 6, 7, 8, 9 și 10, cu esceptiunea deputaților din cler *Ghiaja* (Hațeg), *Morariu* (Ilia) şi *Damian* (Brad), ale căror mandate vin dificultate din oficiu, din greşală de formă, şi cu escepţiunea deputaţilor mireni din cercul Ilia, a căror alegere e protestată. Credenţionalele deputaţilor Dr. Vlad şi Dr. Chirtop nefiind presentate, asupra alegerii lor se va pronunţa comisiunea verificătóre.

Dr. *Georgiu Proca*, raportorul secţiunei II., de al cărei president a fost ales protopresbiterul *Vasile Damian*, propune spre verificare tóte alegerile din cercurile electorale 11, 12, 13, 14 şi 15, cu esceptiunea deputaţilor mireni din cercul Bistriţa şi Mediaş, a căror alegere e protestată.

Dr. *Petru Şpan*, raportorul secţiunii III. constituită sub presidenţia P. C. Sale protosincelul Dr. *Eusebiu R. Roşca*, propune spre verificare pe toţi deputaţii din cercurile 16, 17, 18, 19 şi 20, cu esceptiunea deputaţilor din cler, aleşi în cercul Sighişóra şi Treiscaune, ale căror acte trec la comisiunea verificătóre. In fine

Dr. *Ioan Şenchia*, raportorul secţiunii IV (president Ilustritatea Sa dl Ioan cavaler de *Puşcariu)* propune spre verificare pe toţi deputaţii din cercurile 1, 2, 3, 4, şi 5.

Se declară verificaţi 45 de deputaţi.

Presidiul pune la ordinea zilei alegerea membrilor biroului şi a diferitelor comisiuni. Pentru consultare şedinţa se suspinde.

După redeschidere se fac alegerile următóre:

Biroul: rĕmas cei numiţi interimal în şedinţa primă, anume, din cler Mateiu *Voilean* şi Dr. Miron E. *Cristea*, dintrĕ mireni Dr. George *Proca*, Lazar *Tritean*, Dr. Valer *Moldovan* şi Dr. Nicolae *Comşa*.

Notariu general *M. Voilean*.

Comisiunea verificătóre: Romul Furduiu, Jovian Murĕşian, Gavriil Hango (din cler), Dr. Iancu Metianu, Dr. Liviu Leményi, Dr. Teodor Popescu, M. Cirlea, Dr. I. Şenchea şi Dr. A. Vlad (mireni).

Com. organisătóre: Dr. E. Roşca, I. Papiu, V. Voina (din cler), cav. Puşcariu, P. Cosma, M. Cirlea, Dr. I. Mihu, P. Pipoş, I. Preda (mireni).

Com. bisericéscă: V. Damian, V. Domşa, T. Gheaja (din cler), Iosif Puşcariu, Dr. E. Meţian, Dr. I. Farcaş, Dr. Iosif Popescu, Dr. Ioan Popescu, Dr. G. Buzura.

Com. şcolară: G. Pletos, Dr. I. Stroia, S. Median (din cler), Dr. V. Bologa, V. Oniţiu, Dr. P. Oprişa, Dr. Petru Şpan, V. Almăşan, V. Tordăşianu (mireni).

Com. financiară: N. Ivan, I. Dan, N. Moldovan (din cler), D. Comşa, N. Garoiu, P. Drăgits, Dr. V. Preda, Dr. N. Vecerdea, A. Vlaicu (mireni).

Com. petiţionară: I. Morariu, I. Comanescu (din cler), A. Bârsan, S. Dragomir, Dr. D. Roman, L. Tritean (mireni).

Proxima şedinţă: Marţi la 11 ore a. m.

La ordinea zilei rapórtele diferitelor comisiuni alese astăzi.

Din Braşov.

Inmormêntarea profesorului Ioan Popea.

— 18 April n.

(Fine.)

Ioan Popea, scumpul nostru defunct, s'a născut în Satulung în 2 Iuliu v. 1839, ca fiu al părintelui Neagoe Popea şi al soţiei Voica.

Prima instrucţiune a primit-o în comuna sa natală de la învĕţătorii George Manole şi Procopie Deac. După anii agitaţi ai revoluţiunei, tinĕrul Ioan îşi continuă învĕţătura întreruptă, trecênd la şcóla primară evangelică luterană, apoi la şcólele nóstre centrale din Braşov. In timpul de la 1852—1856 dînsul face cursurile gimnasiale inferióre la gimnasiul nostru, atunci încă numai de 4 clase.

Era epoca de însufleţire a redeşteptării naţionale pe atunci, însufleţire, care a durat din nimic măreţul nostru edificiu gimnasial şi a pus basă atâtor institutiuni culturale româneşti aci în Braşov. Zilnic îl vedea tinĕrul Ioan Popea pe venerabilul Ioan Popasu, cum alérgă fără preget împrăştiind însufleţire în jurul seu şi muncind cu zel de apostol la realisarea idealelor sale româneşti, zilnic auḑia glasul învăpăiat de dragoste de neam al profesorilor sei plini de mândria înaltei lor vocaţiuni şi în zile mari de sĕrbătóre vedea faţă în faţă maiestósa figură a marelui archiereu Andreiu, care venia sĕ insufle iubiţilor sei Români din Braşov forţe noue în titanica lor luptă pentru lumina naţională.

Aerul acesta idealistic, în care rĕposatul îşi face prima şcólă, a fost de covîrşitóre înrîurire asupra firei sale blânde. Anii petrecuţi în şcóla nóstră din Braşov tocmai în acéstă primă epocă a ei, şi-au imprimat pentru totdeuna pecetea lor în sufletul lui Ioan Popea, al acestui abnegat scutier al idealismului, al moralei şi al virtuţilor nobile.

Gimnasiul superior l'a absolvat în anul 1860 la institutul evang. luteran din Braşov.

Ioan Popea, urmându-şi firea sa blândă, contemplativă şi religiósă, se dedică studiilor teologice, a căror basă şi-o căştigă în institutul nostru teologic din Sibiiu în anii şcolari 1860/61 şi 1861/62. In anul următor face praxă în cancelaria consistorială, unde admiraţiunea lui faţă cu marele Andreiu, o notă caracteristică a întregei sale individualităţi, se potenţéză până la cea mai ideală veneraţiune.

Marele Andreiu recunoscênd talentul tinĕrului teolog absolut şi mai cu sémă curăţenia morală a sufletului seu, îl trimite în anul 1863 cu stipendiu la Lipsca, pentru-ca sĕ-şi completeze studiile teologice. Timp de 2 ani de zile tinerul Ioan Popea studiéză la Lipsca paralel teologia şi filosofia, ascultând cursurile celebrităţilor: Kahnis, Luthardt, Brückner, Drobisch, Ahrens şi alţii.

Era la anul 1865. La gimnasiul din Braşov era mare lipsă de profesori. Şi astfel Şaguna se vĕḑù îndemnat a-l chiăma pe Ioan Popea încă înainte de ce şi-ar fi putut termina studiile superióre, şi a-i oferí o catedră de profesor la gimnasiul nostru.

De atunci activitatea iubitului defunct s'a desfăşurat în tótă a ei bogăţie în mijlocul nostru. O uriaşă şi mănósă lucrare. Timp de 35 de ani propagă Ioan Popea cuvêntul lui Dumnezeu şi al némului românesc, ca profesor de religie şi de limba şi literatura românéscă la şcólele nóstre, timp de 35 ani samĕnă el în rênduri-rênduri de tinere generaţii sentimentul religios, iubirea virtuţilor, admiraţiunea caracterelor morale şi dragostea cătră tot ce e românesc.

Caracterul religios-moral şi conştiinţa viie naţională, — iată idealul seu pedagogic, iată ţinta la care a îndreptat zilnic ochii şi inimile miilor sei de elevi. Şi cine l'a cunoscut, ştie prea bine în ce înalt grad a întrunit el în persóna sa proprie acest ideal, — un lucru, care ne esplică admiraţiunea şi iubirea tuturor elevilor sei, pentru cari memoria lui, sfântă şi în veci neuitată va fi.

Dornic de bine, gata la ori-ce acţiune nobilă, însufleţit pentru ori-ce causă ideală, activitatea lui Ioan Popea nu s'a putut mărginí întrĕ cei 4 păreţi ai şcólei. El avea un capital spiritual cu mult prea bogat şi vast şi ţinea sĕ-l cheltuéscă tot pentru binele obştesc.

Astfel îl vedem desfăşurând o activitate rodnică în sinódele nóstre archidiecesane, ca deputat sinodal, îl vedem ca president al reuniunii învĕţătorilor din protopopiatul Braşovului, muncind neobosit la ridicarea nivelului învĕţământului nostru primar, îl vedem ca redactor al fóiei „Şcóla şi Familia“, urmărind acelaşi ţel al luminării némului nostru.

Şi lăsatu-ni-a posterităţii, „aere perennius“ o colecţie bogată de lucrări literare-ştientifice şi didactice, cari constitue o scumpă moştenire pentru urmaşii sei din neam în neam.

La anul 1900, după neuitata festivitate a jubileului gimnasiului nostru, Ioan Popea trece la pensiune. Dar' sufletul seu şi în acest timp de retragere, nedespărţit rĕmâne de şcóla iubită la care a muncit 35 de ani ca profesor. Şi cu inimă duiósă ne aducem aminte, cum venerabilul bĕtrân venia fórte ades la şcólă, ca sĕ asiste la prelegeri şi sĕ convorbéscă cu iubiţii sei colegi. O seninătate binefăcĕtóre se întindea atunci totdeuna în jurul seu şi dragostea lui nemărginită pentru cariera dascăléscă, bucuria ce o avea pentru progresul tinerilor şi vioiciunea lui senină, esercitau influinţă încuragiatóre şi înălţătóre asupra spiritelor nóstre de multe-ori obosite de munca zilei, de multe-ori desgustate de decepţiile vieţii. O, fericit, de 3-ori fericit om, pe tine nu te înfrângieu nici cele mai cumplite lovituri ale sorţii!

Ştirea morţii lui, întêmplată în 1 a lunei curente, ne-a atins ca un fulger din senin. Cei mai mulţi nici nu ştiusem, că este bolnav. Iată de ce sufletele nóstre abia-abia se pot reculege din cumplita emoţiune, iată de ce gândul nostru abia-abia se póte împăca cu ideia, că emeritatul nostru coleg, totdeuna veselul şi seninul Ioan Popea, nu mai este întrĕ cei vii!...

*

O, sfăşietóre durere, care ne storci lacrimi din ochii învolburaţi, nu ne amărî sufletul nostru în acest solemn minut! Te du din inimile nóstre triste, căci nu mai voim sĕ plângem!

O astfel de viéţă, o aşa bogăţie de fapte vii, o aşa luptă nobilă pentru cele mai înalte idealuri, precum a trăit-o, a desĕvêrşit-o şi a luptat-o scumpul nostru defunct, nu póte fi isvor de lacrimi dureróse! O astfel de viéţă este o glorie eternă pentru cel ce a trăit'o, o aureolă, pe care o duce cu sine în eternitate óspele nostru vremelnic!

Da! dispară durerea din inimile nóstre! Dispară azi gróza morţii nepĕtrunse de mintea nóstră, şi încuibe-se în inima nóstră mângăierea senină, că un suflet nobil s'a înălţat earăşi spre acea eternă lumină, din care se rupse, — mângăierea că sufletul iubitului nostru rĕposat va plana din ceriuri acum şi de aci înainte asupra nóstră şi a némului pe care l'a iubit.

In acest ultim moment de despărţire, îmi ridic glasul cătră cel atotputernic şi 'l rog: Dómne! deschide porţile fericirii eterne pentru sufletul neuítatului nostru coleg, care în sbor se înalţă azi la cerescul tĕu tron, ear' în sufletele nóstre înduioşate picură balsamul mângăerii, întăreşte cugetele şi inimile nóstre, ca din calea ta sĕ nu ne abatem, şi fă-ne parte şi nouĕ, la vremea care ni-o vei hotărî, ca sufletele nóstre sĕ binemerite a lua acelaşi sbor spre aceeaşi divină lumină, spre care se înalţă sufletul acestui iubit coleg al nostru şi devotat rob al tĕu! Amin!

Pagini din trecut.

Cum s'a propoveduit unirea în părţile Bihorene?

de Dr. **George Alexici.**

(Urmare.)

Zăbovîndu-să lucrul şi dîndui maĭ mare titulă adecă mitropolit să fie. Intru atîta au răpăusat. Pentru acea noĭ *işteluind* [1]) la luminata curtea împărătească să ne dea episcop pă legea grecească, neau dat pre numitul episcop şi mitropolit Pavel Nenadovicĭ. Pînă am işteluit curtea cea împărătească dintre popii noştri anume popa Mihaĭ protopopul şi cu popa Mihoc şi anume popa Ştefan şi popa Petru şi popa Zaharie, popa Miculae; fiind aceşti puţină vreme uniţĭ şi protopopul Mihaĭ, carele să află acum în Pociaĭ şi popa Toder, şi pentru cee au zis ţara catră ei că s'au unit, că neom ţinea popĭ ouniţĭ, pentru cee sau dus la ormeghie şi neau pîrît; ormeghie au cerut cătane şi răitarĭ dela comendaşĭ, şi au prins pre părinţiĭ noştri şi iau băgat în temniţă dintre carĭ au şi murit în temniţă ouniĭ din eĭ. Pre cum sau întîmplat şi la noĭ în trie (?) de neau prins pe opt oamenĭ şi neau ţinut

---

[1]) ung. *instál* = a ruga.

FOIŞORĂ

Facerea.

De Ioan Stanciu, cleric.

(Urmare).

Despărţirea apelor de pe pămênt în o parte din a treia zi, ni-o putem esplica aşa, că pe timpul acela erupţiunea vulcanilor, în urma prea marei temperaturi a pămêntului, a fost aşa zicênd continuă, lăsând în urma ei afunḑimi mai mari sau mai mici, unde adunându-se fluidele de pe faţa pămêntului au format mările şi lacurile. Astfel s'a terminat despărţirea apelor în o parte din ziua a treia, începută fiind acésta despărţire încă în ziua a doua. In cealaltă parte a zilei a treia Dzeu a poruncit „sĕ producă pămêntul érbă, verdéţă, purtând sĕminţe şi pomi fructiferi, purtând fructe după feliul lor, a cărora sĕmînţă sĕ fie într'înşii pe pămênt; şi se facù aşa, ... şi veḑù Dzeu, că acésta este bine“ (v. 11—12).

E întrebare şi posibil că pentru totdeuna enigmă va rĕmâné, că óre plantele au rĕsărit în urma puterii productive a pămêntului, din sĕmînţă creată de Dzeu, sau în urma poruncii lui Dzeu s'au ivit la moment? Fie ori-şi-care dintrĕ aceste posibilităţi, causa ultimă a primei vieţi vegetative de pe pămênt a fost Dzeu, care în atotputernicia sa s'a putut folosí de diferite mijlóce spre ajungerea aceluiaşi scop. Materialistii moderni susţin, că materia a avut odinióră puterea de-a procrea vietăţi, fară de a fi influinţată măcar câtuşi de puţin acésta procreare de vre-o putere absolută, esistentă afară de materie. Ei afirmă numai, dar' nu pot argumenta de loc, cum póte produce materia anorganică fiinţe organice? Admit şi ei teoria Kant-Laplaciană, care susţine, că materia a fost óre-când în stare gazósă cu o temperatură necalculabilă, în care nici vorbă nu mai póte fi de viéţă vegetativă, nici măcar de esistenţa sĕmînţei, care de asemenea conţine viéţă, şi totuşi susţin orbiş mai ales după ce s'au unit cu Darvinistii, că acéstă materie a produs cel puţin o celulă organică, din care s'a desvoltat, în decursul mai multor milióne de ani, tóte fiinţele organice aşa, după cum espune Darvin lucrurile. Neesistinţa unei fiinţe supreme, a lui Dzeu, deja a priori propusă, cu tótă forţa doresc a o documenta. Ea este pentru ei punctul de plecare şi centrul, unde se reîntorc folosindu-se în escursiunile lor nebunatice de tóte mijlócele, de ori-ce lucru bagatel, despre cari presupun numai, că li-ar puté serví spre ajungerea scopului.

Am vĕḑut, că prin porunca lui Dzeu pămêntul a produs plantele. Din împrejurarea, că sf. scriptură nu aminteşte de cât pomii şi erburile, nu putem deduce, că celelalte plante superióre sau inferióre acestora nu au fost create la porunca lui Dzeu, ci cel mult numai atâta putem zice, că Moise a ţinut în vedere mai mult pe cele folositóre şi din nemijlocita apropiere a omenimei. S'a obiectat şi se obiectéză şi astăzi contra ivirei plantelor în a treia zi, că sórele ca luminătoriu şi susţinĕtoriu al plantelor cu căldura sa, n'a esistat de cât în a patra zi, prin urmare înainte de acésta zi a fost imposibilă ori-ce viéţă vegetativă. E drept, că luminătorii împreună cu sórele nu au fost visibile de cât în a patra zi, dar' precum am arĕtat mai sus, nu putem afirma, ca ei sĕ nu fi esistat înainte de acésta zi, ba e mai probabil de cât ori-ce presupunere, că sórele a fost rĕspânditoriul luminei şi în zilele prime ale creării. Plantele aşa dar' au avut lumina necesară şi înainte de a fi fost sórele visibil. Dzeu în atotînţelepciunea sa a făcut lumina deja în ziua primă, ştiind, că e neapărat de lipsă fiinţelor, pe cari le va crea după aceea. Ear' ceea-ce priveşte căldura, nici decum nu putem zice, că ea ar fi lipsit aşa, ca plantele sĕ nu pótă trăí. Dacă presupunem, că sórele a esistat deja înainte de a patra zi, apoi precum nevisibil fiind şi-a putut rĕspândí lumina, tot aşa şi-a putut el trimite şi razele călduróse pe pămênt. Sau abstrăgênd de la acésta cu totul, óre pămêntul, care atunci avea o temperatură cu mult mai mare de cât astăzi, sĕ nu fi putut susţiné viéţa vegetativă o zi, până ce s'a ivit sórele? Acésta o putem susţiné şi dacă în locul zilelor s'ar înţelege anumite periόde de timp, mai lungi sau mai scurte.

In ziua a patra făcù Dzeu „luminători pe întinsul ceriului, ca sĕ despartă ziua de nópte şi cari sĕ serve de semne pentru timpuri, zile şi ani“. Şi Dzeu poruncì „sĕ fie luminători pe întinsul ceriului, ca sĕ lumineze pe pămênt, şi se făcù aşa. Şi Dzeu făcù pe cei doi luminători mari: pe luminătoriul cel mare, ca sĕ guverneze ziua, şi pe luminătoriul cel mai mic, ca sĕ guverneze nóptea; făcù şi stelele. Şi-i puse pe ei Dzeu în întinsul ceriului, ca sĕ lumineze pămêntul şi sĕ guverneze ziua şi nóptea şi sĕ despartă lumina de întunerec; şi vĕḑù Dzeu, că acésta este bine“ (v. 15—19). (Va urma).

în temniţă cîteva zile şi neau făcut *palţao*[1] să ne bată. Pentra ce iam dat 28 ciubere de vin pentru să nu ne bată şi am tost *chitelen*[2] a primi popa cel ounit. Aşişdere şi noĭ Dîrnişeniĭ am păţit. Ca şi pe eĭ pre noĭ neau prins Domnul Barani Gheorghie, pentru ce am fost oprit popa dela besearică, pentru acee am fost chitelen al ţine popă la besearică. Şi noĭ pe scurt dăm înştiinţare la slăvita comisie împărătească cum am păţit cu comitatul ormeghieĭ Bihăriĭ, pentru asupreala, care au muncit asupra noastră, să ne facă uniţĭ, noĭ văzînd *chedve*[3] înnălţateĭ crăiese, că nu pofteşte asupreală nicĭ ouneĭ legĭ, care să află supt ascultare înnălţateĭ crăiesiĭ, săl *habargatuiască*[4] din lege sa. Văzînd şi noĭ acea milă dela prea înălţata crăiasă. noĭ pentru acee fiind popĭ ouniţĭ, eară satele neunite, noĭ pentru acea neam oprit dela bisearecile noastre, văzînd că Şanta Laslău îmblă pe sate cerînd atestaţie dela sate, cumcă să cunoaştem pe măria sa pe Meletie Epispoc şi să nu cunoaştem pre pre oasfinţitul arhiereu Synesie Jivanovicĭ, noĭ am zis, cum că lom cunoaşte pre pre oasfinţie sa stăpîn în besereclle noastre precum neam dat şi pecetele. Că Şanta Laslău cu protopop de Pociaĭ îmblînd pe sate au zis că ounde e popa ounit şi satul e ounit. Pentru acea noĭ neam temut că neor ouniia, ce pentru cee am oprit popiĭ dela stele bisearecĭ, să nu îmble la stele besereci, pînă nu va veni poruncă dela înălţata crăiasă, şi dela a nostru numit Mitropolit Pavel Nenadovicĭ. Mergînd popiĭ la oarmeghie, nu ştim ce au sfătuit cinstita oarmeghie, destul că au mînat un căplan cu 30 *cotune*[5] *şi*[6] ne prinză cu gloabă de 400 de *florinţi*,[7] anume pe a nostru jurat a ţăriĭ, anume Cioroş Găvrilă din Sîrghiĭ şi Drîmbău Pătru din Brusturĭ, şi Gligoraş din Spinuş, pentru ace iam *cuntenit*[8] pă Dumnezeu şi pă înălţata crăiasă să nu ne prinză; Aşa iau cuntenit al nostru jurat a ţăriĭ, anume Cioroş Gavrilă din Sîrghiĭ, să ne dea pace să nu ne prinză, că noĭ toată mîla aşteptam dela înălţata crăiasă; Că noĭ cu ce ne *tărtăzuim*[9] înălţateĭ crăieseĭ dăm porţie şi cortilu. Zicînd căplariu să dăm inştanţie la oarmeghie în ce formă sîntem toţĭ sîntem ouniţĭ au nu sîntem. Pentru ace noĭ am rĕspuns, că noĭ ouniţĭ nu sîntem. Pentru ace am dat inştanţie la oarmeghie să nune *runtuluiască*[10] pînă nu nea veni poruncă dela înălţată crăiasă, că noĭ toată mila deacolo aşteptăm, acel lucru nicĭ cum în samă oarmeghie nueau băgat, ci au *rînduluit*[11] cinstita oarmeghie oun solgăbirău anume Biliţei Adam şi cu Sas Mihaĭ au venit asupra noastră, anume la satul la Spinuş dînd poruncă acolo acel numit solgăbirău la toate satele, să vie birău cu 6 juraţĭ, au mînat armaş ca să ne adunăm la sat în Spinuş, şi noĭ nam cutezat a călca porunca oarmeghieĭ, ce acolo toţĭ neam strîns, acolo fiind solgăbirăul şi cu popiĭ ceĭ ouniţi, acolo cu mare asupreală apucînd acel numit solgăbirău asupra noastră, zicînd să primim popiĭ ceĭ ouniţĭ, noĭ am zis, că noĭ nuĭ vom primi pînă nu nea vini poruncă dela înălţata crăiasă; că noĭ deacolo aşteptăm toată mila, acel numit solgăbirău neau *feneagătuit*[12] cu mare *feneagătiş*[13] cumcă a scoate 2 companiĭ de neamţĭ asupra noastră de nu vom primi popiĭ ceĭ ouniţĭ înapoĭ la bisearicĭ să ne fie popĭ caşi maĭ nainte, şi neau sorocit la leage, noĭ lam cuntenit pe Dumnezeu şi pe crăiasă şi înălţata crăiasă, şi cu numele lui Dumnezeu încă iam rugat să ne de pace, şi nebăgînd seamă neau oacîrît zicînd că sîntem schismaticuşĭ, şi cu multe sudalme neau suduit şi toate leam răbdat. Nu sau legăduit cinstita oarmeghie cu atîta: ci au mînat alt solgabirău, anume Budai Imbre, cu 20 cotune lîngă sîne, anume în Sîrbĭ au venit, cu mare poruncă au venit la noĭ dîndune poruncă zicînd că este poruncă dela înalţata crăiasă, şi neau cetit porunca, ce dajde să dăm prea oasfinţituluĭ Domn 8 florinţĭ de oun oom mort, iară de cel sărac 5 florinţĭ şi alte poruncĭ multe şi greale neau spus că om da prea prea oasfinţitului archiereu Synesie Jivanovicĭ.

(Va urma).

---

[1] ung. *pálcza* = baston.

[2] ung. *kénytelen* = silit.

[3] ung. *kedv* (din forma: *kedve*) = voie.

[4] ung. *háborgat* = a tulbura.

[5] ung. *katona.*

[6] = să.

[7] ung. *forint.*

[8] = a ruga umilit.

[9] ung. *tartozik* = a datori.

[10] ung. *ront* = a strica.

[11] ung. *rendel.*

[12] ung. *fenyeget* = a amenința.

[13] ung. *fenyegetés* = ameninţare.

Pentru catedrală.

La fondul catedralei nóstre au mai contribuit pe lângă băncile publicate în numerii anteriori ai ziariului nostru încă următórele institute:

1.	„Auraria“ (Abrud) .	cor.	200
2.	„Timişana“ (Timişóra)	„	200
3.	„Parsimonia“ (Bran) .	„	100
4.	„Bihoreana“ (Oradea-mare)	„	50
5.	„Racoţiana“ (Şeica-mare)	„	50
6.	„Mielul“ (Poiana) . .	„	50
7.	„Dunăreana“ (T.-Cubin)	„	25

Revistă esternă

Din Macedonia. De-şì n'a isbucnit la sĕrbătorile Paştilor revoluţia generală în Macedonia, cum prevestiau unele rapórte, totuşi bandele comitetului revoluţionar au dat sângeróse semne de viéţă. Intrĕ desele ciocniri cu trupele turceşti cele mai sângeróse au fost cele douĕ de Luni (a doua zi de Paşti) întêmplate una la *Smiljance* şi alta în apropiere de *Radoviţ*. La Smiljance, cum raportéză o telegramă din *Ristovaţ*, dto 22 April, 500 insurgenţi bulgari au atacat miliţia turcéscă; 60 insurgenţi şi 30 soldaţi turci au fost ucişi ori răniţi grav în cursul luptei, care s'a terminat cu alungarea insurgenţilor. Despre lupta de lângă Radoviţ raportéză o telegramă din *Salonic*, spunĕnd că o bandă de 500 insurgenţi a cernirat o trupă de 30 soldaţi turci; lupta a durat tótă ziua, până ce turcii căpĕtând ajutoriu au bătut şi alungat banda insurgenţilor. Din parte bulgară au rĕmas morţi pe câmpul de luptă treizeci de inşi, ear' din parte turcéscă nouĕ inşi.

S'u mai întêmplat ciocniri şì la *Ribriţa* întrĕ banda lui *Savov* şi *Poroici* şi întrĕ trupele turceşti.

Despre ciocnirea de la Radoviţ *Hilmi paşa* s'a esprimat că e cel mai grav eveniment dintrĕ tóte câte s'au întêmplat până acum.

Gravitatea situaţiunii o arată de altcum şì o telegramă din Odessa dto. 23 April, care spune, că deja de 12 zile *întrégă flota de rĕsboiu a Rusiei e concentrată la Sevastopol şi Nicolaeff*, avênd mandat strict, că până la alte disposiţiuni nici un bastiment sĕ nu se depărteze de la punctul de concentrare.

NOUTĂŢI

M. Sa în Budapesta. Conform programului statorit deja, M. Sa împĕratul şi rege al nostru, împreună cu întrégă curtea va sosí la Budapesta în 6 Maiu, pentru petrecere mai îndelungată. In timpul sejurului în capitala ungară se vor da în palatul din Buda diferite petreceri, întrĕ cari în 14 Maiu va fi „bal la curte“.

*

Ieromonach Dr. Miron Cristea. In cursul sfintei liturgii oficiate eri în biserica parochială din suburbiul-josefin, Inaltpreasânţia Sa metropolitul a hirotonit întru *ieromonach* pe archidiaconul-monach *Dr. Miron E. Cristea*, asesor în senatul bisericesc al consistoriului archidiecesan.

*

General Nicolae Cenna. Cum se raprtéză din Viena, în lista colonelilor cari cu 1 Maiu a. c. au sĕ fie avansaţi la rangul de *general* e şì colonelul *Nicolae Cenna*, fiu de grăniţeriu din comitatul Caraş-Severin. In aceeaşi listă e şì colonelul *Hornstein* Lothar, de la garnisóna din Sibiiu.

Ne bucurăm de meritata avansare a dlui *Cenna* cu atât mai mult cu cât afară de fratele seu, general Ladislau Cenna, alţi generali români în armata nóstră de astădată nu sunt.

*

Şi mai ce încă?! Un domn *Dr. Ritó* a făcut în congregaţia comitatului Szepes propunere, ca sĕ se înainteze dietei şi guvernului o representaţie de cuprinsul, ca *dreptul electoral sĕ se dee numai acelor cetăţeni cari ştiu cetí, scrie şi socotí în limba magiară.*

*

Examen public la şcóla de economie. Din partea vicecomitelui comitatului Sibiiu se face cunoscut că în *6 Maiu* st. n. la 3 ore după amiazi se va ţiné examen public cu elevii *şcólei de economie* (în Sibiiu, piaţa târgului de vite nr. 10). Elevii vor da examen din limba magiară, aritmetică şi geometrie, fisică, cunoştinţe elementare din economia de câmp, cunoştinţe speciale din cultura plantelor, pomologie, cunoştinţe speciale din prăsirea de vite şi îngrijirea lor higienică. In cursul examenului cărţile de economie şi caietele purtate de elevi vor fi espuse spre vedere publică.

*

Degeraţi în April. Timpul abnormal din luna curentă, întrĕ alte pagube şi neajunsuri a causat chiar şi degerare a câtorva bieţi ómeni suprinşi de viscol. A nume în hotarul comunei Gleiwitz (Silezia) zilele acestea au fost aflate cadavrele a patru ómeni, cari suprinşi de viscol se înămoliseră în troenii de zăpadă şi au degerat.

*

Din miseriile emigrărilor. Marţi au sosit la Fiume, aduse de la Genua, trei familii magiare, istovite de fóme şi îmbrăcate ca vai de ele. Nenorociţii emigraseră la Brazilia, unde neputênd sĕ se susţină, au fost trimişi a casă pe cheltuiala consulatului austro-ungar. De la Fiume au fost trimişi mai departe *per schub.*

*

Daruri pentru biserică. Dl Teodor Popescu, comerciant în Sibiiu, în anul trecut a fost donat bisericei gr. or. din Sebeşul-inferior o măsăriţă frumósă pe prestol, ear' în anul acesta cu ocasiunea ss. Paşti a binevoit a dona tot pentru susnumita biserică 2 făclii (luminări) mari şi frumóse, în valóre de cel puţin 30—40 coróne. Priméscă marinimosul donator mulţămită şì pe calea acésta. Sebeşul-inferior, 25 April st. n. 1903. *Iosif Stoica,* înv., not. com. paroch.

*

In atenţiunea meseriaşilor. Din partea ministrului de comerciu e publicat concurs la un stipendiu de 1350 coróne pentru meseriaşi tineri, cari ar dorí sĕ se perfecţioneze în meseria lor în străinătate. Terminul de concurs e *30 Maiu st. n.* Informaţiuni mai de aprópe se pot lua de la camera comercială şi industrială din Braşov.

*

Dăruiri pentru biserică. Domnul *Ilyés Stefan,* proprietariu de băi în Băiţa, lângă Deva, şi proprietariu la steampurile clădite pe hotarul comunei nóstre *Trestia,* a donat bisericii nóstre 6 coróne în bani — ear' pentru ceremonia sĕrbătorii învierii dlui Christos ni-a dat patru litre prav de puşcă, pentru treascuri. Pentru care facere de bine îi aducem mulţămită şì pe acéstă cale. Trestia în 7/20 April 1903. *Petru Perian,* parochul locului. *Lazar Simziana,* epitrop.

*

Biserica gr. or. din Comlăuş (lângă Arad) a doua zi de Paşti era sĕ cadă jertfă unui incendiu provenit din aprinderea unor părţi de lemn din turnul ei. A nume, pe când poporenii se re'ntorceau de la câmp unde eşiseră în procesiune (cu litia), au isbucnit din turn flacări, cari în scurt timp au cuprins întreg turnul. Noroc că a succes ómenilor sĕ taie părţile aprinse şi sĕ le dobóre jos, căci altcum ardea întrégă biserica. Se dă cu socotéla, că focul a fost causat de copíi, cari urcându-se în turn căutaseră cu lumina aprinsă prin unghieţele turnului sĕ afle cuiburi de bufniţe.

*

Manualele de şcólă întru combaterea beţiei. Ministrul ungar de culte şi instrucţiune publică, Dr. Iuliu *Wlassics,* a dat de curênd un circulariu tuturor directorilor de şcóle, prin care dispune, ca în firul lecţiunilor de cetire (în şcólele inferióre) şi în firul prelegerilor din higienă şi antropologie, în şcólele secundare, ear' în preparandii în firul prelegerii de pepagogie elevii sĕ fie făcuţi atenţi la efectul distrugĕtor al alcoholismului asupra organismului omenesc. Totodată advertiséză pe autorii de cărţi didactice, că nu va aproba nici o carte de cetire, nici un manual de higienă, antropologie, ori pedagogie, apărute după ordinaţiunea de mai sus, dacă nu vor conţiné cel puţin câte o piesă de lectură, respective nu vor tracta amĕsurat gradului de pricepere al elevilor desastrele causate de alcoholism şi astfel a concurge la acţiunea de combatere a alcoholismului.

*

Direcţiunea băilor Herculane, (Mehadia) acórdă favoruri considerabile pentru visitatorii băilor. 1. Membrii presei din ţéră la începutul şi sfîrşitul sesonului beneficiază de 75% reducere la preţul odăilor şi băilor, ear' în sesonul principal 50% reducere. 2. Toţi oficianţii de stat, comitatensi şi orăşeneşti, preoţii, notarii comunali şi cercuali 50%. 3. Funcţionarii de bancă 25%. Favorurile acestea le acórdă însĕ numai persónelor cari îşi pot dovedí aparţinerea la vreuna din susamintitele categorii, şi-şi iau locuinţă în casele (hotelurile) direcţiunii.

*

Oraş pustiit de orcan. In Queensland (Australia) luna trecută a bântuit un orcan de putere formidabilă, care a nimicit aprópe total oraşul *Towsville.* Biserici, şcóle şi alte edificii au fost prăbuşite de puterea orcanului; mulţime de ómeni au fost astrucaţi sub ruinele edificiilor prăbuşite, chiar şi un spital s'a prăbuşit, astrucând sub ruinele lui pe toţi bolnavii câţi se aflau în el.

PARTEA LITERARĂ.

Un Molitvelnic manuscript.

— *Notiţe tipiconale.* —

de **Gavriil Hango**, preot ort. român.

(Urmare)

Cu acésta tótă rênduiala mărturisirei s'a terminat. Cum vedem, şi ritualul acestui sacrament diferă fórte mult de ritualul cuprins în Euchologiónele de azi şi vechi ale bisericei ortodoxe, şi tótă rênduiala acésta apare ca o compilaţiune volnică din ritualul bisericei ortodoxe şi al celei rom. cat. Pe lângă acéstă presupunere militéză şì împrejurarea următóre: tot în Molitvelnicul acesta am aflat o fóie de sine stătătóre, format pătrariu de cólă, dar' mai mic, pe care se află scrisă tot cu litere cirile, dar' de altă mână, următórea rugăciune, care în traducerea română, în care e scrisă, consună din cuvênt în cuvênt cu „Confiteor“ al ritualului rom. cat.: „*La ispovedania fieşte căruia creştin*: Mărturisăscumă lui Dzău celui întru tot putérnic, şi fericitei Mariei şi pururea fecioară, fericitului Mihail arhangelul, fericitului Ioan Botezătoriului, sfnţilor apli lui Petru şi lui Pavel, şi tuturor sfinţilor, şi ţie părinte, că am greşit multe, în gănd, în cuvănt şi în lucru. Deci pentru aciasta greşéla mea, păcatul meu, greşéla mea cea mare. Pentru aciasta pre fericita Maria şi pururea fecioară, pre sfntul mihail arhgel, pre sfntul ioan botezătoriul, pre sfinţii apli petru şi pavel, şi pre toţi sfnţii, şi pre tine părinte, vă rog: rugaţivă pentru mine cătră Dmnul Dzăul nostru amin“.

Apoi rugăciunea de deslegare prescrisă în biserica ortodoxă lipseşte de tot.

Atâtea schimbări în ritul oriental în favorul ritului occidental, dovedesc de ajuns tendinţa bisericei latine de a înlocuí ori schimba succesive ritul grecesc în biserica gr. cat. Probă avem şì pe Armenii din patrie uniţi acum cu biserica latină, — în privinţa ritului armean. Astăzi — vĕdênd enciclicele papale — pare a fi încetat acéstă tendinţă în cât priveşte ritul grecesc, dar' faptul ei în trecut nu se póte nega (a se vedé şì independenţa metropoliei gr. cat. rom. de N. Densuşan, reproducere din Gazeta Transilvaniei). Cu tóte acestea şì azi vedem tendinţe, private, pornite din sinul bis. gr. cat. de a-şi corci ritul oriental (Rosariul, vestminte bis. etc.

4. Rănduiala Sfntului Maslu (f. 64.)

„*Ce să zice svnţirea uloiului de lemn, ce să svnţéşte de 7 preuţi. Adunăndusă in besérecă sau în casă să pue grău întrun blid şi întrănsu 7 fire de bosiioc înfăşurate cu bumbac curat, cu carile să face pomazanie bolnavului; şi să pue în mijlocul beséricei sau acasă tetrapod şi pre el să pue sfnta Evglie, şi să dea lumini tuturor preuţilor şi altor oameni; şi stănd îmbrăcaţi în feloane, să ia preutul cel mai mare cădelniţa cu tămăe şi cădéşte uloiul de lemn împrejur şi începe:* Blgven. bg. naş.“ etc., încolo ca în Molitvelnicele de azi cu deosebirea, că după Ps. 50 lipseşte ectenia mică, ear' canonul este altul, cu totul deosebit, dar potrivit sacramentului. Exapostilaria încă lipseşte, Laudaţiunile (Hvalitele) aceleaşi, tot aşa şi ectenia cea mare: Cu pace Domnului sĕ ne rugăm, după carea urméză Molitva sfinţirei untului de lemn: „Dómne cela ce cu mila şi cu cruţările tale tămădueşti zdrobirile sufletelor şi a trupurilor nóstre, însuţi Despuitoriule sfnţéşte Maslul acesta, ca să fie celora ce să pomăzuesc dintrănsul de vindecare şi de schimbare tuturor chinurilor şi durerilor trupeşti, spurcăciunilor trupeşti şi sufletesci şi a tuturor răutăţilor, ca şi pentru acesta să să proslăvască numele tău cel svnt al Tatălui, şi al Fiiului şi al Duhului svnt, acum şi pururea şi în vécii vécilor, amin“.

(Va urma).

Szám 3449/903 III. alisp. [53] 1—1

Hirdetmény.

A hortobágyfalva—szakadát—fenyőfalvi t. h. uton levő 1 sz. hid felszerkezetének megújitására (4614 K. 70 f.), a nagyszeben—nagydisznódi t. h. uton levő 5. sz. Schéwizhidfelépitményére (8314 K. 43 f.), a kelnek—récse—szászorbói t. h. uton 12. és 25. sz. hidakra (2512 K. 07 f.) vonatkozó munkák biztositása céljából **1903 évi május hó 7-én d. e. 11 órára** Szebenvármegye alispánjánál a vrm. ház tanácskozási termében tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

A versenyezni ohajtók felhivatnak, hogy a fennti munkálatok végrehajtásának elvállalására vonátkozó irásbeli zárt ajánlataikat a a kitüzőtt nap 10 órájáig a vármegye alispánjánál annyival inkább adják be, mert a későbben érkezett ajánlatok figyelembe nem fognak vétetni, — megjegyeztetvén, hogy minden egyes csoportra nézve külön-külön ajánlat teendő és hogy az ajánlathoz az előirányzott és fentebb kitett összegek után számitandó előirt 5%-os bánatpénznek **a nagyszebeni m. kir. adóhivatalnál** történt letételét igazoló nyugta csatolandó.

A szóban forgó munkálatokra vonatkozó műszaki müveletek és részletés feltételek a Szebenvármegyei épitészeti hivatalnál a rendes hivatalos órákban megtekinthetők.

Nagyszeben, 1903 évi április hó 21-én.

Reissenberger
alispán.

Nr. 204—1903. [50] 2—3

Concurs

Pentru întregirea postului de **capelan** cu drept de succesiune în parochia de clasa a III-a **Cacova,** tractul Sĕliştei, pe basa resoluţiei consistoriale din 28 Ianuariu a. c. nr. 924 Bis. şi a conclusului comitetului parochial din 23 Martie a. c. se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumĕtate din venitele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor de la stat, despre cari venite concurenţii 'şi pot lua informaţii de la subscrisul oficiu protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a'şi aşterne cererile lor instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat şi au a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică pentru a cânta eventual a celebra şi cuvênta.

Sĕlişte, 28 Martie 1903.
Oficiul protopresbiteral Sĕlişte.

Dr. **Ioan Stroia**
protopresbiter.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Poesii Postume, de *M. Eminescu* Preţul: . . . . C. 1·—
Ziariul unui Pierde-Vară, de *George Coşbuc* . . . . „ 2·—
Isus Christos cu cuvintele sântei scripturi, de *Dr. Petru Barbu* „ 2·50
trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.
Cuvinte adevărate, de *N. Iorga* C. 2·50 plus 20 fil. porto postal.

Biblioteca “Bunul econom”

Nr. 1. Nutreţurile ierbóse, cositurile (fênaţele) prepararea fênului şi păşunile.
„ 2. Economia porcilor, oilor şi caprelor.
„ 3. Sĕmênţa plantelor agricole şi sĕmênatul lor.
„ 4. Ingrijirea plantelor în cursul vegetaţiunii. — Recolta cerealelor.
„ 5. Economia vitelor sau zootechnia generală.
„ 6. Agrologia sau cunóşterea pămênturilor şi mijlócele de a le îmbunătăţí.
„ 7. Agricultura generală — Lucrarea pămêntului (Plugul, Grapa, Tăvălugul şi alte instrumente de mĕrunţit pămêntul).
„ 8 Ingrăşemintele. — Irigaţiunile. — (Udarea pămêntului).
„ 9—10 Prăsirea paserilor de casă (galiţe, hoare). Găinile, curcile, găinuşele (bibilicele), gâştele, raţele, porumbii (porumbeii).

Preţul fie-cărui numĕr 30 fil. — Se póte procura de la

Librăria archidiecesană.

Predare de atelier.

Subscrisul îşi permite a aduce P. t. muşterii profunda sa mulţămită pentru încrederea, cu care l'a împărtăşit în decurs de atâţia ani, şi totodată se rógă ca aceeaşi încredere sĕ binevoiéscă a o păstra şì fiului seu

Gustav Ziegler

căruia i-a predat astăzi atelierul.

Sibiiu, în 27 April 1903.

Mihail Ziegler
[54] 1— măestru-lăcătuş.

In „Biblioteca scriitorilor români“ au apărut V. **Alecsandri: Opere complete, volumul II.**

Teatru.

Cuprinde: Şoldan Vitézul. — Mama Angheluşa. — Herşcu Boccegiul. — Clevetici. — Sandu Napoilă. — Surugíul. — Ion Păpuşariul. — Cucóna Chiriţa. — Barbu Lăutarul. — Paraponisitul. — Kera Nastasia. — Haimana. — Gură Cască. — Stan Covrigariul. — Vivandiera. — Păcală şi Tîndală. — Scara Mâţei. — Craiu nou. — Harţă Răzăşul. — Rămăşagul. Peatra din casă. — Nunta ţĕrănéscă. — Chiriţa în Iaşi. — Chiriţa în provincie.

Preţul: **1 cor. 50 fil.,** plus 20 fileri porto postal.

Librăria archidiecesană.

Dr. **Iosif Blaga**

Analise psichologice.

Lecţiuni de psichologie
pentru învĕţămêntul secundar

Preţul **cor. 2·50** + 20 fil. porto.

Se póte procura de la **Librăria archidiecesană** din **Sibiiu.**

		Coróne
Potire	din argint de china, intern suflate cu aur, gravate	30.—
	negravate	18.—
Cădelniţe	de fer nickelate	12.—
	de alamă galbenă	10.—
Linguriţe	pentru cuminecătură, suflate cu aur	4.40
Disc	pentru agneţi, suflat cu aur . .	7.20
Stéuă	pentru agneţi, suflată cu aur .	5.60
Copie (cuţit)	pentru agneţi, suflată cu aur	4.40

Se află de vêndare la

Librăria şi Tipografia archidiecesană.

Prapori din mătasă damast, camgarn sau din pânză cernită se pot procura de la Librăria archidiecesană, mărimea, colórea, cum şi icónele de pe prapori, după cum se comandă, preţuri solide, moderate, serviciu prompt.

In deposit se află la Librăria archidiecesană în Sibiiu următorii 3 prapori: 1 lăţimea 86 cm. lungimea 1·55 m. **de mătasă damast, grósă, colóre roşie bordo înflorată** cu franze de aur jur împrejur, pe o parte cu **botezul Domnului,** ear' pe cealaltă cu **Invierea** — costă **cor. 128·—.** — 1 prapor de camgarn, colórea **roşie închisă,** 160/120 cm. cu **înălţarea şi luarea de pe cruce,** costă **cor. 108·—.** — 1 prapor **de mătasă damast, grósă, fórte fină** 160/106 cm. **provĕḑut cu cruce de alamă masivă, cu globurele, prăjină, ciucuri, franze de aur curat, fórte imposant,** pe o parte cu **Botezul Domnului,** ear' pe cealaltă cu **Intrarea în Ierusalim,** total **cor. 240·—.**

Icónele sunt pictate în uleu cu mâna, pictură fórte fină şi durabilă.

Metropolia Românilor ortodoxi din Ungaria şi Transilvania

Studiu istoric despre reînfiinţarea Metropoliei, dimpreună cu o colecţiune de acte. Din însărcinarea Consistoriului metropolitan de Dr. **Il. Puşcariu,** archimandrit, vicariu archiepiscopesc, etc.

Preţul: broş. 6 cor., leg. 7·70, 8.20 şi 9.50 cor.

Se póte procura de la Librăria archidiecesană din Sibiiu.

In préjma esamenelor! * **In préjma esamenelor!**

Scrisori de esamen (propise) pentru scrierea *română, germână* şi *dictando* tipărite în Tipografia archidiecesană, *în colóre vênătă,* pe hârtie fórte fină, mărime 24/31 cm.

Preţul: de bucată 2 fil.; 100 bucăţi 1·30 cor. şi porto postal.
Comandele din afară se esecută imediat.

Librăria tipografiei archidiecesane

Op premiat de Academia Română.

Seminţe
din
Agrul lui Christos.

Cuvêntări bisericesci
de
Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archieréscă.

Tom. I.: **cuvêntări la tóte Duminecile de preste an.**
„ II.: „ „ „ **prasnicele şi sĕrbătorile, precum şi la casuale bisericesci.**
„ III.: **cuvêntări la îmmormêntări parastase etc.,**
Preţul fiecărui tom 3 coróne şi porto postal.

Se află de vêndare la **autorul** şi la

Tipografia şi librăria Archidiecesană
Sibiiu

Tot aici se află „**Cuvêntări funebrale şi memoriale**“, 1889, de acelaşi autor, cu *preţul redus de la 3 coróne la 2 coróne.*

La **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu** se află de vêndare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânţiei Sale Domnului **Ioan Metianu,** archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania şi Metropolit al Românilor din Ungaria şi Transilvania.

Tabela de materii: Polunoştniţa de tóte zilele. — Polunoştniţa Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea şi al şeselea. — Rênduéla Obedniţei. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecerniţa cea mică şi cea mare. — Sluşba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele şi Condacele Triodului şi ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicînele şi ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morţilor. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele şi Condacele sfinţilor de obşte după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicînele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie şi la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei şi folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinţilor, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toţi anii.

Format octav, 397 pag. Preţul: broşat **2 cor.,** legat în pânză **2 cor. 40 fil.,** legat în piele roşie cu copcii **4 cor.**

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian. **Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.**

Nr. 42 Sibiiu, Joi 17/30 April 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Din parlament.

Sibiiu, 29 April n.

Evenimentul zilei e vorbirea ministrului-president *Széll*, rostită în ședința de Luni a dietei magiare.

Era de mult anunțată și cu mare încordare așteptată vorbirea acésta, pentru-că cercurile guvernamentale erau de credință, că după rostirea ei imediat situația se va limpeḑí și lumină se va face în locul întunerecului provocat de obstrucția parlamentară magiară.

Și a fost o prestațiune uriașă vorbirea domnului prim-ministru ungar, al cărei efect abia preste câteva zile se va vedé. Argumentele sale trebue sě frământe întâiu inimile celor stăpâniți de dorințe și aspirațiuni naționale, pentru a'i aduce la convingerea, că adevěr a grăit ministrul-president când a spus, că în tóte statele esistă drepturi reservate pe séma corónei cu privire la armată, drepturi pe cari le are și domnitoriul nostru, și cari nu i-se pot lua. Intrě drepturile acestea e și acela *de a determina singur limba de comandă și serviciu a armatei*, amĕsurat intereselor reclamate de unitatea și uniformitatea armatei.

Adevěr a vorbit și atunci, când a demonstrat în mod convingĕtoriu, că majoritatea parlamentară nu se póte supune voinței minorității, nici nu póte permite, ca părerile ei sě iase biruitóre din lupta parlamentară.

. . . . „Pretutindenea, în lume — a zis prim-ministrul — unde esistă parlamentarism, trebue sě se validiteze voința majorității. Numai destrămarea, disoluția completă póte sě urmeze, dacă nu plus-forța, dacă nu majoritatea se validitéză. Azi una, mâne póte că altă minoritate ar puté sě împedece validitarea principiului de majoritate. Și vě întreb: unde e aici marginea?... Dór' minoritatea acésta, care azi e compusă din radicali, posibil că mâne va fi compusă din reacționari. Acéstă minoritate, care *azi constă din patrioți, mâne póte sè constee din naționalități.* Și astfel vom ajunge la instituția de *liberum veto*, prin care se pustiește din instituția parlamentarismului tot ce e scump și prețios!"

Ne oprim puțin aici. De-și în principiu suntem de perfect acord cu vederile domnului ministru-president în ce privește dreptul majorității parlamentare, — nu putem sě-i primim în mod necondiționat asĕmănarea ce o face întrě minoritatea națională parlamentară de astăzi și întrě eventuala minoritate *naționalistă* de mâne, pentru-că nici acésta din urmă nu ar fi compusă din alte elemente, de cât numai *patriotice*. Elemente nepatriotice nu au naționalitățile nemagiare în sinul lor!

Fantoma aceea, că naționalitățile nemagiare duc o politică antipatriotică și antimagiară, trebue deci sě dispară odată, și va dispăré în momentul în care naționalitățile vor fi representate în mod potrivit în parlamentul țerii. A spăria deci oposiția, minoritatea parlamentară, cu oposiția și minoritatea *naționalistă*, e lucru greșit și invinuirea acésta, vină din ori-ce parte, nu e motivată și constitue vătămare supěrătóre pentru patriotismul popórelor nemagiare din țară.

Făcêndu-ne acésta observare cu privire la singurul pasaj din vorbirea ministrului-president, care ne privește, — constatăm, că în cele aprópe patru ore cât a vorbit, domnul prim-ministru a fost urmărit cu cea mai mare atențiune în espunerile sale din partea partidului de la putere, care după terminarea vorbirei a adus sgomotóse aclamări ilustrului seu șef. Cei din oposiție s'au încercat, ce e drept, sě'i încurce firul vorbirii prin întreruperi, dar' nu li-a succes.

Domnul prim ministru a declarat în modul cel mai categoric, că nu va lua de la ordinea zilei proiectele militare, cari *trebue* sě priméscă putere de lege. Și a motivat că *pentru ce*. Apoi și-a terminat vorbirea astfel:

. . . „Treizeci și cinci ani sunt de când neîntrerupt sunt membru al dietei; mě simt concrescut cu ea. Nu va fi deci nemodestie, dacă în momentul acesta grav voiu rostí câteva cuvinte despre mine însu-mi. Mi-am luat partea din munca constituțională. De tiner am devenit membru al guvernului. Am lucrat cu tótă forța sufletului meu tineresc, și nu fără succes. In clipa însě în care a obvenit pentru mine colisiunea de datorințe (collisio officiorum), cu resoluție firmă am părăsit arena ambițiunilor și succeselor mele! Credeți-mi, că dacă convingerea mi-ar dicta, în clipa acésta m'ași depărta și acum de la locul meu! Credința neclintită 'mi demandă însě perseveranță. Aici rěmân, la locul meu, violare de constituție nu comit! Nu fac alt-ceva, de cât urmez vocei conștiinței mele și acelei mari devise, că salus reipublicae suprema lex. Aici stau. Judecați asupra mea și dtre, și judece și națiunea!"

De sine înțeles, că presa guvernamentală e plină de laude și elogii la adresa prim-ministrului pentru cea mai frumósă și mai temeinică (cum spun ele) dintrě tóte vorbirile sale parlamen are rostite până acum, — pe când presa oposițională prevestește, că vorbirea acésta a fost *cântecul de lebedă* al prim-ministrului *Széll*.

Vom vedé nu preste mult pe care parte e adevěrul.

Din Bucovina. Noul guvernator al Bucovinei, principele *Hohenlohe*, și-a ocupat înalta funcție, și declarațiunile ce le-a făcut până acuma sunt mult promițětóre. A spus, că e condus de principiul, că *nu poporațiunea e pentru funcționari*, ci *funcționarii pentru poporațiune*, și că a venit în Bucovina nepreocupat și *cu intențiunile cele mai bune*. Dee ceriul sě vedem inaugurată în Bucovina o nouă eră de pace și progres!

„Tribuna" din loc, organul partidului național român, și-a sistat apariția cu numěrul de astăzi. Ca motiv înșiră redacțiunea în cuvêntul de adio adresat cetitorilor faptul, că toți redactorii și colaboratorii sunt dați în judecată, capitalele tóte sunt sleite, ear' cauțiunea confiscată, pentru a se acoperí din ea pedépsa de unsprezece mii coróne, dictată într'un proces de presă terminat. Se promite însě cetitorilor, că în curênd alt organ național va lua locul *„Tribunei"* și va duce mai departe lupta națională, pe basa confesiunei politice dictată de interesele poporului român din patria acésta.

Sinodul archidiecesan.

Ședința III

(ținută Marți, 28 April n.)

President: Inaltpreasânția Sa archiepiscopul și metropolitul Ioan *Metianu*.

Notariu al ședinței: Dr. Nicolau *Comșa*.

După autenticarea procesului verbal luat în ședința a doua, presidiul presintă:

Credenționalul deputatului Dr. Aurel Vlad, și câteva rugări adresate sinodului. Credenționalul împreună cu actele aparținětóre se transpune comisiunii verificătóre, ear' rugările se transpun comisiunilor concernente.

Urméză propunerile anunțate la presidiu:

1. Virgil *Onițiu*, propune cu privire la zidirea catedralei, ca consistoriul sě trimită în țerile ortodoxe un delegat, care sě studieze arangiamentul intern (pictura, etc.) al bisericilor de frunte și pe basa studiilor sě facă raport consistoriului, ear' consistoriul pe basa acelui raport și în conțelegere cu delegatul sě elaboreze un plan detaiat asupra arangiării interne a catedralei, pe care sě-l înainteze sinodului din 1904. Se transpune comisiunii bisericești.

Tot V. *Onițiu* face propunere pentru înființarea unui internat (convict) pentru elevii săraci ai șcólelor nóstre medii din Brașov, din mijlócele diferitelor fonduri administrate de Eforia șcólelor din Brașov, destinate pentru scopuri identice cu cel urmărit prin înființarea internatului. Propunerea e urmată de generale aprobări și se transpune comisiunii școlare.

2. Dr. Petru *Șpan*, mânecând de la însemnătatea pedagogică-educativă a sěrbătorilor școlare, propune, ca consistoriul sě fixeze anume sěrbători de acestea pentru șcólele poporale confesionale. Propunerea, ascultată simpatic din partea deputaților, se transpune comisiunii școlare.

3. Mihail *Cirlea*, în o lungă espunere propune unele întregiri în regulamentul despre administrarea și controla averii parochíilor și protopresbiteratelor.

Propunerea se transpune comisiunii financiare.

După acestea întrându-se în ordinea de zi, urméză referada comisiunii verificătóre, (president protopresbiterul Romul *Furduiu*, referent Dr. Ioan *Șenchea*).

Dr. Șenchea referéză causa alegerii deputatului preoțesc al cercului Treiscaune (ales unanim asesorul consistorial Dr. Miron Cristea). Actul alegerii a fost dificultat ex offo. Fusese ales asesorul N. Ivan, care fiind ales și în cercul Alba-Iulia, a renunțat la mandatul Treiscaunelor, ear' consistoriul a dispus alegere nouă. Comisiunea, pe lângă esprimarea în principiu a dorinței, ca în viitoriu terminul alegerilor generale sě fie fixat așa, ca de la acela până la întrunirea sinodului sě fie intervalul recerut pentru înaintarea eventualelor proteste, propune verificarea alesului, deosebi și din motivul, că a fost ales unanim, contra alegerii nu a protestat nimeni, ear' cu resultatul alegerii întreg sinodul póte fi mulțămit. După discuțiune îndelungată, asupra interpretării dispozițiunilor regulamentare cu privire la dreptul consistoriului de a dispune în intervalul de la alegerile generale până la întrunirea sinodului alegeri supletorii în cercurile ajunse în vacanțe prin renunțarea alesului, la care discuție iau parte deputații: Dr. Roșca, Dr. Șpan, P. Cosma, Dr. Bologa, N. Moldovan, — sinodul primește propunea comisiunii.

Asupra alegerii deputaților preoțești din cercurile Hațeg, Ilia și Zarand, dificultate pentru defecte formale (nu era pus *datul* în procesul verbal al alegerii) comisiunea propune verificarea aleșilor, cu adausul, că formularele procesului verbal al alegerii în viitoriu sě fie aduse în consonanță cu dispozițiile regulamentului.

Discuție mai animată se încinge la referada asupra alegerii deputatului preoțesc în cercul *Sighișóra* (ales cu majoritate de 2 voturi protopresbiterul N. Moldovan din Agnita, față cu protopresbiterul Dumitru Moldovan din Sighișóra). Contra alegerii au întrat două proteste: unul pentru esențiale defecte de formă a dresării actelor, ear' al doilea pentru mituirea alegětorilor cu mâncare și beutură. Majoritatea comisiunii a propus *nimicirea alegerii*, pentru defectele de formă (întrě altele: nu se putea constata din acte numěrul alegětorilor fosti presenți la alegere). Minoritatea propunea cercetare pentru a se constata, că din a cui vină sunt defectuóse actele (esistând presupunerea, că defectele sě fi avênd anume intenția, ca actul alegerii sě nu pótă fi aprobat), ear' hotărîrea meritorică asupra verificării sě remână în suspens până după terminarea cercetării. Au luat parte la discuție deputații: Dr. Vlad, D. Comșa, Dr. Vecerdea, S. Medean, P. Cosma, A. Vlaicu și I. Preda. Sinodul primește propunerea minorității comisiunei verificătóre, făcută prin deputatul G. Hango.

La alegerea deputaților mireni ai cercului Ilia, protestată prin candidatul rěmas în minoritate (A. Nicóră), fiind-că protestătoriul nici nu e alegětoriu în acel cerc și fiind-că — abstracție de la acésta — nu aduce nici un motiv plausibil pentru dificultare, — comisiunea propune verificarea deputaților aleși, ear' sinodul primește propunerea.

Asemenea nu se ia în considerare nici protestul contra alegerii deputaților mireni ai cercului Sebeș, unde era protestată procedura de alegere din comuna Rěhěu. Deóre-ce chiar și în casul că acest protest ar avé îndreptățire, și voturile date din numita comună ar trebuí nimicite, aleșii (Dr. E. Mețian și L. Tritean) ar avé totuși majoritatea covêrșitóre a voturilor. Protestul însě, fără sě fi fost alterat resultatul alegerii, se transpune consistoriului spre a decide asupra lui în sfera sa de competință.

După acestea presidiul presintă cererea deputaților Dr. Ioan *Radu* și Dr. Zosim *Chirtop*, pentru concediu pe întrégă sesiunea. — Li-se dă.

Ședința proximă Mercuri la 10 ore a. m. La ordinea de zi raportul consistoriului plenar.

Ședința IV

(ținută astăzi, 29 April n.)

Se deschide la orele 10. President I. P. S. Sa Archiepiscopul *Ioan Metianu*. Notariu al ședinței Dr. *Georgiu Proca*.

Se cetește procesul verbal al ședinței de eri și se autentică, cu îndreptările propuse de P. C. Sa Archimandritul Dr. *Ilarion Pușcariu*, deputații *P. Cosma* și *Dim. Comșa*.

Petițiunile întrate se derivă la comisiunile respective.

Deputatul Grigore *Pletos* face propunerea, ca sinodul sě enunțe, că e necesară reorganisarea învěțământului în seminariul teologic al archidiecesei, și la sesiunea proximă sě vină consistoriul cu project în privința acésta, compus pe basa ideilor date de propunětoriu, astfel, ca teologia sě primia rangul academic care 'i compete.

Dep. *Ars. Vlaicu* propune, ca sinodul sĕ decreteze de obligătóre cercetarea bisericii din partea tuturor ómenilor cari stau în serviciul bisericii, cum sunt: profesorii, preoții, învĕțătorii, etc. ear' consistoriul sĕ fie îndrumat a grijí de esecutarea acestei hotărîri.

Deput. *I. Farcaș* interpeléză în chestia ridicării P. C. Sale Archimandritului Dr. *Ilarion Pușcariu* la rangul de Archiereu, cerênd lămuriri despre pedecile neesecutării conclusului adus în unanimitate din partea sinodului archidiecesan în privința acésta.

I. P. S. Sa Archiepiscopul și Metropolitul promite că va rĕspunde în una din ședințele viitóre.

Se întră în ordinea de zi.

Comisiunea verificătóre, prin raportorul ei Dr. *Șenchea*, propune verificarea deputaților mireni aleși în cercul Bistrița.

Deput. *P. Cosma* propune cercetare. La votare se primește cu majoritate de *un* vot propunerea comisiunii.

Cu privire la protestul înaintat în contra alegerii din cercul electoral *Têrnava*, comisiunea propune verificarea deputaților aleși.

Deputatul *P. Cosma*, propune cercetare. Vorbesc la obiect deputații Dr. *Vlad*, Dr. *Cristea*, Vasile *Damian*, I. P. S. Sa presidentul, *P. Cosma*, și raportorul Dr. *Șenchea*, care insistă pe lângă verificare.

Se pune la vot propunerea dlui *P. Cosma*, care întrunește majoritatea. Se ordonéză deci cercetarea.

Se propune verificarea deputatului Dr. *Vlad*, ales în cercurile Deva și Geógiu. Se primește. Deput. Dr. *Vlad* optéză pentru cercul Deva. Cercul Geógiului se declară vacant.

Urméză raportul comisiunei organisatóre asupra raportului consistorial plenar.

Raportor *Partenie Cosma*, care propune primirea în general a raportului presentat, și intrarea în discuția specială.

Discuție se naște la postul de referent școlar. Comisiunea propune întregirea prin alegere. P. C. Sa archimandritul Dr. *Pușcariu* propune, ca postul sĕ rĕmână neîndeplinit pentru anul acesta.

Vorbesc la obiect deputații Dr. Nicolae *Comșa*, Arsenie *Vlaicu*, P. C. Sa Dr. *Roșca*, apoi raportorul P. *Cosma*, propunĕtoriul *Dr. Ilarion Pușcariu*, și I. P. S. Sa presidentul. Se pune chestia la vot și majoritatea e pentru amânarea alegerii.

Celelalte propuneri ale comisiunii se primesc fără discuție, luându-se spre știre comunicatele consistoriului.

Aceeași comisiune propune prin raportorul *P. Cosma*, sĕ dee sinodul aprobare definitivă *„instrucțiunei pentru esactorat și cassa archidiecesană“*, votată în anul trecut pe un an de probă.

Deputatul *Tordoșan* e pentru luarea obiectului de la ordinea zilei.

Se primește propunerea comisiunii.

Ședința se ridică la ora 1. Ședința proximă mâne la orele zece.

De la sinod.

— Rapórtele consistoriului archidiecesan. —

Ca în toți anii, așa și de astădată, consistoriul nostru archidiecesan a înaintat sinodului rapórte amĕnunțite despre activitatea sa, desvoltată de la sesiunea sinodală a anului trecut până la deschiderea celei actuale, rapórte în cari sunt trecute momentele mai principale din viéța internă a archidiecesei, și din cari facem și noi unele spicuiri, după cum urméză. Incepem cu raportul:

a) Consistoriului archidiecesan plenar.

In acest raport se notifică începerea zidirii catedralei, a cărei piatră fundamentală a fost pusă cu mare ceremonie în ziua de 5/18 August 1902, în presența unui public ales, pe locul destinat de către sinodul archidiecesan.

Se comunică faptul, că s'a înaintat representațiune către guvernul țerii pentru ajutoriu la zidirea catedralei, și s'a deschis o colectă *în* și *afară* de metropolie, al cărei resultat e trecut în raportul senatului epitropesc.

S'a pus în practică *„Instrucțiunea pentru esactoratul și cassa archidiecesană“* cu bun salutar efect, și s'a pus în practică și *„In*ea *pentru fondul de pensiuni al archidiecesei gr.-ort. române din Transilvania“*, instituțiunea, care pe lângă o bună îngrijire, va prospera și va deveni una din cele mai binefăcĕtóre dintrĕ cele realisate în timpul din urmă în archidiecesa nóstră.

Trecênd la cele speciale, raportul comunică următórele:

In statul personal s'au făcut mai multe schimbări. Asesorul consistorial *Zaharie Boiu* a trecut la pensiune, ear' asesori noi au fost aleși domnii *Nicolae Ivan* și Dr. *Miron E. Cristea*, cari în ședința plenară au pus jurămêntul și cu 1 Iuniu 1902 au întrat în oficiu. Secretariu consistorial a fost ales dl Dr. G. *Proca*, ear' în locul acestuia profesor la seminariul „Andreian“ dl Vasile *Stan*.

Cu părere de rĕu anunță consistoriul mórtea valorosului bărbat și membru al consistoriului Dr. *Daniil P. Barcianu*, asesor ordinar în senatul școlar, comunicând, că cu agendele acestui senat, pe lângă referentul estraordinar Lazar *Tritean*, s'a mai însărcinat în mod provisoriu și asesorul consistorial dl Mateiu *Voilean*.

In șirul rĕposaților raportul amintește pe Ioan *Petric*, fost protopresbiter în Brașov, Sabin *Piso*, fost protopresbiter emer. în Sĕcărâmb, și Traian *Mețian*, fost protopresbiter în Zernești.

Numĕrul esibitelor a crescut în anul trecut cu 744 piese.

Consistoriul a ținut ședințe plenare 17, bisericești 43, școlare 46, și epitropești 47, cu totul 153 în decursul anului trecut.

Se face comunicare în raport despre efectuirea alegerilor pentru Congres și pentru sinod, cum și despre reconstruirea corporațiunilor și a organelor în comunele bisericești și în ptotopresbiterate. Apoi se spune, că protopresbiteratul vacant al Iliei s'a întregit prin alegerea și numirea de protopresbiter a parochului din Hunedóra *Georgiu Oprea*, protopresbiteratul vacant al Brașovului prin alegerea și numirea de protopresbiter a protopreb. onorar *Vasile Voina*, ear' alegerea și numirea de protopresbiter în tractul Mercurei e apelată la consistoriul metropolitan. Vacant e astăzi protopresbiteratul tractului Murĕș-Oșorheiu, dar' în scurt timp se vor lua mĕsurile cuviincióse pentru întregirea lui.

Sinóde protopresbiterale s'au ținut în anul 1902 în tóte protopresbiteratele, în cele două prime dumineci din luna Februariu.

Acesta e în scurt estras raportul consistoriului archidiecesan plenar către sinodul de êst-an. Trecem la raportul

b) senatului bisericesc.

Se începe cu date statistice despre statul preoțesc, care numĕră, în centru 12 persóne, în frunte cu Archiepiscopul, ear' în afară 993 persóne. Au rĕposat în anul trecut 25 preoți, cu cinci mai mulți de cât în anul premergĕtoriu. Chirotoniri s'au sĕvêrșit 27, ear' chirotesiri 3. Credincioșii bisericei nóstre sunt în numĕr de 760,843, și anume: bărbați 388,421 femei 372,422. Crescĕmêntul față de anul trecut e 6620 suflete. Cetí și scrie știu 243,333.

Parochíi vacante au fost cu finea anului 72. Căsătorii s'au încheiat preste an 5664, dintrĕ cari 495 mixte, ear' 97 legate numai la oficiul civil, fără binecuvêntarea bisericii. Numĕrul conviețuirilor nelegiuite a fost la finea anului 4904, care însĕ a început a se împuțina.

Numĕrul nașterilor legitime a fost 24,550, ilegitime 2167. Față de anul trecut o creștere de 344. Casuri de mórte 20,265, față de anul trecut cu 1135 mai multe. Treceri religionare au fost de la biserica nóstră la alte biserici 174, de la alte biserici la biserica nóstră 264. In anul trecut s'au făcut 11 sfințiri de biserici.

Secțiunea teologică a seminariului a fost cercetată de 101 elevi, ear' la esamenele de cualificațiune s'au presentat 23 absolvenți de teologie.

Ajutóre s'au votat în decursul anului trecut la 28 comune bisericești, conform conspectului special. Sinóde parochiale s'au ținut cu puțină esccepțiune, aprópe în tóte parochiile.

In decursul anului s'au urzit 67 procese disciplinare, ear' pendente din anul premergĕtor au fost 59, la olaltă deci 126, din cari s'au finalisat 120. Procese matrimoniale au fost 62, tóte resolvate.

Raportul se încheie cu o amănunțită espunere a întregirii dotațiunilor parochiale din vistieria statului. (Va urma),

Pentru catedrală.

In șirul comunelor, cari au colectat sume mai însemnate pentru catedrală, numĕrăm și Sebeșul-săsesc, de unde am primit zilele aceste o listă cu contribuiri în suma de 995 cor., care sumă s'a și solvit deja la oficiul cassei archidiecesane. La acéstă sumă au contribuit întrĕ alții, cu sume mai mari și următorii:

1.	Ioan Bojiță, advocat .	„	150·—
2.	Biserica gr.-or. . .	„	200·—
3.	Institutul de credit și econ. „Sebeșana“ . .	„	200·—
4.	Sever Tipeiu, farmacist	„	100·—
5.	Constantin Crețoescu, cassariu la „Sebeșana“	„	50·—
6.	Eugenia Paraschiv .	„	20·—
7.	Virginia Drăgan . .	„	20·—
8.	Petru G. Opincar, proprietariu	„	10·—
9.	Simion Opincar, proprietariu	„	6·20
10.	Petru Gavrilă, cism. .	„	6·—
11.	Ioan Stanca, cismariu	„	6·—
12.	Nicolae Cușută, econ.	„	4·—
13.	Nicolae Stricatu, econ.	„	4·—
14.	Petru Androne, econ.	„	3·—
15.	Ioana I. Stanca, econ.	„	2·—
16.	Petru P. Ursu, econ.	„	2·—
17.	Ioan Tincu, econom .	„	2·—
18.	Simion Tecău, econ. .	„	2·—
19.	Teodor Moga, econ. .	„	2·20
20.	Petru I. Maniu, econ.	„	2·—
21.	Petru P. Opincariu, econom	„	2·—
22.	Ioan G. Lazar, econ.	„	2.—
23.	Ana G. Lazar, econ.	„	2·—
24.	Isidor Stricatu, econ.	„	2·—

Afară de aceea în nrii de mai nainte am publicat deja contribuiri și de la alți particulari din Sebeșul-săsesc; așa că până acum numai în acest orășel s'a subscris — calculând și contribuirile de mai nainte — însemnata sumă de 2485 cor. 76 fil.

In suma acésta se cuprinde și mustul colectat în acest scop la culesul viilor și vêndut cu 55 cor. 20 fil.

Dumnezeu le binecuvinteze câmpurile și tóte întreprinderile laudabile, ca sĕ pótă contribuí și pe viitoriu la înaintarea instituțiunilor nóstre culturale cu același zel, care i-a caracterisat și în trecut și care revarsă laudă asupra conducĕtorilor acelei comune, de care legăm tot mai mari speranțe.

Pentru biserica din Murĕș-Uióra.

— Apel către inimile nobile românești. —

In tóte comunele nóstre ortodoxe din archidiecesă s'au trimis înainte de marea sĕrbătóre a Invierii Domnului un apel. In acel apel toți fiii bisericei nóstre sunt chiămați a concurge cu filerul lor la ridicarea unei sfinte biserici în o parochie nu de mult înființată în opidul *Murĕș-Uióra*.

Imprejurările acestei noue parochíi se pot reasuma în scurte cuvinte în următórele: s'a înființat de vre-o câțiva ani în acel opid și o parochie de religiunea nóstră ortodoxă cuprinḑênd aprópe la 70 familii. Credincioșii acestei parochíi sunt toți lucrători resp. meseriași în vestitele saline din acéstă localitate. Ei sunt cu trup și cu suflet membri adicți ai maicei nóstre biserici, — sunt însĕ săraci și neputincioși atât cu privire la numĕrul lor, cât mai ales la starea lor materială, căci afară de niște simple căsuțe zidite pe teritoriul erariului, după cari solvesc și o anumită taxă anuală, și afară de plățile după munca lor grea și ostenitóre din saline, altă avere sau alte venite nu posed.

Inchiegându-se aceste familii înainte cu vre-o 3—4 ani în o parochie sistemisată în tótă regula în acest opid policonfesional — creștinii nostri de acolo până în present își sĕvêrșesc tóte rugăciunile și tóte slujbele dumnezeești în o simplă și modestă casă. Ei oftéză și însetoșază, — și cum cerbul însetat alérgă după isvóre rĕcoritóre, — așa alérgă și ei în neastêmpĕrul și în neliniștea lor sufletéscă după mila fraților lor. Isvorul ce ar puté potolí ferbintea lor sete — limanul spre ajungerea căruia ei se sbuciumă, e *zidirea unui modest sion*, în care sĕ reafle tótă mângăerea sufletului lor.

Ei nu-și află nicăiri odihnă, nu se întâlnesc cu mângăerea și liniștea internă a sufletului lor, până nu-și vor puté realisa acésta cea mai ferbinte dorință a lor sufletéscă. Ei alérgă de la ministeriu la comitat, de la comitat la consistoriu, și acum de repețite-ori, pentru a li-se încuviința de nou colecte de milă și ajutoriu în archidiecesa nóstră.

Fiind acesta rostul noului apel al fraților nostri din Uióra, atrag și pe acéstă cale a ziaristicei atențiunea celor în posiție de a puté jertfí, și apeléză la simțul creștinesc de milostenie a tuturor fraților creștini de bine, ca cu toți și cu puterile tuturor întrunite sĕ mângăiem pe frații nostri dosediți din acea nouă parochie, făcêndu-le posibil a și ridica și ei un altariu de jertfă fără de sânge. Celui Preaînalt.

In opidul *Uióra* de altcum sunt tóte confesiunile representate și tóte sunt în posesiunea unor frumóse biserici. E de decorul și de demnitatea nóstră confesională, ca și al nostru sion, ce va trebuí sĕ se ridice, și încă în timpul cel mai apropiat, sĕ fie cât mai corespunḑĕtoriu împrejurărilor de acolo locale, căci a nóstră mângăere, ba chiar mândrie sufletéscă va fi, dacă nici a nóstră biserică nu va fi cu mult mai umilită de cât a celorlalți frați creștini din acea localitate.

Sumele colectate se administréză de către Preaveneratul nostru consistoriu, ba chiar întréga afacere a zidirii bisericei din Uióra e o chestiune, cărei i-se dă o deosebită atențiune și din partea conducerei nóstre bisericești.

Recomandând deci acel apel și insistând, ca toți fíi bisericei nostre sĕ spriginéscă acéstă chestiune cu tótă căldura inimei lor, cred că durerile și neajunsurile confraților nostri din Uióra-murĕșană vor fi alinate, mijlocindu-li-se realisarea mărețului lor scop.

Un păstoriu spiritual.

Conferențele învĕțătorești.

Convocare.

In conformitate cu mandatul Preaven. Consistoriu archidiecesan dto 2 Ianuariu a. c. nr. 2 șc. convoc prin acésta conferența învĕțătorilor din cercul Sĕliște, compus din învĕțătorii școlelor nóstre gr. or. române din protopresbiteratele Sĕliște și Mercurea pe 24, 25 eventual și 26 April a. c. st. v. la conferența anuală, ce se va ține în Gurarîului cu următórea programă:

Joi în 24 April a. c. la 9 ore a. m. premergênd serviciul divin cu invocarea duhului sânt, se vor tracta în ordinea stabilită de conferență temele:

1. „Cari sunt causele, că după atâția ani de frecuentare a școlei și după atâția ani de obligativitate a frecuentării se află întrĕ credincioși bisericei nóstre încă un procent atât de mare de analfabeți, și că chiar dintrĕ cei cari au frecuentat școla sunt mulți, cari în viéța practică negligă cu totul scrisul și cetitul sau se feresc a arăta, că știu scrie și ceti; și cari sunt mijlócele cele mai potrivite pentru a delătura acéstă stare de lucruri păgubitóre?“ Temă lucrată de N. Comăniciu (Tilișca), critic: I. Simulescu (Cărpiniș).

2. „Stabilirea unei împărțiri a obiectelor de învĕțămênt pe orele zilelor din săptĕmână, pentru o școlă cu 2 învĕțători“; autori Vasilie Dobrescu (Rod) și Ioan Dobrotă (Sibiel). Critica se face reciproc.

3. „Stabilirea unei împărțiri a obiectelor de învĕțămênt pe orele zilelor din săptĕmână, pentru o școlă cu 3 învĕțători“; autori George Păcurar (Tilișca) și Ioan Oltean (Ludoș). Critica se face reciproc.

4. „Studiu asupra manualelor din limba magiară pentru școlele poporale și propuneri asupra celor mai bune și practice de folosit“; autor Petru Giura (Sĕliște), critic Romul Vraciu (Poiana).

5. *Prelegeri practice:*

a) clasa I: „Păserea din cuib“ (Popescu Abecedar pag. 49, lecț. 30), autor: Ana Nicola-Miclosi, critic: I. Hanzu (Cacova);

b) clasa II: Tóte patru operațiunile pe basa unei teme date întrĕ marginile numerilor de la 1—100, autor: Valeriu Arsenie, critic: Ioan Langa;

c) clasa III: „Apele Ungariei“ (Trépta form. III, IV și V) prelegere din Geografie, autor George Rusu, critic Ioan Patachi;

d) clasa IV: Cantul („O inimă de român“), predat de Ioan Stele, critic Iuliu Crişan.

6. Raportul comisiunei permanente.

7. Stabilirea lucrărilor pentru anul viitor.

8. Eventuale propuneri în cadrul programului conferenţelor.

Sĕlişte, 12 April 1903.

Dr. Ioan Stroia
comisariu consistorial.

Convocare.

In conformitate cu cerculariul Preaven. Consistoriu dto 2 Ianuariu a. c., Nr. 2 Şcol., şi în urma denumirei ulterióre din partea Escelenţiei Sale Inaltpreasânţitului Domn Archiepiscop Ioan Metianu, prin acésta, în calitate de comisariu consistorial, am onóre a convoca conferenţa învĕţătorimei nóstre confesionale din cercul XV, compus din protopresbiteratele Reghin şi M.-Oşorheiu pe zilele de 23—25 April st. v. (6—8 Maiu st. n.) 1903 la *reşedinţa protopresbiterală din Reghinul-săsesc*, şi învit pe toţi dnii învĕţători, pe toţi O. D. directori şcolari şi pe toţi inteligenţii, cari se interesézĕ de înaintarea causei şcolare.

In acéstă conferenţă, — după chiămarea duhului sfânt — se vor pune spre discuţiune, după programul ce se va statorí în şedinţa primă, următórele obiecte:

1. Temele puse la desbatere de Preavenerabilul Consistoriu prin cerculariul nr. 2 şcol. 1903 lit. *a)* şi *b)*.

Cu lucrarea temei de sub *a)* s'au însărcinat învĕţătorii: Alimpiu Trif, Ioan Borşan şi Dumitru Sava, ear' cu lucrarea temei de sub *b)* s'au însărcinat învĕţătorii Zaharie Frandeş şi Mihail Chibelean.

2. Temele statorite de conferenţa anului trecut.

3. Raportul comisiunilor permanente despre starea învĕţământului din fie-care protopresbiterat.

Jabeniţa, 10/23 April 1903.

Vasilie Duma
comisariu consistorial.

Convocare.

In legătură cu cerculariul Venerabilului Consistoriu archidiecesan nr. 2 şcol. dto 2 Ianuariu 1903, aduc la cunoştinţa tuturor învĕţătorilor (şi învĕţătórelor) definitivi, provisori şi suplinitori din cercul Braşovului, compus din protopresbiteratele Braşov, Bran şi Treiscaune:

Că conferenţa învĕţătoréscă convocată prin cerculariul amintit, se va ţiné Mercuri în 23, Joi în 24 şi Vineri în 25 April v. c., în sala cea mare a gimnasiului român ortodox din loc după următoriul program:

Mercuri în 23 April v.

1. La 9 ore a. m. se va celebra în biserica s. Nicolae din Scheiu: Chiămarea duhului sânt şi parastas întru pomenirea fericiţilor în Domnul: Andreiu, Emanuil, Miron şi a învĕţătorilor rĕposaţi din amintitele trei protopresbiterate.

2. Deschiderea conferenţei şi constituirea ei.

3. Invĕţătoriul (director) Vasilie Munteanu din Poiana-Mĕrului va ţiné prima lecţie practică din Geografie cu elevii din anul I de şcólă.

4. La 2 ore p. m. învĕţătoriul Romul Frateş din Braşov va ţiné un discurs teoretic despre importanţa şi direcţia practică, care ar trebuí sĕ se dee geografiei în şcóla primară.

5. La 4 ore p. m. învĕţătoriul Romul Cristolovean din Rĕşnov va ceti lucrarea sa asupra temei date de Venerabilul Consistoriu în cerculariul amintit lit. *a)*.

Joi în 24 April v.

1. La 8 ore a. m. învĕţătórea Maria Bogdan-Popescu din Braşov va ţiné a doua lecţie practică din geografie cu elevii din anul III de şcólă.

2. La 10 ore a. m. învĕţătoriul Nicolae Oancea jun. din Braşov va ţiné a treia lecţie practică din geografie cu elevii din anul IV de şcólă.

3. La 2 ore p. m. continuarea discuţiei din 1898, 1899, 1900, 1901 şi 1902 asupra temei dată de Venerabilul Consistoriu: „Ce observări, eventual ce defecte s'au ivit în praxă cu privire la planul de învĕţământ cuprins în partea a XIII §§ 95—99 ai normativului şcolar, votat de sinodul archidiecesan în sesiunea anului 1882“.

La ordinea zilei: Materialul din geografie.

Vineri în 25 Aprilie v.

1. Invĕţătoriul Nicolae Lepedeanu din Bacifalu va ţiné a patra lecţie practică din geografie cu elevii din anul V şi VI de şcólă.

2. La 10 ore a. m. se va stabilí „o împărţire a obiectelor de învĕţământ pe orele zilelor din sĕptĕmână pentru o şcólă cu 2 şi 3 învĕţători“, temă dată de Venerabilul Consistoriu în cerculariul amintit lit. *b)*.

3. La 2 ore p. m.: „Nĕcazurile şi plângerile învĕţătorilor“.

Toţi învĕţătorii amintiţi au sĕ presinte înainte comisariului lucrările lor în scris, fie ele teoretice, fie practice.

Lecţiile practice se ţin cu elevii din anul respectiv fiind de faţă şi celelalte despărţĕminte; după fie-care lucrare teoretică ori practică membrii îşi fac observările critice, apoi cu maioritate de voturi se enunţă conclusul conferenţei.

Braşov, 14 April 1903.

Dr. Vasilie Saftu
comisariu consistorial.

NOUTĂŢI

Distincţiune. Fóia oficială militară aduce în numerul din urmă esprimarea prea înaltei laude dlui căpitan *Iosif Martinu*, de la regimentul 22 de infanterie, pentru serviciile militare prestate, şi decorarea dlui medic de regiment *Justin Colbasi*, de la reg. 64 de infanterie, cu crucea de aur cu corónă, pentru merite.

*

Căpitan român distins cu crucea de aur. Grigorie *Salvan*, de origine din Năsĕud, căpitan de comptabilitate la regimentul de ulani nr. 11 în Pardubitz (Boemia), acum de curênd a fost distins din partea M. Sale împĕratului şi rege al nostru cu *crucea de aur ornată cu corónă*, pentru meritele câştigate în serviciul seu îndelungat, ca şef al mai multor oficii de comptabilitate.

*

Părintele Boldea decorat de regele Românieí. La sfintele sĕrbători ale Invierii părintele Pavel *Boldea*, capelan militar gr. or. în Viena, a primit de la M. Sa regele *Carol* al României, pe calea legaţiunii române din Viena, insigniile ordului „*Stéua României*“ în gradul de oficer. Acéstă însemnată distincţie s'a făcut părintelui Boldea — cum sună actul preaînalt — „pentru serviciile prestate familiilor oficerilor români ataşaţi şi comandaţi la mai multe regimente austro-ungare, mai multor cetăţeni români aflători în capitala Austriei şi pentru predarea religiunii şi împărtăşirea cu cele religióse a tinerimii române originare din România“ şi în fine drept recunoştinţă şi remunerare a serviciilor prestate regimentului Nr. 6. „Carol I. Regele României“ în anii 1888—1898 în Budapesta, ear' de la 1900 încóce în Viena.

*

Dşóra Curtuţiu — Dr. medicinae. Sâmbăta a fost promovată, la universitatea din Budapesta, doctor în ştiinţele medicale dşóra *Valeria Curtuţiu*, fiica advocatului Curtuţiu din Arad. Dşóra Curtuţiu a practisat deja un an de zile la clinica profesorului *Klug* şi prin tese de concurs a câştigat câteva premii de la facultatea de medicină.

*

Recunoştinţa bulgăréscă. Agenţa telegrafică din Sofia raportézĕ că Sâmbătă s'a pus la *Plevna* pétra fundamentală a mausoleului ce se va clădí în amintirea oficerilor căduţi în luptele din jurul Plevnei în 1878. Era de faţă representantul principelui Ferdinand, ministrii bulgari, presidiul sobraniei, clerul înalt, autorităţile locale şi public fórte numĕros. După terminarea ceremonialului au trimis telegrame de felicitare şi recunoştinţă: ţarului, principelui Ferdinand, ministrului de rĕsboiu al Rusiei, de acum şi celui de pe timpul rĕsboiului. — Atât spune raportul, din care se vede şi de astă-dată: cum ştiu sĕ fie mulţămitori Bulgarii. De regele *Carol*, eroul comandant suprem al oştirilor din jurul Plevnei, şi de armata română, recunoscĕtorii Bulgari nu şi-au adus aminte!

*

Biblioteci poporale. Despărţĕmêntul Bistriţa al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ a înfiinţat acum de curênd *a patra bibliotecă poporală*, menită pentru cărturarii ţerani din raionul despărţĕmêntului. Biblioteca constă deocamdată din 76 volume şi e dată în întrebuinţare agenturii din Şoimuş. — Cum e informată „Revista Bistriţei“, despărţĕmêntul va înfiinţa în curênd şi a *cincia* bibliotecă, pe carea o va da în întrebuinţare agenturii din Ragla.

*

† Dimitrie Coltofeanu, protopresbiter gr.-ort. român al tractului Treiscaune, după o scurtă dar' grea suferinţă a adormit în Domnul, împărtăşit fiind cu sfintele taine, Sâmbătă în 12/25 April a. c. la 10 ore nóptea în etate de 53 ani. Rĕmăşiţele pămênteşti ale regretatului adormit în Domnul au fost ridicate din biserica gr.-or. din Breţcu în 15/28 April 1903 la 2 ore p. m. şi depuse spre vecinică odihnă în cimiteriul acelei biserici. Odihnéscă în pace, ear' întristatei familii trimită-i ceriul mângăiere şi alinare de dureri.

*

Corul mixt al domnului Timotei *Popovici*, care a cântat atât la Paşti cât şi la Dumineca Tomii în biserica din suburbiul Iosefin, e compus din următórele dame din loc: *Dnele:* Fincu Irina, Popp C. Maria, Popovici Victoria, Triteau Veturia. *Dşórele:* Bardosy Olivia, Benţa Lucreţia, Cristea Elvira, Cunţan Elena, Drexler Theresa, Iovescu Eugenia, Imbăruş Letiţia, Minei Maria, Moga Şt. Aurelia, Moga Şt. Eugenia, Muţiu Veturia, Muntean Maria, Olariu Delia, Oniţiu Aniţa, Oniţiu Mariţi, Pop Eugenia, Pop Mărióra, Popescu Letiţia, Simonescu Ecaterina, Simonescu Eugenia, Streoulea Ioana.

*

Evreii din Romània — contra „apĕrătorilor“ lor. Sĕptĕmâna trecută *evreii indigeni* din România (născuţi în România) au ţinut mare congres la Brăila, spre a se consulta asupra treburilor ce 'i privesc pe ei. Mercuri (22 April st. n.) congresul acesta a votat un *protest contra apĕrătorilor nechiămaţi*, cum e gazetarul evreu Bernard *Lazare* din Paris, cari se girézĕ a 'i apĕra contra „persecuţiilor“ statului român. Tot în sĕptĕmâna trecută, Joi (23 April st. n.) aşa numiţii evrei galiţieni (polnische Juden) din Bucureşti şi-au sfinţit nou-zidita sinagogă. La banchetul dat după sfinţire dl *Robescu* primariul Bucureştilor, cu alusiune la campania perfidă pe tema pretinselor prigoniri ale evreilor în România — a zis în toastul sĕu, că autorităţile române îngrijesc în egală mĕsură de toţi locuitorii ţerii şi că sub regimul regelui Carol evreii din România se bucură de aceeaşi libertate, ca în ori-ce altă ţéră civilisată. Presidentul comunităţii israelite a mulţămit dlui Robescu prin cuvinte călduróse.

*

Munificenţa unui episcop — pentru şcóle. Episcopul diecesei rom. catolice a Vaţului, conte Carol Csáky, a dat 200.000 coróne pentru a se edifica şcóle în Vaţ.

*

1½ milion de dolari unei biblioteci. Vestitul *Carnegie*, care cu mână largă împarte milióne le pentru ori-ce scop cultural şi de binefacere, la lungul şir al donaţiunilor sale croesiane a mai adaus una, vrednică de numele sĕu. A nume, conform unei telegrame din Washington, publicată în „Newyork-Post“, Carnegie s'a hotărît sĕ pună la disposiţia guvernului olandez *1½ milion de dolari* (1 dolar egal cu 24 coróne) pentru înfiinţarea şi susţinerea bibliotecii arbitriului de pace din Haga.

*

Cimiteriu turcesc în Oradea. In cursul unor şăpături la o instalaţiune electrică în Oradea-mare lucrătorii au aflat numĕróse cranii, óse de braţe şi alte părţi de schelete omeneşti. Esaminate de istorici, s'a constatat că sunt rĕmăşiţe ale soldaţilor căduţi în lupta de la 1474 dintrĕ turci şi ungureni. Continuând săpăturile, s'au mai aflat încă vr'o câteva schelete, dar' arme sau alte obiecte, cari sĕ fi fost înmormêntate împreună cu stăpânul lor, nu. Din împrejurarea acésta se deduce că pe timpul turcilor locul acela va fi fost cimiteriu turcesc.

*

Invĕţătoriu harnic. Din *Lueriu* ni-se scrie, că ómenii de acolo sunt fórte mulţămiţi cu învĕţătoriul lor *Teodor Bogdan*, care cu mare diliginţă şi cu bun tact caută sĕ-şi împlinéscă frumósa chemare de luminătoriu al poporului. A aranjat cu tinerimea şcolară douĕ producţiuni bine succese, una în carneval, alta a doua zi de Paşti, cari au dat şi un frumos câştig material, în folosul bibliotecei şcolare, compusă astăzi din 80—90 de cărţi. Şcóla sa e astăzi provĕdută cu tóte cele de lipsă, ear' autorităţile şcolare, cari i-au cercetat şcóla, numai cuvinte de laudă au avut pentru progresul constatat. Ne mai spune corespondentul, că parochul locului, dl *Iacob Stăvilă* dă învĕţătoriului tot sprijinul posibil, şi că între preot şi învĕţătoriu domneşte cea mai perfectă armonie, — ceea ce numai bucurie póte sĕ ne facă.

*

Inmormêntată fără preot. La congresul de acum sunt trei sĕptĕmâni al socialistilor ungureni delegatul celor din Ujpest făcuse apel către toţi fêrtaţii în prostiile socialiste, ca sĕ nu mai chieme preot când vor avé în familie casuri de botez, înmormêntare, etc. Sĕptĕmâna trecută s'a întêmplat apoi că socialistului *Şimoncici* i-a murit soţia. Şimoncici făcut apoi mai rĕu de cât păgânii: a îngropat'o fără slujbă, fără preot, — ca pe un dobitoc.

*

Din Chişcadaga ni-se scrie, că credincioşii de acolo ai bisericii nóstre au simţit mare mângăere sufletéscă în zilele sfintelor sĕrbători, când noul lor învĕţătoriu, *Dumitru Comşa*, a cântat cu copiii de şcólă, fórte frumos şi armonios, cântările bisericeşti, ear' Duminecă după amiazi, adunând copiii în jurul seu, a cântat cu ei mai multe cântări naţionale, în faţa întregului popor, care se afla adunat în délul bisericii, şi care a rĕmas încântat de frumseţa cântecelor până ací lui necunoscute. Preste tot, purtarea învĕţătoriului numit, după cum ni-se scrie, e vrednică de tótă lauda, pentru-că i-se vede sporiul.

*

Petrecere în Vaidasig. Primim invitare la producţiunea teatrală - declamatorică predată prin elevi de şcólă şi adulţi, din comuna gr.-orient *Vaidasig*, ce se va ţiné cu ocasiunea ţinerii conferenţei învĕţătorilor gr.-or. din tractele: *Lupşa* şi *Turda*, în localitatea acelei şcóle, în ziua de sfântul George, 23 April st. v. a. c. Inceputul la 7½ ore séra. După producţiune dans. Venitul curat e destinat pentru procurarea de cărţi în biblioteca şcolară-poporală.

Cărţi şi reviste.

„Carte de compunere pentru şcólele primare“, în douĕ cursuri concentrice. Intocmită pe basa planului de învĕţământ aprobat de ministeriu, de învĕţătoriul Iuliu *Birou. Cursul I.*, pentru clasele III. si IV. Tipariul tipografiei C. Wunder în Oraviţa. Preţul 50 fileri. Editura autorului.

*

„Carte de compunere pentru şcólele poporale“, în douĕ cursuri concentrice, întocmită de înv. Iuliu *Birou* pe basa planului ministerial. *Cursul III*, pentru clasa V. şi VI. — Tipariul tipografiei „Hereş“ în Lugoj. Preţul 1 corónă. Editura autorului.

*

Avis. Cărţile aprobate pentru şcólele nóstre din archidiecesă: ***Curs de limba magiară*** pentru şcólele poporale române“ de I. Lorand-Molnár, cari se aflá de vêndare în comisiune la libraria archidiecesană, de ací înainte se vor vinde cu preţuri scădute şi a nume: Partea I. broş. 24 fileri, leg. 32 fil. Partea II. broş. 32 fileri, legată 40 fileri. Partea III. broş. 24 fileri, leg. 32 fileri. Librarilor şi dlor învĕţători se dă rabatul obicinuit.

*

„Cântările funebrale“ pentru cor bărbătesc în 4 voci, de *Dimitrie Cunţanu.* Broşura cuprinde pe 19 pagine următórele cântări: 1. „*Românime mult cercată*“, Imn, la mormêntul *Marelui Andreiu*, textul de Z. *Boiu.* 2. „*Amin*“, Troparele: „*Cu duhurile drepţilor*“ şi „*Tu eşti Dumnezeu, carele te-ai pogorît în iad*“. 3. *Tóte rĕspunsurile la Ectenii.* 4. „*In veci pomenirea lui*“. 5. „*Cu adevĕrat deşertăciune sunt tóte*“. 6. „*Cu sfinţii odihneşte Christóse*“. 7. „*Veniţi fraţilor sĕ dăm mortului sărutarea cea mai de pe urmă*“ 8. „*Sfinte Dumnezeule*“. 9. „*Plâng şi mĕ tânguesc*“. 10. „*Aliluia*“ şi Tropariul: „*Cela ce cu adâncul înţelepciunii*“.... la Părăstase. Aceste cântări, în *broşuri legate*, se pot procura de la libraria archidiecesană în Sibiu cu preţul de 2 coróne şi 20 fil. plus porto postal nerecomandate 10 fil., recomandate 55 fil. On. Redacţii ale ziarelor româneşti sunt rugate a reproduce acest anunţ.

Oficială.

Oficiile protopopeşti, cari încă n'au aşternut ***taxele noucununaţilor*** pe 1902 şi ***discul metropolitan*** pe 1903 sunt poftite sĕ le aştérnă imediat, ca sĕ se pótă finalisa cât mai curênd aceste 2 chestiuni; ear' oficiilor parochiale se atrage atenţiunea asupra trimiterii ***discului din ziua de Florii***. Sĕ nu întârzie nici un paroch a trimite în câteva zile resultatul acestei colecte la oficiul protopopesc, ca acesta fără multă întârziere sĕ pótă face în acest obiect raportul, ce i-se cere de la Venerabilul Consistoriu.

Posta redacţiunei.

Ofenbaia. Primit. In numĕrul ce vine începem publicarea.

Nr. 204—1903. [50] 3—3

Concurs

Pentru întregirea postului de **capelan** cu drept de succesiune în parochia de clasa a III-a **Cacova**, tractul Sĕliştei, pe basa resoluţiei consistoriale din 28 Ianuariu a. c. nr. 924 Bis. şi a conclusului comitetului parochial din 23 Martie a. c. se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumĕtate din venitele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor de la stat, despre cari venite concurenţii 'şi pot lua informaţii de la subscrisul oficiu protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a'şi aşterne cererile lor instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat şi au a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică pentru a cânta eventual a celebra şi cuvênta.

Sĕlişte, 28 Martie 1903.

Oficiul protopresbiteral Sĕlişte.

Dr. **Ioan Stroia**
protopresbiter.

Biblioteca “Bunul econom”

Nr. 1. Nutreţurile ierbóse, cositurile (fênaţele) prepararea fênului şi păşunile.
„ 2. Economia porcilor, oilor şi caprelor.
„ 3. Sĕmênţa plantelor agricole şi sĕmênatul lor.
„ 4. Ingrijirea plantelor în cursul vegetaţiunii. — Recolta cerealelor.
„ 5. Economia vitelor sau zootechnia generală.
„ 6. Agrologia sau cunóşterea pămênturilor şi mijlócele de a le îmbunătăţi.
„ 7. Agricultura generală — Lucrarea pămêntului (Plugul, Grapa, Tăvălugul şi alte instrumente de mĕrunţit pămêntul).
„ 8 Ingrăşemintele. — Irigaţiunile. — (Udarea pămêntului).
„ 9—10 Prăsirea paserilor de casă (galiţe, hoare). Găinile, curcile, găinuşele (bibilicele), gâştele, raţele, porumbii (porumbeii).

Preţul fie-cărui numĕr 30 fil. — Se póte procura de la

Librăria archidiecesană.

Vasile E. Moldovan

Meteor ✶ Duşmănie

— Romane —

Se pot procura de la
Librăria archidiecesană.
Preţul fie-cărui roman
1 cor. + 10 fileri porto

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL

Preasântei

Născĕtóre de Dumneḑeu

şi

alte rugăciuni

urmaṭe de Sinaxarin pentru tot anul siPăschălie.

Un volum de 368 pagini 8°.

Preţul simplu legat . . .	fl.	—.85
jumĕtate pânză . .	„	1.05
în piele roşie . . .	„	1.25
Ediţia fină în piele négră .	„	2.—
piele chagrin	„	2.60
în mĕtase .	„	3.85

Se află de vênḑare la

Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

	Coróne
Potire din argint de china, intern suflate cu aur, gravate	30.—
negravate	18.—
Cădelniţe de fer nickelate	12.—
de alamă galbenă	10.—
Linguriţe pentru cuminecătură, suflate cu aur	4.40
Disc pentru agneţi, suflat cu aur . .	7.20
Stéuă pentru agneţi, suflată cu aur .	5.60
Copie (cuţit) pentru agneţi, suflată cu aur	4.40

Se află de vênḑare la

Librăria şi Tipografia archidiecesană.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Poesii Postume, de *M. Eminescu* Preţul: . . . . C. 1·—
Ziariul unui Pierde-Vară, de *George Coşbuc* . . . . „ 2·—
Isus Christos cu cuvintele sântei scripturi, de *Dr. Petru Barbu* „ 2·50
trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.
Cuvinte adevărate, de *N. Iorga* C. 2·50
plus 20 fil. porto postal.

In préjma esamenelor! * **In préjma esamenelor!**

Scrisori de esamen
(propise)

pentru scrierea *română*, *germână* şi *dictando* tipărite în Tipografia archidiecesană, *în colóre vênătă*, pe hârtie fórte fină, mărime 24/31 cm.

Preţul: de bucată 2 fil.; 100 bucăţi 1·30 cor. şi porto postal.
Comandele din afară se esecută imediat.

Librăria tipografiei archidiecesane

A eşit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop şi metropolit** şi se află de vênzare la **Tipografia şi Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu preţurile: broşat **7 cor.**, legat în pânză négră **9·50 cor.**, ediţie de lux broşat **8 cor.**, legat după cum se comandă.

ICÓNE SFINTE

pictură de mână în oleu, **pe pânză, pe lemn** séu **pe tinichea, ţinc, aluminium** etc. în ori-şi-care mărime pe lângă **preţurile cele mai moderate** ofere:

Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu, strada Măcelarilor Nr. 45

IV.
- Archangelul Mihail
- „ Gavriil
- Apostol ori-care
- Domnul Christos
- Iisus în muntele Maslinilor
- Sfântul Dumitru
- Sfântul George
- Ilie Prorocul
- Ioan în pustie
- Sfântul Nicolae
- „ Simeon
- „ Andreiu
- Evangelistul Ioan
- „ Luca
- „ Marcu
- „ Mateiu
- Prorocul Zacharia
- Apostolul Iacob
- „ Filip

S. JERARCH NICOLAE.

I.
- Adormirea Maicei Domnului
- Bunavestire
- Naşterea Domnului Iisus Christos
- Fuga la Egipet
- Iisus în biserică de 12 ani
- La nunta din Cana
- Iisus pe mare
- Invierea lui Lazar
- Schimbarea la faţă
- Răstignirea lui Iisus Christos
- Punerea în mormênt
- Invierea Domnului
- Inălţarea — Floriile
- Tăerea împrejur
- Nascerea Maicei Domnului
- Pogorîrea Duchului sfânt
- Nascerea sftului Ioan Botezătorul
- Grigorie, Vasilie şi Ioan
- Adormirea sfintei Ane
- Aflarea capului sf. Ioan Botezăt.

Св. Іωаннъ Крєститєль

II.
- Iisus pe Cruce
- Inălţarea sfintei cruci
- Ilie prorocul în carul de foc
- Tăierea capului sfântului Ioan
- P. Grigorie teologul
- Sf. Vasilie

III.
- Botezul Domnului
- Constantin şi Elena
- Sfântul Dumitru călare
- Sfântul George „
- Maica Domnului
- Petru şi Pavel
- Archanghelii Mihail şi Gavriil
- P. Ioan Gură de aur
- PP. Ioachim şi Ana

	Grupa I.					**Grupa II.**					**Grupa III.**					**şi Icóne din Grupa IV.**					
	Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					
	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	
fórte fine Cor.	39·20	44·80	58·80	81·20	106·40	35·—	40·60	51·80	70·—	89·60	30·80	37·80	46·20	61·60	78·40	28·—	33·60	42·—	56·—	70·—	Cor. fórte fine.
fine . . „	26·60	29·40	46·20	50·—	72·50	23·10	25·90	40·60	49·—	65·80	20·30	23·10	35·—	43·40	60·20	18·20	21·—	30·80	39 20	56·—	„ fine.
simple . „	14·—	16·10	18·20	26·20	30·40	12.60	14·—	16·10	23·80	32·20	11·20	11·90	14·—	21·70	29·40	9·80	10·50	11·40	19·60	26·60	„ simple.

Preţurile indicate în şema de sus sunt a se înţelege numai la icóne pictate pe pânză. — Icóne pictate pe lemn costă cu 10%, ear' pe tinichea cu 15% mai mult decât pe pânză; pe aluminiu şi ţinc vor costa cu preţul metalului întrebuinţat *mai mult*.

Deasemenea şi cu angajamentul pentru **prapori** din ori-şi-ce fel de materii şi de ori-şi-ce colóre pe lângă condiţiile cele mai favorabile.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian. Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane

Nr. 43 Sibiiu, Sâmâtă 19 April (2 Maiu) 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Naționalitățile.

Sibiiu, 1 Maiu n.

E curios, că totdeuna, când ajung în strîmtóre patrioții nostri cu politica lor, când li-se încurcă ițele, nu din dibăcia altora, ci din vina proprie, din hiperzelul lor patriotic și național: vin scóse pe plan naționalitățile nemagiare din patrie, ca motiv pentru părăsirea căii greșite și îndreptarea politicei magiare pe calea dréptă.

... „Nu duceți țéra în stare de *ex-lex*, — li-se spune obstrucționistilor din dietă din parte guvernamentală, — pentru-că mânați apa pe móra naționalităților, cari aștéptă numai semnul de la Viena, pentru a se pune în rînduri bine organisate, ca sĕ lupte în contra Magiarilor!“ ...

Și tot așa li-se spunea și înainte cu cinci ani, când oposiția parlamentară inscenase obstrucție în contra guvernului presidat de baronul Bánffy.

Nălucire gólă a fost atunci, și nălucire gólă e și acum. Naționalitățile nemagiare nu-și bat capul cu idei atât de scrintite, ca sĕ încépă luptă în contra Magiarilor, — fie din indemn propriu, fie în urma avisului venit de la Viena, — ci dorința lor este, ca *în bună înțelegere cu Magiarii* sĕ li-se asigure și lor drepturile cari le compet, în proporția jertfelor aduse din partea lor pentru apărarea și susținerea statului din care fac parte.

Politica naționalităților e deci o politică deschisă, făcută pe față, și cu vizir controlabil de ori-și-cine, și n'are trebuință sĕ recurgă la intrigi și comploturi, în detrimentul și spre stricăciunea naționalității conlocuitóre magiare.

Dacă cu tóte acestea, cei de la Viena se gândesc câte-odată și la naționalitățile nemagiare din statul ungar, pe cari la timpul seu le-au dat pradă politicei magiare: e numai semnul, că Viena începe sĕ vadă, că politica magiară a mers prea departe în esploatarea drepturilor primite de la Corónă, întrĕ cari e și dreptul de a guverna țéra și pe celelalte naționalități, pentru-că a primit dreptul numai *de a le guverna*, nu însĕ și *de a le magiarisa* și a le contopí cu totul în naționalitatea magiară.

Și cumcă cei de la Viena se gândesc într'adevĕr câte odată și la noi, apare destul de clar și din un articol nu de mult publicat în una din cele mai vĕdute gazete din străinătate, în *„Münchener Allgemeine Zeitung“*, în care un bun cunoscĕtor al raporturilor politice de la noi scrie, întrĕ altele, următórele:

... „Lupta purtată în Ungaria în contra proiectelor militare scóte la suprafață cuprinsul contractului legat la anul 1867 întrĕ casa de Habsburg și poporul magiar. Lăsându-i la o parte timbrul decorativ, liberal și ultraconstituțional, aflăm, că cei doi factori puternici ai țerii, cu nerespectarea dorințelor, aspirațiunilor și drepturilor altor elemente, au căḑut de acord sĕ se dee Magiarilor guvernarea țerii *pe socotéla celorlalte naționalități*, obligându-se în schimb Magiarii sĕ mențină posiția de mare putere a monarchiei, și sĕ dee tot sprijinul posibil Corónei *în politica esternă și în întărirea și desvoltarea armatei*. Pactul fù legat, și după cum se recunóște din tóte părțile, până în ziua de astăzi a și fost respectat, fără împotrivire. Politica esternă și armata au stat sub conducerea esclusivă a Corónei, care earăși, *nu s'a amestecat în afacerile interne ale Ungariei aprópe de loc.*

Are Ungaria acum intențiunea sĕ desfacă și nimicéscă învoiala și ordinea de la 1867?

Majoritatea, cu actualul ei conducĕtoriu, ministrul-president *Széll*, în frunte, se opune acestei intențiuni și se teme de urmările ei.

Diferitele momente politice conturbă și întunecă însĕ starea simplă a lucrului. Se vorbește dincolo de Leitha, (adecă în Ungaria) că moștenitoriul de tron, Archiducele *Francisc Ferdinand*, n'ar voí sĕ pórte lanțurile învoelii de la 1867, care a restrîns preste mĕsură puterea domnitoriului, și că e aplecat a *cere ajutoriul celorlalte naționalități din țéră,* pentru ținerea la distanță a dominantei rasse magiare. In contra acestei eventualități — așa resonéză ultraistii magiari, — țéra trebue sĕ se înarmeze de pe acum, și prin delăturarea limbei germane de comandă la părțile unguresci ale armatei, și prin educarea în spirit magiar a corpului oficeresc, *sĕ se pregătéscă de luptă*. Ceea-ce, cât trăește împĕratul Francisc Iosif I. se póte ajunge, mai târziu însĕ jocul póte fi perdut cu desĕvêrșire.

Altcum vorbesc însĕ discipolii lui *Deák Ferencz*. Ei zic, că nu trebue sĕ fie încordate prea tare pretensiunile, fiind-că Magiarii sunt azi destul de tari pentru a se apăra, — în cadrele actualei lor constituțiuni și pe basa contractului de la 1867, — în contra atacurilor viitóre; și sunt de părerea, că loiala esecutare a pactului întărește cu mult mai bine posiția morală a poporului magiar, de cât încercarea, condamnată sĕ remână zadarnică, de a magiarisa regimentele unguresci. Astfel deci stau în joc lucruri cu mult mai mari de cât chestia: dacă monarchia va avé sau nu în viitor cu 25,000 mai mulți recruți la an?“ ...

Natural, că mari ilusiuni nu ne putem face, și prea mare greutate nu putem pune pe scrisele rĕspânditului ziariu german, din care am reprodus pasagele citate, dar' cu tóte acestea remâne bine stabilit faptul, că Viena *se gândește* la naționalitățile nemagiare din Ungaria, pentru timpurile în cari va avé lipsă de ajutoriul lor, ear' politicianii magiari asemenea *se gândesc* la ele, pentru timpurile în cari politica magiară nu va mai fi favorisată de sórte în mĕsura în care a fost favorisată până acum.

Ceea-ce însémnă, că Viena *știe* că esistă naționalități nemagiare în Ungaria, pe al căror patriotism și loialitate se póte rĕzima cu deplină încredere totdeuna, și *știu* și Magiarii, că esistă naționalități, cari în anumite împrejurări pot sĕ fie periculóse pentru politica lor și pentru scopul ce-l urmăresc.

Ei bine, nu s'ar puté, ca Viena sĕ nu aștepte momentul în care va avé trebuință de naționalități, ci sĕ facă mai nainte aceea ce se póte face pentru ameliorarea sorței lor, și nu s'ar puté, ca politicianii magiari sĕ nu aștepte momentul în care naționalitățile pot sĕ le fie periculóse, ci sĕ delăture din vreme și pentru totdeuna acéstă posibilitate, împlinindu-le dorințele și mulțămindu-le pe tóte?!..

Iată o temă, asupra căreia ar puté fórte mult medita, atât Viena, cât și Budapesta.

O chestiune deschisă.

(Ecou la articolii cu acest titlu, publicați în *„T. R.“*)

De protopresb. Vasile Gan.

In numerii 36 și 37 din a. c. ai acestui stimat organ au apărut doi articoli cu titlul de sus. Dl B—l se ocupă cu causele pentru cari la credincioșii bisericei nóstre sunt numĕroși analfabeții. Remediile de îndreptare culminéză în ideia *„inspectorilor școlari“*, de a cărei realisare, zice-se, unele cercuri légă mari speranțe în viitoriu. Protopresbiterii, ca inspectori tractuali, puțin merit au pentru școle și cultura poporului, căci ocupați cu alte afaceri — mulți nu-și vĕd de oficiu în privința inspectării școlelor; ba a obvenit și casul, că un protopop, întrat într'o comună unde mai fusese de vr'o 15 ori, a întrebat: *„Unde-i școla?“* — Nu învĕțase nici a cunóște școla în 15 ani...

Atât interes purta pentru școlă! Și ca pars pro toto: atât interes pórtă protopresbiterii față de inspecția școlară!

Póte mi-se va lua în nume de rĕu că vorbesc pro domo, dar' datoriu sunt opiniei publice și mie însu-mi a nu lăsa sĕ trécă fără observări o acusațiune, care póte duce multă lume în rĕtăcire.

De persóne nu mĕ ocup. Crengi uscate, de când e lumea au fost. Vor fi fost și întrĕ protopresbiteri ómeni mai lăsători. Așa era timpul. Ne dă dór' autorul articolilor garanță, că întrĕ inspectorii dsale nu vor fi și uscături?... Sĕ o dee, și — eu cel dintâiu voiu capitula.

Până ce nu avem nici o garanță, fie-mi permis a susținé, că e bine, ca și de ací încolo afacerile de inspecțiune școlară sĕ fie lăsate cum sunt, cum le provede statutul organic și regulamentul școlar.

Pot și motiva, că de ce e bine așa. E bine nainte de tóte, pentru-că statutul org. la § 29 glăsuește: „Protopresbiteratul este întrunirea mai multor comune bisericești, având un protopresbiter, ca *antiste* în trebile lor bisericești, *școlare* și fundaționale“. Iartă óre acest § a pune dóuĕ săbii într'o técă, douĕ capete unui trup?...

Dar' și de ar erta: nu vede dl autor abisul ce s'ar deschide în urma instituirii inspectorilor școlari a parte?

Rĕul cel dintâiu pentru școle ar fi că s'ar decentralisa administrațiunea școlară. De regulă copilul cu douĕ mame plânge. Când îi trebue apă una îi dă pâne, când pâne cere, cealaltă vine și 'l îmbie cu apă. Căci nici o mamă nu știe: ce a dat ceealaltă copilului.

Și tocmai ací e rĕul cel mai mare. Inspectorul școlar și cu protopopul tractual nici odată nu vor fi de una și aceeași părere. Unul se va ținé mai cu minte; celalalt va zice: Tréba ta! A ta este gloria! Tu ai menirea a ridica nivoul cultural al poporului! Eu îmi vĕd de trebile mele!

E de prevĕḑut, că se vor produce desbinări nu numai întrĕ cei doi factori (protopopul și inspectorul), dar' și la organele parochiale.

Fără a mĕ dimite la speciale casuri trebue sĕ constat, că noi nu de certe, nu de partide avem lipsă. Chestiuni jingașe avem destule prin comune și protopresbiterate. Noi românii — sĕ o spun oblu — suntem cam certăreți. Desbinări, câtă frunză și iarbă, esistă întrĕ preot și învĕțătoriu. Sĕ mai deschidem nou canal pentru scurgerea patimilor, ca sĕ esiste și în tracte douĕ puteri centrifugale?

Eu unul cu acéstă ideiă nu mĕ pot împăca. M'ași împăca dacă autorul articolilor mi-ar da garanța, că de ací încolo și protopresbiterii, și inspectorii școlari instituiți: vor fi îngeri, lipsiți de antagonism. Chiar de aceea nu 'mi vine sĕ cred afirmațiunea, că cercuri largi deja se ocupă cu realisarea ideii de a instituí astfel de inspectori.

Se vor fi ocupând, nu 'i vorbă, cei cărora le trebue pâne, dar' comunele — sĕ fie sigur dl autor — nu se ocupă. Pentru-că pe ele se descarcă povară materială. Ele abia supórtă spesele acum, când un singur șef provede întrégă inspecțiunea și un singur diurn primește. Ce va fi, când scot diurne câte doi și vor face îndoite drumuri?

Ori dór' sunt mai cu minte inspectorii, cari se vor recruta, după autor, dintrĕ preoții și învĕțătorii mai deștepți — de cât sunt protopresbiterii? Atunci de ce și-au pus representanții tractului și consistoriul încrederea în persóne neapte de a purta oficiul de protopresbiter?

Dar' ce sĕ mai înșir la întrebări. De sine înțeles, ideia frumos sunătóre ca noutate, nu presintă nici un fond real și nici ne va puté scóte din impas nici o causă școlară. Va trebuí sĕ o punem, ca alte multe, la dosar.

Deóre-ce vorbă sĕ făcù, rĕmâne întrebare deschisă: Ce mĕsuri ar fi sĕ se iee, ca inspecțiunea școlelor nóstre sĕ se făcă mai des? ....

Rĕspunsul scurt e acesta: *Sĕ se institue lângă fie-care protopresbiter un post de scriitor (cancelist), cu o remunerațiune modestă, ca protopopul sĕ nu aibă așa mult de făcut cu lucruri de birou, de multe-ori de puțină însemnătate, și sĕ-i rĕmână timp mai mult pentru călĕtorĭi prin tract, și pentru facerea de inspecțiuni școlare.*

Acéstă ideiă nu e imposibilă și nici grea de realisat. Postul de cancelist protopopesc l'ar puté ocupa parochi din apropierea reședinței protopresbiterale, ori clerici absolvenți, cari se mulțămesc cu salariu mai modest de cât ar fi al „inspectorilor școlari“, cari probabil vor fi de un rang cu protopresbiterii tractuali.

Instituirea de persóne ajutătóre în cancelariile protopresbiterale o poftește și înmulțirea agendelor protopopești în timpul mai nou.

Și .... și totuși, eu nu cutez sĕ cer prea tare nici instituirea acestora, căci cunosc stările nóstre materiale, de pretutindenea, cunosc jertfele comunelor bisericești la susținerea organismului bisericesc, și știu, că mai mari jertfe numai cu storțări estraordinare se pot impune. Resultat real totuși nu va fi. Pentru cei cari au ochi de vĕḑut e destul spin sidoxia actuală, nu avem lipsă de alt titlu de repartițiuni, nici de mărirea lor, căci multe comune și astăzi își acoper și alte trebuințe, tóte din repartiție pe credincioși — nu numai salariul învĕțătoresc.

Iată pedecile ce se opun instituirii de *„inspectori școlari“*. *Acestea* mĕ dor, nu perderea de 100—200 cor. Perḑênd acelea ași scăpa numai de o sarcină fórte grea și de multe-ori neplăcută, fiind resortul școlar cel mai greu de administrat astăzi.

Şi acum voiu trece la altă afacere.

Piatra înţelepciunii sigur zace ascunsă şi cu grósă pătură de pământ acoperită. Fericiţi sunt muritorii cari o pot afla şi pot desvălí măcar un colţ din conţinutul ei.

Nu am pretenţia de a o desvělí, nici nu mě încumet a susţiné că i-am aflat unghiul, dar' aceea tot trebue sě o spun, că nu singur, nici *în mod deciḑětoriu* atârnă de la inspecţiunea şcolară, ca cursul vieţii culturale a poporului nostru sě iee avênt deosebit.

O persónă face atât cât o persónă, fie şi *inspector şcolar* deosebit de protopresbiterul. O persónă nu póte duce pe umerii sei mai mult de cât îi ajung puterile mărginite. Numai Iisus Christos a putut purta sórtea omenimei întregi, noi ceilalţi, de am fi şi înţelepţii lumii, trebue sě ne restrîngem la condiţiunile date.

Au fost şi sunt priinciόse pentru cultura poporului împrejurările şi factorii cari ocur şi determină mersul cultural la noi?

In cât îmi servesc puterile, voi rěspunde pe rênd, din diferite puncte de privire la acéstă întrebare. Din rěspunsuri se va vedé, de s'a putut face mai mult până acum, măcar de ar fi fost înlocuită inspecţiunea protopresbiterilor cu cea a capilor bisericeşti? (Va urma),

De la sinod.

— Rapórtele consistoriului archidiecesan. —

(Fine.)

c) Raportul senatuluĭ şcolar.

Scótem din el următórele date: La gimnasiul superior din Braşov au funcţionat 12 profesori, 9 definitivi, 3 suplenţi, şi s'au inmatriculat 311 elevi, dintrě cari 3 privatisti. Au părăsit gimnasiul 4, au murit 3. La esamenul de maturitate s'au admis 17. L'au prestat 16.

La şcóla reală inferióră din Braşov au funcţionat 6 profesori, dintrě cari unul suplent. Elevi înmatriculaţi 99, dintrě cari au părăsit şcóla 8. Au trecut esamenele anuale, la gimnasiu şi la şcóla reală 392.

La gimnasiul inferior din Brad au funcţionat 6 profesori ordinari. Elevi înmatriculaţi 116, dintrě cari au părăsit şcóla 11.

La şcóla comercială superióră din Braşov au funcţionat 11 profesori, ear' şcolari înmatriculaţi au fost 101, întrě cari 5 privatisti. In cursul anului au părăsit şcóla 6. La esamenul de maturitate s'au presentat 22. L'au trecut cu succes numai 10.

In secţiunea pedagogică a Seminariului Andreian au funcţionat 6 profesori, dintrě cari 3 provisorii. Elevi au fost 153, dar' în cursul anului 6 au părăsit institutul, ear' unul a fost eliminat. Au terminat cursurile 53 candidaţi.

In şcólele poporale au fost copiii obligaţi a cerceta şcóla, de la 6—12 ani 72.259, de la 13—15 ani 30,675. Au cercetat şcóla în semestrul prim 73,830, în semestrul al doilea 61,446, — cei de tóte zilele şi cei de repetiţie, la olaltă.

Şcóle poporale de stat şi comunale, ori de altă confesiune, cercetéză 10,795 şcolari.

Edificii şcolare proprii au avut 705 comune bisericeşti, închiriate 92. Intrě acestea necorěspunḑětóre 231.

Grădini şcolare sunt 528, dintrě cari 171 necultivate. N'au grădini şcolare 269 comune bisericeşti.

Averea şcólelor face 3.042,608 coróne 71 fileri, care aduce venit anual 399,176 coróne. Salariile învěţătoreşti fac în coróne 577,723.

Invěţători au fost cu totul în anul trecut 995 şi anume: definitivi 455, provisori 274, toleraţi 266.

Şcóle străine au cercetat 12,522 elevi gr. ort., a căror catechisare a fost împlinită de parochii locali sau din apropiere.

Esamene de cualificaţiune au făcut 61 candidaţi de învěţătorie.

Visitarea şcólelor s'a făcut prin protopresbiterii tractuali, şi unde a cerut trebuinţa, prin comisari speciali.

In urmă raportul consitoriului vorbeşte despre ajutórele date şcólelor şi despre conferenţele învěţătoreşti, şi se încheie cu comunicarea faptului, că pentru asigurarea reeditării *„fóiei pedagogice"* s'au deschis liste de abonament, întrând până acum 570 de abonamente.

d) Raportul senatului epitropesc.

Face comunicare aměnunţită despre zidirea catedralei şi despre resultatul colectei intreprinse, spunând următórele:

„Cu cea mai vie satisfacţie sufletéscă suntem datori sě vestim Venerabilului Sinod, că colecta acésta a întrecut şi aşteptările nóstre şi tóte soiurile de colecte ce s'au întreprins la noi Românii până ací. In primul rênd ilustra familie *Mocsonyi* a premers ca totdéuna cu esemplul cel mai strălucit, oferind spre ajungerea frumosului scop 60,000 cor. Prin acest ofert nobila familie *Mocsonyi* şi-a câştigat un nou titlu la stima şi recunoştinţa fiilor bisericei nóstre din întréga Metropolie. Cu mult zel creştinesc s'au asociat în urmă şi ceilalţi fruntaşi din metropolie, cum şi întrégă preoţimea şi învěţătorimea nóstră din archidiecesă, aşa că sumele subscrise dau preste tot 232,096·08 cor., din care până acuma a incurs 103,894·51 coróne.

Au subscris pentru catedrală particulari şi comune bisericeşti 211,584·56 coróne, *guvernul ţerii 15,000 coróne*, şi singuratici din 125 parochii 5,511·52. La olaltă suma de sus: 232,096·98.

Averea fondurilor archidiecesane a fost cu finea anului 5.794,620 cor. 52 fil., deci sporiu faţă de anul trecut 145,733 cor. 47 fileri.

In anul trecut s'au încassat taxe sidoxiale 28,364 cor. 14 fil., mai puţin cu 9,400 cor. de cât în anul precedent, din causa referinţelor economice nefavorabile.

Fondul de pensiuni al archidiecesei a ajuns cu finea anului la suma de 447,314 cor., ear' suma pensiunilor s'a urcat la 13,891 cor. Restanţă de încassat la acest fond 236,350 coróne.

Scontrarea cassei s'a făcut prin o comisiune alésă de către consistoriu, care a aflat lucrurile în bună ordine.

Sub titlul taxa cununaţilor s'a încassat în anul trecut 3,187 cor.

Averea comunelor bisericeşti a fost la finea anului premergetoriu: 19.066,911 cor. 01 fil. In anul trecut s'a făcut însě o nouă inventariare pe 10 ani, şi s'a stabilit averea curată în sumă de 18.263,669 cor. 01 fil.

Dăruirile mai însemnate pe séma bisericii, făcute în anut trecut, sunt următórele:

a) Donaţiunea de preste 40,000 coróne în realităţi şi scrisuri fonciare, făcută archidiecesei de fericitul *Nicolae Vlad*, fost jude regesc, rěposat în Sibiiu, cu scopul de a se da stipendii la gimnasistii de religiunea nóstră. Afacerea încă nu este deplin tranşată, şi stă sub pertractare la tribunalul din loc;

b) fundaţiunea lui *Gavriil Nechita* din Suciul-de-jos, tractul Solnocului, de 2000 cor. numěrar şi realităţi, în favorul bisericei de acolo;

c) donaţiunea de 2000 coróne a *Anei Rigler* din Salaşul-superior, tractul Haţegului;

d) donaţiunea preotesei věduve *Susana Şuiaga* din Lăpuşnic, de 2000 cor. (acţii de la Grăniţerul) în favorul bisericei de acolo;

e) donaţiunea de 1500 cor. făcută de rěposatul paroch *Ioan Popovici* din Aciliu, tractul Seliştei, bisericei nóstre de acolo;

f) donaţiunea *Mariei Prodan* din Cojocna în sumă de 1600 cor. pe séma bisericei de acolo;

g) fundaţiunea de 1000 coróne făcută de *Dumitru Furduiu* bisericei nóstre din Sohodol-Poiană;

h) fundaţiunea de 400 coróne a dómnei *Sabina Preda* născ. Andreica, în memoria rěposatului ei tată, pe séma bisericei din Câmpeni.

Raţiocinii au întrat la consistoriu în anii din urmă 11,593 dintrě cari sunt revěḑute şi prověḑute cu absolutoriu 10,636, ear' sub revisiune stau 937. Special în anul trecut s'au revisuit 1414 raţiocinii.

Despre fonduri, fundaţiuni, etc. trebuiau sě între 715 raţiocinii, au întrat 650, din cari numai 43 mai sunt de revisuit.

Acesta e cuprinsul rapórtelor generale, înaintate sinodului de ěst-an, despre activitatea din anul trecut a consistoriului archidiecesan.

Sinodul archidiecesan.

Şedinţa V

(*ţinută în 30 April n.*)

President: Inaltpreasânţia Sa dl *archiepiscop şi metropolit Ioan.*

Notariu al şedinţei: Dr. Valer *Moldovan.*

După autenticarea procesului verbal luat în şedinţa IV (notariu Dr. George Proca) se presintă cererea deputatului Petru *Drăgits* pentru concediu pe restul sesiunii sinodale, şi a deputatului Dr. Ioan *Mihu* pentru concediu pe 5 zile. — Li-se dă ambilor concediul cerut.

Inaltpreasânţia Sa dl archiepiscop şi metropolit, la interpelarea deputatului Dr. Ioan Farcaş în causa ridicării Preacuvioşiei Sale dl archimandrit vicariu archiepiscopesc Dr. Ilarion Puşcariu la rangul de archiereu — interpelaţie făcută în şedinţa a patra, — rěspunde, că în basa conclusului congresual şi al sinodului archidecesan privitóre la ridicarea dlui Dr. Ilarion Puşcariu la rangul de archiereu, cari concluse interpretau şi dorinţa personală a Inaltpreasânţiei Sale, a conferat — privatim — în repeţite rênduri cu dd. episcopi sufragani, şi totdeauna a intimpinat hotărîtă oposiţie din partea lor. Věḑênd acéstă pornire duşmănósă, nu a adus chestia *şi oficial*, în sinodul episcopesc, pentru-ca sě nu provóce conclus meritorial nenefavorabil cu privire la împlinirea dorinţei generale a archidiecesei în acéstă chestie şi astfel sě taie şi pentru viitoriu posibilitatea relisării acestei dorinţe.

Va continua însě demersurile pentru-ca cestiunea sě-şi afle odată resolvarea dorită.

Interpelantul ia la cunoştinţă rěspunsul, pe lângă esprimarea mulţămitei pentru demersurile făcute din partea Inaltpreasânţiei Sale întru esecutarea conclusului sinodal şi congresual în causă. Işi esprimă însě totodată mirarea faţă cu oposiţia Preasânţiei Sale episcopului de la Caransebeş, care atunci când vorba era în congres şi în sinódele archidiecesane despre ridicarea Preasânţiei Sale la rangul de archiereu, când Presânţia Sa era archimandrit şi vicariu archiepiscopesc, nu a avut nimic în contra intenţionatei ridicări, ear' acum, când vorba e de împlinirea unei dorinţe generale a archidiecesei cu privire la ridicarea actualului vicariu archiepiscopesc la rangul de archiereu, face oposiţie provocându-se la pretextul că în biserica ortodoxă nu ar esista instituţia de episcopi titulari, ceea-ce nu stă, pentru-că avem chiar în bisericile ortodoxe esemple ad oculos despre esistinţa acestei instituţiuni. Cu acest adaus dl Dr. I. Farcaş ia la cunoştinţă rěspunsul.

După acestea întrându-se în ordinea de zi:

Comisiunea organisătóre, prin raportorul ei P. *Cosma*, arětând că în cursul sesiunii i-a întrat o petiţiune (de la protopresbiterul N. Mircea) care nu mai aparţine sferei sale de competinţă, propune, ca petiţiunea respectivă sě se transpună comisiunii petiţionare. — Se primeşte.

Comisiunea bisericéscă (raportor Dr. I. *Farcaş*) referéză asupra raportului general al senatului bisericesc, propunênd, ca:

Punct I. (Statul preoţesc) 1—4 (numěrul preoţilor, în centru şi în archidiecesă, numěrul preoţilor rěposaţi, comunele bisericeşti şi populaţiunea archidiecesei, parochii vacante), — sě se ie la cunoştinţă.

Deputatul D. Comşa propune, la punct 3 (parochii vacante), ca lângă numěrul parochiilor vacante sě fie indicat, în viitoriu, şi numěrul clericilor absolvenţi şi cualificaţi, dar' neîntraţi încă în tagma preoţéscă, indicând în cursul motivării propunerei, că în raport cu putinţa de a fi adăpostiţi în seminariu toţi cei primiţi la cursuri, se primesc prea mulţi, aşa că o sémă din ei locuesc afară de seminariu, şi esprimându-şi dorinţa, ca în viitoriu la primirea aspiranţilor consistoriul sě ţină cont de acéstă împrejurare, cum şi de reala trebuinţă de aspiranţi. Vorbesc la object deputaţii Dr. Miron Cristea şi P. Cosma. Dl Cosma punênd pond pe intenţia propunerii, ca adecă sě nu fie primiţi la cursuri aspiranţi mai mulţi de câţi pot avé loc în seminariu, e pentru primirea propunerii. — Sinodul primeşte propunerea comisiunii, completată cu a deputatului D. Comşa.

Punct 5—7 (convieţuiri ilegale, numěrul naşterilor şi casurile de mórte) sě se iee la cunoştinţă, cu adausul, ca consistoriul sě facă demersuri pentru esecutarea conclusului sinodal provitoriu la întroducerea la tóte oficiile parochiale a aşa numitului *protocol parochial*, în care parochii sě inducă tóte datele privitóre la mişcarea poporaţiunii din parochia lor.

Vorbesc la object deputaţii: I. Comanescu, I. Murěşian, R. Furduiu, Dr. Miron Cristea. Cest din urmă arětând, că ceea-ce se intenţionéză, deosebi prin propunerea deputatului I. Murěşian, parte este pus deja în lucrare, parte pe cale de a se realisa (cercularíul Inaltpreasânţiei Sale dto 4 Martie a. c., publicat şi în „Tel. Român" Nr. 31, şi alte dispoşiţiuni luate deja din partea consistoriului în acest object), recomandă propunětoriului sě-şi retragă propunerea. Preacuvioşia Sa Dr. Ilarion Puşcariu arětând, că propunerea lui Murěşianu fiind propunere independentă, şi nu la objectul din discuţiune, cere sě se urmeze faţă de ea în conformitate cu usul, transpunêndu-se la comisiunea concernentă.

Sinodul primeşte propunerea comisiunii.

Punct II, III şi IV (treceri religionare, sfinţire de biserici şi secţiunea teologică) — sě se iee la cunoştinţă, cu adausul la punct IV, ca consistoriul sě satisfacă conclusului sinodal cu privire la modificarea regulamentului seminarial.

Deputatul G. *Pletos* privitor la punct IV. esprimă dorinţa, ca în rapórtele următóre sě fie indicat şi numěrul profesorilor proprii ai secţiunii teologice, ear' în o espunere mai lungă, ilustrată cu esemple, 'şi esprimă dorinţa, ca în viitoriu sě nu mai fie primiţi la cursurile teologice *neofiţi.*

După deslușirile date de Inaltpreasfinţia Sa, sinodul primeşte propunerea comisiunii, cu recomandarea, ca întrě marginile oportunităţii consistoriul sě ţină cont şi de dorinţa esprimată din partea deputatului Pletos.

Punct V, VI, VII, VIII şi IX (esamenele de cualificaţiune, ajutóre, procese disciplinare şi matrimoniale, şi întregirea dotaţiunilor parochiale) sě se iee la cunoştinţă.

Se primeşte.

In legătură cu referada asupra acestui raport al consistoriului comisiunea face în fine propunerea următóre:

„Sinodul ia cu plăcere la cunoştinţă faptul îmbucurător, că în anii din urmă şi deosebi în anul şcolar 1902/3 s'a înscris la cursurile teologice un numer însemnat de tineri aleşi şi cu pregătire din şcólele medii completă, căci prin acéstă afluenţă de elemente superióre este întemeiată speranţa tuturor factorilor bisericeşti, că întreg clerul archidiecesan se va ridica cu timpul la nivelul reclamat de spiritul progresiv al timpului şi la înălţimea reclamată de cele mai vitale interese ale bisericei nóstre ortodoxe române şi ale credincioşilor ei.

Dar' pentru-ca acéstă generală speranţă sě se pótă realisa, se impune necesitatea, ca acestor clerici cu pregătire anterióră în mod simţit îmbunătăţită, sě li-se dee în seminariul nostru şi o educaţiune şi instrucţiune teologică temeinică şi mai superióră de cât până acuma, — ca astfel sě creştem cât mai mulţi clerici convinşi, cu chiămarea apostolescă şi înzestraţi nu numai cu cualificaţiunea teoretică teologică neceseră, ci mai ales adânc pětrunşi de un spirit bisericesc mai înalt, pe care datori sunt a'l propaga apoi şi în poporul păstorit în care — după cum s'a constatat şi din cuvêntul de deschidere al Inaltpreasânţiei Sale Domnului archiepiscop şi metropolit — evlavia şi religiositatea scade.

Scopul de toţi dorit se va puté ajunge însě în prima linie prin angajarea în secţiunea teologică de profesori cu înaltă cualificaţiune teologică, câştigată la centre ortodoxe, cu o viéţă din tóte punctele vie şi recunoscută, ...

dă consistoriului îndrumare, ca în viitoriu — pe lângă laudabilul început ce s'a făcut deja cu trimiterea mai multor absolvenţi de teologie la facultatea ortodoxă din Bucovina — sě trimită cu mai multe dintrě stipendiile destinate pentru cualificarea superióră a clericilor, tineri aleşi şi promiţětori, şi la universităţile şi şcólele teologice superióre din alte centre ortodoxe, unde sě-şi pótă însuşí atât cunoştinţe teologice temeinice şi estinse, cât şì limba grecă şi slavă; ear' în cât stipendiile de acum nu sunt suficiente, sě caute mijlócele necesare pentru crearea de stipendii cu acésta reamânaveră destinaţiune. Asemenea clerici apoi cu frumósă cualificaţie specială, cum şì alţii, cari au aplecare şi pricepere pentru tractarea de chestiuni teologice şi bisericeşti, sě se aplice bună-óră pe lângă preotul catedralei archiepiscopeşti şi în alte oficii, cari sě le dee posibilitatea de a cultiva şì literatura teologică azi atât de negligată."

Vorbesc la object deputaţii Dr. Şpan şi Dr. Cristea. — Sinodul primeşte unanim propunerea comisiunii, cu aditamentul făcut de Dr. Şpan, spriginit şì din partea deputatului Dr. Cristea, ca nu numai la facultăţile teologice din ţerile ortodoxe, ci *şì la cele din Apus* sě fie trimişi sě-şi perfecţioneze cunoştinţele clerici talentaţi, solidi deja în principiile religiunei nóstre.

Urmézǎ *comisiunea şcolară*, care prin raportorul ei, Virgil *Oniţiu*, referézǎ asupra raportului general al senatului şcolar, propunênd, ca:

partea privitóre la gimnasiul din Braşov, la şcóla reală din Braşov, la gimnasiul din Brad, salariile învěţătoreşti, numěrul şcólelor, învěţători, esamene, visitarea şcólelor, ajutóre, stipendii, — sě se iee la cunoştinţă,

cele privitóre la *şcóla comercială* din Braşov, sě se iee la cunoştinţă cu adausul, ca consistoriul sě erueze causele procentului prea mare al elevilor maturisanţi puşi în secundă, şi sě caute a delătura acele cause;

cele privitóre la secţiunea pedagogică, sě se iee la cunoştinţă cu adausul ca în raportele următóre sě fie indicat cu numele şi obiectele ce propun, profesorii proprii ai secţiunii pedagogice;

cele privitóre *la* edificiile şi grădinile şcolare sě se iee la cunoştinţă cu adausul, ca la sinodul proxim consistoriul sě facă raport asupra mijlócelor prin cari sě pótă fi delăturate defectele constatate la un însemnat numěr de şcóle, şi sě îngrijéscă de compunerea esactă a datelor statistice şcolare;

privitor la „averea şcólelor", în viitor sě se separeze ceea-ce nu este espres a *şcólelor*, ci a *bisericelor* ca susţinětóre a şcólelor, luându-se sub titlul de „avere a şcólei" numai ceea-ce prin act fundaţional, ori pe altă cale (cu ocasiunea comasărilor, de pildă) s'a dat espres pentru şcólă,

privitoriu la *catechisări*, sě se iee la cunoştinţă, cu escepţia părţii privitóre la catechisarea elevilor de la gimnasiul ref. din Orěştie, în care causă fiind întrat raport special, sě se delibereze în legătură cu acel raport;

punct IX (ultim) privitor la „Fóia pedagogică" sě se iee la cunoştinţă pe lângă esprimarea dorinţei, ca fóia sě fie reactivată cât mai curênd; în fine:

de-şì în raportul consistorial nu se face amintire despre bibliotecele şcolare (póte din trecere cu vederea) cari esistă deja în numěr frumuşel, comisiunea propune, ca în viitoriu sě se facă sinodului raport şì despre starea acestor biblioteci.

Sinodul primeşte unanim propunerile comisiunii.

Şedinţa se închee la 1 oră p. m. Procsima: Vineri la 10 ore a. m.

Şedinţa VI şi VII.

Azi (Vineri) înainte de amiaz s'a ţinut şedinţa a VI-a, avênd la ordinea zilei referada comisiunii financiare asupra raportului general al senatului epitropesc, în firul căreia venind pe tapet şì chestia zidirii catedralei, sinodul a făcut călduróse ovaţiuni Inaltpreasânţiei Sale dlui archiepiscop şi metropolit pentru zelul şi munca neobosită desvoltată în jurul acestei chestiuni. După comisiunea financiară a urmat referada comisiunii organisătóre asupra câtorva acte întrate la sinod ulterior, — ear' după amiazi (începută la 4 ore) s'a ţinut *şedinţa a VII-a*, avênd la ordinea zilei, întrě altele, alegerea *controlorului* la oficiul cassei archidiecesane şi alegerea unui *profesor seminarial*.

Despre ambe şedinţele vom da raport în numěrul următoriu.

Sinódele eparchiale.

La Dumineca Tomii, conform dispositiunilor Statutului organic al metropoliei nóstre, în rênd cu sinodul archidiecesan au fost deschise şì sinódele eparchiale ale celor două eparchii aparţinětóre metropoliei: al eparchiei Caransebeşului şi al eparchiei Aradului. Publicăm vorbirile de desschidere, începênd în numěrul acesta cu vorbirea prin care Preasânţia Sa episcopul Nicolae Popea a deschis sinodul eparchiei Caransebeşului. Ea e de următoriul cuprins:

Christos a înviat!
Domnilor deputaţi!

Cu aceste cuvinte triumfătóre, cari rěsună astăzi în întréga nóstră biserică dreptmăritóre, Vě salut, domnilor deputaţi, esprimându-mi bucuria sufletéscă că Vě věd întruniţi aici, ca sě conlucraţi la promovarea intereselor nóstre bisericeşti.

Conlucrarea armonică a tuturor factorilor chemaţi prin instituţiunile nóstre bisericeşti şi în special prin statutul nostru organic e o necesitate, Domnilor, căci numai prin conlucrarea armonică putem ajunge la întărirea aşezămintelor nóstre bisericeşti şi culturale. Ear' ca sě lucrăm pentru întărirea acestor aşezăminte, avem sfânta datorinţă, pentru-că acestea sunt chiămate sě sporéscă religiositatea şi moralitatea, cari predicate fiind totdeuna de sânta nóstră biserică strămoşéscă, au condus poporul nostru prin tóte greutăţile timpului trecut. Religiositatea şi moralitatea, se póte ḑice, sunt acele arme puternice, cari şì pe viitoriu vor scutí poporul nostru în butul tuturor periclelor ce se ivesc.

Sfinte deci sunt aşezămintele nóstre bisericeşti şi datorinţă avem cu toţii, ca cu tărie sě ţinem la ele, arătênd viu interes, ca astfel prin ţinuta nóstră sě insuflăm şì străinilor respect faţă de ele. Căci cum putem aştepta, ca străinii sě respecteze aşezămintele nóstre, dacă noi înşine nu le cinstim, ci desconsiderăm?

Şi dacă vre-odată, apoi astăzi în mult mai mare měsură suntem datori sě ne alipim de instititutiunile şi aşezămintele nóstre bisericeşti, căci aşa se pare, că grele timpuri se apropie. Se ivesc adecă presemnele unui timp contrar bisericei creştine în general, ear' bisericei şi némului nostru, fiilor credincioşi ai bisericei nóstre străbune, în special.

Cu durere şi multă îngrijire vedem, domnilor deputaţi, că se ivesc pe alocurea proroci mincinoşi, cari tind a slăbí legătura caldă dintrě biserica nóstră străbună şi fiii ei credincioşi, parte prin vênare de suflete, proselitism, parte prin întroducerea unei secte religionare, parte prin încercarea de a dărâma ordinea morală creştină şi în genere ordinea socială.

In cât pentru proselitism, apoi cu una trebue sě fim în curat, că întrě împrejurările de astăzi nu convingerea religiósă este motorul trecerilor religionare, ci interese personale-materiale, şi vênătorii după proseliţi greu pěcătuesc înaintea lui Dzeu şi a némului nostru, căci activitatea lor produce numai slăbirea sentimentului religios şi moral, ne mai vorbind de slăbirea ce produce desbinarea dintrě fraţi. Religiunea nu e marfă de têrg, prin proselitism însě numai têrg se face cu ea.

Sectă ivită ici-colea, este o invenţiune rěsărită în pământ străin şi din nenorocire se molipsesc şì credincioşi de-ai nostri de ea; ear' pe cei cari tind la dărâmarea ordinei morale creştine, a ordinei sociale, DVóstre îi cunóşteţi prea bine.

Věḑênd acésta trebue sě esclam cu sântul apostol Petru: „Fiţi treji şi priveghiaţi; căci duşmanul vostru, diavolul, ca un leu răcnind umblă, căutând pe cine sě înghită, căruia opuneţi-vě, tari fiind în credinţă".

Dacă deci cândva, apoi cu deosebire astăzi se cere trezvia şi priveghiarea şi tăria credinţei. Trezvie şi priveghiare, pentru-ca sě nu fim ademeniţi prin cuvinte dulci şi înşelătóre, perzetóre de suflet; trezvie şi priveghiere pentru-ca sě nu cădem în cursa ce ni-se pune de către proroci mincinoşi; tăria credinţei pentru-că nici pe un moment sě nu ne clătinăm în drépta nóstră credinţă şi sě nu dăm auḑ învěţăturilor unor rătăciţi, cari numai după interesele lor personale umblă; tăria credinţei zic, ca astfel sě ne asigurăm esistinţa nóstră de o parte, ear' fericirea sufletéscă de altă parte.

Treji fiind şi priveghind, tari fiind în credinţă, sě lucrăm, domnilor deputaţi, întrě marginile legilor nóstre bisericeşti, ca sě asigurăm şi sě desvoltăm tot mai mult instituţiunile nóstre culturale. Adevěrat este, că nisuinţele nóstre sunt mult împedecate prin faptul, că nu dispunem de mijlócele materiale suficiente, dară şi greutăţile materiale se vor învinge dacă avem dragostea cuvenită faţă de biserică în genere şi faţă de instituţiunile ei culturale în special, căci dragostea mult póte, ea tóte le învinge.

Datorinţei mele archiereşti urmez, domnilor deputaţi, când şì din acest loc Vě pun la inimă ca representanţilor clerului şi poporului nostru, ca la tóte ocasiunile — venind în coatingere cu poporul — sě-l sfătuiţi şi sě-l feriţi de ispitele vrăjmaşului, sě-l însufleţiţi pentru dragostea către biserica nóstră străbună, sě-l întăriţi în alipirea către venerabilele nóstre aşeḑăminte bisericeşti. Căci, domnilor deputaţi, timpurile grele sunt şi numai o fortăréţă avem, şi acésta este sânta nóstră biserică!

Domniile Vóstre, domnilor deputaţi, veţi avè acum ocasiune sě luaţi privire în mersul afacerilor nóstre eparchiale; veţi avé oçasiune a vě convinge despre activitatea Consistoriului nostru diecesan, şi apoi: în cunoştinţă de causă veţi concurge cu sfatul Dvóstre probat şi cu hotarîrile sinodale ale Dvóstre la resolvarea norocósă a chestiunilor respective.

Ating aici numai două chestiuni de o mare importanţă şi cari reclamă o scrupulósă chibzuire. Şi acestea sunt: chestiunea mănăstirilor, şi cea a şcólelor aşa numite montane. Ambele aceste sunt de o importanţă deosebită, despre care cu toţii suntem convinşi astfel, în cât este superfluu sě mě estind mai în special asupra importanţei lor.

In firma convingere, că precum în trecut aşa şì acuma tóte obiectele se vor pertracta cu deplină obiectivitate, în armonie şi frăţéscă bunăînţelegere, şi implorând binecuvêntarea lui Dumnezeu asupra lucrărilor nóstre sinodale, declar sesiunea primă, periodul XII al sinodului nostru eparchial, deschisă.

Conferenţele învěţătoreşti.

Convocare.

In conformitate cu ordinul Venerabilului Consistoriu archidiecesan dto 2 Ianuariu a. c. nr. 2 şc., învit prin acésta pe toţi învěţătorii nostri din cercul Orěştiei, unde aparţin învěţătorii şi învěţătórele din protopresbiteratul de acelaş nume, a se întruní în conferenţa învěţătoréscă ce se va ţiné în zilele din *23—25 April st. v.* (6—8 Maiu st. n.) a. c. în localităţile şcólei nóstre din *Orěştie.*

Mercuri în 23 April, după participarea în corpore la serviciul divin cu invocarea sfântului duh, se va deschide conferenţa la orele 10 a. m.

In discuţie vor fi puse obiectele ce urmézǎ:

a) „Esplicarea treptelor formale", disertaţie de învěţătoriul I. Cerbicean.

b) „Cum este a se preda limba magiară în şcólele poporale?", disertaţie de învěţ. P. Onea.

c) „Frângerile, cu despărţěmêntul I.", lecţie de învěţ. A. Branea.

d) „Měrul", lecţie din Botanică, de învěţ. A. Dubleş.

e) „Calcularea intereselor", lecţie de învěţ. I. Fleşer.

f) „Gimnastica în şcóla poporală", disertaţie de învěţ. N. Deac, şi

g) Demonstraţii practice din stupărit, de învěţ. N. Voina.

Lecţiile de sub *c)*, *d)* şi *e)*, întocmite după treptele formale, se vor ţiné cu elevii despărţěmintelor, la cari aparţin.

Sibiiu, 16 April 1903.

D. Comşa
comisariu consistorial

NOUTĂŢI

„Cartea de aur" — la Curie. Eri a fost la Curie pertractarea în recurs a procesului de agitaţie intentat contra volumului I. din „Cartea de aur" şi pertractat la curtea cu juraţi din Cluj în 25 Novembre a. trecut. Curia *a redus pedépsa la 6 luni închisóre de stat şi a cassat amenda.* (La Cluj dl Păcăţian fusese condamnat la 8 luni închisóre, 400 coróne amendă şi 1587 cor. cheltueli de proces.)

*

Post de director-contabil la o bancă românéscă. Până în 12 Maiu se póte concura la oficiul de director-contabil la *cassa de împrumut şi însoţire din Bicaz* (Békás, comit. Ciuc). Postul e retribuit cu un salar de 1400 cor. Se cere cauţiune de 1000 cor. Presidentul însoţirii e dl I. Urziceanu.

*

Agitări contra dinastiei Obrenovici. Poliţia din Belgrad a confiscat o ladă mare spedată din Neoplanta, despre al cărei conţinut se zicea că sunt *vechituri.* Lada çonţinea însě mulţime de broşuri prin cari poporaţia Sêrbiei era provocată sě proclame rege pe prinţul *Mirco,* fiul principelui Nichita al Muntenegrului, şi sě detroneze pe Alexandru.

*

Urme de voivoḑi români s'au găsit în părţile Clujului, anumit în comuna Gilău apróper de legendara reşedinţă alui Gelu. Anume în zilele trecute ţěranul Ilie Neciu săpând în grădina lui Luszt g Pál a găsit o pecete de aramă aurită, pe care se věd două chipuri de om, bărbat şi femeie, întrě ei un pom înalt şi în jur scrisóre cu litere cirile, pe care învěţătoriul N. Maier a cetit-o astfel:

† PEC(e)TA Iω RADUL VOIVOD IGN
SR VLASCO JS EMAN.

Din inscripţie se pare că pecetea ar fi fost a lui Radu Vodă Călugărul, care a domnit pe la 1520—30, şi a fost moşul lui Mihaiu Vitézul. Interesant că tot în acel loc s'a găsit înainte cu 3 ani un alt pecet al lui Petraşcu Vodă. Acesta se află acum în museul din Cluj. („Rěvaşul").

*

Sanatoriu pentru bolnavi de lupus. Iniciatorii planului de a înfiinţa un sanatoriu pentru bolnavii de lupus au ţinut Dumineca adunare în casa societăţii medicale din Viena. Erau presenţi, întrě alţii, archiducele *Otto,* prinţul Egon *Fürstenberg,* president al comitetului esecutiv, ministrul de culte şi instrucţiune publică, numěroşi medici şi profesori, etc. Prinţul Fürstenberg şi-a esprimat speranţa, că în curênd va succede realisarea planului urmărit, deóre-ce societatea are deja adunate spre acest scop 100,000 de coróne, ear' ministrul-president a promis pe séma sanatoriului însemnată subvenţie din vistieria statului. După raportul comitetului profesorul Eduard Lang a ţinut prelegere despre curarea bolnavilor de lupus, în cursul căreia a presentat adunării 45 fosti bolnavi de lupus, pe cari i-a curat şi vindecat prin sistemul seu de cură.

*

Concert în Galaţi (Făgăraş). In legătură cu conferenţa învěţătoréscă din cercul Făgăraş-Agnita, inteligenţa română din *Galaţi* (lângă Făgăraş) arangiază Mercuri (6 Maiu st. n.) producţiune musicală teatrală cu concursul mai multor domnişóre şi domni din Făgăraş.

*

Şì tălhari şì călăi. Câţiva ómeni pěcătoşi din Gyetva (comitatul Zolyom) în una din zilele trecute au furat o vacă. Urmăriţi de gendarmi şi neputênd duce vaca cu ei, *au tăiat din trupul viu* o mare bucată de carne, cu care s'au refugiat apoi în munţi, lăsând gendarmilor vaca schilăvită.

*

Vindecarea malariei. Profesorul Kossel, şef al secţiei bacteriologice de la clinica din Berlin, însoţit de mai mulţi medici din Triest a sosit zilele acestea la Zara, ca sě studieze sistemul urmat de Dr. Battara la curarea malariei. Anume, Dr. Battara prin sistemul seu de curare, aplicat la o mulţime de bolnavi din satul Nona, a obţinut succese uimitóre. Acum se fac esperimente cu acel sistem în comuna Val-di-Lemme de lângă Zara.

*

Ştiri měrunte. Fabrica de strugărie din Slatina, a firmei Munk, a ars apróper de tot. Paguba e de câteva milióne de coróne. — Sâmbătă au fost promovaţi, la universitatea din Cluj, doctori în ştiinţele juridice tinerii Ioan *Giurgiu* şi Alexandru *Morariu.* — Dionisie *Cimponeriu,* director de postă şi telegraf în Serajevo, zilele acestea a fost decorat de sultanul cu *ordul Medjidje cl. II.* — Dr. Samuil Vladone în 18 April făcênd censura de advocat în Murěş-Oşorheiu, îşi va deschide cancelarie advocaţială în Murěş-Ludoş. — In *Lipova* au ars Vineri 9 case; doi copilaşi uitaţi în casele aprinse, au ars şi ei. Tot Vineri a fost incendiu mare în *Szurdok-Püspöki* (Ungaria), care a mistuit tóte edificiile comunei împreună cu biserică cu tot.

Ad nr. 26/1903. [58] 1—3

Concurs

Pentru întregirea postului de **paroch** (în locul deced. Ş. Cioran) în parochia vacantă de clasa I **Rĕşinari**, protopresbiteratul Sibiiului, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor de la stat, despre cari venite concurenţii îşi pot lua informaţiuni de la comitetul parochial.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne cererile lor instruite conform normelor în vigóre oficiului protopresbiteral în terminul indicat.

Concurenţii sĕ se presenteze în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în sfânta biserică, spre a cânta respective a celebra.

Rĕşinari, din şedinţa comitetului parochial gr.-or. ţinută la 13 April st. v. 1903.

D. Vidrighin president. **M. Lungu** notariu.

Nr. 548.
Cu consensul subscrisului.
Sibiiu, 17 April 1903.

Ioan Papiu
protopresb.

Sz. 22/1903 végrh. [55] 1—1

Arverési hirdetmény.

Alulirt birósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a nagyszebeni kir. törvényszéknek 1902. évi 7902/polg. számu végzése következtében Dr. Leményi Livius, ügyvéd által képviselt „Concordia" kereskedelmi részvénytársaság javára Onofreiu Bazil szerdahelyi lakos ellen 6338 K 59 f. s járulékai erejéig 1903. évi márczius hó 29-én foganatositott kielégitési végrehajtás utján lefoglalt és 2000 K 29 fill.-re becsült következő ingóságok, u. m.: bolti felszerelések, fűszer, vas és rövid áruk czikek, nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a szerdahelyi kir. járásbiróság 1902-ik évi v. 256/2 számu végzése folytán 6338 K 59 fill. tőkekövetelés ennek 1902. évi április hó 23. napjától járó 6% kamatai, $^1/_3$% váltódij és eddig összesen 70 K 92 fillérben biróilag már megállapitott költségek erejéig alperes lakásán Szerdahely községben leendő eszközlésére *1903 évi május hó 8-ik napjának délutáni 3 órája* határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igérőnek szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az árverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták, s azokra kielégitési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120 §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Szerdahely 1903. évi április hó 22 napján.

Báthor József
kir. bir. végrehajtó.

Sz. 3941/1903 vrgh. [56] 1—1

Árverési hirdetmény.

Alóirott birósági végrehajtó ezennel közhirré teszi, hogy a nagyszebeni kir. törvényszék 253/1902 polg. és a szelistyei kir. járásbiróság 1902 v. 6/1 sz. végzésekkel Dr. Leményi Livius ügyvéd által képviselt „Szelistyei takarékpénztár" és „Bradetul" orláti takarékpénztár végrehajtatók részére Szücs Elemér szerdahelyi lakos alperes ellen 772 korona tőke követelés s jár erejéig elrendelt kielégitési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt és 1110 korona becsült ingoságokra a szerdahelyi kir. járásbiróság 1902. v. 15/1 és v. 31/1 számu végzésével az árverés elrendeltetvén annak a korábbi vagy felülfoglaltatók követelései erejéig is, a mennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna alperesek lakásán Szerdahely községben leendő megtartására határidőül *1903. évi május hó 8-án d. e. 11 órakor kitüzelik* a mikor a biróilag lefoglalt házi butorok s egyéb ingóságok a legtöbbet igérőnek készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is elfognak adatni. Felhivatnak mind azok, kik az elárverezendő ingóságok vételásából a végrehajtatók követelését megelöző kielégitéshez jogot tartanak, hogy a mennyiben részükre a foglalás korábban eszközlöltetett volna és a végrehajtási jegyzökönyvből ki nem tünik elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéseig kiküldöltnél irásban vagy pedig szóval bejelenteni el ne mulasszák.

Szerdahelyt, 1903. április hó 19-én.

Báthor József
kir bir. végrehajtó.

---

sz. 40/1903 végrh. [57] 1—1

Arverési hirdetmény.

Alólirott birósági végrehajtó ezennel közhirré teszi, hogy a nagyszebeni kir. törvényszék 254/1902 polg. számu végzésével Dr. Leményi Livius ügyvéd által képviselt „Mielul" pojánai takarékpénztár végrehajtató részére Szücs Elemér és neje Gál Irén végrehajtás szenvedők alperesek ellen 1000 korona tőke követelés s jár erejéig elrendelt kielégitési végrehajtás folytán alperesektől lefoglalt és 1110 koronára becsült ingóságokra a szerdahelyi kir. járásbiróság 1902. v. 16/1 sz. végzésével az árverés elrendeltetvén, annak a korábbi vagy felülfoglaltatok követelései erejéig is, a mennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna alperesek lakásán Szerdahely községben leendő megtartására határidőül *1903. évi május hó 8-án d. e. 11 órakor kitűzetik*, a mikor a biróilag lefoglalt házi butorok s egyéb ingóságok a legtöbbet igérőnek, készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is elfognak adatni. Felhivatnok mind azok, kik az elárveresendő ingóságok vételárából a végrehajtató követelését megelöző kielégitéshez jogot tartonak, hogy a mennyiben részükre a foglalás korábban eszközöltekelt volna és a végrehajtási jegzökönyvből ki nem tünik elsöbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéseig kiküldöttnél irásban vagy pedig szóval bejelenteni el ne mulasszák.

Szerdahelyt, 1903. évi április hó 19-én.

Báthor József
kir. bir. végrehajtó.

Cartea consilierului de medicină Dr. Müller, apărută deja în a 40-a ediţie, care tractează despre

Conturbările în sistemul nervos şi secsual

precum şi despre vindecarea radicală a lor, se póte procura prin tóte librăriile.

Pentru 1 cor. 20 fileri în mărci postale o trimite franco **Curt Röber**, Braunschweig. [3] 15—38

Vocabulariu portativ german-magiar-român, magiar-german-român şi român-german-magiar, de Heinrich Schlandt, prof. gimn. Preţul unei părţi singuratice este 20 fil.; tóte trei părţile broşate la olaltă costă 60 fil., plus 5 fil. porto postal.

Librăria archidiecesană.

Dr. **Iosif Blaga**

Analise psichologice.

Lecţiuni de psichologie
pentru învĕţământul secundar

Preţul **cor. 2·50** + 20 fil. porto.

Se póte procura de la **Librăria archidiecesană** din **Sibiiu.**

In „Biblioteca scriitorilor români" au apărut **V. Alecsandri: Opere complete, volumul II.**

Teatru.

Cuprinde: Şoldan Vitézul. — Mama Angheluşa. — Herşcu Boccegiul. — Clevetici. — Sandu Napoilă. — Surugíul. — Ion Păpuşariul. — Cucóna Chiriţa. — Barbu Lăutarul. — Paraponisitul. — Kera Nastasia. — Haimana. — Gură Cască. — Stan Covrigariul. — Vivandiera. — Păcală şi Tîndală. — Scara Mâţei. — Craiu nou. — Harţă Răzăşul. — Rămăşagul. Peatra din casă. — Nunta ţĕrănéscă. — Chiriţa în Iaşi. — Chiriţa în provincie.

Preţul: **1 cor. 50 fil.**, plus 20 fileri porto postal.

Librăria archidiecesană.

Metropolia **Românilor ortodoxi din Ungaria şi Transilvania** Studiu istoric despre reînfiinţarea Metropoliei, dimpreună cu o colecţiune de acte. Din însărcinarea Consistoriului metropolitan de Dr. **Il. Puşcariu**, archimandrit, vicariu archiepiscopesc, etc.

Preţul: broş. 6 cor., leg. 7·70, 8.20 şi 9.50 cor.

Se póte procura de la Librăria archidiecesană din Sibiiu.

In préjma esamenelor! * **In préjma esamenelor!**

Scrisori de esamen (propise) pentru scrierea *română*, *germână* şi *dictando* tipărite în Tipografia archidiecesană, *in colóre vênătă*, pe hârtie fórte fină, mărime 24/31 cm.

Preţul: de bucată 2 fil.; 100 bucăţi 1·30 cor. şi porto postal.
Comandele din afară se esecută imediat.

Librăria tipografiei archidiecesane

Op premiat de Academia Română.

Seminţe din Agrul lui Christos.

Cuvêntări bisericesci
de
Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archieréscă.

Tom. I.: **cuvêntări la tóte Duminecile de preste an.**
„ II.: „ „ „ **prasnicele şi sĕrbătorile, precum şi la casuale bisericesci.**
„ III.: **cuvêntări la immormêntări parastase etc.,**
Preţul fiecărui tom 3 coróne şi porto postal.

Se află de vêndare la **autorul** şi la
Tipografia şi librăria Archidiecesană
Sibiiu

Tot aici se află **„Cuvêntări funebrale şi memoriale"**, 1889, de acelaşi autor, cu *preţul redus de la 3 coróne la 2 coróne.*

La **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu** se află de vêndare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânţiei Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania şi Metropolit al Românilor din Ungaria şi Transilvania.

Tabela de materii: Polunoştniţa de tóte zilele. — Polunoştniţa Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea şi al şeselea. — Rênduéla Obedniţei. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecerniţa cea mică şi cea mare. — Sluşba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele şi Condacele Triodului şi ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicînele şi ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morţilor. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele şi Condacele sfinţilor de obşte după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicînele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie şi la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei şi folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinţilor, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toţi anii.

Format octav, 397 pag. Preţul: broşat **2 cor.**, legat în pânză **2 cor. 40 fil.**, legat în piele roşie cu copcii **4 cor.**

Redactor responsabil Teodor V. Păcătian.

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

r. 44 Sibiiu, Marţi 22 April (5 Maiu) 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
u monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
u streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

nchiderea sinodului.

Terminându-şi lucrările în cele *opt* şe-
ţinute, — sinodul nostru archidiecesan
t-an a fost închis Sâmbătă la orele 12
mětate.

Cu cuvinte calde a mulţămit Inaltprea-
a Sa, Archiepiscopul şi Metropolitul *Ioan*
nu, valoroşilor membri ai sinodului pen-
serviciile aduse bisericei şi şcólei române,
hotărîrile luate în acest sinod, şi cu cu-
şi mai calde, isvorîte din inimă curată
ă, a rěspuns domnul deputat *M. Cirlea*,
ând pe I. P. S. Sa, că la sprijinul si-
lui *póte conta totdeuna*, fie lupta cât de
pe care I. P. S. Sa are sě o pórte în-
apărarea drepturilor bisericei, în fruntea
ia se află.

A fost o scenă mişcătóre acésta, şi atât
brii sinodului, cât şi ceilalţi ascultători,
c impresionaţi au părăsit sala de şedinţe.

Dăm la acest loc vorbirile rostite, în-
a I. P. S. Sale Archiepiscopului şi Me-
olitului, care a vorbit următórele:

„Cu ajutoriul lui Dumnezeu resolvindu-
gendele avisate la acéstă sesiune sino-
precum am inceput'o cu ajutoriul lui
nezeu, consultările nóstre, tot cu Dumne-
sě le şi încheiăm. Şi aşa, sě mulţămim
reună lui Dumnezeu, pentru-căţni-a ajutat
ne împlinim frumósa nóstră chiămare în
oste şi bunăînţelegere, rugându-l sě re-
e darul seu asupra lucrărilor nóstre şi
pra nóstră.

Eu însě mě simt dator sě mulţămesc
D-tre, dlor deputaţi, atât pentru valorosul
curs ce mi-aţi dat, şi la acésta ocasiune,
şi pentru considerarea către neajunsurile
râneţelor mele; ear' în schimb implor din
inima binecuvêntarea ceriului asupra lu-
lor nóstre şi asupra D-tre, poftindu-vě,
a anul, şi la mai mulţi ani, sě continu-
acele lucrări cu puteri renoite şi cu es-
inţe tot mai bogate întru împlinirea fru-
ei misiuni, cu care V'au încredinţat cle-
şi poporul.

Sě trăiţi, dlor deputaţi, mulţi ani fe-
ţi!"

Furtunóse aclamaţiuni, din partea tu-
or deputaţilor, au urmat acestui discurs,
orît din curată dragoste faţă cu instituţi-
le nóstre bisericeşti şi faţă cu factorii an-
aţi la muncă pentru susţinerea şi ridica-
lor la tot mai frumósă prosperare şi în-
ire.

Nu mai puşin însufleţit şi demn, şi
l interpret al sentimentelor generale a
t rěspunsul la acéstă vorbire de încheere,
tit de deputatul Mihail *Cirlea* în urmă-
ele:

„In vorbirea presidială de deschidere
ltpreasânţia Vóstră atrasu-ni-aţi atenţiunea,
religiunea şi moralitatea e basa bisericei
tre, şi cu deplin drept întonat'aţi, că nu-
cultivând religiostatea şi moralitatea, firmă
ca o stâncă neclintită fi-va basa bisericei
tre.

În decursul şedinţelor sinodale condu-
ne-aţi întru a aduce concluse, prin cari
sě ţinem legalitatea şi corectitatea în afa-
ile nóstre bisericeşti, şi prin acésta propta
mai solidă sě o dăm bisericei nóstre. Şi
lusu-ne aţi întru a lua bune şi esacte dis-
ţiuni în afacerile nóstre şcolare, dând prin
sta un avênt îmbucurătoriu în privinţa
turii şi luminării poporului nostru.

Vin deci, în numele sinodului, a Vé
rima pentru tóte acestea nu numai sincera
stră recunoştinţă, ci şi deplina nóstră în-
dere. Vin tot-odată şi a Vě împărtăşi,
constii suntem de grava situaţiune în care biserica nóstră se află. Şi conştii suntem, că în situaţiunea acésta cât de grele sunt sarcinile Inaltpreasânţiei Vóstre şi cât de grea e lupta ce Inaltpreasânţia Vóstră aveţi s'o purtaţi întru apěrarea drepturilor bisericei nóstre.

Insě, vin tot-odată a declara solemn, în numele sinodului nostru, că în lupta acésta grea, noi toţi cu Escelenţa Vóstră suntem, spriginitori şi aderenţi sinceri Vě suntem. Fie greutăţile cât de mari şi vină atacurile cât de multe şi din ori-ce parte, apelaţi Escelenţa Vóstră la noi, căci noi în tot momentul şi cu tóte puterile şi tot zelul nostru, la disposiţia Escelenţiei Vóstre suntem.

In fine, în numele sinodului esprim Escelenţiei Vóstre adânc simţită mulţămită şi recunoştinţă pentru buna şi părintésca conducere a consultărilor nóstre în cursul şedinţelor actualei sesiuni sinodale, rugând pe Tatăl nostru dătător de tóte cele bune, ca sě Vě dăruéscă cu deplină sănětate şi vigóre încă mulţi — mulţi ani spre binele bisericei nóstre şi spre bucuria şi mângăierea fiilor credincioşi ai bisericei conduse de Escelenţa Vóstră. Sě trăiţi Esc. Vóstră la mulţi fericiţi ani!"

Intrě aclamaţiuni şi ovaţiuni generale şi entusiaste Inaltpreasânţia Sa părăseşte apoi sala de şedinţe, urmat de deputaţii sinodali.

Sinódele eparchiale.

Dăm astăzi discursul de deschidere a sinodului eparchial din Arad, sesiunea anului 1903, rostit de P. C. Sa Archimandritul *I. I. Papp.*

Christos a înviat!
Prea stimaţilor domni deputaţi!

A trecut un an de zile de la ultima nóstră întrunire în sinod eparchial ordinar; cu anul acesta s'a încheiat periodul al 11-lea, şi cu ziua de astăzi intrăm în periodul al 12-lea al vieţii nóstre bisericeşti sinodale.

Binecuvêntată sě fie încheierea şi lucrările din acele perióde, binecuvêntat sě fie începutul acestui nou period. Period nou, viéţă nouă.

Când arunc privirea mea asupra dvóstre, dlor deputaţi, înainte de tóte constat cu plăcere, că încrederea alegětorilor s'a grupat şi astădată în parte covêrşitóre pe lângă dvóstrě vechii lor representanţi; şi astfel mě bucur de presenţa dvóstre, precum mě bucur şi de presenţa acelora, cari parte după un interval mai lung sau mai scurt s'au ales de nou, parte acum pentru primadată au obţinut mandatul de membri în representanţa acestei diecese.

Toţi suntem ai lui Dzeu arătură, toţi fiii unei şi aceleiaşi biserici, cu aceleaşi drepturi şi aspiraţiuni legitime, dar' şi cu asemenea îndatoriri, de a lucra fie-care după talantul seu în cercul seu de competinţă şi cu toţii împreună şi solidar, la întărirea credinţei, la sporirea şi promovarea dragostei în scopul susţinerii şi înaintării bisericei nóstre naţionale şi a instituţiunilor ei religióse, morale şi culturale.

De aceea, când am fericirea de a vě vedé întruniţi aici în centrul diecesei pentru a vě îndeplini frumósa chiămare pentru care sunteţi aleşi; când vě věd aici adunaţi ca tot atâţi apostoli ai promovării mersului bun şi normal al afacerilor nóstre bisericeşti, şcolare şi fundaţionale, când ştiu, că fie-care şi-a lăsat afacerile şi comodităţile sale şi ca apostolii şi învěţăceii Domnului aţi urmat glasului bisericii, atât dragostea şi iubirea ce o am către clerul şi poporul credincios, cari v'au investit cu mandat, cât şi stima şi respectul dragostei, ce am către dvóstrě în general şi către fie-care în special, din posiţia, la care m'a ridicat dorinţa obştei bisericeşti, din posiţia mea de president folosesc cu plăcere ocasiunea de a vě întimpina vesel de bunavenire şi a vě saluta din inimă cu dulcea salutare „Christos a înviat!" adecă cu salutarea, cu care se întimpină credincioşii bisericei nóstre din ziua prealuminatei Invieri a Domnului până în ziua măritei sale Inălţări la ceriu.

O salutare scurtă şi nemăestrită acésta, fără tropi şi fără figuri oratorice, dar' dacă vom cugeta la puterea convingětóre şi la însemnătatea nedisputaveră a acestor cuvinte de bucurie şi mângăiere generală, pentru întréga biserică creştină; dacă cugetăm asupra evenimentului, de care mărturisesc ele, de am rěsfoí tóte cărţile lumii, nu am afla cuvinte mai alese, mai dulci şi mai frumóse, pentru a ne întimpina unul pe altul, nu numai în conveniri private, ci deosebi în întrunirile şi adunările nóstre bisericeşti; şi aplicarea şi întrebuinţarea acestor cuvinte este cu atât mai potrivită pentru noi, cu cât şi numai cugetarea asupra lor corěspunde credinţei nóstre, ear' la audul şi pronunţarea lor se deştéptă şi trebue sě se deştepte în noi şi în fie care creştin adevěrat cunóşterea şi priceperea legăturii sfinte dintrě mântuitoriul Iisus Christos şi biserica sa, ne fac sě înţelegem asemănarea ce esistă întrě patimile şi Invierea Domnului nostru Iisus Christos şi întrě suferinţele bisericei lui, a bisericei ortodoxe, ai cărei credincioşi suntem şi noi. Dar' nu numai cunóşterea şi înţelegerea legăturii sfinte dintrě Domnul Christos şi biserica lui, nu numai asemănarea dintrě patimile şi Invierea Domnului şi dintrě suferinţele bisericei nóstre până la recăştigarea vieţii ei constituţionale, dar' ele şi ne determină şi întăresc în credinţa, că aşa a fost dorinţa şi voia Celui preaînalt şi suferinţele bisericii au fost proba tăriei credinţei şi alipirei clerului şi poporului nostru către Mântuitoriul nostru Iisus Christos şi către învěţăturile sfinte şi mântuitóre ale bisericei lui.

Christos unul cel fără pěcat a pătimit mult pentru mântuirea némului omenesc, până ce cu mórtea sa a călcat mórtea şi a dat viéţă şi celor din morminturi, şi biserica nóstră cea mai vechiă şi mai tolerantă dintrě tóte bisericile creştine, a suferit îndelungat până ce s'a scuturat de jugul sclăviei seculare, până ce şi-a redobândit libertatea, dreptul ei natural de biserică liberă în stat liber, dreptul ei ca biserică sinodală apostolică.

Noi, cei de astăzi, ne am trezit în aurora periodului de renaştere şi respective de reînviere a dreptului de întrunire liberă; n'am vědut şi n'am simţit viscolele trecutului, şi de suferinţele şi jertfele părinţilor şi protopărinţilor nostri ştim numai din istorie şi din tradiţie.

Despre sinódele acestei diecese din era absolutismului cea mai nouă urmă o avem despre sinodul ţinut în 23 Iuliu 1850, în biserica catedrală din Arad, convocat şi întrunit cu concesiune specială a înaltului guvern în scopul de a arăta printr'o petiţiune către corónă starea bisericii în genere şi în special.

De ce sentimente religióse erau cuprinşi atunci representanţii bisericei, cum se ţineau întrunirile şi cât era de restrînsă libertatea, se invederéză din textul protocolului, în care după ce se enaréză, că la acel sinod, deputaţii împreună cu comisariul guvernial s'au dus la sfânta biserică, au ascultat cu evlavie sfânta liturgie, s'au cuminecat după datina de la tóte sinódele, descrie apoi că a urmat chiămarea duhului sfânt, deschiderea şi ţinerea sinodului, de la şedinţele căruia toţi ce nechiămaţi au trebuit sě se îndepărteze, ca sě rěmână numai cei aleşi.

Iată, domnilor, deosebirea întrě atunci şi acum; atunci adecă sinódele se puteau ţiné numai cu speciala concesiune de la Inaltul guvern, astăzi ne întrunim în sinóde parochiale şi eparchiale de câte-ori cer trebuinţele bisericei; atunci consultările şi pertractările erau secrete, astăzi au publicitate deplină; atunci erau închise uşile dinaintea publicului, astăzi auzitoriul este deschis pentru toţi, cari din ori ce privinţă şi cu ori-ce scop se interesézá de mersul lucrărilor nóstre şi acéstă publicitate bine înţelésă, dă putere, dă tărie de viéţă constituţionalismului nostru.

Asemănând dar' trecutul nostru cu presentul, chiar şi numai momentele acum relevate deştéptă în noi simţul de gratitudine şi recunoştinţă către toţi acei factori, cari au iniţiat şi promovat realisarea justelor dorinţe şi pretensiuni ale bisericei nóstre vii, ale clerului şi poporului credincios, de a-şi redobândí dreptul de liberă întrunire în adunări bisericeşti, dreptul, ca noi de noi şi prin noi sub controlul şi scutul legilor iubitei nóstre patrii, sě decidem asupra afacerilor bisericei nóstre naţionale în cause bisericeşti, şcolare şi fundaţionale.

Şi mulţămitori totdeuna pentru facerile de bine nouě făcute, sě mulţămim şi acum Domnului, pentru-că ni-a conservat biserica sa sfântă, biserica moşilor şi strămoşilor noştri, cel mai scump clenodiu al nostru, şi precum în sfânta biserică, sě dăm şiací espresiune sentimentului nostru de pietate către memoria marelui Andreiu, a cărui energie şi păşire resolută îi revine meritul recăştigării autonomiei nóstre; înaltului guvere al ţerii, care în simţul de dreptate a spriginit şi promovat interesele bisericii nóstre, şi dăm espresiune mulţămitei şi recunoştinţei nóstre, dar' mai pe sus de tóte sě dăm espresiune credinţei nóstre neclătite şi supunerii nóstre omagiale către Maiestatea Sa, preagraţiosul nostru împěrat şi rege apostolic Francisc Iosif I, care ni-a sancţionat Statutul organici basa dreptului nostru de viéţă constituţională, căruia, ca cetăţeni supuşi şi fíi credincioşi sě-i cerem de la Domnul încă mulţi ani de viéţă şi de pacinică domnire spre fericirea popórelor sale.

După tóte acestea ştiu că mai aşteptaţi şi cu tot dreptul de la mine, ca în cuvêntul acesta al meu sě mě estind şi asupra afacerilor diecesei şi sě vě arăt starea lucrurilor pe basa esperienţelor făcute. Acestei aşteptări legitime vě şi rěspund în liniamente generale, că de un an şi mai bine, de când bunul Dumnezeu a voit sě stau în fruntea diecesei, am nisuit sě 'mi estind atenţiunea asupra tuturor lucrurilor din sfera administraţiunei şi instrucţiunei, dar' şi ven. sinod va considera, că timpul a fost prea scurt şi nici împrejurările nu au fost de tot favoritóre pentru a obţiné resultatele dorite. Un început modest totuşi s'a făcut şi lucrările se continuă.

O pornire spre bine a lucrurilor se presintă în faptul, că restanţele arătate în rapórtele presentate ven. sinod din anul trecut mai tóte s'au resolvit, nu mai suntem în restanţă cu corespondenţele şi rěspunsurile către Inaltul guvern nici către celelalte autorităţi administrative.

La institutul pedagogic s'au suplinit tóte catedrele prevědute în lege pentru asemenea şcóle.

Incassarea pretensiunilor şi competinţelor fondurilor şi fundaţiunilor diecesane s'au pus în curgere, şi de-şí la încassare se întimpină diferite greutăţi, şi de-şi nu am putut obţiné resultatele dorite, totuşi precum se invederézä prin socoţi în proporţiune cu trecutul resultatele sunt visibile.

Mari greutăţi întimpinăm cu şcólele din parochíi.

In cursul timpului de-şi ni-a succes a delătura multe scăderi, şi a esopera respiriu pentru îndreptarea lucrurilor mai avem multe şcóle reflectate şi pe atâtea admoniate, parte pentru scăderile interne şi esterne ale edificiilor şi salarelor de învĕţământ, parte pentrucă comunele nu pot asigura nici minimul salariului prescris de lege.

Biserica, ca mamă, a venit până acum întru ajutoriul şcólei, fiicei sale, dar' acum s'au cam eshauriat şi resursele bisericilor şi nici ele nu mai pot vení ca mai nainte în ajutoriul şcólei, budgetul Consistoriului încă nu póte provedé tóte trebuinţele, de unde urmézä că susţinerea unor asemenea şcóle în viitor ne impune mari îngrijiri.

Insaşi încassarea cultului merge cu greu, pertru că în genere poporul nu póte suporta diferitele sarcini publice; în special apoi poporul în unele locuri nici nu contribue bucuros, pentru-că nu vede progresele aşteptate, din care motiv şi respective pentru resultatul slab de la esamen mai mulţi învĕţători s'au şi tras la rĕspundere.

Ca şi orfana din munţi se presintă şcóla de fete cu internat; în budget nu este nici o provisiune pentru ea, şi pentru-că ea de sine nu se póte susţiné, deci reclamă deosebită atenţiune din partea ven. sinod.

Dar' faţă cu multele trebuinţe ivite din tóte părţile, dator mĕ simt a atrage binevoitórea atenţiune a ven. sinod şi asupra venitului şi a stării fondurilor diecesane, deosebi însĕ asupra acelora, cari concurg cu venitele lor la provederea trebuinţelor administraţiunii şi instrucţiunii, ca astfel ven. sinod sĕ fie în deplina cunoştinţă a situaţiei, mai adaugând, că edificiile cari formézä proprietatea acestor fonduri, de-o parte cad acum sub dări, de cari mai înainte erau scutite, de altă parte înseşi edificiile ca atari reclamă reparări şi transformări costisitóre.

După tóte acestea şi până ce cu altă ocasiune sĕ 'mi espun vederile şi direcţiunea conducerii mele, rugând ven. sinod, ca în pertractările şi desbaterile sinodale precum în trecut aşa şi acum sĕ rĕmânem în cadrul legii nóstre positive, declar şedinţa primă a sinodului nostru ordinar convocat pe ziua de astăzi deschisă.

Sinodul archidiecesan.

Şedinţa VI

(*ţinută Vineri înainte de amiaz.*)

President: Inaltpreasânţia Sa dl *archiepiscop şi metropolit Ioan.*

Notariu al şedinţei: *Mateiu Voilean.*

După autenticarea procesului verbal luat în şedinţa V (notariu Dr. Valer Moldovan), presidiul presintă cererea comunei Nucşóra (tractul Haţeg) pentru un ajutoriu la edificarea şcólei. — Se transpune comisiunii petiţionare.

Deputatul M. Cirlea face propunere, pe basa concluselor congresuale şi sinodale privitóre la causa ridicării Preacuvioşiei Sale dlui archimandrit Dr. Ilarion Puşcariu la rangul de archiereu, ca sinodul sĕ róge pe Inaltpreasânţia Sa sĕ subştérnă sinodului episcopesc afacerea spre a i-se da resolvare meritorică, stăruind, ca acea resolvare sĕ fie favorabilă dorinţei sinodului archidiecesan.

Inaltpreasânţia Sa indicând că deja în rĕspunsul dat la interpelarea făcută în chestie a declarat că va stărui şi mai departe pentru-ca afacerea sĕ-şi capete resolvarea dorită, crede că propunerea e superfluă; n'are însĕ nimic în contra, ca ea sĕ fie primită de sinod şi trecută la protocol. — Sinodul o primeşte.

După acestea întrându-se în ordinea de zi, *comisiunea financiară* (raportor Dr. N. Vecerdea) referézä asupra raportului general al senatului epitropesc. In acest raport fiind cuprinsă şi chestiunea zidirii catedralei şi colectei făcute spre acest scop, comisiunea face privitor la punctul acesta din raport următórea propunere:

1. Luând la cunoştinţă frumosul resultat de 217.096 cor. 08 fileri, obţinut prin colectă, sinodul archidiecesan îl consideră de o démnă şi imposantă manifestaţie a viului interes, a dragostei şi a tradiţionalei dărnicíi, prin cari s'a afirmat şi se afirmă totdeuna poporul român din patrie faţă de strămoşésca sa credinţă, faţă de biserica sa ortodoxă naţională şi faţă de instituţiunile acesteia. Din acest motiv, cu mândrie relevézä şi accentuézä în deosebi însemnătatea etică a acestei manifestăţii, ear' contribuenţilor şi în special familiei *Mocsonyi* le esprimă mulţămită.

De-şi colecta încă nu este încheiată, sinodul esprimă mulţămita sa şi Inaltpreasânţiei Sale dlui archiepiscop şi metropolit pentru viul interes, energia şi deosebita activitate desvoltată în favorul acestei colecte.

Avênd mai departe în vedere, că colecta s'a făcut până acum numai în metropolia nóstră, sinodul insistă pe lângă esecutarea întrégă a punctului 2 din conclusul nr. 60 şi aştéptă, ca consistoriul archidiecesan sĕ pună la cale acéstă colectă şi afară de metropolie, ear' despre resultat sĕ raporteze în proxima sesiune sinodală.

2. Sinodul ia la cunoştinţă obţinerea ajutoriului de 15.000 coróne acordat de guvernul ţerei, dar' prin acésta nu consideră terminată şi eshauriată esecutarea punctului prim din conclusul nr. 60.

In consecinţă, consistoriului archidiecesan dă îndrumarea, ca sĕ continue cu paşii corĕspundĕtori, insistând pentru acordarea unui ajutoriu mai mare în scopul clădirii şi al susţinerii catedralei nóstre.

Vorbesc la obiect deputaţii: N. Ivan, Dr. M. Cristea, P. Cosma, Dr. Il. Puşcariu, ear' sinodul o primeşte întrĕ aclamaţiuni la adresa Inaltpreasânţiei Sale.

Partea privitóre la fondurile archidiecesane, acordarea de împrumuturi, cumpĕrare de realităţi şi încassări de sidoxie sĕ se iee la cunoştinţă cu adausul, ca cumpĕrarea realităţilor parochului din Ferihaz nefiind investiţiune economică rentabilă, consistoriul sĕ vîndă realităţile acelea. — Se primeşte.

La fondul de pensiune preoţesc, comisiunea propune, ca consistoriul sĕ aplice cele mai severe mĕsuri pentru încassarea restanţelor (la membri vechi 54.447 coróne 86 fileri, ear' la comune bisericeşti 43.872 coróne). — Se primeşte.

Punctele privitóre la scontrarea cassei şi la depositele fructifere, se iau la cunoştinţă.

Punct 7 (taxa cununaţilor) se ia la cunoştinţă cu adausul, ca consistoriul sĕ erueze causele pentru cari din câteva protopresbiterate n'a întrat nimic la consistoriu sub titlul acesta, şi sĕ raporteze proximei sesiuni sinodale.

Punctele privitóre la ajutórele votate din fundaţiunea „Şaguna", la averea comunelor bisericeşti, cumpĕrări şi vinderi de realităţi, — se iau la cunoştinţă.

Punctul privitor la donaţiunile făcute de diferiţi credincioşi pe séma bisericei, — se ia la cunoştinţă cu mulţămită.

In fine, punctul privitor la raţiociniile parochíilor se ia la cunoştinţă.

Urmézä *comisiunea organisătóre*: Raportorul Dr. E. Roşca referézä cererea sinodului protopresbiteral al Cetăţii-de-pétră, ca tractul sĕ fie susţinut ca tract de sine şi pe viitoriu, propunĕnd respingerea cererii, deóre-ce împreunarea tractelor Solnoc şi Cetatea-de-pétră e decretată deja din 1900, cu ocasiunea arondării noue a protopresbiteratelor, ear' motivele invocate în cerere nu sunt de natură a justifica resumarea conclusului. — După discuţie mai îndelungată, la care i-au parte deputaţii Dr. Il. Puşcariu, P. Cosma, G. Hango şi Dr. G. Buzura, — sinodul primeşte propunerea comisiunii.

Acelaşi referézä cererile preoţilor I. Strevoiu, T. Purdian şi A. Greblea, de a fi primiţi la fondul de pensiune pe basa statutelor noue, considerânduli-se justificată scăparea terminului fixat pentru anunţare, — propunĕnd împlinirea cererii preotului A. Greblea, şi respingerea cererii celorlalţi doi. G. *Hango* propune, ca şi Purdian sĕ fie primit. — S. *Medean* propune sĕ fie primiţi toţi trei. Dr. *Cristea* sprijineşte propunerea lui Medean. Punĕndu-se la vot propunerea lui Medean, întruneşte majoritatea voturilor.

Raportorul Dr. Roşca anunţă vot separat.

Privitor la cererea administratorului ppresbiteral al tractului Murĕş-Oşorheiu, ca prediile Remetea şi Podeni, cari politiceşte aparţin la Murĕş-Oşorheiu, ear' biseric eşte sunt afiliate la Egerseg, sĕ fie afiliate la parochia Murĕş-Oşorheiu, — comisiunea propune, ca actul sĕ fie remis consistoriului spre a 'l întregí cu declaraţiunile filiilor numite şi cu a materei la care aparţin acum, şi astfel întregit sĕ 'l promoveze la proxima sesiune sinodală. — Se primeşte.

Tot *comisiunea organisătóre*, prin raportorul *P. Cosma* referézä asupra propunerii făcute de deputatul M. Cirlea, pentru întregirea regulamentului despre administrarea şi controla averilor bisericeşti. Conform propunerii comisiunii, propunerea dlui Cirlea se transpune consistoriului, care sĕ o studieze şi, împreună cu opinia sa, sĕ o promoveze apoi sinodului la proxima şedinţă.

Şedinţa VII.

(*ţinută Vineri după amiaz*).

President: Inaltpreasânţia Sa archiepiscopul.

Notariu al şedinţei: *L. Tritean.*

După autenticarea procesului verbal luat în şedinţa a VI-a, deputatul V. Tordăşianu propune, ca consistoriul sĕ revadă actele fundaţionale ale fundaţiunii Andronic, spre a afla: nu cumva ele dau posibilitatea de a schimba sistemul usuat până acum la împărţirea ajutórelor pentru meseriaşi, prin un sistem, care sĕ serviască mai cu efect la ajungerea scopului urmărit de intenţia fericitului fundator.

— Se transpune comisiunii financiare.

Intrându-se în ordinea de zi, *comisiunea şcolară,* prin raportorul S. Medean referézä asupra raportului consistoriului plenar cu privire la întregirea celor trei posturi de profesori la seminariul archidiecesan. In anul trecut fusese escris concurs, la care au reflectat trei concurenţi, nici unul însĕ cu cualificaţiunea completă, cerută prin dispoşiţiunile regulamentare privitóre la profesorii seminariali. Sinodul atunci luase la cunoştinţă instituirea provisorie făcută de consistoriu, cu adansul, ca până la proxima sesiune sinodală concurenţii sĕ satisfacă dipoşiţiunilor respective, când apoi sĕ se efectuéscă alegerea. Unul dintrĕ acestia, profesorul provisor Nicolae Vătăşan satisfăcênd condiţiunii acesteia, consistoriul a promovat la sinod actul acuma complet, în firul căruia comisiunea propune, ca alegerea sĕ se pună la ordinea zilei. Preacuvioşia Sa *Dr. Il. Puşcariu,* în cât pentru corectitatea procedurii în viitoriu îşi esprimă dorinţa, ca în casuri ca cel din discuţie, când la concurs publicat în regulă nu se află concurenţi cualificaţi, sĕ se publice la timpul seu concurs nou, spre a se deschide cale de a puté reflecta la el şi aspiranţii cari în intervalul dintrĕ publicarea concursului prim până la cel de al doilea 'şi vor fi câştigat cualificaţiunea recerută. Accentuézä acestea din punct de vedere principial, in concreto însĕ, privitor la casul present, nu are nimic în contra, pentru-ca sinodul sĕ efectuéscă alegerea, respective întregirea postului prin concurentul acum deplin cualificat. — In legătură cu acestea sinodul primeşte propunerea comisiunii.

Presidiul suspinde şedinţa pentru-ca deputaţii sĕ-şi pótă face combinaţiunile asupra persónelor cari vor avé sĕ fie alese, pe noul period de trei ani, în *senatul şcolar* şi în cel *epitropesc.* După redeschidere numeşte în comisiunea de controlă a votărilor pe deputaţii P. Cosma şi I. de Preda. La apel nominal deputaţii votézä apoi, punênd în urnele de pe masa presidială câte un buletin, unul în urna pentru alegerile în senatul şcolar, ear' altul în urna pentru cele în senatul epitropesc. Numĕrându-se buletinele se constată că au votat cincizeci deputaţi, deci majoritatea e 26. Urmézä scutinarea, cu resultatul următoriu:

în *senatul şcolar* sunt aleşi: Vasilie Damian (50 voturi), Grigorie Pletos (35) şi Ioan Broju (35) din cler, ear' mireni: Dr. Liviu Leményi (49), Virgil Oniţiu (49), Dr. George Proca (47), Lazar Tritean (47), Arseniu Vlaicu (40) şi Ioan de Preda (33);

în *senatul epitropesc*: Ioan Droc (45), Galaction Şagău (45) şi Vasilie Voina (29), din cler, ear' mireni: Pantaleon Lucuţa (50), Dr. Ioan Mihu (50), Parteniu Cosma (48), Dr. Nicolae Vecerdea (36), Mihail Cirlea (31) şi Stefan Stroia (30). (Dintrĕ acestia senatul îşi va alege apoi, în sinul seu, pe controlorul).

Urmézä alegerea *profesorului seminarial.* S'au dat 48 voturi, tóte pentru profesorul provisor *Nicolae Vătăşan.*

Urmézä referada *comisiunii organisătóre* (raportor V. Voina) asupra raportului consistorial privitor la clericii cari se căsător
cu fete de altă limbă, ori altă religiune. C
sistoriul, din considerare că în urma asto
de căsătorii ajung eventual sĕ beneficieze
pensiune vĕduve ai căror părinţi ori a că
biserică nu a contribuit cu nimic la susţi
rea fondului de pensiuni, propunea sĕ dec
teze sinodul, ca: clericii cari iau în căsăto
fete de altă limbă, sĕ solviască pentru a
mentarea fondului de pensiune preoţesc 8
coróne, ear' cei cari iau fete de altă religiu
(dar' de aceeaşi limbă) sĕ solvéscă în acel
scop 400 coróne. Faţă cu propunerea acé
comisiunea, altcum fiind de acord şi
în ceea-ce priveşte motivele cari au înde
nat consistoriul sĕ presinte sinodului pro
nerea de mai sus, propune, ca afacerea
se lase în grija archiereului, care dispune
suficiente mijlóce morale şi canonice, în
a combate — in limitis — căsătorirea c
didaţilor nostri la preoţie cu fete străine
némul, ori de religiunea nóstră. După
cuţie îndelungată, la care iau parte deputa
Dr. Cristea, P. Cosma, Dr. Il. Puşcariu,
Preda, G. Hango, V. Voina, dând şi In
preasânţia Sa unele clarificări asupra chestiu
— *sinodul primeşte propunerea consistoriu*

Urmézä referada *comisiunii biseric*
(raportor Dr. I. Farcaş):

cererea credincioşilor din *Cerişor* (tr
tul Hunedóra) pentru a se hirotoni şi a l
da paroch clericul din cursul II. teologic
Muşea, care ulterior sĕ facă apoi cursul I
teologic (pe cale privată) şi prescrisul esa
de cualificaţiune, — se transpune consistor
lui spre a o resolví în sfera sa de competin

propunerea deputatului Grigorie *Pl*
pentru înmulţirea cursurilor teologice, se tr
spune consistoriului spre a o studia şi a p
senta apoi sinodului proxim un project asu
realisării. (Propunerea fiind de însemnă
deosebită, o vom publica în extens în u
din numerii următori).

propunerea deputatului *A. Vlaicu,*
vitóre la cercetarea bisericei, — după disc
mai lungă şi une-ori *prea animată,* în ur
accentuării atât din partea Inaltpreasân
Sale archiepiscopului şi Preacuvoşiei Sale
cariului, cât şi din partea unor deputaţi,
cele cuprinse şi dorite în ea sunt de aj
sulevate în cuvêntul prin care Inaltpreasâ
Sa a deschis sesiunea actuală şi formând obj
de specială preocupaţiune în numĕrósele p
torale ale Inaltpreasânţiei Sale, — se co
deră ca nefăcută;

propunerea deputatului *V. Oniţiu,* p
vitóre la arangiamentul intern al catedral
propunere în jurul căreia s'a încins frum
şi edificătórea discuţie, deosebi motivarea
cută prin propunĕtor, — se transpune c
storiului spre considerare la efectuirea lu
rilor de arangiament intern la catedrala nós

Fiind timpul înaintat (7 ore séra)
dinţa se încheie, anunţată fiind proxima
Sâmbătă la 9 ore a. m.

Şedinţa VIII

(*ţinută Sâmbătă înainte de amiaz.*)

President: Inaltpreasânţia Sa dl arc
episcop şi metropolit.

Notariu al şedinţei: Dr. George Pro

După autenticarea procesului verbal l
în şedinţa VII (notariu Lazar Tritean), —

Deputatul Dr. I. Şenchea face pro
nere de cuprinsul, ca consistoriul sĕ ela
reze un nou regulament pentru alegerile
nodale, pe care sĕ 'l presinte proximei sesi
sinodale. — Se primeşte.

Deputatul V. Domşa (protopresbiter
tractului Orăştie), cu referire la raportul c
sistorial referat de comisiunea financiară
şedinţa a IV-a, arată că taxele cununa
din tractul seu sunt înaintate la consisto
şi nu restante, cum se spusese în firul re
radei. — Spre ştire, după deslușirile d
de Dr. M. Cristea, asesor de resort în se
tul bisericesc.

Urmând ordinea de zi:

Comisiunea organisătóre (raportor
Cosma) referézä asupra cererii întrată d
trei protopresbiteri tractuali şi de la se
tariul consistorial, pentru a li-se recunóş
fondul de pensiune şi anii de serviciu fă
în alte diecese, — propunênd resping
cererii.

Vorbesc la obiect: I. de Preda,
Bologa, Dr. Vlad, V. Oniţiu şi Dr. I. St
pentru considerarea cererii; A. Vlaicu
tru respingere; S. Medean propune

Nr. 45 Sibiiu, Joi 24 April (7 Maiu) 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și insertiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Catechisarea în școlele straine.

Nemulțămire generală provocase anul trecut o știre de ziariu, de cuprinsul, că catecheții noștri sunt opriți sě mai propună religia în limba maternă a elevilor gr. or. români.

Ne-am mărginit atunci în a înregistra svonul, fără a întra în esaminarea, și eventual în combaterea faptului, din motivul, că în astfel de chestii delicate ținem că e mai bine sě nu se facă multă vorbă în publicitate, ci sě se lase apărarea drepturilor bisericii nóstre în grija celor chemați și datori sě le apere.

Astăzi chestia e de domeniul publicității, pentru-că sinodul nostru archidiecesan de est-an s'a ocupat cu ea. Credem deci că e timpul sě o comunicăm și cetitorilor, cu înșirarea tuturor faselor prin cari a trecut. Și fiind ea în modul cel mai amĕnunțit espusă în raportul pe care comisiunea școlară l'a făcut către sinodul archidiecesan, dăm în întregime acest raport, — după cum urmézá:

„Semnalând la 11 April 1902 un entrefilet ziaristic, că catechetul nostru din *Apahida*, pe basa unei ordinațiuni ministeriale, care s'ar referí la toți catecheții de la școlele de stat, este îndrumat a preda studiul religiunii *esclusiv numai în limba magiară*, consistoriul încă în 12 April a. tr. a provocat pe acest catechet, ca imediat sě raporteze întru cât este adevĕrat acel entrefilet.

In urma acestei provocări se și înaintézá prin oficiul protopresbiteral al Clujului hârtia direcțiunii școlare din Apahida, prin care în adevĕr se interzice catechetului nostru folosirea limbei nóstre la catechisare. Pe lângă acésta, același oficiu protopresbiteral raportézá, că un atare ordin s'a dat la toți catecheții noștri de la școlele de stat din comitatul Clujului.

In curênd au întrat la Ven. Consistoriu rapórte despre o astfel de oprelişte ilegală și din alte părți, așa de la catecheții aflători în comitatul Alba-inferiórá și cel al Treiscaunelor. Ba, directorul școlei de stat din Abrud a mers așa departe, încât a confiscat chiar și manualele de religie aprobate de biserică.

Consistoriul, în fața acestei stări ilegale a căutat mai întâiu sě afle: care este sorgintea acestor atacuri. Aflând că ele își au basa în o ordinațiune reservată a ministrului de culte dto 5 Martie 1902, dată inspectorilor reg. de școle, pe de-o parte a dat imediat ordin catecheților *a se ţiné strict de usul de până aci în predarea studiului religiunii*, basat pe statutul organic §. 175 și pe legile țerii (art. 44 din 1868), pe de altă parte a cerut de la Consistoriul metropolitan, ca sě întrevină la guvernul țerii și sě cérá sistarea ordinului amintit.

Intr'aceea a venit și de la catechetul din *Orăștie* un raport, prin care asemenea se semnalézá, că și la școlele ev. reformate este atacat dreptul limbei nóstre la studiul religiunii.

Indrumând consistoriul metropolitan, prin ordinul dto 21 Aug. a. tr. nr. 264, pe consistoriul archidiecesan a întreveni însuși la locurile competente în afacere, consistoriul archidiecesan a și făcut toți pașii posibili întru apĕrarea drepturilor nóstre autonomice bisericești, prin representație la ministrul de culte, arătând basa ilegală a ordinației sale și cerênd sistarea ei.

Ministrul nu a dat nici un rĕspuns la acéstă representație. Catecheții noștri de la școlele de stat însě de ací încolo nu au mai fost molestați și tinginiți în folosirea limbei nóstre la propunerea religiunii, ear' directorul din Abrud a restituit manualele confiscate, la îndrumarea inspectorului reg. de școle. Semn că representația a avut resultatul dorit.

De tot critic stă însě afacerea catechisării elevilor noștri de la școla ev. reformată din Orăștie. Consistoriul a întrevenit direct, prin representație la directoratul suprem din Cluj al bisericei reformate. Intrevenirea a rĕmas însě fără resultat, rĕspunḑênd acel directorat, cu deosebire prin hârtia sa din 19 Martie a. c. nr. 820 și din 10 April a. c. nr. 1542, că *în școlele sale nu póte permite folosirea altei limbi de cât a celei magiare.* Ba ce e mai mult, sistate fiind prelegerile din studiul religiunii la gimnasiul din Orăștie, directorul acelui gimnasiu, de-și odată a conces, mai târziu a revocat concesiunea și nu a permis elevilor noștri nici barem sě asiste la exortare Dumineca și în zile de sĕrbătóre, care exortare a rênduit'o consistoriul a se face mai intensiv, până se va aplana afacerea.

Din cele premerse este evident, că consistoriul archidiecesan în afacerea acésta *a desvoltat tótă energia întru apărarea drepturilor limbei nóstre.*

Pe basa demersurilor făcute comisiunea școlară a ajuns la convingerea, că alți pași deocamdată nu se pot face la directoratul ev. ref. din Cluj, dar' nici la guvern, fiind acésta biserică — autonomă.

Drept aceea propune următórele:

Sinodul aprobă pașii întreprinși de consistoriu în afacerea catechisării elevilor noștri de la școlele străine. Poftește sě îndrume pe catechetul din Orăștie sě întruniască Dumineca la timp potrivit elevii noștri la exortație și sě le dee instrucția potrivită în studiul religiunii. La sfîrșitul anului școlar sě facă examen, invitând direcțiunea, sě le estradee atestate în tótă regula, pe cari elevii le vor presenta autorității școlare. Dacă nu s'ar recunóște validitatea acestor atestate, catechetul sě raporteze imediat, pentru-ca consistoriul sě intrevină imediat la directorat și la guvernul țerii, pentru delăturarea acestor neajunsuri între două confesiuni autonome, egal îndreptățite și recunoscute, din patrie.“

Cum am spus în rapórtele date despre decurgerea ședințelor sinodale, propunerea a fost acceptată din partea sinodului și a fost ridicată la valóre de conclus.

Hirotonirea episcopului Ioan.

Sibiiu, 6 Maiu n.

A séră la 6 ore s'au început ceremoniile religióse, prescrise la hirotonirea de archiereu, întru hirotonirea nou alesului episcop al eparchiei aradane, Preacuvioșia Sa archimandritul *Ioan Ignatie Papp*, spre care scop au sosit la Sibiiu încă de alaltă-séră dignitarii bisericești ai eparchiei Aradului și celei a Caransebeșului, în frunte cu Preasânția Sa episcopul *Nicolae* al Caransebeșului și însoțiți de delegații eparchiei aradane.

Serviciul s'a început la 6 ore, cu *vecernia*, în biserica parochială din suburbiul josefin, servind Preacuvioșia Sa noul episcop, cu protopresbiterii Ioan Papiu (Sibiiu) și Vasile Beleș (Arad), ear' Inaltpreasânția Sa metropolitul și Preasânția Sa episcopul Nicolae au asistat la serviciu la locurile reservate archiereilor. Ecteniile diaconale au fost rostite de diaconii Dumitru Câmpean și Iosif Enescu. După „*Mărirea*“ de la stichóvnă s'a rostit ectenie și pentru nou alesul episcop, care după otpust desbrăcând odăjdiile a luat loc lângă tronul archieresc, pe când Preasânțiții ceilalți doi archierei ocupaseră loc la masa pusă în mijlocul bisericei, pe care era: evangelia, crucea, 2 lumini aprinse, o sticlă cu vin roșu, 3 păharĕ și o tasă cu trei prescuri. Diaconii s'au presentat în fața alesului și după ce l'au cădit de trei-ori, diaconul Câmpean i-a cetit actul prin care se comunică alesului, că sinodul archieresc l'a aflat vrednic de trépta archieréscă, ear' M. Sa Domnitoriul i-a întărit alegerea de episcop „al eparchiei Aradului, Orăḑii-mari, Ienopolei, Hălmagiului și părților adnexe din Bănatul-Timișan“.

Alesul rĕspunde, că primește cu mulțămire vestea și se supune votului sinodului eparchial și hotărîrii Preaînalte, promițênd că va păstorí cu tot zelul și va conduce în fapte bune turma cuvêntătóre din eparchia numită. După

FOIȘÓRĂ

Facerea.

De Ioan Stanciu, cleric.

(Urmare)

Ceea-ce privește întrebarea, că óre lumina cum a putut fi și de unde și-a luat originea înainte de a fi fost sórele visibil, cred că am resolvat-o în cele premerse. Dar' totuși la prima vedere pare a fi contrazicere între adevĕrurile spuse în vers 3—6 și vers 14—19, căci acolo între altele se zice, că „Dzeu despărți lumina de întunerec, și Dzeu numí lumina ziuă și întunerecul îl numí nópte“, ear' aicea, adecă în ziua a patra, tot cam acestea idei se esprimă când se zice, că Dzeu „făcù luminătorii pe întinsul ceriului, ca sě despartă ziua de nópte . . . . . ca sě lumineze pe pămênt . . . . și sě despartă lumina de întunerec“. Cum? Óre Dzeu aceea ce a făcut în ziua primă, sě fi repetat și în ziua a patra? In ziua primă a despărțit Dzeu lumina de întunerec; cum de în ziua a patra ear' o desparte?

Fiind Dzeu perfect, și lucrurile de el sĕvêrșite trebue sě fie perfecte. Deci ceea-ce a sĕvêrșit în ziua primă, fiind ceva perfect, aceeași acțiune perfectă nu a putut-o repeta, cu atât mai vêrtos, căci El nu face nimica superfluu. Contrazicerea la aparență este evidentă, căci s'au nu a esistat lumina până în ziua a patra, și atunci nu e adevĕrat ceea-ce se afirmă în vers 3—6, adecă, că în ziua primă se făcù *lumina și se despărți de întunerec*, s'au apoi s'a făcut în ziua primă, și atunci nu e adevĕrat că în ziua a patra făcù Dzeu luminătorii, *ca sě despartă lumina de întunerec.*

In ambele casuri se atacă sfânta scriptură în mod violent. Fapt e, că lumina de întunerec s'a despărțit deja în ziua primă, numind Dzeu încă atunci lumina ziuă ear' întunerecul nópte. Noi însě adevĕrata causă a întunerecului nu o știm până în a patra zi. In acésta zi se spune precis, că sórele, luna și stelele sunt puse pe „întinsul ceriului ca sě lumineze pămêntul și sě guverneze ziua și nóptea și sě despartă lumina de întunerec“. Numai acuma după ce s'a făcut visibil sórele, i-se spune scopul și calitățile cari le-a avut și până în acésta zi. Efectele sórelui erau deja în ziua primă, ear' causa ni-se face cunoscută numai în a patra, spunêndu-i-se totodată și efectele.

Imprejurarea, că óre sórele de ce nu a fost visibil de-odată cu ivirea luminei, iată cum ne-o esplică sf. părinte Vasilie cel mare: „sórele și luna nu au fost făcute pentru-ca aceia, cari nu cunoșteau pe Dzeu, sě nu crédă, că el ar fi părintele luminei și creatorul plantelor“.

Presupunênd, că fie-căruia este cunoscut cum servește sórele, luna și stelele „de semne pentru timpuri, zile și ani“, țin de superfluu a mai da esplicări, ci mĕ voiu nisuí a arăta, cum se póte mai rațional înțelege adevĕrul spus în sf. scriptură, că Dzeu făcù: „doi luminători, pe luminătoriul cel mare, ca sě guverneze ziua, și pe luminătoriul cel mai mic, ca sě guverneze nóptea.“

E drept că dacă ne-am pune pe vederi științifice nici decum nu am puté afirma cu sf. scriptură, că sórele sau luna ar fi cele mai mari corpuri cerești, căci din contră, sunt unele dintrĕ cele mai mici. Ele se vĕd mai mari ca celelalte, din causa distanței prea mici, ce ne desparte de ele. Moise însě, când zice, că sunt cele mai mari, vorbește din punct de vedere practic, căci întradevĕr dacă ne uităm la sóre și la lună de pe pămênt, apar ca cele mai mari dintrĕ tóte corpurile cerești.

In ziua a cincia făcù Dzeu animalele viețuitóre în apă și „tóte paserile viețuitóre după feliul lor“. „Și Dzeu le binecuvêntà zicând: creșteți și vĕ înmulțiți și umpleți apele în mări; și paserile sě se înmulțéscă pe pămênt“, (22—23).

Avênd animalele viețuitóre în apă și paserile condițiunile de viață deja mai înainte de a cincea zi, ne putem pune întrebarea, că óre au esistat înainte de acésta zi vre-o pasere s'au animal de apă? Posibilitatea nu este eschisă, cu atâta mai vêrtos că sfânta scriptură susține că numai „mulțimea de animale viețuitóre“ s'a ivit în ziua a cincia. Acésta posibilitate se refere și la animalele create în a șésa zi, care nu e altceva de cât continuarea creării începută deja în ziua a cincia.

Numai după ce terminà Dzeu și crearea animalelor „viețuitóre după feliul lor“, a vitelor, tĕritórelor și a fiarĕlor de pe pămênt, creà ființa cea mai perfectă după chipul și asemĕnarea sa, „care sě stăpânéscă preste peștii mărei și preste paserile ceriului și preste patrupede și preste tot pămêntul“ (v. 26).

(Va urmà).

acest rĕspuns şi promisiune alesul merge în mijlocul bisericei şi ocupă loc la masa archiereilor. S'au rostit apoi obicinuitele polichróne pentru Domnitoriu, pentru cei patru patriarchi, pentru metropolitul Ioan, pentru episcopul Nicolae, pentru metropoliţi, archiepiscopi, episcopi şi tot clerul, pentru noul episcop şi pentru diregătoriile militare, civile şi pentru popor. Fie-cărui polichron cântăreţii rĕspundeau cu „mulţi fericiţi ani", ear' archiereii şi noul episcop închină în sănĕtatea celor amintiţi în polichron.

După acestea a urmat *vecernia mare* împreunată cu *litie* şi priveghiere, după tipicul Rusaliilor, prescris la hirotonirea de archiereu. Serviciul s'a terminat la 8 ore şi 10 minute.

In decursul sfintei liturgíi de azi s'a făcut apoi adevĕrata hirotonire.

La orele 9 soseşte la biserică I. P. S. Sa Metropolitul *Ioan,* însoţit de P. S. Sa episcopul *Nicolae* al Caransebeşului. La întrare în biserică îi primesc, îmbrăcaţi în ornate, Preacuvioşiile Lor Archimandriţii *Ioan I. Papp, Musta,* Dr. *Il. Puşcariu* şi Augustin *Hamsea,* P. C. S. protosincelul Dr. Eusebiu *Roşca,* protopresbiterii Ioan *Papiu,* Vasile *Beleş,* Dr. *Trailescu,* ieromonachul Dr. Miron E. *Cristea* şi diaconii *Câmpean* şi *Enescu.* Cântările liturgice le-a cântat corul mixt al dlui T. Popovici.

Se face îmbrăcarea Archiereilor.

După îmbrăcare diaconii, avênd în mâni — unul dichierul, ear' celalalt trichierul, — se postéză în uşa împĕrătéscă, rostind diac. Câmpian la adresa metropolitului: „Aşa sĕ lumineze lumina ta înaintea ómenilor, ca vĕḑênd faptele tale cele bune, sĕ preamăréscă pe Tatăl nostru cel din ceriuri" etc. Inaintéză apoi ambii până în naos şi predau metropolitului luminările, care binecuvêntă cu ele poporul, şi împreună cu celalalt archiereu iau loc pe fotelurile din mijlocul bisericei, fiind întins înaintea lor un covor pe care e brodat chipul vulturului.

E condus acum din altariu alesul şi după ce diaconul Câmpian zice: „Poruncind porunceşte, Inaltpreasânţite Stăpâne!", P. C. Sa Archimandritul *Musta* îl presintă Archiereilor cu cuvintele:

„Cu umilinţă se presintă Inaltpreasânţiei Tale spre hirotonire iubitul de Dzeu, preacuviosul archimandrit Ioan, ales şi întărit episcop al eparchiei Aradului, Orăḑii-mari, Ienopolei, Hălmagiului şi părţilor adnexe din Banatul-Timişan, şi se pune Inaltpreasânţiei Tale spre graţiósă disposiţiune".

Metropolitul întrébă:

„De ce ai venit şi ce ceri?"

Alesul rĕspunde:

„Am venit sĕ cer hirotonire cu preasfinţitul dar archieresc."

Metropolitul:

„Dar' cum creḑi?

Alesul rosteşte simbolul credinţei, după care metropolitul îl binecuvêntă de trei-ori zicênd:

„Darul lui Dzeu Tatăl şi al Domnului nostru Iisus Christos şi al Duhului sânt sĕ fie cu tine."

Diaconii conduc pe alesul până ce ajunge sĕ stee pe mijlocul vulturului, şi 'l presintă de nou, la ce P. S. Sa episcopul Nicolae îl agrăeşte cu următórele:

„Arată-ne nouĕ mai pe larg: cum creḑi despre întruparea Fiului şi Cuvêntului lui Dumnezeu?"

Alesul rosteşte partea referitóre din simbolul credinţei, completată cu esenţa dogmei despre cele trei ipostasuri ale sfintei Treimi şi cu respingerea eresurilor lui Arie, Machedonie şi Nestoriu, — după care mărturisire diaconii înaintéză cu el până la capul vulturului şi earăşi îl presintă Archiereilor. Metropolitul îl întrébă:

„Mai spune-ne: cum creḑi despre canónele s. apostoli şi ale s. părinţi?" ear' alesul rĕspunde cu declaraţia, prin care-şi preciséză mărturisirea credinţei şi misiunea archieréscă. Predă apoi metropolitului declaraţia, scrisă şi subscrisă de el însu-şi, spre a fi alăturată la acte. După acestea metropolitul îl binecuvêntă; el se închină de trei-ori archiereilor şi le sărută mâna, ear' ei îl sărută pe frunte. Covorul e dus acum înaintea icónei Mântuitoriului, unde alesul stă până la „Sfinte Dumnezeule", când e condus în altariu spre a fi hirotonit. Hirotonirea e la fel ca şì la preoţi, fiind numai rugăciunile mai multe. Se continuă apoi liturgia, ear' după terminare se desbracă toţi trei de odăjdii, metropolitul şi episcopul Nicolae iau loc pe foteluri în mijlocul bisericei, de unde metropolitul ţine nou hirotonitului o alocuţie şi-i predă cârja archieréscă.

Drept rĕspuns nou alesul rosteşte o cuvêntare bine simţită. Metropolitul şi episcopul Nicolae ies din biserică, ear' noul episcop împarte anafora.

Actul hirotonirii e terminat.

La ora unu, când scriem aceste şire, sunt terminate felicitările şi presentările, şi se începe prânzul festiv, dat de I. P. S. Sa metropolitul în onórea noului Archiereu.

Drept încheere notăm, că P. S. Sa episcopul *Ioan* al Aradului are în suita sa pe următorii domni: Dintrĕ mireni Dr. *Oncu,* şi Petru *Truţa,* din cler P. C. Sa Archimandritul *Hamsea,* protopresbiterii George Popoviciu, V. Beleş, Dr. Trailescu, Păcală, Roxin şi preoţii Papp şi Horváth.

Ca óspe a fost present la actul de sfinţire dl inginer din România *Aurel Beleş* şi întréga societate înaltă română din Sibiiu

P. S. Sa episcopul Nicolae e însoţit numai de Archimandritul Musta.

O chestiune deschisă.

(Ecou la articolii cu acest titlu, publicaţi în „*T. R.*")

De protopresb. Vasile Gan.

(Urmare).

E fapt netăgăduit şi psichologiceşte deplin documentat, că omul are aplecare spre un lucru óre-care şi se póte determina la sĕvêrşirea lui numai după-ce îi cunóşte folósele ce le aduce.

Precum nenatural lucru este a silí pe un elev la învĕţarea mechanică, din care se alege numai cu repulsiune faţă de învĕţământ, tot aşa nenatural e pentru popor a'l silí sĕ 'şi dee copíii la şcólă, nainte de ce ar cunóşte bunătăţile şcólei.

Se va obiecţiona: poporul nostru nu de eri de alaltăeri susţine şcóle, ci cel puţin de 30—40 ani; în acest restimp se va fi familiarisat dór' cu şcóla, ştie ce plăteşte. Esperienţa l'a învĕţat.

Sĕ rĕmânem la analisarea faptului atins în cele premergĕtóre, relativ la însufleţirea poporului pentru carte.

Am zis că părinţii se îmbulziau cu copíii la învĕţătoriu. De ce se îmbulziau? Sĕ 'i facă ómeni iscusiţi, póte domni mari! S'a ajuns scopul? Nu!... *Fiind-că şcóla n'a fost condusă după nici un sistem, fiind-că sistemul de învĕţământ mai nou negliga partea moralisătóre şi educativă aprópe cu totul (ba pe învĕţatul religiunei nu se punea nici atât preţ cât puneau cantorii cei bĕtrâni,* cari învĕţau pe elevii lor cel puţin tipicul bisericesc şi rugăciunile tóte), din elevii şcólelor acestora s'au ales neşte bărbaţi reci, fără multă rîvnă spre lucrurile idealiste.

Nu ca vorbă de ocară, nici ca defăimare la adresa şcólelor, dar' adevĕrul îl spun. Nenumĕrate esemple din comune arată, că din elevi au eşit fórte mulţi perde vară, a căror îndeletnicire este crâjma, jocurile şi cărţile. Cei-ce n'au voit ori n'au putut din causa părinţilor (ce-i ţineau în frêu) aluneca pe povârniş, au lăpădat cu totul *spoiala,* au recăḑut la starea dinainte de şcólă.

Noţiunile deci încă n'au încălḑit, nici au moralisat pe cineva. Tocmai acésta e vina la noi. De-şi şcólele sunt şcóle confesionale, sub autoritatea bisericei, totuşi religiunea şi moralul se învaţă cât se póte de rĕu. Cât de des ni-se dă ocasiune a auḑí din gura poporului frase ca acestea: Nu mai ştim ce se va alege de băeţii nostri. Invaţă tot numai suciturí şi frământări de limbă, dar' pe cărţile din biserică nici nu ştiu măcar cetí... necum sĕ se róge şi sĕ şì cânte în biserică!...

Neţinênd şcóla cont de predisposiţia sufletéscă a poporului, acela nu vede în ea aşeḑĕmêntul plăcut lui, şi cât numai póte îşi substrage băeţii de la cercetare, căci zice: Nu voesc sĕ mi-se strice băeţii!

Pot povestí însĕ şì alte efecte ale ştiinţei de carte.

Se înfiinţase într'o comună óre-care un institut de „*credit şi păstrare*". Acela împarte bani eftini, nici nu sileşte a'i resplătí de odată, dar' povestea e, că numai cine ştie scrie, — capĕtă bani. Se pun deci ómeni bĕtrâni pe carte. Invaţă cetit-scrisul, ca sĕ pótă scóte bani împrumut.

S'a dovedit în urmă că acest zel a dus la resultat rĕu, pentru-că institutul nu preste mult l'a făcut pe bietul om sĕ-şi iee adio de la casă şi moşie. Bietul om nu ştiuse ce e *sorocul,* a întârḑiat cu plătirea. Aşa era obicinuit la împrumuturi. L'a învĕţat advocatul minte...

Dar' ce se mai lungesc vorba! Ori-cine, cred, vede din cele de până ací, că poporul resultatele şcólei le pricepe numai din partea lor cea rea, şi că trebuinţa de carte nu i-s'a făcut în trup şi sânge.

Dacă ar fi iniţiat poporul nostru cât de cât în secretele industriei şi comerciului, dacă ar fi dedat la gospodărie mai raţională şi speculă economică, unde inomis se recere şi ceva ştiinţă de carte, sĕ fim siguri, că nu ar negliga datorinţa de a învĕţa carte, căci dór' şì românul e din aceeaşi materie creat ca şì alte popóre, şi ce fac acelea ar trebuí şì el sĕ facă.

A cui e vina că nu a fost dedat poporul nostru la aceste? A fireştilor lui conducĕtori. Inţeleg ací tótă pătura superpusă, a cărei menire e conducerea, luminarea poporului.

Spre a nu fi rĕu interpretat, notez, că nu acus pe nime. Recunosc chiar, că unii dintrĕ preoţi şi învĕţători lucră cu zel întru luminarea poporului prin predici, conferenţe ş. a. De ce dar' nu se mişcă deci poporul? *N'are exemple reale şi practice.*

Vorbe a tot auḑit el, dar' n'a vĕḑut *fapte.* Vreau sĕ instruez poporul a conduce gospodărie şi economie raţională? Mĕ va asculta, dar' când? Când va vedé economia mea raţională şi va ştí apreţia folósele ei din intuiţiune proprie. Se va îndeletnicí cu industriile, comerciul şi celelalte. Când? Numai când va vedé comercianţi, industriaşi, întreprindĕtori din sinul seu şí va vedé că acestia prosperéză. Atunci şi numai atunci va schimba cu trecutul, şi numai atunci se vor împopula din greu şì şcólele.

Până acum exemple de aceste n'au prea fost. Abia în timpul mai nou se ridică şi dintrĕ ai nostri unii, se înfiinţéză societăţi şi tovărăşíi. Efectul bun al acestora sigur nu se va perde. Precum din picurii de sânge ai martirilor a rĕsărit şi înflorit biserica lui Christos, aşa din seminţele de acest fel va rĕsărí viitoriul pororului nostru.

Ridicarea în aşa formă a poporului recere o muncă intensivă şi solidară a tuturor factorilor din parochíi şi nu numai a unor persóne singuratice. Preoţii şi alţi inteligenţi, cum s'a accentuat şì prin ziarele nóstre, nu vor ţiné de dejositor pentru ei a face industrieşi, comercianţi şi „gospodari" harnici din fíii lor, ca sĕ capete pentru aceste şi poporul gust, sĕ urmeze pildele cele bune. Pilde bune vor fi şì crearea şi conducerea economíilor de model.

Şcóla, la rêndul ei, nu trebuie sĕ fie pasivă.

Şcóla trebue sĕ créscă caractere, şi încă caractere religióse, căci — fie, şi desvólte-se omenimea cum va vrea — rĕmâne adevĕr, că viitoriul e al acelora, cari au *caractere religióse şi morale.*

Caracterele nu numai din punct de vedere religios sunt dorite, dar' şì de aceea, că *numai cu aceste caractere se póte susţiné clasa meseriaşilor, comercianţilor* şcl., căci îi asigură *contra căderii. Căderea* tocmai la acestia e mai uşóră, şì cea materială şì cea morală.

Prin creşterea caracterelor religióse se va aduce şì poporul în mai strînsă legătură cu şcóla sa, şi se va convinge, că într'adevĕr şcóla e binefacere.

Analfabetismul nu va dispăré total de la popor şi fíii biseriei nóstre, póte nici în secolul următor. La tot casul nu va înceta până ce duréză stările actuale de lucruri.

Sunt greutăţi technice, împreunate cu cercetarea şcólei, cari nu se pot învinge nici pe lângă aplicarea de cele mai grele pedepse.

Un tată are 3—4 copíi, cari ar trebuí de-odată sĕ cerceteze şcóla. Omul e sărac, n'are cu ce-i îmbrăca, nu are cu ce le cumpĕra cărţi, nu-i póte provedé cu ale traiului. Ce va face antistia şcolară? Pe doi îi va dispensa, rĕmâne unul bun de şcólă. Nu odată se întêmplă, că nici acest unul nu vine, pentru-că tatăl-seu pe toţi i-a trimis în lume ca servitori.

Acolo e cassa bisericei: pe cei săraci trebue sĕ-i provadă cu cărţi, vestminte.... se va zice. Dar' cassa bisericei şi ea este gólă, pentru-că la popor sărac — capitalele lipsesc.

Alt cas! O comună este împrăştiată, copíii trebue 3—5 chlm. sĕ mérgă până la şcólă şi îndĕrĕt. Uşor de înţeles: cei mai mici, mai debili, vor trebuí sĕ stee acasă. In timpul verei şi de ar puté merge cumva, — preste érnă le este absolut imposibil. Se vor imatricula mai târziu când vor fi mai de etate! Se ivesc de aceste casuri, — chiar eu am şcóle — că elevii sunt recrutaţi aprópe toţi din cei de repetiţie. Dar' nu se póte pretutindenea astfel. Când au ajuns la etate, băeţii sunt întrebuinţaţi în economie şi nici habar nu mai au părinţii a-i trimite la şcólă.

Poporul nostru trăeşte din economia vitelor, mare parte, altă parte din economia câmpului, care nici ea nu póte fi fără vite. In urma comasărilor făcute şi a legilor aspre de câmp, pădure şi păşunat, vitele nici pe un moment nu pot eşí singure la islaz, căci pedepsele de prevaricaţie sunt enorme, înghit an de an din sudórea poporului sume ce prin unele locuri ajung la valórea dărilor directe.

Ce e mai natural pentru bieţii economi de cât sĕ-şi sustragă copíii de la şcólă, căci mai bucuros suportă pedepsele şcolare, de cât cele de prevaricaţie. Ací îşi află esplicarea şì absenţele cele multe ce se ivesc la şcólele nóstre, mai ales în timpul de primăvară şi tómnă, când băeţii sunt toţi ocupaţi în economia părinţilor. Se póte zice, că prelegeri adevĕrate şi cercetări regulate la şcólă sunt numai în timpul lunilor de érnă. Invĕţământ regulat numai în 4—5 luni se face din cele 8 obligate.

A se arăta autorităţile şcolare locale radicale în punctul acesta, nu pot, deóre-ce ucid materialiceşte propriul popor. Astfel în timpul mai nou se face tot ce e posibil în acéstă direcţiune.

Un alt moment de mare ponderositate sunt încă dator a-l releva ací: nu avem şcóle de ajuns, nici personalul suficient spre a puté participa toţi fíii poporului la instrucţiune.

Când biserica nóstră singură ar puté dispune de şcóle, când autoritatea politică — afară de inspecţiunea propriu zisă — n'ar dicta alte condiţiuni pentru şcólele nóstre, noi ni-am puté întocmí afacerile şcolare după cum cer trebuinţele locale. Dar' nu e aşa. Din şcólele nóstre fórte multe au trebuit sĕ fie închise, pentru-că nu au putut şi nu pot satisface legii. De-o parte salarele învĕţătoreşti, de altă parte edificiile şcolare necorespunḑĕtóre au dus autorităţile bisericeşti la ideia care s'a şì realisat de a afilia comune bisericeşti cu şcóla, susţinênd edificiu comun şi învĕţătoriu comun.

Pedecile ce resultă pentru învĕţământ sunt prea elocuente. De o parte, de unii din parochieni s'a depărtat şcóla, prin ce s'a îngreunat mult cercetarea regulată a aceleia, de altă parte înmulţindu-se elevii astorfel de şcóle, şi legea nepermiţĕnd a se instruí mai mulţi de 80 în o sală şi de un singur învĕţătoriu — supernumĕrarii, vrênd-nevrênd au trebuit eliminaţi şì atunci când înşişi ar fi năpădit şcóla, fără mijlóce de forţă, pentru-că sabia lui Damocle atârna de asupra: inspectorul regesc de şcóle, pe motivul că sunt mai mulţi elevi obligaţi de cât sunt sistemisaţi pentru un învĕţătoriu, — pretinde sus şi tare a se instituí a doua putere didactică, a se zidí o a doua sală şi aşa mai departe.

Câte şcóle nu avem noi afiliate cu comune de ale nóstre şi şì cu greco catolicii, din pricina salarelor!? Dacă biserica era lăsată în pace în punctul salarelor şi edificiilor, ea sigur că îşi cunoştea trebuinţele cum de fapt de la începutul obligativităţii învĕţământului le-a şì cunoscut şi a şì lucrat conform acelora, înfiinţând şcóle în tóte cătunele mai însemnate, prin ce s'a dat şì primul stimul parochienilor nostri a se familiarisa cu învĕţămêntul, adecă cu ştiinţa de carte.

Adevĕrat, edificiile nu erau ceva splendóre, sĕrăcăcióse erau ca şi poporul, adĕvĕrat, că „dascălii“ nu aveau cunoştinţa metódelor care o au astăzi, aveau însĕ ambiţiunea de a fi *„dascăli“*, şi propuneau elevilor după gustul lor şi al părinţilor, anume nainte de tóte cetitul şi scrisul, apoi tipicul bisericesc, cântările şi mai pe urmă din celelalte ştiinţe câte ceva.

Din băeţi se alegeau — de nu altă — nişte cântăreţi în biserică. Era mai mult acésta de cât nimica; ba era mai mult şi de cât resultatul şcólei de astăzi, căci astăzi nu remâne nici atâta pentru viéţă. Cu timpul îmbunătăţindu-se sórtea poporului se îmbunătăţiau şi stările şcolare şi puteam progresa în mod normal.

Aşa? Nicăiri pe faţa pămêntului, cred, n'a mai obvenit fenomenul întors ca la noi, după care treptat cu ridicarea salarelor şi edificiilor şcolare din ce în ce mai pompóse, sĕ scadă intensitatea învĕţămêntului şi sĕ se împuţineze şcolarii.

In zadar! malum necesarium caută a'l susţiné, caută a ne supune forţei împrejurărilor date, cari nu le va puté schimba mână omenéscă, de cât atunci, când se vor schimba stările materiale, ca sĕ putem înmulţí şcólele, sĕ înmulţim şi personalul învĕţătoresc treptat cu acelea. Sărăcia, sărăcia, pârdalnica de ea! Ea sĕ disparā, celelalte vor urma!

(Va urma),

Pagini din trecut.

Cum s'a propoveduit unirea în părţile Bihorene?

de Dr. **George Alexici.**

(Urmare.)

Fiind şi altă carte cu mare pecete am văzut acolo. Zicînd al nostru jurat al ţăriĭ anume Cioroş Găvrilă din Sirbĭ să ne *măghierăzluieştĭ* [1]) cartea aceasta, care zicĭ că ie dela craiasă să vedem ce poruncă e întrînsa. El au zîs că nu ştim noĭ *dieceşte* [2]) noĭ am zis să ne spue oungureaşte. Pentru acest cuvînt au zis să mă prindă să mă bată, zicînd că de ne vom da supt ounieţie, asupreală spre noĭ nu va fi, că ne *sănueşte* [3]) oarmeghie de dajde cea grea. Cu acee nu sau legăduit cinstita oarmeghie, ci sau sculat *tisturile* [4]) domnilor asupra noastră, anume, a marii sale a *herţeşigului* [5]) Oudvorbirău Parnaski Mihaĭ şi au prins dintre noĭ 8 oameni zicînd că de nu vom primi popi ceĭ ouniţĭ nicĭ cum robiĭ afară nu a slobozi. Noĭ lam cuntenit pe Dumnezeu şi pe înălţata crăiasă, să nu ne runtuluiască. El au zis cum că lege nostră nu este bŭnă de nu ne vom ounia, Noĭ am zis, că nu ne vom ounia, şĭ pe noĭ să nu ne prinză pentru ounia, că de vom fi vinovaţĭ nea prinde crăiasa, pentru acea noĭ nam îngăduit, săĭ ducă în prinsoare, ca noĭ cînd nea poiti înălţata crăiasă, noĭ sîntem ascultătorĭ de porunca înălţateĭ crăiasă, pentru acea zicînd oadorbirău că are puteare încît birueşte herţeşigul să ţipe popiĭ ceĭ ne ouniţĭ şi să pue de ceĭ uniţĭ şi undeĭ calvin să pue *plebanoşi.* [6]) Pentru acee lam cuntenit să nu ne hăbărgătuiască din lege, că înălţata crăiasă nu pofteşte a asupri pe nime din lege, Acel numit Odorbirău Parnaschi Mihaĭ peste scurtă vreme tîlnindu să cu acel numit udvorbirău, vinind al nostru jurat al ţăriĭ anume Cioroş Găvrilă de cătă Orade supt *hagău* [7]) de Orade prinzînd puşca şi zicînd să stau în loc şi să mă dau rob. Mînînd haĭducĭ să mă prinză eu lam cuntenit pe Dumnezeu şi pe înălţata crăiasă să numĭ ţie drumul să mă prinză, şi cu fuga am hălăduit. Nehodinind cinstita ormede, făcînd sfat şi dînd poruncă la mai sus numit solgăbirău Budai Peiterĭ să ne prinză, anume pe al nostru jurat Cioraş Găvrilă, îmblînd anume la oun tîrg *Şoloşvaşar* [8]) în oraş în Mărghita au îmblat cu armaşi şi au aflat pe acel jurat al nostru anume Cioroş Găvrilă, acolo lau prins, şi mare *hurţulaş* [9]) au făcut, cît pă pămînt mau tras, Cuntenînduĭ şi rugînduĭ să nu ne *ruguluiască*, [1]) iau cuntenit pe Dumnezeu şi pe înălţata crăiasă să ne dea pace. Că noĭ cu plîngere neam dat iştanţie la înălţata crăiasă, şi de acolo aşteptăm toată dreptate noastră. Nebăgînd samă acel numit solgăbirău, mai mare hurţuşag încă facea muncind să ducă pe al nostru jurat în robie. Văzînd noĭ ţara căl prinde fără de vină, cuntenindul să nul ducă în robie, că noi aşteptam poruncă dela înălţata crăiasă şi dela mai sus numit al nostru mitropolit Pavel Nenadovicĭ, să ne aducă de acolo luminata comisie, să ne *vijgaluiască* [2]) de toate asuprelele ce ne face cinstită ormeghie. Nebagînd samă cuntenemîntul acel numit solgăbirău, au sculat pre noĭ verboncul crăiesiĭ, cariĭ *corboluesc* [3]) *cotunele ceale dealoge* [4]) de care tîrgu s'au mirat. Şi neam oprît pre Dumnezeu şi pe craiasă să nu ne prinză nicĭ să să scoale pre noĭ. Inţelegînd ofiţirii, cumcă navem nici o vină, ce pentru lege să scoală pre noi, atunce au oprit cotunele de pre noĭ. Pre care avem mărturie pre poşta dela Dida şi pre alţĭ oameni, cari au fost la acel tîrg. Cu atita nu sau hodinit cinstita ormede, ce au mînat alt solgăbirău, anume Budai Imbre şi pe Covaciş Mihaĭ şi au îmblat de neau jurat ce puntul neau scris al nostru prea Osfinţit arhiereu Synesie Jivanovicĭ şi nam putut a călca porunca ce am jurat, că noo nu neau dat nici un punt înpotriva nimărui.

(Va urma.)

---

[1]) ung. *magyaráz* = esplică.

[2]) ungurism *(deákul)* = latineşte

[3]) ung. szán = a miluí.

[4]) ung. tiszt.

[5]) ung. *herczegség.*

[6]) ung. plébános = preot.

[7]) nng. *hágó* = potecă, drum.

[8]) Forma *şoloş* nu o înţeleg; vaşar = ung. *vásár.*

[9]) ung. *hurczolás* = tîrăire

[1]) ung. *rug* = a lovi cu piciorul.

[2]) ung. *vizsgál* = a cerceta.

[3]) Obîrşia cuvêntului nu o ştim; pe semne trebue să fie vre-un ungurism. Inţelesul = *a aduna.*

[4]) ung. *gyalog katona* = çătană pedestraş.

Din Breţcu.

— Inmormêntarea protopresb. Coltofean. —

Breţcu, 16 April v.

Dumnezeu în grea cercare a adus biserica nóstră ort. rom. din tractul Treiscaune, chiămând la sine pe vrednicul şi de toţi iubitul nostru şef tractual, pe protopresbiterul *Dimitrie Coltofean.*

Dacă asemănàm starea tractului de astăzi, cu cea din trecut, ori-cine va constata, că e alta, cu tóte că timpurile din urmă cu mult mai vitrege au fost pentru biserica şi şcóla nóstră din acest tract, de cât timpurile mai vechi.

Şi meritul este al defunctului şef *D. Coltofean*, care a trăit şi s'a jertfit pentru oficiul seu greu, şi împreunat cu mare responsabilitate, şi care în vîrstă abia de 53 ani ni-a fost răpit de cruda mórte, lăsând întreg tractul şi numĕrósa sa familie cum şi pe numĕroşii sei amici, cu lacrimi în ochi.

Viitoriul va dovedí pe cine a perdut biserica nóstră, şcóla nóstră, în persóna protopresbiterului *D. Coltofeanu*, a cărui înmormêntare avù loc Marţi în 15 April st. v. a. c., aşeḑêndu-se rĕmăşiţele sale pămênteşti spre eternă odihnă în cimiterul bisericei din Breţcu.

Pentru a face şi altora cunoscută decurgerea înmormêntării mult regretatului protopresbiter, îmi iau voe a o descrie în următórele:

Deja Luni 14 April rudeniile defunctului, cari erau în afară, erau adunate tóte pentru a vĕrsa câte o lacrimă pentru mult iubitul lor.

Marţi diminéţa apoi casa mortuală gemea de lume. Din întreg tractul, preoţii cari numai au auḑit de trista întêmplare, s'au grăbit a vení şi a mai vedé pentru ultima óră pe scumpul lor şef. Totul era trist, până şi natura însaşi părea a participa la tristeţa generală, căci de Duminecă séra ploua lin.

La orele 10 a. m. soseşte şi mult on. paroch Dr. *V. Saftu* din Braşov, care fù învitat de familia decedatului a participa la aducerea de rugăciuni, ca unul dintrĕ amicii vechi ai defunctului. La 12 ore 16 preoţi erau presenţi, dintrĕ cari 8, în frunte cu delegatul Escelenţiei Sale, la ora 2 au început serviciul înmormêntării.

De tristă şi de inimi sfăşietóre priveliştel In jurul sicriului mama, soţia, copíii 8 la numĕr (lipsiau 2 din cei 10), fratele, cumnatul, surorile, ginerii, socrul, toţi vĕrsau lacrimi când au vĕḑut că ora despărţirii de scumpul lor defunct a sunat. De-şi ploua în continuu, curtea şi strada gemea de publicul din loc şi de cel venit din afară. In urma praporilor şi la sunetul tânguitor al clopotelor, atât al celor de la biserica ortodoxă, cât şi al celor de la biserica rom. cat., păşiau toţi cu capul plecat, înaintând spre biserică după sicriul decedatului.

In biserică Dr. *Saftu*, cu voce tremurătóre dă binecuvêntarea şi serviciul începe cu tótă solemnitatea. Biserica era îndesuită de lume, curtea bisericei de asemeni.

Trei discursuri s'au ţinut. Intâiu a vorbit dl *Romul Verzea*, care ca delegat oficios cu prisosinţă a satisfăcut sarcinei, scoţênd în relief persóna defunctului, activitatea sa ca preot şi protopresbiter, şi munca lui în viia Domnului, o muncă grea, istovitóre de puteri fisice, care l'a răpit atât de timpuriu din cercul nostru.

Părintele Dr. *V. Saftu* scóte apoi în un limbagiu dulce la lumină şi convinge pe cei presenţi despre meritele ce şi-le-a căştigat protopresb. D. Coltofean ca preot, ca păstor sufletesc, îndémnă pe creştinii ortodoxi a ţiné la biserica străbună, la Sionul nostru stânt, care ne-a scăpat ca naţiune păstrându-ne dulcea limbă românéscă. (Frumósa vorbire a dlui paroch Dr. *V. Saftu* o vom da în întregime în numĕrul viitoriu. *Red*).

In numele preoţimei tractuale vorbì în urmă parochul *Ioan G. Oltean* din Poianasărată, deplângênd perderea şefului.

Ridicându-se coliva (panachida) şi după otpustul dat *„Vecinica lui pomenire“* cântat de clerul present şi de mulţi dintrĕ mireni, s'a rupt zagazul lacrimilor, cari au udat obrazele tuturor.

Constat următórele:

Numele cel bun de care s'a bucurat şi care şi-l'a asigurat regretatul protopresbiter *D. Coltofean*, o împrejurare care a făcut, că, de şi timpul a fost fórte urît, public imens de mare a petrecut la locul de vecinică odihnă pe iubitul defunct, act la care a luat parte inteliginţa magiară din Breţcu în frunte cu canonicul *Balint;* şi vrednicia cu care a condus reposatul acest tract, atât de espus loviturilor duşmane.

Incheiu deci, esprimând părerea generală, că timpul va dovedí ce gol a rĕmas în biserica nóstră prin perderea lui D. Coltofean, care mult a fost stimat şi iubit de preoţii tractuali, cărora nu şef, ci părinte li-a fost.

Zante.

NOUTĂŢI

Sfântul Sinod al bisericii gr. ort. române din România se va întruní în sesiune ordinară de primăvară la 1 Maiu v. în Bucureşti. Deschiderea sesiunii se va face, ca de obiceiu, prin mesaj de tron, pe care 'l va cetí ministrul de culte şi instrucţiune publică, domnul Spiru Haret.

*

De la comitat. In 8 Maiu st. n. (Vineri) *comisiunea administrativă* a comitatului *Sibiiu* îşi va ţiné şedinţa lunară ordinară, în sala de şedinte a casei comitatense. Tot-atunci va ţiné şedinţă şi comitetul disciplinar comitatens şi comisiunea de reclamaţiuni în instanţa a doua, în cause comitatense.

*

Dr. Iosif T. Bădescu, secretariu al consistoriului eparchiei Caransebeşului, ridicat nu de mult la trépta călugăréscă de *protosincel*, în ultima şedinţă a sinodului eparchial ţinut sĕptĕmâna trecută, a fost ales asesor ordinar în senatul bisericesc.

*

In amintirea poetului Alexandri. In şedinţa de Vineri Academia română a primit unanim propunerea făcută de membrul Iacob Negruzzi, ca Academia sĕ ridice în Bucureşti o statuă întru eternisarea poetului Vasilie Alexandri, fost membru al Academiei. In acest scop Academia va inicia o colectă publică.

*

† Moise Bocşan, fostul protopresbiter al tractului Arad în eparchia aradană, trecut la pensie mai anii trecuţi şi retras la moşia sa din Curtici (lângă Arad), a rĕposat, în etate de 79 ani. Din partea familiei s'a dat următoriul anunţ funebru: Subscrişii, cu inimă frântă de durere aducem la cunoştinţă, că iubitul nostru tată, respective moş, strămoş şi socru *Moise Bocşan*, protopopul gr. or. român emerit al Aradului, după scurte suferinţe la 20 April v. (3 Maiu st. n.) a. c. la orele 6 după am. a încetat din viéţă, în al 79-lea an al vieţii şi 55-lea al preoţiei sale. Rĕmăşiţele pămêntşeti ale rĕposatului în Domnul au fost depuse spre eterna odihnă în cripta familiară din Curtici în 22 April v. (5 Maiu st. n.) la ora 1. după amiaz. Fie-i ţĕrîna uşóră şi memoria binecuvêntată!

*

Conferenţele învĕţătoreşti au fost deschise astăzi pretutindenea. In Sibiiu, deschiderea a făcut-o dl asesor consistorial *Nicolae Ivan* prin o remarcabilă vorbire, pe care o vom da în numĕrul proxim al ziariului nostru în întregime, împreună cu un raport amănuntit despre mersul desbaterilor.

*

La temniţă. Domnul Victor *Lazar*, redactor la *„Fóia poporului“*, şi-a început la 1 Maiu n. pedépsa de cinci luni temniţă de stat (pentru agitaţie), în temniţa Seghedinului. Conducerea *„Foii Poporului“* a primit'o dl *Silvestru Moldovan.*

*

Mănăstirea din Sinaia, reparată pe spesele M. Sale Regelui Carol I., va fi sfinţită în 25 Maiu v. cu ocasiunea serbării chramului mănăstirii. Actul de sfinţire va fi sĕvêrşit de Metropolitul-Primat al României, cu asistenţa cuvenită, şi în presenţa Regelui, Reginei şi a principelui Ferdinand.

*

Nenorocire în o biserică română. In Hăpria (comitatul Alba-inferiórà) în nóptea de Paşti era vênt aşa de puternic, în cât a doborît turnul, de lemn, al bisericei gr. or., care căḑênd pe coperişul bisericei (de lemn şi ea) a rupt coperişul şi cerimea. Nenorocirea s'a întêmplat pe timpul când întreg poporul era adunat în biserică la serviciul divin al Invierii. Doi inşi, Teodor Demian şi Vasilie Papian au fost ucişi de ruinelele căḑute în interiorul bisericei, ear' alţi opt inşi au fost răniţi grav. In urma grozavei nenorociri serviciul divin nu s'a mai putut continua.

*

Anarchie în Macedonia. Acţiunea bandelor organisate de comitetul bulgar revoluţionar în timpul din urmă a întrat în stadiu ce sémănă mult cu evenimentele cari înainte cu un pătrar de secol premerseserà rĕsboiului ruso-turcesc. Nu mai e vorba de ciocniri prin munţi întrĕ bande revoluţionare şi trupe turceşti, ori de stórceri de bani de la locuitorii macedoneni în scopul revoluţiunii, ci de atentate pe faţă, în ziua mare, comise în oraşe cu garnisónà turcéscă. Evenimentul cel mai grav dintrĕ tóte câte s'au întêmplat până acum în legătură cu resolvarea prin reforme a chestiunii macedonene, e fără îndoială atentatul din *Salonic*, ale cărui victime sunt *preste 100* de ómeni ucişi, mare mulţime de răniţi şi arestaţi şi numĕróse edificii făcute ruine. In 29—30 April agenţi ai comitetului revoluţionar au aruncat bombe de dinamit la palatul băncii ottomane, la localul clubului german şi la altele, distrugêndu-le total. De-odată cu sĕvêrşirea atentatelor, bandele de revoluţionari au distrus liniile telegrafice, întrĕ Salonic şi Constantinopol, şi Tîrnova, făcênd stricăciuni căii ferate tot prin esplosii de dinamit. In timpul acesta alţi Bulgarii *străbăteau în trăsuri oraşul, aruncând bombe de dinamit* asupra băncilor, cafenelelor, restaurantelor şi cluburilor europene. In 1 Maiu atentatorii şi-au continuat opera de distrugere, dând miliţiei turceşti mult şi greu lucru întru restabilirea ordinei. Mulţi soldaţi au fost ucişi de membrii cetelor de atentatori.

Consulii din Bitolia (Monastir) ai Angliei României şi Greciei au căpĕtat de la comitetul revoluţionar ameninţare că ori-cum ar cerca sĕ se apere de rĕsbunarea comitetului, de mórte totuşi nu vor scăpa. In urma acestei amenintări consulul Greciei a plecat deja din Bitolia împreună cu întrégă familia, ear' ceilalţi doi numai încunjuraţi de câte şése cavaşi cutéză sĕ iese la stradă.

In faţa acestor stări grave puterile cele mai de aprópe interesate, ca Austro-Ungaria, Rusia, Italia, au decis sĕ trimită în portul de la Salonic vase de rĕsboiu. O telegramă din Viena dto 2 Maiu raporta chiar, că vasele de rĕsboiu „Habsburg“, „Wien“ şi „Magnet“ au sosit deja în port. La Constantinopol s'a ţinut consiliu de ministri, presidat de Sultanul, în nóptea de 1 spre 2 Maiu, în firul căruia se svoneşte că guvernul turcesc ar fi hotărît *sĕ trimită Bulgariei ultimat*, ea fiind causa că comitetul revoluţionar e atât de temerar, fiind-că pe sub mână 'l sprigineşte în acţiunea lui revoluţionară.

*

Sfat bun. Cine voeşte sĕ samene érbă frumósă, i-se recomândă sĕ cumpere amestecul de sĕmênţă de érbă „Promenade“ sau „Insula Margareta“, care 'l vinde casa de seminţe c. şi r. de curte Edmund Mauthner din Budapesta. De 29 ani liferéză Mauthner sĕmênţa acésta pentru parcurile Budapestei şi ale insulei Margareta.

*

Mama de ani de zile a fost bolnavă. Purtând însĕ crucea duplă electro-magnetică nr. 86,967 R. b. inventată de d-vóstră şi-a căştigat sănĕtatea earăşi, pentru-ce nu pot în destul a Vĕ mulţămí. Cu stimă, Ioan Stiener, Györköny (com. Tolna). — Trebue mai bună dovadă despre puterea de vindecare ce o are crucea duplă electro magnetică a dlui Albert Müller (Budapesta V. Vadász-utcza 42/V)?

Anunț.

Cassa de păstrare (reuniune) în Sĕliște acórdă **împrumuturi hipotecare** de la suma de C. 3000 în sus **cu 7%** fără altă provisiune sau competință de scris; ear' **creditele de Contcurent** cu acoperire de hârtii de valóre **cu 6·3%**.

Din ședința Direcțiunei ținută în 23 April 1903.

[59] 2—3 **Direcțiunea.**

De la Librăria archidiecesană

se pot procura următórele cărți:

Biblioteca internațională:

	cor.
1. *Minciunile convenționale*, de Max Nordau	3·—
2. *Robia femeiei*, de Stuart Mill	1·50
3. *Educațiunea intelectuală*, de Spencer	2·—
5. *Este omul liber?*, de Renard	1·50
6. *Cântece populare din Muscel*, de Rădulescu-Codin	2·50
7. *Copilăria și adolescența*, de E. Legouvé	2·—
8. *Novele originale*, de Ch. Silvan	2·50
9. *Dare și avere*, de Freytag, volumul I	3 50
10. *Dare și avere*, de Freytag, volumul II	3·—
11. *Omul genial*, de Türck	2·—
Poesíi, de Dimitrie Bolintineanu, volumul I: legende istorice, florile Bosforului, basme, note; volumul II: macedonele, reverii, diverse. Prețul ambelor volume	12·—
Novele, de Duliu Zamfirescu	5·—
Novele, de Slavici, volumul I, cuprinde: Popa Tanda, Scormon, La crucea din sat, Gura satului, Budulea Taichii, Bobocel, Vecini I și II; volumul II, cuprinde: O viéță perdută, Móra cu noroc, Norocul, Comóra; fie-care volum	4·—
Novele, de N. Gane, trei volume, à	2·—
Poesíi, de Matilda Cugler Poni, ed. II.	4 —
Poesíi, de A. Vlăhuță, ed. completă	2·50
Astra, de Dito și Idem, trad. de Gion	6·—
Poesíi, de Iacob Negruzzi	2·—
Scrieri complete, de I. Negruzzi:	
volumul I: Copii de pe natură, Scrisori	5·—
volumul II: *Poesíi*, satire, epistole, idile, balade, poesíi lirice, idei și maxime	4·—
volumul III: *Mihaiu Vereanu*, (Primblări prin munți)	5·—
volumul IV: *Teatru* (Nu te juca cu dracul, Impăcarea, Amor și viclenie, O alegere la senat, O poveste, Beizadea epaminonda)	5·—
volumul V: *Pe malul mării, Din Carpați*, traduceri din Schiller: Hoții, Conjurația lui Fiesco la Genova	5·—
volumul VI: traduceri din Schiller: Cabala și Amor, Don Carlos, Maria Stuart	5·—
Amintiri din pribegia după 1848, de Ioan Ghica, 9 scrisori către V. Alecsandri	6·—
Critice (1867—1892), de T. Maiorescu, volumul I—III, à	4·—

Momente din viéța bisericéscă

a Românilor ortodoxi din Transilvania. 1780—1787. De *Mateiu Voileanu*, asesor consistorial. — Se póte procura de la *Librăria archidiecesană* cu prețul de 80 fil. plus porto 10 fil.

Dr. **Iosif Blaga**

Analise psichologice.

Lecțiuni de psichologie

pentru învĕțămêntul secundar

Prețul **cor. 2·50** + 20 fil. porto.

Se póte procura de la **Librăria archidiecesană** din **Sibiiu.**

A eșit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop și metropolit** și se află de vênzare la **Tipografia și Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu prețurile: broșat **7 cor.**, legat în pânză négră **9·50 cor.**, ediție de lux broșat **8 cor.**, legat după cum se comandă.

Important pentru fie-care om!

Desfacere totală cu prețul cel mai eftin, numai cu fl. 2·95 o garnitură admirabilă din 14 bucăți prețióse, juvaericale etc.

Important pentru fie-care om!

1 orologiu de busunariu, anker remontoir de nickel, marca „System Rosskopf Patent", cu capace gravate frumos, regulator precis, 3 ani garanție și cutie.
1 Lanț elegant panțerat, suflat sau nickelat dimpreună cu acățător sistem parisian.
1 ac de cravată aurit cu imitație de briliante.
1 păreche nasturi pentru manchete auriți marca „Garantie".
1 garnitură nasturi (botoni) auriți pentru gulere și pepturi, constând din 5 bucăți.
2 inele de aur cu pétră elegantă.
1 oglindă de busunar în cutie.

Acestea 14 prețióse și admirabile obiecte dimpreună cu orologiul remontoir anker se predau numai cu 2 fl. 95 cr. prin rambursare sau prin trimiterea înainte a sumei la firma: ***Brüder Hurviz,*** *casă de esport,* ***Krakau*** *Stradom 17 (Oesterr.)*

Neconvenind a le returna în 8 zile primind banii înapoi fără ca cumpĕrătorul sĕ fie cu ceva prescurtat. — Catalóge bogat ilustrate cu tot feliul de juvaericale, se trimit gratis și franco. [61] 1—10

Agenți se caută.

ICÓNE SFINTE

pictură de mână în oleu, **pe pânză, pe lemn** séu **pe tinichea, ținc, aluminium** etc. în ori-și-care mărime pe lângă **prețurile cele mai moderate** ofere:

Librăria Tipografiei archidiecesane

Sibiiu, strada Măcelarilor Nr. 45

IV.

Archangelul Mihail
„ Gavriil
Apostol ori-care
Domnul Christos
Iisus în muntele Maslinilor
Sfântul Dumitru
Sfântul George
Ilie Prorocul
Ioan în pustie
Sfântul Nicolae
„ Simeon
„ Andreiu
Evangelistul Ioan
„ Luca
„ Marcu
„ Mateiu
Prorocul Zacharia
Apostolul Iacob
„ Filip

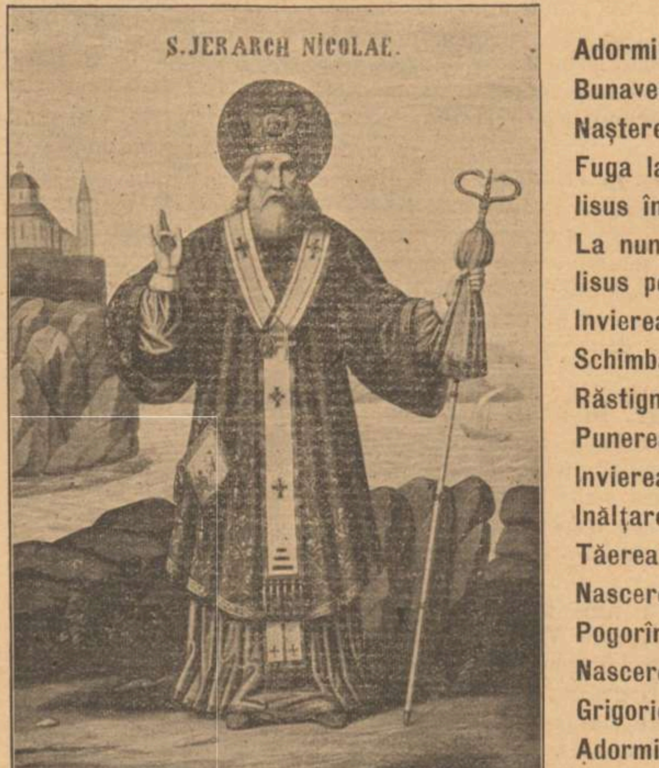
S.JERARCH NICOLAE.

I.

Adormirea Maicei Domnului
Bunavestire
Nașterea Domnului Iisus Christos
Fuga la Egipet
Iisus în biserică de 12 ani
La nunta din Cana
Iisus pe mare
Invierea lui Lazar
Schimbarea la față
Răstignirea lui Iisus Christos
Punerea în mormênt
Invierea Domnului
Inălțarea — Floriile
Tăerea împrejur
Nascerea Maicei Domnului
Pogorîrea Duchului sfânt
Nascerea sftului Ioan Botezătorul
Grigorie Vasilie și Ioan
Adormirea sfintei Ane
Aflarea capului sf. Ioan Botezăt.

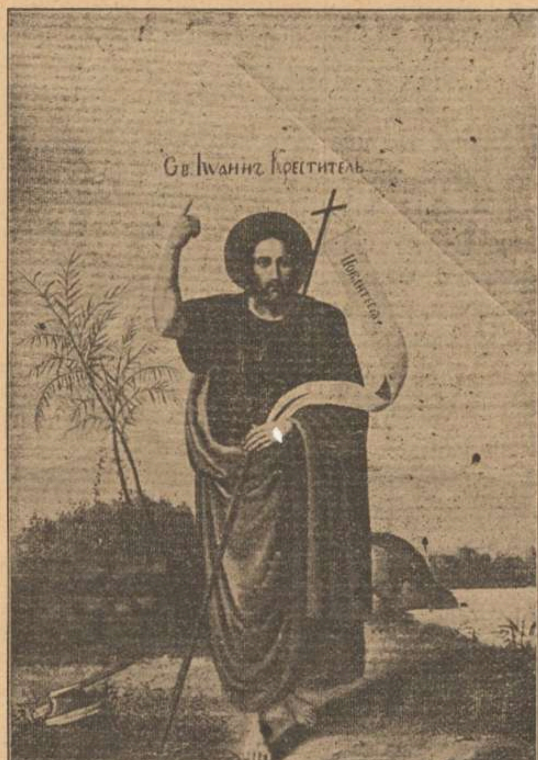

II.

Iisus pe Cruce
Inălțarea sfintei cruci
Ilie prorocul în carul de foc
Tăierea capului sfântului Ioan
P. Grigorie teologul
Sf. Vasilie

III.

Botezul Domnului
Constantin și Elena
Sfântul Dumitru călare
Sfântul George „
Maica Domnului
Petru și Pavel
Archanghelii Mihail și Gavriil
P Ioan Gură de aur
PP. Ioachim și Ana

	Grupa I.					**Grupa II.**					**Grupa III.**					**și Icóne din Grupa IV.**					
	Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					
	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	
fórte fine Cor.	39·20	44·80	58·80	81·20	106·40	35·—	40·60	51·80	70·—	89·60	30·80	37·80	46·20	61·60	78·40	28·—	33·60	42·—	56·—	70·—	**Cor. fórte fine.**
fine . . „	26·60	29·40	46·20	50·—	72·50	23·10	25·90	40·60	49·—	65·80	20·30	23·10	35·—	43·40	60·20	18·20	21·—	30·80	39 20	56·—	**„ fine.**
simple . „	14·—	16·10	18·20	26·20	30·40	12.60	14·—	16·10	23·80	32·20	11·20	11·90	14·—	21·70	29·40	9·80	10·50	11·40	19·60	26·60	**„ simple.**

Prețurile indicate în șema de sus sunt a se înțelege numai la icóne pictate pe pânză. — Icóne pictate pe lemn costă cu 10%, ear' pe tinichea cu 15% mai mult decât pe pânză; pe aluminiu și ținc vor costa cu prețul metalului întrebuințat *mai mult*.

Deasemenea și cu angajamentul pentru **prapori** din ori-și-ce fel de materii și de ori-și-ce colóre pe lângă condițiile cele mai favorabile.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian. **Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane.**

Nr. 46 Sibiiu, Sâmbătă 26 April (9 Maiu) 1903 **Anul LI.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Obstrucţia continuă!...

Sibiiu, 8 Maiu n.

Sunt opt zile de când ţara a întrat în starea de *ex-lex*, graţie nesocotinţei oposiţiei parlamentare. Dar' cu tóte că ne ştim întraţi în starea acésta, — în afară de lege, — totuşi nu vede şi nu simte nimeni, că n'am sta sub domnia de mai nainte a legilor. Justiţia funcţionéză regulat, ca mai nainte, şi tot aşa şi autorităţile administrative, ear' dările şi-le plătesc şi acum toţi cei-ce pot şi cei-ce 'şi dau sémă, că totuşi vor trebuí sĕ le plătéscă odată, şi le va cădé mai greu sĕ le plătéscă de odată, în întréga sumă cu care sunt datori sĕ contribue la sarcinile statului.

Tóte merg deci pe ogaşa de mai nainte, chiar şi obstrucţia parlamentară. Pentru-că şi ea 'şi ţine rostul. A fost începută pe tema proiectelor militare, cu ridicarea de pretensiuni esagerate şi nerealisabile, a fost continuată apoi pe tema îndemnisării, ear' acum e purtată în contra raportului pe care guvernul l'a făcut către parlament, despre mĕsurile luate din partea sa, ca sub durata stării de ex-lex administraţia ţerii sĕ nu sufere nici o scădere. Mâne-poimâne apoi cine ştie de ce se va mai lega oposiţia, pentru a face risipă gólă de vorbe în parlament şi a răpí timpul cel scump cu discuţii sterpe şi cu scene cari numai vaza parlamentului ungar nu pot sĕ o ridice.

Şi cine ştie cât va mai dura acest joc hasardat, purtat în jurul constituţiunii şi al parlamentarismului, şi în detrimentul intereselor mari economice ale ţerii!

Nu credem sĕ nu fie şi întrĕ deputaţii din oposiţie ómeni cu judecată calmă, cari sĕ înţelégă, că nu e bună calea pe care a apucat de astădată oposiţia. Dar' earăşi, trebue sĕ recunóştem şi noi, că odată început drumul pe cărarea acésta, nu póte fi întrerupt la calea jumĕtate, ci oposiţia e silită sĕ ducă mai departe lupta începută, termine-se cum se va termina. Şi se va termina sigur cu desarmarea ei.

Guvernul nu va ceda, nu póte sĕ cedeze, pentru a nu îngropa el singur parlamentarismul, care ar primí lovitura de mórte în momentul în care minoritatea ar ajunge sĕ dicteze majorităţii.

Şi cum nici oposiţia nu cedéză, pentru-că nici ea nu póte ceda, ear' guvernul şi partidul pe care se razimă ţine cu tărie la principiul respectării voinţei majorităţii: lupta probabil că va ţiné încă multă vreme, dacă alte împregiurări nu vor contribuí la limpeḑirea situaţiei. Se póte deci, ca încă şi la tómnă sĕ ne aflăm tot în zodia obstrucţiei parlamentare!

O schimbare în situaţia încurcată, o îndreptare spre bine se aştéptă din unele părţi de la intervenirea Maiestăţii Sale monarchului, care zilele acestea va sosí de nou la Budapesta. Că în ce direcţiune va puté interveni monarchul, nu putem sĕ înţelegem. Dacă guvernul, şi în special şeful guvernului, nu póte influinţa asupra oposiţiei, şi nu o póte îndupleca sĕ depună armele obstrucţiei, ştiindu-se bine, că e un guvern şi un şef de guvern care posede încrederea corónei în cea mai deplină mĕsură, monarchul sigur că nu se va dimite sĕ întreprindă aceea ce sfetnicii sei nu pot sĕ esoporeze.

Alte păreri earăşi zic, că oposiţia ar fi gata sĕ capituleze, dar' nu în faţa actualului guvern, ci în faţa unui guvern nou, şi fie şi numai în schimbul celei mai mici şi mai neînsemnate concesiuni. Un lucru earăşi imposibil, pentru-că atunci retragerea guvernului ar însemna învingerea minorităţii, căreia i-s'ar da prin acésta dreptul sĕ siléscă prin obstrucţie pe ori-şi-care guvern sĕ se retragă, aibă acesta ori-ce majoritate parlamentară, şi bucure-se de cea mai desĕvêrşită încredere la corónă, bună-óră ca actualul guvern.

Alte împrejurări vor trebuí deci sĕ contribue pentru a se pune capĕt luptei de astăzi dintrĕ oposiţie şi guvern; ear' dacă nu se vor iví astfel de împrejurări, constringente pentru cei din oposiţie, lupta póte fi purtată, cum am spus, încă vreme îndelungată, spre paguba ţerii şi spre primejduirea intereselor mari ale ei, ear' noi vom avé încă de nenumĕrate-ori ocasiunea de a înregistra, că — *obstrucţia continuă* în dieta ţerii!

O chestiune deschisă.

(Ecou la articolii cu acest titlu, publicaţi în „*T. R.*")

De protopresb. **Vasile Gan.**

(Fine).

Am un cuvênt şi pentru conducĕtorii şcólelor şi destinelor învĕţămêntului!

Tótă cetatea ce nu e zidită pe fundament tare, se surpă. Aşa învĕţăm din scriptură. Fundamentul cetăţii învĕţămêntului este intimitatea dintrĕ popor şi conducĕtorii lui. Când va fi tare acest fundament? Va fi tare, dacă toţi factorii vor lucra în bună armonie unul cu altul, avênd în vedere înainte de tóte binele obştesc, nu alte scopuri meschine.

Un mare rĕu esistă, care contribue mult la stagnarea afacerilor şcolare. Vreau sĕ zic, la noi nici pe departe nu e realisată armonia ce negreşit trebue sĕ esiste întrĕ conducĕtori şi popor, ba şi întrĕ conducĕtorii înşişi. O comună este ca o familie mai mare, în care turma (poporul) sunt membrii, ear' conducĕtoriul e capul ei. Familie fericită şi deplin înfloritóre nu esistă, dacă lipseşte dragostea dintrĕ membri; aşa nici comună pornită spre prosperitate nu póte fi, unde lipseşte încrederea de la elementele ce o compun, unde lipseşte dragostea.

Fiind-că ací tractăm de afaceri şcolare, de şcólă, al cărei suflet este învĕţătoriul, şi fără voie privirea ni-se îndréptă asupra lui.

Autorul chestiunei deschise află rĕul în învĕţătorii necualificaţi (toleraţi); aceia trebuesc isgoniţi. Şi eu zic că trebuesc delăturaţi, pentru-că ori cum şi ori-cât de modeste sĕ fie pretensiunile şcólei moderne, astăzi totoşi nu ne mulţămeşte un învĕţămênt ce se baséză numai pe psalmi şi psaltire. Avem trebuinţă de un popor, care sĕ fie crescut şi pentru viéţa acésta, nu numai pentru cea dincolo de mormênt.

Se va delătura însĕ neajunsul prin delăturarea toleraţilor? Cutez a zice: *nu*.

Iată de ce! Invĕţătorii cu azbuchile umblau cu capul mai plecat, stăteau de vorbă cu părinţii copíilor, ba întrau şi în familia băeţilor şi se interesau de tótă viéţa lor, le cunoşteau tóte referinţele şi tóte aplecările şi predisposiţiile sufleteşti, din ceea-ce urma raportul intim întrĕ părinţi şi învĕţătoriu şi întrĕ învĕţătoriu şi elev. Invĕţătoriul ştia totdeuna de unde trebue sĕ încépă cu băiatul. Se vorbeşte şi astăzi de acel lucru, ba e acesta un postulat cardinal al pedagogiei. Trist, că numai se vorbeşte, de făcut nu se face.

Invĕţătorii de astăzi sunt cu mult mai mari domni, de cât sĕ se dimită a întra în casa murdară a lui nenea Ioan, ca sĕ lege pretinie cu el şi sĕ facă înţeles asupra fiului de la şcólă al aceluia. Pe drum póte are o vorbă-două pentru el, încolo nimic. Ne vom mira apoi că familiaritatea dintrĕ popor şi învĕţătoriu lipseşte?

Mergem şi mai departe. Invĕţătoriul modern nu are pretenţia a se conforma cât de cât şi datinelor şi esigenţelor poporului. Nici nu le prea ia în sémă. Ce zic? Nu se prea învêrte nici pe la biserică. Dór' nu e deobligat. In zilele de sĕrbătóre şi el ar odihní, destul munceşte preste sĕptĕmână — aşa zice.

Aştéptă poporul sĕ cânte la strană. Nu cântă, că nu este el cantorul. Aştéptă poporul sĕ audă băeţii cântând, de nu altă, rĕspunsurile liturgice. Băeţii esceléză şi ei prin absentare de la biserică, că dór' şi *învĕţătoriul este absent;* nici nu prea ştiu cânta, că dl învĕţătoriu ţine de suficient, dacă din cântare şi-a dedat elevii la câteva strofe de poesie profană.

Laudă se cuvine esceptiunilor şi deplină laudă şi recunoştinţă se cuvine învĕţătorilor cari nu pregetéză a înfiinţa şi conduce coruri de şcolari, cari înalţă simţul artistic şi evlavia la popor şi şcolari. Esceptiunile de acest fel sunt mai rari. O mare mulţime înótă în undele de mine preatinse, când cu pretextul că nu e musical, nu póte suferí una ori altă datină a poporului, când cu alte pretexte.

E bine! De astfel de învĕţători poporul se înstrăinéză; ba îi consideră ca plagă de la Dumnezeu asupra capului seu şi nu-i póte suferí.

Unde e căştigul moral? Acolo unde învĕţătoriul, de-şi mai inferior în cultură, se ştie acomoda şi face şi pe voia poporului, sau acolo unde nu se acomodéză de fel?

Una din causele importante ale înstrăinării poporului de şcólă este tocmai antitesa ce esistă întrĕ el şi învĕţătoriu. Şi antitesa

---

FOIŞÓRĂ

Facerea.

De **Ioan Stanciu**, cleric.

(Fine.)

In privinţa spiritului, acésta fiinţă perfectă, omul, este chipul şi asemănarea lui Dzeu, dar' în ce-i priveşte corpul, el e animal, căci Dzeu şi lui, ca şi la animale, îi zice: „Creşteţi şi vĕ înmulţiţi şi umpleţi pămêntul, şi 'l supune-ţi pe dînsul".

Darvin în teoria sa nu admite crearea directă a omului prin Dzeu, ci susţine, că omul s'ar fi desvoltat în decursul timpului din un soiu de moimiţe, care astăzi nu mai esistă. Tóte fiinţele organice, după Darvin, s'au desvoltat din vre-o câteva celule organice, cari au fost create de Dzeu şi a căror desvoltare şi-a ajuns perfecţiunea în om. Unindu-se darvinismul cu materialismul, nu mai admite nici crearea primelor celule organice prin Dzeu, ci zice, că ele au putut fi produse şi de materie. Până când darvinismul curat nu ne póte şi nici nu ne va puté esplica destul de evident posibilitatea desvoltării omenimei din moimiţe şi preste tot a tuturor fiinţelor organice din primele celule, până atunci darvinismul-materialistic pe lângă acéstă greutate mai adauge una şi mai mare, adecă întrebarea, cum de materia mórtă póte produce fiinţe organice, fie acelea chiar şi celule şi chiar numai una? Óre póte-i-se atribuí materiei fără viéţă, fără spirit, calitatea de a produce astfel de celule, din cari sĕ se desvólte atât viéţa animalică cât şi cea spirituală în om?

Şi încă o întrebare! Óre ce e mai demn pentru om, pentru acésta fiinţă raţională, mai perfectă dintrĕ tóte cele esistente, aceea, ca el sĕ fie creat de o fiinţă curat spirituală, atotputernică, atotbună, sau aceea, ca el sĕ fie numai o maşinărie aruncată în braţele sorţii, sĕ fie un ce fără scop, creat de materia fără viéţă, necomparabil inferióră sie-şi? Chemarea omenimei e cu mult mai superióră, mai sublimă, de cât aceea ce i-o dau materialistii. Acésta se póte deduce chiar şi din împrejurarea, că sfânta scriptură consacră facerii omului un capitlu separat.

E ceva caracteristic, că după sĕvêrşirea fie-cărui act din facere se foloseşte espresia „şi vĕḑù Dzeu, că acésta este bine", numai după crearea omului lipseşte. Ce e drept, se zice la vers 31: „şi Dzeu se uită la tóte câte făcù şi erau bune tóte", dar' acésta laudă nu se refere în special numai la om, ci la tóte câte au fost făcute şi create de Dzeu în şése zile. Póte că lauda omului a lipsit chiar din causă, că avênd acesta voie liberă a putut-o nimicí prin purtarea sa, sau ea a lipsit, precum ne spun unii dintrĕ sf. părinţi, fiind-că omul fără muiere a fost necomplet.

Preste tot vorbind, tótă facerea descrisă în hexaemeron e cam obscură, fiind-că se ţine în vedere numai scopul moral, adecă introducerea sĕptĕmânei, cu ziua a şeptea de repaus.

Despre facere au discutat mult atât filosofii şi părinţii bisericeşti din timpul vechiu, cât şi cei moderni, formându-se astfel mai multe direcţiuni, despre cari voiu vorbí numai în scurt.

Teoria restituţionalistilor din vers 1—3, unde se zice, că „la început a creat Dzeu ceriul şi pămêntul, şi fără formă şi deşert era pămêntul" deduce, că Dzeu primadată a creat ceriul şi pămêntul, şi după aceea earăşi le-a nimicit, rĕmânênd numai materia, care era fără formă şi deşartă. Acésta materie începe Dzeu a o reorganisa după cum e descrisă în hexaemeron.

Teoria concordistică pe base ştientifice cércă a documenta, că zilele din facere au un înţeles figurat, şi nu sunt altceva, de cât periode de timp, mai lungi sau mai scurte, ear' diminéţa şi séra unei zile este începutul şi sfîrşitul unui period.

Cei mai mulţi sf. părinţi aparţin teoriei ideale, care susţine, că cele şése zile sunt şése idei ale lui Dzeu, realisate în acelaşi timp, sau în intervaluri fórte mici.

Dacă esaminăm bine hexaemeronul, observăm, că cele trei zile de la început se completéză în cele trei următóre, ear' ziua a şeptea, după cum susţine şi Hummelauer, nu e pur ziua odihnei, ci în ea îşi laudă şi binecuvêntă Dzeu resultatul activităţii sale. Pe lângă acestea Hummelauer în teoria sa distinge trei momente mai însemnate în facere: crearea în sens strict, descrisă în vers 1—2, lucru, activitatea lui Dzeu în decursul celor şése zile (vers 3—31) şi încheierea lucrului în c. 2 vers 1—3. Precum la facere, la activitate sunt şése zile, aşa mai distinge el în aceste zile şése momente mai însemnate, adecă porunca şi împlinirea, descrierea creaţiunei şi numirea ei, lauda şi binecuvêntarea creaturei.

sĕ nu credeţi că resultă esclusiv din salariul ce trebue sĕ-l dee învĕţătoriului, că ştie poporul că nu învĕţătoriul l'a urcat, ci antitesa provine din ţinuta *stângace* şi *respingĕtóre* a multor învĕţători, resultă din lipsa *de tact* a acelora.

Invĕţătorii ajung în cértă nu numai cu opinia publică din comună. Se face desbinare întrĕ parochul, comitetul şcolar şi toţi factorii. Nu voiu cerceta : dacă pórtă tot ei vina la tóte. Vor fi purtând-o şi alţii. Nici parochii, nici ceilalţi corifei nu sunt totdeuna cu crucea în sin. Vorba e, că contrastele de acest fel obvin din un fel de intransigenţă şi ţinere sus a capului şi au cele mai funeste urmări. Pentru-că nime nu caută, în astfel de circumstări, ce ar trebuí sĕ facă, ci lucră condus de sentiment. Perirea multor şcóle se datoreşte certelor şi partidelor din comună şi intransigenţei factorilor decisivi.

Prea departe aşi duce discusiunea specificând de-amĕruntul relele de acest fel, prea neplăcute lucruri s'ar desvĕlí, şi e bine a conteni de-ocamdată. Constat, că ori-ce animositate în trebi şcolare, ori-ce nemulţămire róde la basa culturei nóstre naţionale bisericeşti şi are drept urmare sdruncinarea încrederei poporului faţă de şcólă, ca aşeḑĕmêntul cel mai folositor în timpul present, şi decadinţa în cele culturale, ceea ce ar trebuí evitat şi delăturat şì prin mijlóce estraordinare din partea autorităţii superióre bisericeşti.

M'am prea lungit la vorbă. Planul meu era sĕ resfrâng unele afirmaţiuni din articolii numiţi, şi la urmă mĕ trezesc cu o grămadă de chestiuni îmbulzindu-mi-se în pénă

Am fost şi suntem pesimisti în trebile şcolare, şi e mai bine aşa. Trebue însĕ sĕ recunóştem, şi nici nu négă nime, că n'am fi făcut şì progrese însemnate pe terenul şcolar, de când şì noi susţinem şcóle. Iau de pildă raportul consistoriului pe 1901 cătrĕ sinodul archidiecesan, şi vĕd că din totalitatea poporaţiunei gr.-ort. din archidiecesă deja $^{1}/_{3}$ ştie cetí şi scrie. Faţă de cum ar trebuí sĕ fie, negreşit că e puţin resultat; dar' faţă de trecutul apropiat, când era tabula rasa tótă ştiinţa de carte la poporul nostru — se arată negreşit însemnat progres. A treia parte sau ceva preste 30% corĕspunde anilor de când susţinem şì noi şcólele nóstre. Va sĕ zică, pe fie-care an în termin de mijioc numĕrul celor ce ştiu cetí şi scrie a sporit cu 1%. E prea lung un secol pentru redeşteptare? Nu! Eu am speranţă, că în viitor procentele vor progresa mai grabnic, deóre-ce, har Domnului, factorii culturei nóstre în timpul din urmă au prins putere. Inţeleg preoţii şi învĕţătorii, şi apoi şì protopresbiterii tractuali. Conştii de misiunea ce au a îndepliní, cum semnele arată, s'au şì pus pe lucru.

Şi acum sĕ începem a cântărí. Cei-ce îşi vor face datorinţa din *zel apostolic*, vor obţiné resultate; cei cari numai din *datorinţă*, ca sĕ scape de urmări, îşi împlinesc oficiul — nu cred sĕ reuşéscă.

Douĕ pĕcate cardinale sunt proprii secolului şi şì factorilor şcólei nóstre: nemulţămirea cu sórtea şi materialismul.

Unul e neîndestulit cu rolul ce i-s'a impus, altul cu starea creată, al treilea nu iubeşte posiţia sau locul unde se află, la al patrulea nu-i place de mediul social..... şi aşa mai departe. La părere sunt lucruri ce nu trag în cumpĕnă în resultatul final al învĕţămêntului, dar' nu e aşa, căci omul neîndestulit cu sórtea nici odată nu desvóltă acea activitate, care ar dori-o.

Intrĕ preoţi póte nu mulţi, dar' întrĕ învĕţători de fapt sunt şi póte vor fi şì în viitor, cari se consideră ómeni cu carieră perdută, ómeni cari alte diregĕtorii au visat şi s'au putut decide pentru cariera ce o au numai constrînşi de împregiurări. Sĕ le predice acestor fel de ómeni nu regretatul profesor Dr. D. P. Barcianu, dar' sĕ le predice însuşi fiiul lui Dzeu, din scepticism nu îi va scóte. Se vor inspira pentru moment, nu-i vorbă, dar' vor cădé din nou în melancolie care ucide trupul şi sufletul.

De ce nu sunt atrăgĕtóre lecţiunile tuturor învĕţătorilor deopotrivă? Le lipseşte talentul, zice mulţimea. Le lipseşte talentul, zic eu, căci n'au aplecare pentru carieră, pentru-că au îmbrăţişat'o *din necesitate.*

Pentru acesti ómeni póte tot fi inspecţiune şcolară cât de multă, póte sta inspectorul şcolar alăturea de ei sub tot decursul învĕţămêntului, căci cu puţin vor puté face mai mult. Visul şi cugetul îi duce tot spre idealul perdut, în şcólă stau numai cu trupul, şi nu vor puté produce însufleţire în elevi şi nu vor fi în stare a le face cartea deplin plăcută.

De cât acéstă bólă, e mai rea a doua. Invĕţătoriul şi fără deosebit talent, tot mai face ceva, dacă nu 'i lipseşte voinţa; dar' cel stăpânit curat de căştig, în veci nu va face nimic....

In conferenţele din anul trecut s'a desbătut chestiunea ocupaţiunilor laterale. Din desbateri am înţeles, că sunt învĕţători cari nu se sfiesc a se ocupa, pe lângă cariera lor, cu lucruri absolut incompatibile cu postul învĕţătoresc. Unii merg până acolo, că şì pricinile şi alte patimi esistente la credincioşi le folosesc în scopul de căştig.

Dar' astfel de ómeni se pun în conflict cu mediul în care se află, se fac odioşi pentru publicul bine simţitoriu; se pun curmeziş în calea autorităţii lor superióre; devin, cum am zice, plagă pentru şcólă şi poporul ce 'i susţine... Vai de activitatea lor!....

In interesul bine priceput al şcólelor şi culturei nóştre e de dorit, ca autoritatea bisericéscă sĕ esamineze temeinic, când primeşte în seminariu, pe cei-ce sórtea culturală a poporului o ţin în mânile lor, anume nu numai cu privire la pregătirea ştientifică, la moralitate, dar' chiar şì privitor la aplecări, la vocaţiune.

In cât se póte, ar trebuí sĕ selecţionăm elementele cu cari lucrăm, căci numai selecţionarea póte asigura deplin reuşita.

Când postul de învĕţătoriu, de director şcolar îl vor ocupa persóne destoinice; când comitetele şcolare vor fi compuse preste tot locul din persóne pricepute şi dornice de înaintare — sĕ fim siguri, progresul cultural va lua aripi sburătóre şì la noi şi nu va trebuí sĕ învinovăţim pe nime, cu atât mai puţin inspecţiunea şcolară, că dór' nu ar corĕspunde.

Deocamdată acesta este numai ideal la noi. Lupta de dotaţiune suficientă şi solvirea ei neregulată, ne face sĕ fim mai puţin pretensivi faţă de cei-ce păşesc pe cariera învĕţătoréscă. Sĕ sperăm că se vor asigura deplin şì salarele, se vor consolida şì stările din comune; şi atunci idealul va deveni faptă.

Cu aceste încheiu deocamdată reflexiunile mele. Rog pe dl B—l sĕ mediteze asupra lor, cum am meditat şi eu asupra articolilor dsale. Şi pe când unele afirmaţiuni le-am rectificat şi pentru altele am mai lăsat sĕ trécă timp, pe atunci trebue sĕ recunosc că chestiunea, ce a pus'o, e la timp oportun pusă pe tapet, şi mai ales cu partea ultimă a articolului I. ce se refere la învĕţătorii provisori şi la catechisaţiunea prin preoţi a elevilor din şcóla de repetiţiune — mĕ identific cu desĕvêrşire.

In tótă facerea se vede, cum întocmeşte mâna atotputernică lucrurile în cea mai mare armonie, formând astfel o operă completă, preste care Dzeu se uită îndestulit lăudându-o şi binecuvêntându-o.

Admirăm pe marele artist în totalitatea operei sale, cât şì în părţile ei, ne închinăm creatoriului celui mai mic firicel de iarbă şi vermelui celui mai nebăgat în sémă, cari pórtă timbrul celei mai admirabile arte tot aşa ca şi un elefant sau un arbore gigantic, lăudăm şi mărim pe Dzeu creatoriul tuturor celor esistente, căci „el a zis şi s'a făcut; şi le-a aşeḑat în etern şi perpetuu, lege impusu-li-a, ce nu se calcă“ (Ps. 148, 5).

Vorbe înţelepte.

Domnia celor mulţi nu e bună. Unul sĕ fie stăpân şi poruncitoriu, ceilalţi sĕ-l asculte.

*

Cel-ce ştie multe e tăcut şi modest, cel-ce ştie puţin e vorbăreţ şi fălos.

*

Poporul lipsit cn totul de religie nu stă de cât numai cu un grad de-asupra animalităţii.

Conferenţele învĕţătoreşti.

— Cercul Sibiiu. —

Sibiiu, 8 Mai n.

Astăzi, Vineri, s'au terminat conferenţele nóstre învĕţătoreşti, decurse în cea mai perfectă ordine. Până la trimiterea unui raport amănunţit despre lucrările sĕvêrşite, vĕ pun la disposiţie vorbirea de deschidere a comisariului consistorial, — domnul asesor *Nicolae Ivan*, — care a fost următórea:

Preaon. Dle protopresbiter!
Stimaţilor Domni, iubiţi fraţi!

Sunt acum doi ani, când prin o indisposiţiune trecĕtóre, conducĕtoriul conferenţelor dvóstre a fost reţinut de la împlinirea misiunei ce i-s'a dat — şi autoritatea nóstră bisericéscă îmi încredinţase şì atunci mie conducerea conferenţelor.

Astăzi bărbatul cel mai chiămat şi de toţi respectat earăşi este reţinut de a vĕ saluta cu căldura şi cu dragostea, de care 'i era încălḑit sufletul pentru şcóla nóstră şi pentru învĕţători preste tot, dar', durere nu prin indisposiţie trecĕtóre ca atunci, ci prin nepĕtrunsele taine ale provedinţei dumnezeeşti, care l'a chemat din mijlocul nostru pentru totdeuna.

Se cuvine, domnilor şi fraţilor, sĕ ne reamintim la locul acesta şi în momentele aceste de fericitul în Dzeu Dr. Daniil Popovici Barcianu, de bărbatul popular şi iubit în cercurile şcolare, care s'a distins prin înalte calităţi spirituale şi morale şi prin aceste a devenit un fruntaş întrĕ aleşii némului nostru.

Vĕ învit deci sĕ dăm espresiune durerii şi condolenţei nóstre pentru perderea cea prea de timpurie ce am îndurat prin mórtea lui, perdere care timp îndelungat o vom simţí noi actualii muncitori, o vor simţí şì fiitorii învĕţători şi o va simţí şcóla nóstră, la a cărei consolidare şi închiegare muncia cu tăria convingerii şi cu tótă comóra bogatelor sale cunoştinţe.

(Dumnezeu sĕ 'l odihnéscă).

Şi acum după ce am dat tributul recunoştinţei nóstre fostului nostru dascăl, sĕ ne îndreptăm privirile spre lucrările pentru cari ne am întrunit azi.

Technica modernă a perfecţionat maşinile şi a potenţat puterea lor de producţiune în mĕsură nespus de mare — pedagogia modernă în raport cu cea vechiă, a inventat fel şi fel de metode, pentru a străbate la creerul şi la inima omului, ca sĕ 'i desvólte puterile sufleteşti până la cel mai înalt grad posibil.

Maşinile îmbunătăţite şi perfecţionate le folosesc industriaşii şi chiar şi ţeranii mai isteţi în gospodăria lor.

Metodele cele uşóre aveţi sĕ le folosiţi dvóstre, domnilor, în şcólele poporale, căutând sĕ ne daţi o generaţie mai luminată, un popor mai conştiu de drepturile şi de datorinţele sale, fii mai devotaţi bisericei şi némului.

Ajungênd la astfel de resultate, aţi împlinit cea mai frumósă misiune de pe pămênt.

Nu este dat ori-cui sĕ facă studii amĕnunţite şi sĕ inventeze însuşi metode noue.

Acésta o pot face fórte puţini, şi mai ales cei ce au vocaţiune specială, pregătiri înalte, daruri estraordinare după studii obositóre şi după jertfe mari.

Nu cerem, nici n'avem dreptul sĕ cerem, ca învĕţătorii nostri sĕ facă esperimente costisitóre în timp şi în bani.

Cerem însĕ hotărît şi cu tótă insistinţa, ca învĕţătorii nostri sĕ se foloséscă de resultatele la cari au ajuns învĕţaţii prin muncă stăruitóre, cerem sĕ ţină cont de progresele ce le face ştiinţa pedagogică, cerem, sĕ cetéscă în continuu şi sĕ se perfecţioneze, cerem sĕ nu se mulţăméscă cu cunoştinţele agonisite pe băncile şcólei, cerem ca ocupaţiunea lor principală sĕ fie şcóla, deşteptarea şi luminarea tineretului, cerem sĕ nu se opréscă la miserii mici şi mĕrunte, cari bântue aprópe pretutindenea, ci sĕ fie adevĕraţi apostoli în mijlocul poporului. Mai cerem, ca pe urma muncei lor sĕ vedem resultate positive, sĕ vedem desvoltat *gustul de cetire la poporul nostru*, căci până ce acesta nu se desvóltă şi nu devine o necesitate imperativă, ca şi hrana de tóte zilele, înzadar înfiinţăm biblioteci poporale săteşti, cărţile din aceste biblioteci vor sta prăvuite şi revistele periodice netăiate, cum stau azi în mare parte.

Ce vor căuta pruncii la omul mărginit? Ce vor afla la omul puţin instruit? Cu ce se vor afla mititeii din pedepsele corporale aplicate pe spinarea lor cu vreme şi fără vreme? Sigur, că nici cu ştiinţă nici cu dragoste cătră şcólă, nici cu iubire de ném şi biserică, nici cu dor după progres şi cultură.

Se va ajunge însĕ tocmai contrariul. Calităţile bune, înăscute în tinerime, le sugrumă şi omóră omul nedestoinic şi neinstruit. Sĕ ne ferim, domnilor, ca sĕ nu ni-se impute órecând acest pĕcat mare strigătoriu la ceriu de a fi sugrumat şi omorît calităţi bune sufleteşti, sĕ ne oţelim puterile, sĕ ne luminăm cu lumina cunoştinţei şi sĕ ne apropiem de dascălul cel mare, care a zis: „*Lăsaţi pruncii sĕ vină la mine*“. Sĕ vină pruncii la noi, sĕ se îmbulzéscă spre noi şi toţi sĕ se sature din nectarul vieţii; pe toţi sĕ 'i ridicăm, pe toţi sĕ 'i luminăm, ca sĕ fim vrednici de numele ce 'l purtăm cu atâta mândrie: „*Invĕţătoriu şi luminătoriu al poporului*“.

După aceste declar conferenţa învĕţătorilor din cercul Sibiiu deschisă.

Pagini din trecut.

Cum s'a propoveduit unirea în părţile Bihorene?

de Dr. **George Alexici.**

(Urmare.)

Maĭ pe ourmă acum întraceste zile au strîns *vidicul*[1]) nostru a Bărcăuluĭ şi al Bistriĭ, în sat Kis Laz, neau strîns jurat a ormegihei lăcuitor în Mînşca anume Fabri Iejef îmblînd cu porunca, zicînd cumcă luminata comisie au dato lor porunca să vizităluiască satele şi ţara, şi dînd poruncă să aducă din tot satul o jumăta de *vică*[2]) de *abrac*[3]) şi 2 gainĭ şi banĭ de 2 de iţiĭ[4]) de vin. Noĭ strîngûndu ne la acel sat la Kis-Laz, deacă am văzut cum îĭ rîndu, noĭ nu leam dat, zicînd acel jurat a ormediĭ să ne dăm supt ascultare lui Meletie mariĭ sale. Noĭ am răspuns, nu, mărie sa e vladică pe uniţie. Dară noĭ nul cunoaştem pe lege noastră cea greciască. Că noĭ avem Episcopŭ pre oosfinţitul arhiereu Synesie Jivanovicĭ dat dela înălţata crăiasă;

Luminată Comesie a înălţateĭ crăiasă, noĭ cariĭ ne aflăm în diştrictul Luncii şi al Barcauluĭ şi Bistrii şi al Crişului reapedea. Poftim anĭ mulţĭ şi zile îndelungate şi ispăsenie sufletească şi sănătate trupască. Noĭ pentru toată asupreală, ce neau asuprit comitatul a Ormediĭ. Pentru acea ne rugăm luminată Comesie pentru Dumnezeu ne rugăm să ne facă aşezămînt, să nu ne lasă să ne runguluiască pentru lege, că de am fi poganĭ şi nu near rungului maĭ răn.

Noĭ cariĭ ne aflăm juraţiĭ ţăriĭ Cioroş Găvrilă din Sărbĭ, Drîmbău Petru din Brustuiĭ, Filip Dumitru din Dîrnişoara, Tămaş Ion din Ciuleştĭ, Burdaş Nicoară din Or Viz, Scorţe Tode din Tiag, Parcalab Tomă din Voivozĭ, Şorca Crăciun din Cintălec, Îndrieş din satul lui Barbu, Vargă Ion din Mărgine, Bîndioţ Ile din Chirăeu; Ciornău Ion din Sin Lazar, Pop Petru din Kiş Laz, 1754 luna lui Noem. 9 zile.

*

b) Inştiinţare facem preluminată comisie înălţatiĭ crăiase pentru toată asupreala a noastră care au făcut Horoat adam, carĭ ne aflăm lăcuitoriĭ suptu ascultare măriĭĭ sale lăcuitorĭ în [?], noĭ încă ţîind la lege grecească şi de mai susnumit Archiereu a legiĭ greceşti Synesie Jivanovicĭ, sau sculat oun popă uniat anume popa micoară iştăluind la domni cum că săl lasăsă fie popă bisericiĭ, noĭ ştiind, cum ca noĭ nu sîntem ounieţi, lam oprit, popă să nu ne fie păîn poruncă nu ne vine dela înălţata crăiasă, noi toată mila aşteptăm dela înălţata crăiasă. acel popă nebăgînd samă sau dus iară la cel numit domn Horoat adam, aducînd poruncă săl lăsăm să ne fie popă. Cum cel ce na primi popa, a vini domnul şi îl ţipă din sat afară. Noĭ văzând multă poruncă dela domn lam lăsat; noĭ văzănd, că popa uniat noĭ nam vrut să îl lăsăm pînă nu neao vini poruncă dela înălţata crăiasă, ei neau prins şi neu bătut. Şi sau sculat domnu şi neaŭ bătut pă unĭĭ dentre noĭ. 9 Nov. 1754. Iscălitură nedescifrabilă.

---

[1]) ung. *vidék* = regiune.
[2]) ung. *véka* = o măsură (ferdelă).
[3]) ung. *abrak* = ovăs.
[4]) ung. *itoze* = ponteriu (mĕsură).

IV. Jalba unui părinte pentru a'şi recăpĕta fata rapită cu sila.

(Copie de pe originalul aflător în archiva statului, din Budapesta, despărţĕmêntul „*Deputatio Illyrica*“, fasc. 17 numĕrul 10.)

Plecare şi jalobă facem Mai marilor şi de grije purtătorilor, şi a măririlor ecselenţiilor. In besereceştile trebĭ, şi lumeştile lucrurĭ, a isprăvi deplin şi andrepta tuturor. Marilor şi micilor cleros şi neputerniculuĭ norod de dumnezeu şi dela înălţata curte, şi a crăieştilor poruncĭ trimisă.

Foarte ne cucerim Ecselenţiilor şi facem jalobă pentru o fată ce am avut. Şi viind oamenii de omenie din sat anume mincea toader cu feciorul dumisale şi am spus că noĭ fata noastră nice cum nu vom da după feciorul dumilorsale, că nice voiaşte fata, nice ni voia noastră să o dăm după dumnealor. Ce vom pune mărturiĭ pe acela fealiu de lucru. Dup aceia noĭ nu ştim ce au gîndit dumnialor deacă au mers acasă, că dumnealor au sculat cu denşii oamenii şi au vinit deau prins fata cu sila şi o au dus cu sila până în topa la beserecă şi popa din topa deacă au auzit că nu voieşte fata şi nu i tineşte nice cum nau vrut săl cunune, ci deacole sau luoat şi au mers în sat acasă. Şi noĭ deacă am auzit cumuĭ lucrul, părinţiĭ şi fraţiĭ feateĭ neam luoat pe ourma lor, nu am ajuns până în sat, acolo când am sosit am aflat fata cutinind pe popa să nu o cunune, după aceaia şi noĭ am pus patru potorĭ pă masă şi lam cuntinit pe putearea luĭ dumnezău şi putearea crăiesiĭ şa varmejiĭ, şi popa din sat au zis că el nice âmblă după ounul nice după altul şi el o a cununa, şi de nu va vrea să să cunune fata, el o va bate 8 de palţaoă şi o a ţinut doauă zile necununată şi o au fost întorcînd şi cu binele şi cu răul, şi iau fost făgăduit neaframă de mătasă, de şapte mariaşi. Numaĭ să să cunune şi ea nice cum na vrut. apoi popa au apucat cu răul pe dînsa şi la cununie încă au zis fata cătră popa nice voiaşte să să cunune, nice va şedea cu dînsul, depe acelea pe tóte vom marturie cîţĭ vor vrea marii lor voastre, şi nevasta acum încă ĭaste roabă de şease săptămînĭ în temniţă în uoraş.

Datam în vale mare 1754, luna dechemvrie 11 zile. *Opt iscăliturĭ. Dinafară*: Plenepotenţie dela vale mare şi domnilor tuturor plecaţĭ şi zmeriţĭ. (Va urma.)

Alegerea de paroch în Rĕşinari.

— Raport special. —

— 21 April v.

Duminecă în 20 a lunei curente s'a făcut alegerea de paroch în Rĕşinari, în locul decedatului paroch Emilian *Cioran*. Despre decursul alegerii îmi face plăcere a da cetitorilor acestui ziariu un scurt raport.

Acésta nu o fac pentru a descrie formele, cari trebue sĕ fie observate la asemenea ocasiuni, fiind aceste aprópe tuturor cunoscute, ci mai mult pentru a scóte la ivélă o însuşire particulară mărginenilor şi în deosebi Rĕşinărenilor, anume *patriotismul local*, conservat aici aprópe ca nicăiri în altă comună, încă din cele mai depărtate timpuri.

Pentru a întări aserţiunea acésta, cred a fi de-ajuns dacă amintesc, că fórte puţini au fost aceia, cărora ca străini li-a succes a ajunge în vr'un post definitiv în comuna Rĕşinari, câtă vreme şi-au avut omul lor, fiul comunei. Numai atunci s'a putut întêmpla sĕ ajungă străin, când li-a lipsit omul lor.

Ear' lipsă de ómeni cu pregătire completă pentru a puté ocupa cutare oficiu în comună, Rĕşinărenii n'au prea avut, cu deosebire în timpul mai nou, din contră, aprópe totdeuna au avut în prisosinţă ómeni bine pregătiţi din sinul lor.

Patriotismul local la Rĕşinăreni s'a dovedit puternic şi la alegerea de Duminecă, şi bun lucru au sĕvĕrşit. Căci de astădată nu simplu împrejurarea a făcut sĕ iese alesul învingĕtor faţă de ceilalţi candidaţi fiind-că e rĕşinărean (celorlalţi concurenţi absolut de loc nu voesc sĕ le detrag nimic din meritele şi calităţile ce le au), ci cualificaţia completă eminentă, purtarea morală şi capacitatea dovedită în restimpul de 9 ani cât a servit comunei ca învĕţătoriu, şi aceste calităţi l'au ridicat la locul prim în şirul concurenţilor.

Ales a fost cu mare însufleţire modestul, dar' harnicul învĕţătoriu *Maniu Lungu* cu 252 voturi faţă de contrarul seu, care a întrunit numai 51 voturi, (al treilea concurent înainte de alegere s'a retras).

Alegerea a decurs în cea mai bună ordine, şi meritul în prima linie este al preademnului şef tractual, părintelui protopop Ioan *Papiu*, care şi de data acésta ne-a pus în admiraţiune prin tactul şi dibăcia-i bine apreciată şi din partea forului superior bisericesc.

Onóre şi-au căştigat în privinţa acésta şi conducĕtorii comunei, părintele *Goga*, dl primariu *Vidrighin* şi ceilalţi fruntaşi, cari au menţinut disciplina, astfel că alegerea s'a putut îndeplini în cea mai bună ordine.

Sĕ trăiască Rĕşinărenii şi alesul lor M. *Lungu*. *cp.*

NOUTĂŢI

La Ierusalim. Fostul Metropolit-Primat al României, P. S. Sa *Ghenadie*, a petrecut sĕrbătorile sfintelor Paşti în Ierusalim, unde sosise în Sâmbăta lui Lazar. In Dumineca Floriilor a asistat la serviciul dumnezeesc, în biserica patriarchiei, ear' după slujbă, a fost primit de patriarch în apartamentele sale, învitat fiind sĕ se mute de la hotel în casele patriarchiei, dar' fostul metropolit a declinat cu mulţămire învitarea. In ziua următóre, Luni, Patriarchul i-a făcut visită la hotel, şi a insistat de nou ca sĕ se mute în casa de vara a patriarchului. De astă dată învitarea a fost primită. In ziua de Paşti fostul Metropolit a slujit împreună cu Patriarchul, şi a zis evanghelia *în româneşte*, imediat după Patriarchul, care a cetit'o greceşte.

*

Alegere de capelan în Ighíu. Duminecă (20 April st. v.) s'a efectuit alegerea de capelan lângă parochul I. Maxim din *Ighíu* (tractul Albei-Iulie), fiind ales cu totalitatea voturilor, clericul abs. Petru Circo. Actul alegerii a fost condus de protopresbiterul tractual Ioan Teculescu.

*

Din Macedonia Atentatorii de la Salonic au luat deja pedépsă oribilă pentru faptele lor ucigaşe, fiind ucişi de soldaţii şi poliţia turcéscă aprópe patru sute de inşi şi preste 500 fiind arestaţi deja. Unii dintrĕ ei, ca sĕ scape de arestare s'au sinucis, alţii au fost măcelăriţi de poporaţia înfuriată. Asupra celor arestaţi va judeca un tribunal statarial anume instituit. Pentru eruarea complicilor s'a întrodus cercetare severă, care a constatat deja, că atentatorii aveau intenţie sĕ arunce în aer întrégă partea europénă a oraşului. Cercetarea fiind estinsă şi în celelalte oraşe şi comune cu poporaţiune bulgară, s'a aflat la fórte mulţi dintrĕ ei dinamit. Dar' nu numai în scop de atentate şi-au acuirat bandele bulgare dinamit, ci şi pentru a-l întrebuinţa în luptele lor cu trupele militare. Astfel o bandă urmărită de miliţie şi constrînsă a întra în luptă, a aruncat asupra miliţiei cartuşe de dinamit, cari au făcut măcel şi schilăviri oribile.

Pentru înfrênarea revoluţionarilor s'au luat, de altcum, cele mai severe disposiţiuni din partea guvernului turcesc, care în acésta privinţă are mână liberă din partea puterilor semnatare, şi resultatul acestor disposiţiuni e şi acela că în Salonic e deja restabilită ordinea — în cât e a se da credĕmênt telegramelor oficiale — aşa că în curênd vor pleca din port vasele de rĕsboiu ale puterilor străine. Cât timp va dura însĕ acésta ordine, şi nu cumva cele petrecute în Salonic se vor repeta în alte oraşe ale Macedoniei, — e taina viitoriului, care se pare că va aduce evenimente grave.

*

Marconigrafia — în serviciul esplorărilor polare. Cum se raportéză din Berlin, marconigrafia (telegrafia fără sîrmă) va fi aplicată şi în serviciul esplorărilor polare. Anume: *espediţia submarină* la polul nordic, pe carea o vor monta savanţii technici *Scholl* şi *Anschütz-Kaempfe* din München, va instala la Spiţberga o staţiune de telegrafie fără sîrmă, ear' ceealaltă staţiune limitară o va purta cu sine espediţia, aşa că césta din urmă va sta în neîntrerupt contact cu staţiunea de la Spiţberga.

*

O lună închisóre şi post, pentru complicitate la convertire fraudulósă. Tribunalul suprem austriac (Curtea de casaţie) sĕptĕmâna trecută a osândit la o lună închisóre, aspriră prin post, pe morariul Iosif Fenerle din Rozsanka, pentru-că dusese cu trăsura sa pe fata evreică Rosalia Frostig într'o mănăstire de călugăriţe, ca sĕ fie botezată în legea rom. catolică. La timpul seu tribunalul din Viena absolvase pe Fenerle, pe motivul că în fapta încriminată nu s'ar fi fost cuprindênd criteriile seducerii şi siluirii la trecere. Curtea de casaţie însĕ l'a osândit, în chipul arĕtat mai sus, statorind criteriul seducerii la trecere tocmai în faptul că a dus la mănăstire pe convertita fără-ca despre acésta sĕ fi avut cunoştinţă părinţii ei.

*

Duce distins cu medalie de savant. „Societatea geografică“ din Berlin şi-a serbat Luni iubileul de 75 ani ai esistinţei sale. Din acest prilej a conferit *ducelui de Abruzzo* (unchiul regelui Victor Emanuil al Italiei) medalia mare de aur „Nachtigall“, pentru meritele ştientifice căştigate prin espediţia sa la polul nord; ear' medalia mică, tot de aur, a conferit'o esploratorului *Sverdrup*. Ambe medaliile sunt înfiinţate în amintirea lui Gustav Nachtigall, vestit esplorator al pământului Africei.

*

Moştenire de 17 milióne. Este cunoscut, că regele Leopold al Belgiei nu a permis fiicei sale Stefania, fosta soţie a rĕposatului moştenitoriu Rudolf, ear' acum soţia contelui Lónyai Elemér, sĕ asiste la înmormêntarea mamei ei, regina Maria Henrieta, din causă că neţinênd cont de rang şi origine s'a căsătorit cu contele. Tot ca eflux al supĕrării regelui pe fică-sa pentru căsătoria ei a doua, e şi denegarea moştenirii ce-i compete din averea mamei sale. Stefania însĕ, respective soţul ei, a pus causa pe teren procesual, intentând regelui Leopold proces de moştenire. Averea întrégă a părechei regale fiind evaluată la *o sută milióne de franci*, Stefania pretinde $^{1}/_{3}$ din jumĕtatea averii ca parte a mamei sale, adecă 17 milione de franci.

*

Ars de víu. Profesorul Simion Rutar din Laibach, recunoscut istoriograf deosebi în ce priveşte istoria slovenă, Luni diminéţa a fost aflat mort în locuinţa sa, fiindu-i trupul aprópe fript de arsuri. Se vede, că Duminecă séra, înainte de culcare voind să caute ceva cu lumina aprinsă, i-au luat foc hainele de pe el şi fiind singur nu a rĕsbit sĕ le stîngă în pripă. Rutar era în etate de 52 ani.

*

O nouă donaţiune princiară a lui Carnegie. Harapii (Negrii) americani sunt priviţi din partea „albilor“ ca un fel de paria, nu sunt suferiţi în societatea albilor nici chiar milionari fiind, — de-şi în „ţara dolarilor“ banul spală ori-ce pată de pe trecutul omului. Sunt însĕ şi în America o sémă de ómeni cu vederi mai luminate şi cu sentimente mai creştineşti, cari şi în harap privesc pe semenul şi deaprópele lor, urmărind cu bunăvoinţă nisuinţele de cultură şi civilisaţie a clasei negre şi spriginindu-le. Intrĕ acestia e şi marele filantrop Andreiu *Carnegie*, miliardarul din New-York, ale cărui donaţiuni în scopuri culturale şi de binefacere, sunt sumedenie. Cea mai nouă faptă nobilă a lui Carnegie e, că sĕptĕmânile trecute a donat institutului *Tuskeger* din New-York $3^{1}/_{2}$ *milióne de coróne*. In acest institut primesc instrucţie şi educaţie câte 1500 de copii şi fete harape în fie-care an, având director pe renumitul pedagog harap *Borker T. Washington*, la care Carnegie ţine fórte mult. Despre acest Borker scrisese odată Carnegie următórele: Istoria Americei va avé inscrişi pe paginile ei doi Washingtoni, unul alb şi unul negru, ear' acesta negru întru nimic nu e mai mic de cât cel alb.

*

Curentele electrice în favorul productivităţii plantelor. In fascicolul din urmă al revistei „Politechnikai Szemle“ Szterényi Bertalan publică o dare de sémă asupra resultatelor aplicării curentelor electrice la sporirea productivităţii şi accelerarea cócerii plantelor. Esperimente de acest fel a făcut, în curs de mai mulţi ani, naturalistul finlandez Dr. S. *Lemström*, profesor de ştiinţele naturale la universitatea din Helsingfors. Resultatul lor e, că fragile au ajuns la cócere în restimp cu jumĕtate mai scurt de-cât de obiceiu, ear' ţelerul, hajmele şi ridichile de lună au dat recoltă cu 35—60% mai abundantă, sfecla şi cartofii cu 60—75%, napii cu 40%, ear' sĕcara şi grâul au dat recoltă cu 25—30% mai abundantă. Altele însĕ nu numai că au rĕmas indiferente faţă cu influinţa curentelor electrice, ci unele chiar au slăbit, ori s'au pustiit de tot. — La sfĕrşit Szterényi opinéză, că la noi ar puté fi întrebuinţaţi cu bun resultat agentii electrici deosebi în ramul grădinăritului.

*

Producţiune teatrală, împreunată cu cântări şi declamări, se va aranja în *Agnita*, sub conducerea învĕţătoriului *Ioan Paicu*, Duminecă în 4/17 Maiu 1903. In sala hotelului Agnita. Inceputul precis $7^{1}/_{2}$ ore séra. Venitul e destinat spre scop filantropic. Ofertele marinimóse se vor cuita pe cale publică. Programul e bogat şi variat.

*

Sfat bun. Cine voeşte sĕ samene érbă frumósă, i-se recomândă sĕ cumpere amestecul de sĕmênţă de érbă „Promenade“ sau „Insula Margareta“, care 'l vinde casa de seminţe c. şi r. de curte Edmund Mauthner din Budapesta. De 29 ani liferéză Mauthner sĕmênţa acésta pentru parcurile Budapestei şi ale insulei Margareta.

AMVONUL.

Predică

rostită în 15 l. c. la înmormêntarea protopresbiterului Treiscaunelor, Dumitru Coltofean, de parochul Dr. Vasilie Saftu.*)

In numele Tatălui şi al Fiiului şi al sfîntului Duh. . . . .

Iubiţilor Colegi!
Jalnici ascultători!

Pentru ce sunt ochii vostri atât de tainici şi înduioşaţi? . . .

Pentru-ce tradéză ei acea seriositate adêncă, care este obicinuită numai la astfel de ocasiuni? . . . .

Nu cumva însoţeşte gândul vostru pe nemângăiatul locuitoriu al acestor scânduri reci? . . . .

Nu cumva a început sĕ tremure sufletul vostru vĕdêndu-se transpus pentru un moment pe *tărîmul infinitului?* . . .

Da, înţeleg eu situaţia. . .

E ora fatală a morţii, de care nu scapă, mai curênd sau mai târziu, nici un muritor.

Sicrìul este semnul neschimbat, că stăpânul lui a părăsit pentru un restimp îndelungat împĕrĕţia mărginită a *materiei* spre a-şi reocupa locul în împĕrăţia nemărginită a *spiritului.*

Omul, care în acéstă lume vremelnică sĕ ţine tare şi mare, devine de-odată mic şi fricos, când se trezeşte în faţa *Maiestăţii divine*, în lumea veciniciei. Sufletul lui încremeneşte de spaimă cu atât mai repede, cu cât póte i-a lipsit pe pământ *credinţa* — unica pârghie fericitóre petru toţi fiii lui Dzeu.

Credinţa neclintită în Dzĕul duhurilor, şi *faptele bune* sunt singurii factori, cari pot sĕ-i dee sufletului curaj atunci, când el îşi trage — la pragul infinitului — séma în sine însuşi!

Şi cine este óre acela, care ne impune nouĕ acum aceste meditaţiuni filosofice-religióse? Pe cine rapresintă acest cadavru aşezat în mijlocul bisericei, cu sfânta evangelie pe piept? . . .

Este el un muritor ca toţi muritorii? . . .

Nu . . . Nu este un muritor ca toţi muritorii, ci un muritor *sânţit. . . un preot* şi *protopop!* Este *Dumitru Coltofean*, parochul acestei comune rom. gr. or. şi şeful tractului Treiscaune.**)

Iubiţilor colegi!
Jalnici ascultători!

Inţeleptul tuturor vremurilor, luând în considerare slăbiciunea omenească, a întemeiat pentru tóte timpurile *Biserica*, ca singurul mijloc capabil de a le ajuta ómenilor în tóte împrejurările şi de a'i scăpa de peirea, în care de sigur ar cădé în lipsa ei.

In decursul anilor acéstă sfântă instituţie — fiind şi ómenii deosebiţi întrĕ sine — s'a subîmpărţit.

Astfel avem şi noi Românii — în cea mai mare parte — *sfîntul nostru Sion ortodox naţional.* La noi în deosebire, cesti de dincóce de Carpaţi, în aceste cuvinte se cuprinde întréga nóstră esistinţă pământénă. Pentru-că nu trebue sĕ uităm nici-odată, că la scumpul nostru popor în *lege* este cuprinsă eo ipso şi naţionalitatea aşa, că este destul de naţional dacă zic numai *Sion ortodox.*

Cea mai scumpă şi cea mai puternică fortăréţă a iubitului nostru Sion a fost, este şi va fi *mândra nóstră cetăţue*, care ni-o a lăsat nouĕ moştenire Unsul Domnului, Marele Archiereu Andreiu Baron de Şaguna. Intru sfînta ei apĕrare, prin *scumpul nostru statut organic*, a instituit el comandanţi supremi, stat major, coloneli şi sentinele în tóte unghiurile călcate de picior românesc. Sentinelele sunt toţi preoţii din întréga metropolie, colonelii sunt protopopii, statul major îl represintă Venerabilele Consistóre, ear' comandanţii supremi sunt prea sânţiţii episcopi în frunte cu I. P. S. Archiepiscop şi Metropolit.

(Va urma),

---

*) Dl Dr. *Vasilie Saftu* a fost învitat de familia rĕposatului, ca sĕ slujiască şi sĕ predice la înmormêntarea acestuia.

**) Aici ar fi urmat biografia rĕposatului protopresbiter, pe care oratorul n'a mai repetat-o, pentru-că o spusese înainte în predica sa comisariul consistorial designat pentru acest scop: dl capelan *Romul Verzéa* din Satulung (Săcele).

Ad nr. 26/1903. [58] 2—3

Concurs

Pentru întregirea postului de **paroch** (în locul deced. Ș. Cioran) în parochia vacantă de clasa I **Rĕșinari**, protopresbiteratul Sibiiului, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor de la stat, despre cari venite concurenții își pot lua informațiuni de la comitetul parochial.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și așterne cererile lor instruite conform normelor în vigóre oficiului protopresbiteral în terminul indicat.

Concurenții sĕ se presenteze în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în sfânta biserică, spre a cânta respective a celebra.

Rĕșinari, din ședința comitetului parochial gr.-or. ținută la 13 April st. v. 1903.

D. Vidrighin president. **M. Lungu** notariu.

Nr. 548.

Cu consensul subscrisului.

Sibiiu, 17 April 1903.

Ioan Papiu
protopresb.

In „Biblioteca scriitorilor români“ au apărut **V. Alecsandri: Opere complete, volumul II.**

Teatru.

Cuprinde: Șoldan Vitézul. — Mama Anghelușa. — Herșcu Boccegiul. — Clevetici. — Sandu Napoilă. — Surugíul. — Ion Păpușariul. — Cucóna Chirița. — Barbu Lăutarul. — Paraponisitul. — Kera Nastasia. — Haimana. — Gură Cască. — Stan Covrigariul. — Vivandiera. — Păcală și Tîndală. — Scara Mâței. — Craiu nou. — Harță Răzășul. — Rămășagul. — Peatra din casă. — Nunta țĕrănéscă. — Chirița în Iași. — Chirița în provincie. —

Prețul: **1 cor. 50 fil.**, plus 20 fileri porto postal.

Librăria archidiecesană.

Cartea consilierului de medicină Dr. Müller, apărută deja în a 40-a ediție, care tractézá despre

Conturbările în sistemul nervos și secsual

precum și despre vindecarea radicală a lor, se póte procura prin tóte librăriile.

Pentru 1 cor. 20 fileri în mărci postale o trimite franco **Curt Röber**, Braunschweig. [3] 17—38

Anunț.

Cassa de păstrare (reuniune) în Sĕliște acórdă **împrumuturi hipotecare** de la suma de C. 3000 în sus **cu 7%** fără altă provisiune sau competință de scris; ear' **creditele de Contcurent** cu acoperire de hârtii de valóre **cu 6·3%**.

Din ședința Direcțiunei ținută în 23 April 1903.

[59] 3—3 **Direcțiunea.**

Drepturile și datoriile învĕțătorilor (învĕțătórelor) români. Pentru învĕțătorii și învĕțătórele române de la școlele poporale elementare superióre și civile; pentru elevii și elevele de la preparandii și de la cursurile pentru asile de copíi; pentru senate școlare (scaune școlare, eforii) confesionale; pentru preoți, direcțiuni școlare, autorități bisericești, susțiitori de școle; pentru inspectorate confesionale diecesane și pentru antistii comunale. Pe temeiul legilor, regulamentelor, ordinațiunilor, instrucțiilor, hotărîrilor și decisiunilor principiare, scrisă și compusă de *Dr. Mihai Szabó*, inspector regesc al comitatului Torontal, tradusă de *Eugen Zaslo*, profesor. Se póte procura de la autor în Becicherecul-mare (N.-Becskerek). Prețul 5 cor. 20 fil.

Se póte procura de la Librăria archidiecesană din Sibiiu.

A eșit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei și a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele și altele.**

Prețul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.,** legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani**. Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

In préjma esamenelor! * **In préjma esamenelor!**

Scrisori de esamen (propise)

pentru scrierea *română*, *germână* și *dictando* tipărite în Tipografia archidiecesană, *în colóre vênătă*, pe hârtie fórte fină, mărime 24/31 cm.

Prețul: de bucată 2 fil.; 100 bucăți 1·30 cor. și porto postal.
Comandele din afară se escută imediat.

Librăria tipografiei archidiecesane

Pentru pacienții de stomach!

Tuturor cari în urma rĕcelii ori a prea marei împovărări a stomachului sau prin consumarea de mâncări greu de mistuit prea reci ori prea calde sau prin un traiu neregulat 'și-au contras bóle de stomach, precum:

Catar de stomach, Sgârciuri de stomach, Dureri de stomach, Mistuire grea sau astupare de stomach

li-se recomandă un bun mijloc de casă, ale cărui resultate escelente de mulți ani sunt deja probate. Acesta este:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Acest vin este preparat din buruieni renumite și recunoscute ca tămăduitóre, cu vin bun; întărește și învioréză organismul de mistuire al omului. Vinul de buruieni delătură conturbațiile de mistuire și influințéză puternic asupra nouei formări de sânge sănĕtos.

Prin întrebuințarea regulată a vinului de buruieni bólele de stomach vor fi curate încă în formare. Sĕ nu întârzie nime dar' a-'l folosí încă de cu vreme. Simptome, ca: **dureri de cap, rîgăeli, arsuri în stomach, inflamații, amețeli** cu **vomări**, cari la pacienți cu suferințe învechite apar cu atât mai vehement, dispar adesea după câte-va beuturi de vin de burueni

Constipațiile cu urmările lor neplăcute, **maladii, dureri colice, bătăi de inimă, insomnie,** precum și conglomerarea sângelui în ficat, splină și suferințele hemoroidice de multe-ori se delătură iute cu vinul de buruieni. Vinul de buruieni delătură mistuirea grea și depărtéză prin un scaun ușor materii stricate din stomach și intestine.

Fața palidă și slabă, anemia și slăbiciunile sunt de obiceiu urmările unei mistuiri rele a formării insuficiente de sânge și a stării bolnăviciόse a ficatului. **Lipsa de apetit** și **reaua dispoziție**, precum și **durerile de cap** și **nopțile perdute** (insomnie) consumă adeseori încetul cu încetul multe persóne. Vinul de burueni dă slăbitei puteri de traiu un nou și próspĕt impuls. Vinul de burueni mărește apetitul, ajută mistuirea și nutrirea, ușuréză formarea și schimbarea materiei, înlesnește formarea sângelui, calméză nervi escitați și creéză nouă **voe de viéță**. Nenumĕrate scrisori de recunoscință și mulțămită dovedesc acestea.

Vinul de ierburi se află de vênzare în sticle *fl. 1.50* și *fl. 2.—* la farmaciile din *Sibiu, Turnișor, Sĕliște, Ocna, Slimnic, Șeica-mare, Nocrich, Avrig, Tălmaciu, Boița, Cisnădie, Poplaca, Gurarîului, Jina, Poiana, Mercurea, Câlnic, Loman, Pianul-de-sus, Petrifalĕu, Sebeșul-săsesc, Vințul-de-jos, Daia, Spring, Vingard, Ohaba, Beșinĕu, Mihalț, Teiuș, Blaj, Pănade, Țapu, Mediaș, Blăjel, Sân-Mărtin, Ibașfalĕu, Basna, Agnita, Cincu-mare, Boholț, Făgăraș, Beclean, Câmpulung, Rîmnic-Vâlcea, Cudjir, Orăștie, Deva, Hunedoara, Hațeg, Luncani, Puj, Ohaba, Ponor, Alba-Iulia* etc. — precum și în tóte celelalte localități mai mari și mai mici din Ardél, Ungaria și Austria.

Farmaciile din Sibiiu trimit 3 și mai multe sticle de vin cu prețurile originale în tóte localitățile din Austro-Ungaria.

Păziți-vĕ de falsificări!

Sĕ se céră anumit:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Vinul meu nu este o medicină secretă. Părțile lui constitutive sûnt: Vin de Malaga 450,0, Spirt de vin 100,0, Glycerin 100,0, Vin roșu 240,0, Sirup de fragi 150,0, Sirup de cireșe 320,0, Coacăză, Aniș, Rădĕcină „Helen“, iarba ferului americană, Rădĕcina „Entianus“, „Kalmus“ à 10,0. Tóte aceste se amestecă. un. dcm. [1] 4—12

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret**

vindecă și învioréză pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosesce contra *durerilor de cap si dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni și picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui* și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Prețul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copíi și femei de constituție fórte slabă.

[2] 9—

Espeditie din centru și locul de vêndare pentru țĕră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colțul strada Kálmán.

Losuri de clase ungare

Cele mai multe câștiguri principale s'au dobândit cu losuri vêndute de **noi**. **Cumpĕrătorilor nostri de losuri** oferim în tóte privințele **cea mai mare siguranță.**

In 22 și 23 Maiu tragerea

Prețurile losurilor originale pentru clasa I.:

întregi à **12** cor., jumĕtăți à **6** cor., pătrare à **3** cor., optimi **1** cor. **50** fil. In cele 6 trăsuri ale viitórei loterii, cari urméză după olaltă, se sortéză din **110.000 losuri esistente 55.000,** prin urmare **jumĕtate** în sumă totală de **14 MILIÓNE și 459.000 coróne în bani** în favorul proprietarilor de losuri.

Câștiguri, în ori-ce mărime, plătim, și înainte de terminul de plătire, **fără provisiune**, pe lângă păstrarea celei mai stricte discrețiuni. — Liste de trageri **oficiale** se trimit prompt. — **Planuri de joc** se trimit de-odată cu losul. — Ne rugăm, ca comandele sĕ se facă cât de curênd, altcum losurile ce le avem în deposit pot fi vêndute în scurt timp.

CASA NAȚIONALĂ DE SCHIMB, SOCIETATE PE ACȚII, BUDAPESTA, GISELAPLATZ nr. 1 (PALAIS HAAS)

[62] 1—3 In Sibiiu și jur am plătit până acum 2 câștiguri mari și numĕróse câștiguri mici.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian. Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 47 Sibiiu, Marți 29 April (12 Maiu) 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond]

Organul comitetului.

Sibiiu, 10 Maiu n.

Sunt două săptămâni de când „*Tribuna*“ din loc și-a sistat apariția, anunțând cetitorilor, că nu preste mult alt organ de publicitate are să o înlocuiéscă.

Cunóștem acest „*nu preste mult*“, care la noi, la Români, e de o elasticitate admirabilă. Mult chibzuim, mult ne socotim până facem ceva; și astfel și până la scóterea unui nou organ de publicitate, care va avé să țină locul „*Tribunei*“, eram din capul locului și suntem și astăzi de credința, că va curge încă multă apă pe Cibin.

Nu așa confrații din regat, cari încă sunt îngândurați și îngrijiți de sórtea nóstră. In imaginea lor lucrurile sunt puse deja la cale, și un tinĕr confrate din București anunță cu mare bucurie cetitorilor sei, că noul ziar *va apăré cu ziua de 3/16 Maiu c. în Sibiiu,* va avé o redacțiune bine compusă, o tipografie acum de nou asortată cu caractere noue, moderne, și cu o mașină cu motor electric pentru tipărire. Tot lucruri despre cari noi, cei mai aprópe de isvor, nu știm și n'am audit absolut nimica, ci știm tocmai contrariul, că întregului personal de la „*tipografie*“ i-s'a dat abzicerea, și că adunarea generală din 20 Maiu n. a societății tipografice va avé să se pronunțe asupra *lichidării institutului.*

Ne temem deci, că bucuria confratelui bucureștean a fost prematură, și că adevĕrul va fi cel prevestit de noi: va trece încă multă vreme până va puté fi scos un nou organ românesc de publicitate, cu menițiunea de a fi aceea ce a fost „*Tribuna*“, organul comitetului național român.

Sĕ fim bine înțeleși: organul comitetului, și nu organul partidului, pentru-că organe ale partidului sunt și celelalte ziare, pe cari le avem astăzi, și cari tot așa de bine apără interesele poporului român din patria acésta, cum le-a apărat și „*Tribuna*“, câtă vreme era în viéță.

Prin acésta voim sĕ zicem, că partidul național român n'a rĕmas fără apărare ziaristică în urma apunerii „*Tribunei*“, cum n'ar rĕmâné nici atunci, când ar mai apune și alte ziare românești, și n'am rĕmâné de cât cu un singur ziar național, după cum ne-am mai aflat în asemenea situațiune și altădată în trecut.

Negreșit că e perdere pentru noi apunerea „*Tribunei*“, și era mai bine dacă se purta de grijă, ca sĕ nu apună; dar' odată întêmplată acésta catastrofă, devenită inevitabilă în urma grelelor lovituri primite în timpul din urmă de la procurorii de stat, dar' în o mĕsură óre-care chiar și în urma morbului intern de care suferia „*Tribuna*“, — n'avem sĕ ne tânguim prea mult de sórtea partidului, care va puté bine sĕ esiste și fără „*Tribuna*“ ori urmașa ei. Ear' comitetul, dacă simte necesitatea unui organ propriu de publicitate, n'are de cât sĕ-și alégă unul din actualele ziare politice și sĕ-l decreteze de organ al seu, — și tréba e isprăvită.

Dacă simte necesitatea, bine înțeles!... Iată că am ajuns acolo unde voiam sĕ ajungem. Este într'adevĕr de o necesitate mare, ca comitetul sĕ 'și aibă organul seu propriu? Hotărît că este. Dar' pentru a 'și avé comitetul organul seu propriu de publicitate, bunăóră cum e contemplată sĕ fie urmașa „*Tribunei*“, e și mai mare necesitatea, *ca sĕ esiste comitetul* pe care ziariul are sĕ 'l represinte și ale cărui vederi sau idei are sĕ le rĕspândéscă.

Avem noi însĕ astăzi comitet? Cine știe și cine a audit ceva despre a sa activitate, și despre mĕsurile ce le ar fi luat întru conducerea partidului? Nici chiar atâta n'a făcut acest pretins comitet, ca cuvêntul de adio dat cetitorilor „*Tribunei*“ în numĕrul din urmă sĕ 'l fi dat sub propria sa firmă, ca un *manifest politic* adresat partidului, ci a pus redacția sĕ 'l subscrie, ca dat din partea ei!

Dacă ne lipsește deci comitetul, și ne lipsește prin lipsa de acțiune desvoltată din a sa parte: nu înțelegem rostul unui nou organ de publicitate, *ca organ al comitetului.*

Credem și susținem, ca întâiu de tóte avem lipsă de o bună organisare, apoi de un comitet cu mai multă rîvnă și mai mult dor de muncă, și numai în a treia linie de un nou organ de publicitate, care earăși, ar trebuí sĕ corĕspundă așteptărilor din tóte punctele de vedere, căci altcum se naște numai pentru a fi în curênd înmormêntat.

Asta e părerea nóstră.

Preasânția Sa episcopul Ioan, a sosit a casă, la Arad, Joi după amiazi, cu trenul de la 4 ore. I-s'a făcut primire sĕrbătoréscă: la Soborșin, unde se începe teritoriul diecesei sale, apoi la Radna și la gara Aradului. De la gară, însoțit de numĕrósele deputațiuni și de publicul ce i-a eșit întru întimpinare, a mers la catedrala episcopéscă, unde s'a oficiat serviciu divin, la sfêrșitul căruia noul episcop a rostit poporului o frumósă predică. După aceea au plecat toți spre residența episcopéscă, unde asemenea i-s'a făcut primire strălucită.

Instalarea oficială se va face Duminecă (17 Maiu st. n.) prin Preacuvioșia Sa protosincelul Dr. Eusebiu R. *Roșca*, director al seminariului teologic-pedagogic archidiecesan, ca mandatar al Inaltpreasânției Sale metropolitului.

Din parlament. In dietă tot starea de mai nainte. Vorbă multă și de giaba. In ședința de astăzi, Luni, se va face alegerea comisiunii pentru *cuotă*, și se va discuta mai departe asupra raportului guvernului despre întrarea țerii în stare de *ex-lex*. Terminându-se discuția asupra acestui obiect, se va discuta mai departe asupra indemnisării. Casa magnaților ține mâne, Marți, ședință. La ordinea zilei lucruri curente.

Fondul Ioan Metianu. *La inițiativa harnicului paroch din* Abrudsat, Iosif Gomboș, *în ziua de sfântul George, din incidentul ținerii conferenței învĕțătorilor din cercul X Abrud, al iubileului epitropului* N. Balta, *care de 25 ani chivernisește averea bisericei, și al iubileului învĕțătoriului* S. Coroiu, *care de 35 ani cu rar zel funcționéză la școla nóstră de acolo — s'a pus basă la înființarea unui fond cu menițiune culturală, care în ziua primă s'a ridicat prin contribuiri benevole din partea credincioșilor nostri din numita parochie la frumósa sumă de preste 1200 coróne.*

Fondul va purta numele I. P. S. Domn Archiepiscop și Metropolit Ioan Metianu.

De la sinod.

— Propuneri. —

Propunere în causa reformării învĕțămêntului superior teologic în seminariul archidiecesan, — făcută de protoiereul *Gregoriu Pletos* în ședința IV. (29 April st. n.) a sinodului archidiecesan.

Avênd în vedere, că întrĕ problemele de frunte ale Preaveneratului sinod archidiecesan este și îngrijirea pentru formarea prin învĕțămênt superior teologic a unui cler care sĕ pótă ține pas cu progresele științei și ale culturei moderne, și care sĕ pótă mulțămí întru tóte trebuințele culturale ale credincioșilor încredințați păstorirei sale;

avênd în vedere, că în starea de astăzi învĕțămêntul teologic din seminariul nostru archidiecesan, care după posiția ce trebue s'o aibă în organismul institutelor de învĕțămênt ar fi a se considera ca un institut superior de specialitate, ca o *facultate teologică*, și ar trebuí sĕ ne dee o cultură și instrucțiune *academică*, nu mai póte satisface după cum s'ar recere, trebuințelor culturale ale clerului și poporului nostru, — fie din causa că studiilor teologice, restrinse fiind și ca fond și ca formă la minimul posibil, nu li-se póte da estensiunea cuvenită, fie din causă că prea micul numĕr de profesori în secțiunea teologică, chiar și prin acest minim încă este preste mĕsură îngreunat, în cât nu mai rĕmâne rĕgaz și pentru consultarea de opuri științifice și aprofundarea științei;

avênd în vedere, că ar fi timpul, ca sĕ ne gândim odată și la o reformă și nouă organisație a învĕțămêntului teologic în seminariu, — fapt ce ni-se impune de la sine și este reclamat:

a) de progresele culturei moderne și de avêntul ce au luat științele;

b) de posiția seminariului nostru ca institut superior de cultură;

c) de posiția clerului nostru ca factor însemnat cultural și, întrĕ împrejurările date, aprópe singurul conducĕtor natural al credincioșilor bisericei nóstre, factor, a cărui stare materială este acum în câtva ameliorată, și putem spera că se va mai ameliora;

d) de analogia altor institute similare din patrie, susținute de alte confesiuni;

e) de neproductivitatea științifică și literară atât pe terenul științific teologic, cât și pe cela al exercițiului practic întru propoveduirea prin cuvênt a învĕțăturilor sântei nóstre religiuni ortodoxe;

f) în sfîrșit chiar de ambiția nobilă și de decorul archidiecesei de a fi la cel dintâiu loc în organismul nostru metropolitan când e vorba de formarea unui cler care sĕ stee la nivelul științei și la culmea misiunei sale;

avênd în vedere tóte acestea, îmi iau voie a propune:

Preaveneratul sinod sĕ enunțe că este trebuință a se reforma și organisa din nou, după cerințele culturei moderne, învĕțămêntul teologic în seminariul nostru archidiecesan, ear' Preav. consistoriu sĕ fie însărcinat, ca — ascultând și părerea directorului seminarial și a corpului didactic din secțiunea teologică, eventual și a altor bărbați de ai bisericei nóstre, — sĕ pună în lucrare reformarea, organisarea și regulamentarea învĕțămêntului teologic din seminariul nostru de așa, în cât și ca fond și ca formă *sĕ pótă sta la nivelul unei facultăți teologice de pe lângă universități.* In sesiunea proximă sĕ vină cu un proiect în astă privință, ca cel mult cu începerea anului școlar 1904—5 acea organisație sĕ și pótă fi pusă în aplicare.

Și a nume, pe următórele base:

1. Timpul de studiu în seminariu *sĕ se ridice la patru ani.*

2. Sĕ se propună în mod științific următórele studii:

a) Studiul biblic (Teologia biblică sau Exegesa după textul original) cu disciplinele accesorii: Introducerea în cărțile s. scripturi și istoria canonului; — *Ermeneutica biblică;* — Archeologia biblică (Anticități biblice).

b) Teologia istorică: Istoria bisericéscă universală și istoria bisericei române, cu disciplinele accesorii: *Archeologia bisericéscă, Patrologia.*

c) Teologia sistematică: Dogmatica și Etica, cu disciplinele accesorii: *Apologetica, Simbolica, Istoria dogmelor.*

d) Teologia practică: Dreptul canonic și administrațiunea bisericéscă, și Pastorala, cu disciplinele: Omiletica, Catichetica, Liturgica, Cunoștințe din dreptul roman și ungar.

3. Afară de acestea sĕ se mai propună:

a) Enciclopedia și metodologia științelor teologice;

b) Introducerea și enciclopedia științelor filosofice;

c) Istoria sistemelor filosofice și a religiunilor;

d) Istoria politică și culturală a Românilor;

e) Economia națională (politică);

f) Gramatica idiomului grec în care sunt scrise s. scripturi; limba hebraică și vechia slavonă bisericéscă.

4. Pentru aceste studii sĕ se sistemiseze cinci catedre ordinare pentru studii și una estraordinară pentru deprinderile technice în musică și cântările bisericești după tipic.

5. Aceste catedre nu vor fi ocupate de aici înainte (în viitoriu), de cât numai de bărbați specialisti și anume pregătiți la vre-o universitate pe lângă care esistă facultate teologică ortodoxă, și cari vor avé examene cu graduri academice din științele teologice.

6. Și pentru-ca sĕ se pótă crea și o stabilitate óre-care, profesorii de teologie vor avé sĕ fie salarisați în mod convenabil, pentru-ca sĕ nu mai aibă trebuință, ca — considerând postul de profesor numai ca un post de transiție, sĕ rêvnéscă spre alte slujbe, dóră mai bine dotate.

7. Sĕ se separeze cu totul direcțiunea teologiei de cea a secțiunii pedagogice.

8. Nu se primesc de ascultători de cât numai studenți cari absolvând gimnasiul, au examen de maturitate, cu purtare bună, au vocațiune pentru cariera preoțéscă, au glas pentru cântare, sunt sănĕtoși și presentabili, și sunt din părinți ortodoxi. Numĕrul celor ce au sĕ fie primiți, an de an are sĕ fie limitat după trebuințele ce se vor ivî în archidiecesă.

9. Se sistéză ori-ce curs estraordinar și sub ori-ce pretext.

10. Modul de primire în seminariu, timpul de prelegeri, ordinea esamenelor și de disciplină se vor statorí prin regulamente a nume.

Cum am anunțat la timpul seu, propunerea acésta, primită cu vii aclamări din partea sinodului, a fost transpusă consistoriului cu îndrumarea sĕ o studieze și la proxima sesiune se vină cu un proiect de realisare.

Pagini din trecut.

Cum s'a propoveduit unirea în părţile Bihorene?

de Dr. **George Alexici**.

(Urmare.)

Dăm acum câteva *circulare*, de cuprins însemnat pentru trecutul bisericii nóstre, — cum am spus la început, parte traduse din limba sêrbéscă, parte copiate de pe originalele scrise cu litere cirile. Sunt următórele:

I. Sinesie. cu mila luĭ Dmnezeu pravoslavnic Episcop Araduluĭ Orăzi marĭ Inopoliĭ Hălmagiuluĭ şi acelor Staturĭ.

Precucernicilor protopopîlor peoţilor şi atotul cler a besericilor bunĭ cinstiţilor negoţătorilor biraelor marĭ giuraţilor. de pămănt lucrătorilor şi tuturor pravoslavnicilor creştinĭ întra nostră Dmnezeu măntuită eparchie în ţănutul Orăzi marĭ carĭ poftim ai noştrilor în duhul sfănt iubiţilor fiĭ, Milă pace şi toată bună primire dela Dmnezeul Dmnezeu şi Christos Isus măntuitoriul cu toată osărdie cerem, vă poftim.

Pre lăngă aciasta de Hristos iubireĭ vostră întru înştiinţare vă facem că cu ajutorinţa înduratuluĭ şi întru tot puterniculuĭ Dmnezeu de tri anĭ zioa şi noapte cu a noastră trudă prin ai lor înălţaţĭ cesaro crăeştılor mărire nová niau făcut milă şi driaptă judecată că districtul adecă ţinutul Hălmagiuluĭ Iarăş către eparchie şi către turma noastră cea duhovniciască o am împreunat, şi lam avut Mare norocire şi strănste pintru maisus numituluĭ districtuluĭ a Hălmagiuluĭ toate Satele şi biserecile şi pre creştiniĭ spre alor Mare şi ne spusă Măngăere dar adevărată şi cu truda Mare am putut certao. Şi întramele ai primi unde nunumai bătrănĭ şi bărbaţĭ ce încă şi Muerĭ cu prunci ceĭ micĭ îi iau întinpinat şi de mare bucurie vărsa lacrămĭ lauda luĭ Dmnezeu trimităud şi întărind, şi pre noĭ nia primit.

Pintru care aceea lui Dmnezeu cercetare, şi nespusă neispovedită Mare Milă, dator săntem neîncetat bună mulţămirei lui, bunătăţĭ, a trimite, şi cu toată usărdie şi umilănţă, ane ruga, pintru ca să binevoiască îngrabă şi pre voĭ, de acolo cari sănt pravoslavnicĭ în Dmnezeul fiilor ceĭ duhovniceştĭ ai noştrilor de acolo cuvenire şi cercetare a măngăe şi a vă înbucura.

Iarăş pre lăngă aciasta de Hristos iubirĭ voastră trimitem, dela aluĭ ecselenţiie preosfinţitul domnul domnul archieppiscop şi mitropolitul nostru dmnul Pavel Nenadovicĭ, voao gătit darul şi *aldaşul*[1]) acestor şi trecutelor sfintelor serbătorĭ, naştere lui Hristos, Anul-Nou, şi botezul dmnuluĭ nostru Is Hristos praznice.

Care şi noĭ aşijdire de Hs iubiriĭ, vóstre vă cinstim şi vă alduim, şi vă poftim ca dmnul Dmnezeu noul născut, măntuitoriul, nostru, Is. Hristos să vă învărtoşază, şi să vă întăriască întru toate lucrurĭ bunĭ şi întru mărturisire, credinţĭ pravoslavieĭ, şi praznicele, cele nŭmite, întru mulţĭ anĭ ca săl puteţĭ aştepta, să vă dăruiască şi cu bucurie în pace, şi în linişte. întru ale voastre pravoslavie şi în nedejde măntuirĭ ceĭ vecinice să vă învredniciască, precum şi ïară. cu toată osărdie vă pohtim, şi anoastră Archiereiască, şî păstoriască blagoslovenie, spre toţĭ pre voĭ vă trimitem Datam în rezedenţia noastră cea episcopiască a Araduluĭ Zioa 24, a luni luĭ dechembrie 1754 *Sinesie Jivanocicĭ*.

Aciasta parie o am prefăcut despre originalul domnuluĭ Archiepiscopul nostru susnumit din cuvănt în cuvănt şi pintru mărturie maĭ mare încredere Iscălesc Numele mieu şi pecete întăresc, datam Orade Mare pravoslavnică Epispocă rezedentie luna lui Ianuar 6. 1755.

Ieromona Methodie.
Episcopu Namest (=*vicar*).

II. Pavel din Mila lui Dumneazeu pravoslavnic Archiepiscop Carlovețuluĭ şi atotuluĭ Norod Care să află supt stăpănire Cesar-Crăeştilor Mărire slăvituluĭ sărbesculuĭ şi *rumănesc* Mitropolit şi amănduror împărăteştilor ai lor mărira tainică sfetănieă.

Preosfinţituluĭ şi de Dmnezeu iubituluĭ Kir Sinesie Jivanovicĭ pravoslavniculuĭ Episcop Araduluĭ Orăzi Marĭ Ienopoliĭ a Hălmagiuluĭ precucernicilor protopopilor cinstiţilor preoţĭ de bun niam boerilor neguţătorilor Marelor birae juraţilor Meşterilor de pământ lucrătorilor şi tutnror deobşte pravoslavnicilor creştinĭ carĭ vă aflaţĭ întracestă Eparchie fii noştri iubiţĭ în Christos darul voao şi pace sănătate bucurie şi tot binele să fie dela Dmnezeu tatăl şi a fiuluĭ Adomnuluĭ nostru Isus Christos care sau născut pentru noi şî sfăntuluĭ Duh.

De vreme ce măntuitoriul şi izbăvitoriul sufletelor noastre cu trupiască naştere din purure fecioară Marie casă pliniască maica ce adevărată şi din vec ascuns nevăzutul necuprinsul neajunsul previacinic Dmnezeu noaoă prunc să zideşte cu podoabă plencănd ceriurile sau Apropiat cătră noĭ ca să ne scoată dintru adâncul pământuluĭ prŭnc să face mulţămĭ de prunci şi acei care slujesc cătră sine primeşte la împărăţie veculuĭ carĭ au fost curat ca grîul secerat cu ascuţite săbiĭ oştiĭ lui Irod cel fără de milă o adăncul înţelepciune ştiinţĭ luĭ Dmnezeu prunc să face, Ca să ne înveţe dacă nu veţĭ fiĭ ca pruncul acesta, nu veţĭ întra la împărăţie ceriuluĭ prunc să face ca să ne izbăviască dela cel îmbătrănit în răotate Satana care ia înşălat ca pre nişte pruncĭ prin părinţiĭ noştri acestuluĭ prŭnc ceresc urmăm şi noĭ ne apropiem cătră dragoste vostră la micĭ şi marĭ la duhovnceştĭ mirĕneştĭ la boerĭ şi săracĭ la stăpănĭ tarĭ şi supuşĭ avănd poveţiuitoarea luminoasă steao, ceriască, ce înţelepţi crai din persida, păstoriu neadormĭt din vitleem, în cerĭ cu bucurie străjind, şĭ grăind mărire întru înălţime luĭ Dmnezeu şi pre pămănt pace între omeni bună voire, Carile mai bun glas de acesta nu te aduce la blagocestié vostră acest glas de bucurie şi de pace, acest glas deştiaptă pre noĭ la slava luĭ Dmnezeu că împreună cu îngeri fără neîncetat să slăvim măririle luĭ Dmnezeu, acest nia arată cum nu maĭ este vrajbă între Dmnezeu şi între omenĭ între cerĭ şĭ pămănt pace ce este, pace neclătită, pace care scopere toată minte dară ce vom da împrotivă a nostruluĭ făcătoiĭul înfăşoratuluĭ. Cu cărpe şi scutece şi care estă pusă pentru atăte bunătăţĭ care au arătat la noĭ nemulţămitorĭ, ce să aducem care toate, din nimic şi bunătăţile noaştre nu trebuiaşte dar' macar pe înţelepţiĭ magĭ, filosofĭ de bună lege au urmat, în loc de aur tămie şi smirna să dăm Dmnezeuluĭ şi făcutoriuluĭ nostru credinţă nedejde şi dragostă, păzind şi plinĭ dă sfintele aĭ luĭ poruncĭ şi pe ai noştri din casă la aciasta şi la frica luĭ Dmnezeu învăţănd şi pe dănşi ca să să tiamă de Dmnezeu, la bisiarecă de să margă pe împăratul pă părinţĭ şi pă ceĭ mai bătrănĭ, ai lor cu toată statornică evlavie să cinstiască şi de toată răotate şi păcate carĭ strică sufletul şĭ trupul să se depărteze şi să rugăm pre milostivul Dmnezeu să ne învredniciască a agiunge slavei treĭ luminatelor sărbătorĭ care sănt naştere luĭ Christos Arătarei Dmnezeeştĭ adecă botezul şĭ anul nou cu sănătete sŭfletuluĭ şĭ a trupuluĭ cu bună întălnire cu biruinţă vĕzuţilor şi nevăzuţilor vrăşmaş cu dragoste cătră Dmnezeu şĭ cătră vecinĭ cu aşăzare de pace cu viiaţă trupiască plăcută luĭ Dmnezeu curăţindune întii cu curată ispovedanie cu cuminecătură — sfintele şi de viiaţă făcătoarele taine care vă poftim del. inimă şi dragostă ave purure. De bine voitoriu datusau la a nostră Carlovețuluĭ archiepiscopiască şi mitropoliciască rezedenţie.

In luna luĭ Dechemvrie 1754

Pavel Nenadovicĭ.

Aciastă parie o am prefăcut depre originalul şi este din cuvănt în cuvănt prescrisă pîntru care şi Mărturisim cu iscălitura şi cu pecete întărim. Datam Orade Mare în pravoslavnica rezedenţie luna luĭ Ianuarie 6 Anul 1755.

Ieromona Methodie
Episcopu — Namest.

III. Pentru că aceasta chesaro crăiască şi împărătească comisie din premilostiva poruncă preluminateĭ crăiţe şi premilostiveĭ Doamneĭ Noastre la aceasta cinstită varmeghie a Bihărieĭ nu pentru altă pricină iaste trimisă ca aceiaş chesaro-crăiască comisie nu numaĭ cu cuvintele ci însuş cu lucru şi cu fapta să arîte aceie obşte şi lumască povăţurile prin carele poveţurile preluminata craiasă premilostiva Doamna Noastră pace şi înpreunare a o ţine şi întraĭ seĭ supuşĭ credincioşĭ să nevoiaşte. Pentru aceia aceasta chesaro-crăiască comisie în vreme de acum din aleasa şi foarte încrezută preluminateĭ chesaro-crăiaseĭ poruncă prin această poruncă de faţă primisă scrisoare înştiinţază pre toţ depreună şi *tilin*[1]) maĭ sus numitieĭ preluminatieĭ chesaro-crăiesieĭ supuşĭ credincioşĭ. Maĭ înteĭ cumcă maĭ sus numita, pre înnalţata chesaro-crajasa cu dragoste de obşte spre toţ şi mumească milă cuprinde pre toţ, carele sănt lăcuitor întraceasta cinstită varmedie în legia greciască, şi ounit, şi ne ounit voieşte să ştie despre a sa chesaro-craiască şi mumească oblăduire şi despre a lor în leage slobozănie şi despre averea privileghiumurilor, carele sau dat din milostivire celor ounit şi celor ne ounit. A doilea că oarecum preluminata chesaro-crăiasa nice odată nau avut gînd ca acesta ca la sfînta ounire dintre supuşĭ, să să silască cineva. Aşişderea pre înnălţata chesaro-crăiasa nu are gînd că acesta ca privileghiumurile, carele sau dat niamuluĭ sîrbesc şi *rumănesc* pentru această sfîntă ounire să să strîce. Asaminea preluminata chesaro-crăîa nice va răbda nice va suferi pre unu ca acela carele va greşi în lucru sfînteĭ ouniriĭ. Derept aciaia nu să îndoiaşte aceasta chesaro crăiască comisie cum că şi clirosul şi norodul preluminatieĭ ciăl ounit şi ciăl neounit carele sau înştiinţat despre premilostiva şi de obşte voia şi gîndul preluminatieĭ chesaro-crăiaşieĭ să va nevoi după datoria sa, ca aceasta chesaro-crăiască comisie poruncile carele sau dat în naîntie cu atîta maĭ uşor şi maĭ cu curînd a să isprăvi să poată şi gîndului şi voiĭ preluminatieĭ crăiasieĭ şi Doamnieĭ Noastre pentru folosul cel deobşte a noroduluĭ şi aşezare depreună să poată face destul.

Datu sau din Comisia kesaro-krăiască în luna Noemvrie 1 zile valeat o mie şeapte sute cinzăcĭ şi patru.

Acest cercular a fost trimis de comisie şi comitatuluĭ Bihor, precum şi Consistoriuluĭ romano-catolic din Orade la 2 Noembrie 1754.

(Va urma.)

Conferenţele învĕţătoreşti.

— Cercul Sibiiu. —

— Raport special. —

Sedinţa I.

— 23 April v.

Invĕţătorii din cercul Sibiiului (prot. Sibiiu şi Avrig) la orele 11 s'au întrunit în una din încăperile seminariului archidiecesan. Aici comisariul consistorial dl Nicolae *Ivan* deschide conferenţa prin frumósa vorbire publicată în nrul trecut.

Se ceteşte apoi apelul nominal şi se constată că sunt presenţi din protopopiatul Sibiiului 45 învĕţători, absenţi 1, din protopopiatul Avrigului presenţi 26, absenţi 7, (aprópe toţi scusaţi), în total sunt presenţi 71 învĕţători, absenţi 8.

Comisariul învită de notari ai conferenţei pe învĕţătorii Candid Popa şi Moise Frăţilă, ear' de verificători ai protocólelor pe învĕţătorii Toma Joandrea şi Lazar Negrilă.

Se anunţă ca presenţi aici câţiva învĕţători cari aparţin altor cercuri conferenţiare.

Comisariul comunică apoi programul de lucru al acestei conferenţe, şi constată, că sunt presenţi la acésta şedinţă ca óspeţi protopopul Avrigului dl Ioan Cândea, prof. de la şcóla civilă dl Dr. Ioan Borcea şi dl subinspector şcolar reg. Mirtse, despre ce conferenţa ia act cu plăcere.

Dl subinspector şcolar reg. ia cuvêntul şi pune la inima învĕţătorilor două chestiuni:

1. Interesarea învĕţătorilor faţă de disposiţiile fondului reg. de pensiuni.

2. Studiarea statutelor fundaţiunii *Oetvös* şi eventual înscrierea şi a învĕţătorilor nostri la acea fundaţiune, din care pot beneficia toţi învĕţătorii din patrie — zice dl subinspector — fără privire la confesiune sau naţionalitate.

Invită conferenţa a se ocupa cu aceste chestiuni.

Conferenţa predă spre studiare propunerile dlui subinspector unei comisiuni compuse din învĕţătorii: Moise Frăţilă, I. Stoica, Candid Popa şi Toma Măhăra, cu îndatorirea sĕ raporteze în anul viitor.

Membrul Candid Popa, avênd în vedere meritele ce şi-le-a căştigat pentru şcólă şi preste tot pe terenul învĕţămêntului mult regretatul Dr. Daniil P *Barcianu*, fost profesor şi în urmă referent şcolar, propune a i-se eternisa memoria prin întemeiarea unui fond, care sĕ pórte numele regretatului Barcianu, ear' fondul acesta sĕ se creeze din contribuirile benevole ale învĕţătorilor. Meniţiunea fondului sĕ fie deocamdată ajutorarea orfanilor fericitului Barcianu, ear' mai târziu ajutorarea orfanilor învĕţătorilor din întrégă archidiecesa. Administrarea acestui fond sĕ se concrédă Ven. Consistoriu archidiecesan.

Propunerea se primeşte cu mare însufleţire şi se pune în circulaţiune întrĕ membri conferenţei o colectă, prin învĕţătorii: Coman Hămbăşan şi Lazar Negrilă, cari vor avé sĕ raporteze despre resultat în una din şedinţele conferenţei actuale.

Anunţându-se şedinţa proximă pe ziua următóre la 8 ore, şedinţa se ridică la $12^1/_2$.

Şedinţa II.

24 April v.

In legătură cu propunerea făcută în şedinţa I. de învĕţătoriul Candid Popa, de a se întreprinde o colectă întrĕ învĕţători pentru înfiinţarea unui fond întru eternisarea memoriei fericitului Dr. D. P. Barcianu, învĕţătoriul Moise Frăţilă propune: Sĕ se privéscă drept basă la acest fond averea fostei reuniuni a districtului Sibiiu, care se află astăzi în administrarea Preav. Consistoriu, ear' sumele ce resultă din colecta intreprinsă se adaugă la acea sumă.

Inv. Candid Popa, ca fost secretariu al acelei reuniuni descopere conferenţei, că încă la predarea averii reuniunei în administrarea Consistoriului s'a esprimat dorinţa, ca din ea sĕ se creeze un fond, din care sĕ se ajutoreze orfanii învĕţătorilor din întréga archidiecesă, fiind preferiţi cei din districtul Sibiiului, cari au contribuit la acel fond.

După unele desluşiri date şi din partea presidiului, conferenţa primeşte adausul propus de Frăţilă.

Dl comisariu presentézá un project de statute pentru societatea de ajutorare a preoţilor şi învĕţătorilor gr.-or. români din archidiecesa Transilvaniei, elaborat de cercul conferenţiar din Sebeş.

Fiind ventilată chestiunea acésta prin ziare şi prin urmare bine cunoscută învĕţătorilor, conferenţa decide a se înainta afacerea vener. Consistoriu spre realisare.

Se pune la ordine cetirea elaboratului dat de conferenţa trecută. *Cântările în şcóla poporală*, *a)* însemnătatea şi *b)* alegerea lor după anii de şcólă.

Autorul acestei teme, Iosif Stoica, dă cetire lucrării sale, care se ascultă cu mare atenţiune.

După desluşirile date la unele întrebări ale membrilor, se dă cuvêntul recensentului Maniu Lungu. Acesta espunênd în resumat cuprinsul elaboratului, îl apreciază favorabil şi propune tipărirea lui ca supliment la *Fóia pedagogică* ce va reapărea, şi mulţămită protocolară autorului.

Membrul Candid Popa constată că autorul şi-a dat tótă silinţa a satisface însărcinării primite, presentând o lucrare completă şi deplin succésă, din tóte punctele de vedere. Propune, ca Vener. Consistoriu archid. sĕ fie rugat a publica aceste cântări în fascicol, pentru-ca sĕ ne putem folosí de ele.

Membrul Il. Goţa sprijineşte propunerea dlui recensent Lungu.

Conferenţa după desluşirile date în chestie şi de presidiu, esprimă autorului mulţămită pentru lucrarea presentată, şi după-ce recensentul M. Lungu abstă de la propunerea sa, primeşte propunerea lui C. Popa şi decide a se tipărí tóte cântările alese de Iosif Stoica în broşură separată.

Conform programei urméză învĕţătórea Maria Doican, cu operatul privitor la „*Lucrul de mână în şcólele de fete*". Autora ne conduce în cunóşterea însemnătăţii lucrului de mână, în alegerea şi predarea lucrului de mână în şcólă, la diferitele clase.

Recensenta, dna Aurelia Goga, pe lângă cele amintite de disertantă 'şi espune şi observările sale probate şi temeinice în acésta chestiune, cari observări au completat pe deplin elaboratul menţionat.

Conferenţa ia act cu mulţămită atât despre lucrarea dşórei Doican, cât şi despre démna recensiune şi apreciare a dnei Goga. La şcóla cu mai mulţi învĕţători e de părere a se instituí şi câte o învĕţătóre pentru propunerea lucrului de mână, ear' metodul indicat în elaborat şi recensiune doreşte sĕ fie acceptat drept normativ pentru tóte şcólele, în privinţa predării lucrului de mână.

---

[1]) ung. *áldás* = binecuvêntare.

[1]) ung. *külön* = deosebit.

Cu acestea şedinţa se încheie la $11^{1}/_{2}$ anunţându-se şedinţa proximă pe după amiazi la orele 3. *c.*

Cuminţenie circumspectă săséscă.

Până bine de curênd, proverbiali erau numai Turdenii şi Făgărăşenii pentru conclusele ce le aduceau în representanţa orăşenéscă-sătéscă.

Se vede că i-au invidiat jupânii de la Sibiiu. Altcum nu ne putem esplica conclusul representanţei de Sâmbătă referitor la mutarea délului din parcul *„Şoldişiu“*.

A nume cassa de păstrare săséscă, Asociaţiunea pentru cultura poporului român şi comitatul, cer sĕ zidéscă edificii monumentale către parc; şi ca sĕ pótă zidí, cer ca sĕ li-se dee voie sĕ mute délul pe spesele lor, ca edificiile proiectate sĕ aibă un front şi spre parc.

Dar' cuminţenia circumspectă se trezeşte şi vrea sĕ facă profit. — Din *„Zunpfturi“* nu mai pot face *„Geschäft“* nici din privilegii prăvuite, deci se dă învoirea sĕ ducă délul pe spesele lor acele corporaţiuni morale — dar' sĕ mai dee şi 20.000 coróne, zi cu litere *douĕzeci mii de coróne.*

Pe Asociaţiune se vine cam *preste jumĕtate.*

Sĕ plătéscă Valachii dacă le trebue *musee* şi edificii monumentale în mijlocul oraşului!

In representanţă sunt şi câţiva români, şi ridică cuvênt de protest şi de indignare, întrébă pentru-ce anume ar fi taxa aceea, căci oraşul nu dă nici nu perde din loc; délul îl duc corporaţiunile, aceste refac parcul, trotuarul, calea, şi pentru linie de aer încă nime n'a îndrăsnit sĕ céră bani. *„Die glücklichen Besitzer“ sollen zahlen*, era refrenul plin de invidie, că au pus Românii mâna pe 2 locuri fórte frumóse şi de mare preţ.

Cu atari argumentări din vécul XV. propunerea comitetului permanent a întrunit 32 voturi, şi contrapropunerea membrului *Nicolae Ivan*, spriginită cu argumente puternice de Dr. *Oct. Russu* şi *I. A. de Preda*, abia a întrunit 9 voturi.

Onóre celor 3 saşi, cari au votat cu propunerea Românilor, unica raţională şi posibilă.

Când vedi atâta egoism şi atâta încăpăţinare 'ţi vine sĕ regreţi că am pus parte însemnată a aşezămintelor nóstre culturale aici — şi în legătură cu aceste, aici e în continuu o afluenţă mare de Români din tóte părţile, cari varsă în pungile Saşilor mii şi milióne, prin bolte, hotele, — ear' ei mici de suflet, alérgă prin Pesta, ca nu cumva sĕ vîndă un român din Rĕşinari ori din Poplaca aici carne şi sĕ fim vecinic esploataţi şi jupuiţi economiceşte de acesti egoisti nesăturaţi.

NOUTĂŢI

Clopotul episcopului Ioan. In amintirea alegerii sale de episcop al eparchiei Aradului, Preasfinţia Sa episcopul Ioan, pe atunci protosincel, a dăruit catedralei din Arad un clopot, de 2254 kilgr. greutate. Sfinţirea acestui clopot s'a făcut Mercuri (6 Maiu st. n.), în timpul când donatorul primia sfântul dar al archieriei în biserica parochială din suburbiul josefin al Sibiiului. Serviciul divin a fost oficiat de ieromonachul Roman Ciorogariu, împreună cu presbiterii Gavriil Bodea şi Traian Vaţian şi cu diaconul Dr. T. Botiş. Clopotul a costat 8000 cor.

*

Avis. La institutul de credit şi econ. *„Albina“* începênd din 14 l. c., în cursul verii, se vor ţiné orele de birou numai nainte de prânz, de la 7 până la $12^{1}/_{2}$.

*

Reuniunea higienică a comitatului Sibiiu îşi ţine adunarea generală de êst-an în 22 Maiu n. la orele 4, în sala mică a comitatului.

*

Deputaţiune sibiană la ministrul de comerciu Joi (7 Maiu st. n.) o deputaţiune a măcelarilor din Sibiiu, condusă de deputatul dietal Paul Szőcs, a fost primită în audienţă la ministrul ung. de comerciu Dr. Ludovic Láng. Scopul acestei umblări pe la Budapesta e, ca ministrul sĕ interzică poplăcenilor şi altora din jurul Sibiiului, de a mai vinde în piaţa din Sibiiu carne tăiată de ei, fiind-că — zic măcelarii sibiieni — prin acéstă vîndere li-se face concurenţă păgubitóre.

*

Hymen. Maria *Turcu* (Făgăraş) şi Dr. Eugen *Piso*, logodiţi.

*

Măcel mare în Şepreuş. Joi (7 Maiu st. n.) avea sĕ se facă alegerea de primariu în *Şepreuş* (comitatul Aradului). Concurenţi erau doi inşi: Mateiu Iosif, candidatul poporului, şi Florea Pêrv Lică, protegiatul protopretorului şi sateliţilor sei. Pentru a scóte învingĕtoriu pe Florea Pêrv, conducerea actului alegerii a fost cât se póte de volnică şi contra tuturor legilor, ceea-ce vĕdênd poporul, cu ocasiunea publicării resultatului alegerii a făcut prim-pretorului (Csukay Gyula) repreşuri pentru nerespectarea legii şi respingerea de la vot a numĕroşilor aderenţi ai lui Mateiu Iosif. Nu a făcut însĕ escese, nu a ameninţat pe nimenea, şi totuşi gendarmii au puşcat în mulţime ca într'o dróie de fiarĕ sĕlbatice, *ucigând şepte inşi şi rănind de mórte 15 inşi*, ear' alţi nenorociţi s'au ales cu răniri de glonţe şi de baionetele gendarmilor, cari — cum spune un corespondent al „Tribunei Poporului“ — *contrar ordinului de sistare a puşcăturilor, dat de comandantul lor, au mai dat încă 10 puşcături în mulţime*, la comanda necompetentă a lui Pêrv Florea Lică, „alesul“ primariu. — După cei ucişi au rĕmas vĕduve şi orfani, lipsiţi acum de hrănitoriul lor, ear' dintrĕ cei răniţi, mulţi vor rĕmâné schilavi pentru întrégă viéţa. Şi pe lângă acéstă mare nenorocire, causată de condamnabila uşurinţă cu care gendarmii fac us de arme faţă cu poporul, biata comună mai are sĕ supórte şi alte urmări grave ale incidentului sâng-ros: spesele comisiei de investigaţie, ale procesului intentat de procuror tot contra „hoţilor de păgubaşi“, care a şi cerut deja sĕ fie puşi sub acusă 172 ţerani, întreţinerea miliţiei trimisă în comună, şi altele.

*

Al 37, 38 şi 39-lea! Cassariatul „Reuniunii române de înmormêntare din Sibiiu“, a solvit zilele acestea ajutórele statutare după reposaţii membri ai Reuniunei: *Maria Zidu n. Boeriu, Lazar Negrilă* sen. econom şi *Nicolae Moise*, ziler. Cu acestia numĕrul membrilor reposaţi a ajuns cifra de 39.

*

Vrednici sunt! Anul trecut ministrul ung. de culte şi instrucţiune publică dase un circulariu inspectoratelor şcolare, în causa înfiinţării de *reuniuni pentru tinerimea adultă*, în cari tinerii sĕ afle distracţie instructivă şi educativă moralisătóre, şi astfel sĕ fie reţinuţi de la îndeletniciri păgubitóre nu numai lor, ci şi moralului public (cercetarea birturilor şi altele). In acel circulariu ministrul punea în prospect şi anumite premii pentru învĕţătorii cari vor înfiinţa în comunele lor reuniuni de acestea. Cum cetim acum în ziarele din capitală, ministrul a distribuit deja numĕróse premii învĕţătorilor cari au înfiinţat reuniuni de acestea. Intrĕ cei premiaţi sunt şi următorii învĕţători român: Antoniu *Gomboş* din Buteni (Nagy-Buttyin), Antoniu *Jovian* din Uióra, Cornel *Moroşan* din Aranyos-Medgyes, Ioachim *Nistor* din Héviz şi Sever *Silca* din Sĕcădate.

*

Iubileul diecesei Lugojului. In 14 Iunie se împlinesc 50 ani de la înfiinţarea diecesei gr. cat. române a Lugojului. Acest aniversal diecesa şi-'l va serba cu mare solemnitate. In scopul arangierii festivităţilor s'a constituit un comitet de 80 membri. La actul serbării vor lua parte şi diecesele celelalte gr. catolice.

*

Baccilul vĕrsatului. „Daily Telegraph“ (Londra) raportézá din New-York, că un medic de acolo a descoperit *baccilul variolei* (vĕrsatului). Din punct de vedere ştientific descoperirea póte se aibă ceva însemnătate, dar' folos practic cu greu va avé.

*

„Patriotismul local.“ Un amic al foii nóstre ne scrie următórele: „Cetind cele scrise de raportorul Dvóstre în numĕrul trecut, despre alegerea de preot din Rĕşinari, mi-am pus întrebarea, că óre ce ar fi, dacă tóte comunele nóstre ar accepta principiul de care sunt conduşi Rĕşinărenii, şi din separatism, esclusivism sau sĕ-i zicem: *patriotism local*, n'ar alege de cât numai fii de ai comunei proprii în posturile devenite vacante în administraţia lor bisericéscă, şcolară sau comunală? Ce ar zice chiar Rĕşinărenii, cei cu bune pregătiri, cari neputênd fi căpătuiţi toţi în comuna natală, caută adăpostire prin alte comune, — dacă din partea acestora li-s'ar spune: şi noi, ca şi ai vostri, nu alegem de cât numai fii de ai comunei nóstre?! După părerea mea deci patriotismul local, în sensul Rĕşinărenilor, nu lăudat, ci combătut ar trebuí sĕ fie“. Din partea nóstră observăm, că împărtăşim întru tóte vederile acestea corecte, şi suntem de părerea, că şi corespondentul care ni-a vorbit în numĕrul trecut despre patriotismul local al Rĕşinărenilor, l'a lăudat numai intr'atâta, că de astădată alegerea a cădut asupra unui candidat, care chiar dacă nu era Rĕşinărean, în urma pregătirilor şi calităţilor sale merita încrederea Rĕşinărenilor şi însufleţirea cu care s'au grupat în jurul lui, — cu atât mai vêrtos a meritat-o deci, fiind Rĕşinărean.

*

O miiă de familii bure emigrate. Se raporézá din New-York, că generalul Snyman a cumpĕrat în Statul Chihuahua, în apropiere de Santa-Rosalia, 83.000 hectare de pământ, spre a colonisa pe el o miiă de familii bure, emigrate din Transvaal. Statele americane întimpină cu multă bunăvoinţă emigrările bure şi le fac tóte înlesnirile posibile.

*

Graţiare criticată de public. Inainte cu trei ani tribunalul militar osândise la mórte pe *prinţul Ahrenberg* pentru-că fiind guvernator în o colonie germană din Africa, schingiuia oribil pe locuitorii indigeni ai coloniei. In instanţa a doua osânda a fost schimbată în cincisprezece ani de închisóre penitenţiară. Acum împĕratul *Wilhelm II.* l'a graţiat, ertându-i întrégă osânda. Graţiarea a produs mare nemulţămire în publicul german, ear' presa oposiţională o ia la critică aspră, imputând justiţiei, că faptele criminalilor princiari le judecă după legi morale deosebite de cele privitóre la ceilalţi muritori.

*

O nouă teorie asupra cancerului. Bacteriologii americani de un timp încóci scrutézá şi esperimentézá întru aflarea vindecării cancerului în direcţie de tot alta, de cât până acum, şi întru cât sunt adevĕrate ştirile date din America, au făcut în privinţa provenienţei lui o descoperire de fórte mare importanţă. A nume, scrutările se fac la clinica universăţii „Cornel“ din New-York, în cursul cărora — conform opiniei savanţilor cari au făcut scrutările — s'a adeverit, că racul (cancerul) se formézá nu prin paraziţi, ci provine din schimbările chemice ale sângelui. Scrutătorii cércă acum sĕ inventeze vr'un mijloc prin care sĕ pótă fi împedecate aceste schimbări chemice ale sângelui.

*

A murit piticul. In spitalul comunal din Ploeşti (România) a murit zilele trecute cel mai mic Român, *Tache Cioban*, în etate de 53 ani. Mărimea sa era de 85 centimetri, şi nu era de loc în raport cu setea după beuturi alcoolice, care 'i era cu mult mai mare. Şi fiind-că nu cunoştea mĕsură, ci din trageda tinereţă a făcut abus de intrebuinţarea alcoolului a cădut în *delirium tremens*, care i-a curmat viéţa.

*

Concert şi teatru în Sebeş. Reuniunea meseriaşilor şi comercianţilor din Sebeş „Andreiana“ învită la concert-teatrul ce il va arangia Sâmbătă în 3/16 Maiu în pavilonul de vară de la „Hotelul Central“ din Sebeşul-săsesc. Inceputul precis la 8 ore séra, cassa se deschide la 7 ore. Venitul curat e destinat în favorul fondului vĕduvelor şi orfanilor de meseriaşi. Programul e acesta: *Imn*, cor mixt de A. Podolean. *Ideal*, poesie de G. Coşbuc. *Douĕ inimi*, cor mixt de G. Dima. *Bărbatul şi femeia*, dialog în dialect bănăţenesc de E. Suciu. *Nu-i dreptate*, cor mixt de G. Dima. *Hei leliţă din cel sat*, cor mixt de G. Dima. Se va juca apoi *Paragraful 37*, comedie în douĕ acte, de Ioan Lupescu.

AMVONUL.

Predică

rostită în 15 l. c. la înmormêntarea protopresbiterului Treiscaunelor, **Dumitru Coltofean**, de parochul **Dr. Vasilie Saftu**.

(Fine).

Toţi acesti conducĕtori şi-au hotărît şi bine precisat reionul lor de activitate, în care poporul însuşi suveran îşi esprimă voinţa prin sinódele parochiale, protopresbiterale, diecesane şi congres.

Nu mai încape îndoială, că sfînta apĕrare a Sionului nostru pretinde imperativ, ca *conditio sine qua non*, ca toţi şefii fără deosebire sĕ fie *vulturi* în adevĕratul înţeles al cuvêntului, mai ales întrĕ împrejurările grele, în cari trăim noi astăzi.

Colonelii în special au o chiămare pe cât de frumósă, pe atât de grea. Ca sĕ şi-o pótă îndeplini cu conştienţiositate, se recer mai multe condiţiuni absolut indispensabile:

1. Tóte sentinelele adecă toţi preoţii din tract *trebue sĕ recunóscă sincer în conştiinţa şi inima lor*, că şeful le este incontestabil *superior din tóte punctele de vedere*, cu alte cuvinte trebue sĕ le dovediască prin *fapte o superioritate incontestabilă şi morală şi intelectuală.*

2. Indeplinită acéstă condiţie, *autoritatea* protopopului se impune de sine.

3. Fiind dată şi acéstă *indispensabilă şi folositóre autoritate*, nu-i este nimĕnui permis s'o submineze, s'o micşoreze ci din contră tot românul e dator s'o ridice şi s'o întăriască.

In casul contrar colonelii, cari singuri vin în atingere cu sentinelele şi poporul, îşi pierd tótă vaza, şi activitatea lor e redusă la zero.

Privind din acest punct de vedere general frumósa nóstră organisaţie bisericéscă, revin în special la activitatea acestui colonel căruia astădi îi dăm ultimul onor.

Voi, iubiţilor colegi din tractul Treiscaunelor, veţi recunóşte împreună cu mine, că reionul încredinţat conducerii şi apĕrării lui a fost, este şi va fi unul dintrĕ cele mai *grele* ale archidiecesei nóstre.

Acum trei ani de zile, când am plecat eu de acasă, ca sĕ-mi împlinesc onorifica misiune dată mie de Venerabilul Consistoriu, ca sĕ inspecţionez şcólele şi bisericile din tractul vostru, cum eu nu mai fusesem p'aici, înaintea ochilor mei plutia un tablou trist şi întunecat. Spre marea mea surprindere şi adevĕrată bucurie m'am convins de contrarul, m'am convins, că Sionul nostru ortodox din acest tract avênd în vedere împregiurările grele, în cari se găseşte, stă totuşi la înălţimea lui.

Când am găsit nu mai puţin ca 18 şcóle confesionale şi 26 biserici împreună cu aproximativ 36000 de suflete, inima mi-a săltat de bucurie şi mi-am zis în gândul meu vorba poetului:

Românul e în putere şi
Românu 'n veci nu piere!..

Din convorbirile particulare, cari le-am avut cu iubitul vostru şef, am cunoscut multiplele greutăţi, cu cari a avut sĕ lupte până la sfîrşitul vieţii sale pământeşti.

Cuvine-se deci acum la pragul mormêntului, sĕ recunóştem, că bravă luptă a purtat harnicul colonel, Dumitru Coltofean!

Şi dacă trupul lui reîntră în materie, *spiritul* lui pentru noi n'a murit, ci trăeşte şi trebue în interesul sfânt al scumpei nóstre cetăţui, sĕ trăiască. Noi şi voi, dragii mei colegi, dacă vrem sĕ ne facem datorinţa precum se cuvine nu e destul sĕ-l deplângem şi sĕ-i facem serviciul divin obicinuit, ci aici, lângă sicriul lui şi în lăcaşul Domnului, sĕ luăm cu toţii asupră-ne sântul angagiament, că după esemplul lui ne vom întrece unul pe altul în *credinţa* şi *iubirea nestrămutată* către scumpul nostru *Sion ortodox!* Spiritul lui din lumea veciniciei nu va avé mai mare bucurie de cât atunci, când voi, cu toţii, iubiţilor colegi ai tractului Treiscaune, în dragoste, pace şi bunăînţelegere, ca *fraţii*, veţi continua a fi şi pe viitor tot atâtea sentinele neadormite la greul dar' frumosul vostru post!

Coborîndu-mĕ acum în cercul mai restrîns familiar, prin graiul meu, adormitul protopop mulţămeşte preotesii sale pentru fericita şi buna îngrijire în decurs de nu mai puţin ca 30 de ani de zile; iubitelor sale fiice, Aurelia, Maria şi Lucreţia le recomandă, sĕ ia de esemplu purtarea mamei lor; vouĕ nevêrstnicilor lui copii, şapte la numĕr, vĕ dă sfatul, sĕ fiţi silitori şi cinstiţi, şi cu nădejde neclintită în Tatăl tuturor, care în nemărginita lui îndurare nu vĕ va părăsi nici pe voi! La inimile vóstre, iubite frate Ioane şi iubite cumnate Damiane, cari din mila lui Dzeu aveţi cu belşug, ce vĕ trebue, apelézá în deosebi şi vĕ rógă, sĕ nu pregetaţi a întide mână de ajutor mai mult de cât până acum acestor şapte orfani demni de compătimit!

Dar' acum, odihneşte în pace, tu, servitor credincios al altariului! Nu te teme, că sentinelele tale vor negliga Sionul. Fiií tĕi sufleteşti din parochie şi întreg tractul s'au grăbit cu mic şi mare sĕ-ţi dee ultima sărutare şi se légă aici înaintea sicriului tĕu, că vor iubí cu căldură strămoşasca lege, în care s'au botezat. Cu un cuvênt: Preoţi şi popor, în strînsă şi nedespărţită legătură, ne obligăm, că ne vom purta în tótă viéţa nóstră astfel, ca nici unuia dintrĕ noi sĕ nu i-se pótă aplica cântecul bisericesc:

Ceia-ce urîţi Sionul,
Ruşinavĕ-veţi de la Domnul!...

Posta redacţiunei.

Fornădia. Cel-ce pofteşte, ca aceea ce ne trimite spre publicare sĕ fie dat în tipar din cuvênt în cuvênt, aşa cum ni-s'a trimis, — trebue sĕ scrie astfel, ca cererea sĕ-i pótă fi împlinită. Comunicatul dtale nu împlineşte acéstă condiţiune. Dar' şi de altcum, nu suntem de părerea acelora, cari cred, că dacă la o petrecere românéscă se jócă un biet de *ciardaş*, s'a compromis causa naţională. De ce sĕ nu-l jóce cine vrea sĕ-l jóce??

Ad nr. 26/1903. [58] 3—3

Concurs

Pentru întregirea postului de **paroch** (în locul deced. Ș. Cioran) în parochia vacantă de clasa I **Rěșinari**, protopresbiteratul Sibiiului, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor de la stat, despre cari venite concurenții își pot lua informațiuni de la comitetul parochial.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și aștерne cererile lor instruite conform normelor în vigóre oficiului protopresbiteral în terminul indicat.

Concurenții sě se presenteze în vre-o Dumineca sau sěrbătóre în sfânta biserică, spre a cânta respective a celebra.

Rěșinari, din ședința comitetului parochial gr.-or. ținută la 13 April st. v. 1903.

D. Vidrighin
president.

M. Lungu
notariu.

Nr. 548.

Cu consensul subscrisului.

Sibiiu, 17 April 1903.

Ioan Papiu
protopresb.

In „Biblioteca scriitorilor români“ au apărut V. **Alecsandri: Opere complete, volumul II.**

Teatru.

Cuprinde: Șoldan Vitézul. — Mama Anghelușa. — Herșcu Boccegiul. — Clevetici. — Sandu Napoilă. — Surugíul. — Ion Păpușariul. — Cucóna Chirița. — Barbu Lăutarul. — Paraponisitul. — Kera Nastasia. — Haimana. — Gură Cască. — Stan Covrigariul. — Vivandiera. — Păcală și Tîndală. — Scara Mâței. — Craiu nou. — Harță Răzășul. — Rămășagul. — Peatra din casă. — Nunta țěrănéscă. — Chirița în Iași. — Chirița în provincie. —

Prețul: **1 cor. 50 fil.**, plus 20 fileri porto postal.

Librăria archidiecesană.

Momente din viéța bisericéscă

a Românilor ortodoxi din Transilvania. 1780—1787. De *Mateiu Voileanu*, asesor consistorial. — Se póte procura de la *Librăria archidiecesană* cu prețul de 80 fil. plus porto 10 fil.

Drepturile și datoriile învěțătorilor (învěțătórelor) români.

Pentru învěțătorii și învěțătórele române de la școlele poporale elementare superióre și civile; pentru elevii și elevele de la preparandii și de la cursurile pentru asile de copíi; pentru senate școlare (scaune școlare, eforii) confesionale; pentru preoți, direcțiuni școlare, autorități bisericești, susținători de școle; pentru inspectorate confesionale diecesane și pentru antistii comunale. Pe temeiul legilor, regulamentelor, ordinațiunilor, instrucțiilor, hotărîrilor și decisiunilor principiare, scrisă și compusă de *Dr. Mihai Szabó*, inspector regesc al comitatului Torontal, tradusă de *Eugen Zaslo*, profesor. Se póte procura de la autor în Becicherecul-mare (N.-Becskerek). Prețul 5 cor. 20 fil.

Se póte procura de la Librăria archidiecesană din Sibiiu.

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și economíi „PLUGARIUL“, societate pe acții în Săcădate, pe basa decisului inclit. tribunal reg. din Sibiiu dto 17 April a. c. nr. 2425/1903 se învită prin acésta la

Adunarea generală
estraordinară

pe ziua de **20 Mai n. a. c. la 2 ore p. m.** ce se va ținé în localul institutului.

Obiectul

este întregirea concluselor luate în adunarea generală ordinară ținută în 22 Februariu st. n. a. c.

Săcădate, la 9 Maiu 1903.

[63] 1—1 **Direcțiunea.**

De la Librăria archidiecesană

se pot procura următórele cărți:

Biblioteca internaținoală:

	cor.
1. *Minciunile convenționale*, de Max Nordau	3·—
2. *Robia femeiei*, de Stuart Mill	1·50
3. *Educațiunea intelectuală*, de Spencer	2·—
5. *Este omul liber?*, de Renard	1·50
6. *Cântece populare din Muscel*, de Rădulescu-Codin	2·50
7. *Copilăria și adolescența*, de E. Legouvé	2·—
8. *Novele originale*, de Ch. Silvan	2·50
9. *Dare și avere*, de Freytag, volumul I	3 50
10. *Dare și avere*, de Freytag, volumul II	3·—
11. *Omul genial*, de Türck	2·—
Novele, de Duliu Zamfirescu	5·—
Novele, de Slavici, volumul I, cuprinde: Popa Tanda, Scormon, La crucea din sat, Gura satului, Budulea Taichii, Bobocel, Vecini I și II; volumul II, cuprinde: O viéță perdută, Móra cu noroc, Norocul, Comóra; fie-care volum	4·—
Novele, de N. Gane, trei volume, à	2·—
Poesíi, de Matilda Cugler Poni, ed. II.	4 —
Poesíi, de A. Vlăhuță, ed. completă	2·50
Astra, de Dito și Idem, trad. de Gion	6·—
Poesíi, de Iacob Negruzzi	2·—
Scrieri complete, de I. Negruzzi:	
volumul I: Copii de pe natură, Scrisori	5·—
volumul II: *Poesíi*, satire, epistole, idile, balade, poesíi lirice, idei și maxime	4·—
volumul III: *Mihaiu Vereanu*, (Primblări prin munți)	5·—
volumul IV: *Teatru* (Nu te juca cu dracul, Impăcarea, Amor și viclenie, O alegere la senat, O poveste, Beizadea epaminonda)	5·—
volumul V: *Pe malul mării*, *Din Carpați*, traduceri din Schiller: Hoții, Conjurația lui Fiesco la Genova	5·—
volumul VI: traduceri din Schiller: Cabala și Amor, Don Carlos, Maria Stuart	5·—

A eșit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei și a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele și altele.**

Prețul unui exemplariŭ legat simplu **1·60 cor.**, legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani**. Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

Important pentru fie-care om!

Desfacere totală cu prețul cel mai eftin, numai cu fl. 2·95 o garnitură admirabilă din 14 bucăți prețióse, juvaericale etc.

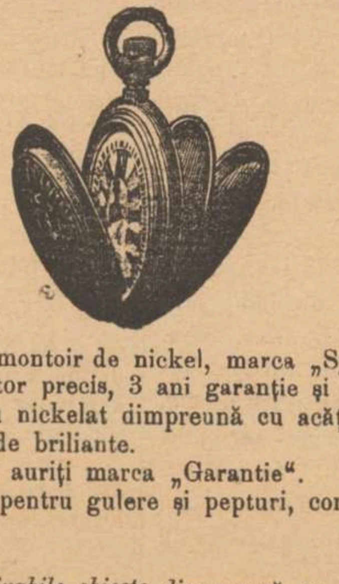

Important pentru fie-care om!

1 orologiu de busunariu, anker remontoir de nickel, marca „System Rosskopf Patent“, cu capace gravate frumos, regulator precis, 3 ani garanție și cutie.
1 Lanț elegant panțerat, suflat sau nickelat dimpreună cu acățător sistem parisian.
1 ac de cravată aurit cu imitație de briliante.
1 păreche nasturi pentru manchete auriți marca „Garantie“.
1 garnitură nasturi (botoni) auriți pentru gulere și pepturi, constând din 5 bucăți.
2 inele de aur cu pétră elegantă.
1 oglindă de busunar în cutie.

Acestea 14 prețióse și admirabile obiecte dimpreună cu orologiul remontoir anker se predau numai cu 2 fl. 95 cr. prin rambursare sau prin trimiterea înainte a sumei la firma: ***Brüder Hurviz****, casă de esport,* ***Krakau*** *Stradom 17 (Oesterr.)*

Neconvenind a le returna în 8 zile primind banii înapoi fără ca cumpěrătorul sě fie cu ceva prescurtat. — Catalóge bogat ilustrate cu tot feliul de juvaericale, se trimit gratis și franco. [61] 2—10

Agenți se caută.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta!

Nu e mijloc secret

vindecă și înviorézâ pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosesce contra *durerilor de cap si dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rěceală la mâni și picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui* și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sě se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Prețul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copíi și femei de constituție fórte slabă.

[2] 10—

Espeditie din centru și locul de vêndare pentru țêră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colțul strada Kálmán.

Losuri de clase ungare

☞ **Cele mai multe câștiguri principale** ☜
s'au dobândit cu losuri vêndute de **noi**.
Cumpěrătorilor nostri de losuri oferim în tóte privințele **cea mai mare siguranță.**

In 22 și 23 Maiu tragerea

Prețurile losurilor originale pentru clasa I.:
întregi à **12** cor., jumětăți à **6** cor., pătrare à **3** cor., optimi **1** cor. **50** fil. In cele 6 trăsuri ale viitórei loterii, cari urméză după olaltă, se sortéză din **110.000 losuri esistente 55.000,** prin urmare **jumětate** în sumă totală de **14 MILIÓNE și 459.000 coróne în bani** în favorul proprietarilor de losuri.

Câștiguri, în ori-ce mărime, plătim, și înainte de terminul de plătire, **fără provisiune**, pe lângă păstrarea celei mai stricte discrețiuni. — Liste de trageri **oficiale** se trimit prompt. — **Planuri de joc** se trimit de-odată cu losul. — Ne rugăm, ca comandele sě se facă cât de curênd, altcum losurile ce le avem în deposit pot fi vêndute în scurt timp.

CASA NAȚIONALĂ DE SCHIMB, SOCIETATE PE ACȚII, BUDAPESTA, GISELAPLATZ nr. 1 (PALAIS HAAS)

[62] 2—3 In Sibiiu și jur am plătit până acum 2 câștiguri mari și numěróse câștiguri mici.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian, Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 48 Sibiiu, Joi 1/14 Maiu 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Domnitori — călĕtori.

Sibiiu, 13 Maiu n.

Ingrămădiţi în timpul din urmă cu chestiuni de caracter bisericesc şi şcolar, cărora, conform menitiunii ziariului nostru, datori suntem sĕ le dăm preferinţă: am rĕmas îndĕrĕt cu espunerea unor evenimente politice de mare însemnătate, petrecute tot în timpul din urmă. Inţelegem călĕtoria Impĕratului Vilhelm al Germaniei la Roma, şi călĕtoria Regelui Eduard al Angliei la Roma, la Paris şi Lisabona.

Visitelor acestora li-s'a dat mare însemnătate politică; şi mai ales primirea Impĕratului Vilhelm la Roma a fost cordială din cale afară. Ziarele italiene au consacrat lungi articoli elogioşi acestui eveniment, şi n'au avut cuvinte destul de alese şi de frumóse pentru a lăuda calităţile personale ale Impĕratului german, care a făcut visită şi Papei, lăsând şi în Vatican cele mai bune impresiuni în urma sa.

Tot aşa a fost primit la rîndul seu şi Regele Angliei, la Roma şi la Paris, şi mai ales la Paris, unde poporaţiunea s'a entusiasmat mult de onorul ce i-s'a făcut, putĕnd saluta pe pămêntul Franciei pe capul încoronat al Marei-Britanii.

Importanţa acestor călĕtorìi şi visite de domnitori nu reşede însĕ atât în primirea ce li-s'a făcut din partea poporaţiunii statelor onorate cu înalta lor visită, cât mai ales în faptul, că şi unul şi altul dintrĕ domnitorii numiţi, făcĕnd drumul la Roma, *au ocolit Viena,* şi n'au cătat sĕ dee faţă şi cu domnitoriul nostru, pentru a lăsa urme de convingere şi în poporaţiunea monarchiei nóstre, că raporturile de bună prietinie din trecut esistă şi astăzi întrĕ monarchia nóstră şi Germania, cum şi întrĕ monarchia nóstră şi Anglia. Ear' întrelăsarea acestui lucru dă ansă la bănueli şi la presupuneri, că cele două mari puteri europene, ai căror domnitori au întreprins călĕtorìi la Roma şi Paris, nu mai pun preţul de mai nainte pe prietinia monarchiei nóstre şi nu mai au trebuinţă de ea. De ací tonul amărît, în care a scris presa vieneză despre aceste călĕtorìi de domnitori.

Revenind acum asupra scopului acestor visite, trebue sĕ remarcăm, că visitele regelui Eduard al Angliei sunt esplicate din tóte părţile, întâiu ca făcute în interesul ameliorării raporturilor politice dintrĕ Anglia şi statele visitate, şi pentru deşteptarea simpatiei întrĕ popórele până ací cu sentimente ostile, de când cu rĕsboiul purtat în contra Burilor, pe partea cărora se puseseră tóte popórele Europei; ear' în special călĕtoria la Paris, e esplicată ca făcută pentru netezirea terenului în scopul visitei pe care în curĕnd o va face nepotul seu, Impĕratul Germaniei, *la Paris*, ştergĕnd prin acésta şi ultima urmă de duşmănie şi neînţelegere dintrĕ poporul frances şi cel german.

Negreşit, că o eventuală intimitate în raporturile politice dintrĕ Germania şi Francia n'ar puté sĕ fie pe placul Austro-Ungariei, care şi-ar perde în acest cas cu desĕvêrşire importanţa şi rolul ce-l avea în tripla alianţă, ba şi-ar pierde rostul preste tot şi tripla alianţă, în actuala ei formaţiune, în care şi astăzi monarchia nóstră, precum preste tot în concertul puterilor mari europene, nu are de cât — *un rol pasiv.*

Dacă deci, pe lângă întărirea raporturilor de bună prietinie dintrĕ Germania şi Italia, va mai urma, după cum se crede, în curĕnd şi visita de estremă însemnătate politică pe care Impĕratul Vilhelm al Germaniei o va face la Paris: putem sĕ ne aşteptăm la mari schimbări în raporturile actuale internaţionale, astăzi esistente întrĕ statele europene, schimbări, cari, durere, se vor face în detrimentul monarchiei nóstre, şi neluându-se în sémă interesele ei vitale.

Ear' la acésta, dacă ar fi sĕ se întêmple, — şi posibil e că se va întêmpla, — cine pórtă vina? Gălăgioşii noştri din parlament, cari cu atitudinea lor, duşmănósă faţă de Domnitor, duşmănósă faţă de casa domnitóre, duşmănósă faţă de naţionalităţi şi faţă de tótă lumea, au sdruncinat cu desĕvêrşire vaza şi creditul monarchiei austro-ungare.

Dar' gânditu-s'au ei vr'odată la aşa ceva?!...

Maiestatea Sa Monarchul

a sosit Luni séra la Budapesta, unde va rĕmâné până la 20 Maiu, când va merge earăşi la Viena. Cercurile politice din Budapesta aştéptă de la presenţa M. Sale în capitala ţerii limpeḑirea situaţiei încurcate.

Serviciul de doi ani. Ziarul *Zeit* de la Viena are informaţiune, că ministrul comun de rĕsboiu a primit îndrumare de la preaînaltul loc, sĕ elaboreze proiect de lege despre reducerea serviciului activ militar de la trei la doi ani. Proiectul va fi presentat parlamentelor la tómnă. Tot numitul ziariu ne spune, că reforma acésta nu va aduce nici o uşurare în sarcinile publice, ci chiar din contră, spesele reclamate de susţinerea miliţiei se vor înmulţí la an cu o sută de milióne.

De necreḑut. Membrii de naţionalitate slovacă ai congregaţiei din comitatul Liptau vorbiau în adunările municipale în limba lor maternă, amĕsurat dreptului garantat în privinţa acésta în legea de naţionalităţi. Congregaţiunea însĕ a adus hotărîre, că numai acelora dintrĕ membrii slovaci *li-se permite* sĕ vorbéscă în limba lor maternă, cari nu ştiu ungureşte; ceilalţi *sunt datori* sĕ vorbéscă în limba magiară. Slovacii au apelat hotărîrea acésta, care se pune de-asupra legii, la ministrul de interne, ear' acesta, după cum scrie „*Egyetértés*“, zilele acestea *a încuviinţat* hotărîrea!

Din Croaţia. Se agravéză rĕu situaţia în Croaţia. Zilele trecute s'au găsit la un advocat proclamaţiuni revoluţionare, tipărite în scopul de a fi împărţite printrĕ poporaţiunea de la ţară. Astăzi earăşi ne aduce ştire firul telegrafic, că la *Sisek* mulţimea a demolat o cafenea, a spart ferestile la locuinţa primariului şi a voit sĕ demoleze gara, dar' a aflat'o păzită de miliţie. Un redactor a fost arestat pentru un articol agitatoric, precum şi alte arestări sunt la ordinea zilei, ear' turburările se ţin lanţ şi nemulţămirea creşte mereu. De ce? Pentru-că Croaţii se vĕd atacaţi în drepturile lor naţionale prin aceea, că li-se impune limba magiară şi stégul unguresc, — mai ales la căile ferate şi la celelalte instituţiuni de stat, — ceea-ce e contrar pactului legat la timpul seu întrĕ Croaţia şi Ungaria, — zic ei.

Hirotonirea Preasânţiei Sale episcopului Ioan I. Papp.

Drept întregire a celor publicate în numĕrul 45 al ziariului nostru, despre actul hirotonirii P. S. Sale *Ioan,* episcopul diecesei Aradului, — dăm astăzi vorbirea rostită din partea P. S. Sale la primirea toiagului archieresc, inmanuat prin Escelenţia Sa Metropolitul *Ioan Metianu.* Vorbirea a fost următórea:

Preasfinţit sinod archieresc!

Representanţa clerului şi poporului din eparchia Aradului întrunită la 30 Ianuariu a. c. în sinod eparchial estraordinar, m'a distins cu deosebita ei încredere alegĕndu-mĕ de episcop pentru acéstă eparchie vĕduvită.

Acest vot al alegĕtorilor, al bisericii vii, eu l'am privit de o arvună a logodnei duhovniceşti, de un simbol al inelului, care mirésa îl ofere logodnicului ei, şi acestui vot, la rêndul meu şi eu am dat rĕsunet prin aceea, că în presenţa mandatarului Escelenţiei Vóstre, domnule archiepiscop şi metropolit, şi în presenţa publicului adunat în sfânta biserică am declarat sĕrbătoreşte, că mĕ supun cu resignaţiune voinţei Celui Preaînalt şi primesc alegerea; şi prin acéstă declaraţiune solemnă am dat şi eu bisericii vii, clerului şi poporului din vĕduvita nóstră eparchie o arvună a logodnei duhovniceşti, întocmai cum mirele dă miresei sale inelul de logodnă.

Acéstă logodnă însĕ s'a făcut desĕvêrşită numai prin censurarea canonică a alegerii mele din partea preasfinţitului sinod episcopesc şi deosebi prin preaînalta sancţionare a acestei alegeri din partea preagraţiosului nostru împĕrat şi rege apostolic Francisc Iosif I, cari forme constituţionale şi canonice îndeplinindu-se, astăzi am primit şi preasfântul dar al archieriei şi am devenit mirele încununat al eparchiei nóstre aradane.

Vĕḑêndu-mĕ astfel încununat cu mărire şi cinste, şi aducêndu-mi aminte că în trépta diaconiei şi a preoţiei de câte-ori mĕ pregăteam spre liturgisire şi deosebi când îmbrăcam ornatele diaconeşti, ori preoţeşti, mĕ rugam conform ritualului: „Bucura-se-va sufletul meu întru Domnul“, de astăzi începênd cuvine-mi se sĕ zic: „Sĕ se bucure sufletul meu întru Domnul, că m'a îmbrăcat în vestmêntul mântuirii, cu haina veseliei m'a îmbrăcat, ca unui mire mi a pus mie cunună şi ca pe o mirésă m'a îmbrăcat cu podóbă“.

Imbrăcat astfel cu podóbe, încununat cu mărire şi cu cinste şi învestit cu toiagul archipăstoresc, vĕd şi în mine, precum am vĕḑut în toţi antecesorii mei, împlinite cuvintele apostolului ginţilor, din cartea către Evrei cap. V. v. 1. „că tot archiereul, care din ómeni se ia, pentru ómeni se pune, spre cele ce sunt către Dumnezeu, ca sĕ aducă daruri şi jertfe pentru pĕcate“, dar' vĕd împlinit şi adevĕrul de care mărturisesc cuvintele acelui apostol la versul 4 şi 5 din aceeaşi carte, că adecă: „nime singur nu-şi ia şieşi acésta cinste, ci cel chemat de Dumnezeu, ca şi Aaron“ şi că nici „însuşi Christos nu s'a preamărit însuşi pe sine a fi archiereu, ci cela-ce a grăit către dînsul: fiiul meu eşti Tu, eu astăzi Te-am născut“, vĕd adecă eu şi o constatăm cu toţii, că nu eu însumi m'am îmbrăcat cu acéstă mărire, nu eu însumi mi am dat mie acésta cinste, ci biserica vie, clerul şi poporul din eparchia Aradului, care m'a ales; precum se constată şi aceea, că dintrĕ ómeni fiind luat şi eu, pentru ómeni sunt pus, spre cele dumnezeeşti, ca sĕ aduc daruri şi jertfe pentru pĕcatele şi neştiinţele ómenilor, dar' tocmai, că dintrĕ ómeni sunt luat, că om am fost şi om am rĕmas; tocmai că nu eu însumi mi-am dat mie acéstă cinste, ci mi-a dat-o biserica, care m'a ales, — pe când mi-se veseleşte sufletul şi se bucură inima mea de acest dar, care la fórte puţini muritori le este dat, nu va fi nemotivată nici îngrijirea care cuprinde întréga mea fiinţă în acest moment de cea mai mare însĕmnătate pentru mine, dar' şi pentru biserica al cărei fiu sunt şi al cărei archipăstor chiămat sunt sĕ fiu.

Şi în acest moment al emoţiunei mele sufletesti involuntar mi-se represintă icóna vulturului, pe care am stat la depunerea jurămêntului de credinţă, şi aruncându-mi privirea asupra acestei icóne, şi vĕḑênd cetatea zugrăvită pe ea, şi ştiind că acea icónă represintă însaşi eparchia, a cărei mitră mi-s'a pus astăzi pe cap; când vĕd însaşi eparchia cu tot teritoriul ei representată prin trimişii clerului şi ai poporului, cari m'au însoţit şi au asistat la actul încununării mele; când mi aduc aminte de S. Evangelie, care mi-s'a pus pe cap la actul hirotonirei mele întru Episcop, nu pot sĕ nu-mi dau sémă de neajunsurile mele personale în raport cu greutăţile păstorirei; şi nu pot sĕ nu cuget asupra greutăţii sarcinei primite asupra umerilor mei; deci în consecinţă nu pot sĕ nu mĕ întreb cu Psalmistul c. 115 v. 3. „Ce voiu rĕsplătí Domnului pentru tóte câte mi-a făcut mie“; cum voiu puté satisface aşteptărilor şi trebuinţelor eparchiei; cum voiu puté purta jugul apostoliei Domnului, ca acela sĕ-mi fie plăcut şi sarcina uşóră?

Aşi puté rĕspunde în general: că-'mi voiu întocmí tótă mintea, cugetarea şi simţirea mea astfel, ca învĕţăturile lui Christos sĕ le observ şi eu şi sĕ fac a se observa de către toţi credincioşii concreḑuţi păstoriei mele, dar' cuvine-mi-se sĕ mĕ acomodez cuvintelor prorocului şi împĕratului David, prin cari mi-se zice şi mie ca şi fie-cărui muritor: „Jertfeşte lui Dumnezeu jertfă de laudă şi dă celui prea înalt rugile tale şi mĕ chiamă pe mine în ziua nĕcazului tĕu şi te voiu scóte şi tu mĕ vei preamărí“ Ps. 49 v. 14, — dar' deosebi mi-se impune sĕ observ cuvintele de învĕţătură ale Sf. Apostol şi evangelist Luca: „Sĕ fie mijlócele vóstre încinse şi făcliile aprinse“, cuvinte de învĕţătură acestea, cari sună pentru toţi câţi s'au dedicat sarcinei apostoliei Domnului.

Dar' mĕ întreb eu: „cu ce sĕ încing mijlocul meu şi ce oleu sĕ aprind în făclia mea?“

Mijlocul meu nu-l voiu puté încinge cu arme mai blânde şi mai puternice dar' şi mai resistibile, de cât cu armele cu cari s'au încins şi s'au luptat toţi apostolii şi următorii Domnului, cu armele, cari se represintă şi prin cele trei rîuri, ce le vĕd zugrăvite pe icóna vulturului, pe care am stat la mărturisirea credinţei, adecă cu armele învĕţăturei creştine, cari sunt: credinţa, dragostea şi nădejdea creştină; ear' în făclia minţii şi a inimei nu voiu puté aprinde nici oleu mai curat, nici mirésmă mai binemirositóre, de cât acel oleu şi acea mirésmă, pe care apostelul némurilor o recomândă lui Timoteiu, pe care l'a lăsat de episcop la Efes, cu cuvintele: „Fii credincioşilor exemplu cu cuvêntul, cu viéţa, cu dragostea, cu duhul, cu credinţa şi cu curăţenia“. Cartea I. cap. IV, v. 12.

Dând acest prinos de mulţămită ca şi rĕsunet la felicitarea Escelenţiei Tale, Inaltpreasfinţite domnule archiepiscop şi metropolit, şi ca o programă de viéţă în păstorirea turmei mele cuvêntătóre, îndemnat mĕ simt sĕ mai ating, că prin alegerea, întărirea şi hirotonirea mea întru episcop, devenind eu nu numai episcopul Aradului ca şi unei părţi din provincia nóstră metropolitană, ci devenind şi al treilea ierarch în metropolia nóstră şi ca atare şi membru al preasfinţitului sinod episcopesc, sunt conştiu atât de drepturile mele sfinte, cât şi de chiămarea mea sublimă, şi în acéstă privinţă mĕ voiu conduce de sfatul apostolului némurilor din cartea către Romani cap. XII. v. 10.: „cu dragoste frăţéscă unul pe altul iubind, unul pe altul cu cinstea întrecênd. Binecuvêntaţi pe cei ce vĕ gonesc pe voi, binecuvêntaţi şi nu-i blăstĕmaţi. Bucuraţi-vĕ cu cei-ce se bucură şi plângeţi cu cei-ce plâng, una întrĕ voi gândind".

Urmând astfel, voiu puté cu înlesnire conlucra împreună cu preasfinţitul sinod spre a satisface intereselor mari ale bisericei: de a păzí şi apăra unitatea credinţei întru legătura păcii.

Conferenţele învĕţătoreşti.

— **Cercul Sibiiu.** —

— Raport special. —

Sedinţa III.

— 24 April v.

Şedinţa a III. s'a deschis la orele 3 p. m. punêndu-se la ordine „Planul orelor pentru şcóle cu 2 învĕţători", elaborat de învĕţătorii din Arpaşul-inf. şi Sebeşul-sup. Planul presentat de înv. N. Vas din Arpaşul-inf. pentru cl. II. cursurile III., IV., V. şi VI. a produs vie discuţiune. Observări meritorice a făcut recensentul D. Lăncrăjan, combătêndu-l, că n'ar fi tocmai corĕspundĕtoriu; a mai luat parte la discusiune înv. I. Stoica, Ş. Cioran, C. Hămbăşan, T. Căliman, T. Măhăra şi C. Popa; cesti din urmă au pretins ştergerea din plan a orelor de eserciţii intuitive, fiind luate în plan pentru ele ore separate, ceea-ce e contra principiilor pedagogice, deóre-ce intuiţiunea nu e obiect de învĕţământ de sine stătător, ci numai un principiu metodic, de altă parte intuiţiune se face la tóte obiectele de învĕţământ.

Preste acest plan, care nu se putea îndrepta în plenul şedinţei, conferenţa trece la ordinea zilei.

După o scurtă pausă de câteva minute se schiţéză pe tablă „Planul orelor de la şcólă cu 2 înv. pentru cl. I. (curs. I. şi II.), de învĕţătorii din Sebeşul-sup. Recensentul oficios al conferenţei D. Lăncrăjan dându-şi părerea asupra lui, constată, că e bine lucrat, numai cât ora de Luni de la 8—9, unde cursul I. e pus sĕ asculte la al II. studiul Religiunei, sĕ se facă invers, altfel e deplin mulţămit. Aceeaşi observare o face şi membrul Iosif Stoica, Eug. Popescu pretinde a se pune în plan la cursul II. şi o oră de Geografie. Teofil Căliman e de părere sĕ se pună şi o oră de desemn. Toma Măhăra încă e mulţămit cu planul, constatând, că e făcut după principiul concentraţiunei, dar' e contra orei de Geografie, care se póte face în cursul II şi pe basa cărţii de lectură.

După desluşirile date şi din partea presidiului, se enunţă, că acest plan e bine compus şi îndreptându-se după observările făcute se apróbă.

Cu aceste şedinţa se ridică la orele $6^1/_2$ séra.

Şedinţa IV.

— 25 April v.

Primul obiect al acestei şedinţe începute la orele 8 diminéţa a fost statorirea planului de ore pentru şcóle cu 3 înv., compus de învĕţătorii din Boiţa şi Sadu.

Referentul Eug. Popescu îl schiţéză pe tablă şi ne indică principiile de cari au fost conduşi la compunerea lui. Acest plan după puţine observări făcute de membrii: S. Borţan, Ş. Cioran, T. Căliman şi recensentul A. Barbu, se află bun şi se apróbă.

Aprópe întreg timpul şedinţei acesteia l'a consumat tema dată de Ven. Consistoriu:

a) „Cari sunt causele, că după atâţia ani de frecuentare a şcólei, şi după atâţia ani de obligativitate a frecuentării se află întrĕ credincioşii bisericei nóstre încă un procent atât de mare de analfabeţi, şi că chiar dintrĕ cei cari au frecuentat şcóla sunt mulţi cari în viéţa practică negligă cu totul scrisul şi cetitul sau se feresc a arĕta că ştiu scrie şi cetí; şi cari sunt mijlócele cele mai potrivite pentru a delătura acéstă stare de lucruri păgubitóre?"

Insărcinaţi cu acéstă temă au fost 4 învĕţători, dintrĕ cari I. Modran, I. Pura şi N. Şoldea au şi satisfăcut sarcinei primite, după cât timpul li-a stat la disposiţie.

I. Cel dintâiu, I. Modran, susţine în tema sa, că în comuna sa nu sunt nici barem 10% de analfabeţi, prin urmare tema acésta nu s'ar puté potriví la comuna sa natală, ba nici chiar la ţinutul Sibiiului; crede însĕ, că vor fi ţinuturi unde se póte aplica observarea din tema amintită, şi pentru acele află următórele mijlóce de îndreptare:

1. Sĕ se institue învĕţători stabili şi cualificaţi.

2. Susţinĕtorii şcólelor sĕ pórte mai mare grijă de şcóle şi învĕţători.

3. Sĕ se reediteze „*Fóia Pedagagică*" şi

4. Sĕ se înfiinţeze biblioteci şcolare.

Urmându-se astfel, are convingerea că observarea amintită nu s'ar mai puté face la nici un ţinut din achidiecesă.

II. Colegul Ioan Pura constată, că într'adevĕr sunt multe împrejurări din causa cărora în viéţă se negligă scrisul şi cetitul, ear' cele pe cari dînsul le cunóşte, ar fi următórele:

1. Lipsa de biblioteci poporale, (descriind pe larg însemnătatea acestora).

2. Neinteresarea unora şi a altora de afacerile şcolare, în fine

3. Crede, că dacă toţi preoţii şi învĕţătorii şi-ar împliní conştienţios chiămarea, s'ar puté lecuí rĕul de sub întrebare.

III. Mebrul Nicolae Şoldea în tema sa e de părere cu privire la acest obiect:

1. Că în şcólele poporale se pune prea mare preţ pe unele obiecte de învĕţământ, ca: Fisica, Ist. naturală, Ist. patriei, Ist. bisericéscă, rĕmânênd astfel prea puţin timp pentru: Cetire, Caligrafie, scriere dictată şi stilistică.

2. Că tinerimea, după ce ese din şcólă nu se mai ocupă cu scris-cetitul.

3. Că nu avem cărţi potrivite şi atrăgĕtóre pentru tinerime.

4. Că părinţii nu se îngrijesc a procura cele de lipsă copíilor lor.

5. Că unii copíi frecuentéză prea puţin şcóla.

Pentru delăturarea acestora află de cuviinţă:

1. Ca în şcólele poporale sĕ se pună mai mare preţ pe cetit şi scris.

2. Preoţii sĕ ţină cu adulţii catechisaţiune şi sĕ ţină predici.

3. Sĕ se înfiinţeze biblioteci şcolare.

Recensentul acestor trei lucrări, învĕţ. Eugen Popescu, espunênd în resumat cuprinsul lor, constată, că de şi nu tocmai pe deplin, dar' cea mai mulţămitóre din ele este a colegului Şoldea.

După-ce într'o vorbire mai lungă îşi desfăşură şi dl comisariu vederile DSale în acest obiect, dându-se cuvênt membrilor, valorosul nostru membru Moise Frăţilă ne spune, că dînsul de-şi n'a avut fericirea sĕ fie încredinţat cu lucrarea acestei teme, dar' interesul ce 'l nutreşte faţă de acéstă causă l'a îndemnat, ca sĕ se ocupe cu tótă seriositatea de ea şi astfel pregătit fiind în acésta materie, se rógă a i-se da voe sĕ 'şi espună vederile în obiectul pus la ordinea zilei.

Satisfăcêndu-i-se dorinţei, colegul Frăţilă urcă catedra şi cu vocea sa clară şi plăcută îşi ceteşte şi espune vederile în acésta chestiune.

I-s'a şi dat acestui elaborat deosebită ascultare, fiind întru tóte deplin corĕspundĕtor atât ca fond cât şi ca formă.

In legătură cu tema de sub întrebare, o altă surprindere plăcută ni-a făcut colegul Candid Popa, care asemenea a fost pregătit asupra temei, fără a fi fost anume încredinţat cu lucrarea ei. Colegul C. Popa, — după cum însuşi ni-a mărturisit, n'a avut pretenţia a ne presenta o lucrare completă, ci ni-a făcut o schiţă sau mai bine zis un resumat al causelor, cari contribue la rĕul de sub întrebare:

Stându-mi la disposiţie resumatul dlui Popa, îl pun la disposiţia stim. cetitori.

După părerea dînsului ar fi:

I. Cause, cari depind de la învĕţătoriu.

II. Cause, cari depind de la popor.

III. Cause, cari depind de la preot ca director şcolar.

IV. Cause, cari depind de la comitetul parochial ca senat şcolar.

V. Cause, cari depind de la protopop ca inspector şcolar confesional.

VI. Cause, cari depind de la autoritatea supremă şcolară (consistoriu), şi

VII. Neajunsuri, cari nu cad nici în cercul de activitate al învĕţătoriului şi nici în al corporaţiunilor resp. factorilor amintiţi; va sĕ zică, ar fi un fel de cause generale independente de cei amintiţi.

Ad I. La *învĕţătoriu* află:

1. Lipsa de vocaţiune şi însufleţire pentru chiămarea sa.

2. Lipsa de interes, abnegaţiune, punctualitate, conştienţiositate, dibăcie, îndemânare, tact pedagogic, talent pedagogic, metod şi procedură.

3. Lipsa de pregătire în cele practice (an IV de pedag.).

4. Nu ţine şcólă de repetiţie regulat.

5. Nu ţine prelegeri la popor.

6. Se ocupă cu afaceri private, cari îl reţin de la cele şcolare.

7. Ştim, că de la învĕţătoriu, ca sĕ fie bun educator se mai cer şi unele calităţi personale, cari presupune, că nu le are. Inainte de tóte se cere:

a) ca el sĕ fie bine educat, numai atunci va puté educa pe altul;

b) înfăţişarea sa şi preste tot educatorul sĕ fie om de model, icónă vie înaintea tuturor *în* şi *afară* de şcólă, în tóte acţiunile sale;

c) sĕ nu-i lipséscă autoritatea necesară;

d) sĕ fie om de caracter;

e) sĕ fie cu iubire faţă de semenii sei;

f) sĕ nu trécă cu vederea însuşirile rele ale elevilor;

g) sĕ pretindă de la elevi împlinirea datorinţelor lor;

h) sĕ i apere de influinţe vătĕmătóre sănĕtăţii. Vĕdênd tóte aceste poporul nostru la învĕţătoriu, cu timpul se va desvolta în el simţul de a pune mai mare preţ pe şcólă şi resp. pe învĕţătoriu;

i) sĕ desvólte în elevi interes pentru aceea ce le predă;

j) sĕ nu-i lipséscă disciplina pedagogică.

Ad II. La *popor* află:

1. Incăpăţinare de a nu alege învĕţătoriu definitiv (aici enumĕră relele ce resultă din acésta).

2. Rĕul înrădăcinat în popor, că învĕţătorii şi preste tot învĕţaţii nu-i vreau binele şi prosperarea lui.

3. Disgustul ce 'l are faţă de clasa inteligentă, din care causă învĕţătoriul nu e respectat, nu e pus în diregĕtoriile bisericeşti.

4. Individualitatea poporului şi credinţa greşită, că póte trăí şi fără carte, ca tata, moşul şi a.

5. Natura ce-l încunjură, de-şi la multe însuşi e de vină.

6. Indolenţa de a nu l puté abate uşor de la obiceiuri rele, ca *luxul*, *beutura* ş. a., cari îl duc la sapă de lemn.

7. Rivalitatea dintrĕ popóre (tóte aceste crede, că se pot delătura combătându le prin predici).

Ad III. *La preot ca director* şcolar susţine:

1. Că nu inspecţionéză şcóla (arătând, cum are sĕ facă acésta).

2. Nu ţine catechisaţie cu adulţii, şi predici în biserică pentru combaterea relelor şi urmarea celor bune.

Ad IV. *Scaunul şcolar:*

1. Nu se îngrijeşte de frecuentarea şcólei.

2. Nu se îngrijeşte de provederea elevilor săraci cu recuisite şcolare.

3. Nu se îngrijeşte de solvirea salariului învĕţătoresc.

4. Nu controléză pe învĕţătoriu.

5. Nu pórtă grijă de localul şcólei, cu un cuvênt denégă sprijinul atât de necesar învĕţătoriului.

Ad V. La *domnii protopopi* observă:

1. Că nu controléză în de-ajuns pe învĕţătoriu (şcóla).

Ad VI. *Vener. consistoriu* îi observă:

1. Că numeşte învĕţători ómeni fără pregătire.

2. Nu esercită destulă controlă.

3. Nu dispune întregirea în mod definitiv a posturilor vacante, unde funcţionéză învĕţători neescepţionabili.

4. Nu pune în fiinţă anul al IV-lea de pedagogie.

Ad VII. Intrĕ causele generale aminteşte:

1. Lipsa de învĕţători deplin cualificaţi.

2. Pedecile ce se ivesc în calea progresului, cum e naturelul elevului, obiceiurile rele inăscute, şi cu cele ce şi-le însuşeste copilul în unele familii, starea materială a părinţilor, societatea, talentul, diliginţa, etatea şi altele, cari dau elevului direcţiune contrară educaţiunei.

3. Nestabilitatea învĕţătorilor.

4. Divergenţele dintrĕ învĕţătoriu şi preot, sau dintrĕ învĕţătoriu şi popor, pentru nerespectarea drepturilor aceluia.

5. Lipsa de localuri corĕspundĕtóre.

6. Lipsa unui organ pedagogic.

7. Cualificaţiunea unor învĕţători, căştigată pe cale estraordinară.

8. Lipsa de biblioteci şcolare şi poporale.

9. Lipsa de manuale potrivite pentru şcólă.

Aceste în general le află ca pedeci în calea progresului, pe cari delăturându-le, crede că am puté progresa şi noi în rênd cu celelalte popóre conlocuitóre în acésta patrie.

Resumatul învĕţătoriului Popa e întimpinat de complăcerea tuturor.

Domnul comisariu la dorinţa membrilor anunţă, că atât elaboratul colegului Frăţilă cât şi resumatul lui Popa sĕ se privéscă ca resultat al conferenţei nóstre şi sĕ se acludă ambele la protocol.

In conformitate cu punct 10 din instrucţiune, membrul comisiei permanente M. Frăţilă, propune următórele teme pentru conferenţa viitóre.

1. Statorirea materialului de învĕţământ din religiune pentru anul I de şcólă, însoţit de o prelegere practică, anume: Instrucţiune intuitivă despre Dzeu, de I. Nicolae, recensent Oprea Olariu.

2. Ce acitvitate trebue sĕ desvólte învĕţătoriul pentru perfecţionarea sa proprie? de Eugen Crăciun, recensent Toma Măhăra.

3. Cunóşterea legii privitóre la fondul de pensiuni (acésta are sĕ o lucre comisia alésă în şedinţa I).

4. Tractarea melodiei în mod practic cu elevii, de Ioan Banciu, recensent C. Popa.

5. Un învĕţătoriu din Sibiiu sĕ arete sporiul ce-l póte face în o oră cu elevii din 6 despărţĕminte.

Acésta o ia asupra sa înv. C. Popa.

Comisia alésă în şedinţa I. pentru a face colectă întrĕ membrii conferenţei în favorul fondului Dr. Barcianu, raportéză că au încassat 61 cor. (Notez, că dl comisariu Ivan a completat-o la 100 cor).

Cu aceste terminându-se obiectele puse la ordinea zilei, dl comisariu mulţămeşte membrilor pentru interesul manifestat, în special celor ce au luat parte activă la desbateri, mulţămeşte apoi protopresbiterului din Sibiiu, dl Ioan Papiu, care ne-a onorat cu presenţa la douĕ şedinţe cum şi dlui subinspector şcolar Mirtse, ear' în numele învĕţătorilor mulţămeşte dlui comisariu pentru înţelépta conducere înv.-director C. Hămbăşan, după care şedinţele actuale se declară încheiate. *c.*

Incunoştinţare.

(Pentru membrii conferenţelor învĕţătoreşti din cercul Sebeşului.)

Fiind împedecat de a conduce conferenţele învĕţătoreşti din cercul Sebeşului la terminul hotărît, am amânat ţinerea acelora, cu consensul Vener. Cons. archid. In conţelegere cu domnii protopresbiteri concernenţi am fixat terminul nou pe 8, 9 şi 10 Maiu st. v. precum am comunicat on. membri şi prin oficiile parochiale.

Conferenţele se vor ţiné în şcóla gr. or. română din Alba-Iulia oraş. La 8 ore diminéţa se va oficia liturgie şi îndată după biserică se vor începe şedinţele, pentru cari s'a compus următoriul program:

1. Temele date de Ven. Consistoriu.

2. Deliberare asupra planurilor pentru împărţirea orelor la şcólele poporale, elaborate de conferenţa învĕţătorilor din cercul Sebeşului.

3. Observaţiuni metodice asupra problemei de a se învĕţa mai cu succes cetirea, scrierea şi socotirea.

4. Composiţiile şi modul cel mai potrivit de coregere.

5. Despre valórea practică a învĕţării gramaticei limbii române în şcólele poporale.

6. Jocurile şi gimnastica în şcólele poporale.

7. Lecţiunile practice:

Naşterea lui Iisus Christos. — Solomon.

Mănăstirea Argeşului, poesie. Determinaţiunile, de loc, de mod, de timp şi de causă. Obiectul indirect. Invĕţarea unei litere, în cl. I. — Despre virgulă. Analisarea unei poesíí în anul ultim de şcólă (alegere liberă).

A gyümölcsös kert. Az éléş-kamra.

Predarea numĕrului 10. Adunarea cu numerii 1—10 (recapitulaţie după ce se cunosc numerii 1—10 şi operaţiunile lor). Adunarea, în scris (după ce au premers operaţiunile pentru cunóşterea numerilor). Impărţirea, în scris; ambii factori de o singură cifră. Scrierea şi cetirea numerilor de trei cifre.

Cercul Sebeşului. O lecţiune despre Francia (alegere liberă).

Dilatarea corpurilor solide, prin căldură. Electricitatea.

La acéstă conferenţă se va face raport din partea comisariului asupra celor îndeplinite în chestia proiectatei societăţi de asigurare a învĕţătorilor şi preoţilor gr.-or. rom. din archidiecesă.

Pe lângă domnii învĕţători, membri ai conferenţei, sunt învitaţi şi On. domni preoţi din tractele protopresbiterale ale conferenţei cercului Sebeş.

Braşov, 26 April v. 1903.

Dr. Iosif Blaga,
profesor, comisariu consistorial.

Pentru catedrală.

La colecta pentru zidirea catedralei în timpul mai recent s'au făcut următórele contribuiri:

1.	Biserica din Boiţa (prot. Sibiiu)	cor. 300
2.	Stefan Moga, franzelar în Sibiiu	„ 200
3.	Dr. Aurel Vlad, dir. de bancă în Orăştie,	„ 150
4.	Ioan Branea, paroch în Măierĕu	„ 100
5.	Constantin Micu, paroch în Vima-mare . (tractul Dej) . . .	„ 100
6.	Constantin Pop, funcţionar la „Albina“, şi-a ridicat ofertul de la 60 cor. la	„ 100

Tot asemenea parochul emer. din Tilişca, Petru Juga sen.

NOUTĂŢI

Numire de episcopi. Fóia oficială de astăzi aduce numirea P. S. Sale episcopului *Dr. Demetriu Radu*, de episcop gr. cat. la Oradea Mare, şi a domnului *Dr. Vasile Hossu*, prelat papal şi canonic metropolitan în Blaj, de episcop gr. cat. la Lugoj.

*

Dispoşiţiuni noue ministeriale — întru combaterea alcoholismului. Ministrul reg. ung. de culte şi instrucţiune publică, Dr. Iuliu Wlassics, prin un circulariu adresat zilele acestea comisiunilor administrative municipale, recércă aceste comisiuni sĕ facă congregaţiunilor propuneri în sensul, ca adulţii în etatea obligativităţii de a cerceta şcóla, adecă sub anul de etate 15, sĕ nu fie ertaţi a cerceta birturi, restaurante, cafenele şi localuri publice de petreceri, nici chiar în societatea părinţilor, ear' părinţii cari şi-ar duce copíii în astfel de localuri, ori birtaşii cari ar primí şi tolera în localurile de birt, etc. copii sub anul de etate 15, sĕ fie pedepsiţi cu amendă până la 100 coróne. Totodată cere ministrul, ca despre sórtea acestor propuneri sĕ i se facă raport.

O altă disposiţiune a ministrului, întru combaterea alcoholismului e, că a dispus, ca în statutele reuniunilor de adulţi în şirul scopurilor urmărite de aceste reuniuni sĕ se suscépă: îndemnarea tinerimei la viéţă cumpĕtată şi reţinerea ei de la cercetarea birturilor şi altor localuri de categoria birturilor.

*

Nou proces de „agitaţie“. Sâmbătă (16 Maiu st. n.) se va petracta la curtea cu juraţi din Cluj procesul intentat *Libertăţii* (Orăştie) pentru pretinsă „agitaţie“, cuprinsă în articolul „A murit Mateiu şi cu el dreptatea“, scris de Ioan Moţa şi publicat în ajunul desvĕlirii statuei din Cluj a regelui Mateiu Corvinul.

*

Post de medic. Cu termin până la 17 Maiu st. n. e publicat concurs la postul de medic cercual în cercul *Şiştaroveţ*, compus din comunele Şiştaroveţ, Labaşinţ, Cuveş, Chizdia, Chichiş, Secaş, Crivobara şi Vizma. Dotaţie 1400 coróne salariu, 200 coróne relut de cuartir şi taxele statutare pentru cercetarea bolnavilor. Petiţiunile concursuale sunt a se trimite protopretorului *Bathóry* în *Lipova* (Lippa).

*

Ştefan Filep de Remetea, president de tribunal în pensiune, membru virilist al congregaţiunii comitatului Sătmar, etc. a încetat din viéţă în etate de 80 ani, după un morb scurt, în 10 Maiu la 11 ore séra. Osĕmintele defunctului s'au astrucat după ritul gr.-cat. în 13 Maiu la 3 ore p. m. în cimiteriul familiar din Remetea, comit. Sătmar. Fie-i ţĕrîna uşóră şi memoria eternă!

† Veronica Stanciu. In 25 l. c. st. v. la 9 ore a. m. a rĕposat în comuna Vaidasig mama învĕţătoriului de acolo, *Veronica Stanciu* n. *Sas*, fiind împărtăşită cu sf. cuminecătură. Singurul ei fiu pe care l'a avut este învĕţătoriul de acolo, şi pe care în continuu l'a chiămat la pat în decursul bólei, dar' tocmai în ziua când a murit, învĕţătoriul era dus la escursiune cu învĕţătorii tractelor Lupşa şi Turda la salinele din Uióra, unde i-a mers ştirea apoi că mama lui e mórtă. Inmormêntarea s'a făcut în 26 l. c. d. a. la 3 ore, şi a fost înmormêntată în cimiteriul gr.-ort. din Vaidasig. Corul funebral l'au format unii dintrĕ învĕţătorii, cari au luat parte la conferenţă. O jeleşte fiul ei cu familia cum şi alte rudenii mai de aprópe. *Participantul.*

*

Emigrări în massă. Se raportéză din Timişóra, că în timpul din urmă emigrările au luat dimensiuni fórte mari. Dumineca trecută au emigrat 100 de inşi, mai fiind încă gata de plecare vr'o şeptezeci de inşi. Acéstă epidemie emigraţională, de altcum, bântue în întreg sudul ţerii, şi ce e mai semnificativ, emigréză nu numai ómenii săraci, ci mulţi şi dintrĕ cei cu stare bună. Din trei comune au emigrat în timpul din urmă 900 de inşi, dintrĕ cari cei mai mulţi aveau stare materială destul de bună

*

Premii pentru cultivătorii şcólelor de pomi. Ministrul reg. ung. de agricultură face cunoscut, că din fundaţiunea făcută de institutul de credit hipotecar (földhitelintézet) va distribuí în anul acesta un premiu de 600 coróne, două de câte 400 coróne şi 18 de câte două sute coróne cultivătorilor (îngrijitorilor) şcólelor de pomi. Pot concura la premiile acestea grădinari şi învĕţători, fiind luaţi în deosebită consideratiune învĕţătorii cari cultivă (îngrijesc) în chip de model şcóle de pomi în ţinuturile devastate de filoxeră. Petiţiunile concursuale sunt a se trimite ministrului, pe calea inspectoratelor şcolare, până cel mult la 1 Iuliu st. n.

*

Din Cinadie (tractul Mercurei) ni-se scriu lucruri bune. Invĕţătórea nóstră de acolo, dşóra *Ana Crăciun*, a dat esamen fórte bun cu şcolarii ei, pe cari, prin tratare corectă, i-a ştiut aduce sĕ cerceteze regulat şcóla. Esamenul s'a ţinut în 22 April v. în presenţa adminstr. protop. *Avram Păcurariu*, a notarului comunal (ungur) a primariului (Sas) şi a unor părinţi. Toţi s'au depărtat de la esamen mulţămiţi cu cele vĕdute şi audite.

*

Iubileul oraşului New-York. In 26 Maiu st. n. se implinesc 250 de ani, de când vechiul *New-Amsterdam* a devenit oraş şi în loc de New-Amsterdam a luat nume New-York. Acest însemnat aniversal va fi serbat cu mare solemnitate; president al festivităţilor iubilare va fi majorul *Low*, ear' discursul jubilar îl va rostí James Grant *Wilson.* — New-Amsterdam a fost fondat în 1612 prin olandezi (prima biserică i-a fost zidită în 1642); numele New-York şi-'l are de la ducele York, din 1653, când olandezul New-Amsterdam ajunsese deja în posesiune engleză. In 1785 s'a ţinut în New-York primul congres, în care se discuta deja despre unirea statelor nord-americane, ear' în 1789 a fost ales, în New-York, primul president al Statelor Unite (marele William Washington).

*

Mórte -- din muşcătură de şerpe. Soţia pădurariului Németh Stefan din Salcobagiu (Száldobágy) în Bihor, în una din zilele trecute lucrând des de diminéţă în grădină, a sărit la ea un şerpe şi a muşcat'o de mână. Bărbatul ei a dus'o imediat în spital la Oradea, dar' acolo medicii au constatat că nu-i mai pot ajuta nimic, fiindu-i deja otrăvit sângele. Nenorocita a murit.

*

Ne-grijă ucigaşă. Soţia lui George Magheţ din Buziaş (lângă Timişóra) avênd Joi (sĕptĕmâna trecută) sĕ spele rufe, şi-a încăldit apa la foc făcut în curte. Un copil de doi ani al ei rĕmânând singur şi jucându-se în jurul căldării de pe foc, a căqut în ea cu capul în jos. Când au observat nenorocirea părinţii copilului, mititelul era total fert în căldare.

*

Dramaturgi români — pe scene ungureşti. In 14 Iunie st. n. elevii şi elevele şcólei teatrale din Budapesta a lui Solymosi Elek vor juca în „Teatrul Noţional“ din Budapesta drama „*Năpasta*“, scrisă de *Caragiali* şi tradusă în limba magiară de Dr. G. *Alexici.* Dl Solymosi, în fruntea unei trupe teatrale va da în cursul verii representaţiuni în mai multe oraşe cu poporaţie românéscă, cum sunt: Sibiiul, Braşovul, Aradul, Clujul, Timişóra, Lugojul, Caransebeşul, Oradea-mare, etc. In repertoriu va avé, în traducere unguréscă, piesele „Napasta“ de Caragiali, „O lecţie“ de Radu Rosetti, şi altele.

*

Bismarck despre gazetari. Omul de fier, marele cancelar al Germaniei, principele *Bismarck* zicea, că dintr'un redactor bun poţi face cu uşurinţă un secretariu de stat, la esterne sau la interne; pe când dintr'o duzină de consilieri intimi nu vei puté face un bun redactor! Şi avea dreptate Bismarck. Ba din un bun redactor faci şi ministru. Dovadă genialul ministru de finanţe al României, dl *Emil Costinescu*, care şi-a început cariera ca redactor al ziariului „*Românul*“, condus de nemuritoriul C. A. Rosetti.

*

Din Galaţi ni-se scriu următórele: Concertul împreunat cu producţiune teatrală, arangiat în legătură cu conferenţa învĕţătorésca din cercul al II-lea Făgăraş în Galaţi la 6 Maiu a. c. n., a avut succes deplin mulţămitor. Grupul de tineri inteligenţi din Făgăraş şi Galaţi au esecutat programul în mod laudabil. Sala spaţiósă din grădina „Apor“ din Galaţi, de astădată a fost plină de public ales; toţi învĕţătorii adunaţi la conferenţă în frunte cu comisariul consistorial Preaon. Domn Mateiu Voilean, asesor consistorial în Sibiiu, — apoi o parte din inteliginţa română din Făgăraş, şi familii mai de frunte din poporul nostru din Galaţi. Comitetul parochial al acestei comune a ţinut buna regulă alăturea cu esmisul pretorial, domnul Trepches, director de poliţie din Făgăraş.

Venitul acestui concert fiind destinat pentru şcóla confesională din Galaţi, epitropia parochială a încassat preste tot *102 coróne 90 fileri*, din care sumă detrăgêndu se spesele de *82 coróne 90 fileri*, — venitul curat de *20 coróne* s'a administrat în fondul bisericei pentru procurarea de recuisite şcolare. Suprasolviri au incurs de la Preaon. Domn Mateiu Voilean, asesor consistorial, 3 coróne, Ioan Dejenariu, comptabil, 1 coróná, Nicolau Mihaiu, notariu comunal în Şona, 1 corónă, Dr. Pinţia, candidat de advocat, 1 coronă; ear' cu oferte au contribuit Dr. Octavian Vas, advocat, 4 coróne, Ioan Popiţia, paroch, 2 coróne, Clement Grama, notariu, 2 coróne şi Nicolau Aron, paroch, 2 coróne. Tuturor în numele şcólei prin acésta li-se aduce mulţămită. Din şedinţa comitetului parochial din Galaţi ţinută la 10 Maiu 1903 st. n. *Nicolau Aron,* president.

*

Diorama. In strada Cisnădiei (Sibiiu), în localităţile în cari era mai nainte catenéua Lazar, *A. Wodak* a deschis o *dioramă* bine aranjată şi vrednică de a fi visitată. E deschisă ziua întrégă. Atragem atenţiunea cetitorilor asupra ei.

*

„Purtare mârşavă şi démnă de dispreţ“. In Ianuariu a. c. medicul Arnult Weisenmüller din Düsseldorf povestise în o societate, că *baronul Loew*, locotenent la regimentul de ulani de acolo, sub nume fals ţine cuartir în o parte mai nefrecuentată a oraşului, unde-şi dă întâlnire cu soţia advocatului Max *Eck*. Ajungênd acestea la cunoştinţa advocatului a cerut clarificări de la baronul, care a declarat pe cuvêntul de onóre, că cele clevetite de Weisenmüller sunt minciuni, şi că nu a avut şi nu are relaţiuni cu soţia lui. In urma acestora, în 1 Februariu advocatul Eck şi locotenentul baron au bătut pe Weisenmüller cu biciuşca în casină. Bătutul a făcut contra lor arĕtare criminală. Urmarea acestora a fost, că soţia advocatului s'a sinucis, la ce locotenentul a mărturisit apoi lui Eck, că cele ce a zis despre el Weisenmüller sunt adevĕrate. Autorităţile militare, drept pedépsă pentru purtarea necinstită a locotenentului l'au escomunicat din şirul oficerilor, ear' zilele trecute ajungênd la pertractare arĕtarea făcută de Weisenmüller, baronaşul a fost osândit la 6 luni temniţă ordinară. In motivarea sentinţei tribunalul zice că purtarea lui în afacerea acésta a fost „mârşavă şi démnă de dispreţul tuturor“.

*

Cine este torturat de reumatism, de podagră, ţiuituri de urechiă, migrenă, acela sĕ întrebuinţeze crucea duplă electromagnetică nr. 86,967 R. B. inventată de dl Albert Müller (Budapesta, V. Vadász utcza nr. 42/V), care cruce în vindecarea amintitelor morburi este neîntrecută. Nenumĕrate sunt epistolele de mulţămită trimise inventatorului, cari tóte sunt bune dovedi despre efectul minunat ce'l are crucea acésta. Intrĕ acestea amintim pe cea a lui Ludovic Weiser, instructor de pian în Pojon, care recunóşte efectul aceleia în cuvinte fórte măgulitóre.

Cărţi şi reviste.

„Transilvania“ şi „Analele“ Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“, fascicolul II. (pe Martie-April), a apărut cu următoriul sumariu: Părerile romanistilor în chestia ortografiei române, de Aurel Şuluţiu; O scrisóre a lui Obedenaru către Miklosich în chestia dialectului român din Macedonia, de Iosif Popovici; Gaston Paris, de Iosif Popovici; Câteva pagini din trecutul comunei Sĕlişte (schiţă istorică), de Ioan Lupaş; Amintiri din epoca sclăviei, de Iosif St. Şuluţiu; Istoria şcólelor năsĕudene (urmare din fascicolii anteriori), de Virgil Şotropa; Pentru fruntaşii români din Maramurĕş, de S., apoi cronice şi bibliografie. In „Anale“ sunt publicate procese verbale luate în şedinţele comitetului central, raport asupra planurilor pentru zidirea casei naţionale, şi ştiri din despărţĕminte.

„Transilvania“ apare în şése fascicoli pe an şi costă 10 coróne. Membrii Asociaţiunii o capĕtă gratis. Direcţia: Sibiiu, strada Morii Nr. 8.

*

„Luceafĕrul“ revista tinerimei române de la universitatea din Budapesta, a apărut dto 1 Maiu st. n. cu următoriul sumariu: „Interzicerea istoriei Românilor în tóte statele austriace“, de Vasilie Pêrvan; 1 Maiu (schiţă), de Simin; Ambiţia (noveletă), de V. Moldovan; La Paloma (Din amintirile unui diplomat), de Enea P. Bota; Invinsă (novelă), apoi două poesíí, cronică (despre încetarea apariţiei Tribunei), bibliografie şi „Poşta redacţiei“.

„Luceafĕrul“ apare în Budapesta (strada Zöldfa 11, III. 23) la 1 şi 15 a lunii şi costă 10 coróne pe an.

*

„Cântările funebrale“ pentru cor bărbătesc în 4 voci, de *Dimitrie Cunţanu.* Broşura cuprinde pe 19 pagine următórele cântări: 1. „*Românime mult cercată*“, Imn, la mormêntul *Marelui Andreiu,* textul de Z. *Boiu.* 2. „*Amin*“, Troparele: „*Cu duhurile drepţilor*“ şi „*Tu eşti Dumnezeu, carele te-ai pogorît în iad*“. 3. *Tóte rĕspunsurile la Ectenii.* 4. „*In veci pomenirea lui*“. 5. „*Cu adevĕrat deşertăciune sunt tóte*“. 6. „*Cu sinţii odihneşte Christóse*“. 7. „*Veniţi fraţilor sĕ dăm mortului sărutarea cea mai de pe urmă*“ 8. „*Sfinte Dumnezeule*“. 9. „*Plâng şi mĕ tânguesc*“. 10. „*Aliluia*“ şi Tropariul: „*Cela ce cu adâncul înţelepciunii*“.... la Părăstase. Aceste cântări, în *broşuri legate*, se pot procura de la libraria archidiecesană în Sibiu cu preţul de 2 coróne şi 20 fil. plus porto postal nerecomandate 10 fil., recomandate 55 fil.

*

In *Tipografia archidiecesană* a eşit de sub tipariu **Liturgieriul** (cu litere latine) revisuit şi retipărit cu binecuvêntarea Inaltpreasfinţiei Sale dlui **Ioan Metianu,** archiepiscop şi metropolit. Cuprinde, pe lângă cele trei liturgii, şí rugăciunile ocasionale din liturgieriul vechiu şi numĕróse îndrumări tipicale pentru toţi slugitorii la altariul Domnului, precum şi „Rênduiala chiămării Duhului sfânt“, reclamată din mai multe părţi. Se estinde pe 42 cóle de tipariu şi se presintă şí din punct de vedere technic ca o carte ce face cinste tipografiei archidiecesane. Se póte procura de la *Librăria archidiecesană* din *Sibiiu* (Nagyszeben). Preţul: **broşat cor. 6·—, legat cor. 8·—.**

Oficială.

Trecênd deja terminul pentru solvirea premiilor de asigurare, atragem prin acésta atenţiunea tuturor oficiilor parochiale, ca fără amânare sĕ cerceteze, dacă în comunele lor s'au solvit ori nu acele premii, şi la cas de nesolvire sĕ facă imediat paşii de lipsă pentru trimiterea premiilor la cassa archidiecesană.

Posta redacţiunei.

Sĕlişte. Primit. Trimite continuarea.

Ponor. Se va publica nu preste mult. Puţină răbdare.

Vocabulariu portativ german-magiar-român, magiar-german-român și român-german-magiar, de Heinrich Schlandt, prof. gimn. Prețul unei părți singuratice este 20 fil.; tóte trei părțile broșate la olaltă costă 60 fil., plus 5 fil. porto postal.

Librăria archidiecesană.

In „Biblioteca scriitorilor români“ au apărut **V. Alecsandri: Opere complete, volumul II.**

Teatru.

Cuprinde: Șoldan Vitézul. — Mama Anghelușa. — Herșcu Boccegiul. — Clevetici. — Sandu Napoilă. — Surugíul. — Ion Păpușariul. — Cucóna Chirița. — Barbu Lăutarul. — Paraponisitul. — Kera Nastasia. — Haimana. — Gură Cască. — Stan Covrigariul. — Vivandiera. — Păcală și Tîndală. — Scara Mâței. — Craiu nou. — Harță Răzășul. — Rămășagul. — Peatra din casă. — Nunta țărănéscă. — Chirița în Iași. — Chirița în provincie. —

Prețul: **1 cor. 50 fil.**, plus 20 fileri porto postal.

Librăria archidiecesană.

Biblioteca “Bunul econom”

- Nr. 1. Nutrețurile ierbóse, cositurile (fênațele) prepararea fênului și pășunile.
- „ 2. Economia porcilor, oilor și caprelor.
- „ 3. Sĕmênța plantelor agricole și sĕmênatul lor.
- „ 4. Ingrijirea plantelor în cursul vegetațiunii. — Recolta cerealelor.
- „ 5. Economia vitelor sau zootechnia generală.
- „ 6. Agrologia sau cunóșterea pămênturilor și mijlócele de a le îmbunătățí.
- „ 7. Agricultura generală — Lucrarea pămêntului (Plugul, Grapa, Tăvălugul și alte instrumente de mĕrunțit pămêntul).
- „ 8 Ingrășemintele. — Irigațiunile. — (Udarea pămêntului).
- „ 9—10 Prăsirea paserilor de casă (galițe, hoare). Găinile, curcile, găinușele (bibilicele), gâștele, rațele, porumbii (porumbeii).

Prețul fie-cărui numĕr 30 fil. — Se póte procura de la

Librăria archidiecesană.

Momente din viéța bisericéscă

a Românilor ortodoxi din Transilvania. 1780—1787. De *Mateiu Voileanu*, asesor consistorial. — Se póte procura de la *Librăria archidiecesană* cu prețul de 80 fil. plus porto 10 fil.

Drepturile și datoriile învĕțătorilor (învĕțătórelor) români. Pentru învĕțătorii și învĕțătórele române de la școlele poporale elementare superióre și civile; pentru elevii și elevele de la preparandii și de la cursurile pentru asile de copíi; pentru senate școlare (scaune școlare, eforii) confesionale; pentru preoți, direcțiuni școlare, autorități bisericești, susținitori de școle; pentru inspectorate confesionale diecesane și pentru antistii comunale. Pe temeiul legilor, regulamentelor, ordinațiunilor, instrucțiilor, hotărîrilor și decisiunilor principiare, scrisă și compusă de *Dr. Mihai Szabó*, inspector regesc al comitatului Torontal, tradusă de *Eugen Zaslo*, profesor. Se póte procura de la autor în Becicherecul-mare (N.-Becskerek). Prețul 5 cor. 20 fil.

Se póte procura de la Librăria archidiecesană din Sibiiu.

Vasile E. Moldovan

Meteor ⋆ Dușmănie

— Romane —

Se pot procura de la
Librăria archidiecesană.
Prețul fie-cărui roman
1 cor. + 10 fileri porto.

De la Librăria archidiecesană

se pot procura următórele cărți:

Nuvele și schițe, de I. Al. Brătescu-Voinești	1.50
Biblioteca internațională:	
1. *Minciunile convenționale*, de Max Nordau	cor. 3·—
2. *Robia femeiei*, de Stuart Mill .	1·50
3. *Educațiunea intelectuală*, de Spencer	2·—
5. *Este omul liber?*, de Renard .	1·50
6. *Cântece populare din Muscel*, de Rădulescu-Codin	2·50
7. *Copilăria și adolescența*, de E. Legouvé	2·—
8. *Novele originale*, de Ch. Silvan	2·50
9. *Dare și avere*, de Freytag, volumul I	3·50
10. *Dare și avere*, de Freytag, volumul II	3·—
11. *Omul genial*, de Türck . . .	2·—
Novele, de Duliu Zamfirescu . . .	5·—
Novele, de Slavici, volumul I, cuprinde: Popa Tanda, Scormon, La crucea din sat, Gura satului, Budulea Taichii, Bobocel, Vecini I și II; volumul II, cuprinde: O viéță perdută, Móra cu noroc, Norocul, Comóra; fie-care volum . . .	4·—
Novele, de N. Gane, trei volume, à .	2·—
Poesíi, de Matilda Cugler Poni, ed. II.	4 —
Poesíi, de A. Vlăhuță, ed. completă .	2·50
Astra, de Dito și Idem, trad. de Gion	6·—
Poesíi, de Iacob Negruzzi	2·—
Scrieri complete, de I. Negruzzi:	
volumul I: Copii de pe natură, Scrisori	5·—
volumul II: *Poesíi*, satire, epistole, idile, balade, poesíi lirice, idei și maxime	4·—
volumul III: *Mihaiu Vereanu*, (Primblări prin munți)	5·—
volumul IV: *Teatru* (Nu te juca cu dracul, Impăcarea, Amor și viclenie, O alegere la senat, O poveste, Beizadea epaminonda) . .	5·—
volumul V: *Pe malul mării*, *Din Carpați*, traduceri din Schiller: Hoții, Conjurația lui Fiesco la Genova	5·—
volumul VI: traduceri din Schiller: Cabala și Amor, Don Carlos, Maria Stuart	5·—
Amintiri din pribegia după 1848, de Ioan Ghica, 9 scrisori cătră V. Alecsandri	6·—

A eșit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop și metropolit** și se află de vênzare la **Tipografia și Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu prețurile: broșat **7 cor.**, legat în pânză négră **9·50 cor.**, ediție de lux broșat **8 cor.**, legat după cum se comandă.

Op premiat de Academia Română.

Seminte din Agrul lui Christos.

Cuvêntări bisericesci

de

Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archierĕscă.

Tom. I.: **cuvêntări la tóte Duminecile de preste an.**
„ II.: „ „ „ **prasnicele și sĕrbătorile, precum și la casuale bisericesci.**
„ III.: **cuvêntări la immormêntări parastase etc.,**
Prețul fiecărui tom 3 coróne și porto postal.

Se află de vêndare la **autorul** și la

Tipografia și librăria Archidiecesană
Sibiiu

Tot aici se află **„Cuvêntări funebrale și memoriale“**, 1889, de același autor, cu *prețul redus de la 3 coróne la 2 coróne.*

La **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu** se află de vêndare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânției Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania și Metropolit al Românilor din Ungaria și Transilvania.

Tabela de materii: Polunoștnița de tóte zilele. — Polunoștnița Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea și al șeselea. — Rênduéla Obedniței. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecernița cea mică și cea mare. — Slușba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele și Condacele Triodului și ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicínele și ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morților. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele și Condacele sfinților de obște după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicínele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie și la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei și folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinților, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toți anii.

Format octav, 397 pag. Prețul: broșat **2 cor.**, legat în pânză **2 cor. 40 fil.**, legat în piele roșie cu copcii **4 cor.**

Losuri de clase ungare

Cele mai multe câștiguri principale s'au dobândit cu losuri vêndute de **noi**. **Cumpĕrătorilor nostri de losuri** oferim în tóte privințele cea mai mare siguranță.

In 22 și 23 Maiu tragerea

Prețurile losurilor originale pentru clasa I.: întregi à **12** cor., jumĕtăți à **6** cor., pătrare à **3** cor., optimi **1** cor. **50** fil. In cele 6 trăsuri ale viitórei loterii, cari urmézá după olaltă, se sortéză din **110.000 losuri esistente 55.000,** prin urmare **jumĕtate** în sumă totală de **14 MILIÓNE și 459.000 coróne în bani** în favorul proprietarilor de losuri.

Câștiguri, în ori-ce mărime, plătim, și înainte de terminul de plătire, **fără provisiune**, pe lângă păstrarea celei mai stricte discrețiuni. — Liste de trageri **oficiale** se trimit prompt. — **Planuri de joc** se trimit de-odată cu losul. — Ne rugăm, ca comandele sĕ se facă cât de curênd, altcum losurile ce le avem în deposit pot fi vêndute în scurt timp.

CASA NAȚIONALĂ DE SCHIMB, SOCIETATE PE ACȚII, BUDAPESTA, GISELAPLATZ nr. 1 (PALAIS HAAS)

[62] 3—3

In Sibiiu și jur am plătit până acum 2 câștiguri mari și numĕróse câștigari mici.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian,

Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 49 Sibiiu, Sâmbătă 3/16 Maiu 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Scrisóre din Budapesta.

Congresul studenţesc.

— 12 Maiu n.

De mult nu v'am mai scris, de-şi în toiul atâtor curiosităţi de tot feliul, dar' cu deosebire politice, de cari a avut parte capitala în timpul mai nou, póte c'aşi fi găsit şi câte ceva de interes pentru publicul cetitor român. Dacă însě multe am negligat, nu voesc sě perd ocasiunea de a lăsa neamintită o chestiune actuală, care va caracterisa în mod desěvêrşit concepţia ce o au compatrioţii nostri magiari despre munca seriósă şi netrîmbiţată.

Este vorba de congresul studenţesc regnicolar, ce tocmai se ţine în oraşul nostru. După cât înţeleg, acest congres este pus la cale de elementele mai serióse şi mai moderate ale tinerimei magiare, ba pare a fi chiar o contrademonstraţie a demonstraţiunilor politice, pe cari nobila tinerime cu atâta prisosinţă le-a aranjat în afacerea proiectelor militare. Aşa cred eu, căci altcum nu 'mi pot esplica de ce congresul acesta e cât se póte de slab cercetat şi de ce n'a putut sě întimpine simpatii în cercurile mai largi ale tinerimei. Sě schiţăm numai cele întêmplate cu ocasiunea deschiderii congresului, ca sě ne facem o judecată mai clară despre starea lucrului.

Congresistii din provincie şi din capitală, în număr de şasezeci numai, s'au adunat în sala de şedinţe a casei orăşeneşti, unde presidentul, un student, în presenţa rectorilor, secretarului de stat din departamentul cultelor şi altor câteva notabilităţi, a deschis oficios congresul.

In discursul de deschidere s'a accentuat abţinerea de la discuţii politice şi promisiunea solemnă a unei munci seriόse şi conştiente în domeniul ştiinţelor. A urmat rectorul universităţii centrale, care ia cu plăcere la cunoştinţă enunciaţiunile tinerimei şi accentuéză din nou datorinţa tinerimei la o muncă seriósă, în care politica nu 'şi póte avé loc. Accentuéză, că guvernul simpatiséză mult cu noua mişcare, dovadă presenţa secretarului de stat de la culte şi instrucţie publică.

Spun drept, că pare că 'mi cădeau bine vorbele, pe cari atât de rar le poţi auḑí de la compatrioţii nostri studenţi. Mulţămirea mea însě a fost de scurtă durată. A trebuit sě 'şi găséscă sacul petecul. Martie nu póte lipsí din post şi nici Holló Lajos, deputatul independentist şi redactorul de la „Magyarország“, de la congres. A luat cuvêntul. Şi ce credeţi c'a spus? Credeţi c'a fost în el atâta prudenţă sě se identifice cu bětrânul rector? Dómne păzeşte! A aruncat vorbe mari, clae preste grămadă, pentru-ca sě ajungă la conclusia, că cei ce sfătuesc tinerimea a se abţiné de la manifestaţiuni politice, greşesc; rolul tinerimei e tocmai contrarul. Ea are sě fie cea dintâi, care are a'şi spune cuvêntul în ori-ce chestiune de natură politică, dar' mai cu sémă atunci — zicea cu mult ifos deputatul cu eşecul de la întrunirea publică de mai lunile trecute — când în contra constituţiunei se pregăteşte vre-un atentat.

Nu ştiu cum pěcatele póte vorbí cineva astfel! Săracul Eminescu, cât de minunat a ştiut el caracterisa pe cei ce vorbe mari aruncă! — Dar' temutul deputat n'a avut nici măcar onórea de a fi felicitat, fie măcar şi din curtoasie, de cei presenţi.

După Holló a luat cuvênt un bărbat cu judecată cuminte şi cumpětată. Acesta e contele Iosif Mailath, care la invitarea congresului a vorbit cu multă pricepere despre socialismul internaţional, naţional, şi socialismul creştin. Se va păré póte curiósă noima acestei vorbiri, pentru cei ce nu cunosc împrejurările. Cine ştie însě cum şi în mijlocul tinerimei jidovii s'au ştiut strecura cu atâta pricepere şi au ştiut întroduce elemente periculóse pentru cei ce muncesc în sudórea feţei lor, vor înţelege de ce acésta nouă apariţiune, socialismul, cea mai distrugětóre armă a celor fără de ţéră şi fără de Dumnezeu, trebue sě preocupe pe ori-şi-ce om de bine; vor înţelege de ce contele Mailath a ţinut oportun sě tragă atenţiunea tinerimei asupra chestiunei sociale şi sě îndemne tineretul, care, ca mâne eşind în viéţă se va întâlní cu tot felul de socialisti, sě facă, da, socialism, dar' socialism întemeiat pe învěţăturile lui Christos şi în prima linie pe dragostea deaprópelui. Contele Mailath a vorbit convingětor şi cu mult succes.

Câtă deosebire întrě un — Holló croncănitor şi un conte cuminte.

Atât despre deschiderea congresului. Că ce vor mai face de ací înainte, socotéla lor! Scopul ne este sě tragem conclusiunile din aceste caracteristice întêmplări. Inainte de tóte e bătător la ochi numěrul relativ disparent al congresistilor. Cum, când e vorba de o muncă desinteresată, seriósă, numai 60 de inşi sě adereze? şi şi din acestia jumětate veniţi din provincie! Dar' unde sunt miile de ascultători ai universităţii pestane? Unde? Unii umblă sě aranjeze cină în cinstea deputatului Eötvös (independentist), alţii stau pe galeriile salei de şedinţe ale congresului, ca sě zeflemiseze pe puţinii ce *s'au adunat în numele muncei desinteresate.* Rěu stăm, grele vremuri trăim, când munca e luată în bătaie de joc. Ori cum, zefleméua sě fie în zilele nóstre rěsplata muncei? Ar fi trist şi dureros!

Al doilea moment caracteristic e bócăna lui Holló. Fără mult comentar concludem, că întrě împrejurările actuale, după ocoşala unui Holló, a-ţi împliní adevěrata datorinţă de student însemnéză a nu-ţi iubí în de-ajuns némul şi .... constituţia!!

Iată, acésta este concepţia despre munca seriósă şi desinteresată a unei mari părţi a tinerimei şi a unor părinţi ai ţerii de talia unui Holló Lajos.

In fine, caracteristic este discursul contelui Mailath. Acesta este un avertisment tuturor acelora, cari se lasă a fi seduşi de nişte idei utopice, ori încep a se clătina în credinţă. De altcum chestiunea relevată de acest bărbat póte c'ar merita sě fie obiect de preocupaţiune şi pentru noi şi sě fie tractată din punctul nostru de vederc. I'mi voiu lua voe sě o ating în marginile unei scrisori următóre.

Valnor.

Conferenţele învěţătoreşti.

— Cercul Sělişte. —

— De la corespondentul nostru. —

Gurarîului, 25 April v.

Invěţătorii din protopresbiteralele *Sělişte* şi *Mercurea* au fost convocaţi pe zilele 24 şi 25 April la conferenţă anuală în fruntaşa şi românésca comună *Gurarîului.*

Joi în 24 April la orele 9 a. m. întruniţi fiind învěţătorii în număr aprópe complet (lipsind din tractul Sěliştei 1, ear' din al Mercurei 5), se oficiază de către dl comisariu consistorial Dr. *Ioan Stroia* în pompósa şi spaţiósa biserică „chiămarea duhului sfânt“. Esteriorul, dar' mai ales interiorul acestei biserici e fermecător. Arangiamentul, fruntariul ce până azi-vară împodobia biserica din cetatea Sibiiu, pictura artistică şi curat ortodoxă de pe plafonul horelor (evangelisti şi proroci) apoi curăţenia esemplară pot serví de model bisericilor nóstre.

Din biserică trecem în „sala festivă“ a edificiului şcolar, un adevěrat *palat,* situat în imediata apropiere a bisericei. Pe frontscriptul acestui edificiu scrisă este cu mari litere de aur lozinca timpului present: „*Prin cultură la putere*“.

Privind aceste două edificii, biserica şi şcóla, esti cuprins de o mândrie naţională, şi involuntar te desbraci de tóte grijile sinistre pentru viitor, cari crestate sunt în inimile nóstre de a timpului vitregie.

La orele $9^3/_4$ dl comisariu consistorial Dr. *Ioan Stroia* declară conferenţa deschisă, prin următoriul cuvênt de deschidere:

Stimaţi Domni! Iubiţi Colegi!

In urma dispoziţiei Ven. consistoriu archidiecesan din 2 Ianuariu a. c. nr. 2 şc. şi cu ajutoriul lui Dumnezeu ne vedem din nou întruniţi în conferenţa nóstră învěţătoréscă anuală. Incredinţat şi de astădată cu onorificul mandat de a vě fi conducětoriu în acéstă a nóstră întrunire, vě salut din inimă şi vě zic un bine aţi venit în acéstă harnică şi fruntaşă comună din acest cerc de conferenţe.

Trăim într'un timp agitat. Agitaţia acésta se resfrânge, după cum v'aţi putut convinge din literatura contimporană, şi asupra şcólei prin deosebiţii factori ai vieţii sociale, determinându-o în scopurile ei şi înrîurind asupra mijlócelor ei.

Daţi-mi de astădată voie a vě îndrepta atenţia asupra acelor factori, cari au mai decisivă înrîurire asupra şcólei şi determină aprópe iresistibil scopul şcólei moderne. Acesti factori sunt: *familia, statul* şi *biserica.* Influinţa fie-căruia e atât de mare şi cu deosebire la noi, durere, adese-ori aşa de diametral opusă, în cât necunoscênd acésta influinţă, sau nedându-i atenţia recerută, şcóla prea uşor va fi abătută de la adevěratul ei scop ideal în educaţia poporului. Sě vedem dar' pe scurt, care e posiţia şcólei sub influinţa acestor factori?

Cea mai de-aprópe influinţă asupra şcólei o are *familia* prin nenuměrate pedeci şi înrîuri nefavorabile, de şi ea e factorul cel mai însemnat social, care are folos din lucrarea şcólei. Óre nu avem zilnic sě luptăm contra neştiinţei, adese-ori contra rěutăţii părinţilor, cari nici pe lângă cele mai aspre pedepse nu 'şi trimit copíii la şcólă. Dar' ce e mai trist, nu întâlnim adese-ori păreri greşite la părinţii familiilor, păreri cari, durere, trec chiar şi asupra copíilor, preocupându-i pe acestia în mod detestabil faţă de şcólă. Şi earăşi, care dintrě noi n'am făcut trista esperienţă, că cele mai nobile seminţe, puse cu mari jertfe în inima elevilor, au fost sugrumate prin mediul corupt al unor familii, nimicind munca şcolară de sěptěmâni, ba luni? Ce sě zic despre fatala aversiune a susţinětorilor familiilor faţă de trebuinţele materiale ale şcólei? Au nu consideră cei mai mulţi părinţi şcóla de o sarcină grea şi fără folos pentru ei, ba chiar şi cei mai bine situaţi caută mijlóce sě scape de mica contribuţie pentru şcólă, şi neputênd scăpa, tot něcazul lor şi-l varsă asupra bietului învěţătoriu ca representantul direct al şcólei?

In tótă direcţiunea şcóla trebue sě se pună în conflict cu familia, trebue sě delăture părerile greşite ale familiei faţă de şcólă, trebue sě sugrume datinele rele, pornirile stricăcióse, cu cari elevii din familie în abundanţă vin în şcólă?

Puté-va şcóla paralisa tóte aceste păreri şi porniri puţin priincióse lucrărei sale? O paralisare desěvêrşită e aprópe eschisă, putem conta numai la slăbirea efectului lor stricăcios. De ací însě nu urméză, că şcóla sě despereze, ci fidelă idealului ei sublim, cu îndoită insistinţă sě încerce neîntrerupt a valida idealul moralităţii în viéţa familiei, chiar şi atunci când împrejurările i-ar spune, că zadarnică îi e încercarea. In acésta are şcóla un model ideal în mântuitoriul Iisus Christos.

Al doilea factor social cu înrîurire asupra şcólei o *statul.*

Viitoriul fie-cărui stat este legat de educaţia tineretului. Drept aceea indeferentismul statului faţă de şcólă, în ori-ce direcţie s'ar manifesta el, e în gradul suprem condamnabil, pentru-că prin indiferentism îşi periclitéză însuşi basele esistinţei sale. Acésta au recunoscut-o mai tóte statele în timpul modern. De aceea interesul cel viu preste tot locul faţă de şcólă. Şi cu drept cuvênt, pentru-că şcóla cultivă în tineret adevěrata iubire de patrie, îl predispune la luptă şi adevěr, aprinde în inima lui făclia adevěratei religiosităţi şi moralităţi, îi desvóltă puterile fisice şi intelectuale şi îl entusiasméză a-şi sacrifica avere şi viéţă pentru patrie, însuşiri indispensabile pentru esistinţa şi prosperarea fie-cărui stat.

Din causa acésta este esplicabilă pornirea statelor moderne de a determina singur, cu eschiderea tuturor celorlalţi factori sociali, educaţia tineretului; nu este însě scusabilă acolo unde determinarea se face în opunere cu nisuinţele familiei şi bisericei. Neescusabilă e acéstă pornire, pentru-că produce în sentimentele tineretului, lăptat la sinul mamei sale, legănat în légănul familiar şi încălḑit cu adevěrurile bisericei sale, îndată-ce înrîuriri străine acestora vin asupra lui, un antagonism, care mai curênd sau mai târziu póte sě devină fatal pentru viéţa morală a tineretului şi astfel şi pentru însaşi esistinţa statului. Acest adevěr incontestabil trebue sě ne îndemne pe fie-care din noi sě îmbrăţişăm tot cu mai mare căldură şcóla nóstră, şi în timpurile grele în cari ne aflăm sě nu ne subtragem de la sacrificii, ci sě ne impunem chiar şi abnegaţie, tocmai ca sě putem da némului fíi adevěrat morali, ear' patriei fíi adevěrat devotaţi.

Al treilea factor cu înrîurire asupra şcólei a fost de la început *biserica* şi va rěmâné pe lângă tóte curentele ostile, cu o influinţă determinătóre asupra şcólei pentru tóte timpurile chiar şi acolo unde statele au statificat cu desěvêrşire şcólele. Despre acésta ne convinge lupta sterilă ce se pórtă de preste un secol pe teren pedagogic contra ingerinţei bisericei, fără ca sě pótă delătura pe de altă parte înrudirea cea mare şi naturală ce esistă întrě şcólă şi biserică în privinţa scopului lor şi interesul ce biserica totdeuna a avut faţă de şcólă. Şcóla creştină şi modernă este istorice fiica bisericei, ea are sě îndeplinéscă la tineret aceeaşi lucrare ce îndeplineşte biserica la adulţi. Din causa acésta ele sunt şi vor rĕmâné pentru tóte timpurile douĕ instituțiuni sociale, cari vor fi spre fericirea popórelor numai cât timp se vor sprijiní reciproc.

Purceḑênd din acest punct de vedere, ori-ce încercare a subtrage școla de sub influința bisericei trebue considerată de păgubitóre pentru cultura adevĕrat religiósă-morală a fie-cărui popor și stat, pentru-că încercarea a educa tineretul fără influința directă și positivă a adevĕrurilor religióse, adecă fără influința bisericei, este tocmai ca încercarea a crește plante în umbră. Aceste sunt convingerile fie-cărui pedagog idealist neinfluințat de interese particulare sau materialistice.

Drept aceea, acela care nu din interese materiale, ci din convingere este educator, și care voește din inimă sĕ créscă o generație folositóre némului și patriei sale, nu se va lăsa ademenit de cântec de sirenă, ci condus de interese ideale, fie și întrĕ împrejurări maștere, va lucra la progresul moral al némului seu. Pentru-că laș e acela, care se lasă răpit de curentul material al timpului de față, călcându-și pe conștiință și rumpênd legăturile în cari a fost născut și crescut.

M'am simțit îndemnat a accentua aceste lucruri drept rĕspuns la unele aparițiuni mai recente.

Și o am făcut în speranță a reîmprospĕta numai convingerea ce o aveți, că progresul nostru e posibil numai pe temeiul convingerilor religióse ale strămoșilor nostri. Pe aceste base stând și pe aceste base punênd șì discuțiile conferenței nóstre din est-an, declar conferența cercului învĕțătoresc al V-lea deschisă. (Va urma).

Cercul Abrud.

— Raport special. —

— 26 April v. a c.

In 23, 24 si 25 April v. a. c. s'a ținut în școla confesională din Abrud-Sat conferența învĕțătoréscă din cercul Abrud, la care aparțin învĕțătorii din tractul Abrud și Câmpeni. Despre decurgerea ei trimit următoriul raport:

Ședința de deschidere.

(23 April v.)

Conform programei publicată în „Tel. Rom." învĕțătorii împreună cu comisariul Dr. Proca au asistat la sfânta liturgie împreunată cu chiămarea Duhului sfânt, celebrată în biserica nóstră din Abrud-Sat de parochul local Iosif *Gomboș*. Rĕspunsurile liturgice au fost cântate de învĕțători cu tótă precisiunea.

La finea serviciului divin părintele *Gomboș* a ținut o frumósă predică, la finea căreia a implorat ajutoriul lui Dzeu asupra lucrărilor conferenței învĕțătorilor.

Cu acéstă ocasiune parochul Iosif Gomboș a luat inițiativa pentru înființarea unui fond cu menițiune culturală, care în ziua primă a ajuns la frumósa sumă de preste 1200 cor.

Acest fond va purta numele I. P. S. D. archiepiscop și metropolit *Ioan Metianu.*

După terminarea acestora, membrii conferenței adunându-se în edificiul școlar, comis. consist. Dr. *George Proca*, deschide ședința prin următoriul discurs:

Domnilor și fraților!

Incredințat de superioritatea nóstră bisericéscă cu frumósa misiune de a conduce conferențele D-Vóstre din aceste părți romantice ca posiție, interesante ca priveliște și însemnate din punct de vedere istoric pentru tótă suflarea românéscă, mĕ presint înaintea D-Vóstră, ca sĕ contribuiu șì din parte mi cu modestele mele puteri la realisarea scopului urmărit de noi toți: *înaintarea și fericirea poporului nostru.*

La realisarea acestui scop chiămate sunt sĕ conlucre în primul rînd biserica nóstră strămoșéscă și școla nóstră confesională.

Biserica după caracterul ei divin este *vecinică;* ear' principiul de vecinică viéță al ei ni-se înfățișază în decursul vécurilor ca un isvor de nesĕcată hrană și bogăție cerésca, ca o stea pururia luminătóre, ca un lucéfĕr, care nici-odată nu apune...

Acest dumnezeesc principiu se manifestéză și validitéză în douĕ direcțiuni, și anume: I. prin faptul remarcabil, că biserica se zidește, se ridică, se înalță pe sine și lucréză cu succes la promovarea bunăstării popórelor în mĕsura în care organele ei se inspiră în modul lor de gândire și acțiune de spiritul doctrinei neînșelătóre al evangeliei Domnului; și al II-lea, prin faptul tot atât de remarcabil, că biserica prin împrejurări nefavorabile póte fi împedecată în realisarea misiunei sale dumnezeești, dar' nici-odată nu póte fi biruită.

Purceḑênd din acest punct de vedere aflăm în trecutul vieții nóstre bisericești și naționale un moment de o sublimitate neîntrecută, în faptul, că poporul român în butul tuturor furtunilor și greutăților cu cari a trebuit sĕ lupte, — *esistă, trăiește ca popor conștiu de viéța și misiunea sa, cu biserica și individualitatea sa genuină*, pe un teritoriu, pe care mulțime de alte popórĕ și-au aflat mormêntul; ear' în cât pentru viitor, aflăm o neînșelătóre soluțiune asupra tuturor chestiunilor mari, de cari depinde viéța și desvoltarea nóstră ulterióră.

In trecutul poporului nostru se esprimă viéță, și o trainică capacitate de viéță, pentru-că are de basă și emanéză din principiul de vecinică viéță al bisericei Domnului, întrupat în viéța poporului român prin alipipirea lui neclătită de legea și biserica strămoșéscă și prin ținerea lui cu vigóre la frumósele datini religióse rĕmase din bĕtrâni, în cari sunt întrupate sfintele tradițiuni apostolice.

Alipirea față de biserică și ținerea la datinile sale religióse a fost în trecut școla, care a dat viéță caracterelor mari, cari în strîmtorile cele multe ale vremilor au apĕrat cu succes individualitatea nóstră națională, și în care s'a plăsmuit și format caracterul eminamente creștin al poporului nostru, acéstă *nebiruită fortăréță a némului românesc.*

In aceste fapte istorice vĕḑute, aflăm cheia, cu ajutoriul căreia putem cunóște tainele trecutului, ear' de altă parte putem afla garanța unei mai bune vieți viitóre, prin o nimerită soluțiune a problemei celei mai mari a omenimei: *a creșterii generațiunilor viitóre în spirit creștinesc, în spirit eminamente bisericesc și național.*

Acéstă grea problemă a încredințat'o biserica în primul rînd fiicei sale naturale, școlei nóstre confesionale.

Și după timp și împrejurări a șì satisfăcut școla confesională problemei impuse, pentru-că are o însușire caracteristică, pe care nu o găsim la nici o altă instituțiune. Vecinic lucréză la întinerirea popórelor, pentru-că vecinic se întineresçe șì ea prin viéța și puterea de viéță a Aceluia care o a întemeiat — a Mântuitoriului nostru Iisus Christos.

A fost o școlă a lui Socrate, o școlă a lui Plato, Aristotel și alții, dar' au încetat și au trecut în domeniul istoriei, pentru-că au fost întemeiate pe precepte ale unor filosofi, pe cari omenimea îi stiméză, dar' nu se teme de dînșii, și ale căror cuvinte se privesc de înțelepte, dar' nu de sfinte și nealterabile, pentru-că nu ies din marginile subiectivității, și ceea-ce ne propun ei ca principiu este o reflexiune a spiritului omenesc însuși.

Școla confesională creștină, din contră, are o basă sigură: doctrina bisericei lui Christos, care nu încétă nici-odată, pentru-că este o instituțiune dumnezeéscă, și viéța și trăinicia vieții o represintă numai isvorul vieții, Dzeu.

Suntem în serviciul acestei școle, și stăruim a înfiltra în inimile tinere spiritul religiunii creștine, care constă din credință și viéță; trebue deci prin acest dumnezeesc spirit sĕ întărim viéța și puterea de viéță a némului românesc. Fiind însĕ credința obiect nu numai al minței, ci și al voinței, acest dumnezeesc spirit nu se póte învĕța numai cu mintea, ci trebuie sĕ ni-l însușim prin tóte facultățile nóstre spirituale.

Când intră cineva în școlă ca învĕțătoriu, trebue sĕ simtă creștinește, sĕ simtă și sĕ crédă, că represintă pe Mântuitoriul Christos în mijlocul învĕțăceilor sei. Nu este deci școla nóstră nici profesiune, nici mijloc de traiu pentru învĕțătoriu, ci un loc în care învĕțătoriul se inspiră și întăreşte pe sine, activând principiile de viéță ale Mântuitoriului Christos, ca prin acestea sĕ inspire viéță în elevi, și prin elevi putere și viéță popórĕlor.

Vorbim de inspirare și întărire cu ocasiunea conferenței acesteia, pentru-că aicia este locul, unde prin studiu, cugetare și prin continua altoire a inimilor, cu aceea dispositiune, pe care o vedem în doctrina Mântuitoriului Christos, sĕ ne inspirăm și întărim pentru o lucrare viitóre cât mai spornică și mai succésă.

In mâna nóstră, dlor învĕțători, după cum vedeți e depusă sórtea viitóre a poporului nostru, și după cum vom ști pune în practică sublimele principii ale Mântuitoriului Christos încopciindu-le cu resultatele pedagogiei moderne — în mĕsura acésta va fi și resultatul obținut de noi.

De încheere, rugându-vĕ, ca în tóte acțiunile dvóstre în și afară de școlă sĕ aveți pururea în vedere idealul mare de care trebue sĕ fim conduși toți: *înaintarea și fericirea poporului nostru* — nădejde am, că însuflețindu-ne zilnic de acest mare ideal, în tóte acțiunile nóstre va plana darul și ajutoriul Domnului, și se vor realisa în sinul bisericei și poporului nostru cuvintele rostite de Mântuitoriul, înălțându-se la ceriu, cătră învĕțăceii sei: „Eu sunt cu voi și nimenea împotriva vóstră".

Premise acestea, declar conferența din cercul X Abrud, constătóre din învĕțătorii din protopresbiteratele Abrud și Câmpeni, deschisă.

Acest discurs a fost primit din partea membrilor cu vii aclamări și aplause.

In numele învĕțătorilor dl comisariu e salutat prin călduróse cuvinte de membrii I. Motora și Al. Băieșan.

Se ia la plăcută cunoștință presența dnilor: P. Popoviciu protopres. și I. Gomboș parochul local.

Conferența alege notari pe învĕțătorii I. Galu și I. Tănăsescu, ear' verificători pe membrii I. Motora și A. Sêrbu. Cetindu-se apelul nominal se constată că sunt presenți 35 membri, absentând numai 3.

Invĕțătoriul I. Giurgiu din Lupșa neputênd participa în cercul seu din causa depărtării, cere permisie de a lua parte activă șì dînsul la acésta conferență, ceea-ce se încuviințéză.

După stabilirea programei ședința se închide la orele 1. p. m.

Ședința II.

(23 April v. la orele 3)

Remarcăm cu deosebită plăcere, că la tóte ședințele au participat domnii: protopopul Abrudului Petru Popovici și parochul local Iosif Gomboș, cari au luat parte la tóte discusiunile obvenite în conferență.

De-asemenea au participat la tóte conferențele dșórele învĕțătóre de la școla reuniunei femeilor din Abrud, Sofia Bucešan și Letiția Albani. La mai multe conferențe au participat preoții: Băieșan, Lupu, Oneț, I. Simu, dl Dr. G. David, adv., etc.

La ordinea zilei a urmat presentarea și cetirea elaboratelor asupra temei fixate din partea Consistoriului archidiecesan.

Conferența luând operatele presentate de învĕț. I. Motora și Al. Băieșan la desbatere, ca mai importante cause și mijlóce de combatere stabilește următórele:

I. Cause:

a) lipsa de bunăstare materială;

b) nefuncționarea școlei de repetiție;

c) lipsa de catechisare a adulților;

d) neconștiențiositatea unor învĕțători din trecut în purtarea oficiului;

e) nedeplina atențiune față de școlă din partea unor directori și inspectori școlari;

f) lipsa de biblioteci școlare;

g) disarmonia dintrĕ învĕțătoriu și preot;

h) punerea copíilor prea de timpuriu la muncă corporală grea.

II. Mijlóce:

a) înființarea reuniunilor de muncitori pentru ajutorarea săracilor din partea comitetelor parochiale.

b) înființarea și frecuentarea regulată a școlei de repetiție, precum șì punerea ei sub o controlă mai severă,

c) ținerea de prelegeri practice și economice din partea învĕțătorilor și preoților;

d) catechisarea adulților;

e) salarisarea regulată a învĕțătorilor;

f) inspecționarea mai severă a învĕțămêntului din școla poporală din partea forurilor competente;

g) înființarea de biolioteci poporale;

h) înființarea unei foi periodice școlare;

i) înființarea unor fonduri bisericești cu menire culturală.

Ședința se ridică la orele 6 p. m.

Sedința III.

(24 April a. m.)

La ordinea zilei se pune censurarea regulamentului pentru înființarea unei biblioteci a învĕțătorilor din cercul Abrud. După cetirea lui din partea referentului I. Motora, conferența îl primește cu unele modificări.

Se prelege din comput, desp. I., din partea membrului Al. Furduiu.

Conferența se pronunță asupra prelegerei și o declară succésă.

Se dă ascultare prelegerei din religiune, desp. II., ținută de membrul G. Lupu.

Conferența luând'o la desbatere, o consideră succésă.

Din limba română, desp. III., se prelege din partea membrului G. Narița.

Conferența se pronunță asupra modului de predare și se declară prelegerea de succésă.

Ședința se ridică la orele 12 a. m.

Ședința IV.

(24 April v. la orele 3.)

La ordinea zilei se pune prelegerea din l. magiară, desp. IV., de A. Napău.

După ascultarea prelegerei membrii conferenței pronunțându-se asupra ei o declară deplin succésă.

Din Istoria Patriei, desp. V., se prelege din partea învĕț. I. Luca.

Conferența luând la desbatere modul de predare, declară prelegerea succésă.

Se dă ascultare prelegerei practice din Fisică, desp. VI, ținută de membrul A. Sêrbu.

Conferența pronunțêndu-se asupra prelegerii o consideră de succésă.

Ședința se ridică la orele 6 p. m.

Ședința de închidere.

(25 April v. a. m.)

La ordinea zilei „Planul de prelegeri din științele naturale", desp. III., de V. Oniciu.

Membrul V. Oniciu în lucrarea sa tractéză despre un „Plan general pentru Istoria naturală în școla poporală".

Tema se declară de succésă și e luată din partea membrilor la cunoștință.

Se dă cetire planului de prelegeri din Fisică, din partea învĕțătoriului A. Sêrbu.

Conferența se pronunță asupra planului și 'l primeste cu mulțămită.

Se cetește „Proiectul de statute pentru societatea de ajutorare a preoților și învĕțătorilor gr. or. din archidiecesă, elaborat de conferența din cercul Sebeș.

Conferența aderéză în principiu la înființarea unei astfeliu de societăți, și alege o comisie cu însărcinarea sĕ vină cu o propunere concretă la sesiunea conferenței viitóre.

In comisie sunt aleși membrii Al. Băieșan, G. Lupu și Al. Furdui.

Se dă ascultare planului de prelegeri din geografie, compus de I. Cotișel.

Conferența lându'l la specială desbatere 'l ia la cunoștință cu aprobare.

Referentul A. Sêrbu presintă raportul comisiunii permanente despre mersul învĕțămêntului.

Conferența îl primește.

La ordinea zilei urméză stabilirea programului pentru sesiunea conferenței viitóre.

In comisia permanentă se realeg tot membrii cari au fost.

Propunerea membrului Al. Băieșan referitóre la trimiterea unei telegrame Escelenției Sale I. P. S. D. Archiepiscop și Metropolit *I. Metianu*, drept profundă mulțămită pentru părintésca Sa îngrijire și neobositul zel ce'l manifestéză pentru înaintarea și prosperarea școlelor nóstre — s'a primit cu mare însuflețire din partea celor presenți.

Eshauriat fiind programul, comisariul consistorial prin calde cuvinte mulțămind atât păr. prot. Popovici, parochului local Gomboș, cât șì învĕțătorilor pentru participare și activitatea desvoltată în decursul desbaterilor, declară conferența închisă. In numele conferenței mulțămește pentru buna conducere membrul Al. Băieșan.

Invĕț. I. Motora mulțămește părintelui local I. Gomboș pentru buna primire făcută învĕțătorilor.

Ședința se ridică la orele 12 și jumĕtate.

După închiderea ultimei ședințe a avut loc în sala hotelului Detunata un prânz comun, la care au luat parte pe lângă comisariu și învĕțători, părintele prot. P. Popovici, preotul gr. cat. I. Simu, preotul nostru I. Gomboş, d-nele Sêrbu şi Napău şi d-rele învăţătóre de la şcóla reuniunei din Abrud, S. Buceşan şi Letiţia Albani. In decursul prânzului ne a delectat musica cunoscutului Ghiuţ.

Primul toast s'a ridicat pentru Esc. Sa I. P. S. D. Archiep. şi Metrop. Metianu, apoi pentru comisariu, protopop, învĕţători, óspeţii presenţi etc.

Ne-am despărţit din Abrud noi învĕţătorii îmbogăţiţi în cunoştinţele nóstre, întăriţi cu inima şi însetaţi de dorul de a ne face tot mai mult datorinţa de dascăli români.

Iată căştigul conferenţelor conduse de bărbaţi apţi: ne dau o nouă viéţă, un nou avênt spre propăşire.

(a + b)

Pagini din trecut.

Cum s'a propoveduit unirea în părţile Bihorene?

de Dr. **George Alexici.**

(Fine.)

IV. Circularul de Crăciun al metropolitului Pavel Nenadovicĭ.

(Dep. Illyr. fasc. 17. nr. 15.)

Pavel din mila luĭ dumnezău pravoslavnic Archiepiscop Carlovețuluĭ şi a totuluĭ norod care să află supt stăpînire Chesară Crăeştilor mărire slăvituluĭ, *sărbesculuĭ şi rumănesc Mitropolit*, şi amînduror împărăteştilor ai lor mărire tainic sfeatnic.

Preosfinţituluĭ şi de dumnezău ĭubitului Chir Sinesie Jivanovicĭ pravoslavnicescului episcop Aradului Orăzi-Marĭ Ienopolĭ a Hălmagiuluĭ precucernicilor protopopilor cinstiţilor preoţĭ de bună naş. boerilor, neguţătorilor marelor birae, giuraţilor meşterilor, de pămînt lucrătorilor şi tuturor de obşte pravoslavnicilor creştini, care vă aflaţĭ într'aceia Eparhie, fii noştri ĭubiţĭ în Hristos darul voaă şi pace sănătate bucurie, şi tot binele dela dumnezău tatăl şi fiiuluĭ A domnuluĭ nostru Isus Hristos care s'au născut pentru noi şi sfîntul duh.

De vreme ce mîntuitorul şi izbăvitorul sufletelor noastre cu trupască naştere din pururea fecioară Marie ca să plinească taina cea adevărată, şi din vec ascunsă nevăzutul ne cuprinsul, neagiunsul, prevăcinic dumnezău noaă prunc să zideaşte cu podoabă plecînd ceriurile sau apropiĭat cătră noĭ ca să ne scoată dintru adîncul pămîntuluĭ, prunc să face mulţămii de pruncĭ, şi aceĭ care slujesc cătră sine primeaşte, la împărăţia veacului, carĭ aŭ fost curat ca grăul secerat cu ascuţite sabiĭ oştiĭ luĭ Irod, cel fără de milă. O adîncul înţelepciunĭ ştiinţi luĭ dumnezău prunc să face ca să ne înveaţe dacă nu veţĭ fiĭ ca pruncul acesta nu veţĭ întra la împărăţia ceriuluĭ, prunc să face ca să ne izbăvască de la cel înbătrînit în răotate satana, care ni au înşelat ca pre nişte pruncĭ prin părinţi noştri, acestuluĭ prunc ceresc urmînd şi noĭ ne apropiem cătră dragostea voastră la micĭ şi marĭ, la duhovniceştĭ şi mireneştĭ, la boeri şi săracĭ, la stăpînitorĭ şi supuşĭ, avînd povăţuitoare luminoasă steaa ceriască pre înţelepţi Crai din Persida păstorĭ ne adormiţi din Vitleim îngerĭ cu bucurie strâgînd, şi grăind mărire întru înălţime luĭ dumnezăŭ, şi spre pămînt pace între oamenĭ bunăvoire; bun glas de acesta putem adecă la Blagocestie Voastră acest glas de bucurie şi de pace, acest glas deştaptă pre noĭ la slava luĭ dumnezău că înpreună cu îngeri fără ne încetat să slăvim mărirea luĭ dumnezău, acesta ne arată cum nu maĭ ĭaste vrajbă între dumnezeu şi între oamenĭ, între ceriu şi pămînt pace este, pace vecită şi neclătită, pace care acopere toată minte, dar ce vom da împotrivă a nostru luĭ făcătorul înfăşoratuluĭ cu cîrpe şi scutece, şi care este pusă pentru atîte bunătăţi care aŭ arătat la noĭ nemulţămitor, ce să aducem care au făcut toate din nimică şi bunătăţile noastre nu trebuiaşte dar macar pe înţelepţi maghi, filosofi, de bună leage aŭ urmat în loc de aur tămîe şi smirnă să dăm dumnezăuluĭ şi făcĕtoruluĭ nostru credinţă, nedeajde şi dragoste păzind şi plinind sfintele a luĭ poruncĭ şi pe ai noştri din casa la aciasta şi la frica luĭ dumnezău învăţînd şi pe dinşi ca să să teamă de dumnezău la besearecă des margă, pă înpăratul, pă părinţĭ şi pă ceĭ maĭ bătrînĭ aĭ lor cu toată datornică evlavie să cinstască, şi de toată răotatea şi păcat carĭ strică sufletu şi trupul să să depărteze şi să rugăm premilostivul Dumnezău să ne învredniciască a agiunge slaveĭ treĭ luminatelor sărbători care sînt Naşterea luĭ Hristos, Arătarei Dumnezăeştĭ adecă Botezul, şi anul Nou cu sănătate sufletuluĭ şi a trupuluĭ cu bună întălnire, cu biruinţă văzuţilor şi ne văzuţilor vrăjmaşi cu dragoste cătră Dumnezău şi cătră vecinĭ, cu aşezare de pace, cu viiaţă trupască plănutuluĭ Dumnezău curăţindu ne întii cu curată ispovedanie cu cuminecătura sfintelor şi de viiaţă făcătoarele taine, care vă poftim dela inimă şi dragoste avea pururе. De bine voitor. Datu sau la a Noastră Carlovețului Archiepiscopască şi mitropoliciască resedenţie, în luna luĭ Dechemvrie 1754. (L. P.) Pavel Nenadovici. Aciasta parie o am prefăcut depre orighinalul şi este din cuvînt în cuvînt prescrisă, pentru care şi noĭ mărturisim cu iscălitura şi cu peceate întărim. Dat am în Oradie-Mare în pravoslavnică rezedănţie luna luĭ Ianuarie 6 zile 1755. (L. P.) Ieromonah Methodie episcopi nameznic.

V. Circularinl de Crăciun al episcopului Sinesie Jivanovicĭ.

(Dep. Illyr. fasc. 17, nr. 15.)

Sinesie cu mila luĭ Dumnezeŭ pravoslavnic episcop Araduluĭ, Orăzi-Marĭ, Inopoli, Hălmagiuluĭ, şi acelor staturĭ.

Precucernicilor protopopilor, preoţilor, şi a totul clier, a beserecilor buni cinstiţilor neguţătorilor biraelor marĭ giuraţilor de pămînt lucrătorilor, şi tuturor pravoslavnicilor creştinĭ într'a nóstră dumnezeŭ mântuită eparhie în ţănutul Orăzăĭ Marĭ poftim ai noştrilor în duhul sfînt ĭubiţilor fiĭ milă pace şi toată bună primira dela Domnul dumnezău, şi Hristos Isus mântuitorul cu toată osărdie cerem şi vă poftim.

Prenăntea aciasta de Hristos ĭubireĭ voastre, întru înştiinţare vă facem că cu ajutorinţa înduratuluĭ, şi întru tot puternicului dumnezeŭ de tri anĭ zioa şi noaptea cu a noastră trudă, preu aĭ lor înălţaţiĭ Chesaro Crăeştilor mărire noaă ne au făcut milă şi draptă giudecată că diştrictul, adecă ţinutul Hălmagiuluĭ ĭarăşĭ cătră Eparhia şi cătră turma noastră cea duhovniciască o am împreunaţ şi am avut mare norocire şi streanşte pentru maĭ sus numituluĭ diştrictuluĭ a Hălmagiuluĭ toate satele, besărecile şi pre creştinĭ spre a lor mare şi ne spusă măngăere, dar adevărat şi cu trudă mare, am putut certao, şi întracele brăncĭ şi duhovniciască ĭurisdicţie adecă dreptate aĭ primi unde nu numaĭ bătrîniĭ şi bărbaţiĭ, ce încă şi mueriĭ cu pruncii ceĭ micĭ ne au întimpinat şi de mare bucurie vărsa lacremĭ laudă luĭ dumnezău trimiţind, şi întărind, şi pre noĭ ne aŭ primit.

Pentru care acee a luĭ Dumnezău cercetare şi ne spusă şi ne ispovedită mare milă, datorĭ sîntem ne încetat bună mulţămire luĭ bunătăţĭ a trimite, şi cu toată osărdie şi umilinţă a ne ruga, pentru ca să bine voiască îngrab şi pre voĭ de acolo carĭ sînt pravoslavnicĭ în domnul fiilor ceĭ duhovniceştĭ aĭ noştrilor de acolo cu venire, şi cercetare, a mîngăe şi a vă înbucura.

Iaraş pre lîngă aciasta de Hristos ĭubiri voastre trimitem dela a luĭ Exelenţie preosfinţitul domnul Archiepiscop şi mitropolitul nostru domnul domnul Pavel Nenadovicĭ voao gătit darul şi aldaşul, acestor şi trecutelor sfintelor sărbătorĭ Naşterea luĭ Hristos anul nou, şi Botezul domnuluĭ nostru Isus Hristos praznice.

Care şi noĭ aşijdire de Hristos ĭubiriĭ voastre vă cinstim şi vă alduim şi vă poftim ca domnul dumnezeu noul născut, mîntuitorul nostru Isus Hristos, să vă învîrtoşaze şi să vă întărască întru toate lucrurĭ bunĭ, şi întru mărturisire credinţiĭ, pravoslavieĭ, şi praznicile cealea numite întru mulţĭ anĭ ca să le puteţĭ aştepta să vă dăruiască şi cu bucurie în pace şi în linişte, întru ale voastre pravoslaviĭ şi în nedeajdea mîntuiri ceĭ veacinice să vă vredniciască precum şi ĭară cu toată osărdie vă poftim şi a noastră Arhiereiască şi păstorască blagoslovenie spre toţĭ pre voĭ vă trimitem.

Dat am în rezidănţie noastră cea Episcopască a Araduluĭ zioa 27 a luni luĭ dechemvriĭ 1754. (L. P.) Cinesie Jivanovicĭ.

Aciasta parie o am prefăcut depre orighinalul domnuluĭ Archiepiscopuluĭ nostru sus numit, din cuvînt în cuvînt, şi pentru mărturie, şi maĭ bună credere ischelesc numele mieŭ şi cu pecete întăresc. Dat am Orade-Mare în pravoslavnică Episcopască rezedenţie luna luĭ Ianuarie 6, 1755. (L. P.) Ieromonah Methodie, Episcop Nameznic.

NOUTĂŢI

3 Maiu, zi de frumóse amintiri, zi trecută în istoria némului românesc pe pagini de aur, fii salutată cu pióse aduceri a minte din partea Românilor. Nu te serbăm cu alaiuri sgomotóse, dar' adânc în inimi eşti gravată şi în tăcere serbându-te trimitem rugi la Ceriuri, sĕ binecuvinte pe cei cari te-au făcut nouĕ memorabilă, şi sĕ insufle bărbăţie şi perseveranţă celor chiămaţi sĕ continue opera de redeşteptare începută de acei luceferi ai némului. 3/16 Maiu (pe atunci 3/15), fii binecuvêntată întrĕ zilele mari ale trecutului nostru.

*

Óspe princiar la Viena. Ducele *Heinrich de Mecklenburg*, bărbatul *reginei Wilhelmina* a Olandei, în 29 Maiu va sosí la Viena spre a face visită M. Sale împĕratului şi rege al nostru Francisc Iosif I. Ducele va sta în Viena până la 1 Iunie.

*

Hymen. *Dr. Nicolae Vraciu*, medic la regimentul de artilerie Nr. 12 din Budapesta, originar din Vălişóra (comitatul Hunedóra), se va cununa Duminecă (17 Maiu n) cu domnişóra *Maria Stinghe* din Braşov, în bis. Sf. Nicolae din Braşov.

*

Incă un „agitator" osândit. Mercuri s'a pertractat la tribunalul din Deva procesul de „agitaţie" intentat preotului gr. cat. Iosif *Stupineanu*, pentru-că în calitate de catachet la şcóla din Bârcea-mică spusese elevilor sei sĕ 'l salute româneşte, nu ungureşte, fiind ei români şi el încă român. Părintele Stupineanu a fost osândit la *trei luni închisóre de stat* şi 100 cor. amendă. Atât acusatul, cât şi procurorul au înştiinţat recurs. Apĕrător a fost advocatul Dr. Ioan. Pap.

*

Avis. Am onóre a aduce la cunoştinţă publică, că mi-am deschis cancelaria advocaţială în *Brad*, judecătoria Baia-de-Criş, comitatul Hunedórei. Cu stimă: *Dr. Ioan Papp*, advocat.

*

Dăruiri reuniunii meseriaşilor. Dl învĕţătoriu Ioan *Vlad*, întru pomenirea maicei sale rĕposate, Raveca, a dăruit reuniunii meseriaşilor români din Sibiiu 30 cor., a nume: 10 cor. la „fondul vĕduvelor şi orfanilor de meseriaşi", 10 cor. la „fondul Dr. Daniil P. Barcianu" şi 10 cor. la fondul pentru acuirarea unei case cu hală de vînzare.

*

Comisari la examenele de maturitate. Ministrul de culte şi instrucţiune publică a numit comisariu la examenele de maturitate de la *gimnasiul* gr.-or. român din Braşov pe *Kuncz Elek*, director districtual de şcóle medii în Cluj, ear' la cele de la *şcóla comercială* română din Braşov pe Nicolae *Putnoky*, directorul gimnasiului de stat din Lugoj.

*

Deputaţi sinodali -- pentru casa meseriaşilor. La fondul de 20 fileri pentru acuirarea unei case cu hală de vînzare pe séma meseriaşilor români din Sibiiu au făcut dăruiri următorii deputaţi sinodali: Mihail Cirlea, notariu public (Abrud), 20 cor. Dr. Aurel Vlad, directorul „Ardelenei" (Orăştie), Iosif Popescu, director de bancă (Reghin), Dr. Ioan Popescu, adv. (Reghin), Dr. Gavriil Buzura, adv. (Dej), Nicolae Garoiu, advocat (Zerneşti), Dr. Nicolae Vecerdea, directorul filialei „Albina" (Braşov), Dr. Iancu Meţianu, adv. (Zerneşti), fie-care câte 10 cor.; Dr. Ioan Fărcaş, adv. (Dej), 6 cor.; Virgil Oniţiu, dir. gimn. (Braşov), 5 cor.; A. V. 3 cor.; Dr. Vasilie Preda, adv., 5 cor.; dna Sabina Preda n. Andreica (Câmpeni), 5 cor.; Dr. Valer Moldovan, cand. de adv. (Braşov), 4 cor.; Dr. Ioan Şenchea, advocat (Făgăraş), Iosif Morariu, protopresbiter (Dobra), câte 2 cor.; Gregoriu Pletos, profesor gimnasial (Năsĕud) şi Iosif Comanescu, paroch (Codlea), fie-care câte 1 corónă.

*

Ministru-president, pedepsit pentru transgresiune. Mercuri (în sĕptĕmâna trecută) ministrul-president a fost pedepsit cu amendă de 240 coróne, pentru-că trecênd prin un sat şi-a mânat automobilul cu celeritate de 50 kilometri pe oră, mai mult de cât permit dispoziţiunile poliţiale. Ministrul e pasionat automobilist şi a mai fost deja de douĕori pedepsit pentru nerespectarea dispoziţiunilor poliţiale cu privire la celeritatea admisă la mânarea automobilelor. — De sine înţeles, că acésta s'a întêmplat în *Anglia*, unde legea e lege pentru toţi, fără deosebire de rang şi domnie.

*

Institut de credit „Şugăgeana". Mai mulţi fruntaşi din *Şugag*, în frunte cu protopopul tractual al Sebeşului, Sergiu Medean, au hotărît sĕ înfiinţeze în Şugag, sub numele „Sugageana", un institut de credit şi economíi cu capital social de 10.000 coróne împărţit în 200 acţii á 50 coróne. Institutul se înfiinţézá pe timp de 60 ani. Scopul e desvoltarea spiritului de economisare şi procurarea creditelor necesare poporului agricol la purtarea raţională a economiei. Subscrieri de acţii se pot face, până la 31 Maiu st. n. şi la redacţia ziariului nostru, la care este depus un prospect şi cólă de subscriere. La subscriere sunt a se solví 10% din valórea nominală a acţiilor subscrise şi câte 2 coróne de fie-care acţie, ca spese de fondare. Restul se va solví: la 30 zile după adunarea generală constituantă 10%, la 60 zile după acéstă adunare 10%, apoi în rate de câte 10% şi la terminele puse de direcţiune.

*

Din Cohalm primim o corespondenţă mai lungă despre succesul desĕvêrşit ce l'a avut producţiunea teatrală, aranjată acolo în 23 April v. Imbulziţi fiind cu material urgent, n'o putem da în întregime, ci scótem din ea esenţa. La producţiune a participat întréga inteligenţă şi mult popor, chiar şi inteligenţă străină, sasă şi magiară. Succesul se póte atribuí în prima linie dlui *G. Fuciu*, contabil la „*Economia*", apoi învĕţătoriului *Z. Borcoman*, şi soţiei sale, născută *Bercan*, în urmă diletanţilor: dşórele *M. Spornic* şi *M. Ionescu*, domnii V. Oprea, A. Bărdaş, I. Sĕracu, şi alţii. A fost representată piesa „*Năpasta*" de I. L. Caragiale, şi piesa „*Piatra din Casă*" de Alexandri.

*

Domnul Ioan Manica, învĕţătoriu în Banabic, a fost lăudat în gazeta „*Aranyos-Vidék*" ca bun patriot şi bun cultivător al ideii de stat, ceea-ce a dat ansă amicilor şi cunoscuţilor dlui Manică, sĕ-i tragă la îndoială sentimentele româneşti-naţionale. In faţa acestui fapt, dl Manică ne rógă sĕ-i publicăm următórea declaraţiune: „Respectivul ziariu trebue că e în rătăcire, pentru-că eu mĕ ocup numai cu afacerile şcólei şi ale bisericei, întru cât îmi permite cercul meu de activitate, ear' *politică nu fac*. Limba magiară o propun în şcólă numai în mĕsura în care ordinaţiunile forurilor supreme bisericeşti dispun sĕ fie propusă. Dacă din întêmplare am făcut sporiu mare cu unii dintrĕ elevi, el este a se atribuí agerimii minţii elevilor. Sentimentele mele naţionale nu le-am renegat, pentru-că am aranjat petreceri româneşti cu elevii şi cu adulţii, pe cari în spirit românesc îi instruez cum au sĕ-şi iubiască acésta scumpă patrie. Că m'aşi fi magiarisat, e deci o simplă scornitură. Banabic, 27 April v. 1902. *Ioan Manică* m. p., înv. român.

*

Contesă mórtă de fóme. Contele Iosif Potoczki, unul dintrĕ cei mai bogaţi proprietari din Rusia, înainte cu câteva sĕptĕmâni s'a bolnăvit grav, ear' medicii au constatat că bóla e incurabilă. Aflând despre acésta soţia contelui, în supĕrarea ei nu a voit sĕ mănânce nimic douĕ sĕptĕmâni, ceea-ce i-a causat mórte. Luni după amiazi contesa a murit de fóme.

*

Al zecelea fecior — la armată. Cu ocasiunea asentărilor din primăvara acésta, în Austria, a fost asentat la óste *al zecelea fecior* al cancelistului de tribunal Ratay din Praga. Fericitul tată e în etate de 93 ani, e căsătorit a treia-óră, şi *are 36 copíi.*

*

Escroc genial. In adevĕr trebue mare agerime de spirit, ca cineva sĕ ştie usa până şi de starea de „ex-lex" spre a-şi face parale pe soctéla prostilor. Mijlocul acesta l'a întrebuinţat un pretins Dr. Coloman Gellért, care spunênd ómenilor că e oficiant la ministeriul de honveḑi le zicea că în urma stării de ex lex ministeriul a ajuns în mare lipsă de bani şi că spre a face sémă de parale dispenséză bucuros de sub obligământul militar pe tinerii cari plătesc o taxă cuvenită. Şi pentru-ca misiunea sĕ apară în chip şi mai „oficial", escrocul avea cu sine şi un secretariu, care îndeplinia lucrările scripturistice. Terenul de esploatare şi-l alesese în părţile de preste Dunăre, printrĕ ţeranii din ţinuturile oraşului Pécs (Cinci-biserici) şi până sĕ afle de isprăvile lui poliţia, încassase deja de la vr'o douĕ-zeci şi cinci terani „taxele cuvenite", cu cari şi-a făcut apoi vênt îndată ce a simţit că poliţia 'l urmăreşte.

*

Sfat bun. Cine voeşte sĕ samene érbă frumósă, i-se recomândă sĕ cumpere amestecul de sĕmênţă de érbá „Promenade" sau „Insula Margareta", care 'l vinde casa de seminţe c. şi r. de curte Edmund Mauthner din Budapesta. De 29 ani liferéză Mauthner sĕmênţa acésta pentru parcurile Budapestei şi ale insulei Margareta.

Posta redacţiunei.

Gherla. E pusă la rênd pentru a fi publicată în întregime, conform dorinţei. Salutare.

Nr. 61—1903. [66] 1—3

Concurs

Prin acésta se publică concurs pentru ocuparea posturilor vacante de **parochi în douĕ parochii** din tractul Hațegului cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“ și anume:

1. **Ocolișul-mic,** — 2. **Vălcele-rele.** Emolumentele sunt cele fasionate în cóla *B.* pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Concurenții cualificați sĕ-și trimită cererile instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral.

In conțelegere cu comitetele parochiale.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Hațegului.

Hațeg, în 1 Maiu 1903.

Titu V. Gheaja
protopresbiter.

Nr. 445/903 of. com. [64] 1—1

Publicațiune.

Din partea subsemnatei primării comunale se face cunoscut, că **în 24 Maiu a. c. st. v. la 3 ore p. m.** se vor da **în arêndă pe timp de 3 ani** prin licitațiune publică, care se va ținé în cancelaria comunală din Tălmăcel (Kis-Talmács) **morile comunale.**

Prețul strigărei se fixéză cu 1500 cor. Doritorii de a licita sunt deobligați a depune 10% de la prețul de strigare ca vadiu, însĕ se primesc și oferte închise și instruate conform legei.

Condițiunile de licitațiune sunt puse spre vedere publică la cancelaria comunală din Tălmăcel, cari se pot vedé în orele oficióse, de unde se pot primí și informațiuni mai detailate referitóriu la acelea.

Tălmăcel, în 12 Maiu 1903.

Primăria comunală:

Dumitru Oancea **George Comșia**
notariu.

Se primesc

doi învĕțăcei

la măsărit (têmplărie), cu cel puțin 4 clase normale și în etate de la 14 ani în sus. Condițiuni fórte favorabile. A se adresa la firma **Emil Petruțiu**, Sibiu, strada Rațelor nr. 20. [65] 1—3

Cartea consilierului de medicină Dr. Müller, apărută deja în a 40-a ediție, care tractéză despre

Conturbările în sistemul nervos și secsual

precum și despre vindecarea radicală a lor, se póte procura prin tóte librăriile.

Pentru 1 cor. 20 fileri în mărci postale o trimite franco **Curt Röber**, Braunschweig. [3] 18—38

De la Librăria archidiecesană

se pot procura următórele cărți:

Nuvele și schițe, de I. Al. Brătescu-Voinești	1.50
Biblioteca internațională:	
1. *Minciunile convenționale*, de Max Nordau	cor. 3·—
2. *Robia femeiei*, de Stuart Mill	1·50
3. *Educațiunea intelectuală*, de Spencer	2·—
5. *Este omul liber?*, de Renard	1·50
6. *Cântece populare din Muscel*, de Rădulescu-Codin	2·50
7. *Copilăria și adolescența*, de E. Legouvé	2·—
8. *Novele originale*, de Ch. Silvan	2·50
9. *Dare și avere*, de Freytag, volumul I	3 50
10. *Dare și avere*, de Freytag, volumul II	3·—
11. *Omul genial*, de Türck	2·—
Novele, de Duliu Zamfirescu	5·—
Novele, de Slavici, volumul I, cuprinde: Popa Tanda, Scormon, La crucea din sat, Gura satului, Budulea Taichii, Bobocel, Vecini I și II; volumul II, cuprinde: O viéță perdută, Móra cu noroc, Norocul, Comóra; fie-care volum	4·—
Novele, de N. Gane, trei volume, à	2·—
Poesíi, de Matilda Cugler-Poni, ed. II.	4 —
Poesíi, de A. Vlăhuță, ed. completă	2·50
Astra, de Dito și Idem, trad. de Gion	6·—
Poesíi, de Iacob Negruzzi	2·—
Scrieri complete, de I. Negruzzi:	
volumul I: Copii de pe natură, Scrisori	5·—
volumul II: *Poesíi*, satire, epistole, idile, balade, poesíi lirice, idei și maxime	4·—
volumul III: *Mihaiu Vereanu*, (Primblări prin munți)	5·—
volumul IV: *Teatru* (Nu te juca cu dracul, Impăcarea, Amor și viclenie, O alegere la senat, O poveste, Beizadea epaminonda)	5· —
volumul V: *Pe malul mării*, *Din Carpați*, traduceri din Schiller: Hoții, Conjurația lui Fiesco la Genova	5·—
volumul VI: traduceri din Schiller: Cabala și Amor, Don Carlos, Maria Stuart	5·—
Amintiri din pribegia după 1848, de Ioan Ghica, 9 scrisori către V. Alecsandri	6·—
Critice (1867—1892), de T. Maiorescu, volumul I—III, à	4·—

Momente din viéța bisericéscă

a Românilor ortodoxi din Transilvania. 1780—1787. De *Mateiu Voileanu*, asesor consistorial. — Se póte procura de la *Librăria archidiecesană* cu prețul de 80 fil. plus porto 10 fil.

Metropolia Românilor ortodoxi din Ungaria și Transilvania

Studiu istoric despre reînființarea Metropoliei, dimpreună cu o colecțiune de acte. Din însărcinarea Consistoriului metropolitan de Dr. **Il. Pușcariu**, archimandrit, vicariu archiepiscopesc, etc.

Prețul: broș. 6 cor., leg. 7·70, 8.20 și 9.50 cor.

Se póte procura de la Librăria archidiecesană din Sibiiu.

A eșit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei și a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele și altele.**

Prețul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.,** legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani**. Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

Mare desfacere de marfă de spălat pentru vară!

Cretone, zefire de in, stofe batist colorate, in pentru haine, stofe batist elvețiane croșetate, noutăți în bluse și jupóne, delaine de lână curată de óie. [67] 1—4

Fie-care sortă se află în carte separată de mustre.

Stofe de vară de la 50 cr. până la 5 fl.

Mustre dela mai sus amintiții articoli — **gratis și franco.**

WEINER MÁTYÁS, **magasin pentru mode de dame Budapesta, VI., Andrássy ut 3.**

Important pentru fie-care om!

Desfacere totală cu prețul cel mai eftin, numai cu fl. 2·95 o garnitură admirabilă din 14 bucăți prețióse, juvaericale etc.

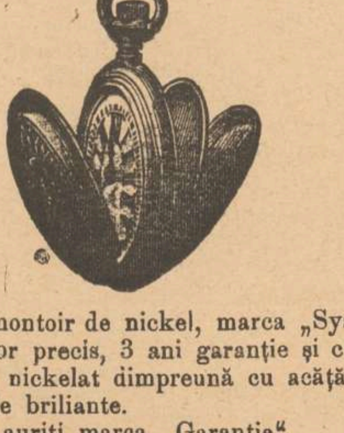

Important pentru fie-care om!

1 orologiu de busunariu, anker remontoir de nickel, marca „System Rosskopf Patent“, cu capace gravate frumos, regulator precis, 3 ani garanție și cutie.
1 Lanț elegant panțerat, suflat sau nickelat dimpreună cu acățător sistem parisian.
1 ac de cravată aurit cu imitație de briliante.
1 păreche nasturi pentru manchete auriți marca „Garantie“.
1 garnitură nasturi (botoni) auriți pentru gulere și pepturi, constând din 5 bucăți.
2 inele de aur cu pétră elegantă.
1 oglindă de busunar în cutie.

Acestea 14 prețióse și admirabile obiecte dimpreună cu orologiul remontoir anker se predau numai cu 2 fl. 95 cr. prin rambursare sau prin trimiterea înainte a sumei la firma: ***Brüder Hurviz,*** *casă de esport,* ***Krakau*** *Stradom 17 (Oesterr.)*

Neconvenind a le returna în 8 zile primind banii înapoi fără ca cumpĕrătorul sĕ fie cu ceva prescurtat. — Catalóge bogat ilustrate cu tot feliul de juvaericale, se trimit gratis și franco. [61] 3—10

Agenți se caută.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret**

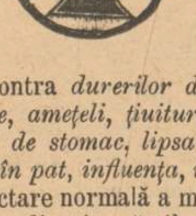

vindecă și invioréză pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosesce contra *durerilor de cap si dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni și picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui* și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani. [2] 11—

Prețul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copíi și femei de constituție fórte slabă.

Espeditie din centru și locul de vêndare pentru țéră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colțul strada Kálmán.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian,

Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 50 Sibiiu, Marți 6/19 Maiu 1903 *Anul LI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond]

Instalarea Episcopului Ioan I. Papp.

Arad, 17 Maiu n.

Eri, Sâmbătă, la orele 4 d. a. a sosit aici, venind de la Sibiiu, Preacuvioșia Sa *Dr. Eusebiu R. Roșca*, protosincel și director seminarial, pentru-ca în calitate de mandatar al Inaltpreasfinților Domn Metropolit *Ioan Metianu* sĕ facă instalarea noului nostru episcop, a Preasfinției Sale Dlui *Ioan I. Papp*.

Pe Preacuviosul mandatar l'a primit la gara din Arad Cuvioșia Sa *Roman R. Ciorogariu*, directorul seminariului diecesan din Arad, domnul *Gerasim Serb*, asesor-referent consistorial și protopopul *P. Givulescu*.

Preacuvioșia Sa a descălecat în reședința episcopéscă.

Tot Sâmbătă au sosit la Arad cei mai mulți dintrĕ deputații sinodali ai eparchiei aradane, protopresbiterii diecesii, numĕr mare de preoți și de inteligință mirénă, din tóte părțile diecesei.

Astăzi apoi, la orele 9 s'a început actul instalării. Chiămat de sunetul melodios și puternic al noului clopot, cumpĕrat de P. S. Sa noul episcop, pe séma catedralei aradane, publicul încă înainte de orele 9 umpluse catedrala.

Precis la orele 9 sosește apoi P. S. Sa Episcopul *Ioan I. Papp*, în trăsură închisă, însoțit de Preacuvioșia Sa mandatarul metropolitan.

La intrarea în biserică sunt primiți din partea clerului, îmbrăcat în pompóse ornate.

Sunt îmbrăcați pentru a pontifica: P. C. Lor Archimandritul *Hamsea* și protosincelul *Mangra*, vicariul de la Oradea-mare, protopresbiterii *Gurban*, *Beleș*, *G. Popovici*, *Dr. Trailescu*, *Dr. Puticiu* și *P. Givulescu*, protodiaconul *Dr. I. I. Suciu*, și diaconii *Dr. Botiș* și *Mihulin*.

Imbrăcat în mantie și cu cârja în mână intră episcopul în biserică. Corul seminarial cântă irmosul învierii *„Îngerul a strigat“*.

P. S. Sa dă binecuvêntare de pe amvon, corul cântă *„Pe stăpânul“*, ear' Preasfințitul domn episcop se duce la scaunul episcopesc, postându-se pe cea mai de jos tréptă.

Mandatarul metropolitan sta lângă amvon, față în față cu episcopul, ear' întrĕ ei clerul îmbrăcat forméză spalir. Diaconii se postéză în dosul mandatariului.

In cea mai perfectă liniște, cu glas limpede și cu intonare potrivită, își rostește acum mandatarul metropolitan, P. C. Sa Dr. *Eusebiu R. Roșca*, următoriul discurs de intronisare:

Preasânțite Dle Episcop!

Preastimați eparchioți ai eparchiei Aradului!

La însărcinarea Escelenției Sale I. P. S. D. archiepiscop și metropolit al nostru Ioan Metianu, în ziua de trei ierarchi, adecă la 30 Ianuariu a. c., în calitate de mandatar metropolitan, — tot în acest sânt lăcaș — am condus sinodul eparchial electoral, convocat în scopul, ca representanții credincioșilor acestei eparchìi, după libera lor voință, — cum acest drept este dat eparchioților fie-cărei eparchìi, — sĕ 'și alégă pe fiitoriul lor părinte sufletesc.

Cu multă plăcere pot constata, că votul sinodului a întimpinat consensul tuturor factorilor competenți, pentru-că Preasânțitul sinod episcopesc, la 25 Februariu a. c. esaminând actul alegerei din punct de vedere canonic, l'a aflat neescepționabil, ear' pe alesul vrednic pentru chiămarea apostolică de episcop.

In urma votului și al Preasânțitului sinod episcopesc, conform normelor în vigóre, I. P. S. D. archiepiscop-metropolit, în calea sa, presentând actul alegerei Maiestății Sale, gloriosului nostru Domnitoriu, împĕrat și rege, pentru preaînalta întărire a alesului episcop, Maiestatea Sa prin preagrațiósa resoluțiune din 27 Martiu n. a. c. s'a îndurat a întărí pe alesul de episcop al eparchiei de Dzeu scutită a Aradului.

Votul sinodului eparchial întimpinând deci consensul tuturor factorilor competenți, la 4 April a. c. alesul a depus jurămêntul de fidelitate, înaintea Maiestății Sale, ear' la 23 April a. c., prin I. P. S. D. archiepiscop-metropolit, cu împreună-lucrarea Preasânției Sale Dlui episcop al eparchiei Caransebeșului, Nicolae Popea, a fost chirotonit întru archiereu, și astfel, iată sosit momentul, când satisfăcêndu-se tuturor cerințelor canonice și normelor în vigóre, acéstă eparchie, după o vĕduvie destul de îndelungată — mai bine de un an, — își redobândește pe mirele seu iubit, ear' eparchioții pe părintele lor sufletesc.

Tot din însăcinarea și încrederea — mie mult prețuită — a preabunului și preavrednicului nostru metropolit, conform mandatului din 23 April a. c. nr. 157 M., în conformitate și cu dispozițiunea cuprinsă în §. 105 din legea nóstră bisericéscă organică, tot în calitate de mandatar metropolitan, presentându-mĕ în catedrala eparchiei pentru a introduce în scaunul seu episcopesc pe Preasânțitul Domn episcop Ioan I Papp, pe când îmi iau voie a Vi 'l presenta în acéstă calitate, înainte de tóte împărtășesc iubiților eparchioți gramata metropolitană. (Cetește gramata, pe care o vom da în numĕrul viitoriu al ziariului nostru, și apoi continuă astfel):

Constat mai departe, că prin literele cerculare ale I. P. S. D. archiepiscop dto 23 April a. c. nr. 157 M. tóte acestea s'au adus și în special la cunoștința tuturor organelor de conducere din eparchie; deci premise acestea, conform însărcinării și misiunei mele: prin acésta, pe Preasânțitul Domn episcop I. Papp 'l *declar* introdus în scaunul seu episcopesc al eparchiei de Dzeu scutită a Aradului, avênd din acest moment a esercia și usa de tóte drepturile împreunate cu darul archieriei și cu iurisdicțiunea episcopéscă, și poftind totodată pe eparchioții sei: ca sĕ 'i dee ascultarea cuvenită; sĕ 'l întimpine în tóte afacerile lor cu încredere și iubire fiéscă, stimând într'însul pe părintele lor cel sufletesc, care cu abnegațiune apostolică și-a luat de a sa problemă: îngrijirea de fiii sei sufletești, cârmuirea naiei bisericei, pentru a o conduce la limanul mântuirei și fericirii.

Preasânțite Dle Episcop!

Sunt convins, că ori-cât a-Ți fi de satisfăcut în nobilele aspirațiuni, că din încrederea iubiților eparchioți, din grația gloriosului nostru Domnitoriu împĕrat și rege și mai pe sus de tóte din îndurarea nemărginită a atotputernicului Dumnezeu sunte-Ți ajuns la cel mai înalt grad ierarchic, în vederea neajunsurilor nóstre omenești, nu puteți fi scutit de o îngrijire, în fața responsabilității celei mari înaintea ómenilor și a părintelui nostru ceresc, care responsabilitate Vĕ incumbă începênd din acest moment, pentru-că cartea trecutului și desvoltării bisericei nóstre creștine ne spune, că apostoli și ierarchi, înzestrați cu lumina științei, înarmați cu tăria credinței, însuflețiți de resoluțiunea abnegațiunei pentru propoveduirea cuvêntului lui Dumnezeu și învĕțăturilor mântuitóre ale Fiului seu, numai cu hesitare, și numai la insistința credincioșilor au primit apostolica misiune, de-și de altă parte, tot în acéstă carte aflăm, că tocmai acei ierarchi, umiliți în conștiință despre neajunsurile lor omenești dar' stăpâniți de râvna realisării idealului ce 'l urmărește credința creștină, avênd pururea de model viéța pămêntéscă a Mântuitoriului nostru Iisus Christos și a apostolilor sei, adumbriți de darul duhului sfânt, ce suplinește neajunsurile omenești, au rĕmas ca tot atâția fari luminători pentru posteritate și modele de virtuți pentru urmașii lor.

Trecutul activității Preasânției Vóstre în serviciul bisericei prestat, în special acestei eparchìi, în decursul cărui serviciu a-Ți înaintat din tréptă în tréptă numai pe basa aprecierii bunelor servicii, esclusiv în virtutea vredniciei personale, — acest trecut Vĕ dă totodată garanță, că votul de încredere al representanței supreme din eparchie este votul recunoștinței, și câtă vreme ve-Ți persista și în acéstă înaltă demnitate a urma calea virtuților și abnegațiunei, mai pe sus de ori-ce îndoélă este, că ve-Ți fi încungiurat de încrederea și iubirea fiilor sufletești, și ca unui bun părinte al lor nu Vĕ rĕmâne, de cât, că iubind pe toți de-o potrivă, sĕ îmbărbătați pe cei ce îmbarbătare aștéptă, sĕ îndreptați pe cei-ce îndreptare aștéptă, spriginind pe cei-ce sprigin și ajutoriu aștéptă.

Ca fiu al acestei eparchìi și ca un factor la reorganisarea bisericii nóstre ortodoxe române pe base constituționale, Peeasânția Ta ai avut ocasiune a cunóște de aprópe tóte nuanțele vieții bisericești, precum și activitatea binefăcĕtóre a vrednicilor antecesori ai Preasânției Tale, ear' aceste împrejurări 'Ți vor serví de busolă sigură, ca cu deplină siguranță sĕ-Ți desvolți activitatea apostolică, luând îndemn din faptele bune și mărețe ale înaintașilor, cu nobila trudință de a fi un vrednic următoriu al lor, — rĕmânênd totdeuna neclintit în tăria convingerei, înfruntând cu abnegațiune ori-ce neajuns, căci astfel vei binemerita de recunoștința posterității, de iubirea și încrederea fiilor sufletești.

Trei sunt talismanele date nouă prin fiul lui Dumnezeu în învĕțăturile sale divine; trei sunt virtuțile morale ale credinței creștine; trei sunt idealurile ce trebue sĕ ne înfrumsețéscă sufletul, partea divină din ființa nóstră omenéscă: credința, dragostea și speranța, și conduși în lucrările nóstre de aceste virtuți, de aceste idealuri, înfruntăm ori-ce neajuns, ne asigurăm mărirea și fericirea eternă.

Preasânțite Dle Episcop!

Dacă în rêndul îndeplinirii misiunei mele m'am vĕdut îndemnat a mĕ estinde și la aceste scurte aprecieri abstracte, referitóre la chiămarea apostolică de care v'a-Ți învrednicit, o am făcut, pentru-că așa sunt convins, că satisfac dorinței și așteptărilor I. P. S. D. stăpân al nostru, pe care am onórea a 'l representa, ear' urmând acum sentimentelor mele de devotament ce Vĕ păstrez, Vĕ doresc: ca atotputernicul Dumnezeu sĕ Vĕ lungiască firul vieții până la adânci bĕtrânețe; activitatea apostolică sĕ Vĕ fie încununată de succesele cele mai strălucite, spre mulțămirea sufletéscă a Preasânției Vóstre, spre binele fiilor sufletești, spre mândria eparchiei și lauda bisericei nóstre ortodoxe române.

Se trăiți Preasfințite la mulți ani!

Sgomotóse aclamări la adresa P. S. Sale, episcopului *Ioan*, au urmat discursului acestuia, care și în decursul rostirei a fost subliniat de mai multe-ori cu vii aclamări.

Rĕspunde acum episcopul, într'un magistral discurs, ascultat earăși cu încordată atențiune din partea publicului asistent, întrĕ care se aflau și căpeteniile autorităților publice din localitate. Din întregul discurs nu transpiră de cât *căldura inimii* noului episcop pentru binele de obște al bisericii și némului, *voința tare* de a-și pune tóte puterile în serviciul bisericei care l'a ridicat la însemnata și frumósa tréptă pe care se află, și *energia* de a și esecuta aceea ce voește. (Il vom da în întregime în numĕrul viitor. *Red).*

Terminat fiind discursul P. S. Sale, publicul îl aclaméză de nou cu însuflețire, apoi se face îmbrăcarea P. S. Sale în frumósele ornate, acum procurate pe spesele P. S. Sale, și se începe celebrarea sfintei liturgii, în decursul căreia s'a făcut o sfințire de diacon, ear' dl *P. Givulescu* a fost hirotesit întru protopresbiter, pentru tractul Radna.

După terminarea liturgiei, în decursul căreia P. C. Sa domnul mandatar a ocupat loc lângă strana din stânga, pe un fotel, Episcopul împarte anafora, și la ora *unu* plécă la reședință însoțit earăși de mandatarul metropolitan.

Se încep recepțiunile. P. S. Sa primește diferitele deputațiuni, întâiu a mănăstirii Hodos-Bodrog, condusă de P. C. Sa Archimandritul *Hamsea*, apoi primește consistoriul condus de dl vicariu *Mangra*, și pe rênd pe celelalte deputațiuni și pe representanții autorităților locale.

Abia după orele două a fost terminat și acest obositoriu act, când apoi s'a început banchetul. La reședință s'a dat masă pentru șefii autorităților publice și pentru membrii consistoriului (60 persóne), ear' ceilalți óspeți ai P. S. Sale în numĕr de preste 100 au fost întruniți la masă în sala de la *„Mileniu“*.

La masa din reşedinţa episcopéscă toastele au fost rostite în ordinea următóre: Pentru M. Sa Monarchul a toastat P. S. Domn Episcop *Ioan;* pentru guvern notariul public reg. *D. Bonciu;* Pentru Escelenţia Sa Metropolitul protopresbiterul *Gurban*, căruia îi rĕspunde imediat mandatarul Escelenţiei Sale, P. C. Sa *Dr. Eusebiu R. Roşca;* pentru episcopul *Ioan I. Papp* a toastat *M. Veliciu;* pentru mandatarul metropolitan vicariul *Mangra;* pentru miliţie archimandritul *Hamsea;* pentru autorităţile publice *Dr. Oncu;* pentru confesiuni *Dr. Nestor Oprean;* pentru oraşul Arad *Dr. I. Suciu* şi pentru cler şi popor *Raicu.* S'a mai rostit apoi un toast, în limba magiară, din partea protop. *Gurban*, pentru înfrăţirea magiară-română, care are sĕ urmeze, — a zis oratorul, — în momentul, în care va fi abandonată politica de magiarisare, care nu póte prinde teren printrĕ Români, câtă vreme Român cu Român se mai póte întâlní.

La masa de la *„mileniu“*, presidată de Cuvioşia Sa *Roman R. Ciorogariu,* ca substitut al P. S. Sale episcopului, şirul toastelor a fost mai lung. Ací a vorbit mai întâiu dl *Ciorogariu* pentru Maiestatea Sa, scoţênd la ivélă credinţa şi alipirea poporului român către tron şi casa domnitóre. Toastul a fost ascultat în picióre, ear' după terminarea lui musica a intonat *„Imnul poporal“*. A toastat apoi prof. *Costa* pentru guvern, protopopul *Paul Miulescu* pentru I. P. S. S. metropolitul, protopresb. *Gerasim Sêrb* pentru episcopul *Ioan* al Aradului, protopresb. *Dr. Trailescu* pentru mandatarul metropolitan, protopresb. Paul *Miulescu* pentru representantul bisericei sêrbeşti, preotul din Arad *Brancovici* (care neştiind româneşte rĕspunde ungureşte), protopresb. *Givulescu* pentru fostul seu dascăl *Roman R. Ciorogariu*, *S. Secula* pentru ómenii tineri de valóre ai diecesei aradane, în special pentru noul protopresbiter Givulescu, protopresbit. *Groza* pentru bunaînţelegere, preotul *Milian* asemenea, *D. Machi-Ardelean* pentru presa română cinstită, şi în special pentru representanţii ei, aflători de faţă: *T. V. Păcăţian* („Teleg. Român“) şi *S. Secula* („Biserica şi Şcóla“), protopresbiterul *Givulescu* pentru autorul *„Cărţii de Aur“*, acest op de mare valóre în literatura română (dlui *Păcăţian* i-se fac sgomotóse ovaţiuni); vorbeşte apoi *Roman R. Ciorogariu* pentru cel mai bĕtrân preot al diecesei Aradului (present la banchet), părintele *Gurban*, (tatăl protopresb. Gurban) care de 66 de ani serveşte la altariul domnului, fiind încă în deplină putere şi acum la etatea de 86 ani. Tot *Ciorogariu* vorbeşte pentru deputaţii sinodali, protop. *Voicu Hamsea* pentru opinca română, *S. Secula* pentru vicariul *Mangra* şi *Dr. Halicu* pentru îmbunătăţirea moravurilor la o parte a presei române.

La orele 5 masa a fost ridicată, atât la *„mileniu“*, cât şi în reşedinţa episcopéscă.

Părerea generală e, că cu acest act al instalării de episcop s'a început earăşi o eră de pace şi de bunăînţelegere în diecesa Aradului, ceea-ce numai spre binele şi fericirea bisericii şi a némului póte sĕ fie. Dee ceriul, ca în curênd sĕ vedem ródele acestei ere, căci speranţă firmă avem că le vom vedé.

Oficială.

Trecênd deja terminul pentru solvirea premiilor de asigurare, atragem prin acésta atenţiunea tuturor oficiilor parochiale, ca fără amânare sĕ cerceteze, dacă în comunele lor s'au solvit ori nu acele premii, şi la cas de nesolvire sĕ facă imediat paşii de lipsă pentru trimiterea premiilor la cassa archidiecesană.

Conferenţele învĕţătoreşti.

Cercul Sĕlişte.

— De la corespondentul nostru. —

Gurarîului, 25 April v.

(Urmare.)

Cuvêntul de deschidere al dlui comisariu consistorial Dr. *Ioan Stroia,* ascultat cu încordată atenţiune, a fost acoperit de sgomotóse aplause.

După constituirea biroului se începe *munca instructivă-educativă,* menită a îmbogăţí cunoştinţele metodice-didactice ale „pionerilor culturei române“.

Pentru ziua primă au fost puse în programul de lucrare al conferenţei *prelegeri practice*, predate elevilor şcólei din loc de cătră învĕţătorii lor.

Primul care a întrat „în foc“ a fost învĕţătoriul clasei I, dl *Valeriu Arsenie.* Dsa a fost încredinţat sĕ prelégă piesa din Abecedariul de Popescu (pag. 49 lecţ. 30) *„Pasĕrea din cuib“*, fiind cu privire la reproducerea conţinutului şi folosirea celor reproduse pentru ştiinţele naturale.

Invĕţătórea clasei a II a, dşóra *Ana Nicola* a tractat prelegerea din Comput: „Tóte patru operaţiunile pe basa unei teme întrĕ marginile numerilor de la 1—100“.

După ce criticii oficioşi, dnii Ioan Hanzu şi Ioan Langa şi-au făcut observaţiile asupra prelegerilor, dl comisariu a dat curs liber discuţiei.

Constat cu deosebită satisfacţie, că de-şi firul discuţiei la aceste teme a fost lung, totuşi el nu a fost nici de cât plictisitor. Fiecare vorbitor scotea ceva nou la ivélă şi aserţiunile sale cerca sĕ şi-le pună pe principii pedagogice. Nimic personal, nimic pătimaş, aşa, că cu mândrie accentuez, că tonul, ordinea şi însuşi miezul discuţiei a fost de un parlamentarism, cum rar găseşti în corporaţiunile nóstre.

La discuţie au luat parte învĕţătorii: I. Simulescu, D. Lăpĕdat, I. Bratu, N. Iosif, I. Oltean, C. Sava, C. Criştiu, I. Crişan, I. Langa etc., şi a fost încheiată prin instructivele observări, învĕţături şi constatări ale dlui comisariu consistorial. Cu acestea şedinţa s'a încheiat după ora unu.

La orele 2 p. m. se deschide *şedinţa a doua* continuându-se prelegerile practice. Invĕţătoriul clasei a III a dl *George Rusu* a tractat prelegerea din Geografie: „Apele Ungariei“ (trépta formală III, IV şi V). Invĕţătoriul clasei a IV-a dl *I. Stelea* a tractat o drăgălaşă prelegere din cântare, anume a predat elevilor melodia poesiei *„Inimă de român“*. Acésta a şi fost cea mai succésă prelegere practică.

Afară de criticii oficioşi, dnii I. Patachi şi I. Crişan, au luat parte la discuţia asupra acestor prelegeri dnii Georgescu, Bratu, Oltean etc. Dl comisariu consistorial la fine pe lângă alte observări şi constatări, a dat o amĕnunţită instrucţie privitóre la modul de predare a geografiei şi cântărei.

La predarea geografiei insistă a se folosí metodul desemnativ, cum şi lectura, ear' la cântări pentru intuiţiunea tonurilor sĕ se foloséscă de la început sistemul liniar şi semnele tonurilor (cunóşterea notelor). Aşa făcênd, am ajunge, că copíii eşiţi din şcóla poporală nu s'ar alege din studiul geografiei numai cu simple numiri de ţeri, popóre, rîuri, munţi şi oraşe, cunoştinţe de puţină durată — ci pe lângă aceea că şi-ar căştiga o cunoştinţă temeinică a acestora, am filtrat în ei gustul de cetit, înrîurinţa căruia ar fi dintrĕ cele mai binefăcĕtóre. Ear' cunóşterea notelor pe lângă că ar aduce cu sine o uşurinţă mare la înfiinţarea şi instruarea de *coruri poporale,* totodată ar face sĕ ajungem în scurtă vreme a stabilí o uniformitate originală a cântărilor bisericeşti; ear' musicei nóstre naţionale — atât de mult îndrăgită de străini — i-am puté cimenta pentru vecie frumseţa şi farmecul ei original.

Era deja $^1/_2$7, când presidiul întrĕ generale ovaţiuni declară şedinţa a II-a încheiată.

Ziua a doua.

Vineri la orele 7 a. m. se începe *şedinţa a treia.* La ordinea zilei este pusă tema ordonată de Veneratul consistoriu: „Stabilirea unei împărţiri a obiectelor de învĕţământ pe orele zilelor din sĕptĕmână, pentru o şcólă cu 2 şi 3 învĕţători“.

Comisiunea permanentă a cercului conferenţei a încredinţat cu lucrarea acestei teme pe dnii Vasilie Dobrescu şi Ioan Dobrotă (pentru o şcólă cu 2 învĕţători), George Păcurar şi I. Oltean (pentru o şcólă cu 3 învĕţători), cari prin operatele ce le-au presentat conferenţei, cu laudă şi cinste s'au achitat de sarcina cu cari au fost încredinţaţi.

Pe basa acestor operate s'au stabilit în plenul şedinţei 5 împărţiri de ore.

Tema acésta fiind de însemnătate mare pentru bine-mersul învĕţământului în şcólele poporale, a dat ansă la o vie şi lungă discuţie, care s'a terminat abia la orele $^1/_2$1, când presidiul anunţând următórea şedinţă pe orele 2 p. m., declară încheiată şedinţa III.

(Va urma).

Cercul Mediaş.

In cele următóre lăsăm sĕ urmeze un amĕnunţit raport despre conferenţa învĕţătorilor din cercul *Mediaş*, ţinută conform convocatorului publicat în ziariul nostru: nr. 37, anul acesta.

Incepem cu discursul de deschidere al dlui comisariu consistorial *Dr. V. Bologa*, directorul şcólei civile de fete a Asociaţiunii din Sibiiu. A fost următoriul:

Preaonorate Dle Protopop!
Domnilor Invĕţători!

De câte ori vin în mijlocul Dvóstre în numele autorităţii nóstre şcolare, de sine înţeles, că de atâtea-ori mi-se impune datorinţa sĕ vĕ pun mereu în vedere *acele momente* din viéţa nóstră şcolară, cari sunt rostul acestei instituţiuni în sinul poporului român. Şi ştiu, că în acéstă privinţă suntem de acord.

Dar' dvóstrĕ, dlor învĕţători, cari aveţi executiva în sinul acestei instituţiuni, tot aşa vi-se impune datorinţa, sĕ descoperiţi mereu trebuinţele, avantagiile ori scăderile şi piedecile, ce vĕ stau în cale, când munciţi pentru îndeplinirea tendinţelor salutare ale autorităţilor nóstre şcolare.

Deóre-ce *causa* sufere, când întrĕ *conducere* şi *esecutivă* nu póte sĕ esiste *înţeles armonic.* Cu ea alăturea însĕ sufer şi persónele, cărora este încredinţată esecutiva. Şi nu e mai displăcut, de cât sĕ vedi o muncă, ce se zădărniceşte însaşi, prin nepotrivirea acţiunii factorilor chemaţi a conlucra.

Unde acésta se iveşte însĕ, acolo nu mai esistă *stare normală.* Şi când *abnormalul* copleşeşte terenul, urmările nu mai sunt calculabile.

Noi, bine înţeles, nu putem dorí sĕ ajungem în atare situaţie. Pentru aceea sinceri sĕ fim, reali şi loiali sĕ fim în *raportul* amintit, deóre-ce ipocrisia şi fariseismul nici odată nu duc la resultate salutare.

Din acest motiv se cere bărbăţia dvóstre, nu pentru-ca sĕ depăşiţi marginile chiămării, ci tocmai pentru-ca sĕ oţĕliţi mijlócele lucrării dvóstre. Mai vîrtos astăzi, când observări se fac aprópe din tóte părţile, că efectul *lucrării didactice* a învĕţătorilor nostri, nu e în proporţie dréptă cu jertfele, ce se aduc.

Póte, sĕ fie întemeiate observările acestea. Sĕ o recunóştem, pentru-ca sĕ stimulăm puterile şi unde n'ar fi locul observării atinse. Dar' sĕ ne fie permis a reflecta, că tot atât de întemeiată e şi aserţiunea, că sunt în viéţa nóstră şcolară şi alţi factori, cari nu satisfac rolului hotărîtor, ce au întru asigurarea resultatului dorit. Şi acestei împrejurări este a se atribuí mai întâi faptul regretabil, dacă în unele părţi întârzie *succesul didactic*, ce e legat cu preferinţă de activitatea învĕţătoriului.

Dar' sĕ nu ne punem pe punctul de vedere al criticei sau reproşurilor, căci acestea mai adese-ori înveninéză, de cât sĕ salveze vre-o causă. Noi sĕ ne punem pe punctul de vedere al muncei liniştite, dar' stăruitóre şi consecuentă. Sĕ ne aducem aminte de un *Pestalozzi* în ce condiţii dificile a desvoltat el activitatea sa didactică. Şi cu tóte acestea, prin abnegaţiunea sa, prin adânca-i pricepere şi lucrare devotată *binelui uman*, s'a făcut nemuritor în istoria civilisaţiunii.

Bărbăţia lucrării sĕ fie şi devisa nóstră. In acésta vom găsí cheia deslegării pentru partea ce ne priveşte din respunderea comună.

Dar' sĕ trec acum şi la un capitlu din cadrele proprii ale didacticei.

Ştiţi din esperienţă, dlor învĕţători, şi pedagogia o ilustréză limpede, că elevul când păşeşte preste pragul şcólei, nu e *tabula rasa* în sufletul seu, ci aduce cu sine o dosă bunicică de cunoştinţe şi sentimente. Ştiţi mai departe, că acéstă dosă de cunoştinţe, fire-ar ea cât de modestă, forméză totuşi unicul *temeiu solid*, pe care avem sĕ ridicăm întréga clădire intelectuală şi morală în activitatea ulterióră a şcólei.

Din acésta urméză însĕ, că a cunóşte feliul cunoştinţelor elevului, cu cari e înzestrat când păşeşte pragul şcólei, e *prima condiţiune pentru succesul didacticei.*

Noi, pentru-ca sĕ putem constata, cu ce fel de cunoştinţe e înzestrată tinerimea nóstră şcolară când începe învĕţământul, trebue sĕ căutăm la ocupaţiunea poporului, din sinul căruia primim elevii. Şi poporul nostru, precum în genere e ştiut, se ocupă esclusiv cu *agricultura.* Prin urmare tinerimea şcolară, ce primim din sînul seu, va aduce cu sine cele mai intensive cunoştinţe şi predisposiţii din diferiţii *rami ai agriculturei*, ce se practică de poporul român. In acésta direcţie va dispune deci tinerimea de cele mai numĕróse idei aperceptive, de cari este a se lega tótă activitatea didactică a şcólei, dacă e vorba sĕ asigurăm resultate simţite.

Intrebarea e acum, dacă învĕţătorii nostri şi-au făcut sémă de aprópe cu acéstă împrejurare? Intrebare e, dacă au ştiut usa de acéstă predisposiţie psihică a tinerimei nóstre şcolare? Şi, mânecând de la acestea, întrebare e, dacă învĕţătorii nostri au luminat poporul în acésta privinţă, ca sĕ fie accesibil pentru o cultură mai raţională a pămêntului, ca sĕ aibă după munca sa roduri mai bogate şi în consecinţă un traiu mai puţin povarnic?!..

Iată tot atâtea întrebări ardĕtóre, cărora rĕspuns amĕnunţit nu vom puté da în cadrele unui discurs de ocasie. Dvóstrĕ însĕ veţi simţí mai bine, ce rĕspuns ar trebuí sĕ urmeze. Eu mĕ restring a constata în general că dacă vom căuta în jur de noi, va trebuí sĕ recunóştem, că în acésta privinţă şcóla română nu a deslegat încă problema sa. Nu, pentru că şcóla nóstră s'a pus pân'acum mai mult pe *terenul abstracţiei*, în loc sĕ aprofundeze trebuinţele viu simţite în viéţa de tóte zilele. A făcut mai multă gramatică, ca sĕ mĕ folosesc de o vorcă veche, dar' sarbedă şi acea gramatică, în loc sĕ fi considerat *stîlpii de viéţă* ai poporului român, ce-i aduc pânea de tóte zilele şi-i întăresc credinţa în dătătoriul acesteia.

Astfel, întrĕ şcólă şi popor nu s'a putut închega încă intimitatea recerută. Fiind-că nu s'a considerat încă una pe alta în mĕsu[illegible] cuvenită. De ací rĕcéla în unele părţi faţă de şcólă, ce e esplicabil.

Acest spirit dăunos însĕ, cade mare parte în sarcina nóstră, ca se-l risipim cu desĕvêrşire.

Veniţi dar', dlor învĕţători, cu o zi mai înainte, sĕ îndreptăm scăderile trecute cu vederea pân'acum, în cât atârnă de la noi. Sĕ grăbim în calea indicată a întărí legătura întrĕ şcólă şi popor. Incepênd de la învĕţământul elementar, apoi prin esemple vii, prin prelegeri publice, prin lectura bibliotecelor şcolare-poporale sĕ convingem poporul, că şcóla nóstră pentru binele lui viéză şi lucréză.

Dar' în acest scop, repet şi acum, dvóstrĕ trebue sĕ înfiinţaţi şi biblioteci şcolare-poporale. Din nici o şcólă sĕ nu lipséscă, precum fac entusiastii învĕţători ai Franciei.

Astfel procedând se vor încăldí inimile cu încetul faţă de şcólă, căci ea este sufletul nostru, lumina ochilor nostri. Ear' dvóstrĕ veţi dobândí tigna vieţii şi recunoştinţa némului.

Cu acestea declar şedinţa deschisă şi vĕ învit la lucrările, ce ne aşteptă.

Ca bun augur însĕ, trebue sĕ amintim şi cele premergĕtóre deschiderii conferenţei. Anume că învĕţătorii au luat parte corporativ la oficiul divin, celebrat de P. O. D. protopop *R. Mircea*, cu asistenţa O. D. preoţi: *Georgiu Crişan*, din Mediaş şi *Nic. Andreiu*, din Dupuşdorf. Ear' la finea oficiului divin dl prot. Mircea a esplicat poporului presenţa învĕţătorilor în acel centru, importanţa chiămării învĕţătoriului, legătura întrĕ învĕţătoriu şi popor, întrĕ biserică şi şcólă, punênd la inima credincioşilor încăldirea acestei legături sfântă pentru noi şi unica mântuitóre în vitregele timpuri, ce trăim. Esplicare limpede ţinută şi în ton cald predată, ce a impresionat viu publicul asistent.

In decursul liturgiei a cântat corul tinerimei din loc, sub conducerea devotată a dlui învĕţătoriu: *Filon Necşa.*

Aceste premise, ca lucrări demne, le-am considerat noi de augur bun. (Va urma).

Ziua Sfântului George la Avrig.

— 26 April v.

Ziua acésta este o frumósă sĕrbătóre bisericéscă la poporul nostru de pretutindeni, — esceptie nu face deci nici Avrigul. Dar' afară de amintirea vitézului şi Sfântului George, Avrigul serbézá în acea zi şì memoria altui mare George: a lui *George Lazar*.

La o serbare naţională ca acésta n'ar trebuí sĕ fie Român în Avrig şi în tot jurul, care sĕ nu alerge cu drag. Chiar noi sibiienii, ar trebuí sĕ plecăm la Avrig, tineri, bĕtrâni, bărbaţi-femei, ca la nişte móşte sfinte în ziua onomastică a lui George Lazar. Căci un astfel de pelerinagiu ar însemna, că noi în calea nóstră de *renaştere naţională*, pe care de mult încercăm sĕ înaintăm am făcut un pas bun înainte; ear' în calea nóstră de *renaştere culturală*, pe care am plecat în timpul mai nou, ne-am înăiţat până la un însemnat grad.

Poporul german, de es. am avut ocasiune sĕ-l vedem, noi sibiienii, cum a serbat acum de curênd memoria lui Brukenthal. Poporul magiar earăşi, avem dese ocasiuni sĕ-l vedem entusiasmat de umbra bărbaţilor lor, şi nu pregetă sute de persóne sĕ plece din Pesta la Cluj, ca sĕ depună cununi pe un monument. Ce e acésta? Espresiunea unor inimi încăldite de o ideiă, de ideia naţională; espresiunea unei anumite maturităţi culturale totodată.

Astfel ar trebuí sĕ pornim şì noi spre localităţile de importanţă naţională pentru noi. O astfel de localitate este Avrigul. Avrigul e satul, în care s'a *născut* şi a *copilărit* George Lazar. In Avrig esistă şì astăzi *casa lui natală*, fiind în posesiune urmaşilor sei. Esistă nealterată *grădina* de lângă stradă, prin care zilnic se preumbla George Lazar după reîntórcerea sa din România, se preumbla cu capul în pământ sub greutatea sublimelor sale idei, ori se preumbla cu privirea rĕtăcită, de sigur frământat ca şì Şincai de ideia nerealisării planurilor sale, „cuprins de teribilul gând în mintea ce se stingea, că póte munca i-a fost zădarnică“. Cimiteriul bisericei Avrigului cuprinde în sine şì *ultimele rĕmăşiţe ale marelui român*. Deci acolo sĕ grăbim totdéuna în ziua Sf. George! Sĕ vadă poporul, — acel ascultător şi bun popor, care multe ar face, dacă ar avé pilde demne de imitat, — sĕ vadă, că abnegaţiunea şi lupta pentru naţiune, că mórtea în lipsă şi miserie, îşi are rĕsplata sa şì aici pe pământ.

Cu mare bucurie constat, că în timpul din urmă Reuniunea femeilor române din Avrig a început a considera de a sa datorinţă sĕrbătorirea în mod cât mai demn a memoriei lui *George Lazar*.

De câţiva ani încóce acéstă Reuniune serbéză onomastica lui George Lazar prin 2 acte: unul religios, celalalt profan, adecă prin un *parastas* şi prin un *concert*.

Atât la parastas, cât şi la concert, aprópe esclusiv rolul îl pórtă câte un grup de clerici de la seminariul „*Andreian*“. Aşa a fost şì de astădată.

In ziua de Sf. George de diminéţa au sosit la Avrig clericii, cu un grup de Sibiieni. Imediat au plecat la sfânta biserică, şi întrând în cimiteriu, după-ce au privit întâiu cu uimire şi admiraţiune mormêntul şi monumentul lui George Lazar, au întrat în vechia biserică. Au cântat frumósele părţi ale Utreniei şi au dat rĕspunsurile corĕspundĕtóre la sf. liturgie. După-ce preotul local a isprăvit cu miruirea unui imens popor, am eşit toţi la mormêntul lui George Lazar, unde s'a celebrat în mod solemn parastasul, cântând clericii cântările funebrale în cor. Cu „*în veci pomenirea lui*“ s'a finit parastasul. Astfel a fost serbarea religiósă.

Séra s'a dat apoi *concertul*, cu succes frumos.

Punctul 1 din program a fost „*Lăudaţi*“, frumósa pricésnă, care se cântă regulat la Sibiiu de corul bisericesc.

Punctul 2. *Cuvênt despre George Lazar*“, de clericul *S. Mircan*. Oratorul presintă într'un limbaj şi stil acomodat, cu pricepere, *fiinţa morală* a lui George Lazar. Observ aici, că şì numai ideia de a trata pe George Lazar din punct de vedere *moral*, este mult superióră ideii învechite de a espune la asemenea ocasie biografia respectivului bărbat.

Punctul 3 a fost „*Poutpuriu poporal*“, de Vidu, care cântare prin spiritul sĕu poporal-naţional a fost fórte la loc după amintitul discurs.

Ca variaţie vine al 4-lea punct: Declamarea poesiei „*Fragment epic*“, din ultimul volum al lui Coşbuc.

Al 5-lea punct a fost drăgălaşa piesă de Zöllner „*Jocul*“, care mai ales ca technică e admirabilă.

Punctul 6. a fost „*Haideţi fraţi cu arma 'n mână*“, marş arangiat de T. Popovici.

In fine ultimul punct de program a fost „*Idil la ţară*“, comedie localisată de M. Baiulescu. Piesa a fost predată cât se póte de bine şi a fost o distracţie minunată, mai ales pentru publicul din Avrig şi jur, pe unde fórte rar se predau piese de teatru. Rolurile de bărbaţi au reuşit minunat. Nu mai puţin însĕ au succes rolurile femeeşti.

Rolul Smaranditei, al Tincei şi al Măriórei l'au jucat dşórele Mărióra Doican, Ana Cândea şi Elisabeta Doican.

După concert a urmat dans până diminéţa.

Un sibiian

NOUTĂŢI

Şedinţă plenară consistorială. Azi a ţinut consistoriul archidiecesan prima şedinţă plenară după încheerea sesiunii sinodale din anul acesta. Din decursul ei amintim următórele: asesorii nou aleşi au depus prescrisul jurămênt; a fost reales cassariu al consistoriului asesorul Pantaleon Lucuţa, căpitan ces. şi reg. în pensiune; referada în cause şcolare a fost concredută noului asesor Lazar Triteau; în fine: s'au făcut disposiţiunile necesare pentru esecutarea concluselor luate în sesiunea din êst an a sinodului archidiecesan.

*

Dotaţiunea protopresbiterului. Conferenţa preoţéscă din tractul Abrudului luase hotărîre încă la finea anului 1901, ca întregirea dotaţiunii protopresbiterului din acel tract sĕ o plătéscă în viitor preoţimea tractului, ear' nu comunele bisericeşti. Hotărîrea acésta a fost aprobată din partea sinodului protopresbiteral în 27 Februariu a. c. şi înaintată fiind consistoriului archidiecesan, a obţinut în 15 Martie c. şì aprobarea acestei autorităţi înalte bisericeşti, care în decisiunea de aprobare esprimă mulţămită preoţimei tractuale pentru luarea acestei sarcini de pe umerii comunelor bisericeşti, şì de altcum lipsite de averi în acele părţi. Faptă vrednică de laudă şi de imitare a sĕvêrşit preoţimea nóstră din tractul Abrudului!

*

Osândiri noue pentru „agitaţie“. Joi s'a pertractat la curtea cu juraţi din Cluj procesul de „agitaţie contra statului“, intentat advocatului *Dr. Cassiu Maniu* din Cluj, pentru articolul „O ideiă injustă, ilegală, nejuridică“, publicat în nr. 28 (12/25 Febr. a. c.) al „Tribunei“. Dr. C. Maniu a fost osândit la *un an închisóre de stat* şi restituirea speselor procesului. Acusatul a anunţat recurs de nulitate.

Cu o zi mai în urmă (Vineri) s'a pertractat un alt proces de agitaţie la curtea cu juraţi din Budapesta, intentat ziarului slovac „Narodnie Noviny“ pentru patru articoli. Respunderea o luase asupra-şi tipograful Anton Novac, care a fost osândit la o *lună închisóre de stat* şi 110 coróne amendă.

In fine, Sâmbătă (16 Maiu st. n.) s'a pertractat, tot la curtea cu juraţi din Cluj, procesul intentat „*Libertăţii*“ (Orăştie) pentru articolul „A murit Mateiu şi cu el dreptatea“. Autorul articolului, preotul Ioan *Moţia* din Orăştie, a fost osândit la *un an închisóre de stat*, 1000 coróne amendă şi suportarea speselor de proces. Apĕrătoriul (Dr. A. Vlad) a dat recurs de nulitate.

*

Dşóra Terezia Pipoş (Sibiiu) a dăruit la „fondul vĕduvelor şi orfanilor de meseriaşi“ al reuniunii meseriaşilor români din Sibiiu 2 coróne, întru amintirea părinţilor ei rĕposaţi.

*

Post de notariu. Sub nr. 1717/kig. ex 1903 şi cu termin până la 31 Maiu st. n. e publicat concurs la postul de *notariu-adjunct* în *Jupanec* (pretura Orşovei), dotat cu 900 cor. salariu şi 100 cor. bani de cuartir. De la concurenţi se pratinde cunóşterea limbii *române* şi *germane*. Cererile concursuale sunt a se trimite protopretorului *Péczely Géza în Orşova*. (Alegerea se va face în 2 Iuniu st. n.)

*

† Dr. Iustin Colbazi de Eormenieş, medic de regiment ces. şi reg. în regimentul de infanterie nr. 64, decorat cu crucea de aur cu corónă pentru merite, etc. a rĕposat subit la 15 Maiu st. n. séra la 8 ore, în etate de 45 ani, în Orăştie.

Rĕmăşiţele pămênteşti i-au fost înmormêntate în 17 Maiu st. n. în cimiteriul gr.-cat. din Orăştie. — Ii deplâng perderea fraţii: Constantin şi Sever, surorile Valeria m. Beu, Dora m. Dombora, şi Octavia; unchiul Simion Pop Mateiu, canonic metropolitan, cumnaţii George Romanul, protopop gr.-or., Dr. Vasile Bologa, prof., Dr. Ilie Beu, medic, şi locotenent Dombora, cumnatele: Valeria de Colbazi n. Papiu, Letiţia Bologa n. Papiu, Emilia Romanul n. Papiu.

*

La „fondul Dr. D. P. Barcianu“, înfiinţat de reuniunea meseriaşilor români din Sibiiu în memoria rĕposatului referent şcolar Dr. Daniil P. Barcianu, învĕţătorii din cercul conferenţiar XVII. (Sigişóra—Cohalm), cu ocasiunea conferenţei din 23—25 April v. în loc de cunună peritóre au contribuit cu suma de 25 coróne 20 fileri; anume: George Maican 2 coróne, Emil Ghiaja, Zacheiu Borcoman, Dumitru Şica, Zosim Bucurstârc, Nicolae Sĕcărea, Naftanail Pulca, George Pop, Ioan Dima şi preotul Ioan Bercan câte 1 corónă, Nicolae Ilie, George Andron şi preotul Ioan Brotea câte 60 fileri, Patrichie Pintea, Ioan Bârsan, Ioan Ciucan, Andreiu Enciu, Ieronim Savu şi Emanuil Florea câte 40 fileri, ear' comisariul consistorial al conferenţei, Arseniu Vlaicu, director al şcólei comerciale din Braşov, a dat 10 coróne.

*

Representaţia oratorului „Elias“ de Felix Medelssohn-Bartholdy. Reuniunea de cântări sibiană de bărbaţi („Männer-Gesangverein“) va da Joi, în 21 l. c. n., ziua „Inălţării Domnului“, o representaţiune a minunatului oratoriu „Elias“, asupra căreia atragem de nou atenţiunea on. nostri cetitori. Concertul va avé loc în biserica cea mare ev. lut. din Piaţa Huet şi se va începe precis la orele 3 p. m. Bilet de întrare pentru acest concert se capĕtă la dl Carol Jauernig, com. strada Cisnădiei nr. 8, începênd de astăzi, Luni 18 l. c., întrĕ orele 9—12 şi 3—5, cu următórele preţuri: un loc în băncile din mijlocul bisericei 2 cor. în cele de pe lături 1 cor., în foişor 50 fileri; broşura cu text costă 12 fileri. Se observă, că pentru evitarea ori-cărei neorînduelі s'au luat cele mai bune disposiţiuni. Biserica se va deschide pentru public la orele 2 şi $^1/_2$.

*

40.000 de treceri religionare. Cum arată o statistică publicată zilele acestea, acţiunea proselitică din Austria, pusă la cale mai an-ţerţ sub lozinca „*Los von Rom*“, are până acum resultatul că *40.000 de rom. catolici au trecut la legea protestantă*. Adevĕrat, că faţă cu multele milióne de credincioşi ai papismului acesti 40.000 sunt ca o picătură de apă în ocean, dar' totuşi atâtea treceri, în o singură ţéră, sunt simptóme slabe pentru papism. Mai ales, că în acelaş timp în Portugalia şi Spania mulţimea de socialisti dă asalt asupra mănăstirilor şi insultă feţele bisericeşti, ear' din Francia ordurile călugăreşti sunt date preste graniţă.

*

O nouă sĕrbătóre pentru armată. Din isvor oficial se raportéză, că de acum înainte ziua de *20 August st. n.* (sĕrbătórea regelui *Sfântul Stefan*) va fi sĕrbătóre obligată şì pentru regimentele recrutate de pe teritoriul Corónei ungare, chiar şì în cas că vre-unele dintrĕ aceste regimente ar staţiona afară de graniţele ţerii.

*

„Sanosin“ — leacul ofticei. Cum se raportéză din Berlin, zilele acestea medicul *Dr. Danelius* şi profesorul de medicină *Dr. Sommerfeld* au făcut societăţii pentru ştiinţele medicale raport asupra unui nou leac al curării tuberculosei. Noul leac e suc fert din o specie de *Eucalyptus*, pe care 'l întrebuinţéză locuitorii indigeni ai Africei nord-vestice. Ei amestecă fertura acésta cu pulbere de puciósă şi de cărbuni de lemn, şi inhaléză apoi aburii produşi de ea. Noul leac se chiamă *Sanosin*, şi cum spun medicii amintiţi mai sus, are mare putere vindecătóre asupra tuberculoşilor.

*

Un sat fără locuitori. Mercuri au plecat la America toţi locuitorii satului Hadusfalu (comitatul Szepes), lăsându-şi casele şi pămênturile în grija locuitorilor din satul vecin Tamásfalu.

*

Pace înarmată. *Roosevelt*, presidentul Statelor-Unite americane, cu ocasiunea unei adunări politice ţinute Joi în San-Francisco a zis, că: „cea mai sigură cale întru apĕrarea păcii e, ca Statele Unite sĕ arete lumii că nu se tem de rĕsboiu. In acest scop ele trebue sĕ facă îngrijirile de lipsă pentru construirea de vase de rĕsboiu noue şi mai bune de cât ale celorlalte puteri“.

*

Trei „măgari“ — renumiţi. In întrégă Germania s'a serbat Marţi (12 Maiu st. n.) cu mari festivităţi aniversalul centenar de la naşterea luiIustus *Liebig*, unul dintrĕ cei mai renumiţi chemiciani ai lumii. Din prilejul acesta linguistul Lorenz Dieffenbach (membru onorar al Academiei române) fost amic lui Liebig, împrospĕtéză câteva episóde din viéţa de student a lui Liebig. Intrĕ altele spune, că pe timpul când era gimnasist în cl. III în Darmstadt, fusese provocat de profesorul I. Storck sĕ rĕspundă din chemie, dar' tinerul Liebig nu era pregătit. — „Şedi jos, Leibig, eşti un mare măgariu“ — i-a strigat mănios profesorul, vĕdênd că Liebig nu ştie lecţia. Furios, a provocat apoi pe George *Gervinus*, apoi spunêndu-i şi aceluia că e măgariu, a provocat pe Ioan *Kaup*. Resultaiul: acelaşi ca la ceilalţi doi. In urmă s'a adresat earăşi către Liebig, întrebându-l, că ce intenţionéză sĕ se facă? — Chemician, rĕspunde şcolariul. — „Măgariule! Dór' n'ai nici ideiă despre chemie!“ — 'i reflectéză Storck, aruncându-i priviri dispreţuitóre. „Inţelegeţi odată, că e pagubă sĕ mai stricaţi aerul în şcólă. Sunteţi măgari toţi trei“ — continuă profesorul. „Mai bine ar fi sĕ părăsiţi şcóla şi sĕ nu mai faceţi părinţilor vostri cheltueli zadarnice. Tu, *Liebig*, fă-te farmacist; tu, *Gervinus*, încă nu eşti mare încelepciune, tu numai de negustor eşti bun; despre *Kaup* nici nu mai zic nimica, el e cel mai mare măgariu întrĕ voi, nu e bun chiar de nimic“. — Şi acesti trei „măgari“ — continuă Dieffenbach în enararea amintirilor despre Liebig — au devenit în urmă fala ştiinţei. Liebig a urmat sfatului dat de profesorul seu — într'o mânie — şi s'a făcut farmacist; Gervinus a schimbat gimnasiul cu ucinecia de negustor; Kaup a mai continuat câţiva ani sĕ audă zilnic de la profesorul Storck ce mare măgariu e el, apoi şi-a vĕdut şì el de altă carieră. *Liebig* a devenit pionirul şi cel mai de frunte representant al ştiinţei chemiciane, *Gervinus*, urându-i-se de tarabă s'a dat pe scriere, devenind unul dintrĕ cei mai apreciaţi istoriografi ai Germanilor, ear' *Kaup* unul dintrĕ cei mai renumiţi naturalisti.

Cărţi şi reviste.

„**Vacanţii**“, comedie într'un act, de *Maria Baiulescu*. Braşov, 1903. Proprietatea librăriei Ciurcu. Preţul 40 fileri. Forméză nr. 10 din biblioteca teatrală editată de „Societatea pentru crearea unui fond de teatru român“.

*

Istoria naturală pentru şcólele poporale, întocmită de învĕţătorii Dometiu *Dogariu* şi Ioan *Dariu* pe basa planurilor de învĕţămênt în vigóre la noi (Zoologie, botanică şi mineralogie, cu numĕróse ilustraţiuni fórte bine succese). La întocmirea acestui manual autorii au avut şì inviaţiuni de la profesorul de ştiinţele naturale Dumitru Lupan. — Editura librăriei Ciurcu în Braşov. Preţul 80 fil.

Din public.*)

Dare de sémă şi mulţămită publică.

Cu ocasiunea representaţiunii teatrale, aranjată în ziua de sf. George de cătră tinerimea română din Cohalm, s'au făcut următórele suprasolviri marinimóse:

Dl Arseniu Vlaicu, director şcolar, Braşov 10 cor., I. Mircea, F. Hirschorn, câte 2 cor., I. Bercan 1·20 cor., Ier. Buzea, G. Repede, Lucian Barbu, E. Florea, F. Mustean, G. Măican, câte 1 cor., I Curta 80 fileri, G. Andron, K. Ziegler, Dr. Hager, G. Spornic A. Bănuţiu, D. Şica, câte 60 fileri, I. Boldea 50 fileri, Tr. Hobean, I. Haizea, câte 40 fileri, A. Enciu 30 fileri, N. Brênduşă, G. Ciocan, câte 20 fileri.

Suma suprasolvirilor 27·60 cor.

Priméscă binevoitorii suprasolvitori mulţămitele nóstre şì pe acésta cale.

Asemenea aducem mulţămită corpului învĕţătoresc din tractul Sighişórei şi al Cohalmului, care — ţinênd conferenţa anuală în loc — au luat parte în numĕr frumos la petrecere.

Preste tot au întrat cor. 163·90, din cari achitând spesele avute, a rĕmas un venit curat de cor. 56, care sumă — formând basa unui fond pentru înfiinţarea „Reuniunii de cântări“ — s'a depus spre fructificare la banca „Economia“ din loc.

Cohalm, la 11 Maiu 1903.

George Fuciu *Ioan Buzea* *cassariu.*

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primeşte rĕspunderea.

Nr. 61—1903. [66] 2—3

Concurs

Prin acésta se publică concurs pentru ocuparea posturilor vacante de **parochi în două parochíi** din tractul Haţegului cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“ şi anume:

1. **Ocolişul-mic,** — 2. **Vălcele-rele.** Emolumentele sunt cele fasionate în cóla *B.* pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Concurenţii cualificaţi sĕ-şi trimită cererile instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral.

In conţelegere cu comitetele parochiale.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Haţegului.

Haţeg, în 1 Maiu 1903.

Titu V. Gheaja
protopresbiter.

Vocabulariu portativ german-magiar-român, magiar-german-român şi român-german-magiar, de Heinrich Schlandt, prof. gimn. Preţul unei părţi singuratice este 20 fil.; tóte trei părţile broşate la olaltă costă 60 fil., plus 5 fil. porto postal.

Librăria archidiecesană.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Poesii Postume, de *M. Eminescu* Preţul: . . . . C. 1·—
Ziariul unui Pierde-Vară, de *George Coşbuc* . . . . „ 2·—
Isus Christos cu cuvintele sântei scripturi, de *Dr. Petru Barbu* „ 2·50

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Cuvinte adevărate, de *N. Iorga* C. 2·50 plus 20 fil. porto postal.

Momente din viéţa bisericéscă

a Românilor ortodoxi din Transilvania. 1780—1787. De *Mateiu Voileanu,* asesor consistorial. — Se póte procura de la *Librăria archidiecesană* cu preţul de 80 fil. plus porto 10 fil.

A eşit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei şi a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele şi altele.**

Preţul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.,** legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani**. Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

Săpun cu ruda.

Marca:

„cerb“ sau „cheie“

Săpunul cel mai bun, mai spornic şi prin urmare cel mai eftin. [4] 10—17

☛ Se capĕtă pretutindenea. ☚

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret**

vindecă şi învioréză pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire inventiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

[2] 12—

Preţul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copíi şi femei de constituţie fórte slabă.

Espeditie din centru şi locul de vênḑare pentru ţéră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, **V., strada Vadász 42/V colţul strada Kálmán.**

ICÓNE SFINTE

pictură de mână în oleu, **pe pânză, pe lemn** séu **pe tinichea, ţinc, aluminium** etc. în ori-şi-care mărime pe lângă **preţurile cele mai moderate** ofere:

Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu, strada Măcelarilor Nr. 45

IV.

Archangelul Mihail
„ Gavriil
Apostol ori-care
Domnul Christos
Iisus în muntele Maslinilor
Sfântul Dumitru
Sfântul George
Ilie Prorocul
Ioan în pustie
Sfântul Nicolae
„ Simeon
„ Andreiu
Evangelistul Ioan
„ Luca
„ Marcu
„ Mateiu
Prorocul Zacharia
Apostolul Iacob
„ Filip

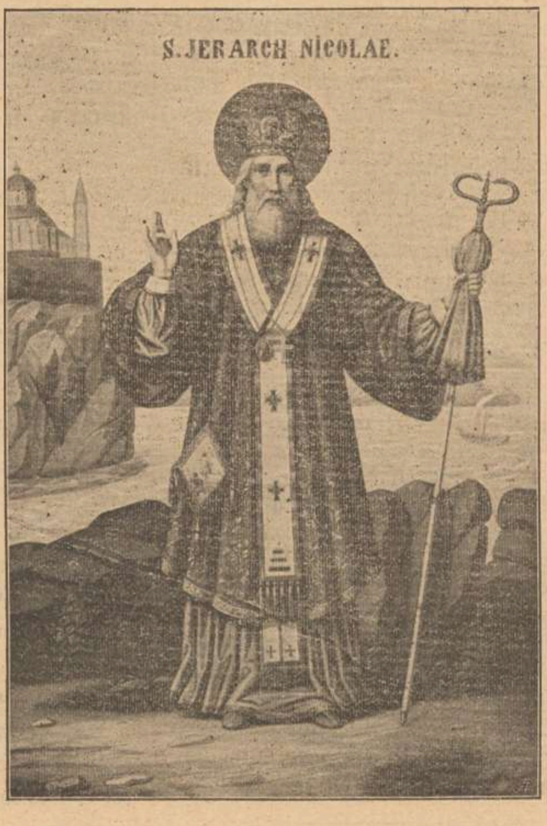
S. JERARCH NICOLAE.

I.

Adormirea Maicei Domnului
Bunavestire
Naşterea Domnului Iisus Christos
Fuga la Egipet
Iisus în biserică de 12 ani
La nunta din Cana
Iisus pe mare
Invierea lui Lazar
Schimbarea la faţă
Răstignirea lui Iisus Christos
Punerea în mormênt
Invierea Domnului
Inălţarea — Floriile
Tăerea împrejur
Nascerea Maicei Domnului
Pogorîrea Duchului sfânt
Nascerea sftului Ioan Botezătorul
Grigorie. Vasilie şi Ioan
Adormirea sfintei Ane
Aflarea capului sf. Ioan Botezăt.

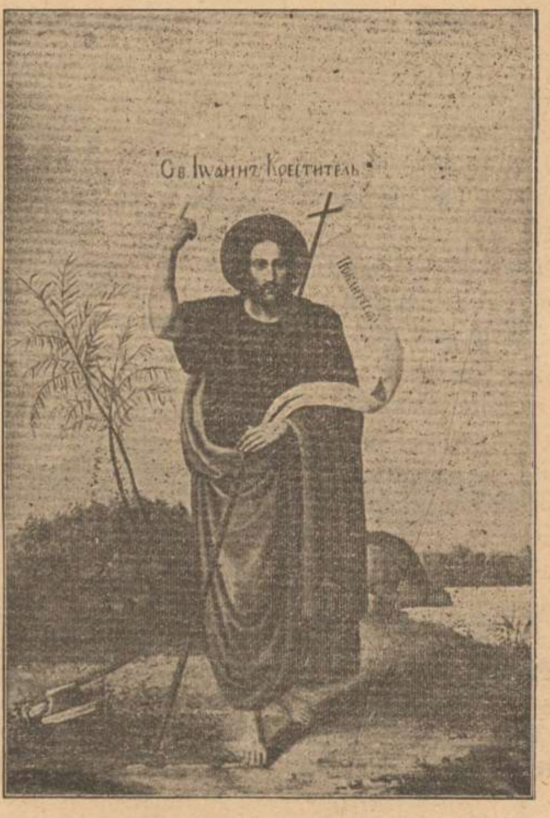

II.

Iisus pe Cruce
Inălţarea sfintei cruci
Ilie prorocul în carul de foc
Tăierea capului sfântului Ioan
P. Grigorie teologul
Sf. Vasilie

III.

Botezul Domnului
Constantin şi Elena
Sfântul Dumitru călare
Sfântul George „
Maica Domnului
Petru şi Pavel
Archanghelii Mihail şi Gavriil
P. Ioan Gură de aur
PP. Ioachim şi Ana

	Grupa I.					**Grupa II.**					**Grupa III.**					**şi Icóne din Grupa IV.**					
	Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					
	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	
fórte fine Cor.	39·20	44·80	58·80	81·20	106·40	35·—	40·60	51·80	70·—	89·60	30·80	37·80	46·20	61·60	78·40	28·—	33·60	42·—	56·—	70·—	Cor. fórte fine.
fine . . „	26·60	29·40	46·20	50·—	72·50	23·10	25·90	40·60	49·—	65·80	20·30	23·10	35·—	43·40	60·20	18·20	21·—	30·80	39 20	56·—	„ fine.
simple . „	14·—	16·10	18·20	26·20	30·40	12.60	14·—	16·10	23·80	32·20	11·20	11·90	14·—	21·70	29·40	9·80	10·50	11·40	19·60	26·60	„ simple.

Preţurile indicate în şema de sus sunt a se înţelege numai la icóne pictate pe pânză. — Icóne pictate pe lemn costă cu 10%, ear' pe tinichea cu 15% mai mult decât pe pânză; pe aluminiu şi ţinc vor costa cu preţul metalului întrebuinţat *mai mult.*

Deasemenea şi cu angajamentul pentru **prapori** din ori-şi-ce fel de materii şi de ori-şi-ce colóre pe lângă condiţiile cele mai favorabile.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian, **Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.**

Nr. 51 Sibiiu, Joi 8/21 Maiu 1903 **Anul LI.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada **Măcelarilor 45**
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Instalarea P. S. Sale Episcopului Ioan I. Papp.

Completăm cele publicate în numĕrul trecut al ziariului nostru despre actul de instalare a P. S. Sale episcopului *Ioan* de la Arad, comunicând cetitorilor textul vorbirei rostite din partea P. S. Sale în catedrala din Arad, — drept program al activității ce va desvolta în noua demnitate, — cum și literile *gramatei metropolitane*, despre alegerea, întărirea și hirotonirea P. S. Sale întru episcop pentru diecesa Aradului.

Incepem cu

Gramata metropolitană,

care e de următoriul cuprins:

Nr. 148 Metr. Anul 1903.

IOAN,

din îndurarea lui Dumnezeu archiepiscop al bisericii ortodoxe în Transilvania, și metropolit al Românilor greco-orientali din Ungaria și Transilvania, cavaler al ordinului „Coróna de fer clasa II“, și proprietariu „Crucei cei mari a ordinului Francisc Iosif I“.

Facem cunoscut tuturor, cărora se cuvine, că după-ce Christos adevĕratul Dumnezeu, cela-ce în chipul limbilor de foc a trimis din ceriu pe preasântul duh preste sânții sei învĕțăcei și apostoli, — a aședat prin lege în sânta sa biserică graduri și tagme superióre, alegênd aceleiași sânte biserici apostoli, episcopi și păstori, de la cari îndreptătorii bisericii lui Dumnezeu și păstorii turmei lui Christos, până în ziua de astăzi, prin primire unul de la altul se făcură demni a fi părtași acelor daruri și dăruiri; și după ce prin încetarea din viéță a fericitului episcop *Iosif Goldiș* din eparchia Aradului, aceeași eparchiă scutită de Dumnezeu, a rĕmas fără archipăstoriu; ear' oficiul Nostru metropolitan, care după Dumnezeu îl avem de la sânta nóstră biserică cu preagrațiósa voiă a Maiestății Sale cesare și apostolice-regie pentru Românii greco-orientali din Ungaria și Transilvania, poftește de la Noi a Ne îngrijí pentru eparchiile metropoliei Nóstre și a le da acelora episcopi prin alegerea persónelor iubitóre de Dumnezeu, demne și îmbrăcate cu însușirile, ce se recer la purtarea jugului evangelic, ca așa drept sĕ se îndrepteze cuvêntul adevĕrului lui Dumnezeu:

Noi avênd în vedere votul representanților clerului și poporului din eparchia vacantă a Aradului, pronunțat în sinodul aceleiași eparchii la 30 Ianuarie a. c., și făcênd în partea acésta cercetare cu amĕnuntul în sinodul nostru archieresc la 25 Februarie a. c. — am aflat, că alesul aceluiași cler și popor, iubitul de Dumnezeu protosincel mai apoi archimandrit **Ioan Ignatie Papp**, recomandat prin tăria lui în credința ortodoxă și în legea sântei nóstre biserici rĕsăritene, prin activitatea lui în oficiile sale de până acum și prin viéță onestă, fiind Noi încredințați și despre neclătita lui credință și supunere către Maiestatea Sa cesară și apostolico-regiă *Francisc Iosif I.*, către preaînalta casă domnitóre, precum și către constituțiunea și legile patriei, — este cualificat pentru promovare la demnitatea de episcop al eparchiei Aradului, și după ce alegerea lui de episcop al acestei eparchii fu preagrațios întărită de Maiestatea Sa cesară și apostolico-regiă cu preaînalta resoluțiune din 27 Martie nou a. c., Noi pe acelaș iubit de Dumnezeu, archimandrit **Ioan Ignatie Papp,** prin puterea dată nouĕ de la Dumnezeu, cu împreună-lucrarea preasânțitului frate în Christos, a iubitului de Dumnezeu episcop al eparchiei Caransebeșului *Nicolae Popea*, chiămând darul preasântului duh, în ziua de astăzi, în biserica Nóstră metropolitană din Sibiiu, l'am chirotonit de archiereu și l'am instituit de episcop al Aradului și al tuturor orașelor și satelor, cari se țin acum, sau se vor ținé în viitoriu de scaunul episcopesc al Aradului; primind de la dînsul profesiunea credinței și apromisiunile date în scris și cu cuvêntul în fața bisericii, și sperând fórte, că acelea tóte le va ținé nevĕtămate, și va observa și către Umilința Nóstră ascultarea cuvenită după ordinea canonică.

Despre tóte acestea dar' emitem și dăm la mâna numitului nou-chirotonit episcop **Ioan Ignatie Papp** Gramata acésta a Nóstră, ca document despre aceea, că prin darul preasântului duh, care tóte le împlinește, dînsul este învĕscut cu demnitatea archieréscă și cu iurisdicțiune episcopéscă în eparchia Aradului, avênd dar și putere de a pune după prescriptele sântei nóstre biserici rĕsăritene cetitori, cantori, ipodiaconi, diaconi, presbiteri și protopresbiteri la bisericile eparchiei Aradului, eventual egumeni și archimandriți la mănăstirile acestei eparchii după rêndul ierarchic din provincia Nóstră metropolitană, și a face în eparchia sa tóte celea ce lui ca unui episcop se cuvin, spre edificarea spirituală a turmei sale; recomândăm de-odată tuturor celor de statul preoțesc și întregului popor ortodox din eparchia Aradului, precum și din alte părți ale provinciei Nóstre metropolitane: ca pe acelaș mai sus numit episcop de atare sĕ-l cunóscă și respecteze, ear' deosebi cei din eparchia Aradului sĕ i-se plece cu tótă voia, sĕ-i arete în tóte supunere și ascultare ca fii sufletești, privindu-l și venerându-l întru tóte ca pe episcopul, învĕțătoriul și păstoriul lor, care este următoriu sânților apostoli ai lui Iisus Christos Mântuitoriului, căruia se cuvine tótă mărirea, onórea și închinăciunea întru toți vecii.

S'a dat în reședința Nóstră archiepiscopéscă metropolitană din Sibiiu, la 23 April, anul Domnului 1903.

Ioan Metianu m. p.

Vorbirea P. Sale episcopului Ioan.

In numele Tatălui și al Fiului și al sântului duh.

> „Și eu pururea cu tine, ținutu-m'ai de mâna dreptei mele și întru sfatul Tĕu m'ai povățuit și cu mărire m'ai primit.“
> (Ps. 72 v. 23 și 24.)

Preacuviόse dle mandatar metropolitan! Iubiții mei fii sufletești!

Pe basa alegerii și întăririi mele de episcop, învrednicindu mĕ și eu a primí preasfințitul dar al archieriei și acum prin actul întroducerii îndeplinite deodată cu gramata metropolitană, dându-mi-se și jurisdicțiunea canonică preste diecesa Aradului cu întregul ei teritor de astăzi, cu credința în Dumnezeu m'am apropiat și cu dragoste către sfântă biserica lui stau lângă acest scaun de cea mai înaltă distincțiune pentru un servitor al altarului Domnului.

Dar' mai nainte de a urca treptele și a mĕ așeza în acest scaun, în simțul meu de mulțămită pentru bunătatea nemărginită a lui Dumnezeu către némul omenesc, în simțul meu de gratitudine și umilință pentru deosebita grație dumnezeiască revărsată asupra mea, și în conștiința puținătății mele față cu atotputernicia lui Dumnezeu, către Tine Dómne al puterilor, al păcii și al iubirei îmi ridic ochii minții și ai inimei mele și mĕ întreb cu Psalmistul: „Cine e Dumnezeu mare ca Dumnezeul nostru“ (Ps. 76 v. 14) și tot cu Psalmistul rĕspund: „Tu ești Dumnezeu carele faci minuni“ (v. 15); și sub impresiunea acestui moment de emoțiune sufletéscă nu pot înăduși esclamarea: „Mare ești Dómne și minunate sunt lucrurile Tale și nici un cuvênt nu este de ajuns spre lauda minunilor Tale!!“

Tu, Dómne al bunătății, care vedi inimile și rărunchii fie-căruia, vedi și credința și smerenia mea; Tu tóte le ștí și ștí și aceea, că eu în conștiința neajunsurilor mele personale și în abnegațiunea ce mi am impus, nu am rîvnit nici după măriri trecĕtóre, nici după demnități înalte, și dacă totuși am ajuns la trépta archieriei, numai Ție am sĕ 'Ți mulțămesc, căci Tu m'ai chiămat și mai ales dintrĕ aleșii Tĕi, și numai Tu m'ai făcut pe mine Ție vas ales prin darul Tĕu cel sfânt și după cum zice despre Sine Apostolul némurilor în cartea către Galateni cap. 1 v. 15: „ear' când bine a voit Dumnezeu, cel-ce m'a ales pe mine din pântecele maicii mele și m'a chiămat prin darul sĕu“, așa pot zice și eu, că numai Tu Dómne, care ai fost scutul și spriginitoriul părinților mei, Tu ai fost și ocrotitoriul și apărătoriul vieții mele, și precum m'ai adus dintru neființă la ființă, m'ai și trecut nevătĕmat prin valurile viforóse ale vieții și acum când a venit plinirea vremii, Tu însu-Ți după voința Ta preaînaltă, prin sfatul Tĕu cel prea mare și cu înțelepciunea Ta cea negrăită m'ai ales și ridicat la acésta demnitate reservată pentru plăcuții Tĕi, și astfel sĕ nu 'mi fie a mĕ lăuda, de cât în crucea Domnului, când mĕ folosesc de cuvintele acelui Psalmist: „Și eu pururea cu Tine, ținutu-m'ai de mâna dreptei mele și întru sfatul Tĕu m'ai povățuit și cu mărire m'ai primit“. Ps. 72 v. 23 și 24.

Pĕtruns de acestea și alte asemenea cugetări evlaviόse, condus de sentimentul umilinței și al mulțămitei către Dumnezeu și de sentimentul recunoștinței și al gratitudinei către toți factorii, cari au concurs și au promovat înaintarea mea, ***urc acum** treptele și **mĕ așez** în acest scaun* spre semn vĕdit, că prin acésta ca episcop instituit canonicește am luat în mână conducerea diecesei, precum cârmaciul ia în mânile sale conducerea corabiei.

Și când o fac acésta nu pot perde din vedere, că precum din sinul poporului m'am ridicat, pentru popor sunt și pus în acest scaun, precum au fost puși și toți ierarchii bisericei după cum ne învață și marele apostol al ginților în cartea către Evrei cap. 5 v. 1, „că tot archiereul, care se ia din ómeni, pentru ómeni se pune spre celea dumnezeești, ca sĕ aducă daruri și jertfe pentru pĕcate“, dar' tocmai că dintrĕ ómeni sunt luat și pentru ómeni sunt pus și eu, nu voiu perde din vedere, că serviciul l'am început din trépta cea mai inferióră, și încrederea superiorității mele și încrederea representanței clerului și a poporului credincios m'au înaintat tot treptat până ce am ajuns la acésta demnitate reservată pentru prea puțini muritori; dar' tocmai de aceea nu voiu perde din vedere, că toiagul acesta ca simbol al păstorirei nu 'mi este dat ca sĕ bat, ci ca sĕ apăr turma, ear' acéstă mantauă care împodobește umerii și corpul meu, îmi este și 'mi va rĕmâné simbolul obligământului de a aduna și a cuprinde în brațe părintești pe toți credincioșii, și a ocrotí sub scutul meu tóte instituțiunile religióse morale și culturale ale bisericei, în tocmai cum găina ocrotește și încălzește puii sub aripile ei de mamă.

Iată dar' programa, care știu că o așteptați de la mine în momentul ocupării scaunului archieresc.

Și conștiu de datorințele și de drepturile mele, sunt conștiu și de raportul duhovnicesc, care în mod natural s'a încheiat întrĕ mine și diecesă la actul alegerii mele de episcop, precum conștiu sunt și de legătura sfântă, care s'a întărit și sigilat întrĕ mine și întrĕ clerul și poporul credincios din eparchia Aradului, prin actul hirotonirei mele întru episcop și prin actul întroducerii mele în acest scaun.

De după acéstă legătură duhovnicéscă devenind eu vouĕ părinte, ear' voi mie fíi sufletești, sub raportul acestei legături nici nu aș puté da altă espresiune simțului conștiinței mele de datorință, de cât sĕ rog cu osârdie pe Domnul puterilor, cu cuvintele Psalmistului: „Poruncește Dumnezeule puterii Tale, întărește acésta carea ai făcut întrĕ noi“. Ps. 67 v. 29, — întărește Dómne legătura sfântă, raportul de părinte și fíi, întărește dragostea bisericii spre mine și a mea spre biserica Ta, ear' prin biserica Ta spre fíii mei sufletești și spre tot sufletul creștinesc, ca astfel căldura credinței nóstre sĕ fie plină de duhul sfânt, de acel dar dumnezeesc, care încălzește inimile spre bine, și care ca și razele sórelui străbate și prin încuietorile ușilor ferecate și prin vizuniile pămêntului, și ca atare înveselește natura, dă bolnavilor speranță de viéță, celor închiși nădejde de scăpare și asigură fericire tuturor, cari cred în puterea preasfintei Treimi; dar' trebue sĕ mĕ rog Domnului și cu cuvintele sfântului apostol și evangelist Ioan, de la cap. 17 v. 11: „Părinte sfinte! pe cari i-ai dat mie păzește-i întru numele Tĕu, ca sĕ fie una precum și noi“.

Și când ca archiereu pronunț aceste cuvinte ca o dorință ferbinte a sufletului meu, sunt convins că ele corespund și dorinței sufletului vostru, și astfel acum când din înălțimea acestei posiții arunc privirea mea asupra vóstră, sub impresiunea legăturei sfinte dintrĕ noi și în conștiința datorinței la care sunt chiămat, ochii inimii și ai sufletului meu nu pot rĕmâné în cadrul îngust al păreților acestei sfinte biserici, ci ei percurg teritoriul întregei diecese de la rĕsărit până la apus, și de la mézăzi la mézănópte, și făcênd acésta revistă cum face păstoriul conștiu, revista staulului turmei sale, am înaintea ochilor tabloul adevĕrat al stării diecesei mele.

In acest tablou ca și într'o oglindă vĕd cu ochii liberi atât partea netedă, cât și cea gronțuróså a stărilor din diecesă; vĕd și fața și dosul lucrurilor, vĕd cât este de mult secerișul, vĕd numĕrul secerătorilor precum și zelul și interesarea lor de muncă în economia Domnului, cu un cuvênt vĕd atât lipsele și trebuințele din afară, cât și neajunsurile din centru.

Imi vĕd frumósa și sublima misiune de a stăruí și a lucra de-o parte pentru desvoltarea și întărirea simțului religios și pentru ridicarea culturei intelectuale și a vieții morale, dar' vĕd de altă parte și datorința de a îmbina darul cu rugăciunea, mila cu adevĕrul, pacea cu dragostea, ca astfel sĕ împac ceriul cu pământul, pe om cu Dumnezeu.

Și când le iau aceste de problema conducerii și activității mele, am în vedere nu numai interesele bisericei, ci am în vedere și interesele binepricepute ale iubitei nóstre patrii comune, pentru-că convins sunt, că religiositatea, moralitatea și cultura intelectuală tocmai așa sunt basa de esistință a credincioșilor ca și a cetățenilor, a patriei ca și a bisericii.

Cultivarea credinței neclătite și a alipirei omagiale față de Inaltul Tron al Maiestății Sale, pregrașiosului nostru Impĕrat și Rege apostolic, respectul și supunerea față de Inaltul Guvern și față de legile țĕrii mi-o impune nu numai posiția mea, ci ni-o impune însași biserica nóstră conform enunciațiunei sfântului evangelist Mateiu la cap. 22 v. 21. „Dați cele ce sunt ale împĕratului împĕratului și cele ce sunt alui Dumnezeu lui Dumnezeu“, nu altcum ni-se impune și prin cuvintele marelui apostol Pavel în cartea cătră Romani cap. 13, v. 9. „Tot sufletul sĕ se supună stăpânîilor celor mai înalte, pentru-că nu este stăpânire fără numai de la Dumnezeu... Daţi tuturor celea ce sunt cu datorie, celui cu dajde dajde şi celui cu cinste cinste“. Dar' împlinirea acestor datorinţe a fost şi o virtute a străbunilor nostri şi ea ni-se impune şì nouĕ întocmai precum ni-se impune şì întreţinerea bunelor relaţii cu conaţionalii şi confesionalii nostri precum şi cu credincioşii altor confesiuni cu cari Dumnezeu ne-a aşezat pe acest pământ al iubitei nóstre patrie comună, şi cu cari împreună conlucrăm şi chiămaţi suntem a conlucra pentru susţinerea ordinei morale şi pentru întărirea dragostei întru legătura păcii în biserică şi în societate.

Deci intenţiunile şi datorinţele mele nu sunt şi nu pot fi altele de cât promovarea intereselor binepricepute ale bisericei şi ale patriei nóstre în spiritul evangeliei, al păcii şi al dragostei creştine, şi de acest duh al bisericei lui Christos, al binelui comun, doresc şi voiu lucra sĕ se inspire şì tinerimea din şcóle, acelaşi duh sĕ se propage şì în biserică, ca pentru-ca astfel sĕ-şi pótă afla loc şì în viéţa socială.

Intru realisarea tuturor acestor dorinţe însĕ eu prevĕd şì greutăţile ce pot obvení, dar' bun este Domnul. Lupta cu greutăţile a fost sórtea bisericei nóstre de la începutul întemeierii ei prin Iisus Christos, dar' greutăţile nu au sĕ mĕ împedece în modul meu de cugetare şi acţiune spre realisarea programei mele de mai sus, pentru-că credinţa în Dumnezeu şi dragostea către învĕţăturile lui sfinte au îmbărbătat pe protopărinţii nostri la lupta de resistinţă şi de apĕrare şi i-a întărit în speranţa învingerii, contra tuturor momelilor, încercărilor şi ispitelor vieţii, şi cu aceste două talismane, ca cu arme puternice luptând ei, au şì eşit învingĕtori, ne-au mântuit şi ni-au predat biserica moştenire neîntinată, nespurcată şi fără prihană, întocmai precum au primit-o de la apostolii Domnului. Deci inspirându-ne şì noi de puterea acestor două virtuţi creştine, cu înlesnire vom lupta şì noi contra ispitelor şi greutăţilor vieţii, pentru-că unde lucréză dragostea, isvoreşte pacea, ear' unde aceste două daruri află locaş curat în inimile credincioşilor, greutăţile dispar, cum dispare róua dinaintea razelor sórelui.

Dar' realisarea tuturor eu o fac şi trebue sĕ o fac pendentă de la lucrarea sistematică şi armonică a întregului organism din care e compusă biserica nóstră, şi de la sprijinul călduros al tuturor factorilor chiămaţi a promova interesele bisericei, pentru-că nici după natura fisică a firei omeneşti, nici după forma de guvernare a bísericei nóstre, fără ajutoriul acestui organism nici eu nici altă persónă, fie aceea ori şi care, nu se póte angaja cu speranţă de resultat la luptă cu greutăţile provenitóre din diferite părţi.

Preacuvióse D-le Mandatar!

Mulţămindu-ţi de buna voinţă şi ostenéla ce ai manifestat şì la acéstă ocasiune întru interesul comun al diecesei nóstre, Te rog sĕ duci Inalt Preasfinţitului nostru stăpân, Dlui archiepiscop şi metropolit mulţămita mea purcésă din inimă şi espresiunea stimei şi reverinţei mele, cu adausul: că precum îmi susţin dreptul a apĕra interesele eparchiei mele, îmi recunosc şì datorinţa de al sprijiní în tóte acţiunile cari tind la promovarea intereselor generale ale bisericei.

Sprijinit însĕ cu căldura dragostei din partea celor chiămaţi, sperez a lupta cu o înlesnire şi cu resultat visibil pe tóte liniile şi spre acest scop şi în acéstă direcţiune cer angajamentul tuturor credincioşilor, sprijinul şi ajutoriul tuturor organelor, cărora li-s'a dat vre-un rol în viéţa nóstră socială şi în corporaţiunile nóstre bisericeşti.

După tóte acestea închinându-mĕ Ţie cu umilinţă, Dómne al puterilor, şi rugând cu sfântul evangelist: „Sĕ păzeşti întru numele Tĕu, pe cari ia-i dat mie“. Te rog cu David: „inimă curată zideşte întru mine Dumnezeule şi cu duh stăpânitor mĕ întăreşte“. Tu Dumnezeul milei şi al îndurărilor, care cu înţelepciunea Ta negrăită conduci destinele indiviḑilor şi ale popórelor şi cu bunătatea Ta cea nemărginită faci cu noi după blândeţele Tale, fă şi cu mine semn spre bine, şi precum prin unul născut Fiiul Tĕu ai trimis pe pământ pace şi întrĕ ómeni bunăvoire, întăreşte-mĕ şì pe mine întru frica Ta, ca cu ajutoriul Tĕu cel sfânt, deodată cu suirea mea pe acest scaun sĕ se întrupeze şi sĕ se întăréscă şì în acésta diecesă dragostea creştină şi bunăînţelegerea întrĕ toţi fiii bisericei şi cetăţenii patriei, ca şì prin acésta sĕ se premăréscă preasfinţit numele Tĕu, al Tatălui şi al Fiiului şi al sfântului Duh. Amin.

Conferenţele învĕţătoreşti.

Cercul Mediaş.

(Fine.)

După deschiderea conferenţei s'a constatat că sunt presenţi: *25* învĕţători dintrĕ *35* din acest cerc. Conferenţa alege apoi notariu pe *S. Cheţan*, ear' verificători pe *F. Necşa* şi *A. Cheţan*.

S'au presentat elaboratele:

1. „*Primele deprinderi de stil în şcóla poporală*“, de *G. Suciu,* înv. în Buzd, care temă s'a pus la ordinea zilei în şedinţa de după amiazi, aceeaşi zi.

2. „*Aerul*“, prelegere practică din fisică, de *Z. Harhoiu,* înv. în Aţel.

3. *Tractarea poesiei „Vestitorii primăverii*“, prelegere practică, de *A. Cheţan*, înv. în Frâua.

După ce s'au presentat încă unele esibite şi s'au ales comisiunile de revisiune şi alegerea temelor pentru conferenţa proximă, s'a încheiat şedinţa I.

In şedinţa de după amiazi s'a cetit şi desbătut desfăşurările disertaţiei: *Primele deprinderi de stil în şcóla poporală*, de *G. Suciu*, înv. în Buzd. Autorul însĕ nu a fost de faţă, deóre-ce comitetul parochial nu i a votat diurnele, ce-i compet, ca sĕ pótă vení la conferenţă.

Nu cunóştem causa acestei proceduri, dar' lucrul e regretabil. Noi ştim, că vinovat chiar sĕ fie un învĕţătoriu, *maşineria are sĕ mérgă!* Alt-cum nu sufere numai *rotila*, care e împedecată în funcţiunea sa, ci sufere *organisaţia*, sufere *întreg aparatul* constituţional al şcólei şi bisericii nóstre. Ear' pentru un comitet parochial, în frunte cu parochul seu, nu e act de *bărbăţie* sau *onóre*, a observa atare ţinută faţă de subalternul seu. Mai curînd e dovadă de îngustimea priceperii oficiului ce au în biserică. Ómenii nostri însĕ ar trebuí sĕ ştie că şcólele nóstre confesionale nu sunt încredinţate conducerii autorităţilor parochiale pentru-ca sĕ-şi esercieze atari slăbiciuni, ruinătóre pentru puterea nóstră de viéţă, ce se cuprinde în cultura poporului.

Vinovat dacă este un învĕţătoriu — zicem în genere — sĕ se caute *sanarea* pe calea sa legală, dar' sĕ nu se împedece maşineria în mersul seu. Deóre-ce paguba, de comun după asemenea demersuri, nu se mai póte repara, nici scusa.

Repetăm însĕ, că nu cunóştem de aprópe afacerea. Forul competent va constata. Pentru noi e dureros şì numai a arăta simptomul ca atare, căci nu e bine când se iveşte, şi singura nóstră dorinţă ar fi îndreptarea scăderii, ca sĕ nu sufere şcóla.

Şi revenim.

In absenţa autorului, confer. în şed. I. a predat elaboratul dlui înv. *F. Albu*, pentru studiare şi cetire în plenul şedinţei.

Din cuprinsul elaboratului conferenţa a putut constata cu mulţămire, că autorul s'a pus pe puuctul de vedere, ce azi intonéză ştiinţa pedagogiei relativ la prestarea limbii materne în şcóla poporală. Că „scopul limbii materne în şcóla poporală nu este cunóşterea părţilor vorbirii şi a *formelor gramaticale*, precum cred unii, ci acestea tóte servesc numai ca *mijlóce ajutătóre* pentru însuşirea îndemânării de a esprima corect gândirile şi simţĕmintele, cu graiul şi în scris“ ... Pentru aceea se cer tot mai temeinice deprinderi de stil şi ortografie, şi nu vor mai precumpĕní formalisările veştede de declinări, conjugări etc.

Comisariul consistorial a şi sulevat, că în România d. e., unde se îngrijeşte învĕţămêntul limbii materne cu adevĕrată căldură, au mers atât de departe în acésta privinţă, în cât în planul de învĕţăm al şcólelor poporale (acolo: primare) au eliminat cu totul: *declinările*, *conjugările* şi *părţite invariabile*, rĕmânênd sĕ se dee în viitoriu mai multă întindere *cetirei*, *analisei*, *compunerilor* şi *eserciţiului ortografiei*.

Adevĕrat că acésta reformă, întemeiată pe exigenţele psichologiei, resp. pedagogiei de astăzi, va surprinde *pedantismul gramaticilor* nostri de pe aici, şi de la *Arad* cu deosebire. Dar' va vení timpul şi ací este, când pentru cei neorientaţi nici o scusă nu va mai puté fi. — Spiritul timpului dă înainte şi nu aştéptă pe cei-ce zăbovesc. A nóstră e datorinţa sĕ-l înţelegem şi sĕ ne acomodăm.

In faţa acesteia observăm, că ni-a venit bine sĕ vedem, că în sinodul archidiecesan din acest an s'a intonat *reforma învĕţămêntului* în secţiunea teologică din seminariul „Andreian“. Adaugem însĕ, că în acésta privinţă tot atât de arḑĕtóre e trebuinţa şì pentru secţiunea pedagogică. Şi mai mult încă relativ la planul de învĕţămênt pentru şcólele nóstre poporale, ceea-ce s'a intonat tot în colónele acestui ziariu cu adevĕrată pĕtrundere şi deplină dreptate şì prin dl *V. Gan*, protopopul din Munţii-apuseni.

Şi ear' sĕ revenim după constatările acestea, ce se impun imperios.

In legătură cu desfăşurările elaboratului amintit, şi pe basa desbaterilor urmate întrĕ membrii şi comisariul conferenţei, s'au fixat unele puncte de orientare cu privire la *deprinderile ortografiei* şi *stilisării*. Dintrĕ acestea vom înşira unele ací, pentru eventuală generalisare. Intâiu cu privire la *ortografie*.

I. Deprinderile ortografice se încep deodată cu învĕţatul *cetitului*, când învĕţătoriul neîntrerupt are sĕ facă atent elevul:

a) la pronunţie clară, limpede şi corectă;

b) la modul cum este scris cutare cuvênt, simplu sau compus, usând mereu şì de tablă în acest scop.

II. In deprinderile ortografice la locul al II-lea urméză: *copierea*, din cele percurse la exerciţiile de cetire şi analisă. Intâiu cuvinte singuratice, apoi ziceri întregi. Dar' sĕ nu-şi pregete învĕţătoriul a atrage neîntrerupt atenţia elevilor prealabil *la modul*: cum este scris cutare cuvênt, sau cum este a se scrie! Şi în cât numai se póte totdeuna elevii înşişi sĕ esecute sub conducerea învĕţătoriului aceste orientări prealabile.

III. La locul al 3-lea urméză *dictatul*, întâi ziceri singuratice, mai târziu şì partíi mai lungi. Dar' totdéuna cu prealabila îndrumare a elevilor: *cum au sĕ scrie!* Abia mai târziu numai se dictéză fără a-i face atenţi anticipativ la erorile, ce pot urma. Acésta pentru a i controla întru cât şi-au însusit îndemânarea recerută.

IV. La locul al 4-lea urméză întrĕ eserciţiile ortografice: *descrierea din memorie.*

După aceste deprinderi cât mai temeinice, urméză *gruparea şi sistemisarea conştientă* a regulelor ortografice, ce s'au observat şi studiat la osebite ocasiuni pe cale inductivă. Dar' sĕ nu ne închipuim, că în cadrele acestor regule vom puté tescuí tóte cuvintele fără escepţie. Nu. Pentru-că ortografia nu se întemeiază numai pe *pronunţie* şi *etimologie*, ci adese-ori şì pe gustul particular, am puté zice pe capriţiile scriitoriului. Adecă în ortografie nu totdeuna *logica e normativă*, ci şì *obiceiul* şi *convenţia.*

Pentru aceea se şi susţine, că ortografia aparţine mai mult *technicei* de cât *raţiunii.* Din care motiv au sĕ premérgă întâiu *deprinderile mechanice*, resp. *technice* (sus schiţate), apoi *gruparea* sau *sistemisarea conştientă a regulelor ortografice.*

S'au fixat apoi unele norme de orientare cu privire la *eserciţiul stilisării.*

S'a constatat anume, că începutul deprinderii în stilisare, faptice se sĕvêrşeşte când elevul se deprinde a îmbina cuvintele, a le aduce în relaţie logică unele cu altele, la formarea zicerilor variate pentru esprimarea conţinutului spiritului seu. Că stilisarea în ultima analisă nu e altceva de cât: *compunere de proposiţii.* Indemânarea însĕ în acéstă *compunere*, atârnă de la mulţi factori. Atârnă de la bogăţia cuprinsului sufletesc, de la puterea logicei şi dibăcia ortografică a individului, etc.

Dreptaceea deprinderea *stilisării* nu e afacere esclusivă a şcólei. Ea începe de odată cu învĕţămêntul limbii materne şi atârnă totdeuna de la împrejurările în cari trăeşte elevul. In şcólă se amplifică neîntrerupt, prin opera cetitului, analisei, memorisării, etc.

La locul întâiu deci însuşirile înăscute, moştenite, apoi influinţa împrejurărilor date, vin în considerare.

S'a constatat mai departe, că *puterea şi abilitatea stilisării* stă în bogăţia de espresiuni de care dispune stilisatorul. Prin urmare cel mai însemnat moment pentru învĕţămêntul stilisării este: însuşirea multor *espresiuni alese* şi *asociarea lor multiplă* din partea elevului.

Sĕ începem deci *învĕţămêntul stilisării* prin culegerea de espresiuni alese şi cuprinḑĕtóre, care lucrare se va continua cât ţine durata învĕţămêntului, din clasele începĕtóre până la învĕţămêntul propriu al stilisticei. Chiămarea stilisticei va fi apoi sĕ *sistemiseze* şi sĕ facă *conştientă* elevilor procedura stilisării practicată până ací, ca sĕ pótă elevii continua independent mai departe.

In esenţă: stilisarea e *compunere şi asociare de proposiţii.* S'a accentuat deci, că forţa lucrului e: sĕ deprindem elevii în compunerea de ziceri. In acest scop însĕ, învĕţătoriul are sĕ facă la început pe tovarăşul de muncă al elevului. Sĕ nu-şi pregete a se coborî la elevii sei, ca sĕ concipieze, sĕ stiliseze cu ei împreună în şcólă. Şi anumit despre subiecte despre cari elevii pot avé cugetele lor, ca sĕ nu fie constrînşi a descrie în mod indiferent cugetele învĕţătorului, ci ale lor proprii, prin ce li-se deştéptă interesul din mulţămirea lucrării sĕvêrşite.

D. e. sĕ stiliseze învĕţătoriul însuşi dimpreună cu elevii: conţinutul unei istorióre, cunoscută deja bine elevilor. Şi sĕ procédă din proposiţie în proposiţie, compunêndu-le prin comună-lucrare cu elevii. Adecă elevii vor compune şi înşira tóte posibilele ziceri şi espresiuni, cu privire la subiectul ales, ear' învĕţătoriul va alege dintrĕ acestea pe cele mai bune şi mai corespunḑĕtóre şi le va descrie prin elevi în fir logic.

S'a observat în conferenţă (de dl înv. *N. Nătescu*), că aceste deprinderi stilare ar fi consult sĕ se facă prin *descrierea* obiectelor cunoscute deja elevilor, d. e. din şcólă.

Conferenţa însĕ, din considerare, că în cuprinsul naraţiunii e dat *şi firul logic al ideilor*, la ce nisuim a deprinde elevii prin stilisare, a stăruit pentru *naraţiune* în usul acestor eserciţii stilare. Ear' din dragostea, ce observăm că arată elevii din frageda vêrstă faţă de *poveşti* sau *naraţiuni*, tot aceea putem deduce, că în adevĕr *naraţiunea* e mai potrivită pentru aceste deprinderi, de cât *descrierea.*

Cu procedura amintită e a se continua apoi, până ajungem la învĕţămêntul propriu al stilisticei, lăsând însĕ din zi în zi tot mai larg teren pentru independenţa elevului. Aşa că de la un timp învĕţătoriul sĕ se pótă retrage cu totul, lăsând sĕ se manifeste deplin individualitatea şi originalitatea elevului, atât în concepţiune cât şì în espresiune şi esecutivă.

După fixarea acestor puncte de orientare, relativ la *primele deprinderi de stil în şcóla poporală*, şi după a 2-a cetire a elaboratului, conferenţa a acceptat principiile desfăşurate şi a însărcinat autorul sĕ presinte proximei conferenţe, în firul acelor principii, un şir întreg de *prelegrri practice* cu privire la deprinderile de stil pentru desp. II, III şi IV din şcóla poporală.

Cu acestea şedinţa a II-a s'a încheiat. Pentru şedinţa a III-a a doua zi la 8 ore, s'au pus la ordinea zilei *prelegerile practice*, cu elevii de la şcóla nóstră din Mediaş.

In şedinţa 3-a, diminéţa de la 8—9 şi 9—10 ore, s'au ţinut două prelegeri practice. Prima: „*Aerul*“, din fisică, de înv. *Z. Harhoiu*, a doua: *Tractarea poesiei „Vestitorii primăverii*“, de înv. *A. Cheţan.*

Terminându-se prelegerile, elevii au fost trimişi, ear' asupra prelegerilor s'a deschis desbatere, la care au luat parte înv.: *A. Cheţan*, *F. Necşa*, *N. Nătescu*, *T. Libeg*, *F. Albu*, *G. Filip*, *Sever Cheţan* şi comisariul consistorial.

Pe basa desbaterilor conferenţa a constatat:

Ad. I. Autorul n'a urmat la predare întru tóte conform metodicei mai noue, nici nu a desvoltat clar şi intuitiv *experimentul*, prin care era sĕ arete: *elementele constitutive ale aerului* (oxigen, nitrogen). In urma acesteia elevii nu au dovedit *interes* în decursul prelegerii şi nu au putut sĕ-şi formeze *noţiuni clare* despre *elementele* din cari e compus *aerul* şi despre *însuşirile* acelora.

S'a observat şi lipsă de precisiune în întrebările adresate elevilor, din care motiv şì respunsurile primite erau nesigure.

S'a recomandat deci prelegĕtoriului sĕ procédă mai sistematic la predare şi după treptele metodice. Mai întâiu sĕ instrueze însuşirile esterne ale acestui *corp gazos*, apoi sĕ trécă la analisa părţilor lui constitutive, pe basa esperimentului.

Pe lângă asemenea observări colegiale, s'a luat act de elaboratul presentat.

Aici însĕ trebue sĕ observăm, că recuisitele de învĕţământ absolut necesare — cum e şi pentru esperimentul amintit — lipsesc cu desĕvêrşire din şcólele nóstre poporale. Şi lipsa acestora împedecă nespus de mult *progresul real* al învĕţământului.

Măcar esperimentele fisice şi chemice formézá cel mai *sigur mijloc* pentru luminarea poporului asupra celor mai indispensabile *legi ale naturei*, cu cari el se întâlneşte la tot pasul în economia sa. Şi numai astfel e dat sĕ-l putem scóte din rătăcirea multor credinţe deşarte, ce stau ca un zîd nestrăbătut întrĕ el şi civilisaţie.

Altcum din acest incident s'au dat unele inviaţiuni, în parte s'a şi arĕtat de comisariul consistorial, cum s'ar puté învĕţătoriul provedé cu minimalul posibil, pentru cele mai indispensabile esperimente fisice şi chemice.

Credem de altă parte, că în acéstă privinţă centrul ar fi mai chiămat a vení în ajutoriul şcólelor nóstre, întâiu de tóte prin o pregătire cât mai amplă a învĕţătorilor în seminariile nóstre.

Ad II. S'a observat prelegĕtoriului, că ar fi copiat prelegerea sa practică, după un model publicat în „*Fóia pedagogică*“ din Sibiiu.

Acestei observări s'a reflectat cu drept cuvênt, că în cât priveşte firul metodic al lecţiei, prelegĕtoriul s'a orientat după modelul amintit. Şi nici că se putea altcum, de óre-ce metódele de învĕţământ şi modelele de acest fel, pentru aceea se scriu şi se publică, pentru ca învĕţătorii sĕ le urmeze în activitatea lor didactică.

In cât priveşte însĕ desvoltarea cuprinsului poesiei şi predarea ei, prelegĕtoriul a desfăşurat'o independent şi cu pricepere, după principiile metodice, ce s'au statorit în conferenţa precedentă din Mediaş şi s'au publicat şi în acest ziariu: nr. 52—1902.

S'a îndemnat deci prelegĕtoriul, ca sĕ continue a se perfecţiona în acéstă direcţiune, căci progres se póte deja constata întrĕ prelegerea sa din anul trecut şi cea presentă. Ear' isvórele de cari se va folosí la atari lucrări, sĕ le indice, căci acésta e o dovadă numai de sirguinţă şi studiu serios.

Fiind prelegerea bună, conferenţa a luat act de ea cu mulţămire şi a recomandat prelegĕtorului a lua în posibilă considerare observările făcute.

Cu acestea şedinţa 3-a s'a încheiat.

*

In şedinţa a 4-a şi cea din urmă (d. a.), s'a primit planul orelor de învĕţământ compus de înv. din loc, dl *F. Necşa*, şi s'au distribuit temele pentru conferenţa proximă, precum urméză:

1. „*Sarea*“, prelegere practică pe basa cărţii de cetire, pentru despărţĕmêntul II, — prelegĕtor: *Filon Albu*, învĕţătoriu în Curciu.
2. „*Intuiţia şi numirea obiectelor din şcólă cu elevii începĕtori*“, prelegeri practice, — prelegĕtor: *Filon Necşa*, învĕţătoriu în Mediaş.
3. „*Numirea obiectelor din şcólă*“, prelegeri practice din limba magiară pentru despărţĕmêntul II, — prelegĕtor: *Emil Sămărghiţan*, învĕţătoriu în Cetatea-de-baltă.
4. „*Predarea adiectivului, pe basa unei piese din cartea de cetire*“, prelegere practică din limba magiară, pentru despărţĕmêntul III, — prelegĕtor: *Teodor Libeg*, învĕţătoriu în Şoimuşul-rom.
5. *Causele analfabetismului în sînul poporului român*“ etc... s'a dat spre elaborare dlor: *Ioan Neamţ*, învĕţătoriu în Fărău; *Teodor Oprean*, învĕţătoriu în Laslăul-român şi *George Filip*, învĕţătoriu în Şilea-magiară.
6. „*Cum póte cineva înainta în avere şi învĕţătură ?*“, prelegere practică după a III-a carte de cetire de I. Popescu, — prelegĕtor: *Nicolau Nătescu*, învĕţătoriu în Agârbiciu.

In legătură cu causele analfabetismului, temă designată de Ven. Consistoriu, s'au ridicat şi plânsori de unii învĕţători, că în acest cerc sunt şi casuri de neregularitate, în ce priveşte solvirea salariului învĕţătoresc. Noi apelăm către autorităţile competente, în interesul şcólei, sĕ nu se abată de la obligământul oficiului lor. Căci interese *de ordin superior* reclamă grabnică aplanare.

Pentru conferenţele viitóre din acest cerc s'a făcut propunere sĕ se ţină câte-odată şi în Cetatea-de-baltă. Dar' majoritatea covêrşitóre a învĕţătorilor s'a pronunţat pentru Mediaş, cel mai firesc centru pentru toţi membrii din acest cerc.

*

Cu acestea s'au încheiat lucrările conferenţei din acest an. Comisariul consistorial în cuvinte calde şi-a luat rĕmas bun de la învĕţători cu urări de bine pentru şcóla română, ear' domnul protopop *R. Mircea* a mulţămit în numele conferenţei pentru activitatea desfăşurată. *Coresp.*

NOUTĂŢI

Reuniunea română de musică din Sibiiu îşi va ţiné *concertul* Luni în 12/25 Maiu a. c. în sala de la „Unicum“. Bilete se vînd în ziua concertului de la orele 11—1 în „Musikverein“ şi séra la cassă. Preţul locurilor: loc de şedere 2 cor.; de stat 1 cor.; pentru studenţi 40 fil. Loge à 5 persóne 10 cor. — Membrii reuniunii au bilet gratuit. Prenotări primeşte cassariul Dumineca 11/24 Maiu de la orele 2—3 p. m. în Casina română (Baierg. 1.) pe lângă taxa à loge 2 cor. şi primele douĕ rînduri à 40 fil.

*

Advocaţi noi. Zilele acestea Dr. Titu *Mălaiu* şi-a deschis cancelarie advocaţială în *Biserica-Albă*, ear' Dr. Victor *Poruţiu* în *Cluj*.

*

Adunare învĕţătorésca. Membrii ordinari, fundatori şi ajutători ai despărţĕmêntului învĕţătoresc din tractul protopresbiteral gr. or. al Lugojului, vor ţiné a doua adunare de despărţĕmênt, Joi în 29 Maiu şi Vineri în 30 Maiu c. st. vechiu, în comunele Hodoş şi Herendeşti.

*

Post de medic. Cu termin până la 28 Maiu st. n. e publicat concurs la postul de medic comunal în *Chinez* (Knéz) din comitatul Timiş, dotat cu 1200 coróne salariu, 200 coróne bani de cuartir, şi taxele pentru cercetarea bolnavilor. Comuna are 1800 locuitori români, 1400 germani şi 140 sêrbi. Alegerea se va face în 30 Maiu. Cererile concursuale sunt a se trimite protopretorului Szépe László în Vinga.

*

Cel mai tinĕr rege. Dumineca a împlinit etatea de 17 ani regele *Alfonso XIII.* al Spaniei. Aniversalul acesta a fost serbat cu mari festivităţi, deosebi în Madrid, capitala ţerii.

*

Pentru aspiranţii la facerea esamenului de cualificaţiune învĕţătoresc. Cererile pentru admitere la esamenul de cualificaţiune învĕţătoresc din terminul 9 Iuniu nou a. c. sunt defectuos instruate la următorii candidaţi: Ioan Manica, lipseşte testimoniul şcolar, Aurelia Săvoiu asemene, Iosif L du, lipseşte cartea de botez, Eugeniu Crăciun, lipseşte testimoniul de serviciu, Ioan Stănésă, testimoniul şcolar şi absolutoriul pedagogic sunt numai în copie, Nicolau Stoica, absolutoriul pedagogic e în copie, Ilie Aleman, lipseşte testimoniul şcolar, Ilie Bunea nu are absolutoriu pedagogic, Ioan Sântimbreanu nu are absolutoriu pedagogic, Ioan Cristea nu are testimoniu şcolar, Acsente Moşoiu nu are testimoniu despre serviciu continuu de la absolvarea cursului, Ioanichiu Şovrea nu are testimoniu şcolar, Ioan Biji nu are carte de botez, testimoniu şcolar şi absolutoriu pedagogic, Ioan Coman, nu are testimoniu şcolar, ear' absolutoriul pedagogic e în copie, Mateiu Alexandru nu are testimoniu şcolar.

Dacă până în 15 Maiu nu vor fi delăturate acele defecte, cererile vor fi respinse.

*

Părueli în biserică. In biserica „Belle-Ville“ din *Paris* s'a întêmplat Dumineca o scandalósă păruélă întrĕ „libercugetătorii“ (francmasoni) şi întrĕ credincioşii bisericei r. catolice. A nume: cardinalul Richard, archiepiscop de Paris, dase o pastorală, prin care îndemna preoţimea şi turma credinciósă, sĕ facă rugăciuni către Preacurata Fecióră, ca sĕ ajute bisericei faţă cu prigonirile din partea guvernului. Dumineca avea sĕ fie publicată acésta pastorală, faţă cu care „luminaţii“ se hotăriseră „sĕ demonstreze“, mergênd în acest scop la biserică şi ei. Când preotul, în firul unei predice a voit sĕ publice pastorala, francmasonii au început sĕ-i strige cuvinte de ocară. Publicul celalalt însĕ, care voia sĕ asculte pe preotul, s'a năpustit asupra lor cu pumnii şi cu bastónele, încingêndu-se astfel o păruélă ca în birturi întrĕ beţivani. A trebuit sĕ întrevină poliţia, care a arestat apoi vr'o cincizeci de „demonstranţi“.

*

Primiri în şcóla de cadeţi artileristi. La începutul anului şcolar 1903—1904 vor fi primiţi în cursul I la şcóla de cadeţi artileristi din Viena şi la cea din Traiskirchen (lângă Baden în Austria-inferióră) de tot 150 elevi. Vor fi primiţi tineri de 14—17 ani, cari vor fi absolvat 4 clase medii, cu succes cel puţin „bun“. Calculul „nesuficient“ din latină şi grecă nu se ia în considerare. Didactrul e: pentru fiii ai căror părinţi aparţin armatei active 24 coróne pe an; pentru fiii ai căror părinţi sunt oficeri în reservă ori afară de serviciu, oficianti de stat, de curte ori civili, 180 coróne; ear' pentru ceilalţi e 300 coróne. Aspiranţii săraci, cari produc testimoniu de cl. IV. cu calcul general „eminent“ şi vor face cu succes eminent esamenul de primire, cât timp vor raporta succes eminent şi în studiile cursurilor şcólei, vor avé sĕ solvéscă didactru numai de 24 coróne la an. Cererile de primire sunt a se trimite direct comandei şcólei de cadeţi artileristi (Viena X/2) până la 15 August st. n., avênd sĕ fie indicat în petiţiune, că la care dintrĕ cele douĕ şcóle amintite mai sus doreşte aspirantul sĕ fie primit. Informaţiuni mai detaiate dă broşura „Condiţiunile de primire în şcólele ces. şi reg. de cadeţi“, care se póte procura, pe preţ de 40 fileri, de la comanda ori-cărei şcóle de cadeţi.

*

Conspiraţie contra ţarului. Cum se raportézá din *Varşovia* pe basa unor ştiri sosite acolo de la Petersburg, marea revistă de primăvară a armatei ruseşti a fost amânată pe timp nedeterminat, din causă că poliţia declarase că nu póte garanta de siguranţa vieţii ţarului. Amĕnunte în chestie lipsesc; se vorbeşte însĕ, că s'ar fi dat de urmele unei mari conspiraţiuni contra ţarului.

*

Cerşitoriul şi prinţul. Mare-ducele Luxenburgului petrece la Abbazia deja de la începutul primăverii. Cu ocasiunea eşirii la preumblare miluia zilnic pe un cerşitoriu bĕtrân, care postat în apropierea portului saluta reverenţios pe ducele, ori de câte-ori îl vedea apropiindu-se. Sĕptĕmâna trecută cerşitoriul nu mai era la postul seu, nici prima, nici a doua zi. Ducele a ştiricit de sórtea protegiatului seu şi a aflat că a murit bietul şi că tocmai în ziua acea are sĕ i-se facă înmormêntarea. Imediat ducele a comandat o cunună, pe care însuşi a depus'o pe cosciugul cerşitoriului, însoţindu-l până la mormênt, ear' pentru orfanii rĕposatului a depus la primărie o sumă considerabilă.

*

Leproşi în Ungaria. Din Árokszállás se dă veste înfiorătóre, că întrĕ ţiganii din Árokszállás şi Bükkösd s'a ivit *lepra*, bóla care şi în Sfânta Scriptură e presentată ca una dintrĕ cele mai înfiorătóre. In cât ar fi adevĕrată ştirea, bóla are deja fórte multe victime.

*

Tragedia unei familii. In satul Les-Binges (nu departe de Paris) s'a întêmplat sĕptĕmâna trecută o înfiorătóre tragedie. A nume: soţia unui econom, după-ce belise un ied în presenţa copiilor sei, a plecat în vecini sĕ împrumute o căldare. In absenţa ei copilaşul mai mărişor a luat cuţitul încă ud de sângele iedului şi imitând ceea-ce vĕḑuse că a făcut mamă-sa cu iedul, a junghiat pe frăţiorul seu de doi ani, care dormia în leagăn, şi l'a tăiat tot bucăţi. Când s'a re'ntors a casă femeia şi a vĕḑut grozăvenia comisă de copil, au cuprins'o accese de nebunie furibundă şi luând de gât pe copilul ucigaş l'a ridicat în aer şi l'a sgâţâit până l'a sugrumat. Liniştindu-se apoi, şi vĕḑênd că pe lângă nenorocirea causată de neştiinţa copilului a mai adaugat încă şi ea una, încă şi mai criminală, a luat cuţitul fatal sĕ se sinucidă. In acésta însĕ au împedecat'o vecinii, cari se adunaseră la ţipetele şi văicărările ei după copilaşul măcelărit. A rĕmas însĕ nebună de tot. Către séră sosind din câmp bărbatul şi aflând despre grozava nenorocire, şi-a tăiat gâtul cu un briciu şi a murit.

*

Din Sânt-Andreş primim invitare la concertul şi representaţiunea declamatorică-teatrală ce o vor aranja elevii şcólei centrale, în localul şcólei din *Sânt Andreş*, Dumineca, în 24 Maiu st. n. 1903. Inceputul la $7^1/_2$ ore séra. Venitul curat e destinat pentru înfiinţarea unei biblioteci şcolare. Suprasolvirile benevole se vor cuita publice.

*

Mama salvată! Aşa scrie un fiu recunoscĕtor domnului Albert Müller din Budapesta V. Vadászutcza 42/V., inventatorului crucei electro-magnetice nr. 86,967 R. B. Scrisórea sună astfel: Stimate dle Müller! Nu mĕ pot reţiné de a nu-ţi esprima cordiala mea mulţămită, căci dacă esistă pe lume un mijloc cu efect, atunci acela este numai al dvóstre. Mama a suferit de stomac de 15 ani şi a fost cercată de reumatism într'aşa mĕsură, că nu mai nutriam nici o speranţă de a o puté reţiné în viéţă. Ea sĕmăna cu scheletul unui om, nu putea sĕ-şi mişte nici un membru al corpului şi trebuia tratată ca un copil mic. Mi-am luat însĕ refugiu la distinsul aparat al dtale, la crucea duplă electro-magnetică nr. 86,967 R. B. şi spre deplina nóstră bucurie, mama, după-ce a purtat aparatul 4 sĕptĕmâni, a putul părăsí patul, şi acum mulţămită lui Dzeu, se află bine şi sănĕtósă. Nu pot în deajuns pune la inima fie-căruia, care sufere de astfel de bóle, sĕ se adreseze dtale şi sĕ foloséscă binecuvêntatul dvóstre aparat. Primeşte, dle Müller, încă odată cordia a nóstră mulţămită. Bunul Dzeu sĕ te ţină şi sĕ-ţi rĕsplătéscă bogat invenţia Dtale. Cu stimă, George Parth în Baracka.

Cărţi şi reviste.

„Despre articol şi declinaţiune“, instructiva conferenţă ţinută de dl Dr. Atanasie *Marienescu* în şedinţa de la 14 Martie v. 1903 a *Academiei române*, a apărut şi în broşură separată, ca estras din „Analele Academiei române“ seria II. tom XXV (memoriile secţiunii literare). Conferenţa acésta póte fi de bun folos pentru toţi cari se interesézá de limba română şi voesc sĕ o vorbiască şi scrie conform firii şi regulelor ei — gramatice.

*

„Iubiţi şi pe duşmanii vostri“, poveste de Francisc Hoffman, localisată de Silvestru Danilescu. Preţul 40 fileri. Editura librăriei Ciurcu în Braşov.

*

„Candela“, revistă bisericéscă-literară, redactată în *Cernăuţi* de profesorul Dr. E. Voiutschi şi consilieriul consistorial Alexandru Manastyrski, a apărut pe luna Maiu (fascicolul 5, anul de esistinţă XXII) cu următoriul cuprins: „Dogma soteriologică, după doctrina bisericii ortodoxe“, de prof. Dr. Stefan Saghin (continuare din fascicolii anteriori); Cartea Iov, tradusă şi esplicată după textul masoretic, de Dr. Octavian Isopescul; 25 pagini text rusesc, apoi cronice, comunicări de interes bisericesc-pastoral şi o scurtă recensiune făcută de Dr. Vasilie Tarnavschi asupra conferenţelor lui Delitsch „Babel ŭnd Bibel“.

„Candela“ apare în Cernăuţi (Bucovina) în fascicoli lunari şi costă 8 coróne pe an. Biroul red. şi administraţiunii e în residenţa archiepiscopéscă.

FELIURIMI

Limbajul evantaliului. Mintea ageră de femee a inventat multe semne de înţelegere, pe séma acelora, de cari în ascuns vrea sĕ fie înţelésă. Astfel e şi jocul cu evantaliul, usuat mai ales în Spania. O damă din Spania, bine întrodusă în secretele sexului din care face parte, a esplicat unui scriitor înţelesul limbagiului evantaliului după cum urméză: Dacă evantaliul atârnă închis, la braţul drept, însemnézá: „Caut mire!“ Dacă atârnă la braţul stâng, însemnézá: „Sunt logodită, nu mai este nimic de sperat!“ Evantaliul apropiat de buze însemnézá: „Am îndoeli; mi-se pare că eşti infidel!“ Aranjarea buclelor pĕrului cu evantaliul însemnézá: „Mĕ gândesc la tine!“ A-şi face vênt cu evantaliul însemnézá: „Imi eşti indiferent, poţi merge, nu aştepta nimica!“ Evantaliul culcat pe inimă însemnézá: „Sufer şi mĕ topesc de dor!“ A numĕra spiţele evantaliului însemnézá: „Când putem vorbí neconturbaţi?“ A lovì în palmă cu evantaliul însemnézá: „Nu ştiu încă dacă te iubesc!“ A închide repede evantaliul e atâta cât: „Mĕ tem că mĕ tradezi!“ A priví lung şi galeş la tabloul de pe evantaliu însemnézá: „Imi placi nespus de mult!“ Ear' dacă scapi evantaliul din mână e atâta cât: „Ia-mĕ, căci sunt a ta pentru totdéuna“. De sine înţeles, că damele din Spania au ajuns la o desteritate admirabilă în facerea mişcărilor cu evantaliul. Pĕcat că n'au ajuns la aceeaşi desteritate şi în ale — bucătăriei.

Posta redacţiunei.

Galaţi. Raportul despre care ne scrii nu l'am primit.

Lugoj. Suntem, cum veḑi, prea îmbulziţi cu material urgent. Ii vom găsí noi însĕ ocasiunea potrivită pentru a o publica.

Sighişóra. E pusă la rînd pentru a fi publicată.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Poesii Postume, de *M. Eminescu* Preţul: . . . . C. 1·—

Ziarul unui Pierde-Vară, de *George Coşbuc* . . . . „ 2·—

Isus Christos cu cuvintele sântei scripturi, de *Dr. Petru Barbu* „ 2·50

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Cuvinte adevărate, de *N. Iorga* C. 2·50 plus 20 fil. porto postal.

Amvonul bisericei gr. ort. române. — Predici pentru tóte Duminecile, sĕrbătorile şi praznicele de preste an. De Ioan **Nicorescu**, preot-profesor seminarial în Arad. — In două tomuri. — Cu binecuvêntare archierésca. — Tomul I. Predici pentru tóte Duminecile de preste an. Preţul: **3 cor.** plus 30 fileri porto.

Vocabulariu portativ german-magiar-român, magiar-german-român şi român-german-magiar, de Heinrich Schlandt, prof. gimn. Preţul unei părţi singuratice este 20 fil.; tóte trei părţile broşate la olaltă costă 60 fil., plus 5 fil. porto postal.

Librăria archidiecesană.

Important pentru fie-care om!

Desfacere totală cu preţul cel mai eftin, numai cu fl. 2·95 o garnitură admirabilă din 14 bucăţi preţióse, juvaericale etc.

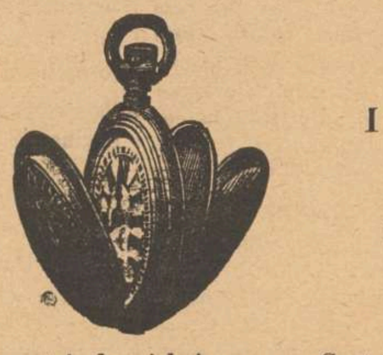

Important pentru fie-care om!

1 orologiu de busunariu, anker remontoir de nickel, marca „System Rosskopf Patent“, cu capace gravate frumos, regulator precis, 3 ani garanţie şi cutie.
1 Lanţ elegant panţerat, suflat sau nickelat dimpreună cu acăţător sistem parisian.
1 ac de cravată aurit cu imitaţie de briliante.
1 păreche nasturi pentru manchete auriţi marca „Garantie“.
1 garnitură nasturi (botoni) auriţi pentru gulere şi pepturi, constând din 5 bucăţi.
2 inele de aur cu pétră elegantă.
1 oglindă de busunar în cutie.

Acestea 14 preţióse şi admirabile obiecte dimpreună cu orologiul remontoir anker se predau numai cu 2 fl. 95 cr. prin rambursare sau prin trimiterea înainte a sumei la firma: ***Brüder Hurviz,*** *casă de esport,* ***Krakau*** *Stradom 17 (Oesterr.)*

Neconvenind a le returna în 8 zile primind banii înapoi fără ca cumpĕrătorul sĕ fie cu ceva prescurtat. — Catalóge bogat ilustrate cu tot feliul de juvaericale, se trimit gratis şi franco. [61] 4—10

Agenţi se caută.

Nr. 61—1903. [66] 3—3

Concurs

Prin acésta se publică concurs pentru ocuparea posturilor vacante de **parochi în două parochii** din tractul Haţegului cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“ şi anume:

1. Ocolişul-mic, — 2. Vâlcele-rele. Emolumentele sunt cele fasionate în cóla *B.* pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Concurenţii cualificaţi sĕ-şi trimită cererile instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral.

In conţelegere cu comitetele parochiale.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Haţegului.

Haţeg, în 1 Maiu 1903.

Titu V. Gheaja
protopresbiter.

Poveşti
pentru anul prim şcolar.

Lecţiuni după treptele formale
de
Dr. Petru Şpan.

Se póte procura cu preţul de **1 corónă** de la

Librăria Tipografiei archidiecesane.

„TIPOGRAFIA“ societate pe acţii, Sibiiu.

Convocare.

La adunarea generală a societăţii „Tipografia“ convocată pe 20 l. c. în Sibiiu, nefiind acţionarii presenţi şi acţiuni representate în număr recerut de statute, prin acésta pe basa §. 15 din statute **se convócă o nouă adunare generală în Sibiiu pe 5 Iuniu n. 1903** *la 9 ore a. m. în localul institutului* cu observarea, că la acésta adunare acţionarii presenţi, fără considerare la numĕrul acţiilor ori persónelor presente, vor decide valid asupra următórelor obiecte, designate pentru prima adunare:

Obiectele:

1. Raportul direcţiunii.
2. Bilanţul pe timpul de gestiune 1 Ianuarie—31 Decembre 1902.
3. Raportul comitetului de supraveghiare.
4. Propunerea direcţiunii pentru licuidarea societăţii.
5. Eventuale alte propuneri.

Sibiiu, în 20 Maiu 1903.

[68] 1—1 **Direcţiunea.**

In préjma esamenelor! * **In préjma esamenelor!**

Scrisori de esamen (propise) pentru scrierea *română, germână* şi *dictando* tipărite în Tipografia archidiecesană, *în colóre vênătă,* pe hârtie fórte fină, mărime 24/31 cm.

Preţul: de bucată 2 fil.; 100 bucăţi 1·30 cor. şi porto postal.
Comandele din afară se esecută imediat.

Librăria tipografiei archidiecesane

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căilor ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1903.

Budapesta — Predeal

Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.—	10.–		2.10	pl.	Viena	sos.	1·50	6.32	6.32	1.50
9.—	6.50	5.45	9.15		Budapesta (gara centrală).		7.10	9.35	6.44	7.50
11.56	9.07	9.27	11.19		Szolnok		3.37	7.12	3.46	5.32
2.14	10.43	11.53	12.55		P. Ladány		12.54	5.27	1.12	3.56
3.49	11.56	1·48	2.11	sos.	Oradea-mare	pl.	11.04	4.15	11.36	2.38
4.10	12.11	2.06	2·18	pl.		sos.	10.40	4.09	11.15	2.32
4.50	12.52	3·04	2.51		Mező Telegd		10.05	3.45	10.41	2.03
5.33	1.40	3.50	3.26		Rév		9.31	3.24	10.10	1.37
5.56	2.06	4.14			Bratca		9.10		9.53	
6.42	2.50	5.02	4.16		Ciucia		8.37	2.46	9.23	12.55
7.23	3.30	5.49	4 52		Huiedin		7.58	2.13	8.47	12.23
8.23	4.27	6.56			Nadăşul-ung.		6.42		7.35	
8.37	4.42	7.12	5.55	sos.	Cluş	pl.	6.17	12.59	7.13	11.10
8.54	4.52	8.30	6.11	pl.		sos.	5.41	12.23	6.45	10.50
9.11	5.18	8.59	6.27		Apahida		5.22	12.01	6.27	10.34
10.21	6.26	10.41	7.27		Ghiriş		3.58	10.46	5.18	9.30
10.47	6.52	11 16	7.50		Cucerdea	pl.	3.14	10.08	4.43	9.00
10.58	6.57	11.31	7.52			sos.	3.02	9.58	4.33	8.55
11.05	7.04	11.40	7.56		Uióra		2.56	9.52	4.27	8.50
11.13	7.11	11.50			Vinţul-de-sus		2.49	9.45	4.20	
11.34	7.33	12.20	8.16		Aiud		2.27	9.22	3.59	8.29
11.52	7.53	12.46	8.32	sos.	Teiuş	pl.	2.05	9.—	3.38	8.12
12.24		1.30	8.37	pl.		sos.	1.29		3.02	8.00
12.58		2,05			Crăciunel		12.57		2.36	
1.07		2.16	9.05		Blaş (ungh. Têrnavei) . .		12.43		2.21	7.35
1.14		2.24			Blaş		12,56		2.16	
1.45		3.02	9.31		Micăsasă		12.02		1.44	7.08
2·01		3.20	9.43	sos.	Copşa-mică	pl.	11.41		1.25	6.56
2.15		3.32	9.47	pl.		sos.	11.09		1.06	6.50
2.33		3.49	10.01		Mediaş		10.53		12.51	6.37
3.04		4.18	10.25		Elisabetopole		10.24		12.23	6.16
3.40		4.52	10.53	sos.	Sighişóra	pl.	9.48		11.49	5.49
3·47		5.04	11.—	pl.		sos.	9.02		11.42	5.42
4.03		5.35	11.14		Haşfalĕu		8.43		11.27	5.28
5·28		7.03	12.26		Homorod		7.30		10.18	4.23
6.03		7.45	12.58		Ágostonfalva . , . . .		6.49		9.59	3.50
6.34		8.13	1.16		Apaţa		6.27		9.17	3.35
7.10		8.48	1.35		Feldioara		5.56		8.49	3.15
7·50		9.27	2.09	sos.	Braşov	pl.	5.20		8.13	2.45
11.40			2.19	pl.		sos.			5.00	2.18
12.38			3.01		Timiş				4.05	1.42
1.11			3.31		Predeal				3.32	1.12
8.10			9.40	sos.	Bucuresci	pl.			8.40	8.05

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

tren de persóne			tren mixt.				tren de pers.	tren mixt	tren de pers.	
2.21	4.43	11.20	7.10	pl.	Copşa mică	sos.	6.—	9.32	3.02	12.50
3.40	6.36	12.39	8.50		Ocna (Scalde)		4.57	8.08	1.27	11.47
3.58	7.04	12.57	9.15	sos.		pl.	4.37	7.41	12.58	11.27
tr. mxt.	Comunică Numai Marţa şi Vinerea.	tr. mxt.	—		Sibiiu		—		Circ. Marţa şi Vinerea	tr. mxt
4.33		2.--	—	pl.		sos.	—	7.33		8.57
5.23		2.54	—		Tălmaciu mare		—	6.45		8.04
6.15		3.59	—		Avrig		—	6.01		7.15
8.34		6.35	—	sos.	Făgăraş	pl.	—	3.32		4.25

Budapesta — Arad — Teiuş

Tren de pers.	Tren ccel.	Tren de pers.	Tren accel.				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.00	10.00	12.30	8.50	pl.	Viena.	sos.	3.25	7.20	6.32	6.32
8.10	6·50	10.00	2.15		Budapesta (gara centrală).		6.10	1.10	7.20	9.35
11.09	8.53	1.30	4.22		Szolnok.		2.49	11.19	4.13	7.32
3.32	11.51	6 05	7.11	sos.	Arad	pl.	9.35	8.18	11.20	4.21
4.07	12.11	6.35	7.18	pl.		sos.	9.05	8.08	10.50	4.06
4.19	—	6.46			Glogovaţ.		8.55		10.38	—
4.41	-	7.06			Gyorok		8.34		10.14	—
4.53	—	7.16			Pauliş'.		8.14		10.00	—
5.06	12.49	7.34	7.55		Maria-Radna		7.54	7.30	9.45	3.27
5.34	—	7.54			Conop.		7.22		9.15	—
5.49	1.16	8.08	8.21		Bêrzava		7.05	7.00	8.57	2.57
6.36	1.46	8.47	8.51		Soborşin		6.27	6.34	8.15	2.31
7.10	2.05	9.12	9.03		Zam		5.50	6.08	7.41	2.05
7.39	—	9.34			Gurasada		5.23		7.16	—
7.50	2.27	9.42	9.30		Ilia		5.13	5.45	7.06	1.39
8.15		10.03			Branicica		4.49		6.43	—
8.41	2.54	10.27	9.57		Deva		4.27	5.19	6.20	1.12
8·56	3.06	10.41	10.08		Simeria (Piski)		4.12	5.08	6.05	1.00
9.45	3.32	11.24	10.40		Orĕştia		3.33	4.36	5.19	12.33
10.03	—	11.44			Şibot		3.13		4.55	
10.30	4.—	12 04	11.08		Vinţul de jos		2.58	4.09	4.34	12.05
10.49	4.26	21.24	11.20		Alba Iulia.		2.38	3.57	4.17	11.44
11.25		12.58	11.42	sos.	Teiuş	pl.	2.00	3 33	3.43	

Vinţul-de-jos — Sibiiu.

	Tren micst		tr. d. p.				tr. d. p.	Tren micst		
—	2.00	7.30	4.10	plécă	Vinţul-de-jos	sos.	11.43	7.48	10.15	—
—	2.24	7.57	4.31		Sebeşul-săsesc		11.27	7.28	9.55	—
—	2.47	8.20	4.49		Câlnic		11.09	6.48	9.15	—
—	3.11	8.44	5.08		Cunţa		10.59	6.34	9.02	—
—	3.21	8.54	5.17		Mercurea-Sărătură . . .		10.44	6.15	8.43	—
—	3.40	9.12	5.31		Mercurea		10.32	6.00	8.28	—
—	3.54	9.26	5.42		Apoldul-mic		10.22	5.18	8.14	—
—	4.30	10.05	6.11		Apoldul-mare		10.05	4.55	7.52	—
—	4.58	10.33	6.33		Galeş		9.46	4.25	7.24	—
—	5.27	11.07	6.56		Sĕlişte		9.30	4.05	7.05	—
—	5.40	11.20	7.06		Săcel		9.11	3.40	6.41	—
—	5.50	11.30	7.15		Cacova		9.01	3.28	6.29	—
—	6.01	11.45	7.24		Orlat		8.51	3.16	6.17	—
—	6.18	12.03	7.35		Cristian		8.31	2.48	5.50	—
—	6.44	12.29	7.56		Turnişor		8.07	2.17	5.17	—
—	6.55	12.40	8.05	sos.	Sibiiu	plécă	7.57	2.05	5.05	—

Arad — Timişóra

	tren de pers.		tren mixt.				tren mixt.	tren de pers.		
—	6.15	11.56	5.00	pl.	Arad	sos.	10.43	3.44	10.59	—
—	7.00	12.42	6.14		Vinga		9.47	3.01	10.17	—
—	7.21	1.05	6.52		Merczifalva		9.09	2.33	9.50	—
—	7.49	1.35	7.39	sos.	Timişóra	pl.	8.25	2.00	9.17	—

Notă. Orele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se cetí de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. — Numerele încadrate în linii negre însémnă orele de nópte.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 52 Sibiiu, Sâmbătă 10/23 Maiu 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei or 30 fil. rêndul cu litere garmond

Scrisóre din Budapesta.

Chestiunea socialistă.

— 16 Maiu n.

Mai zilele trecute am rĕmas surprins cetind într'unul din ziarele nóstre, că distinsul meu dascăl de odinióră, dl V. Goldiş, într'o convorbire acordată unui ziarist magiar asupra chestiunei socialiste la Români, a declarat, că nu vede nici un pericol, din punct de vedere al intereselor nóstre, în socialism. Nu puteam ştí, ce formă de socialism înţelege dl Goldiş. De bună sémă — mi-am zis, — nu póte fi socialismul revoluţionar, socialismul ortodox ori marxist, cum i-se mai zice, care tocmai se propoveduesşte întrĕ Români prin agenţii propagandei socialiste-revoluţionare internaţionale şi prin cele două lăpĕdături de foi din Budapesta şi Timişóra, dacă nu mĕ înşel.

Nu póte sĕ aibă aprobarea dlui Goldiş acest socialism-utopie, care din punct de vedere teoretic e o fantasie, ear' din punct de vedere practic e cel mai periculos nu numai pentru statele poliglote (admiţênd că s'ar mărginí la graniţele unui stat) ci şì pentru cele naţionale, necum apoi pentru un popor ca al nostru, ale cărui tóte interesele trebuesc supuse ideii de naţionalitate.

Dl Goldiş zice — nu 'mi mai aduc bine aminte cuvintele — că până când vor vorbí ómenii mai multe limbi, nu trebue sĕ ne fie témă, că ideia de naţionalitate va fi întunecată de socialism.

Ei bine, dar' pericolul socialismului nici nu constă atât în tema de desnaţionalisare. E adevĕrat, că socialismul marxist eschide naţionalismul, dar' pentru aceea nu 'l va puté nimicí nici-odată, pentru-că nici-odată socialismul acesta nu 'şi va puté ajunge ţinta: reformarea actualei organisaţiuni sociale în statul visat de Marx. Acésta însaşi mulţi dintrĕ socialistii culţi, urmaşi ai lui Marx, o recunosc. Astfel stând lucrul, pericolul ce l'ar puté aduce profesarea fără sens a ideilor socialismului ortodox, nu póte fi de cât de natură trecĕtóre şi nu póte consta de cât din turburarea fără folos, ba dăunătóre chiar a pacinicului nostru popor. Am ajunge sĕ plătim scump esperienţa ce am puté-o face, ca sĕ ne convingem că da, în adevĕr socialismul şcólei marxiste este inrealisabil.

Pericolul este dară, că se fanatiséză poporul cu nişte credinţe noue, în contul cărora uşor îşi negligă interesele sale particulare şi odată cu aceste şì cele comune, se lipseşte de facultatea de a judeca real lumea ce 'l încujură şi, în desamăgire, sĕ 'l împingi la rĕsvrătiri sângeróse. Acésta stare anarchică de lucruri póte dăinuí mai mult sau mai puţin, după cum poporul respectiv e mai mult sau mai puţin înaintat în cultură. Apoi cred că tocmai acum nu prea avem trebuinţă de stări anormale, cari ar puté avé urmări fatale pentru noi şi viitoriul nostru.

Sĕ aduc un esemplu: Intrĕ punctele programului de Erfurt este unul, prin care se cere statificarea învĕţământului primar. Se póte întêmpla, ca precum pentru o alegere de primariu şi-au sacrificat viéţa, tot asemenea pentru dragul unei idei noue sĕ sacrifice şcólele confesionale în favorul celor de stat, cu atât mai uşor cu cât guvernul bucuros ajută.

Ar fi de condamnat asemenea ómeni? In nici un cas. Câtă vreme au avut credinţa, că şcóla lor trebue sĕ fie confesională, au sacrificat totul pentru susţinerea ei. Când însĕ acésta credinţă n'o mai au, când e înlocuită cu alta, pentru ei încetéză şì raţiunea de a mai ţiné şcólă confesională.

Pórtă vină ómenii acestia? Vina cel mult o pórtă aceia cari au lăsat, ca vechia credinţă sĕ fie înlocuită cu alta străină de aspiraţiunile nóstre.

In general poporul nostru e fórte conservativ. Idei şi credinţe noue numai cu greu îşi pot face întrare în mijlocul sătenilor nostri. Indată-ce însĕ aceste noue credinţe sunt propoveduite prin apostolatul unor ómeni de credinţă, ele nu mai întimpină nici o dificultate. Bine vedem, că până nu s'au găsit propagatori din sinul nostru, socialismul a rĕmas intact pentru noi. Ca esemplul de mai sus aşi mai puté serví şì cu altele. Nu ţin de lipsă, căci şi din acela se póte vedé din destul în ce constă pericolul socialismului la Români.

M'a mai surprins opiniunea unui cunoscut publicist al nostru, după care uşor am puté da mâna cu social-democraţii pentru realisarea unor interese comune, cum e bunăóră întroducerea *sufragiului universal*

Imprejurarea că acest postulat se află atât în programul nostru naţional de la 1881, cât şi în faimosul program de Erfurt, cu alte cuvinte ne e comun şì nouĕ şì socialistilor, nu justifică legitimitatea acţiunei comune, tovărăşiei comune. Sufragiul universal din programul nostru de la Sibiiu este mijlocul pentru realisarea unei sumedenii de alte postulate naţionale; în programul de Erfurt mijloc pentru ajungerea şi îndeplinirea unor reforme sociale de natură cosmopolită şi în multe casuri străine de firea şi aspiraţiunile nóstre naţionale.

Se naşte însĕ întrebarea: Cu programul de la Sibiiu se póte convinge şi căştiga poporul pentru adunări şi meetinguri în favorul întroducerii sufragiului universal? Dacă da, atunci e superfluă tovărăşia social-democraţilor. Dacă nu, şi dacă numai cu propoveduirea programului de Erfurt se póte agita cu succes pentru sufragiul universal, atunci calea e greşită. Introducerea unei atari reforme electorale nici pe departe n'ar puté contrabalansa rĕul pricinuit prin familiarisarea poporului cu ideile socialiste. Pe de altă parte votul universal încă nu e de natură a da un mers liniştit propagandei socialiste. Avem un esemplu clasic în Belgia, unde e întrodus sufragiul universal şi pentru aceea totuşi acolo socialistii sunt mai porniţi către rĕsvrătiri. Cine nu 'şi aduce a minte de înspăimêntătórele revolte socialiste belgiene din anul trecut, cari erau gata-gata sĕ degenereze în rĕsboiu civil. E adevĕrat că 'n Belgia mai sunt şì alte cause, cari trebuesc considerate, dar' principala este deprinderea de a judeca totul din punct de vedere social-democrat.

Ar trebuí sĕ mĕ estind prea mult — şi cadrele unei scrisori mi 's prea înguste — ca sĕ cerc sĕ dovedesc convingerile mele asupra chestiunei socialiste. Cu vre-o ocasiune mĕ voiu esplica mai detailat. Pot spune, că după modesta mea părere, nici un fel de socialism dintrĕ cele ce se propagă nu 'şi are înţeles, nu e justificat din punct de vedere *românesc*. Cel mult socialismul creştin, dar' şì acesta numai ca o contracţiune a ideilor propoveduite prin Marxisti, Lasalle-sti etc.

Are multă dreptate dl Goldiş, când zice, că ideia fundamentală a socialismului e sĕ i-se dee fie-căruia partea ce 'i compete după munca sa. Da, şi eu nu cred sĕ esiste mĕsurători mai desĕvêrşiţi ai muncei, activităţii şi diliginţii omeneşti de cât *libertatea individuală* şi *proprietatea liberă*, aceste principii fundamentale pe cari se baséză actuala organisaţie social-economică. Deci ori-ce acţiune în marginile actualei organisaţiuni sociale, de care ideia de naţionalitate sĕ fie nedespărţită, póte fi admisibilă pentru noi Românii.

De încheiere ţin sĕ spun, că amintind de chestiunile aceste n'am intenţionat sĕ ating susceptibilitatea nimĕnui. Imi place, ba îmi ţin de datorinţă chiar sĕ respectez părerile altora.

Valnor.

Conferenţele învĕţătoreşti

Cercul Sĕlişte.

— De la corespondentul nostru. —

Gurarîului, 25 April v.

(Fine).

La orele 2 p. m. se începe a *patra şedinţă*. Dl *Nicolae Comaniciu* (Tilişca) 'şi ceteşte operatul în care tractéză tema fixată de Veneratul consistoriu: „Cari sunt causele, că după atâţia ani de frecuentare a şcólei, şi după atâţia ani de obligativitate a frecuentării se află întrĕ credincioşii bisericei nóstre încă un procent atât de mare de analfabeţi, şi că chiar dintrĕ cei cari au frecuentat şcóla sunt mulţi cari în viéţa practică negligă cu totul scrisul şi cetitul, sau se feresc a arăta că ştiu scrie şi cetí; şi cari sunt mijlócele cele mai potrivite pentru a delătura acéstă stare de lucruri păgubitóre?“

Autorul a lucrat tema cu zel şi bunăvoinţă, pagubă numai că întréga viéţă a poporului nostru o priveşte prin o prismă de tot mohorîtă şi întréga lucrare a fost ţinută în un ton pesimist. Cu tóte acestea, după ce cu temeinicie se nisueşte a dovedí cum causele principale ale procentului mare de analfabeţi le dă însuşi poporul, învĕţătorii, preoţii, primăriile comunale, autorităţile şcolare, pisma, ce de-opotrivă pe toţi ne stăpâneşte, şi modul cum sunt învĕţătorii salarisaţi, 'şi încheie operatul cu următórele cuvinte: „Dascăl român! Nu căuta nici mulţămire, nici fericire, de cât numai în *muncă*. Munca sĕ-ţi fie plăcerea! Şi dacă la început îţi va fi greu, nu te spăria, ci stărueşte şi obosėla îţi va păré distracţie. Nu-ţi place timpul de acum, nu te poţi împăca cu sbuciumul societăţii de azi pentru-că nu te prea preţueşte, fii mai mândru de cât sĕ cerşesti dragostea ei. Nu te poţi împăca cu materialismul cras al vremii de acum, lasă-ţi sufletul în patria idealelor... Dacă vrei binele teu, dacă vrei binele némului întreg, prefă inimile elevilor tĕi cum îţi place. Din ei sĕ se facă tot atâţia ómeni, aşa cum doreşti tu sĕ fie toţi rĕsleţii fii ai némului. *Ai şcóla, reforméză naţiunea!*“

După-ce criticul oficios, dl I. Simulescu îşi face observările asupra temei, vorbesc la obiect dnii D. Lăpĕdat, A. Vlad, N. Iosif şi D. A. Mosora, ear' dl comisariu resumând cele disertate 'şi desfăşură şì dsa vederile în acest obiect. Conferenţa enunţă în urmă ca principale *cause:*

a) sărăcia poporului, a cărei urmare este lipsa de şcólă corĕspundĕtóre, lipsa de recuisite de învĕţământ, etc.;

b) nestabilitatea învĕţătorilor;

c) indulginţa autorităţilor bisericeşti-şcolare;

d) puţina activitate a şcólelor de repetiţie;

e) lipsa de manuale didactice corespundĕtóre, în special de cărţi de cetire, precum şì de biblioteci şcolare;

f) puţinul interes ce 'l arată părinţii faţă de copíi.

Ear' ca principale *mijlóce* prin cari multe neajunsuri s'ar puté delătura, se enunţă:

a) ţinerea de prelegeri poporale;

b) întemeiarea şcólelor de adulţi;

c) înfiinţarea pretutindenea de diferite reuniuni sociale-culturale;

d) acordarea de premii pentru compunerea de manuale didactice corĕspundĕtóre;

e) stabilirea unui nou plan de învĕţământ, care sĕ fie mai practic, sĕ corĕspundă stării culturale a poporului nostru, sĕ cuprindă acest plan numai şi numai strictul necesar şi practic, etc.

Dl Petru *Giura* îşi ceteşte elaboratul despre studiul asupra manualelor din limba magiară pentru şcólele poporale şi propuneri asupra celor mai bune şi practice de folosit.

Prin o amĕnunţită şi instructivă espunere arată metódele, cari se folosesc la învĕţarea unei limbi străine, metóde pe basa cărora sunt apoi compuse diferitele manuale didactice. Critică rênd pe rênd manualele din limba magiară, cari se folosesc în şcólele nóstre, şi în fine recomândă a se folosí manualele din limba magiară edate de Dr. A. *Schullerus* şi I. *Popovici*, pe cari le află mai corĕspundĕtóre, mai practice.

După-ce dl R. *Vraciu* face acestui operat o favorabilă critică, conferenţa esprímă autorului mulţămită protocolară şi recomândă întroducerea manualelor lui Dr. A. Schullerus şi I. Popovici în şcólele din acest cerc.

Conferenţa aderéză în principiu la înfiinţarea societăţii de ajutorare a preoţilor şi învĕţătorilor gr.-or. din archidiecesă, projectată de conferenţa din Sebeş.

Membrul C. *Crişţiu* face propunerea, ca sĕ se facă o colectă întrĕ membrii conferenţei în scopul înfiinţării unui fond făcut întru memoria fericitului dascăl al dascălilor Dr. D. *Barcianu.* Conferenţa în unanimitate şi cu evlaviósă însufleţire ridică propunerea la valóre de conclus, însărcinând comisiunea permanentă a-l esecuta.

Membrul N. *Iosif* apreciind după merit însemnătatea cea mare a *şcólelor economice*, face propunerea, ca Veneratul consistoriu sĕ fie rugat a face tot posibilul, ca la fie-care şcólă sĕ se sistemiseze şì şcólă economică.

După-ce în comisiunea permanentă se realeg fostii membri, afară de membrul D. A. Mosora, care insistă a fi înlocuit prin altul, alegêndu-se în locul seu dl P. Giura, dl comisariu prin o vorbire acomodată declară programul conferenţei eshauriat şi conferenţa încheiată.

Dl preot local Ioan *Manta* rógă pe învĕţători a părăsí comuna cu bune impresii, căci fruntaşii ei au făcut totul ce li-a fost cu putinţă, ca cu frăţéscă şi românéscă dragoste sĕ fie primiţi.

Amintesc la acest loc, că la şedinţele conferenţei au participat dnii preoţi locali I. Manta şi I. Muntean, apoi preotul din Sibiel V. Popoviciu, fruntaşii din loc I. Ivan, V. Decei, I. Măcelariu, învĕţătoriul gr.-catolic din loc, D. Danciu, şi învĕţătorii de la şcóla grăniţeréscă comunală din Orlat L. Maior şi I. Giurgiu.

Drept încheiere trebue sĕ aduc tribut de laudă fruntaşilor comunei Gurarîului, cari s'au îngrijit, ca puţinul timp liber ce 'l vor avé învĕţătorii cu prilegiul conferenţei, sĕ 'l petrécă bine. Casele lor, recunoscute de ospitale, au fost şi de astădată deschise şi mesele întinse. Pe lângă cuartire bune, spre a ţiné închiegată întréga societate s'au arangiat în una din salele şcólei mese, unde pe lângă un preţ bagatel ni-s'a servit prânzul şi cina.

D. A. Mosora.

Cercul Solnoc.

Raport special.

30 April v.

Conferenţa învĕţătorénscă prescrisă pentru anul acesta, s'a ţinut cu învĕţătorii din protopresbiteratele Cetatea-de-pétră şi Solnoc — în comuna Fânaţe la 23 şi 24 April st. v. sub presidenţa comisariului consistorial *Gavriil Hango,* — spiritual la penitenţiarul reg. ung. regn. din Gherla.

După terminarea serviciului divin împreunat cu invocarea Spiritului sfânt, sĕvêrşit de comisariul consistorial cu asistenţa adm. protopresb. T. Şovrea din loc, adunându-se învĕţătorii în sala de învĕţămênt a şcólei nóstre confesionale poporale, comisariul deschide conferenţa prin o cuvêntare în care arată mijlócele prin cari putem creşte copíii în iubirea de patrie şi ném. (Cuvêntarea o vom publica în întregime. *Red.*)

Invĕţători presenţi au fost din protopresbiteratul Cetăţii-de pétră 11, ear' din tractul Solnocului 5; absenţi din tractul Cetăţii-de-pétră — cu scusă 1 şi fără scusă 1, ear' din tractul Solnocului cu scusă 1 şi fără scusă 2. — Notez, că din cei 5 învĕţători absenţi, 4 inşi au fost însărcinaţi şi cu lucrări de teme (prelegeri practice) în scris, dintrĕ cari 2 inşi nu şi-au scusat absenţa, ear' temele nu şi-le-au trimis nici unul.

Prelegeri practice au ţinut învĕţătorii: Ioan Murĕşan din Fânaţe: *Tractarea literei „e" mic,* prelegere practică din scris-cetit cu copíii anului I. de şcólă; Gr. Roman din Laschia (în locul preotului I. Roman din Sĕlniţă, absent cu scuză): *Naşterea lui Iisus Christos,* prelegere practică din Religiune cu copíii anului II. de şcólă; Ioan Biji din Trestie (în locul lui I. Cureu din Cupşeni, absent fără scusă): *Mĕsurile metrice de greutate,* prelegerere practică din Comput cu copíii anului III. de şcólă; Ioanichie Şovrea din Cărbunari (în locul lui Gr. Bărbos din Ciocotiş, absent cu scusă): *Ziceri simple amplificate,* prelegere practică din Limba magiară cu copíii anului IV de şcólă; Gavriil Bogdan din Finteuş (în locul lui I. China din Poiana-porcului, absent fără scusă): *Cultivarea cepei,* prelegere practică din Istoria naturală cu copíii anului V. de şcólă; şi George Codre din Berinţa: *Representanţa comunală,* prelegere practică din Constituţia patriei cu copíii anului VI de şcólă. Tóte prelegerile (designate tóte de comisariul consistorial) afară de prima, au fost clasificate de bune.

Elaboratul: *Stabilirea unei împărţiri a obiectelor de învĕţămênt pe orele zilelor din sĕptĕmână pentru o şcólă cu doi şi cu trei învĕţători,* presentat de învĕţătorii Nic. Man din Libotin şi Vas. Thira din Ineu, nefiind în aceste protopresbiterate nici o şcólă cu doi sau cu mai mulţi învĕţător, cu unele modificări conferenţa îl ia spre ştire şi 'l supune Preav. Consistoriu spre apreţiare.

In firul desbaterii asupra temei: „Cari sunt causele, că după atâţia ani de frecuentare a şcólei, şi după atâţia ani de obligativitate a frecuentării se află întrĕ credincioşii bisericei nóstre încă un procent atât de mare de analfabeţi, şi că chiar dintrĕ cei ce au frecuentat şcóla sunt mulţi cari în viéţa practică negligă cu totul scrisul şi cetitul, sau se feresc a arĕta că ştiu scrie şi cetí; şi cari sunt mijlócele cele mai potrivite pentru a delătura acésta stare de lucruri păgubitóre?" presentată de învĕţătorii Gavr. Hereş din Curtuiuş şi I. Bărbos din Făureşti, — conferenţa constată următórele cause ale mulţimii analfabeţilor în sînul credincioşilor bisericei nóstre:

1. Nu toţi învĕţătorii se folosesc de tóte mijlócele legale pentru a constrînge pe părinţi sĕ-şi trimită copíii regulat la şcólă, ci multe din absenţiile nescusate le retac, numai ca sĕ nu vină în conflict cu poporul, şi aşa nu pot face cu elevii nici un progres durabil, ear' mulţi dintrĕ conducĕtorii şcólei, pentru a se face populari, în cas de arĕtare pun vina pe învĕţătoriu, că dacă nu ar fi arĕtat el absenţiile, ei nu ar fi fost siliţi a-i pedepsí (pe părinţii renitenţi) pentru netrimiterea copíilor la şcólă.

2. Mulţi dintrĕ învĕţători după ce au terminat cursurile pedagogice, nu mai cetesc nimic pentru perfecţionarea în specialitatea lor, ear' ceea-ce au învĕţat în şcólă uită.

3. Lipsa multor învĕţători de vocaţiune şi puţin simţ de importanţa misiunei lor culturale şi morale.

4. Prea mulţi învĕţători toleraţi (fără pregătiri pedagogice), şi astfel incapabili de a-şi împliní datorinţele la cari s'au angajat, şi apoi prea desele schimbări de învĕţători la unele şcóle, numai pentru ca parochia sĕ scape de a da cuincuenale, prin ce apoi nu se póte stabilí o uniformitate în metod, ear' învĕţămêntul stagnéză ori recade chiar.

5. Pe unele locuri prea puţine deprinderi în scris şi cetit în şcólă, ear' pe aiurea părinţii ocupându-şi copíii a casă prea mult cu lucrul, acestora nu le rĕmâne timp de ajuns pentru pregătirea lecţiunilor scripturistice de casă.

6. Neprovederea de ajuns a copíilor cu recuisitele de învĕţămênt necesare, de multeori din causa sărăciei poporului.

7. Prea puţin pond pe şcóla de repetiţiune.

8. Lipsa de lectură pentru tinerimea eşită din şcólă, căci nici părinţii nu-i procură, şi nici biblioteci şcolare ori de altă natură pentru poporul nostru în aceste părţi nu sunt de loc.

9. Neprovederea şcólelor de ajuns cu recuisitele de învĕţămênt necesare.

10. Puţina controlă din partea organelor bisericeşti-şcolare asupra mersului învĕţămêntului.

11. Preocupaţiunea poporului faţă de învĕţătură, zicênd, că precum a trăit tata şi moşul şi eu, şi copilul meu va trăí, că ştiu, că nu 'l voiu face popă, şi nu mi-oi da averea gata pe negata şi nesigură.

12. Batjocura unor ómeni rĕutăcioşi analfabeţi faţă de cei nisuitori la învĕţătură din sinul poporului, ca nu cumva acestia sĕ le trécă óre-când cu cinstea pe dinainte, prin ce pe mulţi îi disgustă.

13. Fiind poporul nostru în cea mai mare parte lucrător de pămênt ori păstoriu de vite, póte nici timp de ajuns nu are pentru a se ocupa mai des cu cetitul şi scrisul, şi aşa în curênd uită şi ceea ce a ştiut.

14. Pe multe locuri înşişi cei chiămaţi pun direct ori indirect pedeci la înaintarea culturală a poporului, parte intenţionat neinteresându-se de şcólă, parte desmântând pe părinţi a 'şi da copíii mai departe la învĕţătură, ori a-i ocupa cu scrisul şi cetitul după ce au terminat şcóla poporală şi i-au lăsat a casă; şi acésta numai din rĕutate diavoléscă, pentru-ca nu cumva aceia câştigându-şi vre-o cualificaţiune intelectuală corĕspundĕtóre, óre-când sĕ pótă concura la posturi pe cari intenţionéză a le ocupa cu indiviḑi din familia lor, ori pentru a 'i puté controla în afacerile lor oficióse. (In privinţa acésta se spun casuri ca următórele: O preotésă a luat Apostolul din mâna unui copil, zicênd, că cu de aceste cărţi numai feciorilor de popă le este ertat a umbla; un preot a zis, că: „nu-i bine sĕ ştie în sat şi altcineva scrie şi cetí afară de popa"; şi un semidoct unui ţĕran, care avea un copil la şcólă: „no, ear' făcuşi din sĕcure topor", pentru-că îşi vîndu-se boii şi cumpĕrase nişte viţei în locul lor, ca sĕ pótă rupe ceva bani din preţul lor, spre a-şi ţiné copilul mai departe la şcólă, etc. — Cor.).

15. Cât priveşte faptul, că unii din popor se feresc a arĕta că stiu scrie şi cetí, acela numai în parte este adevĕrat, căci cărturarii eşiţi numai din şcóla poporală ei întrĕ ei nici odată nu négă că ştiu scrie şi cetí, dar' adese-ori négă înaintea străinilor; şi acésta o fac mai cu sémă feciorii la asentare în speranţa înşelătóre, că dându-se de neştiutori de carte, ori nu vor fi înrolaţi, ori înrolaţi fiind, vor fi eliberaţi mai de timpuriu de la serviciul activ militar, ca unii de puţin folos pentru armată — necugetând în nepriceperea lor, că tocmai prin acésta li-se îngreunéză serviciul mai mult; apoi mulţi ţĕrani o fac acésta din causa, că subscriind acte compuse în limbă străină pe care nu o pricep, ori compuse în limba lor, dar' neesplicate de ajuns, şi încurcându-se în daraveri păgubitóre, mai târziu se feresc a arĕta, că ştiu scrie şi cetí, cugetând, că astfel la cas de lipsă vor scăpa de responsabilitatea subscrierii lor făcute prin mână străină. De ací provine apoi în mare parte, că la conscrierea poporului în datele statistice civile ocură atâţia analfabeţi în sînul poporului nostru.

Ca mijlóce pentru sanarea acestor rele conferenţa recomandă următórele:

Ad. 1. Invĕţătorii sĕ arete absenţiile neescusate, fără nici o cruţare, ear' autorităţile şcolare sĕ nu arunce odiul pentru acésta pe învĕţători, ci sĕ convingă pe părinţi, că aşa prescrie legea în interesul binepriceput al copíilor lor.

Ad. 2. Invĕţătorii sĕ caute a se perfecţiona în cariera lor şi după ce au terminat cursurile pedagogice — cetind opurile mai nóue şi compunênd în scris cât mai multe prelegeri practice din obiectele de învĕţămênt.

Ad 3. Invĕţătorii fără vocaţiune, ori sĕ părăséscă acésta carieră, ori autorităţile şcolare sĕ-i controleze mai aspru şi dacă îi află neapţi, sĕ-i delăture.

Ad 4. Indiviḑi fără pregătiri pedagogice sĕ nu se aplice ca învĕţători de loc, de cât unde nu concuréză nimeni, ear' cei cu pregătiri pedagogice, dar' provisori, sĕ nu se strămute prea des de la o şcólă la alta, şi autorităţile şcolare sĕ caute tóte mijlócele pentru a puté instituí învĕţători definitivi, căci cuincuenalele nu sunt o jertfă atât de mare pe care poporul sĕ nu o pótă suporta, mai cu sémă când, în cas de lipsă mare îi vin în ajutoriu şi biserica şi statul.

Ad 5. Invĕţătorii sĕ se ţină strict de planul de învĕţămênt şi sĕ intervină la părinţi, ca a casă sĕ dee copíilor timp de ajuns pentru pregătirea lecţiunilor scripturistice de casă.

Ad 6. Părinţii sĕ provadă de ajuns pe copíi cu recuisitele de învĕţămênt necesare, ear' copíii săraci sĕ fie provĕḑuţi cu aceste din averea bisericéscă şcolară, ori în lipsa acesteia, din colecte, etc.

Ad 7. Se se îngrijéscă mai bine de şcóla de repetiţiune. Repetitio est mater studiorum.

Ad 8. Părinţii sĕ fie îndemnaţi a procura pentru copíii lor cărţi folositóre de cetit şi după-ce au terminat şcóla, căci numai învĕţătura câştigată în şcólă nu este de ajuns pentru viéţă, căci trebuinţele mereu se schimbă, ear' autorităţile bisericeşti şcolare sĕ caute a înfiinţa cât mai multe şi mai bogate biblioteci poporale.

Ad 9. Susţinĕtorii şcólei sĕ caute tóte mijlócele pentru a puté provedé şcóla cu tóte recuisitele de învĕţămênt indispensabile.

Ad 10. Supraveghiătorii şcólei sĕ controleze mersul învĕţămêntului cât mai des şi mai temeinic, ear' scăderile observate sĕ le delăture după putinţă fără amânare.

Ad 11. Sĕ se caute a convinge poporul, că azi nimeni nu póte trăí fără sĕ ştie barem cetí şi scrie bine, căci fără cetit şi scris póte sĕ trăiască numai de azi pe mâne, ear' la urmă devine rob altuia.

Ad 12. Analfabeţii batjocoritori sĕ fie ignoraţi la tóte ocasiunile posibile, ear' cei batjocoriţi — dar' nisuitori la carte şi alte lucruri bune, sĕ fie încurajaţi, neluând în sémă batjocurile celor rĕutăcioşi.

Ad 13. Lucrătorii de pămênt sĕ foloséscă pentru cetit şi scris o parte din zilele de sĕrbători, lungile seri de iarnă şi zilele în cari din anumite cause nu pot eşí la lucrul câmpului.

Ad 14. Cei învĕţaţi şi cei în oficii, cari pentru delăturarea concurenţei caută a desmânta poporul de a-şi da copíii la şcólă, sĕ caute a-şi esamina conştiinţa în privinţa chiămării lor culturale-morale, avênd a da sémă şi înaintea ómenilor şi înaintea lui Dzeu la cas când s'ar face părtaşi de acest pĕcat sĕvêrşit în contra spiritului sfânt, şi mai cu sémă când cu intenţiune nu s'ar îngrijí de învĕţarea şi moralisarea poporului concreḑut păstorirei lor şi care îi susţine.

Ad 15. Cei chiămaţi sĕ caute a convinge poporul despre folosul personal ce póte avé în viéţă şi despre vaza ce-şi póte câştiga înaintea străinilor când nu négă că ştie cât de puţin scrie şi cetí, cum şi despre pagubele materiale şi morale ce póte avé în casul contrar. Istoria ne arată pilde destule pentru ambe casurile din chestiune. Nu toţi cei-ce ştiu scrie şi cetí se pot face „domni", dar' pentru aceea scrisul şi cetitul le este de mare folos tuturor în chiămarea lor, fie cineva şi numai simplu econom, meseriaş ori soldat de rênd chiar.

Acestea ar fi rĕspunsurile şi remediile la întrebarea din chestiune, în resumat fórte contras.

Privitor la locul unde sĕ se ţină conferenţa în anul viitoriu, învĕţătorii îşi esprimă dorinţa, ca aceea sĕ se întrunéscă pe teritoriul protopresbiteratului Solnoc, unde până acum nu s'a ţinut nici o conferenţă, şi în special de astădată în comuna Libotin.

Teme de pertractat în conferenţa viitóre, conferenţa de astădată nu designéză, ci le aştéptă de la Preaveneratul consistoriu şi de la comisariul consistorial care va fi.

Pe membrii absenţi fără scuse, conferenţa rógă pe Preaveneratul consistoriu sĕ-i iee în cercetare şi după împrejurări sĕ-i pedepséscă.

Fiind programul eshauriat, comisariul încheie conferenţa mulţămind dlui adm. protopresb. T. Şovrea pentru buna primire ce a făcut membrilor conferenţei, şi ambiţionând pe învĕţători la împlinirea conştienţiósă a chiămării lor înalte pentru binele tuturor.

După terminarea şedinţelor, conferenţa s'a constituit din nou sub conducerea aceluiaşi birou şi s'a luat la desbatere *Proiectul de statute pentru înfiinţarea unei societăţii de ajutorare a preoţilor şi învĕţătorilor gr.-ort. rom. din archidiecesa Transilvaniei.* Toţi membrii sunt de acord în principiu pentru înfiinţarea acestei societăţi iniţiată de profesorul Dr. Iosif Blaga din Braşov în conferenţa învĕţătoréscă din Sebeş în anul 1902, şi se declară membri ai ei; doresc însĕ a se modifica §. 13 în înţelesul, ca restanţierilor sĕ li-se prelungiască terminul de solvire de la 15 la 30 de zile, ear §. 19 în înţelesul, ca membrii societăţii sĕ-şi pótă schimba erezii ajutoriului după cum li-ar dicta împrejurările vieţii. Despre afacere s'a luat protocol special, ear' dorinţele esprimate ací le au formulat în act separat, trimiţênd protocolul şi actul acesta prin comisariul consistorial G. Hango la prof. Dr. Blaga, autorisând conferenţa învĕţătoréscă din Sebeş a duce lucrul la îndeplinire.

Tóte desbaterile au decurs în cea mai bună ordine.

Filoteiu.

NOUTĂŢI

Donaţiune de 5000 coróne catedralei din Arad. Preasânţia Sa *episcopul Ioan* al eparchiei aradane a comunicat consistoriului aradan întrunit în şedinţă plenară Luni, că donéză 5000 coróne pentru înfrumseţarea bisericei catedrale din Arad.

*

M. Sa la Carlsbad. Unui ziariu vienez i-se raportéză din *Carlsbad,* că consilieriul de curte Kubasek se află acolo, spre a supraveghia mobilarea de nou a villei Terezia, în care va locuí M. Sa împăratul şi rege al nostru pe timpul cât va petrece acolo la cură. Ştirea că M. Sa în adevĕr va face în vara acésta cură la Carlsbad, până acum însĕ nu e confirmată oficial.

*

Episcopii gr. cat. în audienţă. Dr. Demetriu *Radu,* nou numitul episcop al diecesei gr. cat. oradane, şi Vasilie *Hossu,* numit episcop al diecesei gr. cat. a Lugojului, au făcut Luni visită ministrului-president *Széll* şi ministrului de culte *Dr. Wlassics.* In aceaşi zi, cu trenul de după amiazi, au plecat la Viena la nunţiul papal, spre a se supune *procesului canonic* (canonicus processus).

*

Andreiu Murĕşanu — în ghips. Sculptorul Ioan Pîslea, de la şcóla de specialitate din Câmpulunag (Bucovina) a modelat în ghips tabloul ce represintă pe Andreiu Murĕşanu cetind „Deşteptă-te Române!" de pe o hârtie ce o ţine în mâna stângă; cu piciorul stâng calcă pe o carte (codul legilor iobăgiei), ear' înintea lui un ţeran desteptat din somn rupe cătuşele servituţii. Dosul e luminat de razele sórelui, simbolisând speranţă în un viitoriu mai bun. „Abstrăgând de la frumseţa răpitóre a ideii pe care mâna desteră a tinĕrului nostru artist a ştiut sĕ o eterniseze atât de demn, — zice „Deşteptarea," — tabloul este ţinut în cadre elegante de lemn de ştejar sculptat, cari singure sunt de o valóre mare. Tabloul dimpreună cu cadrele are o înălţime de preste un metru, ear' lăţimea de 80 cm., şi se vinde pentru 20 fl., trimis pachetat şi franco. Se póte comanda la dl Pîslea, în Câmpulung (Bucovina).

*

Programul concertului ordinar ce se va da de Reuniunea română de musică din Sibiiu, Luni, în 12/25 Maiu 1903, în sala de la „Unicum“. Inceputul la 8 ore séra.

1. *a*) *Lăudaţi*, după o melodie bisericéscă pentru cor mixt şi orchestră de Aug. *Bena*, (elev al directorului de musică H. Kirchner); *b*) *Iubilate Amen* pentru solo de sopran (dşóra Leontina *Simonescu*), cor mixt şi orchestră de Max Bruch.

2. *Fantasie naţională*, pentru violină (dşóra *Elisa de Heldenberg*) cu acompaniare de pian, de D. Dinicu.

3. *Arie* pentru o voce de sopran (dşóra *Eugenia Moga*) şi orchestră, din opera „Der Widerspänstigen Zähmung“, de H. Götz.

4. *La lacul Traun* pentru cor de dame, solo de bariton (dl *Octavian Murĕşan*) şi orchestră, de F. Thiriot.

5. *Fantasie-Caprice* pentru solo de violină (dşóra *Elisa de Heldenberg*) şi orchestră, de Henri Vieuxtemps.

6. *Finalul* din opera necompletă „Loreley“, pentru solo de sopran (dna *Maria Crişan*), cor mixt şi orchestră, de F. Mendelssohn-Bartholdy.

*

Avis. *Dr. Mihail Pop*, care a trecut cu succes esamenul de liberă practică la facultatea de medicină din Bucuresti, şi-a început praxa medicală în Băile Herculane la Mihadia.

*

† Lázár Árpád, deputatul dietal al cercului Dobra, fost notariu al dietei, a rĕposat Duminecă în Dobra, în etate de 48 ani.

*

Turburările din Croaţia contra emblemelor magiare de pe la gări şi oficiile publice continuă încă, în butul tuturor mĕsurilor severe, luate faţă cu turburătorii. Sate întregi se adună şi eliberéză din mânile gendarmilor pe cei deţinuţi, apoi bombardéză cu petri gările şi trenurile şi dau jos emblemele magiare. Ba, în *Buccari* mulţimea adunată până şi de prin satele vecine, a spart porţile închisorilor şi eliberând pe cei deţinuţi a încuiat în temniţe pe gendarmii şi pandurii de pază. Pe alte locuri prăvălesc pe linia ferată buşteni de piatră şi oprind astfel trenurile le bat cu sburături de bolovani.

*

Post de notariu. Sub nr. 2449/903. şi cu termin până la 31 Maiu st. n. e publicat concurs la postul de notariu comunal în *Rittberg* (*Végvár*) în comitatul Timiş. Dotaţie: 1600 coróne salariu, 131 cor. 20 fil. pauşal pentru încălḑit, şi cuartir liber. Alegerea se va face în 3 Iunie. Cererile concursuale sunt a se trimite protopretorului Unger János în *Buziás* (Temesmegye)

*

Amendă grea. Losurile loteriei de clase în Austria sunt oprite. Cu tóte acestea bancarul Filip Kohn din Budapesta vindea pe sub mână losuri de acestea şi pe teritoriul provinciilor austriace, ducêndu-le până la Viena în giamantan, ear' de acolo rĕspândindu-le prin agenţii sei. Sĕptĕmâna trecută a fost însĕ prins in flagrant şi dat pe mâna judecătoriei politiale. Acésta l'a judecat apoi la *6 luni arest şi 20,000 coróne amendă.*

*

Din profeţiile lui Falb. Pentru restul primăverii, cunoscutul meteriolog Rudolf Falb profeţeşte următórele: Până la 28 Maiu va fi timp frumos, pe alocurea cu vifore de ordine secundară; ploile însĕ vor mai înceta. Temperatura câteva zile nu va fi normală, ear' ziua de 26 Maiu va fi zi critică de rangul prim. Pe sfêrşitul lui Maiu vor urma în multe locuri esundări; în zilele ultime ale lunei va fi timp uscat. Intrĕ 1 şi 8 Iunie vor fi furtuni multe, cu plóie relativ puţină. Temperatura normală.

*

Cinste pentru băieţi mulţi. Senatorul *Piot*, din Paris, a scris ministrului-president Combes, ca în scopul încuragiării sporiului în familiile franceze, sĕ înfiinţeze un ord de distincţie pentru mamele cari nasc copii mulţi, ear' pentru capii de familie cu copii mulţi sĕ esopereze din vistieria statului premii şi ajutóre în bani.

*

Un miel cu opt picióre. Pe moşia de la Szemere a marckgrafului Pallavicini o óie a fătat un miel cu 2 trupuri şi opt picióre. Când mielul stă pe patru picióre, celelalte patru 'i sunt îndreptate în sus. Contele a dăruit mielul-minune museului naţional din Budapesta.

*

Mai bun străinul, de cât nemutenia. Dr. Francisc Boldrini, fost primariu al oraşului Goito (în Italia), a rĕposat nu de mult în Brescia, lăsând o avere de vr'o trei milióne de lire. Intrégă averea şi-a testat'o însĕ diregĕtoriului moşiei sale, ear' rudeniilor nu a lăsat nimic, cu tóte că cele mai multe dintrĕ ele sunt fórte sărace. Dar' fericitul moştenitoriu a fost mai generos de cât testatorul. A reţinut pentru sine numai 500.000 de lire, 100.000 de lire a împărţit intrĕ rudeniile sale, ear' restul de aprópe $2^1/_2$ milióne l'a dat rudeniilor rĕposatului. Numele acestui generos om e Carlo Geni.

PARTEA LITERARĂ.

Un Molitvelnic manuscript.

— *Notiţe tipiconale.* —

De **Gavriil Hango**, preot ort. român.

(Urmare.)

„*Şi până vor ceti toţi preuţii aciastă Mltvă pe rănd, iară pévеţii căntă aceste Bgorodcine*“ (deosebite de cele cuprinse în Molitvelnicele de azi).

Urméză cele 7 Apost şi cele 7 Evang. cu următórele schimbări:

La Ap. şi Ev. I. Apostolul cel obicinuit; evangelia însĕ cea de la sfinţirea cea mică a apei adausă cu pericopele despre bolnavul de la lacul Vitezda, ear' pentru umeri de la Mat. zaciala 34 (I. v. a. chemă Is. pre cei 12 ucenici ai săi: dede lor putére spre Duhurile cele necurate ca să le scoaţă pre ele şi să vindece toată boala şi toată neputinţa); Rugăciunile ce urmeză sunt fórte prescurtate, ear' rugăciunea ungerii: *Părinte sfinte*, lipseşte cu totul, indicându-se numai, că până când ceilalţi preoţi căntă Trop. gl. 8. Dómne armă asupra Diavolului crucea ta ai dat nóuĕ, „*ăntăiul preot ia pomăzuşul intins in oloiu şi pomăzueşte bolnavul in cruciş la frunte, la gură, la inimă, la îmbe urechile, la măni — grăind*: Ajutoriul nostru în numele Dmnului care au făcut ceriul şi pământul“ (Adjutorium nostrum in nomine Domini . . . .) „*şi după aceea blgvéşte pre el grăind:* Auziteva Dmnzău in zua grijii tale, Folosiţiva numele Dmnzăului lui Iacov. — *Aşa să facă tus 7 preuţii cum arată aicea*“.

La Ev. II. pentru mueri se prescrie Ev. de la Marcu (I. v. a. chemă Is. pre cei 12 şi incepu ai trimite câte doi).

La Ev. III. se prescrie de la Luca zac. 40. (Apostolii sĕ nu iae cu sine nimic pe cale).

La Ev. IV. se prescrie de la Mat. (Vindecarea muerii cea în curgerea sângelui de 12 ani).

La Ap. şi Ev. V. se prescrie Ap. de la Pav. c. Gal zacialo 203: Fraţilor ştiind, că omul nu se îndréptă din faptele legii, ear' Ev. de la Ioan z. 49: Zise Dmnul către ucenicii săi, să nu să turbure inima voastră, ear' la mueri Ev. de la Marcu z. 21. (Vindecarea muerii cea in curgerea sângelui de 12 ani)

La Ap. şi Ev. VI. se prescrie Ap. Pav. c. Colos. Fraţilor, róda Duhului este dragostea, ear' Ev. de la Luca z. 33 (O muere pĕcătósă unge piciórele lui Is. cu mir şi le sterge cu pĕrul capului seu) apoi imputările lui Is. adresate fariseului, că el nici cu apă nu i-a spălat piciórele) ear' pentru mueri de la Luça z. 34 (Is. inviéză fata lui Iair).

La Ap. şi Ev. VII. se produce Ap. Pav. c. Efes. z. 233: Fraţilor întăriţivă intru Dmnul, ear' Ev. dela Mat. z. 17. Zise Dmnul, că să veţi erta oamenilor greşélele lor, ertava şi voao tatăl vostru cel din ceriu; ear' la muerĭ de la Mat. z. 26: In vremea aceea veni Is. în casa lui Pătru.

După ungerea ultimă „*iau preuţii sfnta evglie şi o ţiu cu manule drépte spre capul bolnavului şi cetéşte întăiul preut Mltva aciasta şi după el toţi preuţii zic cu glas lin*“ (urméză rugăciunea: Impĕrate sfinte, şi Părinte sfinte, cu adausuri) „*şi dau bolnavului de săruta sfnta evglie, şi încep preuţii a pomăzuí unul pre altul şi tuturor cărora le trebuéşte aciasta blgvenie şi pomăzuindu-se grăesc:* Blgvenia Dmnlui Dmnzău şi a Mântuitoriului nostru Is. Chs. spre tămăduirea sufletului şi a trupului robului lui Dmnzău (imrc.) acum şi pururea şi în vécii vecilor, amin. *şi aceieşi căntă acéste sthr. pe gl. 4:* Izvorul vindecărilor etc.

Celelalte — *cu puţine modificări* — ca şi în Molitvelnicele de azi.

5. *Rănduiala cănd să va tămpla cu grabră a să pricestui bolnavul* (f. 104.)

Cu escepţiunea rugăciunilor: Cred Dómne şi mărturisesc, şi: Nu spre judecată, cari lipsesc, încolo este întocmai ca în Molitvelnicele bisericei ortodoxe.

6. *Rănduiala care iaste la eşirea sufletului* (f. 107.)

„*Vine preutul şil intreabă cu glas lin de iaste vrun lucru sau vrun cuvănt pentru uitarea, au pentru ruşinea neispoveduit sau neertat. De tóte iaste datoriu săl cérce şi săl întrébe preutul sau Duhovnicul. După aceea incépe trstoe*“ etc.

Rugăciunea: Dumnezeule, spre ajutoriul meu ia aminte, — lipseşte; canonul este înlocuit cu altul; şi a dóua rugăciune de la finea rânduelii încă lipseşte.

In oficialul acesta ocură cuvinte, ca: cocoană în loc de fecióră, ai în loc de ani, omitinţă în loc de îngăduinţă, etc.

7. *Rănduiala îngropării omului mirean* (f. 115).

După Otpustul, ce se începe cu cuvintele: Cela ce biruéşte cu vii şi cu morţii, în loc de: Cela ce a înviat din morţi, se ḑice: Intru fericita adormire şi întru repaosul cel de véci, pristăvitului robului tău: imrc: în véci pomenirea lui.

După Ps. 90: Cel ce locuéşte în ajutoriul celui preaînalt, se citéză ectenia: Cu pace Domnului să ne rugăm, cea de la Parastas, apoi trop. Cela ce cu adâncul înţelepciunei, şi Pre tine te avem cetate, şi catisma obicinuită. Incolo aprópe intocmai.

8. *Rănduiala îngropării coconilor mici* (f. 142).

După inceputul obicinuit se dispune sĕ se cetéscă: Ps. 19: Ascultete Dmnzău în zua grijii tale, 24: Către tine Dmne rădic sufletul meu, şi 141: Cu glasul meu către Dmnul strig, apoi Sănte Dămzeule, Tatăl nostru, trop. Pomeneşte Dmne ca un bun pre robul tău, Apostolul, Evangelia, rugăciunea deslegării şi Otpustul (Canonul lipseşte de tot).

9. *Rănduiala înmormântării în sĕptĕmâna cea luminată.* (f. 147).

Nimic deosebit. Tropariul Paştilor sună aşa: „Chs învise din morţi şi cu moartea sa călcă pe moarte, şi celora ce era în gropi viaţă le dărui“.

10. *Rănduiala ce este la Părăstasul morţilor* (f. 155.)

Nimic deosebit. Canon se dispune a se cânta: Ca pre uscat ămblând Israil.

11. *Rănduiala Osfştеniei la sfnta ḑi a a Bogoiavleniei* (f. 164).

„*In sfnta ḑi a bogoiavleniei după săvărşirea Mltv. amvonului eşim toţi la apă, înainte ceia ce duc sfeşnicele, şi după ei Diaconul cu Evglia şi cu cădelniţa, iară însuşi Preotul duce Crucea*“, încolo fóia ruptă până la o parte din Trop. Glasul Domnului.

La: Mare eşti Dómne şi minunate sunt lucrurile tale, se zice: „*Acest stih să grăéşte de trei ori, insămnănd apa cu trii lumini aprinsă*“, ear' la: „Tu insuţi despuitoriule iubitoriule de oameni împarate“: „*Aciasta preotul zicând de trei ori cu mâna blgvéşte apa în cruciş afundând degetele în apă cruciş la fieşte care de stih*“. Tot aşa se zice la: „Insuţi şi acum Despuitoriule sfinţéşte apa aciasta cu Duhul tău cel sfnt. *Aciasta zice de trei ori făcănd samnul crucii blgvéşte*“.

După Văzglaş. „*Preutul ia crucea şi blgvéşte apa cruciş afundăndu-o în apă derept de trei ori şi la careş de afundare căntă Trop. Gl. 2:* Intru Iordan botezăndute Dmne, inchinăciunea troiţei să arătă, că glasul părintelui marturisiia, numind pre tine fiiu iubit, şi duhul în chip de porumb adevără tărie cuvintelor, arătatutéi Chs Dmne şi lumea ai luminat, slavă ţie“.

„*Décie Preotul blgvéşte pre ómeni cu cinstita cruce, şi să ţie crucea in mâna stîngă şi bosiiocul în derepta, şi să stropască toţi oamenii cu apă sfnţită şi să facă sărutare Crucii şi aşia sfnţindune, întrănd in besérecă căntăm* slavă, iinea gl. 6. Să cântăm credincioşii“ etc. „Şi după acéstia Fie numele Dmnului“ şi Ps. 103: „Binecuvăntez pre Dmnzău în toată vremea, *şi sĕ dea anaforă oamenilor însă mai nainte să guste din apa cea sfinţită*“; décii Otpust.

In colo tótă rênduiala consună cu cea de azi.

12. *Rănduiala la sfnţirea apei in luna lui Avăgust întăia zi* (f. 177).

„*Iase Preotul cu cinstita Cruce şi puind Crucea pe tetrapod pre carele i gătit vasul cu apă şi luănd cădelniţa cădéşte în cruciş zicănd:* Blgven bg naş.“ etc.

Dintrĕ tropare lipsesc cele adresate îngerilor şi sfinţilor, ear' într'un tropariu Născĕtórea de Dumnezeu este numită: „nevastă dmnzăiască“.

După rugăciunea binecuvêntării „*Preotul ia crucea şi blgvéşte apa cruciş afundânduo in apă derept de trii ori şi la careleşi afundare căntă* Tropariu Glas 1. Măntuiaşte Dmne oamenii tăi şi blgvéşte moşia ta dăruind biruinţă spre păgâni credinciosului Dmnului nostru şi oamenii tăi păzeşte cu a ta cruce. — *După aceea sărută Preotul cinstita Cruce aşijderea toţi oamenii şi stropéşte Preotul pre toţi oamenii căţi vor fi acolea şi locul cu apă sfntă. Iară pévеţii căntă stihirile acéstea glas 2.* Darurilor tale“ etc.

Stihia: cautá spre rugăciunea robilor tĕi, lipseşte, ear' după: „Despuitóre priméşte rugăciunile robilor tăi“, se zice: „*Décie stihirile închinării Crucii când să va tămpla in săptevrie în 14*“ glas 2: Veniţi credincioşii lemnului făcătoriu de viaţă să ne închinăm; slavă iinea glas 8: Glasul Prorocului tău Dmne; gl. 5: Văzăndute toată făptura pre cruce, Astăzi biruitoriul făpturilor; slava, iinea gl. 8: Astăzi cel neatins cu firea de mine să apropie; apoi S. Dzeule şi după Tatăl nostru Trop. gl. 8. Cu chinurile sfnţilor, şi ectenia: Miluéştene pre noi Dmne după mare mila ta — cu adausul ecteniei pentru „craiu“ şi „archiepiscop“, şi Otpust.

„*Iară de vei vrea să faci osfştеnie deosebi fără de zua dintăe alui Avăgust pentru vreo trébă ceva, să nu pomeneşti pre sfnţii Macavei nici pre maica lor, nici pre învăţătoriul lor, ce numai pre sfntul care iaste hramul şi a căru iaste zua*“.

(Va urma).

Din public.*)

Mulţămită publică.

Subscrisul paroch, în numele comitetului şi al sinodului parochial gr.-or. din Nucşóra, tractul Haţegului, aduc pe acésta cale publică sincere şi căldurόse mulţămiri onoratei direcţiuni şi întregului comitet al băncii „*Ipar- és kereskedelmi bank részvénytársaság*“ din opidul Haţeg, pentru marinimosul ajutor de 20 coróne, cu care ne-au ajutorat la projectata nóstră şcólă confesională gr.-orient. din loc. Dee bunul Dzeu, ca sĕ afle mulţi imitatori. Oficiul parochial gr.-ort.

Nucşóra la 7/20 Maiu 1903.

Ioachim Cerbicean
paroch gr.-or. şi president.

Petru Mosi
Pantilie Federi
epitropi.

Mulţămită publică.

Spre acuirarea unui costum preoţesc pentru biserica gr. ort. din Aciliu au contribuit următorii binevoitori: la iniţiativa domnului Ioan Ivan notariu în Gurarîului au contribuit dómnele Raveca Manta, Neaga Ivan cu câte 4 coróne, Ioana Decei, Ida Simon şi Elena Schuller cu câte 2 cor., ear' dîn, sul cu 6 coróne, toţi din Gurarîului; dómnele Maria Comşa, Maria Chirca şi Ana Bloţ din Sĕlişte au dăruit un stichar. Dómnele şi domnii: Octavian Berghezan cu 10 coróne, vĕd. preot. Elena Popoviciu cu 20 coróne, Nicolae Oţoiu, Mateiu Benchea, Vasile Gavrilă, Nicolae Ivan şi Paraschiva Ivan cu câte 6 cor., Achim Iridon şi Vasile Iridon cu câte 5 cor., Ioan Ivan, Nicolae Iridon, María Gavrilă cu câte 4 cor., ear' Ioan Iridon şi Maria Benchea cu câte 2 cor., toţi din Aciliu,

Priméscă marinimoşii binefăcători şi pe acéstă cale espresiunea celor mai căldurόse mulţămite, ear' jertfa care o au adus, sĕ li-o rĕsplătéscă Tatăl cel ceresc cu bunăvoinţa cu care o au adus.

Parochul I. Oţoiu.

Posta redacţiunei.

Dlui G. Murĕşan preot. Adreséză-te cu întrebarea către firma respectivă. Ea 'ţi va rĕspunde apoi dacă se mai póte semăna ori nu. Noi credem că *da*, pentru-că astfel de sĕminţă póte fi semănată ori-când.

Vaca. Nu ştim. Adreséză-te respectivului, care 'ţi va rĕspunde. Pentru anunţuri (mai ales de feliul acesta) redacţiunea nu rĕspunde, de aceea nici nu póte da nici o informaţiune.

Oficială.

Trecênd deja terminul pentru solvirea premiilor de asigurare, atragem prin acésta atenţiunea tuturor oficiilor parochiale, ca fără amânare sĕ cerceteze, dacă în comunele lor s'au solvit ori nu acele premii, şi la cas de nesolvire sĕ facă imediat paşii de lipsă pentru trimiterea premiilor la cassa archidiecesană.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primeşte rĕspunderea

Nr. 328—1903. [69] 1—3

Concurs

Pentru întregirea postului vacant de **paroch** în parochia de clasa a III-a **Vorța** cu filia **Valea-lungă,** tractul Iliei, pe basa resoluțiunei Preav. Consistoriu archidiecesan din 31 Decembre a. tr. nr. 13,835 bis. și al conclusului comitetului parochial din 22 Februariu a. c. — se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile de la prima pucare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post, sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat, despre cari venite concurenții 'și pot lua informațiuni de la subscrisul oficiu protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a'și așterne cererile lor instruite conform normelor în vigóre subscrisului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, și au a se presenta în vr'o duminecă ori sërbătóre în biserică pentru a cânta, eventual a celebra și cuvênta.

Ilia, la 29 April 1903.

In conțelegere cu comitetul parochial.
Oficiul protopresbiteral gr. or. al Iliei.

George Oprea
protopresbiter.

Nr. 181—1903. [70] 1—3

Concurs

Pentru îndeplinirea postului vacant de **paroch** în parochia de clasa a III-a **Curtuiuș** prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile, computate de la prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Concurenții sunt poftiți a'și așterne petițiunile în terminul deschis, instruite conform legilor în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în Dej (Dés) și a se presenta — după posibilitate — în vre o Duminecă ori sërbătóre în biserica acestei parochii pentru a cânta, respective a celebra și cuvênta.

Dej, 1 Maiu, 1903.

In conțelegere cu comitetul parochial.
Oficiul protopresbiteral al tractului gr. or. Dej.

Teodor Hermann
protopresbiter.

Cartea consilierului de medicină Dr. Müller, apărută deja în a 40-a ediție, care tractéză despre

Conturbările în sistemul nervos
și secsual

precum și despre vindecarea radicală a lor, se póte procura prin tóte librăriile.

Pentru 1 cor. 20 fileri în mărci postale o trimite franco **Curt Röber**, Braunschweig. [3] 19—38

„CORVINEANA"
institut de credit și economii.

CONCURS

Direcțiunea institutului de credit și economii „CORVINEANA" publică concurs pentru ocuparea postului de **contabil**, pe lângă următórele condițiuni:

La început va fi ales provisor, pe un an, cu salariu anual de K 1500 și $^3/_{10}$ din tantiema statutară a funcționarilor.

După un an de probă va fi denumit definitiv pe lângă un salariu anual de K 1600 și $^3/_{10}$ din tantiema statutară destinată pentru funcționarii institutului.

Cei-ce reflectéză la acest post își vor înainta petițiunile la Direcțiunea institutului până la *30 Iuniu n. a. c.*

Postul e de ocupat cu 1 August 1903.

Hunedóra, 21 Maiu 1903.

[71] 1—1 **Direcțiunea.**

Se primesc

doi învĕțăcei

la **măsărit** (têmplărie), cu cel puțin 4 clase normale și în etate de la 14 ani în sus. Condițiuni fórte favorabile. A se adresa la firma **Emil Petruțiu**, Sibiiu, strada Rațelor nr. 20. [65] 2—3

Cărți fórte eftine și de valóre!!

Biblioteca Șaraga.

Nr. 1. epuisat.
„ 2. Poesii Nicoleanu, cu o prefață de Iacob Negruzzi.
„ 3. Epuisat.
„ 4. Este omul liber I., de G. Renard.
„ 5. Un dușman al poporului, de Henrik Ibsen.
„ 6. Țesetorii, de Gerhart Hauptmann.
„ 7. Este omul liber II., de G. Renard.
„ 8. Nuvele Baba Vodoaia, Dascălul Dumitrache, de Gh. Ghibănescu.
„ 9. Eminescu Poesíi (a 6-a mie tipărită).
„ 10. Fabule I., de G. Asaki.
„ 11. Decebal (Nuvela istorică) de I. P. Florantin.
„ 12. Fabule II., de G. Asaki.
„ 13. Strigoii, de H. Ibsen.
„ 14. Schițe și Epigrame, E Herovanu.
„ 15. Tinereția lui Stefan cel Mare, de I. P. Florantin.
„ 16. Don Cezar de Bazan, de Dumanoir și Denery.
„ 17. Fabule, de C. V. Carp.
„ 18/19. Nuvelă originală istorică, publicată de A. Papiu, Odobescu și Densușianu.
„ 20. De recitat.
„ 21. Povești morale, de P. Ispirescu.

Fie-care numĕr costă 25 fil.

Biblioteca poporului român.

Nr. 1. Moș Calin, nuvele de Dorin.
„ 2. Poesíi poporale, adunate de I. B. Popp.
„ 3/4. 3 Istorióre morale. de I. Bota.
„ 5. Cântece, de Romul Bortoșiu.

Fie-care numĕr costă 20 fileri.

„Colecțiunea Șaraga."

Nr. 1. Elena Sevastos, Povești.
„ 2. N. A. Bogdan, Povești și anecdote
„ 3. Mih. Canianu, Poesíi populare (doine)
„ 4. N. Gane, Poesii.
„ 5. Log. Cost. Konaki, Poesíi vol. I.
„ 6. „ „ „ II.
„ 7. Mihail Eminescu, Poesíi complete.
„ 8. Sofia Nădejde, Nuvele.
„ 9. A. Vlăhuță, Nuvele.
„ 10. Henriette și M. Eminescu, Scrisori.
„ 11. Ar. Densușean, Cercetări literare vol I
„ 12. „ „ „ II
„ 13. N. Gane. Domnița Ruxandra vol. I.
„ 14. N. Beldiceanu, Poesíi.
„ 15. Elena Sevastos, Anecdote populare.
„ 16. A. Steuermann, Antologie.
„ 17. „ Crestomație.
„ 18. N. Iorga, Schițe din literatura română.
„ 19. N. A. Bogdan, Și noui și vechi.
„ 20. I. L. Caragiale, Teatru vol. I.
„ 21. „ „ „ II.
„ 22. N. Iorga, Schițe din literatura ormână.
„ 23. Matilda Cugler-Poni. Poesíi.
„ 24. Grigore N. Lazu, 451 poesíi — traduceri și imitațiuni vol. I.
„ 25. Grigore N. Lazu, 451 poesíi — traduceri și imitațiuni vol. II.
„ 26. Carmen Sylva, Poveștile Peleșului.
„ 27. V. Conta, Incercări de metafisică.
„ 28. Mihail Eminescu, Nuvele.
„ 29. Victor Onișor, Doine și strigări din Ardeal vol. I.
„ 30. V. Conta, Teoria fatalismului.
„ 31. V. Conta, Teoria ondulațiunii vol. I.
„ 32. D. Bolintinean, Poesíi vol. I.
„ 33. D. Petrino, Poeme.
„ 34. Cavaler C. Stamati, Musa românéscă vol. I.
„ 35. Cavaler C. Stamati, Musa românéscă vol. II.
„ 36. Ed. Gruber, Stil și gândire.
„ 37. V. Conta, Teoria ondulațiunii vol. II.
„ 38. M. Eminescu, Diverse.
„ 39. Carol Scrob, De-ale inimei.
„ 40. D. Bolintinean, Poesíi vol. II.
„ 41. Const. Negruzzi, Pĕcatele tinerețelor vol. I.
„ 42. D. Bolintinean, Proză vol. I.
„ 43. A. Donici, Fabule.
„ 44. V. Cona, Basele metafisicei.
„ 45—56. A. D. Xenpol, Istoria Românilor vol. I—XII.

Prețul unui numĕr 1 cor.

Librăria archidiecesană.

Mare desfacere de marfă de spălat pentru vară!

Cretone, zefire de in, stofe batist colorate, in pentru haine, stofe batist elvețiane croșetate, noutăți în bluse și jupóne, delaine de lână curată de óie. [67] 2—4

Fie-care sortă se află în carte separată de mustre.

Stofe de vară de la 50 cr. până la 5 fl.

Mustre dela mai sus amintiții articoli — **gratis și franco.**

WEINER MÁTYÁS, magasin pentru mode de dame
Budapesta, VI., Andrássy ut 3.

In préjma esamenelor! * **In préjma esamenelor!**

Scrisori de esamen
(propise)

pentru scrierea *română*, *germână* și *dictando* tipărite în Tipografia archidiecesană, *în colóre vênătă,* pe hârtie fórte fină, mărime 24/31 cm.

Prețul: de bucată 2 fil.; 100 bucăți 1·30 cor. și porto postal.
Comandele din afară se esecută imediat.

Librăria tipografiei archidiecesane

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret**

vindecă și învioréză pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosesce contra *durerilor de cap si dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni și picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui* și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta"* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.
[2] 13—

Prețul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copíi și femei de constituție fórte slabă.

Espediție din centru și locul de vêndare pentru țéră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, **V., strada Vadász 42/V colțul strada Kálmán.**

✦ ✦ ✦

La **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu** se află de vêndare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânției Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania și Metropolit al Românilor din Ungaria și Transilvania.

Tabela de materii: Polunoștnița de tóte zilele. — Polunoștnița Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea și al șeselea. — Rênduéla Obedniței. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecernița cea mică și cea mare. — Slușba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele și Condacele Triodului și ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicínele și ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morților. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele și Condacele sfinților de obște după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicínele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie și la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei și folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinților, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toți anii.

Format octav, 397 pag. Prețul: broșat 2 cor., legat în pânză 2 cor. 40 fil., legat în piele roșie cu copcii 4 cor.

✦ ✦ ✦

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian. Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 53 Sibiiu, Marți 13/26 Maiu 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei or 30 fil. rêndul cu litere garmond

„Mâna de la Viena.“

Sibiiu, 25 Maiu n.

Turburările politice din Croația s'au mai potolit, de-și nu s'au așezat de tot. Nemulțămirea nu e delăturată adecă de tot, și câtă vreme mai esistă motiv de nemulțămire, esistă și temerea, că turburările se pot repeta. Ear' motivele nemulțămirii nu vor fi delăturate, pentru-că nu vrea nimeni sĕ le delăture.

De constatat însĕ le-au constatat mulți, chiar și însuși banul Croației, locțiitoriul țerii, apoi deputatul croat *Tomasici* din dieta ungară, deputații slavi din reichsrathul austriac, și presa independentă nemagiară.

Motivul principal este: hiperzelul patriotic al funcționarilor de stat, cari cred că adevĕrata lor chiămare și misiune este sĕ magiariseze tot ce pot și unde pot. Aceste idei le propagă și funcționarii magiari din Croația, — țéră autonomă, — și pentru a le da realisare, pun inscripții numai magiare pe edificiile în cari li-se află birourile, sunt intoleranți și necuviincioși față de poporațiune, nu vreau sĕ vorbéscă și sĕ comunice cu poporul croat în limba acestuia, ci se pórtă în mod provocător față de el.

Tóte acestea sunt motive, cari pe un popor cu sânge cald, cum e cel croat, ușor îl scóte din sărite. De ací deci desele turburări din Croația.

Firesc lucru ar fi, ca date fiind motivele, — cei în drept sĕ caute a le delătura, fiind-că atunci de la sine cade efectul, ori acțiunea provocată de motive. La așa ceva însĕ nu se gândește nimeni de la noi; dar' în schimb ni-se spune necontenit povestea vechiă, că *„mâna nevĕdută de la Viena“* pune turburările la cale în Croația, precum ar voí, — dacă ar puté, — sĕ le pună la cale și printrĕ celelalte naționalități din Ungaria!

Și pentru-ca sĕ li-se prindă vorba, se provócă cei ce tóte relele le vĕd venind de la Viena, la evenimentele tragice din anii 1848/49, cari tot în Croația și-au avut începutul, și tot în urma operării *„mânii de la Viena!“*

Vedenii, născute în creerii bolnavi ai șovinismului magiar! Urmare a *temerii* de care sunt cuprinși patrioții nostri, după cum fórte nimerit le spune ziariul vienez *„Die Zeit“*, care într'un numĕr mai recent scria la adresa lor, — cu privire la turburările din Croația, — următórele:

. . . „Fratele Șoven ar puté sĕ 'și esamineze puțin sinul propriu. Decă Croații încep sĕ demonstreze în contra firmelor, emblemelor, stégurilor magiare, în contra edificiilor de la gările magiare, în contra locțiitoriului magiar din Zagreb, adecă în contra banului, — lucrul vine de acolo, că Ungaria în deceniile din urmă a priceput mai puțin de cât ori-când altă-dată în trecut, sĕ împace naționalitățile cu supremația magiară. Că *patriotismul* magiar și-a căutat un teren de activitate, pe care cetățenii nemagiari ai Ungariei nu 'l pot ceda fără apărare desperată.

Evident, că mania de magiarisare a fanaticilor nu e de cât politică de temere, un fel de apărare agresivă, dictată de necesitate, și născută în urma fricei, că micul popor magiar va fi simplu strivit de cercurile espansive ale rasselor mari din jurul seu, dacă nu-i succede cumva, ca întrĕ limitele statului propriu sĕ stabiléscă cel puțin unitatea națională și de limbă.

Dar' frica a fost totdeuna rea sfătuitóre. Magiarii sunt cu mult prea slabi pentru o asimilatóre prestațiune de forță. Cea mai simplă cumințenie ar trebuí sĕ le impună renunțarea în mod absolut de la crearea unui stat unitar național, și formarea, cu naționalitățile din patrie împreună, a unui stat liberal, *stat de drept și de cultură.*

Limba statului ungar era înainte cu un secol cea latină, și e nefericire, că rassa guvernantă s'a determinat sĕ ridice limba magiară la rang de limbă esclusivă de stat, în contra voinței majorității cetățenilor proprii. De aici își iau isvorul tóte acelea contramanifestațiuni ale unor naționalități tari și mândre cum sunt Croații, cari nu pot suferí, ca de es. căile ferate ale statului sĕ fie și pe liniile croate date pe mâna funcționarilor magiari, cari pe de-asupra, după cum a constatat și Banul, sunt funcționari *cu prea mare conștiință magiară.* Asupra seriosității acestei lupte naționaliste sunt în rătăcire cei ce cred că ele sunt conduse de *„mâna de la Viena“*. E tocmai întors. Mâna de la Viena *le asigură Magiarilor și astăzi predominația în țéra proprie.* Ear' statul ungar, independent în mod absolut, așa cum îl viséză ultraistii magiari, ar înceta în scurtă vreme sĕ mai fie *stat magiar!*“ . . .

Da, acesta e adevĕrul. Mâna de la Viena a operat totdeuna mai mult în favorul Magiarilor, de cât în favorul naționalităților nemagiare din patrie; și e act de ingratitudine față de acésta mână nevĕdută, din partea acelora, cari *ei* îi atribue tóte relele, născute de altcum din atitudinea lor proprie. O chestie acésta, asupra căreia multe ar fi de spus, dacă ar fi sĕ căutăm stabilirea adevĕrurilor. Le va stabilí însĕ istoria.

Zece Maiu. Ziua de zece Maiu a fost serbată Sâmbătă în București, și pretutindenea în regatul român, în chip măreț, amĕsurat însemnătății ce o are.

Activitatea inaugurată. Cercul electoral al *Dobrei* (Comitatul Hunedóra) a devenit vacant prin mórtea deputatului Lázár Árpád. Fiind cercul acesta curat românesc, fruntașii din acele părți au luat hotărîrea, în o consfătuire intimă, sĕ candideze de deputat dietal pe domnul Dr. *Aurel Vlad*, advocat în Orĕștie, care a primit candidatura și Joi, în 28 Maiu n. a. c. va merge la Dobra pentru a'și desfășura programul politic. Dl Dr. Vlad candidéză cu program național.

Resboiu turco-bulgar. Trupe turcești trec mereu din Asia-mică în Europa, de unde se deduce, că resboiul turco bulgar e inevitabil, dacă Turcia nu va puté ajunge la înțelegere pacinică cu Bulgaria, în privința repacificării Macedoniei. Se spune, că Turcia își are gata planul atacului fruntăriei bulgare, cu două aripi de armată de câte 100 mii de soldați fie-care, și cu un centru de 20 mii. Valiul din Salonic s'ar fi esprimat în fața corespondentului de la *„Wiener Extrablatt“* astfel: „Nu vom avé pace în Macedonia până nu vom fi biruitori într'un rĕsboiu cu Bulgaria“. Diplomații cred însĕ în o înțelegere pacinică.

Conferențele învĕțătorești.

Cercul Sighișóra.

Sighișóra, 28 April v.

Ședința primă.

(23 April v.)

In cercul Sighișóra, compus din protopresbiteratele *Sighișóra* și *Cohalm*, conferența învĕțătoréscă s'a ținut sub conducerea dlui profesor și director la școla comercială din Brașov *Arseniu Vlaicu*, comisariu consistorial, în comuna Cohalm.

Invĕțătorii presenți au participat în frunte cu dl comisariu consistorial la celebrarea serviciului divin și la invocarea duhului sfânt sĕvêrșit prin părintele local I. *Bercan* în biserica gr.-or. din Cohalm.

A făcut fórte plăcută impresiune asupra numĕrosului popor present faptul, că cântările atât de la utrenie cât și de la sânta liturgie, au fost cântate de membrii conferenței.

După terminarea serviciului divin dl comisariu a rostit poporului present o frumósă și instructivă predică despre însemnătatea zilei, arătând în o limbă frumósă și pe înțelesul poporului viéța minunatului și sântului mucenic George, și în urmă dând folositóre și frumóse învĕțături morale poporului despre datorințele față de educația fiilor.

După invocarea duhului sânt, la orele 11, dl comisariu consistorial *Arseniu Vlaicu* deschide conferența cu următoriul frumos și instructiv discurs de deschidere:

Dlor Colegi! In vorbirile, cu cari am avut onorul a deschide conferențele anterióre învĕțătorești din cercul nostru, am schițat în liniamente generale o mare parte din însușirile ce trebue sĕ le întrunéscă în sine învĕțătoriul-apostol al némului nostru. Cu acésta ocasiune doresc însĕ sĕ fac un pas înainte în acéstă direcțiune și sĕ vĕ vorbesc ceva despre *puterea imitațiunei și urmările ei.*

Fie-care din dvóstrĕ ați audit vorbindu-se de paserea măéstră, numită papagal, care imitéză cu o perfecțiune rară vocea omenéscă. Acéstă pasere nu se mărginește numai a imita vocea omului, cântarea sau alte sunete, pe cari le aude, ci și-le însoțește de anumite mișcări, le légă de anumite fapte, la cari sĕ corespundă exact vorba imitată. Cunóșteți asemenea animalul maimuța, care imitéză faptele omului cu o fidelitate atât de perfectă, în cât pune în uimire pe observatoriul cel mai pretențios. Mai sunt și alte animale cari au darul imitării, mĕ mărginesc însĕ la aceste două tipuri alese și de toți cunoscute și folosite zilnic ca esemple pentru caracterisarea faptelor semenilor nostri, când în sens bun când în sens rĕu. Ei bine, dlor colegi, n'ați observat și esperiat și dvóstrĕ, că aceste animale neperfecte și fórte inferióre omului, care este coróna creațiunei din tóte punctele de vedere, au unele trăsuri caracteristice și inherente fie-căruia dintrĕ noi? Omul cu tótă rațiunea lui, cu tótă superioritatea facultăților, se asémănă în multe privințe acelor animale inferióre, imitéză și reproduce și încă în mĕsură potențată, paralel cu gradul lui de cultură, paralel cu împrejurările în cari trăește. Natural însĕ, că acéstă imitațiune și reproducere o găsim mai puternic desvoltată la omul mai puțin înaintat în cultură, și în mĕsură deplină la copíi.

Priviți în jurul dvóstrĕ cu atențiune și veți observa cum căscatul molipsește o adunare întrégă, cum lacrĕmile unuia storc lacrĕmi din ochii tuturor, cum gestul unuia răpește involuntar mâna celor-ce 'l observă, cum cântarea ne îndémnă pe toți la cântare, cum mâncarea ne mișcă involuntar fălcile, cum focul unuia ne aprinde pe toți de o potrivă, cum erupțiunea unuia în strigăte și fapte răpește în sine pe toți ceilalți. Dați puținticâ atențiune mai cu sémă copíilor și veți vedé, că punerea pălăriei moșului pe căpșorul lor mititel, îmbrăcarea sumanului tatălui pe corpul lor șubred, jocurile nevinovate ale fetițelor de-a mama, de-a mesagiul, și mii și mii de alte fapte, nu sunt altceva de cât imitațiuni și reproduceri ale lucrărilor și faptelor, ce copíii le-au vĕdut și esperiat în jurul lor, în casa părintéscă, în școlă, pe uliță, cu un cuvênt ori-unde au vĕdut ómeni mari lucrând ceva.

Ce alta de cât imitațiune este óre copilul teribil, care în nevinovăția lui face mătușei ori vecinului aceleași observațiuni și imputări, pe cari le făceau părinții sei la masă întrĕ patru păreți, sau ce alta de cât imitațiune este tradarea cea frecuentă a faptelor secrete comise de servitori, prin copíii, cari abia s'ar păré că dau atențiune faptelor celor chiămați a-i îngrijí și crește; ce alta de cât imitațiune sunt deprinderile rele și urîte, ce le observăm adese-ori la copíii lăsați în grija slugilor stricate? Și sute și sute de esemple ași puté cita pentru a dovedí puterea de imitațiune, care este strîns legată de firea omenéscă și înăscută în noi împreună cu tóte celelalte însușiri bune și rele.

La întrebarea firéscă, dacă imitațiunea este o însușire bună sau rea, nu putem rĕspunde de cât cu *da* și cu *nu*, după împrejurări și după urmările produse de ea. Aceste urmări însĕ au o importanță cu atât mai mare, cu cât obiectul imitațiunei produce valuri mai mari, cu cât influința lui se estinde asupra unui numĕr mai mare de indivizi accesibili de a deveni instrumente órbe ale acestei înclinări absolut naturale și în același timp nevinovate, prin calcul și preocupațiune, dar' adese-ori vinovate prin fapte și urmări. Și óre în viéța poporului nostru, care este obiectul tuturor privirilor, care este focularul de infecțiune și isvorul tuturor pornirilor salutare și desastróse, tuturor imitațiunilor demne și condamnabile? Au dóră nu preoții și învĕțătorii sunt pilda vie a societății, în care își desvóltă ei activitatea, nu învĕțătorii sunt modelul, după care se forméză generațiuni întregi?

Recunoscut odată acest adevĕr, sĕ ne dăm séma, cari sunt faptele și însușirile demne de imitat la învĕțători, și cari sunt urmările însușirilor condamnabile, dar' — durere — totuși răpitóre pentru generațiunile tinere, incapabile de judecată seriósă și matură? Spre acest scop sĕ începem cu faptele cele mai neînsemnate, trecênd de la mic la mare.

Care din dvóstrĕ, iubiți colegi, trecênd printr'o comună n'ați simțit o deosebită mulțămire vĕdênd cum micii copíi, în drumul lor vĕ salută respectuos luându-și pălăriile, și care din dvóstrĕ n'ați simțit o adevĕrată indignare, vĕdêndu-i cum cască gura la dvóstrĕ sau chiar cum se iau după căruța dvóstrĕ ca după o comedie? Indignarea dvóstrĕ și-a ajuns culmea, când acei copíi rĕu crescuți vĕ însoțesc încă și cu strigăte și cuvinte urîte și adese-ori chiar cu petrii și înjurături, căci póte le-ați stricat jocul în țĕrină și tăvălirea în noroiu. Imi închipuesc, că și dvóstrĕ veți fi cugetat ca și mine, că nicii dascălii nici părinții acestor ființe nevinovate nu sunt liberi de pĕcatul comis de dînșii inconștiu, dar' nu mai puțin pĕcat. Fără voie vĕ va fi scăpat din gură un cuvênt de osândă asupra lor, cari sunt nevinovați, dar' în același timp vĕ veți fi cugetat la părinții lor și mai cu sémă la dascălii lor bădărani, necrescuți și lipsiți de maniere, căci de ar fi fost ei altcum, și elevii trebuiau neapărat sĕ se presinte altcum. Vĕdênd pe copíii tăvăliți în noroiu trebue că v'aţi gândit ca şì mine, că curăţenia nu este însuşirea de căpetenie a dascălului, căci altcum nici chiar la joc copíii n'ar fi lăsaţi a se abate de la curăţenie.

De veţi fi observat elevii cu mânile murdare, crepate, cu noroiul de un deget pe ele, cu hainele murdare, pline de noroiu şi praf, rupte, nepetecite, cu nasturii lipsă, cu ghetele şi cismele roşii, sĕ ştiţi că nici povăţuitorii lor nu sunt altfel, căci cine grijeşte de sine nu póte suferí nici la altul negligenţa şi murdăria, ce te îngreţoşézā. Şi cum înfăţişarea esternă este o oglindă prin care vedem în internul cuiva, deja acéstă privelişte este de rĕu augur pentru judecata ce trebue sĕ ni-o formăm asupra însuşirilor şi caracterului acestor indivíḑi. Ora întrărei în şcólă şi la biserică a sunat, şi de veţi observa copíii şi chiar ómeni mari, cari cu paşi grăbiţi merg cătră şcólă şi biserică, sĕ ştiţi că punctualitatea nu e virtutea de căpetenie nici a dascălului nici a preotului, ci şì acestia sosesc de regulă la gară după plecarea trenului. Şi nu cred, că trebue sĕ vĕ mai spun, că omul nepunctual este o sarcină şì pentru sine şì pentru ceilalţi, pe cari îi împedecă în împlinirea datorinţei lor, îi genézā în acţiunile lor şi-i păgubesc în resultatele muncei lor.

In unele comune rar vĕ este dat a vedé copíi pe stradă şi şì mai rar ómeni mari trândăvind în joc şi neactivitate. Acolo fie-care 'şi are ocupaţiunea sa în casă, în curte, în grădină şi la câmp. Acolo timpul e ban şi o ştiţi, iubiţilor, că individul neactiv, care perde pe zi în nelucrare numai 10 fileri, sau timp de 10 fileri, perde pe an aprópe 80 coróne şi în zece ani preste 1200 cor., ear' într'o viéţă întrégă o avere întrégă. Ei bine, în comuna unde veti vedé lume neactivă, trândavă, sĕ ştiţi că esistă pilde rele, acolo preoţii şi dascălii premerg cu comoditate şi trândăvie, cari sunt începutul tuturor viţiilor.

Câtă durere n'aţi simţit însĕ dvóstrĕ trecênd pe lângă cârcima satului, care rĕsuna de cântece şi chiuituri, în timpul când credincioşii sunt în lăcaşul lui Dumnezeu la rugăciune, sau când harnicul econom e la munca câmpului! De sigur vi-aţi zis, că comuna aceea e ursită peirei, pentru-că din ea a dispărut credinţa, a dispărut munca. In locul zicalei: „Rógă-te şi munceşte“ a întrat deprinderea diavoléscă: „mânâncă, bea şi trândăveşte“, şi de acolo lipsesc propoveduitorii adevĕrului, dascălii şi preoţii s'au abătut de la sfânta lor chiămare.

De sigur aţi înoptat şì dvóstrĕ în vre-o comună străină, ca óspeţi nepoftiţi. Şi dóră ospitalitatea românéscă e proverbială. Dar' n'aţi observat óre o sprâncénă încruntată la gazda casei, un semn furiat cătră găzdóie? Ce va fi însemnat acésta? Nimic alta, de cât că sosirea neaşteptată a óspelui a căḑut spre greutatea casei, că gazda împarte cu greu darul ceresc cu óspele căḑut din senin, căci însaşi gazda luptă cu lipsa şi nevoia, sau apoi că sgârcenia îi róde inima. In casul prim lipsa e o urmare a neactivităţii, neomeniei sau nenorocirei; în casul al doilea sgârcenia e o însuşire condamnabilă, cu mult mai pĕcătósă. Şi sĕ ştiţi că în comuna aceea iubirea deaprópelui e necunoscută, că în ea egoismul şi sgârcenia s'au încuibat. Că atât dascălul, cât şì preotul îşi ţin de cald numai loru-şi şi de la ei a purces acea deprindere rea şi neomenéscă.

Diminéţa la deşteptare de sigur vi-aţi aruncat privirea în jurul dvóstrĕ, în casă, în bucătărie, prin curte, în grajdiuri, în grădină şi cu un cuvênt preste tot, unde mâna îndemânatică şi ochiul observator al gazdei dvóstrĕ au sĕ-şi arete destoinicia lor. De veţi fi observat ordine şi curăţenie în casă, belşug în bucătărie, grânare şi grajdiuri pline şi bine îngrijite, curte curată, grădină bine cultivată şi tótă împrejurimea lăudând pe gazda vrednică, sĕ ştiţi că sfaturile şi lecţiunile dascălului n'au căḑut pe pétră, nici în mărăcini, ci în pământ bun şi binecuvêntarea ceriului s'a revĕrsat preste munca şi casa acésta.

Asemenea de aţi asistat la sfatul bĕtrânilor satului în cause publice de ori-ce natură şi aţi băgat de sémă modul lor de vorbire şi de purtare, ordinea, liniştea, vorbele înţelepte, bunacuviinţă, bunaînţelegere şi dragostea frăţéscă, de sigur vi-aţi zis, că sfetnicii poporului cu laudă merită acest nume şi încrederea poporului încredinţat conducerei lor. Pe când dacă aţi observat cértă şi zavistie, hulă şi duşmănie, neîncredere şi bănuială, sĕ ştiţi, că aceste însuşiri caracteriséză şì pe conducĕtorii poporului aceluia pătimaş şi de pricină.

Trecênd prin comuna cutare, de sigur aţi observat o stradă întrégă pustie, cu casele pe jumĕtate arse şi de ani de zile nereparate. Acolo spiritul de prevedere al conducĕtorilor a lipsit de la datorinţa de a lumina şi învĕţa pe poporeni sĕ se asigure contra primejdiei cotropitóre a focului. Din contră, în altă comună nici primejdia de grindină şi inundaţie nu a causat pagube mari poporului, pentru-că asigurarea i-a despăgubit la sfatul şi intrevenirea conducĕtorilor lui prevĕḑĕtori şi cu tragere de inimă, cari ei însişi s'au mântuit de nevoie tot numai prin mijlocul acesta.

Vĕḑênd apoi biserica şi şcóla frumos zidită, mândre şi bine întreţinute şi înzestrate cu cele de lipsă, de sigur v'aţi convins, că prisosul dărniciei nu putea afla mai bună întrebuinţare de cât la aceste scopuri măreţe şi numai esemplelor alese ale dascălilor şi preoţilor se póte atribuí spiritul de jertfire pentru scopuri publice, pe altariul culturei şi conservării némului nostru.

Şi multe alte lucruri şi fapte nobile şi frumóse viaşi mai puté înşira, ca resultate esclusive ale celor vĕḑute şi învĕţate de la dascălii şi apostolii culturei némului nostru, ca imitare a ţinutei lor demne şi laudabile. Totdeodată însĕ póte şì multe scăderi aşi puté scóte la ivélă ca imitaţiune şi învĕţătură rea luată de la dînşii şi încă potenţată prin nepricepere şi pasiune mai mare.

Cetesc însĕ în privirile dvóstre óre-care curiositate, întrebarea: „De ce nu mĕ ocup la acéstă ocasiune de cutare ori cutare cestiune strict pedagogică“?

Rĕspunsul meu la acéstă naturală întrebare e fórte scurt: „De ar avé cineva ştiinţa lumii întregi şi i-ar lipsí adevĕrata creştere şi cultură, ar fi mai de compătimit de cât cel lipsit de carte şi ştiinţă“! Cu atât mai frumos este când cineva, pe lângă lumina minţii este împodobit şì cu creşterea şi cultura inimei. Şi pe când în conferenţe ne vom ocupa în mĕsură proponderantă de luminarea minţii, am creḑut de cuvinţă a le întroduce prin câteva cuvinte asupra culturei inimei şi semnelor ei vĕdite ca urmări ale imitaţiunei faptelor şi însuşirilor la popor şi la elevi. Astfel, iubiţilor colegi, nu fiţi numai luminătorii poporului, ci fiţi în acelaşi timp educătorii lui. Distingeţi-vĕ înaintea elevilor vostri şi părinţilor lor prin adevĕrată cultură a inimei, prin însuşiri şi virtuţi frumóse. Curăţenia în vestminte, ordinea în lucruri, esactitatea şi punctualitatea în fapte, dulcéţa şi sinceritatea în sfaturi, blândeţa şi justeţa în admoniare şi în reprimarea greşelilor şi viţiilor, munca şi economia, modestia şi ospitalitatea, spiritul de jertfă şi stăruinţa, prevederea şi apĕrarea de vremuri grele şi lovituri neaşteptate, pacea, bunăvoinţa şi buna înţelegere sunt tot atâtea însuşiri ale culturei inimei şi creşterei adevĕrate.

Aceste podóbe răpesc şi se moştenesc din generaţiune în generaţiune; imitarea lor este atât de naturală, în cât cu siguranţă aprópe matematică poţi deduce, din presentarea, faptele şi insuşirile copíilor şi poporenilor, cari din aceste însuşiri lipsesc dascălului şi cari din aceste virtuţi îi împodobesc inima. Binecuvêntare ceréscă este pentru popor dascălul luminat şi înzestrat cu semnele culturei adevĕrate.

Cu dorinţă ferbinte, ca Dumnezeul părinţilor nostri sĕ ne dăruiască tot dascăli luminaţi şi cu adevĕrată cultură a inimei, ferindu-ne de făţarnici, clevetitori, inimi rele şi duşmane şi de trădători, — declar conferenţa deschisă.

(Va urma).

Pentru catedrală.

In zilele din urmă s'au mai făcut următórele oferte benevole pentru fondul catedralei din Sibiiu:

1.	Ioan Şuiaga, paroch în Teiu (Dobra) . . . (A mai dăruit câte 100 cor. bisericei din Teiu şi şcólei din Dobra)	cor. 100
2.	Victor I. Sĕlăgean, paroch în Săcămaş . .	„ 100
3.	Ioan Sêrb jun., paroch în Mihăeşti	„ 100

Despre George Lazar.

Conferenţă ţinută în Avrig, în séra de Sf. George, de ***S. Mircan,*** *cleric.*

Precum Christos pe Lazar
[din morţi a înviat,
Aşa tu România din somn
[ai deşteptat.

Stimaţilor domni şi dómne! Iubit popor!

Cu adevĕrat inspirat a fost şcolariul Carol Rosetti de amintirea dascălului seu, când în aceste douĕ versuri a cuprins adevĕrata şi deplina fiinţă a marelui bărbat!

Precum Christos pe Lazar din morţi a înviat,
Aşa *el* România din somn a deşteptat.

George Lazar nu trebue considerat ca persónă cu porniri multilaterale, ci trebue privit mai mult de cât alţi ómeni ca o fiinţă *unilaterală,* care o singură lumină strălucitóre a avut înaintea sa în întréga-i viéţă, un singur ideal măreţ a urmărit cât a trăit, cu *gândul* şi cu *fapta;* şi nu trebue privit nici din punct de vedere politic, nici economic, nici ştientific, nici literar, căci în adevĕrata sa splendóre el nu apare nici ca bărbat politic, nici ca forţă economică, nici ca filosof, nici ca bărbat de ştiinţă, nici ca limbist. George Lazar trebue privit numai din punct de vedere *moral* sau *naţional-moral.* El a fost *apostol* şi ca apostol trebue apreciat.

Iisus Christos a fost apostol al lumii întregi, ear' George Lazar apostol al unei părţi din lume: *Apostolul némului românesc.*

Acum se împlinesc 80 ani de la mórtea lui George Lazar. Cuvine se, ca cu acéstă ocasiune sĕ ne înălţăm cugetul spre acest fiu vrednic al Avrigului, spre acéstă figură distinsă a istoriei némului nostru, spre acest apostol trimis de provedinţă némului românesc.

Şi fiind-că *ideile morale* trebue sĕ ne călăuzéscă în aprecierea ori-cărui bărbat, ca unele ce forméză partea cea mai alésă a sufletului omenesc, şi fiind-că George Lazar a fost un esemplu neîntrecut de moralitate, voind sĕ presentăm astăzi quintesenţa fiinţei lui George Lazar, nu avem alta de făcut, de cât sĕ scótem la ivélă fiinţa morală a lui George Lazar, stabilind, că acest mare lucéfĕr de ce calităţi morale a dispus? Şi cât bine a realisat în scurta sa viéţă?

George Lazar a îndeplinit voia lui Dzeu. El cu inima linştită póte rĕspunde supremului Judecător la ultima judecată, cum a zis poetul:

„O, Dómne, 'n lume cât am stat,
„In ochii sei plini de-admirare
„Pe tine te-am representat.“

Cum a realisat el voia lui Dumnezeu? Şi a dedicat întrégă viéţa poporului seu.

Sf. Scriptură zice: Hrăneşte pe cel flămênd! Adapă pe cel setos! Imbracă pe cel gol! — George Lazar pe poporul seu flămênd, lipsit de hrana sufletéscă, l'a hrănit cu hrana spirituală, pe poporul seu setos de ştiinţă, l'a adăpat cu ştiinţă, pe poporul seu despoiat de haina sa naturală, de *limba sa românéscă,* l'a îmbrăcat în haina sa măiastră. Şi câte a făcut el pentru acest popor, în numele Domnului a făcut şi voia Domnului a plinit!

Absolut nu putem admite, că el a fost mânat pe calea realisării faptelor sale dintr'un şovinism orb, care ar fi tins într'acolo, ca numai naţiunea sa sĕ triumfeze, adecă dintr'un egoism, care din punct de vedere moral nu este admis; ci din contră, suntem convinşi pe deplin, că George Lazar a fost împintenat spre faptele sale de o inimă altruistă, iubitóre de deaprópele, de nişte porniri nobile, cari nu tindeau, de cât numai şi numai la împlinirea voinţei divine.

Că într'adevĕr George Lazar a fost condus de principii mai înalte religióse-morale, acésta o întăreşte şì faptul, că *a fost teolog.* Şi constat, că teolog trebue sĕ fie ori-ce adevĕrat apostol. Cuvêntător al lui Dzeu! Căci fără de a avé drept basă înaltele idei religióse, ori-ce instituţiuni şi ori-ce activitate nu póte da ródele dorite. — Cuvêntător al lui Dzeu a fost Mântuitoriul Christos, cuvêntătoriu al lui Dzeu a fost şì apostolul bisericei nóstre, nemuritoriul Şaguna, care s'a esprimat în privinţa acésta aşa: „*De m'aşi naşte de 1000-ori, tot preot m'aşi face*“.

(Va urma).

De la sate.

Producţiune românéscă în Agnita.

Elisabetopole, 21 Maiu n.

Puterea şi viitoriul poporului român din Ungaria şi Transilvania e în mâna plugarilor români, pentru-că clasa acestora forméză maioritatea absolută a poporului, şi pentru-că ocupaţia acestei clase póte sĕ ne dee independenţă şi libertate.

Plugariul îşi datoreşte esistinţa numai muncei sale şi lui Dumnezeu. De ací independenţa şi libertatea la acésta clasă în viéţa socială. Avênd acésta libertate, — numai un mijloc îi mai trebue, ca sĕ 'şi elupte şì libertatea politică, şi acest mijloc e *cultura.*

Când vom avé o ţĕrănime cultă, atunci anomalia politică în care ne aflăm, încă se va schimba, pentru-că cultura nu sufere anomalíi. Se va mişca massa cultă fără ca vre o putere sĕ 'i pótă resista. Nu deputaţi în parlament, ci cultivarea poporului ne va reforma viéţa politică naţională! Când vom avé un popor cult, drepturile ce 'i compet acestuia după trecutul, valórea lui reală şi după legea naturală, urméză de sine precum de sine au trebuit sĕ cadă lanţurile iobăgiei sub spiritul de libertate al timpului.

Cu cultura generală însĕ, care este condiţiunea mărirei poporului, stăm slab. Abia în timpul din urmă s'au făcut ceva progrese în unele comune, cari au avut fericirea de a'şi căştiga învĕţători conştienţioşi şi inteligenţi.

Un astfel de învĕţătoriu e şì dl *Ioan Paicu* din Agnita. Dovadă producţiunea teatrală, ce a aranjat'o cu elevii sei de şcólă şi cu tinerimea adultă din Agnita în 17 l. c. Programa destul de abundantă a producţiunei a stat din următórele puncte: 1. „Fiii României“, cor. 2. „Craiu nou“, operetă de V. Alexandri, predată de tinerimea adultă şi 2 învĕţători. 3. „La oglindă“, poesie de Coşbuc, predată de o fetiţă de ţĕran. 4. „O convorbire“, compusă de învĕţătoriul I. Paicu (întrĕ elevii din Agnita). 5. Impĕrăţia Adevĕrului“, piesă morală de G. Pletosu, predată de 12 fetiţe de şcólă. 6. „Pelin beau“, cântată de înv. I. Paicu solo, şi cor. 7. „Florin şi Florica“, operetă de V. Alexandri, predată de 3 persóne. Şi în urmă 8. „Sună buciumul“, cor.

Cântările cântate de corul elevilor dlui Paicu şi al tinerimei adulte din Agnita au fost pe deplin succese.

Poesia „La oglindă“ a fost predată de o fată de ţeran, asemenea cu succesul cel mai deplin.

Convorbirea din punctul 4 al programei întrĕ elevii şcolari a fost de tot interesantă. Cuprinsul potrivit al convorbirei, predat cu o naivitate de tot naturală copilăréscă a plăcut fórte mult publicului. Cu deosebire de pe feţele mamelor ţĕrance, cari încă erau de faţă, puteai cetí bucurie, îndestulire sufletéscă, de care numai o mamă póte simţí, când îşi vede copilul iubit atât de isteţ, precum al ei era în rolul seu.

Opereta „Florin şi Florica“ a fost predată de învĕţătoriul Ioan Paicu, de o fetiţă de ţĕran abia de 15 ani şi încă de o persónă. Că dl Paicu s'a achitat de angajamentul din acésta piesă cu multă dibăcie, nu-i de mirat, pentru că resultatul întregei producţiuni a fost numai meritul dsale. Mult a fost admirată însĕ copiliţa de ţĕran pe care nici o artistă nu ar fi putut'o întrece în rolul ce l'a avut. Nu, pentru-că nici „Florica“ lui V. Alexandri pe care a representat'o, nu a putut fi mai frumósă, mai drăgălaşă, mai istéţă, mai dulce la vorbă de cât acésta fetiţă în rolul avut.

Piesele „Craiu nou“ şi „Impĕrăţia Adevĕrului“ încă au fost bine succese.

După producţiune a urmat joc până diminéţa.

A asista la atari producţiuni poporale e o plăcere, pe care la alte producţiuni, fie chiar şi mai artistice, de ale inteliginţii, nu o poţi afla. Nu o poţi afla, pentru-că lipseşte bucuria ce o simţi, când veḑi că stîlpul naţiunei, ţĕranul, prin generaţia tinĕră începe a se deştepta.

Chiar pentru aceea mĕ mir, cum de inteliginţa din jur, afară de dl preot Savu din Vĕsĕud, nu a participat la acésta petrecere poporală, de la care numai cu îndestulire sufletéscă şi mândrie naţională s'ar fi putut depărta? Am auḑit, că din motive personale.

Dar' personalităţile ar trebuí sĕ fie puse la o parte când e vorbă de înălţarea şi luminarea poporului.

Multă iubire de ném, conştiinţă de chiămare, zel şi însufleţire pentru cultura poporului a trebuit sĕ aibă dl învĕţătoriu Ioan Paicu, de a avut paciinţa a instrua nişte copíi de ţĕran în mĕsura ce am vĕdut'o la acésta producţiune. Incurajare ar merita din tóte părţile!

Dr. Alesandru Morariu
candidat de advocat.

Avis

Membrii români ai comitetului municipal sunt rugaţi a se întruní *Vineri, 29 Maiu n. a. c. la 5 ore d. a.* în localul Casinei române din loc. Se vor pertracta obiectele puse la ordinea de zi a proximei adunări generale municipale, precum şì alte chestiuni importante.

Sibiiu, în 25 Maiu n. 1903.

I. A. de Preda *Dr. I. Beu*

NOUTĂŢI

M. Sa împĕratul şi rege a plecat din Budapesta la Viena în 21 Maiu (Joi) cu trenul de la 4 ore după amiazi.

*

Adunări municipale. Pe 29 Maiu st. n. e convocată în adunare generală congregaţia comitatului *Hunedóra* (la Deva), ear' pe 30 Maiu st. n. e convocată, în adunare generală extraordinară, congregaţia comitatului Arad (la Arad). In ambele sunt puse la ordinea zilei obiecte şì de interes special românesc.

*

Alegere de preot în Deva. Ni se scrie din Deva, că eri, Duminecă, s'a făcut acolo alegerea de preot pentru parochia a doua, devenită vacantă prin mórtea fostului paroch *George Nicóră*. Sinodul electoral a fost condus de protopresbiterul *George Romanul.* Candidaţi au fost: *Cornel Popescu*, student în filosofie la universitatea din Budapesta, şi *Ilarie Gonţa*. Totalitatea voturilor date (103) le-a întrunit dl Popescu, care a fost proclamat ales.

*

Act de recunoştinţă „Albinei". Cum tuturor e cunoscut, institutul de credit şi economíi *„Albina"* a fost totdeuna în fruntea institutelor nóstre financiare în ceea-ce priveşte distribuirea în scopuri culturale şi de binefacere a unei părţi din profitul ei curat, nefiind esclusivistă în ceea-ce priveşte naţionalitatea, ci făcĕnd părtaşe la ajutórele ei şì institute culturale ce stau afară de cercurile naţionalităţii române. Acéstă munificenţă şi ecuitate a direcţiunii „Albinei" a îndemnat *pe ministrul r. ung. de culte şi instrucţiune publică* sĕ adreseze zilele aceste *o scrisóre de mulţămită direcţiunii*, pentru ajutórele date în scopuri şcolare.

*

Un bun post de medic. In urma strămutării medicului de până acum a ajuns în vacanţă postul de medic în cercul *Magyar-Gyerő-Monostor*, dotat cu *2000 cor.* salariu, *2000 cor.* onorar de la fabrica de ferestrĕu, *600 cor.* onorar pentru visitări şi curarea trachomei, — total *4600 cor.* + taxele de practică (ziua 40 fileri, nóptea 80 fileri). Publicul cercului dorind sĕ aibă medic român, atrage pe acéstă cale atenţiunea medicilor români asupra bunei ocasiuni de a-şi asigura existinţă frumósă. E de dorit, ca reflectanţii sĕ se presinte cât mai curĕnd în cerc, spre a se pune în conţelegere cu alegĕtorii. Detaiuri se pot lua de la învĕţătoriul Eliseu Gabor din M.-Gy.-Monostor, care în epĕnd cu ziua de 20 Maiu st. v. stă bucuros la disposiţia petenţilor.

*

Asentările de nou amânate. Ministrul r. ung. de honvedi, prin un circulariu adresat autorităţilor competente face cunoscut, că „din causa cunoscutelor împrejurări politice" *amână de nou asentările* pe timpul din *1 Iuliu* până *în 29 August.*

*

Ucis de beutură. Emanuil Moural, elev al şcólei de agricultură din Viena, Mercuri séra făcuse mare chef cu doi colegi ai sei, cu cari apoi s'a dus la un al patrulea coleg, unde împreună cu colegul seu Carol Sebestha a beut o litră de sligoviţă. După aceea s'au culcat ambii. A doua zi cătră amiazi prietinii au cercat sĕ-i treziască; *Moural era însĕ mort*, îl ucisese beutura, ear' Sebestha, trezit cu mare greu, se află acum în spital bolnav grav.

*

Avis. *Corul mixt bisericesc* va avé probă *Marţi* (13/26 Maiu) la 6 ore séra în siminariul Andreian. P. T. membrii sunt rugaţi a lua parte.

*

„Elias". Frumósa creaţiune artistică a lui Mendelssohn-Bartholdy, oratoriul *„Elias"* a fost cântat Joi, 21 Maiu n., în biserica evangelică din loc, din partea puternicului cor de bărbaţi al Saşilor din Sibiiu. Spaţiósa biserică a fost din acest incident plină de public ascultător; ear' corul s'a degajat cu onóre de gréua sarcină ce luase asupra sa. Corurile au fost precise, ear' solistii şi solistele de o bravură rară. Solisti au fost domnii *Bittermann*, şi *Ganther*, soliste dşórele: *Delia Olariu* şi *Victorine Ott* Dirigent domnul *Kirchner*, asupra căruia se revarsă în prima linie gloria zilei.

*

Pentru propagarea religiosităţii. Ţarul *Nicolae II* al Rusiei a distins pe generalul Bogdanovitz cu ordul *Alexandru cel nou*, pe care i-l'a trimis cu autograf ţinut în termini fórte călduroşi. Acéstă distincţiune a căpĕtat'o generalul pentru meritele câştigate prin rĕspândirea de cărţi şi scrieri de cuprins religios moral.

*

Românii prind teren! Aşa se tânguęste domnul *Sipos*, inspectorul regesc de şcóle din Bihor, într'o broşură acum de curĕnd publicată. Cu date statistice arată autorul broşurii, că Magiarii pas de pas perd terenul în comitatul Bihorului, şi încet dar' sigur *se contopesc în poporaţiunea română.* Ca motiv al acestui fapt dl *Sipos* înşiră sistemul de doi copíi, incuibat printrĕ Magiari, şi apoi şì aceea, că din căsătoriile mixte, legate întrĕ Magiari şi Români, se nasc generaţiuni *curat române*, pentru-că rassa magiară e inferióră celei române. Preţióse constatări!

*

Turburări mari în Agram. Mercuri (20 Maiu st. n.) fiind aniversalul morţii lui *Jellasich* s'au adunat în Agram preste 10.000 de ómeni sĕ iee parte la serviciul divin oficiat pentru Jellasich. După terminarea serviciului şi împodobirea statuei lui Jellasich cu stindarde croate şi cununi de flori, mulţimea a plecat *sĕ demoleze* gara şi localurile direcţiei căilor ferate, strigând ca dintr'o gură: Inainte, la gară! Jos cu toţi ungurii! Poliţia li-a închis calea în strada Zrinyi, la ce mulţimea a trecut în strada Mikolici, în timp ce de prin fereşti şi balcónele caselor damele aruncau cu petri în poliţiştii şi gendarmii ce urmăriau mulţimea. Gendarmii, sângeraţii de loviturile de petri şi au ţinut puştile spre fereşti; nu au puşcat însĕ, neştiind că din cari a nume au fost atacaţi. Mulţimea de jos vĕdĕnd hesitarea gendarmilor şi interpretând'o ca şi cum nu ar cuteza sĕ facă us de arme, a năvălit asupra poliţiştilor călăraşi, pe doi i-a tras jos de pe cai şi i-a bătut de mórte. S'a produs învălmăşélă înfiorătóre, sămĕnând a veritabilă bătĕlie. Sute de inşi au fost răniţi, alţii — cam o sută — au fost arestaţi, şi numai prin intervenirea miliţei s'a putut restabilí ordinea.

*

Cei mai mari ómeni. Ziariul *„Berliner Tagblatt"* a deschis plebiscit printrĕ cetitorii sei, pentru a afla de la ei, cari sunt cei mai mari ómeni ai presentului. Cele mai multe voturi au fost date pentru: Tolstoi, Edison, Marconi, Roentgen, Ibsen, Mommsen, Menzel, Nansen, Koch şi — Vilhelm II. O anchetă analogă a deschis numitul ziar şì cu privire la cele mai geniale femei ale presentului. Resultatul e următoriul: Berta de Suttner, Carmen Sylva, Sarah Bernhard şi Eleonora Duse.

*

Nici papei nu sărută mâna! Din prilejul visitei împĕratului *Wilhelm II*, în Vatican şi a descrierii primirei lui la papa, unele ziare germane resuscită visita ce înainte cu cincizeci de ani o făcuse papei împĕratul Frideric Vilhelm, pe atunci moştenitoriu numai. Inainte de a fi fost primit la papa, educatorul seu, generalul Alvensleben îl făcuse atent, că trebue sĕ sărute papei mâna. „Cum, sĕ-i sărut mâna?" — replică mira moştenitoriul. „Afară de tatăl meu, regele, nu am sărutat mâna nici unui alt bărbat, şi nu o voiu face nici-odată". Şi s'a dus la papa. Când s'a presentat, papa Piu al IX-lea i-a întins mâna, dar' el — după ce-i tăcuse o închinăciune reverenţiósă, în loc sĕ i-o sărute i-a strîns'o şi scuturat'o bine, ca întrĕ prietini. Papa s'a mirat mult de neobicinuitul omagiu, dar' nu a zis nimic. Şi-a însemnat însĕ bine, că moştenitoriul german în loc de sărutat scutură mâna papei, şi de câte-ori i-a mai făcut după aceea visită îl primia totdeuna ţinêndu-şi mânile as unse după spate.

*

Cincisprezece mii de cerge — arse. Ministeriul de rĕsboiu al Angliei, după încheierea rĕsboiului din Transvaal a vêndut unui institut corecţional cincisprezece mii de cerge (ţóle), cari fuseseră întrebuinţate în spitalele din Africa pe timpul rĕsboiului. Cergele însĕ nefiind desinfectate, au causat întrĕ elevii institutului bólă de tifus, bolnăvindu-se vr'o patrusprezece copíi. In urma acesteia ministrul de interne a dispus, ca tóte cergele sĕ fie arse.

*

Ştiri mĕrunte. In Erdőbénye (lângă Tokaj) un incendiu ajutat de vênt mare a mistuit 200 case împreună cu clădirile economice din jurul lor. — Ministrul de comerciu a dat fabricei de postav din Cisnădie favoruri de stat pe timp de cinci ani. Proprietari ai fabricei sunt Mihail Bonfert şi Mihail Gündisch. — Comitetul fondurilor grăniţereşti năsĕudene, în şedinţa din 13 Maiu a ales director al gimnasiului din Năsĕud pe profesorul Virgil Şotropa.

*

Cine este torturat de reumatism, de podagră, ţiuituri de urechia, migrenă, acela sĕ întrebuinţeze crucea duplă electro-magnetică nr. 86,967 R. B. inventată de dl Albert Müller (Budapesta, V. Vadász utcza nr. 42/V), care cruce în vindecarea amintitelor morburi este neîntrecută. Nenumĕrate sunt epistolele de mulţămită trimise inventatorului, cari tóte sunt bune dovedi despre efectul minunat ce'l are crucea acésta. Intrĕ acestea amintim pe cea a lui Ludovic Weiser, instructor de pian în Pojon, care recunóşte efectul aceleia în cuvinte fórte măgulitóre.

PARTEA LITERARĂ.

Un Molitvelnic manuscript.

— *Notiţe tipiconale.* —

De **Gavriil Hango**, preot ort. român.

(Fine.)

13. *Rănduiala ce să face la Blagoslovenia casei noao* (f. 191).

Nimic deosebit, dar' fórte prescurtată. La început se zice: *„Să sa lipască lumini in tus patru părţii casei. Preotul ia patrahirul* şi zice: Blgvit Dmmzăul nostru. etc.

14. *In Dumineca pogorărei Duhului sfnt.* (f. 192).

„Iara trecănd soarele de amiazăzi toacă de grabă pentru zăbava slujbei ingenunchiării.“

La ectenia cea mare: Cu pace Domnului să ne rugăm, sunt adause o mulţime de ectenii pentru diferite trebuinţe, cari ectenii nu se află în Molitvelnicile de azi. Incolo după rênduiala Molitvelnicului şi a Pentecostariului usitat azi.

15. *Rănduiala Panaghiei* (f. 208.)

„După săvărşirea Dmnezăeştii Liturgii adunăndusă fraţii toţi la masă, Diaconul au Ceteţul zice Psalmul 144 Inălţute Dmnzăul mieu şi împăratul mieu. *După săvărşirea Psalmului, Preotul ia cu cuţitul o parte din mijlocul Prescurei ce iaste la Panaghiariu zicănd acest Trop.* Glas 4. Astăzi începerea mantuirei noastre" etc. *„Şi preotul care va ţinea rândul slujbei zice:* Tatul nostru. *Şi după blsvenia mései pre obiciaiul bătrăn şăzănd fraţii fieştecarele înainte mâncării iau din prescură ce sau luat partea cea din Panaghiariu şi potrivesc. După săvărşirea mései sculăndune toţi, Archimandritul sau Maimarele locului zice:* Blgsvit Dmnzaul care ne milueşte şi hrăneşti" *etc.* „Slavă ţie Dmne, slavă tie sfnte, slavă ţie împărate" *etc. Diaconul zice:* slavă iineai, Dmne miluéşte, 12-ori, Dmne blgvéste. *Şi apropiindusă cătră Panaghiariu să închină şi grăiaste:* Părinţi sfnţi blgviţi şi mă ertaţi păcătosul, *şi toţi răspund:* Dmnzău să te erte şi să te miluiască. *Iară el cu trei dégete amănduror mănilor rădică păinea insus spre chipul sfntei troiţe, grăiaşte:* O nume mare, *răspunde:* al presfntei Troiţe. *Décii mută spre céea lature a Panaghiariului spre chipul întrupării şi acolo făcănd cruce grăiaşte:* Preasfntă Născătoare de Dmnzău agiutăne noao. *Iară fraţii zic*: Cu aceiia rugăciune Chse Dmne miluiaşte şi spăséşte sufletele noastre. *Şi acieşi căntă toţi:* Fericimute toate némurile" *etc.* *„Decii* Dostoino est *au pésna 9. Irmosul dacă va fi praznic. Şi căntănd aciasta Diaconul poartă Panaghia ciau rădicat cătă fiestecarele întăe preoţii, după aceea diaconii apoi şi fraţii, iară aceştia după obiciaiu cu sărutarea panagiei luănd cu măna din păine grăesc:* Indurat şi mltiv Dmnul hrană au dat celora ce să tem de dănsul. *Dupacea*: Svnte Dmne, *după* Tatăl nostru, *Tropariul nastoiatel, zice*: Mulţămimuţi Chse Dumnezăul nostru, că ne săturaşi" *etc.* *„Décie Diaconul Condacul zilei: slavă,* Dmnzăul părinţilor nostri, carele face pururea cu noi după a ta socotinţă" *etc.* *„iară de va fi praznic, atunci tropariul şi condacul praznicului sau a hramului, iinea, a zili ce praznic va fi;* slava, iinea, Dmne miluéşte 12. Dmne blgvéste, *maimarele zice:* Blgvit Dmnzău care ne miluiaşte şi ne hrăneşte pre noi" *ete. După aceea preotul zice ectenia de dmn, de arhireu, de titori, şi fraţii să zică*: Dmnezău să iarte şi să miluiască; *maimarcle zice*: Pentru rugăciunile Preacuratei Maicii tale, *şi toţi alalţi zic*: Amin".

16. *Mltva la nascerea lui Chs fiilor de duhovnicii* (f. 210).

Cea din Euchologionul de azi.

17. *Molitvă în Dumineca florilor pe sălci* (f. 112).

Deosebită de cea usitată azi.

18. *Mltvă la înviérea lui Chs.* (f. 212).

Cea usitată şì azi.

19. *Mltvă spre carne şi pre brânză la Paşti* (f. 214).

Deosebită de rugăciunile de azi.

20. *Mltvă pentru blgslvenia corăviei* (f. 214).

Deosebită de cea de azi.

21. *Mltvă la zua sfntului Petru* (f. 215).

Dóuĕ. Mie necunoscute încă.

22. *Mltvă cănd încep a rădica* (f. 216).

Rugăciune la temelia casei; ca şì cea de azi.

23. *Mltvă la făntănă noao* (f. 216.)

Deosebită de cea de azi.

24. *Mltvă când cade va spurcat în făntănă* (f. 217).

„Trebue întăe să scoaţă 40 de védre ce să lépădă afară, atuncea să aprind 4 lumini şi să le lipască spre făntănă în cruciş, iară preotul ia cădelniţa şi cădéşte făntăna de 3 ori şi pre toţi oamenii zicând: blgvit Dmnezăul nostru, Sfnte Dmnzăule, Tatăl nostru; décii trop. glas 1. spsn. gp. liudisvoia şi al zilei care se va tămpla şi bog. glasului. Dmne miluéşte 40. *preotul Mltva aciasta*". Urméză o rugăciune, carea în Molitvelnicile de azi încă nu o am găsit.

25. *Mltva când cade ceva spurcat în vasul cu vinul sau cu untul sau cu miérea sau întralt ceva* (f. 218).

„Şi de va fi de curund intreg neputred, sĕ lépede afară şi să spéle alt vas curat. şi să ia preotul cădelniţa şi să cădéscă, şi după aceea sĕ torni aghiazmă dela sfnta bogoiavlenie în cruciş de 3 ori şi acéle spurcate să le toarne în vasul cel curat, după aceea Mltvă spre vas".

Urméză rugăciunea cea din Molitvelnicile de azi apoi: *„şi aşia întăe să guste preotul şi ceialalţi; iară de va putred ciau căđut, aceea sĕ lépede, să nu mănănce dintrănsă nici cum, nici să be, nici să să sfinţască".*

26. *Intrebarea sfntului Anastasie* (f. 219.)

De să va sfătui cineva pre sine spre vrun lucru bun ori care cu giurămănt să facă acea: zicănd, întratăta vréme vin să nu béu, au să să postéscă sau de altă nevoinţă ceoa să va giura, şi postul pentru slăbiciunea au lenea şi din neputinţa sa nu va puté isprăvi ce au început, şi va vrea să să deslége ce să cade să facă pentru aceea, Răspuns. — Fericiţii părinţii nostri, cari au tocmit noao mltve de sfnţire şi pentru vine ca acelea au făcut noao mltve ca să să deslége omul de Preut, căi zis Preoţilor lui Dmnzău celor adevăraţi, pre carii veţi deslega pre pămănt, fiva dezlegat în ceriu; însĕ tot omul datoriu iaste să ocărască neputinţa sa şi să o huléscă, şi să să mărturisască ca un lenevos şi ticălos, că de să făgăduéşte cineva împăratului putred să ţie ceva cu drag şi nu calcă până la moarte, ce insă celora ce să căesc toate să pot de sau lăpădat de nebunie, sau cu nedestoinicie însuşi sau legat sau pentru nevoinţa sau giurat".

27. *Mltva celor ce să giură pre sine înşişi* (f. 220).

Rugăciunea acésta este identică cu rugăciunea la deslegarea de epitimii sau pedepse canonice din Euchologiile de azi. A dóua molitvă însĕ nu se află în acestea, şi corĕspunde la trebuinţa când cineva doreşte sĕ fie deslegat de blăstĕmul cu care însuşi s'a legat.

28. *Mltva de toată spurcăciunea* (f. 222).

Lipseşte din Euchologiile de azi şi corĕspunde trebuinţei când cineva cere sĕ fie deslegat de vre-o spurcăciune trupéscă ori sufletéscă pentru-ca sĕ se pótă împărtăşí cu săntele taine.

29. *Mltva celor ce întră în post* (f. 224).

Două rugăciuni: prima: Nădejdea tuturor marginilor pământului, a doua lipseşte din Euchologiile de azi şi corĕspunde la deslegare de post.

30. *Mltva nevéstei vrănd să margă in beséreca după nuntă* (f. 226).

Lipseşte în Euchologiile de azi. Vezi-o la Rănduiala cununiei (2, d,).

Despre rugăciunile despre cari am zis, că nu se află în Molitvelnicele de azi — notez, că pot sĕ se afle în Euchologii mie necunoscute.

Cu acestea servirile complete s'au terminat, şi începêndu-se rănduiala cea pe scurt la punerea temeliei bisericei, celelalte foi lipsesc. Judecând însĕ după golul puţin ce se observă întrĕ păreţii cărţii, nu pot sĕ lipséscă multe foi.

Cărţi şi reviste.

Enciclopedia română, fascicol. 29—30, cuprindênd pe 12 cóle de tipariu circa 4000 articoli întrĕ cuvintele *Ridichea* şi *Şimleu*, o hartă etnografică a teritoriului locuit de români (lucrată anume pentru Enciclopedie în stabilimentul Brockhaus din Lipsca), fotografia oraşului Sibiiu (în vedere generală) a bisericei luterane din Sibiiu, a câtorva resturi din zidurile cetăţii Sibiiu şi a bisericii luterane din Sighişóra. Dintrĕ articoli cel mai vast (8000 de rênduri) e cel care tractéză despre *Români, România, limba şi literatura română*, avênd autori pe Dr. D. Onciul (istoria Românilor), M. Străjan (limba şi literatura), colonel Iannescu (geografia României), Dr. Popovici-Haţeg (geologia), prof. Murgoci (clima), A. Procopovici (flora), Pop-Voiteşti (fauna), Dr. Felix (populaţiune, filantropie şi stările sanitare), Dr. G. Maior (agricultura), Dr. Gr. Antipa (pescăriile), I. I. Nacian (industria, comerciul, comunicaţiunea, finanţele), B. Voinescu (constituţie, administraţie, justiţie şi imposite), colonel Aronovici (armata), D. A. Xenopol (istoria României). Din ceilalţi numĕroşi articoli amintim: Romanul (Miron), Roman (imperiul), Şaguna (scris dr Dr. Ilarion Puscariu), Secuimea, Selişte, Sibiiu, Rössler, Schopenhauer, Scolastici (de Gr. Pletos), etc.

„Enciclopedia română“ apare în editura librăriei Krafft (Sibiiu) şi costă: un fascicol 2 coróne; în abonament 20 coróne un volum de 10 fascicoli. Se pot face prenumeraţiuni la „Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român“ în Sibiiu (strada morii nr. 8), ori direct la editor.

FELIURIMI

Un ac istoric. Un cetăţean din Speyer are în posesie un ac şi aţă, de însemnătate istorică, adeverită prin un document de următoriul cuprins: „Filip Krapp, croitoriu şi criznic, cu acul păstrat aci a cusut în pânză rĕmăşiţele pământeşti ale împĕraţilor şi împĕrăteselor exhumate şi earăşi înmormêntate, în zilele din XVI August până în III. Septembre 1800. Numele domnitorilor cusuţi cu acest ac sunt: Conradin II. şi soţie-sa Gizella; Heinrich III, Heinrich IV. şi soţie-sa Albertina; Heinrich V, Filip Şvabul, Rudolf de Habsburg, Adolf de Nassau, Albrecht de Austria, Beatricea, soţia lui Barbarossa. *Speyer*, la III. Septembre 1800. *Kobill*, guvernator; Dr. *Ranke*, profesor; Dr. *Praun*, profesor gimnasial; Dr. *Zimmern*, Dr. *Wolfgang* M., *Schmid*, protobibliotecariul museului naţional; Dr. *Birkner*, asistent al colecţiunilor antropologice. — Un ac, în care e tras un fir de aţă, e lipit pe năsip. Sub el sigilul episcopesc.

Posta redacţiunei.

Dlui V. C. în Iacobeni. Donaţiuni făcute prin testament nu sunt sigure câtă vreme respectivul e în viéţă, pentru-că testatorul e în drept *a revoca* testamentul, ori *a-l schimba* când vrea şi de câte-ori vrea. Nu publicăm deci mulţămita trimisă, pentru-că vi-se póte întêmpla sĕ mulţămiţi pe cale publică pentru o donaţiune pe care la timpul seu póte că nici nu o primiţi.

Amvonul bisericei gr. ort. române. — Predici pentru tóte Duminecile, sĕrbătorile şi praznicele de preste an. De Ioan **Nicorescu**, preot-profesor seminarial în Arad. — In douĕ tomuri. — Cu binecuvêntare archieréscă. — Tomul I. Predici pentru tóte Duminecile de preste an. Preţul: **3 cor.** plus 30 fileri porto.

2960—1903 sz. polg. [72] 1—3

Hirdetmény.

A nagyszebeni kir. törvényszék, közzé teszi, hogy Szebenvármegyébe kebelezett Lámkerék község határának általános tagositása elrendelése iránt, Krauss József ottani birtokos kérvénye folytán a tárgyalást elrendelte s annak határ napjául **1903. évi julius hó 1-ső napját délelőtt 9 órakor** a lámkeréki községi irodába kitüzte.

Ezen tárgyalásra az összes érdekelt birtokosok azon megjegyzéssel idéztetnek meg, hogy az arra meg nem jelenő birtokosok a tagositásba beléegyezőknek fognak tekintetni.

Kelt Nagyszebenben a kir. törvényszék mint polgári biróságnak 1903. évi május hó 12. napján tartott üléséből.

Jóvián Jenő elnök.

Thomándl jegyző.

Nr. 1637—1903. [74] 1—3

Concurs

Postul de **notariu comunal** în comuna **Săsăuş** (Szászahúz, Sachsenhausen) în districtul Nocrichiu, comitatul Sibiiu (Szeben m.), este de ocupat. Cererile concursuale, scrise cu mâna proprie şi instruite în sensul §. 6 art. de lege I: 1883, respective §. 3 al art. de lege XX: 1900, sunt a se înainta subsrisului cel mult până în *10 Iuniu n. a. c.* Cererile sosite mai târziu nu se vor lua în considerare.

Venite:

1. Salariu 800 cor.
2. Bani de cuartir 80 cor.
3. Pauşal de călĕtorie 80 cor.
4. Pauşal pentru lemne 24 cor.
5. Remuneraţiune pentru conducerea matriculelor 160 cor.
6. Competinţele statuare pentru lucrări private.

Nocrichiu, în 22 Maiu 1903.

Protopretorul:
Haner.

Nr. 323 1903. [75] 1—3

Concurs

Pentru **întregirea parochiei** vacante **Andraşfalĕul-român** (Săcel), protopresbiteratul Sighişórei, pe basa Veneratului ordin consistorial din 29 Maiu a. c. nr. 4554 bis. 1903, se escrie din nou concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Concurenţii vor avé sĕ 'şi aştérnă petiţiunile în terminul deschis instruite conform legilor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta înaintea alegĕtorilor în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre pentru a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Sighişóra, 6 Maiu 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighişóra în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopresb.

---

[73] 1—3

Concurs din oficiu.

In urma ordinului Preaveneratului Consistoriu archidiecesan, dto 27 Martiu a. c. nr. 3407 Şcol., se escrie concurs **pentru ocuparea postului învĕţătoresc din comuna Ţereţel** cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt:

Salariu anual de 600 cor. din repartiţiune, cuartir în edificiul şcólei şi 1 stângin de lemne.

Petenţii au a'şi asterne în terminul deschis petiţiunile lor instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Brad, la 5 Maiu 1903.

Oficiul protopresbiterul gr. or. al Zarandului.

Vasilie Damian
protopresbiter.

In préjma esamenelor! * **In préjma esamenelor!**

Scrisori de esamen (propise) pentru scrierea *română*, *germână* şi *dictando* tipărite în Tipografia archidiecesană, *în colóre vênătă*, pe hârtie fórte fină, mărime 24/31 cm.

Preţul: de bucată 2 fil.; 100 bucăţi 1·30 cor. şi porto postal.
Comandele din afară se esecută imediat.

Librăria tipografiei archidiecesane

Important pentru fie-care om!

Desfacere totală cu preţul cel mai eftin, numai cu fl. 2·95 o garnitură admirabilă din 14 bucăţi preţióse, juvaericale etc.

Important pentru fie-care om!

1 orologiu de busunariu, anker remontoir de nickel, marca „System Rosskopf Patent“, cu capace gravate frumos, regulator precis, 3 ani garanţie şi cutie.
1 Lanţ elegant panţerat, suflat sau nickelat dimpreună cu acăţător sistem parisian.
1 ac de cravată aurit cu imitaţie de briliante.
1 păreche nasturi pentru manchete auriţi marca „Garantie“.
1 garnitură nasturi (botoni) auriţi pentru gulere şi pepturi, constând din 5 bucăţi.
2 inele de aur cu pétră elegantă.
1 oglindă de busunar în cutie.

Acestea 14 preţióse şi admirabile obiecte dimpreună cu orologiul remontoir anker se predau numai cu 2 fl. 95 cr. prin rambursare sau prin trimiterea înainte a sumei la firma: ***Brüder Hurviz,*** *casă de esport,* ***Krakau*** *Stradom 17 (Oesterr.)*

Neconvenind a le returna în 8 zile primind banii înapoi fără ca cumpĕrătorul sĕ fie cu ceva prescurtat. — Catalóge bogat ilustrate cu tot feliul de juvaericale, se trimit gratis şi franco. [61] 5—10

Agenţi se caută.

Op premiat de Academia Română.

Seminţe
din
Agrul lui Christos.

Cuvêntări bisericesci
de
Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archierésca.

Tom. I.: **cuvêntări la tóte Duminecile de preste an.**
„ II.: „ „ „ **prasnicele şi sĕrbătorile, precum şi la casuale bisericesci.**
„ III.: **cuvêntări la înmormêntări parastase etc.,**
Preţul fiecărui tom 3 coróne şi porto postal.

Se află de vêndare la **autorul** şi la

Tipografia şi librăria Archidiecesană
Sibiiu

Tot aici se află „**Cuvêntări funebrale şi memoriale**“, 1889, de acelaşi autor, cu *preţul redus de la 3 coróne la 2 coróne.*

La **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu** se află de vêndare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânţiei Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania şi Metropolit al Românilor din Ungaria şi Transilvania.

Tabela de materii: Polunoştniţa de tóte zilele. — Polunoştniţa Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea şi al şeselea. — Rênduéla Obedniţei. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecerniţa cea mică şi cea mare. — Sluşba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele şi Condacele Triodului şi ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicînele şi ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morţilor. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele şi Condacele sfinţilor de obşte după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicînele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie şi la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei şi folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinţilor, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toţi anii.

Format octav, 397 pag. Preţul: broşat **2 cor.**, legat în pânză **2 cor. 40 fil.**, legat în piele roşie cu copcii **4 cor.**

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian, Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 54 Sibiiu, Joi 15/28 Maiu 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **strĕinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rĕndul cu litere garmond

Dobra.

Sibiiu, 27 Maiu n.

Privirile Românilor sunt îndreptate spre *Dobra*, centrul unui cerc electoral curat românesc din Ardeal. Şi putem spune, că privirile *tuturor* Românilor sunt aţintite spre acest orăşel, devenit, fără veste, centru politic românesc, — atât ale celor ce sunt mulţămiţi, cât şi ale celor ce nu sunt mulţămiţi cu cele ce se întêmplă mâne, şi se vor mai întêmpla în zilele următóre în Dobra.

Pentru-că lucru mare se întêmplă în cercul electoral al Dobrei. Românii din acest cerc electoral, sătui de a fi representaţi prin străini în dieta ţerii, abandonéză politica de pasivitate, şi întră în luptă pentru trimiterea unui deputat *naţional* în parlamentul ţerii.

Işi au deja candidatul lor, pe dl *Dr. Aurel Vlad*, advocat în Orăştie, care mâne, Joi, îşi va desfăşura, în faţa alegĕtorilor întruniţi în Dobra, programul seu politic.

Cum am spus, în cercurile politice ale Românilor sunt două păreri cu privire la acest eveniment. Sunt ómeni cari *apróbă* aceea ce intenţionéză sĕ facă alegĕtorii români din cercul electoral al Dobrei, şi sunt ómeni cari *condamnă* pasul făcut. Motive ponderóse au şi unii şi alţii.

Cei-ce sunt contrari activităţii nóstre politice, al cărei steag e desfăşurat acum în cercul electoral al Dobrei, zic, că e violată disciplina de partid prin aceea, că cercul de capul seu a decretat activitate, desconsiderând hotărîrile din trecut ale partidului naţional român, care se pronunţase pentru pasivitate.

Vor mai puté zice şi aceea, că prin pasul acesta se desavuéză întregul nostru trecut politic, şi e ofensată prudenţa politică a înaintaşilor nostri, cari însemnate şi grave motive au avut, când s'au pronunţat pentru pasivitatea necondiţionată, în tóte cercurile electorale ale Ardealului. Şi fiind-că aceste grave motive sunt esistente şi astăzi, n'are nici un rost schimbarea tacticei politice cu care cercul electoral al Dobrei face începutul. Ear' în special candidatului, dlui *Dr. Vlad*, i-se va puté face grava imputare, că membru în comitetul naţional fiind, a spart solidaritatea la care s'a obligat când a întrat în comitet, şi a păşit pe o cale rĕsléţă, fără a fi obţinut barem de la comitet, dacă nu de la partid, autorisaţie pentru a puté face pasul pe care l'a întreprins.

In faţa acestor păreri, cari pot fi întărite încă şi cu alte argumente, tot atât de plausibile, vin însĕ puse părerile contrarie, ale acelora adecă, cari ţin de o *necesitate constringentă* schimbarea atitudinei nóstre politice şi întrarea Românilor în luptele electorale şi parlamentare, fiind acesta singurul mijloc de mântuire şi de eşire din impasul politic în care ne aflăm, în urma greşelilor făcute în trecut.

Acestia zic aşa: In urma disolvării comitetului şi a partidului naţional român, legătura între poporul român şi inteliginţa sa e întreruptă pe terenul politic, şi poporul e dat pradă povăţuitorilor străini, cari îl conduc amĕsurat intereselor lor proprii, ear' nu amĕsurat intereselor vitale-naţionale ale poporului românesc.

Legătura acésta trebue deci reînoită; ear' reînoirea nu se póte face pe altă cale, de cât numai dându-se ocasiune fruntaşilor români, ca în cadrele legii electorale sĕ se pună în coatingere cu poporul român, pentru a 'l lumina cu privire la drepturile sale politice pe cari le are în ţéra acésta.

Puse în cumpĕnă părerile acestea divergente, e greu a constata, că la cântariu cari trag mai mult.

Un lucru însĕ e cert. Trăim zile fórte grele. Presa, singura nóstră armă politică ce ni-a mai rĕmas, e urmărită pentru ori-ce ideiă naţională, propagată mai cu căldură. In acésta situaţie ajunşi, nu ne mai putem gândí la prudenţa politică a înaintaşilor, la hotărîrile din trecut ale partidului, ci trebue sĕ ne întrebăm toţi, dacă nu e astăzi de *absolută necesitate*, sĕ avem barem câţiva deputaţi naţionali în dietă, cari acolo, în faţa ţerii şi a lumii întregi, sĕ esprime durerile şi dorinţele credinciosului popor român din patria acésta, pe cari apoi presa română le-ar puté da mai departe fără a se mai teme de urmărire?

Din acest punct de vedere ne-am bucura deci mult, dacă lupta în care au întrat alegĕtorii români din cercul electoral al Dobrei, va fi încoronată de succes. Candidatul lor e omul care 'şi va ştí face datorinţa în parlamentul ţerii, aşa cum pretind interesele mari ale poporului român din patria acésta.

Dar' chiar dacă nu s'ar ajunge resultatul dorit, dacă alegĕtorii români din cercul Dobra n'ar eşí învingĕtori din lupta electorală în care au întrat: un resultat frumos *moral* aşteptăm totuşi cu siguranţă de la întrarea lor în activitatea politică.

Este ştiut a nume, că poporul nostru n'a observat nici când pasivitatea impusă lui din partea fruntaşilor, ci condus de străini a luat parte totdeuna la alegeri.

A luat parte în urma ademenirilor, momelilor şi a condamnabilei corumperi cu bani.

Votul alegĕtoriului român a format obiect de têrguială şi marfă de vînzare totdeuna.

De la acest obiceiu trebue abătut poporul român.

Candidatul naţional român din cercul Dobra, — şi cei-ce vor mai păşí în urmele sale, — au sĕ esplice poporului român, că dreptul electoral e un drept *sfânt*, care nu pe plată, ci conform convingerii, şi conform intereselor sale proprii trebue dat.

Şcólă trebue sĕ facem cu poporul în direcţia acésta, şi dacă numai atâta am făcut, destul de mare e folosul ce ni 'l va aduce activitatea politică.

Mai ales deci din acest motiv salutăm începutul ce s'a făcut la Dobra, şi dorim ca lupta inaugurată sĕ fie încoronată de succes desĕvêrşit. Ear' pentru a puté fi încoronată cu succes, datori sunt toţi alegĕtorii români din cerc sĕ facă zid puternic în jurul candidatului lor naţional, dându-şi votul numai pentru el. Sperăm, că aşa va fi.

Conferenţele învĕţătoreşti.

Cercul Sighişóra.

Sighişóra, 28 April v.

(Fine).

La acest discurs, acoperit cu sgomotóse „sĕ trăiască", rĕspunde în numele conferenţei învĕţătoriul Nicolae *Ilie* din Sighişóra, prin câteva alese cuvinte de bineventare, esprimând bucuria întregei conferenţe, că are onorul a fi condusă şi în acest an de dl comisariu.

Purcedêndu-se la constituirea biroului, la propunerea învĕţătoriului Nicolae Ilie conferenţa alege notari pe George Maican, Pompiliu Constantin, Ioan Dima, Ioan Ciocan, Zaharie Borcoman şi Ermil Gheaja, pentru fiecare zi doi notari, ear' membri verificători pe George Pop şi Z. Bârsan.

Se ceteşte apelul nominal şi se constată, că sunt presenţi 41 învĕţători, absenţi 10, şi anume din protopopiatul Sighişórei presenţi 25, absenţi 6, din protopopiatul Cohalmului presenţi 16, absenţi 4.

Dl comisariu salută ca óspeţi presenţi pe parochul local I. Bercan şi parochul Ieronim Buzea din Stena.

Dl învĕţătoriu George Maican ia cuvêntul şi deplângênd mórtea prea timpurie a lui Dr. D. P. *Barcianu*, profesor timp de un pătrariu de secol la seminariul din Sibiiu, ear' în urmă referent şcolar, propune, ca conferenţa sĕ dee espresiune durerii pentru perderea acésta, prin sculare, rostind cuvintele: Dumnezeu sĕ-l odihnéscă.

Se întêmplă.

Tot G. Maican propune, ca memoria sĕ-i fie eternisată prin întemeierea unui fond care sĕ pórte numele *Barcianu*. Propunerea sĕ primeşte cu mare însufleţire şi se pune în circulaţiune între membrii conferenţei o colectă prin învĕţătoriul G. Maican, care va avé sĕ raporteze despre resultat pe cale publică, ear' suma adunată sĕ o aştérnă la locul destinat.

După acestea se stabileşte ordinea lucrărilor ce au sĕ fie tractate în acéstă conferenţă.

Fiind timpul înaintat, şedinţa I. se încheie la orele $12^1/_4$, anunţându se şedinţa proximă pe orele 3 p. m.

Şedinţa II.

Presenţi 42, absenţi 13 învĕţători.

Óspeţi domnii: George Repede, paroch gr.-cat. în Homorod, George Spornic (Cohalm), Ioan Hainzea, învĕţătoriu gr.-cat., George Repede, notariu la judecătoria cercuală din Cohalm, A. P. Banuţiu, iurist, I. Mircea, iurist şi I. Buzea, cassariu (Cohalm) şi mai multe dame.

Dl protopop-inspector tractual al Sighişórei împedecat fiind pe neaşteptate de a participa la conferenţă, anunţă prin epistolă nevenirea sa. Asemenea dşóra Aurelia Stoica, învĕţătóre în Jacul-român, cere scusă pentru neparticipare la conferenţă din causă de morb, ear' prelegerea practică din aritmetică, cu care a fost încredinţată, o trimite în scris. Se predă învĕţătoriului Pompiliu Constantin din Sighişóra spre a o desvolta cu elevii în una din şedinţele proxime.

Dl comisariu presentéză un project de *„statute pentru societatea de ajutorare a preoţilor şi învĕţătorilor gr.-or. rom. din archidiecesa Transilvaniei"* elaborat de cercul conferenţiar din Sebeş. Pentru consultare asupra acestei chestiuni se alege o comisiune de 3 membri şi anume: Nicolae Ilie, George Andron şi Dumitru Şica, pentru ca împreună cu dl comisariu consultându-se, sĕ vină cu un raport special asupra ei.

Urméză lecţiunea practică din limba magiară *„A házi állatok"*, predată elevilor din anul VI de şcólă de Ermil Gheaja, învĕţătoriu în Paloş, şi lecţiunea practică din Istoria naturală *„Pétra de var"* cu elevii anului VI de şcólă, predată de învĕţ. Andreiu Enciu.

După terminarea ambelor prelegeri şi după dimiterea elevilor se procede la discuţiune şi critică, mai întâiu asupra lecţiunii dlui Gheaja. Constatându-se în general prelegerea de succésă, se întră în desbaterea specială, la care iau parte: G. Maican, N. Ilie, P. Constantin, G. Andron şi G. Dănilă.

Se fac observări atât asupra ţinutei şi presentării învĕţătoriului şi a elevilor, cât şi asupra metodului de predare şi formă. Făcêndu-şi şi dl comisariu observările sale, reasumă tóte observările şi constată: învĕţătoriul trebue sĕ fie cu deosebită atenţiune, ca elevii sĕ aibă o ţinută corĕspundĕtóre în decursul predării învĕţământului, servind însuşi ca bun esemplu.

Nu e pedagogic, ca elevii prin ridicarea degetelor şi prin sisăit sĕ se arete că ştiu rĕspunde la întrebările învĕţătoriului, ci acésta sĕ se observe numai din ochii elevilor, cari sĕ privéscă cu óre-care bunăvoinţă la dînsul, ear' în ce priveşte predarea limbilor, cari sunt studiile cele mai grele, învĕtătoriul sĕ fie cu mare băgare de sémă la o pronunţare corectă, ortografie corectă şi completă. Declarându-se şi în special că tema e succésă, urméză critica prelegerei dlui Enciu *„Pétra de var"*. Constatându-se în general că tema a fost deplin succésă se trece la discuţia specială a temei, la care iau parte: G. Andron, N. Ilie, G. Pop, I. Dima.

George Andron observă, că predarea istoriei naturale sĕ se aducă în raport cu dumnezeirea, scoţêndu-se la ivélă bunătatea, înţelepciunea şi atotputernicia lui Dumnezeu. In fine făcênd dl comisariu observări cu privire la intuiţiune, ca obiectul şi esperimentările sĕ fie vĕdute de toţi elevii şi sĕ se ocoléscă folosirea de cuvinte cu două înţelesuri ori cu înţeles greşit, tema se declară şi în special de bine reuşită, aducêndu-se prelegĕtorului mulţămită protocolară.

Urméză disertaţiunea învĕţătoriului Z Borcoman din Cohalm: „cum sĕ stârnim în popor mai bine interesul pentru şcólă şi biserică şi sĕ-l înduplecăm la jertfe pentru acestea?", apoi disertaţiunea membrului G. Andron: „ce raporturi trebue sĕ esiste între preot şi învĕţătoriu în scopul înfloririi materiale şi morale a unei comune?" Ambele aceste disertaţiuni, pe lângă unele observări făcute din partea dlui comisariu, se declară de bine succese, şi la propunerea învĕţătoriului N. Ilie, disertanţilor li-se aduce mulţămită protocolară. Urméză tema dată de Veneratul consistoriu: „Cari sunt causele, că după atâţia ani de frecuentare a şcólei, şi după atâţia ani de obligativitate a frecuentării se află între credincioşii bisericei nóstre încă un procent atât de mare de analfabeţi şi că chiar dintre cei cari au frecuentat şcóla sunt mulţi cari în viéţa practică negligă cu totul scrisul şi cetitul, sau se feresc a arăta că ştiu scrie şi cetí; şi cari sunt mijlócele cele mai potrivite pentru a delătura acéstă stare de lucruri păgubitóre?"

La discuţiune asupra acestei importante chestiuni iau parte: parochii I. Bercan, I Brotea, P. Pintea, învĕţătorii: G. Andron G. Maican, N. Ilie şi D. Şica, ear' la fine d comisariu constată, că următórele sunt adevĕratele cause ale analfabetismului, şi anume:

1. Invĕţătorii neapţi, cari nu ţin pas cu progresele moderne.

2. Localele de şcólă necorespundĕtóre, în lipsa de întocmiri şi recuisite necesare.

3. Lipsa de eserciţii în ale cetitului după terminarea şcólei.

4. Lipsa de cursuri, adecă şcóla de adulţi.
5. Creşterea rea şi fără grijă în familie.
6. Lipsa de reuniuni şi biblioteci.
7. Lipsa de mĕsuri contra nefrecuentării şcólei.
8. Invidia şi agitaţiunile contra lecturei şi scrisului, etc.
9. Sărăcia poporului.
10. Lipsa de producţiuni şi prelegeri poporale.
11. Lipsa de şcóle bune de repetiţiune şi speciale pentru economie.
12. Cultura, adecă gradul de cultură în care se află poporul nostru.

Ear' ca mijlóce pentru împedecarea lăţirii acestui rĕu se recomandă încercarea de a se delătura cât mai curênd tóte pedecile amintite drept cause ale rĕului din chestiune.

Cu acestea şedinţa se încheie la orele 7, anunţându-se şedinţa proximă pe ziua următóre la 9 ore.

Şedinţa III.

(24 April v.)

Presenţi 40, absenţi 11 învĕţători.

După deschiderea şedinţei urméză la ordinea zilei prelegerea din Geografie: „Comitatul Têrnava-mare“, predată elevilor de învĕţătoriul N. Ilie din Sighişóra.

După dimiterea elevilor se începe discuţiunea liberă asupra prelegerei.

Constatându-se în general că prelegerea a succes bine, se întră în discuţia specială, la care iau parte: G. Andron, A. Stoicoviciu, Dăişoreanu, prelegătoriul şi dl comisariu, care află necesar, ca în decursul prelegerei sĕ se desemneze şi charta comitatului, ear' în- ţătoriul sĕ nu vină în ajutor elevului prin esprimarea unei silabe din cuvêntul ce 'l aşteptă de la el. Declarându-se lecţiunea dlui N. Ilie deplin succésă, urméză prelegerea dlui G. Maican din Ticuşul-român: „Paiul, jarul şi bóna de fasole“, poveste pentru anul I şcolar. După dimiterea elevilor urméză critică asupra acestei prelegeri.

După unele observări făcute din partea dlui comisariu, prelegerea se declară deplin succésă, aducêndu-se mulţămită protocolară prelegĕtorului.

Urméză disertaţiunea dlui N. Brânduşe: „care este metodul cel mai bun pentru a desvolta în elevi simţul religios moral?“

In general se constată, că disertantul s'a abătut în câtva de la ţintă, tractând alte chestiuni. N'a desvoltat şi enumĕrat în mod sistematic mijlócele indispensabile pentru desvoltarea simţului religios-moral.

La propunerea învĕţătoriului G. Andron se decide, ca tema sĕ se prelucre şi amplifice pentru conferenţa viitóre.

Urméză disertaţiunea dlui Aurel Vlăduţiu, învĕţătoriu în Malencrav: „Ce mijlóce unt indispensabile pentru o şcólă primară?“ Tema a fost bine lucrată, face însĕ observarea dl comisariu, că nu sunt enumĕrate în mod sistematic tóte mijlócele indispensabile pentru o şcólă primară, ci disertantul le-a tractat mai mult în general. Se declară tema însĕ bine succésă.

La orele $12^1/_4$ şedinţa se încheie şi se anunţă şedinţa proximă pe după amiazı la orele $2^1/_2$.

Şedinţa IV.

Presenţi 43, absenţi 8 învĕţători.

Ca óspeţi sunt presenţi la acéstă şedinţă: parochii E. Curta din Bundorf, I. Bercan din Mercheaşa şi Patrichiu Pintea din Paloş.

La ordinea zilei prelegerea învĕţătoriului Pompiliu Constantin din Sighişóra: „Desvoltarea numĕrului 9“, predată elevilor din anul I de şcólă. După dimiterea elevilor se cons- ată atât în general cât şi în special, că tema fost bine predată şi succésă. La discuţia specială iau parte: G. Dănilă, G. Maican şi dl comisariu, care făcênd unele observări, declară tema de bună.

Se ceteşte disertaţiunea dlui N. Golea: cari sunt folósele cunoştinţei istoriei némului stru?“

Tema este lucrată cu sîrguinţă. Se fac unele observări din partea învĕţătoriului N. Ilie, G. Andron, G. Maican şi în urmă din partea dlui comisariu cu privire la desvoltarea simţĕmêntului resboinic, accentuându-se, că în istorie pondul cuvenit n'are sĕ se pună pe lupte, ci mai mult sĕ se scótă învĕţături, cari sĕ cultive şi sĕ moraliseze inima elevilor.

Urméză tema dată de Preavenerabilul consistoriu archidiecesan, adecă: *„planul de ore la o şcólă cu 2 şi 3 învĕţători“*, compus de corpul învĕţătoresc din Sighişóra şi de G. Maican.

Cetindu-se ambele elaborate, conferenţa le declară succese, se abţine însĕ de la luarea de decisiune asupra celui mai bun, ci rógă Ven. consistoriu, ca comparând tóte planurile compuse de cercurile conferenţiare, sĕ decidă asupra celui mai bun şi mai corespundĕtor.

Şedinţa se închee la orele $7^1/_4$, anunţându-se cea proximă pe ziua următóre la orele 8.

Şedinţa V.

Presenţi 33, absenţi 18 învĕţători.

După deschiderea şedinţei urméză la ordinea zilei raportul comisiunii alese pentru censurarea „Proiectului de statute pentru societatea de ajutorare a preoţilor şi învĕţătorilor gr.-or. români din archidiecesă“. Comisiunea aderéză în principiu la ideia acésta într'adevĕr salutară, însĕ propune, ca asupra acestei chestiuni sĕ se consulte comisarii consistoriali, aflând ei mijlócele de lipsă pentru realisarea ideii. Inscrierea de membri, comisiunea e de părerea a se face şi pe cale privată, nu numai în conferenţe. Membrii sĕ se împărtăşéscă de ajutor şi până sunt în viéţă, la cas de neputinţă. Conferenţa primeşte întru tóte raportul comisiunii.

Urméză *propuneri* şi *dorinţe.*

Invĕţătoriul Dăişoreanu face propunere cu privire la ameliorarea salariului învĕţătoresc. Conferenţa decide sĕ fie rugat Veneratul consistoriu archidiecesan, ca sĕ binevoiască a lua dispoşiţiunile de lipsă pentru îmbunătăţirea stării materiale a învĕţătorilor, venindu le în ajutoriu.

Invĕţătoriul N. Ilie propune, ca sĕ fie rugat Preaven. consistoriu archidiecesan pentru a întreveni la guvernul ţerii, ca şi învĕţătorii confesionali sĕ aibă favoruri la drumul de fer, cu ocasiunea întrunirilor, călĕtorind cu preţ redus, cum au învĕţătorii de stat.

Se stabileşte ca loc de întrunire al conferenţei viitóre comuna Daneş.

Ca material pentru conferenţa viitóre servesc temele din program, cari nu s'au putut tracta, cum şi temele ce se vor da din partea Preaven. consistoriu archidiecesan şi din partea dlui comisariu.

Se anunţă pentru conferenţa viitóre G. Maican cu o prelegere din istoria naturală *„Gândacul de Maiu“*.

Terminat fiind programul lucrărilor pentru conferenţa acésta, dl comisariu prin un frumos cuvênt de încheere adresat învĕţătorimei, întrĕ viile aclamări de *„sĕ trăiască“*, declară conferenţa învĕţătoréscă încheiată.

In numele conferenţei mulţămeşte învĕţătoriul N. Ilie pentru tactul, înţelepciunea, cu care dl comisariu a binevoit a conduce şi în acest an conferenţa. *N. I.*

De la sate.

Concert şi teatru în Galaţi.

— 8 Maiu n.

Cu ocasiunea ţinerii confer. învĕţătoreşti din tractele Agnita şi Făgăraş în Galaţi, inteliginţa din localitate, cu concursul unui grup de domni şi domnişóre din Făgăraş, a surpris pe învĕţătorii acelor tracte cu o producţiune teatrală, împreunată cu concert, care a avut succes desĕvêrşit.

Producţiunea s'a ţinut în spaţiósa sală de petreceri din Galaţi, care era împodobită cu verdéţă şi ţesĕturi naţionale. La orele 8 séra sala era îndesată de lume. Aprópe toţi învĕţătorii au luat parte, în frunte cu dl comisariu *Mateiu Voileanu*, apoi domni, dómne şi dşóre din Făgăraş şi jur şi popor mult din loc.

Programa a fost bogată. Primul punct a fost: *„Steluţa“*, de C. Decker, şi *„Cu ochii tèi“*. Dşóra *Ana Nagy* a cântat ambele piese, secerând aplause îndelungate.

Urméză punct 2: *„Prima rochie lungă“*, monolog de *I. Vulcan*, predat de dşóra *Elvira Dejenar*, cu multă isteţime. Aplause furtunóse i-au rĕsplătit succesul.

Punct 3, două doine poporale: *„Hai copilă“* şi *„Copiliţă“*, solo de bas, esecutate de dl *Andreiu Ludu*, învĕţătoriu în Făgăraş. A cântat fórte frumos, şi la dorinţa generală ne-a mai delectat şi cu *„Un vis frumos“*. A primit aplause frenetice.

A urmat punct 4, dşóra *Irina Silaghi*, cu declamarea poesiei *„Duşmancele“* de *Coşbuc*, fórte bine predată.

Urméză punct 5: *„Inzadar“* şi *„Nu 'i dreptate“*, cuartet duplu esecutat sub conducerea dlui A. Ludu. Ambele au succes fórte bine. „Nu 'i dreptate“ a trebuit sĕ fie repetat, fiind-că publicul nu mai înceta cu aplausele.

Ca încheiere s'a jucat piesa lui V. Alexandri *„Florin şi Florica“*, în care domnişóra *Silaghi* a avut rolul Floricei, dl *Tr. Păcală* rolul lui Florin, ear' dl *Costi Toma* a jucat pe Colivescu.

După producţiune musica începe sĕ cânte, piciórele se pun în mişcare, părechile se 'nşiră, jocul e pornit, şi se continuă până s'au ridicat zorile de după déluri.

Ión din Comana-de-jos.

Despre George Lazar.

Conferenţă ţinută în Avrig, în séra de Sf. George, de **S. Mircan,** *cleric.*

(Fine).

Dar' care a nume a fost voinţa lui Dzeu? In relaţiunile nóstre omeneşti voinţa lui Dzeu constă mai ales în aceste mari virtuţi: *dreptatea, adevĕrul* şi *iubirea.* Şi acestea au fost motorul activităţii lui George Lazar.

Pentru ca sĕ fie evident, că George Lazar a fost condus de aceste principii morale, e bine sĕ aruncăm o privire asupra epocei, în care a trăit, şi asupra timpului, ce a premers acelei epoce. Atunci vom vedé cum George Lazar păşeşte ca un Mesia al némului nostru, avênd de devisă: adevĕr, dreptate şi iubire, şi cum acest sat este Nazaretul nostru.

Poporul român îşi are începutul de la *Traian.* Traian este cel dintâiu bărbat de însemnătate istorică pentru poporul nostru. De la Traian încóce 1900 ani poporul nostru a trăit pe aceste locuri, dincóce şi dincolo de Carpaţi, şi în tot timpul acesta peptul seu l'a făcut scut în faţa órdelor barbare. Dar' furia invasiunilor încétă. Fie-care popor îşi alege o patrie. Vechia Dacie însĕ rĕmâne tot ţara poporului nostru, care acum îşi începe adevĕrata sa viéţă. Acum rĕsuflă odată poporul român şi póte şi el sĕ se organiseze în stat. *Radu Negru* şi *Dragoş* pun basă principatelor române: Muntenia şi Moldova.

Şi alte 500 ani ducem în continuă luptă cu duşmanii nostri moderni: creştini şi păgâni. Acesta este timpul, când vechia virtute romană se arată în poporul român. Trăsnetul mâniei nóstre, *Mircea* şi nebiruitul *Stefan* pun lumea în uimire.

Mihaiu Vitézul, stâlpul creştinătăţii, cum l'a numit Papa de la Roma, a condus poporul român la apogeul mărirei.

Dar' nori negri ameninţă sórtea némului. Puterile ni-se istovesc. Arma ne cade din mână, şi gura nóstră încétă de a mai rostí limba nóstră cea frumósă.

Cu Brancoveanu Vodă se pune capĕt domnitorilor naţionali. Şi se părea, că némul român şi-a trăit viéţa, şi piere, fără sĕ mai arete prin fapte că n'a îngheţat germenul vieţii sale. „Se închiseră Românii, cum zice un scriitor, precum se închide tótă firea în timp de érnă şi vreme rea“.

Acesta este timpul de amorţire al némului nostru! Românul trăia, dar' trăia ca jarul sub spuză. Geniul naţiunei nu perise, dar' împrejurările nu 'l lăsau sĕ se validiteze. Eram un suflet fără trup. Suflet fiind, nu puteam perí, dar' ne era eschisă posibilitatea sĕ dăm o formă vieţii nóstre. Eram un corp fără cap. Organismul nostru era conturbat prin anomalia conducerii străine. Căci în fruntea ţerii nu mai era Voevodul român, care sĕ ştie de ţéră, de binele şi rĕul ei; nu mai era sfatul compus din boerii români cu durere de ném, ci erau nişte venetici, cari sugeau bietul popor; nu erau domni pentru popor, ci poporul pentru domni, adecă poporul era, ca sĕ aibă de unde stórce domnii.

Acésta e trista epocă a *Grecilor fanarioţi!* In acest timp toţi duşmanii nostri s'au năpustit asupra ţĕrilor române, şi fie-care a rupt câte o părticică. Nemţii cuprind pe un timp Muntenia, apoi răpesc pentru totdéuna Bucovina, Ruşii răpesc Basarabia, Turcilor suntem vînduţi cu totul.

Şi Grecii mult nu se rupeau, căci ţéra nu era a lor, nu pricepeau durerea ei. Iată cum descrie George Lazar alipirea Grecilor de sórtea ţerii: „România a rĕmas ca o biată cloşcă, ce a scos bobocei de raţă sĕlbatică; în zadar sĕrmana strigă heleşteului şi cloncăneşte, că bobocii tot nu 'şi lasă năravul, ci dau dosul în trestie“.

Dar' nu se interesau de sórtea României, mai ales fiind-că înşişi erau o naţiune decăḑută şi stricată. Iată, cum îi descrie George Lazar:

„Umiliţi, degradaţi, precum erau Grecii, de când încetaseră de a mai fi o naţiune, degeneraseră sub jugul turcesc în proporţiunea greutăţilor şi barbariilor, cari apăsau pe capul lor, şi contractaseră acele obiceiuri de *corupţiune* şi de *supunere servilă*, cari sunt nedespărţite de asemenea stare de sclăvie. Acesti venetici, primind de la Turci puterea de a domní, se îndatorau a satisface tóte cererile stăpânului lor otoman, căruia erau cu totul devotaţi.“

Iată dar' poporul român, de origine înaltă, care 15 sute de ani s'a susţinut prin puterea sa şi prin îngrijirea Domnului; iată-l poticnit, căḑut, aprópe sfîrşit, aprópe repus! Acel popor, care a îndeplinit o aşa grea misiune pe timpul invasiunilor; un popor aşa vitéz şi cu credinţă în Dzeu, iată-l la marginea perirei!

Şi Dumnezeul îndurării, al dreptăţii şi al adevĕrului, s'a milostivit spre noi şi a trimis pe omul chiămat sĕ facă sĕ învingă *dreptatea* şi *adevĕrul.* George Lazar a fost bărbatul care a însătoşat după dreptate şi adevĕr, el a păşit în contra nedreptăţii şi în contra neadevĕrului: a păşit în contra Grecilor, cari ţineau dreptatea sub obroc şi pe popor în întunerec. El însuşi se esprimă aşa:

„Deci, vĕḑênd eu, cumcă numai maximuri greceşti sunt, cari împedecă sporiul către înfrumseţarea fericirei nóstre şi înmulţirea, am hotărît a vení într'acest ales şi de Dzeu binecuvêntat pămênt românesc, *ca sĕ samĕn grâul cel curat şi fără de neghină*“. Şi mai departe:

„Ridica-se-vor stavilele prostiei, cei prin voi pironită, şi cei-ce locuesc acum în întunerec, vor vedé lumină.“

George Lazar a înfiinţat prima şcólă românéscă şi a strigat cu putere: Şcóle daţi Românului, cu limbă românéscă! Şi strigătul lui nu a fost în pustiu. Sĕmînţa a căḑut pe pămênt mănos. Tudor Vladimirescu l'a auḑit, pe Români a rĕsculat, pe Greci i-a alungat: *geniul poporului român a triumfat!*

Cu cât zel a lucrat Lazar la acéstă causă dréptă se vede şi din următórele-i vorbe, în cari vorbeşte despre unii Români slabi de înger:

„Căci se ruşinéză a vorbí româneşte, ba ce e mai mult, că defaimă limba românéscă, ascunḑênd bunătatea patrioticéscă şi mărirea némului nostru român. Ah! Cu mare durere a inimilor simţesc acésta unii strănepoţi luminaţi, cari pórtă numele şi sângele strănepoţilor Romani, al căror ném era óre-când cel mai mărit al lumei, era cel mai iscusit, era cel mai înţelept, înfrumseţat întru ştiinţe, cel mai mare în suflet patrioticesc, căci la Romani asemenea era îndemnul luminării némului, precum acelor de jos şi sĕraci, aşa şi acelor de sus şi bogaţi; dar' noi, Românii de acum, cari suntem adevĕraţi strănepoţi ai Romanilor, avem în ochi o céţă, prin care nu putem vedé lumina sórelui.“

Şi cu câtă bucurie se rógă lui Dzeu pentru adevĕraţii Români, cari vĕd nedreptatea ce i-s'a făcut poporului român:

„Dzeu sĕ întăréscă pe acei vrednici patrioţi români, ce au stat de s'au pus în faptă, ca sĕ se trimită din fiii patriei în Viena, în Germania şi Paris la învĕţătură!“

Şi cu câtă mulţămire sufletéscă şi satisfacţiune esclamă el, vĕḑênd ródele muncei sale:

„Eu vĕd acum, ce putere şi vrere au fiii Românilor la învĕţătură!“

Aşa dar' George Lazar a vĕḑut nedreptatea şi a lucrat pentru dreptate.

Este însuşirea numai a bărbaţilor providenţiali, ca sĕ 'şi pună ca devisă a vieţei lor acéstă înaltă *ideiă morală.* A avé o astfel de devisă însémnă a renunţa la tóte plăcerile individuale, a fi de o perfectă abnegatiune, a nu se cugeta nici chiar la viéţa proprie. Şi George Lazar a fost jertfa ideilor morale, pentru cari a luptat.

Că George Lazar a *iubit* mult pe deaprópele sĕu, nu mai încape îndoială. Dreptatea şi iubirea sunt două virtuţi strîns legate una de alta. *Dreptatea* este mai mult o recunóştere a adevĕrului, e adovĕrul rece şi absolut, ear' *iubirea* este căldura, cu care îmbrăţişăm adevĕrul şi dreptatea. Şi cine cunóşte ce e adevĕrat şi drept, acela este cuprins de o nespusă iubire, care îl înflăcărézĕ pentru realisarea adevĕrului şi a dreptăţii.

George Lazar a avut acea căldură; dovadă *abnegaţiunea*, ce a dovedit-o în greaua-i activitate apostoléscă: fără remuneraţii, fără laude şi fără mult sprijin, păşeşte cu energie spre realisarea ideilor sale.

Marea sa iubire ni-o dovedeşte mai departe *curagiul* sĕu estraordinar întru întruparea ideilor morale. Numai cel-ce are o mare iubire de ómeni şi de Dzeu e în stare sĕ nu se témă de nimic, sĕ-şi pună viéţa în pericol, spunênd adevĕrul şi dreptatea oricând şi ori-unde.

De duhul iubirei a trebuit sĕ fie strĕbătut sufletul lui George Lazar, când el *franc* a vorbit în tótă viéţa: a spus adevĕrul verde; când nu s'a ferit a ţiné la Sibiiu vorbiri pline de adevĕr; când în Ţéra românéscă a criticat viţiul şi uşurătatea, cu cuvinte corĕspunḑĕtóre.

De focul iubirei divine a fost cuprins George Lazar, când cu atât entusiasm s'a apucat de fapte măreţe.

Numai focul iubirei póte sĕ facă *convins* pe cel ce vede odată adevĕrul şi dreptatea.

Numai focul iubirei póte sĕ-l facă *resolut* şi *inflexibil.*

Numai focul iubirei póte sĕ'l întăréscă pe om în ideia de adevĕr şi de dreptate într'atâta, ca el *maltratat* sĕ fie, *persecutat* sĕ fie, *jertfă* sĕ fie pentru o atare ideiă; şi cu răbdare, cu resemnare sĕ sufere maltratări, persecuţiuni şi mórte.

Astfel a fost George Lazar. Persecutat a fost la noi de noi şi de duşmanii nostri, când a fost respins de la episcopat pe motivul, că Românilor nu le trebue un episcop aşa învĕţat; persecutat a fost şi în Ţéra românéscă de Greci şi de toţi aceia, ale căror scăderi le-a combătut.

Şi în fine, bolnav de multă încordare şi adânc întristat în nesiguranţa ródelor de el dorite, părăseşte pămêntul României.

Tóte aceste dovedesc *iubirea înfocată* a lui George Lazar, dovedesc acea virtute, despre care Sf. Scriptură zice: *drogostea mult póte, ea tóte le învinge.*

Iată fiinţa morală a lui George Lazar: *Un bărbat, care împlineşte voia lui Dzeu, care are de ţintă a vieţii: apĕrarea dreptăţii şi a adevĕrului; care de flacăra drugostei este învăpăiat; şi cu virtuţile: abnegaţiune, francheţă, curagiu, entusiasm, resoluţiune şi inflexibilitate este încununat.*

Condus de aceste calităţi trăeşte un scurt timp, şi în sfîrşit cade jertfă idealului.

Şi la George Lazar se adevereşte adevĕrul absolut, că ideile mari pretind jertfe mari.

Şi când privim înălţimea la care stă acest om, şi când privim apostolia ce a îndeplinit, cu convingere trebue sĕ zicem despre Lazar ceea-ce învĕţatul frances Quinet a zis despre alt apostol al nostru, despre George Şincai:

„Uimrea ne va cuprinde şi mirarea, şi „ni-se va păré póte, că asemenea lucrări nu „s'au putut îndeplini fără un plan óre-care „al *Provedinţei* în privirea poporului pentru „care s'au întreprins.“

Căci şi George Lazar a fost un bărbat trimis de Provedinţă, *sĕ renască un popor!*

*

Cu evlavie ne îndreptăm astăzi cugetele nóstre spre tine, apostol al némului românesc!

Fie, ca geniul tĕu sĕ planeze în veci asupra urmaşilor tĕi, şi dumnezeeştile porniri ale inimei tale sĕ se transpună inimilor nóstre şi ale urmaşilor nostri.

Fie, ca sĕ se împlinéscă deplin voinţa Domnului, care te-a trimis: ca noi dreptatea curată căutând, deplina dreptate sĕ dobândim.

Atunci vom pricepe negrăita dragoste a lui Dzeu faţă de poporul seu. Atunci noi, luminaţi la minte de dragostea lui Dzeu, cu aceeaşi dragoste vom înclina spre Çârmuitoriul cel preaînalt.

Atunci tu, George, Lazar, cel care în timpul robiei nóstre ai strigat cu inima adânc mâhnită: „De ar învia un Radu Negru al „Moldovei, sĕ vadă legile şi năravurile Ro„mânilor de acum; încă de s'ar uita şi la „portul şi modele de acum, cu plâns şi cu „amar s'ar ruga de Dzeu a-l trimite în adân„cimea pămêntului şi a nu mai vedé ne„dreptatea acésta ce se face“; atunci tu, George Lazar, de-ai învia, nespus te ai veselí şi rugă ferbinte ai înălţa la Dzeu, că te-a învrednicit de o misiune atât de măréţă, care scurt şi frumos e cuprinsă în aceste cuvinte:

> „Precum Christos pe Lazar din morţi a înviat,
> „Aşa *tu* România din somn ai deşteptat.“

NOUTĂŢI

***Din causa** sântei sĕrbători* „Inălţarea Domnului“ *numĕrul proxim al fóiei nóstre apare Marţi în 2 Iuniu n.*

Monah nou. Domnul Dr. *Iuliu Olariu*, directorul institutului teologic gr.-or. român din Caransebeş, a fost tuns întru monah, Duminecă, în mănăstirea din Hodoş Bodrog, primind numele *Iosif.* Actul tunderii l'a sĕvêrşit P. C. Sa Archimandritul *Hamsea.*

*

Jurămêntul episcopilor uniţi. Astăzi (Mercuri) au depus în faţa M. Sale în Viena prescrisul jurămênt nounumiţii episcopi gr.-catolici: Dr. Demetriu *Radu*, avansat de la diecesa Lugojului la a Orăḑii-mari, şi Dr. Vasilie *Hossu*, numit episcop al diecesei Lugojului în locul lui Radu. A fost de faţă la depunerea jurămêntului şi ministrul r. ung. de culte.

*

Comisariu la examenele de maturitate de la şcóla comercială română din *Braşov*, din partea ministrului de comerciu e numit dl Fekete Jakab, directorul şcólei de specialitate din Murĕş-Oşorheiu.

*

Corul mixt va cânta mâne (ziua „Inălţării Domnului“) în biserica din suburbiul Iosefin *la 9 ore a. m.*

*

Ştiri false. Unele ziare din România, — cari au obiceiul sĕ 'şi scuture din mânecă, după trebuinţă, informaţiunile sensaţionale, — ear' după ele şi ziarele patriotice de la noi, aduc ştirea, că după ce *„Tipografia“*, societate pe acţii în Sibiiu, *a decis lichidarea*, se va înfiinţa o nouă tipografie românéscă în Sibiiu, care cu începere de la 1 Septembre c. va edita o nouă fóie românéscă de zi. Nu ştim ce rost pot sĕ aibă astfel de scorniturí, puse în curs de unii confraţi din România. Pentru că sunt scornituri. Adunarea generală a acţionarilor *„Tipografiei“*, convocată pe 20 Maiu, *n'a putut sĕ iee hotărîri valide cu privire la lichidare, pentru-că acţionarii nu s'au presentat la adunare în numĕrul cerut de statute*, şi astfel a fost convocată o nouă adunare *pe 5 Iuniu n.*, care va avé sĕ se pronunţe în chestia lichidării. Nu 'i adevĕrat deci, că s'ar fi decis înfiinţarea unei tipografii noue în Sibiiu, şi cu atât mai puţin adevĕrat este, că s'ar fi decis reeditarea *„Tribunei“* sau a altui organ nou român de publicitate. Confraţii din regat ar puté sĕ ne cruţe cu astfel de ştiri, cari numai serviciu bun nu ne fac. Noi când vrem sĕ facem ceva, n'o punem pe limba clopotului, şi nu batem toba cea mare, înainte de vreme. Cu atât mai puţin plăcut póte deci sĕ ne fie, când vedem că alţii o bat în locul nostru, şi pe de-asupra o mai bat şi — *fals.*

*

Concertul reuniunii române de musică, dat Luni séra în sala de la „Un cum“, a fost cercetat de public numĕros. Inteliginţa română sibiiană a fost presentă aprópe întrégă, fiind bine representată şi inteliginţa germană. Cât pentru succesul splendid al concertului, dovadă e faptul, că fie-care punct de program a fost urmat de generale aplause, cari deosebi la prestaţiunile măestrei violiniste *dşóra Elisa de Heldenberg* pare-că nu mai voiau sĕ înceteze; simpatica artistă, care şi ca presentare e încântătóre, a fost chiemată pe bină de trei-ori după cântarea „fantasiei naţionale“ de Dinicu, acompaniată la pian de dl H. Kirchner, şi de *cinci-ori* după cântarea „fantasiei caprice“ de Vieuxtemps, acompaniată de orchestră, oferindu-i-se două frumóse buchete de flori şi o cunună. Pe lângă dşóra Heldenberg, forţa concertului au fost solistele nóstre binecunoscute şi elogios apreciate deja cu ocasiunea concertelor anterióre: *dna Maria Dr. Crişan* (solo sopran în finalul operei Loreley) dşórele *Leontina Simonescu* (solo sopran în „Iubilate, Amen“ de M. Bruch) şi *Eugenia Moga* (solo sopran în aria din opera „Der Widerspenstigen Zähmung“) şi dl *Octavian Murĕşan* (solo bariton în frumósa composiţie „La lacul Traun“ a lui F. Thieriot). Dl Murĕşan are voce plină, mlădiósă şi dulce, promiţênd încă mult, dacă va face şcólă. Dl Aug. *Bena* a dat la programul concertului de alaltăeri o composiţie proprie (pentru cor mixt şi orchestră) pricésna „Lăudaţi“, ascultată cu multă plăcere din partea publicului. Corul însuşi s'a achitat de rolul seu spre mulţămirea tuturor.

*

† Maria Ghidiu n. Popasu. Eri spre séră a decedat în spitalul civil din loc, *Maria Ghidiu n. Popasu*, soţia protopresbiterului *Andreiu Ghidiu* din Caransebeş. Decedata se supusese înainte cu 10 zile unei grele operaţiuni, care a fost pe deplin succésă. In zilele din urmă s'au ivit însĕ complicaţiuni, cari i-au curmat firul vieţii. Afară de întristatul soţ, care sosind aséră la Sibiiu, n'a mai aflat-o în viéţă, jelesc pe defuncta doi băeţi, unul universitar, celalalt gimnasist, şi numĕróse rudenii. Rĕmăşiţele pămênteşti ale decedatei au fost trimise astăzi la Caransebeş, unde vor fi înmormêntate după ritul bisericii nóstre.

*

De la comitat. Comitetul permanent municipal al comitatului Sibiiu ţine şedinţă în 29 Maiu, şi eventual şi în 30 Maiu, la orele 9 înainte de amiazi şi 3 după amiazi, în sala mică a comitatului, pentru a discuta asupra obiectelor puse la ordinea zilei pentru congregaţia comitatului, convocată pe *4 Iuniu* la Sibiiu.

*

Din Făgăraş ni-se scrie, că în adunarea generală de primăvară a societăţii *„Progresul“*, ţinută în 24 Maiu — în Dumineca orbului — în presenţa unui numĕr frumos de membri, conştii de scopul ce 'l urmăreşte societatea, au fost pertractate obiectele de la ordinea zilei în cea mai perfectă linişte.

Din raportul comitetului şi al cassariului s'a vĕḑut activitatea continuă a societăţii, şi starea fondului în bani, mobiliar şi recuisite, în sumă de 2000 coróne.

In adunarea acésta societatea „Progresul“ s'a reconstituit, alegêndu-şi birou şi comitet pentru un period nou de 3 ani. Au fost aleşi următorii: Dr. Octavian Vas, president, Andreiu Ludu, vice-president, Costi Toma, secretariu, Ioan Dejenariu, cassariu, Traian Pĕcală, controlor, în comitet: Elisaveta Pop, Maria Dan, Ecaterina Coşgarea, Ana Poparad, Maria Cernea, Victoria Scurtu, Dr. Ion Turcu, Dr. Andreiu Micu, Alesandru Belle, Nicolau Aron, Ioan Berescu şi Adrian Furcă. — Membri fundatori noi în acésta adunare cu câte 20 coróne s'au făcut: Dr. Octavian Vas şi soţia Octavia Vas născută Damian.

Societatea „Progresul“ îşi are „statutele“ aprobate şi un regulament intern fórte bun, după care îşi desvóltă activitatea.

*

150,000 spre scopuri culturale slovace. In comuna *Volcea* din comitatul Turieţ (Turócz) a rĕposat zilele acestea comerciantul Mateiu Ţvicota, testându-şi întréga avere spre scopuri culturale slovace. Averea valorézá ceva preste 150,000 de coróne.

*

Călĕtoria ţarului la Roma şi Viena. Despre planul de călĕtorie a ţarului se raportézá din Petersburg următórele: In zilele prime ale lunii August familia împĕrătéscă, împreună cu o parte a curţii şi cu miniştrii va face peregrinaj la Saravskaja în guvernamentul Tambov, unde a trăit şi a făcut minuni sihastrul Serafim, care în érna trecută a fost canonisat între sfinţi. După acest peregrinaj ţarul şi ţarevna vor merge la Darmstadt, timpul plecării însĕ va fi pendent de la starea sanitară a copilelor ţarului. De la Darmstadt ţarul va pleca apoi singur la *Roma* şi probabil că de acolo va merge la *Viena*, spre a re'ntórce M. Sale împĕratului şi rege Fransisc Iosif I. visita ce acesta i-o făcuse în April 1897. (De notat, că împĕratul Francisc Iosif I. a fost primul, care a făcut visită ţarului încoronat Nicolae II.)

*

Ei aştéptă grof, nu fie-ce ciflindar! Sĕptĕmâna trecută contele Tisza István petrecênd în Oradea-mare spre a participa la adunarea generală a comitatului Bihor, a făcut visită, între altele, şi şcólei izraelite. Directorul şi învĕţătorii de la şcóla amintită aflând despre intenţia contelui au dat straşnică poruncă nebulonilor, ca în ziua visitei toţi sĕ fie spălaţi şi premeniţi ca de şabeşul cel mare, şi s'au premenit şi ei cum au putut mai splendid. In ziua pe când era anunţată visita, elevi şi învĕţători erau în agitaţie mare, aşteptând clipa când contele va intra în salele de prelegeri. Intr'aceea la uşa unei sale sună o ciocănitură sfiósă. — Intră! — rĕspunde învĕţătoriul. — Un domn îmbrăcat simplu, dar' elegant, intră şi întrébă: unde ar puté afla pe dl director?

Invĕţătoriul îl mĕsură cu privirea de sus până jos, apoi îi rĕspunde cam preste umĕr:

— Cu dl director nu poţi vorbí astăzi; acum aşteptăm un grof, nu fie-ce om.... Azi nu se póte; pofteşte mâne.

Străinul zimbeşte.

— Un grof? Şi cine e groful acela?

— Groful Tisza István! Vei fi auḑit Jór' şi dta despre el, ori nu?

— Aşa câte ceva am auḑit şi eu. Căci, rogu te, eu sunt groful Tisza István.

Bietul învĕţătoriu vedea tot stele verḑi, de ruşinea purtării sale cu groful.

*

Nenorocire la un circ de tauri. Cu ocasiunea unei representaţiuni de lupte cu tauri în circul din Almada (Portugalia) doi tauri înfuriaţi au rupt barierele şi s'au repeḑit rasna printrĕ public. S'a produs panică grozavă; fie-care se silia sĕ se ascundă din calea taurilor, provocând astfel o învălmăşală uriaşă, în care doi inşi au fost striviţi leciu, ear' alţii mulţime s'au ales cu răniri şi contusiuni grave. Taurii au eşit la stradă, unde după multă alungare a succes puşcaşilor sĕ împuşte pe unul, ear' pe celalalt sĕ 'l alunge în rîul Tajo, unde s'a înecat.

*

A tăinuit, pentru mamă-sa. Inainte cu un an fusese aflat în Paris un cadavru de om dărăburit în bucăţi şi aruncat o parte la o margine a oraşului, ear' altă parte la ceealaltă margine. Tóte cercetările poliţiale întru eruarea ucigaşului au fost până acum zadarnice, şi zadarnice ar fi rĕmas pentru totdeuna, dacă mustrarea conştiinţei şi rĕposarea mamei ucigaşului nu ar fi venit în ajutoriul poliţiei. A nume, sĕptĕmâna trecută s'a presentat la poliţie un soldat şi a mărturisit că el e ucigaşul şi că e membru al unei bande de rĕu-făcĕtori din un suburbiu al Parisului, numită „les apaches“. Până acum şi-a tăinuit fapta, spre a cruţa pe mamă-sa de supĕrare. Eri a murit mamă-mea — a zis soldatul — şi astfel nu mai am motiv de tăinuire.

*

Producţiune corală declamatorică se va arangia Luni (a doua zi de Rusalii) în *Mediaş* în scopuri filantropice româneşti. Inceputul la 8 ore séra. Intrarea: loc I. cor. 1·60 (de familie cu 3 membri 4 cor.), loc II. cor. 1·40 (de famile 3·40), loc III. cor. 0·80 (de familie 2 cor.)

*

Societatea de lectură „Inocenţiu M. Clain“ a elevilor seminariului teologic gr. cat. din *Blaj* invită la serata literară-musicală ce o va ţiné la 31 Maiu st. n. în sala de gimnastică la 5 ore p. m. Intrarea: de persónă 60 fileri.

*

Petrecere în Şoimuşul-român. Tinerimea română din Şoimuşul-român invită la petrecerea împreunată cu producţiune teatrală şi declamări, ce o va arangia în 26 Maiu v. 1903 (a doua zi de Rusalii) în şcóla greco-orientală din loc. Venitul curat este destinat în scopul ridicării unui podişor în biserica gr. or. din Şoimuş. Inceputul la orele 7 séra.

*

Avis. Subsemnatul aduc la cunoştinţa on. public, că în *piaţa din Sĕlişte* am deschis *o grădină cu un pavilon* modern aranjat, în care se pot căpĕta vinuri veritabile de pe Têrnave, vechi şi noue, bere cu paharul şi cu sticla, totdeuna próspĕtă. Totací am o bucătărie germană şi română şi primesc abonamente lunare. Preţuri moderate şi serviciu prompt. Rog on. public pentru spriginul seu binevoitor. Cu stimă, *Ilie Popa*, proprietariu.

[76] 1—3

FELIURIMI

Cerşitori milionari. Din milionar sĕ ajungi cerşitoriu nu e mare măestrie şi nu-ţi trebueşte nici noroc deosebit, ci numai uşurinţă şi niţică risipă; dar' din cerşitoriu sĕ ajungi milionar e ceva şi mai greu şi mai rar lucru. Cu tóte acestea cronica ştie sĕ spună nu tocmai puţine casuri, că la mórtea „sĕrmanului“ cerşitoriu a rĕmas după el avere de milióne. Astfel în Austria trăia înainte cu câţiva ani un Simion *Oppasich*, născut fără mâni şi fără picióre. Acésta schilodenie de om la vêrsta de 47 ani avea deja adunate, din miluirile ómenilor, 260.000 coróne. In 1888 a început sĕ jóce la bursă. Când a murit, au rĕmas după el în Triest şi Parenzo moşii în valóre de *trei milióne de coróne.* — Anul trecut a murit în Roma un cerşitoriu cu nume *Tori.* Doi nepoţi de frate ai lui au aflat în locuinţa lui libele de bancă, hârtii de valóre şi juvaere în valóre de *1,700.000 de lire.* — In Auxerre (Francia) în locuinţa unui cerşitoriu rĕposat acum sunt şése ani au fost aflate: obligaţiuni publice în valóre de *un milion de franci*, şi *400 butelii de vin din 1790.* Ne-avênd moştenitori, averea a trecut în proprietatea oraşului. In Avignon (Francia) a murit în 1892 un cerşitoriu *Marceli.* In odăiţa lui au fost aflaţi, într'un geamantanel vechiu şi ros, 500.000 de franci în monede.

*

Judecată din bĕtrâni asupra femeilor. In secolul trecut, după domolirea timpurilor agitate de rĕsbóiele napoleoniane, călugăriţele stabilite în un orăşel german înaintaseră petiţiune la magistratul orăşenesc, cerênd încuviinţare sĕ înfiinţeze un institut de creştere femeesc. Magistratul s'a întrunit în şedinţă, s'a sfătuit timp îndelungat, apoi a hotărît respingerea cererii, pe următórele trei motive: 1. Croitorii stabiliţi în oraş se tem de concurenţă, fiind-că în proiectatul institut fetele căştigând desteritate în tot feliul de lucruri de mână, vor învĕţa şi cârpitul şi cusutul, şi astfel vor lua mulţimii de croitori mijlócele de subsistinţă. 2. In oraş esistând universitate, fetelor din clasele superióre li-s'ar da prilej de întâlnire cu studentii universitari, ceea-ce cuprinde în sine primejdie mare. 3. şi acesta e motivul principal: femeile sunt destul de viclene şi iscusite, de la fire chiar, la ce dară sĕ li-se ageréscă încă şi mai mult mintea şi sĕ li-se deschidă ochii!

Din public.*)

Mulţămită publică.

Fiind mare necesitate de un rînd de ornate pentru serviciul divin la biserica din parochia Almaşul-mic (tract. Orăştie) şi neputênd procura aceste ornate esclusiv din contribuirile credincioşilor din parochia mea, subscrisul am apelat la marinimosul simţ creştinesc al inteliginţei şi poporului român şi de prin alte părţi, pentru binevoitóre contribuiri, la care apel au rĕspuns următorii stimaţi contribuenţi:

V. Domşa, prot., Orăştie 2 coróne; I. Trifon, preot, Beriu 2 coróne; A. Teodor, preot, Turdaş 1 cor.; P. Lula, preot, Bobâlna 2 cor.; I. Cotruş, preot, Dâncu-mare 1 cor.; E. Costescu, preot, Boiu 1 cor.; I. Lucăcel, înv. pens. şi soţia Maria, Balşa, 3 cor.; C. Koncza, notariu, Balşa 1 cor.; Dr. A. Vlad, dir. de bancă, Orăştie 5 cor.; I. Popovici, preot, Gelmariu 1 cor.; N. Andreiu, preot, Căstău 2 cor.; Z. Tilicea, preot, Vaidei 1 cor.; N. Maniu, preot, Băcăinţ 1 cor.; S. Sĕcărea, preot, Şibot 1 cor.; I. Botean, preot Binţinţi 1 cor.; N. Costea, înv., Cib 1 cor.; N. Doncea, primariu, Techerău 1 cor.; V. Căstăian, econom, Romos 60 fil.; M. Iar, preot Simeria 1 cor.; I. Roşiu, notariu, Turdaş 2 cor.; D. Pop, preot, Geógiu 1 cor.; O. Săbău, preot, Bozeş 1 cor.; I. Hancheş, preot, Almaşul-mediu 1 cor.; A. Nasta, proprietariu, Romoşel 1 cor.; I. Fleşer, înv., Orăştie 1 cor.; A. Budoiu, înv., Petreni, 1 cor.; I. Cibian şi soţia Gizella, proprietariu Almaşul-mic 2 cor.; I. Bogdan, preot, Mada 1 cor.; D. Bobeiu, preot, Petreni 1 cor.; I. Balşan, preot Bulbuc 4 cor.; I. Armean, preot, Homorod 1 cor.; A. Basarab, capelan Romos 1 cor.; I. Costea, preot, Cib 1 cor.; I. Ivaşcu, preot, Mermezeu 1 cor.; I. Pascu, preot, Dâncu-mic 1 cor.; I. Popovici, preot, Şibişel 2 cor.; I. Olariu, preot, Bucium 1 cor.: P. Hancheş, preot, Glod 1 cor.; B. Glodean, preot, Ardeu 1 cor.; S. Filimon, preot, Rênghet 1 cor.; P. Roşca, capelan, Măgura 1 cor.; V. Botean, preot, Ludeşti 1 cor.; I. Giurgiu, înv., Balşa 2 cor.; I. Bunea, înv., Mada 1 cor.; A. Damian, contabil, Zlatna 1 cor.; S. Paşculeţ, cassariu, Zlatna 1 cor.; P. Păşcău, proprietariu, Almaşul-mare 1 cor.; V. Damian, hotelier, Zlatna 1 cor.; N. Cristea, preot, Valea-Bulzului 2 cor.; E. Beşa, preot, Zlatna şi soţia Aurelia 2 cor.; P. Dumitru, econom, Troiţa 1 cor.; P. Andronic, econom, Troiţa 1 cor.; Abrudean D., econom, Troiţa 10 cor.; I. Crişan, primariu, Balşa 1 cor.; Neagu Petru, econom, Hêrţĕgani 20 cor.; Necşa Nicolae, econom, Hêrţĕgani 20 cor.; C. Căzan, înv., Ardeu 1 cor.; Avr. Todea, econom, Balşa 1 cor.; N. N. 1 cor.; Stĕnilă Altenie, econom, Balşa 14 cor.

Cu aceste marinimóse contribuiri şi cu colecta întreprinsă în parochie, am putut comanda un rînd de odăjdii precum şi o cruce de argint de china, în preţ cu totul de 180 coróne.

'Mi împlinesc o plăcută datorinţă morală, când pe calea acésta esprim mulţămită tuturor binevoitorilor contribuitori, dorind, ca bunul Dumnezeu sĕ le rĕsplătéscă fapta nobilă cu darurile sale cele bogate cereşti.

Almaşul-mic, la 1 Maiu 1903 v.

Pentru comitetul parochial:

M. Todea,
paroch.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redactia nu primeşte rĕspunderea

---

2960—1903 sz. polg. [72] 2—3

Hirdetmény.

A nagyszebeni kir. törvényszék, közzé teszi, hogy Szebenvármegyébe kebelezett Lámkerék község határának általános tagositása elrendelése iránt, Krauss József ottani birtokos kérvénye folytán a tárgyalást elrendelte s annak határ napjául **1903. évi julius hó 1-ső napját délelőtt 9 órakor** a lámkeréki községi iródába kitüzte.

Ezen tárgyalásra az összes érdekelt birtokosok azon megjegyzéssel idéztetnek meg, hogy az arra meg nem jelenő birtokosok a tagositásba beléegyezőknek fognak tekintetni.

Kelt Nagyszebenben a kir. törvényszék mint polgári biróságnak 1903. évi május hó 12. napján tartott üléséből.

Jóvián Jenő
elnök.

Thomándl
jegyző.

Nr. 1637—1903. [74] 2—3

Concurs

Postul de **notariu comunal** în comuna **Săsăuş** (Szászahúz, Sachsenhausen) în districtul Nocrichiu, comitatul Sibiiu (Szeben m.), este de ocupat. Cererile concursuale, scrise cu mâna proprie şi instruite în sensul §. 6 art. de lege I: 1883, respective §. 3 al art. de lege XX: 1900, sunt a se înainta subsrisului cel mult până în *10 Iuniu n. a. c.* Cererile sosite mai târziu nu se vor lua în considerare.

Venite:

1. Salariu 800 cor.
2. Bani de cuartir 80 cor.
3. Pauşal de călĕtorie 80 cor.
4. Pauşal pentru lemne 24 cor.
5. Remuneraţiune pentru conducerea matriculelor 160 cor.
6. Competinţele statuare pentru lucrări private.

Nocrichiu, în 22 Maiu 1903.

Protopretorul:
Haner.

Nr. 280 1903. [77] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia **Sărăcsĕu** se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în acest jurnal.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Doritorii de a ocupa postul numit îşi vor aşterne — în terminul sus indicat — petiţiunile concursuale la subsemnatul oficiu protopresbiteral, avênd a se presinta, înainte de alegere, în biserica din loc, spre a cânta, respective a celebra şi a cuvênta.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Alba-Iulia, în conţelegere cu comitetul parochial.

Alba-Iulia, 8 Maiu 1903.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Nr. 279 1903. [78] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia **Poiana** cu filia **Găureni** se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în acest jurnal.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Doritorii de a ocupa postul numit îşi vor aşterne — în terminul sus indicat — petiţiunile concursuale la subsemnatul oficiu protopresbiteral, avênd a se presinta, înainte de alegere, în biserica din materă spre a cânta, respective a celebra şi a cuvênta.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Alba-Iulia, în conţelegere cu comitetul parochial.

Alba-Iulia, 8 Maiu 1903.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Se primesc

doi învĕţăcei

la **măsărit** (têmplărie), cu cel puţin 4 clase normale şi în etate de la 14 ani în sus. Condiţiuni fórte favorabile. A se adresa la firma **Emil Petruţiu**, Sibiiu, strada Raţelor nr. 20. [65] 3—3

Cartea consilierului de medicină Dr. Müller, apărută deja în a 40-a ediţie, care tractézâ despre

Conturbările în sistemul nervos şi secsual

precum şi despre vindecarea radicală a lor, se póte procura prin tóte librăriile.

Pentru 1 cor. 20 fileri în mărci postale o trimite franco **Curt Röber**, Braunschweig. [3] 20—38

Mare desfacere de marfă de spălat pentru vară!

Cretone, zefire de in, stofe batist colorate, in pentru haine, stofe batist elveţiane croşetate, noutăţi în bluse şi jupóne, delaine de lână curată de óie. [67] 3—4

Fie-care sortă se află în carte separată de mustre.

Stofe de vară de la 50 cr. până la 5 fl.

Mustre dela mai sus amintiţii articoli — **gratis şi franco.**

WEINER MÁTYÁS, magasin pentru mode de dame Budapesta, VI., Andrássy ut 3.

☞ Pentru pacienţii de stomach! ☜

Tuturor cari în urma rĕcelii ori a prea marei împovărări a stomachului sau prin consumarea de mâncări greu de mistuit prea reci ori prea calde sau prin un traiu neregulat 'şi-au contras bóle de stomach, precum:

Catar de stomach, Sgârciuri de stomach, Dureri de stomach, Mistuire grea sau astupare de stomach

li-se recomandă un bun mijloc de casă, ale cărui resultate escelente de mulţi ani sunt deja probate. Acesta este:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Acest vin este preparat din buruieni renumite şi recunoscute ca tămăduitóre, cu vin bun; întăreşte şi invioréză organismul de mistuire al omului. Vinul de buruieni delătură conturbaţiile de mistuire şi influinţéză puternic asupra nouei formări de sânge sănĕtos.

Prin întrebuinţarea regulată a vinului de buruieni bólele de stomach vor fi curate încă în formare. Sĕ nu întârzie nime dar' a-'l folosi încă de cu vreme. Simptome, ca: **dureri de cap, rîgăeli, arsuri în stomach, inflamaţii, ameţeli cu vomări,** cari la pacienţi cu suferinţe învechite apar cu atât mai vehement, dispar adesea după câte-va beuturi de vin de burueni

Constipaţiile cu urmările lor neplăcute, **maladii, dureri colice, bătăi de inimă, insomnie,** precum şi conglomerarea sângelui în ficat, splină şi suferinţele hemoroidice de multe-ori se delătură iute cu vinul de buruieni. Vinul de buruieni delătură mistuirea grea şi depărtéză prin un scaun uşor materii stricate din stomach şi intestine.

Faţa palidă şi slabă, anemia şi slăbiciunile sunt de obiceiu urmările unei mistuiri rele a formării insuficiente de sânge şi a stării bolnăviciόse a ficatului. **Lipsa de apetit** şi **reaua dispoziţie,** precum şi **durerile de cap** şi **nopţile perdute** (insomnie) consumă adeseori încetul cu încetul multe persóne. Vinul de burueni dă slăbitei puteri de traiu un nou şi próspĕt impuls. Vinul de burueni măreşte apetitul, ajută mistuirea şi nutrirea, uşuréză formarea şi schimbarea materiei, înlesneşte formarea sângelui, calméză nervi escitaţi şi creéză nouă **voe de viéţă.** Nenumĕrate scrisori de recunoscinţă şi mulţămită dovedesc acestea.

Vinul de ierburi se află de vênzare în sticle *fl. 1.50* şi *fl. 2.*— la farmaciile din *Sibiu, Turnişor, Sĕlişte, Ocna, Slimnic, Şeica-mare, Nocrich, Avrig, Tălmaciu, Boiţa, Cisnădie, Poplaca, Gurarîului, Jina, Poiana, Mercurea, Câlnic, Loman, Pianul-de-sus, Petrifalĕu, Sebeşul-săsesc, Vinţul-de-jos, Daia, Spring, Vingard, Ohaba, Beşinĕu, Mihalţ, Teiuş, Blaj, Pănade, Ţapu, Mediaş, Blăjel, Sân-Mărtin, Ibaşfalĕu, Basna, Agnita, Cincu-mare, Boholţ, Făgăraş, Beclean, Câmpulung, Rîmnic-Vâlcea, Cudjir, Orăştie, Deva, Hunedoara, Haţeg, Luncani, Puj, Ohaba, Ponor, Alba-Iulia* etc. — precum şi în tóte celelalte localităţi mai mari şi mai mici din Ardél, Ungaria şi Austria.

Farmaciile din Sibiiu trimit 3 şi mai multe sticle de vin cu preţurile originale în tóte localităţile din Austro-Ungaria.

☞ Păziţi-vĕ de falsificări! ☜

Sĕ se céră anumit:

Vinul de buruieni al lui ☞ Hubert Ullrich. ☜

Vinul meu nu este o medicină secretă. Părţile lui constitutive sûnt: Vin de Malaga 450,0, Spirt de vin 100,0, Glycerin 100,0, Vin roşu 240,0, Sirup de fragi 150,0, Sirup de cireşe 320,0, Coacăză, Anis, Rădĕcină „Helen“, iarba ferului americană, Rădĕcina „Entianus“, „Kalmus“ à 10,0. Tóte aceste se amestecă. un. dcm. [1] 5—12

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta!

Nu e mijloc secret

vindecă şi invioréză

pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sè se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.
[2] 14—

Preţul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copii şi femei de constituţie fórte slabă.

Espeditie din centru şi locul de vêndare pentru ţeră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colţul strada Kálmán.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 55 Sibiiu, Marți 20 Maiu (2 Iuniu) 1903 **Anul LI.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Teoria evoluțiunii.

Sibiiu, 1 Iuniu n.

Transformarea succesivă a omenimei și aducerea ei la stare tot mai perfecționată, — în ce 'i privește civilisațiunea și raporturile de drept, — formézâ astăzi un ram special al științei, care e basat pe teoria evoluționistă.

Știința acésta și-a ales-o ca obiect de studiu și propunere tiněrul profesor de la academia de drepturi din Oradea-mare, domnul *Felix Somló*, dar' a pățit'o. Pentru-că majoritatea colegilor sei de la numita academie s'a revoltat pentru teoriile ce le propagă, și a înaintat jalbă la ministrul de culte și instrucțiune publică, cerênd destituirea profesorului-coleg *Somló* din postul ce 'l are, pe motivul, că propagă idei și principii, cari tind *la rĕsturnarea ordinei actuale de drept* din statul nostru.

Numitul profesor a ținut, anume, o conferență publică în Budapesta, în sinul *„societății pentru științele sociale“*, și în conferența acésta a atacat cu temeiu legea nóstră penală, ales §-ul 172 din acéstă lege, care decretézâ de delict și crimă ori-ce acțiune îndreptată în contra actualei stări de drept din patrie, făcênd prin acésta ilusorie ajungerea la o stare de drept *mai bună*, care în mod inevitabil ar trebuí sě urmeze după teoriile științei evoluționiste, căci știința acésta nu cunóște stare pe loc, ci numai înaintare, progresare, perfecționare.

A condamnat profesorul *Somló* în conferența sa asprimea paragrafului 172 din codul nostru penal (aplicat de altcum cu asprime numai în contra scriitorilor nemagiari și în contra socialistilor), pentru-că, după părerea sa, agitația prevědută în acest paragraf, în contra claselor, naționalităților și confesiunilor, precum și în contra proprietății și a dreptului conjugal, nu póte forma faptă punibilă, cum se spune în codul nostru penal, fiind ea numai o urmare firéscă a luptei întreprinse pentru schimbarea actualei stări de lucruri și pentru deschiderea drumului pe séma progresului, desvoltării, înaintării și a perfecționării în stat.

O schimbare continuă trebue sě urmeze în viéța popórelor, cu privire la drept și la civilisațiune, schimbare care nu se póte face *fără luptă și fără agitație*. Ear' lupta și agitația făcută în interesul omenimei nu póte fi pedepsită. Așa zice profesorul *Somló*. Și fiind-că așa zice, colegii sei de la academia de drepturi din Oradea-mare au aflat, — cu cinci voturi contra două, — că ideile sale sunt periculóse pentru *ideia de stat magiar*, fiind-că dau dreptate agitatorilor de naționalitate nemagiara și socialistilor; prin urmare, colegul lor nu mai merită sě le fie coleg, ci destituit trebue sě fie din post, după cum adecă ei au cerut de la ministrul de culte și instrucțiune publică.

Chestia se află deci astăzi în mânile domnului ministru de instrucțiune, care credem că 'i va da soluție mulțămitóre pentru cei-ce mai cred în simțul de dreptate al stăpânirii nóstre.

Pentru-că înțelegem pe deplin șovinismul în politică, unde lupta e purtată pentru *putere*, dar' nu'l înțelegem în știință, unde lupta vine purtată pentru *adevĕr*.

Ací n'are șovinismul nici un rost și nici un drept de esistință! Și ori-cât de mult s'ar revolta cei cinci profesori de la academia de drepturi din Oradea-mare pentru principiile profesate de colegul lor *Somló*, și ori-cât de bine s'ar pune întréga societate magiară pe partea lor, — principiile evoluționiste rĕmân totuși adevĕruri stabilite din partea științei moderne, cari prin destituirea prof. Somló din postul ce 'l ocupă nu pot fi făcute neesistente.

Pentru-că lumea de mult le cunóște. Nu sunt principii și idei noue, ci sunt vechi și de mulți savanți propoveduite. Domnul *Somló* e numai ucenic al școlei evoluționiste. Alții sunt meșterii. Dar' e ucenic bun, cum se vede, și fiind-că colegii sei nu 'l pot combate cu argumente și cu idei, recurg la arma cea vechiă și ruginită a denunțării. Cer destituirea lui, pentru-că nu pot consuma adevĕrurile ce le propagă.

E caracteristic casul acesta, și formézâ și el cu unul mai mult din semnele timpului în care trăim. Merită deci sě fie înregistrat.

Alegerea de la Dobra. Joi după amiazi și-a ținut domnul *Dr. Aurel Vlad*, candidatul național al cercului electoral Dobra, vorbirea-program, în fața unui public numĕros întrunit în Dobra. Candidatul s'a declarat aderent al programului național român, cu esceptiunea punctului prim, referitor la autonomia Transilvaniei. A promis că va cere în parlament esecutarea legii de naționalități și ușurarea sarcinilor poporului. In cercul acesta și-a mai pus candidatura și dl Dr. *Aurel Muntean*, advocat în Orăștie, care pe eri, Duminecă, își anunțase desfășurarea programului. Candidatul partidului liberal e Dr. *Farkas Béla*, advocat în Deva. Terminul de alegere e pus din partea comitetului central pe *6 Iuniu n.* (Sâmbătă), și president de alegere e numit dl *Simon Gábor*.

Conferențele învĕțătorești.

Cercul Lupșa—Turda.

Vaidasig, 26 April v.

Conferența învĕțătorescă din cercul XI (Lupșa—Turda) s'a ținut în ĕst-an în comuna *Vaidasig*.

Conferenței i-a premers serviciul divin cu chiămarea duhului sfânt în biserica din loc, la care membrii conferenței au luat parte in corpore. Serviciul divin l'a sĕvêrșit preotul local împreună cu comisariul consistorial, dl protopresbiter al tractului Lupșa, *Vasile Gan*. Rĕspunsurile liturgice le-au dat învĕțătorii.

După terminarea serviciului divin, comisariul consistorial învită membrii a se întruní în localul școlei, ca loc designat pentru conferență, unde presentându-se și dsa, rostește următórea vorbire de deschidere:

Onorată conferență! Pentru a treia-oră mi-se vine sarcina a deschide și conduce consultațiunile dvóstrĕ, dlor învĕțători. In doi ani premergĕtori am brăzdat, pentru acum a sosit timpul, ca sĕ și gustăm ceva din fructele ostenelelor. In doi ani consultațiunile nóstre s'au învîrtit în jurul chestiunilor teoretice: în conferența presentă s'a purces cu un pas înainte, avênd a cerceta: cum s'au aplicat în praxă principiile și regulele stabilite? și ce resultate s'au obținut cu acelea pe terenul educațiunei și instrucțiunei?

Spre deslegarea acestor întrebări servesc desbaterile asupra punctului 11 din program: *„Referada asupra esamenelor de la finea anului școlar și greșelile esențiale în instrucțiune și educațiune ce s'au constatat cu ocasiunea acelora“*.

Acésta e ceea-ce numesc eu „gustarea fructelor“ în urma ostenelelor. Busola întregului învĕțămênt sunt esamenele. Esamenele dovedesc aplicarea corectă a principiilor stabilite și ele demonstră de sunt ori nu sunt bune normele după cari se face învĕțămêntul.

Discusiunea asupra esamenelor are o urmare fórte folositóre. Prin ea desbaterile din conferență se pun pe terenul adevĕrat corect, pe terenul practic, care este terenul cel acomodat pentru corferențe. Indată-ce conferența ar face numai teorii, nu ar mai avé nici o rațiune de a fi, pentru-că teoriile se pot învĕța și din carte. Conferențele sunt școle, însĕ nu teoretice, ci practice.

Spiritul omenesc, zice-se, este câmp întins, pe care se póte brăzda și semăna. La începutul vieții — cum susțin filosofii — câmpul este cu totului neted, nebrăzdat și nesĕmănat. Brazde încep a se trage pe el, când băiatul devine espus influințelor din casă: în familie, și influințelor afară de casă: în societatea în care se învîrte. Brazdele trase astfel sunt însĕ fără plan precugetat și nici semințele nu sunt totdeuna de cel mai bun soiu. De aceea societatea a întocmit anume o instituțiune, școla, unde numai brazde regulate se pot face în sufletele elevilor și numai sĕminte bune se pot și au a se semăna, ca sĕ rĕsară plante nobile și sĕ se obțină și fructe nobile.

Chiar de aceea e necesar, dlor, a ne ocupa cu semințele dvóstrĕ, esamenele; sĕ vedem de ce ródă sunt ele capabile și cum au încolțit în spiritul și inima elevilor. E necesară acéstă ocupațiune a nóstră și din alt punct de privire.

Plugariul adevĕrat, ce lucră pămêntul, nu e cu totului păgubit și dacă greșeste vre-odată lucrarea, și dacă nu sémănă sĕmênță

FOIȘÓRĂ

Mirosul și insectele.

Zilele domóle ale iernei chiar și dacă au 16° căldură, totuși nu sunt de temperatură cu adevĕrat primăvăratică, deóre-ce dulcéța aerului de primăvară nu atârnă de la căldură, ci de la *miros*.

Vênturile calde ale lui April sunt împregnate cu tot feliul de mirosuri, pe cari se înțelege, la oraș nu le simțim, dar' îndată ce mergem în natura liberă, ne întâlnim cu ele; însĕ nici aici nu sunt rĕspândite deopotrivă preste tot locul. Cu deosebire se simte mirosul *plopilor* și al *viorelelor*, cu al căror miros plăcut se mai combină și mirosul altor multe feliuri de flori, cu cari împreună dau caracter aerului.

Animalele încă contribue la producerea balsamului mirositor de primăvară, d. e. unele albine de pădure, mici, cari caută cu dróia florile de păpădie, duc un miros plăcut de moșus, ce se póte simțí la distanță de mai mulți pași.

Aceste mirosuri fac, ca aerul de la sate și din natura liberă sĕ se deosebéscă de cel de la oraș. Cu cât anotimpul primăverii înaintézâ și cu cât se apropie mai tare vara, cu atâta se combină mai multe substanțe, ca sĕ formeze acest amestec complicat, din care se compune aerul curat, ce îl cunóștem ca miros. Sute și sute de ființe îi servesc ca părți întregitóre, așa, că am ajunge în perplesitate, dacă ar trebuí sĕ ne dăm sémă din câte feliuri de amestecări se compune. Nu numai multele feliuri de flori de primăvară, ci și frunzele, arborii, bureții, rĕșina bradilor, ba și pămêntul însuși eshalézâ abori, pe cari noi, avênd sensul mirosului neperfect, nu le putem deosobí, ci le cuprindem ca pe un întreg. Insĕ aceste balsamuri nu se referesc la noi, ci ele sunt mai ales posta insectelor, pentru-că de la ori-ce plantă sau flóre s'ar ridica aburi în aer, insectelor acesti aburi le servesc ca postă; adecă, după mirosul acestora se orientézâ. D. e. în urma mirosului știu insectele că unde se află nutremêntul și locuința lor și a urmașilor lor și acésta este corespondența de speculațiune, de dragoste și de resbel; și tot în urma mirosului știe că unde sĕ află soțul și că unde se află inimicul, de care trebue sĕ se feréscă.

Dintrĕ aceste mirosuri noi nu putem cuprinde mai mult de cât numai a 1000-a parte, și de aceea și zicem despre cele mai multe plante că nu au miros. Insĕ miros au tóte, pentru-că abia sunt specii de plante pe cari sĕ nu viețuéscă insecte și insectele cea mai mare parte tot după miros află plantele cari le dau nutremêntul. Dacă examinăm fluturii cari aparțin familiei Bombyeidae, vom afla, că cea mai mare parte din ei nu au nici un miros, și totuși bărbătușii găsesc, în urma mirosului, pe femeiușe încă și la cas dacă le-am pune pe aceste din urmă închise într'o șcătulă în feréstră. Fără îndoiélă, că la acésta se recere un organ al mirosului mai fin de cât al cânelui, deóre-ce fluturii adurmecă pe soții lor la distanță de chilometri.

Din tóte acestea ne putem închipuí, că ce substanțe mirositóre enorme se află în aer, despre cari noi nu avem nici o cunoștință, pentru-că nici nu le simțim. Și e o fericire acésta pentru noi, căci dacă am simțí tóte mirosurile aflătóre în aer, am fi espuși unui mare pericol, și anume, *am amețí*, pentru-că nu tóte animalele și nu tóte plantele au miros plăcut.

Insectelor le servesc ca organ al mirosului și al pipăitului antenele, cu cari unele specii de insecte dau tonuri și aud. Esistă de es. un fel de gândaci, cari cu ajutoriul antenelor țîțîe. Dacă din óre care causă unul și-ar perde antenele, ar cădé în un fel de amețélă, sau tîmpire. Din starea de amorțélă pot fi deșteptate unele specii de insecte numai prin mirosul plantei aceleia care îi servește ca nutremênt ei sau urmașilor ei. E lucru interesant, că în cercul numĕróselor soiuri de gândaci d. e. la cei rîtoși, bărbătușii și femeiușele umblă unii pe lângă alții luni întregi fără sĕ se observe; însĕ îndată ce au înverdit frunzele ori s'au deschis florile, pe cari trebue sĕ-și depună óuĕle, se naște în ei instinctul sexual. Profesorul Kollár a cercetat mai întâiu aceste relațiuni cu gândacul de mazere. Până ce bobii mazerei plantată în hîrb nu au înflorit, se părea a fi numai o generațiune întrĕ ei. Indată însĕ ce s'au desvoltat florile, s'a născut întrĕ ei o mare turburare și acuma se împărechiară gândacii, cari mai nainte trăiau singuratici.

Până ce flórea nu se desvoltase, împărechierea a fost interzisă, din causă că nu ar fi avut cu ce 'și nutrí puii, însĕ îndată după ce prima flóre și-a rĕspândit mirosul, împărecherea n'a mai fost împedecată.

(După *E—K*. *I. Lazar*, ped.

prielnică pământului, pentru-că i-se dă ocasiune a îndrepta greşéla în primăvara ce va urma. Sĕmĕnătorului ogorului sufletesc însĕ nu-i este permis a greşí nici-odată lucrarea. De ce? Pentru-că viéţa omenéscă numai o primăvară are, după-cum zice poetul, şi în ogorul băeţilor numai odată se póte semăna — în primăvara vieţii lor. Ce ai semănat atunci aceea rĕsare. Dacă n'a fost bună lucrarea cea dintâiu, dacă n'a fost bună sĕmênţa şi dacă nu s'a semănat la timp, paguba în veci nu se va mai puté supliní. Băiatul în întréga sa viéţă nu va fi capabil de a produce fructe bune.

Ştiindu-le aceste şi în deplina conştiinţă a responsabilităţii ce o aveţi înaintea lui Dumnezeu şi a ómenilor, sper că dvóstrĕ veţi face tot posibilul, ca sĕ nu puteţi fi acusaţi de posteritate, că nu vi-aţi fi făcut datorinţa deplin.

Din a mea parte un lucru vĕ recomand: sĕ aveţi deplină dragoste unii cătră alţii, ca membri ai aceleiaşi corporaţiuni. Dragostea vĕ va ferí de susceptibilităţile şi veleităţile personale în desbaterile ce vor urma, dragostea vĕ va împintena la muncă şi dragostea vĕ va face plăcută cariera de lucrători în ogorul intelectual al tineretului.

Vĕ poftesc dar' sĕ puneţi acésta dragoste, acésta bunăvoinţă în serviciul culturei poporului nostru. Vĕ învit a o păstra ca o busolă a consultaţiunilor nóstre ce vor urma. Vĕ învit a discuta asupra tuturor temelor din program, nisuind unul fie-carele a aduna idei, cum adună albina din nectarul florilor miere, picur de picur, ca dobândind arme de luptă contra neştiinţei, sĕ le puteţi întrebuinţa la învingerea aceleia din poporul nostru şi sĕ puteţi lumina poporul cel ce atâta lipsă are de lumină intelectuală şi morală.

Mai implorând şi darul lui Dumnezeu asupra dvóstrĕ şi lucrărilor dvóstrĕ — conferenţa învĕţă. din cercul XI o declar deschisă.

Vorbirea e primită cu „sĕ trăiéscă", conferenţa o ia spre ştiinţă, şi se aclude la protocol.

Presidentul învită conferenţa a se constituí prin alegerea unui notariu pentru purtarea agendelor scripturistice, şi alor doi membri verificători pentru procesele verbale.

Notariu se proclamă Gavriil Rancea, ear' verificători Nicolae Fodorean şi Vasile Pleşa.

Se ceteşte apelul nominal spre a se constata membrii presenţi.

La apelul nominal rĕspund ca presenţi: *A.* din tractul Turda: 1. Ioan Tănase (Agârbiciu), 2. Stefan Arion (Ruha-Agriş), 3. Ioan Manica (Baniabic), 4. Mateiu Alexandru (Botez), 5. Ioan Chioariu (Găbud), 6. Simion Săcărea (Hărastăş), 7. Ioan Varga (Muierĕu), 8. Ioan Ghiţ (Sân-Iacob), 9. Ioan Lupescu (Sân-Mihaiu-inf.), 10. Pavel Stanciu (Vaidasig); *B.* din tractul Lupşei: 11. Stefan Aruncutean (Bedeleu), 12. Gavriil Rancea (Brăzeşti), 13. Stefan Bedelean (Cacova-Ierii), 14. Vasile Miclea (Luncă), 15. Teodor Nicóră (Mogoş-Mămăligani), 16. Macaveiu Cutean (Mogoş-Micleşti), 17. Ioan Bucur (Mogoş-Valea-Barnii), 18. Vasile Fodorean (Muncel), 19. Andreiu Muntean (Ocolişul-mare), 20. Nicolau Fodorean (Ofenbaia), 21. Ioachim Groza (Ponor), 22. Ioan Pĕrvu (Poşaga-inf.), 23. Nicolae Nicorescu (Runc), 24. Vasilie Butură (Sălciua-de-jos), 25. Vasilie Ioniciu (Sălciua-de-sus), 26. Vasilie Pleşa (Sartĕş), 27. Vasilie Jina (Valea-Geogelului) şi 28 Ioan Moldovan (Vidolm).

In total presenţi 28 membri, 10 din tractul Turda şi 18 din tractul Lupşa.

Nu rĕspunde la apelul nominal *A.* din tractul Turda: 1. Zaharie Stoica (Cristur), 2. Vasile Mateiu (Hidiş), 3. Luca Bucur (Soporul de câmpie); *B.* din tractul Lupşa: 4. Ioan Pascu (Lupşa), 5. Octavian German (Ocolişul-mic). 6. Nicolae Giurgiu (Şasa-Vinţa), 7. Constantin Antoniu (Valea-Lupşa). Deci absenţi 7; anume 3 din tractul Turda şi 4 din tract. Lupşa.

Din acestia şi-au scusat absenţa: 1. Zaharie Stoica, pe motivul că epitropia nu-i dă spese de drum. 2. Vasilie Mateiu, din pricina morbului (reumei). 3. Luca Bucur, din causă că epitropia nu-i licuidéză diurne. 4. Ioan Pasc cu scusă de morb. 5. Octavian German cu examenul ce are a 'l face de pe cursul II pedag. 6. Constantin Antoniu din motivul morbului şi al acelei împrejurări, că e reţinut a casă prin inspec. şcol. reg. din Turda.

S'a luat spre ştiinţă cu adausul, că asupra scuselor învĕţătorilor Zaharie Stoica şi Luca Bucur Preavener. Consistoriu este rugat a face cercetare, spre a se dovedí de pórtă ori ba epitropiile vina, ear' scusa lui Vasilie Mateiu fiind numai pretext, nu se încuviinţéză. — Celelalte scuse sunt motivate.

Membrul N. Giurgiu n'a înaintat scusă.

(Va urma).

Cercul Dej.

— 20 Maiu n.

Invĕţătorii din tractele protopresbiterale Bistriţa şi Dej s'au întrunit la 23 April v. în conferenţă anuală în fruntaşa comună românéscă Borgo-Prund.

Conferenţa a fost condusă de dl protopresbiter onorar şi profesor gimnasial *Gregoriu Pletos.*

In urma convocătoriului publicat în *„Telegraful Român"* nr. 37 a. c. învĕţătorii din numitele protopresbiterate s'au întrunit la 8 ore a. m. în frumósa biserică din Borgo-Prund, unde s'a oficiat serviciul divin împreunat cu chiămarea duhului sfânt de către domnii Gregoriu Pletos, comisariu consistorial, şi Iuliu Suceavă, paroch în loc.

Şedinţa I.

(ţinută la 23 April v.)

La $10^{1}/_{2}$ ore a. m. învĕţătorii s'au întrunit în sala şcólei confesionale din loc, unde domnul comisariu consistorial ocupând locul presidial deschide conferenţa prin un remarcabil cuvênt de deschidere, care are de obiect problemele şi idealele şcólei moderne. Cuvêntul de deschidere a fost ascultat cu viu interes şi a fost primit din partea învĕţătorimei cu întreite urări de „sĕ trăiéscă" la adresa domnului comisariu.

Se constitue biroul prin aclamarea a doi notari în persónele membrilor: Simion Pachone şi Augustin Herman, şi a doi membri verificători: Ioan Cotuţiu (Galaţi) şi Alexandru Herman.

Domnul comisariu comunică programul desbaterilor acestei conferenţe şi constată că sunt presenţi la acéstă şedinţă ca óspeţi bine veniţi domnul inspector regesc de şcóle al comitatului Bistriţa-Năsĕud Dr. P. Csernátoni Gyula, parochii locali Teodor Vrăşmaş şi Iuliu Suceavă, învĕţătorii de la şcóla fundaţională, în frunte cu directorul Ilarion Bozga, etc., despre ceea-ce conferenţa ia act cu plăcere.

Se presintă elaborate scripturistice din partea membrilor conferenţei: Ioan Cotuţiu (Galaţi), Teodor Murĕşan, Augustin Herman, dómna Maria Bozga, dşóra Leontina Beşa, Ioan Jauca, Eugeniu Tănasă, Traian Purşa, Ioan Cotuţiu (Blaşfalĕul-superior) şi Alexandru Herman.

Domnul comisariu dă cetire hârtiei Preav. Consistoriu, prin care se apróbă conclusele conferenţei nóstre din anul trecut.

Se ia spre plăcută ştiinţă.

Domnul comisariu presentéză proiectul de statute pentru societatea de ajutorare a preoţilor şi învĕţătorilor gr. or. români din archidiecesa Transilvaniei, elaborat de conferenţa învĕţătoréscă din Sebeş.

Fiind ventilată chestiunea acésta prin ziare şi prin urmare fiind bine cunoscută învĕţătorimei, conferenţa, la propunerea membrului Ioan Cotuţiu (Galaţi), decide a nu întra în desbaterea specială a statutelor, ci a înainta afacerea Preavenerabilului Consistoriu spre realisare cât mai grabnică.

Anunţându-se şedinţa proximă pe după amiazi la 3 ore, şedinţa primă se ridică la 12 ore.

Şedinţa a II-a.

(la 23 April după amiazi.)

Conferenţa ia cu plăcere act despre presenţa domnului protopresbiter tractual Simion Monda, ca óspe binevenit al acestei şedinţe.

La ordinea zilei sunt puse disertaţiunile.

Invĕţătoriul Teodor Mureşan ceteşte disertaţiunea sa: „Cari sunt causele, că după atâţia ani de frecuentare a şcólei, şi după atâţia ani de obligativitate a frecuentării se află întrĕ credincioşii bisericei nóstre încă un procent atât de mare de analfabeţi şi că chiar dintrĕ cei cari au frecuentat şcóla sunt mulţi cari în viéţa practică negligă cu totul scrisul şi cetitul, sau se feresc a arăta că ştiu scrie şi cetí; şi cari sunt mijlócele cele mai potrivite pentru a delătura acéstă stare de lucruri păgubitóre?" — disertaţiune ordonată spre desbatere de Preaven. Consistoriu.

Disertaţiunea e ascultată cu atenţiune.

Urméză discuţiunea liberă asupra acestei disertaţiuni, la care iau parte membrii conferenţei: Ioan Cotuţiu (Galaţi), Grigore Măgeruşan, Eug. Tănasă, Griga, cari constată că autorul în elaboratul seu a avut în vedere numai timpul de instrucţiune în şcóla poporală elementară şi astfel nu a putut atinge tóte causele şi mijlócele, cerute prin tema dată de Preaven. Consistoriu.

In urma declaraţiunei date în sensul acesta şi din partea autorului, elaboratul se alătură la protocol.

Conferenţa recunóşte vrednicia dlui Murĕşan de a-şi fi dat nisuinţa a pĕtrunde în elaborarea temei acesteia cu interesul, pe care îl conced ale dsale puteri.

Ioan Cotuţiu din Galaţi ceteşte disertaţiunea sa tot în obiectul de mai sus.

Autorul în partea primă a lucrării sale arată pondul deosebit ce s'a pus la tóte popórele şi din partea tuturor bărbaţilor doritori de binele şi progresul omenimei pe educaţiunea generaţiunei tinere, constatând, că numai acele popóre s'au putut validita pe deplin în istoria culturei şi au putut sĕ 'şi asigure o esistinţă mai îndelungată în cursul vécurilor, cari au ştiut sĕ dee acestui însemnat factor cultural atenţiunea cuvenită.

Arată mai departe rolul deosebit ce l'a avut şi îl are cetitul şi scrisul din timpurile cele mai vechi şi cu deosebire în ziua de azi, când cultura unui popor se mĕsură după numĕrul celor ce ştiu scrie şi cetí.

Constată autorul că de-şi pe terenul educaţiunei şi instrucţiunei publice s'au făcut şi la noi în timpul din urmă îmbunătăţiri însemnate, totuşi după cum şi Preaven. Consistoriu a binevoit a accentua, întrĕ credincioşii bisericei nóstre se află un procent însemnat de analfabeţi.

In partea a doua a lucrării arată autorul rînd pe rînd causele cari favoriséză formarea de analfabeţi, causele negligărei cetitului şi scrisului în viéţa practică, precum şi mijlócele cele mai potrivite, ce ar puté fi cu succes folosite pentru a micşora numĕrul analfabeţilor în sinul bisericei nóstre şi a desvolta un interes mai viu în inimile credincioşilor acestei biserici de a se ocupa în viéţa practică în mod predilect cu cetitul şi scrisul, ca astfel asigurată sĕ le fie propăşirea în cele culturale.

Partea acésta a disertaţiunei e de însemnătate cardinală şi astfel din tóte punctele de vedere a fost instructivă pentru învĕţ. presenţi.

Dl Cotuţiu îşi încheie instructiva sa disertaţiune cu următórele cuvinte: „Spre ajungerea acestui însĕmnat şi cardinal scop se recere, iubiţilor colegi, ca noi mână în mână şi în bună armonie şi înţelegere cu parochii şi comitetele parochiale sĕ lucrăm din tóte puterile pentru punerea cât mai grabnică în lucrare a acestor mijlóce, precum şi a acelora, pe cari d-vóstrĕ le veţi afla de bune, ca astfel satisfacţie sufletéscă sĕ avem vĕḑênd cu ochii înflorirea culturală a scumpei şi mult cercatei nóstre naţiuni, precum şi numĕrarea acesteia întrĕ popórele cele mai culte cu cari şi aşa după falnica sa origine în aprópe înrudire se află".

Disertaţiunea a fost ascultată cu încordată atenţiune şi la fine autorul a fost viu aplaudat şi felicitat.

Urméză discuţia liberă asupra acestei disertaţiuni, la care iau parte: T. Mureşan, Grigore Măgeruşan şi Eugeniu Tănasă, cari toţi apreciază acéstă temă în mod favorabil declarându o de deplin succésă.

In urmă ia cuvêntul dl comisariu şi cu cunoscută competinţă arată pe larg părerile d-sale asupra acestei chestiuni. Arată mijlócele, ce se folosesc pentru propăşirea în cele culturale a poporului de rînd, la popórele mai înaintate în cultură ca: Germani, Francezi etc., dintrĕ cari unele ar puté fi cu succes folosite şi la poporul nostru.

O causă principală a negligărei cetitului în viéţa practică dsa o află în lipsa de cărţi de lectură corĕspunḑĕtóre pentru tinerimea şcolară şi adulţi, din care causă bibliotecele nóstre şcolare nici nu corĕspund în mare parte menițiunei lor.

Conferenţa primeşte de ale sale vederile esprimate în elaboratul dlui Cotuţiu atât în ceea-ce priveşte causele cât şi mijlócele menite pentru delăturarea acestor cause. Tema preste tot este considerată de deplin succésă, atât în ceea-ce priveşte fondul cât şi forma.

Elaboratul se alătură la protocol, esprimându-şi conferenţa dorinţa, ca acéstă instructivă lucrare sĕ fie publicată în colónele ziariului „Telegraful Român".

Cu acestea şedinţa se ridică la $6^{1}/_{2}$ ore, anunţându-se proxima pe mâne la 9 ore a. m.

Şedinţa III.

(ţinută Joi la 24 April v.)

Fiind elevii de la şcóla confesională din loc presenţi, se pune la ordinea zilei: *ţinerea prelegerilor practice.*

Dna învĕţătóre Maria Bozga predă elevilor din anul prim de şcólă lecţiunea din comput: *numĕrul 10.*

După terminarea prelegerei urméză discuţiunea liberă asupra acestei prelegeri, la care iau parte: Ioan Cotuţiu (Galaţi), Simion Pahone, Grigore Măgeruşan şi Leon Ursace, cari toţi constată pe lângă unele mici observări, că tema ca fond este lucrată cu mult zel şi cunoştinţă de causă, ear' în ceea-ce priveşte predarea, acésta se consideră preste tot de succésă.

Elaboratul presentat în scris se alătură la protocol.

Eugeniu Tănasă predă elevilor din anul prim de şcólă lecţiunea din învĕţământul intuitiv: *cânele.*

Mai fiind înaintate în acéstă materie încă două elaborate scripturistice de Ioan Cotuţiu (Blaşfalĕul-superior) şi de Augustin Herman, acestia predau temele lor în abstract.

După discuţia liberă la care iau parte: dna Maria Bozga, Ioan Cotuţiu (Galaţi), Leon Ursace, Ioan Jauca, George Prigónă, se constată, că tema dlui Tănasă fiind numai o pregătire pentru istoria naturală a luat o estensiune prea mare pentru anul prim de şcólă. Dl Tănasă a folosit atât în elaboratul seu scripturistic cât şi în predare un metod deosebit de cel usitat în şcólele nóstre confesionale şi ca urmare nici nu s'a putut obţiné succesul dorit de autor.

In ce priveşte temele predate în abstract ambele ca lucrare scripturistică au fost considerate de succese. Despre destoinicia autorilor în predare nu s'a putut judeca, nefiind temele predate elevilor.

Invĕţătoriul Ioan Cotuţiu din Galaţi predă elevilor anului al III-lea de şcólă lecţiunea din limba română: „Subiectul şi predicatul în zicerea simplă pe basa piesei de lectură: Păţania unui copil".

După discuţia liberă la care iau parte: Grigore Măgeruşan şi Simion Pahone, conferenţa constată, că autorul a lucrat tema după principiile metodice ale pedagogiei moderne, cu deplin interes de a promova idei în conştiinţa elevilor şi cu interes la consolidarea unor noţiuni logice abstrase din acéstă prelegere. Preste tot tema atât ca fond, cât şi ca predare este considerată ca bine succésă. Elaboratul dlui Cotuţiu se alătură la protocol.

Dl comisariu ca reasumat al discuţiunilor asupra acestei teme ni-a ţinut o frumósă şi instructivă prelegere, în care arată pe larg însemnătatea limbei materne ca obiect de învĕţământ şi principiile metodice ale pedagogiei moderne ştientifice, ce sunt de a se urma la predarea acestui principal obiect de învĕţământ în şcóla poporală, citându-ne în privinţa acésta părerile mai multor însemnaţi pedagogi moderni.

Cu acestea şedinţa se ridică la 12 ore a. m, anunţându-se şedinţa proximă şi ultimă la orele 3 p. m.

(Va urma). *Georgescu.*

Chestiuni şcolare.

Programul

examenelor publice de la şcóla română gr.-or. din *Rĕşinari* cu finea anului. şcl. 1902—1903.

Luni în 26 Maiu 1903 st. v.

De la ora 9—10 clasa I-a de fetiţe
„ „ 10—11 „ I-a „ băeţi
„ „ 11—12 „ II-a „ fetiţe
„ „ 3—4 „ II-a „ băeţi
„ „ $4—5^{1}/_{2}$ „ III-a „ fetiţe

Marţi în 27 Maiu 1903 st. v.

De la ora 8—10 clasa a III-a şi a IV-a de fetiţe
„ „ 10—12 „ a IV-a de băeţi.

După amiazi la ora 3 exerciţii gimnastice cu clasele III. şi IV. de băeţi.

La orele $3^{1}/_{2}$ producţiunea corului şi încheierea anului şcolar.

In fine escursiune în grădina şcólei. Lucrurile de mână ale fetiţelor vor fi espuse spre vedere în clasa a II-a de fetiţe Marţi în 27 Maiu a. c. st. v.

La aceste examene se învită cu stimă amicii şi binevoitorii acestei şcóle.

Rĕşinari, 14 Maiu 1903 v.

C. Hămbăşan
director.

Pentru catedrală.

1.	„Hondoleana“, însoţire de credit în Hondol .	cor.	100
2.	„Cordiana“, Fofeldea	„	50
3.	Dr. Ioan Turcu, advocat în Făgăraş . .	„	50
4.	Dr. Ioan Şenchea, advocat, Făgăraş . .	„	50
5.	Dr. Octavian Vasu, advocat, Făgăraş . .	„	25

De la sate.

Examen şcolar în Agnita.

Ruja, 13 Maiu v.

Zelosul învĕţătoriu din opidul Agnita, dl *Ioan Paicu*, a ţinut examenul anual în 9 Martie 1903 st v., sub presidenţia domnului *Nicolae Moldovan*, protopresbiter tractual, — la care pe lângă asistenţă numĕrósă de Români şi străini din loc, mai luară parte preoţi şi mulţi învĕţători din jur.

Ca om din alt tract al Archidiecesei, şi ca unul care numai cuvinte de laudă am audit despre dl înv. *Ioan Paicu*, am voit sĕ mĕ conving şi în persónă despre tóte şi în special despre resultatul examenului sĕu.

După examinarea celor 68 elevi şi eleve, de faţă la examen, — muncă de 5 ore, — am putut constata fieşte-care dintrĕ cei presenţi următórele:

a) un splendid resultat, din fie-care obiect de învĕţământ, propus în şcólă;

b) ne-a mirat mult pe toţi împrejurarea, cum de a putut propune atâta material de învĕţământ din tóte studiile şi cu atâta succes un singur învĕţătoriu, care are 104 elevi ordinari şi 37 de repetiţie. Acestei mirări, vie espresiune i-a dat şi domnul protopresbiter, în conferenţa specială, ce s'a ţinut cu toţi preoţii şi învĕţătorii presenţi;

c) şi în fine ne-a mirat disciplina ce domneşte în şcóla dlui înv. Paicu, disciplină care pune în uimire pe pedagogul cel mai perfect.

Fără a face vorbă lungă, voesc a dovedí cele premise şi a caracterisa examenul prin însaşi *„nota“* scrisă în *„Chronica şcolară“* de dl protoprosbiter, comisariu examinător, care sună aşa:

„Astăzi în 9 Maiu 1903 st. v., s'a ţinut examenul cu elevii şcólei confesionale gr. or. din Agnita sub presidiul părintelui protopresbiter *Nicolae Moldovan*, presenţi fiind 68 elevi şi eleve, şi cu asistinţă numĕrósă, atât de popor cât şi de inteliginţă, atât Români cât şi Saşi, dovedindu-se preste tot un sporiu — *fórte bun*, şi din tóte studiile în special, precum şi o disciplină *escelentă*, în urma cărui lucru din partea subscrişilor se dă dlui învĕţătorriu Ioan Paicu satisfacţia sau mulţămita cuvenită“. Subşcrişi: Nicolae Moldovan, protopresbiter, Nicolau Babeş şi Emil Tarchilă, parochi. G. Jugărean, Vasile Vêja, Ioan Vinerean, Androne Corfariu şi Ioan Jobre, învĕţători, precum şi membrii presenţi ai comitetului parochial din Agnita.

Sfânta Scriptură zice: „Celui cu cinste, cinste i-se cuvine“.

Ioan Vinerean
învĕţătoriu.

NOUTĂŢI

Personal. Inaltpreasâţitul Domn Archiepiscop şi Metropolit *Ioan Metianu* a plecat eri, Duminecă, la orele 4 şi jumĕtate la *Marienbad*, unde va face o cură de 4 sĕptĕmâni.

*

Nou profesor censurat. Marţi (sĕptĕmâna trecută) Dr. Constantin *Lacea* profesor la şcóla reală gr.-or. română din Braşov, a făcut cu frumos succes censura profesorală (examenul pedagogic) înaintea comisiunii censurătóre din Budapesta.

*

† Maria Ghidiu n. Popasu. Subscrişii, cu inima înfrântă de durere Vĕ anunţăm încetarea din viéţă a mult iubitei şi neuitatei nóstre soţii, resp. mame, surori, cumnate şi mătuşe *Maria Ghidiu născ. Popasu*, întêmplată în Sibiiu Marţi în 13/26 Maiu a. c. la 3 ore după amiazi, în al 44-lea an al etăţii şi în al 22-lea an al fericitei căsătorii. Rĕmăşiţele pământeşti ale scumpei decedate au fost depuse spre eternă odihnă Duminecă în 18/31 Maiu la 3 ore p. m. în cimiteriul bisericei gr. or. române din Caransebeş. Andreiu Ghidiu, protopresbiter ca soţ. Titu şi Constantin, ca fii. Ioan Popasu, Dr. Constantin Popasu, ca fraţi. Elena Olariu n. Popasu, Emilia Mureşianu n. Popasu, ca surori. Dr. Valeriu Olariu, Dr. Sever Mureşianu, ca cumnaţi. Lucia şi Elvira Olariu, Lucreţia şi Lucreţiu Mureşianu, ca nepóte şi nepot.

*

† Teofil Frâncu. Mercuri, în ajunul „Inălţării Domnului“, s'a înălţat la ceriuri spre a-şi lua rĕsplata muncei cinstite, isvorite din înflăcărată dragoste de neam, un suflet nobil, care cât timp a petrecut pe pământ întrupat în persóna lui *Teofil Frâncu*, în tóte lucrările sale a fost condus numai de adevĕr şi dreptate şi de iubirea neţĕrmurită ce o avea pentru neamul seu românesc. Inainte cam cu vr'o douĕ sĕptĕmâni Teofil Frâncu se re'ntorsese din Bucureşti la vatra părintéscă în Benic (lângă Teiuş), spre a-şi restaura în aerul curat al munţilor sănĕtatea sdruncinată prin birourile ministeriului de culte al României. In locul speratei restaurări i-a fost reservată însĕ de sórte mângăerea de a-şi închide ochii pe vecie în casa părintéscă după cum îi era dorinţa. A nume: într'o scrisóre adresată dlui Dr. Aurel Murĕşan puţin înainte de a pleca din Bucureşti la Benic, spunênd că şi-a cerut concediu spre a se recrea şi că speréză sĕ capete o pensiune după serviciul seu de 15 ani în România, din care pensie sĕ trăiéscă în Benic, scria următórele:

„Doresc sĕ mor şi sĕ fiu înmormêntat lângă vrednicii mei părinţi, cari au ştiut sĕ 'mi dee o creştere adevĕrat românéscă, o educaţiune alésă şi o cultură superióră. Ca semn de recunoştinţă fiéscă, mica mea proprietate din comuna mea natală am lăsat'o după mórtea mea eclesiei bisericei unite din Benic....“

„... Doresc, cum am zis, sĕ închid ochii în acele locuri româneşti, în cari m'am născut şi cari au plantat în inima mea simtĕminte aprinse şi pline de ideale pentru progresul şi cultura némului meu românesc... In viéţa mea de ziarist, nevîndêndu-mi condeiul nimĕnui am scris din principiu, din convingere şi conştiinţă. Aşa am scris şi cărţile, prin cari am nisuit a ridica poporul românesc din Munţii-apuseni din mocirla în care l'au tăvălit scriitorii străini... Ca ziarist şi ca funcţionar în Ardél şi Ţéra românéscă, idealul meu a fost înaintarea şi cultura poporului român...“

După absolvarea studiilor juridice întrând îndată în viéţa publică s'a distins ca unul dintrĕ cei mai convinşi şi înfocaţi naţionalisti. In anii 1870—75 a fost procuror la tribunalul din Făgăraş. Prigonit şi dat în judecată, împreună cu alţi tovarĕşi în lupta pentru drepturile naţionale, s'a strămutat în Braşov, înfiinţând împreună cu Densuşianu ziariul naţional „Orientul latin“. După vr'o doi ani încetând acest ziariu, Frâncu a trecut în România, unde a ocupat diferite funcţiuni în resortul instrucţiunii publice, fiind în anii din urmă şef de birou la ministeriul cultelor şi instrucţiunii publice. Pentru merite literare a fost decorat de regele României cu medalia Bene-Merenti cl. II. şi cu „Coróna României“ în gradul de cavaler. Intrĕ scrierile sale mai de valóre sunt: „Rotacismul la Moţi şi Istrieni“ (Bucureşti 1886) şi „Românii din Munţii-Apuseni“ (Bucureşti, 1888), scrise ambele în colaborare cu rĕposatul Dr. George Candrea. Céstă din urmă a fost premiată de Academia Română.

Inmormêntarea i-s'a făcut Vineri (29 Maiu n. în cimiteriul bisericei gr. cat. din Benic. — Fie-i ţerina uşóră şi odihna vecinică!

*

Monumentul Bratian. Eri s'a făcut la Bucureşti cu mare solemnitate inaugurarea monumentului ridicat întru memoria nemuritoriului *Ioan C. Bratian*, marele patriot român.

*

Şcolar. Examenele de cualificaţiune învĕţătoreşti se încep *Marţi în 9 Iuniu* nou a. c. Admişi la examen sunt toţi candidaţii, ale căror acte sunt în ordine, de tot sunt admişi 78 de inşi.

*

Din miseriile emigrării. „Magyar Polgár“ în numĕrul dto 28 Maiu st. n. spune, că sĕptĕmâna trecută a sosit la *Ruttka* (în nordul Ungariei) o cétă de 10 emigranţi români, re'ntorşi din America, flămênḑi şi rupţi ca vai de ei. De la Ruttka nenorociţii au călĕtorit pe jos, escortaţi ex offo, până la Sânmărtinul slovăcesc (Turócz-Szentmárton), unde au fost încuartiraţi preste nópte în grajdiurile de la casa comitatensă, ear' cu hrană (pâne) i-a provĕḑut, de milă, directorul şcólei industriale de acolo (cu nume Bánffy). A doua zi au fost escortaţi la locul lor natal. — Plecaseră bieţii pe la sfêrşitul ernii la America, la Cleveland, dar' ajungênd pe mâna unui agent de emigrări i-a înduplecat sĕ mérgă la Canada, spunêndu-le că acolo e mare trebuinţă de lucrători. In Canada n'au căpĕtat însĕ nimic de lucru şi astfel au mers la New-York. Acolo îndată la sosire au fost deţinuţi şi duşi la biroul oficiului de emigrări, unde într'o casamată mare mai erau închişi încă sute de inşi. Patrusprezece zile au fost ţinuţi închişi acolo, neputênd în acel timp sĕ comunice cu nime din afară şi sĕ caute ceva ajutoriu dór' la compatrioţi de-ai lor aflători deja în condiţiuni de lucru. După 14 zile au fost imbarcaţi pe o corabie şi retrimişi în Europa. La Hamburg au fost puşi la mal, de unde au călĕtorit cu trenul până la Ruttka. Din cele 3—400 coróne cu cât plecaseră de-a casă, nu mai aveau nici un filer.

*

Dar pentru biserică. Comitetul parochial gr.-or. din parochia *Păuca*, tractul Mercurei, aduce şi pe calea acésta adânc simţita mulţămită vĕduvei *Maria Juga* din Sĕlişte pentru darul de 100 coróne donat pentru repararea bisericii gr.-or. din parochia susamintită. Dzeu sĕ-i rĕsplătéscă jertfa adusă. *Patriciu Marcu*, paroch.

*

Din Braşov ni-se scriu următórele: „Vĕ comunic, că femeile nóstre, aparţinĕtóre parochiei de la biserica gr.-or. a *„Sântei Adormiri“* din Braşovul-vechiu, în adunarea lor generală ţinută în Dumineca trecută, 11 Maiu v., au decis înfiinţarea unei reuniuni *„pentru ajutorarea şi înfrumseţarea bisericei“*. Statutele s'au cetit şi aprobat de cătră adunarea generală, şi în curênd se vor aşterne Preavenerabilului Consistoriu spre părintéscă aprobare. Sperăm că în timpul apropiat vom înfiinţa în parochia nóstră şi o reuniune română de înmormêntare“.

*

Ertare. Procesul intentat din partea dlui protopresbiter al Timişórei Dr. Traian *Putici*, învĕţătoriului pensionat Emeric *Andreescu* din Timişóra pentru *acusă falsă şi calumniare*, a fost terminat cu *ertare* din partea acusatoriului, după-ce acusatul a recunoscut la pertractarea ţinută zilele trecute, că arătările făcute la consistoriul din Arad în contra dlui protopresbiter le-a făcut nu din indemn propriu, ci la îndemnurile celor din apropierea rĕposatului episcop Goldiş. Ele însĕ sunt în întreg cuprinsul lor *neadevĕrate şi fără temeiu*. Retrăgêndu-şi dl protopresbiter acusa, procedura a fost sistată.

*

Post de notariu. Sub nr. 1983 pretorial şi cu termin până la 14 Iuniu st. n. e publicat concurs la postul de notariu comunal în *Selişţat* (Boldogváros) din pretura Cincul-mare (comitatul Têrnava-mare). Dotaţie: 1000 coróne salariu, 100 cor. pauşal de cancelarie şi luminat, 60 cor. onorar de înmanuări, 40 cor. onorar pentru postă (postakezelődíj), cuartir şi 160 cor. onorar de matriculant (în cas că alesul va fi numit şi conducĕtoriu de matricule). De la reflectanţi se cere cunóşterea şi a limbei române şi germane. Cererile concursuale sunt a se trimite protopretorului Imecs în Cincul-mare (Nagy-Sink).

*

Jertfă pentru alţii. In tómna trecută, doi soldaţi pioniri de la garnisóna din Comorn au căḑut în Dunăre cu ocasiunea unor esercitii. Locotenentul Althos *Smetana* vĕḑênd că soldaţii sunt în primejdie de mórte, a sărit în apă şi i-a scos la mal pe amêndoi. Şi-a contras însĕ o rĕcélă din care nu s'a mai vindecat. De atunci până Luni a zăcut în spital, ear' Luni mórtea l'a scăpat de tóte suferinţele. A fost înmormêntat cu mare pompă.

*

Operaţiune interesantă. Medicul Maidland *Ransay* de la institutul de oftalmie din Glasgov a făcut acum de curênd o operaţiune fórte interesantă şi deplin succésă. A operat adecă ochii unui om de treizeci ani, născut orb, care acum vede perfect. Primul obiect ce a vĕḑut pacientul după operaţiune, a fost obrazul medicului, de care se mira minune, neştiind ce e. Când medicul a început sĕ 'i vorbiască, nu ştia de unde 'i vin sonurile şi numai astfel a putut ajunge la cunoştinţa că vede o faţă de om, că a pipăit gura medicului, apoi pe a sa. S'au făcut cu orbul vindecat multe esperimente interesante. Intrĕ acestea, arătându-i-se diferite colori, de colórea galbină i-s'a făcut rĕu, cea roşie însĕ l'a disrus la mare veselie, etc.

*

Crima unui nebun. Ţeranul Moise Străin din Utvin (comitatul Timiş) fiind atacat de accese de nebunie în nóptea de Luni spre Marţi, s'a sculat şi luând un briciu a tăiat gâtul copilaşului seu, pe care — de altcum — îl avea fórte drag. Trezindu-se soţia nebunului şi vĕḑênd fapta oribilă a lui, a strigat după ajutoriu; nebunul însĕ s'a repeḑit s'o ucidă şi pe ea. A fost însĕ împedecat de vecini, cari alergaseră acolo. Nenorocitul, trecêndu-i momentele nebuniei şi vĕḑênd ce a făcut, s'a proşternut asupra micului cadavru şi a plâns amar. A trebuit ridicat de acolo cu forţa.

*

Curs supletoriu de grecă. Ministrul r. u. de culte şi instrucţiune publică a dispus ţinerea unui curs supletoriu de grecă în feriile de vară pentru profesorii de la şcólele medii, cari au întrĕ studiile speciale istoria ori limba magiară. Cursul se va ţiné în Budapesta, va dura din 2 Iuliu până în 16 August, conducĕtoriu va fi profesorul de universitate Dr. Hegedüs István, ear' prelegĕtori: din istoria literaturii eline Dr. Geréb József, profesor la gimnasiul de model din Budapesta; din archeologia grecă şi istoria artelor Dr. Láng Nándor, profesor la gimnasiul din districtul I al Budapestei, ear' din metodică Samu István, profesor la gimnasiul din districtul VII. al Budapestei.

*

Nuntă tragică. Sĕptĕmâna trecută căsătorindu-se fiica oficerului artilerist Salomon de la garnisóna din Arras (Francia), în cursul ospĕţului s'a rĕsturnat o lampă şi a aprins tapetele salei. Trei neveste şi o fată au murit în urma arsurilor, ear' alţi 27 nuntaşi au îndurat răniri fórte grave.

*

Maial în Bran. Corpul învĕţătoresc de la şcóla capitală rom. gr.-or. din Bran îşi va ţiné maialul cu elevii sus menţionatei şcóle a treia zi de Rusalii în aleiul de sub Castel, proprietatea dlui Dr. Iuliu de *Puşcariu*. La acéstă festivitate sunt rugaţi a participa fără a mai aştepta învitări speciale toţi sprijinitorii şi binevoitorii şcólei. Elevii se vor produce cu cântări şi declamări. Venitul curat este destinat *fondului escursiunei şcolare*. Ofertele marinimóse se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale publică.

*

Teatru în Beiuş. *Corul meseriaşilor români din Beiuş* învită la representaţiunea teatrală, împreunată cu cântări, declamaţiune şi dans, ce o va da Luni, a 2-a zi de Rusalii în sala ospĕtăriei opidane. Venitul e destinat pentru ajutorarea incendiaţilor din Bunteşdi. Preţul de întrare la bunăvoinţa publicului. Inceputul la 8 ore séra. Pe lângă cântările corale şi declamaţiuni se va representa comedia „Dragoste copilăréscă“ de C. Murai.

*

Nebunit la pertractare. Orbán Gyula, croitoriu în Turda, fiind dat în judecată pentru lesiune corporală gravă, a fost osândit Mercuri la 6 luni închisóre. Când i-s'a publicat sentinţa, osânditul a început a vocifera şi alergând afară din sala de pertractare se năpustia asupra tuturor sĕ'i ucidă. Nebunise bietul om. Acum, în loc de temniţă se află în spital.

*

Insomnia este eschisă pentru acela, care pórtă crucea duplă electro-magnetică nr. 86967 R. B. a lui Albert Müller (Budapesta, V. Vadász utcza 42/V), ceea-ce adevereşte în mod eclatant şi epistola următóre: Preastimate dle Müller! Timp scurt înainte am comandat pentru cumnatul meu, Ioan Weber, crucea duplă electro-magnetică nr. 86967 R. B. a dvóstre şi acésta a avut aşa efect, că bolnavul după câteva zile de folosire s'a simţit mai bine, respiraţiunea a devenit mai uşóră şi insomnia a dispărut cu totul. Cunoscênd efectul binefăcĕtor al acestei cruci, te rog sĕ 'mi trimiţi şi mie douĕ, una penteu mine şi alta pentru soţia mea. Rudorfalva, 19 Februariu 1901. Cu distinsă stimă, *Mateiu Schrei*.

ECONOMIE.

Banca generală de asigurare mutuală „Transsylvania“. Ni-s'a trimis spre publicare următoriul comunicat: De timp mai îndelungat diferite ziare se ocupă cu banca de asigurare „Transsylvania“ şi cu unii dintrĕ representanţii sĕi. Acì banca este presentată ca o întreprindere, care are sĕ servéscă agitaţiuni naţionaliste, de altă parte ear' sunt atacaţi în modul cel mai vehement agenţi ai representanţelor ungureşti ale băncii.

Institutul de asigurare „Transsylvania“ a înfiinţat înainte cu vre-o câţiva ani în Ungaria-de-sus agenturi de probă cu scopul de a 'şi estinde eventual activitatea şi în acele părţi ale ţĕrii. Parte vaza institutului, care esistă deja de 35 de ani, parte premiile eftine şi culantele condiţii de asigurare îndreptăţiau aşteptarea, că banca de asigurare va obţiné resultate corĕspunḑĕtóre şi în noul reion. Natural, că institutele de concurenţă priviau cu ochi rĕi o astfel de estindere a „Transsylvaniei“ şi este constatat, că acéstă împrejurare a dat impulsul atacurilor ziaristice cu totul nejustificate.

„Transsylvania“ s'a vĕḑut decepţionată în aşteptările sale referitóre la afacerile din Ungaria-de-sus şi deóre-ce s'au arătat acì numai perderi, institutul se retrage — după-cum s'a făcut deja comunicare în acéstă direcţie din partea presidiului în ultima adunare generală — pe vechiul ei teren de activitate, unde va luera mai departe în mod strict real. Cu acésta, credem, vor amuţí şi vehementele atacuri ziaristice. Consiliul de administrare: *Dr. Wilhelm Bruckner* m. p., president.

Cărţi şi reviste.

„Biserica ortodoxă română“, revista bisericéscă a sfântului Sinod al bisericei autocefale ortodoxe române, a apărut pe April (fascicolul 1, anul de esistinţă XXVII) cu următoriul sumariu: Cuvênt înainte. Pentru Mănăstiri; Naum Rîmniceanu: Tratat important; Disciplina arcană; Scurtă privire asupra cercetărilor ştiinţei filosofice şi positive; Papa Nicolau I; Istoricul Metropoliei şi al Episcopiilor Moldovei; Bibliografia grecă (tine); Biserica română din Canada; Pentru legile omeneşti şi legile dumnezeeşti; Cuvênt la Dumineca a doua după Paşti a sf. Apostol Toma; Donaţiuni.

Nr. 68—1903 [80] 1—3

Concurs

Prin acésta se publică concurs pentru întregirea postului vacant de **paroch** în **Sântă-Măria-de-pétră** din tractul Haţegului cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele în acéstă parochie de clasa a III-a sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor de la stat.

Concurenţii sĕ-şi trimită cererile instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral, şi sĕ se presenteze în comună spre a-i cunóşte poporul.

Haţeg, în 17 Maiu 1903.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral al Haţegului.

Titu V. Gheaja
protopresbiter.

Nr. 1637—1903. [74] 3—3

Concurs

Postul de **notariu comunal** în comuna **Săsăuş** (Szászahúz, Sachsenhausen) în districtul Nocrichiu, comitatul Sibiiu (Szeben m.), este de ocupat. Cererile concursuale, scrise cu mâna proprie şi instruite în sensul §. 6 art. de lege I: 1883, respective §. 3 al art. de lege XX: 1900, sunt a se înainta subsrisului cel mult până în *10 Iuniu n. a. c.* Cererile sosite mai târziu nu se vor lua în considerare.

Venite:

1. Salariu 800 cor.
2. Bani de cuartir 80 cor.
3. Pauşal de călĕtorie 80 cor.
4. Pauşal pentru lemne 24 cor.
5. Remuneraţiune pentru conducerea matriculelor 160 cor.
6. Competinţele statuare pentru lucrări private.

Nocrichiu, în 22 Maiu 1903.

Protopretorul:
Haner.

Nr. 280 1903. [77] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia **Sărăcsĕu** se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în acest jurnal.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Doritorii de a ocupa postul numit îşi vor aşterne — în terminul sus indicat — petiţiunile concursuale la subsemnatul oficiu protopresbiteral, avênd a se presinta, înainte de alegere, în biserica din loc, spre a cânta, respective a celebra şi a cuvênta.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Alba-Iulia, în conţelegere cu comitetul parochial.

Alba-Iulia, 8 Maiu 1903.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Nr. 279 1903. [78] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia **Poiana** cu filia **Găureni** se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în acest jurnal.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Doritorii de a ocupa postul numit îşi vor aşterne — în terminul sus indicat — petiţiunile concursuale la subsemnatul oficiu protopresbiteral, avênd a se presinta, înainte de alegere, în biserica din materă spre a cânta, respective a celebra şi a cuvênta.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Alba-Iulia, în conţelegere cu comitetul parochial.

Alba-Iulia, 8 Maiu 1903.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

2960—1903 sz. polg. [72] 3—3

Hirdetmény.

A nagyszebeni kir. törvényszék, közzé teszi, hogy Szebenvármegyébe kebelezett Lámkerék község határának általános tagositása elrendelése iránt, Krauss József ottani birtokos kérvénye folytán a tárgyalást elrendelte s annak határ napjául **1903. évi julius hó 1-ső napját délelőtt 9 órakor** a lámkeréki községi iródába kitüzte.

Ezen tárgyalásra az összes érdekelt birtokosok azon megjegyzéssel idéztetnek meg, hogy az arra meg nem jelenő birtokosok a tagositásba beléegyezőknek fognak tekintetni.

Kelt Nagyszebenben a kir. törvényszék mint polgári biróságnak 1903. évi május hó 12. napján tartott üléséből.

Jóvián Jenő
elnök.

Thomándl
jegyző.

Nr. 181—1903. [70] 2—3

Concurs

Pentru îndeplinirea postului vacant de **paroch** în parochia de clasa a III-a **Curtuiuş** prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile, computate de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Concurenţii sunt poftiţi a'şi aşterne petiţiunile în terminul deschis, instruite conform legilor în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în Dej (Dés) şi a se presenta — după posibilitate — în vre o Duminecă ori sĕrbătóre în biserica acestei parochii pentru a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Dej, 1 Maiu, 1903.

In conţelegere cu comitetul parochial.
Oficiul protopresbiteral al tractului gr. or. Dej.

Teodor Hermann
protopresbiter.

Săpun cu ruda.

Marca:

„cerb“ sau „cheie“

Săpunul cel mai bun, mai spornic şi prin urmare cel mai eftin. [4] 11—17

Se capĕtă pretutindenea.

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căilor ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1903.

Budapesta — Predeal

Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.—	10.—		2.10	pl.	Viena	sos.	1·50	6.32	6.32	1.50
9.—	6.50	5.45	9.15		Budapesta (gara centrală).		7.10	9.35	6.44	7.50
11.56	9.07	9.27	11.19		Szolnok		8.37	7.12	3.46	5.32
2.14	10.43	11.53	12.55		P. Ladány		12.54	5.27	1.12	3.56
3.49	11.56	1·48	2.11	sos.	Oradea-mare	pl.	11.04	4.15	11.36	2.38
4.10	12.11	2.06	2·18	pl.		sos.	10.40	4.09	11.15	2.32
4.50	12.52	3·04	2.51		Mező Telegd		10.05	3.45	10.41	2.03
5.33	1.40	3.50	3.26		Rév		9.31	3.24	10.10	1.37
5.56	2.06	4.14			Bratca		9.10		9.53	
6.42	2.50	5.02	4.16		Ciucia		8.37	2.46	9.23	12.55
7.23	8.30	5.49	4 52		Huiedin		7.58	2.13	8.47	12.23
8.23	4.27	6.56			Nadăşul-ung.		6.42		7.35	
8.37	4.42	7.12	5.55	sos.	Cluş	pl.	6.17	12.59	7.13	11.10
8.54	4.52	8.30	6.11	pl.		sos.	5.41	12.23	6.45	10.50
9.11	5.18	8.59	6.27		Apahida		5.22	12.01	6.27	10.34
10.21	6.26	10.41	7.27		Ghiriş		3.58	10.46	5.18	9.30
10.47	6.52	11 16	7.50		Cucerdea	pl.	3.14	10.08	4.43	9.00
10.58	6.57	11.31	7.52			sos.	3.02	9.58	4.33	8.55
11.05	7.04	11.40	7.56		Uióra		2.56	9.52	4.27	8.50
11.13	7.11	11.50			Vinţul-de-sus		2.49	9.45	4.20	
11.34	7.33	12.20	8.16		Aiud		2.27	9.22	3.59	8.29
11.52	7.53	12.46	8.32	sos.	Teiuş	pl.	2.05	9.—	3.38	8.12
12.24		1.30	8.37	pl.		sos.	1.29		3.02	8.00
12.53		2.05			Crăciunel		12.57		2.36	
1.07		2.16	9.05		Blaş (ungh. Têrnavei)		12.43		2.21	7.35
1.14		2.24			Blaş		12.36		2.16	
1.45		3.02	9.31		Micăsasă		12.02		1.44	7.08
2·01		3.20	9.43	sos.	Copşa-mică	pl.	11.41		1.25	6.56
2.15		3.32	9.47	pl.		sos.	11.09		1.06	6.50
2.33		3.49	10.01		Mediaş		10.53		12.51	6.37
3.04		4.18	10.25		Elisabetopole		10.24		12.23	6.16
3.40		4.52	10.53	sos.	Sighişóra	pl.	9.48		11.49	5.49
3·47		5.04	11.—	pl.		sos.	9.02		11.42	5.42
4.03		5.33	11.14		Haşfalĕu		8.43		11.27	5.28
5·28		7.03	12.26		Homorod		7.30		10.18	4.23
6.03		7.43	12.58		Ágostonfalva		6.49		9.39	3.50
6.34		8.13	1.16		Apaţa		6.27		9.17	3.35
7.10		8.48	1.35		Feldioara		5.56		8.49	3.15
7·50		9.27	2.09	sos.	Braşov	pl.	5.20		8.13	2.45
11.40			2.19	pl.		sos.			6.00	2.18
12.38			3.01		Timiş				4.05	1.42
1.11			3.31		Predeal				3.32	1.12
8.10			9.40	sos.	Bucuresci	pl.			8.40	8.05

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

tren de persóne			tren mixt.				tren de pers.	tren mixt	tren de pers.	
2.21	4.43	11.20	7.10	pl.	Copşa mică	sos.	6.—	9.32	3.02	12.50
3.40	6.36	12.39	8.50		Ocna (Scalde)		4.57	8.08	1.27	11.47
3.58	7.04	12.57	9.15	sos.		pl.	4.37	7.41	12.58	11.27
tr. mxt.	Comunică Numai Marţa şi Vinerea.	tr. mxt.	—		Sibiiu		—		Circ. Marţa şi Vinerea	tr. mxt
4.33		2.--	—	pl.		sos.	—	7.33		8.57
5.23		2.54	—		Tălmaciu mare		—	6.45		8.04
6.15		3.59	—		Avrig		—	6.01		7.15
8.34		6.35	–	sos.	Făgăraş	pl.	—	3.32		4.25

Budapesta — Arad — Teiuş

Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.00	10.00	12.30	8.50	pl.	Viena	sos.	3.25	7.20	6.32	6.32
8.10	6·50	10.00	2.15		Budapesta (gara centrală).		6.10	1.10	7.20	9.35
11.09	8.53	1.30	4.22		Szolnok		2.49	11.19	4.13	7.32
3.32	11.51	6 05	7.11	sos.	Arad	pl.	9.35	8.18	11.20	4.21
4.07	12.11	6.35	7.18	pl.		sos.	9.05	8.08	10.50	4.06
4.19	—	6.46			Glogovaţ		8.55		10.38	—
4.41	–	7.06			Gyorok		8.34		10.14	—
4.53	—	7.16			Pauliş		8.14		10.00	—
5.06	12.49	7.34	7.55		Maria-Radna		7.54	7.30	9.45	3.27
5.34	—	7.54			Conop		7.22		9.15	—
5.49	1.16	8.08	8.21		Bêrzava		7.05	7.00	8.57	2.57
6.36	1.46	8.47	8.51		Soborşin		6.27	6.34	8.15	2,31
7.10	2.05	9.12	9.03		Zam		5.50	6.08	7.41	2.05
7.39	—	9.34			Gurasada		5.23		7.16	—
7.50	2.27	9.42	9.30		Ilia		5.13	5.45	7.06	1.39
8.15		10.03			Branicica		4.49		6.43	—
8.41	2.54	10.27	9.57		Deva		4.27	5.19	6.20	1.12
8·56	3.06	10.41	10.08		**Simeria** (Piski)		4.12	5.08	6.05	1.00
9.45	3.32	11.24	10.40		Orĕştia		3.33	4.36	5.19	12.33
10.05	—	11.44			Şibot		3.13		4.55	
10.30	4.—	12 04	11.08		Vinţul de jos		2.53	4.09	4.34	12.05
10.49	4.26	21.24	11.20		Alba-Iulia		2.33	3.57	4.17	11.44
11.25		12.58	11.42	sos.	Teiuş	pl.	2.00	3 33	3.43	

Vinţul-de-jos—Sibiiu.

	Tren micst		tr. d. p.				tr. d. p.	Tren micst		
—	2.00	7.30	4.10	plécă	Vinţul-de-jos	sos.	11.43	7.48	10.15	—
—	2.24	7.57	4.31		Sebeşul-săsesc		11.27	7.28	9.55	—
—	2.47	8.20	4.49		Câlnic		11.09	6.48	9.15	—
—	3.11	8.44	5.08		Cunţa		10.59	6.34	9.02	—
—	3.21	8.54	5.17		Mercurea-Sărătură		10.44	6.15	8.43	—
—	3.40	9.12	5.31		Mercurea		10.32	6.00	8.28	—
—	3.54	9.26	5.42		Apoldul-mic		10.22	5.18	8.14	—
—	4.30	10.05	6.11		Apoldul-mare		10.05	4.55	7.52	—
—	4.58	10.33	6.33		Galeş		9.46	4.25	7.24	—
—	5.27	11.07	6.56		Sĕlişte		9.30	4.05	7.05	—
—	5.40	11.20	7.06		Săcel		9.11	3.40	6.41	—
—	5.50	11.30	7.15		Cacova		9.01	3.28	6.29	—
—	6.01	11.45	7.24		Orlat		8.51	3.16	6.17	—
—	6.18	12.03	7.35		Cristian		8.31	2.48	5.50	—
—	6.44	12.29	7.56		Turnişor		8.07	2.17	5.17	—
—	6.55	12.40	8.05	sos.	Sibiiu	plécă	7.57	2.05	5.05	—

Arad—Timişóra

	tren de pers.		tren mixt.				tren mixt.	tren de pers.		
—	6.15	11.56	5.00	pl.	Arad	sos.	10.43	3.44	10.59	—
—	7.00	12.42	6.14		Vinga		9.47	3.01	10.17	—
—	7.21	1.05	6.52		Merczifalva		9.09	2.33	9.50	—
—	7.49	1.35	7.39	sos.	Timişóra	pl.	8.25	2.00	9.17	—

Notă. Orele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se cetí de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. — Numerele încadrate în linii negre însémnă orele de nópte.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 56 Sibiiu, Joi 22 Maiu (4 Iuniu) 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Activistii.

Sibiiu, 3 Iuniu n.

Câtă vreme partidul național român era pus în posibilitate de a funcționa, și prin supremul seu for, prin conferența națională, își precisa din când în când linia de conduită politică, decretând, amĕsurat împrejurărilor, pasivitate față de alegerile parlamentare: presa patriotică nu înceta sĕ ne mustre rĕu pentru acéstă atitudine, — după ea ostilă constituției și instituțiunilor de stat, — căutând sĕ ne capaciteze, că dorințele și plângerile nóstre numai în parlament pot fi ascultate, aceea ce e just și echitabil numai parlamentul ne póte da, și de aceea, nu cu pasivitate, cu resistență pasivă, ci *cu întrarea în parlament* vom puté câștiga și noi ce vrem sĕ câștigăm și ce ni-se póte da fără periclitarea integrității și a unității statului.

Firește, era vorba de pasivitatea Românilor din Ardél, cari din capul locului s'au pus pe terenul resistenței pasive, fiind-că ei din capul locului au avut ponderóse motive de a nu întra în parlamentul ungar.

Căci pasivitatea Românilor din Ardél a fost totdeuna esplicată din parte magiară așa cum trebuia sĕ fie esplicată: ca o *negațiune* a stării de lucruri creată în țéră fără concursul și învoirea Românilor, pe când pasivitatea celorlalți Români, — din Banat și Ungaria, — a fost considerată ca isvorîtă din neputința de a străbate cu candidați naționali, și de aceea mare importanță nu i-s'a dat.

Astăzi e făcută spărtura în pasivitatea Românilor din Ardél. Cercul electoral al Dobrei a decretat activitate, și dl *Dr. Aurel Vlad* și-a pus candidatura în acest cerc cu program național.

Va sĕ zică, Românii au făcut începutul abandonării terenului de negațiune cu privire la stările de lucruri create pe séma lor fără consentimentul lor.

Acceptéză de *legală* situația în care se află, și *pe teren legal* vreau sĕ lupte în viitoriu pentru recunóșterea drepturilor ce li-se compet ca cetățeni ai acestui stat!

Firesc lucru ar fi deci, ca presa magiară sĕ se bucure de acest bun început și sĕ salute noua direcție politică a Românilor, sĕ salute evenimentul de ea de mult dorit.

Dar' presa magiară observă cel mai desĕvêrșit mutism față de acțiunea politică a Românilor din cercul electoral al Dobrei, ear' acea parte a ei, care îi consacră cuvinte de apreciare, o face numai pentru a trage clopotul într'o dungă, pentru a alarma opiniunea publică magiară: că primejdia e aprópe, și primejdia e mare, pentru-că dacă va întra *Dr. Aurel Vlad* ca naționalist român în dieta ungară, vor căpĕta poftă și alții sĕ între, și la proximele alegeri dietale se póte pomení parlamentul cu un mănunchiu întreg de deputați naționali români. De aceea, *trebue împedecată cu ori-ce preț alegerea lui Dr. Vlad!*

Așa scria de es. ziariul *„Magyar Szó“* zilele trecute.

Ciudată părere. Pentru domnii de la ziariul acesta ar fi deci mai convenabil, dacă Românii din Ardeal ar rĕmâné și mai departe *pe terenul negațiunii*, n'ar cunóște uniune, n'ar cunóște parlament ungar, n'ar cunóște legi aduse de acest parlament, — de cât dacă le-ar recunóște tóte acestea și ar întra în parlament pentru a cere acì, nimic alta de cât respectarea și esecutarea legilor și în părțile lor bune și favorabile Românilor!

Sĕ nu știe face óre deosebire domnii de la *„Magyar Szó“* întrĕ pasivitate și activitate, în ce privește pe Românii din Ardél? Și sĕ nu știe ei óre, că din punctul de vedere chiar al Magiarilor care e mai puțin neplăcută pentru ei? Ba da; atâta cumințenie presupunem de la ei.

Atunci de ce alarméză opiniunea publică magiară, și de ce cer, ca alegerea unui deputut naționalist la Dobra *sĕ fie împedecată cu ori-ce preț?*

S'o spunem de ce. Pentru că se tem patrioții, că deputatul, sau deputații naționalisti români, (dacă vor puté întra în dietă) n'au sĕ-și țină gura în parlament, ci în fața țerii și a lumii întregi au sĕ spună, că în țéra nóstră sunt legi sancționate, în cari se dau drepturi (puține, nu'i vorbă) și naționalităților nemagiare, prin urmare și Românilor, dar' legile acestea nu le respectéză nimeni, și nu le esecută nimeni; și astfel vine dat de gol în fața lumii *liberalismul*, cu care compatrioții nostri au făcut atâta paradă în trecut.

Iată de ce deci activistii de astăzi au ajuns sĕ fie pentru politica magiară mai periculoși și mai temuți de cât pasivistii din trecut. Dar' fără temeiu. Pentru-că, de-și credem că tocmai acesta are sĕ fie pentru mulți indemnul de a înmulți și închiega rîndurile activistilor români la alegerile proxime generale dietale, — credem totuși și aceea, că compatrioții magiari cari doresc sincer o înțelegere cu naționalitățile, se vor convinge după întrarea deputaților naționali români în parlament, că chiar din al lor punct de vedere e mai bună politica acésta de activitate a Românilor ardeleni, de cât pasivitatea din trecut. Pentru-că deputații români nu vor cere de la parlamentul țerii nimic imposibil și nerealisabil. Deputații români nu vor face alta, de cât vor conlucra și ei la întărirea și consolidarea statului comun, grijind însĕ tot-odată și de sórtea poporului din care fac parte. De aceea, nu e nici un motiv de a le duce téma activistilor români.

Obstrucția și comitatele. Rînd pe rînd se pronunță municipiile în chestia obstrucției, inaugurată în dietă din partea oposiției parlamentare, condamnându-o și protestând în contra ei. In comitatele în cari și Românii au vot și cuvênt în salele comitatense, acestia încă își spun cuvêntul, arătând, că ei nu pot sĕ aibă încredere în actualul guvern; de aceea *condamnă și ei obstrucția*, dar' încredere guvernului nu votéză. Așa s'a făcut zilele trecute la Arad, Brașov, Deva, și așa se va face, probabil, mâne și în Sibiiu, pentru-că, după-cum se svonește, în congregația de mâne a comitatului Sibiiu încă va fi pusă în discuție obstrucția parlamentară, în forma unei propuneri de încredere față de guvern.

Monumentul lui I. C. Brătianu.

Duminecă s'a făcut, după cum am anunțat în numĕrul trecut, desvĕlirea monumentului marelui patriot român *I. C. Brătianu*, în presența unui imens public recrutat din tóte straturile sociale ale capitalei României.

S'a celebrat la orele zece și jumĕtate serviciu divin din partea Inaltpreasfințiilor Lor, Metropolitul primat și Metropolitul Moldovei, încunjurați de Inaltul cler. S'a desvĕlit apoi monumentul, salutat cu un puternic *„ura“* din partea mulțimei, și s'au rostit discursurile, în ordinea următóre: *Dimitrie A. Sturdza*, în numele guvernului, *P. S. Aurelian*, în numele senatului, *M. Ferechide*, în numele camerei, *Grigore Macri*, din partea Iașilor, *Nicolaide*, din partea Craiovei, general *Budișteanu*, din partea celor cari au luptat peste Dunăre, și *Bibicescu*, din partea consiliului comunal al Capitalei.

Toți au arătat meritele și patriotismul lui Ion Brătianu.

La urmă *Ioan N. Polychroniade* recită o frumósă poesie ocasională.

S'a făcut apoi defilare, în fața monumentului, cu elevii de la școlele publice.

Maiestatea Sa regele Carol a adresat din incidentul acesta următórea scrisóre autografă d-nei Pia Brătianu, soția marelui bărbat de stat Ioan Brătianu:

> Dómna mea, Cu gândul și cu sufletul mĕ asociez la solemnitatea de astăzi, prin care poporul român rĕsplătește patriotica muncă a ilustrului Domniei Vóstre soț, așezênd în mijlocul Capitalei un monument măreț spre vecinică amintire.
>
> Nu póte fi o mângăere mai dulce, o întărire sufletéscă mai mare pentru Domnia Vóstră și pentru mine, ca recunoștința ce se arată nemuritoriului Ioan C. Brătianu, care și-a închinat întréga viață la mărirea țĕrei. Acéstă recunoștință cinstește de o potrivă pe acei cari o simt și pe acela către care se îndreptéză.
>
> Sfătuitor statornic, credincios al Tronului, bărbat de Stat înțelept, fruntaș printrĕ fruntași, Ioan Brătianu, a meritat vrednica rĕsplată ce i-se dă astăzi, ear' monumentul ce i-s'a ridicat va spune generațiunilor viitóre cât de însemnată a fost partea ce a luat la neatârnarea regatului. Cât pentru mine, nu voiu uita nici-odată devotamentul cu care a servit țéra și Tronul, mai ales în vremurile de luptă; avêntul seu generos, pururea îndreptat spre înălțarea patriei; concepțiunea sa vie de nevoile poporului, precum și acéstă dulce și simpatică înfățișare cu care câștiga inimile și ne desvĕlia o bunătate de suflet fără de ură și de invidie.
>
> Numele sĕu va rĕmâné în veci nedespărțit de aceste timpuri glorióșe ale renașterei nóstre și faptele rĕsboinice prin cari s'a îndeplinit, cu ajutoriul lui D-zeu și cu vitejia armatei, visul secular al Românilor.
>
> Cu o adevĕrată bucurie mĕ folosesc de prilejul sĕrbătórei de astăzi spre a vĕ reînoí, Dómna mea, încredințarea viei afecțiuni ce vĕ păstrez.
>
> București, în 18 Maiu 1903.
>
> Carol.

Pe monument au fost depuse numĕróse coróne. De remarcat: a Regelui Carol, a reginei Elisaveta, a Bulgariei, cu inscripția: *„memoriei lui I. C. Brătianu — poporul bulgar“*, etc.

Principele Bulgariei a adresat din Burgas următórea telegramă dlui *Ionel Brătianu*, ministru și fiu al marelui patriot și Român *I. C. Brătianu:*

„Mĕ asociez din tótă inima la piósa ceremonie care consacră gloriósei memorie a ilustrului vostru părinte, a cărui amintire va rĕmâné neștérsă printrĕ poporul meu.“

Panglicele corónelor, apoi corónele Regelui și Reginei vor fi păstrate în capela din Florica, unde e înmormêntat Ioan C. Brătianu.

Confederațiune balcanică.

Ideia unei confederațiuni a statelor mici balcanice o sulevéză ziariul *„Conservatoriul“* din București, desvoltându-și interesanta temă, într'un numĕr mai recent, după cum urméză:

Ideia de a se uní tóte statele europene într'o mare federațiune, a fost emisă la congresele de pace în câteva rînduri, și s'au vĕdut capete încoronate atrase de curentul acestei idei salutare. „Cu toții dorim pacea, cu toții dorim unire și bună înțelegere. Pentru-ce dar' sĕ ne rĕsboim? Armatele ne sărăcesc, înghit o gróză de bani. Sĕ desarmăm și sĕ ne iubim ca frații!“

Frumóse vorbe, dar' ce folos, când n'au temeiu.

Lupta pentru interese îl ține pe fie-care popor, ca pe fie-care om în vecinică stare de apărare. *Si vis pacem, para bellum*, zice proverbul latin, și ca rĕspuns la apelul făcut pentru desarmare vedem fie-care stat mărindu-și încă forțele armate.

Pe câtă vreme statele europene stau grupate în alianțe unele contra altora, e firesc sĕ nu desarmeze. Se întêmplă însĕ, că pe când doi se céртă, — presupunem dubla și tripla alianță, — un pericol îi amenință pe amêndoi; de sigur cei doi certați vor uita dușmănia și ca ómeni cuminți își vor da mâna sĕ înfrunte primejdia amenințătóre. Așa se va întêmpla, când America va amenința serios Europa pe cale economică.

Se pare că evoluția popórelor tinde tot mai mult spre contopirea intereselor. Ideile naționale separatiste vor trebuí subordonate politicei economice. Mica Elveție trăește destul de fericită cu cele trei naționalități ale sale, pentru-că e condusă numai de interese economice. Locuitorii sunt mai întâiu Elvețieni și pe urmă Germani, Francezi și Italieni.

Statele-Unite ale Americei presintă o populațiune compusă din cele mai diferite naționalități, cari tóte și-au contopit interesele spre a deveni un popor formidabil, care, strîns unit pe terenul economic, duce luptă de exterminare contra acelor națiuni cari sunt slăbite prin certuri de familie.

Némurile cari constituesc marea familie europénă sunt némuri ambițióse, cari vecinic se céртă, căutând noduri în papură. Ele nu vĕd că certurile familiare le duc la ruină; nu vĕd că sunt aprópe de faliment; ele se dușmănesc, în loc sĕ caute împreună un cinstit *modus vivendi.*

O contopire a popórelor europene, în sensul Statelor-Unite din America, e imposibilă. Națiunile au prins rădăcini prea adênci în istorie, ele prea mult și-au cultivat particularitățile de ném, pentru-ca într'o zi sĕ renunțe la ideile patriotice ale separatismului național. Sunt vechi dușmăniile și ambițiile dintrĕ Europeni, și cultivate prin tradiție, ele au trecut în literatură ca monumente nemuritóre de ură a tot ce 'i străin de ném.

Dacă statele mari nu se pot contopí din cause de ură şi ambiţie naţională, esistă însě o mulţime de alte state mici în Europa, cari n'au prins încă a se duşmăní serios şi cari sunt ameninţate de o potrivă în esistenţa lor de cătră statele mai mari. Ne gândim la statele balcanice, întrě cari póte fi numěrată şì România, avênd aceleaşi interese de apěrat contra marilor cotropitori.

Treziţi de curênd la viéţă liberă, Românii, Bulgarii, Sêrbii şi Grecii n'au avut timp a se duşmăní de mórte. Lupta economică i-a suprins prea de timpuriu, ca sě mai aibă timp de certuri ambiţióse. Rivalităţile cari esistă de câtva timp în acésta peninsulă şi cari nu odată au provocat revoluţii şi chiar rěsboiu pentru liberarea eventual anexarea teritoriului ocupat de Turci, nu sunt de natură a împedeca o bună înţelegere întrě statele balcanice.

Ceea-ce Grecii n'au fost în stare sě facă singuri, de sigur nici Bulgarii nu vor reuşí sě îndeplinéscă singuri, adecă anexarea Macedoniei. Acelaşi lucru se va întêmpla cu Sêrbii. Despre Români nici nu póte fi vorba, fiind prea depărtaţi de naţionalii lor.

Un singur lucru rěmâne de făcut: *Unirea popórelor balcanice într'un stat mare federativ*, în sensul Statelor-Unite din America. In acéstă formaţiune de stat România ar avé prin preponderanţă culturală rolul de conducětoriu.

Forma monarchică n'ar împedeca acéstă nouă constelaţiune politică, din contră, ar fi o mai mare garanţă de stabilitate a raporturilor intime dintrě naţiunile contopite. Cei patru — cinci monarchi ar constituí statul-major al armatelor balcanice, cari ar fi în stare sě înfrunte ori-ce duşmănie din afară.

Ear' când fie-care din popórele balcanice nu 'şi va mai cheltuí forţele pentru o politică funestă de gravitare în afară, când fie-care îşi va concentra tótă grija numai sě 'şi căştige prin muncă cinstită un rol de căpetenie întru progresarea şi înflorirea marelui stat federativ, atunci un avênt de febrilă activitate, de întrecere culturală şi economică va schimba politica Orientului şi va deştepta gelosia statelor bětrâne, pornite în luptă duşmănósă contra ori-cărui progres al altora.

O nouă Americă se va desvolta în Orient, în něcazul acelora cari prin politică de duplicitate caută sě pescuiéscă în apa cea turbure orientală.

Chiar dacă nu s'ar conveni deocamdată la o contopire în sensul Statelor-Unite din America, deja prin faptul că s'ar pune basele unei confederaţiuni a statelor balcanice pentru apărarea şi promovarea reciprocă a intereselor economice, ar fi un căştig însemnat în marea luptă pentru esistinţa popórelor, care luptă s'a pornit mai viforósă de cât ori-când cu începutul secolului al XX-lea.

Statele mici numai unindu-se întrě ele pot înfrunta atacul statelor mari. Istoria mai recentă ne dovedeşte acésta în destul. Sě urmăm deci drumul spre intemeiarea Statelor-Unite Balcanice.

Conferenţele învěţătoreşti.

Cercul Lupşa—Turda.

Vaidasig, 26 April v.

(Urmare).

Presidentul, conform usului vechiu, ordină a se cetí protocolul conferenţei trecute spre a se reîmprospěta membrilor desbaterile şi ideile sulevate atunci.

Se ceteşte prin fostul notariu Vas. Jina.

Presidentul doreşte a se constata la protocol că la şedinţa de astăzi ospitéză mai multe persóne străine.

Se constată a fi presenţi: notariul cercual al locului, apoi parochii: Gregoriu Pop din loc, Nicolae German din Botez, Ioan Hoportean din Cucerdea-sěcuéscă, Atanasiu Hoportean din Spălnaca şi N. Hoportean, notariu în Hidiş, şi alt numěros public din loc.

Presidentul presintă hârtia profesorului Dr. Iosif Blaga, prin care transpune spre pertractare proiectul de statute, votat în conferenţa învěţătorilor din cercul Sebeş, şi prin care se intenţionéză înfiinţarea unei societăţi de ajutorare pentru casul de mórte a preoţilor şi învěţătorilor din archidiecesă.

Se predă comisiunei de 4 constătătóre din membrii: Andreiu Muntean, Ioan Manica, Vasile Jina şi Ioan Moldovan, care va avé sě vină cu raport asupra acestei afaceri. Tot acésta comisiune va avé a vení la timpul seu cu raport şi propuneri asupra tuturor afacerilor ce i-se vor încredinţa de ací încolo, precum şì asupra obiectelor de pertractat în conferenţa anului viitor.

După-ce presidentul presintă actul seu prin care a convocat conferenţa presentă, întrébă de este îndestulită conferenţa cu obiectele puse spre pertractare, ori doreşte a mai adauga lângă acelea şi altele?

Serveşte comunicatul spre ştiinţă şi se aclude la protocol, cu aceea, că obiectele se vor pertracta după cum timpul va permite, fără a ţiné cont de ordinea convocatorului.

Se pune la ordinea zilei presentarea şi cetirea elaboratelor asupra temei fixate din partea Preavenerabilului consitoriu archidiecesan: „Cari sunt causele, că după atâţia ani de frecuentare a şcólei, şi după atâţia ani de obligativitate a frecuentării se află întrě credincioşii bisericei nóstre încă un procent atât de mare de analfabeţi şi că chiar dintrě cei cari au frecuentat şcóla sunt mulţi cari în viéţa practică negligă cu totul scrisul şi cetitul, sau se feresc a arăta că ştiu scrie şi cetí; şi cari sunt mijlócele cele mai potrivite pentru a delătura acéstă stare de lucruri păgubitóre?“

Se discută asupra elaboratului presentat de Ioan Chioariu.

După cetirea operatului ia cuvêntul Ioan Manică, propunênd, ca acest elaborat sě nu se desbată, ci sě se predee comisiunei alese mai sus, care apoi va avé a vení cu raport asupra lui. Ioan Moldovan este de părere, că fie-care membru a venit pregătit de-a casă şi toţi dispun de cunoştinţele necesare ca sě pótă discuta, cere a se întra imediat în discusiune liberă asupra operatului.

Punêndu-se la vot aceste propuneri, se primeşte a lui Moldovan. Se întră imediat în desbaterea temei.

Fiind timpul înaintat şedinţa se ridică la orele $1^1/_2$ p. m., ear' proxima se anunţă pe 3 ore p. m.

Şedinţa II.

(23 April c. v. 3 ore p. m.)

La ordinea zilei continuarea desbaterei asupra obiectului întrerupt în şedinţa I.

După observările făcute de membrii: Ioan Moldovan, Andreiu Muntean, Ioan Manică, Macaveiu Cutean, Ioan Pêrvu, Teodor Nicóră, Mateiu Alexandru, Vasilie Jina şi după desluşirile presidiului, conferenţa trecênd preste propunerea lui Ioan Pêrvu, de a se înfiinţa apoteci şcolare şi partea I din propunerea lui Vasilie Jina, de a nu se lua notiţă la protocol despre decursul desbaterilor, decide: operatul, întregit cu observările şi propunerile desfăşurate de vorbitori, se declară bun şi se aclude la protocol.

Se pune la ordinea zilei desbaterea asupra chestiei: „Cari sunt cele mai bune manualele de limba magiară pentru elevii şcólelor nóstre?“

Ioan Manică ceteşte disertaţiunea sa. Din disertaţiune se vede, că autorul propune a se folosí din limba magiară manualul de asesorul consistorial Mateiu Voileanu, ca cel ce corěspunde mai bine principiilor desvoltate.

Ioan Varga, ca recensent al temei, se alătură la propunerea autorului, Teodor Nicóră recomândă manualele lui Ioan Dariu. Andreiu Muntean se alătură la propunerile autorului şi recensentului şi doreşte că la propunerea limbei magiare sě se urmeze conform indigitărilor din manuductorul lui Gramma Döme.

Presidiul îşi face observarea, că conferenţa nu are menirea de a critica manualele, ci are sě alégă dintrě manuale pe cele mai potrivite şi mai practice. In merit observă, că cele mai bune manuale în acéstă materie sunt cele ce cuprind bucăţi şi eserciţii din tóte disciplinele ce se propun în şcólă, cu deosebire din comput şi geografie, pentru-că prin ordinaţiunile mai noue ministeriale se pofteşte, ca progresul din limba magiară sě fie din ce în ce mai intensiv, şi fără manual corěspunḑětor nu se póte face. Un astfel de manual ar fi şì cel de Schullerus et Popovici. Mai iau cuvêntul propuněторii: Ioan Manică şi Teodor Nicóră. Cest din urmă susţine a fi mai practice manualele lui Dariu, primul susţine că acelea nu au obţinut aprobarea sinodului archidiecesan, la ce Teodor Nicóră zice, că numai aşa înţelege şì el că se pot introduce, dacă au aprobarea autorităţii bisericeşti.

In conformitate cu propunerile, conferenţa decide: se recomândă a se folosí cu elevii manualul din limba magiară de Mateiu Voileanu, ca cel mai corěspunḑětor, dar' stă în voia învěţătorilor a întrebuinţa şì altele din cele autorisate, cu cari ar puté obţiné resultate bune.

Fiind timpul înaintat, şedinţa se ridică la orele 6 p. m., proxima se anunţă pe ziua următóre la orele 8 a. m. (Va urma).

Cercul Dej.

— 20 Maiu n.

(Fine).

Şedinţa IV.

(ţinută Joi la 24 April v. d. a.)

La ordinea zilei prelegerea practică din fisică: „Stările de agregaţiune“.

Dşóra învěţătóre Leontina Beşa predă acéstă lecţiune elevilor din anul V. de şcólă.

După o vie discuţie la care iau parte mai mulţi membri ai conferenţei, se constată, că tema este lucrată cu un deosebit zel şi cu multă cunoştinţă de causă şi că din tóte punctele de vedere este succésă.

La ordinea zilei urméză prelegerea practică din Istoria patriei: Ludovic al II-lea, pentru elevii anului al V-lea de şcólă, prelucrată în scris de învěţătoriul Alexandru Herman. La dorinţa autorului acéstă temă se predă în abstract.

După discuţia liberă ce a urmat, tema ca lucrare scripturistică se consideră de succésă.

Invěţătorii Ioan Jauca şi Augustin Herman cetesc elaboratele lor referitóre la a doua temă ordonată din partea Preavenerabilului consistoriu: „Statorirea planului de ore pentru o şcólă cu 2 şi 3 învěţători“.

Conferenţa, după-ce în acest cerc conferenţiar se află numai o singură şcólă cu 2 învěţători, hotăreşte a nu întra în discuţiunea specială a acestor elaborate, ci a le înainta Preavenerab. consistoriu, unde vor mai întra păreri de natura acésta.

La ordinea zilei sunt rapórtele comisiunilor permanente.

Ioan Cotuţiu (Galaţi), ca referent al comisiunii din tractul protopresbiteral al Bistriţei, raportéză asupra mersului învěţămêntului din acest tract protopresbiterali.

Raportul este ascultat cu atenţiune, se ia spre ştiinţă şi fiind presentat în scris se alătură la protocol.

In numele comisiunii din tractul protopresbiteral al Dejului raportéză referentul acesteia Georgiu Prigónă.

Comisiunea permanentă din tractul protopresbiteral al Bistriţei propune şi conferenţa stabileşte pentru sesiunea anului viitoriu următórele teme:

I. De conţinut general pedagogic.

1. Şcóla şi societatea. (Disertaţiune.)

II. Prelegeri practice.

1. Religiune: *a*) Metropolitul Sava Brancoviciu, pentru despărţěmêntul al VI-lea;

b) O istorióră sau poveste cu conţinut moral, pentru despărţěmêntul prim (I).

FOIŞÓRĂ

Convorbiri de masă.

De **Carmen Sylva.**

Era la prânzul de séră în sala de mâncare din Sinaia.

Incăperea e fórte frumósă: Tótă tapisată cu table de lemn de nuc închis, avênd patru feresti colorate, representând viéţa cavalerilor, şi un plafond casetat. In fie-care casetă e prinsă o bucată de piele de aur vechiă veritabilă şi de fie-care nod atârnă ca un strop gata sě pice, o lampă electrică, aşa că tótă încăperea pare luminată de sus, nici o lumină de pe masă nu nelinişteşte ochii şi totuşi totul pluteşte într'o temperată strălucire. In mijlocul mesei sare naşul castelului, Peleşul, în persónă, căci l'au adus prin ţevi până ací şi sare şi danséză, când voeşti, ziua şi nóptea. El şopteşte împreună cu ceilalţi la tóte convorbirile, rěcoreşte încăperea când e cald, ear' basenul în care cade e de sticlă verde, cele mai adese-ori plin cu flori, ca şì tótă masa, care pare a continua în oglinḑi mica oglindă a apei şi care face sě se vadă de douě-ori, tóte florile ce zac în jurul ei şi pe ea. Sunt garnituri de roze de alpi, apoi numai flori de câmp sau euzian şi trollius, sau trandafiri, anemone sau mac în tóte colorile şi nuanţele. Imi place, când o frumósă armonie de colori înfrumseţéză masa, sau un singur fel de flori, sau dacă 's mai multe feliuri, flori de acelea cari îşi şed bine una celeilalte. Fórte frumos este când tótă masa e plină cu clopoţei ce se înclină lin, sau când puţul săritor e acoperit de un drăguţ chioşc de frunziş verde, par'că ar puté sě se preumble sub el figuri de Tanagra. Eu am şì umplut câte odată tótă masa cu figuri de Tanagra ascunse în verdéţă sau cu grupe din porţelan de Meissen. Câte-odată apare şì numai flórea reginei cam grav şi solemn; dar' fórte frumos. Tómna apar buruenile de tot soiul şi frunzele roşii de viţă şi fagul în tóte nuanţele în ghirlande gróse, sau flórea sórelui cu tot soiul de flori galbine fórte mici în tóte nuanţele — după cum e şì anotimpul.

Nu-mi place sě mănânc şi nu mănânc mult — cele mai adesea ceva din póme şi cel mult pâne, şi de aceea voiu sě am o desfătare pentru ochi pe când se mănâncă. Desfătarea pentru ochi se întinde şì asupra acelora cari şed în jurul mesei: fete frumóse în costum naţional, printrě cari princesa cu copíii ei contribue mult la înfrumseţare. Séra copíii nu vin. La acéstă oră ei dorm în pat. Noi însě venim atunci de la muzică, încă plini de gânduri frumóse şi voim sě ne odihnim de munca zilei atât de lungi. Ziua mea în deosebi e lungă, deóre-ce adesea încep a lucra la trei ore de diminéţă. De aceea îmi plac la masă convorbirile vesele, la cari tinerii muzicanţi contribue cu prisosinţă spunênd tot feliul de glume şi povesti, cari smulg câte odată chiar şì seriósei feţe a regelui un zimbet.

*

Astfel într'o séră cineva ridică chestiunea că ce ar face fie-care, dacă ar avea miliarde, deóre-ce milióneIe trec astăzi drept sărăcie şi numai miliardele se socotesc ca avere.

Principele spuse că ar lua měsurile cele mai energice pentru a scăpa România de bólele de cari sufere acum fórte mult, de gróznica pelagră, de tuberculosă, etc. — lucruri cari distrug multe generaţiuni încă şì acum când fiorósei angine i-s'a pus pedică.

Princesa spuse că ar planta nenuměrate grădini cu aşa cantităţi de flori cum se viséză numai în poveşti, şi că ar ţiné atâţia cai în cât sě se sature odată dragostea ei de cai.

Un adjutant spuse că ar face sate model, cu case drăguţe şi sănětóse, pentru-ca ţěranii sě locuiéscă sănětos şi comod şi sě afle odată ce însémnă comfortul.

Un pictor frances a zis că ar clădí o arenă în marmoră albă, în stilul arenelor romane, pentru a da poporului distracţii după gustul lumei antice.

Eu am spus că aşi clădí o catedrală, de care sě fie alăturată o şcólă de artă, nu numai pentru musicanţi, aşa ca în catedrală sě putem serba cele mai splendide serbări de muzică, ci şì pentru architecţi, sculptori şi pictori, aşa că tóte artele ar fi representate şi lumea ar face pelerinagii în România pentru a găsí pe măestrii cei mai sublimi.

Regele tăcù şi ascultà; un diplomat zîmbì puţin şi puse cu un cuvênt spiritual şi zeflemist surdină la tot entusiasmul acesta, spunênd fórte liniştit: „Eu aşi păstra miliardele pentru mine“.

Un rîset general salutà gluma acésta şi convorbirea continuà, fie-care apărându-şi ideile sale, combătênd pe celalalt şi reducêndu-l la absurd.

(Va urma).

2. Limba română: Tractarea poesiei „Judecățile sunt păgubitóre, (piesa 4, pag. 43, Carte de cetire II. de Popescu - Dr. Șpan) cu privire la cetit și conținut. — Despărțămêntul al III-lea.

3. Limba magiară: Descrierea cărții în mod paralel în limba română și magiară.

4. Comput: Numeri de la 10—100 în zĕci curați, pentru despărțĕmêntul al II-lea. Tema se va tracta în douĕ părți:

a) Partea I-a: Adițiunea și substracțiunea.

b) Partea a II-a: Multiplicațiunea și divisiunea.

5. Istoria patriei: Regele Mateiu, pentru despărțĕmêntul al V-lea.

6. Istoria naturală: O temă din „Botanică“ după liberă alegere, pentru desp. al IV-lea.

Comisiunea își esprimă dorința, ca aceste teme sĕ fie lucrate după metodul treptelor formale.

Se purcede la alegerea comisiunilor permanente.

Ca membri în comisiunea permanentă pentru protopresbiteratul Bistriței se aclamézá: Ioan Cotuțiu (Galați), dșóra Leontina Beșa și Simion Pahone.

Pentru protopresbiteratul Dej: Georgiu Prigónă, Augustin Herman și Bartolomeiu Fărcașiu.

Terminându se cu acestea agendele conferenței învĕțătorești din anul acesta, dl comisariu covsistorial dând espresiune mulțămirei și bucuriei, ce o simte totdeuna când se află în mijlocul învĕțătorimei, mulțămeşte membrilor pentru interesul și rêvna arătată în ședințele acestei conferențe și punêndu-le la inimă împlinirea cu scumpĕtate a datorinței întrĕ ori-ce împrejurări, declară ședințele conferenței pentru anul acesta încheiate.

Un întreit „sĕ trăiéscă“ a isbucnit din pepturile tuturor la adresa dlui comisariu consistorial Grigorie Pletos.

In decursul zilelor de conferență am avut și ore de distracție.

In urma unui conclus luat în conferența anului trecut, corpul învĕțătoresc din fruntașa comună Borgo-Bistrița, în frunte cu d-șóra Leontina Beșa, ne-a suprins fórte plăcut prin arangiarea unei producțiuni declamatorice-teatrale, ce a avut loc în ziua de sântul George séra în sala cea mare a frumosului hotel comunal din Borgo-Prund.

Representațiunea s'a dat cu elevii școlei elementare și de repetiție din Borgo-Bistrița. Programul de o estensiune corĕspundĕtóre și compus din puncte bine alese, a fost esecutat spre cea mai mare mulțămire a publicului.

Mai mult a plăcut scena militară de Vasile Alexandri „Vivandiera“, fiind elevii debutanți rechiămați pe bină în douĕ rînduri, ear' dșóra Leontina Beșa prin declamarea deplin succésă a poesiei „Ziua învierei“ de Gerge Coșbuc a stors admirațiunea publicului present, fiind recompensată din partea acestuia cu nesfîrșite aplause și rechiămată de repețite-ori pe bină.

Programul s'a terminat la 10½ ore séra. Atunci cu mare entusiasm s'a început dansul în frunte cu „*Someșana*“, în care se făceau fórte bine câteva frumóse costume naționale de pe Valea-Bârgăului, cu cari s'au presentat de acéstă dată nu tocmai multe dșóre. Cu însuflețirea de la început s'a continuat petrecerea până în ziua albă, când toți se grăbiau cătră casă, ducênd în inimi frumóse suveniri.

Joi în 24 April la 12 ore a. m. s'a dat apoi un frumos banchet în onórea preaonoratului și mult iubitului nostru comisariu consistorial Grigorie Pletos.

Invĕțătorii rĕmași în Borgo-Prund, după încheierea conferenței au visitat fabrica de hârtie din loc, unde proprietariul acesteia dl Haltrich a ținut o frumósă și instructivă prelegere despre fabricarea hârtiei, arătând și deescriind tóte aparatele ce se folosesc spre acest scop.

Vineri, 25 April v., cu trenul de 10½ toți învĕțătorii au plecat cătră casă, ducênd fie-care cu sine frumóse suveniri de la acéstă conferență, ținută pe încântătórea vale a Bârgăului.

Georgescu.

NOUTĂȚI

Regele Alexandru la — Viena. Un corespondent al ziariului „Budapesti Hirlap“ susține a ști „din isvor fórte bun“ că regele Alexandru al Sêrbiei împreună cu regina Draga va face visită M. Sale la Viena încă în cursul lunii curente.

*

Regele Victor Emanuil, al Italiei, cum raportéză o telegramă din Roma, va pleca la *Paris* în 15 Iuniu, ear' de acolo va merge la *Londra*. Un inspector polițial din Roma a și plecat deja la Paris, pentru-ca în înțelegere cu șeful poliției parisiene sĕ iee dispositiunile necesare pentru siguranța regelui pe timpul călĕtoriei.

*

Parastas pentru Dr. I. Rațiu. Intru odihna sufletului rĕposatului Dr. Ioan Rațiu, presidentul partidului național român, se va oficia Duminecă (ziua Rusaliilor) parastas în biserica gr.-cat. din *Sibiiu*, cum și la Turda și Cluj.

*

Examen de religiune gr. or. în Budapesta. „Poporul Român“ din Budapesta scrie in numĕrul dto 31 Maiu st. n. următórele: Examenul din religiune cu elevii români cari cercetéză școlele din loc s'a ținut din partea dlui catechet G. G. Bogoeviciu, preotul nostru, sub presiudența dlui G. Szerb, deputat dietal și consilier al curții regești, comisariul esmis din partea diecesei aradane. Examinați au fost 56 elevi și eleve; au fost și vr'o 8 maturisanți, întrĕ cari dșóra Bontiloviciu și dl Zeno Pușcariu, fiul dlui jude de tribunal Dr. Iuliu cav. de Pușcariu. Resultatul examenului a fost fórte bun.

*

Coróne eterne. Presidentul „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“, dl Victor *Tordășianu*, dărueşte fondului vĕduvelor și orfanilor meseriașilor români, întru eternisarea memoriei mult regretatului seu vĕr *Teofil cav. de Frâncu*, fost șef de birou în ministerul cultelor din România, suma de 5 cor.

*

Post de notariu. Sub numĕrul 2594 și cu termin până la 14 Iuniu st. n. e publicat concurs la postul de *notariu-adjunct* în comuna Bachovár (comitatul Timiș), dotat cu 1000 coróne salariu. Cererile concursuale sunt a se trimite protopretorului Unger János în Buziaș (Temesmegye).

*

Post de medic cercual. Sub numĕrul 2670 și cu termin până la 28 Iuniu st. n. e publicat concurs la postul de medic cercual în *Mănăstur* (Monostor) în comitatul Timiș. Dotațiune: 1400 coróne salariu, 200 coróne bani de cuartir și taxele pentru cercetarea bolnavilor. Cercul constă din 6 comune, pe cari medicul are sĕ le visiteze cel puțin odată pe sĕptĕmână. Pentru înbunătățirea dotațiunii și schimbarea sediului sunt deja în curgere demersurile necesare. Cererile concursuale sunt a se trimite protopretorului Pongrácz Miklós în Vinga.

*

Poplăcenii sunt în drept sĕ vîndă carne. In unul din numerii anteriori ai ziariului nostru daserâm știre, că o deputație a măcelarilor din Sibiiu a cerut la ministrul de comerciu sĕ interzică măcelarilor poplăceni (și de prin celelalte comune din jur) vinderea de carne în piața Sibiiului, motivând că li se face concurență păgubitóre. Zilele acestea ministrul a hotărît deja în causa cererii menționate, enunțând, că *poplăcenii* (și ceilalți cari se ocupă cu vindere de carne în piața Sibiiului) *pot și mai departe sĕ taie și sĕ vîndă carne în piața Sibiului.*

*

Examene bune în tractul Deva. Cu datul 18 Maiu st. v. ni-se scrie din Fornădia că Mercuri (14 Maiu) ținêndu-se examenul anual la școlele nóstre poporale din comunele Bejan-Căenel, Chișcădaga și Nevoeș (tractul Deva), resultatul acelora a fost spre bucuria și mulțămirea tuturor; atât rĕspunsurile din diferitele objecte de învĕțămênt, cât și cântările bisericești și lumene ale elevilor a fost fórte bune și precise, deosebi la Bejan Căenel și Chișcădaga, ceea-ce e a se mulțămi zelului învĕțătorilor Petru Aslĕu (Bejan), Dumitru Comșa (Chișcădaga) și N. Radu (Nevoeș), cum și interesului ce protopresbiterul tractual G. Romanul îl are pentru causele bisericeşti-școlare din tractul seu. Examenele au fost presidate de protopresbiterul, ear' ca óspeți au asistat la ele, pe lânge părinții elevilor și popor din comunele respective, preoții G. Guga (Șoimuș), N. Berariu (Bejan), P. Câmpian (Fornădia), N. Popovici (Chiscădaga), învĕțătorii Ilie Mihaiu, N. Sintimbrian, P. Aslĕu, D. Comșa și N. Radu.

*

Căpitanul de artilerie Victor Verzea, cu serviciu în ministeriul de rĕsboiu al României, la 10 Maiu st. v. a fost avansat la gradul de major. Dl Verzea e în etate numai de 36 ani și e fiul parochului Alexă Verzea din Satulung (tractul Brașov).

*

In atențiunea pantofarilor. Camera com. și industrială din Brașov face cunoscut, că ministeriul r. u. de honvedi a deschis concurs de furnisare pentru 14.005 părechi de boconci și 10.665 părechi de încălțăminte ușóre pe séma honvedimei, la care concurs vor fi admiși numai micii-industriași. Prețul boconcilor e fixat cu 10 cor. 23 fil. părechea, ear' al papucilor ușori cu 8 coróne 68 fil. părechia. Informațiuni detaiate se pot lua de la camerile com. și industriale.

*

Din tragediile vieții. Pantofarul Iosif Gertheis din Timișóra avea șése copíi. In timpul din urmă i-au murit de tifus patru, rĕmânênd numai cu doi, pe cari împreună cu soție sa 'i grijia ca lumina ochilor. Sĕptĕmâna trecută însĕ crudela bólă a atacat și pe acesti doi, la ce mama lor s'a întristat așa de mult în cât a nebunit, aflându se acum în spitalul din Timișóra, în secția alienaților.

*

Un jubileu — neserbat. Capitala Rusiei și-a început Duminecă serbarea jubileului de 200 ani de la întemeerea sa prin țarul Petru cel Mare, în care scop a învitat tóte capitalele europene. Deodată cu ea însĕ, ar fi putut sĕ 'și sĕrbeze un însemnat jubileu încă o capitală, — țintă de mari aspirațiuni rusești: *Constantinopolul.* Căci Vineri (29 Maiu) s'au împlinit 450 ani de când Constantinopolul, din capitală a imperiului roman oriental a devenit capitală europénă a imperiului turcesc. Trei sute mii de ostași ai lui *Mohamed II.* au bătut timp de un an cetatea Bizanțului, apĕrată de împĕratul *Constantin XII* cu abia 9—10.000 de ostași (cam trei mii de italieni și cam șése mii de greci) In 29 Maiu 1453 Bizanțul a cădut; Mohamed a întrat învingĕtor, punênd pe catedrala Sf. Sofia semiluna în locul crucii, și făcêndu-și Bizanțul capitală a imperiului turcesc, atât de puternic și temut odinióră. Dar' mărirea din vremurile apuse a apus și ea cu vremurile. Imperiul turcesc de acum are alte griji și alte nĕcazuri; nu-i dă mâna sĕ jubileze!

*

Kohn — protestéză! Sâmbătă tribunalul din Budapesta a osândit pe comerciantul Frideric Kohn la douĕ luni închisóre, pentru cridă fraudulósă. Când presidentul, după publicarea sentinței a întrebat pe Kohn, că mulțămit e cu sentința, ori anunță recurs? — el a rĕspuns, că protestéză. „Ești mulțămit, ori anunți recurs?“ — repetă presidentul, esplicându-i că „protest“ nu are loc. „Eu totuși protestez“ — a rĕspuns Kohn, — fiind-că nu cred că regele, în numele căruia m'ați osândit, sĕ aibă cunoștință de sentința acésta atât de nedréptă.“

*

Conspirație contra regelui Alexandru și principelui Ferdinand. Ziarele parisiane publică o telegramă dată din Belgrad, de cuprinsul că la Belgrad și la Sofia s'a dat de urmele unei estinse conspirațiuni, care avea de scop asasinarea regelui Alexandru al Sêrbiei și principelui Ferdinand al Bulgariei.

*

Indreptare. In darea de sémă publicată în numĕrul 54 al ziariului nostru s'au strecurat următórele erori: dl *P. Lula*, preot în Bobâlna a contribuit cu 1 corónă (nu cu 2), dl preot *I. Bogdan* o contribuit cu 2 coróne (nu cu 1 corónă), și a mai contribuit și domnul *D. Costea*, preot în Nădăștie, cu 1 corónă.

*

Concert în Nereu (Banat). Din incidentul sfințirei casei naționale, corul vocal bisericesc din Nereu (Nyerö), pentru a-și crea o bibliotecă, arangiază un concert împreunat cu joc, a dóua zi de Rusalii, Luni la 26 Maiu (8 Iunie) 1903, în sala casei naționale din loc. In pausă se va juca „*Călușeriul*“ și „*Bătuta*“. Inceputul la 8 ore séra. Suprasolviri și oferte marinimóse se primesc cu mulțămită și se vor cuita în publicitate.

Cărți și reviste.

„Convorbiri literare“, fascicolul 5 dto 1 Maiu st. v., au apărut cu următoriul sumariu: Lordul cel mititel, roman de F. H. Burnet, tradus de A. (urmare din fascicolii anteriori); Din Rucăr, roman original, de Ciru Economul (urmare din fascicolii anteriori); Studii și notițe filologice (Etimologii), de Dr. Sextil Pușcariu; Vlad-Vodă Călugărul, monografie istorică, de Alexandru Lăpĕdatu (cetită în „seminariul de istoria Românilor“ de la facultatea de filosofie și litere din București); Mormintele domnești de la Mănăstirea-Dealul, de Alexandru Lăpĕdatu; Manifestări noue ale unei școle vechi, recensiune de N. Iorga asupra studiului „Despina fragment istoric“ al lui Ionnescu-Gion, publicat în revista „Literatură și artă română“ nrii 1 și 2 din anul VII; Doine, culese din Zorlențul-mic (Banat), de E. Hodoș; Documente din archivele Angliei, privitóre la domnia lui Alexandru Lăpușneanu și Iacob Eraclid Despotul, de Marin Dumitrescu; Corespondența din tinerețe a lui M. Cogălniceanu (scrisori din Berlin), comunicate de Petru V. Haneș; Recensiune făcută de Al. Lăpĕdatu asupra operelor „Cantacuzinii și operele lor“ arangiate și publicate de N. Iorga, și în fine „comunicări mĕrunte“, întrĕ cari și propunerea lui I. Negruzzi făcută Academiei române în ședința din 18 April a. c. pentru ridicarea unei statue poetului Vasilie Alexandri.

„Conv. literare“ apar în București în fascicoli lunari, în editura librăriei Socecu et. Co., și costă 15 coróne pe an.

*

„Nouă teorie cosmogonică“, tractat astronomic de ***. Bistrița, tipografia A. Baciu. Editura autorului.

*

„Școla și familia“, fóie pedagogică-literară, redactată de învĕțătoriul Ioan *Daríu* în Brașov, nrii 5—6 dto 30 April, a apărut cu următoriul sumariu: Școla pedagogică herbartiană (biografia și portretul lui I. Fr. Herbart), de I. Daríu; Treptele formale și adevĕrata lor origine, de înv. George Maican; Din icóna școlei române la finea vécului XIX (biografia și portretul înv. C. Mușlea), de I. Daríu; Gropariul, poesie de Rădulescu-Niger; Insuflețirea învĕțătoriului, de înv. V. Dumitraș; Cum îngrijia Maria de copíi? (exemplu) de Cornelia; Lecțiune practică din Abecedar: litera „d“ din cuvêntul „pod“, de înv. Alexandrina Trifa, și sonul „u“ cu elevii anului I. de școlă, de înv. Ioan Crișan; Clasele principale ale interesului (după pedagogia lui Herbart), de înv. Radu Prișcu, apoi maxime despre copíi, raport despre conferența înv. din cercul Brașovului și cronice.

„Școla și familia“ apare în Broșov la 1 și 15 a lunii și costă 6 coróne pe an. Redactor și editor Ioan Dariu, înv. în Brașov.

*

„Cântările funebrale“ pentru cor bărbătesc în 4 voci, de *Dimitrie Cunțanu.* Broșura cuprinde pe 19 pagine următórele cântări: 1. „*Românime mult cercată*“, Imn, la mormêntul *Marelui Andreiu*, textul de Z. *Boiu.* 2. „*Amin*“, Troparele: „*Cu duhurile drepților*“ și „*Tu ești Dumnezeu, carele te-ai pogorît în iad*“. 3. *Tóte rĕspunsurile la Ectenii.* 4. „*In veci pomenirea lui*“. 5. „*Cu adevĕrat deșertăciune sunt tóte*“. 6. „*Cu sinții odihnește Christóse*“. 7. „*Veniți fraților sĕ dăm mortului sărutarea cea mai de pe urmă*“ 8. „*Sfinte Dumnezeule*“. 9. „*Plâng și mĕ tânguesc*“. 10. „*Aliluia*“ și Tropariul: „*Cela ce cu adâncul înțelepciunii*“.... la Părăstase. Aceste cântări, în *broșuri legate*, se pot procura de la libraria archidiecesană în Sibiu cu prețul de 2 coróne și 20 fil. plus porto postal nerecomandate 10 fil., recomandate 55 fil.

*

In *Tipografia archidiecesană* a eșit de sub tipariu **Liturgieriul** (cu litere latine) revisuit și retipărit cu binecuvêntarea Inaltpreasfinției Sale dlui **Ioan Metianu**, archiepiscop și metropolit. Cuprinde, pe lângă cele trei și liturgii, rugăciunile ocasionale din liturgieriul vechiu și numĕróse îndrumări tipicale pentru toți slugitorii la altariul Domnului, precum și „Rênduiala chiămării Duhului sfânt“, reclamată din mai multe părți. Se estinde pe 42 cóle de tipariu și se presintă și din punct de vedere technic ca o carte ce face cinste tipografiei archidiecesane. Se póte procura de la *Librăria archidiecesană* din *Sibiiu* (Nagyszeben). Prețul: **broșat cor. 6·—, legat cor. 8·—.**

Nr. 288 bis. [79] 1—3

Concurs

Pentru **întregirea parochiei** vacante de clasa a III a **Masca** din protopresbiteratul Solnocului, pe basa Venerabilului ordin consistorial din 18 Martie 1903 nr. 2907 bis., se escrie de nou concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Tel. Rom.“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Concurenţii vor avé sĕ-şi aştérnă petiţiunile în terminul deschis, instruite conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta înaintea alegĕtorilor în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre pentru a cânta resp. a celebra şi cuvênta.

Cupşeni, în 11 Maiu 1903.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Solnocului în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

S. Cupşa
protopresbiter.

Nr. 263/1903 [82] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **paroch clasa primă**, în a doua **parochie vacantă a Breţcului**, tractul Treiscaunelor, pe basa conclusului comitetului parochial din 11 Maiu 1903, se escrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Tel. Rom.“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru completarea venitelor preoţeşti de la stat, despre cari venite concurenţii îşi pot lua informaţiuni de la subscrisul oficiu protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-şi aşterne cererile lor, instruite conform normelor în vigóre, subscrisului oficiu protopresbiteral în terminul fixat, avênd a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică, pentru a cânta, respective a serví şi predica.

Breţcu (Bereczk), 11 Maiu 1903.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Treiscaunelor.

Constantin Dimian
adm. protopresb.

Nr. 25/903 [81] 1—3

Concurs

Pentru întregirea postului de **paroch** în parochia vacantă **Rotbav,** protopresbiteratul Braşovului, se escrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“-

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor de la stat, despre cari venite concurenţii îşi pot lua informaţiuni de la comitetul parochial sau de la oficiul protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne cererile lor instruite conform normelor în vigóre oficiului protopresbiteral în terminul indicat.

Concurenţii sĕ se presenteze în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în sfânta biserică spre a cânta respective a celebra.

Rotbav, din şedinţa comitetului parochial, ţinută la 4 Maiu 1903.

George Radu president. **George Fulca** notariu.

Nr. 443/903

Cu consensul subscrisului.

Braşov, în 17 Maiu 1903.

Vasile Voina
prot.

Nr. 68—1903 [80] 2—3

Concurs

Prin acésta se publică concurs pentru întregirea postului vacant de **paroch** în **Sânta-Măria-de-pétră** din tractul Haţegului cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele în acéstă parochie de clasa a III-a sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor de la stat.

Concurenţii sĕ-şi trimită cererile instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral, şi sĕ se presenteze în comună spre a-i cunóşte poporul.

Haţeg, în 17 Maiu 1903.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral al Haţegului.

Titu V. Gheaja
protopresbiter.

Nr. 328—1903. [69] 2—3

Concurs

Pentru întregirea postului vacant de **paroch** în parochia de clasa a III-a **Vorţa** cu filia **Valea-lungă,** tractul Iliei, pe basa resoluţiunei Preav. Consistoriu archidiecesan din 31 Decembre a. tr. nr. 13,835 bis. şi al conclusului comitetului parochial din 22 Februariu a. c. — se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile de la prima pucare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post, sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat, despre cari venite concurenţii 'şi pot lua informaţiuni de la subscrisul oficiu protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a'şi aşterne cererile lor instruite conform normelor în vigóre subscrisului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, şi au a se presenta în vr'o duminecă ori sĕrbătóre în biserică pentru a cânta, eventual a celebra şi cuvênta.

Ilia, la 29 April 1903.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Iliei.

George Oprea
protopresbiter.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret**

vindecă şi învioréză pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

[2] 15—

Preţul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copíi şi femei de constituţie fórte slabă.

Espeditie din centru şi locul de vêndare pentru ţêră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colţul strada Kálmán.

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căilor ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1903.

Budapesta — Predeal

Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.—	10.–		2.10	pl.	Viena	sos.	1·50	6.32	6.32	1.50
9.—	6.50	5.45	9.15		**Budapesta** (gara centrală).		7.10	9.35	6.44	7.50
11.56	9.07	9.27	11.19		**Szolnok**		3.37	7.12	3.46	5.32
2.14	10.43	11.53	12.55		**P. Ladány**		12.54	5.27	1.12	3.56
3.49	11.56	1·48	2.11	sos.	**Oradea-mare**	pl.	11.04	4.15	11.36	2.38
4.10	12.11	2.06	2·18	pl.		sos.	10.40	4.09	11.15	2.32
4.50	12.52	3·04	2.51		Mező Telegd		10.05	3.45	10.41	2.03
5.33	1.40	3.50	3.26		Rév		9.31	3.24	10.10	1.37
5.56	2.06	4.14			Bratca		9.10		9.53	
6.42	2.50	5.02	4.16		Ciucia		8.37	2.46	9.23	12.55
7.23	3.30	5.49	4 52		Huiedin		7.58	2.13	8.47	12.23
8.23	4.27	6.56			Nadăşul-ung.		6.42		7.35	
8.37	4.42	7.12	5.55	sos.	**Cluş**	pl.	6.17	12. 9	7.13	11.10
8.54	4.52	8.30	6.11	pl.		sos.	5.41	12.23	6.45	10.50
9.11	5.18	8.59	6.27		Apahida		5.22	12.01	6.27	10.34
10.21	6.26	10.41	7.27		Ghiriş		3.58	10.46	5.18	9.30
10.47	6.52	11 16	7.50		**Cucerdea**	pl.	3.14	10.08	4.43	9.00
10.58	6.57	11.31	7.52			sos.	3.02	9.58	4.33	8.55
11.05	7.04	11.40	7.56		Uióra		2.56	9.52	4.27	8.50
11.13	7.11	11.50			Vinţul-de-sus		2.49	9.45	4.20	
11.34	7.33	12.20	8.16		Aiud		2.27	9.22	3.59	8.29
11.52	7.53	12.46	8.32	sos.	**Teiuş**	pl.	2.05	9.--	3.38	8.12
12.24		1.30	8.37	pl.		sos.	1.29		3.02	8.00
12.58		2,05			Crăciunel		12.57		2.36	
1.07		2.16	9.05		Blaş (ungh. Têrnavei)		12.43		2.21	7.35
1.14		2.24			Blaş		12.56		2.16	
1.45		3.02	9.31		Micăsasă		12.02		1.44	7.08
2·01		3.20	9.43	sos.	**Copşa-mică**	pl.	11.41		1.25	6.56
2.15		3.32	9.47	pl.		sos.	11.09		1.06	6.50
2.33		3.49	10.01		Mediaş		10.53		12.51	6.37
3.04		4.18	10.25		Elisabetopole		10.24		12.23	6.16
3.40		4.52	10.53	sos.	**Sighişóra**	pl.	9.48		11.49	5.49
3·47		5.04	11.—	pl.		sos.	9.02		11.42	5.42
4.03		5.33	11.14		Haşfalĕu		8.43		11.27	5.28
5·28		7.03	12.26		Homorod		7.30		10.18	4.23
6.03		7.43	12.58		Ágostonfalva		6.49		9.59	3.50
6.34		8.13	1.16		Apaţa		6.27		9.17	3.35
7.10		8.48	1.35		Feldioara		5.56		8.49	3.15
7·50		9.27	2.09	sos.	**Braşov**	pl.	5.20		8.13	2.45
11.40			2.19	pl.		sos.			6.00	2.18
12.38			3.01		Timiş				4.05	1.42
1.11			3.31		**Predeal**				3.32	1.12
8.10			9.40	sos.	**Bucuresci**	pl.			8.40	8.05

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

tren de persóne			tren mixt.				tren de pers.	tren mixt	tren de pers.	
2.21	4.43	11.20	7.10	pl.	**Copşa mică**	sos.	6.—	9.32	3.02	12.50
3.40	6.36	12.39	8.50		Ocna (Scalde)		4.57	8.08	1.27	11.47
3.58	7.04	12.57	9.15	sos.		pl.	4.37	7.41	12.58	11.27
tr. mxt.		tr. mxt.	—		**Sibiiu**		—			tr. mxt
4.33	Comunică Numai Marţa şi Vinerea.	2.--	—	pl.		sos.	—	7.33	Circ. Marţa şi Vinerea	8.57
5.23		2.54	—		Tălmaciu mare		—	6.45		8.04
6.15		3.59	—		Avrig		—	6.01		7.15
8.34		6.35	–	sos.	Făgăraş	pl.	—	3.32		4.25

Budapesta — Arad — Teiuş

Tren de pers.	Tren ccel.	Tren de pers.	Tren accel.				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.00	10.00	12.30	8.50	pl.	Viena	sos.	3.25	7.20	6.32	6.32
8.10	6·50	10.00	2.15		**Budapesta** (gara centrală).		6.10	1.10	7.20	9.35
11.09	8.53	1.30	4.22		**Szolnok**		2.49	11.19	4.13	7.32
3.32	11.51	6 05	7.11	sos.	**Arad**	pl.	9.35	8.18	11.20	4.21
4.07	12.11	6.35	7.18	pl.		sos.	9.05	8.08	10.50	4.06
4.19	—	6.46			Glogovaţ		8.55		10.38	—
4.41	–	7.06			Gyorok		8.34		10.14	—
4.53	—	7.16			Pauliş'.		8.14		10.00	—
5.06	12.49	7.34	7.55		Maria-Radna		7.54	7.30	9.45	3.27
5.34	—	7.54			Conop		7.22		9.15	—
5.49	1.16	8.08	8.21		Bêrzava		7.05	7.00	8.57	2.57
6.36	1.46	8.47	8.51		Soborşin		6.27	6.34	8.15	2.31
7.10	2.05	9.12	9.03		Zam		5.50	6.08	7.41	2.05
7.39	—	9.34			Gurasada		5.23		7.16	—
7.50	2.27	9.42	9.30		Ilia		5.13	5.45	7.06	1.39
8.15		10.03			Branicica		4.49		6.43	—
8.41	2.54	10.27	9.57		Deva		4.27	5.19	6.20	1.12
8·56	3.06	10.41	10.08		**Simeria** (Piski)		4.12	5.08	6.05	1.00
9.45	3.32	11.24	10.40		Orĕştia		3.33	4.36	5.19	12.33
10.03	—	11.44			Şibot		3.13		4.55	
10.30	4.—	12 04	11.08		Vinţul de jos		2.53	4.09	4.34	12.05
10.49	4.26	21.24	11.20		**Alba-Iulia**		2.33	3.57	4.17	11.44
11.25		12.58	11.42	sos.	**Teiuş**	pl.	2.00	3 33	3.43	

Vinţul-de-jos — Sibiiu.

	Tren micst		tr. d. p.				tr. d. p.	Tren micst		
—	2.00	7.30	4.10	plécă	Vinţul-de-jos	sos.	11.43	7.48	10.15	—
—	2.24	7.57	4.31		Sebeşul-săsesc		11.27	7.28	9.55	—
—	2.47	8.20	4.49		Câlnic		11.09	6.48	9.15	—
—	3.11	8.44	5.08		Cunţa		10.59	6.34	9.02	—
—	3.21	8.54	5.17		Mercurea-Sărătură		10.44	6.15	8.43	—
—	3.40	9.12	5.31		Mercurea		10.32	6.00	8.28	—
—	3.54	9.26	5.42		Apoldul-mic		10.22	5.18	8.14	—
—	4.30	10.05	6.11		Apoldul-mare		10.05	4.55	7.52	—
—	4.58	10.33	6.33		Galeş		9.46	4.25	7.24	—
—	5.27	11.07	6.56		Sĕlişte		9.30	4.05	7.05	—
—	5.40	11.20	7.06		Săcel		9.11	3.40	6.41	—
—	5.50	11.30	7.15		Cacova		9.01	3.28	6.29	—
—	6.01	11.45	7.24		Orlat		8.51	3.16	6.17	—
—	6.18	12.03	7.35		Cristian		8.31	2.48	5.50	—
—	6.44	12.29	7.56		Turnişor		8.07	2.17	5.17	—
—	6.55	12.40	8.05	sos.	Sibiiu	plécă	7.57	2.05	5.05	—

Arad — Timişóra

	tren de pers.		tren mixt.				tren mixt.	tren de pers.		
—	6.15	11.56	5.00	pl.	**Arad**	sos.	10.43	3.44	10.59	—
—	7.00	12.42	6.14		Vinga		9.47	3.01	10.17	—
—	7.21	1.05	6.52		Merczifalva		9.09	2.33	9 50	—
—	7.49	1.35	7.39	sos.	Timişóra	pl.	8.25	2.00	9.17	—

Notă. Orele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se cetí de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. — Numerele încadrate în linii negre însémnă orele de nópte.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian,

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane,

Nr. 57 Sibiiu, Sâmbătă 24 Maiu (6 Iuniu) 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Pogorîrea duhului sfânt.

Sibiiu, 5 Iuniu n.

Sunt frumóse sĕrbătorile în préjma cărora se află biserica nóstră, serbătorile pogorîrii duhului sfânt.

Cărţile sfinte despre faptele apostolilor ne espun evenimentul legat de ele şi eternisat prin ele astfel:

La cincizeci de zile de la învierea mântuitoriului apostolii erau adunaţi pentru a se sfătuí împreună asupra celor ce erau de făcut. Şi atunci s'a întêmplat că *„s'a făcut sunet din ceriu ca de suflare silnică ce vine iute şi a umplut tótă casa unde şedeau ei. Şi s'au arătat limbi împărţite ca de foc, şi au şedut pe fie-care din ei. Şi s'au umplut toţi de duhul sfânt şi au început a vorbi într'alte limbi, precum le da lor duhul a grăi“.*

Puterea de sus a trimis deci darul seu asupra apostolilor, pentru a le lumina minţile, ca sĕ pótă afla căile şi mijlócele de a începe lupta pentru lăţirea învĕţăturilor primite de la mântuitoriul lumii, lupta pentru propagarea creştinismului, pentru întemeierea bisericii lui Christos.

Duhul sfânt s'a pogorît asupra lor, pentru a le da tărie şi însufleţire, şi i-a făcut sĕ vorbéscă cu atâta căldură, în cât unii dintrĕ cei ce-i audiau credeau că sunt înferbîntaţi de vin.

Era însĕ căldura *convingerii* şi căldura *însufleţirii* pentru sfânta causă luată în mâna lor.

Duhul înţelepciunii a luminat minţile apostolilor, şi duhul înţelegerii li-a încăldit inimile, făcêndu-i pe toţi sĕ-şi redobândéscă tăria sufletéscă — sdruncinată după suirea mântuitoriului la ceriuri, — şi făcêndu-i sĕ prindă curaj şi însufleţire pentru a-şi începe misiunea ce li-o designase mântuitoriul în lumea acésta, misiunea de a propoveduí *lumina* şi *adevĕrul*

Darul de sus, pogorît asupra lor, i-a făcut sĕ fie tari în credinţă şi energici în acţiune. Sĕ nu şovăiéscă, ci cu fruntea ridicată sĕ mérgă pe calea indicată lor din partea Celui-ce numai cu câteva zile mai nainte se suise la ceriuri, lăsându-le drept testament de esecutat cuvintele: *„Mergénd învĕţaţi tóte némurile!“*

Şi l-au esecutat. Au murit încoronaţi toţi cu cununi de martiri, dar' au pus temelii solide şi vecinice pe séma bisericii lui Christos, prin ei întemeiată.

Şi puterea pe care duhul sfânt li-a dat'o când s'a pogorît asupra lor, şi însufleţirea şi curajul cu care au fost investiţi pentru a'şi puté împliní misiunea pe acest pămênt, — tóte sunt astăzi depuse în opera lor, în biserica întemeiată de ei.

Ací, la sfântul altar, află tărie cei slabi, mângăere cei obidaţi, curaj şi însufleţire cei slăbiţi în lupte. Biserica e pentru lumea de astăzi, şi ea a fost şi pentru lumea din trecut isvor de putere şi de învingere. Ea ne dă aceea ce trebue sĕ aibă ori-ce acţiune omenéscă: *fondul moral*, atât de mult desconsiderat în zilele nóstre.

Grele zile au avut apostolii şi grele sunt zilele prin cari trecem astăzi noi, cei-ce formăm poporul român.

Ispitiţi suntem din tóte părţile şi desbinaţi suntem în prea multe cete, cu deosebite dorinţe, şi representând deosebite interese. Pentru-că am perdut şi perdem din vedere interesele cele mari ale obştei, — interesele conservării de neam.

Dar' precum pe apostoli i-a luminat darul de sus, duhul sfânt, pogorît asupra lor, — aşa pe noi are sĕ ne lumineze şi sĕ ne aducă la înţelegere biserica străbună, opera lor, în care ei au turnat întregul dar primit de sus.

Sĕ ne apropiem deci şi sĕ stăm lipiţi de sinul maicei nóstre biserici, care ne va trimite şi nouă, aşa cum a trimis puterea de sus apostolilor, duhul înţelepciunii şi duhul înţelegerii pentru a puté eşí cu onóre din situaţia încurcată în care ne aflăm.

„De Ierusalim sĕ nu vĕ depărtaţi!“, a zis Christos apostolilor, promiţêndu-le că *ací* le va trimite alt mângăitor. „De biserică sĕ nu vĕ depărtaţi“, zicem noi tuturor celor cu inimă curată, pentru-că *ací* e tăria, viéţa şi mântuirea nóstră.

De la comitat.

Sibiiu, 4 Iuniu n.

Astăzi, Joi, s'a ţinut congregaţie ordinară în *Sibiiu*. Presenţi puţini membri, atât Saşi, cât şi Români. Adunarea e presidată de domnul comite-suprem *Thalmann*. E deschisă la orele 9.

Inainte de a se întra în ordinea de zi se face comunicare, că membrul municipal Dr. *Oskar Meltzl* a înaintat în termin legal o propunere în scris, cam de următoriul cuprins:

„Congregaţia comitatului Sibiiu îşi ţine de datorinţă patriotică a-şi ridica glasul în contra obstrucţiei acum de luni inaugurată în dieta ţerii, şi a protesta cu energie în contra faptului, că o minoritate, contrar tuturor principiilor parlamentare, caută sĕ-şi impună voinţa în mod volnic faţă de majoritate, pentru a face imposibil, nu numai guvernul constituţional, ci şi restul factorilor chiămaţi ai legislaţiunei, spre necalculabila perdere a ţerii. Congregaţia se adreséză deci dietei cu rugarea, sĕ combată obstrucţia cu tóte mijlócele legale şi sĕ restabiléscă starea de mai nainte constituţională cât se póte mai curênd“.

După o motivare scurtă dar' temeinică, făcută din partea propunĕtoriului, sĕ dă cuvêntul membrului român, domnului Dr. *Liviu Leményi*, care în numele clubului român face următórea declaraţiune:

„Onorată adunare municipală! Situaţiunea nóstră a Românilor din patria acésta este de aşa, în cât nu avem motive a ne alătura la propunerea făcută, dar' nu avem motive nici a lupta contra ei.

Dacă guvernul domnului Széll din 1 Maiu se află în starea aşa numită ex-lex, noi Românii, tocmai în urma mĕsurilor luate de guvernele Ungariei, de mai multe decenii ne aflăm în asemenea stare, faţă de care şi noi opunem *resistinţă pasivă*.

Dacă aşa de tare se accentuéză principiul majorităţii în favorul claselor privilegiate, noi Românii ne putem provoca, chiar şi în acest comitat, la adevĕrata şi cea mai firéscă majoritate a capetelor nóstre şi a braţelor nóstre, căci principiul adevĕrat al majorităţii pretinde *sufragiul universal.*

Ca popor asuprit, în referinţele vitrege, cari ni-s'au creat nouĕ Românilor în acéstă patrie comună, pe care cu toţii de-o potrivă o iubim, noi *principial nici nu putem condamna necondiţionat lupta resolută a minorităţii, chiar şi cu arme extreme, faţă de o majoritate cerbicósă.*

Ori-cari ar fi tendinţele şi voinţele acelora, cari au iniţiat şi au creat situaţiunea de acum a ţerii nóstre, noi Românii nu desperăm, că resultatul evoluţiunei prin care trecem şi al acelora, cari póte vor mai urma, va fi póte spre binele patriei şi a diferitelor popóre, cari la olaltă forméză naţiunea ungară.

Din motivele acestea noi Românii din comitatul Sibiiului, ca şi fraţii noştri din alte municipii, *nu voim sĕ luăm posiţie positivă faţă de chestiunea sulevată.* Declar deci în numele şi la însărcinarea clubului municipal român, că noi nu votăm nici pentru propunerea făcută, nici contra acesteia“.

Se pune la vot propunerea dlui Dr. *Meltzl* şi se primeşte. *Românii nu votéză.* Se întră apoi în ordinea de zi. La orele 11 congregaţia a fost încheiată.

Rugăciunea.

De **Al. Popescu-Drajna.**

Religiunea nu e o invenţiune a ómenilor, ci e ceva necesar interiorului nostru, este o posesiune inalienabilă şi interióră a omului, pentru-că în om este pusă absoluta necesitate religiósă de a căuta pe Dumnezeu. Religiunea fiind deci inerentă naturii omeneşti, sufletul ei, întréga ei fiinţă, nu este de cât: *credinţa.* Credinţa este prima manifestare a religiunii, ea este focul care întreţine tótă căldura religiósă în sufletul omului, indiferent de cum ar fi acea credinţă.

Espresiunea naturală însĕ şi esenţială a religiunei este *rugăciunea*, căci prin ea se manifestă raportul personal esistent întrĕ Dzeu şi om, prin acest act omul arată superioritatea sa asupra celorlalte creaturi.

Omul, aşa de mic în faţa universului, în cât nu ştim de s'ar puté compara cu o picătură de apă în faţa oceanului, — cât de mare şi sublim apare el când înălţându-se la tronul lui Dzeu, depune la piciórele divine laudele şi mulţămirile sale şi se rógă la Tatăl şi Creatorul seu! Când supune şi sacrifică voinţa sa voinţei divine şi se încredinţéză cu totul conducerii lui Dzeu, pentru-ca în unire cu El şi prin El sĕ ajungă la destinaţiunea sa! Atunci el nu mai este o parte neînsemnată a universului, el apare în tótă splendórea sa, ca rege şi stăpân al naturei.

Rugăciunea este o acţiune pură a ómenilor, dar' esclusiv numai a ómenilor, deosebindu-i radical de celelalte fiinţe. Nu esistă pentru ómeni nimic mai natural, nimic mai general, nimic de la care sĕ se pótă sustrage omul mai puţin ca de la rugăciune. Copilul învaţă a o esercia ca de la sine, şi lumea invidibilă în care el întră cu rugăciunea îi este ca o patrie cunoscută.

Cel mai mare ateu, în faţa pericolului îşi întinde mânile spre ceriu şi de pe buzele lui alunecă două cuvinte: *„Dómne ajută-mi!“*. Pe buzele de copil, care abia póte îngâna numele lui Dzeu, ca şi pe buzele muribundului ce abia îl mai póte esprima, se strecóră lin o rugăciune înfocată. La tóte popórele, la cele necunoscute, ca şi la cele renumite, la cele civilisate ca şi la cele lipsite de cultură, întâlnim pretutindeni acte şi forme de rugăciune. La tóte popórele găsim rugăciune, căci la tóte esistă religiune.

Ca espresiune nemijlocită şi involuntară a interiorului, nu 'i găsim adevĕrul în vechime de cât în Israel pe temeiul revelaţiunei. Dar' nici lumea păgână nu era lipsită de rugăciune, căci nu 'i lipsia conştiinţa despre Dzeu şi faptul că ea este a lui Dzeu. Dacă viéţa lumii păgâne nu este o viéţă de rugăciune, în tot casul rugăciunea îi este o putere a obiceiului, care domină şi încunjură viéţa comună: pe cea publică, ca şi pe cea privată. Şi cu cât un popor stă mai sus, cu atât eserciéză mai mult obiceiul rugei.

La Greci şi Romani nici un act nu se sĕvêrşia fără sacrificii şi rugăciuni. Poeţii, filosofii, ómenii de stat de-o potrivă îndémnă la rugăciune şi ei înşuşi se rugau, ear' obiceiul poporului stă în deplin acord.

La Greci şi la Romani ori-ce act de stat, ori-ce întreprindere de rĕsboiu, ori-ce bătălie, ori-ce primire a vr'unei funcţiuni publice, ori-ce afaceri de judecată etc., scurt, totul în viéţa publică a statului era consfinţit prin rugăciune şi sacrificii.

De asemenea ori-ce împrejurare importantă a vieţei casnice, ca nunta, naşterea, începerea majoratului, precum şi întórcerea dintr'o călĕtorie sau scăparea de vr'un pericol, şi tóte sĕrbătorile poporului, priveliştele şi luptele de întrecere, acestea tóte obţineau o sfinţire religiósă prin sacrificii şi rugăciuni. Cu un cuvênt, întréga viéţă era la cei vechi străbătută de religiune şi încunjurată de rugăciune.

Cine se rógă ese din lumea care 'l încunjură, din neliniştea şi sgomotul care 'l supĕră, şi se concentréză în sine. In rugăciune ne transportăm în noi înşine, ne concentrăm în fondul vieţei nóstre interne, în cea mai interióră sfinţenie a sufletelor nóstre.

Atunci lăsăm lucrul mânilor nóstre, acţiunea gândurilor nóstre şi ne cufundăm într'o tăcere profundă pentru a ne odihní şi a respira mai liber.

A ne concentra în noi înşine, este a ne concentra în Dzeu, căci în interiorul nostru ne este Dzeu aprópe, în sfinţenia sufletelor nóstre este Dzeu, în noi este Dzeu.

Omul estern este în lume, omul intern este în Dzeu şi Dzeu este în el. Noi ne concentrăm în noi înşine pentru a ne transporta în Dzeu. Prin rugăciune părăsim lumea temporală şi trecĕtóre şi păşim în lumea eternităţii, respirând aerul ei. Rugăciunea este respiraţia interióră a sufletului şi îi este tot atât de necesară precum îi este vieţei pămênteşti necesară respiraţia aerului.

Rugăciunea împrăştie preste viéţa nóstră liniştea şi spiritul păcii. In rugăciune sbuciumările sufleteşti, patimile interiorului nostru, grijile şi strimtorările dispar.

După cum aerul plin de ozon al munţilor acoperiţi cu brădet dă fiinţei nóstre o nouă putere de viéţă, tot astfel şì rugăciunea dă interiorului nostru curaj divin şi cu puteri noue eşim din sfinţenia internă a rugăciunei în viéţa esternă, cu problemele sale, cu datorinţele şi durerile sale.

A se ruga şi a lucra constitue viéţa, dar' nu aşa ca şi când ar fi douĕ activităţi, cari s'ar lega sau s'ar deslega una de alta în mod esterior, ci ele reciproc trebue sĕ fie strîns legate.

Ele nu se esclud, ci se reclamă reciproc, ca şì omul esterior cu cel interior, ca şì sufletul cu corpul.

Rugăciunea reclamă activitatea, activitatea reclamă rugăciunea. Activitatea trebue sĕ fie manifestarea rugăciunei, rugăciunea trebue sĕ fie sufletul vieţii, sĕ fie basa presentă a ori-cărei fapte.

Prin rugăciune viéţa se légă în timp de eternitate, se cobóră în ea şi creşte. In acésta constă mărirea rugăciunei, că ea împinge viéţa temporală în eternitate şi o pune în comunicaţiune cu însuşi Dzeu.

Pentru acésta nu esistă nimic ce sĕ înalţe şi sĕ onoreze pe om mai mult de cât rugăciunea. E în adevĕr ceva de tot sublim, că omul vorbeşte cu Dzeu însuşi, cu spiritul absolut, că aduce solicitudinea sa înaintea Lui de a influinţa asupra decisiunei voinţei lui Dzeu.

Vinnet zice: „Dzeu va numí suspinul rugăciune şi rugăciunea putere, şi puterea lui Dzeu — dacă aşi puté îndrăsní s'o spun, — se va pleca înaintea puterei pe care a pus'o într'un suspin, dar' care suspin este tot de la El“.

Cu religiunea întotdeuna a decăḑut şì rugăciunea şi decăderea rugăciunei a fost precursorul descompunerei esterióre, căci cu ea móre şì sufletul propriu.

La tóte popórele deci, ori-care va fi religiunea lor, rugăciunea nu e de cât forma esterióră a uniunei omului cu Dzeu, adecă însaşi espresiunea religiunei.

Conferenţele învĕţătoreşti.

Cercul Lupşa—Turda.

Vaidasig, 26 April v.

(Fine).

Şedinţa III.

(24 April c. v., 8 ore a. m.)

Presidentul comunică hârtia inspectorului regesc din Turda dto 3 Maiu n. a. c. nr. 1281/1903, prin care notifică, că neputĕnd participa în persónă la şedinţele conferenţei, esmite ca substitut al seu pe dl Gállfy Ferencz, care s'a şì presentat în mijlocul nostru, conferenţa întimpină pe dl Gállfy cu „sĕ trăiéscă“, ear' actul comunicat se aclude la protocol.

Se pune la ordinea zilei prelegerea practică din comput, adunarea şi substracţia cu nr. 7, de Ioan *Moldovan*, spre care scop se introduc în şcólă elevii. Se ţine prelegerea.

După observările membrilor: Vasilie Jina, Andreiu Muntean, inspectorul substitut dl Gállfy şi ale presidiului, conferenţa declară prelegerea deplin succésă.

Urméză prelegerea practică „Iosif şi fraţii sei“, de Vasilie *Jina.*

După prelegere îşi fac pe rînd observările: Teodor Nicóră, Mateiu Alexandru, substitutul de inspector, dl Gállfy, şi presidiul, ear' conferenţa decide: că prelegerea cu întregirea observărilor făcute de cei sus amintiţi se ia de bunişóră şi elaboratul se aclude la protocol.

După aceste şedinţa se suspinde pe 10 minute, şi redeschiḑĕndu-se se ţine prelegerea practică „Adunarea şi subtragerea cu nr. 13“, de Teodor *Nicóră.*

Se introduc elevii şi prelegĕtorul îşi începe tema. După terminarea ei şi dimiterea elevilor, Gavriil Rancea ceteşte critica. Apoi îşi fac observările: Macaveiu Cutean, Andreiu Muntean, Ioan Chioariu şi presidiul, în urma cărora conferenţa declară prelegerea de succésă în parte.

Şedinţa se ridică la 1 oră p. m. şi se anunţă proxima pe 3 ore p. m. Se vor pune la ordinea zilei punctele din convocător în restanţă.

Şedinţa a IV-a.

(24 April c. v., 3 ore p. m.

La ordine prelegerea practică din limba magiară „Descrierea unui obiect din şcólă în limba magiară“. Nepresentându-se la conferenţă prelegĕtorul însărcinat: Nicolau Giurgiu, acéstă prelegere se ţine prin *Gavriil Rancea.*

După prelegere îşi fac observările: A. Muntean, Teodor Nicóră, Mateiu Alexandru şi presidiul, in urma cărora conferenţa enunţă prelegerea de succésă.

La ordinea zilei „Prelegere practică din comput cu elevii cursului III.“, de *Pavel Stanciu.*

Se introduc elevii şi terminând prelegĕtorul tema fac observări: Vasile Jina, Ioan Chioariu, Ioan Pêrvu, substitutul de inspect. Gállfy Ferencz şi presidiul, ear' după desbatere conferenţa, conform propunerei lui Vasile Jina declară prelegerea de bună. Asemenea aprόbă tóte observările ce s'au făcut.

La ordine pct. 6 din convocător „Cari sunt manualele cele mai practice din comput, spre a se folosí de elevii şcólelor nóstre?“

Vasile Buturǎ dă cetire temei sale, ear' *Vasile Miclea* ceteşte critica.

Autorul şi recensentul se pronunţă pe lângă manualele din comput de Ars. Vlaicu. Observare singur presidiul face, ear' conferenţa recomândă a se folosí cu elevii manualele din comput de Ars. Vlaicu, ca cele mai corĕspunḑĕtóre, precum şí altele admise de autoritatea superióră bisericéscă.

Operatul se aclude la protocol.

Din considerare că s'a esprimat dorinţa de a termina încă astăzi conferenţa, presidiul suspinde şedinţa pe $^{1}/_{2}$ oră pentru recreare, apoi se va redeschide şi continua până la eshauriarea totală a programului.

După redeschidere se începe desbaterea asupra punctului „Planul orelor de preste sĕptĕmână“.

Andreiu Muntean ca referent spune, că avĕnd în vedere, că în cercul acestei conferenţe nu există nici o şcólă confesională cu mai mulţi învĕţători, planul l'a alcătuit tot numai pe o şcólă cu un singur învĕţătoriu, în care a indus şì propunerea limbei magiare conform ordinului mai nou ministerial.

După observările şi propunerile lui: V. Jina, Ioan Chioariu şi a presidiului, conferenţa decide: Planul orelor presentat, din considerare că ocupaţiunile indirecte nu sunt induse în el, se predă autorului Andreiu Muntean, care îl va întregí cu inducerea în el şi a ocupaţiunilor indirecte, apoi fără amânare îl va aşterne presidiului conferenţei, care îl va înainta Preaven. Consistoriu spre luare la cunoştinţă şi aprobare.

La ordinea zilei: Referada asupra examenelor de la finea anului şcolar trecut şi greşelile esenţiale în instrucţiune şi educaţiune ce s'au constatat cu aceea ocasiune.

S'a cetit referada tractului Lupşa prin notariul conferenţei, ear' a tractului Turda nu s'a putut cetí, din causă că domnul protopresbiter al acestui tract a promis domnului comisariu, că 'şi va face referada verbal în conferenţă. — Neputĕnd însĕ lua parte la acéstă conferenţă din causă de morb, — referada dorită a trebuit sĕ rĕmână.

Vasile Jina propune ca conferenţa, fără desbatere, sĕ iee spre plăcută cunoştinţă raportul deplin esact şi obiectiv în tótă privinţa şi sĕ esprime autorului mulţămită, rugându-l a stăruí în acésta direcţiune şí în viitoriu.

Se primeşte.

Referada se aclude la protocol.

Se pune la ordinea zilei punctul 12 din convocător. Propuneri etc. Ioan Moldovan, în calitate de referent al comisiunei esmise sub punctul VI., şedinţa I., face următórea propunere:

Simţindu-se lipsa la noi de a avé învĕţătorii împărţit materialul ce se propune din diferitele obiecte, — sĕ se alégă din sinul conferenţei o comisiune, care sĕ efectuiéscă împărţirea, pregătind un plan de lecţiuni din tóte obiectele, arangiat după zilele sĕptĕmânilor, care sĕ se pótă desbate apoi în conferenţa anului viitoriu.

Se primeşte şi se alege comisiunea, care are douĕ secţiuni, a nume: Secţiunea I-a (pentru tractul Lupşa) cu membri Andreiu Muntean, Ioan Moldovan şi Vasile Jina; secţiunea II (tractul Turda) cu membri Ioan Manică, Ioan Lupescu şi Pavel Stanciu.

Acelaşi raportor propune, ear' conferenţa primeşte obiectele ce au sĕ fie pertractate în conferenţa anului viitoriu şi a nume:

1. Importanţa ce o are istoria naturală în educaţiune. Disertaţie de Ioan Manică.

2. Cum sĕ se propună religiunea în şcóla poporală, pentru ridicarea şi cultivarea adevĕratului simţ religios-moral? Disertaţie de Gavriil Rancea şi Vasile Miclea.

3. Predarea piesei „Douĕ fete la holdă“ din cartea II de Popescu—Şpan. Prelegere practică de Vasile Jina şi Ioan Moldovan.

4. O prelegere practică din limba magiară cu clasa V. Se predă lui Vasile Butură.

5. Ioan Huniade. Prelegere practică cu elevii clasei V, de Ioan Lupescu şi Pavel Stanciu.

Propune mai departe, că avĕnd în vedere folosul practic ce ar resulta pentru toţi învĕţătorii, din publicarea desbaterilor conferenţelor şi cuprinsul protocólelor acelora într'o carte, — Preaven. Consistoriu archidiecesan sĕ fie rugat a dispune publicarea actelor conferenţelor după cum se făcuse la început, cuprinḑĕnd tóte protocólele într'o carte, care sĕ o pótă procura fie care învĕţătoriu şi alţii, cu preţ moderat.

Se primeşte.

Macaveiu Cutean se anunţă pentru conferenţa viitóre cu o prelegere practică din comput, împărţirea, cu elevii anului IV.

Se pune apoi la ordine desbaterea asupra proiectului de statute pentru societatea de ajutorare a preoţilor şi învĕţătorilor din archidiecesă.

Conferenţa cu unanimitate aderéză la propunerea făcută de presidiu, pentru unele îndreptări ce ar avè a se face în statute, — şi doreşte, ca noul proiect, modificat în sensul acestor vederi, sĕ se comunice la timpul sĕu şì acestei conferenţe, ca sĕ-şi pótă da părerea asupra lui.

Cu notificarea conclusului acestuia se încredinţéză presidiul şi notariul conferenţei.

Conferenţa cu unanimitate designéză ca loc al conferenţei anului viitoriu comuna *Sălciua-de jos* (tractul Lupşa).

In urmă presidiul constată, că programul conferenţei este eshauriat. Mulţămeşte membrilor, pentru-că au discutat şi desbătut obiectele cu deplin zel şi în cea mai mare bună înţelegere, aşa, că nici pe un moment concordia şi armonia dintrĕ membri, cu ocasia desbaterilor, nu a dispărut. Doreşte tuturor fericită reîntórcere la vetrele de a casă şi conferenţa o declară de încheiată cu aceea, că fiind pusă în perspectivă pe mâne o escursiune la salinele de la *Uióra*, nici unul dintrĕ membri sĕ nu lipséscă, căci numai acolo se vor puté convinge despre măreţia naturei, împreunată cu măreţia iscusinţei omeneşti.

Rĕspunde învĕţătoriul local în numele comunei Vaidasig, şi la orele $8^{1}/_{2}$ séra terminată fiind conferenţa, ne-am dus la o cină comună în casa harnicului învĕţătoriu Pavel Stanciu, ear' diminéţa la orele 7 şi 45 la Uióra la saline. Despre acésta cu altă ocasiune.

Un învĕţătoriu.

FOIŞÓRĂ

Convorbiri de masă.

De **Carmen Sylva.**

(Urmare).

Eu nu voiu sĕ zic că dacă ar fi cu putinţă sĕ se stabiléscă sănĕtatea şi sĕ se cládéscă ţĕranilor locuinţe model, nu s'ar realisa o mare binefacere, — acésta se face însĕ cu timpul în tot casul, pe când clădirea de biserici, afară dór' de Berlin, nu e astăzi nicăiri întimpinată cu mare entusiasm. Eu cred însĕ că locuinţele omeneşti pot bucura câteva mii de ómeni, pe când o casă a Domnului póte bucura milióne de ómeni în decursul secolilor. Câtă miserie şi suferinţă şi nenorocire, ce nu póte fi uşurată printr'o locuinţă mai bună, nu găseşte linişte pentru un sfert de oră în casa Domnului! Deóre-ce însĕ numai artele frumóse pot bucura şi înălţa în mod durabil, ar trebuí sĕ se ofere poporului atâta frumseţă, cât e cu putinţă, şi o biserică cuprinde multă frumseţă de-odată şi o împărtăşeşte de odată multor ómeni.

Când merg la Colonia — şi de aşi avé numai timpul dintrĕ douĕ trenuri — alerg la dom, chiar de aşi perde mâncare şi bĕutură. Când merg la Veneţia, stau pe cât cu putinţă mai mult într'un a nume colţ, unde colónele se întretaie plutind în lumina aurie, aşa că se forméză umbre delicate, violete.

Patimile apostolului Mateiu sau Paul în drumul din Basel, Requiemul lui Mozart în biserica Sf. Stefan, cântec de cor în domul din Freiburg, trompetele de Paşti în biserica Sf. Petru — cine ar puté spune că locul nu contribue mult la impresiile ce-ţi dă opera şi că sborul alunecător al armoniilor în largile bolţi în cari privirea se perde şi numai urechia mai póte urmărí, e de un efect deosebit! O bisericuţă de sat, mititică şi străvechiă, póte şì ea predispune spre cucernicie şi mi-se pare a fi o greşélă a bisericilor nóstre protestante, că au căutat în totala lipsă de podóbe o înălţare a gravităţii solemne. Cel puţin bolţile încrucişate şi o înălţime însemnată, geamuri colorate, aşa ca lumea din afară sĕ fie esclusă şi lumina înlăuntru sĕ fie potolită, mi-se pare a fi o cerinţă pentru-ca sĕ poţi primí cu mai multă tăcere şi evlavie o orgă frumósă sau o predică profund cugetată. Nu voiu uita nici-odată impresia din Westminster-Abtey, când frumosul cor şi splendida orgă au amuţit, ear' Deanul Stanley s'a urcat la amvon, a cetit ca text: „Litera ucide, dar' spiritul învie!“ — şi, umplĕnd cu desĕvêrşire uriaşul spaţiu cu o voce tandră, a dat prin cuvinte elocvente putere şi lumină nouă textului sĕu.

*

O singură voce purtată din boltă în boltă, póte esercia într'un dom colosal un efect extra-ordinar. Câtă vreme se dau serbările Curţilor cu o splendóre atât de nepomenită şi de inutilă, s'ar cuvení sĕ se sacrifice bunului Dumnezeu cel puţin ceva mai multă solemnitate, căci cel mai mare împĕrat trebue sĕ resimtă adesea ori ceea-ce este în acea mână care e de-asupra lui. Era emoţionat momentul în care sultanul întra în moschee, în mulţimea de ómeni se făcea de odată tăcere mormêntală şi numai vocea muezzinului rĕsuna din înălţime: „Nu uita că Dumnezeu e mai mare de cât tine!“ De-şì e numai o formulă, care, altădată, când sultanul era puternic şi temut, o gróză pentru întreg Occidentul, era cu mult mai imposantă, — mai are şì astăzi încă o puternică însemnătate şi s'a dat un semn prevenitor, pe cari contimporanii de sigur că nu 'l vor uita nici-odată, când regele Angliei, în ziua încoronării, zăcea întrĕ viéţă şi mórte, şi era numai la un fir de pĕr departe, ca tótă splendórea şi bogăţia sĕ fie zăbrănită.

Omului îi place sĕ şi amintéscă de micimea sa, căci altmintrelea nu s'ar urca pe gheţare, n'ar lăsa marea sĕ se apropie furtunósă de el şi n'ar amuţí într'un dom uriaş. Natura şi istoria, cei doi mari predicatori, sunt totdéuna ascultaţi. Şi de aceea cred eu că o splendidă casă a Domnului, care sĕ semene în construcţie pădurei şi mărei în mulţime, care sĕ povestéscă istoria popórelor ca o biblie de piatră, face în tot casul o impresie măréţă. Câte sĕrmane femei nu pun pentru un moment lângă ele coşul greu şi grelele griji, împreunându-şi mânile într'o tăcută rugăciune! Câţi nu 'şi duc suferinţele în biserică şi le arată lui Dumnezeu când nu sunt înţeleşi de ómeni! Nici nu pot face acésta a casă, unde condiţiunile sunt aşa fel că nici trei minute nu trec liniştite, că pentru o rugăciune nu e nici timp, nici loc, nici disposiţie, că pentru un moment solitar sunt prea multe griji; dar' în biserică ai dreptul sĕ cugeţi şi chiar sĕ uiţi odată. O biserică póte oprí pe un om de la sinucidere numai pentru că i-a dat cinci minute de gândire, de reculegere. De aceea deci bisericile trebue sĕ fie mari şi sĕ fie deschise tuturor.

(Va urma).

„Asociațiunea.“

Convocare.

P. t. domni membri ai „Asociațiunei pentru literatura română și cultura poporului român“ și toți iubitorii de cultura poporului român sunt prin acésta invitați a participa la adunarea generală a despărțĕmêntului ce se va ține în *5 Iuliu 1903* la 11 ore înainte de amiazi în Petroșeni cu următoriul program:

1. Deschiderea adunării prin president.
2. Raportul notariului despre activitatea de la ultima adunare generală.
3. Raportul cassariului.
4. Raportul bibliotecariului.
5. Esmiterea a patru comisiuni:
    - *a*) pentru censurarea raportului notariului;
    - *b*) pentru censurarea raportului cassariului;
    - *c*) pentru censurarea raportului bibliotecariului;
    - *d*) pentru înscrierea de membri noi.
6. Deciderea asupra rapórtelor singuraticilor comisiuni.
7. Alegerea a doi delegați pentru adunarea generală a Asociațiunei.
8. Cetirea disertațiunilor, cari însĕ vor avé a se preda directorului despărțĕmêntului cu 8 zile înainte de adunarea generală, spre censurare.
9. Statorirea budgetului.
10. Esmiterea a doi membri pentru verificarea procesului verbal.
11. Hotărîrea timpului și locul unde și când sĕ se țină proxima adunare generală.
12. Inchiderea adunării generale.

Din ședința comitetului despărțĕmêntului VII.

Hațeg, în 30 Maiu 1903.

Dr. Gavriil Suciu *president.* *Ioan Muntean* *notariu.*

De la sate.

Examenele școlare din tractul protopresbiteral al Mercurei.

— 15 Maiu v.

Am avut fericirea de a asista la mai multe examene de la școlele nóstre poporale din tractul Mercurei, și nu pot trece cu vederea de a nu face un mic raport despre cele vĕḍute și esperiate, deóre-ce examenele de încheiere ne arată zelul pe care l'a desvoltat învĕțătoriul, ba ele au devenit un fel de serbătóre, atât pentru copíi cât și pentru părinți, căci cei dintâi vin sĕ arete ce au învĕțat, ear' părinții au sĕ se convingă, că nu înzadar își cheltuesc sudórea cu salarisarea învĕțătoriului și susținerea școlei și a celor trebuincióse la învĕțământ.

Tóte examenele au fost presidiate de vrednicul nostru adm. protopopesc *Avram S. Pĕcurariu*, conduse fiind cu deosebit tact, căci dsa este nu numai un recunoscut factor în ale administrațiunei și conducerei înțelepte a unui tract protopresbiteral, dar' și-a dovedit și dragostea nemărginită, ce o are față de școlă și învĕțătoriu, posedând multă teorie și bună praxă în pedagogie.

Vorbirile sale, ținute la încheierea examenelor au sădit în inimile tinere dragostea față de școlă, asemenea și cuvintele îndreptate cătră epitropi, comitetul bisericesc și părinții elevilor au fost atât de pĕtrunḍĕtóre, pline de învĕțături practice, în cât prin deosebitele comune a rĕmas impresiunea adâncă, că dsa este un adevĕrat părinte și este pĕtruns de un zel neobosit, posedând și o energie, care nu se póte clătina, ca și o stâncă de granit. A dat îndemnuri la zidiri de școle și biserici și sunt firm convins, că cuvintele adresate poporului trup se vor face.

După încheierea fie-cărui examen dl administrator protopresbiteral dimpreună cu delegații și învĕțătoriul interesat a ținut conferență, îndreptând scăderile cu duhul blândeților și scoțênd la ivélă părțile cele bune.

Examenele s'au început la 21 April în comuna cea mai depărtată *Țapu* și s'au sfêrșit în *Poiana*, la 11 Maiu, având aprópe tóte resultat fórte mulțămitor.

Cu acestea încheiu scurtul meu raport, dorind învĕțătorilor viéță îndelungată, ca sĕ-și împlinéscă chiămarea tot cu mai mare rêvnă, ear' iubitului nostru șef tractual trimită i atotputernicul darul sĕu, ca sĕ-și pótă împliní misiunea spre binele și fericirea acestui tract.

Depesăcașiu.

NOUTĂȚI

Din causa *sfintelor sĕrbători* „Pogorîrea duhului sfânt“, *numĕrul proxim al fóiei nóstre apare Joia viitóre.*

Escursiuni de studiu la Sinaia. O parte a elevelor școlei civile a Asociațiunii, deosebi cele din clasele superióre, au plecat azi în escursiune de studiu în România, având sĕ cerceteze Sinaia, Azuga, Bușteni, Câmpina, etc. In călĕtoria lor elevele sunt însoțite de directorul Dr. V. *Bologa*, profesorul V. *Păcală* și profesórele dșóre *Iovescu* și *Pop*. La *Sinaia* vor sosí pe a doua zi de Rusalii (Luni), asistând la sfințirea bisericei de la mănăstirea de acolo, — sfințire ce va fi făcută prin însuși metropolitul-primat al României.

*

Contra trecerilor religionare făcute din interes. Consistoriul eparchiei sêrbe a Pakrațului, sub presidiul episcopului Miron *Nicolici* a luat hotărîre, ca sĕ nu mai fie primit în sinul bisericei gr. or. sêrbești nici un proselit, față cu care pot subversa bănueli că numai din óre-care interes trece de la religiunea sa la cea gr. or. sêrbéscă. Totatunci a hotărît, sĕ lucre cu tóte mijlócele întru împedecarea căsătoriilor mixte.

*

Libertatea științei. In afacerea de la Oradea-mare, tractată în primul din numĕrul 55 (2 Iuniu st. n.) al ziariului nostru, sub titlul „Teoria evoluțiunii“, deputatul Benedek János a interpelat pe ministrul de culte în ședința de alaltăeri a dietei, întrebându-l: ori de se indetifică cu cererea de destituire a profesorului Somló, făcută de cei cinci colegi ai lui de la academia de drepturi? Ministrul a rĕspuns imediat, protestând contra ori-cărui atac îndreptat contra libertății științei și contra „sufletului acestei libertăți“: contra libertății spirituale. A reprobat procedura celor cinci profesori (cari au pîrît pe Somló la ministru, cerênd destituirea lui), zicênd că *nu prin pîri la autoritățile superióre* au sĕ-și validiteze opiniile în chestie, contrare teoriei desvoltată de Somló în disertația lui științifică, ci pe *terenul științei*, combătêndu-l prin tractate tot științifice, — dacă pot.

*

Portul Burgas. Dumînecă s'a deschis, în presența principelui, a guvernului bulgar și a corpului diplomatic, portul Burgas al Bulgariei.

*

Post de notariu. Cu termin până la 29 Iuniu st. n. e publicat concurs la postul de *notariu-adjunct* în *Voitec* (pretura Ciacovei, în Banat), dotat cu 800 coróne salariu și 60 cor. onorar în casul că alesul va fi numit substitut de matriculant. Cererile concursuale sunt a se trimite protopretorului *Győry* în Csákova.

*

Demonstrațiuni noue în Croația. Dumînecă și Luni s'au întêmplat de nou demonstrațiuni antimagiare în *Zagreb* (capitala Croației). Cam trei mii de ómeni, parte mare sosiți din provincie spre a asista la festivitățile de Rusalii în capitală, au percurs stradele orașului, spărgênd feresti, dând jos firme cu inscripție și emblemă magiară, și aruncând plóie de petri în polițiști chiămați sĕ facă ordine. Abia după ce au eșit întru restabilirea ordinei șése companii de soldați, s'au împrăștiat demonstranții. Se zice, că motiv al demonstrațiunilor a fost faima că o sémă de deputați magiari ar fi sosit la Zagreb sĕ se convingă ḍespre starea lucrurilor.

*

Cum pacifică Turcii? Spre a curăți Macedonia de bandele revoluționare bulgare trupele turcești purced cu înfiorătóre cruḍime nu numai față cu bandele, ci și cu satele despre cari presupun că simpatiséză cu mișcarea revoluționară, ori chiar dau sprijin bandelor. Exemplu de acéstă cruḍime asiatică e sórtea satului Banița din departamentul Serres, care cu locuitori cu tot a fost pustiit de soldații turci. Clădirile au fost date pradă focului, vitele și ce aveau locuitorii au fost luate de soldați, ear' locuitorii au fost uciși. Din 500 locuitori abia au scăpat 48, cărora li-a succes sĕ fugă în munți; ceilalți au fost uciși și aruncați în rîu. Pe femei și fete soldații întâiu le necinsteau, apoi le ucideau. Comandant al acestor bestii de om era *iuzbașa Tevfik*, fost oficer în amata bulgară, desertat mai apoi și intrat în armata turcéscă.

*

Potop de apă în America. Orașul Nord-Topeka din satul Kanzas în America-de-nord, în urma ploilor torențiale din sĕptĕmâna trecută e inundat întreg. Preste 20.000 de ómeni au ajuns la sapă de lemn, nimicindu-li-se casele și tot ce aveau în jurul lor. Sute de inși au perit și ei în valuri, ear' preste 7000 au părăsit orașul, căutându-și loc de așezare în alte părți.

*

Avis. *Corul mixt bisericesc* va cânta Dumînecă (I. zi de Rusalii) în biserica din suburbiul iosefin *la 9 ore a. m.*

*

„Tipografia“ societate pe acțiuni și-a ținut astăzi adunarea generală. A decis *lichidarea institutului*, alegênd lichidatori pe dnii: George Pop de Băsești, Rubin Pațița și Dr. Liviu de Lemény.

*

Maial. In 26 Maiu (8 Iuniu) a doua zi de Rusalii, școla din Sĕliște va ține la „Neted“ maial. Invitări speciale nu se fac.

*

Vreme grea. In India (comună în comitatul Sirmiu) eri a fost vifor mare, urmat de plóie torențială și grindină puternică. Tóte sămĕnăturile au fost nimicite de grindină, ear' ce a mai rĕmas, a nămolit apa văilor umflate de plóie. Douĕzeci case au fost prăbușite de valuri.

*

Hymen. *Ana Stoica Ispas* și *Zaharie Mihălțan* anunță celebrarea cununiei lor religióse, care se va ține în 8 Iuniu s. c. (a 2-a zi de Rusalii) la orele 3 p. m. în biserica gr.-ort. din Daia-română.

*

Sensație de la curtea din Belgrad. In numĕrul de alaltăeri ziariul vienez „Reichswehr“ publică o telegramă din Zemlin, de următoriul cuprins: Bucătariul francez al regelui Alexandru a fost aflat eri mort în conac; era împușcat prin inimă. Poliția a comunicat ziarelor din Belgrad faptul ca sinucidere. Contrar acesteia în oraș e respândită faima, că bucătariul a murit de mórte silnică. A nume, că în contra reginei Draga ar fi fost plănuit un atentat, la ce fiind ea făcută atentă, nu lua nici-odată din mâncări înainte de a fi dat din ele unui cățel al ei. Luni cățelul a murit între simptóme de otrăvire, provenită din mâncarea pregătită reginei. In nóptea urmată după acéstă întêmplare a urmat apoi mórtea bucătariului.

*

Cutremur de pământ în Armenia. Cum raportéză o telegramă din Constantinopol, un puternic cutrĕmur de pământ a fost Luni în Armenia, făcênd mari devastări deosebi în districtul Van. Comuna mare *Begilon și alte câteva sate sunt total pustiite.* Preste 200 de ómeni au căḍut victimă cutrĕmurului.

*

Incendiu mare în Neapol. Marți séra s'a escat un mare incendiu la palatul unui institut de credit din Neapol, mistuind aripa dréptă și mijlocul edificiului, împreună cu tóte objectele și hârtiile de valóre aflătóre acolo. Paguba e preste unsprezece milióne de lire. Trei pompieri au căḍut de pe scări în cursul lucrării de stingere, fiind toți trei răniți mortal. Marchisul *de Sarmiento*, căḍut între două pumpe a murit de mórte oribilă. Locuitorii din casele vecine și din mănăstirea de călugărițe au fost delogiați, petrecêndu-se în cursul delogerii scene cutremurătóre. La stîngere au lucrat pompierii orașului, personalul de serviciu al tuturor autorităților și mare mulțime de soldați, cărora după mari sforțări li-a succes sĕ localiseze focul. De stîns însĕ nici Mercuri nu era stîns.

*

Nenorocire pe mare. Aprópe de Anvers s'a ciocnit Marți séra (26 Maiu) vaporul norvegian „Uto“ cu vaporul englez „Huddersfield“, încărcat cu emigranți austriaci, poloni, italieni și ruși, cari voiau sĕ mérgă la Canada (în America). Vaporul englez îndurând o spărtură de 5 metri lungime și 3 m. lărgime, s'a cufundat împreună cu douĕzeci și unu de călĕtori, pe cari catastrofa 'i suprinsese în somn. Echipagiul (21 omeni) și 20 pasageri au scăpat pe luntrile de salvare.

*

Glumă nesocotită. In ziua festivităților iubilare din Petersburg (Dumînecă) se arangiaserĕ în grădina zoologică spectacole pentru distracția publicului de rînd. In cursul petrecerilor un lucrător a strigat prin public, că au scăpat din cușcă tigrii. La acésta toți au dat năvală sĕ fugă din grădină, provocând învălmășélă grozavă. Mulți au căḍut jos, trecênd preste ei alții și strivindu-i sub picióre. Preste douĕzeci de inși au îndurat contusiuni fórte grave, ear' alți mulți s'au ales cu răniri mai ușóre. Respectivul voise sĕ facă și el o glumă, care însĕ ușor putea sĕ aibă urmări încă și mai grave.

*

Avis. Subsemnatul aduc la cunoștința on. public, că în *piața din Sĕliște* am deschis *o grădină cu un pavilon* modern aranjat, în care se pot căpĕta vinuri veritabile de pe Têrnave, vechi și noue, bere cu paharul și cu sticla, totdeuna próspĕtă. Tot aci am o bucătărie germană și română și primesc abonamente lunare. Prețuri moderate și serviciu prompt. Rog on. public pentru spriginul seu binevoitor. Cu stimă, *Ilie Popa*, proprietariu.

[76] 1—3

FELIURIMI

Cel mai rentabil „oficiu“. Cu ocasiunea visitei regelui *Edward* al Angliei la Roma și Paris, făcute la începutul lunii trecute, făcuse mare sensație un harap din personalul de serviciu al regelui: un flăcău uriaș, îmbrăcat elegant și cheltuitoriu cu mână largă, ca unul ce înótă în bani și nu pune nici un preț pe ei. Era *cafegiul* regelui. A nume, regele Edward e pasionat amator al cafelei turcești, ear' cafea turcéscă mai bună de cum știe ferbe harapul regelui, nu știe ferbe dór' nimenea. De aceea harapul are „oficiu“ de mare importanță în menagiul regesc. De trei-ori pe zi trebue sĕ férbă regelui cafeauă. Atâta e serviciul, ear' pentru acéstă „muncă“ harapul are salariu 700 fonți (*17500 coróne*) pe an și provisiune întrégă. Și atât de indispensabil e harapul acesta pentru masa regelui, în cât chiar și cu ocasiunea visitelor pe la curțile domnești și-l duce cu sine, pentru-ca și în străini sĕ-i férbă el cafeaua.

*

Mijloc pentru pustiirea ciórelor. Pe unele locuri ciórele fac grozave devastări, în butul tuturor mijlócelor de apĕrare contra lor. Un practic mijloc întrebuințéză în acest scop bavarezii, care e următoriul: Pun în o ólă mare mai multe litre de piperiu, preste care tórnă rachiu tare, în cuantitate corĕspunḍĕtóre cuantității piperiului. Lasă apoi óla cam trei zile, ca sĕ se dospéscă bine piperiul, apoi împrăștie dospeală pe grămăduțele de gunoiu, cărat de curênd la câmp. Ciórele mâncând din acéstă dospélă amețesc (se îmbétă) așa de tare, că timp de ciasuri întregi nu mai pot sbura. In acéstă stare de beție apoi pot fi ușor ucise.

*

O statistică a emigrărilor. Statisticianul *Bisse* publică în fascicolul din luna trecută al revistei „Revue Bleue“ din Paris un interesant articol asupra emigrării europenilor în Statele-Unite americane. Emigrările acestea au luat proporție mai mare cam de prin anii 30 ai secolului trecut. Ordinea în care popórele europene au fost atacate de acéstă „bólă emigrațională“ e următórea: Intrĕ anii 1840—1860 grosul emigrărilor îl dădea poporul sărac irlandez, emigrând în acest interval de timp preste 250,000 de irlandezi în America. De la 1860 emigrarea irlandezilor a mai încetat, urmându-le însĕ germanii. Intrĕ anii 1860—1890 au emigrat din Germania în Statele-Unite americane nu mai puțin de cât 4½ milióne de ómeni. In 1890 locul prim în contingentul emigranților îl iau italienii, emigrând întrĕ anii 1890—1900 preste jumĕtate milion de ómeni (651,893). In același timp au emigrat: din Rusia 602,010 inși, din Austria și Ungaria 592,707, din Svedia și Norvegia 321,281. In anii din urmă numĕrul emigrărilor a crescut în tóte aceste țĕri, scăḍênd numai în Germania și Irlanda. In 1902 numĕrul emigraților a fost: în Italia 178,375, în Austria și Ungaria 171,989, în Rusia 107,347, în Svedia și Norvegia 48,378, în Francia 3117.

Cărți și reviste.

In *Tipografia archidiecesană* a eșit de sub tipariu **Liturgieriul** (cu litere latine) revisuit și retipărit cu binecuvêntarea Inaltpreasfinției Sale dlui **Ioan Metianu**, archiepiscop și metropolit. Cuprinde, pe lângă cele trei și liturgii, rugăciunile ocasionale din liturgieriul vechiu și numĕróse îndrumări tipicale pentru toți slugitorii la altariul Domnului, precum și „Rênduiala chiămării Duhului sfânt“, reclamată din mai multe părți. Se estinde pe 42 cóle de tipariu și se presintă și din punct de vedere technic ca o carte ce face cinste tipografiei archidiecesane. Se póte procura de la *Librăria archidiecesană* din *Sibiiu* (Nagyszeben). Prețul: **broșat cor. 6·—, legat cor. 8·—.**

Nr. 420/1903 [83] 1—3

Concurs

Pentru **întregirea posturilor învĕțătorești** în următórele comune din protopresbiteratul Mercurei se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“:

1. **Apoldul-mic**, douĕ posturi, cu salariu de câte 600 cor. din repartiție de la popor, cuartir în edificiul școlar, ori relut pentru cuartir, lemne și grădină, preste tot 60 cor.

2. **Cinadie**, un post cu salariu de 400 cor., din repartiție, și usufructul unui pământ de 7 jug. 334 stângiui ☐, (Ordinul consist. dto 20 Decembre 1901, nr. 12078 șc.), și cuartir liber în edificiul școlar.

3. **Rod**, un post, cu salariu de 600 cor. din fondul parochial, relut de cuartir 60 cor. și pentru grădină 40 cor. — Competenții cu cunoștințe musicale, capabili de a înființa cor, vor fi preferiți și deosebit remunerați.

Reflectanții la aceste posturi au sĕ țină strană în Dumineci și sĕrbători la utrenie, și la s. liturgie sĕ cânte cu școlarii.

Cererile instruite conform normelor în vigóre au sĕ fie înaintate subsemnatului oficiu în terminul sus indicat.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Mercurea, în conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Mercurea, 20 Maiu 1903.

Avram S. Pecurariu
adm. prot.

Se primește un

candidat de advocat

pentru cancelaria advocațială a dlui Dr. **Mátyás Lázár, Sibiiu,** strada urezului nr. 22. [85] 1—3

Cartea consilierului de medicină Dr. Müller, apărută deja în a 40-a ediție, care tractéză despre

Conturbările în sistemul nervos
și secsual

precum și despre vindecarea radicală a lor, se póte procura prin tóte librăriile.

Pentru 1 cor. 20 fileri în mărci postale o trimite franco **Curt Röber**, Braunschweig. [3] 21—38

Băile de sare și iod din Mercurea

(Erdély Szerdahely Sósfürdö)

despre conținutul cărora opinia medicală e fórte favorabilă aprópe la tóte bólele, adaptate și provĕḑute cu edificiile și vilele din nou zidite

Duminecă, în 7 Iuniu (25 Maiu) 1903

se vor deschide în mod festiv la orele 2 p. m.

Trenul stă zilnic la disposiția óspeților, avĕnd la băi stațiune proprie în care sosește la orele $3^1/_2$, 9 și 11 a. m.; 5, 6 și $8^1/_2$ p. m.

Omnibusul plécă din Mercurea-oraș la băi la orele 6 și 11 a. m., 2 și $5^1/_4$ p. m. *Taxe potrivite.* [84] 1—1

Odăi de locuit pentru óspeți se pot închiria, cu prețuri moderate, în edificiul vechiu și noua vilă zidită spre acest scop.

Restaurant în una din vilele cele noue, aranjat modern și cu gust, cu o sală mare pentru petreceri.

Cu *mâncări și beuturi alese, pe lângă un serviciu prompt,* se recomândă —

Arêndatorul băilor:

Ilie Floașiu.

NB. Informațiuni mai detailate despre conținutul băilor se pot lua de la subscrisul.

Nr. 328—1903. [69] 3—3

Concurs

Pentru întregirea postului vacant de **paroch** în parochia de clasa a III-a **Vorța** cu filia **Valea-lungă,** tractul Iliei, pe basa resoluțiunei Preav. Consistoriu archidiecesan din 31 Decembre a. tr. nr. 13,835 bis. și al conclusului comitetului parochial din 22 Februariu a. c. — se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile de la prima pucare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post, sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat, despre cari venite concurenții 'și pot lua informațiuni de la subscrisul oficiu protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a'și așterne cererile lor instruite conform normelor în vigóre subscrisului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, și au a se presenta în vr'o duminecă ori sĕrbătóre în biserică pentru a cânta, eventual a celebra și cuvênta.

Ilia, la 29 April 1903.

In conțelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Iliei.

George Oprea
protopresbiter.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret**

vindecă și învioréză pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosesce contra *durerilor de cap si dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni și picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui* și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani. [2] 16—

Prețul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copíi și femei de constituție fórte slabă.

Espeditie din centru și locul de vêndare pentru țéră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colțul strada Kálmán.

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căilor ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1903.

Budapesta — Predeal

Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.—	10.—		2.10	pl.	Viena	sos.	1·50	6.32	6.32	1.50
9.—	6.50	5.45	9.15		Budapesta (gara centrală).		7.10	9.35	6.44	7.50
11.56	9.07	9.27	11.19		Szolnok		3.37	7.12	3.46	5.32
2.14	10.43	11.53	12.55		P. Ladány		12.54	5.27	1.12	3.56
3.49	11.56	1·48	2.11	sos.	Oradea-mare	pl.	11.04	4.15	11.36	2.38
4.10	12.11	2.06	2·18	pl.		sos.	10.40	4.09	11.15	2.32
4.50	12.52	3·04	2.51		Mező Telegd		10.05	3.45	10.41	2.03
5.33	1.40	3.50	3.26		Rév		9.31	3.24	10.10	1.37
5.56	2.06	4.14			Bratca		9.10		9.53	
6.42	2.50	5.02	4.16		Ciucia		8.37	2.46	9.23	12.55
7.23	3.30	5.49	4 52		Huiedin		7.58	2.13	8.47	12.23
8.23	4.27	6.56			Nadășul-ung.		6.42		7.35	
8.37	4.42	7.12	5.55	sos.	Cluș	pl.	6.17	12.[illegible]9	7.13	11.10
8.54	4.52	8.30	6.11	pl.		sos.	5.41	12.23	6.45	10.50
9.11	5.18	8.59	6.27		Apahida		5.22	12.01	6.27	10.34
10.21	6.26	10.41	7.27		Ghiriș		3.58	10.46	5.18	9.30
10.47	6.52	11 16	7.50		Cucerdea	pl.	3.14	10.08	4.43	9.00
10.58	6.57	11.31	7.52			sos.	3.02	9.58	4.33	8.55
11.05	7.04	11.40	7.56		Uióra		2.56	9.52	4.27	8.50
11.13	7.11	11.50			Vințul-de-sus		2.49	9.45	4.20	
11.34	7.33	12.20	8.16		Aiud		2.27	9.22	3.59	8.29
11.52	7.53	12.46	8.32	sos.	Teiuș	pl.	2.05	9.—	3.38	8.12
12.24		1.30	8.37	pl.		sos.	1.29		3.02	8.00
12.53		2,05			Crăciunel		12.57		2.36	
1.07		2.16	9.05		Blaș (ungh. Têrnavei)		12.43		2.21	7.35
1.14		2.24			Blaș		12.56		2.16	
1.45		3.02	9.31		Micăsasă		12.02		1.44	7.08
2·01		3.20	9.43	sos.	Copșa-mică	pl.	11.41		1.25	6.56
2.15		3.32	9.47	pl.		sos.	11.09		1.06	6.50
2.33		3.49	10.01		Mediaș		10.53		12.51	6.37
3.04		4.18	10.25		Elisabetopole		10.24		12.23	6.16
3.40		4.52	10.53	sos.	Sighișóra	pl.	9.48		11.49	5.49
3·47		5.04	11.—	pl.		sos.	9.02		11.42	5.42
4.03		5.33	11.14		Hașfalĕu		8.43		11.27	5.28
5·28		7.03	12.26		Homorod		7.30		10.18	4.23
6.03		7.43	12.58		Ágostonfalva		6.49		9.59	3.50
6.34		8.13	1.16		Apața		6.27		9.17	3.35
7.10		8.48	1.35		Feldioara		5.56		8.49	3.15
7·50		9.27	2.09	sos.	Brașov	pl.	5.20		8.13	2.45
11.40			2.19	pl.		sos.			5.00	2.18
12.38			3.01		Timiș				4.05	1.42
1.11			3.31		Predeal				3.32	1.12
8.10			9.40	sos.	Bucuresci	pl.			8.40	8.05

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

tren de persóne			tren mixt.				tren de pers.	tren mixt	tren de pers.	
2.21	4.43	11.20	7.10	pl.	Copșa mică	sos.	6.—	9.32	3.02	12.50
3.40	6.36	12.39	8.50		Ocna (Scalde)		4.57	8.08	1.27	11.47
3.58	7.04	12.57	9.15	sos.		pl.	4.37	7.41	12.58	11.27
tr. mxt.		tr. mxt.	—		Sibiiu		—			tr. mxt
4.33	Comunică Numai Marța și Vinerea.	2.--	—	pl.		sos.	—	7.33	Circ. Marța și Vinerea	8.57
5.23		2.54	—		Tălmaciu mare		—	6.45		8.04
6.15		3.59	—		Avrig		—	6.01		7.15
8.34		6.35	–	sos.	Făgăraș	pl.	—	3.32		4.25

Budapesta — Arad — Teiuș

Tren de pers.	Tren ccel.	Tren de pers.	Tren accel.				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.00	10.00	12.30	8.50	pl.	Viena	sos.	3.25	7.20	6.32	6.32
8.10	6·50	10.00	2.15		Budapesta (gara centrală).		6.10	1.10	7.20	9.35
11.09	8.53	1.30	4.22		Szolnok		2.49	11.19	4.13	7.32
3.32	11.51	6 05	7.11	sos.	Arad	pl.	9.35	8.18	11.20	4.21
4.07	12.11	6.35	7.18	pl.		sos.	9.05	8.08	10.50	4.06
4.19	—	6.46			Glogovaț		8.55		10.38	—
4.41	-	7.06			Gyorok		8.34		10.14	—
4.53	—	7.16			Pauliș'.		8.14		10.00	—
5.06	12.49	7.34	7.55		Maria-Radna		7.54	7.30	9.45	3.27
5.34	—	7.54			Conop		7.22		9.15	—
5.49	1.16	8.08	8.21		Bêrzava		7.05	7.00	8.57	2.57
6.36	1.46	8.47	8.51		Soborșin		6.27	6.34	8.15	2.31
7.10	2.05	9.12	9.03		Zam		5.50	6.08	7.41	2.05
7.39	—	9.34			Gurasada		5.23		7.16	—
7.50	2.27	9.42	9.30		Ilia		5.18	5.45	7.06	1.39
8.15		10.03			Branicica		4.49		6.43	—
8.41	2.54	10.27	9.57		Deva		4.27	5.19	6.20	1.12
8·56	3.06	10.41	10.08		**Simeria** (Piski)		4.12	5.08	6.05	1.00
9.45	3.32	11.24	10.40		Orĕștia		3.33	4.36	5.19	12.33
10.05	—	11.44			Șibot		3.13		4.55	
10.30	4.—	12 04	11.08		Vințul de jos		2.53	4.09	4.34	12.05
10.49	4.26	21.24	11.20		Alba-Iulia		2.33	3.57	4.17	11.44
11.25		12.58	11.42	sos.	Teiuș	pl.	2.00	3.33	3.43	

Vințul-de-jos — Sibiiu.

	Tren micst		tr. d. p.				tr. d. p.	Tren micst		
—	2.00	7.30	4.10	plécă	Vințul-de-jos	sos.	11.43	7.48	10.15	—
—	2.24	7.57	4.31		Sebeșul-săsesc		11.27	7.28	9.55	—
—	2.47	8.20	4.49		Câlnic		11.09	6.48	9.15	—
—	3.11	8.44	5.08		Cunța		10.59	6.3[illegible]	9.02	—
—	3.21	8.54	5.17		Mercurea-Sărătură		10.44	6.1[illegible]	8.43	—
—	3.40	9.12	5.31		Mercurea		10.32	6.0[illegible]	8.28	—
—	3.54	9.26	5.42		Apoldul-mic		10.22	5.18	8.14	—
—	4.30	10.05	6.11		Apoldul-mare		10.05	4.55	7.52	—
—	4.58	10.33	6.33		Galeș		9.46	4.25	7.24	—
—	5.27	11.07	6.56		Sĕliște		9.30	4.05	7.05	—
—	5.40	11.20	7.06		Săcel		9.11	3.40	6.41	—
—	5.50	11.30	7.15		Cacova		9.01	3.28	6.29	—
—	6.01	11.45	7.24		Orlat		8.51	3.16	6.17	—
—	6.18	12.03	7.35		Cristian		8.31	2.48	5.50	—
—	6.44	12.29	7.56		Turnișor		8.07	2.17	5.17	—
—	6.55	12.40	8.05	sos.	Sibiiu	plécă	7.57	2.05	5.05	—

Arad — Timișóra

	tren de pers.		tren mixt.				tren mixt.	tren de pers.		
—	6.15	11.56	5.00	pl.	Arad	sos.	10.43	3.44	10.59	—
—	7.00	12.42	6.14		Vinga		9.47	3.01	10.17	—
—	7.21	1.05	6.52		Merczifalva		9.09	2.38	9.50	—
—-	7.49	1.35	7.39	sos.	Timișóra	pl.	8.25	2.00	9.17	—

Notă. Orele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se cetí de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. — Numerele încadrate în linii negre însémnă orele de nópte.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian. **Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane,**

Nr. 58 Sibiiu, Joi 29 Maiu (11 Iuniu) 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fl., — de două ori 24 fl., — de trei ori 30 fl. rêndul cu litere garmond

Alegerea de la Dobra.

Sibiiu, 10 Iuniu n.

Alegerea de deputat la dieta ţerii, făcută Sâmbătă în cercul electoral al *Dobrei*, s'a terminat cu învingerea candidatului naţional român. La orele 7 séra dl Dr. *Aurel Vlad* a fost declarat ales, spre nespusa bucurie a celor-çe s'au fost grupat în jurul seu, şi i-s'a imanuat credenţionalul, cu care 'şi póte face acum întrarea în parlament.

Avem deci deputat naţional şi noi în dieta ţerii. Adevĕrat, că numai unul, dar' vorba celor din regatul român: *cei mulţi înainte!* In sfîrşit, cam aşa s'a format şi partidul poporal, astăzi cu rol destul de frumos în parlament. Tot la o alegere de întregire, şi tot numai cu un deputat, cu un biet preot, mai mult slovac de cât magiar, şi-a făcut întrarea în parlament, pentru-ca la următórele alegeri generale sĕ scótă din urnă şeptesprezece mandate, ear' astăzi sĕ numere vre-o treizeci de deputaţi, energici şi activi.

Dar' cu *ce va fi*, sĕ nu ne batem capul. Inceputul e făcut şi la noi, şi cu acest început, bine succes, o mare parte a cercurilor româneşti e fórte mulţămită. Nu îndrăsnim sĕ zicem, că *tóte* cercurile româneşti, pentru-că mai sunt mulţi şi de aceia, cari consideră de mare crimă naţională abandonarea terenului de pasivitate, şi mai ales abandonarea primului punct din programul naţional: *autonomia Transilvaniei*, care, după părerea lor, a fost esenţa, simburele politicei naţionale a Românilor din Ardeal, — dar' aceste cercuri, aşa credem, că din zi în zi tot mai înguste se fac, pentru-ca cu timpul sĕ dispară cu desĕvêrşire.

Al cercului *Dobra* este meritul, că s'a făcut şi la noi începutul, pentru care tocmai ziariul nostru a pledat mai mult şi necontenit de la inaugurarea dualismului încóce.

Şi era *necesar* acest început. Era necesar pentru a ne convinge, atât noi, cât şi contrarii nostri politici, dacă întru adevĕr poporul nostru de la ţară e atât de corupt şi atât de decăḑut moraliceşte, în cât sĕ nu mai asculte de conducĕtorii sei fireşti, ci ademeniţi de promisiuni, de bani, de mâncări şi beuturi, sĕ mérgă la urnă pentru a vota în contra intereselor sale, mânat de funcţionarii publici, ori atras de punga grasă a candidatului?

Proba a prestat-o cercul Dobra cu strălucit succes. Cu frunze de stejar în pălărie, cu doine vesele pe buze şi cu mălaiul uscat în traistă, aşa au stat, în plóie, ziua întrégă, ca tot atâtea sentinele credinciόse pe lângă stindardul naţional 256 alegĕtori din acest cerc, ferm decişi sĕ scótă la biruinţă stindardul naţional şi onórea naţională.

Şi biruitori au eşit din luptă, pentru-că însufleţiţi erau de sfinţenia causei.

Nu facem imputare nici celor 204 alegĕtori (în mare parte tot Români), cari şi-au dat votul pentru celalalt candidat, — dacă am şti, că şi-l-au dat din convingere. I-am condamna însĕ în casul că şi-l'au dat pe bani, ori din alte interese particulare. Pentru-că, cum am mai spus într'un numĕr din urmă, de la activitatea nóstră politică în prima linie aşteptăm *succese morale,* — îndreptarea obiceiurilor din trecut de a face alegĕtoriul român obiect de vînḑare din votul seu, din dreptul seu cel mai frumos şi mai scump pe care-l póte avé în stat constituţional.

Mai ales deci acest motiv ne face sĕ ne bucurăm de bunul început făcut la Dobra. Mai avem apoi şi alte ponderóse motive de a ne bucura, pe cari le vom espune pe rînd, cu alte ocasiuni. De astădată ţinem sĕ asigurăm acea parte a presei magiare, care la auḑirea resultatului alegerii din Dobra a căḑut în accese de nervositate, că n'are nimeni motiv sĕ se témă de activistii români şi de deputaţii români cari vor mai întra în parlamentul ungar, pentru a ocupa loc lângă Dr. Aurel *Vlad.*

Nici dl *Vlad*, nici ceilalţi bărbaţi români, cari vor mai fi aleşi deputaţi *naţionali* români, nu voesc stricăciunea nimĕnui, cu atât mai puţin a statului, care e şi al nostru. Din contră, vrem sĕ contribuim şi noi, după puterile nóstre, la fericirea şi înaintarea, la tăria şi bunăstarea statului comun. Vrem sĕ arătăm — prin întrarea în parlament, — şi sĕ dovedim, că nu conspirăm în contra nimĕnui, nu lucrăm pe ascuns, ci pe faţă, la lumina zilei şi conform intereselor patriei şi ale némului.

Nu cu neîncredere deci, ci cu braţele deschise ar trebuí sĕ fim primiţi în parlament!

Activitatea Românilor. Ziariul *„Bud. Hirlap"* e de părerea, că Românii vor întra toţi în activitate la proximele alegeri dietale, chiar şi dacă acestea s'ar face înainte de espirarea sesiunii. Şi crede că faptul acesta n'are sĕ însemneze perdere pentru Magiari, de cât numai într'atâta, că unele mandate vor trece din mâni magiare în mâni române; ci din contră, are sĕ fie căştig pentru causa magiară, fiind-că pasivitatea era o negaţiune formală a vieţii magiare de stat şi constituţionale, pe când activitatea e o *recunóştere* a ei. Intocmai cum o spuneam şi noi în primul din numĕrul 56 al ziariului nostru!

Pentru catedrală. *Cu deosebită plăcere comunicăm cetitorilor, că Ilustritatea Sa domnul* Dr. Iosif Gall, *mare proprietariu şi membru în casa magnaţilor, a contribuit la fondul catedralei din Sibiiu cu frumósa sumă de 5000 coróne. Incă o faptă nobilă la activul acestui vrednic şi credincios fiu al bisericei şi naţiunii nóstre!*

De la Dobra. Alegerea de deputat a decurs Sâmbătă în cea mai perfectă ordine şi în modul următoriu: Presidentul de alegere, dl *Simon Gábor*, a deschis actul de alegere la orele 9 diminéţa. Candidaţi erau dl *Dr. Aurel Vlad*, dl *Dr. Farkas Béla* şi dl *Dr. Aurel Muntean.* Intâiu a votat comuna *Dobra*, apoi celelalte comune din cerc. La amiazi dl *Dr. Muntean* şi-a retras candidatura, şi au rĕmas numai ceilalţi doi candidaţi. La orele şése au fost votat tóte comunele. După o oră de aşteptare se adună voturile şi se constată, că Dr. Aurel Vlad a primit 256, Dr. Farkas 204. Presidentul *proclamă deci ales pe dl Dr. Vlad*, cu majoritate de 52 voturi.

Disolvarea dietei. Ziariul *„Alkotmány"* scrie, că prin cercurile guvernamentale se vorbeşte mult despre apropiata disolvare a dietei, ca singurul mijloc care ar puté pune capĕt situaţiei încurcate de astăzi. Disolvarea ar avé sĕ urmeze în luna Iuliu, pentru-ca nouele alegeri sĕ se pótă face în August ori Septembre, fireşte, conduse de un — *nou guvern.*

Ziaristii slavi din monarchia austro-ungară şi-au ţinut congresul anual în *Pilsen*, zilele trecute. Congresul a avut caracter pronunţat politic, ceea ce se vede din declaraţia făcută în sinul congresului, că în luptele Croaţilor, purtate în contra hegemoniei magiare, representanţii presei slave din Austro-Ungaria sunt solidari cu — *Croaţii.* Congresul a trimis Impĕratului şi Regelui Francisc Iosif o adresă la Viena, de următoriul cuprins: „Representanţii ziarelor slave trimit omagii monarchiei habsburgice şi strigă din tótă inima, Dumnezeu sĕ ţină (*„Gott erhalte"*) pe M. Sa împĕratul şi regele Francisc Iosif I".

Conferenţele învĕţătoreşti.

Cercul Reghin—M.-Oşorheiu.

— 31 April v.

Conferenţa învĕţătorilor din cercul XV compus din protopresbiteratele Reghinului şi M.-Oşorheiului s'a ţinut în *Reghinul-săsesc* la 23 şi 24 April a. c. în localul şcólei gr.-cat., neavênd alt local acomodat spre acest scop.

Comisariul consistorial, dl paroch Vasile *Duma*, constată, că sunt presenţi 24 învĕţători din aceste tracte, apoi ca óspeţi parochii: I. *Duma* din Săcal, Iac. *Stavilă* din Lueriu şi învĕţătoriul George *Maior* din Reghin, ca delegat al inspectorului reg. de şcóle. In urmă prin o vorbire acomodată timpului în care trăim deschide conferenţa învĕţătorilor din acest cerc pe anul 1903. Textul vorbirei e următoriul:

Stimaţi domni învĕţători! Prin circulariul Preaveneratului consistoriu archidiecesan dto 2 Ianuariu a. c. nr. 2 şcol., s'a dispus ţinerea conferenţelor învĕţătoreşti pentru anul 1903. Pentru cercul XV, compus din protopresbiteratele Reghinului şi M.-Oşorheiului, a fost numit comisariu consistorial dl asesor consistorial Dr. Miron E. *Cristea*, care însĕ avênd chiar în acest timp de îndeplinit o esmisiune neamânaveră, Escelenţia Sa I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit Ioan Metianu m'a numit pe mine comisariu consistorial pentru conducerea conferenţelor învĕţătoreşti din acest cerc.

Este pentru mine acésta o misiune pe cât de onorifică pe atât de grea. Cu tóte acestea, avênd încredere în dvóstrĕ dlor învĕţători, că veţi fi la înălţimea cuvenită în discuţiunile ce vor urma, că veţi fi pĕtrunşi de iubirea colegială îndreptându-vĕ unul pe altul şi nisuind împreună întru aflarea celor mai bune căi la realisarea cu succes a chiămării sublime la care v'aţi angajat, — sper, că voiu satisface aşteptărilor superiorităţii nóstre şcolare.

Fraţilor învĕţători! Sunt acum doi ani de când avênd onorul a vĕ conduce conferenţele, v'am sfătuit sĕ munciţi în continuu şi sĕ îndemnaţi cu vorba şi cu esemplul viu tinerele odrasle ale némului nostru la muncă continuă, la muncă raţională (devisa vécului present), ştiut fiind, că numai acésta ne póte susţiné în lupta pentru esistinţă. Daţi-mi acum voie, ca sĕ-mi completez espunerile şi sĕ vĕ arăt, că ori-ce lucrare omenéscă, fie aceea spirituală ori materială, numai atunci póte avé resultatul bun, ori-ce muncă numai atunci va puté sĕ-şi serbeze triumful în lupta pentru esistinţă, când va fi pornită din isvorul cel nesecat al *credinţei*, când va fi însoţită de povăţuirea cea desinteresată a *iubirei* şi când va fi îndreptată spre scopul cel neamăgitor al *speranţei creştineşti.* Cu un cuvênt, munca raţională armonică cu adevĕratele principii ale religiunei nóstre va conduce pe individ, ca şi pe popóre, la adevĕrata lor destinaţiune, la fericirea vremelnică şi vecinică.

In vechime încă, pe când omenimea orbeca în acel caos al necunóşterei Dzeului celui viu, înţeleptul Plato a esprimat adevĕrul incontestabil: „Cine subminéză religiunea surupă fundamentul societăţii". Istoria ne dă sute de doveḑi despre dreptatea acestui filosof vechiu. Nu avem lipsă a aduce esemple din istoria vechiă, căci avem destule astăzi înaintea ochilor. Pornirile de azi, contrare ordinei sociale, nu sunt óre şi ele efectele subminării religiunei?

Astfel vedem în marea luptă pentru esistinţă de multe-ori lucrări contrare preceptelor religiunei: înşelătorii, munca de subminare a tot ce e bun şi frumos, încercări nefaste de a sdrobí ordinea publică, atentate la onórea şi viéţa celor mai buni dintrĕ ómeni, cu un cuvênt, neconfesionalism şi imoralitate pe tóte căile, cari fac din tineri avêntaţi, în teorie socialisti, nihilisti şi anarchisti, ear' în practica vieţii Ravacholi şi Lucheni şi alte fiinţe nefericite. Este îngrozitor cum aceste idei nefericite se lăţesc în tóte părţile şi cât de nesuficiente şi neputinciόse s'au dovedit mĕsurile luate din partea statelor împotriva lăţirei şi a nimicirei acestei bóle atât de contagióse.

S'au stricat moravurile bune şi în locul acelora au întrat deşertăciunile lumei acesteia, materialismul cu dróia de pĕcate sociale, perḑêndu-se prin acésta din inimile cetăţenilor virtuţile creştineşti şi ceea-ce dau aceste, fericirile vremelnice şi vecinice.

Vĕḑênd aceste fărădelegi ne vine întrebarea, óre ce a putut conduce omenimea de-o dată la atâta decădere morală? Nu este óre subminarea religiunei creştine causa atâtor rele?

Din cele următóre ne vom convinge. Ştim că în timpurile mai vechi în şcólele menite a da o cultură generală, religiunea forma începutul învĕţăturilor, căci *„frica Domnului este începutul înţelepciunei"*. Religiunea era aprópe unicul obiect de învĕţământ, ear' celelalte obiecte se tractau numai întru cât serviau ca ajutóre pentru întărirea şi sprijinirea învĕţăturilor religióse. Prin acésta în şcólă şi în societate religiunea creştină şi representantul acesteia, *biserica*, avea o mare influinţă. Numai acestei influinţe are a mulţămí omenimea ridicarea ei din barbariă la cultura şi civilisaţia de azi. Cu timpul însĕ s'a detras şi s'a redus din partea stăpânirii lumeşti acea influinţă binefăcĕtóre a bisericei, ba unii cereau cu tótă tăria activităţii lor, ca instituţiunile sociale sĕ fie aşeḑate pe ori-ce base, numai pe base bisericeşti *nu.* Umilirea bisericei şi neconfesionalitatea aprobată de stăpânirile lumeşti a slăbit mult influinţa binefăcĕtóre a religiunei creştine asupra societăţii, a slăbit credinţa în Dzeu.

Şi acum, vĕḑênd acele stăpâniri consecinţele triste, „bătêndu-şi pepturile se întorc" şi zic *„a venit timpul, ca sĕ ne gândim la altă creştere a tinerimei"*, şi-şi dau acum tótă silinţa a pune creşterea tinerimei earăşi pe adevĕratele base ale religiunei creştine.

(Va urma).

Din România.

Congresul profesorilor de limba română. Zilele trecute s'a ţinut în Iaşi congresul profesorilor de limba română de pe teritoriul regatului român. Au fost de faţă şésezeci profesori din tótă ţéra, apoi ministrul de culte *Spiru Haret* şi secretariul general al ministeriului instrucţiunii *G. Adamescu.* Vorbirea de deschidere a rostit'o dl *I. Bian*, profesor universitar. I-a rĕspuns profesorul *Apostol Roman*, ear' în urmă a vorbit ministrul Haret, accentuând importanţa consfătuirilor de feliul acesta. Congresul a întrat apoi în deliberare asupra programului de muncă. De remarcat: vorbirea profesorului *Gîrbea* (Bucureşti), care a vorbit în chestiunea ortografiei, opinând, că ea nu aparţine *„Academiei“*, ci trebue lăsată pe séma profesorilor.

*

Congresul Ligei culturale, s'a ţinut în sĕrbătorile Rusaliilor, în Bucureşti. A fost deschis cu o vorbire rostită din partea presidentului Ligii, dl *Petru Grădiştean*, s'au cetit apoi rapórtele îndatinate şi s'a ales noul comitet. Participanţi cam puţini, însufleţirea nu prea mare. Semnele timpului! Dl Grădiştean a accentuat în vorbirea de deschidere *„desbinarea fraţilor ardeleni“*, şi necesitatea de a se uní, — ceea-ce dovedeşte, că dl Grădiştean crede, că suntem tot pe vremea disgustătórelor certe dintrĕ Dr. Lucaciu, Coroian şi Dr. Raţiu?! E rĕu informat dl Grădiştean.

Examenele

la seminariul „Andreian“.

Conferenţa corpului profesoral de la institutul nostru teologic-pedagogic, ţinută la 29 April, a statorit pentru ţinerea examenelor de încheierea anului şcolar următórea ordine:

I. Secţiunea teologică:

In *4 Iuniu* (st. v.): înainte de amiaz *Pastorala şi Liturgica* (cursul III), profesor Dr. E. Roşca; după amiaz *Limba şi literatura română* (cursul I), prof. Dr. P. Şpan.

In *5 Iuniu:* înainte de amiaz *Dreptul canonic* (cursul III), prof. Dr. E. Roşca; după amiaz *Omiletica*, prof. I. Ghibu.

In *6 Iuniu:* înainte de amiaz *Didactica* (cursul II), prof. Dr. P. Şpan; după amiaz *Isagogia* (cursul I), prof. I. Ghibu.

In *7 Iuniu*: înainte de amiaz *Istoria bisericéscă* (cursul I), prof. N. Vătăşan; după amiaz *Economia* (cursul III), prof. D. Comşa.

In *9 Iuniu:* înainte de amiaz *Dogmatica* (cursul II), prof. Dr. P. Şpan; după amiaz *Musica vocală şi instrumentală* (toţi elevii), prof. T. Popovici.

In *10 Iuniu*: înainte de amiaz *Pedagogia* (cursul III), prof. Dr. P. Şpan; după amiaz *Introducerea în teologie* (cursul I), prof. V. Păcală.

In *11 Iuniu:* înainte de amiaz *Psichologia* (cursul I), prof. Dr. P. Şpan; după amiaz *Esegesa* (cursul I), prof. I. Ghibu.

In *12 Iuniu*: înainte de amiaz *Morala* (cursul II), prof. V. Stan; după amiaz *Cântări bisericeşti* (cursul III), prof. D. Cunţan.

In *13—14 Iuniu:* conferenţă profesorală.

In *15 Iuniu*: serviciu divin şi încheierea anului şcolar.

In *16 Iuniu:* estradarea testimoniilor şi absolutoriilor.

II. Secţiunea pedagogică:

In *4 Iuniu:* înainte de amiaz *Limba magiară* (cursul I), prof. N. Vătăşan; după amiaz *Limba magiară* (cursul III), prof. V. Stan, şi *Religiunea* (cursul II), prof. I. Ghibu.

In *5 Iuniu:* înainte de amiaz *Religiunea* (cursul III), prof. I. Ghibu, şi *Limba magiară* (cursul II), prof. N. Vătăşan; după amiaz *Limba română* (cursul I), prof. V. Stan.

In *6 Iuniu:* înainte de amiaz *Didactica* (cursul II), prof. Dr. P. Şpan, şi *Religiunea* (cursul I), prof. I. Ghibu; după amiaz *Limba română* (cursul III), prof. V. Stan.

In *7 Iuniu:* înainte de amiaz *Istoria şi Constituţia patriei* (cursul I), prof. I. Ghibu; după amiaz *Economia* (cursul III), prof. D. Comşa, şi *Limba română* (cursul II), prof. V. Stan.

In *9 Iuniu*: înainte de amiaz *Aritmetica şi Geometria* (cursul II), prof. D. Comşa, şi *Zoologia* (cursul I), prof. N. Vătăşan; după amiaz *Musica vocală şi instrumentală* (toţi elevii), prof. T. Popovici.

In *10 Iuniu*: înainte de amiaz *Pedagogia* (cursul III), prof. V. Stan, şi *Aritmetica şi Geometria* (cursul I), prof. D. Comşa; după amiaz *Fisica şi Chemia* (cursul III), prof. D. Comşa, şi *Istoria universală* (cursul II), prof. I. Ghibu.

In *11 Iuniu*: înainte de amiaz *Psichologia* (cursul I), prof. Dr. P. Şpan, şi *Botanica* (cursul II), prof. N. Vătăşan; după amiaz *Istoria Pedagogiei* (cursul III) şi *Gimnastica* (cursurile I—III), la ambele prof. Dr. P. Şpan.

In *12 Iuniu*: înainte de amiaz *Geografia* (cursul I), prof. D. Comşa; după amiaz *Cântări bisericeşti* (cursul III), prof. D. Cunţan, şi *Geografia* (cursul II), prof. D. Comşa.

In *13 Iuniu*: înainte de amiaz *Mineralogia* (cursul III), prof. N. Vătăşan.

In 13 Iuniu după amiaz şi în 14—16 Iuniu, ca la secţiunea teologică.

Examenele se încep: înainte de amiaz la 8 ore, ear' după amiaz la 3 ore.

Revistă bisericéscă.

Sfinţirea mănăstirii din Sinaia. Luni, a doua zi de Rusalii s'a făcut sfinţirea mănăstirii de la Sinaia, acum de nou reparată. Actul sfinţirii l'a sĕvêrşit I. P. S. Sa Metropolitul-Primat, în presenţa M. Sale Regelui Carol, a Reginei Elisabeta, a principilor moştenitori de tron, ministrilor, dignitarilor ţerii şi a unui public mare, venit din tóte părţile ţerii. Biserica acésta e reconstruită în stilul bisericilor de pe vremea lui Stefan-Cel Mare. E provĕdută cu calorifer, ventilaţie şi în parte cu lumină electrică. Uşile, stranele, tronurile regale, şi tronul archieresc sunt din marmură roşie. Pictura e de o frumseţă rară. In clopotniţă sunt aşezate patru clopote, dintrĕ cari unul e donat de M. Sa Regele Carol. Are sunet fórte sonor. M. Sa Regina a contribuit la împodobirea bisericei cu o evangelie ferecată, scrisă cu mâna proprie şi provĕdută cu frumóse miniaturi. Perdéua de la uşa împărătéscă e adevĕrat çap-de-operă în cusutură de fir de aur pe catifea. Sfinţii şi diferitele tablouri biblice sunt făcute çu oleiu mat, pe fund de aur mosaicat. Modelele sunt aduse din muntele *Atos.* La întrarea în biserică sunt aşezate, de-a drépta portretele Regelui şi al Metropolitului-primat, la stânga al Reginei, al decedatei principese Maria, şi al spătariului Cantacuzino.

De la sate.

Parastas în Cernatul-Săcelelor.

— 23 Maiu v.

Mercuri, 21 Maiu a. c. la sĕrbătórea marilor Impĕraţi Constantin şi Elena, s'a serbat primul parastas în biserica gr. or. cu Chramul Sfântului Nicolae din Cernatul-Săcelelor, pentru fericirea şi odihna sufletelor rĕposaţilor *Stroe* şi *Stana Beloiu*, în memoria cărora un fiu demn al lor a lăsat pe mormêntul părintesc cunună neperitóre, — donând acestei sfte biserici suma de 5000 lei noi, — care sumă se administréză de Venerabilul Consistoriu archidiecesan gr. or. din Sibiiu sub numele de *„Fundaţiunea Stroe şi Stana Beloiu“*.

Acéstă fundaţiune va rĕmâné în vecii vecilor neatinsă şi numai interesele se vor întrebuinţa din an în an în folosul acestei sfte biserici, ear' biserica în schimb, drept recunoştinţă va serba în tot anul un parastas la sĕrbătórea Impĕraţilor Constantin şi Elena pentru eternisarea memoriei sus citaţilor rĕposaţi.

Parastasul acesta prim s'a serbat cu mare solemnitate, împărţindu-se luminări la poporul numĕros adunat în sfnta biserică. După sĕvêrşirea parastasului preotul *George Urdea* printr'un cuvênt ales a arătat poporului calităţile nobile cu cari au fost înzestraţi de la Dzeu Stroe şi Stana Beloiu, precum şi tóte însuşirile frumóse ale familiei Beloeşti. Reposaţii ca locuitori ai comunei Cernatu se numĕrau întrĕ fruntaşii bisericei şi erau stăpâniţi de cele mai frumóse simţĕminte morale şi religióse şi purtau totdeuna în inima lor pe Dzeu, Căruia în tótă viéţa i-au slujit dar' şi Dzeu i-a ajutat, în tóte întreprinderile lor şi a înălţat capul lor.

Stroe Beloiu a rĕposat la anul 1846 lăsând pe soţie-sa Stana în stare de vĕduvie fără nici un ajutor, împovărată cu creşterea a şése copilaşi, toţi mititei. Dînsa, rĕmasă în acésta stare, n'a disperat, ci basată pe adevĕrul sacru că „Unde e nĕcasul mai mare, acolo e şi Dzeu cu ajutorul sĕu mai aprópe“, — şi a strîns copilaşii pe lângă sine, a sădit în inimile lor frica de Dzeu şi cinstea de-aprópelui, îmbărbătându-i spre fapte nobile, labóre şi activitate cinstită. Apoi prin lucrul mânilor, prin muncă onestă şi-a crescut copíii dându-i la şcólă şi astfeliu i-a ridicat pe toţi la stare şi demnitate alésă, formând din ei ómeni de posiţie înaltă şi anume: unul e profesor, altul inginer, ear' ceilalţi toţi mari comercianţi în România, tot atâţia factori folositori societăţii omeneşti şi némului nostru românesc.

Unii dintrĕ dînşii astăzi din averea ce li-a dăruit Dzeu zidesc şcóle, ajută săracii şi fac fundaţiune spre scopuri culturale, tóte pentru eternisarea memoriei părinţilor lor, călăuziţi fiind de cuvêntul evangelic: „Nu Vĕ adunaţi vouĕ comori pe pămênt, unde moliile şi rugina le strică şi furii le sapă; ci vĕ adunaţi vouĕ comori în ceriu, unde nici moliile le mănâncă, nici rugina le strică şi nici furii nu le sapă“.

Spre încheiere mai adaug că din casul acesta descris mai sus ar puté mulţi ómeni de ai nostri lua exemplu.

Ioan Oancea
învĕţătoriu.

Chestiuni şcolare.

Programa

examenelor publice de la şcóla civilă de fete a „Ascciaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ din Sibiiu, la finea anului şcolar 1902/1903.

Marţi în 23 Iuniu.

a) înainte de amiaz:

de la 8—10½ ore Religiunea cu elevele din tóte clasele civile;

de la 10½—12 ore Limba francesă, cl. III şi IV;

b) după amiaz:

de la 3—6 ore clasa I civilă, din studiile: Limba română, Aritmetica şi Limba magiară.

Mercuri în 24 Iuniu.

a) înainte de amiaz:

de la 8—12 ore clasa III civilă, din studiile: Limba română, Geografia, Limba magiară şi Chemia;

b) după amiaz:

de la 3—6 ore clasa II civilă, din studiile: Istoria universală şi Geografia, Limba magiară şi Limba română.

Joi în 25 Iuniu.

a) înainte de amiaz:

de la 8—12 ore clasa IV civilă, din studiile: Limba magiară, Aritmetica, Limba germană şi Limba română.

Sâmbătă în 27 Iuniu.

a) înainte de amiaz:

de la 9—11 ore Musica instrumentală şi vocală. Declamaţiuni. Incheierea solemnă a anului şcolar şi distribuirea atestatelor.

Lucrurile de mână, de caligrafie şi desemn, sunt espuse în decursul examenelor într'una din salele institutului.

Óspeţii sunt bineveniţi!

Direcţiunea.

FOIŞÓRĂ

Convorbiri de masă.

De **Carmen Sylva.**

(Urmare).

Mĕ bucura atât de mult când vedeam la Viena desdiminéţă că nimeni nu trecea pe lângă biserica frumósă a capuţinilor. Toţi întrau pentru un moment şi mulţi se gândeau probabil la mult iubita împĕrătésă, care dórme acolo jos atât de bine! Cine ştie, dacă altfel s'ar fi gândit ómenii atâta la ea, dacă n'ar fi avut voe sĕ întrе în biserică!

Pădurea are un efect asemănător, mai mare încă, pentru că e mai nemijlocit şi pentru-că nu e făcut de mână omenéscă. Dar' omul a încercat totuşi sĕ imiteze prin dom pădurea când anotimpul o înăspreşte şi frigul nu lasă sĕ se ridice buna disposiţie, de-şi pădurea la lumina lunei, pe zăpadă mare şi pe jer nu lasă nimic de dorit în ce priveşte solemnitatea şi de sigur întrece tóte catedralele lumei. Chiar şi lumina violetă a geamurilor colorate şi a părţilor audite o redau pinii cu trunchiurile lor roşii şi frunzişul lor negru.

In fie-care zi am vĕdut lumina violetă în păduricea de pini încunjurată de luminosul frunziş al fagului, şi am rĕmas cuprinsă de evlavie în lumina bisericéscă a lui Dumnezeu.

*

Arena de marmoră cu tot faimosul panem et circenses, o combat cu atât mai mult, cu cât jocurile vremurilor trecute ne pot învĕţa, că se cer jocuri tot mai interesante, până când gustul surescitat nu mai póte găsí satisfacţie de cât în crudimi. Omenimea rĕmâne din nefericire aceeaşi, vecinic şi pretutindeni, şi de sigur că ar iscodí noue crudimi, deóre-ce persecuţiunile creştinilor nu mai sunt permise de cât la Constantinopol, fără ca creştinătatea sĕ pótă obiecta ceva sau sĕ se tragă spada.

De China mai bine sĕ tăcem, dat fiind că au tăcut alţii cari au fost acolo şi cari roşesc pentru lumea civilisată!

Grădinile de flori ar fi de sigur splendide şi ar bucura pe mulţi, şi caii buni ar fi o bogată resursă economică, cum a fost altă dată când tótă lumea îşi cumpĕra caii în România. Dar' ce-a trecut nu se mai întórce nici-odată, asta e o vechiă poveste! Creşterea cailor caliceşte astăzi cel mult pe aceia cari mai înainte îşi salvaseră puţină avere. Fie-care lucru are într'o ţară vremea lui şi nu póte fi întrodus din nou cu forţa. Sĕ însănĕtoşeşti ţara! Cum? A însănĕtoşí uriaşa confluenţă de fluvii, basenul dintrĕ Carpaţi şi Marea-Négră, pentru acésta ar trebuí vre-o câteva mii de Herculi, canaluri ca în Lombardia, etc. Am adus odată un inginer italian şi l'am întrebat dacă numĕrósele nóstre rîuri n'ar puté fi canalisate. El zimbì: „Da, numai nu trebue uitat că Lombardiei i-a trebuit pentru acésta opt secoli“.

Am cugetat adese-ori la convorbirea nóstră de masă de atunci, căci ea atinsese chestiunile ardĕtóre sub forma unei glume.

Satele frumóse rĕsar de la sine când le merge ţĕranilor bine. Ajunge sĕ priveşti la domeniile Corónei de când le are în mână cel mai desinteresat dintrĕ ómeni, rarul, unicul nostru Calinderu. El mi a povestit radios de bucurie, că într'unul din satele nóstre a găsit 50 de viţei. Din nefericire închiderea fruntăriilor face că la noi creşterea vitelor va dispăré în curênd. Numai în Italia putem trimite vitele nóstre, fiind că e drumul pe apă. Intr'o zi neobositul bărbat a sosit într'unul din satele nóstre şi i-s'a spus că un viţel a murit eri, nu se ştie din ce causă. Imediat a dat ordin sĕ se desgrópe vita, a luat'o în trăsura sa şi a pornit cu ea la Bucureşti pentru-ca sĕ fie examinată la institutul bacteriologic. Că la 30 grade Reaumur la umbră călĕtoreşte lângă Dunăre şi la 20 grade frig în Moldova nordică, nu contéză la omul acesta extraordinar! El găseşte acésta fórte natural. Că ar fi voit mai bine sĕ fie president al Curţii de cassaţie, mi-a trădat-o o singură dată la o convorbire la masă. Imi spunea că voeşte sĕ fie înmormêntat în uniforma de magistrat cu frumosul jabot de dantele! Asta a fost totul! Şi când s'a inaugurat noul palat al justiţiei, el singur n'a apărut la serbare. Altmintrelea n'a tradat nicăiri şi nici-odată nici măcar cu un singur cuvênt, că s'a sacrificat cu totul.

Se găsesc şi în mica nóstră ţară suflete mari şi putere nespusă de sacrificii, dar' fiind că ţara nóstră e mică, ómenii ei cei mai de sémă nu capĕtă o reputaţie universală. Trebue un cadru mare la un portret mare!

Da, convorbirile nóstre la masa din Sinaia sunt adesea interesante, fiind-că zilnic avem alţi óspeţi şi zilnic se discută alte interese. Rare-ori suntem mai puţini de cât 23 până la 24 persóne. Un adevĕrat caleidoscop!

Şi Peleşul saltă deopotrivă de amabil şi de vesel în calea tuturor! El e întotdéuna spiritual şi zglobiu, vocea lui nu devine nici-odată tare, e însĕ în totdéuna pĕtrundĕtóre şi armonică! (Va urma).

Convocare.

Presonoraţii domni membri ai casinei române din Cluj, cum şi toţi cei-ce datori sunt a se interesa de acéstă instituţiune culturală românéscă, sunt învitaţi prin acésta la *adunarea generală estraordinară*, ce se va ţiné *Duminecă în 14 Iuniu n. a. c. la 3 ore p. m.* în localul societăţii.

Obiectele de pertractat:

1. Dimisia comitetului.
2. Alegerea noului comitet.
3. Discusiune şi propuneri cu privire la aflarea mijlócelor materiale necesare pentru susţinerea casinei.

Cluj, 8 Iuniu n. 1903.

Vasilie Ranta-Buticescu
president ad hoc.

Marcu Jantea
secretariu ad hoc.

NOUTĂŢI

Sěrbătorile Rusaliilor în Sibiiu s'au serbat cu obicinuita solemnitate, la tóte bisericele române. Din causa timpului ploios însě, în asistenţă de public mai puţin numěros, de cât de altă-dată. La biserica din suburbiul josefin serviciul divin a fost oficiat, în prima zi, de protosincelul director seminarial Dr. Eusebiu R. *Roşca*, asistat de protopresbiterul asesor consistorial Moise *Lazar* şi de presbiterul Petru *Simtion*, parochul al bisericei din amintitul suburbiu. Cântările liturgice le-a cântat, cu cunoscuta-i desteritate şi frumseţă, corul mixt al profesorului T. Popovici.

*

† George Palade. Luni la orele 12 din zi, *George Palade,* fost ministru al României, pe când vorbia în oraşul Bêrlad, locul naşterii sale, la banchetul ce i-s'a dat în o grădină publică de acolo, a cădut la pământ, încetând imediat din viéţă. Ajutoriul medicilor a fost fără folos. Vestea a produs adâncă emoţiune pretutindenea în ţară printrě aderenţii partidului liberal, al cărui stâlp puternic era decedatul.

*

Impěratul Vilhelm — în Ungaria. La manevrele mari din anul acesta ale armatei nóstre, cari se vor ţiné în jurul Lipovei, va asista şi împěratul Vilhelm II. al Germaniei. A nume, pe la începutul tómnei împěratul va face visită la Viena, de unde va vení apoi sě asiste la manevre, luând cuartir în castelul contelui Zselénszky Róbert în Neudorf. Conform unei ştiri a lui „Alkotmány“, pentru primirea împěratului se şi fac deja mari pregătiri în amintitul castel.

*

Sfinţire de biserică în eparchia Aradului. Preasânţia Sa episcopul *Ioan*, al eparchiei Aradului, în ziua de Rusalii a sfinţit biserica nou zidită a comunei *Belinţ-Monoştur*. In suita sa erau: protopresbiterii V. Beleş şi G. Sêrbu, ieromonachul R. Ciorogariu, protodiaconul Dr. I. Suciu şi candidatul la preoţie Teodor Popovici, care în cursul sfintei liturgii a fost hirotonit întru presbiter.

*

Nou „Doctor juris“. Liviu *Pandrea*, din Lugoj, a fost promovat Sâmbătă, la universitatea din Cluj, doctor în ştiinţele juridice.

*

Kormos, osândit la perderea oficiului. In anul trecut ajunsese în concurs advocatul Szelle József din Arad şi cu ocasiunea inventarisării averei lui s'au fost aflat câteva epistole primite de la judele de curie Kormos Adolf, cari arătau că judele intrevenia în favorul causelor procesuale representate de advocatul Szelle, îl informa despre stadiul afacerilor, primind pentru acest „serviciu“ *mită* de la advocatul. Pe atunci descoperirea făcuse mare sensaţie. Kormos a fost pus sub cercetare disciplinară, ear' Luni (8 Iuniu) consiliul suprem disciplinar, compus din 8 membri ai casei magnaţilor şi din 7 judi de curie, *l'a judecat la perderea oficiului.*

*

Iubileul diecesei gr. cat a Lugojului. Serbarea aniversalului de 50 ani de la înfiinţarea diecesei gr catolice a Lugojului va avé loc Duminecă (14 Iunin st. n.), în care scop comitetul arangiator al festivităţilor iubilare a distribuit deja invitările împreună cu programul festivităţilor, cari se vor începe deja în 13 Iuniu.

*

Un episcop darnic. Cum cetim în ziariul „Alkotmány“, contele Carol *Csáky*, episcopul diecesei rom. catolice a Vaţului, a donat *200 000 coróne* pentru susţinerea şcólelor rom. cat. elementare din Vaţ, ear' fondului instruct al episcopiei a donat serviciul seu de masă (farfurii, etc.) în valóre de 40.000 coróne.

*

Nou advocat în Blaj. Dr. Laurenţiu *Nestor* face cunoscut, că şi-a deschis cancelarie advocaţială *în Blaj* (strada tipografiei, casele primariului Ioan Ianza).

*

Examenul din Banabic. In 31 Maiu st. n. s'a ţinut în Banabic (tractul Turda) examenul de încheerea anului şcolar cu elevii şcólei nóstre confesionale de acolo, fiind presidat de protopresbiterul tractual Jovian Murěşan, ear' ca óspeţi asistând la el întreg poporul din Banabic (bărbaţi şi femei) şi învěţătorii delegaţi I. Tănasě (Agârbiciu) şi I. Varga (Muerěu). Examenul a durat de la ora 3 p. m. până la 7½ séra. Resultatul a fost *fórte bun*, ceea-ce s'a şi însemnat în cronica scolară prin protopresbiterul şi preotul local I. Iliescu şi învěţătorii delegaţi. „Mulţi din popor ziceau, că examen ca acesta nu a mai fost în Banabic — zice corespondentul nostru învěţătoriul pensionat I. Moldovan — care constată, că pe când la începutul anului şcolar poporul era aşa de neîncredětoriu faţă cu învěţătoriul, acum, după ce s'a convins de zelul şi hărnicia lui, stă sě 'l pórte pe palme“. Şi cu tot dreptul merită dl *Ioan Manica,* tiněrul învěţătoriu din Banabic, recunoştinţă şi consideraţie, deóre-ce a face sporiu aşa de frumos, avênd 116 elevi de tóte zilele şi 58 de repetiţie, numai prin zel şi hărnicie se póte. „Dorim în reg poporul, ca şi pe viitoriu de-ar da bunul Dumnezeu sě fie în mijlocul tinerimei nóstre, care, după Dumnezeu avem destulă în comună, ear' comuna e curat românéscă“, — închee corespondentul.

*

† Nicolae Marinovits, comerciant în Reghin, a réposat Luni (8 Iuniu st. n.) în etate de 56 ani. Inmormêntarea i-s'a făcut azi (Mercuri) la 2 ore p. m. în cimiteriul bisericei gr. catolice din Reghin.

*

Postul de medic în Vâlcău. In legătură cu notiţa dată în numěrul 55 (dto 26 Maiu st. n.) sub titlul „Un bun post de medic“, anunţăm că sub Nr. 2299 pretorial şi cu termin până la 1 Iuliu st. n. e publicat deja concurs la postul de medic cercual in *Vâlcăul-unguresc* (cu sediul în Mănăşturul-unguresc, comitatul Cojocnei.) Cercul e compus din comunele: Bedeciu, Dentea, Bica-română, Erdőfalva, Mănăşturul-român, Mănăşturul-unguresc, Vălcăul-unguresc, Călata, Călăţele, Finciu, Bócs(?), Butene, Incsel, Meregyó şi Rěchiţel. Dotaţie 1000 cor. salariu, 400 cor. pauşal de călětorie, 200 cor. relut de cuartir şi taxele statutare pentru cercetarea bolnavilor. Pe lângă acestea posibil sě fie angajat şi la fabrica de ferestrěu, cu onorar separat şi sě capete şi de la guvern onorar de 600 cor, pentru curarea bolnavilor de trachomă. Cererile concursuale sunt a se trimite protopretorului Kertész în Huedin (Bánffy-Hunyad). De la concurenţi se cere *sě dovedéscă cu atestat cunoştinţa limbii române.*

*

Monede de pe timpul Dacilor. In cursul unor săpături făcute în câmpul comunei Popesti (în judeţul Râmnicul-Vâlcea în România) săpătorii au aflat un vas de lut, plin cu monede de argint din timpuri străvechi. Primariul şi subprefectul judeţului, cărora s'a înştiinţat casul, au constatat apoi, că monedele sunt de pe timpul Dacilor. De tot au fost aflate 600 monede.

*

Din Herţegani, tractul Zarandului, ni-se scrie, că actualul învěţătoriu de acolo, dl *Avram Giurgiu,* îşi dă tóte silinţele pentru a'şi împlini bine gréua misiune ce o are, şi încă cu bun succes, pentru-că locuitorii din comuna aceea au început sě dee atenţiunea cuvenită şcólei şi învěţământului public, trimiţêndu-şi cu drag copiii la şcólă. Sporiul, în urma acestui îmbucurătoriu fapt, se vede destul de bine. Copiii cântă frumos în biserică, se pórtă cuviincios pe stradă, ear' la maialul ce l'a arangiat învěţătoriul cu ei în luna Maiu, au pus în plină lumină îngrijirea şi creşterea ce li-o dă învěţătoriul lor. Au declamat cu ocasiunea acésta frumóse poesíi, au cântat cântări naţionale, şi au jucat şi jocuri naţionale, ear' învěţătoriul a ţinut o conferenţă fórte instructivă pentru popor, îndemnându-l sě jertféscă pentru şcólă, fiind-că şcóla şi numai şcóla îi asigură viitoriul. Vorbirea şi-a avut efectul dorit, pentru-că de la cei presenţi la maial s'a încassat în pripă suma de preste 30 coróne, în scopul de a se procura cărţi şi rechisite pe séma elevilor de şcólă.

*

Concert jubilar în Lugoj. Reuniunile de cântări „Lira“ din Lugoj, „Concordia“ din Oraviţa, „Armonia“ din Bocşa-mont. şi Corurile gr.-cat. din Timişóra şi Costeiul-mare aranjézä Duminecă (14 Iuniu st. n.), din prilejul serbării jubileului de 50 ani al înfiinţării diecesei Lugojului, concert împreunat cu petrecere de dans, în sala de vară a hotelului „Concordea“ în Lugoj. Inceputul la 8 ore séra. Intrarea: 4 cor. (în rêndurile 1—3), 3 cor. (în rêndurile 4—8) 2 cor. (în rênduri 9—16) şi 1 corónă locul de stat.

*

Natalia — tot cea de demult. Fosta regină a Serbiei, soţia divorţată a rěposatului rege Milan, care prin amestecul ei în politica ţerii a causat atâtea něcazuri, şi care în urmă s'a papistăşit în Francia, nu şi-a lăsat nici acum năravul. Ne mai fiind pe tron regal, de unde sě dicteze, se amestecă acum în politica Franciei, luând parte la adunările clericale şi demonstrând contra politicei guvernului. Intrě altele, a luat parte nu demult la o adunare unde Fr. Coppée în un discurs politic ataca vehement regimul republican. Şedea în rêndurile prime şi prin aplause şi aprobări rostite s'o audă toţi, urmăria discursul lui Coppée. In cele din urmă ziarele republicane, deosebi „Petite République“ luând act de amestecul Nataliei în potitica ţerii fac observarea, că ar fi deja timpul, ca eventual pe cale poliţială sě se dee fostei regine a Sêrbiei sě înţelégă, că ea e numai *óspe* în Francia, ear' óspele are şi anumite datorinţe faţă cu ţéra ospitalieră, întrě cari şi datorinţa de a nu se amesteca în potitica acelei ţeri.

*

Vultur balcanic în Ungaria. Săptěmâna trecută un păzitoriu de pădure a vědut în hotarul comunei Mozorin (comit. Torontal) doi vulturi luptându se în vězduh pe mórte pe viéţă. Unul era vultur pescariu, celalalt însě o specie necunoscută păzitoriului. După luptă îndelungată vulturul necunoscut a fost învins, şi istovit de puteri a cădut jos. Ajutat de mai mulţi lucrători de câmp păzitoriul l'a prins apoi şi l'a vîndut notariului comunal. Pasereacolos însě nu voia sě mănânce nimic din ce-i dădeau la notariul. Astfel notariul a dat'o unui vînătoriu bětrân, ca dór' acela va şti cu ce s'o hrăniască. Nici la noul stăpân însě nu a mâncat nimic, aşa că în cele din urmă a murit de fóme. Dus apoi la institutul de preparaţiune a lui Dr. Lendl, acolo s'a constatat că vulturul e de o specie care preste tot nu se află în Ungaria, ci trăieşte în părţile sudice, prin Asia-mică şi Penisula-balcanică. Numele ştientific îi e *Nisaëtus fasciatus.*

*

Stimatului domn Albert Müller, Budapesta, V Vadász utcza 42/V. Crucea inventată de dta mi-a sosit, şi te rog sě primeşti cordiala mea mulţămită, deóre-ce inventiunea dtale a avut o înrîurinţă de tot binefăcětóre asupra mea. Rog pe bunul Dzeu sě te binecuvinteze pentru acésta. Cu distinsă stimă, Dirkits Mátyás. Acésta epistolă a fost adresată inventatorului crucei duple electromagnetice nr. 86,967 R. B. şi dovedeşte cât de eminent ajută acéstă cruce la vindecarea bólelor reumatice, la astmă, ţiuituri de urechi, sgârciuri de inimă ş. a.

ECONOMIE.

Premii pentru lucrători industriali. Camera de comerciu şi industrie din Braşov aduce la cunoştinţa cercurilor interesate, că în urma dispoşiţiei ministrului de comerciu, în viitoriu se vor împărţí an de an în total 100 diplome de distincţiune şi premii în sumă de câte 100 coróne acelor lucrători industriali din patrie, cari prin îndelungată şi conştienţiósă împlinire de serviciu se arată vrednici de distincţiune.

Pentru districtul camerei din Braşov se vin cinci astfel de premii. — De aceea patronii (dătătorii de lucru), şi anume atât proprietarii de fabrici cât şi ceilalţi industriaşi din districtul camerei, care cuprinde comitatele Braşov, Têrnava-mare, Sibiiu şi Făgăraş, sunt provocaţi sě trimită camerei cel mult până în 30 Iuniu a. c. n. lista acelor lucrători ai lor, pe cari îi află vrednici de o astfel de distincţiune, împreună cu date mai aměnunţite, cari scot la ivélă cualificaţiunea respectivului,

Condiţiunile ce se cer pentru obţinerea distincţiunei sunt următórele:

1. Sě fie cetăţén ungar.

2. Sě fi fost într'una ocupat cu lucru activ industrial (portarii, visitiii, servitorii de birou şi aceia cari fac servicii de feliul acesta nu pot fi împărtăşiţi cu o astfel de premiare).

3. Sě fie ocupat cel puţin de 15 ani într'una cu lucrul industrial. (Anii de elev se pot calcula în timpul acesta; la acei lucrători, cari sunt ocupaţi cu lucruri industriale a căror eserciare se face numai în un anumit timp al anului — întru-cât lucrătorul a fost ocupat într'una pe întrégă durata — timpul acela se socoteşte ca an întreg).

4. Léfa obicinuită sau câştigul anual, — socotit pe un an întreg — sě nu trécă preste suma de 2000 cor.

Respectivul are sě dovedéscă prin documente demne de credĕmênt că întruneşte aceste condiţiuni, bună-óră prin cartea de lucru s'au prin copie autenticată a conţinutului acesteia. — Unul şi acelaşi lucrător póte fi numai odată împărtăşit cu o astfel de distincţiune.

Pe basa înştiinţărilor întrate, camera va aşterne — după cum e prescris — privitor la fie-care premiare (la olaltă 5), ce cade pentru cercul ei, trei propuneri ministrului de comerciu, căruia îi stă în drept sě hotăréscă definitiv la împărţire.

Premiile vor fi distribuite întrě Crăciun şi Anul-nou în calea presidiului camerei.

Subscrisul comitet îşi ia voie a atrage atenţiunea industriaşilor nostri asupra acestei înştiinţări a camerei.

Comitetul „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“.

Victor Tordăşianu
president.

I. Apolzan
notariu.

Din public.*)

Dare de sémă şi mulţămită publică.

Pentru înfrumseţarea bisericei din *Biertan* au contribuit următorii credincioşi, aflători în America:

Ioan Petri din Hundorf 2 dolari, Anica Petri 1 dolar, Saveta Barza din Biertan 1 dolar, Ieronim Petri, Florica Petri, Anica Petri, Safta Petri, Chifor Petri, George Curuţ, Mihailă Curuţ, Ioan Curuţ, Văsâi Todor, Ila Mărcuş, Ioan Minca, Sîvu Lup, Ilie Petri, Patrichie Petri, Stefan Petri, Anica Petri, Dionisie Văsâi, Chira Văsâi-Istina, fie-care câte 25 cenţi, toţi din Hundorf. Nicolae Voicu, Ioan Banciu, Ioan Precup, câte 25 cenţi, din Fofeldea. Vasilie Coman, Mihailă Ponciu, câte 25 cenţi, Ioan Savu 10 cenţi, toţi din Haştalău. Gherti Ignacz, Ioan Ponciu, Mihailă Morariu, Nicolae Coman, câte 25 cenţi, Ioan N. Coman, Boldogári József, Gergely János, câte 20 cenţi, din Haşfalău. Ioan Coman, Ferencz Szabó, Német Mihály, câte 10 cenţi, Nagy Elek, Német Lajos, câte 5 cenţi, toţi din Haşfalău. Nicolae Ilioviciu, Costea Constantin, Dumitru Ursu, Nicolae Medrea, Ioan Todor, Iosif Brănduşia, Ioan Dop, câte 25 cenţi, Ambrosie Dâlbea 50 cenţi, Aurel Tătar, Constantin Părău, câte 20 cenţi, toţi din Daneş. Vasilie Sêrbu, Dumitru Udrea, Petru Sântea, Istrate Şancu, Stefan Nirec, 25 cenţi, Demeter Ioan, Ioan Păşcaş, Biriş Vasilica, câte 10 cenţi, Vasilica Bălgrăzan 25 cenţi, Ioan Roman 10 cenţi, Nonic Viţialariu, Nicolae Şancu, câte 20 cenţi, toţi din Ibaşfalău. Maftei Timar, Mihaila Precup, câte 25 cenţi, Pavel Văişean, George Neagu, Avram Vulcu, Ilarie Precup, Ioan Marta, câte 10 cenţi, toţi din Pianul-superior şi inferior, şi Pavel Opriş 10 cenţi. Lazar Manta, Lazar Hofner, Stefan Moldovan, Zaharie Hofner, Mihail Şoner, câte 25 cenţi, din Sighişóra. Hotea Ioan 40 cenţi, Nicolae Gligor, Silvestru Dârloşian, Ioan Dârloşian, câte 25 cenţi. Ioan Duda 20 cenţi, Ioniţa Aldea, Ioan Dângulea 15 cenţi, din Ernea-Săséscă. Fleşier Zaharie, Nicolae Fleşier, Nicolae Gherman 25 cenţi, Emilian Ispas 15 cenţi, George Oprea 10 cenţi, din Stîna. Ioan Morariu 25 cenţi, Ioan Şerban 15 cenţi, Nicolae Filip din Găinari, 25 cenţi. Ioan Bucur, Lancrăm 15 cenţi. Bléhu George, Alma 20 cenţi, Martin Müller, Sântióna 25 centi. Nonuţ Pop, Sântióna 25 cenţi. Daniil Albu, Lancrăm 10 cenţi. Mihail Kis, Feriház 15 cenţi. Ioan Kis 15 cenţi, Pavel Robu 25 cenţi, Vasile Rotar, Şárd 25 cenţi. Victor Şerban, Lepindea 25 centi şi Filon Holom 25 cenţi. Rus Ioan 25 cenţi, din Varulea, Iohan Veber 15 cenţi. Bartolomeiu din Şaeşiu 20 cenţi. Ioan Stefan, Feleag 20 cenţi. Răduţ Bălgrăzan, Ibaşfalěu 25 cenţi şi Nicolae Maier, Ernea 25 cenţi. *Colectant: George Curuţiu.*

Prin credinciosul nostru *George Gheaja* apoi s'au colectat sumele următóre: George Gheaja din Biertan 2 dolari 25 cenţi. Ioan Trântor din Str. Cârţişóra 1 dolar 25 centi. George Oancea din Câlnic 1 dolar. Zaharie Bena din Rěhău 25 cenţi. Dumitru Dumitraşc din Sas Sebeş 25 cenţi. Dumitru Ispasu din Daia-Româna 25 cenţi. Vasilie Fulea din Rěhău 40 cenţi. Vasilie Vulcu din Rěhău 25 cenţi. Ioan Coman din Deal 25 cenţi. Ioan Kăzan din Lancrăm 25 cenţi. Augustin Kăzan din Lancrăm 25 cenţi. Albu Niculae din Şaros 25 cenţi. Albu Niculae al Culaii, din

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primeşte rěspunderea.

Şaros 25 cenţi. Ilie Alămorian din Şeicamică 50 cenţi. Simion Ţălnian din Lancrăm 10 cenţi, Ioan Pâclişanu din Sibişeni 10 cenţi. Ioan Bucur din Lancrăm 40 centi. Nicolae Lupu din Ţapu 25 cenţi. Nicolae Adam din Pianul-de-jos 25 centi. Ioan Radu din Sas-Sebeş 25 cenţi. Stan Mărghitan din Pianul-de-sus 15 cenţi. Emilian Ispas din Daia-Română 25 cenţi. George Simtion din Laz 50 cenţi. Vasilie Miron din Aciliu 25 centi. Savu Miga din Pianul-de-jos 25 centi. George Baba din Romos 50 cenţi. Antonie Dragoiu din Aciliu 25 cenţi. Toma Todor din Ocna 25 cenţi. Ioan Balteşiu din Ocna 25 cenţi. Vasilie Muleşiu din Aciliu 25 cenţi. Gligor Josan din Sibişani 50 cenţi. Nicolae Coman din Lancrăm 25 cenţi. Vasilie Chirila din Lancrăm 25 cenţi. Ioan Todor din Lancrăm 25 cenţi. Ioan Olteanu din Ciόra 25 cenţi. Ioan Mariş din Aciliu 25 cenţi. Dumitru Gaston din Aciliu 25 cenţi. Luca Muntiu din Rĕhău 25 cenţi. Dumitru Irimie din Rĕhău 25 cenţi. Ioan N. Timariu din Pianul-de-jos 10 cenţi. Iacob Cristea din Aciliu 25 cenţi.

Cărora în numele credincioşilor gr. or. din Biertan le aducem şi pe calea publicităţii sincera nóstră mulţămită, dorindu-le, ca părintele cel ceresc sĕ-şi reverse darul cel sfânt preste toţi, şi îngerul Domnului sĕ le fie povĕţuitoriu în cursul călĕtoriei, pentru ca sănĕtoşi şi mulţămiţi sĕ 'i revedem în patria nóstră cât mai curênd.

Biertan, 12/25 Maiu 1903.

Vasilie Isailă
parooh gr. or.

FELIURIMI

Fete peţitóre. Pe când la noi datina e, că flăcăul peţeşte, ear' fata trebue sĕ stee şi sĕ aştepte (cel mult dacă „mătuşile“ peţesc pe sub mână, cu încunjur, pe séma ei), pe alte locuri *fetele peţesc.* Astfel în *Burma* fata care vrea sĕ se mărite pune în feréstă un ştearţ aprins. Flăcăul merge şi stinge ştearţul. Dacă nu el e „alesul“, în séra următóre fata aprinde de nou ştearţul, până când vine sĕ-l stingă cel dorit de ea. — In părţile sudice ale *Spaniei* fetele lucrătóre în fabricele de tutun au privilegiul de a-şi peţi însele pe „alesul“ lor. A nume: trimit flăcăului un ciucur de mĕtasă verde. Dacă flăcăul e învoit, pune ciucurul la pălărie, ear' dăcă nu-i trebueşte peţitórea, 'i retrimite ciucurul. — Fetele din *Andalusia* (în Spania) trimit flăcăului pogace. Acesta, dacă nu-i convine trimiţĕtórea, 'i retrimite pogacea. — Aceeaşi datină e şi în unele ţinuturi ale Elveţiei. E interesant însĕ, că în aceste ţinuturi flăcăii consideră de pĕcat şi ruşine sĕ-şi iee nevastă din alt sat. In schimb însĕ şi fetele numai pe séma flăcăilor din satul lor — îşi coc pogacea.

*

Trei primejdii -- pentru femeile americane. In „clubul femeilor“ din Chicago, domnişóra Grace Noble a ţinut sĕptĕmâna trecută o disertaţie despre primejdiile la cari mai mult sunt espuse femeile americane, zicênd că cele mai mari primejdii sunt: *rachiul*, *bărbatul* şi *linguşirea*, de cari fetele şi nevestele ar trebuí sĕ se păziască din tóte puterile. — Óre numai pentru americane sĕ fie aşa?

*

Urîţenia femeilor engleze. Dintrĕ tóte femeile popórelor culte dór' femeile engleze au cel mai urît *teint* (colórea şi fineţa peliţei de pe obraz). Numĕroşi medici au cercetat după causele acestei apariţiuni, ajungênd la resultatul, că acéstă urîţenie nu e scădere firéscă (înăscută), ci eflux al condiţiunilor de traiu, — de multe-ori fórte contrare regulelor higienice. Prima dintrĕ causele urîţeniei teint-ului e *tea*. Nicăiri în lume nu se consumă atâta teă, câtă în Anglia; ear' tea face, ca peliţa obrazului sĕ devină gălbinie, pufăiósă şi sbârcită. Deosebi soiul de teă ce se consumă în Anglia. Işi mai strică frumseţa obrazului femeile engleze şi prin faptul, că iau mâncările în stare ferbinte, după cari beau imediat beutură cât se póte de rece: otravă gata pentru stomach şi dinţi. Ear' la om cu stomach bolnav şi cu dinţi stricaţi, zadarnic vei căuta obraz rumen şi sănĕtos!

[86] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea a **trei posturi de învĕţători** devenite vacante la şcóla nóstră gr. or. din **Sadu** se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. De la cei ce doresc a reflecta la vre-unul din acestea posturi se recere sĕ aibă 4 clase medii.

2. Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi se vor presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică spre a'şi arăta desteritatea în cântări şi tipic.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt:

I. Pentru fie-care, salariu anual de 600 cor., din alodiul comunal, ce se va solví în rate lunare anticipative.

II. Cuartir natural în edificiul şcólei şi lemnele necesare.

Dimitrie Bunea
paroch şi president.

Nr. 639.

Vĕdut şi aflat în ordine.

Sibiiu, 23 Maiu 1903.

Ioan Papiu
protopresb.

Nr. 181—1903. [70] 3—3

Concurs

Pentru îndeplinirea postului vacant de **paroch** în parochia de clasa a III-a **Curtuiuş** prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile, computate de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Concurenţii sunt poftiţi a'şi aşterne petiţiunile în terminul deschis, instruite conform legilor în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în Dej (Dés) şi a se presenta — după posibilitate — în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre în biserica acestei parochii pentru a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Dej, 1 Maiu, 1903.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr. or. Dej.

Teodor Hermann
protopresbiter.

Nr. 323 1903. [75] 2—3

Concurs

Pentru **întregirea parochiei** vacante **Andraşfalĕul-român** (Săcel), protopresbiteratul Sighişórei, pe basa Veneratului ordin consistorial din 29 Maiu a. c. nr. 4554 bis. 1903, se escrie din nou concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Concurenţii vor avé sĕ 'şi aştérnă petiţiunile în terminul deschis instruite conform legilor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta înaintea alegĕtorilor în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre pentru a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Sighişóra, 6 Maiu 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighişóra în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopresb.

Nr. 25/903 [81] 2—3

Concurs

Pentru întregirea postului de **paroch** în parochia vacantă **Rotbav**, protopresbiteratul Braşovului, se escrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor de la stat, despre cari venite concurenţii îşi pot lua informaţiuni de la comitetul parochial sau de la oficiul protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne cererile lor instruite conform normelor în vigóre oficiului protopresbiteral în terminul indicat.

Concurenţii sĕ se presenteze în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în sfânta biserică spre a cânta respective a celebra.

Rotbav, din şedinţa comitetului parochial, ţinută la 4 Maiu 1903.

George Radu — **George Fulca**
president. — notariu.

Nr. 443/903

Cu consensul subscrisului.

Braşov, în 17 Maiu 1903.

Vasile Voina
prot.

Nr. 68—1903 [80] 3—3

Concurs

Prin acésta se publică concurs pentru întregirea postului vacant de **paroch** în **Sânta-Măria-de pétră** din tractul Haţegului cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele în acéstă parochie de clasa a III-a sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor de la stat.

Concurenţii sĕ-şi trimită cererile instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral, şi sĕ se presenteze în comună spre a-i cunóşte poporul.

Haţeg, în 17 Maiu 1903.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral al Haţegului.

Titu V. Gheaja
protopresbiter.

Nr. 280 1903. [77] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia **Sărăcsĕu** se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în acest jurnal.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Doritorii de a ocupa postul numit îşi vor aşterne — în terminul sus indicat — petiţiunile concursuale la subsemnatul oficiu protopresbiteral, avênd a se presinta, înainte de alegere, în biserica din loc, spre a cânta, respective a celebra şi a cuvênta.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Alba-Iulia, în conţelegere cu comitetul parochial.

Alba-Iulia, 8 Maiu 1903.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

[73] 2—3

Concurs din oficiu.

In urma ordinului Preaveneratului Consistoriu archidiecesan, dto 27 Martiu a. c. nr. 3407 Şcol., se escrie concurs **pentru ocuparea postului învĕţătoresc din comuna Ţereţel** cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt:

Salariu anual de 600 cor. din repartiţiune, cuartir în edificiul şcólei şi 1 stângin de lemne.

Petenţii au a'şi aşterne în terminul deschis petiţiunile lor instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresb.

Brad, la 5 Maiu 1903.

Oficiul protopresb. gr. or. al Zarandului.

Vasilie Damian
protopresbiter.

Nr. 288 bis. [79] 2—3

Concurs

Pentru **întregirea parochiei** vacante de clasa a III a **Masca** din protopresbiteratul Solnocului, pe basa Venerabilului ordin consistorial din 18 Martie 1903 nr. 2907 bis., se escrie de nou concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Tel. Rom.“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Concurenţii vor avé sĕ-şi aştérnă petiţiunile în terminul deschis, instruite conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta înaintea alegĕtorilor în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre pentru a cânta resp. a celebra şi cuvênta.

Cupşeni, în 11 Maiu 1903.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Solnocului în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

S. Cupşa
protopresbiter.

Nr. 263/1903 [82] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **paroch clasa primă**, în a doua **parochie vacantă a Breţcului**, tractul Treiscaunelor, pe basa conclusului comitetului parochial din 11 Maiu 1903, se escrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Tel. Rom.“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru completarea venitelor preoţeşti de la stat, despre cari venite concurenţii îşi pot lua informaţiuni de la subscrisul oficiu protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-şi aşterne cererile lor, instruite conform normelor în vigóre, subscrisului oficiu protopresbiteral în terminul fixat, avênd a se presenta în vre o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică, pentru a cânta, respective a serví şi predica.

Breţcu (Bereczk), 11 Maiu 1903.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Treiscaunelor.

Constantin Dimian
adm. protopresb.

Se primeşte un

candidat de advocat

pentru cancelaria advocaţială a dlui Dr. **Mátyás Lázár, Sibiiu,** strada urezului nr. 22. [85] 2—3

Mare desfacere de marfă de spălat pentru vară!

Cretone, zefire de in, stofe batist colorate, in pentru haine, stofe batist elveţiane croşetate, noutăţi în bluse şi jupóne, delaine de lână curată de óie. [67] 4—4

Fie-care sortă se află în carte separată de mustre.

Stofe de vară de la 50 cr. până la 5 fl.

Mustre dela mai sus amintiţii articoli — **gratis şi franco.**

WEINER MÁTYÁS, magasin pentru mode de dame
Budapesta, VI., Andrássy ut 3.

Important pentru fie-care om!

Desfacere totală cu preţul cel mai eftin, numai cu fl. 2·95 o garnitură admirabilă din 14 bucăţi preţióse, juvaericale etc.

Important pentru fie-care om!

1 orologiu de busunariu, anker remontoir de nickel, marca „System Rosskopf Patent“, cu capace gravate frumos, regulator precis, 3 ani garanţie şi cutie.
1 Lanţ elegant panţerat, suflat sau nickelat dimpreună cu acăţător sistem parisian.
1 ac de cravată aurit cu imitaţie de briliante.
1 păreche nasturi pentru manchete auriţi marca „Garantie“.
1 garnitură nasturi (botoni) auriţi pentru gulere şi pepturi, constând din 5 bucăţi.
2 inele de aur cu pétră elegantă.
1 oglindă de busunar în cutie.

Acestea 14 preţióse şi admirabile obiecte dimpreună cu orologiul remontoir anker se predau numai cu 2 fl. 95 cr. prin rambursare sau prin trimiterea înainte a sumei la firma: ***Brüder Hurviz,*** *casă de esport,* ***Krakau*** *Stradom 17 (Oesterr.)*

Neconvenind a le returna în 8 zile primind banii înapoi fără ca cumpĕrătorul sĕ fie cu ceva prescurtat. — Catalóge bogat ilustrate cu tot feliul de juvaericale, se trimit gratis şi franco. [61] 6—10

Agenţi se caută.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian, — Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane, Nr. 59 Sibiiu, Sâmbătă 31 Maiu (13 Iuniu) 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

„Partid revoluționar.“

Starea de *ex-lex,* în care se află țéra deja în a doua lună, se pare că a trezit la idei mai sănĕtóse și pe unii din partidul independist, căruia 'i revine „meritul“, că prin obstruarea projectelor militare a provocat acéstă stare. Cel puțin acésta transpiră din un comunicat al semioficiósei vieneze „Pol. Correspondenz“, primit din Budapesta cu privire la combinațiunile de soluție, — cari deosebi în zilele acestea rĕsar ca ciupercile după plóie.

De sine înțeles, că fie care ziariu presintă situația conform vederilor partidului în al cărui serviciu stă, respective în chipul cum respectivul partid ar voí sĕ fie. In toiul diferitelor versiuni, necontrolabile de altcum, punct fix e *audiența ministrului Fejérváry la M. Sa,* spre a-i face raport asupra situației și spre a esopera guvernului indemnisare pentru eventualele demersuri întru eșirea din *ex-lex.* Ce a isprăvit ministrul Fejérváry la M. Sa și cu ce marșrută s'a re'ntors de la Viena, afară de membrii guvernului nu știe nimeni altul. Stereotipul rĕspuns al sĕu, dat la întrebările deputaților era următoriul: *In zilele acestea veți ștí tot.*

Chiar și din acest rĕspuns însĕ se póte deduce, că *soluția nu va întârzia mult.* Ear' asupra chipului, cum are sĕ fie acéstă soluție, părerile sunt divergente. Unii cred a ștí, că ea va urma prin *abdicarea guvernului* și escrierea alegerilor noue, cari vor avé sĕ se facă în timpul dintrĕ 29 August și 9 Septembre, conduse — firește! — de alt guvern. O altă versiune e, că Fejérváry a conferat la Viena cu ministrul comun de rĕsboiu asupra *revisuirii projectului despre contingentul de recruți;* despre aceste conferări a făcut apoi raport M. Sale, ear' resultatul acestui raport va fi — *prorogarea dietei.*

Altă versiune e, că M. Sa la nici un cas nu permite retractarea projectului, dar' voește cât mai curênda sanare a situației, fiind de părerea, că în schimbul unor anumite concesiuni s'ar puté ajunge la compromis întrĕ guvern și partidul obstrucționist. Guvernul s'a și acomodat acestei dorințe, întrând deja în pertractări cu presidentul kossuthistilor. Privitor la versiunea acésta însĕ, comunicatul semioficiósei vieneze, despre care am făcut amintire mai sus, zice că însuși partidul obstrucționist o lanséză, și e deci a fi considerată ca îmbiare din partea lui, sĕ sisteze obstrucția sub óre-cari condițiuni cari sĕ-i salveze reputația. „In lupta obstrucționistă însĕ nu es stă basă de compromis — zice comunicatul — compromis nu va fi deci nici acum, nici mai târḑiu, nici cu privire la projectele militare și cu atât mai puțin cu privire la alte chestiuni de la ordinea zilei. Dacă oposiția voește constituționalism și formă de regim parlamentară, trebue sĕ desarmeze, ear' dacă nu voește nici una nici alta, atunci trebue sĕ se împace cu faptul, că *va fi considerată ca partid revoluționar,* pentru învingerea căruia mijlócele constituționale nu sunt suficiente. E un joc fals acesta, când oposiția însași face revoluție, ear' de la guvern pretinde cel mai strict constituționalism. Jocul acesta póte sĕ și-l continue până la un timp óre-care, dar' la urma urmelor va trebuí totuși sĕ-l abandoneze, pentru-că chestiunile urgente financiale și economice, cari taie adânc în viéța țerii, nu pot fi subordonate pe veci politicei de partid a obstrucției“.

Că o soluție óre-care trebue sĕ urmeze cât de curênd, dovedește și faptul, că diferitele partide țin deja sfatuiri asupra atitudinei ce vor avé s'o observe față cu modalitatea soluției, ear' guvernul și unii membri fruntași ai partidului liberal Mercuri după amiaz au conferat mult cu *Apponyi* și cu matadorii partidului kossuthist, din care causă consiliul de miniştri, care de obiceiu are sĕ se țină Mercurea, s'a amânat pe azi (Vineri). Sigur, pentruca guvernul sĕ pótă avé pe azi eventual un punct fix în privința mĕsurilor ce ar voí sĕ iee întru sanarea situației. Acésta însĕ cu greu se va puté face pe cale pacinică. Pentru-că kossuthistii — cum e informat „Alkotmány“ — sunt hotărîți sĕ facă obstrucție încă și mai cerbicósă, ear' guvernul — conform comunicatului de mai sus, încă nu cedéză.

Va trebuí deci sĕ urmeze: ori *disolvarea* ori *prorogarea* dietei, — admițênd că cercurile de sus nu voesc sĕ jertféscă pe *Széll.*

Asasinarea părechei regale sêrbești.

In urma unei telegrame din Semlin, dată eri, încă eri înainte de amiaz sĕ lățise prin Sibiiu vestea, — durere, confirmată, — că Alexandru *și* Draga, *suveranii Sêrbiei, au fost asasinați Mercuri nóptea spre Joi, cădênd jertfă unui complot țesut din partea armatei sêrbești. Din amĕnuntele acestei înfiorătóre drame, și din împrejurările în cari ea a decurs, nu putem da în momentul scrierii acestor șire, de cât numai următórele: Omorul s'a întêmplat nóptea întrĕ orele 11 și 2. Mórtea suveranilor sêrbești a urmat din plumb; au fost deci împușcați. Afară de regele Alexandru și regina Draga au mai fost împușcați ministrul-president* Cincar-Marcovici, *apoi adiutantul general al regelui,* Petrovici, *și un fost ministru de rĕsboiu,* Pavlovici.

Joi dimineța, după aflarea tristului eveniment, s'a constituit cu de la sine putere un guvern nou, sub presidenția lui Avacumovici, *care a luat în mână conducerea țerii. A adresat o proclamațiune poporațiunii țerii, învitându o sĕ fie pe pace până la întrunirea scupcinei, convocată de urgență pe 15 Iunie n. la Belgrad, și a decretat de întrată în viéță constituția din 6 April 1901. Poporațiunea capitalei Belgrad a primit știrea despre uciderea suveranilor sei cu o admirabilă liniște sufletéscă, s'ar puté zice că cu óre-care satisfacție. Se svonește, că armata ar fi proclamat rege al Sêrbiei pe* Petru Caragiorgevici, *punêndu-i jurămênt de fidelitate.*

Pe motivul, că Petru Carageorgevici *e ginerele principelui* Nichita *din Muntenegru, se crede că complotul l-ar fi pus acesta la cale.*

De la Sinaia.

Sfințirea bisericii sfântei treimi.

— 27 Maiu v.

Eri, Luni, 26 Maiu vechiu, s'a făcut sfințirea bisericii din Sinaia, cu hramul *sfânta treime,* zidită din nou pe vechile temelii, și împodobită cu odóre scumpe și alese.

Sfințirea acestui lăcaș dumnezeesc, așeḑat într'o posiție încântătóre, și de a cărui reclădire și înfrumsețare M. Sa Regele *Carol* s'a ocupat necontenit, s'a făcut cu observarea tuturor prescripțiilor sfintelor canóne, cu pompă și splendóre mare.

Lunga și obositórea ceremonie a fost condusă de I. P. S. Sa Metropolitul-Primat al României, care era încunjurat de înaltul seu cler.

La orele 10 au sosit la biserică, pentru a asista la ceremonia sfințirii, M.M. L.L. Regele și Regina, fiind întimpinați la întrare de principele moștenitor de tron Ferdinand, de micii principi Carol și Elisabeta și de persónele oficiale ale statului român.

Micul principe Carol, în posiție militară, a salutat cu mâna la chipiu, până ce Regele s'a apropiat de el și l'a sărutat.

De la noi au asistat la solemnitatea sfințirii, protopresbiterul Brașovului *Vas. Voina,* preotul militar și asesor consistorial din Sibiiu *Ioan Broju,* apoi 30 eleve din internatul școlei civile române din Sibiiu, sub conducerea directorului Dr. *Vas. Bologa,* a profesorului *V. Păcală* și a profesórelor *Eugenia Iovescu* și *Măriόra Pop.*

Din regat tóte persónele mai marcante ale vieții publice, precum și ministrii străini, aflați în Sinaia.

După sosirea M.M. L.L. Regelui și Reginei s'a început ceremonia sfințirii.

MM. LL., împreună cu Curtea princiară și regală și clerul metropolitan au întrat în biserica mică, de unde, după facerea unui serviciu, au eșit într'un mic pavilion construit în fața bisericei celei noue și apoi, ocolindu-se biserica de 3-ori, s'a cetit câte o rugăciune la fie care ocolire.

Atât suveranii cât și poporul au ascultat rugăciunile în genunchi.

După acésta procesiunea a întrat în biserica cea nouă, unde s'a început ceremonia târnosirei astfel:

In altar au luat loc M.M. L.L. Regele și Regina, prințul Ferdinand cu micii principi și clerul metropolitan, precum și domnii ministrii, eforii spitalelor civile și Curțile regale și princiare.

Apoi M.M. L.L. precum și principii au încins șorțuri de mătasă, și punêndu-se la disposiția Lor săpun și bureți, au procedat mai întâiu la spălarea și apoi la ștergerea sf. mese (prestol), fie-care luând apă din niște vase artistic lucrate.

După aceea I. P. S. Sa Metropolitul-Primat a miruit întréga masă și a așeḑat la câte-și patru colțuri ale mesei pe cei patru evangeliști, fixați de masă cu céră.

S'a acoperit apoi masa cu tóte învelișurile ce le cere serviciul ortodox și s'au aranjat pe ea tóte obiectele sacre ce servesc oficiului divin.

A urmat miruirea de către I. P. S. S. Metropolitul - Primat, a M.M. L.L. Regele și Regina și AA. LL. RR. Principele cu micii principi, atât a altariului cât și a tîmplei bisericei, cu niște bețe de trestie, purtând în vîrf bumbac îmbibat în mir.

In sfîrșit a avut loc liturgia, cu care serviciul, început la ora 10 jum. s'a sfîrșit la orele 12.

In tot cursul serviciului divin a cântat corul mănăstirei, întărit cu mai multe voci din București.

După terminarea serviciului divin, M.M. L.L. Regele și Regina și Prințul Moștenitor au eșit în ușa principală a bisericei, de unde M. S. Regele a pronunțat un discurs.

Mai întâiu M. S. a făcut istoricul mănăstirei Sinaia. A arătat că Sinaia, odinióră o localitate pustie, a devenit acum légănul dinastiei române.

A felicitat Eforia spitalelor civile pentru-că a adus la bun sfîrșit opera de restaurare a acestei istorice mănăstiri, care e un locaș așa de sacru pentru Dinastie.

Continuând, Suveranul rógă ceriul, ca sĕ binecuvinteze acest loc sacru, deóre-ce acéstă mănăstire, ca tóte celelalte mănăstiri din țéră, este un monument care reamintește timpurile de glorie ale țĕrei românești.

Discursul M. Sale e primit cu nesfîrșite urale de către publicul imens ce se afla de față.

Rĕspunde dl Dr. *Cantacuzino,* efor al spitalelor civile.

Dsa povestește legenda întemeierii mănăstirii Sinaia și mulțămește MM. LL., cari au binevoit sĕ-și dee concursul pentru-ca restaurarea acestei mănăstiri sĕ pótă ajunge la bun sfîrșit.

Spune că Sinaia, ca reședință a Suveranilor, va merge din progres în progres și va devení unul din centrele cele mai principale ale țĕrei. Termină făcênd urări pentru familia regală și princiară. (Ambele vorbiri le vom publica în numĕrul proxim. *Red.)*

In cursul ceremoniei sfințirii, s'a semnat de către MM. LL., Regele și Regina, AA. LL. RR. Prințul Ferdinand și micii principi, precum și de dnii ministri și de celelalte persóne de față, următoriul act de fundațiune:

„Acéstă sfântă și dumnezeiască biserică, cu hramul Sf. Treimi, clădită de noi pe temeliile bisericei din 1843, spre lauda lui Dumnezeu, Atotputernicului ocrotitor al Regelui României, s'a sfințit la 26 Maiu, anul mântuirei 1903 și al domniei Regelui Carol al 38, de archiepiscopul și Metropolitul Ungro-Vlahiei Primat al României Iosif Georgian, înconjurat de archimandritul Nifon Starețu și de întregul Sobor al mănăstirei Sinaia, fondată în 1695 de spătariul Mihail Cantacuzino, față fiind M. Sa Regele Carol, Regina Elisabeta, Principele Moștenitor Ferdinand, principele Carol, principesa Elisabeta, ministrii, eforii spitalelor civile, Al. Ghica, Dr. Cantacuzino, Dr. Fotino, Al. Culoglu, directorul eforiei spitalelon civile, mulți înalți demnitari ai Statului și adunare mare de popor din jud. Prahova și din împrejurimi. Drept care s'a semnat acest act de fundațiune spre vecinică amintire“.

In urmă MM. LL. au primit defilarea batalionului 4 de vênători.

Un somptuos bufet apoi pentru 200 persóne, s'a servit, aranjat pe terasa mănăstirei.

Jos erau așezate *mesele poporale,* la cari au luat loc mii de țĕrani.

M. Sa Regele a binevoit sĕ visiteze pavilonul, unde erau așezate aceste mese.

Mai târziu s'a încins o mare horă în fața terasei.

MM. LL. și A. S. R. Prințul Ferdinand au binevoit sĕ asiste la acéstă petrecere.

Musica reg. I. de geniu a cântat în tot cursul acestor serbări poporale.

La ora 2. d. a. MM. LL. Regele și Regina, însoțiți de nesfîrșitele urale ale asistenților, s'au re'ntors la castel.

Iubirea de patrie şi de ném.

Cuvênt de deschidere

rostit de comisariul consistorial ***G. Hango,*** *presbiter, cu ocasiunea conferenţei învěţătoreşti ţinută în Fênaţe (cercul XIV) la 23 şi 24 April 1903 st. v., cu învěţătorii din protopresb. gr.-or. rom. Cetatea-de-pétră şi Solnoc.*

Preastimaţilor dni învěţători! Când din încrederea Preaveneratului consistoriu archidiecesan din nou mě presint în mijlocul dvóstrě pentru conducerea conferenţei învěţătoreşti, vě declar, că mě presint cu aceeaşi dragoste frăţéscă, cu care m'am presentat şi în anul trecut, deci vě adresez tuturor un călduros: „Bine aţi venit!“

Şi mě presint cu dragoste în mijlocul dvóstrě, pentru-că de-o parte dorul de muncă mě împinge sě lucrez şi eu după putinţă pentru biserică, pentru ném şi pentru patrie — şi afară de restrînsul cerc de activitate unde sunt pus după oficiul meu, ear' de altă parte, pentru-că mě simt preafericit aflându-mě barem pe câteva ore între coreligionarii şi conaţionalii mei, după-ce după împrejurări sunt silit a trăí mereu între străini.

Regret numai, că puterile 'mi sunt prea modeste, de cât se pot lucra cu acelaşi resultat, cu care doresc sě lucrez; dar' mě mângăiu cu liniştea conştiinţei, că după putinţă mi-am făcut datorinţa, şi sper cu ajutoriul lui Dzeu, sě mi-o fac şi în viitoriu; apoi mě mângăiu şi cu faptul, că din darul lui Dzeu cel atotputernic avem atâţia bărbaţi harnici, cu puteri neasemănat mai mari, şi cu cari nici pe departe nu mě pot asemăna, cari încă îşi fac pe deplin datorinţa la locul lor.

Şi când astfel de bărbaţi vom avé tot mai mulţi, şi cei cu puteri mai modeste încă vor fi sentinele pururea neadormite, la locul lor, — atunci cu ajutoriul Celui de sus, nu avem sě desperăm nici decum de sórtea bisericei, de sórtea némului şi de sórtea patriei, chiar şi porţile iadului de s'ar deturna asupra acestor clenodii — cele mai preţióse — ce le are ori-ce om pe acest pămênt.

Dar' pentru-ca sě putem ajunge la acésta, lucrarea trebue începută de jos, din fundament — din familie şi şcólă, şi apoi continuată fără întrerupere în biserică şi în viéţa de tóte zilele.

Când ni-a succes a deştepta şi întărí în copil simţul de datorinţă şi de disciplină faţă de biserică, faţă de ném, faţă de patrie şi faţă de legi, şi când rostul preotului şi învěţătoriului mereu va rěsuna în biserică şi afară de biserică, şi faptele încă le vor fi în consonanţă cu învěţăturile ce le dau, — atunci scopul ni-l'am ajuns.

Despre mijlócele prin cari putem deştepta şi întărí în copil simţul de datorinţă şi de disciplină faţă de biserică, faţă de ném şi faţă de patrie şi legi, voesc sě vě vorbesc puţin în acest modest cuvênt de deschidere. Deci rog pe Părintele ceresc, sě suplinéscă El prin duhul seu cel sfânt neputinţele mele, ear' pe dvóstrě vě rog de puţină atenţiune, ca cele ce le veţi audí sě vi-se înrădăcineze adânc în sufletele şi inimile dvóstrě, pentru-ca întorcêndu-vě la posturile dvóstrě, sě le puteţi planta adânc în inimile şi sufletele tinerelor mlădiţe ale bisericei şi némului şi ale patriei şi omenimei, pentru promovarea binelui comun şi personal şi pentru fericirea temporală şi eternă a tuturor.

Domnilor! *Iubirea de Dzeu şi iubirea de-aprópelui sunt cele dintâiu şi mai mari porunci ce ni-le a lăsat Domnul nostru Iisus Christos pe pămênt, ca sě le împlinim spre a puté fi fericiţi.* De la împlinirea acestor douě porunci atârnă tótă fericirea nóstră şi în ceriu şi pe pămênt. Iubirea de Dzeu, care se arată mai cu sémă în alipirea către biserică şi instituţiunile ei, trebue sě fie nemărginită, căci de la ea atârnă fericirea nóstră cea vecinică; ear' iubirea de aprópelui, fiindu-ne puterile mărginite, trebue sě o manifestăm de la apropiat la îndepărtat, adecă pornind de la persóna, familia şi prietinii nostri, de la cei de o credinţă şi limbă cu noi; apoi de la concetăţenii nostri, de altă credinţă şi limbă, sě o estindem în cercuri tot mai largi, până unde putem, asupra tuturor ómenilor, căci toţi suntem fraţi, fiind cu toţii fii ai aceluiaşi Părinte ceresc, care ne-a făcut şi ne susţine pe toţi.

Nu-mi permit puterile şi timpul a vě vorbí despre iubirea de Dzeu şi a de-aprópelui în atâtea direcţiuni de-odată, şi aşa mě mărginesc a vě vorbí puţin numai despre mijlócele prin cari putem deştepta şi întărí în copii iubirea de patrie şi ném, ca o condiţiune pentru promovarea binelui comun şi personal, temporal şi etern.

Iubirea de patrie şi ném, ca parte a iubirii de-aprópelui, este poruncă dzeéscă. Iubirea de patrie este necesară, căci patria ne dă mijlócele materiale pentru fericirea pămêntéscă şi în parte cea ceréscă, ear' iubirea de ném — înţeleg limba ce vorbim — este necesară, căci prin ea înţelegem cuvêntul lui Dzeu pentru dobândirea fericirei celei vecinice şi în parte a celei pămênteşti trecětóre. Fericit este poporul, care cultivă iubirea de patrie şi ném, şi o lasă moştenire neştirbită următorilor sei. Fericit este părintele, preotul şi învěţătoriul, care a deşteptat şi întărit acésta iubire în inima copíilor şi a poporului păstorit de ei! Şi fericit este tot omul, care la cas de lipsă, punênd la o parte ori-ce interes personal, şi-a jertfit averea, şi viéţa chiar pentru iubirea de patrie şi ném, mai bine murind cu onóre, de cât trăind cu ruşine — Şi poporul nostru nu a fost lipsit nici-când de acésta iubire, căci acum de 18 vécuri, de la colonisarea sa aici, tot aici trăeşte luptându-se cu tóte valurile protivnice, apărându şi mai mult credinţa şi limba strămoşéscă — de cât esistinţa fisică.

Durere numai, că acéstă iubire de credinţă, de ném şi patrie, în timpul din urmă, sub influinţa ateismului, materialismului şi a cosmopolitismului modern, *pare că a scădut*, căci mulţi conduşi de interese materiale ori de ambiţiuni personale deşerte, îşi părăsesc ţéra şi emigréză, ori se lapădă de credinţa şi limba strămoşilor lor, ear' alţii stau indiferenţi, cu mânile în sîn, fără a-şi împliní datorinţele la locul lor, ori cel mult dacă se tânguesc, punênd vina tot pe alţii — fără însě sě pună umĕrul la lucru pentru delăturarea pedecilor ce ne stau în cale la fericirea patriei şi a némului.

Şi unde putem afla medicină contra astorfel de porniri, pe cât de păgubitóre, tot atât şi de ruşinóse?

In şcólă, primo loco, într'o educaţiune adevěrat créştinéscă, şi într'o educaţiune adevěrat patriotică, basată pe principiile morale ale creştinismului nefalsificat, care ne arată fără smintélă, în ce constă adevěrata iubire de Dzeu şi de aprópele. *Şi acest creştinism adevěrat ne spune, că adevěrata iubire de Dzeu şi de-aprópele constă în împlinirea conştienţiósă a tuturor datorinţelor faţă de biserică, faţă de ném şi faţă de patrie, cum şi faţă de tot omul din lume, şi nefăcênd nici o nedreptate niměnui.*

Astfel de iubire trebue sě stârnim în inima copíilor, şi dacă o am stârnit, pentru-ca aceea sě fie durabilă, şi nu numai efluxul unei însufleţiri momentane trecětóre, ea trebue sě fie multilaterală, de timpurie, în armonie şi naturală, adecă potrivită individualităţii copilului, deci fundamentală.

Mulţi pórtă pe buze numele patriei şi némului, dar' nu toţi aceia sunt patrioţi adevěraţi, căci le lipsesc faptele şi sentimentul, ori şi dacă nu le lipsesc, ele sunt unilaterale, căci tind numai la binele unora cu păgubirea altora, deci sunt în contrast cu principiile morale ale creştinismului. Numai aceea este adevěrată iubire de patrie, care tinde la *binele tuturor* cetăţenilor ei în comun şi particular.

(Va urma).

Conferenţele învěţătoreşti.

Cercul Reghin—M.-Oşorheiu.

— 31 April v.

(Fine.)

Din fericire, poporul nostru până astăzi încă nu s'a făcut părtaş la aceste viţiuri sociale, căci biserica nóstră ortodoxă, despre care cu drept cuvênt se zice că a fost factorul cel mai însemnat, care ne-a susţinut individualitatea şi limba naţională, ne-a ferit de aceste rele şi de ideile destrăbălate ale ómenilor fără Dzeu.

Ceea-ce se observă şi la noi, este órecare indiferentism faţă de biserică. Poporul a perdut mult din evlavia ce o avea odinióră. Acésta încă este un început rěu. Dar' vědênd şi încercările continue ce se fac din partea socialistilor spre a-l învenina cu învěţăturile lor eronate şi a-l trage în cursele lor, precum şi materialismul timpului, de care este molipsită acum întréga lume, trebue sě ne cugetăm şi noi serios şi sě ne punem tóte puterile spre a nimicí rěul până e încă în germene, — principiis obsta sero medicina paratur — vorba înţeléptă a strămoşilor.

Şi cui incumbă prima datorinţă a apărării némului împotriva acestui rěu? Eu věd pe feţele dvóstrě, dlor învěţători, rěspunsul la acésta întrebare. Invěţătorii nostri în prima linie sunt chiămaţi a ferí poporul de asemenea porniri prin deşteptarea în tinerime a interesului pentru muncă spirituală, care sě o ducă la cunóşterea adevěrului, a binelui şi a frumosului, şi preste tot prin cultivarea simţului pentru idealuri. In mâna dascălilor este pus deci mijlocul cel mai eficace a deştepta în sufletul fraged al tinerimei un simţ puternic religios-moral, care sě fie mai târziu busola conducětóre în viéţa practică.

Deşteptat odată simţul religios moral în inima fragedă a elevilor, insistaţi cu tótă puterea cuvêntului şi prin esemple vii a l întărí tot mai mult, şi conduceţi apoi treptat pe elevi cu ajutoriul religiunei la acel grad de desvoltare religiósă-morală, care se numeşte caracter moral. Admoniţiunea înţeleptului Solomon: *„învaţă pe prunc calea în care trebue sě umble, şi când va îmbětrâní nu se va abate de la ea“*, sě ne fie totdeuna înaintea ochilor.

Esploataţi tóte mijlócele de cultură, introducênd pe elevi cu pricepere şi în mod metodic în tóte ştiinţele, căci *„ştiinţa e putere“* şi *„poporul cel neînvěţat va peri“*, zice sânta scriptură.

Tóte obiectele de învěţămênt tractându-le cu pricepere sě ne servéscă totodată ca ajutóre pentru întărirea şi sprijinirea învěţăturilor religióse. Căci precum ştiţi bine, şcóla nu e numai pentru a da elevilor diferite cunoştinţe, ci şcóla este chiămată cu deosebire a desvolta simţěmêntul religios şi a forma după putinţă în fie-care elev caracterul moral. Numai atunci va da şcóla ecuivalentul cuvenit pentru jertfele cele mari aduse de popor pe altarul ei.

Numai atunci îşi va căştiga ori-care învěţătoriu vrednicia la recunoştinţa poporului, când îmbogăţind mintea elevilor sei cu tot feliul de cunoştinţe folositóre, va nobilita inima elevilor formând, desvoltând şi întărind în ea caracterul religios-moral. Şi ca învěţători destoinici continuând conştienţios în acésta direcţiune, puteţi fi siguri că aţi satisfăcut cu demnitate chiămării vóstre în sinul poporului nostru.

Numai prin o astfel de educaţiune vom puté apăra poporul nostru de influinţele curentelor stricăcióse de astăzi şi 'l vom puté ridica acolo, ca voinţa lui totdeuna sě fie supusă raţiunei.

Spre a puté îndeplini cu succes lucrarea acésta atât de măréţă, trebue, dlor învěţători, înşivě sě vě cultivaţi în continuu prin cetirea scrierilor noue pedagogice, căci numai aşa veţi puté sě vě îndepliniţi cu conştienţiositate chiămarea.

Sperând că şi conferenţele actuale vor contribuí spre luminarea reciprocă prin o emulaţiune nobilă şi implorând darul lui Dzeu asupra lucrărilor ce ne preocupă, declar conferenţa învěţătoréscă din cerclu XV al Reghinului şi M.-Oşorheiu pentru anul 1903 deschisă.

In numele învěţătorilor salută pe dnul comisariu învěţătoriul-paroch *M. Nascu*, ear' în numele inspectorului regesc de şcóle, învěţătoriul George Maior, salută conferenţa.

Convorbiri de masă

De **Carmen Sylva.**

(Fine).

Şi acum pot loví sdrobitor în tot ce am scris până ací, povestind cum am locuit treisprezece ani în mănăstirea Sinaia, cum înainte n'am avut nici măcar o cameră de mâncare, ci mâncam în gang, până când călugării ni-au cedat refectoriul lor. Nici salon n'aveam, ci dormitoriul nostru era despărţit printr'o perdea albă, aşa că în jumětatea din faţă putea sta un pianino, lângă care am serbat multe ore înălţătóre fără sală de musică, fără pian, „fără quartet“. Şi totuşi ne bucuram de splendidul cântec al unor voci bine exercitate şi de perfectă musică instrumentală, sau cântam toţi în cor şi făceam adevěrată musică de casă. Masa nóstră de mâncare stătea, după cum am spus, în gang, şi trebuia sě deschidem uşa în afară spre a avé lumină, deóre-ce nu era feréstă şi când era frig trebuia sě aprindem lumină, căci altfel şedeam în întunerec. Aveam scaune de lemn, o masă de brad, păreţi văruiţi şi tótă séra trebuia sě rěmânem astfel, fiind-că n'aveam altă încăpere în care am fi putut întra. Douě lumînări într'un felinar luminau din părete, şi în aceste condiţiuni agravante convorbirile de la masă erau de aşa natură, în cât adesea mě gândesc încântată la acea vreme şi deplâng şi regret luxul castelului.

Păreţii se lărgeau, fantasia vedea cele mai splendide obiecte de artă, eram tineri şi entusiasmaţi pentru ideia nóstră, pentru viéţa nóstră plină de sacrificii şi nici o incomoditate nu ni-se părea prea mare.

Dacă cineva ar vedé spaţiul în care am conceput „Vrăjitórea şi Iehova“, nu ar crede că acésta e cu putinţă. Era o aşa zisă cameră de toaletă, fără lumină şi fără aer, în care ghetele prindeau mucegaiu, dacă rěmâneau pe jos, cu o singură luminare în ea, trei paşi lungă şi unul lată. Ací mě plimbam în sus şi în jos, şi clădeam poesíi şi nici nu ştiam că încăperea era îngustă şi celula mănăstirei apăsătóre şi că lângă păretele meu sforăia un călugăr; ştiam numai că idei frumóse treceau furtunóse prin creeri şi că întréga pădure de afară mě aştepta pe mine şi Peleşul îmi şoptea, plin de nenumĕrate poveşti şi că trebuia sě scriu dacă nu voiam sě mě sufoc.

Câte-odată călăream în munţi şi aveam creion şi hârtie pe genunchi, lăsam calul sě mě ducă şi scriam mereu fără a ţiné sémă de drum.

Treisprezece ani am locuit în mănăstire şi n'au fost cei mai puţin interesanţi ai vieţei mele. Acum au înfrumseţat şi biserica atât de mult, în cât n'o mai recunoşti. Găsesc că 'i pěcat, ar fi trebuit lăsată aşa cum am locuit'o pe când copilul meu alerga dealungul tuturor prăpăstiilor, ca şi când ar fi avut aripi. Intreg marele şi frumosul castel nu póte fi ceea ce a fost săraca şi modesta mănăstire în care am fost atât de bogată!

Murind încă mai cerea apă de Peleş, apă próspětă, rece de Peleş! Ce mirare că n'am mai putut pleca de lângă Peleş!

Ce ar fi devenit convorbirile nóstre, dacă copíii ar fi ocupat masa! Iţi închipui câte odată o asemenea fericire ce pare atât de irealisabilă şi apoi totuşi ţi-se răpeşte! Şi ceilalţi ómeni nu-şi închipue eterna lipsă acolo unde věd bogăţie, şi nu pricep că mi-e dor de albele celuli ale mănăstirei şi de micile picioruşe cari îmi făceau din ele Paradisul!

Asemenea lucruri poţi cel mult sě le spui, nu însě sě le scrii. Cunosc acésta fiind-că am locuit ca cei mai săraci şi modesti dintrě copíii ţěrei mele, între ziduri prin cari sufla vîntul, cari erau văruite şi aveau duşumele simple, scaune de lemn şi o masă albă de brad. Oh! şi a fost atât de frumos!

N'am voit nici-odată sě calc castelul, cât timp se clădea şi în primii ani n'am făcut măcar încercarea de a aşeḑa un scaun altfel de cum îl aşeḑase tapiţerul. Era ca şi când aşi fi fost vecinic óspe. Abia în ultimii ani camerele mele au căpětat un caracter personal! Era ca şi când aşi fi aşteptat mereu pe aceia cari trebuiau sě umple camerile! Şi acum le-am umplut în sfîrşit cu cărţi, cei mai buni amici ai femeilor solitare!

Şi pe bietul meu Peleş l'au prins şi l'au silit sě facă servicii! Trebue sě facă muncă silnică şi sě alerge prin ţevi, el care era atât de sělbatic şi de liber! Imi vine sě 'l plâng! In genere omul e duşmanul naturei, acésta se póte spune şi fără a avé în vedere vivisecţiunea şi maltratarea animalelor celor mai răbdătóre! In loc de a se culca liniştit spre a murí când césul i-a sunat, el chinueşte mii de biete animale, pentru a-şi adăoga câteva zile! Mai am multă materie pentru convorbiri de masă. Castelul e deschis ca o biserică şi Peleşul şopteşte vecinica sa rugăciune.

După ce s'a constituit conferenţa alegêndu-şi notari şi verificători şi s'a stabilit programul lucrărilor conferenţei, s'a pus la ordinea zilei tema dată de Preaveneratul Con sistoriu *„Impărţirea obiectelor de învĕţământ pe orele zilelor din sĕptĕmână pentru o şcólă cu 2 şi 3 învĕţători“*, lucrată de învĕţătoriul Zacarie Frandeş.

In şedinţa de după amiazi, care a ţinut aprópe cinci ore, s'a desbătut tema dată de Preaveneratul Consistoriu „Cari sunt causele că după atâţia ani de frecuentare a şcólei şi după atâţia ani de obligativitate a frecuentătării, se află între credincioşii bisericei nóstre încă un procent atât de mare de analfabeţi, şi că chiar dintrĕ cei-ce au frecuentat şcóla sunt muţi cari în viéţa practică negligă cu totul scrisul şi cetitul, sau se feresc a arĕta că ştiu scrie şi cetí; şi cari sunt mijlócele cele mai potrivite pentru a delătura acésta stare de lucruri păgubitóre?“

Invĕţătoriul A. *Trif* a cetit tractatul asupra acestei teme. Asemenea şi învĕţătoriul I. Borşan şi D. Sava şi au cetit lucrările lor. Operatul învĕţătoriului A. Trif, completat conform espunerilor dlui comisariu, conferenta 'l primeşte şi 'l consideră de al ei.

In acéstă şedinţă a fost predată şi lecţiunea practică din religiune *„Naşterea lui Moisi“*, de învĕţătoriul E. Şulariu.

In şedinţa III învĕţătoriul C. Brătian a ţinut o lecţiune practică din mineralogie „Despre *sare*“, ear' învĕţătoriul Parteniu Duca prelegere din limba magiară: „aplicarea sufixelor nak şi nek“. Din comput a ţinut o lecţiune de *model* învĕţătoriul T. Bogdan din Lueriu.

Discuţiunile asupra acestor teme au fost fórte instructive şi la înălţimea cuvenită, fiind conduse în mod demn de zelosul paroch, comisariu consistorial, care în causele şcolare totdéuna a dovedit frumos interes, înzestrat fiind şi de altcum cu frumóse cunoştinţe pedagogice, atât teoretice cât şi practice.

In şedinţa a IV s'a pus la ordinea zilei raportul despre starea învĕţământului în şcólele din aceste protopresbiterate. In urma acestora s'a decis, ca la examenele anuale la fie-care şcólă sĕ participe câte 2 sau 3 învĕţători învecinaţi. După ţinerea examenului acesti învĕţători presenţi făcêndu-şi critica asupra modului de propunere a învĕţătoriului din deosebitele obiecte de învĕţământ, sĕ se constitue în conferenţă sub conducerea presidentului examenului (a protopresbiterului), ear' procesul verbal sĕ 'l înainteze comisiunii permanente, care pe basa acestora îşi va face apoi raportul cătră conferenţa anuală.

S'au stabilit teme pentru conferenţa anului viitoriu. Tot în acésta şedinţă s'a decis, ca conferenţele învĕţătorilor din acest cerc sĕ fie *ambulante*. Privitoriu la locul unde sĕ se ţină conferenţa în anul viitoriu, învĕţătorii îşi esprimă dorinţa, ca aceea sĕ se întrunéscă pe teritoriul protopresbiteratului M.-Oşorheiu, unde până acum nu s'a ţinut nici o conferenţă. Se alege comuna *Gernesig*.

După acestea comisariul consistorial ţine o vorbire pĕtrundĕtóre, în care pune la inima învĕţătorilor şi 'i îndémnă, ca după-ce se vor întórce la posturile lor de sentinele neadormite ale némului, sĕ pună în practică cunoştinţele căştigate şi cu acésta ocasiune, nisuind tot la mai mare perfecţionare în arta de a instrua şi a educa tinerimea nóstră, viitoriul némului nostru.

Tot prin astfel de cuvinte calde mulţămeşte şi bĕtrânul învĕţătoriu M. Radu dlui comisariu pentru înţelépta conducere a conferenţei. Astfel între vii aclamări de sĕ trăéscă, dl comisariu V. Duma declară conferenţa învĕţătorilor din cercul XV încheiată.

Nu pot trece cu vederea, sĕ nu mai amintesc şi aceea, că dl paroch *Ioan Duma* a luat parte activă la tóte desbaterile conferenţei şi la tóte şedinţele. Un astfeliu de preot merită numele de director şcolar. Durere însĕ că astfel de directori şcolari puţini avem în tractele nóstre. Sper că de altădată vor participa mai mulţi directori şcolari la conferenţele învĕţătorilor, fiind lucru necesar acesta şi pentru domnii directori, ca pentru unii cari conduc destinele şcólelor din parochíi.

Coresp.

NOUTĂŢI

Programul de vară al M. Sale. Marţi M. Sa împĕratul şi rege al nostru a plecat la Linz, pentru a asista la festivităţile arangiate de reuniunea de tir regnicolară, de unde în aceiaşi zi s'a re'ntors la Viena. In 22 Iuniu va asista în Burg la ceremonialul punerii baretelor de cardinal pe capul noilor cardinali: *Talliani*, nunţiu papal în Viena, şi *Katschthaler*, archiepiscop-primat. In 23 Iuniu merge la Bruck, sĕ asiste la revista militară a corpului II. de armată. Apoi va merge la *Ischl* în vilegiatură pe timp de douĕ luni. In cale spre Ischl se va opri la *Braunau*, spre a cerceta oraşul din prilejul jubileului de 700 ani şi esistinţei lui. Pe la sfîrşitul lunii August se va re'ntórce la Viena, de unde la începutul lunii Septembre va pleca la manevrele din jurul Lipovei.

*

Castelul „Pelişor“. Lângă castelul *Peleş* din Sinaia s'a mai clădit un nou castel, care Sâmbătă, înainte de Rusalii a fost sfinţit, în presenţa întregei case domnitóre române. Castelul a primit numele *„Pelişor“*, şi despre menirea ce o are vorbeşte următoriul *act comemorativ*, subscris cu ocasiunea sfinţirii: „Noi, Carol I, Rege al României, clădit-am acésta casă alăturea de falnicul castel Peleş, *pentru iubiţii noştri nepoţi*, sfinţită de biserică, spre a atrage binecuvêntarea ceriului. Noi, Ferdinand, Principe al României, cu Maria, Principesa, primit am acésta nouă clădire cu inima recunoscĕtóre şi plină de dragoste. Intrat-am cu ai noştri copíi *Carol*, *Elisabeta* şi *Maria*, în anul mântuirii 1903, ear' al domniei regelui Carol I al 38-lea, în ziua de 24 Maiu. Datu-i-am nume *Pelişor*“.

*

Asociaţiunea la Baia mare. Comitetul despărţĕmêntului Sătmar-Ugocia al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ a adresat un călduros apel inteligenţei şi poporului din acele părţi, pentru participare la adunarea generală, ce se va ţiné anul acesta în Baia-mare, la 9 şi 10 August. Trimiţĕndu ni-se şi nouĕ, îl vom publica în numĕrul ce vine.

*

La examenul de maturitate de la gimnasiul gr. cat. din *Blaj*, la care comisariu guvernial a fost directorul districtual Kuncz Elek din Cluj, au fost admişi 42 abiturienţi. Dintrĕ acestia au făcut examenul: cu *eminenţă* 3, cu *bine* 10, cu *suficient* 22, *la repeţirea examenului* după 6 luni au fost relegaţi 6, ear' după un an 1.

*

Dşóra Clotilda Oltean, una dintrĕ cele mai bune cântăreţe ale nóstre, care cu frumósa i voce de sopran a delectat nu odată publicul iubitoriu de musică, asistent la concertele şi seratele arangiate de societatea academică „Petru Maior“ din Budapesta şi la alte concerte din provincie, — zilele trecute a făcut cu eminent succes examenul ultim la acedemia de musică din Budapesta.

*

Recoltă slabă. Conform prognosticului făcut în ministeriul de agricultură pe basa rapórtelor date de prin diferitele părţi ale ţerii asupra stării sĕmănăturilor, recolta din tómna anului curent va fi cu 20% mai slabă de cât cea din anul trecut (cu zece milióne de măji metrice mai puţin de cât în anul trecut). Acésta din causa pagubelor causate de brumă, ploi, grindină şi furtuni, deosebi furtunile şi grindina, cari aprópe în tóte ţinuturile au bântuit în mare grad.

*

Şepte vieţi -- victime incendiului. In satul *Boz* (comitatul Şopron) s'a escat Vineri un incendiu, care întărit de vênt mare a mistuit în scurt timp tóte clădirile. Din 100 case câte erau în sat, au ars scrum 92 împreună cu tot ce era în jurul lor. Biserica încă a ars până în temelíi. Pe lângă paguba enormă, grozavul incendiu a secerat şi şepte vieţi omeneşti: o femeiă bĕtrână şi 6 copíi şi-au aflat mórtea în flacări.

*

† George Popovici. Cu datul de 25 Maiu st. v. ni-se scrie din *Poiana-Sărată*, că în 21 Maiu (ziua sfinţilor Constantin şi Elena) s'a făcut acolo înmormêntarea fruntaşului George Popovici, fost 24 ani primariu al comunei, mulţi ani epitropul bisericei gr. or. din Poiana-Sărată şi cantor, rĕposat în etate de 49 ani. In întrégă viéţa sa rĕposatul a lucrat pentru înaintarea comunei politice şi a celei bisericeşti, conservând celei dintâiu caracterul românesc, ear' în favorul celei de a doua lucrând totdeuna cu zel şi abnegaţiune. Lui i-se vine în mare parte meritul pentru edificarea şcólei celei noue, pentru repararea bisericei, înfiinţarea a douĕ posturi de învĕţători, etc. Inmormêntarea i-s'a făcut prin administratorul protopresbiteral al tractului Treiscaune, C. *Dimian*, asistat de parochul locului, I. *Oltean*, şi de părintele Nicolae *Ponta* din Hârja (România).

*

Reformarea instrucţiei economice. Deputatul *Holló* (independist) a însemnat în cartea de propuneri a dietei o propunere prin care cere, ca guvernul sĕ facă dispoziţiunile de lipsă pentru reformarea instrucţiei ce se dă tineretului în şcólele de repetiţie economice. Motivarea propunerii o va face în una din şedinţele din sĕptĕmâna viitóre

*

Contra titulaturilor. Conventul ev. reformat, întrunit sĕptĕmâna trecută în Budapesta, a hotărît, că în procesele verbale ale şedinţelor lui sé nu se mai pună, înaintea persónelor, titulaturile bombastice ca „Escelenţa Sa“, „Ilustritatea Sa“, ect., ci simplu numai numele şi oficiul respectivei persóne.

*

Loviţi de fulger. Vineri după amiaz asupra hotarului de la Rutika se descărcase o furtună uriaşă, dinaintea căreia doi lucrători de pădure s'au adăpostit sub un brad. Nici nu s'au aşezat însĕ bine sub brad, şi un puternic trăsnet a lovit în copac şi în ei. Unul (Pizsik Gustav) a fost ucis îndată, ear' celalalt (Crech János) a fost rănit grav.

*

Ştiri mĕrunte. Rector al univesităţii din Budapesta pentru anul şcolar 1903—1904 a fost ales Luni profesorul de la facultatea filosofică *Dr. Heinrich Gustáv.* — In apropiere de insula Maire, în Marea-Mediterană la ţermurii Franciei, vaporul „Insulaire“ s'a ciocnit cu vaporul „Libau“. Cesta din urmă s'a cufundat. Dintrĕ 148 călĕtori au perit în valuri cam o sută de inşi. Personalul vaporului a scăpat. — Gara din Rybinsk (Rusia) a ars total. Focul s'a iscat din esplodarea unei lampe de creozin. — Generalul campestru *Filippovici*, fostul comandant suprem al trupelor cari au operat la ocuparea Bosniei şi Herţegovinei, a rĕposat Duminecă nóptea în Viena, în etate de 83 ani. De la 1881 era pensionist generalul. — In *Alba regală* (Székesfehérvár) şarlachul grasséză în aşa mare grad, că autorităţile au trebuit sĕ dispună închiderea tuturor şcólelor (la cari nici nu se vor ţiné examene în anul acesta) şi, întrĕ alte disposiţiuni, sĕ interz că ducerea de articoli de traiu de la o casă la alta; sĕ interz că cerşitul şi umblarea prin oraş a flaşnetarilor, etc. — A doua zi de Rusalii s'a simţit în *Braşov*, pe la ora 4 şi 5 minute, un cutremur de pământ, care a durat 8 secunde, constând din patru undulaţiuni în direcţie sud-nordică.

*

Avis. Subsemnatul aduc la cunoştinţa on. public, că în *piaţa din Sĕlişte* am deschis *o grădină cu un pavilon* modern aranjat, în care se pot căpeta vinuri veritabile de pe Têrnave, vechi şi noue, bere cu paharul şi cu sticla, totdeuna próspĕtă. Tot ací am o bucătărie germană şi română şi primesc abonamente lunare. Preţuri moderate şi serviciu prompt. Rog on. public pentru spriginul seu binevoitor. Cu stimă, *Ilie Popa*, proprietariu.

[76] 3—3

Cărţi şi reviste.

„Carte de învĕţătură“. Sub titlul „Carte de învĕţătură pentru şcólele de repetiţie, economice, ultimii ani ai şcólei poporale, cum şi pentru alte institute“, zilele trecute a apărut în editura librăriei Ciurcu (Braşov) o carte, care alăturea cu *„Ionel“* de V. Borgovan póte sĕ ocupe loc de frunte în şirul scrierilor menite pentru luminarea şi moralisarea poporului. Autor al cărţii e învĕţătoriul Iuliu *Vuia*, director al şcólei poporale gr. or. din Comlăuşul-mare (în Banat), care pe 400 pagini 8⁰ mare dă cărturariului sătean, special însĕ adulţilor, pentru cari în primul rînd e menită cartea, poveţe şi instrucţiuni folositóre cu privire la geografie, istorie, higienă, economie (cu tóte ramurile ei) constituţia patriei, fisică, stilistică, „îngrijirea copilului sugător“ (cunoştinţe pentru copile), florărit, etc., fiind tóte acestea precedate de câteva piese de cetire sub titlurile: „Iubirea de patrie“, „Sĕrbătorile băbeşti“, „Cinstiţi pe cei bĕtrâni“, „Résbunarea e a lui Dumnezeu“, „Sĕ nu ucidi“, „Sĕ iertăm“, „Rugaţi-vĕ neîncetat“, etc., apoi despre *Şaguna* (cu portret), G. Şincai, Coriolan şi Veturia, Cornelia mama Grachilor, G. Obradovici, etc., pe lângă regii şi bărbaţii de frunte ai istoriei. In firul pieselor de domeniul istoriei cartea dă portretul multor domnitori, ear' în firul celor de domeniul economiei dă numĕróse ilustraţiuni.

Cartea costă 1 cor. 50 fileri, şi se póte procura de la libraria Ciurcu (Braşov), cum şi de la celelalte librării româneşti.

Din public.*)

Mulţămită publică.

Cu ocasiunea maialului ţinut în comuna *Herţegani* au contribuit următorii la crearea unui fond şcolar:

Iuonuţ Moga 50 fil. Nicolau Hogman al Tini 50 fil. Ioan Rad vod 30 fil. Tripon Tripon 30 fil. Petru Boticiu 50 fil. Nicolae Mateiu al popii 30 fil. Petru Nicola l. Angel 30 fil. Lazăr Popa 30 fil. Ioan Rad 30 fil. George Rad 30 fil. Ioan Moise Logoşan 30 fil. Nicolae Moga l. Angel 30 fil. Maria Vraciu l. Nicolae 30 fil. Ioan Toma buta 50 fil. Nicolae Rad 50 fil. Petru Demian 30 fil. Nicolae Sîrb epitr. 50 fil. Petru Bogdan morariu 80 fil. Petru Rad l. Nicolae 30 fil. Nicolae Moga l. Ionuţ 30 fil. Nicolae Curetean l. George 50 fil. Amos Bogdan l. Iuon 50 fil. Maria Toma 30 fil. Petru Moga l. Nicolae 30 fil. Sofia Demian 30 fil. Marina Cristea 30 fil. Sofia Popa 20 fil. Avram Popa 20 fil. Avram Boticiu 50 fil. Ursica Rad 50 fileri. Avram Curetean 30 fil. Nicolae Moga l. Lazăr 30 fil. Dumitru Sav 50 fil. Dumitru Neag 30 fil. Nicolae Vraciu 50 fil. Petru Rad vod 30 fil. Avram Rad ved 40 fil. Nicolae Popoviciu 30 fil. Ioan Rad l. George l. Crăciun 20 fil. Ioan Rad l. Bustea 20 fil. Petru Moga l. Ioan 50 fil. Culitia Moga 1 cor. Dionisie Mateeş, preot în Căenelul-desus 1 cor. Nicolae Mateeş, preot în Herţegani 50 fil. George Botici 50 fil. Avram Suciu 50 fil. Tóder Tripon al Culii 30 fil. Ioan Tomescu, învĕţ. Selişte 60 fil. Iosif Rad, croitoriu, Boiţa 30 fil. Aron Sav 30 fil. Lazar Boticiu 20 fil. Nicolae Faur ciobac 30 fil. Nicolae Demian al Sofiei 50 fil. Nicolae Haneş 60 fil. Nicolae Bogdan l. George 20 fil. Ioan Suciu 30 fil. Avram Demian 50 fil. Tovie Rad, învĕţ., Nevoeş 60 fil. Ioan Demian al Sofiei 30 fil. George Rad l. Petruţiu 50 fil. Pompiliu Costea, înv. Băiţa 30 fil. Silviu Glava, înv. Crăciuneşti 40 fil. Adam Neag, Căenel 30 fil. Măriuţa Nicsa 50 fil. Petru Rad l. Candin 50 fileri. George Piperiu 50 fil. Avram Popa 40 fil. Avram Moga l. Coaciu 28 fil. Iosif Bucureştean, negustoriu, Băiţa 60 fil. N. N., Băiţa 60 fil. Navradi Antal 40 fil. Nicsa Cula 2 cor. Petruţiu Neag 1 cor. Simion Cândea, cârcimariu în Căenel 60 fil. Nicolae Bogdan l. Nicolae 30 fil. Petru Damian l. Adam 20 fil. Petru Nita al Monului 20 fil. Nicolae Pĕcurariu, proprietariu Sĕlişte 60 fil. Corvin T. Pop Ormindea 40 fil.

Pe acésta cale ne esprimăm sincerile nóstre mulţămiri acestor binevoitori şi spriginitori.

Epitropul bisericesc.

Posta ultimă.

Măcelul din Belgrad.

Complotul care a avut de urmare gróznica măcelărire a familiei regale din Sêrbia a fost înscenat de colonelul *Nicolici*, pe care încă regele Milan îl degradase, trimiţêndu-l la temniţă pe opt ani. Esecutarea planului au făcut-o oficerii şi soldaţii din regimentul 18 de infanterie.

Complotistii, pentru a puté întra în conac, au purtat întâiu luptă cu garda de la palat. Intrând apoi la regele, au cerut ca acesta sĕ subscrie declaraţia de abzicere şi sĕ plece din ţéră. Regele a scos revolverul şi a trântit la pământ pe cel ce 'i făcuse propunerea. Era propriul seu adjutant general *Lazarevici.* Presimţind apoi catastrofa, Regele s'a furişat cu regina pe o uşă laterală, pentru a se ascunde, dar' au fost urmăriţi şi măcelăriţi în sensul strict al cuvêntului.

Au mai fost măcelăriţi: Nicodim Lunieviţa, fratele reginei, sora ei Elena, şi încă câteva persóne de la palat. *Petru Caragiorgevici* şi-a făcut Joi la orele 9 întrarea în palatul regal din Belgrad.

Regele *Caragiorgevici* încă a adresat proclamaţiune poporaţiunii din Sêrbia, în care dă amnestie tuturor acelora cari au fost cândva inimici familiei sale. Declară de inaugurată constituţia din 1888, dă perfectă libertate de presă şi vot secret la alegeri, aşa ca suveranitatea poporului sĕ se pótă manifesta în plină libertate.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primeşte rĕspunderea.

[87] 1—3

Concurs

La postul de **învĕțătoriu** în comuna bisericéscă gr. or. **Băița**, protopresbiteratul Zarand, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post sunt:

1. 500 coróne din repartițiune pe credincioșii bisericei.
2. 100 coróne din cassa bisericei.
3. 64 coróne pentru lemne din cassa comunală.
4. 1 corónă de la fie-care înmormêntare unde va fi poftit.
5. 20—30 coróne de la umblarea cu sfânta cruce la botezul Domnului.
6. 10 coróne pentru participarea la conferențele învĕțătorești.
7. Cuartir liber în localul școlei și grădina școlei.

Competenții la acest post, vor avé sĕ se presenteze înainte de alegere în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Alesul va fi obligat a instrua băieții în cântările liturgice și a cânta cu ei la sfânta liturgie, a ține școlă de repetiție cu băeții de la 12—15 ani în orele ce se vor staverí de comitetul parochial, și a conduce corul bisericesc de adulți deja înființat. Competenții au a-și subșterne petițiunile instruite conform normelor din vigóre preaonoratului oficiu protopresbiteral gr. or. al Zarandului în terminul deschis.

Din ședința comitetului parochial ținută la 4 Maiu a. c.

Băița, la 8 Maiu 1903.

George Drăgan
presidentul comitetului.

Lazar Perian
not. com.

Pentru protopresbiterul Vasile Damian:

George Părău.

---

[86] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea a **trei posturi de învĕțători** devenite vacante la școla nóstră gr. or. din **Sadu** se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. De la cei ce doresc a reflecta la vre-unul din acestea posturi se recere sĕ aibă 4 clase medii.

2. Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi se vor presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică spre a'și arăta desteritatea în cântări și tipic.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt:

I. Pentru fie-care, salariu anual de 600 cor., din alodiul comunal, ce se va solví în rate lunare anticipative.

II. Cuartir natural în edificiul școlei și lemnele necesare.

Dimitrie Bunea
paroch și president.

Nr. 639.

Vĕdut și aflat în ordine.

Sibiiu, 23 Maiu 1903.

Ioan Papiu
protopresb.

Nr. 323 1903. [75] 3—3

Concurs

Pentru **întregirea parochiei** vacante **Andrașfalĕul-român** (Săcel), protopresbiteratul Sighișórei, pe basa Veneratului ordin consistorial din 29 Maiu a. c. nr. 4554 bis. 1903, se escrie din nou concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Concurenții vor avé sĕ 'și aștérnă petițiunile în terminul deschis instruite conform legilor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta înaintea alegĕtorilor în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre pentru a cânta, respective a celebra și cuvênta.

Sighișóra, 6 Maiu 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighișóra în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopresb.

◆ ◆ ◆

Se primește un

candidat de advocat

pentru cancelaria advocațială a dlui Dr. **Mátyás Lázár, Sibiiu,** strada urezului nr. 22. [85] 3—3

◆ ◆ ◆

Nr. 25/903 [81] 3—3

Concurs

Pentru întregirea postului de **paroch** în parochia vacantă **Rotbav,** protopresbiteratul Brașovului, se escrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor de la stat, despre cari venite concurenții își pot lua informațiuni de la comitetul parochial sau de la oficiul protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și așterne cererile lor instruite conform normelor în vigóre oficiului protopresbiteral în terminul indicat.

Concurenții sĕ se presenteze în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în sfânta biserică spre a cânta respective a celebra.

Rotbav, din ședința comitetului parochial, ținută la 4 Maiu 1903.

George Radu
president.

George Fulca
notariu.

Nr. 443/903

Cu consensul subscrisului.

Brașov, în 17 Maiu 1903.

Vasile Voina
prot.

---

[73] 3—3

Concurs din oficiu.

In urma ordinului Preaveneratului Consistoriu archidiecesan, dto 27 Martiu a. c. nr. 3407 Școl., se escrie concurs **pentru ocuparea postului învĕțătoresc din comuna Țerețel** cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt:

Salariu anual de 600 cor. din repartițiune, cuartir în edificiul școlei și 1 stângin de lemne.

Petenții au a'și așterne în terminul deschis petițiunile lor instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresb.

Brad, la 5 Maiu 1903.

Oficiul protopresb. gr. or. al Zarandului.

Vasilie Damian
protopresbiter.

Nr. 288 bis. [79] 3—3

Concurs

Pentru **întregirea parochiei** vacante de clasa a III a **Masca** din protopresbiteratul Solnocului, pe basa Venerabilului ordin consistorial din 18 Martie 1903 nr. 2907 bis., se escrie de nou concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Tel. Rom.“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Concurenții vor avé sĕ-și aștérnă petițiunile în terminul deschis, instruite conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta înaintea alegĕtorilor în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre pentru a cânta resp. a celebra și cuvênta.

Cupșeni, în 11 Maiu 1903.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Solnocului în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

S. Cupșa
protopresbiter.

Nr. 263/1903 [82] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **paroch clasa primă**, în a doua **parochie vacantă a Brețcului**, tractul Treiscaunelor, pe basa conclusului comitetului parochial din 11 Maiu 1903, se escrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Tel. Rom.“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru completarea venitelor preoțești de la stat, despre cari venite concurenții își pot lua informațiuni de la subscrisul oficiu protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-și așterne cererile lor, instruite conform normelor în vigóre, subscrisului oficiu protopresbiteral în terminul fixat, avênd a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică, pentru a cânta, respective a serví și predica.

Brețcu (Bereczk), 11 Maiu 1903.

In conțelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Treiscaunelor.

Constantin Dimian
adm. protopresb.

Cartea consilierului de medicină Dr Müller, apărută deja în a 40-a ediție, care tractéză despre

Conturbările în sistemul nervos și secsual

precum și despre vindecarea radicală a lor, se póte procura prin tóte librăriile.

Pentru 1 cor. 20 fileri în mărci postale o trimite franco **Curt Röber**, Braunschweig. [3] 22—38

Metropolia Românilor ortodoxi din Ungaria și Transilvania

Studiu istoric despre reînființarea Metropoliei, dimpreună cu o colecțiune de acte. Din însărcinarea Consistoriului metropolitan de Dr. **Il. Pușcariu**, archimandrit, vicariu archiepiscopesc, etc.

Prețul: broș. 6 cor., leg. 7·70, 8.20 și 9.50 cor.

Se póte procura de la Librăria archidiecesană din Sibiiu.

Frumosul roman

DUȘMĂNIE

de

Vasile E. Moldovan

costă **60 fileri.**

Librăria archidiecesană.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Poesii Postume, de *M. Eminescu* Prețul:	C. 1·—
Ziariul unui Pierde-Vară, de *George Coșbuc*	„ 2·—
Isus Christos cu cuvintele sântei scripturi, de *Dr. Petru Barbu*	„ 2·50

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Cuvinte adevărate, de *N. Iorga* plus 20 fil. porto postal.	C. 2·50

Important pentru fie-care om!

Desfacere totală cu prețul cel mai eftin, numai cu fl. 2·95 o garnitură admirabilă din 14 bucăți prețióse, juvaericale etc.

Important pentru fie-care om!

1 orologiu de busunariu, anker remontoir de nickel, marca „System Rosskopf Patent“, cu capace gravate frumos, regulator precis, 3 ani garanție și cutie.
1 Lanț elegant panțerat, suflat sau nickelat dimpreună cu acățător sistem parisian.
1 ac de cravată aurit cu imitație de briliante.
1 păreche nasturi pentru manchete auriți marca „Garantie“.
1 garnitură nasturi (botoni) auriți pentru gulere și pepturi, constând din 5 bucăți.
2 inele de aur cu pétră elegantă.
1 oglindă de busunar în cutie.

Acestea 14 prețióse și admirabile obiecte dimpreună cu orologiul remontoir anker se predau numai cu 2 fl. 95 cr. prin rambursare sau prin trimiterea înainte a sumei la firma: ***Brüder Hurviz,*** *casă de esport,* ***Krakau*** *Stradom 17* (*Oesterr.*)

Neconvenind a le returna în 8 zile primind banii înapoi fără ca cumpĕrătorul sĕ fie cu ceva prescurtat. — Catalóge bogat ilustrate cu tot feliul de juvaericale, se trimit gratis și franco. [61] 7—10

Agenți se caută.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret**

vindecă și învioréză pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosesce contra *durerilor de cap si dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni și picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui* și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani. [2] 17—

Prețul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copíi și femei de constituție fórte slabă.

Espeditie din centru și locul de vêndare pentru țéră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colțul strada Kálmán.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian, Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane,

Nr. 60 Sibiiu, Marți 3/16 Iunie 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Spre solidaritate.

Sibiiu, 15 Iunie n.

Alegerea de deputat de la Dobra va trebuí sĕ formeze încă multă vreme obiect de discuție în presa română și în cercurile românești, îngrijite de sórtea și viitoriul poporului român.

Căci e vorba de o inovație, de o direcție nouă dată politicei nóstre, care trebue prinsă din tóte părțile, pentru a fi bine examinată și bine lămurită.

Cetitorii nostri știu, că din capul locului am aprobat aceea ce s'a întêmplat la Dobra; ni-am dat din capul locului consentimentul pentru a se face aceea ce s'a facut, ear' după-ce am vĕḑut că încercarea a fost încoronată de succes, ni-am esprimat bucuria asupra isbânḑii raportate.

N'am avut în vedere alta de cât *causa*, care este a nóstră a tuturora, și în serviciul căreia am stat și stăm, — de aceea ne simțim datori a ne *motiva* atitudinea ce am observat-o.

Ziariul nostru a pledat totdeuna pentru activitatea politică a Românilor ardeleni, și necontenit a accentuat necesitatea întrării nóstre în parlamentul țerii, singurul loc unde se pot înșira, cu prospecte de succes, plângerile și dorințele nóstre.

Când am vĕḑut deci că începutul pe calea acésta se face la Dobra, n'am putut sĕ-l privim de cât de o învingere a ideii de noi propagate, și de aceea nu puteam de cât sĕ aprobăm apucarea făcută pe calea de noi arătată.

Când am vĕḑut apoi, că candidatul național al cercului electoral Dobra a abandonat din programul național punctul despre autonomia Ardélului, n'am putut de cât earăși numai sĕ ne bucurăm, fiind-că și ideia de a curățí programul nostru de acest balast, care în trecut numai pedecă a format pentru acțiunile nóstre politice, a venit earăși de la noi.

Sunt mulți ani de când ziariul nostru a lansat întâiu chestia revisuirii programului național și compunerea lui în așa formă, ca acela sĕ-l pótă subscrie fie-care Român, de la vlădică până la opincă, luând apoi și angajamentul de a lucra din tóte puterile pentru realisarea lui.

Dar' atunci când noi am propus acésta schimbare, tratați am fost în modul cel mai aspru din partea celor ce pe atunci erau de alte vederi, și în deosebi fericitul metropolit *Miron*, de la care se credea că vine ideia, a fost atacat cu mare vehemență, timbrată fiind lansarea și propagarea ideii sale de „mișeléscă tradare națională“.

Am ajuns însĕ sĕ vedem cum tocmai aceia, cari ne combăteau atunci cu arme nu tocmai alese, astăzi au primit de a lor ideia, și au dat tot ajutoriul posibil, ca ea sĕ iese biruitóre din lupta electorală purtată zilele trecute la Dobra.

Nu facem imputare nimĕnui pentru purtarea din trecut față de noi și de fostul nostru cap bisericesc, pentru-că satisfacția desĕvêrșită ni-o aflăm în faptul, că ideile nóstre, pe lângă tóte combaterile vehemente și necruțătóre din trecut, au eșit totuși de-asupra, și sunt pe cale de a fi îmbrățișate de tóte cercurile politice românești.

Multele telegrame și scrisori de felicitare, adresate noului deputat al Dobrei, din incidentul alegerii sale, ni-o dovedesc acésta din destul.

Suntem satisfăcuți deci, vĕḑênd că semênța de noi sĕmănată începe sĕ aducă fructe bune, cari numai efect binefăcĕtoriu pot sĕ aibă pentru némul în serviciul căruia ne aflăm.

Intrați odată pe calea activității, și întrați pe drumul care duce la revisuirea programului național și la eliminarea din el a punctelor despre cari cu siguranță știm că astăzi nu sunt realisabile, ba din contră, formézā pedecă chiar și pentru realisarea celorlalte, cari ar puté sĕ fie realisate: am apucat apoi și pe calea care ne va duce la mult dorita *solidaritate națională*, pe care până acuma înzadar am așteptat'o, căci nu putea sĕ vină, pentru-că pedeca o forma tocmai *programul*.

Va suna pentru mulți cam curios, că vorbim de solidaritate, tocmai acum, când ea a primit lovitura cea mai grea și spărtura cea mai mare, prin alegerea de la Dobra.

Dar' știut este, că atunci când vreau sĕ 'mi clădesc casă nouă, mai spațiósă și mai bună de cât cea vechiă, trebue întâiu sĕ demolez casa vechiă, plină de spărturi și crepături.

A *trebuit* deci sĕ fie spartă vechia solidaritate (care de altcum nici n'a prea esistat), ca din ruinele ei sĕ pótă eșí cea nouă, din care sĕ facă parte *toți* Românii!

Nu toți suntem adecă intransigenți, și nu toți *putem sĕ fim* intransigenți și cu programe compuse din idealuri!

Pentru a puté fi solidari, trebue sĕ avem deci întâiu de tóte un program, pe care toți sĕ 'l putem numí al nostru, și pentru a cărui realisare toți sĕ putem întra în luptă. Când îl vom avé, solidaritatea e cu siguranță inaugurată. Și credem, că la acest program vom ajunge acum în curênd, după ce greutatea cea mai mare am început sĕ o aruncăm din el: *autonomia Ardélului*, pe care nu ne putem închipuí cum și puteam sĕ o căpĕtăm — *pe teren legal!*

Atentat neisbutit.

Mulțămită sĕ dăm proniei cerești că putem sĕ-l numim așa: atentat neisbutit. *La drept cuvênt însĕ nici n'a fost atentat, ci incident neplăcut. Casul e următoriul: Impĕratul și Regele nostru plecase Vineri în trăsură, la orele patru și jumĕtate, din palatul Vienei la Schönbrunn. Pe drum un paralitic s'a apropiat de trăsură și a amenințat cu bastonul, lovind în aer. Visitiul a prins cu codoristea biciului una din lovituri și bastonul nebunului s'a lovit de róta dindĕrĕt a trăsurii. Publicul de pe stradă a sărit atunci asupra nefericitului om, și era sĕ-l omóră dacă nu-l mântuia poliția, care l'a dus la secție. S'a constatat că nefericitul e un anume* Reich, *care a fost internat mai de multe-ori în casa alienaților. Monarchul n'a schimbat nici un cuvênt cu cei din jurul seu asupra incidentului și nici nu s'a vĕḑut nici o urmă de emoțiune pe fața sa.*

Svonuri de crisă. Ministrul-president, dl *Széll* a plecat Sâmbătă la Viena, pentru a face raport M. Sale despre situația politică din țéră. Combinațiunile celor mai multe ziare din capitală merg într'acolo, că după-ce altă eșire din încurcătură nu este, de cât *retragerea guvernului de la putere*, prim-ministrul a mers la Viena cu demisia cabinetului în buzunar, ori apoi pentru-ca sĕ priméscă rĕspunsul Regelui la demisia deja înaintată. Prin cercurile politice se fac combinațiuni chiar și cu privire la urmașul dlui *Széll*, care ar fi sĕ fie contele *Csáky Albin*, presidentul casei magnaților. Mai sunt luați apoi în combinație contele *Andrássy Gyula*, ministrul de finanțe *Lukács* și — *Széll Kálmán*, pe care Regele ar voí sĕ 'l însărcineze de nou cu formarea cabinetului. Preste puține zile situația credem că va fi limpeḑită pe deplin.

Măcelul din Belgrad.

Selbătăcia de Mercuri nóptea, sĕvêrșită de oficerii armatei sêrbești e fără părechiă în istoria timpurilor civilisate, putênd avé sémĕn cel mult în istoria popórelor străvechi, din epoca barbariei.

Nu e deci mirare, că întrégă lumea a rĕmas consternată la vestea celor întêmplate și că opinia publică a tuturor statelor osândește fapta barbară a conspiratorilor.

Căci ori-cât de destrăbălate sĕ fi fost stările țerișórei sêrbești sub regimul regelui *Alexandru Obrenovici*, ele nu vor puté nici-când sĕ justifice măcelul grozav și nu vor spăla nici-când pecetea de asasini ordinari, de pe fața celor cari au sĕvêrșit măcelul.

Cu scârbă și oróre se 'ntórce tot sufletul bun de către aceste barbarii, și totul ce mai póte în câtva sĕ serviască întru salvarea unei minuscule părți de cinste pentru poporul sêrb, e frumósa ținută a gardei palatului, care a murit până la unul, luptând sĕ împedece întrarea conspiratorilor în palat, — și dór' speranța, că *provincia*, aflând despre ororile sĕvîrșite, le va înfiera după merit.

Că ce au câștigat pentru țéră conspiratorii, prin măcelărirea părechei regale și a celor din jurul ei, ce va urma după acésta? — e taină încă. Probabilitatea însĕ, mai ales de se vor adeverí știrile despre incendiarea Belgradului, e mai mult pentru urmarea anarchiei și — póte a unei revoluțiuni. . . .

Cu privire la cele întêmplate completăm raportul nostru din numĕrul trecut, prin următórele:

Conspiratorii, cari toți sunt din partidul radical, au câștigat pentru planul lor pe oficerii regimentului de infanterie Nr. 6, în fruntea cărora erau colonelii *Misici* și *Masin* (cumnatul reginei, după bărbatul prim al ei).

Mercuri séra *Misici* a comunicat oficerilor că preste nópte regele trebue silit sĕ abzică. La ora 1 după miezul nopții oficerii au mers la palat, întrând în parcul aceluia, nu pe pórta principală, ci trecênd prin palatul ministru-presidențial. O parte a gardei li s'a opus; oficerii au împușcat însĕ pe toți cari li-se puneau în cale. In portal îi aștepta colonelul Mihail *Naumovici*, prim-adjutantul militar al regelui, care i-a condus la apartamentele regelui.

La auzul pușcăturilor din curte regele a dispus încuiarea ușilor, apoi împreună cu generalul Lazar *Petrovici*, care era la el, s'au înarmat cu revolvere. *Naumovici* a început sĕ bubue în ușă. Intrebat de regele că ce voește, a rĕspuns că armata-i pretinde abzicerea, sĕ deschidă deci ușa și sĕ subscrie actul de abzicere. Primind rĕspuns negativ, oficerii au cercat sĕ spargă ușa cu săbiile, dar' nu li-a succes. Atunci Naumovici a pus sub ea o cartușă de dinamit, care a spart'o tot țanduri, dar' *a rupt în bucăți și pe Naumovici*.

Deschiḑêndu-li-se astfel calea, oficerii au întrat la regele, care stătea la feréstră, ear' înaintea lui generalul Petrovici. Acesta, când a vĕḑut că oficerii înainteză spre regele, a dat foc, culcând la pămênt pe căpitanul Mihail *Ristici*.

In clipa următóre însĕ a sărit lângă el căpitanul *Dimitrievici* și *l'a împușcat în têmplă*, ear' alți 36 oficeri imediat după acésta au descărcat revolverele asupra regelui, care fără sĕ mai pótă da un cuvênt barem, a căḑut jos. După aceea au deschis ferésta și l'au aruncat în *stradă*. Au pĕtruns apoi în apartamentele reginei, — după ce au împușcat pe locotenentul *Masin* care era de pază la ușă, — și au *împușcat'o și pe ea*, cu mai multe pușcături.

Regele a murit la 2 ore și 15 minute, în timp ce în palat se continua măcelul, ear' în fața palatului se adunase mare mulțime de popor.

O altă versiune e următórea: Mercuri nóptea reg. 6 (nu 18, cum spuneau telegramele prime) a încunjurat palatul, ear' oficerii au pĕtruns în apartamentele regelui, după-ce cu ajutoriul soldaților lor *uciseră preste o sută de gardisti*, cari voiau sĕ le împedece întrarea în palat. Spărgênd ușile cu dinamit au întrat la regele, de la care colonelul *Naumovici* a pretins sĕ subscrie actul de abzicere, la ce regele strigându-i: *trădătoriule!*, l'a împușcat. A urmat apoi măcelul, trupul regelui și al reginei au fost aruncate pe feréstă, ear' o *salvă de tun* a anunțat poporului că regele și regina sunt morți.

Rapórtele particulare ale ziarelor din Berlin spun că regina nu a fost împușcată, ci *tăiată cu săbiile* aprópe tot bucățele, ear' cu privire la uciderea regelui, un *conspirator* care și el fusese cu ceilalți în palat, zice că au aflat pe regele desbrăcat, cum sărise din pat, și în momentul când a voit sĕ se retragă în o altă odaie au descărcat asupra lui *30 revolvere de-odată*. Același spune, că au ucis, tăindu-i cu săbiile, și pe cei doi frați ai reginei, oficeri, și au împușcat pe Țințariu *Marcovici* și pe *Pavlovici*, fosti ministri, cari s'au opus arestării. *Surorile și nepótele reginei n'au fost ucise*, ear' ministrul de interne și fiică-sa au fost numai răniți. Ceilalți fosti ministri ai regelui sunt arestați.

Lista victimelor, afară de gardistii căḑuți întru apărarea regelui, e următórea: regele Alexandru, regina Draga, ministrul-president Țințariu Marcovici, generalii Velimir Teodorovici, Iovan Petrovici, Milovan Pavlovici, mareșalul de curte Nicolaevici și frații Lunievița (frații reginei).

Cadavrul regelui și reginei, după ce au fost secționate, au fost înmormêntate Joi nóptea în cripta familiară a Obrenovicilor, în cimiteriul S. Marc. Prohodul a fost oficiat de șepte preoți, în cea mai deplină liniște, durând de la ora $1\frac{1}{2}$ până la 3 după miezul nopți.

*

Se dă ca sigură știrea, că *prințul Carageorgevici nu e proclamat rege*, și nici nu e în Sêrbia, ci se află încă tot în Geneva. In privința urmașului are sĕ se hotărască abia azi (Luni), pe când e convocată adunarea națională. Sunt în acéstă privință trei păreri, guvernul nou, care-și dă numire de radical-estrem, e pentru *prințul Mirko* (fiul principelui Nichita al Muntenegrului, căsătorit cu fiica generalului Constantinovici, verişóră a regelui Alexandru); armata e pentru prinţul *Petru Carageorgevici,* un partid voeşte *domnitoriu străin*, ear' unii voesc *republică.*

De altcum situaţia începe a se încurca, *provincia nu apróbă asasinarea părechii regale.* Se prevĕd turburări grave, cari posibil că vor fi isbucnit deja azi, cu ocasiunea întrunirii scupcinei mari.

*

Conducerea afacerilor ţerii o face guvernul provisoriu, constituit sub presidenţia lui Avacumovici, care a luat tóte mĕsurile de lipsă, ca liniştea şi ordinea sĕ fie menţinută în ţéră. Proclamaţia pe care guvernul a adresat'o imediat după uciderea suveranilor sêrbeşti poporaţiunii ţerii, e de următoriul cuprins:

„Azi nópte regele Alexandru şi regina Draga au fost asasinaţi cu focuri de puşcă. In acest moment grav şi fatal, amicii patriei nóstre şi ai poporului nostru s'au întrunit şi au format un guvern. Aducênd acestea la cunoştinţa poporului sêrbesc, guvernul este încredinţat că poporul se va grupa împrejurul seu şi 'l va ajuta sĕ menţină pretutindenea în ţéră ordinea şi liniştea.

„Guvernul aduce la cunoştinţa tuturor că cu începere de astăzi chiar Constituţiunea de la 6 April 1901 este din nou pusă în vigóre şi că adunarea naţională, disolvată prin proclamaţiunea de la 24 Martie vechiu, este convocată pentru ziua de 2 Iunie stil vechiu la Belgrad."

Urméză apoi semnăturile noilor ministri, cari sunt: Jovan Avacumovici, presidentul consiliului; Lyubomir Kaljevici, la afacerile străine; Stojan Protici, la interne; George Gencici, la comerciu; generalul Jovan Atanaskovici, la rĕsboiu; doctorul Vojislav Veljkovici, la finanţe; colonelul Alexandru Masin, la lucrările publice; profesorul Ljubomir Stojanovici, la culte; Ljubomir Şimkovici, la justiţie.

De notat, că după ce s'a lăţit vestea în Belgrad despre uciderea părechii regale, casele au fost pavoazate cu stéguri naţionale, şi musicele au cutrierat stradele tóte, cântând cântări vesele naţionale. În loc de doliu, veselie!

*

Cu ocasiunea secţionării cadavrelor părechii regale a Sêrbiei, făcută de medicii Dr. Eugen *Michl* şi Dr. Demosten *Nicolaevici*, au fost aflate în trupul regelui *treizeci şi şése glónţe de revolver*, ear' în *trupul reginei* au fost aflate *patrusprezece.* Nu li-a fost însĕ destul ucigaşilor, ci au mai şi tăiat'o cu săbiile: *de sus de la pept până jos la pântece 'i era despicat trupul.* Se confirmă deci, în mod autentic versiunea care spunea că treizeci şi şése oficeri au puşcat deodată în regele, şi că regina a fost taiată cu săbiile.

Iubirea de patrie şi de ném.

Cuvênt de deschidere

rostit de comisariul consistorial ***G. Hango,*** *presbiter, cu ocasiunea conferenţei învĕţătoreşti ţinută în Fênaţe (cercul XIV) la 23 şi 24 April 1903 st. v., cu învĕţătorii din protopresb. gr.-or. rom. Cetatea-de-pétră şi Solnoc.*

(Urmare).

Inainte de tóte vom spune copíilor, că acésta este ţara căştigată şi apărată cu sângele strămoşilor nostri, în care şi noi trebue sĕ trăim şi sĕ murim. Le vom spune, că acesta este pămĕntul atât de mult frămêntat şi udat cu sângele şi lacrimile părinţilor nostri în vremi de robie, când în luptele seculare împuţinaţi fiind n'au mai putut oprí povoiul duşmanilor puternici şi numĕroşi câţi frunză şi iarbă, ce au năvălit asupra lor. Le vom spune, că acesta este pămêntul lucrat de părinţii nostri pentru-ca din sinul lui sĕ ne pótă căştiga hrana de tóte zilele. Mai pe sus de tóte însĕ, în legătură cu acésta vom căuta sĕ deşteptăm şi întărim în copíi şi simţul de recunoştinţă şi pietate faţă de străbunii nostri, cari atât de mult s'au luptat pentru-ca sĕ ne pótă lăsa şi nouĕ moştenire sântă acest pămênt; acésta nu ne va împedeca sĕ le arătăm şi pĕcatul cel greu înaintea lui Dzeu şi ruşinea cea mare înaintea ómenilor, când cineva nu-şi iubeşte patria şi némul, pentru care este atât de frumos a şi murí în cas de lipsă.

Le vom spune mai departe, că ţéra are un domnitoriu, care este părintele tuturor cetăţenilor fără deosebire de confesiune, de naţiune şi de stare; le vom spune că acel domnitoriu îşi are sfetnicii sei, cu cari împreună şi cu representanţii poporului din dietă şi cu alţi bărbaţi harnici şi luminaţi din comitate, oraşe şi sate, aduce legi pentru înaintarea binelui tuturor şi pentru apărarea cinstei, averii şi vieţii tuturor cetăţenilor în contra făcĕtorilor de rele; le vom spune, că are o armată şi alţi păzitori, prin care ne apără în contra duşmanilor din afară şi din lăuntru, şi în care este atât de frumos a serví, căci prin aceea şi noi ne facem apărători ai ţerii şi tuturor celor iubiţi ai nostri; apoi le vom spune, că avem judecători, cari ne fac dreptate când ne asupreşte cineva; şcóle, unde învĕţăm atâtea lucruri bune şi frumóse; biserici, unde preoţii predică cuvêntul lui Dzeu pentru mântuirea sufletelor nóstre; instituţiuni, pentru grijirea bolnavilor şi ajutorarea săracilor, etc. etc., şi în fine le vom spune, că şi locuitorii cari nu sunt de o credinţă şi de o limbă cu noi, încă sunt fraţii nostri, şi că la cas de lipsă după puteri şi pe acestia trebue sĕ-i ajutorăm şi apărăm. Dar' mai pe sus de tóte trebue sĕ deşteptăm şi întărim în ei iubirea faţă de credinţa şi limba strămoşéscă, pentru care străbunii nostri atât de mult au suferit, pentru-ca sĕ ni-o pótă lăsa şi nouĕ de moştenire sântă fiéscă.

Ear' pentru ca acésta iubire de patrie şi ném sĕ fie durabilă, trebue sĕ o sădim în inima copíilor *de timpuriu*, încă de la prima lor păşire în şcólă. Pentru-ce? Pentru-că în genere numai primele impresiuni sunt de durată mai lungă, ba chiar de durată stătătóre, căci tóte celelalte ulterióre, sub greutatea împrejurărilor din viéţa de mai târziu se întunecă ori se şterg cu totul. Ideile şi impresiunile căştigate în copilărie sunt mai puternice, pentru-că fiind încă atunci inima copilului ca un pămênt virgin, se înrădăcinéză mai afund, şi numai anevoe pot fi copleşite de cele urmate mai târziu.

Iubirea de patrie şi ném mai trebue sĕ fie *în armonie cu mintea, cu inima şi cu voinţa copilului.* Trebue sĕ-l convingem, că iubirea de patrie şi ném nu este numai o datorinţă din recunoştinţă şi pietate faţă de străbunii nostri şi pentru binele ce l primim de la patrie şi ném, ci ea este şi o necesitate pentru binele personal, care nu se póte promova fără promovarea binelui comun, şi că nepromovând binele comun, în cas de lipsă nici noi nu putem conta la ajutoriul deaprópelui nostru, — chiar abstracţie făcênd de la mustrarea conştiinţei, că nu ni-am făcut datorinţa şi totuşi voim sĕ ne împărtăşim de binele comun şi ómenii sĕ ne cinstéscă.

După ce ni-a succes a convinge copilul despre necesitatea iubirii de patrie şi ném, arĕtându-i: cum şi în familie fie-care membru din casă trebue sĕ lucreze după puterile sale, pentru-ca familia sĕ se pótă susţiné, — fiind şi patria o familie mare în felul ei — trebue sĕ deşteptăm şi întărim în el sentimentul iubirii cătră tot ce e bun şi frumos pentru promovarea binelui comun, spunêndu le, că odată şi ei vor fi chiămaţi sĕ lucre pentru promovarea aceluia, şi că dacă s'ar subtrage de la aceea, câtă ruşine şi-ar atrage înaintea ómenilor pentru tóte timpurile şi ce pĕcat ar face înaintea lui Dzeu, pĕcat ce nu va rĕmâné nepedepsit.

Deci punêndu-le tóte acestea înainte şi aducêndu-le pilde potrivite din Istoria bisericéscă şi profană, vom căuta sĕ le întărim şi voinţa spre a face binele şi a urí rĕul, căci iubirea binelui numai aşa are valóre, dacă în urma voinţei întărite se manifestéză şi prin fapte — la fie-care om după puterea lui. Dacă însĕ lipseşte cuiva puterea de a face vre-o faptă mare pentru binele comun, atunci dee mână de ajutoriu altora spre a sĕvêrşí, ori însoţéscă-se mai mulţi pentru sĕvêrşirea ei, dar' nici-odată sĕ nu caute a pune pedeci nimĕnui când voeşte sĕ facă vre-un bine.

La deşteptarea sentimentului iubirii de patrie şi ném mai trebue sĕ fim cu considerare la *natura, etatea şi individualitatea copilului.* La natura lui, pentru-că nu toţi copíii trăesc într'un cerc familiar ori într'un mediu social atât de fericit, în cât sĕ pótă avé deja de acasă idei corecte despre iubirea de patrie şi ném; la etatea lui, pentru-că copilul nu este capabil de priviri mai largi asupra binelui comun, şi cum fără de acestea nu se póte asigura pe durată mai lungă binele privat; şi la individualitatea lui, pentru-că nu toţi copíii sunt înzestraţi de la natură cu facultăţi spirituale şi cu sentimente egale pentru a puté pricepe şi voí iubirea de patrie şi ném în aceeaşi mĕsură. — Deci şi aici vom începe de la apropiat — din familie şi şcólă, de la cei de-o credinţă şi limbă cu noi — şi aşa vom merge la îndepărtat, la cei de altă credinţă şi limbă, dar' concetăţeni ai nostri, şi în urmă la totalitatea omenimei — la iubirea de aprópelui în sens mai larg — după analogia cum se lărgesc mereu cercurile valurilor în urma petrii aruncate în apă. Şi pentru-ca sĕ putem face acésta mai cu succes, va trebuí sĕ le arătăm: cum este omul avisat a trăí în societate (biserică, ném, patrie etc.), căci numai aşa se póte ferici şi pe sine în particular şi în familie.

(Va urma).

Sfinţirea bisericii din Sinaia.

Ca întregire a raportului din numĕrul trecut despre sfinţirea bisericii din Sinaia, dăm astăzi frumósa vorbire a M. Sale Regelui *Carol* şi respunsul dlui *Cantacuzino.*

Regele *Carol* a vorbit, din uşa bisericii, următórele:

„Preste douĕ vécuri au trecut de când spătarul Mihaiu Cantacuzino a ridicat ací în mijlocul pădurilor nepĕtrunse, o bisericuţă cu chilióre, încunjurată cu ziduri, ca loc de reculegere şi liman de odihnă şi adăpostire pentru trecĕtorii rătăciţi. Sute de ani acest sfânt aşezămênt a rĕmas departe de sgomotul lumei, ferit de vijeliile ce sguduiseră ţéra. Mai târziu, când mişcarea comercială între România şi Transilvania a început a se desvolta, s'a mărit schitul şi s'a clădit încă o biserică mai încăpĕtóre, care a atras mii de credincioşi din tótă împrejurimea.

„Scumpe şi dulci amintiri Ne légă de acéstă vechiă biserică, acuma dărîmată, în care am înălţat cu Familia Mea, mai bine de un sfert de véc, rugile Nóstre cătră Atotputernicul.

„In acest lung şir de ani mănăstirea Sinaia a fost scaunul Meu domnesc, primind astfel o sfinţire istorică.

„In acest timp, doi ani după rĕsboiul glorios pentru neatêrnare, valea Prahovei a fost înzestrată cu calea ferată, care a legat acéstă regiune, odinióră sĕlbatică, cu ţéra şi străinătatea, şi s'a ridicat Castelul Peleşului, devenit *légănul dinastiei române.* Tot atunci, ca prin farmec, s'a înfiinţat pe pólele mănăstirei un orăşel care îl încinge ca un brîu minunat.

„Astfel pustia, vecinic cutreerată de tîlhari şi făcĕtori de rele, s'a preschimbat în adevĕrat raiu al cărui renume trece departe preste hotarele României.

„In faţa acestui avênt neaşteptat, Eforia a hotărît sĕ reclădéscă biserica cea mare pe vechile ei temelíi. După o trudă de mai mulţi ani, o biserică nouă, bogat împodobită, se înalţă astăzi înaintea ochilor nostri; ea străluceşte cu o nouă splendóre, vrednică de desvoltarea şi însemnătatea locului, şi din turnurile ei clopotele rĕsună departe prin munţi şi văi, chiămând earăşi pe credincioşi la slujbă.

„Bisericile şi mănăstirile sunt aprópe singurele monumente ce ni-au rĕmas din trecut; ele au astfel o însemnătate deosebită pentru istoria patriei, căci inscripţiunile păstrate pe zidurile lor au fost de multe-ori singura călăuză a istoricului pentru a determina domnia hospodarilor, obîrşia némurilor, cârmuirea vlădicilor şi faptele rĕsboinice.

„Fie, ca acéstă frumósă biserică astăzi tîrnosită, cu hramul Sfintei Treimi, de Inalt Preasânţia Sa Metropolitul Ungro-Vlachiei, Primat al României, în al 38-lea an al Domniei Mele, sĕ amintéscă încă în vremurile cele mai depărtate marea epocă a redeşteptării naţionale, a neatîrnării şi a înălţării României.

„Rog pe Dumnezeu sĕ binecuvinteze acest sfânt lăcaş, ridicat în creerii Carpaţilor spre cinstea şi slava Lui.

„Voiu păstra o amintire scumpă de acéstă frumósă serbare, la care cu o vie plăcere am luat parte, şi mulţămesc călduros Eforiei de însemnatul ei sprijin pentru desvoltarea şi înfrumseţarea Sinaiei, de care ne putem mândrí astăzi şi pe care o privesc ca un adevĕrat mărgăritar al regatului României."

Rĕspunsul dlui Cantacuzino a fost următoriul:

Sire, Dómnă, Alteţe Regale!

Fie-mi permis, după cuvêntarea Majestăţii Vóstre, a rostí câteva cuvinte în numele Eforiei, a instituţiunei de binefacere în înţelesul cel mai larg al cuvêntului, ai cărei administratori avem onóre a fi.

Douĕ simţĕminte au însufleţit pe fundatorii acestei mari opere de caritate, şi acésta se a levereşte cu prisos prin chrisóvele după vremuri: *filantropia* şi *pietatea.*

Aceste douĕ simţĕminte au trebuit întotdeuna sĕ călăuzéscă Eforii chiămaţi a administra averea lor.

Serbarea de azi rĕspunde unuia din acestea simţĕminte, *pietatea,* şi suntem fericiţi că tot nouĕ, cari am început acum patru ani reclădirea acestei biserici, ne este dată neasemănata cinste de a primí Maiestăţile Vóstre şi AA. LL. Regale la sfinţirea ei.

Legenda spune, că în anul 1695, Spătarul *Mihail Cantacuzino* a plecat călare din vama Câmpinei pentru a căuta şi alege un loc unde sĕ clădéscă mănăstirea pe care o făgăduise în rugăciunile sale, dacă va scăpa din surghiunul la care fusese osândit de Sultan în urma pîrei ce i-o aduseseră boerii din ţéră.

Ostĕnéla acestei călĕtorii de esplorator într'o regiune pustie, care servia mai mult de adăpost tâlharilor, n'a fost zadarnică, căci a putut descoperí acest loc încântător la pólele Bucegilor.

Ací a hotărît zidirea schitişorului Sinaia, împrejmuindu-l cu un patrulater de ziduri gróse în cari chiliile călugărilor se par a fi scobite: adevĕrate meterezuri în dosul cărora sĕ se pótă adăpostí călugării şi sihastri ce se aflau prin acele locuri puţin sigure.

Istoria contimporană ne spune şi ea, că în anul 1866, Alesul ţerei, Acela care întrupa tóte aspiraţiunile Românilor, a întreprins şi el o călĕtorie de esplorare într'o ţéră încă necunoscută Lui, dar' pe care o considera ca pe a Lui şi pentru care avea dragostea ce se cuvinea sĕ o aibă cel dintâiu român.

Dumnezeu a voit, ca Augustul Călĕtor sĕ visiteze aceste locuri. Amintirea lor trebue sĕ fi fost adêncă, căci la anul 1871, Domnitoriul Carol însoţit de Principesa Elisabeta, au ales ca loc de vilegiatură modestele chilióre ce se vĕd ací, şi pe cari vom căuta sĕ le păstrăm ca un nepreţuit odor.

Din acéstă clipă viitoriul Sinaiei era asigurat.

Sĕ se ridice acest castel şi sĕ fie légănul dinastiei nóstre, — a poruncit regele. Stégul ţerei fîlfîe mândru astăzi pe falnicul castel. Ear' neuitatul bard al României a înscris pe dînsul aceste patru versuri, cari zic mai mult de cât o întrégă carte de istorie:

Eu Carol şi al Meu popor
Zidit'am într'un gând şi dor:
In timp de luptă un Regat,
In timp de pace-al Meu Palat.

Astfel, sub înaltul îndemn al Regelui nostru încetul cu încetul Sinaia se transformă: noue drumuri se construesc, se clădesc: spitalul, hotelul, vilele se înalţă ca prin farmec din pămênt, oraşul se canaliséză, se luminéză cu electricitate, ear' Peleşul, acest nesecat isvor, nu numai de apă ci şi de bunătăţi, captat în cursul sĕu superior, dă întregei Sinaie o apă rece şi curată.

Fie-mi permis a aduce aici un omagiu memoriei unui dispărut, care a fost un factor puternic în acéstă transformare a Sinaiei: Principele *Dumitru Ghika.* Reclădirea bisericei, prin urmare, se impunea. Era ruinată; nu mai corespundea nici cadrului în care se afla, nici cinstei pe care o datorăm memoriei fundatorului acestei mănăstiri.

Planurile au fost întocmite şi clădirea în parte efectuată de dl architect *G. Mandrea*; după d-sa dl architect *Pompilian* a dus la bun sfîrşit acéstă operă.

Dl Lecomte *du Noüy,* — acest specialist fără sémăn, nu ni-a numĕrat nici criticele, nici poveţile. Binevoiască a primí espresiunea gratitudinei nóstre.

Pe de-asupra tututuror însĕ, un minunat architect, care multe a clădit şi a întemeiat în acéstă ţéră, a urmărit cu un neasemănat interes, aşi puté zice, zi cu zi, lucrările ce se făceau.

Şi ca încoronare, astăzi, coborînd de pe tronul Seu, unde domneşte cu atâta demnitate şi înţelepciune, a venit pentru-ca prin presenţa Sa sĕ dee o solemnitate şi mai mare acestei serbări, sĕ facă, ca pe lângă serbare sĕ fie pentru noi şi o sĕrbătóre, Sire, amintirile tóte, din ziua binecuvêntată în care Majestatea Vóstră aţi pus piciorul pe pămêntul acestei ţeri, ne umplu inimile cu un simţĕmênt de nesfîrşită dragoste, pe care cerem voie a'l depune, ca slab tribut al recunoştinţei nóstre, la piciórele Majestăţii Vóstre.

Fie, ca încă timp îndelung, cu aceeaşi voinţă, cu acceeaşi bărbăţie, sĕ clădiţi, sĕ întemeiaţi şi sĕ inauguraţi, şi acésta pentru cel mai mare bine şi cea mai mare fericire a scumpei nóstre ţĕri.

Fie, ca fermecătórele şópte ale Peleşului sĕ inspire încă mult timp geniul celei mai bune şi mai graţióse Regine.

Fie, ca din légănul ce Majestatea Vóstră aţi întemeiat, sĕ iasă o dinastie puternică şi mare, care sĕ asigure viitoriul României.

Sĕ trăiţi, Majestate!

Sĕ trăiască Majestatea Sa Regina!

Sĕ trăiască AA. LL. RR. Principele Ferdinand, Principesa Maria şi întrégă Dinastia!"

Asociaţiunea la Baia-mare.

Ni-s'a trimis spre publicare următoriul *apel*, adresat inteligInţei şi poporului român din părţile *Sătmarului* şi ale *Ugocei*:

Domnilor şi fraţilor!

Vĕ este cunoscut, că „Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român" îşi va ţiné adunarea generală din acest an în Baia-mare la 9 şi 10 August.

Acéstă visită a celei mai de căpetenie instituţiuni culturale naţionale este pentru noi o distincţiune, şi de acum ne umple inimile de bucurie.

De aceea suntem prea ocupaţi de sentimente de îngrijire seriósă, că acésta sĕrbătóre măreţă culturală naţională sĕ fie la înălţimea justelor dorinţe şi am zice a justelor pretensiuni, ce le formézǎ publicul cel mare faţă de inteliginţa şi poporul român din acest comitat.

E deci lucru firesc, că în faţa acestui eveniment cultural, în faţa acestor dorinţe juste, ni-se impun datorinţe grave, a căror împlinire conştienţiósă va forma cununa cea mai frumósă, podóba cea mai strălucită a vieţii nóstre, şi totodată va fi cea mai dulce satisfacţiune, că noi Românii cei mai espuşi, noi *„ca apostolii de la margini"* am priceput sublima nóstră chiămare în lucrare pentru causa culturală-naţională a scumpei nóstre naţiuni.

Suntem firm şi adânc convinşi, că clerul nostru distins şi luminat, învĕţătorimea nóstră zelósă, inteliginţa mirénă şi tot poporul român, cu un cuvênt toţi de o potrivă suntem convinşi despre marea însĕmnătate a sĕrbătórei culturale-naţionale, ce ne stă înainte, precum suntem convinşi, că toţi vor sta cu credinţă la datorinţa lor faţă de aceste serbări.

Fiind astfel dispensaţi de a stăruí asupra desvoltării mai amĕnunţite a acestei teme, venim cu tótă încrederea sĕ vĕ cerem concursul şi sprijinul binevoitor, şi ne luăm libertate a vĕ atrage atenţiunea binevoitóre asupra următórelor puncte:

1. Mai nainte de tóte credem a fi de cuviinţă sĕ ne afirmăm interesarea căldurósă prin aceea, că ne vom face cu toţi membri ordinari ai *„Asociaţiunei"* şi ne vom nisuí a câştiga fie-care în cercul seu de activitate cât mai mulţi membri ajutători. Membrii ordinari plătesc taxă anuală de 10 cor, cei ajutători de 2—4 cor. la an. Alăturăm ací avisul postal, cu rugarea sĕ binevoiţi a trimite acésta taxă statutară la adresa directorului despărţĕmêntului, care în conţelegere cu cassariul, cu comitetul despărţĕmêntului nostru, o va administra conform statutelor.

2. Ca sĕ ne presentăm cu demnitate înaintea conaţionalilor nostri, dorim fórte, ca în înţelesul dispositiunilor statutare ale *„Asociaţiunei"* sĕ întemeiaţi în comunele cele mai mari *„biblioteci poporale şi agenturi"*, cari sĕ fie foculare pentru respândirea culturei în popor. Ce s'ar puté face, cu interesare adevĕrată, în provinciile nóstre frumóse de pe Someş, ţéra Oaşului în Ugocia!

Spre scopul indicat Vĕ alăturăm aici câte un esemplar din statutele *„Asociaţiunei"*.

3. E un obiceiu fórte prejudicios, că cu ocasiuni de aceste sĕrbări publice, în butul tuturor stăruinţelor comitetelor constituite, nime nu se insinuézǎ la vreme nici pentru cuartire, nici pentru banchet, din ce apoi se naşte confusiune, apoi neîndestulire şi pe urmă critice şi imputări cu tóte consecinţele desgustătóre.

De aceea atragem a bună vreme atenţiunea dvóstre la aceste împrejurări şi vĕ rugăm, că întru-cât aţi reflecta la cuartire, prin mijlocirea comitetului de încuartirare sĕ binevoiţi a informa comitetul respectiv, ca sĕ pótă organisa încuartirarea óspeţilor în ordine. Asemenea şi cu banchetul, ca sĕ nu fie confusie în momentele din urmă spre dauna şi neplăcerea tuturor.

4. In ori ce chestie privitóre la adunarea generală şi a festivităţilor sociale, binevoiţi a vĕ adresa la biroul comitetului aranjator, cu sediul în Baia-mare, sub presidiul dlui Dr. Teofil Dragoş, advocat, Baia-mare (N. Bánya).

Directorul despărţĕmêntului vĕ va învita la o consultare în decursul lunei Iunie a. c., ca sĕ vĕ comunice demersurile de până acum şi tot resultatul activităţii comitetului sĕbătorilor sociale, cerênd aprobarea definitivă şi conlucrarea inteliginţei de pe teritoriul despăţĕmêntului nostru. Despre tóte aceste se va da avis şi publicul celui mare românesc; am dorit însĕ, ca întâiu sĕ vĕ informăm pe dvóstrĕ, fiind-că vĕ considerăm ca pe membrii familiei despărţĕmêntului nostru propriu Sătmar-Ugocia. Despre noi e vorbă mai întâiu, a nóstră onóre naţională e angajată mai întâiu, fraţii ceilalţi vin la noi ca óspeţii despărţĕmêntului nostru.

Din şedinţa plenară a comitetului despărţĕmêntului şi a festivităţilor, ţinută în Săsari la 10 Maiu 1903.

George Şuta, director, Dr. Vasile Lucaciu, secretariu, Alexiu Pop, Gavriil Barbul, Alexiu Pocol, Nicolae Breban, Avram Breban, Emanuil Câmpian, Stefan Chereches, Nicolae Lupan, Atanasie Lupan, Iosif Alexandru Breban, Andreiu Pop, membri în comitet.

Chestiuni şcolare.

Programa examenelor

de la finea anului şcolar 1902—1903 la şcólele medii gr. or. române din Braşov.

Examenele de maturitate. Vineri şi Sâmbătă, în 6 şi 7 Iuniu v. va fi examenul oral de maturitate la gimnasiu. La examenele de maturitate nu pot asista şcolarii; pentru publicul mare ele sunt deschise.

Examenele private cu şcolarii privatisti din şcólele medii se vor ţiné în zilele de 9—14 Iunie v., avênd a se presenta şcolarii privatisti până în 4 Iunie v. în cancelaria direcţiunii şi a depune taxa de examen.

Examenele publice de încheiere. A. La gimnasiu: Vineri, în 27 Iunie v. *B.* La şcóla reală: Sâmbătă, în 28 Iunie v.

Examenele se ţin în sala festivă a gimnasiului. — Şcolarul care va absenta de la examen nu se va promova, ci va avé sĕ facă examen supletor în Septembre a. c.

Duminecă în 22 Iunie v. după amiaz la 6 ore se va ţiné examenul public din gimnastică în curtea de gimnastică.

Duminecă în 29 Iunie v. după serviciul divin, la care vor participa toţi şcolarii, se va încheia în mod solemn anul şcolar 1902/3, distribuindu-se premiile în sala cea mare a institutului.

La încheierea anului şcolar în 29 Iunie v., fie-care şcolar va primí testimoniu şcol. şi un exemplar din Anuarul şcólei. Şcolarii absenţi cum şi restanţierii de didactru nu vor primí Anuarul şcólei.

La examenele acestea cum şi la festivitatea de încheiere a anului şcolar se învită cu tótă stima părinţii, amicii şi binevoitorii acestor şcóle.

Braşov, în 28 Maiu v. 1903.

Direcţiunea.

La şcóla elementară de fete a Reuniunii femeilor române din Sibiiu se vor ţiné examenele anuale Luni, în 22 Iunie n. 1903 cu următoriul program.

De la 8—8½ religiunea.
De la 8½—9 limba română.
De la 9—9½ comput.
De la 9½—10 limba magiară.
De la 10—11 limba germană şi geografie.
La orele 10—11 a. m. declamări cântări şi încheierea anului şcolariu.

Sibiiu, 2/15 Iunie 1903.

Direcţiunea.

Ordinea examenelor publice.

la şcóla greco-orientală română din Sĕlişte.

Vineri 6/19 Iunie de la orele 8—9 a. m. cl. I elevi şi eleve, învĕţătoriu Iuliu Crişan.

De la 9—10 ore a. m. cl. II elevi, învĕţătoriu Ioan Iacob.

De la 10—11 ore a. m. cl. II eleve, învĕţătóre Cornelia Stoica.

De la 3—4 ore p. m. cl. III elevi, învĕţătoriu Petru Giura.

De la 4—5 ore p. m. cl. III eleve, învĕţătoriu S. Mihălţan.

Sâmbătă 7/20 Iunie, de la 8—9 ore a. m. cl. IV elevi, învĕţătoriu Antoniu Gherman.

De la 9—10 ore a. m. cl. IV eleve, învĕţătoriu Constantin Criştiu.

De la 10—11 ore a. m. cl. V şi VI elevi şi eleve, învĕţătoriu Dumitru Lăpĕdat.

De la 2—3 ore p. m. cursul I de repetiţiune economică, înv. S. Mihălţan.

De la 3—4 ore p. m. cursurile II şi III de repetiţiune economică, înv. C. Stoica şi I. Crişan.

De la 4—5 ore p. m. producţiune de jocuri şi cântări, cu copíii şi copilele din asil, conducĕtóre Leontina Muntean.

Duminecă 8/21 Iunie, la 8 ore se face încheierea festivă a anului şcolar în biserică, după liturgie şi rugăciunea de mulţămită, cu cântări, declamări, vorbirile ocasionale şi premierea elevilor.

In decursul zilelor de examene lucrurile de mână ale elevelor sunt expuse în o sală de prelegere. *Direcţiunea şcólei.*

Bădărănie şi insultă.

In *„Evenimentul"*, numĕrul de la 31 Maiu, se cuprinde pentru noi puţin măgulitórea ştire, că presidentul consiliului de ministri al României, dl D. A. Sturdza, în un moment de iritaţie, în schimbul de vorbe ce a avut cu dl Petru Grădiştean, presidentul Ligei, şi-ar fi permis bădărănia sĕ numéscă pe Românii din Sibiiu *„mişei"*. Dl Sturdza şi-a putut lua astfel de informaţiuni cel mult de la prietinul seu *Jeszensky*, pe care l'a propus spre decorare, sau de la argatul seu de la moşie, sfetnic intim de casă, scos de aici în adevĕr pentru mişelìi. Ori-care ar fi isvorul acestor informaţii false, înfierăm purtarea acésta necualificabilă a dlui Sturdza şi cerem esplicări, pentru a reveni.

NOUTĂŢI

Episcopul Ioan — la ministru. Sâmbătă înainte de amiazi Preasânţia Sa episcopul *Ioan*, al eparchiei Aradului, a făcut visită ministrului-president *Széll* şi ministrului de culte *Wlassics*, în Budapesta.

*

Dr. Atanasiu Óna-Moga face cunoscut, că în 12 Iunie st. n. a fost promovat *doctor în ştiinţele medicale* la universitatea „Carol-Ferdinand" din *Praga*.

*

Monumentul lui Traian. Încă pe vremea escursiunii ce o făcuse tinerimea universitară italiană în România, se luase hotărîrea la un banchet dat în Brăila, ca un monument sĕ fie ridicat divului împĕrat care ne-a adus în aceste părţi de lume, nemuritoriului Traian, ca o cimentare a înfrăţirii italiano-române, sĕrbătorită atunci cu mare entusiasm. Ideia e pe cale de a fi realisată. După cum cetim în unele ziare din România, în Brăila s'a constituit un comitet, compus din domnii profesori *Cicireanu*, *Guşeila şi Dogaru*, cari vor aduna acum fondurile necesare pentru ridicarea monumentului.

*

Ministru ungar în România. Domnul ministru de comerciu şi comunicaţiune al ţerii nóstre, *Láng Lajos*, a sosit cu vaporul, venind de la Bazias, în una din zilele trecute în Turnu-Severin, de unde va merge apoi şi la Brăila şi Galaţi, pentru a face studii şi a visita porturile din localităţile numite.

*

Profesóră nouă română. Domnişóra *Eugenia Bardosy*, fiica domnului inspector de şcóle în pensiune *Iuliu Bardosy* din Sibiiu, a făcut în *Culocea* cu eminenţă examenul de cualificaţie ca profesóră pentru şcólele civile de fete, şi separat ca profesóră pentru limba francesă, cu dreptul de a puté propune în limba magiară şi cea germană.

*

† Ioachim Murĕşianu. Vineri (12 Iunie) a fost înmormêntat în Năsĕud advocatul Ioachim *Murĕşianu*, fost deputat şi notariu al dietei transilvane ţinută în Sibiiu la 1863. Rĕposatul luase parte la tóte acţiunile fruntaşilor români de pe acele timpuri întru apĕrarea drepturilor naţionale. A fost fiu bun şi credincios al naţiunii sale. — Fie-i ţĕrina uşóră!

*

Carte desaprobată. Sf. Sinod al României a dat un comunicat, prin care desapróbă cartea întitulată: *„Carte de rugăciuni pentru creştinii ortodoxi"*, tipărită în editura librăriei Sfetea din Bucureşti, deóre-ce cele arătate în acea carte sunt contrare dogmelor religiunei creştine.

*

Ministrul-president Durnovo, al *Rusiei*, a rĕposat subit pe tren, în cale de la Petersburg la Wiesbaden. L'a ucis o apoplexie de inimă. Cadavrul a fost dus la gara din Friedrichstrasse (în Berlin), de unde va fi transportat la Petersburg.

*

Juristul Sisman — ministru Sismanov. Cu ocasiunea resolvării crisei de cabinet din Sofia, întêmplată înainte cu câteva sĕptĕmâni, a ajuns la fotel ministerial şi un a nume *Sismanov*, despre care se scrie din *Pojon* că în tinereţe se chiăma *Sisman* şi era student la academia de drepturi din Pojon. Din partea nóstră adăugăm, că *Sisman* a fost în urmă advocat în Timişóra, de unde a trecut apoi ca judecătoriu la tribunalul din Sofia.

*

Dar' Libényi?! Ziariul „Egyetértés" dă laudă lui Dumnezeu în numĕrul de Sâmbătă, că pretinsul „atentator" asupra vieţii Domnitoriului nostru nu e — Ungur. Şi cu fală şi mândrie o spune, că dintrĕ Unguri nu se pot recruta asasini şi atentatori! E cam scurt la memorie dumnialui. Dar' Libényi *ce* a fost?

*

Potop de apă şi grindină. Cu datul de 12 Iunie preotul N. Todea din Almaşul-mic ne scrie următórele: Comunele nóstre muntóse din cercul pretorial Geógiul-inferior au earăşi zile triste. In 9 Iunie hotarul comunelor Almaşul-mare, Nădăştie, Glod şi Tecărĕu au fost sdrobite de o grindină care abia în ziua următóre s'a topit. Páraele şi văile în urma acésta s'au umflat, causând stricăciuni mari. Şi mai tristă li-a fost însă ziua de Joi (11 Iunie), care dór' numai cu ziua catastrofei din 24 Iunie 1898 s'ar puté asĕmăna, când au perit în valuri chiar şi un considerabil numĕr de ómeni. Joi adecă, o plóie torenţială s'a descărcat în munţii Almaşului mare, în urma căreia valea Almaşului-mare, care trece prin comunele Almaşul-mare, Nădăştie, Glod, Ardeu şi Bozeş, a crescut în mod înspăimêntătoriu, causând pagube enorme. Tot-aşa şi valea Tecărĕului şi cea a Almaşului-de mijloc, cari trec prin comunele Almaş-mic, Balşa şi în parte şi prin Mada, pe unde au causat pagube fórte mari. Mai ales locuitorii Almaşului-mic, cari sunt situaţi pe marginea văii, strîmtoraţi întrĕ două dealuri, au suferit pagube uriaşe. Ştie Dumnezeu, ce va mai fi; până acum însĕ pe aici numai rĕu şi sĕrăcie sè arată. Aprópe zilnic ne cercetéză ploi torenţiale, cari spală şi duc la vale tot ce se află în calea lor.

*

Cel mai tiner profesor. Sĕptĕmâna trecută a fost instalat frofesor de musică la conservatoriul din *Bologna* băiatul Alberto *Spalding*, care numai acum de curênd a împlinit etatea de *treisprezece ani*. In discursul de instalare directorul conservatoriului a asemĕnat pe băiatul-profesor cu *Paganini*. Deja de pe acum se reveléză în el geniul măestrului — a zis directorul, — jocul seu e perfect, plin de sentiment, fără nici o sforţare triumféză asupra tuturor greutăţilor, aşa că fără hesitare putem sĕ'l numim *Paganini cel mic*.

*

Insomnia este eschisă pentru acela, care pórtă crucea duplă electro-magnetică nr. 86967 R. B. a lui Albert Müller (Budapesta, V. Vadász utcza 42/V), ceea-ce adevereşte în mod eclatant şi epistola următóre: Preastimate dle Müller! Timp scurt înainte am comandat pentru cumnatul meu, Ioan Weber, crucea duplă electro-magnetică nr. 86967 R. B. a dvóstre şi acésta a avut aşa efect, că bolnavul după câteva zile de folosire s'a simţit mai bine, respiraţiunea a devenit mai uşóră şi insomnia a dispărut cu totul. Cunoscênd efectul binefăcĕtor al acestei cruci, te rog sĕ 'mi trimiţi şi mie două, una pentru mine şi alta pentru soţia mea. Ruderfalva, 19 Februariu 1901. Cu distinsă stimă, *Mateiu Schrei.*

Posta redacţiunei.

„Universul" Bucureşti. Am fost sistat schimbul, din motivul, că fóia dvóstre nu o primiam de cât tot la 3—4 sĕptĕmâni câte un numĕr. In speranţă că veţi face sĕ ne vină regulat am dispus sĕ vĕ mérgă schimbul earăşi. Salutări.

Cenade. Nu mai putem reveni asupra lucrurilor întêmplate înainte cu două luni. Şi de altcum lucrarea nu atinge mĕsura cerută pentru a puté fi publicată.

„MIELUL“, cassă de împrumut și păstrare, Poiana.

Nr. 239 1903. [89] 1—3

CONCURS

Pentru ocuparea unui post de **practicant la „Mielul“**, cassă de împrumut şi păstrare în Poiana-Sibiiului, se escrie prin acésta concurs cu terminul de *15 Iulie n. c.*

Salariul anual este de cor. 720.

Reflectanţii au sĕ documenteze absolvarea unei şcóle comerciale.

La acest post pot competa şi abiturienţii anului acestuia.

Poiana, la 9 Iunie 1903.

Direcţiunea.

Publicațiune.

Comuna Sĕlişte publică *pertractare cu oferte în scris* pentru **darea în chirie a „hotelului comunal“** pe un period de 4½ ani de la *1 Iulie 1903 până în 31 Decembre 1907.*

Preţul de strigare e 2250 cor. şi 5% a sumei ce se va investí în acuirări de imobile pentru lărgirea locului, în adaptări şi în întregirea mobiliarului.

Pertractarea se va ţiné în *24 Iunie a. c. la orele 10 a. m.* la primăria comunală.

Vadiu e a se depune 100 cor.

Cauţiunea va fi jumĕtate chiria anuală în bani gata, hârtii de valóre ori hipotecă.

Sĕlişte, în 14 Iunie 1903.

[90] 1—2 **Primăria comunală.**

Nr. 279 1903. [78] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia **Poiana** cu filia **Găureni** se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în acest jurnal.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Doritorii de a ocupa postul numit îşi vor aşterne — în terminul sus indicat — petiţiunile concursuale la subsemnatul oficiu protopresbiteral, avênd a se presinta, înainte de alegere, în biserica din materă spre a cânta, respective a celebra şi a cuvênta.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Alba-Iulia, în conţelegere cu comitetul parochial.

Alba-Iulia, 8 Maiu 1903.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

---

[87] 2—3

Concurs

La postul de **învĕţătoriu** în comuna bisericéscă gr. or. **Băiţa**, protopresbiteratul Zarand, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post sunt:

1. 500 coróne din repartiţiune pe credincioşii bisericei.
2. 100 coróne din cassa bisericei.
3. 64 coróne pentru lemne din cassa comunală.
4. 1 corónă de la fie-care înmormêntare unde va fi poftit.
5. 20—30 coróne de la umblarea cu sfânta cruce la botezul Domnului.
6. 10 coróne pentru participarea la conferenţele învĕţătoreşti.
7. Cuartir liber în localul şcólei şi grădina şcólei.

Competenţii la acest post, vor avé sĕ se presenteze înainte de alegere în vre o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică spre a-şi arăta desteritatea în cant şi tipic.

Alesul va fi obligat a instrua băieţii în cântările liturgice şi a cânta cu ei la sfânta liturgie, a ţiné şcólă de repetiţie cu băeţii de la 12—15 ani în orele ce se vor staverí de comitetul parochial, şi a conduce corul bisericesc de adulţi deja înfiinţat. Competenţii au a-şi subşterne petiţiunile instruite conform normelor din vigóre preaonoratului oficiu protopresbiteral gr. or. al Zarandului în terminul deschis.

Din şedinţa comitetului parochial ţinută la 4 Maiu a. c.

Băiţa, la 8 Maiu 1903.

George Drăgan
presidentul comitetului.

Lazar Perian
not. com.

Pentru protopresbiterul Vasile Damian:
George Părău.

Nr. 420/1903 [83] 2—3

Concurs

Pentru **întregirea posturilor învĕţătoreşti** în următórele comune din protopresbiteratul Mercurei se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“:

1. **Apoldul-mic**, douĕ posturi, cu salariu de câte 600 cor. din repartiţie de la popor, cuartir în edificiul şcolar, ori relut pentru cuartir, lemne şi grădină, preste tot 60 cor.

2. **Cinadie**, un post cu salariu de 400 cor., din repartiţie, şi usufructul unui pămênt de 7 jug. 334 stângini □, (Ordinul consist. dto 20 Decembre 1901, nr. 12078 şc.), şi cuartir liber în edificiul şcolar.

3. **Rod**, un post, cu salariu de 600 cor. din fondul parochial, relut de cuartir 60 cor. şi pentru grădină 40 cor. — Competenţii cu cunoştinţe musicale, capabili de a înfiinţa cor, vor fi preferiţi şi deosebit remuneraţi.

Reflectanţii la aceste posturi au sĕ ţină strană în Dumineci şi sĕrbători la utrenie, şi la s. liturgie sĕ cânte cu şcolarii.

Cererile instruite conform normelor în vigóre au sĕ fie înaintate subsemnatului oficiu în terminul sus indicat.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Mercurea, în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Mercurea, 20 Maiu 1903.

Avram S. Pecurariu
adm. prot.

---

[86] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea a **trei posturi de învĕţători** devenite vacante la şcóla nóstră gr. or. din **Sadu** se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. De la cei ce doresc a reflecta la vre-unul din acestea posturi se recere sĕ aibă 4 clase medii.

2. Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi se vor presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică spre a'şi arăta desteritatea în cântări şi tipic.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt:

I. Pentru fie-care, salariu anual de 600 cor., din alodiul comunal, ce se va solví în rate lunare anticipative.

II. Cuartir natural în edificiul şcólei şi lemnele necesare.

Dimitrie Bunea
paroch şi president.

Nr. 639.

Vĕḑut şi aflat în ordine.

Sibiiu, 23 Maiu 1903.

Ioan Papiu
protopresb.

Amvonul bisericei gr. ort. române. — Predici pentru tóte Duminecile, sĕrbătorile şi praznicele de preste an. De Ioan **Nicorescu**, preot-profesor seminarial în Arad. — In douĕ tomuri. — Cu binecuvêntare archieréscă. — Tomul I. Predici pentru tóte Duminecile de preste an. Preţul: **3 cor.** plus 30 fileri porto.

Momente din viéța bisericéscă a Românilor ortodoxi din Transilvania. 1780—1787. De *Mateiu Voileanu*, asesor consistorial. — Se póte procura de la *Librăria archidiecesană* cu preţul de 80 fil. plus porto 10 fil.

Drepturile și datoriile învĕțătorilor (învĕțătórelor) români. Pentru învĕţătorii şi învĕţătórele române de la şcólele poporale elementare superióre şi civile; pentru elevii şi elevele de la preparandii şi de la cursurile pentru asile de copíi; pentru senate şcolare (scaune şcolare, eforii) confesionale; pentru preoţi, direcţiuni şcolare, autorităţi bisericeşti, susţiitori de şcóle; pentru inspectorate confesionale diecesane şi pentru antistii comunale. Pe temeiul legilor, regulamentelor, ordinaţiunilor, instrucţiilor, hotărîrilor şi decisiunilor principiare, scrisă şi compusă de *Dr. Mihai Szabó*, inspector regesc al comitatului Torontal, tradusă de *Eugen Zaslo*, profesor. Se póte procura de la autor în Becicherecul mare (N.-Becskerek). Preţul 5 cor. 20 fil.

Se póte procura de la Librăria archidiecesană din Sibiiu.

Frumosul roman

DUȘMĂNIE

de

Vasile E. Moldovan

costă **60 fileri.**

Librăria archidiecesană.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Poesii Postume, de *M. Eminescu*
Preţul: . . . . C. 1·—

Ziariul unui Pierde-Vară, de *George Coşbuc* . . . . „ 2·—

Isus Christos cu cuvintele sântei scripturi, de *Dr. Petru Barbu* „ 2·50

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Cuvinte adevărate, de *N. Iorga* C. 2·50
plus 20 fil. porto postal.

A eșit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei și a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele și altele.**

Preţul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.**, legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani**. Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

Op premiat de Academia Română.

Seminţe din Agrul lui Christos.

Cuvêntări bisericesci

de

Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archieréscă.

Tom. I.: **cuvêntări la tóte Duminecile de preste an.**
„ II.: „ „ „ **prasnicele și sĕrbătorile, precum și la casuale bisericesci.**
„ III.: **cuvêntări la îmmormêntări parastase etc.,**

Prețul fiecărui tom 3 coróne și porto postal.

Se află de vênḑare la **autorul** şi la

Tipografia şi librăria Archidiecesană
Sibiiu

Tot aici se află **„Cuvêntări funebrale şi memoriale“**, 1889, de acelaşi autor, cu *preţul redus de la 3 coróne la 2 coróne.*

La **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu** se află de vênḑare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânției Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania și Metropolit al Românilor din Ungaria și Transilvania.

Tabela de materii: Polunoştniţa de tóte zilele. — Polunoştniţa Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea şi al şeselea. — Rênduéla Obedniţei. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecerniţa cea mică şi cea mare. — Sluşba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele şi Condacele Triodului şi ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicínele şi ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morţilor. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele şi Condacele sfinţilor de obște după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicínele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie şi la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei şi folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinţilor, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toţi anii.

Format octav, 397 pag. Preţul: broşat 2 cor., legat în pânză 2 cor. 40 fil., legat în piele roşie cu copcii 4 cor.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian,

Editura și tipariul Tipografiei archidiecesane, *Nr. 61* Sibiiu, Joi 5/18 Iunie 1903 *Anul LI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Crisă ministerială.

Sibiiu, 17 Iunie n.

Ne aflăm în plină crisă ministerială. *Guvernul a demisionat.*

S'a adeverit deci de nou, că obstrucția e armă puternică parlamentară în mâna unei opozițiuni energice, ales în statul nostru, unde nu esistă paragraf de nevoie în constituție, cu ajutoriul căruia sĕ se pótă face ilusorie cooperarea corpurilor legiuitóre la resolvarea afacerilor însemnate de stat.

N'a putut resista obstrucției parlamentare contele *Szapáry*, când cu proiectul de lege despre statificarea administrației, nu i-a putut resista energicul și nu prea alegĕtoriul în arme de luptă politica baron *Bánffy* înainte cu cinci ani, și cu atât mai puțin a putut sĕ 'i resiste acum conciliantul, póte *prea* conciliantul *Széll.* A trebuit sĕ cadă și el sub loviturile ei.

Dumineca, după o lungă audiență avută la palat, domnul *Széll* a înaintat Monarchului demisiunea întregului cabinet, și Monarchul a binevoit a i-o accepta.

Luni dieta a ținut ședință, și dl prim-ministru *Széll* era de față, dar' n'a făcut comunicare dietei despre demisionarea cabinetului, din motivul, că nu se știa ce întorsătură vor lua lucrurile în Sêrbia. După ce însĕ s'a aflat, că lucrurile au decurs neted în Belgrad, și de o conflagrație nu mai póte fi vorba, — a luat cuvêntul în ședința de eri (Marți) a dietei, pentru a face, înainte de întrarea în ordinea de zi, următórea declarațiune:

„Am precisat de repețite ori punctul de vedere al politicei mele cu privire la resistența manifestată din partea obstrucției față de projectele militare. Am accentuat, că politica acésta póte fi urmată numai până când referitor la principiu și la metodă întrĕ toți factorii domnește o consonanță desĕvêrșită. După-ce însĕ cu privire la metodă nu mai esistă perfecta consonanță *în mĕsură recerută pentru esecutarea cu efect a politicei:* mi-am înaintat Dumineca demisiunea, *pe care Majestatea Sa s'a îndurat preagrațios a o accepta. Rog onorata casă sĕ binevoiască a se proroga, până la compunerea noului cabinet“.*

Un lucru nu reese destul de clar din aceste puține cuvinte, anume, că óre consonanța necesară întrĕ factorii competenți nu mai esistă în mĕsură recerută întrĕ *guvern* și *coróna*, ori apoi *întrĕ guvern* și *partid?*

Mai verosimilă ni-se pare însĕ eventualitatea din urmă, fiind-că de mult se svonește, că o mare parte din partidul guvernamental nu e mulțămită cu *resistența pasivă* a guvernului, ci ar dorí sĕ se recurgă la arme mai energice pentru combaterea și învingerea obstrucției.

Ca omul care va puté face us cu succes de aceste arme energice este privit contele *Tisza István*, care împreună cu ministrul de honveḑi *Fejérváry*, cu contele *Csáky*, presidentul casei magnaților, cu contele *Apponyi*, presidentul dietei, și cu contele *Szapáry*, presidentul delegațiunii magiare, a fost chiămat Luni la Viena, pentru a da informațiuni Monarchului asupra situațiunii.

Se crede, că din acesti cinci bărbați de stat ai Ungariei Monarchul își va alege pe viitoriul seu ministru-president. De la programul de activitate ce și 'l va stabilí noul premier, în conțelegere cu Coróna, depinde apoi, că óre crisa rĕmâne numai *ministerială*, sau va fi și o crisă *parlamentară?* Așa e vorba, ca până mâne, Joi, noul guvern sĕ fie format.

Petru I, Regele Sêrbiei.

Sguduitórea tragedie de la Belgrad a deschis granițele țerii sêrbești pe séma aceluia, care de-și Sêrb de naștere, n'avea până acum voie sĕ și pună piciorul pe pămêntul sêrbesc, ci în exil, departe de patria sa, a trebuit sĕ-și petrécă zilele, încă din frageda copilărie.

Adunarea națională a regatului sêrbesc, — camera și senatul, — a ales adecă Luni cu unanimitate de voturi rege al Sêrbiei pe *Petru Carageorgevici*, care în momentul punerii fóiei nostre sub tipariu e pe drum pentru a'și face întrarea în capitala țerii, astăzi supusă lui.

Sguduitórea tragedie din zilele trecute va fi dată deci acum uitării. Cortina a căḑut și în dosul ei ascuns rĕmâne sângele vărsat. Ascuns, însĕ neșters! Morții sunt înmormêntați, și nimeni nu va îndrăsní sĕ-i mai deplângă, de cât numai pe ascuns. Aplausele publicului, încântat de măestria cu care emoționanta piesă a fost jucată, încă au amuțit, căci reservate au trebuit sĕ fie ele pe séma noului Domnitoriu, căruia mulțimea tot așa îi va cădé în genunchi și-i va striga *osana*, cum i-a strigat la timpul seu antecesorului.

Dar' *autorul* înfiorătórei tragedii?! Nu întrébă nimeni de el. Póte sĕ rĕmână și mai departe ascuns și necunoscut. Și *actorii* cari au jucat piesa??! Noul lor domn și stăpân se va îngrijí sĕ fie remunerați după merit. Sĕ fie decorați și avansați!

Căci ce e dat pămêntului în pămênt rĕmână. Viii sĕ trăiéscă!..

Prea am luat'o însĕ pe córda sentimentalismului, și în politică sentimentalismul nu are trecere, nici rol. Și acte politice sunt cele două din urmă, sĕvîrșite în capitala Sêrbiei: uciderea fostului rege *Alexandru*, și alegerea noului rege *Petru!*

Ori-cât de scârbóse ni-se presintă scenele întêmplate în conacul din Belgrad în nóptea din Mercurea trecută spre Joi, politicianul, — care trebue sĕ fie mai rece de cât medicul în decursul unei operațiuni de cea mai estremă gravitate, — trebue sĕ pună în cumpĕnă și motivele cari le-au provocat, pentru a puté ajunge la dréptă judecată. Și fapt e, și fapt rĕmâne, că numai estrema necesitate a făcut, ca paginile istoriei sêrbești sĕ fie stropite cu sângele vărsat în acea nópte fatală.

Căci acum cele întêmplate sĕptĕmâna trecută în Belgrad istoriei aparțin și ea va avé sĕ le judece cu calmitatea și imparțialitatea ei neîntrecută.

Astăzi Sêrbia a întrat în o nouă stare de lucruri. Omorîrea regelui e o afacere internă, pe care Sêrbii au putut'o tranșa fără sĕ céră consentimentul cuiva, ori aprobarea ulterióră. *Alegerea* de rege nu mai e însĕ afacere numai internă, ci în câtva și internațională, — pentru-că pentru statele europene nu póte sĕ fie irelevant: cine vine așezat în scaunul de domnitor al Sêrbiei?

Intrebarea e deci acum, că puterile europene vor aproba ori nu alegerea făcută în persóna principelui *Petru Carageorgevici*, și-și vor da consentimentul sĕ fie încoronat de rege al Sêrbiei?

După tóte semnele, rĕspunsul nu póte sĕ fie de cât afirmativ. Statele în prima linie interesate sunt: *Rusia* și *Austro-Ungaria.* Rusia nu se va opune înălțării pe tronul Sêrbiei a unui principe, care stă în raporturi de afinitate cu casa domnitóre din Petersburg, ear' Austro Ungaria n'are nici un motiv de a nu merge alături cu Rusia în chestia acésta, cu atât mai vêrtos, că noul rege sêrbesc nu e antipatic nici Austro-Ungariei, cu tóte că nu se bucură de simpatiile pe cari le are în Rusia.

Cine e *Petru Caragiorgevici*, noul rege al Sêrbiei?

Sĕ facem puțină istorie sêrbéscă. Intrĕ anii 1804 și 1812 a escelat mult în luptele ce le aveau Sêrbii cu Turcii un anume *George Cara* (George Negru), care a ținut în mare respect pe Turci, și ajunsese sĕ fie considerat din partea conaționalilor sei de voevod, de principe al Sêrbiei. La anul 1817 *Cara George* a fost *ucis*, și principe al Sêrbiei a fost proclamat *Miloș Obrenovici*, cu drept ereditar, care a domnit până la 1839, când a fost detronat. După el a venit la domnie fiiul seu *Mihail*, care a condus destinele Sêrbiei până la 1842, când a fost alungat din domnie, pentru a face loc lui *Alexandru Carageorgevici*, fiiul lui *George Cara*, cel-ce a făcut atâtea bravuri în luptele avute cu Turcii.

La anul 1858 *Alexandru Carageorgevici* încă a trebuit sĕ-și dee demisia în urma unor neînțelegeri avute cu Austro-Ungaria, și în fruntea Sêrbiei a ajuns de nou *Miloș Obrenovici,* care după un an murì, lăsând urmaș pe fiiul seu *Mihail*, care la 1868, tocmai în ziua în care au fost omorîți acuma suveranii sêrbești, a căḑut jertfă unei conspirații, împușcat fiind din tufiș, în grădina Topșider, unde își făcea primblarea obicinuită.

Domnitoriu al Sêrbiei a fost ales în locul seu *Milan*, pe atunci la școlă în Paris, în etate de 13 ani, sub care se făcù rĕsboiul cu Turcii, rĕsboiul cu Bulgarii, și Sêrbia ridicată fu la rang de *regat.* La anul 1888 *Milan* renunță la tron, și îi urméză *Alexandru*, fiiul seu legitim, acela care a fost asasinat sĕptĕmêna trecută.

Fiind astfel stînsă familia *Obrenovici*, pentru-că regele Alexandru n'avea urmași, drepturi asupra tronului sêrbesc nu putea sĕ formeze de cât familia *Carageorgevici*, în care se află urmași. *Alexandru Carageorgevici*, după renunțarea la tronul Sêrbiei, a plecat cu familia sa din Sêrbia, și multă vreme a locuit în Pesta, ear' în urmă în Timișóra, unde a și decedat la anul 1885. A avut fiu pe **Petru**, actualul rege sêrbesc, care s'a născut la 29 Iunie 1844 în Belgradul Sêrbiei, și și-a făcut studiile în Belgrad, Geneva și Paris. E oficer escelent, absolvent al școlei de rĕsboiu din Paris. A luat parte la rĕsboiul franco-german și a făcut mari bravuri, câștigându-și ordul Legiunii de onóre. A condus apoi la 1875 rĕscóla bosniacă în contra Turcilor, ear' de atunci trăește retras în Geneva. Mai are un frate mai mic, *Arsenie*, care trăește la Paris. La 1883 s'a căsătorit cu *Zorca*, fiica principelui Nichita al Muntenegrului, care a murit la 1890. A rĕmas de ea cu trei copíi: fetița *Elena*, și fiii **George** (acum moștenitoriul de tron al Sêrbiei) și *Alexandru.*

Regele *Petru* al Sêrbiei are moșii în România, de aceea în fie-care an făcea drumul mai de multe-ori la București, ear' de ací la Dîlga, pe Bărăgan, pentru a 'și vedé moșiile *Ciochina* (vîndută înainte cu doi ani, cu 900,000 lei) și *Crunții*, în proprietatea sa și astăzi. A legat cunoștință cu toți proprietarii și arêndașii vecini, cu cari vorbea fórte pretinește. Vorbește bine românește și *se mărturisește a fi Român de origine,* din Macedonia.

Spunea odată, unui proprietariu vecin de moșii, că *e mândru de originea sa*, pe care o póte dovedí cu documentele familiare. Zicea așa: tóte familiile din peninsula balcanică, al căror nume se începe cu *Cara*... *Mavro*... *Cerna*... sunt familii de origine românéscă, pentru-că Românii din Balcani erau deosebiți de celelalte rase prin colórea feței lor, care era brună. De aceea Turcii le ziceau *Cara* (negru). Grecii *Mavros* (negru) și Slavii *Cerna* (negru). De ací și-au derivat numele familiile cele mari românești, cari cu timpul au ajuns sĕ fie grecisate ori slavisate. Așa s'a format numele: Carageorgevici, Carapetru, Caragiani, Caraianopol, Mavrogheni, Mavropol, Cernovici, Cernaiev, etc.

Scriitoriul acestui articol l'a vĕḑut pe regele Petru I al Sêrbiei în anul 1885, la înmormêntarea tatălui seu, principele Alexandru Carageorgevici. E bărbat frumos și fórte simpatic. Statură mijlocie.

Tatăl seu, decedatul principe *Alexandru*, era de statură înaltă, puțin cam gârbovit de greutatea anilor, dar' cu umblet măestetic. Făcea primblări dese pe stradele mai puțin umblate ale Timișórei, însoțit de secretariul seu. A murit în firma credință, că familia sa *trebue* sĕ mai ajungă odată pe tronul Sêrbiei, — ceea-ce iată că s'a și întêmplat.

Dorim, sĕ se fi întêmplat spre binele și fericirea poporului sêrbesc, cu un trecut, cum vĕḑusem, destul de viforos și sbuciumat.

„Mișei?!“

Știrea din numĕrul trecut al ziariului nostru, — dată după *„Evenimentul“* din România, despre pretinsa insultă adusă din partea domnului *D. A. Sturdza*, ministru-president, Românilor din Sibiiu, pe cari într'o convorbire cu dl *Petru Grădiștean*, presidentul Ligii culturale din București, i-ar fi numit **„mișei“**, sigur că a umplut de amărăciune și de supĕrare pe toți Românii binesimțitori. Pentru-că dreptul acela, de a nu se interesa de noi și de sórtea nóstră, și de a ne considera de *străini* pentru ei, îl recunóștem bucuroși pe séma fraților nostri din regat; dar' nu le putem recunóște dreptul de a ne mai și *insulta* pe de-asupra, și în contra înrădăcinării acestui obiceiu trebue sĕ protestăm cu tótă energia!

Am cerut esplicări în numĕrul trecut, pentru-că lămurirea se impune. Și ori ni-o dă dl *Sturdza*, care a rostit, — afirmative, — cuvêntul insultător la adresa nóstră, ori ni-o dă ziariul *„Evenimentul“*, care cu de la sine putere (și dragoste pentru noi) a pus póte în gura dlui *Sturdza* un cuvênt pe care acesta nu l'a întrebuințat: tot una, dar' esplicare *trebue* sĕ ni-se dee. *Insistăm sĕ ni-se dee!*

Și când o facem acésta, nu putem sĕ nu ne dăm părerea, că mai de grabă credem că ne aflăm în fața eventualității din urmă de cât a celei prime. Anume: credem, că ziariul *„Evenimentul“* a abusat de libertatea de presă din România, și a mers mai departe de cum putea sĕ mérgă în informațiile date publicului seu cetitor, spunêndu-i un *neadevĕr.*

Părerea acésta ni-o basăm întâiu pe faptul, că dl ministru president al României, *D. A. Sturdza*, posede o cultură superióră, care nu-i permite, — pe lângă tótă nervositatea de care e stăpânit, — sĕ 'și uite atât de mult de sine în cât sĕ insulte ómeni *pe cari nu-i cunóște.* Al doilea, pe rapórtele amĕnunțite apărute în ziarele bucureștene despre decurgerea congresului Ligii, ținut în sĕrbătorile Rusaliilor în București, în cari rapórte n'am găsit aceea ce ne spune *„Evenimentul“*, ci am găsit aceea, ce nu putem de cât *sĕ aprobăm.*

S'a întêmplat adecă, că în congresul Ligii s'a făcut imputare comitetului central că n'a desvoltat destulă activitate pentru a mântuí ziariul *„Tribuna“*, şi la imputarea acésta a rĕspuns dl *Grădiştean*, presidentul Ligii, că nu s'a putut face mai mult de cât s'a făcut, fiind-că *„iată, sĕ vĕ spun, am fost şi la dl Sturdza şi l'am rugat* ***sĕ dee ceva*** *pentru „Tribuna“, dar' mi-a rĕspuns* ***că nu dă!***“ Aşa a vorbit dl Grădiştean în congresul Ligii. Despre aceea, că dl Sturdza ar fi numit pe Românii din Sibiiu **„mişei“**, n'am aflat nimica în rapórtele ziarelor din Bucureşti. Şi e curios, că ziariul de zi *„Evenimentul“* tocmai la o sĕptĕmână după congres vine şi ne spune acésta noutate, nu prea măgulitóre pentru noi.

Vorba e însĕ acum, că unde e *adevĕrul?* Am mai cetit într'un ziariu din România, că domnul *Grădişteanu*, într'un interviev acordat unui redactor de la *„Adevĕrul“* ar fi declarat, că nu sunt adevĕrate destăinuirile ce i-se atribue despre cuvintele spuse din partea dlui *Sturdza* la adresa Românilor din regatul ungar. Póte că ne va onora şi pe noi dl *Grădiştean* cu vre-o declaraţie mai detailată şi în prima linie *liniştitóre.* Până atunci sĕ căutăm noi unde póte sĕ zacă adevĕrul.

Sĕ luăm prima eventualitate. Dl *D. A. Sturdza*, rugat din partea dlui *Petru Grădiştean* se contribue cu ceva la susţinerea (ori la reînvierea) *„Tribunei“* a rĕspuns: **„nu dau“.**

Dacă aşa a rĕspuns dl Sturdza, *bine a rĕspuns.* Şi e timpul sĕ înţelégă fraţii din regat, că n'au motiv sĕ se bocéscă atât de mult după un ziariu, pe care cât a fost în viéţă ei nu l'au cetit şi nu l'au abonat, şi care, de ce sĕ n'o spunem, aici la noi, după apunere, *n'a prea fost regretat de nimeni*; după un ziariu, care şi dacă nu era suprimat din partea procuraturii şi a judecătoriei magiare, trebuia mai curînd ori mai târziu sĕ móră de mórte naturală, în urma unei bóle interne, a modului de conducere în timpul din urmă, lipsit de receruta îngrijire.

Şi e timpul sĕ înţelégă fraţii din regat, că dispunem noi, cei de aici, de atâtea forţe materiale şi intelectuale, ca, atunci când îi vom simţí necesitatea, *sĕ ne întemeiem singuri un nou ziariu mare naţional*, din propriile nóstre puteri, *fără a reflecta la ajutoriul lor.* Mai mult chiar, le putem spune, că în momentul în care am afla că la o eventuală nouă întreprindere de feliul acesta a întrat fie şi numai un ban străin: *elementele bune şi integre româneşti s'ar retrage la o parte* şi ar lăsa, ca intreprinderea sĕ ajungă earăşi pe mânile unui grup, care sĕ-şi facă trebşórele private, cu ajutoriul „fraţilor din regat“, în numele „sfintei cause“, — cum şi-le-au făcut unii în trecut.

Pentru noi n'are nimeni voie şi nici îndreptăţire sĕ cerşéscă; ear' aceia de la noi cari numui pentru a cerşí merg în România, nu merită alt epitet, de cât acela pe care l'a dat domnul *Sturdza*, — dacă cumva e adevĕrată *a doua* eventualitate, scósă din *„Evenimentul“*.

De unde urméză, că dl *Sturdza* chiar şi în casul dacă ar fi rostit cuvêntul de *„mişei“*, — nu ne-a putut înţelege pe noi, ci a putut înţelege pe aceia, cari i-au dat ocasiune sĕ-şi formeze o astfel de judecată despre ei, — pe aceia pe cari îi cunóşte.

Dintrĕ ómenii nostri cu cine a ajuns dl Sturdza în atingere? Cu de aceia, cari au aprins focul aici acasă, şi apoi au luat frunze 'n buze şi fuga preste munţi, punêndu-se bine la adăpost şi — la cértă. Ei bine, despre astfel de ómeni ce părere póte sĕ-şi facă un om cuminte?

Şi apoi cu ce fel de ómeni de la noi a mai avut atingere dl Sturdza şi ceilalţi fruntaşi din România?

Spre mai bună înţelegere vom povestí o scenă, auḑită de la un bărbat vrednic de tótă încrederea. Venise la Bucureşti unul dintrĕ matadorii de pe vremuri, a cărui popularitate era odată atât de mare, în cât îl doinau ómenii prin tóte colţurile de ţéră, prin tóte văile şi pe tóte colinele. Stéua îi era însĕ apusă bine când venise la Bucureşti.

Intr'o séră matadorul acesta şedea la masă într'un local public, cu trei fruntaşi din Bucureşti, pe cari i-am puté înşira cu numele. După ce li a tocit urechile matadorul nostru cu diferitele sale proiecte de acţiune politică naţională, — s'a sculat de la masă, a băgat mâna în buzunar, şi scoţênd o piesă de cinci lei li-a spus: *„No, dar' acum daţi-mi bani, că n'am de drum; n'am de cât piesa acésta!“*

Astfel de ómeni a învĕţat dl *D. A. Sturdza* a cunóşte în Românii de dincóce, fie că a avut atingere personală cu ei, fie că a auḑit de la alţii despre purtarea lor, despre ruşinósele şi ruşinătórele lor *cerşitorii!..*

Dar' nu mai continuăm, pentru-că atunci ar trebuí sĕ mai spunem încă multe lucruri neplăcute, dar' în România binecunoscute.

Incheiem deci, în speranţa că esplicările cerute în numĕrul trecut ni-se vor da cu siguranţă. Ear' şi până atunci judecata nóstră nu póte sĕ fie de cât următórea: Domnul *Sturdza* n'a putut sĕ rostéscă la adresa Românilor din Sibiiu cuvêntul ofensător de **„mişei“**. Ear' dacă domnul Sturdza a folosit totuşi acest cuvênt, nu l'a putut întrebuinţa de cât numai la adresa acelora de la noi, cari erau obicinuiţi sĕ stee tot cu mâna întinsă spre Bucureşti, şi cari în desaji credeau că pot sĕ aducă banii, necontenit, din vecinul regat român.

Crisa resolvată.

O telegramă primită azi la amiaz de la Viena ne comunică ştirea, că Maiestatea Sa Monarchul a însărcinat cu compunerea noului cabinet pe contele Tisza István. Se crede, că noul guvern va disolva parlamentul, pentru a'şi compune altă dietă, fiind-că 64 deputaţi din partidul guvernamental (vechii Apponyisti) au declarat, că ei nu pot sĕ mérgă alături cu cont. Tisza.

Iubirea de patrie şi de ném.

Cuvênt de deschidere

rostit de comisariul consistorial ***G. Hango,*** *presbiter, cu ocasiunea conferenţei învĕţătoreşti ţinută în Fênaţe (cercul XIV) la 23 şi 24 April 1903 st. v., cu învĕţătorii din protopresb. gr.-or. rom. Cetatea-de-pétră şi Solnoc.*

(Urmare).

Pe lângă cele spuse până ací, mai trebue sĕ arăt în câteva cuvinte mijlócele prin cari putem deştepta şi întărí în copíi iubirea de patrie şi ném, şi acelea sunt: *ajutoriul lui Dzeu, instrucţiunea, exemplul şi deprinderea.*

Da, şi încă înainte de tóte, ajutoriul lui Dzeu, pentru-că fără de ajutoriul lui Dzeu nu putem face nici un lucru bun, nici o virtute; ear' iubirea de patrie încă este o virtute, tot aşa şi iubirea de ném, căci prin eserciarea aceleia promovând binele comun de pe pămênt, la care bine şi personal ne facem părtaşi, ne promovăm şi ajungerea fericirei celei vecinice dincolo de mormênt, la care toţi suntem chiămaţi.

Apărându şi cineva patria şi némul, în decomun îşi apăra totodată şi credinţa religionară, şi apărându-şi cineva credinţa religionară, îşi apără tot atunci şi patria şi némul. Pildă avem pe un Ioan de Huniad, Stefan-cel-mare, Mihaiu Vitézul şi alţii atâţia eroi ai creştinătăţii, cari numai apărându şi patria şi-au salvat şi credinţa strămoşéscă şi ni-o au putut lăsa şi noué de moştenire fiéscă Aici trebue sĕ arătăm copíilor legătura cea strînsă, ce trebue sĕ esiste întrĕ stat şi biserică, deóre-ce statul fără de biserică numai de pe azi pe mâne póte esista, dar' biserica — de-şi de multe-ori umilită şi restrînsă, póte esista şi fără de stat, căci credinţa nu póte fi smulsă din inima tuturor ómenilor, şi pentru că ea are promisiunea de la Dzeu, că nici porţile iadului nu o vor biruí. Pildă avem biserica creştină şi imperiul roman. Imperiul a perit, dar' biserica a rĕmas. Deci este şi în interesul statului promovarea religiosităţii întrĕ cetăţeni, pentru-că se dovedeşte din Istorie, că nici un cetăţean religios nu şi-a părăsit ţéra în timpuri grele, ci a rĕmas şi o a apărat jertfindu-şi sângele, averea şi viéţa pentru ea; ba nu o a părăsit, n'a emigrat nici în timpuri de pace, de cât dór' pe puţină vreme, pentru-ca creându-şi sie-şi o sórte mai bună, ori cel puţin mai suportabilă, reîntorcêndu-se sĕ o îmbogăţéscă cu comori spirituale, morale şi materiale aduse din afară şi astfel sĕ contribue la promovarea binelui comun din ea ori la uşurarea sarcinilor publice şi private. Şi pentru-ca scopul sĕ ni-l putem ajunge mai uşor, pe lângă celelalte obiecte de învĕţământ va trebuí sĕ punem deosebit pond pe *instrucţiunea* din Istoria bisericéscă, din Istoria naţională, din Istoria patriei şi Geografia patriei; prin acésta copíii îşi vor însuşí o deosebită dragoste cătră marii bărbaţi ai bisericei, naţiunei şi patriei şi cătră locurile atât de însemnate prin faptele lor măreţe. Tot în scopul acesta îi vom învĕţa unele cântări patriotice şi naţionale bine alese din punct de vedere etic şi pedagogic, căci bine ştim cu toţii, cât de salutară influinţă are cântarea asupra inimei, şi mai cu sémă asupra tinerimei nevinovate încă.

De aici vom trece la *exemplele iubirei de patrie şi ném.* In privinţa acésta le vom arăta pilde din Istoria universală, din Istoria bisericéscă generală, din Istoria patriei, şi mai cu sémă din Istoria bisericéscă română. Dar' la arătarea pildelor învĕţătoriul sĕ fie cu deosebită grijă, ca sĕ vorbéscă cu însufleţire impunĕtóre, care însĕ numai atunci va avé efectul dorit, dacă nu va fi numai prefăcută, ci va fi naturală şi în conformitate şi cu activitatea lui publică şi privată. Verba movent, exempla trahunt. Şi pentru ca exemplele produse verbal sĕ aibă şi mai mare efect, va face cu elevii escursiuni la locuri istorice memorabile, la instituţiuni şi la monumente ridicate întru memoria marilor bărbaţi istorici ai bisericei şi naţiunei. Noi Românii din patria acésta, după robie de atâţia secoli încă nu suntem atât de fericiţi, ca sĕ fi putut ridica nici barem un monument — fie cât de modest — nici unuia dintrĕ bărbaţii nostri providenţiali, nici chiar unui Şaguna; dar' dacă nu li-am putut ridica monumente de pétră ori de metal, sĕ le ridicăm monumente mai trainice de cât acestea, gravându-le numele şi faptele — monumente ce ei şi-au ridicat — adânc în inima poporului, ca vĕḑênd faptele lor cele măreţe sĕvêrşite pentru biserică, pentru naţiune şi pentru patrie şi tron, sĕ-i imiteze fie-care după puteri la locul seu. Copíii auḑind vorbindu-li-se cu însufleţire despre faptele acestor bărbaţi mari, se vor însufleţí şi ei, şi vor căuta sĕ-i imiteze, devenind din ei membri folositori ai bisericei, némului şi patriei după-ce vor ajunge la conştiinţa de membri ai acestora. Sĕ nu uităm însĕ a le arăta şi aceea, că ceea ce fac alţii (fireşte ţinênd cont de principiile morale ale creştinismului ortodox) pentru biserică, pentru naţiunea şi pentru patria lor, aceea şi noi trebue sĕ facem pentru biserica, pentru némul şi pentru patria nóstră, căci numai aşa vom puté înainta şi noi în bunăstare şi fericire şi ne vom câştiga cinste ca români dreptcredincioşi, înaintea concetăţenilor de altă credinţă şi înaintea străinilor din afară.

(Va urma).

Chestiuni şcolare.

Ordinea examenelor

publice de maturitate şi de clasă de încheiere, cari se vor ţiné cu elevii şcólei comerciale superióre gr.-orient. române din Braşov la finea anului şcolar 1902—1903.

Examenul de maturitate se va ţiné în zilele de 12, 13 şi 14 Iunie v. a. c. în sala festivă a edificiului central.

La acest examen, deschis pentru publicul mare, nu pot lua parte şcolarii.

Examenele de clasă se vor ţiné în sala clasei a treia în zilele următóre de la 7—12 ore a. m., cum urméză:

Mercuri, în 18 Iunie v. cl. I. comercială.

FOIŞÓRĂ

Viéţa şi activitatea sfântului Atanasiu!

După Ios. Fisch, de Octavian Mureşan.

Intrĕ cei 4 mari învĕţători greci ai bisericei creştine cel mai bĕtrân e sfântul Atanasiu. Anii primi ai vieţii sale cad în timpul gónelor de sub împĕratul Diolecţian (303—395).

De góna acésta l'a scăpat numai etatea sa cea tinĕră; ear' despre góna însaşi a auḑit numai mai târziu din gura părinţilor sei. Acestia locuiau în Alexandria, erau patriciani bogaţi şi trecuseră la creştinism. Anul naşterii lui Atanasiu nu se póte ştí cu siguranţă. Se face însĕ amintire, că în anul 328 era episcop în Alexandria; dacă subtragem deci 30, câţi ani trebuia sĕ întrunéscă pe acel timp episcopul, atunci anul naşterei sale ar fi sĕ fie anul 298. In oraşul natal Atanasiu şi-a însuşit o cultură vastă şi ştientifică, atât în ce privia teologia, cât şi celelalte ştiinţe profane. Pe lângă studiarea sfintei Scripturi şi a scrierilor sfinţilor părinţi, s'a ocupat şi cu gramatica, cu rethorica şi cu autorii clasici greci, dintrĕ cari, precum se vede din scrierile lui, cunoştea cu deosebire pe Plato şi pe Homer. Pe lângă cultura ştientifică el nu negligă nici cultivarea morală şi ascetică. In scopul acesta a mers la sfântul pustnic Antoniu în pustia thebaică şi a petrecut acolo mai mult timp.

De timpuriu a atras atenţiunea episcopului Alexandru din Alexandria asupra sa, care l'a luat la sine şi l'a făcut ştiitoriul seu intim, ear' în anul 319 îl sfinţì întru diacon.

Administrarea oficiului episcopal din Alexandria pe timpul acesta era împreunat cu cele mai mari greutăţi. Deja antecesorii lui Alexandru, Achillas şi Petru au avut sĕ pórte lupte grele cu partisanii schismei lui Meletiu. Anume: Meletiu, episcopul din Lycopolis, în Egipetul de sus, în sinodul de la 301, ţinut în Alexandria sub conducerea lui Petru, din causa schismei sale şi pentru alte transgresiuni a fost depus din scaunul episcopesc; dar' cu tótă depunerea a funcţionat şi mai departe ca episcop şi denegând patriarchului Petru supunerea, sfinţia preoţi şi diaconi şi îşi căştiga o mare partidă.

Cu Meleţianii s'a însoţit un om care mai târziu a produs în biserică mari turburări, anume: *Arie*, care după cum se dă cu socotéla, s'a născut în Libya, şi care pe lângă că era o persónă linguşitóre, întrunia încă şi o dialectică ageră şi o cultură ştientifică înaltă. In curênd însĕ Arie părăsì partida lui Meletiu şi se supuse episcopului Petru din Alexandria, care îl sfinţì diacon. Nu trecu mult timp şi a fost scos de acesta din comunitatea bisericéscă pentru unele transgresiuni; dară urmaşul lui Petru, Achillas îl reprimì şi îl sfinţì presbiter.

Fiind-că nu i-se împlinia dorinţa de a devení episcop, după mórtea lui Achillas acusă pe următoriul acestuia pe Alexandru, că e partisan lui *Sabellius*, care în trinitate recunóştea numai o singură persónă. Arie îşi dădù tótă silinţa sĕ arete deosebirea întrĕ cele 3 persóne, căḑù în eresie, căci a ajuns acolo cu combaterea lui, că negà divinitatea fiului şi îl dejosì la o simplă creatură. Episcopul Alexandru încercà o împăciuire pacinică dar' înzădar. Atunci convocà un sinod provincial în Alexandria în anul 321; în care Arie şi partisanii sei au fost combătuţi şi anatemisaţi.

Tocmai pe timpul acesta neliniştit întrase Atanasiu în serviciul bisericei ca diacon, şi a presimţit că în întréga sa viéţă va avé de lucru cu acésta eresie.

In anul 324 Constantin-cel-mare prin învingerea raportată asupra lui Liciniu, devenise singur domnitor preste imperiul roman, şi ca sĕ împace divergenţele produse în biserică prin partisanii lui Arie, convocà un sinod, care s'a întrunit în anul 325 în *Nicea.* Arie mişcase tóte petrile, ca sĕ câştige nu numai lăţirea învĕţăturei sale, ci şi recunóşterea şi ajutoriul puterii lui Constantin. Cu deosebire de mare ajutoriu îi era prietinia lui Eusebiu, episcopul din Nicomedia, care era unul dintrĕ ómenii cu influinţă la Constantin, care îi căştigase şi protecţia surorei lui Constantin, a Constanţei. Dar' cu tóte silinţele lui Arie şi ale partisanilor sei, învĕţătura lui Arie a fost anatemisată. Asemenea s'a adus o decisiune şi în privinţa schismei lui Meletiu. Şi anume, episcopii meletiani sĕ pórte şi pe mai departe titlul de episcopi, dar' funcţiunile episcopilor sĕ le sĕvêrşéscă episcopii noi pe cari avea sĕ-i denuméscă şi sĕ-i sfinţéscă Alexandru.

Atanasiu, ca sfătuitor al episcopului seu Alexandru luase parte la dispute deja înainte de sinodul de la Nicea, ceea-ce a ajuns la urechile Arianilor şi 'şi atrăsese ura acestora asupra sa. La sinodul din Nicea a jucat rol însemnat, cu tóte că era numai diacon.

(Va urma).

Joi, în 19 Iunie v. cl. II. comercială.

Vineri, în 20 Iunie v. cl. I. comercială.

Sâmbătă, în 21 Iunie v. cl. II. comercială.

Luni, în 23 Iunie v. cl. I. comercială.

Mercuri, în 25 Iunie v. cl. II. comercială.

Duminecă în 29 Iunie v. după serviciul divin, la care vor participa toţi şcolarii, se va încheia în mod solemn anul şcolar 1902/1903, distribuindu-se premiile, în sala cea mare a institutului.

La încheierea anului şcolar în 29 Iunie v. fie-care şcolar va primí testimoniu şcolar şi un esemplar din Anuarul şcólei. Şcolarii absenţi, precum şi restanţierii de didactru, nu vor primí Anuarul şcólei.

La examenele acestea, precum şi la festivitatea de încheiere a anului şcolar, sunt învitaţi cu tótă stima părinţii, amicii şi binevoitorii acestor şcóle.

Braşov, în 28 Maiu v. 1903.

Direcţiunea.

NOUTĂŢI

Pentru catedrală au mai incurs: 1. de la elevii şi elevele şcólei nóstre primare din *Braşov* 73 coróne 68 fil. 2. De la „*Porumbăceana*“, cassă de economíi în Porumbacul-inf., 40 cor.

*

† Ioachim Murěşianu, advocat, fost president de tribunal, deputat dietal, membru în comitetul şi comisiunea fondurillor grăniţereşti şi secretariu în pensiune al aceloraşi fonduri, etc. etc., în etate de 71 ani, după lungi suferinţe, şi-a dat nobilul suflet în mânile creatoriului în 10 Iunie n. la orele 10 şi jum. Rěmăşiţele pământeşti ale scumpului decedat au fost aşeḑate la repausul etern în cimiteriul gr.-catolic din Năsěud, Vineri în 12 Iunie st. n. la 3 ore p. m. — Fie-i ţěrina uşóră şi memoria binecuvântată. Subscrişii aduc acésta jalnică şi durerósă ştire la cunoştinţa tuturor consângenilor, amicilor şi cunoscuţilor. *Artemiu Murěşianu*, cand. de adv., ca fiu. *Teodor Murěşianu*, ca frate, *Luisa Kirtsch*, ca cumnată.

† Věd. Elena Popoviciu Barcianu. Subscrişii, cu inima înfrântă de durere aduc la cunoştinţa numěróselor rudenii şi cunoscuţilor, că prea iubita lor mamă, bunică, soră, cumnată şi sócră *věd. Elena Popoviciu-Barcianu* năs. Iuga de Băcia, după grele suferinţe a adormit în Domnul, prověḑută cu sfintele taine, Luni, în 15 Iunie a. c. n. la orele $12^1/_2$ p. m., în etate de 69 ani.

Rěmăşiţele pământeşti ale scumpei defuncte au fost duse astăzi Mercuri, 17 Iunie a. c. n., la orele 11 a. m, de la casa mortuară strada Cisnădiei Nr. 7, la Rěşinari, în biserica nouă, unde s'a îndeplinit serviciul divin funebral, depunêndu-se în urmă în cripta familiară de acolo. Fie-i ţěrîna uşóră şi memoria binecuvêntată! Věd. Iustina Dr. N. Olariu n. P. Barcianu, Constantin P. Barcianu, Aurel P. Barcianu, Elena I. Popovici născ. P. Barcianu, ca fii şi fiice. Carolina N. B. Popp n. Iuga de Băcia, ca soră. Nicolae B. Popp, věd. Elena I. Iuga de Băcia, ca cumnat şi cumnată. Iulius Popovici, ca ginere. Delia, Livius, Elvira şi Măriόra N. Olariu, Tiberia C. P. Barcianu, Elvira şi Victor A. P. Barcianu, ca nepoţi şi nepóte.

*

Têrg de vite — în Sibiiu. La propunerea veterinariului de stat ministrul de agricultură a conces mânarea vitelor la têrgurile de săptămână ale Sibiiului, cât timp bóla de unghii şi de gură nu se va estinde mai departe. Totodată a dispus, afară de comuna Tălmaci, contragerea în cercul de carantină şi a comunelor *Bungard* şi *Mohu*, aşa că mânarea vitelor la têrg *din* şi *prin* aceste comune încă e interzisă. Tot asemenea e interzis transportul de vite din aceste têrguri spre Austria şi preste graniţa de vamă. Vicecomitele a scos din cercul de carantină acea mică parte de hotar a comunei Mohu, care se află dincóci de drumul de ţéră Şelimber Veştem, decretând drept graniţă a cercului marginea de către Mohu a drumului de ţéră, aşa că nici o vită din cercul de carantină nu-i permis sě trécă drumul.

*

O universitate — în concurs. Vestita universitate din Oxford, (Anglia) stă în privinţa materială aşa de rěu, că e aprópe sě ajungă în concurs. A nume, profesorul *Turner*, director al universităţii, a declarat că situaţia financiară a universităţii e fórte slabă, aşa că în anii din urmă conturile ei au fost încheiate cu deficit de câte 120.000 coróne. Vestea despre starea acésta a universităţii a făcut cu atât mai mare suprindere, cu cât chiar şi cei din Oxford erau în credinţă că universitatea lor, cu numěrósele-i fundaţiuni, e una dintrě cele mai bogate universităţi.

*

Bólă de unghii la vitele din Sebeş. In 10 Iunie s'a constatat că întrě vitele din Sebeşul-săsesc grasséză bóla de unghii. Visitaţia veterinară a aflat în 27 curţi 39 vite bolnave, ear' la câmp 10. Vicecomitele a dispus carantină pentru comunele *Lancrěm* şi *Petrifalěu* aparţinětóre cercului de carantină, care de altcum fusese ordonată deja prin autoritatea de prim-for.

*

Fond de bucate. Ni-se scriu următórele: Pentru crearea fondului al patrulea de învěţătoriu şi susţinerea lui la şcóla nóstră confesională din fruntaşa comună *Rěhău*, la stăruinţa zelosului paroch *Nicolae Cărpinişan* s'a pornit o colectă încă în tómna anului trecut pentru înfiinţarea unui fond de bucate. Acésta colectă, în fruntea căreia au escelat cu esemplul lor parochii locali, a dat frumóse resultate. Statutele fondului compuse şi aşternute de par. N. Cărpinişan la Ven. Consistoriu au obţinut clausula de aprobare, ear' cu ziua de Rusalii a. c. fondul a fost predat destinaţiunei sale. Tot parochul *N. Cărpinişan*, în conţelegere cu mai mulţi inteligenţi de acolo, au oferit 80 coróne pentru acel învěţătoriu, care concurând şi ales fiind la numita şcólă, va fi în stare sě înfiinţeze un cor bisericesc, atât de dureros simţit în biserica şi ritul nostru oriental.

*

Aniversalul unei „detronări“. Ceea-ce a făcut dieta de la Dobriţin în 1849 la propunerea lui Kossuth Lajos, a mai făcut odată o „dietă“ unguréscă înainte cu 142 ani, acum sunt 196 de ani. In 13 Iunie 1707 adecă, dieta de la Onod, la propunerea lui Francisc Rákoczy II., sprijinită de contele Nicolae Bercsényi (unul dintrě generalii fruntaşi ai lui Rákoczy în revoluţiunea sa şi însoţitor în exilul seu) a hotărît *detronarea casei de Habsburg.* Detronarea acésta însě a avut tot acel efect şi aceleaşi urmări, ca şi detronarea făcută de Kossuth: Detronisatorii au perit în exil, ear' casa de Habsburg, mulţămită provedinţei! domneşte şi acum, spre fala şi fericirea popórelor de sub sceptrul ei.

*

Pedépsă meritată. Tribunalul militar a osândit pe locotenentul Moys Elemér de la regimentul de husari nr. 3 la *la trei luni arest*, pentru-că a chinuit pe husariul gregar I. Fodor, căruia pentru o neînsemnată transgresiune i-a dictat „legare“ de trei-ori, înăsprită cu post. Că „legarea“ acésta ce însémnă, numai bieţii soldaţi ştiu: Delincuentului i-se légă mânile la spate, apoi în starea acésta e legat de părete, ori de un stâlp, avênd sě stee întins aşa, pe câte ore 'i sună pedépsa. Acésta însě ar fi cum ar fi, dar' are bietul sě stee sprijinit numai pe vêrful degetelor de la picióre, ridicându-i-se şi legându-i-se călcâele de stîlp. Rari sunt flăcăii cari pot suporta acéstă tortură; chiar şi cei mai robusti leşină, ameţesc. In astfel de casuri sunt deslegaţi şi lăsaţi liberi până-şi vin în fire, apoi tortura se începe de nou. In acest chip a fost „pedepsit“ husariul Fodor, şi pentru acésta pedépsă are acum locotenentul sě stee închis trei luni de zile.

*

Tot barbari încă şi acum! In comuna *Szinzsorzsa* zilele trecute a rěposat locuitoriul Nica Cuvin, un bětrân în etate de 71 ani. Se vede însě că lumina deşteptării din urîtele superstiţiuni prin ţinuturile acelea n'a ajuns încă, ori nu prinde, în butul tuturor silinţelor preotului. Mai cred bieţii de ei încă şi acum în strigoi şi rětăcirea sufletului rěposatului pe la cei rěmaşi în viéţă, spre a le face pagube şi stricăciuni. Orbiţi de aceste credinţe deşerte, ómenii au înfipt în inima mortului un piron în lungime de 20—24 centimetri, apoi în talpele piciórelor au înfipt ace cu gămălie (bumbuşte) de 4 cruceri, ear' gura şi urechile i-le-au înfundat cu cenuşă şi petriş, — ca sě ucidă de tot sufletul spre a nu se puté re'ntórce la ei! Zadarnic a protestat preotul contra barbariei acesteia, căci prostimea ţinea una, că „aşa-i legea sě facă“. După terminarea serviciului înmormêntării, preotul a făcut arătare la autorităţile civile, cari vor convinge acum pe acesti ómeni — dór' cu mijlóce mai drastice, — că nu „aşa-i legea“.

*

Anarchistii — apróbă. Măcelul de la Belgrad a dat bun prilej anarchistilor americani sě ţină adunare la Patterson (cuibul de căpetenie al lor), în care au luat la cunoştinţă „cu cea mai mare bucurie“ uciderea regelui şi reginei Sêrbiei, şi-au esprimat însě tot-odată regretul, că în locul regelui „pustiit“ ajunge pe tron „un alt tiran“. Apoi au enunţat ca conclus, că ei încă înaintéză pe calea urmată de ucigaşii părechii regale sêrbeşti. Acestia adecă 'şi apără fapta criminală zicênd că bunăstarea şi existinţa ţerii a pretins de la ei sě ucidă familia regală. Ei, anarchistii, lărgesc acéstă teorie preţiósă, enunţând că domnirea tuturor capetelor încoronate e păgubitóre pentru societatea omenéscă, din care causă pustiirea acelora e salutară, e de dorit şi e îndreptăţită pentru popórele întregei lumi. — Fireşte! Nici că se putea altcum. Dór' propagatori ai omorurilor sunt, deci trebuiau sě se bucure, că au căpětat soţi.

*

Petrecerea „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“. Primim învitare la petrecerea de vară împreunată cu cântări, declamaţiuni şi joc, ce se va aranja Sâmbătă, la 7/20 Iunie 1903 în pavilionul de vară din grădina „Hermann“. Corurile se dirigéză de dl Candid Popa, învěţătoriu la şcóla de aplicaţie de pe lângă seminariul „Andreian“. O parte a eventualului venit curat este destinată fondului pentru împărţirea darurilor de Crăciun întrě săracii nostri. Inceputul la 8 ore séra. Preţul de întrare: pentru nemembri cor. 1.60 pentru membri cor. 1.20, pentru dame 1 cor. Bilete de întrare — séra la cassă.

Programul petrecerii e următoriul: 1. „Cucuruz cu frunza 'n sus“, cor mixt de G. Dima. 2. „Sub crěngi de soc“, cor mixt de H. Kirchner. 3. „Dorinţa“, de „***“, esecutată solo de dl Ioan Stanciu. 4. *a)* „Nóptea“, cor bărbătesc de ***; *b)* De-am avut de n'am avut“, cor bărbătesc de T. Popovici, cu solo de bariton, esec. de dl Nicodim Rusu. 5. „Duşmancele“, poesie de G. Coşbuc, declamată de d'şóra Elena Baciu. 6. „Pe livada de sub fagi“, cor mixt de G. Şorban. 7. „Hei leliţă din cel sat“, cor mixt de G. Dima. 8. „In pădure“, cor bărbătesc de T. de Flondor. 9. „Ziua învierii“, poesie de G. Coşbuc, declamată de dl Dumitru Axente. 10. „Cine n'are dor pe vale“, cor mixt de G. Şorban.

*

Ciclon uriaş în Ostul Asiei. Se raportéză din *Saigun*, că în nóptea din 7 spre 8 Iunie un ciclon puternic (vifor) a făcut mari pustiiri în Hannoi, Nam-Binch, şi Tai-Binch. Fórte mulţi locuitori indigeni au perit, ear' dintrě europeni o mulţime de ei au îndurat răniri şi contusiuni. Puterea ciclonului era aşa de mare, în cât a rěsturnat de pe ralii trei trenuri.

*

Operată în somn magnetic. Ziarele engleze raportéză despre o operaţiune făcută întrě împrejurări fórte interesante. Casul s'a întêmplat în oraşul Clapton, unde medicul *Aldrich* a operat pe o pacientă a sa după ce o adormise in somn magnetic. Pacienta era o femeiă în etate mijlocie şi avea la picior o bólă gravă, aşa că nu cu mult timp înainte a trebuit sě i-se scótă din picior părticele de os. Operaţia acésta trebuia acum repetată, dar' bolnava se temea grozav de adormirea cu cloroform. Doctorul Aldrich a făcut încercare sě-şi adórmă pacienta în somn magnetic, ceea-ce i-a şi succes în grad aşa de mare, că după câteva încercări de acestea putea s'o adórmă aşa de temeinic, în cât nici la cel mai mare sgomot nu se trezia. Aşa şi-a adormit'o şi în ziua operaţiei, apoi în presenţa mai multor medici a făcut operaţia, care a durat 25 minute. Când a trezit pe bolnava, aceea nu se plângea de nici o durere, numai mai târziu spunea că simte în picior împunsěturi ca de ac. Avea însě disposiţie bună şi după sěvêrşirea operaţiei a mâncat cu poftă. — Operaţia, respective adormirea acésta e ceva aşa de neobicinuit, în cât medicii, chiămaţi a nume de Aldrich sě asiste la ea, n'au creḑut în succesul ei şi au dus cu ei cloroform, pentru-ca în cas de lipsă Aldrich sě 'l aibă la îndemână. Nu a fost însě nici o lipsă de el.

*

Potopul — în ediţie de foc. In *Canada* (America) s'au aprins pădurile, cari în scurt timp s'au prefăcut în ocean de flacări, pe întindere de 3000 de miluri engleze. Multe oraşe au ars scrum, ear' în altele mulţime de ómeni au murit asfixiaţi de fum. Focul s'a întins până la pădurile *Ottavei*, cari asemenea au ars de tot, întinḑêndu-se bobotaia până la malul mării. Comunicaţia pe linia ferată Pacific, e întreruptă, din causa incendiului. Oraşul New-Braunschweig a ars scrum. Fumul se întinde nori de-asupra mării, întunecând vězduhul, aşa că vaporul „Deutschland“ în întunecimea produsă de fum a ajuns pe bancă (cóstă de năsip ori pétră în mare), de unde numai cu mare greu a putut fi urnit. Sute de măjerişti şi sălaşuri au fost pustiite de foc împreună cu vitele aflătóre pe câmp în calea focului, ear' dintrě ómeni au murit arşi ori asfixiaţi aprópe o miiă. — Cum spun telegrame de Vineri, focul nu era stins nici Vineri.

Un asemenea potop de flacări mai fusese în America în 1895 în statul Minesotta, cu care ocasiune au ars chiar şi ómeni refugiaţi în apa lacului, preste care se întindeau valuri de flacări de mărime îngrozitóre.

*

„Alungarea dracilor“. Un indigen din Honolulu bolind timp îndelungat şi nemai avênd încredere în putinţa de a 'l vindeca a medicilor europeni, sěptěmâna trecută a chiemat sě 'l vindece un vrăjitoriu indigen. Acesta după multe hocus-pocus a enunţat că bolnavul e cuprins de draci, cari trebuesc alungaţi din el. A luat deci un volum de Sf. Scriptură şi a dat bolnavului preste cap cu biblia până n'a mai putut. A pus apoi pe soţia bolnavului sě continue ea operaţia alungării, până sě recreéză el; după aceea s'a apucat de nou sě tóce în cap pe bietul bolnav, până ce bietul de el şi-a dat sufletul. — Drept onorar pentru buna lecuire, iscusitul vraciu a fost arestat, pentru ucidere.

FELIURIMI

Sîrma de telegraf — şi vremea. Trecênd pe lângă stîlpii liniilor telegrafice, adese-ori auḑim cum vîjee sîrma telegrafului, ceea-ce omul simplu şi-o esplică aşa, că în momentul acela telegraful e în funcţiune, se telegraféză şi de aceea vîjee sîrma. Adevěrul e însě, că vîjeitura acésta e provocată de curenţii atmosferici, cari premerg vremii grele: ninsóre, plóie, vifor etc. Profesorul polon Mr. Laska, unul dintrě naturalistii cari mai mult s'au ocupat cu studiarea causelor cari produc vîjeitura sîrmelor, a publicat acum de curênd un lung studiu într'o revistă polonă, în care arată că în cele mai dese casuri vîjeitura e produsă de apropierea timpului de plóie ori ninsóre, pe când vêntul în acéstă privinţă vine clasat în a treia categorie. In studiul menţionat Mr. Laska conclude, că studiarea acestor simptome va da cu timpul drept resultat, că pentru prevestirea timpului nu vom mai avé trebuinţă de barometru, făcênd acest serviciu sîrma telegrafului.

*

Adâncimea mărilor. Cunoştinţele cu privire la adâncimea, temperatura, curenţii, vietăţile şi alte însuşiri ale mărilor e de mare însěmnătate nu numai pentru navigaţiune, ci şi pentru ştiinţele naturale. In acéstă privinţă s'au câştigat date de fórte mare importanţă privitor la Oceanul-Atlantic cu ocasiunea aşezării cablului transatlantic (telegraful submarin transatlantic). Aceste date se vor îmbogăţí acum în měsură considerabilă, prin trassarea reţelei de *cablu în jurul pământului*, pe care o va face guvernul englez şi spre care scop s'au şi făcut unele lucrări pregătitóre (měsurări, sondări etc.) Din sondările făcute până acum în acest scop s'a constatat că în mijlocul Oceanului-Atlantic, de la nord spre sud se întind nişte munţi ale căror piscuri pe alocurea se înalţă până la 900—1000 metri preste suprafaţa apei; pe văi adâncimea oceanului e de 4—5 chilometri; în apropiere de Ecuator sub gradul 0·11 de latitudine sudică şi 18·15 de longitudine vestică sondările au aflat adâncime, de 7370 metri. In Oceanul-Indic adâncimea cea mai mare constatată până acum e de 6450 metri.

Societatea antreprenoră a cablului proiectat de guvernul englez, de altcum, nu şi-a terminat sondările. Când le va termina, le va da publicităţii într'o publicaţiune specială. Reţéua cablului e projectată a se începe la insulele S. Vincent, de unde preste ins. S. Elena se va întinde până la Cap-Land; de acolo atingênd insulele Mauriciu şi Carco va ajunge earăşi continent lângă Tremantle, în apropiere de Part la ţermurii sud-vestici ai Australiei, apoi earăşi pe fundul mării va tăia întreg Oceanul-Pacific, eşind la uscat la Vancuover la insulele Fidji.

Din public.*)

Dare de sémă şi mulţămită publică.

Cu ocasiunea producţiunii-teatrale aranjate în Agnita Duminecă 4/17 Maiu a. c., au binevoit a suprasolví următorii domni:

Francisc Schreiber, protopretor, Dr. Alecsandru Morariu, cand. de advocat şi George Borzea, paroch, câte 2 coróne, ear' Ioachim Părău şi Ioachim Trif, preoţi, câte 1 corónă. In numele comitetului aranjator şi în al tinerimei adulte şi şcolare, le aducem pe acéstă cale mulţămitele nóstre sincere.

Mulţămită aducem şi domnului *G. Pletos*, profesor în Năsěud, care ni-a pus la disposiţie piesa: „*Impěrăţia adevěrului*“ localisată de dómna soţie *Angela Pletos.*

In fine mulţămim poporului ţěran român şi străinilor de aprópe şi de departe, cari au luat parte în uuměr frumos la petrecerea nóstră. Cade-se sě mulţămim şi dlor învěţători Vêja şi Vinerean cum şi părinţilor tinerimei adulte din loc şi jur, cu concursul căreia am putut aranja producţiunea.

Agnita, la 19 Maiu 1903.

Ioan Paicu
pres. com. aranjator.

Sofia Lene
pres. Reuniunei fem. române, casieră.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primeşte rěspunderea.

Anunț.

Se caută **representanți desteri,** pe lângă provisiuni bune, în scopul **punerii în vîndare** a unei invențiuni, ce face epocă la facultatea de architectură (văpseli de fațadă resistente contra adversităților timpului) pentru architecți, constructori, zugravi, ș. a. [95]

Ofertele corĕspundĕtóre referințelor sunt a se adresa dlui **Eichner Árpád,** Budapesta, VII Damjanich-utcza 28/A.

3561—1903 szám polg. [91] 1—3

Hirdetmény.

Alolirott mint a Nagyszebeni kir. törvényszéknek folyó évi május hó 22 én 3056. szám alatt kelt végzéssel kiküldőtt eljáró biró, az 1893. évi január hó 3 án 356. S. M. szám alatt kiadott utasítás 61 §-sa alapján ezennel közzé teszem, hogy Rüsz község, egész határára kiterjedő tagositás iránti ügyében az előmunkálatok megkezdése jelesen.

1. Az érdekelt felek képviseletének rendezése.

2. A müködő mérnök megválasztása.

3. A költség előirányzat elkészitése iránt tárgyalási határnapul 1903. évi julius hó 4-ik napját délelőtt 9 órakor a Rüszi községi iródában kitüzöm, melyre mindazok, a kik a tagositás tárgya iránt tulajdoni czimén érdekeltek — azzal idéztetnek meg, hogy elmaradásuk a tárgyalás megtartását akadályozni nem fogja.

Egyuttal azon birtok rendezési mérnökök, a kik a müködő mérnöki teendőket elvállalni szándékoznak felhivatnak a szerződési pontozatok előterjesztése mellett ajánlataikat a kitüzőtt határnapig alolirthoz, vagy az érdekelt felekhez küldjék be.

A tárgyalásra a kultur mérnöki hivatal képviselője a 404—1903. számu átirat kapczau meghivatik.

Megemlitettik, hogy Rüsz község határa 4572 holdnyi területet — mint egy 9200 részletet foglal magában — melyből 1200—1400 holdnyi terület erdő és legelő.

Kelt Nagyszebenben a kir. törvényszék mint tagositá biróságnak — eljáró birájától — 1903. évi junius hó 10. napján.

Mihály
kir. törvényszéki biró.

Nr. 249 1903. [93] 1—3

Concurs

Pentru întregirea alor **trei posturi învĕțătorești** de la școla elementară din **Sebeșul-săsesc,** se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt:

1. Salariu fundamental de 600 cor., ear' după serviciu de 3 ani la acéstă școlă 800 cor.

2. Relut de cuartir și grădină 200 cor.

3. Cuincuenalele legale, cari se computā de la instituirea definitivă și serviciul neîntrerupt la acéstă școlă.

Cei cari vor fi instituiți la posturile acestea sunt datori sĕ cânte Dumineca și sĕrbătórea cu copíii în biserică, ear' cel designat de comitetul parochial sĕ cultive grădina școlară gratuit.

Concurenții au sĕ 'și aștérnă cererile instruite conform normelor din vigóre în terminul prefipt subsemnatului oficiu protopresbiteral și a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre poporului în biserică spre a'și arăta desteritatea în cântări.

Sebeș, 1/14 Iunie 1903.

Oficiul protopresbiteral:
Sergiu Medean
protopresbiter.

Publicațiune.

Comuna Sĕliște publică *pertractare cu oferte în scris* pentru **darea în chirie a „hotelului comunal“** pe un period de $4^1/_2$ ani de la *1 Iulie 1903 până în 31 Decembre 1907.*

Prețul de strigare e 2250 cor. și 5% a sumei ce se va investí în acuirări de imobile pentru lărgirea locului, în adaptări și în întregirea mobiliarului.

Pertractarea se va ține în *24 Iunie a. c. la orele 10 a. m.* la primăria comunală.

Vadiu e a se depune 100 cor.

Cauțiunea va fi jumĕtate chiria anuală în bani gata, hârtii de valóre ori hipotecă.

Sĕliște, în 14 Iunie 1903.

[90] 2—2 **Primăria comunală.**

Nr. 250/1903 [92] 1—3

Concurs.

Pentru **întregirea posturilor învĕțătorești** din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Sebeșului, se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Lancrĕm**, două posturi, cu salariu de câte 600 cor. și relut de cuartir și grădină de câte 60 cor.

2. **Daia**, două posturi, unul cu salariu de 200 cor. din repartiție și 400 cor. întregire de la stat, și al doilea cu salariu de 600 cor. din repartiție. Cuartir și câte un stânjin de lemne.

3. **Rĕhău,** cu salariu de 600 cor., cuartir și grădină sau relut 50 cor.; pentru înființarea și conducerea corului 40 cor.

4. **Cacova**, cu salariu de 400 cor. din repartiție și 200 cor. întregire de la stat, cuartir și grădină.

5. **Laz,** cu salariu de 600 cor. și relut de cuartir și grădină 40 cor.

6. **Căpâlna**, cu salariu de 600 cor., cuartir și lemne de foc.

7. **Șugag,** cu salariu de 600 cor., cuartir și lemne de foc.

8. **Petrifalĕu**, cu salariu de 400 cor. din repartiție și 200 cor. întregire de la stat, cuartir în școlă și lemne de foc.

9. **Sebeșel,** cu salariu de 600 cor., cuartir și lemne.

10. **Rĕchita**, două posturi, fie-care cu salariu de 600 cor., cuartir și lemne.

11. **Pianul-de-sus,** cu salariu de 600 cor., cuartir și lemne.

12. **Pianul-de-jos,** cu 600 cor. salariu, 50 cor. relut de cuartir și grădină și 1 stânjin de lemne.

13. **Vingard**, cu 600 cor. salariu, 50 cor. relut de cuartir și grădină.

14. **Deal**, cu salariu de 600 cor., cuartir și grădină.

Cuincuenalele se computā de la instituirea definitivă și serviciul neîntrerupt în respectiva comună.

Cei cari vor fi instituiți la posturile acestea sunt datori sĕ cânte Dumineca și sĕrbătórea cu copíii în biserică și la însărcinarea comitetului parochial a cultiva grădină de pomărit.

Concurenții au sĕ 'și aștérnă cererile instruite conform normelor din vigóre, în terminul prefipt, subsemnatului oficiu protopresbiteral și a se presenta în vre o Duminecă sau sĕrbătóre poporului în biserică spre a'și aráta desteritatea în cântări.

In conțelegere cu comitetele parochiale.

Sebeș, 1/14 Iunie 1903.

Oficiul protopresbiteral:
Sergiu Medean
protopresbiter.

---

[87] 3—3

Concurs

La postul de **învĕțătoriu** în comuna bisericéscă gr. or. **Băița,** protopresbiteratul Zarand, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post sunt:

1. 500 coróne din repartițiune pe credincioșii bisericei.

2. 100 coróne din cassa bisericei.

3. 64 coróne pentru lemne din cassa comunală.

4. 1 corónă de la fie-care înmormêntare unde va fi poftit.

5. 20—30 coróne de la umblarea cu sfânta cruce la botezul Domnului.

6. 10 coróne pentru participarea la conferențele învĕțătorești.

7. Cuartir liber în localul școlei și grădina școlei.

Competenții la acest post, vor avé sĕ se presenteze înainte de alegere în vre o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Alesul va fi obligat a instrua băieții în cântările liturgice și a cânta cu ei la sfânta liturgie, a ține școlă de repetiție cu băeții de la 12—15 ani în orele ce se vor staverí de comitetul parochial, și a conduce corul bisericesc de adulți deja înființat. Competenții au a-și subșterne petițiunile instruite conform normelor din vigóre preaonoratului oficiu protopresbiteral gr. or. al Zarandului în terminul deschis.

Din ședința comitetului parochial ținută la 4 Maiu a. c.

Băița, la 8 Maiu 1903.

George Drăgan
presidentul comitetului.

Lazar Perian
not. com.

Pentru protopresbiterul Vasile Damian:
George Părău.

Vocabulariu portativ german-magiar-român, magiar-german-român și român-german-magiar, de Heinrich Schlandt, prof. gimn. Prețul unei părți singuratice este 20 fil.; tóte trei părțile broșate la olaltă costă 60 fil., plus 5 fil. porto postal.

Librăria archidiecesană.

Amicul poporului îndreptătoriu în cause administrative și judecătorești pentru poporul român, de **Titu Vuculescu,** pretor. Prețul 1 cor. Se póte procura de la **Librăria archidiecesană** din **Sibiiu.**

Important pentru fie-care om!

Desfacere totală cu prețul cel mai eftin, numai cu fl. 2·95 o garnitură admirabilă din 14 bucăți prețióse, juvaericale etc.

Important pentru fie-care om!

1 orologiu de busunariu, anker remontoir de nickel, marca „System Rosskopf Patent“, cu capace gravate frumos, regulator precis, 3 ani garanție și cutie.
1 Lanț elegant panțerat, suflat sau nickelat dimpreună cu acățător sistem parisian.
1 ac de cravată aurit cu imitație de briliante.
1 părechie nasturi pentru manchete auriți marca „Garantie“.
1 garnitură nasturi (botoni) auriți pentru gulere și pepturi, constând din 5 bucăți.
2 inele de aur cu pétră elegantă.
1 oglindă de busunar în cutie.

Acestea 14 prețióse și admirabile obiecte dimpreună cu orologiul remontoir anker se predau numai cu 2 fl. 95 cr. prin rambursare sau prin trimiterea înainte a sumei la firma: ***Brüder Hurviz,*** *casă de esport,* ***Krakau*** *Stradom 17 (Oesterr.)*

Neconvenind a le returna în 8 zile primind banii înapoi fără ca cumpĕrătorul sĕ fie cu ceva prescurtat. — Catalóge bogat ilustrate cu tot feliul de juvaericale, se trimit gratis și franco. [61] 8—10

Agenți se caută.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret**

vindecă și învioréză pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosesce contra *durerilor de cap si dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni și picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui* și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Prețul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copíi și femei de constituție fórte slabă.

[2] 1—8

Espediție din centru și locul de vêndare pentru țéră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colțul strada Kálmán.

Cea mai nouă carte de limba magiară pentru școlele poporale române.

a apărut în editura lui **W. Krafft** în Sibiiu:

Carte de cetire și gramatică maghiară pentru școlele poporale cu limba de propunere română. De Dr. A. Schullerus și I. Popovici.

Partea primă. 8° mediu. 88 pag. Prețul legat C. —·50.

Partea a doua. 8° mediu. 285 pag. Prețul legat C. 1·70.

In legătură cu aceste cărți stă:

Manual pentru propunerea limbei maghiare în școlele poporale cu limba de propunere română. (Indigitări metodice și schițe de lecțiuni.) De Dr. A. Schullerus și I. Popovici. 8° mediu. 47 pag. Prețul broș. C. —·60.

Păreri despre aceste cărți:

„Cărțile de cetire ale dlor Schullerus și Popovici, întrebuințate conform indigitărilor metodice cuprinse în manualul amintit, vor scóte din școle formalismul sec. Ele dau viéță învĕțămêntului, îl fac interesant și conduc pe elevi așa zicênd jucându-se la învĕțarea limbei magiare. Metodul urmat de domnii autori în adevĕr e cel mai natural și ușor atât pentru învĕțători cât și pentru elevi. Pentru învĕțători e de mare preț manualul, care 'i conduce pas de pas, dând preparațiuni întregi și indigitări metodice amĕnunțite și ușurând în mod însemnat gréua lucrare a învĕțătorilor. — Aceste cărți ni-se par cele mai bune întrĕ câte avem noi pentru propunerea limbei magiare.“ *„Tribuna“, nr. 133/1902.*

Comisiunea școlară referéză în ședința Sinodului archidiecesan, ținută la 19 April 1903 „asupra ‚Manualului și cărții de cetire‘ de Dr. A. Schullerus și I. Popovici … propunênd sĕ fie admise, după-ce din punctul de vedere pedagogic sunt deja censurate prin Consistoriu.

[88] 1—5 *„Telegraful Român“, nr. 44/1903.*

In conferența învĕțătoréscă din cercul Sĕliște, ținută în Gurariului la 25 April 1903, „dl Petru Giura își cetește elaboratul despre studiul asupra manualelor din limba magiară pentru școlele poporale și propuneri asupra celor mai bune și practice de folosit. Prin o amĕnunțită și instructivă espunere arată metódele, cari se folosesc la învĕțarea unei limbi străine, metóde pe basa cărora sunt apoi compuse diferitele manuale didactice. Critică rînd pe rînd manualele din limba magiară, cari se folosesc în școlele nóstre, și în fine recomândă a se folosí manualele din limba magiară edate de Dr. A. Schullerus și I. Popovici, pe cari le află mai corĕspundĕtóre, mai practice. Conferența recomândă introducerea manualelor lui Dr. A. Schullerus și I Popovici în școlele din acest cerc.“ *„Telegraful Român“, nr. 52/1903.*

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian,

Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane,

Nr. 62 Sibiiu, Sâmbătă 7/20 Iunie 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinatate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Autonomia.

Sibiiu, 19 Iunie n.

Nu credem sĕ se afle membru în sinul conlocuitórei naţiuni magiare, care sĕ zică din plină convingere că nu 'i trebue aceea pentru-ce luptă cu atâta energie partidul kossuthist: *armată naţională magiară*.

Şi totuşi, covêrşitórea majoritate a bărbaţilor politici magiari şi-a dat bine séma de împrejurările în cari trăim, şi nu numai că nu întră în luptă alături cu kossuthistii pentru armata independentă magiară, ci condamnă chiar lupta acestora, ca înscenată la timp nepotrivit.

La fel stăm şi noi cu *autonomia Ardélului*.

Nu este Român care sĕ crédă că n'ar fi bună, dacă s'ar puté cumva sĕ o căpĕtăm. Dar' e mare cercul acelora, — am puté sĕ zicem că formézā şi la noi covêrşitórea majoritate, — cari îşi dau bine séma de împrejurări şi ştiu, că dorinţa acésta e astăzi nerealisabilă, pentru că *pe teren legal*, — terenul pe care stă partidul naţional român, — ea nu póte fi câştigată în veci şi pururea.

Atunci pentru-ce am trecut în programul nostru naţional un punct despre care ştiam că e nerealisabil?

Venerabilul domn *Parteniu Cosma* a făcut anul trecut, în colónele acestui ziariu, genesa programului naţional român. Din scrisele sale, ear' cei mai în etate din propriile cunoştinţe, ştim că din cari anume motive.

La compunerea programului aveam în partid numĕroşi fruntaşi, cari în întréga lor viéţă pentru acest ideal au luptat, şi cari au fost ajuns odată sĕ şi 'l vadă chiar şi realisat, sĕ vadă înfiinţată autonomia Ardélului, aşa cum au fost visat'o ei şi cum ei o doriau, cu dietă în care elementul român sĕ fie representat amĕsurat forţelor sale numerice, şi cu limbă oficială română, de jos de la comună până sus la guvern.

Omeni cari au avut astfel de zile frumóse naţionale nu puteau sĕ şi-le uite aşa uşor, şi nu puteau sĕ renunţe la dorinţa şi la speranţa de a se întâlní earăşi cu ele.

Era greu sĕ renunţe la autonomia Ardélului un *Bariţiu*, un *Dr. Raţiu* şi alţii, cari au luptat atât de mult la 1861 pentru-ca sĕ esopereze convocarea dietei de la 1863/4, şi cari au dus o luptă atât de energică la 1865, când visul lor cel de aur, realisat pe un moment, se afla pe pragul de a dispăré pentru totdeuna.

Era greu sĕ abzică de speranţa de a mai vedé odată reînviată autonomia Ardélului aceia, a căror minte nu era frământată de cât de diploma leopoldină de la 1691, de diploma alvinţiană de la 1693, de sancţiunea pragmatică de la 1722 înarticulată la 1744, de jurămintele domnitorilor depuse la urcarea pe tron şi trecute tóte în diplomele de inaugurare, de diploma din 20 Octobre 1860 şi patenta din 26 Februarie 1861, şi de alte multe documente şi fapte, din cari ei nu puteau sĕ concludă alta, de cât că s'a făcut greşélă când s'a cassat autonomia Ardélului, garantată pentru totdeuna prin tóte aceste documente citate şi prin multe alte promisiuni făcute din partea domnitorilor de pe vremuri.

A le fi luat acestor bărbaţi ai frumosului nostru trecut şi speranţa, ilusia de a se mai puté întâlní cu zile cum au fost acelea pe cari ei de fapt le-au avut, — ar fi însemnat se le luăm viéţa!

Iată de ce a fost luată deci în program autonomia Ardélului.

Noi însĕ, cei de astăzi, cei din noua generaţie, nu cunóştem nici bucuriile pe cari ei le-au avut când şi-au vĕdut pe un moment visul cu ochii, nici durerile simţite din partea lor atunci când l'au perdut.

Noi în starea în care ne aflăm ne-am născut, în ea am crescut. Şi e ştiut, că cel-ce orb se naşte, nu cunóşte plăcerile omului înzestrat cu puterile vederii. Cel-ce se naşte în lanţuri nu ştie cum e fără ele. Greutatea lor, cum zice *Eötvös*, numai atunci o póte cuprinde cu mintea, când se vede rĕmas fără lanţuri.

Iată de ce noi, generaţia tineră, trecem uşor, fórte uşor preste punctul prim din programul naţional, şi-l punem la o parte, ca un lucru ce ne împedecă în acţiunile nóstre politice.

Suntem ca cei din Elsaţia şi Lorena. Pe vremea când au fost rupte provinciile acestea de la sinul mamei lor, de la sinul Franciei, o mare de plângere, de durere şi tînguire se deslănţuise de la o margine până la cealaltă. Astăzi însĕ poporaţiunea e împăcată cu sórtea şi cu regimul german, pentru-că în mare parte a ei în situaţia acésta s'a născut şi în ea a crescut. Tânguirile de odinióră nu le cunóşte de cât ca nişte cântece din bĕtrâni.

Aşa şi noi. Nu are pentru noi autonomia farmecul pe care l'a avut pentru înaintaşi, fiind-că noi n'am cunoscut-o. Şi astăzi nu ştim alta despre ea, de cât aceea ce ştim despre câte un cântec bĕtrânesc: că e dulce, duios şi estrem de covêrşitoriu.

Dar' urmarea nu e că trebue *sĕ abandonăm* cu desĕvêrşire punctul prim din programul nostru naţional. Nu acésta e espresiunea potrivită, şi nu acésta e intenţiunea celor-ce nu 'l pot accepta deocamdată. Sĕ nu 'l abandonăm, ci *sĕ 'l luăm numai de la ordinea zilei*, pentru a reveni asupra lui atunci când ne vor permite împrejurările! Pentru-că vom fi datori sĕ revenim asupra lui. Dacă nu noi, urmaşii nostri. Datori demnităţii nóstre naţionale şi memoriei celor-ce viéţa întrégă au luptat pentru realisarea acestui ideal!

„Gazeta Transilvaniei“ nu e mulţămită cu primul nostru din numĕrul 60, întitulat *„Spre solidaritate“*. Ca organ al pasivităţii bine face că nu e mulţămită, ci ia posiţie în contra rĕspândirii ideilor activiste. Işi face numai datorinţa. Nu face bine însĕ *„Gazeta Transilvaniei“* că nu ne combate cu argumente, la cari eventual sĕ putem rĕspunde, pentru-că numai aşa ne-am puté înţelege. Un lucru voim însĕ sĕ fie bine stabilit. Ziariul nostru a fost totdeuna pentru activitate. Cum pot crede deci domnii de la *„Gazeta“*, că acum, când vedem activitatea inaugurată, noi am puté sĕ ne schimbăm părerile şi sĕ ne punem în rînd cu ei, apărênd pasivitatea? Mai departe, ziariul nostru totdeuna a scris, dar' mai ales în preajma conferenţei naţionale de la 1892, — ştie *„Gazeta“* fórte bine, — că: *„în programul naţional sunt două puncte, cari dacă se vor şterge, s'a ajuns la solidaritatea cea mult dorită între Români“*, pledând pentru luarea acestor două puncte de program (1 şi 9) de la ordinea zilei. Cum pot aştepta deci domnii de la *„Gazeta“*, ca acum, când cercuri largi îmbrăţişézā ideia, noi sĕ venim şi sĕ strigăm: Staţi pe loc, că nu e bine aceea ce de la noi aţi audit întâiaşidată?.. N'avem ce face, dacă curentul e aşa, cum noi îl vedem. Ear' a nu-l vedé aşa cum e, însemnézā a nu vedé — pădurea de arbori.

Monarchul la Budapesta.

Ziarele din capitală scriu, că Maiestatea Sa Monarchul va sosí astăzi sau mâne la Budapesta, pentru-ca membrii noului guvern ungar ací sĕ pună jurămêntul de credinţă în mânile Maiestăţii Sale.

Noul cabinet. Până în momentul scrierii acestor şire n'avem nici o ştire despre modul compunerii noului cabinet ungar. Sigură e până acuma numai întrarea în noul cabinet a baronului *Fejérváry* la apărarea ţerii, a lui *Hieronymi* la comerciu şi comunicaţie, şi a lui *Berzeviczy* la culte şi instrucţiune publică. După sosirea sa de la Viena, contele *Tisza István* a mers la clubul liberal, unde i-s'au făcut sgomotóse ovaţiuni din partea deputaţilor guvernamentali, cari erau de faţă în numĕr aprópe complet. De unde se póte deduce, că nu sunt adevĕrate ştirile ziarelor oposiţionale, că contele *Tisza* ar întimpina greutăţi chiar şi din partea partidului liberal în jurul formării cabinetului.

Invingerea obstrucţiei. Scriu ziarele din Budapesta, că contele *Tisza István*, şeful noului cabinet ungar, astfel ar avé intenţiunea sĕ combată şi învingă obstrucţia, că ar introduce şedinţe permanente, cari sĕ dureze ziua şi nóptea, fără întrerumpere, până la obosirea oposiţiei şi votarea obiectului de la ordinea zilei.

Politica de naţionalităţi a baronului Bánffy. Baronul Bánffy continuă cu articolele sale, menite sĕ dee direcţie nouă în chestia naţionalităţilor, ducêndu-o la resolvire. Cel mai nou articol de acest cuprins al baronului Bánffy e întitulat: *„Politica magiară de naţionalităţi şi niţel drept penal“*. In firul acestui articol baronul publică un project de lege, în care e supusă pedepsirei aspre ori-ce cerere sau primire de bani din partea cetăţenilor ungari, fie de la stat străin, de la domnitor străin, *de la societăţi ori particulari din alt stat*, *şi fie că banii se cer sau se primesc pentru scopuri bisericeşti, şcolare, sau spre ori-ce alt scop naţional.* Se vede că baronul Bánffy avea gata projectul acesta de lege, compus din 6 paragrafi, pe vremea când era ministru-president, şi numai căderea sa de la putere l'a împedecat în a-l presenta parlamentului spre votare. Baronul Bánffy e de credinţa, că projectul seu de lege corespunde pe deplin scopului, şi póte contribuí mult la apărarea intereselor *„statului unitar naţional magiar“*, la a cărui clădire cei de un gând cu baronul lucră de mult şi cu multă rîvnă. Ideia e într'adevĕr genială. Sĕ faci resolvirea chestiei naţionale cu ajutoriul *„codului penal!“*

Sinaia.

— Impresii. —

Sibiiu, Iunie.

Par'că o vĕd şi acuma surîdênd cu zimbetu-i de fecióră, străjuită de giganţii cu braţe multe întinse spre ceriu, — Sinaia, oraşul de vrajă.

Departe de căldura năbuşitóre a câmpiilor României, în creştet de munţi au zidit'o par'că bĕtrânele ursîte, ca sĕ fie o podóbă a ţerii şi légănul unei dinastii de crai.

Ce contrast întrĕ odinióră şi acum! Cu gândul mĕ duc înapoi în nóptea vremurilor. Vĕd figurile fioróse ale tâlharilor, făcêndu-şi drum cu topóre prin desişul nestrăbătut al codrilor, prin văile prăpăstióse ale Bucegiului, vĕd pe potecile urşilor coborînd în vale bătrânii sihastrii, cu ochi stînşi, adânciţi în orbite. Numai ei şi pustiul erau în vremuri pe ací. — Şi acum, — e nălucire, ori adevĕr?... O viéţă veselă şi vióie ni-se arată, o lume de ómeni se adăposteşte în umbră de palate. Dintrĕ frunze şi flori se desprinde chipul celei mai măreţe panorame, ca o lume din poveştile arabe: ceriul şi pămêntul pare-că se împreună spre a crea paradisuri.

De pe platoul cu parcul, de unde vedi munţii cum se urzesc în linii mari şi capriţióse, o luăm înainte pe o stradă îngustă, ca sĕ ajungem la mănăstire. Un sgomot nedesluşit de cântece şi musică se aude dinspre citadela corpului de gardă. Inainte cât vedi cu ochii un amestec baroc de vile, de clădiri în stiluri medievale, cu balcóne şi fereşti mărunte. Din loc în loc dughene şi birturi, copiii sburdalnici se sbenguesc de-a valma printrĕ gospodarii aşedaţi în jur de mese la câte-o halbă. La o rĕspântie un individ cu pĕrul lung, o espresie de ştrengar şi-a desfăcut pe un aşternut de frunză marfa, — tot feliul de mărunţişuri, — şi strigă cât îl ia gura: „Eftin, mon cher, eftin! Briliant din coróna lui Mihaiu-Vitézul, vrednic două regate, dar' eu nu cer pentru el nici 5, nici 3, nici un leu barem. Nu, fereşte dómne, nu îl vênd, îl cinstesc, — 30 bani, boerilor! Briliant, singur singurel pe lume, cum nu s'a mai vĕdut; minunaţi-vĕ şi cumpĕraţi!“

N'avem în'cotro, luăm câte-ceva şi apoi trecem înainte. Câţiva paşi încă şi ajungem la mănăstirea vechiă. Două patrulatere de ziduri gróse o formézā, în care chiliile călugărilor par scobite, adevĕrate meterezuri cu ferestri mici şi fortificate. In mijlocul unui quadrilater o bisericuţă se ridică cu pĕreţii bĕtrâni şi gârbovi, apoi un paraclis şi o fântână cu apă limpede şi rece.

Părăsind incinta mănăstirei trecem prin strada *Carmen Sylva*, întinsă pe ţermul drept al părĕului *Peleş*. De pe un podişor pironit în cóstele lui, vedi torentul, ce se rostogoleşte la vale în vîrtejuri sĕlbatece. Stânci enorme îi aţin calea. Peleşul rĕsfăţat şi furios cum e, se face tot spumă de nĕcaz, se frământă şi svêrcoleşte în sbuciumuri cumplite, — dar' totuşi isbuteşte: sfredeleşte, ori dărîmă stânca şi trece înainte.

Cu dînsul stătea adese-ori de vorbă regina-poetă în *„Robia Peleşului“*, şi-l făcù sĕ se mai cuminţiască şi sĕ slujéscă regelui, fără nici o împotrivire. „Porunceşte astăzi regele: „Peleşule, adù apă!.. „Peleşul se urcă până sus la acoperiş; Peleşule, dă lumină, Peleşul dă fuga în turbinele din cari ese flacăra electrică. Trebue vre'o cădere de apă de sus? — sare în sus; trebue vre'un lac? — se întinde. Ici curge ca fântână, colo ţişneşte ca havuz, şi până pe masa Regelui sare în sus spumând, şi face sĕ se audă în şoptit ca de isvor în vasul de marmură din sala maurică din palat“.

Şi din ce mergem înainte, Sinaia se desfăşură tot mai mărétă înaintea nóstră. Vile fără numĕr, cupole frumos alcătuite, turnuri ascuţite, balcóne şi galerìi aeriene. Un drum alb şi bine întreţinut şerpueşte prin o dumbravă cu flora cea mai minunată. Castani trunchioşi şi braḑi de-oparte şi alta a drumului, ear' pitulaţi în umbra lor stau maslini şi leandri. Un omĕt de flóre acopere pajiştea umplând vĕzduhul de odoruri.

Şi e atâta bogăţie de colori şi frumseţă în acéstă regiune de farmec, o strălucire ca din poveste. Un freamĕt duios adie din pădurea ce se avêntă în dosul Peleşului..... Şi cum mergi aşa ispitind natura acésta veselă, sublimă, spiritul tĕu sbóră înălţat de pe pămênt la ceriuri. De când a trecut dintru început pe ací *Carmen Sylva*, ca o zină a poesiei, nu e pisc, ori prăpaste, nu e isvor ori peşteră, care sĕ nu i-se fi destăinuit, sĕ nu-i fi inspirat geniul. Şi florile şi noródele şi păraele şi munţi, vîrfurile cu profile fantastice, — Vêrful cu dor, Caraimanul, Omul, Furnica, — îţi şoptesc poveşti minunate din trecutul lor, planând ca nişte suflete întraripate în slava ceriului.

Intr'o ramă de verdéţă, cum nu şi-o póte închipuí fantasia mai frumósă, ni-se înfăţişéză de-odată „*Castelul Peleş*“.

„Sĕ se ridice acest castel şi sĕ fie légănul dinastiei nóstre!“ a poruncit Regele, şi iată-l înainte-ţi, plăsmuit de fantasie şi zidit de măestri făimoşi, palatul chimeric, aici în inima munţilor, în aerul recreator al Carpaţilor. Regina a pus pecetea imaginaţiei sale înfocate în formele acestei alcătuiri măestre, a adus un tribut neperitor amintirei pióse a scumpei sale copile *Maria*, care în nóptea de agonie ar fi strigat mereu: „Vreau sĕ merg la Sinaia, mamă, sĕ beau apă din Peleş“.

Faţadele cernite, pridvórele cari încing trupul clădirei, galeriile svelte ţintuite la etagele turnuleţelor, acoperişul cu mansarde graţióse — tóte, tóte dau reşedinţei regale o înfăţişare nu se póte mai romantică. Statue ascunse în chioscuri de verdéţă, covóre cu desemnuri de flori împrejmuesc curtea de onóre. In faţa castelului sunt aşeḑate trofee din rĕsboiul pentru neatârnare, tunuri luate de la Turci şi pórta Vidinului, găurită de glónţe şi ghiulele — un suvenir de victorie oferit de ostaşii români Căpitanului lor, care i-a dus la luptă şi biruinţă, a fondat o Românie tare, unită pe muncă şi pe libertate. O esprimă dór' acésta aşa de admirabil şi placa bardului naţiunei, pusă în temeliile castelului Peleş:

Eu Carol şi al Meu popor
Zidit-am într'un gând şi dor:
In timp de luptă al meu regat,
In timp de pace-al meu palat.

O palmă de loc de ací şi dai de castelul Principilor şi Foişorul, clădite tot în stilul renaşterii germane. Stâncile ce spânzură de-asupra nóstră, ai zice, că vreau sĕ iee ceriul cu asalt, aşa-s de înalte, ear' stejarii şi braḑii se încovóie sub povara bĕtrâneţelor ori cad clae pe grămadă unul preste altul.

Am ajuns la „*Cuibul Principesei*“, foişorul suspendat în albăstrimea ceriului de vêrful unor braḑi giganţi. De ací o vedere majestósă ni se ofere. De la cătunul Isvor preste Poiana-Ţapului, Buşteni şi până departe la Predeal se întinde acest cerc ţermurit spre méză-nópte de piscurile Carpaţilor. Colo jos oraşul Sinaia vueşte, un mozaic de vile şi parcuri. Priveşte numai acele terase, cum tremură de fericire, prelungite pe cóstele din faţa Piscului Cânelui, şi mai jos Prahova, spumegând de mânie, că mâna omenéscă i-a pus în spate calea ferată şi poduri.

La rentórcere către castelul Peleş o nouă surprindere ni-se prepară. Sórele apunând aruncă şuviţi de lumină pe plăcile de aramă de pe învĕlişul castelului, ear' în geamurile ferestilor aprinde candele de aur şi pune reflexe purpurii pe jghiaburi. In moţul spumos al apei havusului se urzesc curcubeuri, piscuri şi văi, castele şi parcuri strălucesc ca scăldate în purpură. Când apoi umbrele serii, ca o pânză négră se aştern preste acéstă panoramă de farmec, pare-că înălţimile se fac şi mai mari, văile se atunḑesc şi mai mult şi un fior de taină străbate acéstă regiune. Minute întregi privim acéstă feerie, când de odată în mijlocul oraşului un punct roşu se arată, apoi un altul şi ear' altul şi într'un moment e tótă Sinaia înstelată. Globuri arḑĕtóre ca nişte alee lungi de lumină se întind de-alungul bulevardului Ghica, ear' platoul de-asupra Prahovei îl încinge un brîu de juvaere schinteitóre cu radii de lumină. Când Sinaia pluteşte în lumina de séră, vraja ei e fără păreche în lume.

— — — — — — — — — — — — —

In ziua de Rusalii Sinaia a fost în mare sĕrbătóre. Mănăstirea sf. Treimi, zidită din nou pe vechile temelii şi înzestrată cu comori nepreţuite de artă, s'a sfinţit cu o rară splendóre.

Inalt Preasânţitul primat al Ungro-Vlahiei însuşi cu soborul mănăstirei, apoi Regele, Regina, Prinţii şi ministrii au venit sĕ deschidă porţile noului Sion, ca sĕ între într'însa împĕratul măririi“.

Inlăuntrul bisericii podóbe măreţe îţi farmecă privirea. Tîmpla, o lucrare măéstră în stil bizantin, cuprinde icónele împĕrăteşti şi ale apostolilor de proporţii imposante. Svera şi procoveţele sunt lucrate în stofă de aur, cu broderii de mătase, perle şi picturi. Pe păreţii bisericii o imaginaţie fără frîu se reflectéză din chipurile sfinţilor cu fruntea înviorată de razele credinţei, cu ochii perduţi în fericire divină. In mijlocul bolţii înalte e suspendat un candelabru tot aur, cu multe zeci de braţe, ear' fixat sub sticlă e epitaful bisericii de o rară bogăţie. De-o parte şi alta a năiei stau tronurile regale aurite, juvaere de jingăşie şi eleganţă; veḑi apoi ferestile în vitrouri, reliefele desghiocate din marmuri de Carrara: tóte espresii de măreţie în vestmêntul neperitor al artei. E de douĕ-ori sfânt acest loc, căci între păreţii lui stăpâneşte spiritul dzeesc întrupat în marmură, colori şi lumină, ceriul, cum şi-l creéză închipuirea vie a artistului.

Sfinţirea se termină în sfîrşit. De sus de pe treptele de la întrare monarhul vorbeşte poporului seu. Urale nesfîrşite rĕsună amestecate cu sunet de fanfare. Dragostea aceea necurmată, acea desfrênare de admiraţie pentru cel dintâiu Român, asta e ce nu se póte descrie. Ear' apoi, când regina se arată, cu prinţişorii de mână, mulţimea se estasiază. De-a dragul sĕ-i priveşti pe acesti crăişori, el un mic Fĕt-frumos cu ochii mereu neastêmpĕraţi şi buzele tremurânde, ea, mica Elisabeta o.... dar' s'o spun verde: puneţi-i aripi şi veţi avé atunci un înger ca toţi îngerii!

In pavilionul de pe terasă, care domină platoul din faţa mănăstirei, se serveşte o masă simptuósă. Regina, informată că cine şi de unde suntem, ne distinge cu priviri încurajatóre, însoţite cu fermecătoriul ei zimbet, ear' mica principesă nu-şi mai ia ochii de pe elevele şcólei nóstre din Sibiiu, cari de fericite ce sunt, nici că mai voiesc sĕ ştie de plóia de flori ce cade potop asupra-le, şi nici de uralele ce li-se aduc de către dignitarii din suită. Românul nu-şi tăgădueşte dór' firea nici-unde. Faţă de străini sau de ai lui el e inimă caldă, numai afecţiune, numai drăgălăşie şi gentileţă. Grijit-au şi de astă-dată fraţii nostri din ţéră, ca suveniri scumpe sĕ ducem cu noi din Sinaia, oraşul de vrajă.

V. P.

Măcelul din Belgrad.

Ziarele mai mari europene şi-au trimis raportori speciali la Belgrad, pentru-ca la faţa locului sĕ adune date şi informaţiuni despre modul cum a decurs acolo sguduitórea tragedie din sĕptĕmâna trecută.

Rapórte lungi şi fórte detailate au adus deci tóte, despre cele vĕḑute şi auḑite de raportori în Belgrad, dar' rapórte fórte divergente în păreri, aşa că *adevĕrul* încă tot nu se ştie despre gróznicele întêmplări din capitala Sêrbiei.

Mai aprópe de adevĕr ni-se pare a fi descrierea pe care o publică „*Fremdenblatt*“, organul ministrului nostru de esterne, probabil pe basa raportului autentic, primit de la legaţiunea austro-ungară din Belgrad. E următórea:

„Mercuri, la casina oficerilor, s'a ţinut ultima adunare secretă a oficerilor, sub presidenţia colonelului Misici.

Oficerii, risipiţi prin cafenele, s'au dus la ora 1 nóptea în 8 grupuri la palatul regal, unde tocmai se terminase un concert.

Rudele Reginei Draga se îndepărtaseră în trăsuri.

Indată după aceea au apărut la conac doi generali cu un batalion din regimentul al 6-lea.

Adjutantul regelui, Panajotovici, complice în conjuraţie, a deschis, fără sgomot, pórta cea mare de fier de la grădină.

Jandarmii curţei, alarmaţi, au alergat trăgênd focuri de puşcă. S'a încins o luptă în care au fost mai mulţi răniţi.

Un alt adjutant al Regelui, colonelul Naumovici, alergând a urat bunăvenire conjuraţilor şi a desarmat pe jandarmi, deschiḑênd cu o cheiă falsă uşa de la catul de jos.

Atunci adjutantul, generalul Petrovici, a apărut ţinênd în mâna dréptă un revolvĕr, ear' în cea stîngă o sabie.

El a strigat:

— Ce voiţi?

— Voim pe Rege şi pe Regină!

— Daţi-vĕ înapoi!

Atunci un locotenent a ucis pe generalul Petrovici cu un foc de revolver.

In acelaşi moment, la un semnal dat, s'a stins lumina electrică.

In mijlocul unui mare întunerec, 30 de oficeri au urcat pe dibuite scara pĕtrunḑênd în anticamera apartamentelor private ale Suveranilor.

Ací au găsit luminări, pe cari le-au aprins şi, apoi, au căutat cu revolverul în mână prin tóte camerele.

Ei credeau că Suveranii fugiseră deja.

Un jandarm, care dormia în coridorul ce uneşte vechiul palat cu cel nou, a încercat sĕ se opună la acea invasiune. El a fost ucis.

Intr'o odae vecină s'a găsit ascuns un servitor al Reginei. Acesta a tras un foc de revolver, rănind de mórte pe căpitanul Dimitrievici.

Servul fù obligat a trada refugiul Suveranilor, apoi l'au ucis cu focuri de revolver.

Colonelul Maşin şi adjutantul Naumovici au luat atunci comanda operaţiunilor.

Conjuraţii s'au găsit în faţa unei mici uşi de fier închisă în mod ermentic.

Naumovici a strigat: „Ací se află ascuns Alexandru cu prostituata sa. Aduceţi securi“.

„Vom face ca uşa sĕ sară în aer“, strigară oficerii.

Uşa însĕ a resistat la tóte loviturile teribile de topor ce i s'au dat.

Conjuraţii au strigat atunci: „Alexandre, deschide“.

Nimeni n'a rĕspuns.

In acest timp câţiva oficeri de geniu au alergat cu cartuşe de dinamită şi au făcut sĕ sară în aer acea uşă de fer prefăcêndu-o în bucăţi.

Căpitanul Miljkovici şi adjutantul Naumovici au fost ucişi de esplosie şi mutilaţi în mod oribil.

Conjuraţii s'au repeḑit atunci în odaie, care era în întunerec. De ací au năvălit în alte camere şi salóne, tóte în întunerec.

In fine colonelul Maşin a descoperit în dosul unei grele draperii un mic buton de fildeş, pe care apăsându-l, s'a deschis o uşă secretă.

In acea odaie Regele şi Regina, desperaţi, se ţineau strîns îmbrăţişaţi.

Regele, despărţindu se de Regină, înaintéză.

FOIŞÓRĂ

Viéţa şi activitatea sfântului Atanasiu!

După Ios. Fisch, de Octavian Mureşan.

(Urmare).

Partisanii lui Arie şi ai lui Melitiu luaseră parte la sinodul din Nicea în speranţă că învĕţătura lor va fi recunoscută. Deóre-ce acésta nu s'a întêmplat, nu erau nici decum învoiţi a se supune decretelor sinodului. E drept, că dogma credinţei statorită de sinodul din Nicea a fost subscrisă de cei mai mulţi episcopi ariani, şi chiar şi de Eusebiu din Nicomedia. Arie însĕ şi încă cu 2 episcopi din Egipet persistau în eresia lor şi au fost exilaţi în Illyricum. Partisanii sei însĕ s'au supĕrat foc, şi cercau totul, ca sĕ-i procure satisfacţie şi învingerea învĕţăturei sale.

In decursul acestor turburări murì episcopul Alexandru la anul 328 în Alexandria, şi de urmaş al sĕu fù ales Atanasiu. Prima sa grijă a fost restabilirea păcii şi a liniştei în episcopia sa şi spre scopul acesta făcù o călĕtorie canonică.

Intr'aceea, prin mijlocirea Constanţei, succese lui Arie a dobândí dreptul de re'ntórcere din exil. După re'ntórcere înaintea împĕratului se recunoscu de dreptcredincios, şi atunci Constantin îşi esprimà dorinţa, ca Arie sĕ fie repus. Cu Arie se re'ntórseră şi ceialalţi episcopi ariani exilaţi, întrĕ ei Eusebiu din Nicomedia şi Teognis din Nicea, cari puţin timp după sinodul de la Nicea pentru întrigi noue fuseseră depuşi şi trimişi în exil. Arianii în chipul acesta se întăriseră şi căutau după rĕsbunare şi mulţi episcopi catolici din causa acésta au fost scoşi din mai multe scaune episcopeşti. Mai mult de lucru a dat arianilor Atanasiu, care era contrariul lor cel mai mare şi care pentru vaza lui cea mare atât la popor cât şi la împĕratul, era fórte greu de învins. Atanasiu nu voia sĕ 'i repriméscă în comunitatea bisericéscă. Atunci Eusebiu din Nicomedia înduplecă pe împĕratul, după ce nisuinţele sale rĕmaseră zădarnice, ca acesta sĕ amenințe pe Atanasiu cu depunerea din scaunul episcopesc, dacă nu va reprimí pe Arie şi pe toţi aceia cari doresc sĕ fie reprimiţi în sinul bisericei. Atanasiu însĕ nu cedà nici acum, şi atunci Eusebiu din Nicomedia se însoţì cu Meleţianii şi se ţĕsură o mulţime de intrigi draconice şi calumnieri pentru resturnarea lui. De remarcat e, că duşmanii lui nici-când nu l'au atacat pentru învĕţătura lui, cum au făcut'o faţă de ceialalţi episcopi. Acésta ni-o putem esplica numai aşa, că ei erau convinşi de superioritatea lui spirituală, şi le era imposibil, ca prin apucături dialectice sĕ'l aducă în încurcală. Astfel îi atacară administraţia episcopéscă, viéţa privată, şi ţinuta politică. Eusebiu şi cu Meleţianii îl pârîră pe motivul, că ar fi cerut de la Egipteni ca contribuţie haine de in pentru preoţime. Dar' preoţii egipteni însĕ, cari se aflau din întêmplare în jurul împĕratului, desminţiră acusa.

Celelalte acuse ale Meleţianilor erau următórele: că a poruncit unui preot cu numele Macarie sĕ spargă potirul lui Işiras, şi că ar fi ajutat pe un rebel (Philumenos) cu bani. Acusa cea mai gravă a fost însĕ, că a omorît pe un episcop meleţian cu numele Arseniu şi i-a tăiat mâna stângă, ca sĕ o întrebuinţeze la farmece. Cu tóte că împĕratul era convins de nevinovăţia lui Atanasiu, totuşi îl induplecară Meleţianii sĕ convóce un sinod la anul 333 în Cesarea Palestinei. Deóre-ce la sinodul acesta luară parte numai duşmani de ai lui Atanasiu, acesta nu voì sĕ iee parte. Luà parte însĕ la sinodul din Tyrus, ţinut la 335, unde afară de episcopii ariani veniseră şi vre-o câţiva episcopi catolici. Atanasiu şi Macarie au fost trataţi ca criminali ordinari, ba încă Macarie a fost dus legat de soldaţi. Acusele mai însemnate în contra lui Atanasiu au fost următórele: n'a fost ales episcop după legalitate, a spart potirul lui Işiras, şi a omorît pe Arseniu. Prin testimoniul dat de episcopii din Egipt din suita lui Atanasiu prima acusă a fost ştérsă. In privinţa lui Arseniu a fost făcut Atanasiu mai înainte cercetări şi a descoperit, că e încă în viéţă şi se află ascuns într'o mănăstire. El s'a împăcat cu Arseniu şi 'l adusese pe sub ascuns la Tyrus. Când îi cetiră acusa a 2-a, atunci păşì în lăuntru Arseniu avênd amêndouĕ mânile. Astfel a căḑut şi a 2-a acusă. In contra acusei cu potirul lui Işiras protestară toţi episcopii egipteni presenţi. Işiras, care acusa când pe Atanasiu, când pe Macarie, nu a putut aduce nici o dovadă. Acum se aduse hotărîrea din partea Arianilor (ei erau în majoritate), ca sĕ mérgă o deputaţie în Egipet sĕ cerceteze lucrul la faţa locului. Deóre-ce însĕ în misiunea acésta au fost aleşi numai episcopi ariani, Atanasiu şi ceilalţi episcopi egipteni ridicară protest, dar' neluându-se în sémă protestul, Atanasiu cu ai sei fugiră în Constantinopol la împĕratul. Aici, cu mare greutate fù primit în audienţă şi înduplecà pe împĕratul sĕ convóce pe episcopii din Tyrus, cari în absenţa lui îl declaraseră vinovat şi de depus din scaunul episcopesc, la Constantinopol, ca în faţa împĕratului sĕ se pótă apĕra în contra învinuirilor aduse de ei.

(Va urma).

Atunci Misici a strigat:

— „Alexandre Obrenovici, trebue sĕ declari abdicarea ta!“

Regele a rĕspuns:

— „Voiu vení cu voi, dacă îmi daţi cuvêntul de onóre că nu ne veţi ucide.“

Oficerii atunci strigară:

— „Inainte, afară; cu tine nu stăm la tocmélă.“

Regele refuzând sĕ înainteze, despărţindu-se de Regina Draga, care era palidă şi tremura, fù înhăţat şi tîrît în mijlocul salonului.

— „Abdică!“, îi strigară atunci toţi în cor.

Regele nu rĕspunse.

Atunci căpitanul Angjelkovici şi alţi patru oficeri, Lazarevici, Dimitrievici, Radivojevici şi Tripkovici înaintară şi traseră asupra Regelui primele focuri de revolver. Şi alţi oficeri au tras de asemenea focuri.

Regele Alexandru, ciuruit de glónţe a cădut jos mort.

Regina Draga, deja pe jumĕtate mórtă de spaimă, fù înhăţată şi ucisă cu multe focuri de revolver chiar la întrarea budoarului.

După aceea Misici a pus sĕ se învĕluiéscă cadavrele lor în cearşafuri şi le-a transportat în noul palat.

Ministrul Ţinţar Markovici se afla în acel moment la fiică-sa, care tocmai năştea.

Un oficer l'a chiămat afară.

Markovici a tras mai multe focuri de revolvĕr, dar' a cădut mort, lovit în inimă.

Cei doi fraţi ai reginei, Lunjeviţa, înainte de a murí s'au sărutat şi s'au îmbrăţişat.

O depeşă oficială sosită la Viena spune, că numĕrul celor ucişi la palatul din Belgrad este de 54“ — —

Convocare.

In înţelesul §§-lor 12 şi 13 din statute membrii „Reuniunei femeilor române din Sibiiu“ se convócă în

adunare generală ordinară

pe Dumineca în 28 Iunie 1903 la 11 ore a. m. în localul Casinei române din loc.

Ordinea de zi a adunării este:

1. Deschiderea adunării generale.
2. Raport despre activitatea comitetului în 1902.
3. Revizuirea raţiociniului pe 1902 şi statorirea budgetului pe anul 1904.
4. Alegerea unui membru în comitet.
5. Propuneri eventuale.
6. Alegerea unei comisiuni pentru verificarea procesului verbal al adunării generale.
7. Incheierea adunării generale.

Din şedinţa comitetului „Reuniunii femeilor române din Sibiiu“, ţinută în 17 Iunie 1903.

Maria Cosma — *Dr. Beu*
presidentă. — secretariu.

Chestiuni şcolare.

Programa

examenelor la gimnasiul rom. gr. or. din Brad, cu finea anului şcolar 1902—1903.

Marţi în 24 Iunie v. După finirea serviciului divin, examenul cu cl. III elementară, din tóte obiectele de învĕţământ.

De la 2—4 ore examen cl. IV elementară din tóte obiectele.

In 25 şi 26 Iunie. Examenele scripturistice şi verbale cu privatistii.

Vineri în 27 Iunie. De la 7—9 a. m. cl. I gimnas. din religie, latină şi geografie.

De la 9—11 a. m. cl. II gimnas. din română, magiară şi aritmetică.

De la 2—4 p. m. cl. III. gimnas. din magiară, istoria patriei şi l. germană.

De la $4^1/_2$—6 gimnastica cu tóte clasele.

Sâmbătă în 28 Iunie. De la 7—9 a. m. cl. IV. gimn. din religie, latină, algebră, botanică.

De la 10—11 a. m. cantul cu tóte clasele.

Dumineca în 29 Iunie. După finirea serviciului divin, cu doxologie, festivitatea încheierii anului şcolar, împărţirea premiilor şi a testimoniilor.

Brad, în 2 Iunie v. 1903.

Direcţiunea gimnasială.

Iubirea de patrie şi de ném.

Cuvênt de deschidere

rostit de comisariul consistorial G. Hango, presbiter, cu ocasiunea conferenţei învĕţătoreşti ţinută în Fênaţe (cercul XIV) la 23 şi 24 April 1903 st. v., cu învĕţătorii din protopresb. gr.-or. rom. Cetatea-de-pétră şi Solnoc.

(Fine.)

Urméză sĕ vorbesc ceva despre *deprinderea copiilor în iubirea de patrie şi ném.* Acésta îşi află espresiune în aceea, ca copiii după-ce li-s'a întărit voinţa de ajuns, sĕ-şi eserciteze acéstă iubire, împlinindu-şi din tóte puterile datorinţele ce acestea le cer. Şi aici însĕ mai întâiu însuşi învĕţătoriul trebue sĕ premérgă cu exemplu bun şi sĕ caute a îndupleca la acésta şi pe părinţi, ca aşa copiii vĕdênd faptele lor, sĕ-i imiteze, şi sĕ se deştepte în ei sentimentul de emulaţiune nobilă. Dar' trebue sĕ li-se dee şi ocasiune pentru astfel de deprindere. Deci în scopul acesta se vor aranja festivităţi şcolare cu program corĕspundĕtor scopului, se vor face escursiuni la locuri istorice, vor fi duşi la festivităţi publice bisericeşti, naţionale şi patriotice, potrivite cu priceperea lor, se vor întreprinde întrĕ ei colecte pentru scopuri umanitare etc. Puterea deprinderii din pruncie este atât de mare, în cât omul nici la bĕtrâneţă nu se prea desvaţă de ea, şi aşa, o deprindere în cele bune încă din pruncie, îşi are influinţa sa cea mai binefăcĕtóre asupra întregei vieţi.

In legătură cu acestea *vom deprinde copilul la ordine, disciplină* şi la împlinirea punctuósă şi conştienţiósă a tuturor datorinţelor lui — fireşte — premergênd şi aici învĕţătoriul cu exemplu. Le va arăta, că supunêndu-se ordinei, nu se supun persónelor conducĕtóre, ci legii, adecă societăţii, căci altcum nici binele comun, nici binele privat nu se póte ajunge, deci acéstă supunere nu este o umilire pentru ei, ci din contră, tocmai onóre. Altceva este persóna şi altceva este oficiul acelei persóne. Deci trebue cultivat în copii şi *principiul autorităţii,* respectând persóna pentru oficiul ei, oficiul pentru binele public, şi pe semenii lor pentru demnitatea lor de om, de coreligionari, conaţionali şi alte atribute sociale. Astfel trebue sĕ-i deprindem a vorbí totdeuna cu bunăvoinţă despre ori şi cine şi mai cu sémă despre cei mai mari, cari de la Dzeu sunt rênduiţi pentru conducerea poporului la bine. Şi pentru-ca sĕ putem face acésta, noi încă trebue sĕ fim cu adevĕrat lumina lumii şi sarea pământului, de asemenea şi cei mai mari, căci copilul nu póte face încă deosebire întrĕ oficiu şi scăderile cuiva personale. Dar' mai cu sémă trebue sĕ se feréscă ori şi cine de a vorbí în contra lui Dzeu, în contra bisericilor, în contra lucrurilor sânte, în contra legilor şi în contra mai marilor înaintea copiilor, ceea-ce de altcum nu este ertat nici-când, ori de a lucra în contra acestora, căci atunci tot scopul educaţiunii este imposibil de ajuns, deóre-ce rĕul mai de grabă se prinde de om de cât binele, şi mai cu sémă de sufletul şi inima copiilor atât de accesibil la început pentru ori-ce idei şi sentimente, în tocmai ca sĕmênţa — fie aceea de plantă nobilă ori sĕlbatică, veninósă — în pământul cel bun, dar' nesĕmănat încă. Trebue sĕ le arătăm prin vorbe şi fapte, ferindu-i şi de societăţi rele şi de lectură rea, că numai iubirea până la mórte faţă de Dzeu şi faţă de de-aprópele, numai iubirea faţă de biserică şi naţiune, limbă şi patrie, şi numai iubirea faţă de legile bisericeşti şi patriotice şi faţă de mai mari, — le promovéză după putinţă fericirea temporală pe pămênt şi le asigură fericirea cea eternă dincolo de mormênt.

Acestea am voit, Domnilor, sĕ vĕ spun în liniamente generale despre creşterea copiilor în iubirea faţă de biserică, faţă de ném, faţă de patrie şi de legi şi faţă de mai marii lor. Primiţi aceste idei cu aceeaşi bunăvoinţă şi bunăcredinţă, cu care vi-le împărtăşesc şi eu, şi căutaţi a le rĕspândí şi dvóstrĕ mai departe, şi mai cu sémă sădindu-le adânc în inima copiilor, cultivându-le sîrguincios şi apărându-le de vênturile protivnice şi de buruenile stricăcióse ale străinismului.

Făcênd aşa, veţi promova după chiămarea dvóstrĕ binele comun şi prin acela şi pe cel privat al tuturor, şi veţi avé mângăerea în liniştea conştiinţei — chiar de aţi fi şi urgisiţi în lume, — că v'aţi făcut datorinţa, şi atunci posteritatea şi Dzeu vĕ va binecuvênta.

Cu acésta declar deschisă conferenţa acestui cerc.

NOUTĂŢI

Personal. Ilustritatea Sa domnul archimandrit-vicariu *Dr. Ilarion Puşcariu* a plecat Mercuri, cu trenul de séra, la Braşov, pentru a presida examenele de maturitate la şcólele medii române de acolo.

*

Curtea română s'a mutat din Bucureşti la Sinaia, reşedinţa de vară a Suveranilor români. Deodată cu curtea română şi-a mutat locuinţa la Sinaia şi aristocraţia (boerimea) română din regat.

*

La examenul de cualificaţiune învĕţătoresc, ţinut în 9 Iunie st. v. şi zilele următóre în seminariul archidiecesan, au fost admişi 74 candidaţi. Dintrĕ acestia 52 au făcut examenul cu succes, ear' 22 cu fost avisaţi sĕ repeteze examenul din unul, ori douĕ studii, la terminul proxim.

*

Proprietariul regimentului. Ziarele din Bucureşti aduc ştirea, că M. Sa Regele *Carol* a renunţat pe cale telegrafică la onórea de a mai fi propietar al reg. 6 de infanterie din Sêrbia, în urma faptului, că oficerii *acestui* regiment au fost asasinii părechii regale sêrbeşti. M. Sa a fost numit propietar al regimentului cu ocasiunea visitei regelui Alexandru la Bucureşti.

*

Din Cernăuţi. „Deşteptarea“ scrie următórele: „La Cernăuţi petrece de mai multe zile dl *Dr. Ilie Cristea,* membru al consistoriului metropolitan din Sibiiu, făcênd o călĕtorie de studii iconografice. Dsa este un bărbat tinĕr, persónă fórte distinsă şi simpatică. A dat visite la fruntaşii bisericei şi la alte persóne marcante din societatea românéscă. Marţi a fost învitat la masă la I. P. S. Sa Metropolitul *Repta,* care a închinat un toast pentru Esc. Sa Metropolitul *Metianu* din Sibiiu. Dl Dr. Cristea a rĕspuns cu un toast pentru I. P. S. Sa Metropolitul, accentuând însemnătatea bisericei din Bucovina şi a facultăţii teologice pentru biserica ortodoxă română în totalitate, mulţămind totodată pentru dragostea, cu care sunt primiţi aici studenţii în teologie veniţi din Transilvania şi Ungaria. Mercuri distinsul óspe a fost învitat la masă la domnul baron Eudoxiu Hormuzachi“.

*

Decoraţi. M. S. Regele Carol al României a binevoit a conferí medalia *Bene-Merenti,* următórelor persóne: *Clasa I.* Dlor *Ion Slavici,* pentru merite literare; Al. Blancfort, pentru scrieri juridice; M. Beştelei, pentru scrieri juridice. *Clasa II:* Dlor I. Duţescu-Duţu, pentru scrieri literare; *P. Dulfu,* pentru scrieri literare; I. T. Ghica, pentru scrieri; M. Dragomirescu, pentru scrieri didactice.

*

† Elena Popoviciu-Barcianu. Mercuri în 7 l. c. s'a făcut înmormêntarea rĕposatei Elena Barcianu. Ceremonialul religios l'au îndeplinit la locuinţa rĕposatei dnii Ioan *Papiu,* protopresbiter, Mateiu *Voileanu,* ases. consist. şi Ioan *Broju,* preot militar, de unde apoi rĕmăşiţele pământeşti însoţite de familia numĕrósă şi de mulţi cunoscuţi s'au transportat la Rĕşinari. După îndeplinirea ceremonialului religios în biserica cea mare prin dnii Ioan *Papiu* prot., Ioan *Broju,* ases. consist. şi părintele N. *Runcean,* părintele I. *Broju* a ţinut un pĕtrundĕtor discurs funebral.

*

Têrgul de vite din Vinţul-de jos, care avea sé se încépă în 22 l. c. n., a fost sistat din causa ivirii bólei de gură şi unghii în Sebeşul-săsesc.

*

Radiul — în serviciul orbilor. La congresul chemicianilor, ţinut acum de curênd în Berlin, făcuse mare sensaţie o prelegere ţinută asupra însuşirilor *radiului,* element descoperit nu tocmai de mult, care luminéză în întunerec şi *cu ajutoriul căruia* — cum spunea prelegĕtoriul — *orbii pot vedé.* In acésa privinţă se fac deja esperimente atât la clinica din Berlin cât şi la cea din Petersburg.

Radiul e element fórte rar de aflat, se află numai în es-uranic, din care trebue topită cuantitate enormă, spre a scóte un gran (grăunte) de radiu. De aceea e şi fórte scump radiul, costând *un kilogram* circa *zece milióne* de coróne. De când s'a făcut însĕ descoperirea lui şi până acum, nu s'a produs dór' nici o optime de kilogram de radiu. Póte că acum sĕ fie mai abundantă producerea, fiind-că se raportéză din *Ioakimstadt* (Boemia) că în hotarul de acolo s'a dat de bogate straturi de es-uranic.

*

Al 40-lea! Cassariatul „Reuniunei române de înmormêntare din Sibiiu“, a solvit zilele aceste moştenitorilor legali ai rĕposatului *Constantin Renţia* din Breţcu, fost membru al numitei Reuniuni, ajutoriul statutar.

Acesta este al 40-lea cas de mórte în sinul Reuniunei nóstre de înmormêntare.

*

Cum se ajută Evreii. In *Chişineu* (Basarabia) s'au fost întêmplat înainte cu circa douĕ luni grave turburări contra Evreilor, cu care ocasiune mulţi Evrei au fost ucişi, ear' alţi mulţi au fost jefuiţi de aprópe tot ce aveau. La vestea despre aceste turburări jidovimea din întrégă lumea a început sĕ colecteze ajutóre pentru năpăstuiţii din Chişineu. In scopul acesta în Germania singură s'a colectat *un milion de marce.* Cea mai mare sumă a dat'o „Reuniunea de ajutorare a Evreilor germani“: 425.000 de marce, apoi „Alianţa israelită“ 400.000 de marce, „Berliner Localcomité“ 70.000 de marce, ear' restul s'a colectat de la persóne private, deosebi de la Evreii sionisti.

*

Ruptură de nori şi grindină. Duminecă după amiazi un povoiu mare, urmat de grindină désă şi grea, a nimicit aprópe de tot viile din hotarul Sătmarului. Păraele produse de povoiu au spălat de pe lânga viţe tot pămêntul, până adânc la rădĕcini, ear' grindina a sdrobit flórea viţelor.

*

Călĕtorie cu balonul. La cursele de cai ţinute Duminecă la *Longchamps* inventatorul balonului dirigiabil, *Santos-Dumont,* a sosit prin vĕzduh, călĕtorind cu balonul. A stat puţin sĕ priviască resultatul unei alergări, apoi s'a re'ntors la Paris, asemenea prin vĕzduh.

*

Plóie de peşti. In Balmazujváros (comitatul Sătmar) zilele trecute, după o mare plóie torenţială au cădut din vĕzduh mulţime de peşti mititei, ceea-ce a dat ansă poporului, superstiţios preste mĕsură, sĕ facă fel şi chip de prognosticuri. Probabil că pescuţii au fost ridicaţi în vĕzduh de vr'un vifor mare, întêmplat în jurul unei ape, care i-a dus apoi până pe la Sătmar.

*

Ucişi în somn. Joi nóptea crişmariul-arêndaş Ioan *Schmidt* din *Iamul-mare* (comitatul Timiş) a fost ucis împreună cu soţie-sa, fiind ambii suprinşi în somn de către ucigaşul, care a furat apoi 500 coróne. Crişmariul era de 27 ani, soţie-sa de 19 ani, şi locuiau numai singuri. Nu se ştie cine li-a fost ucigaşul, gendarmeria însĕ bănueşte pe flăcăul Iosif Dörner din Recaş, care fusese servitoriu la crişmariul, dar' din causa purtărilor rele a fost dimis. Dörner négă.

*

Mulţămită publică.

Pentru numĕrósele condolenţe manifestate din tristul incident al trecerii prea timpurie din viéţă a scumpei mele soţii

Maria Ghidiu născ. **Popasu,**

cum şi pentru ultima onóre dată neuitatei defuncte prin participarea la înmormêntare, rog pe toţi amicii şi cunoscuţii sĕ binevoiéscă a primí şi pe acéstă cale adânc simţitele nóstre mulţămite.

In numele întregei familii.

Andreiu Ghidiu,
protopresbiter.

Posta ultimă.

Crisă nouă.

Contele *Tisza István,* însoţit de baronul *Fejérváry,* a plecat astăzi la Viena, pentru a face raport Monarchului, că formarea noului cabinet se loveşte de greutăţi, şi că el, contele *Tisza,* nu 'l póte forma. Va depune deci în mânile Monarchului însărcinarea primită. Părerea prin cercurile politice de la Budapesta este, că numai *Széll* va fi în stare sĕ formeze noul cabinet. La acésta însĕ *Széll* s'ar puté angaja numai în casul, dacă Coróna ar face concesiuni şi ar împliní barem ceva din dorinţele oposiţiei. Situaţia e de nou încurcată şi încă mai rĕu ca mai nainte. Motivul neisbutirii contelui *Tisza* cu formarea cabinetului pare a fi acela, că 83 de deputaţi din partidul liberal i-au înaintat declaraţie în scris, că nu 'l vor sprigini. Mai departe şi acela, că mulţi deputaţi liberali cer, ca baronul *Fejérváry* sĕ trécă de la apărarea ţerii la alt resort.

Nr. 304 1903. [94] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de **protopresbiter în tractul protopresbiteral al Treiscaunelor,** devenit vacant prin încetarea din viéță a protopresbiterului *Dimitrie Coltofean,* pe basa ordinului consistorial dto 24 April a. c. nr. 4680. pres. se escrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Venitele din parochia Brețcu fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

2. Dotațiunea protopresbiterală statorită prin conclusul sinodului archidiecesan din 21 April 1900 sub nr. protocol. 116 în sumă de 1000 cor., din cari 600 cor. se solvesc din fondul general administrativ al archidiecesei, ear' 400 cor. de la parochiile din tract.

3. Taxele pentru visitațiunea canonică odată pe an, accidenții, esmisiuni și asistări la examene.

Reflectanții cu cualificațiunea normată prin §. 53 al Statut. organic și conclusul congresual din 1888 nr. prot. 111 au a'și înainta cererile lor de concurs instruite conform normelor în vigóre la Veneratul Consistoriu archidiecesan în terminul deschis.

Din ședința comitetului protopresbiteral al tractului Treiscaune, ținută la 28 Maiu 1903.

Const. Dimian adm. prot. **George Hamsea** not. com.

Nr. 329 1903. [98] 1—3

Concurs

Pentru **întregirea posturilor învětătorești** în următórele comune din protopresbiteratul Solnocului se escrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Rogoz,** cu salariu de 600 cor., dintrě cari 400 cor. se capětă de la stat, ear' 200 cor. de la popor.

2. **Peteritea,** cu salariu de 600 cor., dintrě cari 500 cor. se capětă de la stat, ear' 100 cor. de la popor.

3. **Cupșeni,** cu salariu de 600 cor., dintrě cari se sperézǎ că 300 cor. se vor căpěta de la stat, ear' 300 cor. se capětă de la popor, și la tóte acestea posturi cuartir în edificiile școlelor ori relut pentru cuartir și lemne de foc.

Reflectanții la aceste posturi au sě țină strană în Dumineci la s. liturgie cu școlarii.

Cererile instruite conform normelor în vigóre au sě fie înaintate subsemnatului oficiu în terminul sus indicat.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Solnocului în conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Cupșeni, în 1 Iunie 1903.

S. Cupșa
protopresbiter.

---

[97] 1—1

Publicare de licitațiune.

In urma conclusului comitetului parochial din ședința a 5-a cu datul de 9 Iunie st. n. a. c., se aduce la cunoștință tuturor întreprinḑětorilor de biserici, că **biserica din comuna Părěu,** protopresbiteratul Făgăraș, **se dă spre reparare** în anul curent. Prețul strigării este 6500 coróne, care se va licita minuendo avênd a depune un vadiu de 10%. Condițiunile și planul stau spre vedere publică la oficiul parochial din 25 Iunie st. n. *până în 5 Iulie st. n. a. c.*

In numele representanței bisericești:

Sabin Cerbu president. **Zosim Oana** notariu.

Comuna Sěliște dă în **esploatare circa 100 jug. pădure de fag** (din care circa ½ rěmâne de semințari), aflătóre în apropiere de Rod, sub condiții fórte favorabile. Condițiile se pot vedé în cancelaria comunală în orele de oficiu.

Oferte pentru stânginul metric (de la 3 cor. în sus) prověḑute cu 1000 cor. vadiu și cu declarația că condițiile sunt cunoscute, se primesc până în *12 Iuliu* a. c. st. n. la 10 ore a. m.

[96] 1 **Primăria comunală Sěliște.**

Cartea consilierului de medicină Dr. Müller, apărută deja în a 40-a ediție, care tractézǎ despre

Conturbările în sistemul nervos și secsual

precum și despre vindecarea radicală a lor, se póte procura prin tóte librăriile.

Pentru 1 cor. 20 fileri în mărci postale o trimite franco **Curt Röber,** Braunschweig. [3] 23—38

„MIELUL“, cassă de împrumut și păstrare, Poiana.

Nr. 239 1903. [89] 2—3

CONCURS

Pentru ocuparea unui post de **practicant la „Mielul“,** cassă de împrumut și păstrare în Poiana-Sibiiului, se escrie prin acésta concurs cu terminul de *15 Iulie n. c.*

Salariul anual este de cor. 720.

Reflectanții au sě documenteze absolvarea unei școle comerciale.

La acest post pot competa și abiturienții anului acestuia.

Poiana, la 9 Iunie 1903.

Direcțiunea.

3561—1903 szám polg. [91] 2—3

Hirdetmény.

Alolirott mint a Nagyszebeni kir. törvényszéknek folyó évi május hó 22-én 3056. szám alatt kelt végzéssel kiküldőtt eljáró biró, az 1893. évi január hó 3 án 356. S. M. szám alatt kiadott utasítás 61 §-sa alapján ezennel közzé teszem, hogy Rüsz község, egész határára kiterjedő tagositás iránti ügyében az előmunkálatok megkezdése jelesen.

1. Az érdekelt felek képviseletének rendezése.

2. A müködő mérnök megválasztása.

3. A költség előirányzat elkészitése iránt tárgyalási határnapul 1903. évi julius hó 4-ik napját délelőtt 9 órakor a Rüszi községi irodában kitüzöm, melyre mindazok, a kik a tagositás tárgya iránt tulajdoni czimén érdekeltek — azzal idéztetnek meg, hogy elmaradásuk a tárgyalás megtartását akadályozni nem fogja.

Egyuttal azon birtok rendezési mérnökök, a kik a müködő mérnöki teendőket elvállalni szándékoznak felhivatnak a szerződési pontozatok előterjesztése mellett ajánlataikat a kitüzőtt határnapig alolirthoz, vagy az érdekelt felekhez küldjék be.

A tárgyalásra a kultur mérnöki hivatal képviselője a 404—1903. számu átirat kapczau meghivatik.

Megemlitettik, hogy Rüsz község határa 4572 holdnyi területet — mint egy 9200 részletet foglal magában — melyből 1200—1400 holdnyi terület erdő és legelő.

Kelt Nagyszebenben a kir. törvényszék mint tagositá biróságnak — eljáró birájától — 1903. évi junius hó 10. napján.

Mihály
kir. törvényszéki biró.

Nr. 249 1903. [93] 2—3

Concurs

Pentru întregirea alor **trei posturi învětătorești** de la școla elementară din **Sebeșul-săsesc,** se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt:

1. Salariu fundamental de 600 cor., ear' după serviciu de 3 ani la acéstă școlă 800 cor.

2. Relut de cuartir și grădină 200 cor.

3. Cuincuenalele legale, cari se computǎ de la instituirea definitivă și serviciul neîntrerupt la acéstă școlă.

Cei cari vor fi instituiți la posturile acestea sunt datori sě cânte Dumineca și sěrbătórea cu copiii în biserică, ear' cel designat de comitetul parochial sě cultive grădina școlară gratuit.

Concurenții au sě 'și aștérnă cererile instruite conform normelor din vigóre în terminul prefipt subsemnatului oficiu protopresbiteral și a se presenta în vre-o Duminecă sau sěrbătóre poporului în biserică spre a'și arăta desteritatea în cântări.

Sebeș, 1/14 Iunie 1903.

Oficiul protopresbiteral:

Sergiu Medean
protopresbiter.

Săpun cu ruda.

Marca:

„cerb“ sau „cheie“

Săpunul cel mai bun, mai spornic și prin urmare cel mai eftin. [4] 12—17

☛ Se capětă pretutindenea. ☚

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret**

vindecă și învioréză pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosesce contra *durerilor de cap si dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rěceală la mâni și picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui* și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sě se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani. [2] 19

Prețul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copíi și femei de constituție fórte slabă.

Espeditie din centru și locul de vênḑare pentru țeră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, **V., strada Vadász 42/V colțul strada Kálmán.**

☛ Pentru pacienții de stomach! ☚

Tuturor cari în urma rěcelii ori a prea marei împovărări a stomachului sau prin consumarea de mâncări greu de mistuit prea reci ori prea calde sau prin un traiu neregulat 'și-au contras bóle de stomach, precum:

Catar de stomach, Sgârciuri de stomach, Dureri de stomach, Mistuire grea sau astupare de stomach

li-se recomandă un bun mijloc de casă, ale cărui resultate escelente de mulți ani sunt deja probate. Acesta este:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Acest vin este preparat din buruieni renumite și recunoscute ca tămăduitóre, cu vin bun; întăresce și învioréză organismul de mistuire al omului. Vinul de buruieni delătură conturbațiile de mistuire și influințézǎ puternic asupra nouei formări de sânge sănětos.

Prin întrebuințarea regulată a vinului de buruieni bólele de stomach vor fi curate încă în formare. Sě nu întârzie nime dar' a-'l folosí încă de cu vreme. Simptome, ca: **dureri de cap, rîgăeli, arsuri în stomach, inflamații, amețeli** cu **vomări,** cari la pacienți cu suferințe învechite apar cu atât mai vehement, dispar adesea după câte-va beuturi de vin de buruieni

Constipațiile cu urmările lor neplăcute, **maladii, dureri colice, bătăi de inimă, insomnie,** precum și conglomerarea sângelui în ficat, splină și suferințele hemoroidice de multe-ori se delătură iute cu vinul de buruieni. Vinul de buruieni delătură mistuirea grea și depărtéză prin un scaun ușor materii stricate din stomach și intestine.

Fața palidă și slabă, anemia și slăbiciunile sunt de obiceiu urmările unei mistuiri rele a formării insuficiente de sânge și a stării bolnăviciόse a ficatului. **Lipsa de apetit** și **reaua dispoziție,** precum și **durerile de cap** și **nopțile perdute** (insomnie) consumă adeseori încetul cu încetul multe persóne. Vinul de burueni dă slăbitei puteri de traiu un nou și próspět impuls. Vinul de burueni măresce apetitul, ajută mistuirea și nutrirea, ușurézǎ formarea și schimbarea materiei, înlesnesce formarea sângelui, calmézǎ nervi escitați și creézǎ nouă **voe de viéță.** Nenuměrate scrisori de recunoscință și mulțămită dovedesc acestea.

Vinul de ierburi se află de vênzare în sticle *fl. 1.50* și *fl. 2.—* la farmaciile din *Sibiu, Turnișor, Sěliște, Ocna, Slimnic, Șeica-mare, Nocrich, Avrig, Tălmaciu, Boița, Cisnădie, Poplaca, Gurarîului, Jina, Poiana, Mercurea, Câlnic, Loman, Pianul-de-sus, Petrifalěu, Sebeșul-săsesc, Vințul-de-jos, Daia, Spring, Vingard, Ohaba, Beșiněu, Mihalț, Teiuș, Blaj, Pănade, Țapu, Mediaș, Blăjel, Sân-Mărtin, Ibașfalěu, Basna, Agnita, Cincu-mare, Boholț, Făgăraș, Beclean, Câmpulung, Rîmnic-Vâlcea, Cudjir, Orăștie, Deva, Hunedoara, Hațeg, Luncani, Puj, Ohaba, Ponor, Alba-Iulia* etc. — precum și în tóte celelalte localități mai mari și mai mici din Ardél, Ungaria și Austria.

Farmaciile din Sibiiu trimit 3 și mai multe sticle de vin cu prețurile originale în tóte localitățile din Austro-Ungaria.

☛ Păziți-vě de falsificări! ☚

Sě se céră anumit:

Vinul de buruieni al lui ☛ Hubert Ullrich. ☚

Vinul meu nu este o medicină secretă. Părțile lui constitutive sûnt: Vin de Malaga 450,0, Spirt de vin 100,0, Glycerin 100,0, Vin roșu 240,0, Sirup de fragi 150,0, Sirup de cireșe 320,0, Coacăză, Aniș, Răděcină „Helen“, iarba ferului americană, Răděcina „Entianus“, „Kalmus“ à 10,0. Tóte aceste se amestecă. un. dcm. [1] 6—12

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian, Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 63 Sibiiu, Marți 10/23 Iunie 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Crisa continuă.

Sibiiu, 22 Iunie n.

E trecută sĕptĕmâna de când guvernul presidat de domnul *Széll* și-a dat demisiunea, și încă n'avem guvern nou pentru a 'i ocupa locul.

Mai mult, nu e aflată încă nici persóna potrivită, care ar fi în stare sĕ formeze un cabinet nou, cu șanse sigure de a dispune de o majoritate parlamentară. Pentru-că procesul de descompunere s'a estins acum și asupra partidului liberal, odinióră compact și unitar, puternic ca o stâncă de granit.

Astăzi sunt trei fracțiuni în acest partid: vechii liberali, conduși de contele *Tisza István* și de principiile acestuia de a se face ordine în parlament *cu puterea*, rĕspunḑêndu-se la actele de violență ale oposiției tot cu acte de violență, apoi grupul condus de contele *Andrássy Gyula*, care e pentru o procedare mai domólă față de oposiție, și în fine apponyiștii, vechii partisani ai presidentului dietei, cari sunt pentru întrarea în tocmeli cu oposiția și pentru acordarea unor concesiuni, cât de cât mulțămitóre pentru oposiție.

Ori din care grupare va fi luat deci viitoriul ministru-president ungar, va afla pe celelalte două grupări în contra sa, ori în casul cel mai bun, *nu pe lângă sine*. Și aici zace greutatea formării guvernului.

Singurul om care ar puté sĕ facă de nou închiegarea partidului liberal ar fi dl *Széll*, care însĕ a declarat, că la nici un cas nu se mai supune sarcinei formării unui nou cabinet, și zilele trecute s'a și mutat din palatul în care 'și are locuința șeful guvernului ungar.

In încurcătura acésta, la sfaturile primite de la ministrul de honveḑi *Fejérváry*, Maiestatea Sa a chiămat Sâmbătă la Viena pe banul Croației, contele *Khuen-Hédervary*, pentru a 'l consulta. A chiămat și pe alți bărbați margiari de stat, ca pe contele *Csáky Albin*, contele *Szapáry Gyula*, contele *Andrássy*, dar' ca serios candidat la presidenția guvernului ungar pare a fi considerat numai banul Croației, care sosind la Viena a conferat mult cu baronul *Fejérváry* și cu ministrul comun de finanțe *Kállay* înainte de a fi fost primit în audiență din partea Monarchului, ear' după audiență a avut earăși întrevederi lungi cu ministrul de esterne *Goluchowski* și cu *Kállay*, ministrul comun de finanțe.

Contele *Khuen-Hédervary*, în cas că ar fi însărcinat cu formarea cabinetului, s'ar puté răzima numai pe grupul vechilor liberali, pentru-că venirea sa la putere încă ar însemna, că Coróna nu e dispusă sĕ facă nici un fel de concesiune. Vechii liberali însĕ nu mai formézâ majoritatea în parlament, și astfel, un guvern presidat de contele *Khuen-Hédervary* va puté sĕ aibă sórtea celui presidat de contele *Tisza István*, sĕ mórâ adecă înainte de naștere.

Temerea e mare deci, că Coróna, vĕḑênd că pe cale constituțională nu-și póte avé guvernul seu responsabil, va recurge la folosirea altor drepturi pe cari le are. De aceea, membrii partidului liberal au început sĕ facă ei de ei închiegarea partidului, pentru a asigura majoritatea parlamentară pe séma guvernului ce vine. Au ținut Sâmbătă conferență, la care au luat parte 94 deputați dietali. Toți s'au obligat a sprijiní ori-ce guvern, fără privire la persóne, dacă stă pe basele împăcării de la 1867 și promite, că va respecta legea. Conferența a fost presidată de *Hieronimy*. După conferență și-au mai anunțat în scris aderența la conclusul luat 15 deputați, și este speranță că se vor mai reîntórce la matcă și alții, formând astfel o majoritate liberală, capabilă de a ține guvernul la putere.

Va succede? Are sĕ se vadă în curênd. De astădată tot ce putem înregistra este, că încă n'avem guvern, și că crisa continuă.

De la conferențele învĕțătorești.

(Discursul rostit de Dr. I. Blaga la deschiderea conferențelor învĕțătorești din cercul Sebeșului în 7 Maiu a. c. în Alba-Iulia.

Mĕ bucur, că earăși vĕ vĕd întruniți în conferențele învĕțătorești anuale.

Sunt încredințat, că cu mine împreună vĕ bucurați și dvóstrĕ, că vi-s'a prilejit earăși acéstă întrunire.

Nu se rostesc cuvinte góle, când se accentuéză, că conferențele învĕțătorești sunt ocasiuni de la cari vĕ puteți însuşí frumóse cunoștințe întru luminarea minții și puteți absorbí însuflețire întru întărirea dorului de muncă, în folosul misiunii, căreia vi-ați consacrat viéța dvóstrĕ.

Eu vĕ pot mărturisi, că în cât mĕ privește pe mine, în adevĕr mi-am luat și eu partea bună de la aceste conferențe, în folosul carierei mele. Asupra multor chestiuni pedagogice, în urma faptului că mi-s'a dat îndemnul și ocasiunea de a le pune în examinare mai de-aprópe, mi-s'a delăturat vĕlul ce le acoperia, și azi le vĕd și eu mai clar de cum le vedeam mai nainte.

Asemenea lucru a trebuit sĕ se petrécă se înțelege, și cu dvóstrĕ, cu aceia cari ați petrecut cu atențiune tot ce s'a discutat și deslușit în aceste conferențe.

Indreptarea și progresul în știință și cultura pedagogică sporesc încet, dar' de urmat trebue sĕ urmeze, dacă ne dăm silință.

Și de astădată, în durata conferențelor, vom pune în examinare mai multe principii și proceduri atingĕtóre de problema învĕțătorésca. Dar' îmi țin de datorință a vĕ atrage atențiunea, cu acésta ocasiune, asupra unei probleme, ce socotesc că nu se aprofundézâ destul de bine în școla nóstrĕ, și asupra căreia știu că nu se stărueşte cu solicitudinea recerută.

Scopul ideal al școlei este: sĕ desvólte caractere morale și suflete luminate și instruite. Fără îndoială, resultatul de natură *educativă* este de mai mare preț și folos, din punctul de vedere al rostului vieții omenești, de cât celelalte resultate ce se mai dobândesc în școlă, cu ajutoriul instrucției.

Ce putem aștepta sĕ ne realiseze școla în privința educativă?

La tot casul suntem îndreptățiți a aștepta, ca școla sĕ desvólte și întărésca în tineret *simțĕmintele de simpatie, de cinste, de dreptate și de exactitate*. In direcțiunea acésta ar trebuí sĕ se stăruéscă în școlă cu mult mai mult și cu mai rigorósă consecuență de cum se stărueşte în realitate. Cine ar îndrăzní sĕ afirme, că în privința acésta nu e fórte mult de dorit în viéța poporului nostru?! Cine nu ar admite, că din causa lipsei de simțĕminte ce privesc dreptatea, exactitatea și împlinirea datorinței, poporul însuși, dar' apoi și mai mult puterea de viéță și valorare a némului nostru trebue sĕ sufere la tot momentul?

Cred, că pot fi dispensat a ilustra afirmările acestea. E destul, cred, sĕ amintesc chestiunea, căci sigur, experiența ce o aveți în privința acésta, vĕ oferă îndată înaintea sufletului dvóstrĕ destule doveḑi triste.

Ce simțeminte și cultură se găsesc la poporul nostru în ce privește viéța umanitară și națională? Și în privința acésta n'aș voi sĕ mi-se respundă cu frase góle, numai în vag.

Câți din țĕranii nostri sunt, sĕ întreb, membri la vre-o societate de binefacere culturală ori națională?

Ei, suntem milióne, noi Românii!

E putere și valóre, adevĕrat, unde se numĕră cu miliónele! Dar' miliónele de ómeni, ca sĕ fie de valóre adevĕrat mare și superióră, trebue sĕ fie regulate și înainte de tóte sĕ fie contopite în o așa unitate de simțĕminte și voințe, în cât toți sĕ trăiéscă în conștiința că sórtea unora le este legată de a altora!

Prin ce este legat sufletește poporul nostru?

Prin conștiința vagă, că e Român.

Conștiința trebue desvoltată și lărgită.

Și pentru noi Românii acéstă problemă constitue o chestiune de viéță. Noi n'avem, ca alte némuri, clasă cultă și bogată, numĕrósă și puternică, ca sĕ se resfrângă deací, la ori-ce ocasiune, puterea de valorare asupra massei întregi a poporului. La noi, ca la nici un alt neam, puterea de valorare e însași puterea inherentă massei poporului!

Iată deci că e de mare trebuință pentru tăria némului nostru, ca învĕțătorii, ca luminători ai poporului, sĕ 'și îndrepte tóte puterile minții și inimei lor, în școlă și afară de școlă, întru a trezí și desvolta în tinere-

---

FOIȘÓRĂ

Viéța și activitatea sfântului Atanasiu!

După Ios. Fisch, de Octavian Mureșan.

(Urmare).

La provocarea împĕratului episcopii ariani trimiseră la Constantinopol o deputație din mijlocul lor, ear' pe cei catolici îi reținură. Deputația aici în contra lui Atanasiu nu mai păși cu acusele aduse în Tyrus, ci cu una nouă: că el ar fi amenințat, de a împedeca aducerea grânelor din Egipet în Constantinopol, locul predilect al lui Constantin. Atanasiu respinse acusa acésta cu dispreț și declară, că pentru o astfel de interprindere nici nu ar avé puterea necesară; atunci păși înainte Eusebiu din Nicomedia, care încă se afla în deputație și declară cu voce obraznică, că Atanasiu ar fi bogat și puternic, și acésta i-ar sta în putere. Atunci Constantin nu mai ascultă la vorbele lui Atanasiu, ci îl exilă în Trier în Gallia.

In exilul seu, în Trier, a fost primit Atanasiu de episcopul de acolo Maximin pretinește și a fost tratat din partea cesarului Constantin-cel-tinĕr, cu onóre și a fost bogat provĕḑut cu tot ce 'i era de lipsă pentru traiu.

Episcopii ariani din Tirus merseră la Ierusalim la un sinod și hotărîră re'ntórcerea lui Arie, dar' el (Arie) re'ntorcêndu-se produse turburări noue. De aceea a fost chiămat din partea împĕratului la Constantinopol. Acolo, în contra voinței patriarchului Alecsandru voiau sĕ 'l întroducă în biserică, dar' murì pe neașteptate, în preséra zilei hotărîte.

La 22 Maiu 337 murì împĕratul Constantin. Dintrĕ fiii sei cei trei, cari își împărțiră imperiul roman, Constantin-cel-tinĕr primì Gallia. Acesta retrimise pe Atanasiu cu daruri îndĕrĕt la Alexandria, unde după un exil de 2 ani a fost primit de popor și cler cu mare bucurie. Cu atât mai nemulțămiți erau Arianii cu re'ntórcerea lui. Tóte le cercară sĕ 'l rĕstórne, și nu voiau sĕ recunóscă nici-de-cum, că procedura sinodului din Tyrus față cu Atanasiu a fost nedréptă. In plânsórea adresată celor 3 împĕrați pe lângă acusele cele vechi mai adauseră altele noue. Unele decapitări și exiluri făcute din porunca prefectului, în absența lui Atanasiu, le puseră în cârcă lui Atanasiu. Pe lângă aceea ar fi mâncat bani pentru bucate cari erau destinate a se împărțí vĕduvelor și săracilor. Constantin și Constans nu dădură acestor acuse nici o atențiune. La curtea lui Constantin succese însĕ Arianilor sĕ-și câștige o mare influință, ba chiar sĕ atragă pe Constantin pe partea lor. După alungarea patriarchului Pavel, patriarch al Constantinopolului fù numit episcopul Eusebiu din Nicomedia, care cu tótă puterea lucra pentru interesele Arianilor. In Antiochia se întâlnì cu mai mulți episcopi, cari erau de partidul seu, și aici a numit episcop în Alexandria pe un preot arian cu numele Pistus. Totodată trimiseră o solie la papa Iuliu în Roma, ca sĕ 'l atragă și pe el pe partea lor.

In fața acestor acțiuni ale Arianilor, Atanasiu încă nu stătù cu mânile în sîn. El trimise și din partea s'a o solie la Iuliu, care solie clarificà pe Iuliu despre persóna lui Pistus, care nu numai că era partisan de al lui Arie, ci a fost sfințit întru preot de un episcop arian, care episcop a fost declarat de depus în sinodul ținut la Nicea. Ca sĕ împace spiritele, Iuliu propuse un sinod în ori-ce loc pentru cercetarea causei.

In loc sĕ priméscă acéstă propunere, Eusebianii aflară de bine sĕ țină un sinod în Antiochia la anul 339. In fața împĕratului Constantin a fost judecată aici causa lui Atanasiu, și verdictul a fost, după cum pe basa celor amintite nici că se putea altcum, că Atanasiu a fost declarat depus din scaunul sĕu. Acest verdict și 'l basau ei cu deosebire pe împrejurarea, că Atanasiu, cu tóte că a fost depus de un sinod, și-a reocupat earăși scaunul fără a fi fost așeḑat din nou de un sinod. Apoi efeptuiră alegerea noului episcop deóre-ce pe Pistus nu voiau sĕ 'l mai recunóscă de episcop ales. Un anumit Eusebiu din Edessa refusà onórea și se făcù episcop în Emesa. Alegênd pe Gregoriu din Capadochia, acesta declară, că primește demnitatea de episcop. El a mers în Alexandria și s'a așeḑat în scaunul de episcop la anul 339 în 22 Martie, ear' urmarea acesteia a fost o sumedenie de scene îngrozitóre și fapte volnice. La porunca prefectului Philagriu biserica era plină de păgâni și de Jidovi, cari maltratau poporul creștin și sĕvêrșiau faptele cele mai scârbóse. Atanasiu scăpà de prigonirile acestea numai prin fugă. El se duse la papa Iuliu în Roma. Aici își trimise și Gregoriu delegații sei. Iuliu învită pe Eusebiani la un sinod în Roma, unde sĕ se cerceteze causa lui Atanasiu. Dar' la acésta nu se învoiră nici Eusebianii și nici Gregoriu. Ei trimiseră lui Iuliu o scrisóre, în care spuneau, că causa lui Atanasiu s'a cercetat și hotărît în sinodul din Anthiochia, apoi, că ei pe terminul fixat nu pot fi în Roma și ar fi reținuți de resbelul cu Perșii. Sinodul hotărît s'a ținut totuși. După-ce acest sinod tul concredut lor simţĕmintele de cinste, de exactitate, de dreptate şi de simpatie. Vor influinţa în direcţiunea acésta prin pildă vie, cât şi prin conducerea învĕţământului şcolar.

Pilda vie e o putere sigură menită a realisa folóse bune pe acest teren.

De însemnată importanţă, sub acest raport, e şi constituirea şcolarilor în societăţi spre a se deprinde încă din şcólă a lucra în vederea realisării scopurilor ideale, urmărite chiar de şcólă.

La nici un cas sĕ nu se întrelase apoi mijlocul eficace, ce ni-l oferă învĕţământul, prin obiectele sale. Tóte obiectele de învĕţământ sĕ fie tractate şi întrebuinţate în acest scop. In vederea îndeplinirii acestei probleme trebue sĕ se propună cu mare băgare de sémă mai ales *limba maternă* şi *aritmetica.* Invĕţarea acestor obiecte, de natură abstractă, dacă nu se urméză prin o procedură metodică de tot îngrijită a învĕţătoriului, póte fórte uşor destrăbăla spiritul, determinându-l a lucra superficial şi neonest. Condusă însĕ învĕţarea cu pricepere şi băgare de sémă, aceste studii sunt tocmai chiămate, mai mult de cât tóte celelalte, a desvolta puterea logică şi puterea morală a spiritului şi a 'l îndruma pe calea binelui şi adevĕrului.

De ce valóre şi putere educativă pot fi apoi *composiţiile*, pentru cari tocmai aceste două obiecte de învĕţământ, limba maternă şi aritmetica, ofer şi materia şi prilegiul!? Da, prin pensele ce se dau sĕ se lucreze în şcólă, daca sunt bine, cu pricepere şi cu mare băgare de sémă conduse, se póte deprinde, cu succes, tineretul şcolar la ordine, cinste, hărnicie şi exactitate. Dar' dacă composiţiile nu sunt bine conduse, ele pot produce cea mai stricăciósă conturbare în conştiinţa morală şi negligenţă în elevi. Da, căci dacă îi dai ocasiune şcolariului sĕ tot înşele, sĕ fure, sĕ-şi negligeze datorinţa, ceea ce în adevĕr se întêmplă în casul când nu este supraveghiat şi condus bine la facerea composiţiilor, fructele acelor deprinderi şi-le va apropria pentru viéţa sa. Iată deci că şi şcóla însaşi sub conducerea învĕţătoriului póte sĕ deprindă pe şcolar la furtişag, falsitate, minciună şi alte rele.

Am acordat conferenţei de acum ocasiunea de a se ocupa mai de aprópe de acésta chestiune. Insărcinasem, deja din anul trecut, pe unii dintrĕ membrii conferenţei sĕ studieze *problema composiţiilor şi modul lor de corectare*, în şcólele poporale, şi a presenta acum un raport.

Cu acésta ocasiune daţi'mi voie a vĕ conjura, ca sĕ faceţi tot ce se póte, sĕ vĕ încordaţi tóte puterile, a urma pe căile cele mai bune la predarea învĕţământului şi a căuta sĕ dobândiţi tóte folósele bune ale aceluia. Tóte procedurile, ce urmaţi în şcólă, sĕ fie cele arătate de pedagogie, pentru-ca tot ce se învaţă sĕ se înveţe cu pricepere deplină, cu succes. In scopul acesta trebue sĕ cetiţi cărţile cele bune, ce ne-a pus la disposiţie dascălii mai mari, mai învĕţaţi. Vĕ recomând pentru acest scop, cu tótă căldura, următórele cărţi *româneşti*, de cari póte nu aveţi cunoştinţă:

1. *Metodica matematicilor*, cuprindênd teoria şi planurile complete ale tuturor lecţiunilor de învĕţământ primar, de: D. Constantinescu, I. Ciocărlie şi I. I. Teodor, apărută în editura Societăţii revistei Convorbiri Didactice, Bucureşti, Str. Mântulésa nr. 11 (787 pag., cu 6 lei).

2. *Metodica limbei româneşti*, de A. Lupu Antonescu, M. Nicolescu şi I. Ciocârlie, cuprindênd lecţiunile din limba românéscă, — apărută în editura librăriei Steinberg, Bucureşti Str. Şelari Nr. 3. (520 pag., cu 5 lei) carte care o recomandasem altcum şi acum 3 ani.

M'am ocupat mai deaprópe de aceste cărţi şi vĕ pot comunica deci din cunoştinţa-mi proprie, că ele sunt de cea mai netăgăduită valóre şi de o necesitate imperiós,ă pentru învĕţători. Prima am dat-o spre conducere în instrucţia unei mame, care avea sĕ şi înveţe o fetiţă, şi sunt în stare a vĕ arăta că cu tóte că acea femee nu se preocupase nici odată până acum de chestii de instrucţie, pe lângă unele desluşiri ce i-am dat ea a realisat cel mai frumos resultat. De metodica limbei româneşti am avut însumi ocasiune a mĕ serví în o şcólă primară. Sunt incredinţat că avênd aceste cărţi şi întrebuinţându-le drept ajutóre în instrucţie, dvóstrĕ veţi aduce bune folóse causei scolare. Din acest gând pornind vĕ declar, că e de osândit acel învĕţătoriu, care nu şi-le procură.

Vĕ mai recomând şi: *Didactica specială*, de I. Ciocàrlie, în care pe lângă teorie se află şi câte două lecţii practice, model, din fie-care obiect de învĕţământ (168 pag., 2 lei 50 b.)

Cărţile acestea le puteţi procura mai bine prin librăria archidiecesană din Sibiiu.

Cu acestea declar sesiunea conferenţelor de acum deschisă.

Alegerea Regelui Petru al Sêrbiei.

Despre alegerea, întêmplată cu unanimitate de voturi, a principelui *Petru Carageorgevici* de rege al Sêrbiei, alesul a fost încunoştinţat prin următórea telegramă ce i-a fost adresată din partea presidentului adunării naţionale electorale:

„Principelui Petru Carageorgevici, Geneva. Representanţa naţională a poporului din regatul Sêrbiei V'a ales în unanimitate şi cu entusiasm rege al Sêrbiei. Presidenţia are distinsa onóre sĕ Vĕ esprime felicitările sale cele mai căldurós̀e şi entusiaste.“

Guvernul provisoriu sêrbesc earăşi i-a trimis prin presidentul consiliului de ministri Avacumovici următórea telegramă:

„Representanţa naţională a poporului, în adunarea generală ţinută astăzi V'a ales rege al Sêrbiei. Deodată cu acéstă comunicare, guvernul sêrbesc are onórea sĕ Vĕ esprime cele mai profunde felicitări, cu dorinţa, ca patria nóstră, sub conducerea nepotului gloriosului Carageorgevici, primul liberator al Sêrbiei, sĕ aibă un viitor fericit şi glorios.“

Rĕspundênd la aceste telegrame de omagiu, regele Petru a trimis presidentului adunării naţionale electorale, *Velimirovici*, următórea telegramă de mulţămire:

„Adunarea naţională mi-a angajat pentru totdeuna recunoştinţa mea. Voiu fi în totdeuna primul representant al libertăţii naţiunei şi cel mai credincios protector constituţional al drepturilor Adunării naţionale“.

Totodată a ţinut regele Petru sĕ aviseze despre acest fapt pe împĕratul şi rege Francisc Iosif şi pe ţarul Nicolae.

Celui dintâiu, noul rege al Sêrbiei i-a telegrafat următórele:

„Sire, mĕ grăbesc sĕ aduc la cunoştinţa Majestăţii Vóstre urcarea mea pe tronul Sêrbiei. Chiămat prin votul unanim al Senatului şi al Scupcinei voiesc sĕ reiau tradiţiunea părintéscă şi nădăjduiesc sĕ aduc ţĕrii mele libertatea şi fericirea. Cer respectuos Majestăţii Vóstre de a avé pentru mine sentimentele de simpatie ce le-a avut pentru tatăl meu până la mórtea lui. Dacă ar binevoí sĕ mi-le acórde, îndeplinirea nouelor mele datorinţe îmi va deveni mai uşóră, şi am firma intenţiune şi încredinţare de a le merita“.

Impĕratul şi rege Francisc Iosif a rĕspuns în modul următor:

„Majestăţii Sale regelui Petru, Geneva. Măgulit de graba ce Majestatea Vóstră a pus de a-mi împărtăşí despre urcarea sa pe tronul Sêrbiei, ţin sĕ o încredinţez fără întârziere de întréga mea simpatie şi de urările ce fac pentru-ca domnia sa sĕ fie lungă şi fericită. Fie, ca acéstă domnie sĕ reuşéscă în nobila sa misiune, ce 'i revine de a da pacea şi liniştea acestei nenorocite ţeri, aşa de crud încercată printr'o serie de turburări interióre şi de *a o ridica din starea de adîncă decădere, în care de curênd a fost precipitată în faţa lumei civilisate printr'o crimă cinică şi blĕstĕmată întrĕ tóte*. Consacrându-se acestei sarcine, Majestatea Vóstră se póte bizuí pe sprijinul meu şi pe amiciţia mea şi sĕ fie convins că voiu ţiné în totdeuna din tot sufletul şi nu mai puţin ca şi Majestatea Vóstră, *de a menţiné şi strînge legăturile de bună vecinătate*, cari unesc de multă vreme ţĕrile nóstre“.

La telegrama cam de cuprinsul de sus, trimisă ţarului rusesc, acesta a rĕspuns astfel:

„Aflând că Senatul şi Scupcina V'au proclamat rege în unanimitate, ţin de a esprima Majestăţii Vóstre urările ce le fac pentru fericirea Majestăţii Vóstre şi prosperitatea patriei vóstre. Dzeu sĕ Vĕ vină în ajutoriu în tot ce veţi îndreprinde pentru fericirea poporului Vostru“.

Regele Petru şi-a ţinut de datorinţă a adresa apoi poporului sêrbesc o proclamaţiune, de următoriul cuprins:

„Prin graţia lui Dumnezeu şi voinţa naţională, am fost chiămat pe tronul strămoşilor mei. Declar că mĕ supun decisiunei naţiunii de a mĕ urca astăzi pe tronul Sêrbiei. Consider ca o primă datorinţă *de a mulţămí lui Dumnezeu* pentru graţia sa şi de a esprima în acelaşi timp speranţa, că puterile vor recunóşte urcarea mea pe tron, făcută în mod legal. Acésta cu atât mai mult, cu cât sunt hotărît de a îndruma Sêrbia spre o eră de linişte, de prosperitate. Imi iau îndatorire cătră poporul meu, că *voiu respecta drepturile tuturor, voiu face totul cu putinţă pentru a fi un rege constituţional şi pentru a păstra legile cari garantéză buna stare a scumpului meu popor*.

De aceea învit prin acest prim manifest pe toţi *şefii bisericei*, pe toţi representanţii autorităţilor civile, pe toţi şefii militari de a rĕmâné în funcţiunile lor şi de a-şi îndepliní datorinţele ce le incumbă. Declar că dau uitării tóte evenimentele cari în ultimii 40 de ani au putut sĕ mĕ atingă personal, şi cari s'au petrecut în împrejurări extraordinare. Fie-care sêrb patriot va găsí sub domnia mea protecţiunea necesară pentru viéţa sa morală şi materială, devisa dinastiei mele fiind totdeuna: „*Pentru cruce şi sfânta nóstră libertate*“.

Cu acéstă deviză, care mĕ légă de armată şi de *biserica ortodoxă*, mĕ urc pe tronul Sêrbiei sub numele de: „Petru I, Regele Sêrbiei“.

Rog pe Dumnezeu de a rĕspândí misericordia sa asupra poporului meu şi trimit tuturor salutarea mea regală“.

Revistă esternă

Condamnarea ministrilor bulgari. Din Sofia se scrie, că curtea de acolo a dat sentinţă de condamnare în vestitul proces al fostilor ministri bulgari. Au fost condamnaţi Dr. *Radoslavoff*, pentru călcarea constituţiunei prin mĕsuri silnice, pentru ingerinţe la alegeri, pentru oprirea meetingurilor şi pentru alte crime politice, la opt luni închisóre şi la perderea drepturilor politice şi cetăţeneşti pentru totdeuna. La aceeaşi pedépsă au fost condamnaţi *Teodor Ivancioff* şi *Dimitrie Tonceff*, pentru cunoscuta afacere a vagónelor de căi ferate. In sentinţă se hotăreşte însĕ, ca sĕ se céră graţie pentru toţi acestia, de la adunarea naţională. *Mihail Teneff* a fost achitat. Au fost de asemenea achitaţi toţi cei acusaţi de crime nepolitice sau de crime, cari nu sunt prevĕdute de legea responsabilităţii ministeriale. La cetirea sentinţei erau de faţă numai Tonceff şi Radoslavoff. Tot publicul asistent se compunea din 15 persóne.

*

Alegerile din Germania. Alegerile parlamentare din Germania, făcute zilele trecute, au dat resultate uimitóre. Socialistii s'au întărit în mod neaşteptat de la ultimele alegeri. Din 351 resultate ale alegerilor, cunoscute până acum, resultă că au fost aleşi: 72 din centru, 51 socialisti, 25 conservatori, 11 polonezi, 6 alsacieni, 5 naţionali-liberali, 4 din partidul imperiului, 4 fără nici o colóre politică, 3 din federaţiunea agricultorilor, 1 din partidul reformei, 1 danez. *Sunt 168 balotagii.* Iată câteva detalii primite din Berlin unde au fost aleşi 5 socialisti, ear' pentru unul din ei va urma balotagiu: Socialistii au în total mai mult de cât trei milióne de voturi. Herbert Bismarck este în balotagiu cu un socialist. Partidele liberale perd multe scaune. Agrarii intransigenţi au fost de asemenea biruiţi. Liberalii din stânga perd o treime din numĕrul scaunelor ce aveau până acum. Socialistii au căştigat 14 scaunĕ şi au perdut două în localităţile unde lumea a fost surprinsă. Se crede că la balotagiu ei vor mai căştiga câteva scaune. După calculele făcute centrul şi partidul naţional-liberal vor rĕmâné ca până acum. Antisemiţii au avut mai puţine voturi de cât ori-când. Socialistii jubiléză pretutindeni de isbânda lor, mai cu sémă că au reuşit în multe locuri şi în Saxonia.

NOUTĂŢI

Concertul reuniunii meseriaşilor români, dat Sâmbătă séra în pavilonul din grădina Hermann, a succes cât se póte de bine. Atât corul, cât şi declamatorii s'au achitat de rolurile lor spre mulţămire generală, căreia s'a şi dat espresiune din partea publicului prin dese aclamaţiuni şi aplause. Dintrĕ cântările corale a plăcut mai mult „Sub crengi de soc“, composiţie de H. Kirchner pentru cor mixt, „De-am avut, de n'am avut“, composiţie de T. Popovici pentru cor de bărbaţi, şi „Hei leliţă din cel sat“, măéstra composiţie a lui G. Dima pentru cor mixt, care la insistentele cereri a trebuit sĕ fie repetată. „Duşmancele“ de G. Coşbuc, declamată de dşóra Elena Baciu, şi „Ziua învierii“, de acelaşi, declamată de Dumitru Axente, au fost rĕsplătite cu generale aplause. Drept recunoştinţă dl Axente a mai declamat, afară de program, o anecdotă de Speranţă (Luna ţiganului) şi poesia „Numai una“ a lui Coşbuc, provocând mult haz prin imitarea stării de beţie a ţiganului şi a nedumeririi lui, ori de e lună ceea-ce vede, sau sóre? Forţa concertului a fost însĕ, fără îndoélă, cei doi solisti: Ioan Stanciu, măestru zugrav (tenor) şi Nicolae Rusu (bariton), cari cu vocea lor sonoră şi clară ar puté sĕ fie membri de frunte chiar şi în coruri cu exigenţe mai înalte de cum e corul meseriaşilor.

*

Nou advocat român. Dr. George Dubleş, din Romos (lângă Orăştie), a făcut cu bun succes censura de advocat înaintea comisiunii examinătóre din Budapesta.

*

De la „Reuniunea română de musică“. Mercuri, 11/24 Iunie a. c. la orele 6 p. m. probă de cântări la Musikverein.

*

Serată musicală. Directorul de musică H. Kirchner va arangia Sâmbătă la 27 Iunie a. c. cu elevele sale şi elevii sei *o serată musicală.* — Detailuri vor urma.

*

declarà pe Atanasiu nevinovat, şi 'l primì earăşi în biserică, Iuliu într'o circulară sinodală declară învinuirile şi hotărîrile Eusebianilor de nebasate, aruncă în faţa Eusebianilor abusurile lor şi cu deosebire lui Gregoriu îi impută faptele volnice făcute cu ocasiunea aşezării sale în scaunul episcopesc; îi îndémnă, sĕ fie pe pace, şi le aducea aminte, că au sĕ deie sémă odată despre acestea înaintea lui Dzeu.

Intr'aceea însĕ cădù Constantin în o luptă contra fratelui sĕu Constans, care devenì stăpân preste întreg apusul. Atanasiu se bucura şi de stima şi favórea acestui împĕrat. Când se afla Constans în Milano, chiămà şi pe Atanasiu la el, ca sĕ se sfătuiască împreună cu el şi cu ceialalţi episcopi pentru turburările iscate în biserică. Episcopii înduplecară pe Constans, ca în înţelegere cu fratele sĕu Constantin sĕ convóce un sinod general pentru aplanarea turburărilor. Acest sinod se ţinù în anul 343 în *Sardica* (Sofia, în Bulgaria). Când însĕ observară Eusebianii că au şanse puţine pentru reuşita lor, făcură dificultăţi. Ei pretindeau, ca Atanasiu şi Marcellus sĕ nu pótă lua parte la sinod, deóre-ce au fost deja de mai nainte declaraţi depuşi. Acésta pretensiune a lor a fost însĕ respinsă, ei părăsiră Sardica şi ţinură un alt sinod în Philippopolis. Sinodul din Sardica cercetà causa lui Atanasiu, declarà că Atanasiu, Marcellus şi alţi episcopi depuşi de Ariani nu erau vinovaţi, şi escomunicară mai mulţi episcopi ariani. Afară de acestea se declarară pentru simbolul de credinţă din Nicea cu deosebire despre ὁμούσιος. Hotărîrile lor le făcură cunoscute în mai multe circulare sinodale. Ear' episcopii arianii adunaţi în Philippopolis aduseră anatemă asupra mai multor episcopi catolici, întrĕ cari cei mai însemnaţi erau: Atanasiu, Marcellus, Asclepas, papa Iuliu şi Hosiu din Cordova. Hotărîrile lor le făcură cunoscute prin o simplă circulară la care puseră datul din Sardica; o înşelăciune, care până pe timpul sfântului Augustin a dus pe mulţi în rătăcire.

Ajutaţi de împĕratul Constantin, Eusebianii începură a prigoní pe episcopii declaraţi nevinovaţi în Sardica, şi se împotriviră re'ntórcerei lor în scaunele lor episcopeşti. In curênd însĕ Constantin abstà de la acésta, permiţênd lui Atanasiu şi celorlalţi episcopi exilaţi re'ntórcerea.

(Va urma).

Fóia oficială a comitatului Sibiiu. Sub nr. 5383 vicecomitele comitatului Sibiiu face cunoscut, că la 2 Iulie st. n. a. c. va începe sĕ apară fóia oficială a comitatului Sibiiu, în limba magiară şi sub titlul „*Szebenvármegye Hivatalos Lapja*“, publicând: dispoşiţiuni statutare de ale comitatului, decisiuni de interes public, ordinaţiuni, îndrumări de caracter general ministeriale, ori de ale autorităţilor administrative, publicaţiuni, hotărîri de însemnătate principială şi alte publicaţiuni de asemenea natură, cause personale de caracter oficial, învitări, programe, concurse, anunţuri oficiale, curentări etc. — Abonamentul pentru semestrul II. al anului curent e fixat în sumă de 5 coróne şi e a se solví la oficiul reg. de dare din Sibiiu pe lângă comandă în scris, scutită de timbru. Comanda se póte face şi pe cuponul asemnatei postale.

*

Post de notariu. Sub numĕrul 2230 adm. şi cu termin până la 7 Iulie st. n. e publicat concurs la postul de notariu cercual în *Moldova-nouă* (Banat), dotat cu 1000 coróne salariu, 480 cor. pauşal pentru ţinerea unui scriitoriu, 160 cor. pauşal pentru lemne de foc, 120 cor. pauşal de cancelarie, 120 cor. pauşal de diurne, şi cuartir liber. Cererile concursuale sunt a se trimite protopretorului Itj. Biró Béla în Moldova-nouă (Új-Moldova).

*

Proprietariu uman. Contele Dionisiu *Wenckeim* are la Doboz (în Ungaria) un domeniu fórte mare, pe când ţĕrănimea din jur nu are pământ aprópe nimic. Imprejurarea acésta li-s'a părut binevenită socialistilor întru a instiga ţerănimea contra proprietariului, prostind'o cu învĕţături şuchiate despre nedreptarea proprietarilor, avênd unii prea mult, ear' alţii nimic, şi înduplecând'o sĕ mérgă la contele şi sĕ *pretindă* sĕ *cinstiască* ţerănimei o parte din moşie. Judele comunal a fost însĕ mai cuminte de cât ómenii; li-a esplicat că a pretinde aşa ceva nu au drept, dar' pot sĕ *céră* pământ în arêndă. A şi mers apoi la contele o deputaţie condusă de judele şi l-a rugat sĕ le dee pământ în arêndă, ori pe lucru în parte. Contele a rĕspuns deputaţiei, că are cunoştinţă de agitaţiile ce le fac în comună socialistii, i-a esplicat că ce 'i învaţă socialistii nu e bine şi a declarat, că deóre-ce deputaţia nu a mers la el sĕ *pretindă*, ci sĕ *céră*, dă ţeranilor 200 jugĕre de pământ în arêndă, pe preţul pe care 'l vor chibzuí ei înşişi că s'ar cuveni sĕ 'l plătiască. Totodată a făcut o fundaţiune de 12,000 coróne pentru ajutorarea lucrătorilor ajunşi la neputinţă de lucru.

*

Esplosie -- cu 14 morţi. In fabrica de lyddit a arsenalului din Woolrich (lângă Londra) s'a întêmplat Joi o esplosie, pe urma căreia 14 lucrători şi-au perdut viéţa, ear' circa 20 au fost răniţi grav. (Lydditul e o materie esplosivă mai teribilă de cât dinamitul.)

*

† Elena Popoviciu-Barcianu născ. Juga de Băcia. Dăm din viéţa decedatei matróne române următórele date: A vĕḑut lumina zilei în anul 1834 în Braşov. Tatăl ei, George Juga de Băcia, era mare comerciant în Braşov, ale cărui afaceri se estindeau de la Lipsca (Germania) până la Constantinopol. A fost unul dintrĕ puţinii Români căruia a fost permis de către gremiul neguţătoresc săsesc din Braşov sĕ se stabilescă în „Braşov *cetate*“. El descindea, după cum îi spune numele, din o familie nobilă din comitatul Hunedórei (de la Băcia, ung. Bácsi, comună care pórtă şi astăzi acel nume). Mama defunctei a descins dintr'o familie vechiă boeréscă din România, care a primit pentru vremurile ei o educaţie şi instrucţie distinsă în claustrul Ursulinelor din Sibiiu. Ambii părinţi prin cultura lor au dat o deosebită grijă şi educaţiune fiilor şi fiicelor lor. Sentimentul naţional românesc şi cel religios a fost cu deosebire cultivat în sinul familiei lor. Pe lângă acestea fiica lor a mai primit şi tótă instrucţiunea posibilă de dat unei fete pe vremurile acelea în Braşov, aşa în cât întrĕ contimporanele ei a trecut de una dintrĕ cele mai culte. Mult a contribuit la acésta şi contactul cu mulţi bărbaţi distinşi, înalţi demnitari, cari cercetau casa părintéscă, întrĕ cari se pot numĕra şi refugiaţii politici din România, cărora casa lui G. Juga totdeuna a fost deschisă precum 'i-a fost deschisă totdeuna pentru instituţiuni naţionale şi culturale punga, de care s'a făcut părtaş în prima linie gimnasiul român din Braşov.

In etate de abia 17 ani, în 1851, cedând unui sentiment de simpatie faţă de Servian P. Barcian, pe atunci modest funcţionariu de stat în Braşov, se mărită. Nu a avut nimica a regreta nici unul, nici altul. Servian P. Barcian a ajuns cu timpul jude la tabla regéscă. Cea mai completă armonie în cursul vieţii conjugale a domnit până la mórtea acestuia. A fost o mamă model, bună pentru toţi copiii de-opotrivă. Şi erau 7, din cari astăzi mai trăesc 4. Nu a uitat până la mórte sĕ se intereseze de afacerile obştei româneşti, şi mai ales de biserică.

*

Dr. Milos Stefanovici, advocat în Pojon, cunoscutul naţionalist slovac, a fost ales director al institutului de bani „*Tatra*“ din T.-St.-Mărtin.

*

Cei cari se îngraşă prostind pe alţii. Agitatorii socialisti pĕtrund cu propaganda lor printrĕ sărăcime mai ales instigând-o contra bogaţilor. Fireşte, că pun în prospect bietei sărăcimi sarea cu marea, ear' acésta le dă creḑĕmênt şi le urmézá orbeşte, fără sĕ bage de sémă că tot ce le spun ei sunt utopii, frase late şi umflate, din cari nici-când nu va rĕsări vr'un bine pentru ea. In timpul din urmă s'au lăsat prinşi în capcana socialistă şi câţiva români rĕtăciţi. Pentru orientarea acestora spunem ací — pe basa mărturisirii ce înşişi „conducĕtorii“ socialistilor o fac în fóia lor „Népszava“ — că începênd de la 15 Martie a. c. au încassat de la biata sărăcime 11,493 coróne 13 fileri pe gazete de ale lor, 6103 coróne 83 fileri pe cărţi şi 8572 coróne 95 fileri „din agitaţii“. De tot deci 26,169 coróne 91 fileri în trei luni. Şi ce cred óre românaşii nostri „socialisti“, în a cui pungă rĕmân acesti bani? Cine trăeşte din ei beereşte, în timp ce bieţii „aderenţi“ îşi trag dór' şi de la gură, ca sĕ-şi pótă plătí cuotisaţiunile în cassa partidului?

*

Plóie de 59 ciasuri. Se scrie din Londra, că la începutul sĕptĕmânii trecute a plouat necontenit 59 ciasuri, ear' timp senin, de la 9 până la 15 Iunie abia a fost pe durată de 6 ciasuri.

*

Ucise de fulger. Marţi fiind tempestate grea în comuna Lajósfalva, o femeiă vĕduvă împreună cu fiică-sa şi cu un copilaş al ei a fost suprinsă de tempestate afară la câmp, din faţa căreia s'au adăpostit sub car. Scurt timp după aceea un trăsnet puternic a lovit în car, omorînd pe mama şi pe fata mare. Copilaşul a scăpat numai cu spaima.

*

Osândă — pentru maltratarea copilului. Inainte cu doi ani soţia lui Mihail Nakmann, lucrătoriu în Budapesta, desertase de la bărbat, dându-se la traiu ilegitim cu un anume Francisc Stercz şi ducênd cu sine şi pe o fetiţă a ei, în etate de zece ani, avută cu bărbatul legitim. De atunci viéţa copilei a fost numai chin; atât mamă-sa cât şi ibovnicul mamei sale, o băteau şi maltratau în fel şi chip, ear' în timpul din urmă odată au spânzurat'o formal. Au băgat de sémă însĕ vecinii şi au scăpat'o de mórte, ear' contra bestialilor soţi au făcut arătare. Ambii au fost arestaţi şi daţi în judecată. Petractarea causei a fost Marţi, fiind osândiţi: Stercz la 4 luni închisóre, femeia la 5 luni închisóre, şi fie-care la amendă de câte 40 coróne. Copila a fost aşezată într'o casă de orfani.

*

Catastrofă mare la Azov. Vaporul „Moscva“ în una din zilele sĕptĕmânii trecute sosind în portul *Azov* (Rusia) şi comandantul portului nepermiţêndu-i sĕ debarcheze la debarcaderul cel nou, a mers şi a ancorat la debarcaderul vechiu, construit din pontóne. Când călĕtorii au dat sĕ iese la mal s'a rupt sub ei podul, prăbuşindu-se în valuri cu preste douĕ sute de ómeni. Matrozii vaporului au aruncat nenorociţilor brâne de salvare, dar' fórte puţini au putut fi scăpaţi de mórte.

Avis

La încheierea anului şcolar curent, adecă în 17/30 Iunie n. de la seminariul archidiecesan „Andreian“, se pot procura paiele folosite în străjacele elevilor, total 235 străjace.

Ofertele în scris sĕ se presinte economului seminarial până la 14/27 Iunie a. c. Eventuale informaţiuni se pot primí tot de la econom, ori de la direcţiunea seminarială.

FELIURIMI

Cum cetesc alte naţiuni? Un ziariu rusesc publică un conspect despre câte exemplare au fost vîndute până acum din scrierile romancierului *Leo Tolstoj*. Conspectul e compus pe basa datelor primite de la librarii cari se ocupă c vinderea scrierilor lui Tolstoj, şi arată că în original, în limba ruséscă, au fost vîndute *zece milióne de exemplare*, ear' afară de Rusia, în traducere, au trecut cel puţin *treizeci milióne*. După Tolstoj cel mai cetit scriitoriu rus e Anton *Cehov*, pe când *Gorkij* urméză numai la al treilea loc. Cehov se pregătise pentru cariera medicală, dar' nu şi-a eserciat meseria, ci s'a făcut scriitoriu. Acum în urmă s'a făcut şi gazetariu, primind a fi redactor al revistei „Ruskaja Mysl“,

*

Examen greu! In *Saratov* (Rusia) s'a întêmplat nu de mult, că doi ómeni cărunţi, îmbĕtrâniţi în oficiul lor, stăteau în faţa unei comisiuni examinătóre, spre a dovedí că sunt „cualificaţi“ pentru postul lor. Era un şef de birou de mundatură şi un contabil. Comisiunea a luat mai întâiu la întrebări pe şeful de grefieri (cancelist), dar' examinatorul, greşind adresa, i-a căutat dintr'un manual de aritmetică întrebări, dar' fără sĕ i-le pună 'şi dădea părerea: „Ací aflu o problemă, dar' sigur, că dta nu ştii s'o deslegi; iată aici alta, dar' ştiu că nici pe asta nu o poţi deslega; aici a treia, pe care însĕ *nici eu nu o pricep.* Destul. Şi examenul e terminat, fără sĕ fi rostit barem un cuvênt „candidatul“. Urmând examinarea contabilului, acesta a căpĕtat întrebare din *geografie.* Examinatorul frunzăreşte câteva minute în un manual de geografie, apoi întrébă:

— Spune-mi, rogu-te, unde se află *Madagascarul* (o insulă)?

— Nu ştiu, — rĕspunde întrebatul.

— Nu face nimic, nu e lucru important; de altcum *nici eu nu ştiu,* — replică examinatorul.

Şi prin acésta examenul e terminat, fireşte, cu resultatul, că examinaţii nu au cunoştinţele necesare pentru îndeplinirea oficiului lor. Dar' ce e mai comic în întrégă acésta comedie de examen e, că ambii bĕtrâni s'au re'ntors în birourile lor şi şi-au continuat lucrul, fără sĕ fi luat cineva în sémă resultatul examenului „de cualificaţiune“.

Cărţi şi reviste.

„Convorbiri literare“, fascicolul 6 (dto 1 Iunie st. v.), au apărut cu următoriul cuprins: Vlad-Vodă Călugĕrul (mongrafie istorică), de Al. Lăpĕdat; Actul de desfiinţarea breslelor, de Robin; Corespondenţa din tinereţă a lui M. Cogălnicean (încheere); O rectificare literară (privitóre la o aserţie a lui I. Chendi făcută asupra lui Eminescu în prefaţa ediţiei Minerva a operelor lui Eminescu), de Titu Maiorescu; apoi poesii (originale şi traduceri) de: A. Naum, Iasius Secundus, St. O. Iosif et D. Angel, şi C. Vêrgolici, douĕ romane (continuări din fascicolii anteriori): „Lordul cel mititel“ (trad. din englezeşte) şi „Din Rucăr“, recensiuni: a lui St. Orăşanu asupra lucrării lui I. Bogdan „Documente şi Regeste privitóre la relaţiile ţerii româneşti cu Braşovul şi Ungaria în secl. XV. şi XVI.“, şi a lui I. A. Radulescu-Pogoneanu şi A. Naum asupra traducerii în franţozeşte a câtorva pasteluri de ale lui Alexandri, făcută de George Bengescu (traducere lăudată călduros din partea recensenţilor), şi în fine: notiţe bibliografice.

„*Conv. literare*“ apar în *Bucureşti* în fascicoli lunari şi costă 15 coróne pe an. Editura librăriei Socecu et Co. Director: profesorul de universitate Ioan Bogdan.

Deschidem nou abonament la ziarul nostru, pe jumĕtatea a doua de an, cu preţurile indicate în fruntea foii. Rugăm tot-odată pe vechii nostri abonaţi sĕ recomânde spre abonare fóia nóstră în cercurile cunoştinţelor lor. Abonaţii în întârziere cu solvirea abonamentului pentru trecut, sunt rugaţi a-l achita cu grăbire.

Administraţiunea.

Posta ultimă.

Din Sêrbia.

Regele Petru a plecat astăzi din Geneva, spre Belgrad, pentru a lua în stăpânire tronul sêrbesc. Mercuri la orele zece îşi va face întrarea în capitala ţerii sale. Il va întimpina Metropolitul ţerii, cu întregul episcopat, membrii guvernului provisoriu, membrii adunării naţionale, corpul oficeresc, judecătorii curţii de cassaţie, şi — întreg poporul. A făcut mare sensaţie faptul, că Anglia a sistat legăturile diplomatice cu Sêrbia şi pe representantul seu din Belgrad l'a rechiămat a casă. A şi plecat astăzi din Belgrad la Londra.

Din public.*)

Un cuvênt,

către clericii seminariului „Andreian“ absolvenţi în 1893.

Doriţi colegi! In zilele viitóre se împlinesc 10 ani de când, primind unul fie-care dintrĕ noi mult doritul „Absolutoriu“ ni-am luat un dulce rĕmas bun cu căldurósе îmbrăţişări, pentru a ne împrăştia ca harnici şi zeloşi muncitori în agrul Domnului, ca cu timp róde bune sĕ agonisim.

Ce sentimentală a fost despărţirea nóstră de la „exitus“, vĕ aduceţi aminte?! Mai ales de „acel seminariu“, de acelea ziduri mute, pe cari de atâtea-ori le-am tratat aspru, ba maşter.

Seminariu, seminariu, cât de maşter am tractat cu tine, de câte-ori nu-ţi rostiam cu sarcasm numele, şi totuşi acum eară noi suntem cari am mai vrea sĕ-ţi fim locuitorii, óspeţii tĕi. Mi-se pare că acum mĕ vĕd, cum m'am re'ntors de trei-ori îndĕrĕt — la despărţire — sĕ-mi mai vĕd museul, masa cu pultul ei încărcat cu diferite „mirosuri“, apoi curtea cu tóte ale ei..... Mĕ vĕd tinĕr, de 21 de ani, vesel, plin de nădejdi... ilusii!...

Ne-am strîns atunci cald braţ la braţ, cu toţii emoţionaţi am rostit „*la revedere în 16 Iunie v. 1903*“.

Şi, iată, dragi colegi, anii cei zece sunt trecuţi, numai câteva zile ne despart de acest termin de toţi dorit.

Am şi sigilat acésta promisiune, ştiţi bine, cu un obligămênt moral încă în scris, care în sfêrşit nu are altă însĕmnătate — literă mórtă fiind — de cât un „memento“. Sĕ ne revedem deci *în Sibiiu* cu toţii în ziua de *16 Iunie v. a. c.*, sĕ ni-o facem zi dulce, reîmprospĕtându-ne zilele împreună petrecute, sĕ renoim dragostea vechiă de coleg, sĕ premenim cel mai jingaş sentiment al iubirei şi al prietiniei. E chestie de bărbăţie şi vrednicie, a te ştí ţiné de acest obligămênt.

Am ţinut potrivit lucru sĕ vĕ atrag atenţiunea şi de aici, simplu pentru a ţiné minte!

Rog pe fie-care sĕ vină înarmat şi bine pregătit, pentru „*festiva*“ nóstră, sĕ fie în stare a ne espune lucrurile făcute în viéţa publică, momentele mai însemnate din cei zece ani trecuţi.

In fine învităm cu tótă dragostea şi pe vechii amici şi cunoscuţi aflători mai în apropiere, la Sibiiu, pe ziua numită, pentru a participa la dulcea nóstră revedere. Programa se va stabili atunci.

Deci, la revedere! Măgina, 6 Iunie v. 1903. Al vostru dornic coleg: *Candin Suciu*, parohcul Măginei.

Dare de sémă şi mulţămită publică.

Cu ocasiunea aranjării producţiunei teatrale-declamatorice cu elevii şcólei gr. or. din Vaidasig, împreunată cu petrecere în séra de Sf. George a. c., s'au făcut următórele suprasolviri: dl Vasilie Gan, prot. 4 cor., dl Simion Stoica, med. 5 cor. şi vre'o 23 de cărţi pentru biblioteca şcolară din loc, dl Tanase Hopârtean, paroch 2 cor. 40 fil., dl Ioan Hopârtean, paroch 4 cor. 40 fil., dl Vincenţiu Nemeş, paroch gr. cat. 1 cor., dl Ioan Oniga, paroch 20 fil., dl Andreiu Muntean, înv. 2 cor., dl Vasilie Hopârtean, not. 1 cor., dl Nicolau Fodorean, înv. 1 cor., dl Ioan Moldovan, înv. 20 fil., dl Macaveiu Cutean, înv. 40 fil., dl Vasilie Iuoniciu, înv. 20 fil., dl Vasilie Butura, înv. 20 fil., dl Vasilie Miclea, înv. 20 fil., dl Ioan Tanase, înv. 60 fil., dl Ioachim Groze, înv. 20 fil., dl Ioan Bucur înv. 20 fil., dl Teodor Nicóră, înv. 20 fil., dl Samson Oniga, înv. 1 cor. 60 fil., dl Teodor Oniga, jude, 40 fil., dl Ananie Urcan, jude, 1 cor. 40 fil.

Suma suprasolvirilor 27 cor. 80 fil,

Priméscă binevoitorii suprasolvitori mulţămitele nóstre şi pe acésta cale.

Preste tot au întrat cor. 83, achitându-se spesele avute a rĕmus venit curat 30 cor. 79 fil. S'au procurat pe ei cărţi pentru biblioteca şcolară din loc.

Vaidasig, la 21 Maiu 1903.

Grigorie Pop
paroch.

Pavel Stanciu
învĕţătoriu.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primeşte rĕspunderea.

Nr. 643/903 [100] 1—1

Publicațiune.

Comuna bisericéscă Renghet dă în întreprindere prin licitațiune minuendă **continuarea lucrărilor la zidirea bisericei** întreruptă la anul 1885 din lipsa de mijlóce.

Prețul de strigare conform planului și preliminariului de spese aprobat de Veneratul Consistoriu este 3023 coróne. Pertractarea se va ține în comuna Renghet *Duminecă în 15/28 Iunie la 3 ore p. m.*

Vadiul e a se depune în bani gata sau în hârtii de valóre scrise pe numele licitantului în sumă de 302 cor. 30 fil. Comitetul își reservă dreptul a încheia contract cu cel mai solid dintrĕ oferenți.

Orăștie, 1/14 Iunie 1903.

In conțelegere cu comitetul parochial:

Vasile Domșa
protopresbiter.

Nr. 250/1903 [92] 2—3

Concurs.

Pentru **întregirea posturilor învĕțătorești** din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Sebeșului, se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Lancrĕm**, douĕ posturi, cu salariu de câte 600 cor. și relut de cuartir și grădină de câte 60 cor.

2. **Daia**, douĕ posturi, unul cu salariu de 200 cor. din repartiție și 400 cor. întregire de la stat, și al doilea cu salariu de 600 cor. din repartiție. Cuartir și câte un stânjin de lemne.

3. **Rĕhău**, cu salariu de 600 cor., cuartir și grădină sau relut 50 cor.; pentru înființarea și conducerea corului 40 cor.

4. **Cacova**, cu salariu de 400 cor. din repartiție și 200 cor. întregire de la stat, cuartir și grădină.

5. **Laz**, cu salariu de 600 cor. și relut de cuartir și grădină 40 cor.

6. **Căpâlna**, cu salariu de 600 cor., cuartir și lemne de foc.

7. **Șugag**, cu salariu de 600 cor., cuartir și lemne de foc.

8. **Petrifalĕu**, cu salariu de 400 cor. din repartiție și 200 cor. întregire de la stat, cuartir în școlă și lemne de foc.

9. **Sebeșel**, cu salariu de 600 cor., cuartir și lemne.

10. **Rĕchita**, douĕ posturi, fie-care cu salariu de 600 cor., cuartir și lemne.

11. **Pianul-de-sus**, cu salariu de 600 cor., cuartir și lemne.

12. **Pianul-de-jos**, cu 600 cor. salariu, 50 cor. relut de cuartir și grădină și 1 stânjin de lemne.

13. **Vingard**, cu 600 cor. salariu, 50 cor. relut de cuartir și grădină.

14. **Deal**, cu salariu de 600 cor., cuartir și grădină.

Cuincuenalele se computĕ de la instituirea definitivă și serviciul neîntrerupt în respectiva comună.

Cei cari vor fi instituiți la posturile acestea sunt datori sĕ cânte Dumineca și sĕrbătórea cu copiii în biserică și la însărcinarea comitetului parochial a cultiva grădină de pomărit.

Concurenții au sĕ 'și aștérnă cererile instruite conform normelor din vigóre, în terminul prefipt, subsemnatului oficiu protopresbiteral și a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre poporului în biserică spre a'și arăta desteritatea în cântări.

In conțelegere cu comitetele parochiale.

Sebeș, 1/14 Iunie 1903.

Oficiul protopresbiteral:
Sergiu Medean
protopresbiter.

„MIELUL“, cassă de împrumut și păstrare, Poiana.

Nr. 239 1903. [89] 3—3

CONCURS

Pentru ocuparea unui post de **practicant la „Mielul“**, cassă de împrumut și păstrare în Poiana-Sibiiului, se escrie prin acésta concurs cu terminul de *15 Iulie n. c.*

Salariul anual este de cor. 720.

Reflectanții au sĕ documenteze absolvarea unei școle comerciale.

La acest post pot competa și abiturienții anului acestuia.

Poiana, la 9 Iunie 1903.

Direcțiunea.

Nr. 304 1903. [94] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de **protopresbiter în tractul protopresbiteral al Treiscaunelor,** devenit vacant prin încetarea din viéță a protopresbiterului *Dimitrie Coltofean,* pe basa ordinului consistorial dto 24 April a. c. nr. 4680. pres. se escrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Venitele din parochia Brețcu fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

2. Dotațiunea protopresbiterală statorită prin conclusul sinodului archidiecesan din 21 April 1900 sub nr. protocol. 116 în sumă de 1000 cor., din cari 600 cor. se solvesc din fondul general administrativ al archidiecesei, ear' 400 cor. de la parochiile din tract.

3. Taxele pentru visitațiunea canonică odată pe an, accidenții, esmisiuni și asistări la examene.

Reflectanții cu cualificațiunea normată prin §. 53 al Statut. organic și conclusul congresual din 1888 nr. prot. 111 au a'și înainta cererile lor de concurs instruite conform normelor în vigóre la Veneratul Consistoriu archidiecesan în terminul deschis.

Din ședința comitetului protopresbiteral al tractului Treiscaune, ținută la 28 Maiu 1903.

Const. Dimian adm. prot. **George Hamsea** not. com.

Nr. 329 1903. [98] 2—3

Concurs

Pentru **întregirea posturilor învĕțătorești** în următórele comune din protopresbiteratul Solnocului se escrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Rogoz,** cu salariu de 600 cor., dintrĕ cari 400 cor. se capĕtă de la stat, ear' 200 cor. de la popor.

2. **Peteritea**, cu salariu de 600 cor., dintrĕ cari 500 cor. se capĕtă de la stat, ear' 100 cor. de la popor.

3. **Cupșeni,** cu salariu de 600 cor., dintrĕ cari se sperézĕ că 300 cor. se vor căpĕta de la stat, ear' 300 cor. se capĕtă de la popor, și la tóte acestea posturi cuartir în edificiile școlelor ori relut pentru cuartir și lemne de foc.

Reflectanții la aceste posturi au sĕ țină strană în Dumineci la s. liturgie cu școlarii.

Cererile instruite conform normelor în vigóre au sĕ fie înaintate subsemnatului oficiu în terminul sus indicat.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Solnocului în conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Cupșeni, în 1 Iunie 1903.

S. Cupșa
protopresbiter.

Nr. 420/1903 [83] 3—3

Concurs

Pentru **întregirea posturilor învĕțătorești** în următórele comune din protopresbiteratul Mercurei se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“:

1. **Apoldul-mic**, douĕ posturi, cu salariu de câte 600 cor. din repartiție de la popor, cuartir în edificiul școlar, ori relut pentru cuartir, lemne și grădină, preste tot 60 cor.

2. **Cinadie**, un post cu salariu de 400 cor., din repartiție, și usufructul unui pămĕnt de 7 jug. 334 stângini ☐, (Ordinul consist. dto 20 Decembre 1901, nr. 12078 șc.), și cuartir liber în edificiul școlar.

3. **Rod**, un post, cu salariu de 600 cor. din fondul parochial, relut de cuartir 60 cor. și pentru grădină 40 cor. — Competenții cu cunoștințe musicale, capabili de a înființa cor, vor fi preferiți și deosebit remunerați.

Reflectanții la aceste posturi au sĕ țină strană în Dumineci și sĕrbători la utrenie, și la s. liturgie sĕ cânte cu școlarii.

Cererile instruite conform normelor în vigóre au sĕ fie înaintate subsemnatului oficiu în terminul sus indicat.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Mercurea, în conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Mercurea, 20 Maiu 1903.

Avram S. Pecurariu
adm. prot.

3561—1903 szám polg. [91] 3—3

Hirdetmény.

Alolirott mint a Nagyszebeni kir. törvényszéknek folyó évi május hó 22-én 3056. szám alatt kelt végzéssel kiküldőtt eljáró biró, az 1893. évi január hó 3 án 356. S. M. szám alatt kiadott utasítás 61 §-sa alapján ezennel közzé teszem, hogy Rüsz község, egész határára kiterjedő tagositás iránti ügyében az előmunkálatok megkezdése jelesen.

1. Az érdekelt felek képviseletének rendezése.

2. A müködő mérnök megválasztása.

3. A költség előirányzat elkészitése iránt tárgyalási határnapul 1903. évi julius hó 4-ik napját délelőtt 9 órakor a Rüszi községi irodában kitüzöm, melyre mindazok, a kik a tagositás tárgya iránt tulajdoni czimén érdekeltek — azzal idéztetnek meg, hogy elmaradásuk a tárgyalás megtartását akadályozni nem fogja.

Egyuttal azon birtok rendezési mérnökök, a kik a müködő mérnöki teendőket elvállalni szándékoznak felhivatnak a szerződési pontozatok előterjesztése mellett ajánlataikat a kitüzőtt határnapig alolirthoz, vagy az érdekelt felekhez küldjék be.

A tárgyalásra a kultur mérnöki hivatal képviselője a 404—1903. számu átirat kapczau meghivatik.

Megemlitettik, hogy Rüsz község határa 4572 holdnyi területet — mint egy 9200 részletet foglal magában — melyből 1200—1400 holdnyi terület erdő és legelő.

Kelt Nagyszebenben a kir. törvényszék mint tagositá biróságnak — eljáró birájától — 1903. évi junius hó 10. napján.

Mihály
kir. törvényszéki biró.

De la **Librăria archidiecesană** se póte procura **Colecțiune de cântece și cântări bisericești pentru școlele poporale** de N. Stoicovicĭ. Partea I. Cântece și cântări bisericești într'o voce, pentru anii: I, II și III de școlă. Prețul broș. **50 fil.** plus 5 fil. porto postal.

Nr. 249 1903. [93] 3—3

Concurs

Pentru întregirea alor **trei posturi învĕțătorești** de la școla elementară din **Sebeșul-săsesc**, se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt:

1. Salariu fundamental de 600 cor., ear' după serviciu de 3 ani la acéstă școlă 800 cor.

2. Relut de cuartir și grădină 200 cor.

3. Cuincuenalele legale, cari se computĕ de la instituirea definitivă și serviciul neîntrerupt la acéstă școlă.

Cei cari vor fi instituiți la posturile acestea sunt datori sĕ cânte Dumineca și sĕrbătórea cu copiii în biserică, ear' cel designat de comitetul parochial sĕ cultive grădina școlară gratuit.

Concurenții au sĕ 'și aștérnă cererile instruite conform normelor din vigóre în terminul prefipt subsemnatului oficiu protopresbiteral și a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre poporului în biserică spre a'și arăta desteritatea în cântări.

Sebeș, 1/14 Iunie 1903.

Oficiul protopresbiteral:
Sergiu Medean
protopresbiter.

		Coróne
Potire	din argint de china, intern suflate cu aur, gravate	30.—
	negravate	18.—
Cădelnițe	de fer nickelate	12.—
	de alamă galbenă	10.—
Lingurițe	pentru cuminecătură, suflate cu aur	4.40
Disc	pentru agneți, suflat cu aur . .	7.20
Stéuă	pentru agneți, suflată cu aur .	5.60
Copie (cuțit)	pentru agneți, suflată cu aur	4.40

Se află de vêndare la

Librăria și Tipografia archidiecesană.

Important pentru fie-care om!

Desfacere totală cu prețul cel mai eftin, numai cu fl. 2·95 o garnitură admirabilă din 14 bucăți prețióse, juvaericale etc.

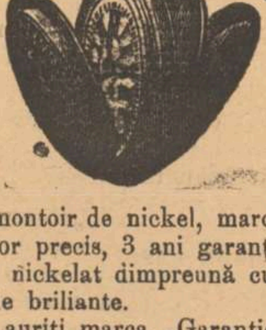

Important pentru fie-care om!

1 orologiu de busunariu, anker remontoir de nickel, marca „System Rosskopf Patent“, cu capace gravate frumos, regulator precis, 3 ani garanție și cutie.
1 Lanț elegant panțerat, suflat sau nickelat dimpreună cu acățător sistem parisian.
1 ac de cravată aurit cu imitație de briliante.
1 păreche nasturi pentru manchete auriți marca „Garantie“.
1 garnitură nasturi (botoni) auriți pentru gulere și pepturi, constând din 5 bucăți.
2 inele de aur cu pétră elegantă.
1 oglindă de busunar în cutie.

Acestea 14 prețióse și admirabile obiecte dimpreună cu orologiul remontoir anker se predau numai cu 2 fl. 95 cr. prin rambursare sau prin trimiterea înainte a sumei la firma: ***Brüder Hurviz,*** *casă de esport,* ***Krakau*** *Stradom 17 (Oesterr.)*

Neconvenind a le returna în 8 zile primind banii înapoi fără ca cumpĕrătorul sĕ fie cu ceva prescurtat. — Catalóge bogat ilustrate cu tot feliul de juvaericale, se trimit gratis și franco. [61] 9—10

Agenți se caută.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret**

vindecă și învioréză

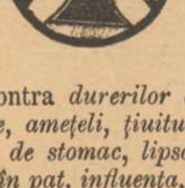

pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosesce contra *durerilor de cap si dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni și picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui* și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Prețul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copii și femei de constituție fórte slabă.

[2] 20

Espeditie din centru și locul de vêndare pentru țéră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colțul strada Kálmán.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian,

Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane, Nr. 64 Sibiiu, Joi 12/25 Iunie 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Mersul crisei.

Contele Khuen-Hedervàry *a sosit Dumineca séra la Budapesta, fără a fi fost însărcinat însă din partea Monarchului cu formarea cabinetului ungar. A venit numai pentru a studia situația. Eri, Marți, a plecat apoi cu trenul de séra earăşi la Viena, spre a face Maiestății Sale raport despre cele esperiate. A avut în capitala țerii nóstre întrevedere cu fruntași, nu numai din partidul guvernamental, ci și din partidele opoziționale. A fost primit cu prevenire pretutindenea, de unde se deduce, că un cabinet format din partea sa va fi bine primit. Programul de muncă al banului ar fi următoriul: Projectele militare se iau de la ordinea zilei, pentru-ca dieta sĕ pótă vota fără multă discuție indemnitatea, budgetul, legile referitóre la pactul cu Austria și alte projecte de lege urgente. Pentru anul acesta contingentul de recruți ar rĕmâné cel de mai nainte. Consiliul de corónă, ținut Duminecă sub presidenția Maiestății Sale, s'ar fi învoit la acésta. Astăzi va urma, probabil, însărcinarea formală a banului cu formarea cabinetului. Dieta ține mâne, Joi, ședință, la cererea oposiției, care va propune votarea unei adrese către Monarchul, rugându-l sĕ vină la Budapesta până la resolvarea crisei. Majoritatea guvernamentală însĕ va respinge propunerea, ca fiind de prisos.*

Cerere justă.

Sibiiu, 24 Iunie n.

Astăzi își face întrarea în Belgrad noul rege al Sêrbiei, *Petru Carageorgevici.*

I-se va face primire frumósă, după cum vestesc ziarele. Lucru fórte natural. Alesul poporului fiind, nu póte sĕ fie de cât și *iubitul* poporului, ear' iubiților sei poporul știe sĕ le aducă ovațiuni.

Zi de sĕrbătóre e deci ziua de astăzi pentru poporul sêrbesc, la care va lua parte tótă țéra, toți cetățenii.

Ce atitudine vor observa însĕ representanții puterilor străine față de acésta festivitate? Asta e întrebarea la care în momentul de față nu ne putem da rĕspuns. Vor fi și ei de față când cei-ce și-au scăldat în sânge mânile vor ridica degetele în sus pentru a jura fidelitate și alipire față de noul rege și de casa sa domnitóre? Se va afla barem unul întrĕ ei, care sĕ pună noului rege întrebarea: Ce va fi cu ucigașii antecesorului?!

Credem că *da.* Pentru-că cu tóte că adunarea națională a Sêrbiei a luat hotărîre, ca ucigașii sĕ nu fie urmăriți, fiind fapta lor faptă patriotică, ear' pe calea acésta a ușurat mult posiția noului rege, care póte zice, că a primit alegerea de rege după-ce adunarea națională a țerii sale resolvase în propriul cerc de activitate afacerea acésta curat internă: totuși regele nu va puté da și din a sa parte consacrare faptei împlinite, fiind-că nu 'l vor lăsa puterile străine. Puterile străine *cer pedepsirea vinovaților*, și cererea lor e justă.

Politica e o afacere internă a fiecărui stat; dar' *morala* e bun comun al omenimei întregi. Și cum morala trebue sĕ-și aibă partea sa și în politică, cei-ce mai țin la morală nu pot permite, ca ea sĕ fie călcată în picióre, sĕ fie făcută obiect de batjocură.

Cu bucurie am vĕḑut, cum cel dintâiu care a sărit întru apărarea moralei, a fost Regele Carol al României.

Regimentul 6 sêrbesc de infanterie a fost, cum știm, acela, care s'a făcut culpabil de cel mai disgustător act de tradare față de supremul seu comandant, și a comis cel mai barbar masacru, cărui asemenea istoria încă n'a avut sĕ înregistreze până acuma, — regimentul al cărui comandant onorar e Regele Carol al României.

Și pe când adunarea națională sêrbéscă cu unanimitate de voturi aducea elogii și mulțămiri călăilor îmbrăcați în uniforma Regelui ucis din partea lor, dând astfel cea mai simțitóre palmă moralei: Regele Carol al României vine și *renunță la onórea de a mai fi comandantul onorar al asasinilor,* vine și ia morala sub scutul seu!

Vine apoi Maiestatea Sa Monarchul nostru, și în telegrama de felicitare adresată noului rege sêrbesc îi cere în mod categoric sĕ caute *sĕ-și ridice țéra din starea de adâncă decădere în care a fost de curênd precipitată în fața lumii civilisate printr'o crimă blăstĕmată*, — punêndu-i în vedere, că numai atunci se va puté bucura de simpatiile sale preaînalte.

Și vine Rusia oficială, și într'un comunicat, care nu va produce prea mare bucurie în Sêrbia, cere în formă și mai pronunțată *pedepsirea criminalilor.*

Iată ce zice guvernul rusesc:

„Guvernul rusesc, salutând alegerea noului monarch, descedent al unei dinastii glorióse, și urându-i deplin succes, esprimă în același timp convingerea sa, că *Regele Petru I va lua,* înainte de tóte, *mĕsuri de a pedepsí cu severitate pe criminalii trădători amestecați în infamia uciderii Regelui Alexandru.* Negreșit, nu armata sêrbéscă întrégă póte fi făcută rĕspunḑĕtóre de acea crimă; dar' *ar fi primejdios chiar pentru ordinea interióră a Sêrbiei, de a lăsa fără rĕsbunare o revoluțiune de stat făcută de armată.* O asemenea greșélă ar influința în mod defavorabil asupra relațiunilor tuturor statelor cu Sêrbia“.

Rusia oficială vorbește destul de clar și la înțeles. Rĕmâne sĕ vedem, dacă noul rege al Sêrbiei a înțeles-o și o înțelege. Dacă nu va voí sĕ o înțelégă, sigur că va avé în contra sa la moment pe tóte guvernele Europei, și pe toți ómenii de bine, cari nu vor puté priví cu încredere la un domnitor încunjurat de ómeni cu mâni muiate în sânge.

Urmărirea și pedepsirea vinovaților, Regele Petru al Sêrbiei va trebuí deci sĕ o facă, nu numai pentru a da satisfacție moralei, principiilor de umanitate și opiniunei unanime a lumei culte, — ci chiar și pentru siguranța și pentru apărarea intereselor personale ale Domnitorilor. Pentru-că ce alta ar însemna sancționarea faptelor de odiósă aducere aminte întêmplate în Belgrad, de cât sancționarea principiului, că militarii pot sĕ-și ucidă superiorii, chiar și pe capul încoronat, că în împrejurări analóge pot comite și alții asemenea fapte, fără a li-se puté considera faptele drept crime, și fără a-și călca jurămêntul prestat, ar însemna deci statuirea unui esemplu trist și de trist indemn pentru alții.

Regele Petru al Sêrbiei va trebuí deci sĕ țină cont de tóte acestea și împlinind cererea justă ce i-se face, sĕ dee pe mâna justiției pe toți vinovații.

Regele Petru va trebuí sĕ îndepărteze din armată pe aceia cari s'au demis la roluri de asasini, căci în cas contrar se póte, ca tóte statele europene sĕ facă aceea ce a făcut Anglia, sĕ rupă raporturile diplomatice cu Sêrbia.

Legea colonisărilor.

Secțiunea „afacerilor de colonisare“ a ministeriului nostru de agricultură a distribuit Sâmbătă (20 Iunie n.) spre opinare factorilor competenți planul *projectului de lege despre colonisări*, la care numita comisiune lucréză de câțiva ani deja și în objectul căruia în 18 Ianuarie 1900 se ținuse la Budapesta o anchetă sub presidiul ministrului de agricultură Darányi Ignácz.

Elaboratul secțiunii menționate mai sus se estinde pe 12 cóle de tipariu și e menit sĕ înlocuéscă articolul de lege V din 1894 privitor la colonisări. E împărțit în 6 capitli, cuprinḑênd:

In c. I dispozițiuni generale privitóre la procedura colonisării, în care decretéză două categorii: colonisare făcută de stat, și colonisare făcută de particulari. In ambe casurile parcela fie-cărui colonist trebue sĕ fie așa de mare, în cât, cultivată de însuși colonistul sĕ aducă venit suficient pentru susținerea familiei lui și pentru suportarea sarcinelor ce-i incumb în urma colonisării. Acestea sunt parcelele sau moșiile coloniste de mărime mijlocie. Pe lângă acestea însĕ sunt projectate parcele sau moșióre mici, pentru coloniști cari pe lângă cultivarea pămêntului propriu vor lucra și în brazdă străină, căpĕtând fie-care pămênt în estensiune nu mai mare de cât 5—6 jugĕre și nu mai mică de cât $^1/_2$ jugĕr catastral. In fine, pentru a fi în fie-care colonie eventual și un moșieríu conducĕtoriu, un centru în jurul căruia sĕ se grupeze coloniștii și care sĕ represinte „ideia“, projectul dă guvernului latitudine sĕ creeze în cadrele coloniei câte o moșie care singură sĕ cuprindă până la $^1/_3$ din întreg teritoriul (80—600 jugĕre).

Cât privește dreptul de proprietate, îndată-ce colonistul mic achită 10% din prețul moșiei, ear' colonistul mare 25%, moșia va fi întabulată pe el, ear' pentru a i se facilita solvirea, projectul îi asigură scutință de dare, fără ca scutința acésta sĕ-l lipséscă de drepturile civice (drept de vot la alegeri de deputați dietali, la alegeri municipale, comunale, etc.). E obligat însĕ sĕ locuiască pe moșia sa colonistă, sĕ pórte economia și fără concesiune de la „comisiunea de colonisări“ sĕ nu și îngreuneze moșia cu împrumuturi hipotecare, ori cu ori-ce feliu de datorii.

Același capitlu decretéză, că la favorurile legii de colonisări pot fi făcuți părtași numai cetățeni ai statului ungar și că în casuri de colonisări private nu este permis a impune coloniștilor obligămênt solidar întru solvirea prețului moșiilor, ori obligămênt cambial, nici a le condiționa sĕ procure de la colonisator materialul necesar la clădiri, sau ori-ce altceva, cum nici a vinde esclusiv lui recolta.

Capitlul II definește detaiurile colonisărilor private, capitlul III ale colonisărilor de stat, — pe basa principiilor schițate mai sus, ear' capitlul IV enumĕră favorurile prin cari statul sprigineşte parcelarea moșiilor mari.

Capitlul V dă ministrului de finanțe indemnisare, ca în restimp de 10 ani de la întrarea legii în vigóre sĕ pună la disposiția ministrului de agricultură *80 milióne de corónе*, în scopul colonisărilor, ear' capitlul VI cuprinde disposițiuni diverse privitóre la esecutivă. Intrĕ aceste disposițiuni e de interes deosebit prerogativa statului de a participa la licitațiuni de moșii fără a depune vadiul prescris, de a face supraofert la licitațiuni încheiate deja, de a *espropria moșii comunale* în cas că ar fi lipsă de ele pentru scopuri de colonisare; în fine îndatorirea persónelor morale (comună, fundațiune, fidei-comise, biserici, etc.), de a îmbia mai întâiu statului moșiile ce eventual vor sĕ le vêndă, și numai dacă acela nu reflectéză la ele, sĕ le facă de vînḑare și altora.

Acésta ar fi pe scurt — după ziarele din capitală — schița noului project de lege menit sĕ ducă cu un pas înainte realisarea scopului urmărit prin colonisările din țéra nóstră. Din punct de vedere pur economic și social-politic projectul ar puté fi salutat cu bucurie din partea tuturor. Știm însĕ, toți, ce a nume s'a avut în vedere cu colonisările de până acum și nu avem motiv a crede că nu tendința întăririi unui singur popor, în paguba și slăbirea celorlalte din țéră, e motorul și al acestui nou project.

De altcum nu cunóștem projectul în întreg textul seu, ci — cum am accentuat mai sus — numai după schițarea făcută de unele ziare din capitală. Vom reveni însĕ asupra lui când va fi dat publicității în întregime.

Conștiința religiósă.

De **Al. Popescu-Drajna.**

Evul mediu a demonstrat în mod uimitor: cum indiviḑii pĕtrunși de conștiința religiósă au determinat atâtea mișcări mari cari preocupă paginile istoriei acestei epoce.

Scaunul Episcopului de la Roma era un sóre care trimitea razele sale pretutindeni, și făcea sĕ strălucéscă diademele depuse pe frunțile înclinate către acest sóre, — ale atâtor conducĕtori de popóre.

Ce a putut sĕ determine acel curent al luminei europene către bĕtrâna Asie, către légănul lui Iisus, dacă nu forța conștiinței religióse?

Espedițiunile îndelungate și fără de nici un profit altul de cât schimbul de idei și avere întrĕ europeni și asieni sunt pornite din simțĕmêntul religios de a salva sfințenia légănului mântuitoriului universal, de pângărirea barbarilor musulmani.

Atunci, când reformele religióse încep, și când spiritele îmbrățișéză pe una sau alta, istoria lumii începe sĕ numere lupte nesfîrșite și rĕsbóie sângerose, începe sĕ povestéscă măceluri îngrozitóre, isvorîte din spiritul de conservare a credinței popórelor.

Lupta brațelor și furia neîmblânḑită a armelor vine sĕ sprijinéscă o credință sau alta, credința se amestecă cu interesele naționale, se dospește în sângele vărsat și face, ca fie-care popor sĕ încépă a-și avé o biserică națională.

Germania, Anglia, Svedia, în urma reformelor religióse par a fi mai conştiente de puterea lor şi mai eroice în lupte, dar' şì mai faimóse în paginile istoriei, căci avêntul lor se însemnéză, se încăldeşte şi mai tare se oţeleşte la focul naţionalismului aprins de scînteia credinţelor religióse.

La popórele din orientul Europei se efectuéză acest lucru încă de la începutul creştinărei lor şi merge progresând în tot decursul timpilor.

La noi, Românii, conştiinţa religiósă atât de mult a pĕtruns minţile în epoca medievală şi modernă, în cât domnia se considera de drept divin, şi tóte actele mari se sĕvêrşiau sub imperiul credinţei religióse.

Conştiinţa religiósă era o forţă, care adese-ori învingea mulţimea popórelor; era un scut ce venia în ajutoriul avêntului eroic, şi de multe-ori o sentinelă a naţionalismului.

Acelaşi lucru era şi pentru Germani; şi cu drept cuvênt savantul profesor *Litardt* în magistrala sa operă: *Apologetische Vorträge über die Wahrheiten des Christentums*" spune că dacă Germanii au suferit acea grozavă înfrângere de pe câmpiile de la Leipzig, nu se datoreşte acésta de cât decadenţei conştiinţei religióse, provocate de frivolităţile din Francia, cari au alunecat şì în Germania.

Conştiinţa religiósă a efectuat la noi, Românii, atâtea acte mari, publice şi private, a preconisat atâtea idei măreţe, în cât rĕsfoind istoria némului nostru nu ne putem abţiné de la o admiraţiune sinceră a acestei puteri neîntrecute.

Un popor cu conştiinţa religiósă desvoltată e poporul nostru, un popor plin de înţelepciune, disciplinat, blând din cale afară, compătimitor, ospitalier, iubitor de ţéră, supus, mĕsurat în acţiune, şi, cu inima vecinic bătêndă după fapte bune. El nu póte sĕ se asmuţe la nemulţămiri şi revolte, căci spiritul păcii e sădit adânc în inima lui, şi atâta mângăere îi dă credinţa lui, în cât e vecinic împăciuitor cu ori-ce sórte.

Noi avem esperienţele trecutului, avem exemple factice în însaşi viéţa nóstră, şi ar trebuí sĕ nu stăm nepăsători faţă cu indiferentismul religios în care înnotăm astăzi, de sus până jos, de la mare până la mic.

Conştiinţa naţională, strîns unită cu conştiinţa religiósă, a fost arma nóstră, prin puterea căreia suntem astăzi ce suntem.

Vorbind de edificarea poporului românesc, nu putem deci sĕ nu amintim apostolilor némului, — preotului şi învĕţătoriului, — datorinţa ce li-o impune misiunea lor de luminători ai némului, şi nu putem sĕ nu stăruim din tot adinsul asupra necesităţii desvoltării conştiinţei religióse, la tóte păturile némului nostru, de care póte că în viitoriu mai mare lipsă vom avé de cât în trecut, tot numai în scopul conservării naţionale, ca şì în trecut.

Procesul lui Kalmár.

La timpul seu daserăm ştire, că procuratura din Budapesta a intentat lui Kalmár Antal, fost advocat în Subotiţa, proces de *laesa majestatis*, de ofensarea membrilor casei domnitóre şi de agitaţie, cuprinse tóte aceste delicte în cartea sa întitulată „Beksics Gusztáv történet- és közjogirása" (Cum scrie Beksics Gusztáv istorie şi drept public?). Din părţile încriminate dăm ací câteva specimene:

„.... Sĕ treci prin sânge cu faţă radiósă, sĕ înfigi furcile în emblema atâtor generaţiuni magiare, sĕ acoperi în négră jale Marea-Ungarie, cu suflet tineresc sĕ striveşti cu ajutoriul armelor străine dreptul istoric al unei naţiuni libere, sĕ pui ţéra în cătuşi, cu suflet de bărbat sĕ o şi ţíi în ele şi aprópe douĕzeci de ani sĕ guvernezi cu ciomag de fer, — un astfel de simţ de datorinţă nu cunóşte nici etica, nici istoria universală. Dacă acestea sunt simţ de datorinţă, atunci Sulla şi Nero încă, numai simţul de datorinţă şi-l'au împlinit".

„.... Francisc Iosif de fapt nu sĕvêrşeşte acte de guvernare, dar' prin intenţiile sale regale împedecă realisarea actelor legislatorice şi de guvernament, pe cari naţiunea aşa de ferbinte le doreşte. Ear' acésta nu e altceva de cât absolutism mascat".

„... Ori póte-se da epitet de cel mai naţional domnitoriu unui rege care în viéţa constituţională unguréscă în raporturile ei cu Austria nici-odată nu şi-a pus în cumpĕna dreptăţii cuvêntul decisiv în favorul nostru, ci totdéuna în favorul Austriei?"

Apoi zicênd despre Habsburgi că toţi sunt absolutisti din naştere, continuă:

„Acesta (absolutismul) li-a întrat în sânge, ca lui Falstaff lăudăroşia laşă. *Tradarea* (hütlenség) *e caracteristica permanentă a Habsburgilor.* Toţi Habsburgii sunt bisericoşi, dar' *umilinţa din faţa altariului ştiu sĕ şi-o aducă în armonie de conştiinţă cu cerbicósa călcare a jurămêntului lor.* In tocmai ca italianul, care după-ce a furat se duce sĕ se róge la icóna Preacuratei pentru ertarea pĕcatelor. Virtute pe buze, nestînsă sete de sânge în inimă".

„.... Stare de asediu, intoleranţă religionară, glonţ, bardă de călĕu, furci, ciomag, temniţă, lanţuri grele, tortură inquisiţională, tribunale marţiale, robie de galere, baterea femeilor pe trupul gol în faţa publicului.... ce sumedenie de crime claie pe grămadă. Şi cu acésta fiorósă (szörnyü) dinastie au fost siliţi Magiarii sĕ trăiéscă timp de treisute cincizeci de ani!".....

Destul, spre a se vedé în ce spirit e scrisă cartea „ştientifică-istorică" a *fostului* advocat, osândit la perderea advocaturii pentru *defraudări.*

Procesul s'a pertractat Joi, Vineri şi Sâmbătă la curtea cu juraţi din Budapesta, cu resultatul următoriu: *trei luni închisóre* şi un an perderea oficiului. Din carte (confiscată) se vor nimicí părţile încriminate. Acusatul s'a declarat mulţămit cu pedépsa (destul de uşóră), procurorul a anunţat însĕ recurs de nulitate.

De la sate.

Prelegere poporală în Ştena (lângă Cohalm).

— 4 Iunie v,

Comitetul despărţĕmêntului nostru Cohalm al *„Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român"* a ţinut Duminecă în 1 Iunie v. c. prelegere poporală în comuna Ştena.

Lucru nespus de folositor poporului nostru, care tocmai în aceste vremuri grele are mare lipsă de sfaturi şi încurajare spre înaintare.

Laudă i-se cuvine deci vrednicului nostru vice-president I. *Bercan*, iniţiatorul şi mijlocitoriul punerii în praxă a acestui lucru folositor.

Cu ocasiunea ţinerii acestei prelegeri a fost present poporul din comună într'un numĕr cum nu se póte mai frumos, bărbaţi şi femei, dovadă că e un popor brav şi ascultător de conducĕtorii sei sufleteşti: parochul I. *Buzea* şi înv. N. *Pulca.*

Dovadă că e popor brav şi doritor de înaintare a fost şì viul interes cu care a ascultat şi a primit sfaturile în adevĕr de aur ale membrilor comitetului despărţĕmêntului Asociaţiunei nóstre.

Vice-presidentul nostru printr'un cuvênt de deschidere a făcut cunoscut poporului: ce e *„Asociaţiunea"*, care e scopul ce 'l urmăreşte, şi cari sunt datorinţele ce le avem unul fieşte-care faţă de ea.

A ţinut apoi învĕţătoriul G. *Maican* o prelegere fórte instructivă despre: *„chiămarea şi datorinţele unui bun econom"*, ear' învĕţătoriul G. *Andron* a preles despre: *„Patima beţiei şi urmările ei"*, descriind într'un mod cum nu se póte mai pipăibil rĕul şi paguba ce aduce poporului nostru rachiul, ilustrând cu exemple din viéţă tóte afirmaţiunile dsale. La finea prelegerii a arătat poporului şì nişte tablouri cu chipul omului beţiv şi al celui nebeţiv, pe cari în colori aevea naturale sunt zugrăvite tóte părţile interne ale corpului omenesc, putêndu-se observa lesne diferinţa întrĕ organele omului beţiv şi ale celui nebeţiv. Aceste tablouri prin esplicaţiile dlui prelegĕtor au făcut o impresiune cum nu se póte mai pĕtrundĕtóre asupra fie-cărui, aşa că-ţi produce témă de a mai bea rachiu după-ce odată vedi cu ochii stricăciunile causate corpului nostru. Tablourile acestea, — cari în adevĕr influinţéză asupra privitorului mai mult de cât ori-câte vorbiri despre rĕul ce aduce omenimei beţia — s'au lăsat spre a le puté priví poporul în şcólă timp de 1—2 sĕptĕmâni. Ele sunt proprietatea despărţĕmêntului nostru şi sunt câştigate prin stăruinţa vice-presidentului nostru de la doi bărbaţi de valóre ai nostri de dincolo.

S'a făcut apoi o mică pausă şi după aceea din nou a preles învĕţătoriul G. *Maican* despre: *„Invĕţătura şi folósele ei"*, care prelegere cu adevĕrat a pĕtruns la inima poporului, aşa că la tóte afirmaţiunile prelegĕtorului, că ce multe greutăţi sufere poporul numai din lipsa de învĕţătură, cum ar trebuí poporul sĕ îmbrăţişeze şcóla şi biserica şi ce folos ar avé din acest lucru, ilustrând tot cu exemple din viéţă bine alese tóte, poporul plin de însufleţire rĕspundea: aşa e, drept ai!

In urmă vice-presidentul printr'un cuvênt de mulţămire, adresat poporului pentru viul interes ce a arătat şi parochului local I. *Buzea* pentru bunăvoinţa manifestată, încunoştinţând şi îndemnând poporul a lua parte în numĕr atât de frumos la prelegere, încheie zicênd: „Dee bunul Dzeu, ca seminţele sămănate azi de noi, prindênd rădăcini în inimile şi sufletele dvóstrĕ, iubiţi poporeni, sĕ aducă rod însutit şi înmiit spre binele şi înaintarea dvóstrĕ a tuturor.

Dintrĕ inteliginţă, pe lângă membrii comitetului: I. Bercan, G. Spornic, I. Buzea, G. Andron, G. Maican şi Ieronim Buzea, au mai participat încă: simpaticul contabil al băncii „Economia", G. Fuciu, învĕţătoriul Z. Borcoman şi tinĕrul Creţu.

E de necredut, cât de impunĕtor lucru e cu ocasia ţinerii astorfel de prelegeri presentarea în o comună a cât mai multor conducĕtori ai poporului nostru, cum a fost şì în casul de faţă. Numai spre laudă le póte serví celor, cari ştiind n'au pregetat a lua parte la ţinerea acestei prelegeri poporale, care până acum e deja a treia în tractul nostru.

Dee bunul Dzeu, ca sĕ se pótă realisa dorinţa vice-presidentului nostru, de a mai ţiné încă în vre-o 3 comune asemenea prelegeri, acum înainte de adunarea generală a despărţĕmêntului Asociaţiunei nóstre, căci aceste numai spre binele poporului nostru pot serví.

Ear' ca de încheiere ţin de datorinţă a aduce şì pe acéstă cale mulţămirile nóstre dlui paroch şi dnei preotese din loc, cari cu atâta bunăvoinţă şi ospitalitate ne-au primit în casa dlor. *Ghiţă din Ticuş.*

Chestiuni şcolare.

Programa

pentru încheierea solemnă a anului şcolar 1902/1903, ce se va ţiné Sâmbătă în 27 Iunie 1903 n. de la 9—11 ore a. m. la şcóla civilă de fete a Asociaţiunii din Sibiiu.

1. Cor: *a)* *„Rugăciune cătră Maica Preacurată"*, de Vorobchievits, şi *b)* *„Cântec de Maiu"*, de Haidn.

2. *Themă din opera „Nunta lui Figaro"*, de Mozart, esec. la 4 mâni de *Letiţia Leşnican*, şi *Eufrosina Popovici*, eleve în cl. II şi III civ.

3. *„Valse Op. 69 Nr. 2"*, de Fr. Chopin, esec. de *Emilia Bena*, elevă în cl. IV civ.

4. *„De pe Someş"*, de I. Mureşianu, esec. de *Ana Bogdan*, elevă în cl. IV elem.

5. *„Rigoletto"*, de Fr. Spindler, esec. de *Florica Bonts*, elevă în cl. II civ.

FOIŞÓRĂ

Viéţa şi activitatea sfântului Atanasiu!

După Ios. Fisch, de Octavian Mureşan.

(Urmare).

In 26 Iunie 345 murì episcopul arian Gregoriu din Alexandria, şi astfel s'a şters şì ultima piedecă a re'ntórcerii lui Atanasiu. De la conciliul din Sardica Atanasie a trăit în Naissus (în Moesia) şi în Aquileja. La re'ntórcerea sa merse prin Antiochia, unde se afla împĕratul Constanţiu, care îl primì fórte călduros. După o absenţă de 6 ani şi 7 luni întră în Alexandria în 21 Octobre 345, primit cu mare bucurie, atât de popor cât şi de cler. Ear' poporul îi eşì întru întimpinare depărtare de 100 de mili.

In decurs de 5 ani conduse Atanasiu în linişte diecesa sa. După ce murì însĕ Constans într'o luptă contra rĕsvrătitoriului Magnenţius în anul 350, el, care a reţinut pe fratele sĕu de la prigonirea catolicilor, se ridicară din nou acuse. Constanţiu însĕ deocamdată era oprit a ajuta Arianilor, din causa rĕsboiului ce avea sĕ pórte în contra lui Magnenţiu şi în contra lui Veteranio, pe care legiunile din Pannonia îl proclamară August. Acest rĕsboiu durà până la anul 353. Constanţiu într'o epistolă promise lui Atanasiu ajutoriul şi scutul sĕu şi poruncì prefectului din Egipet sĕ nimicéscă mişcările duşmanilor lui Atanasiu. Causa acesteia este a se căutà în împrejurarea, că Constanţiu nu voia sĕ producă nemulţămiri în Alexandria şi astfel sĕ succédă lui Magnenţiu sĕ atragă pe Alexandrinieni pe partea sa. După ce însĕ Veteranio abzise, ear' Magnenţiu a fost bătut, împĕratul Constanţiu şi-a arătat apoi adevĕrata intenţiune. El se declară partisan al Arianilor. Intenţiunea lui era: sĕ învingà Arianismul, şi credinţa părinţilor statorită în concilul de la Nicea sĕ fie suprimată cu puterea. Pentru realisarea acestora însĕ trebuia sĕ cadă mai întâiu cel mai aprig luptător al învĕţăturii celei vechi şi duşmanul cel mai înfricoşat al Arianismului, anume: episcopul Atanasiu. Acesta vĕdù că pericolul se apropie şi trimise 5 episcopi şi 3 preoţi la Constanţiu, ca sĕ 'l apere în contra acuselor lor, ridicate contra lui din partea Arianilor, dar' trimişii sei nu avură resultatul dorit.

Ascultând Constanţiu de rugarea papei Liberiu, urmaşul lui Iuliu, convocà un concil la Arles în anul 353. Ca locţiitori Liberiu trimise pe episcopii Vincenţiu din Capua şi Marcellus din Campania. In acest concil împĕratul Constanţiu ameninţând pe cei presenţi cerù judecarea, condamnarea şi depunerea lui Atanasiu. Pretensiunea episcopului Vincenţiu din Capua, ca sĕ fie condamnat Arianismul, a fost respinsă de către episcopii ariani cu cuvintele: „Noi suntem aici sĕ condamnăm pe Atanasiu, ear' nu Arianismul". Atunci toţi episcopii, afară de unul s'au înfricoşat şi subscriseră sentinţa lui Atanasiu, chiar şì Vincenţiu, legatul papei, căruia papa 'i concreduse sĕ comunice conciliului, ca în aducerea sentinţei faţă de Atanasiu şi faţă cu dogmele credinţei, ce aveau a se statorí, episcopii sĕ fie drepţi. Numai episcopul Paulinus din Trier n'a voit sĕ subscrie sentinţa. Din causa acésta a fost exilat în Phrigia, unde a murit în lipsă şi nĕcazuri în anul 358.

Liberiu a fost cuprins de mare jale audind de purtarea episcopilor la Arles, şi a înduplecat pe împĕratul sĕ conchieme un alt sinod. El a trimis o delegaţie, din care făceau parte Lucifer, episcopul din Cagliari, şi Eusebiu, episcopul din Vercelli. Sinodul a fost conchiămat în anul 355 la Milano. Aici împĕratul puse episcopilor condiţiunea: sau condamnă pe Atanasiu, sau merg în exil. Mulţi preferiră însĕ exilul, întrĕ acestia episcopul Hosiu din Cordova şi papa Liberiu.

In anul 355 venì Diogenes, notariul împĕratului, ca ori sĕ prindă pe Atanasiu, ori sĕ 'l alunge. Nu a putut face însĕ nici o ispravă, şi după 4 luni s'a re'ntors. La începutul anului 356 venì belliducele Syrianus în Alexandria şi provocà pe Atanasiu se părăséscă oraşul. Când însĕ Atanasiu îi declară, că va părăsí oraşul numai în casul când îi va fi poruncit acest lucru prin un mandat de la împĕratul, Syrianus nu mai intreprinse nimica pentru-ca Atanasiu sĕ părăséscă Alexandria. Dar' acésta a fost numai la aparinţă, căci în nóptea din 8 spre 9 Februarie a anului 356, tocmai pe când se făcea slujbă în biserica lui Theonas, năvălì cu o óste de 5000 de soldaţi şi necinstì locul cel sfânt prin vărsare de sânge şi prin alte crime. Atanasiu scăpà ca prin minune şi fugì. In locul lui Atanasiu Eusebianii aleseră episcop pe Georgius din Cappadocia. Acesta întrà în Alexandria în 24 Februarie 357. Tot în acest an se re'ntorsese şì Atanasiu în Alexandria şi se ţinea ascuns aici, aşa că puţini erau, cari ştiau de re'ntórcerea lui. Episcopul Georgiu însĕ, prin faptele sale volnice aţîţà

6. *„Hora miresei“*, de I. Mureşianu, esec. de *Aurora Barbu*, elevă în cl. I civ.

7. *„Tyrolienne“*, de E. Ketterer, esec. de *Paraschiva Şerbănescu*, elevă în cl. II civ.

8. *„Silberfischchen“*, de E. Ketterer, esec. de *Aurora Popoviciu*, elevă în cl. IV civ.

9. *„Gebirgsläuten“*, de Fr. Behr, esec. de *Sabina Pop*, elevă în cl. III civ.

10. *„Cavatina“*, de Raff, pentru violină cu acompaniare de pian, esec. de *Ana Todea*, elevă în cursul complementar.

11. *„Cimpoiul“*, de N. N., esec. de *Olga Dragomir*, elevă în cl. IV civ.

12. *„Mic Poutpuriu românesc“*, de N. N., esec. de *Eleonora Luchici*, elevă în cl. IV civ.

13. *„Visul Elsei“*, din opera Lohengrin, de R. Wagner-Liszt, esec. de *Lucreţia Nechiforescu*, elevă în cursul complementar.

14. *„Ballade g-moll“*, de Fr. Chopin, esec. de *Emilia Avramescu*, elevă în cl. IV civ.

15. Solo: *a)* *„Colindă“*, de R. Schumann, şi *b)* *„Tu care eşti repaos blând“*, de Schubert, cu acompaniare de pian, esec. de *Hortensia Medean*, elevă în cursul complementar.

16. *„Nunta în codru“*, poesie de G. Coşbuc, decl. de *Margareta Mărginean*, elevă în cl. IV civ.

Pausă.

17. *„A tout Vapeur“*, de L. Gobbaerts, esec. la 4 mâni de *Elisaveta Craşovan* şi *Laura Furdui*, eleve în cl. III civ.

18. *„Horă“*, de I. Mureşian, esec. de *Paraschiva Simian*, elevă în cl. II civ.

19. *„Deşteptarea Primăverii“*, de E. Bach, esec. de *Maria Puşcariu*, elevă în cursul complementar.

20. *„Valse“*, de I. Bachmann, esec. de *Victoria Cornean*, elevă în cl. IV civ.

21. *„Menuett“*, de Boccherini, pentru violină cu acompaniare de pian, esec. de *Ecaterina Nechiforescu*, elevă în cl. IV civ.

22. *„Pourquoi“*, de I. Ascher, esec. de *Cornelia Baciu*, elevă în cl. III. civ.

23. *„Rapsodie română“*, de A. Siposs, esec. de *Aurelia Şerban*, elevă în cl. IV civ.

24. *„Barcarolla“*, din povestirile lui Hoffmann, de Spindler, esec. de *Margareta Mărginean*, elevă în cl. IV civ.

25. *„IV-a Air varié“*, de Ch. de Bériot, pentru violină cu acompaniare de pian, esec. de *Elisaveta Ioanovici*, elevă în cl. IV civ.

26. *„Forelle“*, de St. Heller-Schubert, esec. de *Felicia Ceusianu*, elevă în cl. III civ.

27. *„Ballade roumaine“*, de I. Schaeffer, esec. de *Hortensia Medean*, elevă în cursul complementar.

28. *„Garda Saraiului“*, poesie de V. Alexandri, decl. de *Maria Puşcariu*, elevă în cursul complementar.

29. Cor: *a)* *„Un cântec“*, de I. St. Paulian, *b)* *„Primăvara“*, de I. Fischer.

Óspeţii sunt bineveniţi!

Sibiiu, 24 Iunie 1903.

Direcţiunea.

în curênd poporul contra sa în aşa mod, că în 2 Octobre 357 numai cu fuga scăpà de furia poporului, până când 9 luni mai târziu, din mandatul împĕratului fù earăşi aşeḑat în oficiul sĕu prin notariul Paulus. Auḑindu-se, că Atanasiu se află în Alexandria, cercară tóte mijlócele, ca sĕ afle locuinţa lui, dar' tóte fură înzădar. Atunci se dădù porunca a căuta după el până prin Aethiopia şi dacă îl vor afla sĕ 'l ducă în temniţele de stat ale prefecţilor. Dar' nu avură nici un resultat. Şi totuşi Atanasiu stătea în legătură cu credincioşii şi le adresa scrisori de mângăere pentru persecuţiunile din partea Arianilor. Din timpul acesta datéză o mulţime de scrieri de ale lui, aşa: scripta de apĕrare pentru Constanţiu şi istoria Arianismului pentru călugĕri. Prima voì s'o dee însuşi împĕratului, şi deja se pregătise de drum, când i-se împărtăşì părerea împĕratului despre el (Atanasiu), pe basa cărei păreri Atanasiu nu putea spera nimica, din care causă părăsì acésta ideiă.

(Va urma).

Cine nu şi mustră copiii în tinereţe, va fi mustrat de ei la bĕtrâneţe.

„Asociaţiunea.“

Convocare.

P. t. domni membri ai „Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român“ şi toţi iubitorii de cultura poporului român sunt prin acésta învitaţi a participa la adunarea generală a despărţĕmêntului „Murĕş-Oşorheiu“, ce se va ţiné la 6/19 Iulie 1903 la 3 ore după amiaz în Săbadul-de-câmpie, cu următoriul program:

1. Deschiderea adunării prin president.
2. Raportul secretariului despre activitatea despărţĕmêntului de la ultima adunare generală.
3. Raportul cassariului.
4. Raportul bibliotecariului.
5. Alegerea a două comisiuni:
   - *a)* pentru censurarea rapórtelor de sub nr. 2, 3 şi 4;
   - *b)* pentru încassarea taxelor de la membrii vechi şi pentru înscrierea de membri noi.
6. Rapórtele comisiunilor de sub *a)* şi *b)*.
7. Cetirea eventualelor disertaţiuni.
8. Statorirea budgetului.
9. Alegerea a doi delegaţi pentru adunarea generală a Asociaţiunii.
10. Inchiderea adunării generale.

Din şedinta comitetului despărţĕmêntului XXIV.

Murĕş-Oşorheiu, la 4 Iunie st. n.

Dr. Enea Draia
president.

Stefan Russu
secretariu.

NOUTĂŢI

Incheierea festivă a anului şcolar curent 1902/3 în seminariul archidiecesan „Andreian“ se va face Duminecă în 15/28 a curentei la 11 ore a. m. în sala cea mare din institut, premergênd serviciul divin de mulţămită în biserica din suburbiul Iosefin împreunat şi cu parastas pentru fericitul în Domnul archiepiscop şi metropolit Andreiu baron de Şaguna, fiind Luni în 16/29 a curentei aniversarea zilei morţii acestui mare archiereu.

*

Din Braşov. In zilele de Vineri, Sâmbătă şi Dumineca, sĕptĕmâna trecută, (19, 20 şi 21 l. c. st. n.) a decurs în Braşov sub presidiul Preacuv. Sale dlui archimandrit Dr. *Ilarion Puşcariu* şi în asistenţa dlui comisariu guv. *Alecsiu Kuncz*, directorul suprem al districtului Clujului, examenul de maturitate la marele nostru gimnasiu rom. gr.-or. Resultatul final a fost, ca în totdéuna, şi de astădată fórte mulţămitor. Din 25 candidaţi admişi atât la examenul în scris cât şi la cel oral au trecut examenul 2 cand. cu nota generală fórte bine, 8 cand. cu nota gen. bine şi 13 cand. cu nota gen. suficient, ear' doi candidaţi au fost, îndrumaţi din câte un obiect la repeţirea examenului din acest obiect (fisica) în luna Septembre a. c.

*

Epizootii în jurul Sibiiului. In 16 Iunie au perit de *anthrax:* în comunele *Vale* şi *Galeş* câte o vită cornută, ear' în 14 Iunie a perit în epizootíe de bivoli o bivoliţă în *Nocrich.* Ear' în *Chirpĕr* un câne turbat a muşcat pe locuitoriul Cristian Arz. Năpăstuitul a fost trimis la Budapesta în institutul antirabic al profesorului Högyes.

*

După fotel ministerial — catedră. Corpul profesoral de la facultatea juridică a universităţii din Budapesta a hotărît în şedinţa ţinută Vineri, sĕ învite pe *Wlassics* Gyula, *Plósz* Sándor şi *Láng* Lajos, fosti ministri în cabinetul acum demisionat, sĕ-şi reocupe catedrele pe cari le aveau la numita facultate înainte de a fi devenit ministri.

*

Monument lui Cuza. Domnul *Stroe Beloescu*, cunoscutul filantrop bârlădean (regatul român) a luat frumósa iniţiativă de a ridica un monument neuitatului Cuza Vodă în satul Griviţa de lângă Bârlad, unde pe spesele dsale a clădit o frumósă şcólă primară şi acum clădeşte şi o biserică. Monumentul va fi ridicat prin subscripţie ţĕrănéscă, ear' restul, până la completarea sumei necesare, va fi subscris de dsa. Dl Beloescu a declarat că voeşte, ca cel întâiu monument ridicat în semn de recunoştinţă lui Cuza Vodă sĕ fie ridicat *prin subscripţie ţĕrănéscă*, căci Cuza a fost binefăcĕtor ţĕrănimei române.

*

Falsificători de bani au fost descoperiţi şi arestaţi în Eger, întrĕ cari se află şi un proprietariu cu numele *Berecz*, om cu avere de preste o sută mii de fiorini. Făceau hârtii de câte o sută de coróne.

*

Serata musicală a elevilor dlui H. Kirchner, va avé loc *Sâmbătă*, 27 Iunie st. n. la orele $7^1/_2$ séra în sala de la *„Musikverein“*. Bilete de întrare (locuri de şeḑut à 1 cor. şi locuri de stat pentru studenţi à 50 fil.) se vênd în librăria Georg Meyer şi séra la cassă.

Programa: 1. Două piese pentru pian: *a) Bach*: Präludium, *b) Händel*: Giga. 2. Taubert, „Cântec de légăn“ pentru sopran. 3. *Haydn:* Sonată în G. dur 3. 4. Două cântece pentru o voce de bass: *a) A. Rubinstein:* „Asra“, *b) H. Kirchner*: „Solomóne căpitane“ (doină). 5. *Mozart*: „La finta Giardiniera“, uvertură pentru pian (4 mâni). 6. Două cântece pentru o voce de alt: *a) Bungert:* „All' meine Herzgedanken“, *b) Rob. Franz*: „Die Haide ist braun“. 7. *Clementi*: Sonatina în C. 8. *Kuhlau*: Sonatina în G. 9. *H. Kirchner*: două cântece pentru sopran: *a)* „Singurătate“, *b)* „In străinătate“. 10. *Beethoven*: piese pentru pian: *a)* Sonatină în F dur, *b)* Temă originală cu variaţiuni. 11. Două cântece pentru bariton: *a) Löwe:* „Odin's Meeresritt“, *b) I. Brahms*: „Gang zum Liebchen“. 12. *Schumann*: Scene de copiì: *a)* „Von fremden Ländern u. Menschen“, *b)* „Fürchtenmachen“. 13. *Aug. Bena* (elev de composiţie): „Cheruvic“, cor bisericesc pentru voci de bărbaţi. 14. *Hubay:* „Cântecul paserei“ din „Der Geigenmacher von Cremona“. 15. *Schubert*: Improptu în As dur pentru pian. 16. Două cântări pentru bariton: *a) H. Kirchner*: „Nimmermehr hätt' ich gedacht“, *b) Löwe*: „Tom der Reimer“.

*

Treceri confesionale — cu licenţă de la papa. Sĕptĕmâna trecută archiepiscopul-primat al bisericei rom. catolice din Ungaria, cardinal Dr. Vaszary, a publicat un circulariu, în care face cunoscută clerului hotărîrea *congregaţiei „de propaganda fide“*, în înţelesul căreia „catolicii de rit grecesc“ numai cu concesiune de la papa pot trece la „religiunea catolică de rit latin“.

In acelaşi circulariu cardinalul atrage atenţiunea preoţimei sale asupra ordinaţiunei ministrului privitóre la împedecarea lăţirii alcoholismului, îndrumând'o sĕ lucre din tóte puterile pentru realisarea scopului urmărit prin acéstă ordinaţiune.

*

Ultimul Obrenovici. Prin măcelul de la Belgrad conspiratorii nu au pustiit de tot familia Obrenovici, căci în Constantinopol se mai află un descendent direct al ei: fiul din flori al regelui *Milan*, avut cu Artemisia Cristici, de educaţia căruia îngrijeşte însuşi *sultanul.* Şi se vede că originea obrenovicéscă a acestui copil o recunosc şi conspiratorii şi — cum se presupune — aveau în plan, ori au încă şi acum duşmanii dinastiei Obrenovici, sĕ 'l ucidă şi pe el. Cel puţin acéstă esplicaţie se dă în Constantinopol faptului, că după primirea ştirii despre cele întêmplate în Belgrad sultanul a dat poruncă aspră celor din jurul copilului, ca nici pe un moment sĕ nu-l lase sĕ iese din casă. Esistinţa acestui ultim Obrenovici, cu care partisanii dinastiei aşa crudel detronate — câţi vor mai fi — vor avé dór' planuri de recucerire a tronului, se notifică deosebi ziarelor cari scriu că dinastia Obrenovici e stînsă total, prin cărţi postale ilustrate cu portretul copilului (aprópe june în flóre), avênd inscripţia „Souvenir de Constantinople“ şi următoriul text german: Dta eşti în rătăcire, mai este încă un Obrenovici: „prinţul Milan“, fiul regelui Milan.

*

Tempestăţi mari în România. Conform unui raport înaintat zilele acestea ministeriului de agricultură al României, în jumĕtatea primă a lunei curente judeţul Dâmboviţa a fost bântuit de tempestăţi mari, pe urma cărora economii au îndurat pagube enorme. Vênturi mari au descoperit case şi au smuls din rădăcini mulţime de pomi, ear' povoiuri şi grindină au nimicit aprópe de tot sĕmănăturile şi fênaţele, aşa că în acest judeţ recolta anului curent va fi una dintrĕ cele mai slabe.

*

Un decret — zălogit pe 12 mii de franci. Zilele trecute era sĕ se ţină în Bazel licitaţie publică asupra unui decret. Cum se ştie, primul guvernator german al provinciilor Elsaţia şi Lorena, luate de la Francia în rĕsboiul din 1870—71, a fost marşalul *Manteuffel.* Titlul actului prin care Manteuffel a fost numit guvernator, e următoriul: „Numirea lui Manteuffel de prim-guvernator al Elsaţiei-Lorenei“, *scris de însuşi Bismark.* Atât personalitatea lui Manteuffel şi antecedenţele ajungerii Germaniei se institue guvernator în provinciile acestea, cât mai ales titlul-autograf scris de Bismark, dau decretului valóre mare, aşa că nu póte suprinde pe nimenea faptul, că ereḑii lui Manteuffel avênd lipsă de parale *l'au zălogit*, căpĕtând pe el *12,500 franci.* N'au plătit însĕ nici cametele şi nici capitalul, şi astfel creditorii l'au scos la licitaţie publică. Fusese pus deja şi terminul, dar' în momentul ultim a întrevenit consulul german din Bazel şi a esoperat amânarea licitaţiei, comunicând creditorilor, că guvernul Germaniei voeşte sĕ rĕscumpere el decretul.

*

Pericol de otrăvire cu cernélă. Intêmplându-se printrĕ elevii şcólelor din Elveţia dese casuri de otrăvire causată de cernéla întrebuinţată de elevi la scris, autorităţile au supus esaminării chemice tóte soiurile de cernélă, câte sunt în circulaţie. Comisiunea de specialisti a constatat apoi, că aprópe tóte aceste soiuri, chiar şi fiind în stare próspĕtă, au efect otrăvitor şi inficiator.

*

„Indreptarea“ Sfintei Scripturi. O societate americană pentru rĕspândirea de cărţi religióse a cerut acum de curênd concesiune de la guvernul turcesc pentru a-şi desface marfa printrĕ creştinii din Turcia. Cărţile au fost date censorului oficial, spre a le examina: nu cumva conţin ceva periculos statului? Inţeleptul censor a cetit-cetit, dar' în o epistolă a apostolului Pavel către thessalonicheni aflând pasagiul în care se face amintire de „credincioşii din Macedonia“ s'a înfuriat foc şi a pretins de la societate sĕ elimineze cuvêntul „Macedonia“ şi sĕ scrie în locul lui „vilajetele Salonic şi Monastir“ căci Turcia nu recunóste nici puiu de Macedonie, ci numai vilajete.

*

Asurḑiţi de tunet. Mercuri după amiazi s'a descărcat asupra Berlinului o tempestate aşa de uriaşă, în cât mulţime de ómeni au asurḑit de puterea tunetelor, ear' trăsnetele au aprins numĕróse edificii.

Tot în sĕptĕmâna trecută s'a descărcat asupra oraşului Heppner o ruptură de nori, pe urma căreia apele au nimicit aprópe întreg oraşul; 350 de ómeni au fost luaţi şi duşi de valuri. Până acuma au fost aflate cadavrele a 105; celelalte nu se ştie pe unde le vor fi dus valurile.

*

Prin fonograf. Patrioţii de lege mosaică din America îşi caută un *rabi*, la culmea misiunii. Li-a fost recomandat fiiul hahamului din Győr, care s'a arătat aplecat a merge la *Cicago*, la compatrioţii sei, pentru-ca sĕ le predice ungureşte, însĕ numai după ce va fi ales. La o presentare în faţa „poporului ales“, înainte de alegere, pentru a'i ţiné predică de probă, nu s'a învoit, probabil de frica — *mării.* Americanii însĕ tot americani, chiar şi dacă sunt Evrei. I-au trimis un *fonograf*, pentru-ca sĕ le trimită predica rostită în acest aparat. Candidatul li-a împlinit dorinţa, a ţinut o predică ungurésca şi una nemţéscă în fonograf, şi apoi li-a trimis fonograful la *Cicago.* Evreii din acest oraş, originari din Ungaria, au fost atât de încântaţi de predicele din fonograf în cât acum nu se mai gândesc la *rabi*, ci în fiecare Şabeş dau drumul fonografului sĕ le predice.

Bun; şi lucru principal: eftin de tot!

*

Nostimadă. Un ziariu din Bucureşti scrie următórele: „Un student evreu, Dasdewski, a încercat *sĕ sinucidă* pe Cuscevan, cunoscutul autor al gazetelor ruseşti antisemite. N'a reuşit de cât sĕ 'l rănéscă cu un cuţit la gât. Dasdewski se află arestat la Petersburg“. Aşa 'i trebue. Ce are el *„sĕ sinucidă“* pe alţii?

*

Ştiri mĕrunte. In *canalul St. Laurenţiu* (în Canada) zilele trecute un orcan uriaş a făcut mari pustiiri; şepte barce de pescari au fost isbite de stânci şi sfărmate, două corăbii s'au cufundat, ear' din personalul lor au perit în valuri treizeci matrozi. — In *Rincon* (America) un tren al liniei ferate Pacific a derailat pe o cóstă de patruzeci urme înălţime; patru vagóne s'au rĕsturnat, ear' dintrĕ călètori patruzeci inşi au fost răniţi grav. — In *Laconia* (America) un incendiu uriaş a mistuit 1200 edificii, întrĕ cari patruzeci erau stabilimente de fabrică. Asemenea şi în *Racin* (tot în America) a ars de tot partea de fabrice a oraşului. Focul era aşa de puternic, în cât flacările se ridicau până la înălţime de treisute de urme. — In *Filadelfia* 75.000 lucrători de la 553 firme de industrie textilă au decretat grevă, pretinḑênd reducerea orelor de lucru şi urcarea simbriei. — In *insulele filippine* seceră mulţime de victime epidemia colerei. Chiar şi numai în oraşul Manila (capitala insulelor) au murit până acum, atacaţi de coleră, 4000 de ómeni. Pe lângă acésta mai grasséză încă două flagele ucigĕtóre: vĕrsatul negru şi ciuma.

*

Stimatului domn Albert Müller, Budapesta, V Vadász utcza 42/V. Crucea inventată de dta mi-a sosit, şi te rog sĕ primeşti cordiala mea mulţămită, deóre-ce invenţiunea dtale a avut o înrîurinţă de tot binefăcĕtóre asupra mea. Rog pe bunul Dzeu sĕ te binecuvinteze pentru acésta. Cu distinsă stimă, Dirkits Mátyás. Acésta epistolă a fost adresată inventatorului crucei duple electromagnetice nr. 86,967 R. B. şi dovedeşte cât de eminent ajută acéstă cruce la vindecarea bólelor reumatice, la astmă, ţiuituri de urechi, sgârciuri de inimă ş. a.

Nr. 388/903 [99] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de **învĕţători** de la şcólele comunelor mai jos însemnate din protopresbiteratul Sighişórei, se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Hetur**, cu salariu anual de 600 cor., cuartir gratuit în edificiul şcólei şi lemnele necesare de foc.

2. **Hendorf**, cu salariu anual de 601 cor. 68 fil., şi anume: în bani 328 cor. 88 fil., în naturalii 220 cor. 80 fil., — de la stat 52 coróne; cuartir gratuit în edificiul şcólei.

3. **Saschiz**, cu salariu anual de 600 cor., şi anume: din repartiţie de la popor 500 cor., 100 cor. din cassa alodială, cuartir şi lemnele necesare de foc.

4. **Boiul-mare**, cu salariu anual de 600 coróne, cuartir gratuit în edificiul şcólei şi lemnele necesare de foc.

Reflectanţii la aceste posturi au îndatorirea a provedé instrucţiunea şcolarilor de la 6—12 ani, şi celor de la 13—15 ani şi a ţiné în Dumineci şi sĕrbători strană în biserică şi a conduce cântările liturgice, sĕ 'şi aştérnă petiţiunile concursuale instruite conform normelor în vigóre subscrisului oficiu protopresbiteral până la terminul indicat, cu îndatorirea a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică spre a'şi arăta desteritatea în cele rituale, preferindu-se cântăreţii buni.

Sighişóra, 7 Iunie 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighişórei, în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Dimitrie Moldovan
protopresb.

Nr. 319 1903. [101] 1—3

Spre scopul conferirii de **stipendii** din **„Fundaţiunea lui Gozsdu“** pe anul şcolar 1903/4 pentru şcólele medii, facultăţi, universităţi şi şcólele de cadeţi militari la armata comună şi honvedi — se scrie concurs pe lângă următórele condiţiuni:

1. Concurenţii sĕ documenteze cu documente originale sau autenticate de notari publici:

a) că sunt fii de cetăţeni ungari şi aparţin bisericei ortodoxe orientale române, spre care scop se recere estrasul din matricula botezaţilor, provĕḑut cu clausula parochului competent, că şi de present aparţine la biserica greco-orientală română;

b) că studiéză cu succes bun la vre-un institut public din patrie, spre care scop au sĕ subştérnă studenţii de la şcólele medii atestatul despre anul şcolar 1902/3, ear' cei de la facultăţi şi universităţi indicele despre tóte cursurile ascultate şi respective documentul despre progresul făcut;

c) că nici averea proprie, nici a părinţilor nu ajunge sĕ acopere tóte trebuinţele pentru creşterea concurentului, spre care scop e a se produce atestatul diregătoriei politice competente. Atestatul sĕ cuprindă şi date positive despre acéstă avere şi trebue sĕ fie subscris şi de preotul locului, ear' dacă n'ar fi acolo preot ori ar fi înrudit cu concurentul, trebue sĕ fie subscris din partea protopopului concernent.

2. Dacă concurentul a întrerupt studiile, atunci are sĕ producă şi atestat oficios despre ocupaţiunea sa întru timp şi despre purtarea sa morală pe acest timp.

3. Fie-care concurent are sĕ arete în petiţiunea sa, specialitatea la care, şi locul unde voeşte a continua studiile, precum şi aceea dacă are şi alt stipendiu.

4. Cei-ce voesc sĕ studieze în străinătate au sĕ arete necesitatea de a face studii în străinătate ca în casul dacă li-se va vota stipendiul sĕ se pótă îndată esopera concesiunea ministerială prescrisă.

5. Cu privire la concurenţii pentru dobândirea de stipendii spre absolvarea şcólelor militare de cadeţi, se observă, că stipendiile acestea pe lângă documentarea condiţiunilor staverite în acest concurs (p. 1 *a*) *c*), 2, 3, 6, 8 şi 9) numai atunci se vor estrada comandei şcólelor militare, dacă concurentul va documenta că este privit de elev regulat la respectiva şcólă de cadeţi.

6. Petiţiunile instruate cu documentele necesare sunt a se adresa la representanţa fundaţiunei luf Gozsdu, Budapest VII. Holló utcza 8. sz. până la 5 August st. n. a. c.

7. Totodată se provócă toţi stipendistii actuali, prin urmare şi cei absolvenţi, cari cer ajutóre pentru depunerea rigoróselor şi căştigarea gradului de doctor, că până la terminul susindicat, şi pe lângă observarea p. 3 din acest concurs, sĕ arete resultatul studiilor din anul şcolar 1902/3, căci altcum li-se va sista stipendiul, resp. nu vor căpĕta ajutoriul.

8. Petiţiunile, cari nu sunt instruate cu documentele sus amintite sau sosite după terminul escris, nu se vor lua în considerare.

9. In interesul espedării regulate, fiecare concurent sĕ indice în petiţiune locul şi posta ultimă, unde este a i-se trimite resoluţiunea representanţiei.

Din şedinţa comitetului fundaţiunei lui Gozsdu ţinută în Iunie 1903.

Comitetul.

---

[102] 1—3

Concurs

Pentru **ocuparea posturilor învĕţătoreşti** în comunele mai jos numite, din protopresbiteratul Sĕlişte, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Aciliu**, un post, salariu 600 cor., cuartir şi grădină.

2. **Alămor**, un post, salariu 600 cor., cuartir şi grădină.

3. **Amnaş**, un post, salariu 600 cor., cuartir şi grădină.

4. **Gurariului**, 2 posturi, salariu 600 cor., cuartir şi grădină.

5. **Sĕlişte**, un post, salariu 800 cor., relut de cuartir 100 cor., relut de grădină 40 cor. La acest post pot reflecta numai astfel de candidaţi, cari pe lângă atestatul de cualificaţie prescris posed diplomă că sunt cuaficaţi special pentru şcóla de economíi sau de desemn, sau că posed cunoştinţe musicale şi aptitudinea a instrua în cântări.

6. **Sibiel**, un post, salariu 600 cor., cuartir şi grădină.

7. **Topârcea**, un post, salariu 600 cor., cuartir şi grădină.

8. **Vale**, 2 posturi, salariu 600 cor., cuartir şi grădină.

Cuincuenalele se socotesc la tóte posturile de la ziua alegerii.

Reflectanţii la vre-unul din aceste posturi au a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în comuna respectivă spre a'şi arăta desteritatea în cântările bisericeşti.

Concursele instruite conform prescrierii au a se înainta în terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral Sĕlişte în conţelegere cu comitetele parochiale.

Sĕlişte, 8 Iunie 1903.

Dr. **Ioan Stroia**
protopresbiter.

Nr. 250/1903 [92] 3—3

Concurs.

Pentru **întregirea posturilor învĕţătoreşti** din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Sebeşului, se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Lancrĕm**, douĕ posturi, cu salariu de câte 600 cor. şi relut de cuartir şi grădină de câte 60 cor.

2. **Daia**, douĕ posturi, unul cu salariu de 200 cor. din repartiţie şi 400 cor. întregire de la stat, şi al doilea cu salariu de 600 cor. din repartiţie. Cuartir şi câte un stânjin de lemne.

3. **Rĕhău**, cu salariu de 600 cor., cuartir şi grădină sau relut 50 cor.; pentru înfiinţarea şi conducerea corului 40 cor.

4. **Cacova**, cu salariu de 400 cor. din repartiţie şi 200 cor. întregire de la stat, cuartir şi grădină.

5. **Laz**, cu salariu de 600 cor. şi relut de cuartir şi grădină 40 cor.

6. **Căpâlna**, cu salariu de 600 cor., cuartir şi lemne de foc.

7. **Şugag**, cu salariu de 600 cor., cuartir şi lemne de foc.

8. **Petrifalĕu**, cu salariu de 400 cor. din repartiţie şi 200 cor. întregire de la stat, cuartir în şcólă şi lemne de foc.

9. **Sebeşel**, cu salariu de 600 cor., cuartir şi lemne.

10. **Rĕchita**, douĕ posturi, fie-care cu salariu de 6C0 cor., cuartir şi lemne.

11. **Pianul-de-sus**, cu salariu de 600 cor., cuartir şi lemne.

12. **Pianul-de-jos**, cu 600 cor. salariu, 50 cor. relut de cuartir şi grădină şi 1 stânjin de lemne.

13. **Vingard**, cu 600 cor. salariu, 50 cor. relut de cuartir şi grădină.

14. **Deal**, cu salariu de 600 cor., cuartir şi grădină.

Cuincuenalele se computá de la instituirea definitivă şi serviciul neîntrerupt în respectiva comună.

Cei cari vor fi instituiţi la posturile acestea sunt datori sĕ cânte Dumineca şi sĕrbătórea cu copíii în biserică şi la însărcinarea comitetului parochial a cultiva grădină de pomărit.

Concurenţii au sĕ 'şi aştérnă cererile instruite conform normelor din vigóre, în terminul prefipt, subsemnatului oficiu protopresbiteral şi a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre poporului în biserică spre a'şi arăta desteritatea în cântări.

In conţelegere cu comitetele parochiale.

Sebeş, 1/14 Iunie 1903.

Oficiul protopresbiteral:
Sergiu Medean
protopresbiter.

Nr. 329 1903. [98] 3—3

Concurs

Pentru **întregirea posturilor învĕţătoreşti** în următórele comune din protopresbiteratul Solnocului se escrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Rogoz**, cu salariu de 600 cor., dintrĕ cari 400 cor. se capĕtă de la stat, ear' 200 cor. de la popor.

2. **Peteritea**, cu salariu de 600 cor., dintrĕ cari 500 cor. se capĕtă de la stat, ear' 100 cor. de la popor.

3. **Cupşeni**, cu salariu de 600 cor., dintrĕ cari se speréză că 300 cor. se vor căpĕta de la stat, ear' 300 cor. se capĕtă de la popor, şi la tóte acestea posturi cuartir în edificiile şcólelor ori relut pentru cuartir şi lemne de foc.

Reflectanţii la aceste posturi au sĕ ţină strană în Dumineci la s. liturgie cu şcolarii.

Cererile instruite conform normelor în vigóre au sĕ fie înaintate subsemnatului oficiu în terminul sus indicat.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Solnocului în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Cupşeni, în 1 Iunie 1903.

S. Cupşa
protopresbiter.

De la **Librăria archidiecesană** se póte procura **Colecţiune de cântece şi cântări bisericeşti pentru şcólele poporale** de N. Stoicovicĭ. Partea I. Cântece şi cântări bisericeşti într'o voce, pentru anii: I, II şi III de şcólă. Preţul broş. **50 fil.** plus 5 fil. porto postal.

Frumosul roman
DUŞMĂNIE
de
Vasile E. Moldovan
costă **60 fileri.**
Librăria archidiecesană.

Drepturile şi datoriile învĕţătorilor (învĕţătórelor) români. Pentru învĕţătorii şi învĕţătórele române de la şcólele poporale elementare superióre şi civile; pentru elevii şi elevele de la preparandii şi de la cursurile pentru asile de copíi; pentru senate şcolare (scaune şcolare, eforii) confesionale; pentru preoţi, direcţiuni şcolare, autorităţi bisericeşti, susţiitori de şcóle; pentru inspectorate confesionale diecesane şi pentru antistii comunale. Pe temeiul legilor, regulamentelor, ordinaţiunilor, instrucţiilor, hotărîrilor şi decisiunilor principiare, scrisă şi compusă de *Dr. Mihai Szabó*, inspector regesc al comitatului Torontal, tradusă de *Eugen Zaslo*, profesor. Preţul 5 cor. 20 fil.

Se póte procura de la Librăria archidiecesană din Sibiiu.

Op premiat de Academia Română.
Seminţe
din
Agrul lui Christos.
Cuvêntări bisericesci
de
Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.
Cu binecuvêntare archierésca.
Tom. I.: **cuvêntări la tóte Duminecile de preste an.**
„ II.: „ „ „ **prasnicele şi sĕrbătorile, precum şi la casuale bisericesci.**
„ III.: **cuvêntări la immormêntări parastase etc.,**
Preţul fiecărui tom 3 coróne şi porto postal.
Se află de vênḑare la **autorul** şi la
Tipografia şi librăria Archidiecesană
Sibiiu

Tot aici se află **„Cuvêntări funebrale şi memoriale“**, 1889, de acelaşi autor, cu *preţul redus de la 3 coróne la 2 coróne*.

Cea mai nouă carte de limba magiară pentru şcólele poporale române.
a apărut în editura lui **W. Krafft** în Sibiiu:

Carte de cetire şi gramatică maghiară pentru şcólele poporale cu limba de propunere română. De Dr. A. Schullerus şi I. Popovici.
Partea primă. 8° mediu. 88 pag. Preţul legat C. —·50.
Partea a doua. 8° mediu. 285 pag. Preţul legat C. 1·70.

In legătură cu aceste cărţi stă:

Manual pentru propunerea limbei maghiare în şcólele poporale cu limba de propunere română. (Indigitări metodice şi schiţe de lecţiuni.) De Dr. A. Schullerus şi I. Popovici. 8° mediu. 47 pag. Preţul broş. C. —·60.

Păreri despre aceste cărţi:

„Cărţile de cetire ale dlor Schullerus şi Popovici, întrebuinţate conform indigitărilor metodice cuprinse în manualul amintit, vor scóte din şcóle formalismul sec. Ele dau viéţă învĕţămêntului, îl fac interesant şi conduc pe elevi aşa zicênd jucându-se la învĕţarea limbei magiare. Metodul urmat de domnii autori în adevĕr e cel mai natural şi uşor atât pentru învĕţători cât şi pentru elevi. Pentru învĕţători e de mare preţ manualul, care 'i conduce pas de pas, dând preparaţiuni întregi şi indigitări metodice amĕnunţite şi uşurând în mod însemnat gréua lucrare a învĕţătorilor. — Aceste cărţi ni-se par cele mai bune întrĕ câte avem noi pentru propunerea limbei magiare.“ *„Tribuna“, nr. 133/1902.*

Comisiunea şcolară referéză în şedinţa Sinodului archidiecesan, ţinută la 19 April 1903 „asupra ‚Manualului şi cărţii de cetire‘ de Dr. A. Schullerus şi I. Popovici ... propunênd sĕ fie admise, după-ce din punctul de vedere pedagogic sunt deja censurate prin Consistoriu.
[88] 2—5 *„Telegraful Român“, nr. 44/1903.*

In conferenţa învĕţătorésca din cercul Sĕlişte, ţinută în Gurariului la 25 April 1903, „dl Petru Giura îşi ceteşte elaboratul despre studiul asupra manualelor din limba magiară pentru şcólele poporale şi propuneri asupra celor mai bune şi practice de folosit. Prin o amĕnunţită şi instructivă espunere arată metódele, cari se folosesc la învĕţarea unei limbi străine, metóde pe basa cărora sunt apoi compuse diferitele manuale didactice. Critică rînd pe rînd manualele din limba magiară, cari se folosesc în şcólele nóstre, şi în fine recomândă a se folosí manualele din limba magiară edate de Dr. A. Schullerus şi I. Popovici, pe cari le află mai corĕspunḑĕtóre, mai practice. Conferenţa recomândă introducerea manualelor lui Dr. A. Schullerus şi I. Popovici în şcólele din acest cerc.“ *„Telegraful Român“, nr. 52/1903.*

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian, Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane, Nr. 65 Sibiiu, Sâmbătă 14/27 Iunie 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția. Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Mersul crisei.

Opoziția parlamentară s'a declarat mulțămită cu concesiunile făcute din partea contelui Khuen-Hédervàry *și a legat pace cu el. In înțelesul învoelii projectele militare nu vor fi pertractate, ci vor fi luate de la ordinea zilei, pentru a puté fi discutate și votate celelalte legi urgente. Contele* Hédervàry *a plecat Mercuri séra (și nu Marți séra, cum anunțasem în numěrul trecut) la Viena, pentru a raporta Monarchului despre succes. Majestatea Sa l'a primit în audiență privată eri Joi, înainte de amiazi și după amiazi. Pe eri séra era așteptat contele de nou la Budapesta, pentru a-și forma cabinetul, care Marți, sěptěmâna viitóre se va presenta parlamentului. Dieta a ținut eri ședința anunțată în numěrul trecut, însě n'a luat nici un conclus, după-ce acum lucrurile au luat o întorsătură spre bine. Kossuthistii vor adresa proclamațiune poporațiunii țerii, în care vor espune însemnătatea isbândii de care au fost împărtășiți. In noul cabinet e vorba că vor întra toți ministrii din cabinetul demisionat, afară de unul sau doi, cari vor fi înlocuiți cu alții.*

La 30 de ani.

— Aniversarea morții lui Șaguna. —

Marele filosof positivist *John Stuart Mill* glăsuise odată, că omenimea nu 'și póte aduce îndestul de adesea aminte, că aici în mijlocul ei a viețuit un *Socrate*.

Tot așa și noi Românii, nu ne putem amintí îndestul de adesea de marele bărbat și cap al bisericii nóstre, de *Andreiu baron de Șaguna*, a cărui viéță e strîns legată de viéța nóstră.

Trei decenii se împlinesc Luni de la apunerea strălucitului lucéfěr, treizeci de ani de când metalicul glas de clopot vestind mórtea marelui geniu al redeșteptării nóstre naționale, umplea românimea de nespusă jale și obidă.

Cu cipru verde ni-se cuvine a ne încinge deci fruntea în acésta zi de doliu, și în glas de sěrbătóre sě glorificăm memoria lui sfântă.

Sě ne retragem pe un moment din învălmășéla luptelor zilnice, sě ne desbrăcăm de tóte cele pămêntești, ca mai bine sě ne putem închina memoriei sale, sfinte și eterne.

O grea lipsire de la datorința sfântă ar invedera trecerea în tăcere a acestei zile însemnate, și nevrednici de binefacerile lui, cu cari ne-a îndulcit viéța, ba chiar vrednici de osândă ne-am face, dacă ni-am uita de recunoștința ce datorim acestei figuri mărețe, trimisă de pronia ceréscă spre mântuirea nóstră.

Un ném care își uită de datorința sa față de bărbații trimiși de pronie spre mântuirea sa, ar fi matur de peire, s'ar afla pe clina peirii.

Și marele geniu al deșteptării nóstre trimis al lui Dumnezeu a fost, un „*mesia*“ care ne-a scos din împěrăția întunerecului.

Greu era somnul de care era cuprinsă națiunea nóstră pe vremea rěsăritului mândru al marelui Șaguna. Cu razele divinelor sale învěțături ne-a deșteptat însě din somnul cel de mórte, pe cum el însuși a dorit la sfințirea sa de episcop: „Doresc pe Românii transilvăneni din adâncul lor somn a-i deștepta și a-i conduce către tot ce e adevěrat, plăcut și bun“.

Lumină rěspândia marele geniu în tóte părțile, rănind și gonind întunerecul de care eram cuprinși.

El ne-a scos din întunerec și din umbra morții, mântuindu-ne din cursele vrășmașului.

Cu toiagul în mână a rupt ghiața, făcêndu-ne cale, pe care sě ne conducă către ținta nisuințelor și aspirațiunilor nóstre.

Plin de focul dragostei față de națiunea sa, nu pregetă nici un moment de a lucra, ci desvóltă o uriașă activitate întru mântuirea nóstră.

Desgropatu-ni-a o metropolie ce zăcea îngropată de 160 ani, fortificându-o și întărindu-o cu „*Statutul organic*“, ca nimeni sě nu ni-o mai pótă răpí și îngropa.

La ivirea sa în fruntea bisericei și națiunii, înțelenite și pline de spini erau tărâmurile némului, ear' biserica era amorțită de grelele suferințe seculare, și lipsită de tóte drepturile dumnezeești și omenești.

Șcóla plină de spini și polomidă, ear' învěțămêntul pe trépta cea mai de jos.

Tóte acestea pretindeau puteri uriașe. Cu pași hotărîți înaintéză însě Șaguna spre dobândirea drepturilor și îmbunătățirea bisericii și a némului seu.

Cu înțelepciunea și înțelegerea sa ridică biserica din starea ei amărîtă, năcăjită și batjocorită, o investește cu drepturile și beneficiile de cari a fost despoiată, și rupe cătușile în cari era ferecată asemenea unei sclave.

Precumpěnind momentul și ocasiunea binevenită, nu le lăsa nici-odată neesploatate. Introduce earăși sinodalitatea bisericii, organiséză biserica pe base tari, autonome independente, în sensul canónelor și instituțiunilor bisericești, și rupe legătura nenaturală cu biserica Sêrbilor.

Cu arma moralității în mână duce luptă împrotiva nedreptății, și isbândă îi încununéză uriașa sa muncă.

Tărâmurile sterpe și pustiite ale școlei le cultivă cu mare îngrijire și chibzuiélă, înființând mulțime de școle.

Ridică românismul din tina obscurismului, căci înființéză institute prin cari limba și literatura s'a ridicat.

Cine óre a lucrat mai mult la emanciparea nóstră, la egala îndreptățire, la propășirea și fericirea românimii?

Ori încătrău ne vom întórce privirea, tot numai de faptele și succesele lui Șaguna dăm, atât în viéța bisericéscă-politică-națională, cât și în literatură. El este cel mai mare bărbat al nostru, viéța lui e numai virtute și fapte; de aceea, cum am spus, nu ne putem în destul de adese-ori aduce aminte de acest mare bărbat al trecutului nostru.

In continuu spre el sě ne îndreptăm deci ochii, din faptele și virtuțile lui pururea indemn sě luăm, pentru-ca asemenea lui sě trăim, sě muncim, sě jertfim și folos obștei sě aducem. In deosebi nouě, tinerimei, pentru care el cu atâta dragoste și abnegațiune a lucrat, ni-se impune acésta sfântă datorință.

„Și ca firea nóstră omenéscă, care spre slăbiciune se plécă, sě nu ne abată de la împlinirea acestei frumóse hotărîri, îndură-Te, Tu Dómne, de noi! Trimite-ne harul Těu, întărește Tu voința nóstră, ca sě ne putem înălța acolo unde Tu, care a ne ridica Te-ai milostivit, ai voit sě ne ai.“

Noi toți cei-ce îndulciți suntem prin binefacerile lui Șaguna, cu pietate sě ne gândim deci la el și la mormêntul care acopere preascumpele móște, căci cel mai binemeritat și cel mai mare bărbat al némului nostru a fost așezat în el, înainte cu trei decenii.

N. Regman-Păunaș.

Monarchul între Români.

Manevrele cele mari de tómnă ale armatei austro-ungare se vor țìné anul acesta în jurul Lipovei, *în Banat. După programul stabilit din partea ministrului de rěsboiu, ele vor fi precedate de deprinderile trupelor de cavalerie, cari se vor țìné în jurul Vienei în zilele dintrě 22—30 August. După terminarea lor Maiestatea Sa Regele va pleca la Lipova, unde va sosí în 6 Septembre. De la gara din* Radna *M. Sa va merge la Neudorf, unde își va avé cuartirul regal în castelul contelui* Robert Zselénszky. *Moștenitoriul de tron* Francisc Ferdinand *va sosí cu o zi mai nainte, în 5 Septembre la Radna. Reîntórcerea la Viena se va face în 10 Septembre tot din gara de la Radna.*

Delegațiunile. Mercuri, atât casa de jos, cât și cea de sus a reichsrath-ului de la Viena, a ales membri în delegațiune pentru anul curent. Alegerea s'a făcut fără incident.

Bánffy în luptă. Ziarele din capitală aduc știrea, că baronul *Bánffy* va eșí în curênd din reservele de până acuma și va începe luptă energică în contra banului *Khuen-Hédervàry*, în cas că va fi însărcinat cu formarea noului cabinet ungar. Baronul Bánfiy vrea sě formeze un partid nou din membrii partidului guvernamental, și sě combată pe noul ministru-president pe motivul, că nu e destul de magiar și destul de *șovinist*. Baronul Bánffy va scrie un articol, în care va anunța tuturor celor de un gând cu el desvělirea stégului, pe care va sta scris: *Jos cu Hédervàry!* I'l dóre rěu pe baronul Bánffy, cum se vede, că pe el nu l'a consultat nimeni acum cu ocasiunea crisei ministeriale. Ce sě faci însě? Asta e sórtea bărbaților de stat puși la — dosariu!

Din Austria. Incepe a se încurca de nou situația politică și dincolo de Leitha. Clubul Cehilor a hotărît sě facă oposiție provisoriului budgetar, așa cum Cehii știu sě oponeze, omorînd vremea cu propuneri de urgență, cari împedecă apoi discuția asupra obiectului de la ordinea zilei. Cu tóte că Nemții sunt deciși sě pórte luptă energică în contra întroducerii de nou a obstrucției în desbaterile reichsrath-ului austriac, guvernul nu așteptă mare succes de la apărarea lor, și astfel e decis sě proróge reichsrath-ul. Prorogarea va urma în una din zilele cele mai apropiate.

Monument lui Cuza.

Afară de inițiativa luată din partea dlui *Stroe Beloescu*, mare proprietariu în Moldova, pentru a se ridica un monument principelui *Alexandru Ioan Cuza*, pe bani adunați de la țerani, cari au învěțat a cunóște în Cuza Vodă pe binevoitoriul lor, pe „*Domnul țěranilor*“, — a mai luat și în Iași inițiativa dl *Ghica-Deleni*, pentru ridicarea unei statue mari întru memoria acestui principe, sub care și prin care s'a făcut unirea Moldovei cu Muntenia.

Domnul *Ghica-Deleni* a cerut audiență la palat pentru a comunica Maiestății Sale Regelui *Carol* intențiunea de a deschide listă de subscripțiune în scopul indicat. Audiența i-a fost acordată, și Regele Carol esprimându-și părerea de bine pentru sulevarea ideii frumóse: *a promis că se va pune în fruntea listei.*

Acest fapt, care singur va face, ca ideia sě fie realisată, a dat ansă ziariului „*La Roumanie*“ din București sě scrie următoriul frumos articol:

„Onóre Regelui Carol! El e tocmai după inima Românilor. De altmintrele nu ne am îndoit nici-odată de dînsul. Când am aflat că numele seu va figura în capul listei de subscripțiune pentru ridicarea unui monument lui Cuza, nu ne-am mirat de loc; bucuria ni-a fost însě mare.

Principele independenței aducênd omagii Principelui unirei, primul Rege al Românilor salutând pe ultimul voevod pămêntean, Mesia politic chiămat de dorințele părinților noștri cinstind memoria Precursorului, este ceva nobil, este ceva mișcător!

S'o zicem sus și tare, Cuza a făcut cu știință, ca venirea unui domnitoriu străin sě fie cu putință, el a curățit calea în fața lui.

Sunt două legi cari nu puteau sě fie sancționate de cât de către un Român de baștină și de către un creștin ortodox: legea rurală și secularisarea bunurilor de mână mórtă.

La începutul domniei sale, Regele Carol a trecut prin greutăți mari; este permis a crede, că s'ar fi sfărâmat de aceste două — el sau ori-ce al Princepe străin — dacă ar fi trebuit sě le resólve.

Sě uităm unele lucruri de la 11 Februarie 1866 și sě ne amintim mesagiul din 15 Novembre 1865, pentru-că data din ziua aceea abdicarea lui Cuza.

Ori-cărui monument îi trebue o inscripție; în acest mesagiu prevestitor se va găsí inscripția ce se potrivește piedestalului statuei lui Alexandru Ion I.

Și nu e destul cu subscripțiunea Regelui Carol I; noi cerem subscripțiunea bărbaților de la 11 Februarie, cari trăesc încă, a acelora, cari au făcut acéstă revoluție. Mărimea de suflet a celui dintâiu impune amenda onorabilă a celorlalți. Astfel se va șterge o amintire durerósă, nu se va mai gândí de cât la resultatul fecund. Sě-și presinte dar' dl Ghica-Deleni lista Maiestății Sale Regelui, și apoi sě alerge repede la generalul Haralamb; trebue, ca în aliajul metalului din care se va face statua lui Cuza, sě se contopéscă și banul soldatului ce a știut sě-și frângă spada și nu a ridicat mânerul ei purificat de cât în ziua când tunul de alarmă a chiămat spre Dunăre pe toți copiii țerii.

Ori-ce lucru vine la ciasul seu. Anii s'au perondat, frumoși și glorioși; o generație a crescut de la nóptea cea oribilă, care a precedat ziua splendidă a cărei séră n'a venit; opera de justiție a trebuit sě fie amânată pentru a fi înțelésă de toți; astăzi acéstă operà îşi capětă tótă semnificaţia din evenimente din afară.

Se ştie ce voim sě zicem.

Regele şi poporul vor ridica o statuă aceluia, care a binemeritat de la România; ei vor înălţa efigia aceluia, care a iubit acest popor, a aceluia, care a voit pe acest Rege, care l'a salutat înainte şi după urcarea lui pe tron, căci scrisórea lui Cuza detronat completézǎ mesagiul lui Alexandru Ion I.

Şi desvělirea acestei statue va fi o adevěrată serbare naţională, de la care nici un Român nu va voí sě se escludă. Fie, ca topuzul domnesc sě-şi iee locul în Arca nóstră de alianţă, alături cu coróna de oţel, ca vechiul şi noul testament sě fie obiectul aceluiaşi cult, deóre-ce ei sunt cele douě cărţi ale credinţei nóstre naţionale.

Onóre Regelui Carol!

Onóre şi lui Cuza! Deóre-ce unirea a fost prologul independenţei, deóre-ce trebuia sě desfiinţăm frontiera factice a Milcovului, înainte de a merge sě căutăm preste Dunăre metalul victoriei cu care sě făurim coróna ereditară a timpurilor noue.

Vai de poporul care 'şi repudiază istoria!

Frumseţa istoriei nóstre constă mai ales în unitatea ei. Fie-care generaţie a adăugat o etapă spre scopul dobândit. Şi ultima etapă n'a fost nici cea mai puţin trudită, nici cea mai puţin glorióşă; pămêntul făgăduit era la sfîrşitul ei. Cuza l'a întrevěđut, un Carol I a întrat într'însul împreună cu noi.

Puţin bronz, puţină marmură vor spune posterităţii, că anul 1903 a însemnat un mare act de justiţie şi de recunoştinţă naţională, care cinsteşte atât pe Regele Carol I cât şi pe principele Alexandru Ioan Cuza".

Intrarea regelui Petru în Belgrad.

Conform programului publicat deja, alaltăeri la 10 ore înainte de amiazi a întrat regele *Petru I. Carageorgevici* în capitala Sêrbiei, spre a ocupa tronul stropit cu sângele antecesorului seu. Intreg oraşul era împodobit cu stindarde şi cu porţi triumfale (9 porţi) în calea de la gară până la palatul regal, ear' întru întimpinare 'i eşise în cale imensă mulţime de public, în frunte cu armata, care ţinea cordon pe partea dréptă a stradelor, pe când publicul era înşirat pe partea din stânga.

Pe peronul gării era postată o companie de onóre, aşteptând acolo ministrii, corpul oficeresc şi representanţii autorităţilor. Dintrě ministrii plenipotenţiari ai statelor străine au eşit întru întimpinarea noului rege *numai consulul Csarikow, al Rusiei, şi Dumba, al Austro-Ungariei.* Ceilalţi au absentat demonstrativ. Se raportézǎ chiar, privitor la atitudinea celorlalte state, că *Germania, Francia şi Italia s'au înţeles sě nu recunóscă pe noul rege, până nu va pedepsí pe ucigaşii antecesorului sěu,* ear' despre *Anglia* se ştie deja că a întrerupt relaţiunile diplomatice cu Sêrbia şi şi-a chiămat a casă pe representantul din Belgrad.

In gară regele a fost bineventat de ministrul-president *Avacumovici,* care a zis, întrě altele, că Sêrbia numai sub domnia Carageorgevicestilor a fost fericită, şi are speranţă că deodată cu nepotul primului Carageorgevici va întra în ea şi fericirea de demult. In acésta speranţă 'l salută în numele naţiunii sêrbe cu cuvintele *Dobro dozli!* (Bine ai venit!).

La acestea regele *a cetit* următoriul rĕspuns.

„Dlor ministri! Veţi înţelege, st. domni, ce sěrbătorésčă e pentru mine clipa acésta, în care, după 45 de ani, păşesc de prima-dată pe pămêntul patriei mele atât de scumpă mie. In acelaşi timp sufletul meu e cuprins de recunoştinţa ce o datoresc Atotputernicului, e cuprins de fericire şi de conştiinţa datorinţelor acelora, cari mě aşteptă ca pe regele ţerei. La tóte acestea mai concurge sentimentul acela al inimei mele, care-mi şopteşte sě esprim recunoştinţa mea regală dtale, dle ministru-president, şi consoţilor ministri ai dtale. *Dtre, stimaţi domni, vi-aţi făcut datorinţa faţă de ţéră aşa cum au pretins interesele ei.* (! Intrě membrii guvernului sunt *şi căpeteniile ucigaşilor* familiei Obrenovici. — Red.) *Prin acésta m'aţi deobligat în uşa měsură, în cât mě simt fericit de a vě esprima de nou cea mai intimă mulţămită a mea şi recunoştinţa mea regală*".

După acest rĕspuns Avacumovici i-a presentat pe colegii sei de guvern, cu cari regele *a dat mâna,* privind lung pe *Gencici* şi pe *Masin,* complici ai masacrului din palatul regal.

Printrě cordonul ţinut de miliţie şi de public, şi urmat de aclamările publicului a mânat apoi la catedrală, unde a fost salutat de metropolitul-primat Inocenţiu, ear' de acolo, după terminarea serviciului divin, a mers la palat.

Eri (Joi) la 9 ore a. m. a mers la şedinţa festivă a adunării naţionale (dieta şi senatul întrunite în şedinţă comună), unde a făcut *jurămêntul* pe constituţia ţerii.

De sine înţeles, că întru serbarea evenimentului s'au dat diferite spectacole şi ospětări pentru popor şi armată, atât Mercuri, în ziua sosirei regelui, cât şi eri după depunerea jurămêntului.

Deschidem nou abonament la ziariul nostru, pe jumětatea a doua de an, cu preţurile indicate în fruntea foii. Rugăm tot-odată pe vechii nostri abonaţi sě recomânde spre abonare fóia nóstră în cercurile cunoştinţelor lor. Abonaţii în întârziere cu solvirea abonamentului pentru trecut, sunt rugaţi a-l achita cu grăbire.

Administraţiunea.

Revistă bisericéscă.

Modul alegerii patriarchului din Constantinopol. Dacă scaunul patriarchal devine vacant, sântul sinod îndată comunică Porţii mórtea resp. motivele depunerii patriarchului. Pórta încuviinţézǎ apoi alegerea unui administrator al patriarchatului, τοποτηρητής. Alegerea acésta cade în competinţa s. sinod şi a consiliului mixt, adecă a acelor corporaţiuni permanente, cari necurmat stau patriarchului în ajutoriu la administrarea oficiului sěu.

S. sinod (ἱερὰ σύνοδος) se compune din 12 metropoliţi ai scaunului ecumenic sub presidiul patriarchului, ca al „supremului conducětoriu spiritual al clerului supus scaunului ecumenic". Cei 12 metropoliţi se aleg pe doi ani, şi anume aşa, că în fie-care an şése metropoliţi trebue sě iese, alegêndu-se alţii în locul lor. La dorinţa patriarchului se póte realege unul din cei şése cari au eşit. S. sinod e deci o corporaţiune care se compune numai din persóne din cler. Conform cu acésta drepturile lui se estind numai la afaceri curat spirituale. — A doua corporaţiune, *consiliul mixt* (τὸ ἐθνικὸν διαρκὲς μικτὸν συμβούλιον) se compune tot din 12 membri, şi anume din 4 metropoliţi şi 8 laici. De regulă presidiul îl are metropolitul cel mai bětrân. Membrii consiliului mixt încă se aleg pe doi ani, alegêndu-se în fie-care an şése membri noi. Corporaţiunea acésta are supraveghiarea asupra tuturor afacerilor lumeşti, cari în óre-care mod stau în legătură cu patriarchatul şi cu administrarea bisericei. Aceste amêndouě corporaţiuni, sântul sinod şi consiliul mixt, ţin adese-ori şedinţe comune, formând în casul acesta o unitate, care se însémnă cu numele τὰ δύο σώματα.

S. sinod şi consiliul mixt, sau τὰ δύο σώματα, aleg deci pe administratorul patriarchatului şi anume totdeuna pe unul din membrii s. sinod. Sinodul compune şi trimite apoi epistole cătră toţi metropoliţii, ca acestia în timp de 41 zile sě transmită sub plic buletinele lor de vot cu numele noului candidat la patriarchie. Asemenea trimite epistole şi celor 28 eparchíi mai însemnate, cari au dreptul de a trimite la alegere un elector laic (întrě eparchiile aceste provin: Cesarea, Efes, Eraclea, Nicomedia, Nicea, Chalcedon, Tesalonich, Adrianopol, Amasia, Ianina, Brussa, Creta, Trapezunt, Filipopol, Smirna, Mitilene, Chios), pentru-ca înainte de espirarea celor 41 zile sě trimită la Constantinopol câte un representant al mirenilor. Metropolitul din Eraclea totdeuna e învitat special, avênd el din timpurile cele mai vechi privilegiul de a inmanua noului patriarch sceptrul (ϱάβδος).[1]

„Adunarea generală de alegere" (γενικὴ συνέλευσις, la popor numită de obiceiu ἐθνοσυνέλευσις) se compune din următorii membri:

1. Membri din cler: *a*) cei 12 membri ai s. sinod; *b*) metropolitul din Eraclea, dacă nu e cumva membru al sinodului; *c*) metropoliţii cari din întêmplare se află în capitală, παρεπιδημοῦντες (de regulă 3 ori 4).

2. Membri mireni: *a*) trei bărbaţi din amploiaţii superiori ai patriarchatului (întrě cari totdeuna ὁ μέγασ Δογοθέτης); *b*) cei 12 membri ai consiliului mixt (dintrě cari cei 4 din cler sunt deja numěraţi sub 1. *a*); *c*) opt amploiaţi ai statului şi anume trei ai clasei I şi II, doi cu rangul unui colonel şi trei din amploiaţi politici; *d*) guvernorul insulei Samos (sau locoţiitoriul lui); *e*) patru representanţi ai savanţilor (profesori, medici); *f*) cinci representanţi ai comercianţilor; *g*) un banchier; *h*) zece representanţi ai celor mai însemnate bresle (meseriaşi); *i)* doi representanţi ai oraşului; *k*) cei 28 representanţi ai eparchiilor numite mai sus.

Drept aceea adunarea de alegere constă cam aproximativ din 90 participanţi, întrě cari preste 70 sunt mireni. Dintrě acesti mireni opt sunt σύμβουλοι ai consiliului mixt, ceilalţi representanţi ai oraşului Constantinopol şi ai provinciilor, aleşi anume în scopul alegerii. Dintrě metropoliţi 12 sunt συνοδικοί, ceilalţi παρεπιδημοῦητες. La alegerea ultimă a Sanctităţii Sale Ioachim III în anul 1901 erau 87 membri ai comitetului de alegere; întrě acestia 69 au fost mireni, ear' 18 metropoliţi.

In prima şedinţă a adunării electorale, secretariul sinodului şi doi membri ai adunării deschid plicurile trimise, cari cuprind buletinele de vot ale metropoliţilor (de present sunt 76 metropolii în patriarchatul constantinopolitan), în timp ce uşile localului în care e întrunită adunarea, sunt încuiate. Dacă membrii mireni ţin a fi vrednice de scaunul patriarchal şi alte persóne, ale căror nume nu se află pe ţidulele metropoliţilor, atunci se adaug numele persónelor acestora la ale celor elegibili, dacă cel puţin a treia parte a membrilor din cler consimte cu acésta.

Tóte numele vin apoi însemnate pe o listă, care se trimite Porţii. Pórta adecă şi-a reservat dreptul de a elimina din listă numele persónelor cari nu-i convin. Cu aceste eventuale schimbări lista se retrimite patriarchatului, şi anume — conform stipulaţiunilor esistente — până în 24 de ore.

Acum γενικὴ συνέλευσις alege din candidaţii scrişi pe listă (la alegerea ultimă erau 20 de nume pe listă) trei bărbaţi, şi anume prin majoritatea voturilor. Cu acésta funcţiunea acestei corporaţiuni e terminată.

Alegerea patriarchului o fac numai membrii din cler ai adunării de alegere, fiind presenţi însě şi membrii mireni. Intrégà adunarea merge în biserica patriarchală, unde se oficiézǎ mai întâiu serviciu divin cu invocarea spiritului sânt. Apoi din cei trei candidaţi de pe lista restrînsă membrii din

FOIŞÓRĂ

Viéţa şi activitatea sfântului Atanasiu!

După Ios. Fisch, de Octavian Mureşan.

(Fine.)

Cinci ani şi 9 luni trecură de la alungarea lui Atanasiu din Alexandria, când murì Constanţiu în etate de 45 ani, în oraşul Tarsus, în 3 Novembre 361. Lui îi urmà în domnie Iulian, care trecuse din nou la păgânism. La acésta ştire păgânii din Alexandria se ridicară contra episcopului Gregoriu; îl ţinură 24 de zile în temniţă şi 'l uciseră. Deóre-ce însě Iulian a permis episcopilor exilaţi re'ntórcerea, se folosì şi Atanasiu de acéstă permisiune şi se re'ntórse în Alexandria. Aici în curênd frânse puterea Arianismului, care şi pânăací se susţinuse numai spriginiţă de împěratul Constanţiu. Indată după re'ntórcerea sa ţinù un sinod în Alexandria, la care sinod luară parte aprópe toţi episcopii din Egipet. Mai întâiu se dădù iertare tuturor acelora, cari în decursul prigonirilor părăsiseră legea lor. In acelaşi sinod se înţeleseră asupra învěţăturii trinităţii despre înţelesul cuvintelor ὑπὸστασις şi οὐσία (adecă persóna şi substanţa).

Pe lângă Atanasiu însě păgânismul nu putea prospera. Păgânii se plânseră deci la împěratul, ear' acesta le dădù cređěmênt. Imediat demandà, ca Atanasiu sě părăsésčă Alexandria. Când însě creştinii din Alexandria rugară pe împěratul sě-şi retragă sentinţa, acesta (Iulian) devenì şi mai înfuriat, şi poruncì, ca Atanasiu sě părăsésčă nu numai Alexandria, ci chiar şi Egipetul. Se susţine, că în secret demandase chiar uciderea lui Atanasiu. Decretul de exilare fù înmanuat lui Atanasiu în 24 Octobre 362 prin filosoful Pythiodor. Atanasiu părăsì imediat Alexandria şi fugì în Thebaida, scăpând de urmăririle inimicilor sěi.

In 26 Iulie 363 cade Iulian în rĕsboiul cu Perşii, urmându-i în domnie creştinul Iovian. La ştirea acésta Atanasiu se re'ntórce de nou în Alexandria. Impěratul cel nou rechiămà pe toţi episcopii exilaţi şi se purtà bine cu deosebire faţă de Atanasiu. A scris lui Atanasiu o epistolă confidentă, în care 'l ruga sě-i facă o espunere a bisericei ortodoxe şi 'l învita la Antiochia, unde se afla el (Iovian).

Cercările repeţite ale Arianilor de a despoia pe Atanasiu de graţia împěratului şi a 'l alunga de pe scaunul episcopesc, au rěmas zadarnice. După opt luni însě murì Iovian, urmându-i în domnie Valentinian.

Sub domnia lui Valentinian ar fi putut trăì cu toţii în pace, dacă nu şi-ar fi luat de coregent şi ar fi făcut de domnitor preste Orient pe fratele seu Valens, un Arian înfocat. Dar' ori şi cum persecuta Valens pe dreptcredincioşi, lui Atanasiu îi dădù pace, din împrejurarea, că cei din Alexandria atât de mult ţineau la el.

In 5 Maiu 365 însě s'a publicat în Alexandria un edict împérătesc pe basa căruia toţi episcopii cari fuseseră exilaţi sub Constanţiu şi rechiămaţi de Iulian, aveau sě părăsésčă de nou bisericele lor. Deóre-ce prefectul Flavian pe basa acestui edict pretindea depărtarea lui Atanasiu, poporul declarând că edictul acesta nu se refereşte şi la Atanasiu, căci el a fost rechiămat de Constanţiu şi exilat de Iulian, se iritase fórte tare şi numai aşa a putut fi mulcomit, că prefectul i-a promis că în privinţa acésta va cere desluşiri de la împěratul. Astfel rěmase Atanasiu episcop până pe la începutul lunei Octobre a aceluiaşi an. Se pare însě, că a fost încunoştinţat, că se plănueşte ceva în contra lui, căci părăsì Alexandria şi se refugià pe o moşie. (Acésta e bătător la ochi şi se presupune, că aici s'ar fi aflat mormêntul tatălui sěu). In nóptea următóre după fuga sa, (ceea ce în Alexandria nu se ştia) prefectul Flavian şi beliducele Victorinus năvăliră cu soldaţi în casa lui Atanasiu, situată lângă biserica lui Dyonisius, dar' neaflându-l trebuiră sě se retragă.

După 4 luni, adecă la începutul anului 366, venì notariul împěrătesc Brasidas cu un decret, care permise lui Atanasiu re'ntórcerea, şi la porunca împěratului Atanasiu fù earăşi reîntrodus. In Septembre a aceluiaşi an un anumit Lucius cercà sě se facă episcop al Arianilor în Alexandria, dar' atacat de popor, numai cu ajutoriul soldaţilor a putut scăpa viu.

De aici începênd până la mórtea sa, întêmplată în anul 373, Atanasiu trăì în Alexandria în linişte. In acesti ani din urmă desvoltà activitate fórte mare, atât cu privire la îndeplinirea oficiului sěu, cât şi cu privire la lucrările literare. In anul 369 a ţinut în Alexandria un sinod, în care s'a recunoscut autoritatea simvolului din Nicea faţă cu cel din Rimini din anul 359. Pe papa Damasus îl înduplecà sě ţină un sinod în Roma, în care a fost condamnat şi escomunicat Arianul Auxentius. Pe un locţiitor din Lybia, Atanasiu îl eschise din sinul bisericei pentru cruđimile şi desfrêurile lui. In anul 371 a fost întrebat de către Epictet, episcopul din Corinth, cum sě se pórte faţă de învěţătura propagată de Appollinaris. Atanasiu îl îndémnă la mai multe scrieri polemice contra Appollinaristilor.

---

[1] Dreptul acesta se reduce la sinodul II ecumenic din anul 381, la care archiepiscopul din Constantinopol s'a înălţat la rangul de patriarch, eşind de sub jurisdicţiunea metropolitului din Eraclea. Ca o rěmăşiţă aşa zicênd a puterii jurisdicţionare de odiniórǎ i-s'a lăsat deci metropolitului din Eraclea investitura noului patriarch cu sceptrul.

cler aleg pe patriarchul, prin votare secretă şi cu majoritatea voturilor. (La alegerea Sanctităţii Sale Ioachim III în anul 1901 cei trei candidaţi la patriarchie erau: actualul patriarch Ioachim III, metropolitul din Chios şi metropolitul din Varna). (După „Candela“)

NOUTĂŢI

La colecta pentru zidirea catedralei institutul de credit şi economíi *„Zlăgneana“* din Zlatna a dăruit din profitul seu realisat în anul de gestiune 1902 suma de *50 coróne.*

*

Personal. Preacuvioşia Sa dl archimandrit-vicarul archiepiscopesc *Dr. Ilarion Puşcariu*, s'a re'ntors de la Braşov alaltăeri (Mercuri). Cum anunţaserăm, Preacuvioşia Sa mersese la Braşov spre a presida examenele de maturitate de la gimnasiul gr.-or. român de acolo.

*

Avis. *Corul mixt bisericesc* va cânta în biserica din suburbiul Iosefin *Duminecă* (15/28 Iunie 1903) la 9 ore a. m.

*

Asentările — amânate a patra óră. Ministrul de honveḑi, baron Fejérváry a dat în causa asentărilor următórea ordinaţiune:

După ce projectul de lege despre contingentul de recruţi pe 1903 încă nici acum nu e votat şi astfel asentările pentru anul acesta nu se pot ţiné nici la terminul fixat prin circulariul meu nr. 37000: *dispun de nou amânarea lor până la alte disposiţiuni*, ceea-ce amploiaţii cercurilor de asentare au sĕ aducă imediat la cunoştinţa celor pe cari îi priveşte. — Budapesta, la 20 Iunie 1903. *Fejérváry* m. p., ministru de honveḑi.

*

Cassarea clasificărilor de la Crăciun şi Paşti. Ministrul r. ung. de culte şi instrucţiune publică în cadrul instrucţiunilor noue date cu privire la planul de învĕţămênt pentru şcólele medii, a cassat împărţirea anului şcolar în trimestre, avênd a fi împărţit în semestre (în două jumĕtăţi), cum e usul la şcólele superióre. In legătură cu acésta a cassat şi clasificările (şi estradarea de atestate) ce se făceau până acum în préjma sĕrbătorilor de Crăciun şi Paşti. Acéstă inovaţie întră în vigóre cu începerea anului şcolar 1903—1904.

*

Avis. Am onóre a aduce la cunoştinţă, că mi-am deschis cancelaria de advocat *în Turda.* (Casele proprii, strada Egyházfalva, nr. 7.) *Dr. Valer Moldovan*, advocat.

*

Demonstraţie contra oficerilor sêrbi. O telegramă din *Petersburg* raportéză că alaltăeri publicul adunat în grădina de petrecere „Aquarium“ a demonstrat sgomotos contra oficerilor sêrbi aflători în Petersburg, cari au mers şi ei la petrecere. Când publicul i-a observat a început sĕ le strige: *„Afară cu ucigaşii!“*, aruncând asupra lor petri şi frânturi de lemne. Demonstraţia acésta a durat până când întreg localul a fost curăţit de oficeri sêrbi. — Aceeaşi telegramă raportéză că presa ruséscă ia tot mai duşmănósă atitudine faţă cu conspiraţia sêrbéscă, pretinḑênd pedepsirea ucigaşilor.

*

Băieţelul Ionel Mocsonyi, nepotul de frate al dlui Dr. Alexandru Mocsonyi, zilele trecute a făcut cu succes fórte bun examenul de pe clasa primă gimnasială, ca elev privatist al gimnasiului gr. or. român din Braşov. La examen a asistat şi dl Dr. Alexandru Mocsonyi, care sosíse la Braşov, în acest scop, Luni.

*

Recoltă slabă. Grindină, buracă. rugină (pălire), — aceste sunt cele trei flagele cari s'au aliat în primăvara şi vara acésta spre a scăriţa din zi în zi tot mai mult prospectele de recoltă ale agricultorilor din ţéra nóstră. Conform evaluării făcute până acum adecă, recolta de grâu va fi cu *opt milióne de măji metrice* mai slabă de cât cea din anul trecut, şi pe lângă acésta: sĕcara, orzul şi ovĕsul încă stă mult sub cifra cuantităţii de recoltă din anul trecut. Şi de ar rĕmâné barem staţionară starea de până acum! Dar' rapórtele întrate zilnic la ministeriul nostru de agricultură, aprópe de prin tóte părţile ţerii vestesc noue şi noue devastări făcute de tempestăţi şi vremuri grele, aşa că — dacă şi numai în parte ar fi fidel descrisă în ele starea sĕmănăturilor, recolta va trebuí sĕ fie cu fórte mult mai slabă de cum o arată a fi evaluările făcute până acum. Sărăcie şi miserie deci pretutindenea, — şi totuşi urcare de dări şi imposite!

*

Incercare de atentat contra ţarului. Conform unor ştiri telegrafice date din *Moscva*, scurt înainte de mutarea familei ţarului în palatul de vară un conspirator a pĕtruns în palat până în coridorul ce conduce la apartamentele ţarului, unde însĕ vĕḑêndu-se deodată faţă 'n faţă cu oficerul de ordonanţă, acesta l'a întrebat de scopul venirei. Conspiratorul, deghizat în gendarm de rang superior, şi-a perdut cumpĕtul şi a ridicat revolvĕr asupra oficerului. Prin acest fapt însĕ s'a dat de gol; oficerul s'a repeḑit asupra lui şi i-a smuls din mână revolvĕrul, apoi l'a dat pe mâna poliţiei. Cam atâta a transpirat în public referitor la acésta încercare de atentat, care — în butul tuturor tăinuirilor — a ajuns şi la cunoştinţa ţarului. Corespondentul din Moscva al ziariului „Morning Leader“ (Londra) zice că ţarul a devenit fórte neîncreḑĕtoriu chiar şi faţă cu cei mai de aprópe ai sei şi abia se mai intereséză de afacerile guvernării, fiind preocupat tot numai de estirparea nihiliştilor.

*

Epstein — tatăl lui Balla. In halul magiarisărilor de nume ni-se prilejeşte câteodată sĕ cetim în foile magiare şi noutăţi ca următórea: „Epstein Ignácz a rĕposat în Budapesta, în etate de 54 ani. Inmormêntarea i-s'a făcut eri. In rĕposatul îşi jeleşte pe tatăl sĕu bun tinerul poet şi gazetariu Balla Miklós“.

*

Prognosticul verii. Zilele acestea au apărut în librăria din Berlin prognosticurile meteorologului ceh Rudolf *Falb* cu privire la vara curentă. Conform acestora: prima sĕptĕmână a lunii Iulie va fi rece şi ploiósă, după care însĕ putem sĕ ne aşteptăm la timp cald şi uscat. Ziua de 9 Iulie va fi ziuă critică de rang terţiar. Intrĕ 20—24 Iulie vor fi furtuni împreunate cu plóie nu tocmai abundantă, după cari va urma earăşi timp frumos. Luna August va fi în genere caldă şi senină, afară de începutul şi sfîrşitul ei. Ziua de *24 August* va fi *ziuă critică de rangul prim.* In Septembre vor fi multe ploi şi tempestăţi, deosebi în terţialitatea a doua şi a treia va ploua necontenit.

*

Munca musicalilor artisti. Sĕptĕmâna trecută un scrutător musical a ţinut în *Dublin* o conferenţă asupra măestrilor de musică, spunênd despre ei mulţime de observaţiuni ale sale, care de care mai interesantă. Intrĕ altele a spus — fireşte, că pe basă de îndelungate observaţiuni, — că: un pianist modern când cântă la pian vede (ceteşte) 1500 note pe minut şi face 2000 de mişcări; creerul *simte* tóte aceste note şi *dirigéză* mişcările. Când cântă „Moto Perpetuo“ al lui Weber, artistul ceteşte în timp de patru minute 4541 note, dar' fiind-că ochiul numai zece note (semne) diferite póte mistuí (ca sĕ zicem aşa) în timp de un minut, lucru firesc că artistul nu priveşte deosebi fie care notă, ci alérgă cu o clipită a ochiului preste 4—6 note deodată. Când cântă „E-moll ètude“ a lui Chopin, artistul „ceteşte“ în timp de $2^1/_2$ minute 3950 note, deci 26 pe minut.

*

Tulumbe contra demonstranţilor. In *Glaiwitz* (Slezia) era sĕ se ţină Dumineca o adunare electorală, la care însĕ alegĕtorii poloni nu au fost invitaţi. Acestia s'au adunat în faţa localului destinat pentru ţinerea adunării şi au făcut gălăgie mare. Mai purtându-se gălăgios şi cei de la adunare, poliţia a disolvat adunarea, ear' pentru împrăştiarea mulţimei a pus în funcţiune tulumbele pompierilor. Infuriaţi de scalda nedorită, ómenii s'au năpustit asupra celor de la tulumbe şi i-au bătut bine, ear' tulumbele împreună cu tóte uneltele de pompierie le-au aruncat în un lac. După aceea în cete de mii de inşi au percurs stradele oraşului, spărgênd feresti şi galantare. Poliţia şi gendarmeria a trebuit să taie şi sĕ puşte în mulţime, care numai după luptă grea a putut fi împrăştiată. Un om a fost împuşcat, ear' alţi mulţi s'au ales cu răniri grave.

Examen şcolar în Sibiiu-cetate.

Raport special.

— 24 Iunie n.

Nu odată ni-s'a dat ocasiune sĕ auḑim afirmându se, că instrucţiunea poporală în şcóla confesională gr. or. din Sibiiu-cetate — sub conducerea învĕţătoriului *Candid Popa*, face cele mai frumóse progrese ce se pot închipuí de la o atare şcólă. Acéstă afirmaţiune — în tótă puterea cuvêntului — s'a dovedit de adevĕrată şi cu ocasiunea examenului ţinut la 8/21 Iunie a. c.

Examenul s'a inceput la 2 ore după amiaz, şi în absenţa dlui protopresbiter tractual, a fost presidat de dl profesor seminarial Dr. *Petru Şpan*, ca delegat.

Sala nr. 23 din seminariul archidiecesan era tixită de public atât din clasa inteligentă cât şi din popor. Fie-care voia sĕ vadă sporiul, ce l'au făcut elevii în decursul unui an.

Resultatul asestui examen a întrecut aşteptările tuturor, căci din rĕspunsurile precise, clare, respicat şi la înţeles date de mititeii şcolari, ori-care pricepĕtor în ale şcólei putea sĕ se convingă, că învĕţătoriul *Popa* nu este în ale instrucţiunei o putere de tóte zilele, ci un adevĕrat măestru, de la care ori-ce învĕţătoriu poporal — asistând la prelegerile dînsului şi vĕḑênd modul, cum ştie tracta materialul prescris pentru atari şcóle, — póte învĕţa mult.

Mândria némului este o atare şcólă şi dl director seminarial Dr *Eusebiu Roşca*, ca director pus în fruntea acestei şcóle, póte fi mândru de resultatele la cari — sub direcţiunea dsale — a ajuns şcóla acésta.

Atât dsa, cât şi învĕţătoriul *Popa*, priméscă recunoştinţa nóstră a tuturor, pentru munca nepregetată pusă întru deşteptarea şi luminarea elevilor cu învĕţături frumóse şi folositóre vieţii lor.

După terminarea examenului dl delegat Dr. *Petru Şpan*, prin o vorbire plină de învĕţături — la adresa elevilor, — îndémnă pe acestia şi la mai multă sirguinţă şi învĕţătură, spunêndu-le că numai învĕţând vor puté sĕ trăéscă mai uşor.

Examenul s'a încheiat la $5^1/_2$ ore, când cu toţii cei de faţă ne-am depărtat pe deplin mulţămiţi cu progresul făcut de micii şcolari.

Eu.

Cărţi şi reviste.

„Candela“, revista bisericéscă-literară a archidiecesei bucovinene, a apărut pe luna curentă (fascicol nr. 6) cu următoriul cuprins: „Dogma soteriologică după doctrina bisericei ortodoxe“, de profesorul Dr. Stefan Saghin (urmare din fascicolii anteriori); „Cartea Iov“, tradusă şi esplicată după textul masoretic, de Dr. Octavian Isopescul (urmare); 24 pagine text rusesc, apoi comunicări şi ştiri de interes bisericesc, şi notiţe bibliografice (întrĕ cari: despre broşura „Momente din viéţa bisericéscă a Românilor ortodoxi din Transilvania“, de ases. cons. Mateiu *Voileanu*, şi despre „cântările funebrale“, compuse pentru cor bărbătesc de prof. Dumitru *Cunţan).*

„Candela„ apare în *Cernăuţi* în fascicoli lunari şi costă 8 coróne pe an. Redactori: profesorul Dr. Emilian *Voiutschi* şi consilierul consistorial Alexandru Manastyrski. Editor şi administrator: profesorul Dr. Teodor Tarnavschi. Birourile red. şi administraţiei sunt în residenţa archiepiscopéscă.

*

„Dr. Daniil P. Barcianu. Viéţa şi activitatea lui“, biografie scrisă de profesorul seminarial Dr. Petru *Şpan.* Sibiiu, tipariul tipografiei archidiecesane. Fostul elev, şi în urmă coleg al rĕposatului Dr. Barcianu, profesorul Dr. P. Şpan e unul dintrĕ cei mai competenţi întru aprecierea calităţilor frumóse, cu cari Dumnezeu înzestrase pe regretatul Dr. Barcianu, cunoscêndu-l de aprópe: ca fost profesor al seu, ca fost coleg de catedră, fost conredactor la redactarea „Fóiei Pedagogice“ şi avênd *şi* competenţa de a puté judeca, în cunoştinţă de causă, valórea scrierilor didactice şi literare ale lui Barcianu. De aceea, biografia publicată sub titlul de mai sus e fidelă icónă a vieţii şi activităţii rĕposatului Dr. Barcianu, şi ori-cine, mai ales învĕţătorii şi preoţii fosti elevi ai rĕposatului vor cetí-o cu drag şi doiósă amintire despre „dascălul dascălilor“, — pe care Dr. Şpan îl caracteriséză astfel:

„Inşirarea faptelor şi espunerea momentelor din viéţa lui Barcianu stabileşte în noi convingerea, că el a fost unul din cei mai aleşi bărbaţi ai bisericei şi neamului nostru. A fost un bărbat zelos, priceput, desinteresat, şi de o hărnicie uimitóre. In casa sa, ani de-a rêndul, întrunia pe amicii, cari cu predilecţiune se îndeletniciau cu literatura. In inima sa vibra o córdă fină pentru tot ce póte însufleţí şi nobilita pe om. Sufletul lui nu cunoştea margini, când era vorba de împlinirea datorinţei. Un spirít mare, dar' din nenorocire în un corp slab, care n'a fost în stare sĕ supórte greutăţile, impuse lui prin pornirile firei. Vrednicia acestui bărbat a fost apreciată şi recunoscută la mórtea sa de întrégă presa română din patrie, aducênd unanim memoriei lui laudele meritate. Cu noi a petrecut, întrĕ noi a fost, ear' noi pe dînsul nu l'am cunoscut; cu atât mai vîrtos datorinţă avem acum, sĕ 'l cunóştem deplin şi sĕ 'l preţuim după merit.

Ear' acésta o vom face mai bine atunci, când în neuitare vom păstra numele sĕu, şi cu drag îl vom pomení fiilor şi nepoţilor nostri, spre a se încălḑí şi ei la flacăra *iubirii de ném* şi a patriotismului adevĕrat, ce a luminat sufletul acestui în domnul fericit bărbat“.

Broşura costă 50 fileri şi se póte procura de la librăria nóstră archidiecesană,

---

Ziua morţii lui Atanasiu e 2 Maiu, pe care atât biserica orientală, cât şi cea occidentală a instituit'o ca zi de sĕrbătóre.

*

Cele mai multe scrieri ale lui Atanasiu sunt de natură apologetică şi polemică. Dintrĕ scrierile exegetice o mare parte s'a perdut şi astfel ni-a rĕmas puţine de categoria acésta.

Sĕ le luăm pe rînd.

1. *Scrieri apologetice.* La acestea aparţin: *„Oratio adversus gentes“* şi *„de incarnatione“*. Cu privire la apĕrarea sa proprie a scris *apologia sa cătră Constanţiu* şi *despre fuga sa.*

2. *Scrieri polemice.* Acestea sunt îndreptate cu deosebire contra Arianilor, cu cari în tótă viéţa a fost în luptă continuă; apoi în contra unor secte, cum erau Macedonianii (Semiarianii) şi Apollinariştii. La acestea aparţin:

a) patru vorbiri contra Arianilor;
b) două encyclice cătră episcopi în causa arianismului;
c) trei tractate separate *„de incarnatione“* contra lui Pavel din Samosata, contra lui *Ariu*, şi contra lui *Apollinaris;*
d) două cărţi contra Apolinarismului;
e) epistole cătră Epictet;
f) patru epistole cătră Serapion în contra Macedonianilor.

3. *„Istoria arianismului cătră călugĕri“*, care e parte de caracter *istoric*, parte polemic şi apologetic. Pentru istoria arianismului sunt multe epistole şi tractate speciale de mare însĕmnătate. O scriere admirabilă, de conţinut istoric, dogmatic şi ascetic, este biografia sfântului eremit *Antoniu*, prietinul sfântului Atanasiu.

4. *Scrieri exegetice.* La acestea aparţin esplicările psalmilor, şi încă alte două scrieri, cari se refer la psalmi. Afară de acestea numĕróse fragmente.

Un tesaur însemnat pentru istoria sfântului Atanasiu a fost aflat în anul 1847 de cătră Alexandrinul *Pacho* într'o mănăstire din pustiul Nitria, spre apus de la Delta Nilului. Acest tesaur consta în câteva epistole de sĕrbători, în cari, ca şi pastoralele nóstre de azi, pe lângă încunoştinţarea, când începe postul şi când cad Paştile, Atanasiu adreséză poporului admonieri şi învĕţături în spiritul sfintei scripturi. Tot de acestea se ţine şi o amintire mai scurtă împreună cu un conţinut despre *„historia acephala“*, care e de mare împortanţă, căci din el putem estrage material însemnat pentru istoria lui Atanasiu; apoi conţine, sau mai bine zis, aduce cu deosebire date cronologice autentice.

Despre feliul de scriere a lui Atanasiu zice *Photiu*: „Feliul seu de scriere e clar, rotunḑit, simplu, puternic şi profund, ear' doveḑile invocate de el sunt cu deosebire covêrşitóre şi puternice“.

Scrierile lui Atanasiu până în anul 1600 au apărut numai în traducere latină, dar' necomplete şi împestriţate cu multe alte lucruri, cari de fapt nu erau de ale lui Atanasiu. In anul 1600 a apărut în *Heidelberg* ediţiunea Commelină în limba grecă şi latină în 2 tomuri *folio.* Mai târziu au fost publicate apoi în mai multe ediţiuni întrĕ cari cea mai bună e cea edată de Benedictinul Montfaucon în traducere latină, care e provĕḑută cu o biografie vastă şi cu observări critice. In limba germană au apărut în ediţiunea făcută de *„die Kirchenväter von Kösel“*. O biografie a lui Atanasiu şi o espunere a învĕţăturei lui aflăm în cartea lui *Möhler* întitulată: *„Athanasius der Grosse und die Kirche zu seiner Zeit“* (adecă: „Atanasiu cel Mare şi starea bisericei de pe timpul sĕu“). Acésta s'a tipărit în Maienza în anul 1827. A fost tipărită a 2-a oră în anul 1844. Scrieri mai noue despre Atanasiu sunt:

Epistolele lui Atanasiu „traduse din limba syrică şi provĕḑute cu observări“ de *Larsow*, Lipsca 1852, şi *Invĕţătura lui Atanasiu* de *Voigt*, Bremen 1861.

In limba română însĕ, pe cât ştiu eu, scrierile sfântului Atanasiu nu sunt traduse.

Din public.*)

Dare de sémă şi multămită publică.

Pentru biserica din Şard, tractul Sighişóra, au contribuit următorii credincioşi, aflători în America:

Mihail Suciu, 5 dolari; Ioan Bacian, Stefan Dan, Teodor Socaciu, Mihail Bucur Sónea, Teodor Marc, Teodor Dan, Nicolae Câmpean, Teodor Dioc, Ioan Pavel, Nicolae Bucur Socaciu, Mihail Dan, Ioan Dan, Ioan Socaciu, Ioan Bucur, câte 2 dolari; Vinczi Albert, Vinczi József, Szakól József, Nagy Pál János, câte 1 dolar; Ioan Chelemen, Ilie Călugĕr, câte 2 dolari; Vinczi Dénes, Deák József, câte 1 dolar; Pavel Crăciun, 4 dolari 25 cenţi; Nicolae Dioc, Ioan Bucur, Teodor Câmpean, Mihail Bucur, câte 1 dolar; Mihail Dinu Socaciu, 50 cenţi; toţi din Şard. — Dumitru Spornic, Saschiz, 1 dolar; Bojus Rosalia, 50 cenţi; din Ungurean. — Mihail Bodeu, Mihail Campean, câte 1 dolar; din Oilac. — Szenyes György, 1 dolar; din Şarpatoc. — Ioan Ganea, 1 dolar; din Boiul-mare. — Mihail Cioc, 50 cenţi; Ioan Bodeu, 1 dolar; ambii din Boiul-mare. — Nicolae Coman, Dumitru Coman, Augustin Coman, Mihail Coman, câte 1 dolar; toţi din Haşfalĕu. — Achim Pupăză, 1 dolar; din Ferihaz. — Mihail Gabor Felső, 2 dolari; din Şard. — Ioan Tesculă şi Mihailă Tesculă, câte 50 cenţi; ambii din Boiul-mare. — Mihail Pop, 1 dolar; din Vĕrd. — Ioan Postina, Ioan Moise, Dumitru Boitos, câte 1 dolar; toţi din Boiul-mic. — Mihail Bodeu, Ioan Crăciun, câte 50 cenţi; Ioan Crişan, George Cerbu, Constantin Dochin, câte 1 dolar; Ilie Raţiu, 50 cenţi; Ioan Fiscu, 1 dolar; Ilie Cucu, 50 cenţi; Ilie Kis, Nicolae Pop, Ilie Pop, Simon Márton, Kuhórcz Vilmos, George Savu, Ioan Constantin, Nicolae Achim, câte 1 dolar; toţi din Boiul-mare. — Szenyes János, 1 dolar; din Sárpatak. — Rus Zaharie, 50 cenţi; din Gogon-Váralja. — Turzson Kiprián, 50 cenţi; din Ernea-săséscă. — Ioan Bogdan, 50 cenţi; din Váralja. — Petru Serb, 50 cenţi; din Felţa. — Dumitru Rus, 50 cenţi; din Bortu. — Boila Ioan, 25 cenţi; din Váralja. — Petru Câmpean, 10 cenţi; din Daia-săséscă. — Ilie Stef, 10 cenţi; din Ernea. — Becheş Nicolae, 10 cenţi; din S.-Daia. — Oszvált István, 25 cenţi; din Sz. Csávás. — Ioan Câmpean, 25 cenţi; din Váralja. — Oszvát István, 25 cenţi; din Mikefalva. — Aron Crişan, 25 cenţi; din Váralja. — Nicolae Achim, 1 dolar; din Daia-săséscă. — Paraschiva Cristea, 50 cenţi; din Saschiz. — Constantin Muntean, Ioan Doblea, [illegible]an Cristea, Maria Savu, Ioan Muntean, [illegible]im Cristea, câte 25 cenţi; Ioan Fleşar, 50 cenţi; Ioan Hudea, 25 cenţi; din Daneş. — Ioan Coman, 50 cenţi; din Retişdorf. — Stefan Rucărean, 25 cenţi; din Sighişóra. — Mihail Rucărean, 25 cenţi; din Sighişóra. — Ioan Bociu, 25 cenţi; din Retişdorf. — Zaharie Bucur, Ioan Şoneriu, Emanuil Lazar, Zaharie Goga, Ioan Goga, Ioan Capătă, Constantin Capătă, Nicolae Costantin, Ioan Adam, Ioan Pintea, câte 25 cenţi; George Gherman, Zaharie Ghaja, câte 50 cenţi; Ioan Ghaja, Nicolae Ghaja, Savu Dop, Nicolae Dop, Iosif Buzea, Zaharie Brânduşă, câte 25 cenţi; toţi din Daneş. — Foier Stefan, 50 cenţi; din Alma. — Ioan Mihaiu, 50 cenţi; din Haşfalău. — Teofil Juga, 25 cenţi; din Hundorf. — Ambrosiu Florea, 25 cenţi; din Seleuşul-mare. — Ioan Hofner, 25 cenţi; din Sighişóra. — Ioan Marcu, 1 dolar şi 50 cenţi; din Şard. — Nicolae Gruşea, 15 cenţi; din Boiul-mare. — Ioan Maier, 30 cenţi; Ioan Aron, 50 cenţi; din Ferihaz. — Miron Mohoiu, 50 cenţi; din Ighişdorf. — Acésta colectă s'a făcut prin credincioşii nostri crestini Mihail Suciu, Ioan Bucur Barcian şi Pavel Crăciun din Şard.

(Va urma).

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primeşte rĕspunderea.

Posta redacţiunei.

Bucureşti. Mulţămim pentru cele comunicate. Le păstrăm pentru alte ocasiuni. Pentru acum am spus destul, am spus aceea ce *trebuia* sĕ spunem, pentru-ca sĕ nu cadă osânda asupra tuturor. Dacă vom fi *provocaţi*, vom spune şi mai mult.

Nr. 388/903 [99] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de **învĕţători** de la şcólele comunelor mai jos însemnate din protopresbiteratul Sighişórei, se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Hetur**, cu salariu anual de 600 cor., cuartir gratuit în edificiul şcólei şi lemnele necesare de foc.

2. **Hendorf**, cu salariu anual de 601 cor. 68 fil., şi anume: în bani 328 cor. 88 fil., în naturalii 220 cor. 80 fil., — de la stat 52 coróne; cuartir gratuit în edificiul şcólei.

3. **Saschiz**, cu salariu anual de 600 cor., şi anume: din repartiţie de la popor 500 cor., 100 cor. din cassa alodială, cuartir şi lemnele necesare de foc.

4. **Boiul-mare**, cu salariu anual de 600 coróne, cuartir gratuit în edificiul şcólei şi lemnele necesare de foc.

Reflectanţii la aceste posturi au îndatorirea a provedé instrucţiunea şcolarilor de la 6—12 ani, şi celor de la 13—15 ani şi a ţiné în Dumineci şi sĕrbători strană în biserică şi a conduce cântările liturgice, sĕ 'şi aştérnă petiţiunile concursuale instruite conform normelor în vigóre subscrisului oficiu protopresbiteral până la terminul indicat, cu îndatorirea a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică spre a'şi arăta desteritatea în cele rituale, preferindu-se cântăreţii buni.

Sighişóra, 7 Iunie 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighişórei, în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Dimitrie Moldovan
protopresb.

Nr. 319 1903. [101] 1—3

Spre scopul conferirii de **stipendii** din **„Fundaţiunea lui Gozsdu“** pe anul şcolar 1903/4 pentru şcólele medii, facultăţi, universităţi şi şcólele de cadeţi militari la armata comună şi honveḑi — se scrie concurs pe lângă următórele condiţiuni:

1. Concurenţii sĕ documenteze cu documente originale sau autenticate de notari publici:

   a) că sunt fii de cetăţeni ungari şi aparţin bisericei ortodoxe orientale române, spre care scop se recere estrasul din matricula botezaţilor, provĕḑut cu clausula parochului competent, că şi de present aparţine la biserica greco-orientală română;

   b) că studiéză cu succes bun la vre-un institut public din patrie, spre care scop au sĕ subştérnă studenţii de la şcólele medii atestatul despre anul şcolar 1902/3, ear' cei de la facultăţi şi universităţi indicele despre tóte cursurile ascultate şi respective documentul despre progresul făcut;

   c) că nici averea proprie, nici a părinţilor nu ajunge sĕ acopere tóte trebuinţele pentru creşterea concurentului, spre care scop e a se produce atestatul diregătoriei politice competente. Atestatul sĕ cuprindă şi date positive despre acéstă avere şi trebue sĕ fie subscris şi de preotul locului, ear' dacă n'ar fi acolo preot ori ar fi înrudit cu concurentul, trebue sĕ fie subscris din partea protopopului concernent.

2. Dacă concurentul a întrerupt studiile, atunci are sĕ producă şi atestat oficios despre ocupaţiunea sa întru timp şi despre purtarea sa morală pe acest timp.

3. Fie-care concurent are sĕ arete în petiţiunea sa, specialitatea la care, şi locul unde voeşte a continua studiile, precum şi aceea dacă are şi alt stipendiu.

4. Cei-ce voesc sĕ studieze în străinătate au sĕ arete necesitatea de a face studii în străinătate ca în casul dacă li-se va vota stipendiul sĕ se pótă îndată esopera concesiunea ministerială prescrisă.

5. Cu privire la concurenţii pentru dobândirea de stipendii spre absolvarea şcólelor militare de cadeţi, se observă, că stipendiile acestea pe lângă documentarea condiţiunilor staverite în acest concurs (p. 1 *a*) *c*), 2, 3, 6, 8 şi 9) numai atunci se vor estrada comandei şcólelor militare, dacă concurentul va documenta că este privit de elev regulat la respectiva şcólă de cadeţi.

6. Petiţiunile instruate cu documentele necesare sunt a se adresa la representanţa fundaţiunei luf Gozsdu, Budapest VII. Holló utcza 8. sz. până la 5 August st. n. a. c.

7. Totodată se provócă toţi stipendistii actuali, prin urmare şi cei absolvenţi, cari cer ajutóre pentru depunerea rigoróselor şi căştigarea gradului de doctor, că până la terminul susindicat, şi pe lângă observarea p. 3 din acest concurs, sĕ arete resultatul studiilor din anul şcolar 1902/3, căci altcum li-se va sista stipendiul, resp. nu vor căpĕta ajutoriul.

8. Petiţiunile, cari nu sunt instruate cu documentele sus amintite sau sosite după terminul escris, nu se vor lua în considerare.

9. In interesul espedării regulate, fiecare concurent sĕ indice în petiţiune locul şi posta ultimă, unde este a i-se trimite resoluţiunea representanţiei.

Din şedinţa comitetului fundaţiunei lui Gozsdu ţinută în Iunie 1903.

Comitetul.

Nr. 304 1903. [94] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de **protopresbiter în tractul protopresbiteral al Treiscaunelor,** devenit vacant prin încetarea din viéţă a protopresbiterului *Dimitrie Coltofean,* pe basa ordinului consistorial dto 24 April a. c. nr. 4680. pres. se escrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Venitele din parochia Breţcu fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

2. Dotaţiunea protopresbiterală statorită prin conclusul sinodului archidiecesan din 21 April 1900 sub nr. protocol. 116 în sumă de 1000 cor., din cari 600 cor. se solvesc din fondul general administrativ al archidiecesei, ear' 400 cor. de la parochiile din tract.

3. Taxele pentru visitaţiunea canonică odată pe an, accidenţii, esmisiuni şi asistări la examene.

Reflectanţii cu cualificaţiunea normată prin §. 53 al Statut. organic şi conclusul congresual din 1888 nr. prot. 111 au a'şi înainta cererile lor de concurs instruite conform normelor în vigóre la Veneratul Consistoriu archidiecesan în terminul deschis.

Din şedinţa comitetului protopresbiteral al tractului Treiscaune, ţinută la 28 Maiu 1903.

Const. Dimian adm. prot. **George Hamsea** not. com.

[102] 1—3

Concurs

Pentru **ocuparea posturilor învĕţătoreşti** în comunele mai jos numite, din protopresbiteratul Sĕlişte, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Aciliu**, un post, salariu 600 cor., cuartir şi grădină.

2. **Alămor,** un post, salariu 600 cor., cuartir şi grădină.

3. **Amnaş,** un post, salariu 600 cor., cuartir şi grădină.

4. **Gurariului**, 2 posturi, salariu 600 cor., cuartir şi grădină.

5. **Sĕlişte,** un post, salariu 800 cor., relut de cuartir 100 cor., relut de grădină 40 cor. La acest post pot reflecta numai astfel de candidaţi, cari pe lângă atestatul de cualificaţie prescris posed diplomă că sunt cuaficaţi special pentru şcóla de economíi sau de desemn, sau că posed cunoştinţe musicale şi aptitudinea a instrua în cântări.

6. **Sibiel**, un post, salariu 600 cor., cuartir şi grădină.

7. **Topârcea**, un post, salariu 600 cor., cuartir şi grădină.

8. **Vale,** 2 posturi, salariu 600 cor., cuartir şi grădină.

Cuincuenalele se socotesc la tóte posturile de la ziua alegerii.

Reflectanţii la vre-unul din aceste posturi au a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în comuna respectivă spre a'şi arăta desteritatea în cântările bisericeşti.

Concursele instruite conform prescrierii au a se înainta în terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral Sĕlişte în conţelegere cu comitetele parochiale.

Sĕlişte, 8 Iunie 1903.

Dr. **Ioan Stroia**
protopresbiter.

Amicul poporului îndreptătoriu în cause administrative şi judecătoreşti pentru poporul român, de **Titu Vuculescu,** pretor. Preţul 1 cor. Se póte procura de la **Librăria archidiecesană** din **Sibiiu.**

Amvonul bisericei gr. ort. române. — Predici pentru tóte Duminecile, sĕrbătorile şi praznicele de preste an. De Ioan **Nicorescu,** preot profesor seminarial în Arad. — In douĕ tomuri. — Cu binecuvêntare archieréscă. — Tomul I. Predici pentru tóte Duminecile de preste an. Preţul: **3 cor.** plus 30 fileri porto.

Momente din viéţa bisericéscă a Românilor ortodoxi din Transilvania. 1780—1787. De *Mateiu Voileanu,* asesor consistorial. — Se póte procura de la *Librăria archidiecesană* cu preţul de 80 fil. plus porto 10 fil.

Cartea consilierului de medicină Dr. Müller, apărută deja în a 40-a ediţie, care tractéză despre

Conturbările în sistemul nervos şi secsual

precum şi despre vindecarea radicală a lor, se póte procura prin tóte librăriile.

Pentru 1 cor. 20 fileri în mărci postale o trimite franco **Curt Röber,** Braunschweig. [3] 24—38

Frumosul roman

DUŞMĂNIE

de

Vasile E. Moldovan

costă **60 fileri.**

Librăria archidiecesană.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret**

vindecă şi învioréză **pe lângă garanţie.**

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

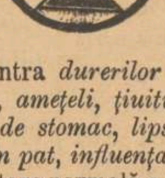

Aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire inventiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.
[2] 21

Preţul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copíi şi femei de constituţie fórte slabă.

Espediţie din centru şi locul de vêndare pentru ţéră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, **V., strada Vadász 42/V colţul strada Kálmán.**

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane,

Nr. 66 Sibiiu, Marți 17/30 Iunie 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Noul guvern.

Sibiiu, 29 Iunie n.

Crisa politică, devenită îngrijitóre pentru toți cei cu iubire față de tron și de patrie, e delăturată acum cu desěvêrșire.

In urma raportului ce l'a făcut banul Croației, contele *Khuen-Hédervàry*, Maiestății Sale Monarchului în audiența ce i-s'a acordat Joi, despre înțelegerea la care a ajuns cu oposiția parlamentară magiară: Regele l-a însărcinat pe banul cu compunerea noului cabinet ungar.

Incredințarea acésta a avut succes tot atât de norocos, ca și molcomirea oposiției și aducerea ei la sistarea (cel puțin în promisiune) a obstrucției, căci încă Sâmbătă diminéța ne vestea o telegramă din Budapesta, că noul cabinet e deja format, și ministrii sunt pe drum la Viena pentru a pune jurămêntul de fidelitate.

Din noul guvern fac parte aprópe toți ministrii de mai nainte, consoții de muncă ai demisionatului *Széll*, cu escepțiunea baronului *Fejérváry*, care n'a mai voit, sub nici o condițiune, sě rěmână la resortul apărării patriei, ci a cedat locul generalului *Kolozsváry*, și cu esceptiunea dlui *Cseh*, care n'a mai întrat în guvern ca ministru croat, ci în locul seu a lăsat sě fie numit deputatul *Tomasici*.

Prim-ministrul *Khuen-Hédervàry* și-a reservat sie-și, pe lângă presidenția consiliului de ministri, încă și ministeriul de interne, în tocmai cum era și sub *Széll*.

Alegerea făcută din partea Corónei în persóna banului Croației a fost deci *de astă-dată* norocósă, pentru-că banul se póte mândrí cu succese și până acum, pe tóte liniile.

Am zis „*de astă-dată*“, pentru-că contele *Khuen-Hédervàry* nu acum a fost scos întâiaș-dată pe plan, ca candidat la presidenția guvernului ungar. Coróna a mai reflectat la serviciile sale de credincios și priceput sfetnic încă de două ori până acuma, între niște împrejurări însě, cari nu i-au fost de loc favorabile, și nu i-au permis sě ducă la îndeplinire mandatul primit de la Regele, a cărui încredere nemărginită o posede.

Intâiu a fost chiămat contele *Khuen-Hédervàry* sě formeze un cabinet ungar pe vremea când întréga țéră era în fierbere pentru *legile bisericești*, — cari au provocat căderea cabinetului *Wekerle*, — dar' atunci partidul guvernamental formase un zid atât de puternic în jurul guvernului demisionat, în cât contele *Hédervàry* nu s'a putut apuca de formarea unui nou cabinet, ci a propus corónei sě încredințeze de nou pe *Wekerle* cu sarcina acésta, ceea-ce s'a și întêmplat.

A mai fost consultat apoi banul croat din partea Corónei și după căderea a doua a lui *Wekerle*, — dar' însărcinare formală de a compune cabinet ungar nu primise, după-ce partidul liberal ținea pe *Bánffy* de mai competent și mai chiămat sě se supună acestei însărcinări onorifice.

A treia óră este deci acum, că a căḑut sarcina pe banul Croației sě aducă la ogașă bună mersul politic în țéra nóstră, și de astă-dată banul nu s'a mai lovit de pedeci în esecutarea misiunii sale, ci din contră, cale netedă a aflat pretutindenea și la bună înțelegere a ajuns cu toți.

Noul guvern își începe deci activitatea în zodia *păcii*, care dorim sě fie rodnică și mulțămitóre pentru țéră și pentru popórele cari o compun.

Și cum și noi Românii suntem un popor alcătuitoriu de țéră, care contribue cu tot ce are la susținerea, întărirea și apărarea patriei, am dorí, ca sub acest nou guvern sě se încépă și pentru noi seria unor zile mai bune, în cari și dacă nu suntem făcuți părtași la bucurii, cel puțin scutiți sě fim de něcazuri și de șicane.

Motive avem sě privim cu încredere în fața activității noului guvern. Din noul guvern face parte dl *Tomasici*, deputatul croat, care numai cu o lună mai nainte rostise în dieta țerii o vorbire energică la adresa șovinismului magiar, ear' dl prim-ministru însuși condamnase tot pe atunci, destul de aspru purtarea unor funcționari magiari, cari în loc sě trateze bine cu poporul, sě-i facă dreptate, sě'l lumineze, sě'l asculte cu răbdare, cred că misiunea lor e aceea de a *magiarisa poporul*.

Când ómeni cu astfel de vederi corecte și sănětóse vin puși în fruntea afacerilor publice, — popórele nemagiare ale patriei sunt în drept a prinde nouă nădejde, și a crede, că se va întórce spre bine și sórtea lor, care sub multe guverne din trecut numai fericită nu a fost.

Din parlament. Mâne, Marți, dieta magiară se întrunește la orele 10, ear' casa magnaților la orele 12, pentru a ține ședințe. Atât în cameră, cât și în casa de sus, noul guvern își va espune, prin rostul ministrului-president, conte *Khuen-Hédervàry*, programul și părerile asupra situației politice. Sě sperăm apoi, că de mâne încolo parlamentul ungar se va pune pe muncă.

Românii și Magiarii. Marele ziariu rusesc „*Petersburgskia Wiedomosti*“ scrie într'un numěr mai recent un articol lung despre sórtea Românilor din statul ungar, făcênd constatarea, că legea de naționalități li-ar garanta, lor și celorlalte naționalități nemagiare, destule privilegii cu privire la întrebuințarea limbei, în administrație, justiție, șcólă și biserică, dar' legea acésta e literă mórtă, pentru-că nu e esecutată. Spune numitul ziariu, cum cei mai mari și mai buni patrioți magiari, Széchenyi, Deák, Eötvös, au fost contrari magiarisării cu forța a Românilor, dar' pe urmele lor au călcat epigonii de astăzi, cari nu-i mai înțeleg. Amintește cum însuși guvernul ungar a recunoscut odată prin un membru al seu (Hieronymi) că inteligința română e silită sě emigreze în România, fiind-că în patria proprie nu-și póte asigura esistința. Arată asprimea cu care se aplică legea presei și legea electorală față de Români, ajungênd la conclusiunea, ca Magiarii ar trebuí sě nu uite, că o națiune de trei milióne nu se póte călca în picióre.

Incheierea anului școlar

la șcóla civilă de fete din Sibiiu.

Sibiiu, 27 Iunie 1903.

Sěptěmâna acésta, Marți—Joi și Sâmbătă, publicul care nu a pregetat sě asiste la examenul șcólei civile de fete susținută de „*Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român*“, — a putut avé rara ocasiune de a se delecta în rěspunsuri cari numai mulțămire deplină au putut sě stîrniască în sufletul tuturor cari se interesézà de acest *juvaer* între institutele nóstre de creștere în general, ear' special între institutele de creștere pentru viitórea *femeiă română*.

Perfectă fericire și bucurie a *dat acest* examen tuturor iubitorilor de educația *estetică-națională* a flórei némului românesc, mulțămire și satisfacție a depus el în inima de părinte a tuturor, cărora împrejurările li-au permis sě vină din depărtări, spre a vedé sporiul făcut de odrasla lor, sub conducerea și ocrotirea esceientului corp profesoral, de care — cu drept cuvênt — se póte mândrí *șcóla Asociațiunii*.

Intreg decursul examenului a fost *sěrbătóre* pentru publicul asistent, ear' ziua de Sâmbătă: examenul din musica vocală și instrumentală și declamațiuni, și încheierea solemnă a anului școlar, a fost nu asistare la examen, ci la *concert* de nobilă și splendidă emulație între elevele institutului.

Era mai mult un concert, cu piese alese. unele chiar dificile de representat, de cât examen de eleve, cari nu sě brileze cu știința și arta lor se produc înaintea părinților iubitori, înaintea publicului, iubitoriu și el față de tóte — căci cine din cei presenți, iubindu-și némul și dorindu-i mărire și fericire, nu-și dispută dreptul de iubire la odraslele *frumóse*, *inteligente*, și de *frumósă speranță*, a némului seu, vĕḑênd și auḑind *darea de sémă* a elevelor șcólei de fete a Asociațiunii despre bogăția comorii de cunoștințe adunate sub călěuzirea înțeléptă — și devotată némului, — a profesorilor, instructorilor și tuturor factorilor angajați de comitetul Asociațiunii, și entusiasmați de vocațiunea întru a fi educatorii *basei viitoriului mai strălucit al némului românésc*, viitor per eminamente național?!

Succesul splendid al examenelor din ěst-an de la șcóla civilă de fete a Asociațiunii îl constată și recunóște în magistrale cadre de *program* pentru educațiunea femeii române, delegatul comitetului central al Asociațiunii, Cuvioșia Sa ieromonachul asesor consistorial *Dr. Miron E. Cristea*, în discursul seu de încheiere a anului școlar, pe care îl publicăm mai la vale în întregime. Tot ce ne mai rěmâne nouě sě spunem despre acest examen, e debutul, în adevěr frumos, al elevelor, cu ocasiunea examenului de musică vocală și instrumentală, ținut azi (Sâmbătă). Dar' ací — cu bucurie mărturisim! — suntem în cea mai mare perplesitate. Pe care dintrě drăgălașele eleve sě scótem la ivélă, pe care sě o lăudăm deosebi, când tóte s'au produs escelent? când tóte au fost aplaudate și aclamate?.... Luați, vě rugăm, programa publicată în numěrul de Joi al ziarului nostru; închipui-ți-vě că cântă la pian, cu violină, în cor, sau solo, îngeri — și după voce și după presentare, — și vě veți face o ideiă despre examenul de Sâmbătă al elevelor șcólei civile de fete susținută de Asociațiune. Cel puțin scriitoriul acestor rênduri nu se simte apt sě facă gradațiune între succesul elevelor, cari Sâmbătă s'au produs: la pian, cu violina, cu declamări, în cor (dșóra *Cunțan* póte fi mândră cu așa un cor), — cel mult dacă — pe basa aplauselor și aclamărilor publicului spune că au făcut furóre dșórele: Eleonora Luchici, elevă cl. IV (cu „Mic Potpuri românesc“, la pian), Olga Dragomir, elevă cl. IV (cu „Cimpoiul“), Hortensia *Medean* elevă în cursul complementar (cu cântare solo — voce admirabilă, care promite fórte mult — și cu splendida interpretare a *baladei românești* de I. Schäffer, piesă de pian), și drăgălașa Elisaveta Ioanovici, elevă cl. IV. (cu ușorul și elegantul cântec cu violina), care promite a deveni una dintrě cele mai bune violiniste ale nóstre.

Nu mai puțin bine s'au produs și celelalte eleve, — așa că instructorii în musica vocală și instrumentală ai șcólei pot fi siguri că prin astfel de resultate numai laudă au de la părinții elevelor și de la publicul mare.

Fie, ca examenul din ěst-an de la șcóla Asociațiunii sě servéscă drept iresistibil îndemn de a-și concrede *acestui* institut spre educație și instruare odraslele scumpe și acelor puțini dintrě părinții români, cari încă nu s'au emancipat de sub greșita credință, că la institute străine de némul nostru fiicele lor capětă educație și instrucție mai alésă.

Premise acestea, lăsăm acum sě urmeze vorbirea de încheiere a dlui asesor consistorial Dr. *M. E. Cristea*, care e următórea:

Onorat public, onorat corp profesoral!
Iubite eleve!

Din încredințarea onoratului comitet al „*Asociațiunii*“ nóstre, care e susținětórea acestei șcóle de fete, m'am învrednicit, ca de astă-dată sě conduc și presidez eu, în calitate de delegat al comitetului, examenele de la finea anului școlar present.

Cu ajutoriul lui Dzeu, terminând acum atât examenul din singuraticele obiecte de învěțământ, cât și frumósa producțiune de astăzi, mě simțesc dator, ca — în calitatea mea oficială — sě declar, că — în general luat — am rěmas pe deplin mulțămit cu resultatul obținut în tóte direcțiunile; ba mai mult, mě simțesc chiar îndemnat a mărturisí, că atât mie, cât și onoratului public, care ne-a onorat cu presența în decursul examenului, ni-au făcut o adevěrată plăcere: exemplara *disciplină*, *ordine* și *curățenie*, observată atât la eleve, cât și la tóte lucrările lor scripturistice, la desemnuri, la picturi și la tóte lucrurile făcute de mâna lor, deja de pe acum abilă; precum și frumósele lor *desterități* în desemn, declamare, cânt și musică; asemenea *înfățișarea modestă* și totuși plină de *demnitate* a elevelor; *rěspunsurile* lor clare, precise și instructive; *cunoștința* practică a *limbilor:* magiară, germână și francesă, și *fluiditatea*, cu care aprópe tóte fetițele mai mărișóre vorbesc aceste limbi; dar' mai pe sus de tóte ne-a înveselit pe toți *frumseța* și *farmecul*, cu care elevele șcólei nóstre vorbesc iubita nóstră *limbă maternă*, precum și temeinicele lor *cunoștințe din întrégă literatura* mai ales frumósă a *némului român*, chiămată a deștepta și oțělí de pe acum în pieptul lor fraged dragostea către tot ce e românesc; ceea ce de altcum este scopul cel adevěrat al acestui nóuă tuturor scump institut.

In legătură cu acest scop nu pot trece cu vederea fórte laudabila pricepere, cu care și în anul acesta în fórte multe lucruri de mână, ce le putem admira în sala de esposiție, s'au întrodus *motive cu adevěrat naționale*, copiate de pe neîntrecutele chindisituri, ștergare, fețe și funduri de perini, de pe ciupagurile și feliuritele altițe ale țerancei române. Acest fapt este cu atât mai îmbucurătoriu, cu cât continuând în acéstă direcțiune ne vom apropia tot mai tare de mult doritul vis al multor femei şi bărbaţi români aleşi: de a crea şi întroduce în casele şi salónele clasei nóstre superióre un *stil cu adevěrat românesc.*

De altă parte m'am bucurat mult, aflând sănětósele vederi şi buna direcţiune, ce se dă fetiţelor din cursul complementar: despre *viéţa practică* şi despre tóte *ocupaţiunile unei viitóre femei române*, care cu adevěrat sě 'şi ştie îndeplini din tóte punctele de vedere frumósa misiune, ce o are şi ce o cere némul nostru de la fie-care femeiă română.

Am eşit de la examenul acestui curs cu convingerea, că ar fi de mare folos naţional, dacă fie-care fată de român ar avé ocasiune a sorbí înainte de întrarea ei în viéţa practică, barem în decurs de un an, din isvorul frumóselor şi indispensabilelor cunoştinţe, ce se predau în acest curs. Intrě asemenea împrejurări nu e mirare, că însuşi Escelenţia Sa ministrul cultelor din patria nóstră, dl *Wlassics*, şi-a esprimat deplina sa mulţămită cu succesele şcólei nóstre.

Imi îndeplinesc deci numai o datorinţă, când mulţămesc onoratului domn director Dr. *V. Bologa* şi dşórei directóre *Elena Petraşcu* pentru priceperea, cu care ştiu conduce acésta şcólă în spiritul şi direcţiunea, dorită de comitetul central şi de cei ce contribue la susţinerea ei, precum şi onoratului corp profesoral pentru laudabilul zel şi pentru multele ostenele, ce şi 'l dă întru a satisface aşteptărilor superiorilor.

In deosebi însě merită şi cu acéstă festivă ocasiune, specială amintire şi multonoratul vice-president al Asociaţiunii, dl *Iosif Şterca Şuluţiu*, care ca şi preavrednicii sei antecesori şi-a făcut obiect de zilnică preocupaţiune cercetarea acestei şcóle, spre a se convinge dacă organismul ei funcţionéză normal, spre mulţămirea comitetului şi a părinţilor, cari nouě ne încredinţéză creşterea odraslelor lor, şi în direcţiunea aşteptată de acesti factori.

Am, on. corp profesoral, speranţa, că în acelaşi spirit veţi continua şi în viitor conducerea acestei şcóle, pururea conştiu de faptul, că acest institut este creat şi susţinut nu din belşugul vr'unui budget, pus la disposiţie din óre-cari fonduri abundante, ci din bănişorii crucereşte adunaţi de la însuşi poporul român; deci însuşi acest popor reclamă, că în cadrele legilor esistente şi ale cunoştinţelor generale, ce trebue sě le aibă o femeiă din clasa mai bună — sě se cultive şi nobiliteze tóte însuşirile cele bune ale poporului român, precum: *iubirea de moşie* şi de *patrie*, *dragostea către portul*, către *ocupaţiunile*, *datinile*, *obiceiurile*, *tradiţiunile* şi *aspiraţiunile* şi mai ales către *limba poporului românesc*, ca astfel elevele ieşite din acéstă şcólă sě fie şi pe viitor propoveduitorii acestor nobile sentimente şi apostolii celor mai sănětóse vederi despre misiunea adevěrată a femeilor române, şi sě contribue la închiegarea cât mai tare a inteliginţei şi poporului în o unitate puternică.

Am convingerea, scósă din mulţămitórele rěspunsuri ale fetiţelor mai mărişóre şi acum absolvente ale şcólei nóstre, precum şi din cunoştinţa personală a mai multor familii, cari şi-au crescut la noi copilele lor, că şi voi, iubitelor eleve, cari cu anul acesta părăsiţi institutul, nu numai veţi păstra cu scumpětate frumósele cunoştinţe, ce le-aţi câştigat, ci le veţi şi aplica în viéţa vóstră practică, şi veţi căuta a le lăţí în cercuri cât mai largi; în deosebi aşteptăm de la voi, ca pururea sě vě iubiţi cu foc şi căldură poporul şi scumpa limbă românéscă, şi sě căutaţi cu insistinţă, ca sě folosiţi şi vorbiţi acéstă limbă totdeuna, când vě aflaţi în cercuri şi societăţi româneşti, mai ales, că prin gura vóstră acéstă frumósă şi admirabilă limbă primeşte un farmec îndoit.

Accentuez cu atât mai mult acest lucru, cu cât în o călětorie de curênd făcută în mai multe şi îndepărtate ţinuturi locuite de Români, cu durere a trebuit sě esperiez, că pe lângă tótă insistinţa factorilor conducětori ai vieţii sociale româneşti — încă în o fórte însemnată parte a cercurilor nóstre mai înalte, — îndeosebi femeile folosesc cu predilecţie — spre ruşinea nóstră fie zis — limbi străine în conversaţiunea lor zilnică. De altă parte însě m'am bucurat mult, constatând, că în unele ţinuturi cercetate, tocmai bsolventele acestei şcóle sunt cele mai zelóse luptătóre în contra acestui curent străin şi condamnabil, căci *e frumos sě ştii şi sě vorbeşti alte limbi atunci, când ai ocasiune şi e de lipsă, dar' este urît şi de desuprobat a'ţi desconsidera limba proprie în favorul altei limbi străine.*

Regretabil este numai, că încă nu tóte cercurile româneşti ştiu aprecia acéstă sănětósă direcţie, căci în punctul creşterii fetelor române se mai observă încă şi azi douě direcţiuni total greşite. Unii adecă sunt de părerea, că femeia sě nu ştie prea multe. *Arnolphe*, o persónă din scrierea lui Molière întitulată „*Şcóla femeilor*“ pretindea de la viitórea sa soţie „*sě fie cât se póte de neştiutóre* (adecă *próstă); totul, ce cer de la ea* — zice el — *este sě se ştie ruga, sě mě ştie iubí, sě ştie cóse şi tórce*“. Aşa judecă şi mulţi Români.

Adevěrat, că cele mai esenţiale preocupaţiuni ale ori-cărei femei trebue sě fie îndreptate asupra trebuinţelor de căsnicie, de gospodărie şi preste tot în jurul vetrei familiare şi în special asupra creşterii copíilor.

Dar' tocmai pentru motivul din urmă, nu putem fi atât de unilaterali, ca şi acel învěţat german, care şi-a esprimat dorinţa, ca fie-care femeiă sě iee în mână în loc de „*evantaliu*“ numai „*lingura pentru rêntaş*“.

Referinţele speciale ale poporului nostru pretind, ca femeile române sě ştie tóte, dar' curat tóte: a *manua la perfecţie lingura din bucătărie* cu tóte apartinenţele ei; dar' de altă parte situaţiunea nóstră, trebuinţele şi viitoriul nostru pretind şi aceea, ca femeile române sě aibă şi o *creştere alésă*, cunoştinţe temeinice mai ales din trecutul şi din literatura poporului nostru, sě cunóscă dorinţele şi aspiraţiunile lui, ca în mod *conştient* sě ştie infiltra în sufletul fraged al generaţiilor viitóre sentimente curate de morală, de patriotism, de muncă şi de jertfă desinteresată pentru binele comun.

O altă parte fórte considerabilă a claselor culte române apreciéză — ce-i drept — necesitatea de a se da fetelor o creştere mai bună; dar' apoi presupun a-şi fi făcut datorinţa, spoind odraslele lor cu o cultură cosmopolită superficială, care îşi caută alte cercuri, afară de poporul nostru, ale cărui păsuri şi dorinţe nu le cunosc şi nu le înţeleg. De la asemenea femei némul n'are mare folos.

O desavuare *conştie* şi *hotărîtă* a acestor vederi greşite şi periculóse: este direcţia urmărită de institutul nostru, despre care tocmai pentru acésta îndrăsnesc a afirma, că este *primul de pe teritoriul întregului Românism*, şi deci nu numai justifică jertfele aduse, ci merită şi sprijinul tuturor.

Din gura fetiţelor mai mărişóre ale şcólei nóstre am auḍit:

cum atâţia bărbaţi celebri mulţămesc gloria faptelor lor creşterii primite de la mamele lor;

cum Napoleon-cel-Mare vorbia cu respect şi entusiasm despre valórea creşterii ce i-a dat-o mamă-sa:

cum mamele din vechia Greciă se despărţiau de fii, lor înainte de plecarea la rěsboiu, nu cu cuvinte de „adıo“, ci cu salutul „*veţi reveni sau cu scutul sau pe scut*“;

cum în Franca glasul feciórei de la Orlean a redeşteptat sentimentul eroismului, carele — electrisând poporul şi pe conducětorii lui — a mântuit patria de duşmanii englezi;

cum mama lui Stefan-cel-mare — îmbărbătând pe fiiul ei — l'a făcut sě câştige gloriósa victorie de la Rěsboeni;

cum dómna lui Vasilie Lupu şi dómna Stanca a lui Mihaiu au fost părtaşe la faptele măreţe ale soţilor lor;

cum atâtea domniţe române au jertfit adese-ori şi aurăriile lor pentru instituţiuni de cultură şi umanitarism, pentru patrie şi ném;

cum şi astăzi femei române alese susţin instituţiuni de cultură, jertfesc pentru ocrotirea celor orfani şi se îngrijesc cu bunăvoinţă de mamă de trebuinţele zilnice ale şcolarilor buni, dar' lipsiţi şi săraci;

şi cum de altă parte nepriceperea educativă şi imorală a unor femei vane au fost causa atâtor evenimente triste, dintrě cari şi istoria sěptěmânilor din urmă ne presintă un cas îngrozitor.

Deci, care Român cuminte nu se va bucura de desvoltarea unor asemenea virtuţi în sufletul viitórelor femei române, cari au sě fie crescětórele nemijlocite şi cele mai cu influinţă ale generaţiunilor de mâne?

O datorinţă naţională a fie-cărui cărturar român este deci a lucra în cercul seu social pentru acceptarea generală a acestei direcţiuni de creştere a fetelor române. Căci dacă este adevěrată maxima statorită de marele pedagog J. I. Rousseau, că „*Ómenii vor fi totdeuna aceea, ce va plăcé femeilor, de voiţi dar' ca ei sě fie buni* şi *virtuoşi, învěţaţi pe femei ce este mărirea şi virtutea . . .*“ apoi nu mai puţin adevěrat este şi aceea, că mai ales în împrejurările nóstre, *femeile române au sě fie „şcóla cea adevěrată“ a némului nostru întreg.*

După aceste — mulţămind părinţilor elevelor nóstre pentru sprijinul oferit şcólei nóstre, şi mulţămind onoratului public pentru atenţiunea dată acestei instituţiuni culturale — îi rog, ca sě ducă despre ea în tóte părţile vestea pe care o merită şi sě ne păstreze şi pe viitor aceeaşi atenţiune şi dragoste.

Elevelor cari la tómnă se vor re'ntórce la acest loc de cultură — le doresc preste vară petreceri bune şi de recreare, ca astfel cu puteri noue şi cu acelaşi zel sě-şi pótă continua studiile lor ulterióre; ear' fetiţelor cari — absolvând — se despart de institutul nostru, le pun din nou la inimă a nu uita institutul nostru, pe profesorii şi susţinětorii lui, şi mai ales cele învěţate aici; şi cu acestea le zic un călduros „*Adio*“.

*

Inainte de a-şi rostí dl asesor *Dr. M. E. Cristea* discursul de încheiere a anului la şcóla nóstră civilă de fete, a ţinut dl director al acestui institut, *Dr. V. Bologa*, următórea vorbire:

„*Preaonorate dle delegat. Onorat public!*

Marinariul când plécă de la ţermure, fie ceriul cât de senin şi fie marea cât de liniştită, în lăuntrul sufletului seu e totuşi sbucium de gândiri şi îngrijire, că de multeori o clipă numai trece şi seninul s'a prefăcut în vifor, ear' liniştea în pericol. Acéstă ordine a întêmplării o găsim în tóte acţiunile vieţii omeneşti, a căror curgere nu atârnă de la voinţa omului, ci de la destinul seu.

Iată o potrivită asemênare şi pentru disposiţia sufletului nostru, de câte-ori în Septembre a fie-cărui an, pornim barca acestui institut pe întinsul apelor ştiinţei şi educaţiunii. Ear' în acest an a pornit barca binişor impoporată, în cât afară de conducerea devotată a institutului, a fost mare numěrul venerabililor părinţi cu cari a trebuit sě împărţim grijile şi preocupaţiunile părinteşti.

Şi experienţa ne arată, că nimic mai scump şi nimic mai jingaş întrě momentele acestei preocupaţiuni, de cum e *capitalul sanitar* al elevelor. Acesta e pârghia vieţii pămênteşti. Acesta e comóra cea mai preţiósă, ai cărei părtaşi cu drept cuvênt se numesc: de trei-ori fericiţi! Căci dacă ar avé cineva tóte bunurile pămênteşti, lipsindu-i sănětatea, nimic nu are.

In ce priveşte capitalul intelectual şi moral, avem puterea voinţei. Avem disciplina nóstră, avem chibzuitele prescrise ale programului de studii, ale căror îndrumări duc cu siguranţă la scopul dorit, în împrejurări normale. In ce priveşte însě capitalul sanitar, numai indirect putem contribuí cu voinţa şi priceperea nóstră. Aici darul ceresc revarsă bunătăţile sale, ceea-ce părinţii preocupaţi de creşterea copíilor lor, ştiu sě aprecieze mai bine de cât ori-cine.

Noi şi în acest punct mergem alăturea cu părinţii, deóre-ce pedagogia ne învaţă, că *minte sănětósă în trup sănětos se află.* Şi eu am mulţămirea a puté ridica imnuri de laudă provedinţei, că ni-a dat un an cu deplină sănětate, ferit de sguduiri şi pericli, în cât elevele adăpostite aici au putut sporí considerabil atât capitalul lor sanitar, cât şi moral şi intelectual.

Nici mai am sě adaug altceva acum la încheiere, de cât dorinţa ferbinte, ca elevele nóstre sě caute a fi demne de bucuria părinţilor şi de aşteptările némului, în urma educaţiunii ce primesc sub stindardul cultural al Asociaţiunii.

Vin apoi sě împlinesc o plăcută datorinţă aducênd osebita nóstră mulţămită Preaon. dvóstrě, dle delegat, pentru conştienta conducere a examenelor. Şi vě rog sě împărtăşiţi de interesul dvóstrě şi mai departe acest Paladiu al Asociaţiunii, câtă vreme veţi crede, că el satisface unei înalte meniri pentru femeia română.

Pentru onoratul public român, din sînul căruia şi noi facem parte, ţin sě amintesc, că a sa sântă datorinţă e: *a se interesa tot mai mult de aşezěmintele culturale, cari sunt os din osul seu.* Sě nu tot colinde pe la străini. Sě rěmână la vatra sa străbună. Sě ridice institutele sale la nivoul timpului, în care scop noi dascălii cu drag îi subordonăm puterile, pentru-ca institutele nóstre de la acea înălţime sě reverse numai onor şi mândrie asupra caracterului nostru naţional.

Cu acestea mulţămesc pentru atenţiunea onorifică şi urez spor şi înflorire instituţiunilor nóstre culturale“.

Incheierea anului la seminariu.

— Raport special. —

Sibiiu, 29 Iunie n.

Eri s'a făcut la seminariul teologic-pedagogic „Andreian“ încheierea festivă a anului şcolar 1902—1903, premergêndu-i serviciu divin oficiat în biserica parochială din suburbiul josefin prin Preacuvioşia Sa protosincelul Dr. *Eusebiu Roşca*, director seminarial, cântând cântările liturgice corul mixt al profesorului Timoteiu Popovici.

După otpustul liturgiei s'a oficiat parastas pentru fericitul archiepiscop şi metropolit Andreiu bar. de *Şaguna*, oficiind la acest serviciu dl Dr. *Roşca*, protopresbiterul Ioan *Papiu* şi presbiterul Dumitru *Cunţan*, ear' cântările funebrale fiind cântate de corul funebral seminarial instruat de dl profesor D. Cunţan şi dirigiat eri de clericul A. Bena.

După terminarea şi acestui serviciu elevii şi corpul profesoral s'au întrunit în sala de şedinţe festive a seminariului, unde în scurt au mers şi un frumos numěr de membri ai inteliginţei sibiane, în frunte cu fostii comisari consistoriali pentru conducerea examenelor, dd. protopresbiter al tractului Sibiiu şi asesor consistorial onorar *Ioan Papiu* şi protopresbiterul asesor consistorial ordinar *Mateiu Voilean*.

Festivitatea s'a început cu o cântare corală („Dulce sóre-al ţěrei mele“, composiţie de T. Popovici), după care a urmat discursul profesorului *N. Vătăşan*, cu tema: *credinţa şi ştiinţa, factori principali ai vieţii individuale şi naţionale a poporului nostru.* Frumosul discurs a fost urmat de generale aplause şi aclamaţiuni din partea publicului. Asemenea şi cântările corale, atât cea amintită mai sus, cât şi cea de încheere.

A urmat apoi darea de sémă despre progresul realisat în anul şcolar, în cadrul căreia dl director Dr. *Roşca* relevând în frumóse cuvinte chiămarea preoţéscă şi învěţătoréscă şi îndemnând la zel şi perseveranţă întru împlinirea acestor chiămări, şi mulţămind comisarilor de examene pentru bunăvoinţa cu care au condus examenele, ear' publicului asistent pentru interesul arătat faţă de institutul acesta, declară încheiat anul şcolar.

Dlui director rěspunde protopresbiterul *I. Papiu*, constatând şi dsa resultatul în general bun al examenelor şi mulţămind corpului profesoral pentru ostenelele aduse întru realisarea acestui resultat.

Reflectând totodată la faptul, că de astă-dată lipsesc de la acest act festiv capii bisericei: Inaltpreasânţia Sa archiepiscopul şi locţiitoriul seu Preacuvioşia Sa vicariul, reţinuţi ambii prin morb: unul departe la băi, celalalt bolnav acasă, le doreşte ambilor, ca cât mai curênd sě-i putem avé earăşi în mijlocul nostru, deplin sănětoşi. Urméză apoi earăşi o cântare corală („Imnul unirii“ composiţie de T. Popovici), şi festivitatea încheiereii anului e terminată.

Evenimentele din Sêrbia.

După cum am anunţat în numĕrul trecut, solemnitatea punerii jurămêntului de către regele Petru al Sêrbiei a avut loc Joi, în faţa adunării naţionale.

Şedinţa a fost deschisă la orele 9, ear' Suveranul şi-a făcut întrarea în ea la orele 9 şi 20. La întrare l-au primit ministrii ţerii, ear' din sală au isbucnit urale entusiaste. Regele a salutat cu: *„Bună ziua, fraţilor!“*

Ceremonia s'a început cu un scurt serviciu divin, oficiat de Metropolitul Inocenţiu, încunjurat de înaltul seu cler. Regele a sărutat crucea şi evangelia şi a fost stropit cu aiasmă. Metropolitul ceteşte în urmă jurămêntul, pe care regele îl repetă după cum urméză:

„Eu, Petru Carageorgevici, suindu-mĕ pe Tronul Sêrbiei şi primind puterea regală, jur pe Dumnezeu şi pe tot ce am mai scump şi sfânt în lume, că voiu păzí independenţa Sêrbiei şi drépta judecată, că voiu păstra neatinsă Constituţiunea şi drepturile poporului. Depun jurămênt solemn în faţa lui Dumnezeu şi a poporului. Chiăm ca martor pe Dumnezeu, căruia îi voiu da socotélă de faptele mele“.

Sala a isbucnit în urale, clerul a intonat *Intru mulţi ani*, ear' regele s'a îndepărtat rostind cuvintele: *„Cu Dumnezeu înainte, fraţilor!“*

Regele, însoţit de ministrul de rĕsboiu, a plecat călare pe câmpul unde era concentrată armata, pentru a trece în revistă trupele şi a le lua defilarea.

La amiazi regele s'a întors la palat, în mijlocul ovaţiunilor entusiaste ale mulţimei de pe stradă.

Guvernul provisoriu şi-a dat demisiunea, dar' a fost de nou încredinţat din partea regelui cu conducerea afacerilor ţerii.

După pertractarea jurămêntului, Regele a dat următórea proclamaţiune.

„Către iubitul meu popor! Important pentru mine ca şi pentru ţéră este acest moment în care mĕ adresez pentru prima-oră ca rege către poporul sêrb.

Representaţiunea naţională m'a ales în unanimitate ca rege al Sêrbiei, în deacord cu sentimentele şi dorinţa naţiunei întregi. Primind alegerea, am prestat astăzi jurămêntul ca rege legitim al Sêrbiei şi în conformitate cu Constituţiunea.

Aduc la cunoştinţa scumpului meu popor, că întru de astăzi în drepturile şi datorinţele mele regale. Aceeaşi voinţă a lui Dumnezeu şi a poporului, care, acum un veac, a provocat alegerea bunicului meu Carageorge pentru rĕsboiul sfânt al independenţei, m'a ridicat şi pe mine pe tronul regatului Sêrbiei, pe care tatăl meu, principele Alexandru, a domnit ca ales al poporului, timp de 16 ani.

Avênd obicinuinţa de a vorbí şi de a lucra în sinceritate şi cu dreptate, şi hotărît de a consacra tóte sforţările mele la bunastare şi prosperitatea poporului, cred ca o primă datorinţă de a exprima cu acéstă solemnă ocasiune credinţa, că suveranul trebue sĕ fie representantul libertăţii şi progresului poporului seu. Declar, că voiesc sĕ fiu un adevĕrat rege constituţional; tóte garanţiile constituţionale în privinţa libertăţii şi drepturilor poporului, acéstă basă a ori-cărei desvoltări regulate, a ori-cărui progres naţional şi a unei vieţi de stat, îmi vor fi sfinţite; le voiu respecta şi le voiu păzí cu cel mai mare zel. Cer însĕ, ca toţi şi fie-care sĕ facă aceeaşi aplicare a acestor principii.

Trecutul îl dau uitării şi las, ca istoria sĕ judece pe fie-care după faptele sale.

Rĕmânênd credincios tradiţiunilor poporului sêrb şi ale strămoşilor mei, mĕ voiu conduce în politica esternă de tradiţionalele tendinţe ale poporului sêrb; voiu menţiné însĕ în acelaşi timp raporturile amicale cerute de comunitatea de traiu europénă, în special cu naţiunile învecinate.

Mĕ voiu silí de a ridica brava mea armată, căreia îi recunosc, odată cu mulţămirea mea regală, meritele ce a dobândit până acum şi devotamentul ei pentru patrie, la înălţimea de a fi o adevĕrată ancoră de speranţă a poporului sêrb.

Animat de aceste sentimente, recunosc greutăţile şi întinderea sarcinei mele regale, dar' încredinţat de concursul sincer al poporului meu, nădăjduesc de a conduce Sêrbia spre o epocă de bunăstare şi de progres“.

NOUTĂŢI

Regele Carol — în Viena. Conform unei ştiri date din Bucureşti, *M. Sa Regele Carol* în cursul lunii viitóre va merge la Gastein, cu care ocasiune va petrece două zile în Viena, ca óspe al M. Sale împĕratului şi rege al nostru *Francisc Iosif I.* In cercurile diplomatice se atribue mare însĕmnătate politică visitei acesteia, care se presupune a sta în strînsă legătură cu evenimentele din Begrad.

*

Stipendii pentru meseriaşi. Comisiunea administrativă a comitatului Sibiiu, prin publicaţiunea dto 12 Iunie a. c. nr. 4207/903 II. face cunoscut, că va conferí pentru anul şcolar 1903—1904 două stipendii de câte 300 coróne duor meseriaşi tineri, născuţi ori indigenaţi în comitatul Sibiiu, cari absolvând cu bun succes clasa III. a óre-cărei şcóle pentru elevi de meserií, spre a se perfecţiona în meseria lor ar dorí sĕ cerceteze vr'o şcólă de specialitate din afară de teritoriul comitatului Sibiiu. Cererile pentru obţinerea stipendiului, instruite cu atestat de indigenitate (illetőségi bizonyitvány), testimoniu despre absolvarea şcólei de elevi meseriaşi, testimoniu despre cercetarea cursurilor de specialitate, etc., adresate comisiunii administrative a comitatului Sibiiu, sunt a se subşterne vicecomitelui cel mult până la 15 Iulie st. n. Reflectanţii pot lua informaţiuni mai detaiate de la oficiul de vicecomite.

*

Esposiţia de oi de prăsilă în Poiana. Cu scop de a studia diferitele soiuri de oi de rasă alésă şi de a chibzuí asupra culturei raţionale a oilor, dar' mai ales cu scop de a valorisa lâna şi celelalte produse ale oilor, comitetul central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiu“, a hotărît sĕ aranjeze în 10 Iulie n. c. o esposiţie de oi în fruntaşa comună Poiana (lângă Mercurea), dat fiind, că poporaţiunea din partea locului se îndeletniceşte cu cultura în mare a oilor. La acéstă esposiţie Reuniunea va distribuí premii în valóre de 200 cor. şi în acelaşi timp se vor lua mĕsuri ca şi primăria comunală şi institul de credit „Mielul“ sĕ creeze premii, ce sĕ se distribue întrĕ esponenţi. La esposiţie va asista, după tóte prevederile, şi directorul institutului de valorisare a lânei, din Budapesta.

*

Victimele povoiului. Sĕptĕmâna trecută pe Têrnave au fost povoiuri aşa de mari, în cât apele au rupt chiar şi podul liniei ferate întrĕ Şeica şi Agêrbiciu, aşa că pe linia Copşa-mică—Sibiiu trenul comunica zilele trecute numai până 'n préjma podului unde călĕtorii dându-se jos din tren făceau calea pe jos până din colo de pod, unde aştepta alt tren, spre a 'i duce spre Sibiiu. Pe lângă pagubele causate la câmp însĕ, povoiurile au causat şi mórtea tragică a unei femei din *Rondela* (comitatul Têrnava-mare) împreună cu doi copilaşi ai ei. Fusese suprinsă de eşirea apelor în câmp. Vĕdênd pericolul a plecat spre sat, ducêndu-şi de mână pe copilaşul de 7 ani, ear' pe celalalt, în etate abia de 2 ani, ducêndu-l în braţe. Un val — în câmp — a smâncit din mână-i pe copilul cel mai mărişor; ea s'a repedit sĕ 'l prindă, dar' a fost trântită şi răpită de valuri şi ea, împreună cu copilaşul din braţe. La ţipetele ei au alergat câţiva ómeni sĕ-i ajute, dar' abia la marginea văii, spre care o duceau valurile, i-au putut prinde *cadavrul*. Copilaşii au fost mânaţi de valuri, cine ştie unde!

*

Mórte tragică. Fata Sofia Pantea din Sânmihaiul-român (Timiş) tăind nueluşe la marginea unei mocirle, a lunecat şi a cădut în mocirlă cu faţa 'n jos. Intr'un târziu a fost aflată acolo mórtă. Se înăbuşise nenorocita.

*

Dar pentru biserică. Subscrisul aduc mulţămită mult iubiţilor mei poporeni evlavioşi: Igna George, Simziana Lazar, Mihailă Petru lui Avram, Perian George al Ursului şi junelui Toma Ionuţu, cari la indemnul meu au procurat materie de mătasă frumos colorată pentru facerea unui rênd de vestminte preoţeşti pentru biserica nóstră gr. or., ear' dna vĕduva Valeria Gabor (născută Perian) ca croitóre a procurat posomantul aurit şi le-a făcut, ear' în ziua de Rusalii când s'a făcut sfinţirea apei după obiceiul poporului, — am sfinţit şi vestmintele, ear' a doua zi am servit sfânta liturgie îmbrăcat în ele. Deci pentru acésta facere de bine, cu mare bucurie mulţămesc sus numiţilor mei poporeni — cu atât mai ales, căci doi dintrĕ dînşii, anume dómna Valeria Gabor şi Igna George tot în acéstă lună au mai contribuit şi la văruitul bisericii, deci atât acestora cât şi celorlalţi binefăcĕtori le mulţămesc şi rog, şi voiu ruga pe bunul Dzeu sĕ le priméscă facerea de bine şi sĕ-i binecuvinteze cu viéţă lungă şi fericită, ca sĕ mai pótă face bine cu sfânta biserică. Dee Dzeu, ca şi alţi creştini din popor sĕ le urmeze. Trestia, în 27 Maiu 1903. *Petru Perian*, parochul locului.

*

Căinţă — post festa. Ziariul „Bulg. Torgowski Wjestnik“ din Sofia scrie în numĕrul dto 25 Iunie următórele: O parte din oficerii complici ai conspiraţiei (contra regelui Alexandru) îşi espiézâ deja crima. Mulţi dintrĕ aceia cari şi-au stropit mâna cu sângele supremului lor comandant, încep deja sĕ regrete amar fapta cu nimic justificabilă, *comisă sub efectul şampaniei. Cinci oficeri* din regimentul 6, părtaşi la conspiraţie, în urma mustrării de conştiinţă *au nebunit. Mulţi s'au sinucis.* — Tóte acestea însĕ guvernul le tăinueşte. S'a observat, că de câteva zile conspiratorii corpului oficeresc cercetézâ des mormêntul victimilor lor regale şi plâng amar acolo. Comandantul regimentului 6 de câteva zile e bolnav grav. Guvernului i-a venit la cunoştinţă, că după înfiorătórele scene din palatul regal conspiratorilor li-au sosit mulţime de scrisori de la oficerii din garnizónele din provincie, în cari pe lângă aspre imputări şi blăstĕmuri pentru uciderea părechei regale, ucigaşii sunt tractaţi cu epitete de: *bestii, trădători, sperjuri, mişei, etc.*

*

Victimă a beţiei. Lucrătoriul slovac Martin Onu din Budapesta, Joi séra luând prea mult din spurcata holercă, în starea de beţie a cădut în stradă din etagiul II. al casei nr. 20 din strada „Örömvölgy“. Cadavrul mutilat de isbitura pe pavagiu a fost transportat la morgă.

*

Nenorociri causate de fulger. Sĕptĕmâna trecută s'a descărcat asupra oraşului Jász-Ladány o tempestate mare, în cursul căreia trăsnetul a lovit în douĕsprezece locuri în comună, causând în trei locuri nenorociri mari. Prima nenorocire s'a întêmplat la casa lui Rimóczi Ignácz, unde trăsnetul a omorît pe soţia lui Rimóczi şi pe un servitoriu al lui. Nu mult după aceea trăsnetul a lovit în casa în care e instalat *kisdedovul*. Din norocire, copilaşii plecaseră acasă deja la începutul tempestăţii, rĕmânênd acolo numai două călugăriţe, dintrĕ cari una a fost omorîtă de trăsnet, ear' ceealaltă a îndurat numai răniri grave. Cel mai infiorătoriu cas s'a întêmplat însĕ la casa reuniunii industriale, unde un delegat al fabricei de maşini de cusut sistem Singer tocmai ţinea prelegere despre brodatul cu maşina, la care ascultau 25 dame şi fete din societatea cultă. Trăsnetul a lovit în casa aceea cu atâta putere, în cât toţi cei presenţi au leşinat. A costat apoi multă trudă şi ostenélă pe medicul orăşenesc, până i-a succes sĕ re-aducă în simţiri pe nenorocitele femei, dintrĕ cari două inse: Margareta Bathi şi Elisa Bezseg au îndurat contusiuni aşa de grave, în cât după câteva ore au murit.

*

Devastări de lăcuste. In cercul jasig al comitatului Jász-Nagykun-Szolnok *lăcustele* au făcut uriaşe devastări. Esmisul ministeriului de agricultură a constatat, că devastările sunt făcute de *lăcuste maroccane*, cari în anii 1888—1892 făcuseră mari pagube în recolta ţerii, deosebi în comitatele Jász-Nagykun-Szolnok, Ciongorad şi Torontal. Fiind temere, că şi în alte părţi ale ţerii vor fi încuibate aceste jivinii blăstĕmate, — cari după ce ajung sĕ le créscă aripile cu greu pot fi pustiite, ministrul atrage atenţiunea economilor asupra primejdiei lor, recomandându-le sĕ observe cu atenţiune pămênturile, deosebi păşunatele şi arăturile învecinate cu păşunatele (ori cu fênaţele), spre a vedé nu cumva se iveşte în masse vre-un soiu de lăcuste, şi dacă da, sĕ trimită vr'o 30—40 de exemplare institutului insectologic al statului („állami rovartani állomás)“ în Budapesta (II. Oszlop-utcza 26), care va esamina apoi soiul şi va da inviaţiunile de lipsă pentru pustiirea lor.

*

O ciurdă de viţei turbată. La măieriştea lui Szabó József din Vámosporcs (comitatul Hajdu) sĕptĕmânile trecute turbase un câne şi în starea de turbare a muşcat câţiva viţei. De la acestia au căpĕtat turbare şi ceilalţi vr'o 100 de viţei şi juncani din ciurda proprietariului. 15 au perit întrĕ chinuri oribile, ear' ceilalţi, mugind şi sbierând înfiorătoriu alergau în tóte părţile, până ce, în sfêrşit, cu ajutoriul vecinilor a succes ciurdarilor parte sĕ 'i ucidă cu ciomagul, parte sĕ 'i împuşte.

*

Incendiu cu mulţime de morţi şi răniţi. In comuna Mönichkirchen din Austria-inferióră sĕptĕmâna trecută un óre-care pĕcătos voind sĕ-şi rĕsbune pe sat a pus foc la câteva şuri. Focul fiind ajutat de vênt puternic s'a încins asupra satului întreg, mistuind aprópe tóte edificiile şi causând numĕróse morţi şi răniri. Au perit în flacări: vĕduva Plank împreună cu un copil al ei în etate de 14 ani şi cu o servitóre în etate de 15 ani, pietrarul Leopold Rehberger, bărdaşul Iosif Wiederhofer, agricultorul Leopold Kissenbauer, vĕduva Reichenbauer cu doi copii ai ei, soţia pantofariului Grunauer cu doi copii ai ei, ear' o babă de 84 ani a dispărut (nu se ştie, ori de a perit şi ea în flacări, sau s'a refugiat undeva?). Au ars şi 65 vite cornute mari şi 59 porci. Dintrĕ pompieri au îndurat răniri grave în cursul lucrărilor de stîngere patruzeci de inşi.

*

Petrecere în Mesentea. Tinerimea română de la pólele munţilor apuseni învită la *petrecerea de vară* ce o va aranja Dumineca (5 Iulie st. n.) în curtea şcólei române din *Mesentea*, în favorul şcólei. Inceputul la 5 ore p. m. Intrarea: de persónă 1 cor., de familie 2 coróne. Suprasolvirile se vor cuita pe cale ziaristică.

*

Prospectele de recoltă în România. Consulul din Bucureşti al monarchiei nóstre a raportat zilele acestea ministeriului de agricultură, că ploile sĕptĕmânilor acum trecute au îmbunătăţit mult sĕmănăturile, atât cele de tómnă, cât şi cele de primăvară; în unele ţinuturi s'a ivit însĕ pălêla (rugina) grânelor. Cât pentru recolta rapiţei, aceea se prevede a fi mai slabă de cum fusese în anul trecut. Cucuruzul se desvóltă însĕ frumos. Asemenea raportézâ viceconsulul din *Focşani* şi consulul din *Galaţi*.

*

Victimă a sburdălniciilor copilăreşti. In comuna Bajmok (în comitatul Bács) un copilandru de 14 ani Mercuri diminéţa dând la jocuri cu câţiva copilaşi mai mititei se fudulia cu iscusinţa lui de a sufla prin ţeve petrol în chibritul aprins. La demonstrarea acestei minuni îşi luase ajutoriu pe copilaşul de şepte ani Simu Mostarski, care avea sĕ ţină chibritul aprins, pe care apoi el sufla prin ţeve petrolul. De la petrolul aprins astfel a luat foc însĕ şi hainele copilaşului, care astfel a ars scrum. Inmormêntarea micului cadavru s'a făcut Joi.

Cărţi şi reviste.

„Călĕuz pentru Sibiiu şi împrejurime“, editat de secţiunea sibiiană a reuniunii carpatine nemţeşti („Siebenbürgischer Karpathenverein“). Sibiiu, 1903, tipariul tipografiei W. Krafft. Pe 80 pagine 8° mic „călĕuzul“ acesta dă publicului informaţiuni cu privire la cele demne de vĕdut în Sibiiu şi comunele din împrejurime, la escursiunile turiste în jurul Sibiiului şi în munţi, cum şi numĕróse ilustraţiuni, dintrĕ cari amintim: Sibiiul (vedere generală), biserica luterană cea mare, fortificaţiuni din timpurile trecute ale oraşului, casa „Gesellschaftshaus“, museul reuniunii pentru ştiinţele naturale, edificiul direcţiunii stabilimentului de electricitate, casarma de artilerie şi şcóla de cadeţi, Ocna (vedere generală, în front cu scaldele sărate), pavilonul „Grigori“ (la Guşteriţa), ruinele castelului din Slimnic, biserica mare gr. or. din Rĕşinari, „strada Stezii“ (în Rĕşinari), biserica luterană din Cisnădie, Cisnădióra (vedere generală), ruinele cetăţii „Landskrone“ (pe dealul „Schlossberg“ de la Tălmaiu), Turnu-Roşu, biserica luterană, fortificată, din Cristian, casa de cură de la Păltiniş (Hohe Rinne), cataractul Serbota în munţii Negoiului, „trei punţi“ din „plaiul smeului“ (Negoiu), văgăuna Berger (Negoiu) etc.

Acest „călĕuz“ costă 1 corónă şi se află în comisiune de vînzare la librăria Krafft.

*

In *Tipografia archidiecesană* a eşit de sub tipariu **Liturgieriul** (cu litere latine) revisuit şi retipărit cu binecuvêntarea Inaltpreasfinţiei Sale dlui **Ioan Metianu**, archiepiscop şi metropolit. Cuprinde, pe lângă cele trei şí liturgii, rugăciunile ocasionale din liturgieriul vechiu şi numĕróse îndrumări tipicale pentru toţi slugitorii la altariul Domnului, precum şi „Rênduiala chiămării Duhului sfânt“, reclamată din mai multe părţi. Se estinde pe 42 cóle de tipariu şi se presintă şí din punct de vedere technic ca o carte ce face cinste tipografiei archidiecesane. Se póte procura de la *Librăria archidiecesană* din *Sibiiu* (Nagyszeben). Preţul: **broşat cor. 6·—, legat cor. 8·—.**

Deschidem nou abonament la ziariul nostru, pe jumĕtatea a doua de an, cu preţurile indicate în fruntea foii. Rugăm tot-odată pe vechii noştri abonaţi sĕ recomânde spre abonare fóia nóstră în cercurile cunoştinţelor lor. Abonaţii în întârziere cu solvirea abonamentului pentru trecut, sunt rugaţi a-l achita cu grăbire.

Administraţiunea.

Nr. 412/1903 [103] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia **Ţapu**, tractul protopresbiteral al Mercurei, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“, pe basa înaltei resoluţiuni consistoriale dto 29 April a. c. nr. 4334 B.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate la cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat, despre cari concurenţii 'şi pot lua informaţiune de la comitetul parochial.

Doritorii de a ocupa postul numit îşi vor aşterne în terminul sus indicat petiţiunile concursuale la subsemnatul oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta înainte de alegere, în casa de rugăciuni, din loc, spre a cânta, respective a celebra şi a cuvênta.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Mercurea, în conţelegere cu comitetul parochial.

Mercurea, 19 Maiu 1903.

Avram S. Pecurariu
protopresb.

Nr. 394 1903. [104] 1—3

Concurs

Pentru întregirea postului de **paroch** în parochia vacantă **Poeniţa Tomi,** cu filiile **Fereşdi, Merişor** şi **Runcul-mic**, în protopresbiteratul Dobra, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a'şi aşterne cererile, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta alegêtorilor în vre-o Duminecă sau sêrbătóre spre a cânta respective a celebra.

Dobra, 12 Iunie, 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Dobrei în conţelegere cu comitetul parochial.

Iosif Morariu
protopresbiter.

Nr. 702/903 [107] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor vacante de **învêţători** în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Orêştiei prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Bozeş**, un post, salariu 600 cor. din repartiţie şi din eventualul ajutoriu ce s'ar dobêndí la cererea comunei bisericeşti, cuartir în natură şi lemne de foc.

2. **Balşa**, un post, salariu 600 cor. din repartiţiune, cuartir în natură şi lemne de foc.

3. **Binţinţi**, un post, salariu 600 cor. din repartiţiune, cuartir în natură şi lemne de foc.

4. **Bulbuc—Curpeni**, un post, salariu 600 cor. din repartiţiune, cuartir în natură şi lemne de foc. Invêţătoriul va ţiné şcólă o sêptêmână în Bulbuc şi alta în Curpeni, depărtare de 1 chlm.

5. **Dêncu-mare,** un post, salariu 600 cor. din repartiţiune, cuartir în natură şi lemne de foc.

6. **Dêncu-mic,** un post, salariu 600 cor. din repartiţiune, cuartir în natură şi lemne de foc.

7. **Ludeşti—Costeşti,** un post, salariu 600 cor. din repartiţiune, cuartir în natură şi lemne de foc.

8. **Pischinţi,** un post, salariu 600 cor. din repartiţiune şi folosirea a 8 jug. pământ, cuartir în natură şi lemne de foc.

9. **Renghet**, un post, salariu 600 cor. din repartiţiune şi alodiu, cuartir în natură şi lemne de foc de la comuna politică.

10. **Romos**, un post, salariu 600 cor. din cassa bisericei, 40 cor. relut de cuartir, 4 stêngini de lemne din cari în primul rînd se încăldeşte sala de învêţămênt.

11. **Romoşel**, un post, 600 cor. salariu din cassa bisericei, cuartir în natură şi lemne de foc.

12. **Şibot** (Alkenyér), un post, salariu 600 cor. din cassa bisericei, 2 stêngini de lemne pentru încăldit şi cuartir în natură în şcólă.

Cuincuenalele se socotesc conform legei, de la ziua alegerii.

Reflectanţii la vre-unul din aceste posturi au a se presenta în vre-o Duminecă sau sêrbătóre în comuna respectivă spre a'şi arăta desteritatea în cântările bisericeşti şi tipic.

Concursele instruite prescriselor din vigóre au a se aşterne în terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral Orêştie în conţelegere cu comitetele parochiale.

Orêştie, 10 Iunie 1903.

Vasile Domşa
protopresbiter.

Nr. 3588 1903 sz. [106] 1—3

Pályázat.

Poplaka községben nyugdíjaztatás folytán a **jegyzői állás** üresedésbe jött és annak választás utján való betöltése czéljából pályázat hirdettetik.

Pályázni kivánók felhivatnak, hogy kellően felszerelt kérvényeiket *f. évi július hó 15 ig* alólirottnál adják be.

Nagyszeben, 1903. évi június hó 25-én.

A járási főszolgabiró:

Fabritius.

Nr. 110/1903 [105] 1—3

Concurs.

Pe basa ordinului consistorial dto 4 Februarie 1903, nr. 1041 B., pentru ocuparea postului de **capelan** lângă neputinciosul paroch *Ioan Raita* din **Şona**, protopresbiteratul Făgăraşului, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în ziariul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumêtate din tóte venitele parochiale fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a'şi aşterne suplicile lor instruite conform legilor în vigóre subscrisului oficiu protopresbiteral în terminul sus indicat.

Făgăraş, 10 Iunie 1903.

In conţelegere cu comitetul parochial:

Iuliu Dan
protopresb.

Nr. 372 1903. [109] 1—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de **învêţători** în următórele comune din protopresbiteratul Iliei, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Bicău**, cu salariu de 600 cor. de la popor, cuartir liber şi lemnele necesare de foc.

2. **Brănişca**, cu salariu de 600 cor. de la popor, cuartir liber şi lemnele necesare de foc.

3. **Burjuc**, cu salariu de 600 cor. de la popor, cuartir liber şi lemnele necesare de foc.

Cererile instruate conform normelor în vigóre au sĕ fie înaintite subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Ilia, la 12 Iunie, 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Ilia, în conţelegere cu comitetele parochiale.

George Oprea
protopresbiter.

Nr. 348 1903. [108] 1—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de **învêţători** din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Murêş-Oşorheiului, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Iclandul-mare**, cu salariu de 400 cor. din repartiţie şi usufructul unui pământ de 12 jug. computate în 200 cor., cuartir în edificiul şcólei şi grădină. Pământul va fi arat şi semănat din partea parochienilor, avênd învêţătoriul a da semênţa. Intrê candidaţi se vor primí numai concurenţii, cari vor fi absolvat în vre-un institut pedagogic confesional gr.-oriental.

2. **Medeşfalĕu**, un post împreunat cu cantoratul, cu salariu de 600 cor., dintrĕ cari 300 cor. din cassa bisericei, 200 cor. de la popor, şi venitele cantorali computate în 100 cor., cuartir în edificiul şcólei şi grădină.

3. **Nasna**, cu salariu de 600 cor. din repartiţie, grădină şi relut de cuartir 20 cor.

4. **Petea-de-câmpie**, un post împreunat cu cantoratul, cu salariu de 360 cor., dintrĕ cari 172 cor. din lada bisericei, 188 cor. din repartiţie, şi usufructul la 12 jug., computate în 240 cor., cuartir în edificiul şcólei şi grădină. Ca cantor va primí învêţătoriul pe lângă venitele de mai sus şi stola îndatinată. Intrĕ candidaţi vor fi puşi numai concurenţii din institutul nostru pedagogic.

Cuincuenalele se vor computa de la instituirea definitivă şi serviciul neîntrerupt în respectiva comună.

Cei ce vor fi instituiţi în posturile acestea sunt datori sĕ cânte în Dumineci şi sêrbători la sfânta liturgie cu şcolarii.

Concurenţii au sĕ-şi aştérnă cererile instruite conform normelor din vigóre, în terminul sus indicat, subsemnatului oficiu protopresbiteral şi a se presenta în vre-o Duminecă sau sêrbătóre în biserică spre a face cunoştinţă cu poporul şi spre a-şi arăta desteritatea în cântări.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Murêş-Oşorheiului în conţelegere cu comitetele parochiale.

Nasna, 10/23 Iunie 1903.

Stefan Russu
adm. protopresb.

Nr. 388/903 [99] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de **învêţători** de la şcólele comunelor mai jos însemnate din protopresbiteratul Sighişórei, se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Hetur**, cu salariu anual de 600 cor., cuartir gratuit în edificiul şcólei şi lemnele necesare de foc.

2. **Hendorf**, cu salariu anual de 601 cor. 68 fil., şi anume: în bani 328 cor. 88 fil., în naturalii 220 cor. 80 fil., — de la stat 52 coróne; cuartir gratuit în edificiul şcólei.

3. **Saschiz**, cu salariu anual de 600 cor., şi anume: din repartiţie de la popor 500 cor., 100 cor. din cassa alodială, cuartir şi lemnele necesare de foc.

4. **Boiul-mare**, cu salariu anual de 600 coróne, cuartir gratuit în edificiul şcólei şi lemnele necesare de foc.

Reflectanţii la aceste posturi au îndatorirea a provedé instrucţiunea şcolarilor de la 6—12 ani, şi celor de la 13—15 ani şi a ţiné în Dumineci şi sêrbători strană în biserică şi a conduce cântările liturgice, sĕ 'şi aştérnă petiţiunile concursuale instruite conform normelor în vigóre subscrisului oficiu protopresbiteral până la terminul indicat, cu îndatorirea a se presenta în vre-o Duminecă sau sêrbătóre în biserică spre a'şi arăta desteritatea în cele rituale, preferindu-se cântăreţii buni. Sighişóra, 7 Iunie 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighişórei, în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Dimitrie Moldovan, prot.

Concurs

Pentru **ocuparea posturilor învêţătoreşti** în comunele mai jos numite, din protopresbiteratul Sêlişte, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Aciliu**, un post, salariu 600 cor., cuartir şi grădină.

2. **Alămor**, un post, salariu 600 cor., cuartir şi grădină.

3. **Amnaş,** un post, salariu 600 cor., cuartir şi grădină.

4. **Gurariului**, 2 posturi, salariu 600 cor., cuartir şi grădină.

5. **Sêlişte,** un post, salariu 800 cor., relut de cuartir 100 cor., relut de grădină 40 cor. La acest post pot reflecta numai astfel de candidaţi, cari pe lângă atestatul de cualificaţie prescris posed diplomă că sunt cuaficaţi special pentru şcóla de economíi sau de desemn, sau că posed cunoştinţe musicale şi aptitudinea a instrua în cântări.

6. **Sibiel**, un post, salariu 600 cor., cuartir şi grădină.

7. **Topârcea**, un post, salariu 600 cor., cuartir şi grădină.

8. **Vale,** 2 posturi, salariu 600 cor., cuartir şi grădină. [102] 3—3

Cuincuenalele se socotesc la tóte posturile de la ziua alegerii.

Reflectanţii la vre-unul din aceste posturi au a se presenta în vre-o Duminecă sau sêrbătóre în comuna respectivă spre a'şi arăta desteritatea în cântările bisericeşti.

Concursele instruite conform prescrierii au a se înainta în terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral Sêlişte în conţelegere cu comitetele parochiale.

Sêlişte, 8 Iunie 1903.

Dr. **Ioan Stroia**, prot.

Nr. 319 1903. [101] 3—3

Spre scopul conferirii de **stipendii** din **„Fundaţiunea lui Gozsdu“** pe anul şcolar 1903/4 pentru şcólele medii, facultăţi, universităţi şi şcólele de cadeţi militari la armata comună şi honvedi — se scrie concurs pe lângă următórele condiţiuni:

1. Concurenţii sĕ documenteze cu documente originale sau autenticate de notari publici:

a) că sunt fii de cetăţeni ungari şi aparţin bisericei ortodoxe orientale române, spre care scop se recere estrasul din matricula botezaţilor, provêdut cu clausula parochului competent, că şi de present aparţine la biserica greco-orientală română;

b) că studiéză cu succes bun la vre-un institut public din patrie, spre care scop au sĕ subştérnă studenţii de la şcólele medii atestatul despre anul şcolar 1902/3, ear' cei de la facultăţi şi universităţi indicele despre tóte cursurile ascultate şi respective documentul despre progresul făcut;

c) că nici averea proprie, nici a părinţilor nu ajunge sĕ acopere tóte trebuinţele pentru creşterea concurentului, spre care scop e a se produce atestatul diregătoriei politice competente. Atestatul sĕ cuprindă şi date positive despre acéstă avere şi trebue sĕ fie subscris şi de preotul locului, ear' dacă n'ar fi acolo preot ori ar fi înrudit cu concurentul, trebue sĕ fie subscris din partea protopopului concernent.

2. Dacă concurentul a întrerupt studiile, atunci are sĕ producă şi atestat oficios despre ocupaţiunea sa între timp şi despre purtarea sa morală pe acest timp.

3. Fie-care concurent are sĕ arete în petiţiunea sa, specialitatea la care, şi locul unde voeşte a continua studiile, precum şi aceea dacă are şi alt stipendiu.

4. Cei-ce voesc sĕ studieze în străinătate au sĕ arete ecesitatea de a face studii în străinătate ca în casul dacă li-se va vota stipendiul sĕ se pótă îndată esopera concesiunea ministerială prescrisă.

5. Cu privire la concurenţii pentru dobândirea de stipendii spre absolvarea şcólelor militare de cadeţi, se observă, că stipendiile acestea pe lângă documentarea condiţiunilor staverite în acest concurs (p. 1 *a*) *c*), 2, 3, 6, 8 şi 9) numai atunci se vor estrada comandei şcólelor militare, dacă concurentul va documenta că este privit de elev regulat la respectiva şcólă de cadeţi.

6. Petiţiunile instruate cu documentele necesare sunt a se adresa la representanţa fundaţiunei luí Gozsdu, Budapest VII. Holló utcza 8. sz. până la 5 August st. n. a. c.

7. Totodată se provócă toţi stipendistii actuali, prin urmare şi cei absolvenţi, cari cer ajutóre pentru depunerea rigoróselor şi căştigarea gradului de doctor, că până la terminul susindicat, şi pe lângă observarea p. 3 din acest concurs, sĕ arete resultatul studiilor din anul şcolar 1902/3, căci altcum li-se va sista stipendiul, resp. nu vor căpĕta ajutoriul.

8. Petiţiunile, cari nu sunt instruate cu documentele sus amintite sau sosite după terminul escris, nu se vor lua în considerare.

9. In interesul espedării regulate, fiecare concurent sĕ indice în petiţiune locul şi posta ultimă, unde este a i-se trimite resoluţiunea representanţiei.

Din şedinţa comitetului fundaţiunei lui Gozsdu ţinută în Iunie 1903.

Comitetul.

Cea mai nouă carte de limba magiară
pentru şcólele poporale române.

a apărut în editura lui **W. Krafft** în Sibiiu:

Carte de cetire şi gramatică maghiară pentru şcólele poporale cu limba de propunere română. De Dr. A. Schullerus şi I. Popovici.

Partea primă. 8° mediu. 88 pag. Preţul legat C. —·50.

Partea a doua. 8° mediu. 285 pag. Preţul legat C. 1·70.

In legătură cu aceste cărţi stă:

Manual pentru propunerea limbei maghiare în şcólele poporale cu limba de propunere română. (Indigitări metodice şi schiţe de lecţiuni.) De Dr. A. Schullerus şi I. Popovici. 8° mediu. 47 pag. Preţul broş. C. —·60.

Păreri despre aceste cărţi:

„Cărţile de cetire ale dlor Schullerus şi Popovici, întrebuinţate conform indigitărilor metodice cuprinse în manualul amintit, vor scóte din şcóle formalismul sec. Ele dau viéţă învêţământului, il fac interesant şi conduc pe elevi aşa zicênd jucându-se la învêţarea limbei magiare. Metodul urmat de domnii autori în adevĕr e cel mai natural şi uşor atât pentru învêţători cât şi pentru elevi. Pentru învêţători e de mare preţ manualul, care 'i conduce pas de pas, dând preparaţiuni întregi şi indigitări metodice amĕnunţite şi uşurând în mod însemnat gréua lucrare a învêţătorilor. — Aceste cărţi ni-se par cele mai bune întrĕ câte avem noi pentru propunerea limbei magiare.“ *„Tribuna“, nr. 133/1902.*

Comisiunea şcolară referéză în şedinţa Sinodului archidiecesan, ţinută la 19 April 1903 „asupra ‚Manualului şi cărţii de cetire‘ de Dr. A. Schullerus şi I. Popovici … propunênd sĕ fie admise, după-ce din punctul de vedere pedagogic sunt deja censurate prin Consistoriu.

[88] 3—5 *„Telegraful Român“, nr. 44/1903.*

In conferenţa învêţătoréscă din cercul Sêlişte, ţinută în Gurariului la 25 April 1903, „dl Petru Giura îşi ceteşte elaboratul despre studiul asupra manualelor din limba magiară pentru şcólele poporale şi propuneri asupra celor mai bune şi practice de folosit. Prin o amĕnunţită şi instructivă espunere arată metódele, cari se folosesc la învêţarea unei limbi străine, metóde pe basa cărora sunt apoi compuse diferitele manuale didactice. Critică rînd pe rînd manualele din limba magiară, cari se folosesc în şcólele nóstre, şi în fine recomândă a se folosí manualele din limba magiară edate de Dr. A. Schullerus şi I. Popovici, pe cari le află mai corĕspundĕtóre, mai practice. Conferenţa recomândă introducerea manualelor lui Dr. A. Schullerus şi I. Popovici în şcólele din acest cerc.“ *„Telegraful Român“, nr. 52/1903.*

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane, Nr. 67 Sibiiu, Joi 19 Iunie (2 Iulie) 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

In contra şovinismului.

Sibiiu, 1 Iulie n.

Ni-s'a trimis un numĕr din ziariul german „*Die Drau*“, în care aflăm publicat un articol de cuprins fórte însemnat pentru popórele nemagiare din regatul ungar.

Se spune în articolul acesta, că isvorul relelor din statul ungar este *şovinismul*, acest moloh nesaţios, nouĕ binecunoscut, şi că îndreptarea spre bine are sĕ urmeze numai atunci, când în fruntea trebilor ţerii va fi pus un om, un bărbat de stat, cu destula voinţă şi energie de a striga şovinismului magiar, astăzi periculos: „*destul, şi nu mai departe!*“

Dar' lăsăm sĕ urmeze articolul întreg.

„Şovinismul“, — scrie numitul ziariu, — „care a adus deja atâta rĕu asupra Ungariei, a provocat şì căderea cabinetului *Széll*. Acésta plantă a patriotismului, mărginaşă cu grandomania, a trebuit pe lângă alte multe, sĕ reclame şì jertfa acésta.

Sĕ nu fie sedus nimeni a crede, că cabinetul *Széll* a cădut pe tema projectelor militare. Acesta a fost numai *unul* din pretextele şovinismului . . .

Că ce scopuri urmăreşte şovinismul magiar, nu e esprimat în aşa numitele pretensiuni militare, cum nu e esprimat nici în teritoriul vamal independent, şi nici în alte asemenea aspiraţiuni. *Şovinismul acesta are de scop o rĕsturnare totală.* N'avem de cât sĕ cetim cu atenţiune anumite vorbiri rostite în dietă. Nu sunt acestea simple declamaţiuni, ori ameninţări fără esenţă, ci sunt incendieri, *flacări de foc*, aruncate cu conştiinţă în mijlocul poporului.

E nefericire naţională pentru Ungaria, că escelenţi politiciani şi bărbaţi de stat ai Ungariei au lăsat, ba au *contribuit* chiar, ca limitele între patriotism şi şovinism sĕ fie şterse.

Demisionarea cabinetului *Széll* însemnéză óre o schimbare în atitudinea ce trebue observată faţă de şovinism? Ar fi timpul suprem, sĕ nu se pótă aplica şì aici acel „*prea târziu*“, care pentru monarchia nóstră a fost şi e atât de fatal.

Situaţia a devenit atât de gravă în Ungaria, în cât cei mai dibaci politiciani nu pot afla calea de eşire. Prin concesiuni nu se póte câştiga alta *de cât o scurtă amânare.* Cel ce nu o crede acésta, se înşélă pe sine şi pe aceia, cărora dator e sĕ le dee sfaturi. Dar' încercarea de a tăia nodul încă e legată de greutăţi de natură estraordinară. De unde sĕ se încépă şi până unde sĕ se continue? Esistă elementele necesare pentru o astfel de acţiune, şi sunt ele gata sĕ stee la dispoziţiune?

Tocmai aici zace efectul distrugĕtor al şovinismului, în faptul adecă, că produce confusie în capetele cele mai clare. A înţeles şovinismul sĕ provóce temerea, că libertăţile Ungariei sunt ameninţate, şi că pentru asigurarea lor mijlócele le posede numai şovinismul. In urmarea acestui fapt s'a negles luarea de mĕsuri de apărare, cari sĕ formeze stavilă în contra esundărilor şovinismului. Astăzi cu mijlóce normale, lucrul acesta e imposibil.

Numai o cale esistă, pe care succesul pare a fi posibil, anume: *chiămarea în fruntea afacerilor a unui bărbat de stat, care are voinţa sĕ strige şovinismului un puternic „înderĕt“.* Un astfel de bărbat de stat ar fi între împrejurările date adevĕrat ânger mântuitoriu pentru Ungaria, căci tot mai evident începe sĕ fie, că şovinismul, în nesaţiositatea de care e cuprins, are sĕ ajungă acolo, ca sĕ se consume pe sine, împreună însĕ cu preţiósele întocmiri ale unei naţiuni întregi“.

Avem sĕ notăm, că articolul acesta a fost scris în zilele în cari contele Khuen-Hédervàry, banul Croaţiei, trata cu partidele din dieta magiară în chestia ajungerii la o înţelegere, fără a fi fost încredinţat cu formarea noului cabinet.

Şi mai avem sĕ notăm, că ziariul din care am reprodus articolul, trece de ziariu oficios, aşa zicênd personal al fostului ban al Croaţiei, astăzi ministru-president al Ungariei, conte Khuen-Hédervàry, pentru-ca cunoscênd aceste împrejurări sĕ înţelegem importanţa articolului şi sĕ ne punem întrebarea: nu cumva numitul ziariu tocmai pe fostul ban al Croaţiei l'a înţeles sub „*bărbatul de stat, care are voinţa sĕ strige şovinismului magiar:* ***„înderĕt“***?

Rĕspunsul aşteptăm sĕ ni-l dee viitoriul apropiat, spre care privim, cum am spus şì în numĕrul trecut, cu nădejde şi cu încredere.

Ministri vechi, ministri noi. Duminecă au fost primiţi în audienţă, în palatul de la Viena, întâiu vechii ministri ungari, cari şi-au anunţat retragerea din fruntea afacerilor publice, şi în urmă noii ministri, cari au prestat jurămêntul în faţa Regelui.

Tot Duminecă a apărut în fóia oficială scrisórea autografă a Monarchului, prin care primeşte demisiunea dlui *Széll* din demnitatea de ministru-president al Ungariei. E ţinută în termini fórte calḑi. Monarchul mulţămeşte în ea din tótă inima dlui *Széll* pentru serviciile aduse tronului şi patriei, şi 'l asigură de nestrămutata sa favóre şi încredere, esprimându-şi totodată convingerea, că dl Széll îşi va pune şì în viitoriu puterile în serviciul corónei şi al ţerii.

Monarchul a adresat scrisóre de mulţămită şì generalului *Fejérváry*, fost ministru de honveḑi, esprimându-i recunoştinţă pentru escelentele servicii şi neobosita activitate. Generalul *Fejérváry* va fi *reactivat în armată.*

Noul guvern s'a presentat Luni séra în localităţile clubului liberal din Budapesta, unde erau întruniţi aprópe toţi deputaţii din majoritatea parlamentară. Prim-ministrul *Khuen* a făcut declaraţiuni cu privire la politica sa şi la programul seu pentru viitoriu, ear' partidul l'a asigurat de întregul seu sprijin şi de încrederea sa. Pentru moment cele trei tracţiuni din partidul liberal sunt earăşi unite şi — solidare.

Marţi apoi noul guvern s'a presentat dietei ungare, unde primirea nu a fost tocmai amicală din partea — oposiţiei. Primministrul a făcut declaraţiuni politice, asupra cărora vom reveni în numĕrul proxim.

Desmoştenire.

Despărţĕmêntul Timişóra al „*Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român*“ şi-a ţinut în 14 Iunie n. adunarea generală, în fruntaşa comună *Mehala*, lângă Timişóra.

Cu ocasiunea acésta dl *Emanuil Ungurian*, advocat în Timişóra, ca director al despărţĕmêntului, a rostit o vorbire de deschidere fórte instructivă, de următoriul cuprins:

Onorată adunare generală!

Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român are de scop luminarea şi deşteptarea şi prin acestea întărirea materială şi morală a poporului român din Ungaria. La realisarea acestui scop lucră şì despărţĕmêntul Timişóra.

E un adevĕr recunoscut de tótă lumea civilisată, că cultura e cel mai puternic factor, care asigură esistinţa şi trăinicia unui popor; acest adevĕr trebue neîntrerupt sĕ-l repetăm înaintea Românilor, ca odată sĕ înţelégă, că şì ei dacă nu se vor nisuí a înainta în cultură, a învĕţa, a se lumina, a fi mai muncitori şi mai cruţători, a-şi păzí averile, a se face mai isteţi şi mai înţelepţi, atunci fără îndoială cu timpul vor fi cutropiţi şi desmoşteniţi de alte némuri conlocuitóre, pentru-că poporul român din comitatele Timişului şi al Torontalului locuind printrĕ alte popóre mai deşteptate şi mai muncitóre, cu acestea nu va puté susţiné concurenţa pentru esistinţă; trebue pe Români sĕ-i facem sĕ pricépă, că cu cât e cineva mai învĕţat şi mai deşteptat, cu atât e şì mai rafinat, şi că cu cât e cineva mai rafinat, cu atât mai tare esploatéză pe cel necult şi ignorant; deci bine sĕ grijéscă Românii, ca sĕ nu rĕmână ei cei ignoranţi şi esploataţi.

De rĕspândirea culturei se ţine şì eruarea şi descoperirea slăbiciunilor şi defectelor, cari contribuesc la slăbirea şi sărăcia poporului; aceste slăbiciuni pentru aceea trebuesc descoperite, ca poporul sĕ le vadă, sĕ le cunóscă şi sĕ se convingă, că dacă nu se va lĕpăda de ele, atunci mai timpuriu sau mai târḑiu de sigur se prăpădeşte; pentru poporul român din comitatele Timişului şi Torontalului, dacă rĕmâne în starea sa culturală şi morală de astăzi, nu e mântuire, deci de datorinţa despărţĕmêntului Timişóra se ţine a descoperí slăbiciunile poporului român, care locueşte pe teritoriul acestui despărţĕmênt.

Despărţĕmêntul Timişóra se estinde preste cercurile administrative Timişóra central, Ciacova, Buziaş, Recaş, Aradul-nou şi Vinga din comitatul Timişului şi cercul Modoş din comitatul Torontalului, cuprinde 96 comune parte curat româneşti, parte mestecate, locuite de Români şi de alte némuri.

Am tot auzit, dar' ştiu şì din esperienţa proprie, că poporul afară de sĕrbătorile bisericeşti, mai cu sémă femeile, mai ţine şì o sumedenie de sĕrbători păgâne şi superstiţióse, sau cum se numesc pe aici sĕrbători mnereşti, când nu lucră, ci perd timpul fără nici un folos; deci m'am adresat în scris către bărbaţi inteligenţi şi demni de încredere, cu următórele întrebări:

1. Ce fel de sĕrbători păgâne şi superstiţióse ţine poporul nostru?

2. Cari sunt slăbiciunile şi defectele din cari se trage sărăcia lui?

3. Cât pămênt au avut Românii în respectiva comună înainte cu 50 de ani, cam pe la anul 1850, şi cât mai au astăzi?

La aceste întrebări am căpĕtat rĕspunsuri detailate, pe cari în estras aici le comunic.

In comuna Şipet muerile afară de sĕrbătorile bisericeşti mai ţin tóte sĕrbătorile cari sunt în călindar însemnate cu cruce négră, acestea precum şì Sâmbăta înainte de începerea postului Paştilor le serbéză, respective se reţin de la lucru, ca preste an sĕ nu fie lovite de rele, şi ca sĕ nu le sece mânile şi piciórele; întréga întâia sĕptĕmână a postului Paştilor o serbéză, ca sĕ nu le calce caii lui Sân-Tóder; Mercurea după Dumineca Tomii nu lucră, ca sĕ nu căpieze oile, Sâmbăta înainte de Inălţarea Domnului nu lucră nici muerile nici bărbaţii, ca preste an sĕ nu fie loviţi de trăsnet; ţin o zi de sĕrbătóre sub numele de Todoróse, ca preste an sĕ fie scutite de pagubă; în ziua lui Vartolomei nu lucră, pentru-că atunci secând rădăcina grâului, sĕ nu sece şì rădăcina celorlalte plante; mai ţin sĕrbătóre, ca sĕ nu se umfle gâtul la porci.

In comuna Sacoşul-turcesc, Mercurea după Paşti nu lucră femeile, ca sĕ nu capete durere de cap; întréga întâia sĕptĕmână a postului Paştilor se reţin de la lucru, ca sĕ nu le calce caii lui Sân-Tóder, de la Paşti până Mercuri după Dumineca Tomii nu lucră, ca preste an sĕ le păzéscă Dumnezeu de tóte bólele, de la Paşti până la Inălţarea Domnului nu lucră Joile, ca sĕ nu bată pétra hotarul; ziua înainte de sfântul George nu lucră, ca sĕ nu sece laptele la vaci; sub numele de „Todoróse“ nu lucră o zi, ca sĕ nu le mânce strigoii, Sâmbătă înainte de Inălţarea Domnului nu lucră nici bărbaţii nici femeile, ca sĕ nu fie loviţi de trăsnet, ziua lui Vartolomeiu o ţin de sĕrbătóre, pentru-că atunci secând rădăcina la grâu, sĕ nu sece şì rădăcina altor plante; trei zile înainte şi trei după Archangelul Mihail serbéză muerile, ca sĕ nu mânce lupii oile.

In Cebza, muerile ţin tóte sĕrbătorile însemnate în călindar cu cruce négrà, la 15 Februarie ţin sĕrbătórea moşilor, întâia sĕptĕmână a postului Paştilor nu lucră, ca sĕ nu le calce caii lui Sân-Tóder, la 12 Maiu ţin o sĕrbătóre, ca sĕ nu fie lovite de trăsnet, trei zile înainte şi trei după începutul postului Crăciunului nu lucră, ca sĕ nu mânce lupii oile, de la Paşti până la Rusalii nu lucră Joile, ca sĕ nu bată pétra hotarul.

In Cerna, Marţi şi Mercuri după Paşti, apoi Marţi şi Mercuri după Dumineca Tomii nu lucră muierile, ca sĕ le păzéscă Dzeu de rele, întréga întâia sĕptĕmână din postul Paştilor nu lucră, ca sĕ nu le calce caii lui Sân-Tóder; ziua înainte de sfântul George nu lucră, ca sĕ nu sece laptele la vaci; ziua lui Vartolomei o ţin pentru-că sécă rădăcina la grâu; la 12 şi 22 Iulie nu lucră, ca sĕ nu fie lovite de trăsnet; la 4 Decembre nu lucră, pentru sănĕtatea vitelor.

In Toager, ţin muerile tóte sĕrbătorile înşirate mai sus, tot pentru-ca sĕ nu fie lovite de trăsnet, sĕ nu le calce caii lui Sân-Tóder, sĕ nu bată pétra hotarul, sĕ fie scutite de foc, sĕ fie păzite de rele şi de strigoi; afară de acestea mai ţin încă şì tóte sĕrbătorile însemnate în călindar cu cruce négră.

In Jebel ţin muierile sĕrbători păgâne, ca sĕ nu mânce lupii oile, sĕ nu bată pétra grâul, sĕ nu sece laptele la vaci, sĕ nu fie lovite de trăsnet, sĕ nu le calce caii lui Sân-Tóder, sĕ nu le lovéscă relele, sĕ nu le mânce strigoii; afară de acestea mai ţin sĕrbătórea lui Vartolomei, a sfintei Margita, a sfântului Toma, a sfântului Andreiu, a sfintei Laviţa, a sfintei Barbura şi a sfântului Ingnat.

In Murani, Petroman, Feni, Chişoda, Sântmihaiul-român, Mănăştur, Sinersig, e'prostia şì mai mare; de esemplu în Sinersig la 24 Februarie nu lucră muerile, pentru-că cine lucră în ziua acésta, aceluia i-se umflă mânile; la 9 Martie în ziua Sfinților, nu lucră, pentru-că cine lucră în ziua acésta, acela n'are noroc; în ziua acésta mai dau de pomană turte, pogăci și ulcióre; la 27 April în ziua mucenicului Simion și la 13 Iulie, în ziua Sântei Margita, nu lucră nici bărbații nici femeile, ca sĕ nu bată pétra hotarul; la 1 Maiu, în ziua prorocului Eremie, la 17 Iulie, în ziua Sântei-Marina și la 22 Iulie, în ziua Sântei Magdalena, nu lucră nici bărbații nici femeile, ca sĕ nu-i trăsnéscă Dumnezeu; la 8 Iulie, în ziua Mucenicului Procopie nu lucră muerile, ca sĕ nu se întêmple foc în casă; la 27 Iulie, în ziua mucenicului Pantelie nu lucră muerile, că se zice că Pantelie e frate cu Sântul-Ilie și îi póte ferí de pétră; la 1 August, în ziua mucenicului Macaveiu nu lucră muerile, ca sĕ le țină Dumnezeu sănĕtóse; cine lucră în ziua acésta, aceia nu scapă de bôle; la 23 Septembre, în ziua lui Lucian și la 26 Septembre, în ziua apostolului Andreiu, nu lucră, ca sĕ nu mânce lupii oile; țin la 4 Decembre ziua mucenicului Varvara; la 5 Decembre ziua prorocului Sava; la 24 Decembre ziua lui Ignat; la 16 Ianuarie ziua Sântului-Petru de érnă; întréga întâia sĕptĕmână din postul Paștilor nu lucră, ca sĕ nu le calce caii lui Sân-Tóder, Joia după Pași și Joia înainte de Sântul-Petru nu lucră, că acestea sunt Joile verḑi. Dar' sĕ și vede binecuvêntarea acestor sĕrbători pe bieți români din Sinersig; sunt uscați de sĕraci.

Tot așa mai departe, dacă mergem din sat în sat, sĕrbătorile muerești nu mai au sfîrșit; trebue sĕ însemnez, că sĕrbătorile superstițióse contra trăsnetului și ziua lui Vartolomeiu, când sécă rădăcina la grâu, mai în tóte satele le țin și bărbații.

Acum, dacă luăm în socotință 52 de Dumineci și cele multe sĕrbători bisericești, apoi sĕrbătorile păgâne și superstițióse, putem sigur zice, că poporul nostru a treia parte din an o petrece în trândăvie, perde fără nici un folos ce e mai scump, adecă timpul; acéstă împrejurare în mare parte este isvorul din care derivă sĕrăcia poporului nostru.

Acum, dacă mai luăm în considerare, că poporul român pe teritoriul despărțĕmêntului Timișóra se ocupă numai cu agronomia adecă cu lucrarea pămêntului, pentru care ocupațiune în lunile lui Decembre, Ianuarie și Februarie e fórte puțin ori mai nimic de lucru, putem zice, că poporul nostru lucră cu mult prea puțin, de cât e de lipsă, ca sĕ pótă trăí și sĕ se pótă susținé aici între alte popóre cu mult mai muncitóre și mai deștepte.

Pe teritoriul despărțĕmêntului Timișóra nu sunt munți, nu sunt păduri, nu sunt lupi; puțini ómeni vor fi vĕḑut lupi, dór' în vre-o menagerie, și totuși țin sĕrbătóre, ca sĕ nu mânce lupii oile; nici o muere n'a fost călcată de caii lui Sân-Tóder, nici o muere n'a fost mâncată de strigoi, și totuși muerile țin zile de sĕrbători, ca sĕ nu le calce caii lui Sân-Tóder și ca sĕ nu le mânce strigoii: a mai vĕḑut lumea undeva o astfel de prostie românéscă? Nu cu sĕrbători se împedecă secarea laptelui la vacă, ci vaca trebue bine grijită și nutrită, atunci nu-i va seca laptele; nu cu ținere de sĕrbători se împedecă bólele și relele, ci omul trebue sĕ fie bine îmbrăcat, bine nutrit, casa și curtea lui trebue curat ținută, atunci se vor rărí bólele; o cadă de scăldat în casă pentru sănĕtate mai mult ar plătí, de cât tóte sĕrbătorile muerești.

(Va urma).

De la sate.

Alegerea de notariu în Săsăuși.

— 16 Iunie.

Onorată Redacțiune! Cu adevĕrată bucurie prind péna în mână, pentru ca sĕ vĕ scriu despre un lucru de mare însĕmnătate pentru comuna nóstră întêmplat în zilele acestea.

E vorba despre alegerea de notariu comunal în Săsăuși, devenită acum comună mare.

Sunt aprópe 3 ani de când, după depărtarea fostului notariu A. Neagoe de la postul de notariu cercual de la noi, s'a început procesul de despărțire a celor douĕ comune — Săsăuși și Ilimbav — cari compuneau notariatul cercual Săsăuși, în care timp am fost nevoiți a avé tot numai notariu substitut, care afară de treburile oficióse, fórte puțin s'a interesat de celelalte afaceri ale comunei, fiind astfeliu comuna avisată numai la puterile ei.

Câte neajunsuri și câte nĕcazuri au isvorît din împrejurarea acésta o știm mai bine noi, cari în tótă ziua am fost siliți a ne lupta cu ele.

In urmă după 2 ani și jumĕtate, apropiindu-se sfîrșitul procesului de despărțire a acestor 2 comune, prin declararea ambelor de comune mari, — dl protopretor al cercului Nocrichi în cunoscutul sĕu interes ce 'l pórtă față de comunele de sub îngrijirea dsale, în 1 Februarie 1903 a trimis, în un nimerit și norocos cias, ca substitut pe actualul notariu dl *Ioan Fanea*, care primind cancelaria în sémă, în o stare de tot negligétă, prin muncă statornică, ziua și nóptea, prin pricepere și sîrguință preste mĕsură, a adus până acum deja stările din comună la o rênduială care póte mulțămí pe ori-cine. Prin purtarea sa cea bună, blândeța și tratarea omenéscă cu mic cu mare, și-a căștigat în timp de 4 luni și jumĕtate iubirea și stima tuturor locuitorilor din comună, ceea-ce la alegerea dsale de notariu comunal, întêmplată în 13 l. c. sub înțelépta conducere a dlui primpretor *Gustav Haner* s'a și adeverit pe deplin, fiind ales din 4 candidați dl *Ioan Fanea*, pe lângă o mare însuflețire și bucurie a tuturor, *cu aclamațiune*, întrunind voturile și plăcerea la toți cei 24 membri presenți ai representanței.

Dorind, ca alegerea acésta fórte nimerită sĕ fie pentru un timp cât mai lung, nu pot încheia fără sĕ aduc mulțămită și dlui primpretor *Gustav Haner*, care prin trimiterea dlui notariu Ioan Fanea ca substitut în Săsăuși a făcut cu putință alegerea și căștigarea unui om la care cu încredere și iubire privește întrégă comuna atât de mult cercată de câtăva vreme.

Când vĕ scriu aceste lucruri cu rugarea ca Onorata Redacțiune sĕ binevoiască a le publica în prețuitul ziariu *„Telegraful Român“*, vĕ asigur în deplina credință, că-mi va fi dat cât de curênd se vĕ mai pot scrie despre multe lucruri bune de la noi, de unde până acum dedați am fost sĕ auḑim tot numai lucruri puțin înbucurătóre; la noi sunt multe de făcut și gândesc că cu ajutoriul lui Dumnezeu vom și face de aici înainte.

Un representant.

Din Secuime.

Examen din religiune în Székely-Udvarhely.

— 27 Iunie n.

Marți în 3/16 Iunie a. c. s'a ținut examenul din studiul religiunei cu elevii gr.-or. români de la institutele străine de învĕțămênt din Székely-Udvarhely.

Examenul s'a ținut în frumosul și pomposul institut „Școla reală superióră de stat“, sub conducerea vrednicului protopop Dimitrie Moldovan, fiind de față și dl Dr. Solymosi, directorul institutului și dl Iustin Horșia profesor.

Examinarea elevilor s'a făcut cu tese. Dar' pe lângă tese s'au mai pus și alte întrebări din partea dlui protopop, examinându-i pe toți în modul cel mai strict. Dovadà, că sĕ intereséză de creșterea religios morală a tinerilor nostri de la alte institute, — dând dovezi și din alte puncte de vedere, că este un bărbat cu bogate cunoștințe, — un bărbat cu simțĕminte nobile, — la culmea chiămării sale, un bărbat prin care se póte representa Preavener. Consistoriu archidiecesan gr.-or. român.

Dl protopop -- conștiu de chiămarea sa, — a voit sĕ se convingă pe deplin despre progresul făcut din religiune în acest an școlar — și în cele din urmă a ajuns la propria covingere că progresul e bun, precum s'a declarat între altele în frumosul și instructivul cuvênt de încheiere, zicênd că „cu rĕspunsurile tuturor elevilor sunt pe deplin mulțămit“, — aducênd laudă cuvenită dlui catechet Iuliu Holdĕr.

Și într'adevĕr, că rĕspunsurile elevilor ne-au pus în uimire pe toți cei de față. Pe basa esperiențelor din trecut, nu credeam — și nu ne-am așteptat la așa un progres mulțămitoriu din studiul religiunei. Mulțămită și laudă datorăm deci a aduce în prima linie Preaven. Consistoriu archidiecesan, că s'a îndurat a sĕ îngrijí și de tinerii nostri de la institutele străine de învĕțămênt din secuime, și a-i provedea cu un catechet conștiu de chiămarea sa. — Mulțămită și recunoștință datorim apoi vrednicului catechet dlui Iuliu Holdĕr, care precum s'a constatat, este adevĕrat preot, și este vrednic de onorificul post de catechet. *Unul dintrĕ cei de față.*

„Asociațiunea.“

Convocare.

Membrii fundatori, pe viéță, ordinari și ajutători din despărțĕmêntul Bistrița al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ se convócă la adunarea cercuală pe ziua de 19 Iulie st. n. în comuna Lechința la orele 3 d. a. în sala cea mare a hotelului comunal.

Ordinea de zi:

1. Deschiderea adunării prin president.
2. Inscrierea de membri noi și incassarea taxelor.
3. Raportul despre activitatea comitetului cercual.
4. Revisuirea rațiociniului pe 1902.
5. Statorirea budgetului pe 1903.
6. Cetirea disertațiunilor ce se vor presenta cu 3 zile mai nainte la directorul despărțĕmêntului.
7. Alegerea delegaților pentru adunarea generală de la Baia-mare.
8. Distribuirea unui premiu de 20 cor. în aur pentru sporiul în stupărit.
9. Eventuale propuneri.
10. Inchiderea adunării.

Se învită la acéstă adunare mai ales poporul de la sate și toți doritorii de înaintarea culturală a lui.

Din ședința comitetului cercual al despărțĕmêntului, ținută în Bistrița în 20 Iunie 1902.

Dr. Gavril Tripon — *v.-president.*
Dr. V. Onișor — *secretariu.*

NOUTĂȚI

Examen de cualificațiune preoțéscă. Alaltăeri și eri s'a ținut la seminariul archidiecesan examen de cualificațiune pentru candidații la preoție, presidat de Preacuviosia Sa dl archimandrit vicariu archiepiscopesc *Dr. Ilarion Pușcariu.* Au fost admiși douĕzeci candidați, cari toți au făcut examenul cu succes bun.

*

Hirotonirea episcopului Vasilie al Lugojului. „Unirea“ scrie în numĕrul de Duminecă următórele: „In consistoriul papal, ținut Luni, a fost preconisată denumirea de episcop a Ill. *Dr. Vasilie Hossu.* Consacrarea întru episcop se va face în *12 Iulie st. n.*, ear' instalarea în *19 Iulie st. n.*

*

Visita țarului la Roma. Conform unui comunicat oficial al curții regale italiene, *țarul Nicolae II* va sosí la Roma, spre a face visită părechii regale, pe la jumĕtatea lunii Octobre.

*

Demonstrațiuni antimagiare. Zilele trecute s'au început de nou demonstrațiunile în Croația contra emblemelor și inscripțiunilor magiare de pe la gări și oficiile de dare. Deosebi la Kunoveț aceste demonstrațiuni au degenerat în sângeróse ciocniri între țĕrani și gendarmerie; 5 țerani au fost împușcați, ear' 16 au fost răniți grav.

*

FOIȘÓRĂ

Rogoz-vodă.

— Poveste. —

De Laurențiu Ciorbea.

A fost odată ca nici-odată, că de n'ar fi, nu s'ar povestí, nici eu nu m'ași încerca a mințí. A fost și este, căci d'aceea e poveste.

A fost odată, mai știe Dumnezeu când, într'o pustietate mare un sihastru bĕtrân și evlavios. De evlavios ce era, chiar și animalele sĕlbatice i-se închinau și i-se feriau din cale. Călugĕrul acesta trăia singur singurel și nu avea la coliba lui alți tovarăși de cât o vulpe. Cu vulpea acésta își alunga urîtul când îl ajungea câte odată.

Intr'una din zile se primbla sihastrul pe marginea unui rîu și iată vĕḑù venind pe apă un sicriaș din care se auḑia un gemet nădușit ce semăna a plâns de copil.

Sihastrul se gândì puțintel ce sĕ facă, se rugà lui Dumnezeu pentru ajutor, apoi întrà în apă și scóse sicriul afară. Când îl deschise, ce sĕ vadă în el? Un copil ca de vr'o șése sĕptĕmâni. Il scóse din sicriu și cum îl luà în brațe, copilul tăcù.

Copilul acesta avea un baier legat de grumazi. Sihastrul desfăcù baierul și găsì într'însul o scrisóre, pe care cetindu o aflà, că copilul este al unei fete de împĕrat, care de frica părinților lăpădà pruncul, îl puse în sicriaș și-i dete drumul pe apă, lăsându-l în voia sorții.

Sihastrului i-se făcù milă de copil, îl luà și crescù ca pe al sĕu; dar' după ce crescù mai mărișor îl învĕțà carte, a se ruga lui Dumnezeu și a umbla la vênat.

Intr'o zi chiămà sihastrul copilul la sine și-i zise:

— „Fĕtul meu, simt că slăbesc din ce în ce și mi-se apropie sfîrșitul; află dar' că preste câteva zile mĕ duc și eu la părinții mei în ceealaltă lume, de unde nu mai este re'ntórcere. Eu însĕ nu sunt tatăl tĕu cel adevĕrat, ci te-am scos din rîu unde erai pus într'un sicriu și aruncat de mamă-ta în mâna sorții, ca sĕ nu se vădéscă fapta ei cea de rușine, fiind-că era fată de împĕrat.

După-ce voiu fi murit sĕ bagi de sémă că o sĕ vină un leu, dar' tu sĕ nu te sparii de el; leul îmí va săpa grópa și apoi tu sĕ mĕ acoperi cu pămênt. De moștenire n'am ce-ți lăsa alta de cât vulpea ce o veḑi, ea te va învĕța ce sĕ faci, ascultă-o deci.

Cum zise sihastrul, așa se și întêmplà. Preste câteva zile zihastrul luându-și rĕmas bun de la fiiul sĕu cel de suflet se culcà și adormì pentru veci. Apoi îndată venì leul răcnind și cum vĕḑù mortul îi săpà grópa cu ghiarĕle, ear' feciorul îl îngropà și se apucà de plâns de ți-ar fi fost mai mare mila de el vĕḑêndu-l.

Atunci vulpea îi zise:

— „Stăpâne, n'ași fi gândit că ești așa slab de înger. Până ce ești cu mine, nu ești singur, deci nu te întrista așa tare, căci pe cum tatà-to de suflet, sihastrul, a grijit de mine, așa și eu voiu griji de tine. Și pe cum tu nu m'ai depărtat de lângă tine, împărțind cojile cu mine, așa și eu nu te voiu părăsí până-ce nu te voiu așeḑa și face om în lume.“

Feciorul încremenì când auḑì vulpea vorbind. După ce se domolì (liniștì) plecară în lume. Vulpea înainte, feciorul după ea. Și ajungênd într'o pădure găsiră o poiană frumósă, ear' în mijlocul poenii un bordeiu (colibă) părăsit. Bordeiul acesta și 'l aleseră de locuință. Feciorul stetea ca un domn; vulpea nu 'l lăsa sĕ pună mâna pe nimic, tóte ea le făcea. Ea se îngrijea de tóte celea; dedea câte o raită pe unde știa ea și aducea de mâncare și de beut, apoi spunea feciorului fel de fel de glume și povești, ca sĕ-i trécă de urît.

Intrĕ acestea feciorul nostru se făcù june de însurat. Atunci vulpea zise către el:

— „Stăpâne, ți-a venit vremea sĕ te însori.“

— „Știu eu că mi-a venit“, rĕspunse feciorul, „dar' cum m'oiu însura când eu n'am nimic, n'am nici haine de a mĕ puté arăta cu ele intrĕ ómeni?“

— „Petru acésta nu te dóră capul că m'am îngrit eu de tóte. Fă numai ce-ți voiu zice eu. De acum înainte sĕ ști că te chiamă *„Rogoz-vodă“*.

In ziua următóre vulpea plecà sĕ caute fată, ca sĕ-și însóre stăpânul. Și ajungênd la curtea unui craiu fórte bogat, sĕ dete de trei-ori preste cap și se făcù om, apoi întrà în lăuntru. Ear' după aceea se înfățișà înaintea craiului și 'i spuse că cine și de unde e și pentru ce a venit zicênd: „Eu sunt ministrul lui Rogoz-vodă, care m'a trimis sĕ 'i pețesc pe fata Luminației tale, căci voește sĕ se 'nsóre“.

Și fiind-că vorba vorbă aduce, vulpea și craiul stătură de povești și sĕ înțeleseră la vorbe. Ei hotărîră sĕ vină Rogoz-vodă, se vadă fata craiului.

(Va urma).

La şcóla comercială română din Braşov examenele de maturitate s'au ţinut în 25—29 Iunie st. n., presidate fiind de comisariul consistorial Vasilie Voina, protopresbiter al tractului Braşov, ear' din partea guvernului asistând la ele comisarii Nicolae Putnoky, director al gimnasiului de stat din Lugoj, şi J. Fekete, directorul şcólei industriale din Murěş-Oşorheiu. Dintrě elevii admişi la examen au fost declaraţi maturi cu „fórte bine“ 3 inşi, cu „bine“ 10 inşi, cu „suficient“ 12 inşi; 7 au fost avisaţi sě repeţiéscă examenul din unul, respective douě studii, ear' 3 inşi au sě repeţiască examenul întreg.

*

Hymen. Dşóra *Maria Silvia Muţiu-Urechiă*, proteasóră la şcóla de fete a Asociaţiunii, şi dl *Emil Folly*, anunţă cununia lor, care se va celebra Luni (6 Iulie st. n.) în biserica gr.-or. din Sibiiu, suburbiul josefin, la 5 ore p. m.

*

Domnişóră architect. Sěptěmâna trecută dşóra Ilona Preda, fiica lui Iuliu Preda, director de cancelarie în Bistriţa, a făcut cu succes eminent examenul de architect înaintea comisiunii examinătóre din Murěş-Oşorheiu.

*

Braşov — Baia-mare. Cum aflăm, comitetul arangiator al festivităţilor ce se vor da în Baia-mare cu ocasiunea adunării generale a „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român, a cerut concursul *reuniunii de cântări din Braşov*. Comitetul a primit cu plăcere învitarea „fraţilor de la margini“.

*

† Alexe Neagoviciu-Negoescu, paroch, asesor protopresbiteral etc., Dumineçă în 15/28 Iunie 1903, la orele 9 a. m., împărtăşit fiind cu sfint. Taine, şi-a dat nobilul suflet în mânile creatoriului, în al 77-lea an al etăţii şi al 45-lea an al preoţiei sale. Rěmăşiţele pămênteşti ale scumpului defunct s'au ridicat din casele proprii Marţi în 17/30 Iunie a. c. la orele 12 din zi, şi s'au condus spre vecinica odihnă în cimiteriul bisericei din Intorsura-Buzěului. Despre acéstă durerósă perdere încunoştinţăm pe toţi consângenii, amicii şi cunoscuţii. Fie-i ţerâna uşóră şi memoria binecuvêntată! Jalnica familie.

*

Sfaturi pentru grijirea vitelor. Ministrul r. ung. de agricultură zilele trecute a dispus sě se tipăriască în 30.000 de exemplare o cărticică întitulată „Indreptariu pentru apěrarea împotriva bólei molipsitóre de gură şi unghii“, şi menită a fi distribuită deosebi ţeranilor. Cei cari doresc sě aibă cărticica acésta, sě o céră de la ministeriu prin o carte postală.

*

Premiu pentru stupari. Despărţěmêntul Bistriţa al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ va da premiu de 20 coróne în aur acelui econom român de pe teritoriul despărţěmêntului, care va dovedí cel mai bun sporiu în ramul stupăritului. Cererile pentru obţinerea premiului sunt a se trimite secretariului Dr. V. Onişor în Bistriţa cel mult până la 15 Iulie st. n.

*

Catastrofă de tren — cu 90 de morţi. Pe linia ferată Bilbao-Saragossa (în Spania) sěptěmâna trecută un tren încărcat cu mulţime de călětori s'a rěsturnat în rîul Majarilla, căḑênd de pe pod de la înălţime de 15 metri. Nouězeci de ómeni au murit striviţi şi mutilaţi de ruinele trenului, ear' o sută de inşi au fost răniţi grav.

*

Serata musicală a elevelor şi elevilor dlui H. Kirchner, anunţată la timpul seu în ziariul nostru, s'a dat Sâmbătă la 27 Iunie a. c. conform programei şi a avut un succes deplin. Precisiunea şi priceperea cu care şi-a absolvat fie-care debutantă resp. debutant punctul din program, a dovedit că educaţia musicală a acestor eleve şi elevi este încredinţată unei persóne competente în tótă privinţa.

Dintrě elevii români ai dlui Kirchner a debutat dl O. Murěşan (elev seminarial) cântând cu frumósa-i voce de bas şi cu multă vervă şi pricepere: *„Asra“* de A. Rubinstein şi cunoscuta doină *„Solomóne căpitane“* de H. Kirchner. Continuând şcóla musicală începută, dl Murěşan va devení unul dintrě cei mai buni cântăreţi ai noştri.

Un alt punct interesant al programei a fost *„Cheruvicul“*, frumósă composiţie bisericéscă pentru cor de bărbaţi, de talentatul absolvent de teologie, dl *Aug. Bena* elev de composiţie al dlui Kirchner. „Cheruvicul“ acesta esecutat de un cor compus din elevi seminariali, sub conducerea tiněrului compositor, a fost viu aplaudat de auditor, conservate fiind în el pe deplin originalele melodii bisericeşti şi cu tóte acestea fiind prelucrat în mod artistic. Dl *A. Bena*, care a dat şi cu alte ocasiuni doveḑi de talentul seu musical şi de aptitudinile sale musicale, voeşte a se dedica, precum aflăm, musicei. In acésta nobilă nisuinţă a sa ar merita întreg sprijinul factorilor competenţi, fiind musica, şi în deosebi musica bisericéscă un teren puţin cultivat pân'açum la noi Românii.

*

Metal nou. Ziarele din Londra raportéză, că un frances cu numele Mollcard, fost amploiat de postă şi telegraf în Francia, ear' acum stabilit în Londra, a inventat fabricarea unui metal nou, cu mult mai vêrtos şi mai uşor de cât tóte metalele cunoscute până acum. Noul metal se chiamă *„selium“* şi fabricarea lui costă de unsprezece-ori mai puţin de cât a aluminiului. Se topeşte la căldură de 1600 grade.

*

Abia cu patru sěptěmâni înainte am comandat de la dta crucea duplă electromagnetică nr. 86,967 R. B., şi acum mě aflu deja deplin sănětos, pentru ce îţi aduc profunda mea mulţămită. Totodată te rog sě 'mi mai trimiţi un aparat, pentru vecinul meu Iosif Laibach, care sufere de reumatism şi căruia i-am recomandat invenţiunea dtale, ştiind că ea vindecă cu siguranţă. Cu stimă, Andreiu Tillmann, măestru-măsariu, Zomba (Tolna m.). Astfel de epistole de recunoştinţă primeşte dl Albert Müller (Budapesta, V Vadász utcza 42/V), inventatorul crucei duple electro-magnetice nr. 86,967 R. B., cari tóte sunt doveḑi eclatante despre efectul binefăcětor al acestei cruci.

ECONOMIE.

„Albina“ institut de credit şi de economii în Sibiiu. In una din şedinţele sale din urmă direcţiunea primului nostru institut financiar a luat unele decisiuni de cea mai mare importanţă cu privire la împrumuturile hipotecare acordate în scrisuri fonciare.

Anume, cu începere de la 1 Iulie a. c. „Albina“ va acorda împrumuturi hipotecare de la 1000 cor. în sus cu $5^1/_2$%, susţinênd etalonul de până acum de 6% numai pentru împrumuturile hipotecare vechi şi pentru cele ce se vor acorda de ací înainte în sume mai mici de 1000 cor.

Tot cu începere de la 1 Iulie a. c. institutul „Albina“ va acorda împrumuturi hipotecare:

a) de la cor. 200 — cor. 1,000 pe 10 ani
b) „ „ „ 1,000 — „ 5,000 „ 20 „
c) „ „ „ 5,000 — „ 10,000 „ 30 „
d) „ „ „ 10,000 — în sus „ 40 „

Petenţilor le va sta, se'nţelege, în voie, ca din o categorie superióră sě opteze pentru una inferióră; adecă vor puté lua împrumuturi pe termine mai scurte, de cât cele maximale fixate în regulament.

Anuitatea semestrală va fi la împrumuturi:

pe 10 ani cor. 6·44 de fie-care cor. 100
„ 20 „ „ 4·09 „ „ „ 100
„ 30 „ „ 3·39 „ „ „ 100
„ 40 „ „ 3·09 „ „ „ 100

Durata maximală a unui împrumut hipotecar acordat numai pe edificii va fi de 20 de ani (până acum 10 ani).

Pe basa împrumuturilor hipotecare, ce se vor vota cu începere de la 1 Iulie a. c. „Albina“ va emite scrisuri fonciare cu $4^1/_2$%.

Reformele aceste credem că vor fi întimpinate pretutindenea cu satisfacţiune şi vor afla aprobarea tuturor, căci prin ele se oferă micilor noştri proprietari posibilitatea de a-şi converti sarcinile hipotecare mai scumpe, ce le au pe la institutele străine, nu totdeuna binevoitóre faţă de ei, în împrumuturi mai eftine, la un institut la bunăvoinţa căruia pot conta totdeuna. („Revista Economică“)

*

A şesesprezecea tragere la sorţi publică a scrisurilor fonciare de 5% ale *institutului de credit şi de economii „Albina“* a urmat în 30 Iunie 1903 în presenţa domnului notariu public regesc Gavril Zágoni şi a patru membri ai comitetului de supraveghiare al institutului. S'au tras, în valóre totală de 47,000 fl. următorii numeri:

à 500 fl.: nr. 28, 54, 79, 85, 86, 92, 132, 144, 171, 189, 241, 244, 255, 283, 301, 371, 395, 416, 433, 435, 458, 481, 542, 546, 565, 622, 658, 680, 682, 709, 714, 727, 745, 771, 788, 797, 822, 834, 877, 879, 888, 911, 948, 954, 976, 1027, 1069, 1089, 1110, 1125.

à 1000 fl.: nr. 2, 60, 121, 192, 221, 222, 258, 282, 305, 338, 375, 401, 404, 443, 463, 554, 622, 645, 678, 690, 692, 762.

Cu începere de la 1 Ianuarie 1904 aceste scrisuri fonciare se rěscumpěră la cassa institului în Sibiiu, la Filiala sa în Braşov, la Wechselstuben-Actien-Gesellschaft „Mercur“, la Wiener Filiale der Zivnostenská banka pro Cechy a Moravu în Viena, la Ungarische Escompte- und Wechsler-Bank şi la Pester ungarische Commercial-Bank în Budapesta, în întréga valóre nominală împreună cu interesele curente; aceleşi se rěscumpěră şi mai nainte ori-când prin escomptare, sau se pot schimba cu alte scrisuri fonciare după cursul zilei.

Cu 1 Ianuarie 1904 încétă interesele or mai departe şi cuponii de interese scăḑětori mai târziu, dacă la presentarea scrisurilor fonciare lipsesc, se subtrag din suma acestora.

Din scrisurile fonciare eşite la sorţi la tragerile de mai nainte nu s'au presentat încă pentru rěscumpěrare următórele:

à 500 fl.: nr. 80, 304, 350, 561, 603, 761, 780, 1107.

à 1000 fl.: nr. 314, 746.

Sibiiu, în 30 Iunie 1903.

Direcţiunea.

PARTEA LITERARĂ.

Rěspândirea revelaţiunii întrě popórele păgâne.

De **Ioan Stanciu**, cleric.

> „O! adânc al bogăţiei şi al înţelepciunei şi al ştiinţei lui Dzeu, cât sunt de nepětrunse judecăţile lui şi neurmărite căile lui“.
>
> (*Rom. c. 11 v. 33*).

Dzeu în nemărginita sa bunătate, după ce a creat pe om, i-s'a relevat atât înainte, cât şi după căderea lui în pěcat, şi-a comunicat voinţa sfântă, ca sě-i servéscă acestuia de busolă pentru tótă viéţa, ca sě aibă un isvor nesecat de adevěruri, de mângăieri sufleteşti.

Intreg testamentul vechiu nu e altceva de cât o vie comunicaţie dintrě Dzeu şi om, un dialog desvoltat întrě creator şi făptura sa, întrě cel-ce voieşte şi întrě cel-ce caută mântuirea.

Dar' creatoriul ca atotperfect, atotînţelept şi atotbun, nu a putut lăsa, ca revelaţiunea sě fie cunoscută numai de-o parte din omenime, adecă de poporul seu ales, ci din timp în timp s'a îngrijit, ca prin acesta şi popórele păgâne sě se împărtăşéscă de raḑele ei strălucitóre. Acest scop şi-l ajunge parte prin revelaţiunea generală, dată întregei omenimi, parte prin cea specială, particulară, împărtăşită numai poporului lui Israil, şi prin acesta apoi şi celorlalte popóre.

Revelaţiunea generală este natura cu tot ce esistă în ea. Raţionând asupra ordinei, asupra evenimentelor şi legilor din ea, venim la conclusiunea, că trebue sě fie o fiinţă care le-a creat şi întocmit pe tóte, aşa după cum sunt. Despre acésta chiar popórele păgâne ne dau dovada cea mai eclatantă, deóre-ce ştiut este, că nu a esistat nici un popor încă, care sě nu fi avut ideiă despre puteri superióre, despre religiune.

Iată cum se esprimă un scriitor păgân, *Plutarch*, referitor la acest adevěr: „Priviţi în lume şi veţi afla cetăţi nefortificate şi ómeni fără nici o ştiinţă, cari nu recunosc nici o autoritate. Veţi vedé popóre nomade, cari nu cunosc folosul banilor şi nici arte frumóse nu iubesc; dar' nu veţi găsí popor sau societate, care sě n'aibă ideă despre divinitate“.

De sine înţeles, că nu voiesc a afirma, că numai natura ne duce la religiune, ci numai atâta, că şi ea contribue la cunóşterea divinităţii şi la susţinerea religiunii. Zic, că numai la susţinerea religiunei contribue natura, deóre-ce ea fără revelaţiune particulară, care e basa, isvorul religiunei, nu ar fi fost suficientă pentru adevěrata cunoştinţă a lui Dzeu. Religiunile păgânilor, unele mai superióre, altele mai inferióre, au o notă comună: *adorarea*, care în partea primă a revelaţiunei particulare, adecă de la facere până la schimbarea limbilor, respective până la *Avram*, a fost îndreptată cătră unicul şi adevěratul Dzeu. De la Avram începênd, popórele despărţindu-se şi avênd diferite limbi şi obiceiuri, au decăḑut în cele religióse, rěmânêndu-le numai reminiscenţa de-a adora pe cineva. Astfel adorau ei sórele, luna şi stelele, animale, chipuri cioplite, sau dacă erau mai superiori în cultură, adorau mai mulţi zei personificaţi din puterile naturei.

Partea a doua a revelaţiunei particulare ţine de la Avram până la venirea Mântuitoriului, adese-ori promis. In intervalul acesta Dzeu şi-a descoperit voinţa sfântă numai poporului ales, şi numai prin acesta şi celorlalte popóre. Sě vedem, cum îşi îndeplineşte poporul lui Israil misiunea profetică întrě popórele păgâne în decursul timpului?

Abia se naşte poporul acesta şi Dzeu începe a-l conduce. In Egipet locueşte Avram, nepotul seu Iacob, cu tótă familia sa, din care Iosif, prin deslegarea visului lui Faraon ajunge până lângă tron. Cu ocasiunea deslegării visului, regele Faraon erumpe în cuvintele: „Au dóră se va găsí om asemenea acestuia, în care este spiritul lui Dzeu?“ (*I. Moisi c. 41 v. 38*). Poporul ales se înmulţeşte aici din ce în ce şi devine totodată şi mai asuprit de Egipteni. Dzeu trimise pe Moisi „Dzeul lui Faraon“, care prin mai multe minuni sileşte pe acesta a recunóşte, că: „Pěcătuit-am lui Iehova Dzeul vostru şi vóuě....“ (Esod c. 10 v. 16) şi dându-le voie liberă de a se depărta, zice: „Mergeţi şi serviţi lui Iehova, cum aţi zis.... duceţi-vě şi mě binecuvêntaţi şi pe mine“ (Ibid. c. 12 v. 31). După locuirea de 430 ani în Egipet cu astfel de conducětori, cine va mai nega, că poporul israiltean nu a rěspândit raḑele luminătóre în tot imperiul, făcênd pe locuitorii acestuia a vedé că totuşi esistă un Dzeu atotputernic, un Dzeu despre care ei până acum nu au avut cunoştinţă, şi care e mai pe sus de cât zeii lor ordinari.

Când asupra Egipetului s'a lăţit o lumină destul de strălucitóre, Dzeu face un semn şi poporul ales porneşte cătră pămêntul destinat, situat întrě occident şi orient, lângă Marea-Mediterană. Loc miraculos, pe unde trebue sě trécă toţi eroii espediţiunilor: Nabuchodanozor, Cir, Xerxe, Alexandru-cel-Mare, Pompeiu, August etc. şi sě audă cântecele zilnic religióse ale poporului iudaic: „Mare este Iehova şi fórte de lăudat, înfricoşat este El preste toţi zeii, căci toţi zeii popórelor idoli sunt“ (Ps. 96, v. 4). „Se vor ruşina şi vor roşi cu toţii, vor ajunge de ruşine la un loc toţi făcětorii de idoli.... eu sunt Iehova şi un altul nu este“ (Isaia 45 v. 16 squs). (Va urma).

Din public.*)

Dare de sémă şi mulţămită publică.

(Fine).

S'a mai colectat apoi prin credincioşii noştri poporeni Mihail Suciu şi Ioan Borcian următórea sumă pentru a se slují un Sfânt maslu cu 7 preoţi în comuna nóstră Şard — şi pentru cei călětori, de la următorii creştini: Mihail Suciu, Ioan Borcian, Stefan Dan, Teodor Socaciu, Mihail Dan, Ioan Dan, Ioan Socaciu, Mihail Bucur Sónea, Teodor Dioc, Nicolae Câmpean, Teodor Dan, câte 50 cenţi; Diák József, Mihail Gabor, Nicolae Socaciu, câte 25 cenţi; Ioan Pavel, Ioan Bucur Negru, câte 50 cenţi; Ilie Călugăr, Teodor Marc, câte 25 cenţi; Vinczi József, Vinczi Albert, Vinczi Dénes, câte 20 cenţi; toţi din Şard. — Ioan Fiscu, 50 cenţi; Ioan Crişan, Mihail Ţifrea, George Cerbu, câte 25 cenţi; Ioan Postină, Constantin Dochiu, Ilie Grozea, Ilie Pop, câte 20 cenţi; Ioan Bodeu, Mihail Bodeu, câte 25 cenţi; Dumitru Boitoş, 15 cenţi; Mihail Pop, 10 cenţi; toţi din Boiul-mare. — Dumitru Spornic, 20 cenţi; din Saschiz. — Achim Pupăză, 20 cenţi; din Ferihaz. — Dumitru Coman, 20 cenţi; Augustin Coman, Nicolae Coman, câte 25 cenţi; Mihail Câmpean, 10 cenţi; Mihail Coman, 1 dolar şi 25 cenţi; George Savu, 10 cenţi; Nicolae Achim, 25 cenţi; Ioan Constantin, 10 cenţi; toţi din Haşlalău. — Szenyes János, Szenyes György câte 25 cenţi; din Sárpatak.

Cărora în numele credincioşilor gr. ort. din Şard le aducem şi pe calea publicităţii sincera nóstră mulţămită, dorindu-le, ca părintele cel ceresc sě-şi reverse darul cel sfânt preste toţi, şi Ingerul Domnului sě le fie povăţuitoriu în cursul călětoriei, pentru-ca sănětoşi şi mulţămiţi sě i revedem în patria nóstră cât mai curênd.

Şard, 2/15 Iunie 1902.

Ioan Dan
paroch gr. or.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primeşte rěspunderea.

Nr. 306 1903. [112] 1—3

Concurs

Pentru **întregirea parochiei** de clasa a II-a **Ciόra,** devenite vacantă în urma rĕposării parochului *Elie Savu*, în protopresbiteratul Sebeşului, se publică concurs cu terminul de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele fasionate în tabela B. pentru dotaţia de la stat.

Concurenţii au sĕ 'şi aştérnă cererile instruate conform normelor din vigóre, până la terminul prefipt, subsemnatului oficiu protopresbiteral şi până la espirarea concursului a se presenta poporului în biserică, spre a cânta, respective celebra şi cuvênta.

In conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Sebeş, 14/27 Iunie 1903.

Oficiul protopresbiteral al Sebeşului:

Sergiu Medean
protopresbiter.

Nr. 279/903 [110] 1—3

Concurs

Pentru **întregirea parochiei** de clasa a III-a **Laz,** în protopresbiteratul Sebeşului, se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt cele cuprinse în tabela B. pentru dotaţia de la stat.

Concurenţii au sĕ 'şi aştérnă cererile, instruite conform normelor din vigóre, până la terminul prefipt, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Concurenţii cu cualificaţiune de 8 clase gimnasiale, la candidaţie vor fi preferiţi.

In conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Sebeş, 12/25 Iunie 1903.

Oficiul protopresbiteral al Sebeşului:

Sergiu Medean
protopresbiter.

Nr. 617 1903 [111] 1—3

Concurs

Pentru **ocuparea posturilor învĕţătoreşti** în comunele mai jos numite, din protopresbiteratul Turda, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Agârbiciu,** salariu 600 cor., solvibil în rate lunare anticipative, cuartir în edificiul şcólei, grădină şi lemne de foc.

2. **Banabic,** salariu 600 cor., cuartir în natură, grădină şi lemnele trebuinciόse pentru încălḑit.

3. **Botez,** salariu 600 cor., parte din repartiţie, din folosirea alor 25 jug. pămênt, din stole cantorale, şi parte din un ajutoriu ce se sperézā de la stat ori din fondul eparchial şcolariu; cuartir, grădină şi lemne de foc. Postul este împreunat cu cantoratul.

4. **Hărastăş,** salariu 600 cor. din repartiţie, cuartir, grădină şi lemne de foc.

5. **Hidiş,** salariu 600 cor. de la popor, relut de cuartir şi competinţe pentru grădină şi lemne de foc.

6. **Muierĕu,** salariu 600 cor. din repartiţie, grădină, cuartir şi lemne pentru încălḑit. Alesul va provedé şi cantoratul.

7. **Sopor,** 600 cor. salariu, cuartir în natură, grădină şi competinţă pentru lemne de foc. Fiitoriul învĕţătoriu va fi şi cantor.

Cuincuenalele se socotesc la tóte posturile de la ziua întrării în post.

Reflectanţii vor avé sĕ ţină strană în Dumineci şi sĕrbători şi sunt învitaţi a se presenta în comuna respectivă spre a'şi arăta desteritatea în cele rituale.

Cererile instruite în regulă sĕ se aştérnă în terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral, de la care se pot lua şi informaţiuni mai speciale.

Oficiul protopresbiteral Turda, în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Turda, 10 Iunie 1903.

Jovian Murĕşan
protopresbiter.

Nr. 3588 1903 sz. [106] 2—3

Pályázat.

Poplaka községben nyugdíjaztatás folytán a **jegyzői állás** üresedésbe jött és annak választás utján való betöltése céljából pályázat hirdettetik.

Pályázni kivánók felhivatnak, hogy kellően felszerelt kérvényeiket *f. évi július hó 15-ig* alólirottnál adják be.

Nagyszeben, 1903. évi június hó 25-én.

A járási főszolgabiró:

Fabritius.

Nr. 412/1903 [103] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia **Ţapu**, tractul protopresbiteral al Mercurei, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“, pe basa înaltei resoluţiuni consistoriale dto 29 April a. c. nr. 4334 B.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate la cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat, despre cari concurenţii 'şi pot lua informaţiune de la comitetul parochial.

Doritorii de a ocupa postul numit îşi vor aşterne în terminul sus indicat petiţiunile concursuale la subsemnatul oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta înainte de alegere, în casa de rugăciuni, din loc, spre a cânta, respective a celebra şi a cuvênta.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Mercurea, în conţelegere cu comitetul parochial.

Mercurea, 19 Maiu 1903.

Avram S. Pecurariu
protopresb.

Nr. 394 1903. [104] 2—3

Concurs

Pentru întregirea postului de **paroch** în parochia vacantă **Poeniţa Tomi,** cu filiile **Fereşdi, Merişor** şi **Runcul-mic,** în protopresbiteratul Dobra, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a'şi aşterne cererile, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta alegĕtorilor în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre spre a cânta respective a celebra.

Dobra, 12 Iunie, 19(3.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Dobrei în conţelegere cu comitetul parochial.

Iosif Morariu
protopresbiter.

Nr. 702/903 [107] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor vacante de **învĕţători** în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Orĕştiei prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Bozeş,** un post, salariu 600 cor. din repartiţie şi din eventualul ajutoriu ce s'ar dobêndí la cererea comunei bisericeşti, cuartir în natură şi lemne de foc.

2. **Balşa,** un post, salariu 600 cor. din repartiţiune, cuartir în natură şi lemne de foc.

3. **Binţinţi,** un post, salariu 600 cor. din repartiţiune, cuartir în natură şi lemne de foc.

4. **Bulbuc—Curpeni,** un post, salariu 600 cor. din repartiţiune, cuartir în natură şi lemne de foc. Invĕţătoriul va ţiné şcólă o sĕptĕmână în Bulbuc şi alta în Curpeni, depărtare de 1 chlm.

5. **Dêncu-mare,** un post, salariu 600 cor. din repartiţiune, cuartir în natură şi lemne de foc.

6. **Dêncu-mic,** un post, salariu 600 cor. din repartiţiune, cuartir în natură şi lemne de foc.

7. **Ludeşti—Costeşti,** un post, salariu 600 cor. din repartiţiune, cuartir în natură şi lemne de foc.

8. **Pischinţi,** un post, salariu 600 cor. din repartiţiune şi folosirea a 8 jug. pămênt, cuartir în natură şi lemne de foc.

9. **Renghet,** un post, salariu 600 cor. din repartiţiune şi alodiu, cuartir în natură şi lemne de foc de la comuna politică.

10. **Romos,** un post, salariu 600 cor. din cassa bisericei, 40 cor. relut de cuartir, 4 stêngini de lemne din cari în primul rînd se încălḑeşte sala de învĕţămênt.

11. **Romoşel,** un post, 600 cor. salariu din cassa bisericei, cuartir în natură şi lemne de foc.

12. **Şibot** (Alkenyér), un post, salariu 600 cor. din cassa bisericei, 2 stêngini de lemne pentru încălḑit şi cuartir în natură în şcólă.

Cuincuenalele se socotesc conform legei, de la ziua alegerii.

Reflectanţii la vre-unul din aceste posturi au a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în comuna respectivă spre a'şi arăta desteritatea în cântările bisericeşti şi tipic.

Concursele instruite prescriselor din vigóre au a se aşterne în terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral Orĕştie în conţelegere cu comitetele parochiale.

Orĕştie, 10 Iunie 1903.

Vasile Domşa
protopresbiter.

Nr. 110/1903 [105] 2—3

Concurs.

Pe basa ordinului consistorial dto 4 Februarie 1903, nr. 1041 B., pentru ocuparea postului de **capelan** lângă neputinciosul paroch *Ioan Raita* din **Şona**, protopresbiteratul Făgăraşului, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în ziariul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumĕtate din tóte venitele parochiale fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a'şi aşterne suplicile lor instruite conform legilor în vigóre subscrisului oficiu protopresbiteral în terminul sus indicat.

Făgăraş, 10 Iunie 1903.

In conţelegere cu comitetul parochial:

Iuliu Dan
protopresb.

Nr. 348 1903. [108] 2—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de **învĕţători** din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Murĕş Oşorheiului, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Iclandul-mare,** cu salariu de 400 cor. din repartiţie şi usufructul unui pămênt de 12 jug. computate în 200 cor, cuartir în edificiul şcólei şi grădină Pămêntul va fi arat şi semănat din partea parochienilor, avênd învĕţătoriul a da semênţa. Intrĕ candidaţi se vor primí numai concurenţii, cari vor fi absolvat în vre-un institut pedagogic confesional gr.-oriental.

2. **Medeşfalĕu,** un post împreunat cu cantoratul, cu salariu de 600 cor., dintrĕ cari 300 cor. din cassa bisericei, 200 cor. de la popor, şi venitele cantorali computate în 100 cor., cuartir în edificiul şcólei şi grădină.

3. **Nasna,** cu salariu de 600 cor. din repartiţie, grădină şi relut de cuartir 20 cor.

4. **Petea-de-câmpie,** un post împreunat cu cantoratul, cu salariu de 360 cor., dintrĕ cari 172 cor. din lada bisericei, 188 cor. din repartiţie, şi usufructul la 12 jug., computate în 240 cor., cuartir în edificiul şcólei şi grădină. Ca cantor va primí învĕţătoriul pe lângă venitele de mai sus şi stola îndatinată. Intrĕ candidaţi vor fi puşi numai concurenţii din institutul nostru pedagogic.

Cuincuenalele se vor computa de la instituirea definitivă şi serviciul neîntrerupt în respectiva comună.

Cei ce vor fi instituiţi în posturile acestea sunt datori sĕ cânte în Dumineci şi sĕrbători la sfânta liturgie cu şcolarii.

Concurenţii au sĕ-şi aştérnă cererile instruite conform normelor din vigóre, în terminul sus indicat, subsemnatului oficiu protopresbiteral şi a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică spre a face cunoştinţă cu poporul şi spre a-şi arăta desteritatea în cântări.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Murĕş-Oşorheiului în conţelegere cu comitetele parochiale.

Nasna, 10/23 Iunie 1903.

Stefan Russu
adm. protopresb.

Momente din viéţa bisericéscă a Românilor ortodoxi din Transilvania. 1780—1787. De *Mateiu Voileanu*, asesor consistorial. — Se póte procura de la *Librăria archidiecesană* cu preţul de 80 fil. plus porto 10 fil.

* TEODOR V. PĂCĂŢIAN

CARTEA DE AUR

SAU LUPTELE POLITICE-NAŢIONALE ALE ROMÂNILOR DE SUB CORÓNA UNGARĂ.

VOLUMUL II.
PREŢUL 10 CORONE, + 30 FIL. PORTO.

LIBRĂRIA ARCHIDIECESANĂ

De la **Librăria archidiecesană** se póte procura **Colecţiune de cântece şi cântări bisericeşti pentru şcólele poporale** de N. Stoicovicĭ. Partea I. Cântece şi cântări bisericeşti într'o voce, pentru anii: I, II şi III de şcólă. Preţul broş. **50 fil.** plus 5 fil. porto postal.

Frumosul roman

DUŞMĂNIE

de

Vasile E. Moldovan

costă **60 fileri.**

Librăria archidiecesană.

In *Tipografia archidiecesană* a apărut:

ACAFTISTUL

Preasântei

Născĕtóre de Dumneḑeu

şi

alte rugăciuni

urmate de Sinaxarin pentru tot anul siPăschălie.

Un volum de 368 pagini 8°.

Preţul simplu legat . . .	fl.	—.85
jumĕtate pânză . .	„	1.05
în piele roşie . . .	„	1.25
Ediţia fină în piele négră .	„	2.—
piele chagrin	„	2.60
în mătase .	„	3.85

Se află de vênḑare la

Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu.

Săpun cu ruda.

Marca:

„cerb“ sau „cheie“

Săpunul cel mai bun, mai spornic şi prin urmare cel mai eftin. [4] 13—17

☞ Se capĕtă pretutindenea. ☜

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane,

Nr. 68 Sibiiu, Sâmbătă 21 Iunie (4 Iulie) 1903 *Anul LI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Programul guvernului.

Sibiiu, 3 Iulie n.

Pacea legată întrê noul guvern ungar și oposiția parlamentară de sub conducerea lui *Kossuth Ferencz* n'a fost de lungă durată. Nemulțămirea a isbucnit chiar cu ocasiunea presentării guvernului în dietă, când în loc sĕ se audă numai vorbe de complesanță la adresa noilor diriguitori ai politicei magiare, cari încă n'au prestat nimica, ci au venit numai cu *voința* de a presta tot ce e în interesul patriei și al tronului: s'a ridicat furtună teribilă în contra lor, ca și cum ar avé în urma lor un trecut politic mai rĕu de cum era al lui *Tisza* și al lui *Bánffy*.

Oposiția kossuthistă se ține adecă păcălită din partea contelui *Khuen-Hédervàry*, care a promis că va retrage proiectele militare, ear' acum, în ședința de Marți a dietei, când s'a presentat parlamentului ungar în noua sa demnitate, a făcut declarație cu totul de alt înțeles, zicênd că „desbaterea asupra proiectelor militare va fi *deocamdată întreruptă*".

De aici, din acest „*deocamdată*" deduc kossuthistii, că sunt trași pe sfóră, fiind-că noul guvern nu vrea alta de cât sĕ câștige indemnisarea și sĕ i-se voteze budgetul, ca apoi sĕ continue de nou desbaterea asupra projectelor militare, dacă se póte cu actualul parlament, dacă nu, cu altul, mai puțin gălăgios și póte că și mai puțin — kossuthist.

Destul că primirea făcută Marți noului guvern din partea dietei magiare numai amicală n'a fost; și din cele întêmplate cu ocasiunea primirii putem deduce, că încurcăturile și suprinderile în politica internă de acum înainte au sĕ urmeze, cu atât mai vêrtos, că complicațiuni se ivesc și în alte părți, a nume, în Austria, unde guvernul dlui *Körber* și-a înaintat demisiunea, pe motivul, că în Ungaria projectele militare au fost revocate, pe când în Austria ele sunt votate și sancționate, — i-s'a creat deci guvernului austriac o situație pentru care nu póte purta responsabilitatea.

S'au încurcat ițele și în sinul partidului kossuthist, unde cei mai gălăgioși au făcut aspre imputări șefului *Kossuth Ferencz* pentru ușurătatea cu care a legat pactul cu noul șef de guvern, fără a primí garanțe, ba nici măcar promisiuni pentru recompense naționale, și lucrurile au ajuns acolo, că șeful și-a dat sémă de situație și *a abzis* de demnitatea de șef al partidului ce 'i pórtă numele.

Vorba e, că ce va urma acum? Fi-va noul șef de guvern în stare sĕ dee pept cu oposiția, care sigur că va duce lupta mai departe și în contra lui, ca în contra lui Széll, cu aceleași arme și cu aceleași mijlóce, ori apoi va face aceea ce a făcut *Széll*, se va trage la o parte și va lăsa, ca furtuna sĕ se descarce asupra — *altuia?*

Deocamdată lucrul acesta póte că nici prim-ministrul însuși nu 'l știe. Sĕ revenim însĕ asupra vorbirei sale din ședința de Marți a dietei, asupra programului seu de muncă pentru viitoriu.

N'avem mult de spus Domnul conte a înșirat tóte projectele de legi cari aștéptă sĕ fie votate ca urgente, și a indicat ordinea în care voește sĕ le supună desbaterii parlamentare. A adus elogii antecesorului seu, dlui *Széll*, acceptându-i întru tóte politica, și promițênd, că stéua călăuzătóre are sĕ fie pentru noul guvern *curățenia guvernării*, esecutarea *onestă*, și dacă se cere *energică*, dar' totodată *loială* și față de contrar, a disposițiunilor legii. Va sĕ zică, *lege*, *drept dreptate* e și pentru actualul șef de guvern *trinitatea*, căreia se închinase la timpul seu antecesorul *Széll*.

In chestia națională noul primministru încă și-a spus cuvêntul, vorbind următórele:

„Cred a se serví mai bine scopurile statului magiar, *dacă se vor întări Magiarii*, cari și în privința istorică au dat timbru acestui stat. In Ungaria *nu recunóștem de cât cetățeni magiari*, și pe basa legilor vom nisuì *sĕ validităm în tot chipul limba magiară*. (Aprobări în drépta. Strigări în stânga estremă: și în armată?) *De aici însĕ nu urméză, ca sĕ aruncăm schinteia urei acolo, unde scopul ni-l putem ajunge și prin iubire.* Știm, ba presupunem, că atunci *când stăm pe basa legii, putem conta la alipirea către stat a tuturor elementelor din țéră.* Din contră însĕ ori-ce atentat, ce s'ar face în potriva unității țerii, a caracterului ei magiar politic și care devine periculos, îl vom pedepsí. Sĕ nu crédă nimeni, că interesele cetățenilor de limba nemagiară pot fi separate de interesele Magiarilor. Legătura istorică comună este o forță. Atunci o are și o va avé bine ori-cine în țéra acésta, când și Magiarului îi merge bine; decadența Magiarilor, în mod necesar ar causa și decadența celorlalte elemente".

De sine înțeles, că declarațiunile acestea au fost bine primite din partea șovinistilor, cari vĕd în ele declarație de rĕsboiu la adresa *elementelor* nemagiare, pe când de fapt tocmai la adresa lor sună o fină admonițiune, că nu cu forța, ci cu tratare bună au sĕ-și câștige iubirea *elementelor* nemagiare din țară.

A mai făcut ministrul-president o declarație însemnată cu privire la noul sistem de dare ce are de cuget a 'l întroduce în țară, și care ar culmina în principiul, că clasa săracă, lipsită de ori-ce avere, *sĕ fie scutită de dare;* și pentru cercurile cele largi ale poporațiunii țerii póte că declarațiunea acésta e de cea mai mare importanță.

In urma deselor și lungilor întreruperi, prim-ministrul *Hédervàry* numai în rate și-a putut desvolta programul, astfel, că ședința, deschisă la orele zece, abia s'a putut încheia la orele două, când apoi noul guvern s'a presentat *casei magnaților*, unde i-s'a făcut cu totul altă primire. Ací primministrul a cerut sĕ i-se permită a-și desvolta programul numai după-ce dieta se va fi pronunțat asupra lui, ceea-ce i-s'a acordat, pe lângă niște elogii fórte frumóse ce i-s'au adus din partea presidentului, conte *Csáky Albin*. Amărăciunea din dietă a spălat-o deci căldura și sinceritatea, vorbele bune aflate în casa magnaților.

Situația.

— Știri ultime. —

Mercuri și Joi discuția a fost purtată în dieta ungară tot pe tema programului noului guvern. Au fost în ambele zile tot așa de necruțători cei din oposiție față de guvern ca și Marți. Deputatul *Barabás* i-a spus, că kossuthistii vor lupta ca mai nainte, până nu li-se dau garanțe cu privire la *drepturile naționale*. Posiția guvernului e deci una din cele mai grele.

Kossuth a fost rugat sĕ rĕmână president al partidului, ce-i pórtă numele, dar' a declarat în mod categoric că nu póte, fiind-că are angajamente față de noul guvern, pe cari nu le póte împliní, după ce partidul nu ascultă de el și nu vrea sĕ depună armele obstrucțiunii.

La cuvênt asupra programului guvernului mai sunt anunțați mulți deputați (întrê ei și noul deputat al Dobrei, Dr. *Aurel Vlad*), și astfel obstrucția e pe cale de a fi dusă acum câtva vreme pe tema acésta.

Asupra demisiunii guvernului din Austria Maiestatea Sa încă nu s'a pronunțat. Părerea e, că nu o va primí, ci va poftí guvernul sĕ rĕmână la postul seu.

Fóia oficială aduce în numĕrul de eri (2 Iulie) un rescript regal adresat ministrului-president *Khuen-Hédervàry*, prin care statorește *cuota* pe durată de un an în proporția de până acum, adecă $33^{3}/_{49}\%$ are sĕ dee la cheltuelile comune Ungaria, ear' $66^{46}/_{49}\%$ Austria.

Desmoștenire.

(Fine).

Acum sĕ vedem cari sunt relele și nĕcazurile ce au dat preste bieții Români, tocmai pentru-că țin multe sĕrbători și perd mult timp fără folos. Iată ce's urmările: la întrebarea, că în fie-care comună cât pământ a avut poporul nostru înainte cu 50 de ani, și cât are astăzi, am căpĕtat următórele rĕspunsuri:

In Șipet înainte cu 50 de ani tot pământul urbarial, cam 6000 jughĕre catastrale, a fost proprietatea Românilor, din acest pământ au perdut până acum la străini cam 1000 de jughĕre, adecă a șésa parte.

In Sacoșul-Turcesc înainte cu 50 de ani întreg hotarul urbarial, cam 4000 de jughĕre, a fost al Românilor, până acum au perdut la străini 1200 jughĕre.

In Jadani înainte cu 50 de ani întreg hotarul urbarial, cam 3200 de jughĕre, a fost al Românilor, până acum au perdut aprópe două părți la străini, Românii mai au acum ceva mai bine de cât a treia parte.

In Cebza înainte cu 50 de ani întreg hotarul urbarial, 5600 de jughĕre, a fost al Românilor, până acum au perdut la străini 2300 de jughĕre.

In Cerna înainte cu 50 de ani întreg teritoriul urbarial, cam 3000 de jughĕre, a fost al Românilor, până acum au perdut la străini a treia parte, Românii mai au cam 2000 de jughĕre.

In Toager a fost întreg teritoriul urbarial al Românilor, până acum au perdut două părți la străini, mai au a treia parte.

In Șag mai mult de jumĕtate din pământul urbarial a trecut de la Români la Nemți, asemenea și în comuna Obad.

In Jebel înainte cu 50 de ani întreg hotarul urbarial a fost al Românilor, până acum cam jumĕtate au cumpĕrat străinii de la Români.

In Utvin a trecut jumĕtate din pământul urbarial de la Români la străini.

In Jiroc în restimp de 50 de ani au trecut de la Români la străini 700 de jughĕre, Românii mai au cam 3500 de jughĕre.

In Voitec înainte cu 50 de ani pământul urbarial, cam 4000 de jughĕre, a fost al Românilor, până acum două părți au cumpĕrat Nemții de la Români, Românii mai au acum cam a treia parte.

In Stamora-română întreg hotarul urbarial de 1800 jughĕre a fost al Românilor, până acum a treia parte a trecut la Nemți.

In Sacoșul-unguresc, comună curat românéscă, Românii nu voiau sĕ plătéscă dările publice, apoi mai făceau și datorii pe la bănci, cam pe la anul 1890 au început licitațiile și Românii au perdut până acum cam 300 jughĕre de pământ la străini.

In Folea pe la anul 1850 din hotarul urbarial au fost trei părți ale Românilor și a patra parte a Nemților, căci deja atunci era acolo o colonie nemțéscă; acum 3 părți din pământ sunt ale Nemților și a patra parte a Românilor.

In Murani pe la anul 1850 întreg hotarul urbarial, cam 3600 de jughĕre catastrale, a fost al Românilor, până acum au perdut Românii a treia parte la străini.

In Petroman Românii au avut înainte cu 50 de ani întreg hotarul urbarial, până acum a trecut cam a treia parte la străini.

In Macedonia din 2000 de jughĕre a treia parte a trecut la străini.

In Chișoda întreg hotarul urbarial a fost al Românilor, până acum au perdut Românii două părți la străini, Românii mai au cam a treia parte.

In Sântmihaiul-român întreg pământul urbarial de 5000 jughĕre a fost al Românilor, până acum preste 2000 jughĕre au perdut la străini.

In Sinersig Românii au avut 900 de jughĕre, din cari până acum au perdut cam 300 de jughĕre la străini.

In Căpet întreg hotarul urbarial a fost al Românilor, până acum mai mult de jumĕtate a trecut la străini.

In Mănăștur Românii au perdut a cincia parte din pământul lor.

In Beregseu tot hotarul urbarial de 6000 jughĕre a fost al Românilor, până acum cam a treia parte au perdut la Nemți.

In Mehala înainte cu 50 de ani au avut Românii 2000 de jughĕre, astăzi mai au cam 1200.

In Icloda din 840 jughĕre, Românii au perdut cam 540 la Nemți, mai au acum cam 300 de jughĕre.

In Aga (Brestovaț) la anul 1810 a fost segregația unei părți a hotarului, și în conspectul urbarialistilor, care se află la actele urbariale, nu obvine nici un străin; toți locuitorii satului erau Români, tot pământul urbarial a fost al lor; au început însĕ a vení Nemți și Slovaci în comună și au început a cumpĕra moșiile de la Români; după statistica de la anul 1900 sunt Nemți și Slovaci 545, ear' Români 383; din pământ au acum Nemții și Slovacii cam două părți și Românii mai au cam a treia parte.

Tot în asemenea mĕsură au perdut Românii moșiile lor mai cu sémă la Nemți în Ciacova, Ghilad, Parța, Bărăteaz, Călacea, Hodoni, Giroda, Sânt-Andraș, Becicherecul-mic, Berini, Uliuc, Unip, Liged, Banlac, Tolvadia, Giulvez, Țerenteaz și Seciani.

Comune românești cari și până acum și-au păstrat moșiile sunt: Babșa, Belinț, Topolovețul-mare, Fenlac, Șuștra, Budinț, Ictar, Secusigi, Dragșina, Sîrbova, Hitiaș, Chevereșul-mare, Blajova, Moșnița, Bucoveț, Bazoș, Remetea și Iezvin; din vre-o câteva comune n'am căpĕtat până acum date.

Acum e la loc sě punem întrebarea, de unde vine, că Nemții cumpěră pământurile Românilor? Iată de unde. *Nemții totdeuna au pus mare pond pe școlele lor, totdeuna au grijit de școle bune și învěțători buni*, au trimis și'și trimit și acum copiii la școlă; pentru Neamț chiar cât de sărac sě fie, și ori câți copii sě aibă, ar fi cea mai mare rușine, dacă copiii lui n'ar umbla la școlă.

Nemții și după ce ies din școlă, s'au dedat cu cetitul și cetesc și astăzi cărți și jurnale, *chiar și la biserică merg cu cartea de rugăciuni;* în satele nemțești rari sunt casele la cari sě nu umble jurnal; prin *cetit* Nemții s'au luminat și deșteptat, li-s'au lărgit vederile, au devenit mai înțelepți și prin acésta și mai *prevěḑětori*, mai *muncitori* și mai *crutători;* dînșii înțeleg spiritul timpului, afară de Dumineci au puține sěrbători, portul lor e simplu și eftin, *nu țin ospețe lungi, nici pomeni, fără rațiune nu fac datorii*, femeile lor se întrec cu bărbații la lucru, țin mare curățenie în casă și știu ferbe; este o ambițiune înrăděcinată în poporul nemțesc a agonisi moșie și a deveni stăpân; în sate nemțești concubinate nu sunt, au acea însușire morală că se înmulțesc; Neamțul dacă n'are pământ își dă băeții la meserii; nu numai în satele nemțești, dar' și în cele românești meseriașii sunt mai esclusiv numai Nemți, ei sunt rotari, măsari, fauri, tinichigii, pălărieri, frênari, funari, zidari, păpucari, bărbieri, și cu meseriile fac avere; din contră *Românii totdeuna au avut școle slabe, de nimic n'au grijit așa de puțin ca de școlă, salariul învěțătoriului nu-l plătesc regulat, n'au avut ambițiunea, ca copiii lor sě capete învěțătură*, mai cu sémă femeile au rěmas de tot fără școlă și fără învěțătură, nimic nu sunt acum mai deșteptate, mai luminate și mai bune económe, de cât înainte cu 50 de ani, perd mult timp cu cusutul și împodobitul vestmintelor lor, curățenia în casă și în curte încă n'au învěțat-o de la nemțoici, nu știu ferbe; eu vorbesc despre despărțěmêntul Timișóra, dómnele române nimic nu fac pentru ridicarea nivoului cultural al țěrancei române; tineretul român după ce ese din școlă nu se mai ocupă cu cetitul, ce a învěțat în școlă în scurt timp a uitat, școlă de repetiție în cele mai multe sate nu se ține, la acest rěu pórtă vina și preoții și învěțătorii; poporul nostru ține multe sěrbători, ospețe și pomeni lungi, se nutrește rěu și prin acésta devine slab de lucru, prea ușor face datorii și pórtă procese, nu merge la meserii, nu învață nici o măestrie; tot de ce are lipsă la economie, cumpěră de la străini; aceste slăbiciuni și defecte fac pe poporul nostru inferior celui nemțesc, dar' și celorlalte némuri conlocuitóre; poporul român fără școlă din trecut a rěmas cu vederi mărginite, n'a înțeles, că *acum trebue cu mult mai mult și mai bine sě muncéscă și sě cruțe, cu mult mai mult sě învețe și sě gândéscă la viitorul sěu*, de cât a fost de lipsă în timpul strămoșilor sěi.

Dar' dintrě tóte mai cu sémă două slăbiciuni mari are poporul nostru, una e, că prea ușor se deslipește de moșia sa, și alta că nu se înmulțește.

Că perde din moșie, am věḑut mai sus, acum sě vedem și tristul adevěr referitor la scăderea numěrului pe basa datelor statistice dela anii 1869 și 1900.

In Drăgoești la anul 1869 au fost 1220 Români, la anul 1900 au fost 955; în Ficătar la anul 1869 au fost 1091 Români, acum sunt 945; în Căpet au fost 789, acum sunt 691; în Ohabaforgaci au fost 2034, acum sunt 1667; în Cerna au fost 971, acum sunt 748; în Petroman au fost 2300, acum sunt 2034; în Remetea au fost 1493, acum sunt 1347; în Belinț au fost 3473, acum sunt 2884; în Budinț au fost 1198, acum sunt 1002; în Hisiași au fost 802, acum 709; în Ictar au fost 998, acum sunt 848; în Chiseteu au fost 1448, acum sunt 1382; în Siclaș (Șușanovița) au fost 1206, acum sunt 1085; în Seciani au fost 2232, acum sunt 1923, și așa mai departe în tóte comunele poporațiunea română scade.

Perderea în numěr aduce cu sine și perderea în pământ, pentru-că poporul care perde din numěr, acela perde și din teren, și cu timpul va fi stârpit de acela care se înmulțește.

Acum sě vedem ce sunt urmările, că poporul nostru a perdut pământul sěu? Urmările sunt, că aceia cari și-au perdut moșiile se fac socialisti; în comune românești se țin mari adunări socialiste.

Cine ar fi cugetat încă înainte cu vre-o câțiva ani, că Românii, cari țineau la némul lor, la limba lor, legea lor, acum deodată sě devină socialisti? Cugetă dór' că prin socialism se vor mântuí de miserie și sărăcie?! Tare se înșélă, dar' acésta vor vedé-o mai târziu. Ce folos au, că s'au făcut socialisti? Iată ce folos: umblă la adunări, plătesc taxe, au cheltueli și perd ce e mai scump, adecă timpul.

Sě facă Românii socialisti probă și sě întrebe pe un socialist de alt ném, care de 20 de ani tot socialist a fost, că ce folos a avut că a fost socialist? se vor convinge, că sărac a fost înainte cu 20 de ani, când s'a făcut socialist, și sărac e și astăzi.

Bine sě-și însemne Românii, că numai munca cinstită și cumpětul înțelept scutește pe om de miserie și sărăcie.

Perderea averilor mai are ca urmare și aceea, că Românii acum au început a emigra la America. Cine ar fi cugetat, că acest popor, care de 1900 de ani locuește p'acest pământ, acum sě-și părăséscă vatra părintéscă, satul în care s'a născut și crescut? Până a avut avere, n'a știut sě și-o păzéscă, acum fómea și sărăcia îl împinge sě ia lumea 'n cap și sě se pérdă în țěri străine printrě némuri străine.

Numai din comuna Beregseu s'au dus până acuma preste 50 persóne, dar' din epistolele lor, ce scriu acasă, se vede că nu voesc sě móră în America; plătindu-se acolo lucrul mai bine, ei zic, că voesc numai sě câștige bani, ca sě-și pótă rěscumpăra moșiile perdute, și ear' se vor întórce acasă; cel puțin vor aduce cu sine învěțătură, că acum trebue omul mult sě muncéscă, și sě ducă un cumpět înțelept, căci altcum se prăpădește.

Intr'un sat aprópe de Timișóra, fost cândva sat românesc, mai de demult au început a se așeza Nemți, au cumpěrat de la Români case și pěmênt, acum sunt și în numěr și în avere în maioritate; în representanța comunală sunt în mare maioritate. Românii țin și oi; înainte cam cu vre-o zece ani representanța comunală a hotărît, că nu mai e permis sě mai pască oile în izlazul comunal; Românii aflându-se asupriți prin acésta hotărîre au încercat sě-și separeze competința lor din izlaz de competința Nemților, și spre acest scop au spesat din banii bisericei 300 de fl. cu advocații, dar' izlazul nu l'au putut separa; banii nici până acum nu i-au întors bisericei; Românii altcum întrě sine erau în cértă și procese. Inainte cu vre-o câțiva ani a venit la mine un Român din acea comună, ca sě-i dau sfat, cum sě se apere Românii de asupririle Nemților? Acestuia i-am zis: Mergi acasă și spune Românilor, sě fie ómeni înțelepți și de omenie, sě lucre și sě cruțe și sě-și rěscumpere moșiile perdute; atunci ei vor fi stăpâni în satul lor.

Acest sfat îl dau acum și celorlalți Români.

„Asociațiunea.“

Convocare.

Cu provocare la § 41 din statute, prin acésta convocăm adunarea generală a despărțěmêntului Bocșa la Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român, pe *19 Iulie* st. n. la 10 ore a. m. în comuna Zorlențul-mare, la care P. T. domni membrii, precum și alți iubitori și sprijinitori ai culturei poporului sunt învitați a lua parte.

Programul adunării:

1. Deschiderea adunării prin directorul despărțěmêntului.
2. Raportul anual al comitetului.
3. Censurarea socotelilor.
4. Sabilirea budgetului pe anul viitoriu.
5. Disertațiuni, cari trebue anunțate biroului cel mult până la 15 Iulie st. n.
6. Alegerea unui membru în comitet pe restul periodului.
7. Alegerea a duor delegați la adunarea generală a Asociațiunii.
8. Propuneri.

Bocșa-mont., în 28 Iunie 1903.

Dr. Aurel Oprea
director.

Ioan Marcu
secretariu.

Despre „Albina“.

Ne pare bine când vedem că sunt și întrě compatrioții magiari ómeni cu judecată sănětósă, cari nu věd în fie-care Român câte un dușman al patriei, și în fie-care instituțiune românéscă câte o primejdie mare pentru statul, care (nu din vina Românilor) nu e încă unitar și curat magiar.

In anuarul de ěst-an al gimnasiului magiar de stat din Sibiiu găsim, anume, niște aprecieri fórte favorabile, făcute primului nostru institut de bani *„Albina“*. Le espunem după cum urméză.

Despre „masa studenților“ înființată și susținută de *„Albina“*, anuarul gimnasiului de stat din Sibiiu (pe anul școlar 1902—1903), publicat de directorul *Ferenczy István*, face următórea amintire:

„Institutul de credit și economíi *„Albina“* din Sibiiu a înființat în luna Octobre 1895 instituțiunea *„masa studenților“* pentru 50 școlari români, cari fără avere fiind cercetéză cu bună purtare morală și cu bun progres școlele medii din loc: gimnasiul superior reg. ungar, gimnasiul superior ev. luteran și școla reală ev. luterană.

Direcțiunea și corpul profesoral, aměsurat ordinațiunii ministrului reg. ung. de culte și instrucțiune publică dto 15 Septembre 1897 nr. 38802, în anul școlar espirat încă a cercetat de mai multe-ori acéstă instituțiune și cu tóte aceste ocasiuni *a esperiat ordine, disciplină și curățenie ireproșabilă*“.

„Masa studenților“ stă sub supraveghiarea directorului „Albinei“, a dlui *Partenie Cosma*; agendele economice ale instituțiunii le conduce, cu îngrijire vrednică de recunoștință, dna *P. Cosma*, cu binevoitórea conlucrare a membrelor reuniunii femeilor române din Sibiiu; supraveghiarea medicală o eserciază medicul Dr. Ilie *Beu*.

In anul școlar 1902—1903 au beneficiat gratis de favorul mesei studenților 41 elev ai institutului nostru“. După acestea înșiră cu numele și indicarea clasei pe cei 41 beneficiați, apoi încheie astfel:

„De favorul mesei studenților, care constă din prânz bun, servit în local deplin corespunḑětor cerințelor, beneficiază tocmai acei elevi români, ai nostri, sěraci, cari de altcum, în urmarea provederei lor nesuficientă, mai ales sunt avisați la acest favor. In anul școlar 1902—1903 acesti 41 elevi ai institutului nostru au beneficiat la masa studenților de favor în preț de 4920 coróne“.

*

Câteva pagini mai încolo sub titlul *„fond de gimnastică“* cetim următórele:

„Pentru-ca sě facă posibil elevilor mai săraci ai institutului nostru participarea la emulațiunile de gimnastică districtuale și regnicolare, devenite sistematice, directorul Ferenczy István în repețite rênduri a usat de spriginul *cassei de păstrare generale* și de al institutului de credit și economíi *„Albina“*; din ajutórele astfel obținute s'a înființat în

---

FOIȘÓRĂ

Rogoz-vodă.

— Poveste. —

De Laurențiu Ciorbea.

(Fine).

Intorcêndu-se vulpea a casă, spuse feciorului cât de bine a scos tréba la cale și se hotărîră, ca în Dumineca viitóre sě mérgă pe vedere amêndoi.

Feciorul nu se putea împăca cu gândul: cum sě mérgă el la pețite așa rěu îmbrăcat, dar' vulpea îi zise că pentru acésta sě nu fie nimica îngrijat, că va fi cum va da Dzeu.

Ca o brumă, ca un vis trecură zilele, și Dumineca dorită sosì. Vulpea luà feciorul și pornì cu el la pețit. Și merseră până-ce ajunseră într'o pădure mare și înfricoșată, ce nu era departe de orașul craiului cu fata.

Ací se opriră. Feciorul rěmase la umbra unui fag, ear' vulpea o tulì repede spre curțile craiului.

Și cât ce sosì acolo începù a striga în gura mare: haidați ómeni buni, că ni-au jefuit tâlharii.

La larma acésta eșiră cu mic cu mare sě vadă ce s'a întêmplat. Ear' vulpea abia rěsuflând zise:

— „Ce lucru e acesta, luminate craiule, ca aprópe de locuința dumnitale sě ne jefuéscă hoții ziua 'n amiaza mare?“

— „Cum, unde, ce s'a întêmplat?“ întrebà craiul.

— „D'apoi ce sě se 'ntêmple? Eacă cum veniam pe vedere — după cum ni-a fost vorba — în pădurea cutare ne-au atacat o bandă de hoți și pe stăpânul meu Rogoz-vodă l'au jefuit lăsându-l aprópe gol; ear' eu scăpaiu ca prin urechile acului și fugiiu sě-ți dau de știre și sě-ți cer ajutoriu“.

— „Cum se póte“, zise craiul, „ca sě jefuéscă hoții aprópe de locuința mea? Sě mérgă cu mic cu mare într'ajutor!“

— „Mě rog luminației tale“, rěspunse vulpea, „acum e prea târziu. Hoții au luat'o la sănětósa; mai bine dă-mi niște haine cinstite sě le duc stăpânului meu sě se îmbrace și sě vină aici. Tâlharilor apoi le va purta dînsul de grijă.“

Atunci craiul poruncì de 'i deteră hainele cele mai frumóse, ear' vulpea le luà și le duse lui Rogoz-vodă. După aceea 'l îmbrăcà și 'l învěțà cum sě se pórte la craiul, apoi plecară. Sosind acolo, craiul îi primì cu tótă cinstea, apoi întrară în vorbă și isprăviră tréba cu bine.

Și nici că se putea altcum, căci dacă era fata craiului frumósă, apoi Rogoz-vodă încă era fět frumos ca din povești.

Puseră ziua de cununie, apoi plecară. Acum feciorul se gândia că unde o sě-și ducă mirésa și cu ce sě trăiéscă? Vulpea îl pricepù și 'i zise, că nici din acésta sě nu-și facă móră 'n cap.

Când sosì ziua cununiei, merseră earăși amêndoi. Și făcură o nuntă de se duse vestea despre ea. Trei zile și trei nopți ținù veselia. A patra zi plecară cu nuntașii la casa mirelui. Bietul mire era pus pe gânduri că unde-i va duce și ce se va întêmpla cu el. Dar' vulpea 'i șoptì sě nu fie supěrat, sě se arete curagios și vesel, că tóte le va scóte ea la cale cu bine. Apoi suindu-se în căruțe porniră. Vulpea însě o apucà înainte și poruncì sě mâne numai pe unde le va arăta ea drumul.

Vulpea mergea înainte și încă așa de iute în cât căruțele cu nuntașii nu se puteau ținé de ea. Ací era, ací nu era. Ací o tăia înainte de punea trebile la cale, ací se 'ntorcea înapoi și le arăta pe unde sě apuce.

Intâlnind niște ciurde de boi și vaci și oi ale unor smei, vulpea spuse slujilor că dacă trecênd cineva pe aci i-ar întreba ale cui sunt ciređile și turmele acelea, ei sě rěspundă că ale lui Rogoz-vodă, că la din contră va fi vai și amar de capul lor.

Bieții ómeni se spăriară și spuseră precum îi învěțase vulpea.

Când nuntașii věḑênd mulțimea de ciurde întrebară:

— „Ale cui sunt ciurdele acestea, měi?“

— „D'apoi ale cui sě fie de cât ale lui Rogoz-vodă“ rěspunseră boarii.

Mergênd mai departe deteră preste niște turme de oi, multe cât abia le puteai cu prinde cu ochii. Ei ear' întrebară:

— „Ale cui sunt turmele acestea, fraților?“

— Ale lui Rogoz-vodă, și încă acestea nu-s nimic“, rěspunseră pěcurarii.

Auḑind nuntașii una ca acésta nu se puteau din destul mira de bogățiile lui Rogoz-vodă și fericeau mirésa că și-a căpětat un bărbat atât de bogat și frumos.

Rogoz-vodă nu-și credea de cele ce vedea și auḑia; nu știa că sunt acestea aevea ori viséză. Ear' vulpea 'și mai sărea din piele de bucurie, cât de bine se face tréba, când de-odată ear' se făcù nevěḑută. Pare că o înghițise pământul.

Ea însě dete o săritură înainte și sosind la curțile smeilor, pe ale căror moșii se aflau, zise către ei: „iute fugiți, smeilor, și vě ascundeți, că vine Ilie proroeu sě vě prăpădéscă și de vě află vě trăsnește și pârjolește.

La auḑul acestor vorbe smeii se înspăimêntară fórte, cât nu știau ce sě facă de anul şcolar 1896/7 fondul de gimnastică. Amintind cu recunoştință bunăvoința de jertfire a acestor două institute financiare, pun totodată în evidență datele privitóre la acest fond".

Arată apoi că din 30 April 1897 până în 31 August 1902 „Albina" a dăruit fondului *800 coróne*, cassa de păstrare („Allgemeine Sparcassa) 700 coróne, ear' în anul şcolar 1902—1903 fondul a mai căpătat: de la „Albina" 300 coróne, de la „Sparcassa" 400 coróne.

NOUTĂŢI

Personal. Inaltpreasânţia Sa dl archiepiscop şi metropolit al nostru *Ioan* a sosit la Sibiiu azi diminéță, venind de la Marienbad, unde mersese la începutul lunii trecute spre a face cură. Inaltpreasânţia Sa s'a re'ntors deplin sănĕtos, ceea-ce sigur va face bucurie tuturor credincioşilor.

*

Carieră bună pentru juristi. Cu scop de a crea o sucrescenţă corĕspundĕtóre pentru posturile de *auditori*, administraţia armatei nóstre a projectat pentru anul viitor o însemnată înmulţire a numĕrului ajutórelor de câte 1600 cor. la an, cari se dau practicanţilor de auditoriat. Acésta înmulţire s'a projectat în vederea înmulţirii posturilor de auditori, care sigur va urma după votarea noului project de lege despre procedura penală militară, project ce probabil că deja la tómnă va fi presentat dietei. La praxa de auditoriat vor fi primiţi oficeri în reservă, oficianţi militari în reservă, cadeţi şi aspiranţi de cadeţi în reservă, cari vor legitima că au făcut examenul juridic de stat. Informaţiuni detaiate asupra condiţiunilor de primire se află în „dispoziţiunile organice pentru auditoriat". Concursul pentru primire e publicat în suplimentul numĕrului 17 dto 25 April 1903 al ziariului „N. V. Bl.".

Atragem atenţiunea tinerilor români asupra acelui concurs, cu adausul, că concurenţii cari vorbesc limba magiară, croată, ori *română, vor fi luaţi în deosebită considerare.*

*

Alegere de preot. Ni-se scrie că Dumineca, 28 Iunie n., s'a făcut alegere de paroch în comuna bisericéscă *Daneş*, protopresbiteratul Sighişórei, întrunind majoritatea voturilor candidatul *Onoriu Sasu*, din Blăjel.

*

Concert în Braşov. Sâmbătă, 27 Iunie n., reuniunea română de gimnastică şi de cântări din Braşov a dat un concert în sala „*Redutei*", cu concursul capelei orăşeneşti. A avut un succes desĕvêrşit. Ospeţii din Bucureşti, cari au asistat la concert, au rĕmas încântaţi de precisiunea admirabilă cu care au fost cântate tóte punctele de program, şi de disciplina desĕvêrşită pe care ştie sĕ o impună dirigentul corului, dl *Dima*. După concert a fost masă comună cu un lung şir de toaste. Au vorbit domnii *Dima*, (pentru membrii şi membrele reuniunii), Dr. *Saftu*, *Kiriacu* (Bucureşti), *Puşcariu*, *Tălăşescu* (Bucureşti), Virgil *Oniţiu*, prof. *Nastasi*, etc.

*

Artilerie pentru honvedime. Aşa scriu ziarele din capitală, că noul ministru de honvedi va face în curênd o comunicare însemnată dietei magiare. Ii va spune, că în cercurile competente e luată hotărîrea de a se întregí honvedimea magiară cu artilerie magiară, o dorinţă, a cărei realisare Magiarii de mult o aştéptă.

*

Sĕ-şi caute de lucru. Ministrul de interne a dat circulariu, de cuprinsul, că funcţionarii de la administraţie n'au voe sĕ priméscă ocupaţiuni particulare, pe plată, ci au sĕ-şi vadă numai de oficiile lor. Esceptiune se face cu: notarii comunali, archivarii şi fiscul comitatului, cari au dreptul sĕ facă anumite lucrări scripturistice, pe plată.

*

Telegrame — loco. Sub nr. 34678 dto 17 Iunie a. c. ministrul de comerciu şi comunicaţiune a conces, ca în tóte oraşele de pe teritoriul corónei ungare, în cari serviciul înmanuării telegramelor îl provede oficiul erarial de postă şi telegraf, sĕ pótă fi date telegrame şi cu destinaţiunea *loco*, fără considerare la împrejurarea: dacă pe lângă oficiul încredinţat cu înmanuarea funcţionéză în respectivul oraş mai multe oficii de posta şi telegraf (telefon), ori nu?, şi fără considerare la împrejurarea: dacă oficiile telegrafice instalate în acelaşi oraş ţin contactul cu oficiul de înmanuare prin telegraf (telefon), ori prin cursor? La oficiile telegrafice de pe la gări însĕ, în oraşele în cari esistă oficiu de postă şi telegraf în regie erarială, numai în acel cas pot fi date telegrame loco, dacă staţiunea telegrafică a gării stă în nemijlocită legătură telegrafică cu oficiul de postă şi telegraf care are sĕ înmanueze telegrama. In circulaţia locală taxa pentru un cuvênt e 2 fileri, taxa unei întregi telegrame însĕ nu póte fi mai mică de cât 40 fileri.

*

„Societatea culturală macedo-română" din Bucureşti, în adunarea generală ţinută sĕptĕmâna trecută şi-a ales membri onorari pe Dr. Alexandru *Mocsony*, Anton *Carp* şi Ana *Dumba*. President al societăţii e Dr. Leonte.

*

Cutrĕmur de pămênt. In una din zilele trecute comuna *Cserépfalu* a fost cercetată de un cutrĕmur de pămênt, care de-şi a durat numai un minut, a rĕsturnat urlóiele de la 26 case, în timp ce ţiglele cădeau de pe coperişuri ca sburătorite de praştie, ear' zidurile multor clădiri s'au crepat binişor. Locuitorii abia într'un târziu după trecerea cutrĕmurului s'au putut reculege din gróza ce 'i apucase.

*

Cadou vĕduvelor ucigaşilor. O telegramă din Belgrad raportéză că *regele Petru* a dăruit vĕduvei lui *Naumovici* 20,000 de franci, ear' vĕduvei locotenentului *Gagici* şi celei a locotenentului *Petrovici* câte 2000 de dinari. Colonelul Naumovici, adjutantul regelui Alexandru, a condus pe oficerii conspiratori la apartamentele regelui în nóptea masacrului, el a pus dinamit la uşa apartamentelor, care — cum se ştie — sfărmând uşa l'a rupt în bucăţi şi pe el. Ear' cei doi locotenenţi au fost împuşcaţi de comandantul palatului, colonel *Nicolici*, apărând pe regele.

*

„Tragedia omului", covîrşitórea piesă teatrala a lui Madách a fost tradusă din ungureşte de compatrióta nóstră, dómna *Neli Cornea* născută Misici (soţie de inginer în România), şi înaintată direcţiunei teatrului naţional din Bucureşti, spre a fi trecută în repertoriul teatrului naţional.

*

Grozava catastrofă din Spania. Catastrofa de la *Montelvo*, pe linia ferată dintrĕ Bilbao şi Saragossa (în Şpania), despre care am făcut amintire în numĕrul de Joi, a fost aşa de îngrozitóre, cum de mulţi ani nu s'a mai întêmplat în Europa. La Montelvo e un pod de fer preste rîul Magerillas în lungime de 168 metri, sprijinit pe opt pilastri de pétră. Când trenul-expres în deplină celeritate a dat sĕ trécă rîul, podul s'a rupt, ear' trenul — cu două locomotive şi optsprezece vagóne — s'a prăbuşit în rîu de la înălţime de cincisprezece metri, sfărmându-se tot ţanduri. Din causa dificultăţilor împreunate cu lucrările de salvare nu se póte ştí încă nici acum numĕrul exact al victimelor, din datele de până acum însĕ se constată că *110 călĕtori au murit*, ear' 140 au fost răniţi grav. Abia vr'o şése inşi au scăpat citovi, unii dintrĕ aceştia însĕ, în spaima şi gróza ce o simţiseră în cursul catastrofei *şi-au perdut graiul*. Cadavrele sunt grozav de mutilate; de la multe lipseşte capul şi mânile ori piciórele, altele sunt frânte în două, altele sdrucite, în cât abia se póte constata identitatea persónei.

*

Vineţéla Uranos este cel mai plăcut mijloc pentru învineţire, deóre-ce dă cel mai frumos vênĕt şi întrece în tótă privinţa produsele analoge de până acum. După cum spun unii gospodari distinşi şi spălătorii, Uranos este cea mai bună şi mai eftină vineţélă.

*

Mórte în urma scóterii unui dinte. Eugen Glück, ascultător la cursurile de medicină veterinară, a mers Sâmbătă la dentistul Fritsch din Budapesta sĕ-i scótă o mĕséuă. După scótere însĕ a căpĕtat aşa mare scursură de sânge, în cât a trebuit transportat la clinica de chirurgie, unde a murit, întrĕ simptóme de intoxicaţie de sânge. Poliţia a întrodus cercetare contra dentistului.

*

Materie esplosivă, inventată în România. Dl *Dimitriade*, major în armata română, a inventat o materie esplosivă căreia i-a dat nume „*galaţita*" şi care este cu mult mai puternică de cât dinamita. Sâmbătă dl Dimitriade a făcut diferite esperimente cu acest esplosiv, în presenţa unei comisiuni compuse din dd: general Marcovici, colonel Stoica, locotenent colonelii Parapeanu şi Deşliu, şi alţi oficeri de artilerie şi infanterie. S'au făcut următórele esperimente:

1. 300 gr. galaţită, puse la eclisa unei căi ferate, au distrus linia. Resultatul acesta ar fi fost obţinut cu 600 gr. dinamită. 2. 500 gr. galaţită burată, pusă lângă un stâlp de lemn de jum. metru grosime şi 3 metri înălţime, l'a rupt, aruncându-l la o distanţă de 7 metri şi făcênd în pămênt o gaură adâncă de 1 m., 700 gr. dinamită ar fi dat acelaşi resultat. 3. Două cartuşe de galaţită, de câte 200 gr. fie-care, puse lângă raliul unei linii ferate, l'a rupt, rupênd de asemenea şi traversele şi aruncând o parte din şină la o distanţă de 7 metri. 4. Un stîlp de lemn, cu aceleaşi dimensiuni ca cel de mai sus, a fost rupt, şi bucăţile lui aruncate în sus la o distanţă de 10 metri prin un cartuş de 100 grame galaţită, aşedat într'o scobitură făcută în el 5. Cartuşe de galaţită, puse în apă şi făcêndu-se după jumĕtate oră esperimente cu ele, au dat perfect aceleaşi resultate, ca şi când ar fi fost uscate.

Pe basa acestor esperimente reuşite, comisiunea a declarat galaţita superióră dinamitei, ori altor esplosive cunoscute până acum.

PARTEA LITERARĂ.

Rĕspândirea revelaţiunii întrĕ popórele păgâne.

De **Ioan Stanciu**, cleric.

(Urmare.)

In istoria evului vechiu nu vedem altceva de cât imperiu preste imperiu, cari relativ în timp scurt se nimicesc unul pe altul, lăsând în urma lor ruine, dar' pregătind totodată terenul pentru Mesia, a cărui necesitate se simţia tot mai tare şi întrĕ popórele păgâne, cari încă aşteptau un timp mai fericit.

Primul, cel mai vechiu şi cel mai vast imperiu despre care şi istoria ne póte da deslușiri, este cel assiric, în a cărui capitală, în Ninive, trimite Dzeu pe profetul Iona cu cuvintele: „Scólă-te, mergi la Ninive, cetatea cea mare şi strigă asupra ei, căci rĕutatea locuitorilor s'a suit înaintea mea" (Iona c. 1 v. 2). Iona merge şi profeţeşte, dar' aceste profeţii nu se realiséză, deóre-ce „bărbaţii din Ninive au credut lui Dzeu" aşa în cât chiar şi Mântuitoriul nostru se provócă la ei după atâta timp: „Bărbaţii din Ninive se vor scula la judecată cu némul acesta, şi 'l vor condamna, căci ei s'au pocăit la predicarea lui Iona" (Mat. c. 12 v. 41).

Dar' pentru un popor aşa de mare, cum a fost cel assiric, nu a fost de ajuns numai un profet. A trebuit, ca o parte mare din popor sĕ méргă în captivitatea assirică, pentru-ca astfel adevĕrurile revelate sĕ strălucéscă asupra întregului imperiu. Lupta gelósă dintrĕ Egipet şi Assiria a realisat acest scop, ducênd regele Assiriei, ca învingĕtor, din Iudeia, care era situată întrĕ cele două regate puternice, o mulţime de iudei în captivitate.

Cu acésta se începe lungul şir al captivităţilor poporului iudaic, pe de-o parte din pedépsă pentru necredinţa şi decădinţa sa morală, pe de altă parte pentru satisfacerea economiei divine, care e nepĕtrunsă de mintea omenéscă, căci se zice: „Oh! adânc al bogăţiei şi al înţelepciunei şi al ştiinţei lui Dzeu! cât sunt de nepĕtrunse judecăţile lui şi neurmărite căile lui" (Rom. c. 11 v. 33).

Şi lucru curios! Poporul iudaic în captivitate preamăreşte şi laudă pe Iehova în cântece, aplicarea lui spre idololatrie încétă. Inţelepciune nepĕtrunsă!..... Iudeii, ca sĕ devină earăşi credincioşi, sunt duşi în mijlocul popórelor necredincióse. Pentru-ca sĕ se lapede de idololatrie, sunt duşi în imperii idololatre! „Inturnaţi-vĕ la acela — zice Isaia la c. 31 v. 6—8 — de la care voi, fíi ai lui Israil, atâta v'aţi abătut, căci în ziua aceea, când fie-care va lăpăda idolii sei de argint şi idolii sei de aur, pe care mânile vóstre cele pĕcătóse vi-li-au făcut; atunci Assiria va cădé de sabie, nu de om".

Se împlineşte profeţia. Poporul în captivitate se lapădă de idolii sei şi în atingerea sa cu assirienii rĕspândeşte întrĕ acestia ideia despre un singur Dzeu adevĕrat şi speranţa în venirea unui mântuitoriu, despre care şi Isaia zice: „Iată fecióra este grea şi va naşte un fiu şi va chiăma numele lui Immanuil (Dumnezeu este cu noi)" (c. 7 v. 14).

Cade Ninive cu întreg imperiul assiric, precum au profeţit Isaia şi Nahum (Is. c. 10 v. 5, c. 31 v. 31 etc., Nahum c. 1 v. 7) şi pe ruinele ei se ridică regatul chaldeic cu capitala Babilon. Ninive şi Babilon! Iată Parisul şi Londra evului vechiu, în a căror captivitate a fost cea mai mare parte a poporului evreu, în frunte cu profeţii acelui timp. Acolo Iona, Tobie, Sofonie şi Nahum au împrăştiat adevĕrurile religióse-morale în mĕsură mai mare, ear' aici Ezechil, Daniil, Habacuc şi alţii. (Va urma).

ECONOMIE.

Circulaţiunea notelor de stat şi a bancnotelor în v. a. Terminul ultim pentru circulaţiunea şi schimbarea notelor de stat şi de bancă în v. a. este următoriul:

La cassieriile statului edarea şi schimbarea notelor de stat à fl. 5 şi fl. 50 v. a. a încetat cu 1 Septembre 1901. In circulaţiunea privată obligămêntul de a primí aceste note de stat ca mijloc de plată a încetat cu 28 Februarie 1903. Casieriile şi oficiile statului însĕ sunt obligate a primí notele à fl. 5 şi fl. 50 ca mijloc de plată până la 31 August 1903. Banca Austro-Ungară este obligată a schimba notele acestea fără nici o detragere, atât la filialele, cât şi la centralele sale, de la 1 Septembre 1903 până la 31 August 1907.

Bancnotele à fl. 10 v. a. se rĕscumpĕră la centralele Băncei Austro-Ungare până la 31 August 1903; la filiale obligămêntul acesta o încetat cu 28 Februarie 1903; de la 31 August a. c. până la 31 August 1909 Banca Austro-Ungară rĕscumpără bancnotele à fl. 10 v. a. numai pe lângă o petiţiune netimbrată, înaintată prin ori-care filială a sa.

Bancnotele à fi. 100 se rĕscumpĕră la centralele Băncei Austro-Ungare până la 31 Octobre 1904, la filiale până la 30 April 1904 şi pe lângă o petiţiune netimbrată până la 31 Octobre 1910.

Bancnotele à fl. 1000 le rĕscumpĕră centralele Băncei Austro-Ungare până la 31 Decembre 1904, filialele până la 10 Iunie 1904 şi pe lângă petiţiune netimbrată, până la 31 Decembre 1910.

La cassieriile statului bancnotele se primesc ca mijloc de plată încă trei luni preste terminele fixate, va sĕ zică se primesc: bancnotele à fl. 10 v. a. până la 30 Novembre 1903; bancnotele à fl. 100 v. a. până la 31 Ianuarie 1905 şi bancnotele à fl. 1000. v. a. până la 31 Martie 1905.

(„Revista Economică.")

Din public.*)

Mulţămită publică.

Institutul de credit şi economii „*Arieşana*" din Turda în adunarea sa generală din anul acesta a binevoit a vota şi administra la Preavenerabilul consistoriu un ajutoriu de 60 coróne în scopul de a se procura cărţi didactice pe séma şcólelor nóstre tractuale.

Procurându-se şi distribuindu-se acum cărţile, subscrisul oficiu — în numele şcólelor împărtăşite, îşi ţine de a sa datorinţă plăcută sĕ-şi esprime mulţămita pentru acest generos ajutoriu, implorând binecuvêntarea ceréscă asupra institutului „*Arieşana*" spre prosperarea şi înflorirea lui.

Turda, 10 Iunie v. 1903.

Oficiul protopresbiteral gr.-or.

Nr. 443/903. *Jovian Murĕşan*
protopresbiter.

---

frică. In urmă se băgară cu toţii într'o şirédă de paie, ear' vulpea îndată dete foc şiredei şi se făcù un foc de se urca flacăra până la ceriu, ear' bieţii smei sbierau de durere de-ţi era mai mare mila de ei. Sbierară ei ce sbierară şi de-odată cu focul se stinseră până la unul, făcêndu-se scrum. Şi cu ei s'a stins şi împĕrăţia lor.

Nu preste mult sosiră şi nuntaşii, şi intrând în palate, odată încremeniră de odórele şi scumpeturile ce vĕdură acolo. Nu este lucru în lumea acésta, ce sĕ nu se fi aflat acolo. Nuntaşii se mai minunară ce se mai minunară de ele, apoi întrebară slugile:

— „Ale cui sunt palatele acestea, mĕi?"

— „Ale lui Rogoz-vodă", rĕspunseră ei toţi ca dintr'un glas.

După ce se mai ospĕtară vre-o trei zile şi trei nopţi şi ací, ómenii miresei se 'ntórseră a casă şi povestiră craiului ce bine i-a nimerit fata. Ear' Rogoz-vodă se tot mira de unde şi cum i-a putut vení atâta noroc, când odată ia vulpe dacă ai de unde! Omul vulpe s'a făcut nevĕdut. El a fost însuşi măria sa norocul. Rogoz-vodă cu frumósa lui nevastă trăia în pace şi veselie, şi de n'or fi murit, şi astăzi se vor fi veselind.

(Audită de la *Cioban Ilie*, crisnic în *Bedeleu*).

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primeşte rĕspunderea.

Nr. 493 1903. [113] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de **învĕţători** de la şcólele nóstre confesionale gr. or. române din mai jos însemnatele comune în protopresbiteratul gr. or. Avrig se escrie concurs cu terminul până la **5/18 Iulie 1903.**

1. **Porumbacul-superior-rĕs.**, postul de învĕţătoriu cu salariu anual de 600 cor.; cuartir natural.

2. **Sărata,** postul nou înfiinţat de al doilea învĕţătoriu, cu salariu anual de 600 coróne, şi anume 300 cor. din ajutoriul de la stat, ear' 300 cor. din repartiţie, cuartir natural.

3. **Sebeşul-inferior**, postul de al treilea învĕţătoriu, cu salariu anual de 600 cor., cuartir şi 4 stêngini de lemne.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi sĕ 'şi aştérnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral gr. or. Avrig (posta Avrig, Felek, Szebenvármegye) până la terminul susindicat.

Avrig, 16 Iunie 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Avrig în conţelegere cu comitetele parochiale competente.

Ioan Cândea
protopresbiter.

Nr. 348 1903 [115] 1—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de **învĕţători,** în comunele mai jos numite, din protopresbiteratul Alba-Iulia, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Alba-Iulia-maieri**, postul de învĕţătoriu împreunat cu cantoratul, salariu 600 cor. solvite în rate lunare anticipative, cuartir şi lemne; ear' din cantorat 300 cor. Preferiţi vor fi concurenţii, cari posed cunoştinţele necesare, pentru conducerea corului bisericesc deja esistent.

2. **Bucerdea-vinósă,** cu salariu de 600 cor. din repartiţie, cuartir şi lemne.

3. **Cetea,** douĕ posturi, cu salariu à 600 cor. din repartiţie şi 300 cor. ajutor de la stat, cuartir şi lemne.

4. **Ciugud,** cu salariu de 600 coróne, din cari 400 cor. după arênda unui fênaţ, ear' restul din repartiţie, cuartir şi lemne.

5. **Limba,** cu salariu de 600 cor., din cari 444 cor. ajutor de la stat, ear' restul din repartiţie, cuartir şi lemne.

6. **Măgina,** cu salariu de 600 cor. solvit din lada bisericei, cuartir şi lemne.

7. **Meteş**, cu salariu de 600 cor., din cari 240 ajutoriu de la stat, ear' restul din repartiţie, cuartir şi lemne.

8. **Pâclişa,** cu salariu de 600 cor. din repartiţie, cuartir şi lemne.

9. **Tĕuţiu**, cu salariu de 600 cor. din repartiţie, cuartir şi lemne.

Cei aleşi la aceste posturi vor fi datori a conduce şcolarii, în Dumineci şi sĕrbători, la biserică avênd a cânta cu ei la s. liturgie.

Cererile instruite conform normelor se vor înainta subsemnatului oficiu în terminul susindicat.

Oficiul protopresbiteral gr. ort. Alba-Iulia, în conţelegere cu comitetele parochiale.

Alba-Iulia, 18 Iunie 1903.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

---

[114] 1—3

Publicaţiune.

In conformitate cu conclusul comitetetului parochial dto 15 Iunie a. c. se aduce prin acésta la cunoştinţa tuturor măiestrilor şi întreprindĕtorilor de biserici, că în scopul **reparării bisericei greco-orientale din Cincu-mare,** tractul protopresbiteral Agnita, se va ţiné **licitaţiune publică minuendă Dumineca în 12 Iulie st. n. a. c. la 2 ore p. m.**

Preţul strigărei conform planului şi preliminariului de spese aprobat de Preavener. Consistoriu archidiecesan nr. 3108 dto 17 April 1901 este de 1059 cor. 94 fil. din care se va depune ca vadiu 10%.

Condiţiunile şi planul de reparare se pot vedé la oficiul parochial gr. or.

Cincu-mare, în 15 Iunie 1903.

Pentru comitetul parochial:

Ioan Mihu presidentul comitet.
Emil Mandocea notariu.

Nr. 3588 1903 sz. [106] 3—3

Pályázat.

Poplaka községben nyugdíjaztatás folytán a **jegyzői állás** üresedésbe jött és annak választás utján való betöltése czéljából pályázat hirdettetik.

Pályázni kivánók felhivatnak, hogy kellően felszerelt kérvényeiket *f. évi július hó 15 ig* alólirottnál adják be.

Nagyszeben, 1903. évi június hó 25-én.

A járási főszolgabiró:
Fabritius.

Nr. 110/1903 [105] 3—3

Concurs.

Pe basa ordinului consistorial dto 4 Februarie 1903, nr. 1041 B., pentru ocuparea postului de **capelan** lângă neputinciosul paroch *Ioan Raita* din **Şona**, protopresbiteratul Făgăraşului, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în ziariul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumĕtate din tóte venitele parochiale fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a'şi aşterne suplicile lor instruite conform legilor în vigóre subscrisului oficiu protopresbiteral în terminul sus indicat.

Făgăraş, 10 Iunie 1903.

In conţelegere cu comitetul parochial

Iuliu Dan
protopresb.

Nr. 617 1903 [111] 2—3

Concurs

Pentru **ocuparea posturilor învĕţătoreşti** în comunele mai jos numite, din protopresbiteratul Turda, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Agârbiciu,** salariu 600 cor., solvibil în rate lunare anticipative, cuartir în edificiul şcólei, grădină şi lemne de foc.

2. **Banabic,** salariu 600 cor., cuartir în natură, grădină şi lemnele trebuinciόse pentru încălḍit.

3. **Botez,** salariu 600 cor., parte din repartiţie, din folosirea alor 25 jug. pămênt, din stole cantorale, şi parte din un ajutoriu ce se sperézá de la stat ori din fondul eparchial şcolariu; cuartir, grădină şi lemne de foc. Postul este împreunat cu cantoratul.

4. **Harastăş,** salariu 600 cor. din repartiţie, cuartir, grădină şi lemne de foc.

5. **Hidiş,** salariu 600 cor. de la popor, relut de cuartir şi competinţe pentru grădină şi lemne de foc.

6. **Muierĕu,** salariu 600 cor. din repartiţie, grădină, cuartir şi lemne pentru încălḍit. Alesul va provedé şi cantoratul.

7. **Sopor,** 600 cor. salariu, cuartir în natură, grădină şi competinţă pentru lemne de foc. Fiitoriul învĕţătoriu va fi şi cantor.

Cuincuenalele se socotesc la tóte posturile de la ziua întrării în post.

Reflectanţii vor avé sĕ ţină strană în Dumineci şi sĕrbători şi sunt invitaţi a se presenta în comuna respectivă spre a'şi arĕta desteritatea în cele rituale.

Cererile instruite în regulă sĕ se aştérnă în terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral, de la care se pot lua şi informaţiuni mai speciale.

Oficiul protopresbiteral Turda, în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Turda, 10 Iunie 1903.

Jovian Murĕşan
protopresbiter.

Nr. 394 1903. [104] 3—3

Concurs

Pentru întregirea postului de **paroch** în parochia vacantă **Poeniţa Tomi,** cu filiile **Fereşdi, Merişor** şi **Runcul-mic,** în protopresbiteratul Dobra, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a'şi aşterne cererile, instruite conform normelor în vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta alegĕtorilor în vre-o Duminecă sau sĕrbătore spre a cânta respective a celebra.

Dobra, 12 Iunie, 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Dobrei în conţelegere cu comitetul parochial.

Iosif Morariu
protopresbiter.

Nr. 348 1903. [108] 3—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de **învĕţători** din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Murĕş-Oşorheiului, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Iclandul-mare,** cu salariu de 400 cor. din repartiţie şi usufructul unui pămênt de 12 jug. computate în 200 cor., cuartir în edificiul şcólei şi grădină. Pămêntul va fi arat şi semănat din partea parochienilor, avênd învĕţătoriul a da semênţa. Intrĕ candidaţi se vor primí numai concurenţii, cari vor fi absolvat în vre-un institut pedagogic confesional gr.-oriental.

2. **Medeşfalĕu,** un post împreunat cu cantoratul, cu salariu de 600 cor., dintrĕ cari 300 cor. din cassa bisericei, 200 cor. de la popor, şi venitele cantorali computate în 100 cor., cuartir în edificiul şcólei şi grădină.

3. **Nasna,** cu salariu de 600 cor. din repartiţie, grădină şi relut de cuartir 20 cor.

4. **Petea-de-câmpie,** un post împreunat cu cantoratul, cu salariu de 360 cor., dintrĕ cari 172 cor. din lada bisericei, 188 cor. din repartiţie, şi usufructul la 12 jug., computate în 240 cor., cuartir în edificiul şcólei şi grădină. Ca cantor va primí învĕţătoriul pe lângă venitele de mai sus şi stola îndatinată. Intrĕ candidaţi vor fi puşi numai concurenţii din institutul nostru pedagogic.

Cuincuenalele se vor computa de la instituirea definitivă şi serviciul neîntrerupt în respectiva comună.

Cei ce vor fi instituiţi în posturile acestea sunt datori sĕ cânte în Dumineci şi sĕrbători la sfânta liturgie cu şcolarii.

Concurenţii au sĕ-şi aştérnă cererile instruite conform normelor din vigóre, în terminul sus indicat, subsemnatului oficiu protopresbiteral şi a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică spre a face cunoştinţă cu poporul şi spre a-şi arăta desteritatea în cântări.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Murĕş-Oşorheiului în conţelegere cu comitetele parochiale.

Nasna, 10/23 Iunie 1903.

Stefan Russu
adm. protopresb.

Nr. 412/1903 [103] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia **Ţapu,** tractul protopresbiteral al Mercurei, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“, pe basa înaltei resoluţiuni consistoriale dto 29 April a. c. nr. 4334 B.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate la cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat, despre cari concurenţii 'şi pot lua informaţiune de la comitetul parochial.

Doritorii de a ocupa postul numit îşi vor aşterne în terminul sus indicat petiţiunile concursuale la subsemnatul oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta înainte de alegere, în casa de rugăciuni, din loc, spre a cânta, respective a celebra şi a cuvênta.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Mercurea, în conţelegere cu comitetul parochial.

Mercurea, 19 Maiu 1903.

Avram S. Pecurariu
protopresb.

Frumosul roman
DUȘMĂNIE
de
Vasile E. Moldovan
costă **60 fileri.**
Librăria archidiecesană.

Cartea consilierului de medicină Dr. Müller, apărută deja în a 40-a ediţie, care tractézá despre

Conturbările în sistemul nervos şi secsual

precum şi despre vindecarea radicală a lor, se póte procura prin tóte librăriile.

Pentru 1 cor. 20 fileri în mărci postale o trimite franco **Curt Röber,** Braunschweig. [3] 25—38

Cruce sau stea duplă electro-magnetică
Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret**

vindecă şi învioréză pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani. [2] 22

Preţul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copíi şi femei de constituţie fórte slabă.

Espeditie din centru şi locul de vênḍare pentru ţêră şi străinătate e:
MÜLLER ALBERT, Budapesta, **V., strada Vadász 42/V colţul strada Kálmán.**

VINEȚÉLA
Mai bună la albituri!
— Sub scutul legilor. —
Vineţéla cea mai plăcută în spălătorii şi gospodării.
Eftină şi neîntrecută.
1 sticlă mică de 24 fil. ajunge la 10 spălături. — **1 sticlă mare** costă 1·60 cor., ½ sticlă 1 cor.
Se capĕtă pretutindenea!
Sĕ ne ferim de imitaţiuni!
Singurii producenţi:

URANOS

FRAŢII HOCHSINGER, fabrică chimică
BUDAPESTA
VI., str. Rozsa 85.
[116] 1—16

Redactor responsabil **Teodor V. Păcăţian.**

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 69 Sibiiu, Marți 24 Iunie (7 Iulie) 1903 *Anul LI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Revistă.

Sibiiu, 6 Iulie n.

Știrile cele mai noue venite de la Viena ne spun, că Maiestatea Sa monarchul încă nu s'a pronunțat asupra demisionării guvernului austriac. A rĕmas, ca astăzi, Luni, sĕ iee hotărîre definitivă, comunicând prim-ministrului *Körber* în scris dorința preaînaltă, care va fi aceea, că dl *Körber* sĕ rĕmână și mai departe în fruntea guvernului, din care va eși, probabil, numai dl *Rezek*, ministrul Cehilor.

Dacă însĕ pe calea acésta va fi resolvată ori nu crisa, e altă întrebare, pentru-că rădĕcinile rĕului sunt împlântate, cum se vede, cu mult mai adânc, de cât ca pacea sĕ pótă fi restabilită, fie în partea de dincolo, fie în cea de dincóce a monarchiei, prin resolvarea unei crise ministeriale.

Vedem cum merg trebile la noi. Noul guvern a venit la putere în urma perfectei înțelegeri la care a ajuns cu oposiția, și totuși mașineria parlamentară nu funcționéză, căci de o sĕptĕmână se face vorbă de prisos în dietă pe tema programului de muncă al guvernului, și cine știe câte sĕptĕmâni se va mai discuta tot pe tema acésta, dacă cumva prim-ministrul *Khuen-Hédervâry* nu va aduce astăzi de la Viena vre-un nou léc pentru vindecarea mâncărimei de vorbă, de care sunt stăpâniți vre-o câțiva gălăgioși representanți ai poporului, din dieta magiară.

Pentru-că dl prim-ministru *Hédervâry* a mers încă Sâmbătă séra la Viena, și eri, Duminecă, a fost primit în lungă audiență din partea regelui.

Negreșit, că mergerea la Viena a ministrului-president ungar și primirea sa în audiență din partea Regelui stă în legătură și cu crisa ministerială din partea cealaltă a monarchiei, dar' în prima linie ea a fost făcută pentru-ca Monarchul sĕ fie informat despre situația politică din Ungaria, care de la întrarea noului guvern în activitate nu s'a îmbunătățit, ci s'a agravat. Și cum noul guvern ungar a venit la putere cu misiunea și promisiunea de a face ordine în țéră, părerea prin cercurile politice e aceea, că dl *Hédervâry* a mers la Viena pentru a cere de la Regele învoirea, ca *parlamentul sĕ fie disolvat și sĕ fie compus de nou, în urma unor alegeri noue.* Despre apropiata disolvare a parlamentului se vorbia încă Sâmbătă prin culoarele dietei, ca despre un lucru deja positiv și sigur, și se spunea, că rescriptul preaînalt despre disolvare va fi cetit în dietă de astăzi într'o sĕptĕmână, Luni, sĕptĕmâna viitóre.

Cu crisa ministerială din cealaltă parte a monarchiei întru atâta stă în legătură mergerea primului nostru ministru la Viena, că demisionarea cabinetului austriac *Körber* a fost motivată cu temerea, că în Ungaria se vor face concesiuni naționale pe tema projectelor militare, ceea-ce ar avé de urmare ridicarea de asemenea pretensiuni și din partea naționalităților din Austria, pretensiuni pe cari guvernul austriac nu le-ar puté promite, pentru-că nu le-ar puté împliní Se vor lămurí deci lucrurile în Viena, și se va stabilí, că până unde póte merge guvernul ungar cu concesiunile și cu promisiunile, fără a pricinuí greutăți guvernului din Austria.

După cum ne spune *„Neue Freie Presse“*, dl *Körber* ar fi pus condițiuni pentru rĕmânerea sa la putere, anume: obligământul luat din partea ministrilor comuni (de esterne, rĕsboiu și finanțe), și din partea corónei de-opotrivă, că *Ungurilor nu li-se vor mai face și alte concesiuni, afară de cele făcute până acum.*

Prin faptul, că monarchul va poftí pe dl *Körber* prin autograf, care, cum se afirmă, va fi publicat astăzi în monitorul oficial, sĕ rămână și mai departe la postul seu, se va da dovadă, *că coróna i-a acceptat condițiunile*, și atunci posiția cabinetului *Körber* e de nou întărită pe multă vreme înainte, pe când în cas contrar, locul dlui *Körber* ar fi trebuit sĕ 'l iee altul, dar' atunci și temeliile dualismului ar fi fost sdruncinate, pentru-că ori-ce concesiune făcută Magiarilor pe tema armatei, nu era alta de cât lovitură dată dualismului. De aceea am zis, că rădĕcinile rĕului de care e bântuită monarchia sunt cu mult mai adânci, și au dreptate foile vieneze când zic, că crisa prin care trece monarchia nu e crisă ministerială, ci e crisa monarchiei întregi, e crisa sistemului de guvernare, crisa dualismului.

Tóte acestea ne arată, că ne aflăm în préjma unor zile fórte grele.

Despre „activitate“.

— Părerile altora. —

In București apare ziariul *„Vremea“*, care și-a propus sĕ se adreseze celor mai de frunte naționalisti din capitala regatului român, pentru a afla, care este părerea lor față cu mișcarea politică a Românilor din regatul ungar, inaugurată acum de curênd, prin candidarea și alegerea dlui *Dr. Aurel Vlad* de deputat pentru dieta magiară!?

Numitul ziariu a cerut până acuma părerea unui membru din comitetul Ligii culturale, — *originar de la noi* — (pare a fi dl *Aurel C. Popovici*), care i-a dat rĕspuns evasiv, din motivul, că are de gând sĕ vină a casă, și n'ar voí sĕ vină certat cu nimeni, nici cu *activistii*, nici cu *pasivistii*; și apoi a domnului profesor universitar *Emil Antonescu*, care și-a spus părerea personală fără nici o reservă și cu destulă cunoștință de causă.

Intrebat fiind din partea unui redactor de la numita fóie, că ce impresie a făcut asupra sa alegerea de deputat de la *Dobra*, și că ce părere are el despre așa numiții *activisti*, dl profesor a rĕspuns următórele:

„Pe mine personal, și pe toți cari ne ocupăm de chestiunea națională, alegerea d-*rului Aurel Vlad* nu póte de cât *sĕ ne bucure*. Acest eveniment este de o importanță netăgăduită. El este o *reînviere a mișcării naționale* în Ardél, este o îndrumare spre bine. Alegerea d-rului *Vlad* a pus în mișcare chiar pe Unguri, cari au rĕmas suprinși de eșirea Românilor pe terenul luptelor politice. De-și numai un singur deputat a fost ales, Ungurii par a fi destul de îngrijați și se întrébă, ce va fi mâne, când 15, 20 ori 30 de deputați români vor fi trimiși în parlament?“

Făcênd redactorul ziariului *„Vremea“* observarea, că dl profesor universitar *Antonescu* pare a fi activist cu deabinele, — acesta i-a rĕspuns:

„Da; căci *numai prin luptă se póte ajunge la resultat mulțămitor*. Viitoriul, fără sĕ mĕ înșel în prevederile mele, *este al activistilor*. Chiar majoritatea membrilor Ligii apróbă cu tot sufletul întrarea lor în luptă, și după cele ce am constatat și în călĕtoria mea din anul trecut în Transilvania, am căpĕtat convingerea, că *generația tinĕră inclină cu totul pentru activitate*. Evident, că în numĕr pasivistii pot fi mai numĕroși. (Nu prea! Red. *„T. R.“*) Dar' curentele, când se formézá, atrag după ele chiar pe cei mai îndĕrĕtnici. Ar fi fatal, dacă nu toți Românii vor isprăví prin a se înțelege și a lupta împreună, ca un singur om, când un singur ideal au toți. Activistii sunt mai puțini (Din contră! Red. *„T. R.“*), dar' au și elemente mai energice, mai vigurόse; și când ai ómeni hotărîți, e lesne sĕ 'ți faci aderenți.“

La a treia întrebare, de cuprinsul: „credeți că e oportună o manifestare energică a Românilor pe terenul luptelor politice?“, profesorul *Antonescu* a rĕspuns astfel:

„Nu numai că e oportună, dar' *e necesară*. Românii de preste munți au făcut o mare greșélă că nu au luptat și până acum. La 1867, ce e drept, cu încheierea dualismului întrĕ Ungaria și Austria, Românii au luat o atitudine hotărît ostilă Ungariei, nevoind sĕ o recunóscă, și în consecință s'au abținut de la ori-ce manifestare politică, hrănindu-se cu speranța, că mai curênd sau mai târziu Ungaria va sfîrșí prin a fi distrusă. Lucrurile însĕ nu s'au petrecut astfel, Ungurii nu numai că nu au fost distruși, dar' mai mult s'au întărit și încércă sĕ distrugă ei pe Români.

Pasivitatea *a fost deci o greșélă*. Pe Unguri nu 'i mai genéză pasivitatea Românilor. (Nu i-a genat din capul locului! Red. *„T. R.“*.) Lucréză ca și cum acestia n'ar esista, căci resistența pasivă nu le face nici o pedecă. Românii vĕd singuri că nu pot aștepta numai de la împrejurări sĕ le resolveze chestiunea“ ...

Domnul profesor *Antonescu* are mare încredere în isbânda desĕvêrșită a activistilor și în succesul luptelor lor electorale, cari vor scóte la lumină pe adevĕrații șefi ai poporului român de la noi, dat fiind, că împrejurările fac pe șefi, ear' nu ómenii singuri. Concede dl profesor, că se vor face multe și opintite încercări pentru a se înăbușí mișcarea Românilor, dar' în cele din urmă crede că totuși Românii au sĕ rĕmână învingĕtori.

Domnul profesor *Antonescu* și-a încheiat espunerea părerilor în chestia acésta cu declarațiunea, că față cu mișcările nóstre politice frații din regat au sĕ păstreze o atitudine de observație, neamestecându-se în luptele nóstre, pentru-că Românii din regatul ungar „sunt destui de numĕroși pentru a puté lupta singuri, fără sprijinul României“.

Fórte corect!

De la Asociațiune.

— *Ședința comitetului, ținută în 2 Iulie n.* —

1. Se statorește în mod definitv terminul pentru adunarea generală, și anume Duminecă și Luni, pe 9 și 10 August nou 1903, și se decide convocarea ei la Baia-mare

2. Dl president *Alexandru Mocsonyi*, anunțând că din considerațiuni sanitare nu va puté conduce în persónă ședințele proximei adunări generale, comitetul va designa în una din ședințele proxime persóna care sĕ conducă acele ședințe după-ce și vice-presidentul dl *Iosif St. Șuluț*, din causa bĕtrânețelor, nu se va puté supune unei călĕtorii până la Baia.

3. Rațiociniul pe anul espirat 1902, revidat de comitet și aflat în regulă, se promovéză la adunarea generală, spre darea absolutoriului. Asemenea și proiectul de budget pe 1904. Venitele la fondul general: 27.000 cor., spese 25.000 cor. Capitalisare 2000 cor. Venite totale ale fondurilor 44.000 cor.

4. Cancelistului *Romul Simu* se urcă remunerația la 1200 cor. anual; ear' a cassariului la 600 cor.

5. Delegatul comitetului *Andrei Cosma* raportéză, că fundațiunea *Nichita* este acum deplin transmisă pe numele Asociațiunii. Averea acestei fundațiuni s'a trimis aici, anume, *a*) efecte: 60 acțiuni de la *„Silvania“* în preț nominal de 6000 cor., dar' prețul lor real presintă cel puțin 140 cor. de acție. Afară de acestea mai sunt 8 acții de la *„Economul“*. 1 acție de la *„Someșana“*, 3 acții de la *„Albina“*, 13 acții de la *„Sĕlăgiana“*, 16 acții de la 3 bănci ungurești, 10 acții de la *„Bihoreana“*, 1 acție *Hebe*, 1 *Tipografia* și câteva losuri, tóte efectele în preț total nominal de 13.000 cor.; *b*) o casă în Șimleu valorată cu *17.000* cor.; în total 30.000 coróne, din care sumă subtrăgênd o datorie de 4000 cor., rĕmâne avere curată de *25.000* cor.

Scopul fundațiunii este ajutorarea bisericilor și a școlelor gr.-cat. române din comitatul Sĕlagiului.

Pe lângă aceste s'au mai trimis Asociațiunii 65 acții de la „Silvania“, ale căror interese în timp de 4 ani sĕ se dee fiului *Aurel Nichita*, a cărui ubicațiune însĕ de 3 ani este necunoscută. — Acésta parte se administréză ca deposit separat deocamdată.

6. La Baia-mare se vor distribuí poporului 800 esemplare din broșurile Asociațiunii și 200 esemplare din alte scrieri poporale, de Ioan *Popea*, de *Borgovan*, și *Pop Reteganul*.

7. La școla de fete a Asociațiunii sunt vacante: un post de profesor ordinar, ocupat până acum în mod provisor, și un post de profesóră pentru lucrul de mână.

8. Cassariului se dă concediu până în 15 August 1903.

Ședința comitetului, ținută în 3 Iulie n.

9. Cu conducerea ședințelor proximei adunări generale de la *Baia-mare* se însărcinéză dl *Parteniu Cosma*.

10. Se cetește raportul general despre activitatea din anul espirat. Asociațiunea are 1486 membri, mai puțin cu 94, fiind-că în anul acesta lista membrilor s'a încheiat mai curênd de cât în anul trecut. Averea administrată de Asociaț. este preste *580.000 cor.* Biblioteca are 4237 opuri în preste 5000 tomuri.

11. Se presentéză planul definitiv al casei de chirie, zidind spre strada Morii. Planul e făcut de architectul orașului J. *Schusnig*. Preliminariul este proiectat cu 115.000 cor. Planul se apróbă și se autoriséză presidiul a publica concurs pentru darea în întreprindere. Edificiul are sĕ fie total ter-

minat cu 1 Iulie 1904. Se statoresc condiţiunile de concurs, care se va publica cu termin de 15 zile. — Zidirea museului este încă pendentă.

12. Direcţiunea şcólei de fete raportézä că escursiunea făcută de elevele institutului la Braşov, Predeal, Buşteni, Azuga şi Sinaia a costat 710 cor., din cari abia minimalul de 110 cor. se va acoperí din fondul escursiunilor, întemeiat de mai nainte.

13. Se ceteşte raportul presentat de *Dr. Miron Cristea*, delegatul comitetului pentru a conduce examenele publice de la finea anului şcolar. Din raport reiasă, că a fost deplin satisfăcut de resultatele examenelor, căreia i-a dat espresiune şi în discursul seu de la încheerea festivă a anului şcolar, ce se aclude.

Presidiul Asociaţiuni dl Iosif S. Şuluţu esprimă mulţămită dlui delegat pentru priceperea şi bunăvoinţa cu care a condus examenele, pentru interesul ca om de specialitate, ce l'a dovedit în tóte cu acest prilej, şi în deosebi pentru corecta precisare şi indicare a spiritului şi direcţiunii, în care are sě înainteze şcóla nóstră, spre a se asigura un progres tot mai înfloritor şi a-şi îndeplini cu succes tot mai bun frumósa menire ce o are în sinul poporului român.

Descoperiri la ruinele Vavilonului.

In adevěr uimitóre sunt descoperirile archeologice-biblice făcute în timpul din urmă la Vavilon şi Ninive. Ele sunt de interes deosebit nu numai pentru învěţaţii specialisti, ci şi pentru toţi creştinii, şi dau de gândit chiar şi scepticilor. Rěmăşiţele aflate arată, că locuitorii vechi ai Vaviloniei cunoşteau şi unele din tradiţiunile biblice, se înţelege, că nu în curăţia lor, ci amestecate cu concepte politeistice. La acele tradiţiuni se numěră şi tradiţiunea vechiă a Vavilonenilor despre turnul vavilonic. Până pe la anul 1830 se credea că tradiţiunea vechiă a Vavilonenilor despre turnul amintit a fost esprimată în cel mai caracteristic mod prin învěţatul preot vavilonean Beroz, care a trăit scurt după luarea Vavilonului prin Alexandru cel mare (cam 300 în. de Chr.) In istoria familiei sale Beroz a indus unele tradiţiuni din timpul cel mai vechiu, cari nu se află în nici una din scrierile ajunse până în timpul nostru. Lucrarea lui Beroz însě s'a perdut — cum s'au perdut şi multe alte monumente ale anticităţii — păstrându-se din ea numai unele puţine escerpte în scrierile din epoca mai târzie.

Beroz istoriseşte, că ómenii întru îngâmfarea lor credêndu-se mai tari şi mai înţelepţi chiar de cât zeii, au început sě zidéscă un turn înalt până la ceriu. Fiind zidirea adusă până la o înălţime fórte însemnată, locuitorii cereşti în mănia lor au trimis un vênt puternic, care a nimicit turnul, ear' lucrătorilor li-au amestecat limbile. Despre modul acelei amestecări de limbi şi despre locul unde a fost zidit turnul, Beroz nu ne spune nimic, acésta însě evident numai din causa că contimporanii sěi cunoştéu tóte împrejurările privitóre la acésta. Istorisirea acésta îşi are isvorul numai în întêmplarea, descrisă în biblie, unde se vorbeşte de împrăştiarea popórelor în tóte părţile lumii. Tradiţiunea vechiă credea, că turnul amintit de Beroz a fost zidit în Borsippa, un suburbiu al Vavilonului, fiind templul celor „şepte lumini“, numit de arabii contimporani turnul lui Nimrod.

Suburbiul acesta se afla cam 16 chilometri depărtare de la Vavilon şi era cunoscut şi Grecilor. Herodot descrie turnul zicênd că a constat din opt terase largi, avênd deasupra un templu mare, pe care l'a distrus Xerxe întorcêndu-se din Grecia. O parte a acestui grandios templu a esistat încă 500 ani mai târziu, alta chiar pe timpul lui Alexandru cel mare. Acesta a cercat sě-l restaureze, însě vědênd că 10.000 de lucrători nu au fost în stare în 2 luni de zile sě delăture nici barem dărîmăturile, s'a lăsat de acest plan. Pe timpul lui Pliniu o parte a zidirii se numia templul lui Baal. In secolul XII. l'a descris Veniamin de Fedela, ear' la 1872 archeologul englez George Smith a aflat acolo câteva table cu inscripţii, din cari se vede, că Baal, tatăl zeilor, vătěmat prin pěcătoşitatea ziditorilor turnului, i-a pedepsit, ear' zidul ridicat preste zi, l'a distrus nóptea.

De o importanţă deosebită sunt inscripţiile de pe douě cilindre aflate în fundamentele turnului. Pe unul se află însemnate următórele: Templul celor şepte lumini ale pămêntului, turnul de la Borsippa, zidit până la înălţime de 42 coţi, de unul din regii de mai 'nainte, s'a distrus de mult, căci nu a fost destul grijit pentru scurgerea apei. Ploi şi furtuni au bătut cărămida, acoperemintele au crepat, cărămidi din temelie au fost spălate de vale. Marele zeu Merodach m'a provocat sě-l restaurez; eu n'am schimbat posiţia, nici păreţii din temelie. In luna norocului, într'o zi prielnică am îndreptat zidirea înnoind temeliile şi inscriind numele meu la marginea zidirii. Pentru-ca sě-l restaurez şi sě fac acoperemêntul am ridicat mâna mea şi am făcut turnul aşa cum a fost el în timpurile vechi.

Pe alţi cilindri se află însemnat, că Nabuchodonosor, fiiul lui Nabopalassar, binefăcětoriul templelor Sagella şi Zidda, a ridicat acel templu în onórea lui Nebo, care i-a lungit viéţa. Pe tóte cărămidile aflate în acel loc se află săpat numele lui Nabuchodonosor II.

O inscripţie interesantă se păstrézä şi de la regele Assiriei Assurdanapal II. (secol. 6—7 înainte de Christos). Acesta a poruncit, ca tablele bibliotecei babilonice ce se păstrau în templul lui Nebo, sě fie copiate pentru-ca tinerii assirieni spre a le studia sě nu fie necesitaţi a călětorí la Vavilon, espunêndu-se acolo influinţei străine. Tablele bibliotecei lui Assurdanapal au fost aflate în Ninive şi dacă ele în adevěr sunt o copie a celor din templul lui Nebo, ear' acesta identic cu turnul din Vavilon, atunci ne putem face ideiă şi despre biblioteca păstrată în turnul vavilonic.

Invěţaţii, în special cei din America, cred că dacă li-ar succede sě afle în turnul lui Nimrod tablele originale, ei ar căştiga astfeliu istoria despre facerea lumii şi despre potop scrisă de contimporani. In acest scop s'a constituit o comisiune specială, care a obţinut de la sultan permisiunea de a face desgropări şi a şi aflat mai multe inscripţii interesante. Depinde însě de la resltatul ulterior al săpăturilor deslegarea întrebării: dacă turnul de la Borsippa e în adevěr turnul vavilonic, despre carele scrie s. scriptură a Testamentului vechiu, ori nu?

(Din „Candela“ nr. 4, anul 1903.)

Masa studenţilor rom. din Braşov.

Zilele acestea a apărut în Braşov (în tipografia Ciurcu) a *cincia dare de sémă* despre „masa studenţilor“ de la şcólele medii gr. or. române din Braşov, publicată de directorul gimnasial Virgil Oniţiu. Din acésta „dare de sémă“, care face tot-odată şi istoricul mesei, aflăm că în anul şcolar 1902—1903 au beneficiat de favorurile mesei 32 elevi (cu 2 mai mulţi de cât în anul trecut, de-şi cheltuelile au fost mai mari cu o corónă pentru fie-care elev), special: 18 de la gimnasiu, 10 de la şcóla comercială şi 4 de la şcóla reală. In curs de cincí ani, de când e înfiinţată acésta instituţiune de binefacere, au beneficiat de favorurile ei 71 elevi, anume: 22 din comitatul Făgăraş, 17 din comitatul Braşov, 7 din comitatul Sibiiu, 7 din Caraş-Severin, 6 din Treiscaune, 3 din Alba-inferióră, 3 din com. Hunedóră, 2 din Torontal, 2 din Turda-Arieş, 1 din Têrnava-mare, 1 din Bihor. In scopul acoperirii cheltuelilor „masa“ dispune de următórele fonduri: *fondul general*, cu 17.775 cor. 27 fileri (starea de la 13 Iunie st. n.), *fondul Ioan şi Elena Săbădean*, cu 1100 lei şi 69 cor. 38 fileri, *fondul Valěriu Bologa*, cu 2500 Lei şi 360 cor. 45 fileri, *fondul Haralambie T. Stănescu*, cu 1552 cor. 79 fileri, *fondul Iordan Muntean*, cu 1086 cor. 99 fileri, *fondul Elena Andr. Popovici*, cu 1000 lei şi 18 cor. 97 fileri. Ca şi în anii anteriori, augmentarea fondului general s'a făcut prin dăruirile institutelor nóstre financiare şi ale altor binefăcětori particulari, dintrě cari amintim: Dr. Zosim Chirtop (Câmpeni) 100 coróne, reuniunea femeilor române din Braşov (ajutoriu anual) 200 coróne, Dr. N. Vecerdea (Braşov) 120 coróne, Sabina Preda n. Andreica şi soţul ei Dr. V. Preda (Câmpeni) 100 coróne, Dr. Dumitru Pop (Mediaş) 100 coróne, „fondul iubiţilor rěposaţi“ al bisericei din Braşov-Cetate 90 coróne, „Ardeléna“ (Orăştie) 100 coróne, „Doina“ (Câmpeni) 100 coróne, „*Albina*“ (Sibiiu) *400 coróne*, „Iulia“ (Alba-Iulia) 100 coróne, George T. Stănescu şi soţii (în amintirea rěposatului lor unchiu C. G. Ioanides) 100 coróne, colecta dnei *Elena Dr. I. Meţian* făcută în memoria rěposatului I. Perlea, *757 cor.* 60 fileri, — şi alte numěróse donaţiuni.

„Darea de sémă“ se închee cu următórele cuvinte de mulţămită:

Esprimăm tuturor amicilor şi spriginitorilor mesei studenţilor nostri cele mai călduróse mulţămite pentru interesul şi bunavoinţa ce au arătat faţă cu causa nóstră umanitară şi românéscă, şi 'i rugăm cu tot din-adinsul, ca sě ne păstreze valorosul lor interes şi nobila lor bunăvoinţă şi pentru viitoriu.

Fapta lor faptă bună a fost, ear' fapta bună Domnul o rěsplăteşte cu darurile îndurării sale.

Convocare.

In sensul §§-lor 33 şi 26 din statute membrii „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ se convócă în *adunare generală ordinară* la Baia-mare pe zilele 9 şi 10 August st. n. 1903.

Programul adunării este:

Şedinţa primă.

Dumineca în 9 August st. n. 1903 la orele 11 înainte de amiazi.

Ordinea de zi:

1. Deschiderea adunării generale.
2. Constatarea delegaţilor presenţi.
3. Raportul despre activitatea comitetului central în anul 1902.
4. Alegerea comisiunilor:
    a) pentru examinarea raportului general;
    b) pentru examinarea socotelilor pe anul 1902 şi a proiectului de budget pe anul 1904;
    c) pentru înscrierea de membri.
5. Propuneri eventuale.

La orele 5 după amiazi şedinţa festivă a secţiunilor ştientifice-literare.

Şedinţa a doua

Luni în 10 August st. n. 1903, la orele 10 înainte de amiazi.

Ordinea de zi:

1. Raportul comisiunilor.
2. Fixarea locului pentru proxima adunare generală.
3. Dispositiuni pentru verificarea proceselor verbale.
4. Inchiderea adunării generale.

Se observă, că eventualele propuneri au sě fie presentate în scris presidiului Asociaţiunii (în Sibiiu, strada Morii nr. 8) cu 8 zile înainte de adunarea generală.

Sibiiu, din şedinţa comitetului central al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“, ţinută la 3 Iulie 1903.

Iosif St. Şuluţu m. p. *vice-president.* *Dr. Ilie Beu* m. p. *secretariu II.*

Pentru iuristi absolvenţi.

Din cercuri oficióse militare primim spre publicare următoriul comunicat:

„Lucrările privitóre la reforma procedurei militare, — conform informaţiunilor luate — sunt deja terminate şi e de sperat, că proiectele referitóre ale guvernului vor fi în tómna anului curent presentate parlamentelor spre desbatere legislativă.

Reforma acésta va aduce cu sine o înmulţire însemnată a statului de auditori, ear' administraţia armatei — după cum reiasă din concursul escris în aclusa fóiei de ordinaţiune nr. 17 de la 25/4 1903 — a pus pentru anul viitor în vedere o însemnată înmulţire a ajutórelor normate pe an cu suma de 1600 coróne pentru a obţiné în corpul oficeresc a auditorilor o sucrescenţă corěspundětóre.

La praxa de auditoriat se admit astfel de oficeri, oficianţi militari, cadeţi sau cadeţi-aspiranţi în reservă, cari au teminat studiile iuridice şi pot produce atestatul despre depunerea examenului de stat iuridic.

Detaiurile mai de aprópe, privitóre la forma şi instruirea petiţiilor pentru admitere sunt cuprinse în statutele organice pentru auditoriat; acei petenţi, cari posed limba magiară, croată sau română, vor fi în deosebi luaţi în considerare la admitere.“

Sperăm, că tinerii nostri iuristi se vor folosí de acésta ocasiune şi în vederea şanselor favorabile împreunate cu acésta carieră, se vor grăbí sě între în numěr considerabil la auditoriat.

NOUTĂŢI

Personal. Preacuvioşia Sa, domnul protosincel şi director seminarial, *Dr. Eusebiu R. Roşca*, a plecat Sâmbătă la Viena, de unde va merge la o baie din străinătate, pentru a face cură.

*

Noul Ban al Croaţiei. Cum raportéză fóia oficială, M. Sa a numit Ban al Croaţiei pe contele Teodor *Pejacevich*. Noul Ban a depus jurămêntul alaltăieri (Sâmbătă).

*

Regele George — şi deputatul antisemit. Ziarele din Drezda raportéză, că deputatul *Gräfl*, unicul deputat al dietei saxone ales cu program antisemit, a doua zi după alegere a trimis regelui George al Saxoniei telegramă omagială, la care regele i-a telegrafat următoriul rěspuns: „Triumful dtale e triumful causei bune. Te felicit. *George*“.

*

De la comitat. Mercuri, 8 Iulie n. la orele 3 d. a. ţine comisiunea administrativă a comitatului Sibiiu şedinţă lunară, în sala mică a comitatului, şi tot atunci se vor întruní şi subcomisiunile ei diferite.

*

Cărţi didactice pentru seminarii. Sub titlul acesta „Biserica ortodoxă română“ (Bucureşti) scrie în fascicolul pe Maiu a. c. următórele: Dl Spiru *Haret*, ministrul cultelor şi instrucţiunii publice, a luat importanta dispoziţiune, ca sě elaboreze prin persóne competente manuale didactice religióse pentru seminariile nóstre. In scopul acesta a întocmit o comisiune compusă din profesori de la facultatea de teologie şi de la seminarii. Sf. Sinod, pentru cercetarea lucrărilor acestor domni profesori a întocmit la rêndul sěu o comisiune compusă din Preasfinţiţii episcopi *Atanasie* al Rîmnicului-Noul-Severin, *Gerasim* al Argeşului şi *Pimen* al Dunării-de-jos. Comisiunea acésta va censura manuscrisele din punct de vedere al conţinutului. Din punct de vedere al limbii însě vor fi censurate de profesorul M. Dragomirescu. Lucrările vor fi tipărite cu cheltuéla „Casei Şcólelor“ şi vor trebuí sě apară la 1 Septembre a. c.

*

Despre Papa Romei vin ştiri îngrijitóre. Sufere de insomnie şi de dese ameţeli. E temere, că catastrofa nu e departe.

*

„Szebenvármegye Hivatalos Lapja“. Joi (2 Iulie st. n.) a apărut sub titlul acesta primul numěr din *fóia oficială a comitatului Sibiiu*, redactat — fireşte! — numai în limba magiară. Are format 4⁰ mare, cu 6 pagine, cuprindênd dispositiuni cu privire la abonare, spedare şi usare de ea din partea abonaţilor, dispunêndu-se în acésta privinţă, ca notarii comunali şi cercuali sě comunice cuprinsul ei membrilor primăriilor şi representanţelor comunale, şi în cât ar fi de lipsă, sě li-l esplice; apoi dispositiunile ministeriale cu privire la repausul de Dumineca, un circulariu al vicecomitelui în causa precauţiunilor faţă cu pericolul incendiilor în timpul secerişului şi al cărării bucatelor şi nutreţului; o publicaţiune de concurs la douě locuri stipendiate în orfanotrofiul „archiduce Iosif“; concurs la postul de notariu comunal în Poplaca (publicat şi în ziariul nostru), şi altele. — Va apăré odată pe sěptěmână (Joia) şi costă 10 coróne pe an. Redactor responsabil e Victor Schieb, vicenotariu comitatens.

*

Hirotonirea episcopului Vasilie. De la Blaj se dă avis, că hirotonirea întru episcop a canonicului Dr. Vasilie Hossu, numit episcop al diecesei Lugojului, *nu se va face la 12 Iulie*, cum fusese anunţat.

*

Adunare învěţătorésců. Reuniunea învěţătorilor gr. cat. din Sătmar şi Ugocia, aparţinětori la diecesa Gherlei, îşi ţine adunarea generală anuală în 30 Iulie n. c. în comuna Turţui (comit. Ugocia).

*

Hymen. *Victoria Dumitreanu*, din Şard, şi *Victor Stanca*, ales paroch în Ampoiţa, tractul A.-Iulia, fidanţaţi.

*

Apel. Preotul Nicolae *Stoicovici* şi învěţătoriul Aurel *Vlăduţ*, din comuna *Mălăncrav* (protopresbiteratul Sighişóra), adreséză pe calea acésta rugare tuturor autorilor şi editorilor de cărţi româneşti, tuturor redacţiunilor şi administraţiunilor de gazete şi de reviste româneşti, cum şi tuturor iubitorilor şi sprijinitorilor de cultură românéscă, — sě binevoiască a trimite esemplare din opurile, ziarele şi revistele lor pe séma bibliotecei *şcolare* şi a celei *poporale* din comuna numită, adresându-le ori-căruia dintrě domnii numiţi. Comuna Mălăncrav e în comitatul Têrnava-mare, posta ultimă *Daneş*.

*

† Emil Cigărean. Cu profundă durere anunțăm tuturor rudenilor și cunoscuților, că iubitul nostru *Emil Cigărean*, student în drept a rĕposat în Domnul, în 3 Iulie n., diminéța la orele 9½, în etate de abia 23 ani, după îndelungate și dureróse suferințe, împărtășit fiind cu sfintele taine. Inmormêntarea s'a făcut Duminecă în 5 Iulie 1903 la orele 3 p. m. de la casa părintéscă în mormêntul familiar din Turda. Fie-i somnul lin și amintirea eternă. *Jalnica familie.*

*

Un „consilieriu intim“ — presbiter. In 29 Iunie st. n. s'a făcut în capela de curte din Viena o hirotonire cum rar sĕ i-se mai afle părechiă, — hirotonirea întru presbiter a unui conte și *consilieriu intim al M. Sale.* Noul presbiter e contele Edward Gaston *Pettenegg*, consilieriu intim al M. Sale și *membru al legiunii cavalerilor teutoni*, o distincțe și acésta, la care nu fie-cine póte ajunge. Actul hirotonirii s'a oficiat prin episcopul Dr. Laurențiu *Mayer*, duhovnicul curții împĕrătești, care în 25 Iunie a hirotesit pe distinsul candidat la preoție întru hypodiacon, în 28 Iunie l'a hirotonit întru diacon, ear' în 29 Iunie întru presbiter.

*

Petrecere de vară în Porcești. Pompierii din Porcești (gara Turnu-Roșu) arangiază Duminecă *(12 Iulie st. n.)* petrecere de vară în pădurea „Intrĕ plopi“. Inceputul la 2½ ore p. m. Intrarea: de persónă 1 corónă, de familie 2 cor. 50 fileri. Venitul e destinat: o parte în favorul fondului pompierilor, altă parte pentru biblioteca școlei. Ofertele se vor cuita pe cale publică. Óspeții cu familie vor avé sĕ se provadă cu viptualii de acasă; beuturi însĕ stau la disposiție. *Invitări speciale nu se fac.*

*

Etate frumósă. Sĕptĕmâna trecută a rĕposat în Nagy-Megyer (Ungaria) fostul comerciant Tauber Lázár, născut în 1799. Cel mai în etate fiu al rĕposatului e de 77 ani, cel mai tiner de *14*. Au rĕmas de el 106 nepoți, 39 strănepoți și 13 re-strănepoți

*

Românul american. Un librariu din Brăila (România) îngrozit de numĕrul cel mare al datornicilor sei rĕi de plată a recurs la o ideiă ingeniósă, cu totul americană. Intr'un galantariu *negru* special, espus la vederea publicului, a pus fotografiile datornicilor, împreună cu suma ce o datoréză, în loc de — biografie. In chipul acesta, cine numai a putut, s'a grăbit sĕ-și plătéscă datoria, pentru a fi luat din galantariul *negru*. Curat americanism — român!

Un proces de presă.

— Lămuriri. —

Brad, în 1 Iulie 1903.

Onorată Redacțiune! In numĕrul 131 al „*Gazetei Transilvaniei*“ a apărut la „știrile zilei“ o notă în care se zice, că: eu am publicat în „Tribuna“ din Sibiiu un articol, în care am atacat pe profesorul de la gimnasiul din Brad *Stefan Albu*, spunĕnd despre dînsul că ar fi amfibiu fără conștiință națională și om de nimica. Albu m'a dat în judecată pentru calumnie și insultă prin presă. Procesul s'a judecat la 25 Iunie la tribunalul din Sibiiu, și eu am fost condamnat, etc.

Am arătat starea lucrului prin o corespondență trimisă direct la „*Gazeta Transilvaniei*“, care sper că se va publica.

Ca fiu al bisericei și școlei, căreia servesc de 28 ani, și mai vêrtos, că din inteligința sibiiană au fost presenți la pertractare mai mulți inși, cari cunosc afacerea, mĕ vĕd îndemnat a vĕ ruga sĕ publicați în „*Telegraful Român*“ următórea

Informațiune:

Nici-când n'am publicat în „*Tribuna*“ vre-un articol despre prof. *Stefan Albu*, în care sĕ-l numesc „amfibiu fără conștiință națională și om de nimica“!

Da! am scris la „*Tribuna*“ la începutul lui Iulie 1902 un articol pe basa unei corespondențe apărute sub titlul: „Brádi levél“ în nr. 50 al ziariului „*Hunyadvármegye*“, în care erau denunțate școlele elementare, că: „trimit prunci la gimnasiul din Brad, cari nu știu nimic ungurește“, că dl Albu: „a fost profesor când nici un cuvênt nu se propunea în limba magiară la gimnasiu, și că de pe catedră se propagau idei dușmane“, și în fine că: „spiritul național magiar cuprinde teren: *încet dar' sigur*; ear' despre familia dlui Albu „Hunyadvármegye“ zicea că: „copilele și acasă vorbesc totdeuna ungurește“, etc.

Articolul scris de mine și trimis la „*Tribuna*“, în care n'a fost nici o vorbă vătĕmătóre pentru Albu, **nu s'a publicat nici-când,** — de-și l'am urgat. Acesta e adevĕrul.

S'a aflat însĕ un „laș“ care sub signatura „*e*“ binecunoscută, a scris în nr. 122 al „Tribunei“ un articol sub titlul: „*Reptilii murdare*“. Din acest articol profesorul Albu a încriminat pasagele: „*reptilii murdare, ómeni josnici, lipsiți de ori-ce simț ..... cari în mod josnic au ofensat limba română .... apoi atari ómeni nu merită cruțare, trebue infierați, pentru-că merită disprețul românimei*“.

La judele de instrucțiune culegĕtorul-tipograf-redactor G. Mohan a spus, că: „eu sunt autorul articolului încriminat, ceea-ce e un *neadevĕr*. Atâta a fost de ajuns ca prof. Albu prin advocatul seu Dr. Keleti J. din Oradea-mare se ridice acusă contra mea, și apoi pe Silvestru Moldovan și I. E. Prodan sĕ-i chieme ca martori. Și ce au fasionat acesti redactori?

Silvestru Moldovan spune că: „*N'a cetit articolul trimis de mine și nu știe dacă acela s'a publicat ori altul modificat* în nr. 122 al „Tribunei“ sub titlul: „*reptilii murdare*“.

Ioan E. Prodan spune că: „*A cetit articolul trimis de mine, dar' nu știe dacă acela s'a publicat în original ori modificat*“.

Ambii martori spun că: „*nu-și aduc aminte sĕ fi fost în original cuvêntul: „Reptilii“*.

Ambii spun că: „*la „Tribuna“ e us ca articolii externi sĕ-i însemneze cu „e“ și cum-că sub acésta signatură „e“ n'a scris nime din redacțiune.*

Ambii au depus jurĕmênt pe ce au fasionat — de-și advocatul meu a protestat contra admiterei la jurĕmênt — făcĕnd cas de nulitate. *G. Mohan nu s'a presentat la pertractare.* — Era bine sĕ vină!

Martorii Dr. Pavel Oprișa și *Maria Cristea* spun că: „Silvestru Moldovan prin Novembre 1902 le-a spus, că a venit articolul de la Ioan German, și cum-că a conținut cuvinte vătĕmătóre“. Atât și nimic mai mult. Sĕ nu uităm, că dl Silv. Moldovan a fasionat, că: „*N'a cetit articolul lui I. German*“ și totuși a spus lucruri, ce nu cetise. Secret redacțional!

Martorul *Teodor V. Păcățian*, redactor la „*Telegraful Român*“ fasionéză că: „N'a fost us la „*Tribuna*“ sĕ se însemne articolii externi cu „e“ și cum-că în public se vorbește, că: sub signatura „e“ a scris *Ioan Em. Prodan*, redactor la „*Tribuna*“.

Și cari sunt dovedile mele de nevinovăție?

In nr. 137 al „*Tribunei*“ din 1902 venerabilii redactori publică următórele:

„Sub titlul „Reptilii murdare“ *ne am ocupat* în primul nr. 122 al „Tribunei“ de persóna dl prof. gimn. din Brad, Stef. Albu. Când *am făcut'o* acésta am cedat unei juste revolte sufletești, de cari am fost cuprinși, *cetind* în numĕrul 50 al reptiliei „Hunyadvármegye“, elegiósa corespondență „Brádi levél“.

Noi ne-am împlinit datorința, ce o avem față de neamul nostru arĕtând lumii românești, nu pe un domn profesor Stef. Albu, ci pe ori-cine, care lucră în detrimentul causei nóstre. *La acésta nu ni-au trebuit nici informațiuni de la presupușii nostri corespondenți*, rĕuvoitori de ai dsale, pe cari dnul profesor îi stigmatiséză de duhuri infernale, diavolice“. — —

Redactorii *Moldovan-Prodan* se lapădă de productul lor propriu și spun că: nu știu cine a scris acel articol, ei nu l'au scris. — Nu cumva German din Brad vi-a trimis „Tribuna“ tipărită gata, onorabililor?

La acte se află o declarațiune scrisă în companie de *Silv. Moldovan* și *Prodan*, în care dînșii declară că: „au scris pe basa unor informațiuni primite de la I. German, și cum că au fost rĕu informați“. Declarația o recunosc și totuși jură pe sfântul sóre, că nu ei au scris articolul „*Reptilii murdare*“. — Vedi așa! In nr. 137 al „*Tribunei*“ tipărit spun, că nici de *informațiuni nu au avut trebuință* cetind acea „brádi levél“, ear' în declarație zic că: au fost rĕu informați, și totuși se lapădă de articolul lor.

La 24 Novembre 1902, când procesul era în curgere, *manuscrisul meu și ursoriul 'l au la mână*, și nici Mohan, nici Moldovan, nici Prodan nu-l predau judelui investigătoriu, ci-l ascund; ear' acum la pertractare spun că manuscriptul meu l'au perdut precum și ursoriul!

Așa se redacta „*Tribuna*“.

Nu pot retăcé două scene de la pertractare.

Substitutul advocatului Dr. *Keleti J. din Oradea-mare*, ce pórtă numele de Dr. *Iustin Ardelean*, — candidat de advocat, încă la începutul pertractării a cerut de la presidiul tribunalului sĕ nu fie aplicat ca tălmaciu Dr. *Vasile Dan*, advocat, fiind-că eu știu limba magiară. Cererei nu i-s'a satisfăcut.

In decursul pledoariei sale dl candidat n'a încetat un moment a scóte în relief *simțul patriotic* al clientului sĕu, ear' despre mine a afirmat câte verdi-uscate, ce nu stăteau în nici o legătură cu procesul. Vedi Dómne eu sunt bun sĕ fac numai certe întrĕ Români și Magiari. —

Sub astfel de împrejurări am fost judecat. Am apelat însĕ sentința și cred că adevĕrul va triumfa. Până atunci mĕ mângăiu, căci știu că sunt nevinovat.

Ioan German
înv.-catechet.

Cărți și reviste.

Anuarul institutului pedagogic-teologic archidiecesan pe anul școlar 1902—1903, publicat de directorul Dr. Eusebiu R. Roșca, are următoriul sumariu: Dr. Daniil P. Barcianu, biografie scrisă de Dr. Petru Șpan, și date școlare. Conform acestora institutul a avut în anul școlar espirat 124 elevi în secțiunea teologică (48 în cursul prim, 45 în cursul II. și 31 în cursul III.) și 144 în secțiunea pedagogică, (52 în cursul prim, 43 în c. II. și 49 în c. III.). Dintrĕ acestia au părăsit institutul în decursul anului 2 din secțiunea teologică și 3 din secțiunea pedagogică. După posiția socială a părinților au fost: 57 fii de preoți (38 în secțiunea teologică, și 19 în s. pedagogică), 29 fii de învĕțători (11 în secțiunea teologică, și 18 în s. pedagogică), 8 fii de notari cercuali (3 în s. teologică, 5 în s. pedagogică), 2 fii de amploiați (în s. pedagogică), 6 fii de meseriași (4 în s. teologică, 2 în s. pedagogică), 5 fii de comercianți (3 în s. teologică, 2 în s. ped.), 158 fii de economi (65 în s. teologică, 93 în s. ped.). După protopresbiterate, au fost: 3 din tractul Abrud, 13 din tractul Agnita, 13 Alba-Iulia, 16 Avrig, 3 Bistrița, 16 Bran, 17 Brașov, 3 Câmpeni, 9 Cetatea-de-pétră, 5 Cluj, 4 Cohalm, 4 Dej, 4 Dobra, 26 Făgăraș, 6 Hațeg, 3 Hunedóra, 4 Ilia, 7 Lupșa. 7 Mediaș, 8 Mercurea, 2 Murĕș-Oșorheiu, 16 Orăștie, 6 Reghin, 9 Sebeș, 9 Sĕliște, 9 Sibiiu, 7 Sighișóșa, 4 Solnoc, 1 Têrnava, 7 Treiscaune, 2 Turda, 10 Unguraș, 10 Zarand. Din tractul Deva nu a fost nici unul. Stipendiați au fost 24 din secțiunea teologică și 35 din secțiunea pedagogică.

*

„Școla și familia“, fóie pedagogică-literară, redactată în *Brașov*, de învĕțătoriul Ioan *Dariu*, a apărut dto 31 Maiu st. v. (nrii. 7—8) cu următoriul sumariu: Școla pedagogică herbartiană (Din principiile lui Herbart și III. Școla herbartiană) de I. Dariu. Importanța și direcția practică a geografiei în școla poporală, de Romul Frateș. Treptele formale și adevĕrata lor origine, de George Maican. O mamă nepricepută, de Cornelia. Leagănul, poesie de N. Beldiceanu. Din icóna școlei române la finea vécului al XIX. Domețiu Dogariu (cu portret) și Candid Mușlea. II. de I. Dariu. Invĕțătoriul la Arabi „*“. Schiță monografică a școlelor române din Brad, de Ioan German. Saul devine rege. (Lecțiune practică), de Radu Prișcu. Psichologia pedagogică. (După Psicologia de Dr. K. Hellmann și Dr. M. Jan), de N. Oancea sen. Georgiță de la Smârdan, (Schiță pedagogică), de Ioan Crișianu, apoi știri școlare, literare, și feliurimi.

„Școla și familia“ apare la 1 și 15 a lunii și costă 6 coróne pe an. Redactor și editor: I. *Dariu*; administrator: Nicolae Oancea, învĕțătoriu în Brașov.

*

Anuarul școlei de fete a Asociațiunii pe anul școlar 1902—1903 publicat de Dr. Vasilie Bologa, are următoriul sumariu: „Câteva probleme ale școlei românești de la noi (note și observațiuni)“, de Ioan Borcea; discursuri de la încheierea anului școlar 1901—1902; date statistice școlare și avis cu privire la inscrierile pe anul școlar următoriu. Conform datelor publicate în acest anuar, în anul școlar acum espirat școla a fost cercetată de 107 eleve, dintrĕ cari 65 au fost interniste, ear' 42 esterniste, după religiune au fost: 88 gr. orientale și 19 gr. catolice; dintrĕ interniste 54 gr. orientale și 11 gr. catolice. Pe lângă acestea au mai avut cuartirul și provisiunea în internat și 5 eleve ale școlei elementare susținută de reuniunea femeilor române din Sibiiu, gr. or. tóte cinci.

*

„Biserica ortodoxă română, revista periodică eclesiastică a Sântului Sinod al bisericei autocefale ortodoxe române“, a apărut dto Maiu (fascicolul II, anul de esistință al 27-lea) cu următoriul sumariu: Epistole irenice (epistola Sântului Sinod al bisericei ortodoxe a Greciei către metropolitul-primat al României, despre alegerea noului metropolit al Athenei, și rĕspunsul metropolitului-primat la acésta scrisóre); Bibliografia grécă, de C. Erbiceanu (prefață la lucrarea publicată sub acest titlu în fascicolii anteriori); Biblia românéscă de la 1688, de preotul Al. Petrescu din Craiova; Disciplina arcană, de M. P. (continuare din fasc. 1 al anului de esistință XXVII); Material pentru literatura bisericéscă și națională (Bucóvna), de C. E. (Erbiceanu); Episcopiile de Roman și Huși și mănăstirile Moldovei, de Andreiu Volf, dare de sémă de D. (continuare din fasc. 1); In contra jurĕmêntului cu blăstăm și a jurĕmêntului cu strîmbătate (predică), de M. M.; Scrisórea patriarchului ecumenic din Constantinopol către metropolitul-primat al României în causa unității de credință a ortodoxilor, în causa raporturilor bisericelor ortodoxe față cu biserica papistașă și cea protestantă, în causa reformării călindarului, și rĕspunsul St. Sinod al bisericei autocefale ortodoxe a României; Câteva notițe privitóre la Tudor Vladimirescu, de C. E., și diferite știri și comunicări de interes bisericesc.

„*Bis. ort. rom.*“ apare în fascicoli lunari în București (tipografia cărților bisericești) și costă 10 lei pe an. President al comitetului de redactare e archiereul Calistrat Bêrlădeanul.

Din public.*)

Multămită publică.

Intr'un scurt timp, de la sfintele Paști din acest an și până de present, biserica nóstră română gr.-ort. din Șarpotoc, tractul protopresbiteral Sighișóra, a avut norocirea a primí ca donațiuni frumóse odórĕ și vase bisericești pentru serviciul divin, în preț de 474 cor.

Așa au donat pe rînd următorii creștini:

1. *Ioan Duma* din Șarpotoc, mineele pentru cele 12 luni, frumos și fórte durabil legate în piele roșie, în preț de 170 cor.

2. *Ioan Cătană*, *Ioan Șoneriu* și *Teodor Oprea*, un rînd complet de vestminte preoțești, deschise, dimpreună cu tóte procovețele, în preț de 100 cor.

3. *Ioan Sêrb* din Ferihaz a dăruit un rînd complet de odórĕ preoțești negre, pentru înmormêntări, în preț de 80 coróne.

4. *Mihail Ștaer* și *Nicolae Demian* din Sighișóra au dăruit potirul dimpreună cu tóte pentru sĕvêrșirea sfintei cuminecături, de argint de china, suflate cu aur, în preț de 64 cor.

5. *Nicolae Pintea* din Ferihaz a dăruit un prapor de postav roșu deschis, fórte durabil, în preț de 24 cor., asemenea *Ioan Tilicea* din Daneș a dăruit bisericei nóstre tot un asemenea prapor în aceeași calitate, însĕ de colóre vênĕtă, în preț de 26 cor.

6. Au mai dăruit *Nicolae Demian*, însĕ prin soția sa *Elena*, o căldărușe pentru apa sfințită, gravată de două părți cu inițialele vechi Is. Cr. (IC. XS.) fórte potrivită spre acest scop sfânt, în preț de 6 cor.

7. Apoi, în fine *Ioan Tilicea* din Daneș a donat o măsae de uleu pe proscomidier în altariu, în preț de 4 cor.

Subscrisul paroch, în numele întregului popor credincios al acestei biserici, precum și în numele comitetului nostru parochial din Șarpotoc, vin prin acésta a aduce acestor familii mulțămită pentru aceste jertfe frumóse, aduse pe altariul Domnului, și rugăm pe bunul Dzeu, sĕ le rĕsplătéscă acéstă faptă însutit.

Șarpotoc, la 1 Iunie 1903.

Moise Flitter
paroch gr. ort. român.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacția nu primește rĕspunderea.

Se caută spre cumpĕrare următórele foi românești:

1. *„Telegraful Român“, Sibiiu, anul:*
1853 nrii 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 13, 14, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 33, 34, 35—54, 57, 58, 60, 61, 62, 63, 64, 66—71, 101,
1854 nrii 3, 8, 9, 10, 12, 27, 40, 44, 66, 70, 78, 90,
1855 nrii 1, 2, 3, 10, 14, 15, 16, 23—53, 94,
1856 nrii 3, 28, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 55, 58, 60, 66, 67, 72, 73, 74, 75, 77, 87, 88, 90, 91, 94, 102,
1857 nrii 6, 9, 14, 17, 34, 35, 41, 62, 65, 70, 72, 76, 77, 87,
1858 nrii 2, 4, 7, 11, 12,
1859 nrii 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 18, 23, 24, 36, 41,
1860 nrii 25, 28, 42, 43, 51,
1861 nrii 2, 3, 18, 22, 33, 39, 40, 45,
1862 nrii 66, 68, 72, 90, 92, 97,
1863 nrii 16, 18, 22, 23, 24, 32, 37, 39, 40, 42, 43, 45, 84, 85, 86, 96,
1864 nrii 36, 50, 70, 71, 73,
1866 nrii 1, 14, 20, 29, 35, 41, 42, 43, 52, 64, 68, 69, 96,
1867 nrii 21, 46, 52, 54—72, 74—80, 82—89, 91—101, 103, 104,
1868 nrii 1—51, 58, 59, 60, 65, 84, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104,
1869 nrii 1—80,
1870 nrii 30, 57, 97,
1871 nrii 10, 12, 19, 20, 36, 39, 40, 42, 62, 85,
1873 nrii 4, 14—21, 23—101,
1874 nrii 6, 8, 11, 12, 17—22, 24—30, 50, 52, 76, 79—81, 85—88, 91, 96—99, 101, 103, 104,
875 nrii 1, 16, 22, 47, 49, 50, 51, 52, 57,
1 58, 65, 70, 103,
1876 nrii 32, 74—fine,
1877 nrii 1, 38, 48, 52, 53, 59—69, 73, 81, 85, 86, 87, 92,
1878 nrii 26, 66, 67, 69, 75, 138, 139,
1879 nrii 1, 2, 4, 5, 6, 29, 86—fine,
1880 nrii 110, 141, 144,
1881 nrii 5, 85, 91, 120, 121, 136,
1882 nrii 2, 5, 6, 7, 85, 95,
1883 nrii 11, 39, 90, 107—123, 125, 126, 150, 151, 152,
1884 nrii 17, 18, 66, 72, 89, 116, 124, 134, 139,
1885 nrii 3, 14, 81, 90, 92, 117—fine,
1886 nrii 48, 136,
1887 62, 74,
1888 nrul 100,
1889 nrii 27, 50, 97, 107,
1891 nrul 112,
1896 nrii 17, 20, 21, 22,
1898 nrul 31.

2. *„Albina“, Viena, V. Babeșiu, anul:*
1866 nrii 30, 38,
1867 nrii 1, 6, 17, 19, 21, 22, 79, 84,
1868 nrii 5, 6, 7, 25, 29, 48, 65, 71, 129, 131,
1869 nrii 50, 58, 68,
1870 nrii 1, 3, 14, 59, 65, 88, 91, 92, 97, 109, 113,
1871 nrul 59,
1873 nrul 101,
1874 nrii 71, 87, 88, 91, 93,
1875 nrii 1, 2, 5, 24, 29, 30, 34, 44, 48, 67, 78, 80, 81.

3. *„Concordia“, Budapesta, anul:*
1861 nrii 1, 2, 6, 8, 9, 10, 12, 14, 16, 17, 22, 30, 33, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44,
1863 nrii 2—6, 92—104,
1864 nrii 102—105.

4. *„Federațiunea“, Budapesta, anul:*
1868 nrii 113, 125, 126, 130, 135, 185,
1869 nrii 1, 6, 8—29, 51, 62, 67, 70, 144,
1870 nrii 1, 6, 36—45, 47—57, 61, 65, 68, 69—73, 77, 79, 80, 86, 89, 99, 100, 101, 102, 109, 115, 118, 120, 134,
1871 nrii 2, 105, 113, 130, 131,
1872 nrii 6, 22, 23, 112,
1873 nrul 79,
1874 nrii 55, 56, 73, 80, 89,
1875 nrii 4, 6, 7, 8, 14, 53, 62, 63, 66.

„Telegraful“ de la anul 1867—1898 cu 5 cr. numĕrul, tóte celelalte cu 10 cr. nrul.

Cine are aceste foi și dorește a le vinde sĕ se adreseze dlui Cornel Nicolescu în Kécsa, Torontalmegye, per Zsombolia, căruia lipsindu-i le plătește destul de bine.

Publicațiune.

In conformitate cu conclusul comitetului parochial dto 15 Iunie a. c. se aduce prin acésta la cunoștința tuturor măiestrilor și întreprindĕtorilor de biserici, că în scopul **reparării bisericei greco-orientale din Cincu-mare**, tractul protopresbiteral Agnita, se va ține **licitațiune publica minuenda Duminecă în 12 Iulie st. n. a. c. la 2 ore p. m.** [114] 2—3

Prețul strigărei conform planului și preliminariului de spese aprobat de Preavener. Consistoriu archidiecesan nr. 3108 dto 17 April 1901 este de 1059 cor. 94 fil. din care se va depune ca vadiu 10%.

Condițiunile și planul de reparare se pot vedé la oficiul parochial gr. or.

Cincu-mare, în 15 Iunie 1903.

Pentru comitetul parochial:

Ioan Mihu
presidentul comitet.

Emil Mandocea
notariu.

Nr. 500—1903. [120] 1—0

Publicare de licitațiune.

Pentru a se da **în întreprindere clădirea casei de chirie,** ce Asociațiunea dorește a zidí în Sibiiu, Strada-Morii nr. 6, se va ține în biroul subscrisului comitet o *pertractare de oferte*, anume *Luni în 20 Iulie a. c. la orele 10 înainte de amiazi.*

Ofertele timbrate și sigilate, provĕdute cu un vadiu de K 5,800·— corĕspundĕtor sumei preliminate de K 115,060.38, sunt a se înainta subscrisului comitet până la terminul amintit. Planul și condițiunile se pot vedé în fie-care zi în biroul Asociațiunii la orele 10—12 a. m. și 4—6 p. m.

Sibiiu, în 4 Iulie 1903.

Pentru comitetul central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“:

Ios. St. Șuluțu
vice-president.

Dr. Beu
secretariu.

Nr. 756 1903. [119] 1—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de **învĕțători** din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Agnita, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Nocrichiu** (Ujegyház), un post, cu salariu de 600 cor., cuartir și grădină.
2. **Alțina,** două posturi, fie care cu salariu de 600 cor., cuartir și în locul grădinei lemnele necesare de foc.
3. **Marpod,** un post, cu salariu de 600 cor., cuartir și grădină în natură.
4. **Săsăuș,** un post, cu salariu de 600 coróne, cuartir și grădină.
5. **Bruiu,** un post, cu salariu de 600 coróne, cuartir și grădină în natură.
6. **Verd,** un post, cu salariu de 600 cor., cuartir și în locul grădinei lemnele de foc.

Reflectanții la aceste posturi sunt datori a conduce cântările liturgice cu elevii, cum și a ține strană la utrenie în tóte Duminecile și sĕrbătorile, din care motiv sunt datori a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică spre a'și arăta desteritatea în cântări și tipic, ear' concursele instruite conform prescrierei au a se înainta în terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

In fine se observă că la tóte posturile acestea afară de Verd o parte a salariului este ajutoriu de la stat, pe care însĕ numai indivizi cu deplină cualificațiune 'l vor puté obține.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Agnita în conțelegere cu comitetele parochiale.

Nocrichiu (Ujegyház), în 19 Iunie 1903.

Nicolau Moldovan
protopresbiter.

Nr. 474/1903 [117] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de **învĕțători** în comunele mai jos însemnate, din protopresbiteratul Abrud, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Bucium-Cerbu**. 2. **Bucium-Isbita**. 3. **Cărpiniș** cu **Vĕrtop**. 4. **Ciuruleasa.** 5. **Galați**. 6. **Roșia** cu **Corna,** — salariu anual 600 cor. din repartiție, cuartir și lemne de foc.

7. **Bucium-Sat,** salariu 600 cor. solvit în rate lunare anticipative din cassa bisericei, cuartir, lemne de foc și grădină. Alesul învĕțătoriu va fi obligat a ține 9 luni șcólă.

8. **Pĕtrângeni** cu **Valea-Bulzului,** salariu 600 cor., și adecă: 291 cor. interesele după obligațiunea de stat, ear' restul din fondul școlar, cuartir, grădină și lemne de foc.

9. **Trîmpoele,** salariu 600 cor. din repartiție și lemne de foc.

Cuincuenalele se socotesc de la ziua alegerii.

Reflectanții la vre-unul din aceste posturi au a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în comune spre a'și arăta desteritatea în cântările bisericești.

Concursele instruite conform legii au a se înainta în terminul indicat subsemnatului oficiu.

Oficiul protopresbiteral Abrud în conțelegere cu comitetele parochiale.

Abrud, 19 Iunie 1903.

Petru Popovici
protopresb.

Nr. 617 1903 [111] 3—3

Concurs

Pentru **ocuparea posturilor învĕțătorești** în comunele mai jos numite, din protopresbiteratul Turda, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Agârbiciu,** salariu 600 cor., solvibil în rate lunare anticipative, cuartir în edificiul șcólei, grădină și lemne de foc.
2. **Banabic,** salariu 600 cor., cuartir în natură, grădină și lemnele trebuinciόse pentru încălzit.
3. **Botez,** salariu 600 cor., parte din repartiție, din folosirea alor 25 jug. pămênt, din stole cantorale, și parte din un ajutoriu ce se sperézâ de la stat ori din fondul eparchial școlariu; cuartir, grădină și lemne de foc. Postul este împreunat cu cantoratul.
4. **Harastăș,** salariu 600 cor. din repartiție, cuartir, grădină și lemne de foc.
5. **Hidiș,** salariu 600 cor. de la popor, relut de cuartir și competințe pentru grădină și lemne de foc.
6. **Muierĕu,** salariu 600 cor. din repartiție, grădină, cuartir și lemne pentru încălzit. Alesul va provedé și cantoratul.
7. **Sopor,** 600 cor. salariu, cuartir în natură, grădină și competință pentru lemne de foc. Fiitoriul învĕțătoriu va fi și cantor.

Cuincuenalele se socotesc la tóte posturile de la ziua întrării în post.

Reflectanții vor avé sĕ țină strană în Dumineci și sĕrbători și sunt invitați a se presenta în comuna respectivă spre a'și arăta desteritatea în cele rituale.

Cererile instruite în regulă sĕ se așternă în terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral, de la care se pot lua și informațiuni mai speciale.

Oficiul protopresbiteral Turda, în conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Turda, 10 Iunie 1903.

Jovian Murĕșan
protopresbiter.

Nr. 372 1903. [109] 2—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de **învĕțători** în următórele comune din protopresbiteratul Iliei, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Bicău,** cu salariu de 600 cor. de la popor, cuartir liber și lemnele necesare de foc.
2. **Brănișca,** cu salariu de 600 cor. de la popor, cuartir liber și lemnele necesare de foc.
3. **Burjuc,** cu salariu de 600 cor. de la popor, cuartir liber și lemnele necesare de foc.

Cererile instruate conform normelor în vigóre au sĕ fie înaintite subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Ilia, la 12 Iunie, 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Ilia, în conțelegere cu comitetele parochiale.

George Oprea
protopresbiter.

Nr. 493 1903. [113] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de **învĕțători** de la șcólele nóstre confesionale gr. or. române di mai jos însemnatele comune în protopresbiteratul gr. or. Avrig se escrie concurs cu terminul până la **5/18 Iulie 1903.**

1. **Porumbacul-superior-rĕs.,** postul de învĕțătoriu cu salariu anual de 600 cor.; cuartir natural.
2. **Sarata,** postul nou înființat de al doilea învĕțătoriu, cu salariu anual de 600 coróne, și anume 300 cor. din ajutoriul de la stat, ear' 300 cor. din repartiție, cuartir natural.
3. **Sebeșul-inferior,** postul de al treilea învĕțătoriu, cu salariu anual de 600 cor., cuartir și 4 stêngini de lemne.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi sĕ 'și așternă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral gr. or. Avrig (posta Avrig, Felek, Szebenvármegye) până la terminul susindicat.

Avrig, 16 Iunie 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Avrig în conțelegere cu comitetele parochiale competente.

Ioan Cândea
protopresbiter.

Nr. 348 1903 [115] 2—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de **învĕțători,** în comunele mai jos numite, din protopresbiteratul Alba-Iulia, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Alba-Iulia-maieri**, postul de învĕțătoriu împreunat cu cantoratul, salariu 600 cor. solvite în rate lunare anticipative, cuartir și lemne; ear' din cantorat 300 cor. Preferiți vor fi concurenții, cari posed cunoștințele necesare, pentru conducerea corului bisericesc deja esistent.
2. **Bucerdea-vinósă,** cu salariu de 600 cor. din repartiție, cuartir și lemne.
3. **Cetea,** două posturi, cu salariu à 600 cor. din repartiție și 300 cor. ajutor de la stat, cuartir și lemne.
4. **Ciugud,** cu salariu de 600 coróne, din cari 400 cor. după arênda unui fênaț, ear' restul din repartiție, cuartir și lemne.
5. **Limba,** cu salariu de 600 cor., din cari 444 cor. ajutor de la stat, ear' restul din repartiție, cuartir și lemne.
6. **Măgina,** cu salariu de 600 cor. solvit din lada bisericei, cuartir și lemne.
7. **Meteș,** cu salariu de 600 cor., din cari 240 ajutoriu de la stat, ear' restul din repartiție, cuartir și lemne.
8. **Pâclișa,** cu salariu de 600 cor. din repartiție, cuartir și lemne.
9. **Tĕuțiu,** cu salariu de 600 cor. din repartiție, cuartir și lemne.

Cei aleși la aceste posturi vor fi datori a conduce școlarii, în Dumineci și sĕrbători, la biserică avênd a cânta cu ei la s. liturgie.

Cererile instruite conform normelor se vor înainta subsemnatului oficiu în terminul susindicat.

Oficiul protopresbiteral gr. ort. Alba-Iulia, în conțelegere cu comitetele parochiale.

Alba-Iulia, 18 Iunie 1903.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Cea mai nouă carte de limba magiară pentru șcólele poporale române.

a apărut în editura lui **W. Krafft** în Sibiiu:

Carte de cetire și gramatică maghiară pentru șcólele poporale cu limba de propunere română. De Dr. A. Schullerus și I. Popovici.
Partea primă. 8° mediu. 88 pag. Prețul legat C. —·50.
Partea a doua. 8° mediu. 285 pag. Prețul legat C. 1·70.

In legătură cu aceste cărți stă:

Manual pentru propunerea limbei maghiare în șcólele poporale cu limba de propunere română. (Indigitări metodice și schițe de lecțiuni.) De Dr. A. Schullerus și I. Popovici. 8° mediu. 47 pag. Prețul broș. C. —·60.

Păreri despre aceste cărți:

„Cărțile de cetire ale dlor Schullerus și Popovici, întrebuințate conform indigitărilor metodice cuprinse în manualul amintit, vor scóte din șcóle formalismul sec. Ele dau viĕță învĕțămêntului, îl fac interesant și conduc pe elevi așa zicênd jucându-se la învĕțarea limbei magiare. Metodul urmat de domnii autori în adevĕr e cel mai natural și ușor atât pentru învĕțători cât și pentru elevi. Pentru învĕțători e de mare preț manualul, care 'i conduce pas de pas, dând preparațiuni întregi și indigitări metodice amĕnunțite și ușurând în mod însemnat gréua lucrare a învĕțătorilor. — Aceste cărți ni-se par cele mai bune întrĕ câte avem noi pentru propunerea limbei magiare.“ *„Tribuna“, nr. 133/1902.*

Comisiunea școlară referézâ în ședința Sinodului archidiecesan, ținută la 19 April 1903 „asupra ‚Manualului și cărții de cetire‘ de Dr. A. Schullerus și I. Popovici ... propunênd sĕ fie admise, după-ce din punctul de vedere pedagogic sunt deja censurate prin Consistoriu.
[88] 4—5 *„Telegraful Român“, nr. 44/1903.*

In conferența învĕțătorésca din cercul Sĕliște, ținută în Gurariului la 25 April 1903, „dl Petru Giura își cetește elaboratul despre studiul asupra manualelor din limba magiară pentru șcólele poporale și propuneri asupra celor mai bune și practice de folosit. Prin o amĕnunțită și instructivă espunere arată metódele, cari se folosesc la învĕțarea unei limbi străine, metóde pe basa cărora sunt apoi compuse diferitele manuale didactice. Critică rînd pe rînd manualele din limba magiară, cari se folosesc în șcólele nóstre, și în fine recomândă a se folosí manualele din limba magiară edate de Dr. A. Schullerus și I. Popovici, pe cari le află mai corĕspundĕtóre, mai practice. Conferența recomândă introducerea manualelor lui Dr. A. Schullerus și I. Popovici în șcólele din acest cerc.“ *„Telegraful Român“, nr. 52/1903.*

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 70 Sibiiu, Joi 26 Iunie (9 Iulie) 1903 *Anul LI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada **Măcelarilor 45**
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond.

In chaos.

Sibiiu, 8 Iulie n.

De şése luni şi mai bine parlamentul nostru ungar nu face alta de cât obstrucţie.

De ani de zile parlamentul austriac nu face alta de cât earăşi obstrucţie.

Va sě zică, obstrucţie dincóce, obstrucţie dincolo.

Ce s'a născut din obstrucţia acésta pe séma popórelor, cari îşi au representanţii lor în parlamente ce nu pot merge cu lucrările înainte din causa obstrucţiunii?

S'a născut vre-un bine óre-care?

Au câştigat ele vre-un favor?

Li-s'au delăturat tóte relele şi neajunsurile?

Nu; s'a născut un *chaos parlamentar*, din care nu e chip sě fie eşire, pentru-că lipseşte deocamdată ori-ce punct luminos, care ar puté indica drumul ce duce la desnodămêntul favorabil.

Şi totuşi, acest desnodămênt *trebue* sě urmeze, şi în consecinţă, *trebue* sě fie aflată şi calea care duce la desnodămênt. Şi calea nu trebue căutată prin regiuni înalte, ci acolo unde de regulă sunt cărările netede, *jos*, în pěturile inferióre ale cetăţenimei, cari numai sentimente de amărăciune pot sě aibă când věd cum se răpeşte timpul şi cum se cheltuesc banii cu cari ele contribuesc la susţinerea statului, fără a se ţiné cont de lipsele lor şi de condiţiunile lor de viéţă, cari nu permit sě se facă risipă de vorbă în parlament, ci numai muncă seriósă, muncă binefăcětóre şi liniştitóre pentru cercurile cele largi ale poporaţiunii ţerei.

Atât guvernul nostru, cât şi cel de dincolo, vor *trebuí* deci, pentru a eşí din chaos, sě se adreseze masselor, — *popórelor* cari formézá statele cu a căror conducere sunt însărcinate, — pentru-ca ele sě se pronunţe asupra situaţiunii, şi cu voturile lor, curate şi neinfluinţate de nimeni, sě dee parlamentelor formaţiune nouă, sě le pună în posiţia de a puté muncí şi de a voí sě muncéscă.

Şi se pare, că chiar în cercuri competente s'a format ideia acésta, pentru-că ziarele de la Viena tot mai mult se ocupă cu forma nenaturală în care e compus d. es. parlamentul nostru ungar, la care, din 20 milióne de locuitori, trimit 900 mii de alegětori deputaţi, cu dreptul de a representa ţéra, şi sub forma legală, că ţéra de fapt prin ei e representată; şi tot mai mult se accentuézá faptul, că prin actualii părinţi ai patriei ungare celelalte popóre din Ungaria: Românii, Slavii şi Germanii, nu sunt de loc representate, pentru-că pe ele le-a adus la tăcere legea reacţionară electorală şi şovinismul magiar, cu tóte ale sale urmări.

S'ar păré deci că este intenţiunea de a se face apel în Ungaria la popórele nemagiare, ca cu ajutoriul lor sě fie scos din tină carul înglodat al parlamentarismului, — ceea-ce numai bine şi spre folosul patriei ar puté sě fie.

Căci nimic mai frumos de cât a trăí fraţii bine împreună, şi nimic mai natural, de cât, ca în parlamentul unei ţeri sě fie representate în mod potrivit tóte popórele cari compun ţéra şi cari o susţin, cu averea şi cu sângele lor.

Dar' . . . este un dar' la mijloc.

O representare corěspunḑětóre a elementelor nemagiare în parlamentul ţerii nóstre nu s'ar puté face, aşa credem, pe basa meşteşugitei legi electorale de astăzi, care tocmai dacă ar fi manuată cu cea mai mare minuţiositate, nu póte sě dee resultatele dorite.

Şi acésta e ce voim sě scótem la ivélă.

Monarchia nóstră se află în plin chaos politic.

Chaos parlamentar dincolo, chaos parlamentar dincóce.

Dar' chaosul nu e de eri de alaltăeri. E de multă vreme. E din zilele în cari s'a croit sistemul actual de guvernare, cu drepturile politice depuse la noi în mânile naţiunei magiare, ear' dincolo în mânile naţiunei germane, şi în scopul, ca şi una şi alta sě suprematiseze naţionalităţile celelalte.

Chaosul *de atunci* s'a început; şi dacă e vorba sě scótem monarchia din chaos, la isvor trebue sě mérgă cei ce vindecare doresc, pentru-că numai delăturându-se isvorul rěului póte fi delăturat şi rěul însuşi.

In plin chaos ne aflăm, e adevěrat; dar' chaosul nu noi, — cei până acum politiceşte desconsideraţi, — l'am creat.

Cu tóte acestea, dacă ajutoriu ni-se va cere pentru a scóte ţéra din chaos, îl dăm cu dragă voe, şi nu cerem alta de cât *posibilitatea de a ne puté consulta*, fie-care popor prin chemaţii sei fruntaşi, pentru-ca sě aflăm şi sě stabilim *noi* calea eşirii din chaos.

Cei-ce se gândesc la ajutoriul nostru, gândéscă-se deci întâiu la necesitatea acésta.

Manifest. *Se vorbeşte prin cercurile politice din capitala ţerii, că M. Sa Regele are intenţiunea sě se adreseze cu un manifest cătră popórele sale credinciόse din Ungaria, poftindu-le sě'i stee în ajutoriu pentru a scóte ţéra din încurcătura în care se află.*

Obstrucţia se continuă. Partidul kossuthist a ţinut Luni séra conferenţă, pentru a lua de nou hotărîre cu privire la atitudinea ce trebue sě o manifeste partidul faţă de noul guvern. Conferenţa a fost presidată de *Kossuth Ferencz*. S'au făcut trei propuneri, una pentru continuarea obstrucţiei, alta pentru sistarea ei şi a treia pentru amânarea aducerii vre-unei hotărîri, până *după publicarea manifestului pe care regele îl va adresa în curênd ţerii*. S'a primit cu 26 voturi contra 20 propunerea pentru sistarea obstrucţiei. Minoritatea a declarat însě, prin rostul deputatului *Barabás*, că ea *va continua lupta pe propria ei rěspundere*.

Din Austria. Crisa încă nu e resolvată. Autograful preaînalt, care trebuia sě apară Luni în fóia oficială, încă nu e publicat, şi se crede că din următoriul motiv: Intenţiunea era, ca în acest autograf Monarchul nu numai sě esprime dlui *Körber* deplină încredere, ci sě facă şi promisiune, că *Ungurii nu vor mai primí şi alte concesiuni de la M. Sa.* Duminecă, textul autografului a fost comunicat prim-ministrului nostru, contelui *Khuen-Hédervâry*, care însě a protestat în contra părţii din autograf referitóre la Ungaria. De atunci un schimb neîntrerupt de depeşe se face între Viena şi Budapesta, pentru stabilirea unei textuări noue a autografului.

Tragedia din Belgrad — prorocită!

O revistă mare din Londra, întitulată *„Review of reviews“* (revista revistelor) aduce în numěrul mai recent un articol fórte curios şi interesant, al cărui cuprins ar trebuí sě-l considerăm de poveste şi fantasie, dacă nu s'ar face pomenire în el de persóne esistente, cari pot sě confirme esactitatea celor espuse în articol, şi dacă însuşi autorul articolului, — un cutare domn *Stead*, — n'ar fi considerat în cercurile literare şi gazetăreşti din Anglia ca o autenticitate personificată.

E vorba în acest articol despre faptul, că măcelul din Belgrad a fost prorocit înainte cu trei luni, între împrejurările pe cari dl Stead în articolul seu ni-le espune astfel:

„Scena s'a petrecut într'un restaurant unde invitasem vre-o 12 amici, împreună cu o dómnă *Burchell*, despre care se zicea că posede calităţi remarcabile de psihism şi prezicere a viitorului.

Luarăm loc la masă pe la orele 8, după cât îmi aduc aminte. Pe la 9 ceasuri şi ceva, prânzul era terminat, şi-mi esprimaiu opiniunea de a se da dnei Burchell un prilej de a-şi arăta calităţile de prezicere a viitorului.

Ne aşeḑarăm aşa, ca sě facem un cerc sau mai bine zis un oval, şi dna Burchell luà loc la una din extremităţi. Ne schimbarăm locurile aşa, ca sě ocupăm succesiv locul aşeḑat la drépta dnei Burchell, în timp ce dînsa, într'o serie de frase, fără nici o ordine sau legătură, descria ceea-ce vedea sau auḑia. Aceste descrieri n'aveau însě nimic remarcabil.

Erau 10 ore trecute când un personagiu sêrb, care se găsia printrě invitaţii mei, îmi întinse un plic, spunêndu-mi:

FOIŞÓRĂ

Cuvêntarea

*ierodiaconului **Dr. Elie Cristea**, rostită în Dumineca SS. Părinţi, la 21 Maiu v. 1900, în capela parochiei ortodoxe-române din cetatea Bistriţei.*)*

In numele Tatălui şi al Fiiului şi al sfântului duh . . . .

Iubiţi creştini!

O deosebită bucurie cuprinde sufletul meu astăzi, aflându-mě în mijlocul vostru, şi încă în o capelă ortodoxă română din acésta cetate, la care mai nainte abia gândí ne puteam.

Bucuria mea este cu atât mai simţită, cu cât îmi reaminteşte zilele frumóse alor 8 ani din copilăria mea, petrecute la şcólele din acest oraş vechiu (1875/6—1882/83).

De-şi eram atunci numai copil, îmi aduc bine aminte, că pe acele vremuri în acest oraş era numai ici-colea câte un credincios de ai nostri rěsăritean, venit şi aşeḑat aici din comunele ortodoxe din vecinătate. Acesti risipiţi creştini de ai nostri însě nu s'au contopit în marea străinilor, ci ţineau strîns la legea lor, şi în trebuinţele lor sufleteşti, — sfinţiri de case, botezuri, bobotéză, masle, în postul paştilor, etc. — reclamau ajutoriul preoţilor ortodoxi din apropiere.*)

In acel timp nici poveste nu era de o parochie ortodoxă-română *de sine stătătóre*. Numěrul creştinilor nostri era mic, neînsemnat, dar' credinţa lor era mare, puternică şi curată. Acésta li-a dat forţa, sě nu se pérdă în mulţimea străinilor, ci sě ţină cu tărie la credinţa părinţilor lor, la legea nóstră strămoşéscă şi totodată românéscă.

Tocmai din acest motiv n'a lipsit binecuvêntarea lui Dumnezeu, care mereu i-a înmulţit şi li-a trimis soţi, ca sě nu fie singuri. Arătatu-li-s'au şi lor Dumnezeu, ca şi óre-când lui Avram, şi i-a încurajat, zicêndu-le: *„Nu te teme, că cu tine sunt, şi te voiu binecuvênta, şi voiu înmulţí seminţia ta“* (I Moise XXVI, 24).

Şi iată, făgăduinţa Domnului, — care ni-a promis că *„ne va iubí, ne va binecuvênta şi ne va înmulţí“* (V Moisi VII, 13) — trup s'a făcut, căci astăzi vě věd în numěr însemnat adunaţi în jurul conducětorilor vostri, în jurul mai marilor vostri, şi alipiţi de sinul acestui locaş dumnezeesc, ce-i drept, încă modest şi sărac, dar' sfânt şi iubit, *fiind al vostru.*

Cum dar' sě nu mě bucur, când din puţini, sfiicioşi, slabi şi timiḑi, cum eram odinióră, astăzi ne vedem — aşa zicênd din nimic — înmulţiţi la numěr şi întăriţi în putere, sau precum zice sfânta scriptură (I. Imp. II. 4): *„cei slabi s'au încins cu putere“*.

Mulţi vor zice însě: „Bine! am pus piciorul pe acest petec de loc şi întocmitu-ni-am acéstă capelă, în care ne aflăm; dar' acésta e puţin, e numai un mic început“.

Recunosc şi eu, că suntem încă numai la început, dar' ca unul care cunosc şi greutăţile înaintării poporului nostru, trebue sě vě mărturisesc, că începutul făcut e bun şi însemnat, şi nu-i de despreţuit.

A prinde răděcini acolo, unde mai nainte n'ai numěrat nimic, este mult; a-ţi câştiga loc şi casă proprie este mulţămitor; ear' a întemeia din nimic o parochie de sine stătătóre şi recunoscută din tóte punctele de vedere, este, mai ales astăzi, un lucru însemnat.

Adevěrat, că astăzi acéstă parochie este vacantă, dar' bunul Dumnezeu nu se va întórce de cătră voi nici pe viitoriu şi cu ajutoriul lui şi al celor de la cârma bisericei nóstre, primi-veţi şi păstoriu propriu, conducětoriu bun, care cu sfatul şi cu ajutoriul lui, ajutat de fruntaşii bisericei şi de noi de toţi credincioşii ei, zilnic sě conlucre la întărirea şi înaintarea acestei parochíi.*)

Inceputul póte fi cât de mic, dar' numai bun sě fie, şi desvoltarea lui este asigurată. Ghinda încă nu-i mare la început, dar' — dacă cade în pămênt bun, — atinsă de căldură şi de plóie, prinde răděcini tari şi puternice şi din acestea se desvóltă copacul mare şi întins.

(Va urma)

---

*) Parochia ortodoxă-română de la Bistriţa era de curênd înfiinţată din elementele rěsleţe, ce s'au aşeḑat acolo de prin comunele gr.-or. din vecinătate şi din alte părţi.

Credincioşii nostri stăteau tocmai sub impresiunile unei vorbiri de caracter proselitistic. Aflându-mě în acele părţi la inspecţionarea şcólelor, m'au rugat fruntaşii bisericei nóstre, ca — celebrându-se în capela nóstră din Bistriţa o sfântă liturgie în sobor — sě vorbesc cu acea ocasiune şi eu ceva poporului, spre paralisarea tendinţelor ivite.

Acestea a trebuit sě le însemnez aici pentru a puté înţelege pe deplin sensul cuvêntării mele.

*) In deosebi pe parochul Marcu *Briciu* din Şimontelnic, pe care — unchiu fiindu-mi — adese-ori l'am însoţit pe la casele lor.

*) La 1 April n. 1902 Consistoriul archidiecesan a şi strămutat la Bistriţa pe protopopul tractului cu acelaşi nume, Simeon *Monda*, care pânăací locuia în o parochie de la marginea tractului, în Borgo-Bistriţa.

— „Incercați și cu acesta!“

Luaiu plicul, fără se știu ce conținea, și așteptaiu, ca dna sě-și sfîrșéscă descrierea unei persóne din grup. Tocmai începea sě simtă obosélă și cerù permisiunea de a se retrage. Ii puseiu plicul în mână și o rugaiu sě încerce înainte de a pleca, dacă va puté sě scótă ceva dintr'însul. Toți óspeții mei erau presenți, afară de unul, care trebuise sě se grăbéscă pentru a nu scăpa trenul. Eram toți cam obosiți și plictisiți, și nimeni nu se aștepta la ceva sensațional.

Dna Burchell luà plicul în amêndouě mânile și rěmase nemișcată o clipă. Intórse plicul de vre-o douě-trei ori, îl duse la frunte, apoi zise cu o voce tare și limpede:

— „O persónă considerabilă — *un rege!*“

Acéstă declarație ne făcù atenți și ascultarăm cu aviditate ceea-ce era sě urmeze. Dna Burchell vorbia tocmai ca și când ar fi vědut în interiorul unei case printr'o feréstră deschisă și ar fi descris ceea-ce vedea, persónelor dimprejurul seu. Lângă dînsa erau aședate alte douě prezicětóre, dna Brenchley și dna Manks. Dna Burchell urmà:

— „Este în picióre, într'o cameră din palatul seu.... Este brun, scund, cu gâtul lung.... Cu dînsul este o dómnă... *regina* și colo (arătând un colț al camerei) věd un copil!“

Apoi, devenind din ce în ce mai excitată, mediul țipà îngrozită:

— „Grozav! grozav! E așa de mult sânge, în cât nu pot sě privesc.... Ah! e îngrozitor!.... Nu pot sě suport acésta!... Věd un om fórte ócheș care se repede în cameră... Incércă sě ucidă pe rege... dómna îl rógă sě-l cruțe... Oh!“...

Și cu un țipet nebun, dna Burchell se înfricoșà, aruncându-se de-odată în genunchi, în așa chip, în cât credeam că o sě cadă; întinsei mâna spre a o sprijiní. Nu cădù însě, ci cu mânile împreunate, continuà cu o voce rugătóre și desnădăjduită:

— „Il ucid!... Oh! scăpați-l! scăpați-l!... Regina cade în genunchi și-i rógă sě cruțe viéța regelui.... Oh! nu vor s'o asculte... Oh! ce sgomot! ce de sânge! ce grozăvie!... Il ucid!... Regina vorbește înzadar... Acum o resping și o străpung cu un pumnal... și... oh!“...

In acest moment dna Burchell, zdrobită de emoțiune, cădù jos, o ridicaiu și o așezaiu pe scaun. Trebue sě adaug, că atunci când dna Burchell cădù în genunchi, dna Brenchley, celalalt mediu, se ridicà zicênd:

— „Da! da! věd! Il ucid, îl věd!“

— „Și eu! zise dna Manks, — împreunându-și de asemenea mânile; și amêndouě luau parte la strigătele și esclamațiunile dnei Burchell, țipând: „Da! da! îl vedem! Are dreptate!“

Dna Burchell, în agitația de care era cuprinsă, scăpase plicul. Dna Brenchley îl ridicà, și ținêndu-l în mână, continuă sě descrie scena măcelului. Cu o emoțiune aprópe tot așa de mare, ea zise:

— „Oh! sângele! ce grozav lucru!... Priviți cum se întunecă, totul se face negru... priviți, soldații vin asupra nóstră... împușcă pe toți câți îi întâlnesc!“...

— „Cum sunt?“, întrebà cineva.

— „Mi-se pare că au uniforme ce sémănă cu cele rusesti; dar' se face întunerec și nu věd bine“.

(Trebue se observ, că dna Brenchley a visitat Rusia anul trecut, și că uniforma sêrbă sémĕnă fórte mult cu cea rusă).

— „Acum regele e mort!“, strigà ea; „ce învălmășélă și ce de sânge vĕrsat!“

Tóte aceste frase esclamative fuseseră pronunțate în timp ce eu susțineam pe dna Burchell pe scaunul seu. Intrebaiu cu privirea pe amicul care îmi dăduse plicul, și i-l înapoiai. Eram amêndoi sub impresiunea puterei dramatice extraordinare, cu care mediul descrisese scena morții și reprodusese rugămintea desnădăjduită a reginei. Dar' nimeni dintrě noi nu știa *la ce Curte* anume acéstă tragedie a avut sau trebuia sě aibă loc.

— „Ce este în plicul acesta?“ — întrebaiu.

— „Privește“, îmi zise prietinul, deschiḑênd plicul.

Scóse o scrisóre pe care era o semnătură: „*Alexandru*“.

— „E regele“, zise el.

— „Dar' descrierea pe care a făcut-o e esactă?“

— „Absolut esactă, — îmi rĕspunse, — „palatul, regele, regina, au fost esact descrise“.

In acest moment, mediul care stătuse, fără o vorbă la o parte, zise prietinului meu:

— „Fiți sigur că totul se va întêmpla după-cum am vĕḑut eu, dacă nu se va face nimic pentru a se împedeca. Și acésta nu preste mult timp“.

A doua zi amicul meu sêrb, aduse la cunoștința dlui *Miatovici*, ministrul sêrb la Londra, viziunea mediului. La 24 Martie st. n. dl Miatovici venì sě mě vadă, la Mowbray House, pentru a-i confirma povestirea învitatului meu. I-am povestit cu tótă exactitatea oribilă cele-ce se întêmplaseră. Părù fórte impresionat, dar' nu mi-a spus un lucru pe care nu l'am aflat de cât după asasinat, — anume, că din acest incident făcuse obiectul unei lungi și serióse comunicări suveranului seu, implorându-l sě nu neglijeze nici o precauțiune pentru a-și păzí viéța, nu numai în afară, ci mai cu sémă în interiorul palatului. Acest avertisment fù zadarnic. La 11 Iunie st. n. se produse la Belgrad tragedia ce fusese descrisă în mod așa de dramatic la Londra la 20 Martie.“

Esposiție de oi în Poiana.

Esposiția de oi aranjată de „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului“, se va țíné Vineri, la 10 Iulie n. 1903 în comuna *Poiana*, cercul Mercurei, după următoriul program:

1. In scopul de a înainta economia de oi, „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului“ va aranja la 10 Iulie n. 1903 în comuna Poiana o esposiție de oi, avênd a se împărțí de astă-dată premii în suma de 200 coróne, puse la disposițe de comisiunea economică a comitatului Sibiiu.

Esposiția se va mărginí esclusiv la oi.

2. Esposiția se va țíné în ziua amintită, începênd de la 10 ore înainte de amiaz și până la 1 oră după amiaz, când va urma premiarea.

Esposiția se va țíné pe locul ales spre acest scop.

3. La esposiție se primesc oile locuitorilor din comunele Poiana, Jina, Rod și Șugag.

Pentru oile aduse din afară de Poiana se cer paspórte în regulă.

Cerênd trebuința, proprietarii au sě dovedéscă, că au ținut înșiși oile în timp de $^1/_2$ de an cel puțin.

Oile trebue espuse în grupe de 5—20 capete; oi espuse în numĕr de 1—2 nu se premiază.

4. Primirea oilor în esposiție se face prin comitetul aranjator local, care va publica din parte-și disposițiunile luate. Comitetul póte refusa primirea, însě numai din cause binecuvêntate.

Oi cari nu pot serví la prăsirea mai departe, nu se primesc în esposiție și respective nu se premiază.

La fie-care grupă de oi comitetul aranjator alătură o tăbliță sau bilet, cuprinḑênd numĕrul curent, rassa, genul, etatea, numĕrul oilor și numele proprietariului.

Oile se așéză în grupele la cari aparțin.

5. Despre oile primite, comitetul aranjator face o listă generală, în care se petrec datele amintite la punct 4.

6. Esponenții sunt îndatorați a purta înșiși grijă de oile lor și a le da hrana trebuinciósă.

7. Se vor distribuí premii în suma totală de 200 coróne, și anume, pentru:

Grupa I. Rasa țurcană și țigaie.

a) berbeci de 1—5 ani: 1 premiu de 15 cor., 1 premiu de 10 cor., 1 premiu de 8 cor. și 2 premii de câte 5 coróne;

b) oi de 1—5 ani: 1 premiu de 15 cor., 1 premiu de 10 cor. și 1 premiu de 8 coróne;

c) nótini, nótine și miei: 1 premiu de 10 cor. și 3 premii de câte 5 cor.

Grupa II. Rasa stogoșe și bârsană.

a) berbeci de 1—5 ani: 1 premiu de 15 cor. 1 premiu de 10 cor., un premiu de 8 cor. și 2 premii de câte 5 cor.;

b) oi de 1—5 ani: 1 premiu de 15 cor., 1 premiu de 10 cor. și 1 premiu de 6 coróne;

c) nótini, nótine și miei: 1 premiu de 10 cor., 3 premii de câte 5 cor.

Premiarea.

1. In scopul premierii, comitetul central al Reuniunii agricole a numit juriul consistător din domnii: Dumitru Comșa, prof. seminarial, ca president al juriului; Hermann Mangesius, primpretor, Mercurea, ca representant al comisiunei econ. comitatense; Victor Tordășianu, referent consist.; Ioan Șerbu, paroch; Dr. Victor Mihu, medic; Ilie Dobrotă, paroch; Adam Micu, notariu; Ilie Georgescu, director școlar; Ioan Bosdog, primariu; Ioan Oprean, subprimariu; Dum. Oprean, cassariu; George Ghișe, econom; Aron Muntean, econom; Aron Bosdog, econom și Ilie Dăncilă, econom, toți din Poiana; Dumitru Pamfiloiu, paroch; Ioan Streulea, notariu; Constantin Streulea, primariu; Zaharie Sava, Ioan Răduțiu, Nicolae Streulea, Nicolae Stanciu, Vasilie Sava, Ioan Martin și Pamfilie Stĕrp, economi, toți din Jina; Ioan Moga, paroch, Ioan Genie, paroch; Dionisie Juga, notariu; Vasilie Dobrescu, înv.; Ioan P. Dobrescu, Dan Genie, Dan Ranga, Ioan Iutilă, Dumitru Baciu și Ioan Drăgoiu, economi; toți din Rod, cum și 4 economi din Șugag, cari se vor alege în ziua esposiției.

Membrii absenți ori împedecați de la vot, se înlocuesc prin suplenți.

2. Nu este iertat a funcționa nimenea ca juror, când este vorba de oile proprii, sau de ale rudeniilor mai deaprópe.

3. Juriul ia în primire lista generală a oilor espuse, esaminéză pe rînd și cu deosebită luare aminte fie-care grupă și apoi se consultă asupra premierii, îngrijindu-se, ca publicul și esponenții sě nu înrîuréscă câtuși mai puțin asupra hotărîrilor de luat.

4. In ședința, ce urméză examinării, membrii juriului se consultă din nou și se pronunță, dovedind îndreptățirea propunerilor și apoi hotărînd cu majoritate absolută de voturi.

Presidentul votéză întotdéuna. La cas de voturi egale decide sórtea.

Asupra fie-cărei premieri se votéză deschilinit.

5. Esponenții de premiat se petrec în o listă separată, care, odată stabilită, se subscrie de president și secretariu, precum și de alți doi membri ai juriului.

6. Impărțirea premiilor urméză a se face în mod sĕrbătoresc, ținêndu-se mai întâiu o vorbire în presența juriului, comitetului aranjator, a esponenților și a publicului întrunit.

Esponenții premiați adeveresc primirea banilor prin subscrierea numelui în rubrica: „Adeveresc primirea în regulă a premiului“.

7. Secretariul juriului se însărcinéză a compune un raport special asupra esposiției și premiilor. Raportul, subscris de presidentul și secretariul juriului, se păstréză în archiva reuniunii.

Disposițiile de premiare.

A. In general.

1. Scopul esposiției este mai ales a urní și încuraja adevĕrata propășire în economia oilor. Drept aceea, se va lua în privire nu atât intențiunea vĕdită de a străluci cu oi de paradă, ci mai cu sémă buna chibzuire în alegerea oilor de prăsilă, hărnicia și inteligența dovedită în realisarea scopului urmărit.

2. Prin urmare, oile altcum defectuóse în câtva, se pot premia în rînd cu oile órecum desĕvêrșite. Intervenind împrejurările de mai sus, chiar și întâietate se va da oilor de a doua mână. Dar' nici măcar în totala lipsă de altele mai bune, nu este iertat a premia oi hotărît rele sau avênd scăderi însemnate.

3. Dacă cutare grupă nu cuprinde în destule oi vrednice de premiat, premiile ce ar prisosí, se pot destina pentru o altă grupă. Premiile cari din una sau altă causă nu s'ar fi împărțit, se adaugă la fondul reuniunii.

4. Aceia cari au prăsit înșiși oile, vor avé întâietate față cu aceia cari au espus oi prăsite de altcineva.

Nimenea nu póte fi premiat, care n'a ținut óia în grija proprie $^1/_2$ an cel puțin.

5. Același esponent nu póte dobândí de cât un singur premiu în aceeași grupă. Față cu cel premiat în cutare grupă, concurenții din altă grupă au întâietate, presupunênd că oile lor sunt deopotrivă.

B. In special.

1. Ca vrednice de premiat se consideră mai ales oile cari întrunesc în mare mĕsură însușirile oilor mari, puternice, frumóse la trup, lăptóse, bune de prăsilă și de îngrășat. Față cu oile corcite se va da întâietat oilor de rassă curată.

2. Intrĕ scăderile cari nu îngădue premiarea, se numĕră: trup bolnăvicios, murdar, cu totul slăbit sau cu bóle înăscute, cum și scăderile cari supĕră vederea (d. e. un corn rupt, rane urîte etc).

3. Ca semne de lapte mult se consideră trup prolungit, piept larg, uger plin și mare și nu prea cărnos, nici prea gras, înzestrat cu pĕr scurt și móle și avênd țîțe moi, gróse, lungi, de o potrivă de mari, pielea molatică, privire blândă.

4. Ca bune de îngrășat sunt a se considera mai ales oile trunchióse, lungi, spătóse, cu capul mic, óse subțiri, piept larg și cărnos, șolduri îndepărtate, cópsă lătăréță, piele mișcăciósă, lână móle.

5. Intâietate se cuvine mai ales oilor mari, cărnóse, lăptóse și bogate în lână frumósă și subțire, móle și lungă; deasemenea se cuvine întâietate oilor de soiu vestit și însoțite de miei cu blană alésă.

6. Rassa țigaie și stogoșe se preferă rassei bârsane (țurcane).

Din ședința comitetului central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului“, ținută la Sibiiu, în 29 Iunie n. 1903.

Dem. Comșa
president.

Vic. Tordășianu
secretariu.

NOUTĂȚI

„Țarul e bolnav.“ Se scrie din Roma că conform unor rapórte sosite acolo de la Petersburg, țarul e bolnav și medicii i-au recomandat, ca cel puțin un an sě nu se ocupe cu treburile statului și sě mérgă la Livadia, spre a trăi în liniște. Din causa acésta visita plănuită a se face la Roma în tómna acésta, se amână pe primăvara anului următoriu.

*

Pentru agitație. Deputatul dietal *Valasek* (naționalist slovac) a fost aflat vinovat din partea tribunalului din T. St. Mărtin pentru delict de agitație, sĕvêrșit cu ocasiunea candidării sale de deputat dietal, și a fost pedepsit cu trei luni temniță ordinară și 3000 coróne amendă în bani. Tabla din Pojon a schimbat însĕ zilele trecute pedépsa astfel: *un an temniță de stat* și 1000 coróne amendă în bani.

*

In atențiunea candidaților de notari. Pentru întregirea postului de notariu în *Voivodinți* (comitatul Timiș) e publicat concurs, avênd a se face alegerea în 20 Iulie st. n. Membrii representanței comunale dorind sĕ alégă un candidat român, atrage și pe acésta cale atențiunea candidaților de notari, români, asupra concursului. Petițiunile concursuale sunt a se trimite oficiului protopretorial din Vêrșeț (Versecz).

*

Bacalauriații gimnasiului român din Brașov sunt următorii: cu *fórte bine* au dat examenul *doi*: Nicolae Imbroane și Nicolae Popovici; cu *bine* l'au făcut *opt*: Arseniu Davidescu, Iancu Giurgiu, Valeriu Literat, Victor Muntean, Voicu Nițescu, Horia Petrescu, Ioan Soricu și Daniil Vasu; *maturi* au fost declarați *treisprezece*: Octavian Fruma, George Giuglea, Ioan Leuca, George Garoiu, Const. Moldovan, Ilarie Noaghea, Mateiu Căciulă Odor, Victor Ola Roman, Romul Perian, George Preșmerean, George Șolca, Onisifor Sora, Traian Stoica; au primit nota *nesuficient* din fisică *doi:* Nicolae Constantin și Stefan Dan.

*

Intoxicat cu sânge de la cal bolnav. Academia de medicină veterinară din Budapesta are eveniment trist; unul dintrĕ profesori, Dr. Iuliu Szakáll, a căḑut victimă uneia dintrĕ cele mai grozave inficieri. Mercuri adecă profesorul Szakáll fiind ocupat cu secționarea unui cal mort de *dalac* (anthrax), în cursul secționării o picătură de sânge l'a stropit în ochiu. Colegii nenorocitului l'au luat îndată în îngrijire, au întreprins tot posibilul pentru a împedeca lățirea intoxicării (otrăvirii) sângelui, în care scop chiar și ochiul inficiat i-l'au scos, dar' cu tóte acestea puțină speranță e, ca Szakáll sĕ scape de mórte, — știut fiind, că *dalacul* e una dintrĕ cel mai teribile bóle de vite, și că un mititel picur de sânge din o vită cuprisă de acéstă bólă, dacă ajunge în sângele omului, causéză mórte.

*

Petrecere în Blaj. Tinerimea universitară română din Blaj învită la petrecerea de vară ce o va arangia la 12 Iulie st. n. a. c. în sala cea mare a hotelului „Univers“. Prețul de întrare: de persónă 2 cor., de familie 4 cor. Inceputul la 9 ore séra.

*

Representanţa oraşului Sibiiu ţine şedinţă mâne, Joi, la orele 4 d. a. La ordinea zilei e pusă şi chestia mutării délului din parcul Şoldiş.

*

O artistă în — fluerătură. Dşóra *Manolescu*, Româncă din Bucureşti, are darul de a şti fluera atât de bine şi aşa de nuanţat, în cât amicii au sfătuit'o sĕ se lase a fi auḑită de public. Dşóra Manolescu a urmat sfaturilor, şi publicul ascultătoriu a rĕmas încântat. Ziarele din Paris sunt pline de laude la adresa ei. Revista „*Femina*“ îi aduce portretul în numĕrul din urmă, scriind despre desteritatea ei următórele: „Cei cari n'au auḑit'o fluerând o serenadă de Braga, nu 'şi pot închipuí până la ce grad acest ram nou rivaliséză cu celelalte ramuri ale musicei, nici ce impresie de artă îţi póte da. Cântecul tinerei românce este mai dulce de cât flautul, şi sunt sigur, că dacă privighitórea ar auḑi-o fluerând în tăcerea pădurilor, într'o frumósă nópte de vară, şi-ar amesteca vocea cu a ei spre a-i rĕspunde; şi acest adorabil duo s'ar cufunda într'o armonie aşa de pătrunḑĕtóre, în cât ar fi cu neputinţă unor auditori chiar preveniţi, de a deosebí fluerатul privighetórei de acela al artistei“.

*

De la Călimăneşti. A apărut primul buletin al staţiunii balneare *Călimăneşti-Căciulata.* Găsim trecuţi în el óspeţii, cari de la începerea sesiunei până la 17 Iunie, au visitat acest stabiliment. Numĕrul lor e de 153 persóne. Băile de la Călimăneşti sunt folosite cu mult succes la afecţiunile următóre: reumatism, bóle lumeşti, scrofulosă, artrita, bóle de piele etc., ear' apa minerală de beut vindecă bólele de ficat.

*

Victime ale datorinţei. In orăşelul Oberwagenbach (în Bavaria) Vineri nóptea s'a aprins o casă, de la care focul s'a întins încă la vr'o câteva clădiri din apropiere. Deosebi un grajdiu cu multe vite era încins în mare bobotaie. Căţiva pompieri au întrat sĕ scótă vitele, dar' pe când întraseră deja, coperişul şi podul grajdului s'a prăbuşit pe ei, îngropându-i în morman de jeratec şi flacări. Trei dintrĕ ei au ars scrum. Trei au fost scoşi aprópe morţi, ear' ceilalţi au scăpat cu arsuri mai puţin periculóse.

*

Sfăşiat de urs. In Settenberg, oraş în Austria-interióră, un proprietariu de menagerie, cu nume Maly, sĕptĕmâna trecută a fost ucis de un urs. Când Maly a voit sĕ dee ursului de mâncare, acesta s'a repeḑit asupra lui, l'a pălmuit cu labele, i-a belit pielea de pe obraz şi i-a sfăşiat cu dinţii braţele şi mânile. Numai după ce dihania a fost împuşcată, a putut fi scos din ghiarele ei nenorocitul, care după chinuri de câteva minute a murit.

*

Sĕrman părinte! Băieţelul de cinci ani al compactorului Frideric Stark din Viena fusese călcat de un automobil, în urma căreia mititelul a murit. Tatăl copilului a dat în judecată pe proprietariul automobilului, pretinḑênd 20.000 coróne despăgubire pentru perderea copilului, 200 coróne restituirea speselor avute cu înmormêntarea, şi 10.000 coróne sub titlul, că perḑêndu-şi copilul nu i-a rĕmas cine sĕ'l susţină şi hrănéscă la etatea de bătrêneţe şi neputinţe. Judecătoria însĕ i-a judecat *numai spesele efective* avute cu înmormêntarea copilului. — Viéţa unui copilaş nu valoréză deci nimic, în sensul acestei sentinţe; boerii cei cu automobiluri pot deci în dragă voie sĕ striviască sub rótele trăsurii copilaşii părinţilor săraci, numai spesele înmormêntării sĕ le supórte!!

*

Imprumut contras pe moşie străină. Proprietariului Kiss András din o comună de pe teritoriul tribunalului din Budapesta i-se înmanuase mai lunile trecute un decis de la oficiul de carte funduară, prin care i-se făcea cunoscut că datoria de 2400 coróne i-s'a întabulat pe avere. Kiss András însĕ nu luase nici un împrumut de la nimenea. A remonstrat deci contra însărcinării moşiei sale cu datoria cestionată, ear' tribunalul a întrodus cercetare în firul căreia s'a aflat că un *alt* Kiss András, usând de identitatea numelui a scos estras de cóla moşiei — care nu era a lui — şi pe basa aceluia a luat 2400 coróne împrumut hipotecar. Sĕptĕmâna trecută apoi inşelătorul Kiss András a fost osândit la opt luni închisóre.

*

Document la asasinarea regelui Alexandru. Zi de zi es la ivélă tot mai multe indicii şi documente, cari arată, că conspiraţia oficerilor sêrbi contra regelui Alexandru a avut în vedere deja de la început asasinarea părechei regale şi nu numai detronarea, cum după sĕvêrşirea scârbósei crime voiau a presenta afacerea complicii crimei. Intrĕ altele, a ajuns la cunoştinţă publică acum de curênd următórea declaraţiune:

„Subscrişii oficeri ai armatei sêrbeşti ajungênd la convingerea că regele Alexandru Obrenovici şi madama Draga Maşin duc ţéra la ruină, jurăm că vom [illegible] şi pe regina şi vom aşeza în tron pe Petru Carageorgevici“.

Declaraţiunea acésta a fost subscrisă de treizeci oficeri din statul major, apoi a fost presentată spre subscriere şi oficerilor de rang mai inferior. Primul care a subris'o e actualul ministru de rĕsboiu, colonelul Atanascovici.

PARTEA LITERARĂ.

Rĕspândirea revelaţiunii întrĕ popórele păgâne.

De **Ioan Stanciu**, cleric.

(Urmare.)

Chaldea îşi ajunge culmea puterii sub regele Nabuchodonozor, sub care iudeii în două rênduri sunt duşi în captivitate. Despre captivitatea babilonică Isaia profeţeşte: „Iată că vin zile în cari tot ce este în casa ta şi tot ce părinţii tĕi au adunat până în ziua de astăzi, se va duce la Babilon, nu va rĕmâné nimic“ (c. 39 v. 6). Şi într'adevĕr vine Nabuchodonozor de două-ori asupra Ierusalimului, îl ocupă şi duce cu sine afară de vasele cele sfinte din templu, o mulţime din popor cu preoţii, cărturarii şi profeţii sei. Profetul Ieremia zădarnic esclamă: „Intórceţi-vĕ fii abătuţi şi voiu vindeca abaterile vóstre“ (c. 3 v. 22), căci din contră „pentru-că m'au părăsit părinţii vostri şi au urmat după alţi zei .... şi voi aţi făcut mai rele de cât părinţii vostri .... de aceea voiu arunca din pămêntul acesta într'un pămênt, care nu l'aţi cunoscut nici voi nici părinţii vostri“ (Ibid. c. 16 v. 11 squ). Cuvintele lui sunt strigăte în pustietate, urechile sunt surde.

In captivitatea babilonică poporul evreu, sub influinţa profetului Ezechil, devine credincios, se supune earăşi ordinelor lui Iehova.

Activitatea cea mai mare întrĕ păgâni o desvóltă Daniil, care e în curtea lui Nabuchodonozor. Prin esplicarea visului acestuia el se ridică la un oficiu înalt, devine sfetnic al împĕratului, şi astfel glasul seu se aude în tot imperiul. Rĕstórnă idolii babilonenilor, desvălue înşelăciunea preoţilor păgâni, în urma cărora Nabuchodonozor recunóşte, că: „Dzeul vostru este Dzeu al zeilor şi Domnul regilor, care descopere tainele“ (Dan. c. 2 v. 47). Ii profeţeşte împĕratului, că va fi alungat, va locuí întrĕ animalele câmpului şi se va hrăní cu érbă, dar' earăşi va acupa tronul.

După-ce se întêmplă tóte acestea, Nabuchodonozor adreséză o epistolă supuşilor sei, în care întrĕ altele zice: „Cât sunt de mari semnele Lui! şi cât de puternice minunile Lui! Regatul Lui este un regat etern şi domnia Lui din generaţiune în generaţiune .... Laud şi măresc pe Regele ceriului, ale cărui fapte sunt adevĕr şi ale cărui căi sunt cele adevĕrate“ (Dan. c. 4 v. 3, 37).

Urmaşul lui Nabuchodonozor e fiul seu Belşazzar, căruia Daniil, cu ocasiunea unui ospĕţ, când în mod sacrilegiu se folosiră vasele sfinte aduse din Ierusalim, îi deslegă inscripţia: *Mene*, *Tekel*, *ufarsin*, zicênd: „*Mene*: a numĕrat Dzeu regatul tĕu şi i-a pus sfîrşit; *Tekel*: eşti cumpĕnit în cumpĕnă, şi aflat prea uşor; *Peres*: s'a despărţit regatul tĕu şi s'a dat Meḑilor şi Persilor“ (Dan. c. 5 v. 26 squ).

Lumina strălucitóre s'a revărsat asupra tuturor oraşelor din orient, poporul chaldeic cu mai marii sei a fost umilit înaintea lui Dzeu, pot vení alte popóre, cari încă órbecă în neştiinţă, în necunóşterea adevĕrurilor religióse-morale, cărora încă trebue descoperit, că: „va ridica Dzeul ceriului un regat, care în etern nu se va nimicí, şi domnia de la acesta nu va trece la alt popor .... el va rĕmâné în etern“ (Dan. c. 2 v. 44).

Imperiul chaldeilor este surpat de Meḑi şi Persi precum a fost profeţit. Aceia sub conducerea lui *Darie*, ear' acestia sub a lui *Cir**) ocupă regatul. Dariu ridică pe Daniil pe o tréptă înaltă, dar' inimicii acestuia îl aruncă pe profet întrĕ lei, de unde credeau că nu mai are scăpare. In mod miraculos însĕ nu e atins de lei, ear' Darie convingêndu-se despre întregitatea lui, dă ordin în tot imperiul, ca „sĕ trĕmure ómenii şi sĕ se témă de Dzeul lui Daniil, căci El este Dzeul cel viu şi numai El trăeşte în etern; regatul seu nu se va sfărma şi domnia Lui va fi până în sfîrşit“ (Dan. c. 6 v. 26).

Ce sĕ mai zicem despre influinţa cea mare a adevĕrurilor şi profeţiilor din sfânta scriptură asupra lui Cir împĕratul, mai ales când a auḑit cele profeţite de Isaia deja cu 200 ani înainte şi referitóre la persóna lui: „Aşa zice Iehova către unsul seu, către Cir, care va îndepliní tótă voia mea şi care va zice către Ierusalim: te vei rezidí, şi către templu: se vor aşeḑa temeliile tale“? (Isaia c. 44 v. 28, c. 45 v. 1). Era cuprins de mirare până în adâncul inimei sale, vĕḑênd, că tóte cele spuse în aceste cărţi sfinte s'au împlinit. Deci dădú un ordin în tot imperiul seu, în care zice: „tóte regatele pămêntului mi-le-a dat Iehova, Dumnezeul ceriului, şi mi-a ordinat sĕ-i zidesc casă în Ierusalim“ (Ezra c. 1 v. 2). Incepù zidirea bisericei, ear' vasele sfinte răpite de Nabuchodonozor şi duse în Babilon le reînapoià. Poporul, după o captivitate de 70 ani, devine earăşi liber, fiind acéstă libertate profeţită de Ieremia: „După-ce se vor împliní şeptezeci de ani pentru Babilon, îmi voiu aduce aminte de voi şi voiu întărí pentru voi cuvêntul meu cel bun, că vĕ voiu întórce în locul acesta“ (c. 29 v. 10). O parte a poporului se întórce în Iudea, ear' cealaltă rĕmâne şi mai departe împrăştiată întrĕ popórele păgâne. Poporul lui Israil devine mai tolerat, religiunea lui din ce în ce mai cunoscută şi de unii recunoscută chiar drept cea mai bună.

Regele persic Alnasvar luà soţie pe evreica Estera şi institui guvernator pe iudeul Mardocheu, (Estera c. 2 v. 17, c. 8 v. 1) cari au avut mare influinţă asupra vieţii regelui şi a poporului seu. Prin intrevenirea lui Neemia, care era cuparul regelui (Neem. c. 1 v. 11), regele Artaxerxe termină edificarea templului. (Va urma).

ECONOMIE.

Prospecte de recoltă. Pe la sfîrşitul sĕptĕmânii trecute a apărut raportul lunar al ministeriului nostru de agricultură despre starea sĕmănăturilor şi prospectele recoltei din anul acesta. Raportul constată, că tóte spicósele vor satisface aşteptărilor legate de ele, şi astfel — de cumva nu va obvení vr'o plagă generală, — se póte conta la *recoltă mijlocie* şi *mijlocie bună* în cele mai multe ţinuturi, deosebi însĕ pe Şesul-Ungariei şi în mare parte a ţinuturilor de preste Dunăre.

Grâul de tómnă, de-şi a întârziat în câtva cu desvoltarea, în cea mai mare parte a Şesului e în cócere, începêndu-se pe alocurea chiar secerişul. Sezonul secerişului însĕ numai în zilele proxime va urma, când apoi se va puté şti sigur: în cari ţinuturi a făcut pagube simţitóre tăciunele, rugina, şi alţi factori păgubitori recoltei. De astă-dată părerea generală e, că atât grâul de tómnă, cât şi cel de primăvară, în cât priveşte paiele va da recolta sub cuantitatea şi cualitatea normală, dar' fiind-că spicele sunt destul de mari şi pline chiar şi pe păiele scurte, ear' desvoltarea grăunţelor numai în holdele căḑute lasă de dorit, recolta în grăunţe promite a fi mulţămitóre, şi pe alocurea chiar bună.

La *sĕcara de tómnă* secerişul s'a început deja pe multe locuri, deosebi în părţile nisipóse. Recolta însĕ, din causa formaţiunii de spice mance, observată în fórte multe ţinuturi, va fi aprópe pretutindenea numai mijlocie. Asemenea grâului, multe din holdele de sĕcară au fost culcate şi încâlcite de vifor, povoiuri şi grindină; cu tóte acestea însĕ, formarea grăunţelor în genere e mulţămitóre şi bună, fiind-că năduful canicular n'a ajuns încă sĕ împedece desvoltarea. Preste tot, sĕcara va avé în ĕst-an grăunţe frumóse, mari şi grele, ceea-ce va contrabalansa în câtva micimea cuantităţii.

Secerişul orzului de tómnă a înaintat binişor, în unele ţinuturi e chiar terminat. Recolta, atât în ce priveşte cuantitatea cât şi cualitatea, e în genere mulţămitóre, cu tóte că tăciunele a făcut şi în ĕst-an pagube prin unele ţinuturi.

Orzul de primăvară, sub influinţa favoritóre a timpului din urmă s'a îndreptat mult, trebuindu-i acum numai timp cald, spre a satisface deplin aşteptărilor. Spicele sunt aprópe pretutindenea frumóse, mari şi pline, ceea-ce promite cualitate fórte bună. In cât priveşte cuantitatea, sunt prospecte de recoltă mijlocie.

Ovĕsul, cu puţine escepţiuni s'a desvoltat frumos, chiar şi în timpul din urmă, promiţênd în general recoltă mijlocie atât în ce priveşte cualitatea, cât şi cuantitatea.

Desvoltarea cucuruzelor, deosebi pe Şesul-Ungariei e mulţămitóre. In privinţa acésta fac escepţiune numai comitatele ardelene, cum şi sĕmănăturile suplinitóre şi cele de pe unele locuri aşezate.

Cartofii sunt înfloriţi frumos pretutindenea; soiurile timpurii se coc bine; recolta în general promite a fi bună, cu escepţia comitatelor cercetate de ploi prea multe chiar şi în timpul recent, unde pe alocurea încep sĕ dee în putreḑire.

Desvoltării legumilor timpul a fost favorabil; plivitul şi săpatul pe alocurea mai e în curgere încă. Fasolea e înflorită frumos şi prinde păstăi frumóse. Au început deja sĕ înfloriască şi soiurile mai târzie. Desvoltarea varzóselor încă progreséză frumos, de-şi pe alocurea ar mai avé lipsă de plóie. Cânepa şi inul în genere se desvóltă bine. Napii de zăhar şi cei de nutreţ s'au desvoltat bine şi afară de ţinuturile unde i-au stricat îngheţul şi insectele, promit recoltă bună. Nutreţurile artificiale, ca luţerna, trifoiul, bicăul, mohorul, stau bine; la unele a şi început deja cositul. Viile se desvóltă favorabil, pe multe locuri însĕ ploile multe au scăriţat mult din prospectele recoltei. Pometurile au suferit mult din causa tempestăţilor din lunile trecute; recolta lor va fi sub mijlocie.

(După estrasul lui „Egyetértés“).

Cărţi şi reviste.

„Trei conferenţe teosofice“ de *Dionisie Stoica*, Budapesta, 1903. Tipografia „*Poporul Român*“. In aceste conferenţe, ţinute la societatea „*Petru Maior*“ din Budapesta şi acum reunite şi publicate în volum, dl *Stoica* espune ideile fundamentale ale aşa zisei *teosofii*, o mişcare binişor rĕspândită în Francia, în Englitera şi în Germania, care voieşte sĕ aducă un curent nou în concepţia nóstră despre lume şi despre viéţă. Nu este aici locul şi nici nu suntem noi competenţi a face critica acestor idei, — credem însĕ că doritorii de a cunóşte mişcarea despre care se tratéză aici, vor puté culege din broşura dlui Stoica informţaiuni interesante şi esacte, deóre-ce autorul citéză des şi dă şi la sfîrşit o bibliografie de literatură specialistă. Ceea-ce merită însĕ în deosebi tótă lauda este limba bună românéscă şi stilul limpede al dlui *Stoica*, lucru destul de rar în publicaţiunile ce vĕd lumina zilei la noi în Ardeal şi cu atât mai demn de remarcat. *J.*

*

„România musicală“, redactată în Bucureşti, de C. M. Cordoneanu, Iuliu I. Roşca şi N. Ţincu, fascicolul 12 dto 15 Iunie st. v. (anul de esistinţă XIV.) a apărut cu următoriul sumariu: Examenele Conservatorului: Clasa de operă a dlui C. Stephănescu, de Don Remi; Credo d'amour, poesie, de L. Petitjean; Două Documente; Salvator Rosa, Novelă; Corespondenţe: Paris: Théâtre Antoine: „Le supplice du silence“, „Monsieur Vernet“, „L'Attaque nocturne“, de L. Hautemulle; Craiova, de Violette; Têrgul-Jiu: Examenul de musică vocală, de G. G. Nicolescu; Sibyl Sanderson, de H. C. Două scrisori; Ştiri scurte: Din Străinătate; Din ţéră. Diverse. Bibliografie.

„Rom. musicală“ apare la 1 şi 15 a lunii şi costă 12 lei pe an. Red. şi administraţia: Bucureşti, strada Olteni nr. 46.

*

Au apărut *în a treia ediţiune*, tipărite la *W. Krafft* în Sibiiu, următórele două opuri de mare valóre literară ale decedatului *Ioan Popescu*, fost profesor la seminariul Andreian din Sibiiu:

I. **„Pedagogia“**, lucrată pe basele psichologice şi etice ale realismului *herbartian*, şi editată cu conlucrarea şi supraveghierea lui *Stefan Velovan*.

II. **„Psichologia empirică sau ştiinţa despre suflet“**, întrĕ marginile observaţiunii, lucrată tot pe basa principiilor stabilite de şcóla lui *Herbart*.

Se pot procura ambele de la libräria *W. Krafft* în Sibiiu, cum şi de la librăria nóstră archidiecesană. Fie-care din ele se vinde cu *4 coróne* esemplariul.

---

*) Aici se pare a fi contrazicere întrĕ istorie şi sf. scriptură. Istoria ne spune, că Chaldea a fost surpată numai prin Cir, căruia pe timpul acela era supusă şi împĕrăţia Meḑilor, ear' Biblia ne arată că a fost ocupată nu numai de Cir, ci şi de Dariu. Adevĕrul e, că Cir cu ajutoriul lui Dariu a venit asupra Chaldeei, şi de-şi Cir a avut domnirea supremă, totuşi s'a purtat faţă de Dariu cu cruţare ca cu un aliat, cu atât mai vêrtos, căci era chiar şi rudenie cu el. (Veḑi Dr. Il. Puşcariu, Isagogia, pag. 58.)

Nr. 314 1903. [121] 1—3

Concurs

Pentru **ocuparea posturilor învĕţătoreşti** în comunele mai jos numite, din protopresbiteratul Deva, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Certeşul-de-sus,** cu salariu de 600 cor., şi anume 480 cor. din repartiţie, 120 cor. ajutor de la stat, cuartir şi lemne. Dacă învĕţătoriul va înfiinţa şi conduce cor cu tinerimea va primí preste salariu o remuneraţie de 100 cor. şi cuartir.

2. **Chergheş,** cu salariu de 600 cor., cuartir şi lemne.

3. **Chişcadaga** cu filia **Buruene,** şcólă centrală în Chişcadaga, cu salariu de 440 cor. din repartiţie plus 360 cor. ajutor de la stat (ord. minist. dto 10 Faur 1899 nr. 82184/98), cuartir şi lemne.

4. **Leşnic** cu filia **Dumbrăviţa,** şcólă cu învĕţătoriu ambulant, cu salariu de 600 cor., cuartir şi lemne de foc 20 m.

5. **Noşag,** cu salariu de 600 cor., cuartir şi lemne.

6. **Sĕcărêmb,** cu salariu de 600 cor. plătit în rate lunare anticipative din cassa bisericei, 120 cor. pentru instruirea şi conducerea corului — remuneraţiunea de 120 cor. se va da numai dacă va fi apt şi dacă va cânta cu corul regulat —, cuartir liber în edificiul şcólei şi lemne.

Reflectanţii la aceste posturi au sĕ ţină strană în Dumineci şi sĕrbători cu elevii.

Cererile instruite conform normelor în vigóre au sĕ fie înaintate subsemnatului oficiu în terminul sus indicat.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Deva, în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Deva, 17/30 Iunie 1903.

George Romanul
protopresbiter.

Nr. 396 1903 [122] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de **învĕţători** în comunele mai jos numite, din protopresbiteratul Dobra, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Brîsnic,** un post de învĕţătoriu, salariu 600 cor. din repartiţie, cuartir, grădină şi lemne de foc.

2. **Bastea—Holdea—Coşeşti,** un post de învĕţătoriu ambulant, salariu 600 coróne, cuartir şi lemne de foc.

3. **Lăpugiul-superior,** un post de învĕţătoriu (sau învĕţătóre), salariu 600 cor., cuartir şi lemne de foc.

4. **Dobra,** un post de învĕţătóre la şcóla tractuală, salariu 800 cor.

Reflectanţii au a se presenta în vre-o Dumineca sau sĕrbătóre spre a'şi arăta desteritatea în cântări.

Cererile instruite prescriselor din vigóre, au a se aşterne în terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral Dobra în conţelegere cu comitetele parochiale.

Dobra, 20 Iunie 1903.

Iosif Morariu
protopresbiter.

Nr. 62/1903 [124] 1—3

Concurs

Prin acésta se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“ pentru ocuparea posturilor de **învĕţători** în următórele parochíi din tractul Haţegului:

1. **Livezeni,** cu salariu anual de 600 cor., cuartir constătător din două chilii şi bucătărie în pomposul edificiu şcolar, şi prospect încă de un venit până la 150 cor. prin ocupaţiune în orele libere, compatibilă cu oficiul sĕu.

2. **Petrila-Brad.** 3. **Petrila-Gârgani.** 4. **Federi-Fizeşti.** 5. **Valea-Sângeorgiu.** 6. **Luncani.** 7. **Sântă-Maria-de-pétră.** 8. **Grid.**

Salariul pentru fie-care este 600 cor. şi cuartir.

Concurenţii sĕ ştie cântările bisericeşti şi sĕ 'şi trimită subsemnatului oficiu protopresbiteral cererile, instruite conform normelor în vigóre, avênd fie-care a se presenta în respectiva parochie, spre a 'l cunóşte poporul, căci numai aşa póte avé prospect de a fi ales.

Haţeg, în 19 Iunie 1903.

In conţelegere cu comitetele parochiale — Oficiul protopresb. al Haţegului.

Titu V. Gheaja
protopresbiter.

Nr. 509 1903 [126] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de **învĕţători** de la şcólele confesionale gr. or. române din mai jos însemnatele comune în protopresbiteratul gr. or. Avrig, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Arpaşul-superior,** postul de învĕţătoriu, cu salariu anual de 600 cor., cuartir şi lemnele necesare pentru foc.

2. **Drăguş,** postul de al doilea învĕţătoriu, cu salariu anual de 600 cor., cuartir şi lemnele necesare pentru foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi sĕ 'şi subşternă cererile concurcursuale instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral gr. or. Avrig în Avrig (posta Avrig, Felek, Szebenvármegye) până la terminul susindicat.

Avrig, 22 Iunie 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Avrig.

Ioan Cândea
protopresb.

Nr. 399 protop. 1903 [125] 1—3

Licitaţiune minuendă.

Comitetul parochial, în urma ordinului Preaveneratului Consistoriu archidiecesan nr. 5392 din 17 Maiu a. c. dă în întreprindere pe calea licitaţiunei publice minuende **edificarea bisericei gr.-or.** de ací.

Planul de clădire şi preliminariul de spese aprobat de Preavenerabilul Consistoriu archidiecesan la 19 Iunie 1893 sub nr. 3637 ep., precum şi condiţiunile de licitare se pot vedé la oficiul parochial din Chesler, protopresbiteratul Mediaşului.

Licitaţiunea va avé loc în şcóla gr.-ort. la *6 Iulie st. v. 10 ore a. m.*

Preţul strigării este de 4200 coróne, în care nu se cuprinde valórea cărămidei şi a ţiglei, pe care le dă comuna bisericéscă.

Licitanţii au sĕ depună un vadiu de 10% în bani gata sau hârtii de valóre, cari rĕmân în cassa bisericei până după colaudare.

Chesler, 12 Iunie 1903.

Pentru comitetul parochial:

Nicolae Manovici
paroch.

Vidi:

Romul Mircea
protopop.

Nr. 500—1903. [120] 2—2

Publicare de licitaţiune.

Pentru a se da **în întreprindere clădirea casei de chirie,** ce Asociaţiunea doreşte a zidí în Sibiiu, Strada-Morii nr. 6, se va ţiné în biroul subscrisului comitet o *pertractare de oferte,* anume *Luni în 20 Iulie a. c. la orele 10 înainte de amiazi.*

Ofertele timbrate şi sigilate, provĕḑute cu un vadiu de K 5,800·— corĕspunḑĕtor sumei preliminate de K 115,060.38, sunt a se înainta subscrisului comitet până la terminul amintit. Planul şi condiţiunile se pot vedé în fie-care zi în biroul Asociaţiunii la orele 10—12 a. m. şi 4—6 p. m.

Sibiiu, în 4 Iulie 1903.

Pentru comitetul central al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“:

Ios. St. Şuluţu
vice-president.

Dr. Beu
secretariu.

Nr. 372 1903. [109] 3—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de **învĕţători** în următórele comune din protopresbiteratul Iliei, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Bicău,** cu salariu de 600 cor. de la popor, cuartir liber şi lemnele necesare de foc.

2. **Brănişca,** cu salariu de 600 cor. de la popor, cuartir liber şi lemnele necesare de foc.

3. **Burjuc,** cu salariu de 600 cor. de la popor, cuartir liber şi lemnele necesare de foc.

Cererile instruate conform normelor în vigóre au sĕ fie înaintite subsemnatului oficiu în terminul deschis.

Ilia, la 12 Iunie, 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Ilia, în conţelegere cu comitetele parochiale.

George Oprea
protopresbiter.

Publicaţiune.

In conformitate cu conclusul comitetetului parochial dto 15 Iunie a. c. se aduce prin acésta la cunoştinţa tuturor măiestrilor şi întreprinḑĕtorilor de biserici, că în scopul **reparării bisericei greco-orientale din Cincu-mare,** tractul protopresbiteral Agnita, se va ţiné **licitaţiune publică minuendă Dumineca în 12 Iulie st. n. a. c. la 2 ore p. m.** [114] 3—3

Preţul strigărei conform planului şi preliminariului de spese aprobat de Preavener. Consistoriu archidiecesan nr. 3108 dto 17 April 1901 este de 1059 cor. 94 fil. din care se va depune ca vadiu 10%.

Condiţiunile şi planul de reparare se pot vedé la oficiul parochial gr. or.

Cincu-mare, în 15 Iunie 1903.

Pentru comitetul parochial:

Ioan Mihu
presidentul comitet.

Emil Mandocea
notariu.

Nr. 306 1903. [112] 2—3

Concurs

Pentru **întregirea parochiei** de clasa a II-a **Ciόra,** devenite vacantă în urma rĕposării parochului *Elie Savu,* în protopresbiteratul Sebeşului, se publică concurs cu terminul de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele fasionate în tabela B. pentru dotaţia de la stat.

Concurenţii au sĕ 'şi aştérnă cererile instruate conform normelor din vigóre, până la terminul prefipt, subsemnatului oficiu protopresbiteral şi până la espirarea concursului a se presenta poporului în biserică, spre a cânta, respective celebra şi cuvênta.

In conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Sebeş, 14/27 Iunie 1903.

Oficiul protopresbiteral al Sebeşului:

Sergiu Medean
protopresbiter.

Nr. 493 1903. [113] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de **învĕţători** de la şcólele nóstre confesionale gr. or. române di mai jos însemnatele comune în protopresbiteratul gr. or. Avrig se escrie concurs cu terminul până la **5/18 Iulie 1903.**

1. **Porumbacul-superior-rĕs.,** postul de învĕţătoriu cu salariu anual de 600 cor.; cuartir natural.

2. **Sărata,** postul nou înfiinţat de al doilea învĕţătoriu, cu salariu anual de 600 coróne, şi anume 300 cor. din ajutoriul de la stat, ear' 300 cor. din repartiţie, cuartir natural.

3. **Sebeşul-inferior,** postul de al treilea învĕţătoriu, cu salariu anual de 600 cor., cuartir şi 4 stĕngini de lemne.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi sĕ 'şi aştérnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral gr. or. Avrig (posta Avrig, Felek, Szebenvármegye) până la terminul susindicat.

Avrig, 16 Iunie 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Avrig în conţelegere cu comitetele par. competente.

Ioan Cândea
protopresbiter.

Nr. 279/903 [110] 2—3

Concurs

Pentru **întregirea parochiei** de clasa a III-a **Laz,** în protopresbiteratul Sebeşului, se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt cele cuprinse în tabela B. pentru dotaţia de la stat.

Concurenţii au sĕ 'şi aştérnă cererile, instruite conform normelor din vigóre, până la terminul prefipt, subsemnatului oficiu prot.

Concurenţii cu cualificaţiune de 8 clase gimnasiale, la candidaţie vor fi preferiţi.

In conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Sebeş, 12/25 Iunie 1903.

Oficiul protopresbiteral al Sebeşului:

Sergiu Medean
protopresbiter.

Important pentru fie-care om!

Desfacere totală cu preţul cel mai eftin, numai cu fl. 2·95 o garnitură admirabilă din 14 bucăţi preţióse, juvaericale etc.

Important pentru fie-care om!

1 orologiu de busunariu, anker remontoir de nickel, marca „System Rosskopf Patent“, cu capace gravate frumos, regulator precis, 3 ani garanţie şi cutie.
1 Lanţ elegant panţerat, suflat sau nickelat dimpreună cu acăţător sistem parisian.
1 ac de cravată aurit cu imitaţie de briliante.
1 păreche nasturi pentru manchete auriţi marca „Garantie“.
1 garnitură nasturi (botoni) auriţi pentru gulere şi pepturi, constând din 5 bucăţi.
2 inele de aur cu pétră elegantă.
1 oglindă de busunar în cutie.

Acestea 14 preţióse şi admirabile obiecte dimpreună cu orologiul remontoir anker se predau numai cu 2 fl. 95 cr. prin rambursare sau prin trimiterea înainte a sumei la firma: ***Brüder Hurviz,*** *casă de esport,* ***Krakau*** *Stradom 17 (Oesterr.)*

Neconvenind a le returna în 8 zile primind banii înapoi fără ca cumpĕrătorul sĕ fie cu ceva prescurtat. — Catalóge bogat ilustrate cu tot feliul de juvaericale, se trimit gratis şi franco. [61] 10—10

Agenţi se caută.

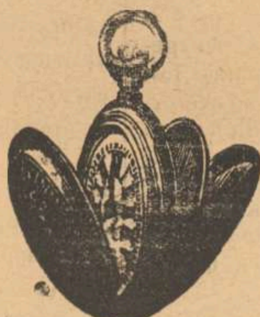

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta!

Nu e mijloc secret

vindecă şi învioréză pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani. [2] 23

Preţul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copíi şi femei de constituţie fórte slabă.

Espeditie din centru şi locul de vênḑare pentru ţéră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colţul strada Kálmán.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Edit [illegible] archidiecesane.

Nr. 71 Sibiiu, Sâmbătă 28 Iunie (11 Iulie) 1903 *Anul LI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 34
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Prima vorbire.

Sibiiu, 10 Iulie n.

Mercuri, în 8 Iulie n., a fost rostită în dieta țerii prima vorbire a primului deputat național-român, întrat în parlamentul ungar.

Domnul *Dr. Aurel Vlad*, deputatul cercului Dobra, și-a spus cuvêntul asupra programului de muncă al noului guvern, și putem spune, că acest prim debut i-a fost destul de succes.

Suntem convinși, că dl *Vlad* nu va rĕmâné numai la acest prim debut, ci-și va ridica cuvêntul totdeuna când va cere trebuința, pentru-ca tot mai bine sĕ preciseze *terenul legal* pe care se află partidul pe care-l representă în dieta țerii, și pentru-ca sĕ facă pe cei-ce cu neîncredere privesc la noi, sĕ înțelégă, că nu în contra lor, ci cu ei împreună, spre binele și fericirea patriei voim sĕ lucrăm și noi, amĕsurat puterilor de cari dispunem.

Și până vom fi în stare sĕ dăm cetitorilor întréga vorbire a dlui deputat *Vlad*, remarcăm din ea părțile mai însemnate

Domnul *Vlad* a constatat, că pentru a se puté reda parlamentarismului viéța, e de lipsă schimbarea sistemului și întroducerea de alegeri cari sĕ facă posibilă validitarea adevĕratei voințe a poporațiunii țerei, pentru-că așa cum acum e compusă dieta, țéra nu e representată în ea, fiind-că nu póte sĕ fie esprimată adevĕrata voință a națiunii în parlamentul din care naționalitățile sunt eschise și lipsesc aprópe cu desĕvêrșire.

Domnul *Vlad* a înșirat apoi motivele cari au determinat partidul național român sĕ stee până acuma în pasivitate, convins fiind, că pe lângă sistemul de alegere din trecut și pe lângă censul estraordinar de urcat pentru ardeleni, partidul n'are ce căuta în parlament, pentru-că îi este imposibil sĕ fie representatací conform forțelor numerice de cari dispune.

Condamnă politica guvernelor din trecut față de naționalități, și constată, că legea fundamentală, adusă cu privire la drepturile naționalităților, nici un guvern din trecut nu a voit sĕ o pună în esecutare. Cere, ca legea acésta mai bine sĕ fie cassată, pentru-că atunci n'am mai fi puși în rușinósa posiție de a afirma, că avem lege de naționalități — neesecutată. Aștéptă deci de la noul guvern, că după ce s'a declarat apărătoriu al legii, dreptului și dreptății, sĕ pună în esecutare legea de naționalități.

Arată cu mult temeiu nedreptatea ce s'a făcut atunci, când partidul național român a fost disolvat prin ordonanțe ministeriale, pentru-că nu esistă lege care sĕ dee guvernului un asemenea drept. Ear' partide se pot forma, în stat constituțional, atâtea câte cer trebuințele și vederile politice ale celor grupați în ele.

Protestézá în contra tradării de patrie, ce ni-se aruncă totdeuna în față, și constată, că nu în contra statului, ci spre mărirea și fericirea patriei vrem sĕ lucrăm. Ear' aceea ce e virtute pentru unul, nu póte sĕ fie pentru altul — *crimă!*

E de firma credință dl *Vlad*, că patria atunci va fi mare și fericită, când atât Magiarii, cât și Sêrbii, Slovacii, Românii, o vor considera de mamă bună, când tóte naționalitățile se vor simțí bine în ea. Face apoi imputare partidului de la putere, că se numește *liberal*, pe când la noi în țéră liberalism nu esistă. Puterea discreționară a fișpanilor, instituțiunea virilismului, dreptul de candidare al fișpanilor și protopretorilor: tóte acestea sunt instituțiuni cari numai liberale nu pot fi numite. Și fiind-că și noul guvern e sprijinit de acest partid, nu póte sĕ aibă încredere în el, și de aceea nu ia la cunoștință programul cu care s'a presentat dietei.

E de notat, că domnul *Vlad* a fost des intrerupt din partea deputaților guvernamentali și kossuthisti, pe când cei din partidul poporal l'au ascultat cu atențiune, și deputatul *Rakovsky* i-a sărit de două-ori în ajutor, cu întreruperi fórte nimerite. Bun sprijin i-a dat și presidentul camerii, contele *Apponyi*, care a accentuat, că cu cât stă cineva mai isolat în dietă, cu atât mai mare datorință are el, presidentul, sĕ-i asigure în plină mĕsură libertatea cuvêntului. Intreruperile cele dese nu l'au scos însĕ din ogașă pe domnul *Vlad*, a ripostat la ele cu succes, nu s'a intimidat, ci și-a rostit vorbirea întrégă, primind și *aprobări* din unele părți ale dietei, după terminarea ei.

Autograful.

Mult așteptatul autograf, prin care Maiestatea Sa împĕratul și rege al nostru poftește pe dl *Dr. Körber* sĕ rĕmână și pentru mai departe în fruntea guvernului austriac, a fost publicat în numĕrul de Mercuri al monitoriului oficial de la Viena, și cu acésta crisa în ceealaltă parte a monarchiei e resolvată. M. Sa a putut sĕ plece încă Mercuri la *Ischl*, unde de regulă petrece zilele de vară.

Dacă însĕ resolvarea crisei, în acest mod, are sĕ fie durabilă, ori numai temporală, — pentru lunile de vară, — se va puté ști abia la tómnă, când dl *Körber* va da de nou față cu parlamentul și cu — Cehii.

Din autograful preaînalt lipsește pasagiul referitor la motivele de demisionare, pe cari dl *Körber* le luase din situația politică de la noi, și cari se reduc la pretensiunile naționale ale Magiarilor, cu privire la armată.

Motivele acestea nu sunt înșirate în autograf; dar' ele se subînțeleg, și Monarchul *la ele* s'a gândit când a accentuat în autograf, că *le a precumpĕnit bine* și le-a aflat *destul de grave*. Cel puțin ziarele vieneze astfel de esplicare dau însemnatului autograf, în care vĕd o învingere a politicei de dincolo, a principiului de menținere cu ori-ce preț a unității armatei austro-ungare, și prin urmare, vĕd în autograf respingerea tuturor pretensiunilor naționale ale Magiarilor, cu privire la armată.

Textul autografului e următoriul:

„Iubite Dr. Körber! După temeinică cumpĕnire și seriósă examinare a motivelor cari te îndemnaseră sĕ 'mi presinți abdicarea dtale și a întregului cabinet, *nu pot satisface rugării de a te absolva de la postul dtale*, nici chiar luând în considerare greutățile cari, conform opiniei dtale, dominézá situația și influințézá împedecător asupra activității dtale. Avênd în vedere chestiunile de mare importanță, cari cer a fi resolvate în cel mai apropiat timp, cari trebue sĕ fie concreḑute unor forțe probate, *am trebuință și pe mai departe de serviciile dtale, mie fórte prețióse.* Amintindu-mi cu plăcere, *cu mulțămită și recunoștință* numĕrósele merite de până acum ale dtale și ale celorlalți membri ai cabinetului, contez la patriotismul dtale așa adese-ori probat, și te asigur de *încrederea mea deplină* și nealterată. — Viena, la 7 Iulie, 1903. *Francisc Iosif* m. p.

Cum am spus, ziarele vieneze, împreună cu cercurile politice de dincolo, sunt mulțămite cu efectul ce l'a produs autograful acesta, a cărui importanță ele o caută nu numai în nemărginita încredere pe care o are M. Sa în credinciosul seu ministru-president austriac, ci mai tare în faptul, că prin manifestarea în mod atât de călduros a încrederii acesteia, Monarchul a acceptat punctul de vedere al primului seu sfetnic din ceealaltă parte a monarchiei, adecă a recunoscut, că în chestii de interes comun, guvernul ungar nu póte face concesiuni ori promisiuni fără consentimentul guvernului din Austria.

Pentru-că în jurul acestei chestiuni s'a învîrtit crisa austriacă.

In chestia „inspectorilor școlari“

— Rĕspuns dlui protopresb. *Vasile Gan.* —

E fórte greu sĕ scrie ori sĕ vorbéscă cineva pe placul tuturor, mai ales în chestiuni jingașe și de mare importanță.

De aceea nu m'a suprins de loc, că articolii mei, publicați în numerii 36 și 37 ai acestui prețuit ziariu, au displăcut domnului protopresbiter *Vasile Gan.* Póte că vor fi displăcut și altora, dar' n'au spus'o în publicitate. Dl protopresbiter *Gan* însĕ în fața publicului, tot pe calea acestui ziariu a venit sĕ mĕ combată, și astfel dator mĕ țin a'i da un rĕspuns, cu atât mai vêrtos, că chestia e de cea mai mare importanță pentru școlele nóstre, merită deci sĕ fie bine lămurită, din tóte punctele de vedere, preparându-se astfel terenul pentru corĕspunḑĕtórea și în tótă privința mulțămitórea ei resolvare.

E de actualitate și arḑĕtóre chestia inspectorilor școlari pentru școlele nóstre confesionale, căci după cum am mai vĕḑut și din rapórtele despre conferențele învĕțătorești, cele mai de frunte din acele conferențe (d. e. din cercul Sibiiu) încă au constatat defectuositatea controlei și inspecțiunii școlelor nóstre.

Dl Gan susține că prin instituirea de inspectori școlari, așa cum propusesem eu, ne-am pune în conflict cu §. 29 din Stat. org. E adevĕrat, că acest §. pune *antiste* pe *protopresbiterul* și în *trebile școlare* din protopresbiterat; dar' și aceea e adevĕrat, că acésta s'a făcut numai în fața *necesității*, cum am zis și în articolul meu din nr. 37 al *„Tel. Rom.“* In cele următóre *dovedind* acésta, voiu constata, cum prin instituirea de inspectori speciali școlari s'ar *realisa intențiunea* plăsmuitorului Stat. org., a Marelui Archiereu *Șaguna,* care fórte mult a luptat pentru acésta ideiă, durere, fără resultat, din causa împrejurărilor de atunci.

Cine cunóște trecutul nu tocmai așa îndepărtat al bisericei nóstre, va ști, că *„Soborul“* eparchial de la 1850, avênd a se ocupa în desbaterile sale și de „starea . . . dascălilor . . . starea culturii poporului și propășirea lui . . .“, a luat act despre *„elaboratul“* episcopului diecesan *Șaguna,* — dat comisariului împĕrătesc în privința *„școlei“* ș. a., și a constatat, că „multe sunt încă de făcut în sfera acésta, a școlelor, cari au lipsă de îndreptare și covêrșire, și adecă . . . . *și așezarea inspectorilor școlari* ș. c. l.“ Nepermițênd însĕ împrejurările de atunci „așezarea inspectorilor școlari“, acel Sobor „a aflat de lipsă a hotărî, că *până la altă rênduială* tot insul dintrĕ Protopopi sĕ fie Inspectorul școlelor din districtul sĕu . . .“ Tot odată însĕ acel sobor, „arătându-și a sa mulțămită cătră Părintele Episcop diecesan pentru multele ostenele, cu cari ziua și nóptea se nevoește a înainta binele și folosul acestei Eparchii, *îl rógă* sĕ binevoéscă *a înainta cererile Eparchiei nóstre în acest protocol cuprinse la Sacratul Tron al Maiestății Sale și a stărui pentru părintésca lor împlinire — spre mângăierea și odihnirea Clerului și Poporului diecesan*“.

Că energicul Archiereu a și *înaintat* pe calea sa cererile Eparchiei nóstre și a *stăruit* pentru părintésca lor împlinire, se vede și de acolo, că la anul 1854 acel Archiereu cu o rară bărbăție a denegat ministrului de culte, contele Thun, așternerea unor planuri de organisațiune bisericéscă până când acel ministru nu va pertracta mai multe obiecte subșternute de la 1850 încóce, întrĕ cari și *„denumirea de directori școlari tractuali,* precum sinodul nostru eparchial din anul 1850 a decis“.

Este deci evident, că prin Stat. org. numai în fața *necesității* a fost pus *protopresbiterul* antiste și în *trebile școlare.* Supăra-s'ar óre geniul marelui Andreiu, când cel puțin acum după 50 ani i-s'ar puté realisa *ideia* și *intențiunea?* Eu cred că nu, precum nu s'ar păcătuí cu nimic nici contra Stat. org. prin o astfel de întregire salutară a sa, adecă prin instituirea de inspectori speciali școlari.

Păr. ppop. Gan mai zice că „rĕul cel dintâiu pentru școle ar fi, că prin instituirea inspectorilor s'ar *decentralisa* administrațiunea școlară, . . . inspectorul școlar cu protopopul tractual nici-odată nu vor fi de una și aceeași părere, întrĕ ei se vor produce desbinări. . . .“

Eu cred, că *decentralisările* n'au fost și nu sunt păgubitóre și că acelea s'au făcut și se fac din principiul susținut și de dl Gan, că „o persónă face atât cât o persónă“ și „o persónă nu póte duce pe umerii sĕi mai mult de cât îi ajung puterile mărginite“. Nici *protopopul* nu póte face deci mai mult de cât o *persónă.* Fi-va deci spre paguba administrațiunei și a binelui public, dacă se va ușura sarcina protopopilor și li-se va da posibilitatea de a lucra mai intensiv în propria lor sferă de activitate?

Când sfera de activitate a inspectorului școlar și a protopopului e despărțită și bine definită, ce *desbinări* sĕ se producă întrĕ ei? Ce au ei comun de isprăvit, ca sĕ fie de *una* și *aceeași părere?* Singura datorință *morală* au ambii, și toți funcționarii bisericei și ai școlei: sĕ se sprijinéscă și respecteze împrumutat, avênd în vedere, că lucră spre binele bisericei și al némului, și de la acésta datorință nu se pot substrage.

Tot asemenea nu-i iertat sĕ se producă desbinări nici la *organele parochiale.* Din contră, aceste organe și poporul vĕḑênd că din partea autorităților se dă o mai intensivă și mai corĕspunḑĕtóre atențiune afacerilor școlare, se vor nisuí și ele sĕ sprijiniască mai cu căldură cea mai perfectă armă a viitorului — *școla.*

Păr. ppresb. Gan spune, că noi Românii suntem cam certăreţi. Fórte adevĕrat. Ne certăm şi acolo unde principii de ordine mai înaltă reclamă cea mai perfecă bună înţelegere. Dar' sĕ o spun şi eu, că mai suntem şi prea egoisti, prea ne place a trage focul la óla nóstră şi prea puţin ne batem capul cu binele public, când prevedem că de acolo nu vom trage folóse speciale pentru noi, ori póte-că va trebuí chiar sĕ jertfim ceva. Cum am şi puté noi Românii, după calităţile nóstre naturale, sĕ progresăm atât de *greoiu*, dacă n'am fi stăpâniţi de astfel de mari pĕcate?

Nu-i vine a crede, dlui Gan, afirmaţiunea, că cercuri largi deja se ocupă cu realisarea ideii de a instituí astfel de inspectori. „Se vor fi ocupând, nu-i vorbă, cei cărora le trebue pâne, dar' comunele nu se ocupă“, zice dl Gan.

Inainte de tóte ţin a constata că pe mine nu dorul de pâne mĕ face sĕ mĕ ocup cu chestiunea acésta. Mulţămită lui Dzeu, am destulă pâne, am câtă mie 'mi trebue şi sunt pe deplin mulţămit cu ea. In fine, nici eu nu mânc mai mult de cât un om.

Sub *cercuri largi* şi competente, cari se ocupă cu ideia instituirii inspectorilor şcolari, eu am înţeles pe Ven. Consistoriu archidiecesan şi pe Sinodul nostru archidiecesan. Şi că Ven. Consistoriu ţine înaintea ochilor acéstă chestiune, o ştiu din raportul senatului şcolar înaintat Sinodului în sesiunea anului trecut. In acest raport se póte cetí, că „ . . . *Şi până la realisarea ideii de a instituí anumit inspectori şcolari speciali proprii confesionali, pentru a căror salarisare acum lipsesc mijlócele băneşti, consistoriul va căuta sĕ delăture defectele observate, prin înmulţirea cercurilor şi a persónelor visitătóre, şi prin reducerea întinderii prea mari a mai multor cercuri de azi*“.

Că *„comunele nu se ocupă“* cu ideia acésta, o cred; cum cred şi aceea, că dacă ar fi după voia comunelor, s'ar *desfiinţa* multe posturi de protopopi, parochi, etc. şi póte jumĕtate din cele învĕţătoreşti. Dacă de jos aşteptăm sĕ fie luate iniţiativele, nu vom avé nici-când nimica.

(Va urma). *B—l*

Revistă bisericéscă.

Circulariul patriarchului de Constantinopol în chestiunea reformării călindariului, etc.; şi Rĕspunsul s. Sinod al bisericei autocefale a României.

La timpul sĕu a fost înregistrat şi *„Tel. Român“* ştirea, că patriarchul ecumenic din Constantinopol s'a adresat tuturor patriarchilor şi presidenţilor Sântelor Sinóde ale bisericelor ortodoxe autocefale, cerêndu-le părerea asupra următórelor chestiuni de caracter religios:

A. Ce trebue, şi ce póte sĕ se facă, pentru-ca popórele ortodoxe sĕ se întâlnéscă în unitatea credinţei, în dragoste şi în concordie, şi pe urmă, ce e de făcut în comun, spre întărirea credinţei nóstre ortodoxe şi spre mai buna apărare a sfintelor biserici ale lui Dumnezeu, în contra spiritului protivnic al lumii acesteia?

B. Care e părerea bisericilor autocefale asupra raporturilor cu cele două mari vlăstare ale Creştinismului, adecă cu biserica *romano-catolică* şi *protestantă?*

E timpul potrivit sĕ se prepare terenul pentru o apropiere amicală cu biserica romano-catolică şi cea protestantă? Inrudită cu acéstă unire este şi chestiunea creştinilor catolici cari s'au despărţit de biserica română nu de mult, şi cari numindu-se „vechi catolici“ şi zicênd că primesc învĕţăturile Bisericei Una, Sfântă, Sobornicéscă şi Apostolică de până în secolul al IX-lea şi hotărîrile celor şépte sfinte şi preacinstite sinóde, declară, că sunt în Biserica Ortodoxă în genere, şi cer unirea şi comuniunea cu dînsa numai ca o lucrare de formalitate?

C. Nu de mai mică importanţă este şi chestiunea călindariului comun, despre care se vorbeşte şi se scrie de câtva timp; în special, sistemele propuse de a se reforma *călindariul julian*, adoptat de veci de Biserica Ortodoxă, sau de a adopta pe cel gregorian, cel dintâiu fiind considerat ca neexact, cel de-al doilea ca mai potrivit cercetărilor ştientifice, şi despre transformarea Pashaliei nóstre bisericeşti?

La aceste întrebări Sf. Sinod al Bisericei autocefale ortodoxe a României — cum cetim în „Bis. Ort. Rom.“ — în sesiunea sa de primăvară din anul acesta a rĕspuns, că prima datorinţă a Creştinătăţii fiind de a păstra dumnezeésca doctrină, pe care ni-a dat'o Domnul şi Mântuitorul nostru Iisus Christos, neschimbată, neamestecată, neîmpărţită şi nedespărţită până la finitul vécurilor, Biserica Ortodoxă ţine, ca sfânta ei învĕţătură sĕ se păstreze neştirbită, aşa cum s'a hotărît de sfinţii şi de Dumnezeu purtătorii Părinţi ai Bisericei Una, Sfântă, Sobornicéscă şi Apostolică în cele şépte Sinóde Ecumenice.

Biserica Ortodoxă de Rĕsărit, rĕmânênd statornică numai în învĕţătura creştină astfel lămurită şi hotărîtă, şi nu în alta, ierachii Bisericei Autocefale Ortodoxe Române, plini de rîvnă duhovnicéscă, o înmulţesc, o întăresc, şi cu ea luminéză în povĕţuire pe cei ce merg acum în rătăcire de *calea, adevĕrul* şi *viéţa*, pe care ni-a arătat'o Domnul şi Mântuitorul nostru Iisus Christos, ca sĕ se îndrumeze spre acéstă sfântă şi dumnezeéscă cale.

Mulţimea eterodoxilor, cari prin regulele prescrise de biserică şi de ritualul ei se primesc în sînul sfintei nóstre Biserici Ortodoxe, este dovada cea mai elcquentă, că corpul Bisericei creşte şi se întăreşte pe unica temelie, care este pusă, şi care este Iisus Christos.

Sfânta Biserică Autocefală Ortodoxă Română crede, că e cu neputinţă a găsi puncte de întâlnire şi de atingere sau diferenţe cu bisericile eterodoxe Romano-Catolică şi Protestantă, cari puncte sĕ se pótă trece cu vederea, fiind-că nimic nu este de prisos în alcătuirea doctrinală a Bisericei Ortodoxe. Calea sfintei Biserici Ortodoxe este fórte netedă şi fără nici un obstacol. Nu este nevoe de a o face mai curată de cât este. La acéstă cale dacă vor voí aceste două vlăstare ale Creştinismului sĕ vină, noi, precum de mult li-am arătat calea, li-o arătăm şi acum. Nu primim însĕ propuneri în privinţa felului de a întra, căci numai unul singur este felul de întrare pe calea, adevĕrul şi viéţa, şi acésta este credinţa sinceră, fără pată şi statornică, aşa după cum am primit'o de la Domnul şi Mântuitorul nostru Iisus Christos şi Sfinţii Sĕi Ucenici, dogmatisată în cele şépte Sobóre Ecumenice, atât sub raportul doctrinei, cât şi al disciplinei canonice bisericeşti.

Dorinţa nóstră este, ca toţi eterodoxii sĕ vină în sînul Bisericei Ortodoxe a lui Christos, singura, care le póte da mântuirea. Dar' dacă acestia arată dorinţe cu condiţii, — după cum zice Sanctitatea Sa, — cu care concordia dogmatică dorită şi comunicarea este neadmisibilă, atunci constatând faptul, nu ne rĕmâne de cât sĕ trecem înainte şi sĕ vedem şi mai departe cu acelaşi zel şi cu aceeaşi evlavie, ca sfânta nóstră doctrină ortodoxă sĕ o păstrăm şi sĕ o facem cunoscută, — ca şi până acum — celor însetaţi de dreptate şi de adevĕr.

Cu privire la a doua chestiune la care se refere scrisórea Sanctităţii Sale şi anume a creştinilor romano-catolici cari s'au despărţit de biserica Romei şi cari se numesc acum *catolici vechi*, credem că uniunea lor cu Biserica Ortodoxă de Rĕsărit este earăşi imposibilă, dacă şi acestia vor tinde spre unire cu noi pe base de condiţi şi concesiuni, fiind-că *Biserica Ortodoxă nu póte primí condiţiuni şi nu póte sĕ facă concesiuni.*. Pe lângă acésta, catolicii vechi, formând o mică minoritate în mijlocul bisericilor reformate şi romano-catolice, ei se găsesc sub influinţa lor. Când vor scăpa de acéstă influinţă şi când vor cere cu stăruinţă, ca sĕ fie primiţi în sinul Bisericei Ortodoxe, îmbrăţişând cu totul doctrina nóstră atât dogmatică cât şi canonică, cu bucurie vor fi primiţi.

In chestiunea *călindariului*, Sf. Sinod al bisericei autocefale a României rĕspunde astfel: „Fără a ne raporta la resultatele ómenilor de ştiinţă, cari au studiat chestiunea măsurării timpului, din cari unele sunt favorabile sistemului nostru calendaristic, altele celulalt sistem, Sfântul Sinod al Sfintei Biserici Autocefale Ortodoxe Române *crede* şi *cere*, ca sĕ rĕmânem în ceea ce ne găsim astăzi, fiind-că este cu neputinţă fără a atinge dispoşiţiunile canonice, dacă ne-am gândí la o schimbare sau o reformare a călindariului julian, cu care Biserica Ortodoxă trăeşte de atâta timp, fără ca sĕ se simtă vre-o strîmtorare. Deosebit de acésta, nici cu degetul nu este permis a ne atinge de hotărîrile străvechi, cari fac gloria nóstră bisericéscă.

Dumnezeu, marele Stăpânitor al vécurilor, va rînduí şi în acéstă privinţă ceea ce voeşte El şi ceea ce va crede că este bun, ca sĕ se facă. Până acum însĕ n'a vorbit de cât o singură dată prin cei ce au primit acest călindariu în vechimea nóstră bisericéscă, ear' când va binevoí altfel, de sigur că ne va lumina prin Spiritul Sfânt, ca şi în acéstă privinţă sĕ ştim ce sĕ voim şi ce sĕ facem.“

De la representanţa oraşului Sibiiu.

Cetitorii ziariului nostru îşi vor mai aduce aminte, că în primăvară comitetul Asociaţiunii, împreună cu vicecomitele şi cu directorul Sparcassei săsesti din loc, au cerut, ca representanţa oraşului Sibiiu sĕ permită delăturarea zidului şi délului din parcul Şoldiş, pentru a puté clădí Casa naţională cu frontul către parc. Representanţa oraşului şi-a dat învoirea la delăturarea zidului şi délului, a cerut însĕ suma de 20.000 cor., — (pe Asociaţiune se venia 12.000 cor.,) drept ecuivalent pentru urcarea, în casul de faţă ideală, a valorii intravilanelor mărginaşe. Acéstă decisiune a făcut o impresiune fórte neplăcută asupra Românilor din Sibiiu; ea era privită ca un act nepretinesc faţă de nisuinţele nóstre culturale.

Comitetul Asociaţiunii şi directorul Sparcassei au înaintat o nouă cerere, înşirând motive noue, în care au rugat representanţa oraşului sĕ reasumeze decisiunea de sub întrebare, şi sĕ abstee de la pretensiunea injustă. Representanţa oraşului în şedinţa sa de la 9 Iulie n. a. c. a pertractat din nou acéstă afacere şi cu tot patosul oratoric al contrarilor *a decis sĕ renunţe la „ecuivalentul“ de 20,000 coróne.*

Aşa e bine. Timpurile sunt fórte grele, atât pentru noi cât şi pentru Saşi. Aşadară la ce sĕ ne amărîm zilele reciproc? Noi ştim, că Românii nu au tendinţe agresive faţă de Saşi, din contră sunt mulţămitori pentru mijlocirea multor cunoştinţe folositóre, mai ales pe terenul economic. Zace în interesul Românilor şi Saşilor, ca sĕ evite tóte momentele proprii a provoca duşmănie, şi sĕ-şi dee mâna pe terenele: cultural, economic şi politic.

De la gimnasiul de stat din Sibiiu.

In numĕrul 68 de la 4 Iulie n. am reprodus din Anuarul gimnasiului de stat din Sibiiu cele privitóre la „masa studenţilor“ înfiinţată şi susţinută de „Albina“ şi la dăruirile pe cari acest prim institut financiar al nostru le-a făcut acestui gimnasiu pe séma fondului de gimnastică. In cele următóre dăm din acest anuar câteva date privitóre la *elevii români* cari în anul şcolar acum espirat au cercetat gimnasiul.

Din 526 elevi, câţi au rĕmas până la încheierea anului şcolar 1902—1903, (la începutul anului erau înscrişi 570) au fost de naţionalitate română *270*, deci *preste jumĕtate* din numĕrul total al lor; anume: în clasa I. (împărţită în *trei* clase paralele) 79, în cl. II. (împărţită în două clase paralele) 51, în clasa III. (împărţită în două clase paralele) 47, în cl. IV. 31, în cl. V. 17, în cl. VI. 20, în cl. VII. 12, în cl. VIII. 13. După confesiune au fost: 204 gr.-orientali şi 67 gr.-

---

FOIŞÓRĂ

Cuvêntarea

*ierodiaconului **Dr. Elie Cristea**, rostită în Dumineca SS. Părinţi, la 21 Maiu v. 1900, în capela parochiei ortodoxe-române din cetatea Bistriţei.*

(Urmare)

Aşa şi începutul vostru. Astăzi póte fi mic, dar' acest început, cultivat şi îngrijit prin *credinţa tare* a sufletelor vóstre şi prin *căldura* inimilor vóstre, se va desvolta şi întărí tot mai mult.

Ori-cât de mică şi de modestă este acésta capelă, *noi o iubim* mai mult, fiind-că *e a nóstră.* Unii dintrĕ voi, iubiţilor ascultători, mai bĕtrâni, vor fi fost soldaţi *) prin oraşe mai îndepărtate, mai mari, cu palate pompóse; dar' trecênd pe lângă ele — ori-cât ar fi de pompóse — îi lasă rĕci. De ce? Fiind-că 's străine, şi ce-i străin nu se lipeşte de sufletul nostru. Ear' când — scăpat de la miliţie — te întorci acasă, inima începe a bate mai tare, când te apropii de căsuţa simplă, în care te-ai născut, şi lacrimi de bucurie ţi-se ivesc în ochi. De ce? Pentru-că vedem casa, în care am vĕdut pentru întâiaşi-dată lumina zilei, în care am supt de la mama nóstră laptele şi dragostea către limba şi credinţa nóstră românéscă. Şi apoi, ştiut sĕ fie, că nu pompa, nu bogăţia singură ferice̦şte pe un popor.

Fiul lui Dumnezeu, Iisus Christos s'a născut în o peşteră, în un grajdiu; în ieslea dobitócelor a fost înfăşat în scutece de sfânta sa Maică Maria. Şi cu tóte acestea El a devenit Mântuitoriul lumii întregi; învĕţăturilor lui s'au închinat şi se închină tot pământul. „*In tot pământul a eşit vestirea lui, şi la marginile lumii graiurile lui*“. A fost născut în sărăcie, şi cu tóte acestea, din ţeri îndepărtate au venit Magii, Regii bogaţi şi puternici, ca sĕ se închine lui şi sĕ-i aducă daruri. Şi ce i-a atras pe ei? Nu pompa grajdiului, podóbele şi bogăţiile teslariului, ci podóba ce se afla în sufletul lui Iisus, credinţa lui cea dumnezeiéscă, curată, neîntrecută, pe care au propovĕduit'o popórelor el şi apostolii sei.

Asta este, iubiţi creştini, adevĕrata podóbă; ear' podóba cea din afară este de multe-ori aşa, cum ne spune Mântuitoriul Christos: *Morminte spoite, frumóse pe din afară, ear' în lăuntru pline de necurăţenie, de falsitate, de rĕutate.*

Credinţa vóstră cea curată, pe care vĕd că o aveţi în sufletele vóstre, încă este o asemenea frumósă podóbă, pe care îmi vine s'o asémĕn cu apa din un isvor de munte, curată, cristalină, pe care noi nici-când n'o tulburăm, fiind-că ne place s'o păstrăm şi îngrijim în tótă curăţenia ei; credinţa vóstră îmi vine sĕ o asémĕn cu „apa cea vie“, despre care în Dumineca de curênd trecută a Samarinencei aţi audit în sfânta biserică, şi de care nu veţi însĕta în veci, şi care vĕ va da tărie sĕ învingeţi tóte greutăţile, ce le veţi mai întimpina.

Iubiţilor creştini! Voi aveţi întrĕ voi un vrednic poporean din părţile Sibiiului.*) Acesta vĕ va puté spune despre frumósele pilde de tărie în credinţă ale poporului nostru din acele părţi. Comuna Rĕşinari a fost ameninţată cu tunurile, înşirate sus pe cóstele din préjma comunei, dacă nu-şi părăseşte legea părintéscă; dar' n'a părăsit'o, căci era părintéscă, şi le era mai scumpă de cât viéţa. Un preot — Dobrotă — din comuna Poiana, gonit de duşmanii bisericei nóstre, a fugit érna desculţ pe câmp, şi nevoind sĕ-şi schimbe legea, a preferit sĕ degere de frig; îmbrăţişând crucea de la rĕspântiile drumurilor şi-a dat sufletul pentru credinţa sa, bine ştiind, că

„Cel ce legea 'şi părăseşte,
„Pe Dumnezeu nu 'l iubeşte.
(pop.)

Alţii veţi fi audit de vestitul domn român Brancoveanu, care nici atunci, când Turcii au început sĕ-i ucidă copíii, cari îi erau mai scumpi, şi când l'au ameninţat şi pe el cu mórtea, nu a voit sĕ şi lase credinţa erezită de la părinţi, ci hotărît rĕspundea călăilor fiilor sei:

„Toţi fiii de mi-ţi tăia,
„Nu mĕ las de legea mea;
„Faceţi cu min', ce veţi vrea.

Vecinic aminte sĕ vĕ fie aceste frumóse pilde; şi când este vorba de legea străbuuă, sĕ nu vĕ lăsaţi ademeniţi de vorbele nimĕnui, ori-cât ar suna acelea de frumos şi de seducĕtor, ştiut fiind, precum zice scriptura (Mateiu XXIV, 24) că mulţi proroci mincinoşi se vor iví, cari vor încerca a vĕ amăgí şi ademení, zicênd, că nu a nóstră lege, care de 2000 de ani ne-a ţinut sĕ fim acea ce suntem, e bună, — că ea nu ne duce la mântuire, ci alta. (Va urma) catolici (comparată suma de 270 [după naţionalitate] cu suma de 271 [după confesiune] resultă o diferenţă de 1, a cărei provenienţă nu o putem constata). Intrĕ maturisanţi aflăm *opt români*. In privinţa sporiului în studiu aflăm *pur eminenţi*: în clasa I. 2 (Ioan Maniţiu şi Romul Vasilie), în cl. II. 4 (Ioan Petruţiu, Vasilie Stroica, Nicolae Dordea şi Cornel Togan), în cl. III. 1 (Dum. Cosma), în cl. IV. 3 (Ioan Colbazi, Ioan Olariu şi Ioachim Tolciu). In clasele superióre nici unul. In raport cu numĕrul total însĕ, numĕrul eminenţilor e cam disparent. Dacă luăm în considerare, că dintrĕ 270 elevi români sunt avisaţi sĕ repeteze clasa 48, sĕ facă examen de emendare 40, nu mai pot repeta 5 inşi — de tot 93 la 270, — mai ales avênd în vedere greutăţile întimpinate din causa necunoştinţei limbei de propunere (magiară), ceea-ce se vede şi din faptul că secundaşii cei mai mulţi sunt din clasele I—III, — putem fi mulţămiţi cu diliginţa elevilor români. Totuşi ar fi de dorit, ca sĕ înceteze îmbulzéla lor la şcólele străine, deosebi a acelora cari au în apropiere şcóle cu limba de propunere română. Cât pentru învĕţarea limbii magiare, vor avé destul timp s'o înveţe în clasele superióre, cei cari voesc sĕ se dedice carierelor pentru cari se cere cunoştinţa perfectă a acestei limbi. Ceilalţi însĕ, decişi a îmbrăţişa cariere pentru cari cunoştinţa limbii magiare nu e inomis necesară, pot sĕ rĕmână la şcólele române până la absolvare, propunêndu-se şi acolo limba magiară în mĕsură de ajuns pentru cunóşterea generală a ei.

---

*) Comune multe din jurul Bistriţei aparţin fostului al II. Regiment de graniţă.

*) Lungu, un măsariu, originar din Aciliu. Acesta a ostenit mult şi a făcut laudabile servicii pentru închiegarea credincioşilor nostri din Bistriţa şi pentru întemeierea parochiei de acolo.

NOUTĂŢI

M. Sa împĕratul şi rege al nostru, cum raportéză ziarele din Viena, alaltăeri (Miercuri) diminéţa a plecat la *Ischl* în vilegiatură.

La *Ischl* a sosit după amiazi la ora 1³/₄, aşteptat fiind de archiducesa *Maria Valeria* (cea mai mică fiică a M. Sale), de consilieriul de locotenenţă *conte Salburg*, de consilieriul de curte *Tietz*, de primariul *Wisinger* şi de alţi onoraţiori din Ischl şi jur. Pe întreg parcursul căii de la gară până la castel publicul a făcut M. Sale călduróse ovaţiuni.

*

Legea colonisărilor. Ziarele din capitală vestesc că ministrul nostru de agricultură, dl Darányi Ignácz, va presenta dietei cât mai curênd, dór' chiar în sĕptĕmâna viitóre, prejectul nouei legi a colonisărilor. Project din care în numĕrul 64 daserăm şi noi dispoziţiile mai de căpetenie.

*

După 10 ani. Duminecă (la sĕrbătórea Sf. Petru şi Paul) va avé loc în Braşov întâlnirea fostilor maturisanţi în 1893 ai gimnasiului gr. or. român de acolo. Fostii colegi vor asista in corpore la serviciul divin oficiat în biserica Sf. Nicolae, servind la sfânta liturgie cei cari sunt preoţiţi, ear' ceilalţi cântând în cor cântările liturgice. Vor participa apoi la festivitatea încheierii anului şcolar, ear' séra vor arangia un ospĕţ la *casa de tir*.

*

Fulger ucigaş. In hotarul Poplăcii fulgerul a lovit Luni în un car cu boi, ucigênd un bou, ear' pe mânătoriu aruncându-l de pe ceglău la distanţă de câţiva metri. Interesant, că pe timpul întêmplării acestei nenorociri atmosfera era binişor liniştită, nu era nici semn de furtună, ci ploua lin. — Tot întrĕ asemenea împrejurări s'a întêmplat şi în Rĕşinari o nenorocire, cu mult mai mare însĕ, fiind ucis de fulger un copilaş în etate de vr'o 6 ani.

*

Luptă cu un urs. O scenă înfiorătóre s'a petrecut în munţii de la *Rusca* (com. Caraş-Severin). Simion Sêrbu din comuna Finiş s'a întâlnit în 30 Iunie, pe când îşi păştea oile, cu un urs puternic, care s'a ridicat în 2 picióre şi se apropia de el ameninţător. Sêrbu nu avea altă armă de cât bâta. Cu o săritură puternică s'a năpustit Sêrbu asupra ursului şi l'a lovit aşa de puternic, în cât bâta s'a rupt în douĕ şi i-a căḑut din mână. La acésta ursul înfuriat a sfâşiat cu laba pe bietul Sêrbu, care a căḑut la pământ, scăldat în sânge. Ursul, vĕḑênd că Sêrbu nu se mai mişcă, a plecat după oi, cari fugiseră departe. Sêrbu îngrijat de oile sale, s'a ridicat de pe pământ şi desperat a chiămat pe soţul sĕu şi pe cânii sei în ajutor. Vĕḑênd ursul că Sêrbu s'a sculat, a venit înapoi şi a doua-óră l'a atacat cu labele, până ce Sêrbu earăşi a căḑut leşinat. Incă odată s'a sculat Sêrbu şi şi-a chiămat cânii şi pe soţul sĕu. Ursul înfuriat s'a năpustit — a treia-óră asupra lui şi i-a sfâşiat piciórele, rupêndu-i total tóte vinele. Intr'aceea a venit — durere, prea târḑiu — soţul lui Sêrbu şi cânii, cărora cu mare greutate li-a succes sĕ alunge ursul. Sêrbu e pe mórte. „Drapelul“).

*

Şi asasini şi necuviincioşi. Cum se ştie, M. Sa Regele Carol I. al României, în urma ruşinósei purtări a oficerilor din reg. 6. de infanterie al Sêrbiei (asasinii părechei regale sêrbeşti) a renunţat la cinstea de a mai figura ca titular al acelui regiment. Ómeni de cultură şi de bunăcuviinţă ar fi luat la cunoştinţă renunţarea şi ar fi tăcut mulcom, mai ales că renunţarea s'a făcut în urma uneia dintrĕ cele mai urîte crime, sĕvêrşite de oficerii acelui regiment. Sêrboteii acelui regiment au ţinut însĕ sĕ dee lumii civilisate doveḑi, că nu sunt numai sperjuri şi asasini ordinari, ci şi necuviincioşi, la culme. Drept rĕspuns la actul de renunţare au insultat pe regele Carol cu telegrame ţinute în cei mai de jos termini, aşa că guvernul României — pentru evitarea unui conflict grav — a hotărît, că nici sĕ nu comunice regelui telegramele acelea. Se vede însĕ că ucigaşii au prins curagiu din faptul că noul rege nu li-a dat pedépsa meritată, căci acum au pus la cale şi presa adictă lor şi inspirată de guvern, ca sĕ insulte pe regele Carol, ear' ei la tóte prilejurile insultă şi înjură întrégă românimea. Contra necuviinţelor acestora dl Mavrocordatu, consolul României la Belgrad, zilele trecute a înaintat chiar plânsóre oficială guvernului român.

*

Povoiu şi esundări. Din Fornădia (comitatul Hunedórei, pe partea din drépta a Murĕşului) ni-se scrie, că în sĕptĕmânile trecute tempestăţile au causat fórte mari pagube în hotarul comunelor Vălişóra, Suligete, Săliştióra, Fornădia, Căenel şi Bejan, deosebi povoiul din 14 Iunie v., care curgênd timp de douĕ óre a umflat valea Vălişórei în grad aşa de mare, în cât a spălat tot ce apuca în cursul ei prin hotarul comunelor amintite. A smuls din rădecini arbori, a dus vase, acareturi de economie, vite, grajdiuri, case, spălând de pe hotar tóte sămănăturile şi nămolind fênaţele. Intrégă recolta e perdută.

*

Carte confiscată: Noua carte a lui *Tolstoi* intitulată „*Sĕ nu omori*“ şi apărută în traducere nemţéscă la Berlin, a fost confiscată, pe motivul că conţine vătămare la adresa împĕratului Vilhelm al Germaniei.

*

Esportul cartofilor, cum prevede raportul trimis din Londra ministeriului de comerciu, se va renta în anul acesta fórte bine. A nume: Dr. V. Ruttkay, corespondent specialist al ministrului nostru de comerciu la Londra, raportéză că în părţile nordice ale departamentului Lancashire, în jumĕtatea vestică a Irlandei şi în Scoţia ploile şi timpul rece din sĕptĕmânile trecute au nimicit aprópe întrégă recolta cartofilor. Fermieri bĕtrâni spun, că de la 1847 începênd n'a mai fost în Anglia aşa slabă recoltă de cartofi, cum va fi cea din tómna anului curent. La Dower a fost timp aşa de rece, cum de 50 de ani nu s'a mai pomenit sĕ fi fost în lunile de vară. In urma acestora Anglia va trebuí sĕ importeze mari cuantităţi de cartofi, din ţerile în cari anotimpul a fost favorabil desvoltării cartofilor.

*

Imbulzélă de medici. Comitetul reuniunii medicilor din Budapesta arată că în capitală practiséză 1450 de medici, un numĕr cu mult prea mare în raport cu numĕrul poporaţiunii. In *Londra*, de pildă, cu poporaţiune de şése-ori mai numĕróse de cât e a Budapestei, sunt numai 4800 de medici, dar' aceia nici nu se vaicără că nu pot trăi din venite amĕsurat posiţiei lor sociale, cum se vaicără medicii din Budapesta.

*

Durerea mamei. Luni după amiazi s'a făcut în Károlyfalva înmormêntarea copilei de 2¹/₂ ani a lui C. Lordener. La mormênt mama copilei în jalea după unicul copil al ei s'a aruncat în grópă, pe cosciugul copilei, de unde numai cu mare greu a putut fi scósă. Acum nenorocita se află în secţia de alienaţi a spitalului din Timişóra.

*

Un nume de nouĕ cuvinte. In fóia oficială e publicat un edict, prin care tribunalul din Budapesta citéză pe fostul consul spaniol în Viena, *Baron Mariano Carlos Theodoro di Duran de Cos Rios*, sĕ se presinte la pertractarea de împăciuire în procesul de divorţiu, intentat lui de soţie-sa Hildegarda Kern. Că presenta-se-va baronul spaniol la pertractarea din chestie, ori nu? — e fórte problematic. Dar' că numele dumnealui e lung, cât postul cel mare, — e afară de ori-ce îndoélă.

*

Fără păreche în felul seu este crucea duplă electro-magnetică nr. 86,967 R. B., inventată de dl Albert Müller (Budapesta, V, Vadász utcza 42/V), care nu numai că face sĕ înceteze cea mai mare parte a bólelor omeneşti, dar' şi are o influinţă binefăcĕtóre asupra organismului sănĕtos, deóre-ce face sĕ dispară ori-ce apariţie de bólă. Intrĕ altele se foloseşte cu efect ca mijloc de vindecare contra slăbiciunei generale şi contra tremurării, după cum recunóşte acésta în cuvinte măgulitóre şi dl Iosif Werner (Nasic, Slavonia), în o epistolă adresată dlui Albert Müller.

PARTEA LITERARĂ.

Rĕspândirea revelaţiunii întrĕ popórele păgâne.

De **Ioan Stanciu**, cleric.

(Fine).

Imperiul Persilor abia e de 250 ani, când de-asupra orisontului se ridică o stea strălucitóre în persóna lui Alexandru-cel-mare, care înfiinţéză imperiul macedon. Acest imperiu e dăruit de Dzeu cu douĕ calităţi: cu puterea de viéţă, care stă în eroism, şi cu lyra. Cu sabia ocupă orientul, ear' cu lyra duce la îndeplinire ceea-ce cu sabia nu póte ajunge: face din limba elină limbă universală. Poeţii elini vĕd în religiunea iudeilor, cari deja şi printrĕ ei s'au împrăştiat, cele mai curate idei despre Dzeu şi spirit. Un Socrate móre pentru ideile sale religióse, ear' pentru dreptate mai bucuros bea păharul cu otravă. Un Plato, numit şi divin, pentru superioritatea sa este considerat de o fiinţă superióră, de un sol inspirat. Dar' nu numai filosofiii şi poeţii elini, ci şi poporul a ajuns la cunoştinţa revelaţiunii divine. Acésta până acuma a fost rĕspândită numai în orient, deci a fost timpul suprem, ca sĕ trécă şi în occident, ca astfel sĕ o cunóscă şi popórele păgâne de aici. Spre ajungerea acestui scop a fost chiămat poporul elin, care în nisuinţa de a transpune centrul lumii din orient în occident a devenit din ce în ce mai cunoscut cu razele strălucitóre din tot orientul. Şi într'adevĕr! Alexandru abia se iveşte, şi Dzeu îl conduce în Ierusalim. Cu o ură învăpăiată se apropie de acest oraş, care a îndrăsnit a se opune scopurilor sale, denegându-i ajutoriul cerut. Dar' preoţii însoţiţi de mulţime de popor eşindu-i înainte îi predau cheile oraşului, şi leul puternic se îmblânḑeşte. Acel om, care şi-a pus piciorul în Iudea cu scop de a o nimicí, este învins moraliceşte, mai ales când în templu i-se cetesc cărţile sfinte şi aude tóte profeţiile lui Daniil referitóre la persóna şi espediţiunile sale. „Un ţap venia de la apus preste faţa a tot pământul şi ţapul avea un corn însemnat întrĕ ochii sei. Şi a venit până la berbecele cel cu douĕ córne, pe care-l vĕḑusem stând lângă rîu, şi s'a repeḑit asupra lui în furia puterei sale .... şi i-a frânt amêndouĕ córnele şi nu era putere în berbece, ca sĕ stee înaintea lui... şi ţapul s'a mărit fórte şi cum s'a împuternicit i-s'a frânt cornul cel mare şi în locul lui a crescut alte patru însemnate... Berbecele, care avea douĕ córne sunt regii Mediei şi ai Persiei şi ţapul cel pĕros este regele Greciei: şi cornul cel mare dintrĕ ochii sei este cel întâiu rege. Aceea, că s'a frênt şi au crescut patru în locul seu, arată, că patru regate se vor ridica din acéstă naţiune“. (Dan. c. 8 v. 5 squ).

Istoria ne arată, că de fapt tóte cele profeţite de Daniil s'au întêmplat. Abia móre Alexandru-cel-mare şi imperiul cel vast se împarte în urma luptelor interne în patru părţi, în Macedonia, Asia-mică, Siria şi Egipet, dintrĕ cari Siria şi Egipetul duc o luptă înverşunată pentru Iudea. Invingĕtor e Egipetul, al cărui rege Ptolemeu Lagi duce un numĕr însemnat de Iudei în imperiul seu, unde unii ocupă oficii însemnate. Regele Ptolemeu Filadelful dădù ordin, ca sfânta scriptură sĕ se traducă în limba elină. Traducerea o sĕvêrşesc 72 bărbaţi iudei învĕţaţi. A fost copiată în mai multe mii de exemplare şi astfel rĕspândită atât în regat cât şi afară de el, atât întrĕ iudei, cât şi întrĕ păgâni. Óre se póte, ca astfel de lucruri măreţe sĕ fi rĕmas neobservate? Cine va nega óre, că revelaţiunea divină cuprinsă în sfintele cărţi traduse în limba elină, nu a împrăştiat raze luminătóre şi întrĕ păgâni, cu atât mai vêrtos, că şi iudeii cari erau întrĕ ei, şi cu cari zilnic aveau afaceri, şi-au comunicat ideile lor religióse?

Iudea în decursul timpului a ajuns sub domnia Siriei, în a cărei prinsóre s'au dus mii de iudei, cari la tot casul au atras atenţiunea păgânilor asupra religiunei lor prin rugăciunile zilnice. ....

Ce sĕ mai zicem despre imperiul roman, care a unit popórele atât prin sabie, cât şi prin dreptul politic? El, centrul lumii, care deja de Persi şi mai mult de Greci a fost mişcat din orient, îl transpune adânc în occident. Iudea devine provincie romană şi iudeii se împrăştie în tot imperiul roman. Religiunea lor e studiată de spiritele cele mai luminate ale romanilor, convingêndu-se şi acestia, că cea mai curată ideiă despre Dzeu o au iudeii, şi că zeii lor sunt nişte puteri mórte şi influinţa lor asupra omenimei este o superstiţiune.

Teatrul era deci preparat, numai eroul se mai aştepta cu nerăbdare.

Venì Christos, dar' chiar iudeii, cari până acum îl aşteptau şi aminteau în continuu, ba speranţa în El au rĕspândit-o întrĕ păgâni: acum nu i-au primit învĕţăturile sublime, aşteptând ei în persóna Mântuitoriului un erou care sĕ îndeplinéscă aspiraţiunile lor naţionale-politice.

Până acum poporul iudaic era un profet viu, care de-şi inconştiu, dar' totuşi când ca vecin, când ca amic, când ca sclav rĕspândea voinţa lui Dzeu şi speranţa în venirea Mesiei întrĕ popórele păgâne, ear' acum se miră, ba se revoltă, vĕḑênd că acesta a venit şi pentru popórele păgâne. „Şi suindu-se Petru la Ierusalim se certau cu el cei tăiaţi împrejur, zicênd: tu ai întrat la bărbaţi cari nu sunt tăiaţi împrejur şi ai mâncat cu ei“. (Fapt. ap. c. 11 v. 2).

Iată cum deci, chiar poporul ales, prin rĕspândirea revelaţiunei divine întrĕ popórele păgâne a preparat terenul pentru primirea Mântuitoriului, care venind a învins întunerecul de pe pământ, a înoit legătura ruptă dintrĕ om şi Dzeu, fără a fi însĕ înţeles tocmai din partea poporului ales.

De la Asociaţiune.

Concurs.

Pentru ocuparea unui post de *învĕţătoriu (învĕţătóre) ordinar* şi a postului de *învĕţătóre suplentă pentru lucrul de mână* la şcóla civilă de fete a Asociaţiunii se publică concurs:

I. Doritorii (doritórele) de a ocupa postul de *învĕţătoriu (învĕţătóre) ordinar* au sĕ presinte comitetului Asociaţiunii (Sibiiu, strada Morii nr. 8) următórele documente:

1. atestat de botez.
2. document despre cualificaţiunea cerută prin legea statului, avênd preferinţă cei-ce au cualificaţiune specială pentru limbi şi istorie (nyelv és történettudományi szakcsoport).
3. arătarea despre studiile pregătitóre şi ocupaţiunea de până acum.
4. sĕ dovedéscă, că posed perfect limba română în vorbire şi scriere.

Concurentul (concurenta) ales va avé sĕ observe dispoziţiunile statutului de organisare al şcólei.

Invĕţătoriul ordinar, până când e provisor, primeşte salariu anual de 1400 cor., solvit în rate lunare anticipative şi 300 cor. bani de cuartir, solviţi în 4 rate trilunare, ear' devenind definitiv primeşte salariu anual de 2000 cor., bani de cuartir 600 cor., 5 cuincuenale à 200 cor. şi drept de pensiune de la stat, unde va solví taxele prescrise; învĕţătórea provisorie primeşte salariu anual 800 coróne şi întrégă întreţinerea în internatul şcólei, ear' cea definitivă primeşte salariu anual 1200 cor., întrégă întreţinerea în internat, cuincuenale şi drept de pensiune ca învĕţătoriul. Invĕţătórea, locuind în internat, va avé sĕ dee directórei mână de ajutoriu la agendele internatului.

II. Doritórele de a ocupa postul de *învĕţătóre suplentă pentru lucrul de mână* au sĕ înainteze:

a) atestatul de botez;
b) document despre cualificaţiunea cerută prin legea statului pentru ocuparea posturilor de învĕţătóre la şcólele civile;
c) arătare despre studiile pregătitóre şi despre ocupaţiunea de până acum;
d) atestat despre cunoştinţa în teorie şi în praxă a lucrului de mână;
e) sĕ dovedéscă, că vorbesc bine româneşte şi ungureşte, eventual şi nemţeşte.

Vor fi preferite acele concurente, cari — pe lângă cualificaţia din lucrul de mână — mai au cualificaţie şi din óre-care categorie de studii, îndeosebi din grupul limbilor.

Invĕţătórea suplentă primeşte o remuneraţie anuală de 600 cor., solvite în rate lunare anticipative, şi întrégă întreţinerea în internat.

Invĕţătórea angajată va avé sĕ dee directórei mână de ajutoriu la agendele internatului.

Terminul de concurs espiră la 15 August a. c. st. n.

Posturile sunt a se ocupa cu 1 Septembre a. c. st. n.

Sibiiu, din şedinţa de la 2 Iulie 1903 a comitetului central al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“.

Iosif Sterca Şuluţu *Dr. I. Beu*
secretariu II.

[128] 1—3

Arlejtési hirdetmény.

A nagyszebeni m. kir. állami elmegyógyintézet önkezelési élelmezéséhez szükséges **sertéshús, zsir és hentes készitmény** szükségletének 1903. év hátralévő részére, esetleg az 1905. év végeig való biztositása céljából *a folyó hó 22-én d. e. 11 órakor*, az elmegyógyintézet gondnoki irodájában, — a hol a részletes feltételek megtudhatók —, zárt irásbeli tárgyalás fog tartatni.

Az egy évi szükséglet körülbelül 4500 kg. sertéshús, 3500 kg. zsir és 1000 kg. fehér és füstölt szalonna.

Felhivatnak mindazok a kik ezen szállitást elvállalni óhajtják, hogy egy koronás bélyeggel és 400 kor. bánatpénzzel készpénzben, vagy elfogadhatónak minősitett értékpapirokban, — névértékük szerint számitva — ellátott, magyar nyelven irott és sajátkezüleg aláirott, jól lepecsételt ajánlataikat, a melyekben a szállitandó, és az intézet gondnoki irodájában részletesen megtudható, szükséglet szerinti czikkek árai egy illetőleg kettő és fél évi szállitásra külön-külön ajánlkozva betükkel és számokkal kiirandók, a fent kitett időben és helyen nyujtsák be.

Megjegyeztetik, hogy az ajánlat senki által vissza nem vonható, és a nem magyar nyelven irott vagy nem az árlejtési feltételek szerint szerkesztett ajánlatok azonnal visszautasittatnak.

Megjegyeztetik ezen kivül, hogy az ezen hirdetésben kitett szükséglet mennyiségek csak megközelitőleg határoztattak meg, és hogy a szerződött szállitó tartozik a kitett mennyiségeknél többet vagy kevesebbet is — az elfogadott ajánlatában kitett árakon szállitani.

Végül megjegyeztetik, hogy az intézet fenntartja magának azon jogot, hogy az egy évre avagy kettő és fél évre szoló ajánlatokat fogaja elfogadni valamint, hogy a szállitásokat azon vállalkozónak engedje át, a kit bármely okból megbizhatobbnak tart.

Nagyszeben, 1903. július hó 7-én.

A m. kir. állami elmegyógyintézet igazgatósága.

Nr. 360 1903. [127] 1—3

Concurs

Pentru întregirea postului de **paroch** în parochia **Sânbenedic** cu filia **Acoşfalĕu**, în protopresbiteratul Murĕş Oşorheiu, se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor de la stat, despre cari concurenţii 'şi pot lua informaţiune de la oficiul protopresbiteral.

Concurenţii au sĕ 'şi aştérnă cererile instruate conform normelor din vigóre, până la terminul prefipt, subsemnatului oficiu protopresbiteral, avênd până la espirarea concursului a se presenta poporului în biserică, spre a cânta, respective a celebra şi a cuvênta.

Nasna, 23 Iunie, 1903.

In conţelegere cu comitetul parochial. Oficiul protopresbiteral Murĕş-Oşorheiu.

Stefan Russu
adm. protopresb.

---

[129] 1—3

Concurs

Pentru al treilea post de **învĕţătoriu** la şcóla conf. gr. or. din comuna **Codlea**, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Din cassa bisericei 600 cor., plătite în rate trilunare anticipative.
2. Pentru cuartir, lemne şi 1/4 jughĕr arătură, 100 cor., solviţi în rate trilunare.
3. Diurne à 3 cor. pe zi la conf. învĕţătoreşti, cum şi cărăuşie pentru toţi trei învĕţătorii la olaltă, din Codlea până la locul destinat pentru conferenţe.

De la reflectanţi se pretinde:

a) sĕ fie absolvenţi de cel puţin 4 clase gimnasiale şi pedagogie;
b) a fi cualificaţi conform recerinţelor presinte;
c) a fi bun cântăreţ spre a instrua copíi în cântările bisericeşti şi corale. Pentru formarea unui cor, va primí o remuneraţie corĕspundĕtóre.
d) anii de serviciu în alte comune nu se consideră la cuincuenalii;
e) Dumineca şi sĕrbătórea sĕ ţină strană în biserică în tot decursul anului.

Actele concursuale sunt a se aşterne în terminul fixat la oficiul protopresbiteral al Branului în Zerneşti.

Dat din şedinţa comitetului parochial, ţinută la 3 Iunie v. 1903.

Codlea, în 3 Iunie 1903.

Iosif Comanescu pres. **Ananie Boldor** notariu.

Vidi:

Ioan Dan
adm. prot.

Nr. 399 protop. 1903 [125] 2—3

Licitaţiune minuendă.

Comitetul parochial, în urma ordinului Preaveneratului Consistoriu archidiecesan nr. 5392 din 17 Maiu a. c. dă în întreprindere pe calea licitaţiunei publice minuende **edificarea bisericei gr.-or.** de ací.

Planul de clădire şi preliminariul de spese aprobat de Preavenerabilul Consistoriu archidiecesan la 19 Iunie 1893 sub nr. 3637 ep., precum şi condiţiunile de licitare se pot vedé la oficiul parochial din Chesler, protopresbiteratul Mediaşului.

Licitaţiunea va avé loc în şcóla gr.-ort. la *6 Iulie st. v. 10 ore a. m.*

Preţul strigării este de 4200 coróne, în care nu se cuprinde valórea cărămidei şi a ţiglei, pe care le dă comuna bisericéscă.

Licitanţii au sĕ depună un vadiu de 10% în bani gata sau hârtii de valóre, cari rĕmân în cassa bisericei până după colaudare.

Chesler, 12 Iunie 1903.

Pentru comitetul parochial:

Nicolae Manovici
paroch.

Vidi:

Romul Mircea
protopop.

Nr. 702/903 [107] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor vacante de **învĕţători** în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Orĕştiei prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegratul Român".

1. **Bozeş**, un post, salariu 600 cor. din repartiţie şi din eventualul ajutoriu ce s'ar dobêndí la cererea comunei bisericeşti, cuartir în natură şi lemne de foc.
2. **Balşa**, un post, salariu 600 cor. din repartiţiune, cuartir în natură şi lemne de foc.
3. **Binţinţi**, un post, salariu 600 cor. din repartiţiune, cuartir în natură şi lemne de foc.
4. **Bulbuc—Curpeni**, un post, salariu 600 cor. din repartiţiune, cuartir în natură şi lemne de foc. Invĕţătoriul va ţiné şcólă o sĕptĕmână în Bulbuc şi alta în Curpeni, depărtare de 1 chlm.
5. **Dêncu-mare,** un post, salariu 600 cor. din repartiţiune, cuartir în natură şi lemne de foc.
6. **Dêncu-mic,** un post, salariu 600 cor. din repartiţiune, cuartir în natură şi lemne de foc.
7. **Ludeşti—Costeşti,** un post, salariu 600 cor. din repartiţiune, cuartir în natură şi lemne de foc.
8. **Pischinţi,** un post, salariu 600 cor. din repartiţiune şi folosirea a 8 jug. pămênt, cuartir în natură şi lemne de foc.
9. **Renghet**, un post, salariu 600 cor. din repartiţiune şi alodiu, cuartir în natură şi lemne de foc de la comuna politică.
10. **Romos**, un post, salariu 600 cor. din cassa bisericei, 40 cor. relut de cuartir, 4 stêngini de lemne din cari în primul rînd se încălḑeşte sala de învĕţămênt.
11. **Romoşel,** un post, 600 cor. salariu din cassa bisericei, cuartir în natură şi lemne de foc.
12. **Şibot** (Alkenyér), un post, salariu 600 cor. din cassa bisericei, 2 stêngini de lemne pentru încălḑit şi cuartir în natură în şcólă.

Cuincuenalele se socotesc conform legei, de la ziua alegerii.

Reflectanţii la vre-unul din aceste posturi au a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în comuna respectivă spre a'şi arăta desteritatea în cântările bisericeşti şi tipic.

Concursele instruite prescriselor din vigóre au a se aşterne în terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral Orĕştie în conţelegere cu comitetele parochiale.

Orĕştie, 10 Iunie 1903.

Vasile Domşa
protopresbiter.

Cartea consilierului de medicină Dr. Müller, apărută deja în a 40-a ediţie, care tractéză despre

Conturbările în sistemul nervos
şi secsual

precum şi despre vindecarea radicală a lor, se póte procura prin tóte librăriile.

Pentru 1 cor. 20 fileri în mărci postale o trimite franco **Curt Röber**, Braunschweig. [3] 26—38

Amicul poporului îndreptătoriu în cause administrative şi judecătoreşti pentru poporul român, de **Titu Vuculescu**, pretor. Preţul 1 cor. Se póte procura de la **Librăria archidiecesană** din **Sibiiu.**

Nr. 306 1903. [112] 3—3

Concurs

Pentru **întregirea parochiei** de clasa a II-a **Ciòra**, devenite vacantă în urma rĕposării parochului *Elie Saru*, în protopresbiteratul Sebeşului, se publică concurs cu terminul de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele sunt cele fasionate în tabela B. pentru dotaţia de la stat.

Concurenţii au sĕ 'şi aştérnă cererile instruate conform normelor din vigóre, până la terminul prefipt, subsemnatului oficiu protopresbiteral şi până la espirarea concursului a se presenta poporului în biserică, spre a cânta, respective celebra şi cuvênta.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Sebeş, 14/27 Iunie 1903.

Oficiul protopresbiteral al Sebeşului:

Sergiu Medean
protopresbiter.

Nr. 279 [110] 3—3

Concurs

Pentru **întregirea parochiei** de clasa a III a **Laz,** în protopresbiteratul Sebeşului, se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt cele cuprinse în tabela B. pentru dotaţia de la stat.

Concurenţii au sĕ 'şi aştérnă cererile. instruite conform normelor din vigóre, până la terminul prefipt, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Concurenţii cu cualificaţiune de 8 clase gimnasiale, la candidaţie vor fi preferiţi.

In conţelegere cu comitetul parochial concernent

Sebeş, 12/25 Iunie 1903.

Oficiul protopresbiteral al Sebeşului:

Sergiu Medean
protopresbiter.

Veritabilul lac Christoph este cea mai bună văpsélă de podine.

DAUERHAFT, GERUCHLOS
SOFORT TROCKNEND
GELBBRAUN, MAHAGONI.
GRAUFARBIG, REIN.
Veritabilul
lac Christoph
FRANZ CHRISTOPH GESETZ VON 30. NOVEMBER 1874 F. C. FABRIKMARKE BERLIN PRAG
DER ECHTE
Christoph-Lack
IST DER BESTE ANSTRICH FÜR FUSSBÖDEN.

face cu putinţă a unge podinele fără de a deranja odăile, fiind-că **se evită mirosul neplăcut,** propriu colorii şi lacului de oleiu, care se svêntă incet şi e lipicios. Folosirea e atât de simplă, în cât ori-cine póte unge podinele, cari se pot şterge cu rize umede, fără sĕ pérdă luciul. — Se deosebesc:

lac lucitor colorat de podine,

brun-gălbuiu şi brun-mahagoni, care acopere ca oleiul şi dă luciu: deci folosibil deopotrivă la podine noue şi vechi. **Acopere pe deplin pete vechi, văpséla anterióră,** etc.; şi

lac lucitor curat (necolorat)

pentru podine noue şi parchete, care dă numai luciu. Mai cu sémă pentru parchete şi podine de tot noue, unse deja cu colori de oleiu. Dă numai luciu şi nu ascunde modelul lemnului.

Colli postali circa 35 m. pătr. (2 odăi mijlocii) fl. 5·90 v. a.

In tóte orasele unde sunt deposite, comandele directe vor fi transmise acestora; văpsiri de model şi prospecte gratuit şi franco. La cumpĕrare este a se lua séma precis la firmă şi marca firmei, fiind-că acest **fabricat esistent din 1850 se imitéză** multiplu şi **se falsifică**, în cât se pune în comerciu o marfă slabă, care nu corĕspunde scopului.

Francisc Christoph

inventator, singurul fabricant al veritabilului lac lucitor de podine.

Praga-K. Berlin, NW.

Sibiiu: W. Gustav Simonis. **Braşov:** H. Zintz.
Orăştie: Kercsedi G. **Făgăraş:** J. Jaros.
Mediaş: Martin Schemmel.

[132] 1—15

Cea mai nouă carte de limba magiară
pentru şcólele poporale române.

a apărut în editura lui **W. Krafft** în Sibiiu:

Carte de cetire şi gramatică maghiară pentru şcólele poporale cu limba de propunere română. De Dr. A. Schullerus şi I. Popovici.

Partea primă. 8° mediu. 88 pag. Preţul legat C. —·50.

Partea a doua. 8° mediu. 285 pag. Preţul legat C. 1·70.

In legătură cu aceste cărţi stă:

Manual pentru propunerea limbei maghiare în şcólele poporale cu limba de propunere română. (Indigitări metodice şi schiţe de lecţiuni.) De Dr. A. Schullerus şi I. Popovici. 8° mediu. 47 pag. Preţul broş. C. —·60.

Păreri despre aceste cărţi:

„Cărţile de cetire ale dlor Schullerus şi Popovici, întrebuinţate conform indigitărilor metodice cuprinse în manualul amintit, vor scóte din şcóle formalismul sec. Ele dau vieţă învĕţămêntului, il fac interesant şi conduc pe elevi aşa zicênd jucându-se la învĕţarea limbei magiare. Metodul urmat de domnii autori în adevĕr e cel mai natural şi uşor atât pentru învĕţători cât şi pentru elevi. Pentru invĕţători e de mare preţ manualul, care 'i conduce pas de pas, dând preparaţiuni întregi şi indigitări metodice amĕnunţite şi uşurând în mod însemnat gréua lucrare a învĕţătorilor. — Aceste cărţi ni-se par cele mai bune întrĕ câte avem noi pentru propunerea limbei magiare."
„Tribuna", nr. 133/1902.

Comisiunea şcolară referéză în şedinţa Sinodului archidiecesan, ţinută la 19 April 1903 „asupra ‚Manualului şi cărţii de cetire' de Dr. A. Schullerus şi I. Popovici... propunênd sĕ fie admise, după-ce din punctul de vedere pedagogic sunt deja censurate prin Consistoriu.
[88] 5—5 *„Telegraful Român", nr. 44/1903.*

In conferenţa învĕţătorêscă din cercul Sĕlişte, ţinută în Gurariului la 25 April 1903, „dl Petru Giura işi ceteşte elaboratul despre studiul asupra manualelor din limba magiară pentru şcólele poporale şi propuneri asupra celor mai bune şi practice de folosit. Prin o amĕnunţită şi instructivă espunere arată metódele, cari se folosesc la invĕţarea unei limbi străine, metóde pe basa cărora sunt apoi compuse diferitele manuale didactice. Critică rînd pe rînd manualele din limba magiară, cari se folosesc în şcólele nóstre, şi în fine recomândă a se folosí manualele din limba magiară edate de Dr. A. Schullerus şi I. Popovici, pe cari le află mai corĕspundĕtóre, mai practice. Conferenţa recomândă introducerea manualelor lui Dr. A. Schullerus şi I Popovici în şcólele din acest cerc."
„Telegraful Român", nr. 52/1903.

VINEŢÉLA

Mai bună la albituri!

— Sub scutul legilor. —

Vineţéla cea mai plăcută în spălatorii şi gospodării.

Eftină şi neîntrecută.

1 sticlă mică de 24 fil. ajunge la 10 spălături. — 1 sticlă mare costă 1·60 cor., 1/2 sticlă 1 cor.

Se capĕtă pretutindenea!

Sĕ ne ferim de imitaţiuni!

Singurii producenţi:

URANOS

FRAŢII HOCHSINGER, fabrică chimică

BUDAPESTA
VI., str. Rozsa 85.

[116] 2—16

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian. Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 72 Sibiiu, Marţi 1/14 Iulie 1903 *Anul LI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **străinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 34
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Postulatele naţionale.

Sibiiu, 13 Iulie n.

In urma retragerii projectelor militare, pentru cari s'a purtat lupta parlamentară în dieta ţerii, guvernul a presentat dietei alte projecte, în cari nu mai e vorba de urcarea contingentului de recruţi, ci de votarea lui în mărimea de până acuma şi pentru anul acesta, rěmânênd, ca la anul viitor guvernul sě vină cu un project de lege care reguléză chestia militară pe zece ani înainte, şi în care va fi trecută apoi şi urcarea contingentului de recruţi.

Comisiunea pentru armată a dietei a luat Mercuri la desbatere nouele projecte militare, şi tot atunci a luat cuvêntul în comisiune şi ministrul pentru apărarea ţerii, generalul *Kolozsváry*, precisând bine programul noului guvern în chestia militară, — acest cal de bătae al kossuthistilor şi al celor ce cochetéză cu ei.

A spus ministrul, că cu privire la aşa numitele postulate naţionale actualul guvern nu póte merge mai departe de cât guvernul din trecut, şi nu póte promite nici el mai mult. Provisoriul actual va fi sistat prin noua lege militară, cu putere pe timp de zece ani, în care contingentul de recruţi va fi urcat, pentru-cá înmulţirea braţelor în armată a devenit o necesitate inevitabilă din punct de vedere militar.

A spus ministrul, că noua lege militară pe ce base va fi pusă. Va fi redactată pe basa serviciului activ de *doi ani*, ceea-ce va avé de urmare nu numai urcarea contingentului de recruţi şi a contingentului de pace, ci chiar şi urcarea speselor necesare pentru susţinerea armatei, şi încă în mod fórte simţitor. Reducerea serviciului activ la doi ani se va face însě numai la infanterie, pe când la cavalerie şi artilerie rěmâne serviciul de trei ani, ear' la marină serviciul se reduce de la patru la trei ani.

Despre noua procedură penală militară ministrul a spus, că e gata, şi încă în decursul acestei luni va fi trimisă parlamentelor spre desbatere şi votare. Şi încă o noutate. Voluntarii cari nu pot depune cu succes examenul de oficer în reservă, nu vor fi obligaţi în viitor sě servéscă al doilea an, de cât numai în casul, că s'au dovedit de *nevrednici* pentru favorul de a fi voluntari.

Una din promisiunile făcute din partea guvernului trecut oposiţiei parlamentare a fost şi permutarea oficerilor originari din Ungaria, dar' împărţiţi la regimente din Austria, înděrět la regimentele din Ungaria, şi în privinţa acésta ministrul pentru apărarea ţerii a dat informaţiunea, că după-ce permutările se fac numai la cererea proprie a respectivilor, de-şi au fost provocaţi sě o facă, nu şi-au anunţat dorinţa de a fi permutaţi de cât numai 50, ear' 19 au fost permutaţi din oficiu. Ceea-ce dovedeşte, că înşişi oficerii magiari se simt mai bine prin garnisónele din Austria, de cât a casă. Dar' şi altă declaraţie însemnată a făcut ministrul A spus, că în cei trei ani din urmă 336 elevi absolvenţi de studiile militare au cerut *sě nu fie împărţiţi la regimente ungare*, ci austriace, fiind-că se simt mai bine în regimentenemagiare!

S'a pronunţat ministrul şi asupra completării honvedimei cu artilerie, declarând, că dacă s'ar face lucrul acesta jertfele cele mari financiare ar trebuí sě le pórte esclusiv numai Ungaria.

In chestia emblemelor ministrul nu s'a pronunţat, cu atât mai puţin în chestia întroducerii limbii magiare ca limbă de comandă şi de serviciu la regimentele magiare, din care motiv ministrul e şi atacat cu asprime din tóte părţile, c'a întrat şi el în serviciul camarilei de la Viena.

Din întréga vorbire a ministrului de honvedi reese deci un lucru: că mult trimbiţatele postulate naţionale se reduc deocamdată la permutarea oficerilor originari din Ungaria de la regimentele austriace la cele ungare, — ceea-ce nu schimbă nimica din unitatea de mai nainte a armatei austro-ungare, — ear' tóte celelalte rěmân numai — dorinţe patriotice.

„Pace socială."

Sub titlul acesta scrie domnul Dr. Szőcs Géza, *profesor la gimnasiul de stat din Sibiiu, un prim-articol în numěrul de eri al ziariului* „Nagyszeben és vidéke", *asupra căruia datori ne simţim sě ne spunem părerea. Constatăm din capul locului, că articolul e scris cu sinceritatea proprie ómenilor cari îşi au mintea şi inima la loc, şi are de scop inscenarea unei mişcări, care sě ducă la pacea atât de necesară întrě diferitele naţionalităţi din acest colţ de ţéră, întâiu pe terenul* social, *ear' cu timpul şi pe terenul* politic. *Intenţiunea e nobilă şi frumósă, de aceea salutăm cu bucurie începutul făcut din partea dlui profesor* Szőcs *în direcţia acésta. Ne pare bine că dl* Szőcs *recunóşte, că legarea păcii nu e* imposibilitate, *cum credea mai nainte, şi ne pare şi mai bine, că recunóşte aceea ce din partea nóstră a fost accentuat de nenuměrate-ori, că ura şi duşmănia întrě celăţenii de diferite naţionalităţi ai acestei patrii comune au semănat-o şi lăţit-o totdeuna aceia, cari dădeau pe patrioţii neprihăniţi, în scopul ca sě pótă cu atât mai cu succes puscui în turbure, făcêndu-şi trebşórele particulare. Domnul profesor* Szőcs *a nimerit cuiul în cap când pune vina pentru neînţelegerile din trecut asupra acestor venituri, şi nu rěmâne de cât ca cei de un gând cu dsa sě-şi dee tóte silinţele sě cureţe societatea magiară de astfel de elemente, şi atunci pacea şi buna înţelegere e asigurată. Bine zice dl profesor, că purificarea va merge acum cam greu; dar' cu voinţă tare tóte se pot face. Dorim, ca începutul bun, făcut în direcţia acésta, sě fie încoronat de succes, spre binele şi fericirea scumpei nóstre patrii comune.*

Domnul profesor Szőcs *promite că va reveni, pentru a se exprima mai pe larg asupra modalităţii care póte sě ducă la pace şi înfrăţire, când apoi ni-se va da prilej şi nouě, sě ne espanem părerile în mod mai aměnunţit. Până atunci salutăm ideia.*

Vorbirea deputatului Dr. A. Vlad

rostită în şedinţa din 8 Iulie n. a dietei ungare.

La orele 12 notariul de şedinţă *Trubinyi* ceteşte numele: **Aurel Vlad**, ear' dl deputat *Vlad* urcă tribuna şi ţine următórea vorbire, pe care o dăm cu tóte întreruperile ce i-s'au făcut:

Aurel Vlad: Onorată dietă! Vorbesc ca representant al unei direcţii noue, ca deputat al unui partid, care de multă vreme n'a fost representat în parlament... (Strigăte din drépta: Nici odată nu va fi un asemenea partid!)

O vor dovedí acésta alegerile viitóre că *da*, vom fi representaţi aici în număr de cel puţin 18—20, ori-ce veţi face. (Strigăte din drépta: Nici-odată! Sgomot mare.)

Presidentul (sună): Mě rog sě fie linişte!

Aurel Vlad: Onorată dietă! Cred că fie-care deputat are dreptul sě vorbéscă în parlamentul ungar, şi precum eu am ascultat pe fie-care, aşa aştept şi eu de la on. domni din drépta sě 'mi dee şi mie ascultare, căci m'a trimis aici un cerc electoral, care póte pretinde de la on. domni sě dee ascultare deputatului care 'l represintă. (Strigăte din drépta: Dar' n'ai spus nimic!)

Rakovszky István: Nici nu l'aţi lăsat sě vorbéscă! (Sgomotul se continuă.)

Presidentul (sună): Mě rog pentru linişte!

Aurel Vlad: Am spus că sunt aderentul partidului naţional-românesc, şi dacă m'am ales cu programul acelui partid, cred că 'mi e permis, sě mě provoc la asta. (Sě audim! Sě audim!)

Ajungênd la situaţie, şi la propunerea dlui ministru (S'audim! S'audim!), mai întâiu de tóte doresc sě constat, că de-şi colegul contele *Zichy János*, n'a avut deplină dreptate, când a zis, că parlamentul magiar e în stare de faliment, are dreptate într'atâta, că parlamentul şi-a sistat deplin plăţile. (Mişcare în drépta.)

Spre adeverirea faptului, că plăţile parlamentului ungar s'au sistat cu totul, sě 'mi fie de ajuns a mě provoca la împrejurarea, că n'a putut discuta proiectele militare. La tot casul e o stare de plâns, on. dietă, că majoritatea nu ştie sě 'şi realiseze voinţa în parlament, şi după modesta mea părere, causa că s'a ajuns acest cas, constă în faptul, că la noi parlamentarismul e falsificat şi că minoritatea, care a luptat cu arme parlamentare, cel puţin se póte provoca la aceea, că majoritatea acésta nu este espresiunea fidelă a majorităţii naţiunei. (Aşa e! în stângă estremă. Vii contraziceri în drépta.) Acésta dă putere minorităţii (sgomot), ear' dacă dvóstrě voiţi sě îmbunătăţiţi situaţia de faţă, atunci nu vě stă alt mijloc la îndemână, de cât o schimbare totală a sistemului, o astfel de schimbare de sistem, care va pune naţiunea în starea de a-şi esprima credincios voinţa cu ocasia alegerilor. (S'audim! s'audim!)

Dacă dvóstrě voiţi, ca sě se restitue ordinea şi pacea în parlament, atunci s'aduceţi o astfel de reformă parlamentară, sě faceţi astfel de alegeri, la cari naţiunea sě 'şi esprime dorinţa în parlament aşa după cum vrea, căci eu aşa cred, că nu esprimă fidel voinţa unei naţiuni parlamentul *din care naţionălităţile lipsesc aprópe cu totul.*

Bar. Feilitzsch: Pentru-ce aţi fost pasivisti?

Barta Ödön: Poporul nici n'a fost pasivist, numai conducětorii! (Sgomot general.)

Presidentul: (sună) Linişte!

Aurel Vlad: Mi-se pare, că acei domni deputaţi, cari sunt mai vechi în acésta dietă, ştiu, că au fost aici óre-când deputaţi de naţionalitate română, dar' a venit regimul Tisza şi i-a trântit, a venit regimul cu care n'aţi fost îndestuliţi nici dvóstrě, şi cu care nu suntem nici noi îndestuliţi.

Boncza Miklós: Aţi fost pasivisti.

Aurel Vlad: Dacă am fost, pasivitatea am enunţat'o de silă, am enunţat'o pentru-că n'am putut sě alegem nici un deputat, pentru-că ne-au împedecat gendarmii cu baionete, ca sě nu pótă vota alegětorii nostri. (Sgomot mare şi contraziceri în drépta.)

Zboray Miklós: Nici n'am vědut nici odată gendarmi la alegeri. (Ilaritate în stânga.)

Aurel Vlad: Atunci când au trântit pe kossuthistul G. Popp (Băseşti), care a fost totodată şi român, ni-s'a dat o dovadă splendidă, că sub acel guvern, pe lângă un aşa sistem de alegere, n'avem ce căuta la alegeri. Pentru asta am hotărît pasivitatea. Am făcut destul de rěu, căci de am şi vědut, că guvernul luptă cu arme silnice, noi trebuia sě primim lupta, şi trebuia sě silim guvernul, ca sě aplice ori-ce silă faţă de noi, ca sě putem zice cu tot dreptul, că iată, suntem scoşi din parlament (Sgomot în drépta).

Baronul Feilitzsch: Asupriţilor!

Aurel Vlad: Da am fost şi suntem asupriţi... (Strigăte în drépta: Unde?) Da, suntem asupriţi atunci, când se susţine un cens aşa zicênd absurd, numai pentru-că se tem, că nu vor sosí mai mult atâţia deputaţi guvernamentali din Ardél ca pân' acum. (Sgomot mare în drépta.)

Leszkay: Valahii din Bihor votéză după un cens de patru-ori mai mic de cât Ungurii. (Sgomot mare).

Presidentul: On. domni deputaţi! In parlamentul magiar e datorinţa mea, sě apăr pe orator în interesul numelui liberalismului ţării ungureşti, şi cu cât cineva e mai isolat în acest parlament, cu atât mai mult sě-i asigur libertatea de a-şi esprima părerile. (Aprobări vii generale) Rog deci pe domnii deputaţi din tóte părţile, că în privinţa asta sě 'mi stee într'ajutor. (Aprobări vii.)

Aurel Vlad: Mě supun cu deplină mulţămită enunciaţiunei domnului president când îndémnă pe sgomotoşii mei colegi la linişte. (Mişcare în drépta).

Presidentul: Rog pe on. d. deputat, ca îndestulindu-se cu admoniarea presidenţială, asta din parte-i sě nu o comenteze. (Aprobări vii şi ilaritate în drépta.)

Aurel Vlad: On dietă! Că parlamentarismul e în faliment, ne dovedeşte mai clar faptul, că după căderea lui Bánffy numai aşa s'a putut crea o siuaţie regulată, parlamentară, că maioritatea a fost silită sě facă pact cu minoritatea; în înţelesul învoirii acesteia guvernul a fost silit sě aducă nişte legi, şi sè le voteze. Acest compromis a fost violarea principiului maiorităţii.

Ugron Gábor: Nu-i aşa! Ácesta nu e principiu de domnire!

Aurel Vlad: Acest pact dovedeşte, că maioritatea n'a fost şi nu e în stare sě-şi realiseze voinţa în parlament. Acésta, după părerea mea, e imparlamentar, nu e cu cale, şi totuşi e aşa. Asta nu se ajută însě cum crede dl deputat Hieronymi, ca sě se protesteze contra lor. Şi de vreau sě ajute órecum în starea acésta, trebue sě se caute tóte causele cari au dat naştere acestei stări. După modesta mea părere situaţia de azi se reduce la două cause. Una e, că în urma întocmirilor de la 1867 a ajuns la suprafaţă în parlamentul magiar principiul imparlamentar, că sunt în parlament partide cari nu sunt în stare a forma guvern (Aprobări în stânga extremă). Eu cred, că e în contra parlamentarismului, ca în parlament sě fie partid fără putere de a forma guvern. Cealaltă causă e, că guvernele 67-iste urmézǎ o politică de naţionalităţi de tot greşită, (mişcare), atunci, când au scos aprópe cu totul naţionalităţile din dietă. (Strigăte în drépta şi în stânga: Nu-i drept! Nu le-a scos nime!)

Presidentul: (sună) Linişte!

Bakonyi Samu: Naţionalităţile n'au drepturi speciale! — Nu e permis sĕ se spună aici astfel de lucruri. (Afirmări din partea opusă.)

Aurel Vlad: Zic şi eu, că naţionalităţile n'au drepturi particulare electorale. Dar' şi naţionalităţile sunt cetăţeni ungari, şi aşa ca cetăţeni ai statului au şi drepturi politice. Noi nu ne putem eschide şi nici nu voim sĕ ne eschidem de la împlinirea datorinţelor ca cetăţeni ai statului; aşa dar' dorim şi avem dreptul sĕ dorim, ca şi noi sĕ ne bucurăm de aceleaşi drepturi ca ceialalţi cetăţeni ai statului.

B. Feilitzsch Arthur: Aici nu s'a întêmplat despoiarea de drept! (Aprobare în drépta, o voce din stânga: De ce fel de drepturi aţi fost despoiaţi? Sgomot în continuu.)

Barta Ödön: In nici o parte a lumii naţionalităţile n'au atâtea drepturi, ca în ţara asta. (Sgomot. Presidentul sună.)

Aurel Vlad: Dnii deputaţi pot face sgomot, dar' pe mine nu mĕ vor scóte din ogaşă. Dacă eu îi ascult pe dnii, aştept ca şi pe mine sĕ mĕ asculte. (Sgomot în continuu.) Pe urmă, vĕ priveşte pe dvóstrĕ, dacă împărtăşiţi opiniunile mele sau nu? (S'audim! S'audim)!

Nu e mult de când am audit accentuându-se în sala acésta sfinţenia cuvêntului dat. Aşa cred, că dacă sfinţenia cuvêntului dat obligă pe om, cu atât mai mult obligă legislaţiunea, care împlineşte în stat cea mai înaltă misiune. (O voce în drépta: Ce vreai sĕ spui cu acésta?) Dacă e curios domnul deputat, am sĕ 'i spun, de-şi cu încunjur, că ce am înţeles şi la ce am făcut alusiune. In 21 August 1861, când ţéra se afla în situaţie critică, póte mai critică de cât acum, *Tisza Kálmán* a presentat dietei, înainte de disolvare, următoriul project de resoluţiune:

„După ce dieta, — care contrar dreptului şi legii, nu e întregită şi e lipsită şi de organul regimului regal, — se vede împedecată în resolvarea chestiilor de cea mai supremă importanţă, de interes pentru patrie, şi în aducerea legilor mai jos înşirate, — declară, că şi până va fi în stare a o face acésta, doreşte:

1. Implinirea ori-căror pretensiuni ale tuturor naţionalităţilor din ţéră, cari nu se împotrivesc cui integritatea teritorială şi politică a ţerii, pe basa principiilor desvoltate în adresă; şi

2. Inaugurarea perfectei egalităţi de drept, civilă şi politică, întrĕ diferitele confesiuni".

Propunerea acésta a fost cu unanimitate acceptată, şi pe basa acestei promisiuni a adus legislaţiunea de la 1868 aşa numita lege a naţionalităţilor, pe care însĕ nici un guvern nu a esecutat'o. (Sgomot în drépta.)

Vĕ rog sĕ cassaţi mai bine legea acésta şi atunci cel puţin nu ne cuprinde ruşinea de a spune, că esistă o lege pe care nu o póte şi nu vrea sĕ o esecute nimeni (Sgomot şi mişcare).

Barta Ödön: Mai sunt şi alte legi ca acésta. Cum stăm cu legea despre numirea localităţilor? (Aşa e! din stânga estremă).

(Va urma).

In chestia „inspectorilor şcolari"

— Rĕspuns dlui protopresb. *Vasile Gan.* —

(Fine).

Dl Gan întrébă, că óre mai cuminte vor fi inspectorii de cât sunt protopresbiterii, prin urmare óre mai mult vor puté lucra pentru şcóle? Nu voiu insista asupra adevĕrului, susţinut de dsa, că „o persónă face cât o persónă", ear' nu cât douĕ, şi nici asupra altui adevĕr, că adecă, cineva póte fi bun advocat şi slab inginer, bun protopop şi rĕu inspector etc., ci voiu cita tot din raportul celei mai competente autorităţii a Ven. Consistoriu, următórele: „... Căci pe când prin visitaţiunile *protopopilor*, cari după natura oficiului lor mai mult administrativ şi după împrejurările date *nu pot fi tot-odată şi bărbaţi consumaţi de şcólă*, constatările asupra mersului afacerilor şcolare se opresc mai mult la partea *esternă* a lucrurilor, pe atunci prin visitaţiunea făcută prin *bărbaţi de şcólă, mai aprópe cunoscĕtori în materie*, s'au putut lua în privire şi părţile vieţii *interne* şcolare..."

Păr. ppop. Gan însĕ nu se póte împăca cu *ideia* inspectorilor şcolari, de cât numai în casul, că îi dau *garanţe*, că întrĕ inspectori nu vor fi şi *uscături* şi că deací încolo protopresbiterii şi inspectorii vor fi *îngeri*, lipsiţi de antagonism etc.

Cere cam mult dl Gan, de la mine, care nu am nici o influinţă la numirea protopopilor şi inspectorilor şcolari. Dar' *deplină garanţă* în privinţa acésta ne dă tuturor *regulamentul* disciplinar, dacă se va aplica cu *deopotrivă vigóre* şi *la timp* asupra tuturor protopopilor, inspectorilor etc., cari vin în conflict cu el, şi dacă se va aplica singur numai din punct de vedere al binelui bisericei şi al şcólei, fără privire la ori-ce alte consideraţiuni.

Cu privire la candidaţii de învĕţători zice dl Gan, că „ar trebuí sĕ selecţionăm elementele cu cari lucrăm, căci numai selecţionarea póte asigura deplina reuşită". Adevĕrat. Şi eu zic că *deplina reuşită* ar puté-o asigura numai selecţionarea *tuturor* elementelor cu cari lucrăm în via bisericii şi a şcólei, nesubtrăgênd, bine înţeles, nici pe protopopi de la acésta selecţionare.

Pentru-ca inspecţiunea şcólelor sĕ se facă în viitor în mai mare cunoştinţă de causă, dl protopop Gan crede că ar fi de dorit, sĕ se facă inspecţiuni mai dese pe la şcóle din partea protopopilor. Ear' acésta sĕ se şi pótă face, ar *dorí*, ca sĕ se institue lângă fie-care protopresbiter câte un scriitor cu o remuneraţiune modestă.... pentru-ca protopopului sĕ-i rĕmână mai mult timp pentru călĕtorii prin tract şi pentru facerea de inspecţiuni şcolare. Pentru unii din protopopi recunosc şi eu, că ar fi bine instituirea de cancelisti protopopesti; cred însĕ că de la alţii, întrĕ împrejurările date, nu ne-am alege de cât numai cu o sumedenie de diurne şi cheltuieli făcute fără nici un resultat practic şi real.

Vremile de demult, în cari strămoşii închiriau casă de şcólă, *angajau învĕţătoriu de unde puteau, poporul s'a însufleţit pentru şcólă până a putut însuşi sĕ dispună de ea şi de învĕţătoriu după placul seu*, îşi au şi ele farmecul lor, dar' legile şi regulamentele şcolare de la 1868 încóce nu ne permit sĕ ne întórcem la ele, la stările dinainte cu cincizeci de ani.

Inainte, ear' nu îndĕrĕt avem sĕ mergem şi noi, ţinênd pas cu lumea.

Susţin deci, că realisarea ideii instituirei inspectorilor şcolari speciali, e necesară tocmai în interesul culturii poporului nostru, şi că întârzierea, eventual abandonarea acestei idei ar fi tot atât de păgubitóre ca şi întórcerea la vremile de acum 30—40 ani, când, după părintele Gan, era mai bine şi poporul se însufleţia mai tare pentru şcólă.

B—l

„Asociaţiunea."

Convocare.

Comitetul despărţĕmêntului Cluj al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român" convócă adunarea generală pe 26 Iulie 1903 in Aghireş şi invită cu tótă onórea pe toţi membrii şi pe toţi aceia cari se intereséză de „Asociaţiune" şi doresc a promova interesele ei, sĕ participe la acéstă adunare, care se va ţiné după următoriul

Program:

1. Participarea in corpore la serviciul divin, ce se va celebra în biserica română din Aghireş.
2. Deschiderea adunării prin president în biserică.
3. Esmiterea unei comisiuni pentru verificarea procesului verbal al adunării.
4. Raportul comitetului despre activitatea din acest cerc.
5. Raportul cassariului, bibliotecariului, şi projectul de budget pe anul viitoriu.
6. Esmiterea comisiunilor:
   a) pentru incassarea şi inscrierea de membri noi,
   b) pentru censurarea raportului comitetului şi cassariului.
7. Eventuala disertaţie.
8. Raportele comisiunilor esmise conform punctului 6. şi deliberarea asupra lor din partea adunării.
9. Eventuale propuneri.
10. Esmiterea alor 2 delegaţi pentru adunarea generală.
11. Inchiderea adunării prin president.

Din şedinţa comitetului despărţĕmêntului Cluj, ţinută în

Cluj, la 28 Iunie st. n. 1903.

Dr. George Ilea
director.

Dr. Stefan Morariu
secretariu.

Convocare.

P. T. membri ai „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român" şi toţi cei-ce se intereséză de cultura poporului român, sunt învitaţi prin acésta a participa la adunarea generală a despărţĕmêntului „Alba-Iulia", ce se va ţiné Duminecă, în 19 Iulie c. n. la 2 ore p. m. în Bucerdea-vinósă în localul şcólei, cu următoriul program:

1. Deschiderea adunării prin president.
2. Raportul secretariului.
3. Raportul cassariului.
4. Alegerea unei comisiuni pentru censurarea raportului cassariului şi incassarea taxelor de la membri noi.
5. Cetirea disertaţiunilor eventuale, anunţate la presidiu cu trei zile mai 'nainte.
6. Decernerea premiului de 10 coróne pus de presidiu la disposiţiunea despărţĕmêntului, pentru disertaţiunea cea mai succesă.
7. Decernerea premiului de 30 coróne pentru acel preot ori învĕţătoriu de pe teritoriul despărţĕmêntului, care va dovedí, că a format cel mai bun cor de plugari.
8. Raportul comisiunii de sub pt. 4. despre taxele incassate de la membrii vechi şi noi.
9. Statorirea budgetului despărţĕmêntului.
10. Alegerea a doi delegaţi la adunarea generală, ce se va ţiné în Baia-mare.
11. Propuneri.

FOIŞÓRĂ

Cuvêntarea

ierodiaconului ***Dr. Elie Cristea,*** *rostită în Dumineca SS. Părinţi, la 21 Maiu v. 1900, în capela parochiei ortodoxe-române din cetatea Bistriţei.*

(Fine).

Ca sĕ înţelegeţi, iubiţi creştini, cum e biserica şi cum ne póte mântuí, vĕ voiu spune o pildă.

Precum ne spune poetul D. *Zamfirescu:* lumea, „viéţa-i un rîu mare, mult repede şi tare", ale cărui unde şi valuri adese-ori se mişcă vehement, purtate de vênturi puternice. Omul trebue sĕ trécă preste acele valuri ameninţătóre, sĕ ajungă dincolo de rîu, la limanul mântuirii. La acel liman póte ajunge pe mai multe căi: *Cu înotul*, cu *puntea*, cu *luntrea*, cu *corabia*, preste *poduri puternice de fer şi lanţuri.*

Cum e mai greu şi cum e mai uşor?

Mai greu este, dacă te încumeţi a te arunca în braţele valurilor fioróse, căci — neisbutind în luptă cu ele — uşor eşti înghiţit de ele; dar' chiar biruind omul în luptă

„La mal nici când nu póte
„Esí, unde-a dorit;
„De valuri totdéuna
„Mai jos este răpit.
(Zamfirescu)

Mai uşórǎ este trecerea pe podul cel puternic şi sigur.

Vedeţi, iubiţi ascultători, podul acesta este credinţa nóstră dreptmăritóre. Şi de ce? Pentru-că a nóstră este credinţa cea adevĕrată a lui Christos: cum a vestit'o el, cum au lăţit'o evangelistii, apostolii şi toţi învĕţăceii lui. N'oi n'am schimbat'o, fiind-că nu-i dat omului a schimba lucrurile lui Dumnezeu; nici n'am turburat'o, căci n'am avut alte scopuri cu ea, de cât a mângăia sufleteşte pe credincioşii nostri. Noi tocmai fiind-că am păstrat lui Christos legea, în tótă curăţenia ei şi nepângărită nu ni-am ales alt cap în locul Lui, căci cap adevĕrat biserica numai unul póte avé, şi acela este cel nevĕdut, Christos, despre carele biserica nóstră ne învaţă: *„Că numai tu Dómne eşti fără de pĕcat"*.

Nici chiar apostolii n'au fost totdeuna liberi de slăbiciuni omeneşti, ómeni fiind şi ei. V'aduceţi aminte de apostolul Petru, care cu tótă făgăduinţa sa dată lui Iisus, chiar la cântatul cocoşului de trei ori s'a lĕpădat de Christos până şi înaintea unei servitóre; că pe mare — mergênd spre Iisus şi slăbind în credinţă —, a început a se cufunda.

Cu atât mai mult greşesc ceilalţi ómeni, fiind cuprinşi de multe slăbiciuni; de aceea noi nu punem puterea întrégă în mâna unuia, ori-cât ar fi acela de învĕţat, căci mai mulţi ochi mai bine vĕd. In biserica nóstră, comitetele, sinódele, sobórele se sfătuesc şi conduc trebile credincioşilor, şi asta este purcederea cea adevĕrată, căci dór' însuşi Iisus Christos a zis: *„Unde vor fi 2 sau 3 adunaţi în numele meu, acolo voiu fi şi eu în mijlocul vostru"*.

Ar ţiné prea lung, dacă aşi vré sĕ vĕ înşir acum mai multe momente, din cari sĕ vĕ convingeţi tot mai mult, că religiunea greco-orientală-rĕsăriténă este cea adevĕrată, a lui Christos, dar' ce nu vĕ pot spune eu acum, vĕ vor spune ceialalţi preoţi, ce vor vení după mine la voi.

Eu mai adaug din parte-mi numai atâta, că credinţa nóstră e nu numai *dumnezeéscă*, ci mai e totodată şi *românéscă*. Preste o sĕptĕmână vom sĕrbătorí prasnicul Pogorîrii duhului sfânt, şi atunci din sfânta evangelie veţi afla, că pogorându-se duhul sfânt în limbi de foc preste sfinţii apostoli le-a dat darul a învĕţa pe fie-care popor în limba sa proprie, ca cu atât mai bine sĕ îi pótă înţelege. Biserica nóstră rĕsăriténă ne face tóte slujbele în limba némului nostru, de aceea credinţa nóstră e şi naţională, românéscă. Acésta trebue s'o afirmăm cu atât mai vêrtos, cu cât dintrĕ vr'o 12 milióne de Români, câţi suntem pe acest pământ, aprópe toţi mărturisesc acésta credinţă rĕsăriténă, şi anume toţi confraţii nostri din Bucovina, din România, Basarabia, Grecia, Macedonia, Bulgaria şi Sêrbia, şi pe unde mai sunt. Deci aceia dintrĕ Români credem în legea românéscă, cari suntem pe partea grosului némului nostru.

Dar', iubiţilor creştini, de nu v'aşi fi spus nimic până acum, şi totuşi trebue sĕ fiţi convinşi, că nu esistă credinţă preste cea dreptmăritóre rĕsăriténă, căci mântuitoriul Iisus Christos, — pe care noi şi în port îl imităm, avênd pĕr lung şi barbă ca el — s'a născut, a lucrat, a învĕţat în rĕsărit. De la rĕsărit au venit magii, sĕ se închine lui. De la rĕsărit ne vine şi astăzi lumina şi căldura, căci aşa a întocmit bunul Dumnezeu cursul lumei acesteia. In urmare credinţa rĕsăritului are sĕ fie şi pentru noi stéua conducĕtóre, care, precum a condus odată pe Magii de la rĕsărit la locul unde se afla Iisus, aşa are sĕ ne călăuzéscă pe noi la locul de mântuire, în împĕrăţia lui Dumnezeu, a ceriului.

Deci nu vĕ pot da alt sfat mai bun, de cât ca la acéstă lege sĕ ţineţi cu tărie şi cu credinţă; sĕ ţineţi atât la ea, cât şi la preoţii, cari v'o învaţă, la conducĕtorii mireni, cari vĕ povăţuesc şi vĕ ajută, şi pe cari sĕ vii ţie Dumnezeu, impreună cu voi, la mulţi ani.

Ear' acum, Dómne Dumnezeule, cela-ce din înălţimile tale cu îndurare priveşti spre noi, smeriţii robii tĕi, — Dómne şi Stăpâne, a cărui mărire e mare şi a cărui putere e negrăită: varsă din bogăţia şi mulţimea bunătăţilor tale darul şi binecuvêntarea ta preste acéstă turmă mică, dar' Ţie mult şi dreptcredinciósă.

Dómne, care dintru nefiinţă întru fiinţă ai adus tóte, întăreşte rădăcina bunului început făcut de acéstă parochie rĕsăriténă, şi fă, ca cuvintele mele, ale smeritului tĕu rob, sĕ pĕtrundă la sufletul curat al acestui popor, ca şi óre-când cuvintele prorocului tĕu Ilie, căruia — spre convingerea celor necredincioşi — i-ai trimis plóia şi căldura darului tĕu; ca astfel — înmulţindu-ne — cu tărie şi cu dragoste sĕ putem mărturisí credinţa ta cea curată, preamărind numele tĕu, acum şi în vecii vecilor. Amin!

12. Numirea a 2 verificători și închiderea adunării generale.

Alba-Iulia, din ședința comitetului despărțământului Alba-Iulia, ținută în 28 Iunie 1903.

Sim. Micu
president.

Dr. Ioan Marciac
notariu.

NOUTĂȚI

P. S. Sa Episcopul Ioan al Aradului a plecat Sâmbătă la Reichenhal, unde va sta patru sĕptĕmâni.

*

La Baia-mare. Despărțĕmêntul IV (Sibiiu) al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român va fi representat la adunarea generală, care se va ține în Baia-mare, în zilele de 9 și 10 August n., prin domnii Dr. *Liviu Lemény* și Dr. *George Proca.*

*

Din fóia oficială a comitatului Sibiiu (Nr. 2 dto 9 Iulie): In 24 Iunie 1903 s'a aflat în hotarul comunei Jina o iapă murgă, în vêrstă de 5 ani, la piciórele dindĕrĕt bălțată. — Regimentul de husari nr. 9, staționat în Murĕș-Oșorheiu, va cumpĕra în lunile Septembre și Octobre cai de remontă, în vêrstă de 3½—7 ani, înalți de 158—166 cm., puternici și fără scăderi, plătindu-i cu preț până la 650 coróne, după cualitatea calului. — Ministrul reg. ung. de agricultură a asemnat, pentru plantațiuni de păduri făcute în anul 1902 pe hotarul comunelor din comitatul Sibiiu, următórele ajutóre: comunei Porcești 200 coróne, Veștem 160, Aciliu 64, Cacova 48, Seliște 112, Vale 21, Ilimbav 80, Deal 560, Pianul de sus 500, Cacova 300, Căpêlna 864, Laz 456, Rĕhĕu 160, Rĕchita 460, Săsciori 240, Sibișel 180, Strugari 260. De tot 4665 coróne.

*

† Potsa József, comite suprem în Szepsi-Szt.-György, a decedat Mercuri, sĕptĕmâna trecută, în etate de 67 ani. A fost nestorul comiților supremi, căci de 27 ani a purtat oficiul acesta.

*

Rugina holdelor. In comitatele Heves, Hajdu, Jász-Nagykun-Szolnoc și întreg ținutul Tisei rugina négră a atacat în mare grad grânele. In Mende-Bille, conform evaluărilor făcute până acum rugina a causat pagubă de câte două măji metrice pe jugĕr. In domeniul de la Táplany rugina a făcut mari pagube deosebi în grânele târzie.

*

Verificat. Comisiunea permanentă verificătóre a dietei magiare s'a ocupat Joi cu alegerea de deputat de la Dobra; și după ce a aflat că credenționalul alesului deputat Dr. *Vlad* e în regulă, ear' în terminul legal plânsóre la dietă n'a intrat în contra alegerii, și nici rugare la Curie, — a decretat *verificarea* deputatului Dr. Aurel Vlad.

*

Prea mulți profesori. Scriu gazetele magiare, că anul acesta atât de mulți candidați de profesori au cerut posturi de la ministeriul de instrucție, în cât abia a zecea parte din ei vor puté primí posturi, ear' restul va rĕmâné fără căpătuială. E mare îmbulzéla pretutindenea.

*

Tragedia omului piesa teatrală a lui *Madách* a tradus-o în românește și dl Octavian *Goga*, student în filosofie. O va publica în „*Luceafĕrul*". E tradusă în versuri.

*

In jurul unei maxime. In numerii 35, 36 și 37 din ĕst-an ai ziariului nostru am reprodus din „*Luceafĕrul*" o scrisóre a dlui Dr. *Sextil Pușcariu*, referitóre la unificarea limbei nóstre literare. Ni-s'a nimerit însĕ așa, că în numĕrul 37, în care s'a terminat publicarea scrisorii, a rĕmas pe colónă loc gol de câteva șire, pe care în interesul technic al foii, l'am umplut, conform obiceiului, cu o *maximă*, luată la întêmplare, din alte reviste. Maxima a fost despărțită de textul scrisorii prin o linióră, ceea-ce dovedea, că formézâ un corp de sine stătător, și nu stă în legătură cu articolul dlui *Pușcariu*. Autorul articolului a înțeles'o însĕ altcum. Intr'o nouă scrisóre publicată în numĕrul din urmă al „*Luceafărului*", ne învinovățește, că maxima, — care suna astfel: „*Facerea de bine, făcută cu scop ascuns, nu e faptă bună, ci e faptă rea*", — n'a fost alta de cât alusiune, că dl *Pușcariu* nu a scris scrisórea aceea desinteresat, ci în scopul de a rĕsturna pe dl *Diaconovich* din postul de prim-secretariu al Asociațiunii, pentru ca sĕ ajungă în locul d-sale. Asigurăm pe dl Dr. *Pușcariu*, că nici prin minte nu ni-a trecut așa ceva, și că nici n'am știut până acuma, că dsa *avea dorința* sĕ ajungă secretariu la Asociațiune. Acuma însĕ, după ce singur ni-o spune, nu putem de cât sĕ-i dorim realisarea dorinței, — atunci când postul va deveni *vacant.*

*

Peregrinaj la mănăstirea Bodrog. Inteligința română din Caransebeș a luat laudabila hotărîre de a aranja în fie-care an, în Dumineca înainte de Sfântă-Măria-mare un peregrinaj la mănăstirea românéscă Bodrog cu credincioșii bisericei nóstre.

*

Congres interparlamentar. In zilele de 24, 25 și 26 August se va ține la Viena, în sala de ședințe a camerei seniorilor congresul interparlamentar pentru arbitraj internațional. Grupul român, compus din deputații și senatorii regatului român, va lua parte cu mulți membri la congres. President al clubului român e dl *Em. Porumbaru*, deputat și fost ministru, care asemenea va merge la Viena pentru a lua parte la ședințele congresului. Se vor ține cu ocasiunea acésta patru ședințe, două recepțiuni, o representațiune de gală la operă și un banchet.

*

Stipendii la politechnică. Pentru ascultători ai universității technice (műegyetem) din Budapesta, secția ingineriei, ministrul de comerciu a înființat 40 stipendii de câte 1000 coróne. Cererile pentru obținerea vr'unui stipendiu de acesta, adresate ministrului de comerciu, sunt a se presenta rectoratului universității îndată după inscriere. Stipendiații vor beneficia de aceste stipendii până la obținerea diplomei, respective absolutoriului, solvindu-li-se în zece rate lunare de câte 100 coróne, ear' pe timpul vacanțelor de vară vor fi aplicați la serviciu de praxă, pe lângă diurne ce li-se vor solví independent de stipendiu. După obținerea diplomei vor avé însĕ sĕ între în serviciul statului, trebuind sĕ servéscă de atâtea-ori 2 ani și jumĕtate, câți ani au beneficiat de stipendiu.

*

De gróza miliției. In Arad s'a spânzurat *Deutsch Elemér*, fiiul unui comerciant, de frică, că va fi asentat pe trei ani la miliție. Actul de desperație l'a sĕvêrșit în pod, unde a fost târziu aflat, când nu i s'a mai putut da nici un ajutoriu, pentru-că murise.

*

Sĕ nu se mărite! Adunarea generală a reuniunii învĕțătorilor din Croația a adus hotărîre zilele trecute, sĕ se adreseze cu rugare guvernului, ca pe tóte învĕțătórele cari sunt măritate sĕ le trécă în disponibilitate, și pe viitoriu sĕ decreteze de obligător celibatul pentru fetele cari voesc sĕ îmbrățișeze cariera învĕțătoréscă. Pentru-că adunarea e convinsă, că învĕțătórele măritate își îmbrățișézâ mai cu căldură bărbații de cât cariera.

*

Dar pentru biserică. Din *Bogata olténă* ni-se scriu cu datul 27 Iunie v. următórele: Zilele acestea mi-s'a trimis ca dar pentru biserica română gr. or. din loc o sfântă Evangelie. Mică este valórea materială a acestui dar, — mare însĕ, nespus de mare puterea morală, cu care s'a sĕvêrșit acéstă donațiune. Căci nu este darul vre-unui bogătan, care numai din prisosul, cu care nu știe ce sĕ facă, a cumpĕrat numita carte, ci este darul curat al unor muncitori, cari din prinosul sudorii feței lor și din al muncii grele a palmelor lor au pus câte puțin, ca sĕ-și împlinéscă „o sfântă datorință către Tatăl ceresc", cum zic ei în scrisórea de donațiune.

Sunt treizeci de credincioși (George Bobia și soții) din comuna Dăișóra (tractul Cohalmului), cari ca muncitori preste mări și țĕri, departe în America, au contribuit cu oborul lor, rupându-și cu inimă curată din trebuințele lor zilnice atâta, cât a trebuit pentru procurarea st. Evangelii, ce ni-s'a trimis.

E frumos actul acesta. Fii credincioși ai maicei nóstre biserici, cari pentru ușurarea traiului greu se înstrăinézâ în depărtări atât de mari, nu-și uită de pĕmêntul și biserica de a casă! Români buni, cari nici în țéra regilor de fer nu-și lasă legea strămoșéscă, cari cu trupul, cu brațele lor sunt acolo, sufletul lor însĕ planézâ între noi! Pe când mânile lor invêrtesc instrumentele, ce varsă bani în lumea nouă, pe atunci inima lor plină de evlavie și de adevĕrată credință creștinéscă bate cald pentru biserica de a casă și se rógă... póte pentru o grabnică revedere.

Și când te cugeți, că acolo, preste ocean, unde nimic nu mai e minune, ci un lucru de tóte zilele, și unde toți pare-că numai după interese bănești personale alérgă de diminéța pană séra și de séra până diminéța, români de-ai nostri fac un act atât de nobil și înălțător, stai în loc și admiri minunatele așeḑĕminte ale bisericei nóstre, cu legăturile sale puternice, pe cari nici electricitatea, nici vaporul, nici puterea elementară a apei și a focului, nici technica perfecționată, nici celelalte mijlóce ale civilisațiunei moderne nu sunt în stare nici măcar a le slăbí, ne-cum a le nimicí!

Dumnezeu sĕ priméscă acest mic și totuși nemărginit dar, ear' pe vrednicii confrați donatori sĕ-i audă cu Atotputernicia Lui la rugăciunile lor înstrăinate, în împĕrăția Sa cea ceréscă!

Noi, cu slabele nóstre puteri omenești, nu putem de cât sĕ le aducem sincere mulțămite, dorind, ca cât mai mulți imitatori sĕ aibă! *Ioan Suciu*, paroch rom. gr. oriental.

*

Stipendii la academia veterinară. Pe anul școlar următoriu (1903—1904) au ajuns în vacanță un considerabil numĕr de stipendii pentru ascultători ai cursurilor de medicină veterinară la academia din Budapesta. Concurenților cu calcul de matură cel puțin *bun* (de la gimnasii, ori reale) li-se vor acorda stipendii în sumă de câte 600 cor., ear' celor cu *fórte bine* 800 cor. Cererile, instruite cu testimoniu de maturitate (în copie legalisată) și cu atestat de sărăcie, și adresate ministrului reg. ung. de agricultură, sunt a se înainta rectoratului (rektori hivatal) academiei veterinare în timpul vacanțelor, ori în zilele de 1—8 Septembre cu ocasiunea inscrierilor. Stipendiații nu sunt obligați sĕ între în serviciu de stat după obținerea diplomei.

*

Nostimadă. Cu ocasiunea banchetului dat zilele trecute la București în onórea fostului ministru *Missir*, autorul legii meseriilor, a fost rostit și pentru *presă* un toast, din partea unui domn *croitor*, cu numele *Popescu*, (Banchetul era aranjat din partea meseriașilor). Ce potrivélă bună. *Fórfeca* saluta *condeiul!..*

*

Ucișí de fulger. Proprietariul Nicolae Cociș din Becicherecul-mare, Joi după amiazi a fost ajuns de furtună pe drum către casă, avênd în trăsură pe un fecioraș al seu, pe nora sa și pe doi nepoței. La câteva minute după începerea furtunei un trăsnet puternic a lovit în trăsură, pe urma căruia toți cinci au leșinat. Intr'un târziu s'a trezit din leșin unul dintrĕ nepoți. In fața lui erau întinși în trăsură moșu-seu și mamă-sa, morți amêndoi, ear' jos lângă trăsură zăceau leșinați: unchiu-sĕu și frățiorul. Cailor nu li-s'a întêmplat nimic.

*

Băiat monstru. Soția unui locuitoriu din Nichința (Croația), numit Covacici, sĕptĕmâna trecută a născut un băiat *cu trei capete*, avênd fie-care căpșor câte un ochiu. In colo nou-născutul ar fi normal, dar' de la o mână și de la un picior lipsesc total degetele. La patru zile după nastere, când s'a espedat știrea, mititelul era sănĕtos și avea apetit fórte mare.

*

Din statistica emigrărilor. Conform datelor publicate în revista „Sztatisztikai Havi Közlemények", în cursul lunii Maiu s'au estradat în Ungaria (cu Fiume la olaltă) 15899 paspórte, cu 1627 mai multe de cât în luna anterióră și cu 6796 mai multe de cât în luna Maiu din anul trecut; ear' în raport cu primele cinci luni ale anului trecut, în anul acesta s'au estradat în Ianuariu — Maiu cu 5972 mai multe paspórte. Posesorii paspórtelor estradate în Maiu au avut 833 soți de călĕtorie. Cele mai multe au fost date pentru locuitori din comitatul *Treiscaune* (1812), apoi din Bács-Bodrog (1463), *comitatul Sibiiu* (1105), Zemplén (973), *Brașov* (832), Marmația (667), *Têrnava-mică* (663) și *Sătmar* (632), — celor din comitatele ardelene, în cea mai mare parte pentru *Romănia*, altcum pentru America. Conform țintei de călĕtorie, cele mai multe paspórte au fost cerute pentru *America* (7190), apoi pentru *Romănia* (5168) și în fine, în general pentru Europa (3876).

*

Teatrul Edison. In cursul sĕptĕmânii acesteia va da dl profeser *Benkő* câteva representațiuni fórte interesante în teatrul orășenesc din Sibiiu, cu un aparat nou mechanic, — invenția lui *Edison*, — care ne presintă un om artificial, ale cărui mișcări și prestațiuni nu se deosebesc întru nimica de prestațiunile omului viu. Vorbește, cântă, scrie, cetește omul lui *Edison*, întocmai ca omul naturii. Afară de omul artificial al lui *Edison* vor fi apoi și alte lucruri interesante de vĕḑut în teatrul dlui profesor *Benkő*

*

Teatru în Bucerdea-vinósă. Primim invitare la producțiunea teatrală urmată de dans, care o va aranja inteligința română din Bucerdea-vinósă și jur în 19 Iulie st. n., cu ocasiunea adunării generale a despărțĕmêntului Alba-Iulia al „Asociațiunii române" în edificiile dlui Antoniu Pop. Inceputul la 7 ore séra. Venitul curat este destinat bibliotecei școlare. Prețul de întrare de persónă 1 corónă. Programul séra. NB. P. T. familii sunt rugate a se îngrijí de viptualii, ear' de beuturi s'a îngrijit comitetul.

Cărți și reviste.

Dare de sémă despre mersul "societății pentru învĕțătura poporului român" (București) și al școlelor susținute de ea (frőbeliană, primară și normală) pe anul școlar 1902—1903, publicată de Petru Gârboviceanu, directorul școlelor. (București, tipografia cărților bisericești). Protector al societății și școlelor ei e prințul-moștenitoriu Ferdinand.

*

„Transilvania" și „Analele" Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român, fascicolul III. pe Maiu—Iunie, a apărut cu următoriul sumariu: „Pronunciă, fonetică și scriere", de Iosif Popovici; „Să ne îndreptăm limba!" (exemple de cuvinte, forme și construcțiuni greșit întrebuințate, și arĕtatea întrebuințării corecte); „Istoricul școlelor năsăudene", de V. Șotropa; „Descoperirea bibliotecei de stat din Vavilon, de Dr. At. Marienescu; „De la Academia română" (estras din raportul secretariului Academiei asupra lucrărilor ei în anul de gestiune 1902—1903); „O rectificare" (la „Schițe istorice din anul 1860", publicate în fasc. I. din 1901 al „Transilvaniei"). Apoi repertoriul bibliografic al producțiunii literare române de la noi în anul 1902, și diverse.

In *Anale*: convocarea adunării generale a Asociațiunii la Baia-mare pe 9—10 August st. n.; procese verbale luate în ședințele comitetului central; știri din despărțĕminte, și un „*Apel*" al medicului Simion Stoica din Bran în causa *Dieteticei poporale*, scriere menită a fi cetită deosebi de cărturarii țerani ai nostri.

Din public.*)

Multămită publică.

Subscrisul, în numele comitetului parochial gr.-or. român din Sâmbăta-superióră-apusénă, protopresbiteratul Făgăraș, vin a exprima și pe acéstă cale sincerile nóstre mulțămite locuitorilor de aici: Ioan Cocan, Vasilie Ciocan, Ioan M. Stânciu, George Ciută, Adam Ciută și Ioan S. Ciută, cari din marinimositatea lor au donat pe séma sfintei nóstre biserici câte o parcelă de pămênt din marginea comunei, pentru formarea unui nou cimiteriu, precum și locuitorilor comunei nóstre, cari de present se află în America: George Isarie, Nicolae Begu, Iacob Comșa Dionisie Comșa, Ioan Poparad, Spiridon Cordea, Spiridon Bogdan, George Rîmboiu, Ioan Bota și Savu Savoiu, cari de asemenea au contribuit pentru sfânta nóstră biserică cu câte 10 cor., trimițĕnd astfel suma de 100 cor. pentru a se procura două icóne sfinte în fruntea altariului.

Rugăm pe atotputernicul Dzeu, sĕ-i țină la mulți ani și sĕ le rĕsplătéscă fapta acésta nobilă din darurile sale cele bogate.

Sâmbăta-sup.-apus., 15/28 Iunie 1903.

Chirion Adamoiu
înv. și not. al comit. par.

Notă oficială.

9 protopresbiterate mai sunt în restanță cu așternerea discului pentru fondul de pensiuni. Spre a finalisa acéstă chestiune cât mai curênd, se provócă toți restanțierii a se grăbí cu așternerea rapórtelor și a banilor incurși. Parochii, cari nu au satisfăcut ordinelor date în acésta privință, sĕ fie indicați în raportul protopopesc.

*

Se atrage atențiunea oficiilor parochiale asupra faptului, că în timpul de vară se întêmplă cele mai multe pericole de foc. Deci — spre a evita eventuala periclitare a averilor bisericești — sĕ caute a se solví la timp premiile pentru asigurarea edificiilor bisericești.

*

De asemenea sĕ facă pașii de lipsă pentru achitarea taxelor ce au a le solví comunele la fondul de pensiuni, ca sĕ se evite aglomerarea de restanțe noue, a căror depurare devine apoi tot mai anevoiósă.

Posta redacțiunei.

Mai mulți. In actuala stare de *ex-lex* a țerii e greu sĕ vĕ dăm rĕspunsul cerut, că întregirea de la stat cam pe când va vení și când va fi împărțită? Credem însĕ că totuși mult nu va intârzia.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacția nu primește rĕspunderea.

Nr. 756/903 [133] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor vacante de **învěțători** în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Sibiiu, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Cornățel**, salariu anual 600 coróne, cuartir în edificiul școlei și lemnele trebuincióse.

2. **Cristian**, un post cu 600 cor., 336 din alodiul comunal și 264 cor. de la popor din repartiție, 60 coróne relut de cuartir și 4 stângini de lemne.

3. **Gușterița**, 600 cor., din cari 470 cor. de la popor din repartiție, 30 cor. din pământuri în folosință și 100 cor. din alodiul comunal, $^{1}/_{2}$ venit din grădina de pomărit, 40 coróne relut de cuartir și lemnele trebuincióse de foc.

4. **Ocna-inferióră**, salariu 600 coróne, relut de cuartir 40 cor. și lemnele de lipsă pentru încăldit.

5. **Riusadului**, 600 cor. din alodiul comunal din Reșinari, cuartir în edificiul școlei și lemnele trebuincióse.

6. **Ruși**, 600 cor., 300 cor. de la stat și 300 cor. din repartiție, cuartir și lemnele trebuincióse.

7. **Slimnic**, al doilea post, cu 600 cor., din repartiție, cuartir și lemnele trebuincióse.

8. **Șelimber**, 600 cor., 400 cor. de la stat și 200 cor. din alodiul comunal, cuartir în edificiul școlei și lemnele trebuincióse.

9. **Vurpěr**, 600 cor. din repartiție, $^{1}/_{4}$ jug. grădină, cuartir în edificiul școlei și 3 stângini de lemne.

Cuincuenalele se vor computa la tóte posturile după 5 ani de serviciu în comuna respectivă.

Reflectanții la vre-unul din aceste posturi au a se presenta în vre-o Duminecă sau sěrbătóre în comuna respectivă spre a'și arăta desteritatea în cântările bisericești și tipic.

Concursele instruite prescriselor din vigóre au a se așterne în terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Sibiiu în conțelegere cu comitetele parochiale.

Sibiiu, 28 Iunie 1903.

Ioan Papiu
protopresbiter.

Nr. 63 1903. [135] 1—1

Publicare de licitațiune.

Conform conclusului comitetului parochial din 7 Iunie 1903 în **comuna bisericéscă Șinca nouă**, tractul protopresbiteral Făgăraș, se va ține *Duminecă în 6/19 Iulie a. c. la 2 ore p. m.* licitațiune publică minuendă pentru **edificarea unei școle noue.**

Prețul strigării conform planului și preliminariului de spese aprobat de Preavener. Consistoriu archidiecesan nr. 6126 școl. dto 12 Iunie 1903 este de 6079 cor. 22 fil., din care sumă se va depune ca vadiu 10$^0/_0$.

Condițiunile și planul de edificare se pot vedé la oficiul parochial gr. or.

Șinca-nouă, în 26 Iunie 1903.

Pentru comitetul parochial:

David Chiușdea
paroch.

Nr. 474/1903 [117] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de **învěțători** în comunele mai jos însemnate, din protopresbiteratul Abrud, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Bucium-Cerbu**. 2. **Bucium-Isbita**. 3. **Cărpiniș** cu **Vĕrtop**. 4. **Ciuruleasa.** 5. **Galați**. 6. **Roșia** cu **Corna,** — salariu anual 600 cor. din repartiție, cuartir și lemne de foc.

7. **Bucium-Sat,** salariu 600 cor. solvit în rate lunare anticipative din cassa bisericei, cuartir, lemne de foc și grădină. Alesul învěțătoriu va fi obligat a ține 9 luni școlă.

8. **Pětrângeni** cu **Valea-Bulzului,** salariu 600 cor., și adecă: 291 cor. interesele după obligațiunea de stat, ear' restul din fondul școlar, cuartir, grădină și lemne de foc.

9. **Trîmpoele,** salariu 600 cor. din repartiție și lemne de foc.

Cuincuenalele se socotesc de la ziua alegerii.

Reflectanții la vre-unul din aceste posturi au a se presenta în vre-o Duminecă sau sěrbătóre în comune spre a'și arăta desteritatea în cântările bisericești.

Concursele instruite conform legii au a se înainta în terminul indicat subsemnatului oficiu.

Oficiul protopresbiteral Abrud în conțelegere cu comitetele parochiale.

Abrud, 19 Iunie 1903.

Petru Popovici
protopresb.

In scopul cumpĕrării unui motor de petrol, **vînd fórte eftin**

douĕ mașini de treerat

cu vîrtejuri (Göpel)

cu scuturătóre de paie și site de ciur, pentru doi și patru cai, practicabile, pe róte, cea din urmă folosibilă și la sdrobit de trifoiu. — A se adresa în

[131] **Cristian nr. 184.** 1—2

---

[128] 2—3

Arlejtési hirdetmény.

A nagyszebeni m. kir. állami elmegyógyintézet önkezelési élelmezéséhez szükséges **sertéshús, zsir és hentes készitmény** szükségletének 1903. év hátralévő részére, esetleg az 1905. év végeig való biztositása céljából *a folyó hó 22-én d. e. 11 órakor*, az elmegyógyintézet gondnoki irodájában, — a hol a részletes feltételek megtudhatók —, zárt irásbeli tárgyalás fog tartatni.

Az egy évi szükséglet körülbelül 4500 kg. sertéshús, 3500 kg. zsir és 1000 kg. fehér és füstölt szalonna.

Felhivatnak mindazok a kik ezen szállitást elvállalni óhajtják, hogy egy koronás bélyeggel és 400 kor. bánatpénzzel készpénzben, vagy elfogadhatónak minősitett értékpapirokban, — névértékük szerint számitva — ellátott, magyar nyelven irott és sajátkezüleg aláirott, jól lepecsételt ajánlataikat, a melyekben a szállitandó, és az intézet gondnoki irodájában részletesen megtudható, szükséglet szerinti czikkek árai egy illetőleg kettő és fél évi szállitásra külön-külön ajánlkozva betükkel és számokkal kiirandók, a fent kitett időben és helyen nyujtsák be.

Megjegyeztetik, hogy az ajánlat senki által vissza nem vonható, és a nem magyar nyelven irott vagy nem az árlejtési feltételek szerint szerkesztett ajánlatok azonnal visszautasittatnak.

Megjegyeztetik ezen kivül, hogy az ezen hirdetésben kitett szükséglet mennyiségek csak megközelitőleg határoztattak meg, és hogy a szerződött szállitó tartozik a kitett mennyiségeknél többet vagy kevesebbet is — az elfogadott ajánlatában kitett árakon szállitani.

Végül megjegyeztetik, hogy az intézet fenntartja magának azon jogot, hogy az egy évre avagy kettő és fél évre szoló ajánlatokat fogaja elfogadni valamint, hogy a szállitásokat azon vállalkozónak engedje át, a kit bármely okból megbizhatobbnak tart.

Nagyszeben, 1903. július hó 7-én.

A m. kir. állami elmegyógyintézet igazgatósága.

Nr. 399 protop. 1903 [125] 3—3

Licitațiune minuendă.

Comitetul parochial, în urma ordinului Preaveneratului Consistoriu archidiecesan nr. 5392 din 17 Maiu a. c. dă în întreprindere pe calea licitațiunei publice minuende **edificarea bisericei gr.-or.** de aci.

Planul de clădire și preliminariul de spese aprobat de Preavenerabilul Consistoriu archidiecesan la 19 Iunie 1893 sub nr. 3637 ep., precum și condițiunile de licitare se pot vedé la oficiul parochial din Chesler, protopresbiteratul Mediașului.

Licitațiunea va avé loc în școla gr.-ort. la *6 Iulie st. v. 10 ore a. m.*

Prețul strigării este de 4200 coróne, în care nu se cuprinde valórea cărămidei și a țiglei, pe care le dă comuna bisericéscă.

Licitanții au sě depună un vadiu de 10$^0/_0$ în bani gata sau hârtii de valóre, cari rĕmân în cassa bisericei până după colaudare.

Chesler, 12 Iunie 1903.

Pentru comitetul parochial:

Nicolae Manovici
paroch.

Vidi:

Romul Mircea
protopop.

Nr. 360 1903. [127] 2—3

Concurs

Pentru întregirea postului de **paroch** în parochia **Sânbenedic** cu filia **Acoșfalĕu,** în protopresbiteratul Murĕș Oșorheiu, se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor de la stat, despre cari concurenții 'și pot lua informațiune de la oficiul protopresbiteral.

Concurenții au sě 'și aștérnă cererile instruate conform normelor din vigóre, până la terminul prefipt, subsemnatului oficiu protopresbiteral, avênd până la espirarea concursului a se presenta poporului în biserică, spre a cânta, respective a celebra și a cuvênta.

Nasna, 23 Iunie, 1903.

In conțelegere cu comitetul parochial. Oficiul protopresbiteral Murĕș-Oșorheiu.

Stefan Russu
adm. protopresb.

Onorat Cler român!

Am onóre a aduce la cunoștința Multonoratului Cler român, că la recercarea mai multor preoți, cari doresc din inimă *spriginirea meseriașilor români*, mi-am provĕdut, subscrisul, depositul meu cu tot feliul de

Pălării preoțești

pe cari, la comandă, le trimit ori-și-unde pe lângă prețurile cele mai convenabile. In deosebi recomand **modelul nou de pălării de mătasă** (păróse) făcut de mine după binevoitórele indigitări date mie de domnul Dr. **Miron E. Cristea**, care model prinde bine ori-ce fată. Cu permisiunea domniei sale l'am și numit

„Model Dr. Cristea“

Este frumos, elegant și de sigur va satisface gustului fie-cărui preot. **Prețul 9 cor.**

Mai am **pălării preoțești linse.** Calitate fină **7 cor.** Comandând cineva 3 bucăți de odată le trimit franco și fără a socotí cutia.

In speranță că On. Cler român va da spriginul cuvenit unicului pălărier român, semnez

Cu distinsă stimă

[130] 1—3

A. Meșotă, pălărier
Brașov (Brassó) strada orfanilor nr. 3

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! Nu e mijloc secret

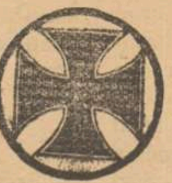

vindecă și învioréză pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosesce contra *durerilor de cap si dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni și picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui* și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Prețul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copii și femei de constituție fórte slabă.

[2] 23

Espeditie din centru și locul de vĕndare pentru țĕră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colțul strada Kálmán.

Pentru pacienții de stomach!

Tuturor cari în urma rĕcelii ori a prea marei împovărări a stomachului sau prin consumarea de mâncări greu de mistuit prea reci ori prea calde sau prin un traiu neregulat 'și-au contras bóle de stomach, precum:

Catar de stomach, Sgârciuri de stomach,
Dureri de stomach, Mistuire grea sau astupare de stomach

li-se recomandă un bun mijloc de casă, ale cărui resultate escelente de mulți ani sunt deja probate. Acesta este:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Acest vin este preparat din buruieni renumite și recunoscute ca tămăduitóre, cu vin bun; întărește și învioréză organismul de mistuire al omului. Vinul de buruieni delătură conturbațiile de mistuire și influințéză puternic asupra nouei formări de sânge sănĕtos.

Prin întrebuințarea regulată a vinului de buruieni bólele de stomach vor fi curate încă în formare. Sĕ nu întârzie nime dar' a-'l folosí încă de cu vreme. Simptome, ca: **dureri de cap, rîgăeli, arsuri în stomach, inflamații, amețeli cu vomări,** cari la pacienți cu suferințe învechite apar cu atât mai vehement, dispar adesea după câte-va beuturi de vin de burueni

Constipațiile cu urmările lor neplăcute, **maladii, dureri colice, bătăi de inimă, insomnie,** precum și conglomerarea sângelui în ficat, splină și suferințele hemoroidice de multe-ori se delătură iute cu vinul de buruieni. Vinul de buruieni delătură mistuirea grea și depărtéză prin un scaun ușor materii stricate din stomach și intestine.

Fața palidă și slabă, anemia și slăbiciunile sunt de obiceiu urmările unei mistuiri rele a formării insuficiente de sânge și a stării bolnăviciόse a ficatului. **Lipsa de apetit** și **reaua dispoziție,** precum și **durerile de cap** și **nopțile perdute** (insomnie) consumă adeseori încetul cu încetul multe persóne. Vinul de burueni dă slăbitei puteri de traiu un nou și próspĕt impuls. Vinul de burueni mărește apetitul, ajută mistuirea și nutrirea, ușuréză formarea și schimbarea materiei, înlesnește formarea sângelui, calméză nervi escitați și creéză nouă **voe de viéță**. Nenumĕrate scrisori de recunoscință și mulțămită dovedesc acestea.

Vinul de ierburi se află de vênzare în sticle *fl. 1.50* și *fl. 2.—* la farmaciile din *Sibiu, Turnișor, Sĕliște, Ocna, Slimnic, Șeica-mare, Nocrich, Avrig, Tălmaciu, Boița, Cisnădie, Poplaca, Gurarîului, Jina, Poiana, Mercurea, Câlnic, Loman, Pianul-de-sus, Petrifalĕu, Sebeșul-săsesc, Vinţul-de-jos, Daia, Spring, Vingard, Ohaba, Beșinĕu, Mihalț, Teiuș, Blaj, Pănade, Țapu, Mediaș, Blăjel, Sân-Mărtin, Ibașfalĕu, Basna, Agnita, Cincu-mare, Boholț, Făgăraș, Beclean, Câmpulung, Rîmnic-Vâlcea, Cudjir, Orăștie, Deva, Hunedoara, Hațeg, Luncani, Puj, Ohaba, Ponor, Alba-Iulia* etc. — precum și în tóte celelalte localități mai mari și mai mici din Ardél, Ungaria și Austria.

Farmaciile din Sibiiu trimit 3 și mai multe sticle de vin cu prețurile originale în tóte localitățile din Austro-Ungaria.

Păziți-vĕ de falsificări!

Sĕ se céră anumit:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Vinul meu nu este o medicină secretă. Părțile lui constitutive sûnt: Vin de Malaga 450,0, Spirt de vin 100,0, Glycerin 100,0, Vin roșu 240,0, Sirup de fragi 150,0, Sirup de cireșe 320,0, Coacăză, Aniș, Rădĕcină „Helen“, iarba ferului americană, Rădĕcina „Entianus“, „Kalmus“ à 10,0. Tóte aceste se amestecă. un. dcm. [1] 7—12

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 73 Sibiiu, Joi 3/16 Iulie 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 34
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Nr. 6701 Bis.

Concurs.

Devenind vacante 2 stipendii de stat à *una miiă (1000) coróne*, pentru cualificarea superióră a absolvenţilor de cursul teologic din archidiecesa ortodoxă română a Transilvaniei, în scopul conferirii acelora se publică concurs cu *termin de 30 zile* de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Concursele sĕ se trimită la adresa consistoriului archidiecesan în terminul indicat, provĕḑute cu următórele documente:

1. carte de botez;
2. testimoniu de maturitate;
3. absolutoriu teologic;
4. adeverinţă de la medic despre starea sanitară;
5. declaraţiune, că va urma tóte cursurile universitare, cari i-se vor indica de aici, şi va face examenele normate în regulamentele universitare, şi că la cas de a întrerupe studiile universitare va restituí suma stipendiului folosită;
6. declaraţiune, că după terminarea cursului universitar se va aplica în serviciul bisericei;
7. eventuale alte documente recomandatóre.

Sibiiu, din şedinţa senatului bisericesc, ţinută la 25 Iunie 1903.

Consistoriul archidiecesan.

Dieta Ardélului.

Sibiiu, 15 Iulie n.

Zi aniversară e ziua de astăzi. In ea se împlinesc patruzeci de ani de la deschiderea dietei ardelene, convocată la Sibiiu, în scopul sĕ dee drepturi politice şi naţionale Românilor din Ardél.

Puţini mai sunt în viéţă dintrĕ Românii cari în 15 Iulie 1863 au fost de faţă la deschiderea acestei diete, şi cari au luat parte la desbaterile ei, pentru a pune temelii tari şi sigure pe séma viitoriului elementului românesc din Ardél, temelii atât de curênd sguduite şi nimicite, în urma vitregităţii zilelor cari au urmat.

Dintrĕ 57 de representanţi pe cari îi aveau atunci Românii din Ardél în dieta lor de la Sibiiu, mai sunt astăzi în viéţă venerabilii bĕtrâni: Ioan cav. de *Puşcariu,* P. S. Sa episcopul Nicolae *Popea*, Iosif Sterca-*Şuluţiu* şi Leontin *Popp.* Ceilalţi toţi îşi dorm somnul de veci, în lumea necunoscută.

Dar' date au fost periciunii şi operile lor cele frumóse, legile create de ei, pentru-că nimic n'a mai rĕmas din ele de cât suvenirea că le-am avut.

Legea despre recunóşterea naţiunii române din Ardél şi a confesiunilor ei de egal îndreptăţite cu celelalte naţiuni şi confesiuni recepte din ţéră; legea despre întrebuinţarea cu drept egal a celor trei limbi ale ţerii (magiară, germană şi *română)* în comunicaţia publică oficiósă; legea despre inarticularea diplomei din 20 Octobre 1860 şi a patentei din 26 Februarie 1861 prin cari se garanta egala îndreptăţire naţională şi autonomia Transilvaniei; legea electorală, pusă pe basele cele mai juste, astfel, ca pentru elementul românesc din Ardél sĕ fie asigurată pentru totdeuna o representare potrivită în parlament, amĕsurat forţelor sale numerice şi amĕsurat importanţei pe care o avea în zilele acelea în monarchia nóstră: tóte acestea frumóse şi salutare legi le-a pus în mormênt rescriptul preaînalt din 20 Iunie 1867, cu aceste puţine cuvinte: „*Tóte conclusele dietei din Sibiiu, convocată pe 1 Iulie 1863 (dar' deschisă la 15 Iulie) şi disolvată prin rescriptul nostru regesc datat din 1 Septembre 1865,* **le punem afară din valóre**“.

Un vis trecĕtoriu şi înşelătoriu a fost deci dieta acésta a Ardélului, deschisă înainte cu patruzeci de ani aici în Sibiiu.

Şi a fost atât de frumos visul acesta!

Diminéţa, în ziua deschiderii, s'a celebrat serviciu divin la tóte bisericile, pontificând în cea gr.-or. episcopul *Şaguna*, în cea gr.-cat. metropolitul *Şuluţiu*, în cea luterană superintendentul *Binder,* şi în cea rom.-cat. episcopul *Haynald.* La orele 11 membrii dietei s'au întrunit apoi în sala cea mare de la „*Impĕratul Romanilor*“, — însĕ numai Saşii şi Românii, — pentru-că Magiarii şi Sĕcuii, afară de trei, n'au voit sĕ între în dietă, ci s'au pus în pasivitate. Işi face întrarea în sală comisariul regesc, contele *Crenneville*, şi presidentul (numit din partea domnitoriului) *Grois* dă cetire rescriptului prin care contele e numit comisariu regesc pentru dieta de faţă. Rescriptul e cetit în tóte limbile ţerii: ungureşte, nemţeşte şi *româneşte.* Urméză cuvêntul de bineventare al presidentului *Grois*, earăşi în tóte acestea trei limbi. Se numesc apoi notari, pentru-ca procesele verbale ale dietei sĕ fie purtate în tóte aceste trei limbi.

In ziua următóre, 16 Iulie, comisariul regesc, contele *Crenneville*, ceteşte mesajul de tron nemţeşte, presidentul dietei, *Grois*, ungureşte, şi consil. guvernial Ioan *Aldulean* româneşte.

Bucurie şi sĕninătate se revarsă pe feţele Românilor, când aud lungul şir al propoşiţiunilor regeşti, comunicate dietei spre deliberare, întrĕ cari la locul prim se afla: „*efectuirea egalei îndreptăţiri a naţiunii române şi a religiunilor ei.*“

Şi se scólă episcopul *Şaguna,* după cetirea rescriptului regesc, şi 'şi anunţă româneşte propunerea ce o va face la timpul seu pentru trimiterea unei adrese la locul preaînalt, drept rĕspuns la mesajul de tron. Şi se scólă *Rannicher*, pentru a anunţa nemţeşte din partea Saşilor aceeaşi intenţiune.

Şi tot *româneşte* au vorbit apoi în dietă membrii de naţionalitate română ai acestui corp legiuitoriu, care a făcut şi trimis o adresă frumósă Domnitoriului, şi a făcut legile înşirate mai sus, trimise în tóte limbile ţerii spre prea înalta sancţionare, care a şi urmat.

Dar' a urmat, cum am spus, nu preste mult şi înmormêntarea lor, şi nu ni-a rĕmas din aceste frumóse zile ale trecutului nostru de cât suvenirea că le-am avut.

Cu pietate sĕ ne aducem deci aminte de ele, şi de cei mari ai noştri, cari le-au ştiut provoca.

Vorbirea deputatului Dr. A. Vlad

rostită în şedinţa din 8 Iulie n. a dietei ungare.

(Fine).

A. Vlad: Dar' naţionalităţile au esistat, şi esistă şi azi, cu tóte că acésta lege nu s'a esecutat.

Gál Sándor: Legea aceea a creat naţionalităţile.

A. Vlad: Le-a creat Dumnezeu, nu legea. (Mişcare.)

Barta Ödön: Dar' s'a şi căit, aşa 'mi pare. (Ilaritate generală.)

A. Vlad: On. d. ministru-president a făgăduit adecă în programul sĕu că va guverna pe basa legii, dreptului şi dreptăţii; în acéstă făgăduinţă se cuprinde şi aceea, că guvernarea sa va fi continuarea guvernamentului trecut, prin urmare va guverna pe basa principiilor pe cari a guvernat şi Coloman Széll.

Ugron Gábor: Fiind-că 'şi primeşte mamelucii, dar' de nu i-ar primí, atunci ar fi alt guvern. (Sgomot. O voce în stânga: Astea-s numai vorbe).

A. Vlad: E cu totul altă întrebare, că e frasă, sau ba? Dacă ministrul-president o spune, trebue sĕ o cred, până când nu mĕ voiu convinge despre contrarul. Aşa cred, că aici se cuprinde şi aceea, că va esecuta şi legea despre naţionalităţi, pentru-că şi aceea e lege. Considerând însĕ, că şi fostul guvern a făgăduit acésta şi totuşi n'a esecutat-o, îndrăsnesc a întreba pe on. d. primministru: că dacă voeşte a esecuta tóte legile, *are voinţă a esecuta şi acéstă lege?* (Mişcare în drépta.) Pentru-că aşa stăm şi cu legea de naţionalităţi, că ce se cuprinde în ea nu se esecută, ce însĕ nu se află în ea, aceea se esecută. (Sgomot, mişcare şi strigăte din drépta: Ce e aceea?) Voiu esplica, de-şi va trebuí sĕ fac un mic încunjur (Strigăte din drépta: asta e la ce te pricepi!), ca apoi sĕ pot reveni la chestie. Acésta e o chestie fórte însemnată, de drept constituţional şi drept public, aşa că la discutarea ei va trebuí sĕ dispară păretele despărţitor. (Strigări: No! No!) Cu ocasia trecută, atunci când condeputatul Olay Lajos a adus înainte vătĕmarea libertăţii presei, parlamentul magiar a dat dovadă strălucită, că atunci când e vorba de vătĕmarea siguritţii dreptului constituţional al cetăţenilor, dieta magiară e una. Eu doresc acum a aduce la cunoştinţa on. dietă un alt cas, tot atât, ba póte şi mai însemnat. Aşa ştiu, că cine se pricepe la dreptul public, cine e în curat cu principiile parlamentarismului şi libertatea constituţională, acela va zice, că guvernele cari au dat aceste ordine, au violat făţiş constituţia şi au călcat legea. (S'auḑim! S'auḑim!) Este în parlamentul ungar vr'un singur membru, care ar trage la îndoială, că cetăţenii au drept liber sĕ formeze partid politic după convingerea lor? (Mare sgomot şi strigăte în drépta şi stânga estremă: Numai sĕ nu fie în contra statului! S'auḑim! S'auḑim! Presidentul sună).

B. Feilitzsch Arthur: Acesta e comitetul din Sibiiu.

Rákovszky István: Şi noi am fost antipatrioţi în ochii dvóstrĕ. (Mare sgomot).

B. F. Arthur: Pentru-ce aperi atât de mult naţionalităţile? (S'auḑim! S'auḑim!)

Presidentul: (sună) Linişte, onorată dietă, ca dl deputat sĕ-şi pótă desvolta ce are de zis.

A. Vlad: Aşa cred, că dreptul cetăţenilor statului de a-şi propaga principiile politice aşa cum corĕspund convingerilor lor, nu se póte trage la îndoială. (Mare sgomot şi strigăte: vorbeşte rafinat!) Aşa cred, că guvernul trebue sĕ respecteze aceste convingeri. (Strigăte: dacă nu sunt contrare statului.)

Ugron Gábor: Acésta o constată judecătoria.

A. Vlad: Dacă cineva face vre-o fărădelege, poftim a-l închide, măcar şi ministru sĕ fie. E dreptul netăgăduit al cetăţenilor de a urma şi propaga acele principii politice, cari corespund convingerilor lor. Aşa stă lucrul, şi nime nu va afla nici în constituţie, nici în legile nóstre nici un fel de paragraf, în care sĕ se zică, că cutare ori cutare partid politic e oprit a se constituí.

Visontai Soma: E în codicele penal, când e a se urmărí.

A. Vlad: Este óre înscris în vre-o lege dreptul, ca guvernul sĕ pótă zice: activitatea ori esistenţa cutărui partid politic nu o permit? (Strigăte în drépta: are drept!) Acésta s'a întêmplat, şi s'a întêmplat tocmai cu partidul naţional român, funcţionarea căruia a oprit-o prin ordin ministerial şi s'a decis, că întrunirea unei asemenea adunări politice formézá transgresiune şi se pedepseşte cu bani şi închisóre. (Strigăte în drépta şi stânga estremă: Bine a fost!) Aşa cred că partid politic se póte forma.

B. Feilitzsch Arthur: In contra patriei nu! Acolo însĕ au făcut şi Memorandul.

Lukátş Gyula: Toţi aceia cari au făcut Memorandul, ar trebuí întemniţaţi. (Sgomot în drépta şi stânga estremă).

Presidentul: (sună) Linişte. Nu conturbaţi pe vorbitoriu în continuu cu întreruperi.

A. Vlad: Nu póte fi în ţéra acésta un om cunoscĕtor de lege şi drept public, care ar îndrăzní sĕ tragă la îndoială dreptul cuvintelor mele. (S'auḑim!) Că dór' nu este lege, care sĕ pótă oprí cetăţenii întru împărtăşirea vederilor şi convingerilor lor politice. (Mare sgomot în drépta şi stânga estremă.)

Lukáts Gyula: Dacă nu e contra statului.

A. Vlad: Nu esistă lege care sĕ îndreptăţéscă pe ministru, ca sĕ disólve un partid politic. (Sgomot mare în drépta. Esclamări în stânga estremă: Dacă nu-i contra naţiunii! Presidentul sună clopoţelul.) Dar' partidul socialist e naţional? (Sgomot.) Şi funcţionarea partidului socialist totuşi nu este oprită, nici suspendată. Ş'apoi, eu cred că la ceea-ce au drept socialistii, şi noi avem drept. (Sgomot mare.)

Sunt în rătăcire deputaţii cari cred că un partid politic s'a format iac'aşa, din glumă. Partidele politice se formézá pentru-ca cetăţenii respectivi sĕ se validiteze într'o direcţiune óre-care, în care nu se pot validita în cadrele activităţii altui partid politic; şi de aceea se grupézá separat. (Sgomot.) Dacă aceste principii politice sunt juste sau nu...

Bartha Miklós: E tot una; nu-i aşa?

A. Vlad:... da, e tot una. (Sgomot mare în drépta şi stânga.)

Bartha Miklós: Şi dacă ne vor aprinde casele!

A. Vlad: Dacă cineva sĕvêrşeste fărădelege, poftiţi şi-i aplicaţi rigórea codului penal, sau ori-care din celelalte legi. De aceea sunt legile!

Pap Zoltan: Chiar şi tendinţa de formare este a se pedepsí!

Lukács Gyula: Dvóstrĕ v'aţi dus la Viena sĕ ne pârîţi împĕratului (Sgomot).

A. Vlad: In ţéră sunt cetăţeni cari apróbă principiile în virtutea cărora am fost ales deputat. (Sgomot în drépta şi stânga. Strigăte: Care-s acele principii?)

Sebess Dénes: Tradarea de patrie,

A. Vlad: Asta nu-i tradare de patrie. Şi se înşélă grozav dl deputat creḑênd că eu sunt trădător de patrie. Protestez hotărît în contra acestei învinuiri, după cum protestez sì împotriva faptului, de a fi învinuiţi cu tradare de patrie cetăţeni, fără vr'o dovadă că ei cui şi când au vîndut patria. Eu nici nu-mi pot închipui om atât de orbit şi dejosit, în cât sĕ fie în stare a-şi vinde patria.

Lukács Gyula: Ei da! El înţelege patria valahă; ori înţelegi patria magiară?

A. Vlad: Declar că da, din tótă puterea mea voiu lupta pentru înflorirea, mărirea şi fericirea patriei (Aprobări). Aştept însĕ, ca cel puţin ceea-ce la alţii se consideră de virtute, sĕ nu se socotéscă pĕcat, când eu o sĕvêrşesc. (Strigăte: Ce?)... Inţeleg alipirea cătră némul meu.

Eu, onorată dietă, doresc sĕ fiu cetăţén credincios al patriei. Nu recunosc însĕ nici ţerii nici nimĕnui dreptul sĕ doréscă sĕ fiu necredincios naţiunei mele şi sĕ mĕ lapăd de originea mea (Sgomot mare în drépta şi stânga. Strigăte: Nimeni nu doreşte asta).

Feilitzsch: Nu dorim; numai sĕ recunoşti supremaţia naţiunii magiare.

A. Vlad: O sĕ fie prilegiu a vorbí şi despre asta; observ însĕ, că întreruperile acestea lungesc vorbirea mea, ceea-ce ar fi spre placul obstrucţionistilor. Ei bine, nu o sĕ alunec pe tĕrîmul acesta, pentru-că în principiu sunt contra obstrucţiunei. Cât priveşte programul privitor la naţionalităţi al dlui prim-ministru, spunênd drept, nu-l prea aflu lămurit. Dl prim-ministru, întrĕ altele, zice (ceteşte)... „ţînta statului ungar, aşa cred a o serví mai bine, dacă voiu întărí ungurismul“. Acésta este ţînta lui de căpetenie. Bine. Primim. Dar' asta sĕ nu se facă pe socotéla nóstră. Aprob şi socot că a lovit cuiul în cap, când a zis: Sĕ nu crédă nimeni în ţéra acésta, că interesele nemagiarilor se pot despărţí de ale Magiarilor“.

Nici eu nu le despart. Sórtea naţionalităţilor atunci va fi bună — a zis dl primministru — naţionalităţile atunci vor fi fericite, dacă şi Ungurul e fericit. Nu va trage însĕ nimeni la îndoélă, că întors: şi ţéra numai atunci va fi fericită, dacă fie-care naţionalitate se simte bine şi fericită.

Veres József: Dar' nu pe socotéla nóstră.

A. Vlad: Ţéra atunci va fi mare şi fericită, dacă atât Magiarul cât şi Sêrbul, Slovacul şi Românul, îşi va găsí patria în acéstă ţéră. Deóre-ce dl prim-ministru şi partidul pe care se sprijineşte şi care în privinţa acésta a pĕcătuit fórte mult, în privinţa asta nu-mi dă nici o chizăşie, nu-i votez încredere. (Strigăte în drépta: Slavă Domnului!). Fórte mulţi dintrĕ cei cari strigă acum, sunt aleşi în cercuri româneşti. O sĕ ne îngrijim sĕ nu mai ajungă aici.

Feilitzsch: Ce ameninţare este acésta? (Aprobări în drépta. Strigăte: Nu se teme nimeni!)

A. Vlad: Mult stimatul domn deputat Zichy János de asemenea a spus-o, că liberalismul a dat faliment. Liberalismul, de fapt n'a dat faliment, pentru-că la noi liberalism nici n'a esistat. N'a esistat, pentru-că în chestiile de drept public aşa zisul partid liberal nu numai că n'a făcut politică liberală, ci hotărît a urmat o direcţiune reacţionară (Adevĕrat! Aşa e! în stânga estremă). Ori este dór' instituţiune liberală atotputernicia fişpanului, este instituţiune liberală virilismul, este instituţiune liberală dreptul de candicare a fişpanului şi fisolgăbiraului, e instituţiune liberală instituţia Casei de sus? Eu cred că nu sunt instituţii liberale. (O voce din drépta: Dar' sunt de trebuinţă!) Totul vĕ e de trebuinţă, ce promovéză menţinerea puterii partidului liberal! (Aşa e! Aşa e! în stânga estremă. Mare sgomot în drépta).

Szöts Pál: Vĕ brodiţí ací!

A. Vlad: In aplicarea silniciei, da, în acésta sunt liberali domnii!

După-ce onor. guvern se sprijineşte pe aşa partid, eu nu pot sĕ am încredere în el (Vii strigăte din drépta: Har Domnului!) şi nu pot lua la cunoştinţă programul dlui ministru-president.

*

Revistă bisericéscă.

Biserica rusécă — în chestia călindariului şi a unirii creştinilor.

In nrul penultim (71) am publicat, după „Bis. ort. română“, rĕspunsul Sântului Sinod al bisericei ortodoxe a României la circulariul patriarchului din Constantinopol în chestia comuniunii spirituale a bisericelor ortodoxe, a raporturilor bisericelor orientale faţă cu biserica romano-catolică şi cea protestantă, şi în chestia călindariului. Pe când acest rĕspuns fiind reprodus din organul oficial al Sântului Sinod, e a se considera ca autentic, — faţă cu rĕspunsul *bisericei ruseşti*, pe care în cele următóre îl putem da, deocamdată, numai după estrasele aflate în ziarele străine, nu putem avé încrederea, că ar fi autentic şi acela. Posibil sĕ fi fost tradus nu tocmai esact, posibil sĕ fi fost omis din el tocmai părţi cari din al nostru punct de vedere sunt cele mai importante. Totuşi — până vom ajunge sĕ avem textul autentic, — îl dăm de astădată, după „Budapesti Hirlap“ în următórele:

1. Biserica ortodoxă s'ar puté uşor uní în persóna episcopilor prin adunări (concilii?) comune. Pe cât de mult ar fi însĕ de dorit acésta unire, în care capii bisericeşti ar puté sĕ discute verbal chestiunile actuale, pe atât de nerealisabilă este, pentru-că bisericile sunt despărţite întrĕ ele prin graniţele statelor şi astfel raporturile lor ar puté uşor sĕ atingă raporturile statelor. Ar fi interesant însĕ sĕ se facă object de permanentă discuţie, în ori-ce formă, reforma disciplinei eclesiastice şi chestia nouelor mişcări religionare. Ideia unităţii însĕ *nu documentată trebue, ci permanent păstrată în conştiinţa nóstră* şi validitată în praxa bisericéscă.

2. In ceea-ce priveşte raporturile nóstre faţă cu *romano-catolicii şi protestanţii*, biserica rusécă — în conglăsuire cu bisericile dreptcredincióse autocefale, — în rugăciuni, în aşteptare şi cu dor ferbinte priveşte spre timpul în care fíii de odinióră ai bisericei-mame, cari acum, din causa invidiei şi intrigei duşmanului, sunt despărţiţi de noi şi órbecă în rĕtăcire, sĕ-şi regrete greşéla şi sĕ ajungă la cunoştinţa adevĕrului, ca sĕ revină earăşi în sinul bisericei sfinte, soborniceşti şi apostolice, şi la unicii păstori ai lor. Noi credem în sinceritatea credinţei lor puse în Sfânta Treime şi cu bucurie 'i primim în turma nóstră.

Inima nóstră e largă (2. Corinteni, VI. 11) şi gata suntem sĕ facem tot posibilul, pentru-ca impreunarea fericitóre sĕ se realiseze. Spre profunda nóstră durere însĕ şi spre jelea tuturor fíilor adevĕraţi ai bisericei, *în timpul de acum nu putem nici a cugeta la aceea, ca sĕ cedăm din posiţia nóstră faţă cu creştinismul apusén* şi sĕ-i chiămăm cu dragoste la unire cu noi. Din contră, tocmai grija aceea devine din zi în zi mai apăsătóre, că *în ce chip sĕ apĕrăm turma dată grijei nóstre faţă cu lupta neobosită şi mereu în creştere a romano-catolicilor şi protestanţilor şi faţă cu ispitele de tot feliul.*

Tradiţiunile străvechi ale Romei sunt cunoscute. Din timpurile străvechi şi până acum Roma şi-a dat trudă pe faţă şi 'n ascuns, ca sĕ supună sub sceptrul ei orientul ortodox. *Convertirea Rusiei şi a poporului rus e scopul ne-ascuns şi dorinţa ereditá a papismului de azi.* Tocmai de aceea, graiurile de pace nu ne seduc pe noi, şi nu ne vor face sĕ dăm uitării adevĕratul scop nici manifestările de dragoste şi stimă, făcute cu a nume tendinţă. Noi avem sĕ ne agerim încă şi mai mult atenţiunea şi sĕ stăm pe basa bisericei ortodoxe încă şi mai resoluţi de cât ori-când până acum, şi nu este permis sĕ ne lăsăm a fi seduşi prin nici un chip al păcii fals înţelese.

In timpurile nóstre încă şi mai neapropiabil de cât acesta e protestantismul. Ei privesc biserica nóstră drept tĕrîm al inerţiei spirituale, al întunerecului de nepĕtruns şi al rĕtăcirii. Ba ne impută chiar şi *idolatrie.* Singuri anglicanii arată stimă faţă cu biserica nóstră.

3. Nisuinţele şi luptele catolicilor vechi Sântul Sinod le recunóşte şi e gata sĕ facă totul întru a le neteḑí calea spre adevĕrata credinţă. Din nenorocire însĕ, acésta acum nu mai e aşa uşor lucru. Locul vechilor conducĕtori l'au ocupat alţii noi, ear' pe acestia i-au inficiat deja preceptele protestante.

4. Cu chestia schimbării călindariului Sântul Sinod se ocupă de mult deja; o întrégă comisiune de savanţi se ocupă cu ea. De sine înţeles, că numai despre unificarea calculării profane de timp póte fi vorba, căci biserica 'şi manţine şi pe mai departe călindariul julian.

5. Sântul Sinod indigitéză în fine la trista apariţie, că în sinul bisericei autocefale (ruseşti) s'au ivit în timpul mai nou rupturi, asa că alăturea cu biserica ortodoxă sunt şi secte nestoriane, armene, coptice, şi altele.

Primejdia tuberculosei.

In congresul medical ţinut în Londra în vara anului 1901, tractându-se despre contagiositatea tuberculosei, de la animal la om şi viceversa, *Dr. Koch*, profesorul de la facultatea de medicină din Berlin susţinuse resolut, că tuberculosa animalică nu se ia la om, prin urmare carnea ori laptele de la o vacă ofticósă nu constitue nici o primejdie pentru cei cari o consumă.

Cel mai înverşunat contrar al teoriei lui Koch era francesul *Dr. Garnault,* medic în Bordeaux, care spre a dovedí că tuberculosa animalică se ia la om, s'a oferit chiar sĕ i se inoculeze în corp tuberculosă animalică. Nici Koch însĕ, nici alţi medici nu s'au încumetat sĕ facă acest esperiment, cu tóte că susţineau morţiş, că omul nu póte fi inficiat de oftica vitelor.

Garnault însĕ nu s'a lăsat. Spre a dovedí corectitatea teoriei sale s'a inoculat însu-şi cu tuberculosă animalică, în presenţa câtorva medici chiămaţi sĕ-i fie martori. La vr'o douĕ luni după inoculare, părêndu-i-se că efectul întârzie, s'a inoculat a doua-oră. Efectul a fost constatat apoi de o comisiune de medici o bună bucată din braţul inoculat era inficiată binişor.

După acésta constatare Garnault s'a supus unei operaţiuni, prin care şi-a depărtat de pe braţ tótă carnea inficiată. Dr. Koch însĕ şi aderenţii teoriei sale, chiar şi după acest argument puternic militau pentru necontagiositate. Cât despre transmiterea tuberculosei *de la om la animale*, pe la sfîrşitul anului 1901 profesorul *Arloing* a dovedit în o şedinţă a societăţii medicale („Société nationale de médicine) din Lyon, că întroducênd la vaci, viţei şi oi baccilul tuberculosei omului, tóte au căpĕtat tuberculosă. — In restimp teoria lui Garnault a primit confirmări noue. Intrĕ altele, profesorul *Wolff*, directorul sanatoriului de tuberculoşi din Berlin prin Iulie 1902, în o prelegere publică a enarat cum prin vaccinarea câtorva viţei cu baccili de tuberculosă, din *stomachul* unui tuberculotic din acest sanatoriu, toţi acei viţei au căpĕtat tuberculosa, din ce Wolff deducea hotărît, că *şi vice-versa póte fi transmisă bóla*: de la animal la om, şi apela la autorităţile publice, ca sĕ esecute cu tótă stricteţa disposiţiunile privitóre la împedecarea transmiterii tuberculosei de la animal la om.

Chestia fiind însĕ de mare importanţă, cercetările şi esperimentările s'au continuat şi mai departe, deosebi prin o comisiune delegată de reuniunea medicilor din Berlin. Despre resultatul cercetărilor făcute de acéstă comisiune a referat Sâmbătă séra profesorul *Kossel* în *„oficiul imperial de higienă“* din Berlin. Resultatul e, că *tuberculosa omului póte fi transmisă la animal*, *şi viceversa* (de la animal la om). A mai rĕmas încă chestiune deschisă întrebarea: care dintrĕ aceste transmiteri obvine mai des şi cât de mare e primejdia inficierii?

FOIŞÓRĂ

Şcólele de cadeţi.

— Informaţiuni. —

Adresându-mi-se din mai multe părţi întrebări cu privire la condiţiunile de primire în şcólele de cadeţi, împlinesc o plăcută datorinţă, dând următórele informaţiuni:

Şcólele de cadeţi se compun din 4 cursuri şi au meniţiunea a pregătí elevii pentru serviciu în cercul de activitate al unui oficer subaltern şi a pune basă ştientifică pentru a puté cerceta mai târziu instituţiunile de resort militare. In cele trei cursuri dintâiu se predă în genere materialul ce se propune şi în şcólele publice reale superióre, astfel, că absolvenţii cursului al III-lea ai şcólei de cadeţi pot fi admişi la examenul de maturitate la o şcólă reală publică. Absolvenţii cursului al III-lea dacă dovedesc un sporiu general de cel puţin „fórte bine“ au dreptul a cere, permiţênd împrejurările, un loc liber şi a fi transferaţi la una din cele douĕ academii militare.

Anul şcolar începe cu 21 Septembre şi se termină la 18 August. Asentarea şi inrolarea în armată se face după absolvarea cursului al IV-lea, — la 18 August, ţinêndu-se după împrejurări cont de dorinţele părinţilor la împărţirea elevilor pe la diferitele trupe.

De present sunt următórele şcóle de cadeţi, în:

a) Viena, Budapesta, Praga, Königsfeld în Moravia, Pojon, Innsbruck, Timişóra, Sibiiu, Triest, Liebenau lângă Graz, Lobzow lângă Cracovia, Karlstadt, Marburg, Kamenitz lângă Petruvaradin, Strass în Stiria şi Lemberg (tóte pentru infanterie şi vênători);

b) pentru cavalerie în: Mährisch-Weisskirchen;

c) pentru artilerie în: Viena;

d) în Hainburg pentru trupele de pioniri şi regimentul căii ferate şi de telegraf.

Primirea în o şcólă de cadeţi se face de regulă numai pentru cursul prim, pentru celelalte cursuri numai dacă permit împrejurările.

Condiţiunile de primire sunt:

a) *cetăţenie* austriacă, ungară sau bosniacă-horţegovinénă (dovedită prin testimoniu de indigenitate);

b) *aptitudine corporală* (dovedită prin testimoniul unui medic activ de la armata comună, marină ori honveḑime);

c) *cunoştinţe premergĕtóre* dovedite cu atestat şcolar de la şcólele de publicitate reale ori gimnasiale; pentru şcólele de infanterie sporiu cel puţin „suficient“, ear' pentru artilerie şi pioniri cel puţin „bun“, şi anume:

$$\text{pentru cursul}\left\{\begin{matrix}\text{I}\\ \text{II}\\ \text{III}\end{matrix}\right\}\text{cele}\left\{\begin{matrix}\text{patru}\\ \text{cinci}\\ \text{şése}\end{matrix}\right\}\text{cl. medii}$$

Nota „nesuficient“ din latină şi grecă nu se ia în considerare. Absolvenţi ai şcólelor civile cu drept de publicitate din Ungaria încă sunt îndreptăţiţi a petiţiona;

d) *purtarea morală*, dovedită prin atestatul de şcólă eventual prin alte autorităţi, mai vêrtos dacă a trecut un timp de preste 6 luni de la absolvarea clasei ultime până la primirea în şcóla de cadeţi;

e) *etatea minimală şi maximală* pentru:

$$\begin{matrix}\text{cursul} & \text{I}\\ \text{„} & \text{II}\\ \text{„} & \text{III}\end{matrix}\left.\vphantom{\begin{matrix}1\\1\\1\end{matrix}}\right\}\begin{matrix}\text{al unei şcóle de}\\ \text{cadeţi se cere}\\ \text{etatea de}\end{matrix}\left\{\begin{matrix}14\\15\\16\end{matrix}\right\}\begin{matrix}\text{şi sĕ nu}\\ \text{fie trecut}\\ \text{de}\end{matrix}\left\{\begin{matrix}17\\18\\19\end{matrix}\right\}\text{ani}$$

Petiţiunile se trimit de părinţi ori de tutori la cea mai apropiată comandă a şcólei de cadeţi până la 15 August şi sunt a se indica trei şcóle, în cari ar dorí sĕ fie primit aspirantul. Impărţirea aspiranţilor la diferitele şcóle o face ministeriul de rĕsboiu. La suplică au sĕ fie alăturate: *a)* atestat de botez; *b)* atestat de indigenitate; *c)* atestat medical; *d)* atestat de vaccinare, (dacă nu se adevereşte în atestatul medical); *e)* tóte atestatele şcolare de pe anul curent şi testimoniul şcolar de pe anul premergĕtoriu; *f)* atestat de moralitate, dacă acésta nu se indică în atestatul şcolar.

Aspiranţii se încunoştinţéză la timp din partea comandei când au sĕ se înfăţişeze la *examenul de primire.* Acesta se face întrĕ 12 şi 16 Septembre şi póte asista la el tata ori tutorul, care pórtă şi spesele de călĕtorie ale aspirantului. Examenului premerge visitare medicală Examenul se face în limba germană şi este *verbal* şi *scripturistic* şi anume pentru anul prim din: limba germană, aritmetică şi algebră, geometrie, geografie, istorie, istoria naturală, fisică şi chemie, (în cadrele în cari s'au propus aceste studii în şcólele medii inferióre). Aspiranţilor li-se face verbal cunoscut resultatul examenului. Cei-ce au corĕspuns sunt primiţi definitiv; pentru aceia însĕ, pentru cari din causa lipsei de spaţiu, ori cari se învoesc a cerceta o şcólă pregătitóre, se aştéptă decisiunea ministeriului de rĕsboiu. Aspiranţii pentru şcólele de infanterie sau cavalerie, cari vor sĕ între în cursul prim, dar' cari n'au cercetat şcóle germane, se vor judeca mai îngăduitor la examenul de primire în cât priveşte limba germană.

Şcóla pregătitóre pentru aspiranţii cari au întrunit condiţiunile prescrise de primire, dar' n'au putut presta examenul de primire, sunt de present în: Praga, Lemberg, Strass

NOUTĂȚI

Pentru catedrală au mai întrat următórele oferte: Dionisiu *Costea*, paroch în Nădăștia 100 cor. Preoții Ioachim *Josan* din Măgura și Daniil *Pècurariu* din Vinerea au completat ofertele lor de la 50 la câte 100 cor. Filon *Necșa*, învĕțătoriu în Vinerea 30 cor. Din comuna *Șugag* (tractul Sebeșului) au incurs 101 cor. 20 fil. Amintire specială merită evlaviosii creștini: Nicolae Bogdan, Toma Barbu, Ioan Bogdan, George Grosu, Nicolae Stefan, Nicolae Cutean și George Ciuchendea, contribuind fie-care câte 10 cor. Fie de pildă și altora!

*

Hirotoniri. Inaltpreasânția Sa dl archiepiscop și metropolit *Ioan* a hirotonit întru presbiteri pe clericii abs. Augustin *Bodea*, ales paroch în Ciceu-Corabie (tractul Dej), Ioan *Damian*, ales paroch în Nucet (tractul Sibiiu) și Alexandru *Cherebeț*, ales paroch în Cheuchiș (tractul Dej).

*

De la gimnasiul din Brașov. Duminecă s'a făcut încheierea festivă a anului școlar la gimnasiul nostru din Brașov, în asistența elevilor, profesorilor, numĕroși părinți ai elevilor, sosiți la Brașov a nume, și a publicului distins, dame și domni, din Brașov. Mult a ridicat solemnitatea actului presența fostilor elevi ai gimnasiului înainte cu zece ani: acum bărbați în funcțiune și posiții sociale frumóse. Acestui moment directorul V. Onițiu i-a dat deosebită atențiune în discursul de încheere, ținut pe tema *recunoștinței*, manifestată de acesti fosti elevi față cu școla la care și-au câștigat basa cunoștințelor necesare în lupta vieții. In numĕrul următoriu vom da în întregime acest frumos discurs, căruia i-a rĕspuns fostul elev Procopie Givulescu, fost apoi profesor la acest gimnasiu, ear' acum protopresbiter al tractului Radna (diecesa Aradului). Festivitatea s'a început cu serviciu divin de mulțămită, oficiat în biserica Sf. Nicolae. După terminarea serviciului, elevii, profesorii și publicul s'au întrunit în sala festivă a gimnasiului, unde corul elevilor a cântat imnul „Tu cel ce lumea ai mântuit“ (composiție a profesorului G. Dima). După acéstă cântare a urmat discursul directorului și rĕspunsul ppresbiterului Givulescu, apoi distribuirea premiilor, precedată de esplicarea însemnătății premiilor, făcută de directorul Oniț. Au fost premiați 19 elevi.

*

Bancnotele de 10 coróne vor fi în curênd retrase din circulațiune și înlocuite cu altele, cari sĕ nu mai pótă fi imitate așa ușor, — fapt fiind, că hârtiuțele de 10 coróne cari acum sunt în circulațiune și-au aflat fórte mulți falsificători.

*

„Tipografia“ institutului cu același nume, societate pe acții în Sibiiu, a trecut în proprietatea dlui Iosif *Marschall*, fost până aci conducĕtoriu technic al tipografiei. In proprietatea sa a trecut și editura *„Foii Poporului“* și a *„Călindariului Poporului“* cu a căror redactare a fost însărcinat din partea dsale dl *Silvestru Moldovan*.

*

O mică rectificare. „Magyar Szó“ în numĕrul dto 14 Iulie luând notă despre articolul publicat în numĕrul de Sâmbătă al ziariului nostru asupra anuarului gimnasiului de stat din Sibiiu, se légă de partea ultimă din acel articolaș, în care ne exprimaserăm părerea — cu alusiune la prea marea îmbulzélă la acest gimnasiu a școlarilor români *începĕtori*, — că „ar fi de dorit, ca sĕ înceteze îmbulzéla lor la școlele străine, deosebi a acelora cari au în apropiere școle cu limba de propunere română“. „Magyar Szó“ așterne cetitorilor sei acest pasagiu în următórele: „a román tanulók menjenek román iskolába“. Atâta și nimic mai mult, ceea-ce e tendențiósă intervertire a pasagiului citat. „Cât pentru învĕțarea limbii magiare“, — ziceam noi mai departe în acel articolaș — „vor avé destul timp s'o învețe în *clasele* superióre, cei cari voesc sĕ se dedice carierelor pentru cari se cere cunoștința *perfectă* a acestei limbi“. In reproducerea lui „Magyar Szó“ pasagiul acesta e și mai alterat, punênd *școle* („a felsőbb *iskolákban*“), în loc de *clase* (a felsőbb *osztályakban*), și „melyen a magyar nyelv tudása megköveteltetik“ în loc de: melyen a magyar nyelv *tökéletes birása* (ori ismerete) *szükséges*.

Dacă intervertirea înțelesului pe care noi l'am dat pasagelor de mai sus, s'a făcut în „Magyar Szó“ cu vre-o tendință óre-care, protestăm contra ei; ear' dacă s'a făcut din nepricepere ori superficialitate, recomandăm în atențiunea autorului notiței din „Magyar Szó“ regula: că cine voește sĕ traducă din românește, sĕ învețe mai întâiu *bine* românește.

*

Intoleranță confesională. Ni-se scriu următórele: Escelența Sa Dr. Ioan Szabó, episcop gr. cat. din Gherla, în 12 Iulie a. c. st. n., — ziua SS. apostoli Petru și Pavel, — din incidentul presentării Sale la sfințirea bisericei gr. cat. din Dej, sĕvêrșită atunci, a făcut visite la șefii de oficiu din Dej și la *inteligenții* români gr. cat. *și gr. or.* de acolo; *a încunjurat însĕ pe protopresbiterul gr. or. român de acolo* deși acesta a participat la tóte festivitățile împreunate cu consacrarea acelei biserici și prin urmare n'a dat absolut nici o ansă la acéstă preterare. Inregistrăm ca sĕ se știe.

*

Hymen. Domnul Isidor *Dopp*, învĕțătoriu, și dșóra Mărióra *Popoviciu*, învĕțătóre, își vor serba cununia Duminecă, în 19 Iulie n., în biserica ort. română din Cristian.

*

† Beniamin Kállay, ministrul comun de finanțe și guvernator al Bosniei și Herțegovinei, a rĕposat alaltăeri la $12^{1}/_{2}$ ore în Viena, în etate de 64 ani. Kállay s'a născut în Nagykálló la 22 Decembre 1839. Studiile și-le a făcut mai mult pe cale privată, ca autodidact. In anii 1869—1875 a fost consul în Belgrad. Din 1875 până la ocuparea Bosniei și Herțegovinei a fost redactor la ziari 1 „Kelet nép“ al partidului conservativ-moderat (Sennyey). Atunci venind în conflict cu șefii partidului, pe tema ocupării provinciilor, s'a depărtat de la fóie și a mers la Constantinopol spre a studia chestiunea orientală, petrecênd mult și prin Asia-mică. De la 4 Iunie 1882 a fost guvernatorul provinciilor amintite mai sus, câștigându-și frumóse merite întru organisarea provinciilor, pentru cari a fost distins de M. Sa cu numĕróse decorațiuni și titluri de onóre. Avea numĕróse decorațiuni și de la domnitorii străini. Pentru scrierile literare Academia magiară 'l alesese membru ordinar deja la 1878.

*

Notari noi. La cursul administrativ din Murĕș-Oșorheiu pentru cualificarea de notari la finea anului școlar curent au obținut diploma de notariu și următorii tineri români: cu *fórte bine*: Victor Maior din Tirima-mare, Corneliu Stopon din Zgribești și Ioan Tulbure din Hălmeag; cu *bine*: George Barțiu din Sînd, Iuliu Gruescu din Sîlciova, Ioan Lupșan din Brașov, George Nastea din Șinca-nouă și Emil Stoica din Săsăuș.

*

După zece ani. In legătură cu știrea dată în numĕrul de Sâmbătă, privitóre la întâlnirea la Brașov a fostilor absolvenți în 1893 ai gimnasiului, înregistrăm că dintrĕ 16 inși s'au presentat la întâlnire 10 inși: Axente Banciu, profesor la gimn. din Brașov, C. Dure, paroch în Mehadia (cu soția), Tiberiu Eremia, ing. la serviciul central de poduri și șosele în București. Procopiu Givulescu, ppresb. în Radna. Ioan Ionică, inginer silvic în Zĕrnești, Dr. Constantin Lacea, profesor la gimnasiul din Brașov. Romul Măierușanu, paroch în Șiria. Iosif Maxim, inginer în Brașov. Aurel Pop, inginer în Stuttgart. Dr. Octavian Vasu, advocat în Făgăraș (cu soția). Și-au scusat absența: I. Stan, preot în Bocșa-română, Iosif Enescu, diacon în Sibiiu, Dr. Remus Chicin și Dr. Vinc. Marcovici, cand. de advocat în Timișóra. Dr. Nic. Petrovici, advocat în Lugoj. Unul: Dr. Botoș, farmacist, e mort. — La banchetul dat Duminecă séra au participat și vr'o 70 persóne din societatea brașovénă, domni și dame, deosebi fostii profesori ai iubilanților.

*

Petrecere în Galeș. Petrecere de vară va aranja tinerimea studiósă din Galeș Duminecă, în 6/19 Iulie 1903 în „Bercul Junilor“. Inceputul la 1 oră p. m. La cas că timpul e nefavorabil petrecerea se ține în sala școlei. Venitul curat este destinat în favorul școlei greco-orientale din Galeș.

*

Concurs pentru înscriere la Academia consulară. Ministrul comun de esterne și al casei imperiale publică concurs pentru înscriere la cursurile Academiei consulare ces. și reg. a monarchiei austro-ungare. Cursurile durézá cinci ani, fiind clasate în secție orientală (pentru cualificarea celor cari vor avé sĕ fie aplicați pe la consulatele din orient) și secție occidentală. Cei din secția orientală, pe lângă studiile planului general de învĕțământ vor avé să învețe și limba turcéscă (și ca auxiliare limba arabă și cea persică). Didactrul și taxa de întreținere e 2600 coróne la an, la care cei nou-întrați la cursuri vor mai adauga 240 cor. paușal de montagiu. Cei cari după primul an școlar vor fi trecuți definitiv în secția orientală, cu începere de la anul școlar al doilea vor căpĕta, eventual, stipendiu de câte 2600 coróne. Condițiunile de primire sunt următórele: cetățenie ungară, ori austriacă; testimoniu de maturitate; cunóșterea limbii germane, ori a celei francese (cei din Ungaria trebue sĕ dovediască cunóșterea limbii magiare). Cunóșterea și a altor limbi trebue indicată în cererea de primire. La cereri trebuesc alăturate: atestat de vêrstă, atestat de cetățenie, atestat de vaccinare, atestat despre starea sănĕtății, tóte testimoniile de pe clasele gimnasiale, atestat despre cunóșterea limbii germane ori francese, declarațiune de la părinți ori tutor, că vor suporta cheltuelile recerute. Cei cari numai în vederea stipendierii pot cere primirea, au s'o indice acésta în cererea de primire, pe care părinții ori tutorii au s'o adreseze ministeriului comun de esterne și s'o înainteze direcțiunii Academiei (Viena, Favoritenstrasse nr. 15) în timpul de la 1 Iulie până la 1 Septembre. Pe langă acestea, primirea depinde, în definitiv, de la prestarea cu succes a examenului de primire, care se va ține în Octombre în zilele pe cari le va designa spre acest scop direcțiunea Academiei.

*

Păruială patriotică în Oradea. Duminecă era sĕ-și țină în Oradea-mare darea de sémă alegĕtorilor sei deputatul kossuthist *Barabás* Béla, cel mai voinicos dintrĕ obstrucționistii cari și față cu noul guvern continuă obstrucția, cu tóte că șeful lor de partid, Kossuth Ferencz, împreună cu alți fruntași ai partidului au promis noului ministru-president sistarea obstrucției. Scopul acestei „dări de sémă“ era, ca Barabás și soții de obstrucție sĕ capete de la alegĕtori aprobarea continuării obstrucției, dar' în loc de acésta au căpătat huiduire și bătaie strașnică. Deja la gară au fost primiți cu huiduire, asemenea și pe cale până în oraș, ear' după amiazi, când Barabás avea sĕ-și țină darea de sémă, majoritatea poporului adunat în piața Sf. Ladislau nu l'a lăsat nici sĕ vorbiască, huiduind obstrucția și pe obstrucționisti. Din acésta s'a escat céртă întrĕ puținii cari voiau sĕ asculte „darea de sémă“ și întrĕ cei cari huiduiau. La început céртă, apoi bătaie și învălmășélă oribilă. Toți dădeau care unde ajungea, cu bastóne, cu pumni, cu petri și cu ce era la îndemână. Poliția nefiind în stare sĕ facă ordine, a fost recuirat regimentul de infantarie Nr. 37, care cătră miezul nopții au făcut apoi ordine și liniște. Din o ferêstă s'a pușcat cu revolvĕr în soldați, cari au rĕspuns cu foc de linie, dar' cu pușcături órbe. Sunt preste 100 răniți; unii fórte grav.

In ședința de Luni a dietei Barabás a interpelat pe ministrul-president în causa celor întêmplate în Oradea, punênd vina pe organele guvernului, ca-și-cum ele ar fi înscenat păruéla. Ministrul-president a promis, că îndată ce a căpĕtat telegramă (Duminecă) despre regretabilele întêmplări, a cerut, tot pe cale telegrafică, raport amĕnunțit. Când va avé acest raport va vedé apoi ce disposițiuni are sĕ iee întru apĕrarea libertăților publice. Au mai vorbit kossuthistii Komjáthy și Olay, apoi dieta a trecut la ordinea zilei.

*

„Voința poporului român“ e titlul unei gazete mici, ce zilele acestea a început sĕ apară în Budapesta, cu scop de a combate învĕțăturile rĕtăcite ale socialistilor, și rĕspândirea socialismului printrĕ țĕrănimea română. Apare odată pe sĕptĕmână și se trimite *în dar* tuturor celor cari voiesc s'o aibă. In acest scop redacțiunea „Voinței“ rógă mai ales pe preoții și învĕțătorii români, ca sĕ-i trimită cât de grabnic „adresele esacte ale tuturor cărturarilor de la sate, cum și ale negustorilor și meseriașilor români, cunoscĕtori de carte“. Adresa redacției e: Budapest, Egyetemutcza nr. 4. Redactor e „Popa Coresi“ (Dr. Alexics). Din faptul că fóia se dă *gratis*, deducem, că ea se editéză și redactéză pe cheltuéla guvernului.

*

„Cântecul străinătății.“ Sub titlul acesta a apărut o composiție de *I. Vidu* pentru cor bărbătesc, pe textul poesiei lui G. Crețianu: „Rĕtăcesc în căi străine, de căminu-mi depărtat“ etc. Prețul 60 fileri. Deposit la tipografia diecesană din Caransebeș

*

Știri mĕrunte. Alexandru Japanszky, zidariu în Budapesta, a cădut de pe schelele unei case, de la înălțime de trei etagiuri; trupul i-s'a frânt oribil. — Un băiețel de doi ani al economului Veszely din Kisutczaujhely (Ungaria), rĕmas singur în casă a rĕsturnat pe el o căldare cu apă ferbinte; după chinuri de două zile a murit. — Jekules, cassariu la gara din Illava, scăldându-se în Vág cu mai mulți tovarĕși, a ajuns într'o vêltóre și s'a înecat. Era unicul sprigin al mamei sale vĕduve. — In New-York (America) se va clădi o casă cu 45 etagiuri, avênd în curte gară proprie. Casa-colos va fi primăria orașului. Până acum cea mai înaltă casă în New-York avea numai 30 etagiuri. — In Altona o fată de 14 ani, mórtă și conform atestatului medical, s'a trezit în coșciug în momentul când erau s'o prohodéscă. De spaimă, că era sĕ fie îngropată de vie, a căpĕtat apoplexie de inimă și a murit apoi de tot, fără atestat medical. — Têrgul de țéră al *Devei* se va ține în 31 Iulie și 1—2 August têrg de vite, ear' în 3 August têrg de marfă. — Luni-nópte au ars în Poplaca două șuri. — La Glâmbóca niște pescari au scos eri din Olt un cadavru al unui om, pe care se vedeau semne de mórte silnică. Azi a eșit la fața locului o comisie a tribunalului de aici, spre a face autopsia.

„ALBINA“, institut de credit și de economii
în Sibiiu.

Publicațiune.

In sensul art. de lege XXXVI din anul 1896 §. 29.

1. Suma scrisurilor fonc. puse în circulațiune cu ziua de 30 Iunie 1903 face . .	K 5.080,000·—
2. Pretensiunile institutului de împrumuturi hipotecare, cari servesc de acoperirea acestor scrisuri fonciare sunt de	„ 5.100,537·83
3. Valórea hipotecelor luate de basă la susnumitele împrumuturi hipot. este de	„ 20.741,087·52
4. In sensul §-ului 97 din statute „fondul special“ pentru asigurarea scrisurilor fonciare e de	„ 400,000·—

acesta e indus în cont separat și plasat în următórele efecte publice:

Nom.	K	1,000	Sorți de stat din 1854 cu 3·2%,
„	„	7,400	Sorți de stat din 1860 cu 4%,
„	„	5,200	Obligațiuni cu premii ale băncii ung. hipot. cu 4%,
„	„	4,200	Sorți de ale împrumut. pt. regul. Tisei cu 4%,
„	„	2,800	Sorți de ale împrumut. pt. regul. Dunărei din 1870 cu 5%,
„	„	6,000	Obligaț. cu premii de ale institut. austr. priv. de credit. fonc. cu 3%,
„	„	200,000	Scrisuri fonciare Ungar. Landes-Central-Sparcassa cu $4^{1}/_{2}$%,
„	„	165,400	Scrisuri fonciare Pester ungar. Commercial-Bank cu $4^{1}/_{2}$%,
„	„	12,000	Rentă comună Maiu cu 4%,
„	„	4,000	Acțiuni de ale reuniun. gener. de credit fonciar pt. proprietarii mici din Ungaria cu 5%.

Sibiiu, 10 Iulie 1903.

Direcțiunea.

și Marburg. Dacă părinții se învoesc, aspiranții pot fi trimiși la una dintrĕ aceste școle pregătitóre.

Taxele școlare sunt: *a)* pentru fiii legitimi ori legitimați ai oficerilor din tóte grupele, ai preoților militari ortodoxi, greco-catolici și evangelici, ai amploiaților, dirigenților de musici militare, suboficeri, ai gagistilor neinduși în clase de rang, activi, pensionați și invalidi ai armatei, marinei și honvedimei 24 coróne pe an; *b)* pentru cei din reservă, pentru aploiații de stat civili sau de curte 160 coróne; *c*) pentru fiii tuturor celorlalți cetățeni ai monarchiei 300 coróne; *d*) pentru esterni 800 coróne. Aspiranți fără mijlóce, cu atestate școlare *fórte bune*, cari prestéză examenul de primire cu fórte bine, se împart grupei *a*), și cât timp arată în școla de cadeți sporiu general fórte bun, pot conta la o reducere până la 24 coróne.

Formulariu de petițiune:

Timbru
1 coronă

An das Kommando
der k. u. k. Infanteriekadettenschule
in Nagyszeben.

Ich bitte um die Aufnahme meines Sohnes Konstantin in den I. Jahrgang einer k. u. k. Infanteriekadettenschule, und zwar, wenn möglich, nach

Nagyszeben, Wien, Budapest.

Als Aufnahmsdokumente lege ich bei:

1. d. Taufschein meines Sohnes;	Alter: 16 Jahre.
2. den Heimatsschein;	Heimatsberechtigt Brassó.
3. das militärärztliche Gutachten;	Tauglich ohne Gebrechen.
4. die Schulzeugnisse d. letzten zwei Studienjahre meines Sohnes;	1. Fortgangsklasse.

Ich erkläre, dass mir die Bestimmungen der Vorschrift über die Aufnahme von Aspiranten in die k. u. k. Kadettenschulen vollinhaltlich bekannt sind, und dass ich mich verpflichte, allen daselbst festgestellten Bedingungen genau nachzukommen, falls mein Sohn in eine Kadettenschule aufgenommen wird.

Sollte mein Sohn den Anforderungen der Aufnahmsprüfung nicht entsprechen, so bin ich mit dessen Einteilung in einen „Vorbereitungskurs“ (nicht) einverstanden.

Brassó am ... ten Juli 1903.

George ......

NB. Petițiunea și atestatul medical se provĕd cu timbru de 1 coróna, celelalte documente, dacă nu sunt timbrate, cu timbru de 30 fileri.

Ioan Broju, preot militar.

Nr. 464 1903. [134] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor vacante de **învĕțători** de la şcólele comunelor mai jos însemnate din protopresbiteratul Sighişóra, se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Sighişóra,** postul învĕțătoresc clasa I, cu salariu anual de 600 cor., şi anume: 412 cor. din cassa alodială în rate lunare decursive, ear' restul din repartițiune; cuartir gratuit în edificiul şcólei şi lemnele necesare de foc;

postul învĕțătoresc clasa a II-a, cu salariu anual de 600 cor., şi anume: 470 cor. din cassa alodială în rate lunare decursive, ear' restul din repartițiune; cuartir gratuit în edificiul şcólei şi lemnele necesare de foc, plus trei stêngini de lemne de stejar în natură.

2. **Haşfalĕu,** cu salariu anual de 600 cor., cuartir gratuit în edificiul şcólei şi lemnele necesare de foc.

3. **Daia-săséscă,** cu salariu anual de 600 cor., şi anume: 218 cor. întregire de la stat, 39 cor. 24 fil. din cassa alodială, 262 cor. 76 fil. repartiție de la popor, cinci stêngini de lemne computate în 80 cor., apoi jumĕtate venitul din grădina şcólei şi cuartir gratuit în edificiul şcólei.

Reflectanții la aceste posturi cu îndatorirea, a provedé instrucțiunea şcolarilor de la 6—12 ani şi celor de la 13—15 ani, şi a ține în Dumineci şi sĕrbători, — cei din Sighişóra în mod perondător, — strană în biserică, sĕ 'şi aştérnă petițiunile concursuale instruite conform normelor în vigóre, subscrisului oficiu protopresbiteral până la terminul indicat cu îndatorirea a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică spre a'şi arăta desteritatea în cele rituale, — preferindu-se cântăreții buni.

Sighişóra, 27 Iunie 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighişóra, în conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Dimitrie Moldovan, prot.

Nr. 230 1903 [140] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor vacante de **învĕțători** de la şcólele elementare poporale gr. or. din parochiile mai jos însemnate, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Baba,** un post, cu salariu de 600 coróne, din cari 360 cor. ajutoriu de stat, ear' 240 cor. de la popor. Cuartir, grădină şi lemne.

2. **Ciceu-Corabie**, un post, cu salariu de 600 cor., din cari 200 cor. ajutoriu de stat, ear' 400 cor. de la popor. Cuartir şi grădină.

3. **Gârbou,** un post, cu salariu de 600 cor., din cari 400 cor. ajutoriu de stat, ear' 200 cor. de la popor. Cuartir şi grădină.

4. **Chiueşti,** un post cu salariu de 600 cor. de la popor, cuartir şi lemne.

Se observă, că neaflându-se în acest ținut învĕțători cualificați şi neaplicați definitiv: sunt prin acésta invitați învĕțătorii din alte ținuturi, dar' absolvenți ai pedagogiei nóstre din Sibiiu, a concura la posturile din Ciceu-Corabie, Gârbou şi Chiueşti.

Concurenții au a'şi aşterne rugările, instruite conform legilor în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Dej, 26 Iunie 1903.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr. or Dej în conțelegere cu comitetele parochiale.

Teodor Hermann
protopresbiter.

Nr. 624 [136] 1—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor vacante de **învĕțători** de la şcólele mai jos însemnate din protopresbiteratul Lupşa, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Bedeleu,** salariu 600 cor.: 500 cor. din repartiție pe popor şi 100 cor. ajutor de la Preaven. Consistoriu archidiecesan; cuartir şi lemne de foc.

2. **Brăzeşti,** salariu 600 cor.: 300 cor. ajutoriu de stat şi 300 cor. din repartiție pe popor; cuartir şi lemne de foc.

3. **Mogoş-Valea-Barnei,** salariu 600 cor., şi anume: 360 cor. din repartiție pe popor şi 240 cor. ajutoriu de la stat. Locuință liberă în edificiul şcólei, lemnele de foc şi folosința grădinei de lângă şcólă.

4. **Muncel,** salariu 600 cor., din cari 120 cor. ajutoriu votat de stat, 80 cor. din cassa bisericei şi 400 cor. din repartiție de la popor; cuartir liber şi lemnele de foc.

5. **Ocolişul-mic,** salariu 600 cor.: 300 cor. din repartiție pe popor şi 300 cor. ajutoriu de stat; cuartir şi lemnele de lipsă.

6. **Valea-Lupşei**, salariu 600 coróne, solvit în următoriul mod: 300 cor. de la popor şi 300 cor. ajutoriu încuviințat deja de ministru; cuartir liber în edificiul şcólei şi lemnele necesare pentru încăldit.

In privința cuincuenalelor serveşte de cinosură normativul votat de sinodul archidiecesan.

Cererile de concurs, instruite conform normelor în vigóre, sunt a se aşterne subscrisului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, cu atât mai vîrtos, că cele după termin nu se consideră.

Petenții se vor presenta — nainte de alegere — în comunele pentru care au concurat, spre a face cunoştință cu poporul. De la ei se cere a cânta la strană şi a esecuta cu *elevii în cor rĕspunsurile de la s. Liturgie.*

Ofenbaia, 26 Iunie 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Lupşa, în conțelegere cu respectivele comitete parochiale.

Vasile Gan
protopresbiter.

---

[138] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor vacante de **învĕțători** din comunele mai jos însemnate, din protopopiatul Braşov, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Hĕlchiu,** cu salariu de 700 cor. din cassa alodială în rate trilunare decursive. Cuartir în edificiul şcólei. Grădină de pomărit şi pentru legumi. Cuincuenalele se computâ de la alegere definitivă.

Invĕțătoriul angajat va avé sĕ țină din când în când Dumineca prelegeri economice cu tinerimea şi va merge cu copíii Dumineca şi sĕrbătórea la biserică.

2. **Stupini,** cu salariu de 600 coróne, şi anume: 480 cor. din cassa bisericii, solvite în rate lunare anticipative, şi 120 cor. din venitele cantorali. Cuartir în edificiul şcólei, grădină şi 3 stêngini de lemne, din cari se va încăldí şi şcóla.

Invĕțătoriul angajat va fi obligat a face serviciile de cantor şi a instrua copíii din şcóla de repetițiune.

Cuincuenalele se computâ de la instituirea definitivă şi serviciu neîntrerupt în comună.

3. **Purcăreni,** cu salariu de 600 cor., şi anume: 560 cor. din cassa bisericii plătibile în rate lunare anticipative şi 40 cor. din venitele cantorale pe jumĕtate. Cuartir în edificiul şcólei.

Invĕțătoriul ales va face serviciul de cantor dimpreună cu învĕțătoriul din cl. I-a, pe rînd, cu sĕptĕmâna.

Reflectanții la aceste posturi au a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre spre a'şi arăta desteritatea în cântări.

Cererile instruite conform normelor în vigóre au sĕ fie înaintate subsemnatului oficiu în terminul sus indicat.

Braşov, în 25 Iunie v. 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Braşov, în conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Vasile Voina
protopresbiter.

Nr. 446—1903. [139] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor vacante de **învĕțători** în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Mediaş, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Agârbiciu,** cu salariu de 600 cor., şi anume: 300 cor. din repartiție, ear' pentru restul de 300 cor. s'a cerut întregire de la stat; cuartir în edificiul şcólei.

2. **Bertan,** cu salariu de 600 cor. solviți în rate lunare anticipative din cassa comunală în sumă de 300 cor., din cassa bisericei în sumă de 100 cor.; ear' restul de 200 cor. din repartiție; cuartir în edificiul şcólei şi lemne de foc.

3. **Blăşel,** cu salariu de 600 cor. din repartiție, cuartir în edificiul şcólei şi lemne de foc.

4. **Dărlos,** cu salariu de 600 cor. din repartiție, cuartir în edificiul şcólei, folosința grădinei şi lemne de foc.

5. **Ernea-săséscă,** cu salariu de 600 cor. din repartiție, cuartir în edificiul şcólei şi lemnele de foc.

6. **Şaroş,** cu salariu de 600 cor. solviți în suma de 518 cor. din repartiție, ear' restul de 82 cor. din cassa comunală, cuartir in edificiul şcólei şi lemne de foc.

Concurenții au sĕ-şi aştérnă cererile instruite conform normelor din vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat, a se presenta în vre o Duminecă ori sĕrbătóre în biserică, spre a-şi arĕta desteritatea în cântări, şi cari pe lângă plata din concurs, ar mai face pretensiuni şi la cuincuenale după anii serviți în alte comune, au sĕ-şi expună acele pretensiuni în petițiunile lor de concurs, pentru-ca comunele sĕ se ştie orienta la alegere.

Mediaş, 1 Iulie 1903.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. Mediaş în conțelegere cu comitetele parochiale.

Romul Mircea
protopop.

Nr. 360 1903. [127] 3—3

Concurs

Pentru întregirea postului de **paroch** în parochia **Sânbenedic** cu filia **Acoşfalĕu,** în protopresbiteratul Murĕş Oşorheiu, se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor de la stat, despre cari concurenții 'şi pot lua informațiune de la oficiul protopresbiteral.

Concurenții au sĕ 'şi aştérnă cererile instruate conform normelor din vigóre, până la terminul prefipt, subsemnatului oficiu protopresbiteral, avênd până la espirarea concursului a se presența poporului în biserică, spre a cânta, respective a celebra şi a cuvênta.

Nasna, 23 Iunie, 1903.

In conțelegere cu comitetul parochial. Oficiul protopresbiteral Murĕş-Oşorheiu.

Stefan Russu
adm. protopresb.

„TURNU-ROŞU“ cassă de economii, societate pe acții în Boița.

Convocare.

Domnii subscriitori de acții la înființânda *cassă de economii „Turnu-Roşu“, societate pe acții*, se invită prin acésta în sensul §-ului 154 din legea comercială, la

Adunarea generală constituantă,

care se va ține *Duminecă, în 16 August 1903 st. n.* la 10 ore a. m. în edificiul şcólei elementare gr. or. din Boița.

Obiectele:

1. Deschiderea şi constituirea adunării.
2. Decisiune asupra constituirei societății.
3. Statorirea şi asigurarea capitalului de acții prin subscrieri şi plătiri.
4. Stabilirea statutelor societății.
5. Alegerea consiliului de direcțiune şi comitetul de supraveghiare.
6. Decisiune asupra responsabilității fundatorilor stabilită în §-ul 152 din legea comercială.

Conform §-ului 155 din legea comercială, fie-care acție dă un vot, nici un acționar însĕ nu póte esercita mai mult de 10 (zece) voturi. Participarea la adunare se póte face sau în persónă sau prin plenipotențiați.

Boița, în 8 Iulie 1903.

Fundatorii.

NB. Domnii subscriitori de acții sunt rugați sĕ binevoiéscă a solví înainte de ținerea adunării generale constituande rata de 20% spre a se puté înainta rugarea la tribunalul regesc pentru înregistrarea societății. [137] 1—1

Săpun cu ruda.

Marca:

„cerb“ sau „cheie“

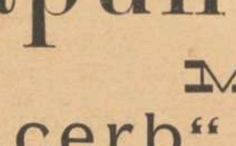

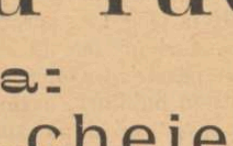

Săpunul cel mai bun, mai spornic şi prin urmare cel mai eftin. [4] 14—17

☛ Se capĕtă pretutindenea. ☚

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! Nu e mijloc secret

vindecă şi înviorézā pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

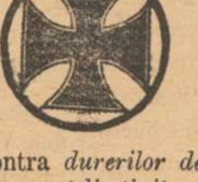

Aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani. [2] 24

Prețul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copíi şi femei de constituție fórte slabă.

Espeditie din centru şi locul de vêndare pentru țéră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, **V., strada Vadász 42/V coltul strada Kálmán.**

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 74 Sibiiu, Sâmbătă 5/18 Iulie 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 60 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 34
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Nr. 6701 Bis.

Concurs.

Devenind vacante 2 stipendii de stat à *una miiă (1000) coróne*, pentru cualificarea superióră a absolvenților de cursul teologic din archidiecesa ortodoxă română a Transilvaniei, în scopul conferirii acelora se publică concurs cu *termin de 30 zile* de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Concursele sě se trimită la adresa consistoriului archidiecesan în terminul indicat, provědute cu următórele documente:

1. carte de botez;
2. testimoniu de maturitate;
3. absolutoriu teologic;
4. adeverință de la medic despre starea sanitară;
5. declarațiune, că va urma tóte cursurile universitare, cari i-se vor indica de aici, și va face examenele normate în regulamentele universitare, și că la cas de a întrerupe studiile universitare va restituí suma stipendiului folosită;
6. declarațiune, că după terminarea cursului universitar se va aplica în serviciul bisericei;
7. eventuale alte documente recomandatóre.

Sibiiu, din ședința senatului bisericesc, ținută la 25 Iunie 1903.

Consistoriul archidiecesan.

Sfinții Apostoli.

De **Al. Popescu-Drajna.**

Nouě-spre-zece vécuri încheiate au trecut și sěmênța evangelică sădită în inimile omenești atât de mult a încolțit și înfrățit, în cât lanurile credincioșilor s'au întins preste tot pămêntul, ear' bětrânul arbor al creștinismului acopere și umbréză cu ramurile sale întréga omenime.

Nouě-spre-zece vécuri încheiate au trecut, și Dumnezeu știe câte vênturi turbate, câte uragane năprasnice, câte furtuni îngrozitóre au amenințat cu smulgerea din răděcină a acestui arbor cu umbră dulce și mulțămitóre.

Dar' tóte au fost ca umbra norilor ce trece amenințătóre preste piscul munților.

Iudei, păgâni, eretici, schismatici, — o armată de tot coloritul — l'a atacat în însași ființa sa, cu armele cele mai murdare și mai defăimante. Nici o lucrare sfântă, nici o instituție a religiunei creștine n'a rěmas neatinsă de batjocura dușmanilor de mórte ai creștinismului și de derisiunea fiilor sei cei vitregi.

La toți acestia de o potrivă biserica creștină nu li-a opus de cât arma adevěrului principiilor sale, abnegațiunea conducětorilor ei și mai presus de tóte răbdarea, zelul, devotamentul și eroismul apostolilor.

Udat pămêntul, îngrijit și plivit rěsadul bine de apostoli zeloși în via Domnului, nu putea, ca acéstă sěmênță sě nu rěsară așa de măréță și sě nu dee ródele sale, cu tóte opresiunile și cu tótă grindina cernută din norii măniei dușmanilor ei.

Știa Christos, că voind sě se rěsboiéscă cu pasiunile, cu viciile și rěutatea lumii acesteia, avea sě se lupte cu omenimea întrégă, care era supusă și ascultătóre acestora. A căutat deci sě 'și alégă osteni viteji și convinși de puterea împěratului, în armata căruia se înroléză, a căutat sě pună în serviciul bisericei sale apostoli devotați dumnezeirii și nepătați de umbra necredinței.

Dintr'acestia și-a ales, pe acestia i-a armat cu lancea răbdării, cu arcul blândeții și cu scutul dreptății și i-a trimis sě pescuiéscă ómeni în mréja învěțăturilor evangelice și sě înfrunte tóte vijeliile cumplite ale inimicilor sei.

Cât de vrednici au fost acesti aleși ai Domnului, cât de viteji au fost acesti osteni neînvinși ai creștinătății!

Petru d. e. chemat la apostolat de fratele sěu Andreiu, cel întâiu chemat, părăsì lumea cu tot ce o încunjură și luà crucea lui Christos, urmându-I întru tóte și devenind apostolul Israiltenilor prin escelință.

Pavel earăși convertit la creștinism pe drumul cătră Damasc, unde se ducea sě omóre creștinii, — printr'o minune dumnezeiéscă, din cel mai fanatic asupritor al bisericii lui Christos acum devine cel mai neobosit și mai zelos apărător al ei, devine apostolul némurilor, apostolul păgânilor.

Glasul evangeliei se trîmbițéză prin gura acestora în tóte lăturile pămêntului și minunile ce însoțiau predicarea lor dădù avênt credinței în Iisus.

Plini de zel și abnegare, ei umblau din sat în sat și din oraș în oraș predicând cuvêntul adevěrului și ducênd viéța în cea mai de pe urmă sărăcie, muncind cu mânile, ca sě 'și agoniséscă pânea.

In întréga lor activitate apostolică ei se supun ostenelelor, suferințelor și něcazurilor celor mai grele, lucrând zi și nópte, fără încetare, în via Domnului.

Fructele ostenelelor lor sunt mărețe.

Ori-unde le calcă piciorul, prinde răděcini biserica lui Christos; ori-unde le ajunge cuvêntul, încolțește credința în Iisus.

Persecuțiunile, ce ei au îndurat în activitatea lor apostolică, au fost multe și grele, acusațiunile împotriva lor nenuměrate și totuși n'au desperat de sórte, ci pretutindeni, în lanțuri, în închisóre, în peșteră, pe mare, anunțau glasul evangeliei la tótă zidirea.

Dzeu i-a iubit și s'a făcut minunat întru ei.

Dzeu a ascultat glasul lor și nu i-a părăsit în véc, călăudindu-le neîncetat pașii pe cărarea sfințeniei și nemurirei.

Dzeu i-a îmbrăcat cu haina autorității și puterii ertătóre, zicêndu-le: „Ori câte veți lega pe pămênt, legate vor fi și în ceriu; și ori câte veți deslega pe pămênt deslegate vor fi și în ceriu“.

Dzeu i-a purtat victorioși pretutindeni și i a întrarmat cu cuvêntul înțelepciunii și cu platoșa răbdării.

Faptele apostolilor, — prima istorie a bisericii creștine, — descriu așa de viu activitatea misionară a acestor doi corifei ai creștinătății, istorisesc în linii așa de mișcătóre suferințele îndurate, în cât rěmânem de multe-ori puși pe gânduri, dacă natura omenéscă e capabilă de tóte acestea?

Caracterul lor minunat făcea, ca pretutindeni unde ei își făceau apariția, sě 'i întimpine bolnavi, așezați pe paturi, ca venind Petru ori Pavel, măcar umbra unuia din doi sě umbréscă pe vre-unul dintrě cei bolnavi.

Petru vindecă pe schiopul de la ușa bisericii, care 'i cerșia un ban, vindecă pe Enea slăbănogul de 8 ani, zăcênd la pat, și învie în Iope pe Tavita, care murise.

Pavel orbește cu cuvêntul pe Elima, un evreu amăgitor, aflat la curtea lui Sergiu Paul, guvernatorul insulei Cipru, pentru-că reținea pe acesta de la credința în Iisus; înviéză pe Eutihie care a murit sdrobit de cădětură, și vindecă pe ologul din Listra.

Tóte minunile ei le sěvêrșiau în numele și cu puterea lui Iisus, pe care îl invocau întotdeuna.

„Argint și aur nu am“, zice Petru cătră schiop, „dar' ceea-ce am îți dau: în numele lui Iisus Nazarinénul scólă și umblă.“

Petru și Pavel sunt cei doi stâlpi puternici cari au susținut creștinismul în fașă și au purtat pe umerii lor tóte greutățile rěspândirii unei religiuni noue și ostile puterei păgânești. Persecuțiunile și suferințele îndurate de ei, — căci n'a fost închisóre în care Pavel sě nu fi zăcut — n'a făcut altceva de cât a oțelit șì mai mult creștinii și a dat aripi seminței evangelice, ca sě sbóre pretutindeni.

Centrul și principiul vital al învěțăturii lui Pavel este credința, ear' a lui Petru speranța. Cu tóte acestea ei sunt tot una, ei sunt plantatorii și cultivatorii agrului creștinătății.

De acestia sě se apropie necredincioșii, sě le examineze viéța și activitatea, sě le afle rostul credinței și atunci sě se întrebe dacă necredința lor mai póte fi justificată.

Petru convins de veritatea cuvêntului lui Dzeu își lasă soția și copíii și urméză pe Iisus în tot locul. Pavel educat în școla lui Gamaliel, cel mai erudit om al timpului, dar' șì cel mai înverșunat dușman al creștinilor, se convinge de originea dumnezeiéscă a creștinismului și din persecutorul cel mai fanatic al bisericii lui Christos devine apostolul ei cel mai zelos.

Cât de erudit era Pavel ni-o demonstră epistolele sale trimise bisericilor fondate de el. El nu era simplu, el nu putea sě se înșele. El a fost martor ocular la tóte actele cari au determinat lățirea creștinismului, și numai așa s'a convins.

Cei îmbrăcați în haina științei, nu lăpědați cămașa credinței în Iisus, căci aveți înainte probe puternice cari vě dovedesc originea dumnezeiéscă a învěțăturilor sale.

Cei travestiți în acéstă haină, aruncați masca necredinței, ce ați împrumutat'o pentru a complăcea lumii ce vě încunjură, căci iată un erudit, fanatic luptător contra creștinilor, convertindu-se în urma convingerii sale.

Cei dedicați lui Dzeu luați pildă de la acesti neobosiți în via Domnului, căutați sě îndepliniți faptele legii, ca sě fiți fără de pată și plăcuți lui Dzeu.

Recunoștința.

Discursul festiv rostit de directorul *V. Oniț* cu ocasiunea încheierii anului școlar la gimnasiul român din Brașov pe tema recunoștinței, e următoriul:

„Iubită tinerime școlară! Domnilor și dómnelor! Mare, fórte mare este numěrul acelor virtuți, al căror complex forméză caracterul moral al omului; acéstă țintă supremă a ori-cărei învěțături în școlă.

Și dacă — din norocire — virtuțile nu ar fi de la natură strîns legate întrě olaltă, așa de strîns, în cât omul, care este împodobit cu 1—2 virtuți cardinale, în același timp trebue sě le aibă și pe celelalte, — ar trebuí sě perdem nădejdea de a ni-le puté vr'odată însuși.

Sě-mi dați voie sě relevez de astădată una singură dintrě multele virtuți, cari constitue podóba sufletului omenesc, și sě 'ncerc totodată a arăta, cum acéstă singură virtute este de la natura sa strîns legată de o serie întrégă de virtuți alese, fără de cari ea nu póte sě esiste. Virtutea acésta, despre care voiu sě vorbesc astăzi, este: „Recunoștința“.

Ce este dar' recunoștința?

„Recunoștința“ este o virtute, care isvorește dintr'un sentiment de stimă și iubire devotată față cu aceia, de la cari ființa nóstră s'a împărtășit vr'odată cu un bine. Acest sentiment își ajunge punctul de culminațiune, când se afirmă ca o voință tare pentru a rěsplătí cu bine binele, de care ne-am împărtășit. Și dacă voința acésta tare rěmâne continuă și nestrămutată în viéța nóstră întrégă, atunci ea este o virtute alésă: virtutea recunoștinței.

Cine nu-și aduce aminte de farmecul viu al basmelor nóstre poporale, cari în graiul lor simplu și naiv ne povestesc despre recunoștința câte unui animal față cu voinicul ce i-a făcut vr'un bine? Cine nu-și aduce aminte cu mulțămire sufletéscă de peștele năzdrăvan, a cărui viéță o crutase voinicul din poveste, ear' peștele la timp de mare cumpěnă pentru voinic, îi găsește și îi aduce din apele mării iapa vrăjită a babei blăstěmate, ce i-se dase lui în pază, salvând astfel viéța scumpă a voinicului. Cine a uitat istoria șorecelului care din recunoștință a scăpat leul din cursă, rodênd funiile, în cari se prinsese?

Recunoștința, pe care o admirăm șì la animale, ne apare la ómeni, ființe superióre, într'o formă mai înaltă și mai fină și în chipuri mai variate.

Recunoștința, ca virtute omenéscă, este mama unei serii întregi de virtuți. Iată cum!

Viéța, bunăstarea, sănětatea, cultura, posițiunea nóstră socială, succesele nóstre ideale și materiale, în sfîrșit tot ce suntem și ce avem noi, avem sě mulțămim de fapt unei infinite serie de factori, cari au conlucrat, și împreună au ajutat, ca noi sě fim împărtășiți de tot acel bine, ce ni-l oferă ziua de azi.

Cu cât este cineva mai cult, cu cât mai profund știe pětrunde gândul lui în problemele rațiunii și în fine cu cât mai independent este modul seu de a judeca, cu atât ochiul minții sale va recunóște un numěr mai mare de factori, cari au conlucrat la realisarea acelei bunăstări, de care el azi ca individ se bucură. Din acéstă recunóștere a minții sale însě se va naște în mod involuntar o serie nesfîrșită de sentimente vii de recunoștință în inima lui față cu întréga mulțime de factori amintiți. Și aceste serii de sentimente de recunoștință constitue de fapt o serie mare de tot atâtea virtuți alese, suprema podóbă a sufletului omenesc.

Câteva exemple:

Omul cu adevĕrat cult, pe lângă sentimentul de recunoştinţă faţă cu părinţii sei trupeşti, primii şi cei mai evidenţi binefăcĕtori ai fieşte-căruia dintrĕ noi, aşa dar' pe lângă iubirea şi cinstirea părinţilor, nu va uita nici-odată de binefacerile culturii, pe cari le-a primit în şcólă de la dascălii sei, acesti părinţi spirituali ai lui, el va fi deci în tótă viéţa lui recunoscĕtor faţă cu acestia.

Omul cu adevĕrat cult nu va uita, că şcólele, în cari au crescut, s'au înălţat din sudórea şi dragostea némului mare, a naţiunii din care el face parte, că ele lucréză pe pămêntul scump şi strămoşesc al patriei, care ne hrăneşte şi ne ocroteşte, că binefacerile păcii le gustă mulţămită stăpânirii înţelepte a monarchului, a părintelui ţerii, — şi iată că sufletul lui s'a împodobit cu o nouă serie de virtuţi mari şi nobile: iubirea de ném, iubirea de ţéră şi loialitatea de cetăţean.

(Va urma).

Monumentul „Laurian“.

In anul trecut, cu ocasiunea întrunirii membrilor societăţii *„Laurian“* compusă din colegii de la liceul „Mateiu Basarab“ (Bucureşti) ai profesorului pensionat Dimitrie A. Laurianu, s'a fost luat hotărîre, ca sĕ se facă un monument (bust) lui *August Treboniu Laurian*. In scopul colectării sumei necesare a fost alésă o comisiune de zece membri, care în curs de un an a realisat frumósa hotărîre.

Marţi (1 Iulie st. v.) s'a făcut desvĕlirea monumentului, în presenţa representantului M. Sale regelui *Carol*, a representanţilor: guvernului, dietei, senatului, capitalei, Academiei, Ateneului, universităţii şi ai celorialte instituţiuni culturale din ţéră, ai justiţiei, presei, etc. ear' din partea familiei fiind presenţi fiii lui A. T. Laurian: Dimitrie Laurian cu soţia şi copiii, Alexandru Laurian cu soţia şi copiii.

Actul desvĕlirii s'a început cu serviciu divin, oficiat de părintele profesor Iordăchescu, după terminarea căruia profesorul Stefan Ioan a rostit o frumósă cuvêntare, în care începênd cu descrierea stării şcólelor din principatele române acum o sută de ani, a continuat astfel:

„Precum într'o famile fraţii cei buni se ajută întrĕ dînşii, tot-asemenea se întêmplă, şi e bine sĕ se întêmple, şi întrĕ membrii aceluiaşi popor, pe cari sórtea i-a împrăştiat în ţeri şi sub stăpâniri deosebite.

Nouĕ, Românilor din principate, ni-au fost de mare sprijin ideile înalte, dătătóre de viéţă, ce ni-au venit din Ardél, de la fraţii nostri de preste munţi.

Ca representant al acestor idei generóse şi binefăcĕtóre ocupă un loc de onóre August Treboniu Laurian în desvoltarea culturală a ţerei nóstre“.

Schiţéză apoi biografia lui Laurian (născut în Fofeldea, în Transilvania la 1810) şi activitatea lui pe terenul învĕţămêntului public în Moldova, caracterisându-l astfel:

„Laurian publică cărţi pentru diferite studii, ţine lecţiuni, şi de matematici şi de greceşte şi de fisică şi de istorie şi de latineşte şi de cosmografie şi de filosofie, la colegiu şi la Academie; îşi alege colaboratori la propagarea luminei pe Simion Bărnuţiu, pe Micle, pe Suciu, şi pe atâţia alţi luptători ai cugetării, pe cari i-a adus el la Iaşi. „Când se făcù domn al Principatelor-Unite Alexandru Ioan Cuza, Laurian venì în Bucureşti, pentru a reîncepe aici activitatea întreruptă prin evenimentele de la 1848 şi continuată în Moldova“ ...

Tractând apoi despre activitatea lui Laurian în Bucureşti şi făcênd amintire de faptul că M. Sa regele Carol de la el a luat instrucţie de limba română, zice referitoriu la acest fapt următórele:

„Indată după venirea în ţéră a principelui Carol de Hohenzollern, August Treboniu Laurian, care era membru al Constituantei, fù însărcinat cu misiunea de profesor al Domnului, pentru limba şi istoria némului. Cum şi-a îndeplinit Laurian acéstă misiune, o ştie Maiestatea Sa Regele, Care pomeneşte totdéuna cu drag numele acestui mare învĕţător al némului, o bănuim noi cu toţii, cari vedem ce comóră de sentimente româneşti se găseşte în marele suflet al Suveranului nostru“...

„După o viéţă de 70 ani, întrégă închinată némului, Laurian se stinge la 1881, încunjurat de iubirea prietenilor, de admiraţiunea elevilor, de stima şi recunoştinţa tuturor Românilor“, — închee oratorul.

A vorbit opoi dl C. F. Robescu, primariul capitalei, promiţênd — în numele capitalei, — că va purta grijă de monument şi că va face consiliului propunere, ca pieţei Lucaciu sĕ i-se schimbe numele în „piaţa August T. Laurianu“, spre a perpetua şi prin acésta amintirea lui ca o pildă de urmat pentru generaţiunile tinere şi cele cari se ridică acum.

Ceremonia desvĕlirii s'a terminat la $10^1/_2$ ore.

Monumentul e ridicat în piaţa Lucaciu, în apropiere de casa lui Laurian, e făcut de sculptorul C. Bălăcescu şi constă din: un postament de înălţimea a două trepte, pe care se ridică o colónă dreptunghiulară, pe care se află aşeḑat bustul în marmoră şi de mărime naturală, de o asemănare perfectă.

Pe colónă, pe o placă de metal galben, e inscripţia următóre:

Lui August Treboniu Laurian
1810—1881
Scolarii şi admiratorii sĕi
1903.

De la sate.

Sfinţirea bisericei din Tecşeşti.

Craiva, 28 Iunie v.

La marginea de către rĕsărit a munţilor apuseni se află comuna politică Délu-Geógiului, formând două parochii: Cristeşti şi Tecşeşti în protopresbiteratul Alba-Iulia. Una din aceste parochii, anume Tecşeşti, în ziua de 24 Iunie v. (naşt. Sf. Ioan) a avut o zi de rară bucurie întrĕ cele multe de nĕcaz şi întristare.

Acésta parochie constătătóre abia din 30—40 familii avea o bisericuţă mică, scundă şi întunecósă, dar' pe lângă acestea aprópe de a se ruina şi a se prăbuşi.

Conducĕtorii parochiei, în frunte cu veteranul lor paroch părintele *Iacob Petricu* şi capelanul *Dumitru Anca*, luară în anul trecut laudabila decisiune, de a-şi înnoí sionul învechit.

Prin stăruinţe mari, prin jertfe şi abnegaţiune, un popor de o mână de ómeni şi cu o stare nu de invidiat, în restimp relativ fórte scurt îşi vĕḑù dorinţa realisată, edificându-şi o bisericuţă nouă, nu mare, dar' după împrejurări destul de acomodată.

In diminéţa zilei de 24 Iunie v. în frunte cu o cétă de călăreţi, domnul şef tractual *Ioan Teculescu*, ca mandatar al Escelenţiei Sale Inaltpsreafinţitului Domn Archiepiscop şi Metropolit *Ioan Metianu*, încredinţat cu conducerea actului sfinţirii bisericei, şi învĕţătorii de la ţéră (de sub pólele munţilor) pornim din fruntaşa comună Cetea şi încet urcăm căile serpentine ce duc în munţii apuseni, pe cari odinióră a scoborît *Iancu* cu mulţimea de popor la adunarea de la Blaj. Locuri romantice, unde privirea se desfătéză şi gândul omenesc se îndréptă spre o lume nouă.

După o călĕtorie de $2^1/_2$ ore iată-ne ajunşi la locul destinaţiunii. Ací ne aştéptă tot atâţi preoţi din munte şi de la ţéră cu o mulţime de popor venit chiar din depărtări mari, străbătând în munţi spre a fi de faţă la actul solemn.

Clopotele dau semnul, conducĕtoriul dă ordin de pregătire pentru sftul serviciu şi 13 preoţi în frunte cu domnul protopresbiter *Ioan Teculescu* încep sftul serviciu. Ii înşir cu numele: Eremie Iliescu (Stremţ), Ioan Frâncu (Cetea), Victor Oţoiu (Mesentea), Alexiu Neagoe (Tibru), Ioan Moruşia (Craiva), Ioan Neagoe (Geomal), Antoniu Repede (Geógiul-de-sus), Stefan Ivaşcu (Cheia-Rimeţului), Vasilie Tecşa (Valea-Uzei), Mateiu Moruşca (Cristeşti), Iacob Petricu şi capelanul Dumitru Anca (din loc). Se începe liturgia perondându-se preoţii fungenţi la ectenii.

După finea liturgiei cu ceremonialul prescris pentru acésta, domnul protopresbiter, postându-se înaintea uşilor împărăteşti ţine poporului adunat o măduvósă cuvêntare, care a scos lacrămi de bucurie din ochii multora din cei presenţi. Vorbeşte despre cele trei virtuţi creştineşti din sfta evangelie: Credinţa care este fundamentul, nădejdea care formézǎ zidurile, şi dragostea, care este coperişul. Scóte în relief meritele cu deosebire ale veteranului paroch *Iacob Petricu*, care mare parte a jertfit din al sĕu propriu, fiind poporul de munte espus şi sărac, numai ca sĕ-şi vadă dorinţa realisată.

După cuvêntare, care a fost pĕtrunḑĕtóre şi mişcătóre de inimi, a urmat stropirea poporului cu apă sfinţită. Terminat fiind întreg ceremonialul, inteliginţa tótă, preoţi, învĕţători, notariul şi teologi, ear' din popor fruntaşii, ne-am întrunit la un prânz comun la casa veteranului părinte Iacob Petricu, unde am fost serviţi în mod mulţămitoriu amĕsurat împrejurărilor. La masă n'au lipsit nici toastele, cel dintâiu a fost ţinut de dnul protopop în onórea Escelenţiei Sale Inaltpreasfinţitului Domn Metropolit *Ioan Metianu*.

In decursul mesei s'au cântat mai multe cântece veselitóre din partea preoţilor şi a tinerilor presenţi, dar' şi poporul şi-a esprimat bucuria prin darea mai multor salve din pistóle primitive, de cari numai la munteni mai poţi afla.

Pe la orele 5 ne-am depărtat, earăşi cu o cétă de călăreţi în frunte, petrecuţi de sunetul clopotelor şi bubuitul salvelor de pistóle, ducênd cu noi suvenire plăcută, şi dorul de a ne revedé earăşi la astfel de acte în parochiile în cari ne aştéptă întrunirea nu preste mult.

Unul din cétă.

Din Mediaş.

Maialul tinerimei române.

— 28 Iunie v.

De-şi în orăşelul nostru Mediaş de un timp încóce au avut loc mai multe producţiuni declamatorice-teatrale şi corale, împreunate cu mândrele nóstre jocuri naţionale: căluşeriul, bătuta şi romanul, — nu s'a luat totuşi nici o notiţă în preţuitul nostru ziariu *„Telegraful Român“* — de-şi ar fi fost lucruri vrednice de remarcat. (Nu ni-a scris nimeni. Red.).

In 14 Iunie a. c. am participat şi eu la maialul tinerimei din Mediaş şi cu deplină mulţămire sufletéscă trebue sĕ mărturisesc, că am rĕmas satisfăcut.

Deóre-ce nici de astădată n'am vĕḑut publicat nimic despre decursul acestui maial în foile nóstre româneşti, din partea vre-unui scriitor mai competent de cât mine, datorinţa îmi impune sĕ fac eu un mic raport despre decursul acestui maial, pe care vĕ rog a 'l publica în colónele mult preţuitului nostru *„Telegraful Român“*.

La 11 ore a. m. după terminarea serviciului divin, tinerimea adultă, în fermecătórele nóstre costume naţionale se presintă la şcóla nóstră gr.-or. din Mediaş — dând tributul lor de stimă şi recunoştinţă vrednicului conducĕtoriu şi învĕţătoriu *Filon Necşa*, prin esecutarea a lor doué cântări în cor. Dl învĕţătoriu le rĕspunde în cuvinte pline de iubire, îndemnându-i la ordine şi disciplină şi preste tot la o presentare corĕspunḑĕtóre în tot decursul maialului, spunêndu-le că ia dsa însuşi conducerea.

Terminată acésta, se pun în rînd şi în sunetul musicei, într'un conduct impunĕtor percurg stradele oraşului până în piaţa-mare, unde în faţa reşedinţei protopopeşti se opresc, spre a da onorurile cuviinciόse iubitului lor părinte sufletesc, vrednicului nostru şef tractual *Romul Mircea*. Aici se adunase lume multă de străini, curioşi de a vedé cum se ştiu presenta Românii, despre cari, în treacĕt fie zis, nu prea aveau idei favorabile şi preste tot cam puţină atenţiune le dau.

Au rĕmas însĕ frapaţi de ordinea şi disciplina observată de tinerii nostri românaşi şi miraţi de destoinicia cu care au ştiut sĕ esecute cântările nóstre naţionale în cor.

Dl protopop *Mircea* încântat de presentarea frumósă a tinerimei, în cuvinte alese îi mulţămeşte pentru sentimentele preţióse ce îi păstréză şi implorând darul de sus, doreşte succes bun la maialul ce 'l aranjéză.

După terminarea acestei ceremonii frumóse, tot în aceeaşi ordine esemplară, urmaţi de o mulţime de admiratori, percurg piaţa mare, avênd în frunte în loc de stindarde două table împodobite cu inscripţia „Reuniunea de cântări din Mediaş“, pe a doua „Tinerimea şcolară“.

Observ la acest loc, că cu tótă invidia lor, conlocuitorii Saşi au rĕmas uimiţi şi numai cuvinte de laudă se auḑiau la adresa Românilor. De astă-dată din nou li-s'a dat ocasiune a se convinge, că Români nostri din Mediaş formézǎ un element bine închegat şi vrednic de mai multă consideraţiune.

Ajunşi în pădure la locul destinat pentru ţinerea maialelor, mai întâiu tinerimea jócă cu o admirabilă măiestrie: căluşerul, bătuta şi romanul, după cari apoi, vorba poetului:

Şi ocheşe fete se 'nşiră la joc,
In cercul cel magic a 'l zării de foc.
Resună ghitara în cercul întins,
Şi jocul se 'ncinge puternic ş'aprins.

Jur împrejur se 'nşiră carĕ, căruţe şi teleguţe, se 'ntind apoi mese cu vinuri alese, cu mâncări bogate.... ne iartă Dómne din pĕcate?! Şi ce sĕ vĕ mai spun? Bucurie, bucurie, — vorbă multă în pustie, — dragoste şi veselie în tóte părţile. La 4 ore p. m. se face pausă. Tinerimea se postéză la o masă întinsă şi delectéză publicul cu cântări în cor.

Şi ca la tóte ocasiunile n'au lipsit nici toastele. Dl protopop *Mircea*, după obiceiul strămoşesc, mai întâiu dă mulţămită lui Dzeu, că ni-a dăruit un timp frumos, apoi în graiu poporal, cum numai d-sa ştie vorbí poporului, arată însemătatea întrunirei nóstre de astăzi, aduce laudele cuvenite bravului înv. *Filon Necşa* şi tinerimei de sub conducerea dsale şi închină în sănĕtatea acestora. La cuvintele dlui protopop rĕspunde dl *Filon Necşa* închinând în sănĕtatea dlui protopop, conducĕtoriul intelectual al acestei conveniri.

In numele tinerimei vorbeşte tinĕrul vătav de căluşeri *Limbăşan*, închinând pentru publicul asistent. Abstragênd de la o mică alusiune făcută la fraţii greco-catolici, cari s'au abţinut nu ştiu din ce motive de la maial, vorbirea tinĕrului Limbăşan a fost la loc.

In fine a vorbit clericul absol. *Sever Cheţian* din Brateiu pentru bravii tineri căluşeri, accentuând, că numai ţinerea cu atâta tenacitate la datinele şi obiceiurile nóstre naţionale ni-a păstrat individualitatea naţională în butul tuturor calamităţilor ce s'au descărcat în decursul timpurilor pe capul bietului român. Le pune la inimă a cultiva cu tótă dragostea aceste avuţii scumpe şi a se ferí de obiceiurile străine, ce încep a se încuiba în sînul poporului nostru.

Pe cât de impunĕtóre a fost eşirea în pădure, tot aşa a fost şi reîntórcerea a casă, oprindu-se convoiul la reşedinţa protopopéscă spre a mulţămí părintelui sufletesc pentru atenţiunea ce dase prin participarea cu atâta dragoste la maialul tinerimii. Şi cu ocasiunea acésta s'au produs tinerii nostri în mod laudabil, ceea-ce face onóre conducĕtoriului lor, zelosului înv. *Filon Necşa*. Ajunşi la şcólă s'a mai încins odată hora mai aprinsă şi mai animată şi ar fi durat încă, dacă grijile zilei de mâne nu i-ar fi silit pe mulţi sĕ plece a casă. Céta de căluşeri însĕ, mai voinici ca toţi voinicii, a mai petrecut încă vre-o câteva momente la un pocal de bere cum s'ar zice, la hotel, până la 12 ore. Ne-am întors fiecare la vatră cu frumóse suveniri şi cu dorul ferbinte, de a ne vedé cât de des astfel întruniţi.

Sunt rare momentele, când şi bietului nostru ţĕran dat îi este a se emancipa de sub greutăţile preocupărilor zilnice, dar' cu cât sunt mai rari cu atât ele sunt mai însufleţite şi mai dătătóre de impuls spre înaintare în tot ce este nobil şi frumos. Dorul înaintării a pĕtruns în inimile Românilor nostri din Mediaş, dovadă, că sĕmênţa aruncată, întru sudórea feţei, de atâţia ani, de neobositul învĕţător *Filon Necşa*, a căḑut în pămênt bun şi acum produce ródele binefăcĕtóre. Şi ce mulţămire mai perfectă este pentru un adevĕrat educator, de cât bucurându-se de ródele ostenelelor sale? Acésta servéscă-i dlui înv. *Filon Necşa* drept recunoştinţă şi laudă.

Ca ceva neplăcut şi semnificativ, trebue sĕ comunic faptul, că inteliginţa nóstră din Mediaş s'a abţinut de la acésta convenire, ceea-ce e de regretat.

Ce priveşte apoi pe fraţii gr.-cat. observ, că ar fi timpul sĕ ne desbrăcăm odată de preocupările confesionale şi sĕ înţelegem, că în prima linie suntem Români, apoi gr.-ort. şi gr.-catolici!

Un asistent.

Esposiţie de oi în Poiana-Sibiiului.

— Raport special. —

— 14 Iulie n.

Comuna Poiana este una dintrĕ cele mai mari comune mărginaşe din comitatul Sibiiului. Numĕrul locuitorilor se ridică la 5000 suflete.

Singura ocupaţiune a locuitorilor acestei comune a fost economia de oi, odinióră fórte rentabilă, ear' acum, schimbându-se împrejurările, a început sĕ decadă, deoparte din causă că productele nu se mai caută aşa bine; de altă parte din causa multelor greutăţi ce au sĕ întimpine la trecerea vitelor în România şi la reîntórcerea lor, deóre-ce partea cea mai mare din oi se trec érna în România spre păşunare.

„Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiului“, care are de scop propăşirea economică a Românilor din acest comitat şi care de la înfiinţare a desvoltat o muncă deosebită, un zel nemărginit în scopul amintit, a credut sosit timpul a se da deosebită atenţiune economilor de oi, şi spre acest scop a decis aranjarea unei esposiţii de oi în Poiana pe ziua de 10 l. c.

Acésta zi a fost aşteptată cu mare bucurie din partea locuitorilor din Poiana şi jur, mai ales anunţaţi fiind, că reuniunea de agricultură va fi representată prin demnul ei president, dl profesor seminarial *D. Comşa*, şi zelosul secretariu, dl *V. Tordăşianu*, ear' representant al comisiunii economice comitatense va fi dl *H. Mangesius*, primpretorul cercului Mercurea.

La sosirea în comună au fost aşteptaţi de întrégă inteliginţa din Poiana, numĕros popor şi primăria comunală, în numele căreia notariul, *A. Micu*, în scurte cuvinte a bineventat pe scumpii óspeţi. Dl president *Comşa* mulţămeşte pentru frumósa primire.

După o mică pausă, la timpul stabilit în program dl president deschide esposiţia şi însoţit de juriul ales din comunele Poiana, Rod şi Jina examinéză cu scrupulositate fiecare grupă de oi espusă şi fie-care membru al juriului 'şi face notiţe în scopul premierii.

Examinarea a durat mai bine de 3 ore.

Aprópe de orele 2 s'a întrunit juriul pentru a decide asupra premierii.

In considerare, că este prima esposiţie în feliul acesta şi astfel esponenţi nu au fost prea mulţi, şi pentru încurajarea economilor de oi, s'a decis sĕ se premieze în raport cu calitatea oilor espuse, toţi esponenţii în numĕr de 36, numĕrul oilor espuse aprópe 200.

In bună înţelegere, fără părtinire s'a designat fie-cărei grupe de oi, berbeci sau miei, premiul meritat.

Se învită toţi esponenţii în una din salele şcólei, unde, după o mĕduósă vorbire din partea presidentului, se purcede la împărţirea premiilor în suma de 200 cor., pusă la disposiţia reuniunii din partea comisiunii economice a comitatului Sibiiu.

Cu acest prilej s'au înscris ca membri ai reuniunii 14 inşi din Poiana, aprópe toţi economi de oi, membrii inteliginţei fiind deja de mai nainte trecuţi în registrele reuniunii.

Erau orele 4 când s'a finit cu împărţirea premiilor când fruntaşii comunelor cari au participat la esposiţie s'au întrunit la un frumos banchet aranjat în onórea vrednicului president al reuniunii şi al secretariului. Disposiţie veselă a durat sub tot decursul prânzului, cu tóte că plóia curgea şiróe.

Ca la ori-ce veselie românéscă n'au lipsit nici toastele.

De remarcat e primul toast ridicat de parochul Ilie Dobrota în onórea óspeţilor din Sibiiu D. Comşa şi V. Tordăşianu, cari nu şi-au pregetat a veni în mijlocul nostru pentru a da părinteştile poveţe întru prosperarea economiei de oi. Al doilea toast a fost ţinut de dl Comşa în onórea poenarilor.

Dl Tordăşianu, ca om practic a folosit buna disposiţie a mesenilor spre a colecta câte 20 fileri pentru hala meseriaşilor din Sibiiu.

Cu tótă obosĕla din decursul zilei, dl Comşa nu s'a mulţămit cu atâta, ci după banchet a întrunit în şcólă de nou pe oieri spre a se informa mai deaprópe asupra neajunsurilor lor.

Vĕdênd poenarii dragostea ce dl Comşa o nutreşte pentru ei şi nobilul scop ce 'l urmăreşte la ori-ce convenire cu poporul, i-au arĕtat, ca unui adevĕrat părinte, tóte păsurile şi greutăţile ce au sĕ întimpine, şi dl president li-a promis tot spriginul seu pentru delăturarea acelor greutăţi.

Totodată li-a propus sĕ se asocieze la olaltă împreună cu ceilalţi economi de oi din comitat şi sĕ formeze o „societate a oierilor din comitatul Sibiiului“, căci astfel vor puté mai uşor învinge nĕcazurile deoparte, de altă parte şi productele lor le pot valora mai bine, ne mai fiind constrînşi de multe-ori din lipsa de parale, a'şi vinde productele cu preţuri fórte slabe.

Acéstă ideiă a fost salutată cu nespusă bucurie din partea poenarilor, cari îndată şi-au ales 7 membri şi anume 4 dintrĕ economi, 3 din inteliginţă, cari în frunte cu dl Comşa şi dl Tordăşianu sĕ facă pregătirile de lipsă împreună cu delegaţii aleşi din Sĕlişte, Rĕşinari, Rod şi Jina pentru înfiinţarea cât mai grabnică a societăţii oierilor.

Acesta e, în liniamente generale, resultatul esposiţiei de oi din comuna Poiana, care mi-am ţinut de datorinţă a 'l aduce la cunoştinţa publică, pentru-că chestia întrece marginile înguste ale unei comune şi ideile sulevate, dacă trup se vor face, vor fi în stare a ridica economia de oi pe un nivel înalt şi astfel va ridica şi bunăstarea comunelor din comitatul Sibiiului, îndeosebi a acelora, cari vor forma societatea de oi proiectată.

Ideile sulevate trup se vor face, de acésta sunt sigur, când în fruntea afacerii stă un bărbat ca dl Comşa, care prin cunoştinţele sale, prin dragostea ferbinte ce o nutreşte pentru înaintarea economică a Românilor, a dat reuniunii de sub conducerea sa un avênt deosebit, invidiat chiar de conlocuitorii saşi din comitat.

Poenariul.

NOUTĂŢI

Şcolar. Se atrage atenţiunea celor interesaţi, la disposiţiunile regulamentului seminarial, în sensul cărora cererile pentru primire în seminariul archidiecesan trebue sĕ fie înaintate la consistoriul archidiecesan până la *1 August nou 1903*. Cele întrate după acest termin nu vor fi luate în considerare.

*

Secţiunile literare ale *„Asociaţiunii“* au fost întrunite în 14 Iulie n. în Sibiiu. S'au făcut următórele alegeri de membri noi: în secţia economică I. A. de *Preda*, în secţia istorică Dr. M. E. *Cristea*, în secţia şcolară Dr. I. *Radu*. In secţia literară a rĕmas un loc vacant.

*

Serbările de la Baia-mare. Se fac mari pregătiri, pentru-ca adunarea generală a *„Asociaţiunii“*, care se va ţiné în 9 şi 10 August n. în Baia mare, sĕ fie cât se póte de succésă. In numĕrul proxim vom publica *programul* după care vor decurge aceste zile de sĕrbătóre.

*

† Deputatul C. Fluger. Marţi diminéţa a rĕposat în Bistriţa deputatul dietal Carol Fluger, în etate de 70 ani. S'a născut în 1833 în Bistriţa, din părinţi saşi. Primul rol mai însemnat în viéţa publică l'a avut în 1861, când ca delegat al Bistriţei a fost în audienţă la M. Sa în causa năpastei suferite de Bistriţa prin marele incendiu de atunci. In 1865 a luat parte la dieta din Cluj ca deputat al Bistriţei; în 1867—68 a fost deputat la adunările universităţii săseşti; în 1869—76 a fost deputat la dieta din Pesta, în care făcea parte din partidul deákist; în 1876 a luat conducerea judecătoriei cercuale din Bistriţa, ear' de la 1884 representa cercul Bistriţei în dieta ungară, — ca membru al partidului liberal.

*

De ale comasărilor. Sĕptĕmâna trecută o deputaţie a locuitorilor români din *Rĕşnov* a fost în audienţă la ministrul de justiţie, spre a cere cercetare în causa comasării hotarului, prin care proprietarii români se simt păgubiţi, în favorul proprietarilor saşi. Cum e informat „Magyar Polgár“, ministrul a promis sprijinirea cererii.

*

Rectificare. Referitor la aprecierea ce am făcut în numĕrul 71 despre progresul eminent al unor elevi români de la gimnasiul de stat de aici din Sibiiu, în interesul adevĕrului facem rectificarea că, după cum aflăm, esamenul de maturitate abiturientul Pavel *Roşca*, fiiul protopresbiterului tractului Unguraş, l'a prestat cu nota generală *eminent*, ceea-ce în anuar nu e făcut evident.

*

„Advocatul poporal“ se numeşte o revistă editată de dl *Paul Rotariu* în Timişóra. Apare la prima fie-cărei luni. Abonamentul face la an 6 coróne. Numĕrul prim, apărut la 1 Iulie v. cuprinde material interesant şi instructiv. Tot dl *Rotariu* a scos în ediţie nouă *legea comunală*, revĕdută şi întregită. Exemplariul costă 1 corónă, plus 5 fileri porto.

*

In atenţiunea medicilor. De la ministeriul comun de rĕsboiu s'a trimis tuturor municipiilor un circulariu, prin care acestea sunt recercate sĕ trimită ministeriului o conscripţie a medicilor de pe teritoriul respectivului municipiu, cari ar voí sĕ între în serviciul armatei *în casurile de mobilisare.* Pentru acest serviciu vor căpĕta onorar corĕspundĕtor şi li-se va garanta din partea ministeriului chiar şi pensie şi despăgubire.

*

Coincidenţă. Luni (13 Iulie n.) s'au împlinit 25 ani de când în congresul din Berlin Austro-Ungaria a primit mandat sĕ ocupe provinciile turceşti Bosnia şi Herţegovina, spre a face ordine în ele. Congresul era întrunit deja din 13 Iunie, ţinênd în timpul din 13 Iunie până în 13 Iulie opt şedinţe. In 13 Iulie congresul s'a disolvat, ear' în 29 Iulie corpul de armată nr. 13, sub comanda generalului FZM. Philippovich, era deja în marş spre Bosnia. După câteva zile 'i urmase apoi divisiunea 18 sub comanda general-majorului baron Ioannovich. Ocupaţia s'a terminat în 20 Octobre 1878, costând viéţa a 179 oficeri şi 7000 soldaţi. La patru ani după acésta, în 1882, a fost numit guvernator al acestor provincii Beniamin *Kállay*, — care cum am dat ştire în numĕrul de Joi — a rĕposat Luni (13 Iulie), în ziua aniversării a 25-a a datului când Austro-Ungaria a primit mandatul de ocupare.

*

De necredut! „Ellenzék“ (Cluj) în unul din numerii sei mai recenţi spune, că în o comună din împrejurime la stăruinţa preotului reformat s'a înfiinţat o reuniune de temperanţă, cu statute în regulă, în sensul cărora membrii reuniunii primiau obligămêntul de a se reţiné de la ori-ce beutură alcoholică. Ministrul de interne însĕ nu a aprobat statutele, motivând că *nu permite înfiinţarea astorfel de reuniuni, cari tind sĕ micşoreze venitele statului, pe cari le are din consumarea beuturilor alcoholice.* — Ne vine cu greu a crede în esactitatea acestei ştiri, mai ales avênd în vedere acţiunea altui coleg de cabinet al ministrului de interne, a ministrului de culte Dr. Wlassics, care dă chiar şi premii învĕţătorilor cari înfiinţéză în comuna lor reuniuni de adulţi, întrĕ scopurile cărora e şi îndemnarea tinerimii de a se abstiné de la beuturi alcoholice.

*

Adunarea constituantă a „Jianei“. Fundatorii institutului de credit şi economíi *„Jiana“* în Petroşeni, convócă pe subscriitorii de acţii la *adunare generală constituantă pe 30 Iulie st. n.* la 10 ore a. m. în *Petroşeni*, în localul „Wagner“. Intrĕ altele, adunarea va avé sĕ voteze statutele, sĕ alégă direcţiunea şi comitetul de supraveghiare şi sĕ dee fundatorilor absolutoriu. Conform §-ului 155 din art. de lege XXXVII: 1875, pentru-ca adunarea sĕ pótă lua hotărîri valide va trebuí sĕ fie presenţi la ea cel puţin 7 acţionari (în persónă, ori prin plenipotenţiaţi), representând cel puţin $^1/_4$ a capitalului social.

*

Teatrul Edison. Sâmbătă şi Duminecă se vor ţiné în teatrul orăşenesc din loc producţiunile profesorului *Benkö*, cu omul mechanic, care vorbeşte, plânge, scrie, etc. Va mai fi de vĕdut dama magnetisată, *Aga*, şi jocul serpentin al dşórei *Rosa Belle*, ale cărei prestaţiuni sunt mult lăudate. Inceputul representaţiunilor la orele 8 séra.

*

Morminte desgropate de apă. In districtele Neisse şi Neustadt (Austria) ploile din sĕptĕmâna trecută au făcut mari pustiiri. In comuna Arnoldsdorf valurile au desgropat mulţime de morminte, împrăştiind pe câmp cadavrele morţilor; comuna Wildbrunn e total inundată, tóte clădirile s'au prăbuşit; în Ziegenhals valurile au mânat şepte case, ear' în Langenbrück treizeci şi două. Fórte mulţi ómeni şi-au aflat mórtea în valuri. Intreg teritoriul udat de grozava esundare e acoperit de cadavre de om şi de animale.

*

Avansament stors cu ameninţări. In şirul avansărilor de Duminecă (ziua regelui) în armata Sêrbiei, oficerii părtaşi la conspiraţia din 11 Iunie (asasinarea regelui Alexandru şi reginei Draga) n'au fost luaţi în considerare. Din causa acestei preterări câteva ziare din Belgrad fac aspre imputări ministrului de rĕsboiu, general Avacumovici, pretindênd unele (deosebi „Stampa“) abdicarea ministrului. Singur majorul *Lazarovici*, căpetenia conspiraţiei, a fost avansat la rang de colonel, dar' — după cum spune „Stampa“ — numai după ce ameninţase că 'şi dă dimisia din armată, dacă nu-'l vor avansa.

*

Apĕrătoriu, care cere pedepsirea clientului. In Octobre a. tr. doi studenţi juristi din Budapesta şi-au reparat onórea cu sabia, primind unul dintrĕ ei o blesură uşóră. Pentru acéstă duelare au stat Sâmbătă înaintea tribunalului, avênd unul dintrĕ ei — cel cu blesura — apĕrătoriu chiar pe tatăl seu, advocatul Dr. Iuliu Kepes. Acesta în vorbirea de „apĕrare“ *a cerut pedépsă grea* pentru clientul seu, ca sĕ-i fie de învĕţătură şi sĕ nu mai dee pe grozavul pentru ori-ce nimicuri, cum fusese şi causa duelului din chestie (cértă de vorbe). Tribunalul a dat ascultare cererii şi a osândit pe ambii duelanţi la două luni închisóre de stat.

*

Mort, pentru soţie-sa. Economul Császár János din Sárkeresztur (lângă Albaregală) în una din zilele trecute eşind la câmp cu trăsura şi fiind cu el şi soţie-sa, cătră amiazi a trimis pe soţie-sa a casă cu trăsura, ear' el a rĕmas sĕ lucreze. Scurt după plecare caii s'au spăriat şi s'au repedit în fugă, fără ca femeia sĕ-i pótă înfrêna. Omul vĕdênd primejdia a alergat sĕ ajungă trăsura şi înfrêneze caii. A alergat mult şi era aprópe s'o ajungă, când deodată a cădut la pămêt, mort. Din causa prea marei sforţări de fugă a căpĕtat apoplexie de inimă. Caii au alergat mai departe până 'n sat, unde i-au înfrênat sătenii.

*

Ştiri mĕrunte. In Iladia în cursul unei tempestăţi mari fulgerul a ucis pe femeia de 40 ani Iconia Radomir, care păzia la câmp o turmuliţă de 13 oi. Dintrĕ oi încă au fost ucise de fulger 12. — In munţii Turieţului (în ţinuturile slovace) urşii s'au înmulţit aşa de mult, că umblă în cete şi atacă turmele şi ciurdile în ziua mare; în zilele trecute au sfăşiat 6 vaci şi un mânz. — In *Hilib* (comună în apropiere de Kézdivásárhely) Mercuri a fost un mare incendiu, care a mistuit aprópe o sută de case împreună cu tóte clădirile economice din jurul lor. — Pe pusta „Iratos“ din hotarul comunei Vezekény, secerătorii şi-au făcut Duminecă séra foc în poiata în care aveau sĕ dórmă, spre a se apĕra de ţînţari. N'au stîns însĕ focul când s'au culcat. Preste nópte apoi focul s'a întins la paiele pe cari durmiau secerătorii, aprindênd hainele pe patru fete, cari în urma arsurilor au murit a doua zi. — Têrgul de ţĕră în *Alba-Iulia*, care e sĕ se ţină în 26 Iulie, fiind-că ziua acésta cade pe zi de Duminecă, se va ţiné Luni (27 Iulie).

*

Abia cu patru sĕptĕmâni înainte am comandat de la dta crucea duplă electromagnetică nr. 86,967 R. B., şi acum mĕ aflu deja deplin sănĕtos, pentru ce îţi aduc profunda mea mulţămită. Totodată te rog sĕ 'mi mai trimiţi un aparat, pentru vecinul meu Iosif Laibach, care sufere de reumatism şi căruia i-am recomandat invenţiunea dtale, ştiind că ea vindecă cu siguranţă. Cu stimă, Andreiu Tillmann, măestru-măsariu, Zomba (Tolna m.). Astfel de epistole de recunoştinţă primeşte dl Albert Müller (Budapesta, V Vadász utcza 42/V), inventatorul crucei duple electro-magnetice nr. 86,967 R. B., cari tóte sunt dovedi eclatante despre efectul binefăcĕtor al acestei cruci.

Notă oficială.

9 protopresbiterate mai sunt în restanţă cu aşternerea discului pentru fondul de pensiuni. Spre a finalisa acéstă chestiune cât mai curênd, se provócă toţi restanţierii a se grăbi cu aşternerea rapórtelor şi a banilor incurşi. Parochii, cari nu au satisfăcut ordinelor date în acésta privinţă, sĕ fie indicaţi în raportul protopopesc.

*

Se atrage atenţiunea oficiilor parochiale asupra faptului, că în timpul de vară se întêmplă cele mai multe pericole de foc. Deci — spre a evita eventuala periclitare a averilor bisericeşti — sĕ caute a se solví la timp premiile pentru asigurarea edificiilor bisericeşti.

*

De asemenea sĕ facă paşii de lipsă pentru achitarea taxelor ce au a le solví comunele la fondul de pensiuni, ca sĕ se evite aglomerarea de restanţe noue, a căror depurare devine apoi tot mai anevoiósă.

Posta redacţiunei.

Sĕlişte. Primit. Se va începe publicarea în numĕrul ce vine.

Rĕhău. A fost înţeles locul *naşterii.* E esact?!

Se caută

Cârciumariu bun

pentru „Hotelul comunal“ în Sĕliște, cât mai în grabă, sub condiții fórte favorabile. Tóte utensiliile trebuincióse de hotel se pun la disposiție.

[146] 1—1 **Primăria com. Sĕliște.**

P. T.

Am onóre a anunța, că

Magazinul de încălțăminte

aflător în **Sibiiu, strada Cisnădiei 11** (Hotelul Neurihrer, în drépta de la întrare) sub firma **M. Bachholzky's Nachfolger Weiss & Schlesinger,** prin cumpĕrare a trecut în proprietatea mea și că îl voiu conduce mai departe sub firma împrotocolată la tribunalul comercial:

Victor Dressnandt.

Totodată îmi permit a face cunoscut, că mi-am provĕdut magazinul meu cu **marfă nouă în ghete pentru domni, dame și copii,** de tot soiul, și că în urma unei cumpĕrări favorabile **cu bani gata,** mĕ aflu în posiție de a mĕ puté pune la culmea ori-cărei concurențe.

Cu rugarea respectuósă de a acorda întreprinderii mele deplină încredere, mĕ recomând, cu distinsă stimă

141 [1—5] Victor Dressnandt.

Nr. 506 1903. [123] 1—3

Concurs

Pentru întregirea postului vacant de **paroch** în parochia de clasa a II-a **Bălan-Suseni,** tractul Ungurașului, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post sunt cele fasionate la cóla B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat. Venitele din parochie de jumĕtate îi compet preotesei vĕduve până inclusiv 19 Februarie 1904. Informațiuni se pot câștiga de la comitetul parochial eventual oficiul protopresbiteral.

Concurenții la acest post au a-și așterne petițiunile instruite conform normelor în vigóre la oficiul protopresbiteral în terminul deschis și a se presenta înaintea alegĕtorilor în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre pentru a cânta respective a celebra și cuvênta.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. Unguraș în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Fizeș-Sânpetru, 20 Iunie 1903.

Pavel Roșca
protopresbiter.

Nr. 542/1903. [144] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de **paroch** în parochia **Tămașa,** protopresbiteratul Unguraș, se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în tabela B. pentru întregirea de la stat, despre cari concurenții 'și pot lua informațiuni de la oficiul protopresbiteral.

Concurenții au sĕ 'și aștérnă cererile instruate conform normelor din vigóre, până la terminul prefipt, subsemnatului oficiu protopresbiteral, avênd până la espirarea concursului a se presenta poporului în biserică în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre spre a cânta, respective a celebra și a cuvênta.

In conțelegere cu comitetul parochial. Oficiul protopresbiteral gr. or. rom. Unguraș.

Fizeș-Sânpetru, 1 Iulie, 1903.

Pavel Roșca
protopresbiter.

Nr. 509 1903 [126] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de **învĕțători** de la școlele confesionale gr. or. române din mai jos însemnatele comune în protopresbiteratul gr. or. Avrig, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Arpașul-superior,** postul de învĕțătoriu, cu salariu anual de 600 cor., cuartir și lemnele necesare pentru foc.
2. **Drăguș,** postul de al doilea învĕțătoriu, cu salariu anual de 600 cor., cuartir și lemnele necesare pentru foc.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi sĕ 'și substérnă cererile concurcursuale instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral gr. or. Avrig în Avrig (posta Avrig, Felek, Szebenvármegye) până la terminul susindicat.

Avrig, 22 Iunie 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Avrig.

Ioan Cândea
protopresb.

Nr. 62/1903 [124] 2—3

Concurs

Prin acésta se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“ pentru ocuparea posturilor de **învĕțători** în următórele parochii din tractul Hațegului:

1. **Livezeni,** cu salariu anual de 600 cor., cuartir constătător din douĕ chilii și bucătărie în pomposul edificiu școlar, și prospect încă de un venit până la 150 cor. prin ocupațiune în orele libere, compatibilă cu oficiul sĕu.

2. **Petrila-Brad.** 3. **Petrila-Gârgani.** 4. **Federi-Fizești.** 5. **Valea-Sângeorgiu.** 6. **Luncani.** 7. **Sântă Maria-de-pétră.** 8. **Grid.**

Salariul pentru fie-care este 600 cor. și cuartir.

Concurenții sĕ știe cântările bisericești și sĕ 'și trimită subsemnatului oficiu protopresbiteral cererile, instruite conform normelor în vigóre, avênd fie-care a se presenta în respectiva parochie, spre a 'l cunóște poporul, căci numai așa póte avé prospect de a fi ales.

Hațeg, în 19 Iunie 1903.

In conțelegere cu comitetele parochiale — Oficiul protopresb. al Hațegului.

Titu V. Gheaja
protopresbiter.

Nr. 474/1903 [117] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de **învĕțători** în comunele mai jos însemnate, din protopresbiteratul Abrud, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Bucium-Cerbu.** 2. **Bucium-Isbita.** 3. **Cărpiniș** cu **Vĕrtop.** 4. **Ciuruleasa.** 5. **Galați.** 6. **Roșia** cu **Corna,** — salariu anual 600 cor. din repartiție, cuartir și lemne de foc.

7. **Bucium-Sat,** salariu 600 cor. solvit în rate lunare anticipative din cassa bisericei, cuartir, lemne de foc și grădină. Alesul învĕțătoriu va fi obligat a ține 9 luni școlă.

8. **Pĕtrângeni** cu **Valea-Bulzului,** salariu 600 cor., și adecă: 291 cor. interesele după obligațiunea de stat, ear' restul din fondul școlar, cuartir, grădină și lemne de foc.

9. **Trîmpoele,** salariu 600 cor. din repartiție și lemne de foc.

Cuincuenalele se socotesc de la ziua alegerii.

Reflectanții la vre-unul din aceste posturi au a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în comune spre a'și arăta desteritatea în cântările bisericești.

Concursele instruite conform legii au a se înainta în terminul indicat subsemnatului oficiu.

Oficiul protopresbiteral Abrud în conțelegere cu comitetele parochiale.

Abrud, 19 Iunie 1903.

Petru Popovici
protopresb.

Pentru domnii preoți!

De la **Librăria archidiecesană** se póte procura

CONDICĂ

bine compactată în piele și cu păreți tari,

în care (conform circul. cons. nr. 2142) sunt a se induce „momentele mai însemnate ce obvin în comună în decursul anului și cari merită a fi însemnate pentru posteritate.“

Conține 200 foi.

Prețul **6·60 cor.,** + porto postal **80 fil.**

Arlejtési hirdetmény.

A nagyszebeni m. kir. állami elmegyógyintézet önkezelési élelmezéséhez szükséges **sertéshús, zsir és hentes készitmény** szükségletének 1903. év hátralévő részére, esetleg az 1905. év végeig való biztositása czéljából *a folyó hó 22-én d. e. 11 órakor,* az elmegyógyintézet gondnoki irodájában, — a hol a részletes feltételek megtudhatók —, zárt irásbeli tárgyalás fog tartatni.

Az egy évi szükséglet körülbelül 4500 kg. sertéshús, 3500 kg. zsir és 1000 kg. fehér és füstölt szalonna.

Felhivatnak mindazok a kik ezen szállitást elvállalni óhajtják, hogy egy koronás bélyeggel és 400 kor. bánatpénzzel készpénzben, vagy elfogadhatónak minősitett értékpapirokban, — névértékük szerint számitva — ellátott, magyar nyelven irott és sajátkezüleg aláirott, jól lepecsételt ajánlataikat, a melyekben a szállitandó, és az intézet gondnoki irodájában részletesen megtudható, szükséglet szerinti czikkek árai egy illetőleg kettő és fél évi szállitásra külön-külön ajánlkozva betükkel és számokkal kiirandók, a fent kitett időben és helyen nyujtsák be. [128] 3—3

Megjegyeztetik, hogy az ajánlat senki által vissza nem vonható, és a nem magyar nyelven irott vagy nem az árlejtési feltételek szerint szerkesztett ajánlatok azonnal visszautasittatnak.

Megjegyeztetik ezen kivül, hogy az ezen hirdetésben kitett szükséglet mennyiségek csak megközelitőleg határoztattak meg, és hogy a szerzödött szállitó tartozik a kitett mennyiségeknél többet vagy kevesebbet is — az elfogadott ajánlatában kitett árakon szállitani.

Végül megjegyeztetik, hogy az intézet fenntartja magának azon jogot, hogy az egy évre avagy kettő és fél évre szoló ajánlatokat fogaja elfogadni valamint, hogy a szállitásokat azon vállalkozónak engedje át, a kit bármely okból megbizhatobbnak tart.

Nagyszeben, 1903. július hó 7-én.

A m. kir. állami elmegyógyintézet igazgatósága.

In scopul cumpĕrării unui motor de petrol, **vînd fórte eftin**

douĕ mașini de treerat

cu vîrtejuri (Göpel)

cu scuturătóre de paie și site de ciur, pentru doi și patru cai, practicabile, pe róte, cea din urmă folosibilă și la sdrobit de trifoiu. — A se adresa în

[131] **Cristian nr. 184.** 2—2

Nr. 278 [143] 1—3

Concurs

Pentru întregirea postului vacant de **paroch** în parochia de clasa a III-a **Cârjiți** cu filia **Bretelin,** tractul Deva, pe basa resoluțiunei Ven. Consistoriu din 20 Maiu c. nr. 5461 bis. și a conclusului comitetului par. din 22 Iunie c. se escrie concurs repețit cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Tel. Rom“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a'și așterne cererile lor conform normelor în vigóre în terminul deschis subscrisului oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta înaintea alegĕtorilor spre a cânta, resp. a celebra și cuvênta.

Deva, 24 Iunie 1903.

Oficiul protopresbit. al tractului Devei, în conțelegere cu comitetul parochial.

George Romanul
protopresbiter.

Nr. 348 1903 [115] 3—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de **învĕțători,** în comunele mai jos numite, din protopresb. Alba-Iulia, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „T. Rom“.

1. **Alba-Iulia-maieri,** postul de învĕțătoriu împreunat cu cantoratul, salariu 600 cor. solvite în rate lunare anticipative, cuartir și lemne; ear' din cantorat 300 cor. Preferiți vor fi concurenții, cari posed cunoștințele necesare, pentru conducerea corului bisericesc deja esistent.
2. **Bucerdea-vinósă,** cu salariu de 600 cor. din repartiție, cuartir și lemne.
3. **Cetea,** douĕ posturi, cu salariu à 600 cor. din repartiție și 300 cor. ajutor de la stat, cuartir și lemne.
4. **Ciugud,** cu salariu de 600 coróne, din cari 400 cor. după arênda unui fĕnaț, ear' restul din repartiție, cuartir și lemne.
5. **Limba,** cu salariu de 600 cor., din cari 444 cor. ajutor de la stat, ear' restul din repartiție, cuartir și lemne.
6. **Măgina,** cu salariu de 600 cor. solvit din lada bisericei, cuartir și lemne.
7. **Meteș,** cu salariu de 600 cor., din cari 240 ajutoriu de la stat, ear' restul din repartiție, cuartir și lemne.
8. **Pâclișa,** cu salariu de 600 cor. din repartiție, cuartir și lemne.
9. **Tĕuțiu,** cu salariu de 600 cor. din repartiție, cuartir și lemne.

Cei aleși la aceste posturi vor fi datori a conduce școlarii, în Dumineci și sĕrbători, la biserică avênd a cânta cu ei la s. liturgie.

Cererile instruite conform normelor se vor înainta subsemnatului oficiu în terminul susindicat.

Oficiul protopresbiteral gr. ort. Alba-Iulia, în conțelegere cu comitetele parochiale.

Alba-Iulia, 18 Iunie 1903.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Cartea consilierului de medicină Dr. Müller, apărută deja în a 40-a ediție, care tractéză despre

Conturbările în sistemul nervos și secsual

precum și despre vindecarea radicală a lor, se póte procura prin tóte librăriile.

Pentru 1 cor. 20 fileri în mărci postale o trimite franco **Curt Röber,** Braunschweig. [3] 27—38

Veritabilul lac Christoph este cea mai bună văpsélă de podine.

DAUERHAFT, GERUCHLOS
SOFORT TROCKNEND
GELBBRAUN, MAHAGONI.
GRAUFARBIG, REIN.
Veritabilul
lac Christoph
FRANZ CHRISTOPH
GESETZ VOM 30. NOVEMBER 1874.
F. C.
FABRIKMARKE.
BERLIN PRAG
DER ECHTE
Christoph-Lack
IST DER BESTE ANSTRICH FÜR FUSSBÖDEN.

face cu putință a unge podinele fără de a deranja odăile, fiind-că **se evită mirosul neplăcut,** propriu colorii și lacului de oleiu, care se zvêntă încet și e lipicios. Folosirea e atât de simplă, în cât ori-cine póte unge podinele, cari se pot ștерge cu rize umede, fără sĕ pérdă luciul. — Se deosebesc:

lac lucitor colorat de podine,

brun-gălbuiu și brun-mahagoni, care acopere ca oleiul și dă luciu: deci folosibil deopotrivă la podine noue și vechi. **Acopere pe deplin pete vechi, văpséla anterióră,** etc.; și

lac lucitor curat (necolorat)

pentru podine noue și parchete, care dă numai luciu. Mai cu sémă pentru parchete și podine de tot noue, unse deja cu colori de oleiu. Dă numai luciu și nu ascunde modelul lemnului.

Colli postali circa 25 m. pătr. (2 odăi mijlocii) fl. 5·90 v. a.

In tóte orasele unde sunt deposite, comandele directe vor fi transmise acestora; văpsiri de model și prospecte gratuit și franco. La cumpĕrare este a se lua séma precis la firmă și marca firmei, fiind-că **acest fabricat esistent din 1850 se imitéză** multiplu și **se falsifică,** în cât se pune în comerciu o marfă slabă, care nu corĕspunde scopului.

Francisc Christoph

inventator, singurul fabricant al veritabilului lac lucitor de podine.

Praga-K. Berlin, NW.

Sibiiu: W. Gustav Simonis. **Brașov:** H. Zintz.
Orăștie: Kercsedi G. **Făgăraș:** J. Jaros.
Mediaș: Martin Schemmel.

[132] 2—15

VINEȚÉLA

Mai bună la albituri!
— Sub scutul legilor. —
Vinețéla cea mai plăcută în spălătorii și gospodării.
Eftină și neîntrecută.
I sticlă mică de 24 fil. ajunge la 10 spălături. — 1 sticlă mare costă 1·60 cor., $1/2$ sticlă 1 cor.
Se capĕtă pretutindenea!
Sĕ ne ferim de imitațiuni!
Singurii producenți:

URANOS

FRATII HOCHSINGER, fabrică chimică

BUDAPESTA
VI., str. Rozsa 85.

[116] 3—16

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian. Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 75 Sibiiu, Marţi 8/21 Iulie 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 34
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Cu 1 Iulie st. v. s'a deschis nou abonament la ziariul nostru, pe jumětatea a doua de an, cu preţurile indicate în fruntea foii, la care invităm pe toţi amicii şi sprijinitorii fóiei nóstre. Rugăm totodată pe vechii nostri abonaţi sĕ recomande spre abonare ziariul nostru în cercurile cunoştinţelor lor. Abonaţii în întârziere cu abonamentul pentru trecut sunt rugaţi a-l achita cu grăbire

Administraţiunea.

Nr. 7031 Şcol.

Concurs.

Devenind vacante douĕ stipendii din „fundaţiunea Cologea“, unul de *200 coróne* şi unul de *120 coróne*, pentru ocuparea acelora se publică concurs cu *termin de 30 zile* de la prima publicare.

La stipendiile acestea pot concura tineri români greco-orientali din archidiecesă, cari studiéză şi sunt lipsiţi de mijlóce.

Cererile au sĕ fie trimise la consistoriul archidiecesan, provĕdute cu documentele următóre:

1. carte de botez;
2. testimoniu şcolar din anul şcolar 1902—1903;
3. testimoniu de paupertate, vidimat şi de oficiul parochial;
4. alte eventuale documente.

Cererile întrate după terminul indicat nu vor fi luate în considerare.

Sibiiu, din şedinţa senatului şcolar ţinută la 3 Iulie, 1903.

Consistoriul archidiecesan.

Nr. 6701 Bis.

Concurs.

Devenind vacante 2 stipendii de stat à *una miiă (1000) coróne*, pentru cualificarea superióră a absolvenţilor de cursul teologic din archidiecesa ortodoxă română a Transilvaniei, în scopul conferirii acelora se publică concurs cu *termin de 30 zile* de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Concursele sĕ se trimită la adresa consistoriului archidiecesan în terminul indicat, provĕdute cu următórele documente:

1. carte de botez;
2. testimoniu de maturitate;
3. absolutoriu teologic;
4. adeverinţă de la medic despre starea sanitară;
5. declaraţiune, că va urma tóte cursurile universitare, cari i-se vor indica de aici, şi va face examenele normate în regulamentele universitare, şi că la cas de a întrerupe studiile universitare va restituí suma stipendiului folosită;
6. declaraţiune, că după terminarea cursului universitar se va aplica în serviciul bisericei;
7. eventuale alte documente recomandatóre.

Sibiiu, din şedinţa senatului bisericesc, ţinută la 25 Iunie 1903.

Consistoriul archidiecesan.

Situația.

Sibiiu, 20 Iulie n.

Nu sunt semne, că lucrurile se vor îndrepta spre bine. Din contră, merg tot spre mai rĕu, şi Dumnezeu ştie care va fi sfîrşitul confusiei şi încurcăturii în care a ajuns ţéra, din vina unor ómeni cari nu sunt în stare nici măcar sĕ-şi dee sémă despre rĕul ce-l póte aduce patriei încăpăţinarea lor.

Kossuth Ferencz n'a isbutit adecă sĕ-şi capaciteze consoţii de principii din partidul care-i pórtă numele, şi sĕ-i facă a înţelege, că după-ce au legat odată pace cu guvernul, înainte de a-şi începe acesta activitatea, — ba noul prim-ministru numai după-ce a avut cuvêntul kossuthistilor că vor sista obstrucţia s'a angajat sĕ se pună în fruntea guvernului, — nu e corect şi onest lucru sĕ se pună partidul de nou pe obstrucţie, cum de fapt s'a pus şi faţă de noul guvern. Şi fiind-că nu i-a putut capacita, pentru a rĕmâné cel puţin el corect şi onest, şi-a dat de nou demisia din presidenţia partidului, şi e vorbă sĕ plece în curênd la Italia, pe vreme mai lungă.

Gălăgioşii sei partisani n'au ajuns însĕ în perplesitate prin acest fapt. S'au grupat în jurul vice-presidentului *Tóth*, şi duc obstrucţia înainte, urmeze ce va urma.

Nu sunt mulţi, o minoritate din partid, pentru-că cei mai cuminţi sunt de părerea lui Kossuth, şi s'au retras din luptă, dar' sunt fanatisaţi de închipuirea, că coróna trebue sĕ cedeze şi sĕ le facă favorurile cerute.

Mai sunt conduşi apoi şi de convingerea, că concesiuni şi drepturi naţionale numai de la actualul domnitor mai pot căpĕta, căci urmaşul seu, care are alte păreri despre Magiari de cât Regele încoronat de acum, nu le va face absolut nici o concesiune.

Inzadar li-a spus ministrul-president, contele *Hédervány*, într'o şedinţă din urmă a dietei, că nu e bine sĕ se jóce cu drepturile ce le au în mână, pentru-că lui, ministrului-president, îi înghiaţă inima şi sângele în vine, când se gândeşte la urmările ce le pot avé aceste hasardări politice, — căci rĕsboinicii kossuthisti n'au urechi sĕ audă şi n'au ochi sĕ vadă.

Jócă mare rol în lupta acésta a kossuthistilor, şi presa magiară, care aprópe întrégă e pe partea lor, precum şi atitudinea presidentului *Apponyi*, din care numai încurajare pot sĕ prindă. Acesta a declarat în una din zilele trecute, că el, ca president, nici nu va permite sĕ fie cetit în dietă rescriptul de disolvare a parlamentului, în cas că disolvarea ar urma în acésta stare de *ex-lex* a ţerii, şi că dacă guvernul ar face alegeri noue acuma, în starea ţerii de *ex-lex*, el nu şi-ar părăsí scaunul presidial, de cât numai cedând forţei.

Ideia disolvării parlamentului pare a fi deci abandonată deocamdată; şi după ştirile mai noue ce le avem, se va face încercare nouă de împăciuire, pe basa unor promisiuni făcute kossuthistilor. E vorba apoi şi despre o formare nouă de cabinet, în care sĕ fie representate tóte fracţiunile partidului guvernamental. Intru cât sunt basate combinaţiunile acestea, se va puté şti nu preste mult, pentru-că părerea generală e, că într'o parte ori într'alta trebue sĕ se decidă cât mai curênd.

Şi bine ar fi sĕ se restabiléscă odată pacea şi ordinea în ţéră, pentru-că nesiguranţa de astăzi, care apasă cu sentimente de grijă şi de durere inimile tuturor bunilor patrioţi, nu e de nici un bine.

Fundațiunea Șaguna.

Comisiunea administrativă a fundaţiunii Şaguna şi-a ţinut Joi, în 3/16 Iulie 1903, şedinţa sa anuală sub presidiul Inaltpreasânţiei Sale Dlui archiepiscop *Ioan*, fiind referent asesorul *Dr. Miron E. Cristea.* Presenţi erau 10 membrii, afară de cei numiţi.

Comisiunea a dat deja la început espresiune condolenţei sale pentru perderea vrednicului membru *Maniu Lungu*, plugariu şi rotariu în Rĕşinari, şi pentru mórtea fostului fiscal al comisiunii, Dr. *Stefan Pĕcurariu.*

Postul de fiscal a rĕmas deocamdată neîntregit; ear' în locul repausatului Lungu s'a ales economul *Ieremie Dancăş* de la Rĕşinari.

Cereri pentru ajutóre au întrat cu totul 42 (18 pentru biserici şi 24 pentru şcóle). Dintrĕ aceste s'au considerat biserici 12, şcóle 14=26, ear' 16 au fost respinse, cele mai multe din lipsa de budget, altele nefiind instruite conform disposiţiunilor testamentare; ear' altele din causa, că au mai primit ajutóre în alte rênduri şi deci comisiunea nu le mai póte considera, fiind datóre a da şi altor comune sărace din archidiecesă.

Preste tot trebue sĕ observăm, că unele comune, cari au fost ajutorate odată, s'au dedat a-şi face rugări în tot anul, fără a lua în considerare, că în archidiecesă sunt preste 1000 parochii, şi tóte cele sărace au îndreptăţire la fundaţiunea acésta. Ajutorate au fost din budgetul anului 1903 următórele comune.

a) în scopuri bisericeşti: la colecta pentru zidirea catedralei 1500 coróne, comunele: Bistriţa 2000, Mihalţ 600, Murĕş-Cristur 600, Părĕu (Făgăraş) 500, Săcel (Maramureş) 400, Sĕcătura (Dej) 400, Jimbor (filie la Merchiaşa) 400, Pâclişa 400, Cârcedea 300, Şona 300, Gurasada 200, Almaş-mic (Deva) 80 coróne; de tot 7680 coróne;

b) în scopuri şcolare: comunele: Bedeleu 400 cor., Feneşel 400, Bonţida 400, Bobohalma 400, Orĕşti 300, Ighiel 300, Finteuşul-mare 300, Ţelna 300, Arini (Treiscaune) 200, Unguraş 200, Soporul-de-Câmpie 200, Archita (Cohalm) 200, Cichindeal 100; de tot 3700 coróne.

Cu totul sau votat deci suma de 11380 coróne. Comunelor, cari au început deja lucrările se estradau banii imediat, ear' ajutoriul celorlalte comune rĕmâne la Consistoriu până se va dovedí începerea zidirii şi se vor îndepliní condiţiunile puse din partea comisiunii. Aşa d. e. *Gurasada* (Ilia) va avé sĕ céră în privinţa reparării bisericei sale şi sfatul reuniunii pentru antichităţi de la Budapesta, fiind-că biserica de acolo este una din cele mai vechi şi astfel trebue sĕ se pronunţe şi un specialist asupra eventualelor momente archeologice încă înainte de reparare.

Sumele votate sunt a se folosí esclusiv numai pentru scopul de edificare şi reparare a edificiilor bisericeşti şi şcolare, ceea-ce este a se docmenta prin estras din jurnalul de cassă. După şedinţă Inaltpreasânţia Sa a invitat întrégă comisia — cler, cărturari şi ţerani — la ospitala-i masă.

Recunoștința.

(Fine).

De câte-ori sufletul omului cu adevĕrat cult va sta uimit şi pĕtruns de măreţia naturii, de balsamul invietor al aerului limpede, de rĕcórea recreatóre a apei de isvor, de parfumul próspĕt al codrului înverdit, de căldura razei blânde de sóre, — de atâtea-ori gândul lui se va înălţa blând şi umilit cu un profund sentiment de recunoştinţă cătră marele duh creator al întregei măreţii, de care ne desfătăm şi care ne dă viéţă, — cătră creatorul lumilor: Dumnezeu! Iată o nouă virtute isvorîtă din recunoştinţă: frica lui Dumnezeu, cea mai alésă virtute a sufletului de creştin.

Iubirea de părinţi, iubirea faţă cu educatorii nostri spirituali, iubirea de ném şi de patrie, loialitatea cetăţenéscă şi frica lui Dumnezeu, — iată, iubită tinerime şcolară, o serie întrégă de virtuţi cardinale, de podóbe mândre ale sufletului, cari tóte din acelaşi loc isvoresc, adecă din sentimentul de recunoştinţă.

Iată de ce vĕ zic, iubiţilor elevi, din tótă convingerea sufletului meu:

Pĕtrundă-se inimile vóstre fragede, iubiţi elevi, de aceste adevĕruri, înzestraţi-vĕ sufletele vóstre cu virtutea recunoştinţei cătră toţi binefăcĕtorii vostri, şi o mângăiere dulce se va încuiba în inimile vóstre, o mulţămire senină, fericită şi duşmană ori-cărui egoism, — ear' de altă parte îmbogăţi-se-va sufletul vostru cu o sémă mare de virtuţi nobile, cari prin podóba lor vĕ vor înălţa şi distinge pe voi totdeuna întrĕ ómeni....

Dar', mĕ veţi întreba, de ce mi-am propus sĕ vorbesc astăzi tocmai despre acéstă temă? Au dóră lipsa de recunoştinţă a devenit o bólă aşa de generală la noi, în cât sĕ impună o lecuire grabnică?

Nu, iubiţilor! ... Nu ca sĕ vĕ pun în vedere o virtute ce ni-ar lipsí, am vorbit eu azi despre virtutea recunoştinţei. Din contră, Am vorbit despre acésta virtute tocmai din causa, că în ziua de astăzi se manifestă chiar aci în sînul nostru, într'un act solemn şi mare.

An de an absolvéză şcólele nóstre o serie de tineri, cari înzestraţi cu testimonii de maturitate plécă în lumea largă sĕ-şi agoniséscă cualificaţiunea superióră şi specială pentru cariera ce şi-au ales. Şi din mulţimea acésta de elevi absolvenţi ai şcólelor nóstre, s'a găsit o serie de iubiţi elevi ai acestor şcóle, azi ómeni cu distinse posiţii sociale: preoţi, profesori, ingineri, advocaţi, cari tocmai azi împlinesc 10 ani de când au absolvat studiile gimnasiale şi cari au ţinut, ca din acest prilej festiv sĕ alerge din cele 4 unghiuri ale lumii româneşti şi sĕ se adune cu pie recunoştinţă la sînul drag şi cald al acestei şcóle, a acestei „alma mater“, care i-a crescut şi i-a hrănit cu învĕţăturile sale părinteşti.

Acest moment înălţător de nobilă recunoştinţă, de avênt idealistic şi de curată iubire, nu putea sĕ fie trecut cu vederea azi din acest loc, nu putea sĕ nu vi-se arete vouĕ, iubiţi şcolari, ca un esemplu viu şi vrednic de urmat pentru toţi.

Serbare de bucurie are azi fericita mamă, cinstita nóstră şcólă, când îşi revede o sémă aşa de distinsă din dragii ei fii de odinióră. Şi de aceea mĕ întorc acum cătră scumpii nostri fosti elevi de odinióră şi în numele almei mater, la care cu inimi recunoscĕtóre au alergat, le zic:

Stimaţi Domni! Dragii nostri elevi de odinióră! Bine aţi venit! Bine aţi venit la şcóla-mamă, care v'a liberat de sub ocrotirea braţelor sale iubitóre acum 10 ani!.....

Mersa-ţi în lume, luptat-aţi luptă bună şi azi munciţi ca pioniri conştii şi neatârnaţi în ogorul vieţii publice a némului românésc! Şi în mijlocul laboriósei vóstre activităţi aminte vi-aţi adus de poesia senină a anilor de şcólă; istoricul glas al strămoşescului: „torna, torna fratre“, v'a făcut sě mai reveniţi odată în acest loc, pentru-ca oprind din sbor pentru o clipă aripa grăbită a vremii, sě petreceţi în câteva clipe fericite din nou zilele trecute de acum zece ani, — zile — cari atât de adânc şi de drag vi-s'au fixat în inimi. Bine aţi venit, voi inimi pline de nobilă recunoştinţă; — presenţa vóstrăací va fi şi va rěmâné o vie pilduire pentru inimile fragede ale tinerimei şcolare, ear' pentru noi ceilalţi un moment de românéscă bucurie, căci întrupat-aţi prin venirea vóstră în chip viu şi sensibil acea strămoşéscă virtute a némului nostru, care se exprimă în cuvinte: „Românul ţine minte!“, cuvinte înspăimêntătóre pentru cei-ce ni-au făcut rěu, dar' nesfîrşit de mângăióse pentru cei-ce ni-au făcut vr'un bine. Aţi ţinut minte, că şcólei acesteia aveţi sě-i mulţămiţi în prima linie pentru aceea ce azi sunteţi, aţi ţinut minte de iubirea cu care ea v'a ocrotit şi crescut, aţi ţinut minte de învěţăturile generóse şi româneşti, ce ea vi-a sădit în inimi, aţi ţinut minte de părinţii vostri sufleteşti, de dascălii vostri de odinióră, şi aţi venit sě sigilaţi acéstă aducere aminte românéscă, isvorîtă din inimile vóstre recunoscětóre, prin actul presenţei vóstre solemne ací!

Şcóla-mamă tresaltă de bucurie la revederea vóstră şi prin rostul meu vě mulţămeşte pentru sentimentele de recunoştinţă, ce-i arătaţi! Şcóla-mamă se înveseleşte azi când vě vede, căci simte viu, că fiii ei, cari n'au uitat-o, au devenit în viéţă aceea ce dînsa prin multă muncă şi stăruinţă a voit, ca ei sě devină! Şcóla-mamă cu inima înduioşată vě cuprinde în braţele sale şi cu cugetul dureros la apropiata despărţire poftindu-vě tótă fericirea ce vě doriţi, vě zice cu mângăiósă speranţă în viitoriu:

„Iubiţilor! La revedere!“

Daţi-mi voie sě repet aceste cuvinte ale şcólei nóstre şi sě le adresez atât către stimatul public întrunit ací, cât şi către toţi ceilalţi elevi ai nostri:

„Iubiţilor! La revedere!

„Rătăciţi, necunoscênd scripturile“.....

— Reflexiuni. —

De Onisifor Ghibu.

„Drapelul“ din Lugoj publică în nr. 71—75 a. c. o conferenţă cetită de preotul *Sinesiu Bistreanu* în şedinţa comitetului protopresbiteral Oraviţa, întitulată: „Momentul naţional în serviciul nostru divin“. Acéstă conferenţă, în care se atinge o chestiune de o capitală importanţă în religiunea creştină şi care la primul pas tradézâ o totală lipsă de orientare şi absolută necunoştinţă în causa pe lângă care pledézâ conferenţiarul, m'a îndemnat sě scriu aceste reflexiuni, pentru-ca nu cumva aceia cari au cetit conferenţa, în lipsa cunoştinţei scripturilor, dând credĕmênt celor susţinute în ton academic de conferenţiarul nostru, sě fie duşi în ispită.

Conferenţiarul recomândă a se lua dispoziţiile necesare pentru tipărirea unui *Octoich-Catavasier* de *Diaconovici-Loga*, pe lângă restricţiunea, ca „sě se abandoneze elementele luate din Testamentul vechiu, că dór' nu ne atingem de dogme, ci de o calamitate înrăděcinată în biserica nóstră“, şi în locul acestora sě întroducem în serviciul divin momente naţionale, cum ar fi d. e. imnul rěposatului I. Lăpĕdatu: „Dumnezeul nostru!“

Pentru a dovedí necesitatea eliminării elementelor judaice conferenţiarul cu o trăsătură de pénă restórnă (!) aceea ce sute de inşi, cu aparat ştienţific complicat, zadarnic au încercat sě rěstórne: autenticitatea Testamentului vechiu, pe care 'l pune mai pe jos de cât Talmudul.

Şi pentru ce o face acésta părintele Bistreanu?

Ni-o spune însuşi: Poporul perde zi de zi din credinţă şi moralitate, pe deoparte în urma negligenţei preotului, care mai nici-odată nu e la culmea chiămării sale, pe de altă parte în urma *duhului vremii*, care află criteriul înţelepciunei în imoralitate şi în desconsiderarea religiei. In timpul de acum, cu duhul vremii, ce ne bântue, dsa recomandă, ca „în sf. nóstră biserică sě se evite repeţirea plictisitóre de ceremonial şi mai ales cântările preamăritóre şi fără sens şi raţiune — nu a lui Dumnezeu ci a poporului numit ales, adecă judeu, cel mai murdar şi precupeţ popor din lume“. Şi la adecă de ce atâta laudă la adresa acestui popor? Póte-că pentru-că a avut credinţa într'un singur Dzeu? Óre numai ei sě aibă acest merit? — se întrébă conferenţiarul nostru şi îndată 'şi dă rěspunsul cuvenit: Nu! Căci după cum ne spune istoricul F. Schmidt Chinezii, Inḑii, Assirienii, Babilonenii etc. înainte de Christos cu 4—5 mii de ani credeau într'un singur Dzeu (Ponn-Koowong; Swayamblu). „De ce sě preamărim deci tocmai pe Iudei, căci e lucru constatat, că şi cel mai isolat om sělbatec va cuprinde fără nici un ajutoriu gândul despre esistinţa unei mari Dumnezeiri. Aşa-i, căci acel înalt Părinte a înzestrat sufletul omului cu germenele credinţei într'o dumnezeire“. Dar' ideia despre *un Dumnezeu* e fórte întunecată şi la Iudei, ca şi la celelalte popóre vechi. Căci ce Dzeu e acela care îşi alege de proroc al sěu pe un Moisi, un demagog zelos, care pentru a'şi ajunge scopul s'a folosit prea adesea (!) de mijlóce condamnabile (!), şi earăşi, ce Dumnezeu e acela, care se jură lui Iacob, om imoral şi păcătos, şi lui David, care de-şi rege, dar' a fost un om viclean şi păcătos şi imoral. (!)

N'avem deci motiv — urméză conferenţiarul — ca sě mai preamărim pe poporul iudaic, ba e chiar păcat naţional acesta, pe care îl sěvêrşim pe socotéla bisericii şi istoriei nóstre naţionale.

Testamentul vechiu azi nu mai póte avé nici o valóre — şi dacă cei dintâiu creştini, din veneraţiune sau din neştiinţă l'au adoptat, rěu lucru au făcut; azi însě, după 20 de vécuri, trebue sě ni-se deschidă şi nouě ochii şi sě 'l lăpědăm. Căci zice marele Caspari (aici vrênd conferenţiarul sě dee lovitura de mórte Testamentului vechiu îşi dă sie-şi o gróznică lovitură, căci dovedeşte, că nu înţelege acéstă admirabilă comparaţiune, spusă într'un mod atât de clar): „Testamentul vechiu se aséměnă cu un felinar ce luminézâ nóptea la uşile închise, — Testamentul nou e sórele, ce alungă nóptea şi luminézâ întréga lume. Testamentul vechiu e bobocul, care conţine în sine splendórea flórei, se înţelege, că închisă, Testamentul nou e însaşi flórea în deplină desvoltare şi care îşi espune privitorilor întréga splendóre şi mirosul delicios“.

Cele cuprinse în Testamentul vechiu nu sunt de provenienţă divină, revelaţiunea prin proroci n'are rost; decalogul e compus din diferite sentinţe morale ale popórelor mai vechi şi dat de Moisi Iudeilor, dimpreună cu „Caballa“, care s'a ţinut în genuitate şi din care s'a compus ulterior Talmudul, considerat mai târziu de Iudei mai însěmnat de cât însuşi Testamentul vechiu. Şi aici earăşi dă lovitura de mórte (vorba vine), căci se zice în Testamentul vechiu Chagiga f. 10: „Dacă cineva părăseşte învěţătura Talmudului şi se ocupă cu Biblia, atare om e fórte *nenorocit*“.

Dar' e şi plictisitor — zice autorul — a continua dovedind cum „Ovreii“ (!!) abandonézâ Testamentul vechiu şi profesézâ cele din Talmud (Cum, în ştiinţă e plictisitor a aduce doveḑi, prin cari ai sě lămureşti o chestiune?). Dacă chiar şi Iudeii au abandonat Testamentul vechiu, ce mai aşteptăm noi Românii, cari n'avem nici în clin nici în mânec cu Iudeii?! Preasf. Sinod episcopesc sě facă deci paşii necesari pentru lămurirea acestui punct.*) (Va urma).

Notă oficială.

9 protopresbiterate mai sunt în restanţă cu aşternerea discului pentru fondul de pensiuni. Spre a finalisa acéstă chestiune cât mai curênd, se provócă toţi restanţierii a se grăbí cu aşternerea rapórtelor şi a banilor incurşi. Parochii, cari nu au satisfăcut ordinelor date în acésta privinţă, sě fie indicaţi în raportul protopopesc.

Serbările de la Baia-mare.

Pentru ţinerea adunării generale a *„Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“*, convocată pe 9 şi 10 August n. la Baia-mare, comitetul despărţĕmêntului, în conţelegere cu comitetul aranjator, a stabilit următoriul program:

In 8 August 1903.

La orele 3 d. a. membrii comitetului „Despărţĕmêntului Sătmar-Ugocea“, cu membrii comitetului pentru arangiarea festivităţilor sociale, plécă de la hotelul orăşenesc la gară, spre întimpinarea comitetului central al *„Asociaţiuneii“*, sub conducere directorului despărţĕmêntului.

La gară se află junimea română din Baia-mare, dame, domnişóre, mueri şi fete din popor, apoi inteliginţa din jurul Băii-mari, şi poporeni aleşi de prin satele vecine.

Comitetul se postézâ în semicerc pe locul unde va descinde din vagon presidentul comitetului central. Discursul de primire îl rosteşte dl *Alexiu Pop.* Se predau presidentului buchete de flori din partea domnişórelor şi din partea unui grup de fete de ţĕrani. Urmézâ rěspunsul presidentului. Directorul presentézâ pe membrii comitetului, notabilităţile cari vor fi de faţă şi pe onoraţiori.

Comitetul de primire şi de încuartirare arangiază convoiul până la hotel, unde descinde presidentul comitetului central, şi de unde se încuartirézâ óspeţii sosiţi împreună.

La 8 ore întrunire în restaurantul hotelului orăşenesc unde va avé loc séra de cunoştinţă.

La un moment potrivit, în numele Românilor din Baia-mare şi din comitat dl *Ales. Breban* salută pe iubiţii óspeţi.

Comitetul central se îngrijeşte, ca vre-unul dintrě óspeţi sě rěspundă.

Musica cântă doine naţionale, tinerimea prin un ales al ei îşi spune şi ea cuvêntul de salutare.

La 12 ore din nópte directorul dă signal pentru ridicarea meselor şi óspeţii se duc fie-care la cuartirul seu.

In 9 August 1903.

Biroul lucrézâ în permanenţă, primeşte, încuartirézâ óspeţii, pregăteşte sala festivă pentru adunarea generală.

La orele 8 diminéţa se începe serviciul divin în biserica română gr. catolică.

Conducětorii actuali ai parochiei se îngrijesc de partea religiósă.

Tinerimea academică, teologică şi civilă formézâ corul.

La sfîrşitul sf. liturgíi dl *Gavril Lazar de Purcăreţi* ţine discursul ocasional, arătând însěmnătatea zilei.

Precis la 10 ore ne întrunim cu toţii în sala festivă a hotelului orăşenesc.

Se alege o comisiune de 5 membri, cari sě invite pe presidentul la deschiderea adunării generale.

Presidentul îşi ocupă locul şi ţine discursul de deschidere.

Ii rěspunde directorul despărţĕmêntului.

Urmézâ salutările delegaţiunilor de la reuniunile culturale, şi anume:

1. Delegaţiunea „Societăţii pentru fond de teatru român“.
2. Delegaţiunea „Reuniunii învěţătorilor români din comitatul Sătmar, diecesa Orăzii-mari“.
3. Delegaţiunea „Reuniunii învěţătorilor români din comitatul Sătmar-Ugocea, diecesa Gherlei“.
4. Delegaţiunile societăţilor române culturale din comitatele vecine.

După rěspunsurile presidiului urmézâ constituirea secţiunilor *„Asociaţiunii“* în ordinea cum va fixa comitetul central programul adunării generale.

După ridicarea şedinţei prime urmézâ visitele oficióse din partea comitetului central şi a comitetului despărţĕmêntului sub conducerea lui *Const. Lucaciu*, anume:

1. La primariul oraşului.
2. La direcţiunea bunurilor erariale.
3. La şeful judecătoriei regeşti.
4. La oficiul parochial.
5. La şeful poliţiei.
6. La unii onoraţiori (după cum se va afla de bine).

Directorul despărţĕmêntului îi invită pe toţi la banchetul festiv. Acei dd óspeţi cari se vor anunţa la vreme la comitetul aranjator, vor fi aşezaţi la masă cu bilet pe numele fie-căruia, avênd grijă, ca membrii familiei sě fie lângă olaltă.

Domnii cari nu se vor anunţa, vor şedé unde vor găsí loc.

Pe timpul banchetului galeria şi bina salonului festiv vor fi deschise pentru persóne de distincţiune, cari vor puté fi conduse de membrii comitetului aranjator.

Preţul unui tacâm 5 coróne.

Ordinea toastelor la banchetul festiv e următórea:

1. Pentru Majestate: Presidentul comitetului central.
2. Pentru president şi comitetul central al „Asociaţiunii: dl *Avram Breban.*
3. Pentru comitat, oraş şi autorităţile cari vor fi de faţă: dl *Alex. Pop*, jude la tabla regéscă.
4. Pentru toţi óspeţii în genere: *Constantin Lucaciu.*
5. Pentru poporul român: *Lazar Iernea.*
6. Pentru femeia română: *Dr. Teofil Dragoş.*
7. Pentru representanţii presei: *Ioan Pop de Iurţ.*
8. Pentru vecinii cei buni din Selagiu, Chior şi Marmaţia, amintind cu nume persónele presente mai marcante: *Gavriil Barbul.*
9. Pentru tinerime, speranţa naţiunii: *Dr. G. Tripon.*
10. Pentru comitetul aranjator.

După banchet pausă, escursiune în livadă, etc.

Biroul în permanenţă, primeşte şi încuartirézâ óspeţii cari sosesc, îngrijeşte pregătirea salei pentru concert.

Séra la 8 ore concert în sala festivă a hotelului orăşenesc, după următoriul program:

1. Corul vocal al tinerimii academice cu piesele: *a)* „Veselia“, cor bărbătesc din opera Lucreţia Borgia, de Donizetti; *b)* „Sai Române, sai în joc“ de T. Cerni.
2. Pianoforte, de dşóra Lucreţia Murěşan.
3. *a)* „Santuzza“ din opera „Cavalleria Rusticana“, de Mascagni; *b)* „Vals“ din opera „Romeo şi Iulia“, de Gounod, cu acompaniare de pian, de dşóra Virginia Gall.
4. „Rapsodie Roumaine“, de Lubici, pianoforte de dşóra Valeria Isacu.
5. „Stacatto Polca“, de Richard Mulder, cântată cu acompaniare de pian de dşóra Anuţa Oniţ.
6. Cor mixt cu piesele: „Dobrogeana“ şi „Rěmas bun codrului“, de Mendelsohn.

Pausă.

7. Cor bărbătesc, „Potpouri“ din Şeḑătórea, de Al. Vidu.
8. „Doină“ din opera Măriódra, de Hermann Kirchner, cu acompaniare de piano de dşóra Anuţa Oniţ.
9. O piesă clasică de Chopin, pianoforte de dşóra Valeria Isacu.
10. Romanţa: „Doină“, de ⁂, cântată de dşóra Virginia Gall.
11. Cântece naţionale pe vióră, de dnii Alexandru Rus şi Basiliu Boşiota.
12. O arie clasică şi alta naţională, cântare solo, de dşóra Lucreţia Murěşan.
13. Declamaţiuni sau „Duett“ de dşóre.

Cor bărbătesc: „Ciasul rěu“, baladă de Alesandri, musica de Vorobchievici.

După concert cină comună în restaurantele oraşului.

In 10 August 1903.

La 10 ore din zi şedinţa a doua. Raportul comisiunilor. Disertaţiunile. Propunerile. Inchiderea şedinţei. Rěspuns la discursul de închidere al presidentului. După şedinţă escursiune în corpore la livada „Séchenyi“, unde se va lua prânzul comun.

Séra la 8 ore bal.

Preţul de întrare de persónă 2 coróne.

Invitări la persónă nu se fac, ci numai pe cale ziaristică prin comitetul aranjator.

Ordinea de joc se va distribuí în séra balului prin acelaşi comitet.

In 11 August 1903.

Secţiunea pentru aranjarea escursiunilor va face programul seu, care se va notifica stimaţilor óspeţi în zilele adunării generale.

---

*) Eu aşi zice pentru reglementarea preoţilor nesocotiţi.

NOUTĂŢI

In starea de „ex-lex“, în care se află acum statul nostru, cetăţenii nu sunt datori sĕ plătiască dările directe (de stat) şi diferitele competinţe de timbru. Cele comunale trebuesc însĕ plătite şi în *„ex lex“*. După dările directe şi competinţe oficiile de dare nu sunt în drept sĕ socotéscă interese de întârziere când contribuentul le va plătí, — de sine înţeles că numai după acelea nu, cari au devenit scadente după întrarea ţerii în „ex-lex“. In acest înţeles ministrul de finanţe a dat acum de curênd un circulariu tuturor oficiilor de dare.

*

40 ani la casa de litere. Mâne (8/21 Iulie) împlineşte 40 ani de neîntreruptă muncă de *culegĕtor-de-litere* dl N. *Mohan* din Sibiiu, angajat la tipografia arch diecesană. Dl Mohan a fost mulţi ani şi paginatorul ziarului nostru. Dorim deci şi din partea ziarului, ca dl Mohan sĕ-şi sĕrbeze cu mulţămire acest jubileu.

*

Alegere de învĕţători în Sadu. Cele 3 posturi vacante de învĕţători de la şcóla nóstră din Sadu s'au întregit cu învĕţători definitivi prin alegerea tăcută Duminecă la 6/19 Iulie a. c. Fiind dl protopop *Ioan Papiu* ocupat cu afaceri bisericeşti în altă comună din acest tract, cu conducerea actului de alegere din Sadu a fost însărcinat dl protopresbiter asesor consistorial Mateiu *Voileanu* Au fost 7 competenţi, întrĕ cari cele 270 voturi date s'au împărţit în următoriul mod: Ioan Popica 76, Stefan Drăghiciu 69, Dimitrie Popoviciu 54, Ioan Iancu 43 şi Maria Poplăcenel 24 de voturi, dându-se şi 4 voturi negative. Alegerea a decurs în bună ordine.

*

Halte noue pentru birjarii sibiieni. Pentru-ca publicul sĕ aibă la îndemână birjele necesare şi sĕ nu mai fie necesitat sĕ le caute numai la haltele de până acum (în piaţa mare şi în piaţa Hermann) poliţia a destinat următórele halte noue: strada pintenului (în faţa mănăstirii de călugăriţe), colţul străḑii Cisnădiei şi al străḑii Honterus, strada Măcelarilor, strada şcólei de înotat (Schwimmschulgasse) şi pichetul de dragoni (str. Guşteriţei).

*

Post de medic în Mehadia. Sub nr. 3025 şi cu termin până la 25 Iulie st. n. e publicat concurs la postul de medic în *cercul Mehadiei*, compus din comunele Plugova, Valeabolvaşniţa, Globureu, Topleţ, Bârza, Mehadia, Iablaniţa, Petnic şi Peceneşca. Dotaţie: 2000 coróne salariu, 400 cor. pauşal de călĕrorie, şi taxele statutare pentru cercetarea bolnavilor. Cererile concursuale sunt a se trimite protopretorului Péczely în Orşova.

*

Din fóia oficială a comitatului Sibiiu (nr. 3 dto 16 Iulie): Vicecomitele comunică primăriilor comunale, notarilor comunali şi cercuali şi celor două magistrate orăşeneşti ordinul dto 14 Iunie a. c. nr. 36830 al ministrului de comerciu, în sensul căruia epistolele simple (nu recomandate), cărţile postale şi pachetele de scrisori în corespondenţa dintrĕ oficiile parochiale şi oficiile politice amintite mai sus în cause de indigenitate (illetőségi ügyekben), sunt scutite de porto postal. Trebue însĕ scris pe plic (cuvertă): „illetőségi ügyben, közszolgálatban, portomentes“. — Sub nr. 63182 ministrul de interne comunicând că în statele balcanice variola (vĕrsatul) grasséză în mod epidemic, dă poporaţiunii comitatului îndrumare, ca întru a împedeca importarea bólei sĕ urmăréscă cu atenţiune pe toţi cei cari vin din statele balcanice, deosebi pe ómenii lucrători, şi sĕ înştiinţeze imediat autorităţilor competente casurile de bólă, pe cari eventual le-ar observa la cei veniţi. — Hotărîrea comitetului central asupra reclamaţiunilor făcute contra listei alegĕtorilor dietali pe 1904 din cercul Sebeşului, e pusă spre vedere publică de azi (20 Iulie) până în 30 Iulie la oficiul de vicecomite în Sibiiu şi în biroul magistratului orăşenesc din Sebeş. — In Alba-Iulia, Orda-de-jos, Órda-de-sus, Daia-română, Limba, Ciugud (în comitatul Alba-inferióră) grasséză întrĕ vite bóla de unghii şi de gură. Asupra acestora, cum şi asupra comunelor Pâclişa, Chiştalĕu, Bărăbanţi, Drîmbari, Şeuşa şi Gârbova, până acum neinficiate, s'a decretat carantină. Din causa acésta *têrgul de vite din Alba-Iulia şi Vinţ e oprit.* — Aceeaşi bólă grasséză întrĕ vitele din comuna Şóla (comitatul Têrnava-mare). — S'a perdut în 4 Iulie o bivoliţă a lui Dionisie Vuiu din Săsăuşi. Semne: pĕr roşatec, urechia dréptă crestată, înferată cu stampila comunei Săsăuşi. — In Almaşul-mare (pretura Geógiului-de-jos) în 16 Iunie a fost găsită o vacă în vêrstă cam de cinci ani, de colóre albăgălbinie, pe spate cu vărgi negre; ear' în Şura-mare (com. Sibiiu) în 11 Iulie a fost găsit un cal în vêrstă cam de 18 ani, la piciorul drept dindĕrĕt bălţat, pe spate cu pete de şéuă, ear' la piciorul stâng dindĕrĕt cu o rană.

*

Daruri pentru biserică. Credincioşii bisericei rom. gr. or. din Aciliu au avut în ziua sfinţilor apostoli Petru şi Pavel earăşi o zi de bucurie, asistând la sfinţirea unui frumos prapor, în valóre de 108 coróne, afară de spesele de transport. Acest prapor l'au dăruit sfintei biserici, spre lauda şi mărirea lui Dumnezeu, locuitorii de aici *Nicodim Hader* şi soţia sa *Maria* născ. Juga. Bunul şi vrednicul creştin Nicodim Hader se află dus în America de preste doi ani, după ce prin muncă şi păstrare a putut sĕ pună ceva şi la o parte, „bani albi pentru zile negre“, luminat de învĕţăturile creştineşti ale sfintei nóstre biserici s'a decis sĕ aducă jertfă de mulţămită lui Dumnezeu, pentru-că l'a învrednicit sĕ póă înfrunta greutăţile străinătăţii, dăruindu-l cu putere şi sănĕtate întru împlinirea obositórei munci la care s'a supus în pământ străin, pentru de a puté ajunge la o stare mai fericită. Bunul Dumnezeu sĕ-i rĕsplătéscă cu îmbelşugare nobila faptă şi sĕ 'l învrednicéscă a se reîntórce sănĕtos în mijlocul familiei sale, care cu dor îl aştéptă, putêndu-se apoi împreună bucura de nobila faptă sĕvêrşită întru mărirea lui Dumnezeu. *i.*

*

In atenţiunea pomicultorilor. Conform rapórtelor sosite la comisariul ministerial de pomicultură („országos gyümölcsészeti miniszteribiztos), *recolta de mere* promite a fi fórte slabă, atât în cele mai multe ţeri europene, cât şi în o insemnată parte a Americei. Din causa acésta unele firme comerciale din străinătate s'au adresat deja de pe acum comisariului ministerial, ca sĕ le comunice adresa pomicultorilor de la cari ar puté sĕ cumpere mere în cuantităţi mai mari. Numitul comisariu recércă deci singuraticele societăţi şi tovarăşii economice, cum şi pe toţi cei cari se ocupă cu pomicultura în cadre mari, ca sĕ-i înştiinţeze (la ministeriul de agricultură în Budapesta): cam câtă recoltă de mere cred că vor avé la tómnă, şi din ce soiuri? Pe basa acestor înştiinţări comisariul va compune un conspect, pe care 'l va trimite apoi firmelor comerciale din străinătate.

*

Petrecere în Lăpuşul-ungurese. Tinerimea română din Lapuşul-unguresc şi jur învită la petrecerea de vară ce o va aranja în 2 August st. n. în sala hotelului „Bittner“ din loc. Preţul de întrare de persónă 2 cor., pentru familie 4 cor. Inceputul la $7^1/_2$ ore séra. Venitul curat este destinat pentru scopuri bisericeşti-şcolare. Suprasolvirile se primesc cu mulţămită, cuitându-se publice.

*

Pestră ucigaşă. Soţia lui Hetes János din Nagyszombat (în Ungaria) Dumineca trecută avênd sĕ facă cumpĕrăturile de lipsă pentru bucătărie, şi-a lăsat acasă băieţelul de opt luni în grija servitórei, care tocmai în ziua aceea avea sĕ plece a casă, după-ce la Hetes i-se abzisese serviciul. Rĕmasă singură cu băieţelul, criminala fetişóră l'a sugrumat şi l'a culcat apoi în légĕn, ca sĕ crédă stăpâna-sa că băieţelul dórme. După sosirea stăpânei, servitórea a plecat, spunêndu-i că băiatul dórme. Abia într'un târziu, îngrijată de prea îndelungatul somn al băiatului, s'a apropiat de légăn, când a vĕḑut apoi, că mititelul e mort. Medicul a constatat apoi la grumazul copilului semnele sugrumării. Ucigaşa a fost prinsă şi arestată.

*

Un om mai rĕu de cât o fiară selbatecă. Cu datul de 16 Iulie preotul din Fornădia ne scrie despre crişmariul Tóder Irimie din Căenel (ambe comunele acestea sunt în comitatul Hunedórei, în partea spre drépta a Murĕşului) lucruri aşa de oribile, în cât n'am fi în stare sĕ le credem, dacă n'am avé garanţă în scriitor, că ele s'au întêmplat aevea. Acel Tóder Irimie adecă, un om care pentru furturi a petrecut mai mult prin temniţe, de cât în libertate, Vineri nóptea (în 10 Iulie) şi-a legat soţia cu lanţuri, strînse pe mâni şi picióre şi îndoite apoi preste trupul gol, şi a bătut'o cu muchia sĕcurii până i-a vîlceḑit întreg trupul. După aceea, cu vêrful unui cuţit i-a ciungărit tótă pielea, ear' în ranele deschise a turnat rĕşină aprinsă. Tóte aceste grozăvenii bestialul om le-a sĕvêrşit în pivniţă, unde dusese pe nenorocita, ca sĕ nu-i audă vecinii ţipetele. Astfel torturată, a lăsat-o închisă în pivniţă, ear' el s'a dus sĕ chieme pe tatăl seu, ca sĕ fie de faţă şi sĕ vadă cum va omorî pe nenorocita femeie. Până când el a fost dus însĕ, copilaşul cel mai mărişor al lor eşind din casă pe ferésta, a destăcut lanţul de pe piciórele şi trupul maicei sale, care cu mânile strînse în cătuşi s'a tîrâit până în pădure, unde a stat ascunsă până Sâmbătă nóptea, pe timp de plóie. Sâmbătă nóptea s'a tras până la judele comunal, unde ferele de pe mâni i-au fost tăiate cu pila şi i-s'au dat haine sĕ se îmbrace. Duminecă diminéţa a eşit la faţa locului o comisie de la tribunalul din Deva, care a dat apoi pe Tóder Irimie în grija gendarmilor. E de observat — închee corespondentul nostru, — că nefericita soţie e femeie cinstită şi nu s'a auḑit nimic rĕu despre ea; bărbatul ei a bătut-o Vineri, în mod aşa de oribil, fiind-că n'a voit sĕ incendieze casele unor locuitori, cum cerea el.

*

Despre „Voinţa Poporului Român“ în numĕrul de Joi luaserăm şi noi notiţă, esprimându-ne părerea, dedusă din faptul că fóia se dă gratis, că ar apăré pe cheltuéla guvernului. Aceeaşi părere esprimându-şi-o şi ziarul magiar „Budapesti Hirlap“, dl *Dr. Alexici* declară în „Poporul“, că „guvernul n'are cu ea nici în clin nici în mânecă“, ci fóia apare pe cheltuelile proprii ale dlui Alexici „cu unicul scop: de a combate învĕţăturile rĕtăcite socialiste, ce mereu se lăţesc în poporul român“.

*

Concert şi teatru în Colun. Inteliginţa română din Colun învită la *serata literarăteatrală* ce o va ţiné în 26 Iulie st. n. în şcóla confesională din Colun, în favorul bibliotecii poporale din numita comună. Inceputul la $7^1/_2$ ore séra. Preţul de întrare: de persónă: loc I. 1 cor. 20 fil; loc II. 80 fil; loc III. 50 fil. de familie până la 3 membrii 3 cor. Suprasolviri şi oferte în cărţi pentru bibl. se primesc cu mulţămită şi se vor cuita publice. De mâncări şi beuturi se îngrijeşte comitetul. (Cei cari vin cu trenul sunt aşteptaţi la gările Porumbac şi Cârţa). Programul conţine: „Pétra din casă“ (comedie de V. Alexandri) câteva cântări corale, declamaţiuni, cuvênt de deschidere şi „Despre social-democraţie„ (disertaţie de cler. abs. N. Ticaciu).

Cărţi şi reviste.

„Convorbiri literare“, nr. 7, pe luna Iulie 1903, a apărut la Bucureşti cu următoriul cuprins: A.: Lordul cel mititel (roman de F. Burnett, trad. din englezeşte). Sextil Puşcariu: Studii şi notiţe filologice, V. Al. Lăpĕdatu: Vlad-Vodă Călugĕrul (monografie istorică). N. Iorga: Manifestări noue ale unei şcóle vechi, II. E. Hodoş: Colo sus la rĕsărit (cântec cătănesc); Doine. Anghel Demetrescu: Domnia lui Cuza-Vodă, de A. D. Xenopol (dare de sémă). D. Papahagi: Etimologia cuvêntului „crăciun“. Bibliografie.

*

Anuarul XXXIX al gimnasiului gr. or. român din Braşov, al *şcólei reale* şi al *şcólelor centrale* pe anul şcolar 1902/1903, publicat de directorul Virgil Oniţiu. Carte voluminósă, în format 8⁰ mare, cuprinḑênd pe 272 pagine: discursuri ocasionale rostite de directorul şcólelor la diferite sĕrbări şcolare ale şcólelor amintite şi la înmormêntarea profesorului I. Popea (4 discursuri); Noţiuni generale din istoria literaturii romane, de prof. Nicolae Sulică (fragmente din un tractat despre istoria literaturii romane); Pro memoria: necrologul, portretul, biografia prof. Ioan Popea şi voci de presă asupra morţii şi meritelor lui, şi necrologul, portretul şi biografia profesorului Nicolae Puican (scrisă de profes. A. Ciortea) şi articolul publicat în „Tel. Român“ din prilejul înmormêntării lui Puican, apoi datele şcolare: despre personalul didactic (la gimnasiu, şc. reală şi şc. centrale) materialul de învĕţămênt propus în anul şcol. espirat, despre „masa studenţilor“ şi alte instituţiuni de binefacere, despre mijlócele de învĕţămênt, despre fondurile înfiinţate şi administrate de corpul profesoral, despre societatea de lectură „Ioan Popasu“ a şcolarilor, despre şcolarii stipendisti (bursieri), etc. Din datele acestea înregistrăm, că în anul şcolar espirat au fost înscrişi: la şcólele primare 353 elevi (întrĕ cari 2 gr. cat., 1 „de altă confesiune“, ear' ceilalţi gr. or. toţi) şi 312 eleve (gr. or. 311), la şcóla reală 95, din cari până la sfîrşitul anului au rĕmas 80 (68 gr. or., 6 gr. cat., 6 evrei), la gimnasiu 303, din cari până la sfîrşitul anului au rĕmas 290 (gr. or. 272, gr. cat. 14, lut. 2, evrei 2). In privinţa sporiului: au fost clasificaţi cu notă generală fórte bine 50, cu bine 59, cu suficient 92, cu nesuficient din 1 object 33, din 2 objecte 24, din mai mult de 2 objecte 32 (la gimnasiu), ear' la reale: cu fórte bine 15, cu bine 17, cu suficient 22, cu nesuficient din 1 object 11, din 2 obiecte 3, din mai mult de 2 objecte 12. La examenul de maturitate, ţinut în Maiu-Iunie 1903, au fost admişi 25 elevi, dintrĕ cari au obţinut notă generală: *fórte bine* 2, *bine* 8, suficient (simplu matur) 13, avisaţi la examen de emendare (din Fisică) au fost 2.

*

Anuarul şcólei comerciale superióre gr. or. române din *Braşov* pe anul şcolar 1902—1903, publicat de directorul Arseniu Vlaicu. Conţine: „Interese simple şi compuse“, tractat de prof. M. Navrea, ordin ministerial (nr. 3640 ex 1903) în chestia regulării examenelor private la şcóla comercială superióră, şi datele şcolare obicinuite. Din acestea resultă, că în anul şcolar 1902/1903 au fost inscrişi (în cele trei clase ale şcólei) 96 elevi, dintrĕ cari gr. or. au fost 78, gr. cat. 14, rom. cat. 1, lut. 3. In cursul anului au părăsit şcóla 5, ear' în préjma examenelor au repăşit 4, rĕmânênd la examene 87. Dintrĕ acestia au fost clasificaţi cu notă generală; fórte bine 18, bine 16, suficient 31, nesuficient din 1 object 8, din 2 objecte 10, din mai multe obiecte 4. Examen de matură au făcut (în Iunie) 35 elevi, obţinênd notă generală: fórte bine 3, bine 10, suficient 12, avisaţi la examen de emendare (la 3 luni, resp. 1 an) 10.

*

Anuarul al XL-lea al gimnasiului din Năsĕd pe anul şcolar 1902—903, publicat de directorul substitut Ión Gheţie. Conţine: „Istoria şcólelor năsĕudene“, de V. Şotropa (continuare din Anuarul XXXIX din 1901—902); discursul festiv rostit de profesorul I. Pĕcurariu la 4 Octobre 1902 cu ocasiunea serbării aniversale a gimnasiului, şi datele şcolare obicinuite. Din acestea înregistrăm, că numĕrul elevilor inscrişi a fost 316, dintrĕ cari până la sfîrşitul anului au rĕmas 310. Dintrĕ acestia gr.-cat. au fost 215, gr.-or. 84, rom.-cat. 6, luterani 1, calvini 1, evrei 3. Au fost clasificaţi cu calcul general: eminent 13, bun 43, suficient 165, nesuficient din 1 object 61, din 2 objecte 12, din mai multe objecte 16. Examen de maturitate au făcut 42, dintrĕ cari au fost clasificaţi cu nota generală: bine 10, suficient 28, avisaţi la examen de emendare: 6 la trei luni, 2 la un an.

Din public.*)

Mulţămită publică.

In numele bisericii gr.-or. din Alba-Iulia oraş, subsemnatul mĕ simt plăcut îndemnat de a esprima şi pe calea acésta cea mai profundă mulţămită.

1. Stimatului domn *Mihaiu Cirlea*, notariu public în Abrud, care, ca la tóte lucrările bune şi frumóse, ce s'au făcut pentru biserica din oraşul seu natal, după mĕsura binecuvêntată a marinimosităţii sale, a binevoit şi de astădată a dăruí suma de 100 cor. ca ajutoriu la grilajul ridicat la curtea bisericei.

2. On. direcţiuni a institutului de credit şi economii din loc *„Iulia“*, care din profitul anului 1902 a votat şi solvit 70 cor. drept ajutoriu pe séma şcólei gr.-or.

Recunoştinţa perpetuă a tuturor fiilor bisericei nóstre, fie rĕsplată pentru marinimoşii dăruitori, de al căror nobil ajutoriu sperăm a nu fi lipsiţi nici în viitoriu; şi mai ales că e vorba de bunăstarea şi înflorirea instituţiunilor celor mai scumpe ale némului nostru, într'un loc unde tóte împrejurările reclamă acésta.

Alba-Iulia, Iulie 1903.

Ioan Teculescu,
protopresbiter.

Mulţămită publică.

Cu ocasiunea petrecerii ţinute în favorul şcólei din Mesentea în 5 Iulie a. c. au binevoit a suprasolví următorii st. domni:

Moise Meteş, notariu, Cricău, 6 cor.; Aurel Pop Pecurar, pract. not., Benic, 5 cor; Reinbold Olivér, dir. financiar, Aiud, 4 cor.; Nic. Crişan, not. pens., Geomal, 3 cor.; Enea Barbu, Cricău, Petru Paşcu, Benic, Victor Oţoiu, preot, Mesentea, Ioan Magda, cand. not., Benic, câte 2 cor.; Alexandru Patachi, înv., Mihalţiu, Ioan Aron, not., Ponor, Vasile Avram, subnot., Intregalde, Victor Ciora, înv., Geógiul-de-sus, Aron Betecui, not., Benic, Aureliu Hulea, preot, Galda-inf., Ioan Pop, not., Oiejdea, Valer Daian, not., Mihalţiu, Ioan Deac, preot, Roşia, Ioan Neagoe, teolog, Antoniu Repede, preot, Geógiul-de-sus, Remus, Cristea, primariu, Benic, Teodor Radu, preot Mişcreac, Basil Pop, primariu, Poiana-Aiudului, Iosif Nicóră, pract. not., Lopadia-rom., Amos Frâncu, preot, Benic, Emil Maxin, not., Cârna, Ioan Medrea, primariu, Ighiu şi Alexandru P. Pecurar, Tür, câte 1 cor.; Ioan Şoitu, Abrud, 40 fil.; Nicolae Berghian, teolog abs., 20 fil.; Stefan Pop, teolog, 20 fil.; cari şi pe acésta cale primésca cele mai călduróse mulţămite.

Mesentea, la 12 Iulie 1903.

Ioan Magda
cassariu.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primeşte rĕspunderea.

[142] 1—3

Publicațiune

Pentru liferarea de:

1. **Pâne de grâu** curat.
2. **Franzele** (jimle) făcute din făină de grâu curat cu lapte.
3. **Făină de grâu** curat nr. 2 și 3.
4. **Carne de vită.**
5. **Carne de vițĕl.**
6. **Carne de óie.**
7. **Carne de porc,** și
8. **Unsóre de porc,** tóte de **prima calitate,** pentru alimentarea alor 220—250 elevi de la **seminariul archidiecesan teol.-pedag. gr. or. român „Andreian“ din Sibiiu,** în anul școlar **1903/4.**

Doritorii de a reflecta la careva din aceste posițiuni, sĕ 'și înainteze ofertele în scris, provĕḑute cu timbru de 1 corónă, presentându-le în persónă la subscrisul, până la **12 August st. n.** inclusive, unde vor afla mai deaprópe și condițiunile speciale pentru încheierea contracțelor, precum și eventuale alte informațiuni. Ofertele netimbrate, precum și cele întrate după termin nu se vor lua în considerare.

Tot în acest termin se pot înainta oferte în scris și pentru **resturile de mâncare** nefolosibile rĕmase de la mese și culină.

Sibiiu, 7/20 Iulie 1903.

N. Vătășan
profesor, econom sem.

Nr. 32 pp. [145] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **învĕțătoriu** de la școla rom. gr. or. din parochia **Murĕș-Sâniacob,** tractul protopresbiteral Turda, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele: 600 cor. salariu, și anume: 200 cor. din repartiție, 150 cor. din folosirea alor 5 jug. pămênt de clasa primă, 20 cor. din venitele cantorale și 230 cor. din ajutoriul ce se speréză de la stat; cuartir în edificiul școlei și grădină.

Invĕțătoriul va provedé și cantoratul.

Reflectanții sĕ 'și aștérnă petițiunile instruite în regulă la oficiul protopresbiteral concernent și sĕ se presenteze în comună spre a'și arăta desteritatea în cântări și tipic.

Murĕș-Sâniacob, din ședința comitetului parochial, ținută la 29 Iunie 1903.

Vasile Orășan, paroch, presid. — **Ioan Gitz**, notariu.

Nr. 656 pp.
Vidi!

Jovian Murĕșan
protopresbiter.

Nr. 506 1903. [123] 2—3

Concurs

Pentru întregirea postului vacant de **paroch** în parochia de clasa a II-a **Bălan-Suseni,** tractul Ungurașului, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post sunt cele fasionate la cóla B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat. Venitele din parochie de jumĕtate îi compet preotesei vĕduve până inclusiv 19 Februarie 1904. Informațiuni se pot câștiga de la comitetul parochial eventual oficiul protopresbiteral.

Concurenții la acest post au a-și așterne petițiunile instruite conform normelor în vigóre la oficiul protopresbiteral în terminul deschis și a se presenta înaintea alegĕtorilor în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre pentru a cânta respective a celebra și cuvênta.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. Unguraș în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Fizeș-Sânpetru, 20 Iunie 1903.

Pavel Roșca
protopresbiter.

Nr. 62/1903 [124] 3—3

Concurs

Prin acésta se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“ pentru ocuparea posturilor de **învĕțători** în următórele parochíi din tractul Hațegului:

1. **Livezeni,** cu salariu anual de 600 cor., cuartir constătător din două chilii și bucătărie în pomposul edificiu școlar, și prospect încă de un venit până la 150 cor. prin ocupațiune în orele libere, compatibilă cu oficiul sĕu.

2. **Petrila-Brad.** 3. **Petrila-Gârgani.** 4. **Federi-Fizești.** 5. **Valea-Sângeorgiu.** 6. **Luncani.** 7. **Sântă-Maria-de-pétră.** 8. **Grid.**

Salariul pentru fie-care este 600 cor. și cuartir.

Concurenții sĕ știe cântările bisericești și sĕ 'și trimită subsemnatului oficiu protopresbiteral cererile, instruite conform normelor în vigóre, avĕnd fie-care a se presenta în respectiva parochie, spre a 'l cunóște poporul, căci numai așa póte avé prospect de a fi ales.

Hațeg, în 19 Iunie 1903.

In conțelegere cu comitetele parochiale — Oficiul protopresb. al Hațegului.

Titu V. Gheaja
protopresbiter.

Nr. 756 1903. [119] 2—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de **învĕțători** din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Agnita, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Nocrichiu** (Ujegyház), un post, cu salariu de 600 cor., cuartir și grădină.
2. **Alțina,** două posturi, fie care cu salariu de 600 cor., cuartir și în locul grădinei lemnele necesare de foc.
3. **Marpod,** un post, cu salariu de 600 cor., cuartir și grădină în natură.
4. **Săsăuș,** un post, cu salariu de 600 coróne, cuartir și grădină.
5. **Bruiu,** un post, cu salariu de 600 coróne, cuartir și grădină în natură.
6. **Verd,** un post, cu salariu de 600 cor., cuartir și în locul grădinei lemnele de foc.

Reflectanții la aceste posturi sunt datori a conduce cântările liturgice cu elevii, cum și a ținé strană la utrenie în tóte Duminecile și sĕrbătorile, din care motiv sunt datori a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică spre a'și arăta desteritatea în cântări și tipic, ear' concursele instruite conform prescrierei au a se înainta în terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

In fine se observă că la tóte posturile acestea afară de Verd o parte a salariului este ajutoriu de la stat, pe care însĕ numai indiviḑi cu deplină cualificațiune 'l vor puté obținé.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Agnita în conțelegere cu comitetele parochiale.

Nocrichiu (Ujegyház), în 19 Iunie 1903.

Nicolau Moldovan
protopresbiter.

Nr. 314 1903. [121] 2—3

Concurs

Pentru **ocuparea posturilor învĕțătorești** în comunele mai jos numite, din protopresbiteratul Deva, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Certeșul-de-sus,** cu salariu de 600 cor., și anume 480 cor. din repartiție, 120 cor. ajutor de la stat, cuartir și lemne. Dacă învĕțătoriul va înființa și conduce cor cu tinerimea va primí preste salariu o remunerație de 100 cor. și cuartir.
2. **Chergheș,** cu salariu de 600 cor., cuartir și lemne.
3. **Chișcadaga** cu filia **Buruene,** școlă centrală în Chișcadaga, cu salariu de 440 cor. din repartiție plus 360 cor. ajutor de la stat (ord. minist. dto 10 Faur 1899 nr. 82184/98), cuartir și lemne.
4. **Leșnic** cu filia **Dumbrăvița,** școlă cu învĕțătoriu ambulant, cu salariu de 600 cor., cuartir și lemne de foc 20 m.
5. **Noșag,** cu salariu de 600 cor., cuartir și lemne.
6. **Sĕcărêmb,** cu salariu de 600 cor. plătit în rate lunare anticipative din cassa bisericei, 120 cor. pentru instruirea și conducerea corului — remunerațiunea de 120 cor. se va da numai dacă va fi apt și dacă va cânta cu corul regulat —, cuartir liber în edificiul școlei și lemne.

Reflectanții la aceste posturi au sĕ țină strană în Dumineci și sĕrbători cu elevii.

Cererile instruite conform normelor în vigóre au sĕ fie înaintate subsemnatului oficiu în terminul sus indicat.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Deva, în conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Deva, 17/30 Iunie 1903.

George Romanul
protopresbiter.

Pentru domnii preoți!

De la **Librăria archidiecesană** se póte procura

CONDICĂ

bine compactată în piele și cu păreți tari,
în care (conform circulariului consistorial numĕrul 2142 din 3 Martie 1903) sunt a se induce „momentele mai însemnate ce obvin în comună în decursul anului și cari merită a fi însemnate pentru posteritate.“
Conține 200 foi.
Prețul **6·60 cor.,** + porto postal **80 fil.**

Nr. 624 [136] 2—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor vacante de **învĕțători** de la școlele mai jos însemnate din protopresbiteratul Lupșa, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Bedeleu,** salariu 600 cor.: 500 cor. din repartiție pe popor și 100 cor. ajutor de la Preaven. Consistoriu archidiecesan; cuartir și lemne de foc.
2. **Brăzești,** salariu 600 cor.: 300 cor. ajutoriu de stat și 300 cor. din repartiție pe popor; cuartir și lemne de foc.
3. **Mogoș-Valea-Barnei,** salariu 600 cor., și anume: 360 cor. din repartiție pe popor și 240 cor. ajutoriu de la stat. Locuință liberă în edificiul școlei, lemnele de foc și folosința grădinei de lângă școlă.
4. **Muncel,** salariu 600 cor., din cari 120 cor. ajutoriu votat de stat, 80 cor. din cassa bisericei și 400 cor. din repartiție de la popor; cuartir liber și lemnele de foc.
5. **Ocolișul-mic,** salariu 600 cor.: 300 cor. din repartiție pe popor și 300 cor. ajutoriu de stat; cuartir și lemnele de lipsă.
6. **Valea-Lupșei,** salariu 600 coróne, solvit în următoriul mod: 300 cor. de la popor și 300 cor. ajutoriu încuviințat deja de ministru; cuartir liber în edificiul școlei și lemnele necesare pentru încălḑit.

In privința cuincuenalelor servește de cinosură normativul votat de sinodul archidiecesan.

Cererile de concurs, instruite conform normelor în vigóre, sunt a se așterne subscrisului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, cu atât mai vîrtos, că cele după termin nu se consideră.

Petenții se vor presenta — nainte de alegere — în comunele pentru care au concurat, spre a face cunoștință cu poporul. De la ei se cere a cânta la strană și a esecuta cu *elevii în cor rĕspunsurile de la s. Liturgie.*

Ofenbaia, 26 Iunie 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Lupșa, în conțelegere cu respectivele comitete parochiale.

Vasile Gan
protopresbiter.

Nr. 542/1903. [144] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de **paroch** în parochia **Tămașa.** protopresbiteratul Unguraș, se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în tabela B. pentru întregirea de la stat, despre cari concurenții 'și pot lua informațiuni de la oficiul protopresbiteral.

Concurenții au sĕ 'și aștérnă cererile instruate conform normelor din vigóre, până la terminul prefipt, subsemnatului oficiu protopresbiteral, avênd până la espirarea concursului a se presenta poporului în biserică în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre spre a cânta, respective a celebra și a cuvênta.

In conțelegere cu comitetul parochial. Oficiul protopresbiteral gr. or. rom. Unguraș.

Fizeș Sânpetru, 1 Iulie, 1903.

Pavel Roșca
protopresbiter.

Nr. 509 1903 [126] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de **învĕțători** de la școlele confesionale gr. or. române din mai jos însemnatele comune în protopresbiteratul gr. or. Avrig, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Arpașul-superior,** postul de învĕțătoriu, cu salariu anual de 600 cor., cuartir și lemnele necesare pentru foc.
2. **Drăguș,** postul de al doilea învĕțătoriu, cu salariu anual de 600 cor., cuartir și lemnele necesare pentru foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi sĕ 'și subștérnă cererile concurcursuale instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral gr. or. Avrig în Avrig (posta Avrig, Felek, Szebenvármegye) până la terminul susindicat.

Avrig, 22 Iunie 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Avrig.

Ioan Cândea
protopresb.

Onorat Cler român!

Am onóre a aduce la cunoștința Multonoratului Cler român, că la recercarea mai multor preoți, cari doresc din inimă *sprigінirea meseriașilor români*, mi-am provĕḑut, subscrisul, depositul meu cu tot feliul de

== Pălării preoțești ==

pe cari, la comandă, le trimit ori-și-unde pe lângă prețurile cele mai convenabile. In deosebi recomand **modelul nou de pălării de mătasă** (părose) făcut de mine după binevoitórele indigitări date mie de domnul Dr. **Miron E. Cristea,** care model prinde bine ori-ce fată. Cu permisiunea domniei sale l'am și numit

„Model Dr. Cristea“

Este frumos, elegant și de sigur va satisface gustului fie-cărui preot. **Prețul 9 cor.**

Mai am **pălării preoțești linse.** Calitate fină **7 cor.** Comandând cineva 3 bucăți de odată le trimit franco și fără a socotí cutia.

In speranță că On. Cler român va da spriginul cuvenit unicului pălărier român, semnez

Cu distinsă stimă

[130] 2—3

A. Meșotă, pălărier
Brașov (Brassó) strada orfanilor nr. 3

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta!

vindecă și învioréză

Deosebită atențiune e a se aparat vindecă bóle

Nu e mijloc secret

pe lângă garanție.

da împrejurărei, că acest vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosesce contra *durerilor de cap si dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni și picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui* și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

[2] 25

Prețul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copíi și femei de constituție fórte slabă.

Espeditie din centru și locul de vêndare pentru țêră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colțul strada Kálmán.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 76 Sibiiu, Joi 10/23 Iulie 1903 *Anul LI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 60 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 34
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Nr. 7031 Şcol.

Concurs.

Devenind vacante două stipendii din „fundaţiunea Cologea", unul de *200 coróne* şi unul de *120 coróne*, pentru ocuparea acelora se publică concurs cu *termin de 30 zile* de la prima publicare.

La stipendiile acestea pot concura tineri români greco-orientali din archidiecesă, cari studiéză şi sunt lipsiţi de mijlóce.

Cererile au sĕ fie trimise la consistoriul archidiecesan, provĕdute cu documentele următóre:

1. carte de botez;
2. testimoniu şcolar din anul şcolar 1902—1903;
3. testimoniu de paupertate, vidimat şi de oficiul parochial;
4. alte eventuale documente.

Cererile întrate după terminul indicat nu vor fi luate în considerare.

Sibiiu, din şedinţa senatului şcolar ţinută la 3 Iulie, 1903.

Consistoriul archidiecesan.

„Cine are dreptate?"

Sibiiu, 22 Iulie n.

Sub acest titlu a apărut la Caşovia, şi ni-s'a trimis şi nouĕ, o broşură de cuprins politic, în care se spun multe adevĕruri asupra situaţiei, şi nu la adresa obstrucţionistilor din dieta ţerii, cu cari autorul necunoscut al broşurii nici nu vrea sĕ stee de vorbă, fiind-că acestia „ori sunt nişte *rĕutăcioşi*, cari în dragul ridicării la valóre a proprielor lor personalităţi şi pentru-ca sĕ arate că ce pot, sunt în stare sĕ ducă ţéra la primejdie, ori apoi sunt neşte *inconştienţi*, cari nu pot cuprinde cu mintea lor că ce fac", — ci la adresa celor cu judecată sănĕtósă şi cu adevĕrată iubire de patrie, pentru a 'i îndemna, sĕ nu se iee după vorbele umflate şi sforăitóre ale obstrucţionistilor.

Autorul broşurii o spune rupt-ales, că la o armată magiară sĕ nu se gândéscă nimeni deocamdată, de cât numai ca la un *ideal*, care e încă departe de a puté fi ajuns. Şi 'şi motivéză bine afirmarea. Spune, că nu armata singură e aceea ce vine sguduită în actualele ei temelii şi în actuala sa organisare prin favorurile cerute din partea obstrucţionistilor, ci vine sguduit *dualismul* însuşi, şi aici zace primejdia pe care obstrucţionistii nu vreau sĕ o vadă şi sĕ o înţelégă!

Pentru-că desfăcêndu-se dualismul, Ungaria ar rĕmâné singură pentru sine ca stat, dar' ar rĕmâné şi *isolată* cu desĕvêrşire de tótă lumea. Nimeni n'ar întra în raporturi de alianţă cu ea, nici chiar Austria cu care stăm acum ca egal cu egal, pe lângă favorul economic de nepreţuit, că din spesele aşa numite comune Ungaria nu plăteşte de cât a treia parte (34%), ear' două părţi din trei le plăteşte Austria.

In cas de totală independenţă, esistenţa statului ungar vine deci serios primejduită, pentru-că vaza şi puterea ce o are Ungaria acuma, e datorită numai împrejurării, că se află însoţită cu Austria într'un imperiu mare şi cu trecere în faţa puterilor europene. Desfăcêndu-se de către Austria, ar ajunge însĕ şi Ungaria în şirul statelor mici balcanice, cari ar fi chiar în favor faţă de Ungaria, fiind-că au conaţionali în vecinătatea lor, au teritorii de o limbă şi de o lege, pe când Ungurii formézá un element cu totul străin, fără seminţii înrudite şi fără prietini.

Ca stat independent naţional, Ungaria ar fi încunjurată de duşmani, cari din tóte părţile în ea ar loví, pe când acum, unită fiind cu Austria, e apărată în prima linie din partea Austriei, şi apoi din partea statelor mari, cari au întrat în alianţă cu Austro-Ungaria, — nu vor întra însĕ în nici un raport de alianţă *numai* cu Ungaria.

Iată de ce deci armata comună trebue sĕ rĕmână deocamdată aşa cum e, pentru-că atunci rĕmâne şi dualismul aşa cum e, cu tóte bunătăţile şi cu tóte favorurile ce le are pentru naţiunea magiară.

Sfatul pe care 'l dă deci autorul broşurii conaţionalilor sei e acela, ca toţi sĕ aibă curajul de a se puté stăpâní şi de a puté renunţa deocamdată de la primirea unor drepturi, a căror acordare e curată imposibilitate, şi anume, din motivul de a nu supĕra pe domnitoriul, care mult bine a făcut Magiarilor.

Magiarii sĕ nu 'si pérdă răbdarea şi cumpĕtul bun şi sĕ nu caute sĕ stórcă cu puterea de la rege aceea, ce Regele la timpul potrivit are sĕ le dee de bună voie, precum de bună voie li-a împlinit şi în trecut tóte dorinţele şi cererile juste! Ear' acest timp potrivit va fi sosit atunci, când cel puţin două părţi de trei din poporaţiunea ţerii va fi *magiară*. Până atunci însĕ, Magiarii cu minte tréză sĕ ascundă şi păstreze în inimile lor dorinţele referitóre la armata magiară. Sĕ le cuprindă în zilnicele lor rugăciuni, dar' de astădată *sĕ renunţe la ele*, dacă vreau, ca al lor sĕ fie viitoriul!...

Cu un cuvênt, autorul broşurii ia în apărare persóna domnitoriului, care a fost trasă de multe-ori în discuţie din partea obstrucţionistilor, ia în apărare armata comună şi pledéză pentru menţinerea ei în organisarea actuală, ca condiţie sine qua non pentru menţinerea dualismului. E un om deci, care vede bine lucrurile, şi-a tras sémă cu împrejurările, şi ştie ce vorbeşte. De l'ar înţelege conaţionalii sei!

† Papa Leo XIII.

Incă înainte cu 16 zile se dase în întrégă lumea ştire, că *papa Leo XIII* e greu bolnav şi că zilele 'i sunt pe sfîrşit. Ştiinţa medicală, ajutată de tenacitatea cu care organismul bĕtrânului părinte resista bólei, a amânat pe timp scurt catastrofa, dar' însănĕtoşare deplină nu a mai putut da. Două sĕptĕmâni şi mai bine a luptat Leo XIII cu mórtea, până ce Luni la 4 ore şi 4 minute după amiazi a trebuit sĕ se dee învins destinului, de care nimenea nu scapă. Adevĕrata agonie a început Luni la ora $11\frac{3}{4}$ din zi, durând deci timp de preste 4 ore.

Despre ultimile ore ale papei se dă următoriul raport: Pe la ora 10 înainte de amiazi era deja evident, că viéţa papei e pe sfîrşit. Ambasadorii Vaticanului au fost încunoştinţaţi despre apropriata mórte, prin obicinuitele scrisori.

La 10 ore papa şi-a perdut conştiinţa, şi de atunci până la ultima rĕsuflare nu a mai grăit nici un cuvênt, nu a cunoscut pe nimeni, nici pe cei trei nepoţi ai sei. La ora 2 după amiazi cardinalii şi penitenciarii, cântând psalmi au întrat în odaia bolnavului; cardinalul Vanutelli l'a cuminecat şi i-a dat deslegare. A mai trecut apoi timp de 2 ore, până când bolnavul, întorcêndu-şi capul la o parte, şi-a dat sufletul.

Imediat după acésta cardinalul *Oreglia* a luat guvernarea bisericei, a dispus încuiarea porţilor de bronz ale Vaticanului, a instituit în postul de secretariu de stat pe propriul seu secretariu, apoi a întrat în odaia mortului, ca sĕ constate oficial mórtea papei şi sĕ iee despre acésta prescrisul proces verbal.

Ceremonia actului acestuia e următórea:

Avênd în frunte garda elveţiană şi urmat de garda nobililor, Oreglia, îmbrăcat în mantauă lila (în semn de doliu), însoţit de vicecamerariul Passerini şi de clericii camerei apostolice, înaintéză până la uşa odăii în care zace mortul, fiind aşteptat la uşa antreului de dignitarii de curte şi de oficianţii ceremoniali ai papei. Uşa odăii fiind încuiată, Oreglia bate în ea de trei-ori şi cu voce înaltă strigă numele papei. I-se deschide apoi uşa, ear' el însoţit de întréga suită se apropie de pat şi cu un ciocănel de argint atinge de trei-ori fruntea mortului, chiămându-l pe nume de tot-atâtea-ori; apoi constată, că papa în adevĕr e mort („vero mori tuus est"), şi însoţit de clericii camerari părăseşte odaia. In cursul acestu-

FOIŞÓRĂ

Ideal şi fericire.

Idealul este concepţiunea progresivă a perfecţiunii pe care póte, la un moment dat, sĕ o realiseze o fiinţă óre-care. Ori apoi, e tipul perfecţiunii, pe care spiritul şi 'l presintă sub o formă mai mult sau mai puţin precisă şi concretă, şi în care închide esenţa unui întreg gen de lucruri, sau unei întregi clase de fiinţe. Idealul este opera colaborării celor 2 facultăţi intelectuale ale omului: *imaginaţiunea* şi *raţiunea*.

Fericirea este starea constantă de bucurie, avênd ca elemente esenţiale seninătatea şi siguranţa. Fatalistii aruncând totul în spinarea sorţii, considerau bucuriile şi nĕcazurile ca legate de dînsa, şi deci fericirea era pentru dînşii ceva fatal; cu alte cuvinte, puterile superióre nouĕ hotăriau fericirea sau nenorocirea, şi noi eram absolut neputincioşi în contra sentinţei date.

Moralistii, din contră, pretind că fericirea o avem în mânile nóstre şi că de la noi depinde a ne folosí de ea.

Adevĕrat este, că acela este mai sigur de a atinge fericirea, care nu o caută; acésta însĕ nu trebue sĕ o înţelegem ca şi cum ar trebuí sĕ stăm nepăsători şi sĕ aşteptăm, ca dînsa sĕ trécă pe lângă noi, ci din contră, trebue sĕ lucrăm, căci omului îi este dat a muncí, şi lipsa de activitate este o suferinţă.

Fericirea nu însémnă plăcere; cu tóte acestea însĕ, plăcerea este isvorul al cărui resultat e fericirea. Neacţiunea nu este o plăcere de cât numai atâta timp cât repară şi regeneréză forţele; deci inacţiunea nu póte fi fericire.

Fericirea trebue căutată în deplina satisfacere a tendinţelor, în desfăşurarea uşóră şi mĕsurată a tuturor puterilor omului. Aşa fiind, resultă imediat, că prima condiţiune a fericirii este sănĕtatea, adecă întregimea funcţiunilor vitale; liniştea îi este favorabilă, lenea fiindu-i cel mai teribil inimic.

Marea avuţie, pe care majoritatea ómenilor o consideră ca cel mai mare bine, nu numai că nu este o garanţă de fericire, dar' din contră în cele mai dese casuri este distrugĕtórea ei. Omul se obicinueşte cu ori-ce, şi deci şi cu averea, şi de aceea, nu numai că dînsa nu mai produce acea mare bucurie pe care şi-o închipue cei ce nu o au, dar' mai mult ea aduce un mare bagagiu de neajunsuri, servituţi, griji şi plictiseli cari causéză o teribilă suferinţă.

Fericirea nu este deci o mare grămadă de plăceri şi bunuri; cel ce fuge după plăceri póte fi sigur că fuge de fericire. Ori-ce lucru ne face plăcere pentru prima-óră, şi nu mai póte avé aceeaşi forţă când se repetă necontenit. Acésta însĕ nu însemnéză că prin fericire sĕ înţelegem ceva negativ, adecă lipsa de dureri.

Fericirea depinde în primul rînd de noi înşine, de disposiţiunile nóstre fisice şi morale. Vanitatea este unul dintrĕ inimicii fericirei; dorinţa mĕsurată şi curată este un amic al ei. A ne supune tendinţelor şi afecţiunilor nóstre, a ne hotărî un ţel al vieţii, a lupta în limitele puterilor, fără a blestema sórtea când ne trădéză, şi a ne resemna faţă de cele ce nu depind de voinţa nóstră, — acésta este filosofia practică a vieţii, care ne duce la fericire.

Cu cât omul este mai simplu, cu atât este mai lipsit, şi de multe din plăcerile delicate ale cultilor, şi de multe din durerile lor.

Inţelepţi sunt aceia, cari luând viéţa aşa cum este, caută a trage dintr'însa partea cea mai bună, fără însĕ a-i cere mai mult de cât póte sĕ dee.

Fericiţi sunt aceia cari sunt mulţămiţi cu ei înşişi şi cari luptă din tóte puterile pentru semenii lor.

Fericirea naţiunilor depinde de fericirea indivizilor cari o compun.

Idealul vieţii trebue sĕ ne fie obţinerea fericirii tuturor, şi luptând pentru acest ideal, sĕ fim destul de înţelepţi în a ne mulţămí cu progresele pe cari, prin forţele de cari dispunem, le putem atinge. Sĕ ne întrebuinţăm forţele cu mĕsură, şi sĕ nu rîvnim la bogăţie, deóre-ce acésta, după cum am mai spus şi mai nainte, nu este întru nimic pentru fericire.

Luxul şi plăcerile fără mĕsură prăpădesc corpul şi spiritul, ne duc la bólă şi deci ne depărtéză cu totul de fericire.

Vorbe înţelepte.

Omul cuminte îşi înalţă sufletul atât de sus, în cât ofensele nu pot sĕ ajungă până la el.

Injuriile scrie-le pe nisip, binefacerile sapă-le în marmură.

act cei presenţi stau plecaţi pe genunchi şi în cea mai profundă linişte.

Ioachim Vincent Pecci, fiul contelui Ludovic Pecci, s'a născut la 2 Martie 1810 în Carpinetto. La 18 Februarie 1878, conclava ţinută pentru alegerea urmaşului papei *Piu IX.*, a ales papă pe cardinalul-camerar Ioachim Pecci, care ca papă şi-a luat nume *Leo XIII.*

Ce a făcut papa Leo XIII pentru biserica sa, cât a luptat şi ce succese a avut întru apărarea bisericei sale contra atacurilor, destul de multe, — nu aici este locul a constata, şi nici de a nóstră competenţă se ţine. Ne închinăm însĕ memoriei lui *Leo XIII*, ca a unui bărbat în adevĕr—*mare* şi binemeritat de la biserica apusénă, pe carea timp de 25 ani a condus'o şi guvernat'o cu rară înţelepciune.

Sionismul în judaismul contimporan.

Conferenţă, ţinută la academia spirituală din Petersburg.

Sionismul literalminte însémnă tendinţa spre Sion, acel munte din Palestina, de numele căruia se légă cele mai frumóse amintiri ale Evreilor când ei sub David formau un stat puternic şi independent. In sens impropriu sionismul este tendinţa unei însemnate părţi dintrĕ Evreii contimporani de a întemeia în Palestina un nou stat independent, pe principiile istoriei evreeşti şi a culturii contimporane.

Contrar cuvintelor prorocului Osias, că fiii lui Israel încă multă vreme vor rĕmâné fără împĕrat, fără jertfă şi jertfelnic, fără efod şi terafim (Osias III. 4.), Evreii nici până astăzi n'au perdut speranţa întemeerii unui stat Evreu. Şi acum, ca şi în timpul captivităţii babilonice, fie-care evreu e gata sĕ strige: „De te voiu uita Ierusalime, uitată sĕ-mi fie drépta mea!“ (Ps. 136,5). In cărţile lor li-se prescrie, ca la rugăciune sĕ stee cu faţa spre Palestina, şi în rugăciuni sĕ céră, ca Dzeu sĕ-i întórcă la Ierusalim. Inseşi autorităţile lor teologice, întrĕ cari amintim pe Moise Maimonid, care pentru evrei are aceeaşi insĕmnătate ca pentru creştini St. Vasile cel Mare sau Ioan Chrisostom, le spun că ei vor întemeia un stat puternic, căruia vor slují tóte celelalte state; ear' cari se vor împotriví, D-zeu le va nimicí şi le va da sub stăpânirea lor.

De-şi fie-care Evreu este *in potentia* un sionist, totuşi sionismul nu s'ar fi putut forma ca fenomen istoric, dacă n'ar fi fost motivat de împrejurări istorice din afară. Iată de ce: Evreii prin firea lor sunt ómeni realisti. Pentru dînşii n'are preţ ori-ce ideiă, ori-cât de sfântă şi frumósă ar fi, dacă lor li-se pare că este irealisabilă sau dacă din realisarea ei n'ar trage vr'un folos. Apoi, mulţămită împrăştierii lor printrĕ tóte popórele lumii şi aptitudinei de a se acomoda mediului încunjurător, ei urméză principiului vieţii: ubi bene, ibi patria. Faţă de aceste caracteristice ale vieţii Evreilor, neapărat a fost lipsă de împrejurări esterne, cu caracter real, care sĕ-i împingă a se gândí la formarea unui stat al lor.

Aceste împrejurări esterne, cari au motivat formarea sionismului au fost manifestaţiunile duşmănóse, şi ura contra Evreilor, ce s'a observat în timpul din urmă în multe ţeri ale Europei, Americei şi Africei. Sunt cunoscute persecuţiile contra evreilor din Rusia în anii 1883 şi 1884, (dar' mai ales cea din urmă din anul acesta). Se ştiu opresiunile făcute Evreilor în Francia şi temerea manifestată prin presa francesă de a fi primiţi Evreii ca supuşi francesi. In Algeria li-s'au luat drepturile politice cari li-se dăduseră sub ministeriul lui Isaac Adolf Cremieux. Acelaşi lucru se observă în Germania, în Prusia, în Austria. Cine nu cunóşte apoi atitudinea Românilor contra Evreilor! E de odservat că chiar în libera Anglie s'au ridicat voci contra primirii Evreilor, cari vin sĕ se stabiléscă aci din alte ţeri. In fine şi dincolo de Oceanul Atlantic, în Statele Unite, şi acolo s'au luat mĕsuri contra Evreilor emigranţi.

Când în anul 1901 s'a rĕspândit vestea că mulţi Evrei din România vor sĕ emigreze în America, guvernul Statelor Unite a trimis în România un deputat, ca sĕ se informeze de adevĕr, cu scop de a împedeca invasia de noi Evrei . . . . Astfel dar', starea duşmănósă a popórelor Europei contra Evreilor a fost şi este causa întinderii sionismului.

România este locul unde şi-a luat începutul sionismul. Acum 20 de ani un Evreu din România, care se stabilise în Palestina aprópe de lacul Ghenisaret, a propus Evreilor din România de a forma în Palestina coloníi de Evrei. Evreii din Iaşi au discutat propunerea acésta şi ca resultat a avut formarea unui comitet de colonisaţie şi douĕ coloníi de Evrei în pămêntul Sfânt. Acesta a fost începutul. Imitatori s'au găsit: s'au format comitete şi în alte ţeri cu scop de a întemeia noue coloníi pentru Palestina şi a ajuta pe cele precedente. Imprejurul comitetelor s'au grupat asociaţiile evreeşti cunoscute sub numele „Hoveveţiíon“ (amicii Sionului), cari s'au înmulţit în România, Rusia, în ţerile vecine, asemenea în Germania, Francia, Anglia şi in Statele Unite ale Americei de Nord. Până aci însĕ nu se urmărea cu acésta renaşterea naţională a Evreilor. Primul care a căutat sĕ pună problema sionismului întru restabilirea demnităţii naţionale şi întórcerea Evreilor în pămêntul strămoşilor a fost doctorul evreu Leon Pinsker. Ideia lui a fost primită de proletariaţii şi burghezii evrei, dar' mai ales de tinerimea din Austria. Studenţii dintrĕ evreii ruşi, cari se aflau în Viena, au format o societate academică sub numele „Kadima“, care a şi dat cea întâiu mişcării evreeşti numele de sionism. Asemenea asociaţii patriotice s'au format după câţiva ani şi în alte ţeri de către studenţii evrei. (Va urma)

„Rătăciţi, necunoscênd scripturile“.....

— Reflexiuni. —

De Onisifor Ghibu.

(Urmare.)

In cele următóre îmi iau voie a reflecta la aserţiunile arbitrare ale părintelui *Bistreanu*, cari pot sdruncina sentimentul religios al cetitoriului laic şi pot clătina fundamentul credinţei, — mai ales în urma împrejurării, că ele provin de la un păstoriu sufletesc, care în prima linie trebue sĕ cunóscă cele sfinte şi sĕ le propoveduéscă.

Dumnezeu, care a făcut ceriul şi pămêntul, tóte cele vĕḑute şi nevĕḑute (Facere I. 1—16) a creat pe om după chipul şi asemănarea Sa insuflându-i duh sfânt şi dându-i totodată şi religia. Primul om, Adam, este protopărintele intregei omenimi, care cu ocasiunea edificării turnului babilonic — espresiunea îndărătniciei omului — s'a divisat în mai multe seminţíi, avêndu-şi fie-care limba sa şi ocupând fie-care ném teritorii deosebite. Aceste seminţíi cu timpul înmulţindu-se şi lăţindu-se preste lumea întrégă, s'au diferenţiat atât de mult unele de altele, în cât mai nimic nu li-a mai rĕmas comun tuturor. Astfel şi ideia despre un singur Dumnezeu (la care omenimea n'a ajuns pe acea cale, pe care ni-o arată părintele conferenţiar, dovedind prin acésta, că nici după nume nu cunóşte teoria evoluţiunii religiei) infiltrată în protopărintele omenimii şi nutrită şi mai târziu în urmaşii acestuia, pe lângă tótă revelaţiunea divină *s'a întunecat* la tóte popórele, esceptionând pe poporul judaic, *în sinul căruia s'a conservat* **mai genuin** *ideia despre un Dumnezeu.* Drept rĕsplată pentru tăria în credinţă a acestui popor, Domnul Domnilor, Dumnezeul cel mare şi tare şi înfricoşat, care nu caută la faţă ci la inimă (I Impĕraţi c. 16 v. 7) s'a făgăduit poporului judaic (care nu apucase încă pe povêrnişul decădinţei religióse-morale), că dacă va asculta şi păzí legea Lui, va fi lui popor ales dintrĕ tóte némurile, *că al Lui este tot pămêntul* (Eşire c. 19 v. 5), ear' păgânilor, deóre-ce cunoscênd pe Dumnezeu (în urma revelaţiunii divine) nu l'au mărit ca pe Dumnezeu, nici i-au mulţămit, ci s'au făcut deşerţi întru cugetele lor, *li-s'a întunecat inima lor cea neînţelegĕtóre* (sf. Ap. Pavel către Romani c. 1 v. 21), căci zice-se: tot pomul care nu aduce róde, se taie şi în foc se aruncă.

Ideia despre *un Dumnezeu* a fost susţinută şi nutrită în decursul timpului în sinul poporului ales prin persóne alese, cum au fost: Moisi — idealul moral creştinesc, după cum ni-l presintă sf. Grigorie de Nisa, ear' nu un „zelos demagog“, — David, regele providenţial şi genialul compunĕtor al psalmilor, din cari, ca din nici un alt loc al Testamentului vechiu iese la ivélă inspiraţiunea divină; cei 4 proroci mari, cei 12 proroci mici, etc. etc., cari toţi erau rêvnitori în propoveduirea credinţei în Iehova.

Istoria religiunii mosaice, al cărei eflux direct a fost istoria politică a Iudeilor, este în consecuenţă istoria vĕditei îngrijiri dumnezeeşti pentru mântuirea némului omenesc, *este* cu alte cuvinte *istoria economíei divine.* La preceptele religióse-morale, cristalisate în Pentateuch, n'a lucrat mintea omenéscă, ci amestecul direct al lui Dumnezeu, care a dat omenimii cel mai sfânt talisman: *religia.* Nici odată n'a fost religia resultatul ştiinţei, după-cum zadarnic s'au trudit nişte filosofi judeopăgâni (Hillel, Şemaja etc.) *sĕ făuréscă o religie*, ci a fost şi este *un eflux al inimii şi* **esistinţei** *omului*)* din contactul seu cu Dumnezeu, eflux întărit în urma revelaţiunii divine formale şi materiale.

Şi aşa se petrece acésta în cursul vécurilor, până ce se pogóră asupra omenimii darul şi adevĕrul întrupat în Mesia cel prorocit de proroci (Eremia 23, 5, Ezechil 7. 14—49, 1—61, 1—2, Michea 5. 2, Daniil 7, 2—14, Aggeu 2. 10, Malachia 3. 3, 1. 11, etc. etc.) şi cântat de psalmist.

Mesia e revelaţiunea cea mai mare a lui Dumnezeu în lume. El e darul şi adevĕrul dumnezeesc, ear' nu legea rigidă. (Ev. Ioan c. 1 v. 16.) E sfîrşitul legii spre îndreptarea a tot celui-ce crede (Romani c. 10 v. 4), căci printr'însul s'au făcut tóte cele vĕḑute şi cele nevĕḑute, tóte s'au făcut printr'însul şi pentru dînsul (Coloseni c. 1 v. 11), şi a venit întrĕ ómeni, ca sĕ plinéscă legea şi prorocii (Ev. Mateiu c. 4 v. 17), ear' nu ca sĕ o strice.

Testamentul Vechiu prin venirea Mesiei nu-şi perde însĕ valórea, ci din contră, câştigă prin aceea, că profeţiile referitóre la Mesia s'au împlinit, ear' Mântuitoriul însuşi se declară pe sine „îndreptătoru al legii“. Acésta e o *dogmă* întărită de însuşi Mântuitoriul (Ev. Mateiu 4, 17) şi nu un us sau o calamitate, după-cum susţine părintele conferenţiar, — e dogmă primită de tótă lumea creştină. Astfel Iustin Martirul (Apolog. I. 53) şi Ciprian (Testimonium adv. Iudaeos III) accentuéză cu tótă tăria acéstă dogmă, arătând Iudeilor, că Mosaismul s'a desĕvêrşit prin creştinism în tocmai cum se nobilitéză un trunchiu sĕlbatic prin altoirea în el a unei mlădiţe nobile, — nici trunchiul nici mlădiţa de sine nu vor puté aduce róde, — ear' fericitul Augustin se esprimă: Novum Testamentum in Vetere latet, Vetus Testamentum in Novo patet. (Quaestiones in Heptateuch. 73), ba însuşi Caspari, pe care ni-l citéză părintele conferenţiar cu gândul alean de a resturna Testamentul Vechiu, se esprimă tot în sensul acesta.

Vor fi, ce e drept, în Testamentul Vechiu şi pericópe de natură curat omenéscă-istorică, şi cercetările istoricilor şi săpăturile ce se vor mai face în viitoriu vor schimba în mod esenţial constituţia actuală a Testamentului vechiu, dar' aceea nu impórtă, precum nu impórtă nici aceea, că o bună parte din nimbul poporului ales se perde; sêmburele însĕ şi conţinutul rĕmâne acelaşi: *Dumnezeu şi opera sa.* Partea preponderantă din Testamentul vechiu însĕ e însuşi cuvêntul lui Dumnezeu spus în alegoríi şi „pilde, ca sĕ nu fim noi poftitori de rele, precum aceia (Iudeii) au fost“. (Corint. I. c. 10 v. 6). Căci bine sĕ luăm aminte, cele enarate în Testamentul vechiu nu sunt a se lua tóte în sens literal după-cum fac unii teologi germani (P. Laur. Bauer), ci cele mai multe sunt a se lua în sens spiritual-mistic sau alegoric. Astfel evităm cursele, în cari a căḑut conferenţiarul nostru, declarând pe Iacob, Moise şi pe David de ómeni imorali etc. Şi cum-că metoda aşa numită „spirituală-mistică sau alegorică cu concesiuni literale-istorice“ este singura veritabilă, ni-o atestă însuşi apostolul ginţilor, spunênd, că cele istorisite în cartea Facerii c. 16 v. 21 despre cei doi fíi ai lui Avram nu sunt a se lua ca fíi fisici, ci sunt a se privi ca Testamentul vechiu ecuivalent cu fiul născut din servi, şi cu Testamentul nou fiul născut din soţie legitimă (Galateni c. 4 v. 21—31). (Va urma).

De la sate.

— Examen la şcólele din Zêrneşti. —

— 29 Iunie v.

Creşterea tinerimii şi înzestrarea ei cu cele mai trebuinciόse cunoştinţe pentru viéţă e o chestiune de cea mai mare importanţă pentru fie-care naţiune, care aspiră la un viitoriu mai bun. Şi acéstă chestiune trebue sĕ ne intereseze mai ales pe noi Românii, cari din diferite cause până acum n'am putut înainta în pas regulat cu celelalte popóre civilisate.

Creşterea tinerei generaţiuni, care e temelia ori-cărei naţiuni, se face în şcóle, mai ales în şcólele primare, cari în timpul de faţă au ajuns a fi una din preocupările cele mai însemnate, ce agită spiritele bărbaţilor luminaţi şi iubitori de binele şi progresul omenimii. Starea lor bună sau rea este un barometru sigur despre puterea de viéţă a cutărei naţiuni sau despre slăbiciunea ei. In şcólele poporale se fortifică temeiul unei naţiuni.

Fiind aşa dar' aceste şcóle de atâta importanţă, se cade, ca ori-ce Român bine simţitor sĕ contribue după putinţă la întemeerea, lăţirea şi înflorirea şcólelor, şi mai ales sĕ aibă fie-care şcólă învĕţători harnici şi desinteresaţi, cari din iubire de ném sĕ lucre din tóte puterile pentru înaintarea poporului.

O comună, care — în ceea-ce priveşte şcólele ar puté premerge cu esemplu multor altor comune româneşti, e şi comuna *Zerneşti*, care a dat un contingent atât de mare de bărbaţi luminaţi şi devotaţi binelui de obşte.

Despre acésta s'a dat dovada cea mai eclatantă Duminecă în 22 Iunie st. v. cu ocasia examenului public ţinut sub conducerea dlui protopresbiter Ioan Dan.

Sala era plină de public ascultător. Părinţii copíilor veniseră sĕ audă ce au învĕţat micuţii lor în decursul anului. Afară de părinţi mai erau şi alţi óspeţi, inteligmţă şi popor. Intrĕ acesti óspeţi amintesc cu plăcere pe dl advocat Nicolae Garoiu, presidentul comitetului parochial, dl Ioan Străvoiu, paroch în Zerneşti, dl Iosif Runcean, paroch în Mĕgura, apoi fiul acestei comune dl Pompiliu Dan, rectorul internatului gr.-or. român din Beiuş, primariul comunei Ioan St. Coleş, notariul comunal Ioan Vodă, cum şi mulţi învĕţători din jur.

Pe la 10 ore se începe examenul, înainte de prânz cu trei despărţeminte şi după prânz cu celelalte trei. Rĕspunsurile elevilor au fost cât se póte de satisfăcĕtóre. Părinţii au rĕmas încântaţi de rĕspunsurile fiilor lor. Pe feţele tuturor celor de faţă se vedea zugrăvită bucuria şi mulţămirea sufletéscă.

Dl protopop Ioan Dan în o scurtă dar' pĕtrunḑĕtóre vorbire şi-a esprimat nemărginita bucurie pentru resultatul cel strălucit al examenului, dovedind publicului present, că pentru-ca harnicii nostri învĕţători sĕ obţină un resultat aşa de frumos, au trebuit sĕ muncéscă din tóte puterile.

In urmă vorbeşte dl advocat *Nicolae Garoiu.* In cuvinte alese dsa constată cu cea mai mare plăcere sucesul cel frumos al învĕţătorilor, apoi adresându-se poporului de faţă zice, că cu cea mai mare iubire sĕ întimpine pe învĕţători, căci ei sunt cei mai mari binefăcĕtori ai lui.

Şi mândri trebue sĕ fim noi Zerneştenii, că avem aşa harnici învĕţători. Dar' zice mai departe dl Garoiu, nu e de ajuns atâta, trebue sĕ dăm şi ajutoriu învĕţătorilor, pentru-ca cu mai mult succes sĕ 'şi pótă îndeplini gréua lor misiune. Şi cine sunt datori în primul rînd, sĕ dee ajutoriu învĕţătorilor? Părinţii! Ei au sĕ îngrijéscă de copíi, ca sĕ 'şi înveţe lecţiunile ce le capĕtă de la învĕţător, dar' au mai ales sfînta datorinţă, sĕ îngrijéscă de nutrĕmêntul copíilor, căci în stadiul acesta au lipsă copíii de mai bună întreţinere şi apoi ştiut este că de la hrană atêrnă sănĕtatea copilului şi minte sĕnătósă numai în corp sănĕtos esistă.

Combate mai ales cu tótă puterea cuvêntului rĕul obiceiu al Românului, de a adăpa pe micii copilaşi cu beuturi alcoholice, cari au un efect desastros, atât pentru corp cât şi pentru spiritul copíilor, aceste cuvinte eşind din adâncul inimii au pătruns la inimile tuturor celor de faţă.

La frumosul succes al examenului a contribuit fără îndoială şi buna conducere a corpului didactic din partea harnicului şi zelosului director şcolar B. Bude, care totdeuna a cultivat spiritul de armonie şi bună înţelegere întrĕ învĕţători, condiţiuni fără de cari despre progres nici vorbă nu póte fi.

---

*) Impĕratul Vilhelm către Holbach

Nu pot încheia fără a esprima cu acéstă ocasiune deplină recunoştinţă învĕţătorilor noştri, cari au sublima chiămare de a sădí sĕminţele ştiinţei şi moralităţii în inimile fragede ale tinerimii şcolare. Voi, învĕţătorilor, sunteţi cari deschideţi pórta fiilor poporului nostru, ca sĕ între prin tr'însa în împĕrăţia luminei. Voi daţi în mânile copiilor făclii aprinse, cari sĕ lumineze şi sĕ pótă umbla în întunerecul vieţii.

Voi adevĕraţi reformatori, adevĕraţi regeneratori ai poporului, vouĕ vi-se cuvine deplină recunoştinţă pentru munca vóstră grea pe terenul cel mai spinos. Nu vĕ pară rĕu, că serviciile vóstre pentru binele omenimei mai adese-ori rĕmân nerecunoscute, uitate, ba chiar despreţuite. Fapta cea bună, şi ce faptă e mai bună de cât a vóstră, pórtă totdeuna recompensă în sine.

Până când şcóla nóstră va fi condusă de învĕţători devotaţi, până când în fruntea bisericii vom avé bărbaţi cari se intereséză de mersul regulat al şcólei, putem fi siguri că comuna nóstră va înflorí.

Unul din cei de faţă.

NOUTĂŢI

† Archimandritul Em. Ciuntuleac. Cu părere de rĕu anunţăm trecerea la cele eterne a archimandritului *Ciuntuleac*, din archidiecesa Bucovinei, care, în urma unei apoplexii, căpătată înainte cu douĕ sĕptĕmâni, — a decedat în spitalul din Cernăuţi, Joi în 16 Iulie n. Fie-i ţĕrîna uşóră şi memoria eternă.

*

Adunarea fondului de teatru român la Sebeşul-Săsesc! Inteligința română din Sebeşul-săsesc în şedinţa sa de la 30 Iunie a fixat ţinerea adunării generale a societăţii pentru crearea unui fond de teatru român pe 15/28 şi zilele următóre ale lunei August c.

Programul e următoriul:

Joi 14/27 August primirea comitetului societăţii şi séra de cunoştinţă

Vineri 15/28 serviciu divin, şedinţa I, séra concert-teatru.

Sâmbătă 16/29 şedinţa a II, banchet, séra bal.

Duminecă 17/30 August escursiune în munţii Sebeşului.

Pentru esecutarea programului s'a instituit un comitet central, presid.: S. Medean, secretariu: G. Tatar şi următórele comisiunii speciale: *Comisiunea de primire şi încuartirare*, presid. Nicolae Lazar, comisiunea pentru concert-teatru şi bal, presid. Dr. Alexandru Străvoiu, şi comisiunea pentru escursiune, president Z. Murĕşan. Detailuri urméză în curînd.

*

Despăgubire pentru calea ferată Sibiiu-Vinţ. Judecătoria cercuală din Sĕlişte sub Nr. 1836 face cunoscut, că în 5 August st. n. la 10 ore înainte de amiazi se va ţiné, la gara din Sĕlişte, pertractare în causa autenticării chartei, conscrierii şi conspectelor despre teritoriile espropriate din hotarul comunei *Aciliu* pe séma liniei ferate Sibiiu-Vinţ. Cei cari doresc sĕ facă objecţiuni faţă cu sumele de despăgubire pentru singuraticele parcele, ori îşi arógă vre-un drept la sumele acelea, au sĕ-şi înainteze objecţiunile, ori titlurile de drept, la oficiul cărţii funduare din Sĕlişte cel mult până la 31 Iulie st. n.

*

Rĕmas bun de la Lugoj. In şedinţa de Joi a representanţei oraşului Lugoj episcopul Dr. Demetriu Radu şi-a luat adio de la oraş „prin o vorbire binesimţită“ — cum spune „Drapelul“. In numele oraşului i-a rĕspuns primariul Marşovszky.

*

Pentru fondul halei. Dómna Paraschiva *Floaşiu*, soţia comerciantului I. Floaşiu din Mercurea, a administrat „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“ pe séma fondului de 20 bani, întemeiat în scopul acuirării unei case cu hală de vîndare, suma de cor. 7 20, dăruită de următorii: Ilie Floaşiu, comerciant, 1 cor., Augustin Butariu, calfă de boltă, George Ghişe, Nicolae Albu, Ioan Ţaţa, Ilie M. Petruţ, contabil, Daniil Stroia, Ioan Felgiu, măcelariu, Paraschiva Floaşiu, fie-care câte 50 fileri, Ioan Fiécă, măestru rotariu, 40 fileri, N. N., Mateiu Fleşeriu, I. D., N. N., George Stănese, măcelariu, George Fleşeriu, fie-care câte 20 fileri.

*

Osândit, şi achitat, din acelaşi motiv. La alegerile generale pentru dietă, în cercul Ciongorad fusese ales Dr. Baross János. Cei rĕmaşi în minoritate au atacat alegerea pe motiv de mituire şi alte delicte contra dreptului electoral. Judecătoria curială în cause de alegeri a nimicit alegerea, ear' în urma acestei nimiciri Baross a ajuns sĕ dee sémă de faptele sale de la alegeri şi înaintea tribunalului. Tribunalul din Segedin nu a aflat basate acusele ridicate contra lui Baross şi astfel a adus sentinţă de achitare. Procurorul a recurat la tablă, care zilele acestea a aprobat sentinţa tribunalului. Recurs mai departe nu se póte da, şi astfel Baross e achitat de sub acuse pentru cari un alt for îi nimicise mandatul de deputat.

*

Espediţie fără succes. Inainte cu doi ani guvernul Franciei trimisese la Brazilia o comisiune de medici, spre a cerceta şi studia bóla frigurilor galbine. Comisiunea acésta a plecat acum a casă, spre Francia, fără sĕ fi putut resolva problema vindecării acestei bóle teribile. Totul ce a putut erua e, că bóla se rĕspândeşte prin *moschiţi*, (o specie de ţînţari).

*

Un an de zile închis fără vină. Tribunalul din Deva osândise pe Luca Iovescu la 6 ani de temniţă, pentru jaf. Zadarnic susţinea la pertractare flăcăul, că e nevinovat, căci „aparinţele“ fiind contra lui, tribunalul l'a declarat vinovat şi l'a osândit. Un întreg an de zile a stat Luca Iovescu în temniţele de la Aiud, când zilele trecute s'a presentat la tribunalul din Deva flăcăul Simion Lojigan din Szász-Móricz, declarând, că spre a se mântuí de mustrarea conştiinţei voeşte sĕ-şi mărturiséscă un pĕcat mare. A istorisit apoi tóte peripeţiile jafului pentru care Iovescu e închis, declarând că el a comis acel jaf. Pe basa aeestei declaraţiuni judele de investigaţie a început imediat cercetare, şi astfel probabil că osânditul nevinovat va scăpa în curênd din robia nemeritată.

*

Ziariu oprit. Ministrul r. ung. de comerciu şi comunicaţiune a ordonat tuturor oficiilor postale, că după-ce ministrul de interne a oprit întrarea în ţéră a ziariului „*Der Freimüthige*“ din Viena, sĕ procédă faţă cu acel ziariu ca faţă cu productele de presă oprite.

*

† Raveca Olariu n. Bogdan, a rĕposat Duminecă (19 Iulie n.) în Cugir, în etate de 30 ani. Inmormêntarea i-s'a făcut eri (21 Iulie) în cimiteriul bisericei gr.-cat. din Cugir. Ii plânge perderea soţul Constantin Olariu, fiii Valeriu, Delia şi Emil, tatăl Ilie Bogdan (Săsciori), fratele Ioan Bogdan, sora Elisaveta Crăciun, unchii Ioan Ghibu, profesor seminarial şi Simion Ghibu, preot, şi alte numĕróse rudenii.

*

Şi-a ucis bărbatul. Solomia *Neamţu*, care, împreună cu bărbatul ei se afla în serviciu pe lângă o şcólă de fete din Bucureşti, şi-a omorît Sâmbătă bărbatul, cu securea, din motivul că era beţiv şi o bătea. Cadavrul i-l'a îngropat în pivniţă şi apoi s'a dus la poliţie şi şi-a spus pĕcatul. Ziarele din Bucureşti spun că ucigaşa e originară din Sibiiu. E arestată.

*

Fabrică de mătăsĕrie în Lugoj. Representanţa oraşului Lugoj în şedinţa ţinută Joi a hotărît, ca oraşul sĕ contribue cu 100.000 coróne la projectata înfiinţare a unei fabrice de mătăsĕrie în Lugoj şi sĕ deie locul necesar, în estensiune de $3^1/_2$ jughĕre. In acest scop — cum raportéză „Drapelul“ — a cumpĕrat deja cu 12.000 coróne locul dintrĕ belitóre şi trenul ce duce spre Ilia-murĕşană.

*

Petrecere în Zlatna. Reuniunea femeilor române greco-catolice din Zlatna învită la petrecerea de vară ce o va arangia în 2 August st. n. (în ziua de sfântul Ilie): de la 2—7 ore d. a. petrecere poporală în „Cósta oprită“, ear' séra de la 8 ore dans in pavilonul ospătăriei comunale din loc. Preţul de întrare: de persónă 2 cor. Venitul curat este destinat pentru fondul reuniunii. Suprasolviri se primesc cu mulţămită şi se vor cuita publice.

*

Ambiţia satului! Hotarul comunei *Irsina* (Italia) în cursul lunii trecute a fost devastat de furtuni şi grindină, aşa că locuitorilor li-s'a nimicit întrégă recolta. Primăria comunală a cerut pentru năpăstuiţii locuitori ajutoriu de la guvern, care zilele trecute li-a asemnat *cinci sute de lire*. Primăria însĕ, indignată de „sgârcenia“ guvernului a hotărît sĕ respingă ajutoriul, fiind-că prin suma aşa de neînsemnată „satul se simte ofensat în ambiţia sa“, şi sĕ nu mai plătiască satul nici un feliu de imposite, până când guvernul va asemna o sumă convenabilă. De sine înţeles, că întreg satul a fost de acord cu hotărîrea primăriei. A eşit executor sĕ încasseze dările, dar' a fost alungat din comună. Forţă brachială guvernul nu se 'ncumetă sĕ aplice, ca nu cumva sĕ provóce turburări sângeróse. Astfel nu-i rĕmâne alta de făcut, de cât sĕ satisfacă „ambiţiei“ satului.

*

Petrecere în Sĕlişte. Tinerimea studiósă din Sĕlişte îşi va ţiné obicinuita „petrecere de vară“ la cas de timp favorabil în 20 Iulie v. (2 August n.), la cas de timp nefavorabil în 27 Iulie v. — Locul petrecerii: „Netedul“. Se rógă deci şi de astădată pentru binevoitoriul sprijin al P. T. public. Preţul de întrare benevol. Inceputul la 12 ore a. m. Invitări speciale nu se fac. Venitul curat se alătură la „Fondul pentru ajutorarea studenţilor săraci din Sĕlişte“. Comitetul aranjator.

*

Nepotul papei — în miserie. „Corriere della Sera“ (Curieriul de séră) spune în un numĕr din zilele trecute, că în *Parma* trăeşte un nepot de frate al papei Leo XIII, contele Silvio Pecci, care-şi tânjeşte viéţa ca văpsitoriu de case. E în mare miserie, fiind-că din meseria sa abia póte câştiga pânea de tóte zilele pentru numĕrósa-i familie. (Când papa Leo XIII. era bolnav, unele ziare din străinătate spuneau, întrĕ alte informaţiuni, că averea privată a papei e de cel puţin *zece milióne de lire!)*

*

Ştiri mĕrunte. In Braşov-vechiu s'a înfiinţat reuniune de înmormêntare, ale cărei statute au fost votate în adunarea generală ţinută Dumineca trecută. — Dr. Iuliu Kovács, vicenotariu la judecătoria din Ludoş, în una din zilele trecute scăldându-se cu mai mulţi prietini în Murĕş a ajuns într'o vîltóre şi s'a înecat. — Doi copilaşi din Feketebátor scăldându-se în Crişul-negru, au fost răpiţi de valuri şi mânaţi în apa afundă. Erau aprópe sĕ se înece când trecênd pe acolo Tóder Gerle a sărit în apă sĕ-i scótă la mal. Pe copilaşi i-a mântuit, dar' după ce i-a scos la ţermur, slăbit de lupta cu valurile a fost mânat într'o vîltóre şi s'a înecat. — Canonicul Eugen Szentkláray de la episcopia rom. cat. din Timişóra siestând zilele trecute în grădină a fost pişcat la grumazi de o muscă. In ziua următóre locul pişcăturii s'a umflat tare, causând canonicului dureri mari. Medicii au constatat că pişcătura a fost veninósă şi spre a împedeca intoxicarea sângelui au tăiat rana. Operaţia a succes aşa de bine, în cât a doua zi canonicul nu a mai simţit dureri. Dacă ar mai fi întârziat cel mult 24 ore cu consultarea medicilor, n'ar mai fi putut fi scăpat de mórte. — Cum raportéză „Ostasiatische Post“, oraşul Hanoi din India-vestică a fost bântuit de un orcan uriaş, care a résturnat case de zid, a smuls din rădĕcini copaci seculari, a rupt sîrmele telegrafului şi a prăvălit de pe ralii un tren ce era în mers. Patruzeci corăbii s'au cufundat în mare, ear' dintrĕ ómeni au căḑut victimă orcanului circa treisute. — In minele de la Cebea ale societăţii „12 apostoli“ doi băieşi s'au slobodit într'o tarnă la adâncime de 1—2 metri. Ambii au fost ucişi de gazuri. S'a introdus cercetare, spre a se erua: nu cumva direcţia minelor e vinovată de negligarea mĕsurilor de precauţiune?

De la Asociaţiune.

Comitetul central al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“, revenind în şedinţa ţinută Luni, 7 Iulie n., asupra demisiunii ce i-o înaintase încă în anul trecut primul secretariu al „*Asociaţiunii*“, domnul Dr. *Diaconovich*, a decis în merit, *primind demisiunea* cu finea anului curent. Faptul va fi notificat adunării generale spre a ordona publicarea de concurs pentru întregirea postului.

Suntem informaţi, că în cercurile competente se ventiléză ideia, de a nu se mai angaja pentru viitoriu de cât un singur secretariu pe séma „*Asociaţiunii*“, care, dacă se va ţiné de angajamentul de a-şi pune puterile numai în serviciul „*Asociaţiunii*“, va puté pe uşor sĕ provadă agendele pe cari astăzi le isprăvesc doi secretari, cu atât mai vêrtos, că în actualul cancelist al „*Asociaţiunii*“ (Romul *Simu*), secretariul va găsí o putere bună, un diligent tovarăş de muncă.

Şi pentru-ca informaţiunea sĕ ne fie deplină, comunicăm şi aceea cetitorilor, că al doilea secretariu al „*Asociaţiunii*“, domnul Dr. *Beu*, încă îşi va pune postul cu finea anului curent la disposiţia comitetului central, fiind-că ocupaţiunea sa de medic nu-i mai permite sĕ-şi rupă din timpul de muncă orele pe cari până acum le consacrase „*Asociaţiunii*“.

Din public.*)

Mulţămită publică.

Subscrisul oficiu parochial, din indemnul plăcut, că unii creştini credincioşi şi evlavioşi din parochia gr. orient. *Ruja* au donat acestei sf. biserici mai multe ornamente bisericeşti, vin pe acésta cale sĕ le aduc cea mai căldurósă mulţămită, şi anume:

Lui *Gavriil Bugneriu* şi soţia sa *Ana*, pentru donarea unei sfinte Evangelii, cu 14 cor. *Savinei Bugneriu* şi earăşi *Gavriil Bugneriu* cu soţia sa *Ana*, pentru donarea a douĕ stichare pentru ministranţi, şi un vas pentru mir, de argint-china, cu 20 cor. Lui *Moise Moldovan* şi soţia *Maria*, pentru o cădelniţă de argint-china, cu 34 cor. Lui *Ioan Medrea* cu soţia *Ana*, pentru un potir de argint-china, cu 27 cor. Lui *Timofteiu Nică* cu soţia *Agripina*, pentru donarea unui disc cu stea de argint-china aurit, cu 30 cor. *Vasilie Nicóră* cu soţia *Maria*, pentru un rĕnd de haine bisericeşti în preţ de 80 cor. Ear' în fine lui *Ioan Comaniciu* junior cu soţia sa *Elisabeta*, pentru un stichar, cu 12 cor.

Incă odată mulţămesc acestor plăcuţi lui Dzeu adevĕraţi credincioşi creştini buni, pentru donaţiile lor şi rog pe atot milostivul Dzeu cu îndurare sĕ privéscă şi priméscă jertfa adusă la sfântul sĕu altariu.

Ruja, în 22 Iunie 1903.

Nicolae Babeş
paroch.

Mulţămită publică.

Cu ocasiunea seratei poporale aranjată de „*Reuniunea pentru bibliotecă poporală*“ din Viştea-inferióră au binevoit a solví preste taxa de întrare următorii domni: Nicolae Borzea, preot, 2 cor. 60 fil.; Ioan Stanciu, preot, 1 cor. 60 fil.; George Borzea, notariu, 40 fil.; Iosif Neagoe, comerciant, 60 fil.; Dionisie Stanciu, comerciant 40 fil.; A. Buzeczky, pădurariu, 40 fil.; Ioan Banciu, învĕţătoriu, 40 fil.; Aurel Borzea, comptabil, 20 fil.; Nistor Dobrin, vice-notariu. 30 fil.; Em. Lupea, practicant de notariu, 30 fil.; Nicolae Frâncu, 40 fil.; S. Bernald, respiţient, 1 cor. 80 fil.; S. Silaghi, 80 fil.; Nicolae Frâncu, comptabil, 30 fil.; Nicolae Stef. Grapă, 40 fil. şi D. Borzea, D. Cârje, Dumitru N. Neagoe, G. Godan, Nicolae D. Borzea, Dionisie Borzea, Vasile I. Siandru, I. Cârje şi Radu Cârje, câte 20 fil.; tot din acest prilejiu domnul Ioan Cândea, protopop în Avrig şi Nicolae Cucu, preot în Corbi au binevoit a contribuí cu câte 2 coróne pentru scopurile „Reuniunii“.

Tuturor acestor domni le esprimăm în numele „Reuniunii“ mulţămitele nóstre.

Tot cu acésta ocasie comitetul „*Reuniunii*“ nóstre îşi ţine de cea mai plăcută datorinţă a esprima pe acésta cale profundele sale mulţămite şi dlui *Dr. Ioan Şenchea*, advocat în Făgăraş, pentru donaţiunea de cărţi în preţ de 20 cor. făcută Reuniunii.

Din şedinţa comitetului „Reuniunei pentru bibliotecă poporală“.

Viştea-inferióră, în 25 Iunie 1903

Nicolae Borza *president.*
George B. Boieriu *notariu.*

Mulţămită publică.

In numele comitetului nostru parochial din Geógiul-de-sus şi la însărcinarea Vener. Consistoriu archidiecesan aduc cea mai căldurósă mulţămită preavrednicilor şi de cele dumnezeşti iubitorilor creştini Iacob Danciu şi soţia sa Ana, pentru cele douĕ fundaţiuni făcute bisericei nóstre în valóre de vre-o 2000 coróne; precum şi iubitului nostru notariu cercual Parteniu Crişan pentru cele 20 coróne, dăruite cu ocasiunea sfinţirii bisericei nóstre, pentru împodobirea acesteia.

Fundaţiunile de mai sus sunt făcute în favorul parochului care va fi la biserica din *Joseni*, cu obligămêntul de a serví pentru sufletele fundatorilor şi a rudeniilor lor în fie-care an un „*sărindariu*“ din Paşti şi până în Rusalii şi trei masle în postul cel mare.

Fundaţiunile constau din 220 coróne în bani, apoii vii, agri, cositóre, păduri şi drepturi.

Pentru faptele lor vrednice de lăudat şi de imitat, adu-ţi aminte Dómne de robii tĕi Iacob şi Ana Danciu şi îi pomeneşte întru împĕrăţia ta cea ceréscă.

Geógiul-de-sus, 4 Iulie 1903.

Pentru comitet:
George Albu
paroch, pres. com. par.

Posta redacţiunei.

„*Reprivire din pragul vacanţelor*“. Nu se póte publica.

„*Insĕmnătatea şi folósele şcólei*“. E lucrare bună pentru a fi cetită în întrunirile publice, în faţa poporului nostru, dar' nu atinge mĕsura pentru a puté fi publicată. Tema a fost de altcum tratată de nenumĕrate-ori în ziarele române, în cât a devenit prea banală.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primeşte rĕspunderea.

Nr. 802/1903 [147] 1—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor vacante de **învĕțători** în comunele mai jos specificate din protopresbiteratul Agnita, se publică prin acésta concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Bârghiș**, cu salariu anual de 600 cor , cuartir și lemne de foc.

2. **Proștea**, salariu 600 cor., cuartir și lemne.

3. **Ighișdorf**, salariu 600 cor., cuartir și lemne.

4. **Ghijasa-inferióră**, salariu 600 cor., cuartir și lemne.

5. **Ruja**, salariu 600 cor., cuartir și lemne.

6. **Șulumberg**, salariu 600 cor., cuartir și grădină.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi sunt îndatorați a conduce o strană în biserică în tóte Duminecile și sĕrbătorile și cântările liturgice cu elevii, cum și a instrua pe adulți în economie și a se presenta în vre-o Dumineca sau sĕrbătóre în biserică spre a'și arăta desteritatea în cântări și tipic și a face cunoștință cu poporul, ear' suplicile de concurs instruite conform prescriselor legii a le așterne în terminul sus zis oficiului protopresbiteral subsemnat.

Nocrichiu (Ujegyház), în 2/15 Iulie 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Agnita în conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Nicolae Moldovan
protopresbiter.

---

[152] 1—1

Publicațiune.

Pentru **adoptările și renovările** necesare la **edificiul bisericii greco-orient.** din **Hațeg** se escrie prin acésta licitațiune minuendă.

Cei ce doresc a reflecta la obținerea lucrărilor preste tot, sau în parte, după cum le este industria, sunt invitați a subșterne ofertele legale în scris, provĕdute cu vadiul de 5% — sau în bani gata sau în hârtii de valóre acceptabile — la adresa comitetului parochial până în **17/30 Iulie 1903** cu atât mai vêrtos, că cele mai târziu întrate nu se vor lua în considerațiune.

Condițiunile în detaiu se pot vedé la epitropul I., dl *Ioan Baciu.*

Comitetul parochial își susține dreptul a accepta acel ofert, fără considerare la suma oferită, care în tóte privințele va fi pentru comuna bisericéscă mai favoritor.

Din ședința comitetului parochial a bisericei gr. or. din Hațeg, ținută în 8/21 Iulie 1903.

George Tulvan presid. ad hoc.
Ioan Muntean notariu.

Nr. 342 1903 [149] 1—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor vacante de **învĕțători** de la școlele mai jos însemnate din protopresbiteratul gr. or. român Zarand, se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Herțegani**, salariu anual 600 cor., 3 stângini de lemne, din cari se încăldeşte și școla, cuartir liber în localul școlei și grădină de legumi.

Alesul va fi obligat a instrua elevii în cântările bisericești și a cânta cu ei în sânta biserică; a ține școla de repetițiune cu elevii de 12—15 ani.

Preferiți vor fi, cari vor fi în stare a forma cor bisericesc. Aspiranții vor avé a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică, spre a'și arăta desteritatea în cant și tipicul bisericesc.

2. **Șesuri**, salariu anual 600 cor., cuartir și lemne.

3. **Valea-Brad**, salariu anual 600 cor., cuartir și lemne.

4. **Ribicióra-de-jos** și **de-sus**, salariu anual 600 cor., cuartir și lemne.

5. **Luncoiul-de-jos**, salariu anual 600 cor., cuartir și lemne.

6. **Buceș**, salariu anual 500 cor. din repartițiune și 100 cor. venit de la biserici, de la înmormêntări, bobotéză ș. a. Cuartir liber și lemnele trebuinciόse de încăldit.

Aspiranții la aceste posturi, au sĕ 'și aștérnă cererile lor instruite conform normelor din vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul sus indicat, și cari pe lângă salariul din concurs ar mai face pretensiuni și la cuincuenale, după anii de serviciu în alte comune, au a 'și espune aceste pretensiuni, pentru-ca comunele sĕ se pótă orienta la alegere.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român Zarand.

Brad, în 5 Iulie 1903.

In absența protopresb. *Vasile Damian:*

Georgiu Părĕu
adm. prot.

Nr. 378 1903. [151] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor vacante de **învĕțători** din comunele numite mai jos, protopresbiteratul Hunedóra, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Hunedóra**, cu salariu învĕțătoresc de 600 cor. și 200 cor. remunerație pentru cantorat și pentru reînființarea și conducerea corului, la olaltă 800 cor., și anume: din repartițiunea de 5% după darea credincioșilor bisericei nóstre și din alte contribuiri benevole pentru acest scop.

2. **Alun** cu filia **Bunila**, cu salariu anual de 600 cor. din repartiție de la popor, cuartir și lemnele trebuinciόse.

3. **Batiz**, cu salariu anual de 600 cor., cuartir în edificiul școlei și 2 orgii de lemne, din cari este a se încăldí și sala de învĕțămênt.

4. **Runcul-mare** (filie la Socet) cu salariu anual de 600 cor. din repartiție de la popor, cuartir și lemnele trebuinciόse.

De la reflectanții la aceste posturi se cere, sĕ se presinte înainte de alegere în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre la biserica unde au concurat, spre a 'și arăta desteritatea în cântări și tipic, și pentru luarea de informațiuni despre modul de plătire a salariului, obligați fiind învĕțătorii sĕ cânte în strană și sĕ instrueze și școlarii în cântări.

Concurenții au a'și așterne suplicile lor, instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Hunedóra, la 5/18 Iulie 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Hunedóra, în conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Avram P. Pecurariu
protopresbiter.

Nr. 342 1903 [150] 1—3

Concurs

La postul al doilea de **învĕțătoriu** în parochia gr.-or. **Cebea** (Czebe), protopresbiteratul Zarand, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post sunt:

1. Salariu anual de 600 cor. solvite anticipative din capitalul depus la „Crișana“ pentru dotațiunea învĕțătoriului al II-lea.

2. Cuartir liber în localul școlei și jumĕtate din grădina școlei.

3. Doi stângini de lemne din cari se va încăldí și sala de învĕțămênt.

4. Diurne și vectură la conferența învĕțătoréscă 10 cor.

5. Paușal pentru registrele școlare 10 cor.

Competenții la acest post vor avé sĕ se presenteze înainte de alegere în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Alesul va fi obligat a instrua băeții în cântările liturgice și a cânta cu ei la sfânta liturgie, a ține școla de repetiție cu băeții de la 12—15 ani dimpreună cu învĕțătoriul 1 în orele ce se vor staverí de comitetul parochial și a înființa un cor bisericesc din adulți și a-l conduce. E îndatorat a cerceta din când în când și a conduce corul și în biserica din Caraciu. E obligat a'și ocupa postul și începe învĕțămêntul cu 1 Septembre v. a fie-cărui an. Competenții au a'și așterne petițiile instruite conform normelor din vigóre oficiului protopresbiteral gr. or. Zarand în terminul deschis, indicând în petițiune timpul de când reflectéză la cuincuenal.

Din ședința comitetului parochial ținută la 15/28 Iunie 1903.

Cebea, 15/28 Iunie, 1903.

Ioan Jurca paroch, ca dir. școl.
Dr. Pavel Oprișa notariul comitet. parochial.

Vidi:

Georgiu Părĕu
adm. prot.

Nr. 542/1903. [144] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de **paroch** în parochia **Tamașa**, protopresbiteratul Unguraș, se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în tabela B. pentru întregirea de la stat, despre cari concurenții 'și pot lua informațiuni de la oficiul protopresbiteral.

Concurenții au sĕ 'și aștérnă cererile instruate conform normelor din vigóre, până la terminul prefipt, subsemnatului oficiu protopresbiteral, avênd până la espirarea concursului a se presenta poporului în biserică în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre spre a cânta, respective a celebra și a cuvênta.

In conțelegere cu comitetul parochial. Oficiul protopresbiteral gr. or. rom. Unguraș.

Fizeș Sânpetru, 1 Iulie, 1903.

Pavel Roșca
protopresbiter.

---

[138] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor vacante de **învĕțători** din comunele mai jos însemnate, din protopopiatul Brașov, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Hĕlchiu**, douĕ posturi de învĕțători, cu salariu de câte 600 cor. din cassa alodială în rate trilunare decursive. Cuartir în edificiul școlei. Grădină de pomărit și pentru legumi. Cuincuenalele se computa de la alegerea definitivă.

Cei aleși la aceste posturi vor fi datori sĕ țină din când în când Duminecile și sĕrbătorile prelegeri economice cu tinerimea și sĕ mérgă cu copiii de școlă la biserică.

2. **Stupini**, cu salariu de 600 coróne, și anume: 480 cor. din cassa bisericii, solvite în rate lunare anticipative, și 120 cor. din venitele cantorali. Cuartir în edificiul școlei, grădină și 3 stêngini de lemne, din cari se va încăldí și școla.

Invĕțătoriul angajat va fi obligat a face serviciile de cantor și a instrua copiii din școla de repetițiune.

Cuincuenalele se computa de la instituirea definitivă și serviciu neîntrerupt în comună.

3. **Purcăreni**, cu salariu de 600 cor., și anume: 560 cor. din cassa bisericii plătibile în rate lunare anticipative și 40 cor. din venitele cantorale pe jumĕtate. Cuartir în edificiul școlei.

Invĕțătoriul ales va face serviciul de cantor dimpreună cu învĕțătoriul din cl. I-a, pe rînd, cu sĕptĕmâna.

4. **Satulung**, Sânții Archangheli, cu salariu de 600 cor., relut de cuartir 40 cor., plătibili în rate lunare anticipative.

Alesul va fi obligat a ține și școla de repetițiune.

Reflectanții la aceste posturi au a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre spre a'și arăta desteritatea în cântări.

Cererile instruite conform normelor în vigóre au sĕ fie înaintate subsemnatului oficiu în terminul sus indicat.

Brașov, în 25 Iunie v. 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Brașov, în conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Vasile Voina
protopresbiter.

Nr. 506 1903. [123] 3—3

Concurs

Pentru întregirea postului vacant de **paroch** în parochia de clasa a II-a **Bălan-Suseni**, tractul Ungurașului, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post sunt cele fasionate la cóla B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat. Venitele din parochie de jumĕtate îi compet preotesei vĕduve până inclusiv 19 Februarie 1904. Informațiuni se pot câștiga de la comitetul parochial eventual oficiul protopresbiteral.

Concurenții la acest post au a-și așterne petițiunile instruite conform normelor în vigóre la oficiul protopresbiteral în terminul deschis și a se presenta înaintea alegĕtorilor în vre o Duminecă sau sĕrbătóre pentru a cânta respective a celebra și cuvênta.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. Unguraș în conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Fizeș-Sânpetru, 20 Iunie 1903.

Pavel Roșca
protopresbiter.

---

[142] 2—3

Publicațiune

Pentru liferarea de:

1. **Pâne de grâu** curat.
2. **Franzele** (jimle) făcute din făină de grâu curat cu lapte.
3. **Făină de grâu** curat nr. 2 și 3.
4. **Carne de vită.**
5. **Carne de vițĕl.**
6. **Carne de óie.**
7. **Carne de porc**, și
8. **Unsóre de porc**, tóte de **prima calitate**, pentru alimentarea alor 220—250 elevi de la **seminariul archidiecesan teol.-pedag. gr. or. român „Andreian“ din Sibiiu**, în anul școlar **1903/4.**

Doritorii de a reflecta la careva din aceste posițiuni, sĕ 'și înainteze ofertele în scris, provĕdute cu timbru de 1 corónă, presentându-le în persónă la subscrisul, până la **12 August st. n.** inclusive, unde vor afla mai deaprópe și condițiunile speciale pentru încheierea contractelor, precum și eventuale alte informațiuni. Ofertele netimbrate, precum și cele întrate după termin nu se vor lua în considerare.

Tot în acest termin se pot înainta oferte în scris și pentru **resturile de mâncare** nefolosibile rĕmase de la mese și culină.

Sibiiu, 7/20 Iulie 1903.

N. Vătășan
profesor, econom sem.

Nr. 396 1903 [122] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de **învĕțători** în comunele mai jos numite, din protopresbiteratul Dobra, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Brîsnic**, un post de învĕțătoriu, salariu 600 cor. din repartiție, cuartir, grădină și lemne de foc.

2. **Bastea—Holdea—Coșești**, un post de învĕțătoriu ambulant, salariu 600 coróne, cuartir și lemne de foc.

3. **Lăpugiul-superior**, un post de învĕțătoriu (sau învĕțătóre), salariu 600 cor., cuartir și lemne de foc.

4. **Dobra**, un post de învĕțătóre la școla tractuală, salariu 800 cor.

Reflectanții au a se presenta în vre o Duminecă sau sĕrbătóre spre a'și arăta desteritatea în cântări.

Cererile instruite prescriselor din vigóre, au a se așterne în terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral Dobra în conțelegere cu comitetele parochiale.

Dobra, 20 Iunie 1903.

Iosif Morariu
protopresbiter.

---

[129] 2—3

Concurs

Pentru al treilea post de **învĕțătoriu** la școla conf. gr. or. din comuna **Codlea**, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Din cassa bisericei 600 cor., plătite în rate trilunare anticipative.

2. Pentru cuartir, lemne și $^1/_4$ jughĕr arătură, 100 cor., solviți în rate trilunare.

3. Diurne à 3 cor. pe zi la conf. învĕțătorești, cum și cărăușie pentru toți trei învĕțătorii la olaltă, din Codlea până la locul destinat pentru conferențe.

De la reflectanți se pretinde:

a) sĕ fie absolvenți de cel puțin 4 clase gimnasiale și pedagogie;

b) a fi cualificați conform recerințelor presinte;

c) a fi bun cântăreț spre a instrua copii în cântările bisericești și corale. Pentru formarea unui cor, va primí o remunerație corĕspundĕtóre.

d) anii de serviciu în alte comune nu se consideră la cuincuenalii;

e) Dumineca și sĕrbătórea sĕ țină strană în biserică în tot decursul anului.

Actele concursuale sunt a se așterne în terminul fixat la oficiul protopresbiteral al Branului în Zernești.

Dat din ședința comitetului parochial, ținută la 3 Iunie v. 1903.

Codlea, în 3 Iunie 1903.

Iosif Comanescu pres.
Ananie Boldor notariu.

Vidi:

Ioan Dan
adm. prot.

Nr. 756 1903. [119] 3—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de **învĕțători** din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Agnita, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Nocrichiu** (Ujegyház), un post, cu salariu de 600 cor., cuartir și grădină.

2. **Alțina**, douĕ posturi, fie care cu salariu de 600 cor., cuartir și în locul grădinei lemnele necesare de foc.

3. **Marpod**, un post, cu salariu de 600 cor., cuartir și grădină în natură.

4. **Săsăuș**, un post, cu salariu de 600 coróne, cuartir și grădină.

5. **Bruiu**, un post, cu salariu de 600 coróne, cuartir și grădină în natură.

6. **Verd**, un post, cu salariu de 600 cor., cuartir și în locul grădinei lemnele de foc.

Reflectanții la aceste posturi sunt datori a conduce cântările liturgice cu elevii, cum și a ține strană la utrenie în tóte Duminecile și sĕrbătorile, din care motiv sunt datori a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică spre a'și arăta desteritatea în cântări și tipic, ear' concursele instruite conform prescrierei au a se înainta în terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

In fine se observă că la tóte posturile acestea afară de Verd o parte a salariului este ajutoriu de la stat, pe care însĕ numai individi cu deplină cualificațiune 'l vor puté obține.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Agnita în conțelegere cu comitetele parochiale.

Nocrichiu (Ujegyház), în 19 Iunie 1903.

Nicolau Moldovan
protopresbiter.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.
Editura și tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 77 Sibiiu, Sâmbătă 12/25 Iulie 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 34
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Cu 1 Iulie st. v. s'a deschis nou abonament la ziariul nostru, pe jumětatea a doua de an, cu preţurile indicate în fruntea foii, la care învităm pe toţi amicii şi sprijinitorii fóiei nóstre. Rugăm totodată pe vechii nostri abonaţi sĕ recomande spre abonare ziariul nostru în cercurile cunoştinţelor lor. Abonaţii în întârziere cu abonamentul pentru trecut sunt rugaţi a-l achita cu grăbire

Administraţiunea.

Nr. 7129 Plen.

Concurs.

La institutul archidiecesan pedagogic-teologic din Sibiiu a devenit vacant **un post de profesor**. In scopul îndeplinirii aceluia se publică prin acésta concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în ziariul „Telegraful Român“.

Concurenţii vor avé sĕ subştérnă la consistoriul archidiecesan concursele instruite cu documentele următóre:

a) carte de botez;
b) testimoniu de maturitate;
c) absolutoriu teologic de la vre-un institut teologic din patria nóstră;
d) testimoniu de cualificaţiune profesorală în sensul statutului organic §. 122 p. 10 şi al regulamentului pentru examinarea candidaţilor de profesori la institutul pedagogic-teologic din archidiecesa Transilvaniei, votat de sinodul archidiecesan din 1875.

Emolumentele împreunate cu acest post de profesor sunt cele normate în regulamentul seminarial § 3 p. 6 şi § 4 p. 7, a nume: în primii trei ani de probă salariu 1600 coróne şi bani de curtir 300 coróne, ear' după definitivare salariul întreg normal.

Cererile întrate după espirarea terminului indicat, nu vor fi luate în considerare.

Sibiiu, din şedinţa plenară, ţinută la 7 Iulie 1903.

Consistoriul archidiecesan.

Nr. 7031 Şcol.

Concurs.

Devenind vacante două stipendii din „fundaţiunea Cologea“, unul de *200 coróne* şi unul de *120 coróne*, pentru ocuparea acelora se publică concurs cu *termin de 30 zile* de la prima publicare.

La stipendiile acestea pot concura tineri români greco-orientali din archidiecesă, cari studiéză şi sunt lipsiţi de mijlóce.

Cererile au sĕ fie trimise la consistoriul archidiecesan, provĕdute cu documentele următóre:

1. carte de botez;
2. testimoniu şcolar din anul şcolar 1902—1903;
3. testimoniu de paupertate, vidimat şi de oficiul parochial;
4. alte eventuale documente.

Cererile întrate după terminul indicat nu vor fi luate în considerare.

Sibiiu, din şedinţa senatului şcolar, ţinută la 3 Iulie 1903.

Consistoriul archidiecesan.

Obstrucţia.

Sibiiu, 24 Iulie n.

Când cei mari din trecutul mai recent al naţiunii magiare au compus regulamentul de casă, după care au sĕ fie purtate şi conduse desbaterile în dieta ţerii, *obstrucţia*, acésta pómă rea a parlamentarismului modern nu era cunoscută; şi de aceea nu au fost luate dispoziţiuni în regulament, ca în dieta nóstră ea sĕ nu găséscă teren prielnic de desvoltare.

S'a lăsat atunci deschis cel mai larg teren pe séma discuţiei obiective, în firma credinţă, că minorităţile parlamentare nu vor abusa de dreptul de a critica şi a controla. Bine înţeles, de a critica, ear' nu de a decreta, de a controla, ear' nu de a dispune, — pentru-că dreptul de dispunere şi de decretare aparţine majorităţii, ear' nu minorităţii.

Obstrucţia a întors însĕ lucrurile pe dos, — şi la noi şi pe alte locuri, — şi minorităţile au ajuns sĕ fie stăpâne pe situaţie şi sĕ concentreze în mânile lor, tocmai în urma nelimitatei libertăţi a cuvêntului, atâta putere, în cât sĕ fie în stare sĕ oprécă în loc funcţionarea maşineriei statului, când vreau şi cât vreau.

Ce n'ar da guvernele statelor în cari grasséză bóla obstrucţiei şi nu le lasă sĕ desvólte activitatea reclamată de interesele poporaţiunii de care au sĕ pórte grijă, dacă acuma, ulterior, ar puté întroduce aceea ce bărbaţii de stat mai prevĕdĕtori şi mai precauţi din alte state au întrodus din capul locului în regulamentele lor de casă: dreptul de a se puté cere *încheierea discuţiunii,* atunci când se crede că obiectul asupra căruia decurge desbaterea, e destul de lămurit?

In statele în cari e garantat acest drept, n'are loc şi nu póte prinde teren obstrucţia. Şi e de neînţeles, cum de guvernele cari au atât de mult de furcă cu obstrucţia, nu se gândesc la *modificarea* regulamentelor lor de casă, în înţelesul acesta, ca cel puţin pentru viitoriu sĕ fie scósă din parlamentele lor póma rea a obstrucţiei?..

Pentru-că acésta ar fi singura cale corectă pe care s'ar puté face obstrucţia imposibilă, ear' nu tratările cu minorităţile, promisiunile şi concesiunile făcute, pentru a le aduce la desarmare. Prin acésta obstrucţia primeşte numai nutriment, fiind-că la cea mai deaprópe ocasiune binevenită minoritatea va cere noue promisiuni şi noue concesiuni, pentru-ca lucrul acesta sĕ 'l mai repeteze de atâtea-ori de câte-ori va afla de necesar; ear' aceea e bine ştiut, că minorităţile din oposiţie au totdeuna ceva de cerut!

Prin tratări cu minorităţile parlamentare, prin promisiunile şi concesiunile ce li-se fac, se calcă în picióre principiul majorităţii parlamentare, pentru-că de fapt nu aceea se întêmplă ce majoritatea vrea şi află că e bine şi necesar, ci aceea ce pretinde minoritatea, care, cum am spus, n'are dreptul de a pretinde, de a dispune, de a decreta, ci numai dreptul de a controla şi a critica.

Obstrucţia e deci o armă fórte periculósă, pentru-că lovind ea în principiul majorităţii, loveşte în însaşi constituţia ţerii, clădită pe parlamentarism şi pe principiul majorităţii. Şi se cere o mare dosă de cutezanţă, pentru a spune aceea ce unii dintrĕ obstrucţionistii din dieta magiară îndrăsnesc sĕ spună, anume, că ei *apără constituţia* prin obstrucţie, pe când de fapt o subsapă şi îi slăbesc temeliile. Şi are mare dreptate, prin urmare, necunoscutul scriitor al broşurii despre care am făcut pomenire la locul acesta în numĕrul trecut, când zice despre acesti ómeni fără scrupuli şi fără socotélă, că: „ori sunt nişte *rĕutăcioşi*, cari pentru a-şi ridica de-asupra persónele proprii şi pentru a arăta că ce pot, sunt în stare sĕ ducă ţéra la primejdie, ori apoi sunt nişte *inconştienţi,* cari nu sunt în stare sĕ cuprindă cu mintea lor că ce fac“.

Acesti ómeni ar trebuí sĕ se gândéscă la vremile când naţiunea magiară se afla în strîmtóre, şi la promisiunile ce le făceau atunci înaintaşii lor. Sĕ se gândéscă d. es. la memorandul pe care cei mai cu trecere şi mai eminenţi bărbaţi ai naţiunii magiare, în frunte cu primatele Ungariei *Scitowsky,* cu baronul *Eötvös József*, cu contele *Károlyi István*, cu baronul *Sennyei Pál*, cu contele *Apponyi György* şi alţii, l'au înaintat Monarchului la 9 Maiu 1857, când Maiestatea Sa se afla în Budapesta, memorand, în care se spuneau din cuvênt în cuvênt şi următórele: „A audit ţéra şi am audit şi noi vocea timpului. Am audit şi audim admoniţia venită la noi în cursul istoriei. Ţéra simte şi simţim şi noi cu ea, că evenimentele din 1848 şi 1849 vor rĕmâné pentru totdeuna pagini triste în istoria nóstră. Reminiscenţele nóstre nu ne turbură judecata. Am înţeles, care e consecvenţa necesară a acestor evenimente, şi *participăm cu bucurie*, împreună cu toţi supuşii M. Vóstre, *la tot ce cere susţinerea*, *mărirea şi întărirea autorităţii, securităţii şi puterii întregei monarchii.* Puterea M. Vóstre, şi *tăria monarchiei e siguritatea nóstră*, şi *prosperarea nóstră*“, etc.

Sĕ se gândéscă în fine, că cuvêntul dat din partea înaintaşilor, şi promisiunile solemne pe cari acestia le-au făcut, obligă şi légă totdeuna şi pe urmaşi! Ear' aceea va trebuí sĕ recunóscă ori-şi-cine, că tendinţele şi aspiraţiunile de astăzi ale Magiarilor nu stau de loc în consonanţă cu promisiunile de sus, şi cu altele de asemenea natură, făcute de cei ce au câştigat pe séma Magiarilor situaţia favorabilă de astăzi, tocmai în urma promisiunilor făcute şi a obligămintelor luate asupra lor şi asupra naţiunei magiare, prin ei representată.

***Din parlament**. Evenimentul zilei e vorbirea contelui* Apponyi, *rostită în şedinţa de Mercuri a dietei. S'a declarat şi contele Apponyi pentru întroducerea limbei magiare la trupe, fiind-că aşa pretinde interesul consolidării naţionale şi al dinastiei, dar' a condamnat obstrucţia pe tema acésta, ca neoportună, şi ca păgubitóre pentru interesele naţiunii magiare, căci prestigiul Ungariei scade mereu.*

Sionismul în judaismul contimporan.

Conferenţă, ţinută la academia spirituală din Petersburg.

(Fine).

Crearea unui stat evreesc a devenit caracterul mişcării sioniste din timpul de faţă. Pentru realisarea acestui scop se cer trei lucruri: teritorii, unitatea naţiei din punctul de vedere al limbei, credinţei şi idealurilor sociale, şi în fine mijlóce materiale. Ce se atinge de teritoriu, cum am vĕdut, privirile evreilor sunt întórse spre Palestina. Intru cât Palestina este sub stăpânirea Turcilor, şeful sionistilor, doctorul Herzl, a avut două audienţe la sultan în luna Maiu 1901, şi se zice, că a fost primit cu bunăvoinţă. De-şi nu se cunóşte resultatul audienţelor, totuşi se constată planul sionistilor faţă de Palestina.

Pentru atingerea unităţii naţiei cu privire la limbă, credinţe şi amintiri istorice, sionistii au lucrat fórte mult. In acest scop s'au ţinut mai multe congrese, dintré cari unele internaţionale, precum în Basel, (în anii 1897, 98, 99, 1901) şi în Londra (în 1900), altele particulare, ca în oraşul Minse, Odesa, Nijnii-Novgorod, Berna, Boston, etc., la cari s'au discutat multe chestiuni cu privire la realisarea planurilor lor. Intrĕ altele s'a dispus, ca sĕ se întrebuinţeze tóte mĕsurile spre a reînvia în massa poporului limba vechiă ebraică şi a o face limbă vie a poporului. In acest scop s'au format multe şcóle şi s'au luat mĕsuri serióse pentru învĕţarea ei.

S'a stabilit apoi de sionisti în anul 1901, ca sĕ se serbeze ziua sionistilor (jom hazijorüm). Pentru trezirea mai mare a conştiinţei naţionale a evreilor în multe oraşe şi orăşele se fac cetiri publice, se deschid biblioteci şi musee evreeşti, ear' în America baronul Hirsch a fundat un institut evreesc numai pentru Evrei şi unde se predă o anumită „enciclopedie evreéscă“.

Pentru asigurarea resurselor materiale s'a hotărît în congresul din anul 1897, ca fie-care sionist sĕ contribue cu un siclu (cam 1 leu 50 bani). Colecta acésta a ajuns la suma de 491,702 coróne în 5 ani. In congresul din 1898 s'a dispus sĕ se facă o bancă, care acum are $2^{1}/_{2}$ milióne şi e bine asigurată.

Astfel este, în trăsurile principale, activitatea sionistilor îndreptată spre realisarea planurilor lor.

Se naşte întrebarea, pot fi realisabile planurile sionistilor? Parte dintrĕ scriitori şi ómeni politici, ca lordul Salisbury, profesorul F. Hermann de la universitatea din Basel, ale căror păreri li-au fost cerute de către evreul Dr. Gordon, un înfocat sionist, cred că planul sionistilor este realisabil, ba şi drept e, ca Evreii, cari au ştiut sĕ sufere vécuri întregi, sĕ fundeze un stat al lor. In ce priveşte raportul guvernelor celorlalte state Dr. Gordon scrie că: „ele până acum nu numai n'au lucrat contra nóstră, ci s'au raportat faţă de mişcarea nóstră în mod amical. Presupunem că tot aşa se vor raporta şi în viitoriu, — ba încă sperăm că ne vor vení în ajutoriu în gréua şi drépta nóstră întreprindere“. Tot aşa gândesc despre realisarea planului lor şi scriitori ruşi întrebaţi de Gr. Gordon şi a nume: D. Mordovtev şi F. Melisin.

Dar' sunt şi mulţi scriitori, cari se raportă sceptic faţă de acéstă mişcare a Evreilor. Vom amintí numai rĕspunsul scriitoriului O. M. Menşicov la întrebarea Drului Gordon. După dînsul sionismul este o utopie. Iată ce zice el: „Palestina, ca loc sfânt, aparţine, spre nenorocirea Evreilor, nu numai lor, ci şi creştinilor, ear' idealismul creştin nu va admite întórcerea Ierusalimului la poporul care a rĕstignit pe Christos. Acésta s'ar puté numai după nimicirea creştinismului, dar' în acel timp şi legea lui Moisi va fi un sunet mort. Evreii împrăştiaţi pe pămênt nu de voia lor, ci din voia lui Dzeu, au o nouă chiămare istorică, o nouă sórte, noue vederi, un nou cult şi rădĕcinile lor în noul teren sunt fórte adânci. Eu gândesc, închee Menşicov, că şi însaşi rasa evreéscă într'atâta s'a transformat, în cât condiţiunile vechi pentru dînsa s'ar arăta nu numai străine, dar' póte chiar şi păgubitóre".

Părerea acésta pare a fi cea mai aprópe de adevĕr. Cu drept cuvênt. Póte óre lumea creştină sĕ admită, ca Palestina, cu muntele Golgota şi templul învierii Domnului, Vitleemul, Ghetsimania cu mormêntul Prea sf. Născĕtóre de Dzeu, Nazaretul şi muntele fericirilor, precum şi mulţime de alte locuri sfinte de numele cărora se légă cele mai scumpe amintiri despre evenimentele istoriei sfinte, sĕ devină teritoriu al unui stat evreu autonom, dacă se presupune că noii stăpânitori vor fi ca şi mai 'nainte tot aşa de îndărătnici în credinţa lor în Christos, ca fiu al lui Dzeu? In ori-ce cas se póte spune cu siguranţă, că lumea creştină va fi contra faptului, ca Palestina, cu sfintele sale locuri, sĕ cadă în mâna Evreilor, cari négă pe Christos; în acest sens tóte popórele creştine vor fi solidare întrĕ sine, ear' guvernele statelor nu vor puté face nimic contra disposiţiei lumii creştine.

Pe de altă parte şi Sultanul Turciei, în care sionistii îşi pun nădejdea, chiar de s'ar hotărî sĕ cedeze Palestina Iudeilor, ar întimpina mare oposiţie chiar din partea clerului mahomedan şi a musulmanilor, deóre-ce multe locuri ale Palestinei venerate de creştini sunt tot aşa, dacă nu mai mult venerate de musulmani. In special, vêrful muntelui Moria (Kublet es-sacra), unde, după tradiţie se află templul lui Solomon, ear' acum se găseşte mormêntul lui Omar, se consideră de mahomedani ca al doilea loc sfânt după Kaoba, deóre-ce, după credinţa musulmanilor, de pe vêrful acestui munte Mahomed s'a ridicat la ceriu cu calul sĕu. Apoi şi Coranul lui Mahomet, cu tóte că datoréză mult iudaismului, se rapórtă duşmăneşte contra iudeilor şi-i privéză de dreptul de a întra în pămêntul sfânt al musulmanilor. Nici Evreii cari trăesc acum în Ierusalim, nu pot sĕ între în piaţa Haram Eş-Şefir, care încunjură mormêntul lui Omar. Astfel deci cu greu s'ar puté, ca musulmanii sĕ permită Sultanului de a ceda Palestina Iudeilor. Deci planul sionistilor în starea actuală a lumii creştine şi musulmane este irealisabil şi prin urmare o utopie.

Dar' partea bună a sionismului este, că a deşteptat în Evrei conştiinţa naţională. Mulţămită sionismului, naţia evreéscă împrăştiată în tóte părţile lumii începe sĕ se cunóscă pe sine ca un singur organism nu numai naţional şi religios, ci — mai întâiu de tóte — politic. Astfel dar' datorită sionismului, în viéţa politică a popórelor contimporane se va introduce un nou factor politic — „iudeismul" — care póte sĕ aibă aci fórte mare însemnătate. Iată urmările probabile ale sionismului în iudaismul contimporan! Cele ascunse sunt la Domnul Dumnezeul nostru, ear' cele arătate sunt la noi, şi la fiii nostri până în véc, ca sĕ facem tóte cuvintele legii acesteia (A doua lege XXIX 29).

(*„Cuvêntul adevĕrului"*.)

Notificare oficială.

Ad. Nr. 503/1903.

Avis. In nex cu concursul pentru ocuparea posturilor învĕţătoreşti vacante din tractul protopresbiteral Abrud, publicat la 24 Iunie a. c. în „Telegraful Român", prin ordinul Venerab. Consistoriu de la 26 Iunie a. c. nr. 6651 Şcol. recurenţii se avizéză: că dacă pe lângă plata din concurs fac pretensiuni şi la cuincuenale după anii serviţi în alte comune, au sĕ-şi expună acele pretensiuni în petiţiunile lor de concurs, pentru-ca comunele sĕ se ştie orienta la alegere.

Abrud, 5 Iunie 1903.

Petru Popoviciu
protopresbiter.

Ad. nr. 6698 Plen. 1903.

Circulariu

către p. t. domni membri, ordinari şi estraordinari, ai sinodului protopresbiteral gr.-or. al tractului Treiscaune.

Prin ordinul Venerabilului Consistoriu archidiecesan din 7 Iulie a. c. nr. 6698 Plen. subscrisul fiind numit comisariu consistorial cu însărcinarea a convoca şi conduce sinodul protopresbiteral al tractului Treiscaune pentru efectuirea alegerii de protopresbiter, conform prescriselor §-ului 16 al regulamentului pentru procedura la alegerea de protopresbiter, prin acésta convoc pe on. membri ordinari şi estraordinari, preoţi şi mireni, ai sinodului pentru alegerea de *protopresbiter* pe ziua de *26 Iulie a. c. st. v.* la 11 ore înainte de amiazi în biserica nóstră parochială din opidul Sepşi-Sângiorgiu.

Membrii comitetului protopresbiteral sunt poftiţi a se întruní în şedinţă pe ziua de 25 Iulie st. v. a. c. după amiazi la 4 ore în cancelaria oficiului parochial din aceeaşi localitate spre îndeplinirea lucrărilor normate în §. 14 din regulamentul sus provocat.

Conform prescriselor legii şi datorinţei nóstre creştineşti, actului de alegere va premerge celebrarea sfintei liturgii cu chiămarea sfântului duh, ce se va ţiné la 9 ore a. m., la care prin acésta sunt poftiţi membrii sinodului.

Sibiiu, 11 Iulie 1903.

Moise Lazar
comisariu consistorial.

„Rătăciţi, necunoscênd scripturile"....

— Reflexiuni. —

De Onisifor Ghibu.

(Fine).

Testamentul vechiu desĕvêrşit în Testamentul nou e cel mai perfect isvor de elevaţiune sufletéscă, e *istoria vieţuirii omului în Dumnezeu,* din care s'au adăpat şi se vor adăpa miliónele credincioşilor ca dintr'un nesecat isvor de apă viuă. Testamentul vechiu a fost basa vieţii religióse şi politice a Judeilor, a fost farul luminător în cursul vécurilor, care a vestit pogorîrea lui Dumnezeu întrĕ ómeni şi de la care poporul judaic nu s'a abătut nici-când aşa de tare, ca sĕ cadă în idolatrie formală. Talmudul, început prin secolul al 2-lea după Christos în şcólele judeo-păgâne din Tiberias, compus de puţini pentru puţini, nu a fost nici-când în stare sĕ se asamene cu „Cartea cărţilor". Incercările lui Şemaja, Hillel, Şamai şi Iuda Galonitul, de a întărí şi rehabilita judaismul prin sistemele lor religióse-filosofice, din cari s'a compus mai târziu Talmudul, au rĕmas fără nici un resultat, întocmai ca şi încercările lui Philo de a rehabilita păgânismul.

Caballa (după etim. primire pe basa tradiţiunii) n'a fost o lege specială, după-cum afirmă conferenţiarul, ci a fost însaşi legea mosaică susţinută în gura poporului judaic şi transmisă următorilor din tată în fiu. Ea a suferit modificări esenţiale în decursul vremii; în timpul esilurilor a fost garnisită cu vederi străine de religia străbună şi în lipsa unui control sever şi competent a fost schimonosită în mod esenţial. Ea esplica sfânta scriptură în sens literal-istoric şi dimpreună cu Testamentul vechiu a servit ca basă Talmudului (Mişna şi Ghemara).

Talmudul (după etim. = a învĕţat [legea]) e codificarea preceptelor rĕsleţe din Testamentul vechiu, ţinêndu-se cont la sistemisarea lui în acelaşi timp şi de acomodarea vederilor judaice spiritului timpului.

Alcătuitorii Talmudului, aşa numiţii Rabaniţi, ziceau: Testamentul vechiu e o carte pe care puţini o înţeleg, şi care, pentru-ca sĕ pótă fi razimul totalităţii credincioşilor iudei, trebue tîlcuită, şi învĕţăturile sale schiţate şi arangiate într'un sistem, este o carte deci, care trebue esplicată. Esplicările date până acum pericópelor au fost în multe privinţe greşite, deci noi, cari înţelegem cum trebue esplicată Biblia, suntem moraliceşte obligaţi a o esplica, pentru-ca nu cumva cei neversaţi în Biblie sĕ o înţelégă greşit.

Şi au şi esplicat-o şi sistemisat-o. Neputêndu-se însĕ sustrage de multe-ori de sub părerile lor subiective au scos la ivélă un „codice de legi divine", întemeiat pe o esplicare realistică a învĕţăturilor din Testamentul vechiu.

N'au putut rĕmâné însĕ neinfluinţaţi de învĕţăturile divine ale lui Christos, pe lângă tótă ura ce o manifestau faţă de religia Acestuia, căci găsim în Talmud multe precepte şi legi, cari nu se află nici în Testamentul vechiu nici în tradiţiunea verbală religiósă, fixată mai întâiu în Pirke Asboth, — şi cari sunt luate direct din Testamentul nou. (Mat. c. 5 v. 18 — Talmud Masseket Kalla; Mat. c. 7 v. 4—5 — Talm. Cab. Baba Batth 15 b. Erachin 16 b.; Mat. c. 5 v. 44 — Talm. Cab. Schabb. 88 b.; Luca c. 6 v. 27 — Talm. sir. Ioma 23 a; Luca c. 6 v. 36 — Talm. Siphre 52 b. et. etc.*).

E justificată deci pretensiunea talmudistilor, cari trăiau în convingerea, că nimic nu cuprinde Talmudul, ceea-ce ar fi în contrazicere cu Biblia, că cei neversaţi în ştiinţa teologică sĕ nu se îndeletnicéscă cu cetirea Bibliei, ci sĕ se adape din isvorul sigur al Talmudului, în care credinciosul nu póte rătăcí. Şi cumcă acesta este raportul dintrĕ Talmud şi Biblie ni-o dovedesc următórele cuvinte citate de părintele conferenţiar, pe cari însĕ dsa nu le-a înţeles: „Biblia e ca *apa*. Mişna (partea I a Talmudului) ca vinul, dar' ca nectarul e Ghemara (partea II a Talm.)" Seph. 13. 2.

Apa era la Iudei simbolul înţelepciunii supreme, întocmai ca la Greci sarea attică. (Cf. Ieremia: Acest popor fuge de la mine şi în loc sĕ asculte cuvintele de aur ale Domnului *îşi face cisterne, în cari apa nu va străbate).*

E hazardată asertiunea părintelui conferenţiar, că înşişi Iudeii s'au convins, că Testamentul vechiu e o carte eronată şi că ar fi părăsit-o şi înlocuit cu Talmudul, cât timp e constatat raportul dintrĕ aceste două cărţi.

*

Greşala conferenţiarului nostru — şi acésta e fórte mare, consistă în absoluta necunoştinţă a Bibliei, — fapt, care l'a determinat sĕ dee în vileag anomalii de felul celor amintite în partea I.

Noi nu preamărim pe *„Ovreii"* de azi, nici nu cultivăm, cetind şi comentând Biblia, istoria strict naţională a Iudeilor, în paguba istoriei nóstre naţionale, ci lăudăm în biserică pe Dumnezeu, care s'a revelat poporului seu ales prin proroci, ear' întru cât istoria economiei divine a Testamentului vechiu e strîns legată de istoria politică naţională, noi preamărind pe Iacob, Moise, David etc. ca pe niişte aleşi ai lui Dumnezeu, prin cari s'a revelat nouĕ pentru crearea şi susţinerea raportului strîns dintrĕ Dumnezeu şi om, dintrĕ creator şi creaţiune, îl preamărim pe însuşi Dumnezeu.

Sĕ avem totdeuna, dar' mai ales când vorbim în chestiuni de teologie, înaintea ochilor nostri sufleteşti maxima lui Vergil:

Qui legitis flores et humi nascentia fraga.
Frigidus, o pueri, fugite hinc, latet auquis
[in herba.

De la Asociaţiune.

1. Se presentéză ofertele pentru darea în întreprindere a casei pentru chirie. Au întrat 3 oferte: de la Gustav Maetz cu reducere de 15% = 17,259 cor. 06 fil., de la Franz Szalay cu reducere de 7% = 8,054 cor. 21 fil., de la H. Bauman & F. Bortmes cu reducere de 11% = 12,944 cor. 29 fil.

Considerând, că ofertul I este cel mai favorabil, zidirea casei se concrede architectului G. *Maetz.* Astfel clădirea va costa 97,801 cor. 32 fil. In comisiunea pentru controlarea lucrărilor s'a ales vice-presidentul I. St. *Şuluţiu,* Dr. *Beu* şi N. *Togan.*

2. Trandafir *Dragomir,* Elie *Mânecuţa,* preoţi, *Marinescu,* notariu, *Dobrin,* învĕţătoriu din cercul Făgăraşului, se declară membri ordinari noi. Asemenea Grigore *Iovescu* din Timişóra; în despărţĕmêntul Timişórei, condus de vrednicul director Emanuil *Ungurean,* advocat, s'au făcut donaţiuni pentru scopurile despărţĕmêntului preste 1386 cor. Se declară medicul din Braşov Ioan *Hosan,* membru fundator, Petru *Nemeş,* notariu public, şi Petru *Pap,* jude de tribunal în pensiune, membri pe viéţă; ear' ordinari Nicolae *Dima,* Ioan *Petrovici,* profesor, Virgil *Pop,* preot, Iosif *Aron* şi Ioan *Dariu,* învĕţători în Braşov. Dna Hortensia Dr. *Suciu,* Dr. Toma *Ienea,* At. *Bologa,* preot, Ioan *Vas,* notariu, Vasilie *Socol,* preot, D. *Lucaciu,* comerciant, Gr. I. *Pap,* farmacist, Avram *Stanca,* preot, Sebastian *Stanca,* cleric absolut, Partenie *Petrila,* farmacist, Aug. *Dima,* comerciant, P. Stef. *Preda,* învĕţătoriu, T. *Doboi,* propriet., Alex. *Pap,* farmacist, din cercul Haţegului, se declară membri ordinari. Asemenea Dr. Iosif *Popovici* se înscrie membru ordinar, ear' I. *Ivaşcu,* canonic în Gherla, membru ordinar.

Convocare.

Adunarea cercuală ordinară a despărţĕmêntului VI (Sebeş) al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român" în anul acesta se va ţiné în comuna Laz în 20 Iulie (2 August).

Program:

1. Deschiderea adunării la 11 ore a. m.
2. Raportul general al comitetului despărţĕmêntului despre activitatea sa de la ultima adunare cercuală.
3. Raportul cassariului prin care presentéză raţiociniul pe anul 1902 şi budgetul pe anul 1904.
4. Alegerea unei comisiuni pentru censurarea acestora.
5. Alegerea unei comisiuni pentru inscrierea de membri noi şi încassarea taxelor.
6. Disertaţiuni.
7. Raportul comisiunii de sub nr. 4.
8. Raportul comisiunii de sub nr. 5. Statorirea budgetului pe anul 1904.
9. Alegerea a doi delegaţi la adunarea generală ce se va ţiné anul acesta la Baia-mare.
10. Distribuirea premiului pentru costumul cel mai frumos ţĕrănesc femeesc de casă.
11. Alegerea unei comisiuni pentru verificarea procesului verbal.
12. Inchiderea adunării.

Sebeş, la 7/20 Iulie 1903.

Comitetul despărţĕmêntului VI:

Sergiu Medean — *George Tătar*
president. — *secretariu.*

De la Internatul de băieţi gr. or. român diecesan din Beiuş.

In internatul de băieţi gr. or. rom., care s'a înfiiinţat de diecesa aradană, şi stă sub iurisdicţiunea Venerat. Consistoriu din Arad, se primesc pe anul şcolar 1903/4 elevi cari studiéză la gimnasiul gr. cat. din Beiuş, pe lângă următórele condiţiuni:

1. Pentru fie-care elev este a se plătí o taxă de intreţinere *de 280 cor. anual.* Acéstă taxă se plăteşte în 4 rate anticipative, anume: la 1 Septembre, 15 Novembre, 1 Februarie şi 15 April după st. n. Plătirea are sĕ se facă cu tótă *punctualitatea,* pentru-că nepunctualitatea în plătirea taxelor de întreţinere conturbă mersul regulat al internatului şi este în detrimentul elevilor resp. al părinţilor.

2. Prin primirea unui elev în internat părinţii acestuia sunt obligaţi a solví taxa pe anul întreg. De la acest obligămênt abateri se fac numai în casuri escepţionale, când elevul, din cause pentru cari el nu pórtă vina, este silit a părăsí şcóla şi prin urmare internatul.

3. Fie-care elev are sĕ aducă cu sine la începutul anului şi sĕ presinte inventar despre;

a) cel puţin 4 rênduri de albituri (cămeşi de zi şi de nópte, ismene, ciorapi, obiele);
b) 6 batiste, 4 ştergare;
c) încălţăminte trebuincióse (2 părechi);
d) vestminte de pat, anume o plapomă sau alt acoperemênt, 2 lepedee de plapomă şi 2 de pat, 2 perini cu 4 feţe de perină;
e) 2 pepteni şi 3 perii pentru curăţitul încălţămintelor şi o perie pentru haine;
f) îmbrăcămintea necesară (2 rênduri de haine).

4. Tóte albiturile sĕ fie însemnate cu numele întreg al elevului, scris cu cernélă ce nu se şterge, s'au cusut cu fir. Acésta este neapărat de lipsă, ca sĕ nu se pérdă, ori sĕ nu se schimbe albiturile.

5. Trimiterea de bani ori pachete deadreptul la adresa elevilor, e *oprită.* Acestea sĕ se adreseze rectoratului internatului, care este dator a supraveghia şi a se îngrijí de tóte trebuinţele economice ale elevilor.

6. Elevilor în internat li-se va da:

a) locuinţă sănĕtósă, provĕdută cu masă deosebită de studiat şi cu dulap deosebit pentru fie-care elev;
b) încăldit şi luminat;
c) spălatul albiturilor;

---

*) Vedi F. Schulgbach — Apostelgeschichte, f. XX. 35.

- *d)* vipt sănĕtos și anume, la *dejun* lapte cald cu pâne, la *prânz* 3 feliuri (Duminеca și în sĕrbàtori și al 4-lea fel) la *cină* 2 feliuri de mâncare, la *ojină* o bucată de pâne;
- *e)* îngrijire medicală prin medicul internatului. Medicina o plătĕsc elevii internatului;
- *f)* gimnastică, grădină de joc și promenadă în curtea internatului;
- *g)* ingrijire pentru împlinirea datorințelor școlare și bisericești;
- *h)* pat de fier, strajac și covor de acoperit patul;
- *i)* linguri, cuțite, furcuță, păhar și serviete, cu un cuvênt întreg serviciul de masă.

7. Pentru pagubele pricinuite internatului de elevi sunt rĕspunḑĕtori părinții lor.

8. Elevii cari pentru prima-óră voesc a întra în internat, vor avé sĕ arate: în ce clasă gimnasială se înscriu, și vor avé sĕ producă atestat medical că sunt deplin sănĕtoși.

9. Cererile pentru primirea în internat au sĕ se înainteze senatului acestui internat până în *7/20 August a. c.* Elevii cei vechi vor avé sĕ-și anunțe de nou venirea lor în internat.

Beiuș, la 15 Iulie 1903.

Senatul internatului gr. or. rom. diecesan din Beiuș — Belényes.

Nr. 6458 Epitr.

Concurs.

Devenind vacant postul de **econom seminarial**, pe basa regulamentului seminarial din 1892, § 1, 3, 6, 10 și 13, se publică concurs, *cu termin de 30 zile*, pentru ocuparea acelui post, cu o remunerațiune anuală de 600 coróne, locuință, vipt, încălḑit, luminat și serviciu în seminariu, tóte aceste numai pentru persóna sa.

Economul seminarial are sĕ observe strîns îndrumările, cari i-se vor da din timp în timp de la direcțiunea seminarială, deocamdată însĕ agendele luí se indică în punctele următóre:

1. a îngrijí pentru alimentarea elevilor cu dejun, prânz și cină, după planul și ordinea, ce se vor statorí din partea consistoriului archidiecesan și i-se vor comunica;

2. a procura lemnele de foc și a îngrijí pentru încălḑirea corĕspunḑĕtóre a salelor de învĕțământ, cum și a museelor și a tuturor localelor seminariale, cari au a fi încălḑite;

3. a îngrijí pentru materialul de luminat și pentru folosirea aceluia în mod corĕspunḑĕtoriu;

4. a purta grijă pentru procurarea și ținerea în curățenie, întregitate și bună ordine a furniturilor de pat;

5. a îngrijí pentru magazinul unde elevii sĕ-și păstreze vestmintele și celelalte objecte ale lor;

6. a îngrijí pentru angajarea de bucătariu cu serviciul de lipsă în bucătărie, cămară și celelalte aparținĕtóre;

7. a îngrijí pentru servitorii de lipsă seminariali și pentru aplicarea și purtarea lor;

8. a îngrijí pentru conservarea edificiilor și reparările de lipsă la acelea cu previa încuviințare a directorului seminarial;

9. a purta grijă pentru curățenia, buna ordine și cerințele sanitare ale seminariului;

10. a purta în regulă inventariul tuturor mobilelor, vestmintelor, vaselor, încuietórelor, și preste tot a tuturor lucrurilor seminariale, ce cad în competința economatului, și iventariul a 'l supune la încheierea anului școlar revisiunii directorului și a 'i administra o copie autentică a aceluia;

11. a primí de la cassa archidiecesană sumele în numĕrariu, ce i-se vor da pentru alimentare și celelalte trebuințe ale seminariului și a așterne rațiociniu despre întrebuințarea lor la fiinea lunii la consistoriul archidiecesan;

12. a fi preste tot cu atențiune cuvenită, ca cumpĕrările și procurările de lipsă sĕ se facă la timpul cel mai potrivit, în cantitate mai mare și cu prețurile cele mai moderate, și ca cele procurate sĕ se conserve și sĕ se întrebuințeze în mod rațional.

Sibiiu, din ședința plenară ținută la 7 Iulie, 1903.

Consistoriul archidiecesan.

NOUTĂȚI

Pentru învĕțători. Testimoniele de cualificațiune învĕțătorești sunt espedate la respectivele oficii protopresbiterale, de unde cei interesați le pot ridica pe lângă revers de primire.

*

Indemnisare pentru a purta decorațiunile. La timpul sĕu daserăm știre, că preotul militar Paul *Boldea*, cu sediul în Viena, a fost distins de M. Sa regele Carol al României cu ordul „Stéua României“ în gradul de oficer, ear' dl Dionisiu *Cimponeriu*, directorul serviciului de postă și telegraf pentru Bosnia și Hertegovina, din prilejul iubileului seu de serviciu a fost decorat de sultanul Abdul Hamid al Turciei cu ordul „Medjidje“ cl. III. Cum raportéză acum fóia oficială, M. Sa împĕratul și rege al nostru a dat ambilor indemnisare de a primí și purta amintitele orduri.

*

Pentru primire în seminariul archidiecesan. Conform dispozițiunilor regulamentului seminarial cererile pentru primire la cursurile teologice, ori pedagogice, în seminariul archidiecesan, au sĕ fie înaintate la consistoriu cel mult până la *1 August st. n.* Asupra acestui termin se atrage atențiunea celor interesați, cu adausul, că cererile întrate după acest termin nu vor fi luate în considerare.

*

Despăgubire pentru parcelele espropriate în linia ferată Sibiiu—Vinț. Judecătoria cercuală din Mercurea sub nr. 2125 face cunoscut, că pertractarea în causa autenticării chartei, conscrierii și conspectelor despre teritoriile espropriate pe séma liniei ferate Sibiiu—Vinț se va ținé: pentru comuna *Apoldul-mare* în *6 August st. n.* la 10 ore înainte de amiazi la gara din Apoldul-mare, ear' pentru comuna *Mercurea* în *6 August st. n.* la 3 ore după amiazi la gara din Mercurea. Cei cari voesc sĕ ridice objecțiuni în causă, ori își arógă vre-un drept la sumele de despăgubire, au sĕ 'și înainteze objecțiunile, ori sĕ 'și anunțe titlurile de drept la sumele de despăgubire, la oficiul cărții funduare din Mercurea cel mult până la „22 August“. (In analogie cu publicațiunea oficială a judecătoriei cercuale din Sĕliște, privitóre la comuna Aciliu, în care acest termin e pus cu 5 zile înaintea zilei de pertractare, dar' combinând și din natura lucrului, terminul de 22 August trebue că e ori greșélă de condeiu, în manuscript, ori greșélă de tipariu, în publicațiunea din care scótem acéstă notiță. De aceea, cei interesați sĕ nu se orienteze după acest termin, ci sĕ-și anunțe obiecțiunile, ori pretensiunile, binișor înainte de ziua pertractării. Nota Red).

*

Prospectele de recoltă în Treiscaune. Din causa timpului nefavorabil sĕmănăturilor, deosebi a multor ploi din sĕptĕmânile trecute, economilor din comitatul Treiscaune li-s'au nimicit tóte prospectele de recoltă cât de cât mulțămitóre. Deosebi spicósele au suferit fórte mult.

*

Pentru biserica, din comuna Săcămaș, tractul Dobra, bunul creștin *Lung Avram* a dăruit un rênd de vestminte preoțești în preț de 60 coróne. — *Tămaș Achim* l. Alexa și *Moșuț Achim* un disc și steluță pentru potir în preț de 13 cor., ear' dna *Victoria Pop* n. Șuiaga, preotésă vĕduvă, un potir de argint de china aurit în preț de 40 cor. și 2 icóne în preț de 20 cor. Pentru aceste daruri aduc și pe calea acésta cele mai căldurόse mulțămite evlavioșilor creștini și dnei, rugând pe bunul Dzeu, ca evlavioșilor donatori sĕ le dăruéscă viéță îndelungată și fericire, ca unora cari iubesc podóba casei Domnudlui. Ear' celorlalți locuitori sĕ le servéscă aceste fapte creștinești ca pildă și îndemn pentru împodobirea casei Domnului. *Victor I. Sălăgean*, paroch gr. or.

*

De la „Reuniunea funcționarilor“. Direcțiunea filialei din Sibiiu a reuniunii amintite mai sus publică următórea notificare:

Consiliul de administrație al „*Reuniunii funcționarilor din Austro-Ungaria*“ a votat și pentru anul școlar 1903/904 un capital de *35000 coróne* ca ajutoriu, respective stipendii destinate pentru copiii și orfanii membrilor reuniunii funcționarilor săraci, cari frecuentéză școlele civile de feciori și fete din Austro-Ungaria.

Blanchetele de lipsă competenților se capĕtă gratuit în cancelaria filialei nóstre, strada Wiesen nr. 1. Rugările provĕḑute cu documentele notate în blanchetă sunt a se înainta la reuniunea nóstră până la 15 Septembre 1903, strada Wiesen nr. 1. — Sibiiu, în 20 Iulie 1903. *Direcțiunea.*

*

In scopuri de binefacere. Fóia oficială raporteză în numĕrul de Marți, că M. Sa împĕratul și rege Francisc Iosif I. a dăruit reuniunii de binefacere „Gyermekbarát“ (Amicul copíilor) din Budapesta 10.000 cor., plătibile în rate anuale de câte 2000 coróne. Numita reuniune e înființată în scopul ocrotirii și creșterii copíilor fără părinți, ori abandonați de părinții lor.

*

† Margareta Nașcu n. Matei. Subsemnații cu inima frântă de durere anunță tuturor consângenilor, amicilor și cunoscuților trecerea la cele eterne a preaiubitei lor soție, mamă, fiică, soră, nepótă, cumnată și verișóră *Margareta Nașcu n. Matei*, întêmplată în 23 Iulie st. n. la 3 ore diminéța, după un morb greu și îndelungat, împărtășită cu sfintele taine, în anul al 19-lea al etății și 3 al fericitei căsătorii.

Perdut-a soțul ei: fericirea vieții sale; părinții: bucuria lor; sora: mângăierea ei; celelalte rude: razimul bun și inima cea sinceră.

Rĕmășițele pământești ale scumpei nóstre defuncte se vor așeḑa spre odihnă vecinică Sâmbătă în 25 Iulie st. n. la 2 ore p. m. în cimiteriul bisericii gr.-cat. din Gurghiu. Fie-i țĕrina ușóră și memoria neuitată. Gurghiu, la 23 Iulie n. 1903. Nicolae Nașcu, paroch gr.-or. în Poleți, ca soț. Galacțion Nașcu, ca fiu. Agneta Matei, ca mamă, și Szöllösi Albert, ca vitreg. Otilia Matei, ca soră. Ana Nașcu, ca sócră. Maria Nașcu, Ana Nașcu, Susana Nașcu, Raveica Nașcu, cumnate. Anton Cota, ca moș. Fira Cota, ca bunică. Carolina și Nicolae Moisin, Maria și Dionisiu Donea, ca unchi. Laura Moisin, ca verișóră.

*

Indreptare. In informațiunea „*De la Asociațiune*“ din numĕrul trecut, sĕ se cetéscă ziua ținerii ședinței comitetului central, în care s'a primit demisiunea dlui prim-secretariu *Dr. Diaconovich*: „Luni, 7 Iulie *v.* (20 Iulie n.)“, ear' nu Luni 7 Iulie n., cum din greșélă s'a tipărit.

*

Scumpirea cailor. Conform rapórtelor sosite ziarelor străine, în Iecaterinoslav (Rusia) petrece o comisiune de oficeri bulgari, cu misiunea de a cumpĕra cai pe séma armatei bulgare. Comisiunea a cumpĕrat mulțime de cai de tot soiul și de ori-ce colóre, numai de colóre albă nu cumpĕră. In urma acestor cumpĕrări prețul cailor s'a urcat fórte mult.

*

Inventatorul orologiului de buzunariu. In genere se crede, că inventatorul orologiului de buzunariu e Petru Henlein, fost orologieriu în Nürnberg pe la mijlocul seclului XVI. In timpul când a făcut primul orologiu de buzunariu, — căruia ómenii 'i daseră numire de „ou de Nürnberg“, — Henlein era deja căpetenia breslei orologierilor. Acestui Henlein i-se va ridica acum un monument în orașul Glashütte, cu ocasiunea iubileului de 25 ani al școlei de orologerie din acel oraș. Monumentul va fi din granit roșu, în care vor fi gravate două table comemorative, cu inscripția: Lui Petru Henlein, inventatorul orologiului de buzunariu.

*

Păziți-vĕ de țiganii corturari. Sĕptĕmâna trecută o iaie de țigani unguresți (de cei cu căruțe), ajungênd în comuna S. Benedic (Ungaria) și-au pus corturile la marginea comunei, apoi a plecat fie-care prin comună „sĕ sondeze“. Erau de toți 47 ciorοi. Preste nópte au mers la cei mai avuți doi locuitori, la George Pĕcurariu și Pavel Dobring, și furișându-se în casă au ucis pe Pĕcurariu și pe nevasta acestuia cu lovituri de sĕcuri, ear' la Dobring, pe lângă stăpânul casei și soție-sa au mai ucis și pe servitoriul acestora. După aceea au jefuit tot ce au aflat prin case, chiar și mobiliarul, și au plecat apoi mai departe. Diminéța descoperindu-se grozavenia, gendarmii i-au luat la góna și i au ajuns pe drumul către Ujvár. Țiganii însĕ au năvălit toți pe gendarmi, cu securi și cu revolvère. Intru apărarea proprie gendarmii au fost necesitați sĕ facă us de arme, împușcând cinci inși și rănind grav cincisprezece lăieți. Numai după aceea li-a succes sĕ desarmeze pe ceilalți, pe cari apoi legați cot la cot i-au escortat la judecătoria din Ujvár împreună cu întrégă caravana de căruțe.

*

Candidat de advocat, ori scriitoriu, cu praxă bună, primește aplicare în cancelaria advocatului *Dr. Mérö Samu, în Boroșineu (Borosjenő) comitatul Aradului.* (157) 1—2

*

Din tragediile vieții. Soția lui Kiss István din Rozsnyó (Ungaria) în timpul din urmă căpĕtase bólă de nervi în grad așa de mare, în cât a trebuit dusă în spital. Soțul ei de întristare pentru nenorocirea și suferințele ei, a căḑut în melancolie. In acéstă stare s'a furișat Marți în spital la soție-sa și a împușcat'o, ca sĕ nu mai chinuéscă, apoi și-a tras și sie-și un glonț în gură. Amêndoi au murit.

*

Petrecere în Ernot. Tinerimea din jurul Ernotului (Radnoth) aranjéză petrecere de vară la 9 August n. 1903 în sala hotelului „Central“ din Ernot (Radnoth). Inceputul la 8 ore séra. Venitul curat e destinat $^1/_3$ parte în favorul școlei gr. cat. din loc, ear' $^2/_3$ pentru „Masa studenților din Blaj“. Suprasolvirile se primesc cu mulțămită și se vor cuita pe cale ziaristică, făcêndu-se tot odată raport în detail. Eventualele oferte a se adresa la presidentul, N. I. Platon, p. Radnoth, Oláh-Sályi (Seulia română).

*

Teatru în Zlatna. Primim învitare la producțiunea teatrală urmată de dans, care o va aranja tinerimea română din Zlatna și jur Duminecă în 2 August st. n. 1903 în hotelul dlui Nándor Kolozsvári. Inceputul la $7^1/_2$ ore séra. Venitul este destinat școlei gr.-or. române din Zlatna. Se va juca: „*Calea dréptă e cea mai bună*“, comedie într'un act de A. Kotzebue, și „*Un leu și un zlot*“, comedie într'un act de R. D. Roseti. După producțiune, dans.

*

Concert în Chichiș. Teologii români gr.-or. din Treiscaune și Brașov aranjéză Duminecă în 13 Iulie v. (26 Iulie n.) în comuna Chichiș (Kokös) din tractul Treiscaune concert împreunat cu dans, cu următoriul program:

S. H. Stunz: „Marș“, cor. de bărbați. A. Bena: „Două cântece poporale“, cor de bărbați. Declamațiune. „Souvenire de Sinaia“, duet de violină. G. Dima: „Fântână cu trei isvóre“, cor de bărbați. N. Popovici: „Hora dorobanților“, cor de bărbați. Flechtenmacher-Popovici: „Pribeagul“, cor de bărbați. G. Dima: „Hora Plóia“, cor de bărbați. Declamațiune. C. Porumbescu: „A căḑut o rază lină“, solo de bariton cu acompaniare de violină. C. Porumbescu: „Cisla“, operetă din viéța țĕranilor. După concert urméză dans.

Avênd în vedere împrejurările întrĕ cari trăesc Românii din acea comună și din cele vecine, greutățile cu cari au trebuit sĕ se lupte numiții fíi ai bisericei nóstre din tóte unghiurile acelui tract, pe de altă parte scopul cel nobil pentru care se aranjéză acest concert (venitul curat e destinat pentru biserica română din acea comună) e datorința publicului românesc sĕ sprijinéscă din tóte puterile acea intențiune nobilă a tinerilor noștri teologi din acel tract.

*

Știri mĕrunte. In Dombovár (Ungaria) Marți înainte de amiazi timp de zece minute a bătut piatră în mărimea alunelor, făcênd pagube mari deosebi în holdele de grâu și de ovĕs. — Luni după amiazi un copil de 8—10 ani, din Budapesta, voind sĕ se scalde la malul Dunării, a fost luat de valuri și dus spre mijlocul fluviului, unde s'a înecat. — In comuna Mócsa (comitatul Komárom) un incendiu a mistuit 200 de case împreună cu tóte clădirile economice din jurul lor. A ars și biserica rom.-catolică. — Marți séra au ars în Cristian două șuri, aprinse de fulger. — Ioan Malinașiu a fost promovat alaltăeri la universitatea din Viena doctor în științele medicale.

*

Fără păreche în felul seu este crucea duplă electro-magnetică nr. 86,967 R. B., inventată de dl Albert Müller (Budapesta, V, Vadász utcza 42/V), care nu numai că face sĕ înceteze cea mai mare parte a bólelor omenești, dar' și are o influință binefăcĕtóre asupra organismului sănĕtos, deóre-ce face sĕ dispară ori-ce apariție de bólă. Intrĕ altele se folosește cu efect ca mijloc de vindecare contra slăbiciunei generale și contra tremurării, după cum recunóște acésta în cuvinte măgulitóre și dl Iosif Werner (Nasic, Slavonia), în o epistolă adresată dlui Albert Müller.

Cărți și reviste.

„Biserica ortodoxă română“, revistă periodică eclesiastică a S. Sinod al bisericei autocefale ortodoxe române, fascicolul 3 (pe Iunie) a apărut cu următoriul sumariu: Creațiunea după biblie și tradițiunea popórelor vechi. Material pentru Istoria Românilor, civilă și bisericéscă. Predică (cu motto „Sĕ n'ai alt Dumnezeu, afară de mine“). Material pentru literatura bisericéscă și națională. Biblia românéscă de la 1688. Mândria și Smerenia (Omilie). Cronica bisericéscă. Predică la Dumineca a cincea după Paști. Predică (pentru Dumineca Floriilor). Donațiuni.

„Biserica ort. rom.“ apare în fascicoli lunari în București (tipografia cărților bisericești) și costă 10 lei pe an. President al comitetului de redacție e archiereul Calistrat Bêrlădeanul.

Posta redacțiunei.

Dlui B. Marian, București. Cartea despre care ne scrii nu ni-a venit, căci altcum am fi făcut mențiune în fóie despre apariția ei.

[155] 1—3

Concurs.

La școlele centrale române gr. or. din Brașov sunt de ocupat următórele posturi vacante:

a) La școla reală și comercială.

1. Un post de **profesor** suplent pentru Matematică și alt studiu esact.

b) La școlele primare.

2. Două posturi de **învěțători**.

3. Un post de **învěțătóre** pentru lucrul de mână la fetițe.

Terminul de concurs pentru aceste posturi este 30 Iulie v. a. c.

Toți concurenții vor adresa concursele lor subsemnatei Eforii școlare însoțite de următórele documente, prin cari vor dovedí:

a) că sunt Români de religiunea gr. or.;
b) că au purtare bună atât în privința moralității, cât și în relațiunile lor civile;
c) că sunt de constituție fisică firmă și deplin sănětoși;
d) revers, că se vor conforma întru tóte legilor și dispozițiunilor bisericești și școlare, precum și regulamentelor, ce sunt și vor fi în vigóre;
e) concurenții de sub *a)* vor documenta cualificațiunea profesorală completă conform art. de lege XXX din 1883, sau întru cât n'ar avé-o sě aibă cel puțin examen fundamental din specialitatea lor;
f) concurenții de sub *b)* 2 vor documenta, că au depus examen de cualificațiune învěțătorescă cu calcul bun, că cunosc limba magiară și germână după recerință și că posed cunoștințe teoretice și practice din desemnul linear, din gimnastică și din grădinărit;
g) concurentele de sub 3 vor documenta, că cunosc lucrul de mână femeesc de tot soiul și au cualificațiune științifică și practică conform prescripțiunilor legale.

Beneficiile împreunate cu aceste posturi sunt:

1. Pentru profesorii ordinari în timpul serviciului provisoriu (provědut în § 30 al legii de instrucțiune din 1883) salariu anual de cor. 1800; ear' de la ocuparea definitivă a postului de profesor ordinar salariu anual de cor. 2400, cinci cuincuenii de câte 200 cor., bani de cuartir cor. 400 anual și drept de pensiune conform statutelor în vigóre la școlele nóstre; pentru timpul de serviciu ca profesor suplinitor cor. 1600 anual fără alte emolumente.

2. Pentru învěțătoriul suplent salariu anual de cor. 800; pentru cel provisoriu cor. 1000 anual; ear' începênd de la ocuparea definitivă a postului, salariu de cor. 1200 anual, cinci cuincuenii à cor. 120 și bani de cuartir cor. 240 anual.

3. Pentru instructóra provisorie de lucru de mână salariu anual de cor. 800 fără alte emolumente.

Brașov, în 9/22 Iulie 1903.

Eforia școlelor centrale române ortod. rěs. Brașov:
Vasile Voina, pres. **Arsenie Vlaicu**, secr.

---

[148] 1—1

Licitațiune minuendă.

Comitetul parochial pe basa planului și preliminariului aprobat de Preaven. Consistoriu archidieeesan la 5 Iunie nr. 5684 școl. 1903 dă în întreprindere pe calea licitațiunei publice minuende **edificarea școlei gr. or. din Galați** (protopresb. Abrud).

Condițiunile de licitare se pot vedé la oficiul parochial din loc.

Prețul strigării este de 2000 coróne, în care nu se cuprinde valórea cărămidei, năsip, pétra și varul, pe cari comuna bisericéscă le dă.

Licitanții au a depune un vadiu de 10% în bani gata, cari rěmân în cassa bisericii până la colaudare.

Licitațiunea va avé loc la cancelaria comunală din loc la orele 2 p. m.

Galați, 6/19 Iulie 1903.

Pentru comitetul parochial:
Stefan Nicola
paroch.

Nr. 114 1903. [158] 1—3

Concurs

Pe basa ordinului consistorial dto 18 Iunie 1903 nr. 6127 B. pentru ocuparea postului de **capelan** lângă neputinciosul paroch *George Achim Popa* din **Lisa**, protopresbiteratul Făgărașului, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumětate din tóte venitele parochiale fasionate în tabela B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a 'și așterne suplicele lor instruite conform legilor în vigóre subscrisului oficiu protopresbiteral în terminul sus indicat.

Făgăraș, în 10 Iulie 1903.

In conțelegere cu comitetul parochial:
Iuliu Dan
protopresb.

Concurs

Pentru ocuparea postului vacant de **învěțătoriu** din comuna **Ghimbav**, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt:

a) salariu anual 600 cor.;
b) 60 coróne pentru instruirea școlarilor în cântări, formând cor cel puțin în două voci;
c) trei (3) jughěre catastrale pămênt în folosință pe fie-care an socotit în dreptul de cuincuenal;

Alesul va avé sě conducă școlarii Dumineca și sěrbătórea la biserică și sě cânte cu ei.

Invěțătorii, cari pe lângă plata din concurs, ar mai face pretensiuni și la cuincuenale, după anii serviți în alte comune, au a 'și espune acele pretensiuni în petiție, pentru-ca comuna sě se știe orienta la alegere.

Cererile de concurs sunt a se așterne în terminul fixat la oficiul protopresbiteral al Branului, în Zernești.

Oficiul protopresbiteral Bran în conțelegere cu comitetul parochial.

[153] 1—3 **Ioan Dan**
adm. protopresb.

---

[154] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului nou înființat de **învěțătóre** pe lângă școla centrală română gr.-or. din **Bran**, pe basa încuviințării Preavenerabilului Consistoriu archidiecesan dto 19 Iunie 1903 Nr. 6233 Școl., se escrie concurs cu termin de 30 zile, de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salariu anual 600 cor., plătiți în rate lunare anticipative din fondul central al bisericelor brănene.

2. Cuartir în natură, eventual 80 cor. în bani gata.

3. 4 (patru) stângini de lemne, din cari este a se încăḍí și sala de învěțămênt.

Invěțătórele cari pe lângă plata din concurs, ar mai face pretensiuni și la cuincuenale, după anii serviți în alte comune, au a'și espune acele pretensiuni în petițiile lor de concurs, pentru ca comuna bisericéscă, sě se știe orienta la alegere.

Invěțătórea are a propune pe lângă obiectele de învěțămênt și lucrul de mână.

Cererile instruite în sensul legilor în vigóre au a se așterne în terminul sus indicat oficiului protopresbiteral al tractului Bran, în Zernești (u. p. Zernest).

Bran, în 3 Iulie 1903.

Eforia școlei rom. gr.-or. centrale din Brad.
George Babeș paroch, presid. eforiei. **George Enescu** paroch, epitrop-cassariu.

Vidi:
Ioan Dan
adm. prot.

P. T.

Am onóre a anunța, că

Magazinul de încălțăminte

aflător în **Sibiiu, strada Cisnădiei 11** (Hotelul Neurihrer, în drépta de la întrare) sub firma **M. Bachholzky's Nachfolger Weiss & Schlesinger,** prin cumpěrare a trecut în proprietatea mea și că îl voiu conduce mai departe sub firma împrotocolată la tribunalul comercial:

Victor Dressnandt.

Totodată îmi permit a face cunoscut, că mi-am provědut magazinul meu cu **marfa nouă în ghete pentru domni, dame și copii,** de tot soiul, și că în urma unei cumpěrări favorabile **cu bani gata,** mě aflu în posiție de a mě puté pune la culmea ori-cărei concurențe.

Cu rugarea respectuósă de a acorda întreprinderii mele deplină încredere, mě recomând,
cu distinsă stimă
141 [2—5] Victor Dressnandt.

[142] 3—3

Publicațiune

Pentru liferarea de:

1. **Pâne de grâu** curat.
2. **Franzele** (jimle) făcute din făină de grâu curat cu lapte.
3. **Făină de grâu** curat nr. 2 și 3.
4. **Carne de vită.**
5. **Carne de vițěl.**
6. **Carne de óie.**
7. **Carne de porc,** și
8. **Unsóre de porc,** tóte de **prima calitate,** pentru alimentarea alor 220—250 elevi de la **seminariul archidiecesan teol.-pedag. gr. or. român „Andreian“ din Sibiiu,** în anul școlar **1903/4.**

Doritorii de a reflecta la careva din aceste posițiuni, sě 'și înainteze ofertele în scris, provědute cu timbru de 1 corónă, presentându-le în persónă la subscrisul, până la **12 August st. n.** inclusive, unde vor afla mai deaprópe și condițiunile speciale pentru încheierea contracțelor, precum și eventuale alte informațiuni. Ofertele netimbrate, precum și cele întrate după termin nu se vor lua în considerare.

Tot în acest termin se pot înainta oferte în scris și pentru **resturile de mâncare** nefolosibile rěmase de la mese și culină.

Sibiiu, 7/20 Iulie 1903.

N. Vătășan
profesor, econom sem.

Nr. 284 [156] 1—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de **învěțători** din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Cetatea-de pétră, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Berința**, salariu anual 600 coróne prin repartiție, cuartir în edificiul școlei și lemne de foc.

2. **Cărbunariu,** salariu anual 600 cor., din care 400 cor. repartiție de la popor, 80 cor. din lada bisericei și folosirea unui pămênt de 3 jugěre arătoriu în preț de 120 cor., și lemne de foc.

3. **Fênațe,** salariu anual 600 cor., din care 300 cor. repartiție de la popor, 300 cor. ajutoriu de la stat; cuartir în natură și lemne de foc.

4. **Văleni**, salariu anual 600 cor., repartiție de la popor, cuartir în școlă și grădină de legumi.

5. **Trestie**, salariu anual 600 cor., din care 370 cor. ajutoriu de la stat, 230 cor. repartiție de la popor; grădină de legumi, cuartir în școlă cu supraedificatele de lipsă și lemne de foc.

Reflectanții vor avé sě țină strană în Dumineci și sěrbători și sunt invitați a se presenta în comuna respectivă spre a-și arăta desteritatea în cele rituale.

Cererile instruite în regulă sě se aștérnă în terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Cetatea-de-pétră în conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Fênațe, la 4 Iulie 1903.

Teodor Șovrea
adm. prot.

Cartea consilierului de medicină Dr. Müller, apărută deja în a 40-a ediție, care tractéză despre

Conturbările în sistemul nervos și secsual

precum și despre vindecarea radicală a lor, se póte procura prin tóte librăriile.

Pentru 1 cor. 20 fileri în mărci postale o trimite franco **Curt Röber,** Braunschweig.

[3] 28—38

Ciocolada de tanin
a lui **Sztraka**
are efect escelent la copíi și la vêrstnici
contra urdinării
Prețul 40 fileri
Se capětă în fie-care apotecă.
[166] 1—8

Nr. 278 [143] 2—3

Concurs

Pentru întregirea postului vacant de **paroch** în parochia de clasa a III-a **Cârjiți** cu filia **Bretelin,** tractul Deva, pe basa resoluțiunei Ven. Consistoriu din 20 Maiu c. nr. 5461 bis. și a conclusului comitetului par. din 22 Iunie c. se escrie concurs repețit cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Tel. Rom“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cola B. pentru întregirea de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a'și așterne cererile lor conform normelor în vigóre în terminul deschis subscrisului oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta înaintea alegětorilor spre a cânta, resp. a celebra și cuvênta.

Deva, 24 Iunie 1903.

Oficiul protopresbit. al tractului Devei, în conțelegere cu comitetul parochial.

George Romanul
protopresbiter.

Veritabilul lac Christoph este cea mai bună văpsélă de podine.

DAUERHAFT, GERUCHLOS
SOFORT TROCKNEND
GELBBRAUN, MAHAGONI.
GRAUFARBIG, REIN.
Veritabilul
FRANZ CHRISTOPH GESETZ VON 30. NOVEMBER 1874 F. C. FABRIKMARKE BERLIN PRAG
lac Christoph
DER ECHTE
Christoph-Lack
IST DER BESTE ANSTRICH FÜR FUSSBÖDEN.

face cu putință a unge podinele fără de a deranja odăile, fiind-că **se evită mirosul neplăcut,** propriu colorii și lacului de oleiu, care se svêntă încet și e lipicios. Folosirea e atât de simplă, în cât ori-cine póte unge podinele, cari se pot ștérge cu rize umede, fără sě pérdă luciul. — Se deosebesc:

lac lucitor colorat de podine,

brun-gălbuiu și brun-mahagoni, care acopere ca oleiul și dă luciu: deci folosibil deopotrivă la podine noue și vechi. **Acopere pe deplin pete vechi, văpséla anterióră,** etc.; și

lac lucitor curat (necolorat)

pentru podine noue și parchete, care dă numai luciu. Mai cu sémă pentru parchete și podine de tot noue, unse deja cu colori de oleiu. Dă numai luciu și nu ascunde modelul lemnului.

Colli postali circa 35 m. pătr. (2 odăi mijlocii) fl. 5·90 v. a.

In tóte orasele unde sunt deposite, comandele directe vor fi transmise acestora; văpsiri de model și prospecte gratuit și franco. La cumpěrare este a se lua séma precis la firmă și marca firmei, fiind-că acest **fabricat esistent din 1850 se imitéză** multiplu și **se falsifică,** în cât se pune în comerciu o marfă slabă, care nu corespunde scopului.

Francisc Christoph
inventator, singurul fabricant al veritabilului lac lucitor de podine.
Praga-K. Berlin, NW.
Sibiiu: W. Gustav Simonis. **Brașov:** H. Zintz.
Orăștie: Kercsedi G. **Făgăraș:** J. Jaros.
[132] **Mediaș:** Martin Schemmel. 3—15

VINEȚÉLA
Mai bună la albituri!
— Sub scutul legilor. —
Vinețéla cea mai plăcută în spălătorii și gospodării.
Eftină și neîntrecută.
1 sticlă mică de 24 fil. ajunge la 10 spălături. — 1 sticlă mare costă 1·60 cor., ½ sticlă 1 cor.
Se capětă pretutindenea!
Sě ne ferim de imitațiuni!
Singurii producenți:

URANOS

FRATII HOCHSINGER, fabrică chimică
BUDAPESTA
VI., str. Rozsa 85.
[116] 4—16

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.
Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 78 Sibiiu, Marţi 15/28 Iulie 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru strëinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 34
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Nr. 7129 Plen.

Concurs.

La institutul archidiecesan pedagogic-teologic din Sibiiu a devenit vacant **un post de profesor**. In scopul îndeplinirii aceluia se publică prin acésta concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în ziariul „Telegraful Român“.

Concurenţii vor avé sĕ subşternă la consistoriul archidiecesan concursele instruite cu documentele următóre:

a) carte de botez;
b) testimoniu de maturitate;
c) absolutoriu teologic de la vre-un institut teologic din patria nóstră;
d) testimoniu de cualificaţiune profesorală în sensul statutului organic §. 122 p. 10 şi al regulamentului pentru examinarea candidaţilor de profesori la institutul pedagogic-teologic din archidiecesa Transilvaniei, votat de sinodul archidiecesan din 1875.

Emolumentele împreunate cu acest post de profesor sunt cele normate în regulamentul seminarial § 3 p. 6 şi § 4 p. 7, a nume: în primii trei ani de probă salariu 1600 coróne şi bani de curtir 300 coróne, ear' după definitivare salariul întreg normal.

Cererile întrate după espirarea terminului indicat, nu vor fi luate în considerare.

Sibiiu, din şedinţa plenară, ţinută la 7 Iulie 1903.

Consistoriul archidiecesan.

Congresul corpului didactic primar din România.

Marţi, Mercuri şi Joi din sĕptĕmâna trecută, învĕţătorii şcólelor primare (normale şi poporale) au fost întruniţi în al patrulea congres didactic în Bucureşti.

Cred că fac bun serviciu învĕţătorilor şi amicilor şcólelor nóstre, dând pe basa celor publicate în ziarele din România un raport amĕnunţit despre decursul acestui congres. O fac acésta cu atât mai vêrtos, că materia discutată în acest congres e de o însemnătate didactică-metodică principială.

Două teme au fost puse spre desbatere la ordinea zilei: 1. „*Gramatica limbei române în şcóla primară*“ şi 2. „*Noul orar al şcólelor primare*“.

Deschiderii congresului i-a premers oficiarea „Invocării duhului sfânt“ la metropolie. In urmă membrii întrunindu-se la Ateneu, presidentul societăţii corpului didactic, în presenţa ministrului instrucţiunii publice, Spiru Haret, prin un admirabil discurs declară congresul deschis. Dsa esplică avêntul dobândit în ţéră de învĕţământul primar. Constată însĕ că o parte din materiile predate în şcólele primare, *neavênd* aplicare *în viéţa practică*, se pierd în vênt. De aceea factorii conducĕtori ai învĕţământului primar caută necontenit a introduce îndreptări, în sensul, ca copíii sĕ dobândéscă o instrucţie cât se póte de solidă.

Acestei împrejurări au sĕ se atribue mĕsurile ministrului luate în anul trecut, de a se introduce noţiuni noue în programul şcólelor primare cu tendinţa de a îndruma generaţiunile viitóre spre *industrie şi comerciu*.

Invĕţământul primar trebue sĕ aibă un caracter, cât se póte de *practic*, pentru ca copíii, devenind cetăţeni, sĕ aibă la îndemână tóte cunoştinţele necesare pentru tóte împrejurările vieţii.

Şcóla în timpul de faţă are o chiămare mai înaltă de cât în timpurile trecute; ea trebue sĕ fie totul, sĕ dee copíilor *nu numai ştiinţa de carte, ci şì educaţiunea.*

Ministrul Haret luând cuvêntul, arată că *lipsa de sistem* şi *continuitate* în învĕţământ, constatată până acum în primul loc, crede a se atribuí împrejurării, că *legăturile* întrĕ membrii corpului didactic erau *fórte slabe.* Ei erau lipsiţi de ori-ce *cohesiune* întrĕ dînşii, urmarea cărui lucru a fost, că din sinul unui astfel de corp didactic nu putea sĕ iese o ideiă, o directivă. Adunaţi învĕţătorii într'un singur mănunchiu — congres — au adus servicii reale învĕţământului. De acum înainte se póte aştepta, ca cele mai înalte idei, adevĕratele reforme şcolare, sĕ pornéscă din sinul corpului didactic.

Chiămarea şcólei e de a pregătí ómeni buni, morali şi folositori. Spre a satisface acestei chiămări învĕţătorii vor întimpina multe greutăţi. Păşind însĕ cu curaj şi cu stăruinţă, fără a ne oprí înaintea greutăţilor, vom ajunge la ţinta dorită, ear' meritul corpului didactic va fi cu atât mai mare, cu cât greutăţile de învins vor fi mai mari.

După-ce se decide sĕ se depună câte o cunună pe monumentele marilor patrioţi I. C. *Bratianu* şi C. A. *Rosetti*, precum şi sĕ se trimită o telegramă de omagiu Regelui, şedinţa primă se ridică.

In a doua şedinţă, ţinută Mercuri, s'a pus apoi la ordinea zilei prima temă, „*Gramatica limbei române în şcóla primară*“, discutată din următórele puncte de vedere: 1. *Cunoştinţele gramaticale sunt necesare învĕţământului limbii materne în şcóla primară?* 2. *Cuantul acestor cunoştinţe care sĕ fie?* 3. *Cunoştinţele gramaticale sĕ se predee pe basa cărţilor de lectură, ori dintr'un manual de gramatică?*

La discuţie au luat parte cei mai valoroşi membri ai corpului didactic, cunoscuţi ca autorităţi în chestii metodice-didactice. Şirul lor e lung, fiind unii pro, alţii *contra*, dar' argumentele ambelor partide au fost ponderóse. Şi după ce au vorbit la obiect 10 membri, congresul a instituit o comisiune, care sĕ studieze mai departe chestia menţinerii sau escluderii gramaticei din şcólele primare, şi apoi sĕ presinte în o şedinţă viitóre propunere în merit.

Din lungul şir al vorbirilor ţinute estrag următórele: Dl *Ciocârlia*, autor al mai multor valoróse cărţi didactice, spune că este *pentru* predarea studiului gramaticei, însĕ în mod *raţional.* Cunoştinţele gramaticale sĕ încépă a se preda elevilor în cl. III şi IV, însĕ dintr'o carte de cetire, ear' nu dintr'o carte specială de gramatică. Amintesc aici, spre lămurire, că în România esistă sistemul de 5 clase.

„Trebue sĕ învĕţăm — a zis dl Ciocârlia — mai întâiu sĕ *vorbim* şi sĕ *scriem* limba, şi apoi sĕ ne ocupăm cu gramatica ei. Actualul program de învĕţământ — planul de învĕţământ — recunóşte acest principiu şi are punctul de plecare potrivit cu mersul natural al lucrurilor, dar' îl părăseşte prea de vreme şi rĕstórnă principiul pus, dând tótă importanţa gramaticei şi lăsând în părăsire vorbirea şi scrierea limbii. Acest lucru porneşte chiar din clasa a II. Mintea copíilor este torturată cu cunóşterea părţilor de vorbire, cu declinarea şi conjugarea lor şi cu părţile proposiţiunii şi ale frasei. Predarea acestor cunoştinţe durézá trei ani (la noi cinci) fără nici un resultat practic, căci copíii absolvézá şcóla *fără sĕ ştie scrie şi ceti corect româneşte.*

„Sĕ învĕţăm *sĕ scriem* şi sĕ *cetim* bine limba românéscă şi apoi sĕ ne dedăm la comparaţiuni şi abstracţiuni pentru aflarea regulelor gramaticale.“

Un alt valoros membru, dl *Costescu*, vorbeşte despre inutilitatea gramaticei în şcólele primare.

„Metoda cea mai bună — zice dsa — este aceea care consultă mersul pe care l'a urmat civilisaţia. Aplicând acest principiu la materialul de gramatică, trebue sĕ constatăm, că gramatica e o reunire de legi ale limbei, este ştiinţa filosofică a ei. Cei cari au studiat mersul omenimii au ajuns la convingerea, că ómenii n'au început cu ştiinţa. Lumea a gândit întâiu şi apoi a format cuvinte, le-a deprins în vorbire, a scris poeme, a făurit discursuri, şi în urmă s'a apucat sĕ facă gramatică.

Este deci nefiresc, sĕ ameţim copíii cu abstracţiuni gramaticale, cu ştiinţă, înainte de a posede limba. A pretinde, ca micul şcolar sĕ pótă pĕtrunde gramatica înainte de a cunóşte limba, e a pretinde, că putem sĕ învĕţăm *pe copil călăritul înainte de a puté sĕ umble*“. E contra gramaticei în şcólele primare. Acest studiu ar trebuí înlocuit cu eserciţii de cetire, scriere şi analisă logică.

Pentru menţinerea studiului gramaticei aşa ca până acum au vorbit 2 membri, basându-se pe argumentul, că fără gramatică elevii ar întimpina mari dificultăţi mai cu séma în ce priveşte ortografia.

Comisiunea însărcinată cu mai departea studiare a acestei chestii a făcut congresului în şedinţa următóre project de hotărîre în causă, care s'a şi aprobat. A zis aşa:

1. „Gramatica limbii române sĕ se predee în şcólele primare numai în clasele III. şi IV. urbane (orăşeneşti), III, IV şi V rurale (săteşti), pe basa bucăţilor de lectură aflate în cartea de cetire sau într'un text anume întocmit pentru învĕţământul limbii.

2. Cuantul acestor cunoştinţe sĕ fie redus la cunóşterea părţilor de cuvênt, variabile în o singură grupă, fără specificare, la cunóşterea proposiţiilor simple, desvoltate, şi frase.

3. In clasa I. şi II a se vor face numai eserciţii sistematice, de odată cu scrierea şi cetirea, pentru pregătirea studiului gramaticei din clasele superióre.

In şedinţa a III-a ţinută Joi s'a pus la ordinea zilei discuţia asupra temei a doua: „*Noul orar al şcólelor primare*“.

Discuţia asupra acestui obiect încă a fost fórte interesantă, şi fiind ea pentru noi de actualitate, deóre-ce o asemenea temă a fost pusă spre discuţie şì în conferenţele nóstre anuale din ĕst-an, promit a o descrie la timpul sĕu în un articol special, în care voiu face tot odată cunoscut vechiul şi noul orar oficios al şcólelor primare din România.

După ce şì asupra acestui obiect s'a luat o hotărîre meritorică, ministrul *Haret* prin o vorbire avêntată declară congresul închis. „D-vóstrĕ, — a zis ministrul — sunteţi chiămaţi sĕ realisaţi dorinţele acelora, cari vor, ca ţéra sĕ fie mare, luminată şi frumósă, vĕ doresc deci sporiu la muncă, noroc şi fericire“.

Congresistii scoborându-se în curtea Ateneului au fost fotografaţi, avênd în mijlocul lor pe dl Spiru Haret şi pe dl G. Adămescu, secretariul general al ministrului. Vineri împărţindu-se apoi în 2 grupe au făcut escursiune unii la Constanţa, alţii la Sinaia. In ambele locuri au fost primiţi în cel mai sĕrbătoresc mod, dovadă că publicul din România ştie sĕ aprecieze după merit pe pionerii culturei“, nu ca la... noi.

D. A. Mosora.

Plan de acţiune

pentru înfiinţarea teatrului român.

In urma însărcinării primite de la adunarea generală, ţinută anul trecut în oraşul *Bistriţa*, comitetul societăţii pentru crearea unui fond de teatru român a compus un *plan de acţiune* cu privire la lucrările ce sunt de esecutat pentru pregătirea înfiinţării teatrului român în Ungaria.

Asupra acestui plan de acţiune va avé sĕ se pronunţe adunarea generală de ĕst-an, care se va ţiné în *Sebeşul-săsesc.* Şi până atunci însĕ, comitetul ar dorí, ca toţi cei chiămaţi şi cu tragere de inimă pentru causă, sĕ-şi spună cuvêntul asupra celor cuprinse în acest plan, pentru-ca astfel chestiunea sĕ fie lămurită din tóte punctele de vedere înainte de adunarea generală, care cu atât mai uşor şi-ar puté spune apoi cuvêntul final şi decidĕtor în acéstă privinţă.

Pentru a face posibilă discuţia pe tema acésta şì în colónele ziariului nostru, publicăm întregul *plan de acţiune* al comitetului „societăţii pentru crearea unui fond de teatru român“, după-cum urméză:

A. Principii generale.

E lucru firesc, că toţi aceia dintrĕ noi, cari ne ştim cugeta asupra condiţiilor de desvoltare sănĕtósă a culturii şi a artei nóstre naţionale, precum şì asupra importanţei acestor factori pentru viéţa unui popor, considerăm înfiinţarea unui teatru românesc de o chiămare sfântă. Dacă n'am avé azi fondul menit pentru acest scop, ni-s'ar impune datorinţa sĕ ni-l creăm.

Avem, din ajutoriul lui Dumnezeu şi al ómenilor buni, un fond considerabil, şi avem o societate, care 32 de ani a purtat stindardul Thaliei române pentru acest scop măreţ.

Ideia, de care au fost conduşi acei bărbaţi ai némului nostru, cari au întemeiat „Societatea pentru crearea unui fond de teatru român“, a fost în adevĕr o inspiraţie divină, ear' acţiunea pusă în serviciul acestei cause a fost continuu alimentată şi împuternicită de însuşi boldul firesc de viéţă, de valóre şi de desvoltare, bold inherent poporului ca şi individului.

O urmare practică a activităţii „societăţei pentru crearea unui fond de teatru“ este însĕ insistinţa cu care se cere azi din tóte părţile, înfiinţarea unui teatru românesc.

Adunarea generală a societăţii a rěspuns unei aşteptări generale, când în şedinţa din 8 Septembre n. 1902, în oraşul Bistriţa, cu unanimitate a votat următórele:

> „Adunarea generală decretéză, în principiu, înfiinţarea teatrului român, în sensul §-ului 21 din statutele societăţii.
>
> Adunarea generală decide, ca „societatea pentru crearea unui fond de teatru român“ mai există ca atare şi „de aici înainte pe basa statutelor aprobate de In. Ministeriu reg. ung. de interne în 13 Februarie 1877 sub nr. 6787 (şi adecă conform alin. 2-lea al §-ului 21)“.

*

Se înţelege, când ne gândim azi la realisarea acestei hotărîri, la înfiinţarea unui teatru românesc, nu avem în vedere, precum nu s'a avut în vedere nici de adunarea sus amintită, o zidire de teatru, ci o trupă de actori români, trupă organisată şi condusă de comitetul societăţii, cu menirea sě deie representaţii teatrale în tóte centrele româneşti. — Cu acéstă chestiune, credem, fie-care este împăcat. De asemeni credem, că n'avem sě mai discutăm nici întrebarea: teatru poporal, ori teatru naţional avem sě organisăm? Ne trebue un teatru românesc pus sě îmbrăţişeze trebuinţele generale în materie de artă dramatică românéscă.

Dar' şi organisarea unei trupe de actori, cu menirea arătată mai sus, nu se póte face de-odată. Şi îndeplinirea acestei probleme cere de-oparte pregătirea sistematică a terenului, şi de altă parte, asigurarea unui venit deplin corespundětor al fondului.

Sub acest raport adunarea generală sus amintită a mai adus şi următórea hotărîre:

> „Comitetul societăţii se îndruméză a compune un plan de acţiune pentru esecutarea lucrărilor necesare la pregătirea înfiinţării teatrului român şi a' l presenta la proxima adunare generală spre deliberare“.

Avênd în vedere faptul, că până sě ajungem la realisarea dorinţei de a avé trupă teatrală bună, trebue deci sě urcăm succesive mai multe trepte, societatea fondului de teatru va avé sě-şi îndrepteze atenţiunea şi activitatea către următórele probleme mai apropiate:

a) sě cualifice artisti dramatici la înălţimea chiămării, perfecţionând talentele, ce se găsesc azi în mijlocul poporului nostru românesc;

b) sě trimită artisti cualificaţi în diferite centre româneşti spre a anima publicul mare românesc către arta dramatică;

c) sě îngrijéscă de îmbogăţirea unui repertoriu de piese dramatice corěspundětóre;

d) sě caute a face întrebuinţare de acele mijlóce, prin cari se face educaţia, în ce priveşte interesul şi gustul artistic, publicului nostru românesc, pentru causa teatrului, şi în genere pentru arta dramatică cu tóte ramurile ei.

— Intr'acésta societatea nu va conteni a îngrijí şi de sporirea continuă a fondului. —

*

De pe acum nu se vor puté lua, se înţelege, dispositii speciale în vederea funcţionării regulate a unei trupe teatrale de sine stătătóre, cum ni-o închipuim a o avé în viitoriu.

De-ocamdată n'avem sě mergem mai departe, de cât ne îndrumă trebuinţa de a prepara terenul, în mod sistematic, în care are sě se desvólte viitoriul teatru românesc mult dorit.

In urmare, în acest plan avem sě schiţăm numai měsurile principale de esecutat, semnalând direcţiunile, în cari trebue sě se lucreze timp de 10 ani, în vederea punerii unui fundament solid pentru instituţiunea teatrală.

Modul de activitate a unii trupe teatrale complete, cum şi condiţiile speciale de viéţă a unei asemenea trupe, se vor statorí la timpul seu, pe basa ce se va găsí potrivită împrejurărilor de atunci.

Chiar şi fixarea unor norme speciale pentru indicarea căii de urmat a unui început cu vre-o 2 ori 3 actori, se va face numai mai târziu, conform trebuinţei ce se va arăta. (Va urma)

„România și evreimea“.

Un savant care 'şi iubeşte némul şi legea, ascuns sub numele „Verax“, a scris sub titlul „La Roumanie et les Juifs“ o carte de mare importanţă. Opul a apărut în Bucureşti, în limba francesă, şi are de scop nu numai presentarea sinceră a situaţiei evreimii din România, ci şi punerea în lumină adevěrată a scorniturilor acelora tendenţióse, pe cari Evreii români le bucină în întrégă Europa, spre a ponegrí cât mai mult România. Autorul, în opul seu împărţit în mai multe capitole, înainte de tóte face cunoscută, pe base istorice, invasiunea şi rěspândirea Evreilor în România. In legătură cu acest tractat istoric presintă şi câteva trăsěturi etnografice şi atinge şi conexiunea ce esistă deoparte întrě evreii basarabeni, moldoveni şi bucovineni, şi de altă parte întrě cei din România. In capitlul al treilea supune la critică aměnunţită politica economică a Evreilor până la 1859 şi arată cu date statistice efectul distrugětoriu al acestei acţiuni asupra desvoltării materiale şi spirituale a poporului român. După acestea face apoi cunoscute causele aşa numitei „góne evreeşti“ din anii 1856—1879 şi esplică din ele faptul, că România, pe atunci mic stătuleţ balcanic abia mulţămit, a avut curajiul moral de a se opune acelei hotărîri a congresului din Berlin de la 1878, care impunea României sě dee Evreilor egală îndreptăţire civică. Că mica Românie a avut acest curagiu moral şi că prin dispoziţiuni legislative şi de ordonanţe, severe, dar' juste, a tăiat evreilor calea jafurilor, e causa că presa evreéscă internaţională (deosebi cu sprijin din partea Angliei) necontenit agită contra României de la 1856 şi până azi. In firul descrierii acestei campanii autorul arată şi modul: cum din rěsbunare au agitat Evreii contra creditului României şi ce organisaţie au înfiinţat pe piaţa universală pentru a discredita capacitatea de credit a României. In sfêrşit comunică date statistice uimitóre, despre faptul: cum ocupă ovreimea teren în România în tóte celea, ce mult s'a furişat până şi în armată, în ce mare měsură distruge prin inclinaţiunile bizantinice rassa română, destul de înferbêntată la sânge chiar şi numai prin firea ei. Atinge şi chestia sionismului, căreia autorul nu e contrar, dacă ar fi harnici Evreii s'o şi realiseze. Resultat de studiu serios, de ştiinţă temeinică, de bogate esperienţe e cartea acésta. Autorul ei nu e om pătimaş, din contră, pare a fi mai mult un om cu vederi clare, cu minte învěţată, care priveşte prin perspectiva morală, şi economică lupta dintrě némul seu şi evreime“.

In cele de mai sus am dat în traducere fidelă apreciarea ce o face ziariul „Alkotmány“ (nr. 174 dto 23 Iulie) cărţii „La Roumanie et les Juifs“ a lui „Verax“, asupra căreia la timpul seu se pronunţaseră fórte favorabil şi ziarele româneşti naţionale din România. Cartea costă 6 coróne şi se póte procura şi prin liarăria Toldi Lajos din Budapesta (II. Fő-ut nr. 2).

„Asociaţiunea.“

Convocare.

Adunarea cercuală ordinară a despărţěmêntului III. (Făgăraş) al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ se va ţiné în anul acesta în comuna Viştea-interióră la 20 Iulie (2 Aug.)

Program:

1. Serviciu divin în ambele biserici, la orele 8 a. m.

2. Deschiderea adunării la orele 10 a. m.

3. Raportul general al comitetului despărţěmêntului despre activitatea sa de la ultima adunare generală.

4. Raportul cassariului şi presentarea budgetului pe anul 1903—1904.

5. Alegerea comisiunilor pentru censurarea acestor rapórte.

6. Alegerea unei comisiuni pentru înscrierea de membri noi, incassarea taxelor.

7. Disertaţiuni, cari trebue presentate directorului despărţěmêntului cu cel puţin 48 ore înainte de adunare.

8. Rapórtele comisiunilor.

9. Alegerea a doi delegaţi pentru adunarea generală ce se va ţiné anul acesta în Baia-mare.

10. Alegerea unei comisiuni pentru verificarea procesului verbal.

11. Inchiderea adunării.

Sunt rugaţi toţi on. membri şi binevoitori ai culturei române sě iee parte la acéstă adunare.

Din şedinţa comitetului despărţěmêntului, ţinută la 4/17 Iulie 1903 în Făgăraş.

I. Macaveiu
director.

Dr. Ioan Şenchea
secretariu.

Pentru catedrală.

La colecta pentru zidirea catedralei în timpul din urmă au mai întrat următórele contribuiri:

a) de la „Cassa de păstare“ în Mercurea . . cor. 200

b) de la învěţătorii din tractul Treiscaune:

1.	Aron Puşcariu (Breţcu)	„	30
2.	George Teacă (Breţcu)	„	30
3.	Axente Moşoiu (Chezdi-Mărtănuş)	„	30
4.	Pavel Birt (Poiana sărată)	„	30
5.	Nicolae Rădoiu (Dobolii-inf.	„	30
6.	Alexandru Bucşa (Heghig)	„	30
7.	Andreiu Bucşa (Arini)	„	30
8.	Nicolae Dobroş (Covasna)	„	30
9.	Alexandru Ciucan (Covasna)	„	30
10.	George Popovici (Zagon)	„	20
11.	Nicodim Dogariu (Teliu)	„	30
12.	George Baboş (Doběrlěu)	„	15
13.	Ioan Coman (Vama-Buzěu)	„	30
14.	George Zaharie (Intorsura-Buzěu)	„	20

Nr. 6458 Epitr.

Concurs.

Devenind vacant postul de **econom seminarial**, pe basa regulamentului seminarial din 1892, § 1, 3, 6, 10 şi 13, se publică concurs, *cu termin de 30 zile*, pentru ocuparea acelui post, cu o remuneraţiune anuală de 600 coróne, locuinţă, vipt, încăldit, luminat şi serviciu în seminariu, tóte aceste numai pentru persóna sa.

Economul seminarial are sě observe strîns îndrumările, cari i-se vor da din timp în timp de la direcţiunea seminarială, deocamdată însě agendele lui se indică în punctele următóre:

1. a îngrijí pentru alimentarea elevilor cu dejun, prânz şi cină, după planul şi ordinea, ce se vor statorí din partea consistoriului archidiecesan şi i-se vor comunica;

2. a procura lemnele de foc şi a îngrijí pentru încăldirea corěspundětóre a salelor de învěţămênt, cum şi a museelor şi a tuturor localelor seminariale, cari au a fi încăldite;

3. a îngrijí pentru materialul de luminat şi pentru folosirea aceluia în mod corěspundětoriu;

4. a purta grijă pentru procurarea şi ţinerea în curăţenie, întregitate şi bună ordine a furniturilor de pat;

5. a îngrijí pentru magazinul unde elevii sě-şi păstreze vestmintele şi celelalte objecte ale lor;

FOIŞÓRĂ

Dan căpitan de plaiu.

De **I. Manliu.**

In grupa de munţi de la obârşia Prutului, o culme uriaşă îşi înalţă creştetul pleşuv din mijlocul codrilor bětrâni. Neguri dese şi reci se învîrtesc diminéţa în jurul lui; ear' sěrile, lumina roşie a sórelui în întunerec mai luminéză încă piscul lui şi abia într'un târziu îl părăseşte cu părere de réu, pe când codrii de la pólele muntelui şi câmpia din vale dorm de mult.

Furtunile ce 'şi deslănţuesc furia pe lângă vîrful lui, sunt îngrozitóre. Tunetele sunt asurditóre. Fulgerile sunt ací mai vii şi fie-care trăsnet dobóră la pămênt câte un copac bětrân, care în prăbuşirea lui face un vuet înspăimêntător, repetat de mai multe-ori de pădurile depărtate. O luptă de giganţi pare că se încinge întrě elementele furióse ale ceriului şi întrě majestosul munte.

In frumósele zile de vară însě privelişte e atât de încântătóre, în cât ţi-se pare că natura a creat în aceste locuri cu o deosebită plăcere tot ce póte desfata inima omului. De sub pólele muntelui curge un isvor la vale preste stânci albe ca fildeşul. Murmurul căderii lui din stâncă în stâncă, pare-că e un cântec ce ascunde în accentele lui taina fericirii eterne. Şi stropii aruncaţi în sus din colcotele spumóse ale apei până în frunzele paltinilor ce umbresc isvorul ca o boltă verde, jócă ca o plóie de mărgăritare în razele aurìi ale sórelui. De o parte şi de alta a isvorului, bradii şi fagii îşi înclină uşor braţele frunzóse şi le mişcă încet în adierea recorósă şi parfumată a vêntului. Mai în jos valea se lărgeşte şi forméză livedi frumóse, în cari îşi ridică prin iarbă verde capul, flori plăpânde. In drépta se ridică un platou ca o fortăréţă în mijlocul colnicelor şi o potecă îngustă se strcóră prin pădure din vale, până la pólele muntelui.

In mijlocul acestui raiu pămêntesc se iveşte din când în când un bětrân înalt, cu pletele albe, cu fruntea încreţită. De sub sprîncenele lui stufóse doi ochi de vultur aruncă o căutătură aspră. Ómenii, cari din întêmplare rătěcesc prin împregiurimi, îl privesc cu spaimă, şi ocolindu-l, îşi vorbesc în taină. Acest bětrân ciudat, care şi-a ales drept adăpost retrasul şi tainicul loc din mijlocul codrilor bětrâni ca dînsul, e vestitul *Dan*, căpitan de plaiu.

Chiar la obârşia isvorului este săpată de vécuri în stâncă o peşteră adâncă. In acéstă peşteră îşi petrece Dan cele din urmă zile ale vieţii, departe de ceilalţi muncitori, în mijlocul cărora se simte străin. Nimeni nu 'l cunóşte, nimeni nu 'l înţelege, căci tovarěşii sei au murit de mult şi numai el a rěmas ca un bětrân stejar, care îşi ridică sus capul la marginea unui crâng de arbori tineri. Ací vorbia el cu stejarii, cari de-odată cu dînsul s'au născut şi au fost martori ai faptelor sale vitejeşti. Şi când sórele rěsăria şi lumina cu razele lui însufleţitóre întrarea peşterii, Dan eşia afară, ca sě-şi spele faţa cu apă limpede de isvor şi sě respire aerul curat al dimineţii, sě asculte cântările pasěrilor şi sě admire frumseţa naturii. El străbătea desişul codrilor şi scobora în livedile din vale, şi şedênd pe iarbă în apropiere de murgul sěu priponit, se lăsa în prada gândurilor şi se legăna în dulcile amintiri ale trecutului. Atunci un dor neînţeles şi o jale tainică îl cuprindea. Vedea el că e aprópe cósa morţii, şi 'i părea rěu sě móră. Ii plăcea atât de mult viéţa, şi natura avea atâta farmec pentru dînsul, în cât nu se mai sătura privind-o.

Fie-care flóre îi aducea aminte câte o zi fericită din tinereţe, îi aducea aminte chipul plăcut al unei fiinţe iubite. Ii plăcea sě asculte cântecul pasěrilor şi murmurul isvorului, îi plăcea sě asculte şóptele tainice ale frunzelor şi în tóte pare-că audia glasuri plăcute ce i-au încântat urechea odinióră. Dulce este reamintirea zilelor din tinereţe, mai ales când poţi numěra faptele frumóse, pe cari le-ai sěvêşit într'însa!

Atunci, de-şi cădut sub povara grea a bětrâneţelor, omul mai trăieşte odată acea viéţă în dulcea amintire. De multe-ori urca dînsul piscul muntelui şi 'şi lăsa privirile sě rětăcéscă departe în zare. Atunci i-se umpleau ochii de lacrimi, şi inima-i bătea cu putere. In partea aceea este satul, în care s'a născut, acolo este căsuţa părintéscă, — cine ştie ce ómeni se adăpostesc într'însa? Vede apoi cum sórele se ascundea ca un glob roşu după marginea albastră a orisontului îndepărtat: şi fruntea i-se încreţea şi mai mult şi privirea i-se posomora. (Va urma).

6. a îngrijí pentru angajarea de bucătariu cu serviciul de lipsă în bucătărie, cămară şi celelalte apartinătóre;

7. a îngrijí pentru servitorii de lipsă seminariali şi pentru aplicarea şi purtarea lor;

8. a îngrijí pentru conservarea edificiilor şi reparările de lipsă la acelea cu previa încuviinţare a directorului seminarial;

9. a purta grijă pentru curăţenia, buna ordine şi cerinţele sanitare ale seminariului;

10. a purta în regulă inventariul tuturor mobilelor, vestmintelor, vaselor, încuietórelor, şi preste tot a tuturor lucrurilor seminariale, ce cad în competinţa economatului, şi iventariul a 'l supune la încheierea anului şcolar revisiunii directorului şi a 'i administra o copie autentică a aceluia;

11. a primí de la cassa archidiecesană sumele in numërariu, ce i-se vor da pentru alimentare şi celelalte trebuinţe ale seminariului şi a aşterne raţiociniu despre întrebuinţarea lor la finea lunii la consistoriul archidiecesan;

12. a fi preste tot cu atenţiune cuvenită, ca cumpërările şi procurările de lipsă së se facă la timpul cel mai potrivit, în cantitate mai mare şi cu preţurile cele mai moderate, şi ca cele procurate së se conserve şi së se întrebuinţeze în mod raţional.

Sibiiu, din şedinţa plenară ţinută la 7 Iulie, 1903.

Consistoriul archidiecesan.

NOUTĂŢI

Regele Carol — la Ischl. Contele Pallavicini, consul austro-ungar la Bucureşti, zilele acestea a fost primit în audienţă privată la *regele Carol* în Sinaia, cu care ocasiune a predat regelui o epistolă autografă a M. Sale împëratului şi rege al nostru *Francisc Iosif I*, prin care M. Sa învită pe regele Carol së 'l cerceteze la *Ischl* pe la începutul lunii viitóre. Cum se raportéză din Bucureşti, regele a declarat, că întocmai ca în toţi anii, aşa şi în anul acesta va face bucuros visită M. Sale împëratului, de care e legat prin raporturi de stimă şi amiciţie personală.

*

Papa Leo XIII. (rëposat Luni) a fost înmormêntat Sâmbătă în cripta bisericei Sf. Petru. Ceremoniile funerare s'au început la 7 ore séra şi au durat până la 9¼. Inmormêntarea acésta e numai provisorie, avênd mai târziu së fie înmormêntat, spre odihnă eternă, în cripta bisericei Laterană, conform voinţei testamentare a papei.

*

Conferenţa directorilor de bancă. „*Revista Economică*“ scrie, că în anul acesta conferenţa directorilor de la băncile române se va ţiné cu ocasiunea întrunirii congresului naţional al bisericii gr.-ort. române, *în Sibiiu*, ear' nu la Baia-mare, în zilele adunării generale a „*Asociaţiunii*“, cum era croit planul dintru început.

*

† Generalul Brialmont. Cetim în ziarele străine, că Alexandru Henrich *Brialmont*, general în armata Belgiei şi scriitoriu strategic, a rëposat Mercuri în Bruxella, în etate de 83 ani. După Vauban, rëposatul Brialmont era cea mai de frunte capacitate în chestiuni de fortificări. In 1883, când prin planul fortificărilor de apërare ale Belgiei îşi câştigase deja renume, a fost chiamat de guvernul român së conducă lucrările de fortificare a capitalei. Asemenea şi Turcia şi Elveţia i-au cerut statul în chestiuni de fortificare. La 1886 a fost dimis din serviciul activ al armatei be giane. La 1892 a fost ales deputat dietal, făcênd parte din partidul liberal. A fost unul dintrë cei mai populari deputaţi. A scris numëróse opuri militare.

*

Tipiconale. Dumineca a treia, a Sfinţilor Părinţi, se prăsnueşte în tot anul în luna lui Octobre începênd cu 11 până inclusive 17 şi se ceteşte totdeuna evangelia IV. de la Luca: „Zis'a Domnul pilda acésta. Eşit-a sămănătoriul“.

In evangelia tipărită în Sibiiu în 1859 ocură la indicarea acestei evangelii 2 erori, anume: unde sfintele Paşti sunt indicate la 29 Martie (pag. 165) este pusă acéstă evangelie pe 18 Octobre în loc de 11 Octobre; când vin Paştile în 6 April (pag. 171) în loc de 12 Octobre este indicată evangelia acésta în 19 Octobre.

Casul din urmă ocură în anul curent 1903, când în loc de a se pune pe 12 Octobre evangelia de la Luca IV „Eşit-a sămănătoriul“, este pusă acéstă evangelie pe ziua de 19 Octobre.

*

In contra colonisărilor. O delegaţie numërósă din părţile Făgetului (Banat) a umblat zilele trecute pe la ministrul de agricultură, rugându l së nu mai aducă colonii nouë prin părţile acelea de ţéră, fiind-că de pămêntul destinat së fie împărţit coloniştilor are ardëtóre necesitate şi poporaţiunea băştinaşă. Ministrul a promis că va studia chestia.

*

Din fóia oficială a comitatului Sibiiu, (nr. 4 dto 23 Iulie). Se comunică ordinaţiunea nr. 5412 Presid. a ministrului de agricultură, prin care autorităţile sunt avisate së dee sprijin comisariului ministerial Keller Gyula, în acţiunea privitóre la crearea şi desvoltarea *industriei de casă pentru economia de câmp* (strugărie, împletit de corfe şi rogojini, etc). — Circulariul nr. 6603. al vicecomitelui, adresat tuturor autorităţilor de sub jurisdicţiunea sa, privitor la adjustarea corectă a scrisorilor scutite de postport, în care scop jurnalul de espediţie (cartea de postă) dă inviaţiunile necesare. (De óre-ce oficiilor postale le este strict interzis a primí ca scutite de postport scrisori adjustate manc, advertisarea acésta e bună şi pentru oficiile bisericeşti şi şcolare). — Publicaţiunea nr. 6824, prin care vicecomitele face cunoscut, că ministrul de comerciu a dat comunei *Mercurea* voie së ţină în *31 Iulie şi 1 August têrg de vite supletoriu*, în schimb pentru cel ce era së se ţină în 25—26 Iunie. — Notificări, că: în *Vinţ* grasséză bóla de unghii şi de gură; în *Vurpër* s'a constatat *ciumă de porci* în două curţi, aflându-se bolnavi doi porci; în *Vale* şi *Ludoşul-mare* bóla de splină (anthrax dalac) a încetat; în *Jina* în 20 Iunie s'a aflat o iépă galbină, în vérstă de un an; din *Loman* în 3 Iulie s'au perdut: un cal murg, în vêrstă de 14 ani, cu semn la urechia dréptă şi pete de şéuă pe spate; o iépă murgă, în vêrstă de 2 ani, la urechea dréptă semn stelat, ochiul drept alb, ambe picióreIe dinapoi bălţate.

*

Intregire. Domnul Stefan Nicola, preot în Galaţi, ne rógă së întregim publicarea de licitaţiune din numërul 77 al ziariului nostru, referitóre la edificarea şcólei de acolo, astfel, că licitaţia minuendă se va ţiné ***în 2 August n.*** la orele 2 d. a.

*

Şcólă de mesaj în Iaşi. A. S. Regală Principesa *Maria* a României, a primit, cu ocasiunea căsătoriei o sumă însemnată de bani, ca dar al damelor române. A. S. Regală a ridicat din acesti bani o şcólă de mesaj în Iaşi, pe care zilele trecute a pus-o la disposiţia ministrului de culte, împreună cu capitalul de preste 250,000 lei, din care se va face întreţinerea şcólei. Şcóla pórtă numele: „*Şcóla de gospodărie casnică pentru fete, Principesa Maria*“.

*

Vërsat negru. La un lucrător de la minele din Gleiwitz (Prusia) s'a constatat bóla *vërsatului negru*. Atât bolnavul, cât şi soţia şi doi copilaşi ai lui, au fost internaţi în spitalul pentru bóle epidemice. Privitor la tovarëşii de lucru ai bolnavului şi la toţi câţi au avut contact cu el s'a dispus vaccinarea de apărare, luându-se totodată şi tóte celelalte mësuri menite a împedeca rëspândirea epidemiei.

*

Din minunile telepatiei. „Review of Reviews“, una dintrë cele mai de frunte reviste ştientifice engleze din Londra, raportéză despre un esperiment de telepatie, făcut în redacţia revistei, cu resultat aşa de uimitor, în cât cu greu ar puté fi credut, dacă autenticitatea lui nu ar fi mărturisită şi atestată de ómeni de ştiinţă, cari ca martori au vëdut şi audit totul. Esperimentul l'a făcut hipnotisorul american *Richardson*, cu un mediu care era în Nottingham, la distanţă de 160 chilometri de la redacţia revistei amintite mai sus. Inainte de începerea esperimentului s'au luat tóte mësurile de precauţiune, pentru-ca së nu se pótă face nici cea mai minimă înşelăciune. Esperimentul e următoriul: Richardson a fost încuiat într'o odaie, în care era isolat deplin faţă cu ori-ce contact cu lumea din afară. După aceea 6 savanţi au scos din o urnă cu numeri de loterie un numër de trei cifre: 579. Au arătat apoi acesti numeri lui Richardson, care privindu-i s'a cufundat în gânduri, apoi după câteva minute a declarat, că a comunicat deja mediului numërul arătat. Cu douëzeci minute mai târziu a sosit de la Nottingham o telegramă de următoriul cuprins: „Numërul respectiv e 579. A sosit la 6 ore şi 40 minute“. — S'au făcut apoi esperimente nu numai cu numeri, ci şi cu cuvinte singuratice, şi totdeuna a venit de la Nottingham, după câteva minute rëspunsul esact. Unul dintrë martorii esperimentului a alergat apoi la oficiul de telegrafie şi a telegrafat mediului la Nottingham o întrégă construcţie, cu adausul, ca mediul së comunice acea construcţie lui Richardson. La jumëtate oră după spedarea telegramei Richardson li-a recitat cu voce înaltă întrégă construcţia. Când l'au întrebat ce sensaţiuni a avut când a primit comunicarea construcţiei hipnotisorul? — li-a spus că i-au sosit la creeri nişte raze deosebite, cari au trezit în el „ideiă intuitivă“.

*

† Dumitru Lupu. Subscrişii, cu inima adânc întristată aduc la cunoştinţă tuturor consângenilor, amicilor şi cunoscuţilor, că iubitul lor frate, ginere, cumnat şi nepot *Dumitru Lupu*, preot gr.-oriental, după un morb greu şi îndelungat, provëdut cu sfintele taine ale muritorilor a trecut la viéţa eternă în 11/24 Iulie a. c. la 7 ore séra în anul al 38-lea al etăţii şi al 5-lea al vëduviei. Rëmăşiţele pămênteşti ale scumpului defunct se vor aşeda la odihnă eternă Luni în 14/27 Iulie a. c. în cimiteriul bisericei gr.-or. din Hodac. Fie-i ţërina uşóră şi memoria neuitată! Octavian şi Flórea, fraţi. Iacob Stavila, preot gr.-or., socru, Leon Farcaş, Dumitru Veţian, Ioan Pop şi Filip Dobrean, cumnaţi. Ioan Farcaş, Vasilie Farcaş, Sanfora Farcaş, unchi şi mătuşă.

*

Victimele manevrelor. In 20 Iulie regimentul de infanterie nr. 12, recrutat din jurul Comornului şi staţionat în Herţegovina, în cursul eserciţiilor de rësboiu (manevre) a trebuit së facă marş de la Trebinje spre Bilek pe căldură de 57° Celsius. Urmarea acestui marş a fost că 15 soldaţi au murit de insolaţie, 40 s'au bolnăvit tot de insolaţie, ear' alţi mulţi au cădut de pe picióre în urma strapaţelor. Contra comandanţilor: colonel Török István şi vice-colonel Albert Grünzweig von Eichenzweg autorităţile superióre militare au introdus cercetare.

*

Un rector de universitate — contra burlacilor. *G. S. Hall*, rectorul universităţii „Clark“ din Boston (America), zilele trecute a publicat în un ziariu de acolo un articol nu tocmai măgulitor pentru burlaci. Intrë altele dl Hall zice despre ei următórele: Când vëd un bărbat în etate de 30 ani, întreg şi sănëtos, care nu s'a căsătorit încă, se naşte în mine presupunerea, că ori mintea, ori sufletul onorabilului, nu e sănëtósă. Dacă nici la etate de 35 ani nu se însóră, presupunerea mi-se schimbă în bănuélă, ear' dacă nici la etate de 40 ani nu e căsătorit încă, sunt perfect convins că bănuéla mea a fost basată. Unul ca acesta păcătueşte contra statului şi patriei sale; ar trebuí deci luat la rëspundere şi tractat întocmai ca soldatul care în timp de rësboiu nu voeşte së mérgă la luptă contra duşmanului. — E cam aspru onorabilul rector faţă cu burlacii, şi ce e mai interesant în aversiunea sa faţă cu ei, e faptul că nu are nici fete nici nepóte de măritat.

*

Isvóre de petrol — esplodate. Gazurile eshalate din isvórele de petrol de la Monte-Chiaro (la Milano) aprindêndu-se de la schinteia unei maşini mânată cu vapor, au produs ó puternică esplosie, care a distrus întreg stabilimentul. Şése lucrători au fost mutilaţi şi arşi oribil de puterea esplosiei. Douë domnişóre, cari însoţite de marchisul Volpelandi se aflau în apropierea isvorului, au fost ucise de esplosie.

*

Candidat de advocat, ori scriitoriu, cu praxă bună, primeşte aplicare în cancelaria advocatului *Dr. Méró Samu, în Boroşineu (Borosjenő) comitatul Aradului.* (157) 2—2

*

Una care 'şi ştie mórtea înainte. In Ciaba (comitatul Bichiş) trăeşte o *fată* trecută deja preste etatea de 108 ani. Starea sanitară 'i e destul de bună, dar' „fata“ e îngrijită totuşi în spital. Acésta fată-babă 'şi proteţeşte din palmă că are së mai trăiéscă numai până la Sânmihaiu.

*

Petrecere în Reghin. Inteligința română din Reghin învită la petrecerea de vară, care o va aranja Luni în 10 August st. n. în pavilonul de vară din promenada oraşului. Venitul curat e destinat spre scop filantropic. Inceputul la 8 ore séra. Suprasolvirile se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale ziaristică.

Cărţi şi reviste.

Anuarul („Raportul“) VI al şcólelor gr.-or. române de băieţi şi fetiţe din *Lugoj* pa anul şcolar 1902—1903, publicat de învëţătoriul G. Jóndrea. Conţine: „Familia şi şcóla“, tractată de G. Jóndrea; „In memoria profesorului Dr. D. P. Barcianu“, elegie, şi o schiţă biografică, de G. Jóndrea, apoi datele şcolare, din cari resultă, că la şcólele acestea au funcţionat 4 învëţători şi 4 învëţătóre, (director e parochul M. Igoea). Elevi au fost: băieţi 162 ordinari şi 2 privatisti, fete 157, de tot 321.

*

„Invëţămêntul pentru nobilitarea sentimentelor“, studiu pedagogic după Dr. W. Rein, A. Pickel şi E. Scheller, de George *Jóndrea*, învëţătoriu în Lugoj. Preţul 30 fil. Editura autorului.

*

Anuarul III. al şcólelor române din Sëlişte (şcóla primară gr.-or., şcóla de repetiţie economică şi şcóla comunală pentru învëţăceii meseriaşi) pe anul şcolar 1902—1903, publicat de directorul Dumitru Lăpëdat. Pe trei cóle de tipariu, format 8°, conţine: „Substrat pentru proiectul planului de învëţămênt nou în şcólele nóstre poporale (elaborat al comisiunii numite de consistoriu sub Nr. 61 din 1900, compusă din: prof. sem. şi în urmă referent şcolar Dr. D. P. *Barcianu*, şi învëţătorii D. Lăpëdat (Sëlişte), Ioan Pavel (Sebeşul-săsesc) şi Ioan Banciu (Viştea-de-sus). Lista donatorilor şi donaţiunilor făcute şcólei în anul 1902—1903. Lista fostilor elevi ai şcólei, cari s'au obligat cu cuotisaţiune anuală de câte 10 coróne. Donatorii şi donaţiunile făcute pentru edificarea şcólei. Actul comemorativ aşedat în fundamentul şcólei, — tóte acestea pe 34 pagine, după cari urméză datele şcolare, pe 12 pagine. Din acestea resultă, că în anul şcolar espirat au funcţionat la aceste şcóle 6 înv. definitivi, 1 învëţătóre definitivă, 2 înv. provisori, 1 instructóră şi 1 bonă la asil, ambele instituite în mod provisor. Elevi au fost înmatriculaţi: la şcóla de tóte zilele 247 elevi şi 230 eleve (471 români, 4 magiari, 2 germani), la şcóla de repetiţie 76 eleve (băieţii de 12—15 ani în numër de 12, au cercetat şcóla învëţăceilor meseriaşi); la şcóla de meseriaşi 119 (108 români, 6 magiari şi 5 germani), la asil 82 băieţi şi 78 fetiţe. Cu ocasiunea serbării „pomului de crăciun“ au fost ajutoraţi cu haine 48 elevi săraci, distribuindu-se: 25 părechi de păpuci, 19 recăle, 3 părechi de opinci, 2 peptare şi o hăiniţă, procurate din suma de 200 cor. dăruite de „Cassa de păstrare“ din Sëlişte şi din restul colectei făcute în anul premergëtoriu.

Din public.*)

Dare de sémă şi mulţămită publică.

La petrecerea nóstră de vară, aranjată la 20 Iunie n. c. au binevoit a suprasolví „Anonimul binefăcëtor“, 10 cor. 40 fileri: Pantaleon Lucuţa, căpitan, Aurel Trif, colaborator la „Tel. Rom.“, fie care câte 3 cor.; Stefan Moga, franzelar, Victor Fincu, funcţ. consist., Teodor Doboi, comerciant (Sëlişte), fie care câte 2 cor.; Petru Ilieş, măestru compactor, Scarlat Iliescu, sodal compactor, fiecare câte 1 cor. 20 fileri; dşóra Lucreţia Nicula, (Slimnic), dna Elisabeta Candid Popa, dna Ios. Gomboş, preotésă (Abrud-sat), dna Cothişel (Certege), dna Nic. Sasu, soţie de notariu (Rusciori), Ioan Silaghi, funcţ. consist., fie-care câte 1 cor.; Emil Vinţeler, funcţ. la „Albina“, Dr. P. Şpan, prof. semin., Dr. George Proca, secretariu consist., Vasilie Stan, prof. semin., fie-care câte 80 fileri; Iuliu Muntean, calfă de boltă, 40 fileri. Cu pălăria cu devisa „Dzeu vede“ subsemnatul a încassat 13 cor. în favorul fondului vëduvelor şi orfanilor. Venitul curat de 95 cor. 86 fileri, s'a distribuit astfel: 40 cor. la fondul de 20 bani, creat de a procura o casă cu hală de vêndare, 35 cor. 86 fileri, fondului pentru Daruri de Crăciun sëracilor nostri, ear' cu 20 cor. se procură cărţi folositóre în scopul augmentării bibliotecei nóstre. Făcênd acéstă dare de sémă, ne permitem a aduce cele mai sincere mulţămite tuturor spriginitorilor şi binefăcëtorilor reuniunii nóstre.

Sibiu, 1 Iulie n. 1903.

Comitetul „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“.

Victor Tordăşianu
president.

I. Apolzan
notariu.

Posta redacţiunei.

Ofenbaia. Primit. In numërul proxim.

Parochului I. T. în Beriu. Nu ordinaţiune ministerială, ci decis (hotărîre principială) al judecătoriei administrative (közigazgatási biróság“) nr. 1947 dto 20 Septembre 1901, conform căruia „donaţiunile făcute pe séma bisericilor pentru scopuri religióse sunt scutite de competenţa erarială“. In firul acestei hotărîri jud. adm. a decretat. că „disposiţiunile din articolul de lege XXIII. din 1868 § 21 asupra donaţiunilor făcute pentru scopurile instrucţiunii se estind şi asupra dăruirilor făcute pentru zidiri de biserici şi pentru adjustarea acestora cu icóne“. Depinde deci de la meniţiunea ce o are dăruirea făcută bisericei dtre, că este óre în drept perceptoratul së pretindă competenţă erarială, ori nu? La tot casul înaintaţi recurs.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primeşte rëspunderea

Nr. 272/1903. [160] 1—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor vacante de **învěţători**, în comunele mai jos numite, din protopresbiteratul Cohalmului, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Crihalma,** cu salariu anual de 600 coróne, prin repartiţiune de la popor, cuartir şi lemne de foc.

2. **Mucundorf,** cu salariu anual de 600 coróne.

Cei aleşi la aceste posturi vor fi datori a conduce şcolarii în Dumineci şi sěrbători la biserică, avênd a cânta cu ei la sf. liturgie.

Cererile instruite conform normelor se vor înainta subsemnatului oficiu în terminul sus indicat.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Cohalm, în conţelegere cu comitetele parochiale.

Cohalm, în 8 Iulie 1903.

Nicolau D. Mircea
protopresbiter.

Nr. 541 1903. [164] 1—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor vacante de **învěţători** de la şcólele nóstre confesionale gr. or. române din mai jos însemnatele comune în protopresbiteratul gr. or. Avrig se escrie prin acésta concurs cu terminul de 20 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Arpaşul-inferior,** postul de al doilea învěţătoriu, cu salariul anual de 600 cor. şi 40 eventual 80 cor. pentru cuartir şi grădină.

2. **Porumbacul-inferior,** postul de al doilea învěţătoriu cu salariul anual de 600 cor. cuartir natural.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi sě 'şi subştérnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral gr. or. Avrig (posta Avrig, Felek, Szebenvármegye) până la terminul susindicat cu observarea, că reflectanţii sě se presenteze în vre-o Duminecă sau sěrbătóre la biserică spre a cânta şi a face cunoştinţă cu poporul, avênd cei aleşi a instrua copíi de şcólă în cântările bisericeşti şi a cânta cu ei în biserică la sânta liturgie Dumineca şi sěrbătórea.

Avrig, 9 Iulie 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Avrig.

Ioan Cândea
protopresb.

Nr. 129 1903. [159] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea a **douě posturi de învěţători** la şcóla nóstră confesională din **Şinca-nouă,** protopresbiteratul Făgăraş, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Rom.“.

Salariul este pentru fie-care câte 600 cor., care se solveşte din alodiul comunal, cuartir natural în edificiul şcólei şi lemne.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi sě 'şi aştérnă suplicele lor instruite conform legilor din vigóre în terminul sus indicat la oficiul protopresbiteral subsemnat. De la concurenţi se pretinde în casul când vor fi aleşi ca învěţători, sě ţină strană în biserică în fie care Duminecă şi sěrbătóre şi a cânta cu elevii cântările liturgice.

Făgăraş, 8 Iulie, 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Făgăraşului în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Iuliu Dan
protopresb.

Nr. 864 1903. [161] 1—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor vacante de **învěţători** de la şcólele confesionale din protopresbiteratul Cluj, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“, şi anume:

1. **Apahida,** 2. **Bedeciu,** 3. **Călatamare,** 4. **Călian,** 5. **Cojocna,** 6. **Feneşel,** 7. **Gherofi-Dângău,** 8. **Marişel,** 9. **Mociu,** 10. **Panic,** 11. **Rogojel,** 12. **Someşul-rece.**

Pentru fie care post e asigurat salariu de 600 cor., cuartir în edificiul şcólei şi grădină de legumi.

Cererile de concurs, instruite conform normelor în vigóre, sunt a se înainta subscrisului până la terminul indicat.

Petenţii au a se presenta înainte de alegere în comunele la cari au concurat, ca sě fie cunoscuţi de popor. De la ei se cere, ca în zile de Dumineci şi sěrbători sě cânte în strană, ear' la liturgie sě cânte în cor cu şcolarii.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Cluj, 8 Iulie 1903.

Tulliu Roşescu
protopresbiter.

Nr. 185 1903. [163] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor vacante de **învěţători** ale comunelor bisericeşti mai jos înşirate, din protopresbiteratul Câmpeni, se publică concurs cu terminul **1/14 August a. c.**

1. **Gârda-de jos,** 2. **Lazeşti,** 3. **Négra-de-jos,** 4. **Poiana** cu **Valea-verde,** 5. **Ponorel.** 6. **Sohodol** cu **Peleş,** 7. **Vidra-medie** (2 posturi), cu salarii de câte 600 cor. din repartiţie şi locuinţe cu grădini.

Doritorii de a ocupa aceste posturi sě trimită rugările concursuale cu documentele recerute de legile în vigóre până la terminul pus la subscrisul oficiu.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Câmpeni.

Câmpeni, 8/21 Iulie 1903.

Romul Furdui
protopresbiter.

Nr. 401—1903. [167] 1—3

Concurs

Pentru întregirea definitivă a posturilor de **învěţători** din comunele: **Urisiul-superior, Potoc, Idicel-sat** şi **-pădure, Dumbrava, Murěş Cuesdiu, Filea, Măierěu** şi **Poleţi** — se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt: câte 600 coróne din repartiţie, cuartir şi lemne de încălḑit.

Petenţii, în suplicele concursuale, instruite conform legilor în vigóre, vor indica: dacă pe lângă plata din concurs ar mai face pretensiuni şi la cuincuenale, după anii de serviciu în alte comune, spre a se puté orienta comunele, la alegere.

Suplicele concursuale sunt a se aşterne, în terminul deschis, oficiului protopresbiteral în Szász-Régen.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. Reghin.

Reghinul-săsesc, 8 Iulie 1903.

Cu conţelegerea comitetelor parochiale:

Galaction Şagău
protopresbiter.

Nr. 343 1903. [162] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor vacante de **învěţători** în comunele mai jos numite din protopresbiteratul Deva, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Dialul-mare** cu filia **Gruelaci,** cu salariu de 600 cor., cuartir şi lemne.

2. **Nevoeş,** cu salariu 600 cor., cuartir şi lemne.

3. **Rapoltul-mic,** cu salariu de 600 cor. din care de la popor 480 cor., ear' întregire de la stat 120 cor., cuartir şi lemne.

4. **Sânt-Andreş** cu filiile **Sânt-Tohalma** şi **Şeulesci,** şcólă centrală in Sânt-Andreş, cu salariu de 600 cor., cuartir cu grădină şi lemne.

5. **Uroiu** cu filia **Cărpeniş,** cu salariu de 600 cor. de la popor şi din ajutoriu de stat, cuartir şi lemne.

Reflectanţii la aceste posturi au sě ţină strana în Dumineci şi sěrbători cu elevii.

Cuincuenalele nu se dau pe anii prestaţi în alte comune.

Cererile instruite conform normelor în vigóre au sě fie înaintate subsemnatului oficiu în terminul sus indicat.

Oficiul protopresbiteral al tractului Deva, în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Deva, la 5/18 Iulie 1903.

G. Romanul
protopresbiter.

Nr. 396 1903 [122] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de **învěţători** în comunele mai jos numite, din protopresbiteratul Dobra, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Brîsnic,** un post de învěţătoriu, salariu 600 cor. din repartiţie, cuartir, grădină şi lemne de foc.

2. **Bastea—Holdea—Coşeşti,** un post de învěţătoriu ambulant, salariu 600 coróne, cuartir şi lemne de foc.

3. **Lăpugiul-superior,** un post de învěţătoriu (sau învěţătóre), salariu 600 cor., cuartir şi lemne de foc.

4. **Dobra,** un post de învěţătóre la şcóla tractuală, salariu 800 cor.

Reflectanţii au a se presenta în vre o Duminecă sau sěrbătóre spre a'şi arăta desteritatea în cântări.

Cererile instruite prescriselor din vigóre, au a se aşterne în terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral Dobra în conţelegere cu comitetele parochiale.

Dobra, 20 Iunie 1903.

Iosif Morariu
protopresbiter.

Nr. 128/1903 [165] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor vacante de **învěţători** din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Făgăraş, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Berivoii-mici,** cu salariu anual 600 cor., cuartir şi lemne de foc.

2. **Calbor,** salariu anual 600 cor., cuarşi lemne.

3. **Cuciulata,** salariu anual 600 cor., cuartir şi lemne.

4. **Dridif,** salariu anual 600 cor., cuartir şi lemne.

5. **Făgăraş,** salariu anual 600 cor., cuartir şi lemne.

6. **Herseni,** salariu anual 600 cor., cuartir şi lemne.

7. **Părěu,** salariu anual 600 cor., cuartir şi lemne.

8. **Şercăiţa,** salariu anual 600 cor., cuartir şi lemne.

9. **Veneţia-superióră,** salariu anual 600 cor., cuartir şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi sě 'şi aştérnă suplicile lor instruite conform legilor din vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral în terminul sus indicat.

Făgăraş, 8 Iulie 1903.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. Făgăraş în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Iuliu Dan
protopop.

Nr. 508 1903 [168] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor vacante de **învěţători** de la şcólele comunelor mai jos însemnate din protopresbiteratul Sighişóra, se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Ferihaz,** cu salariu anual de 600 cor., cuartir gratuit în edificiul şcólei şi lemnele necesare de foc.

2. **Zoltan,** cu salariu anual de 600 cor., cuartir gratuit în edificiul şcólei şi lemnele necesare de foc.

3. **Trapold,** cu salariu anual de 600 cor., şi anume: 400 cor. în bani, viptuale şi folosirea de pămênt cu 200 coróne, cuartir gratuit în edificiul şcólei şi lemnele necesare de foc.

Reflectanţii la aceste posturi cu îndatorirea, a provedé instrucţiunea şcolarilor de la 6—12 ani şi celor de la 13—15 ani, şi a ţiné în Dumineci şi sěrbători strană în biserică, sě 'şi aştérnă petiţiunile concursuale instruite conform normelor în vigóre subscrisului oficiu protopresbiteral până la terminul indicat, cu îndatorirea a se presenta în vre o Duminecă sau sěrbătóre în biserică spre a 'şi arăta desteritatea în cele rituale, preferindu-se cântăreţii buni.

Sighişóra, 11 Iulie 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighişóra în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Nr. 314 1903. [121] 3—3

Concurs

Pentru **ocuparea posturilor învěţătoreşti** în comunele mai jos numite, din protopresbiteratul Deva, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Certeşul-de-sus,** cu salariu de 600 cor., şi anume 480 cor. din repartiţie, 120 cor. ajutor de la stat, cuartir şi lemne. Dacă învěţătoriul va înfiinţa şi conduce cor cu tinerimea va primí preste salariu o remuneraţie de 1C0 cor. şi cuartir.

2. **Chergheş,** cu salariu de 600 cor., cuartir şi lemne.

3. **Chişcadaga** cu filia **Buruene,** şcólă centrală în Chişcadaga, cu salariu de 440 cor. din repartiţie plus 360 cor. ajutor de la stat (ord. minist. dto 10 Faur 1899 nr. 82184/98), cuartir şi lemne.

4. **Leşnic** cu filia **Dumbrăviţa,** şcólă cu învěţătoriu ambulant, cu salariu de 600 cor., cuartir şi lemne de foc 20 m.

5. **Noşag,** cu salariu de 600 cor., cuartir şi lemne.

6. **Sěcărêmb,** cu salariu de 600 cor. plătit în rate lunare anticipative din cassa bisericei, 120 cor. pentru instruirea şi conducerea corului — remuneraţiunea de 120 cor. se va da numai dacă va fi apt şi dacă va cânta cu corul regulat —, cuartir liber în edificiul şcólei şi lemne.

Reflectanţii la aceste posturi au sě ţină strană în Dumineci şi sěrbători cu elevii.

Cererile instruite conform normelor în vigóre au sě fie înaintate subsemnatului oficiu în terminul sus indicat.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Deva, în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Deva, 17/30 Iunie 1903.

George Romanul
protopresbiter.

---

[129] 3—3

Concurs

Pentru al treilea post de **învěţătoriu** la şcóla conf. gr. or. din comuna **Codlea,** se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Din cassa bisericei 600 cor., plătite în rate trilunare anticipative.

2. Pentru cuartir, lemne şi $^1/_4$ jughěr arătură, 100 cor., solviţi în rate trilunare.

3. Diurne à 3 cor. pe zi la conf. învěţătoreşti, cum şi cărăuşie pentru toţi trei învěţătorii la olaltă, din Codlea până la locul destinat pentru conferenţe.

De la reflectanţi se pretinde:

a) sě fie absolvenţi de cel puţin 4 clase gimnasiale şi pedagogie;
b) a fi cualificaţi conform recerinţelor presinte;
c) a fi bun cântăreţ spre a instrua copíi în cântările bisericeşti şi corale. Pentru formarea unui cor, va primí o remuneraţie corěspunḑětóre.
d) anii de serviciu în alte comune nu se consideră la cuincuenalii;
e) Dumineca şi sěrbătórea sě ţină strană în biserică în tot decursul anului.

Actele concursuale sunt a se aşterne în terminul fixat la oficiul protopresbiteral al Branului în Zerneşti.

Dat din şedinţa comitetului parochial, ţinută la 3 Iunie v. 1903.

Codlea, în 3 Iunie 1903.

Iosif Comanescu pres. **Ananie Boldor** notariu.

Vidi:

Ioan Dan
adm. prot.

Nr. 756/903 [133] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor vacante de **învěţători** în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Sibiiu, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Cornăţel,** salariu anual 600 coróne, cuartir în edificiul şcólei şi lemnele trebuincióse.

2. **Cristian,** un post cu 600 cor., 336 din alodiul comunal şi 264 cor. de la popor din repartiţie, 60 coróne relut de cuartir şi 4 stângini de lemne.

3. **Guşteriţa,** 600 cor., din cari 470 cor. de la popor din repartiţie, 30 cor. din pămênturi în folosinţă şi 100 cor. din alodiul comunal, $^1/_2$ venit din grădina de pomărit, 40 coróne relut de cuartir şi lemnele trebuincióse de foc.

4. **Ocna-inferióră,** salariu 600 coróne, relut de cuartir 40 cor. şi lemnele de lipsă pentru încălḑit.

5. **Riusadului,** 600 cor. din alodiul comunal din Reşinari, cuartir în edificiul şcólei şi lemnele trebuincióse.

6. **Ruşi,** 600 cor., 300 cor. de la stat şi 300 cor. din repartiţie, cuartir şi lemnele trebuincióse.

7. **Slimnic,** al doilea post, cu 600 cor., din repartiţie, cuartir şi lemnele trebuincióse.

8. **Şelimber,** 600 cor., 400 cor. de la stat şi 200 cor. din alodiul comunal, cuartir în edificiul şcólei şi lemnele trebuincióse.

9. **Vurpěr,** 600 cor. din repartiţie, $^1/_4$ jug. grădină, cuartir în edificiul şcólei şi 3 stângini de lemne.

Cuincuenalele se vor computa la tóte posturile după 5 ani de serviciu în comuna respectivă.

Reflectanţii la vre-unul din aceste posturi au a se presenta în vre-o Duminecă sau sěrbătóre în comuna respectivă spre a'şi arăta desteritatea în cântările bisericeşti şi tipic.

Concursele instruite prescriselor din vigóre au a se aşterne în terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Sibiiu în conţelegere cu comitetele parochiale.

Sibiiu, 28 Iunie 1903.

Ioan Papiu
protopresbiter.

Nr. 114 1903. [158] 2—3

Concurs

Pe basa ordinului consistorial dto 18 Iunie 1903 nr. 6127 B. pentru ocuparea postului de **capelan** lângă neputinciosul paroch *George Achim Popa* din **Lisa,** protopresbiteratul Făgăraşului, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumětate din tóte venitele parochiale fasionate în tabela B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a 'şi aşterne suplicele lor instruite conform legilor în vigóre subscrisului oficiu protopresbiteral în terminul sus indicat.

Făgăraş, în 10 Iulie 1903.

In conţelegere cu comitetul parochial:

Iuliu Dan
protopresb.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 79 Sibiiu, Joi 17/30 Iulie 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 34
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Nr. 7129 Plen.

Concurs.

La institutul archidiecesan pedagogic-teologic din Sibiiu a devenit vacant **un post de profesor**. In scopul îndeplinirii aceluia se publică prin acésta concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în ziariul „Telegraful Român“.

Concurenții vor avé sĕ subşternă la consistoriul archidiecesan concursele instruite cu documentele următóre:

a) carte de botez;
b) testimoniu de maturitate;
c) absolutoriu teologic de la vre-un institut teologic din patria nóstră;
d) testimoniu de cualificaţiune profesorală în sensul statutului organic §. 122 p. 10 şi al regulamentului pentru examinarea candidaţilor de profesori la institutul pedagogic-teologic din archidiecesa Transilvaniei, votat de sinodul archidiecesan din 1875.

Emolumentele împreunate cu acest post de profesor sunt cele normate în regulamentul seminarial § 3 p. 6 şi § 4 p. 7, a nume: în primii trei ani de probă salariu 1600 coróne şi bani de curtir 300 coróne, ear' după definitivare salariul întreg normal.

Cererile intrate după espirarea terminului indicat, nu vor fi luate în considerare.

Sibiiu, din şedinţa plenară, ţinută la 7 Iulie 1903.

Consistoriul archidiecesan.

Concesiuni.

Sibiiu, 29 Iulie n.

Vorbirea contelui Apponyi, rostită Mercuri, sĕptĕmâna trecută, în dieta ţerii, a deschis bine ochii celor de la Viena. Presidentul camerei ungare, care e totodată şi cel mai cu trecere bărbat din partidul liberal, din partidul pe care se razimă şi din care ies la noi tóte guvernele, a spus-o în mod categoric, ca sĕ o audă guvernul şi „*alt-cineva*“, că atât el, presidentul camerei, cât şi fie-care membru al partidului liberal, *doresc afirmarea conceptului armatei magiare* în cadrele armatei comune, şi ştiu, că „*comanda magiară la trupele magiare e un astfel de postulat, care mai curênd ori mai târziu trebue sĕ se realiseze*“.

Vorbele au fost destul de clare. Aceea ce cer obstrucţionistii, — limba magiară ca limbă de serviciu şi de comandă în regimentele din Ungaria ale armatei comune, — o cere deci şi partidul de la putere, partidul guvernamental, cu contele Apponyi în frunte, prin urmare o cere şi guvernul eşit din acest partid, şi acel „*alt-cineva*“, căruia nobilul conte i-a trimis vestea, va trebuí sĕ o dee mai curênd ori mai târziu.

Modul de deslegare, calea de eşire din încurcătura în care se află ţéra e dată deci gata, şi n'are de cât sĕ urmeze acum capitularea Vienei în faţa acestei admirabile solidarităţi, care se manifestă totdeuna la Magiari, când e vorba de drepturi naţionale pe séma lor. Aşa vede situaţia şi presa oficiósă şi semioficiósă de la Viena, care nu mai afirmă, că resolvarea crisei şi limpeḑirea situaţiei nu s'ar puté face în Ungaria conform dorinţei obstrucţionistilor, ci vede chiar apropiindu-se cu paşi repeḑi triumful Magiarilor.

Fiind-că contele Apponyi a declarat, că nu acum, la moment, doreşte întroducerea limbei magiare în regimentele ungureşti, e vorba, ca eşirea din impas sĕ se facă pe calea următóre: In formă de resoluţiune vor fi înşirate de nou dorinţele şi aspiraţiunile Magiarilor (fireşte, cele realisabile), şi guvernul va fi îndrumat, ca în noua lege militară, pe care în anul ce vine e dator sĕ o presenteze parlamentului ungar, sĕ ţină cont de ele. Guvernul, prin rostul prim-ministrului, va declara, că nu e în contra votării unei resoluţiuni de cuprinsul acesta, şi cu acésta pacea e legată şi obstrucţia învinsă pentru astădată.

Lucrul ar merge destul de bine şi de neted pe calea acésta, dacă nu ar fi şi acel „*alt-cineva*“, care încă va trebuí sĕ fie întrebat, şi al cărui cuvênt are sĕ fie deciḑĕtor. Işi va da coróna (căci de ea e vorba) consentimentul, ca guvernul ungar sĕ facă declaraţiuni şi promisiuni de natura acésta? Depinde de la sfaturile pe cari le va primí în aceste zile grele de la consilierii sei. Pentru-că coróna nu face nici un pas nainte de a consulta pe toţi factorii cu rol în conducerea monarchiei. Va consulta deci şi pe prim-ministrul din ceealaltă parte a monarchiei, căruia nu de mult i-a dat asigurarea, că concesiuni pe tema militară nu se vor face Magiarilor fără consentimentul seu. Va puté dl Körber sĕ 'şi dee acum consentimentul pe care înainte numai cu o lună nu şi-l'a putut da? S'a schimbat situaţia întru atâta, ca el sĕ nu mai aibă témă de încurcări în ţéra proprie, născute în urma descurcării, făcute pe calea concesiunilor, în Ungaria?....

Tóte acestea sunt momente însemnate, cari vor avé rol deciḑĕtor în determinarea Corónei, de a face, ori a nu face Magiarilor concesiunile cerute. In cursul acestei sĕptĕmâni la tot casul se va ştí în care parte se plécă cumpĕna. Se pot face concesiuni, ori apoi cause seriόse esclud deocamdată împlinirea lor? In care cas apoi guvernul va fi dator sĕ iese cu colórea pe faţă, şi sĕ scótă din visări patriotice şi naţionale cel puţin pe aceia, cari ar fi sĕ fie ómenii sei şi sĕ 'i formeze garda guvernamentală. Dar' în casul acesta guvernul va trebuí sĕ 'şi aibă şi programul gata pentru înfrênarea pasiunilor, pentru-că viforul cu atât mai cu mare putere se va deslănţuí în parlamentul ţerii. Şi se zice că l'ar avé gata! Vom vedé.

Semnificativ şi caracteristic pentru situaţie rĕmâne însĕ faptul, că acum şi din Germania se dau sfaturi Vienei *sĕ cedeze*, sĕ facă concesiuni Magiarilor „mai bine acum de cât *la tómnă*“, — cum scria de es. zilele trecute marele ziar „*Berliner Tagblatt*“. Vorba e însĕ, că se dau aceste sfaturi pentru-că cei de la Berlin s'au pus pe punctul de vedere al Magiarilor, ori apoi pentru-că cei din Germania vreau sĕ vadă slăbită monarchia austro-ungară, ca mare putere?! E greu sĕ afli adevĕrul.

„In chestiunea „inspectorilor şcolari.“

— Cuvênt final. —

E primejdios a se înrola omul sub stég străin, a purta pene străine. Mi-s'a întêmplat şi mie năpasta acésta.

Mai în primăvară, din incidentul conferenţelor învĕţătoreşti şi a temei date de Ven. Consistoriu pentru acelé, am tractat *causele* „analfabetismului“ la fiii poporului nostru, publicând părerile mele în numerii 43—46 ai „*Tel. Rom.*“. Causele eu le-am cuprins şi tractat din punct de vedere general. Din întêmplare în acelaşi timp a scris în chestiunea acésta şi dl B-l. Dsa însĕ din punctul de vedere mai îngust: al chestiunei „inspecţiunii şcolare“. *Subliniase* nişte frase mai aspre la adresa protopopilor, ca inspectori şcolari, de altă parte doriam şi eu a statorí o óre-care legătură întrĕ tesele ambilor, de aceea mĕ iau — pĕcatele mele! — şi împrumut titlul; ba am şi combătut unele afirmaţiuni.

„Este fórte greu sĕ scrie ori sĕ vorbéscă cineva pe *placul tuturor*, mai ales în chestiuni jingaşe şi de mare importanţă!“ Aşa este! Nu trebuia sĕ „trag focul la óla mea“, trebuia sĕ las în pace „óla“ dlui B-l, sĕ férbă cum îi place. Se cruţa rĕspunsul dsale ce mi-l'a dat în nrii 71—72, eram cruţat şi eu de a mai da nou rĕspuns, şi în fine se cruţau şi colónele acestui stimat organ, reservându-se, póte, pentru alte cause mai importante, de cât sunt polemiile.

Nici cum s'a întêmplat nu era nimic, cred eu, dacă aşi fi subliniat mai bine pasagele în cari m'am ocupat cu „ideia“ dlui B-l, şi dacă puneam punct acolo unde am terminat cu dsa. Am fost uitat sĕ zic însĕ dlui B-l: Uite, dle! Am remarcat până unde se ocupă articolii mei cu ai dtale; de ai avé voie sĕ mĕ combaţi, apoi sĕ faci distingerea, ca sĕ fim înţeleşi noi întrĕ noi şi sĕ pricépă şi cine ne ceteşte: cari sunt motivele pro şi contra instituţiunii „inspectorilor şcolari“.

Omiterea acésta regretabilă a putut duce pe dl B-l în rătăcire, ca sĕ argumenteze contra mea cu idei şi tendinţe ce nu le am. De aceea sunt silit, înainte de tóte, a face unele rectificări faţă de rĕspunsul ce mi-s'a dat.

Citez: „Vremile de demult în cari stră moşii închiriau casă de şcólă, angajiau învĕţătoriu de unde puteau, poporul s'a însufleţit pentru şcólă până a putut însuşi sĕ dispună de ea şi de învĕţătoriu după placul seu, îşi au şi ele farmecul lor, dar' legile şi regulamentele şcolare de la 1868 încóce nu ne permit sĕ ne întórcem la ele, la *stările dinainte cu 50 ani*... Că comunele nu se ocupă cu ideia acésta (inspectori) o cred; cum cred şi aceea, că dacă ar fi după voia comunelor, s'ar desfiinţa multe posturi de protopopi, parochi etc. şi póte jumĕtate din cele învĕţătoreşti. Dacă de *jos* aşteptăm sĕ fie luate iniţiativele, nu vom avé nici-când nimic.“

Sĕ se cetéscă bine şi sĕ se interpreteze corect ideile ce le-am desfăşurat în articolii mei, şi se va vedé că eu nu am dorit şi nu doresc nici acum „re'ntórcerea“ la stările „*dinainte cu 50 ani*“, nici am aşteptat vre-o dată şi nu aştept nici acum, ca în treburi de reforme „iniţiativele“ sĕ le iee poporul, turma cea necultă. Turma — o ştiu eu asta! — nu este capabilă a ştí afla pentru sine păşunea cea mai prielnică. Ce lipsă ar şi avé turma de păstori, când ea ar trebuí sĕ judece, sĕ combineze şi pentru ei, cu un cuvênt când ea de sine s'ar conduce! — Nu; ideia mea n'a putut fi sĕ ridic turma preste păstoriu, căci atunci aşi fi proclamat principiul anarchismului, al *descompunerii*.

Sĕ ţinem cont în tóte reformele ce le întroducem, de capabilitatea morală şi materială a poporului; da, acésta o zic şi totdeuna o voiu zice; dar' acésta însémnă altceva, însémnă că cu reformele nu trebue sĕ facem *salturi mortale* şi *esperimentări*, ca nu cumva sĕ umblăm şi noi ca lucrătoriul ce s'a apude o miiă de măestrii şi la urmă s'a trezit că nu e „nici în car, nici căruţă, nici în teleguţă“.

Biserica nóstră cu atâtea reforme şi instituţii nóue prea ar sĕmăna caleidoscopului, care îţi face a trece pe dinainte mii de colori, şi când colo, n'ai ce prinde, nimic, totul este *strălucire*, totul *năimire!* Plus povara materială pe bietul popor...

Citez mai departe: „o persónă face atât cât o persónă şi o persónă nu póte duce mai mult pe umerii sei de cât îi ajung puterile mărginite. Nici protopopul nu póte face deci mai mult de cât o persónă.“ Se 'nţelege, că dacă acest joc de cuvinte în abstract, scóse din contextul lor firesc ce l'am folosit eu, se pune alăturea de ideia „inspectorilor şcolari“, e uşor a argumenta cu ele, că inspectorii sunt necesari, e uşor a mĕ duce pe mine în contrazicere cu mine însumi. De fapt o aşa argumentaţiune este eronată. Ideia mea a fost şi este, că nu trebue sĕ esagerăm prea mult importanţa inspectorilor. *Invĕţătorii, directorii şi comitetele şcolare* óre nu au nici un merit faţă de instrucţiune? *Sufletul* şcólelor ei sunt! Inspectorii vin şi se duc; *zăduful zilei* însĕ acestia îl supórtă, şi după cum bate pulsul acestora, în aşa *mĕsură ia avênt causa şcolară*. A nu recunóşte meritul acestor factori pentru şcólă, a nu 'i ridica în ochii publicului, ar însemna, că *preferim cója în locul miezului*, ar însemna că nu vrem, ca şcólele nóstre sĕ aibă *duhul* lor propriu, ar însemna că le despoiăm de stimulul propriu, de nobila *ambiţie întru a se întrece una pe alta în progres*.

Acesta este înţelesul fraselor mele, şi aşa voesc sĕ fie interpretate!

Am căutat *mĕduva* în rĕspunsul dlui B-l, am căutat sĕ mĕ conving: nu cumva sunt eu în rătăcire, ca eventual sĕ pot retracta ceva din argumentările mele de dinainte. Inzadar mi-a fost truda. Nici o licărire de lumină, cât de mică, n'am putut afla, că adecă cum s'ar puté realisa ideia dsale, ca sĕ nu se nască pe urma ei nici un fel de perturbaţiune în sistemul nostru bisericesc şi şcolar.

Zice dsa, e drept, într'un loc al rĕspunsului: „Eu cred, că *decentralisările* n'au fost şi nu sunt păgubitóre“, dar' e puţin zis ací. O *decentralisare*, care s'ar face de sus până jos, o înţeleg şi eu, căci atunci s'ar separa afacerile şcolare cu totului de ori-ce alte afaceri ear' şcólele şi-ar primí organele lor proprii, cari neavênd nici în clin nici în mânecă cu alte organe, ar puté funcţiona normal. Decentralisarea însĕ numai la protopopiate n'are nici un rost, nici este esecutabilă, pentru-că îndată ce rĕmâne organisaţiunea actuală din parochii, cercul de competenţă al protopopului şi fiitoriului inspector se *mestecă*. Şi e fórte greu a delătura conflictele oficióse, pentru-că e greu a delimita cercul de competenţă şi al unuia şi al celuilalt. O aşa esecutare a decentralisaţiunii va naşte, sigur, greutăţi şi sus la Consistoriu. Iată cum! Protopopul va informa Consistoriul într'un fel, inspectorul într'alt fel; ceea-ce inspectorul va vedé alb, pentru protopop va fi negru, şi viceversa. Va urma apoi de ací aceea, că Consistoriul mereu va trebuí sĕ esmită organe de ale sale din centru, ca sĕ stabiléscă adevĕrul, sĕ aducă *echilibrul* în afacerile *desechilibrate*.

D'acapo am perhorescat şi perhoreschez o aşa reformă, care în loc de folóse reale, mai mult numai încurcături póte produce.

Dar' dacă nu am aflat în rĕspuns feliul realisării „inspectorilor“, am aflat insinuări mai multe la adresa protopopilor. D. p. „Pentru unii din protopopi recunosc şi eu, că ar fi bună instituirea de cancelisti protopopeşti; cred însĕ că de la alţii, întrĕ împrejurările date, nu ne-am alege de cât numai cu o sumedenie de diurne şi cheltueli fără nici un resultat practic şi real“.

Nu sunt advocat al nimĕnui, nici nu de aceea scriu şi am scris, ca sĕ apăr persóne, una însĕ este cert şi din acest pasagiu, aceea adecă, că motivul din care purcede dl B-l este *personal.* Şi este periculos principiul, care mĕ determină pe mine a combate ceva instituţie esistentă numai din motivul, că persónele ce îndeplinesc funcţiunile, nu ar fi pe placul meu.

Vasilie Gan
ppresb.

(Va urma).

Din Romănia.

Şcóla de menaj din Iaşi. Am dat în numĕrul trecut ştire despre înfiinţarea unei şcóle de menaj în a doua capitală a Romăniei, în Iaşi, pe banii A. S. Regale, Principesei *Maria* a Romăniei. Dăm astăzi frumósa scrisóre a A. S. Regale, adresată ministrului român de instrucţiune publică, pentru a lua acéstă şcólă sub îngrijirea statului, împreună cu capitalul menit pentru întreţinerea şcólei. Scrisórea e următórea:

„Domnule Ministru! In anul 1892, puţin înainte de venirea Mea în ţéră, s'a constituit în Bucureşti un comitet de dómne, care a adunat o sumă însemnată de bani, pentru a 'Mi oferí o amintire cu prilejul căsătoriei Mele cu Principele moştenitor al Romăniei.

Adânc recunoscĕtóre pentru acéstă frumósă atenţiune, am mulţămit dómnelor prin scrisórea de la 8 Novembre 1892, adresată dómnei Eufrosina L. Catargi, soţia mult regretatului president al consiliului de ministri de atunci, care se afla în fruntea acelui comitet, şi urmând unei vii dorinţe, am adăugat că *voiu întrebuinţa acei bani pentru o fundaţiune de binefacere*, adaptată trebuinţelor momentului.

De atunci capitalul a sporit şi astăzi atingĕnd suma de lei 255,500 nominal, în scrisuri fonciare rurale 5%, cu cuponul de Ianuarie 1904, depuse la Banca Naţională a Romăniei, *vin a îndeplini acum acea dorinţă, întemeind o şcólă de menaj, care sĕ dee fetelor şi femeilor cunoştinţele gospodăreşti, atât de trebuinciose.*

Pentru înfiinţarea acestei instituţiuni am credut mai bine a se alege Iaşii, a doua capitală a ţĕrii, a cărei primire căldurósă, ce Mi-a făcut cu ocasia întâiei Mele călĕtorii, e neştérsă în inima Mea; s'a şi cumpĕrat un imobil, cu curte spaţiósă şi cu o grădină mare, altădată proprietatea repausatului patriot *Assaki*, şi s'a dispus adaptarea lui în vederea scopului de mai sus.

S'a întocmit de asemenea o schiţă de regulament şi de budget, după care sĕ funcţioneze.

Lucrările fiind sfîrşite, şcóla va puté începe cât de curênd; ear' pentru asigurarea succesului ei, cred că nu pot face mai bine de cât *sĕ o pun sub înţeléptă priveghiare a dvóstrĕ*, care v'aţi mai îndeletnicit cu acéstă parte a învĕţământului, înfiinţând asemenea folositóre aşedĕminte.

Cu voia Regelui, Augustul Meu Unchiu, şi cu consimţemêntul soţului Meu, Principele Ferdinand, vin dar' sé vĕ rog, domnule ministru, a dispune sĕ se iee în primire de către Casa şcólelor atât capitalul de la Bancă, cât şi imobilul în chestiune, situat în strada Assaki.

Nu mĕ îndoesc că dvóstrĕ veţi lua mĕsuri pentru deschiderea cât mai neîntârziată a acestui aşedĕmênt, care va purta numele de: *„Şcóla de gospodărie casnică pentru fete, Principesa Maria“*. Mai adaug, în ce priveşte bursierele, că acestea se vor admite cu consimţemêntul Meu, conform regulamentului definitiv ce veţi întocmí.

Sunt fericită că pot sĕvêrşi astfel un act, care de-şi mic, *îl cred folositoriu scumpei nóstre ţĕri.* Cred de asemenea, că noua şcólă va fi privită cu plăcere, mai ales de persónele cari au contribuit la subscripţia din resultatul căreia e făcută, şi că acel aşedĕmênt, *de care Mĕ voiu interesa totdeuna de aprópe*, se va desvolta, rĕspândind în populaţiunea ţerei simţĕmêntul unei bune şi practice gospodării casnice.

Primiţi, vĕ rog, domnule ministru, încredinţarea înaltei mele stime. Castelul Peleş, 1 Iulie 1903. *Maria*, Principesa Romăniei“.

Plan de acţiune

pentru înfiinţarea teatrului român.

(Urmare).

B. Disposiţii speciale.

Cap I.

1. „Societatea pentru crearea unui fond de teatru român“, în scopul de a pregătí puteri de sémă pentru arta dramatică şi musicală română, va oferí stipendii la tineri ori dame cu aplicare către cariera dramatică ori musicală, pentru a se perfecţiona în arta dramatică ori musicală.

2. Stipendiile se vor anunţa în ziarele române din patrie; dar' se vor puté oferí de comitet şi fără a se fi făcut anunţarea în ziare, la cas că se dă de vre-un talent recunoscut.

3. Stipendiile se pot da numai la persóne, despre cari comitetul s'a putut convinge, că posed talent şi aplicare către arta dramatică ori musicală.

4. Suma stipendiilor de oferit se va stabilí de comitet, din cas în cas, în cadrul budgetului votat de adunarea generală.

5. Societatea va trimite la studiu bărbaţi ori dame, conform trebuinţei ce se va constata din timp în timp.

6. Comitetul va îngrijí şi va lua disposiţiuni, ca stipendistii societăţii mai întâiu sĕ 'şi însuşéscă limba literară românéscă într'o formă alésă, în accentul şi dicţiunea cea curată.

7. Fiind stipendiile acestea róde binecuvêntate ale însufleţirii şi jertfei Românilor din acéstă patrie, persónele cari reflectézá a se cualifica cu ajutoriul lor, vor avé, când cer stipendiul, sĕ predee comitetului un document, în care se obligă, că după terminarea studiilor lor vor rĕmâné în patrie, punêndu-se cu tótă puterea şi aptitudinea lor în serviciul desvoltării artei dramatice ori musicale la Români din acéstă ţéră, cel puţin 10 ani, şi că vor primí tóte condiţiile ce li-se vor pune din partea comitetului; la cas contrar, că vor restituí societăţii întréga sumă primită sub titlul de stipendiu, dimpreună cu interesele ei de 6 la sută.

Altcum comitetul în casuri estra ordinare, póte, la cerere motivată, libera pe artist de obligămêntul către societate, dar' numai cu reserva despre partea relativă la restituirea sumei stipendiului întrebuinţat.

Cap II.

1. Artistii absolvenţi se vor pune la disposiţia comitetului societăţii. Comitetul îi póte angaja, pe basa unui contract, în serviciul societăţii. In mod definitiv, până la împlinirea periodului de 10 ani, îi póte însĕ angaja numai după un serviciu provisoriu de cel puţin un an. In contractul încheiat se vor înşira tóte condiţiile ce se aştéptă a fi împlinite, cum şi consecuenţele la cari au sĕ se aştepte artistii, dacă nu urméză calea indicată de disposiţiile stabilite.

2. Acestor artisti li-se va vota de comitet un salariu anual potrivit, punêndu-li-se tot de-odată în vedere şi un óre-care venit anual, ce şi 'l vor puté realisa de la representaţiile artistice date cu concursul lor în diferitele centre româneşti.

3. Până la timpul când se va organisa o trupă teatrală completă, artistii angajaţi vor avé sĕ jóce teatru, sĕ aranjeze serate declamatorice ori concerte, în asociare cu reuniunile române ori cu diletanţi din diferitele oraşe, şi sĕ 'i instrueze pe acestia, când şi unde cere trebuinţa.

4. Modul, după care are a se urma asociarea cu diletanţii ori cu reuniunile, se va regula prin comitetul societăţii, în urma înţelegerii luate cu bărbaţii sĕi de încredere din respectivele ţinuturi, ori cu alţi fruntaşi cari vor pune la cale aranjarea de serate artistice.

5. Comitetul va stabilí în tot anul un plan, după care au sĕ urmeze seratele în diferitele localităţi.

6. Comitetul va supraveghia purtarea artistilor, cum şi prestaţiunea acestora. In casuri de trebuinţă va esercia controlă şi în mod direct, trimiţênd pe câte un membru din sînul sĕu în locurile unde se dau representaţiile. In consecuenţă, va lua şi mĕsuri pentru a aduce îndreptarea relelor constatate.

In genere se va stăruí, ca acesti artisti sĕ fie la înălţimea chiămării lor, atât în ce priveşte arta, cât şi în ce priveşte demnitatea şi morala, pe care trebue sĕ se întemeieze acţiunea menită a face şcólă la un popor.

7. Pentru-ca artistii societăţii sĕ 'şi pótă desfăşura aptitudinea lor artistică mai cu efect, comitetul are a se îngrijí, potrivit cu împrejurările, ca sĕ procure şi costume şi obiecte decorative de scenerie. Acestea tóte vor forma proprietatea societăţii şi se vor da numai pentru scopuri de teatru, conform cu disposiţiile luate de comitet.

8. Artistii societăţii nu pot fi aleşi membri în comitet.

9. Când comitetul va găsí timpul sosit pentru organisarea unei trupe teatrale ambulante, artistii societăţii vor întra în acéstă trupă.

(Va urma)

Din Murĕş-Oşorheiu.

— O sĕrbătóre militară. —

— 20 Iulie n.

Regimentul 64 de infanterie, care se recrutéză din comitatul Hunedórei, de present cu statul major în Murĕş-Oşorheiu, a serbat în 14 l. c. n. victoria luptei de la *Biskupitz*, unde acum 37 ani, în rĕsboiul din 1866, o parte a regimentului Sachsen-Weimar a repurtat o victorie strălucită.

Părintele preot militar din Sibiiu Ioan *Broju* a fost anume invitat spre acest scop la Oşorheiu.

In preséra zilei musica regimentului a traversat stradele principale şi a dat serenadă comandantului regimentului, comitelui-suprem şi comandantului de staţiune al honvedimii.

In 14 Iulie la 9 ore s'a celebrat prin preotul militar Ioan *Broju* serviciu divin în loc liber, la care a participat în paradă regimentul 64, staţionat în Murĕş-Oşorheiu, cu musica şi stégul, apoi oficerii din garnisónă, deputaţiuni militare şi civile, comitele-suprem *Sándor*, o mulţime de dame şi un public imens, astfel în cât s'ar puté zice, că întreg Oşorheiul a fost present.

Serviciul divin a fost înălţător; în decursul ceremonialului s'au dat 3 salve, rĕspunsurile ecteniilor, după Dima, le-a dat un cor bine instruat din soldaţii regimentului sub conducerea sergentului *Pavel*, ear' la urmă trupele şi asistenţii au fost stropiţi cu apă sfinţită sub melodia musicei militare, făcută anume spre acest scop.

După ceremonia religiósă preotul nostru a urcat o tribună înaltă, stăpânind tóte trupele şi publicul întreg, şi prin vorbirea-i festivă, admirabilă şi înălţătóre, a provocat un entusiasm nedescriptibil şi a fost din tóte părţile felicitat.

Domnul comandant al regimentului, colonelul *Arendt*, provocându-se la vorbirea preotului nostru, a spus în nemţeşte momentele caracteristice, şi apoi a purces la distribuirea premiilor. Fórte mulţi soldaţi au fost premiaţi. S'au cetit apoi numele celor-ce au murit pe câmpul de luptă. Terminate acestea, trupele au fost trecute în revistă. Ţinuta feciorilor a fost admirabilă.

La ora 1 p. m. soldaţii s'au învrednicit de un prânz sĕrbătoresc, ear' în sala de mâncare a oficerilor s'a ţinut dineul festiv, în decursul căruia musica militară a concertat.

Admirabil esecutat a fost şi punctul 3: „Fantasie über „Rumänische Lieder“ de Murĕşan. Dl comandant a toastat în rĕndul

---

FOIŞÓRĂ

Dan căpitan de plaiu.

De **I. Manliu.**

(Urmare).

„Precum se stîng cele din urmă raze ale sórelui, aşa se va stînge în curênd şi viéţa mea, — astfel zicea el şi instinctiv îşi strîngea pumnii, şi 'şi mişca braţele cu virtute, ca şi când ar fi făcut o încercare sĕ vadă, dacă mai póte învîrtí paloşul. Când vremea era urîtă, el se retrăgea în peşteră şi de acolo asculta mugetul vêntului, bubuitul tunetelor şi al trăsnetelor. Se uita cu ochi aprinşi, cum copacii se luptau cu nimicitórea vijelie. Căderea arborilor, furia isvorului, care acum, în vîltórea sa turbure, rostogolea pietre la vale; tóte îl făceau sĕ tresară. Ele îi reamintiau sgomotul luptelor, zîngănitul armelor, din cari eşiau fulgere, ţipetele sfăşietóre ale celor străpunşi de paloşul sĕu, sunetul sec al ţestelor tătăreşti sburate în aer de ghióga sa. Faţa i-se aprindea atunci, un suris amar îi încreţia buzele şi fără sĕ 'şi dee sémă de ce face, alerga la paloş, într'un colţ al peşterei, şi 'i strîngea mânerul cu putere în pumn: muşchii i-se încordau şi nervii i-se întindeau şi scrâşnind din dinţi ca un nebun furios se repeḑia afară. Dar' plóia rece îi uda fruntea înfierbântată şi 'l deştepta din dulcea lui aiurare. Atunci ca un leu ruşinat, căruia îi scapă prada, se retrăgea abătut în fundul peşterii. Apoi nóptea, când în zarea de flacără roşie a focului şedea întins pe aşternutul de érbă, tóte scenele din viéţă i-se presentau în forme vii pe dinaitea ochilor. Vedea movilele de leşuri turceşti şi tătăreşti grămădite de braţele sale în nenumĕratele lupte. Urechia lui pare-că auḑia vocea lui Stefan-cel-Mare îmbărbătându-l şi zicêndu-i: „Inainte Dane!“, sai Dane pe omor, nu cruţa păgânul! Dintrĕ tóte amintirile însĕ cea mai dulce, care târziu în miezul nopţii îi inchidea genele ochilor lui spre somn, era aceea când Stefan, după o faptă vitejéscă a lui, l'a făcut căpitan al pădurilor şi i-a dat ca semn de înaltă cinste un paloş cu mânerul de argint, care zece ani de zile i-a fost tovarĕş nedespărţit şi care 'l avea şi acum într'un colţ al peşterii. „Vecinic în mână sĕ 'l ai, îi zise Stefan, şi sĕ aperi aceste plaiuri de hoţii de Tătari: ţi-l menesc sĕ 'ţi fie cu noroc“! De multe-ori nóptea, când auḑia sĕlbatice urlete de urşi şi de lupi, ear' câte o căprióră îşi căuta scăparea în peştera lui, Dan îşi aducea aminte de acele timpuri când, călare pe murgul sĕu, străbătea codrii şi gonia singur glóte de Tătari, ce sub scutul întunerecului voiau sĕ pĕtrundă prin munţi în Moldova, ca s'o jefuiască. El singur cu paloşul lui Stefan în mână îi punea pe fugă. Fugiau Tătarii înspăimêntaţi de arma vênătoriului. Ear' dacă unii mai îndrăsneţi se încercau sĕ dee pept cu dînsul, plăteau îndrăsnéla cu sângele lor care stropia ca plóia copacii pădurii.

Stoluri de corbi şi de vulturi se ţineau pe urma lui Dan, căci aflau în urma lui îmbelşugată mâncare de leşuri păgâne.

Atunci ţéra trăia în pace şi ţĕranii îşi vedeau de munca câmpului fără frică de a fi prădaţi de duşmani; căci ştiau ei bine, că vitézul Dan veghiază la hotare. Murgul sĕu, voinic ca şi dînsul, îl ducea ca fulgerul, unde era primejdia, şi un oţel în mâna lui Dan era de ajuns, ca sĕ apere zeci şi sute de fiére de plug, sĕ pótă ara în pace mănósele câmpii ale Moldovei. Aşa a fost Dan în tinereţe. Şi acum trăieşte ca un pustnic retras, numĕrându-şi zilele şi reamintindu-şi dulce timpurile pline de fapte vitejeşti ale tinereţelor.

Vara era pe sfîrşite şi din stejari cădea din vreme în vreme câte o frunză galbenă. Intr'o zi bĕtrânul Dan, mai trist de cât de obiceiu, şedea la umbra unui stejar. Sgomotul trist ce 'l făceau frunzele uscate în căderea lor printré ramuri, îi îngheţa inima; vêntul străbătênd prin pădure mişca frunzele şi érba uscată cu un foşnet fioros. Ceriul era acoperit cu un subţire vĕl de nori gălbui; sórele era încunjurat de un cércăn mare. Un dor nehotărît îl cuprinse pe Dan, şi sângele îi svîcnea puternic în vinele umflate ale têmplelor. O toropélă îl cuprinse pe nesimţite şi 'ı lăsa capul pe rădĕcina stejarului. Ochii i-se priponiră în frunzişul stejarului şi adormì.

Somnul îi fù scurt şi turburat de vedenii ciudate.

Bĕtrânul stejar, sub care dormia, i-se părea în vis că ia forme omeneşti. Frunzişul lui se schimbă în plete de om uriaş împodobite cu o mare corónă de aur. Trunchiul se schimbă în trup îmbrăcat în zale, ear' cele douĕ mari ramuri îngemânate se prefac în douĕ braţe, dintrĕ cari unul se întinde departe în vale arătând un punct al orizontului, ear' celalalt ţine un gróznic buzdugan.

(Va urma).

prim pentru Maiestatea Sa, apoi pentru óspeţi şi special a mulţămit preotului nostru Ioan Broju pentru serviciile prestate la momentele înălţătóre, ce a ştiut sĕ le provóce atât prin serviciul divin, cât şì prin vorbirea-i fulminantà. Părintele Broju prin un rĕspuns clasic în nemţeşte a potenţat şì mai mult însufleţirea generală ce domnea în tot locul.

La 5 ore curtea cea mare a casarmei era îndesuită de public din tóte clasele. Feciorii s'au produs cu diferite jocuri, sub conducerea vice-colonelului *Bogdan*. Cele mai bune au fost: gimnasticile cu puşti şi cu beţe, cuartetul musicei, automobilul, o luptă a Burilor cu Englezii, şi special a provocat admiraţie jocurile *Căluşeriul*, *Romanul* şi *Bătuta*, tóte jucate de feciori în costume.

Abia la 8 ore s'au terminat aceste jocuri, cu un entusiasm mare şi cu o manifestaţiune grandiósă pentru Maiestatea Sa, iluminându-se casarmele decorate cu bustul Maiestăţii Sale.

Séra a fost concertul musicei militare şi apoi dans, care a durat cu vioiciune până diminéţa. Toţi s'au depărtat sub impresiile cele mai bune, felicitând pe comandantul regimentului, dl colonel *Arendt*, care a ştiut sĕ reîmprospeteze faptele strălucite ale regimentului prin aranjarea acestei festivităţi, pentru a cărei reuşită deplină s'a arătat neobosit.

Nr. 6458 Epitr.

Concurs.

Devenind vacant postul de **econom seminarial**, pe basa regulamentului seminarial din 1892, § 1, 3, 6, 10 şi 13 se publică concurs, *cu termin de 30 zile*, pentru ocuparea acelui post, cu o remuneraţiune anuală de 600 coróne, locuinţă, vipt, încăldit, luminat şi serviciu în seminariu, tóte aceste numai pentru persóna sa.

Economul seminarial are sĕ observe strîns îndrumările, cari i-se vor da din timp în timp de la direcţiunea seminarială, deocamdată însĕ agendele lui se indică în punctele următóre:

1. a îngrijí pentru alimentarea elevilor cu dejun, prânz şi cină, după planul şi ordinea, ce se vor statorí din partea consistoriului archidiecesan şi i-se vor comunica;

2. a procura lemnele de foc şi a îngrijí pentru încăldirea corĕspundĕtóre a salelor de învĕţământ, cum şì a museelor şi a tuturor localelor seminariale, cari au a fi încăldite;

3. a îngrijí pentru materialul de luminat şi pentru folosirea aceluia în mod corĕspundĕtoriu;

4. a purta grijă pentru procurarea şi ţinerea în curăţenie, întregitate şi bună ordine a furniturilor de pat;

5. a îngrijí pentru magazinul unde elevii sĕ-şi păstreze vestmintele şi celelalte objecte ale lor;

6. a îngrijí pentru angajarea de bucătariu cu serviciul de lipsă în bucătărie, cămară şi celelalte aparţinĕtóre;

7. a îngrijí pentru servitorii de lipsă seminariali şi pentru aplicarea şi purtarea lor;

8. a îngrijí pentru conservarea edificiilor şi reparările de lipsă la acelea cu previa încuviinţare a directorului seminarial;

9. a purta grijă pentru curăţenia, buna ordine şi cerinţele sanitare ale seminariului;

10. a purta în regulă inventariul tuturor mobilelor, vestmintelor, vaselor, încuietórelor, şi preste tot a tuturor lucrurilor seminariale, ce cad în competinţa economatului, şi iventariul a 'l supune la încheierea anului şcolar revisiunii directorului şi a 'i administra o copie autentică a aceluia;

11. a primí de la cassa archidiecesană sumele în numĕrariu, ce i-se vor da pentru alimentare şi celelalte trebuinţe ale seminariului, şi a aşterne raţiociniu despre întrebuinţarea lor la fiinea lunii la consistoriul archidiecesan;

12. a fi preste tot cu atenţiune cuvenită, ca cumpĕrările şi procurările de lipsă sĕ se facă la timpul cel mai potrivit, în cantitate mai mare şi cu preţurile cele mai moderate, şi ca cele procurate sĕ se conserve şi sĕ se întrebuinţeze în mod raţional.

Sibiiu, din şedinţa plenară ţinută la 7 Iulie, 1903.

Consistoriul archidiecesan.

Pentru catedrală.

La colecta pentru zidirea catedralei învĕţătorii din tractul *Cluj* au subscris următórele sume:

1.	Eliseiu Gabor (Mănăşturul-unguresc) . .	cor.	20
2.	Teodor Chirilean (Cojocna)	„	20
3.	Iosif Costea (Sebeşul-mare)	„	15
4.	Gregoriu Mitrofan (Feneşel)	„	15
5.	Constantin Óncea (Bedeciu)	„	15
6.	Teodor Corvian (Someşul-rece)	„	10
7.	Ioan Giurgiuman (Sebeşul-mare)	„	10
8.	Alexandru Petraşiu (Rogojel)	„	10
9.	Ioan Comşa (Panic) .	„	10
10.	Georgiu M. German (Muntele-rece) . . .	„	10
11.	Ioan Bânda (Mănăşturul-român)	„	10
12.	Ioan Magiar (Geaca) .	„	10
13.	Andreiu V. Blotor (Călata-mare)	„	10
14.	Vasilie Dobra (Butene)	„	10
15.	George Prodan (Someşfalĕu)	„	6
16.	Dimitrie Boboş (Nadişul-român)	„	6
17.	Dimitrie Popa (Călăţele)	„	5

NOUTĂŢI

Hirotoniri şi hirotesire. Eri (Marţi) Inaltpreasânţia Sa dl archiepiscop şi metropolit *Ioan* a hirotesit întru *protopresbiter* pe *Avram I. Pĕcurariu*, protopopul tractului Mercurea; a hirotonit întru presbiter pe Iosif *Tilicea*, ales paroch în Hărău (tractul Deva), ear' pe Ioachim *Marcu*, ales paroch în Boholt (tractul Deva), l'a hirotonit întru diacon, rĕmânênd a i-se da darul preoţiei mâne.

*

Pentru alegerea papei, în locul rĕposatului *Leo XIII.*, colegiul cardinalilor a fixat începerea conclavei pe ziua de *31 Iulie* (Vineri). Se crede că votarea se va termina cel mult în douĕ-trei zile.

*

Favor reservistilor agricultori. Ministrul de honvedi *Kolozsváry* a dat un ordin, prin care dispune comandelor militare honvedeşti, ca în *luna August sĕ concedieze pe toţi reservistii agricultori*, chiămaţi la deprindere de arme. Acésta pentru-ca reservistii sĕ-şi pótă vedé de economie.

*

Noul guvernator al Bosniei. In locul rĕposatului Kállay Maiestatea Sa împĕratul şi rege Francisc Iosif I a numit ministru comun de finanţe şi guvernator al Bosniei şi Herţegovinei pe baronul Stefan *Burian*, fost până acum consul în Athena. Noul ministru şi guvernator va depune azi (29 Iulie) prescrisul jurământ.

*

Regele Angliei la Marienbad. De la Marienbad se raportéză că regele *Edward VII* al Angliei va sosí acolo pe la jumĕtatea lunii viitóre, spre a face cură timp de trei sĕptĕmâni. Regele va petrece acolo incognito, sub numele: conte Lancaster.

*

Principele Ferdinand al Bulgariei a sosit alaltaeri la Coburg, spre a lua parte la parastasul (requiem) oficiat din prilejul aniversării morţii tatălui seu. Copíii principelui sunt în Bohorilla (în Carpaţi), deóre-ce în Bulgaria sunt călduri aşa de mari, în cât suportarea lor e imposibilă. — Când plecase principele, ziariul „Stampa“ din Sofia (organ al comitetului macedo-bulgar) vestia, că principele *ar fi fugit din ţéră* de frica detronării, şi că nu se va re'ntórce sĕ 'şi ocupe tronul. Faţă cu acestea presa oficială a Bulgariei, cum şì familia Coburg declară, că motivele plecării principelui şi aducerii copíilor sei în Ungaria, sunt esclusiv cele de mai sus.

*

Grindină uriaşă. Sĕptĕmâna trecută asupra comunei Ileanda-mare (comitatul Solnoc-Doboca) s'a descărcat o tempestate împreunată cu grindină de mărime cum rar sĕ se fi mai pomenit. Printrĕ plóia de ghiaţă în mărime cât alunile şi nucile, cădeau şì bucăţi în greutate de $^1/_2$ şi chiar de un chilogram întreg, cari spărgeau ca bombele de tun coperişele caselor. Noroc, că bucăţi de acestea mari cădeau cam rar, câte 5—6 pe un spaţiu de 10—12 metri pătraţi. Hotarul e devastat de tot.

*

Proces de agitaţie. Suntem informaţi, că procuratura din Cluj a intentat „*Foii Poporului*“ proces de presă pentru seria de articoli „Din trecutul nostru“, în cari a aflat agitaţie contra naţionalităţii magiare.

*

Loviţi de fulger. In Hajmáskér (în comitatul Veszprém) doi soldaţi din artileria corpului de armată nr. 5 lucrau Duminecă în curtea unui căpitan. Intr'aceea suprindêndu-i o tempestate tocmai când scoteau apă din fântână, s'a vĕdut subit un fulger orbitor, urmat de detunătură puternică. Se părea că soldaţilor nu li-s'a întêmplat nimic; unul dintrĕ ei (Francisc Oszuszky) a mers încă vr'o zece paşi rîdênd şi făcĕnd glume asupra detunăturii, dar' deodată a cădut jos ca un butuc. Murise. Celalalt (Móricz Dundalek) a lucrat mai departe, dar' după câteva ore i-a ologit mâna, ear' până a doua zi diminéţa şi-a perdut şì graiul.

*

Premii pentru cai de prăsilă. Comisiunea comitatensă a comitatului Sibiiu pentru promovarea nobilitării rassei de cai face cunoscut, că în 11 Septembre st. n. va distribuí 19 premii pentru iepe de prăsilă, mânzi şi mânze aflate vrednice de premiat. Pot concura la aceste premii proprietari de cai din comitatul Sibiiului, sub următórele condiţiuni: sĕ fi crescut însuşi, ori sĕ fi avut în proprietate iépa ori mânzii espuşi spre premiare timp cel puţin 6 luni înainte de ziua espunerii, ceea-ce trebue dovedit cu ţidula de mânzit, respective cu ţidula de vite şi cu atestat de la primăria comunală. Premiarea se va face în Sibiiu (têrgul de vite), unde caii au sĕ fie postaţi în rênd după comune, avênd sĕ fie mânaţi acolo în timpul de la 6—7$^1/_2$ ore diminéţa. Mânarea, îngrijirea şi ducerea a casă a cailor se face pe cheltuéla proprietariului. Taxă pentru espunere însĕ nu se cere. Premiile sunt următórele: *Pentru iepe cu mânz bine lăptat:* un premiu de 70 coróne, unul de 60, unul de 50, unul de 40, unul de 30 şi douĕ de câte 20 coróne. *Pentru mânze de 3 ani*: un premiu de 50 cor., unul de 40, unul de 30 şi trei de câte 20 coróne. *Pentru mânzi nejugăniţi şi mânze în vêrstă de sub 3 ani*: un premiu de 40 cor., unul de 30 (pentru mânz de 2 ani), unul de 30 (pentru mânză de 2 ani), unul de 20 (pentru mânz de un an), unul de 20 (pentru mânză de un an) şi încă unul de 20 coróne. Afară de premiile în bani se vor da şì diplome de laudă, anume: cl. I. de aur, cl. II. de argint şi cl. III. de bronz. Premiile în bani se dau numai ţeranilor, pe când proprietarii mari şi domnii vor căpĕta numai diplome.

*

Enigmă. A făcut sensaţie pretutindenea în cercurile politice, deosebi în cele ale Germaniei, faptul că în urma unei telegrame primite în Drautheim împĕratul *Vilhelm II.* şi-a întrerupt subit călĕtoria la nord şi s'a re'ntors la Berlin. Conţinutul telegramei nu 'l ştie nimenea, afară de împĕratul şi de trimiţĕtoriul ei, şi astfel se fac asupra lui fel şi chip de combinaţiuni. Atât numai se ştie, că împĕratul a plecat aşa de subit, în cât nici socotéla nu şi-a achitat'o, rĕmânênd sĕ şi-o achite de acasă, pe cale telegrafică.

*

Contra ţiganilor vagabundi. Vicecomitele comitatului Maramurĕş, în urma înţelegerii avute cu comanda de gendarmi a dat ordin autorităţilor de sub jurisdicţiunea sa, de cuprinsul că ţiganilor vagabundi sĕ nu li-se permită aşezarea în cete pe teritoriul comitatului, ci îndată ce se vor iví, sĕ fie escortaţi de pe teritoriul comitatului. Dispositiunea acésta s'a luat deosebi în urma jafurilor şi omorurilor comise de ţigani vagabundi aprópe pretutindea pe unde poposesc.

*

Catastrofe mari în America. Cum raportéză ziariul american „New-York-Herald“, în sĕptĕmână trecută s'a întêmplat o mare esplosie în tarna „Hanna“ a minelor „Union-Pacific“, pe urma căreia mulţime de lucrători şi-au perdut viéţa. Au fost scóse până acum 334 cadavre; numĕrul total al morţilor nu se póte însĕ ştí, deóre-ce ruinele tarnei prăbuşite n'au putut fi delăturate încă. Cea mai mare parte dintrĕ cei căduţi victimă acestei catastrofe sunt *emigranţi din ţéra nóstră.*

O altă catastrofă, tot-aşa de oribilă, s'a întêmplat în statul Virginia pe linia ferată cătră New-Orleans. Anume: un tren de persóne a buit pe un tren de povară ajuns pe cale. Douĕ vagóne ale trenului de povară s'au sfărmat tot ţanduri; dintrĕ cei 55 călĕtori cari erau în vagónele acelea, 27 au fost omorîţi, ear' 20 răniţi grav. Toţi acestia erau emigranţi din Ungaria şi Austria.

*

Petrecere în Topliţa-română. Tinerimea studiósă din Topliţa-română invită la petrecerea de vară ce se va ţiné în ziua de sfântul Ilie (2 August st. n.) Cu acéstă ocasiune se va preda şi piesa teatrală „Ruga de la Chiseteu“ de I. Vulcan în apartamentele marelui propietariu Urmánczy János. Inceputul teatrului la orele 8 séra. După teatru imediat urméză dans la hotelul „Sóre“. Venitul curat e destinat în favorul şcólei gr. or. rom.

*

Din tragediile vieţii. Vĕduva lui Anton Hangács din comuna Gulás (în comitatul Somogy), o biată lucrătóre cu ziua, sĕptĕmâna trecută fiind la seceră a căpĕtat insolaţie la cap şi a nebunit. In starea de nebunie a alergat la copilaşii ei, cari se jucau în umbră, şi smulgĕnd din mâna celui mai mare un cuţit l'a împlântat în peptul copilului, apoi a împuns cu el şì pe ceilalţi copilaşi ai ei. Unul de 8 ani, care căpĕtase o împunsĕtură mai uşóră, a dat sĕ fugă, dar' nebuna s'a luat după el şi i-a împlântat cuţitul în spate, după aceea a tăiat mititelului gâtul. Intr'aceea trecênd pe acolo judele comunal a legat'o şi a dus'o la primărie. Atât ea, cât şì copilaşii, sunt pe mórte.

*

Ştiri mĕrunte. Joi diminéţa s'a prăbuşit în Timişóra o casă clădită până la coperiş; trei lucrători au fost astrucaţi sub ruine; unul a fost scos mort, ear' ceilalţi doi erau în agonie. — In Voitec (comitatul Timiş) fiind Mercuri tempestate mare, fulgerul a ucis pe comerciantul Fr. Klein, ajuns pe drum spre casă. — In hotarul comunei Visonta (în comitatul Somogy) feciorul de 20 ani al economului Tóth Gábor a puşcat în cap pe frăţiorul seu de 12 ani, care înainta spre el într'un tufiş. Nenorocitul ucigaş fusese în credinţa că în tufiş e o căprióră. — In Thalgau (Carinthia) Duminecă după amiazi fiind mare tempestate fulgerul a aprins casa vĕduvei Johanna Pichler. Cum pe acolo grajdiul vitelor e sub acelaşi coperiş cu casa, vĕduva s'a temut sĕ nu-i ardă vaca şi astfel lăsând în casă pe cei trei copilaşi ai ei a alergat în grajdiu sĕ scótă vaca. Până şi-a scos însĕ vaca, focul a pĕtruns în casă şi prin fumul produs a asfixiat pe toţi trei mititeii.

Apel.

„Societatea pentru crearea unui fond de teatru român“ îşi va ţiné adunarea generală din anul acesta în oraşul Sebeşul-săsesc (Szászsebes) la 15/28 şi zilele următóre ale lunei August a. c.

Societatea acésta urmăreşte idealul de a înfiinţa în mijlocul poporului român din patrie teatrul naţional, pârghia, care lăţeşte, întăreşte şi ridică cultura naţională a popórelor. E sublim idealul acesta, pentru-că farmecul teatrului naţional va fi pentru noi o nouă şi puternică armă pentru întărirea iubirei de ném şi a credinţei tari în viitoriul poporului român.

Nu insistăm mai de aprópe asupra istoricului societăţii pentru teatrul român, nici asupra scopului ce 'l urmăreşte, căci acestea binecunoscute trebue sĕ fie fie-cărui Român de bine, căruia 'i zace la inimă cultura şi înaintarea némului; ci ne mărginim numai a apela cu tótă căldura la fraţii români din apropiere, şi din depărtare, invitându-i cu dragoste frăţéscă sĕ alerge la adunarea amintită, cu atât mai vêrtos, că participarea la adunările generale ale societăţii este busola interesului ce 'l nutrim pentru societate. Datori suntem cu toţii a sprijiní acésta societate, pentru-că a nóstră este, deşteptarea şi înaintarea nóstră o urmăreşte, şi pentru-ca cât mai îngrabă sĕ se pótă realisa dorinţa nóstră ferbinte, şi a înaintaşilor nostri, — înfiinţarea şi deschiderea teatrului naţional

Fraţi români! Veniţi sĕ strîngem la peptul nostru cu cuvenită căldură pe fiica culturei naţionale, sĕ dovedim astfeliu, că ştim apreţia şi ştim sĕ ne însufleţim pentru instituţiunile nóstre culturale dătătóre de lumină şi viéţă.

Sebeş, 7/20 Iulie 1903.

Comitetul central aranjator:

President: *Sergiu Medean* *protopresbiter.*

Secretariu: *George Tătar*

Din public.*)

Mulţămită publică.

Comitetul parochial gr.-or. român din Hunedóra se simte în plăcuta posiţie a aduce mulţămită dlui *Mihal Rimbaş*, proprietariu şi cassariu orăşenesc în Hunedóra, care din simţ creştinesc şi dragoste faţă de biserică a făcut pe spesele proprii un frumos podiu (cor) în biserica nóstră, cu preţul de *600 coróne*; asemenea şì dl Dr. *Iuliu Bonts*, notariu public reg., a dăruit un tablou sfânt în preţ de *120 cor.*

Au mai dăruit apoi următórele: dna *Salvina Muntean*, o faţă de masă pe prestol în preţ de 20 cor., dómnele *Ana Macrea* şi *Victoria Osvadă*, un covor, dşóra *Valeria Popovici* o faţă de masă în preţ de 20 cor., dşóra *Constanţa Dănilă* un ştergariu şi acoperemênt la potir şi *dşóra Hortensia Dima* un ştergariu.

Dumnezeu sĕ le rĕsplătéscă nobila lor faptă.

Hunedóra, la 22 Iulie n. 1903.

Comitetul parochial.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primeşte rĕspunderea.

In **Haşag** se află o

Casă de vîndare

constătătóre din un local de boltă cu 3 odăi şi din o cârcimă cu o odaie.

[170] 1—1 **Johann Nikolaus.**

Nr. 887 1903. [169] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia de clasa a III-a **Giurcuţa-de-jos** cu filia **Giurcuţa de-sus**, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în tabela B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat, despre cari concurenţii 'şi pot lua informaţiune de la subscrisul.

Concurenţii au a 'şi aşterne suplicele subsemnatului oficiu, până la terminul sus indicat, fiind instruite în sensul normelor în vigóre, şi a se înfăţişa înaintea alegĕtorilor în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre, pentru a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parochial.

Cluj, 7 Iulie 1903.

Tulliu Roşescu
protopresbiter.

Nr. 864 1903. [161] 2—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor vacante de **învĕţători** de la şcólele confesionale din protopresbiteratul Cluj, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“, şi anume:

1. **Apahida**, 2. **Bedeciu**, 3. **Călata-mare**, 4. **Călian**, 5. **Cojocna**, 6. **Feneşel**, 7. **Gherofi-Dângău**, 8. **Mărişel**, 9. **Mociu**, 10. **Panic**, 11. **Rogojel**, 12. **Someşul-rece**.

Pentru fie care post e asigurat salariu de 600 cor., cuartir în edificiul şcólei şi grădină de legumi.

Cererile de concurs, instruite conform normelor în vigóre, sunt a se înainta subscrisului până la terminul indicat.

Petenţii au a se presenta înainte de alegere în comunele la cari au concurat, ca sĕ fie cunoscuţi de popor. De la ei se cere, ca în zile de Dumineci şi sĕrbători sĕ cânte în strană, ear' la liturgie sĕ cânte în cor cu şcolarii.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Cluj, 8 Iulie 1903.

Tulliu Roşescu
protopresbiter.

Nr. 464 1903. [134] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor vacante de **învĕţători** de la şcólele comunelor mai jos însemnate din protopresbiteratul Sighişóra, se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Sighişóra**, postul învĕţătoresc clasa I, cu salariu anual de 600 cor., şi anume: 412 cor. din cassa alodială în rate lunare decursive, ear' restul din repartiţiune; cuartir gratuit în edificiul şcólei şi lemnele necesare de foc;

postul învĕţătoresc clasa a II-a, cu salariu anual de 600 cor., şi anume: 470 cor. din cassa alodială în rate lunare decursive, ear' restul din repartiţiune; cuartir gratuit în edificiul şcólei şi lemnele necesare de foc, plus trei stêngini de lemne de stejar în natură.

2. **Haşfalĕu**, cu salariu anual de 600 cor., cuartir gratuit în edificiul şcólei şi lemnele necesare de foc.

3. **Daia-săséscă**, cu salariu anual de 600 cor., şi anume: 218 cor. întregire de la stat, 39 cor. 24 fil. din cassa alodială, 262 cor. 76 fil. repartiţie de la popor, cinci stêngini de lemne computate în 80 cor., apoi jumĕtate venitul din grădina şcólei şi cuartir gratuit în edificiul şcólei.

Reflectanţii la aceste posturi cu îndatorirea, a provedé instrucţiunea şcolarilor de la 6—12 ani şi celor de la 13—15 ani, şi a ţiné în Dumineci şi sĕrbători, — cei din Sighişóra în mod perondător, — strană în biserică, sĕ 'şi aştérnă petiţiunile concursuale instruite conform normelor în vigóre, subscrisului oficiu protopresbiteral până la terminul indicat cu îndatorirea a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică spre a'şi arăta desteritatea în cele rituale, — preferindu-se cântăreţii buni.

Sighişóra, 27 Iunie 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighişóra, în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Dimitrie Moldovan, prot.

Nr. 624 [136] 3—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor vacante de **învĕţători** de la şcólele mai jos însemnate din protopresbiteratul Lupşa, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Bedeleu**, salariu 600 cor.: 500 cor. din repartiţie pe popor şi 100 cor. ajutor de la Preaven. Consistoriu archidiecesan; cuartir şi lemne de foc.

2. **Brăzeşti**, salariu 600 cor.: 300 cor. ajutoriu de stat şi 300 cor. din repartiţie pe popor; cuartir şi lemne de foc.

3. **Mogoş-Valea-Barnei**, salariu 600 cor., şi anume: 360 cor. din repartiţie pe popor şi 240 cor. ajutoriu de la stat. Locuinţă liberă în edificiul şcólei, lemnele de foc şi folosinţa grădinei de lângă şcólă.

4. **Muncel**, salariu 600 cor., din cari 120 cor. ajutoriu votat de stat, 80 cor. din cassa bisericei şi 400 cor. din repartiţie de la popor; cuartir liber şi lemnele de foc.

5. **Ocolişul-mic**, salariu 600 cor.: 300 cor. din repartiţie pe popor şi 300 cor. ajutoriu de stat; cuartir şi lemnele de lipsă.

6. **Valea-Lupşei**, salariu 600 coróne, solvit în următoriul mod: 300 cor. de la popor şi 300 cor. ajutoriu încuviinţat deja de ministru; cuartir liber în edificiul şcólei şi lemnele necesare pentru încăldit.

In privinţa cuincuenalelor serveşte de cinosură normativul votat de sinodul archidiecesan.

Cererile de concurs, instruite conform normelor în vigóre, sunt a se aşterne subscrisului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, cu atât mai vîrtos, că cele după termin nu se consideră.

Petenţii se vor presenta — nainte de alegere — în comunele pentru care au concurat, spre a face cunoştinţă cu poporul. De la ei se cere a cânta la strană şi a esecuta cu *elevii în cor rĕspunsurile de la s. Liturgie.*

Ofenbaia, 26 Iunie 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Lupşa, în conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Vasile Gan
protopresbiter.

Nr. 230 1903 [140] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor vacante de **învĕţători** de la şcólele elementare poporale gr. or. din parochiile mai jos însemnate, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Baba**, un post, cu salariu de 600 coróne, din cari 360 cor. ajutoriu de stat, ear' 240 cor. de la popor. Cuartir, grădină şi lemne.

2. **Ciceu-Corabie**, un post, cu salariu de 600 cor., din cari 200 cor. ajutoriu de stat, ear' 400 cor. de la popor. Cuartir şi grădină.

3. **Gârbou**, un post, cu salariu de 600 cor., din cari 400 cor. ajutoriu de stat, ear' 200 cor. de la popor. Cuartir şi grădină.

4. **Chiueşti**, un post cu salariu de 600 cor. de la popor, cuartir şi lemne.

Se observă, că neaflându-se în acest ţinut învĕţători cualificaţi şi neaplicaţi definitiv: sunt prin acésta invitaţi învĕţătorii din alte ţinuturi, dar' absolvenţi ai pedagogiei nóstre din Sibiiu, a concura la posturile din Ciceu-Corabie, Gârbou şi Chiueşti.

Concurenţii au a'şi aşterne rugările, instruite conform legilor în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Dej, 26 Iunie 1903.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr. or Dej în conţelegere cu comitetele parochiale.

Teodor Hermann
protopresbiter.

P. T.

Am onóre a anunţa, că

Magazinul de încălţăminte

aflător în **Sibiiu, strada Cisnădiei 11** (Hotelul Neurihrer, în drépta de la întrare) sub firma **M. Bachholzky's Nachfolger Weiss & Schlesinger**, prin cumpĕrare a trecut în proprietatea mea şi că îl voiu conduce mai departe sub firma împrotocolată la tribunalul comercial:

Victor Dressnandt.

Totodată îmi permit a face cunoscut, că mi-am provĕdut magazinul meu cu **marfă nouă în ghete pentru domni, dame şi copii**, de tot soiul, şi că în urma unei cumpĕrări favorabile **cu bani gata**, mĕ aflu în posiţie de a mĕ puté pune la culmea ori-cărei concurenţe.

Cu rugarea respectuósă de a acorda întreprinderii mele deplină încredere, mĕ recomând,

cu distinsă stimă

141 [3—5] Victor Dressnandt.

---

[138] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor vacante de **învĕţători** din comunele mai jos însemnate, din protopopiatul Braşov, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Hĕlchiu**, două posturi de învĕţători, cu salariu de câte 600 cor. din cassa alodială în rate trilunare decursive. Cuartir în edificiul şcólei. Grădină de pomărit şi pentru legumi. Cuincuenalele se computá de la alegerea definitivă.

Cei aleşi la aceste posturi vor fi datori sĕ ţină din când în când Duminecile şi sĕrbătorile prelegeri economice cu tinerimea şi sĕ mérgă cu copíii de şcólă la biserică.

2. **Stupini**, cu salariu de 600 coróne, şi anume: 480 cor. din cassa bisericii, solvite în rate lunare anticipative, şi 120 cor. din venitele cantorali. Cuartir în edificiul şcólei, grădină şi 3 stêngini de lemne, din cari se va încăldí şi şcóla.

Invĕţătoriul angajat va fi obligat a face serviciile de cantor şi a instrua copíii din şcóla de repetiţiune.

Cuincuenalele se computá de la instituirea definitivă şi serviciu neîntrerupt în comună.

3. **Purcăreni**, cu salariu de 600 cor., şi anume: 560 cor. din cassa bisericii plătibile în rate lunare anticipative şi 40 cor. din venitele cantorale pe jumĕtate. Cuartir în edificiul şcólei.

Invĕţătoriul ales va face serviciul de cantor dimpreună cu învĕţătoriul din cl. I-a, pe rînd, cu sĕptĕmâna.

4. **Satulung**, Sânţii Archangheli, cu salariu de 600 cor., relut de cuartir 40 cor., plătibili în rate lunare anticipative.

Alesul va fi obligat a ţiné şi şcóla de repetiţiune.

Reflectanţii la aceste posturi au a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre spre a'şi arăta desteritatea în cântări.

Cererile instruite conform normelor în vigóre au sĕ fie înaintate subsemnatului oficiu în terminul sus indicat.

Braşov, în 25 Iunie v. 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Braşov, în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Vasile Voina
protopresbiter.

Nr. 756/903 [133] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor vacante de **învĕţători** în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Sibiiu, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Cornăţel**, salariu anual 600 coróne, cuartir în edificiul şcólei şi lemnele trebuincióse.

2. **Cristian**, un post cu 600 cor., 336 din alodiul comunal şi 264 cor. de la popor din repartiţie, 60 coróne relut de cuartir şi 4 stângini de lemne.

3. **Guşteriţa**, 600 cor., din cari 470 cor. de la popor din repartiţie, 30 cor. din pămênturi în folosinţă şi 100 cor. din alodiul comunal, $1/2$ venit din grădina de pomărit, 40 coróne relut de cuartir şi lemnele trebuincióse de foc.

4. **Ocna-inferióră**, salariu 600 coróne, relut de cuartir 40 cor. şi lemnele de lipsă pentru încăldit.

5. **Riusadului**, 600 cor. din alodiul comunal din Reşinari, cuartir în edificiul şcólei şi lemnele trebuincióse.

6. **Ruşi**, 600 cor., 300 cor. de la stat şi 300 cor. din repartiţie, cuartir şi lemnele trebuincióse.

7. **Slimnic**, al doilea post, cu 600 cor., din repartiţie, cuartir şi lemnele trebuincióse.

8. **Şelimber**, 600 cor., 400 cor. de la stat şi 200 cor. din alodiul comunal, cuartir în edificiul şcólei şi lemnele trebuincióse.

9. **Vurpĕr**, 600 cor. din repartiţie, $1/4$ jug. grădină, cuartir în edificiul şcólei şi 3 stângini de lemne.

Cuincuenalele se vor computa la tóte posturile după 5 ani de serviciu în comuna respectivă.

Reflectanţii la vre-unul din aceste posturi au a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în comuna respectivă spre a'şi arăta desteritatea în cântările bisericeşti şi tipic.

Concursele instruite prescriselor din vigóre au a se aşterne în terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Sibiiu în conţelegere cu comitetele parochiale.

Sibiiu, 28 Iunie 1903.

Ioan Papiu
protopresbiter.

Săpun cu ruda.

Marca:

„cerb“ sau „cheie“

Săpunul cel mai bun, mai spornic şi prin urmare cel mai eftin. [4] 15—17

☞ Se capĕtă pretutindenea. ☜

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret**

vindecă şi înviorézá pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nú se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani. [2] 26

Preţul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copíi şi femei de constituţie fórte slabă.

Espeditie din centru şi locul de vêndare pentru ţéră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colţul strada Kálmán.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 80 Sibiiu, Sâmbătă 19 Iulie (1 August) 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 34
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Un toast.

Sibiiu, 31 Iulie n.

Ni-s'a trimis un numĕr din o fóie sĕptĕmânală magiară din *Gherla*, în care a apărut raportul amĕnunțit despre cele întêmplate în *Dej* la 12 Iulie n. c cu ocasiunea sfințirii bisericei gr.-catolice române de acolo.

Suntem mulțămitori celui-ce ni-a trimis fóia, pentru-că bun lucru a făcut când ni-a dat prilej sĕ ne convingem de nou, că mai sunt elemente sănĕtóse în sinul națiunii magiare, cari convinse sunt, cu noi împreună, despre necesitatea unei apropieri sincere și nefățărite întrĕ locuitorii de naționalitate magiară și română ai acestei țeri, avisați sĕ trăiască și în viitoriu împreună, cum au trăit în lungul trecut de preste o miiă de ani.

Pentru-că despre acésta sună raportul de care vorbirăm, și în care am găsit schițat, în liniamente generale, toastul pe care l'a rostit la masa dată din partea P. S. Sale episcopului *Sabo* cu ocasiunea aceea, comitele-suprem al comitatului Solnoc-Dobâca: dl *Zoltán Désy*.

Sunt cuprinse în toastul acesta cuvintele adevĕratului patriot, care nu e îngrijit de ziua de astăzi, ci de ziua de mâne, de *viitoriul acestei patrii comune*, despre care știe, că numai atunci póte sĕ fie pe deplin asigurat, când naționalitățile trăesc în bună frățietate și în bună înțelegere cu sora lor cea mai mare, cu naționalitatea magiară.

In spirit de rară conciliantă e ținut toastul acesta, care, credem, va contribuí forte mult la cimentarea raporturilor pacinice și de adevĕrată prietenie dintrĕ Magiarii și Românii cari sunt fericiți a avé în fruntea comitatului lor un bărbat cu vederi atât de sănĕtóse, cum sunt vederile cuprinse în toastul dlui comite suprem *Désy*, schițat, din partea ziarului ce ni-s'a trimis, astfel:

„In toastul seu (dl *Désy)* a accentuat, că pe lângă limba sa maternă cea mai plăcută limbă 'i e limba *română*, pe carea o vorbește, de-și, cu regret o constată acésta, literatura ei nu o cunóște. In mijlocul poporului român și-a petrecut și 'și petrece activitatea etății de bărbat și a învĕțat sĕ stimeze *perseveranța*, *modul de cugetare uman și sentimentele umane ale poporului român.* E cel mai mare și cel mai adict amic al bunei-înțelegeri frățești întrĕ popóre, și dorește, ca nu numai la masa albă, în disposiție sufletéscă sĕrbătoréscă, ci și în viéța de tóte zilele sĕ domnéscă în inima națiunii și în inimile naționalităților buna-înțelegere frățéscă. Dorește și din a sa parte *ridicarea morală și intelectuală a poporului român*, pentru-că acéstă ridicare este *spre binele și întărirea statului ungar.* Se bucură și de faptul, că întâlneșteací un așa frumos semn de iubire de ném, căci — zice dsa — ***renegați nu ne trebuesc, cel care e rĕu Român e și Magiar rĕu!***

E plin de încredere și dragoste față cu poporul român și e convins despre asemenea sentimente și din a lor parte (a Românilor), căci dacă nu ar fi așa, ar trebuí sĕ stăm tot cu arma 'n mână și sĕ ne tot rĕsboim, până ce unul dintrĕ noi se va pustií. Principiile pe cari așa de frumos le-a desvoltat aci unul dintrĕ oratori, le-a profesat și dînsul în întrégă cariera sa politică și li-a fost zelos adict al lor, pentru-că în ele a vĕḑut condițiile de viéță ale statului unitar magiar. Cel care propoveduește frățietate, pace, acela propoveduește lozinca statului magiar. A stat totdeuna în ajutoriul acelora cari voesc sĕ muncéscă onest, și unii ca acestia pot sĕ conteze totdeuna la spriginul seu; nu a dat însĕ nicicând mâna cu cei cari nu cu mijlóce oneste muncesc, pentru-că cu unii ca aceia un bărbat nu dă mâna. *„Frați suntem* — încheie oratorul — *fără deosebire de ném și religie;* sĕ cultivăm în sufletul nostru frățietatea și iubirea de pace, și sĕ nisuim, ca acestea sĕ devină cât mai puternice, cât mai trainice". Inchină pentru publicul comitatului Solnoc-Doboca și pentru buna-înțelegere frățéscă întrĕ popórele comitatului."

Cuvinte ințelepte și atât de clare, cum sunt cuvintele domnului comite-suprem *Désy*, n'au lipsă de a mai fi comentate. Le înțelege ori-și-cine. Nu le facem deci nici un comentariu. Și tot ce am avé de spus este, că după cum însuși dl comite suprem *Désy* a accentuat, nu numai la masa albă, întrĕ paharĕ, ci și cu alte ocasiuni, la tóte ocasiunile și în tóte raporturile vieții publice, e bine sĕ fie propagate astfel de idei, tocmai din partea celor ce represintă puterea de stat, pentru-că numai pe calea acésta se póte da naștere în sînul națiunii române *încrederei*, care astăzi, n'avem ce face, dar' trebue sĕ o spunem, — ne cam lipsește.

Scandal în dieta țerii.

Ședința de Mercuri a dietei magiare va rĕmâné memorabilă în analele scandalurilor parlamentare. A fost atât de sgomotósă, încât nu mult a trebuit, ca activitatea deputaților sĕ fie trecută pe terenul — *păruelei.* A decurs astfel: După deschidere, doi deputați, *Papp Zoltán* și *Lovászy*, fac comunicarea, că s'a făcut încercare de a fi mituiți pentru-ca sĕ sisteze lupta în contra guvernului. Cel dintâiu depune pe masă 10,000 coróne, suma primită, cel din urmă, care e redactor la *„Magyarország"*, spune, că administrația foii sale a respins cu indignare ofertul. Se face propunere, ca dieta sĕ esmită comisiune specială, pentru a cerceta afacerea.

Guvernul consimte, și pe ziua următóre se pune la ordinea zilei alegerea comisiunii.

Se scólă acum prim-ministrul *Hédervàry* pentru a propune, ca de mâne încolo dieta sĕ discute asupra indemnisării; dar' abia a început sĕ vorbéscă, și vociferările au isbucnit cu putere din băncile oposiției. Vre-o trei sferturi de oră a durat scandalul. Atunci prim-ministrul și-a scris propunerea pe hârtie și a trimis-o presidentului camerei, ca acesta sĕ o cetéscă. Obstrucționistii au sărit însĕ sĕ împedece cetirea, și cu puterea au scos hârtia din mânile notariului *Szócs* și au rupt-o în bucăți. Cu ocasiunea acésta s'a rĕsturnat un călimăr pe pantalonii notariului *Szócs*, — se spune că involuntar, și s'a împărțit o palmă sdravĕnă unui obstrucționist, — se zice că earăși involuntar.

Ședința se suspendéză, pentru a urma, după redeschidere, ședință secretă, apoi ședință publică, și earăși secretă, și tot așa, până la mezul nopții, când oposiția a cântat o strofă din *imnul magiar* și apoi demonstativ a părăsit ședința.

Au rĕmas în sală 167 deputați guvernamentali, cari au decis, ca în ședința proximă, care se va ține astăzi, Vineri, sĕ se facă întâiu alegererca comisiunii parlamentare pentru cercetarea afacerii cu mituirile, și apoi dieta sĕ continue *desbaterea asupra indemnității.* Inchiderea ședinței s'a făcut la ora unu după mezul nopții.

Oposiția pentru aceea a voit sĕ împedece cu ori-ce preț votarea propunerii guvernului de a trece dieta la desbaterea indemnisării, pentru că e convinsă, că votându-se indemnisarea, guvernul disólvă dieta și face alegeri noue.

Pe astăzi se aștéptă isbucnirea de nou a furtunei parlamentare.

„In chestiunea „inspectorilor școlari."

— Cuvênt final. —

(Urmare).

Dacă din punctul de vedere al persónelor ce ocupă cutari posturi vom deduce că e bine sau nu e bine a rĕmâné pe lângă instituția (instituțiile) în vigóre, apoi știe bunul Dumnezeu când vom ajunge la stabilitate și când vom înceta cu formarea de posturi noue. Astăzi nu sunt buni protopopii, mâne nu vor fi buni parochii, poimâne consistoriul, și asta continuu va merge așa.

FOIȘORĂ

Dan căpitan de plaiu.

De **I. Manliu.**

(Urmare).

Acéstă figură uriașă o cunoștea Dan: era domnul Stefan în chip de uriaș.

Cu o voce ca de tunet îi striga el: „Scólă-te, Dane; nu veḑi cum ceriul este negru de fum; nu auḑi ce țipete înfiorătóre și ce jalnice plângeri și văicărări aduce vêntul din câmpie!? Au întrat Tătarii în țéră, Dane, și satele românești ard în flacări, femeile și copiii sunt duși în robie, ear' sângele bĕtrânilor curge în vale preste câmpie. Róda unui an de muncă o duc hoții, cari dau foc la ce nu pot lua. Turme întregi de vite mână preste Nistru. Unde e căpitanul Dan, unde este paloșul pus de mine în mâna lui!?

Ca un leu mușcat de șerpe sare atunci Dan drept în picióre și, cu un răcnet ca de taur rănit, cu ochii învăpăiați, caută în tóte părțile. Iși strînge pumnii și dinții căutând pe dușmani, ca sĕ 'i rupă cu dinții, sĕ 'i strivéscă cu pumnii. Nu vĕḑù însĕ nimica: umbra lui Stefan dispăruse, și dușmanu era departe.

Sórele apunea într'un nor negru. Din adâncimea văilor umbrite Dan vede ridicându se pe aripi în vêrtejuri mari vulturi prădalnici și aude croncănit de corbi. Suflarea vêntului rĕcoros aducea până la urechile lui vuete sinistre ca de valuri îndepărtate și ridicate de furtună; ear' în dumbrava de alături murgul lui Dan sforăia pe nările-i largi cu capul ridicat și necheza și frămênta pămêntul cu copitele.

„Nu i bine 'n țéră!" își zise Dan, clătinând din cap, și se duse la cal, îl mângăe pe cómă și 'i vorbí: „Acum e de noi, murgulețule; sĕ arătăm ce putem face la bĕtrânețe. Apoi intrà de grabă în peșteră, își încinse șerparul (chinga) cel lat și după dînsul trecù paloșul cu mâneriu de argint, își îndesà căciula în cap și 'și strînse curelele la opinci și, în sfêrșit, își aruncà pe umĕr gluga cea scurtă și lânósă, ear' sub ea, în mâna dréptă, ținea buzduganul. Sprinten ca un tinĕr se alintă el acum pe cal, își făcù cruce și zise un „Dómne ajută!" — apoi plecà la vale pe poteca îngustă.

Luna plină ieșise dintrĕ braḑi și lumina valea și câmpia. Nóptea era rĕcorósă și neguri albe se întindeau dealungul rîului ce șerpuia prin mijlocul câmpiei. Bĕtrânul Dan sbura ca o stafie pe murgul sprinten, după umbra ce alerga lungă înaintea lor. Tropotul calului resuna în liniștea nopții, și scântei ieșiau din copitele lui. Iată-l acum ajuns la rîul, preste care trecuse el de atâtea-ori. Plopii cei înalți de pe marginea rîului nu mai sunt, ci un tufiș mic crescuse în locul lor. Ací își oprește el calul câteva clipe, își întórce privirea spre munți, spre locuința lui de vultur, apoi își plimbă ochii pe rîu în sus și în jos și, oftând adânc, strigà cu durere: Ce e sórtea omului; cum se schimbă tóte!? Apoi trecù rîul prin vadul cunoscut de dînsul și apucà în săltate preste câmpíe spre o țîntă hotărîtă.

De ani de zile se așeḑase în mijlocul acelei câmpii un tovarĕș de arme al lui Dan, un Muntean venit de preste Milcov pe vremea lui Stefan. Și-a părăsit țéra, spunea el, fiind-că avea mare dor sĕ se bată cu păgânii alături cu oștenii unui domn atât de bun ca Stefan. Că și Moldovenii sunt tot Români ca și noi Muntenii, o lege avem cu toții, dar' noi avem un domn tiran, care aduce Ungurii și Sĕcuii în țéra nóstră. Așa zicea Ursan când a venit în tabăra lui Stefan, tinĕr cu cunună de mustață. Și era vitéz Ursan; în multe lupte s'a bătut alături cu Dan și a sĕvêrșit multe fapte de vitejie. Dan îl iubia ca pe fiul sĕu, ear' Ursan îi zicea tată. Stefan, vitézul Stefan' l'a vĕḑut cu ochii cum într'o luptă Ursan înainta ca viforul în urma cetelor tătărești, cari se împăștiau ca pléva înaintea lui. Aprigul sĕu armăsar sbura ca rêndunica de ușor după Mirza, care înzadar da pinteni calului sĕu, alb de spume, înzadar striga după ajutoriu, căci Ursan îl ajungea și 'i arunca arcanul de gât. Acum îl tîrîe spre óstea moldovenéscă precum un lup tîrîe o óie spre desișul pădurii. Strigăte de bucurie ies din piepturile Moldovenilor, Stefan el însuși îi eșia înainte și, întinḑêndu-i mâna, îi zicea: „Pentru fapta ta cea vitejéscă îți dau acéstă câmpie întinsă, pe care ai curățit'o de Tătari, ca sĕ fie a ta și a urmașilor tĕi pe vecie. Și sĕ paști pe dînsa mulți armăsari așa de voinici și de sprinteni ca acesta, care te-a adus astăzi la isbândă atât de frumósă. Iată și bani, ca sĕ 'ți faci casă și sĕ 'ți cumperi cele de nevoie pentru gospodărie. Veghéză, Ursane, zi și nópte pe malurile Prutului, ca sĕ oprești potopul Tătarilor ce ar voí sĕ năvăléscă în țéră!".

De atunci Ursan își petrece viéța în mica căsuță din mijlocul câmpiei, cu singura sa fiică Fulga; ear' în vremuri de năvăliri el e cel dintâiu în picióre spre a apăra țéra de Tătari.

De aceea *trebue*, dator sunt a lua posiţie hotărîtă contra acestei tendinţe. Persónele se schimbă. In locul celor vechi vin puteri noue, în locul lipsei de capacitate vine talentul şi în locul „trândăviei“ — însufleţirea şi energia. Vor rĕmâné tot „unii“ din actualii protopopi în funcţiune pentru totdeuna?... La alegerile şi numirile ce urméză se vor îngrijí dór' comunele, ori dacă nu ele, consistoriul, ca sĕ ajungă în posturi de protopopi tot persóne *apte*, cu cari sĕ fim toţi mulţămiţi. Garanţa pentru acéstă trébă o avem în *regulamentul disciplinar*. De ce nu cerci, dle B-l, mai cu dinadinsul sĕ se aplice §§-ii legii, căci dór' e mai uşor a lupta în cadrul unei legi esistente, determinând factorii competenţi la esecutarea ei, de cât a umbla după lucruri „noue“, în a căror realisare nici dta nu pui mare speranţă?

Nu vreau sĕ te desmânt de la lucrurile noue, ci vreau sĕ 'ţi aduc înainte păţania copilului neespert, care vrênd sĕ prindă toţi puii din vêrful arborului, a scăpat deja şi pe cei ce 'i avuse subsuóră, până a nu se suí sus.

Ei! se trec acum la argumentele positive ce le produce autorul în sprijinul ideii „inspectorilor şcolari“.

„E de actualitate arḑĕtóre chestia inspectorilor şcolari pentru şcólele nóstre, căci cele mai de frunte din conferenţe (d. e. cercul Sibiiu) încă au constatat defectuositatea controlei şi inspecţiunii şcólelor nóstre“. Pe lângă tótă opintirea, din aceste vorbe nu pot scóte înţelesul, că conferenţa din Sibiiu ar fi zis, că neapărat trebue sĕ se institue *alţi* inspectori — nu protopopii. Am negat eu vreodată, că nu trebue sĕ se facă inspecţiune? De cumva n'am accentuat din destul necesitatea inspecţiunii, strig acum sus şi tare, ca sĕ audă şi protopopii cari aud ceva mai greu, că *da!* Mare datorinţă au înaintea lui Dumnezeu şi a ómenilor, de a întreprinde tóte mijlócele, ca sĕ se pótă şcólele inspecţiona cât de des; ear' în cât protopopii n'ar puté face inspecţiunea în persónă, îi sfătuesc sĕ nu pregete *a se substituí prin persóne mai destere şi pricepute în ale şcólei*, cari sĕ îndeplinéscă inspecţiunea unor şcóle, a celor mai espuse cu deosebire, — cât de des. Persóne de aceste se găsesc în mĕsură îndestulitóre prin tracte, şi notandum, fără ceva jertfe pentru comune, căci fie-care s'ar simţi *recompensat* prin aceea, că póte contribuí cu *ceva* la zidirea culturii şi „póte lucra spre *binele bisericii şi al némului*“.

In dispoşiţiuni de aceste eu aşi vedé un fel de emulaţiune, *scóterea la ivélă* a elementelor bune şi dornice de muncă de prin parochíi, de cari atâta lipsă avem noi. Nu vor fi aceste elemente, nu-i vorbă, deplin specialisti în ale şcólei, dar' până una alta sunt bune, căci *cunosc viéţa practică*, cunosc miseriile de prin comune, şi ştim că praxa mai mult face de cât o teorie rĕu aplicată. Consistoriul în raportul din 1902 şi el recunóşte, că „nu tóte persónele sale încredinţate cu visitaţiune au putut fi luate dintrĕ bărbaţi consumaţi în ale şcólei“. Când şi consistoriul e silit a se substituí cu persóne mai puţin *consumate*, — în unele casuri date se vor puté şi protopopii substituí cu de acelea.

„Ideia mea“, vei zice dle B-l! A dtale fie; dar' totuşi nu e a dtale, că ací nu e vorbă de creare de organisme noue, ci numai de substituiri, şi întrĕ ambele esistă mare deosebire din punctul de vedere al competinţii, a cercului de activitate, căci ací lipsesc cele două posturi *centrifugale*.

O lămurire încă faţă de acest pasagiu şi trec mai departe! Se zice, că învĕţătorii înşişi „constată defectuositatea controlei şi inspecţiunei şcolare“. Ce îi împedecă pe dînşii, zic eu, ca sĕ-şi facă datorinţa, fiind conştii de ea, şi fără multă controlă?“ Eu ştiu, că aceea este *virtute şi merit a 'şi împliní datorinţa din dragoste către chiămare, nu de frică.* Apoi unde sunt şi inspectorii şcolari locali? Unde e parochul, ca director?

(Va urma). *Vasilie Gan*
ppresb.

Plan de acţiune

pentru înfiinţarea teatrului român.

(Fine).

Cap III.

1. In scopul de a se tot îmbogăţí repertoriul teatral cu piese corĕspunḑĕtóre trebuinţei de desvoltare a poporului românesc şi a clasei culte, piese adecă scrise în o limbă curată şi frumósă şi cualificate a da o sănĕtósă hrană sufletéscă, — comitetul societăţii îşi va lua sarcina sĕ tipăréscă continuu piese teatrale, atât originale, cât şi traduceri şi localisări din literaturile străine.

2. Preocupaţia de căpetenie în privinţa acésta şi-o va concentra comitetul cu deosebire asupra pieselor originale româneşti, cu subiecte luate din viéţa poporului şi a clasei nóstre culte.

3. Şi pentru-ca societatea sĕ pótă contribuí direct la desvoltarea şi îndrumarea literaturii dramatice române în o direcţie bună, comitetul va decerne premii pentru cele mai bune piese teatrale originale.

4. Comitetul va îngrijí, ca tóte piesele intrate la concurs sĕ fie apreciate de comisiuni competente în materie de literatură dramatică, fie constituite de membri ai comitetului, fie din alţi bărbaţi literaţi.

Cap IV.

1. Lucrând cu ochii îndreptaţi spre ţînta, a cărei realisare ne zace atât de mult la inimă, trebue sĕ ne gândim şi la acel factor important, care va avé sĕ alimenteze, la timpul sĕu, instituţiunea teatrului, tot injectându-i duhul învietor necesar şi energie învigurătóre, adecă sĕ ne gândim şi la publicul românesc, în mijlocul căruia va avé sĕ funcţioneze teatrul.

Activitatea desfăşurată pe basa principiilor arătate până ací va revĕrsa, sigur, şi în direcţia acésta influinţă binefăcĕtóre.

Publicul va puté fi servit în trebuinţele sale estetice, în un grad óre care, şi prin ceea-ce se va esecuta pe basa mĕsurilor atinse în cap II. şi III. Spiritul timpului de asemenea e de natură a desvolta, chiar şi de la sine, interesul şi priceperea publicului către arta dramatică.

Dar' societatea îşi va lua sarcina a jertí şi în folosul desvoltării interesului, gustului şi priceperii către arta dramatică.

2. Comitetul va încuraja şi ajutora tipărirea de studii, articole şi cărţi, în cari se va tracta şi popularisa ştiinţa esteticei dramei, ori se vor aduna momente şi documente din viéţa artistică preste tot a poporului românesc din Ungaria, eventual va publica chiar şi o revistă teatrală.

3. Comitetul póte vota ajutóre, când societăţi ori reuniuni din patrie sunt avisate a învita artisti români din alte locuri, în scopul de a ridica prin concursul acestora valórea artistică a producţiunii lor şi când acele societăţi ori reuniuni vor fi necesitate a reflecta la asemenea ajutóre pentru a le da ca onorariu artistilor invitaţi.

4. Comitetul va îngrijí, ca adunările generale ale societăţii sĕ constituiască, în partea lor predomnitóre, festivităţi de caracter intelectual, menite a rĕspândí binefacerile culturii şi artei. Spre scopul acesta comitetul va lua mĕsuri, ca la tóte adunările generale sĕ se cetéscă lucrări literare din sfera dramei, dramaturgiei şi preste tot a esteticei, şi sĕ se aranjeze serate artistice. Acésta disposiţiune atrage altcum după sine şi datorinţa fruntaşilor clasei nóstre culte, de a căuta, ca şedinţele adunărilor generale sĕ fie cercetate de public numĕros, căci numai astfel silinţele comitetului, în acéstă direcţiune, vor puté fi încununate cu resultatele dorite.

C. Disposiţie finală.

Avênd în vedere, că activitatea inaugurată pe basa acestui plan de acţiune are drept scop apropiat numai pregătirea terenului pentru organisarea unei trupe teatrale complete, şi avêndu-se apoi în vedere necesitatea de a se asigura până la realisarea scopului mai înalt, cel al înfiinţării teatrului, un venit suficient al fondului pentru trebuinţele funcţionării teatrului, — comitetul va puté cheltuí în acesti 10 ani numai cel mult $^1/_4$ din venitul net al fondului.

După espirarea restimpului de 10 ani, adunarea generală va lua alte disposiţiuni, conform cu esperimentele culese şi cu împrejurările de atunci.

Din şedinţa comitetului Societăţii pentru crearea unui fond de teatru român, ţinută în Braşov, la 8/21 Iunie 1903.

Virgil Oniţiu
v.-president.

Dr. Iosif Blaga
secretariu.

Revistă esternă

Din Macedonia. De-şi în timpul din urmă încetaseră în câtva ştirile alarmătóre despre lupte întrĕ bandele revoluţionare şi trupe turceşti şi despre jafuri şi cruḑimi, comise din ambe părţile, totuşi situaţia în Macedonia e cât se póte de sinistră. Drept că „bandele“ sunt cam reduse la neputinţă şi numai rar se mai dă veste despre ciocniri ale lor cu trupele turceşti, dar' în schimb au început gónele din partea poporaţiei mohamedane. Consulul monarchiei nóstre la Uscub în raportul trimis la Viena presintă situaţia ca fiind fórte precară, spunênd că albanezii sunt cu mult mai fanatici de cum fuseseră pe timpul când au aflat despre projectata introducere de reforme, şi că prigonesc, schingiuesc şi ucid poporaţia creştină întrĕ cele mai barbare cruḑimi. In sandjacul Uscub consulii au vĕḑut urme despre crudelităţi înfiorătóre; Turcii légă mânile creştinilor la spate, apoi îi légă sĕ spânzure, după ce le trag prin buza superióră curele; sate întregi sunt împresurate de Turci, cari scot poporaţia la larg şi o silesc sĕ stee ciasuri de-a rêndul într'un picior, bătênd şi chinuind pe cei cari se încumetă sĕ schimbe din picióre; pe cei ucişi îi mutiléză oribil. In sandjacul Novibazar chiar miliţia turcéscă prigoneşte şi jefueşte poporaţia creştină.

In aceeaşi icónă presintă situaţia şi presa rusăscă, opinând că *principele Ferdinand*, care întrĕ astfel de împrejurări a ţinut consult sĕ plece în vilegiatură, ar trebuí sĕ se re'ntórcă imediat a casă, la Sofia, pentru că „desvoltarea evenimentelor póte sĕ aducă suprinderi mari“.

„Asociaţiunea.“

Convocare.

Onoraţii membri ai despărţĕmêntului Dobra al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ cum şi binevoitorii şi sprijinitorii acestei instituţiuni, prin acésta sunt invitaţi a participa la adunarea cercuală a acestui despărţĕmênt, care se va ţiné în Dobra în biserica gr.-or. la 27 Iulie (9 August) a. c. 3 ore p. m.

Program:

1. Deschiderea adunării.
2. Raportul comitetului.
3. Raportul cassariului şi presentarea budgetului pe 1904.
4. Alegerea unei comisiuni pentru censurarea rapórtelor.
5. Alegerea unei comisiuni pentru înscrierea de membri noi şi incassarea taxelor.
6. Disertaţiuni ce se vor însinua conform §-ului 37 din statute.
7. Rapórtele comisiunilor.
8. Inchiderea adunării.

Pentru comitetul cercual al despărţĕmêntului Dobra al Asociaţiunii.

Dobra la 15/28 Iulie 1903.

Iosif Morariu
director.

Lazar Vraciu
secretariu.

NOUTĂŢI

Archiducele Francisc Ferdinand, moştenitoriul tronului în Austria şi Ungaria, pe la sfêrşitul lunii Septembre va face visită regelui Carol la Sinaia şi va asista şi la manevrele regale ale armatei române.

*

M. Sa regele Carol, conform programului de călĕtorie fixat acum definitiv, va pleca în străinĕtate în 29 Iulie st. v., însoţit de generalul Dr. Theodory, medicul particular al părechei regale, şi de locotenent-colonelul Mavrocodat, adjutantul regelui.

*

Pensionare. Dl George *Rudeu*, protopretorul cercului Caransebeş, la cerere proprie a fost trecut în statul pensionistilor.

*

Preotul Stupineanu — achitat. In 13 Maiu tribunalul din Deva osândise pe preotul Iosif Stupineanu la 3 luni închisóre de stat şi 100 coróne amendă, pe motiv de agitaţiune contra naţionalităţii magiare, comisă prin faptul, că fiind catechet la şcóla de stat din Bârcia mică a zis elevilor români ai acelei şcóle sĕ 'l salute româneşte (pe stradă), nu ungureşte. Apelată sentinţa la tabla reg. din Cluj, acésta a achitat pe părintele Stupineanu, ca fiind nevinovat de delictul agitaţiunii.

*

Alegerea noului papă. Colegiul cardinalilor a amânat pe 1 August (mâne) începerea conclavei pentru alegerea papei. Acésta din causă că trei cardinali s'au bolnăvit. — In legătură cu acésta amintim că biserica rom. cat. a Ungariei va fi representată la actul alegerii prin archiepiscopul-primat Dr. Claudiu *Vaszary*, de astă-dată unicul cardinal din Ungaria. In acest scop Vaszary a sosit deja la Roma alaltăeri.

*

La têrgul de vite al Ocnei (lângă Sibiiu), care se va începe în *3 August st. n.* (Luni), s'a admis şi mânarea vitelor cornute şi a porcilor.

*

Concert. „Reuniunea pentru ajutorarea la Crăciun a copiilor săraci, încă neobligaţi a cerceta şcóla, din Sibiiu“, aranjază la 2 August st. n. în grădina Hermann *concert* împreunat cu joc, postă humoristică şi loterie. Programul constă din 12 puncte. Musica o provede capela militară a regimentului de infanterie nr. 2. După concert urméză sortarea şi în urmă joc. Intrarea de persónă 60 bani, pentru copíi 30 bani. Insignii de joc pentru domni 60 bani. Preţul unui los 10 bani. — După-ce de binefacerile acestei Reuniuni se bucură an de an şi câţiva copilaşi săraci români, atragem atenţiunea publicului nostru în mod deosebit asupra acestui concert.

*

„Maica Domnului“. Prin Slovăcime e lăţită vestea, că unei păstoriţe din comuna Punitoţe i-s'a arătat aevea maica domnului. Lume multă peregrinéză acuma la Punitoţe pentru a afla de la păstoriţă, că ce i-a spus maica domnului?

*

Şi-a frânt piciorul. Locotenentul de artilerie *Emil Walter*, venind în marş forţat de la Aiud spre Sibiiu, a căḑut de pe cal şi şi-a frânt piciorul. A fost dus la spitalul militar din Cluj.

*

Luna făcuse jumĕtate calea pe ceriul înstelat, când Dan zăreşte o slabă licărire de lumină în mijlocul câmpiei. In curênd, din umbră se iveşte o căsuţă albă, încunjurată cu un gard larg, ear' pe de-asupra ei se mişcă încet vîrtejuri de fum alb. Spre acea căsuţă îşi îndréptă sborul Dan şi după un bun sfert de ceas descălecă dinaintea uşei.

„Acasă eşti, Ursane?“ Intrébă Dan de la uşă. „Cine este acolo?!“ — se aude din lăuntru un glas aspru, şi în acel minut se arătă în uşă chipul unui bărbat de statură mijlocie, cu pieptul lat, cu pĕrul mare, cu barba désă şi cu căutătura fiorósă. In mâna-i părósă strângea un grósnic busdugan ghintuit. Era Ursan. — „Tu eşti, tată Dane? Bine-ai venit la noi!“ — şi luându-i calul de frêu, îl legă de ulucile gardului.

„Ce vênt te aduce pe la noi armat ca de rĕsboiu?“ — Rĕu vênt, Ursane; Tătarii! Au năvălit Tătarii!“ — „Tătarii?!“ răcnì Ursan, şi ochii i-se încruntară, un tremur cuprinse braţele lui şi dinţii îi scrîşneau îngrozitor.

— „Satele ard în flacări, femeile şi copíii sunt duşi în robie împreună cu avutul bieţilor Moldoveni“. — „Hoţii! — strigă Ursan atât de tare, în cât clocotea vĕzduhul ca de un tunet.

„Fulgă! — mai strigă el, — şi pe uşă năvăleşte afară un flăcău cu iatagan la brêu. Chipul flăcăului ar fi mirat pe ori-cine. Ochii lui negri şi spăriaţi aveau dulcéţa ochilor de fecióră, pĕrul galben şi móle cade în valuri bogate pe nişte umeri ca de fildeş, la gâtul alb ca de lebădă purta o salbă de galbeni. Incolo îmbrăcămintea era de flăcău. Era Fulga, fata lui Ursan. Ea arunca din ochii speriaţi o privire întrebătóre spre tatăl ei.

„Alege 'mi calul cel mai bun din herghelie“ — îi zise Ursan, „căci eu plec cu tata Dan la luptă!“ „La luptă?“ întrebă Fulga cu ochii aprinşi, fără sĕ se arăte pe faţa ei nici cel mai mic semn de frică. „Bine, tată“, şi dînsa plecă. „Ce odor de fată ai Ursane!“ — „Dînsa mi-e fecior şi fată. Tótă herghelia e pe mâna ei, şi nu e cal atât de sĕlbatic, ca sĕ nu 'l îmblânḑéscă ea. Ii place, precum veḑi, sĕ se îmbrace în haine de flăcău şi... nu ştiu, zeu, dacă un flăcău ar dovedí-o în luptă“. — „Iţi sémănă ţie, Ursane“. Intr'acea nĕchezături asurḑitóre se aud în staul, tropote de copite sgudue pămêntul, şi preste puţin Fulga, călare pe un mĕrunt armăsar cu pieptul lat, iese din staul. Armăsarul sare, sforăie pe nările largi, se ridică în două picióre şi nu vrea sĕ înainteze. Atuncì Fulga îl lovì cu biciul aşa de tare în cât armăsariul apucà ca o săgétă în largul câmpíei şi dispărù cu Fulga în zarea depărtată.

(Va urma).

Hymen. Duminecă la 13/26 Iulie 1903 s'au fidanţat în Geógiul-de-sus, tractul Alba-Iulia: Domnişóra *Rea-Silvia Ciora* cu dnul *Iosif Goia*, conptabil definitiv la institutul „Zlăgneana“.

*

Tineri români stipendiaţi de sultanul. Conform unui ordin (irádeuă) a Sultanului, dat acum de curênd, cu începere de la anul şcolar 1903—904 vor beneficia de favorul de a studia în liceul imperial din Galata (Constantinopol), ca stipendisti ai Sultanului, doisprezece tineri români din Macedonia, aleşi dintrĕ tinerii din vilajetele Salonic şi Ianina. Până acum aveau acest favor numai Sêrbii şi Muntenegrenii. Meritul întru esoperarea acestui favor, în prima linie e al atitudinei corecte a României faţă cu „chestiunea macedonénă“, ear' în a doua linie al ministrului plenipotenţiar al României pe lângă guvernul turcesc.

*

Hotărîre vrednică de imitat. Congregaţia comitatului *Bereg* a decretat pentru tóte birturile şi prăvăliele pentru vînzare de rachiu de pe teritoriul comitatului obligativitatea de a respecta deplina pausă de muncă în zilele de Dumineci şi sĕrbători (adecă sĕ fie închise). Tot-odată a hotărît sĕ adreseze circulariu tuturor municipiilor, pentru-ca şi acelea sĕ decreteze asemenea.

*

† Ioan Daniil. Subscrişii cu inima frântă de durere aducem la cunoştinţa amicilor şi cunoscuţilor, că neuitatul nostru soţ, tată şi moş *Ioan Daniil*, paroch gr.-or. în Căstău, după lungi şi grele suferinţe şi-a dat nobilul suflet în mânile creatorului Joi în 17/30 Iulie a. c. în etate de 73 ani, după 51 ani de serviciu credincios Domnului şi poporului. Remăşiţele pământeşti ale scumpului nostru defunct se vor aşeza spre odihnă eternă Sâmbă ă în 19 Iulie (1 August) la 1 oră p. m. în cimiteriul gr.-or. din loc. Căstău, în 17/30 Iulie 1903. Fie-i ţĕrîna uşóră! Ana Daniil născ. Basarabă, ca soţie. Ana, Maria, Ioana, Salomia, Satta, Opreana şi Măriuţa ca fiice. Numĕroşii nepoţi Nicolae Andrei, preot, Ioan Badiuţiu, Petru Danilescu, Nicolae Danilescu, Filimon Udrea, Nicolae Terhetea, preot, ca gineri.

*

Petrecere în Turda. Tinerimea română din Turda şi împrejurime invită la petrecerea de vară ce se va aranja în Turda la 9 August st. n. în sala hotelului „Europa“. Inceputul la 8 ore séra. Preţul de intrare: de persónă 2 cor, de familie 5 cor. Venitul e destinat în favorul bibliotecii poporale a despărţĕmêntului „Asociaţiunii“.

*

Despre prostitorii poporului, adecă despre socialisti, ziarul „Alkotmány“ scrie în numĕrul de Marţi, sub titlul „Nou-organisata prostire a poporului“, următórele: Aşa numitul „Partid social-democrat ungurean nou-organisat“, prin apeluri scrise în limba magiară, germană şi română şi provĕḑute cu citaţiuni sforăitóre prosteşte pe bunul popor de la sate, sĕ aboneze fóia „Szabad Szó“. Evident, că acest „Szabad Szó“ e întreprindere evreéscă de tóte zilele, întocmai ca şi ori-care alt „Magyar Szó“ sau alt product de presă de soiul acesta. Deosebi asupra comitatului Arad se năpustesc „nou-organisaţii“ prostitori de popor, cari aşa departe merg cu cutezanţa lor, în cât tituléză per „fraţi“ pe onstitul popor. De-ar şti numai bunul popor de la sate, că ce fraţi îi sunt „nou-organisaţii social-democraţi!“

*

Producţiune teatrală în Viştea-inferióră. „Reuniunea pentru biblioteca poporală“ invită la producţiunea teatrală ce o aranjază în Viştea inferióră, în pavilonul din grădina Făgărăşan (strada mare) la 2 August st. n. Inceputul la $7^1/_2$ ore séra. Intrarea: de persónă loc I. 1 cor. 20 bani., II. 1 cor., Parter 60 bani.

*

Rugare. Din partea preotului George *Perian* şi a învĕţătoriului Teodor *Ciuchendea*, din Şugag (posta ultimă Szász-csor, comit. Sibiiu), sunt rugaţi autorii şi editorii de cărţi româneşti, cum şi redacţiunile şi administraţiunile ziarelor şi revistelor româneşti, sĕ trimită câte un esemplar gratuit din opurile, ziarele şi revistele lor pe séma bibliotecii şcolare-poporale din Şugag, acuma în înfiinţare. Binevoitórele dăruiri pot fi trimise pe numele ori-căruia dintrĕ numiţii domni de la cari vine rugămintea.

*

Din Zlagna. Suntem rugaţi sĕ publicăm următórele: „Toţi binevoitorii şcólei ortodoxe române din Zlagna sunt rugaţi şi pe acéstă cale a participa la „Producţiunea teatrală“ împreunată cu dans, ce se va ţiné acolo la 9 August st. n. Şi dacă óre care din o întêmplare sau alta n'a primit invitare, sĕ se considere şi pe acéstă cale de invitat. In special preoţii, candidaţii de preoţi şi învĕţătorii de legea nóstră din Zlagna şi jur n'ar trebuí sĕ lipséscă“.

*

Internat românesc în Braşov. Domnul *Ioan Aron*, directorul şcólei primare de fete din Braşov, va deschide cu ştirea şi învoirea direcţiunii şcólelor medii din Braşov *un internat*, cu începerea anului şcolar 1903—4 pentru elevii de la şcólele române ort. rĕs. din Braşov, în casa proprie, strada Ciocrac nr. 32. Casa e încungiurată de tóte laturile cu curte şi grădină, cari earăşi sĕ mărginesc cu grădinile vecinilor, prin urmare e situată la un loc plăcut şi higienic. Museul (sala de învĕţămênt) şi dormitórele vor fi în catul I. — Plata la lună pentru întrégă întreţinerea în internat a unui şcolar va fi numai de 40 cor., plătiţi anticipativ. Deóre-ce numĕrul internistilor e limitat, *anunţările de primire în internat au sĕ se facă cel mult până la 15 August* a. c., pentru-ca dl *Aron* sĕ pótă comanda mobiliarul necesar până la începerea anului şcolar.

*

Mort totuşi — la porunca comandantului. In o luptă între englezi şi buri în rĕsboiul terminat anul trecut, un soldat englez dispăruse fără a i se fi putut da de urmă. A fost indus deci în lista morţilor. Intr'un târziu „mortul“ şi-a găsit regimentul, fiind istovit de bólă şi de suferinţele rĕtăcirei prin munţii Transvaalului. Caporalul concreḑut cu ţinerea în evidenţă a listei morţilor şi perduţilor a tras dungă preste cuvêntul „mort“ de lângă numele soldatului şi a scris: „era sĕ fie mort“. După câteva sĕptĕmâni însé soldatul a murit apoi în lazaret, în urma bólei ce o avea. Notificându-se acésta caporalului de la evidenţă, acela a cores de nou nota, trăgênd dungă şi preste cuvintele „era sĕ fie mort“ şi scriind: „conform îndrumării dlui comandant, a murit totuşi“.

Internat de fete în Lugoj.

Comuna bisericéscă ort. română din Lugoj deschide cu începerea anului şcolar curent *un internat de fete* pe séma elevelor cari cercetéză şcóla nóstră confesională de fete din loc, provĕḑută cu 6 clase şi cu un curs supletoriu.

Escepţional se vor primí şi eleve cari frecuentéză institutul „Notre Dames“ din loc.

Taxa lunară de intreţinere se stipuléză cu douĕ-zeci-şi-opt (28) coróne, solvibilă cuartaliter ori lunar înainte.

Condiţiunile de primire sunt:

1. Petentele au sĕ dovedéscă cu atestat de botez, că sunt născute din părinţi ort. români;

2. Cu atestat medical recurentele sĕ probeze că sunt deplin sănĕtóse;

3. Prin testimoniul şcolar are a se arăta progresul facut în studii.

Terminul de recurgere espiră la 7/20 August a. c. Petiţiunile de primire se adreséză presidiului Dr. George Popoviciu.

Elevele internatului au sĕ aducă cu sine,

a) o plapomă cu douĕ îmbrăcăminte;

b) o perină cu douĕ feţe albe şi douĕ ciarşafuri (lepedee);

c) trei stergare, trei servete, doi pepteni, unul des şi altul rar;

d) o perie de haine, una pentru dinţi şi perii pentru păpuci;

e) schimburi, ciorapi şi batiste 6 părechi;

f) în fine îmbrăcămintea absolut necesară şi cât se póte de simplă.

Cu conducerea internatului va fi încredinţată o directóră care are cunoştinţele şi esperienţa trebuincíósă. Programul şcólei nóstre confesionale se va trimite la cerere ori şi căruia gratuit.

Internistele primesc pentru taxa de 28 coróne lunar locuinţă şi vipt. Spălarea rufelor rĕmâne în sarcina părinţilor ori se va plătí separat lunar douĕ (2) coróne.

Observăm, că pentru instruirea în musica vocală, în limba francesă şi germană, în lucrul de mână şi de eroiu, nu se solveşte nimica, fiind angajate puteri didactice pe sarcina bisericii.

Pentru musica instrumentală se va solví o taxă moderată.

Internatul va fi întocmit aşa, ca sĕ fie spre ajutor şi folos publicului nostru din părţile bănăţene şi treptat se vor întroduce tóte îmbunătăţirile posibile.

Comisiunea specială.

Avis

Se aduce la cunoştinţa membrilor Asociaţiunii, că ministrul de comerciu a încuviinţat şi din incidentul adunării generale de la Baia-mare bilete cu preţ redus (pe jumĕtate). Certificatele nu au sosit încă, dar' biroul Asociaţiunii a primit informaţiunea telegrafică, că direcţiunea căilor ferate le-a espedat deja. Certificatele sunt valabile numai pentru căile ferate administrate de stat. Direcţiunea căii ferate de pe Valea-Someşului nu a acordat acest beneficiu.

Membrii cari doresc a participa la adunarea generală de la Baia-mare şi vreau sĕ useze de acest favor, sĕ céră certificatul trebuincios de la biroul Asociaţiunii (Sibiiu, str. Morii nr. 8) cât mai curênd. Scrisorii sunt a se alătura 50 fileri (în marce) pentru acoperirea speselor.

Biroul Asociaţiunii.

NB. Celelalte ziare româneşti sunt rugate a reproduce acest avis.

Din public.*)

Pĕcate confesionale.

— In atenţiunea inteliginţei române ortodoxe din Reghinul-săsesc şi jur. —

Cu binevoitórea permisiune a multonoratului public cetitor aducem la ivélă unele din isprăvile fraţilor greco-catolici din Reghinul-săsesc.

Făcênd acésta, deobligaţi ne simţim a declara sus şi tare, că o facem nu din confesionalism obscur, nu cu scopul de a ţese împărecheri şi certe întrĕ fraţii de acelaşi sânge, nu din interese personale şi locale, ci numai simplu din datorinţa impusă de simţĕmêntul onestităţii şi echităţii frăţeşti.

Precum ştiu on. domni preoţi şi învĕţători ortodoxi din ţinutul Reghinului, cari au iniţiat petrecerile de vară din loc, — acestea, fiind Românii din acest ţinut divisat în douĕ confesiuni, în urma învoirii reciproce, la început se făceau în un an în favorul uneia, în celalalt an în favorul celeilalte confesiuni. Acésta învoire din împrejurări nouĕ necunoscute cu încetul s'a scos din us şi fraţii greco-catolici au luat monopol faţă de venitul material al acestor petreceri. Cu cât acest monopol a prins rădĕcini mai adânci, cu atât nivoul şi frecuenţa petrecerilor a decăḑut.

Pentru-că, fără a face confesionalism, totuşi unii preoţi ai nostri conştii de chiămarea lor, s'au simţit dispensaţi de datorinţa de a lua parte la petrecerile făcute în continuu numai în favorul fraţilor greco-catolici, cu tóte că majoritatea Românilor din acest ţinut e ortodoxă.

Acum sunt doi ani, la îndemnul tinerimei, care a vĕḑut că petrecerile de aici rĕmânênd în monopolul unei confesiuni pot avé urmări desastróse, s'a decis, ca petrecerile de aici înainte sĕ se facă în favorul meseriaşilor români. Cu acel scop s'a şi făcut petrecerea din acel an.

In anul trecut fraţii greco-catolici aducând ca pretext, că au avut multe spese cu repararea bisericei, au cerut, ca în acest an — în mod escepţional — petrecerea sĕ se facă în favorul bisericii greco-catolice din loc, declarând că drept recompensă în anul curent petrecerea sĕ se facă în favorul bisericii greco-orientale, ear' de aici înainte numai şi numai în favorul meseriaşilor români.

Luând în considerare cererea fraţilor greco-catolici am primit acéstă invoire sub condiţiunea propusă.

Şi acum ce au facut fraţii gr.-catolici?!

Inainte de asta cu vre-o 2—3 sĕptĕmâni după-ce s'au convins, că noi stăm pe lângă înţelegerea avută, şi că nu le satisfacem dorinţei lor, — ţinênd conventicule secrete şi acolo aducênd hotărîri şi mai secrete, într'o bună diminéţă surprind lumea cu invitări la petrecere, şi nouĕ — privatim — ne declară, că în acest an petrecerea o face nu tinerimea, ci bĕtrânii. Scopul petrecerii, ca sĕ nu fie bătĕtoriu la ochi, — îl ascund sub masca obscură „spre scop filantropic“, căci nu voim sĕ zicem chiar, că din frică, că inteliginţa ortodoxă eventual nu ar lua parte la petrecere.

Pentru a scóte mai bine la ivélă caracterul şi pornirile fraţilor greco-catolici mai amintim şi faptul, că unul din sinul lor, vĕḑênd că noi nici la un cas nu voim sĕ abstăm de la învoirea făcută, şi ca nu cumva sĕ facem petrecere contra învoirii şi intereselor lor, ni-a declarat: bine, în anul acesta petrecerea se va face în favorul greco-orientalilor; dar' pe sub mână în conventicule secrete s'a adus şi pe urmă esecutat hotărîrea de mai sus.

Unde este sfinţenia cuvêntului dat?! Intrebăm pe onor. public cetitor, că óre o atare procedură se póte cualifica de onestă?!

Nevoind a învinovăţí cu atare procedură pe toţi membrii din comitet, declarăm, că după ştirile căştigate, unii din membri din comitet când au primit conducerea petrecerii nu au ştiut, că întrĕ ce împrejurări şi din ce motive s'a adus hotărîrea, ca petrecerea sĕ se facă de bĕtrâni.

Implinindu-ne datorinţa de a aduce tóte acestea înaintea tribunalului onorat. public, nu ne putem reţiné, a nu ne adresa către onor. preoţime şi învĕţătorime ortodoxă din jurul Reghinului, ca vĕḑênd acésta procedură sĕ tragă consecinţele — absentând de la petrecere.

Am scris şi subscris în Reghinul-săsesc la 28 Iulie 1903.

Cu distins respect:

Ilie Popescu, cand. adv.; *Vasiliu Salegian*, cand. de adv.; *Aurel Popescu*, stud. jur.; *Dionisie Negru*, mag. pharm.; *Vasilie Covrig*, stud. jur.

Mulţămită publică.

Acţionarii institutului de credit şi economíi „Albina“, în adunarea generală din a. c., la propunerea onorabilei direcţiuni a binevoit a vota pentru trebuinţele „Reuniunii nóstre agricole“ şi pentru a. c. un ajutoriu de 200 cor. din fondul de binefaceri.

Pentru acest sprijin repeţit ne luăm voie a aduce şi pe acéstă cale atât stimabililor acţionari cât şi direcţiunii amintite sincerile mulţămite ale Reuniunii nóstre.

Sibiiu, 7/20 Iulie 1903.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“

Dem. Comşa
president.

Vic. Tordăşianu
secretariu.

Mulţămită publică.

Subscrisul în numele representanţei bisericeşti şi a întregului popor locuitor în comuna Măgărei vin a aduce şi pe acéstă cale cea mai ferbinte mulţămită tuturor acelor binevoitori, emigraţi la America, cari nu au pregetat de a'şi depune obolul lor în folosul bisericii gr. ort. din comuna sus amintită, contribuind cu suma de 235 coróne 25 bani. O parte a sumei, anume 210 coróne, — la dorinţa binevoitorilor — s'a depus ca fundaţiune a bisericii, ear' restul s'a întrebuinţat pentru îndeplinirea unui sf. Maslu pentru hotarĕ.

Credincioşii cari au contribuit sunt următorii:

Nicolae Holerga, 5 dolari; Alesandru Solomon, 2 dolari; Sonu Blotor jun., 2 dolari 10 cenţi; Sonu Blotor sen., 2 dolari 10 cenţi; Nicolae Blotor, 2 dolari; Dinu Holerga, 2 dolari; Maniţiu Holerga, 2 dolari 10 cenţi; toţi din Măgărei. Ioan Armenciu, 2 dolari; din Nocrichiu. Naftanailă Holerga, 2 dolari 10 cenţi; Leonte Lazar, 1 dolar 50 cenţi; Achim Holerga, 1 dolar; Ana Holerga, 1 dolar; Ioniţă Suciu, 1 dolar; Iovu Lazar, 1 dolar 10 cenţi; Ioan Stanciu, 2 dolari 10 cenţi; familia Teodor Blotor, 1 dolar 50 cenţi; familia Nicolae Nicula, 1 dolar 70 cenţi; Ioan M. Holerga, 1 dolar 25 cenţi; Ioan Lazar, 1 dolar; Maria Lazar, 1 dolar; Ioan Creţiu, 1 dolar; Ioan Solomon, 1 dolar; Andronic Andreiu, 1 dolar; Nicolae Oltean, 1 dolar; Nicolae Dănilă, 1 dolar; Crucian Barbulea, 1 dolar; Ioan Puşcaşiu, 50 cenţi; toţi din Măgărei. Silimon Candea, 50 cenţi; Ioan N. Holerga, 50 cenţi; din Măgărei. Maria Dudos, Hetiur, 50 cenţi; Stefan Casianu, din România, 1 dolar; Iosif Şerban, Sebeşul mare, 1 dolar; Vasilie Banciu, Sebeş, 1 dolar; Iosif Băra, Sebeşul-mic, 1 dolar; Ilarion Morariu, Nocrichiu, 50 cenţi; Ioan Podorean, Sebeşul-mare, 50 cenţi şi Nicolae Carculea, Măgărei 30 cenţi. Tot din America s'au mai încassat de la Ioan Lazar, croitoriu, din Măgărei, 10 coróne.

Rugăm pe bunul Dumnezeu, ca sĕ le dee sănĕtate, sĕ le rĕsplătéscă cu bine, pentru a mai puté împliní atari fapte nobile, spre mărirea lui Dumnezeu, şi îngerul Domnului sĕ le fie apărătoriu în decursul călĕtoriei lor, pentru-ca sănĕtoşi şi mulţămiţi sĕ'i revedem în patria nóstră.

Măgărei, 1/14 Iulie 1903.

Mihail Holerga
paroch gr. ort.

Posta redacţiunei.

Sărata. Recursul înaintat venerabilului consistoriu e act oficios, asupra căruia consistoriul are sĕ'şi spună cuvêntul, ear' nu publicul cetitoriu. Deci, nu se publică.

Brad. E pusă la rênd pentru a fi publicată.

Gherla. Se va publica cum vom dispune de loc mai mult, pentru-că n'am voí sĕ o dăm în fragmente prea mici.

Sighişóra Pentru numĕrul de faţă ni-a sosit prea târziu, ear' pentru alt numĕr nu mai e de actualitate. Manuscriptul se păstréză.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primeşte rĕspunderea.

Nr. 84 1903. [174] 1—3

Publicare de licitaţiune.

Pe basa planului şi preliminariului de spese aprobate de Preaven. Consistoriu archid. la 8 Iulie v. a c. nr. 6943 Bis., **renovarea turnului bisericii gr. or. din Hondol,** se dă în întreprindere prin licitaţiune publică minuendă la *27 Iulie v.* (9 August n.) *a. c.* la 3 ore d. a. în localul şcólei.

Preţul strigării este cor. 1613·02.

Licitanţii au a depune vadiu de 10%.

Comitetul parochial îşi reservă dreptul a da în întreprindere renovarea acelui dintrĕ licitanţi, pe care 'l va afla mai de încredere.

Planul şi preliminariul cum şi condiţiile de licitare, se pot vedé ori şi când la oficiul parochial gr. or. din Hondol.

Hondol, 14/27 Iulie 1903.

Comitetul parochial:

Vasile Pipos president. **Sabin I. Piso** epitrop.

Nr. 270/903 [172] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor vacante de **învĕţători** de la şcólele elementare poporale gr. or. din parochiile mai jos însemnate, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Ciceu—Hăsnaş,** un post cu salariu de 600 cor., din care 300 cor. ajutoriu de stat, ear' 300 cor. de la popor. Cuartir, grădină şi 2 stângini lemne de foc.

2. **Diug,** un post cu salariu de 600 cor., din care 490 cor. de la popor, ear' 110 cor. ajutoriu de stat. Cuartir în edificiul şcólei după ridicarea şcólei proiectate, grădină şi o jumĕtate sórte de lemne din pădurea urbarială.

Concurenţii au a 'şi aşterne rugările, instruite conform legilor în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi a 'şi formula pretensiunile cu privire la cuincuenale.

Dej, 14 Iulie 1903.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr. or. Dej în conţelegere cu comitetele parochiale.

Teodor Hermann
protopresbiter.

Nr. 814 1903 [171] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de **învĕţători** în comunele mai jos numite, din protopresbiteratul Orăştie, prin acésta se escrie concurs cu termin de 20 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Balomir,** un post de învĕţătoriu sau învĕţătóre, pentru instruarea elevilor din despărţĕmĕnturile IV, V şi VI, salariu anual 600 cor. în rate lunare anticipative din repartiţiune de la popor, cuartir liber sau 20 cor. relut, şi un stângin de lemne.

2. **Gelmar,** salariu 600 cor., din care 360 cor. ajutoriu de la stat, restul din repartiţiune, cuartir, grădină şi lemne de foc.

3. **Glod,** salariu 600 cor., din care 200 cor. de la comuna Nădăştia, cuartir şi lemne de foc.

4. **Geógiul-de-jos-joseni,** salariu 600 cor., din care 300 cor. de la comuna Geógiul-de-jos-suseni, cuartir în edificiul şcólei şi lemne de foc.

5. **Mermezĕu,** salariu 600 cor., cuartir în edificiul şcólei şi 4 m. lemne de foc aduse la şcólă.

6. **Mada,** salariu 600 cor., cuartir liber şi lemne de foc.

7. **Homorod-suseni,** şcólă comună cu Homorod-joseni, salariu 600 cor., cuartir şi lemne de foc.

8. **Poiana,** şcólă comună cu Valea-epei şi Fechereu, salariu 600 cor., cuartir şi lemne de foc.

Salariile se încasséză din repartiţie de la popor.

Recurenţii, cari pe lângă plata din concurs, ar mai face pretensiuni şi la cuincuenale, după anii serviţi în alte comune, au sĕ 'şi espună acelea pretensiuni în petiţiunile lor de concurs, pentru-ca comunele sĕ se ştie orienta la alegere.

Invĕţătorii aleşi sunt obligaţi a instrua elevii în şcóla de repetiţiune şi de pomărit, a învĕţa cântările bisericeşti şi a cânta cu ei în biserică. Cei cari vor dovedí că sunt apţi de a instrua în cor, vor fi preferiţi.

Reflectanţii la vre-unul din aceste posturi au a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în comuna respectivă spre a'şi arăta desteritatea în cântările bisericeşti şi tipic.

Concursele instruite prescriselor din vigóre au a se aşterne în terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Orăştie în conţelegere cu comitetele parochiale.

Orăştie, 10 Iulie 1903.

Vasile Domşa
protopresbiter.

Nr. 568/1903 [175] 1—3

Concurs din oficiu.

Pentru întregirea posturilor vacante de **învĕţători** din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Unguraş, în urma ordinului Preaven. Consistoriu archidiecesan din 26 Iunie c. nr. 6568 şcol., se escrie concurs din oficiu cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Bodia,** cu salariu anual de 600 cor., din cari 300 cor. prin repartiţiune pe popor şi 300 cor. din ajutoriul de stat, ce sperézâ parochia a 'l primí.

2. **Ciumerna,** cu salariu anual de 600 cor. prin repartiţiune pe popor.

3. **Galpuia,** cu salariu anual 600 cor. prin repartiţiune pe popor, cuartir şi grădină.

4. **Miluan,** cu salariu anual de 600 cor., din care 368 cor. prin repartiţiune pe popor, 200 cor. din victuale (80 vici cucuruz) şi cuartir.

5. **Unguraş,** cu salariu anual de 600 cor., din care 380 cor. prin repartiţiune pe popor, 220 cor. ajutoriu de stat şi cuartir după aducerea lui în stare de a se folosí.

Reflectanţii la vre-unul din aceste posturi au a se presenta înainte de alegere în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică, spre a 'şi arăta desteritatea în cântări, avênd a înfiinţa cor şi a cânta cu şcolarii la s. liturgie.

Cei cu serviciu au a se declara în rugarea de concurs despre susţinerea drepturilor lor la cuincuenalii spre orientarea alegĕtorilor.

Cererile de concurs, instruite conform normelor în vigóre, sunt a se aşterne subscrisului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român Unguraş.

Fizeş-Sânpetru, 14/27 Iulie, 1903.

Pavel Roşca
protopresbiter.

---

[155] 2—3

Concurs.

La şcólele centrale române gr. or. din Braşov sunt de ocupat următórele posturi vacante:

a) La şcóla reală şi comercială.

1. Un post de **profesor** suplent pentru Matematică şi alt studiu esact.

b) La şcólele primare.

2. Două posturi de **învĕţători**.

3. Un post de **învĕţătóre** pentru lucrul de mână la fetiţe.

Terminul de concurs pentru aceste posturi este 30 Iulie v. a. c.

Toţi concurenţii vor adresa concursele lor subsemnatei Eforii şcolare însoţite de următórele documente, prin cari vor dovedí:

a) că sunt Români de religiunea gr. or.;

b) că au purtare bună atât în privinţa moralităţii, cât şi în relaţiunile lor civile;

c) că sunt de constituţie fisică firmă şi deplin sănĕtoşi;

d) revers, că se vor conforma întru tóte legilor şi disposiţiunilor bisericeşti şi şcolare, precum şi regulamentelor, ce sunt şi vor fi în vigóre;

e) concurenţii de sub *a)* vor documenta cualificaţiunea profesorală completă conform art. de lege XXX din 1883, sau întru cât n'ar avé-o sĕ aibă cel puţin examen fundamental din specialitatea lor;

f) concurenţii de sub *b)* 2 vor documenta, că au depus examen de cualificaţiune învĕţătorésca cu calcul bun, că cunosc limba magiară şi germână după recerinţă şi că posed cunoştinţe teoretice şi practice din desemnul linear, din gimnastică şi din grădinărit;

g) concurentele de sub 3 vor documenta, că cunosc lucrul de mână femeesc de tot soiul şi au cualificaţiune ştientifică şi practică conform prescripţiunilor legale.

Beneficiile împreunate cu aceste posturi sunt:

1. Pentru profesorii ordinari în timpul serviciului provisoriu (provĕdut în § 30 al legii de instrucţiune din 1883) salariu anual de cor. 1800; ear' de la ocuparea definitivă a postului de profesor ordinar salariu anual de cor. 2400, cinci cuincuenii de câte 200 cor., bani de cuartir cor. 400 anual şi drept de pensiune conform statutelor în vigóre la şcólele nóstre; pentru timpul de serviciu ca profesor suplinitor cor. 1600 anual fără alte emolumente.

2. Pentru învĕţătoriul suplent salariu anual de cor. 800; pentru cel provisoriu cor. 1000 anual; ear' începênd de la ocuparea definitivă a postului, salariu de cor. 1200 anual, cinci cuincuenii à cor. 120 şi bani de cuartir cor. 240 anual.

3. Pentru instructóra provisorie de lucru de mână salariu anual de cor. 800 fără alte emolumente.

Braşov, în 9/22 Iulie 1903.

Eforia şcólelor centrale române ortod. rĕs. Braşov:

Vasile Voina, pres. **Arsenie Vlaicu,** secr.

Nr. 568 [173] 1—3

Concurs

Pentru **ocuparea posturilor învĕţătoreşti** în comunele mai jos numite, din protopresbiteratul Unguraş, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Dânc,** cu salariu anual de 600 cor., din care 330 coróne prin repartiţiune de la popor, 270 cor. ajutoriu de la stat, şi cuartir.

2. **Fizeş Sânpetru,** cu salariu anual de 600 cor. prin repartiţie de la popor, şi relut de cuartir.

3. **Rachiş,** cu salariu anual de 600 cor. prin repartiţiune de la popor, 2 orgii de lemne, grădină de 800 orgii, cuartir şi pauşal de cancelarie 4 cor.

4. **Romiţa,** cu salariu anual de 600 cor., din care 196 cor. de la popor prin repartiţiune şi 404 cor. ajutoriu de la stat, după ce edificiul şcolar se va edifica sau renova spre a corĕspunde cerinţelor legii, cuartir şi grădină.

5. **Sântă Măria,** cu salariu anual de 600 cor., din care 360 prin repartiţiune de la popor, 96 cor. din naturalii (40 vici cucuruz), 2 orgii de lemne în preţ de 48 coróne, venitul cantoral 96 cor. şi cuartir.

6. **Stîna,** cu salariu anual de 600 cor. prin repartiţiune de la popor, cuartir şi grădină şcolară.

7. **Tămaşa,** cu salariu de 600 cor., din care 300 cor prin repartiţiune de la popor şi 300 cor. din ajutoriul de stat ce sperézâ parochia a 'l primí, cuartir şi grădină.

Reflectanţii la vre-unul din aceste posturi au a se presenta înainte de alegere, în vre o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică spre a'şi arăta desteritatea în cântări, avênd a înfiinţa cor şi a cânta cu elevi la s. liturgie.

Cei cu serviciu au a se declara în rugarea de concurs despre susţinerea drepturilor lor la cuincuenalii, spre orientarea alegĕtorilor.

Cererile de concurs, instruite conform normelor din vigóre, au a se aşterne subsemnatului oficiu protopresbiteral, în terminul sus indicat.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român Unguraş, în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Fizeş Sânpetru, 14/27 Iulie 1903.

Pavel Roşca
protopresbiter.

Cartea consilierului de medicină Dr. Müller, apărută deja în a 40-a ediţie, care tractézâ despre

Conturbările în sistemul nervos şi secsual

precum şi despre vindecarea radicală a lor, se póte procura prin tóte librăriile.

Pentru 1 cor. 20 fileri în mărci postale o trimite franco **Curt Röber,** Braunschweig. [3] 29—38

Ciocolada de tanin
a lui Sztraka
are efect escelent la copíi şi la vêrstnici
contra urdinării
Preţul 40 fileri
Se capĕtă în fie-care apotecă.
[166] 2—8

Nr. 278 [143] 3—3

Concurs

Pentru întregirea postului vacant de **paroch** în parochia de clasa a III-a **Cârjiţi** cu filia **Bretelin,** tractul Deva, pe basa resoluţiunei Ven. Consistoriu din 20 Maiu c. nr. 5461 bis. şi a conclusului comitetului par. din 22 Iunie c. se escrie concurs repeţit cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Tel. Rom“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a'şi aşterne cererile lor conform normelor în vigóre în terminul deschis subscrisului oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta înaintea alegĕtorilor spre a cânta, resp. a celebra şi cuvênta.

Deva, 24 Iunie 1903.

Oficiul protopresbit. al tractului Devei, în conţelegere cu comitetul parochial.

George Romanul
protopresbiter.

DAUERHAFT, GERUCHLOS
GELBBRAUN, MAHAGONI.
Veritabilul
FRANZ CHRISTOPH GESETZ VON 30. NOVEMBER 1874. F. C. FABRIKMARKE. BERLIN PRAG
lac Christoph
SOFORT TROCKNEND
GRAUFARBIG, REIN.
DER ECHTE
Christoph-Lack
IST DER BESTE ANSTRICH FÜR FUSSBÖDEN.

Veritabilul lac Christoph este cea mai bună văpsélă de podine.

face cu putinţă a unge podinele fără de a deranja odăile, fiind-că **se evită mirosul neplăcut,** propriu colorii şi lacului de oleiu, care se svêntă încet şi e lipicios. Folosirea e atât de simplă, în cât ori-cine póte unge podinele, cari se pot şterge cu rize umede, fără sĕ pérdă luciul. — Se deosebesc:

lac lucitor colorat de podine,

brun-gălbuiu şi brun-mahagoni, care acopere ca oleiul şi dă luciu: deci folosibil deopotrivă la podine noue şi vechi. **Acopere pe deplin pete vechi, văpséla anteriórâ, etc.;** şi

lac lucitor curat (necolorat)

pentru podine noue şi parchete, care dă numai luciu. Mai cu sémă pentru parchete şi podine de tot noue, unse deja cu colori de oleiu. Dă numai luciu şi nu ascunde modelul lemnului.

Colli postali circa 35 m. pătr. (2 odăi mijlocii) fl. 5·90 v. a.

In tóte orasele unde sunt deposite, comandele directe vor fi transmise acestora; văpsiri de model şi prospecte gratuit şi franco. La cumpĕrare este a se lua séma precis la firmă şi marca firmei, fiind-că acest **fabricat esistent din 1850 se imitézâ** multiplu şi **se falsifică,** în cât se pune în comerciu o marfă slabă, care nu corĕspunde scopului.

Francisc Christoph

inventator, singurul fabricant al veritabilului lac lucitor de podine.

Praga-K. Berlin, NW.

Sibiiu: W. Gustav Simonis. **Braşov:** H. Zintz.
Orăştie: Kercsedi G. **Făgăraş:** J. Jaros.
[132] **Mediaş:** Martin Schemmel. 4—15

Onorat Cler român!

Am onóre a aduce la cunoştinţa Multonoratului Cler român, că la recercarea mai multor preoţi, cari doresc din inimă *spriginirea meseriaşilor români,* mi-am provĕdut, subscrisul, depositul meu cu tot feliul de

Pălării preoţeşti

pe cari, la comandă, le trimit ori-şi-unde pe lângă preţurile cele mai convenabile. In deosebi recomand **modelul nou de pălării de mătasă** (păróse) făcut de mine după binevoitórele indigitări date mie de domnul Dr. **Miron E. Cristea,** care model prinde bine ori-ce faţă. Cu permisiunea domniei sale l'am şi numit

„Model Dr. Cristea“

Este frumos, elegant şi de sigur va satisface gustului fie-cărui preot. **Preţul 9 cor.**

Mai am **pălării preoţeşti linse.** Calitate fină **7 cor.** Comandând cineva 3 bucăţi de odată le trimit franco şi fără a socotí cutia.

In speranţă că On. Cler român va da spriginul cuvenit unicului pălărier român, semnez

Cu distinsă stimă

[130] 3—3

A. Meşotă, pălărier
Braşov (Brassó) strada orfanilor nr. 3

Redactor responsabil **Teodor V. Păcăţian.**

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 81 Sibiiu, Marţi 22 Iulie (4 August) 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia. Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 34
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Revistă.

Sibiiu, 3 August n.

In urma destăinuirilor făcute în şedinţa memorabilă de Mercuri a dietei ungare (şedinţă care a durat până la ora unu din nópte), că s'au făcut mai multe încercări de mituire, pentru a aduce pe deputaţii guralivi din oposiţie la tăcere, — dieta, în şedinţa de Vineri, a numit o comisiune, în care sunt representate tóte partidele din parlament, cu însarcinarea, sĕ ancheteze cu cea mai mare minuţiositate afacerea, pentru a scóte adevĕrul la ivélă, şi pentru a salva onórea parlamentului ungar, grav compromis prin cele întêmplate.

Tot în şedinţa de Vineri a dietei dl *Kossuth Ferencz,* basat pe faptul, că opiniunea publică magiară are bănuiala, că încercarea de mituire nu s'a putut face fără ştirea prim-ministrului ţerii, şi apoi mânecând din acel punct de vedere, că asupra şefului unui guvern nici umbră de bănuială nu e permis sĕ cadă că s'ar puté gândí, faţă de oposiţie, la arme de combatere neloiale, chiar condamnabile şi criminale: a provocat pe ministrul-president *Hédervàry* sĕ tragă consecinţele din situaţia ce i-s'a creat, şi sĕ se retragă de la putere; dar' prim-ministrul i-a rĕspuns, că *interesele mari ale ţerii nu-i permit sĕ-şi părăséscă postul.* In urmă dieta a decis, că până nu 'şi termină comisiunea parlamentară lucrările, nu ţine şedinţe.

Asta e situaţia, care, cum se vede, e destul de înăsprită şi fórte critică.

După legile vechi ale naturii, că din rĕu numai rĕu se naşte, obstrucţia n'a putut sĕ dee naştere de cât unui monstru şi mai hîdos, corupţiei scandalóse şi ruşinătóre, care era pe cale sĕ 'şi facă întrarea în parlamentul ţerii, dacă cumva nu şi a şi făcut'o, ceea-ce negreşit va trebuí sĕ stabilésca în mod vrednic de credĕmênt comisiunea parlamentară, dacă 'şi va continua lucrările cu rêvna de până acum.

Lucrul stă adecă aşa, că, după cum se vede din fasiunile celor ascultaţi în cursul celor trei şedinţe ce le-a ţinut comisiunea Vineri şi Sâmbătă, banii pentru a puté fi mituiţi deputaţii din oposiţie i-a dat guvernorul oraşului Fiume, contele *Szapáry László*, care imediat după divulgarea acestui secret şi-a dat dimisiunea din demnitatea avută, şi a făcut declaraţie în faţa comisiunii, că a lucrat aşa cum a lucrat *din propriul indemn,* pentru a scóte ţéra din situaţia critică în care se află, şi că ministrul-president *n'a avut nici o cunoştinţă* despre acţiunile sale. Rolul de mijlocitoriu l'a avut apoi fostul deputat dietal *Dienes*, şi un gazetar cu numele *Singer*, cu cari contele a stabilit planul de mituire. Dienes a plecat încă Mercuri nóptea din Budapesta, luându-şi drumul spre Berlin, ear' contele Szapáry László încă a plecat eri în străinătate. Pentru arestarea lui Dienes s'au făcut demersurile cuvenite, fiind-că Dienes are şi alte fapte incorecte la activul seu.

Pe astăzi e chiămat înaintea comisiunii prim-ministrul *Hédervàry*; şi de la rĕspunsurile ce le va da, de la fasiunile ce le va face, depinde sórtea actualului cabinet, a cărui posiţie e clătinată rĕu în urma întorsăturii pe care au luat'o lucrurile. Părerea ziarelor din capitală e, că tocmai dacă va puté dovedí ministrul-president că n'a fost amestecat în afacerea mituirilor, şi că acésta e un act sĕvêrşit de amicul seu, guvernorul Fiumei, pe propria sa rĕspundere şi socotélă: va trebuí totuşi sĕ dimisioneze, pentru a nu înăsprí şi mai tare situaţia. Se fac chiar şi combinaţiuni despre un nou cabinet în frunte cu contele *Apponyi.* Surprinderile au deci sĕ urmeze.

Luminatul în biserică.

Veneratul nostru Consistoriu a esmis pe dl *Dr. Miron E. Cristea*, ca însoţit de architectul Iosif Schusnig sĕ studieze pictura, ornamentarea şi întocmirile interne ale celor mai frumóse biserici orientale, mai ales româneşti. Dl Cristea a şi îndeplinit acésta însărcinare. Resultatul esperienţelor căştigate şi al studiilor făcute l'a presentat Veneratului Consistoriu în un raport detailat. Punêndu-ni-se la disposiţiune, publicăm în cele următóre un capitlu din raportul dlui Dr. M. E. Cristea, care de sigur va interesa pe cetitorii ziariului nostru, şi mai ales preoţimea nóstră, şi anume capitlul despre *luminatul în biserică.* E de urmatoriul cuprins:

O chestiune de importanţă deosebită pentru internul bisericei şi care trebue tractată în legătură cu pictarea şi preste tot ornamentarea acestui intern, este *luminatul.*

Conform aşezĕmintelor bisericei nóstre ortodoxe s'au întrodus la noi încă din partea primilor creştini numai *luminile din céră curată*, aşeḑate în feşnice mai mici, cu 1—3—7 braţe pe *pristol*, în feşnicele principale şi mari dinaintea *iconostasului*, de lângă tetrapod, în policandrul cel mare[1]) din mijlocul naosului, în policandrul mai mic din tinda femeilor etc., şi *untul de lemn curat*, din candelabre, cari de regulă ard la *proscomedie*, dinaintea icónelor principale de la *iconostas*, sus la rĕstignire, la *tetrapod*, înaintea altor icóne, etc.

Primii creştini, cari se rugau prin *catacombe*, au folosit mai întâiu luminările de céră. Aceste lumini se folosesc până azi la tóte serviciile divine, în şi afară de biserică, (taine, înmormêntări). La început s'au putut întroduce luminile din o simplă necesitate, mai ales, că primii creştini se rugau prin locuri ascunse, retrase, întunecate, catacombe, peşteri, crĕpături etc., ca sĕ nu fie observaţi. Astăzi însĕ luminile se aprind şi ziua, deci nu pentru a delătura întunerecul, ci pentru a simbolisa cuvêntul Domnului, despre care zice psalmistul: *„Cuvêntul Tĕu Dómne este lumină, care mĕ luminéză şi îndreptéză paşii mei spre calea virtuţii“.* Lumina simboliséză pe insuşi Iisus Christos, lumina lumii, *„lumina, care străluceşte în întunerec şi luminéză pe tot omul ce vine în lume“.*

Se foloseşte în usul bisericesc numai céra curată de albine, fiind-că *albina* este simbolul **curăţeniei,** şi fiind adunată de pe flori mirositóre însemnéză **mirosul spiritual al darului** — adecă credinţa şi iubirea — celor ce o aduc la biserică, ear' untul de lemn este simbolul **belşugului** şi al **vindecării.** Pe lângă acésta untul de lemn însemnéză şi **zelul ómenilor** cari — după esemplul celor 5 fecióre, eşite la timp cu candelele lor întru întimpinarea mirelui, — se nisuesc a fi plăcuţi lui Dumnezeu nu numai prin credinţă, ci şi prin faptele lor. Céra, fiind adunată de prin tóte florile, mai póte simbolisa şi **universalitatea, ecumenicitatea** creştinismului şi atributul bisericei de **catolică.** De altă parte luminările de céră arḑênd sĕ consumă vĕḑênd cu ochii, ceea-ce póte fi o mângăere pentru creştinul care a adus acésta jertfă, însoţind consumarea şi cu rugăciunile sale. Afară de aceste simbolisări, preste tot lumina cu razele ei mai este şi o *podóbă a cultului divin.* Ambele aceste substanţe dau o lumină curată şi limpede.

Luminile şi untul de lemn le cumpĕră creştinii şi le aduc jertfă la biserică, împreună cu prescuri, vin, tămâe, fructe, etc.

Curată este acéstă jertfă, dacă luminile sunt din céră de albine, ear' untul de lemn un estract curat de masline şi de fructe, din cari se stórce, şi dacă şi sentimentele interne, ce însoţesc aceste jertfe, corĕspund acestei curăţenii materiale.

Numai în casul acesta întrunesc aceste materii calităţi superióre şi corĕspund însemnătăţii lor simbolice, deci numai în calitate curată pot fi proaduceri plăcute lui Dumnezeu şi primite de el.

Odinióră luminile le fáceau înşişi credincioşii a casă. 'Mi-aduc aminte, cu ce plăcere ajutam mamei mele ca băiat la sucirea feştilei, la sucirea în jurul feştilei a cerei muiate la foc, precum şi la facerea diferitelor suciturí şi figuri pe céră, ca astfel aceste luminări, destinate pentru biserică, sĕ nu aibă forma simplă a celor folosite a casă, ci sĕ fie ceva cu totul aparte.

Cultura albinelor însĕ dispărênd aprópe de tot, céra s'a împuţinat, şi azi poporenii procură luminile de la neguţători, cari şi pentru trebuinţele bisericii vînd lumini false, fabricate, în loc de cérà, din *parafină* (estract din pĕcură), *stearin* (estract de sĕu) ori *japon* (céră japoneză), tóte substanţe mult mai eftine.

Luminările fabricate din asemenea substanţe n'au pară curată şi produc fum mult şi înăduşitor, care nu numai îngreună rĕsuflarea, îmbolnăveşte adese-ori greu atât pe preoţi cât şi pe credincioşi, ci alungă formal pe mulţi creştini din biserică, ear' pe alţii îi înăduşă până la ameţélă. Pe lângă acésta afumă total păreţii şi mai ales icónele, ba în câţiva ani adese-ori cernesc total interiorul întreg, acoperind cu funingine picturi şi ornamente adese-ori de sute de mii.

Deci ce folos de o pictură frumósă şi costisitóre, pe care apoi s'o expui la nimicire sigură prin fumul luminei, ceea-ce s'a întêmplat în atâtea biserici frumóse din orient, unde mai ales în postul mare: la privegheri şi în Vinerea-mare, usul luminilor este fără sfîrşit. Aşa d. e. este mult deteriorată prin fum pictura de la *Domniţa Balaşa*[1]), de la *sfântul George nou* din Bucureşti. La *Sfântul Spiridon* din Bucureşti unele icóne sunt total întunecate prin fum şi funingine, în cât abia le mai poţi distinge. Tare afumată este şi pictura atât de completă şi originală şi de importanţă din punctul de vedere al studiului de iconografie, din biserica de la mănăstirea **Suceviţa** (Bucovina) şi din multe alte locuri; ear' în muntele Atos unele din picturile vechi tocmai din causa înegririi nici nu se pot vedé şi studia, ceea-ce este o mare pagubă ştientifică. Asemenea este négră biserica metropoliei de la Bucureşti. Spălarea icónelor afumate este costisitóre şi eventual póte causa deteriorarea lor.

In unele biserici au recurs spre a mai împuţina fumul,[1]) la anumite surogate. Aşa d. e. in *bisericile greceşti din Braila şi Galaţi* nu ard în policandrele cele mari lumini de céră, ci unt de lemn. In forma luminilor sunt adecă imitate anumite tuburi. In lăuntrul lor este o spirală, care ridică la vêrf un mic vas cu unt de lemn, şi cu feştilă, care se aprinde. In loc de lumini sunt tot atâte tuburi lungi. Motivul este, că untul de lemn curat se capĕtă mai uşor, de cât céra.

Anomalia acésta, atât din punct de vedere al curăţeniei jertfei, cât şi din punct de vedere higienic şi cu privire la deteriorarea grabnică a întregei ornamentări interne, au observat'o şi constatat'o tóte bisericile ortodoxe provinciale.

Sfântul sinod al bisericii române din România a discutat asupra ei în repeţite rênduri, începênd de la 1873 şi până azi, căutând sĕ scótă din usul ritual luminările falsificate; ba chiar şi înainte cu mai bine de o sută de ani aflăm urme de o asemenea îngrijire a prelaţilor din România.[2])

Dat'a de atunci încóce circulare speciale, însărcinat'a întreg clerul cu ţinerea de predici în acest obiect; făcut'a regulament anume cu privire la folosirea esclusivă a luminei curate, căci numai în casul acesta este şi jertfa curată; cerut'a şi căpĕtat'a biserica intervenţia consiliului sanitar al ţerii, al guvernului şi al tuturor organelor civile şi poliţiale din ţéră; dar' tóte au fost înzadar.

Fabricanţii pregătesc şi azi luminile cum vreau; creştinii nisuesc a cumpĕra eftin; ear' de altă parte nici nu pot sĕ controleze, ce cumpĕră, chiar dacă ar dorí anume sĕ cumpere lumină de céră curată.

Ceea-ce n'a putut face biserica din regatul vecin cu tótă puterea statului ortodox, de sigur nu vom puté nici noi. Ori-ce întrevenire devine a priori zadarnică şi nu duce la scop.

Rĕul se póte delătura de o parte prin usul ce l'am observat în biserica monumentală şi frumos restaurată de la Argeş şi în alte biserici renumite. Numĕrul luminilor s'a redus la cel mai mic posibil. Aşa d. e. pe sântul pristol de la Argeş ard numai două luminiţe mici, ca cele din zi — şi trichiere, şi de céră curată, drept simbol al cuvêntului lui Dzeu, al jertfei celei curate etc., şi drept reamintire istorică a luminilor folosite de primii creştini în catacombe. Apoi câte o candelă bine-întocmită la proscomedie, la icóna lui Iisus şi a Maicii Domnului, în multe locuri şi la crucifixul de sus de pe iconostas şi la tetrapod, cum şi câteva feşnice dinaintea iconostasului şi lângă tetrapod.

---

[1]) Policandrele cele mari de la bisericile de la mănăstirea *Putna* şi *Suceviţa*, în Bucovina, sunt decorate cu ouĕ de struţ ornamentate şi ele, cari atârnă legate de ele în jos. In biserica de la Suceviţa e la mijlocul policandrului mare, în loc de ou, un glob mărişor de aur, în care se păstréză pĕrul ce şi-l'a tăiat dómna lui Eremie Movilă (1578—1581) şi l'a trimis din Constantinopol, unde era în prinsórea unui paşă turcesc, care a deonestat'o. Domniţa voia, ca barem pĕrul ei sĕ ajungă lângă mormêntul soţului ei, care odihneşte în Suceviţa. In biserica parochială de la Putna candelabrele sunt decorate cu stergare în formă de batiste, ţĕsute de ţĕrance.

[1]) La Domniţa Balaşa ard candele cu unt de lemn 49; 8 feşnice de păreţi cu câte 12 lumini = 96; 2 candelabre mari (60+24) = 84; în mai multe feşnice portative şi în braţe fixate în păreţii laterali = 40, în total 269, şi interiorul e destul de mic.

[1]) In o biserică de la *Moscva*, a lui Christos Mântuitoriul, cea mai mare şi mai frumósă, ard în zile de sĕrbători preste 3700 lumini. Unde rĕmâne numĕrul celor-ce se adaug în sĕptĕmâna mare? Cât oxigen nu consumă arderea lor?

[2]) Veḑi: Documentele publicate de V. A. Urechiă; acolo este un document, că episcopului de Râmnic s'a acordat monopolul luminilor de céră.

Aceste trebuesc susţinute.

Incolo se póte folosí lumina *cea mai curată*, produsă de curata, mistica şi de mintea omenéscă nepĕtrunsa *putere electrică*.

Pe cât e de curată céra şi lumina ei de rituală, mult mai **curată** şi mai **higienică** este lumina electrică; ear' din punct de vedere **ritual** şi **simbolic** electricitatea póte corĕspunde spiritului nostru bisericesc, căci luminile de céră sunt mai mult de cât electricitatea *„lucruri de mâni omeneşti"*; ba putem zice că — după firea ei nepĕtrunsă nici chiar de scrutările învĕţaţilor — electricitatea apare şi este mai mult o putere dumnezeéscă.

Insuşirile cerei le întruneşte electricitatea în mĕsură potenţată; numai consumarea ei nu se póte mĕsura cu electrometrul.

Chiar şi popórele vechi atribuiau acéstă gigantică putere a electricităţii celui mai mare zĕu al lor, lui *Iupiter Tonans*.

Unii cred chiar, că preoţi de-ai templului lui Solomon cunoşteau electricitatea şi prin descărcarea unui fel de baterii, umplute cu electricitate atmosferică, opriau întrarea celor nesfinţiţi în templu. Acéstă afirmare însĕ se baséză pe ştiri mai dubii şi nesigure.

Este posibil, că tocmai prin electricitate a fost produs focul ce l'a trimis Dzeu prorocului Ilie, ca sĕ aprindă rugul de jertfă şi sĕ arete mulţimii pe adevĕratul Dzeu, făcênd de ruşine pe zeii lui Vaal.

Introducerea electricităţii — după a mea părere — nu póte fi contrară spiritului, bine-înţeles, al bisericii nóstre ortodoxe, şi nu póte fi neplăcută lui Dzeu, în casa căruia voim a o aplica.

In bisericile apusene am vĕdut de multeori chiar gaz, şi alte soiuri de substanţe, cari produc lumină.

In multe biserici ruseşti şi încă in cele mai monumentale şi este întrodusă electricitatea.

Amintesc la locul acesta numai biserica *Sfintei Sofii*, una dintrĕ cele mai mari de la Kiew (Rusia), care este preste tot iluminată electric; ear' în biserica Sfântului *Vladimir* tot de-acolo, terminată la 1896, atât policandrele cât şi feşnicile şi chiar şi unele candele sunt întocmite pentru lumina electrică. Numai candelele din faţa iconostasului cuprind unt de lemn curat şi lumini de céră.

In catedrala *schimbării la faţă* din *Petersburg* este întrodusă lumina electrică până şi în altariu. In acéstă biserică se află cele mai grandióse policandre şi tóte sunt luminate cu electricitate. Crucea de de-asupra catapitesmei, în mărimea aprópe de un metru, este din sticlă şi în lăuntrul ei se aprinde lumina electrică. Slobodind curentul electric în tóte candelabrele etc., interiorul bisericii apare într'o feerie grandiósă.

Electrice este iluminată în Petersburg şi aşa numita *catedrală de Cazan*.

Intrĕ bisericile de la Petersburg mai aflăm întrodusă electricitatea şi în *catedrala Ismailov*. Şi aici crucea de de-asupra iconostasului este din cristal, în care dacă se aprinde electricitatea, crucea întrégă apare ca o cruce de flacări lucitóre.[1])

Lumina electrică se mai află şi în unele părţi din *biserica* lui *Christos Mântuitoriul de la Moscva*, una din cele mai măreţe biserici ruseşti; şi anume policandrele cele mari de metal sunt electric iluminate.

Am vĕdut lumina electrică întrodusă în admirabilele biserici ruseşti de la Carlsbad şi Viena. Preste tot în bisericile ruseşti mai frumóse şi de la oraşe mai însemnate s'a început a se întroduce electricitatea.

Şi în Sibiiu frumuşica bisericuţă romano-catolică de la mănăstirea franciscanelor este iluminată cu electricitate; ear' în biserica din *Linz* s'a întrodus jocul de clopoţei electrici, care şi asupra Majestăţii Sale a făcut nu de mult impresie plăcută.

Ba chiar şi biserica ortodoxă română a acceptat în zilele din urmă acéstă salutară inovaţiune, admiţênd sĕ se întroducă lumina electrică în biserica admirabil restaurată de la mănăstirea din Sinaia, carea cu mari ceremonii rituale a fost sfinţită a doua zi de Rusalii 1903 de către I. P. S. Metropolit primat *Iosif Georgian*.

Făcênd douĕ zile studii de iconografie şi ornamentare internă în acea biserică, am avut ocasiune sĕ aprind tóte luminile electrice şi sĕ mĕ conving de efectul admirabil ce 'l produc mai ales séra. Unele feşnice cu câte 7 braţe sunt imitaţiuni de lumini, în cât dacă nu ţi se atrage anume atenţiunea, nici nu observi, că *electricitatea* produce lumina.

Multe pere electrice sunt aplicate la locuri de unde nu se vĕd; se vĕd numai razele de lumină, ce se reflectéză pe diferitele picturi de pe boltituri.

In călĕtoria făcută cu scopul de a studia iconografia şi intocmirile interne a celor mai frumóse biserici orientale române, am avut ocasiunea de a conferа în privinţa iluminării bisericilor cu mai mulţi clerici români înalţi. Unii sunt contra, conduşi de spiritul conservativ, care în general şi în fond luat e bine sĕ domineze în afacerile bisericeşti. Cu deosebire părintele Nicol. D. Cesarescu de la biserica Domniţa Balaşa şi presidentul spiritualului consistoriu de la Bucureşti este mare aderent numai a luminei de céră şi unt de lemn, de-şi efectul lor rĕu tocmai la Domniţa Balaşa este destul de evident.

Am atins acésta chestie şi la Inaltpreasfinţitul metropolit-primat de la Bucureşti *Iosif Gheorghian*, în convorbirea, ce cu multă afabilitate a binevoit a 'mi acorda. Inaltpreasfinţia Sa a aprobat vederile, atinse de mine în cele de mai sus, şi nu s'a arătat de loc contrar al acestei inovări, care absolut nu atinge fondul credinţei nóstre ortodoxe.

De ce dar' — pe lângă susţinerea unui numĕr mic de lumini din céră curată pe prestol şi de câteva candele cu unt de lemn — n'am puté folosí încolo şi noi lumina cea mai curată: *electricitatea?*

Mai ales un candelabru frumos întocmit cu pere multicolore şi acăţat la mijlocul cupolei celei mari, ar da o lumină feerică şi ar face o impresie grandiósă şi dumnezeéscă din tóte punctele de vedere.

Pentru acésta nimenea nu ne va puté face imputări juste şi basate de reformatori în rătăcire, căci o asemenea inovaţie nu alteréză întru nimic fondul ritului şi al credinţei nóstre nestrămutabile, a cărei cei mai smeriţi şi mai convinşi robi ne mărturisim a fi.

Dr. Miron E. Cristea
ieromonach.

Convocare.

„Societatea pentru crearea unui fond de teatru naţonal român" işi va ţiné adunarea sa generală din acest an în oraşul S.-Sebeş, în zilele de Vineri şi Sâmbătă în 15/28 şi 16/29 August 1903. Invităm la acéstă adunare generală pe toţi membrii fundatori, ordinari şi ajutători ai societăţii, cum şi pe toţi binevoitorii ei şi sprijinitorii culturei româneşti.

I. Ziua primă. Vineri, în 15/28 August 1903.

1. Presidentul deschide adunarea generală la 10 ore a. m.
2. Alegerea a doi notari, pentru şedinţele adunării.
3. Raportul general al comitetului societăţii asupra lucrării sale de la adunarea generală din urmă.
4. Alegerea unei comisiuni de 5 membri, pentru censurarea raportului general al comitetului.
5. Raportul cassariului despre starea cassei şi preste tot despre averea societăţii.
6. Alegerea unei comisiuni de 5 membri, pentru censurarea raportului cassariului.
7. Alegerea unei comisiuni de 5 membri, care în înţelesul §-ului 5 din statutele societăţii va înscrie membri fundatori, ordinari şi ajutători pentru societate.
8. Planul de acţiune al societăţii, relativ la lucrările de esecutat în vederea pregătirei înfiinţării teatrului român, elaborat de comitet, conform cu mandatul primit de la adunarea generală din anul trecut.
9. Alegerea unei comisiuni de 5 membri, cari sĕ studieze planul de activul amintit la pct. 8.
10. Cetirea disertaţiunilor corĕspundĕtóre scopului societăţii, sau de altă materie literară, ce se vor fi anunţat presidentului înainte de adunare.
11. Presidentul ridică şedinţa.

II. Ziua a doua Sâmbătă, în 16/29 August 1903:

1. Presidentul deschide şedinţa.
2. Cetirea protocolului şedinţei precedente şi verificarea lui.
3. Raportul comisiunii pentru câştigarea membrilor noi.
4. Raportul comisiunii însărcinate cu censurarea raportului cassariului şi averei societăţii.
5. Raportul comisiunii însărcinate cu censurarea raportului general al comitetului.
6. Raportul comisiunii esmise pentru censurarea planului de acţiune elaborat de comitet.
7. Alegerea cassariului societăţii, în locul dlui N. P.-Petrescu, care s'a mutat din Braşov.
8. Determinarea locului, unde se va ţiné adunarea generală pentru a. 1904.
9. Alegerea unei comisiuni de 3 membri pentru verificarea protocolului din şedinţa II.
10. Presidentul închide adunarea.

Din şedinţa comitetului ţinută în Sibiiu la 1 (14) Iulie 1903.

Iosif Vulcan. *president.*
Dr. Iosif Blaga. *secretariu.*

„In chestiunea „inspectorilor şcolari."

— Cuvênt final. —

(Fine).

Alt argument al autorului este pasagiul acesta: „Sub cercuri largi şi competente cari se ocupă cu ideea instituirii inspectorilor şcolari, eu am înţeles pe Veneratul Consistoriu archidiecesan şi sinodul archidiecesan... In raportul senatului şcolar din anul trecut se póte ceti: Şi până la realisarea ideii de a *instituí anumit inspectori şcolari speciali proprii confesionali* .... consistoriul va căuta a delătura defectele observate" şcl.

Recunosc şi eu şi cunosc greutăţile de tot felul ce se opun în calea inspecţiunii, recunosc şi folósele ce urméză din o inspecţiune sistematică şi sănĕtósă. Ba aprob şi motivele din cari a purces consistoriul ajungênd la conclusiunea de mai sus, când zice tot în raportul amintit: „Căci pe când visitaţiunile *protopopilor*, cari după natura oficiului lor mai mult administrativ şi după împrejurările date *nu pot fi totodată şi bărbaţi consumaţi de şcólă*, constatările asupra mersului afacerilor şcolare se opresc mai mult la partea *esternă* a lucrurilor, pe atunci visitaţiunea făcută prin *bărbaţi de şcólă, mai aprópe cunoscĕtori în materie*, s'au putut lua în privire şi părţile vieţii *interne* şcolare". Cu tóte aceste *nu* recunosc şi *nu* sunt de loc convins despre aceea, că consistoriul tocmai în felul dlui B-l cugetă a realisa ideia inspecţiunii şcolare.

Ideia din raportul Ven. Consistoriu este o scânteiă, care deocamdată licureşte ascunsă şi smerită în valul altor idei, cum ar licurí o viorea la umbra unui arbor uriaş ce o întunecă cu crengile sale. Se va aprinde, va da flacără! — Şi eu asta o doresc! Nu este designat însĕ locul până acum, că unde va trebuí aprinsă flacăra. Susţin sus şi tare că se va aprinde şi va lumina în cadrul designat de statutul organic şi regulamentul actual şcolar. Şi va lumina acolo tocmai din considerare, că şi eu doresc şi ţinta nóstră a tuturor este: *perfecţionarea organismelor create prin statutul organic.*

De-şi mĕ cam lungesc la vorbă, voiu încerca a desluşí, cum înţeleg eu perfecţionarea organismului şcolar din punctul de vedere al inspecţiunii. Firul inspecţiunii are a resida la consistoriul archidiecesan; acesta şi din motivul amintit, ca sĕ fie unitate şi uniformitate în tótă instrucţiunea. Scopul se va ajunge, *sistemisând* lângă senatul şcolar al consistoriului archidiecesan deocamdată *un post de inspector al şcólelor*, care sĕ se îndeplinéscă cu un bărbat deplin cualificat, bine-versat în afacerile nóstre de şcólă şi specialist în ale pedagogiei. Chiămarea inspectorului suprem ar fi sĕ călĕtoréscă continuu — tocmai cum dl B-l pretindea — când într'o parte, când alta a archidiecesei, culegênd tóte informaţiunile de lipsă la faţa locului, ţinênd în curent consistoriul cu întreg mersul afacerilor şcolare şi făcênd propunerile de lipsă spre îndreptarea lucrurilor.[*])

Cum aveam în vremile mai bĕtrâne inspector suprem al şcólelor, n'ar strica sĕ esiste şi acum unul ca *organ informativ al consistoriului archidiecesan*. Cu timpul sistemul s'ar puté lărgí, înmulţindu-se personalul atât sus, cât mai ales în jos, prin persóne ce s'ar *aplica pe lângă oficiile protopopeşti.*

Eşti multămit cu aşa soluţiune, dle B-l? Eu acésta am avut-o în vedere şi când ţi-am reflectat dtale. Şi dacă marele Şaguna ar vieţuí astăzi, şi l'am întreba, tot acésta cred că ar dorí-o.

Cércă dta şi studiéză tóte actele marelui archipăstoriu, mai ales meditéză asupra statutului organic, unde zace depusă tótă comóra sufletéscă a bărbatului nostru providenţial, şi te vei convinge că eu am dreptate. Dorind alt sistem de inspecţiune, cine l'ar fi împedecat sĕ-i dee espresiune în lege? Se putea dór' esprima §. 29 st. org. şi aşa: „Protopresbiterii sunt antistii afacerilor bisericeşti şi epitropeşti şi *deocamdată şi şcolare* până se vor puté *instituí antisti speciali şcolari* dintrĕ" .... N'a zis-o, şi n'am dat de urme nicăiri, mai ales în reflexiunile dtale, că ar fi avut intenţiunea de a esprima neîncredere faţă de protopopi.

Provocarea la anul 1850 în cel mai bun cas este anachronism. Se zicem că la 1850 Şaguna într'adevĕr a putut sĕ fie serios pus pe gânduri din causa inspecţiunii şcolare din lipsa de bărbaţi apţi; sĕ zicem că şi-a esprimat neîncrederea faţă de protopopi. Mirare mare n'a prea putut fi aşa ceva. Dór' şi protopopii erau ómenii propriului timp: puţin iscusiţi în ale şcólei. La 1868 n'a mai putut subversa casul, deóre-ce în 18 ani lumea mult a progresat, au progresat şi protopopii cu ea. De ar fi rĕmas protopopii de lume, de nu ar fi progresat până la 1868 — în timp de 18 ani — nimic, totuşi Şaguna n'a putut hesita nici pe un moment sĕ-i declare de *antisti* şcolari, căci dór' statutul organic nu este făcut pentru un an doi, este lege fundamentală a bisericii nóstre, dacă va vrea Dzeu şi vom fi vrednici şi noi de el — pe mulţi secoli înainte.

Nu a putut voí Şaguna sĕ delăture protopopii din organismul şcolar al nostru şi singur pe motivul, că cel mai ferbinte dor al vieţii sale laboriόse a fost, sĕ *asigure sórtea şcólelor confesionale a nóstre*, puse sub autoritatea bisericii. Ce fel de şcóle confesionale ar fi acelea, de la cari se eschide *controla* bisericii?...

Nu continuu mai departe. Inainte de încheiere numai o vorbă mai am.

Cetesc la dta, dle B-l, aceste: „Când sfera de activitate a inspectorului şcolar şi a protopopului e despărţită şi bine definită, *ce desbinări sĕ se producă întrĕ ei?* „Faţă de acésta te îndrept la raportul senatului şcolar provocat, unde se póte ceti negru pe alb: „în mai multe comune s'au constatat *raporturi încordate întrĕ învĕţătoriu şi preot, comitetele şi epitropiile* parochiale şi lipsa de contact mai de aprópe întrĕ şcólă şi familie, tóte aceste în pagubă vĕdită a progresului în desvoltarea causei şcolare şi a culturei preste tot".

Nu sunt óre bine definite sferele de activitate a învĕţătorilor şi preoţilor şi a celorlalte organe, întocmai cum doreşti dta sĕ se facă „definiţia" şi întrĕ protopop şi inspector? Aşa, că dreptate am avut eu, susţinênd că prin instituirea inspectorilor şcolari à parte contemplaţi de dta, se vor înmulţí numai chestiile jingaşe şi personale şi la protopopiate, unde acele au lipsit până acum? „Cum am şi puté noi Românii, după calităţile nóstre naturale sĕ progresăm atât de *greoiu*, dacă n'am fi stăpâniţi de astfel de mari pĕcate?"

Vorbele dtale sunt aceste!

Vasilie Gan, prot.

---

[1]) Vedi opul „Călĕtorie în Rusia" de archimandritul *Nifon Popescu*, de la Sinaia. Bucureşti 1903.

[*]) Inspecţiunea şcolară, ce se face acum prin inspectorii numiţi, de aceea nu este practică, deóre-ce inspectorii numiţi nu sistematic se ocupă cu inspecţiune şi, fiind toţi în funcţiuni bisericeşti, nici nu dispun de destul timp pentru a face inspecţiunile şcolare. Lipseşte şi uniformitatea în mijlócele ce le propun, cum susţine şi consistoriul.

Contra objecţiunii, că o persónă ar fi insuficientă pentru tótă inspecţiunea, se póte opune împrejurarea, că mijlócele de comunicaţie sunt perfecte şi nici nu tóte şcólele au lipsă de inspecţiune intensivă.

De la sate.

Sfinţire de clopot în Porumbacul-sup.-rĕs.

— 29 Iulie n.

Aruncând o scurtă reprivire asupra trecutului poporului român, aflăm, că între alte însuşiri ale lui, cu mai multă tărie a ţinut, din cele mai îndepărtate timpuri, la biserica sa strămoşéscă şi la sfintele ei aşezéminte.

Biserica i-a fost scut şi păvază ocrotitóre, care l'a oţĕlit în credinţă, punêndu-l prin acésta în stare a da pept cu bărbăţie şi a 'l face resistibil faţă de peripeţiile ce au trecut asupra lui în decursul timpului.

Poporul român, pĕtruns atât de folosul vremelnic cât şi vecinic ce îi ofere sfânta biserică, a jertfit şi jertfeşte şi astăzi pentru înflorirea şi prosperarea ei, fiind dovadă la acésta prinósele, ofertele, donaţiunile ş. a. ce se fac spre scopuri culturale-bisericeşti.

Biserica nóstră ortodoxă din acésta patrie nu se póte numĕra între cele mai bogate, din contră, — mai ales la sate, — aflăm la multe biserici şi sărăcie destulă, de-şi poporul nostru de altcum e destul de darnic. Cu acésta însĕ nu mĕ ocup, dar' voiu amintí altă împrejurare.

De la început declar, că n'am intenţia a atinge sentimentul nimĕnui, când susţin, că dacă şi preoţii nostri ar risca mai des câte o sumuliţă spre scopurile bisericeşti, ar avé, de o parte şi imitatori mai mulţi în popor şi cărturari, ear' de altă parte le-ar creşte tot mai mult vaza, stima şi iubirea înaintea fiilor lor sufleteşti, ştiut fiind, că esemplul viu ajută mai mult de cât vorbele.

De astădată îmi face deosebită plăcere a da publicităţii o faptă vie sĕvêrşită de preotul Nicolae Solomon din Porombacul-sup.-rĕsăritean, faptă care a umplut inimile tuturor de bucurie.

Acest vrednic păstoriu sufletesc, pĕtruns de iubirea faţă de aşezĕmintele bisericeşti, a procurat pe spesele sale şi a donat pentru edificânda biserică de aici, un clopot nou în preţ de una mie (1000) coróne.

In 15 Iulie v. în presenţa poporului s'a făcut sfinţirea acestui clopot şi cu ajutoriul lui Dzeu s'a ridicat şi aşezat la locul seu în turn, de unde pe lângă aceea că formézâ podóba bisericei, dă laudă Creatoriului, întru a cărui cinste şi mărire s'a donat.

Jertfa făcută de părintele Solomon nu are lipsă de comentariu, căci fapta însaşi se laudă.

C. Popa.

NOUTĂŢI

Crisă ministerială. Ministrul Croaţiei, Dr. *Tomasici*, şi-a înaintat demisiunea din demnitatea acésta.

*

Aspiranţi la cursurile teologice. Vineri (31 Iulie st. n.) s'a încheiat terminul pentru subşternerea cererilor de primire la cursurile de teologie la seminariul „Andreian“ al archidiecesei nóstre. După cum suntem informaţi, au întrat în acest scop *30 cereri de la tineri cu testimoniu de maturitate* şi 7 cereri de la tineri absolvenţi de 8 clase gimnasiale, dar' fără examen de maturitate. Numĕrul regulamentar fiind 30 pentru un curs, înregistrăm cu bucurie, că de astădată numĕrul acesta e plinit întreg cu aspiranţi maturisanţi.

*

Regele Edward — în Viena. In Viena s'a rĕspândit alaltăeri vestea că *regele Edward VII.* al Angliei în cursul lunii curente va face visită M. Sale împĕratului şi rege *Francisc Iosif I.*

*

De la curtea română. Mercuri, 16 Iulie v. la orele 11 şi jumĕtate diminéţa, Maiestatea Sa regele Carol al Românie a primit în audienţă, în castelul Peleş din Sinaia, delegeţia regimentului nr. 18 „Wologda“ din armata rusă, compusă din: comandantul regimentului, colonelul Alexandru Frantevici Ragoza, şi comandantul primei companii, căpitanul Pavel Dimitrievici, care delegaţie avea misiunea a presenta Maiestăţii Sale Regelui, Augustul şef al regimentului, omagiile lor de recunoştinţă pentru urările şi favorurile deosebite, cu care Maiestatea Sa a cinstit regimentul cu prilejul serbării împlinirii primului véc de la înfiinţarea lui. Delegaţia a fost invitată la masă, cu care ocasiune Maiestatea Sa Regele Carol a rostit un călduros toast pentru ţarul Rusiei şi casa domnitóre din Rusia. A rĕspuns colonelul Ragoza. Delegaţia a mers apoi la Bucureşti.

*

† Victor Popea, agricultor în Găiceana (Romănia), fiiul parochului Victor Popea din Satulung (tractul Braşov), a rĕposat Joi în Satulung, la casa părintéscă. A fost înmormêntat Sâmbătă (1 August n.) în cimiteriul bisericei „Sf. Adormire“.

*

Nuntă domnéscă. Zilele acestea se va celebra la Darmstadt căsătoria Principelui Andreiu al Greciei, locotenent în cavalerie, al patrulea fiu al regelui şi reginei Greciei, cu principesa Alice de Battemberg, fiica Principelui de Battemberg şi a Principesei Victoria de Hessa şi de Rhin. Logodnica e după mamă nepóta marelui-duce de Hessa şi de Rhin, nepóta marei-ducese Sergiu al Rusiei, a Principesei Henric de Prusia şi a împĕrătesei Rusiei, şi se înrudeşte şi cu A. S. R. Principesa Maria a Romăniei.

*

† Anghel Dumitrescu, distinsul profesor şi director al liceului Sfântul-George din Bucureşti, a decedat în Karlsbad, unde se dusese sĕ facă cură. Decedatul a fost un valoros scriitoriu român.

*

Fără armată. Lui „Budapesti Hirlap“ i-se scrie din Seghedin, că cercurile militare superióre sunt de părere că în cât nu s'ar puté efectuí în anul acesta asentările, soldaţii cari şi-au făcut serviciul de 3 ani trebuesc dimişi a casă îndată după manevre, ear' oficerii tuturor regimentelor sĕ fie concediaţi pe timp de douĕ luni, neavênd pe cine sĕ instrueze la trupe. Că fi-vor dimişi şi soldaţii de cavalerie, nu se ştie încă, pentru-că în casul acesta nu ar rĕmâné destui feciori pentru îngrijirea cailor. Ce priveşte infanteria însĕ, e hotărît că în anul acesta nu se vor face asentări nici chiar în casul că parlamentul va vota legea contingentului de recruţi. Acésta, din insuficienţa timpului, cerêndu-se o lună pentru înmanuarea chiămărilor la asentare, ear' alte douĕ luni pentru efectuirea asentărilor. — Atâta spune informatorul lui „Bud. Hirlap“. Că în adevĕr aşa va fi, — vom vedé acuşi.

*

Hymen. Duminecă în 27 Iulie v. se va celebra în biserica gr.-or. română din Babşa (Banat) cununia dşórei Livia *Craşovan*, fiica preotului de acolo Vasilie Craşovan, cu tinĕrul Fortunat *Mureşan*, absolvent de teologie din diecesa Caransebeşului.

— Domnişóra *Victoria Dumitrean* şi domnul *Victor Stanca* anunţă sĕrbarea cununiei lor, care se va celebra Duminecă în 9 August st. n. la orele 4 p. m., în biserica gr. or. din Alba-Iulia.

*

Foc mare în Avrig. Vineri între 7—8 ore séra pompierii din Sibiiu au fost chiămaţi pe telefon sĕ mérgă în ajutoriu avrigenilor, cari erau năpăstuiţi de un mare incendiu. Sub comanda comandantului Kenzel au plecat îndată 19 pompieri cu o pumpă. Asemenea şi pompierii din comunele învecinate Avrigului, cum şi husarii încuartiraţi în Avrig, au alergat în ajutoriul năpăstuiţilor. Focul a putut fi localisat abia pe la 2 ore nóptea, după-ce mistuise 13 case şi 30 clădiri economice. Dintrĕ cei păgubiţi prin acéstă plagă aprópe toţi sunt Români săraci. Asiguraţi contra focului erau numai 6 inşi.

*

Kossuth earăşi president. In urma situaţiei schimbate, Kossuth a întrat de nou în şirul celor-ce luptă în contra guvernului, şi partidul l'a ales de nou president, ear' Kossuth a declarat de nou că primeşte alegerea (acum a treia-óră). E consecvent omul!

*

Post de notariu în Tălmăcel. Prin alegerea lui George Comşa la postul de notariu în Poplaca a ajuns în vacanţă postul de notariu din *Tălmăcel*, pentru a cărui ocupare fóia oficială a comitatului Sibiiu sub nr. 5786 pretorial publică concurs cu termin până la *10 August st. n.* Cererile concursuale sunt a se trimite protopretorului Ludovic Fabritius în Sibiiu.

*

Post de notariu în Zagra. Cu termin până la 15 August st. n. e publicat concurs la postul de notariu *în cercul Zagra.* Cererile concursuale sunt a se trimite la pretura din Năsĕud (Naszód).

*

Victimele scăldării în rîu. O fiică a învĕţătoriului Kiss Endre din Badaló (comitatul Bereg) împreună cu o prietină a ei (fiica proprietariului Szabó) Joi după amiazi au mers sĕ se scalde în Tisa. Indată după întrarea în apă au fost luate de curent şi duse în partea afundă a rîului. Soţia învĕţătoriului cu o altă fiică a ei, vĕdênd de la mal primejdia celor douĕ fete, au sărit în apă sĕ le scape, dar' au fost răpite de curent şi ele. Vineri apoi pescarii au prins din rîu patru cadavre.

*

Din Macedonia. O telegramă din Constantinopol dto 31 Iulie raportéză, că în ultimele zece zile în vilajetul Bitoliei s'au întêmplat între bandele revoluţionare şi trupele turceşti şése ciocniri, în cari au cădut 15 bulgari şi 7 soldaţi turci.

*

Boris Sarafoff, vestitul revoluţionar şi asasin politic bulgar se află acum în Sêrbia, după-cum ne spun ziarele din Bucureşti, de unde ar avé intenţiunea sĕ trécă în Ungaria pe la Semlin. Ministrul de interne al Ungariei a dat ordin aspru, ca sĕ fie arestat îndată-ce va pune piciorul pe pămêntul unguresc. Asemenea disposiţie s'a luat şi în Austria faţă de acest şef de bandiţi, care cum se ştie, a fost condamnat in lipsă la temniţă pe viéţă din partea justiţiei române, în procesul pentru atentatul plănuit asupra regelui *Carol.* Disposiţiile de arestare au fost luate în urma cererii făcute din partea Romăniei.

*

Despăgubire pentru necredinţa soţiei. Soţia grecului Constantini, stabilit în Londra, şi-a părăsit bărbatul şi a fugit cu medicul american Dr. Lance, cu care s'a şi căsătorit apoi. Constantini a intentat necredinciósei proces de adulteriu, la ce tribunalul din New-York a condamnat pe Dr. Lance sĕ solviască lui Constantini 600.000 de franci, drept despăgubire pentru-că i-a sedus soţia.

*

Ucigaş şi sinucigaş. Soldatul *Ispăşoiu* din batalionul 1 de vênători din armata română, staţionat în Craiova, a tras foc cu puşca asupra căpitanului seu S. *Georgescu*, şi apoi asupra adjutantului *Teculescu*, în momentul când acestia treceau prin sala mare a casarmei. A aruncat apoi puşca şi a sărit pe feréstă deschisă, cădênd din etagiul al doilea pe pavajul din curtea casarmei. A rĕmas grav rănit. *Teculescu* însĕ a murit la moment, ear' căpitanul *Georgescu* după lungă agonie. Se crede, că fapta a fost comisă într'un acces de nebunie.

*

Cincisprezece ani de temniţă. Marinka Tóth Pál din Jászberény, îndemnat de ură contra fratelui sĕu din causă de neînţelegeri provenite din împărţirea moştenirii părinţeşti, fiind invitat de fratele sĕu la „pomana porcului“ şi rĕmânênd sĕ dórmă acolo, preste nópte s'a furişat la patul nepotului sĕu şi i-a înfipt în inimă un cuţit, apoi a mers la patul cumnatei sale şi a sugrumat'o cu un ştergariu. După aceea a încercat sĕ ucidă şi pe fratele seu, dar' acesta trezindu-se din somn s'a apărat şi a strigat după ajutoriu. Legat de vecini, ucigaşul a fost dat în grija tribunalului din Solnoc, care l'a osândit la cinsprezece ani de închisóre grea. Sĕptĕmâna trecută Curia a întărit întru tóte sentinţa tribunalului.

*

Petrecere în Borgo-rus. Primim invitare la petrecerea poporală împreunată cu teatru, care se va aranja în Borgo-rus, Sâmbătă la 8 August de către elevii şcólei. Inceputul la 7 ore séra. Venitul e destinat şcólei pentru cumpĕrarea cărţilor. Suprasolvirile se primesc cu mulţămită.

*

Producţiune teatrală în Topârcea. Tinerimea studiósă din Topârcea invită la producţiunea teatrală-declamatorică, care se va aranja acolo Duminecă în 9 August st. n. în sala şcólei din loc. Inceputul precis la $7^1/_2$ ore séra. Preţul de întrare benevol. Pentru beuturi se vor face disposiţii. Contribuirile cu mulţămită se vor cuita pe cale ziaristică. Programul e următoriul: Duşmancele, poesie de G. Coşbuc. Otrava femeiéscă, comedie într'un act de N. Ţinţariu. Şi sătul şi fudul, anecdotă de T. Speranţă. Un leu şi un zlot, comedie într'un act de D. R. Rosetti. După producţiune joc.

*

Petrecere în Mediaş. Corul bisericesc gr.-orient. din Mediaş invită la petrecerea de vară împreunată cu teatru, cântări şi declamări ce o va aranja Duminecă în 9 August st. n. 1903 în sala cea mare de la Hotel „Strugure“ (Traube) în Mediaş. Inceputul la $7^1/_2$ ore séra. Venitul curat este destinat spre scop filantropic. Bilete se pot căpăta până séra la dl Necşa, învĕţătoriu în loc, ear' séra la cassă prin dl Ioan Fodorean, casariu, preot în Moşna.

*

Ştiri mĕrunte. In pădurea comunei Poiana-Sàrată pădurariul György Lajos a împuşcat pe ţeranul Tucsán János din Kézdivásárhely, credênd că e urs. — Conform circulariului nr. 7039 al vicecomitelui comitatului Têrnava-mare, bóla de unghii şi de gură la vitele din *Copşa mică* a încetat, ear' comuna acum e absolvată de sub carantină. — In *Alţina* în 24 Iulie s'a perdut o bivoliţă négră, în vêrstă de 10 ani. — In Liptó-Ujvár s'a vĕdut în 29 Iulie pe la 10 ore şi 43 minute séra un *meteor* de colóre roşie purpurie. In trecerea sa a fost urmat de o detunătură care a durat trei secunde. — Conform unor rapórte date din Constantinopol, în Siria grasséză în mare grad *cholera*; în Damasc s'au întêmplat până acum treizeci casuri de mórte, ear' în Huma şésezeci. — In Baku (Rusia) un mare incendiu a distrus stabilimentele pentru esploatarea isvórelor de petrol. Se crede că focul a fost pus de lucrătorii grevisti. — O societate de proprietari din Treiscaune a primit concesiune sĕ clădéscă linie ferată între Kézdivásárhely — Poiana-sărâtă şi Romănia. Acésta va fi a cincia juncţiune de căle ferată între ţéra nóstră şi Romănia. Cele patru esistente deja, sunt cele cari trec pe la Verciorova, Predeal, Turnul-roşu şi Ghimeş.

De la Asociaţiune.

Suntem informaţi, că membrii comitetului central, cari vor participa la adunarea generală din Baia-mare, vor pleca din Sibiiu Vineri în 7 August n. a. c. cu trenul de la 11 ore séra. Sâmbătă diminéţa vor sosí în Cluj, de unde vor pleca — pe calea ferată din Valea-Someşului — către Dej şi Jibou. Primirea comitetului central la gara din Baia-mare va avé loc Sâmbătă în 8 August la orele 3 după amiazi. Ar fi de dorit, ca comitetului central sĕ se ataşeze în drum câţi mai mulţi membri ai Asociaţiunii. Certificate pentru bilete cu preţ redus pe liniile ferate ale statului s'au distribuit la tóte despărţĕmintele.

Din public.*)

La chestiunea German—Albu.

— Un rĕspuns. —

In urma tendenţiósei corespondenţe trimisă de dl învĕţătoriu Ioan German din Brad şi publicată în stimatul dvóstrĕ organ de publicitate „Telegraful Român“, subscrişii de-şi ne-am puté dispensa de ori-ce rĕspuns, fiind chiămate forurile justiţiei a se pronunţa în meritul causei, totuşi venim a reflecta următórele:

Procesul pertractat în 25 a lunei trecute înaintea tribunalului de aici, este trista confirmare a dureróselor raporturi ce esistă în Brad.

Invidia şi ura contra dlui prof. Albu au pus în mâna dlui I. German condeiul, care l'a presentat pe dl Albu aşa precum s'a publicat în colónele „Tribunei“.

Noi n'am cunoscut personal nici pe unul, nici pe altul, nici nu le-am cunoscut daraverile. Din potrivă! Am făcut tot posibilul, ca sĕ 'i împăcăm, dar' nu ni-a succes.

Dl German la început s'a bucurat de articolul sĕu, care s'a publicat în numĕrul 122 din anul trecut al „Tribunei“ şi pentru publicarea căruia a stăruit prin scrisori. In urmă a voit sĕ se lapede de el. Asemenea s'ar fi lăpĕdat şi de celelalte făptuiri edificătóre ale dsale, pe cari dl Dr. Iustin Ardelean presentându-le în tótă nuditatea lor în sala de pertractare, publicul asistent şi chiar şi judii au trebuit sĕ roşéscă la audul isprăvilor sĕvêrşite de dl Ioan German. Şi dl German a plecat capul şi în faţa irecusabilelor dovedi a trebuit sĕ recunóscă, că asupra dsale, alăturea cu lumina ce a revĕrsat'o în calitate de învĕţătoriu timp de 28 de ani şi cu care îi place sĕ se laude, planéză şi umbre negre.

Acésta pe noi numai duré ne póte şi regretăm mult, că dl German, ca învĕţătoriu a fost în stare sĕ se preteze la astfel de fapte condamnabile.

In apreţiarea celorlalte chestiuni relevate de dl I. German în corespondenţa sa nu întrăm, fiind forurile judecătoreşti chiămate a se pronunţa, dacă dl German este vinovat sau nu.

Sibiiu, 29 Iulie 1903.

Silvestru Moldovan. *Ioan E. Prodan.*

Posta redacţiunei.

Dlui G. M. paroch în T. Este adevĕrat, starea de ex-lex tóte le-a întârziat, ba sĕ vorbeşte, că oficialilor de stat se va sista plata la prima proximă. Deci ai nostri încă trebue sĕ ţină cont de acéstă situaţiune generală. Cu tóte acestea ştim că se lucră acum la asemnările pe semestrul al II-lea şi este speranţă că la 3—5 August vechiu sĕ va începe distribuirea cuitanţelor, aşa ca sĕ-şi capete cu posibilă urgenţă toţi competenţele lor. E tocmai timpul cel mai potrivit, când încă nu se pot valora bucatele şi când cei mai mulţi se pregătesc a-şi duce fiii la şcólă.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primeşte rĕspunderea.

Nr. 767 1903. [176] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor vacante de **învĕţători** din comunele însemnate mai jos, în protopresbiteratul Têrnava, la ordinul consistorial nr. 7076 şcol. din 10 Iulie a. c. se escrie concurs cu termin de 30 zile.

1. **Boian**, 2 posturi, cu salariu de câte 600 cor., cuartir şi lemne de foc, cum şi grădină de legumi.

2. **Crăciunel**, un post, cu salariu de 600 cor., cuartir şi lemne.

3. **Heria**, un post, cu salariu de 600 cor., cuartir, lemne de foc şi grădină de legumi.

Concurenţii au sĕ 'şi aştérnă petiţiunile conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral (u. p. Küküllővár) în terminul fixat, a se presenta în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre la biserică spre a 'şi arăta desteritatea în cântări, şi cari pe lângă plata din concurs, ar mai face pretensiuni şi la cuincuenale, după anii serviţi în alte comune, au sĕ 'şi espună acele pretensiuni în petiţiunile lor de concurs pentru-ca comunele sĕ se ştie orienta la alegere.

Cetatea-de-baltă, 16 Iulie, 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Têrnava.

Nicolae Todoran
protopresbiter.

Nr. 230 1903 [140] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor vacante de **învĕţători** de la şcólele elementare poporale gr. or. din parochiile mai jos însemnate, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Baba**, un post, cu salariu de 600 coróne, din cari 360 cor. ajutoriu de stat, ear' 240 cor. de la popor. Cuartir, grădină şi lemne.

2. **Ciceu-Corabie**, un post, cu salariu de 600 cor., din cari 200 cor. ajutoriu de stat, ear' 400 cor. de la popor. Cuartir şi grădină.

3. **Gârbou**, un post, cu salariu de 600 cor., din cari 400 cor. ajutoriu de stat, ear' 200 cor. de la popor. Cuartir şi grădină.

4. **Chiueşti**, un post cu salariu de 600 cor. de la popor, cuartir şi lemne.

Se observă, că neaflându-se în acest ţinut învĕţători cualificaţi şi neaplicaţi definitiv: sunt prin acésta invitaţi învĕţătorii din alte ţinuturi, dar' absolvenţi ai pedagogiei nóstre din Sibiiu, a concura la posturile din Ciceu-Corabie, Gârbou şi Chiueşti.

Concurenţii au a'şi aşterne rugările, instruite conform legilor în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Dej, 26 Iunie 1903.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr. or Dej în conţelegere cu comitetele parochiale.

Teodor Hermann
protopresbiter.

Nr. 464 1903. [134] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor vacante de **învĕţători** de la şcólele comunelor mai jos însemnate din protopresbiteratul Sighişóra, se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Sighişóra**, postul învĕţătoresc clasa I, cu salariu anual de 600 cor., şi anume: 412 cor. din cassa alodială în rate lunare decursive, ear' restul din repartiţiune; cuartir gratuit în edificiul şcólei şi lemnele necesare de foc;

postul învĕţătoresc clasa a II-a, cu salariu anual de 600 cor., şi anume: 470 cor. din cassa alodială în rate lunare decursive, ear' restul din repartiţiune; cuartir gratuit în edificiul şcólei şi lemnele necesare de foc, plus trei stêngini de lemne de stejar în natură.

2. **Haşfalĕu**, cu salariu anual de 600 cor., cuartir gratuit în edificiul şcólei şi lemnele necesare de foc.

3. **Daia-săséscă**, cu salariu anual de 600 cor., şi anume: 218 cor. întregire de la stat, 39 cor. 24 fil. din cassa alodială, 262 cor. 76 fil. repartiţie de la popor, cinci stêngini de lemne computate în 80 cor., apoi jumĕtate venitul din grădina şcólei şi cuartir gratuit în edificiul şcólei.

Reflectanţii la aceste posturi cu îndatorirea, a provedé instrucţiunea şcolarilor de la 6—12 ani şi celor de la 13—15 ani, şi a ţiné în Dumineci şi sĕrbători, — cei din Sighişóra în mod perondător, — strană în biserică, sĕ 'şi aştérnă petiţiunile concursuale instruite conform normelor în vigóre, subscrisului oficiu protopresbiteral până la terminul indicat cu îndatorirea a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică spre a'şi arăta desteritatea în cele rituale, — preferindu-se cântăreţii buni.

Sighişóra, 27 Iunie 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighişóra, în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Dimitrie Moldovan, prot.

Nr. 541 1903. [164] 2—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor vacante de **învĕţători** de la şcólele nóstre confesionale gr. or. române din mai jos însemnatele comune în protopresbiteratul gr. or. Avrig se escrie prin acésta concurs cu terminul de 20 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Arpaşul-inferior,** postul de al doilea învĕţătoriu, cu salariul anual de 600 cor. şi 40 eventual 80 cor. pentru cuartir şi grădină.

2. **Porumbacul-inferior,** postul de al doilea învĕţătoriu cu salariul anual de 600 cor. cuartir natural.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi sĕ 'şi subştérnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral gr. or. Avrig (posta Avrig, Felek, Szebenvármegye) până la terminul susindicat cu observarea, că reflectanţii sĕ se presenteze în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre la biserică spre a cânta şi a face cunoştinţă cu poporul, avĕnd cei aleşi a instrua copiii de şcólă în cântările bisericeşti şi a cânta cu ei în biserică la sânta liturgie Dumineca şi sĕrbătórea.

Avrig, 9 Iulie 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Avrig.

Ioan Cândea
protopresb.

Nr. 32 pp. [145] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **învĕţătoriu** de la şcóla rom. gr. or. din parochia **Murĕş Sâniacob,** tractul protopresbiteral Turda, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele: 600 cor. salariu, şi anume: 200 cor. din repartiţie, 150 cor. din folosirea alor 5 jug. pămênt de clasa primă, 20 cor. din venitele cantorale şi 230 cor. din ajutoriul ce se sperézä de la stat; cuartir în edificiul şcólei şi grădină.

Invĕţătoriul va provedé şi cantoratul.

Reflectanţii sĕ 'şi aştérnă petiţiunile instruite în regulă la oficiul protopresbiteral concernent şi sĕ se presenteze în comună spre a'şi arăta desteritatea în cântări şi tipic.

Murĕş-Sâniacob, din şedinţa comitetului parochial, ţinută la 29 Iunie 1903.

Vasile Oraşan — **Ioan Gitz**
paroch, presid. — notariu.

Nr. 656 pp.

Vidi!

Jovian Murĕşan
protopresbiter.

---

[138] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor vacante de **învĕţători** din comunele mai jos însemnate, din protopopiatul Braşov, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Hĕlchiu,** douĕ posturi de învĕţători, cu salariu de câte 600 cor. din cassa alodială în rate trilunare decursive. Cuartir în edificiul şcólei. Grădină de pomărit şi pentru legumi. Cuincuenalele se computá de la alegerea definitivă.

Cei aleşi la aceste posturi vor fi datori sĕ ţină din când în când Duminecile şi sĕrbătorile prelegeri economice cu tinerimea şi sĕ mérgă cu copiii de şcólă la biserică.

2. **Stupini,** cu salariu de 600 coróne, şi anume: 480 cor. din cassa bisericii, solvite în rate lunare anticipative, şi 120 cor. din venitele cantorali. Cuartir în edificiul şcólei, grădină şi 3 stêngini de lemne, din cari se va încăldí şi şcóla.

Invĕţătoriul angajat va fi obligat a face serviciile de cantor şi a instrua copiii din şcóla de repetiţiune.

Cuincuenalele se computá de la instituirea definitivă şi serviciu neîntrerupt în comună.

3. **Purcăreni,** cu salariu de 600 cor., şi anume: 560 cor. din cassa bisericii plătibile în rate lunare anticipative şi 40 cor. din venitele cantorale pe jumĕtate. Cuartir în edificiul şcólei.

Invĕţătoriul ales va face serviciul de cantor dimpreună cu învĕţătoriul din cl. I-a, pe rînd, cu sĕptĕmâna.

4. **Satulung,** Sânţii Archangheli, cu salariu de 600 cor., relut de cuartir 40 cor., plătibili în rate lunare anticipative.

Alesul va fi obligat a ţiné şi şcóla de repetiţiune.

Reflectanţii la aceste posturi au a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre spre a'şi arăta desteritatea în cântări.

Cererile instruite conform normelor în vigóre au sĕ fie înaintate subsemnatului oficiu în terminul sus indicat.

Braşov, în 25 Iunie v. 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Braşov, în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Vasile Voina
protopresbiter.

Nr. 84 1903. [174] 2—3

Publicare de licitaţiune.

Pe basa planului şi preliminariului de spese aprobate de Preaven. Consistoriu archid. la 8 Iulie v. a c. nr. 6943 Bis., **renovarea turnului bisericii gr. or. din Hondol,** se dă în întreprindere prin licitaţiune publică minuendă la *27 Iulie v.* (9 August n.) *a. c.* la 3 ore d. a. în localul şcólei.

Preţul strigării este cor. 1613·02.

Licitanţii au a depune vadiu de 10%.

Comitetul parochial îşi reservă dreptul a da în întreprindere renovarea acelui dintrĕ licitanţi, pe care 'l va afla mai de încredere.

Planul şi preliminariul cum şi condiţiile de licitare, se pot vedé ori şi când la oficiul parochial gr. or. din Hondol.

Hondol, 14/27 Iulie 1903.

Comitetul parochial:

Vasile Pipos — **Sabin I. Piso**
president. — epitrop.

Nr. 185 1903. [163] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor vacante de **învĕţători** ale comunelor bisericeşti mai jos înşirate, din protopresbiteratul Câmpeni, se publică concurs cu terminul **1/14 August a. c.**

1. **Gârda-de jos,** 2. **Lazeşti,** 3. **Négra-de-jos,** 4. **Poiana** cu **Valea-verde,** 5. **Ponorel.** 6. **Sohodol** cu **Peleş,** 7. **Vidra-medie** (2 posturi), cu salarii de câte 600 cor. din repartiţie şi locuinţe cu grădini.

Doritorii de a ocupa aceste posturi sĕ trimită rugările concursuale cu documentele recerute de legile în vigóre până la terminul pus la subscrisul oficiu.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Câmpeni.

Câmpeni, 8/21 Iulie 1903.

Romul Furdui
protopresbiter.

Nr. 802/1903 [147] 2—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor vacante de **învĕţători** în comunele mai jos specificate din protopresbiteratul Agnita, se publică prin acésta concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Bârghiş,** cu salariu anual de 600 cor, cuartir şi lemne de foc.

2. **Proştea,** salariu 600 cor., cuartir şi lemne.

3. **Ighişdorf,** salariu 600 cor., cuartir şi lemne.

4. **Ghijasa-inferióră,** salariu 600 cor., cuartir şi lemne.

5. **Ruja,** salariu 600 cor., cuartir şi lemne.

6. **Şulumberg,** salariu 600 cor., cuartir şi grădină.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi sunt îndatoraţi a conduce o strană în biserică în tóte Duminecile şi sĕrbătorile şi cântările liturgice cu elevii, cum şi a instrua pe adulţi în economíe şi a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătore în biserică spre a'şi arăta desteritatea în cântări şi tipic şi a face cunoştinţă cu poporul, ear' suplicile de concurs instruite conform prescriselor legii a le aşterne în terminul sus zis oficiului protopresbiteral subsemnat.

Nocrichiu (Ujegyház), în 2/15 Iulie 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Agnita în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Nicolae Moldovan
protopresbiter.

Nr. 128/1903 [165] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor vacante de **învĕţători** din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Făgăraş, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Berivoii-mici,** cu salariu anual 600 cor., cuartir şi lemne de foc.

2. **Calbor,** salariu anual 600 cor., cuar- şi lemne.

3. **Cuciulata,** salariu anual 600 cor., cuartir şi lemne.

4. **Dridif,** salariu anual 600 cor., cuartir şi lemne.

5. **Făgăraş,** salariu anual 600 cor., cuartir şi lemne.

6. **Herseni,** salariu anual 600 cor., cuartir şi lemne.

7. **Părĕu,** salariu anual 600 cor., cuartir şi lemne.

8. **Şercăiţa,** salariu anual 600 cor., cuartir şi lemne.

9. **Veneţia-superióră,** salariu anual 600 cor., cuartir şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi sĕ 'şi aştérnă suplicile lor instruite conform legilor din vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral în terminul sus indicat.

Făgăraş, 8 Iulie 1903.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. Făgăraş în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Iuliu Dan
protopop.

Nr. 446—1903. [139] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor vacante de **învĕţatori** în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Mediaş, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Agârbiciu,** cu salariu de 600 cor., şi anume: 300 cor. din repartiţie, ear' pentru restul de 300 cor. s'a cerut întregire de la stat; cuartir în edificiul şcólei.

2. **Bertan,** cu salariu de 600 cor. solviţi în rate lunare anticipative din cassa comunală în sumă de 300 cor., din cassa bisericei în sumă de 100 cor.; ear' restul de 200 cor. din repartiţie; cuartir în edificiul şcólei şi lemne de foc.

3. **Blăşel,** cu salariu de 600 cor. din repartiţie, cuartir în edificiul şcólei şi lemne de foc.

4. **Dârlos,** cu salariu de 600 cor. din repartiţie, cuartir în edificiul şcólei, folosinţa grădinei şi lemne de foc.

5. **Ernea-săsésca,** cu salariu de 600 cor. din repartiţie, cuartir în edificiul şcólei şi lemnele de foc.

6. **Şaroş,** cu salariu de 600 cor. solviţi în suma de 518 cor. din repartiţie, ear' restul de 82 cor. din cassa comunală, cuartir in edificiul şcólei şi lemne de foc.

Concurenţii au sĕ-şi aştérnă cererile instruite conform normelor din vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat, a se presenta în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre în biserică, spre a-şi arĕta desteritatea în cântări, şi cari pe lângă plata din concurs, ar mai face pretensiuni şi la cuincuenale după anii serviţi în alte comune, au sĕ-şi expună acele pretensiuni în petiţiunile lor de concurs, pentru-ca comunele sĕ se ştie orienta la alegere.

Mediaş, 1 Iulie 1903.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. Mediaş în conţelegere cu comitetele parochiale.

Romul Mircea
protopop.

„VOILEANA“, cassă de economii societate pe acţii, în Voila.

Convocare

Domnii subscriitori de acţii la înfiinţânda cassă de economíi **„Voileana“** societate pe acţii, se învită prin acésta în sensul §-ului 154 din legea comercială, la

Adunarea generală de constituire,

ce se va ţiné în **19 August 1903 stil nou la 2 ore d. a. în Voila** în casele lui *George Vasu.*

Obiectele:

[177] 1—1

1. Deschiderea şi constituirea adunării.
2. Decisiune asupra constituirei societăţii.
3. Statorirea şi asigurarea capitalului de acţiuni prin subscrieri şi plătiri.
4. Stabilirea statutelor societăţii.
5. Alegerea direcţiunii şi comitetului de supraveghiare.
6. Decisiune asupra responsabilităţii fundatorilor stabilită în §-ul 152 din legea comercială.

Conform §-ului 155 din legea comercială, fie-care acţie dă un vot, nici un acţionar însĕ nu póte esercita mai mult de 10 (zece) voturi. Participarea la adunare se póte face sau în persónă sau prin plenipotenţiaţi.

Voila, în 16 Iulie 1903.

Fundatorii.

NB. Domnii subscriitori de acţii sunt rugaţi sĕ binevoiéscă a solví imediat după ţinerea adunării generale constituante rata de 20% spre a se puté înainta rugarea la tribunalul regesc pentru inregistrarea societăţii.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 82 Sibiiu, Joi 24 Iulie (6 August) 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 34
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

La Baia-mare!

Sibiiu, 5 August n.

Incă douĕ-trei zile, și membrii „Asociațiunii pentru literatura română și *cultura poporului român*" vor fi întruniți în Baia-mare, în părțile cele mai espuse ale românismului, unde vor avé nu numai sĕ asculte și *sĕ iee* „la cunoștință aprobătóre" raportul comitetului asupra activității sale de la ultima adunare generală până acum, ci *sĕ și dee* — directivă factorilor puși la conducerea acestei prime societăți culturale a românimei din patrie, în ce privește complexul acțiunilor menite sĕ promoveze, barem cu un pas înainte, mărețul scop contemplat de marii înființători ai Asociațiunii: *cultura* poporului român.

Accentuăm a nume partea acésta din problema Asociațiunii, *cultura poporului român*, pentru-că — după părerea nóstră, — pe *acéstă* parte ar trebuí sĕ pună Asociațiunea pondul principal, lăsând „unificarea limbii literare" și reglementarea „ortografiei" în grija forului singur competent în acéstă materie, în a societății savanților némului nostru: Academia Română, care conform situației sale, conform mijlócelor ce 'i stau la disposiție și conform menirei sale nu are sĕ se ocupe de altceva, de cât de știință și — în cadrele științei — și de problemele tóte câte aparțin *limbii* și literaturii române, rĕmânêndu-ne nouĕ destul de mulțămitórea problemă de a popularisa, a rĕspândí la tóte straturile poporului *dragostea de carte* și prin acésta nisuința spre luminare, din care apoi urméză de sine și celelalte inherențe spiritului luminat, întrĕ cari și bunăstarea și în consecuență putința de a spriginí nisuințele culturale ale Asociațiunii.

Și e mult de lucrat în direcțiunea acésta! Căci cine va nega óre, că dragostea de carte, gustul de cetit nici pe a suta parte nu a pĕtruns încă în straturile poporului, nici chiar după activitate de atâtea zeci de ani a Asociațiunii, — abstragênd de la celelalte instituțiuni cari asemenea au sĕ lucreze în acéstă direcțiune?!

Ceea-ce nu s'a putut realisa deplin însĕ până acum, trebue sĕ realisăm de-aci înainte, reservată fiind cea mai frumósă parte de activitate în acésta privință „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român". Ear' pentru-ca Asociațiunea nóstră sĕ pótă satisface acestei meniri, are lipsă — de solidaritatea în acțiune din partea tuturor membrilor ei.

. . . „Asociațiunea nóstră în acéstă adunare . . . proclamă principiul solidarității naționale pe terenul cultural" — zisese dl Alexandru *Mocsonyi* (acum presidentul Asociațiunii) în magistralul discurs prin care în adunarea de la Lugoj din 1896 rĕspunsese discursului de deschidere a adunării, rostit de presidentul de atunci al Asociațiunii. De la datul acelei memorabile adunări au trecut șépte ani, restimp destul de considerabil pentru-ca principiul solidarității atunci proclamate sĕ fi putut arăta și fructe în activitatea Asociațiunii, fructe mai abundante și mai salutare de cât puținele câte le-a realisat de atunci și până acum. Adevĕrat, că lungimea rĕstimpului, pe lângă rĕgazul de a lucra, unora le mai dă și prilejul de a perde din vedere angajamentele luate, potrivindu-li-se unora ca acestia numai în partea slabă a lui strămoșescul „memor esse solet" devenit proverbial în traducerea „*ține minte*".

Nu reflectăm acum, și nici nu acesta e prilejul potrivit pentru a lua în revistă multele atacuri — cu rost și *mai ales fără rost* — date asupra comitetului Asociațiunii în anumite organe de publicitate în anii din urmă, pentru-că atât comitetul, cât și membrii de bun simț ai Asociațiunii sunt în clar cu indemnul din care emanau atacurile acelea. Credem însĕ a fi în interesul bine înțeles al Asociațiunii sĕ fixăm unele repășiri din comitet și secțiuni, făcute în timpul recent, provenite din — — uitarea principiului de solidaritate, atât de necesară deosebi în activitatea Asociațiunii. Fixând acestea acum, în préjma adunării generale, ne exprimăm totodată speranța, că cei repășiți, dar' chiămați a face parte din aleșii Asociațiunii, în fața principiului de solidaritate în munca culturală a ei, proclamat întrĕ entusiaste ovațiuni și aplause în adunarea generală de la Lugoj, vor pune în plan cât mai ascuns celelalte considerațiuni — póte de sentiment, póte de cine știe ce altă natură particulară, și 'și vor pune de nou cunoștințele și forța de muncă în serviciul Asociațiunii și prin ea în serviciul poporului.

Astfel întruniți în dragoste și bunăînțelegere frățéscă, membrii adunării de la Baia-mare prin hotărîrile ce vor lua sĕ confirme cât mai mult cuvintele esprimate de prof. Vlădescu sub impresia adunării de la Lugoj: „Noi cesti din România liberă am puté învĕța de la frații de dincolo: cum trebue sĕ fie condus și dedat un popor la viéță solidară, fructiferă și culturală".

Cu acéstă dorință salutăm adunarea de la Baia-mare a „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român", dorindu-i cel mai desĕvêrșit succes.

In chestiunea mituirilor.

Opiniunea publică e tot agitată încă și alarmată de chestia mituirilor din parlament. Ar voí sĕ cunoscă adevĕrul, dar' nu 'l cunóște.

Nu știm nici astăzi cu nimic mai mult de cât am știut din primul moment, adecă atâta, că guvernatorul din Fiume, contele *Szapáry*, a făcut pe propria socotélă încercările de mituire, cu ajutoriul lui *Dienes*, care e fugit în străinătate.

Se póte deci că *acesta* e adevĕrul, și nimic mai mult. Incercări s'au făcut însĕ și se mai fac, pentru a scóte vinovat și guvernul, mai bine zis pe șeful guvernului, pe contele *Khuen-Hédervary*.

Intrĕ cei mulți ascultați până acuma din partea comisiunii parlamentare, însărcinată cu eruarea adevĕrului, s'au aflat adecă și de aceia, cari au făcut fasiuni agravatóre pentru prim-ministrul țerii, dar' în urmă s'a dovedit, că spusele lor sunt informațiuni culese de pe stradă, ori dictate de propria lor fantasie. Nu corĕspund adevĕrului.

Luni, în ședința de după amiazi a ajuns la rînd, pentru a fi ascultat, primministrul țerii, contele *Hédervary*. Atitudinea sa în fața comisiunii și declarațiunile făcute, au putut convinge pe toți membrii din comisiune, că într'adevĕr șeful guvernului țerii nu e amestecat în acéstă odiósă afacere. Contele *Hédervary* a declarat în modul cel mai categoric, că de încercările de mituire n'a știut absolut nimica, n'a eserciat nici o influință asupra contelui *Szapáry*, ca sĕ le pună la cale, nu l'a încurajat, și cu atât mai puțin a cooperat la făptuirile lui. A accentuat apoi prim-ministrul că nici odată în lunga sa carieră pe terenul vieții publice nu s'a folosit, nici față de singuratici, nici față de presă, de arme, pe cari nu le-ar fi putut justifica.

La o întrebare pusă, contele *Hédervary* a rĕspuns, că n'a stat în atingere cu nici una din persónele implicate în afacerea acésta, și e gata a întărí tot ce a spus cu cuvêntul seu de onóre. Socialistilor nu li-a făcut nici o promisiune.

Tot atât de importante, ca declarațiunile prim-ministrului, sunt și declarațiunile contelui *Andrássy Gyula*, făcute eri, Marți, în fața comisiunii. A spus contele, că era de față când prim-ministrul *Hédervary* a primit știrea, că contele *Szapáry* e inscenatorul mituirilor, și ministrul-president a rĕmas consternat de noutatea acésta. A fost apoi de față și atunci, când contele *Szapáry* a venit la ministrul-president și plângênd l'a rugat de ertare, pentru-că a stricat atât de mult causei pe care voia sĕ o ajute. Impresiunea câștigată a fost deci aceea, că contele *Szapáry* într'adevĕr pe propria socotélă a făcut, într'un moment de nesocotință, aceea ce a făcut.

FOIȘORĂ

Dan căpitan de plaiu.

De **I. Manliu.**

(Urmare).

— Intr'o clipă Ursan își trecù un paloș pe după șerpar și puse gluga întrĕ umeri și eșì afară cu Dan. Așteptară câtăva vreme afară, dar' Fulga nu se mai întorcea. Atunci o neliniște îi cuprinse pe amêndoi. „Sĕ nu i-se fi întêmplat ceva,— calul era prea sĕlbatic", îi zise Dan. — „Cât despre asta n'am frică; numai altceva sĕ nu fi pățit", rĕspunse Ursan, și scóse un bucium și suflà cu putere. Nu se stînse bine rĕsunetul buciumului și un depărtat tropot de copite se aude, apoi un nor gros de praf se vede înaintând ca un nor furtunos, și în câteva clipe Fulga sosește cu armăsariul plin de spume. Dintr'o săritură ușóră se dete jos și zise: „Tată; iată armăsariul ce 'ți trebue! Se chiamă Șoimu, și ca fulgerul va rĕsbi printrĕ dușmani. Vai de cóstele acelui ce va cădé sub piciórele lui!"

Intr'aceea Fulga întrà earăși în staul și eșì călare pe un cal alb ca zăpada.

— „Ce faci Fulga?" — o întrebà tatăl ei. „Voiu sĕ 'mi botez paloșul cu sânge tătăresc, alături cu voi", rĕspunse ea. „Nu, Fulga, rĕsboiul nu e pentru femei; tu rĕmâi ací, ca sĕ păzești averea, zestrea ta. Apoi o îmbrățișà și zise: „Sĕ ne vedem cu bine!"

— „Sĕ vĕ întórceți cu isbândă!" rĕspunse Fulga, și o lacrimă îi curse pe fragedu-i obraz.

Odată încălecați, Dan și Ursan își scot căciulele, își fac cruce și plecară în săltate. Ori-cine i-ar fi vĕḑut în fața în momentul plecării, s'ar fi cutremurat. Dan se schimbase cu totul; trupul i-se îndreptase ca prin farmec; de sub genele-i stufóse eșiau fulgere, pe fruntea lui încrețită se lăsase pare-că un nor negru, amenințător. Ca și dînsul, Ursan avea o înfățișare fiorósă. Privirile-i posomorîte și aspre sburau ca gândul lui, departe, în vêrtejul luptei; din când în când mâna lui strîngea și mișca buzduganul pe lângă burta calului, ear' acesta își îndoia sborul. Astfel înaintau ei tăcuți în mijlocul nopții tăcute, lăsând în urma lor urme adânci și sgomot de copite. Fulga îi urmărì cu privirea până ce se făcură nevĕḑuți după marginea orisontului. O bufniță trecù atunci în sbor preste casa lui Ursan țipând a mórte, ear' cânele „Arapul", credinciosul păzitor al hergeliei, își ridicà botul în sus și scóse trei urlete jalnice.

Inima Fulgii se strînse . . . . . o neliniște o cuprinse. „Cine știe", gândia dînsa, „ce póte sĕ i-se întêmple tatii în luptă! Aceste semne rele și ochiul stâng ce mi-se bate, nu sunt a bine!" Fulga iubia pe tatăl-sĕu cu tótă iubirea și frăgeḑimea vîrstei ei tinere; numai pe dînsul îl avea în lumea acésta, căci muma ei murise de mult, nici nu putea sĕ 'și aducă aminte de dînsa.

Gândul, că tatăl sĕu póte sĕ móră în luptă, luà stăpânire din ce în ce mai mult preste dînsa, și în cele din urmă ea se hotărî sĕ plece pe urmele lui în préjma luptei, sĕ urmăréscă cu ochii mersul luptei și sĕ 'i sară într'ajutor, dacă l'ar vedé în primejdie. Curajiósa fată zăvorì bine ușile casei, duse nutreț cailor și legà cânele lângă întrarea staului. Apoi încălecà pe calul ei iubit, pe Hulub cel alb ca zăpada.

In urma ei cânele se sbătea în lanț, se urca cu labele pe gard și urla plângĕtor. Fulga însĕ nu se uita îndĕrĕt, ci pleca hotărîtă înainte pe urmele de petcóve lăsate în pământ ca o largă cărare de copitele cailor lui Dan și Ursan. Era una din acele frumóse nopți de tómnă, în care luna parecă nu vrea sĕ se scobóre de pe înălțimea bolții cerești, ci, pierdută în gânduri, privește cu drag preste pămêntul care dórme într'un somn adânc, învĕlit într'un vĕl străveḑiu, țesut din raze argintii și chindisit cu fel de fel de flori și fluturi albi și negri, verḑi și albastri, galbeni și aurii. E ciasul când în visurile cele bune, închipuiri de îngeri se scobóră din ceriu pe aripile lor subțiri și se jócă împrejurul patului ómenilor curați la inimă, înveselindu-le somnul; când visurile cele rele în formă de draci se ridică din fundul iadului pe negre aripi de liliaci și turbură odihna hoților și a ucigașilor. O liniște și o tăcere adâncă domnește până în panórele și peșterile cele mai ascunse ale munților. Numai isvórele murmură încet și rîurile mai șoptesc lin. Fiarĕle prădalnice dătătóre se cobóră cu sfiélă printrĕ copacii adormiți. Aerul e rĕcoros, dar' nu i-se simte adierea. Nici o frunză nu se mișcă. Pe ramuri pasĕrelele se strîng una lângă alta și dorm și ele cu capetele sub aripi mișcându-și ușor pepturile calde. Prin vĕzduhul liniștit dór' stafiile încunjurate de mii și mii de mistere se strecóră nevĕḑute, se lasă ușor pe vîrful ruinelor, printrĕ morminte, pe la rĕspântii și preste apă și fac vrăji și întind curse ómenilor și jócă și rîd și cântă și plâng. Nimeni însĕ nu le vede, de cât dór' câte un câne, care urlă la lună, ori câte o pasĕre de nópte, care este piază rea trimisă de dînsele ómenilor, spre a 'i înștiința despre vre-o nenorocire.

(Va urma).

Declaraţiunile aceste doue, a primministrului şi a contelui *Andrássy* vor fi, credem, decidĕtóre la formarea judecăţii opiniunei publice în acésta odiósă afacere. Comisiunea parlamentară continuă de altcum cu ascultările pentru-că s'a anunţat multă lume, care *ştie* câte ceva, şi toţi vreau sĕ fie ascultaţi. Astfel comisiunea cu greu îşi va termina lucrările sĕptĕmâna acésta.

In chestia analfabetismului.

Lucrare cetită în conferenţa învĕţătoréscă din tractul Cojocna.

Educaţiunea tinerimii a fost în anticitate şi e şi în zilele nóstre o lucrare care a dat şi dă mereu capetelor luminate de gândit, ca sĕ afle cari ar fi căile cele mai sigure ducĕtóre la scopul suprem: de a face pe ómeni cât mai buni, mai morali, mai perfecţi, mai apropiaţi de creatorul lor, de Dumnezeu.

Ear' dacă educaţiunea a dat şi dă în continuu de gândit ómenilor învĕţaţi, acésta e fórte natural, deóre-ce într'adevĕr de la nimic nu atârnă mersul înainte spre lumină, ori darea spre întunerec, spre nimicire, ca de la feliul în care se face educaţiunea tinerimei. La Greci scopul principal al educaţiunii era realisarea binelui moral — „kalokagathia“. La Romani ţinta educaţiunii era aşa numita „virtus romana“, carea conţinea în sine cele mai escelente calităţi personale ce pot decora pe om, ca: pietas, honestas, liberalitas, gravitas, urbanitas.

A ignora prin urmare scopurile morale-ideale, ce istoria Pedagogiei ni-le pune în vedere pentru educaţiune, ar fi un adevĕrat regres faţă chiar şi de trecut.

Chiar şi o înaintare în ştiinţă, fiind lipsită de moralitate, nu póte fi considerată ca adevĕrat şi deplin progres. „Inainte de tóte trebue sĕ îndreptăm pe om în privinţa morală, pentru-că altfel comite cu atât mai multe rĕutăţi cu cât este spiritul lui mai ager.“ (Platon).

Istoria trecutului ne spune, că poporul român a fost un popor cu credinţă tare, cu simţĕminte bune, şi-a iubit ţéra şi patria, şi-a iubit limba şi legea; a voit şi a făcut bine tuturor după putinţă, n'a avut însĕ parte de o cultură corĕspundĕtóre firei sale, şi cu ştiinţa i-a lipsit şi tăria, puterea.

Dreptul de a avé şcóla nóstră poporală ni-l'au adus cele mai recente mişcări europene pentru libertatea naţională a popórelor. Cărţile fiind depositul tuturor ştiinţelor şi esperienţelor umane, prin cetirea lor dau puternic impuls spre progres. Cetirea este calea vieţii practice, prin cetire se completéză ştiinţele, cărora s'a pus basă în şcólă.

Deci după cum ceteşte un popor, aşa îşi va înainta şi interesele sale.

Şi durere, poporul nostru ceteşte fórte puţin în comparaţiune cu lipsele sale, în comparaţiune cu alte popóre înaintate.

Sĕ căutăm deci adevĕratele cause din cari în poporul nostru e un procent aşa de mare de analfabeţi; cum şi de ce mulţi dintrĕ cari ştiu cetí negligă cu totul în viéţa practică, ori négă acésta.

Mulţi vor zice póte, că poporul nostru n'are gust pentru cetire, că e indiferent, indolent pentru literatura sa proprie, etc. Alţii din contră găsesc causele acestea în înşişi conducĕtorii poporului: în preot şi învĕţătoriu. Se póte; eu unul încă aşa gândesc.

E adevĕrat, că primul factor în educaţiune e familia. Deací vine că precum sunt părinţii în lucrările şi vieţuirea lor, aşa se fac în urmă şi ceialalţi membri ai familiei. E ştiut, că cei mai mulţi părinţi sunt rĕstrînşi a petrece partea cea mai mare din zi afară de familie, ocupându-se cu lucruri necesare pentru susţinerea vieţii, şi în acelaşi timp sunt siliţi a lăsa copiii lor în mâna sorţii, espuşi de multe-ori influinţelor celor mai stricăcióse pentru creşterea lor. Mulţi părinţi chiar şi timpul cât îl petrec în familie nu 'l folosesc în interesul bunei educaţiuni, ci din contră, dau ei ansă la cele mai nedemne esemple de vorbe urîte, de certe şi alte necuviinţe.

In astfel de împrejurări nu e mirare că ce edifică şcóla sĕ ruineze familia. Dar' şi aici cine pórtă vina? Noi înşine.

1. Şcóla de tóte zilele nu se cercetéză destul de regulat.

2. Cea de repetiţiune aprópe de loc.

3. Noi învĕţătorii acestor şcóle creştem generaţiunile poporului până la o etate destul de fragedă, apoi lăsăm copiii în voia sorţii sĕ 'şi completeze educaţiunea cum vor puté.

Dacă un individ încetând de a cerceta şcóla încétă totodată şi a cetí, îşi rupe legătura cu geniul omenimei şi al naţiunii, îşi închide calea pe care s'ar puté ridica la demnitatea omenéscă şi recade earăşi în massa brută a naturii.

4. De aici provine că lipsindu-i încrederea în sine, energia, siguranţa în urma nedeprinderei, şi ştiind că un om cu carte trebue sĕ aibă şi mai mare responsabilitate în anumite afaceri, şi pentru ca sĕ scape de ea, — denégă că ar ştí şi puţinul ce i-a mai rĕmas.

Unii ca învĕţători numai în şcólă sunt învĕţători. Un individ care voeşte a fi productiv pe terenul culturei, nu póte uita că la noi Românii şi cei crescuţi au lipsă de învĕţături şi învĕţători.

Mulţi învĕţători nu se nisuesc a înainta cu timpul present. Preparandia însĕ nu póte produce învĕţători perfecţi în tótă privinţa, ea pune numai fundamentul, dă numai elementele şi arată calea pentru înaintarea ulterióră; afară de aceea tóte ştiinţele se desvóltă neîntrerupt, pe tóte terenele sĕ fac descoperiri noue, cari nu ar trebuí ignorate din partea aceluia, care e chiămat a duce în popor ştiinţa şi cultura. Invĕţătoriul e dator a fi neîncetat în curentul progresului şi cu deosebire în ştiinţele speciale sau pedagogice, apoi şi în ştiinţele universale.

Avem mulţi învĕţători, cari nu au în casa lor un singur ziar. *Fóia pedagogică?* Nici nu mai vorbesc; în lipsă de sprigin a încetat de a mai apăré! Cum putem sĕ însufleţim pe alţii când noi înşine nu suntem însufleţiţi?..

Nu e destulă solidaritate, nu e înţelegere întrĕ noi, ne lipseşte unitatea voinţei, care face minuni. Orbecăm fieşte-care, luptându-ne singuri, sau chiar numai pentru interese momentane, cari sunt contrare binelui general.

Preste tot putem zice că preotul şi învĕţătoriul prea mult s'a depărtat de virtuţile glorióse ale străbunilor. La străbunii nostri preotul şi dascălul erau adevĕraţi părinţi ai poporului, la cari fiii lor sufleteşti alergau cu încredere în tóte nevoile lor. Azi s'au schimbat lucrurile.

Avem, ce e drept, şi azi preoţi şi învĕţători devotaţi carierei lor şi se şi vede efectul; dar' puţini.

Unii preoţi şi învĕţători află de bine a nu se dimite cu poporul, — alţii earăşi lipsindu-le tactul pedagogic se prea dimit, în cât în loc sĕ 'i ridice la un nivel mai înalt, devin ei la nivel cu poporul. Calea de mijloc e cea de aur în tóte, zice proverbul; noi sĕ nu fim indiferenţi faţă de popor, ci din contră sĕ 'i cunóştem tóte insuşirile bune şi rele, tóte nĕcazurile şi durerile lui. Sĕ ne însufleţim de porturile lui antice, priveşte'l la muncă şi la joc, şi de aicea începênd sĕ pregătim calea pe care trebue sĕ mérgă.

Spre acest scop se recere o unitate în acţiune:

ad. 1. Bunaînţelegere întrĕ preoţi şi învĕţători, căci chiămarea lor în ultima analisă e una şi aceeaşi, a conlucra la bunăstarea morală-intelectuală, materială şi socială a poporului, prin aceea, că sĕ îngrijesc de: Cercetarea regulată a şcólei de tóte zilele. (Lipsa de manuale în numĕr corĕspundĕtor nu mai póte fi causă, deóre-ce Preaven. Cons. archidiecesan prin cerculariul nr. 12908 din 22 Novembre 1902 dispune, ca comitetele parochiale sĕ îngrijéscă de acésta la timp).

ad. 2. Cercetarea regulată a şcólei de repetiţie. Introducerea ca studiu obligat a „Economiei“, acomodându-se în special după ocupaţiunea principală a locuitorilor din respectivul ţinut. (Dacă la tóte meseriile cei aplicaţi, pe lângă praxă primesc în şcólă şi teorie, ca cu atât mai mult sĕ se pótă perfecţiona; e natural că economia fiind şi ea o meserie, cei aplicaţi sĕ priméscă şi aici indigitările de lipsă pentru economia raţională), Religiunea şi Economia formând în şcóla de repetiţiune obiectele principale.

ad. 3+4. Formarea tinerimei adulte în „Reuniune“, unde i-se dă ocasiune şi îndemn, ca eşind din şcólă sĕ se mai ocupe cu cetitul şi scrisul, făcêndu-i-se totodată cunoscut ce fel de drepturi şi datorinţe are faţă de biserică, societate şi stat. Ací pricepênd şi mai bine şi mai iute lucrurile, îşi va mărí cercul cunoştinţei şi cu acésta 'şi va mărí şi încrederea în sine, în puterile proprii, îşi va mărí totodată însufleţirea spre tot ce e frumos, nobil şi moral pentru demnitatea omenéscă şi trecênd aşa vre-o douĕ decenii se va forma o generaţiune, care pe deoparte moştenind virtuţile străbune de la părinţii lor, ear' pe de altă parte dându-le deplină tărie şi putere de viéţă prin împodobirea lor cu armele timpului modern, cu ştiinţele corĕspundĕtóre individualităţii nóstre, completându-ne tot mai mult intregitatea nóstră fiéscă, vom devení tot mai apropiaţi de idealul perfecţiunei omeneşti.

Constantin Oancea.

Habent papam.

Eri (4 August n.) conclavul întrunit deja de Sâmbătă a ales succesor al papei Leo XIII pe cardinalul *Giuseppe d'al Sarto*, care în al patrulea scrutiniu a întrunit $^2/_3$ din voturile date.

Sarto e originar din Campagna, fiu de ţĕran sărac, ajuns la înalta dignitate de cardinal şi archiepiscop (patriarch) al Veneţiei prin propriile merite. In contrast cu Rampolla şi cu Vanutelli, cari încă erau candidaţi serioşi la scaunul papal, Sarto e întruparea preotului modest şi simplu, care tótă mulţămirea sufletéscă şi-o află în împlinirea chiămării sale de părinte sufletesc al credincioşilor sei. E om mititel, albit şi cam gârbovit de povara anilor (67), dar' fórte înţelept şi bun de inimă. Bunătatea şi sinceritatea sa mare i-a căştigat mulţi amici, cari — eri i-au dat apoi cea mai strălucită mărturie despre consideraţiunea şi amiciţia lor, ridicându-l la cea mai înaltă mărire pământéscă în biserica apusénă. — Ce nume 'şi va lua Sarto ca papă, nu se ştie încă.

De la Asociaţiune.

Ultimul numĕr (pe Iulie) al revistei „*Transilvania*“, organul „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“, aduce *raportul general*, adresat din partea comitetului central cătră adunarea generală din ĕst-an, care se va deschide Duminecă în Baia-mare. Estragem din acest raport, spre orientarea cetitorilor nostri, următórele părţi:

Onorată adunare generală! Asociaţiunea a fost înfiinţată, ca sĕ promoveze literatura şi cultura poporului român. In cursul celor 42 ani trecuţi a sĕvêrşit o serie întrégă de lucrări, prin cari a căutat sĕ ajungă acest scop, stabilit prin statute.

In rêndul prim Asociaţiunea a creat stipendii. De acestea era mai multă trebuinţă. Pe acele timpuri Românii aveau puţine fundaţiuni, dar' aveau şi puţini bărbaţi cu carte.

Dată fiind de altă parte sărăcia celor mai mulţi, ce era mai natural de cât sĕ se creeze ajutóre pentru tineri talentaţi şi cu dor de învĕţătură? E considerabil numĕrul stipendiaţilor Asociaţiunii, mai ales avênd în vedere modestele mijlóce de care ea a dispus.

Incă în primii ani a pus basa unei mari biblioteci, care sĕ cuprindă tóte productele literare, apărute în româneşte. Biblioteca se compune astăzi din un mare numĕr de cărţi şi dispune de o colecţiune de ziare, redactate în Transilvania şi Ungaria, cum nu se mai află în altă bibliotecă românéscă, dincóce şi póte nici dincolo de Carpaţi.

Tot în anii dintâiu s'a început publicarea revistei „Transilvania“. Ori-ce s'ar zice despre acéstă revistă, una este mai pe sus de ori-ce îndoială, că ea cuprinde o bogată colecţie de documente şi articole de interes istoric, eşite în preponderanţă din péna nemuritoriului George Bariţiu, şi o serie respectabilă de articole instructive. Nu negăm, ea nu a corespuns totdeuna aşteptărilor publicului. Dar' care dintrĕ revistele nóstre a putut şi póte satisface în tótă privinţa?

Dintrĕ tóte lucrările sĕvêrşite de Asociaţiune cea mai preţiósă este şcóla civilă de fete, respective internatul împreunat cu acésta. Internatul Asociaţiunii este un puternic propagator al limbii româneşti în clasa nóstră cultă.

El a contribuit nespus de mult şi va mai contribuí, ca limba românéscă sĕ-şi ocupe locul ce 'i compete ca limbă de conversaţie în familiile şi la întrunirile nóstre. Acest serviciu, ce internatul Asociaţiunii aduce limbii şi în consecuenţă culturii româneşti, nu se póte preţuí.

In cursul anilor Asociaţiunea a publicat şi premiat mai multe scrieri.

In timpul din urmă s'a pus basă unei „Biblioteci poporale“. Din acésta s'au tipărit deja şése broşuri, tóte cu cuprins acomodat trebuinţelor poporului nostru de la ţéră. Ea se va continua, şi e speranţă, că pe încetul se vor tipărí scrieri din tóte acele domenii, cari pot interesa şi privesc pe poporul ţĕran. Ne gândim mai înainte de tóte la acéstă pătură socială; ea forméză zidul, pe care se razimă celelalte straturi suprapuse.

Asociaţiunea a iniţiat publicarea „Enciclopediei române“, care se va termina în 2—3 luni. Valórea acestei lucrări literare a fost recunoscută de toţi criticii imparţiali şi nepreocupaţi, ear' utilitatea ei este indiscutabilă.

Comitetul Asociaţiunii nu a uitat nici-odată, că Asociaţiunea a fost creată şi spre scopul, ca sĕ cultive literele şi ştiinţele, sĕ formeze — am puté zice — un fel de academie provincială. Spre acest scop în douĕ rênduri a cercat sĕ înfiinţeze, în sinul seu, secţiuni cu menire specială literară şi ştientifică. Prima încercare n'a reuşit; a doua s'a întêmplat numai de curênd, şi rĕmâne, ca timpul sĕ arete întru-cât anume suntem mai cu noroc.

Asociaţiunea a primit sub a sa sprijinire prima esposiţie românéscă, aranjată în Braşov în Iulie 1862. Tot Asociaţiunea a luat iniţiativa pentru cea mai mare esposiţie, ce preste tot au arangiat până acum Românii din patria nóstră; înţelegem esposiţia frumósă de la 1881.

In anii din urmă s'a pornit o mişcare, ca — pe lângă biblioteca Asociaţiunii — sĕ se întemeieze şi un museu românesc, care sĕ cuprindă obiecte referitóre la istoria şi etnografia nóstră. In adevĕr, a fost şi timpul, ca acéstă ideiă trup sĕ se facă, deóre-ce tot mai multe monumente şi documente, proprii a împodobí un museu românesc, trec în mâni străine, ear' pe unele colţii vremii le róde, le face sĕ dispară, dacă nu ne grăbim sĕ le adunăm la un loc adăpostit. Spre acest scop şi pentru aşezarea potrivită a bibliotecii avem neapĕrată trebuinţă de un edificiu special, de care va serví proiectata clădire a Casei naţionale.

Abstragem de la folosul ce s'a adus culturei româneşti prin distribuirea a mii şi mii de broşuri potrivite, precum şi de la unele lucrări mai puţin însemnate. Ne mărginim în fine a constata, că Asociaţiunea în tot cursul celor 42 ani trecuţi a căutat sĕ adune sub aripile sale tot ce cugetă, simte şi vorbeşte româneşte în ţĕrile corónei ungare. Prin acésta a nisuit totodată, ca sĕ împedece a se depărta în limba şi cultura sa Maramurĕşanul de Bănăţan, Ungureanul de Transilvănean, şi sĕ realiseze o cultură românéscă unitară.

In spiritul acestor lucrări a continuat comitetul dvóstrĕ a promova scopurile Asociaţiunii şi în anul 1903. Despre lucrările acestui an dorim a raporta în cele următóre, conform §-ului 23 din statute.

(Va urma).

Revistă esternă

„Comitet balcanic“ în Londra. In Londra s'a constituit sĕptĕmâna trecută un comitet, cu scop de a trezí interesul Englezilor asupra sorţii popórelor din Balcani şi de a face atentă pe Anglia la responsabilitatea ce a luat'o asupra-şi în contractul de la Berlin cu privire la chestiunea balcanică. Intrĕ membrii comitetului sunt şi: Herbert Gladstone, lordul Edmund Fitzmaurice (publicist, care a călĕtorit mult prin statele balcanice, pentru a studia situaţia), episcopul de Worcester, episcopul de Herford, şi alte personalităţi distinse.

*

Alianţă francesă — spaniolă. Conform unui raport telegrafic dat din Madrid, ministrul-president al Spaniei, contele *Villaverde*, împreună cu ambasadorul spaniol la Paris, a plecat la San-Sebastiano, unde petrece în vilegiatură curtea regală şi unde se află şi ambasadorul Franciei la Madrid, dl *Cambon*. Părerea generală e, că scopul acestei conveniri e *subscrierea contractului de alianţă întrĕ Francia şi Şpania.*

Revistă bisericéscă.

Un act de fondațiune. La sfânta mănăstire *Stînișóra*, pe muntele Coziei, în România, se clădește o nouă biserică de pétră, în locul celei vechi, de cărămidă, care n'a putut resista vremii și umezelii. Intêmplarea a voit, ca la punerea petrii fundamentale a acestei biserici sĕ fie de față trei Episcopi și trei Archierei, (episcopi titulari), toți membri ai sfântului sinod al bisericei autocefale române, cari despre acest rar eveniment au dresat următoriul act de fondațiune:

In numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului duh, Amin.

La 5 ale lunei Iulie anul 1903 ziua sĕptĕmânii Sâmbătă; Noi *Gherasim* Episcopul Argeșului, *Atanasie* al Rîmnicului și *Pimen* al Dunării-de-jos, după o ședere de o lună și cinci zile în sfânta Mănăstire *Cozia*, unde constituiți în comisiune a sfântului Sinod, am cercetat manualele de religie alcătuite conform cu nouele programe pentru Seminare, fiind aprópe de sfîrșitul lucrării nóstre și avênd nevoie de a ne odihní puțin, am plecat la sfântul schit *Turnu*, și de acolo am urcat muntele Coziei prin ale lui poeni desfătătóre și culmi păduróse până la Sfânta mănăstire *Stînișóra*, — în trecut schit al mănăstirei Cozia, — cu adevĕrat loc potrivit pentru nevoințe ascetice și pentru recrearea minții și a corpului, ca unul ce este depărtat de obicinuitele priveliști lumești, plin de frumsețile firei în tótă a lor uimitóre măreție, așa că sufletul se simte încălḑit ca de cărbuni pustnicești, răpit de gânduri duhovnicești și într'aripat de doruri dumnezeești.

In acest loc, deci, petrecênd noi, de Sâmbătă séra până la 7 ale acestei luni Iulie ziua sĕptĕmânii Luni, Preacuviosul stareț *Nicandru*, protosincelul, împreună cu soborul mănăstirii, însuflețit de rivnă dzeéscă și întărit cu binecuvêntarea preasfinţitului Episcop Eparhiot, încă de mai nainte avênd adunat și pregătit o bună parte din materialul trebuincios pentru ridicarea unei biserici de pétră mai încăpătóre și mai mărétă în locul celei de până acum, ea era de cărămidă, dărăpănată de umezélă și vreme, ni-a făcut rugătóre poftire a pune chiar noi temelia bisericii cea nouă, tot întru lauda marelui mucenic, purtătoriului de biruință George și a sfântului Ierarch Nicolae.

Drept aceea, încă din diminéța zilei de Luni, dl de *Bona Apoloniu*, măestru-constructor, italian de ném, însemnând locul, a început facerea șanțului, dând întâiu noi câte trei târnăcópe cu chiămarea darului și ajutoriului lui Dumnezeu cel unul în Treime; tot odată pregătind și pétra de temelie; după sĕvêrșirea Sfintei Liturgii în biserica veche, s'a făcut în presența nóstră sfințirea apei la locul unde urmá a fi pusă temelia, după care vechea biserică, urmând a fi dărâmată s'au mutat sfintele odóre, icóne și cărțile bisericești în trapeza cea mare unde are a se face slujba de tóte zilele până la sĕvêrșirea bisericii cea nouă. Deci, săpându-se șanțul în partea de rĕsărit a altariului bisericii cei vechi, până la o adâncime de 2 metri și jumĕtate, când totul era pregătit pentru punerea petrii de temelie, numai iată că sosesc încă trei PP. SS. archierei *Valerian* Rîmniceanu, *Calist* Y. Botoșăneanu și *Sofronie* V. Craioveanu. Mare ni-a fost bucuria nóstră nu numai pentru frățésca mângăere că ne-am vĕḑut unii cu alții după o despărțire de aprópe două luni, ci și pentru-că prin acéstă întêmplare, ca prin o rênduélă dumnezeéscă s'a putut sĕvêrșí — lucru cu totul rar, mai vêrtos în acest loc greu de străbătut — punerea pietrei de temelie a bisericii cea nouă, de către șése archierei, membri ai Sfântului Sinod al sfintei biserici autocefale ortodoxe române.

Prea Cuviosul Stareț, împreună cu Soborul, s'au bucurat asemenea mult de acéstă neașteptată și ne mai pomenită întâlnire, vĕḑênd în ea un semn al deosebitei purtări de grijă dumnezeești, pentru buna sporire a lucrului ce este a se începe.

Toți, deci, dând slavă lui Dumnezeu cel ce pe tóte le rândueşte spre bine, am mers cu bucurie în psalmi de laude și cântări duhovnicești la locul pregătit, și cu ajutoriul a tot puternicului Dumnezeu, am pus piatra de temelie la locul hotărît.

Dee Dumnezeu, ca rugăciunile ce se vor înălța și sfânta jertfă ce se va sĕvêrșí în biserica a cărei temelie am pus, sĕ fie spre milă, viéță, pace, sănĕtate și întru tótă buna sporire a tuturor ajutătorilor, miluitorilor, binefăcĕtorilor și ostenitorilor la ridicarea acestui sfânt locaș, a părinților cari viețuesc în el și pentru apĕrarea țerii nóstre, cum și spre iertarea pĕcatelor tuturor celor mai dinainte adormiți părinți și frați; ca Domnul Dumnezeu sĕ miluéscă pe toți și pe noi, și sĕ ne sălășluéscă întru lumina cea neînserată a Impărăției Sale, Amin.

Făcutu-s'a acest act semnat de noi, de starețul mănăstirii și de măestrul constructor, și s'a așeḑat în pétra de temelie în zilele Preaînălțatului și de Christos iubitoriul Domnul și Regele nostru Carol I. în al XXXVIII-lea an al slăvitei Sale Domnii spre vecinica pomenire.

(SS). *Gherasim*, Episcop al Argeșului, *Atanasie* al Rîmnicului, *Pimen* al Dunării-de-jos.

Archiereul *Valerian* Rîmniceanu.
„ *Callist* Y. Botoșăneanu.
„ *Sofronie* V. Craioveanu.

NOUTĂŢI

Școlar. In ședința de eri, Marți, a consistoriului archidiecesan au fost primiți la cursul teologic 29 candidați, cari au făcut școlele medii, și examenul de maturitate. Acestia sunt: Acilinescu Pompiliu, Andreiu Ioan, Bobeș Stoia, Boț Ilariu, Cioran Emilian, Costea Traian, Demian Nicolae, Dorca Nicolae, Duma Ioan, Felea Ioan, Giurgiuca Demetriu, Iancu Ioan, Iosof Victor, Literat Valeriu, Mateiu Ioan, Macsiminiam Vasilie, Mardan Ioan, Modran Toma, Muntean Aureliu, Muntean Eugeniu, Muntean Nicolae, Perian R. Tovie, Popoviciu Aureliu, Pralea Victor, Pulca Romulus, Spêrcher Stefan, Stoica Emilian, Todoran Eugeniu, Trif Pompeiu.

*

Alegere de preot. Ni-se scriu următórele: După o vĕduvie de preste 35 de ani, acum la stăruința fruntașilor și a dlui protopop *Ioan Teculescu*, sinodul electoral ținut la 13 Iulie a. c. v. cu unanimitatea voturilor a ales de păstoriu sufletesc pentru comuna Poiana cu filia Găureni pe dl *Alexandru Băeșan*, abs. gimn. din Brașov și de teologie.

*

Domnul Dr. Vasile Dan, advocat în Sibiiu și vechiu membru ajutător al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“ a dat o nouă și eclatantă dovadă despre dragostea, ce o are pentru clasa nóstră de mijloc prin faptul, că s'a trecut în șirul puținilor *membri pe viéță* ai numitei Reuniuni solvind taxa de 50 coróne.

*

Regimentul împĕratului. Joi și-a serbat regimentul de dragoni nr. 11 iubileul de 60 ani, de când are ca titular pe M. Sa împĕratul și rege Francisc Iosif I. Din acest prilej o delegațiune a regimentului iubilar, condusă de colonelul Pothen, s'a presentat la M. Sa spre a 'i interpreta omagiile regimentului și a 'l ruga sĕ priméscă sabia, pe care regimentul i-o oferă întru amintirea iubileului. Sabia e un juvaer al săbiilor de Damasc, pe o lature a plăcii are inscripția: „Das treugehorsamste 11. Dragoner-Regiment“ (Cel mai cu fidelitate ascultator regiment nr. 11. de dragoni), ear' pe ceealaltă placă: „Dem allerhöchsten Inhaber“ (Preaînălțatului titular). M. Sa a primit grațios cadoul și espresiunea omagiilor și credinței regimentului, esprimându-și convingerea, că „regimentul seu“ va fi cu aceeași credință față de el și „în scurtul timp cât va mai trăi“.

*

Manevre în vĕzduh. Nu de mult se vestea din Paris, că *Santos-Dumont*, temerarul brazilian, care ajutat de o avere enormă, de mulți ani deja esperimentéză cu inventarea balonului dirigiabil, și care el singur dintrĕ toți cari se ocupă cu deslegarea acestei probleme a ajuns mai aprópe de deslegarea ei, — și-a perfecționat invențiunea în așa grad, că nu numai în timp de liniște a vênturilor, ci și pe timp de vênt mai slăbuț póte sĕ 'și dirigieze balonul în direcțiile pe cari le voește: și-a construit un balon „omnibus“, cu forță de a purta prin vĕzduh 15 persóne. Privitor la invenția lui Dumont se telegraféză acum din Paris, că ministeriul de rĕsboiu a acceptat ofertul lui Dumont, de a 'și pune balónele sale la disposiția Franciei. In urma acesteia Dumont își va transporta balónele la Nancy ori la Belfort și le va pune la disposiția secției aeronautice a armatei, spre a face cu ele manevre în vĕzduh.

*

Contra țiganilor vagabunḑi. Ministeriul de interne al României a dat ordin tuturor autorităților de sub jurisdicțiunea sa, de cuprinsul, că țiganilor vagabunḑi nu li-se mai permite întrarea în țéră, nici chiar în casul că ar fi provĕḑuți cu acte de legitimare. Despre acéstă dispozițiune fiind încunoștințat și ministeriul de esterne al monarchiei austro-ungare, și prin acesta și ministeriul de interne al țerei nóstre, cest din urmă a dat zilele acestea un ordin circular tuturor municipiilor, impunêndu-le sĕ publice oprelistea decretată de guvernul României, sĕ nu mai promoveze la ministeriu conspectele recomandatóre pentru estradarea de paspórte pe séma țiganilor vagabunḑi („útlevél ajánlati táblázatok“) și sĕ nu mai estradee țiganilor vagabunḑi certificat de trecerea graniței.

*

Inștiințarea bolnavilor de tuberculosă. Septĕmâna trecută magistratul Vienei a dat ordin tuturor medicilor de pe teritoriul orașului, ca tóte casurile de tuberculosă și de gâlci de grumazi (tot tuberculosă și acésta), cari fiind în stare înaintată pot avé influință inficietóre, sĕ le înștiințeze negreșit primăriei.

*

Despre generalul Brialmont, a cărui mórte am fost înregistrat'o și noi, se scrie, că pe timpul când lucra la marele seu op „Fortărețele Europei“ se adresase cu o epistolă și ministeriului de rĕsboiu al Franciei, rugându-l sĕ 'i trimită schița câtorva fortărețe, ca sĕ le iee în cartea sa. I-s'a rĕspuns, că schița fortărețelor fiind secret militar, sub nici o condițiune și întrĕ nici un fel de împrejurări ministeriul nu 'i póte împliní cererea. Brialmont a luat la cunoștință rĕspunsul și a lucrat mai departe la cartea sa. Când a fost gata cu ea a rĕspuns ministeriului frances următórele:

Mulțămesc pentru rĕspunsul ce ați binevoit sĕ 'mi dați. V'am incomodat cu rugarea știută simplu din motivul acela, că credeam a fi mai leală procedură dacă cer direct de la locul competent schițele acelea, de cât sĕ fi comandat la vr'o librărie din *Berlin* cartea cu schițele și descrierea detaiată a *tuturor cetăților francese*. Lucrul acesta l'am făcut numai după primirea rĕspunsului dtre, și iată, vĕ trimit și dtrĕ un esemplar din cartea respectivă, ca sĕ aveți adunate la un loc aceste părți ale „secretului militar“.

*

Mulțămită publică. Dșóra Victoria Frâncu, fiica fostului vice-comite al Zarandului, acum rĕposat, Amos Frâncu, fidanțată în 21 Iulie a. c. cu dl Dr. George Wilt subinspector, în loc de a anunța prin bilete logodna, a binevoit a dărui în favorul „Mesei studenților“ de la gimnasiul nostru rom. gr.-or. din Brad, suma de 10 cor. — Priméscă juna păreche, pe lângă mulțămită, cele mai sincere felicitări. — Brad, în 4 August 1903.

Direcțiunea gimnasiului.

*

Rĕsplata faptei. Anul trecut țĕranii Ördög Tóth Pál, Tilalmas Vonnák Mátyás și Kármán Mátyás din Nagy-Káta, cu scop de jaf s'au furișat pe timp de nópte în locuința comerciantului de acolo Leopold Lövinger și întrĕ cruḑimi oribile au ucis pe soția lui Lövinger, care era în stare binecuvêntată. Ceilalți căseni au scăpat cu răniri numai, sosindu-le în ajutoriu vecinii. Tribunalul din Budapesta a osândit pe Ördög Tóth Pál și pe Kármán Mátyás la mórte, ear' pe Vonnák Mátyás la 8 ani de temniță. Sentința a ajuns până la Maiestatea Sa (prin cerere de grațiare). Maiestatea Sa însĕ a lăsat curs liber justiției. Intr'aceea Ördög Tóth Pál a murit în temniță, rĕmânênd a se esecuta sentința de mórte numai asupra lui Kármán Mátyás. Vineri diminéța ucigașul și-a luat rĕsplata pămêntéscă pentru fapta-i criminală.

*

Petrecere în Daneș. Tinerimea studiósă din Daneș invită la producțiunea teatrală-declamatorică ce o va aranja Duminecă, în 9 August st. n. în sala casei comunale din loc. Inceputul precis la 8 ore séra. Pentru beuturi se vor face dispoziții. De viptuale se îngrijește fie-cine. Contribuirile se vor cuita cu mulțămită pe cale ziaristică.

*

Știri mĕrunte. Sâmbătă nóptea s'au desfăcut două vagóne de la un tren de povară ce înainta pe linia dintrĕ Neusandez și Marczukovice (Galiția) și s'au precipitat în calea trenului de persóne ce ținea spre Cracovia. Două vagóne ale cestui din urmă s'au stărmat, rănind de mórte pe trei călĕtori și un călĕuz, ear' pe alți 13 inși rănindu-i mai puțin periculos. — In New-York, pentru a deschide loc de ajuns unei gări de cale ferată, s'a hotărît a demola nu mai puțin de cât 400 de edificii, a căror valóre e 20 milióne de coróne și în cari aveau locuință 11.200 de ómeni. — In comuna Döghe (comitatul Szabolcs) o furtună uriașă, împreunată cu grindină cât ouĕle de porumb, a nimicit întrégă recolta cât mai era la câmp, ear' în sat a prăvălit turnul bisericei și coperișele de pe vr'o cincizeci de case. — Culegĕtorii-tipografi din Arad s'au pus în grevă, pretinḑênd îmbunătățirea simbriei și reducerea orelor de lucru. Din causa acésta foile din Arad nu au putut apăré alaltăeri, și se pare că nici eri, căci astăzi nu am primit nici o fóie aradană.

Cărți și reviste.

„Candela“, revistă bisericéscă literară redactată în *Cernăuți*, fascicolul 7 (pe luna Iulie) a apărut cu următoriul sumariu: Dogma soteriologică, după doctrina bisericei ortodoxe, de prof. Dr. Stefan Saghin, „Cartea Iov“, tradusă și esplicată după textul masoretic, de Dr. Octavian Isopescul; 26 pagine text rusesc, apoi comunicări și esplicări de diferite casuri pastorale.

„Candela“ apare în fascicoli lunari și costă 8 coróne pe an. Redactori: profesorul Dr. Emilian Voiutschi și consilieriul consistorial Alexandru Manastyrski. Red. și administrația: în residența archiepiscopéscă.

Din public.*)

Dare de sémă și mulțămită publică.

La petrecerea de vară aranjată în Bonțida la 13/26 Iulie a. c. de inteligința română din loc și jur cu concursul tinerimii studióse, pentru ajutorarea mai multor familii din Bonțida păgubite prin foc, au binevoit a suprasolví: Mihail Nemeș, preot în Ujfalĕu, 6 cor.; Vasile Onosi, arêndator de mori în Bonțida, 5 cor.; Ioan Boroș, notariu în Jucuri, 4 cor.; Gruner Károly, arêndator în Bonțida, 3 cor.; Gavriil Hango, preot în Gherla, Ioan Pop, preot în Jucul-inf. și Nicolae Oltean, morariu în Someșfalău, câte 2 cor.; Neufeld Jakab, comerciant în Bonțida, Ioan Hopârtean, preot în Gădălini, vĕd. Ana Manciu, econ. în Bonțida, Nicolae Pop, preot în Băbuțiu, Preffort József, apotecariu în Bonțida, Vajna István, administrator de domenii în Bonțida și Nagy Sándor, șpan în Bonțida, câte 1 cor. și Gavriil Garda, învĕțătoriu în Bonțida, 20 bani. Suma 31 cor. 20 bani. Din taxele de întrare de persónă à 2 cor. au întrat 40 cor., ear' din cele de familie à 4 cor. au întrat 108 cor. — Suma totală: 179 cor. 20 bani. După detragerea speselor în suma de 89 cor. 20 bani, a rĕmas venit curat 90 cor. Făcênd acéstă dare de sémă, aducem cele mai ferbinți mulțămite tuturor binefăcĕtorilor respectivilor nenorociți și în special părintelui Augustin Cupșa din loc pentru punerea gratuită la disposițiune a localităților sale proprii în scopul petrecerii.

Bonțida, 14/27 Iulie 1903.

Comitetul aranjator:

Augustin Cupșa și *Gavriil Hango* presidenți. *Ioan Pop* și *Vasile Hopârtean* secretari. *Vas. Onosi* cassariu. *Gavriil Garda* controlor.

Mulțămită publică.

Cu ocasiunea aranjării producțiunei teatrale-declamatorice împreunată cu petrecere în favorul bibliotecii școlare gr. or. din Cetea, întêmplată la 1 Februarie a. c., s'au făcut următórele suprasolviri: Alexandru Krafft, din Teiuș, 1 cor.; Dumitru Anca, preot Tecșești, 1 cor.; Kovács Miklós, Teiuș, 1 cor.; Amos Frâncu, preot, Benic, 1 cor.; Sofron Stan, Stremți, 1 cor.; Vasilie Macsa, preot, Gârbova, 1 cor.; Ioan Neagoe, preot, Geomal, 1 cor.; Nic. Dărămus, notariu, Orăștióra, 1 cor.; George Albu, preot, Geógiu, 1 cor.; Candin Suciu, preot, Măgina, 1 cor.; Irimie Iliescu, preot, Stremți, 1 cor.; Nic. Meteșan, Alba-Iulia, 40 bani; Vasile Tecșa, preot, 1 cor.; I. Frâncu, preot, Cetea, 1 cor.; Ioan Bota, înv., Cetea, 1 cor.; Ioan Sava, Cetea, 2 cor.; Simion Todericiu, 1 cor.; Aleman Costea, 40 bani; Paraschiva Raica, 40 bani; George Vlad, 20 bani; Ioan Chitulea, 60 bani; Chiprean Dărămus, 60 bani; Nicolae Vărzar, 60 bani; Amos Nicóră, 1 cor. 60 bani; Gavrilă Oțoiu l. M., 20 bani; Saveta Oțoiu l. Ioan, 60 bani; Ioan Dărămus, 1 cor. 60 bani; Ioan Dărămus l. Georg, 60 bani; Alexa Oțoiu, 1 cor. 60 bani; Vasile Halalaiu, 1 cor. 60 bani; Laurian Frâncu, 60 bani; Gregorie Chitulea, 40 bani; Florian Oțoiu, 60 bani; Alexandru Dărămus, 60 bani; Ioan Daisa l. M., 36 bani; Gregore Oțoiu l. Ioan, 60 bani; Dumitru Daisa, 60 bani; Nechifor Oțoiu, 60 bani; Vasile Muntean, 1 cor.; Nicolae Halalaiu l. G. 10 bani, toți din Cetea.

Priméscă binevoitorii suprasolvitori mulțămitele nóstre și pe acésta cale.

Cetea, la 24 Iulie.

In numele comitetului aranjator:

Alexandru Frâncu
învĕțătoriu.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacția nu primește rĕspunderea.

[180] 1—3

Concurs

Pentru îndeplinirea postului de **paroch** în parochia a II-a de clasa a III-a din **Tălmăcel** cu filia **Tălmaciu**, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în tabela B pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Cei ce doresc a reflecta la acest post vor avé a 'și așterne suplicile concursuale instruite conform legilor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis. Pentru ca sĕ 'și documenteze desteritatea în cântări și tipic, și a se recomanda poporului prin o vorbire din textul evangeliei, sĕ se presinte în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică înainte de ziua alegerii.

Din ședința comitetului parochial ținută la 20 Iulie 1903.

Tălmăcel, în 20 Iulie, 1903.

Dimitrie Sĕcăria paroch și president. **Nicolae Sĕcărea** not. ad hoc.

Nr. 793.

In conțelegere cu oficiul protopresbiteral tractual.

Sibiiu, 22 Iulie 1903.

In absența protopresbiterului:

Mateiu Voileanu
ases. cons.

Nr. 757 1903 [178] 1—3

Concurs

Pentru **întregirea vacantei parochii Șpalnaca**, în protopresbiteratul Têrnava, prin acésta se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Concurenții 'și pot lua informațiuni de la oficiul protopresbiteral subsemnat.

Cererile de concurs au sĕ se aștérnă instruate conform normelor în vigóre până la terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral (u. p. Küküllővár), avênd petenții a se presenta poporului în biserică pentru a cânta, respective a celebra și a cuvênta.

Cetatea-de-baltă, 14 Iulie 1903.

In conțelegere cu comitetul parochial respectiv — oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Têrnava.

Nicolae Todoran
protopresbiter.

---

[179] 1—3

Publicare de licitațiune.

Pe basa decisului Venerabilului Consistoriu archidiecesan dto 3/16 Maiu a. c. nr. 4489 Ep. și a decisului oficiului protopretorial dto 3 Iunie a. c. nr. 4781/1903 prin acésta se publică licitațiune minuendă publică pe ziua de 3/16 August a. c. pentru **zidirea casei parochiale** române gr. or. din comuna **Turnișor**, cu prețul strigării de 5600 cor., care se va ținé în localul școlei din loc.

Condițiunile de licitare și planul cu preliminariul de spese se pot vedé în fie-care zi în localul școlei numite.

Turnișor, în 22 Iulie (4 August) 1903.

Comitetul parochial gr. or.

Nr. 802/1903 [147] 3—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor vacante de **învĕțători** în comunele mai jos specificate din protopresbiteratul Agnita, se publică prin acésta concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Bârghiș**, cu salariu anual de 600 cor., cuartir și lemne de foc.
2. **Proștea,** salariu 600 cor., cuartir și lemne.
3. **Ighișdorf**, salariu 600 cor., cuartir și lemne.
4. **Ghijasa-inferióră**, salariu 600 cor., cuartir și lemne.
5. **Ruja**, salariu 600 cor., cuartir și lemne.
6. **Șulumberg,** salariu 600 cor., cuartir și grădină.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi sunt îndatorați a conduce o strană în biserică în tóte Duminecile și sĕrbătorile și cântările liturgice cu elevii, cum și a instrua pe adulți în economíe și a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică spre a'și arăta desteritatea în cântări și tipic și a face cunoștință cu poporul, ear' suplicile de concurs instruite conform prescriselor legii a le așterne în terminul sus zis oficiului protopresbiteral subsemnat.

Nocrichiu (Ujegyház), în 2/15 Iulie 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Agnita în conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Nicolae Moldovan
protopresbiter.

Szebenvármegye alispánjától.

6152/903. IV. sz. [181] 1—1

Árverési hirdetmény.

Szebenvármegye hivatali helyiségeinek fütésére 1903/904 évre szükségeltető 200 (kettőszáz) köbméter usztatlan kemény tüzifa szállitásának biztositása céljából **1903 évi augusztus hó 21. napján pénteken délelőtt 11 órakor** versenytárgyalás fog tartatni.

A közelebbi adatok és feltételek a vármegyei hivatalos lap 6-ik számában közzétett hirdetményben foglaltatnak.

Nagyszeben, 1903. évi augusztus hó 4-én.

Reissenberger
alispán.

Nr. 32 pp. [145] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **învĕțătoriu** de la școla rom. gr. or. din parochia **Murĕș Sâniacob**, tractul protopresbiteral Turda, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele: 600 cor. salariu, și anume: 200 cor. din repartiție, 150 cor. din folosirea alor 5 jug. pământ de clasa primă, 20 cor. din venitele cantorale și 230 cor. din ajutoriul ce se sperézǎ de la stat; cuartir în edificiul școlei și grădină.

Invĕțătoriul va provedé și cantoratul.

Reflectanții sĕ 'și aştérnă petițiunile instruite în regulă la oficiul protopresbiteral concernent și sĕ se presenteze în comună spre a'și arăta desteritatea în cântări și tipic.

Murĕș-Sâniacob, din ședința comitetului parochial, ținută la 29 Iunie 1903.

Vasile Orășan paroch, presid. **Ioan Gitz** notariu.

Nr. 656 pp.

Vidi!

Jovian Murĕșan
protopresbiter.

---

[155] 3—3

Concurs.

La școlele centrale române gr. or. din Brașov sunt de ocupat următórele posturi vacante:

a) La școla reală și comercială.

1. Un post de **profesor** suplent pentru Matematică și alt studiu esact.

b) La școlele primare.

2. Douĕ posturi de **învĕțători**.
3. Un post de **învĕțătóre** pentru lucrul de mână la fetițe.

Terminul de concurs pentru aceste posturi este 30 Iulie v. a. c.

Toți concurenții vor adresa concursele lor subsemnatei Eforii școlare însoțite de următórele documente, prin cari vor dovedí:

a) că sunt Români de religiunea gr. or.;

b) că au purtare bună atât în privința moralității, cât și în relațiunile lor civile;

c) că sunt de constituție fisică firmă și de plin sănĕtoși;

d) revers, că se vor conforma întru tóte legilor și disposițiunilor bisericești și școlare, precum și regulamentelor, ce sunt și vor fi în vigóre;

e) concurenții de sub *a)* vor documenta cualificațiunea profesorală completă conform art. de lege XXX din 1883, sau întru cât n'ar avé-o sĕ aibă cel puțin examen fundamental din specialitatea lor;

f) concurenții de sub *b)* 2 vor documenta, că au depus examen de cualificațiune învĕțătorésca cu calcul bun, că cunosc limba magiară și germână după recerință și că posed cunoștințe teoretice și practice din desemnul linear, din gimnastică și din grădinărit;

g) concurentele de sub 3 vor documenta, că cunosc lucrul de mână femeesc de tot soiul și au cualificațiune științifică și practică conform prescripțiunilor legale.

Beneficiile împreunate cu aceste posturi sunt:

1. Pentru profesorii ordinari în timpul serviciului provisoriu (provĕḑut în § 30 al legii de instrucțiune din 1883) salariu anual de cor. 1800; ear' de la ocuparea definitivă a postului de profesor ordinar salariu anual de cor. 2400, cinci cuincuenii de câte 200 cor., bani de cuartir cor. 400 anual și drept de pensiune conform statutelor în vigóre la școlele nóstre; pentru timpul de serviciu ca profesor suplinitor cor. 1600 anual fără alte emolumente.

2. Pentru învĕțătoriul suplent salariu anual de cor. 800; pentru cel provisoriu cor. 1000 anual; ear' începênd de la ocuparea definitivă a postului, salariu de cor. 1200 anual, cinci cuincuenii à cor. 120 și bani de cuartir cor. 240 anual.

3. Pentru instructóra provisorie de lucru de mână salariu anual de cor. 800 fără alte emolumente.

Brașov, în 9/22 Iulie 1903.

Eforia școlelor centrale române ortod. rĕs. Brașov:

Vasile Voina, pres. **Arsenie Vlaicu**, secr.

Concurs

Pentru ocuparea postului vacant de **învĕțătoriu** din comuna **Ghimbav**, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt:

a) salariu anual 600 cor.;

b) 60 coróne pentru instruirea școlarilor în cântări, formând cor cel puțin în douĕ voci;

c) trei (3) jughĕre catastrale pământ în folosință pe fie-care an socotit în dreptul de cuincuenal;

Alesul va avé sĕ conducă școlarii Dumineca și sĕrbătórea la biserică și sĕ cânte cu ei.

Invĕțătorii, cari pe lângă plata din concurs, ar mai face pretensiuni și la cuincuenale, după anii serviți în alte comune, au a 'și espune acele pretensiuni în petiție, pentru-ca comuna sĕ se știe orienta la alegere.

Cererile de concurs sunt a se așterne în terminul fixat la oficiul protopresbiteral al Branului, în Zernești.

Oficiul protopresbiteral Bran în conțelegere cu comitetul parochial.

[153] 2—3 **Ioan Dan**
adm. protopresb.

Nr. 84 1903. [174] 3—3

Publicare de licitațiune.

Pe basa planului și preliminariului de spese aprobate de Preaven. Consistoriu archid. la 8 Iulie v. a c. nr. 6943 Bis., **renovarea turnului bisericii gr. or. din Hondol**, se dă în întreprindere prin licitațiune publică minuendă la *27 Iulie v.* (9 August n.) *a. c.* la 3 ore d. a. în localul școlei.

Prețul strigării este cor. 1613·02.

Licitanții au a depune vadiu de 10%.

Comitetul parochial își reservă dreptul a da în întreprindere renovarea acelui dintrĕ licitanți, pe care 'l va afla mai de încredere.

Planul și preliminariul cum și condițiile de licitare, se pot vedé ori și când la oficiul parochial gr. or. din Hondol.

Hondol, 14/27 Iulie 1903.

Comitetul parochial:

Vasile Pipos president. **Sabin I. Piso** epitrop.

Nr. 185 1903. [163] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor vacante de **învĕțători** ale comunelor bisericești mai jos înșirate, din protopresbiteratul Câmpeni, se publică concurs cu terminul **1/14 August a. c.**

1. **Gârda-de jos,** 2. **Lazești**, 3. **Négra-de-jos**, 4. **Poiana** cu **Valea-verde**, 5. **Ponorel**. 6. **Sohodol** cu **Peleș**, 7. **Vidra-medie** (2 posturi), cu salarii de câte 600 cor. din repartiție și locuințe cu grădini.

Doritorii de a ocupa aceste posturi sĕ trimită rugările concursuale cu documentele recerute de legile în vigóre până la terminul pus la subscrisul oficiu.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Câmpeni.

Câmpeni, 8/21 Iulie 1903.

Romul Furdui
protopresbiter.

Nr. 446—1903 [139] 3-3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor vacante de **învĕțători** în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Mediaș, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Agârbiciu**, cu salariu de 600 cor., și anume: 300 cor. din repartiție, ear' pentru restul de 300 cor. s'a cerut întregire de la stat; cuartir în edificiul școlei.
2. **Bertan**, cu salariu de 600 cor. solviți în rate lunare anticipative din cassa comunală în sumă de 300 cor., din cassa bisericei în sumă de 100 cor.; ear' restul de 200 cor. din repartiție; cuartir în edificiul școlei și lemne de foc.
3. **Blășel**, cu salariu de 600 cor. din repartiție, cuartir în edificiul școlei și lemne de foc.
4. **Dărlos**, cu salariu de 600 cor. din repartiție, cuartir în edificiul școlei, folosința grădinei și lemne de foc.
5. **Ernea-săsésca**, cu salariu de 600 cor. din repartiție, cuartir în edificiul școlei și lemnele de foc.
6. **Șaroș**, cu salariu de 600 cor. solviți în suma de 518 cor. din repartiție, ear' restul de 82 cor. din cassa comunală, cuartir in edificiul școlei și lemne de foc.

Concurenții au sĕ-și aștérnă cererile instruite conform normelor din vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat, a se presenta în vre o Duminecă ori sĕrbătóre în biserică, spre a-și arĕta desteritatea în cântări, și cari pe lângă plata din concurs, ar mai face pretensiuni și la cuincuenale după anii serviți în alte comune, au sĕ-și expună acele pretensiuni în petițiunile lor de concurs, pentru-ca comunele sĕ se știe orienta la alegere.

Mediaș, 1 Iulie 1903.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. Mediaș în conțelegere cu comitetele parochiale.

Romul Mircea
protopop.

Nr. 342 1903 [149] 2—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor vacante de **învĕțători** de la școlele mai jos însemnate din protopresbiteratul gr. or. român Zarand, se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Herțegani,** salariu anual 600 cor., 3 stângini de lemne, din cari se încălḑește și școla, cuartir liber în localul școlei și grădină de legumi.

Alesul va fi obligat a instrua elevii în cântările bisericești și a cânta cu ei în sânta biserică; a ține școla de repetițiune cu elevii de 12—15 ani.

Preferiți vor fi, cari vor fi în stare a forma cor bisericesc. Aspiranții vor avé a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică, spre a'și arăta desteritatea în cant și tipicul bisericesc.

2. **Șesuri,** salariu anual 600 cor., cuartir și lemne.
3. **Valea-Brad**, salariu anual 600 cor., cuartir și lemne.
4. **Ribicióra-de-jos** și **de-sus**, salariu anual 600 cor., cuartir și lemne.
5. **Luncoiul-de-jos**, salariu anual 600 cor., cuartir și lemne.
6. **Buceș,** salariu anual 500 cor. din repartițiune și 100 cor. venit de la biserici, de la înmormêntări, bobotéză ș. a. Cuartir liber și lemnele trebuinciόse de încălḑit.

Aspiranții la aceste posturi, au sĕ 'și aștérnă cererile lor instruite conform normelor din vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul sus indicat, și cari pe lângă salariul din concurs ar mai face pretensiuni și la cuincuenale, după anii de serviciu în alte comune, au a 'și espune aceste pretensiuni, pentru-ca comunele sĕ se pótă orienta la alegere.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român Zarand.

Brad, în 5 Iulie 1903.

In absența protopresb. *Vasile Damian:*

Georgiu Părĕu
adm. prot.

Nr. 541 1903. [164] 3—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor vacante de **învĕțători** de la școlele nóstre confesionale gr. or. române din mai jos însemnatele comune în protopresbiteratul gr. or. Avrig se escrie prin acésta concurs cu terminul de 20 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Arpașul-inferior**, postul de al doilea învĕțătoriu, cu salariul anual de 600 cor. și 40 eventual 80 cor. pentru cuartir și grădină.
2. **Porumbacul-inferior,** postul de al doilea învĕțătoriu cu salariul anual de 600 cor. cuartir natural.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi sĕ 'și subștérnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral gr. or. Avrig (posta Avrig, Felek, Szebenvármegye) până la terminul susindicat cu observarea, că reflectanții sĕ se presenteze în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre la biserică spre a cânta și a face cunoștință cu poporul, avênd cei aleși a instrua copiii de școlă în cântările bisericești și a cânta cu ei în biserică la sânta liturgie Dumineca și sĕrbătórea.

Avrig, 9 Iulie 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Avrig.

Ioan Cândea
protopresb.

P. T.

Am onóre a anunța, că

Magazinul de încălțăminte

aflător în **Sibiiu, strada Cisnădiei 11** (Hotelul Neurihrer, în drépta de la întrare) sub firma **M. Bachholzky's Nachfolger Weiss & Schlesinger**, prin cumpĕrare a trecut în proprietatea mea și că îl voiu conduce mai departe sub firma împrotocolată la tribunalul comercial:

Victor Dressnandt.

Totodată îmi permit a face cunoscut, că mi-am provĕḑut magazinul meu cu **marfa nouă în ghete pentru domni, dame și copii,** de tot soiul, și că în urma unei cumpĕrări favorabile **cu bani gata,** mĕ aflu în posiție de a mĕ puté pune la culmea ori-cărei concurențe.

Cu rugarea respectuósă de a acorda întreprinderii mele deplină încredere, mĕ recomând,

cu distinsă stimă

141 [4—5] Victor Dressnandt.

Redactor responsabil **Teodor V. Păcățian.** Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 83 Sibiiu, Sâmbătă 26 Iulie (8 August) 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 34
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

„Umbra bănuelii“...

Sibiiu, 7 August n.

Scandalul parlamentar, născut din afacerea cu mituirile, preocupă nu numai opiniunea publică de la noi, ci şì cea din străinătate. Sau póte chiar mai mult pe cea din străinătate, care are interes sĕ vadă dejosit statul ungar şi degradat la rangul stătuleţelor mici orientale, cu obiceiuri şi apucături şì mai orientale. Şi se pare că de bucuria acésta nu va fi lipsită presa din străinătate. Va puté arăta cu degetul asupra ţerii nóstre, şi o va puté cita ca esemplu de corupţie şi de decadenţă morală.

Cei ce au inscenat scandalul acesta cu mituirile sigur că acum se vor căí de pasul pripit ce l'au făcut, şi n'ar fi nemulţămiţi dacă dosariul comisiunii parlamentare, încredinţată cu anchetarea, ar puté fi închis. Dar' nu se mai póte. Lavina e pornită din dél la vale, şi turbură rĕu apele prin cari trebue sĕ trécă. Ear' cei ce voiau sĕ 'şi spele „*onórea*“ în apele acestea, vor rĕmâné cu ea mult mai pătată de cât mai nainte. Căci aşa e rostul lucrurilor: cel ce sapă grópă altuia, are sĕ cadă singur în ea.

Intréga scenărie a fost pusă la cale, cum clar se vede, pentru a aduce în încurcătură pe prim-ministrul ţerii, constrîngêndu-l moraliceşte sĕ se retragă de la putere; şi în cele din urmă iese la ivélă în plină lumină nevinovăţia ministrului-president, dar' tot-atunci iese la ivélă în întréga ei golătate şì ticăloşia celor ce dădeau pe corecţii şi neprihăniţii puritani.

Acum se vĕd bine lucrurile; şi din fragmentele celor espuse în faţa comisiunii parlamentare, şi din cele publicate în ziarele magiare, ne putem face o icónă fidelă despre stările morale din viéţa publică şi privată de la noi. Şi disgustătóre şi scârbósă e icóna acésta!

Vedem în ea o bandă négră, un consorţiu de esploatare, care abuséză de credulitatea şi nesocotinţa unui magnat cu mare trecere, pentru a stórce bani, mulţi bani de la el. Pentru-că acum e bine stabilit, că ideia cu mituirile n'a venit de la contele *Szapáry*, ci de la banda acésta, al cărei spirit conducĕtor era fugariul şi escrocul *Dienes*, ear' membri ai ei: mai mulţi gazetari magiari şi agenţi evrei. Da, astăzi e escroc acest *Dienes*, pungaş ordinar, după spusele chiar ale celor de o sectă politică cu el. Dar' până eri-alaltăeri nu era escroc şi pungaş, ci era amicul intim al tuturor kossuthistilor, era prietinul chiar şi al lui Kossuth Ferencz, care l'a recomandat la timpul seu cu cea mai mare căldură alegĕtorilor din Csongrád, cari l'au şì onorat cu mandatul de representant al lor în dieta ţerii.

Acest *Dienes*, astăzi fugariu, escroc si pungaş, a fost deci în timpul nu prea îndepărtat legiuitoriu în sfatul ţerii şi totodată sentinelă pe lângă moralitatea publică, ca şefredactor al ziariului „*Független Magyarország*“, organ de publicitate la care colabora şì Kossuth Ferencz.

Şi acest *Dienes*, fostul stîlp al partidului kossuthist, fostul legiuitoriu şi moralisatoriu, — care a scris şì o carte despre apărarea cu armele a „*onórei private*“, — astăzi însĕ fugariu, escroc şi pungaş: avênd în buzunariu banii storşi de la contele *Szapáry*, asupra cui şi-a aruncat mréja pentru a 'l atrage în apele sale? Asupra intimului seu amic *Papp Zoltán*, şi asupra altui amic, tot intim, asupra lui *Nessi Pál*. De ce? Pentru-că le-a cunoscut partea cea slabă. Despre *Nessi* ştia că a defraudat, despre *Papp Zoltán* ştia că a primit bani pe cari nu i-a dat la locul destinaţiei, şi că a primit bani de la un consul de la Viena pentru-ca sĕ 'i esopereze o decoraţie (tóte acestea le-a spus Dienes în declaraţiuni publicate prin gazetele magiare şi în scrisori adresate comisiunii parlamentare); cu un cuvênt, ştia că sunt „*ómeni de afaceri*“ amêndoi. Şi Dienes conta sigur la intrarea lor în hora corupţiei, pentru-ca apoi, putênd arăta resultate reale pe terenul învingerii obstrucţiunii cu bani grei, sĕ póta stórce sume cu atât mai mari de la credulul conte Szapáry, spre continuarea campaniei de „*desarmare*“.

Şi cine sunt acesti domni: *Nessi Pál* şi *Papp Zoltán?* Membri ai partidului kossuthist, amici ai domnului Kossuth Ferencz, astăzi earăşi president al acestui partid. Membri deci ai partidului, în numele căruia Kossuth a provocat pe ministrul-president sĕ 'şi părăséscă locul, pentru-că asupra şefului de guvern *nici umbră de bănuiélă nu e permis sĕ cadă*, că ar puté recurge în luptele cu oposiţia parlamentară la arme neloiale şi incorecte!

Ei bine, sĕ întórcem acum moneda. Despre ministrul-president s'a dovedit că n'a folosit arme incorecte. Dar' s'au dovedit despre membri din partidul dlui Kossuth, despre amici de ai sei, lucruri cu mult mai incorecte de-cât acelea cu cari prim-ministrul ţerii era numai bănuit. Şi cum membrii parlamentului încă au sĕ fie corecţi în făptuirile lor, chiar mai corecţi şì de cât guvernul, pentru-că ei stau de-asupra guvernului, pe care datorinţă au sĕ 'l controleze, ca sĕ nu depăşască de pe calea bună şi morală: întrebăm pe dl Kossuth Ferencz, că mai au loc în partidul seu şi preste tot în parlamentul ţerii amici de ai sei compromişi acum atât de mult? Da, ori ba? Ear' despre opiniunea publică, din ţéră şi din străinătate, presupunem şi suntem siguri că 'şi va pune altă întrebare: óre numai Dienes, Papp Zoltán şi Nessi Pál, — dintrĕ membrii partidului kossuthist, — sunt aşa cum i-a scos la ivélă ancheta parlamentară, deschisă în chestia mituirilor, ori apoi mai sunt *şì alţii?* Şi n'ar strica, dacă domnul Kossuth, care poséză faţă de guvern pe supracorectul, încă şi-ar pune întrebarea acésta şi ar căuta sĕ 'şi dee rĕspuns liniştitor. Pentru-că un lucru e cert: din afacerea acésta scandalósă, nu guvernul, cum se făcuse planul, ci partidul kossuthist a eşit bătut şi grav rănit.

La Ischl.

Mercuri după amiazi membrii guvernului s'au întrunit în consiliu de ministri, care a durat mai multe ore. După terminarea consiliului, prim-ministrul ţerii, contele Hédervâry, *a plecat la Ischl, pentru a face raport Maiestăţii Sale despre situaţia politică şi parlamentară din ţéră. Unele gazete magiare vreau sĕ ştie, că şeful guvernului ungar* a fost citat *la Ischl. Combinaţiunile ce se fac pe tema mergerii contelui Hédervâry la Ischl sunt următórele: Guvernul îşi va da demisia, după-ce prim-ministrul Hédervâry s'a convins, că nu póte face pace în parlament cu observarea formelor legale. Guvernul, în cas că nu 'i va fi primită demisiunea, va face propunere Maiestăţii Sale pentru disolvarea parlamentului şì în acésta stare de* ex-lex *a ţerii. Guvernul va propune Maiestăţii Sale acordarea unora dintrĕ pretensiunile naţionale ale oposiţiei. Că din aceste combinaţiuni care e cea mai aprópe de adevĕr, se va vedé în curênd.*

Papa Pius decimus.

Giuseppe (Iosif) d'al *Sarto*, nou alesul papă şi-a luat nume *Pius al X-lea* (Pius IX a fost antecesorul lui Leo XIII).

Referitor la alegere ziariul „Giornale d'Italia“ raportéză din isvor demn de încredere următórele: La votarea primă (de Sâmbătă) *Rampolla* căpĕtase 24 voturi, *Gotti* 17, *Sarto* 5, *Vanuteli* 4, *Capecelatro* şi *Di Pietro* câte 3, *Oreglia* 2, *Agliardi*, *Segna*, *Portonova* şi *Sapuli* câte 1 vot. Sâmbătă séra, la a doua votare *Rampolla* a căpĕtat 29 vovoturi, *Sarto* 10, ear' ale lui Gotti şi ceilalţi candidaţi au scăḑut. Luni diminéţa *Sarto* căpĕtase 27 voturi, *Rampolla* 24. Luni séra 35 voturi întrunise *Sarto*, ear' celelalte se împărţiseră pentru Rampolla şi alţii. La ultima alegere *Sarto* a căpĕtat *50 voturi, Rampolla* 10, *Gotti* 2 (totalitatea voturilor era 62).

FOIŞÓRĂ

Dan căpitan de plaiu.

De **I. Manliu.**

(Urmare).

Pe o nópte ca acésta, ce plăcută e călĕtoria în tovărăşie! Ochii călĕtorilor se îmbată de plăcerea măreţelor privelişti ale naturii. Inima simte cu tótă puterea plăcerea vieţii. Din vĕzduhul liniştit se cobóră şi se înşiră înaintea imaginaţiunei lor atâtea chipuri iubite! Ei rîd, cântă şi glumesc şi 'şi spun atâtea amintiri, atâtea doruri din trecut, din lumea umblată de dînşii! Pretutindenea în natură ochii lor vĕd frumseţă, armonie, poesie. Dan şi Ursan însĕ n'aveau nici vreme, nici plăcere, ca sĕ admire frumseţile unei nopţi atât de fermecătóre; ei sburau tăcuţi la luptă, caii lor înşişi înţelegeau că stăpânii lor îi duc la primejdie. Altă dată ei auḑiau voce de mângăere ori de îndemnare a stăpânilor, şi asta le făcea bine! Acum însĕ stăpânii tăceau, şi tăcerea şi sgomotul înfundat al copitelor, care străbătea liniştea nopţii, îi spăimânta, şi dînşii sburau pe întunerec ca goniţi de duhuri necurate. Dan şi Ursan nu 'şi vorbiau; în gândul lor ei se vedeau în mijlocul luptei lovind, tăind, omorînd. Ca două năluci îngrozitóre străbăteau ei prin mijlocul unei nopţi atât de frumóse, ca două umbre uriaşe, cari se ivesc pentru o clipă într'un loc şi ca fulgerul se fac nevĕḑute, pentru a se arăta earăşi în zarea depărtată. Capul le ardea în văpae, şi sângele le ferbea în vine. Ochii lor încruntaţi erau ca împăinjenaţi de un vĕl negru; tóte li se păreau posomorîte. Pare-că natura însa-şi zăcea mórtă sub giulgiul negru al morţii. Plopii de pe lângă rîuri, şirele de snopi din câmp şi stânca din rîpă, şi copacii din pădure luau forme ciudate! Li-se păreau nişte uriaşi, nişte smei ori demoni ameninţători. Alba şi blânda lumină a lunei li-se părea roşiatică şi turburată. Luna însĕ 'şi avea faţa galbenă ca de mort.

Inaintea ochilor vedeau roşu, vedeau lacuri de sânge. Ei nu mai sămĕnau a ómeni, ci a nişte tigri, cari sunt gata sĕ sfăşie, sĕ 'şi înfigă dinţii şi ghiarele în carnea prăḑii lor.

Cloşca cu puii era sus pe ceriu şi carul cel mare se întorsese cu oiştea în jos, când cei doi gróznici călĕtori ajunseră la marginea unui colnic. Caii, plini de spumă, începură a se nelinişti; mişcau din urechi şi nechezau asurḑitor. „Opreşte, tată Dan“, zise Ursan încet, „caii simt ceva; mi-se pare şì mie că aud un sgomot depărtat“.

Amêndoi se deteră jos de pe cai şi se aplecară cu urechia la pămênt. In adevĕr un sgomot surd şi năbuşit de pare-că eşia din fundul pămêntului, ajunse până la urechile lor. Pămêntul se mişca ca de un cutremur. „Hoţii sunt pe aprópe, Ursane“, — zise Dan, — „de acum cu băgare de sémă, căci în curênd se începe ospĕţul“.

Stelele se stingeau una câte una, şi la rĕsărit se ivì lucéfărul pe ceriul ce începù sĕ se albéscă, când cei doi călĕtori ajunseră în vîrful colnicului. La spatele lor luna roşie ca sângele se ascundea uşor pe după marginea câmpiei.

Ei se opriră o clipă aci şi se uitară spre partea Nistrului.

Ce îngrozitóre privelişte!

Frumósa ţéră ce se întinde pe lângă malul drept al Nistrului e în flacări. Ard satele, ard pădurile, arde recolta bieţilor Români, strînsă cu multă sudóre. Uriaşe limbi de foc se înalţă din tóte părţile, furióse, spre ceriu, aruncând din gura lor lungi şi groşi nori de fum. Scînteile pluteau pe ceriul roşu ca o mare de stele călĕtóre. Munţii din depărtare sunt luminaţi de o zare roşie, care te înfióră. In zarea focurilor o privelişte ce 'ţi înghiéţă inima se desfăşură înaintea ochilor lui Dan şi Ursan. Vĕd pâlcuri de Tătari cu haine lungi şi cu căciuliţele înalte alergând ca nişte demoni în tóte părţile, ucigênd şi jefuind. Pare-că iadul şi-a vĕrsat preste frumósa Moldovă tóte glótele necurate cu tótă urgia. Femei cu copiii în braţe şi cu pĕrul despletit fug ţipând cu grózā dinaintea furiei Tătarilor. Ici un bĕtrân cu pĕrul alb, pe care piciorul şovăitor nu 'l póte mântuí de furia călăilor, îşi ridică mâna slabă, ca sĕ se apere! Cade sĕrmanul, înjunghiat de iataganul sĕlbaticului tătar. Capul lui se rostogoleşte în ţĕrînă şi pletele lui cărunte se umplu de lut şi de sânge. Colo o mamă cere barbarului milă pentru micuţul ei copil, pe care îl ascunde la sin; dar' tătarul nu ştie de milă: suliţa lui înfige în pămênt dintr'o dată şi pe copil, şi pe mamă. Câţiva bărbaţi şi copilandri se încaeră la luptă cu Tătarii sub păreţii caselor fumegate, dar' copleşiţi de numĕrul înzecit al Tătarilor, cad măcelăriţi sub sĕcurile lor.

(Va urma).

Constatându-se apoi că votarea s'a făcut în regulă, cel mai bětrân dintrě decanii-cardinali a întrebat pe alesul: *„Acceptas-ne electionem in summum pontificem?“* (Primeşti alegerea ta de papă?). Nou-alesul a rěspuns, că nu e vrednic de aşa înaltă dignitate, dar' are încredere în Dumnezeu, care a îndreptat asupra persónei sale voturile colegiului, că 'l va ajuta sě devină vrednic. După acest rěspuns decanul a întrebat: *„Quo modo vis vocari?“* (In ce chip voeşti sě fii numit?). Noualesul a rěspuns: *Pius decimus* (Piu al X-lea).

Indată după acest rěspuns au fost delăturate baldachinele de la tóte fotelurile conclavistilor, lăsându-se sub baldachin numai al nou-alesului. Apoi toţi cei presenţi au îngenunchiat în faţa papei, spre a primí prima binecuvêntare de la el. După aceea, *Piu X*, însoţit de doi cardinali, de secretariul conclavei şi de conclavistii sei s'a retras în sacristeriul mic al capelei sixtine, sě îmbrace vestmintele de papă. Re'ntors în capelă, a luat loc pe „sedia gestatoria“ aşezată în faţa altariului şi a primit prima „adoraţie“ a colegiului ca semn de supunere şi ascultare: unul câte unul cardinalii au îngenunchiat înaintea papei, i-au sărutat piciorul şi mâna, apoi ridicându-se l'au sărutat pe ambe părţile obrazului, la ce papa 'i îmbrăţişa şi săruta. După cardinali au urmat la sărutarea piciorului conclavistii, apoi noul papă s'a retras în apartamentele sale sě odihniască.

La 11 ore şi 40 minute în piaţa Sf. Petru au sosit trupe militare, ca sě ţină cordon şi sě dee onorurile prescrise. In acelaşi timp balcónele esterne ale catedralei au fost acoperite cu covóre, ear' în cel din mijloc a fost pusă o cruce mare. Cardinalul Machi, însoţit de amploiaţii ceremoniali apare în balcon; trupele presintă arma, ear' cardinalul vesteşte cu voce înaltă: *„Anuntio vobis gaudium magnum, habemus papam eminentissimum et reverendissimum dominum cardinalem Iosephum Sarto, qui sibi nomen imposuit: Pius decimus“*. Publicul erumpe în aclamaţiuni, clopotele tuturor bisericilor umplu vězduhul cu sunetul lor, ear' vestitoriul se retrage din balcon.

La 12 ore şi 10 minute apare în balcon *papa* în ornatele de gală şi împarte poporului binecuvêntare.

După amiazi papa *Piu X* a primit în capela sixtină „adoraţia“ a doua din partea colegiului, în timp ce corul cânta imnul „Ecce sacerdos magnus“. Au urmat apoi recepţiunile până la 7 ore séra, după cari papa s'a retras în apartamentele provisorie, în cari va locuí până la deschiderea salelor lui Leo XIII, acum sigilate.

După cum e informat ziariul „Tribuna“ (Roma) *încoronarea papei se va face poimâne* (9 August st. n.).

*

Emblema noului papă are în partea de-asupra un leu, ear' în cea de jos o ancoră şi funie de jumětate lăsată în apă. S'a împlinit deci profeţia abatelui Ioachim (născut în Calabria la 1140), care profeţise, că după Leo XIII: *„funis de litore venit“* (vine funia de la malul mării).

Cât pentru cunoştinţa de limbi a noului papă se spune, că afară de latina şi italiana (în dialect veneţian) *nu ştie nici una*, ceea-ce însě — credem noi — nu 'l va împedeca întru a fi papă bun şi vrednic.

Cu 1 Iulie st. v. s'a deschis nou abonament la ziariul nostru, pe jumětatea a doua de an, cu preţurile indicate în fruntea foii, la care invităm pe toţi amicii şi sprijinitorii fóiei nóstre. Rugăm totodată pe vechii nostri abonaţi sě recomande spre abonare ziariul nostru în cercurile cunoştinţelor lor. Abonaţii în întârziere cu abonamentul pentru trecut sunt rugaţi a-l achita cu grăbire.

De la Asociaţiune.

(Fine).

Şedinţele.

In cursul anului 1902 comitetul central a ţinut 19 şedinţe, 12 ordinare şi 7 estraordinare, în cari a luat tóte dispoşiţiile necesare pentru esecutarea decisiunilor adunării generale, pentru administrarea fondurilor şi fundaţiunilor Asociaţiunii, şi a supraveghiat activitatea despărţěmintelor, cum şi şcóla civilă de fete, dând totodată atenţiunea cuvenită bibliotecii şi înfiinţândului museu etnografic.

Incă la începutul anului, ce ne preocupă, s'a retras de la postul seu fostul cassariu al Asociaţiunii, dl Leontin Simonescu. In locul dsale comitetul central a ales pe dl Ioan Vătăşan, contabil la institutul de credit „Albina“. Mai târziu s'a retras şi fostul controlor, dl Ioan Creţu. Agendele controlorului au fost încredinţate dlui Nicolae Togan, care e totodată şi bibliotecariu al Asociaţiunii.

De la ultima adunare generală încóce au dimisionat din comitet dnii: Ioan Creţu, din causă de morb, şi Dr. Augustin Bunea, fără motivare. Onorata adunare generală va binevoí a se pronunţa la locul seu asupra acestor douě demisiuni din urmă.

Membrii Asociaţiunii.

In present Asociaţiunea are 1519 membri, după categorii: 1. membri onorari (în viéţă) 6; 2. membri secţiunilor 27; 3. membri fundatori (în viéţă) 79; 4. membri pe viéţă 215; 5. membri ordinari 1192.

Faţă de anul trecut un minus de 61.

Averea Asociaţiunii.

Averea fondului general la finea anului 1902 a fost de 305,982 cor. 72 bani, mai mare de cât în anul trecut cu 18,797 cor. 02 bani. Conform unei hotărîri şi în 1902 s'a amortisat din valórea realităţilor Asociaţiunii suma de 2092 cor. 92 bani. Intrégă averea, ce comitetul central administréză, a fost la acelaşi termin de 579,213 cor. 02 bani, cu 36,648 cor. 76 bani mai mare de cât în anul trecut. Aşa dar' se póte constata creştere atât la fondul general cât şi la celelalte fonduri şi fundaţiuni ale Asociaţiunii. Alte detaiuri se pot vedé în raportul cassariului.

Biblioteca Asociaţiunii.

A. Biblioteca proprie. Conform inventariului, biblioteca Asociaţiunii la finea anului 1902 a numěrat 4237 opuri în 5900 tomuri, 4552 broşuri şi 22 harte, faţă cu 4115 opuri în 5783 tomuri, 4413 broşuri şi 22 harte de la finea anului 1901; prin urmare biblioteca s'a sporit în decursul anului 1902 cu 122 opuri în 117 tomuri şi 139 broşuri.

B. Depositul de cărţi menite spre vîndare parte în favorul fondului general al Asociaţiunii, parte unele în favorul şcólei civile de fete a Asociaţiunii, şi altele destinate a se distribuí de aici gratuit, numěră 40 publicaţiuni în 3834 tomuri şi 7802 broşuri.

Biblioteca proprie s'a sporit şi în anul expirat mai ales în urma relaţiilor de schimb legate cu diferite societăţi ştientifice şi literare din patrie, prin publicaţiunile trimise de Academia magiară din Budapesta şi de Academia română din Bucureşti, apoi prin donaţiunile făcute de dl Dr. At. Marienescu şi unii autori. Prin cumpěrare biblioteca s'a sporit cu 22 opuri în 21 tomuri şi 5 broşuri.

Depositul de cărţi s'a sporit în anul 1902 cu 12 publicaţiuni, întrě cari merită specială amintire donaţiunea dlui Teodor V. Păcăţian, care a pus la disposiţia Asociaţiunii 6 din publicaţiunile sale preste tot în 551 esemplare în scopul de a se distribuí gratuit bibliotecelor poporale. De altă parte depositul de cărţi a scădut în decursul anului 1902 cu 410 tomuri şi 1505 broşuri, dintrě cari 386 tomuri şi 896 broşuri parte s'au distribuit cu ocasiunea adunării generale din anul trecut, parte s'au dat pentru bibliotecile poporale ale Asociaţiunii, ear' 24 tomuri şi 609 broşuri s'au vîndut.

Despărţěmintele.

Cele mai multe despărţěminte şi-au continuat activitatea în felul obicinuit. Un nou avênt nu putem constata. Dar' ori-cât de modestă ar fi activitatea unui despărţěmênt, considerat în particular, activitatea tuturor despărţěmintelor dă o lucrare culturală considerabilă.

39 despărţěminte au ţinut adunări, întrunind la un loc fruntaşi şi popor, tóte în localităţi diferite, pe un teritoriu ce începe la Braşov şi se urcă la Baia-mare, de aici merge la Oradea-mare, coborându-se până la Panciova, vestind pretutindenea, că este o cultură românéscă, pe care trebue sě o îmbrăţişăm, căci ea este garanţa viitoriului nostru.

In anul ce ne preocupă au ţinut adunare cercuală despărţěmintele: Abrud-Câmpeni, Agnita, Beiuş, Bistriţa, Blaj, Bocşa, Bran, Braşov, Cluj, Cohalm, Dej, Deva, Dobra, Făgăraş, Haţeg, Hida-Huedin, Lipova, Ludoş, Lugoj, Mediaş, Mociu, Năsěud, Orade, Oraviţa, Panciova, Orăştie, Oşorheiu, Reghin, Sătmar, Sebeş, Sělişte, Sibiiu, Sighişóra, Şimleu, Timişóra, Turda, Vêrşeţ. In cursul anului s'au reactivat despărţěmintele Alba-Iulia şi Zerneşti.

Nu au ţinut adunare generală despărţěmintele: Brad, D.-S.-Mărtin, Mercurea, Sân-Miclăuşul-mare şi Treiscaune-Ciuc; au funcţionat însě. Aşa dar' în total au funcţionat 44 despărţěminte.

Nu au dat semne de viéţă despărţěmintele Caransebeş şi Torac.

In despărţěmintele: Beiuş, Bistriţa Blaj, Bocşa, Braşov, Cluj, Oraviţa, Sibiiu, Timişóra şi Vêrşeţ, s'a distribuit un numěr considerabil de cărţi folositóre; în despărţěmintele: Lipova şi Mociu s'au abonat foi poporale în mai multe esemplare şi s'au distribuit în mod gratuit; despărţěmêntul Lugoj a tipărit pe spesele sale trei broşuri de cuprins poporal; despărţěmintele Bocşa, Braşov, Ludoş, Mociu şi Timişóra au votat mai multe ajutóre pentru şcóle lipsite, despărţěmêntul Reghin pentru a se cumpěra cărţi de şcólă; în despărţěmintele Beiuş, Bran şi Sělişte s'au aranjat esposiţii locale; în despărţěmintele Beiuş, Bistriţa, Bran, Mociu şi Sělişte s'au dat premii pentru lucrări manuale, grădinărit pomărit şi pentru o disertaţie de cuprins economic; în fine despărţěmintele Cohalm şi Panciova cu conferit câteva ajutóre la învěţăcei de meserie.

Conform datelor ce ne stau la disposiţie, constatăm, că despărţěmintele Asociaţiunii au 84 agenturi şi 97 biblioteci. Bibliotecile cele mai multe sunt ambulante. Numěrul cărţilor, din care se compun, nu 'l putem spune, lipsindu-ne datele necesare din câteva despărţěminte.

Comparând activitatea şi organisarea despărţěmintelor şi numai cu trecutul mai recent, putem afirma că o îndreptare spre bine se arată pe întrégă linia.

Şcóla civilă de fete.

In anul şcolar 1902/3 şcóla civilă de fete a fost cercetată de 98 eleve (cu 6 eleve mai mult de cât în 1901/2), anume în cl. I 21, în cl. II 22, în cl. III 25 şi în cl. IV 30. Afară de acestea au mai frecuentat cursuri practice încă 9 eleve, absolvente de şcólă civilă. In internatul şcólei au fost adăpostite 70 eleve, cu 13 mai multe de cât în anul şcolar trecut; 5 eleve interne au frecuentat şcóla elementară a „Reuniunii femeilor române din Sibiiu“.

Cu finea anului şcolar 1901/2 a trecut la pensie învěţătórea dna Eugenia Moga n. Trifu. In postul vacant comitetul central a ales pe dl Vasile Stan, candidat de profesor; acesta însě după un serviciu de o lună de zile, primind alt angajament s'a retras. In postul devenit din nou vacant a fost numit în mod provisor dl Ioan Borcia, candidat de profesor.

Postul de învěţătóre suplentă nici în anul şcolar curent nu s'a putut întregí. Comitetul a angajat deci pentru încă un an pe dşórele Maria Pop şi Maria Muciu.

Mersul instrucţiunii a fost supraveghiat de vice-presidentul Asociaţiunii în calitate de delegat al comitetului central.

Esamenul de finea anului a oferit ocasiune tuturor a se convinge, că instrucţia a urmat în cadrul planului de învěţământ şi a dat resultate pe deplin mulţămitóre.

Secţiunile ştientifice-literare.

Secţiunile ştientifice-literare îşi vor ţiné şedinţa plenară din ěst-an — în conformitate cu disposiţiunile regulamentului lor — abia la 14 Iulie a. c., şi astfel la încheierea acestui raport general activitatea lor din anul trecut încă nu póte fi apreciată.

Rěmâne deci, ca Onorata adunare generală sě se informeze asupra acestei chestiuni din raportul care se va presenta separat asupra activităţii secţiunilor în şedinţa festivă a acestora.

Propuneri.

Inaintăm acest raport şi aclusele sale cu rugarea, ca Onorata adunare generală sě bine voiască:

1. a lua spre ştire raportul general pentru anul 1902;

2. a da espresiuoe condolenţei sale pentru membrii decedaţi de la ultima adunare generală încóce;

3. a se esprima asupra dimisiunilor din comitetul central, eventual a întregí locurile vacante;

4. a esamina şi aproba proiectul de regulament de cassă şi normativul fondurilor şi fundaţiunilor Asociaţiunii;

5. a esprima mulţămită institutului „Albina“ pentru bunăvoinţa ce arată, administrând averea Asociaţiunii în mod gratuit, şi dlui Andreiu Cosma pentru serviciile ce a prestat Asociaţiunii prin aranjarea succesiunilor lui George Filip şi Dr. N. Nichita;

6. a da absolutoriu pentru socotelile anului 1902; şi în fine

7. a aproba proiectul de budget pentru anul 1904.

„Agitaţiuni contra băncilor nóstre.“

Sub titlul acesta publică *„Revista economică“* în numěrul din urmă un articol bine motivat, pe care 'l reproducem în întregime după cum urméză, notând, că articolul a eşit din condeiul dlui *C. Popp*, funcţionariu la *„Albina“*, centrala din Sibiiu.

„In timpul din urmă, — scrie dl C. Popp, — şi mai cu sémă de la alegerea deputatului naţional *Dr. Aurel Vlad* încóce, băncile nóstre, şi în special primul nostru institut financiar *(Albina)*, a început a forma din nou obiectul de preocupaţiune a presei şoviniste magiare din ţéră. După obiceiul din trecut presa acésta, lipsită de ori-ce scrupul când este vorba de vre-o instituţiune nemagiară, caută tóte mijlócele pentru a discredita băncile româneşti în faţa publicului magiar, presentându-le ca tot atâtea cuiburi de agitaţiune contra patriei şi a hegemoniei magiare şi drept instituţiuni create de-a dreptul pentru ruinarea economică a elementului magiar. Se atribue băncilor nóstre, cu o consecuenţă démnă de o causă mai bună, tendinţe, ce nici când nu le-au avut, şi se rěspândesc asupra lor în publicul neorientat cele mai sfruntate neadevěruri, numai şi numai pentru a abate de la ele clientela magiară, după care de altcum băncile româneşti, precum se ştie, nu umblă şi n'au umblat nici odată, şi care dacă totuşi preferă a 'şi acoperí trebuinţele de credit la „bănci valache“, o face acésta fiindcă s'a convins în nenuměrate casuri, că aici întimpină mai multă bunăvoinţă şi ací este mai puţin exploatată, de cât chiar la institutele în favorul cărora se trage clopotul într'o dungă contra băncilor româneşti.

Pentru-ca cetitorii nostri sě vadă cu câtă rěutate se scrie despre băncile nóstre şi cât de mult întunecă şi diforméză şovinismul înfierbêntat adevěrata stare a lucrurilor, iată un specimen din *„Magyar Világ“* din B.-Pesta. Sub titlul *„Oláh pénz“* („Bani valachi“) ziariul acesta după-ce atrage atenţiunea publicului magiar asupra muncei de sobol, ce ar sěvêrşí-o băncile naţionalităţilor pe terenul economic, în timp ce Magiarii se ocupă esclusiv numai cu chestiile politice de la ordinea zilei, continuă cum urméză:

„Sě luăm numai Ardélul. Acolo se află 39 de casse de păstrare de ale naţionalităţilor. Tóte româneşti şi săseşti.

Bani i-au trebuit micului econom magiar totdeuna şi i-au dat. Banca magiară încă dă bani, dar' nu atâţia ca o bancă a naţionalităţilor. Pe când banca hipotecară magiară dă împrumut până la $^{2}/_{3}$ a hipotecei, pe atunci „Albina“ dă până la $^{3}/_{4}$ a valórei, ba dacă resultatul este sigur, dă împrumut până la valórea întrégă a hipotecii. Debitorul plăteşte pentru împrumut 5% nominal, şi când vrea sě ridice banii se bucură, iubiléză chiar, cât de ieftin capětă împrumutul.

Dar' se trezeşte curênd bietul de el, atunci când ridică banii.

Căci „Albina“ nu bani îi dă, celui ce se adreséză la ea, ci hârtii, scrisuri fonciare. Ear' scrisul fonciar este o hârtie curiósă; este tipărit pe el, că valoréză 100 fl. şi totuşi nu capeţi pentru el mai mult de cât 94 fl. La fie-care 100 fl. datoraşul perde 6 fl., la 1000 fl. 60 şi la 10,000 fl. deja 600 fl. Mai plăteşte el şi altceva. „Albina“ nu stă de vorbă cu nimeni de-a dreptul, ea are agenţi. Agentul mijloceşte împrumutul şi primeşte pentru acésta 2—3%. Dar’ „Albina“ nu are încredere nici în agent, ci trimite la faţa locului pe funcţionarii sei proprii, şi nici nu unul, ci doi preţuitori, un funcţionar superior şi un scriitoriu, spre a preţuí şi mĕsura pământul şi a cerceta cam în cât timp va puté pune „Albina“ mâna pe pământul respectiv. Plăteşte datoraşul şi spesele acestea şi după ce s’a făcut şi acésta şi s’a întabulat datoria, mai subscrie pe de-asupra şi o cambie. Când apoi îşi face socotéla, sĕ vadă cât a cerut şi cât a primit, ajunge la tristul resultat, că interesele nu sunt 5% ci 15%.

Politică curată, politică sigură. Proprietatea fonciară nu aduce astăzi nici 8%, de unde va fi deci economul în stare sĕ plătéscă 15%? Timpul trece, după érnă vine primăvara, după primăvară vara; economul nu plăteşte fiind-că n’are de unde; vine scrisórea cu sigil, despre cambia improcesuată şi de multe-ori deja la rata primă recolta o ia „Albina“.

Şi aşa merge acésta mai departe. „Albina“ cumpĕră pământul şi ajunge stăpână, stăpână înfricoşată, căci a ei este pământul şi ai ei şi banii.

Politica „Albinei“ este chestiunea sĕcuiéscă. De aceea ne bucurăm de salutara acţiune inaugurată de banca „Magyar takarékpénztárak központi jelzálogbankja“, pentru a scóte din ghiarele băncilor valache şi săseşti pe proprietarii sĕcui încărcaţi cu datorii.

In loc de bani valachi, bani magiari“. —

Câte aserţiuni, atâtea neadevĕruri.

Este ştiut şi recunoscut, că tocmai băncile româneşti şi săseşti sunt acelea, cari proced mult mai scrupulos la acordarea împrumuturilor hipotecare, de cât d. es. băncile magiare, căci scopul lor nu este atât a face cu tot preţul afaceri bune şi multe, ci mai cu sémă a ’şi plasa capitalurile disponibile cât mai sigur. In special „Albina“ a cerut până de curênd acoperire *triplă* pentru împrumuturile sale hipotecare şi numai în timpul mai nou acórdă la realităţi de câmp împrumuturi până la ½ a valórei hipotecelor. Aserţiunea, că ar acorda în anumite casuri împrumuturi până la întréga valóre a hipotecei, este o absurditate.

Imprumuturile hipotecare ale „Albinei“, este drept, se dau în scrisuri fonciare, dar’ cursul acelora este fixat moderat, cu 98, va sĕ zică debitorii primesc de fie-care 100 cor. 98 cor. şi nu numai 94 cor. precum se susţine în mod tendenţios în articolul ce ne preocupă. Cu 94 şi 96 cor. îşi calculéză scrisurile fonciare, pe cât ştim noi, unele bănci budapestane, cari pentru interesele mai scădute cu cari acórdă împrumuturile lor, caută rebonificare în diferinţa de 4—6% ce o încasséză ca diferinţă de curs.

Alt neadevĕr sfruntat este, că „Albina“ acórdă împrumuturile sale *numai* prin intervenţiunea agenţilor sei cari primesc separat o provisiune de 2—3%, ba că se esmit chiar funcţionari pe spesele petenţilor pentru a preţuí realităţile oferite drept hipotecă. Adevĕrat este, că cereri de împrumuturi hipotecare póte înainta la „Albina“ fie-cine, ba „Albina“ trimite chiar gratuit şi franco la adresa petenţilor tóte tipăriturile de lipsă pentru cerere, care dacă este instruată în ordine şi hipoteca oferită garantéză împrumutul cerut, conform regulamentului, se resólvă direct la petent. Intervenţiunea bărbaţilor de încredere ai „Albinei“ este numai facultativă şi pentru lucrările lor acesti bărbaţi de încredere primesc taxe anumite, fixate destul de moderat din partea direcţiunii. Se esmit, este drept, la împrumuturi mai considerabile şi cu învoirea prealabilă a petenţilor câte odată şi organe speciale din partea institutului, pentru a constata valórea realităţilor oferite drept hipotecă, dar’ lucrul acesta îl face şi trebue sĕ ’l facă ori-ce institut solid, care nu voeşte sĕ ’şi plaseze capitalurile în mod uşuratic şi cu risic.

In fine este o calumnie tendenţiósă, că „Albina“ ar asuprí pe debitorii sĕi şi ar căuta sĕ ’i aducă la sapă de lemn, căci toţi cei-ce au avut vre-odată legături de afaceri cu institutul acesta, vor puté documenta tocmai contrariul, că „Albina“ este deosebit de îngăduitóre şi culantă faţă de clientela sa, fără deosebire dacă aceea este românéscă ori de altă naţionalitate, de o culanţă, care câte-odată i-a causat chiar perderi.

Nu chestiunea sĕcuiască este politica „Albinei“, ci politica ei este, cea circumscrisă în § 1 al statutelor sale: „a procura locuitorilor ţerii, mai ales poporului ţĕran agricol, capitalurile şi creditele necesare şi a deştepta spiritul de economie“, lucruri cari caută a le promova din tóte puterile sale, pe căi cinstite şi fără gânduri reservate.

NOUTĂŢI

M. Sa regele Carol al Românieì soseşte mâne (8 August n.) la Viena împreună cu regina. De acolo regina va merge la Neuwied, spre a petrece acolo restul verii, ear’ regele va merge la *Ischl*, unde va fi óspele M. Sale împĕratului şi rege al nostru timp de douĕ zile. După aceea va călĕtorí la Gastein.

*

Primiri la pedagogie. In şedinţa de eri consistoriul a primit la cursul prim pedagogic în seminariul „Andreian“ 19 aspiranţi, cu studii pregătitóre: 14 abs. de 4 cl. gimnasiale, 2 abs. de 4 cl. reale şi 3 abs. de 4 cl. civile. Lista primiţilor e următórea: Ioan Adam, Dumitru Branea, Leonte Canjea, Ioan Comşa, Ioan David, George Dragoş, Constantin Furtună, Cornel Chişa, Nicolae Haneş, Constantin Iosof, Valer Jeican, Dumitru Mênaţe, Adam Popovici, Ioan Popovici, Nicolae Opriş, Stanciu Stroia, Lazar Suciu, Aurel Todoruţ şi Constantin Trifa.

*

Demisiunea ministrului croat. Maiestatea Sa Monarchul nu a primit demisiunea ministrului croat *Dr. Tomasici*, ci l’a poftit sĕ rĕmână la postul seu.

*

Pentru cei cari merg la Ocna. Direcţia (üzletvezetőség) din Cluj a căilor ferate face cunoscut, că pentru circulaţiunea dintrĕ Sibiiu şi Ocna (până la scalde) a introdus deja cu începere de la 1 August încă douĕ trenuri de persóne (nr. 7305 şi nr. 7306), ambele avênd cl. II şi III, cari vor circula întrĕ aceste douĕ staţiuni până la 15 Septembre. Trenul nr. 7305 *plécă din Sibiiu* la 7 ore 20 m. diminéţa, din fabricul Sibiiului la 7·24, din Şura-mică (halta nr. 22) la 7·35, din Ocna la 7·48, *soşind la scaldele Ocnei* (halta nr. 19) la 7 ore şi 53 m. diminéţa. Trenul nr. 7306 *plécă de la scaldele Ocnei* spre Sibiiu la 7 ore 58 m. diminéţa, din gara Ocnei la 8·08, din Şura-mică (halta nr. 22) la 8·12, din fabricul Sibiiului la 8·22, *soşind în gara Sibiiului* la 8 ore şi 26 minute.

*

Din Macedonia. Agenţa „Havas“ (Paris) publică o telegramă din Salonic, de cuprinsul că Duminecă nóptea insurgenţii au distrus cu dinamită raliile căii ferate la gara Ecsisi, ear’ la gara Baniţa au dat foc unei case, au ridicat raliile şi au tăiat sîrmele telegrafului. Numĕróse bande au început de nou sĕ dee semne de viéţă.

*

† Preotul Iosif Drugociu, paroch în Hurez (tractul Făgăraş), în urma unei crime scârnave a încetat din viéţă, după serviciu de 17 ani în via Domnului, lăsând orfani 6 copilaşi împreună cu mama lor. Tragica întêmplare ni-o descrie un preot coleg al rĕposatului astfel:

„Iosif Drugociu, fratele nostru e pomenit din somnul vieţei obositóre prin cel mai mărişor copil George, că ţiganii corturari, în drumul lor spre tîrgul Recei îi fură din otava frumósei livadii, ce o avea rĕposatul în capul satului în vecinătatea drumului. Indată alérgă la livadie dimpreună cu vigilii de hotar, şi apropiindu-se de căruţa hoţului lângă care zăceau 2—3 furcóie din otava furată, acesta strigă — şi un alt ţigan vine pe neaşteptate de la altă căruţă ce urma, şi cu o repejune teribilă tócă în cap pe preot în partea dréptă a ochiului, bâta ferecată îşi face loc cu *colţul în formă de ciocănel* pe lângă ochiu, têmpla se crépă, ear’ fratele nostru ca lovit de trăsnet cade pe spinare. Incă 20 de ore în agonie şi bietul preot a trecut la cele eterne“ . . .

Inmormêntarea s’a făcut Marţi (4 August n.) prin 12 preoţi în frunte cu protopresbiterul tractual, Iuliu Dan, şi în presenţa unui imens public, venit de prin tóte comunele din jur sĕ dee ultimul onor preotului trecut la cele eterne întrĕ împrejurări atât de tragice.

Ucigaşul, împreună cu tovarĕşii sei în vagabundaj a fost prins de gendarmi şi dat în grija tribunalului din Braşov. Ce folos însĕ pentru vĕduva şi orfanii rĕposatului, căci ori-cât de aspră osândă va căpĕta ucigaşul, acei 6 copilaşi tot nu vor recăpĕta pe tatăl lor!

*

Demisia contelui Szapáry din demnitatea de guvernator al oraşului Fiume a fost primită din partea M. Sale, cu datul din 2 August n.

*

Mănăstirea Agapia din România a ars cu desĕvêrşire Marţi nóptea. Focul a luat naştere de la bucătăria infirmeriei, şi alimentat de un vênt puternic a cuprins în curênd tóte casele, împreună cu biserica principală, care a ars aprópe întrégă. E mănăstire de călugăriţe, în care erau adăpostite preste 300 de maice.

*

România — la congresul geologic. In Septembre se va ţiné la Viena congres internaţional de geologie. La acest congres România va fi representată prin profesorii Gr. Stefanescu, L. Mrazec, Dr. Munteanu-Murgoci şi Popovici-Haţeg.

*

Ducele de Abruzzo, unchiul regelui Victor Emanuil III. al Italiei, care acum sunt doi ani se re’ntorsese din espediţia întreprinsă la polul nordic, pe la mijlocul lunii viitóre va întreprinde călĕtorie în jurul pământului, asemenea în scop de esplorări ştientifice, cum fusese şi espediţia la polul nordic. Ducele va face călĕtoria cu vasul de rĕsboiu „Liguria“.

*

Boris a scăpat! In numĕrul de Marţi daserăm ştire, că *Boris Sarafov*, presidentul comitetului macedo-bulgar, în socotéla căruia se află asasinarea profesorului Mihăileanu şi conspiraţia plănuită contra vieţii regelui României, zilele trecute a fost în Ungaria, şi că la avisul guvernului României guvernul nostru a dat contra lui ordin de arestare. Cum raportéză acum ziarele din Budapesta, Sarafov în zilele din urmă a fost în Panciova, a colectat bani pentru comitetul seu, dar’ simţind că e urmărit *a trecut în Sêrbia*.

*

Petrecere în Sĕlişte. Tinerimea română din Sĕlişte aranjază în 9 Aug. st. n. o petrecere de vară. Locul petrecerii este *Netedul*. Venitul curat e destinat pentru înfrumseţarea pavilonului de dans din loc. La cas de timp nefavorabil, petrecerea se va ţiné în pavilonul de dans. In pausă tinerii din loc vor juca „Bătuta şi Căluşerul“.

*

Victimele tuberculosei. Conform raportului făcut în ministeriul de interne, bóla tuberculotică (oftica, bóla sécă) a secerat în anul trecut 70.731 vieţi de om. Statistica pe Maiu a anului curent încă dă sémă de numĕróse victime ale tuberculosei. Numai în Budapesta au murit în luna acésta 272 inşi atacaţi de tuberculosă, ear’ în provincie 7351. Contingentul cel mai mare al morţilor de oftică în luna Maiu l’a dat poporaţiunea dintrĕ Tisa şi Dunăre (1318), pe când în Croaţia şi Slavonia numĕrul lor a fost 956. In scopul combaterii tuberculosei — cum se ştie — s’a fost înfiinţat în Budapesta o reuniune care susţine şi un sanatoriu („Sanatoriul Elisabeta“) în care bolnavii săraci capĕtă îngrijire gratis. In timpul mai nou societatea de elită a Budapestei încă a început acţiune în scopul combaterii tuberculosei, hotărînd sĕ înfiinţeze un al doilea sanatoriu pentru îngrijirea bolnavilor de tuberculosă.

*

Jefuirea unui palat împĕrătesc. Conform unui raport ce ’l are din Petersburg ziariul „Kölnische Zeitung“, mai sĕptĕmânile trecute o cétă de 200 tălhari au pĕtruns în palatul de vară din Peking al împĕrătesei chineze si au furat objecte de preţ în valóre de preste 100.000 de taeli (un tael = circa 7 coróne). Au luat parte la jaf chiar şi câţiva eunuci (păzitori ai palatului). Până acum au fost prinşi abia şése din céta de tălhari.

*

Măceluri religionare în Persia. Conform unui raport al ziariului „Times“ (din Londra) pe la sfîrşitul lunii Iunie au fost mari turburări religionare în oraşul Yesd (Persia), îndreptate contra sectei *babiste*. Turburările au isbucnit din prilejul sosirii acolo a lui Mirza Mohamed Ibrahim, noul preot suprem al babistilor. Bărbaţi, femei, copíi, toţi câţi cădeau în mânile mulţimii fanatisate, erau ucişi în cel mai crudel mod. Pe guvernator l’au silit sĕ ridice eşafod, pe care fanaticii sĕ ’şi decapiteze victimele. Abia cu mari sforţări a succes autorităţilor sĕ mulcomiască furia poporului. Intr’aceea iritaţia s’a încins mai departe şi în celelalte ţinuturi ale ţerii. O telegramă dto 1 August vesteşte, că în Siras un trib întreg e în revoltă contra babistilor şi că din Ispahan au fost espulsaţi 3200 babisti, de témă sĕ nu fie masacraţi. In Iejd au fost masacraţi 120 babisti, ear’ doi au fost legaţi la gura unui tun, pe care apoi l’au descărcat. — Secta babistilor datéză de prin jumĕtatea primă a secolului trecut, eşită din *siitismul* mahomedan. Se numeşte aşa după numele intemeetoriului ei, „Bab“, care profesa cea mai deplină toleranţă faţă cu celelalte confesiuni. Bab a murit mórte de martir în Făbris, ucis de hodjele (preoţii) perailor.

*

Cărţi şi reviste.

Legea despre alegerea deputaţilor la dieta ţĕrii (art 33:1874) completată cu tóte modificările făcute în restimp prin alte legi posterióre, până de present, şi cu un supliment de codicil criminal referitoriu la algeri, — *tradusă în limba română de Pavel Rotariu* advocat în Timişóra. Manualul cuprinde tóte disposiţiile referitóre la alegeri, conţine 6 cóle de tipariu 8° şi costă *60 bani* (30 cr). postporto simplu *5 bani* şi se póte procura la numitul autor.

*

Cuvêntarea ierodiaconului Dr. Elie Cristea, rostită în Dumineca SS. Părinţi, la 21 Maiu st. v. 1900, în capela parochiei ortodoxe române din cetatea Bistriţei. Sibiiu, tipografia archidiecesană.

*

Anuarul gimnasiului gr. cat. şi şcólelor elementare din Beinşi pe anul şcolar 1902—903, publicat de directorul Ioan Butean. Anuarul e publicat în douĕ limbi (română şi magiară): în textul român conţine: „Episcopul Dr. Demetriu Radu (biografie şi portret), de prof. Teodor Bulc; Demosthene (biografie şi trei oraţiuni olinthiace ale lui), de Ioan Fersigan, apoi datele şcolare îndatinate, ear’ în textul magiar: Nátafalussy Kornél (biografie şi portret), de B. I.; „Demosthenes“ (tractatul din textul român) şi datele şcolare. Din acestea resultă, că în anul şcolar espirat au funcţionat 15 profesori ordinari „aprobaţi“, 2 profesori suplenţi, 4 catecheţi (pentru elevi de rel. r. cat., gr. or., protest., şi mosaică; pentru cei de rel. gr. cat., e profesor ordinar) şi trei instructori (pentru l. francesă, pentru musică vocală şi instrumentală şi pentru cântul bisericesc). Elevi au fost înscrişi 403 ordinari şi 6 privatisti, dintrĕ cari au făcut examen la finea anului 380 ordinari şi 5 privatisti. Intrĕ acestia au fost 171 greco catolici, 153 greco orientali.,*) 25 rom. catolici, 9 ev. ref. şi 27 de legea mosaică. După progresul în studii au fost clasificaţi: cu notă generală „eminent“ 3 din cl. I, 6 din cl. II, 3 din cl. III, 1 din cl. IV şi câte 3 din celelalte clase, cu calcul general „bun“ 7 din cl. I, 4 din cl. II, 3 cl. III, 12 cl. IV, 8 cl. V, 6 cl. VI, 9 cl. VII, 8 cl. VIII; cu „suficient“ 30 din cl. I, 27 cl. II, 24 cl. III, 17 cl. IV, 23 cl. V, 15 cl. VI, 32 cl. VII, 40 cl. VIII; cu „nesuficent din câte un object 11 din cl. I, 4 cl. II, 3 cl. III, 8 cl. IV, 5 cl. V, 8 cl. VI, 7 cl. VII, 1 cl. VIII; cu „nesuficient“ din câte 2 objecte: 7 din cl. I, 2 cl. II, 8 cl. III, 3 cl. IV, 3 cl. V, 10 cl. VII, 1 cl. VIII; cu „nesuficient“ din mai mult de 2 objecte: 3 din cl. I, 2 cl. II, 4 cl. III, 1 cl. IV, 1 cl. V, 2 cl. VII, 1 cl. VIII. Resultatul examenelor de maturitate, ţinute în 13—19 Maiu (cele scripturistice) şi în 24—29 Iunie (cele verbale), e următoriul: maturi cu *eminenţă* au fost declaraţi 3, cu „bun“ 11, cu suficient (simplu maturi) 19; avisaţi la examen de emendare după 3 luni: 7, după un an: 4. Cariere şi-au ales: teologia 14, ştiinţele juridice 13, medicina 2, filosofia 1, economia 3, medicina veterinară 1, posta 2, calea ferată 1. In cadrele anuarului se face dare de sémă şi despre „internatul Pavelian“ (pentru elevii gr. cat.), nu aflăm însĕ nimic despre internatul gr. or. înfiinţat şi susţinut de diecesa Aradului! Causa?

*

In *Tipografia archidiecesană* a eşit de sub tipariu **Liturgieriul** (cu litere latine) revisuit şi retipărit cu binecuvêntarea Inaltpreasfinţiei Sale dlui **Ioan Metianu**, archiepiscop şi metropolit. Cuprinde, pe lângă cele treí liturgii, rugăciunile ocasionale din liturgieriul vechiu şi numĕróse îndrumări tipicale pentru toţi slugitorii la altariul Domnului, precum şi „Rênduiala chiămării Duhului sfânt“, reclamată din mai multe părţi. Se estinde pe 42 cóle de tipariu şi se presintă şí din punct de vedere technic ca o carte ce face cinste tipografiei archidiecesane. Se póte procura de la *Librăria archidiecesană* din *Sibiiu* (Nagyszeben). Preţul: **broşat cor. 6·—, legat cor. 8·—.**

---

* De-şi în privinţa numĕrului urméză îndată după gr. catolici, totuşi sunt puşi în anuar în rêndul al treilea, după cei 25 papistaşi.

Nr. 129 1903. [159] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea a **douĕ posturi de învĕţători** la şcóla nóstră confesională din **Şinca-nouă**, protopresbiteratul Făgăraş, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Rom.“.

Salariul este pentru fie-care câte 600 cor., care se solveşte din alodiul comunal, cuartir natural în edificiul şcólei şi lemne.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi sĕ 'şi aştérnă suplicele lor instruite conform legilor din vigóre în terminul sus indicat la oficiul protopresbiteral subsemnat. De la concurenţi se pretinde în casul când vor fi aleşi ca învĕţători, sĕ ţină strană în biserică în fie-care Duminecă şi sĕrbătóre şi a cânta cu elevii cântările liturgice.

Făgăraş, 8 Iulie, 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Făgăraşului în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Iuliu Dan
protopresb.

Nr. 342 1903 [150] 2—3

Concurs

La postul al doilea de **învĕţătoriu** în parochia gr.-or. **Cebea** (Czebe), protopresbiteratul Zarand, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post sunt:

1. Salariu anual de 600 cor. solvite anticipative din capitalul depus la „Crişana“ pentru dotaţiunea învĕţătoriului al II-lea.
2. Cuartir liber în localul şcólei şi jumĕtate din grădina şcólei.
3. Doi stângini de lemne din cari se va încălḑí şi sala de învĕţămênt.
4. Diurne şi vectură la conferenţa învĕţătoréscă 10 cor.
5. Pauşal pentru registrele şcolare 10 cor.

Competenţii la acest post vor avé sĕ se presenteze înainte de alegere în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică spre a-şi arăta desteritatea în cant şi tipic.

Alesul va fi obligat a instrua băeţii în cântările liturgice şi a cânta cu ei la sfânta liturgie, a ţiné şcóla de repetiţie cu băeţii de la 12—15 ani dimpreună cu învĕţătoriul I în orele ce se vor staverí de comitetul parochial şi a înfiinţa un cor bisericesc din adulţi şi a-l conduce. E îndatorat a cerceta din când în când şi a conduce corul şi în biserica din Caraciu. E obligat a'şi ocupa postul şi începe învĕţămêntul cu 1 Septembre v. a fie-cărui an. Competenţii au a'şi aşterne petiţiile instruite conform normelor din vigóre oficiului protopresbiteral gr. or. Zarand în terminul deschis, indicând în petiţiune timpul de când reflectéză la cuincuenal.

Din şedinţa comitetului parochial ţinută la 15/28 Iunie 1903.

Cebea, 15/28 Iunie, 1903.

Ioan Jurca
paroch, ca dir. şcol.

Dr. Pavel Oprişa
notariul comitet. parochial.

Vidi:

Georgiu Părĕu
adm. prot.

Nr. 378 1903. [151] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor vacante de **învĕţători** din comunele numite mai jos, protopresbiteratul Hunedóra, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Hunedóra**, cu salariu învĕţătoresc de 600 cor. şi 200 cor. remuneraţie pentru cantorat şi pentru reînfiinţarea şi conducerea corului, la olaltă 800 cor., şi anume: din repartiţiunea de 5% după darea credincioşilor bisericei nóstre şi din alte contribuiri benevole pentru acest scop.
2. **Alun** cu filia **Bunila**, cu salariu anual de 600 cor. din repartiţie de la popor, cuartir şi lemnele trebuincióse.
3. **Batiz**, cu salariu anual de 600 cor., cuartir în edificiul şcólei şi 2 orgii de lemne, din cari este a se încălḑí şi sala de învĕţămênt.
4. **Runcul-mare** (filie la Socet) cu salariu anual de 600 cor. din repartiţie de la popor, cuartir şi lemnele trebuincióse.

De la reflectanţii la aceste posturi se cere, sĕ se presinte înainte de alegere în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre la biserica unde au concurat, spre a 'şi arăta desteritatea în cântări şi tipic, şi pentru luarea de informaţiuni despre modul de plătire a salariului, obligaţi fiind învĕţătorii sĕ cânte în strană şi sĕ instrueze şi şcolarii în cântări.

Concurenţii au a'şi aşterne suplicile lor, instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Hunedóra, la 5/18 Iulie 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Hunedóra, în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Avram P. Pecurariu
protopresbiter.

---

[179] 2—3

Publicare de licitaţiune.

Pe basa decisului Venerabilului Consistoriu archidiecesan dto 3/16 Maiu a. c. nr. 4489 Ep. şi a decisului oficiului protopretorial dto 3 Iunie a. c. nr. 4781/1903 prin acésta se publică licitaţiune minuendă publică pe ziua de 3/16 August a. c. pentru **zidirea casei parochiale** române gr. or. din comuna **Turnişor**, cu preţul strigării de 5600 cor., care se va ţiné în localul şcólei din loc.

Condiţiunile de licitare şi planul cu preliminariul de spese se pot vedé în fie-care zi în localul şcólei numite.

Turnişor, în 22 Iulie (4 August) 1903.

Comitetul parochial gr. or.

Nr. 284 [156] 2—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de **învĕţători** din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Cetatea-de-pétră, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Berinţa**, salariu anual 600 coróne prin repartiţie, cuartir în edificiul şcólei şi lemne de foc.
2. **Cărbunariu**, salariu anual 600 cor., din care 400 cor. repartiţie de la popor, 80 cor. din lada bisericei şi folosirea unui pămênt de 3 jugĕre arătoriu în preţ de 120 cor., şi lemne de foc.
3. **Fênaţe**, salariu anual 600 cor., din care 300 cor. repartiţie de la popor, 300 cor. ajutoriu de la stat; cuartir în natură şi lemne de foc.
4. **Văleni**, salariu anual 600 cor., repartiţie de la popor, cuartir în şcólă şi grădină de legumi.
5. **Trestie**, salariu anual 600 cor., din care 370 cor. ajutoriu de la stat, 230 cor. repartiţie de la popor; grădină de legumi, cuartir în şcólă cu supraedificatele de lipsă şi lemne de foc.

Reflectanţii vor avé sĕ ţină strană în Dumineci şi sĕrbători şi sunt invitaţi a se presenta în comuna respectivă spre a-şi arăta desteritatea în cele rituale.

Cererile instruite în regulă sĕ se aştérnă în terminul indicat subsemnatului oficiu prot.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Cetatea-de-pétră în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Fênaţe, la 4 Iulie 1903.

Teodor Şovrea
adm. prot.

---

[154] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului nou înfiinţat de **învĕţătóre** pe lângă şcóla centrală română gr.-or. din **Bran**, pe basa încuviinţării Preavenerabilului Consistoriu archidiecesan dto 19 Iunie 1903 Nr. 6233 Şcol., se escrie concurs cu termin de 30 zile, de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salariu anual 600 cor., plătiţi în rate lunare anticipative din fondul central al bisericelor brănene.
2. Cuartir în natură, eventual 80 cor. în bani gata.
3. 4 (patru) stângini de lemne, din cari este a se încăḑí şi sala de învĕţămênt.

Invĕţătórele cari pe lângă plata din concurs, ar mai face pretensiuni şi la cuincuenale, după anii serviţi în alte comune, au a'şi espune acele pretensiuni în petiţiile lor de concurs, pentru ca comuna bisericéscă, sĕ se ştie orienta la alegere.

Invĕţătórea are a propune pe lângă obiectele de învĕţămênt şi lucrul de mână.

Cererile instruite în sensul legilor în vigóre au a se aşterne în terminul sus indicat oficiului protopresbiteral al tractului Bran, în Zerneşti (u. p. Zernest).

Bran, în 3 Iulie 1903.

Eforia şcólei rom. gr.-or. centrale din Brad.

George Babeş
paroch, presid. eforiei.

George Enescu
paroch, epitrop cassariu.

Vidi:

Ioan Dan
adm. prot.

Cartea consilierului de medicină Dr Müller, apărută deja în a 40-a ediţie, care tractéză despre

Conturbările în sistemul nervos şi secsual

precum şi despre vindecarea radicală a lor, se póte procura prin tóte librăriile.

Pentru 1 cor. 20 fileri în mărci postale o trimite franco **Curt Röber**, Braunschweig.

[3] 30—38

Ciocolada de tanin

a lui **Sztraka**

are efect escelent la copíi şi la vêrstnici

contra urdinării

Preţul 40 fileri

Se capĕtă în fie-care apotecă.

[166] 3—8

Nr. 715. [182] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **învĕţătoriu** din parochia **Cristiş**, tractul protopresbiteral Turda, se escrie concurs cu termin de 20 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele: salariu 600 cor., parte din repartiţie, parte din folosirea eventual esarêndarea unor pămênturi; cuartir în natură şi grădină.

Alesul va provedé şi cantoratul.

Cererile instruite în regulă sĕ se aştérnă în terminul deschis subsemnatului oficiu, de la care se pot lua şi informaţiuni mai speciale.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Turda în conţelegere cu comitetul parochial.

Turda, 20 Iulie 1903.

Jovian Murĕşian
protopresbiter.

Veritabilul lac Christoph este cea mai bună văpsélă de podine.

DAUERHAFT, GERUCHLOS — SOFORT TROCKNEND — GELBBRAUN, MAHAGONI. — GRAUFARBIG, REIN.

Veritabilul — FRANZ CHRISTOPH — GESETZ VOM 30. NOVEMBER 1874 — F. C. — FABRIKMARKE — BERLIN PRAG — lac Christoph

DER ECHTE

Christoph-Lack

IST DER BESTE ANSTRICH FÜR FUSSBÖDEN.

face cu putinţă a unge podinele fără de a deranja odăile, fiind-că **se evită mirosul neplăcut**, propriu colorii şi lacului de oleiu, care se svêntă incet şi e lipicios. Folosirea e atât de simplă, în cât ori-cine póte unge podinele, cari se pot şterge cu rize umede, fără sĕ pérdă luciul. — Se deosebesc:

lac lucitor colorat de podine,

brun-gălbuiu şi brun-mahagoni, care acopere ca oleiul şi dă luciu: deci folosibil deopotrivă la podine noue şi vechi. **Acopere pe deplin pete vechi, văpséla anterióră**, etc.; şi

lac lucitor curat (necolorat)

pentru podine noue şi parchete, care dă numai luciu. Mai cu sémă pentru parchete şi podine de tot noue, unse deja cu colori de oleiu. Dă numai luciu şi nu ascunde modelul lemnului.

Colli postali circa 35 m. pătr. (2 odăi mijlocii) fl. 5·90 v. a.

In tóte orasele unde sunt deposite, comandele directe vor fi transmise acestora; văpsiri de model şi prospecte gratuit şi franco. La cumpĕrare este a se lua séma precis la firmă şi marca firmei, fiind-că acest **fabricat esistent din 1850 se imitéză** multiplu şi **se falsifică**, în cât se pune în comerciu o marfă slabă, care nu corĕspunde scopului.

Francisc Christoph

inventator, singurul fabricant al veritabilului lac lucitor de podine.

Praga-K. Berlin, NW.

Sibiiu: W. Gustav Simonis. **Braşov**: H. Zintz.
Orăştie: Kercsedi G. **Făgăraş**: J. Jaros.
[132] **Mediaş**: Martin Schemmel. 5—15

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! Nu e mijloc secret

vindecă şi invioréză pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi óri-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sè se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Preţul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copíi şi femei de constituţie fórte slabă.

[2] 27

Espeditie din centru şi locul de vendare pentru ţéră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, **V., strada Vadász 42/V colţul strada Kálmán.**

VINEŢÉLA

Mai bună la albituri!

— Sub scutul legilor. —

Vineţéla cea mai plăcută în spălătorii şi gospodării.

Eftină şi neîntrecută.

1 sticlă mică de 24 fil. ajunge la 10 spălături. — 1 sticlă mare costă 1·60 cor., ½ sticlă 1 cor.

Se capĕtă pretutindenea!

Sĕ ne ferim de imitaţiuni!

Singurii producenţi:

URANOS

FRATII HOCHSINGER, fabrică chimică

BUDAPESTA
VI., str. Rozsa 85.

[116] 5—16

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane

Nr. 84 Sibiiu, Marţi 29 Iulie (11 August) 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 34
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

De la Baia-mare.

Deschiderea adunării generale a „Asociaţiunii“.

Sibiiu, 10 August n.

Eri, Duminecă, s'a făcut în Baia-mare deschiderea adunării generale a „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“, după cum ne vesteşte o telegramă, în mijlocul unei însufleţiri generale naţionale şi în presenţa unui public numĕros şi ales românesc. Deschiderea a făcut'o dnul *Parteniu Cosma,* delegatul comitetului central, prin următórea remarcabilă vorbire:

Onorată adunare generală!

După un deceniu de reculegere, sub absolutismul ce a urmat desfiinţării jugului de iobăgie, care de secoli îl purta poporul nostru, şi al privilegiilor de naţiuni şi religiuni „recepte“, cari mai bine de 400 ani au degradat la stare de heloţi pe Românii din Transilvania, atât ca naţiune cât şi ca religiune, — îndată ce începuse a se iví pe orisontul patriei nóstre o rază de speranţă a vieţii constituţionale, 170 de fruntaşi români din Transilvania, în frunte cu prelaţii lor, la 10 Maiu 1860 înaintară o petiţiune la guvernul transilvan, ca sĕ le permită „ţinerea unei adunări consultătóre în Sibiiu“ în scopul de a înfiinţa o reuniune reclamată de spiritul timpului, „a cărei chiămare sĕ fie lăţirea culturii poporului şi înaintarea literaturii cu puteri unite“, în sinul poporului român din Transilvania.

Resolvită acéstă cerere din partea Cancelariei aulice transilvane, s'a convocat conferenţa pe 21 Martie 1861 la Sibiiu, unde sub presidiul episcopului Andreiu baron de Şaguna s'au redactat primele statute ale „Asociaţiunii transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român“, aprobate prin preaînalta decisiune din 6 Sept. 1861 a Maj. Sale gloriosului nostru Rege Francisc Iosif I.

In puterea acestor statute s'a constituit Asociaţiunea nóstră în adunarea generală, care a avut loc în Sibiiu în zilele 4—7 Novembre 1861.

Cu mândrie admirăm şi astăzi — după 42 de ani — entusiasmul cu care fruntaşii Românilor transilvăneni au inaugurat Asociaţiunea nóstră.

Sĕ nu mi-se facă imputări pentru-căací, la periferia românismului din patria nóstră, în o localitate, care la înfiinţarea „Asociaţiunii“ nu aparţinea teritoriului ei, voiu cita unele părţi din cuvêntările rostite la primele ei adunări generale, fiind acelea instructive şi pentru generaţiunea actuală şi pentru cele viitóre.

„Se póte“ — zice Şaguna în cuvêntul de deschidere al conferenţei din 21 Martie 1861, — „se póte, că cineva îmi va înfăţişa starea cea strălucită a Romanilor vechi şi monumentele cele strălucite ale mărirei lor, de care ţéra nóstră este plină, şi asemănându-o cu starea nóstră de astăzi, carea e destul de deplorabilă — va gândí: de ce sĕ întreprindem un lucru mai mare spre cultivarea naţională? deóre-ce este posibil, că va vení un timp barbar, care lucrările nóstre le va nimicí şi naţia o va degrada la sórte de sclăvie. Aşa este! căci nime nu póte trage la îndoiélă, că ceea-ce odată s'a întêmplat în lume nu s'ar puté întêmpla mai de multe-ori. Totuşi eu sum de acea părere, că monumentele materiale ale unui period cult se pot nimicí prin mâni barbare, şi o naţie liberă se póte lipsí de libertate prin nişte legi draconice; însĕ monumentele spirituale şi moravurile cele morale, precum şi valórea lor rĕmân pentru tóte timpurile neresturnabile, căci acestea sunt mai presus de ori-ce putere silnică şi fisică. De ele nu se póte atinge mâna barbarului, furul nu le póte fura, moliile nu le pot mânca. Fiind aşadar' problema nóstră: a înainta literatura, cultura, industria şi agricultura naţiunii nóstre, adecă a înainta starea spirituală şi materială a poporului nostru, vrem a deştepta prin mijlóce naţionale facultăţile, va sĕ zică cugetările cele senine şi seriόse în poporul nostru, ca sĕ cunóscă fiinţa şi destinaţia sa şi sĕ o ştie întrebuinţa spre tot binele, precum şi alte naţii fac astăzi acésta, şi precum este spiritul cel civilisatoriu al secolului nostru. Darurile lui vor garanta viitoriul cel mai ferice al mult cercatei nóstre naţiuni, şi o vor ferí de nişte lovituri ucigătóre de religia şi limba ei. Aceste convingeri mari sĕ ne însufleţéscă, dlor, pe noi toţi şi atunci tare cred, că Ceriul va încorona cu flori de mângăere întreprinderea nóstră şi va asculta rugăciunea mea, prin care cucerindu-mĕ îl rog, ca sĕ reverse binecuvêntarea sa asupra Asociaţiunii nóstre, căci tot darul desĕvêrşit de sus vine, de la părintele luminilor“.

Ear' eruditul nostru filolog Timoteiu Cipariu, în memorabilul seu discurs, rostit în adunarea constituantă din 4 Novembre 1861 într'altele astfel ne încurajéză:

„Insĕ din tóte aceste ruine providenţa ni-a conservat încă în aceste dureri cumplite un tesaur nepreţuit, care nu ni-l'au putut răpí nici sabia învingĕtorului, nici cruḑimea tiranului ce domnea pe corpurile nóstre, nici puterea fisică, nici politica infernală, — un tesaur născut cu noi de la ţiţele maicei nóstre, dulce ca sărutările măicuţelor, când ne aplecau la sinul lor, tesaur mai scump de cât viéţa, tesaur, care de l'am fi perdut, de l'am perde, de vom suferí vr'odată, ca cineva cu puterea, au cu înşelăciunea, au cu momele sĕ ni-l răpéscă din mânile nóstre, atunci mai bine, mai bine sĕ ne înghită pămêntul de vii, sĕ ne adunăm la părinţii nostri cu acea mângăiere: că nu am trădat cea mai scumpă ereditate, fără de care nu am fi demni de a ne mai numí fiii lor, — *limba românéscă*“.....

„... Nu voiesc a mĕ întinde mai departe, măcar că multe s'ar mai puté zice şi aduce din viéţa poporului român, ce demustră invederat, că deşerte sunt tóte sperările, ilusiunile, visurile, îndeşert tóte sofismele şi machinaţiunile tuturor, cari mai duc şi trag sperare, că dóră-dóră din român vor puté face alt popor. Un razim naţionalităţii române se implântă astăzi şi sperăm că asemeni razime de astă şi de alte forme se vor implânta şi de ací înainte, şi mai mult, şi mai puternic“.

Şi speranţa înflăcăratului savant român în mare parte s'a realisat. In scurt timp spiritul deşteptat la înfiinţarea Asociaţiunii a creat Asociaţiunea naţională din Arad, Societatea pentru crearea unui fond de teatru român, Academia română, Asociaţiunea pentru cultura poporului român din Marmaţia, mai multe reuniuni de femei române, apoi o mulţime de institute de credit şi economíi, Reuniuni preoţeşti, învĕţătoreşti, industriale, comerciale şi agronomice — tóte cu meniţiunea de a înainta desvoltarea culturală şi economică a poporului român, — tot atâţia razimi ai naţionalităţii române din patria nóstră.

Din tóte reuniunile culturale înfiinţate de poporul român din patria nóstră, cea mai vechiă, cea mai generală şi — cred că pot afirma fără sfială — cea mai eficace de a contribuí la desvoltarea culturii naţionale a poporului român, fără a jigní cât de puţin cultura altor popóre din patrie — este Asociaţiunea nóstră.

Multe şi mari au fost şi sunt speranţele şi pretenţiile nóstre faţă de acéstă instituţiune naţională.

Şi dacă nu s'au putut şi nu se pot tóte realisa în mĕsura în care am dorí noi, nu este vina nóstră

Astfel este situaţiunea în care am vieţuit şi vieţuim.

Noi suntem un popor sărac, un popor blând, care fără vina nóstră am rĕmas cu secoli îndĕrĕtul altor popóre mai favorisate de sórte, am rĕmas numai cu credinţa în Dumnezeu şi cu iubirea nemărginită de dulcea nóstră limbă.

Noi şi astăzi, când scopurile naţionale şi culturale ale altor popóre din patrie se bucură de nemărginit sprijin material şi moral, afară de sarcinile publice comune cu toţi cetăţenii statului, din sărăcia nóstră trebue sĕ creăm şi provedem tóte instituţiunile nóstre culturale şi naţionale, cum se zice: „de la Vlădică până la opincă“.

Inteliginţa nóstră, care conduce instituţiunile naţionale şi care aprópe singură ofere şi mijlócele materiale ale Asociaţiunii, întrĕ împrejurările date, cu puţine escepţiuni, face tot posibilul, ca scopurile acestei reuniuni sĕ înainteze.

Statutele modificate în 1897 dau posibilitatea, ca activitatea Asociaţiunii, care mai nainte era mărginită numai la teritoriul Transilvaniei, sĕ se estindă asupra întreg teritoriului locuit de Români în patria nóstră, ca şi cea mai neînsemnată comună cel puţin prin o agentură sĕ vină în nex organic cu comitetul central, dau posibilitatea, ca în tóte despărţĕmintele sĕ se înfiinţeze tot feliul de instituţiuni şi însoţiri folositóre pentru popor. Ear' natura ambulantă a adunărilor nóstre ne dă posibilitatea, ca inteliginţa despărţĕmêntului sĕ vină în atingere cu poporul şi prin graiu viu sĕ 'l lumineze şi însufleţéscă pentru scopurile Asociaţiunii, identice cu fericirea lui şi a patriei.

Dar', fireşte, tóte acestea reclamă lucru intensiv şi timp, până când poporul, şi mai vêrtos poporul românesc, care din firea sa este conservativ şi fórte reservat faţă de cărturari, îşi va pricepe interesul seu şi însuşi va da mână de ajutor inteliginţei sale la realisarea scopurilor culturale ale Asociaţiunei.

Nu pot trece cu vederea nici curentul mai recent, pornit mai vêrtos în o parte a jurnalisticei nóstre, cu privire la activitatea literară a Asociaţiunii.

Este adevĕrat că în titlul Asociaţiunii se cuprinde şi „literatura română“.

Paragraful 2 al statutelor însĕ indică modul, în care Reuninnea nóstră are sĕ promoveze literatura română, şi anume: nu ea are sĕ facă, ci are sĕ încurajeze literatura română, ca un mijloc al culturii poporului: prin iniţiare de studii şi scrutări, prin editare de publicaţiuni literare, ştientifice şi artistice, înfiinţare de biblioteci poporale, musee şi alte colecţiuni, acordare de premii şi stipendii pentru diferite specialităţi de ştiinţă, arte şi industrie, esposiţiuni, producţiuni şi conferenţe publice, înfiinţare, eventual ajutóre de şcoli şi internat, organisare de secţiuni ştientifice, etc.

Ei bine! Tóte acestea sunt puse în lucrare.

Amintesc ací numai importanta ediţiune a Enciclopediei române, carea în anul acesta se va termina, Şcóla civilă de fete cu internat, bibliotecele poporale, publicaţiunile editate de Asociaţiune pentru biblioteca poporală, bursele ce se dau din partea Asociaţiunii şi paşii întreprinşi pentru înfiinţarea museului naţional (Casa naţională), care este aprópe de realisare.

Asociaţiunea şi în astă privinţă face totul ce cade în competinţa organelor sale, întrĕ marginile budgetului. Dar' nu este echitabil sĕ se pretindă, ca însuşi comitetul central, care nu este corporaţiune literară, ci administrativă — şi organele lui, sĕ facă literatura română.

Asta este chiămarea şi datorinţa literaţilor, cari nu se pot comanda, ci ei au sĕ se afirme.

Dar', în fine, acéstă parte a problemei originale a Asociaţiunii a trecut în domeniul şi competenţa Academiei române, care dispune de fondurile necesare şi are în sinul seu savanţi din tóte părţile locuite de Români; — pentru-că limba şi literatura unui popor nu este şi nu póte fi mărginită la graniţele statelor naţiunilor politice.

La 1 August 1867, în şedinţa de inaugurare a „Societăţii literare române“, care atunci a primit numele de „Societate academică română“, ear' prin legea din 29 Martie 1879 s'a declarat „Academia română“, — cel mai competent în acéstă materie, membrul academiei Timoteiu Cipariu, în cuvêntarea sa de inaugurare a rostit şi următórele cuvinte:

„Până ací limba şi naţionalitatea ni-a fost încătuşată . . . Pentru eliberarea limbii naţionale va îngrijí mai ales chiar acéstă societate literară. Ea va îngrijí, ca limba română sĕ scape de jugul despotismului sub care a gemut de secoli. Ea va îngrijí pentru conservarea unităţii limbei româneşti în tóte provinciile locute de Români. Ea îi va reda forma curat naţională română, spre a figura cu tótă demnitatea întrĕ şi lângă surorile ei de origine latină“.

Cerêndu-vĕ scusele, domnilor, pentru-că póte prea mult v'am întreţinut cu improspĕtarea unor reminiscenţe istorice, pe cari şi înşi-vĕ le cunóşteţi, Vĕ salut, şi în calitate de delegat al comitetului central pentru conducerea acestei întruniri — declar deschisă adunarea generală ordinară a Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român.

Visita regelui Carol la Ischl. Cum am fost dat ştire în numĕrul de Sâmbătă, M. Sa *regele Carol* al României eri şi azi a fost óspe al M. Sale împĕratului şi rege al nostru *Francisc Iosif I.* în castelul de la Ischl. In aceeaşi zi (Duminecă) a sosit la Ischl şì ministrul comun de esterne, contele *Goluchowski*, însoţit de baronul Gagern, şef de secţie în ministeriul de esterne.

Presenţa ministrului de esterne la Ischl tocmai pe timpul visitei regelui României, sigur că pe lângă consideraţiunile de curtoasie mai are şì alt motiv — politic.

Abdicarea guvernului. Resultatul obstrucţiunii din dieta ungară e abdicarea guvernului. Cum amintiserăm în numĕrul de Sâmbătă, ministrul-president *Héderváry*, în urma consiliului de ministri ţinut Mercuri, a plecat la *Ischl* sĕ refereze M. Sale asupra situaţiunii. La Ischl a stat două zile, fiind primit de douĕ-ori în audienţă. Ce va fi referat şi ce propoşiţiuni va fi făcut, nu se ştie. Sâmbătă după amiazi, re'ntors a casă, a convocat de nou consiliul ministerial, căruia comunicându-i resultatul audienţelor a făcut propunere pentru abdicarea întregului cabinet, după-ce prin călcarea cuvêntului dat din partea fruntaşilor partidului kossuthist, că în schimbul concesiunilor cuprinse în programul noului guvern partidul va sista obstrucţia, s'a perdut garanţa pentru restabilirea stărilor normale. Consiliul a primit unanim propunerea, rĕmânênd, ca în şedinţa de azi a dietei ministrul-president sĕ-i anunţe abdicarea.

Hotărîrea Maiestăţii Sale asupra abdicării guvernului şi a formării noului guvern va urma abia pe la jumĕtatea sĕptĕmânii curente.

Cât pentru persóna care va avé sĕ între în moştenirea cabinetului Héderváry, se fac diferite combinaţiuni, întrĕ cari organele elementelor evreo-liberale fac animată propagandă fostului ministru-president *Wekerle*, sub care s'a votat căsătoria civilă şi neconfesionalismul. La acésta propagandă organul partidului poporal — „Alkotmány“ — rĕspunde cu următórele:

„Wekerle nu ne trebue, şi dacă ar vení Wekerle şi în hatîrul lui ar şì desarma tovărĕşia liberală obstrucţionistă, firul obstrucţiei l'ar relua partidul poporal, şi aliat cu elementele patriotice cari în casul acesta vor eşí din partidul liberal, în cel mai necruţător mod şi în cel mai scurt timp ar face pe Wekerle imposibil la cârma guvernului pentru totdeuna, împreună cu aliaţii sei cu tot“.

Voce croată în chestia mituirilor. „Agramer Tagblatt“ din Zagreb, organul de publicitate german al *oposiţiei* din dieta croată, ocupându-se cu scandalul mituirilor din dieta ungară, pentru a face cetitorilor sei mai plausibilă inepţia celor cari voiau cu orice-preţ sĕ scótă ca autor intelectual al mituirilor pe contele *Héderváry*, pune faţă 'n faţă rolul oposiţiei din dieta ungară cu cel al oposiţiei din dieta croată, cum şì situaţia materială a deputaţilor. „Alte sunt esigenţele în Croaţia şi altele în Ungaria“ — zice „A.-Tagblatt“. — „In Croaţia bĕtrânul *Starcevici* trăia din 17 florini la lună; Dr. *Derencici*, unul dintrĕ cei mai activi membrii ai oposiţiei, abia în zile de sĕrbătóre 'şi póte permite luxul de a fuma ţigări, dar' şì atunci numai cube eftine, ear' în privinţa toaletei, pórtă câte cinci ani un pardesiu. Deputatul din dieta ungară însĕ trebue sĕ fie cavaler ab ovo, ori îi dă mâna, ori nu-i dă. Deputatul ungur e *domn*, membru la casină. Contele Héderváry cunóşte fórte bine diferinţa de esigenţe întrĕ membrii acestor două diete. Douĕzeci de ani a fost Ban, a strivit oposiţia, a nimicit nenumĕrate existenţe, dar' *nici-când nu i a trecut prin minte*, ca esploatând referinţele materiale ale deputaţilor croaţi, *sĕ tindă a desarma oposiţia şi a 'şi validita politica prin mituiri. Dacă Banul în lungul timp de douĕzeci ani nici prin gând nu a încercat'o acésta faţă cu deputaţii dietei croate, săraci şi lipsiţi, cum ar puté sĕ şì presupună cineva, că s'ar fi pretat sĕ-şi încépă activitatea ministerială în dieta Ungariei prin mituirea oposiţiei?!*

Şi o zice acésta organul oposiţiei croate, pe care — cum însaşi recunóşte, — Héderváry a strivit'o fără milă, deci nu are nici un motiv de a 'l lua în apărare faţă de oposiţia ungară, afară dór' de motivul *iubirii de adevĕr*. Dar' oposiţia ungară şi-a ajuns totuşi scopul: a făcut imposibil pe Héderváry în fruntea guvernului, cu tóte că nu l'a putut scóte vinovat în chestia mituirilor.

„Asociaţiunea“ la Baia-mare.

— Raport special. —

Baia-mare, 8 August n.

De mult nu a avut „Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român“ o adunare generală atât de succésă ca cea din anul acesta, ale cărei festivităţi s'au început astăzi în Baia-mare. Lume multă a sosit la Baia-mare, din tóte părţile ţerii locuite de Români, lume românéscă iubitóre de cultură românéscă şi dornică de cultură *naţională* românéscă. Zelul desvoltat din partea despărţĕmêntului Sătmar-Ugocea, din partea comitetului acestui despărţĕmênt şi a diferitelor comitete locale, pentru a da acestor serbări culturale româneşti splendórea cuvenită, e vrednică de tótă lauda, şi rĕsplata binemeritată afle-şi-o toţi tocmai în succesul obţinut cu aranjarea acestor zile de adevĕrată sĕrbătóre naţională românéscă.

Despre cele întêmplate astăzi aici, trimit pe séma cetitorilor acestui ziariu următoriul raport:

Comitetul central din Sibiiu, din care făcea parte dl *Parteniu Cosma*, încredinţat cu conducerea adunării generale, apoi domnii: Dr. *Beu*, secretariul „Asociaţiunii“, Dr. *Bologa*, Dr. Liviu de *Leményi*, şi cassariul Ioan *Vătăşan*, însoţit de un frumos numĕr de inteligenţi români, preoţi şi mireni, din Sibiiu, Cluj, Dej, Bistriţa, Jibău, etc., a sosit în gara din Baia-mare după amiazi la orele trei.

Era aşteptat la gară de un public românesc imens de mare, inteliginţă şi popor, dame, domnişóre, apoi femei şi fete din popor.

Când s'a dat jos din tren dl *Parteniu Cosma*, delegatul comitetului central, urale puternice au isbucnit din tóte pepturile stăpânite de curata frăţietate şi dragoste românéscă.

Comitetul local formézā semicerc în faţa domnului delegat, şi domnul *Alexiu Pop*, preot în Sasari, rosteşte cu glas pĕtrundĕtoriu următórea vorbire de bineventare:

Ilustre Domnule Delegat!
Onorabil Comitet!

In numele inteliginţei şi a poporului român din Baia-mare şi jur, am onóre a Vĕ felicita de bun sosit!

Douĕ decenii trecură, de când oraşul nostru avu tericire de a primí în sinul sĕu elita română, cu ocasiunea adunării pentru „fondul de teatru“; încă şì astăzi ne este plăcută suvenirea acelor zile frumóse, dar' astăzi inimile nóstre îndoit sĕ destătézā, de óre-ce atunci a fost la noi numai fiica, însĕ acum suntem fericiţi a saluta în mijlocul nostru pe mama culturei nóstre naţionale.

Bine aţi venit, Domnilor! Acum împliniţi dorul nostru ferbinte, de a vedé arborat şì în comitatul Sătmar stindardul măreţ, pe care cu litere neperitóre sunt gravate cuvintele şi idealul maestos: „cultura poporului român“.

Da, Domnilor! aţi adus acel stindard sĕ 'l împlântaţi în sacrul nostru pămênt consfinţit de sângele şi cenuşa părinţilor, moşilor şi strămoşilor nostri.

Priviţi în jur la feţele voióse ale fraţilor şi soriórelor „de un sânge şi de un nume“, cari vĕ întimpină cu braţele deschise!

Priviţi — în timpul petrecerei pe la noi — la maestósa ghirlandă a munţilor şi colinelor seculare, ce împrejură acest ţinut, ale căror piscuri, stânci, vălcele şi şesuri încântătóre rĕsună de dulcea nóstră limbă românésca, organul de viéţă al culturei naţionale, prin care trăesc şi înfloresc popórele şi fără de care umilire şi mórte le aştéptă pe acest pămênt.

Dar' nu numai regiunea, ci şì în inimile nóstre — ale Sătmărenilor — arde focul sacru al idealului naţional! Căci dór' probe clasice au dat Sătmărenii despre iubirea de neam şi limba strămoşéscă.

Şi dacă sub presiunea curentului am fost şi zăpăciţi, asta a provenit din neîncredere; şi avem firmă speranţă că sosind elita română cu stindardul luminei la noi, acea neîncredere are sĕ dispară şi în locul ei va găsí la mijloc iubirea şi stima întrĕ fraţii bastinaşi ai patriei nóstre iubite; ca aşa şì noi românii, neîmpedecaţi sĕ putem lucra cu puteri unite la clădirea paladiului maestos a culturei nóstre naţionale.

Sperăm, că lucrările nóstre vor fi încununate de acest resultat prea dorit.

Sub impresiunea acestor avêntate sentimente, primiţi încă odată — Ilustre domnule president şi Onorat Comitet — felicitările nóstre împreună cu căldurósele urale: „Sĕ trăéscă şi sĕ înflorészā Astra“!

Păseşte acum în faţa domnului delegat frumósa domnişóră *Tulia Ternovan*, îmbrăcată într'un splendid şi încântător costum naţional, şi 'i predă buchetul frumos al damelor române, pe lângă următórele cuvinte:

„Când am onorul a vĕ oferí acest buchet de flori în numele damelor române din Sătmar, vĕ rog sĕ binevoiţi a 'l primí ca semn al profundei nóstre stime ce vi-o purtăm. Sĕ trăiţi“.

Vine apoi o fetiţă din popor, tinera *Ioana Serbac*, şi predă domnului delegat un al doilea buchet, cu următórele cuvinte:

„Domnilor! Pentru binele şi înaintarea poporului român aţi venit la noi. Fetele poporului au eşit întru întimpinarea Dvóstre salutându-vĕ cu cuvintele: Sĕ trăiţi la mulţi ani“.

După încetarea aclamărilor ia cuvêntul dl Parteniu *Cosma*, care cu părere de rĕu anunţă că presidentul „Asociaţiunii“, dl *Mocsonyi*, din motive de sănĕtate nu póte conduce adunarea de ĕst-an a „Asociaţiunii“, şi e convins, că însuşi dl *Mocsonyi* va regreta fórte mult că nu s'a putut face părtaş de bucuriile legate de aceste festivităţi şi în special de acéstă frumósă primire. Tot aşa nu a putut participa la adunare nici vice-presidentul „Asociaţiunii“, dl *Şuluţiu*, căruia etatea înaintată nu i permite o călĕtorie prin părţi atât de îndepărtate. Cădênd sórtea deci pe dsa, ca pe cel mai vêrstnic din comitet, sĕ conducă adunarea din anul acesta, n'are de cât cuvinte de laudă la adresa comitetului despărţĕmêntului, pentru pregătirile făcute şi pentru activitatea desvoltată, ca adunării se i-se dee splendórea cu care se începe prin acéstă impunĕtóre primire făcută comitetului central. Mulţămeşte comitetului pentru ostenele, şi mulţămeşte damelor române şi fetelor din popor pentru buchetele oferite, terminând cu cuvintele: „Am venit cu multă plăcere întrĕ dvóstrĕ. Vĕ mulţămim pentru grandiósa şi frumósa primire ce ni-aţi făcut, şi vĕ salutăm frăţeşte, cu bine v'am găsit!“

Urmézā presentările. La eşirea din gară îmbulzélă mare. Locul din faţa gării e plin de trăsuri. Domnul *Parteniu Cosma* împreună cu directorul despărţĕmêntului, protopopul *Şuta*, iau loc în trăsura cu patru cai a proprietariului de mine Alexiu *Pocol* din Baia-mare, ear' ceilalţi óspeţi în celelalte trăsuri, şi imposantul convoiu îşi face întrarea în oraş. S'au dat jos toţi óspeţii la hotelul cel mare, de unde s'au făcut încuartirările în cea

---

FOIŞÓRĂ

Dan căpitan de plaiu.

De **I. Manliu.**

(Urmare).

Gemetele celor ce 'şi dau sufletul, ţipetele de desperare ale mamelor şi răcnetul vitelor ce fug spre munte de gróza focului mistuitor, tóte umplu vĕzduhul de o fierbere clocotitóre, de un sgomot nedesluşit şi îngrozitor. Colo în fund, pe malul Nistrului, stau înşirate mii de corturi, în cari se resfrînge zarea roşie a focului. Printrĕ ele se strecóră lungi şiruri de băeţi şi de fete, de bĕtrâni şi de femei, cari se duc preste Nistru în négra robie, tîrîţi de Tătari călări, sub loviturile bicelor, precum sunt tîrîte oile de lupii sĕlbatici. Toţi sunt desculţi şi cu capetele góle, toţi sunt legaţi cu mânile la spate. Cu capetele plecate pe piept, cu lacrimile pe feţele palide şi cu desnădejdea în inimă se duc, ca sĕ încépă o viéţă plină de ostenélă, de chin şi de amărăciune. Sĕrmanii, ei nu vor mai vedé ţéra lor, nu vor mai avé zile de fericire! Şi pojarul şi jaful se lăţeşte mereu, şi érba arsă şi călcată scóte aburi de sânge cald. Fundurile văilor şi plaiurilor sunt pline de vite, de bĕtrâni ce pórtă în spinare deodată cu povara bĕtrâneţii, dăsagii plini cu avutul ce au putut scăpa în grabă de furia barbarilor; de copíi desculţi şi goli, de femei cu copíii în braţe, de fete cu copíii mici de mână: toţi fug spre ascundĕtorile munţilor, cu lacrimile în ochi, cu spaima în óse şi cu blăstĕmul pe buze.

Dan şi Ursan rĕmaseră multă vreme înmărmuriţi de trista privelişte. Abia într'un târziu, când sórele se ivì posomorît pe ceriu, dînşii, deşteptaţi ca dintr'un vis înspăimêntător, scot gemete înăbuşite şi, ridicând armele în sus, strigă într'un glas: „Dómne, nu le răbda“. „Pe dînşii, Ursane!“ mai strigă Dan, „tu din spre apus şi eu din spre rĕsărit!“.

Atunci cu un „Dómne ajută“ năvălesc spre órdele tătăreşti, ca doi vulturi ce se avêntă din înălţimea ceriului spre prada ochită.

Iată 'i întraţi în grosul taberei duşmane!

Un fior de spaimă străbate prin óstea tătăréscă, precum tómna târziu vêntul rece trece printrĕ frunzele uscate ale pădurii. Tătărimea zăpăcită se mişcă de la o margine până la alta: unii fug, alţii vin tocmai ca valurile mării rĕscolite până în fund de uragan şi înpinse cu furie de vijelie, se isbesc în grămezi mari de stânci şi earăşi se întorc îndĕrĕt spre mijlocul mării. Ca o turmă de oi învrăjbite de lupi se împrăştie Tătarii în tóte părţile şi nu ştiu unde se duc şi cât de mare e primejdia ce 'i ameninţă. Cei ce veniau în ajutor nu pot afla nimic de la cei ce fugiau, şi apucaţi de curentul fugarilor fugiau şi dînşii. Ursan cu braţul lui puternic isbeşte gróznicul buzdugan şì înainte şì în drépta şì în stânga cu iuţéla fulgerului, şi sub trăsnetul buzduganului sbóră tigvele Tătarilor în mii de băcăţi şi o plóe de creeri şi de sânge stropeşte glótele până la marginile taberei. El înainta voiniceşte în grosul tătărimii: grămezi de leşuri schilodite, de picióre şi braţe frênte lasă în urmă-i de o parte şi de alta.

O uliciórā lungă şi largă se deschide în urma lui, întocmai precum în urma viforului marea grămădeşte munţii de valuri, lăsând sĕ se vadă în mijloc o deschidĕtură mare până în fund. Calul sĕu, vitéz tovarĕş, striveşte sub piciórele sale pe cei ce cad în învălmăşală. Urletele şi gemetele de grózā şi de durere, ţipetele celor ce luptă cu mórtea umplu vĕzduhul de un sgomot îngrozitor. Pare-că de pe pămênt se ridică o grea furtună cu grindină şi vijelie, cu tunete şi trăsnete necontenite şi ameninţă ceriul cu nimicire. Iată-l acum ajuns către mijlocul glótelor! O învălmăşală nespusă se face de odată: puhoiul tătăresc, care fugea de gróza lui Ursan, se opreşte de odată şi ca un puternic val isbit îndĕrĕt de cóstele de stâncă se revarsă îndĕrĕt spre Ursan.

Stânca de care se isbiră Tătarii era Dan.

Din vêrful colnicului se repezise Dan de odată cu Ursan şì isbì pe duşmanii despre rĕsărit. Şi cu cât mai mult înainta, cu atât mai întinerit se simţia, puterile 'i creşteau ca prin minune, şi cu puterile de odată îi creştea şì furia. Astfel în timpul ernii o stâncă se prăbuşeşte din vêrful muntelui şi înfăşurându-se în zăpadă, mărimea şi repeḑiciunea ei creşte cu cât se rostogoleşte mai în vale, până când se preface într'un bulgăr uriaş, care desrădĕcinézā şi rĕstórnă copacii bĕtrâni, rupe stânci şi bucăţi năpraznice de pămênt, şi cu mare detunătură le isbeşte în grămadă la pólele muntelui. El învîrteşte paloşul cu puterea şi cu iscusinţa unui tinĕr voinic, şi lasă în urmă două rînduri lungi de movilóe de trupuri fără capete, de capete şi braţe fără de trupuri.

(Va urma).

mai bună ordine. Notez, că mulţi óspeţi sunt încuartiraţi la familii ungureşti, ceea-ce formézǎ o împrejurare vrednică de amintire şi de laudă.

Dintrĕ fruntaşii mai de sémă ai némului nostru, sosiţi aici, notez pe următorii: George Pop de Băseşti, Dr. Vasile Lucaciu, Andreiu Cosma, Dr. Nestor Oprean, Paul Rotariu, T. Bulc, Dr. Aurel Isac, Dr. Nicolae Vecerdea, Dr. Demetriu Florescu, Dr. Vălean, Dr. Branisce, Dr. Jurca, Alexiu Oniţiu, Dr. Tripon, Gr. Pletos, Dr. Coriolan Pop, etc.

Presa e bine representată. Au trimişi speciali: „Teleg. Român“ „Gaz. Transilvaniei“ „Tribuna Poporului“ „Drapelul“ „Rĕvaşul“ „Libertatea“ „Revista Bistriţei“ şi „Vremea“ din Bucureşti.

Până spre sérǎ s'au făcut primblări prin oraş şi escursiuni în admirabilul parc al oraşului. La orele opt apoi s'a început séra de cunoştinţă. Mesele au fost întinse în spaţiósa curte a hotelului mare, care a fost totuşi prea mică pentru a puté adăposti întréga românime sosită la Baia-mare. S'au rostit două *toaste*, primul ridicat din partea dlui *Alexiu Pocol* în sănĕtatea óspeţilor primiţi cu braţele deschise din partea Românilor din aceste părţi, şi altul al dlui Dr. *Vecerdea*, care în numele óspeţilor sosiţi a mulţămit pentru buna şi românésca primire.

Sub decursul cinei, care a durat până cătră miezul nopţii, un taraf de lăutari a cântat doine frumóse româneşti. De remarcat: frumósa cunună de dame române, şi o pleiadă de tineri români, sprinteni şi prevenitori.

In timpul cinei amabila dómnă *Pocol* a făcut onorurile pe la tóte mesele.

Chestiuni şcolare.

Convocare

la a XIII. adunare generală a *Reuniunii învĕţătorilor români de la şcólele poporale confesionale ort. din protopopiatele aradane I—VII.* ce se va ţiné în sala seminariului diecesan din Arad, *Mercuri şi Joi în 6/19 si 7/20 August a. c.* conform următórei

Programe:

Ziua primă. Şedinţa I.

1. La 9 ore a. m. asistare la sânta liturgie împreunată cu chiămarea duhului sânt.
2. Adunare la locul destinat şi constatarea presenţilor.
3. Esmiterea unei comisiuni pentru învitarea P. S. dlui Episcop.
4. Bineventarea înaltului prelat, a óspeţilor şi deschiderea adunării generale.
5. Presentarea rapórtelor şi alegerea comisiunilor censurătóre.
6. „Metodul fonomimic“, disertaţiune de Traian Givulescu.

Şedinţa a II.

7. „Armonia întrĕ familie şi şcólă“, disert. de Ilie Cristea.
8. „Prelegere practică din Gramatică“, de Iuliu Grofşorean.
9. „Lucsul provenit datină la poporul nostru“, disert. de Ioan Vancu.
10. „Insemnătatea prelegerilor poporale“ disert. de Teodor Cherechian.

Ziua a doua. Şedinţa a III.

11. Raportul general al comitetului şi rapórtele funcţionarilor.
12. Referada comisiunilor.
13. Propuneri şi interpelări.
14. Fixarea timpului şi locului pentru adunarea generală viitóre.
15. Restaurarea pe noul period de trei ani 1903—1906.
16. Alegerea comisiunii autenticătóre.
17. Incheierea adunării generale.

Arad, din şedinţa comitetului, ţinută la 5 August st. n. 1903.

Iosif Moldovan *vice-president.*

Georgiu Popoviciu. *secretariu II.*

Cu 1 Iulie st. v. s'a deschis nou abonament la ziariul nostru, pe jumĕtatea a doua de an, cu preţurile indicate în fruntea foii, la care invităm pe toţi amicii şi sprijinitorii fóiei nóstre. Rugăm totodată pe vechii nostri abonaţi sĕ recomande spre abonare ziariul nostru în cercurile cunoştinţelor lor. Abonaţii în întârziere cu abonamentul pentru trecut sunt rugaţi a-l achita cu grăbire.

Pentru catedrală.

Invĕţătorii din *tractul Alba-Iulia* au subscris la colecta pentru zidirea catedralei sumele următóre:

1.	Petru Varvara (Poiana)	cor.	100
2.	Alexandru Patachi (Mihalţ)	„	100
3.	Victor Ciora (Geógiul-de-sus)	„	100
4.	Iuliu Moldovan, învĕţ. pens., primariu (Totoiu)	„	100
5.	Ioan Bucur (Limba) .	„	100
6.	Teodor Bogdan (Totoiu)	„	60
7.	Alexandru Frâncu (Cetea)	„	60
8.	Iulian Anghel (Cricău)	„	60
9.	Vasilie Murgău (Tibru)	„	60
10.	Iuliu Roşca (Alba-Iulia, oraş)	„	60
11.	Nicolae Cirlea (Gârbova-de-sus) . . .	„	50
12.	Ioan Stan (Cetea) .	„	50
13.	Zaharie Albu (Stremţi)	„	30
14.	Ioan Rusan (Inuri) .	„	30
15.	George Blaga (Acmariu)	„	30
16.	Ioan Barbu (Tĕuţi) .	„	30
17.	Anghel Luca (Ampoiţa)	„	30
18.	Augustin Comes (Órda-de-jos)	„	30
19.	Nichifor Borza (Bucerdea-vin.)	„	30
20.	Dionisie Popescu (Ighiel)	„	30

Computate acestea la ofertele subscrise mai nainte, suma întrégă a ofertelor subscrise până acum din partea preoţimii şi învĕţătorimii nóstre din tractul Alba-Iulia se urcă la cifra de *5496 coróne.*

NOUTĂŢI

Protestăm! „Fóia Diecesană“ dto 27 Iulie v. (nr. 30) scrie la „Varietăţi“ următórele: „Pentru primirea la cursurile teologice în Seminariul „Andreian“ al archidiecesei, au întrat la Consistoriul archidiecesan *30 cereri de la têneri cu 8 clase gimnasiale*, dară fără examen de maturitate. Aşa aflăm din „Telegraful Român“. — Atâta spune fóia diecesei Caransebeşului, al cărei redactor responsabil e Dr. Petru Barbu. Protestăm contru acestei *mistificări* a celor ce noi am scris privitor la cererile întrate pentru primire la cursul teologic, vină ea din cine ştie ce rea voinţă, ori din *buimăcéla* autorului ei. Iată ce am scris noi în acésta chestie în nr. 81 al „Telegrafului Român“:

> „Vineri (31 Iulie st. n.) s'a încheiat terminul pentru subşternerea cererilor de primire la cursurile de teologie la seminariul „Andreian“ al archidiecesei nóstre. După-cum suntem informaţi, au întrat în acest scop *30 cereri de la tineri cu testimoniu de maturitate* şi 7 cereri de la tineri absolvenţi de 8 clase gimnasiale, dar' fără examen de maturitate. *Numĕrul regulamentar fiind 30 pentru un curs, înregistrăm cu bucurie, că de astădată numĕrul acesta e plinit întreg cu* **aspiranţi maturisanţi**“.

Protestăm deci contra mistificării, mai ales că are aerul ca şi-cum ar voi sĕ presinte seminariul archidiecesei nóstre ca stând pe nivel aşa de inferior, în cât nici un tinĕr cu esamen de maturitate nu 'l ţi e demn spre a dori sĕ fie primit la cursurile lui.

*

Din fóia oficială a comitatului Sibiiu (nr. 6 dto 6 August). In *Guşteriţa* încetând bóla de unghii şi de gură, sub nr. 7326 dto 4 August vice-comitele a sistat carantina ce fusese decretată pentru Guşteriţa şi Sibiiu. Tot-odată (sub acelaşi numĕr) *a conces ţinerea têrgurilor de vite, atât a celor sĕptĕmânale cât şi a celor de ţĕră, pentru întreg teritoriul comit. Sibiiu.* — In *Slimnic* încetând bóla de gură şi de unghii, sub nr. 7225 acésta comună şi cele din raionul ei au fost absolvate de sub carantină. — In *Şinca-vechiă* a încetat ciuma rîmătorilor (Publicaţiune din fóia oficială a comitatului Făgăraş). — In 26 August comuna *Holţman* vinde prin licitaţiune publică 6080 fire de stejar în grosime de 18—112 cm. diametru, acomodate şi pentru scopuri industriale. Preţul de strigare 49506 coróne. — In 16 August comuna *Veştem* dă în arêndă, prin licitaţiune publică, dreptul de vênat pe timpul din 1 Ianuariu 1904 până la 37 Decembre 1909. Preţul de strigare 100 coróne. — In 16 August se va da în arêndă, prin licitaţiune publică, hotarul comunei *Tălmaciu* pentru a fi întrebuinţat ca păşunat de oi, în tómna anului curent şi în primăvara şi tómna anului 1904. — In 24 Iulie au fost aflate în hotarul comunei Racoviţa două bivoliţe pripăşite (în vêrstă de 4 şi 5 ani).

*

Inscrierile la cursul administrativ (pentru cualificarea espiranţilor de notari) la cursul din *Cluj* se încep în *26 August* şi vor ţiné până în 31 August. Inştiinţările pentru primire pot fi făcute în scris ori verbal, până la 31 August. Vor fi primiţi 40 aspiranţi, cari sĕ fi absolvat 8 clase gimnasiale ori reale, ori vr'o altă şcólă civilă ori institut militar de rang egal cu gimnasiul ori şcóla reală superiórǎ, sĕ fi fost aplicat cel puţin un an de zile în vr'o cancelarie notarială (cercuală, comunală ori la oraş) ca vice-notariu, notariu-adjunct, ori scriitoriu, ceea-ce trebue dovedit prin atestat vidimat de vice-comitele; sĕ ştie în graiu şi scriere limba oficială a statului, şi în fine: sĕ aibă viéţă nepătată. Didactrul e 20 coróne pe semestru. Ascultătorii săraci pot obţiné scutire de didactru. Cursul din Cluj e împreunat cu internat, în care pentru taxă de 40 coróne la lună internistul capĕtă: locuinţă (fără haine de pat), încălḑit, luminat, dejun, prânz şi cină, şi usare gratuită de biblioteca internatului. Ascultători săraci, dar' diligenţi, cu începere de la 1 Octobre pot obţiné favorul de a beneficia de tóte acestea gratuit, ori pentru jumĕtate din taxa normală.

*

Ce va mai fi şi acésta?! „Miskolczi Napló“ spune că mulţi oficeri în reservă au fost somaţi *pe cale telegrafică*, sĕ se presinte la trupe la deprinderea de arme. Asemenea şi sub-oficerii şi chiar şi soldaţii de rênd, punêndu-li-se termin de 24 ore de la primirea telegramei.

*

Sĕ plătim aruncurile. Sub nr. 7250 dto 1 August vice-comitele comitatului Sibiiu a dat ordin circular tuturor organelor de a căror competinţă se ţine incassarea dărilor, ca numai de cât sĕ iee disposiţiuni pentru incassarea aruncurilor (a dărilor comitantense şi a celor de drum) scadente în 15 August, de óre-ce asupra acestora starea de „ex-lex“ a ţerii nu are nici o înriurinţă. Cum în amintitul circulariu vice-comitele pune în vedere organelor respective retorsiuni aspre, dacă nu 'şi vor împliní datorinţa, contribuenţii sĕ caute a 'şi plătí aruncurile, ca sĕ evite neplăcerile şi cheltuelile împreunate cu incassarea prin execuţie. Darea erarială nu sunt datori sĕ o plătiască, până-ce dieta nu va vota guvernului indemnisare budgetară. Vor lucra însĕ în interesul şi spre uşurarea lor proprie contribuenţii cari — dându-le mâna — vor plătí câte ceva şi din darea erarială, pentru-ca la timpul seu, când va înceta starea de „ex-lex“, sĕ nu fie îngreunaţi cu plătirea de-odată a sumei întregi.

*

Circulaţiunea trenurilor întrĕ Sibiiu şi Ocna, pentru sesonul de scaldă (până la 15 Septembre) e următórea: *Plécă din Sibiiu* 1. Trenul nr. 7305 la 7 ore 20 m. diminéţa, 2. trenul nr. 7313 la 3 ore după amiazi, 3. trenul nr. 7315 la 5 ore 30 minute după amiazi. *Plécă din Ocna* spre Sibiiu 1. trenul nr. 7306 la 7 ore 58 m. dim., 2. trenul nr. 7314 la 3 ore 40 m. după amiazi, 3. trenul nr. 7316 la 7 ore séra.

*

Ziariul „Astra“. Comitetul arangiator al festivităţilor de la *Baia-mare* din prilejul adunării generale a *Asociaţiunii* a publicat şi o fóie volantă sub titlul: „*Astra*, suvenire de la adunarea generală a „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“. Are format folio (cam ca al „Familiei“), nr. 1 dto 8 August, în mărime de 8 pagine, conţine următórele: convocarea adunării generale; „Suntem în sĕrbători“, articol de bineventarea óspeţilor; programul festivităţilor; „Ospitalitatea şi gentileţa compatrioţilor nostri magiari“ (ca echou la afabilitatea prin care primariul oraşului şi alte familii magiare au promis comitetului arangiator sprigin la încuartirarea óspeţilor, etc.); „Avis“ al comitetului arangiator asupra programului festivităţilor, şi raport despre sosirea comitetului central şi altor óspeţi şi despre séra de cunoştinţă. „Astra“ e tipărită în tipografia Nanasy din Baia-mare; editor al ei e Alexiu *Pocol*, ear' redactor responsabil Constantin Lucaciu.

*

Prognostic pentru August. Pentru zilele din 11 până 'n 15 August meteriologul *Falb* profeţeşte timp uscat, cu temperatură sub gradul normal. Furtuni posibil sĕ nu fie pe nicăiri în zilele acestea. Vor fi însĕ zile viforóse şi cu ploi abundante zilele din 16—21 August, în cari temperatura va fi la început în creştere, apoi scade earăşi.

*

Ucigaşii — retour la Sêrbia. Din *Varşovia* se raportézǎ următórele: Oficerii numiţi adjutanţi pe lângă copiii regelui Sêrbiei au fost opriţi la graniţa rusésca şi nu li-s'a permis sĕ între în ţérǎ, pe motiv că au fost părtaşi la asasinarea părechei regale sêrbeşti. Unul dintrĕ ei, locotenentul Antici, a puşcat în regina Draga, ear' celalalt, locotenentul Jivcovici, a deschis ucigaşilor pórta palatului regal. Consulul rusesc din Belgrad li-a fost denegat vidimarea pasportului, ear' în lipsa vidimării autorităţile de la graniţă nu li-au permis trecerea.

*

Sanatoriu de tuberculoşi în Geógiu. Zilele trecute o comisiune esmisă de guvern sub conducerea comisariului guvernial Dr. Axmann Béla a fost la *Geógiul-de-jos* (comitatul Hunedórei), ca sĕ caute loc potrivit pentru clădirea unui sanatoriu pe séma bolnavilor de tuberculosă. Comisiunea a şi ales deja locul şi a făcut şi preliminariul de spese pentru clădirea sanatoriului, cari sunt contemplate în sumă de 750.000 coróne. Sanatoriul va fi clădit şi susţinut din vistieria statului, şi dacă nu se vor iví pedeci neprevĕḑute, lucrările de clădire se vor începe încă în cursul tómnei, aşa că la anul viitoriu umanitara instituţiune sĕ pótă fi dată destinaţiunii.

*

Şepte sute de ómeni — înecaţi. Oraşul Ci fu (în China) sĕptĕmâna trecută a fost inundat in urma unei ploi torenţiale aşa de cumplit, cât valurile precipitate de pe cóste au prăvălit mulţime de case şi au răpit cu sine tóte podurile şi tot ce prindeau în calea lor. Şepte sute de ómeni s'au înecat, ear' preste 2000 au rĕmas cerşitori, nimicindu-le apa întreg bunul şi averea.

*

Ingropată de viuă. Intr'o comună din apropierea oraşului Nowo-Tserkawsk din Rusia a murit nevasta unui proprietariu. Nefiind nici un medic în comună, bărbatul a rugat pe preotul sĕ îngrópe imediat pe decedata. Aşa s'a şi întêmplat. Mai târziu însĕ bărbatului începù sĕ i-se ivéscă bănuiala, că nevasta lui a murit numai la aparenţă. Se puse deci şi desgropà pe nevasta în presenţa preotului şi mai multor ómeni din comună. O grózǎ nespusă cuprinse pe cei presenţi. Tabloul era înfricoşat. Carnea femeii îngropate era la mâni sfăşiată până la os, ochii erau eşiţi din orbite şi mănunchiuri întregi din pĕrul capului erau cu rădĕcini cu tot în mânile nefericitei. Era evident, că nevasta a fost îngropată de viuă, ear' în sicriu şi-a venit în fire şi a început o luptă îngrozitóre cu mórtea, până ce a trebuit sĕ mórǎ din lipsă de aer. (Drapelul)

*

Nu esistă mijloc vindecătoriu contra durerii de cap şi de dinţi ca crucea duplă electro-magnetică nr. 86,967 R. B., invenţia dlui Albert Müller (Budapesta V, Vadászutcza 42/V). Acésta o dovedeşte şi epistola următóre: „Stimate dle Müller! Fi bun şi trimite şi pe séma mea o astfel de cruce, de care cu o lună înainte am comandat pentru soţia mea. Acésta a avut un aşa minunat efect, că durerea de dinţi şi de cap, de care suferia mai mult de un an, acum i-a trecut de tot. Zilnic vin la mine curioşi sĕ se convingă despre efectul minunat al crucii. Te rog deci de nou de a trimite şi pe séma mea o cruce, deóre-ce sufer de aceleaşi dureri, de cari a suferit soţia mea. Sperez că şi pe mine mĕ va vindeca. Cu distinsă stimă, Holzschuh Sándor (Bars Bukin).“

Posta redacţiunei.

„*Un óspe*“. Ne raportezi dto *8 August* despre o alegere de învĕţătoriu efectuită în *19 Iulie*, deci abia la patru sĕptĕmâni după alegere. *Nu se publică!*

Posta ultimă.

Adunarea „Asociaţiunii“.

Baia-mare, 10 August la 10 ore 5 m.

Deschiderea adunării generale a „Asociaţiunii“ s'a făcut eri în presenţa unui public fórte numĕros şi în mare entusiasm. Discursul de deschidere al dlui P. *Cosma* a fost primit cu aplause şi aclamări generale. I-a rĕspuns protopopul *Şuta*. După acesta George *Pop de Băseşti* salută adunarea în numele „societăţii pentru crearea unui fond de teatru român“. Se dă apoi cetire telegramei dlui A. *Mocsonyi*, trimisă din Gmunden şi primită cu entusiaste aplause.

La $1^{1}/_{2}$ ore s'a început *banchetul*, la care au luat parte trei sute de persóne. A fost impunĕtor. S'au rostit numĕróse toaste frumóse şi binesimţite.

La 8 ore séra *concertul*, cu succes splendid. In decursul acestuia *plebea patriotică a făcut demonstraţiuni de stradă*, dar' fără urmări mai grave.

Astăzi va fi şedinţa a doua şi balul.

Nr. 287 1903. [184] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **învěțătoriu** de la școla rom. gr. or. din parochia **Jibert**, tractul protopresbiteral Cohalm, se escrie concurs cu termin de 30 zile în urma venerabilei ordinațiuni consistoriale cu nr. 7235 școl., din oficiu.

Emolumentele: 400 cor. de la popor, și 200 cor. de la stat.

Reflectanții sě 'și aștérnă petițiunile în regulă la oficiul protopresbiteral concernent.

Cohalm, în 23 Iulie, 1903.

Nicolae D. Mircea
protopop.

Nr. 599/1903 [183] 1—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor vacante de **învěțători** de la școlele nóstre confesionale gr. or. române din mai jos însemnatele comune în protopresbiteratul gr. or. Avrig, se escrie prin acésta concurs cu terminul până la **15/28 August 1903.**

1. **Glâmbóca**, un post, cu salariu anual de 600 coróne, și anume: 440 cor. din ajutoriul de la stat, și 160 cor. din alodiul comunal; cuartir natural și lemnele necesare pentru foc.

2. **Sebeșul inferior**, postul de al treilea învěțătoriu, cu salariu anual de 600 cor., cuartir și 4 stêngini de lemne.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi sě 'și aștérnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral gr. or. al Avrigului în Avrig (posta Avrig, Felek, Szebenvármegye) până la terminul sus indicat.

Avrig, 25 Iulie, 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or Avrig.

Ioan Cândea
protopresb.

---

[185] 1—1

Licitațiune minuendă.

Pe basa ordinului Preavener. Consistoriu archidiecesan dto 9/22 Maiu a. c. nr. 4959 Epitr. se dă în întreprindere pe calea licitațiunei publice minuende **edificarea zidului cimiteriului** bisericesc al parochiei nóstre gr. or. din loc precum și a **unei capele.**

Licitațiunea se va ține în **6/19 August** a. c. la ora 1 p. m. în edificiul școlei române gr. or. din loc.

Planul, preliminariul de spese și condițiunile de licitațiune se pot vedé în cancelaria oficiului parochial român gr. or. din loc.

Boița, în 10 August n. 1903.

Oficiul parochial român gr. or.

Ioan Druhora
paroch gr. or.

Concurs

Pentru ocuparea postului vacant de **învěțătoriu** din comuna **Ghimbav**, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt:

a) salariu anual 600 cor.;

b) 60 coróne pentru instruirea școlarilor în cântări, formând cor cel puțin în doue voci;

c) trei (3) jughěre catastrale pămênt în folosință pe fie-care an socotit în dreptul de cuincuenal;

Alesul va avé sě conducă școlarii Dumineca și sěrbătórea la biserică și sě cânte cu ei.

Invěțătorii, cari pe lângă plata din concurs, ar mai face pretensiuni și la cuincuenale, după anii serviți în alte comune, au a 'și espune acele pretensiuni în petiție, pentru-ca comuna sě se știe orienta la alegere.

Cererile de concurs sunt a se aștérne în terminul fixat la oficiul protopresbiteral al Branului, în Zernești.

Oficiul protopresbiteral Bran în conțelegere cu comitetul parochial.

[153] 3—3 **Ioan Dan**
adm. protopresb.

Nr. 114 1903. [158] 2—3

Concurs

Pe basa ordinului consistorial dto 18 Iunie 1903 nr. 6127 B. pentru ocuparea postului de **capelan** lângă neputinciosul paroch *George Achim Popa* din **Lisa**, protopresbiteratul Făgărașului, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumětate din tóte venitele parochiale fasionate în tabela B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a 'și așterne suplicele lor instruite conform legilor în vigóre subscrisului oficiu protopresbiteral în terminul sus indicat.

Făgăraș, în 10 Iulie 1903.

In conțelegere cu comitetul parochial:

Iuliu Dan
protopresb.

Nr. 378 1903. [151] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor vacante de **învěțători** din comunele numite mai jos, protopresbiteratul Hunedóra, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Hunedóra**, cu salariu învěțătoresc de 600 cor. și 200 cor. remunerație pentru cantorat și pentru reînființarea și conducerea corului, la olaltă 800 cor., și anume: din repartițiunea de 5% după darea credincioșilor bisericei nóstre și din alte contribuiri benevole pentru acest scop.

2. **Alun** cu filia **Bunila**, cu salariu anual de 600 cor. din repartiție de la popor, cuartir și lemnele trebuinciόse.

3. **Batiz**, cu salariu anual de 600 cor., cuartir în edificiul școlei și 2 orgii de lemne, din cari este a se încăldí și sala de învěțămênt.

4. **Runcul-mare** (filie la Socet) cu salariu anual de 600 cor. din repartiție de la popor, cuartir și lemnele trebuinciόse.

De la reflectanții la aceste posturi se cere, sě se presinte înainte de alegere în vre-o Duminecă sau sěrbătóre la biserica unde au concurat, spre a 'și arăta desteritatea în cântări și tipic, și pentru luarea de informațiuni despre modul de plătire a salariului, obligați fiind învěțătorii sě cânte în strană și sě instrueze și școlarii în cântări.

Concurenții au a'și așterne suplicile lor, instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral până la terminul sus indicat.

Hunedóra, la 5/18 Iulie 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Hunedóra, în conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Avram P. Pecurariu
protopresbiter.

---

[179] 3—3

Publicare de licitațiune.

Pe basa decisului Venerabilului Consistoriu archidiecesan dto 3/16 Maiu a. c. nr. 4489 Ep. și a decisului oficiului protopretorial dto 3 Iunie a. c. nr. 4781/1903 prin acésta se publică licitațiune minuendă publică pe ziua de 3/16 August a. c. pentru **zidirea casei parochiale** române gr. or. din comuna **Turnișor**, cu prețul strigării de 5600 cor., care se va ține în localul școlei din loc.

Condițiunile de licitare și planul cu preliminariul de spese se pot vedé în fie-care zi în localul școlei numite.

Turnișor, în 22 Iulie (4 August) 1903.

Comitetul parochial gr. or.

Nr. 342 1903 [149] 3—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor vacante de **învěțători** de la școlele mai jos însemnate din protopresbiteratul gr. or. român Zarand, se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Herțegani**, salariu anual 600 cor., 3 stângini de lemne, din cari se încăldește și școla, cuartir liber în localul școlei și grădină de legumi.

Alesul va fi obligat a instrua elevii în cântările bisericești și a cânta cu ei în sânta biserică; a ține școla de repetițiune cu elevii de 12—15 ani.

Preferiți vor fi, cari vor fi în stare a forma cor bisericesc. Aspiranții vor avé a se presenta în vre-o Duminecă sau sěrbătóre în biserică, spre a'și arăta desteritatea în cant și tipicul bisericesc.

2. **Șesuri**, salariu anual 600 cor., cuartir și lemne.

3. **Valea-Brad**, salariu anual 600 cor., cuartir și lemne.

4. **Ribicióra-de-jos** și **de-sus**, salariu anual 600 cor., cuartir și lemne.

5. **Luncoiul-de-jos**, salariu anual 600 cor., cuartir și lemne.

6. **Buceș**, salariu anual 500 cor. din repartițiune și 100 cor. venit de la biserici, de la înmormêntări, bobotéză ș. a. Cuartir liber și lemnele trebuinciόse de încăldit.

Aspiranții la aceste posturi, au sě 'și aștérnă cererile lor instruite conform normelor din vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul sus indicat, și cari pe lângă salariul din concurs ar mai face pretensiuni și la cuincuenale, după anii de serviciu în alte comune, au a 'și espune aceste pretensiuni, pentru-ca comunele sě se pótă orienta la alegere.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român Zarand.

Brad, în 5 Iulie 1903.

In absența protopresb. *Vasile Damian:*

Georgiu Părĕu
adm. prot.

Nr. 343 1903. [162] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor vacante de **învěțători** în comunele mai jos numite din protopresbiteratul Deva, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Dialul-mare** cu filia **Gruelaci**, cu salariu de 600 cor., cuartir și lemne.

2. **Nevoeș**, cu salariu 600 cor., cuartir și lemne.

3. **Rapoltul-mic**, cu salariu de 600 cor. din care de la popor 480 cor., ear' întregire de la stat 120 cor., cuartir și lemne.

4. **Sânt-Andreș** cu filiile **Sânt-Tohalma** și **Șeulesci**, școlă centrală în Sânt-Andreș, cu salariu de 600 cor., cuartir cu grădină și lemne.

5. **Uroiu** cu filia **Cărpeniș**, cu salariu de 600 cor. de la popor și din ajutoriu de stat, cuartir și lemne.

Reflectanții la aceste posturi au sě țină strana în Dumineci și sěrbători cu elevii.

Cuincuenalele nu se dau pe anii prestați în alte comune.

Cererile instruite conform normelor în vigóre au sě fie înaintate subsemnatului oficiu în terminul sus indicat.

Oficiul protopresbiteral al tractului Deva, în conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Deva, la 5/18 Iulie 1903.

G. Romanul
protopresbiter.

---

[154] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului nou înființat de **învěțătóre** pe lângă școla centrală română gr.-or. din **Bran**, pe basa încuviințării Preavenerabilului Consistoriu archidiecesan dto 19 Iunie 1903 Nr. 6233 Școl., se escrie concurs cu termin de 30 zile, de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salariu anual 600 cor., plătiți în rate lunare anticipative din fondul central al bisericelor brănene.

2. Cuartir în natură, eventual 80 cor.

3. 4 (patru) stângini de lemne, din cari este a se încăldí și sala de învěțămênt.

Invěțătórele cari pe lângă plata din concurs, ar mai face pretensiuni și la cuincuenale, după anii serviți în alte comune, au a'și espune acele pretensiuni în petițiile lor de concurs, pentru ca comuna bisericéscă, sě se știe orienta la alegere.

Invěțătórea are a propune pe lângă obiectele de învěțămênt și lucrul de mână.

Cererile instruite în sensul legilor în vigóre au a se așterne în terminul sus indicat oficiului protopresbiteral al tractului Bran, în Zernești (u. p. Zernest).

Bran, în 3 Iulie 1903.

Eforia școlei rom. gr.-or. centrale din Brad.

George Babeș
paroch, presid. eforiei.

George Enescu
paroch, epitrop cassariu.

Vidi: **Ioan Dan**
adm. prot.

Săpun cu ruda.

Marca:

„cerb“ sau „cheie“

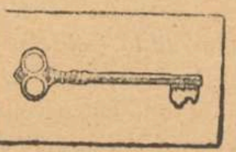

Săpunul cel mai bun, mai spornic și prin urmare cel mai eftin. [4] 16—17

☞ Se capětă pretutindenea. ☜

☞ Pentru pacienții de stomach! ☜

Tuturor cari în urma rěcelii ori a prea marei împovărări a stomachului sau prin consumarea de mâncări greu de mistuit prea reci ori prea calde sau prin un traiu neregulat 'și-au contras bóle de stomach, precum:

Catar de stomach, Sgârciuri de stomach, Dureri de stomach, Mistuire grea sau astupare de stomach

li-se recomandă un bun mijloc de casă, ale cărui resultate escelente de mulți ani sunt deja probate. Acesta este:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Acest vin este preparat din buruieni renumite și recunoscute ca tămăduitóre, cu vin bun; întărește și înviorézá organismul de mistuire al omului. Vinul de buruieni delătură conturbațiile de mistuire și influințéză puternic asupra nouei formări de sânge sănětos.

Prin întrebuințarea regulată a vinului de buruieni bólele de stomach vor fi curate încă în formare. Sě nu întârzie nime dar' a-'l folosí încă de cu vreme. Simptome, ca: **dureri de cap, rîgăeli, arsuri în stomach, inflamații, amețeli cu vomări**, cari la pacienți cu suferințe învechite apar cu atât mai vehement, dispar adesea după câte-va beuturi de vin de burueni

Constipațiile cu urmările lor neplăcute, **maladii, dureri colice, bătăi de inimă, insomnie,** precum și conglomerarea sângelui în ficat, splină și suferințele hemoroidice de multe-ori se delătură iute cu vinul de buruieni. Vinul de buruieni delătură mistuirea grea și depărtéză prin un scaun ușor materii stricate din stomach și intestine.

Fața palidă și slabă, anemia și slăbiciunile sunt de obiceiu urmările unei mistuiri rele a formării insuficiente de sânge și a stării bolnăviciόse a ficatului. **Lipsa de apetit** și **reaua dispoziție**, precum și **durerile de cap** și **nopțile perdute** (insomnie) consumă adeseori încetul cu încetul multe persóne. Vinul de burueni dă slăbitei puteri de traiu un nou și próspět impuls. Vinul de burueni mărește apetitul, ajută mistuirea și nutrirea, ușuréză formarea și schimbarea materiei, înlesnește formarea sângelui, calméză nervi escitați și creéză nouă **voe de viéță.** Nenuměrate scrisori de recunoscință și mulțămită dovedesc acestea.

Vinul de ierburi se află de vênzare în sticle *fl. 1.50* și *fl. 2.—* la farmaciile din *Sibiu, Turnișor, Sěliște, Ocna, Slimnic, Șeica-mare, Nocrich, Avrig, Tălmaciu, Boița, Cisnădie, Poplaca, Gurarîului, Jina, Poiana, Mercurea, Câlnic, Loman, Pianul-de-sus, Petrifalěu, Sebeșul-săsesc, Vințul-de-jos, Daia, Spring, Vingard, Ohaba, Beșiněu, Mihalț, Teiuș, Blaj, Pănade, Țapu, Mediaș, Blăjel, Sân-Mărtin, Ibașfalěu, Basna, Agnita, Cincu-mare, Boholț, Făgăraș, Beclean, Câmpulung, Rîmnic-Vâlcea, Cudjir, Orăștie, Deva, Hunedoara, Hațeg, Luncani, Puj, Ohaba, Ponor, Alba-Iulia* etc. — precum și în tóte celelalte localități mai mari și mai mici din Ardél, Ungaria și Austria.

Farmaciile din Sibiiu trimit 3 și mai multe sticle de vin cu prețurile originale în tóte localitățile din Austro-Ungaria.

☞ Păziți-vě de falsificări! ☜

Sě se céră anumit:

Vinul de buruieni al lui ☞ Hubert Ullrich. ☜

Vinul meu nu este o medicină secretă. Părțile lui constitutive sûnt: Vin de Malaga 450,0, Spirt de vin 100,0, Glycerin 100,0, Vin roșu 240,0, Sirup de fragi 150,0, Sirup de cirețe 320,0, Coacăză, Aniș, Răděcină „Helen“, iarba ferului americană, Răděcina „Entianus“, „Kalmus“ à 10,0. Tóte aceste se amestecă. un. dcm. [1] 8–12

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane

Nr. 85 Sibiiu, Joi 31 Iulie (13 August) 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 34
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

„Asociaţiunea" la Baia-mare.

— Raport special. —

Baia-mare, 9 August n.

Festivităţile zilei de astăzi s'au început cu un lucru neobicinuit prin alte părţi locuite de Români. E o specialitate a oraşului Baia-mare.

Dl *Alexiu Pocol*, marele proprietariu de mine din Baia-mare, a serbat, anume astăzi, onomastica unei mine de aur, botezată *Leopold*, şi din acest incident proprietariul minei, în fruntea întregei sale muncitorimi, a mers la biserica românéscă (gr. cat.) unde s'au rostit rugăciuni pentru prosperitatea minei, şi pentru sănĕtatea proprietariului.

Muncitorii dlui *Pocol* sunt frumos uniformaţi, au musica lor proprie, care póte emula cu ori-care musică militară, şi sunt la numĕr cam vre-o trei sute; o armată întrégă.

In sunetul musicei a percurs stradele şi astăzi acéstă mică armată a muncii oneste, pentru a ajunge la biserică. In frunte mergea dl *Pocol*, în trăsură trasă de patru cai, împodobiţi cu panglici albe, îi urma apoi musica, şi în urmă muncitorii, în ordine militară, doi cu doi.

La biserică, de la pórta curţii până la uşa bisericii, muncitorii formau spalir de ambele laturi, şi printrĕ ei îşi face publicul întrarea în biserică.

Serviciul divin s'a început ceva după orele 8. A servit *Dr. E. Dăianu*, protopopul Clujului, însoţit de protopopul Moftinului, dl *Şuta* şi de preoţii Dr. Epaminonda *Lucaciu*, Andreiu *Pop*, Ioan *Serbac* şi *Doroş*. După terminarea liturgiei protopopul *Alexiu Berinde* a ţinut o preafrumósă predică, pe înţelesul tuturor.

Şedinţa primă.

Terminat serviciul divin, muncitorii dlui Pocol au mers în aceeaşi ordine militară, şi tot în sunetul musicei, a casă, ear' publicul s'a întrunit în sala cea mare a hotelului orăşenesc pentru a asista la deschiderea adunării generale a „Asociaţiunii".

La orele 10 protopopul *Ioan Pop* din Turţ (com. Ugocia) propune trimiterea unei delegaţiuni, sub conducerea protopopului *Şuta*, la delegatul comitetului central, pentru a 'l invita la adunare. Se primeşte.

In curênd apare dl *Parteniu Cosma*, delegatul comitetului, însoţit de delegaţiune, şi e primit cu sgomotóse aclamări, după încetarea cărora deschide adunarea prin o frumósă vorbire (Am dat'o în numĕrul trecut. Red.). Vorbirea a fost de multe-ori întreruptă de vii aprobări, ear' la fine aplaudată.

Se scólă apoi dl *George Pop de Băseşti* şi în numele societăţii pentru crearea unui fond de teatru român salută în termini fórte călduroşi societatea soră pe acest pămênt românesc.

Urméză domnul protopop *Şuta*, care ca director al despărţĕmêntului Sătmar-Ugocia, într'un clasic discurs rĕspunde la vorbirea de deschidere a presidentului, mulţămind pentru onórea ce s'a dat despărţĕmêntului prin ţinerea adunării generale pe teritoriul sĕu. Acest frumos discurs a fost de următoriul cuprins:

„Sub impresia momentelor înălţătóre de azi, sufletele nóstre se îmbracă în sentimente sĕrbătoreşti, şi pe aripile entusiasmului naţional ne ridică într'o lume care ne arată calea ce conduce la cultul străbunilor. In sufletul meu se mişcă o lume de mult apusă şi deştéptă la viéţă mărirea vremilor trecute, din forul roman par' că aud pe măestrul oratoriei antice aducênd tributul admiraţiunii poporului imperat „Ospeciem dignitatemque populi romani". Ornamentul şi demnitatea poporului român. „Illo fuit pulchritudo populi romani, illo forme, quam in campo videsti". Aceeaşi a fost frumseţa poporului roman ce s'a manifestat în cultura şi instituţiunile lui, aceea a fost mândria lui, ce s'a eternisat în monumentele lui. Gândul îmi sbóră la anul 104, când la légănul unui popor apare geniul latin, şi încântat de frumseţa aceluia, pune două sărutări, una pe frunte, că Român sĕ fie numele lui, alta pe buze, că limba sĕ 'şi iubéscă. De atunci până azi 18 vécuri, şi numele de Român nici-când nu s'a şters din mintea acestui popor, ci îl păstréză până în zilele nóstre, ear' dragostea către limbă e atât de mare, în cât se miră însuşi istoricul Bonfiniu: „ut non tantum pro vitae, quantum pro linquae incolumitate certasse videntur". Că mai mult se luptă pentru limbă de cât pentru viéţă. Provedinţa ni-a conservat acest tesaur — zice T. Cipariu în adunarea constituantă a „Asociaţiunii" la anul 1861, — un tesaur născut în noi la ţiţele maicei nóstre, dulce ca sărutul măicuţelor, când ne aplecăm la sinul lor, tesaur mai scump de cât viéţa, pe care de l'am perde — atunci mai bine sĕ ne înghiţă pămêntul de vii; oh! pentru-că în limba sa trăeşte şi móre fieştecare popor. Şi minunea acésta a latinităţii dă aşa avênt fantasiei mele, că de câte-ori vreau sĕ simbolisez „Asociaţiunea pentru literatura şi cultura poporului român" în activitatea ei, tot de atâtea-ori reapare în conturele unui geniu, ce are aşa mare asemănare cu cel din vremile de demult. Acest geniu, an de an, în lunile ce înclină spre tómnă, îmbracă haine de nuntă, porneşte la drum dintr'un colţ al ţĕrii în altul, ca sĕ afle ómeni din némul seu. In călĕtoria sa triumfală de ĕst-an a ajuns până în părţile nord-ostice ale ţĕrii, la Românii din Sătmar — la Baia-mare, unde generaţia de azi a Românilor sub presidenţia dvóstrĕ, dle president, s'a întrunit într'un scop naţional de a zidi templu culturei române, în care sĕ se păstreze: rassa, limba şi sufletul latin al poporului român din Sătmar şi Ugocia. Sătmarul se bucură, şi prin rostul meu îţi zice: „Bine ai venit on. adunare pe pămêntul pitoresc al Băii-mari. Inimile şi sufletele nóstre vĕ salută şi vĕ îmbrăţoşéză cu iubirea caldă a Românului, care îşi cunóşte fraţii. Intrébă după numele nóstre, ascultă la cuvintele ce sbóră de pe buzele nóstre, şi te vei convinge despre marele adevĕr enunţat mai an de primariul Romei, Galuppi: „că întru adevĕr lucru de mirat în istorie, ţăria poporului român întru a 'şi păstra numele şi moştenirea sfântă a limbii şi a naţionalităţii sale". După atâta potop de vreme, aşezaţi aici la graniţele românismului vorbim şi noi o limbă vorbită de preste zece milióne de Români, cari înfăţişază o unitate fără exemplu în istoria limbilor. On. adunare! Cultura şi literatura forméză basele de esistinţă a unui popor. Cultura deştéptă la conştiinţă, întinde prosperitate, asigură libertate, ear' în limbă şi literatură se reoglindéză viéţa popórelor. Cultura, sub a cărei devisă luptăm şi noi, nu e privilegiul unui popor, nici monopolul unei naţiuni, ci e un ideal comun. Zeii au înlănţuit pe Prometeu la o stâncă din Camas pentru-că a furat focul din ceriu, ca sĕ 'l dee ómenilor. Zeii păgâni au voit a ţiné în întunerec omenimea, dar' Dumnezeul adevĕrat a zis „sĕ fie lumină". Cultura e lumină, e sórele în jurul căruia se învêrt cu plăcere naţiunile, la care sĕ ţintéscă inima şi mintea tuturor, şi emulaţiunea acésta a făcut, ca cultura sĕ devină un însemnat factor de putere al popórelor. De a ridica nivelul cultural şi intelectual s'a înfiinţat şi „Asociaţiunea", căci un popor numai atât valoréză înaintea lumii, în cât îşi desvóltă cultura şi literatura; însĕ o cultură numai atunci e trainică şi póte chiăma tóte forţele la viéţă, dacă e adăpată la isvorul sentimentelor naţionale, altcum e numai o plantă subţirică în florărie. Condusă dar' de sentimentul conservării de rassă, a culturei latine, şi de a reda frumseţa de odinióră a poporului român, a venit „Asociaţiunea" la Sătmar, şi dacă aşi dispune de elocvenţa lui Cicero, aşi aduna tótă suflarea românéscă în jurul „Asociaţiunii", ca sĕ înţelégă, că limba e valorul, proprietatea, onorul, sângele şi fiinţa nóstră etnică, sau dacă aşi avé puterea fermecătóre a geniului latin, aşi pune şi eu un sărut pe fruntea acelui popor român, în a cărui vatră arde neîncetat focul iubirii de ném, şi dacă sărutul meu n'ar avé efectul dorit, vĕ rog pe voi, iubite mame române, sĕ daţi voi acel sărut fermecător copiilor vostri, întreg poporului român, căci numai sărutul din uşa raiului e mai dulce de cât sărutul vostru, şi ce voiţi voi voeşte şi Dumnezeu, căci

Nu ştim ce e scris în stele,
Au sĕ vină zile grele.
Nu ştim vremea ce aduce,
Dar' Românu 'şi face cruce
Şi se'ncrede în puterea unui mare Dumnezeu."

Aplause sgomotóse au subliniat necontenit aceste frumóse şi româneşti cuvinte, ear' după terminarea cuvêntării oratorul a fost felicitat din tóte părţile.

Se întră în ordinea de zi. Pentru a se puté constata numĕrul şi numele celor presenţi, delegaţii, la propunerea presidiului vin rugaţi, ca după încheerea şedinţei sĕ se anunţe la secretariul Asociaţiunii.

Urméză raportul general al comitetului central către adunarea generală, care la propunerea dlui Dr. *Aurel Isacu* se consideră de cetit.

Se presintă adunării generale demisia primului secretariu al Asociaţiunii, Dr. *Cornel Diaconovich*, demisia unor membri din comitet, şi cererea secţiunilor literare pentru urcarea dotaţiunii. Se vor preda comisiunilor.

Avênd sĕ se facă alegerea comisiunilor şedinţa vine suspendată pe 5 minute pentru consultare. După redeschidere dl *Alexiu Pop*, preot în Sasari, propune, ear' adunarea generală alege:

a) în comisiunea pentru esaminarea raportului general pe domnii: Dr. E. *Dăianu*, Gavriil *Barbu* şi Dr. Nicolae *Vecerdea;*
b) în comisiunea pentru esaminarea socotelilor pe domnii: Andreiu *Cosma*, Emeric *Pop*, Nicolae *Nilvan*, Florian *Cocian* şi George *Petrovan;*
c) în comisiunea pentru propuneri pe domnii: Dr. Teofil *Dragoş*, Ioan *Serbac*, Vas. *Ardelean*, Gavriil *Barbu* junior şi Gavriil *Szabó.*

Pentru censurarea propunerii făcute de dl Nicolae *Fabian*, ca Asociaţiunea sĕ angajeze pictori români, pentru a face portretele figurilor măreţe ale trecutului nostru, spre a avé familiile române cu ce sĕ 'şi împodobéscă casele, — se alege o comisiune specială, compusă din domnii Vasile *Pop*, Dr. Valer *Branisce* şi Dr. Aurel *Valean.*

Se cetesc telegramele de felicitare, sosite din Braşov (Andreiu Bêrsan şi Dariu, fie-care separat), de la Orşova (Petru Călciunariu) şi de la *Gmunden*, de unde domnul *Alexandru Mocsonyi*, presidentul Asociaţiunii, a telegrafat următórele:

„Regret viu că din consideraţiuni sanitare nu pot saluta în persónă onorata nóstră adunare generală. Cu sufletul şi inima sunt însĕ întrĕ Dvóstrĕ. Pregătirile în stil mare ce le făcuse brava nóstră inteliginţă naţională din părţile Sătmarului şi ale Ugocei ne dau speranţă, că ideia culturei naţionale va serba un nou triumf la Baia-mare. Cu acésta dorinţă mĕ recomand bunăvoinţei domniilor vóstre. *Alex. Mocsonyi*".

Şedinţa se încheiă la orele unsprezece şi un sfert anunţându-se a doua pe ziua următóre la orele zece, şi dându-se voie liberă membrilor Asociaţiunii sĕ participe la şedinţele comisiunilor, cu vot consultativ.

Banchetul.

La ora unu s'a început banchetul în curtea hotelului mare. Era îndesată de lume. Din partea autorităţilor locale a luat parte la banchet: primariul, protonotariul şi căpitanul de poliţie. La momentul potrivit dl *Parteniu Cosma*, delegatul comitetului, ridică păharul întru sănĕtatea M. Sale Monarchului. Publicul se ridică în picióre şi astfel ascultă toastul, care a fost de următoriul cuprins:

„Românul blând şi recunoscĕtor din fire, ajutat şi de creşterea ce i-o dă biserica sa naţională, este cel mai loial supus al Dinastiei şi cel mai bun patriot.

Este unicul popor întrĕ credincioşii bisericilor naţionale de ritul oriental, a cărui limbă liturgică, fiind limba ce o vorbeşte, pricepe întreg serviciul divin, şi cu rĕspunsurile sale contribue la îndeplinirea lui.

Nu este un act religios în biserica românéscă, îndeplinit în biserică sau afară de biserică, în care preotul sĕ nu provóce pe credincioşi: „Sĕ ne rugăm pentru multluminatul şi mult stăpânitoriul Impĕrat şi Rege al nostru Francisc I." etc., ear' poporul rĕspunde cu „Amin!"

Acéstă creştere religiósă, în mintea şi inima Românului la primul loc după Dzeu a aşezat pe Domnitoriul seu; ţinênd cu sfinţenie la credinţa neclintită şi iubirea fiéscă, nefăţărită către Acela. Un tesaur nepreţuit acesta, care în statele monarchice este cel mai înalt patriotism.

Şi acésta aşa va rĕmâné până când Românul va rĕmâné credincios religiei sale erezite de la strămoşi, ceea ce, întrĕ multele ispite de astăzi, în fórte mare mĕsură atîrnă *de la puternicul sprigin al tuturor organelor statului.*

Purcedênd din acest simţ de loialitate înnăscut Românului, chiar şi întemeietorii Asociaţiunei nóstre pe acela l'au instituit drept pétră fundamentală a fortăreţii nóstre culturale, când în prima lor petiţiune, amintită în cuvêntul meu de deschidere, zic:

„Dreptaceea, umilit subscrişii, pătrunşi de acéstă convingere generală a naţiunii nóstre şi de simţul de datorinţă al fie-cărui cetăţean, a contribuí după puteri spre înaintarea culturii poporale, spre promovarea industriei şi a agriculturii şi spre — *de acestea atârnătórea fericire a statului,* — ca credincioşi sudiţi şi servi ai Maj. Sale apost. preagraţiosului nostru Domn şi Impĕrat, s'au simţit chiămaţi a cugeta despre mijlócele prin cari, de şi barem parţial, s'ar puté ajunge amintitul scop al luminării poporului şi au devenit la acea convingere tare, *că acel scop mai sigur se póte ajunge prin întrebuinţarea simbolului Preagraţiosului nostru Domn şi Impĕrat „Viribus unitis".*

Credincioşi tradiţiunilor nóstre deci, şi la acéstă solemnitate culturală, la primul loc sĕ ne ridicăm inimile pentru întemeietoriul Asociaţiunii nóstre, pentru Preabunul şi Preagraţiosul nostru Rege, Care în lunga Sa domnire dór' nici-când n'a fost mai îngrijorat de sórtea popórelor Sale de cât astăzi, dór' nici-când n'a avut de resolvat mai grea problemă, de cât este aceea care 'l preocupă în momentele acestea, şi Care nici-când n'a avut mai mare trebuinţă de adevĕratul patriotism al popórelor Sale de cât astăzi.

Sĕ rugăm pe Dzeu sĕ-i ajute!

Inchin în sănĕtatea, fericirea şi îndelunga viéţă a Maj. Sale Regelui nostru apostolic Francisc Iosif I.!

Sĕ trăéscă! Sĕ trăéscă! Sĕ trăéscă!“

S'au mai rostit apoi următórele toaste oficióse.

Dl *Avram Breban* pentru president şi comitetul central al Asociaţiunii. I-a rĕspuns dl Dr. *Beu*, toastând totodată pentru autorităţile publice locale. Finea toastului dlui Beu a fost rostită ungureşte. A rĕspuns imediat primariul oraşului, dl *Gelért Endre*, în termini fórte călduroşi.

A toastat apoi preotul *Constantin Lucaciu*, pentru óspeţii sosiţi din mari îndepărtări. A rĕspuns frumos şi adânc emoţionat dl *George Pop de Băseşti.*

Protopopul *Lazar Iernea* a toastat pentru poporul român. I-a rĕspuns ţĕranul Atanasie *Demian* din Negreie, cu multă pricepere.

Pentru femeia română a toastat *Vasile Ardelean*; pentru representanţii presei protopopul *Ioan Pop* din Turţ (a rĕspuns Russu-Şirianul); pentru tinerime *Dr. G. Tripon*, (a rĕspuns G. Barbu junior); pentru comitetul aranjator dl protopop *Dr. Dăianu* (a rĕspuns *Dem. Cionte* şi Romul *Avram*) şi în urmă, la generala dorinţă, întrĕ fenetice aplause a toastat Dr. *Vasile Lucaciu* pentru *libertate.*

Masa s'a ridicat la orele patru.

Şedinţa literară.

La orele 5 s'a ţinut şedinţă literară, în sala mare a hotelului. Au fost rostite douĕ conferenţe, una a profesorului *Negruţiu* din Blaj, din domeniul economiei de câmp, ascultată cu viu interes şi de ţerani, şi alta a profesorului Dr. *Florian Stan* din Beiuş, din domeniul gramaticei, despre scrierea sunetelor *ă* şi *î*.

Concertul.

Séra, la orele 8 s'a început apoi concertul. Sala a fost literalminte îndesată de public. Programul a fost esecutat cu cea mai mulţămitóre esactitate. Corul mixt, compus din domnişóre şi tineri studenţi, de la universitate şi teologie, a făcut începutul cu „Cântecul ciocârliei“ de Mendelsohn-Bartholdy. Dirigent dl *Vasile Başota*, medicinist. A mai cântat apoi corul bărbătesc: „Din şeḑĕtóre“, potpouri de I. Vidu, corul mixt: „Hora dobrogeană“, şi corul bărbătesc: „Ciasul rĕu“ de Vorobchievici. Tóte cântările au fost sgomotos aplaudate.

Dşóra *Lucreţia Murĕşan* (fiica dlui medic Dr. Murĕşan din Beiuş) a cântat la pian cu multă desteritate „Capricio“ de Mendelsohn, apoi „Doina Oltului“ de G. Vasiliu, şi „La Zingara“ de Donizetti. A fost distinsă după prima prestaţiune viu aplaudată cu un frumos buchet.

Dşóra *Virginia Gall*, binecunoscuta nóstră artistă, s'a dovedit şi acuma de o cântăréţă de prima ordine. A cântat „Sanduzza“ din opera „Cavaleria rusticana“, apoi „Vals“ din opera „Romeo şi Julia“ de Gounod, şi „Romanţă“, doină de un modest necunoscut, care însĕ ştie bine grupa motivele frumóse româneşti. Dşóra Gall asemenea a primit buchet frumos de flori. Acompaniarea la pian i-a făcut'o dşóra Lucreţia Mureşan.

Artistă desĕvêrşită în pian e dşóra *Valeria Isacu* (fiica dlui Dr. *Aurel Isacu* din Cluj), care a cântat cu rară dibăcie „Rapsodie română“ de Lubici, şi „Balada I-G-Moll“ de Chopin. A primit buchet şi aplause frenetice.

Inimile publicului le-a cucerit dşóra *Anuţa Oniţ* (binecunoscută publicului sibian) cu cântarea admirabilă a pieselor „Staccato Polca“ de Richard Mulder şi „Doina“ din „Măriória“ de Kirchner. Acompaniarea la pian a făcut'o dşóra *M. Oniţ.* Ambele au fost distinse cu buchete de flori. Au mai cântat apoi la vióră dnii *Ales. Rusu* şi *Basiliu Başota* cu multă desteritate.

Publicul a rĕmas pe deplin satisfăcut şi mulţămit cu concertul, terminat la orele unsprezece şi jumĕtate. Sub durata concertului, un grup de nemulţămiţi (erau cam la douĕ sute), a trecut mai de multe-ori pe sub ferestrile salei în care s'a dat concertul şi cântând imnul unguresc şi cântecul lui Kossuth a demonstrat în contra societăţii române, întrunită la concert, fără a comite însĕ alte fapte mai grave.

După concert publicul s'a întrunit iarăşi în curtea hotelului la cină comună, unde a rĕmas până târziu în nópte, distras fiind de doinele cântate din partea tarafului de lăutari din Bistriţa.

Şedinţa a doua.

— 10 August n.

Şedinţa a doua a adunării generale s'a ţinut astăzi. A fost deschisă la orele 10. La ordinea zilei se pune raportul comisiunii alésă pentru examinarea raportului general al comitetului central adresat către adunarea generală.

Raportor e dl protopop Dr. Elie *Dăianu*, care, după un esposeu amĕnunţit şi clar, constată că mai multe hotărîri ale adunărilor din trecut nu sunt încă esecutate, întru-cât adecă nu li-se dă de urmă în raport, ca d. e. hotărîrea adusă înainte cu doi ani de a se scrie istoricul Asociaţiunii, ceea-ce a îndemnat comisiunea sĕ vină cu o propunere concretă în privinţa acésta.

Ce se atinge de faptul, că numĕrul membrilor Asociaţiunii a scăḑut în anul trecut, comisiunea îşi esprimă dorinţa, ca comitetul sĕ caute şi sĕ întreprindă tot ce se póte, pentru-ca numĕrul membrilor sĕ créscă din an în an, ear' nu sĕ scadă.

Despre averea Asociaţiunii va raporta cealaltă comisiune, încredinţată cu examinarea socotelilor şi a budgetului, ear' comisiunea pentru raportul general nu póte de cât sĕ iee spre ştire datele aflate în raportul general.

Cu privire la biblioteca Asociaţiunii, comisiunea ar dorí sĕ se jertféscă mai mult pentru îmbogăţirea bibliotecii, şi ca pe tema şi sub titlul acesta economíi sĕ nu se facă.

Comisiunea ia act despre activitatea despărţĕmintelor, espusă în raportul general, dorind, ca despărţĕmintele sĕ fie mai sever controlate şi sĕ fie animate pentru a desvolta activitate tot mai mare.

Datele despre şcóla civilă de fete sunt mulţămitóre, comisiunea le ia deci spre ştire.

Referitor la secţiunile literare comisiunea nu are mult de spus, fiind-că însuşi raportul spune prea puţin despre ele, ceea-ce probabil vine de acolo, că secţiunile se luptă încă cu greutăţile începutului. De altcum comisiunea crede, că în urma schimbării ce se va face în curênd la centru, în urma demisionării secretariului-prim, se va arăta şi ací o îndreptare.

Cu privire la ajutorarea şcólelor, comisiunea crede de necesar sĕ se aducă jertfe pentru şcóle unde cere necesitatea, de aceea va propune trecerea în budget a sumei de coróne 2000 în scopul acesta, luând înţelegere în privinţa acésta cu comisiunea încredinţată cu stabilirea budgetului.

In chestia demisionărilor din comitetul central, comisiunea e de părere, că demisiunea P. S. Sale dlui Dr. V. *Hossu*, episcop gr. cat. al Lugojului, şi a dlui *Creţu*, sĕ se priméscă, ca deplin motivată. Sĕ nu se priméscă însĕ demisia dlui canonic Dr. *Bunea*, fiind-că nu e motivată cu nimica, ci domnul *Dr. Bunea* sĕ fie poftit a face şi mai departe pe membrul în comitetul a cărui podóbă a fost până acum, în urma recunoscutei sale autorităţi pe terenul literar. (Dlui canonic Dr. Bunea i-se fac ovaţiuni).

In urma tuturor acestora, comisiunea îşi formuléză propunerile astfel:

1. Raportul general al comitetului central sĕ se iee spre ştire.

2. Adunarea generală sĕ dee espresiune durerii pentru decesurile întêmplate întrĕ membrii Asociaţiunei de la ultima adunare generală până la adunarea presentă.

3. Demisiunea domnilor Dr. *V. Hossu* şi *Creţu* din comitetul central sĕ se priméscă şi comitetul sĕ se intregéscă prin alegere de doi membri, ear' demisiunea dlui canonic Dr. *Bunea* sĕ nu se priméscă.

4. Sĕ se voteze mulţămită *„Albinei“* pentru angajamentul luat de a manipula în mod gratuit averea Asociaţiunii, şi dlui *Andreiu Cosma*, pentru aranjarea favorabilă a lăsămêntului rĕmas de G. *Filep* şi de *Nichita.*

5. Adunarea generală sĕ încuviinţeze disposiţiile luate din partea comitetului cu privire la clădirea unei case de închiriat şi a casei naţionale, îndreptăţind comitetul sĕ dee clădirile în intreprindere şi sĕ anticipeze capitalele necesare.

6. Adunarea generală sĕ esprime mulţămita tuturor donatorilor casei naţionale, precum şi reuniunii architecţilor din Viena, pentru censurarea în mod gratuit a planurilor casei naţionale.

7. Adunarea generală sĕ priméscă demisiunea prim-secretariului Dr. *Cornel Diaconovich*, încredinţând comitetul cu facerea paşilor de lipsă pentru întregirea postului.

8. Adunarea generală sĕ decidă trecerea în budget în fie-care an a sumei de coróne 2000 pentru ajutorarea şcólelor confesionale române.

9. Adunarea generală sĕ învite comitetul sĕ esecute hotărîrile încă neesecutate din trecut.

Tóte propunerile comisiunii se primesc, şi anume, cele şése dintâiu, fără discuţie, cea de sub punct 7. cu adausul dlui Dr. *Branisce*, acceptat şi de comisiune, ca prim-secretariului sĕ i-se esprime mulţămită pentru serviciile aduse Asociaţiunii, cea de sub 8. cu adausul propus de dl *Nicolae Nilvan*, ca suma preliminată sĕ se întrebuinţeze pentru cumpĕrarea de cărţi şi rechisite de şcólă, şi cea de sub punct 9 cu adausul dlui Dr. *Branisce*, ca şi secţiunile literare sĕ fie invitate din partea comitetului sĕ elaboreze câte un plan de muncă, câte un program de acţiune până la proxima adunare generală.

Urméză raportul comisiunii petiţionare.

Raportor Dr. *Valer Branisce.* Comunică, că o singură propunere a fost predată comisiunii, a profesorului din Beiuş, domnul *N. Fabian*, pentru facerea de tablouri din trecutul némului, spre a puté fi împodobite cu ele casele româneşti. Comisiunea o recomandă spre primire, cu o mică întregire, şi propune sĕ se predee comitetului central pentru a presenta la adunarea proximă planul de esecutare. După discuţia la care ia parte presidiul (dând unele desluşiri), dl *Paul Rotariu* şi Dr. *Sextil Puşcariu*, se primeşte propunerea dlui *Rotariu* de a nu se decide în meritul propunerii, ci propunerea sĕ fie dată comitetului spre studiare, avênd sĕ facă raport la adunarea generală viitóre.

Urméză raportul comisiunii pentru censurarea socotelilor şi stabilirea budgetului.

Raportor dl *Andreiu Cosma.* Propune, ca după ce socotelile s'au aflat în regulă, sĕ fie aprobate. Cu privire la suma de 400 fl. preliminată pentru remunerare colaboratorilor de la *„Transilvania“*, comisiunea aflá că nu e corect, ca suma acésta sĕ o cuiteze în socoteli prim-secretariul, ci înşişi colaboratorii, cari o primesc. Face propunere în acest înţeles. Se naşte discuţie animată. Vorbesc pentru propunere Dr. Dăianu, Nicol. Nilvan şi raportorul, contra: Dr. Isacu, Paul Rotariu şi Dr. Valer Branisce, care propune menţinerea usului de până acuma. La votare se primeşte propunerea dlui *Branisce.*

Budgetul se votéză. Asemenea se votéză regulamentul pentru cassă, cu unele modificări stilare.

In urmă raportorul comisiunii pentru adunarea de membri noi, dl *Ioan Serbac*, comunică, că membri fundatori s'au înscris următorii: proprietariul de mine *Alexiu Pocol*, Dr. Teofil *Dragoş*, Vasilie *Pop* (advocat în Arad) Dr. Ioan *Vaida Voevod*, şi institutul *„Sătmăreana“*. S'au înscris apoi mai mulţi membri pe viéţă şi ordinari, incassându-se în bani gata suma de coróne 3400, ca taxe.

Toţi se declară membri ai Asociaţiunii.

Se cetesc numĕróse telegrame de salutare, anume: de la I. P. S. Sa metropolitul *Ioan Metianu* (aplause), de la directorul despărţĕmêntului din *Sighet*, din *Lugoj* de la Dr. Popovici şi soţii, din *Năsĕud* de la vicariul *Deac* şi soţii, din *Braşov* de la Lengher şi alţii, din *Câmpeni* de la Dr. Chirtop şi alţii, din *Şomcuta* de la Elie Pop şi poporul, din *Budapesta* de la Potcaşiu, din *Govora* (România) de la Dr. Dragescu, din *Cluj* de

---

FOIŞÓRĂ

Dan căpitan de plaiu.

De **I. Manliu.**

(Urmare).

Astfel un cosaş harnic taie cu ascuţita lui cósă érba désă, făcênd douĕ brazde lungi şi gróse. „Mişeilor!“, strigă Dan cu glas de tunet; „cine vrea vitejie sĕ stee în faţă cu Dan!“ Numele lui Dan trecù din gură în gură prin rîndurile Tătarilor, precum trece un cuţit rece prin inima caldă.

Acest nume îl ştiau bine; că şi micii copíi îl auḑiseră de la mamele lor, când acestea voiau sĕ 'i sperie. Dan trebue sĕ fie un smeu, ori un uriaş cu un ochiu în frunte, care înghite un om cum ai înghiţí o bucătură de pâne. Astfel îşi închipuiau ei pe Dan după spusele mamelor lor, i-au auḑit vocea grozavă! Fug îngroziţi Tătarii ..... care de care caută sĕ scape mai curênd de mórte. Cei din urmă ucideau pe cei de dinainte, ca sĕ 'şi facă loc sĕ fugă. Sĕ fugă? Isbiţi de o parte de Dan, ear' de cealaltă de Ursan, ei erau acum strînşi la mijloc ca întrĕ douĕ ziduri tari. Măcelul era îngrozitor! Caii vitejilor Români înaintau cu greu urcând movilele de trupuri ciuntite, de óse rupte, de bucăţi de carne frământate într'un lac de sânge. Gâturile şi piepturile lor erau ude de sânge şi de sudóre. Zeci de vieţi răpia dintr'o dată paloşul lui Dan; zeci de capete se spărgiau dintr'o singură lovitură a buzduganului lui Ursan.

Dar' iată că din paloşul lui Dan un fulger scapără şi arma împreună cu mâna luptătoriului este isbită în dĕrĕt.

Uimit se uită dînsul sĕ vadă cine a isbit cu atâta puterere, şi vede pe Ursan, care în furia luptei nu cunoscuse pe Dan şi era gata sĕ lovéscă din nou. „Opreşte, Ursane!“, strigă Dan. „Noroc, tată Dane!“, strigă Ursan, recunoscêndu-l. „Noroc şi ţie, Ursane“, rĕspunse Dan. „Acum de-a curmezişul! Tu la drépta şi eu la stânga, şi isbândă la amêndoi!“

Nu isprăvì bine vorba şi o lance haină, despicând aerul, vine şi se înfige adânc în cerbicea lui Ursan. Tresare vitézul, apoi şovăe şi în urmă se rĕstórnă de pe cal cu greutate. Intr'o clipă se dete jos şi Dan şi sprijinind capul lui Ursan, ce se lupta cu mórtea, răcnì ca un tigru rănit: „Te-au omorît mişeii!“ şi cu braţul hotărît smulse lancea din gâtul rănitului: Sângele ţîşnì din rana adâncă şi în tunerecul morţii îi cuprinse ochii. „Copila mea!“ îngână el cu un glas stîns, apoi ochii sticloşi i-se aţintiră în ochii lui Dan. Ursan murì împlinindu-şi cea mai sfântă datorinţă pentru ţéră. Intr'aceea o mare îngrămădire în capul unei alese cete de Tătari. Cu stégul verde în mână, înainta repede spre inimă taberii sale zecimate şi risipite chanul. Vĕḑêndu-l, Tătarii fugari se strîng din tóte părţile şi se grămădesc în jurul celor doi viteji Români. „Dan!“ stigă chanul, „vreau pe Dan, viu ori mort! Pune-ţi mâna pe dînsul!“ Cu furia lupilor flămânḑi năvălesc acum Tătarii, dar' se opresc îngroziţi la trei paşi; — nimeni nu îndrăsneşte sĕ între în vîrtejul purtător de mórte al iataganului lui Dan: nimeni nu 'i póte înfrunta privirile fulgerătóre.

„Intindeţi arcurile!“, strigă chanul. Atunci o plóie de săgeţi vîjie prin aer şi se lasă cu iuţéla paserii uşóre asupra lui Dan. Multe se opresc în şerpariul gros, una i-se împlântă însĕ sub umĕrul stâng şi pĕtrunde întrĕ cóste. Un fior de durere făcù pe Dan sĕ lapede paloşul din mână, şi, apucând cu grabă săgéta, el o smulge roşie de sânge din rana deschisă. Zeci de Tătari năvălesc atunci asupra vitézului desarmat. De acum nu mai era scăpare pentru Dan; el se supuse sorţii neînduplecate. Legat cu mânile la spate, e dus pe urma fraţilor sĕi Moldoveni, în robia tătăréscă. Urlete de bucurie rĕsunau din mii de piepturi păgâneşti. Toţi vor sĕ 'l vadă; toţi vor sĕ se convingă cu ochii lor, că Dan e şi dînsul om ca toţi ómenii, şi nu e nici strigoiu, nici smeu, nici uriaş, după cum le povestiseră mamele lor, când erau copíi mici. Insu-şi chanul înainta călare în fruntea cortegiului şi pe faţa lui strălucea o mândrie triumfală. „Strângeţi lanţurile bine, cu capul rĕspundeţi dacă va scăpa!“

Astfel striga chanul, Tătarilor cari conduceau pe Dan, ear' în gând îşi zicea: Dan, vestitul Dan, e în mânile mele şi acésta este o biruinţă. In vreme ce alte cete de Tătari se îngrămădiră în jurul trupului lui Ursan. Fie-care vrea sé 'l vadă sĕ se încredinţeze din vĕḑute că e mort. Unii îi admiră calul, alţii cântăresc în mâni greutatea buzduganului. Toţi vor sĕ aibă prada, toţi vor sĕ ducă în ţéra lor aceste trofee măreţe. O certă înverşunată se iscà întrĕ dînşii, şi o luptă sângerósă se încinse întrĕ fraţi de arme.

(Va urma).

la Dr. Ilea şi soţii, din *Câmpeni* (nedescifrabil), din *Piatra* (România) profesorul Borgovan, din *Deva* de la protopopul Romanul, din *Huedin* de la Românii de acolo, din *Făgăraş* de la Dr. Şenchea, din *Sibiiu* de la asesorii Voileanu şi L. Tritean, din *Orĕştie* de la protopresb. Domşa, din *Sibiiu* de la Dr. Roşca, protosincel, şi Dr. Rusu, advocat, din *Arad* de la profesorul Secula şi soţii, din *Braşov* de la „Gazeta Transilvaniei“, din *Haţeg* de la Dr. Suciu, Parasca, Bontescu, din *Sebeşul-săsesc* de la despărţĕmênt, din *Sĕlişte* de la asesorul Ivan, protopresb. Stroia, şi alţii, din *Blaj* de la mai mulţi, din *Sibiiu* de la funcţionarii „Albinei“, din *Timişóra* de la Dr. Putici, din *Braşov* de la Virgil Oniţiu şi apoi telegrame din *Feketehalom* şi din partea Selăgenilor. In urmă se aleg în comitetul central prin aclamare domnii *Fekete-Negruţiu* şi *Iuliu Muntean*, se lasă în grija comitetului a stabilí locul şi timpul ţinerii adunării proxime generale, ear' cu verificarea proceselor verbale se încredinţéză membrii din Sibiiu ai Asociaţiunii, presenţi la acésta adunare, şi astfel eshauriat fiind programul de muncă a adunării generale, din partea presidiului se declară adunarea de încheiată. Mulţămeşte presidiului pentru conducere, şi publicului pentru participare, preotul local, dl *Breban* junior, în termini fórte frumoşi.

La ora unu şi jumĕtate masă comună în frumosul parc orăşenesc. Au participat 250 persóne. Toaste nu s'au rostit. Pe la ridicarea mesei au sosit din România, ca óspeţi, dnii *Leon Ghica* şi *Alesandru Ghica*, însoţiţi de şefredactorul de la „*Vremea*“, dl *Davila.* Li-s'au făcut ovaţiuni.

Séra la orele 9 s'a început balul cu succes splendid. A fost mult admirat costumul sĕliştenesc, purtat de domnişóra învĕţătóre de la asilul de copii din *Rĕşinari.* Au participat multe familii magiare.

Mâne escursiuni şi plecarea óspeţilor. Dulci şi plăcute suveniri vor duce toţi cu ei de la acésta adunare generală a „*Asociaţiunii*“, care, repet, a fost una din cele mai succese, graţie neobosinţei comitetului despărţĕmêntului şi a diferitelor comitete locale, încredinţate cu aranjarea ei. Onóre şi recunoştinţă tuturor.

Crisa ministerială. Luni la 10 ore a. m. dieta a ţinut şedinţă, în care contele *Hédervάry* a anunţat abdicarea guvernului, cu adausul, că *până la resolvarea crisei dieta sĕ nu mai ţină şedinţe.* A anunţat totodată, că în scopul acesta *M. Sa va veni la Budapesta spre a asculta părerile fruntaşilor politici,* ceea-ce însĕ numai preste câteva zile va puté face, fiind acum reţinut prin visitele ce tocmai le are la Ischl. Partea primă a raportului, despre abdicarea guvernului, a fost primită cu aplause şi strigăte de bucurie din partea opoşiţiei, ear' partea ultimă, despre venirea M. Sale la Budapesta, a fost primită cu mare însufleţire din partea tuturor partidelor.

In sensul propunerii ministrului-president fost, presidentul dietei a enunţat apoi, că dieta 'şi prorógă şedinţele pe timp nedeterminat, până la constituirea noului guvern.

Sensaţie din Macedonia. Zilele trecute au început de nou ştirile de sensaţie despre activitatea bandelor revoluţionare. Intrĕ acestea una spunea, că comitetul a hotărît rĕscólă generală pe 12 August (pe azi). Altele raportéză despre distrugeri de poduri şi reţele telegrafice şi despre ciocniri întrĕ câteva cete de ale comitetului revoluţionar şi întrĕ trupele turceşti. Cea mai gravă însĕ, confirmată în mod oficial, e ştirea despre *asasinarea consulului rusesc din Bitolia.* Consulul, Rostkowsky, făcea preumblare în apropiere de mănăstirea Bucono; observând că soldatul de pază (albanez) nu numai nu 'l salută (cum i-ar fi fost datorinţa), ci chiar îl fixéză în mod provocător, l'a luat la rĕspundere. La acésta soldatul şi-a luat puşca de pe umĕr şi a 'mpuşcat pe consulul.

Casul a făcut mare sensaţie. Cercurile guverniale turceşti sunt consternate; pentrucă Turcia va trebuí sĕ dee sémă Rusiei despre viéţa consulului, ceea-ce uşor póte provoca conflicte grave.

Cât pentru situaţia creată prin noua acţiune a bandelor revoluţionare, e semnificativă declaraţia pe carea ministrul-president *Petrov*, al Bulgariei, a făcut'o Sâmbătă geranţilor diplomatici din Sofia. Petrov a declarat că noua rĕscólă din Macedonia nu alteréză întru nimic dispoşiţia pacinică a guvernului bulgar. *Dacă însĕ trupele turcesti se vor purta neomeneşte* în ce priveşte suprimarea rĕscólei, *atunci e de temut că şi Bulgaria va interveni.*

Vorbă la înţeles. Cere de la soldaţii turci, deosebi de la cei albanezi imposibilul: cruţare şi purtare umană, şi ai prins deja motivul de intervenţie.

NOUTĂŢI

Ziarul „Astra“, publicat din prilejul adunării de la Baia-mare a Asociaţiunii, a apărut în trei numeri. Primul dto 8 August (cu sumariul dat în numĕrul de Marţi al ziariului nostru), al doilea dto 9 August, ear' al treilea (ultimul numĕr) dto 10 August. In nr. 2 şi 3 se continuă darea de sémă despre tóte momentele festive ale adunării (discursurile, toastele şi textul pieselor de concert sunt publicate în întregime). Pe lângă acestea nr. 3 are şi un drăgălaş supliment: *Columna lui Traian* (din forul roman în Roma) în fototipie şi oda lui Hildebrand Floro la adresa columnei (în textul original latin şi traducerea în prosă a textului). Acest supliment póte figura şi ca icónă în casa ori-cărui român. Cum am fost amintit în numĕrul de Marţi, editor al ziariului „Astra“ e dl Alexiu Pocol, proprietariu de mine în Baia-mare (Nagy-Bánya).

*

Adunarea reuniunii femeilor române din Mediaş. Adunarea generală a „*Reuniunii femeilor române din Mediaş şi jur*“ se va ţiné în acest an, conform conclusului din şedinţa comitetului din 30 Maiu a. c., la *30 August n.* 1903 în şcóla gr. or. din Mediaş la 2 ore p. m. La care a participa sunt învitate tóte femeile române din Mediaş şi jur şi stimatele domne membre şi toţi sprignitorii de progres ai acestei reuniuni. Se observă, că în aceeaşi zi la ora 1 d. a. şi în aceeaşi localitate 'şi va ţiné comitetul şedinţa sa. *Mediaş*, 6 August 1903. *Maria Moldovan*, presidentă, *Maria Necsia*, secretară.

*

Adunarea despărţĕmêntului XV. al Asociaţiunii. Despărţĕmêntul XV. (Mociu) al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ 'şi va ţiné adunarea cercuală în comuna *St. Petru* la *28 August n.* 1903 3 ore d. a., la care cu tótă onórea se invită a participa atât P. T. membri, cât şi toţi binevoitorii şi sprijinitorii culturei poporului român. — Din şedinţa comitetului cercual ţinută în *Mociu* la 17 Iulie 1903. Ioan *Moldovan*, direct. desp., Simion *Ciuca*, secretariu.

*

Al 41-lea! Cassariatul „Reuniunii române de înmormêntare din Sibiiu“ a solvit moştenitorilor legali ai rĕposatului neorustic *Ioan Trifan*, ferariu, fost membru al numitei Reuniuni, ajutoriul statutar.

Acesta este al 41-lea cas de mórte în sinul Reuniunii nóstre de înmormêntare.

*

Post de medic comunal. Sub nr. 4017 şi cu termin până la 26 August st. n. e publicat concurs la postul de medic comunal în *Chinez* (Knéz) din comitatul Timiş (pretura Vinga). Dotaţie: 1200 coróne salariu şi 200 cor. relut de cuartir. Alesul va fi obligat sĕ cerceteze gratuit bolnavii săraci ai comunei, ear' în privinţa taxelor de la cei cu avere se va lua hotărîre în conţelegere cu alesul şi cu comuna. Alegerea se va face în 31 August. Cererile concursuale sunt a se adresa oficiului de protopretor în Vinga.

*

Ce 'ţi e ovreul! Mai de mult era în Moscva un comerciant ovreu, cu nume Bazil Fiedler. După-ce şi-a făcut avere frumósă Fiedler s'a lăsat de afaceri şi s'a stabilit în Paris, de unde sĕptĕmâna trecută s'a mutat în sinurile lui Avram, testându-şi întrégă averea — ceva preste un milion de franci — archimilionarului Rothschild Alfons, ovreu şi acesta. Jupânul Fiedler nu şi-a adus aminte de eventualele rudenii, nici de vr'o institutiune de binefacere — dacă n'a avut rudenii, ci a ţinut sĕ inmulţiască averea unui archimilionar. Noroc pentru eventualele rudenii ale testatorului, că Rothschild a declarat la departament, că numai în acel cas primeşte moştenirea, dacă se va constata în mod oficial că nu a rĕmas după Fiedler nici o rudenie. In urma acesteia guvernatorul Mocvei a publicat deja un edict, prin care soméză pe rudeniile testatorului — dacă vor fi de acestea, — sĕ se anunţe spre a 'şi căpĕta moştenirea.

*

Nenorocire în minele de la Lupeni. In tarna „St. Stefan“ a minelor de la Lupeni (comitatul Hunedórei) au esplodat Sâmbătă gazurile de mină, pe urma căreia trei lucrători au murit, arşi scrum, ear' unul a fost rănit grav. Esplosia s'a întêmplat din neprecauţiunea unui lucrător, care a intrat în tarnă (părăsită de mult timp) cu o lampă de siguranţă ale cărei sîrme erau rupte pe câteva locuri şi astfel gazurile au ajuns în contact cu lumina lampei.

*

„Audi valea?!...“ Poesie şi melodie poporală, arangiată pentru cor de bărbaţi, de I. *Vidu*, învĕţătoriu în Lugoj. Preţul 60 bani. Proprietatea autorului. (Se află de vîndare la „Tipografia şi libräria diecesană“, în Caransebeş.

*

Destăinuirile Nataliei. Un membru al reuniunii sêrbeşti „Zora“ din Viena susţine a fi aflat de la persóne din jurul *Nataliei*, mama regelui asasinat Alexandru, că fosta regină intenţionéză sĕ publice un memoriu asupra tragicului sfêrşit al fiiului ei şi tot-odată sĕ demascheze şi intrigile lui Carageorgevici, actualul rege al Sêrbiei, prin cari a subminat tronul sêrbesc. Acest memoriu va apăré în limba francesă. — Cum se scrie, ştirea acésta a produs în Belgrad mare nelinişte, fiind-că acolo se ştie că Natalia are date compromiţĕtóre pentru mulţi bărbaţi de stat ai Sêrbiei.

*

Ars de fulger. Zilele trecute asupra hotarului comunei Rém (Ungaria) s'a descărcat o mare furtună, împreunată cu fulgere şi trăsnete. Ţeranul Nicolae Melcher împreună cu căsenii sei fiind la lucru de câmp, un trăsnet puternic a lovit în ei, nimerind pe Melcher şi ardêndu-i trupul tot scrum. Ceilalţi după ameţélă de câteva minute s'au trezit citovi.

*

Dare de sémă şi mulţămită publică. Din incidentul petrecerii de vara aranjată în Bonţida la 13/26 Iulie a. c. pentru ajutorarea mai multor familii de acolo păgubite prin foc, a binevoit a contribuí (ulterior) şi preotul Iosif *Onciu* din Iclod 10 cor., pentru care ofert marinimos i-se esprimă şi dsale cea mai ferbinte mulţămită. — *Bonţida*, 25 Iulie (7 August) 1903. Pentru comitetul aranjator: Augustin *Cupşa,* preot.

*

Producţiune teatrală în Brad. Mâne (13 August st. n.) se va da în *Brad* producţiune teatrală din partea tineretului de acolo, în favorul fondului „Şaguna“ al gimnasiului gr. or. român din Brad. Se vor juca piesele „Florin şi Florica“ de V. Alexandri, şi „Vacanţa“, de Maria Baiulescu. După producţiune urméză dans, cu musică militară.

*

Catastrofă de tren cu 21 morţi. Un tren ce transporta menageria Wallace s'a ciocnit cu un tren de persóne în apropiere de oraşul Durand în statul Michingan (America). Conform unei telegrame date din New-York, catastrofei au căḑut victimă preste 50 de ómeni, dintrĕ cari 21 au fost ucişi de ruinele trenului. Din cele douĕzeci şi cinci vagóne ale trenului rĕsuna înfiorătoriu urletul şi sbierătul fiarelor sĕlbatice (lei, tigri, etc.). Intreg trenul era un morman de ruine, din cari printrĕ urletele fiarelor se auḑiau şi gemete de ale ómenilor muribunḑi. Apoi vagónele s'au aprins de-odată şi bobotai de foc au mistuit în scurt timp tóte celea. Cei rĕmaşi în viéţă se storţau sĕ mântuéscă de urgia flacărilor barem pe ómenii răniţi, după ce dintrĕ fiarĕ, afară de elefanţi, tóte celelalte erau în aşa panică, în cât apropierea de ele era egală cu întrarea în gura morţii. Dintrĕ lei şi tigri câtiva eliberându-se din cusce au fugit în pădurile din apropiere.

Cărţi şi reviste.

„Convorbiri literare“, fascicolul 8 (dto 1 August), au apărut cu următoriul sumariu: A: Lordul cel mititel (roman de F. H. Burnet, trad din englezeşte). Ciru Oeconomu: Din Rucăr (roman). N. Iorga: Un nou act ardelean de danie de la Mihai-Vodă. D. Onciul: Comunicare în chestiunea filiaţiunei lui Basarab cel Tinĕr. D. Nanu: Singurii ochi (poesie). Cesar I. Vîrcolici: Trandafirul (poesie). G. Pitiş: Obiceiuri poporale la Românii din Scheiu (Naşterea şi creşterea). F. Robin: Evoluţiunea producţiunii româneşti de la 1884—1901. Bibliografie.

„Conv. literare“ apar în fascicoli lunari în Bucureşti (editura librăriei Socec et. Co.) şi costă 15 coróne pe an. Director de redacţie: profesorul Ioan Bogdan.

*

Au apărut *în a treia ediţiune*, tipărite la *W. Krafft* în Sibiiu, următórele două opuri de mare valóre literară ale decedatului *Ioan Popescu*, fost profesor la seminariul Andreian din Sibiiu:

I. **„Pedagogia“**, lucrată pe basele psichologice şi etice ale realismului *herbartian*, şi editată cu conlucrarea şi supraveghierea lui *Stefan Velovan.*

II. **„Psichologia empirică sau ştiinţa despre suflet“**, întrĕ marginile observaţiunii, lucrată tot pe basa principiilor stabilite de şcóla lui *Herbart.*

Se pot procura ambele de la librăria *W. Krafft* în Sibiiu, cum şi de la librăria nóstră archidiecesană. Fie-care din ele se vinde cu *4 coróne* esemplariul.

Din public.*)

Dare de sémă şi mulţămită publică.

Aflându-se şi din comuna Cornăţel unii creştini în America, subsemnatul le-am scris în mai multe rênduri, îndemnându-i a contribuí şi a colecta ceva pentru înfrumseţarea bisericei din Cornăţel, ear' acum mĕ aflu în plăcuta posiţie a da publicităţii colecta făcută de Petru P. Macriş şi Ioan P. Macriş din Cornăţel, care e următórea:

Ioan P. Macriş, Petru P. Macriş, Pavel N. Dobrota, Vékony Miklós, câte 5 dolari; Ioan P. Micu, Petru P. Micu, câte 2 dolari 50 cenţi; Nicolae Rociu şi Petru Pintea, câte 1 dolar; Ana N. Popa, 40 cenţi; toţi din Cornăţel.

George G. Vas, George N. Dobrin, Gerasim Dobrin, Petru Dobrin, Vasilie Nistor Cucu, Gedeon Dobrin, câte 1 dolar; George A. Vas, Octavian N. Dobrin, Nicolae Vas, Mateiu Dobrin, Vasilie Pop Vas, George I. Vas, Gedeon G. Grama, Petru Şerbu, Vasilie S. Vas, câte 50 cenţi; Petru Bogdan, George Dobrin, Maria Vas, Ana Raţiu, Vasilie Boieriu, Paraschiva Raţiu, Lazar Bârsan, Mateiu Boieriu, Manoilă Şerb, Vasilie Serafim Dobrin, Vasilie P. Şerb, câte 25 cenţi; Vasilie Măgurean şi George M. Vas, câte 15 cenţi; toţi din Arpaşul-de-jos.

Zaharie Hundorfean, 1 dolar; Teodor Mitrea, 50 cenţi; Dimitrie Prozan şi George Neagu, câte 25 cenţi; toţi din Hetur.

Toma Aldea, 1 dolar; Nicolae Coman, Toma Coman, Iosif Giurca, câte 50 cenţi; toţi din Roşia-săséscă.

Ioan Mircea, 1 dolar; Nicolae şi Maria Rociu, 50 cenţi; Ioan Maier 25 cenţi; toţi din Nucet.

Simion Stănuleţ, 1 dolar; din Săsăuş.

George Gligor, 50 cenţi; Ioan Bean şi Ilarie Cloştorfean, câte 25 cenţi; din Feleag.

Nicolae Crăciun, 25 cenţi; din Şulumberg.

Petru Virchea, 1 dolar; din Găinari.

Petru Comşa, 1 dolar; Dănilă Roşoveţ, 50 cenţi; Petru Iaru, 25 cenţi; toţi din Fofeldea.

Nicolae Vulcan şi Chirion Vulcan, câte 25 cenţi; din Zlagna.

Ioan Pleşca, 40 cenţi; Ioan Aron, 50 cenţi; ambii din Vecerd.

Valeriu Grovu, Arsenie Cârţan, Nicolae Grovu; câte 25 cenţi: Ioan Voda 20 cenţi; toţi din Cârţişóra.

Nicolae Ilioiu, 50 cenţi; din Sâmbăta-de-sus.

Ioan Călin, 50 cenţi; Nicolae Dobrotă, 25 cenţi; ambii din Porumbacul-de-jos.

Petru Angel, 1 dolar; din Nocrichiu.

Zosim Comaniciu, 25 cenţi; din Ruja.

Ioan Cichindelean, 25 cenţi; din Alţina.

George Fleşeriu, Simion Bălan, Ioan Ioanaş, câte 25 cenţi; din Tórcla.

Simion Popa, Vasilie Băilă, Ioan Pascu, Ioan Stănuleţ, George Şerban, Ioan Ionaşcu, câte 25 cenţi; din Ilimbav.

Ioan Bunea, 1 dolar; Ioan Bunea, 25 cenţi; Ioan Bălan, George Apost, Ioan Filip, Simion Filip, Lazar Telea, George Man, câte 15 cenţi; toţi din Noul-românesc.

Dimitrie V. Tuciu şi George Bârsan, câte 25 cenţi; din Ucea-de-sus.

Dumitru Bădilă, 20 cenţi; din Dealu.

Nicodim Lulea, 25 cenţi; din Săcădate.

Stif Coşie, 10 cenţi; Ameling Imre, 25 cenţi; din Nagy-Torna.

Vasilie Nicolae, 25 cenţi; din Hozman.

Ioan Stoicuţ, 15 cenţi; George Sam. Dobrila, 25 cenţi; ambii din Arpaşul-de-sus.

Dumitru Banciu, 10 cenţi; din Oprea-Cârţişóra.

Ioan Solomon şi Iosif Oana, câte 20 cenţi; din Streja-Cârţişóra.

Dionisie Căfan, 15 cenţi; din Feldióra.

Suma întrégă colectată, în coróne face 315 cor. 60 bani.

In numele bisericii gr. or. din Cornăţel subsemnatul esprim pe calea acésta cea mai profundă mulţămită atât colectanţilor cât şi tuturor contribuenţilor.

Atotputernicul Dzeu sĕ le rĕsplătéscă fapta acésta nobilă şi sĕ le trimită îngerul sĕu păzitoriu, ca astfel toţi la timpul seu sĕ se reîntórcă cu pace la vetrele lor familiare.

Cornăţel, în 12/25 Iulie 1903.

George Simplăcean
paroch gr. or.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primeşte rĕspunderea.

Nr. 308 1903. [186] 1—3

Concurs

Pentru întregirea postului vacant de **paroch** în parochia de clasa a III-a **Fueş-Bagara**, tractul Iliei, pe basa resoluţiunei Preavenerabilului Consistoriu archidiecesan din 11 Martie a. c. nr. 2841 Bis. şi a conclusului comitetului parochial din 13 April a. c., se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat, despre cari venite concurenţii 'şi pot lua informaţiuni de la subscrisul oficiu protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a 'şi aşterne cererile lor instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat şi au a se presenta în vr'o Duminecă sau sërbătóre în biserică pentru a cânta, eventual a celebra şi cuvênta.

Ilia, la 17 April 1903.

In conţelegere cu comitetul parochial — Oficiul protopresbiteral gr. or. Ilia.

George Oprea
protopresbiter.

Nr. 415 1903 [187] 1—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor vacante de **învĕţători** în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Murĕş Oşorheiu, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Erdő-Sângeorgiu**, 2. **Egerseg** cu filia **Murĕş-Sâncraiu**, 3. **Ghernesig**, şi 4. **Veţia**, cu salariu de câte 600 cor., cuartir şi grădină.

Cuincuenalele se vor computa de la instituirea definitivă şi serviciu neîntrerupt în respectiva comună.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi sunt îndatoraţi a conduce în tóte Duminecile şi sërbătorile cântările liturgice cu elevii şi a se presenta în vre-o Duminecă ori sërbătóre în biserică spre a 'şi arăta desteritatea în cântări şi a face cunoştinţă cu poporul; ear' suplicile de concurs instruite conform normelor în vigóre a le aşterne subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat, şi cari pe lângă salariul de concurs ar mai face pretensiuni şi la cuincuenale după anii serviţi în alte comune, au sĕ 'şi espună acele pretensiuni în petiţiunile lor de concurs, pentru-ca comunele sĕ se ştie orienta la alegere.

Nasna, 24 Iulie 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Murĕş-Oşorheiu în conţelegere cu comitetele parochiale.

Stefan Russu
adm. prot.

Nr. 270/903 [172] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor vacante de **învĕţători** de la şcólele elementare poporale gr. or. din parochiile mai jos însemnate, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Ciceu—Hăsnaş**, un post cu salariu de 600 cor., din care 300 cor. ajutoriu de stat, ear' 300 cor. de la popor. Cuartir, grădină şi 2 stângini lemne de foc.

2. **Diug**, un post cu salariu de 600 cor., din care 490 cor. de la popor, ear' 110 cor. ajutoriu de stat. Cuartir în edificiul şcólei după ridicarea şcólei proiectate, grădină şi o jumĕtate sórte de lemne din pădurea urbarială.

Concurenţii au a 'şi aşterne rugările, instruite conform legilor în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi a 'şi formula pretensiunile cu privire la cuincuenale.

Dej, 14 Iulie 1903.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr. or. Dej în conţelegere cu comitetele parochiale.

Teodor Hermann
protopresbiter.

Nr. 287 1903. [184] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **învĕţătoriu** de la şcóla rom. gr. or. din parochia **Jibert**, tractul protopresbiteral Cohalm, se escrie concurs cu termin de 30 zile în urma venerabilei ordinaţiuni consistoriale cu nr. 7235 şcol., din oficiu.

Emolumentele: 400 cor. de la popor, şi 200 cor. de la stat.

Reflectanţii sĕ 'şi aştérnă petiţiunile în regulă la oficiul protopresbiteral concernent.

Cohalm, în 23 Iulie, 1903.

Nicolae D. Mircea
protopop.

Nr. 272/1903. [160] 2—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor vacante de **învĕţători**, în comunele mai jos numite, din protopresbiteratul Cohalmului, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Crihalma**, cu salariu anual de 600 coróne, prin repartiţiune de la popor, cuartir şi lemne de foc.

2. **Mucundorf**, cu salariu anual de 600 coróne.

Cei aleşi la aceste posturi vor fi datori a conduce şcolarii în Dumineci şi sërbători la biserică, avênd a cânta cu ei la sf. liturgie.

Cererile instruite conform normelor se vor înainta subsemnatului oficiu în terminul sus indicat.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Cohalm, în conţelegere cu comitetele parochiale.

Cohalm, în 8 Iulie 1903.

Nicolae D. Mircea
protopresbiter.

Nr. 401—1903. [167] 2—3

Concurs

Pentru întregirea definitivă a posturilor de **învĕţători** din comunele: **Urisiul-superior**, **Potoc**, **Idicel-sat** şi **-pădure**, **Dumbrava**, **Murĕş Cuesdiu**, **Filea**, **Măierĕu** şi **Poleţi** — se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt: câte 600 coróne din repartiţie, cuartir şi lemne de încăldit.

Petenţii, în suplicele concursuale, instruite conform legilor în vigóre, vor indica: dacă pe lângă plata din concurs ar mai face pretensiuni şi la cuincuenale, după anii de serviciu în alte comune, spre a se puté orienta comunele, la alegere.

Suplicele concursuale sunt a se aşterne, în terminul deschis, oficiului protopresbiteral în Szász-Régen.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. Reghin.

Reghinul-săsesc, 8 Iulie 1903.

Cu conţelegerea comitetelor parochiale:

Galaction Şagău
protopresbiter.

Nr. 508 1903 [168] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor vacante de **învĕţători** de la şcólele comunelor mai jos însemnate din protopresbiteratul Sighişóra, se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Ferihaz**, cu salariu anual de 600 cor., cuartir gratuit în edificiul şcólei şi lemnele necesare de foc.

2. **Zoltan**, cu salariu anual de 600 cor., cuartir gratuit în edificiul şcólei şi lemnele necesare de foc.

3. **Trapold**, cu salariu anual de 600 cor., şi anume: 400 cor. în bani, viptuale şi folosirea de pământ cu 200 coróne, cuartir gratuit în edificiul şcólei şi lemnele necesare de foc.

Reflectanţii la aceste posturi cu îndatorirea, a provedé instrucţiunea şcolarilor de la 6—12 ani şi celor de la 13—15 ani, şi a ţiné în Dumineci şi sërbători strană în biserică, sĕ 'şi aştérnă petiţiunile concursuale instruite conform normelor în vigóre subscrisului oficiu protopresbiteral până la terminul indicat, cu îndatorirea a se presenta în vre o Duminecă sau sërbătóre în biserică spre a 'şi arăta desteritatea în cele rituale, preferindu-se cântăreţii buni.

Sighişóra, 11 Iulie 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighişóra în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Nr. 599/1903 [183] 2—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor vacante de **învĕţători** de la şcólele nóstre confesionale gr. or. române din mai jos însemnatele comune în protopresbiteratul gr. or. Avrig, se escrie prin acésta concurs cu terminul până la **15/28 August 1903**.

1. **Glâmbóca**, un post, cu salariu anual de 600 coróne, şi anume: 440 cor. din ajutoriul de la stat, şi 160 cor. din alodiul comunal; cuartir natural şi lemnele necesare pentru foc.

2. **Sebeşul inferior**, postul de al treilea învĕţătoriu, cu salariu anual de 600 cor., cuartir şi 4 stêngini de lemne.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi sĕ 'şi aştérnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral gr. or. al Avrigului în Avrig (posta Avrig, Felek, Szebenvármegye) până la terminul sus indicat.

Avrig, 25 Iulie, 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or Avrig.

Ioan Cândea
protopresb.

Nr. 128/1903 [165] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor vacante de **învĕţători** din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Făgăraş, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Berivoii-mici**, cu salariu anual 600 cor., cuartir şi lemne de foc.

2. **Calbor**, salariu anual 600 cor., cuarşi lemne

3. **Cuciulata**, salariu anual 600 cor., cuartir şi lemne.

4. **Dridif**, salariu anual 600 cor., cuartir şi lemne.

5. **Făgăraş**, salariu anual 600 cor., cuartir şi lemne.

6. **Herseni**, salariu anual 600 cor., cuartir şi lemne.

7. **Părĕu**, salariu anual 600 cor., cuartir şi lemne.

8. **Şercăiţa**, salariu anual 600 cor., cuartir şi lemne.

9. **Veneţia-superióră**, salariu anual 600 cor., cuartir şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi sĕ 'şi aştérnă suplicile lor instruite conform legilor din vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral în terminul sus indicat.

Făgăraş, 8 Iulie 1903.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. Făgăraş în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Iuliu Dan
protopop.

Nr. 342 1903 [150] 3—3

Concurs

La postul al doilea de **învĕţătoriu** în parochia gr.-or. **Cebea** (Czebe), protopresbiteratul Zarand, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post sunt:

1. Salariu anual de 600 cor. solvite anticipative din capitalul depus la „Crişană“ pentru dotaţiunea învĕţătoriului al II-lea.

2. Cuartir liber în localul şcólei şi jumĕtate din grădina şcólei.

3. Doi stângini de lemne din cari se va încăldí şi sala de învĕţământ.

4. Diurne şi vectură la conferenţa învĕţătoréscă 10 cor.

5. Pauşal pentru registrele şcolare 10 cor.

Competenţii la acest post vor avé sĕ se presenteze înainte de alegere în vre-o Duminecă sau sërbătóre în biserică spre a-şi arăta desteritatea în cant şi tipic.

Alesul va fi obligat a instrua băeţii în cântările liturgice şi a cânta cu ei la sfânta liturgie, a ţiné şcóla de repetiţie cu băeţii de la 12—15 ani dimpreună cu învĕţătoriul I în orele ce se vor staverí de comitetul parochial şi a înfiinţa un cor bisericesc din adulţi şi a-l conduce. E îndatorat a cerceta din când în când şi a conduce corul şi în biserica din Caraciu. E obligat a'şi ocupa postul şi începe învĕţământul cu 1 Septembre v. a fie-cărui an. Competenţii au a'şi aşterne petiţiile instruite conform normelor din vigóre oficiului protopresbiteral gr. or. Zarand în terminul deschis, indicând în petiţiune timpul de când reflectéză la cuincuenal.

Din şedinţa comitetului parochial ţinută la 15/28 Iunie 1903.

Cebea, 15/28 Iunie, 1903.

Ioan Jurca
paroch, ca dir. şcol.

Dr. Pavel Oprişa
notariul comitet. parochial.

Vidi:

Georgiu Părĕu
adm. prot.

Nr. 129 1903. [159] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea a **două posturi de învĕţători** la şcóla nóstră confesională din **Şinca-nouă**, protopresbiteratul Făgăraş, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Rom.“.

Salariul este pentru fie-care câte 600 cor., care se solveşte din alodiul comunal, cuartir natural în edificiul şcólei şi lemne.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi sĕ 'şi aştérnă suplicele lor instruite conform legilor din vigóre în terminul sus indicat la oficiul protopresbiteral subsemnat. De la concurenţi se pretinde în casul când vor fi aleşi ca învĕţători, sĕ ţină strană în biserică în fie care Duminecă şi sërbătóre şi a cânta cu elevii cântările liturgice.

Făgăraş, 8 Iulie, 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Făgăraşului în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Iuliu Dan
protopresb.

Nr. 887 1903. [169] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia de clasa a III-a **Giurcuţa-de jos** cu filia **Giurcuţa de-sus**, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în tabela B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat, despre cari concurenţii 'şi pot lua informaţiune de la subscrisul.

Concurenţii au a 'şi aşterne suplicele subsemnatului oficiu, până la terminul sus indicat, fiind instruite în sensul normelor în vigóre, şi a se înfăţişa înaintea alegĕtorilor în vre o Duminecă sau sërbătóre, pentru a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parochial.

Cluj, 7 Iulie 1903.

Tulliu Roşescu
protopresbiter.

Nr. 864 1903. [161] 3—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor vacante de **învĕţători** de la şcólele confesionale din protopresbiteratul Cluj, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“, şi anume:

1. **Apahida**, 2. **Bedeciu**, 3. **Călata-mare**, 4. **Călian**, 5. **Cojocna**, 6. **Feneşel**, 7. **Gherofi-Dângău**, 8. **Mărişel**, 9. **Mociu**, 10. **Panic**, 11. **Rogojel**, 12. **Someşul rece**.

Pentru fie care post e asigurat salariu de 600 cor., cuartir în edificiul şcólei şi grădină de legumi.

Cererile de concurs, instruite conform normelor în vigóre, sunt a se înainta subscrisului până la terminul indicat.

Petenţii au a se presenta înainte de alegere în comunele la cari au concurat, ca sĕ fie cunoscuţi de popor. De la ei se cere, ca în zile de Dumineci şi sërbători sĕ cânte în strană, ear' la liturgie sĕ cânte în cor cu şcolarii.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu respectivele comitete parochiale.

Cluj, 8 Iulie 1903.

Tulliu Roşescu
protopresbiter.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! Nu e mijloc secret

vindecă şi invioréză pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

[2] 28

Preţul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copii şi femei de constituţie forte slabă.

Espeditie din centru şi locul de vêndare pentru ţéră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colţul strada Kálmán.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane

Nr. 86 Sibiiu, Sâmbătă 2/15 August 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 34
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Crisa ministerială.

Sibiiu, 14 August n.

Sĕptĕmâna acésta va trece fără-ca un pas sĕ se fi făcut măcar pentru resolvarea crisei ministeriale, anunţată Luni parlamentului ungar. Şi tocmai în faptul acesta residă mărimea complicaţiunilor, gravitatea situaţiunii, creată de împrejurări în ţéra nóstră.

Nu ştie nimeni de unde trebue început, ce trebue făcut, pentru-ca linişte, pace şi ordine sĕ între în ţéră, fiind-că din ori-care parte vine prinsă chestia, succesul se arată în formă negativă.

Maiestatea Sa, Regele, a sosit eri, Joi, de la Ischl la Viena, după cum ne anunţă o telegramă venită de acolo, ear' pe astăzi a chiămat la sine pe primministrul demisionat *Hédervary*, pentru a 'i face raport despre disposiţia ce domneşte în Ungaria.

Ce 'i va puté raporta contele Hédervary? Nimic alta, de cât că concesiuni cer chiar şi ómenii sei, cei din partidul guvernamental, şi că fără concesiuni, ori cel puţin fără promisiuni că în viitoriul apropiat Magiarii vor ajunge în posesiunea postulatelor naţionale, cerute acuma cu atâta insistenţă, — bărbat de stat magiar nu se va găsí, care sĕ formeze noul cabinet. Ear' cel-ce se va angaja la acésta fără concesiuni ori promisiuni, va fi măturat de la putere, cum a fost măturat şi el.

Alta nu i-se póte raporta Domnitoriului, pentru-că acesta e adevĕrul, şi Coróna nu póte fi sedusă cu înşirarea de lucruri neadevĕrate.

Maiestatea Sa Regele va vení apoi Sâmbătă ori Duminecă la Budapesta şi ací va cere sfatul mai multor bărbaţi magiari de stat, pentru a afla, că stările bolnăviciόse de lucruri din Ungaria pe ce cale ar puté fi sanate? Ear' sfaturile ce le va primí vor fi sigur acelea, că facerea de concesiuni se impune, că concesiuni trebuesc făcute, fiind-că *ţéra întrégă* le pretinde!

O va crede Maiestatea Sa acésta? Nu se va gândí Maj. Sa óre la aceea, că *ţéra întrégă* nu o formézá numai Magiarii, cei cu pretensiunile esagerate naţionale, ci o compun tóte naţionalităţile din ţéră, deci şi naţionalităţile nemagiare, cari luate la olaltă fac mai mult de cât naţionalitatea magiară, fac majoritatea din poporaţiunea ţerii? Şi nu se va gândí M. Sa şi la aceea, că întrĕ împrejurările grele de astăzi, în situaţia de tot neplăcută în care a ajuns Coróna, ar fi bine sĕ fie întrebate şi ele, ar fi bine sĕ se cunóscă dorinţele şi ale acestor naţionalităţi nemagiare, cari la nici un cas nu se pot însufleţí pentru concesiuni, ştiind bine că ele în ultima analisă nu întărirea, ci slăbirea imperiului şi chiar şi slăbirea statului ungar pot sĕ aibă numai de urmare?

De la sfetnicii din Ungaria ai M. Sale, fireşte, că nu putem aştepta sĕ facă atentă Coróna asupra acestei împrejurări, dar' ar puté sĕ o facă atentă consilierii M. Sale din ceealaltă parte a monarchiei, a căror datorinţă este sĕ împedece ori-ce acţiune care tinde la sguduirea temeliilor imperiului austro-ungar, şi la subminarea autorităţii sale de mare putere.

Ear' concesiunile ce se vor face Magiarilor, fie de ori-ce natură şi fie ori-cât de neînsemnate la aparenţă, ací vor duce lucrurile: la desmembrarea imperiului austro-ungar, la independenţa desĕvêrşită a Ungariei, care earăşi va avé atunci póte tot ce 'i cere inima, dar' vaza şi autoritatea de astăzi ca mare putere, la nici un cas nu o va mai avé.

Şi că concesiuni se vor face, e mai mult de cât evident. Maiestatea Sa, se zice, că din acel motiv nu póte vení la Budapesta înainte de Duminecă, pentru-că întâiu voeşte sĕ ţină consiliu militar la Viena, (o mică consultare a fost deja, Joi), pentru a afla de la conducĕtorii armatei, ce concesiuni s'ar puté face, şi până la care punct se póte merge cu concesiunile, fără-ca unitatea armatei sĕ sufere scădere?

Când astfel stau lucrurile, natural că la o apropiată resolvare a crisei ministeriale nu se gândeşte şi nu se póte gândí încă nimeni, pentru-că multe au sĕ fie făcute şi regulate încă înainte de a fi încredinţat cineva cu formarea noului cabinet. Vor mai trece deci póte şi alte două sĕptĕmâni, pe lângă acésta trecută de la demisionarea guvernului, şi nou guvern totuşi nu vom avé. Nu e nici un rĕu, de altcum, că noul guvern vine de astădată cam târziu. Ar fi însĕ un mare rĕu, dacă guvernul cel nou ar vení la putere cu un program care n'ar mulţămí pe tóte popórele patriei, — şi acésta e ce am dorí sĕ se ştie.

Intrevederea de la Ischl.

După cum am fost anunţat, Maj. Sa Regele Carol al României a sosit la Ischl, pentru a se întâlní cu Monarchul nostru, Duminecă la orele două după amiaz, singur, fiind-că M. Sa Regina Elisaveta şi-a luat de la Viena drumul spre Neuwied. Regele Carol a rĕmas în Ischl până Marţi, când a plecat la Gastein. Despre cele întêmplate la Ischl în aceste două zile, petrecute de M. Sa Regele Carol acolo, suntem în mĕsură sĕ dăm următórele informaţiuni:

Intâlnirea domnitorilor a fost din cele mai cordiale. Duminecă séra s'a dat prânz de gală la vila domnitoriului nostru, în onórea ilustrului óspe. După masă Maj. Sa Regele Carol a ţinut cerc, apoi s'a coborît în grădină, unde se jucau copiii Archiducelui Francisc Salvator şi Archiducesei Maria Valeria, ginerele şi fiica monarchului nostru. Regele Carol s'a apropiat de copii şi i-a întrebat de numele lor.

S'a dat apoi o representaţie de gală la teatru. Regele Carol a chiămat pe directorul teatrului la sine şi şi-a esprimat înalta satisfacţiune pentru modul cum a decurs representaţiunea. După teatru ambii domnitori s'au re'ntors în trăsură la vila Monarchului nostru, unde li-s'a servit ciaiul. In urmă Maj. Sa Regele Carol a mers la hotelul unde 'şi avea locuinţa.

Luni diminéţa contele *Goluchowski*, ministrul comun de esterne austro-ungar, a fost primit în audienţă din partea Regelui Carol la orele 9 şi jumĕtate. Regele Carol a conferit cu contele jumĕtate de oră, şi imediat apoi contele a fost primit în audienţă din partea Monarchului nostru.

La orele 11 şi jumĕtate, domnitoriul nostru a mers la hotel, şi luând cu sine pe Regele Carol, au mers împreună la gară, şi cu un tren special au plecat la *Aussee*, pentru a face escursiune. Au luat parte la acésta escursiune şi Archiducesa *Maria Valeria* şi principesa *Gizela de Bavaria*, fiicele domnitoriului nostru, precum şi ministrul de esterne *Goluchowski*. Lumea de pe stradă a aclamat viu pe cei doi suverani. Regele Carol purta uniforma de colonel al regimentului seu austro-ungar.

La gara din Aussee se afla mulţime mare de lume, care a aclamat cu căldură pe nou-sosiţii, făcêndu-le frumóse ovaţiuni. Pe tóte stradele şi pe colinele dimprejur era postat un public numĕros, care asemenea aclama viu pe cei doi suverani. Timpul era frumos din cale afară. Tóte casele erau frumos decorate şi pavoasate cu stéguri românesti şi austriace.

Consiliul comunal din Aussee s'a întrunit de urgenţă în şedinţă, şi a luat hotărîrea, de a se eternisa acéstă visită a suveranilor României şi Austro-Ungariei, prin ridicarea unui monument.

Prânzul a avut loc la hotelul lacului şi s'a terminat la orele două d. a., când apoi s'a continuat escursiunea spre *Grundsee*, unde domnitorii, într'un vapor frumos împodobit, cu stéguri româneşti şi austriace, au făcut o preumblare de o oră pe lac.

Escursiunea a fost întreruptă de o furtună ce isbucnise după amiazi. Domnitorii au primit omagiile representanţei comunale, ale şcólelor şi ale clerului. O copilă a presentat câte un frumos buchet de flori fie-căruia dintrĕ domnitori. Suveranii au plecat apoi, cu tóte că ploua, îndĕrĕt la Ischl, unde au sosit la orele patru.

Domnitoriul nostru a însoţit pe Regele Carol până la hotel. Mulţimea de pe strade li-a făcut noue ovaţiuni.

La orele opt şi jumĕtate s'a dat cina în marele salon al vilei imperiale. Erau întinse trei mese. Toaste nu s'au rostit, pentru-că era o cină de intimitate, caracterisată prin faptul, că suveranii şi principii erau fără săbii şi în mică ţinută, ear' principesele în toaletă de casă.

FOIŞÓRĂ

Dan căpitan de plaiu.

De **I. Manliu.**

(Urmare).

Dar' de odată cérta lor se curmă şi gurile lor amuţesc precum tómna amuţeşte gălăgia vrăbiilor în frunzişul verde al crângului, când vênătoriul îşi trimite săgéta omorîtóre în mij'locul lor. Nici trăsnetul sĕ fi căḑut preste ei nu rĕmâneau Tătarii atât de înmărmuriţi, ca acum la priveliştea îngrozitóre ce le isbì vederea.

Din culmea délului învecinat se năpusteşte în vale ca un vîrtej furtunos o mândră cétă de viteji orheieni. Toţi erau voinici şi mândri ca nişte Feţi-Frumoşi. In fruntea lor, pe cal alb ca zăpada, sbura Fulga, cu pĕrul în vênt, cu iataganul intins înainte. Părea îngerul rĕsbunător, atât era de îngrozitóre şi de frumósă totodată. Privirile ei înflăcărate sunt ca razele sórelui de plăcute, dar' aceste priviri băgau gróză în Tătari, îi orbiau precum razele sórelui orbesc bufniţele de nópte. Strigătele voinicilor Români umplu vĕzduhul şi codrii clocotesc de rĕsunetul lor. Spaima rece le pĕtrunde Tătarilor prin óse. Desnădejduiţi îşi caută în fugă scăparea. Un gol larg se face în jurul trupului rece al lui Ursan. Calul sĕu, credincios tovarĕş de luptă, stă cu capul aplecat pe trupul lui şi nechiază dureros. Calul Fulgii îl cunóşte şi nechiază şi dînsul, ducênd ca vêntul pe stăpână-sa lângă nefericitul ei tată.

Intr'o clipă Fulga se dete jos de pe cal şi aplecându-se preste trupul tatălui sĕu vărsa lacrimi calde. Cu mâneca cămeşii îi şterge faţa de sânge, o sărută cu dragoste, înecată în suspine. Apoi ajutată de un tinĕr flăcău orheian, ridică pe tatăl sĕu în şea şi plécă cu el spre crângul din apropiere.

Intr'aceea Tătarii, goniţi de aprópe de ghiógele Românilor, ajunseră cu fuga până la marginea Nistrului. Pline sunt îndepărtările câmpiei de cai, cari caută cu ochii spăriaţi îndĕrĕt şi se cutremură; apoi, sburlindu-şi cómele, apucă earăşi la fugă nebună ducênd pe spinare pe stăpânii lor cu căciulele albe. Nu este braţ destul de voinic, ca sĕ înfrêneze calul, şi nici valurile turburi ale Nistrului nu pot stavilí fuga Tătarilor. Adâncul morment ce le deschide bĕtrânul rîu, li-se pare un asil binefăcĕtor, mântuirea de gróza morţii ce 'i gonia din urmă. De o miiă de ori voesc mai bucuros sĕ 'şi încerce norocul scăpării în turbatele unde, de cât sĕ întórcă faţa şi sĕ ridice braţul în potriva ghiógelor tunătóre şi sĕ înfrunte fulgerele ucigĕtóre ale privirii leilor din Orheiu.

Zadarnice fură şi strigătele de îmbărbătare ale chanului; în zadar mişca mereu flamura lui Mahomed; căci acestea măriau şi mai mult spaima mişeilor. Capetele li-se strîngeau în umeri, aşteptând, ca dintr'o clipă în alta ferul rece sĕ le străbată cerbicea înţepenită. Şi cei cari şovăiau sĕ se arunce în unde, erau îmbrânciţi în rîu de cei-ce veniau în urmă, şi se grămădiau ca valurile mării când uraganul le împinge cu furie la mal, sute de Tătari şi de cai se înécă în Nistru. Puţini ies pe celalalt mal: stăpânii fără de cai şi caii fără de stăpâni. Printrĕ dinşii era şi chanul, care, abătut şi galbin la faţă, privia dincóce de rîu la mormanele de leşiuri ciuntite şi la capetele sfărîmate. Vede cu spaimă cum înaintéză săltând în aer căciulele negre ale Orheienilor şi cum ghiógele lor îngrozitóre se mişcă ca fulgerul pe deasupra turbanelor Tătarilor, cari nu apucaseră sĕ [illegible] Nistrul. De mare durere îşi sfăşie ha[illegible] 'şi smulge barba. Mugete şi blăstĕ[illegible]ite ies din pieptul lui sdrobit de durere. Işi ascunde faţa în mâni şi plânge ca un copil neputincios. Intr'un târziu numai se deştéptă din ameţéla desnădejdii şi strigă: „Rĕsbunare! Cruntă rĕsbunare!“ Apoi plecà de unde venise, urmat de garda sa şi de ţipetele de desnădejde ale miilor de Tătari, ce se sbat în ghiarele morţii rĕsbunătóre.

Sunt trei zile de când Ghirai stă închis în cortul seu, sdrobit sub povara ruşinii şi muncit de nişte gânduri negre. Nu mănâncă şi nu vrea sĕ vadă pe nimeni, nici sĕ vorbéscă. In rĕstimpuri gemea şi urla de durere şi de furie. Apoi o amorţélă somnorósă îl cuprinse. Intreg trupul i-se scutura de friguri, aiura şi în aiurarea lui îi treceau pe dinainte tóte scenele luptei. Vedea armata în risipă: ici movile de leşiuri tătăreşti şi arme rupte, dincolo cai spăriaţi, tîrînd după dînşii trupuri sângerate. Auḑia vuetul Nistrului, care prin undele sale turburi rostogoleşte şi ómeni, şi cai, şi care, şi stéguri tătăreşti. Auḑia plângeri şi vaicărări pe malul rîului: femei, copii şi bĕtrâni se mişcă, clătinându-se pe picióre pe malul Nistrului; cu glas jalnic ei cer rîului unii pe tatăl lor, alţii pe fiul, ori pe soţ. Toţi blastĕmă pe chanul, pe el, care li-a adus atâta jale, atâta nenorocire.

(Va urma).

Marţi diminéţa, la orele 10, Regele Carol a plecat apoi din Ischl. La locuinţa regelui sosiseră: principele *Liechtenstein*, contele *Goluchowski* şi baronul *Beck*, şeful statului major din armata austro-ungară, ear' la 9 şi jumĕtate şi archiducesele *Gizela* şi *Maria Valeria*, fiicele domnitoriului nostru. Nu preste mult a sosit şi Monarchul nostru şi toţi au întrat în salónele regelui Carol, care şi-a luat rĕmas bun de la toţi şi însoţit de domnitoriul nostru, întrĕ sgomotósele ovaţiuni ale publicului numĕros, a plecat la gară. Au stat puţin în sala de aşteptare, apoi au eşit pe peron, unde s'au sărutat şi şi-au strîns mânile cu căldură. Domnitoriul nostru ţinea necontenit în mânile sale mâna Regelui Carol. S'au mai sărutat odată şi earăşi şi-au strîns mânile, ear' înainte de a se urca în tren, Regele Carol a sărutat şi a treia oră pe domnitoriul nostru.

La zece ore trenul s'a pus în mişcare, ear' domnitoriul nostru s'a re'ntors la locuinţa sa.

„Lăsaţi copiii sĕ vină la mine“...

Cine mai póte contesta astăzi influinţa covêrşitóre a cultului divin asupra inimilor tinere, asupra caracterelor neformate încă, asupra sufletelor abia născute? . . .

Cei vechi recunoşteau acest lucru, şi de-şi cultul lor nu putea esercita o acţiune decisorie, cu tóte acestea ei duceau copiii înaintea altariului zeilor lor, spre înblânḑire şi disciplinare morală.

Pedagogii în genere compară pe micul copilaş cu un bulgăr de céră, căruia îi poţi da forma pe care o voeşti. Influinţa educaţiunii asupra copilului este ecuivalentă cu influinţa focului asupra bulgărului de céră.

Tóte pornirile fireşti sunt modelate sub impulsivitatea dorinţei şi voinţei de a fi *bun şi drept*, ear' acéstă voinţă şi tendinţă nu se susţine puternică şi clară de cât printr'o educaţiune adevĕrat morală. — Principiul acesta face sĕ se topéscă ori-ce pornire sĕlbatecă şi rĕutăciósă din fire şi sĕ se desvólte, sĕ créscă şi sĕ dee róde tóte manifestările naturale pe cari s'a pus pecetea binelui şi a adevĕrului.

Filosofii vécurilor trecute au anunţat în totdeuna vigórea popórelor ca stând în perfect acord cu educaţiunea copiilor.

Creştinismul regenerator al întregei omenimi, prin proclamarea unor principii de înaltă moralitate, nu putea sĕ nu recunóscă acest lucru ear' fondatorul sĕu, marele învĕţător al lumii, zice: *„Lăsaţi copiii sĕ vină la mine“*, ceea-ce era identic cu: educaţi copiii în legea mea.

E incomparabilă influinţa acestei sublime religiuni asupra indiviḑilor în sensul de a 'i îmbunătăţi, îmblânḑindu-le inimile şi luminându-le conştiinţele spre apreciarea justului şi moralului.

O naţiune care 'şi educă tineretul sub egida principiilor evangelice îşi întăreşte fundamentul şi 'şi garantéză singură siguranţa viitoriului.

Motivul e uşor de esplicat: copilul crescut astfel e cetăţénul disciplinat de mâne, pentru care tóte referinţele vieţii apar într'o lumină mai frumósă, fiind privite din punctul de vedere al religiunii. Esistinţa pentru el nu se sfêrşeşte cu mórtea fisică, ci propriamente se începe cu aceea, virtutea repudiată şi călcată în picióre pe pămênt va triumfa în ceealaltă viéţă, rĕutatea şeḑênd îngâmfată în carul de triumf îşi va găsí acolo rĕsbunătorăl sĕu, acolo va fi demascat făţarnicul, ear' omul de caracter se va înălţa; acolo va fi concordie, pace şi fericire!

Educatorii poporului nostru trebue sĕ fie conştienţi de acéstă referinţă de lucruri şi sĕ fie atenţi asupra generaţiunilor ce le sunt încredinţate spre educare.

In mânile lor se frământă aluatul românismului şi în puterea lor stă viitoriul unui ném întreg.

Nu póte fi rĕu, care sĕ pericliteze mai tare ordinea socială şi disciplina morală, de cât un cuvênt de impietate asupra religiunii eşit din gura învĕţătoriului ori a preotului şi căḑut în urechile încă nepătate cu sonuri urîte ale micilor copilaşi.

Nu póte fi de asemeni culpă mai mare pentru cei dedicaţi apostoliei, de cât nepăsarea, ce s'ar intreţinea sub raportul acestei educaţiuni.

Datorinţa lor la Români îi mână la iubirea de ném, şi frumosul renume de apostoli ai némului îi obligă la întărirea şi glorificarea lui.

Stindardul românismului stă falnic în mâna lor, atâta cât aceste două lumini ale némului românesc şi sare a pămêntului patriei, vor lumina şi vor săra tineretul.

Altfel el se va mânjí de tina necredinţei, a disordinei şi disoluţiunei.

Al. Popescu-Drajna.

Analfabetismul.

(Lucrare cetită în conferenţa învĕţătorĕscă din Zarand, ţinută în 24 April 1903, de Ioan Gherman, catechet-învĕţătoriu.

„Cari sunt causele, că după atâţia ani de frecuentare a şcólei, şi după atâţia ani de obligativitate a frecuentării se află întrĕ credincioşii bisericei nóstre încă un procent atât de mare de analfabeţi, şi că chiar dintrĕ cei cari au frecuentat şcóla sunt mulţi cari în viéţa practică negligă cu totul scrisul şi cetitul, sau se feresc a arăta că ştiu scrie şi cetí; şi cari sunt mijlócele cele mai potrivite pentru a delătura acésta stare de lucruri păgubitóre?“

Acésta e întrebarea pusă nouĕ din partea Venerab. Consistoriu archidiecesan, la care avem sĕ rĕspundem.

Târziu ni-am tras şi noi séma, că numĕrul analfabeţilor la Români încă e înspăimêntătoriu, şi că esprimat în procente, acest numĕr ni-se presintă mai mare cu mult de cât la popórele conlocuitóre, Saşii şi Magiarii. Sunt aprópe şése decenii, de când suntem şi noi liberi a frecuenta şcóla, şi câteva decenii — preste trei — de când învĕţătura şi cercetarea şcólei poporale e obligătóre de la 6 până la 12 ani şi eventual până la 15 ani. Şi cu tóte acestea progresul e atât de încet, şi numĕrul celor-ce ştiu cetí şi scrie atât de neînsemnat. Şi ce póte fi causa? Iată o întrebare la care trebuia de mult sĕ reflectăm mai cu din-adinsul. Dar' nu strică nici acum în ora a 11-a, sĕ ne deschidem ochii. Sĕ sperăm că greşelile din trecut se vor repara cât mai radical şi mai repede!

E mult 6 ani sĕ cercetezi tu şcóla poporală zi de zi, apoi încă trei ani şcóla de repetiţiune şi totuşi pe urmă sĕ te trezeşti că nu eşti în stare a scrie o epistolă de dai dómne, şi sĕ nu pricepi, ori apoi sĕ nu mai ceteşti nimic după-ce ai părăsit şcóla. Şi mai dureros e încă a constata că cineva a trecut preste anii obligători de şcólă şi a rĕmas analfabet, adecă nu ştie nici cetí nici scrie.

Sunt multe causele acestei anomalii dureróse, şi noi le vom schiţa ací pe cât ne va fi posibil.

Pentru-ca sĕ poţi învĕţa a scrie şi cetí în vre-o limbă, este neapărat de lipsă:

a) a frecuenta regulat o şcólă poporală pe cât timp eşti obligat după lege, — ori apoi aţi însuşí aceste desterităţi pe cale privată;

b) sĕ ai recuisitele necesare la scris, şi cărţile de lipsă;

c) sĕ ai ca învĕţătoriu un om conştiu de chiămarea sa;

d) cărţile de şcólă sĕ corĕspundă recerinţelor pedagogice;

e) cele învĕţate în şcólă sĕ fie promovate şi din partea familiei;

f) după eşirea din şcólă — recte după terminarea şcólei poporale sĕ 'ţi fie cu putinţă desvoltarea intelectuală şi mai departe;

g) şi în fine lipsa de scris şi cetit ce ai în viéţa practică, trebue sĕ fie simţită cât mai tare.

Sĕ esaminăm aceste puncte unul câte unul.

Cum e frecuentată şcóla nóstră poporală din partea elevilor obligaţi, în general? Rĕspunsul în general este: *fórte neregulat.* Numai ici-colo pe la oraşe şi în satele cu o stare mai bună cercetarea şcólei e ceva mai regulată. In cele mai multe din comunele nóstre merge cine vrea la şcólă şi când póte, şi rĕmâne a casă cine nu vrea sĕ mérgă. Părinţii, ómeni fără carte, nu numai că nu se silesc a 'şi trimite copiii la şcólă, ci de multeori află câte şi mai câte pretexte pentru-ca sĕ 'şi reţină copilul de la şcólă, [illegible] e sărac şi nu are cu ce 'l îmbrăca érn[illegible]t, dar' trebue sĕ 'l folosĕscă [illegible]ei-lea zice, că: va trăí şi fiiul seu cum a trăit el fără de carte. Fie-care află câte un motiv. Fie-care după-cum 'l taie capul şi după-cum 'i este starea. Şi durere, contra acestor stări anormale e fórte cu greu a lupta şi a le cura. Şi pentru-ce? Pentru-că organele administrative, cari sunt obligate a pedepsí pe părinţii cari negligă a 'şi trimite copiii la şcólă, sunt indolente până la estrem, şi nu fac absolut nimic. Ba adese în loc de a 'ţi ajuta, încă-ţi strică. Căci ce însemnéză a pedepsí pe un părinte la finitul anului, când deja copilul nu mai póte frecuenta şcóla? Asta însémnă a înstrăina omul de şcólă.

Au obvenit casuri şi obvin, când organele administrative cu intenţiune nu pedepsesc părinţii, mai dorind, ca fiii lor sĕ rĕmână analfabeţi, căci mai uşor storci şi dispui de ómeni fără de carte, de cât de ómeni cari ştiu şi ei ce va sĕ zică a'ţi apĕra dreptul tĕu, şi a nu te lăsa tras şi împins.

(Va urma).

Revistă esternă

Revoluţie în Macedonia. Conform unor rapórte telegrafice, date din Belgrad, *în vilajetul Bitoliei* a erupt revoluţie generală. Sîrmele telegrafului sunt rupte pe tóte liniile; comunicaţia e întreruptă. Poporaţiunea, în desperarea sa asupra situaţiei, şi de téma rĕsbunării bandelor, s'a alăturat şi ea la bandele revoluţionare, cari jefuesc şi pârjolesc satele, fără ca miliţia turcéscă sĕ pótă restabilí ordinea. De nĕcaz, că faţă cu bandele nu póte rĕsbí, soldaţii 'şi rĕsbună asupra poporaţiei pacinice şi ne-armate. Astfel, conform unei ştiri din Uscub, sosită la Belgrad, nişte trupe turceşti au năvălit Luni asupra satului Miljevo (lângă Bitolia) şi au ucis pe toţi locuitorii, moşnegi, femei şi copii, fără nici o milă; apoi jăfuind ce era de jăfuit, au dat foc satului.

Cruḑimile soldaţilor turci de o parte, de altă parte faptele de rĕsbunare ale insurgenţilor, faţă cu creştinii cari nu se alătură lor, — iată nota situaţiei bieţilor creştini macedoneni! Intr'acestea, ca sĕ provóce intervenţia miliţiei bulgare, insurgenţii au dat foc câtorva sate turceşti şi creştine de la graniţa bulgară. In ajutoriul celor turceşti au mers trupe de arnăuţi, cari au avut cu insurgenţii lupte sângeróse.

Adaugênd la tóte acestea casul uciderii consulului rusesc din Bitolia, pentru care *ţarul* pretinde satisfacţie completă, dând deja ambasadorului seu de la Constantinopol sé pretindă *în cel mai energic mod* acésta satisfacţie, cum şi dispoziţia opiniei publice a Bulgariei, special a *armatei*, pentru intervenţie în favorul insurgenţilor, — uşor se póte întêmpla, ca zilele proxime sĕ aducă evenimente mari.

In urma situaţiunii schimbate, Turcia a început de nou mobilisarea armatei.

De la Baia-mare.

Cuvinte frumóse, adresate tinerimii române.

Dintrĕ binesimţitele şi binerostitele toaste de la banchetul ţinut în Baia-mare, în ziua primă a adunării generale a *„Asociaţiunii“*, Duminecă în 9 August n., mult aplaudat a fost toastul domnului *Dr. G. Tripon*, ţinut la adresa tinerimii române, atât de bine representată la adunarea din Baia-mare. Credem că facem un serviciu cetitorilor comunicându-le toastul în întregime, după-cum urméză:

Ilustră societate! In ziua acésta solemnă a literaturii şi culturii române, şi în acest loc, mi-a revenit datorinţa plăcută de a ridica pocalul şi cuvêntul la adresa tinerimii române, speranţa némului nostru.

Mĕ îndrept dar' cu iubire şi încredere către voi, tineri români, întruniţi aici din multe ţinuturi, locuite de poporul nostru român.

Mĕ simt dator a vĕ arăta pe scurt şi în trécĕt, menirea vóstrĕ frumósă, pe terenul literaturii şi al culturii române, unde sunteţi factor indispensabil, chiar pentru-că sunteţi inima caldă şi speranţa vie a poporului nostru! Datorinţa vóstră e duplă, pentru-că aveţi datorinţe faţă de literatura română făcută, şi faţă de literatura ce se va face.

Datorinţa vóstrĕ sfântă către literatura română *făcută deja*, este şi va fi, a o studia serios, a o spriginí acuma şi în viitoriu în forma posibilă, a vĕ inspira din ea, a primí în sufletul vostru june sufletul bun al trecutului, depus în literatura de aur a marilor nostri autori V. Alexandri, Andreiu Murĕşan, D. Bolintinean, Şincai, Petru Maior, Inocenţiu Micu Klein, A. P. Ilarian, Hodoş, Bălcescu ş. a. Căci este ştiut, că viéţa şi puterea nóstră naţională presentă, se alimentéză în mĕsură fericită, în prima linie din trecut, ca dintr'un isvor magic dătător de viéţă.

Datorinţa vóstrĕ către literatura *ce se face astăzi*, întru cât voi înşi-vĕ aţi fi factori de condeiu, este şi va fi: a scrie şi a cânta dragostea de ném şi de limbă; înălţările şi căderile în decursul vécurilor. A scrie şi a cânta eternele aspiraţiuni, eternele idealuri de credinţă şi de virtuţi, ale némului nostru.

Datorinţa vóstrĕ, ca organe vii, ca vorbitori şi purtători ai limbii române, este însĕ şi mai mare, şi mai ardentă. Aceia cari sunteţi deja, sĕ rĕmâneţi şi mai departe, ear' aceia cari încă nu aţi fi, sĕ vĕ instituiţi de ací nainte, în *apostolii ei aprinşi şi statornici*, vestind şi ducênd, înălţând şi lăţind limba română, prin tóte ţinuturile locuite de Români, şi grijind ca nişte sentinele neadormite ale comorilor naţionale, sĕ nu se îngusteze acele margini:

„Până unde mai rĕsună,
Limba dulce şi străbună,
Limba, care sĕ trăiéscă.
Limba românéscă!“

Şi care e datorinţa vóstră către cultură în general şi către cultura română în special, în etatea vóstră de alumni ai muselor? Cultura are o natură dualistă, ca şi omul: se refere la *suflet* şi la complexul seu de sentimente, dorinţe, voinţe şi silinţe, şi se refere la *minte*, la cercul cunoştinţelor şi vederilor ce se pot căştiga în patria pământénă, întrĕ împrejurările date.

Folosiţi cu sfinţenia cuvenită, şi cu economie severă, acest timp sburător al tinereţelor şi studiilor vóstre, timp, care nu se opreşte în loc şi nu se mai întórce nici-odată.

Folosiţi-vĕ de acest timp de aur şi primitor de tóte, şi clădiţi-vĕ, întăriţi-vĕ sufletul vostru, caracterul vostru, fondul vostru moral, cu materialul sfânt şi superior ce 'l dau idealurile eterne ale omenimii: credinţa în Dumnezeu, iubirea de ném şi de limbă, iubirea de muncă, solidaritatea în simţiri, în cugetări, în principii, în lupta vieţii, jertfirea de sine şi abnegaţiunea, aduse tóte, în mĕsură posibilă, intereselor de viéţă ale întregului ném.

Sĕ imităm, sĕ imitaţi în acestea pe străbuni, căci:

„Limbă, lege, lucruri sfinte
„La străbuni era!
„Ei ar plânge în morminte,
„Dacă le-am uita!“

Folosiţi timpul, şi completaţi cercul cunoştinţelor şi al judecăţii vóstre, faceţi-vĕ datorinţa către voi, către părinţi, către naţiune, către ştiinţă şi cultură, ca sĕ păşiţi bine edificaţi la palestra vieţii, la atelierul de muncă, ce vĕ aştéptă şi vi-se impune!

Sĕ eşiţi din timpul de studii cu minţi luminate, cu inimi tari, caractere strălucite, cu braţe harnice, cu idealele frumóse trecute în suflet, ca sĕ pótă fi drept cuvêntul poetului:

„Că 'n incinta Carpaţilor,
„Cresc paseri năsdrăvane,
„Şi 'n sufletul bărbaţilor
„Virtuţile Romane!“

Ca factori gata, eşiţi în viéţă, nu uitaţi apoi nici-odată, că sórtea literaturii şi culturii române e legată de *familia română*. Ómeni rĕsleţi, aibă ei ori-ce valóre personală, cu greu vor fi centre calde şi cetăţi tari ale culturii şi vieţii române.

Vitalitatea vóstră, idealul şi dorul vostru de viéţă, trebue sĕ vĕ institue la timpul seu, în stâlpi de familii române, adăpost puternic de cultură şi viéţă română, căci familia română e cetatea cea tare şi neînvinsă a némului nostru.

Vêntul, plóia şi sórele póte întra în ea, dar' altă putere, alte curente nedorite, — ba.

Sĕ nu se uite un lucru natural şi important. Când întră érna şi gerul, la rêndul lor, pe plaiurile ţerii, viéţa codrului se retrage la rădăcină şi acolo aştéptă primăvara. Ear' rădăcina codrului român, a poporului român, e *familia română*, unde mai ales astăzi trebue sĕ resideze adevĕrată cultură, literatură, artă şi viéţă română, în aşteptarea de mult dorită a primăverii.

Drept apoteosare a vieţii familiare-naţionale, iată un idil adorabil la Eminescu. Fiiul lui Mircea scrie nevestei sale astfel:

„De din vale de Rovine,
„Grăim, Dómnă, către Tine,
„Nu din gură, ci din carte,
„Că ne eşti aşa departe!
„Te-am ruga, dragă, ruga,
„Sě 'mi trimiţi prin cineva
„Ce 'i mai mândru 'n valea Ta:
„Codrul cu poenele,
„Ochii cu sprâncenele,
„Că şi eu trimite-voi,
„Ce 'i mai mândru pe la noi:
„Ostea mea cu flamurile,
„Codrul şi cu ramurile,
„Coiful 'nalt cu penele,
„Ochii cu sprâncenele!
„Şi sě ştii, că 's sănětos,
„Şi mulţămind lui Christos,
„Te sărut, Dómnă, frumos!“

Unde vě trebue o icónă mai frumósă, pentru 3 ideale mari ale omenimei, pentru iubirea cătră familie, ném şi Dumnezeu?! Popórele cari ignoréză aceste ideale, fie-cât de mari, se apropie de cădere!

In treacăt am spus datorinţele mai însemnate ale tinerimii nóstre. Sě sperăm, că tinerii vor ajunge şi vor întrece în cele bune pe bětrâni, căci vor fi sufletul viu, ce va da viéţă senină şi caldă tuturor ţinuturilor române. In faţa viitoriului strig deci: Sus inimile! *Trăiéscă tinerimea română!*“

NOUTĂŢI

La temniţă. Eri, Joi, a fost inmanuat dlui *T. V. Păcăţian* ordinul ministrului de justiţie, prin care i-se face de datorinţă a se presenta *în 10 Septembre n. c.* înaintea inspectorului temniţei de stat din Seghedin, pentru a 'şi începe pedépsa de *şése luni*, dictată în procesul pentru *„Cartea de Aur“*, volumul I. Domnul *Păcăţian* sosise tocmai de la adunarea din Baia-mare. In aceeaşi zi a fost inmanuată dlui *Păcăţian* şi înştiinţarea că tabla regéscă din Cluj a ordonat, — în urma recursului dat, — ca în pedépsa de şése luni sě fie computate zilele pe cari dl *Păcăţian* le-a petrecut în arest preventiv. Tribunalul reg. din Cluj adusese hotărîre negativă în privinţa acésta.

*

Post de medic în Tălmaciu. Sub Nr. 5740 şi cu termin până la 22 August st. n. e publicat concurs la postul de *medic cercual* în *Tălmaciu* (lângă Sibiiu). Cererile concursuale sunt a se trimite la protopretorul L. Fabritius în Sibiiu.

*

Pentru — câteva ziare de ale nóstre. „Telegraful Român“ are fericirea de a fi forfecat binişor prin redacţiile câtorva ziare de ale nóstre, fără-ca acesti redactori forfecari sě indice isvorul, din care 'şi prověd cu material ziariul. Am trecut până acum la ordinea zilei preste aceste „împrumutări clandestine“. Věḑênd însě că „împrumutările“ de feliul acesta se practică din partea unora în mod sistematic şi fără nici un scrupul, ne simţim datori reputaţiei ziariului nostru sě avisăm pe acesti colegi ai nostri la *onestitatea gazetăréscă*, pentru-că munca depusă în colónele „Telegrafului Român“ e plătită din partea „Telegrafului român“ şi nu din partea — forfecătorilor. Indemn la scrierea acestora ni-a dat numěrul 31 dto 13 August n. al unui ziariu românesc ardelean, care întrě cele *6* noutăţi ale sale *4* a luat *din cuvênt în cuvênt* de la noi, fără sě indice isvorul. Acestea sunt: „Visita regelui Carol la Ischl“, „Abdicarea guvernului“, (la noi fuseseră entrefilet), „Sanatoriu de tuberculoşi în Geógiu“ şi „Prognostic pentru August“. Tóte acestea sunt „împrumutate“ din nr. 84 (de Marţi) al ziariului nostru. Din acelaşi numěr „împrumută“ confratele, ca articol al doilea, vorbirea prin care dl P. Cosma a deschis adunarea de la Baia-mare, *cu întroducerea* pe care „Tel. Rom.“ i-o facuse. — Ei bine! Nu vi-se pare, onorabililor, că totuşi e prea mult, sě tai cu fórfeca *atâta* din un singur numěr al unui alt ziariu?!

*

Mănăstirea Agapia. Cetim în ziarele din România, că se iau tóte měsurile necesare, pentru-ca mănăstirea Agapia, distrusă de foc, sě fie reconstruită. I. P. S. Sa Metropolitul *Partenie* al Moldovei a deschis liste de subscripţiune, pe cari însuşi figuréză la locul prim cu sume însemnate, ear' ministrul de culte şi instrucţiune publică încă a asemnat suma de zece mii lei pentru trebuinţele mai urgente. Reconstruirea tuturor clădirilor incendiate va costa cam la două sute mii de lei, după socotéla architecţilor, şi va dura doi ani de zile. Deocamdată se va reconstruí deci numai biserica şi locuinţele necesare pentru călugăriţe, rěmase fără adăpost.

*

Avis. Domnii, cari doresc sě participe la adunarea generală a „Societăţii pentru crearea unui fond de teatru român“, în zilele de 27, 28 şi 29 August a. c. st. n., sunt rugaţi a se anunţa cel mult până la 23 August la presidentul comisiunii de încuartirare, dl *Nicolae Lazar*, cand. de advocat, piaţa mare, Szászsebes, şi a indica: pentru câte persóne doresc cuartir — la privaţi ori la hotel? Ear' aceia cari voesc sě iee parte la banchet, sě se anunţe la dl *Ioan Oncescu*, notariu în pensiune, Szászsebes, strada Siculorum, cel mult până la 27 August c. Pentru comitet: *George Tătar*, secretariu.

*

Permutat fără voie. In una din zilele trecute fóia oficială a publicat permutarea profesorului *Ioan Gheţie*, de la gimnasiul românesc din Năsěud, la gimnasiul de stat, cu limba de propunere magiară, din *Jászberény*. Permutarea acésta s'a făcut, după cum aflăm, fără a fi fost solicitată din partea profesorului *Gheţie*, chiar fără ştirea acestuia, şi a provocat surprindere mare pretutindenea, cu atât mai vîrtos, că permutatul era considerat ca singurul profesor de la gimnasiul din Năsěud, pe care guvernul l'ar puté accepta de director al gimnasiului, post de atâta vreme neîmplinit, tocmai din causa acésta. Sě nu însemne óre permutarea profesorului Gheţie o schimbare de front în atitudinea de până acum a guvernului faţă de gimnasiul din Năsěud??...

*

Post de învěţătoriu. Pentru copiii lucrătorilor de la fabrica de lemnărie din *Brezoiu* (România) se caută un învěţătoriu bun, care sě ştie propune în limba română, germană şi magiară. Postul e de ocupat cu ziua de 15 Septembre n. c. Ofertele, cu precisarea salariului cerut, sunt a se adresa direcţiunii societăţii *„Lotru“* din *Brezoiu*. Judeţul Vâlcea, în România.

*

Pentru „Gott erhalte“. Capela regimentului de infanterie Nr. 62 cânta Duminecă în bereria Schelletau din Viena, avênd în program şi poutpouri-ul „Visul reservistului“, în care e intercalată şi melodia imnului poporal „Gott erhalte“ (Dómne ţine şi protege), atât de urgisit din partea Magiarilor. Capela a cântat „Visul“ *cu omiterea imnului*, ceea-ce a provocat resens mare în publicul vienez, din rêndurile căruia s'au ridicat doi inşi şi întrě aprobările sgomotóse ale publicului au pretins *imnul*. La acésta capela, în frunte cu dirigentul ei, a părăsit localul. Contra dirigentului capelei comanda regimentului a întrodus cercetare. De observat, că dirigentul — cum spune „Egyetértés“ — *e magiar*, se chiamă Pihl Henrik.

*

Foc în Baia-mare. Marţi, după ce au plecat óspeţii adunării generale a Asociaţiunii, s'a escat în Baia-mare un incendiu, care a distrus 12 case. Focul numai cu mari sforţări a putut fi localisat.

*

Prescripţia dării militare. In şedinţa comisiunii administrative a comitatului Hont s'a adus în causa prescripţiei dării militare hotărîre, că restanţele de dare militară sunt a se considera ca trecute în prescripţie după timp de trei ani. A nume, directorul de finanţe cerea, ca lui Bucher Ferencz, care de 16 ani e în restanţă cu darea militară, sě i-se impună a solví restanţele de pe 10 ani. Faţă cu acésta un membru al comisiunii a propus, ca numai pe trei ani din urmă sě se incasseze de la respectivul restanţier darea, deóre-ce restanţele de pe ceilalţi ani trebue considerate ca trecute în prescripţie. Cu majoritate de 2 voturi (5 contra 7) comisiunea a hotărît apoi, că Bucher numai restanţele de pe cei trei ani din urmă e obligat a le solví.

*

Nenorocire mare în Paris. Pe linia trenului ce circuléză în Paris pe sub pămênt s'a aprins Luni séra un vagon gol, care ajuns în clipa aceea de un alt tren plin cu călětori, dintrě acestia *au murit asfixiaţi* de fumul şi căldura produsă prin focul vagonului *opt zeci şi doi*, anume 61 bărbaţi, 17 femei şi 4 copii. Tel-grame date Marţi diminéţa spun însě, că numěrul cadavrelor transportate la morgă e *nouězeci şi doi*.

*

Nou tren de persóne pe linia Haţeg. Cu începere de la 15 August st. n. trenul de povară nr. 9369 va circula zilnic întrě staţiunie *Piski* şi *Váralya-Hátszeg*, făcênd serviciu şi de transport de persóne. Planul circulaţiunii e următoriul: *Plécă* din Váralja-Hátszeg la 11 ore 11 m. înainte de amiazi; de la Murěş Bretea (halta de încărcat) la 11·32 (se opreşteací numai dacă se anunţă călětor.); de la Ruşi la 11·47; de la Kalán-Zeyktalva (Calan-Streiu) la 12·01 după amiazi; de la Kalánfürdő halta nr. 8 (Băile Călanului, la 12·09 (se opreşte numai dacă se anunţă călětori); de la Băcia la 12·32, şi *soseşte* la Piski la 12 ore 43 minute.

*

Repatriarea sěcuilor. Ordinul ministrului ung. de agricultură, dat în causa colonisărilor, a făcut mare bucurie întrě sěcuii emigraţi în România, — cel puţin aşa e informat din Piteşti ziariul „Magyarország“. Conform acestei informaţiuni sěcuii de acolo vor ţiné acuşi un meeting, în care vor alege un comitet de esecutivă, care în scopul repatrierii sěcuilor emigraţi în România sě între în înţelegere cu comisariul guvernial al „chestiei secueşti“. Deomcamdată doresc sě se repatrieze cincizeci familii.

*

Epilogul catastrofei de la Bilek. In luna trecută 23 soldaţi din regimentul de infanterie nr. 12, staţionat în Herţegovina, în cursul unui marş pe năduf mare au murit de insolaţie (sóre sec). Casul a produs mare sensaţie. Ziarele din Budapesta înfierând în termini cât se póte de aspri „barbaria“ comandanţilor, cereau satisfacţie pentru vieţile asfel perdute. (Regimentul e recrutat din jurul Comornului, deci e unguresc). S'au făcut şi în dietă interpelări în causă. Acum dosariul afacerii e încheiat. Fóia oficială a armatei („Armeé-Verordnungsblatt“) publică în numěrul de Marţi, că *M. Sa a dispuş pensionarea* general-majorului Alfons *Dragoni de Rabenhorst*, comandantul brigadei de munte nr. 6, a colonelului Stefan *Török de Telekes*, comandantul regimentului de infanterie nr. 12, a colonelului Albert *Grünzweig de Eichensieg*, colonel al regimentului amintit mai sus, şi a altor câtorva oficeri, din a căror vină a urmat nenorocirea de la Bilek.

*

Nevinovat. Poetul *Ludovic Dauş* din Bucureşti fusese arestat, pe motivul, că în calitate de portărel la tribunal şi-a însuşit bani publici. In urma interogatórelor ce s'au luat şi în urma fasiunilor martorilor ascultaţi, judecătoriul de instrucţie s'a convins însě că omul e nevinovat, şi că defraudările cu cari era acusat, nu el, ci subalternul seu, *Nae Popescu* le-a severşit. Dauş a fost pus deci în libertate, ear' Nae Popescu a fost arestat.

In sesonul culegerii pómelor este de interes a recomanda atenţiunii onoratului public un nou mijloc practic, ciocolada de tanin, care are efect minunat contra urdinării. E cu totul nestricăcios, fórte gustos şi se ia deci cu înlesnire atât de vêrstnici, cât şi de cei mai jingaşi copilaşi. — Se capětă în fie-care apotecă. Bucata 40 bani. A se vedé inseratul de pe pagina următóre.

*

Neasěmănat efect are crucea duplă electro-magnetică nr. 86,967 R. B., inventată de dl Albert Müller (Budapesta, V., Vadász u. 42/V) şi resultatele la cari se ajung prin folosirea ei produc minune. Ca dovadă despre acésta serveşte şi următórea scrisóre: Stimate dle Müller! Iţi aduc cea mai adâncă mulţămită pentru bunătatea ce ai avut'o faţă cu mine, trimiţêndu-mi în două rênduri câte-o cruce electro magnetică. Fără ori-ce linguşire afirm, că în amêndouě casurile crucea a avut cel mai bun resultat. De atunci atât eu cât şi sěrmanii mei bolnavi îţi păstrăm cea mai adâncă recunoştinţă, pentru bunătatea dtale. Te rog deci de nou a 'mí trimite un aparat, pe séma unei biate femei bolnave. Repeţindu-mi rugarea, rěmân, Komárom, la s. Petru (6 Aug.) 1902, cu distinsă stimă, Juhász István, capelan.

Cărţi şi reviste.

„Despre testament, esplicarea articolului de lege XVI. din anul 1876“, de Dr. Valer *Moldovan*. Sub titlul acesta a apărut acum de curênd broşura a 6-a din *„Biblioteca poporală“* a „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“, îmbogăţind cu o *bună carte* publicaţiunile poporale ale Asociaţiunii. In formatul obicinuit al broşurilor acestei biblioteci poporale (8^0 mic), pe estensiune de 80 pagine, cărticica „Despre testament“ are următoriul cuprins: Introducere (despre testamente în general), apoi: despre testament şi contract de moştenire în general; de câte feliuri sunt testamentele?; cine are drept sě 'şi facă testament?; testamentul privat, făcut în scris; despre martori; despre testamentele verbale; despre testamentele privilegiate; despre testamentele private depuse la notariul public; despre testamentele publice; despre testamentele comune şi contractele de moştenire; cum se póte strica un testament?; câteva exemple din diferitele feliuri de testamente.

Cărticica acésta costă 30 fileri şi se póte procura de la biroul Asociaţiunii (Sibiiu, strada morii nr. 8).

Notă oficială.

Atragem atenţiunea onoratelor oficii şi epitropii parochiale, că terminul statorit prin circulariul din 3/16 Maiu nr. 4254 Epitr. referitor la administrarea taxelor sidoxiale restante, cătră cassa archidiecesană, — a espirat, drept ce în interesul ordinei şi bunei administraţiuni se impune achitarea chiar şi pentru evitarea neajunsurilor împreunate cu incassarea prin alte organe, abstrăgênd de la spesele ce se fac.

Pentru oierii nostri.

— Invitare. —

Proprietarii de oi de pe teritoriul comitatului nostru sunt poftiţi la întrunirea ce se va ţiné Duminecă la 16 August n. c. (orele de înainte de amiazi) în comuna Sělişte.

Scopul întrunirii este statorirea projectului de statute a unei tovărěşii de oieri, din care sě facă parte toţi oierii nostri din comitat, ear' scopul mai de aprópe al acesteia este: propăşirea în ale economiei oilor, cum şi a negoţului de lână etc., prin nobilitarea rasei indigene de oi, prin valorisarea în tovărěşie a lânei, acordarea de împrumuturi şi avansuri băneşti la membri, prin luarea de păşuni în arêndă, producerea de brânzeturi etc.

Sibiu, 13 August n. 1903.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“

Dem. Comşa, *president.*
Vic. Tordăşianu, *secretariu.*

Din public.*)

Dare de sémă şi mulţămită publică.

„Reuniunea română de cântări din Orěştie“ a binevoit a da în ziua de Sf. Ilie (2 August n.) 1903 un concert la scălḑile din Feredeu, al cărui venit curat a fost destinat pentru bisericile din Feredeu şi Gelmar.

Resultatul moral al concertului l'a constatat numěrosul şi alesul public present prin furtunósele aplause, provocate de prestaţiunile corului compus în mare majoritate din ţěrani, care cor a trebuit sě biseze aprópe tóte piesele.

Mulţămind din inimă tinerei reuniuni şi bravului ei conducětoriu, dlui învěţătoriu Ioan Branga, pentru marinimia cu care a ostenit în favorul bisericilor nóstre lipsite, constatăm, că venitul brut cu ocasiunea concertului şi petrecerii ce a urmat, a fost de 358 cor. 64 bani, ear' cheltuielile au fost de 200 cor. 34 bani, resultând venit curat de 158 cor. 30 bani, care s'a imparţit în părţi egale (à 79 cor. 15 bani) bisericilor din Feredeu şi Gelmar.

Preste preţul de întrare de 1 cor. 30 bani au binevoit a suprasolví:

Dnii: Ioan Papiu, protopop, Sibiiu, 10 cor.; Dr. Ioan Margita, adv., Geógiu, Ioan I. Vulcu, comerciant, Orěştie, câte 8 cor. 70 bani; Richard Hofbauer, propriet., Geógiu, 5 cor.; Simion Mihu, student, 3 cor. 70 bani; Nicolae Mihăilă, proprietariu, Vinerea, şi Ioan Iancu, preot, Turdaş, câte 3 cor. 40 bani; dna Ana Adamovici, Bobâlna, 3 cor. 50 bani; Procopiu Heilea, notariu, Cugir, 2 cor. 80 bani; Virgil Vlad, Orěştie, 3 cor.; Fekete Károly, protopretor, Geógiu, 2 cor. 70 bani; Iosif Indrieş, proprietariu, Băcăinţ, 2 cor. 40 bani; Vasilie Domşa, protopresbiter, Orěştie, 2 cor. 10 bani; Ioan Găzdău, preot, Homorod, 2 cor.; Elisa Cismaş, Gelmar, 1 cor. 50 bani; David Reisner, Geógiu, Petru Truca, notariu, Romoşel, Ruszuly Imre, executor, Geógiu, Barcsay Lajos, Dr. V. Bologa, director, Sibiiu, George Burzan, câte 1 cor. 40 bani; Avram Dubleş, învěţătoriu, Romoşel, 1 cor. 10 bani; G. Muntean, director, Blaj, Candin Cristea, notariu, Bozeş, şi Ioan Herţa, măestru zidariu, Orěştie, câte 1 cor.; A. Roşu, 90 bani; Salamon Andor, Bercsényi Sándor, Spál János, Maiorul Czakó K., Sándor Lajos, Ringler Jenő, Fried Eszkelesz, Rónay-Haţeg, Dr. Fongách Béla, Dr. Mendel Márkusz, Emanuil Beşa, Duma, Em. Maxim, notariu, Maximilian Grecu, câte 70 bani; Iosif Bogdan, 50 bani; Octavian Săbău, Ioan Moţa, căpitan Banciu, Petru Dămian, Iosif Hancheş, Vasile Botean, câte 40 bani; X, 20 bani; Nicolae Şinca, Adam Basarabă, câte 10 bani; capela lui Gogi din Orěştie 10 cor.

Priméscă marinimoşii donatori cele mai sincere mulţămite.

Gelmar—Feredeu, 9 August n. 1903.

Ioan Popovici *paroch în Gelmar.*
Daniil Pop *adm. par. în Feredeu.*

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primeşte rěspunderea.

Nr. 394/1903. [188] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor vacante de **învĕţători** din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Zarand, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Blăşeni-plaiu** şi **-sat**, cu salariu anual de 600 cor., cuartir şi lemne.
2. **Trestia—Selisce**, învĕţătoriu ambulant. Salariu anual 600 cor. cuartir şi lemne.
3. **Grohot**, salariu anual 600 cor., cuartir şi lemne.
4. **Bulzescii-de-sus** şi **-de-jos**, cu salariu anual de 600 cor., cuartir şi lemne.

Aspiranţii la aceste posturi au a 'şi aşterne cererile lor instruite conform normelor din vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul susindicat.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Zarand.

Brad, în 28 Iulie 1903.

Georgiu Părĕu
adm. prot.

Nr. 453 1903. [190] 1—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor vacante de **învĕţători** în comunele mai jos numite din protopresbiteratul Dobra, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Bătrina**, un post de învĕţătoriu, salariu 600 cor. din repartiţie, cuartir şi lemne.
2. **Lăpugiul-inferior—Ohaba**, un post de învĕţătoriu ambulant, salariu 600 cor., cuartir şi lemne.
3. **Fintoag**, un post de învĕţătoriu, salariu 600 cor., cuartir şi lemne de foc.

Cererile de concurs, instruite conform normelor în vigóre, sunt a se înainta subscrisului oficiu protopresbiteral, în terminul indicat.

Oficiul protopresbiteral Dobra în conţelegere cu comitetele parochiale.

Dobra, 30 Iulie 1903.

Iosif Morariu
protopresb.

Nr. 887 1903. [169] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia de clasa a III a **Giurcuţa-de jos** cu filia **Giurcuţa-de-sus**, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în tabela B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat, despre cari concurenţii 'şi pot lua informaţiune de la subscrisul. Concurenţii au a 'şi aşterne suplicele subsemnatului oficiu, până la terminul sus indicat, fiind instruite în sensul normelor în vigóre, şi a se înfăţişa înaintea alegĕtorilor în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre, pentru a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parochial. Cluj, 7 Iulie 1903.

Tulliu Roşescu
protopresbiter.

Pentru domnii preoţi!

De la **Librăria archidiecesană** se póte procura

CONDICĂ

bine compactată în piele şi cu
păreţi tari,

în care (conform circulariului consistorial numĕrul 2142 din 3 Martie 1903) sunt a se induce „momentele mai însemnate ce obvin în comună în decursul anului şi cari merită a fi însemnate pentru posteritate.“

Conţine 200 foi.

Preţul **6·60 cor.**, + porto postal **80 fil.**

In Septembre începe un

nou curs

pentru desemn de croială, pregătire de haine, cusătură de albituri, împletire cu fuscióre (= Klöppeln), **brodare cu aur, cu alb** şi **cu diferite colori,** şi pentru **pregătirea de ori-ce lucrări de mână** moderne.

Instrucţiunea se póte face *în tóte trei limbile ţerii.* [189] 1—3

Se primesc *domnişóre* şi cu întrégă întreţinerea.

Maria şi Hermina Lurz
Sibiiu
strada măcelarilor 6, parter.

Nr. 814 1903 [171] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de **învĕţători** în comunele mai jos numite, din protopresbiteratul Orăştie, prin acésta se escrie concurs cu termin de 20 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Balomir**, un post de învĕţătoriu sau învĕţătóre, pentru instruarea elevilor din despărţĕmênturile IV, V şi VI, salariu anual 600 cor. în rate lunare anticipative din repartiţiune de la popor, cuartir liber sau 20 cor. relut, şi un stângin de lemne.
2. **Gelmar**, salariu 600 cor., din care 360 cor. ajutoriu de la stat, restul din repartiţiune, cuartir, grădină şi lemne de foc.
3. **Glod**, salariu 600 cor., din care 200 cor. de la comuna Nădăştia, cuartir şi lemne de foc.
4. **Geógiul-de-jos-joseni**, salariu 600 cor., din care 300 cor. de la comuna Geógiul-de-jos-suseni, cuartir în edificiul şcólei şi lemne de foc.
5. **Mermezĕu**, salariu 600 cor., cuartir în edificiul şcólei şi 4 m. lemne de foc aduse la şcólă.
6. **Mada**, salariu 600 cor., cuartir liber şi lemne de foc.
7. **Homorod-suseni**, şcólă comună cu Homorod-joseni, salariu 600 cor., cuartir şi lemne de foc.
8. **Poiana**, şcólă comună cu Valea-epei şi Fechereu, salariu 600 cor., cuartir şi lemne de foc.

Salariile se încasséză din repartiţie de la popor.

Recurenţii, cari pe lângă plata din concurs, ar mai face pretensiuni şi la cuincuenale, după anii serviţi în alte comune, au sĕ 'şi espună acelea pretensiuni în petiţiunile lor de concurs, pentru-ca comunele sĕ se ştie orienta la alegere.

Invĕţătorii aleşi sunt obligaţi a instrua elevii în şcóla de repetiţiune şi de pomărit, a învĕţa cântările bisericeşti şi a cânta cu ei în biserică. Cei cari vor dovedí că sunt apţi de a instrua în cor, vor fi preferiţi.

Reflectanţii la vre-unul din aceste posturi au a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în comuna respectivă spre a'şi arăta desteritatea în cântările bisericeşti şi tipic.

Concursele instruite prescriselor din vigóre au a se aşterne în terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Orăştie în conţelegere cu comitetele parochiale.

Orăştie, 10 Iulie 1903.

Vasile Domşa
protopresbiter.

P. T.

Am onóre a anunţa, că

Magazinul de încălţăminte

aflător în **Sibiiu, strada Cisnădiei 11** (Hotelul Neurihrer, în drépta de la intrare) sub firma **M. Bachholzky's Nachfolger Weiss & Schlesinger,** prin cumpĕrare a trecut în proprietatea mea şi că îl voiu conduce mai departe sub firma improtocolată la tribunalul comercial:

Victor Dressnandt.

Totodată îmi permit a face cunoscut, că mi-am provĕdut magazinul meu cu **marfa nouă în ghete pentru domni, dame şi copii,** de tot soiul, şi că în urma unei cumpĕrări favorabile **cu bani gata,** mĕ aflu în posiţie de a mĕ puté pune la culmea ori-cărei concurenţe.

Cu rugarea respectuósă de a acorda întreprinderii mele deplină încredere, mĕ recomând,

cu distinsă stimă

141 [5—5] Victor Dressnandt.

Nr. 287 1903. [184] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **învĕţătoriu** de la şcóla rom. gr. or. din parochia **Jibert**, tractul protopresbiteral Cohalm, se escrie concurs cu termin de 30 zile în urma venerabilei ordinaţiuni consistoriale cu nr. 7235 şcol., din oficiu.

Emolumentele: 400 cor. de la popor, şi 200 cor. de la stat.

Reflectanţii sĕ 'şi aştérnă petiţiunile în regulă la oficiul protopresbiteral concernent.

Cohalm, în 23 Iulie, 1903.

Nicolae D. Mircea
protopop.

Nr. 272/1903. [160] 3—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor vacante de **învĕţători**, în comunele mai jos numite, din protopresbiteratul Cohalmului, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Crihalma**, cu salariu anual de 600 coróne, prin repartiţiune de la popor, cuartir şi lemne de foc.
2. **Mucundorf**, salariu anual 600 cor.

Cei aleşi la aceste posturi vor fi datori a conduce şcolarii în Dumineci şi sĕrbători la biserică, avênd a cânta cu ei la sf. liturgie.

Cererile instruite conform normelor se vor înainta subsemnatului oficiu în terminul sus indicat.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Cohalm, în conţelegere cu comitetele parochiale.

Cohalm, în 8 Iulie 1903.

Nicolae D. Mircea
protopresbiter.

Nr. 284 [156] 3—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de **învĕţători** din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Cetatea-de pétră, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Beriuţa**, salariu anual 600 coróne prin repartiţie, cuartir în edificiul şcólei şi lemne de foc.
2. **Cărbunariu**, salariu anual 600 cor., din care 400 cor. repartiţie de la popor, 80 cor. din lada bisericei şi folosirea unui pămênt de 3 jugĕre arătoriu în preţ de 120 cor., şi lemne de foc.
3. **Fênaţe**, salariu anual 600 cor., din care 300 cor. repartiţie de la popor, 300 cor. ajutoriu de la stat; cuartir în natură şi lemne de foc.
4. **Văleni**, salariu anual 600 cor., repartiţie de la popor, cuartir în şcólă şi grădină de legumi.
5. **Trestie**, salariu anual 600 cor., din care 370 cor. ajutoriu de la stat, 230 cor. repartiţie de la popor; grădină de legumi, cuartir în şcólă cu supraedificatele de lipsă şi lemne de foc.

Reflectanţii vor avé sĕ ţină strană în Dumineci şi sĕrbători şi sunt invitaţi a se presenta în comuna respectivă spre a-şi arăta desteritatea în cele rituale.

Cererile instruite în regulă sĕ se aştérnă în terminul indicat subsemnatului oficiu prot.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Cetatea-de-pétră în conţelegere cu comitetele parochiale concernente. Fênaţe, 4 Iulie 1903.

Teodor Şovrea
adm. prot.

Cartea consilierului de medicină Dr. Müller, apărută deja în a 40-a ediţie, care tractéză despre

Conturbările în sistemul nervos şi secsual

precum şi despre vindecarea radicală a lor, se póte procura prin tóte librăriile.

Pentru 1 cor. 20 fileri în mărci poştale o trimite franco **Curt Röber**, Braunschweig. [3] 31—38

Ciocolada de tanin

a lui **Sztraka**

are efect escelent la copii şi la vêrstnici

contra urdinării

Preţul 40 fileri

Se capĕtă în fie-care apotecă.

[166] 4—8

Nr. 715. [182] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **învĕţătoriu** din parochia **Cristiş**, tractul protopresbiteral Turda, se escrie concurs cu termin de 20 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele: salariu 600 cor., parte din repartiţie, parte din folosirea eventual esarêndarea unor pămênturi; cuartir în natură şi grădină.

Alesul va provedé şi cantoratul.

Cererile instruite în regulă sĕ se aştérnă în terminul deschis subsemnatului oficiu, de la care se pot lua şi informaţiuni mai speciale.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Turda în conţelegere cu comitetul parochial.

Turda, 20 Iulie 1903.

Jovian Murĕşian
protopresbiter.

Veritabilul lac Christoph este cea mai bună văpsélă de podine.

DAUERHAFT, GERUCHLOS — SOFORT TROCKNEND

GELBBRAUN, MAHAGONI. — GRAUFARBIG, REIN.

Veritabilul — lac Christoph

DER ECHTE

Christoph-Lack

IST DER BESTE ANSTRICH FÜR FUSSBÖDEN.

face cu putinţă a unge podinele fără de a deranja odăile, fiind-că **se evită mirosul neplăcut,** propriu colorii şi lacului de oleiu, care se svêntă încet şi e lipicios. Folosirea e atât de simplă, în cât ori-cine póte unge podinele, cari se pot şterge cu rize umede, fără sĕ pérdă luciul. — Se deosebesc:

lac lucitor colorat de podine,

brun-gălbuiu şi brun-mahagoni, care acopere ca oleiul şi dă luciu: deci folosibil deopotrivă la podine noue şi vechi. **Acopere pe deplin pete vechi, văpséla anterióră,** etc.; şi

lac lucitor curat (necolorat)

pentru podine noue şi parcheţe, care dă numai luciu. Mai cu sémă pentru parchete şi podine de tot noue, unse deja cu colori de oleiu. Dă numai luciu şi nu ascunde modelul lemnului.

Colli postali circa 35 m. pătr. (2 odăi mijlocii) fl. 5·90 v. a.

In tóte orasele unde sunt deposite, comandele directe vor fi transmise acestora; văpsiri de model şi prospecte gratuit şi franco. La cumpĕrare este a se lua séma precis la firmă şi marca firmei, fiind-că acest **fabricat esistent din 1850 se imitéză** multiplu şi **se falsifică**, în cât se pune în comerciu o marfă slabă, care nu corĕspunde scopului.

Francisc Christoph

inventator, singurul fabricant al veritabilului lac lucitor de podine.

Praga-K. Berlin, NW.

Sibiiu: W. Gustav Simonis. **Braşov**: H. Zintz.
Orăştie: Kercsedi G. **Făgăraş**: J. Jaros.
Mediaş: Martin Schemmel.

[132] 6—15

VINETÉLA

Mai bună la albituri!
— Sub scutul legilor. —
Vineţéla cea mai plăcută în spalătorii şi gospodării.
Eftină şi neîntrecută.
1 sticlă mică de 24 fil. ajunge la 10 spălături. — 1 sticlă mare costă 1·60 cor., ½ sticlă 1 cor.
Se capĕtă pretutindenea!
Sĕ ne ferim de imitaţiuni!

Singurii producenţi:

URANOS

FRATII HOCHSINGER, fabrică chimică

BUDAPESTA
VI., str. Rozsa 85.

[116] 6—16

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane

Nr. 87 Sibiiu, Marţi 5/18 August 1903 *Anul LI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 34
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Politică tradiţională.

I.

Ziariul nostru îşi are trecutul sĕu şi 'şi are tradiţiile sale. Intemeiat de marele *Şaguna,* — în spiritul acestuia a fost condus totdeuna. Politica ziariului nostru e deci o politică *tradiţională,* cea inaugurată şi profesată de nemuritoriul *Şaguna*, luminatul cap al némului nostru, ale cărui idei abia acum încep sĕ fie înţelese. E politica *activităţii,* politica *muncii*, politica *mişcării* pe terenele *legale* cari ne stau deschise. (Şi — numai pe cele *legale!*)

In lungul trecut pe care îl are ziariul nostru în urma sa, credincios a rĕmas el acestei politice, pe care a apărat'o cu o *consecuenţă* rară. Sunt în rătăcire deci cei-ce cred, că am deviat de la linia de conduită precisată din partea lui *Şaguna* pe séma ziariului nostru. Pe ea am mers înainte, fără abatere şi fără şovăire, espunêndu-ne de multe-ori pericolului de a fi timbrati de rĕi Români, de trădători de ném, de vînduţi Ungurilor.

Şi când afirmăm aceste lucruri, ne angajăm a le şi dovedí. Deci, sĕ dovedim!

La anul 1865, când dieta Ardélului a fost convocată la Cluj, pentru a face revisuirea articolului de lege din 1848 referitor la uniunea cu Ungaria, — o parte mare a Românilor, în frunte cu metropolitul *Şuluţiu,* erau de părerea, că Românii n'au sĕ între în dieta din Cluj, din motivul, că dieta de la Sibiiu din 1863/64 e încă tot în fiinţă, fiind-că n'a fost disolvată, ci numai prorogată, şi mai ales din motivul, că dieta din Cluj e convocată pe base cari fac ilusorie representarea Românilor în ea în mod corĕspundĕtor forţelor lor numerice şi intelectuale.

Cu ocasiunea acésta s'a manifestat deci dorinţa întâiaşi dată de a se pune Românii ardeleni pe terenul *negaţiunii,* pe terenul *pasivităţii.*

Dar' nu s'au pus; pentru-că *Şaguna* i-a convins pe toţi, că tactica de care s'au folosit Magiarii şi Secuii din Ardél faţă de dieta de la Sibiiu, *pentru Români — nu e bună.* Au decis deci sĕ accepteze *terenul activităţii*, şi *toţi* au întrat în dieta din Cluj, unde umĕr la umĕr au luptat pentru apĕrarea şi respectarea drepturilor pe cari Românii le căştigaserĕ deja, de la dieta din Sibiiu.

Dar' durere, fără resultat. Dieta, compusă în majoritate covêrşitóre din Magiari şi Sĕcui, a adus conclus, că nu se ţine competentă a se ocupa cu revisuirea unei legi, asupra căreia drept de dispunere nu mai póte avé de cât numai dieta din Pesta, fiind-că dieta Transilvaniei, tocmai în urma decretării prin lege a uniunii Ardélului cu Ungaria, nu mai are drept de esistenţă.

Atât Românii, cât şi Saşii au dat voturi separate şi adrese de protestare. Monarchul s'a pus însĕ pe punctul de vedere al Magiarilor, ear' protestele le-a predat dietei din Pesta, cu îndrumarea, ca la facerea revisiunii legii de uniune, *care cade în competenţa sa*, sĕ le iee în considerare. Pentru-ca la revisuire sĕ fie de faţă şi ardelenii, a ordonat apoi prin rescriptul din 25 Decembre 1865, ca la dieta deja convocată şi întrunită în Pesta *„sĕ trimită şi marele nostru principat al Transilvaniei, după modul şi ordinea de alegere de la anul 1848, pe chiămaţii corónei şi deputaţii jurisdicţiunilor"*.

O nouă situaţie pentru Românii ardeleni.

Era vorba acum de ultimul act al perfecţionării uniunii Ardélului cu Ungaria.

Părerile erau earăşi diferite. De nou se pusese în discuţie chestia, dacă Românii au sĕ mérgă la Pesta ori nu, pentru a face parte din parlamentul Ungariei, acum unită şi din voinţa monarchului cu Transilvania?

In aceste zile grele ziariul nostru scria, în numĕrul 3 din anul 1866 (9/21 Ianuarie) următórele:

> .... „Vedem că unele foi publice, şi în momentele de faţă trebue sĕ luăm notiţă de tot ce se scrie în privinţa chestiunilor atingĕtóre de sórtea acestei ţeri, se tem, sau se bucură, de o faptică recunóştere a uniunii prin întrarea deputaţilor ardeleni în dieta Pestei, şi încă în urma alegerilor după legile din 1848. Din acestea fórte fireşte se naşte deci întrebarea pentru noi Românii ardeleni, că acum *ce e de făcut?*
>
> Rĕspunsul la acésta întrebare pentru noi e de astă-dată uşor. Uşor pentru aceea, pentru-că ni-l'au dat conferenţele naţionale din anul espirat, de pe timpul dietei din Cluj, în care *s'a statorit principiul activităţii*".

Natural deci, că ziariul nostru nu putea sĕ recomande de cât earăşi numai *activitate* şi faţă de dieta din Pesta, acum nu numai ungară, ci ungară-ardelénă, şi anume, din motivul, că precum dieta de la Sibiiu n'a ţinut cont de pasivitatea Magiarilor şi a Sĕcuilor, ci a adus legi, cari au primit sancţionarea preaînaltă, — tot aşa póte sĕ facă şi dieta din Pesta, a cărei activitate legală absenţa Românilor ardeleni nu o póte împedeca.

Activitatea a fost recomandată deci pentru dieta din Pesta din partea lui *Şaguna*, şi în consecinţă, din partea ziariului nostru, întâiu din motive de *loialitate*, pentru a nu refusa invitarea facută din partea domnitoriului, al doilea, din motive de *datorinţă naţională*, pentru-că ştiindu-se, că dieta din Pesta va avé sĕ se ocupe cu revisuirea legii de uniune, era de imperiósă necesitate sĕ fie şi Românii de faţă, pentru a spune ce 'i dóre şi unde 'i dóre.

Aştepta *Şaguna*, şi aştepta ziariul nostru resultate reale, mulţămitóre pentru Români, de la întrarea Românilor în dieta din Pesta? Nu! Dar' aştepta aceea, ca dorinţele şi cererile juste ale Românilor *sĕ fie audite şi cunoscute de întréga lume civilisată.* Iată ce scria ziariul nostru mai departe în numĕrul citat:

> ... „Nu scăpăm noi din vedere împrejurarea aceea, că în Pesta se póte întêmpla, ca în faţa unei majorităţi însemnate, numai cu anevoe, sau nici-decum, sĕ putem elupta cele ce dorim noi, pentru naţiunea nóstră. Insĕ fiind acolo representaţi, *ni-se dă ocasiune a ni-se audí în lumea civilisată păsurile nóstre*, ceea-ce, rĕmânênd afară pe uliţi, nu s'ar întêmpla, şi lumea cea civilisată ştim de sigur, că numĕră voturile, nu după capete, ci după cum am mai zis, după ponderositatea lor" . . .

Da; aşa spuneam atunci, aşa am spus de atunci încóci, necontenit, şi aşa spunem şi astăzi: parlamentul e singurul loc unde ne putem înşira durerile şi dorinţele, acolo e tribuna, de la care rĕsunând tânguirile nóstre, ele pot sĕ fie audite de ţéra întrégă, de Corónă şi de lumea civilisată.

Iată *consecuenţa* în ţinuta politică a ziariului nostru!

Cu „mâni curate".

De la 29 Iulie, când deputatul kossuthist Papp Zoltán anunţase dietei, în peroraţiuni de frase patriotice, „atentatul" de mituire îndreptat contra imaculatului seu patriotism, şi până la abdicarea guvernului, sensaţia vieţii politice a ţerii era chestia mituirilor. La început întrégă atenţiunea opiniei publice era îndreptată asupra anchetei parlamentare delegate pentru investigarea causei şi eruarea autorului mituirii, care — cum se sforţau sĕ presinte lucrul ziarele angajate pentru obstrucţia din dietă — trebuia sĕ fie însuşi ministrul-president Hédervàry.

Din declaraţiunile şi fasiunile făcute însĕ în faţa comisiunii de anchetă s'a vĕdut în curênd, că nu Hédervàry are sĕ iese din acéstă anchetă mânjit de noroiul corupţiunii. Cine deci, dacă nu el, — pentru azi e irelevant, deóre-ce noi ne daserăm părerea în acéstă causă în nr. 83 dto 8 August al ziariului nostru.

La locul acesta revenim asupra chestiei pentru-ca publicului nostru sĕ facem cunoscută şi opinia comisiunii de anchetă, cuprinsă în raportul ei către dietă. A nume, în raportul acesta comisiunea declară constatat faptul, că faţă cu Papp Zoltán s'a făcut încercare de mituire, nu însĕ faţă cu vre-un întreg

---

FOIŞÓRĂ

Dan căpitan de plaiu.

De **I. Manliu.**

(Fine).

In mijlocul acestei privelişti triste el vedea ridicându-se o figură spăimêntătóre, un uriaş cu ochii fulgerători şi cu ferul ucigaş în mână, vede pe Dan tăind, sdrobind înainte, în drépta şi în stânga, în tot locul. La acéstă vedenie îngrozitóre chanul sare drept în picióre şi, punêndu-şi mâna la frunte, se deştéptă şi caută sĕ 'şi aducă aminte, dacă cele ce vĕduse şi audise au fost în aevea, ori numai a visat. Inr'un târziu el îşi ridică capul; faţa lui se însenină de odată şi un zimbet sĕlbatic îi încreţì buzele.

In ochii lui se ivì o licărire ciudată, ca licărirea din ochii hienei, când desgrópă morţii ca sĕ 'i sfâşie.

El bătù din palme cu putere; o sentinelă întră. Sé 'mi aduceţi robul! poruncì scurt. Plin de nerăbdare aştepta chanul pe Dan. Un sĕlbatic dor de rĕsbunare îi umplù pieptul. Da, îşi zise el în gând, ghiaurul acela, care mi-a pricinuit atâta ruşine, atâta nenorocire, tocmai când ajunseiu atât de aprópe de isbândă, de visul meu de aur, când era sĕ 'mi fac şi eu un renume, are sĕ mi-le ispăşéscă prin mórtea cea mai crudă, tóte acestea. Rĕsbunare, cruntă rĕsbunare!

Chanul nerăbdător se aştepta sĕ vadă un bĕtrân cu spatele încovoiate, cu capul plecat, cu pasul şovăitor şi tremurând de frică. Care i-a fost însĕ mirarea, când de după perdea se iveşte o figură măréţă, un bĕtrân cu plete albe, cu capul ridicat şi cu ochii ca de vultur!

Ochii chanului se plecară fără voe înaintea asprei căutături a lui Dan. Un neastêmpĕr neînţeles, o frică mişeléscă, amestecată cu un simţĕmênt de admiraţie îl cuprinse! El îşi dase tóte silinţele, ca sĕ se arete aspru grozav. . . . „Ghiaure!", răcnì el, ciasul cel mai din urmă ţi-a sunat, pregăteşte-te la mórte! Lacrimile atâtor vĕduve, cărora li-ai răpit soţii, lacrimile orfanilor rĕmaşi fără părinţi, cer rĕsbunare. Sângele oştenilor mei îl vei plătí cu sângele tĕu! Cautà în urma ta sĕ vedi cum te aştéptă călăii cu ştréngul şi cu paloşul gata. — Fă-ţi rugăciunea, dacă ai şi tu Dzeu! Fă-ţi, creştine, cruce, îţi zic, că afară cânii aştéptă capul tĕu!"

— „O, Ghirai, păgâne", rĕspunse Dan liniştit, „ameninţările tale nu mĕ înspăimântă. De multă vreme mórtea calcă în paşii mei clatinând pe umeri-i cósa. Nu mi-e frică de dînsa, o aşteptam. Numai mişelul móre înainte de vreme de frica morţii, eu am vĕdut mórtea de mii de ori în faţă şi n'am murit, ci am trăit mai mult de cât nădăjduiam de la Dzeu, căruia trebue sĕ 'i mulţămesc că mi-a îngăduit sĕ 'mi sfîrşesc firul vieţii atât de frumos. Un stejar care a stat sute de ani falnic în picióre şi a înfruntat vijelia şi trăsnetele, va cădé după vremuri, când începe sĕ se usuce, va cădé dòborît la pămênt ori de vênt ori de secure, şi în locul lui vor creşte din aceeaşi sĕmênţă alţi stejari tot atât de tari, tot atât de trainici. Omórĕ-mĕ, loveşte în lutul acesta care e menit sĕ se întórcă în pămênt, de unde s'a făcut, căci sufletul meu va sbura ca un vultur falnic spre înălţimile ceriului şi de acolo va căuta cu desfătare în adâncimea iadului, unde se tîrăsc duhurile rele şi spurcate ale Tătarilor, trimişi acolo de paloşul meu! . . . Isprăveşte, Ghirai! Nu 'mi e frică de mórte!"

Atâta mândrie, atâta înţelepciune uimì pe chan. Intr'însul se lupta furia rĕsbunării cu înduioşarea iertării. Acésta învinse şi chanul îşi îmblândì glasul şi îi vorbì astfel: „Un bĕtrân înţelept ca tine, Dane, e pĕcat sĕ móră sub paloşul călăului. Mi-am adus aminte de tatăl meu, care e împovărat şi dînsul de greutatea bĕtrâneţelor şi nu ştiu ce sfîrşit va avé, de aceea mi-se face milă de tine şi vreau sĕ te iert. Aşi vrea sĕ te am lângă mine şi sĕ te încarc de daruri şi de bunătăţi câte zile vei mai trăí, aşi vrea sĕ le fi ca o pildă de curaj şi de vitejie Tătarilor mei; alege deci: vrei tu sĕ mori de mâna călăului, ori vrei sĕ trăeşti cinstit de tótă lumea în legea nóstră? Lasă-ţi legea creştinéscă şi 'ţi dăruesc zilele şi bogăţii nenumĕrate!"

Dan tresărì ca muşcat de şarpe. O roşéţă ca şofranul i-se urcà în obrazul veşted. El rĕmase cu ochii ridicaţi în sus şi strigà: „Eu sĕ 'mi părăsesc legea părinţilor mei! O ceriule, trimite un fulger, ca sĕ mĕ strivéscă, de cât sĕ mai aud aceste vorbe de hulă. Sĕ ai milă de mine? Pentru-ce? Nu vreau mila ta! Gândul tĕu nu e curat. Tu vrei sĕ mĕ umileşti, dar' îţi jur că mai de grabă va cădé Ceahlăul prăvălit de rîtul cârtiţii, de cât Dan sĕ fie înduplecat de ademenirile tale. Un Dzeu avem cu toţii, rugaţi-l şi cinstiţi-l voi în limba şi după legea vóstră; pe noi lăsa-ţi-ne sĕ 'l rugăm şi sĕ 'l preamărim cum l'au rugat şi l'au preamărit părinţii şi străbunii nostri; lasă-mĕ pe mine sĕ mor în legea mea, cum au murit şi părinţi mei. Pentru legea şi ţéra părinţilor mei am luptat o jumĕtate de véc alături de bunul Domn Stefan, partid al dietei. Nu s'au dat însĕ dovedi seriόse privitor la aserţiunea, că s'ar fi intenţionat şi mituirea presei oposiţionale, deosebi a ziarelor „Magyarország", „Pesti Napló" şi „Független Magyarország"; prin urmare suspiţionarea în acéstă direcţie comisiunea o declară drept acusă lipsită de ori-ce basă. Ear' privitor la acusa ridicată — direct şi indirect — în dietă şi în presa obstrucţionistă, că autorul intelectual al încercării de mituire ar fi ministrul-president Héderváry (acum abdicat), comisiunea de anchetă zice următórele:

„Comisiunea în deplină conştiinţă şi în cel mai categoric mod dă espresiune convingerii sale, că *nici asupra guvernului, nici asupra ministrului president nu póte plana nici-decum („abszolute") acusa, ori suspiţiunea de a fi fost complice în causă.* Ear' acéstă sentinţă ni-o basăm pe următórele:

1. Ministrul-president conte Khuen-Héderváry dispune de aşa completă şi perfectă mĕsură a onestităţii personale, a curăţeniei de caracter şi a vredniciei de a fi credut pe cuvênt, în cât credibilitatea perfectă a declaraţiunilor sale nu o póte clătina în acéstă causă nici un moment objectiv, ori subjectiv, ce ar sta în contrast cu ele, cu atât mai puţin, fiind-că

a) când, manifestând perfect respect faţă de hotărîrea parlamentului şi faţă de comisiunea de anchetă, ca faţă cu o instituţiune parlamentară, s'a presentat înaintea nóstră, de sub nici o singură întrebare ce i-am pus nu s'a substras, nici unei singure întrebări nu a denegat a rĕspunde, după cea mai bună cunoştinţă a sa a desvĕlit totul, cu un cuvênt nu a croit margini declaraţiunilor sale menite a face lumină în causă, şi astfel nu a scăriţat valórea morală şi juridică a acelora;

b) nu s'a adus nici un fel de dovadă directă, ori indirectă, că ar fi îndrumat dór' pe vre-un organ guvernial la procedere incorectă, ori ilegală, în afacerea acésta, ori că în genere ar fi tolerat o asemenea lucrare;

c) făptuitoriul însuşi, contele Szapáry László, a declarat, că la nenorocita lui acţiune ministrul-president nu are absolut nici o complicitate. Ear' declaraţiunea acésta a lui póte fi cu atât mai vêrtos luată în considerare, fiind-că prin ea nu numai că nu şi-a uşurat propria posiţie, ci chiar şi-a agravat'o; pe când, dacă ar fi intenţionat micşorarea responsabilităţii sale morale, atunci nu ar fi avut nici un interes sĕ cruţe pe ministrul-president în firul fasiunilor sale;

d) tóte cele-ce în direcţie contrară cu acésta s'au fasionat, special, că pe basa referării lui Dienes Márton, de pildă, contele Szapáry László ar fi făcut ministrului-president în Casina Naţională comunicări asupra acţiunii de mituire, că Deák Jenő ori Singer Arthur ar fi fost la ministrul-president, că ar fi pertractat cu socialistii cu scop de mituire şi direct, s'au dovedit a fi fost parte acuse absolut nebasate şi imediat combătute prin alţi martori, parte suspiţionări de aşa natură, în cât tocmai contrariul lor a fost dovedit, etc.

Pe basa celor constatate, din cari dăm estrasul de mai sus, comisiunea opinézá, că contele Szapáry a greşit faţă cu interesele patriei, în acéstă greşélă însĕ *guvernul, ori ministrul-president nu are nici o complicitate,* fiind fapta lui (a lui Szapáry) numai o isolată încercare de delict, şi că procedura investigatóre urmată acesteia „constată ca stând mai pre sus de ori-ce îndoélă curăţenia morală a tuturor membrilor singuratici ai parlamentului ungar. Şi fiind-că în urmarea acestei constatări nu mai subverséză lipsă de nici o altă ulteriórá procedură, dieta sĕ enunţe că ia la cunoştinţă raportul comisiunii şi trece la ordinea zilei."

Sigur că dieta aşa va şi face, şi astfel va încheia dosariul uneia dintrĕ cele mai ruşinóse afaceri ale parlamentului ungar. Din cele petrecute însĕ, o învĕţătură rĕmâne, şi trebue sĕ rĕmână pentru toţi: *cel cu „mâni curate"*, cel care în activitatea sa înaintéză pe *calea adevĕrului şi onestităţii* şi nu se dimite la acte perhorescate de moralitatea publică, — n'are sĕ se témă de intrigile şi cursele contrarilor sei, pentru-că, mai curênd ori mai târziu, *adevĕrul totdeuna triumféză, scoţênd curaţi — pe cei curaţi.*

„Asociaţiunea."

Convocare

Adunarea generală a despărţĕmêntului XXIX (Mediaş) al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român" se va ţiné în acest an în *Mediaş* în şcóla gr. or. la 30 August n. 3 ore d. a. cu următoriul

Program:

1. Deschiderea şedinţei.
2. Raportul comitetului despre activitatea sa de la ultima adunare generală până în present.
3. Raportul cassei.
4. Alegerea unei comisiuni pentru censurarea rapórtelor de sub 2 şi 3 şi pentru verificarea procesului verbal al şedinţei.
5. Statorirea budgetului pe 1903/4.
6. Eventuale propuneri.
7. Inchiderea şedinţei.

La acéstă adunare sunt invitaţi a participa inteliginţa şi poporul român din acest despărţământ, cum şi toţi sprijinitorii culturei şi literaturii române.

Mediaş, 10 August 1903.

Ioan Moldovan *Dr. Ioan Ivan*
director.

Intrevederea de la Ischl.

Presa europénă comentéză viu visita Regelui Carol al României, făcută Monarchului nostru la Ischl, şi e de acord în a 'i constata importanţa, mai ales că la conferenţele ţinute a luat parte şi contele *Goluchowski*, diriguitoriul politicei esterne a monarchiei austro-ungare. Intréga presă europénă aduce visita acésta în legătură cu fierberea de nou isbucnită în peninsula balcanică, unde disordinea nu vrea sĕ mai iee sfîrşit.

Fireşte, lucruri positive nu se pot afirma despre resultatul visitei acesteia; dar' combinaţiunile făcute din partea celor-ce sunt în mĕsură a cunóşte modul de gândire al Regelui *Carol*, merg într'acolo, că M. Sa a făcut visita acésta pentru a asigura pe vecinul seu, împĕratul şi Regele Austro-Ungariei, despre hotărîrea luată de a nu permite, ca pacea sĕ fie turburată în Balcani, ci din contră, de a esopera, ca insurecţiunea şi disordinea din Macedonia sĕ fie localisată şi sufocată.

Mai bine precisat e scopul acestei intrevederi în marele ziariu berlinez „*Vossische Zeitung*", care scrie despre visita Regelui *Carol* la Ischl următórele:

„Conferările au fost parte de natură diplomatică, parte de natură militară; tema lor a fost situaţia din Balcani şi posibilitatea, că întrĕ Bulgaria şi Turcia va erumpe rĕsboiu. Regele României a declarat franc, că înfiinţarea unui stat sub-bulgar, deocamdată fie şi numai în formă de provincie autonomă turcéscă, ar fi o evoluţie fórte ameninţătóre, deóre-ce dorul de espansiune al Bulgarilor e de caracter revoluţionar, ear' comitetul macedo-bulgar face propagandă în acest sens chiar şi în oraşele de la graniţa română.

România nu ar puté tolera sĕ fie astfel icuită întrĕ popóre cu predisposiţiuni duşmănóse ei şi nu ar puté sĕ manifesteze şi pe mai departe iubirea sa de pace, în casul când şi viitoriul ei de stat ar fi sĕ ajungă în pericol. Dacă Bulgaria s'ar lăsa sĕ fie mânată în apele partidelor cari voesc s'o împingă în rĕsboiu, România ar fi necesitată, ca cel puţiu prin mobilisare parţială sĕ 'şi preciseze de cu bun timp posiţia în chip neîndoelnic pentru Bulgaria. In acest scop guvernul român a şi elaborat deja planurile necesare şi sunt în pregătire încă şi alte lucruri, din cari Bulgaria va puté sĕ înţelégă primejdiositatea atitudinei sale. Sunt în curgere tratative şi în direcţia, ca ţarul sĕ primiască a fi naş copilului ce în curênd va avé sĕ 'l nască soţia moştenitoriului român, şi nu este eschisă probabilitatea, ca ţarul sĕ asiste în persónă la acest eveniment familiar; visita acésta ar fi apoi pentru elementele neastêmpĕrate admoniţiune destul de clară şi de înţeles".

De sine înţeles, că nu acésta va fi fost singura temă discutată întrĕ cei doi suverani în zilele petrecute de Regele Carol al României la Ischl, ci vor fi fost ele şi altele, pe cari însĕ nu este dat nimĕnui a le cunóşte — deocamdată.

Analfabetismul.

Lucrare cetită în conferenţa învĕţătorésca din Zarand, ţinută în 24 April 1903, de Ioan Gherman, catechet-învĕţătoriu.

(Urmare).

Prima condiţiune deci la scăderea numĕrului analfabeţilor este: frecuentarea regulată a şcólei, din partea copíilor obligaţi. Ori-ce mijloc, cât de aspru la aparenţă, trebue sĕ fie întrebuinţat, dacă intenţiunea — chiar a legei e sĕ se realiseze, altcum totul e în deşert. *Las' că* şi societatea nu pórtă destul interes faţă de aceía cărora le este imposibilă cercetarea. Ne lipsesc apoi instituţiunile şi fundaţiunile umanitare, cari sĕ vină în ajutoriul celor lipsiţi şi obligaţi a cerceta şcóla poporală. E un ce constatat, că în multe şcóle de ale nóstre elevii nu posed recuisitele necesare la scris, şi cărţile de lipsă. Lipsa de recuisite şi cărţi póte sĕ provină sau din sărăcie sau din indolenţa părinţilor, sau apoi că elevii nu au în comună de unde sĕ 'şi procure recuisitele şi cărţile de lipsă. Şi sunt sute de comune, în cari elevii nu au de unde sĕ 'şi procure recuisitele necesare. Şi sunt de altă parte sute de elevi săraci, ai căror părinţi nu sunt în stare sĕ le procure cele de lipsă la scris şi cetit, sau apoi nu în mĕsura recerută.

Ear' fără recuisite de scris, fără cărţile de lipsă, cum sĕ poţi învĕţa a scrie şi cetí, ba încă sĕ mai porţi interes, ca şi după ce ai eşit din şcólă sĕ mai scríi şi sĕ mai ceteşti? Precum cineva mergênd la sĕmănat fără plug şi grapă, ori numai cu una din aceste, nu va puté sĕmăna, eventual şi dacă va sĕmăna, nu se póte aştepta la róde bune, întocmai aşa se întêmplă şi cu elevul care n'are cele trebuincióse la timp, atât pentru scris cât şi pentru cetit.

Contra acestui rĕu, cel mai efectiv mijloc de îndreptare ar fí:

a) în comunele unde lipseşte ori-ce boltă, şi în cari elevii n'au de unde sĕ 'şi procure cele de lipsă la scris şi cetit, comitetul şi eventual epitropia parochială sĕ pună la disposiţiunea învĕţătoriului o sumă anumită, de 20—30 fl. v. a., din care sĕ procure cele necesare la scris şi cărţile mai de lipsă. Din cele procurate, elevilor săraci sĕ se împartă preste tot anul şcolar, recuisitele de scris şi cărţile de lipsă gratuit, ear' elevii mai cu stare sĕ 'şi cumpere pe bani cele de lipsă, evênd învĕţătoriul a preda comitetului ori epitropiei banii primiţi. Consult este, ca învĕţătoriul sĕ 'şi procure cele de lipsă la scris şi cetit şi în comunele unde se află bolte, pentru-ca el sĕ aibă la îndemână cele trebuincióse;

b) din budgetul fie-cărei parochíi nu ar trebui sĕ lipsésca o sumă anumită destinată pentru procurarea de cărţi şi recuisite elevilor sĕraci;

c) în cas când învĕţătoriul nu are la disposiţie nici o sumă de bani, pentru elevii săraci, şi eventual pentru ceialalţi elevi mai cu stare, sĕ facă ce va puté şi din propriile mijlóce, sĕ 'şi procure cele de lipsă, până la replătire din partea elevilor.

Acésta zace în interesul sĕu şi al şcólei. Sĕ nu pretindem de la părinţi, ca ei singuratici sĕ 'şi acuire cele de lipsă la scris şi cetit, de prin librării ori de la oraşele ce le stau la disposiţiune.

Părinţii indolenţi, cari nu ar voí sĕ procure cele de lipsă, trebue capacitaţi atât prin învĕţători, cât şi prin preoţi, cu tótă ocasiunea binevenită.

Avem la disposiţiune cărţi şi recuisite de scris, ear' frecuentarea e regulată, şi cu tóte aceste sunt comune unde analfabeţii nu dispar. Cine pórtă vina aici? Invĕţătoriul, neconştiu de chiămarea sa. — Dăm de comune, unde învĕţătoriul funcţionând ani de-a rêndul, totuşi nu vedi progres. — Intr'adevĕr eşti surprins, când intri în o şcólă şi vedi elevi — dór' dintrĕ ceei-ce au cercetat regulat şcóla, — cari abia 'ţi pot scrie, ca şi cu hieroglife, ear' în cetit, cetesc mecanic, fără de a înţelege. N'ai de cât sĕ fii cu atenţiune la elevi cari părăsesc şcóla poporală şi cari trec la gimnasiu, şi sĕ vedi, ce puţin pond s'a pus pe scriere şi cetirea estetică! (Va urma).

---

alături de fraţii mei Moldoveni, şi acum sĕ mor păgân!!! Mórtea o voim, nimic altceva de cât mórtea! Ear' dacă cumva îmi vreai binele, vreai sĕ ai milă de mine după cum zici, dacă cumva 'ţi e cugetul curat, atunci îţi cer voe, ca sĕ mĕ laşi înaintea morţii sĕ sărut ce am iubit mai mult, sĕ sărut pămêntul ţerii mele!" Chanul ascultă înmărmurit glasul atât de sĕrbătoresc al acestui om măreţ. Induioşat până la lacrimi, el se apropie de Dan, îi desface cu mâna sa lanţurile şi 'i zice: „Eşti liber, tată, sĕ 'ţi vedi ţéra, — ia calul meu şi du-te!..."

Călĕtoriul cu ce jale plécă în ţĕri străine, cu ce durere de inimă se depărtéză de locul unde s'a născut şi unde a trăit şi pe care l'a iubit! Cât de mare trebue sĕ fie jalea şi durerea lui Dan însĕ, care îşi luà rĕmas bun de la scumpa lui ţéră, ca sĕ plece în drumul de pe care nu se mai întórce nimeni nici-odată!

Dan trecù Nistrul pe pămêntul Moldovei, priponì calul lângă o sabie şi înaintà câţiva paşi. Ací se oprì. Tăcut îşi plimbă el ochii scăldaţi în lacrimi, dintr'o margine într'alta a ţĕrii cât putù sĕ străbată vederea în zările îndepărtate. Ca după o furtună sórele lumina blând şi strălucitor, pasĕrile cântau vesele. Aerul era curat şi pieptul lui Dan se lărgea de rĕsuflarea lui prielnică. Pe câmpul luptei se mai vedea ici şi colea câte un cadavru (leş), preste care îşi băteau aripile vulturii prădalnici, rupênd cu ciocul lor încovoiat cărnurile de pe ele. El îşi întórse privirile dintr'acolo, nu voia sĕ vadă înaintea morţii o privelişte atât de tristă. In depărtare pădurile dogorite străluciau ca aurul în razele sórelui. La pólele lor pe drumul ce se perde în vale, câteva carĕ încărcate cu snopi se mişcă încet. Pe câmp câteva părechi de boi trag în silă plugul, ear' ţĕranul în urmă cu mâna pe córnele plugului îndémnă vitele cu glas prelungit. Totul în natură părea vesel, totul părerea că renaşte la o nouă viéţă. Dan oftà adânc: numai el părăseşte viéţa! Intr'acea mândră panoramă a ţerii sale, ce rênd pe rênd îi trecea pe dinaintea ochilor, îşi vedea el tótă viéţa lui trecută. Acéstă ţéră i-a fost légănul, ací a trăit o viéţă atât de plăcută şi gloriósă. El nu se mai sătura privind acéstă mândră ţéră, pe care acum trebuia sĕ o părăsésca pentru totdeuna. „O! pămênt scump şi sfânt!", şopteşte el cu voce întretăiată de suspine, „de acum nu te voiu mai vedé nici-odată. Fii fericită, scumpă Moldăvă: Dzeu te aibă în sfânta lui pază!" Astfel zicênd, cade în genunchi, îşi face semnul crucii şi atingênd pămêntul cu buzele sale, îl udă cu lacrimi calde. Apoi se sculà, ridicà ochii spre ceriu şi şoptì o rugăciune. Sórele îi lumina faţa şi 'i încadra pletele albe într'o cunună de raze. Dan nu mai sĕmăna a fiinţă pămêntéscă, părea un sfânt îmbrăcat în strălucirea (aureola) nemuririi. El mai aruncà pentru cea din urmă dată o privire preste pămêntul Moldovei, apoi grăbit încălecà şi trecù Nistrul. Sguduit de atâtea întêmplări, slăbit de rana din cóste pricinuită de săgétă, şi mistuit de durerea sufletéscă, Dan simţia că viéţa i-se stinge. Când sosì înaintea craiului, el se clătina pe cal. Chanul mirat de întórcerea lui îi ieşì spre întimpinare; îi întinse mâna preteneşte; dar' Dan nu rĕspunse la acest semn de pretinie, mâna lui rĕmase nemişcată; din ochi i-se stinse încetul cu încetul scînteia vieţii, plecà capul pe piept şi cădù de pe cal în braţele lui Ghirai.

Acesta îl lăsà binişor pe pămênt şi căutà în faţa lui. Dan murise. Pe faţa-i galbină un zimbet de fericire pare-că se mişca.

Sufletul sĕu se înalţă încet spre ceriu, pe cele din urmă raze ale sórelui, ce se scobórá încet în marginea zărei de la apus. In umbra nopţii, sta chanul tăcut lângă trupul rece al lui Dan. Intr'un târziu îşi ridicà privirea de pe faţa lui şi zise: „Fericită ţéră, care creşte bărbaţi ca Dan!" —

NOUTĂŢI

Din causa sfintei sèrbători Schimbarea la faţă *şi a sèrbătorii regnicolare* „regele Sântul Stefan, *numèrul proxim al foii nóstre apare Vineri séra.*

La mulţi ani încă! Mâne sèrbăm un aniversal de mare însemnătate pentru popórele de sub înţelépta domnire a M. Sale gloriosului şi bunului nostru împèrat şi rege *Francisc Iosif I. A şeptezeci şi treia-oră* se împlineşte anul, de când în castelul imperial din Schönbrunn a primit naştere odrasla habsburgică Francisc Iosif, destinat de provedinţă, ca sub numele *Francisc Iosif I.* sè devină *cel mai constituţional şi cel mai bun domnitoriu* al popórelor de sub sceptrul Habsburgilor, ear' pentru biserica nóstră ortodoxă cel mai mare binefăcètoriu. Credincioşi strămoşescului sentiment de credinţă şi alipire neclintită faţă cu *Tronul*, şi credincioşi sentimentului de recunoştinţă pentru protecţia şi bunăvoinţa M. Sale faţă cu biserica nóstră, credincioşii acestei biserici ridică şi de astădată pióse rugăciuni la Tatăl îndurărilor, rugându-l sè lungiască M. Sale *Francisc Iosif I.* firul vieţii încă mulţi ani, spre mângăerea şi fericirea tuturor popórelor lui.

Pentru-ca la aceste pióse rugăciuni sè pótă asista toţi poporenii, ele se vor face poimâne în ziua marelui praznic al Schimbării la faţă, în tóte bisericile române din patrie. In biserica parochială din suburbiul josefin al Sibiiului va oficia serviciul divin însuşi Inaltpreasânţia Sa dl archiepiscop şi metropolit al nostru *Ioan.*

*

† Vèd. Maria Hosszu. A séră a rèposat în spitalul civil din Sibiiu vèduva *Maria Hosszu născ. Szebeni*, în etate de 63 ani, fiind împărtăşita cu sfintele taine ale muribunḑilor. Inmormêntarea rèmăşiţelor pămênteşti ale rèposatei se va face mâne (Marţi) în cripta familiară din cimiteriul bisericei gr. cat. din Murèş Oşorheiu. Rèposata e mama noului episcop gr. cat. al diecesei Lugojului, a Preasânţiei Sale Dr. *Vasilie Hosszu.* — Dumnezeu s'o odihnéscă cu drepţii, după ce prin nemărginita-i îndurare o învrednicì sè vadă ridicarea fiului ei la aşa frumósă distincţie.

*

Esposiţie industrială în Sibiiu. Sâmbătă, 15 August n. la orele 11, s'a făcut deschiderea esposiţiei locale, aranjată în Sibiiu din partea Reuniunii cetăţenilor şi industriaşilor (Hermannstädter Bürger- und Gewerbeverein). E o esposiţie fórte succésă. Deschiderea a făcut'o deputatul dietal Dr. *Gustav Lindner*, care în calitate de president al comitetului aranjator a rostit o remarcabilă vorbire, terminată cu un întreit *„Hoch“* la adresa Domnitoriului, aclamat apoi cu frenesie din partea celor presenţi. Era de faţă la actul de deschidere E. Sa Metropolitul *Ioan Metianu*, Escel. Sa comandantul de corp *Probst*, Ilustr. Sa comitele-suprem *Thalmann*, şefi şi membri ai autorităţilor publice, civile, bisericeşti şi militare, membrii consiliului comunal, mulţime de industriaşi, numeros public, domni şi dame. Vom mai avé ocasiune sè vorbim despre acésta esposiţie, în care e bine reoglindată dibăcia şi sirguinţa industriaşului din Sibiiu, ear' de astădată amintim numai atâta, că la esposiţie participă 271 esponenţi, întrè cari şì câţiva măestri şi sodali români, representând tóte ramurile industriale.

*

Act de mulţămită. „Fóia Diecesană“ revenind asupra chestiei cererilor întrate pentru primirea la cursul prim teologic în seminariul „Andreian“, despre cari în nr. dto 9 August, cu provocare la cele comunicate de „Tel. Rom.“ asupra lor, luase notiţă atât de contrară adevèrului, în cât ne-am simţit datori sè *protestăm* contra aceleia, — în nr. dto 16 August n. spune că a fost *greşélă dè tipariu* omiterea cuvinteler „şi examen de maturitate, şi 7 cereri de la tineri cu 8 clase gimnasiale“, resultând — în urma acelei „greşeli de tipariu“ — că ar fi întrat: „30 cereri de la tineri cu 8 cl. gimn., *dar' fără examen de maturitate*“, fără-ca corectorul sè fi observat acéstă omitere. Că agendele de corectură la „F. D.“ sunt provèḑute aşa de conştienţios, în cât pot sè fie omise *patrusprezece* cuvinte din manuscriptul unei notiţe de 6 rènduri, şi că acéstă omitere nu se observă nici la *revisie*, este chestie internă a redacţiei, — pe noi nu ne priveşte. Ne-a privit însè deosebi faptul, că la sfêrşitul notiţei protestate de noi se zicea: „Aşa aflăm din „Telegraful Român“, şi acésta ne-a îndemnat sè protestăm. Altcum, luăm act despre rectificarea făcută, ear' „compătimirea“ redacţiei „Foii Diecesane“ faţă cu autorul notiţei nóstre de protestare, pe motiv că ar fi scris acea notiţă sub influinţa căldurilor caniculare, o declinăm de la noi cu mulţămită.

*

Anunţ. De la Reuniunea învèţătorilor-români de la şcólele poporale confesionale ortodoxe din protopopiatele arădane, I—VII, primim spre publicare următórele şire: Avisăm pe toţi membrii, binevoitorii şi sprigionitorii Reuniunii nóstre, că adunarea generală conchiămată pe 6/19 şi 7/20 August a. c., la ordinul expres al Preasfinţitului nostru Episcop diecesan, *o amânăm pe Vineri şi Sâmbătă în 8/21 şi 9/22 Aug. a. c.* — Arad, la 13 August n. 1903. *Iosif Moldovan*, vice-president.

*

Ziua de „Sfânt Stefan“ — şi lucrul la câmp. Joi (20 August st. n.) e sèrbătóre regnicolară decretată pentru toţi cetăţenii fără deosebire de lege şi naţionalitate. Conform usului, isvorit din interpretarea greşită a legii, în acésta zi sunt opriţi de la lucru toţi cetăţenii, fără deosebire de ocupaţiune (meserie), ceea-ce nu este corect şi nu e în sensul legii. Pentru-că § 1. al art. de lege XIII. din 1891 dispune, ca „în zile de Dumineci, cum şi în ziua regelui Sfântul Stefan, *munca industrială* trebue sè pauseze“ („az ipari munkáknak szünetelnie kell“). *Nu sunt deci obligaţi sè nu lucre economii*, afară la câmp, unde prin lucrul lor nu conturbă pe cei cari voesc sè serbeze. Poruncile venite deci de pe la notariate, etc., că în ziua acésta nici lucrul de câmp nu este permis, *n'au nici o basă în lege.* Deci oconomii nu sunt obligaţi sè le respecteze, ear' dacă pentru nerespectarea lor ar îndura neplăceri, ori chiar pedepse, *sè recureze până la cel mai înalt for.* Contra opririi de la lucru a economilor în ziua de sf. Stefan ia posiţie hotărîtă chiar şi ziariul „Magyar Szó“, unul dintrè cele mai şoviniste ziare magiare, căruia sigur că nu i-se póte imputa, că din „ură“ faţă cu sèrbătorile ungureşti îndémnă pe cetitorii sei economi sè lucre la câmp în acésta zi.

*

Epizotíile din jurul Sebeşului. Incetând bóla de unghii şi de gură a vitelor din *Sebeşul-săsesc*, comuna *Lancrèm* a fost scósă din cercul de carantină. Sebeşul-săsesc a rèmas însè în carantină şi pe mai departe, din causa epizootiei ce grasséză în *Petrifalèu.* — Bóla de unghii şi de gură în comuna *Rèhèu* a încetat. In urmare comunele Rèhèu, Câlnic şi Cacova sunt scóse din raionul de carantină.

*

Vite pripăşite în comitatul Sibiiu. Fóia oficială a comitatului Sibiiu (nr. 7 dto 13 August) face cunoscut, că: în 16 Iulie s'a găsit întrè munţii Frumósa şi Duş (pretura Sèlişte) *o mânză murgă* în vêrstă de 3 luni. Mânza e găzduită la „Stâna Haneşului“ a lui Ioan Vulcan din Poiana; — în 31 Iulie au fost găsite în comuna Gurarîului *3 scrófe*, una négră şi douè caciure; în 7 August a fost găsită în comuna Alţina *o bivoliţă négră*, în vêrstă de 4 ani; în 8 August a fost găsită în comuna Hosman *o óie bètrână albă*; în 10 August au fost găsiţi în hotarul comunei Sebeşul-inferior *doi grăsuni albi*, în vêrstă de $^1/_2$ an: unul vier, altul purcéuă.

*

Nu cu bani — se espiéză crima! Ambasadorul turcesc la Petersburg a oferit, în numele sultanului, *200.000 de franci* vèduvei lui Rostovsky, consulul rusesc la Bitolia, împuşcat de un gendarm turc, drept despăgubire pentru perderea soţului ei. Vèduva însè *a respins ofertul*, zicênd că e insultă din partea sultanului presupunerea că pe soţia unui consul rusesc o póte consola cu bani pentru perderea soţului ei.

*

Colectă în favorul incendiaţilor din Avrig. Sub nr. 7411 dto 10 August vicecomitele comitatului Sibiiu publică în fóia oficială a comitatului un circulariu cătră tóte autorităţile de sub jurisdicţiunea sa, şi totodată *apel* la mila poporaţiunii comitatului, ca sè încépă fie-care în cercul seu de activitate *colectă în favorul locuitorilor din Avrig*, cărora incendiul din 31 Iulie li-a mistuit casele şi bucatele ce le aveau adunate de pe câmp. Ofertele sunt a se trimite la protopretorul cercului Sibiiu.

*

In atenţiunea comercianţilor de póme. Parochul Moise Flitter din Şarpotoc (Sárpatak, u. p. Segesvár) face cunoscut, că economii din Şarpotoc avênd în vara acésta o fórte abundantă recoltă de *prune* (prune „bistriţe“ şi de cele „grase“), frumóse şi binedesvoltate, comercianţii de póme se pot aprovisiona de acolo cu marfă de prima calitate şi în cuantitate de cel puţin 1200 de ferdele. Doritorii de a cumpèra, sè se adreseze în acéstă privinţă parochului M. Flitter.

Tot despre frumósă recoltă de *prune* şi *mere* am căpètat ştire şi din comuuele de pe Ampoiu. Atragem deci atenţiunea şi asupra acestui ţinut (locuit esclusiv de poporaţie română), cu adausul, că în privinţa cumpèrării interesaţii pot sè se adreseze învèţătoriului Axente Trif în Galaţi (Galacz, u. p. Zalathna).

*

Stipendiile „Ardelenei“. „Libertatea“ (nr. 31 dto 15 August) atrage atenţiunea ţèranilor cari ar dori sè asculte cursuri de grădinărit şi de vinţeleri, la ajutórele votate în acest scop din partea institutului de credit şi economíi *„Ardeléna“* din Orăştie. Institutul acesta a votat adecă din profitul anului trecut *600 coróne* pentru a trimite doi ţerani la *şcóla de grădinărit* din Turda şi unul la *şcóla de vinţeleri* din Aiud, dând fie-căruia câte 200 coróne, spre a se susţiné la cursurile şcólelor acestora, cari duréză 4—6 sèptèmâni. Cei cari voesc sè reflecteze la aceste ajutóre, sè se adreseze direcţiunii institutului „Ardeléna“.

*

Un dat istoric — nejubilat. Dór' nici o naţiune nu e aşa predispusă pentru jubilări patriotice, cum sunt compatrioţii nostri magiari. Aniversale de naştere şi mórte a bărbaţilor de ceva valóre în istoria ungară, aniversale de sumedenie de evenimente — unele chiar de rang mai puţin de cât secundar — se ţin lanţ în viéţa publică a lor. Şi e bine şi frumos aşa; pentru-că perpetuate în memorie şi venerate din generaţiuni în generaţiuni trebuesc sè fie tóte evenimentele cari — fie în ori-ce direcţie — au influinţat asupra vieţii óre-cărui popor. Postulat al sèrbărilor de acéstă natură însè, trebue sè fie seriositatea şi sinceritatea, spre a puté fi scóse din ele folóse şi învèţături pentru viitoriu. Şi dintrè evenimentele de domeniul istoriei ungare s'ar puté scóte óre învèţătură mai — bună, de cât din deruta de la *Şiria* (Világos)? Joi (13 August st. n.) s'au împlinit 54 ani de la ziua în care óstea lui Görgey în 1849 a depus armele pe câmpul de la Şiria, după-ce în faţa oştirilor aliate austriace şi ruseşti a perdut total sorţii de isbândă a causei pentru care luptase (detronarea casei de Habsburg şi desfacerea de către Austria). *Acest aniversal însè nu fu serbat din partea nimènui.* Nici chiar ziarele magiare — afară de „Alkotmány“ — nu au luat notă despre el.

*

Ziariul „Reichspost“ ocupându-se cu situaţia politică din Ungaria, creată prin cunoscuta afacere de mituire, zice următórele: „Chiar şi cel mai naiv observator a putut sè observe în timpul din urmă *rolul* Evreilor în politica ungară. Unii dintrè ei împing la afaceri murdare persóne de bunăcredinţă, a căror modestă capacitate intelectuală nici-decum nu 'i arată a fi bărbaţi de stat. Alţii esploatéză aceste „afaceri“ în scop de a submina posiţia guvernului. Evreul e totdeuna evreu, atât în comerciu, cât şì în politică, etc.

*

Atragem atenţiunea cetitorilor nostri asupra anunţului de pe pagina următóre, al dlui Hermann Kirchner, dirigentul corului „Reuniunii române de musică din Sibiiu“, bine apreciat în mai multe rînduri şì de noi.

Şcóla „Asociaţiunii“.

Condiţiuni de primire la şcóla civilă de fete a „Asociaţiunii“ din Sibiiu şi în internatul aceleia.

In clasa I a şcólei civile de fete se primesc eleve:

a) cari dovedesc prin atestat de botez, că au împlinit cel puţin vêrsta de 9 ani;
b) cari dovedesc prin atestat şcolar, că au absolvat cu succes IV clase elementare (poporale sau primare), ori apoi dovedesc pe basa unui esamen de primire, că sunt bine orientate în materialul de învèţământ prescris pentru clasa a IV-a elementară.

In celelalte clase ale şcólei civile de fete se primesc eleve cari dovedesc prin atestat şcolar, că au absolvat cu succes vre-o clasă premergètóre de la altă şcólă de categoria şcólei civile.

In lipsa unui astfel de atestat, sau pe lângă atestat de pe clasa V şi VI de la şcólă elementară-poporală, primirea în ori-care clasă a şcólei civile, ce corespunde vêrstei elevei, se póte face numai pe basa unui esamen de primire, depus cu succes înaintea corpului profesoral a şcólei, în sensul ordinaţiunii ministeriului regesc-ungar de culte şi instrucţie publică, dto 11 August 1887, nr. 29,000. Esamenul de primire este scutit de taxă.

Elevele cari se inmatriculéză pentru prima-dată la şcóla nóstră, au sè producă atestat şcolar, atestat de botez şi certificat de revaccinare.

In cursul complementar (supletoriu) împreunat cu şcóla civilă de fete a „Asociaţiunii“, în sensul §-ului 6 din statutul de organisare al şcólei, se primesc eleve cari au absolvat cele patru clase ale şcólei civile. Se pot primí şì eleve cari au absolvat cu calculi buni numai douè clase civile, dacă au trecut de 15 ani şi sunt împedecate a absolva tóte cele patru clase civile.

Inscrierile pentru anul şcolar 1903/904 se pot face din 1—6 Septembre 1903 st. n.

Esamenele de emendare se ţin în 1 Septembre 1903 st. n. la 8 ore a. m., cu elevele cari s'au anunţat la direcţiune.

In 3 Septembre 1903 st. n. la 8 ore a. m. se ţin esamenele de primire, ear' în 4 Septembre se vor începe prelegerile regulate.

Didactrul e 4 cor. pe lună, şi pentru elevele cari se inscriu prima-dată la acésta şcólă, o taxă de inmatriculare de 4 cor., solvită odată pentru totdeuna. Acelaşi didactru e şì pentru elevele din cursul complementar.

Elevele cari voiesc sè fie primite în internat, fie eleve ale şcólei civile, ori ale şcólei elementare a Reuniunii femeilor române, au sè fie anunţate de timpuriu la direcţiunea şcólei, înainte de începutul anului şcolar, pentru-ca sè se pótă face disposiţiunile necesare.

Taxa internatului e 400 cor. pe an, plătită înainte în douè sau cel mult în patru rate. Spesele pentru cărţile trebuincióse, pentru materialul de scris, desemn şi lucru de mână, nu sunt cuprinse în taxa amintită. Acestea se pórtă separat de părinţi, cum şì cheltuielile pentru îmbrăcăminte şi încălţăminte, pentru instrucţiune în fortepiano şi în limba francesă.

Taxele pentru instrucţiune în fortepiano sunt de 2 categorii:

a) dacă o elevă voieşte sè iee orele singură, se socoteşte la 2 ore pe sèptèmână taxa de 18 cor.*) pe lună; dacă 2 eleve iau împreună instrucţiune în aceeaşi oră, taxa se socoteşte la 2 ore pe sèptèmână cu 9 cor. de elevă; sau
b) dacă o elevă voieşte sè iee orele singură, se socoteşte la 2 ore pe sèptèmână taxa de 12 cor.*) pe lună; dacă se întrunesc 2 eleve în aceeaşi oră, taxa se socoteşte la 2 ore pe sèptèmână cu 6 cor. pe lună de elevă.

Instrucţiunea din limba francesă, câte 2 ore pe sèptèmână se socoteşte pe lună cu 2 cor. de elevă.

Tóte taxele se plătesc direcţiunii şcolare.

Edificiul internatului este situat în mijlocul unei grădini frumóse lângă parcul oraşului şi e provèḑut cu apaduct, baie proprie şi lumină electrică, în cât ofere cele mai bune condiţii higienice.

Elevele din internat, afară de şcólă, au în fie-care zi anumite ore de conversaţiune în limba francesă, magiară şi germanè, după trebuinţă. Pe lângă aceea ele se prepară şi învaţă lecţiunile sub conducerea directórei, profesórelor şi guvernantelor.

Elevele cari voesc sè fie primite în internat, au sè aducă cu sine: o saltea, un covorel la pat, 2 perini, 4 feţe de perini, o plapomă sau ţol de coperit, 4 ciarşafuri (linţoluri, lepedee), 6 ştergare, 6 servete, apoi perie de dinţi, săpun şi 2 pepteni, cari tóte rèmân proprietatea elevei. Afară de acestea schimburile de trup sau albiturile, câte $^1/_2$ duzină din fie-care, douè fuste de lustre (jupon) şi douè de flanel; ciorapi, batiste (mărămi) câte 1 duzină, 1 parapleu (cort) şi încălţămintea trebuincióŝă. Cât pentru toalete noue, sfătuim părinţii şi tutorii sè nu facă copilelor, căci pentru uniformitatea îmbrăcămintei elevelor interne, toaletele se fac aici cu preţuri moderate, prin îngrijirea internatului. Strîns de uniformă se ţin: o haină, 2 surţe în forma unei haine, o pălărie de vară şi una de érnă, cari necondiţionat au sè se facă aici şi cari preste tot vor costa cam 30—40 cor.

De la direcţiunea şcólei se póte primí prin postă: „Statutul de organisare“ şi „Regulamentul intern“ al şcólei, „Regulamentul pentru cursul complementar“, „Planul de învèţământ“ şi „Regulamentul ministerial pentru esamenele publice, private, supletorii şi de emendare“, à 20 b. esemplarul. De la direcţiune se póte primí pentru 2 cor. şì „Monografia“ şcólei, în care pe lângă istoricul institutului, se află descris edificiul şcólei şi internatului în tóte amènuntele.

Sibiiu, în August 1903.

Direcţiunea şcólei.

ECONOMIE.

Pentru meseriaşii nostri.

(Favor de călètorie.)

Camera comercială din Braşov dto 29 Iulie a. c. nr. 2007, ne vesteşte, că ministeriul r. u. de comerciu a conces (a dat voie) măestrilor, calfelor şi învèţăceilor, cari doresc a cerceta esposiţia de lucruri de ale sodalilor şi învèţăceilor din Budapesta, ce se va deschide în 20 August şi va ţiné până în 10 Septembre n. c., sè pótă călètorí în grupuri de cel puţin 10 persóne la Budapesta şi îndèrèt pe clasa a III-a a căilor ferate cu preţul de jumètate. Certificatele recerute pentru acest favor se primesc la cerere, de la numita camerè. Dacă într'o localitate nu se găsesc 10 persóne, se pot asocia măestri, calfe şi învèţăcei şì din alte localităţi, se recere însè, ca călètoria încóce şi încolo a câte unui grup sè urmeze în acelaşi timp. Vestim despre acest favor pe cei interesaţi.

Sibiiu, 12 August 1903.

Comitetul „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“.

Victor Tordăşianu *president.*
I. Apolzan *notariu.*

---

*) Din care sumă 2 cor. se contéză pe lună institutului, pentru susţinerea fortepianelor în stare bună.

Nr. 164 1903. [193] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia de clasa a III-a din **Voila** se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în tabela B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Cei ce doresc a reflecta la acest post vor avé a 'şi aşterne suplicele concursuale, instruite în sensul normelor în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Făgăraş, 2 August 1903.

In conţelegere cu comitetul parochial, oficiul protopresbiteral gr. or. Făgăraş.

Iuliu Dan
protopresb.

Nr. 599/1903 [183] 3—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor vacante de **învěţători** de la şcólele nóstre confesionale gr. or. române din mai jos însemnatele comune în protopresbiteratul gr. or. Avrig, se escrie prin acésta concurs cu terminul până la **15/28 August 1903.**

1. **Glâmbóca,** un post, cu salariu anual de 600 coróne, şi anume: 440 cor. din ajutoriul de la stat, şi 160 cor. din alodiul comunal; cuartir natural şi lemnele necesare pentru foc.

2. **Sebeşul-inferior,** postul de al treilea învěţătoriu, cu salariu anual de 600 cor., cuartir şi 4 stêngini de lemne.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi sě 'şi aştérnă cererile concursuale instruite conform legilor în vigóre la subscrisul oficiu protopresbiteral gr. or. al Avrigului în Avrig (posta Avrig, Felek, Szebenvármegye) până la terminul sus indicat.

Avrig, 25 Iulie, 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or Avrig.

Ioan Cândea
protopresb.

Nr. 814 1903 [171] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de **învěţători** în comunele mai jos numite, din protopresbiteratul Orăştie, prin acésta se escrie concurs cu termin de 20 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Balomir,** un post de învěţătoriu sau învěţătóre, pentru instruarea elevilor din despărţěmênturile IV, V şi VI, salariu anual 600 cor. în rate lunare anticipative din repartiţiune de la popor, cuartir liber sau 20 cor. relut, şi un stângin de lemne.

2. **Gelmar,** salariu 600 cor., din care 360 cor. ajutoriu de la stat, restul din repartiţiune, cuartir, grădină şi lemne de foc.

3. **Glod,** salariu 600 cor., din care 200 cor. de la comuna Nădăştia, cuartir şi lemne de foc.

4. **Geógiul-de-jos-joseni,** salariu 600 cor., din care 300 cor. de la comuna Geógiul-de-jos-suseni, cuartir în edificiul şcólei şi lemne de foc.

5. **Mermezěu,** salariu 600 cor., cuartir în edificiul şcólei şi 4 m. lemne de foc aduse la şcólă.

6. **Mada,** salariu 600 cor., cuartir liber şi lemne de foc.

7. **Homorod-suseni,** şcólă comună cu Homorod-joseni, salariu 600 cor., cuartir şi lemne de foc.

8. **Poiana,** şcólă comună cu Valea-epei şi Fechereu, salariu 600 cor., cuartir şi lemne de foc.

Salariile se încasséză din repartiţie de la popor.

Recurenţii, cari pe lângă plata din concurs, ar mai face pretensiuni şi la cuincuenale, după anii serviţi în alte comune, au sě 'şi espună acelea pretensiuni în petiţiunile lor de concurs, pentru-ca comunele sě se ştie orienta la alegere.

Invěţătorii aleşi sunt obligaţi a instrua elevii în şcóla de repetiţiune şi de pomărit, a învěţa cântările bisericeşti şi a cânta cu ei în biserică. Cei cari vor dovedí că sunt apţi de a instrua în cor, vor fi preferiţi.

Reflectanţii la vre-unul din aceste posturi au a se presenta în vre-o Duminecă sau sěrbătóre în comuna respectivă spre a'şi arăta desteritatea în cântările bisericeşti şi tipic.

Concursele instruite prescriselor din vigóre au a se aşterne în terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Orăştie în conţelegere cu comitetele parochiale.

Orăştie, 10 Iulie 1903.

Vasile Domşa
protopresbiter.

Nr. 165 1903. [194] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **învěţătoriu** al treilea la şcóla confesională din **Sâmbăta-sup.-apus.** cumulată cu şcóla din **Sâmbăta-sup.-rěs.,** se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 600 cor. salariu anual, cuartir şi lemne de foc.

Cei ce doresc a reflecta la acest post vor avé a 'şi aşterne suplicele concursuale instruite conform legilor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Făgăraş, 2 August 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Făgăraş, în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Iuliu Dan
protopresb.

Nr. 343 1903. [162] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor vacante de **învěţători** în comunele mai jos numite din protopresbiteratul Deva, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Dialul-mare** cu filia **Gruelaci,** cu salariu de 600 cor., cuartir şi lemne.

2. **Nevoeş,** cu salariu 600 cor., cuartir şi lemne.

3. **Rapoltul-mic,** cu salariu de 600 cor. din care de la popor 480 cor., ear' întregire de la stat 120 cor., cuartir şi lemne.

4. **Sânt-Andreş** cu filiile **Sânt-Tohalma** şi **Şeulesci,** şcólă centrală în Sânt-Andreş, cu salariu de 600 cor., cuartir cu grădină şi lemne.

5. **Uroiu** cu filia **Cărpeniş,** cu salariu de 600 cor. de la popor şi din ajutoriu de stat, cuartir şi lemne.

Reflectanţii la aceste posturi au sě ţină strana în Dumineci şi sěrbători cu elevii.

Cuincuenalele nu se dau pe anii prestaţi în alte comune.

Cererile instruite conform normelor în vigóre au sě fie înaintate subsemnatului oficiu în terminul sus indicat.

Oficiul protopresbiteral al tractului Deva, în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Deva, la 5/18 Iulie 1903.

G. Romanul
protopresbiter.

Nr. 401—1903. [167] 3—3

Concurs

Pentru întregirea definitivă a posturilor de **învěţători** din comunele: **Urisiul-superior, Potoc, Idicel-sat** şi **-pădure, Dumbrava, Murěş Cuesdiu, Filea, Măierěu** şi **Poleţi** — se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt: câte 600 coróne din repartiţie, cuartir şi lemne de încăldit.

Petenţii, în suplicele concursuale, instruite conform legilor în vigóre, vor indica: dacă pe lângă plata din concurs ar mai face pretensiuni şi la cuincuenale, după anii de serviciu în alte comune, spre a se puté orienta comunele, la alegere.

Suplicele concursuale sunt a se aşterne, în terminul deschis, oficiului protopresbiteral în Szász-Régen.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. Reghin.

Reghinul-săsesc, 8 Iulie 1903.

Cu conţelegerea comitetelor parochiale:

Galaction Şagău
protopresbiter.

Nr. 270/903 [172] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor vacante de **învěţători** de la şcólele elementare poporale gr. or. din parochiile mai jos însemnate, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Ciceu—Hăsnaş,** un post cu salariu de 600 cor., din care 300 cor. ajutoriu de stat, ear' 300 cor. de la popor. Cuartir, grădină şi 2 stângini lemne de foc.

2. **Diug,** un post cu salariu de 600 cor., din care 490 cor. de la popor, ear' 110 cor. ajutoriu de stat. Cuartir în edificiul şcólei după ridicarea şcólei proiectate, grădină şi o jumětate sórte de lemne din pădurea urbarială.

Concurenţii au a 'şi aşterne rugările, instruite conform legilor în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi a 'şi formula pretensiunile cu privire la cuincuenale.

Dej, 14 Iulie 1903.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr. or. Dej în conţelegere cu comitetele parochiale.

Teodor Hermann
protopresbiter.

Nr. 508 1903 [168] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor vacante de **învěţători** de la şcólele comunelor mai jos însemnate din protopresbiteratul Sighişóra, se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Ferihaz,** cu salariu anual de 600 cor., cuartir gratuit în edificiul şcólei şi lemnele necesare de foc.

2. **Zoltan,** cu salariu anual de 600 cor., cuartir gratuit în edificiul şcólei şi lemnele necesare de foc.

3. **Trapold,** cu salariu anual de 600 cor., şi anume: 400 cor. în bani, viptuale şi folosirea de pământ cu 200 coróne, cuartir gratuit în edificiul şcólei şi lemnele necesare de foc.

Reflectanţii la aceste posturi cu îndatorirea, a provedé instrucţiunea şcolarilor de la 6—12 ani şi celor de la 13—15 ani, şi a ţiné în Dumineci şi sěrbători strană în biserică, sě 'şi aştérnă petiţiunile concursuale instruite conform normelor în vigóre subscrisului oficiu protopresbiteral până la terminul indicat, cu îndatorirea a se presenta în vre o Duminecă sau sěrbătóre în biserică spre a 'şi arăta desteritatea în cele rituale, preferindu-se cântăreţii buni.

Sighişóra, 11 Iulie 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighişóra în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Nr. 394/1903 [188] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor vacante de **învěţători** din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Zarand, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Blăşeni-plaiu** şi **-sat,** cu salariu anual de 600 cor., cuartir şi lemne.

2. **Trestia—Selisce,** învěţătoriu ambulant. Salariu anual 600 cor. cuartir şi lemne.

3. **Grohot,** salariu anual 600 cor., cuartir şi lemne.

4. **Bulzescii-de-sus** şi **-de-jos,** cu salariu anual de 600 cor., cuartir şi lemne.

Aspiranţii la aceste posturi au a 'şi aşterne cererile lor instruite conform normelor din vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul susindicat.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Zarand.

Brad, în 28 Iulie 1903.

Georgiu Părěu
adm. prot.

Nr. 568 [173] 2—3

Concurs

Pentru **ocuparea posturilor învěţătoreşti** în comunele mai jos numite, din protopresbiteratul Unguraş, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Dânc,** cu salariu anual de 600 cor., din care 330 coróne prin repartiţiune de la popor, 270 cor. ajutoriu de la stat, şi cuartir.

2. **Fizeş Sânpetru,** cu salariu anual de 600 cor. prin repartiţie de la popor, şi relut de cuartir.

3. **Rachiş,** cu salariu anual de 600 cor. prin repartiţiune de la popor, 2 orgii de lemne, grădină de 800 orgii, cuartir şi pauşal de cancelarie 4 cor.

4. **Romiţa,** cu salariu anual de 600 cor., din care 196 cor. de la popor prin repartiţiune şi 404 cor. ajutoriu de la stat, după ce edificiul şcolar se va edifica sau renova spre a corěspunde cerinţelor legii, cuartir şi grădină.

5. **Sântă Măria,** cu salariu anual de 600 cor., din care 360 prin repartiţiune de la popor, 96 cor. din naturalii (40 vici cucuruz), 2 orgii de lemne în preţ de 48 coróne, venitul cantoral 96 cor. şi cuartir.

6. **Stîna,** cu salariu anual de 600 cor. prin repartiţiune de la popor, cuartir şi grădină şcolară.

7. **Tămaşa,** cu salariu de 600 cor, din care 300 cor. prin repartiţiune de la popor şi 300 cor. din ajutoriul de stat ce sperézä parochia a 'l primí, cuartir şi grădină.

Reflectanţii la vre-unul din aceste posturi au a se presenta înainte de alegere, în vre o Duminecă sau sěrbătóre în biserică spre a'şi arăta desteritatea în cântări, avênd a înfiinţa cor şi a cânta cu elevi la s. liturgie.

Cei cu serviciu au a se declara în rugarea de concurs despre susţinerea drepturilor lor la cuincuenalii, spre orientarea alegětorilor.

Cererile de concurs, instruite conform normelor din vigóre, au a se aşterne subsemnatului oficiu protopresbiteral, în terminul sus indicat.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român Unguraş, în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Fizeş Sânpetru, 14/27 Iulie 1903.

Pavel Roşca
protopresbiter.

Şcóla de musică Hermann Kirchner

Ramuri de instrucţiune:

Cant solo, Pian şi Compoziţiune.

Incepênd cu 1 Septembre este împreunată cu acestea o **şcólă de cor** pentru fetiţe, cum şi un **cor de dame.**

Condiţiunile de primire se pot afla zilnic întrě orele 11 şi 12.

[192] 1—2

Hermann Kirchner
Palatul Habermann, etagiul II.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! vindecă şi înviorézä

Nu e mijloc secret pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rěceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sě se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

[2] 29

Preţul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copíi şi femei de constituţie fórte slabă.

Espeditie din centru şi locul de vêndare pentru ţêră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, **V., strada Vadász 42/V colţul strada Kálmán.**

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane

Nr. 88 Sibiiu, Sâmbătă 9/22 August 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 34
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Crisa.

Sibiiu, 21 August n.

Stăm şi astăzi tot unde am stat înainte cu două sěptěmâni. Ne aflăm în plină crisă, care bine ar fi dacă ar rěmâné numai crisă ministerială, aşa cum esistă ea astăzi, şi nu s'ar preface, — ceea-ce e fórte de temut, — în crisă generală, estinsă asupra întregei monarchìi.

Şi cine ştie câtă vreme va trebuí sě mai continuăm cu informaţiunile cari au loc la rubrica crisei, pentru-că prospecte sigure pentru grabnica ei resolvare nu sunt, ci chiar din contră, tóte semnele arată, că resolvarea va întârzia mult, póte câteva sěptěmâni, dată fiind greutatea aflării unei soluţiuni potrivite şi multămitóre, şì pentru unii şì pentru alţii.

Pentru astăzi putem da următórele informaţiuni, cu privire la crisă:

După-ce Monarchul a cerut sfatul tuturor consilierilor sei din Viena, a venit Mercuri séra la Budapesta, unde astăzi, Vineri, va începe sě asculte părerile bărbaţilor de stat magiari, chiămaţi în audienţă din partea M. Sale.

Au primit invitare, pentru a 'şi spune vederile asupra situaţiunii, contele *Csáky*, president în casa de sus, şi contele *Apponyi*, presidentul camerei; apoi foştii miniştri presidenţi: conte *Szapáry*, *Wekerle*, baron *Bánffy* şi *Széll Kálmán;* în urmă: contele *Andrássy Gyula*, *Hieronymi Károly*, *Hodossy Imre*, conte *Károlyi Sándor*, conte *Tisza István* şi conte *Zichy János*.

E viu comentată în cercurile politice magiare invitarea acestuia din urmă, ca sě dee sfaturi Corónei, dată fiind împrejurarea, că e şeful unui partid oposiţional, şeful partidului poporal. Şi se dă cu socotélă, că invitarea s'a făcut la espresa dorinţă a moştenitoriului de tron, *Francisc Ferdinand*, care ţine fórte mult la contele Zichy János, şi póte-că şì la — partidul poporal.

De sine înţeles, că Maiestatea Sa, după-ce va asculta tóte părerile celor chiămaţi sě 'i dee sfaturi cu privire la resolvarea crisei, se va mai gândí şi apoi se va decide pentru una ori alta dintrě căile indicate pentru scóterea ţerii (şi a monarchiei) din încurcătură, şi amĕsurat acestei determinări îşi va alege şì persóna pe care o va încredinţa cu formarea noului cabinet.

Ori-ce combinaţiune făcută pe tema acésta e deci prematură, pentru-că Monarchul încă nu ştie, şi nu póte ştí, care dintrě bărbaţii magiari de stat îi va da sfatul cel mai bun, şi 'i va arăta calea cea mai uşóră, pentru a duce lucrurile la bun sfîrşit.

Tot aşa simple combinaţiuni rěmân şì ştirile date din partea gazetelor magiare, că Coróna e decisă deja sě facă unele concesiuni Magiarilor, şi sě împlinéscă unele din dorinţele şi aspiraţiunile lor naţionale, pentru-că după-cum se asigură din cercuri bine informate de la Viena, nici în privinţa acésta Maiestatea Sa nu a luat încă nici o hotărîre.

Un lucru e cert însě: nici unul dintrě cei chiămaţi sě dee Maiestăţii Sale sfaturi şi sě 'i facă propuneri cu privire la resolvarea crisei, nu va abandona de tot aspiraţiunile naţionale ale Magiarilor, ci toţi vor propune Corónei împlinirea lor, fie şì numai în parte, şi fie şì numai într'un viitoriu mai îndepărtat. Pentru-că astăzi toţi cântă pe córda kossuthistilor în chestia militară, — guvernamentali şi oposiţionali, — şi toţi cred, că Coróna e *silită* sě facă concesiunile cerute.

Şi tocmai acesta e momentul suspect în politica magiară, purtată faţă de Viena. Ziariul *„Alkotmány“* ne împărtăşeşte o reminiscenţă de pe vremea luptelor în contra legilor eclesiastice, fórte caracteristică pentru unii dintrě aceia cari s'au bucurat de nemărginita încredere a Corónei. Pe vremea aceea adecă bărbaţii magiari de stat îi spuneau Monarchului următórele: „Maiestate! Noi ştim, că Maiestatea Vóstră nu doriţi legile eclesiastice. Dar' le doreşte partidul liberal, le doreşte naţiunea, şi dacă Maiestatea Vóstră le acceptaţi şi împliniţi dorinţa partidului liberal, *partidul în schimb se va pleca voinţei Maiestăţii Vóstre necondiţionat în chestiile militare*“.

Ei bine, aceiaşi ómeni din partidul liberal, cari vorbiau atunci astfel M. Sale, îi vor spune acum că resolvarea crisei nu se póte face de cât numai pe calea concesiunilor.

Frumósă consecuenţă politică şi frumósă purtare faţă de Corónă!

Incheiem pentru astăzi informaţiunile în chestia crisei cu o ştire de noi necontrolată, dar' dată din părţi magiare ca autentică. Se spune, că cu ocasiunea ultimei audienţe pe care a avut'o la palat fostul ministru-president *Wekerle*, M. Sa i-ar fi comunicat, că nu póte face Magiarilor concesiunile cerute, pentru-că atunci *s'ar revolta celelalte naţionalităţi din Ungaria;* la ce Wekerle ar fi reflectat, că partidul liberal *e gata sě multăméscă naţionalităţile pe altă cale.*

Credem, că M. Sa, auḑind aceste vorbe, se va fi gândit la vorbele de pe vremea legilor eclesiastice, auḑite tot de la *Wekerle*, că partidul liberal din Ungaria „se va pleca necondiţionat în faţa voinţei M. Sale în chestiile militare“, — şi vĕḑênd cum de fapt *se plécă*, îşi va fi închipuit, că tot aşa va multămí partidul liberal şí naţionalităţile, la cari M. Sa se gândeşte cu atâta iubire părintéscă.

Politică tradiţională.

II.

Românii ardeleni au întrat de fapt în dieta de încoronare, — căci aşa se numia dieta din Pesta, deschisă la finea anului 1865.

Au ascultat deci de glasul lui *Şaguna,* care prin colónele ziariului nostru (numěrul 50 din anul 1867) le spunea următórele: „Pretindem de la conducětorii nostri naţionali, ca ei *sè nu părăséscă terenul activităţii.* Schimbarea regimului din luna lui Septembre 1865 numai aşa póte fi mai puţin păgubitóre pentru causa nóstră naţională“ ... pentru-că ... „nefiind noi la consultări, vom păţí-o după proverbul românesc: *cine împarte parte 'şi face*, şi noi nefiind la împărţélă, nici că vom puté sě ne facem parte“.

Ne-am fost pus deci pe terenul *activităţii*, cu scopul de a ne apěra drepturile în parlamentul ţerii.

Aveam în dietă pe Elie *Măcelariu,* pe Ioan cav. de *Puşcariu*, pe Dr. Avram *Tincu*, *Pop-Grideanul*, *Balomiri* şi alţii.

Minuni, fireşte, că n'au putut face nici ei în dieta din Pesta; dar' nici n'a aşteptat nimeni minuni de la ei. Tot ce cu dreptul s'a putut aştepta de la ei a fost, sě 'şi ridice cuvêntul totdeuna când în dietă va fi vorba de Românii din Ardél, şi datorinţa acésta şi-au împlinit'o deputaţii români ai Ardélului, aflători în dieta de incoronare, cu conştiinţă şi cu demnitate.

Au protestat în contra actelor asupritóre pentru aceia pe cari ei îi representau în parlamentul ţerii, au mers solidari cu deputaţii români din Ungaria şi Banat în tóte chestiile de interes general pentru naţiunea română, au făcut interpelaţiuni şi diferite proiecte de resoluţiuni, — tot atâtea lucruri, cari multămiau chiar şi pe cei mai convinşi pasivisti români din părţile ardelene.

Cu un cuvênt, se pornise bine lucrul, pentru-că prinsese teren printrě Românii ardeleni convingerea, că după-ce acţiunile politice trebue sě aibă un razim legal, şi nu pot fi purtate de cât numai *pe teren legal:* e bine, ca terenul singur legal ce 'l avem, — în parlamentul ţerii, — sě 'l ţinem ocupat noi, şi sě nu lăsăm sě fie ocupat de alţii, cu alte vederi şi alte dorinţe, cu aspiraţiuni contrare intereselor Românilor ardeleni.

Era deci inaugurată *politica de activitate*, propusă de Şaguna şi propagată de ziarul nostru, politica pe care unii bărbaţi de frunte ai némului nostru, aflători în afară de parlament, abia acum, după inaugurare, au început sě o combată, ca periculósă intereselor mari naţionale, făcênd propagandă pentru politica de pasivitate,

FOIŞORĂ

Jurnalismul.

De Fr. Streissler.

Părerea cea mai rěspândită este, că acei ómeni, activităţii cărora avem sě multămim presa nóstră zilnică, n'au nevoe de o cultură deosebită şi că sunt nişte fiinţe cari şi-au greşit cariera şi nefiind folositori pentru alt-ceva, atât lucru pot sě facă: sě servéscă onorabilului burtă-verde la caféua de diminéţă hrana spirituală zilnică.

Şi nici nu poţi zice că acel burtă verde n'are dreptate când judecă aşa. Ómeni cari nu şi-au recunoscut în tinereţe vocaţiunea de jurnalist şi au fost trimişi de părinţi la o altă carieră, în cele din urmă totuşi recunosc că şi-au greşit drumul şi iau condeiul în mână. Ce e de vină foiletonistul, criticul, cel-ce scrie primele articole, redactorul, că părinţii lui au decis sě 'l facă comerciant, advocat sau teolog? Ce sunt de vină în general ziaristii, dacă pentru ei nu esistă un curs deosebit şi că cei mai mulţi sunt siliţi, sau mai bine: au fost siliţi sě facă un stagiu intermediar de o altă carieră pentru a ajunge la jurnalism?

In timpul din urmă s'au cam schimbat, totuşi, lucrurile. Jurnalismul este recunoscut de toţi ómenii cuminte ca o carieră care reclamă calităţi spirituale deosebite şi cunoştinţe vaste. Bărbaţii fruntaşi ai condeiului se ocupă cu chestiunea educaţiei speciale a jurnalistului.

Inainte de a stabilí ce trebue sě înveţe un jurnalist, este necesar însě sě ştim ce se cere de la dînsul.

Sě luăm pe rênd rolurile în presă şi sě începem cu redactorii.

M. Pollaczek defineşte redactorii astfel:

„Persónele cari cercetéză materialul sosit, spre a judeca dacă e bun de tiparit şi în cas când e bun, sě 'l prelucre dându-i o formă definitivă, sub care apoi sě apară în tipariu, — se numesc redactori.“

Din definiţiunea acésta şi chiar din nume reese, că redactorul numai în a doua linie este chiămat *a scrie.* In prima linie i-se cere sě judece, sě prelucre, sě aranjeze, cu un cuvênt sě redigeze.

Sě 'şi închipue cineva pe redactorul unui organ de frunte, cum e d. es. *„Kölnische Zeitung“*, sau alt ziariu de talia acestuia, şi va vedé îndată că de la un asemenea personagiu se cere fórte mult în ce priveşte cultura generală. Ştiinţele de Stat, istoria, arta, literatura, în tóte specialităţile redactorul trebue sě se înalţe mult preste nivelul mediocrităţii. Nici o universitate nu e în stare sě 'i dee acéstă totalitate a ştiinţei, ci el însuşi trebue sě 'şi apropieze acest complex de cunoştinţe. Cu asta n'am zis că studiile academice ar fi de prisos pentru un redactor; din contră. E vorba numai sě fixăm îngâmfarea celor învěţaţi, cari cred că ómenii cu studii academice sunt eo ipso şì ómeni înţelepţi. Redactorul n'are răgazul cabinetului de studiu, nici nu póte aştepta, ca poetul, „sě 'l sărute musa pe frunte“. El trebue sě 'şi scótă în fie-care zi ziarul, une-ori câte 2—3 ediţii pe zi. Ací e vorba de a 'şi aduce tótă ştiinţa în luptă şi a sta vecinic la punctul de observaţie: *Qui vive?* E vorba de a lua decisiuni grabnice şi de a lucra în consecinţă logică. Tóte lucrările şi creaţiunile omeneşti, redactorul trebue sě le vadă într'o privire şi sě audă şi sě vadă în ori-ce moment cum bate pulsul timpului, fără sě mai consulte cărţile.

Din cele de mai sus se vede měsura de cunoştinţe generale ce se cer de la un redactor. Pe lângă acestea se mai cer însě şì cunoştinţe speciale, mult mai mari de cât ar crede un profan. Redactorul trebue sě simtă instinctiv până unde póte sě mérgă cu polemica fără sě rischeze a fi dat în judecată pentru insultă. El de obiceiu n'are timp sě consulte advocaţii. Nici dacă ar învéţa paragrafii pe de rost, nu ar face multă trébă; cel mai bun stătuitor este *simţul de tact* inherent vocaţiunii.

Adesea împrejurările aduc cu sine, că spre a desvělí abusurile publice, trebue sě trécă preste marginile prescrise de lege. Redactorul trebue sě cunóscă esact şì drepturile autorului, ca la reproduceri sě nu trécă preste marginile permise. Legea de presă îl urmăreşte pe redactor pas cu pas şi îi pune multe curse. Afară de acésta, redactorul trebue sě mai cunóscă serviciul technic intern, sě aibă tact deosebit pentru contactul cu colaboratorii şi coredactorii, sě aibă manuscriptele vecinic gata pentru culegětori, sě ştie a face corecturi. Un redactor trebue sě mai ştie a judeca şì partea comercială a ziariului, cu inserţiile, reclamele, etc.

Sě nu crédă cineva că condiţiunile de mai sus se cer numai de la un şef redactor al unei gazete mari. Ori-ce redactor care se respectă trebue sě stee la înălţimea acésta. Nici aşa numiţii redactori speciali de la pentru rĕmânerea pe loc, până la redeschiderea dietei ardelene, care, în casul punerii Românilor din Ardél în pasivitate, n'avea sĕ întârzie mult, — după părerea lor.

S'a dat rĕspuns din partea ziarului nostru tuturor propagatorilor acestor idei, că nu sunt destul de serioşi în apreciarea situaţiunii, pentru-că dacă ar avé destulă seriositate nu ar judeca-o aşa cum o judecă, cu uimitóre superficialitate.

In lupte continue cu pasivistii ne-au aflat apoi alegerile dietale de la anul 1869, în ajunul cărora a fost convocată conferenţa naţională de la *Mercurea.*

Pasivistii ne făceau grave imputări, ameninţau chiar, ear' pe *Şaguna* îl presentau lumii ca vîndut Ungurilor, de la cari numai favoruri personale caută sĕ câştige, ne mai bătêndu-şi capul cu interesele mari ale naţiunii române.

Nu numai ziarele române din patrie aduceau atacuri necurmate în contra lui Şaguna şi în contra ziarului nostru, apărător al politicei de activitate, ci chiar şi ziare din România, ca „*Romanul*“ lui *Rosetti,* care primia de la noi veninóse corespondenţe, scrise, după cum s'a dovedit în urmă, de — *George Bariţiu.*

Propaganda cea mare, făcută în jurul pasivităţii politice a Românilor ardeleni, a dat apoi ródele aşteptate din partea pasivistilor. Conferenţa de la Mercurea a decretat pasivitatea, cu totalitatea voturilor, minus *cinci.*

Acesti cinci, cari au rĕmas credincioşi politicei de activitate a lui *Şaguna,* au fost următorii: Ioan cav. de *Puşcariu*, Nicolae *Cristea*, Iosif *Hossu*, Iuliu *Bardosy* şi S. *Poruţiu.*

Ziariul nostru, care prevedea de altcum că acesta are sĕ fie resultatul adunării naţionale din Mercurea, a respectat întru tóte votul dat. S'a reţinut deci de la aducerea vre-unei judecăţi nefavorabile, de la condamnarea hotărîrii aduse, şi s'a mărginit numai la o admoniare nouă, făcută la adresa acelora, cari însărcinaţi din partea conferenţei de la Mercurea, primiseră, în calitate de comitet naţional, conducerea politică a Românilor ardeleni.

Li-a spus de nou ziariul nostru, în numĕrul 17 din anul 1869, sĕ „*iee chestiunea în mod mai obiectiv, sĕ esamineze situaţiunea din tóte punctele de vedere şi sĕ nu se pună numai pe partea pură a sentimentelor, pentru-că în casul din urmă putem fi uşor seduşi, pe când în casul prim învingerea, ce e drept, e mai grea, căci omul are a se lupta şì cu sine, însĕ învingerea e mai probabilă*“.

Ziariul nostru a început deci a manifesta de ací încolo mai mult o atitudine de *observaţie,* până la alte zile mai bune pentru politica de activitate.

Virtuţile la copíi.

De Ioan G. Neamţu.

Mulţi şi de multe-ori au zis şi zic, că tinereţa este primăvara vieţii. Eu îmi închipuesc tinereţa în omenime, ceea-ce în lumea botanică se póte priví: mulţimea arbuşorilor rĕspândiţi pe lângă trunchiurile de arbori, vechi de sute de ani; acei arbuşori, cari în delicatele lor ramuri şi muguri îşi ascund acea putere, care l'a făcut pe puternicul trunchiu de alături sĕ învingă în luptă cu intimperiile vremii.

Tot ceea-ce este frumos şi nobil se cuvine, sau mai bine zis, ar trebuí sĕ se potrivéscă tinerimei. Cu tóte acestea, câţi nu sunt, cari nu preţuesc cu adevĕrată valóre acest dar, aşa numit al naturii? Şi earăşi, câţi sunt, cari acaparaţi de o purtare nepre-cugetată, devin batjocuritorii tinereţei?

Pentru-ca tinereţa în adevĕr sĕ fie frumósă, neapĕrat trebue sĕ fie înzestrată cu virtuţi de sémă. Multe, fórte multe sunt virtuţile de sémă ce se cer tinerimii, a căror înşirare ar reclama şì timp şì loc însemnat. De data asta însĕ voiu arăta numai unele, dintrĕ cari în primul loc — după mine — vine

Modestia.

Ea este una din acele virtuţi, care e în stare sĕ înfrumseţeze tinereţa. Fórte potrivit zice *Kazinczy*, că modestul „când laudă sau este lăudat altul, se bucură, ear' dacă el este lăudat, roşeşte“. In adevĕr, dacă ne gândim, ori-care tinĕr ar trebuí sĕ fie astfel. Aibă un tinĕr mari şi frumóse merite sau virtuţi, el nici-odată nu trebue sĕ se laude cu ele.

In ziua de astăzi însĕ, cu durere trebue sĕ constatăm tocmai contrariul; vedem adesea cum chiar şi cel mai neînsemnat merit într'atâta îl încântă pe nefericitul posesor, în cât în a sa micime devine orb, crede că începutul şi sfîrşitul tuturor este el, că lumea numai singur pentru el esistă. Acésta însĕ nu póte decora pe nici un tinĕr.

Dar' óre nemodestia născutu-s'a odată cu copilul? Nu!... Acéstă greşélă ce se póte observa la o fórte mare parte din tineretul nostru, nu este altceva de cât resultatul unei greşite educaţiuni.

Din acésta urméză, că educaţiunea trebue sé fie acel mijloc, pentru care sĕ se oprécă desvoltarea nemodestiei, sau dacă acésta esistă deja în tinĕr, prin educaţie sĕ se pótă sugruma.

Dar' cum? 'Mi permit sĕ arăt un factor care de-şì nu este atât de important la prima vedere, şi care nici nu depinde în total şi totdeuna de învĕţătoriu, este însĕ, după a mea părere, de mare folos. Este îmbrăcămintea, ţinuta corpului şi umblatul copilului.

Fie copilul frumuşel îmbrăcat şi înainte de tóte curat. Nu e cu cale însĕ a i-se da copilului o îmbrăcăminte luxósă şi cine ştie după-ce croitură la modă, căci-acésta nutreşte în el ambiţiunea şi mai ales desconsiderarea acelora, cari n'au şi nici nu pot avé o aşa îmbrăcăminte ca el. La tinĕr şi mai ales la copíi şì îmbrăcămintea este o mĕsură cu care se compară faţă de alţii, şi dacă găseşte că a sa este mai frumósă, tot-odată crede că şì valórea sa este mai mare. Iată dar' gata un motiv al nemodestiei.

Nu trebue permisă copilului umblarea încordată şi svăpăiată, pentru-că şì acésta nutreşte nemodestia. Copilul timid va trebuí încuragiat, ca sĕ se pótă obicinuì cu mĕsura cuvenită a curagiului; copilul curagios însĕ va trebuì reţinut cu tótă silinţa, sĕ nu depăşéscă marginile bunei cuviinţe, ca sĕ nu devină nemodest sau chiar obraznic.

Cu recompensele şi distincţiunile, constee acelea chiar şi din simple laude, învĕţătoriul sĕ nu fie prea darnic; dar' dacă o face, trebue sĕ fie cu mare băgare de sémă la tonul cu care o face, pentru-ca nu cumva chiar şi cu o laudă scurtă şi simplă, prin tonul ei, copilul sĕ fie îndrituit la rĕsfăţare.

Un vecinic cusur din partea societăţii este acela, că nu se judecă cu destulă competinţă şi seriositate lucrurile şi faptele ómenilor. Pe unele le înalţă, le glorifică pentru lucruri de nimica, ear' pe altele nici nu le ia în considerare, sau tocmai le umileşte.

Şì una şì alta e o greşélă fórte mare. Şi totuşi glorificarea nemeritului este o greşélă mai mare; face sĕ se crédă, că cutare individ este un om mare, aşa de mult bine şi lucruri frumóse a sĕvêrşit, în cât lumea nu-i mai póte băga în sémă nici unele din necuviinţele ce le-ar face; şi iată că e gata nemodestia.

Ací însĕ mai este o posibilitate: în urma unui indiferentism vĕdit se póte deştepta desvoltarea unei activităţi mai mare, în bună credinţă că în cele din urmă lumea totuşi va observa şi considera acésta; dar' tot aşa de uşor póte obvení şì acea împrejurare, că indiferenţa sĕ 'l abată şi sĕ facă pe cineva a-i dispăré dorul de muncă, şi atunci iată că pentru lume s'a perdut o putere.

(Va urma).

Din Sebeşul-săsesc.

Societatea pentru „*crearea unui fond de teatru român*“ îşi va ţiné în anul acesta adunarea generală, după cum ştim, în *Sebeşul-săsesc.* Inteliginţa română din acest orăşel a făcut tóte pregătirile necesare, pentru-ca adunarea, şi tóte festivităţile legate de ea, sĕ fie cât sĕ póte de succese. Comitetul aranjator a stabilit pentru zilele adunării generale următoriul program:

A. Joi, în 14/27 August a. c.: a) Primirea comitetului societăţii la $4^1/_2$ ore p. m. la gara din Szászsebeş; *b)* séra de cunoştinţă, cină à la carte la 8 ore în pavilonul de la „Hotel Central“.

B. Vineri, în 15/28 August a. c.: a) La 9 ore a. m. serviciu divin în ambele biserici române din loc; *b)* la 10 ore a. m. şedinţa I în sala festivă a şcólei române; *c)* la 8 ore séra concert-teatru în pavilonul de la „Hotel Central“ cu următoriul program: 1. *a)* „Hei leliţă“ din cel sat; *b)* „Sub ferésta mândrei mele“, coruri mixte de G. Dima, cântate de corul reuniunii meseriaşilor din Sebeş. 2. „Greva fierarilor“, monolog de Fr. Coppé, predat de Zaharie Bârsan. 3. Fantasie din opera „Mignon“ de A. Thomas, pentru violină şi pian de J. B. Singelée, dl Octavian Murĕşan şi dl Otto Baumann. 4. Declamare, de Zaharie Bârsan. 5. *a)* „Ce te legeni codrule“ de Scheletti; *b)* „Solomóne căpitane“, de Kirchner, pentru voce de bariton şi pian, dl Octavian Murĕşan şi dl Otto Baumann. 6. „Eu mĕ duc codrul rĕmâne“, cor mixt de Şorbau, cântat de corul reuniunii meseriaşilor din Sebeş. 7. „Trecĕtoriul“, comedie de Fr. Coppé. 8. „Intrĕ patru ochi“, comedie într'un act, de L. Fulda. Preţul de întrare 2 cor. de persónă. *d)* După concert-teatru cină à la carte şi musică în grădina „Hotel Central“.

C. Sâmbătă în 16/29 August a. c.: a) La 9 ore a. m. şedinţa a II.; *b)* la 1 oră p. m. banchet în pavilonul de la „Hotel Central“, cuverta 4 cor. de persónă; *c)* la 8 ore séra „petrecere cu joc“ în pavilonul de la „Hotel Central“ — Preţul de întrare 2 cor. de persónă.

D. Duminecă, în 17/30 August a. c. Escursiune în munţii „Sebeşului“.

Biroul permanent dă în cursul acestor zile informaţiuni, bilete pentru concert-teatru, banchet, petrecerea cu joc, şi escursiune, în localul casinei române de la „Hotel Central“.

Anunţările pentru participare la banchet sĕ se facă cel mult până în 14/27 August séra la membrul comitetului Ioan Oncescu, căruia sunt a se adresa şì anunţările pentru participare la escursiune.

Analfabetismul.

Lucrare cetită în conferenţa învĕţătorécă din Zarand, ţinută în 24 April 1903, de Ioan Gherman, catechet-învĕţătoriu.

(Fine).

Pentru-ca numĕrul analfabeţilor sĕ dispară e o condiţiune principală, ca: învĕţătoriul sĕ fie conştiu de chiămarea sa, sĕ 'şi facă datorinţa. De sine se înţelege că învĕţătoriul sĕ fie stabil şi sĕ aibă posibilitatea a lucra în tótă liniştea, fără a mai fi muncit, că el şi familia sa nu 'şi are deplin asigurată esistinţa. Scrierea şi cetirea sunt discipline principale, de aceea se pretinde:

a) numĕrul orelor pentru scris şi cetit sĕ fie de ajuns;

b) învĕţătoriul sĕ purcédă cu tótă stricteţa atât la scris cât şì la cetit — încă la începĕtori. — Literile sĕ se scrie corect, eventual erorile făcute sĕ se îndrepteze. Ori-ce ocupaţiune scripturistică, fie pe tăbliţe, ori în caiet, sĕ fie controlate. In cetire, pe încetul, în loc de cetitul mehanic sĕ fie înlocuit cetitul logic şi estetic. Nimic mai stricăcios de cât a lăsa elevii sĕ scrie cum pot, şi a nu 'i controla, tot astfel a 'i lăsa sĕ cetéscă cum dă Dzeu; sau a pune pe câte un elev mai mare sĕ asculte pe cei mai mici, şi a fi el un feliu de învĕţătoriu.

Până prin anul 1860 cărţile nóstre de şcólă erau atât de defectuóse, în cât sĕ te miri că din timpul înainte de 1860 a mai eşit câte un elev care a ştiut sĕ cetéscă fie şi numai din cărţile bisericeşti. Cei-ce am început a învĕţa carte înainte cu 40—45 ani, o ştim prea bine, cum cei mai mulţi elevi eşiau din şcólă fără a şti ceti, ba nu ajungeau sĕ ştie spune nici literile — buchile — după numele lor: *azi*, *buche*, *vede* etc., ear' de scris nici pomană nu era prin şcólele de la sate. Progresul în cetit şi scris s'a făcut numai când am început a avé cărţi mai bunişóre pentru începĕtori, de când sub fericitul Şaguna s'au trimis tineri la universităţile germane, cari re'ntorşi a casă au început a eda cărţi bune pentru şcólele poporale. Sĕ amintim ací pe fericitul Ioan Popescu, pe asesorul Zach. Boiu şi alţi mai mulţi, cari au întrodus nouele metode de învĕţământ în şcólele poporale.

Şirul bărbaţilor de şcólă, profesori şi învĕţători, cari lucră azi din rĕsputeri pentru a provedé şcóla poporală română cu cărţi didactice bune, este tot mai mare, şi opurile lor — cărţile — sunt lucrate după tóte cerinţele pedagogice.

In ce priveşte cărţile bune de şcólă cu puţine esceptiuni suntem în de ajuns provĕduţi. Tot ce ar fi de dorit în acéstă privinţă ar fi, ca manualele de şcólă sĕ coste cât mai puţin, şi autorii sĕ nu rîvnéscă la căştig mare. In specie — cărţile pentru primul şi al doilea an de şcólă sĕ fie cât mai eftine, şi cât mai bine adjustate. Cu cât vor fi mai eftine, cu atât se vor vinde mai multe.

Cele învĕţate în şcólă sĕ fie promovate în familie.

Elevii nostri din şcóla sătéscă sunt avisaţi numai la propriele puteri, şi la ceea-ce învaţă a scrie şi cetì în scólă.

A casă părinţii nu pot sĕ le dee nici un ajutoriu; fiind-că înşi-şi părinţii — mulţimea — nu ştie cetí şi scrie. Cum dară sĕ pótă da ajutoriu, ori sĕ pótă controla pe fiii lor dacă 'şi fac datorinţa ori nu? Ce mult póte contribuí familia la progresul în scris şi cetit, se póte vede acolo, unde în familie este vre-un băiat s'au băiată mai mare care a umblat la şcólă, sau apoi tată! sau mama ştie sĕ scrie şi cetí! In atari familii în scurt timp te pomeneşti că micii începĕtori ştiu scrie şi cetí. Ceea-ce începĕtoriul a deprins în şcólă, are ocasiune sĕ repeteze şì în familie. Nu se póte deci îndestul recomanda, ca familia, precum în alte privinţe aşa şì aici sĕ lucre mână în mână cu şcóla. In cât familiile aici nu pot sĕ ne vină în ajutoriu, învĕţătoriul sĕ tindă, ca elevul sĕ fie în stare sĕ 'şi facă de sine a casă ocupaţiunile ce are, fără a fi avisat la ajutoriul, care nu l'ar puté afla a casă.

Un moment sĕ nu pérdă din vedere învĕţătoriul, că elevii încredinţaţi lui tot aşa mare lipsă au de scris şi de cetit, ca şì de pânea de tóte zilele. — De ce are ţĕranul şi ori-care alt om, mai mare lipsă de cât de scris

---

gazetele cele mari nu fac escepţiune. Politica internă, politica esternă, rubrica comercială, rubrica locală, foiletonul, teatrul, arta şi ştiinţa, tóte aceste rubrici ale unui ziariu cotidian politic au redactorul lor special. Cum sĕ redigezi, însĕ, rubrica comercială fără sĕ cunoşti politica internă, politica esternă, şi ştiinţele technice? Sau politica internă, cum ar puté cineva s'o trateze, fără a cunóşte pe cea esternă?

Sĕ vedem acum pe ceilalţi jurnalişti, cari lucréză la scóterea unei gazete. De esemplu pe cel ce scrie articolele prime. Acesta nu trebue sĕ fie o persónă deosebită, fiind-că de multe-ori scriu şì redactorii articole prime. Ei bine, acela care scrie articolele prime trebue sĕ fie nu numai stilist consumat, dar' şì polemic şi politician de frunte. O depeşă sosită în cursul nopţii despre un eveniment politic, mórtea unui personagiu însemnat, etc. trebue sĕ dee materia pentru un prim articol care trebue sĕ apară diminéţa şi în care sĕ discute evenimentul din tóte punctele de vedere, relevându-i-se importanţa. Din activitatea acésta resultă de la sine calităţile ce trebue sĕ aibă un asemenea scriitoriu.

Inspiratorul politic, care furniséză ştirile politice, întreţine contactul cu funcţionarii superiori de Stat şi cu autorităţile şi trebue sĕ aibă o cultură superióră politică, precum şì maniere fine.

Recensentul teatral trebue sĕ fie capabil a scrie o recensiune asupra unei premiere din séra trecută, ca articolul sĕ apară diminéţa.

Cei-ce fac dările de sémă despre diferitele desbateri (Camera de comerciu, şedinţele consiliului comunal, parlamentul, întruniri publice, conferenţe, esposiţii, etc.) ca ori-ce jurnalist, trebue sĕ fie stilisti eminenţi şi sĕ aibă cunoştinţe asupra temei despre care scriu.

Raportorii sunt cei-ce fac dări de sémă asupra întêmplărilor locale, catastrofe, accidente, etc. Şi acestia trebue sĕ fie buni stilisti.

Iată ce calităţi trebue sĕ aibă cei-ce lucréză la presa zilnică. Se înţelege, că bariere stricte întrĕ diferitele resorturi nu esistă. Un jurnalist trebue adesea sĕ suplinéscă pe colegul sĕu în un alt resort, ear' ziarele mai mici nu pot avé redactori speciali pentru fiecare rubrică.

şi de cetit, dacă vrea sĕ nu fie la tot pasul înşelat?

Sĕ nu mai amintim aci şi de marele folos intelectual şi moral, ce 'l are cel ce ştie cetí şi scrie.

După finirea şcólei poporale elevului sĕ 'i fie cu putinţă desvoltarea intelectuală şi mai departe.

Mulţi dintrĕ elevii şcólei poporale, ba aflăm chiar şi dintrĕ cei-ce au absolvat mai multe şcóle, şi chiar dintrĕ învĕţători şi preoţi unii precum şi alţi cărturari, cari eşind de pe bancele şcólei, se pare că s'au sĕlbătĕcit şi nu mai cetesc nici nu scriu nimic. Şi de unde provine acest rĕu atât de rĕslăţit? Iată de unde.

In şcólă învĕţătoriul nu a ştiut sĕ pună pond de ajuns pe cetitul frumos şi logic, şi nu a dedat pruncii sĕ mai cetéscă şi altceva, afară de lecţiunea dată din carte. Şi vai de progresul acela, unde învĕţătoriul se mulţămeşte dacă elevii ştiu sĕ boviseze materia din carte şi afară de acésta sĕ nu mai cetéscă nimica! Vai de elevii aceia, cari părăsind şcóla nu li-s'a dat ocasiune din când în când a mai cetí şi din alte cărţi ori jurnale, afară de cărţile de şcólă!

Rĕul se póte combate numai prin următórele mijlóce:

a) în orele de limba română — în orele de scris şi de cetit — trebue învĕţătoriul sĕ deştepte în inima elevului viul interes faţă de tot ce vede şi aude în clasă, faţă de tot ce i-se spune, ori ceteşte, şi sĕ desvólte în elevi plăcerea de a se ocupa şi ei de sine cu lectura. Pe lângă materialul din cărţi, învĕţătoriul în ore anumite sĕ mai cetéscă cu elevii piese alese din cărţi anume scrise pentru băieţi şi popor. Spre acest scop nu ar trebui sĕ lipsésca de lângă nici o şcólă: *biblioteca şcolară.*

Infiinţate in fie-care comună biblioteci şcolare şi poporale, „elevului i-ar fi cu putinţă a 'şi scóte cărţi şi a cetí şi după ce ésă din şcólă;

b) consult e că elevilor, fie cu ocasiunea esamenelor, fie când finesc şcóla, sĕ li-se dee ca premii cărţi de rugaciuni ori alte cărţi pe cari cu drag se le cetéscă şi celor din familie. In timpurile din urmă cărţile menite pentru popor şi ziarele au început a se înmulţi, şi se sperăm ca fruntaşii poporului român vor lucra intr'acolo, ca în tóte direcţiunile sĕ nu lipsesca cărţile necesare.

Nu avem de cât sĕ luăm de esemplu pe poporul german, cel cu o literatură atât de vastă pe tóte terenele;

c) consistoriile nóstre române ar trebuí sĕ pórte mai mare grijă pentru-ca sĕ se edee cărţi religióse cât mai eftine, cari sĕ pótă pĕtrunde în sinul familiilor, ear' din bibliotecele poporale sĕ nu lipsésca de nicăiri;

d) inceputul făcut de „Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român" de a eda cărţi bune pentru popor şi eftine, cum şi de a pune basa de biblioteci poporale, este un mijloc pe cât de nimerit pentru a împuţina numĕrul analfabeţilor. Numai cât şi aici pare-că e bătaia lui Dumnezeu, deóre-ce unele despărţĕminte ale „Asociaţiunii" nu dau nici un semn de viéţă şi nu se interesézá de ajuns de înfiinţarea bibliotecilor poporale, ear' unde sunt biblioteci, conducĕtorii nu pórtă destulă grija, ca cărţile ce posed sĕ le cetésca cei ştiutori de carte.

In fine lipsa ce ai în viéţa practică de scris şi cetit trebue sĕ fie simţită cât mai tare.

Cunoscuta axioma românéscă: „Cum a trăit tatal meu voiu trăi şi eu" ne arată starea patriarchală în care a trăit poporul nostru, aprópe fără nici un contact cu lumea din afara, şi cu aşa puţină umblare între ómeni. Şi-a lucrat Românul puţinul pămênt rĕmas de la stramoşi, ear' femeia i-a îmbrăcat casa cu mânile sale, şi astfel trebuinţa scrisului şi a cetitului nu a simţit'o, de aceea nici nu şi-a bătut capul, ca pruncii sĕ inveţe a cetí şi scrie. Folosul practic al scrisului şi cetitului era prea neînsemnat până bine de curênd. Şi apoi e ştiut, că în viéţa popórelor înapoiate în cultură reformele sunt fórte cu anevoie, când folosul lor practic nu bate destul la ochi.

Astăzi însĕ, când poporul nostru e inundat de străini, cari îi fac concurenţă pe tóte terenele, astăzi, când Românul nu mai póte trăí isolat, astăzi, când nu trece o zi, ca sĕ nu simtă poporul, că fără a şti scrie şi cetí e mort, astăzi, când vede ţĕranul că pe fie-care minut este espus sĕ fie înşelat de cei-ce 'l încungiură, simte în de-ajuns că are lipsă sĕ ştie cetí şi scrie. De aci şi dorinţa după învĕţătură este tot mai intensivă. Nu avem noi Românii lipsă de cât de conducĕtori harnici în şcólă şi biserică, şi desvoltarea nóstră intelectuală — atât de lentă până azi, sĕ pótă lua un avênt mai îmbucurător. Calităţile sufleteşti nu lipsesc poporului nostru, numai cât e de lipsă, ca pe aceste sĕ le ştim desvolta.

Sĕ nu desperăm deci, când după o jumĕtate de secol de la re'nvierea nóstră, vedem că numĕrul analfabeţilor e încă înspăimêntătoriu, ci mai vêrtos sĕ ne impulpăm şi îndemnăm la lucru din esperienţele dobândite de la alte popóre mai înaintate în cultură. Progresul cultural la ori-ce popor a decurs încet. Sĕ sperăm şi noi Românii, cari în timp scurt am dat atâtea semne de viéţă, că ne va succede sĕ ţinem paşi cu conlocuitorii noştri. Inainte numai, şi Dumnezeu cu noi!

NOUTĂŢI

Ziua M. Sale împĕratului şi rege Francisc Iosif I a fost serbată Marţi pretutindenea cu serviciu divin şi festivităţi acomodate împrejurărilor locale. In Sibiiu in bisericile tuturor confesiunilor s'a oficiat serviciu divin, la care au asistat delegaţiuni de ale diferitelor autorităţi publice locale şi membrii inteliginţei, aflători in Sibiiu. Armata a serbat în curtea şcólei de cadeţi, unde la altariu improvisat a oficiat serviciu divin capelanul militar rom. cat. Schrader, in asistenţa elevilor de cursul IV. ai şcólei de cadeţi sibiene şi a celoralalte arme ale garnisónei, representate prin câte o companie, respective pluton, in frunte cu oficerii aflători in Sibiiu (armata şi majoritatea oficerimii impreuna cu musica reg. de inf. nr. 2 fiind dusă la manevre). După terminarea serviciului divin nou-numiţii cadeţi-aspiranţi de oficeri au depus jurămêntul prescris, cu care ocasiune FZM. Varesanin şi comandantul şcólei de cadeţi au ţinut nou-juraţilor discurs. La ora 1 după amiazi corpul oficeresc a avut banchet la „Impĕratul Românilor".

Din partea bisericei nostre, în centru, s'a oficiat serviciu divin prin Inaltpreasânţia Sa *Metropolitul*, asistat de preoţii: Preacuviosia Sa protosincelul Dr. Eusebiu *Roşca*, director seminarial, protopresbiterii: Ioan *Papiu*, protopop al tractului Sibiiu, Mateiu *Voilean*, asesor consistorial, presbiterul Ioan *Broju*, capelan militar, şi diaconul Iosif *Enescu*.

In cursul liturgiei Inaltpreasânţia Sa a hirotonit diacon pe clericul absolut Victor *Stanca*, ales paroch in Ampoiţa (tractul Alba-Iulia), ear' la sfirşitul liturgiei a cetit rugaciunea pentru monarch, ascultată de credincioşi plecaţi în genunchi.

In onórea zilei Inaltpreasânţia Sa a întrunit apoi la ospitala sa masă pe asesorii consistoriali şi onoraţiorii din loc. In decursul mesei Inaltpreasânţia Sa în cuvinte alese şi binesimţite a închinat pentru sănĕtatea şi indelunga viéţă a Maiestaţii Sale impĕratului şi rege al nostru Francisc Iosif I.

*

La gimnasiul de stat din Sibiiu esamenele de corigenţă se vor începe în 7 Septembre n. Esamenele scripturistice, de maturitate, se vor ţiné în zilele premergĕtóre.

*

Episcopul Orăḑii-mari. Duminecă s'a făcut instalarea noului episcop al diecesei gr. cat. a Orăḑii-mari, P. S. Sa Dr. Demetriu *Radu*, fost până acum episcop al diecesei Lugojului. Instalarea s'a făcut fără nici o pompă esterióră, în cadrele unei simple sĕrbători bisericeşti. Nu s'a ţinut nici banchetul obicinuit la asemenea ocasiuni mari, ci în loc de banchet noul episcop a pus la disposiţia primăriei 3000 coróne în favorul săracilor oraşului.

*

Alegere de preot. Ni-se scrie, că Mercuri, in ziua Schimbării la faţă, a fost ales paroch în Brateiu, tractul Mediaşului, clericul absolv. *Sever Cheţian.*

*

Cadeţi-aspiranţi de oficeri, români. Intrĕ cadeţii aspiranţi de oficeri, absolvenţi ai şcólei de cadeţi din Sibiiu şi juraţi Marţi, cu ocasiunea serbării zilei natale a M. Sale împĕratului şi rege, sunt şi următorii tineri români: Ovidiu *Sorescu*, împărţit la regimentul de infanterie nr. 6; Ioan *Sîrbu*, la reg. de infanterie nr. 39, Lucian *Ivaşcu*, la reg. de infanterie nr. 42, şi George *Ciat*, la reg. de infanterie nr. 51.

*

„Fundaţiunea Ioan Rusu şi soţia sa Ecaterina n. Puticiu, din Brad. La 6 August s'a ţinut pertractarea lăsămêntului rĕmas de *Ioan Rusu*, fost medic în Brad, rĕposat la 2 April a. c., care în sumă de vre-o 50,000 cor. a fost testat parte „Asociaţiunii", parte fondului gimnasial din Brad. La pertractare venerata vĕduvă, căreia i-s'a asigurat usufructul până va trăi, a recunoscut şi aceptat disposiţiile fericitului ei soţ şi astfel şi-a asigurat nemurirea şi stima generală a tuturor celor ce se interesézá de causa culturii naţionale. In veci pomenirea fericitului Ioan Rusu! Laudă şi mărire celor ce depun obolul căştigat în sudórea feţei lor pe altariul culturii naţionale!!

*

Hymen. Domnul *Cornel Popescu*, ales preot pentru parochia din Deva, s'a logodit cu domnişóra *Valentina Chiorniţa* din Cuciulata.

*

Nou principe român. A. S. Regală, Principesa Maria a Romaniei a dat naştere unui fiu, Marţi diminéţa la orele 10. „Tótă ţéra — scrie „Voinţa Naţională" din acest incident — va saluta cu bucurie acéstă veste fericită, care întăreşte, dacă mai este trebuinţă, şi mai mult legăturile atât de strînse ce esistă întrĕ ţéră şi dinastie". Principele Ferdinand, moştenitoriul de tron al României a înştiinţat imediat prin fir telegrafic despre fericitul eveniment pe ţarul Nicolae al Rusiei, care va fi naşul nou-născutului principe român.

*

Incendiu. Luni nóptea spre zori s'a escat în comuna *Herman* (Braşov) un incendiu, care în scurt timp a mistuit şepte suri împreună cu tot ce era adunat în ele, cum şi câteva vite, pe cari năpăstuiţii n'au mai rĕsbit sĕ le scótă din grajdiuri. Se crede că focul a fost pus de vr'o mână pĕcătósă.

*

Liberat. Fostul redactor de la ziariul „*Kronstädter Zeitung*", domnul *Hermann Schroff*, după zece luni închisóre de stat, petrecute parte în temniţa ordinară din Murĕş-Oşorheiu, parte în Seghedin, a fost pus în libertate Mercuri, sĕptemâna trecută. In drumul seu spre Braşov contratele s'a oprit şi în Sibiiu, comunicându-ne, că cei doi întemniţaţi români din temniţa Seghedinului, Victor *Lazar* şi George *Mohan* se află destul de bine. Ei au remas singurii locuitori ai temniţei de stat, împreună cu un socialist magiar.

*

Nenorocire la maşina de îmblătit. Fata de 18 ani Terezia B. şa din Uzd lucrând Vineri după amiazi la deslegarea snopilor pe maşina de imblătit şi nefiind destul de atentă a căḑut în tarabana maşinei, care i-a smuls de pe la şold un picior. In urma acestia nenorocita a murit Vineri nóptea.

*

In chestia asentărilor ziariul vienez „*Die Zeit*" susţine a avé informaţiuni, că după-ce comisiunile de asentare pentru Ungaria două luni de zile au aşteptat zadarnic sĕ 'şi pótă începe activitatea, acum *s'au disolvat*. Acésta, pe basa informaţiunii că în cercurile decisive s'a abandonat deja gândul de a face în acest an asentări. Pentru-ca totuşi sĕ fie menţinut recerutul contingent al óstei, în anul acesta nu se vor face concedieri din armată şi nu vor fi dimişi a casă nici soldaţii din anul al treilea de serviciu, cari — în împrejurări normale — ar fi avut sĕ fie dimişi indată după terminarea manevrelor din tómna anului curent.

*

Petrecere în Murĕş-Uióra. Tinerimea română din Murĕş Uióra şi împrejurime învită la petrecerea de vară ce o va aranja în 28 August n. in pavilionul de vară al hotelului erarial din M. Uióra. Inceputul la orele $7^1/_2$ séra. Venitul curat se va da pentru biserica română din Murĕş-Decea, care se va edifica. Contribuirile marinimóse pe adresa d. Emil Pop stud. jurist, M.-Décse (p. Felvincz), se primesc cu mulţămită şi se vor cuita în ziare.

*

Tempestăţi mari. In ţinutul Bistriţei, până la graniţa Bucovinei, a fost Marţi mare tempestate, împreunată cu grindină uriaşă, care a distrus intreg hotarul, cu tot ce se afla pe el. Conform evaluării aproximative cel puţin 500 vagóne de bucate au fost nimicite, afară de celelalte pagube, causate în nutreţuri, pometuri şi edificii.

— Asemenea tempestate uriaşă a distrus zilele acestea o mare parte din hotarul comitatului Heves, deosebi pe la Zarânt, Zsadány şi Torma-Mére, causând şi pe acolo pagube fórte mari.

— In Sepşi-Sângiorgiu a fost orcan mare Duminecă nóptea spre Luni, doborînd coperişe de case şi rĕsturnând copaci seculari. — Tot cu datul de 16 August se raportézá din Sigetul-Marmaţiei despre mare orcan şi grindină, care bătea cu atâta putere, în cât a spart zece ferești de la vagónele trenului ce era în cale spre Budapesta, ear' vêntul rĕsturna copaci uriaşi şi coperişe de case. Pretutindenea paguba causată prin aceste tempestăţi e fórte mare.

*

Turburări noue în Croaţia. Marţi (18 August) 600 ţerani au dat jos stindardul unguresc de pe gara din *Zapresici* (Croaţia). Intrevenind gendarmeria, căreia poporul s'a opus cu înverşunare, acésta a făcut us de arme, puşcând în mulţime. Doi inşi au fost ucişi, 7 răniţi de mórte, ear' 20 s'au ales cu răniri mai puţin grave. La vestea celor întêmplate în Zapresici s'au făcut mari demonstraţiuni în *Zagreb*. Contra demonstranţilor au fost acuirate companii de cavalerie, cari numai cu mari sforţări au putut restabilí ordinea.

*

Petrecere în Sânpetrul-de-câmpie. Inteligința română din Sânpetrul-de-câmpie invită la petrecerea de vară ce o va aranja Vineri la 28 August n. (ziua adormirii preacuvióse Maria) cu ocasiunea adunării generale a despărţĕmêntului XV (Mociu) al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român", în sala şcólei gr.-cat. din Sânpetru şi pavilonul ocasional din curtea ei. Venitul curat este destinat în favorul bisericei. Suprasolvirile se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale ziaristică. Inceputul la 7 ore séra.

*

Nu esistă mijloc vindecătoriu contra durerii de cap şi de dinţi ca crucea duplă electro-magnetică nr. 86,967 R. B., invenţia dlui Albert Müller (Budapesta V, Vadászutcza 42/V). Acésta o dovedeşte şi epistola următóre: „Stimate dle Müller! Fi bun şi trimite şi pe séma mea o astfel de cruce, de care cu o lună înainte am comandat pentru soţia mea. Acésta a avut un aşa minunat efect, că durerea de dinţi şi de cap, de care suferia mai mult de un an, acum i-a trecut de tot. Zilnic vin la mine curioşi sĕ se convingă despre efectul minunat al crucii. Te rog deci de nou de a trimite şi pe séma mea o cruce, deóre-ce sufer de aceleaşi dureri, de cari a suferit soţia mea. Sperez că şi pe mine mĕ va vindeca. Cu distinsă stimă, Holzschuh Sándor (Bars Bukin)."

Din public.*)

Pentru cetitorii „Fóiei Diecesane"

Ca president al Societăţii tinerimii române din München „*Patria*", relativ la articolul semnat de S. din Banat şi publicat în nr. 23 al „Fóiei Diecesane", în care articol cercul nostru este direct atacat, declar, că aflu a fi sub demnitatea mea sĕ rĕspund la invinuirile ce dl S. din Bănat a adus societăţii nóstre, şi gasesc regretabil că s'a găsit ziariu roman care se publice un astfel de articol. Redacţiunea „Foiei Diecesane" trebuia sĕ înţelégă că aiurarile unui om bolnav sunt la locul lor în archiva unui spital sau într'un tractat de patologie mentală ear' nu în colónele unui ziariu bisericesc. Prin astfel de articole prestigiul presei române nu póte de cât sĕ scadă.

Maidan, 18 August 1903.

Alex. Liuba
sculptor.

Mulţămită publică.

Cu ocasiunea petrecerii de vară aranjate de inteligința română din Reghinul-săsesc au fost intrate 364 cor., din cari subtrăgêndu-se spesele de 189 cor. 50 bani, rĕmâne venit curat de 174 cor. 50 bani. Au suprasolvit următorii: Dionisiu Simon, mare-proprietariu, Sângiorgiul-de-Câmpia, 16 cor; Dr. Ales. Ceuşan, medic, Dr. Ioan Harsia, advocat, Reghin, Petru Gorea, preot, Farăgău, câte 6 cor; Dr. Edmund Aizner, medic, Reghin, 5 cor; Dr. Aug. Cheţan, advocat, Reghin, 4 cor; Iosif Moga, preot, Şarpatak, Andreiu Cadar, proprietariu, Mesterháza, Ioan Honikievicíu, preot, Dorna-Codrei, câte 3 cor; Ales. Nicolescu, preot, Mesterháza, Petru Burus, măestru, Ioan Raţiu, măestru, Reghin, Toma Furdu, preot, Logic, G. Ciobotar, preot, Gyimes-Bükk, Nicolae Ceuşan, capitan, câte 2 cor; Vasilie Cioloca, învĕţătoriu, Radnotfája, Mihail Simon, propriet., Sângiorgiul-de-Câmpie, Iosif Iacob, comerciant, Sever Barbu, contabil, Dr. Victor Moldovan, cand. de advocat, Reghin, George Borda, proprietariu, Sângiorgiul-de-Mureş, Emil Pop, proprietariu, Bobohalma, câte 1 cor.

Binevoitorilor sprigînitori ai petrecerei şi suprasolvenţilor li-se aduce şi pe acésta cale mulţămită.

Venitul curat de 174 cor. 50 bani, comitetul aranjator l'a predat curatoratului bisericesc şcolastic gr. cat. din loc pentru procurarea recuisitelor necesare la şcóla gr. cat. pentru care scop s'a şi aranjat petrecerea.

Reghin, în 14 August 1903.

Pentru comitetul aranjator:

Dr. Ioan Harsia *secretariu.* — *Dr. Alexandru Ceusian* *presid. petrec.*

Demetriu Truţia
cassariu.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primeşte rĕspunderea

Nr. 845/1903 [198] 1—3

Concurs

Pentru îndeplinirea postului de **paroch** în parochia de clasa I-ă **Sibiiu, suburbiul-inferior**, devenit vacant prin alegerea fostului paroch *Constantin Dimian* de protopresbiter în tractul Treiscaune, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile computate de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Suplicile concursuale instruite cu observarea strictă a dispozițiunilor din Regulamentul pentru parochíi § 15 *a*), sunt a se adresa la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Reflectanții la acest post vor avé a se presenta înainte de alegere în vre-o Duminecă ori altă sĕrbătóre în biserica acestei parochíi spre a 'și dovedí aptitudinea lor pentru înalta misiune a preoției ca luminători ai poporului.

Sibiiu, în 7 August 1903.

In conțelegere cu comitetul parochial, Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sibiiu.

Ioan Papiu
protopresb.

Nr. 280 1903 [197] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor vacante de **învĕțători** de la școlele comunelor mai jos însemnate din protopresbiteratul Bistrița, se publică concurs cu terminul până la **20 August a. c. st. v.**

1. **Borgo-Mijloceni,** cu salariu anual de 600 cor. din fondul școlar, cuartir, grădină de legume și lemne de foc.

2. **Chintelnic,** cu salariu de 600 cor. de la popor, cuartir și grădină de legume.

3. **Șimontelnic,** cu salariu anual de 600 cor., cuartir și grădină de legume.

Petenții au a'și înainta suplicele instruite conform legilor în vigóre la oficiul protopresbiteral subsemnat. Preferiți vor fi pedagogii absoluți, desteri și în cântări de a puté face coruri.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Bistrița, în conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Bistrița, 30 Iulie 1903.

Simion Monda
protopresbiter.

---

[180] 2—3

Concurs

Pentru îndeplinirea postului de **paroch** în parochia a II-a de clasa a III-a din **Tălmăcel** cu filia **Tălmaciu**, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în tabela B pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Cei ce doresc a reflecta la acest post vor avé a 'și așterne suplicile concursuale instruite conform legilor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis. Pentru ca sĕ 'și documenteze desteritatea în cântări și tipic, și a se recomanda poporului prin o vorbire din textul evangeliei, sĕ se presinte în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică înainte de ziua alegerii.

Din ședința comitetului parochial ținută la 20 Iulie 1903.

Tălmăcel, în 20 Iulie, 1903.

Dimitrie Sĕcăria paroch și president. **Nicolae Sĕcărea** not. ad hoc.

Nr. 793.

In conțelegere cu oficiul protopresbiteral tractual.

Sibiiu, 22 Iulie 1903.

In absența protopresbiterului:

Mateiu Voileanu
ases. cons.

Nr. 568 [173] 3—3

Concurs

Pentru **ocuparea posturilor învĕțătorești** în comunele mai jos numite, din protopresbiteratul Unguraș, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Dânc,** cu salariu anual de 600 cor., din care 330 coróne prin repartițiune de la popor, 270 cor. ajutoriu de la stat, și cuartir.

2. **Fizeș-Sânpetru,** cu salariu anual de 600 cor. prin repartiție de la popor, și relut de cuartir.

3. **Rachiș,** cu salariu anual de 600 cor. prin repartițiune de la popor, 2 orgii de lemne, grădină de 800 orgii, cuartir și paușal de cancelarie 4 cor.

4. **Romița,** cu salariu anual de 600 cor., din care 196 cor. de la popor prin repartițiune și 404 cor. ajutoriu de la stat, după-ce edificiul școlar se va edifica sau renova spre a corĕspunde cerințelor legii, cuartir și grădină.

5. **Sântă Măria,** cu salariu anual de 600 cor., din care 360 prin repartițiune de la popor, 96 cor. din naturalii (40 vici cucuruz), 2 orgii de lemne în preț de 48 coróne, venitul cantoral 96 cor. și cuartir.

6. **Stîna,** cu salariu anual de 600 cor. prin repartițiune de la popor, cuartir și grădină școlară.

7. **Tâmașa,** cu salariu de 600 cor., din care 300 cor. prin repartițiune de la popor și 300 cor. din ajutoriul de stat ce sperézā parochia a 'l primí, cuartir și grădină.

Reflectanții la vre-unul din aceste posturi au a se presenta înainte de alegere, în vre o Dumineca sau sĕrbătóre în biserică spre a'și arăta desteritatea în cântări, avênd a înființa cor și a cânta cu elevi la s. liturgie.

Cei cu serviciu au a se declara în rugarea de concurs despre susținerea drepturilor lor la cuincuenalii, spre orientarea alegĕtorilor.

Cererile de concurs, instruite conform normelor din vigóre, au a se așterne subsemnatului oficiu protopresbiteral, în terminul sus indicat.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român Unguraș, în conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Fizeș-Sânpetru, 14/27 Iulie 1903.

Pavel Roșca
protopresbiter.

Nr. 164. 1903 [193] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia de clasa a III a din **Voila** se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în tabela B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Cei ce doresc a reflecta la acest post vor avé a 'și așterne suplicele concursuale, instruite în sensul normelor în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Făgăraș, 2 August 1903.

In conțelegere cu comitetul parochial, oficiul protopresbiteral gr. or. Făgăraș.

Iuliu Dan
protopresb.

Nr. 757 1903 [178] 2—3

Concurs

Pentru **întregirea vacantei parochíi Șpalnaca,** în protopresbiteratul Têrnava, prin acésta se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Concurenții 'și pot lua informațiuni de la oficiul protopresbiteral subsemnat.

Cererile de concurs au sĕ se aștérnă instruate conform normelor în vigóre până la terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral (u. p. Küküllővár), avênd petenții a se presenta poporului în biserică pentru a cânta, respective a celebra și a cuvênta.

Cetatea-de-baltă, 14 Iulie 1903.

In conțelegere cu comitetul parochial respectiv — oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Têrnava.

Nicolae Todoran
protopresbiter.

Nr. 568/1903 [175] 2—3

Concurs din oficiu.

Pentru întregirea posturilor vacante de **învĕțători** din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Unguraș, în urma ordinului Preaven. Consistoriu archidiecesan din 26 Iunie c. nr. 6568 școl., se escrie concurs din oficiu cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Bodia,** cu salariu anual de 600 cor., din cari 300 cor. prin repartițiune pe popor și 300 cor. din ajutoriul de stat, ce sperézā parochia a 'l primí.

2. **Ciumerna,** cu salariu anual de 600 cor. prin repartițiune pe popor.

3. **Galpuia,** cu salariu anual 600 cor. prin repartițiune pe popor, cuartir și grădină.

4. **Miluan,** cu salariu anual de 600 cor., din care 368 cor. prin repartițiune pe popor, 200 cor. din victuale (80 vici cucuruz) și cuartir.

5. **Unguraș,** cu salariu anual de 600 cor., din care 380 cor. prin repartițiune pe popor, 220 cor. ajutoriu de stat și cuartir după aducerea lui în stare de a se folosí.

Reflectanții la vre-unul din aceste posturi au a se presenta înainte de alegere în vre-o Dumineca sau sĕrbătóre în biserică, spre a 'și arăta desteritatea în cântări, avênd a înființa cor și a cânta cu școlarii la s. liturgie.

Cei cu serviciu au a se declara în rugarea de concurs despre susținerea drepturilor lor la cuincuenalii spre orientarea alegĕtorilor.

Cererile de concurs, instruite conform normelor în vigóre, sunt a se așterne subscrisului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român Unguraș.

Fizeș-Sânpetru, 14/27 Iulie, 1903.

Pavel Roșca
protopresbiter.

TELEGRAMĂ!!

Așezămênt nou
de
Confecțiune pentru domni și dame
— **bogat asortat** —
Esecutarea cea mai modernă și mai fină.

Este în interesul fie-căruia a se convinge despre prețurile mele fórte moderate și despre serviciul solid.

Pentru binevoitoriul sprigin se rógă, cu distinsă stimă

B. Ascher
Confecțiune pentru domni și dame, Deposit de albituri, pălării și de giamantane
(196) 1—3 **Mediaș** (Medgyes) Forkeschgasse nr. 3.

La comande pentru jur trimit agentul cu colecție de mustre sau vin eu însumi.

Ciocolada de tanin
a lui **Sztraka**
are efect escelent la copíi și la vêrstnici
contra urdinării
Prețul 40 fileri
Se capĕtă în fie-care apotecă.
[166] 5—8

Cartea consilierului de medicină Dr. Müller, apărută deja în a 40-a ediție, care tractéză despre

Conturbările în sistemul nervos și secsual

precum și despre vindecarea radicală a lor, se póte procura prin tóte librăriile.

Pentru 1 cor. 20 fileri în mărci postale o trimite franco **Curt Röber,** Braunschweig.
[3] 32—38

Școla de musică Hermann Kirchner
Ramuri de instrucțiune:
Cant solo, Pian și Compozițiune.
Incepênd cu 1 Septembre este împreunată cu acestea o **școlă de cor** pentru fetițe, cum și un **cor de dame.**
Condițiunile de primire se pot afla zilnic întrĕ orele 11 și 12.
Hermann Kirchner
Palatul Habermann, etagiul II.
[192] 1—2

VINETÉLA
Mai bună la albituri!
— Sub scutul legilor. —
Vinețéla cea mai plăcută în spălătorii și gospodării.
Eftină și neîntrecută.
1 sticlă mică de 24 fil. ajunge la 10 spălături. — 1 sticlă mare costă 1·60 cor., $1/2$ sticlă 1 cor.
Se capĕtă pretutindenea!
Sĕ ne ferim de imitațiuni!
Singurii producenți:
URANOS
FRATII HOCHSINGER, fabrică chimică
BUDAPESTA
VI., str. Rozsa 85.
[116] 7—16

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian. **Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane**

Nr. 89 Sibiiu, Marţi 12/25 August 1903 *Anul LI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 34
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Urmările sistemului.

Sibiiu, 24 August n.

Nu mai încape nici o îndoélă, bóla de care sufere statul nostru, şi în consecuenţă întréga monarchie austro-ungară, a eşit de mult din cadrele unei obicinuite crise ministeriale, ca şi care ar fi sĕ fie aceea cu a cărei resolvare se fac tocmai acum încercările necesare la Budapesta. Bóla e cu mult mai mare, căci a atins însuşi sistemul de guvernare, *dualismul*, pe care se află clădită politica internă şi esternă a monarchiei nóstre. Bolnav e deci dualismul, graţie nepriceperii celor încredinţaţi cu îngrijirea lui, şi mare minune are sĕ fie, dacă din crisa prin care trece, dualismul va puté sĕ iese întreg şi téfĕr.

Rane grave i-au dat dualismului înseşi guvernele cele două din urmă ungare, cari, póte-că fără voie, au permis kossuthistilor sĕ se pună stăpâni pe situaţia politică din Ungaria, şi sĕ ajungă sĕ dicteze condiţiunii de pace, cari însĕ tind tocmai la nimicirea completă a dualismului şi la înlocuirea lui cu *uniunea personală*, — deocamdată.

Guvernul lui *Széll* n'a păşit, aşa cum trebuia sĕ păşéscă din capul locului, cu destulă energie în contra esageratelor pretensiuni ale kossuthistilor, ceea-ce a dat ansă la combinaţiuni şi presupuneri, că guvernul încă e de acord cu kossuthistii în chestia concesiunilor cerute pe tema militară, şi astfel încurajaţi au fost kossuthistii, dar' încurajaţi au fost şi cei de a casă, cari tot mai mare nădejde prindeau, că aspiraţiunile lor naţionale vor fi realisate, când au vĕdut cu câtă bunăvoinţă sunt primite multele deputaţiuni din afară, din partea presidentului camerei ungare, conte *Apponyi Albert.* Pe calea acésta s'a creat apoi legenda, că *întrégă ţéra* e cu kossuthistii, şi că *întrégă ţéra* cere împlinirea postulatelor naţionale, precisate din partea lor.

A urmat apoi guvernul contelui *Hédervάry*, care a făcut o greşélă şi mai mare: a întrat în pertractări formale cu kossuthistii, facêndu-i astfel şi mai închipuiţi şi şi mai pretensivi.

In urma greşelelor acestora comise din partea guvernelor au ajuns kossuthistii sĕ dispună de o putere dictatorică în statul ungar, — ca minoritate parlamentară, — şi sĕ facă imposibile guverne rezimate de altcum pe o majoritate puternică şi compactă parlamentară. E fórte natural deci, că succesele de până acuma, de cari s'au bucurat kossuthistii, nu 'i lasă sĕ stee pe loc, şi îi împing tot mai departe şi tot mai mult pe calea apucată, fiind-că după vorba vechiă: mâncând vine apetitul, ear' kossuthistii sunt deja binişor la apetit.

Vorba e însĕ, cum de au putut ajunge lucrurile acolo unde au ajuns, anume, ca o minoritate parlamentară sĕ domineze situaţiunea, contrar principiului fundamental al parlamentarismului, după care majoritatea dispune, decretéză, guvernéză, ear' minoritatea n'are alt rol de cât de a controla şi critica?

E o urmare firéscă acésta a politicei greşite, inaugurată de mult în statul nostru, politica de a scóte naţionalităţile nemagiare din parlament şi a compune un parlament omogen magiar.

Pe cine represintă minoritatea kossuthistă în dieta ţerii? Pe Magiari, adevĕratul popor magiar, pentru-că deputaţii kossuthisti sunt recrutaţi aprópe esclusiv din cercuri cu poporaţiune magiară.

Kossuthistii represintă deci în parlament adevĕratele tendinţe şi aspiraţiuni ale poporului magiar.

Dar' formézà óre poporul magiar *ţéra întrégă?* Nu! Ţéra întrégă o compun Magiarii *cu celelalte naţionalităţi împreună*, cu naţionalităţile, cari la numĕr formézà majoritatea faţă de Magiari.

Sunt naţionalităţile nemagiare de o părere cu Magiarii în chestiile militare? Nu! De parere tocmai contrară.

Cine represintă însĕ în dietă naţionalităţile, poporaţiunea nemagiară a ţerii? Deputaţi de naţionalitate earăşi *magiară*, cari natural, că în chestii de caracter pur naţional magiar nu pot sĕ mérgă altcum de cât alaturi cu kossuthisti, fie şi în mod tacit, aşa cum s'a întêmplat şi se întêmplă acum, în chestia militară.

Iată deci unde e de căutat isvorul rĕului: în sistemul greşit de guvernare, inaugurat de-o dată cu dualismul. In scóterea din viéţa publică a acelora, cari dacă şi-ar avé rolul lor corĕspundĕtor în conducerea de stat, ar sărí cu tótă energia întru apărarea integrităţii monarchiei şi a unităţii sale, atât de necesară pentru a 'şi menţiné nimbul şi vaza ca mare putere europénă!

Situaţia de astăzi, fórte îngrijitóre de altcum, e deci resultat al sistemului greşit eşit din însuşi dualismul acum periclitat, e rodul şi urmarea unei politice necorĕspundĕtóre dreptăţii şi echităţii, inaugurată de multă vreme faţă de naţionalităţile nemagiare din statul ungar. Şi tocmai de aceea, naţionalităţile nemagiare sunt mult îngrijorate de sórtea monarchiei, dar' vedem şi constatăm, că nu se prea pot însufleţí pentru apărarea dualismului, despre care ştiu că a dat naştere unui sistem de guvernare, pentru ele nu prea fericit şi nu prea mulţămitoriu, unui sistem greşit, care şi dacă va cădé, pentru ele nu însémnă nici o perdere.

Iată cum se rĕsbună deci, mai curênd ori mai târziu, ori-ce politică greşită. Cei în drept ar face bine dacă ar scóte învĕţăturile necesare din acest fapt.

Acţiuni bune pentru salvarea poporului. Sĕptemâna trecută, Luni, Marţi şi Miercuri s'a ţinut în Budapesta al doilea „curs social creştin“, cercetat de preste 600 credincioşi r. catolici: preoţi, profesori, învĕţători, inteligenţă, industriaşi, sosiţi de prin tóte părţile ţerii. Scopul acestor cursuri, iniciate de „asociaţia regnicolară a reuniunilor catolice“, este discutarea mijlócelor prin cari poporul sĕ fie apărat contra influinţei socialistilor, întărindu-l în credinţă, reţinêndu-l de la beţie şi îndeletniciri stricăcióse, şi ajutându-l sĕ 'şi pótă crea stare materială mai mulţămitóre. Şésesprezece disertaţiuni s'au ţinut în cele trei zile cât a durat „cursul“, tractând tóte mijlócele cari — între împrejurările date — pot ajuta la realisarea scopului urmărit. Intrĕ acestea s'a pus deosebit pond pe activitatea *preoţilor şi învĕţătorilor* cu privire la înfiinţarea de: reuniuni de adulţi, tovărăşii agricole, societăţi de consum, biblioteci poporale, cabinete de lectură pentru popor şi preste tot cu privire la tot ce atinge viéţa psihică şi fisică a poporului. „Sĕ apĕrăm *satul* — a zis unul dintrĕ vorbitori. Intâiu de nimicirea religiósă-morală, apoi de crida materială, ce sigur ar urma nimicirei religióse. Datorinţa acésta revine factorilor constructivi ai satului: preotului, învĕţătoriului, proprietariului de pămênt, primăriei şi — deputatului dietal. Mijlócele şi ocasiunile acţiunii de salvare sunt: biserica, societăţile religióse, şcóla, zilele de Dumineci şi sĕrbători, reuniunile de adulţi, cabinetele de lectură, asociaţiile creştine, oprirea şezĕtórelor şi balurilor de copíi, reţinerea poporului de a cădé în ghiarele usurarilor, de la lux şi de la facerea de datorii“.

In acéstă direcţie au fost ţinute tóte cele 16 disertaţii, din cari se vede, că cercurile catolice se îngrijesc mult de starea poporului lor. La noi încă este teren destul pentru asemenea acţiuni, numai zel şi bunăvoinţă sĕ fie. Inaltpreasânţia Sa dl metropolit şi archiepiscop *Ioan* de nenumĕrate-ori a atins aceste chestiuni în pastoralele şi circularele sale. Durere numai, că cei chiămaţi sĕ pună în practică ideile salutare ale Inaltpreasânţiei Sale, — până acum nu s'au prea rupt cu lucrul.

Mersul crisei.

— Ultime informaţiuni. —

Ascultarea bărbaţilor de stat magiari s'a început şi se continuă în palatul regal din Buda. Afară de cei numiţi în numĕrul trecut au mai primit invitare pentru a se presenta la palat: ministrul de finanţe *Lukács*, ministrul de agricultură *Darányi*, şi *Max Falk*, directorul ziariului „*Pester Lloyd*“.

Vineri au fost primiţi în audienţă: contele *Csáky*, contele *Apponyi*, contele *Károlyi Sándor* şi contele *Andrássy Gyula.*

Sâmbătă cel întâiu primit a fost ministrul comun de esterne, contele *Goluchowski* care pe cale telegrafică a cerut sĕ i-se acórde o audienţă grabnică, probabil în chestia evenimentelor din Macedonia, unde rĕscóla a isbucnit cu tótă tăria. (Contele *Goluchowski*, avusese înainte de a pleca la Budapesta o lungă întrevedere cu prim-ministrul regatului român, dl *D. A. Sturdza*, care în trecerea sa spre casă se oprise la Viena).

A urmat apoi ascultarea contelui *Szapáry Gyula*, a lui *Wekerle* şi a lui *Hódossy.*

Duminecă a venit la rênd, pentru a fi ascultat, baronul *Bánffy*, *Hieronymi Károly*, şi contele *Zichy János*, ear' astăzi, Luni, vor fi primiţi în audienţă ceilalţi, anume: *Széll Kálmán*, contele *Tisza István, Falk Miksa,* şi miniştrii *Lukács* şi *Darányi.* Toţi cei ascultaţi au dat Corónei sfatul sĕ facă concesiuni naţiunii magiare, pentru-că pacea şi liniştea numai pe calea acésta se póte restabilí. Afară de acésta, contele *Apponyi* a propus Monarchului sĕ cheme la palat şi pe kossuthisti, pentru a le asculta dorinţele, dar' M. Sa şi-a esprimat părerea, că nu póte sta de vorbă cu ómeni cari şi-au călcat cuvêntul.

Maiestatea Sa, după cum spun cei primiţi în audienţă, e fórte abătut, se plânge că e bolnav, se simte rĕu, îl nepăciuesc nervii, şi asupra tuturor a făcut impresia că e fórte îngrijorat.

Despre resultatul audienţelor acordate, în formă positivă nu se ştie nimica; dar' totuşi din puţinele cuvinte pe cari le scot din gură cei primiţi la palat, s'a format credinţa, că Maiestatea Sa *nu va face alte concesiuni afară de cele acordate deja guvernului lui Széll.* Maiestatea Sa stă pe punctul de vedere că nu póte permite schimbări în organisarea armatei, cari numai furtună pot sĕ producă în Austria, şi cari n'ar avé de urmare, de cât *sguduirea unităţii armatei.* Maiestatea Sa *nu póte sĕ împlinéscă deci dorinţele Magiarilor;* dar' nu 'şi va călca nici jurămêntul pus pe constituţia ţerii; în mod absolutistic nu va guverna, ci mai bine va — **renunţa la tron.**

Situaţia devine deci tot mai încurcată, şi nu sunt prospecte, ca crisa sĕ fie resolvată în cursul sĕptĕmânii în care am întrat.

Principele Nicolae-Ferdinand.

Nou născutul principe român va primí din botez numele *Nicolae Ferdinand.* Ear' despre naşterea sa a fost publicat următoriul buletin medical:

„Astăzi, 5 August 1903 (18 August n.) la 10 ore şi 10 minute diminéţa, A. S. Regală Principesa Maria a dat naştere unui principe. Atât A. S. Regală cât şi micul principe sunt în perfectă stare de sănĕtate. Doctor *Cantacuzino.* Sinaia, Castelul Pelişor, 5 August 1903.“

Evenimentul a fost depeşat numai decât la Gastein, M. Sale Regelui *Carol*, care a adresat de acolo Principelui Ferdinand o călduróśă telegramă de felicitare.

La Bucureşti ştirea a sosit abia Marţi după amiazi, dar' la moment a pus capitala statului român în stare de sĕrbătóre. Casele au fost pavoasate, ear' séra iluminate.

La orele 8 apoi, detaşamente de soldaţi din regimentele 1 de roşiori, al 2-lea şi al 10-lea din artilerie, cu torţe, avênd în frunte musica regimentului 4 Ilfov nr. 21 şi sub comanda a 4 dni oficeri, pornesc de la comandamentul Corpului II. de armată, în sunetul marşului de retragere şi al uralelor mulţimei şi copíiilor adunaţi acolo.

Percurg str. Ştirbeiu-Vodă, Berzei, Bulevardele Elisabeta, Academiei, str. Colţei şi prin strada Vămei trec pe calea Victoriei în dreptul Palatului.

Ací, soldaţii, mulţimea şi copíii isbucnesc în urale entusiaste şi se opresc în dreptul grădinii Episcopiei, unde musica esecută diferite bucăţi.

De altă parte, la aceeaşi oră, trupele din tabăra Cotroceni, compuse din soldaţi ai regimentului 3 călăraşi, 6 şi 21 infanterie şi din batalionul 8 vînători, în frunte cu musica regim. 6 Mihaiu-Vitézul, pornesc din tabără pe calea Cotroceni, str. Francmazonă, Berzei, Buzeşti şi calea Victoriei.

Trupele erau precedate de sute de copíi din tóte colţurile Capitalei şi din tóte straturile societăţii, păşind în cadenţa marşului înălţător al musicei şi isbucnind în urale la fie-care moment.

Marţi, la orele 6, în castelul Pelişor, de faţă fiind principele Ferdinand (care era fórte vesel), miniştrii Statescu, Costinescu, Bratianu, Lascar şi Stoicescu, apoi Ioan Kalinderu, generalul Robescu şi majorul Grecean, primariul Sinaiei a luat următoriul act de naştere:

„Numĕrul 44. Din anul 1903, luna August, ziua 5, stil vechiu, orele 6 p. m. Act de naştere al Alteţei Sale Regale Principele *Nicolae*, de sex bărbătesc, de religiune ortodoxă, de naţionalitate română, născut azi de diminéţă la orele 10 şi 10 minute, în castelul Pelişor, din acéstă comună, Sinaia. Fiu legitim al Alteţei Sale Regale principele Ferdinand al României şi al Alteţei Sale Regale principesa Maria a României, născută principesă de Marea-Britanie şi Irlanda, ducesă de Saxa; Alteţa Sa Regală principele Ferdinand fiind în vîrstă de 37 ani, ear' Alteţa Sa Regală principesa Maria în vîrstă de 27 ani, amêndoi aflaţi cu residenţa în castelul Pelişor din acéstă comună Sinaia.

„Tóte acestea, după declaraţiunea ce ni-s'a făcut de Principele Ferdinand, tatăl, care ni-a presentat şi copilul. Intâiul martor a fost dl Eugeniu Stătescu, ministru de justiţie al regatului şi president al consiliului de ministrii ad-interim, domiciliat în Bucureşti, stada I. C. Brătianu, în vîrstă de 66 ani; al doilea martor a fost dl Emil Costinescu, ministru al finanţelor, domiciliat în Bucureşti str. I. C. Brătianu, în vîrstă de 59 ani, cari martori au subscris împreună cu tatăl declarant şi cu noi acest act, după ce s'a cetit în întregul lui.

„Constatat de noi, G. Manolescu, primariul comunei Sinaia, şi oficer al stărei civile, conform legei. Declarant (ss) *Ferdinand*, Principe al României. Martorii: (ss) Eugeniu Stătescu, Emil Costinescu.

„P. conf. D. Rădulescu. Primariu şi oficer (ss) G. Manolescu. Secretariu D. Rădulescu. 1903 August 5“.

După redigiarea actului, dnii ministri şi primariul au felicitat pe Principesa şi li-s'a presentat noul născut, care se zice că este fórte frumos şi voinic.

La orele 8 séra s'a făcut şi în Sinaia o mare retragere cu torţe de cătră batalionul de vînători, cu musica în frunte, prin tot oraşul, care era iluminat şi decorat.

La popota oficerilor s'au tras focuri de artificii. Domnea mare entusiasm şi veselie în tóte părţile. S'a dat un prânz la castelul Pelişor, la care au fost învitaţi şi ministrii.

Afară de actul de naştere, redactat conform regulelor, de cătră primariul din Sinaia, a mai fost formulat şi un alt act de naştere pentru familia regală. Acest act a fost compus de dl Statescu, ministru de justiţie, ca notariu al familiei regale, şi a fost contrasemnat de dl Buzdugan, secretariu general în ministeriul de justiţie.

Actul a fost compus în două esemplare, din cari unul se va păstra în archiva familiei regale, ear' altul se va depune în archiva ministeriului de justiţie.

Botezul îl va primí nou născutul principe după legea gr. orientală, amĕsurat constituţiei ţerii.

De la sate.

— Sfinţire de biserică în Tilişca. —

— 19 August n.

Măreţ se înalţă dintr'o vale strîmtă, dar' romantică, biserica comunei *Tilişca*. Alăturea cu ea e fiica-sa, şcóla, pildă de vrednicia înaintaşilor nostri. Menite au fost ambele în trecut, şi menite sunt şi astăzi sĕ ne înalţe sentimentele morale şi naţionale. Nu se cade deci, ca aceste instituţiuni nebăgate în sémă sĕ le lăsăm, ci din vreme în vreme după trebuinţă sĕ le înfrumseţăm, pentru-ca atât mai înălţaţi sĕ ne simţim în ele.

Simţitu-s'a trebuinţă, ca biserica nóstră sĕ se picteze şi înfrumseţeze din nou, ne mai corĕspunḑênd pictura învechită de vremuri şi ne mai potrivindu-se cu demnitatea unei case dumnezeeşti. Găsitu-s'a un creştin cu dare de mână şi evlavios, *Ion Popa Zeic*, care anume pentru acest scop, — din 10,000 cor., dăruite pe séma bisericei din loc, — a dat 2000 cor., şi altul, Ion Frăcea, 200 cor. Ear' comitetul parochial, în frunte cu presidentul paroch *Ioan Iosof*, care mult a ostenit până a vĕḑut casa Domnului de nou împodobită, — a pus pe lângă suma donatorilor, din fondul bisericii, — rod al muncii înaintaşilor, — ceea-ce a mai fost de trebuinţă. Astfel haină nouă, haină de mirésă a îmbrăcat biserica nóstră.

Duminecă în 3/16 August a fost sfinţită prin mandatarul Escelenţiei Sale Domnului Metropolit *Ioan*, prin dl protopresbiter tractual Dr. *Ioan Stroia*, asistat de dl prof. sem. Dumitru Cunţan şi preoţii locali. — Pe cât de cu dragoste au contribuit donatorii cu sumele numite pentru înfrumseţare, pe atât de înălţător şi evlavios a decurs actul sfinţirii. Vocea plăcută a dlui protopresbiter a înălţat frumseţa actului şi credincioşii cu evlavie îi sorbiau cuvintele de pe buze. La finea serviciului dl protopresbiter a ţinut o predică instructivă.

Născut din sinul poporului şi cunoscênd ce se petrece în inima lui, cuvêntul dlui protopresbiter din inimă a fost pornit, la inimi a ajuns. „Două lucruri, — zice domnul protopop — „se recer acum după-ce vĕ vedeţi casa Domnului aşa înfrumseţată. Domnul sĕ fie în ea, sĕ o umplă cu duhul seu cel sfânt, sĕ 'şi reverse darul sĕu asupra ei, şi un popor care sĕ o cerceteze şi sĕ se róge cu duhul şi cu adevĕrul. Ochiul Domnului şi mâna lui cea tare pentru totdeuna asupra acestei biserici sĕ fie, păzindu-o sub aripile sale de tóte neajunsurile vremurilor. Lăcaş sie-şi plăcut sĕ 'şi ia Dzeu într'însa, ear' voi sĕ vĕ deschideţi inimile vóstre, ca sĕ între împĕratul măririi“. — Indémnă pe popor, sĕ se lipéscă strîns de biserică. „Lipiţi-vĕ cu toţii de mama biserică şi ea ne va fi în aceste timpuri grele întocmai ca strămoşilor nostri, o puternică fortăréţă faţă de nĕcazurile şi neajunsurile vieţii, — şi încheie cu cuvintele: „Dómne Atotputernice părinte, făcĕtoriul cerului şi al pămêntului, vĕḑutelor şi nevĕḑutelor, trimite darul Tĕu asupra acestei biserici şi asupra fiilor Tĕi. Ear' Tu unule născut, mântuitoriul şi rĕscumpĕrătoriul nostru, Dómne Iisuse Christóse, care ai făgăduit învĕţăceilor şi credincioşilor Tĕi, că cu ei vei fi până la sfêrşitul vécului, primeşte înfrumseţarea acestei biserici, ca semn al credinţei, ce credincioşii acestei parochii Ţie Ţi-au adus, şi fă acest locaş — locaş iubit şi sfinţit al Tĕu. Ear' Tu duhule sfinte, mângâitoriul şi întăritoriul nostru, revarsă darul Tĕu cel prea sfânt, înoeşte-ne pe noi totdeuna în acest sfânt locaş. Aşa, Treime sfântă şi nedespărţită, binecuvêntă ziua de azi, binecuvêntă biserica acésta, binecuvêntă pe credincioşii adunaţi azi aici şi îi întăreşte cu darul şi cu iubirea Ta de ómeni totdeuna, acum şi pururea şi în vecii vecilor, amin“.

După sĕvêrşirea întregului ceremonial s'a dat un banchet, unde s'au rostit mai multe toaste. Dl protopresbiter ridică întâiul toast în sănĕtatea donatorilor, lăudând în deosebi fapta lui *Ion Popa Zeic* şi arĕtându-l ca pildă poporului şi fruntaşilor, cari au participat la banchet. — *P. Juga* sen. închină pentru dl protopresbiter, care în calitate de mandatar al Inaltpreasfinţitului Domn archiepiscop şi metropolit, cu o rară solemnitate a condus actul sfinţirii. — Dl prof. sem. *D. Cunţan* toastéză pentru poporul din Tilişca. „Sĕ fie tinereţa mamei (biserica) şi fiicei (şcóla) aceea, care întinereşte tot poporul“, zice. E mândru, când îşi vede aici o sémă de elevi, întrĕ cari şi pe dl protopresbiter. — Inchină apoi *P. Juga* jun. pentru părintele profesor Cunţan, care dimpreună cu alţi bărbaţi vrednici ai némului nostru a dat poporului român o generaţie tinĕră, crescută întru mărirea lui Dzeu şi pentru fericirea némului. — *C. Cristiu* toastéză pentru preoţi şi învĕţători. „Imi saltă inima de bucurie, sufletul mi-se înalţă, când vĕd, că preoţii şi învĕţătorii lucră la înaintarea poporului“. — Dl protopop îndemnând inteliginţa şi fruntaşii poporului la bună înţelegere şi armonie, care póte sĕ ne înalţe pe noi Românii, închină pentru comitet. — *Simion Gligor* fruntaş din popor, îşi manifestéză dragostea sa şi a conmembrilor sĕi din comitet, cu care conlucră la bunul mers al afacerilor bisericeşti şi şcolare locale, şi închină în sănĕtatea donatoriului *Ion Frăcea*. — *Bratu* vorbeşte pentru măestrii cari au pictat biserica şi îndeosebi laudă măestria română, representată prin dl *Preda*, care a lucrat partea din lemn a frontarului. Işi esprimă apoi fericirea, de care e cuprinsă inima lui şi a întreg poporului din Tilişca, că cu acéstă ocasiune avem în mijlocul nostru óspeţi aleşi, chiar şi din Romănia. — Dl profesor *Timuş* din România îşi esprimă admiraţiunea faţă de ţĕranii nostri. „Sunt fiu de ţĕran din Romănia liberă. Imi arăt admiraţiunea mea faţă de dvóstrĕ, fraţi ţĕrani, pentru iubirea ce o aveţi pentru şcólă şi biserică. Am ocasiune sĕ constat privindu-vĕ pe dvóstrĕ, că până când munţii şi văile vor fi, românul va trăi. — *Comanici* îşi esprimă dorinţa de a vedé pe toţi fiii némului nostru românesc uniţi în cugete, uniţi în simţiri, şi doreşte satului nostru o trainică bună înţelegere.

Vesel ca şi disposiţia nóstră s'a sfêrşit banchetul. *N. C.*

Din Brad.

— Miliţie în Brad. — Teatru şi petrecere. —
— Manevrele. —

Brad, August 1903.

Timp de vre-o trei sĕptĕmâni opidul Brad, centrul minarilor ascunşi în sinul munţilor metalici ardeleni, ca sĕ scótă aurul cel preţios, s'a schimbat în tabără militară.

Regimentele 31 şi 64, numĕroşi călĕreţi şi tunari aşeḑaţi în Brad, Baia-de-Criş şi Criscior au prefăcut institutele publice şi casele private în birouri şi cuartire militare.

Se pare că trăim într'o lume nouă — lume militară.

Fiind comanda trupelor în Brad, ni-au visitat óspeţi aleşi, ca comandantul corpului din Sibiiu, generalul de cavalerie de Probst, comitele-suprem Barcsay, etc. Brigada întrégă a fost condusă de general-majorul Emil Nestor.

Brădenii şi cei din jur au arătat adese-ori semne de simpatie faţă de miliţie. Au aranjat serate, teatre, escursiuni în minele de aur şi cărbuni, şi vênătóre prin păduri, etc. aşa că apărătorii patriei şi tronului vor fi dus cu sine suveniri plăcute.

Flórea tinerimii nóstre în frunte cu iuristul Cornel T. Albu, stipendist al fundaţiunii „Gozsdu“, a aranjat la 13 August o producţiune teatrală în favorul fondului „Şaguna“ de la gimnasiul român gr. or. din Brad.

Fondul „Şaguna“ are menire măréţă. Din el an de an se serbéză onomastica regeneratorului némului nostru din patria ungară şi se dau premii de cărţi şcolare elevilor diligenţi, şi morali, dar' miseri. Tot atât de laudabilă e şi intenţiunea tinerimii de a atrage atenţia publicului distins asupra memoriei „Marelui Andreiu“, în jurul faptelor căruia trebue sĕ se concentreze tinerimea şi poporul, ce aspiră la un viitoriu mai demn de sine.

Românul ţine minte, veneréză memoria bărbaţilor sĕi, cari îşi jertfesc viéţa pentru a némului mărire.

Pentru producţie s'a angajat musica militară de la reg. 31 şi s'au învitat în persónă toţi factorii conducĕtori: militari şi civili. Cinste lor, căci s'au şi presentat.

In frunte cu generalul Emil Nestor ne-au onorat cu presenţa colonelii Klein, Arendt, Franz, Bogdan şi numĕroşi oficeri, apoi dir. Menking, protopretorul Krasznay cu soţia, etc. Inteliginţa română din loc şi jur încă a fost la înălţimea chiămării sale. A dat la o parte ori-ce nĕcazuri famillare şi s'a presentat în numĕr frumos, aşa că sala cea spaţiósă de la „Hotelul central“ şi curtea, fiind ticsuite de public ales, s'au dovedit prea înguste. Ar fi venit şi mai mulţi, dacă căldura din cuptor şi lipsa de spaţiu nu i-ar fi reţinut, — de sigur: nu ca sĕ admire arta unor diletanţi de la ţéră, ci sĕ arete interes faţă de poporul a cărui tinerime însufleţită tinde spre cultură şi progres.

Piesele „*Florin şi Florica*“ de V. Alexandri şi „*Vacanţii*“ de M. Baiulescu au fost predate cu succes. Diletanţii: Cornel T. Albu, Roma Costin, Olimpia Ometa, Veturia Rimbaş, I. Dordea, Adam Damian, Aurelia Costin, I. Indreiu, St. Albu, merită laudă şi recunoştinţă, căci s'au achitat pe deplin, şi pe lângă că ni-au causat o séră plăcută, au contribuit şi la mărirea unei instituţiuni umanitare.

După producţiune — drept prindere de post — s'a încins o horă mare şi frumósă amestecată cu valse, polce, ardelene, cuadrile etc., care a durat până în zori de zi. Soldaţi şi civili, tineri şi bĕtrâni au jucat împreună, făcêndu-şi voie bună.

Duminecă la 3/16 August trupele au părăsit Valea-Crişului-alb şi s'au retras spre Murĕş. Imprejurul Devei vor continua în numĕr mai mare până pe la finea lunei. La începutul lui Septembre regimentele ardelene vor înainta parte pe Valea-Murĕşului, parte pe a Crişului-alb în jos până la promontoriul Şiriei şi Minişului. Ací se vor împreuna într'o singură „óste română“ şi vor da asalt asupra celei „ungare“ compuse din regimentele ungurene şi bănăţene. Câmpul de luptă va fi şesul Lipovei. Manevrele vor decurge de la 3—7 Septembre sub auspiciile M. Sale ces. reg. Francisc Iosif I., căci sunt „împĕrăteşti“, şi vor fi comandate de generalul Beck, şeful statului generalilor monarchiei-Austro-Ungare. *Dr. P. O.*

Virtuţile la copíi.

De Ioan G. Neamţu.

(Fine).

Respectul.

Respectul faţă de ómeni de asemenea este o calitate frumósă a tineretului. Cel mai frumos esemplu de respectarea celor mai în vêrstă îl vedem în evul vechiu.

Astfel vedem d. e. la Greci, pe când se esecutau jocurile olimpice, unde luau parte şi tineri şi bĕtrâni, cum tineretul primia pe bĕtrâni stând în picióre şi arătându-le cel mai mare respect, neîndrăsnind nici unul sĕ ocupe vr'un loc mai înainte de a fi invitaţi pentru acésta de cei mai în vêrsta. Frumos semn al veneraţiunii faţă de bĕtrâni şi de respectarea celor mai în vêrstă!

Durere, astăzi este aprópe perdut acest respect. Chiar şi ceea-ce mai esistă, adese-ori numai din două isvóre îşi mĕsură originea: din starea socială sau din aceea a averii. Şi e fórte adevĕrat, că dintrĕ cei înzestraţi cu aceste două calităţi nu fie-care merită acea onóre şi respect pe care mulţi dintrĕ ómeni îl arată. Sunt însĕ ómeni cari n'au nici o posiţie socială înaltă şi nici nu dispun de averi colosale şi cu tóte acestea ar merita tot respectul în faţa lui Dumnezeu şi a ómenilor. Trist fenomen ni-se înfăţişéză actualminte în acéstă direcţiune! Este trist, că la om nu *omul*, ci starea sau averea este respectată!

Dar' cum vine acésta? Zilnic o vedem. Dacă vr'un bogat din óre-care lovire a sorţii sărăceşte, s'a sfîrşit cu respectul şi onorabilitatea sa; ear' altul de 'şi perde funcţiunea, i-s'a dus şi respectul. Asupra acestei stări bolnăvicióse a societăţii trebue ajutat. Facă deci şi şcóla ceea-ce póte prin o educaţiune la locul ei cu copilaşii ce 'i are.

In primul loc învĕţătoriul trebue sĕ 'şi căştige respectul elevilor sei, ştiind el singur sĕ dee esemplul cel mai elocinte de respect ori-cui i-se cuvine. Esemplul învĕţătoriului póte sĕ influinţeze asupra tinerimii şcolare mai mult de cât ori-care alt mijloc s'ar încerca de a se întrebuinţa în acéstă privinţă.

Sinceritatea.

A treia podóbă a tinerimii este sinceritatea. Ori-care tinĕr merită sĕ fie iubit atunci, când totdeuna şi în tóte caută sĕ umble pe adevĕratul drum, încunjurând cărările false. Totdeuna se spună adevĕrat ceea-ce are la inimă.

In viéţa nóstră de astăzi cu multă durere trebue sĕ facem constatări triste şi pe acest teren. Póte chiar sinceritatea este acea virtute a omenimii, care e mai mult stricată, astfel, că după-cum se obicinueşte a se zice, astăzi „rar ca corbul alb“ este acela, ce ar vorbí şi spune în totdeuna adevĕrul şi astfel ar fi sincer. Vécul nostru a luat o direcţiune atât de piezişă în acéstă privinţă, în cât nimenea nu este sigur, dacă pentru esprimarea vr'unui singur cuvênt adevĕrat nu i-se cere esplicare ori satisfacţie? Se vede că tot de aici derivă şi acea zicere, devenită proverb, că: „adevĕrul umblă cu capul spart“, sau „spune adevĕrul şi ţi-se sparge capul“.

De-şi şcóla n'ar puté oprí uşor şi de odată acéstă stare critică, dar' a o modifica, în tot casul îi stă în putere. Zic, n'ar puté s'o opréscă cu uşurinţă, pentru-că ceea-ce ea ar clădí în privinţa acésta, influinţa lumii de afară ar dărâma mai înainte de vreme. Acésta însĕ n'ar puté fi motiv, ca sĕ nu facem nimic, fiind-că şi aşa n'ar avé nici un resultat; din contră, va trebuí sĕ influinţăm din tóte puterile nóstre spre a ajunge la scop, chiar şi dacă acésta nici nu s'ar îndeplini, liniştiţi putênd fi în conştiinţă, că nu s'a făcut din vina nóstră.

Pentru-ca sĕ creştem pe copil sĕ fie drept şi sincer, e necesar, ca şi noi sĕ fim astfel. Păzéscă-se învĕţătoriul de ori-ce prefăcĕtorie atât în învĕţămênt, cât şi în afară de el. Inveţe-i pe copíi lucruri adevĕrate şi dacă întêmplător ar greşí ceva, aceea sĕ nu hesite a o îndrepta. Fără nici o vătĕmare de consideraţiune póte s'o spună că a greşit, că nu aşa, ci altfel stă lucrul. In cursul jocurilor învĕţătoriul sĕ urmăréscă pe copíi, pentru-ca sĕ le pótă cunóşte calităţile şi slăbiciunile şi astfel sĕ pótă influinţa cu îndreptări asupra lor, pentru-că ori-ce copil, la joc se arată în adevĕrata sa plăsmuire. Atunci însĕ trebue sĕ fie fórte atent, ca nu cumva copilul sĕ observe că este spionat, pentru-că atunci se ferește, va fi prevĕdĕtor, se va preface, și tótă ostenéla învĕţătoriului nu numai o va face sĕ fie fără succes, dar' hotărît c'o face și cu un efect păgubitor.

La pedepse și remuneraţiuni învĕţătoriul trebue sĕ fie fórte precaut și drept, pentru-că ori-cât de puţin, dar' totuși copilul își spune sentinţa asupra învĕţătoriului. In afară de acésta copilul e aplecat a privi multe lucruri adevĕrate, ca neadevĕrate, mai cu sémă dacă acelea-i sunt pe neplac, și când noi acéstă aplecare i-am cultiva-o cu neadevĕruri. Invĕţătoriul sé n'aibă elevi îmbrăcaţi cu esceptiuni, școla trebue sĕ fie o societate în care fie-care membru sĕ aibă aceleași egale drepturi și îndatoriri.

Iubirea de ordine.

Şi iubirea de ordine este o virtute, care înfrumseţéză pe tinĕr. Fie cineva elev, funcţionar ori meseriaș, îndeplinéscă 'și datorinţele în totdeuna cu credinţă, la timp și cu promptitudine.

Nimeni sĕ nu zică sau promită lucruri pe cari e neputinţă a le satisface, fiind-că astfel și-ar căpĕta un epitet nu tocmai convenabil.

Pentru desvoltarea iubirii de ordine fórte mult póte face învĕţătoriul, dacă singur el este iubitor de ordine. Urmeze regulat în clasă și îndeplinéscă 'și îndatoririle. Pregătéscă-se bine, ear' lecţiile sĕ le ţină cu punctualitate. Lucrările scripturistice când le strînge spre corectare, corecteze-le și împărtéscă-le la timp.

Putem educa copilul pentru dragostea de ordine, dacă îi pretindem sĕ se scóle și sĕ se culce la timp hotărîtor; dacă îl obicinuim a mânca numai la anumite intervale; dacă îi pretindem sĕ se spele și peptene curat întotdeuna, ca îmbrăcămintea, cărţile și tóte lucrurile sale sĕ 'i fie întotdeuna în ordine, ca sĕ urmeze regulat la școlă, dacă i-se dau însărcinări de îndeplinit conform puterilor și vêrstei sale. Esecutarea tuturor acestora trebue sĕ li-se pretindă cu cea mai mare severitate, la început fără nici o esplicaţiune, ear' mai târziu, pe când începe a pricepe, copilului i-se póte spune, pentru-ce îi pretindem esecutarea cutărui sau cutărui lucru sau ordin, că nu pentru noi, ci pentru propriul seu folos și bine îi pretindem esecutarea lui. Fórte importantă trebue sĕ fie causa, pentru care sĕ 'i trecem cu vederea neîndeplinirea vr'unei îndatoriri, căci de vom fi îngăduitori, copilul ușor își capĕtă scăparea, prin care 'și acopere lenevia. Ear' dacă i-a succes fie și o singură dată a duce în eróre pe învĕţătoriul seu, de sigur va mai încerca și a doua, și a mai multa-óră.

Iubirea de patrie.

Mai fie 'mi permis sĕ amintesc și iubirea de patrie, altă virtute împodobitóre a tinereţei.

Nu vreau sĕ desvolt ce e iubirea de patrie și nici chiar ce este patria. Sunt cunoscute de toţi aceste două concepţiuni.

Frumóse esemple despre iubirea de patrie găsim în vechime la Greci și Romani. Noi însĕ, slavă Domnului — nu trebue sĕ mergem așa departe, ca sĕ arătăm esemple despre iubirea de patrie. Destule esemple ne arată în privinţa acésta istoria patriei nóstre.

Invĕţătoriul trebue însĕ sĕ se însufleţéscă singur pentru patrie și trebue sĕ cunóscă bine istoria patriei. Cu o predare trăgănată și încurcată fórte greu este de a însufleţí, este însĕ și mai greu în casul dacă nu cunóștem obiectul—materia.

Falsificarea, în scop de a stârní un mai mare efect asupra elevilor, ca sĕ 'i putem educa în sensul de a deveni patrioţi și mai buni, este o necuviinţă de neiertat.

Modestia, respectul, sinceritatea, iubirea de ordine și iubirea de patrie sunt deci niște virtuţi, pe cari ași dorí sĕ le vĕd în posesiunea fie-cărui tinĕr. Este adevĕrat, că în afară de virtuţile arătate mai sunt încă multe altele, dar' cele mai de frunte sunt acestea înșirate.

Fiind-că copilul de sine, cel puţin la început, nu póte merge departe în însușirea acestor podóbe, de aceea pe lângă părinţi numai învĕţătoriul le póte vení în ajutoriu; și fiind-că din cale afară e de dorit, ca fiii ambelor sexe ai némului nostru sĕ fie înzestraţi cu aceste virtuţi, îmi permit a apela la bunăvoinţa tuturor învĕţătorilor némului, ca sĕ ne silim cu toţii, singuratic și împreună, sĕ nisuim din tóte puterile nóstre, ca sĕ ajungem la acest scop, căci numai astfel vom corespunde importantei nóstre meniri, a cărei îndeplinire conștienţiósă cu dreptul o așteptă de la noi patria și némul întreg!

NOUTĂŢI

M. Sa regele Carol I. al României, cum raporteză o telegramă din Gastein, Sâmbătă a făcut visită regelui Belgiei și ducelui de Meiningen, ear' Vineri a primit în audienţă pe lordul Rosebery, ministrul-president al Angliei.

*

† Lordul Salisbury, unul dintré fruntașii barbaţi de stat ai Angliei, a rĕposat Sâmbătă séra în castelul de la Hatfield, în etate de 73 ani. Incă din tinereţe a luat parte activă la viéţa politică (era numai de 23 ani când a fost ales deputat, ear' în etate de 36 ani ajunsese deja secretariu de stat al Indiilor). In 1878 fiind ministru de esterne, a încheiat cu Rusia contract secret, în care — în schimb pentru-ca Rusia sĕ aibă mână liberă în rĕsboiul cu Turcia — a stors pentru Anglia favoruri însemnate. La congresul din Berlin a representat pe Anglia împreună cu lordul Beaconsfield. A fost în trei rênduri ministru-president; de ultima-dată în anii 1894—1901. Acum sunt doi ani s'a retras de pe arena politică, din causa bólei de inimă și rinichi.

*

De la curtea română. Astăzi, Luni, fiind ziua nașterii A. S. R. Principelui *Ferdinand* al României, s'a oficiat serviciu dumnezeesc la Metropolia din București și în tóte bisericile din regatul român. A. S. Regală s'a născut în 24 August n. 1865.

*

Cadeţi aspiranţi de oficeri. Pe lângă cei daţi în numĕrul trecut au mai fost numiţi cu ziua de 18 August n. următorii cadeţi-aspiranţi de oficeri de naţionalitate română: *Aurel Georgescu*, de la școla de cadeţi din Budapesta la reg. de infant. nrul 64. *Vasile Bojur*, absolvent al școlei de cadeţi din Lobsow, la reg de infantarie nrul 9. *Petru Călţiun*, absolvent al școlei de honveḑi din Oradea-mare, la regimentul de inf. nrul 6. (In urma cererii proprii, a fost trecut în armata comună).

*

La prânzul dat în 18 August n. din partea ministrului president Hédervár̆y în Budapesta, din incidentul zilei nașterii M. Sale, a fost învitat și a luat parte și preotul nostru din Budapesta, C. Sa părintele *Ghenadie G. Bogoevici.*

*

Şcolar. La școla elementară de fete a Reuniunii femeilor române din Sibiiu inscrierile se fac în 1, 2 și 3 Septembre a. c. în orele 8—12 a. m. și 3—5 d. a. în edificiul școlei, strada Morii nr. 8.

Prelegerile se încep Vineri în 4 Septembre nou a. c.

Acestea se aduc la cunoștinţă publică spre știre și conformare.

Sibiiu, 24 August 1903.

Direcţiunea.

*

In jurul unui toast. Atât în „*Gaz. Trans*“, cât și în „*Drapelul*“ s'a scris, că la banchetul din Baia-mare domnul *Dr. Beu* a toastat *ungurește* pentru autorităţile locale de acolo. Știrea e esagerată și eronată, și dl *Dr. Beu* ne rógă sĕ facem constatarea, că toastul cu pricina *a fost rostit românește*, și numai repetat și tălmăcit a fost *și* în ungurește, pentru-ca sĕ fie înţeles din partea representanţilor autorităţilor publice din Baia-mare, cari erau de faţă și despre cari se știa că nu știu românește. Lucrul de altcum nu e nou. S'a procedat la fel și cu alte ocasiuni. De multe ori s'au ţinut toaste *în nemţește*, de es. pentru representantul armatei, earăși numai din motivul, ca toastul sĕ fie înţeles din partea aceluia căruia îi sună, și care, *învitat ca óspe la masă*, merită atâta atenţiune, ca aceea-ce avem sĕ 'i spunem, sĕ i-se spună în limba pe care o înţelege. E act de bună cuviinţă acesta, care ne șade bine. Nu ne șade bine însĕ obiceiul de a da lucrurile eronate în lume; și de aceea, ziarele sus numite sunt rugate sĕ facă rectificarea cuvenită în înţelesul acestei espuneri a faptului, care consună cu adevĕrul.

*

Spital de câni. Cetim în ziarele din București, că o dómnă, cu numele *Frosa Golescu*, care trăia de mulţi ani la Paris, a încetat de curênd din viéţă lăsându-și averea de vre-o 70—80,000 lei prin testament Academiei române din București, cu condiţiunea, sĕ dee unei surori suma de 12,000 lei, și unei dómne din București alte 12,000 lei, ear' restul sĕ 'l chiverniséscă până ajunge la o sumă potrivită, din care sĕ se pótă ridica în București un spital mare pentru — câni.

*

Cas de deces. A decedat în 18 August n. în Sighișóra *L. Dániel*, procuror regesc în Deva, în etate de 39 ani. Rămășiţele pământești i-au fost depuse în cripta familiară din Cluj. Decedatul era anul trecut subprocuror în Cluj, și a avut rol însemnat în procesul „*Cărţii de Aur*“, în care a susţinut cu mare patimă acusa.

*

Daruri pentru biserică. Din *Lómneș* (protopresbiteratul Sibiiu) ni-se scrie, că mai mulţi credincioși au făcut frumóse dăruiri pentru biserica de acolo, anume: Ioan *Nădășan*, cu soţia sa *Rachila*, au dăruit un stihar alb de giolgiu, în preţ de 5 coróne; Vasile *Trifan* a cumpĕrat un epatrafir de mĕtasă (verde) în preţ de 22 coróne; apoi Ioan *Presecan* cu mirésa sa *Rachila Oltean* din filia Mândra au dăruit suma de 40 coróne, ear' Achim *Oltean* cu soţia sa *Ana*, tot din filia Mândra, au cumpĕrat un rênd de odăjdii în preţ de 80 coróne. Fapte vrednice de laudă și de amintire.

*

Pentru masa studenţilor de la gimnasiul nostru român gr.-or. din Brad a binevoit a contribuí domnul *Iuliu Körmendy,* medic în Brad, cu suma de 10 cor., pentru care faptă i-se esprimă pe acésta cale căldurósă mulţămită. *Direcţiunea gimnasiului român gr.-oriental.*

*

Prima școlă de gazetărie. Bogătanul Iosif Pullitzer, proprietariu și editor al ziariului american „New-York World“, a fost pus la disposiţia universităţii din Columbia *20.000.000 de dolari*, cu destinaţiunea, ca din cametele acestei sume senatul universităţii sĕ înfiinţeze o facultate pentru gazetărie, întocmai cum sunt și facultăţile pentru celelalte științe. Senatul a satisfăcut deja dorinţei donatorului, avênd noua facultate sĕ 'și încépă cursurile la 1 Septembre. Se vor ţiné prelegeri din: istoria drepturilor și științele juridice, istoria și filosofia jurnalismului, adjustarea literară a ziarelor, riportagiul, redactarea, scrierea prim-articolilor, și administaţia ziaristică. Profesori vor fi: rectorul Butler, vestitul publicist Whitelow Reid, secretariul de stat Hay, Mac Kelway, D. Andrew White, fost ambasador la Berlin, Victor F. Lawson, proprietariul ziariului „Chicago Daily News“ și generalul Taylor.

*

Cincizeci și cinci ani în serviciul școlei. Sâmbăta trecută s'a serbat in *Lébeny-Szentmiklós* un iubileu, cum rar se întêmplă în tagma iubilanţilor. Invĕţătoriul director de la școla rom. cat. de acolo, Francisc Kollerits, și-a serbat iubileul de 55 ani de învĕţătorie, 50 ani de când a obţinut diplomă de învĕţătoriu și 42 ani de când funcţionéză ca învĕţătoriu-director la școla amintită. Din acest prilej episcopul conte Nicolae Széchenyi a trimis iubilantului scrisóre de felicitare, ear' representanţa comunală i-a votat o rentă anuală de 100 coróne pe tot timpul cât va mai trăí.

*

O sărutare scumpă. Judecătoria din Hasting (Germania) a osândit la închisóre de patru sĕptĕmâni pe un flăcău de acolo, fiind-că a sărutat în dans pe dansatórea sa, fără ca ea sĕ 'i fi dat voie. — Dar' dacă i-ar fi dat voie?...

*

Petrecere în Sĕliște. „Reuniunea meseriașilor“ din Sĕliște aranjéză petrecere cu joc Duminecă în 30 August st. n. la „Netedul“. La cas de timp nefavorabil, petrecerea se va amâna. Invitări speciale nu se fac. Intrarea benevolă. *Comitetul aranjator.*

*

Petrecere în Reteag. Tinerimea academică din jurul Reteagului va aranja la 30 August 1903 în comuna Reteag (Retteg) în restaurantul din loc petrecere cu dans. Venitul este destinat în favorul nouedificândei școle române din loc. Inceputul la 7½ séra. Spre știinţă: Trenul sosește în gara locală de către Bistriţa la 7 ore a. m. și 3 p. m. De către Cluj—Dej—Zelau la 11 ore a. m. și 7¾ séra. Suprasolvirile marinimóse se vor primí cu mulţămită și se vor cuita prin ziare.

Cărţi și reviste.

Au apărut:

Anuarul VI al „*Societăţii pentru crearea unui fond de teatru român*“, pe anul 1902—1903. Pe estensiune de 196 pagine 8⁰ mare conţine: lista comitetului societăţii, lista bărbaţilor de încredere ai comitetului (a căror misiune e sĕ facă propapandă în favorul societăţii), discursuri și disertaţiuni rostite la adunarea generală ţinută în Bistriţa, raportul secretariului Dr. I. Blaga asupra mișcării teatrale în 1902, biografia fostului membru fundator Iosif Hossu, rĕposat în 1897 (cu portret), apoi rapórtele presentate adunării din Bistriţa, procesul verbal al acelei adunări, telegramele trimise adunării, lista membrilor și lista comunelor în cari s'au dat representaţiuni teatrale în anul 1902.

„Anuarul“ s'a tipărit în Brașov (tipografia A. Murĕșian) și costă 2 coróne.

Notă oficială.

Atragem atenţiunea onoratelor oficii și epitropii parochiale, că terminul statorit prin circulariul din 3/16 Maiu nr. 4254 Epitr. referitor la administrarea taxelor sidoxiale restante, către cassa archidiecesană, — a espirat, drept ce în interesul ordinei și bunei administraţiuni se impune achitarea chiar și pentru evitarea neajunsurilor împreunate cu incassarea prin alte organe, abstrăgênd de la spesele ce se fac.

Din public.*)

Dare de sémă și mulţămită publică.

Producţiunea teatrală-declamatorică aranjată din partea tinerimii studióse din Topârcea la 9 August a. c. a fost bine cercetată și încoronată de succes frumos, și material. Venitul brut 97 cor.; venit curat 40 cor., ear' restul de 57 cor. spese.

Cu acésta ocasiune au incurs pentru scopul petrecerii, augmentarea bibliotecii poporale din loc, următórele contribuiri benevole:

Fără a participa au trimis oferte dl Dr. Nicolae Vecerdea, director de bancă în Brașov, 10 cor.; Nicolae Macrea, contabil, Hunedóra, 5 cor., și Aurel Decei, vice-notariu în Gurariului, 2 cor.

Incurs cu ocasiunea producţiunii séra la cassă: De la dl Takács Ludovic, Ocna, 4 cor.; Avram Savu, înv., Ocna, Vasilie Greavu, înv., Gârbova, Simion Barţan, înv., Slimnic, câte 3 cor.; dómna Elena Mosora, Sighișóra, dna Maria Negru, Sighișóra, Isaia Henteș, paroch, Ocna, dșóra Ana Nicola, Sibiiu, Nicolae Olariu, iurist, Rĕșinari, Ioan Fanea, not., Săsăuș, Ilie Popa, comerciant, Amnaș, Nicolae Schiau, not. pens., Vasilie Suciu, paroch, N. Hudiţian, primariu, Oprea Mosora, comerciant, Iacob Manuil, not., Topârcea, câte 2 cor.; Familia Cristea, din Ocna, 2 cor. 40 bani; Zenovie Popoviei, cand. de preot, Sășăuș, Chirion Bânda, iurist, Ioan Tanase, înv., Ludoș, și Nic. Tanase, câte 1 cor. 20 bani; Ioan Aleman, Ioan Muntean, Ioan Moldovan, N. Lupu, Nicolae Isac, paroch, dșóra Ana Greavu, Ioan Hudiţian, I. Greavu, toţi din Topârcea, Manta, student, Sighișóra, Gedeon Henteș, înv., Ocna, Iuliu Henteș, Ocna, Dumitru Mosora, ec., Sĕliște, Victor Grindean, teolog, Sibiiu, N. Ticaciu, I. Giurca, teol. din Colun, I. Neamţ, ped., Ilie Tanasĕ, Ilie Muţiu, Nic. Fara, Ioan Pop, studenţi, Ludoș, dșóra Ana Orĕștean, Nicolae Farcaș, Ioan Preda, teologi, Ioan Orĕștean și N. Orĕștean, studenţi, Apoldul-mic, Ioan Boian, I. Fian, Maria Dordea, Ana Fleșeriu, câte 1 cor.; Andreiu Blotor, 80 bani; I. Dan, Ilie Rĕu, Augustin Henteș, Dum. Opriș, studenţi și Maria Greavu, câte 60 bani.

Pe acésta cale priméscă marinimoșii contribuenţi mulţămita nóstră.

Tot aici ne ţinem de plăcută datorinţă a constata, că dl Dr. N. Vecerdea, din iubirea ce o are faţă de comuna natală a dsale, Topârcea, deja și până acum a mai contribuit la biblioteca nóstră poporală cu 10 cor. în bani, 35 bucăţi cărţi acomodate și cu abonarea pe séma bibliotecii a revistei „Transilvania“ pe timp nedeterminat.

Deasemenea dl Nicolae Macrea, contabil în Hunedóra, născut în Topârcea, pe lângă unele cărţi donate, pe anul 1901 a abonat pe numele bibliotecii „Fóia Poporului“.

Aceste fapte se laudă de sine.

Topârcea, în 20 August 1903.

Comitetul aranjator.

Posta redacţiunei.

Nisus. E fórte binevenită. Se va publica însĕ numai preste vre-o 2—3 sĕptĕmâni.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primește rĕspunderea.

Schimbare de local.

Din causa localităților strîmte din strada Rațelor m'am strămutat în casa mea proprie

strada margareta 8.

Aducênd acésta la cunoștința onoratului public român, îmi iau voie totodată a 'l ruga pentru binevoitoriul seu sprijin și pe mai departe.

Cu stimă

[199] 1—6 **Emil Petruțiu**

têmplariu de construcție și mobile.

Nr. 434 [201] 1—3

Concurs

Pentru **ocuparea posturilor învĕțătorești** în comunele mai jos numite, din protopresbiteratul Zarand, prin acésta se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

1. **Mestécăn,** cu salariu anual de 600 cor., cuartir și lemne.
2. **Juncul,** cu salariu anual de 600 cor., cuartir și lemne.
3. **Tătărești—Prihodești,** salariu 600 cor., cuartir și lemne.

Aspiranții la vre-unul din aceste posturi învĕțătorești, au a 'și aşterne cererile lor, instruite conform normelor din vigóre, în terminul sus arătat, subsemnatului oficiu, protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Zarand.

Brad, în 8 August 1903.

Georgiu Părău
adm. prot.

Nr. 767 1903. [176] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor vacante de **învĕțători** din comunele însemnate mai jos, în protopresbiteratul Têrnava, la ordinul consistorial nr. 7076 școl. din 10 Iulie a. c. se escrie concurs cu termin de 30 zile.

1. **Boian,** 2 posturi, cu salariu de câte 600 cor., cuartir și lemne de foc, cum și grădină de legumi.
2. **Crăciunel,** un post, cu salariu de 600 cor., cuartir și lemne.
3. **Heria,** un post, cu salariu de 600 cor., cuartir, lemne de foc și grădină de legumi.

Concurenții au sĕ 'și aştérnă petițiunile conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral (u. p. Kükülővár) în terminul fixat, a se presenta în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre la biserică spre a 'și arăta desteritatea în cântări, și cari pe lângă plata din concurs, ar mai face pretensiuni și la cuincuenale, după anii serviți în alte comune, au sĕ 'și espună acele pretensiuni în petițiunile lor de concurs pentru-ca comunele sĕ se știe orienta la alegere.

Cetatea-de-baltă, 16 Iulie, 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Têrnava.

Nicolae Todoran
protopresbiter.

Nr. 568/1903 [175] 3—3

Concurs din oficiu.

Pentru întregirea posturilor vacante de **învĕțători** din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Unguraș, în urma ordinului Preaven. Consistoriu archidiecesan din 26 Iunie c. nr. 6568 școl., se escrie concurs din oficiu cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

1. **Bodia,** çu salariu anual de 600 cor., din cari 300 cor. prin repartițiune pe popor și 300 cor. din ajutoriul de stat, ce speréză parochia a 'l primí.
2. **Ciumerna,** cu salariu anual de 600 cor. prin repartițiune pe popor.
3. **Galpuia,** cu salariu anual 600 cor. prin repartițiune pe popor, cuartir și grădină.
4. **Miluan,** cu salariu anual de 600 cor., din care 368 cor. prin repartițiune pe popor, 200 cor. din victuale (80 vici cucuruz) și cuartir.
5. **Unguraș,** cu salariu anual de 600 cor., din care 380 cor. prin repartițiune pe popor, 220 cor. ajutoriu de stat și cuartir după aducerea lui în stare de a se folosí.

Reflectanții la vre-unul din aceste posturi au a se presenta înainte de alegere în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică, spre a 'și arăta desteritatea în cântări, avênd a înființa cor și a cânta cu școlarii la s. liturgie.

Cei cu serviciu au a se declara în rugarea de concurs despre susținerea drepturilor lor la cuincuenalii spre orientarea alegĕtorilor.

Cererile de concurs, instruite conform normelor în vigóre, sunt a se aşterne subscrisului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român Unguraș.

Fizeș-Sânpetru, 14/27 Iulie, 1903.

Pavel Roșca
protopresbiter.

In atențiunea p. t. dame!

Vîndare cu prețuri fórte reduse

la **C. Nedelk**[illegible]**, Sibiiu, piața-mare nr. 2.**

Se atrage atențiunea p. t. dame în mod deosebit asupra **marelui deposit cu stofe de haine pentru dame, de vară, tómnă** și **érnă**, cu tot feliul de **podóbe** și **accesorii**, cum și cu un însemnat numĕr de **jachete** și **mantaue** [200] 1—3

cu prețuri fórte reduse.

La comande pentru jur trimit agentul cu colecție de mustre, sau vin eu însuși.

TELEGRAMĂ!!

Așezămênt nou
de
Confecțiune pentru domni și dame

—bogat asortat—

Esecutarea cea mai modernă și mai fină.

Este în interesul fie-căruia a se convinge despre prețurile mele fórte moderate și despre serviciul solid.

Pentru binevoitoriul sprigin se rógă, cu distinsă stimă

B. Ascher

Confecțiune pentru domni și dame, Deposit de albituri, pălării și de giamantane

[196] 2—3 **Mediaș** (Medgyes) Forkeschgasse nr. 3.

Nr. 715. [182] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **învĕțătoriu** din parochia **Cristiș**, tractul protopresbiteral Turda, se escrie concurs cu termin de 20 zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele: salariu 600 cor., parte din repartiție, parte din folosirea eventual esarêndarea unor pământuri; cuartir în natură și grădină.

Alesul va provedé și cantoratul.

Cererile instruite în regulă sĕ se aştérnă în terminul deschis subsemnatului oficiu, de la care se pot lua și informațiuni mai speciale.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Turda în conțelegere cu comitetul parochial.

Turda, 20 Iulie 1903.

Jovian Murĕșian
protopresbiter.

DAUERHAFT, GERUCHLOS
FRANZ CHRISTOPH
GESETZ. VOM 30. NOVEMBER 1874
F. C.
FABRIKMARKE
BERLIN PRAG
SOFORT TROCKNEND
GELBBRAUN, MAHAGONI.
GRAUFARBIG, REIN.
Veritabilul
lac Christoph
DER ECHTE
Christoph-Lack
IST DER BESTE ANSTRICH FÜR FUSSBÖDEN.

Veritabilul lac Christoph este cea mai bună văpsélă de podine.

face cu putință a unge podinele fără de a deranja odăile, fiind-că **se evită mirosul neplăcut**, propriu colorii și lacului de oleiu, care se svêntă încet și e lipicios. Folosirea e atât de simplă, în cât ori-cine póte unge podinele, cari se pot șterge cu rize umede, fără sĕ pérdă luciul. — Se deosebesc:

lac lucitor colorat de podine,

brun-gălbuiu și brun-mahagoni, care acopere ca oleiul și dă luciu: deci folosibil deopotrivă la podine noue și vechi. **Acopere pe deplin pete vechi, văpséla anteriórá, etc.;** și

lac lucitor curat (necolorat)

pentru podine noue și parchete, care dă numai luciu. Mai cu sémă pentru parchete și podine de tot noue, unse deja cu colori de oleiu. Dă numai luciu și nu ascunde modelul lemnului.

Colli postali circa 35 m. pătr. (2 odăi mijlocii) fl. 5·90 v. a.

In tóte orasele unde sunt deposite, comandele directe vor fi transmise acestora; văpsiri de model și prospecte gratuit și franco. La cumpĕrare este a se lua séma precis la firmă și marca firmei, fiind-că acest **fabricat esistent din 1850 se imitéză** multiplu și **se falsifică,** în cât se pune în comerciu o marfă slabă, care nu corĕspunde scopului.

Francisc Christoph

inventator, singurul fabricant al veritabilului lac lucitor de podine.

Praga-K. Berlin, NW.

Sibiiu: W. Gustav Simonis. **Brașov**: H. Zintz.
Orăștie: Kercsedi G. **Făgăraș**: J. Jaros.
[132] **Mediaș**: Martin Schemmel. 7—15

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret**

vindecă și învioréză pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest
aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

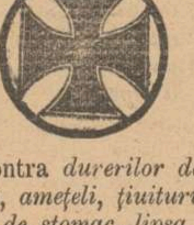

Aparatul acesta vindecă și folosesce contra *durerilor de cap si dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni și picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui* și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sè se confunde cu aparatul „Volta"* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

[2] 30

Prețul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copíi și femei de constituție fórte slabă.

Espeditie din centru și locul de vêndare pentru țéră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V coltul strada Kálmán.

Nr. 757 1903 [178] 3—3

Concurs

Pentru **întregirea vacantei parochii Șpalnaca,** în protopresbiteratul Têrnava, prin acésta se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Concurenții 'și pot lua informațiuni de la oficiul protopresbiteral subsemnat.

Cererile de concurs au sĕ se aştérnă instruate conform normelor în vigóre până la terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral (u. p. Kükülővár), avênd petenții a se presenta poporului în biserică pentru a cânta, respective a celebra și a cuvênta.

Cetatea de-baltă, 14 Iulie 1903.

In conțelegere cu comitetul parochial respectiv — oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Têrnava.

Nicolae Todoran
protopresbiter.

[180] 3—3

Concurs

Pentru îndeplinirea postului de **paroch** în parochia a II-a de clasa a III-a din **Tălmăcel** cu filia **Tălmaciu,** se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în tabela B pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Cei ce doresc a reflecta la acest post vor avé a 'și aşterne suplicile concursuale instruite conform legilor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis. Pentru ca sĕ 'și documenteze desteritatea în cântări și tipic, și a se recomanda poporului prin o vorbire din textul evangeliei, sĕ se presinte în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică înainte de ziua alegerii.

Din ședința comitetului parochial ținută la 20 Iulie 1903.

Tălmăcel, în 20 Iulie, 1903.

Dimitrie Sĕcăria paroch și president. **Nicolae Sĕcărea** not. ad hoc.

Nr. 793.

In conțelegere cu oficiul protopresbiteral tractual.

Sibiiu, 22 Iulie 1903.

In absența protopresbiterului:

Mateiu Voileanu
ases. cons.

Nr. 280 1903 [197] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor vacante de **învĕțători** de la școlele comunelor mai jos însemnate din protopresbiteratul Bistrița, se publică concurs cu terminul până la **20 August a. c. st. v.**

1. **Borgo-Mijloceni,** cu salariu anual de 600 cor. din fondul școlar, cuartir, grădină de legume și lemne de foc.
2. **Chintelnic,** cu salariu de 600 cor. de la popor, cuartir și grădină de legume.
3. **Șimontelnic,** cu salariu anual de 600 cor., cuartir și grădină de legume.

Petenții au a'și înainta suplicele instruite conform legilor în vigóre la oficiul protopresbiteral subsemnat. Preferiți vor fi pedagogii absoluți, desteri și în cântări de a puté face coruri.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Bistrița, în conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Bistrița, 30 Iulie 1903.

Simion Monda
protopresbiter.

Nr. 845/1903 [198] 2—3

Concurs

Pentru îndeplinirea postului de **paroch** în parochia de clasa I ă **Sibiiu, suburbiul-inferior,** devenit vacant prin alegerea fostului paroch *Constantin Dimian* de protopresbiter în tractul Treiscaune, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile computate de la prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Suplicile concursuale instruite cu observarea strictă a dispositiunilor din Regulamentul pentru parochíi § 15 *a*), sunt a se adresa la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Reflectanții la acest post vor avé a se presenta înainte de alegere în vre-o Duminecă ori altă sĕrbătóre în biserica acestei parochíi spre a 'și dovedí aptitudinea lor pentru înalta misiune a preoției ca luminători ai poporului.

Sibiiu, în 7 August 1903.

In conțelegere cu comitetul parochial, Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sibiiu.

Ioan Papiu
protopresb.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian. Editura și tipariul Tipografiei archidiecesane

Nr. 90 Sibiiu, Joi 14/27 August 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 34
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei or 30 fil. rêndul cu litere garmond

Mersul crisei.

Sibiiu, 26 August n.

Situația e neschimbată. Eri, Marți, Maiestatea Sa a primit în audiență pe prim-ministrul *Héderváry*, ear' astăzi va primí pe ministrul de agricultură *Darányi*. Din faptul acesta s'a născut combinația, că ori *Darányi* ori *Héderváry* va fi însărcinat cu formarea noului cabinet. Nu e eschisă posibilitatea însě, ca Maiestatea Sa sě mai chieme și pe alții la palat, pentru a le asculta părerile, de-și Maiestatea Sa pare a fi pe deplin orientat asupra situațiunii.

E scos de altcum pe plan și ministrul de finanțe *Lukács* ca omul de încredere al corónei, care se póte că va fi încredințat cu formarea noului cabinet. Ori-care din acesti trei numiți va primí însărcinarea de la Maiestatea Sa pentru formarea cabinetului, o va primí *fără concesiuni* și fără promisiuni.

E vorba însě că și contele *Apponyi* și contele *Csáky* sě fie chiămați încă odată la palat, ba póte și fostul ministru-president *Wekerle*, din care împrejurare se făurește combinația, că unul dintrě acestia va primí misiunea sě formeze cabinetul și sě restabiléscă pacea și ordinea în țéră, firește, *cu concesiuni*.

Ca lucru positiv nu se póte da însě nimica din tóte acestea. Positiv se știe numai atât, că Maiestatea Sa e fórte nemulțămit, fórte îngrijorat, nu póte sě mănânce și nu póte sě dórmă.

Când a audit cum toți cei ascultați îi propun sě facă concesiuni naționale Magiarilor, ar fi spus unuia dintrě acesti consilieri următórele: „Nu înțeleg lucrul. De trei-zeci de ani nu mi-a vorbit nimeni despre tóte acestea, și acum de odată veniți toți din tóte părțile și atacați armata“. Către altul earăși s'ar fi esprimat astfel: „Domnii așa se vede că nu cunosc antecedențele și anteactele transacției de la 1867. Deja atunci, cu ocasiunea pertractărilor purtate cu *Deák* și *Andrássy*, s'a spus, că unitatea armatei nu póte fi atinsă“.

Credința generală e deci, că M. Sa nu va face concesiuni, și nu va da din mână dreptul ce 'l are de a determina singur limba de serviciu și de comaudă a armatei. Cei din oposiție au însě totuși nădejde, că va picura ceva, dacă se va bate ferul cu destulă energie până e cald. Cuvêntul hotărîtor M. Sa la nici un cas nu și 'l va spune (dacă e sě se facă concesiuni) înainte de a consulta încă odată cercurile militare și cercurile politice înalte din ceealaltă parte a monarchiei, pentru-că M. Sa se teme mult de încurcăturile ce s'ar puté naște dincolo din concesiunile ce le-ar face Magiarilor. Astfel deci crisa nu va puté fi resolvată în cursul sěptěmânii acesteia, de cât numai — fără concesiuni.

Politică tradițională.

III.

Era ceva, ce ziariul nostru credea că e de lipsă sě fie bine lămurit, chiar și după aducerea hotărîrii de pasivitate în conferența națională de la Mercurea. Anume, accentuarea cu mare aplomb în adunare, că pasivitatea nu va fi înțelésă, și nu va fi practicată astfel, ca Românii ardeleni sě pună acum mânile în sin și sě aștepte mură 'n gură, ci va fi o *pasivitate activă*, cu acțiuni estraparlamentare, inscenate în cadrele legilor, pentru dobândirea de drepturi naționale pe séma Românilor ardeleni,

Ziariul nostru a spus'o și a dovedit'o cu esemple scóse din viéța altor popóre, cari se aflau în asemenea situațiuni, că lupta ce trebue sě o pórte un popor pentru asigurarea esistenței sale naționale nu póte fi dată în stat constituțional de cât numai *pe teren legal*, ear' pentru noi, singurul teren legal e acum — parlamentul țerii.

Zicea ziariul nostru în nr. 47 din anul 1869, că dacă Românii ardeleni apucau toți pe calea activității, s'ar fi întemeiat tot mai mult solidaritatea întrě Români, acea solidaritate, „de care lipsă aveam noi tocmai în acesti trei-patru ani din urmă, când monarchia nóstră a trecut prin streformări radicale, când elementele naționale se puseră în mișcare de la o parte a monarchiei până la ceealaltă, când era timpul a pretinde drepturi și când era mai de lipsă sě dovedéscă națiunea română că e o corporațiune solidă morală, care *trebue* sě fie respectată“.

A făcut deci nouă imputare ziariul nostru acelora dintrě fiii națiunei române, cari au zădărnicit întemeierea solidarității, propagând ideia, că va fi mai bine dacă ne retragem la o parte, pentru a puté urmărí cu atențiune cum Europa se va mira de tăcerea nóstră și nu va ștí ce sě facă pentru a ne îmblânzí și împăca.

A făcut imputare ziariul nostru acelora, cari în adunarea națională de la Mercurea la aducerea hotărîrii de pasivitate n'au ținut cont de împrejurarea, că ne aflăm *în stat constituțional*, în care nu sunt admisibile acțiunile estraparlamentare.

. . . . „Nu voiau cei-ce votau pentru pasivitate sé vadă, — scria ziariul nostru în nr. 49 din anul 1869, — că, bun sau rěu, dar' trăim în constituționalism. Nu voiau sě vadă, că, prin urmare, guvernul, cum sunt împrejurările nóstre, pe lângă scusare înaintea lumii *va tăia calea ori-cărei mișcări politice care nu 'i convine* zicênd: calea e deschisă *în dietă*, mergeți și vě spuneți něcazul acolo!“

Când deci acesta și numai acesta era terenul legal, nu putea înțelege ziariul nostru ce anume póte sě fie acea *„pasivitate activă“*, accentuată în conferența națională din Mercurea, dacă nu cumva părerea, că Românii *pot așterne memorande* la pólele tronului.

Părerea acésta a luat'o apoi ziariul nostru la o analisare mai aměnunțită, în numěrul mai sus pomenit, făcênd asupra ei următórele observări:

„Plausibilitatea acestei idei (mergerea cu memorande la Monarchul) dispare, când cugetă cineva, că ce are sě se întêmple cu memorandul sau cu memorandele. Sě se aștérnă ele ministeriului? O causă națională nu póte fi degradată la o chestiune administrativă. Dar' sě zicem că se va așterne Monarchului. In stat constituțional ce póte face Monarchul? Póte rěspunde: Nu am putere absolută în stat! Lucrurile se direg astăzi de către representanța poporului și puterea esecutivă, cari au sě mérgă mână 'n mână. Ori póte sě zică: Voiu da ministeriului memorandul, pentru-ca sě 'l aștérnă dietei! In casul acesta chestiunea națională earăși vine degradată la o simplă suplică, și mult dacă va fi dată comisiunii respective, ca ad calendas graecas, — dacă cineva va avé rěgaz, — sě refereze asupra ei. Dar' sě fim atât de optimisti și sě presupunem, că așa se va întêmpla. Cine sě o sprijinéscă barem cu cuvêntul, dacă aceia pe cari îi privește nu sunt de față, sau, ca în casul nostru, dacă în locul respectivilor sunt representanți de altă naționalitate, póte că tocmai de naționalitatea care în loc sě apere, are motiv sě apese?“ . . .

Așa argumenta ziariul nostru, pentru a dovedí, că aceea ce s'a hotărît la Mercurea, *pasivitatea activă*, e curată imposibilitate, și că nu va puté sě aibă altă urmare de cât aceea, că vom perde și drepturile pe cari le avem, și numai din motivul că nu va fi cine sě le apere atunci când va cere trebuința, și acolo unde apărarea se póte face, în parlamentul țerii.

In decursul vremii s'a arătat câtă dreptate avea ziariul nostru atunci când scria astfel. Idei luminóse erau ideile puse atunci pe hârtie și eșite atunci în publicitate, isvorîte sigur din capul lui *Șaguna*. Cuvinte profetice au fost cuvintele atunci rostite, pentru-că tóte așa s'au întêmplat cum ziariul nostru le-a prevestit.

Ni-s'a luat de sub picióre încet cu încetul și aceea ce aveam pe vremile acelea, din motivul, că nimenea nu s'a aflat, ca sě protesteze, fiind-că în urma pasivității nóstre locurile deputaților români erau ținute în dietă de aceia, cari motive aveau sě ne apese, ear' nu sě ne apere, și cu *pasivitatea activă* am ajuns acolo unde trebuia sě ajungem după mergerea cu memorandul la Viena, — la deschiderea ochilor multora dintrě noi, că totuși nu e bună politica de pasivitate, pentru-că iată,

---

FOIȘÓRĂ

La vestea cea bună.

Din incidentul fericitului eveniment întêmplat în casa domnitóre română, — *„Voința Națională“* din București scrie sub titlul de sus următoriul articol:

„Vestea cea bună a fulgerat bucuria în sufletele românești, de la un capět până la celalalt al țěrii.

Augustul flăcăiaș, — *„crucea de voinic“*, — care, în mijlocul Carpaților a vědut lumina zilei, însemnéză întărirea și mărirea speranțelor naționale.

Fără de voie însě, ori de câte-ori Ceriul binecuvintéză Dinastia cu un nou semn al ocrotirii sale și de câte-ori inima némului bate de bucurie alături de inima Alesului sěu, — gândul ni-se duce înapoi, către vremile de încercări, de temeri și de îndoeli, — priveliște înălțătóre a unui trecut agitat. Tot astfel navigatorul, ajuns în ape liniștite și sigure, își întórce privirile către largul mării, de unde a eșit biruitor în lupta cu asaltul năpraznic al valurilor înfuriate.

Cu mintea la acest trecut, esclamase Cogălniceanu în Divanul ad-hoc al Moldovei: „Fie-care pagină din analele nóstre s'o stórcem, și va curge sânge și lacrimi“. Conștienți de relele adânci ale acestui trecut și hotărîți de a însemna în analele țěrii, în locul paginelor de sânge și de lacrimi, pagini de libertate și de dreptate, marea generație buciumă, prin glasul ei, dorințele și speranțele ce se îngânau sfióse în sufletul comprimat al poporului. Nici enormitatea operei întreprinse, nici piedecile ce se iviră, nu putură zădărnicí mersul triumfal al ideilor mântuitóre. Cea dintâiu mări și mai mult credința în necesitatea sěvêrșirii; celelalte întârziară isbânda fără a puté s'o împedece.

Și isbânda veni.

O singură mare dorință mai rěmânea de îndeplinit pentru-ca națiunea sě 'și capete siguranța și liniștea viitoriului.

Era aceea a unui Domn străin.

In sfêrșit, acum trei-zeci-și-șépte de ani se ivi și prilejul pururea dorit de a puté chiăma la Domnie un Principe străin, dintr'o familie domnitóre în Europa, și Carol I de Hohenzollern puse piciorul pe pămêntul României.

Nu ne cunoștea și nu 'l cunoșteam.

Pe El trebue sě 'L fi atras spectacolul surprindětor al unui popor mic, scăpat ca prin minune din vîrtejul vécurilor, precum și viitoriul, pe care ni-l menia situația nóstră întrě Occident și Orient; pe noi ne atrase splendórea unui nume, impunětor prin gloriósele tradiții ce se légă de dînsul.

Printr'o fericită intuiție, Alesul nostru pětrunse, cu privire de vultur, până în adâncimile sufletului românesc și întrezări comóra de puteri ce strălucea acolo. Mare cunoscětor de ómeni, El se pricepù sě 'Și alégă sfatul și spriginul celor ce știau sě voiască și puteau sě gândéscă, și, cu colaborarea unor astfel de ómeni, isbutì sě aștérnă temeliile independenței și prosperării nóstre economice precum și acelea ale independenței și prosperării nóstre politice.

Negreșit, realisarea unei atât de uriașe întreprinderi nu se făcù fără multe frămêntări și fără multe sacrificii. Conducerea unui popor pe calea progresului nu este ca o linie dréptă, lipsită de ori-ce obstacol. Linia adesea-ori se frînge, se abate la drépta sau la stânga și obstacolele rěsar desul de numěróse. Meritul cel mare al unui conducětor este de a nu pierde nici o clipă din vedere ținta către care sufletul poporului nisuește, de a nu da înděrět în fața mulțimii și greutății obstacolelor de învins.

Acest mare merit l'a avut și îl are Carol I, și, grație lui, Statul Român a întrat astăzi în ape liniștite și sigure.

Tot acest merit a cimentat unirea întrě Dînsul și națiune, făcênd din Regele Carol personalitatea representativă a némului românesc.

Astfel, marea împămêntenire, ce poporul I-a acordat chiămându-L în fruntea sa și pe care Dînsul a câștigat'o pentru vecie pe câmpul de luptă, a fost actul nostru de cea mai fericită inspirațiune.

O a doua fericire ne fù reservată prin căsătoria Alesului nostru. Pe malul Dunării-de-jos coborî o zînă, cu sufletul îmbalsamat de miresmele bunătății și ale poesiei.

Venì, ne surise, și la zimbetul Ei, inima poporului se umplù de cea mai respectuósă iubire.

Ea își aplecà urechia la murmurul apelor, ascultà uimită frémătul codrilor și apele și codrii îi băsmiră, în graiul lor misterios, povestea minunată a sufletului românesc.

O dulce aparițiune fâlfâì câteva clipe în cadrul fericirii princiare, dar' repede chiar Monarchul, prin faptul că nu a primit memorandul Românilor, a arătat, că nu o póte aproba!

Târziu după mórtea lui Şaguna a trebuit sĕ vină Românii la înţelegerea unui lucru pe care Şaguna îl spunea în colónele ziariului nostru la anul 1869, şi 'l spunea atât de clar şi de convingĕtor!

Monografia

capelei gr. ort. rom. de la penitenţiarul reg. ung. regn. din Gherla.

Conferenţa preoţéscă din protopresbiteratul Deşului în şedinţa sa de la 18/31 Decembre 1901 ţinută în Deş, la propunerea mea luând un conclus pentru scrierea monografiilor tuturor parochíilor şi filiilor din protopresbiterat şi pentru purtarea în viitoriu a unei cronice istorice în acelea, — prin elaboratul modest de faţă vreau sĕ satisfac, după putinţă, acelui conclus. In cât mi-a succes acésta, nu cade în competinţa mea sĕ judec; mărturisesc însĕ, că am adunat tot ce mi-a fost cu putinţă referitoriu la istoricul capelei, ear' cât priveşte metodul observat de mine la catechisaţiunea deţinuţilor, las earăşi sĕ 'l judece alţii, cari se pricep la acésta; observ însĕ, că în privinţa acésta ceva indigitări speciale nu am avut de la nimeni, şi aşa am fost avisat numai la puterile mele modeste. Cetitoriul nepreocupat şi priceput va puté observa însĕ fasele prin cari a trecut instrucţiunea morală a prisonerilor de la acest institut şi 'şi va şti face judecata imparţială şi corectă.

Fireşte, luând în considerare starea escepţională a unei astfel de capele şi a unei astfel de catechisaţiuni, nimeni nu va aştepta vre-o monografie istorică de ceva interes general mai mare, căci îi lipseşte importanţa pentru publicul mai mare. Vre-un folos — practic — singuri preoţii pot avé, căci arătându-li-se crimele mai des obveniente în popor, dimpreună cu motivele lor, apoi stările şi clasele sociale din cari se află mai mulţi criminali, — li-se indică totodată şi direcţiunea în care au sĕ lucreze mai mult pentru îndreptarea morală a poporului.

Incep deci cu

I. Infiinţarea capelei şi provederea ei cu recuisitele necesare pentru oficiarea cultului divin.

Cum se vede din monografia: „A szamosujvári vár, irták Szongott—Vajua—Hodorean, Szamosujvár 1898, o parte a edificiului ce se foloseşte acum ca penitenciar datéză încă înainte de anul 1291, şi trecênd prin diferite adaptări şi schimbându-şi des stăpânii, până la finea anului 1786 s'a folosit ca reşedinţă pentru mai mulţi oligarchi (Martinuzzi, Rákoczi etc.) şi ca fortăréţă pentru miliţie. La 1 Ianuarie 1787 a fost prefăcut în penitenciar provincial (tartományi börtön), apoi la începutul secolului al XIX-lea în penitenciar reg. ung. regn. (m. k. országos fegyintézet) amplificându-l la 1859 cu edificiul cel mare provĕdut cu douĕ aripi spre vest.

In curênd a fost pusă la disposiţiune o localitate specială pentru sĕvêrşirea cultului divin şi pe séma prisonerilor gr.-or., dar' până la anul 1838 nu a fost folosită, căci până la acest an preotul gr.-or. era datoriu a se presenta numai odată pe lună, ca sĕ oficieze utrenia ori vecernia, şi numai când era invitat pentru-ca sĕ facă vre-o înmormêntare. In consecinţă, la început institutul n'a dat preotului nici utensiliile necesare la serviciul divin, şi preotul şi-le aducea cu sine de a casă tóte, şi nici vre-o ordine pentru ţinerea serviciului divin nu era.

Luându-se însĕ în folosinţă localitatea, numai de cât s'au luat disposiţiuni şi pentru provederea ei cu cele necesare la serviciul divin. Aşa aflăm, că episcopul Moga o provede cu antimis de datul 1837, însĕ fără móşte şi fără indicarea Chramului capelei (după tradiţiune se ţine chramul Sântului archiereu Nicolae de la Mira Lichiei).

Vinul pentru sânta liturgie la început l'a dat directorul, gratuit, ear' prescură işi aducea preotul de acasă. La 1840, prin ordinul nr. 5569 guvernul a asemnat însĕ spre acest scop anual 10 fl., cari bani apoi prin ordinul din 20 April 1844 nr. 4021 dispune a se da la mâna preotului spre întrebuinţare în acelaşi scop.

La 12 Iulie 1842 sub nr. 150, directorul institutului, Rácz Péter, scrie episcopului Vasile Moga, că în anul acesta „a zidit de asupra portalului cetăţii (unde se află azi —1903— locuinţa directorului) pe séma greco-neuniţilor o capelă mică dar' frumuşică cum nu este alta în Ardeal", şi cere sĕ 'i trimită 200 fl. pentru-ca sĕ pótă cumpĕra douĕ clopote pe séma ei, căci are de cuget sĕ 'i ridice şi un turn în care vrea sĕ aşeze şi orologiul cetăţii; dar' bani nu a căpĕtat, căci ep. Moga a transpus cererea la guvern, care a dojenit apoi pe directorul, fiind-că a cutezat a cerşí pe séma unei capele — susţinută de stat, — fără încuviinţare.

In anul 1843 guvernul a asemnat 102 fl. pentru procurarea de cărţi rituale, dar' la 31 Decembre acelaşi an, se zice în protocolul de esibite, că directorul Rácz a cumpĕrat pe séma bisericei gr. ort. pe spesele sale câte un: Evangelier, Liturgier, Molitvelnic, Octoich şi Catavasier cu acea condiţiune însĕ, ca „preotul sĕ dee sémă pentru ele, şi dacă oficiul manipulant provincial (tartományi számoltató hivatal) s'ar amesteca, numai de cât sĕ se predee bisericei greco-unite din Cudu. Pro cautella epitropia bisericéscă de acolo se încunoştinţéză prin estras protocolar".

Cu datul de 11 August 1845 cu ordinul de sub nr. 9105 guvernul asemnéză capelei pentru procurare de lumini de céră, tămâie şi alte necesarii, precum şi pentru spălarea vestmintelor preoţeşti, anual o sumă de 20 fl., despre cari bani directorul avea sé dee sémă pe lângă cuită de la preot după-ce preotul n'a voit a lua asupra sa administrarea acestor bani — avênd directorul datorinţa a se îngrijí de provederea capelei cu cele necesare.

După ridicarea edificiului mare cu trei etage (1859), capela a fost strămutată în acela, şi de present se află în capĕtul aripei de cătră méză-nópte în parter şi etagiul prim — lăsându-se liber plafonul dintrĕ acestea; ear' mai târziu pentru a fi mai vederósă, s'au delăturat ambitele cele douĕ ce se întindeau de douĕ laturi în direcţiunea plafonului, şi s'a ridicat de-asupra tindei în locul lor un cor pentru a i-se susţiné spaţiul de mai nainte.

Cât priveşte adjustarea ei cu cele necesare pentru oficiarea cultului divin, în present, constat că e provĕdută cu tóte cele de lipsă, numai fruntariul trebue provĕdut sistematic cu icónele necesare, ear' albiturile de pe prestol, proscomidieriu şi tetrapod trebue schimbate cu altele corĕspundĕtóre, apoi mai trebue un rênd de ornate mai solemne pentru sĕrbători, şi apoi tóte vor fi în deplină ordine. Tot ací mai observ, că în anul acesta (1903) tóte cărţile rituale au fost schimbate cu de cele tipărite cu litere latine, păstrându-se însé şi cele tipărite cu litere cirile — pentru necesitate (serviciul de cantor şi crisnic îl fac prisonerii, de cari însĕ în timpul din urmă rare-ori se află cari sĕ ştie cetí şi cu litere cirile); ear' cărţile editate de confesiuni străine, cum şi icónele necorĕspundĕtóre doctrinei şi ritului ortodox, au fost delăturate.

De încheere notez încă şi aceea, că în capelele tuturor confesiunilor din institut până la anul 1868 puteau merge la seviciul divin şi străinii; în anul acesta însĕ întrarea străinilor s'a interzis, şi azi nimeni nu póte cerceta institutul fără permisiune din partea directorului.

(Va urma).

Gavriil Hango
presbiter ortod. rom.

De la şcólele medii gr.-or. române din Braşov.

Inştiinţare pentru anul viitoriu şcolar.

Anul şcolar 1903—1904 se va începe în 1 Septembre 1903 st. v., adecă în 14 Septembre st. n. Părinţii cari doresc a 'şi da copíii la aceste şcóle, sunt poftiţi a se presenta cu fíii sau cu fiicele lor în cancelaria direcţiunilor respective în zilele de 1, 2 şi 3 Septembre v., adecă 14, 15 şi 16 Septembre st. n., pentru inmatriculare. — Şcolarii cari se inmatriculéză pentru prima-dată la şcólele nóstre medii, vor aduce testimoniu şcolar, estras de botez şi certificat de revaccinare. Testimoniul şcolar de pe clasa precedentă au sĕ 'l presinte toţi şcolarii cari vin a se inmatricula, aşa dar' şi şcolarii cari au absolvat clasa precedentă la şcólele nóstre. In 30 August şi în 1 Septembre v. de la 8—12 ore a. m. şi de la 3—5 ore p. m. se vor ţiné esamenele supletorii şi de emendare. Cei-ce s'ar presenta mai târziu, au sĕ petiţioneze la direcţiune, dovedind cu atestat valabil causa întârzierii.

Toţi şcolarii cari întră în I gimnasială sau în I reală pot fi supuşi unui esamen de primire conform normativelor esistente. Esamenul de primire se va ţiné în 30 August v., 1 şi 2 Sept. v.

Nota. Şcolarii, cari vin de la un institut unde în gimnasiul superior nu au învĕţat limba grecéscă, au sĕ fie supuşi unui esamen de primire din limba grecéscă.

Didactrul în gimnasiul inferior şi şcóla reală este de 24 coróne pe an, ear' la gimnasiul superior (cl. V—VIII) de 40 coróne pe an. — Cei inmatriculaţi pentru prima-dată mai plătesc odată pentru totdeuna o taxă de primire de 8 coróne. Şcolarii neromâni plătesc didactrul, taxa de primire şi taxa pentru fondul de pensiune duplu. Taxa pentru fondul de pensiune este în gimnasiul superior 10 coróne, ear' în gimnasiul inferior şi şcóla reală 6 coróne (cei scutiţi de didactru plătesc $^1/_2$ din acéstă taxă); taxa de testimoniu şi de anuar e 3 coróne (cei scutiţi de didactru plătesc numai 2 coróne); ear' taxa de bibliotecă este în clasele inferióre 60 bani, în cele superióre 1 corónă. (Taxa de membru la societatea de lectură a studenţilor este pentru cl. V şi VI gimnasială 1 corónă, pentru cl. VII şi VIII gimsială 2 coróne).

Didactrul se póte plătí în 2 rate semestrale: $^1/_2$ la inscriere, ear' $^1/_2$ la începutul semestrului II, dar' celelalte taxe se plătesc de-odată şi întregi cu ocasiunea inscrierilor.

Direcţiunea.

---

dispărù, lăsând în urmă-i parfumul neperitor al unei scumpe amintiri.

Supunêndu-se voinţei ce cârmueşte pe Regi şi pe popóre, Alesul naţiunii, plin de grija viitoriului înfăţişà Românilor pe Augustul Sĕu Nepot, zicêndu-le:

— „E al vostru! E siguranţa şi speranţa viitoriului . . ."

Şi Românii îl primiră cu iubire şi cu încredere, arătând astfel neclintita legătură dintrĕ Dinastie şi popor.

In douĕ împrejurări se vĕḑù cât de strînse sunt legăturile întrĕ dinastie şi ţéră: ele se manifestară cu ocasia căsătoriei Prinţului României şi a primirii făcute nouei Principese a României; a doua, cu prilejul primejdiei prin care trecù Moştenitoriul Corónei.

De la cei mai de sus şi până la cei mai de jos, un fior străbătù inima némului la gândul marelui pericol. Veniau tocmai din creerii munţilor ori de pe malurile îndepărtate ale Dunării, umilii cari, în sfânta-le naivitate, aduceau lécuri poporale pentru lecuirea „Prinţului" lor! . . .

A fost atunci o mişcare sufletéscă din acelea ce nu se mai pot uita nici de acei cari au resimţit'o, nici de Acei cătră Cari s'a îndreptat.

Este aceeaşi mişcare, de care ne-a tresăltat sufletul la vestea naşterii Principelui Carol, a Principeselor Elisabeta şi Maria, şi de care tresaltă şi astăzi la venirea pe lume a Principelui Nicolae.

Născuţi pe pământul ţĕrii, botezaţi şi crescuţi în legea părinţilor nostri, îngânându-şi primele rostiri în limba strămoşéscă — augustii copíi sunt una cu sufletul românesc.

Principesele vor duce dragostea ţĕrii nóstre în familiile ilustre, în cari vor întra. Principii vor fi mândria şi siguranţa unui popor, care I-a vĕḑut înălţându-se în mijlocul sĕu.

Fie numai, ca patriotismul şi cuminţenia nóstră sĕ 'i facă şi pe Ei mândri de a fi Români, precum noi suntem mândri şi fericiţi de a 'i vedé în fruntea némului nostru.

Vorbe înţelepte.

Stăpânirea de şine este aceea ce face, ca omul sĕ se ridice în mod absolut. Ea este isvorul tuturor virtuţilor.

Suferinţa este primul lucru pe care omul ar trebuí sĕ 'l înveţe.

NOUTĂŢI

***Din causa** sfintei sĕrbători* Adormirea Maicei Domnului *numĕrul proxim al fóiei nóstre apare Luni séra.*

Consistoriul metropolitan, pentru resolvirea agendelor curente se va întruni în şedinţă la 2 Septembre, în Sibiiu.

*

Nou profesor seminarial. In şedinţa plenară ţinută eri, Marţi, consistoriul archidiecesan a ales *profesor seminarial* pe concurentul Dr. Aurel *Crăciunescu*, abs. al facultăţii teologice din Cernăuţi. In aceeaşi şedinţă a ales econom seminarial pe concurentul Ilie *Hociotă*, abs. al cursurilor teologice de la seminariul andreian şi al facultăţii teologice din Cernăuţi.

*

Representanţa fundaţiunii Gozsdu e convocată la şedinţe, în Sibiiu, pe ziua de 28 August după amiazi, pentru resolvirea agendelor curente. Probabil că şedinţele vor dura mai multe zile.

*

De la Asociaţiune. In şedinţa ţinută Luni la orele 4 d. a., comitetul central al Asociaţiunii a numit profesor la şcóla civilă de fete pe domnul Dr. Ioan *Borcia*, şi profesóră pentru lucrul de mână pe domnişóra *Butean* din Beiuş. Ca putere didactică auxiliară a fost angajată apoi domnişóra *Bardosy*, ear' domnişóra Măriḯóra *Pop* a primit postul de bonă, devenit vacant prin demisionarea domnişórei *Ciceiu*.

*

Protopresbiter nou. In şedinţa plenară de eri, Marţi, consistoriul archidiecesan a numit protopresbiter pentru tractul Treiscaune pe părintele Constantin *Dimian*, administratorul acelui protopresbiterat.

*

Primiri în seminariu. Supletoriu s'au mai primit la cursul teologic: Georgiu Şolca, Ioan Leuca, Miron Popa, Constantin Moldovan, toţi cu esamen de maturitate; Victor Aleman, Ieroteiu Viscreanu, Alexandru Nicolescu, Ioan Crăciun, Ioan Druhora, Constantin Popoviciu şi Ioan Todea, cu VIII cl. gimnasiale, respective cu esamen de maturitate avênd a face emendare din câte 1 studiu.

In secţiunea pedagogică s'au mai primit: Ioan Micu, Petru Popa, Longin Bucur şi Filon Flucuş, toţi cu cualificaţiune normală, apoi Nicolae Popoviciu, Romulus Ardeleanu, Emil Roşală, George Bucurenciu, Octavian Benţa, Ioan Neculoiu, Ioan Răchiţan, Teodor Cristof, Nicolae Mateş, Vasilie Roşca şi Alexandru German, toţi câte cu 3 cl. din şcólele medii, avênd sĕ facă esamen de primire.

Sunt deci primiţi astfel în secţiunea teologică 40, în cea pedagogică 23, toţi cu cualificaţiunea normală maximală, şi la pedagogie 11 cu câte 3 cl. din şcólele medii.

*

Hymen. Dl *Ioan Lupu*, învĕţătoriu în Măgură, şi dşóra *Nimfodora V. Gabor*, işi vor serba cununia Dumineca la 17/30 August a. c., în biserica gr. ort. din Certeşul-de-sus.

*

Cum trăeşte M. Sa? Cu o sĕptĕmână înainte (în 18 August) M. Sa împĕratul şi rege al nostru *Francisc Iosif I.* a împlinit frumósa etate de *73 ani*. O etate acésta, la care mulţi dintrĕ norocoşii cărora dat le este s'o ajungă, sunt bĕtrâni neputincioşi, avisaţi la îngrijirea altora. M. Sa însĕ este în deplină putere psichică şi fisică, dirigênd însuşi — în dese casuri — la calea corectă pe sfetnicii sei de guvernament, şi asistând viguros şi sprinten la grelele strapaţii ale manevrelor. Intregitatea acésta a forţelor sale psichice şi fisice, M. Sa are s'o mulţăméscă traiului fórte regulat şi simplu. Programul de zi al M. Sale e precisat chiar pe minute, ear' de la acest program nu se abate nici-odată. Se scólă în zori de zi şi dejunéză o céşcă de theă rusésćă şi o bucăţică de unt próspĕt. Apoi până la amiazi nu mai mănâncă nimic. La amiazi i-se serveşte în cabinetul de lucru prânz fórte modest, pe care 'l ia la masa de scris. Intreg menu-ul constă din douĕ plese de carne şi un păhar de bere bavareză. După prânz fuméză o ţigară regalitas (în tinereţă fuma virginie, dar' pe acest soiu de ţigară l'a abandonat de mult, fiindu-i prea tare fumul). Cina o ia de regulă în societate, din care causă cina constă din mai multe plese. Nici la cină însĕ M. Sa nu bea altceva de cât un păhar de bere. Vin nu bea de feliu, ear' şampania, la dineuri mari, când e sĕ ţină toaste festive, numai o atinge cu buzele. In timpul din urmă M. Sa era fórte indispus; nu odată s'a întêmplat, că prânzul, servit pe tavă la masa-i de scris încărcată de acte, a fost retrimis ne-atins. Indisposiţia M. Sale a indispus şi pe membrii curţei, aşa că zilele petrecute la *Ischl*, — cu rari escepţiuni — au fost fórte posomorîte. — Că M. Sa de ce e indispus, — cei cari au urmărit evenimentele politice atât la noi, cât şi în Austria, dar' în timpul din urmă mai ales la noi, pot uşor sĕ afle motivul.

*

Manevrele mari. Cum se ştie, manevrele mari ale armatei nóstre se vor ţiné în anul acesta în jurul Lipovei, întrě corpul de armată nr. 7 de la Timişóra şi corpul nr. 12 de la Sibiiu, fiind contemplată o năvălire de armată străină (corpul 12) prin Ardeal asupra Ungariei. Defensiva (corpul timişorean) e sub comanda generalului de cavalerie Ludovic cav. de *Schwitzer*, comandantul corpului de armată timişorean, ear' ofensiva sub comanda generalului de cavalerie *Probst*. Comanda supremă o va avé baronul Beck, şeful statului major al întregei armate. La aceste manevre va asista şi *M. Sa împěratul şi rege*, împreună cu *archiducele moştenitoriu* Francisc Ferdinand, în care scop M. Sa va sosí la Lipova în 3 Septembre séra, de unde va merge cu trăsura la cuartirul sěu în castelul din Német-Ujfalu (Neudorf) al contelui Robert Zselénszky, ear' archiducele va avé cuartir în mănăstirea de călugěri din Radna. Manevrele se vor ţiné în 4—7 Septembre.

După încheierea manevrelor M. Sa se va re'ntórce la Viena, ca sě asiste la parastasul (requiem) ce se va oficia în 10 Septembre pentru rěposata împěrătésă şi regină Elisaveta. Apoi va pleca earăşi, pentru a fi present la manevrele de cavalerie, cari se vor ţiné la Comarno în Galiţia în 14 Septembre.

*

Fóie nouă românéscă. Adunarea generală a Asociaţiunii maramureşene, ţinută în 7 August în Sighet, a decis editarea unei reviste în limba românéscă, pentru a se deserie în ea istoricul Asociaţiunii şi a se publica procesele verbale ale şedinţelor comitetului şi ale adunării generale, cum şi alte lucrări, chiămate sé promoveze cultura poporului român din Marmaţia. Redactarea foii a primit-o vicariul Tit *Bud*. Asociaţiunea maramureşană are president pe dl Petru *Mihályi*, deputat în dieta ţerii.

*

Hoţul în casă. Economul Nicolae *Lăpuşan*, numěrul 118, din Ocna-Sibiului, a păţit-o rěu cu nişte „*domnişóre*“ cărora le închiriase o odae mobilată pentru timpul cât aveau de gând sě 'l pětrécă la băile din Ocna. Vineri adecă plecaseră amêndouě la Sibiiu, ear' nóptea, una din ele s'a re'ntors şi intrând pe feréstă în odae a furat tot ce a aflat în ea (hainele tovarăşei ei) şi a luat'o eară spre Sibiiu. Constatându-se diminéţa furtul din partea păgubitei, care se reîntorsese de la Sibiiu, bănuiala a căḑut la început asupra proprietariului casei, care însě venind la Sibiiu a dat de urma hóţei, care e, cum am spus, una din „domnişórele“ sale, cu numele *Schüler Mari*. Tóte hainele furate au fost găsite în strada raţelor la spălătorésa *Bontşina*. Hóţa a dispărut.

*

† Menotti Garibaldi, fiul mai în etate al marelui Guiseppe (Iosif) *Garibaldi*, a rěposat Sâmbătă după amiazi in Roma, în etate de 63 ani. Incă de tiněr a luptat pentru libertatea Italiei sub stégurile tatălui sěu, fiind şi el unul dintré cei „o miiă eroi de la Marsala“ (1860). In rěsboiul dintrě Francia şi Prusia (1870) a luptat în legiunea tatălui seu, pentru Francia, ear' în rěsboiul greco-turcesc din 1896—7 a luptat pe partea Greciei cu o legiune proprie. De mirat însě, că acest om, care — aměsurat sentimentelor şi principiilor erezite de la tatăl sěu — totdeauna şi-a pus arma în serviciul popórelor cari luptau pentru libertate, faţă cu *Burii* s'a arătat infidel acestor principii, negând că lupta lor ar fi pentru libertate, şi zicênd că Englezii ar fi fost în drept sě mérgă asupra lor cu rěsboiu.

*

Un premiu al Academiei Române. In urma unui conclus luat în 25 Martie 1900, premiul Adamachi de 5000 lei se va decerne în sesiunea generală din anul 1905 a Academiei Române celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următoriului subiect: „*Poporul român din Ungaria şi Transilvania de la începutul secolului XVIII încóce*“. Scrierea va trebuí sě cuprindă: 1. Starea morală, juridică şi economică a poporului român de la începutul secolului XVIII încóce. Faptele cari au avut cea mai mare înriurire asupra desvoltării culturale a poporului român în decursul acelui secol. 2. Mişcările etnice, politice şi sociale ale Românilor din Ungaria şi Transilvania înainte şi după reformele lui Iosif II. 3. Scopurile urmărite de Magiari până la 1848. Normele şi tendinţele administrative imperialiste; viéţa religionară, intelectuală şi economică a Românilor până la 1848. 4. Epoca de la 1848 până la 1866. Incercările de înţelegere întrě Magiari şi Români. Luptele dintrě aceste douě popóre. Měsurile luate de guvernul absolutist. Reforme în legislaţiune şi administraţiune. Reorganisarea bisericei române de către Şaguna pe base noue. Desvoltarea culturală a Românilor. 5. Infiinţarea regimului dualist. Promisiunile făcute Românilor. Legea de naţionalităţi. Desfiinţarea autonomiei Transilvaniei. Regimul dualismului. Starea Românilor sub acest dualism. — Terminul presentării manuscriptelor la concurs este până la 1 Septembre 1904.

*

Spioni la ţěrmurii Adriaticei. Se raportézá din Pola, că pe bordul yachtului „Trilby“ a fost deţinut zilele trecute pictorul rus Seresevsky, prins că ia fotografii de pe ţěrmurii istriani ai Adriaticei. Seresevsky, tot pentru astfel de lucruri fusese espulsat odată din Austria. Pe acelaşi yacht a fost deţinut căpitanul Ghin din Veneţia şi contele Richieri, cari încă au cercat sě iee fotografia ţěrmurilor istrieni. După ascultare la protocol căpitanul Ghin a fost pus în libertate, constatându-se că numai pentru distracţia proprie a luat fotografia unor puncte romantice. Contele însě a fotografat puncte de acelea, de pe cari este oprit a lua fotografii. Din acéstă causă s'a întrodus contra lui cercetare, până la terminarea căreia 'i este interzis a se depărta din Pola (şi el e veneţian, ca şi căpitanul Ghin).

*

Incendiu cu 32 de victime. Luni séra s'a aprins bazarul din strada Kerepes a Budapestei, de la care a luat foc şi palatul de lângă bazar. A fost un incendiu gróznic, cum rar se întêmplă. Mulţime de ómeni şi-au perdut viéţa, parte arşi de flacări, parte morţi in urma săririi de prin etagiile celor douě case aprinse. După cum spun ştirile de eri diminéţă, şi-au perdut viéţa 12 persóne, ear' 20 au fost rănite grav.

*

Mulţămită. Din incidentul *împlinirii de 40 ani de serviciu neîntrerupt ca culegětoriu de litere* în tipografia archidiecesană, am avut onóre de a primí felicitări cordiale de la mai multe persóne, din Sibiiu şi din afară. Neputênd însě rěspunde în deosebi fie-cărui dintrě numěroşii felicitanţi, vin a 'mi esprima pe acéstă cale profunda mea mulţămită pentru aceste manifestaţiuni cordiale, pe cari le voiu păstra ca o preţiósă suvenire. Sibiiu, 22 August 1903. Cu deosebită stimă: *Nicolae Mohan*, culegětoriu de litere.

*

Suboficerii obşitari — în serviciu de stat. „Pester Loyd“ spune, că în patrariul II. al anului curent 138 suboficeri obşitari (eşiţi din serviciul armatei) au căpetat act de legitimare, pe basa căruia li-se asigură proritate la angajări în serviciu de stat faţă cu aspiranţii civili. In acelaşi timp 184 suboficeri eşiţi din serviciul armatei au fost angajaţi în serviciu pe la oficiile de stat, ori asemenea celor de stat, a nume: 96 ca funcţionari şi 88 ca servitori.

*

Petrecere în Rěşinari. Tinerimea studiósă română din Reşinari invită la petrecerea de vară ce o va aranja Duminecă în 30 August a. c. st. n. în pavilionul hotelului *N. Vidrighin*. Inceputul la 3 ore d. a. Preţul întrării, de persónă 80 bani, de familie 2 cor. Invitării speciale nu se fac.

*

Teatru în Câmpeni. Primim invitare la producţiunea teatrala, ce o va arangia tinerimea studiósă din Câmpeni Sâmbătă la 29 August st. n. 1903 în sala hotelului Iakabiy. După producţiune urméză joc. Inceputul la 8 ore séra. Venitul curat este al fondului reuniunii de cântări din loc. Programul e următoriul: 1. „*Ziua a apus*“, serenadă, de Popovici, cor. 2. „*Sărăcie lucie*“, comedie într'un act, de I. Vulcan. 3. „*Păsěrică trecětóre*“, de Costescu, cor, şi 4. „*Baba Angheluşa*“, canţonetă de V. Alesandri, predată de Virgil Corcheş.

*

Sentinţa în procesul Humbert. Anul trecut făcuse mare sensaţie, nu numai în Francia, ci în întrégă lumea, demascarea consorţiului de escrocherii *Humbert* din Paris, în fruntea căreia stătea Terezia Humbert. Prin aserţiunea că a moştenit o sută milióne de franci de la *cineva* care voeşte sě rěmână necunoscut, şi că miliónele acestea numai mai târziu le va căpěta, cocóna Humbert şi complicii ei au făcut sumedenie de înşelătorii: împrumuturi colosale, în contul moştenirii, bancă de rente, prin care au stors de la mulţi naivi bănişorii, etc., pe urma cărora consorţiul tráia splendid, în palate pompóse şi cu tot confortul de milionari. Escrocheriile însě au fost demascate, înşelătorii au fugit, dar' au fost aflaţi în Spania şi escortaţi în închisóre la Paris. Sâmbătă s'a terminat procesul lor, fiind Terezia Humbert osândită la *cinci ani* închisóre, Frideric Humbert (bărbatul Tereziei) la *cinci ani*, Romain Daurignac la *trei ani*, Emil Daurignac la *doi ani*.

In tocmai ca în procesul Dreyfus, aşa şi în acesta au figurat nişte *acte secrete*, cari n'au fost date publicităţii. Din acéstă imprejurare presa oposiţională zice, că procesul a fost numai pentru ochii lumii, adevěrul şi acum e ascuns, pentru-că aşa e interesul guvernului. De altă parte presa guvernamentală persifléză pe cei cari voiau cu ori-ce preţ sě 'şi făuréscă din acest proces armă contra republicei.

*

Ştiri měrunte. Insula Iamaica (din grupul Antilelor) pe la sfîrşitul sěptěmânii trecute a fost bântuită de un mare orcan, pe urma căruia şeptezeci ómeni şi-au perdut viéţa, ear' şése sute s'au nenorocit prin răniri şi contusiuni. Paguba materială causată de orcan se urcă la trei milióne de fonţi sterlingi. — In Oradea mare doi elevi de gimnasiu, sosiţi acolo din Dobriţin spre a cerceta nişte rudenii, au mers sě se scalde în Criş. Ambii au fost duşi de valuri la mijlocul rîului, unde unul s'a înecat, ear' pe celalalt l'a scos la mal o femeiă, care ştiind inota şi vědêndu-i în primejdie li-a mers în ajutoriu. — Podul preste Someş întrě comunele Józsefháza şi Apaháza (în Sătmar) s'a rupt în momentul când treceau pe el câteva trăsuri; şépte ómeni şi caii de la douě trăsuri s'au înecat in valuri.

ECONOMIE.

Premii pentru cai de prăsilă. Aducem la cunoştinţa celor interesaţi, că comisiunea pentru prăsila de cai a comitatului nostru va aranja Vineri în 11 Septembre n. c. la orele 9 a. m. în Sibiiu (piaţa vitelor) o premiare pentru prăsila de cai, împărţind premii în bani şi diplome de laudă.

Premii în bani se împart pentru iepe în etate de 4—9 ani, presentate împreună cu mânzi deplin lăptaţi; pentru mânze în etate de 3 ani şi pentru alţi mânzi şi mânze mai tinere, dar' în tótă privinţa escelenţi.

Iepele şi mânzii sunt a se duce pe locul numit şi în ziua amintită de la ora 6—½8 a. m. Taxă pentru loc nu se plăteşte. Cheltuelile cu aducerea şi ducerea vitelor le supórtă proprietariul.

Proprietariul trebue sě arete pentru fiecare mânz sau iapă ţidula de vite, cum şi atestatul comunal, prin care sě se constate, că el e cel puţin de 6 luni proprietariul vitei. De asemenea trebue sě se arete ţidula de mânzit.

Comisiunea pentru împărţirea premiilor îşi va începe activitatea la 8 ore şi o va termina la 10 ore cu distribuirea premiilor.

Numai acelui proprietariu se va oferí premii în bani şi diplome de laudă, care locueşte pe teritoriul comitatului Sibiiu şi dovedeşte, că mânzul sau iapa înfăţişată la premiare le-a crescut el insuşi sau e cel puţin proprietariul lor de 6 luni.

Premii în bani vor obţiné numai agricultori, ear' persóne mai avute sau de rang mai înalt vor căpěta numai diplome de laudă.

In cas că un agricultor demn de premiat renunţă la premiul de bani, va obţiné o diplomă de laudă.

Premii în bani sunt:

I.

Pentru iepe cu mânz bine lăptat.

a) un premiu	de	70 cor.
b) „ „	„	60 „
c) „ „	„	50 „
d) „ „	„	40 „
e) „ „	„	30 „
f) douě premii	de câte	20 „

II.

Pentru mânze de trei ani.

a) un premiu	de	50 cor.
b) „ „	„	40 „
c) „ „	„	30 „
d) trei premii	de câte	20 „

III.

Pentru mânzi nejugăniţi şi mânze de calitate eminentă sub 3 ani.

a) un premiu	de	40 cor.
b) „ „ ptru un mânz de 2 ani	„	30 „
c) „ „ „ o mânză de 2 ani	„	30 „
d) „ „ „ un mânz de 1 an	„	20 „
e) „ „ „ o mânză de 1 an	„	20 „
f) „ „	„	20 „

Diplome de laudă se distribuesc cultivătorilor aparţinětori ori-cărei clase în proporţiune cu calitatea calului şi după buna chibzuinţă a comisiunii premietóre, anume: diploma de clasa I de aur, diploma de clasa II de argint, diploma de clasa III de bronz.

Atrăgênd şi din parte-ne atenţiunea proprietarilor nostri de cai asupra acestei premieri — îi îndemnăm totodată sé se presinte cu caii lor în ziua amintită, în Sibiiu.

Sibiu, 6/19 August n. 1903.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“

Dem. Comşa,
president.

Vic. Tordăşianu,
secretariu.

Cărţi şi reviste.

„Candela“, revista bisericéscă-literară din Cernăuţi, a apărut pe luna August (fasc. 8, anul de esistinţă XXII) cu următoriul cuprins: „Sisteme principale morale-filosofice şi diferite principii morale-filosofice“, de profesorul Dr. Emilian Voiutschi; „Cartea Iov, tradusă şi esplicată după textul masoretic“, de Dr. Octavian Isopescul (continuare din fascicolii anteriori), „Dogma soteriologică după doctrina bisericei ortodoxe“, de profesorul Dr. Stefan Saghin (continuare din fascicolii anteriori), 25 pagine text rusesc, apoi pe 16 pagine esplicări asupra câtorva casuri pastorale şi ştiri de interes bisericesc.

„Candela“ apare în fascicoli lunari şi costă 8 coróne pe an. Birourile redacţiei şi administraţiei sunt în residenţa archiepiscopéscă.

*

Anuarul XXVII. („Programa“) al gimnasiului gr. or. român din *Brad* pe anul şcolar 1902—1903, publicat de directorul George Părěu şi apărut abia acum, conţine datele statistice şcolare şi raport despre „masa studenţilor“. Din acestea resultă, că au funcţionat la acest gimnasiu 6 profesori ordinari (întrě cari şi directorul, totodată şi catechet de rel. gr. or.), 1 instructor de gimnastica şi cant şi 2 catecheţi (pentru elevii gr. catolici şi cei rom. catolici). Dintrě profesori 2 au câte 34 ani de serviciu, unul 25, unul 19, unul 13, unul 11 ani. Elevi au fost inscrişi 106 (în cl. I. 34, în cl. II 16, în cl. III. 21 [dintrě acestia unul a părăsit şcóla în cursul anului] în cl. IV. 35). Dintrě cei 105 rěmaşi până la finea anului: gr. or. au fost 99, gr. cat. 5, mosaici 1. După posiţia socială a părinţilor au fost: fii de preoţi 19, de funcţionari publici 13, de proprietari 9, de profesionisti 4, de agricultori 58. După sporiul în studii, au fost clasificaţi cu notă generală „fórte bine“ 14, cu „bine“ 16, cu „suficient“ 55, cu „nesuficient“ din câte un object 15, cu „nesuficient din mai multe objecte 4. După locul naşterii au fost: din comitatul Hunedóra 70, Arad 15, Alba-interióră 11, Turda-Arieş 9.

Sub conducerea direcţiunii gimnasiului stă şi *şcóla normală* din Brad, cu c. III. şi IV., la care vin elevi cu pregătiri din şcólele poporale. La acésta au funcţionat 2 învěţători definitivi (unul cu 28 ani de serviciu, unul cu 5), avênd înscrişi 43 elevi (cu 9 mai mulţi de cât în anul şcolar anterior), toţi gr. or. A nume: 35 din comitatul Hunedóra, 5 din comitatul Arad, 1 din Alba-inferióră, 1 din Turda-Arieş şi 1 din comitatul Făgăraş.

Din raportul despre „masa studenţilor“ (publicat ca continuare din anuarul XXVI) resultă, că „masa“ are 36 membri fundatori (cu taxă de 50—500 coróne), 67 membri pe viéţă (cu taxă de 20—40 coróne), 34 membri ajutători (institute de credit româneşti), şi 30 binefăcětori (cu sume diferite, donate în timpul de la 1 Iulie 1902 până la 30 Iunie a. c.). Averea mesei constă din 15,030 coróne, din venitele căreia în cursul anului şcolar 1902—903 au fost prověḑuţi cu prânz opt elevi, cheltuindu-se în acest scop 575 coróne.

Inscrierile pentru anul şcolar 1903—904 se fac în 1—5 Septembre st. v. Didactrul e 16 cor. pentru elevii din protopopiatele Zarand şi Hălmagiu (fostul comitat al Zarandului) şi 24 coróne pentru elevii din alte ţinuturi.

Din public.*)

Mulţămită publică.

Cu ocasiunea concertului aranjat în 13 Iulie v. 1903 în comuna Chichiş, de teologii români gr. or. din Treiscaune şi Braşov, au binevoit a suprasolví următorii marinimoşi domni:

Ioan Avrigean, comerciant, Braşov, 6 cor.; George Hamsea, paroch, Sângiorgiu, Ioan Toma, paroch, Dobolii-inferiori, George Burlea, paroch, Barcan, Věd. Susana Coltofean, Breţcu, George Negoescu, paroch, Intorsura-Buzěului, Petru Mihaiu, proprietariu, Dobolii-inferiori, câte 2 cor.; Mihail Bărbier, cofetar, Sângiorgiu, 1 cor. 60 bani; Věd. Maria Popoviciu, Sângiorgiu, Nicolae Rădoiu, învěţătoriu, Dobolii-inferiori, George Ionescu, paroch, Budila, Tóth József, proprietariu, Chichiş, câte 1 cor.; Toma Giurgiu, paroch, Purcăreni, Vasile Lăzurean, cantor, Herman, Nicolae Russu, învěţătoriu, Sita-Buzěu, Serester Ignácz, econom, Chichiş, câte 60 bani; Fazakas Endre, Lisněu, 50 bani; Ioan Balca, învěţătoriu, Petru Mihaiu, învěţătoriu, Ioan Sporea, învěţăt., Feldióra, câte 40 bani.

Priméscă marinimoşii donatori şi pe acéstă cale mulţămitele nóstre.

Chichi[illegible] August 1903.

Dimitrie Grecean
teolog, cassariu.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primeşte rěspunderea.

Nr. 549/1903 [202] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch clasa I.** în parochia **Arpatac** se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în tabela B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat, despre cari concurenţii 'şi pot lua informaţiuni de la subscrisul oficiu protopresbiteral

Doritorii de a ocupa acest post, au a 'şi aşterne suplicele lor subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul fixat, avênd a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică pentru a cânta, respective a serví şi predica.

Breţcu (Bereczk) 6 August 1903.

In conţelegere cu comitetul parochial. Oficiul protopresbiteral gr. or. Treiscaune.

Constantin Dimian
adm. prot.

Nr. 407 1903 [191] 1—3

Concurs

Pe basa resoluţiunii Venerabilului Consistoriu archidiecesan dto 8 Iulie nr. 7117 Bis. a. c. prin acésta se publică concurs, cu terminul de 30 zile de la prima apariţiune în „Telegraful Român“, pentru ocuparea postului de **capelan** în parochia **Bulzeştii-de-sus.**

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumĕtate din tóte venitele parochiei fasionate la cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Concurenţii la acest post de capelan, au a 'şi aşterne cererile lor, instruite conform normelor din vigóre, până la terminul sus indicat, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

In conţelegere cu comitetul parochial concernent. Oficiul protopresbit. gr. or. Zarand.

Brad, în 30 Iulie 1903.

Georgiu Părău
adm. prot.

Schimbare de local.

Din causa localităţilor strîmte din strada Raţelor m'am strămutat în casa mea proprie

strada margareta 8.

Aducênd acésta la cunoştinţa onoratului public român, îmi iau voie totodată a 'l ruga pentru binevoitoriul seu sprijin şi pe mai departe.

Cu stimă

[199] 2—6 **Emil Petruțiu**
têmplariu de construcţie şi mobile.

Nr. 767 1903. [176] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor vacante de **învĕţători** din comunele însemnate mai jos, în protopresbiteratul Têrnava, la ordinul consistorial nr. 7076 şcol. din 10 Iulie a. c. se escrie concurs cu termin de 30 zile.

1. **Boian**, 2 posturi, cu salariu de câte 600 cor., cuartir şi lemne de foc, cum şi grădină de legumi.

2. **Crăciunel**, un post, cu salariu de 600 cor., cuartir şi lemne.

3. **Heria**, un post, cu salariu de 600 cor., cuartir, lemne de foc şi grădină de legumi.

Concurenţii au sĕ 'şi aştérnă petiţiunile conform legilor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral (u. p. Küküllővár) în terminul fixat, a se presenta în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre la biserică spre a 'şi arăta desteritatea în cântări, şi cari pe lângă plata din concurs, ar mai face pretensiuni şi la cuincuenale, după anii serviţi în alte comune, au sĕ 'şi espună acele pretensiuni în petiţiunile lor de concurs pentru-ca comunele sĕ se ştie orienta la alegere.

Cetatea-de-Baltă, 16 Iulie, 1903.

Oficiul protopresb. gr. or. Têrnava.

Nicolae Todoran prot.

Un jurist

care posede şi limba română află aplicaţiune în cancelaria advocaţială a dlui

Dr. Mátyás Lázár, Sibiiu,
[204] Strada urezului nr. 22. 1—3

Pentru domnii preoţi!

De la **Librăria archidiecesană** se póte procura

CONDICĂ

bine compactată în piele și cu păreți tari,

în care (conform circulariului consistorial numĕrul 2142 din 3 Martie 1903) sunt a se induce „momentele mai însemnate ce obvin în comună în decursul anului şi cari merită a fi însemnate pentru posteritate.“

Conține 200 foi.

Preţul **6·60 cor.**, + porto postal **80 fil.**

In atențiunea p. t. dame!

Vîndare cu preţuri fórte reduse

la **C. Nedelkovits, Sibiiu, piața-mare nr. 2.**

Se atrage atenţiunea p. t. dame în mod deosebit asupra **marelui deposit cu stofe de haine pentru dame, de vară, tómnă** şi **érnă**, cu tot feliul de **podóbe** şi **accesorii**, cum şi cu un însemnat numĕr de **jachete** şi **mantaue** [200] 2—3

cu preţuri fórte reduse.

Cartea consilierului de medicină Dr Müller, apărută deja în a 40-a ediție, care tractéză despre

Conturbările în sistemul nervos
și secsual

precum și despre vindecarea radicală a lor, se póte procura prin tóte librăriile.

Pentru 1 cor. 20 fileri în mărci postale o trimite franco **Curt Röber**, Braunschweig. [3] 33—38

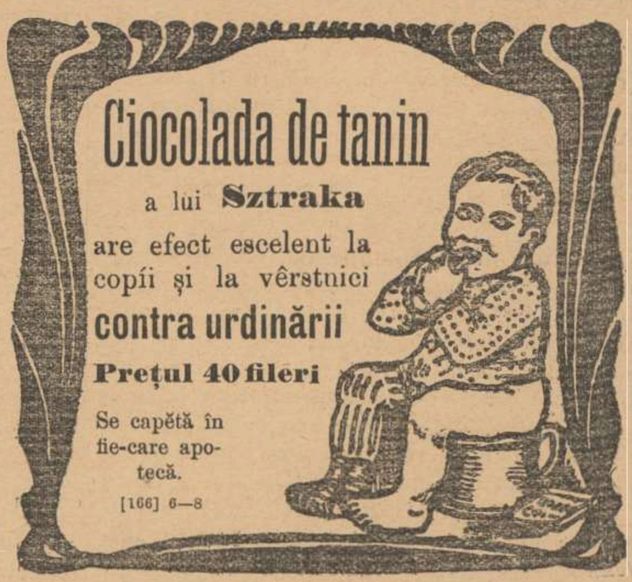

Ciocolada de tanin

a lui **Sztraka**

are efect escelent la copíi și la vêrstnici

contra urdinării

Prețul 40 fileri

Se capĕtă în fie-care apotecă.

[166] 6—8

TELEGRAMĂ!!

Așezământ nou
de
Confecțiune pentru domni și dame

—**bogat asortat**—

Esecutarea cea mai modernă și mai fină.

Este în interesul fie-căruia a se convinge despre prețurile mele fórte moderate și despre serviciul solid.

Pentru binevoitoriul sprigin se rógă, cu distinsă stimă

B. Ascher

Confecțiune pentru domni și dame, Deposit de albituri, pălării și de giamantane

[196] 3—3 **Mediaș** (Medgyes) Forkeschgasse nr. 3.

La comande pentru jur trimit agentul cu colecție de mustre, sau vin eu însuși.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret**

vindecă și învioréză pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire inventiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şí în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.
[2] 31

Preţul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copíi şi femei de constituţie fórte slabă.

Espeditie din centru și locul de vênḑare pentru țéră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colțul strada Kálmán.

Săpun cu ruda.

Marca:

„cerb“ sau „cheie“

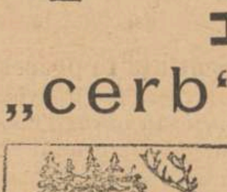

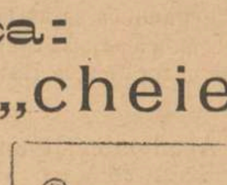

Săpunul cel mai bun, mai spornic și prin urmare cel mai eftin. [4] 17—17

Se capĕtă pretutindenea.

Nr. 434 [201] 2—3

Concurs

Pentru **ocuparea posturilor învĕţătoreşti** în comunele mai jos numite, din protopresbiteratul Zarand, prin acésta se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Mestécăn**, cu salariu anual de 600 cor., cuartir şi lemne.

2. **Juncul**, cu salariu anual de 600 cor., cuartir şi lemne.

3. **Tătăreşti—Prihodeşti**, salariu 600 cor., cuartir şi lemne.

Aspiranţii la vre-unul [illegible] aceste posturi învĕţătoreşti, au a 'şi aşte[illegible] cererile lor, instruite conform normelor din vigóre, în terminul sus arătat, subsemnatului oficiu, protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Zarand.

Brad, în 8 August 1903.

Georgiu Părău
adm. prot.

VINETÉLA

Mai bună la albituri!

— Sub scutul legilor. —

Vineţéla cea mai plăcută în spălătorii şi gospodării.

Eftină şi neîntrecută.

I sticlă mică de 24 fil. ajunge la 10 spălături. — 1 sticlă mare costă 1·60 cor., $^1/_2$ sticlă 1 cor.

Se capĕtă pretutindenea!

Sĕ ne ferim de imitaţiuni!

Singurii producenţi:

URANOS

FRATII HOCHSINGER, fabrică chimică

BUDAPESTA
VI., str. Rozsa 85.

[116] 8—16

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.
Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane

Nr. 91 Sibiiu, Marți 19 August (1 Septembre) 1903 *Anul LI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 34
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei or 30 fil. rêndul cu litere garmond]

Din Sebeșul-săsesc.

Adunarea generală a „Societății pentru crearea unui fond de teatru român“.

— Raport special. —

Sebeș, 30 August n.

Trecură și aceste zile de sërbătóre, de viéță românéscă, de mișcare și însuflețire națională, zilele adunării generale a *„Societății pentru crearea unui fond de teatru român“*, — ținută în acest oraș, — și cei ce am participat la ele ducem cu noi cele mai bune impresiuni și cele mai dulci suveniri de pe aceste ținuturi cu frumóse tradiții românești.

Eu unul aveam mare temere, că după strălucitul succes ce l'a avut adunarea *„Asociațiunii“* la Baia-mare, o a doua adunare românéscă, ținută în aceeași lună, nu va avé succesul dorit și așteptat, pentru-că combinam așa: suntem puțini și suntem săraci, nu putem purta cheltueli duple, unii și aceeași ómeni în una și aceeași lună. Dar' m'am convins că nu 'i așa. Suntem mulți și nu suntem tocmai săraci, și de pe partea acésta am puté ține chiar și mai multe adunări naționale, dacă ... Dar' sĕ lăsăm acest *„dacă“* nelămurit. Destul că și adunarea generală a *„Societății pentru crearea unui fond de teatru român“* a fost tot atât de succésă ca și a societății *sore*, sau *mame*, cum îi zic unii, a *„Asociațiunii“* nóstre. Ba a avut unele particularități cari pot sĕ o pună chiar de-asupra. De es. aceea ce n'a putut sĕ ne dee *„Asociațiunea“* cu secțiunile ei literare, ni-a dat „Societatea pentru fondul de teatru“: o deliciósă *ședință literară* de prima ordine. Ni-a mai dat apoi și o representațiune teatrală artistică, de care ne vom aduce aminte multă vreme.

Dar' sĕ espunem lucrurile în ordinea în care au urmat.

Primirea comitetului.

Joi, 27 August n. a sosit în Sebeș comitetul central al Societății, în frunte cu venerabilul president, domnul *Iosif Vulcan*, așteptat fiind la gară de întreg comitetul local, pus sub presidenția dlui protopresbiter *Sergiu Medean.* Trenul a sosit în gară cu o mică întârziere, după orele 4 și jumĕtate. In societatea dlui *Vulcan* se aflau: stimata dómnă *Vulcan*, domnul Virgil *Onițiu* (vicepresidentul societății) și dómna *Onițiu*, dl Emanuil *Ungurian*, membru în comitetul central, dl Dr. Iosif *Blaga*, secretariul Societății, apoi domnii Dr. *Dobrin*, Dr. *Branisce*, L. *Pușcariu*, dșóra Virginia *Pușcariu* și alții. Comitetul local formézĕ semicerc în fața dlui president *Vulcan*, ear' domnul protopresbiter *Medean* îi adresézĕ o frumósă și căldurósă vorbire de bună sosire, la care dl *Vulcan* rĕspunde emoționat, mulțămind pentru buna primire. Iubiții óspeți urcă în urmă trăsurile și 'și fac întrarea în oraș, condus fiind fie-care la cuartirul seu. Cu trenurile de séra au sosit apoi numĕroși óspeți de prin alte părți îndepărtate, pe când cei din jur și din îndepărtări mai mici au sosit în ziua următóre, prima zi a adunării generale.

Séra de cunoștință.

S'a ținut în pavilonul cel mare al *hotelului central* din localitate, unde s'a dat și representațiunea teatrală și s'a ținut banchetul și balul. La orele 8 séra publicul a început a se aduna, luând loc la mesele întinse. A decurs ca tóte serile de cunoștință, cu mâncări, cu beuturi, cu doine melodióse, cântate de un taraf de lăutari și cu toaste. A toastat dl *Zevedeiu Mureșan* întru onórea óspeților sosiți, și în special întru onórea presidentului societății și a comitetului, ear' dl *Vulcan* a rĕspuns în termini fórte călduroși, mulțămind pentru ospitalitate și buna primire. A mai urmat un toast pentru femeile române, rostit de preotul Basaraba din Romos. Pe la miezul nopții publicul s'a resfirat.

Serviciul dumnezeesc.

Vineri, 28 August n. s'a oficiat serviciu dumnezeesc în tóte cele trei biserici românești din Sebeșul-săsesc. In biserica gr.-cat. română a oficiat dl protopop *Alex. Dobrescu* și preotul *Ioan Băian*, în biserica *de sus* gr. ort. română protopresbiterul *Sergiu Medean* și preotul *Zevedeiu Mureșan*, ear' în biserica *de jos* gr. ort. română preotul *Avram David.* Comitetul societății s'a împărțit în delegațiuni pentru a puté fi de față în tóte bisericile. Rĕspunsurile liturgice le-a dat în biserica de sus gr. ort. corul condus de dl învĕțătoriu *Pavel*, ear' în biserica gr. cat. cantorul *Iosif Barbu*, a cărui voce simpatică și sonoră a fost mult admirată.

In biserica gr. cat. părintele protopop *Dobrescu*, ear' în cea de sus gr. ort. dl protopresbiter *S. Medean* a ținut predică despre însemnătatea zilei, ca sërbătóre bisericéscă și ca sërbătóre națională: întrunirea păturei culte a poporului românesc din acéstă țéră, pentru a-i promova cultura și bunăstarea.

A fost mult lăudată iubirea de biserică a poporului din localitate, căci înainte de începerea sfintei liturgii cele două biserici gr. ort. erau pline de credincioși de ambele sexe, și a fost mult admirată sănĕtatea de care se bucură poporul de rînd din acest oraș, căci nu vedi de cât ómeni bine făcuți și bine desvoltați, soiu frumos de ómeni, semnul că trăesc în condițiuni favorabile. După cum mi-s'a spus, numĕrul familiilor românești din acest oraș trece preste *nouĕ sute.* Dar' nu numai iubitori de biserică, ci și iubitori de școla sunt șebeșenii, pentru-că au o școlă ca un liceu. Spre școla acésta își îndréptă publicul pașii, după terminarea sfintei liturgii, fiind-că în sala ei cea mare se țin ședințele adunării generale. Școla e împodobită cu verdéță, și pe frontispițiu are inscripțiunea: *bine ați venit*, compusă din frunze de stejar. E un edificiu mare cu etaj, în nemijlocita apropiere a bisericei de sus, cu curte spațiósă și curată și cu patru clase de învĕțămênt, avênd în mijloc sala cea mare în care intrăm.

Ședința primă.

Ținută Vineri, 28 August n. După terminarea serviciului dumnezeesc în tóte bisericile românești, publicul se adună în spațiósa sală a acestor școle gr. ort. române, care s'a dovedit însĕ a fi prea mică pentru a 'i cuprinde pe toți. Mulți au trebuit sĕ stee și pe afară, în coridor. Bine representat era sexul frumos, care ocupase primele trei rînduri de scaune. Comitetul, în frunte cu venerabilul president, dl *Iosif Vulcan*, e primit cu aclamări sgomotóse.

Sunt aprópe orele 11. Sala e plină. La masa presidială ocupă loc comitetul, anume: presidentul Iosif *Vulcan*, vicepresidentul Virgil *Onițiu*, cassariul N. *Petra Petrescu*, membrul în comitet *Emanuil Ungurean* și secretarii Vasile *Goldiș* și Dr. Iosif *Blaga*. Ca representant al *„Asociațiunii“* ocupă loc tot la masa presidială dl Dr. *Miron E. Cristea*, asesor consistorial. Autoritatea locală e representată prin domnul primariu Conrad *Otto* și dl senator Vasile *Aldea*. Representanții presei își au mesele lor, la drépta și la stânga de la masa presidială.

Se scólă acum domnul president *Iosif Vulcan* și cu voce caldă și emoționată, parte de bucuria succesului frumos al acestei adunări, parte de faptul, că se vede earăși cu un pas mai aprópe de visul seu de aur, de realisarea ideii *înființării unui teatru național român* pentru némul românesc de sub coróna ungară, — rostește următoriul remarcabil discurs de deschidere:

Domnilor și dómnelor! Cu bucurie vĕ salut, întruniți în acésta adunare generală. Cu bucuria aceluia ce începe sĕ 'și vadă visul cu ochii.

Trecut'au trei decenii de când a rĕsunat pentru prima-óră în némul românesc din acésta țéră glasul dornic de progres: Sĕ fondăm teatru național!

Slab a fost glasul, îndrăsnéță a fost propunerea și totuși n'a rĕsunat în pustíi, prins'a rădĕcini, căci a esprimat o dorință de mulți simțită, o dorință — cutez a zice — generală.

Sub impresiunea boldului de progres înjghebatu-s'a o falangă de luptători ai ideii, cari au arborat stégul Thaliei Române și fără sĕ le pase de greutăți, pusu-s'au pe lucru, îmbărbătați de convingerea că fie pedecile cât de mari, ceea-ce o națiune dorește, stăruind neclintit, trebue sĕ se împlinéscă.

Mare, sublim și chiar sfânt a fost scopul: crearea unui nou organ pentru rĕspândirea culturei naționale.

Din timpurile cele mai vechi și până astăzi rolul teatrului în cultivarea unui popor a fost și este fórte important. Ca școlă practică pentru propagarea moravurilor, deșteptarea bunului gust, închiegarea vieții sociale, desvoltarea și afirmarea sentimentului național, formarea caracterelor, poleirea limbei și pentru tot ce privește progresul cultural al unui ném, teatrul stă alăturea de biserică și de școlă, dându-le ajutoriu și de multe ori chiar întrecêndu-le.

Iată cuvêntul pentru care credutu-s'au datóre tóte popórele s'aredice teatre.

Iată rostul pentru care, de odată cu școlele cele mai înalte, deschisu-s'au pretutindeni și teatre, unde tinĕr și bĕtrân, sărac și bogat, analfabet și erudit, țĕran și domnitor, de o potrivă au beneficiat de frumsețile artelor, de o potrivă și-au înălțat sufletul în sferele plăcerilor intelectuale.

*

Istoria ne arată că teatrul a stat totdeuna în fruntea mișcărilor de progres național.

In tóte epocele de înflorire a némurilor autorii dramatici au ținut sus și tare stindardul luminei.

Culmea sĕrbărilor olimpiade a fost representarea pieselor clasice, cari și astăzi ne fac deliciile.

Aeschilos, Sophocle și Euripide au ridicat mai înalt prestigiul națiunii lor de cât multe victorii strălucite, căci aceste s'au transmis la noi numai ca niște legende ale gloriei trecute, câtă vreme operele lor, luminând prin secoli ca niște fari călăuzi în mijlocul valurilor, trăesc și astăzi și vestesc deapururi idiomul elen.

Dacă națiunea engleză s'ar stinge cu totul și din némul acesta n'ar rĕmâné omenimii de cât operele lui Shakespeare: acest gigant al cugetării profunde ar învia par'că tot némul și lumea s'ar închina vecinic geniului englez.

Marele Napoleon, în esilul seu de pe insula St. Elena, meditând despre importanța teatrului, scrie că Francia datorește o mare parte a faptelor sale mărețe influinței lui Corneille și spune că dacă acesta ar fi trăit în epoca lui, l'ar fi numit principe.

Insĕ n'avem sĕ mergem așa departe, căutând în lumea esternă motive și argumente pentru însĕmnătatea teatrului. Le găsim aici a casă, în poporul nostru, căci cetim aprópe în tóte zilele cum țĕrănimea nóstră de pretutindeni a început sĕ dee ea însași representații teatrale, veselindu-se și veselind tot auditoriul compus mare parte din țĕrani. Acésta nu numai probézĕ că poporul nostru simte trebuința teatrului, dar' tot-odată și impune clasei mai culte îndatorirea sĕ îngrijéscă de satisfacerea acestei trebuințe.

Nime n'a înțeles acésta mai bine de cât dl Ioan Kalinderu, membru al Academiei Române și administrator al Domeniilor corónei în România, care după ce a făcut biserică și școlă în tóte comunele, a clădit pretutindeni și câte o scenă pentru popor.

Limba este viéța unei națiuni, literatura e hrana ei sufletéscă, ear' teatrul este organul prin care se ofere acea hrană. Inființarea teatrului pentru noi Românii este o chestiune de viéță.

*

Șovinismul descreerat póte sĕ facă gălăgie. Dar' cumpĕtul rațiunii de stat n'are cuvênt sĕ 'l opréscă. Voind sĕ facă acésta ar sĕvêrși un atentat în contra civilisațiunii. Teatrul rĕspândește cultură; cine împedecă cultura, pune stavilă progresului.

Ni-se spune neîncetat că ne putem cultiva liber limba și literatura; este dar' preste putință sĕ ni-se pună opreliște în cale când noi voim sĕ ridicăm un templu limbei și literaturii nóstre. Afară de Unguri, Germanii și Sêrbii au aici în țéră teatrul lor; de ce sĕ nu putem avé și noi Românii al nostru?

Este teatrul acesta contrar esistinței și înfloririi statului? Cultura desvóltă iubirea de ném și de patrie; prin urmare, teatrul românesc este în același timp o instituțiune națională și patriotică.

*

Au fost, ce-i dreptul, ba póte mai sunt și astăzi unii la noi, cari au zis și zic că înființarea teatrului național este cu neputință, căci reclamă un capital de care noi nu putem dispune.

Toți acestia se vede că n'au petrecut cu luare aminte istoricul și desvoltarea Societății nóstre. Incă din primii ani ai înființării sale, cu ocasiunea adunărilor generale începând din 1875 și până în 1885, ca unul care am stat la légănul acestei Societăți, am arătat că intențiunea fundatorilor n'a fost și n'a putut sĕ fie, ca sĕ începem înființarea Teatrului Național cu ridicarea unei clădiri, căci înainte de a se puté face acésta mai sunt de isprăvit multe lucrări pregătitóre.

Sub numirea de teatru național, noi n'am înțeles edificiul, ci instituțiunea teatrală.

Primul nostru scop deci nu putea fi altul de cât regularea chestiunii teatrale, dându-i o direcțiune potrivită trebuințelor poporului nostru, creând stipendii pentru talentele cari vreau sĕ se dedice teatrului, fixând premii pentru piese din mediul nostru și înființând o trupă ambulantă. Acésta era și este dorința obștéscă; acésta corĕspunde trebuințelor nóstre, căci face un serviciu mai general, ofere representații teatrale în tóte părțile. Ridicarea unui edificiu anume pentru teatru, este a doua fasă a înființării teatrului național, menită pentru alte timpuri, când necesitatea ei se va impune.

Natural că numai astfel ni-am putut închipui fondarea teatrului național. Natural, că nu puteam sĕ începem la clădirea edificiului, ci trebuia, ca întâiu sĕ îngrijim de crearea mijlócelor ce reclamă și asigură esistența instituțiunii teatrale. Natural că mai întâiu aveam sĕ ne creștem artisti, sĕ ne formăm un repertoriu, — căci ce folos de clădirea teatrului, dacă n'avem cine sĕ jóce acolo și ce sĕ ne represinte!?

Se impunea deci, ca afară de adunarea fondului material, sĕ stăruim și pentru întocmirea unui fond intelectual.

Până acum lucrarea nóstră s'a mărginit la crearea fondului material, căci fără acesta n'am putut întreprinde formarea fondului al doilea. Acum, graţie stăruinţelor neobosite ale fruntaşilor acestei mişcări, graţie jertfei încordate a némului nostru, ne aflăm în situaţia de mult dorită, ca sĕ putem începe şi crearea fondului intelectual.

Mult timp a trecut până ce am putut străbate până aici. Căci greutăţile au fost mari şi puterile nóstre slabe. Nu ne-a ajutat nimeni şi adunat'am ban cu ban totul numai din sărăcia nóstră. Tocmai de aceea şi bucuria nóstră este mai mare.

De acum începe o epocă nouă în viéţa societăţii nóstre. Conform planului de acţiune, care vi-se presintă, adunarea actuală are sĕ pună la disposiţia comitetului mijlócele pentru a crea burse şi a publica premii pentru piese. Este modest începutul care se face de astă-dată, dar' el are sĕ crêscă din an în an şi în aceeaşi mĕsură au sĕ fie tot mai mari şi succesele la cari tindem.

Fie cât de modest pasul acesta, el indică începerea înfiinţării teatrului naţional. Prin el punem pétra fundamentală la măreţul templu al Thaliei române, care are sĕ vestéscă de-a pururi graiul românesc.

*

De mare însemnătate momentul acesta pentru ori-care Român, pentru mine este în deosebi mişcător, căci printr'însul vĕd cum începe sĕ se întrupeze visul meu din tinereţe, vis care a devenit stéua conducĕtóre a vieţii mele.

Şi sub impresiunea emoţiunii tremurânde de bucurie, cu glasul slăbit al vîrstei, mulţămesc bunului Dumnezeu, că mi-a lungit zilele sĕ pot presida şi acésta serbare şi — dimpreună cu dvóstrĕ şi în fruntea escelenţilor mei colegi colaboratori — sĕ aşez eu în temelia instituţiunii nóstre teatrale — prima cărămidă.

Adunarea generală e deschisă.

*

Frumosul discurs a fost întrerupt necontenit de aprobările generale, ear' la urmă presidentul a fost aclamat cu frenesie.

După potolirea ovaţiunilor binemeritate aduse domnului *Vulcan*, ia cuvêntul protopresbiterul *Sergiu Medean* şi adreséză presidentului, comitetului, şi adunării generale următoriul binesimţit discurs de salutare:

Onorate dle president! Onorată adunare generală!

Românii din acéstă parte mărginaşă a ţerii nóstre, din Sas-Sebeş şi împrejurime, cu bucurie am luat la cunoştinţă când adunarea generală a Societăţii pentru crearea unui fond de teatru român în anul trecut a decis, că în anul acesta vom fi fericiţi de a puté primí noi în mijlocul nostru acésta societate de mare însemnătate pentru înaintarea şi cultura poporului român.

Suntem fericiţi şi pĕtrunşi de mare bucurie sufletéscă, că ni-s'a dat ocasiunea, de a aduce şi noi modestul nostru obol Thaliei române, pentru cultura nóstră naţională.

Pentru prima-dată suntem fericiţi de a vedé acésta distinsă societate desfăşurându-şi stégul în mijlocul nostru. De aceea noi sebeşenii numai după nume, aşa zicĕnd numai ca din poveste am cunoscut'o până acum.

Fericirea popórelor o face numai adevĕrata cultură, ear' adevĕrata cultură se ajunge prin ştiinţă şi artă. Acésta se dovedeşte prin împrejurarea, că tóte popórele cari au ajuns la o cultură mai înaltă, au cultivat artele, ducêndu-le la perfecţiune.

Ştim, că cultura se ajunge prin deşteptarea, luminarea, cultivarea şi nobilitarea sufletului. Deşteptarea şi luminarea sufletului se ajunge prin ştiinţă, ear' nobilitarea prin artă. Fără conlucrarea artei nu se póte ajunge adevĕrata cultură. Un ram al artei, se ştie, că este şi teatrul sau arta dramatică.

După ridicarea cătuşilor în cari poporul nostru a fost ţinut vécuri de-a rîndul; după-ce şi pentru el au început a se iví zorile unei vieţi mai senine şi a lucí sórele libertăţii: n'a putut rĕmâné nici el indiferent faţă de spiritul timpului, spre a 'şi asigura esistenţa şi spre a ţiné pas cu popórele conlocuitóre — a început sĕ se mişte spre a se lumina şi deştepta, spre a 'şi câştiga cultură.

Fericit poporul, care în momente de grea cumpĕnă, în momente de lipsă are în fruntea sa conducĕtori buni, conducĕtori adevĕraţi, căror mai mult de cât ori-ce le zace la inimă sórtea şi fericirea poporului lor, ca sĕ arete poporului calea ce duce sigur la liman.

In periodul de regenerare n'a lipsit nici poporului român conducĕtorii, părinţii adevĕraţi, cari sĕ 'i arete calea ce duce la fericire, sĕ 'i arete că la fericire duce o singură cale: învĕţătura şi cultura. S'au întemeiat în tóte părţile locuite de români şcóle în cari poporul nostru sĕ 'şi câştige învĕţătură; s'au întemeiat de marii nostri înaintaşi pentru rĕspândirea ştiinţelor şi culturii în popor, instituţiunea de mare însemnătate: „Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român“; ear' ca cultura sĕ fie completă, înainte de asta cam cu 25 de ani „Societatea pentru crearea unui fond de teatru român“, cu acel nobil scop, ca ştiinţa mână 'n mână cu arta sĕ conlucre la înaintarea şi fericirea poporului nostru.

Terenul e deschis, stégul culturii naţionale este desfăşurat; deci prilegiul ne este dat, ca toţi cei ce avem inimă şi iubire pentru popor, sĕ ne înrolăm la luptă şi muncă comună pentru fericirea poporului nostru.

Noi, sebeşenii, suntem pĕtrunşi de acéstă dragoste de ném, de aceea ne-am bucurat şi suntem mândri, că stégul Thaliei române de astă-dată s'a desfăşurat în mijlocul nostru.

Ştim că nu suntem în stare, nu suntem destoinici, ca sĕ primim acésta nobilă societate după cuviinţă, pregătiţi după cum toţi îndreptăţiţi sunt a pretinde; dar' vĕ asigur, că v'am primit cu sinceră bunăvoinţă şi dragoste şi că ne vom da tótă silinţa sĕ contribuim şi noi întru cât e posibil la prosperarea şi întărirea acestei instituţiuni nobile.

Premiţĕnd acestea, în numele poporului român din Sebeş şi jur salut adunarea generală, şi vĕ zic, domnilor şi dómnelor, un „bine aţi venit“.

*

Presidentul, dl *Vulcan*, mulţămeşte oratorului pentru căldurosul salut, adresat comitetului societăţii de teatru român şi óspeţilor, şi constată cu bucurie, că se manifestă un interes tot mai mare şi mai viu faţă de societate, dovadă şi frumósa ghirlandă de dame care împodobeşte acéstă adunare. Enunţă, că vorbirea de salut se alătură la procesul verbal al şedinţei de astăzi, şi se va publica în organul şi anuarul societăţii.

Cere acum cuvêntul dl asesor consistorial Dr. *Miron E. Cristea*, şi ca representant al comitetului central al „*Asociaţiunii*“ salută societatea soră într'un discurs, care a făcut cea mai bună impresiune asupra tuturor ascultătorilor. Vorbirea, care şi ca lectură va fi gustată cu aceeaşi plăcere cu care a ascultat'o adunarea generală a „Societăţii pentru crearea unui fond de teatru român“, a fost următórea:

Venerabile domnule president!
Onorat comitet central!
Mărită adunare generală!

Adunările generale ale societăţilor nóstre culturale mai însemnate au devenit de obiceiu adevĕrate zile de frumóse şi însufleţitóre sĕrbători naţionale, la cari se întrunesc tóte pĕturile sociale ale némului nostru românesc, de jos până sus.

Manifestaţiunile şi prestaţiunile culturale din zilele acestor adunări deştéptă în sufletul tuturor participanţilor nu numai mângăere şi bucurie, ci adese-ori chiar mândrie naţională; ear' acestea, contopindu-se într'un sentiment general, produc un astfel de curent favorabil, care nu numai adie plăcut şi recoreşte fruntea Românului, dogorită de zăduful şi greutatea zilnicelor nécazuri ce 'l apasă, ci electriséză cu multă tărie pentru un şir de ani câte un ţinut întreg: trezind în toţi fiii némului dragostea de limba nóstră cea plină de farmec şi dulcéţă, de porturile nóstre ţĕrăneşti, cari în gust şi frumseţă abia au părechie, de datinile şi obiceiurile strămoşeşti, de neîntrecutele jocuri şi dansuri naţionale, de cântarea şi musica nóstră, care a stors de multe-ori admiraţiunea celor mai culte popóre; şi cu un cuvênt, dragostea de tóte însuşirile şi virtuţile, cari compun individualitatea nóstră etnică, firea nóstră de români.

Puţine dintrĕ instituţiunile culturale ale popórelor cu conştiinţă de sine vie sunt în stare a lucra mai cu efect pentru păstrarea, apărarea, cultivarea şi nobilitarea acestor preţióse bunuri strămoşeşti, ca şi *un teatru naţional*, dar' fireşte, numai dacă acesta este astfel întocmit şi organisat, ca sĕ fie accesibil pentru cercuri cât mai largi, dacă nu este numai o şcólă de estetică teoretică, un loc de distracţie, de plăceri şi emoţiuni artistice, ci şi un *templu*, în care cele mai însemnate arte într'o armonică contopire şi conlucrare tind la combaterea relelor sociale, la delăturarea viţiilor şi patimilor, spre îndreptarea şi nobilitarea moravurilor, spre deşteptarea şi lăţirea virtuţilor de tot soiul, spre cultivarea frumosului şi adevĕrului şi prin acésta mai ales spre *formarea caracterelor*, fără de cari înălţarea némului este cu neputinţă.

Teatrul nostru trebue sĕ fie o instituţiune, care idealisând tóte însuşirile cele bune ale unui individ, ale poporului, sĕ ne împintene la desvoltarea şi iubirea lor, sĕ fie *o galerie*, pe care sĕ ni-se înfăţişeze toţi bărbaţii glorioşi, toţi eroii şi vitejii trecutului nostru, şi, reînviaţi sĕ îmbărbăteze cu elocuenţă caldă şi cu tăria convingerii lor, pecetluite adese-ori cu sângele lor de martiri, pe fiii şi nepoţii lor la fapte măreţe pentru apărarea şi înălţarea némului şi a patriei, în care ne zac osemintele scumpe ale atâtor glorioşi părinţi şi strămoşi.

De câte-ori mĕ gândesc la teatrul naţional, ce cu toţii dorim a înfiinţa, pe dinaintea ochilor fantasiei mele trec mulţime din cele mai fermecătóre scene scóse din traiul poporului nostru românesc; şi mĕ cuget: cât de mult s'ar puté potenţa dragostea nóstră către acest popor şi către viéţa lui, dacă asemenea scene într'o armonică şi artistică încopciare le-am vedé reproduse pe bină, de către astfel de persóne cu creştere de artişti, din gura cărora graiul nostru devine mai fermecat şi din mişcările cărora ţinuta Românului îţi răpeşte întréga simpatie.

Ce plăcere, ce emoţiuni artistice, ce mişcare nu s'ar naşte în sufletul nostru? vĕdênd de es., că de-odată apare pe scenă un moţ cu nedespărţitul lui soţ, cu calul seu, încărcat de vasele confecţionate din bradii munţilor nostri apuseni . . . . ., calul înaintând a lene, ear' moţul cântând cu duioşie:

Plecat'a moţul la ţară
Cu cercuri şi cu ciubarĕ, —
ori
Munţii nostri aur pórtă
Noi cerşim din pórtă 'n pórtă!

O scenă ca acésta, după părerea mea — reamintindu-ne multe neuitate momente din trecutul nostru — ar fi în stare mai mult ca ori-ce vorbire înflăcărată şi plină de puternice argumente a determina pe mulţi sĕ 'şi iubéscă cu îndoită dragoste némul şi sĕ lucre din tóte puterile la ridicarea lui.

Mie mi-s'a întêmplat, asistând ca student la representaţiunea operei „*Fluerul fermecat*“ (Die Zauberflöte), că în loc de sceneria altcum admirabil decorată a operei, pare-că vedeam nişte încântătóre livedi dintrĕ romanticii codrii ai munţilor nostri şi în loc de armoniile eşite din péna măestră a lui Mozart, pare că audiam sunetul doios, eşit din fluerul fermecat al unui ciobănel român, rumen la faţă şi chipeş, cântând în mod pĕtrundĕtor tótă jalea codrilor, tot dorul văilor şi câmpiilor, pe cari le stăpâneşte şi tótă dragostea către turma şi idilica sa ocupaţiune.

Eu cred că şi numai amintirea acestor, altcum prea cunoscute, scene ne deştéptă regretul, că nu ne este dat încă *a le vedé* pe bină, aievea, cu ochii trupului, şi nu numai a ni-le închipuí cu fantasia.

Astfel, precum am atins în cele zise până aici îmi închipuesc eu, că are sĕ fie treatrul român, adecă o instituţiune cu importanta misiune culturală, ear' nu o instituţiune de soiul acelora, despre cari poetul Ovidiu a zis: „*Inchide teatrele, căci ele rĕspândesc seminţa rĕului!* (Trist. lib. II)

Lipsa unui teatru român bine condus este mare, şi pretutindenea cu atât mai simţită, cu cât pe zi ce mergem, cu regret trebue sĕ facem trista esperienţă că ni-se pângăreşte până şi în cele mai ascunse şi retrase ţinuturi din creerii munţilor viéţa idilică şi originală de odinóră şi prin acésta *ne pier cântecele, dispar dansurile**) *ni-se schimbă şi corceşte portul* . . . ., ceea-ce este nu numai o pagubă, ci póte deveni chiar o mare primejdie pentru viitoriul traiului românesc.

Un început, care sĕ 'şi estindă atenţiunea şi în direcţiunile acum indicate, se impune deja de acum.

Spre liniştirea nóstră ne serveşte însĕ faptul, că deoparte bărbaţii, cari stau în fruntea Societăţii pentru crearea unui fond de teatru român, ne oferă deplină garanţie, că au priceperea de a şti face acest început; ear' de altă parte spriginul onoratului public român şi însufleţirea, cu care se grupéză în jurul acestor fruntaşi, ne întăreşte în speranţă, că acel început va succede, şi va prinde rădĕcini tot mai puternice.

Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român, care m'a esmis la acésta adunare generală, dinpreună cu dl Dr. *Liviu Leményi* şi în numele căreia am deosebită onóre de a vorbí în acésta ilusstră adunare, se bucură din adâncul sufletului tuturor membrilor sĕi de tot progresul, ce 'l face Societatea pentru crearea fondului de teatru, bine ştiind, că în ultima analisă ambele societăţi ridicarea culturală a poporului român o intenţionéză.

Este deci datorinţa fie-cărui român, de la opincă până la vlădică, ca însufleţit de acéstă ţintă ideală şi măréţă, sĕ ofere tot sprijinul sĕu moral şi material posibil, spre a se puté cât mai curênd realisa câte o parte tot mai însemnată din programul proiectat. Şi patrioticul scop, ce 'l urmărim, — de a creşte patriei un numĕr cât mai însemnat de cetăţeni culţi şi conştii de cele mai alese virtuţi, — ne inspiră speranţa, că lucrările nóstre vor întimpina bunăvoinţa şi sprijinul tuturor factorilor din ţéră.

In acésta speranţă, mult onorat domnule president, onorabil comitet şi mărită adunare generală, doresc în numele Asociaţiunii, ca activitatea societăţii fondului de teatru român sĕ aibă succese tot mai frumóse şi mai mari, spre binele şi înaitarea scumpului nostru popor român, a căruia înaintare inomis va şi trebuí sĕ urmeze, dacă toţi fiii lui vor asculta glasul poetului, care ne strigă cu însufleţire că:

Tot ce avem pe lume, mai măreţ, mai rar,
sĕ ridicăm
Sus pe al lui altar.

*

Oratorul e viu aclamat şi felicitat din tóte părţile.

Presidentul constată, că salutul „*Asociaţiunii*“ a format totdeuna momentul cel mai însemnat în adunările „Societăţii pentru crearea fondului de teatru român“. Salutul „*Asociaţiunii*“ n'a fost însĕ nici odată atât de călduros ca acuma. Mulţămeşte oratorului pentru avêntatul discurs, care se vede că e resultatul strălucitului succes pe care l'a avut „Asociaţiunea“ la Baia-mare. Rógă pe distinsul orator sĕ pună frumosul discurs la disposiţia comitetului pentru a 'l alătura la procesele verbale ale adunării generale, şi a 'l publica în organul şi anuarul Societăţii.

Se întră în ordinea de zi. Secretari ai adunării generale sunt aclamaţi domnii Vasile *Goldiş* şi Dr. Iosif *Blaga*.

La propunerea dlui *Dr. Dobrin* adunarea decide, că rapórtele tipărite se consideră de cetite, ear' cele netipărite se vor cetí în şedinţa următóre cu ocasiunea discuţiei ce se va deschide asupra lor.

Urméză alegerea comisiunilor. La propunerea dlui Zevedeiu *Mureşan* ele vin compuse astfel:

Comisiunea pentru censurarea raportului general al comitetului o forméză dnii: *Dr. V. Branisce*, *Dr. Petru Barbu*, *Dr. Marciac*, *Dr. Alex. Fodor* şi *Nicolae Henţu*.

Comisiunea pentru censurarea socotelilor şi a budgetului dnii: *Dr. G. Dobrin*, *Rubin Patiţia*, *P. Herlia*, *Dem. Munthiu* şi *I. Halalaie*.

Comisiunea pentru adunarea de noi membri dnii: *Ioan Oncescu*, *Avram David*, *Samuil Roşu*, *Isidor Blaga* şi *Gerasim Cărpinişan*.

In fine, comisiunea pentru censurarea planului de acţiune al comitetului dnii: *Gavril Precup*, *Dr. Laurenţiu Pop*, *Dr. Ioan*

---

*) Nu de mult eram óspele unui ţĕran cu frumósă stare materială din o comună, situată în munţi, aprópe de Moldova. Era ziua lui Macaveiu Ursul. Poporul ţine sĕbătóre, ca sĕ nu mănânce ursul vitele. Ţĕranul fruntaş însĕ avea după obiceiul locului tocmai clacă. Tóte puterile de lucru din apropiere erau de faţă. Un lan întins de orz a fost în grabă secerat, căci toţi se gândeau la jocul şi petrecerea, ce după clacă de regulă urméză. Dar', vĕ rog ce mai joc! Nici tu *horele* de odinióră, nici frumósa *corobéscă*, care mai nainte făcea sĕ gémă pămêntul sub bătăile iscusite ale feciorilor români, ci *streierul*, un joc important, care atât cu portul, cât şi cu firea Românului părea a se fi pus în cel mai cras contrast.

Radu (Brad) *Dr. Vasile Fodor* şi *T. V. Păcăţian.*

La propunerea dlui *Dr. Dobrin* se enunţă că şedinţele comisiunilor sunt publice, şi la ele pot lua parte şi alţi membri ai societăţii, cu vot consultativ.

Din partea presidentului se face comunicare, că sunt anunţate cinci disertaţiuni, din partea următorilor domni: Dr. Valer *Branisce,* Virgil *Oniţiu,* Dr. Iosif *Blaga,* Dr. Tiberiu *Bredicean* şi Sebastian *Stanca.*

Şedinţa se preface deci în *şedinţă literară.*

Se dă cuvêntul întâiu dlui Dr. Valer *Branisce,* care ceteşte o frumósă lucrare despre *naţionalismul în arta dramatică,* constatând şi dovedind, că piesele teatrale numai atunci pot sĕ aibă resultatul dorit, moralisător şi educativ, dacă sunt luate din viéţa poporului şi din trecutul seu. Conferenţiarul e aplaudat şi felicitat, ear' presidentul îi aduce mulţămită în termini călduroşi.

Urméză dl Virgil *Oniţiu,* care ceteşte o schiţă umoristică şi instructivă totodată, despre *„Tata-moşu“*, — nişte plăcute amintiri din copilărie, asupra cărora publicul ascultător şi-a spus verdictul prin înscenarea unor aplause sgomotóse şi nesfîrşite. Abia a putut ajunge la cuvênt presidentul, spre a mulţămí domnului conferenţiar pentru momentele plăcute causate adunării prin notele vesele, de cari speră, că se vor împărtăşí şi adunările generale viitóre.

Cetirea celorlalte disertaţiuni se amână pentru şedinţa a doua.

Şedinţa proximă se anunţă pe mâne, Sâmbătă la orele 9, ear' şedinţa se încheie, cu comunicarea, că astăzi d. a. la orele 5 comitetul va depune o corónă pe mormêntul decedatului şi mult regretatului *Alexandru Roman,* înmormêntat aici.

La mormêntul lui Alex. Roman.

Nu numai comitetul societăţii pentru fondul de teatru, ci şi alţi stimatori ai memoriei lui *Alex. Roman,* — care 'şi dórme aici somnul de veci, — au făcut peregrinaj la mormêntul acestui luceafĕr apus al némului nostru. Rĕmăşiţele pămênteşti ale decedatului sunt aşeḑate în o criptă familiară, în care sunt depuse şi osemintele socrului sĕu, — alt bărbat fruntaş din trecutul mai recent al némului nostru: *Ioan Balomiri.* In faţa mormêntului, rece şi tăcut, domnul *Iosif Vulcan* rosteşte un discurs frumos, în care apreciéză calităţile frumóse ale decedatului *Alex. Roman,* schiţându-i activitatea ca om politic, ca academician, ca profesor, ca ziarist, preste tot ca promovator al culturii naţionale, şi în semn de piósă aducere aminte depune în numele comitetului societăţii pentru crearea unui fond de teatru român, al cărui membru fusese decedatul, o frumósă cunună pe mormêntul încunjurat de o frumósă pleiadă de bărbaţi fruntaşi români, fosti elevi toţi ai decedatului profesor de limba română la universitatea din Budapesta. La acest frumos act de pietate au asistat şi membri din familia decedatului.

Concert şi teatru.

Séra la orele 8 pavilonul de la *„Hotel Central“* era literalmente plin de lume. Imbulzélă şi îndesuială enorm de mare. Ceva după orele opt se începe esecutarea programului stabilit astfel:

1. *a) „Hei leliţă din cel sat“*, cor de G. Dima, şi *„Sub ferésta mândrei mele“*, esecutate de corul reuniunii meseriaşilor din Sebeş.

2. *„Trecĕtoriul“*, comedie de Fr. Coppé, jucată de dşóra Elisaveta *Moga* şi *Zaharie Bârsan.*

3. Fantasie din opera *„Mignon“* de A. Thomas, pentru violină şi pian de J. B. Singelée esecutată de dl Octavian *Murĕşan* şi dl Otto *Baumann.*

4. *„Greva fierarilor“* monolog de Fr. Coppé, predat de *Zaharie Bârsan.*

5. *a) „Ce te legeni codrule“*, de Scheletti, şi *b) „Solomóne căpitane“*, de Kirchner, pentru voce de bariton şi pian, cântate de dl Octavian *Murĕşan,* acompaniat la pian de dl Otto *Baumann.*

6. *„Eu mĕ duc, codrul rĕmâne“*, cor mixt de Şorban, esecutat de corul reuniunii meseriaşilor din Sebeş.

7. *„Intrĕ patru ochi“*, comedie într'un act, de L. Fulda, cu persónele: Dr. Alexandru Maniu: Zaharie *Bârsan,* Steluţa, soţia lui: Dşóra Miţi *Muntean,* Baronul Petrov: D. *Moldovan,* Veta, cameristă: Dşóra Elisaveta *Moga,* şi Avram, servitor: A. *Tătar.*

Corul mixt al meseriaşilor români din Sebeş, condus de învĕţătoriul *Pavel,* are o bună reputaţiune, pe care a justificat'o şi de astădată. A cântat cu precisiune şi cu foc, şi a primit aplause sgomotóse.

Bine cunoscut cetitorilor acestei foi este şi dl *Octavian Murĕşan,* ca violinist şi ca bun cântăreţ, cu glas plăcut şi pĕtrunḑĕtor. N'am de cât sĕ constat, că a fost ascultat cu multă plăcere, şi prestaţiunile sale au fost viu aplaudate. Ear' acompaniatorul, dl *Otto Baumann,* s'a dovedit a fi un pianist de prima ordine.

Cât pentru cele trei piese teatrale, jucate cu acésta ocasiune, — n'am auḑit de cât vorbe, nu de laudă, ci de admiraţie la adresa dlui *Zaharie Bârsan,* artist dramatic, absolvent al şcólei de declamaţiune din Bucureşti, sub conducerea căruia s'a făcut studiarea lor şi care a avut partea leului în tóte. Şi am făcut constatarea, că o putere bună şi cu adevĕrat artistică e suficientă pentru-ca şi diletanţii sĕ devină artisti şi sĕ jóce ca artisti, sub conducerea sa. Pronunţarea frumósă şi corectă românéscă a dlui *Bârsan,* mişcările sale, mimica sa, şi-au însuşit'o, în urma probelor avute, şi diletanţii, şi atât dşórele *Elisaveta Moga* (Sebeş) şi *Miţi Muntean* (Braşov), cât şi domnii *Moldovan* şi *Tătar,* şi-au jucat rolurile, bine studiate, cu maestria şi siguranţa proprie celor ce de ani de zile se învirtesc pe bină. Scurt, a fost o representaţiune teatrală *artistică,* care a trebuit sĕ mulţăméscă şi pe cei mai pretensivi în chestii de artă dramatică. Ear' monologul *„greva ferarilor“* nu 'mi pot închipuí artist care sĕ 'l predee mai perfect de cum l'a predat dl *Bârsan.*

Domnul Bârsan a primit o frumósă cunună de lauri, ear' dşórele *Elisaveta Moga* şi *Miţi Muntean* câte un buchet de flori, plus aplause nesfîrşite, de la publicul entusiasmat la culme.

(Va urma).

NOUTĂŢI

M. Sa nu vine la manevre. Din causa crisei guverniale din Budapesta M. Sa împĕratul şi rege al nostru *nu va asista la manevrele ce se vor ţiné sĕptĕmâna acésta în jurul Lipovei,* fiind ocupat cu resolvarea crisei. Il va representa însĕ archiducele moştenitoriu *Francisc Ferdinand,* care în acest scop soseşte la Neudorf poimâne (2 Septembre).

*

Regele Edward — în Viena. Azi, la 5 ore d. a., soseşte la Viena regele *Edward VII* al Angliei, spre a face visită M. Sale împĕratului şi rege al nostru *Francisc Iosif I.,* care pentru a 'şi primí óspele a plecat din Budapesta la Viena deja Sâmbătă după amiazi.

*

De la „fundaţiunea Gozsdu“. Cum am fost raportat în numérul anterior, representanţa „fundaţiunii Gozsdu“ a fost convocată la şedinţe pe 28 August st. n. pentru resolvarea agendelor curente. In acest scop au sosit la Sibiiu: Preasânţia Sa *episcopul Ioan I. Papp,* de la Arad, dd. Dr. Iosif *Gall,* membru în casa magnaţilor, Ioan cav. *Puşcariu,* jude de curie, în pensiune, Avram *Berlogea,* jude de curie şi Dr. Nicolae *Poynar,* ear' dintre membrii sibiieni participă la şedinţe: Inaltpreasânţia Sa dl archiepiscop şi metropolit *Ioan Metianu,* ca membru natural şi president al representanţei, şi membrul Partenie *Cosma,* director al institutului de credit „Albina“. Preasânţia Sa episcopul *Nicolae Popea,* de la Caransebeş, şi deputatul dietal George *Szerb* şi-au scusat absenţa. Membri noi sunt Preasânţia Sa episcopul Ioan I. Papp, întrat ca membru natural în locul ajuns în vacanţă prin rĕposarea episcopului Iosif Goldiş, şi Dr. Nicolae Poynár, ales în locul rĕposatului Dionisie Poynár. — Şedinţele se vor termina probabil mâne (Marţi).

*

Reţinerea soldaţilor la serviciu activ. Ziarele semioficióse rapoteză că ministrul de rĕsboiu a dat ordin comandelor militare, ca pe soldaţii înrolaţi în tómna anului 1900, cari la stĕrşitul lunii Septembre ar fi avut sĕ fie dimişi a casă, *sĕ 'i reţină la serviciu activ până la 31 Decembre.* Acéstă disposiţie se refere la tóte trupele armatei, afară de trupele bosniace. Disposiţia acésta e a se considera deocamdată numai ca privizorie. Că în definitiv cum vor hotărî autorităţile superióre ale armatei? — depinde de la re'ntórcerea M. Sale la Budapesta şi de la constelaţiunea ce o va lua situaţia politică în Ungaria.

*

In atenţiunea candidaţilor de notari. In *Sălciva-de-jos* (Alsó Szolcsva, comitatul Turda-Arieş, posta în loc), comună cu poporaţiune curat română şi cu notariu român, e vacant *postul de vice-notariu,* sistemisat şi cu drept de pensiune. Poporul dorind sĕ capete la acest post un candidat român, se atrage pe acésta cale atenţiunea candidaţilor de notariu asupra postului acestuia. Informaţiuni mai detaiate dă bucuros parochul de acolo, Romul Gomboş.

*

Din fóia oficială a comitatului Sibiiu, (nr. 9 dto 27 August): Comuna *Cristian* dă în arândă dreptul de păşunat în munţii Onceşti, Geuşóra, Surdu, Crăciunésa şi Beşineu pe timpul 1 Ianuarie 1904—31 Decembre 1906. Licitaţia se va ţiné în 6 Septembre st. n. în cancelaria comunală. — Au încetat epizootiile în comunele Petrifalĕu, Bradu (Fenyőfalva), Vorumloc (comitatul Têrnava-mare) şi Vinţul-de-jos (comitatul Alba-inferióră). — In comitatul Hunedóra grasséză bóla de unghii şi de gură în comunele: *Zdrapţi* şi *Furcşóra.* Din causa acésta sunt puse sub carantină comunele Zdrapţi, Mihăleni, Valea-brad, Şesuri, Criştior, Rovina şi Bucureşti (din pretura Bradului), comunele Furcşóra, Băreşti, Căbeşti şi Gialacuta (din pretura Iliei) şi Dealu-mare (din pretura Devei), oprindu-se ţinerea têrgurilor de vite pe întreg teritoriul preturelor Brad şi Ilia.

*

Mórte oribilă. Ţeranul Petru Rotariu din Chişoda (lângă Timişóra) s'a dus Dumineca la biserică împreună cu soţia sa, lăsând singurel a casă pe fetiţa lor de trei ani, culcată în légăn. Intr'aceea o scrófă a lor, nu se ştie în ce chip, a întrat în casă şi rĕsturnând légănul *a mâncat capul şi braţul drept al copilei.*

*

Usură de 120%. Sĕptĕmâna trecută poliţia din capitală a arestat pe coconul Iacob Kohn, care despoia pe muncitorii săraci prin imprumuturi cu camete de 120%. A nume, le dădea împrumut pe ţidulí de letigimare despre objecte zălogite la cassele de imprumuturi pe objecte, avênd datoraşul sĕ 'i plătéscă 20 cruceri pe lună de pe fie-care florin. Pe lângă acésta coconul Kohn când punea mâna pe legitimări despre objecte de preţ mai considerabil, le făcea simplu perdute, adecă le defrauda, scoţênd pentru sine objectele zălogite.

*

Gilotină pe séma ucigaşilor regelui. La adresa unei case de spediţiuni din Belgrad au sosit sĕptĕmâna trecută trei laḑi mari, trimise din Germania, al căror conţinut era semnalat ca fiind părţi de maşină agricolă. Pe cuponul buletinului de espediţie însĕ era scris cu litere mari următórea indicaţie: „Guillotine pentru decapitarea ucigaşilor regelui sêrbesc“. Şi de fapt, în ladă era o gilotină.

*

Premiu pentru copíi mulţi. Din New-York se raportéză că soţia unui locuitoriu în Pittsburg sĕptĕmâna trecută a născut *al douĕzecilea copil* şi că toţi douĕzeci sunt în viéţă. Din prilejul naşterii acesteia presidentul Statelor-Unite a cinstit fericitei părechi o sută de dolari (= cam 1200 de coróne).

*

O întâlnire primejdiósă. Invĕţătoriul Ioan Sporea scrie în „Gazeta Transilvaniei“ (nr. 178 dto 26 August n.) următórele: Vineri în 8 August st. v. 1903 pe când făceam pe jos drumul de la Preşmer spre Teliu, lângă podul Térlungului într'o holdă de cucuruz aud că cineva rupe cucuruz. Pe când am stat sĕ ascult mai bine, vĕd că se repede spre mine ceva negru, mare cât o buglă, care culca la pămênt toţi cucuruzii, ce 'i sta în cale. Când se iveşte în marginea cucuruzului, vĕd că era „moş Mărtin“, un urs cât ziua de eri. Venise pe semne sĕ 'şi ia cina, căci era tocmai la 7¼ ore. După ce a ajuns în marginea holdei, s'a pus pe brânci, eu voiam sĕ 'i stric hodina şi am dat douĕ chiuituri, la cari el nu a dat nici un semn de mişcare. A treia chiuitură nu am dat'o, din motiv, ca sĕ nu se supere că-i stric hodina. Ce era sĕ fac? El era la distanţă de mine cam la 10—15 paşi. M'aşi fi întors înapoi, dar' 'mi era témă, că vine şi dumnialui şi mĕ însoţeşte. M'am decis sĕ stau în loc, ca împreună sĕ ne odihnim. Pe când steteam şi ne uitam unul la altul, aud că vine de către Preşmer o căruţă şi mi-am ḑis: Asta va fi scăparea mea. Şi în adevĕr, după 5 minute de grózā petrecute în apropierea ursului, se apropie căruţa. Cărăuşul vĕḑêndu-mĕ că stau în mijlocul drumului, şi crḑênd că sunt vre-un om care voesc sĕ-i ţin calea, dă bice cailor. Atunci eu îi strig sĕ oprésca, şi cunoscêndu-mi vocea, căci era un consătean al meu, opreşte caii. Eu înainte de a mĕ urca în căruţă, îi arăt, cum stătea moş Martin pe brânci. Incepurăm a striga amêndoi şi atunci Martin (căci aşa îl botezarăm) se scólă şi intră ear' în cucuruz. Caii simţindu-l se sperie, încep a sforăí şi o iau la fugă, ear' moş Martin rĕmâne mormăind, ca sĕ cineze mai departe. Asta am păţit'o eu: Ioan Sporea, învĕţătoriu.

*

I-a înghiţit pămêntul. Nu e tocmai mult de când Parisul şi-a avut tragica sensaţie a catastrofei subterane, cu care ocasiune preste o sută de ómeni au murit arşi ori asfixiaţi de focul trenului aprins sub pămênt, şi o nouă catastrofă mare se vesteşte earăşi. Dumineca s'a lăsat asupra Parisului o tempestate uriaşă: orcan puternic, urmat de povoiu mare şi despicarea pămêntului. Mulţime de strade erau inundate de apă aşa de mare, în cât nu era chip de comunicaţie pe ele; în curtea ministeriului de comerciu orcanul şi povoiul au causat surpare de pămênt, care a astrucat doi lucrători; pe cheiul Jemappes la 6½ ore séra *s'a despicat pămêntul* formând o crepătură de 7 metri lungime şi doi metri lăţime, prin care s'a cufundat în fundul pămêntului o birjă cu cai cu tot. Din norocire, birjarul nu era pe boc. Cu jumĕtate de oră mai târziu a rĕsunat o detunătură puternică, pe urma căreia au isbucnit din pămênt limbi de foc, ear' douĕ place de bediug de la conductul electric au sburat în aer ca nişte mingi uşóre. Circulaţia pe acest cheiu e sistată. Din crepătura prin care pămêntul a înghiţit birja şi caii, ésă nori de fum.

*

Grindină. In hotarul comunelor Sződ, Váczhartyán şi Váczrátót la începutul sĕptĕmânii trecute a bătut grindină aşa de puternică, în cât despica pepenii, ear' în víi a sfărmat aprópe întrégă recolta.

*

Neasĕmănat efect are crucea duplă electro-magnetică nr. 86,967 R. B., inventată de dl Albert Müller (Budapesta, V., Vadász u. 42/V) şi resultatele la cari se ajung prin folosirea ei produc minuni. Ca dovadă despre acésta serveşte şi următórea scrisóre: Stimate dle Müller! Iţi aduc cea mai adâncă mulţămită pentru bunătatea ce ai avut'o faţă cu mine, trimiţêndu-mi în douĕ rênduri câte-o cruce electro-magnetică. Fără ori-ce linguşire afirm, că în amêndouĕ casurile crucea a avut cel mai bun resultat. De atunci atât eu cât şi sĕrmanii mei bolnavi îţi păstrăm cea mai adâncă recunoştinţă, pentru bunătatea dtale. Te rog deci de nou a 'mi trimete un aparat, pe séma unei biate femei bolnave. Repeţindu-mi rugarea, rĕmân, Komárom, la s. Petru (6 Aug.) 1902, cu distinsă stimă, Juhász István, capelan.

Masa studenţilor de la „Albina“.

Pentru ocuparea locurilor devenite vacante la „Masa studenţilor“ de la institutul Albina se publică concurs.

Acei studenţi de naţionalitate română, cari doresc sĕ fie admişi la acésta masă, au sĕ 'şi înainteze la direcţiunea institutului până la 10 l. c. cererile instruate cu următórele documente:

1. Atestat de botez.
2. Atestat despre averea părinţilor.
3. Testimoniul ultim şcolar.
4. Atestat de primire în una din şcólele medii din Sibiiu.

Elevii actuali ai „mesei studenţilor“ au sĕ 'şi presenteze numai testimoniul ultim şcolar.

Sibiiu, în 31 August 1903.

Direcţiunea institutului „Albina“.

Cărţi şi reviste.

A apărut:

„Esposiţia locală a industriaşilor din Sibiiu“, catalogul esponenţilor şi objectelor espuse la esposiţia industrială săsésca din Sibiiu (deschisă din 15 August până în 20 Septembre st. n.). Sibiiu, tipografia W. Krafft. Preţul 10 bani.

*

„Biserica ortodoxă română“, revistă periodică eclesiastică, redactată în Bucureşti sub auspiciile sinodului bisericei autocefale ortodoxe a României, fascicolul 4 (pe Iulie) apărut zilele acestea are următoriul sumariu: Arie, arienii şi semiarienii. Material pentru Istoria Românilor, civilă şi bisericéscă. Predică pentru puterea credinţei. Barnabiţii în România. Material pentru literatura bisericéscă şi naţională. Cronica bisericéscă. Disciplina arcană. Biserica română din Canada. Arderea mănăstirei Agapia. Un raport. Discurs funebru. Donaţiuni.

„Biserica ort. română“ apare în fascicoli lunari (începênd anul cu luna April) şi costă 10 lei pe an plus pentru străinătate postportul. President al comitetului de redacţie e archiereul Calistrat Bârlădeanul. Abonamentele sunt a se trimite la adresa Dr. Dr[illegible]r Demetrescu în Bucureşti, stada muze[illegible]r nr. 24.

Posta redacţiunei.

Vorţa. „Un membru din comitet“. Despre alegere făcută în *27 Iulie* raportezi în *16 August?* Nu se publică.

Nr. 130 1903. [203] 1—3

Concurs repeţit

Necompetând concurenţi convenabili la concursul publicat în „Tel. Rom". nr. 69 pentru ocuparea a **2** posturi de **învĕţători** la şcóla nóstră confesională gr. or. din **Alţina**, se publică din nou concurs cu termin de **15 zile** de la prima publicare în „Tel. Român".

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt câte 600 coróne pentru fie-care post, solvibili jumĕtate din ajutoriu de stat şi jumĕtate din cassa bisericii; cuartir natural şi pentru grădină lemnele necesare de foc.

Concurenţii sĕ se presinte în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre în biserică spre a 'şi arăta desteritatea în cântări şi tipic. Cuincuenalile se socotesc de la ziua întrării în post.

Alţina, în 10 August st. v. 1903.

Pentru comitetul parochial:

Nicolae Gavrea paroch delegat al oficiului prot. Agnita

Ioan Petrişor paroch

Nr. 308 1903. [186] 2—3

Concurs

Pentru întregirea postului vacant de **paroch** în parochia de clasa a III-a **Fueş-Bagara**, tractul Iliei, pe basa resoluţiunei Preavenerabilului Consistoriu archidiecesan din 11 Martie a. c. nr. 2841 Bis. şi a conclusului comitetului parochial din 13 April a. c., se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat, despre cari venite concurenţii 'şi pot lua informaţiuni de la subscrisul oficiu protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a 'şi aşterne cererile lor instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat şi au a se presenta în vr'o Dumineca sau sĕrbătóre în biserică pentru a cânta, eventual a celebra şi cuvênta.

Ilia, la 17 April 1903.

In conţelegere cu comitetul parochial — Oficiul protopresbiteral gr. or. Ilia.

George Oprea
protopresbiter.

Nr. 394/1903 [188] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor vacante de **învĕţători** din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Zarand, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

1. **Blăşeni-plaiu** şi **-sat**, cu salariu anual de 600 cor., cuartir şi lemne.
2. **Trestia—Selisce**, învĕţătoriu ambulant. Salariu anual 600 cor. cuartir şi lemne.
3. **Grohot**, salariu anual 600 cor., cuartir şi lemne.
4. **Bulzescii-de-sus** şi **-de-jos**, cu salariu anual de 600 cor., cuartir şi lemne.

Aspiranţii la aceste posturi au a 'şi aşterne cererile lor instruite conform normelor din vigóre, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul susindicat.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Zarand.

Brad, în 28 Iulie 1903.

Georgiu Părĕu
adm. prot.

Nr. 415 1903 [187] 2—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor vacante de **învĕţatori** în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Murĕş Oşorheiu, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

1. **Erdő-Sângeorgiu**, 2. **Egerseg** cu filia **Murĕş-Sâncraiu**, 3. **Ghernesig**, şi 4. **Veţia**, cu salariu de câte 600 cor., cuartir şi grădină.

Cuincuenalele se vor computa de la instituirea definitivă şi serviciu neîntrerupt în respectiva comună.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi sunt îndatoraţi a conduce în tóte Duminecile şi sĕrbătorile cântările liturgice cu elevii şi a se presenta în vre-o Dumineca ori sĕrbătóre în biserică spre a 'şi arăta desteritatea în cântări şi a face cunoştinţă cu poporul; ear' suplicile de concurs instruite conform normelor în vigóre a le aşterne subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat, şi cari pe lângă salariul de concurs ar mai face pretensiuni şi la cuincuenale după anii serviţi în alte comune, au sĕ 'şi espună acele [illegible]ensiuni în petiţiunile lor de concurs, pentru [illegible] comunele sĕ se ştie orienta la alegere.

Nasna, 24 Iulie 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Murĕş-Oşorheiu în conţelegere cu comitetele parochiale.

Stefan Russu
adm. prot.

Nr. 164. 1903 [193] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia de clasa a III-a din **Voila** se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în tabela B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Cei ce doresc a reflecta la acest post vor avé a 'şi aşterne suplicele concursuale, instruite în sensul normelor în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Făgăraş, 2 August 1903.

In conţelegere cu comitetul parochial, oficiul protopresbiteral gr. or. Făgăraş.

Iuliu Dan
protopresb.

Schimbare de local.

Din causa localităţilor strîmte din strada Raţelor m'am strămutat în casa mea proprie

strada margareta 8.

Aducênd acésta la cunoştinţa onoratului public român, îmi iau voie totodată a 'l ruga pentru binevoitoriul seu sprijin şi pe mai departe.

Cu stimă

[199] 3—6 **Emil Petruţiu**
têmplariu de construcţie şi mobile.

In Septembre începe un

nou curs

pentru desemn de croială, pregătire de haine, cusătură de albituri, împletire cu fusciórе (=Klöppeln), brodare cu aur, cu alb şi **cu diferite colori**, şi pentru **pregătirea de ori-ce lucrări de mână** moderne.

Instrucţiunea se póte face *în tóte trei limbile ţerii.* [189] 2—3

Se primesc *domnişóre* şi cu întrégă întreţinerea.

Maria şi Hermina Lurz
Sibiiu
strada măcelarilor 6, parter.

Nr. 453 1903. [190] 2—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor vacante de **învĕţători** în comunele mai jos numite din protopresbiteratul Dobra, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

1. **Bătrina**, un post de învĕţătoriu, salariu 600 cor. din repartiţie, cuartir şi lemne.
2. **Lăpugiul-inferior—Ohaba**, un post de învĕţătoriu ambulant, salariu 600 cor., cuartir şi lemne.
3. **Fintoag**, un post de învĕţătoriu, salariu 600 cor., cuartir şi lemne de foc.

Cererile de concurs, instruite conform normelor în vigóre, sunt a se înainta subscrisului oficiu protopresbiteral, în terminul indicat.

Oficiul protopresbiteral Dobra în conţelegere cu comitetele parochiale.

Dobra, 30 Iulie 1903.

Iosif Morariu
protopresb.

Un jurist

care posede şi limba română află aplicaţiune în cancelaria advocaţială a dlui

Dr. **Mátyás Lázár, Sibiiu,**
[204] Strada urezului nr. 22. 2—3

Pentru domnii preoţi!

De la **Librăria archidiecesană** se póte procura

CONDICĂ

bine compactată în piele şi cu păreţi tari,

în care (conform circulariului consistorial numĕrul 2142 din 3 Martie 1903) sunt a se induce „momentele mai însemnate ce obvin în comună în decursul anului şi cari merită a fi însemnate pentru posteritate."

Conţine 200 foi.

Preţul **6·60 cor.**, + porto postal **80 fil.**

In atenţiunea p. t. **dame!**

Vînḑare cu preţuri fórte reduse

la **C. Nedelkovits, Sibiiu, piaţa-mare nr. 2.**

Se atrage atenţiunea p. t. dame în mod deosebit asupra **marelui deposit cu stofe de haine pentru dame, de vară, tómnă** şi **érnă**, cu tot feliul de **podóbe** şi **accesorii**, cum şi cu un însemnat numĕr de **jachete** şi **mantaue** [200] 3—3

cu preţuri fórte reduse.

Nr. 434 [206] 1—3

Concurs.

Pentru îndeplinirea postului de **paroch** în parochia de clasa a III a **Varmaga**, tractul Deva, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile computate de la prima publicare în „Tel. Romanul".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Suplicele concursuale instruite conform normelor în vigóre, sunt a se adresa subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Reflectanţii la acest post au a se presenta înainte de alegere în vre-o Dumineca ori sĕrbătóre în biserică spre a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Deva, 12 August 1903.

Oficiul protopresbit. gr. or. Deva, în conţelegere cu comitetul parochial.

George Romanul
protopresbiter.

Veritabilul lac Christoph este cea mai bună văpséla de podine.

DAUERHAFT, GERUCHLOS — SOFORT TROCKNEND
GELBBRAUN, MAHAGONI. — GRAUFARBIG, REIN.
FRANZ CHRISTOPH BERLIN PRAG — GESETZ VOM 30. NOVEMBER 1874 — F. C. FABRIKMARKE
Veritabilul — lac Christoph
DER ECHTE Christoph-Lack IST DER BESTE ANSTRICH FÜR FUSSBÖDEN.

face cu putinţă a unge podinele fără de a deranja odăile, fiind-că **se evită mirosul neplăcut**, propriu colorii şi lacului de oleiu, care se svêntă încet şi e lipicios. Folosirea e atât de simplă, în cât ori-cine póte unge podinele, cari se pot şterge cu rize umede, fără sĕ pérdă luciul. — Se deosebesc:

lac lucitor colorat de podine,

brun-gălbuiu şi brun-mahagoni, care acopere ca oleiul şi dă luciu: deci folosibil deopotrivă la podine noue şi vechi. **Acopere pe deplin pete vechi, văpséla anterióră, etc.**; şi

lac lucitor curat (necolorat)

pentru podine noue şi parchete, care dă numai luciu. Mai cu sémă pentru parchete şi podine de tot noue, unse deja cu colori de oleiu. Dă numai luciu şi nu ascunde modelul lemnului.

Colli postali circa 35 m. pătr. (2 odăi mijlocii) fl. 5·90 v. a.

In tóte orasele unde sunt deposite, comandele directe vor fi transmise acestora; văpsiri de model şi prospecte gratuit şi franco. La cumpĕrare este a se lua séma precis la firmă şi marca firmei, fiind-că acest **fabricat esistent din 1850 se imitéză** multiplu **şi se falsifică**, în cât se pune în comerciu o marfă slabă, care nu corĕspunde scopului.

Francisc Christoph

inventator, singurul fabricant al veritabilului lac lucitor de podine.

Praga-K. Berlin, NW.

Sibiiu: W. Gustav Simonis. **Braşov**: H. Zintz.
Orăştie: Kercsedi G. **Făgăraş**: J. Jaros.
Mediaş: Martin Schemmel.
[132] 8—15

Nr. 165 1903. [194] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **învĕţătoriu** al treilea la şcóla confesională din **Sâmbăta-sup.-apus.** cumulată cu şcóla din **Sâmbăta-sup.-rĕs.**, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Tel. Rom.".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 600 cor. salariu anual, cuartir şi lemne de foc.

Cei ce doresc a reflecta la acest post vor avé a 'şi aşterne suplicele concursuale instruite conform legilor din vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Făgăraş, 2 August 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Făgăraş, în conţelegere cu comitetele parochiale concernente.

Iuliu Dan
protopresb.

Nr. 407 1903 [191] 2—3

Concurs

Pe basa resoluţiunii Venerabilului Consistoriu archidiecesan dto 8 Iulie nr. 7117 Bis. a. c. prin acésta se publică concurs, cu terminul de 30 zile de la prima apariţiune în „Telegraful Român", pentru ocuparea postului de **capelan** în parochia **Bulzeştii-de-sus.**

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumĕtate din tóte venitele parochiei fasionate la cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Concurenţii la acest post de capelan, au a 'şi aşterne cererile lor, instruite conform normelor din vigóre, până la terminul sus indicat, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

In conţelegere cu comitetul parochial concernent. Oficiul protopresbit. gr. or. Zarand.

Brad, în 30 Iulie 1903.

Georgiu Părău
adm. prot.

Nr. 845/1903 [198] 3—3

Concurs

Pentru îndeplinirea postului de **paroch** în parochia de clasa I-ă **Sibiiu, suburbiul-inferior,** devenit vacant prin alegerea fostului paroch *Constantin Dimian* de protopresbiter în tractul Treiscaune, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile computate de la prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Suplicile concursuale instruite cu observarea strictă a disposiţiunilor din Regulamentul pentru parochíi § 15 *a*), sunt a se adresa la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Reflectanţii la acest post vor avé a se presenta înainte de alegere în vre o Dumineca ori altă sĕrbătóre în biserica acestei parochíi spre a 'şi dovedí aptitudinea lor pentru înalta misiune a preoţiei ca luminători ai poporului.

Sibiiu, în 7 August 1903.

In conţelegere cu comitetul parochial, Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sibiiu.

Ioan Papiu
protopresb.

Nr. 549/1903 [202] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch clasa I.** în parochia **Arpatac** se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în tabela B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat, despre cari concurenţii 'şi pot lua informaţiuni de la subscrisul oficiu protopresbiteral

Doritorii de a ocupa acest post, au a 'şi aşterne suplicele lor subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul fixat, avênd a se presenta în vre-o Dumineca sau sĕrbătóre în biserică pentru a cânta, respective a serví şi predica.

Breţcu (Bereczk) 6 August 1903.

In conţelegere cu comitetul parochial. Oficiul protopresbiteral gr. or. Treiscaune.

Constantin Dimian
adm. prot.

Nr. 434 [201] 3—3

Concurs

Pentru **ocuparea posturilor învĕţătoreşti** în comunele mai jos numite, din protopresbiteratul Zarand, prin acésta se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

1. **Mestécan**, cu salariu anual de 600 cor., cuartir şi lemne.
2. **Juncul**, cu salariu anual de 600 cor., cuartir şi lemne.
3. **Tătăreşti—Prihodeşti**, salariu 600 cor., cuartir şi lemne.

Aspiranţii la vre-unul din aceste posturi învĕţătoreşti, au a 'şi aşterne cererile lor, instruite conform normelor din vigóre, în terminul sus arătat, subsemnatului oficiu, protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Zarand.

Brad, în 8 August 1903.

Georgiu Părău
adm. prot.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian. Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane

Nr. 92 Sibiiu, Joi 21 August (3 Septembre) 1903 *Anul LI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru **Sibiiu** pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru **monarchie** pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru **streinătate** pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 34
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

In préjma noului an şcolar.

Se înlănţuesc şirurile de ani şi vremile se prăbuşesc în noianul veciniciei, ducênd cu sine generaţie după generaţie. In acéstă evoluţie neastâmpĕrată, ochiul filosofului *fixéză momentele etice* din generaţie în generaţie. Fixate aceste producte ale minţii omeneşti, ne vor croí *ţintele* vieţii viitóre, îndrumând pe adevĕrata cărare a vieţii: *educaţia popórelor*. Din trecutul némurilor avem sĕ tragem *învĕţăminte istorice* pentru viitoriul lor.

Óre noi ceşti de astăzi ce fel de puncte de orientare ni-am puté câştiga din studiarea generaţiilor ce se succed? Óre la intrarea în şcólă a nouelor generaţii, cari ar fi *momentele etice*, după cari vom avé sĕ îndrumăm educaţia lor?

Intrebări profunde, dar' fórte importante, cărora vom încerca sĕ le dăm óre-cari rĕspunsuri.

Netăgăduit, că mişcările culturale etice, sociale, politice şi bisericeşti din cutare timp se reflectéză şi asupra educaţiei din şcólă, abstracţie făcênd de la cea afară de şcólă. Dar' tot atât de adevĕrat este, că şcóla încă are *menirea* de a creşte generaţii cu *noue moduri de vedere*, cu *noue idealuri* şi cu *noue* feluri de *judecată* şi de *procedare*. Şcóla e chiămată sĕ *creeze direcţii noue* şi sĕ producă curente contrare celor esistente.

Când ne vom străduí sĕ cercetăm pulsul vieţii spirituale din timpul nostru, ne vom trezí în faţa atâtor aberaţiuni, în cât gróză va cuprinde sufletul nostru pentru viitoriul omenimii. Anarchism, nihilism, socialism, nazarenism, materialism, spiritism, etc., iată tot atâtea noţiuni, cari constată adevĕrul aserţiunilor premergĕtóre. Fiind acestea burueni otrăvitóre pe organismul societăţii omeneşti, şcóla va avé datorinţa sĕ *ferescă* mintea fragedă a copilaşilor de a vení în atingere cu ele. Şi când ne gândim cât de impotentă e influinţa şcólei în faţa mediului familiar şi social, mai că ne vine sĕ desperăm de sórtea influinţelor bune ale educaţiunei.

Tóte *străduinţele* şcólei remân *zadarnice*, dacă nu e sprijinită de *factorii familiari şi sociali*. Voi părinţilor, şi ómenilor, feriţi-vĕ de a învenina sufletele jingaşelor vóstre mlădiţe!! Voi, fraţi şi surori, vecini, pretini şi nepretini, ascundeţi-vĕ faptele urîte dinaintea privirii copiilor!! Astupaţi-vĕ gurile vóstre sĕ nu grăiéscă vorbe de ruşine şi ocară în faţa celor mai mici de cât voi, căci mare este rĕspunderea vóstră înaintea lui Dumnezeu şi a ómenilor.

Noi, profesorii, cari ne îndeletnicim cu educaţia tineretului, simţim fórte tare greutatea ce ne apasă umerii, din causa moravurilor stricate ale vremurilor nóstre. Noi, mai ales noi cei de pe la seminarii, nu odată am constatat, că faţă cu câte un individ e aprópe imposibil de a-ţi esercia influinţa ta binefăcĕtóre. Mai vêrtos la aceste şcóle alérgă felurite elemente venite de la felurite şcóle cu altfel de moravuri şi de prin ţinuturi fórte îndepărtate.

De astădată voiu numai sĕ indigitez asupra duor observări, ce le-am făcut şi cari mi-se par a fi aprópe generale. Inainte de tóte de un timp încóce binişor se observă, cum la tineretul nostru a prins *luxul* în îmbrăcăminte.

Pe vreme, când am întrat eu în prima gimnasială, toţi mergeam desculţi, ear' ciórecii, făcuţi de mama, nu i-am aruncat până în a şésa clasă gimnasială. Astăzi, Dómne fereşte de aşa ceva! Astăzi toţi nădrăgaşi, vestminte la modă, cravate elegante, ghete cu şinóre, mănuşi şi bastóne. De multe-ori ne fac de ruşine pe noi profesorii cu felul de a se îmbrăca. Dacă te pui acum şi cercetezi mai cu deamĕnuntul, afli, că acest fel de a se îmbrăca a dus pe mulţi părinţi la ruină, înglodându-i în datorii pe la cele bănci. Suntem datori noi profesorii sĕ advertisăm deci părinţii asupra acestui rĕu şi sĕ 'i sfătuim, ca de mici sĕ 'i dedee la *simplitate* şi *cumpĕtare*.

Părerea acelora, cari voesc sĕ esplice acest fenomen prin tendenţa spre curăţenie, nu o aprob, căci simplitatea în îmbrăcăminte nu eschide curăţenia, şi viceversa.

Un alt moment este *comoditatea*, la care sunt dedaţi cei mai mulţi tineri. Tinĕrului îi place sĕ se îmbrace frumos, sĕ mănânce bine, dar' de *învĕţat* sĕ *înveţe cât de puţin*. Adese-ori, dacă nu te observă, în discuţiile lor private îi audi resonând cam în felul următor: „De ce sĕ mai înveţi astăzi, căci şi aşa în viéţă acela ajunge mai bine, care a învĕţat mai puţin în seminariu! Uite colo protopop, colo preot, învĕţătoriu, etc., pe acela, care nu mult şi-a sfărmat capul în cei trei ani de seminariu, etc“.

N'au drept, hotărît nu, aceia, cari pretind de la noi profesorii sĕ 'i îngrămădim pe seminaristi cu material din greu, ca sĕ fie vecinic ocupaţi. Eu ţin că acéstă metodă *ar anihila ori-ce acţiune psichică*. Stăm în faţa unor elevi maturi, cari pretind altfel de tratare şi de la cari te aştepţi, ca, dându-i tu în şcólă orientare, sĕ se pună pe *cercetări* şi *studiu privat*. Ţin, că *împintenarea* spre studiu e *ţinta şcólelor nóstre*, ear' nu *îngrămădirea* cu *material inconsumabil*.

Ţin, că o reformă a seminariilor nóstre se impune, *înmulţind* numĕrul profesorilor şi *reducênd* numĕrul orelor. Ţin, că în sensul constituţional al bisericei nóstre ortodoxe din Transilvania şi Ungaria, *seminariilor li-se cuvine mai multă libertate*. De giaba purtăm pe buze cu fală numirea de facultate, ear' în faptă *le reducem* la un rol inferior gimnasiilor, căci óre nu e rol inferior a avé un *profesor de teologie 22 ore cu 8 obiecte*, ear' unul de gimnasiu 14—18 ore cu 3 obiecte? Sunt stări acestea, cari merită *sĕ le îndreptăm, căci ele sĕ potrivesc timpurilor de odinióră, nu însĕ vremurilor de astăzi*. Spre *rele* de acestea sĕ ne îndreptăm ochii sufletului şi inimilor nóstre, ear' nu spre *lucruri* menite numai de a ne *învrăjbí* şi de a *zădărnicí* ori-ce progrese.

Le zic acestea din fundul inimei mele şi declin de la mine ori-ce intenţie de a viza pe cineva; deasemenea resping de pe acum ori-ce *interpretare falsă*, căci nu pe ómeni îi am în vedere, ci spiritul timpului şi curentele bolnăviciόse din mijlocul nostru.

Voim sĕ fim *sinceri*, sĕ ne apucăm de lucru, voim sĕ nu ne *sinamăgim*, ci sĕ mergem înainte, căci sigură e perirea dacă nu facem aşa.

Le-am spus acestea la audul tuturor, fără leac de preocupare. De am grăit adevĕrul, bun lucru am făcut, de voiu fi greşit în apreţiare, va da material de cugetat altor capete mai luminate şi mai sus puse. Eu zic atâta: *Aşa sĕ ne ajute Dumnezeu, după cum voim binele bisericei şi al némului nostru.*

Dr. Petru Şpan.

Situaţia. Maiestatea Sa soseşte Joi séra la Budapesta, pentru a contribuí în persónă la limpedirea situaţiei politice. Vineri ori Sâmbătă va primí apoi în audienţă pe contele *Csáky*, contele *Apponyi* şi pe *Wekerle*, pentru a le asculta de nou părerea asupra modalităţii celei mai potrivite de a scóte ţéra din încurcătură. Monarchul va decide apoi. Credinţa generală este, că Maiestatea Sa şi-a formulat de astă-dată singur un program politic, şi pe acela dintrĕ bărbaţii de stat ai Ungariei îl va încredinţa cu formarea cabinetului, care se va angaja sĕ 'l esecute. Foile magiare scriu însĕ, că dacă programul nu conţine concesiuni pe séma Magiarilor, nu se va afla nimeni care sĕ se angajeze la acest lucru; ear' dacă se angajéză, o păţeşte ca contele — *Hédervάry*.

Regele Edward în Viena. Luni la orele cinci d. a. a sosit Regele Edward al Angliei la Viena, pentru a face visită M. Sale, monarchului nostru. Visita are caracter mai mult de curtoasie, dar' are şi caracter *politic*. In curênd va urma visita împĕratului Vilhelm al Germaniei şi apoi visita ţarului Nicolae al Rusiei, tot la Viena. Regele Angliei a fost primit la gară din partea domnitoriului nostru, în suita căruia se aflau toţi membrii familiei domnitóre. Cei doi monarchi s'au îmbrăţişat şi sărutat. Pe drum la palat li-s'au făcut ovaţiuni din partea poporaţiunii. Séra la orele 8 a fost prânz mare la palat, în onórea regelui Edward. S'au rostit două toaste. Unul din partea domnitoriului nostru, pentru regele Angliei, şi altul din partea acestuia, pentru monarchul nostru. Regele Edward a numit pe domnitoriul nostru mareşal campestru în armata engleză.

Fundaţiunea lui Gozsdu.

Şedinţele representanţei fundaţiunii lui Gozsdu s'au terminat Marţi în 1 Sept. n.

Obiectul principal al sesiunii de tómnă este votarea stipendiilor pe anul şcolar care se începe cu 1 Septembre.

S'au votat în total stipendii vechi şi noue *154* în sumă de *78,400 cor. 95 fil.*

Şi anume pentru:

32	rigorosanţi, cărora li-s'a reservat restul stipendiului ultim, în sumă de . . .	C	14,450 95
57	juristi	„	29,650·—
14	medicinisti	„	8,000·—
13	filosofi	„	13,000·—
6	technici	„	4,500·—
5	montanistici şi silvicultori	„	2,700·—
1	candidat de profesor la şcóla comercială	„	800·—
10	gimnasisti	„	3,200·—
14	cadeţi	„	5,600·—
1	candidat de notariu . .	„	400·—
1	farmacist	„	400·—
154	Total	C	78,400·95

In anul espirat s'au promovat întru doctor 12 stipendisti, şi anume: 9 în drepturi, 2 în ştiinţele administrative şi 1 în medicină.

S'a constatat că mulţi dintrĕ stipendisti, mai vêrtos universitarii din Cluj, n'au satisfăcut datorinţei de *a se înscrie la studiul limbii şi literaturii române* şi de *a cerceta biserica în Dumineci şi sĕrbători*, şi din acest motiv s'a luat un conclus, prin care se admoniéză stipendistii, ca sĕ 'şi împlinéscă şi acéstă datorinţă, căci *la din contră nu li-se va licuida stipendiul*.

Din Sebeşul-săsesc.

Adunarea generală a „Societăţii pentru crearea unui fond de teatru român“.

— Raport special. —

Sebeş, 30 August n.

(Fine).

Şedinţa a doua.

Ţinută în 29 August n. Se deschide la orele zece. Majoritatea publicului asistent o forméză — *dameie*.

Domnul secretariu *Vasile Goldiş* ceteşte procesul verbal al şedinţei prime. Se autentică. Se întră apoi în ordinea de zi.

Raportul general al comitetului nefiind tipărit şi publicat, se ceteşte din partea dlui secretariu Dr. *Blaga*, ear' în urmă raportorul comisiunii esmise pentru censurarea acestui raport, Dr. *Branisce*, comunică, că impresiuneă pe care a făcut'o raportul asupra comisiunii a fost cea mai bună. Laudă activitatea comitetului, şi face următórele propuneri:

Faţă de membrii morţi ai societăţii (*Suciu*, Jibău, şi *Petric*, Braşov) adunarea sĕ 'şi esprime părerea de rĕu prin sculare. (Se întêmplă).

Angajarea de bărbaţi de încredere din partea comitetului, prin diferitele centre româneşti, se ia cu plăcere la cunoştinţă, invitat fiind comitetul sĕ continue şi în viitoriu cu angajarea de astfel de bărbaţi de încredere.

Abzicerea dlui *N. Petra-Petrescu* din postul de cassariu al societăţii comisiunea propune sĕ fie luată spre ştire, fără a se întregí însĕ postul vacant, şi comitetul sĕ fie poftit a se îngrijí de purtarea cassei, în propria sferă de activitate, din motivul, că dl *Petrescu* e totodată membru în comitet, din care demnitate nu a demisionat; la anul viitor comitetul sĕ facă apoi raport despre întregirea postului de cassariu, fiind-că alegerea cassariului cade în competinţa comitetului.

In locul bibliotecei proiectate din partea comitetului, comisiunea propune, ca comitetul sĕ facă o colecţiune a tuturor pieselor teatrale apărute în limba română, pe cari sĕ le censureze prin bărbaţi pricepuţi, pentru-ca pe basa dărilor de sémă primite de la ei sĕ pótă compune o *listă* a pieselor representabile, stabilind şi modalitatea procurărei lor.

Asupra propunerii acesteia se naşte discuţie animată, fiind-că comitetul persistă pe lângă ideia sa de a se da naştere unei biblioteci teatrale. Iau parte la discuţie următorii: Dr. Blaga, Ungurian, Oniţiu, Dr. Dobrin, Vasile Goldiş, Dr. Dăianu, Dr. Cristea, primindu-se propunerea mijlocitóre a acestor doi din urmă, ca biblioteca sĕ se facă, dar' din bibliotecă sĕ facă parte în prima linie piesele teatrale apărute până acum în limba română, avênd sĕ fie censurate, şi stabilită lista acelor piese, cari pot fi recomandate spre representare.

Comisiunea mai propune apoi următórele, prin raportorul *Dr. Branisce:* Comisiunea ia act cu plăcere despre faptul, că anuarul societăţii se susţine la nivel înalt literar, care face onóre comitetului, esprimându-şi însĕ dorinţa, ca în viitoriu partea technică sĕ fie mai bine îngrijită, pentru a fi evitate multele greşeli de tipariu. Ear' cu privire la planul de acţiune al comitetului, comisiunea apróbă punctul de vedere pe care s'a pus comitetul la compunerea planului, propunere formală însĕ nu face, fiind-că cu esaminarea planului e încredinţată altă comisiune, ci 'şi esprimă numai dorinţa, ca la nici un cas comitetul sĕ nu trécă cu cheltuelile preste a patra parte din venitele anuale ale societăţii, şi societatea sĕ nu iee faţă de nimeni angajamente cari ar puté sĕ o aducă în situaţia sĕ trécă preste aceste limite.

Urméză raportul cassariului, cetit de domnul *Petra-Petrescu*. Se dă apoi cuvêntul dlui *Dr. Dobrin*, care ca raportor al comisiunei exmise pentru censurarea acestui raport, pentru censurarea socotelilor şi stabilirea budgetului, propune în numele comisiunii următórele: Raportul cassariului se ia spre ştire, cu constatarea, că averea societăţii face cu încheierea anului 331,309 coróne 47 bani. Budgetul anului viitor se stabileşte în suma de 6000 coróne. Cassariului şi comitetului se dă absolutoriul obicinuit.

Se primeşte, împreună cu propunerea făcută de dl asesor consistorial *Dr. Cristea*, ca direcţiunea institutului „Albina“ sĕ fie rugată a scutí societatea de taxele plătite până acum pentru hârtiile de valóre depuse la cassa filialei din Braşov.

In numele comisiunii pentru examinarea planului de acţiune al comitetului raportéză dl *Dr. Radu*, constatând, că planul corĕspunde conclusului luat în adunarea generală trecută, ţinută în Bistriţa, şi făcênd propunerea, ca adunarea generală sĕ 'l accepteze şi voteze cu unele modificări, mai mult stilare, pe cari le propune comisiunea.

Domnul *Dr. Dobrin* are nedumeriri şi ar dori sĕ nu se facă pas greşit în direcţia acésta. Prin urmare propune, ca planul de acţiune sĕ fie predat unei comisiuni speciale, compusă din jurisconsulţi, cari sĕ facă studiu amĕnunţit asupra chestiei, venind apoi la anul viitor cu propunere bine formulată şi bine motivată. Se naşte discuţie. Dl Virgil *Oniţiu* dă lămuriri şi rógă pe dl *Dr. Dobrin* sĕ 'şi retragă propunerea. *Dr. Branisce* cere, ca în text sĕ remână terminul de zece ani, şi sĕ nu se accepteze propunerea comisiunii, ca termin fix sĕ nu se pună, ci sĕ se zică: până la aducerea altei hotărîri din partea adunării generale. Dl Gavril *Precup* comunică, că comisiunea a pus întâiu în cumpĕnă nedumeririle dlui *Dobrin*, dar' a venit la convingerea, că punctul de mânecare pentru ea nu póte fi altul, de cât conclusul de la Bistriţa, prin care comitetul a fost *îndrumat* sĕ compună acest plan. Chestia e acum numai aceea, că *bun* e planul, ori nu e bun? Comisiunea a aflat că e bun. *Dr. Dobrin* îşi apără de nou punctul de vedere. Emanuil *Ungurian* constată, că după-ce budgetul e primit, şi e stabilit pe basa acestui plan de acţiune, — primirea propunerei dlui *Dr. Dobrin* ar însemna rĕsturnarea conclusului adus numai cu câteva minute mai nainte. Rógă deci adunarea sĕ nu priméscă propunerea lui *Dr. Dobrin*, ci sĕ voteze planul de acţiune. *Dr. Cristea* asemenea nu e de părerea dlui Dr. Dobrin, fiind-că preste cele espuse de dl Dr. Dobrin am trecut deja. Temeri sĕ n'avem! Ba chiar dacă am fi siguri că dăm de pedeci, sĕ facem totuşi pasul înainte, pentru-că vom învinge pedecile.

Propunerea dlui *Dr. Dobrin* cade şi se primeşte propunerea comisiunii pentru acceptarea planului de acţiune, compus din partea comitetului.

Se întră în discuţia specială. Vasile *Goldiş* însuşindu-şi părerea dlui *Dr. Branisce* (care era absent) cere sĕ rĕmână în text terminul de zece ani, şi sĕ nu se priméscă modificarea propusă de comisiune. Comisiunea nu e contra. Se decide în acest înţeles. Cu învoirea comisiunii se trece apoi şi preste celelalte modificări propuse din partea ei, rĕmânênd, ca la o nouă textuare a planului de acţiune sĕ se ţină cont de ele. Spre acest scop raportul comisiunii se alătură la procesul verbal al şedinţei.

Urméză raportul comisiunii pentru inscrierea de membri noi. Raportorul Avram *David* ceteşte lista noilor membri, ear' dl *Dr. Cristea* ceteste lista membrilor pe cari dsa i-a acuirat în Sibiiu, constatându-se că de la toţi a incurs suma de 1913 coróne 40 bani.

Se ia cu plăcere la cunoştinţă, şi toţi se declară membri ai societăţii.

Domnul *Dr. Radu*, în numele inteliginţei române din *Brad* invită pentru anul viitor societatea la Brad; şi tot în înţelesul acesta sună şi o telegramă a inteliginţei române din Brad, subscrisă de dl *P. Oprişa*. Adunarea primeşte cu plăcere invitarea, şi decide, că proxima adunare generală o va ţiné în Brad, în zilele pe cari comitetul le va stabilí în înţelegere cu inteliginţa de acolo.

Presidentul consultă adunarea, dacă voeşte sĕ se ţină după amiazi şedinţă literară, în care sĕ se cetéscă celelalte trei disertaţiuni; ear' adunarea, în vederea banchetului care are sĕ urmeze, şi a balului ce se va ţiné séra, decide sĕ fie publicate disertaţiunile în organul şi anuarul societăţii, ear' şedinţă literară sĕ nu se mai ţină.

Cu autenticarea procesului verbal al şedinţei acesteia adunarea încredinţéză pe dnii: *Dr. Miron E. Cristea*, *Teodor V. Păcăţian* şi *Gavril Precup*.

Fiind eshauriat programul adunării generale a „Societăţii pentru crearea unui fond de teatra român“, presidentul rosteşte un discurs de încheere, mulţămind încă odată pentru primire şi pentru pregătirile făcute, ca adunarea de faţă sĕ fie atât de succésă, ceea-ce cade în meritul comitetelor locale. Constată, că prin conclusele aduse astăzi din partea adunării generale, societatea a întrat în o eră nouă, fapt care va fi aprobat de tótă suflarea românéscă. Cu mulţămire şi satisfacţie sufletéscă se vor îndepărta deci toţi de la acésta adunare, în care s'au luat hotărîri atât de însemnate. Aduce omagii presidentul frumósei ghirlande de dame, care a împodobit necontenit acésta adunare. Mulţămeşte conferenţiarilor cari au ridicat şedinţa premergĕtóre la nivelul unei adevĕrate *sĕrbări literare*, ceea-ce trebue sĕ ne mândréscă pe toţi, vĕdênd progresul făcut de generaţia mai tineră. Admiraţie şi recunoştinţă aduce diletanţilor, şi în deosebi artistului *Bârsan*; şi constatând, că multe şi delicióse sunt impresiunile cu cari se îndepărtéză óspeţii din oraşul Sebeş, — îşi uneşte tóte sentimentele de cari e stăpânit în acest moment în cuvintele: *„vĕ mulţămim!“*. Declară adunarea generală de ĕst an a „Societăţii pentru crearea unui fond de teatru român“ încheiată.

Presidentul *Iosif Vulcan* e viu aclamat din tóte părţile. E ora unu după amiazi.

Banchetul.

La unu şi jumĕtate s'a început banchetul, în pavilonul de la *„Hotelul central“*. Au luat parte 120 persóne. Partea interesantă o formézǎ la banchete toastele, cari n'au lipsit nici de astădată. Primul toast l'a rostit dl *Vulcan*, presidentul societăţii, în sănĕtatea şi pentru lunga vieţuire a Monarchului. Binesimţitul toast a fost ascultat în picióre. Mesenii au adus M. Sale un întreit *„sĕ trăéscă“*, ear' lăutarii au întonat *„imnul poporal“*. Au urmat celelalte toaste. Protopopul *Dobrescu* a toastat pentru presidentul şi comitetul societăţii. *Virgil Oniţiu* într'un avêntat discurs mulţămeşte protopopului *Dobrescu* şi ridică păharul pentru sebeşeni, rugându-i sĕ privéscă şi îndĕrĕt şi sĕ nu dee uitării tradiţiile frumóse legate de acest colţ de ţéră. *Zevedeiu Murĕşan* ridică păharul pentru óspeţi. *Vasile Goldiş* pentru representantul „Asociaţiunii“, Dr. *Miron E. Cristea*. Dr. *Cristea* mulţămind, toastéză pentru buna înţelegere. *Emanuil Beşa* pentru îndreptarea moravurilor, care va urma când ne vom vedé representate pe scenă obiceiurile rele. Dr. *Iosif Blaga* toastéză pentru preoţime. Mulţămeşte preotul *Avram David*, comunicând, că în momentul acesta s'a mai făcut membru pe viéţă al societăţii dl *Ioan Candrea*, comerciant în loc. Dr. *Nicolae Comşa* (Selişte) toastéză pentru sexul frumos. *Lazar Tritean* pentru presă. Îi rĕspunde Dr. *E. Dăianu*.

La cererea publicului dl *Zaharie Bârsan* urcă acum o masă, şi declaméză satira III a lui Eminescu, turnând în ea tot focul dragostei de ném şi de ţéră, de care a fost stăpânit Eminescu când a compus'o. Glasul puternic al dlui Bârsan rĕsună în sală, ear' publicul îşi opreşte resuflarea, numai pentru ca sĕ pótă gusta în întregimea lor momentele de deliciu, pe cari i-le-a procurat dl Bârsan cu arta sa. Entusiasmul publicului nu póte fi descris. O palidă espresiune i-a dat imediat protopopul *Popoviciu* din Abrud, ridicând păharul în sănĕtatea acestui artist, care cu prestaţiunile sale a captivat inimile tuturor ascultătorilor. A mai fost rostit un toast în sănĕtatea diletanţilor, — şi apoi masa a fost ridicată la orele patru.

Balul.

La orele 9 séra s'a început balul cu o horă veselă. Lume multă şi la bal. Primul cuadril l'au jucat cam o sută de părechi, în două colóne. S'a jucat şi Romana, tot în două colóne. Costumul naţional încă a fost representat, de-şi cam slab.

Incheere.

Pe astăzi era pusă în program escursiunea, care însĕ a rĕmas, din motivul, că o plóie rece ne-a surprins în orele înainte de amiazi. Şi de altcum lumea era prea obosită şi puţini aveau poftă sĕ mai facă escursiuni. Astfel am început sĕ înpachetăm toţi, şi unii cu trenul de unsprezece şi jumĕtate, alţii cu cel de patru şi jumĕtate, am plecat spre casă, adresând un ultim adio sebeşenilor din ferestrile vagónelor îndesate de lume românéscă şi rĕmânênd sĕ ne aducem aminte multă vreme de plăcutele momente petrecute în mijlocul lor. Pentru-că au fost frumóse. Onóre şi laudă celor ce ni-le-au procurat!

Raportor.

Pentru catedrală.

La colecta pentru zidirea catedralei au mai incurs următórele oferte:

1.	de la Samuil Cupşa, protopresbiter în Cupşeni (tractul Solnoc) .	cor.	200
2.	Nicolae Clonţia, paroch în Beclean (tractul Făgăraş) . . .	„	100
3.	George Sglimbea, paroch în Cuciulata (tractul Făgăraş) . . .	„	100
4.	Ioan Perhaiţă, paroch în Dobric (tractul Solnoc)	„	100

„Asociaţiunea.“

Convocare

Pe basa §§. 41 şi 45 din statutele „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“, subscrisul birou convócă adunarea generală a despărţĕmêntului Treiscaune—Ciuc al Asociaţiunii pe ziua de *24 August* (6 Septembre) 1903 în biserica gr.-or. din *Magyarbodza* (Sita-Buzĕului) la 3 ore d. a.

Ordinea de zi:

1. Deschiderea adunării.
2. Raportul comitetului.
3. Alegerea unei comisiuni pentru censurarea raportului şi a unei comisiuni pentru inscrierea de membri noi şi incassarea de taxe.
4. Disertaţiuni.
5. Rapórtele comisiunilor.
6. Alegerea directorului despărţĕmêntului şi a comitetului pe un nou period de trei ani.
7. Stabilirea budgetului pe anul viitor.
8. Incheierea adunării.

La acéstă adunare invităm pe toţi sprijinitorii culturei nóstre naţionale.

Braşov, în 12/25 August 1903.

Nicolae Bogdan
profesor, vicepresident.

Ioan Oltean
par. în Poiana-Sărată secretariu.

Convocare

Adunarea generală a despărţĕmêntului XXX (Sighişóra) al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“, conform conclusului comitetului de la 17 Iulie c. v. se convócă în comuna Şaeş pe Duminecă în 7/20 Septembre a c. 2 ore d. a. în şcóla română din loc. La acéstă adunare sunt rugaţi a participa toţi membrii despărţĕmêntului, cum şi toţi Românii cari cunoscênd scopul măreţ al acestei instituţiuni culturale române, se intereséză de inaintarea ei.

In special se rógă onorata preoţime a influinţa împreună cu iubita învĕţătorime asupra poporului şi a 'l invita, ca şi el, cu deosebire fruntaşii, sĕ participe la adunarea generală din chestiune.

Obiectele de pertractare vor fi:

1. Deschiderea adunării prin director.
2. Comunicarea ordinelor comitetului central dto 8 Novembre nr. 758 şi 13 Novembre 1902 acelaşi numĕr, şi în fine invitarea comitetului central la prenumerarea Enciclopediei române.
3. Raportul general al comitetului.
4. Raportul cassariului şi al bibliotecariului.
5. Alegerea comisiunilor pentru inscrierea membrilor noi, pentru incassarea taxelor de la membri, vechi şi noi, şi pentru censurarea raportului comitetului, al cassariului şi al bibliotecariului.
6. Raportul acelor comisiuni.
7. Propuneri de sine stătătóre.
8. Disertaţiuni, cari la tot casul sunt a se preda directorului cu cel puţin trei zile înainte de adunare.
9. Designarea locului pentru proxima adunare generală.
10. Esmiterea unei comisiuni.
11. Incheierea adunării prin director.

Sighişóra, 24 Iulie 1903, din şedinţa comitetului despărţĕmêntului al XXX (Sighişóra) al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“, ţinută la 17 Iulie 1903.

D. Moldovan
protopop, director.

Convocare.

Adunarea generală a despărţĕmêntului XXVII (Cohalm) al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ se va ţiné în acest an în opidul Cohalm în pavilonul de la „Sóre“ în 8/21 Septembre la 2 ore p. m. a. c. pe lângă următoriul:

Program:

1. Deschiderea adunării prin presidiu.
2. Raportul comitetului despre activitatea sa din anul espirat.
3. Raportul cassariului.
4. Raportul bibliotecariului.
5. Esmiterea unei comisiuni censurătóre a rapórtelor de sub punct 2, 3 şi 4.
6. Esmiterea unei comisiuni pentru adunarea de membri noi şi incassarea taxelor.
7. Distribuirea a 2 stipendii (à 20 cor.) la doi învĕţăcei meseriaşi.
8. Disertaţiuni, cari sunt a se anunţa cu 24 ore înainte de adunarea generală la vicepresident.
9. Presentarea unui proiect de budget pe 1904.
10. Raportul comisiunii censurătóre de sub punct 5.
11. Eventuale propuneri pentru înaintarea intereselor Asociaţiunii.
12. Esmiterea a 3 membri pentru verificarea procesului verbal.
13. Inchiderea adunării prin presidiu.

La acéstă adunare se invită toţi binevoitorii şi sprijinitorii culturei româneşti, în special preoţimea şi învĕţătorimea cercului nostru, cum şi toţi aceia cărora le zace la inimă binele şi prosperarea poporului nostru românesc din acest cerc.

Cohalm, la 14/27 August 1903.

Ioan Bercan
vice-president.

Jeronim Buzea
notariu.

Monografia

capelei gr. ort. rom. de la penitenţiarul reg. ung. regn. din Gherla.

(Urmare).

II. Serviciul divin şi provederea prisonierilor cu sfintele taine.

1. La început nu a fost nici o ordine pentru ţinerea serviciului divin, ci preotul era dator a se presenta numai când era invitat sĕ facă vre-o înmormêntare, şi din când în când şi pentru oficiarea câte unei Utrenii ori Vecernii, după cum avea vreme. La anul 1837 directorul Rácz Péter dispune însĕ că preotul greco-neunit este dator a se presenta în fie-care lună odată pentru instruarea religiósă a deţinuţilor de confesiunea sa, ear' la 28 Maiu 1843, ca pentru „disuniţi“ atunci sĕ se ţină serviciu divin, când le va vení preotul.

Cam tot aşa, neregulat, s'a ţinut serviciul divin şi instruarea religiósă a deţinuţilor până la anul 1868, când au fost instituiţi preoţi definitivi pentru tóte confesiunile din institut.

Cât priveşte ordinea serviciului divin, după normele azi în vigóre aceea este următórea:

La signalul dat prin trimbiţă şi clopote în Dumineci şi sĕrbătorile prescrise de biserică arestaţii vin la biserică sub supraveghierea alor 2—3 păzitori înarmaţi cu baionetă şi se aşéḑă fie-care la locul seu. Imediat se începe serviciul divin: Utrenia şi Liturgia, după carea totdeuna urméză cuvêntarea bisericéscă. Obiectul predicei este: ori esplicarea Evangeliei şi a Apostolului cetit la S. Liturgie, ori esplicarea dogmatică-morală a momentului religionar ce se serbéză, ori combaterea pĕcatelor mai des obveniende în popor — totdeuna ţinênd cont însĕ de starea culturală şi morală escepţională a deţinuţilor; apoi succesive ocasional li-se esplică rugăciunile, mărturisirea credinţei, sacramentele şi ritualele prescrise de biserică, totdeuna însě în legătură cu combaterea crimelor şi cu lauda virtuţilor şi arĕtându-le relele ce urmézǎ pěcatului, nu numai în lumea acésta, ci şi în viéţa vecinică viitóre, şi arătându-le mijlócele pentru evitarea lor. Fireşte, mai des şi mai intensiv se combat crimele pentru cari sunt ei închişi, dar' numai indirect şi fără provocare la persóne, ca nu cumva cei mai simţitori sě cadă în desnădăjduire, ear' cei mai stricaţi sě se îndârjéscă, ori sě se rescóle şi aşa sě se pericliteze ajungerea scopului.

La biserică toţi deţinuţii sunt obligaţi a se presenta — fie-care la confesiunea lui — se înţelege de sine, afară de cei bolnavi greu, afară de cei sub pedépsă disciplinară şi afară de cei ocupaţi cu lucruri casnice neamânavere. Tot aşa nu li-se permite câteva sěptěmâni cercetarea bisericei nici arestanţilor numai de curênd aduşi în institut şi ţinuţi încă în chiliuţe separate — pentru-ca astfel eschişi fiind pe un timp óre-care cu totul din societate, sě pótă medita mai intensiv asupra vieţei lor pěcătóse şi asupra instrucţiunilor morale ce le dă preotul atunci fiecăruia în particular după împrejurările lui personale.

După terminarea ritualelor, am întrodus obiceiul, ca serviciul divin totdeuna sě se închee cu rostirea următórelor rugăciuni şi porunci: Impěrate ceresc, Sfinte Dzeule, Preasfântă Treime, Mărire şi acum, Tatăl nostru, Cá a Ta este împěrăţia, Náscĕtóre de Dzeu Fecióră, Cred într'unul Dzeu, Zece porunci, Douě porunci, Nouě porunci, Şepte taine, Şepte fapte ale milei celei trupeşti, Şepte fapte ale milei celei duhovniceşti, şi Nădejdea mea este Tatăl, — ca o reasumare fórte contrasă a principiilor dogmatice-morale creştine ortodoxe.

După terminarea serviciului divin toţi se re'ntorc în aceeaşi ordine în localităţile lor.

Intocmai se urmézǎ şi după amiazi la Vecernie, după carea apoi li-se ţine din partea preotului ori a învěţătoriului o prelegere (felolvasás) de conţinut religios, economic, ori de alt cuprins după trebuinţele lor.

După serviciul divin deţinuţii se ocupă cu cetitul de cărţi din biblioteca institutului ori procurate pe banii lor cu consimţĕmêntul direcţiunii, şi cu scrisul de epistole, cari însě numai după ce nu au fost esceptionate din partea direcţiunei se espedézǎ; tot aşa nu li-se comunică nici epistolele venite, fără controlare din partea direcţiunii. Lucrul acesta de comun îl îndeplinesc preoţii, după ce directorul nu totdeuna cunóşte deajuns limba în carea sunt scrise epistolele.

Serviciul de cantor şi crâsnic îl îndeplinesc arestaţii, sub conducerea unuia mai priceput şi cu purtare mai bună. Spre scopul acesta cei capabili şi osânditţi pe mai mulţi ani se instruézǎ din partea preotului ori a învěţătoriului în tótă sěptěmâna o oră după cărţile rituale şi după manualul de cântări bisericeşti de păr. Cunţan, prof. sem. în Sibiiu. Dar' fiind-că nu totdeuna se află prisoneri apţi spre acest serviciu, ori cei capabili, cu timpul se eliberézǎ, şi aşa, ca serviciul divin sě nu sufere împedecare, spre scopul acesta în timpul din urmă au fost instruaţi şi doi vigili de arestaţi.

2. Afară de ritualele generale obicinuite a sě sěvârşí în biserică, aici nu se dă ocasiune a se serví şi rituale particulare, de cât Sacramentul penitenţei, apoi Eucharistia şi Maslul pentru bolnavii din spitalul penitenţiarului, şi în casuri obveniende Inmormêntarea pentru cei rěposaţi în institut.

Cu privire la administrarea sacramentului penitenţei şi eucharistiei observ că arestaţii se mărturisesc şi cuminecă de patru-ori pe an (în cele patru posturi mari), fireşte, fără a fi siliţi nici într'un chip la acésta, ci numai din îndemnul lor propriu în urma catechisaţiunii şi instrucţiunii morale primite de la preot. Pe lângă casurile de îmbolnăvire grea etc. mulţi se mărturisesc şi cuminecă chiar şi de patru-ori într'un an, şi numai puţini sunt de aceia, cari sě nu se mărturisésca cel puţin odată într'un an. Durere însě, că se află şi de aceia, cari neavênd nici o creştere religionară de a casă (s'au aflat şi de aceia, cari nu şi-au ştiut face nici cruce şi nu s'au mărturisit şi cuminecat nici odată în viéţa lor) numai arare-ori se mărturisesc şi cuminecă în decurs de mai mulţi ani, ori chiar nu se mărturisesc şi cuminecă de loc. Spre norocire, astfel de îndêrjiţi în rěutate sunt însě puţini. Cu privire la deslegarea de pěcate în mărturisire şi la admiterea la s. cuminecătură, preotul are sě purcédă cu multă grijă, căci mulţi prisoneiri, fie din sfială, fie din temere, ca sě nu fie persecutaţi (o presupunere nemotivată fórte lăţită) îşi négă crimele, şi numai mai târziu şi-le recunosc.

In casuri, cum are sě purcédă preotul când óre-care arestant i-ar descoperí crime necunoscute încă, fie în mărturisire, fie afară de mărturisire, se va arăta mai jos.

In privinţa înmormêntării robilor, la anul 1843 sub nr. 7 scrie directorul că: „In institutul acesta penitenţiar am aflat obiceiul, că atunci când muria cutare rob sărac, după care nu rěmâneau nici atâţia bani, cu cât sě i-se pótă cumpěra nici barem cosciugul necesar pentru înmormêntare, numai de cât i-se vindeau pe nimica tóte puţinele sdrenţe rěmase, şi din preţul acelora se cumpěrau atâtea scânduri, câte erau necesare pentru un cosciug cât se póte de strîmt; ear' dacă rěposatului nu i-a rěmas nici o sdrénţă (ribancz), cum destui erau, atunci se înmormênta numai în cămaşă şi ismene, ori chiar gol de tot. Obiceiul acesta şi eu l'am lăsat la loc, însě cu acea modificare, ca întru-cât din sdrenţele rěposatului nu s'ar acoperí preţul scândurilor, ori dacă după rěposatul nu ar rěmâné nici o sdrénţă, ceea-ce se întêmpla mai adeseori, atunci făcêndu-se colectă printre robi (perselyt hordoztatván), sě se adune atâţia cruceri în chip de milă, fie-care dând cât va vrea, până când se adună atâţia, în cât sě se pótă acoperí preţul scândurilor necesare pentru cosciug".

Dacă astfel se purcedea la adjustarea cadavrului, atunci probabil, că mulţi vor fi fost înmormêntaţi negrijiţi sufleteşte şi fără preot. Azi, mulţămită lui Dumnezeu, e mai cunoscută şi stăpânitorilor lumeşti datorinţa creştinéscă, adecă acea faptă a milei celei trupeşti: *pe străini a-i îngropa*, se înţelege cu bunăcuviinţa posibilă, căci cadavrul îmbrăcat în albituri curate şi aşeḑat în coşciug simplu, dar' corespunḑĕtoriu, se înmormêntézǎ cu tótă ceremonia bisericéscă permisă de împrejurările locului. Pentru sěvêrşirea ritualului înmormêntării coşciugul cu cadavrul este adus înaintea uşii bisericei sub ceriul liber, ear' preotul sěvêrşeşte ceremonialul stând în tinda bisericei. La înmormêntare însě nu-i ertat sě asiste nimeni afară de preot, cântăreţi, râsnic şi de păzitorii supraveghetori; nici la grópă cu carul mortuar nu 'l însoţeşte nimeni afară de un vigil şi doi arestaţi, cari îl astrucă în pămênt; clopotele de la capelă însě i-se trag până ce ese carul mortuar afară pe pórta institutului. Dispoşiţiunile acestea sunt luate pentru-ca sě se încunjure ori-ce sgomot fie între robi, fie în publicul din afară, şi pentru-că cimiteriul se află la hotar afară din oraş.

Cine nu a vĕḑut nici-odată murind un rob conştiu de starea sa tristă şi departe de iubiţii sei, pe cari póte i-a lăsat pentru totdeuna în cea mai mare miserie, şi cine n'a vĕḑut nici-odată înmormêntarea de tot isolată şi simplă a unui astfel de nenorocit, nici ideiă nu 'şi póte face de sentimentele de compătimire esaltate ce se deştéptă în inima omului. Dómne, pe mulţi îmbuibaţi şi înrěutăţiţi i-ar abate astfel de vedenie înfiorătóre de la calea fărădelegilor! Mórtea şi înmormêntarea robului ar fi obiect vrednic de péna ori cărui poet sau orator. De aceea şi este mângâierea robilor muribunḑi una dintrě cele mai grele probleme pastorale ale preoţilor de la astfel de institute. Căci de este cutare înrěutăţit de tot, ori dór' este desnădějduit, trebue sě 'şi încordeze tóte puterile spirituale şi are lipsă de multă înţelepciune, pentru-ca sě pótă deştepta în el barem în momentele ultime ale vieţii credinţa, speranţa şi iubirea faţă de Dumnezeu şi faţă de-aprópele, ca acela barem în lumea viitóre sě se mântuéscă, dacă şi-a petrecut viéţa de aici în atâtea fărădelegi. Dacă la bóle grele trupeşti se cer medici fórte iscusiţi, atunci la bóle grele sufleteşti, pentru curăţirea pěcatelor la cei îndârjiţi ori desnădějduiţi se cer medici-preoţi şi mai iscusiţi, căci bólele trupeşti mai uşor le poţi observa, până când la cele sufleteşti numai cu ochii sufletului poţi pětrunde, şi fericit este preotul care are astfel de ochi!

(Va urma).

Gavriil Hango
presbiter ortod. rom.

NOUTĂŢI

Corespondenţa oficiilor parochiale — scutită de postport. Sub nr. 42840 din anul 1903 ministrul reg. ung. de culte şi instrucţiune publică face cunoscut autorităţilor bisericeşti, că scrisorile oficiilor parochiale adresate oficiilor comunale (primării, notariate, magistrat etc.) sunt scutite de postport nu numai în cause de tutorat, asentare, paupertate, transgresiuni şi urmărirea fugarilor (cum era până acum), ci şi în cause de indigenitate (illetőség). Acésta, în urma înţelesului dintrě ministrul de culte şi cel de comerciu şi comunicaţiune.

*

Schimbarea bancnotelor de 10 fl. Direcţiunea băncii austro-ungare face cunoscut, că bancnotele de 10 fl. (dto 1 Maiu 1880) scóse din circulaţie, cu începere de Marţi (1 Septembre st. n.) nu mai pot fi schimbate la filialele băncii, ci numai la centrala din Budapesta şi la cea din Viena. Plătiri cu bancnote de acestea nu se mai pot face nicăiri, nici la institutul central al băncii.

*

Exempiu vrednic de urmat. In firul revidării raţiocinilor comunei bisericeşti *Corueni* (tractul Dej) s'a aflat, că într'un an aprópe întrégă suma cheltuielilor bisericei (intrě cari şi cumpěrarea unei grădini pe care sě se zidéscă şcólă) a fost adunată din dăruiri benevole făcute de credincioşii bisericei nóstre de acolo. Conform jurnalului de cassă, au donat bisericei: parochul Vasilie Andreiu 200 coróne, Ioan Ciupe l. Trifan 100 coróne (odată 96 coróne, apoi în alte douě rênduri câte 2 coróne), cantorul George Ciupe 42 coróne, ear' ceilalţi credincioşi au donat 2—10 coróne, care după cum l'a ajutat starea materială, resultând din aceste dăruiri venit bisericei *428 coróne*. Luând în considerare, că acesti buni creştini (370 suflete întrégă parochia) au sě supórte şi repartiţie considerabilă, pentru salarisarea învěţătoriului, etc., şi că pe lânga tóte acestea s'au arătat darnici şi jertfitori şi faţă cu *discul* din Dumineci şi sěrbători (în anul respectiv venitul discului a fost cor. 104.72), suntem în drept a presenta pe credincioşii din Corueni ca exemplu vrednic de urmat din partea multor comune bisericeşti, unele chiar cu mult mai bine situate de cât Coruenii în ceea ce priveşte starea materială.

*

Post de notariu. Cu termin până la 21 Septembre st. n. e publicat concurs la postul de notariu în *Váldhid* (comitatul Têrnava-mare), dotat cu 1000 coróne salariu, 120 cor. pauşal de cancelarie, 30 cor. onorar pentru înmanuări, 120 cor. pauşal de representaţie, cuartir, taxele statutare pentru lucrări private, şi,— în cas că alesul va fi numit şi matriculant — 160 coróne onorariu. De la concurenţi se cere sě ştie, pe lângă limba oficială, şi limba germană şi română. Cererile concursuale sunt a se trimite protopretorului Dr. Seiwert în Sighişóra (Segesvár).

*

Aiurări ungureşti. Revista humoristică „Jugend" din München în numěrul apărut cam pe la mijlocul lunei trecute avea o ilustraţie, în care „neamţul" alungă de la sine pe „unguróica", ne mai voind sě träéscă în comuniune cu ea, simbolisând destacerea dualismului austro-ungar. Pentru ilustraţia acésta patrioţii nostri s'au supěrat foc şi pară, ear' guvernul a detras revistei debitul postal. Până aci tóte ar fi în ordine; pe compatrioţii magiari i-a privit chestia şi tot ei şi-au regulat'o. Se pare însě că „Jugend" totuşi întră în Ungaria pe căi cu încunjur, cel puţin aşa susţine a şti „Magyar Tudositó" din Budapesta, de la corespondentul ei din Bucureşti, care zice că numěrul cu pricina a fost trimis *în multe mii de exemplare* la Bucureşti pentru-ca de acolo sě fie trimise în Ungaria *„pentru a fi distribuite printrě olahii de aici."* Aşa spune „Magyarország" de Dumineca, pe basa celor cetite în „Magyar Tudositó". — O ridiculositate mai mare de cât acésta cu greu va fi mai scris onorabilul „Magyarország" (în care aflăm notiţa acésta), ori „Magyar Tudositó" la care se provócă „Magyarország"! Adecă printrě Românii de la noi sě fie distribuit „Jugend"-ul nemţesc „în multe mii de exemplare"! Dar' ce au Românii cu foile umoristice nemţeşti? Ce 'i priveşte pe ei tótă afacerea, onorabile „Magyarország"? Dacă ar fi vorba de distribuire întrě *nemţii* din Ungaria, ar mai fi dór' de creḑut, dar' întrě Români!?

*

Catastrofă de tren în Italia. Intrě staţiunile Pasian-Siavonesco şi Codivipo (în Italia) un tren încărcat cu soldaţi re'ntorşi de la manevre s'a ciocnit cu un tren de povară, pe urma căreia multe vagóne s'au rěsturnat şi sfărmat tot ţanduri. Câţiva soldaţi au murit, ear' cincizeci şi şepte (întrě ei un colonel, un vicecolonel, doi căpitani şi 13 locotenenţi) au fost răniţi grav. Nenorociţii au fost transportaţi în spitalul civil şi în cel militar din oraşul Udine.

*

† Nicolae Moldovan. Anunţăm cu durere, mórtea protopresbiterului tractului Agnita, întêmplată eri în Nocrich. Din partea crunt lovitei familii a rěposatului am primit azi următoriul anunţ funebral:

Ana Moldovan născ. Maier, ca soţie, Livia Moldovan, ca fică, cu inima înfrântă de durere aduc la cunoştinţă, în numele lor, cât şi al rudeniilor, tuturor cunoscuţilor, că prea iubitul şi neuitatul lor soţ şi tată: *Nicolae Moldovan*, protopresbiter, deputat sinodal etc. Marţi, în 19 August (1 Sept.), după un morb îndelungat, în etate de 53 ani, 'şi-a dat nobilul suflet în mânile Creatorului. Rěmăşiţele pămênteşti ale scumpului nostru decedat se vor aşeza spre odihnă vecinică Joi, în 21 August (3 Sept.) la 2 ore după ameazi, în cimiteriul gr.-or. din Nocrich. — Fie-i memoria eternă!

† Grăniţeriul Petru Vilt. In 20 August s'a făcut în Haţeg înmormêntarea fostului grăniţeriu Petru Vilt, rěposat în etate de 73 ani. Serviciul funerar a fost oficiat de protopresbiterul tractual Tit V. Gheaja, care la sfêrşitul serviciului a parentat pe rěposatul prin o predică frumósă şi instructivă. Rěposatul Petru Vilt e tatăl inspectorului reg. de şcóle Dr. George Vilt din Deva. Prin rěposarea lui a mai scăḑut cu unul numěrul fostilor soldaţi grăniţeri, cari în numěróse bătélii au făcut onóre némului românesc. In Haţeg mai sunt în viéţă încă trei grăniţeri.

*

Un milion — moştenire armatei. Joi a réposat în Graz consilieriul împěrătesc Ieau Ruthmayer, care mai de mult făcea comerciu cu petri scumpe. Incă până era în viéţă cinstia ministeriului de rěsboiu în fiecare an, la ziua naşterii M. Sale, sume considerabile, ca semn al simpatiei sale pentru armată. In considerarea acestora M. Sa cu ocasiunea iubileului seu de 50 ani de domnire a dat lui Ruthmayer titlul de consilieriu împěrătesc. Cum s'a constatat acum din testamentul seu, consilieriul Ruthmayer şi-a testat ministeriului de rěsboiu întréga avere, în valóre de preste un milion de coróne.

*

Ţigări „Rozetta". In fabricele de tutunerii ale statului se lucră la fabricarea unui nou soiu de ţigări, numite „Rozetta", cari vor fi puse în circulaţiune încă în cursul lunii curente. „Rozetta" e ceva mai lungă de cât ţigara „Portoricco", dar' nu mai lată, şi va fi mai eftină chiar şi de cât „Portoricco", costând numai 6 fileri. Pe lângă eftinătate, ţigara „rozetta" mai are avantagiul că e cea mai săracă în nicotin, conţinênd numai 0·6% de nicotin („portoricco" conţine 1·3%) şi are aromă plăcută.

ECONOMIE.

Scrisurile fonciare ale „Albinei". Am anunţat la timpul seu în ziariul nostru, că ministrul r. u. de comerciu prin circularul seu nr. 6604 pres. de la 30 Decembre 1901 a admis scrisurile fonciare ale „Albinei" întrě acele efecte, cari se pot primí drept cauţiune la tóte intreprinderile publice şi altfel de obligăminte faţă de erariu (arêndăşii, furnisări şi intreprinderi etc.).

Cum aflăm, scrisurile fonciare ale „Albinei" au fost admise acum spre lombardare (amanetare) şi din partea Băncii Austro-Ungare atât la centralele cât şi la tóte filialele sale şi anume până la 75% ale valórei lor de curs.

Prin faptul acesta scrisurile fonciare ale „Albinei" au fost înaintate, aşa zicênd în mod oficial, în categoria celor dintâi efecte din monarchie.

Inregistrând ştirea acésta îmbucurătóre şi care însemnézǎ totodată un „nou pas înainte", nu putem de cât sě felicităm pe conducĕtorii primului nostru institut financiar, pentru succesul obţinut.

*

Escursiune de studii în Bosnia, Herţegovina şi Dalmaţia. In urma recercării din partea biroului central de bilete de călětorie a căilor ferate r. ung., Camera comercială şi industrială din Braşov ne vesteşte, că călětoria de studii plănuită nu se va face în 10, ci în *13 Septembre* st. n., din Budapesta. In urma schimbării programului de călětorie, care se póte vedé în biroul camerei, resultă o reducere însemnată a speselor de călětorie. Preţul pentru călětorie clasa a doua cum şi pentru întreţinere, din Budapesta şi înapoi, face 210 cor., pentru clasa I 250 cor. Inştiinţări pentru acéstă escursiune, cari se pot face şi pe calea camerei, primeşte biroul de bilete de călětorie amintit până în 8 Septembre st. n. a. c. Vestim despre acésta pe toţi cei interesaţi. Sibiiu, 31 August 1093 n. Comitetul „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu". Victor *Tordăşianu*, presidient, Ioan *Apolzan*, notariu.

Din public.*)

Mulțămită publică.

Subscrisul, în numele comitetului parochial și al întregului popor de religia gr. ort. din comuna Arpașul-inferior, protopresbiteratul Avrig, vin a aduce și pe acésta cale cea mai ferbinte mulțămită pentru jertfele aduse pe altariul Domnului, tuturor acelor binevoitori, emigrați în America, cari la un „*Apel*“ al epitropiei parochiale gr. ort. nu au pregetat de a 'și depune obolul în folosul și pentru înfrumsețarea bisericei nóstre, contribuind cu suma de 400 coróne (patru sute coróne).

Rog pe bunul Dzeu, sĕ le dee tărie și sănĕtate, sĕ le rĕsplătéscă cu bine însutit și înmiit, pentru ca și pe viitoriu din prisosința lor sĕ mai pótă împlini fapte nobile spre mărirea și lauda lui Dzeu; ear' îngerul Domnului sĕ le fie sprigínitoriu și apărătoriu în tot decursul petrecerei lor în America, pentru-ca sănĕtoși și mulțămiți cu îndestulare sĕ 'l revedem earăși în mijlocul familiilor, comunei și patriei nóstre mult iubite. Iată numele celor ce s'au făcut vrednici de stima și recunoștința nóstră:

George N. Dobrin, George Avr. Vasu, George G. N. Vasu, Ghedeon Dobrin, Mateiu G. Boieriu, Dionisie Bogdan, Vasile N. Cucu, Mateiu I. Dobrin, Maria G. I. Vasu, câte 10 cor.; George Il. Bogdan, Vasile Stoica, George T. Boieriu, Nicolae V. S. Vasu, Aurel L. Dobrin, Filimon L. Dobrin, Vasile L. Dobrin, Vasile N. Ir. Vasu, George N. Ir. Vasu, Vasile Ger. Bogdan, Petru Ger. Bogdan, Ana Petru Bogdan, Octavian Pavel, Gerasim Grama, Petru Șierb, Mateiu L. Dobrin, Gedeon Grama, Petru Ios. Boieriu, Sevastian Dobrin, Vasile Gavrilă Vasu, Vasile G. T. Boeriu, George G. Stan Boeriu, Paraschiva S. Pavel, George G. Pop Vasu, Ioan Cucu, Vasile V. S. Vasu, Octavian Dobrin, George N. Stanciu, Niculae Il. Bogdan, George L. Dobrin, Nicolae L. Dobrin, Nicolae Monea, George I. Pop Vasu, Nicolae Hărăbală, George Av. Vasu, George Is. Vasu, din Arpașul-inferior, Petru Comșa, Daniil Roșcovețiu, din Foteldea, Victor Rad, Agnita, câte 5 cor.; Roman Șerb, Vasile V. S. Dobrin, Ilie V. S. Dobrin, Vasile P. Șerb, Moise V. Bogdan, Ioan I. Boeriu, Sichie N. Vasu, Adam Grama, din Arpașul-inferior, Simion Stănulețiu, Sasauș, Nicolae Sîrbețiu, Viróna Sîrbețiu, din Feleag, Petru Beca, Noul-român, Ioan Calin, Porumbacul-inferior, George Frățilă, Ucea-inferióră, Nanasy Gyula, Szabó József, Nanasy János, Kosa János, din Noul-român, Nicolae Balteșiu, Nicolae Chidor, din Bradu, câte 50 cenți; Ioan G. Salaghe, Arpașul-inferior, Ioan Constantin, Daneșiu, Dumitru Prozan, Hetur, Pavel Comșa, Foteldea, Ilarion Cloștorfean, Feleag, Petru Micu, Cornățel, Chirion Vulcan, Zlagna, Ioan Pleșca, Vecerd, Magdalina Filip, Dejani, Nicolae Paștea, Sărata, Petru Roșca, Ocna, Ioan Hodobețiu, Ilimbav, Iosif Jican, Alțina, Toma Achim, Fofeldea, Teodosie Hordobețiu, Simion Mănișor, Ilimbav, Nicolae Boeriu, Beclean, George Vlad, Daniil Flenchea, George Bârsan, din Ucea-superióră, Nicolae Rațiu, Nucet, Iosif Gergelyi, Ioan Gergelyi, din Bruin, Ioan Maer, Nucet, Nicolae Copacea, Beclean, Vasile Fuciu, Ioan Bărbat, Dumitru Bârsan, Dionisie Muntean, Ioan Giurgiu, din Ucea-superióră, Nicolae Ocna, Savu Ciovica, Mateiu Muntean, Tine I. Dateșiu, Ioan Frățilă, câte 25 cenți; Petru Iaru, Fofeldea, Nicolae Stroia, Ioan Murar, Teodor Anghel, Ilimbav, Constantin Budac, Oprea-cârțișóra, Ioan P. Nan, Arpașul-inferior, Nechifor Glăjariu, câte 20 cenți; Vasile I. Șerbu, Arpașul-inferior, Ștofin Vasu, Ucea-inferióră, George Ciontea, Mateiu Hójă, Beclean, Avram Tutur, Arpașul-superior, câte 15 cenți; Iftimie Stanciu, Cincu-mare, Simion Oprișor, Ocna, Ioan Arcos, Alămor, Daniil Breaz, George Escan, Leonte Stan, Ioan Hodobețiu, Mihaiu Dobrilă, Ioan Stoicuțiu, Vasile Gligor, din Arpașul-superior, Tóder Florea, Nicolae Tutur, Arpașul-super., George Văsălache, Ucea-inferióră, Ioan Glăjariu, câte 10 cenți; Vasile Orestiu, 5 cenți.

Arpașul-inf. în 16/29 Iulie 1903.

Trandafir Dragomir
paroch gr. ort.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacția nu primește rĕspundere.

Nr. 559/1903 [205] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia **Presaca**, pe basa resoluțiunii ven. consistoriu de la 12 Iulie a. c. nr. 7312 ep., se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în tabela B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Cei ce doresc a reflecta la acest post vor avé a 'și aștérne suplicele concursuale, instruite în sensul normelor în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, avênd a se presenta înaintea alegĕtorilor în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre spre a cânta, respective a celebra și a cuvênta.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Abrud, — în conțelegere cu comitetul parochial.

Abrud, 12 August 1903.

Petru Popoviciu
protopresbiter.

Nr. 620 1903. [207] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor vacante de **învĕțători** din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Sighișóra, se escrie prin acésta concurs cu termin de **15 zile** de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Vidacutul-român**, cu salariu anual de 600 cor., cuartir gratuit în edificiul școlei și lemnele necesare de foc.

2. **Nadeșul-săsesc**, cu salariu anual de 600 coróne, și anume: 300 cor. prin repartiție, cereale de la popor și folosirea unui pămênt de 2½ jughĕre, — 300 cor. întregire de la stat.

Reflectanții la aceste posturi, cu îndarirea a provedé instrucțiunea școlarilor de la 6—12 ani și celor de la 13—15 ani, și a ținé în Dumineci și sĕrbători strană în biserică, sĕ 'și aștérnă petițiunile concursuale instruite conform normelor în vigóre subscrisului oficiu protopresbiteral până la terminul indicat, cu îndatorirea a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică spre a 'și arăta desteritatea în cele rituale, preferindu-se cântăreții buni.

Sighișóra, 14 August 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighișóra, — în conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Dimitrie Moldovan
protopresb.

Nr. 130 1903. [203] 2—3

Concurs repețit

Necompetând concurenți convenabili la concursul publicat în „Tel. Rom“. nr. 69 pentru ocuparea a **2** posturi de **învĕțători** la școla nóstră confesională gr. or. din **Alțina**, se publică din nou concurs cu termin de **15 zile** de la prima publicare în „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt câte 600 coróne pentru fie-care post, solvibili jumĕtate din ajutoriu de stat și jumĕtate din cassa bisericii; cuartir natural și pentru grădină lemnele necesare de foc.

Concurenții sĕ se presinte în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre în biserică spre a 'și arăta desteritatea în cântări și tipic. Cuincuenalile se socotesc de la ziua întrării în post.

Alțina, în 10 August st. v. 1903.

Pentru comitetul parochial:

Nicolae Gavrea paroch delegat al oficiului prot. Agnita
Ioan Petrișor paroch

Un jurist

care posede și limba română află aplicațiune în cancelaria advocațială a dlui

Dr. **Mátyás Lázár, Sibiiu,**

[204] Strada urezului nr. 22. 3—3

In Septembre începe un

nou curs

pentru desemn de croială, pregătire de haine, cusătură de albituri, împletire cu fusciór‌e (=Klöppeln), brodare cu aur, cu alb și cu diferite colori, și pentru pregătirea de ori-ce lucrări de mână moderne.

Instrucțiunea se póte face *în tóte trei limbile țerii.* [189] 3—3

Se primesc *domnișóre* și cu întrégă întreținerea.

Maria și Hermina Lurz
Sibiiu
strada măcelarilor 6, parter.

„AGRICOLA“

însoțire economică de magazin și anticipații în **Hunedóra.**

Convocare.

P. T. domni membri ai însoțirii economice de magazin și anticipații **„Agricola“** din Hunedóra sunt rugați sĕ ia parte la

Prima adunare generală ordinară

ce se va ținé în Hunedóra la **13 Septembre n. 1903** în localul însoțirii (casele proprii).

Ordinea de zi:

1. Raportul direcțiunii și presentarea bilanțului anual.
2. Raportul comitetului de supraveghiare.
3. Decisiune asupra absolutoriului direcțiunii și comitetului de supraveghiare pentru gestiunea anului 1902/3.
4. Folosirea profitului curat.
5. Alegerea membrilor în direcțiune în locurile vacante.
6. Alegerea comitetului de supraveghiare pe un period de 3 ani.
7. Eventuale propuneri.

Hunedóra, la 25 August 1903.

Direcțiunea.

Bilanț de încheiere pe timpul de la 1 Septembre 1902—30 Iunie 1903.

Activa.		cor. b.	Pasiva.	cor. b.
Numĕrar în cassă		1,983·40	Capital însoțit	32,400·—
Avansuri pe vite și amanete		23,414·26	Cont-curent și reescompt	21,625·—
Cucuruz în magazin		2,348·70	Depuneri	8,434·46
Grâu „ „		1,201·60	Realități	20,000·—
Ovĕs, trifoiu și măzăroiu în magazin		101·18	Diversi creditori	197·60
Tărîțe în magazin		655 65	Contribuție și taxe nesolvite	120·—
Pluguri în magazin		40·—	Profit curat	1,108·91
Cambii escomptate		7,654·—		
Capital însoțit nesolvit		18,640·—		
Spese de fondare		198·64		
Mobiliar	913·65			
5% amortisare	45·65	868·—		
Salda Conti		5,366·49		
Realități (casele proprii)		20,846·65		
Diversi debitori		567·40		
		83,885·97		83 885·97

Profit și Perderi.

Eșite.	cor. b.	Intrate.	cor. b.
Interese de cont curent și reescompt	689·60	Interese prov. de la anticip. pe vite și amanete	2,165·82
Chirie	539·34	Câștig la bucate	1,596·81
Spese, porto și tipărituri	526·37	Interese de escompt	308·62
Salare	1,749·95	Venite și provisiuni (agentură, incasso, pluguri)	319·43
Amortisare de mobiliar	45·65	Interese după capitalul restant	466·74
Interese după capit. anticipat	197·60		
Profit curat	1,108·91		
	4,857·42		4,857.42

Hunedóra, 30 Iunie 1903.

Avram P. Pĕcurariu m. p.
presidentul direcțiunii.

Vasile C. Osvadă m. p.
director esecutiv.

Membrii direcțiunii:

Mihail Rimbaș m. p. **Leontin Ungur** m. p. **Nicolae Macrea** m. p.
Nicolae Rimbaș jun. m. p. **Schmidt Feri** m. p.

Conturile presente le am revidat și aflat în deplină ordine. [208] 1—1

Comitetul de supraveghiare:

Teofil Tulea m. p. Dr. **August Dragits** m. p. **George Rain** m. p.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret**

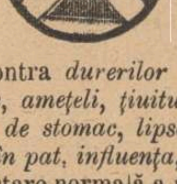

vindecă și învioréză pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosesce contra *durerilor de cap si dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni și picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui* și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani. [2] 32

Prețul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copíi și femei de constituție fórte slabă.

Espeditie din centru și locul de vêndare pentru țéră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, **V., strada Vadász 42/V colțul strada Kálmán.**

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane

Nr. 93 Sibiiu, Sâmbătă 23 August (5 Septembre) 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 34
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Politică tradițională.

IV.

A venit anul 1872, în care aveau sĕ se facă nouele alegeri pentru dieta din Pesta. Pentru cea din Pesta, bine înțeles, ear' nu pentru cea transilvană, din Sibiiu, visată de mulți dintrĕ aceia, cari cu trei ani mai nainte își daseră votul pentru politica de pasivitate în conferența națională de la Mercurea.

George *Barițiu*, părintele politicei de pasivitate, își spusese cuvêntul la începutul anului, în colónele ziariului „*Gazeta Transilvaniei*“ din Brașov. Zicea (în numĕrul prim al numitului ziariu), că „în epoca de față nu aștept pentru națiunea mea nici cel mai mic resultat favorabil de la acea specie de activitate, care ni-se recomândă din altă parte. (Bine înțeles, acésta altă parte era Șaguna și ziariul nostru!) Eu adecă *nu cred în posibilitatea unei apropieri sincere și durabile a Ungurilor cătră Români* . . .“

Iată basele politicei de pasivitate. *Neîncrederea în Unguri!* Activistii ziceau însĕ și zic așa: tocmai din acest motiv trebue sĕ ne apropiem unii de alții, Românii și Ungurii, pentru ca delăturând punctele de neînțelegere, sĕ prindem încredere unii față de alții. Și fiind-că noi suntem cei mai slabi, Românii, nouĕ ni-se cuvine sĕ facem primul pas de apropiere, întrând în parlament.

Discuția asupra direcției politice ce ar trebuí sĕ o iee Românii ardeleni cu ocasiunea alegerilor dietale, cari aveau sĕ se facă abia pe la mijlocul anului, se începuse deci de astădată din vreme, la începutul anului. Ba chiar și mai nainte. In 22 Decembre anul premergĕtor votase adecă inteligința română din cercul Rêșnovului o resoluțiune, de cuprinsul, că: „după ce pasivitatea n'a adus fructele dorite, ci a adus numai confusiune, din care alții au tras folósele, se declară de necesară acceptarea politicei de activitate din partea tuturor Românilor ardeleni, și se invită comitetul național de la anul 1863 sĕ iee conducerea politică în mână“.

Pusă deci chestia în discuție, ziariul nostru era dator sĕ 'și spună și el cuvêntul. A luat la analisare nouă, în o serie de articoli, pasivitatea politică a altor popóre, pe cari pasivistii nostri le citau totdeuna drept exemple vrednice de imitat, și apoi pasivitatea așa cum a fost ea esecutată din partea Românilor ardeleni în ciclul dietal trecut, pentru a vení la conclusiunea, că imitațiunea a fost fórte greșită, a fost curată caricatură, ear' resultatele căștigate au fost tocmai contrare de la cele visate și așteptate.

Zicea atunci ziariul nostru (în numĕrul 14 din anul 1872), că „daunele provenite din acea apucătură precipitată sunt atât de enorme, atât de afund tăietóre în viéța națională și materială a Românilor, în cât nici generațiunea ce va urma după noi nu va fi în stare a le repara pe deplin; ear' întru cât totuși vre-o reparare va fi cu putință, acésta numai așa se va puté face, *dacă curênd ne vom întórce acolo, de unde s'a făcut primul pas greșit*“.

Adecă pleda ziariul nostru pentru reasumarea concluselor votate la Mercurea și pentru schimbarea politicei de pasivitate în politică de activitate, pentru-ca pe teren legal, cu arme legale, sĕ căutăm a căștiga pe séma poporului român posiția politică ce i-se cuvine în patria sa.

In deosebi a combătut cu succes și cu efect ziariul nostru (numĕrul 15) cel mai puternic motiv al pasivistilor, **„Autonomia Ardélului“**, care impedecă, ziceau ei, pe Românii ardeleni sĕ între în dieta din Pesta, pentru-că pentru ei nu póte esista de cât o dietă ardelénă.

S'a provocat ziariul nostru la logica faptelor care a aruncat la o parte tóte drepturile istorice și tóte legile scrise pe pergamente gróse. Și s'a provocat la cuvintele rostite din partea lui *George Barițiu*, părintele pasivității, în congresul național din anul 1863, ținut în Sibiiu, când zicea așa: „Ca om al păcii, ca unul cu familie numĕrósă, ca unul din Ardél, propun, ca noi pentru uniunea cu Ungaria sĕ nu ne mai sfărîmăm capul, **ci sĕ o lăsăm în voia împeratului**, și sĕ rugăm pe M. Sa, ca pe noi, pe cât se póte, sĕ ne lase la o parte și sĕ nu ne mai amestece la aceea“.

Logica faptelor, — concludea ziariul nostru, — a cerut, ca așa sĕ se întêmple: împĕratul sĕ facă uniunea, fără întrebarea Românilor ardeleni. Se póte face acum faptul nefăcut? Pentru-că se póte, că uniunea a fost luată ca chestie internațională, prin urmare e încuviințată din partea diplomației, cu care noi nu putem lua și purta lupta. Ori apoi, dacă e chestiune internă, ea a fost resolvată așa cum cerea Barițiu, *din voia împĕratului*, cu care asemenea nu ne putem lua la cértă ori la luptă. Vorba deci nu mai póte fi acum de cât numai de o autonomie óre-care, necesară pentru asigurarea esistenței naționalității române din Ardél (era înțelésă autonomia comunală și municipală), ear' a reclama acéstă autonomie, acésta garanță pentru viitoriul poporului român din Ardél, e o datorință care nu póte fi împlinită de pe perinile moi și comode ale pasivității, ci numai întrând în lupte energice, întrând în parlamentul țerii, unde se pot reclama astfel de garanții.

Așa resona ziariul nostru.

Autonomia Ardélului nu putea fi reclamată de cât numai pe basele unui *drept istoric;* și pe aceste base se puseseră și pasivistii nostri. Dar' acest drept istoric cuprindea óre în sine ceva drepturi pentru națiunea română din Ardél? Chiar din contră. Despoiarea poporului român din acest colț de țéră de tóte drepturile cetățenești era strîns legată de acésta vechiă autonomie a Ardélului! Atunci: care autonomie cereau pasivistii sĕ ni-se dee, pentru-ca noi, Românii ardeleni, sĕ putem fi mulțămiți? Cea de la anul 1863/4, când dieta Ardélului a fost convocată pe basa unei legi electorale care a făcut posibilă representarea elementului românesc în dietă în proporție cuvenită și corĕspundĕtóre forțelor sale intelectuale și numerice!

S'a trecut însĕ cu vederea, că preste acéstă autonomie coróna a tras o dungă grósă în 20 Iunie 1867, când prin rescript preaînalt a pus „*în afară de valóre tóte conclusele dietei din Sibiiu, convocată pe 1 Iulie 1863 și prorogată prin rescriptul din 1 Septembre 1865*“.

A fost o disposiție unilaterală, — se va zice. Bine! Dar' convocarea dietei de la Sibiiu ce alta a fost, de cât tot așa ceva? Dacă coróna a avut dreptul sĕ facă *una,* a putut sĕ facă și *ceealaltă*.

Logica faptelor împlinite trebuia sĕ fie primită deci așa cum ni-s'a presentat, pentru-că luptă în contra ei nu se putea purta.

Iată de ce, și iată cum ziariul nostru din capul locului a fost pentru sistarea luptei politice pe tema *autonomiei*, știind bine că acésta e o dorință nerealisabilă.

Regele Angliei a plecat eri, Joi, la orele 10 de la Viena spre casă. A fost petrecut la gară de Domnitoriul nostru. Inainte de despărțire monarchii s'au îmbrățișat și sărutat. Regele Edward s'a urcat apoi în tren, s'a pus la feréstă, de unde a făcut semne de adio monarchului nostru.

Moștenitoriul de tron în Banat. Eri, Joi, diminéța la orele 6 a sosit moștenitoriul de tron, Archiducele Francisc Ferdinand, la Lipova, pentru a lua parte la manevrele cele mari de tómnă. La gara din Radna a fost primit de comitele-suprem, vicecomitele, etc. și de o imensă lume de ómeni. Alteța Sa regală a rĕspuns ungurește la alocuția comitelui-suprem, mulțămind pentru buna primire, a plecat apoi mai departe cu trenul vicinal la Alioș, unde n'a fost primire oficiósă. De la gara din Alioș Alteța Sa regală a plecat călare de-adreptul pe câmpul de manevre. Notăm că la aceste manevre regatul român e representat, ca óspe, prin dd. general Năsturel, colonel N. Costantinescu și major Christecu, cari au plecat de la București la Lipova Mercuri (2 Septembre).

Crisa. Maiestatea Sa Regele a sosit aséră (Joi) la Budapesta, și astăzi nu va primí pe nimeni în audiență, ear' mâne, Sâmbătă, afară de demisionatul ministru-president *Hédervàry* va mai primí pe acela pe care 'l va însărcina cu formarea noului cabinet. Că acesta cine e, nu știe încă nimeni.

Mobilisare. Unele foi din capitală aduc știrea, că în cercurile înalte militare de la Viena se lucréză la planul de mobilisare a trei corpuri de armată, cari ar avé misiunea sĕ dee României mână de ajutoriu la sufocarea rĕscólei din Macedonia, care ia dimensiuni tot mai mari.

Presa străină despre România. Sub titlul: *România, Austro Ungaria și Rusia,* marele ziariu german *National Zeitung* publică un lung articol privitor la România. După ce arată marea bucurie ce a cuprins întréga țéră prin nașterea principelui Nicolae — un nou vlăstar spre întărirea dinastiei române — acest ziariu relevéză marile merite ale regelui Carol întru înălțarea statului român modern, care e respectat de tóte marile state civilisate și e un element de ordine în Orient. Vorbește apoi despre bunele relațiuni ce s'au stabilit întrĕ România și puternicele state vecine: Austro-Ungaria și Rusia. In chestia balcanică, ziariul german arată că România nu e de loc amestecată direct în conflictele dintrĕ Bulgaria și Turcia.

„Aprópe?... Departe?...“

S'a întêmplat că la instalarea P. S. Sale domnului episcop *Dr. D. Radu,* ținută în 16 August în Oradea-mare, biserica gr.-ort. română, care 'și are vicariul seu episcopesc în Oradea-mare, n'a fost invitată și n'a fost representată, pe când biserica romano-catolică a fost poftită și representată la instalare.

Acésta incorectitudine (sĕ 'i zicem așa) care póte sĕ fi fost numai urmarea unei greșeli, dar' póte sĕ fi fost și un lucru din adins pus la cale, a dat ansă unei foi românești sĕ combată acest act de desconsiderare față de biserica, după rit, *soră*, care precum în trecut, așa și în vitoriu, în raporturi de bună-înțelegere dorește sĕ trăiéscă cu frații de un sânge, aparținĕtori bisericei care a sĕrbat instalarea.

Chestia a fost deci ventilată în publicitate și credem că lumea va fi luat notă despre cele întêmplate, își va fi croit judecata, și 'și va fi căutat de trébă.

Nu așa însĕ dl Dr. *Fl. St.*, care nu póte admite odată cu capul că greșélă s'ar fi făcut, ori act de necuviință la instalarea din Oradea-mare. Intr'un numĕr mai recent al aceleiași foi românești dsa vine adecă și vrea sĕ dovedéscă *corectitatea* procedurii, și sĕ arete, că biserica gr.-ort. română *nu putea* fi invitată la instalarea din întrebare, ci numai biserica rom.-catolică, fiind-că uniții de acésta stau mai *aprópe*, ear' nu de biserica gr.-ort.

Dar' sĕ 'i ascultăm curiósa argumentare. Iată ce zice:

> „Instalările au de comun caracter curat bisericesc și e invitată biserica de aceleași principii. De care biserică stăm noi *uniții* mai aprópe? Ori-cât de dureros sună acésta pentru frații neuniți, trebue sĕ mărturisesc, că — de *biserica Romei!* Căci *religiunea* nu e de a se confunda cu *naționalitatea*. Religiunea e împreunarea *spirituală* a ómenilor. *Sufletul* (îmbrăcat în trup) e al religiunii și scopul final e fericirea *sufletului*; până ce al naționalității e *trupul* (provĕḍut cu suflet), ear' scopul final al naționalității e fericirea *trupéscă* a omului. — In vîrtutea împreunării *sufletești* și pe basa unității dogmatice noi uniții nu numai că stăm mai aprópe de biserica romano-catolică, ci *una* suntem cu ea sub același cap vĕḍut, Vicarul lui Christos pe pământ, Pontificele Roman, *ramuri* din aceeași trupină, *surori* de la aceeași mumă“...

Ce idei, și ce principii! Lăsăm însĕ, ca lumea nepreocupată, neunită și unită, sĕ judece singură asupra lor, ear' noi ne folosim de ocasiune, pentru a comunica celor stăpâniți de astfel de vederi, celor din generația de astăzi, o interesantă reminiscență din trecut, din care va vedé și dl Dr. *Fl. St.* cum bĕtrânii erau de alte vederi, aveau alte idei, și propagau alte principii.

La anul 1866, preste vară, fericitul metropolit *Șuluțiu* se afla la băile din Előpatak la cură. In stațiunea acésta balneară nu se afla de cât o biserică gr.-ort. română, și una romano-catolică magiară. Metropolitul *Șuluțiu* mergea consecvent, în fie-care zi, *la biserica gr.-ort. română* pentru a-și sĕvĕrșí rugăciunile. Șovinismului magiar, care grassa și pe atunci, nu 'i plăcea însĕ lucrul acesta, și foile din Cluș au început atacul pe tema acésta. Metropolitul a încredințat pe secretariul sĕu sĕ dee un rĕspuns gazetelor, de cuprinsul, că de aceea merge la biserica gr.-ort. română, fiind-că *îi este mai aprópe*. Acest „*mai aprópe*“ a fost înțeles însĕ și din partea foilor magiare din Cluș așa cum îl înțelege astăzi dl *Dr. Fl. St.;* și făcênd ele constatarea, că nu mai aprópe (de locuința metropolitului), ci chiar de patru-ori *mai departe* de cât biserica romano-catolică magiară e biserica gr.-ort. română, la care umblă metropolitul uniţilor, au început de nou sĕ atace pentru acest act de *„tradare“*. Metropolitul Şuluţiu a pus acum pe secretariul sĕ respundă în numele seu, că *„sufleteşte îi este mai aprópe biserica gr.-ort. română, fiind-că e românéscă şi în ea se face serviciul dumnezeesc în limba sa maternă, în limba sa naţională“*. Foile magiare n'au mai scris apoi nimic.

Aşa judeca Metropolitul *Suluţiu*! Şi dl Dr. Fl. St. va admite, că acest metropolit a fost un *mare* metropolit, şì ca Român, şì ca cap al bisericei sale. Dar' a fost Român întâiu, apoi Archiereu al bisericei gr.-cat. române; pe când în lumea de astăzi ómenii sunt uniţi întâiu, apoi Români. Despart sufletul de trup, şi zic că numai trupul le este românesc, sufletul — *unit!*...

Şi pentru-ca dl *Dr. Fl. St.* şi cei de o părere cu dsa sĕ nu crédă că cele espuse mai sus sunt numai product al fantasiei, — ne provocăm la mărturia venerabilului domn *Iosif Sterca Şuluţu*, vice-presidentul *„Asociaţiunii“*, care ni-le-a comunicat, nu ca *unit*, ci ca *Român*, şi Român nu numai cu trupul, cum e dl Dr. Fl. St., ci şì cu sufletul, cum era metropolitul *Şuluţiu*.

Chestiuni şcolare.

Avis pentru anul viitoriu.

De la direcţiunea şcólei comerciale superióre gr. or. române din Braşov primim spre publicare următórele:

Anul şcolar 1903/1904 se va începe la 1 Septembre v. 1903. Inscrierile se fac de direcţiune în zilele de 1, 2 şi 3, Septembre v. Esamenele supletorii şi de emendare se vor ţiné în 1 şi 2 Septembre v. Cei ce vor întârzia atât de la acest esamen, cât şi de la inscriere, pot fi admişi numai dacă vor dovedi cu certificate demne de credinţă causa întârzierii. Esamenele de privatisti se vor ţiné în 3 Septembre v. Acestia au însĕ a se însinua în persónă la direcţiune cel mult până la 1 Septembre v. Privatistii au a plătí taxele pe un an şcolar cu 74 coróne şi taxa de examen de 80 coróne deja la insinuarea pentru esamen.

In clasa primă pot fi primiţi numai acei elevi, cari au absolvat cu succes şi pot produce atestat de trecere de pe clasa IV. gimnasială, reală sau civilă, de la o şcólă publică. La inscriere se cere atestat şcolar şi atestat de botez.

Taxa de primire e 8 coróne, didactrul 60 coróne şi alte taxe 6 coróne şi trebuesc plătite la inscriere cel puţin jumĕtate, ear' până în Februarie restul. Elevii cari nu 'şi vor achita la timp taxele, vor fi opriţi de la cercetarea cursurilor.

Elevii de confesiuni străine plătesc didactru duplu. Fie-care elev va mai plătí pe séma fondului de pensiune al profesorilor încă o taxă de 10 cor. Fie-care elev e dator a avé la începutul anului şcolar tóte cărţile şi recuisitele necesare noue şi în bună stare, deóre-ce legile şcolare opresc traficul de cărţi şi recuisite şi folosirea de cărţi vechi şi necorĕspunḑĕtóre. Cărţile vor purta viza institutului alăturea cu numele elevului.

Chipiul şi uniforma proprie a şcólei comerciale se recomandă a se procura deja în prima lună de şcólă şi se impune în mod obligător tuturor elevilor din şcóla comercială. Forma şi colórea se pot afla de la direcţiune. Pentru ori-ce informaţiuni mai detailate părinţii şi tutorii şcolarilor sĕ se adreseze la direcţiune de la care părinţii şi cei interesaţi pot căpĕta atât instrucţiunea pentru gazde cât şi legile disciplinare şi conspectul cărţilor folosite în acéstă şcólă.

Direcţiunea.

Anunţ şcolar.

De la direcţiunea gimnasiului nostru român gr.-or. primim spre publicare următórele:

Anul şcolar 1903—1904 la gimnasiul nostru român gr. or. din *Brad* se va începe cu 1 Sept. st. v. Inscrierile şi esamenele de enemdare se vor face din 1—5 Septembre.

Tinerii cari doresc a fi primiţi în cl. I gimnasială sau şì în clasele normale, sunt datori a se presenta la dir. gimnasială, însoţiţi de părinţii sau tutorii lor şi provĕḑuţi cu estrase de botez şi cu atestatele şcolare ale semestrului ultim, eventual şì cu certificat de revaccinare.

In cl. I gimn. se primesc numai acei elevi, cari au împlinit etatea de 9 ani, dar' nu sunt mai bĕtrâni de 12 ani.

In privinţa primirei sau neprimirei celor mai bĕtrâni de 12 ani, decide conferinţa corpului profesoral.

Elevii din şcólele poporale se vor supune unui esamen şi se vor primí după pregătirea lor, pe cl. III. s'au a IV. normală, eventual chiar şi în I. gimnasială.

Didactrul la gimnasiu e: pentru cei din tractele gr. or. şi gr. cat. ale Bradului şi Hălmagiului — ca fundatóre — la an 16 cor., ear' cei din alte tracte şi străinii solvesc la an 24 coróne.

Pentru bibliotecă solvesc toţi elevii la an 2 cor., ear' la fondul elevilor morboşi 1 cor.

In cl. III normală nu e didactru, în cl. IV norm. 4 cor. la an.

Elevii săraci, însĕ diligenţi şi cu purtare morală bună, se scutesc de didactru, sau se împărtăşesc de alte ajutóre sau beneficii, din modestele isvóre de cari dispune institutul nostru cultural.

Didactrul se solveşte de-odată ori în două rate, la începutul şi la mijlocul anului şcolar.

Fără ştirea şi consensul direcţiunii, elevilor nu le este permis a ocupa cuartir.

Brad, 16 August 1903.

Direcţiunea gimnasială:
Georgiu Părău.

De la Asociaţiune.

Concurs.

Conform § ului 17 lit. *b*) din statutele Asociaţiunii şi în urma decisiunii speciale a adunării generale din ĕst-an pentru ocuparea postului de prim-secretariu al Asociaţiunii, devenit vacant prin abzicere, se publică concurs cu următórele condiţii:

1. Prim-secretariul, ale cărui agende sunt provĕḑute în § 28 din statute, va trebuí sĕ fie cunoscut ca bărbat de litere ori apoi sĕ aibă cualificaţie academică.
2. Nu póte ocupa şì altă funcţiune.
3. Va beneficia de salariu anual în sumă de 2400 cor., ce se va licuida în rate lunare anticipative, şi de relut de cuartir în sumă de 800 cor., ce se va licuida în rate trilunare anticipative.

Reflectanţii au sĕ 'şi înainteze documentele subsemnatului comitet (Sibiiu, str. morii nr. 8) până la 31 Decembre 1903.

Sibiiu, din şedinţa de la 29 August 1903 a comitetului central al Asociaţiunii.

Iosif Sterca Şuluţu *Dr. Beu*
secretariu II.

Monografia

capelei gr. ort. rom. de la penitenţiarul reg. ung. regn. din Gherla.

(Urmare).

III. Pastorisirea arestaţilor afară de biserică şi învĕţământul şcolar.

1. Am zis mai sus, că pentru îndreptarea robilor muribunḑi îndârjiţi în rĕutăţile lor şi pentru mângăerea celor desnădĕjduiţi se cere multă iscusinţă şi zel apostolic din partea preotului; dar' tot acésta se póte zice preste tot şì pentru îndreptarea morală a tuturor făcĕtorilor de rele căḑuţi la astfel de pedepse grele, pentru-ca sĕ pótă fi redaţi societăţii ca ómeni ridicaţi eară la demnitatea de mai nainte; deci pe cât este de rĕu pământul în care trebue sĕ lucreze preoţii de la astfel de institute, pe atât este şì de frumósă chiămarea lor. Ei nu bóle trupeşti trecĕtóre au sĕ vindece, ci bóle sufleteşti mortale, cari dacă nu sunt vindecate în acéstă viéţă, produc peirea cea vecinică; ei trebue sĕ deştepte suflete din mórte la viéţă, în sufletele întunecate trebue sĕ aprindă lumina credinţei, în inimile împetrite focul iubirii, şi în omul desnădĕjduit sentimentul nădejdii, ear' voinţa aplicată şi dedată la pĕcat sĕ o îndrepte numai spre împlinirea poruncilor lui Dumnezeu şi sĕ o abată de la calea rĕului, care produce întrĕ ómeni atâta stricăciune şi în viéţa acésta şì în cea viitóre. Şi dacă i-a succes acésta, fie şì numai la unii, întrĕ astfel de împrejurări póte fi mulţămit, şi póte sĕ se bucure ca şì păstoriul care şi-a aflat óia cea perdută, şi ca şì părintele al cărui fiu rătăcit s'a reîntors cu pocăinţă la casa părintéscă de la care s'a fost depărtat.

2. Inainte de a trece la tractarea obiectului din titlu, trebue sĕ anticip următórele: Fie-care rob îndată ce a fost adus în institut este întrodus pe basa naţionalului şi a sentinţei în matricula generală şi condus înaintea medicului pentru a i-se constata starea sanitară, apoi înaintea directorului pentru a fi făcut atent la greutatea stării disciplinare domestice la care este acum supus. După acésta aceleaşi acte se transpun preotului spre studiare şi luare de notiţe pentru matricula dînsului, apoi după-ce a convenit de câteva ori cu el şi prin conversare cu el şi-a format óre-care opiniune despre gradul decădinţei lui morale şi probabilitarea îndreptării, mai luându-se în considerare, că mai fost'a pedepsit ori ba; dacă da: atunci de câte-ori; nu cumva a recăḑut în crimele de mai nainte; este minorean ori maiorean; pentru mai multe crime este pedepsit acum ori numai pentru una, şi tóte de un feliu, ori de mai multe feliuri; în contra averii ori persónei; cu premeditare ori împins şì de împrejurări şi de statul altora; avut'a complici ori ba; întru cât îşi recunóşte crima: de tot ori numai în parte, ori o négă cu totul; ce motive l'au împins la sĕvêrşirea ei: beţie, lene, miserie, societate rea, seduceri, corumperi, iritare vehementă momentană, cértă, sfadă, mânie de mai demult, rĕsbunare, certe familiare, jalusie, sensualism corupt, decădinţă morală mare, educaţiune negligată, pilde rele în casa părintéscă ori în mediul social în care a crescut, preocupaţiuni, aplicare mare spre rĕu, mânie etc., şi în fine ce cunoştinţe religionare are, — zic, luând tóte acestea în considerare, îi face o scurtă caracterisare morală, şi cu o esprimare asupra împrejurării întru cât este speranţă sĕ se îndrepteze în institut, o supune consiliului de casă, care o stabileşte definitiv şi împarte pe respectivul în clasa corespunḑĕtóre clasificaţiunii lui morale.

Astfel de clase pentru clasificaţiunea morală a robilor sunt patru, şi anume: în clasa IV se pun recidivii în crimele lor de mai nainte de aceeaşi categorie, arătându-se, că sunt minoreni ori maioreni (sub ori preste 24 ani de etate) şi că în ce feliu de crime sunt recidivi: în contra persónei ori în contra averii? In clasa III se pun cei nepedepsiţi până acum şi cei pedepsiţi pentru una ori mai multe crime de acelaşi fel sau pentru una ori mai multe crime de alt feliu, însĕ în ambe casurile pentru crime deosebite de cele pentru cari sunt închişi acum — încolo şì acestia se clasifică după minorenitate şi maiorenitate şi după felul ori preponderanţa crimelor după-cum au fost îndreptate în contra persónei ori în contra averei. Cei recidivi în institut sunt supraveghiaţi îndoit. Din clasele acestea, pe lângă purtare bună şi după espirarea unei părţi hotărîte din pedépsă, se fac înaintări în clasa II şi apoi în I, despre ce se va vorbí la alt loc, ear' cei căḑuţi în pedepse disciplinare domestice după înaintarea lor în clasa II respective I se depun în clasa lor originară IV ori III. Inaintările acestea în clasa II respective I au de scop a deştepta în prisoneri sentimentul de ambiţiune nobilă şi de emulaţiune în diliginţa la lucru şi în purtarea morală bună, ear' quasi recompensă li-se fac óre cari favoruri permiţêndu-le a 'şi folosí o parte anumită din modestul lor câştig din prinsóre pentru ajutorarea părinţilor, soţiilor, copiilor, fraţilor şi surorilor, spre scopuri umanitare în cas de calamităţi publice,

---

FOIŞÓRĂ

Gâcitorile poporale.

De **G. Coşbuc.**

Spiritul şi puterea de a pĕtrunde a poporului, nu se póte studia mai cu înlesnire nici într'un gen de literatură poporală, ca în gâcitóre.

In fondul ei, ori-şi-care gâcitóre este o definiţiune a unui lucru, de aceea unei gâcitori i-se cere, pe lângă spirit şi ingeniositate, o logică strînsă. Nu tóte gâcitorile, câte circulă prin popor, sunt de aceeaşi valóre; multe nu numai că n'au valóre, dar' n'au nici măcar un rost de a esista şi sunt absurdităţi. Vom vedé mai târziu de ce.

Altele însĕ într'adevĕr sunt scăpărări geniale pline de spirit şi de fantasie şi dau o puternică dovadă de echilibrul puterilor intelectuale ale creatorului lor.

Asupra originii gâcitorilor nu se póte spune nimic hotărît. Cei mai mulţi dintrĕ cercetătorii folklorului cred că şì gâcitórea, ca şì basmele, descântecile, colindele etc., îşi are originea în cultul religios al popórelor primitive, deci au origine mitică. Intr'adevĕr şì astăzi multe gâcitori ale némurilor şi chiar şì la noi, îşi tradézá originea mitică atât prin fondul cât şì prin forma lor. Dovedit este că poesia poporală şi poesia religiósă stau într'un raport direct la popórele cari sunt încă pe treptele inferióre ale desvoltării culturale, că adecă, pe cât e mai desvoltat şi mai complicat cultul religios, cu atât e desvoltată mai mult poesia în tóte genurile ei (basme, descântece, tradiţiuni, imn religios) şi prin urmare gâcitórea, ca parte integrantă a poesiei poporale îşi are şì ea originea în mit şi cult. (La felul acesta de gâcitori ne vom oprí mai târziu).

E greu lucru şi póte şì zadarnic, sĕ cauţi gâcitorile originale ale unui popor, adecă acele ce s'ar fi creat de un anumit popor şi într'o anumită vreme. Gâcitorile sunt un bun comun al tuturor popórelor şi multe dintrĕ ele sunt fórte vechi, fie că au origine comună, fie că s'au transmis de la popor la popor. Tradiţiunile greceşti spun, că Sfinxul punea o gâcitóre tuturor trecĕtorilor: „Cine umblă diminéţa pe patru picióre, la amiazi pe două şi séra pe trei“ şi numai Edip a fost în stare s'o deslege. Acéstă gâcitóre a omului circulă şì astăzi la felurite popóre şi are o vechime de vre-o trei mii de ani.

Despre Omer se spune, că a murit de ciudă şi de nĕcaz, că n'a putut sĕ deslege o gâcitóre.

Astăzi gâcitorile şi-au perdut însemnătatea lor şi au ajuns simple întrebări al căror scop e mai ales sĕ producă ilaritate. Fără îndoială ele pentru poporul de la ţéră şì astăzi sunt cea mai inteligentă petrecere, pentru că deslegarea lor cere spirit şi putere de observaţiune sau „bătaie de cap“ cum zice ţĕranul. Dar' gâcitorile în anticitate şi până în evul mediu, au avut o deosebită însemnătate şi au jucat un rol important, nu numai în religiune şi filosofie, dar' chiar şi în viéţa socială şi politică a popórelor. Multe chestiuni, nu numai întrĕ doi rĕsboinici, dar' şì chestiuni politice, întrĕ două popóre, s'au aplanat nu prin sabie, ci prin gâcitori, prin puterea minţii.

Lupta cu întrebări şi cu rĕspunsuri, cu gâcitori, a fost în vechime fórte frecuentă în tot felul de împrejurări ale vieţii.

Ori-ce motiv de cértă da prilej unei lupte intelectuale şi astfel cei-ce se certau îşi căutau dreptatea prin puterile minţii nu printr'ale fierului. Lupta acésta avea tot aceeaşi valóre ca şì lupta cu armele, cel biruit îşi pierdea ori libertatea, ori averea, ori chiar şi viéţa, după cum erau condiţiunile luptei. Dacă de esemplu doi se luptau pe viéţă şi mórte, ei îşi puneau gâcitorile şi 'şi dădeau rĕspunsurile în faţa poporului. Cel-ce biruia avea dreptul sĕ ucidă pe cel biruit, ear' acesta îşi pleca el singur capul ca sĕ i-l taie biruitoriul. E probabil, că felul acesta de luptă, adecă duelul intelectual, este forma cea mai vechiă a duelului, mai ales că motivul cel mai obicinuit al luptei era ofensa.

Cam de felul acesta este şì gâcitórea lui Samson despre care vorbeşte biblia în Cartea Judecătorilor. Samson află în coşul unui leu pe care 'l ucisese el mai înainte, un roiu de albine şi faguri. Ajungênd la Filisteni — cu cari Judeii trăiau în cértă — Samson propune acestora o gâcitóre: *Din cel ce mâncă a ieşit mâncare şi din cel puternic a ieşit dulcéţă.* Samson se gândea la leu şi la fagure. Dacă Filistenii îi vor deslega gâcitórea, în timp de 7 zile, Samson le va da 30 de cămăşi şi 30 de haine de schimbat; ear' dacă nu, sĕ 'i dee Filistenii lui Samson aceleaşi lucruri. Filistenii n'au putut gâci de cât cu ajutoriul nevestei lui Samson, care şi-a amăgit bărbatul sĕ 'i spună gâcitórea.

(Va urma).

pentru rebonificarea benevolă a daunelor făcute prin crimele sĕvêrşite de ei, spre procurarea de articli de curăţenie, pentru procurare de unelte de lucru pe când se vor elibera, şi spre procurare de cărţi morale şi instructive, spre procurare de recuisite de scris şi timbre pentru trimiterea francată a epistolelor lor, spre cumpĕrare de victuale şi la lună $1/_2$ litră de vin, tot aşa şì la ziua naşterii Maiestăţii Sale şi la ziua regelui Sf. Stefan. Cei neînaintaţi încă şi cei recidivi se bucură de favorul procurării de victuale în mod mai restrîns.

Trecênd acum la tractarea obiectului din titlu, observ că pastorisarea afară de biserică se începe cu prisonerii închişi în chiliuţe separate, apoi se continuă în biserică (despre ce s'a vorbit deja), în salele de lucru, în spital, în chiliile disciplinare, în şcólă, în cancelarie şi ţine neîntrerupt până la eliberarea ori mórtea prisonerului.

In cele următóre — avênd în vedere şì puţinele indigitări din regulamentul de casă — voiu arăta modal: cum purced eu la împlinirea acestei misiuni grele, împreunate de multe-ori cu pericolul vieţii şi la împlinirea căreia se recer nu numai multe cunoştinţe pastorale teoretice, ci şì multă cunoştinţă de ómeni şi mai pe sus de tóte o paciinţă de fer, blândeţă împreunată cu energie înţeléptă şi un zel apostolic ferbinte şi desvoitat până la sacrificarea de sine.

3. In privinţa *prisonerilor aduşi de curênd şi închişi în chiliuţe separate*, după premergerea celor espuse mai sus, m'am nisuit mai întâiu la fie-care a 'i căştiga încrederea — însĕ fără a mĕ dimite la confidenţialităţi derogătóre, ceea-ce nici este permis, nici consult — şi apoi a 'i da instrucţiunile morale necesare după cunoştinţele lui religionare, după facultăţile lui intelectuale şi după trebuinţele lui morale personale. Spre scopul acesta înainte de tóte l'am întrebat cu de-amĕruntul despre relaţiunile lui personale, familiare şi sociale, despre rolul şi legăturile ce le-a avut în societate şi familie, despre ocupaţiunile lui, despre aptitudinile şi aplicările lui corporale şi spirituale, despre scăderile lui corporale, spirituale şi morale, despre cunoştinţele lui religionare, profesionale şi şcolare, despre educaţiunea lui în familie şi mediul social în care a trăit, despre starea lui materială, despre cercetarea bisericei şi împărtăşirea cu sfintele taine, şi despre alte împrejurări din viéţa lui, — dar' mai pe larg m'am estins la eruarea motivelor şi împrejurărilor ce l'au împins la sĕvêrşirea crimei pentru care este închis.

(Va urma).

Gavriil Hango
presbiter ortod. rom.

Revistă esternă

Revoluţia din Macedonia. Situaţia în Macedonia înaintéză cu paşi repeḑi spre conflagraţiune balcanică generală, care póte sĕ aibă urmări de epocală însemnătate nu numai pentru statele balcanice, ci chiar şi pentru cele învecinate cu ele şi mai de aprópe interesate în causă. Nu trece zi, în care rapórte telegrafice sĕ nu vestiască din Macedonia vĕrsari de sânge în luptele dintrĕ cetele revoluţionare şi trupele turceşti, omoruri, cruḑimi înfiorităre comise asupra nenorocitei poporaţiuni, atât din partea cetelor revoluţionare asupra poporaţiunii mohamedane, şi asupra *şi a celei creştine* care nu aderéză la mişcările revoluţionare, cât şi din partea mohamedanilor asupra satelor creştine de pe partea revoluţionarilor. Cele mai oribile cruḑimi se pare însĕ a fi fost ale trupelor turceşti comise asupra satului creştin Cruşova, pe care l'au pustiit prin foc, ear' poporaţia o au masacrat'o cum şì cruḑimile de la Nevesca (sat românesc), comise de céta lui Ciacalaroff. De tot sunt pustiite vr'o 32 sate, cea mai mare parte dintrĕ ele pustiite de trupele turceşti.

Şi în învălmăşéla acésta de grozăveuii comitetul macedo-bulgar revoluţionar, *pentru a provoca intervenţia puterilor semnatare* ale contractului de la Berlin, a hotărît sĕ ucidă pe consulul englez de la Salonic, ori pe cel de la Bitolia, cum şì sĕ sfarme cu bombe de dinamit casa de misiuni americană din Bitolia.

In faţa acestei situaţiuni se par demne de creḑut ştirile particulare sosite din Constantinopol la Viena, că Sultanul şi guvernul sĕu se compórtă cu ideia de a declara Bulgariei rĕsboiu, ea fiind isvorul de unde revoluţionarii capĕtă sprigin şi încuragiare. Senşaţională însĕ şi mai greu de creḑut se pare ştirea telegrafată din Sofia, că *Sérbia* ar fi declarat comitetului revoluţionar, că *sprigineşte revoluţia.*

NOUTĂŢI

Impĕratul Germaniei — în Ungaria. In 12 Septembre împĕratul *Vilhelm II.* al Germaniei va sosí la Mohács, de unde va călĕtorí cu vaporul (pe Dunăre) la Bélye, spre a lua parte la vênătórele de pe domeniul archiducelui Frideric. In 17 Septembre séra va pleca apoi la Viena, unde va fi óspele M. Sale împĕratului şi rege al nostru Francisc Iosif I.

*

P. S. Sa Domnul Ioan I. Papp, episcopul Aradului, a dăruit fondului de 20 bani, creat de „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“ pentru acuirarea unei case cu hală de vênḑare pe séma meseriaşilor nostri, suma de 10 corónе.

La acelaşi fond au dăruit Aurel Decei, vice-notariu, Gurarîului, 1 cor. şi Victor Tordăşianu 20 bani.

*

Catastrofă mare — din causa negrijei copiilor. In comuna Poieni de pe valea Mureşului — cum cetim în „Alkotmány“ — Marţi nóptea s'a escat un foc la depositul de lemne şi jógĕr al firmei „Lustig et Comp.“, căruia au căḑut victimă unsprezece vieţi de om. Anume: trei lucrători bărbaţi în vêrstă şi opt feciorași în vêrstă de 12—14 ani angajaţi şì ei la jógĕr. Dintrĕ lucrătorii morţi in flacări unul a fost român (Nicolae Burdea), ear' dintrĕ cei opt feciorași 6 au fost români (Ilie Novac, Ioan şi Mihail Croşul, George Popa, Ilie şi Valentin Sêrbu). Ceilalţi doi nenorociţi sunt George şi Nicolae Patruban, cari — judecând după nume — probabil că sunt armeni. Nenorocirea a provenit din negrija băieţilor, cari şi-au făcut foc lângă jógĕr, ca sĕ 'şi frigă cucuruz.

*

Impărţirea premiilor pentru cai de prăsila. Celor interesaţi li-se aduce la cunoştinţă, că împărţirea premiilor pentru caii de prăsilă se va face în 11 Septembre n. c. la orele 8 diminéţa, în piaţa de cai din Sibiiu.

*

Folosul albinăritului. Conform datelor publicate de reuniunea regnicolară de apicultură (albinărit), în Ungaria se practiséză albinăritul în 12.030 comune, întrebuinţând în acest scop coşniţe de lemn 203.190 cultivători, ear' de rogojină ori paie 378.138; de tot deci 581.328 cultivători. Recolta de miere în anul trecut a fost 27,110 măji, ear' cea de céră 2032 măji. După calcul mediu recolta de miere a fost valorisată cu 2.277,296 cor., ear' cea de céră cu 406,485 corónе, deci albinăritul a făcut ţerii venit de 2,683,781 cor. — Pentru desvoltarea şi popularisarea albinăritului, la ordinul ministrului de agricultură I. Darányi, instructorii de albinărit au ţinut în diferite localităţi ale ţerii 700 cursuri. Afară de acestea s'au ţinut cursuri şì la institutul de albinărit din Gödöllő pentru preoţi, învĕţători, mici-proprietari, vigili de căi ferate, vigili de pădure şi gendarmi, ear' „Chatechismul apicultorului“ scris de Grand, a fost distribuit gratis în mií şi mii de exemplare celor cari au dorit sĕ 'l aibă.

*

Lentile furate. In 28 August cineva, se vede ca iubitoriu de antiсităţi, a furat din observatoriul astronomic din Győr 15 lentile din 5 ochianuri de astronomie. Lentilele acestea, chiar de nu ar avé altă valóre de cât valórea materială, încă ar çosta câteva mii de corónе. Fiind însĕ reliquii din seclul XVIII., valórea lor e aşa de mare, în cât nici că se póte evalua. — Despre acest furt poliţia din Győr a făcut înştiinţare şì poliţiei din Budapesta.

*

Otrăviţi cu ciuperci. Vigilul de pădure Major József din Szombathely în una din zilele trecute a dus a casă ciuperci culese prin pădure, din cari femeia la care avea cuartir a făcut cină. Preste nópte au murit cei doi copilaşi ai vigilului şi femeia şi soţul ei, ear' vigilul a fost dus la spital trăgênd de mórte.

*

Coşciugul Sfântului Gerhardt. Archeologul Farkas Sándor in cursul unor săpături făcute în Cianadul-vechiu (Ó-Csanád), comitatul Torontal, a găsit coşciugul episcopului Gerhardt al vechei diecese a Cianadului, care la începutul încreştinării Magiarilor a murit mórte de martir, închis de Magiarii păgâni într'o bute ghintuită cu cuie şi durigat apoi în Dunăre de pe muntele „Gellért“ din Buda. Coşciugul e un pompos sarcofag de pétră, şi a fost găsit în cripta bisericii greco-creştine din Ó-Csanád, ruinată şi astupată în pământ încă din timpuri străvechi. Coşciugul e gol, fiind că móştele sfântului Gerhardt fuseseră scóse din el şi duse în Italia la scurt timp după mórtea lui. Acum o parte din móştele acestea se păstréză în Veneţia, alta în Bologna, alta în Praga, şi alta în Ungaria (în Győr). Sarcofagul acum găsit a fost aşeḑat în biserica din Cianadul-vechiu (Ó-Csanád).

*

Hymen. Dşóra *Valentina Chiorniţă* şi dl *Cornel Popescu* anunţă serbarea cununiei lor religióse, care se va sĕvêrşí Duminecă în 31 Aug. st. v. (13 Sept. st. n.) a. c. la orele 12 din zi, în biserica gr.-or. din Cuciulata (comit. Făgăraş).

— Măriόra *Micu* şi Petru *Bărbat* notariu cercual, fidanţaţi.

*

Un nou debarcader la Constanţa. Duminecă s'a pus în Constanţa pétra fundamentală la palatul prefecturei şi la noul bulevard debarcader, în presenţa ministrului-president Sturdza şi a ministrului de interne Lascar.

*

Preot american — în Londra. Prin o întêmplare neobicinuită pe bulevardele capitale engleze şi-a făcut renume preotul american Keyes, pastor al comunei Brotton din statul Cleveland. In una din zilele trecute preotul Keyes preumblându-se pe stradele Londrei a veḑut la un loc aglomeraţie de public şi gălăgie mare. A mers sĕ vadă ce este şi a aflat că un poliţist se luptă greu cu doi pungaşi pe cari voia sĕ 'i aresteze, ear' publicul privia la ei fără sĕ intervină în ajutoriul poliţistului, ci bucurându-se de neputinţa lui. Fiind om puternic, a dat brânci printrĕ public şi făcêndu-şi cale a dat unuia dintrĕ pungaşi una după céfă, în cât l'a doborît jos, apoi ţinêndu-l călcat sub picióre împărţia cu ploierul lovituri puternice celor cari voiau sĕ elibereze pe pungaşul. Intr'aceea sosind încă doi poliţisti, au legat pe ambii pungaşi şi i-au dus în arest. Aflând despre intervenţia bună a preotului, prefectul poliţiei i-a trimis scrisóre de mulţămită şi — un ploieriu nou, de óre-ce pe al seu şi-l rupsese în lupta avută cu apărătorii pungaşului.

*

Câne de vênat, negru, cu linii albe pe pept, labe albe, cu vêrful cozii asemenea alb, a pierit. Aflătoriul este rugat a 'l preda poliţiei din Sibiiu, pe lângă remuneraţie potrivită.

*

Advertisment. Din florăria de sub arini s'a furat în nóptea de Lunia trecută spre Marţi 2 plante în rĕvare, şi anume: 1 Cicas (palmieră Sago) cu trunchiu de 2 pumni grosime în formă de cépă şi cu circa 8 foi de lungime 30—60 centimetri în forma penelor de struţ), — 1 Curculigos (cu 8—12 foi lungi atârnătóre şi cu dungi, de 30—50 centimetri). Care póte da ceva desluşiri asupra acestor plante, este rugat a anunţa cu urgenţă poliţia ori reuniunea de înfrumseţare. (Verschönerungsverein).

*

Sfêrşitul lumii. S'a aflat de nou un „profet“, care vesteşte sfêrşitul lumii. E preotul anglican *Baxter*, redactor al ziariului „Christian Herald“ din Londra, care spune că în 28 April 1908 se sfêrşeşte lumea. Deja în luna August 1903 se ivesc prevestitorii catastrofei — zice sfinţia Sa Baxter. Pe la sfêrşitul lunii August şi începutul lunii Septembre vor fi viḑibile fenomene uimitóre, pe uscat, pe mări şi chiar şi în constelaţiunile stelare. Pe lângă acestea, în timpul dintrĕ 24 Septembre şi 7 Octobre vor fi cutremururi de pământ uriaşe, împreunate cu tempestăţi şi grindină de putere înfiorătóre, cari vor pustií a treia parte din vegetaţia întregului pământ. In lunile Februarie — April ale anului 1904 jumĕtate din apa mărilor se va schimba în sânge, ear' apa isvórelor şi fântânilor va deveni amară, în urma căreia ómenii vor murí de sete. Pe la mijlocul verii se va întuneca sórele, luna şi o parte dintrĕ stele. La tóte nenorocirile acestea se mai adauge şi un rĕsboiu mare, care se va începe în Ianuarie 1904 şi va dura jumĕtate de an, când apoi un nou Napoleon va subjuga tóte popórele. — Atâta ne spune „profetul“. Noroc numai, că profeţiri de acestea nu se prea împlinesc.

De la comitat.

Publicaţiune.

In sensul §-lui 25 al art. de lege XXI din anul 1886 se aduce la cunoştinţă publică, că spre compunerea resp. rectificarea listei membrilor virilisti (celor mai mari contribuenţi) ai comitetului municipal pentru anul 1904 comisiunoa verificătóre îşi va ţiné şedinţele în 21 şi 22 Septembre 1903 în Sibiiu în cancelaria protonotariului comitatens. In zilele acestea lista virilistilor va fi espusă intuiţiunii publice şi se pot face reclamări verbale sau în scris pentru inducere în listă.

In sensul §-ului 27 din citatul art. de lege se provócă toţi aceia, cari voesc a profita de favorul §-ului 26 al legii citate, ca sĕ 'şi documenteze în decursul şedinţelor verbal sau în scris îndreptăţirea lor, căci în casul contrar vor rĕmâné de astă-dată lipsiţi de favorul §-lui 26, de a li-se socotí duplu contribuţiunea.

Conspectele de dare pentru anul 1902, cari în sensul ordinaţiunii circulare a dlui ministru r. u. de interne, servesc de basă la rectificarea listei virilistilor, sunt espuse în timpul din 12—19 Septembre 1903 în biroul protonotariului şi în timpul acesta se pot face reclamări contra acelora. Lista virilistilor statorită se va afişa în 11 Octobre a. c. la casa comitatului şi se va espune intuiţiunii publice în decurs de 15 zile în cancelaria protonotariului comitatens. Apelaţiuni contra listei se pot subşterne în terminul acesta la comisiunea reviḑĕtóre permanentă.

Presidentul comisiunii verificătóre.
Sibiiu, în 31 August 1903.

Reissenberger m. p.
vice-comite.

Din public.*)

Dare de sémă şi mulţămită publică.

Tinerimea română din Brad a aranjat la 13 August n. c. o producţiune teatrală în favorul fondului „*Şaguna*“ de la gimnasiul român gr.-or. din Brad, menit pentru sĕrbarea memoriei „Merelui Andreiu“ şi înzestrarea elevilor miseri de la acest gimnasiu cu cărţi şcolare.

Cu acest prilej s'a încassat 245 corónе 90 bani, s'a spesat 159 cor. 26 bani, a resultat venit curat *86 cor. 64 bani*, care s'a administrat epitropiei fondului gimnasial.

Au suprasolvit:

Esc. Sa dl Emil Nestor, general-major, 2 cor.; Dr. Ioan Papp, advocat, Brad, 2 cor. 80 bani; Petru Stoica, dir. la „Sentinela“ în Panciova, 2 cor.; Ales. Draia, înv. pens. şi cassariu la „Crişana“, 1 cor. 80 bani; Fr. Menking, dir. de mine, Brad, 1 cor.; Ioan Cuteanu, comerciant, Brad, 1 cor.; P. Plaştea, not. cerc., Mihăleni, 80 bani; Dem. Datca, v.-not., Cărăstău, 60 bani; Iust. Boldin, sodal, 50 bani. Au luat bilet, dar' n'au participat la producţiune: Szabó Lajos, notariu, Brad, 4 cor.; Mihail Stoia, Brad, 2 cor.; H. Berkovits, comerc., Brad, 2 cor. A trimis cu posta: Dr. Teofil Bogdan, medic în Ybbs a/D. (Austria), 3 cor.

Pentru sprijin şi suprasolviri priméscă espresiunea sincerei mulţămiri toţi binevoitorii!

Brad, 15 August 1903.

Pentru comitetul aranjator:

Dr. P. Oprişa. *Cornel T. Albu.*

Dare de sémă şi mulţămită publică.

Cu ocasiunea producţiunii teatrale şi a petrecerii ce s'a ţinut în Zlagna la 9 August 1903, afară de rescumpĕrarea biletelor şi fără de a participa, aşa dar' în mod marinimos, au contribuit următorii domni: Aureliu Bogdan, şef de gară, 6 cor.; Aureliu Maniu şi Ludovic Jurca, paroch, câte 5 cor.; N. N., 10 corónе; Adam Damian, comptabil, 4 cor.; Ioan Codru, 3 cor., şi Dionisie Costea, paroch, 2 cor.; — ear' suprasolviri au întrat de la următorii domni: Petru Paul, proprietariu, 10 cor.; Ulain Fr., director de mine, şi Em. Beşa, câte 5 cor.; Victor Damian, Victor Ciora, învĕţătoriu, şi Nicolae Cristea, vigil de pădure, câte 4 cor.; Nicolae Cristea, paroch, 3 cor.; Dr. I. Radu, profesor, Cibian, notariu, Ioan Moţa, paroch, câte 2 cor.; Ioan Cristea, croitoriu, 1 cor. 50 bani; Ioan Aron, proprietariu, 1 cor. 20 bani; M. M. Popescu, Ioan Lucăcel, învĕţătoriu, Rusan Corpade, Iosif Magda, paroch, Stefan Pasculeţu, P. Varvara, învĕţătoriu, Iacob Nicola, învĕţătoriu, şi Petru Petrinjenariu, epitrop, câte 1 cor.; Nicolae Todea, paroch, 80 bani; Lövi, librariu, şi G. Morariu, câte 50 bani; Petru Paul, paroch, 40 bani.

Preste tot au întrat: 305 cor. 04 bani, spesele au fost 175 cor. 10 bani, a rĕmas dar' un venit curat de 129 cor. 94 bani, din cari 100 cor. s'au depus la fondul neatacabil al şcólei ort. române din Zlagna, ear' 29 cor. 94 bani s'au dat pentru împodobirea bisericei gr.-or. din Zlagna.

Primésca dar' toţi participanţii şì pe acéstă cale ferbinţile nóstre mulţămite.

Zlagna, la 25 August 1903.

Emanuil Beşa
paroch, cassariu.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primeşte rĕspunderea.

Schimbare de local.

Din causa localităților strîmte din strada Rațelor m'am strămutat în casa mea proprie

strada margareta 8.

Aducênd acésta la cunoștința onoratului public român, îmi iau voie totodată a 'l ruga pentru binevoitoriul seu sprijin și pe mai departe.

Cu stimă

[199] 3—6 **Emil Petruțiu**

têmplariu de construcție și mobile.

Nr. 968/1903 [209] 1—3

Concurs

Pe basa resoluțiunii Preaven. Consistoriu archidiecesan dto 1 Iulie nr. 6794/1903 bis. pentru ocuparea postului de **capelan** lângă actualul paroch *Ioan Bonea* din comuna bisericéscă gr. or. **Fofeldea**, care capelan la timpul sěu va avé a urma și ca paroch, se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumětate din cele fasionate în tabela B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat, despre cari concurenții 'și pot lua informațiuni de la oficiul protopresbiteral.

Concurenții au a 'și așterne cererile conform normelor din vigóre până la terminul prefipt subsemnatului oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta poporului în biserică în vre-o Duminecă sau sěrbătóre spre a cânta și cuvênta.

In conțelegere cu comitetul parochial.

Nocrichiu, în 15 August 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Agnita.

Pentru domnul protopresbiter:

Nicolae Gavrea
asesor prot.

Nr. 407 1903 [191] 3—3

Concurs

Pe basa resoluțiunii Venerabilului Consistoriu archidiecesan dto 8 Iulie nr. 7117 Bis. a. c. prin acésta se publică concurs, cu terminul de 30 zile de la prima aparițiune în „Telegraful Român“, pentru ocuparea postului de **capelan** în parochia **Bulzeștii-de-sus**.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumětate din tóte venitele parochiei fasionate la cóla B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Concurenții la acest post de capelan, au a 'și așterne cererile lor, instruite conform normelor din vigóre, până la terminul sus indicat, subsemnatului oficiu protopresbiteral.

In conțelegere cu comitetul parochial concernent. Oficiul protopresbit. gr. or. Zarand.

Brad, în 30 Iulie 1903.

Georgiu Părău
adm. prot.

Nr. 549/1903 [202] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch clasa I.** în parochia **Arpatac** se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în tabela B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat, despre cari concurenții 'și pot lua informațiuni de la subscrisul oficiu protopresbiteral

Doritorii de a ocupa acest post, au a 'și așterne suplicele lor subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul fixat, avênd a se presenta în vre-o Duminecă sau sěrbătóre în biserică pentru a cânta, respective a serví și predica.

Brețcu (Bereczk) 6 August 1903.

In conțelegere cu comitetul parochial. Oficiul protopresbiteral gr. or. Treiscaune.

Constantin Dimian
adm. prot.

Nr. 308 1903. [186] 3—3

Concurs

Pentru întregirea postului vacant de **paroch** în parochia de clasa a III-a **Fueș-Bagara**, tractul Iliei, pe basa resoluțiunei Preavenerabilului Consistoriu archidiecesan din 11 Martie a. c. nr. 2841 Bis. și a conclusului comitetului parochial din 13 April a. c., se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat, despre cari venite concurenții 'și pot lua informațiuni de la subscrisul oficiu protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a 'și așterne cererile lor instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat și au a se presenta în vr'o Duminecă sau sěrbătóre în biserică pentru a cânta, eventual a celebra și cuvênta.

Ilia, la 17 April 1903.

In conțelegere cu comitetul parochial — Oficiul protopresbiteral gr. or. Ilia.

George Oprea
protopresbiter.

Nr. 415 1903 [187] 3—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor vacante de **învěțători** în comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Murěș Oșorheiu, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Erdő-Sângeorgiu**, 2. **Egerseg** cu filia **Murěș-Sâncraiu**, 3. **Ghernesig**, și 4. **Veția**, cu salariu de câte 600 cor., cuartir și grădină.

Cuincuenalele se vor computa de la instituirea definitivă și serviciu neîntrerupt în respectiva comună.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi sunt îndatorați a conduce în tóte Duminecile și sěrbătorile cântările liturgice cu elevii și a se presenta în vre-o Duminecă ori sěrbătóre în biserică spre a 'și arăta desteritatea în cântări și a face cunoștință cu poporul; ear' suplicile de concurs instruite conform normelor în vigóre a le așterne subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat, și cari pe lângă salariul de concurs ar mai face pretensiuni și la cuincuenale după anii serviți în alte comune, au sě 'și espună acele pretensiuni în petițiunile lor de concurs, pentru-ca comunele sě se știe orienta la alegere.

Nasna, 24 Iulie 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Murěș-Oșorheiu în conțelegere cu comitetele parochiale.

Stefan Russu
adm. prot.

Nr. 620 1903. [207] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor vacante de **învěțători** din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Sighișóra, se escrie prin acésta concurs cu termin de **15 zile** de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Vidacutul-român**, cu salariu anual de 600 cor., cuartir gratuit în edificiul școlei și lemnele necesare de foc.

2. **Nadeșul-săsesc**, cu salariu anual de 600 coróne, și anume: 300 cor. prin repartiție, cereale de la popor și folosirea unui pământ de 2½ jughěre, — 300 cor. întregire de la stat.

Reflectanții la aceste posturi, cu îndatorirea a provedé instrucțiunea școlarilor de la 6—12 ani și celor de la 13—15 ani, și a ține în Dumineci și sěrbători strană în biserică, sě 'și aștérnă petițiunile concursuale instruite conform normelor în vigóre subscrisului oficiu protopresbiteral până la terminul indicat, cu îndatorirea a se presenta în vre-o Duminecă sau sěrbătóre în biserică spre a 'și arăta desteritatea în cele rituale, preferindu-se cântăreții buni.

Sighișóra, 14 August 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighișóra, — în conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Dimitrie Moldovan
protopresb.

Nr. 130 1903. [203] 3—3

Concurs repețit

Necompetând concurenți convenabili la concursul publicat în „Tel. Rom“. nr. 69 pentru ocuparea a **2** posturi de **învěțători** la școla nóstră confesională gr. or. din **Alțina**, se publică din nou concurs cu termin de **15 zile** de la prima publicare în „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt câte 600 coróne pentru fie-care post, solvibili jumětate din ajutoriu de stat și jumětate din cassa bisericii; cuartir natural și pentru grădină lemnele necesare de foc.

Concurenții sě se presinte în vre-o Duminecă ori sěrbătóre în biserică spre a 'și arăta desteritatea în cântări și tipic. Cuincuenalile se socotesc de la ziua întrării în post.

Alțina, în 10 August st. v. 1903.

Pentru comitetul parochial:

Nicolae Gavrea paroch delegat al oficiului prot. Agnita
Ioan Petrișor paroch

Pentru domnii preoți!

De la **Librăria archidiecesană** se póte procura

CONDICĂ

bine compactată în piele și cu păreți tari,

în care (conform circulariului consistorial numěrul 2142 din 3 Martie 1903) sunt a se induce „momentele mai însemnate ce obvin în comună în decursul anului și cari merită a fi însemnate pentru posteritate.“

Conține 200 foi.

Prețul **6·60 cor.**, + porto postal **80 fil.**

Nr. 559/1903 [205] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia **Presaca**, pe basa resoluțiunii ven. consistoriu de la 12 Iulie a. c. nr. 7312 ep., se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în tabela B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Cei ce doresc a reflecta la acest post vor avé a 'și așterne suplicele concursuale, instruite în sensul normelor în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, avênd a se presenta înaintea alegětorilor în vre-o Duminecă ori sěrbătóre spre a cânta, respective a celebra și a cuvênta.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Abrud, — în conțelegere cu comitetul parochial.

Abrud, 12 August 1903.

Petru Popoviciu
protopresbiter.

Nr. 453 1903. [190] 3—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor vacante de **învěțători** în comunele mai jos numite din protopresbiteratul Dobra, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Bătrina**, un post de învěțătoriu, salariu 600 cor. din repartiție, cuartir și lemne.

2. **Lăpugiul-inferior—Ohaba**, un post de învěțătoriu ambulant, salariu 600 cor., cuartir și lemne.

3. **Fintoag**, un post de învěțătoriu, salariu 600 cor., cuartir și lemne de foc.

Cererile de concurs, instruite conform normelor în vigóre, sunt a se înainta subscrisului oficiu protopresbiteral, în terminul indicat.

Oficiul protopresbiteral Dobra în conțelegere cu comitetele parochiale.

Dobra, 30 Iulie 1903.

Iosif Morariu
protopresb.

Cartea consilierului de medicină Dr. Müller, apărută deja în a 40-a ediție, care tractéză despre

Conturbările în sistemul nervos și secsual

precum și despre vindecarea radicală a lor, se póte procura prin tóte librăriile.

Pentru 1 cor. 20 fileri în mărci postale o trimite franco **Curt Röber**, Braunschweig. [3] 34—38

Ciocolada de tanin

a lui **Sztraka**

are efect escelent la copíi și la vêrstnici

contra urdinării

Prețul 40 fileri

Se capětă în fie-care apotecă.

[166] 7—8

Nr. 434 [206] 2—3

Concurs.

Pentru îndeplinirea postului de **paroch** in parochia de clasa a III a **Varmaga**, tractul Deva, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile computate de la prima publicare în „Tel. Romanul“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Suplicele concursuale instruite conform normelor în vigóre, sunt a se adresa subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Reflectanții la acest post au a se presenta înainte de alegere în vre-o Duminecă ori sěrbătóre în biserică spre a cânta, respective a celebra și cuvênta.

Deva, 12 August 1903.

Oficiul protopresbit. gr. or. Deva, în conțelegere cu comitetul parochial.

George Romanul
protopresbiter.

Veritabilul lac Christoph este cea mai bună văpsélă de podine.

DAUERHAFT, GERUCHLOS
SOFORT TROCKNEND
GELBBRAUN. MAHAGONI.
GRAUFARBIG. REIN.
FRANZ CHRISTOPH BERLIN PRAG
GESETZ VON 30. NOVEMBER 1874 FABRIKMARKE
F. C.
Veritabilul
lac Christoph
DER ECHTE
Christoph-Lack
IST DER BESTE ANSTRICH FÜR FUSSBÖDEN.

face cu putință a unge podinele fără de a deranja odăile, fiind-că **se evită mirosul neplăcut**, propriu colorii și lacului de oleiu, care se svêntă încet și e lipicios. Folosirea e atât de simplă, în cât ori-cine póte unge podinele, cari se pot șterge cu rize umede, fără sě pérdă luciul. — Se deosebesc:

lac lucitor colorat de podine,

brun-gălbuiu și brun-mahagoni, care acopere ca oleiul și dă luciu: deci folosibil deopotrivă la podine noue și vechi. **Acopere pe deplin pete vechi, văpséla anterióră, etc.**; și

lac lucitor curat (necolorat)

pentru podine noue și parchete, care dă numai luciu. Mai cu sémă pentru parchete și podine de tot noue, unse deja cu colori de oleiu. Dă numai luciu și nu ascunde modelul lemnului.

Colli postali circa 35 m. pătr. (2 odăi mijlocii) fl. 5·90 v. a.

In tóte orasele unde sunt deposite, comandele directe vor fi transmise acestora; văpsiri de model și prospecte gratuit și franco. La cumpěrare este a se lua séma precis la firmă și marca firmei, fiind-că **acest fabricat esistent din 1850 se imitéză** multiplu și **se falsifică**, în cât se pune în comerciu o marfă slabă, care nu corěspunde scopului.

Francisc Christoph

inventator, singurul fabricant al veritabilului lac lucitor de podine.

Praga K. Berlin, NW.

Sibiiu: W. Gustav Simonis. **Brașov**: H. Zintz.
Orăștie: Kercsedi G. **Făgăraș**: J. Jaros.
[132] **Mediaș**: Martin Schemmel. 9—15

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret**

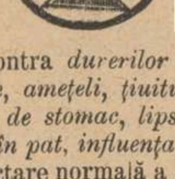

vindecă și învioréză pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosesce contra *durerilor de cap si dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rěceală la mâni și picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui* și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sě se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.
[2] 33

Prețul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copíi și femei de constituție fórte slabă.

Espediție din centru și locul de vêndare pentru țéră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta **V., strada Vadász 42/V coltul strada Kálmán.**

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane

Nr. 94 Sibiiu, Marţi 26 August (8 Septembre) 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 34
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei or
30 fil. rêndul cu litere garmond

Carte tendenţiósă.

Cetitorii ziarului acestuia ştiu, că domnul *Dr. Augustin Bunea,* canonic metropolitan în Blaj, a publicat în anul trecut o carte despre *„vechile episcopii româneşti“*, în care trage dungă preste întregul trecut al bisericii nóstre gr. ort. române, încercându-se sĕ arete, cum noi n'am avut în trecut metropolie în Bĕlgrad, n'am avut autonomie bisericéscă, n'am avut de cât numai preoţi fără şef, fără conducĕtoriu.

Cartea acésta, a cărei tendenţiositate, împreună cu părerile greşite cuprinse în ea, credem că va mai forma obiect de discuţie în colónele acestui ziariu, a fost înaintată şi *„Academiei Române“* pentru a fi — *premiată.* A fost împărţită dlui *Gr. G. Tocilescu*, pentru a 'şi da părerea asupra ei, ear' savantul profesor i-a făcut aprecierea meritată, şi pe basa raportului seu, comisiunea premiilor *a respins* cartea, cu şése voturi contra două, (cari erau, după cum suntem informaţi, ale domnilor Iosif *Vulcan* şi Ioan *Bianu*) aflându-o nevrednică pentru a fi premiată.

Avem la mână acest raport al dlui *Tocilescu*, şi credem că facem bun serviciu causei şi cetitorilor, publicându-l în întregime, chiar la locul acesta, după cum urméză:

„Mica lucrare asupra căreia am onóre a vĕ relata, o recunóşte însuşi autorul ei „că nu este o scriere perfectă“, şi că mai trebuesc încă cercetări pentru lămurirea trecutului bisericii române din Transilvania şi Ungaria de la secolul al XV-lea până la sfêrşitul secolului al XVII-lea. Totuşi autorul are convingerea, că printr'însa s'a apropiat „cu mult mai tare de adevĕr de cât cei-ce au tratat acelaşi subiect: istoria bisericei româneşti“ din rĕstimpul secolilor sus amintiţi.

Cum se vede, încă de la început autorul îşi ia o posiţiune militantă faţă de ceea ce numeşte fără şovăire „născociri, cari la noi au devenit dogme istorice“. Asemenea „dogme istorice“ însĕ se găsesc pe terenul religios al istoriei bisericii române, pe un teren de luptă, adecă pe care nu póte cineva păşí de cât bine întrarmat, cu documente sigure, autentice şi îndestulitóre. Chiar şi atunci când posedi asemenea dovedi, totuşi trebue sĕ mai stai la îndoiélă, dacă totul ai cercetat, dacă nu 'ţi mai rĕmâne încă ceva nelămurit, încă ceva îndoios; dar' şi într'un cas şi într'altul reserva ţi-se recomandă, căci atingi un teren de ordin moral, atingi instituţiunea cea mai scumpă şi mai însemnată a unui popor. Reserva devine însĕ o datorinţă de prudenţă, atunci când în calitate de înalt preot al unei confesiuni cauţi a 'ţi îndrepta armele contra bisericii altei confesiuni, — mai ales când credincioşii acesteia sunt proprii tĕi fraţi, fiii aceleiaşi mame. De aceea, domnilor colegi, de la început chiar broşura părintelui Bunea pare a fi scrisă *cu anumite tendinţe,* ea nu voeşte atâta, ca sĕ pună în lumină nişte adevĕruri din istoria bisericilor româneşti de preste Carpaţi, ci mai mult, sub aparenţa unor cercetări cu totul desinteresate, curat ştientifice, ţinteşte temelia legală şi esistinţa istorică a Metropoliei române din Bĕlgrad (Alba-Iulia). Acéstă scriere caută sĕ nimicéscă ideia, că odată Metropolia română din Alba-Iulia a fost o biserică naţională, autocefală şi subordinată canoniceşte Patriarchului din Constantinopol, şi că Românii de preste Carpaţi au avut şi dînşii instituţiuni naţionale, religióse, ca atare recunoscute. Acéstă încercare nu este nouă. Tot astfel făcuseră misionarii catolici, îndată după unirea metropolitului Atanasie cu Biserica Romei (1698). Din metropolit, ce fusese al tuturor bisericelor româneşti din Ardél şi din Ungaria, ei îl declarară după unire numai simplu episcop; îl puseră pe dînsul şi pe câţiva urmaşi ai sei sub tutela unui teolog catolic, care îşi avea locuinţa în reşedinţa Metropoliei, şi fără învoirea căruia Atanasie nu putea sĕ adreseze nici un ordin protopopilor şi nici sĕ facă vre-o scrisóre guvernului ori Papei. După ce în urma unor lupte energice de mai bine de 150 ani ale episcopilor naţionali şi ale literaţilor români, legalitatea vechei Metropolii române de Alba-Iulia, care după unire fusese redusă la simplă episcopie, a fost în fine recunoscută, pare-se că acum aceleaşi tendinţe ale propagandei catolice se ivesc de nou la suprafaţă. Deosebirea numai este, că astădată aceste planuri se pun în activitate cu alte mijlóce şi sub altă formă.

Astăzi congregaţiunea de propaganda fide nu mai trimite teologi străini în reşedinţa Metropoliei române, ci 'i forméză de-a dreptul din tinerii români duşi din cea mai crudă etate la Roma, şi acolo îi preface în adevĕraţi misionari pentru poporul românesc.

Astăzi opera călugărilor franciscani şi dominicani o continuă acesti adepţi sub forme acoperite. Ei apar ca istorici, ei ne vorbesc de pe catedre de consanguinitatea cu Romanii, de credinţa şi supunerea Papei, de dispreţ faţă de instituţiunile vechi bisericeşti şi de ura contra bisericei ortodoxe.

Astăzi nu mai sunt călugării străini din vécul XVIII, ci elevii români ai şcólei de propagandă, cari vin sĕ tăgăduéscă drepturile istorice şi canonice ale Metropoliei române din Alba-Iulia.

Dar' este trebuinţă sĕ cunóştem mai întâiu însuşi spiritul şi ideile cari însufleţesc o scriere cu dorinţa de a fi premiată de Academia Română, acéstă înaltă instituţiune, menită a supraveghia unitatea de ném şi de cuget a Românilor. Este destul a cetí începutul şi sfîrşitul scrierii în chestiune spre a vedé ce voeşte autorul:

„Până acum toţi istoriografii români — cu escepţiunea dlui N. Iorga — au ştiut înşira o mulţime de metropoliţi în Alba-Iulia începênd din anul 1348 până în 1585. Ei au urmat fără critică seria aceea de archiepiscopi, care mai întâiu a compus'o Samoilă Clain. Trebue însĕ sĕ recunóştem adevĕrul, că nu se póte aduce nici un singur document, care sĕ adeveréscă, că vre-unul dintrĕ archiereii înşiraţi întrĕ 1348 şi 1585 ar fi avut reşedinţa în Alba-Iulia, şi după părerea nóstră nici nu se va puté aduce astfel de documente nici odată pentru perioda de la 1348 până la 1556, deóre-ce cât timp în Alba-Iulia a esistat un episcop puternic romano-catolic, care odinióră avea jurisdicţiune şi în Muntenia, şi cât timp religiunea grecéscă în Transilvania adese-ori nu era nici măcar tolerată, a fost cu neputinţă înfiinţarea unei metropolii în Alba-Iulia.“

Iată apoi conclusiunile autorului (pag. 146):

„Aşa *numita Metropolie* a Bĕlgradului n'a esistat înainte de 1599, ear' înainte de anul 1556 n'a esistat nici măcar o episcop care sĕ se fi estins preste tot teritoriul locuit de Români.

„Cea dintâiu episcopie a tuturor Românilor din Ardél nici n'a fost *ortodoxă* în însemnarea de astăzi, ci în însemnarea de pe timpul dominaţiunii calvine, adecă *calvinéscă*

„Numai când principele catolic Stefa Báthory, la insistinţa unei domniţe române a conces la 1572 Românilor rĕmaşi credin cioşi bisericei slavo-bizantine sĕ-şi aibă episcop alăturea cu cel calvinesc, s'a încep un fel de organisaţie şi ierarchie bisericés românéscă pentru tótă ţéra. Ea însĕ nu a fost o metropolie în înţelesul adevĕrat al cuvêntului, cu episcopii sufragane, nici când de la 1572 până la 1599 îşi avea reşedinţa în Silvaş, nici când de la 1599 până la 1713 resida în mănăstirea Bĕlgradului întemeiată de Mihaiu-Vodă-Vitézul.“

La pag. 148:

„Nici titula de „metropolit“, ce o aflăm la episcopii Bélgradului, n'are sĕ ne inducă în eróre.

„Ea nu trebue luată în sens literal. In orient s'a făcut de multe-ori abus cu titulaturile. Episcopii Buzĕului şi Rîmnicului, de-şi supuşi ca sufragani metropolitului Têrgoviştei, încă au fost întitulaţi uneori „Archiepiscopi“. Abusul episcopilor sêrbeşti gr. or. de a se întitula „metropoliţi“ l'a şters congresul din 1744. Unii episcopi ai Muncaciului s'au întitulat chiar şi patriarchi.

. . . .

„Este deci evident, că după-ce archiereii Bĕlgradului n'au avut sub jurisdicţia lor nici un episcop sufragan, şi în actele oficiale n'au fost recunoscuţi ca metropoliţi în sensul canonic al cuvêntului, şi după ce *ei au fost*

FOIŞÓRĂ

Gâcitorile poporale.

De **G. Coşbuc.**

(Fine).

Gâcitorile sunt de două feluri. Unele sunt simple întrebări glumeţe, al căror rĕspuns e basat ori pe vre-un joc de cuvinte, ori pe vre-o asemĕnare întêmplătóre întrĕ două obiecte, ori pe vre-un fapt particular şi altele de acestea.

Acest soiu de gâcitori afară de spirit n'au alta nimic; nici fantasie, nici inteligenţă, nici putere de observaţiune şi nici mai ales de logică. Ele fac us nelimitat de împrejurarea, că inteligenţa caută rĕspuns demn de seriositate întrebării şi deci alérgă departe după el, pe când rĕspunsul e aprópe şi nu e serios.

De aceea rĕspunsurile de multe-ori ofenséză inteligenţa şi supĕră pe omul serios.

Aşa de es. la întrebarea: de ce stă ciόra în par, inteligenţa caută rĕspuns serios, vr'o causă óre-care naturală, vr'un obiceiu al ciórelor, etc. Ear' rĕspunsul e o păcăélă: fiind-că nu póte *şedé* în par. Tot aşa: Câte ouă putea sĕ mănânce Goliat, uriaşul, pe nemâncate? De sigur, fórte multe, ca uriaş ce era. Nu, unul singur, căci al doilea şi celelalte erau *pe mâncate.* Sau alta: Incotro merge iepurile când e de doi ani? Iţi baţi capul sĕ afli rĕspuns cu minte, dar' el e un simplu joc de vorbe: merge *pe trei ani.* Multe dintrĕ aceste gâcitori au subiectul luat din biblie. Când a cântat cocoşul de l'a audit tótă lumea de odată? La potop, în corabia lui Noe. Cine a murit fără sĕ se nască, şi cine s'a născut şi n'a murit? Adam, şi procul Ilie care s'a suit de viu în cer.

Adevĕratele gâcitori însĕ sunt altele, cele descriptive.

Gâcitóre descriptivă este în fondul ei o alegorie. Ea descrie un obiect óre-care dând mai multe însuşiri ale lui, fără sĕ 'l numéscă. Ca sĕ fie gâcitórea corectă, trebue sĕ ne dee cât de multe predicate ale subiectului, ce este de a se gâcí. Forma, în care se esprimă aceste predicate póte sĕ fie seriósă, ori glumétă; predicatele au duplu scop, ori sĕ lămuréscă subiectul, ori sĕ 'l scótă din mulţimea de subiecte asemĕnate, ori dinpotrivă, sĕ 'l întunece şi sĕ 'l amestece cu alte subiecte, deci cum zic, scopul lor e ori sĕ 'ţi deschidă capul, ori sĕ te zăpăcéscă.

Fiind-că gâcitórea e o definiţiune a subiectului, predicatele trebue sĕ fie precise.

Gâcitórea nu e corectă: *a*) când predicatele sunt prea puţine, aşa că subiectul nu póte fi recunoscut din predicatele sale, ori că predicatele se potrivesc la mai multe subiecte.

Ce nu poţi sĕ pui
Sĕ şadă în cuiu. (Oul).

Predicatul „nu póte sta în cuiu“ nu se potriveşte numai oului, ci ori-cărui lucru rotund: mingei, mĕrului, etc. Din causa acésta însuşi poporul deslégă gâcitórea în mai multe feluri.

b) Când predicatele sunt prea multe, mai multe de cât e trebuinţa, ca sĕ recunoşti subiectul.

In casul acesta ele ori te zăpăcesc, ear' mintea oboseşte căutând sĕ înlăture predicatele prisositóre, ori subiectul e recunoscut prea cu înlesnire. De esemplu:

E rotund şi nu e ou, are córne şi nu 'i bou.
Işi pórtă în spinare casa şi se suie pe copaci.

Aici recunoşti subiectul *melc* prea uşor.

c) Când unul sau mai multe dintrĕ predicate e fals şi nepotrivit subiectului. A induce în eróre este iertat, dar' numai atunci când póte face un joc de cuvinte, o comparaţie cu spirit, nu însĕ şi atunci când falsifici un predicat cu ştiinţa şi cu gândul de a duce în rătăcire cu el.

Pe apă înótă şi în pămênt nu putredeşte, şi e roşu ca din foc.

Subiectul e cărbunele. Cele 2 predicate de la început sunt adevĕrate, ele ajung sĕ facă o gâcitóre. Al treilea e fals cu ştiinţă; da, cărbunele e roşu, când arde, dar' aici e vorba de cărbunele stins, care e negru. Ear' amestecarea acésta a cărbunelui aprins cu cel stins e anume spusă, ca sĕ te rătăcéscă.

d) Nu e frumósă gâcitórea când e prea uşóră, adecă atunci când predicatele arată prea lămurit subiectul. Acésta se întêmplă când predicatele date se potrivesc numai unui singur subiect. Frumseţa gâcitórei cere ca, lucrul ce este a se gâcí, sĕ nu fie recunoscut numai de cât. D. es.

Ciuşti prin apă, zup sub piatră.

Dintrĕ aceste două predicate „alérgă prin apă, s'ascund sub piétră“ recunoşti numai de cât, că e vorba de *peşte.*

Sĕ luăm ca esemplu gâcitórele despre *Ou*, ca sĕ vedem varietatea de predicate, ce i-se pot da unui subiect.

supuşi de o parte metropolitului Ungro-Vlahiei, ear' de altă parte episcopului „ortodox“, adecă celui calvinesc magiar, este absurd a 'i considera drept metropoliţi în sensul propriu al cuvêntului. Ei au fost numai *episcopi*, şi scaunul lor din Bĕlgrad o *simplă episcopíe.*

„Trebue deci sĕ dispară nălucirea des- re o metropolie în Bĕlgrad cu 13 episcopìi fragane, autonomă, independentă şi autoce- ă, pe care ar fi îngropat'o Atanasiu cu ocąsiunea încopcierii legăturilor de credinţă şi iubire cu centrul de unitate al creştinismului, cu Roma.

„Acéstă episcopie a Bĕlgradului n'a fost, cum am accentuat, nici măcar *„ortodoxă“* în sensul în care o parte dintrĕ Românii de astăzi se numesc *„ortodoxi“*.

„Mai ales de la anul 1630 încóce se póte considera drept biserică grecéscă numai după rit, căci era calvinéscă în credinţă şi instituţiuni“.

Chiar din titlul acestei broşuri se vede că autorul scobóră metropolia Bĕlgradului la simplă episcopie, punêndu-o ceva mai pe jos de cât unele simple episcopíi, ca aceea a Vadului, a Geógiului, a Silvaşului. Atacându-se însĕ esistinţa canonică şi legală a metropoliei române de Alba-Iulia, se atacă aica *comună* a ambelor metropolii omâne de preste Carpaţi (Blaş şi Sibiu), se atacă esistinţa şi legalitatea tuturor episcopíilor române de pe teritoriul Transilvaniei şi Ungariei, ca mâne, poimâne sĕ vină alţii şi sĕ atace egalitatea şì Ungro-Vlahiei şi Moldovei.

Chiar din titlul ce autorul îl dă crierii sale, de „Vechile episcopíi românești“ — titlu în care Bĕlgradul lba-Iulia) este pus în şirul numai al ei simple episcopíi, se vede spiritul preocupaţiunea scriitoriului.

Faptele positive sunt că au esistat preste Carpaţi din cea mai depărtată vechime nu numai episcopíi teritoriale, dar' şì o autoritate bisericéscă superióră, română, o archiepiscopie a ţerii Ardélului şi a părţilor ungureşti.

Pentru acésta avem sĕ ne raportăm la mărturíile aduse de însuşi autorul în amintita sa operă. Astfel la anul 1572 ne apare un Eftimie, ca episcop preste tótă ţéra Ardélului şi în părţile ungureşti (p. 52 seq.); la 1574 urmaşul seu episcopul *Cristofor*, „episcop al preoţilor ardeleni, cari mărturisesc religiunea română sau grecéscă“ (pag. 56). In Cazania de la anul 1581 ne apare Ghenadie I ca **„Mitropolit** a tot ţinutul Ardélului şi al Orăḑei“ (pag. 59). La anul 1585 găsim pe Ioan ca „episcop al bisericilor româneşti din Transilvania şi părţile ei ungureşti“ (pag. 60).

Ştim mai departe că în timpurile lui Mihaiu Vodă-Vitézul biserica românéscă de Alba-Iulia figura ca metropolie a ţerii Ardélului şi a părţilor din Ungaria.

Ştim în fine că în însemnatul act descoperit de dl N. Densuşianu: „Manifestul de unire de la 1698“, biserica de Alba-Iulia ne apare ca metropolie. Părintele Bunea continuă însĕ în tot cursul scrierii sale a numí metropolia română de Alba-Iulia numai simplă episcopie, pentru-ca în cele din urmă sĕ ni-o înfăţişeze şì pe acésta ca necanonică şi neistorică.

Incă o cestiune importantă istorică ţinem a o amintí.

Este cunoscut că preste tot locul şi în particular în Ungaria, episcopíile catolice pórtă titlul lor după oraşul de reşedinţă al episcopilor ori archiepiscopilor: astfel Archiepiscopus Strigoniensis, Archiepiscopus Colocensis, Episcopus Agriensis, etc. Numai episcopul *catolic* din Transilvania nu pórtă titlul după Alba-Iulia, ci el se numeşte în tóte actele papale şi ale regilor Ungariei numai Episcopus *Ultrasilvanus* sau *Transilvanus.* Care este causa, care este esplicarea? Ea este, credem, fórte firéscă: fiind-că în Alba-Iulia sau Bĕlgrad esista deja o vechiă archiepiscopie, cea românéscă, şi că prin urmare catolicii se feriau a adopta titulele unei biserici schismatice.

Scrierea dlui Bunea venind sĕ stârnéscă o cestiune de caracter religios, în momentele critice prin cari România transcarpatină trece în luptă pentru apărarea limbii şi naţionalităţii, luptă care reclamă liniştea cugetului şi unirea simţĕmintelor; documentele aduse de canonicul metropoliei din Blaş nefăcênd deplină lumină asupra unor cestiuni despre cari toţi istoricii şi literaţii nostri, începênd cu Samoilă Clain, se găsesc de acord: nu sunt de părere a se acorda premiul solicitat de autor pentru cartea „Vechile episcopíi româneşti“.

„Alianţa ruso-română“.

Sub acest titlu a publicat de curênd ziariul *„Znamea“* din Petersburg un articol sensaţional, fórte simpatic şi măgulitor pentru statul român. Din cuprinsul acestui articol se vede, cum Rusia oficială caută prietenia statului român, convinsă fiind că i-ar fi un bun şi preţios tovarĕş de luptă în zile grele. Reproducem în întregime acest important articol, după cum urméză:

Am primit eri o scrisóse din Ungheni în care întrĕ altele ni-se scrie:

„De câtăva vreme Românii ne arată nouĕ Ruşilor multă simpatie. Am avut ocasiunea sĕ constat acésta cu ocasiunea unei serate de binefacere dată la Unghenii români. Românii au avut cu acea ocasiune atenţiuni particulare pentru Ruşi şi i-au primit cu entusiasm. Zilele acestea dealtmintrelea s'a întors din România, prin Ungheni, deputaţiunea regimentului Vologda nr. 18, însoţită până la graniţă de oficerii români. După cum v'au anunţat telegramele, ştiţi că oficerii nostri au fost obiectul unor ovaţiuni calde din partea populaţiunii şi a armatei române.“

Cei-ce nu cunosc fasele istoriei române de acest din urmă sfert de secol şi cari nu cunosc nici România în general şi politica sa, vor ceti póte cu indiferenţă cea-ce scriem. Dar' aceste linii vor umplé de bucurie pe acei ce 'şi aduc aminte de perioda agitată prin care a trecut România, precum şi numĕrósele fluctuaţiuni cari au marcat relaţiunile ei cu Rusia. Cele ce preced le vor face în special plăcere în acest moment când raporturile nóstre cu Turcia sunt fórte încordate.

In casul unui rĕsboiu cu acéstă putere, întrebarea de a se ştí cari sunt aliaţii nostri şi prietenii nostri, vine în mod firesc la ordinea zilei.

Rĕsboiul ruso-turcesc a fost urmat de o periodă în timpul căreia Românii ni-au arătat multă vrăjmăşie, cu tóte că Rusia a fost liberatórea lor şi că li-s'a înfăţişat ca aliată şi protectóre tradiţională.

Aceste sentimente vrăjmăşeşti au crescut prin nemulţămirea ce a provocat anexarea Basarabiei de către Rusia în schimbul Dobrogei.

Astăzi, la capĕtul unui sfert de véc, după ce patimile s'au liniştit şi când putem cerceta mai obiectiv acéstă cestiune, mĕ îndoesc că se póte tăgăduí, că Românii n'au avut un *motiv real de a fi nemulţămiţi de noi din causa acestui schimb* oferit acelora, cari au fost aliaţii nostri, cari au vărsat mult sânge alături de armele ruseşti, la Plevna, şi mai ales la reduta Griviţei, unde mii de ostaşi români au căḑut alături de ai nostri. Luând României o regiune avênd o poporaţiune românéscă compactă şi formând un tot teritorial cu restul ţĕrii, i-am dat în schimb Dobrogia, despărţită de ea prin Dunăre şi locuită de Bulgari. E drept, că noi n'am făcut alta de cât sĕ luăm cea-ce ne aparţinuse până la rĕsboiul Crimeei, precum şi un braţ al Dunării pe care odinióră l'am stăpânit.

Nu se póte tăgăduí totuşi, că atunci am putut face o altă combinaţiune, *dând României vr'o altă compensaţie óre-care*, care sĕ nu atingă interesele aliaţilor nostri.

Ori-cum ar fi, aceste lucruri sunt trecute şi fac parte din domeniul istoriei. Dacă vom judeca după nouele sentimente ale Românilor faţă de Ruşi, pare-că au început sĕ uite desbinările trecutului.

Avem deci motive de a ne bucura de cele ce se petrec.

Suntem departe de a puté nesocotí pe România. Mai mult încă, suntem încredinţaţi, că dacă împrejurările ne-ar pune vr'o dată în mésură de a alege întrĕ Austro-Ungaria şi România, tot câştigul şi *preferinţele nóstre ar fi de partea unei alianţe cu România.* Şi acésta nu numai fiind-că interesele ce le avem în Peninsula Balcanică sunt în realitate opuse celor austro-magiare; nu numai fiind-că Austro-Ungaria va fi pururi vrăjmaşa nóstră, atât în nisuinţele nóstre panslaviste cât şì în nisuinţa către Bosfor, — dar' şi din causa compunerii eterogene a acestei ţĕri de rasse diferite, cea-ce *slăbeşte puterile sale precum şi spiritul sĕu naţional.*

Cu totul altfel e cu România. Acésta ţéră a propăşit într'un mod uimitor în timpul ultimului pătrar de véc, într'un mod cu adevĕrat uimitor atât sub raportul intelectual şi economic, cât şi sub acela al conştiinţei naţionale.

Pe o suprafaţă de mai bine de 133.000 de verste pătrate trăieşte o poporaţiune de 7 milióne de suflete, formând un popor aprópe cu totul omogen, vorbind aceeaşi limbă, avênd aceeaşi religiune ortodoxă ca şì noi Ruşii, putênd în cas de rĕsboiu sĕ arunce în foc o armată regulată de 200.000 de ómeni, perfect disciplinaţi şi a căror vitejie am constatat'o acum douĕ-zeci-şi-cinî de ani.

Pe lângă acésta, poporul românesc e puternic nu numai prin unire, dar' şì sub raportul economic. România are un pământ rodnic, buna stare a poporaţiunii sale creşte pe fie-care an: iată o garanţă asigurând viitorul ţĕrii.

E netăgăduit astăzi, că în cas de rĕsboiu cu Turcia, România s'ar înfăţişa nouĕ nu numai ca o aliată naturală, dar' chiar ca o *aliată indispensabilă.*

Mai mult, dacă România s'ar alia cu Turcia, înainte de a trece pe teritoriul turcesc am avé sĕ învingem în România pe un vrăjmaş puternic.

In casul, de altă parte, al unui rĕsboiu întrĕ Rusia şi Austro-Ungaria şi Germania, — alianţa cu România ar avé pentru noi o însemnătate colosală, armata românéscă în spatele Austro-Ungariei ar avé pentru Rusia aceeaşi însemnătate ca şì armata francesă în spatele Germaniei.

Iată de ce trebue sĕ ne bucurăm din tot sufletul când vedem renăscênd dragostea pentru noi printrĕ Români şi *sĕ facem totul, ca sĕ întărim raporturile de prietinie cu ei.*

Şi apoi Românii sunt „ai nostri“, prin trecutul lor, prin cultura slavă comună, înrîurirei căreia au fost supuşi mult timp, prin religie comună, prin vrăjmaşi comuni ortodoxiei, prin Petru Movilă, prin legăturile pretineşti dintrĕ ei şi noi de acum douĕ vécuri, pe vremea lui Petru-cel-mare şi Cantemir, şi în sfêrşit prin sângele vĕrsat alături de noi acum un sfert de véc, în rĕsboiul independenţei“.

Monografia

capelei gr. ort. rom. de la penitenţiarul reg. ung.
regn. din Gherla.

(Urmare).

A urmat apoi instrucţiunea generală despre virtute şi pĕcat (împlinirea, respective călcarea poruncilor lui Dumnezeu, pe basa Decalogului), despre bine şi rĕu şi despre urmările acestora, nu numai în viéţa acésta, ci şì în viéţa viitóre, şi nu numai pentru persóna ci şì pentru familia lor şi pentru societate. Fireşte, la fie-care după priceperea lui. Trecênd preste acestea, a urmat instrucţiunea specială după împrejurările lui, arătându-i greutatea pĕcatului ce a comis şi pentru care este închis, şi dându-i instrucţiunile necesare pentru evitarea lui şi a celorlalte pĕcate în viitoriu.

Mai departe m'am nisuit a 'l face sĕ pricépă, că nu din rĕutate nici din rĕsbunare este pedepsit, şi nici numai pentru binele societăţii ori al altcuiva personal, căci paguba făcută în averea ori persóna cuiva de multe-ori omul nici nu o póte repara, ear' Dzeu nu face totdeuna minuni pentru repararea greşelilor ómenilor, — ci tocmai pentru binele lui trupesc şi sufletesc, silindu-l statul şi societatea, cu multe spese şi osteneli, a învĕţa şi sĕvêrşí binele şi a încunjura rĕul căci după împrejurări numai aşa póte ajunge la ceva fericire în viéţa acésta şi 'şi póte asigura fericirea cea vecinică în viéţa viitóre. Pedépsa ce o sufere nu aste efluxul rĕsbunării sociale ori private, ci pe lângă óre-care satisfacţiune dată legii şi dreptăţii omeneşti, ea este mai mult un mijloc — de-şì silnic — pentru îndreptarea şi fericirea lui în viitoriu. Dovadă tocmai instituirea de preoţi şi învĕţători pentru făcĕtorii de rele din închisori. Insĕ numai atât nu este de ajuns pentru fericirea lui pentru totdeuna. Prin pedépsa acésta s'a împăcat numai cu societatea omenéscă, nu însĕ şì cu Dumnezeu, înaintea căruia încă trebue sĕ dee sémă pentru faptele sale; ear' cu Dumnezeu se va împăca numai dacă se va pocăí din adâncul inimei şi în viitoriu nu va mai pĕcătuí. Deci pedépsa acésta, dacă va fi însoţită şì de pocăinţă adevĕrată, nu este ceva rĕu, ci tocmai bine pentru el. Deci e mai bine sĕ cadă omul în mânile ómenilor pocăindu-se înaintea lui Dumnezeu, de cât încunjurând pedépsa omenéscă sĕ stee la judecata cea de apoi nepocăit. Pedépsa dictată de ómeni, ori cât de grea sĕ fie, totdeuna se sfêrşeşte, dar' pedépsa dictată de Dumnezeu în viéţa viitóre nu are sfêrşit nici-odată.

Ear' dacă sufer póte nevinovaţi, sĕ atribue pedépsa acésta cercării dumnezeeşti pentru alte pĕcate nepocăite ori pentru cercarea credinşei lor în el, ori judecătorilor omeneşti de multe-ori mărginiţi ori parţiali; ori pârâşilor lor neconştienţioşi, cari în tot casul vor avé sĕ dee sémă înaintea lui Dumnezeu pentru acésta; dar' sĕ se feréscă de ori-ce cuget de desertare, cĕci de ar şì puté deserta dinaintea ómenilor, dinaintea lui Dumnezeu însĕ nu se pot ascunde — fiind El totdeuna pretutindenea de faţă, — cum şi de ori-ce cuget de rĕsbunare, căci numai aşa le va scrie Dumnezeu cercarea acésta ca merit pentru viéţa de veci. Pildă martirii.

Şi, ca unul ori altul mai simţitoriu, în lipsa de încredere în Dumnezeu şi în sine,

---

1. Am un butoiaş rotund
2. In el se află şì vin şì rachiu
3. Cu tóte acestea nu s'amestecă
4. Vinul e alb şi rachiul e roşu
5. Dacă se strică butoiaşul nu e nici
   un meşter sĕ 'l mai drégă.
6. El, când îl arunci în sus e alb,
   când cade jos e galben
7. N'are nici dóge, nici cercuri, nici vrană
8. Şi până nu 'l spargi, nu poţi scóte ce este în el
9. E asemenea unei case văruite, dar'
   n'are nici uşi, nici fereşti, şi
10. Locueşte într'însul un viu.

Din acéstă varietate de predicate, poporul alege numai câte unul, douĕ, aşa că 'şi creézà mai multe gâcitori despre acelaşi subiect. Predicatele se pot enunţa în felurite chipuri. Cea mai frumósă formă de gâcitori, e aceea în care predicatele se contrazic — bine înţeles în aparenţă — d. e.:

Musca: Suflet n'are, sânge are. *Patul:* e făcut gata şi tot trebue în fie-care zi făcut. *Găurile de caşcaval*: cu cât sunt mai multe cu atât el cântăreşte mai puţin. *Morarul*: când are apă bea vin, când n'are vin bea apă. *Roţile morii* sunt douĕ surori, când una mănâncă alta se spală, cea nespălată e mai frumósă de cât cea spălată. *Grópa*: dacă iai creşte, dacă pui scade.

Puterea de observaţiune şi spiritul gîcitórelor se observă mai bine în faptul, că ele caută asemĕnări la lucrurile cari sunt deosebite prin firea şi fiinţa lor şi din potrivă la lucrurile de aceeaşi fire şi fiinţă caută deosebiri.

Subiectul gâcitórelor e mai totdeuna comparat cu altul şi cu cât sunt mai ingenios căutate punctele comparaţie, cu atât gâcitórea e mai frumósă.

D. es. Sórele e comparat cu mare mĕr de aur, cerul cu o piele întinsă: am un mĕr mare de aur, jócă pe o piele de taur. Aici avem trei comparaţiuni, mĕr, jócă, piele. Când n'are la îndemână o comparaţiune, poporul se mulţămeşte cu un tablou. Poporul Român are tipul *moş* şi *babă*, mai rar un animal domestic, noţiuni în cari el îşi ascunde numele lucrului dat de gâcitóre. D. es.

Am un moş mititel
Face gardul frumuşel.

Am o iapă albă
şi o duc de códă la apă

Am un bou roşu,
unde paşte
se cunóşte.

sě nu despereze în privinţa ertării pěcatelor lor înaintea lui Dumnezeu şi înaintea ómenilor, cum şi în privinţa posibilităţii îndreptării lor în viitoriu, — unor ca acelora li-am arătat cu pilde din istorie, că cu ajutoriul lui Dumnezeu şi cu voinţă tare de a sěvêrşí binele şi de a încunjura rěul, pot deveni earăşi ómeni plăcuţi înaintea lui Dumnezeu şi înaintea ómenilor. Ear' dacă totuşi societatea — ceea-ce arare-ori se întêmplă, — ori dacă singuratici, — ceea-ce însě, durere, nu e raritate, — nu i-ar erta, atunci pocăindu-se, fie siguri că Dumnezeu îi va erta, şi acésta atât pentru fericirea lor pământéscă (cel puţin în conştiinţă), cât şi pentru fericirea lor cea vecinică este de ajuns, numai sě 'şi îndrepteze viéţa în viitoriu.

Tóte instrucţiunile acestea şi altele, le-am dat în legătură cu învěţarea şi esplicarea rugăciunilor mai principale (Tatăl nostru, Născětóre de Dumnezeu, Impěrate ceresc, Sfinte Dzeule, Preasf. Treime), a mărturisirii credinţei (Credi într'unul Dumnezeu), a sfintelor sacramente (mai cu sémă a Penitenţei, Eucharistiei şi Maslului) şi a poruncilor (zece şi nouě porunci). La tractarea poruncilor la fie-care individ m'am estins mai cu sémă la acelea în contra cărora a greşit mai mult ori le-a călcat prin crima pentru care a fost vre-odată ori este acum pedepsit.

Pentru-ca prisonierul sě pótă medita mai intensiv asupra învěţăturilor ce i-le dă preotul şi aşa sě devină pe deplin conştiu de greutatea pěcatelor şi a stării sale de acum, câteva sěptemâni după-ce a fost adus în institut şi este închis în chilie singuratică, nu este ocupat cu nici un lucru, şi mâncarea încă îi este restrînsă, ba, ca sě nu fie prin nimic distras, şi ca aşa sě simtă şi greutatea singurătăţii, în timpul acela nici la serviciul divin în capelă nu 'i este ertat sě mérgă.

Espirând timpul acela şi dându-i-se acum şi de lucru, şi îndemnându-l totdeuna şi la rugăciune intensivă şi la meditare asupra învěţăturilor ce i-am dat, cu tot zelul m'am silit a deştepta în el şi sirguinţa la lucru, fiind lucrul şi rugăciunea cele mai bune lécuri pentru sănětatea sufletéscă şi trupéscă şi mai ales înt'un loc atât de isolat ca acesta, unde şi numai urîtul şi supěrarea i-ar aduce bólă sigură; afară de acésta fiind sirguincioşi pot învěţa o meserie după care pot sě aibă mult folos în viéţă, apoi sě căştige şi pentru sine ceva şi sě rebonifice şi statul încâtva pentru cheltuelile împreunate cu susţinerea astorfel de institute, cari după organisaţia lor de azi şi după tratamentul prisonerilor din ele, într'adevěr sunt mai mult institute umanitare, de cât locuri de osândă.

Mai târziu apoi la timpul hotărît, celor ce au ştiut cetí li-am dat din biblioteca prisonerilor şi cărţi de cetit, ca aşa şi timpul liber din pause şi sěrbători sě 'l petrécă în mod cât se póte mai folositor.

Paralel cu instrucţiunile acestea i-am îndemnat la ascultare şi supunere necondiţionată faţă de oficianţii şi păzitorii institutului, apoi la ordine şi curăţenie şi mai cu sémă la observarea ordinei de casă, precum şi la ţinută corectă faţă de ceialalţi soţi ai lor în nenorocire, căci numai aşa pot spera ajutoriu de la Dumnezeu şi bunăvoinţă de la ómeni, ca sě 'şi pótă pliní pedépsa în pace şi sě se re'ntórcă la iubiţii lor mult întristaţi de acasă.

In urmă eliberaţi fiind din chiliuţele separate, li-se face o clasificaţiune din progresul obţinut în instrucţiunea religionară şi alta în privinţa stării morale şi a prospectelor de îndreptarea vieţii în viitoriu, şi anume:

a) Cei cari îşi recunosc pe deplin crimele sěvêrşite şi arată mare părere de rěu pentru sěvêrşirea lor — presupunênd, că nu sunt făţarnici înrěutăţiţi de tot, deci nefiind moraliceşte încă cu totul stricaţi, — se consideră de corigibili;

b) de aceiaşi, dar' cari arătând puţină pocăinţă, se consideră de mai puţin corigibili;

c) de aceiaşi, dar' cari nearătând nici un semn de pocăinţă, ori fiind cu totul indiferenţi faţă de crimele lor, se consideră de incorigibili;

d) cei-ce îşi recunosc crimele numai în parte ori cércă a se scusa fără motive acceptabile, etc., ca cei de sub lit. *a)*;

e) de aceiaşi etc., ca cei de sub lit. *b)*;

f) de aceiaşi etc., ca cei de sub lit. *c)*;

g) cei-ce îşi négă crimele cu totul, însě nu au mai fost pedepsiţi şi se presupune că nu mint, ori négă numai din sfială etc., ca şi cei de sub lit. *a)*;

h) de aceiaşi, dar' cari au mai fost pedepsiţi cu închisóre, însě nu dovedesc o decădinţă morală prea mare, etc., ca şi cei de sub lit. *b)*; şi

i) de aceiaşi, dar' sunt recidivi etc., ca şi cei de sub lit. *c)*.

De sine înţeles, instruarea celor inclinaţi spre sinucidere merge mai greu; apoi neasemănat mai greu consolarea şi instruarea celor judecaţi la prinsóre pe viéţă, căci acestora putêndu-le pune în vedere forte puţină fericire pământéscă aşa după cum mai adese-ori fórte incorect doreşte lumea materialistă-sensuală, este fórte cu greu sě le deştepţi acea credinţă ferbinte şi speranţă tare în Dumnezeu, care face pe om fericit şi aici pe pământ, şi care îi dă omului tăria sufletéscă de a suferi cu supunere calamităţile acestei lumi, numai în speranţa unei vieţi vecinice fericite dincolo de mormênt. Dacă undeva este grea misiunea preotului, apoi aici într'adevěr este grea; şi mai grea de cât acésta nu póte fi, de cât numai consolarea celor judecaţi la mórte, — ceea-ce însě, mulţămită lui Dumnezeu, până acum nu mi-s'a dat încă ocasiune sě fac.

(Va urma).

Gavriil Hango
presbiter ortod. rom.

NOUTĂŢI

Visitaţiune canonică. Avem informaţiunea, că Inaltpreasfinţitul nostru archiepiscop şi metropolit *Ioan* va intreprinde în curênd o visitaţiune canonică în una din cele mai estreme părţi ale archidiecesei nóstre. Şi anume în valea de sus a Murěşului Dumінecă la 7/20 Septembre va sfinţí biserica din Mureş-Cueşdiu; ear' Luni, în ziua de *sfânta Mărie*, biserica nouă şi póte cea mai mare din întréga archidiecesă, de la *Topliţa-română*. La reîntórcere se va abate înaltul prelat şi pe *Valea-Rîului*, şi în una din zilele proxime va sfinţí biserica nouă de la Ibăneşti. Poporul din aceste părţi aştéptă cu mare dor pe capul bisericei române, mai ales, că îndepărtaţi fiind de centru, de pe vremea fericitului episcop *Vasile Moga* nu li-a fost dat a vede în sinul lor archiereu român.

*

Redacţional. Redactorul ziarului nostru, dl *Teodor V. Păcăţianu*, începe cu ziua de astăzi un concendiu mai lung, acordat din partea comisiunii administrative a tipografiei archidiecesane. Sub durata absentării sale din Sibiiu ziarul va fi semnat de dl *Dr. George Proca*, în calitate de redactor provisoriu.

*

Mersul crisei. Crisa ministerială încă nu e resolvată. Barbatul de stat, în care Coróna avea cea mai mare încredere, şi pe care 'l alesese pentru a fi încredinţat cu formarea noului cabinet, ministrul de finanţe din trecut, *Lukács László*, a declarat Sâmbătă după amiazi, când a fost primit în audienţă la palat, că între împrejurările date *nu póte primí* acésta preaînalta însarcinare. Maiestatea Sa a luat la cunoştinţă declaraţia făcută, şi la orele 5 d. a. a primit în lungă audienţă pe ministrul-president *Hédervár y*, care probabil a făcut nouă propunere domnitoriului cu privire la resolvarea crisei. Din faptul, că ministrul de finanţe *Lukács* n'a luat asupra sa formarea noului cabinet, ziarele magiare deduc, că fără concesiuni nu se va angaja nimeni, nici dintrě ceilalţi bărbaţi de stat ai Ungariei la compunerea noului cabinet, şi astfel Coróna va fi silită sě cedeze.

*

De la comitat. Astăzi, Luni, la orele 3 d. a. a ţinut şedinţa comisiunea administrativă a comitatului Sibiiu, în sala mică a comitatului. Tot atunci au fost întrunite şi subcomisiunile.

*

Visita ţarului la Viena. Cum se raportéză din Viena, *ţarul Nicolae* va sosí la Viena în 30 Septembre diminéţa. După prânzul luat în Schönbrunn va pleca cu Maiestatea Sa împěratul şi rege al nostru la Mürzsteg, unde va petrece trei zile (la vênătóre). In 4 Octobre se va re'ntórce la Viena şi va asista la sfinţirea nou-ziditei biserici ruseşti. Ţarul va fi însoţit de contele *Lambsdorf*, ministrul de esterne al Rusiei, care împreuna cu contele *Goluchowshi*, ministrul de esterne al monarchiei nóstre, şi cu ambasadorul rusesc, conte *Kapnist* va confera asupra situaţiei politice.

*

Fapte vrednice de imitat. In scopul proiectatei edificări a bisericei române gr.-or. din oraşul *Bistriţa* au donat: familia *Dr. Pahone* 1000 cor. şi dl consilier militar Ilarie Pahone 500 cor., pentru cari donuri marinimóse priméscă domniile lor mulţămita tuturor credincioşilor nostri. Noi bistriţenii ştim cu toţii, că acesti fruntaşi ai Bistriţei şi parochiei nóstre române gr.-or. nu pentru prima-óră sar întru ajutoriul parochiei nóstre, reîntemeiată alteum de domniile lor, şi de aceea le dorim, ca Dzeu sě 'i ţină mult timp spre binele şi înflorirea bisericei nóstre, ear' colecta începută de domniile lor cu aceste frumóse sume, sě aibă mulţi imitatori. — Ioan Baiciu, membru în comitet.

*

Din fóia oficială a comitatului Sibiiu (nr. 10 dto 3 Septembre): Medic cercual în Tălmaciu a fost ales Dr. Ilie Iancu, fost până acum medic cercual în Săsciori. — Dreptul de pescărit pe hotarul comunei Hoiţman se va da în arêndă pe anii 1904—1910. Licitaţiunea se va ţiné în 20 Septembre st. n. la cancelaria comunală. — Din Sasăuş s'a perdut în 22 August o bivoliţă négră. — In Baniţa (pretura Petroşeni) a fost aflat un bou pripăşit, în vêrstă de 3—4 ani, alb, la cornul din drépta cu semnul „VIII—14". — In Gherdeal a fost aflată o bivoliţă, în vêrstă cam de 8 ani, la cornul din drépta cu semnul „Vist 48". — In Ruşi graséză ciuma porcilor. — In Roşia (lânga Sibiiu) grasséză ciuma bivolilor.

*

Educaţia fisică. Din prilejul începerii noului an şcolar ministrul ung. de culte şi instrucţiune publică a adresat un circular confidenţial tuturor inspectorilor de şcóle, îndrumându-i sě dee deosebită atenţiune educaţiei fisice a şcolarilor, în care scop sě li-se dee prilej de a face mişcare cât de multă şi a se ocupa mai intensiv cu gimnastica.

*

† Gregoriu Popoviciu. Inregistrăm cu părere de rěu mórtea parochului nostru din Buduş, *Gregoriu Popoviciu*, decedat în 3 Septembre n. în etate de 74 ani. Despre tristul cas familia a dat urmatoriul anunţ funebru:

Alesandru Popoviciu, paroch gr.-or. şi Elisabeta măr. Cziboc, ca fii; Avram şi Ioan Popoviciu, ca fraţi; Maria Popoviciu născ. Nuţiu şi Elena Mihailaş, věd., ca nurori; Grigoriu Czibo, învěţătoriu pens., ca ginere; Mărióra şi Adrian Mican, Pompeiu şi Alesandru Popovici, Alesandru şi Emil Cziboc, Victoria, Elena şi Octavian Popoviciu, ca nepoţi şi nepóte, cu inima frântă de nemărginită durere, anunţă tuturor rudeniilor şi cunoscuţilor trecerea din viéţă a prea iubitului lor tată, frate şi moş *Gregoriu Popoviciu*, paroch gr.-or. în Buduş, care după un morb greu şi îndelungat şi-a dat blândul suflet în mânile Creatoriului în 3 Septembre n. 1903 la 10 ore a. m. în al 74-lea an al etăţii şi al 54 lea al preoţiei.

Rěmăşiţele pământeşti au fost înmormêntate Sâmbătă în 5 Septembre n. la 1 oră p. m. în cimiteriul gr.-or. din Buduş. — Fie-i ţěrina uşóră şi memoria binecuvêntată!

*

Alianţă ruso-bulgară. O telegramă din Sofia vesteşte că Bulgaria şi Rusia au făcut contract de alianţă pentru casul unui rěsboiu al Bulgariei cu Turcia. Din partea Bulgariei contractul e subscris de ministrul-president Danev şi de generalul Papricov (ministrul de rěsboiu).

*

Hymen. Veturia M. Rimbaş (din Brad) şi Corneliu Gredina, fidanţaţi.

— August de Herbay, notariu cercual în Veţel, şi Cornelia Pop Bota de Alba-Iulia, cununaţi.

*

O bólă nouă. In insula
pul din urmă a început sě
o bólă până acum necunos
în câtva cu ciuma, dar' e
mai repede şi omóră c
cât ciuma. Primele c
s'au ivit întrě lucr
fără ca îngrijirile
tui de mórte r
rěspândită î

In
tea or
capit
inc
şi
F
c

l
n
ni
cui
put
Tóte
coma

Corónе eterne. Secretariul Reuniunii de agricultură din comitatul Sibiiu, dl Victor Tordăşianu dărueşte fondului věduvelor şi orfanilor meseriaşilor români, întemeiat de Reuniunea sodalilor români din Sibiiu, în memoria mult regretatului protopresbiter *Nicolae Moldovan* din Nocrich, fost desinteresat sprigínitor al afacerilor Reuniunei agricole, suma de 2 cor.

La acelaşi fond părintele Sabin Cerbu, paroch în Părěu, dărueşte 1 cor., pentru odihna sufletului reposatei sale soţii *Aneta*.

*

Petrecere în Sebeşul-inferior. Inteliginţa din Sebeşul-inferior învită la producţiunea teatrală împreunată cu dans, ce se va aranja Dumінecă, în 13 Septembre st. n., 1903, în restauraţia dlui Ioan Micu 168. Venitul e destinat în favorul celor arşi din comuna Sebeşul-inferior. Suprasolvirile marinimóse se vor cuita publice.

Programul e următoriul: „*Numai una*", de Coşbuc, declamată de dl Moise Gruia. „*La Turnu Măgurele*", de Alexundri. „*Harţă Rězěşul*", de Alexandri. *Dans până 'n zori.*

*

Ani de zile am fost bolnavă şi am cercat tot ce a fost cu putinţă pentru a 'mí recăştiga sănětatea. Am consultat cei mai renumiţi medici din Budapesta şi Viena, dar' nimic nu mi-a folosit, şi respiraţia grea, durerea de urechi, insomnia şi alte dureri de cari suferiam nu mi-au trecut. Dacă însé acum totuşi am scăpat de aceste morburi, am se mulţămesc acésta numai crucei duple electro-magnetice. Primeşte deci cele mai profunde mulţămite pentru binecuvêntata dtale invenţie. Mě simţesc nespus de fericită, că am scăpat de dureri. Németujvár, 4 Maiu 1903. Cu distinsă stimă: Maria Wellinger. — Acéstă epistolă a primit'o dl Albert Müller (Budapesta, V Vadász-utcza nr. 42/V), inventatorul crucei duple electro-magnetice nr. 86,967 R. B., care cruce se recomândă în cel mai călduros mod spre folosire.

Din public.*)

Dare de sémă şi mulţămită publică.

Cu ocasiunea petrecerii de vară arangiată în Lăpuşul-unguresc, la 2 August st. n. a. c. au binevoit a suprasolví urmàtorii p. t. domni:

Samuel Cupşa, protopresbiter gr.-or., 10 cor.; Dr. Victor Colceriu, medic, Aug. Pop, adv., Stefan Várady, jude cercual, toţi din Lăpuşul-ung., fie-care câte 6 cor.; Dr. Gavriil Buzura, adv. Lăpuşul.-Ung., 5 cor.; Dumitru Dragoş, preot gr. cat., Băiuţ, George Petrovan, preot gr. cat., Mănăştur, câte 4 cor.; Gáspár Lajos, subjude, 3 cor.; Dr. Alexiu Bogdan, subjude, Teofil Grigorescu, înv. primar, Miklos Albert, preot rom. cat., Iosif Moldovan jun., contabil, Urai, comerciant, Iacob Voith, Osztján Vertán, esecutor regesc, toţi din Lăpuşul-ung., fie-care câte 2 cor.; George Maşcan, Cluj, Nicolae German, preot gr.-ort., Rohia, Vasilie Muste, pretor în pens., Corueni, Ag. Herman, Văleni, Al. Perhaiţa, preot gr.-or., Libotin, Ioan Roman, pedagog, Vima-mică, Ioan Oltean, jurist, Suciul-de-sus, Al. Pop, Rogoz, fie-care câte 2 cor.; V. Bene, notariu, Cupşeni, Băican, Deş, Nicolae Man, înv. Libotin, Teodor Buda, preot gr.-or., Ungureni, T. Medan, Mănăştur, câte 1 cor.; Constantin Man, preot gr.-ort., Vima-mare 40 bani.

Cari oferte, adause la preţul de întrare dau

[212] 1—3

Árlejtés.

A nagyszebeni m. kir. áll. elmegyógyintézet részére az 1903/4-re szükséges **2200 köbméter bükk tüzifa**, a betegek és alkalmazottak részére 1904. évre szükséges **kenyér—zsemlye** szállitásra ezennel pályázatot hirdetek.

A vállalkozni szándékozókat felhivom, hogy magyar nyelven szerkesztett, 1 koronás bélyeggel ellátott, a tüzifára beadandó ajánlat mellé a szállitási érték 5%-át és a kenyér és zsemlye szállitására vonatkozó ajánlat mellé 400 kor. bánatpénzt csatolva, f. évi szeptember hó 19-én délelőtt 11 óráig alólirott helyen nyujtsák be.

Az árlejtési feltételek a „Budapesti Közlöny“ idei 199., 200. és 201. számában olvashatók, vagy az intézeti gondnok irodájában megtudhatók.

Nagyszeben, 1903. szeptember hó 4-én.

A m. kir. állami elmegyógyintézet igazgatósága.

Nr. 295 1903. [211] 1—3

Concurs

Pentru îndeplinirea postului vacant de **învĕţătoriu** de la şcóla elementară poporală gr. or. română din parochia **Ciceu Giurgesti** prin acésta se publică concurs cu termin de **20 zile** de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 600 cor.: din repartiţie de pe popor 400 cor. şi folosirea alor 10 jugĕre de pămênt comasat 200 cor. Cuartir în edificiul şcólei şi 1/4 jugĕr grădină.

Concurenţii, de cari în acest ţinut nu sunt, au a 'şi aşterne petiţiunile instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi a se presenta în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre la biserică spre a 'şi dovedí desteritatea în cântări.

Dej, 21 August 1903.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr. or. Dej, în conţelegere cu comitetul parochial.

Teodor Hermann
protopresb.

Nr. 968/1903 [209] 2—3

Concurs

Pe basa resoluţiunii Preaven. Consistoriu archidiecesan dto 1 Iulie nr. 6794/1903 bis. pentru ocuparea postului de **capelan** lângă actualul paroch *Ioan Bonea* din comuna bisericéscă gr. or. **Fofeldea**, care capelan la timpul sĕu va avé a urma şi ca paroch, se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumĕtate din cele fasionate în tabela B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat, despre cari concurenţii 'şi pot lua informaţiuni de la oficiul protopresbiteral.

Concurenţii au a 'şi aşterne cererile conform normelor din vigóre până la terminul prefipt subsemnatului oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta poporului în biserică în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre spre a cânta şi cuvênta.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Nocrichiu, în 15 August 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Agnita.

Pentru domnul protopresbiter:

Nicolae Gavrea
asesor prot.

Nr. 620 1903. [207] 3—3

Redactor: George Proca.

Nr. 559/1903 [205] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia **Presaca**, pe basa resoluţiunii ven. consistoriu de la 12 Iulie a. c. nr. 7312 ep., se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în tabela B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Cei ce doresc a reflecta la acest post vor avé a 'şi aşterne suplicele concursuale, instruite în sensul normelor în vigóre, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, avênd a se presenta înaintea alegĕtorilor în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre spre a cânta, respective a celebra şi a cuvênta.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Abrud, — în conţelegere cu comitetul parochial.

Abrud, 12 August 1903.

Petru Popoviciu
protopresbiter.

Cărţi fórte eftine şi de valóre!!

Biblioteca Şaraga.

Nr. 1. epuisat.
„ 2. Poesii Nicoleanu, cu o prefaţă de Iacob Negruzzi.
„ 3. Epuisat.
„ 4. Este omul liber I., de G. Renard.
„ 5. Un duşman al poporului, de Henrik Ibsen.
„ 6. Ţesetorii, de Gerhart Hauptmann.
„ 7. Este omul liber II., de G. Renard.
„ 8. Nuvele Baba Vodoaia, Dascălul Dumitrache, de Gh. Ghibănescu.
„ 9. Eminescu Poesíi (a 6-a mie tipărită).
„ 10. Fabule I., de G. Asaki.
„ 11. Decebal (Nuvela istorică) de I. P. Florantin.
„ 12. Fabule II., de G. Asaki.
„ 13. Strigoii, de H. Ibsen.
„ 14. Schiţe şi Epigrame, E Herovanu.
„ 15. Tinereţia lui Stefan cel Mare, de I. P. Florantin.
„ 16. Don Cezar de Bazan, de Dumanoir şi Denery.
„ 17. Fabule, de C. V. Carp.
„ 18/19. Nuvelă originală istorică, publicată de A. Papiu, Odobescu şi Densuşianu.
„ 20. De recitat.
„ 21. Poveşti morale, de P. Ispirescu.

Fie-care numĕr costă 25 fil.

Biblioteca poporului român.

Nr. 1. Moş Calin, nuvele de Dorin.
„ 2. Poesíi poporale, adunate de I. B. Popp.
„ 3/4. 3 Istorióre morale, de I. Bota.
„ 5. Cântece, de Romul Bortoşiu.

Fie-care numĕr costă 20 fileri.

„Colecţiunea Şaraga.“

Nr. 1. Elena Sevastos, Poveşti.
„ 2. N. A. Bogdan, Poveşti şi anecdote
„ 3. Mih. Canianu, Poesíi populare (doine)
„ 4. N. Gane, Poesii.
„ 5. Log. Cost. Konaki, Poesíi vol. I.
„ 6. „ „ „ II.
„ 7. Mihail Eminescu, Poesíi complete.
„ 8. Sofia Nădejde, Nuvele.
„ 9. A. Vlăhuţă, Nuvele.
„ 10. Henriette şi M. Eminescu, Scrisori.
„ 11. Ar. Densuşean, Cercetări literare vol. I
„ 12. „ „ „ II
„ 13. N. Gane. Domniţa Ruxandra vol. I.
„ 14. N. Beldiceanu, Poesíi.
„ 15. Elena Sevastos, Anecdote populare.
A. Steuermann, Antologie.
„ Crestomaţie.
Iorga, Schiţe din literatura ro-
nă.
Bogdan, Şi noui şi vechi.
giale, Teatru vol. I.
„ „ II.
ite din literatura or-
Poesíi.
poesíi — tra-
vol. I.
esíi — tra-
II.
şului.
sică.
din
I.
scă
éscă
l.

Deschidere de magazin.

Avem onóre a aduce la cunoştinţa onoratului public, că în **14 Septembre n.** deschidem pe piaţa de-aici un

Magazin de confecţiune pentru dame şi domni

de primul rang.

Cumpĕrările le facem în persónă în Berlin şi Viena şi astfel vom îngrijí ca stabilimentul nostru sĕ fie **asortat cu cele mai bune şi mai frumóse lucruri.** Totodată ne vom nisuí sĕ facem astfel de preţuri, ca sĕ ne putem mĕsura cu ori-ce concurenţă.

Pentru cercetarea stabilimentului ne rugăm

Ludovic Ferencz & Comp.
strada cisnădiei nr. 2 [210] 1—10
(Localul din colţ al Hotelului „Impĕratul Romanilor“, mai nainte Krassovski.)

A eşit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop şi metropolit şi se află de vênzare la **Tipografia şi Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu preţurile: broşat **7 cor.**, legat în pânză négră **9·50 cor.**, ediţie de lux broşat **8 cor.**, legat după cum se comandă.

A eşit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei şi a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele şi altele.**

Preţul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.**, legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani**. Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

La **Librăria Tipografiei archidiecesane din Sibiiu** se află de vêndare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvêntarea Inaltpreasânţiei Sale Domnului **Ioan Metianu**, archiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania şi Metropolit al Românilor din Ungaria şi Transilvania.

Tabela de materii: Polunoştniţa de tóte zilele. — Polunoştniţa Sâmbetei. — Rênduéla Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea şi al şeselea. — Rênduéla Obedniţei. — Ciasul al nouĕlea. — Rênduéla Vecerniei. — Pavecerniţa cea mică şi cea mare. — Sluşba sfintei cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciunile de masă. — Troparele şi Condacele Triodului şi ale Penticostariului. — Troparele învierei, Bogorodicînele şi ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morţilor. — Troparele preste sĕptĕmână. — Troparele şi Condacele sfinţilor de obşte după rênduéla Sinacsariului. — Bogorodicînele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie şi la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Păschălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începênd cu anul 1901 până inclusive 1952. — Esplicare despre rubricele Păschăliei şi folosirea acelora. — Insemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscresnelor dela Dumineca întâia după Rusalii, a tuturor sfinţilor, până la a cincia Duminecă din Postul mare, preste toţi anii.

Format octav, 397 pag. Preţul: broşat 2 cor., legat în pânză 2 cor. 40 fil., legat în piele roşie cu copcii 4 cor.

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane

Nr. 95 Sibiiu, Joi 28 August (10 Septembre) 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 34
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond]

Politică tradițională.

V.

Cestiunea era bine limpeḑită în preajma alegerilor din 1872, și curentul se formase pentru politica de activitate. Pe atunci aveam în parlament douĕ partide politice, a lui Deák, aflătóre la putere, care se numia partidul din drépta, și oposiția de sub comanda lui Tisza Kálmán, numită partidul din stânga.

Deputații români din părțile bănățene și ungurene, cu tóte că în chestiunile de interes național pentru poporul român mergeau mână 'n mână și luptau umĕr la umĕr, erau împărțiți în aceste dóue partide mari parlamentare. Unii înmulțiau numĕrul deákistilor, alții numĕrul celor din stânga, după cum le era inclinarea și convingerea.

Cum deci părerea generală era, ca nici Românii ardeleni sĕ nu mai stee cu mânile în sin, ci de astădată sĕ trimită deputați la dieta din Pesta, — ómeni din sinul lor, ear' nu străini, cari păgubesc interesele naționale ale némului românesc, — s'a ivit necesitatea de a se precisa înainte, că Românii ce fel de deputați sĕ alégă, deákisti, ori de cei din stânga?

Și ziariul nostru și-a spus și în privința acésta cuvêntul. A zis în numĕrul 31 (anul 1872), că cestiunea acésta e cu totul de neînțeles, fiind-că Românii nu sunt împărțiți în deákisti și oposiționali din stânga, ci sunt numai activisti și pasivisti, prin urmare, dacă e sĕ mergem la alegere nu putem sĕ alegem de cât numai activisti. A accentuat însĕ ziariul nostru, că avem sĕ alegem bărbați *cu judecată matură și de caracter firm,* bărbați cari înțeleg și știu sĕ apere adevĕratele nóstre interese naționale, și nu pot fi seduși în activitatea lor prin interese particulare și personale. Ómeni, cari sĕ procédă solidari în acțiunile lor.

Fiind-că alegerile băteau la ușă, s'a convocat pe 23 și 24 April v. o conferență națională la Sibiiu, care a fost bine cercetată. Au venit mulți inteligenți români cari representau părerile lor proprii, dar' au venit și delegați trimiși din partea cluburilor politice de la Brașov, Bran, Săcele, Făgăraș, Alba-Iulia, Hunedóra, Hațeg, Deva, Orăștie, Sebeș, Sighișóra, Mediaș, Cluj, Ofenbaia, etc., cari nu representau numai vederile lor proprii, ci vederile întregului cerc românesc representat prin ei.

Adunarea a fost condusă de *Ioan Bran de Leményi*, presidentul clubului național din Făgăraș, care a făcut comunicare, că ideia convocării acestei conferențe a emanat de la clubul din Făgăraș, și că Făgărășenii s'au pronunțat deja în clubul lor *pentru intrarea în activitate*, pentru participarea la alegerile din pragul ușii.

Se sulevéză chestia necompetenței acestei adunări de a aduce hotarîri valide pentru toți Românii ardeleni, dar' se aduc puternice motive pentru îndreptățirea ei de a 'și spune cuvêntul hotăritor, fiind-că fac parte din ea delegați din tóte părțile țerii.

Acceptându-se acest punct de vedere, se deschide discuția asupra situațiunii politice. S'a discutat cu mult interes și cu mare căldură două zile de-arêndul, ear' resultatul desbaterilor a fost, că adunarea, cu totalitatea voturilor, *minus patru*, a luat următórele hotăriri:

„Adunarea se declară *pentru activitate pe terenul politic* prin urmare, *pentru participare la alegerile de deputați dietali.* Alege un comitet de acțiune pentru esecutarea acestui conclus, cu îndrumarea, sĕ comunice conclusul tuturor cluburilor înființate, sau cari se vor mai înființa. Precisarea atitudinei politice a deputaților ce se vor alege, și precisarea postulatelor Românilor ardeleni, va sĕ zica, stabilirea unui program politic, rĕmâne reservată pe séma unei ulterióre conferențe naționale. Pentru a puté fi convocată o astfel de conferență națională, adunarea rógă pe cei doi capi bisericești, Metropoliții *Șaguna* și *Vancea*, sĕ iee inițiativa în privința acésta. In deosebi se adreséză rugarea acésta Metropolitului *Șaguna*, singurul președinte aflător în viéță al vechiului comitet permanent național“. Comitetul ales era format din următorii: Nicolae Popea, Pavel Dunca, Ioan Rusu, căpitanul Stezar, Dr. Borcia, advocatul I. A. Preda, Zacharie Boiu, Dr. St. Pĕcurariu, Ioan Poparadu și I. Tulbaș din Sibiiu, apoi din afară Ioan Bran de Leményi, Dr. Petco, Codru Drăgușan, Al. Bohățiel, Petru Nemeș, Dr. Ioan Rațiu, Nicolae Barbu, Nicolae Strevoiu și adv. Borha.

Acest fapt cum a fost primit din partea ziariului nostru? Cu vorbe de laudă și cu sentimente de bucurie. In numĕrul 36 scria ziariul nostru următórele:

... „Nu putem de cât sĕ ne esprimăm bucuria, pentru că vedem că *viéța ia locul inerției politice*, care cuprinsese corpul nostru național de vre-o câțiva ani încóce. Sĕ mérgă Românii pe cărarea începută și se vor convinge preste scurt timp, că respectul lor va crește înaintea țerii, înaintea tuturor factorilor, cari au influință asupra destinelor țerii. Zicem, sĕ mérga înainte, căci greutățile de acum în colo au sĕ urmeze. Românii și aici, ca și în alte părți, vor fi espuși la feliurite ispite. Promisiuni și amenințări se vor succeda mereu, numai ca sĕ se amăgéscă și ca sĕ se înfricoșeze Românii sĕ se abțină de la viéța politică, care până numai de curênd se părea că e numai pentru alții, dar' nu și pentru noi Românii. Se vor mai arata chiar și dintrĕ ómenii noștri unii, cari se vor strădui sĕ vîrască cel puțin veninul îndoelii în inimile Românilor ... Și de unii și de alții poporul are sĕ se feréscă și sĕ cugete, că a lucra pentru binele națiunii nu e nici un pĕcat, ba e o datorință depusă în cartea cărților, în scriptură.“

Ei bine, dacă așa făceam în trecut când am vĕḑut că Românii pășesc pe terenul activității politice, putem sĕ facem astăzi alta de cât earăși aceea ce am făcut, sĕ le spunem Românilor activisti: Mergeți înainte pe calea activității, căci bună e, fiind-că ea e calea muncii, calea luptei grele, ear' a purta luptă pentru apĕrarea intereselor naționale, a munci pentru câștigarea drepturilor ce compet unui popor vrednic de viéță națională și dornic de viéță națională, nu e pĕcat, e chiar datorință, impusă prin stihurile trecute în cartea cărților, în sfânta scriptură?!

Nu putem face altcum, și nici nu vom face altcum!

M. Sa nu cedéză! După audiențele de Sâmbătă, când era sĕ fie concreḑută ministrului de finanțe *Lukács* formarea cabinetului, dar' care a declinat de la sine acéstă onóre a fost chiămat în audiență fostul ministru-president Coloman *Széll*, care s'a presentat la M. Sa Dumineca la ora una după amiazi. Audiența a durat fórte mult, dar' asupra decursului ei nu se știe nimic positiv. Din modul cum s'a esprimat însĕ Széll asupra situației în cercul celor cu cari a prânzit la casina națională, și din frasa rostită de repețite ori, că „mișcăm un lucru așa de mare, în cât dór' nici noi înși-ne nu avem ideiă despre mărimea lui“, se deduce că *în loc de soluție situația se încurcă tot mai mult.*

Nota dominantă a situației e, că *Maiestatea Sa în cestiunea limbii de comandă a armatei nu cedéză sub nici o condițiune.* Un fruntaș bărbat de stat, care are des ocasiune sĕ confereze cu Maiestatea Sa în cestiunea crisei, a spus corespondentului lui „Magyar Szó“, că Maiestatea Sa când i-a comunicat că nu va ceda în cestiunea limbii de comandă, a adaus și următórele: *„Eu chiar în interesul magiar nu cedez pe acest teren“.* Ear' vĕḑênd suprinderea provocată prin acéstă enunciațiune, a adaus următórele: „Din interes magiar nu 'mi este permis sĕ cedez. Cugetă-ți numai — a zis Maiestatea Sa — ce consecuențe ar avé cedarea în cestiunea limbii de comandă. In prima linie regimentelor croate ar trebuí sĕ li se dee limba de comandă croată. Acésta li-s'ar cuveni și în armata comună, pe basa transacției ungaro-croate, în tocmai cum li-se cuvine la honveḑime. Dacă Croații vor avé limba de comandă croată, o ar pretinde apoi și ceilalți

FOIȘÓRĂ

La sĕrbătórea tăierii capului sfântului Ioan.

Către numele *„Ioan“* poporul nostru are o predilecțiune deosebită. Din bĕtrâni [illegible] ne-am trezit, ca în fie care casă românescă sĕ aflăm, că unul din membrii ei pórtă numele „Ioan“.

Acest fapt își are de sigur însemnătatea sa istorică culturală în viéța poporului nostru. Pururea mândru de creștinătatea sa, și inclinat din fire către o viéță ideală creștinéscă, — némul românesc a aflat în viéța și misiunea sfântului Ioan Botezătoriul un prototip model pentru realisarea idealelor sale creștinești.

Numele „Ioan“, purtat de omul care s'a făcut pe sine podul și puntea de trecere de la testamentul vechiu la testamentul nou, însémnă „darul lui Dumnezeu“, — și în tóte vremile Românul și-a aflat mângăierea și hrana sa spirituală în credința sa, în darul și ajutoriul lui Dumnezeu.

Esența problemei lui o espune apriat îngerul când zice; „și el va merge înaintea Lui în spiritul și puterea lui Ilie, sĕ întórcă inimile părinților spre copii și pe cei neascultători spre înțelepciunea drepților, și sĕ gătéscă Domnului norod mai nainte gătit“. (Luca 1 17). Nu mai puțin semnificativ este și ceea-ce zice el însuși despre sine: „eu sunt glasul celui ce strigă în pustie, pregătiți calea Domnului“. (Ioan 1, 23). Prin acésta a indicat Ioan, că Cel așteptat de popóre este aprópe.

Mântuitoriul îl numește „cel mai mare născut din femeiă“, din causa misiunei lui înalte, a abundanței grațiilor cu care l'a distins Dumnezeu, și din causa virtuților sale eroice. El ne apare ca cel mai mare dintrĕ profeți, pentru-că nu numai a prevestit pe cel-ce va veni, ci l'a și întroduse sĕrbătorește în oficiul seu.

Părinții sfântului Ioan au fost preotul Zaharia și soția sa Elisaveta. Ambii erau drepți și evlavioși. N'au fost însĕ binecuvêntați de Dumnezeu cu familie, fapt care la Israilteni era privit ca o mare pedépsă. Ei suportară cu resignațiune acéstă cercare, și înaintați în etate fiind, abziseră de speranța de a mai avé familie.

Pe când Zaharia era ocupat cu serviciul dumnezeesc în templu, i-se arătă îngerul Domnului și 'i prezise naștere fiului seu Ioan, care va fi mare înaintea Domnului, de timpuriu va fi umplut de duhul sfânt, va trăi ca *nazireu**), va întórce pe mulți fii de ai lui Israil la Dumnezeu, și va fi înaintemergĕtoriul Mesiei.

Tóte s'au împlinit precum le prezisese îngerul, trăind tinĕrul nazireu în pustie în sudvestul cetății sfinte, în depărtare de două óre de Betleem, care și acum se numește pustia lui Ioan, fiind isolat total de lume, în cât nu cunoștea personal nici pe rudeniile sale cele mai de aprópe. Se știe apriat peștera în care a locuit și isvorul din care a beut. Viéța lui era fórte severă. Purta un vestmênt din pĕr de cămilă, și o cingĕtóre de curgea, pentru-că se susținea la Evrei, că acesta a fost vestmêntul protopărinților după alungarea lor din paradis. In țéra în care curgea lapte și miere, precum se numește în cântările sfinte, nutremêntul lui era miere sĕlbatică și smochine — nutremêntul primei perióde nevinovate, după tradițiunea tuturor, popórelor. Unde odinióră păstoriul David își apĕra turma sa de lei și urși, acolo rĕsună vocea celui ce strigă către oile cele rătăcite ale lui Israil.

In anul al 15-lea al domniei lui Tiberiu se îndréptă cuvêntul Domnului către Ioan, ca odinióră către profeții testamentului vechiu: Mergi la poporul meu Israil! Se duse în întreg ținutul dimprejurul Iordanului, predicând botezul pocăinței. Tóte condițiunile esterne pentru pregătirea terenului esistau, ear' personalitatea lui Ioan a produs o adâncă impresie. Predica de pocăință numai din gura pocăinței personificate a putut sĕ străbată la inimă. Pe lângă acésta a venit asupra întregului popor o iritare religiósă politică. In cele religióse era iritat poporul contra fariseilor, ear' în cele politice contra lui Pilat, care strămutase legiunile romane în cuartir de érnă în Ierusalim, și în contra legilor țerii arborase pe muntele Antonia stindardele legiunilor cu chipul împĕratului. In acest fapt iudeii priviau o profanare, și cuprinși de gróza pustiirii peregrinau în cete la Iordan spre a vedé și auḑi pe noul proroc, spre a 'și mărturisi pĕcatele și a se boteza.

Renumele lui se răspândì preste întrégă Palestina, și în popor se formà părerea

---

*) Sub *Nazireat* înțelegem votul care îl făceau atât bărbații cât și femeile, obligându-se de bună voie, de a se reținé un anumit timp de ori-ce beutură amețitóre, de vin și de tot ce provine de la viță, precum de struguri, de stafide, de oțet, atât de cel din vin cât și de cel din beuturi artificióse, cum și că în tot timpul nazireatului sĕ se feréscă de necurățire prin cadavre și de tunderea pĕrului. Veḑi Isidor cav. de Onciul Archeologia biblică, pag. 464. Cernăuți.

Slavi de la Sud şi nu ar fi modru de a li-o denega. Care ar fi sfêrşitul acesteia? Acela, că ar esista o armată comună, în care o parte ar fi comandată nemţeşte, una ungureşte, ear' altă parte ar lua caracter sudslavic în tótă plenitudinea. Cu alte cuvinte: în locul dualismului ar veni un trialism, care ar fi inconmensurabil de periculos. Pentru-că, în timp ce aceia cari stau sub limba de comandă germană şi magiară, fie-care a parte aparţine la diferite naţionalităţi, partea aceea a armatei care stă sub limba de comandă slavă ar fi complet slavă şi complet antimagiară. De aceea zic, că tocmai în interesul Magiarilor nu dau limbă de comandă magiară".

Atâta spune informatorul lui „Magyar Szó" în cestiunea acésta, adaugênd ca impresiune a sa, că în celelalte cestiuni, deosebi pe terenul economic M. Sa este gata sĕ facă totul în interesul Magiarilor, dacă s'ar afla vr'un bărbat de stat, care în cestiuni militare s'ar mulţămí cu atâta cât M. Sa crede că póte da pe basa art. de lege XII din 1867. Dacă însĕ acésta nu se va întêmpla, atunci M. Sa va trage ultima consecuenţă a crisei şi va *guverna ţéra cu „beamteri"* (fără constituţie) până când partidul independist va face posibilă guvernarea deplin constituţională.

Că „impresiunea" respectivului bărbat de stat corĕspunde, ori nu, intenţiunilor M. Sale, va arĕta acuşi viitoriul apropiat.

Altcum în mersul crisei întră azi niţică pausă, deóre-ce M. Sa plécă azi din Budapesta, spre a asista la parastasul ce se va oficia mâne în Viena pentru rĕposata împĕrătésă şi regină Elisaveta.

Revistă esternă

Propoziţiile Italiei în cestiunea macedonénă. Se raportézá din Roma, că în casul de a se convoca congres european pentru regularea cestiunii macedonene, ministrul-president *Zanardelli* va insista pentru acceptarea principiilor următóre:

1. Congresul sĕ reguleze atât cestiunea macedonénă, cât şi cestiunea Sêrbiei-vechi, cestiunea arménă şi cea albaneză.

2. Teritoriile balcanice sĕ fie ale popórelor balcanice, ear' marile puteri sĕ nu pótă ridica pretensiuni de recompensaţie teritorială în Balcani.

3. Statele balcanice: Românía, Sêrbia, Bulgaria, Muntenegru şi Grecia, sĕ aibă în congres drepturi egal cu ale marilor puteri.

4. Sĕ fie invitaţi la congres şi conducĕtorii fruntaşi ai mişcării macedonene.

*

Din Macedonia. Conform unei telegrame dată din Sofia, se vorbeşte că *Boris Sarafov*, conducĕtoriul revoluţiei macedo-bulgare, ar fi căḑut în lupta de lângă Dejran şi că Turcii i-au furat cadavrul de pe câmpul de luptă şi l'au ascuns.

Privitor la muniţia cetelor revoluţionare un om de încredere al ziariului „Kölnische Zeitung" spune că a aflat de la o persónă din céta conducĕtorilor revoluţiei, că comitetul are la disposiţie uriaşă cuantitate de dinamit şi alte instrumente de esplosie, cum şi *20 sticle de baccili de ciumă*, apoi arme, cartuşe, bani, şi e hotărît, ca dacă nu va erumpe rĕsboiul întrĕ Bulgaria şi Turcia, ori dacă Europa nu va interveni în causa revoluţiei, sĕ distrugă cu dinamit tóte oraşele din Macedonia, sĕ pârjolésca tóte satele, ear' *cu baccilii de ciumă sĕ inficieze apa de fântâni şi isvóre*, ca sĕ provóce şi epidemie.

Monografia

capelei gr. ort. rom. de la penitenţiarul reg. ung. regn. din Gherla.

(Urmare).

4. Purtarea morală, diliginţa şi iubirea de ordine şi curăţenie a prisonerilor eliberaţi din chiliuţele separate şi împărţiţi la cutare ram de industrie, a fost controlată cu ocasiunea visitelor zilnice ce le-am făcut în *salele de lucru*. Aici — după necesitate — pe cei întristaţi i-am mângăiat, pe cei fricoşi i-am îmbărbătat, pe cei leneşi i-am îndemnat şi sfătuit la diliginţă şi perseveranţă la lucru, ear' pe cei neliniştiţi — la supunere şi ascultare faţă de superiori şi la iubire faţă de consoţii lor. Mare pond am pus însĕ şi pe aceea, ca faţă de consoţii lor, cari i-ar vătĕma prin ceva, în casuri mai uşóre sĕ fie cu răbdare, ear' în casuri mai grele sĕ facă arătare mai marilor lor, ei însĕ sĕ se ferésca de ori-ce fel de rĕsbunare. Cu un cuvênt, sĕ 'şi împlinésca conştienţios tóte datorinţele faţă de Dumnezeu şi faţă de ómeni, căci numai aşa pot spera ceva bine şi de la Dumnezeu şi de la ómeni, şi în viéţa acésta şi în cea viitóre. Nu mai puţin pond am pus pe moralisarea prisonerilor puşi la lucruri sub mai puţină supraveghiere şi mai convenabile (în special la lucrul de câmp afară din institut), sfătuindu-i sĕ nu abuseze de încrederea pusă în ei, căci altcum nu numai vor fi retraşi de acolo, ci îngreunându-li-se sórtea vor fi lipsiţi şi de favorurile puse în vedere din partea legii, ce şi-le-ar fi dobândit pe lângă o purtare bună şi diliginţă perseverantă la lucru.

5. In casurile date, cu sirguinţă am cercetat şi pe bolnavii din *spitalul penitenciarului*, pe cari mai întâiu m'am nisuit a-i mângăia, ca suferinţele lor sĕ le rabde cu paciinţă creştinéscă, căci şi acelea de la Dumnezeu sunt lăsate asupra lor pentru pĕcatele lor, însĕ nu spre perderea, ci pentru îndreptarea şi mântuirea lor sufletéscă. Sufere trupul, ca sĕ se mântuéscă sufletul. Nu altcum i-am sfătuit sĕ se acomodeze punctuos ordinaţiunilor medicului, căci numai aşa pot spera cu ajutoriul lui Dumnezeu reînsănĕtoşarea lor, întru-cât atârnă acésta şi de la ajutoriul omenesc. In fine cu tot adinsul i-am îndemnat la rugăciune désă şi la împărtăşirea cu sfintele taine ale penitenţei, eucharistiei şi mirului, pentru ertarea pĕcatelor şi liniştirea conştiinţei lor. Şi dacă bóla nu a fost tocmai grea şi împrejurările celorlalţi bolnavi au permis, i-am împărtăşit şi de alte instrucţiuni morale. In casuri grave pe respectivii i-am îndemnat cu multă precauţiune la aranjarea afacerilor lor private, ca aşa ţinênd cont de ori-ce eventualitate, sĕ se pótă despărţí de acéstă vale a plângerii pe deplin împăcaţi atât cu ómenii cât şi cu Dumnezeu.

6. Tot în casuri date, cu multă sirguinţă am cercetat şi pe cei ajunşi în *pedepse disciplinare* şi m'am nisuit pentru îndreptarea lor. Acestora înainte de tóte li-am esplicat de nou regulamentul de casă şi li-am arătat avantagiile şi scăderile împreunate cu observarea ori călcarea aceluia. Nu mai puţin li-am arătat din nou durerea ce o sufer iubiţii lor de acasă ştiindu-i în ce loc de tristă memorie sunt, dar' apoi când ar auḑí, că nici aici nu se silesc a se desbrăca de viéţa lor pĕcătósă de mai nainte! Inchisórea nu este pentru om, ci pentru animalele stricăcióse; dar' ce sĕ facă societatea omenéscă, dacă nu 'şi póte apăra altcum averea şi viéţa în contra făcĕtorilor de rele dejosiţi până la starea animalelor stricăcióse. Apoi li-am descris bucuriile vieţii libere întrĕ marginile legilor dumnezeeşti şi omeneşti. Altcum nici pedépsa disciplinară nu este aplicată faţă de nimeni din rĕutate, ci din cuget bun pentru îndreptarea lor, întocmai ca şi când medicul silit de greutatea bólei, în loc de lécuri dulci aplică lécuri amare, ori taie rana, ba chiar delătură óre-care parte a trupului întru-cât permite organismul corpului, ca aşa, de-şi pe lângă mai multă durere, dar' sĕ pótă scăpa bolnavului viéţa şi sĕ 'i redee sănĕtatea deplină, întru-cât este cu putinţă. — In pedepse disciplinare cad mai cu sémă de aceia, cari au mai fost prin temniţe şi aşa fac abus de tratamentul uman de care se împărtăşesc în astfel de locuri. De multe-ori contribue însĕ la acésta şi seducerea la abateri din partea unora mai demoralisaţi de cât ei, ori punerea de curse, fie din rĕsbunare, fie din rĕutate din partea unora, numai pentru-ca sĕ 'şi facă plăcere diavolésca din suferinţele mai grele ale altora.

7. *Timpul din pausele de la lucru şi din sĕrbători îl petrec prisonerii în locuinţele (dormitoriile) lor comune* în linişte, ocupându-se cu cetitul, scrisul şi în conversaţiuni cuviincióse sub supraveghierea unui prisoneriu cu purtare bună şi sub grija vigililor, cari păzesc înaintea uşilor încuiate, privind din când în când la ei prin găuricea din uşă. — Activitatea preotului aici, de sine înţeles, încetézá, şi prisoneriul este avisat a 'şi pune la grea probă statornicia şi hotărîrea în cele bune întrĕ atâţia ómeni cu atâtea defecte morale. Pentru-ca prisonerii sĕ 'şi petrécă şi timpul acesta în mod folositor, li-s'a înfiinţat o bibliotecă specială numai pentru ei, mai permiţêndu-le a 'şi procura cărţi folositóre şi pe banii lor câştigaţi în institut. Durere însĕ, că cei-ce nu ştiu cetí, nu se pot folosí de acest avantagiu, şi aşa petrecêndu-şi timpul de aici în conversaţiuni nu totdeauna edificătóre, fórte mulţi din ei devin mai stricaţi şi recad, prin ce îndreptarea lor este mai anevoiósă.

8. Instruarea prisonerilor în locuinţele şi salele de lucru comune nu totdeuna este posibilă nici în general, nici în special, căci în casuri bătĕtóre la ochi ceilalţi s'ar distrage de la lucru, ear' cel instruat póte s'ar gena şi scopul ar fi periclitat. De aceea în cas de lipsă şi mai cu sémă când a trebuit sĕ aplic şi vre-o dojană mai gravă, pe respectivii i-am adus *în cancelaria mea* şi acolo li-am dat învĕţăturile de lipsă. Şi acolo m'am nisuit a 'i convinge, că pe lângă organisaţiunea lor de azi şi pe lângă tratamentul fórte uman de care se bucură în ele, astfel de institute nu sunt numai locuri de osândă, ci şi locuri de învĕţături bune; deci chiar şi din recunoştinţă trebue sĕ se pórte bine şi sĕ lucreze cu sirguinţă, dacă nu vréu sĕ li-se îngreuneze pedépsa şi mai tare. — Ocasiune fórte bună pentru instruarea astorfel de renitenţi s'a dat mai cu sémă când primiau epistole de la familiarii ori prietenii lor de acasă, ori când trimiteau ei acestora epistele. Şi atunci fórte mare pond am pus pe instruarea lor cu privire la datorinţele ce le au faţă de familie, faţă de societate şi cum sĕ se ferésca de societăţile rele. Şi dacă am vĕḑut, că relaţiunile sunt încordate şi prin corespondenţă reciprocă nu se pot aplana, atunci m'am pus şi eu la mijloc, şi dacă nici aşa nu s'au putut împăca, apoi cu învoirea direcţiunii am oprit ori-ce corespondenţă unilaterală ori reciprocă. A mers însĕ fórte anevoios instruarea acelora cu privire la datorinţele lor faţă de societate, cari nu au pe nimeni ori dór' au suferit pe nedreptul asupriri din partea cuiva, pe unii ca acestia m'am nisuit a 'i convinge, că tocmai din motivul, că nu au pe nimeni, ori sufer nedreptăţi, trebue sĕ se ferésca de fărădelegi, căci în cas de lipsă şi de asupriri numai sub scutul legilor şi a societăţii pot afla remedii de drept şi ajutoriu.

9. In sensul ordinaţiunilor în vigóre, toţi prisonerii de la 30 ani în jos, cari nu ştiu cetí şi scrie, ori ştiu fórte puţin, sunt obligaţi a cerceta *şcóla penitenţiarului*; dar' o pot cerceta şi ceilalţi de preste 30 de ani, dacă se anunţă şi direcţiunea le permite acésta. Invĕţământul din Religiune îl provĕd în câte două ore pe sĕptĕmână cei patru preoţi de la institut (gr.-ort., gr.-cat., rom. cat. şi ev. ref.), fie-care pentru credincioşii sei, ear' din celelalte obiecte de învĕţământ doi învĕţători, unul care propune în limba română şi altul în limba magiară, în câte două ore pe zi — afară de Joi şi Dumineci şi sebători, când învĕţământul încetézá. Şcóla este împărţită în două despăţĕminte sau clase; în cl. I. se inscriu aceia cari nu ştiu nimic ori ştiu fórte puţin cetí şi scrie, ear' în clasa II. ceilalţi, cărora însĕ le lipsesc cunoştinţele ce se recer de la un om care a absolvat clasele elem. pop. Invĕţământul din Religiune se ţine cu ambe clasele deodată; până când preotul se ocupă în o jumĕtate de oră cu o clasă, cealaltă clasă ascultă ori meditézá asupra lecţiunii sale. Din celelalte obiecte de învĕţământ însĕ se ţin ore separate cu fiecare clasă din fie-care obiect de învĕţământ. Inscrierile se fac tot la două luni şi învĕţământul ţine preste tot anul afară de luna Iulie, când se sistézá, după-ce la finea lunei Iunie s'a luat esamen solemn sub presidenţa directorului şi în faţa preoţilor şi învĕţătorilor de la institut. Invĕţământul se ţine în asistenţa unui vigil înarmat cu baionetă, pentru susţinerea ordinei în cas de lipsă. — Primirile şi eliberările de la şcólă se decid în consiliul de casă la propunerea preoţilor şi învĕţătorilor.

Cât priveşte materialul de propunere, acela este cel prescris în şcólele elem. pop., dar' cu multe contrageri şi schimbări după împrejurările speciale de la o astfel de şcólă.

La încheerea anului şcolar după statorirea clasificaţiunilor (bine, suficient, insuficient), întrĕ elevii mai buni se împărţesc premii în bani şi cărţi, şi anume: la fie-care din cele patru confesiuni se asemnézá anual câte 7 cor. 50 bani pentru cărţi şi apoi anual alternativ câte un premiu de 5 resp. 10 cor. în bani.

10. După cum am amintit la p. III. 2, fie-care prisoneriu după-ce a fost adus în institut şi după-ce a fost împărţit în careva din cele două *clase originare de moralitate* (III ori IV), după-ce pe lângă purtare bună a implinit o parte hotărîtă din pedépsă, este avansat mai întâiu în cl. II, şi apoi cu esceptiunea celor recidivi în crime contra averii, în cl. I, ear' cei căḑuţi în pedepse disciplinare, de cumva au fost avansaţi în vre-una din aceste clase, sunt repuşi în clasa lor originară.

(Va urma).

Gavriil Hango
presbiter ortod. rom.

Oficială.

Parochii cari încă nu şi-au ridicat întregirea dotaţiunii, sunt poftiţi a-şi trimite cuitele, ca în proximele zile sĕ se pótă termina distribuirea banilor.

*

In comunele cari încă n'au solvit premiile de asigurare pe anul curent, sunt îndatoraţi parochii, ca fără amânare sĕ insiste pentru urgenta lor achitare.

---

falsă, că el ar fi însuşi Christos. Atunci sinedriul făcù întrebuinţare de dreptul ce 'l avea faţă de învĕţătorii publici, şi trimise la el o deputaţiune, ca sĕ 'l întrebe dacă dînsul este Christos. La acéstă întrebare rĕspunse: „eu sunt glasul celui ce strigă în pustie, gătiţi calea Domnului". Prin acésta s'a recunoscut pe sine de ales al lui Dumnezeu, de a representa misiunea sa de profet nemijlocit, de înaintemergĕtor al Mântuitoriului.

Tot acéstă ţinută o observă Ioan şi în momentul când este provocat sé boteze pe Domnul. In zilele acestea „venì Iisus din Galilea la Iordan, ca sĕ se boteze de către Ioan". Nu 'l vĕḑuse nici odată, deci nu 'l cunoştea. Dar' o privire în faţa lui sfântă, şi mai mult un sentiment intern escitat prin presenţa Dumnezeu-omului îi spuse, că nu are înaintea sa un pĕcătos, care ar avé lipsă de botezul pocăinţei; se rugà deci, ca el sĕ fie botezat. Iisus însĕ ca representantul pĕcătoşilor, voia sĕ se împlinésca tótă dreptatea, şi-i demandà sĕ 'l boteze. Iisus a fost botezat, şi astfel a fost întrodus sĕrbătoreşte în serviciul sĕu mesianic, ear' Ioan primul care a adus omagii noului Rege.

De aici încolo în continuu se provócă la Iisus ca la mielul lui Dumnezeu, şi la El îşi trimise învĕţăceii. Declară, că Acela va creşte, ear' el după ce şi-a îndeplinit misiunea se va stinge ca lumina lampei la rĕsăritul sórelui.

Mai târziu îl găsim predicând şi botezând în partea nordică a Palestinei la *Enon* în apropierea Galemului, „pentru-că acolo era apă multă". Propriul motiv al petrecerii lui acolo póte că a fost mai marea siguranţă personală, fiind în părţile acelea guvernator Pilat, pentru-că Irod ii devenise inimic atât din motive politice cât şi personale, mustrându-l pentru viéţa lui desfrênată. In urma unei tradări a ajuns în mâna lui Irod şi aruncat în temniţă.

Misiunea lui Ioan era finită. Dar' pentru viéţa sa plină de virtuţi merita o mórte gloriósă. Soldatul însufleţit îşi doreşte mórtea eroică pe câmpul de rĕsboiu. Ce ar fi fost mai de dorit şi mai sublim pentru anteluptătoriul adevĕrului şi dreptăţii, de cât a murí pentru adevĕr şi dreptate?

Mórte de martir încununà sfîrşitul vieţei lui, decapitat fiind în temniţă.

Incătuşaţi prin sânţenia lui, şi întăriţi prin prejudiţiile lor, partisani de-ai lui mai rĕmaseră, lăţindu-se ca sectă deosebită preste întrégă Asia-mică, unde au pregătit terenul pentru apostoli, dar' câte-odată i-au şi împedecat.

Biserica creştină, mirésa mirelui salutat cu entusiasm de sântul Ioan, păstrézá cu recunoştinţă meritele şi virtuţile lui. Ea îi serbézá amintirea în mai multe zile şi anume în 7 Ianuarie, în 24 Iunie şi în 29 August, adecă în ziua tăierii capului sfântului Ioan. fiind-că sfântul Ioan Botezătoriul a fost predicatorul cel mai sever, pentru aceea biserica serbézá amintirea tăierii capului lui, cu ajunare.

—*a.*

NOUTĂŢI

10 Septembre, zi de trist aniversal pentru M. Sa împĕratul şi rege al nostru Francisc Iosif I. şi pentru popórele de sub sceptrul sĕu. In 10 Septembre st. n. se împlinesc cinci ani de la mórtea tragică a M. Sale împĕrătesei şi regine Elisaveta, căḑută victimă pumnalului ucigaş al anarchistului Luccheni în Geneva. Sĕ ne aducem aminte cu pietate de acest trist aniversal şi sĕ cerem de la Tatăl ceresc odihnă rĕposatei, ear' soţului îndurat mângăere.

*

Rectificare. In notiţa din nrul trecut de sub titlul *„Visitaţiune canonică“* s'a strecurat o erόre de tipariu. In loc de comuna *Idicel* s'a tipărit *„Ibăneşti“*, o comună situată nu pe valea din sus a Murĕşului, (unde de pe vremea fericitului archiereu Vasile Moga din causa marei depărtări şi a grelei comunicaţiuni de mai nainte nu s'au făcut visitaţiuni canonice din partea archiereilor noştri), ci pe valea altei ape curgĕtóre, adecă pe valea *Rîului.* Acéstă erόre de tipariu póte da ansă la călcarea adevĕrului istoric, întru cât fericitul archiepiscop şi metropolit *Miron Romanul* a sfinţit la 23 Septembre 1890 biserica cea nouă de la Hodac, o comună asemenea de pe *Rîu* şi în imediată apropiere de *Ibăneşti.*

*

† Preotul Ioan Tisu. Vineri (4 Septembre n.) a rĕposat veteranul preot Ioan Tisu, paroch în Cebea (unde e înmormêntat Avram Iancu, sub „gorunul lui Horia“), în etate de 74 ani. Inmormêntarea i-s'a făcut Dumineca (6 Septembre n.) în cimiteriul bisericei gr. or. din Cebea.

† Alexandru Filip, fost comtabil la institutul de credit şi economíi „Economul“ din Cluj, a rĕposat Luni (7 Septembre) în Sibiiu, în etate de 62 ani. Inmormêntarea s'a făcut Marţi (8 Septembre) în cimiteriul bisericei gr. cat din Sibiiu. Il jelesc surorile: Ecaterina Pop n. Filip şi Elena Lucuţa n. Filip.

† Olivia Rusu, fiica preotului gr. cat. Vasilie Rusu din Şeulia de câmpie, a rĕposat Sâmbătă (5 Septembre n.) în etate de 10 ani. Inmormêntarea i-s'a făcut Luni (7 Septembre) în cimiteriul bisericei gr. cat. din Şeulia.

*

Ministrul de finanţe al Bulgariei, Maunset, voind sĕ iee o scaldă de amre la Euxinograd, în apă i-s'a făcut rĕu şi s'a înecat.

*

Reţinerea soldaţilor la serviciu activ. Ministrul comun de rĕsboiu a dat zilele acestea un ordin supletoriu în causa reţinerii la serviciu activ a soldaţilor cari întrĕ împrejurări normale ar fi avut sĕ fie dimişi a casă în tómna acésta. In ordinul acesta se cuprind disposiţiuni cu privire la voluntari şi la recruţii din Bosnia şi Herţegovina, apoi dispune chiămarea la serviciu de opt sĕptĕmâni a soldaţilor austriaci din reserva suplinitóre şi în fine inşiră favorurile cari vor fi a se da soldaţilor activi reţinuţi la arme preste terminul la care aveau sĕ fie dimişi, anume: în schimb pentru timpul de la 1 Octobre până la 31 Decembre, cât vor fi reţinuţi încă la serviciu activ, vor fi scutiţi de la cele trei manevre prime, la cari ar fi avut sĕ participe ca reservişti.

*

Prognostic pentru Septembre. Metereologul Maximilian *Falb* face pentru Septembre următoriul prognostic: 8—14 Septembre timp ploios cu multe furtuni şi temperatură la început caldă, apoi rece; 15—19 tot timp ploios, dar' cu ploi mai puţin abundante şi cu temperatură normală; 20—27 ploi abundante, deosebi în părţile de la miazănópte ale Germaniei, cu temperatură la început normală, apoi rece; 21 Septembre zi critică de rangul prim, cu întunecime de sóre (pe la noi însĕ nu se vede); 28—30 Septembre ploi mai puţine, cu temperatură normală.

*

Cursul administrativ din Pojon a fost sistat Luni din partea ministrului de interne. Sistarea s'a făcut din causă că nu s'au înscris la el ascultători în numĕr de ajuns.

*

Esportul de struguri. In 1901 s'au esportat din Ungaria struguri în preţ de 2.749,324 corόne, faţă cu esportul de alte póme în valóre de 6.453,838 corόne; în 1902 esportul strugurilor s'a urcat la 2.804,548 corόne, pe când al celorlalte póme crude a scăḑut la 2.612,331 corόne. Evident deci că strugurii din ţéra nóstră susţin cu bun succes concurenţa cu strugurii din străinătate, deosebi cu cei italieni. Cea mai mare parte a esportului a fost îndreptată spre Austria şi Germania.

*

Incă un balon dirigiabil! Balonul dirigiabil se tot inventéza, când de unul, când de altul, şi tot nu mai e inventat de tot. Până acum cel mai aprópe de resolvarea problemei era Santos-Dumont din Paris, care isbutise a 'şi construí o astfel de maşinerie, cu care-şi póte cârmuí balonul — pe timp de linişte în atmosferă. Acum se raportéză din Londra, că aeronautul *Spencer* a inventat un nou feliu de balon, mai perfect de cât tóte cele inventate până acum şi care póte fi dirigiat cu deplină siguranţă. Spencer a zis unui raportor, că invenţia sa va transforma întrégă ştiinţa strategică de până acum.

*

Adunarea generală a „Agricolei“, însoţire economică de magazin şi anticipaţiuni în *Hunedóra,* se va ţiné Dumineca (13 Septembre st. n.) la *2 ore p. m.* în localul însoţirii (casele proprii).

*

Licitaţie pentru 50 bani. In numĕrul 23 al Revaşului e publicat un edict de licitaţie pe averea vĕduvei lui Iosif Rusu din Sânmihaiu pentru 50 bani, cu cari biata vĕduva rĕmăsese datóre din o pretensiune de spese advocaţiale. Ni-se scrie din Cluj că advocatul care a cerut acésta licitaţie e *român!*

*

Sat distrus de foc. Satul Bereg-Ujfalu (din comitatul Bereg) a fost năpăstuit de foc în două rênduri după-olaltă: în 1 şi 4 Septembre, caḑênd victima flacarilor aprópe tóte casele şi cladirile economice împreună cu întrégă recolta. Pentru ajutorarea nenorociţilor, cu lemne de cladit şi cu mijlóce de traiu, s'a facut rugare la guvern.

*

Călduri caniculare în Berlin. Dumineca era în Berlin căldut cum de multe zeci de ani nu s'a mai pomenit. S'au întêmplat fórte multe îmbolnăviri de insolaţie (sóre sec), ear' pe la staţiunile de trenuri şi tramvaiuri, unde poporaţia se îmbulzia cu dróia spre a eşí la rĕcóre în parcurile şi pădurile din împrejurime, mulţime de femei au leşinat de căldura.

*

Pentru iubiţii rĕposaţi. Secretariul consistorial, dl Dr. Proca, a dăruit fondului vĕduvelor şi meseriaşilor români intemeiat de „Reuniunea meseriaşilor români din Sibiiu“, în amintirea mult regretatului protopresbiter Nicolae Moldovan din Nocrich, suma de 2 corόne.

*

Animal antediluvian. Ingineriul Diaconovici a aflat în hotarul comunei Temereşti (comitatul Caraş-Severin), intr'o cetăţue de pământ înaltă aprópe de un turn şi aprópe perpendiculară, scheletul unui animal antediluvian, de mărime uriaşă. Deocamdată numai capul i-se vede clar; căpăţina e de circa trei hectolitre, dintele colţat e de grosimea unui picior de om; dentura e nedeteriorată. Continuarea săpăturilor se va face sub îngrijirea museului naţional.

*

Pe pagina a IV-a subscrisa reuniune publica un anunţ colectiv a unui numĕr de comercianţi şi industriaşi de ai noştri, pe cari îi recomândă spre sprigínire onoratului public românesc, rugându 'l sĕ 'şi acopere trebuinţele sale — întru cât e posibil — de la aceştia. Totodată aduce la cunoştinţa acelor părinţi, cari au copíi pe cari i-ar aplica la meserii, ca comitetul nostru mijloceşte aşezarea lor pe la măestri buni. *„Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“.*

Cărţi şi reviste.

„Noţiuni generale din istoria literaturei romane“, pentru clasele superióre ale liceului, de Nicolae Sulică, profesor la gimnasiul gr.-or. român din Braşov. Editura librariei Ciurcu în Braşov. Preţul 2 corόne.

*

„Enciclopedia română“, fascicolul 31 (vol. III), cuprinḑend articolii Şimnicu — Tăciune, dintre cari amintim: Şincai, Stefan (domnitori şi metropoliţi români), Slovacii, Slovenii, Sinaia, Sinod (de Dr. Il. Puşcariu), Şuluţ (de Dr. A. Bunea, cu un *fals istoric,* zicênd dl autror că sub Şuluţ s'a *„reactivat“* metropolia gr.-cat. de Alba-Iulia), apoi articolii: Socialism, Spiritism (de Gr. Pletos), Spital, Statistică, etc.

Fascicolul acesta e penultimul, mai lipsind unul până la terminarea întregei publicaţiuni, care va apăré în tómna anului curent. Preţul de prenumĕrare e 20 corόne pentru un volum broşurat. Editor e librariul W. Krafft în Sibiiu.

*

Convorbiri literare, fascicolul 9 dto 1 Septembre (anul de esistinţă XXXVII) a apărut cu urmatoriul sumariu: Cântul IX din Iliada, tradus în hexametri de George Murnu. „Budhismul şi Nirvana“, studiu de Teohar Antonescu. „Lordul cel mititel“, roman englez, tradus de A. „Din Rucăr“, roman de Ciru Economu. „Macedo-românii“, studiu de Dr. George Alexici. „Un nou volum al canonicului A. Bunea“, recensiune de N. Iorga, şi notiţe bibliografice.

„Conv. literare“ apar în fascicoli lunari în Bucureşti (editura librăriei Socec et Co.) şi costă: pentru Austro-Ungaria 15 corόne.

*

Şcóla şi familia fóie pedagogică literară, redactată de Ioan Dariu în Braşov, fasc. 9—10 dto 15 August v. a apărut cu următoriul sumariu: Rĕspuns la învinuirea; „Pentru-ce se observă mare nepăsare şi pentru-ce nu se manifestéză mai multă însufleţire în activitatea celor mai mulţi dascăli ai noştri; şi cum s'ar puté ajunge acea însufleţire?“ de I. Dariu. Cuvênt rostit cu ocasiunea încheierii anului şcolar 1902—1903 la şcóla primară rom. gr.-or. de băeţi şi de fetiţe din Braşov, de St. Popovici. Spiritul mamelor, de ***. Din icóna şcólei române la finea veacului al XIX: Ioan Popea (cu portret), de Virgil Oniţiu. Ştefan Dragomir (cu portret, schiţă autobiografica). România juna. (Literatura mai noua romanéscă), studiu literar de George Adam, tradcere de Dalascheia. Părinţilor pentru copíi (Legendă indiana americ.), de M. Odaia şcolei (Lecţiune practică), de Dr. Petru Şpan. Adunarea gen. a Asociaţiunii in Baia-mare ***. Trei conferenţe teosofice, recensiune de M. Cronica şcolei. Cronică literară. Pentru distracţie.

„Şcóla şi familia“ apare la 1 şi 15 a lunii şi costă 6 corόne pe an.

De la „Reuniunea agronomică din Sibiiu“.

I.

A XIII. esposiţie de vite de prăsilă.

Subsemnatul comitet central îşi permite a vestí pe cei interesaţi, că esposiţia de vite de prăsilă a XIII-a, ce era sĕ se ţină la 9 Novembre a. c. în comuna Racoviţa, dar' carea s'a amânat din causa bólei de gură şi de unghii, ce grasase întrĕ vitele locuitorilor din Racoviţa şi din comunele învecinate, se va ţiné tot în comuna Racoviţa Luni în 21 Septembre n. c. (Sĕrbătórea Naşterii Maicei Domnului).

La esposiţie sunt admise vitele (bovine) de prăsilă a locuitorilor din comunele Racoviţa, Avrig, Brad, Sebeşul-inferior şi superior, Porceşti, Boiţa şi Tălmacel.

Premii se vor împărţí în sumă de 200 cor., dăruite de comisiunea economică a comitatului nostru, şi anume: în grupa I. Bovine de prăsilă; rassa indigenă şi straină: pentru tauri 1 premiu de 16 cor.; pentru vaci 1 premiu de 12 cor.; 2 premii de câte 10 cor.; 1 de 8 şi 1 premiu de 6 cor.; pentru junci, junince şi taurenci: un premiu de 10 cor.; 2 de câte 8 şi 2 premii de câte 6 cor.; pentru viţei şi viţele: 1 premiu de 8 cor.; 2 de câte 6 şi 2 premii de câte 2 cor. In grupa II. Oi de prăsilă: pentru berbeci 1 premiu de 10 cor.; 2 premii de câte 4 cor.; pentru noatini 1 premiu de 6 cor.; şi 2 premii de câte 4 cor.; pentru noatine un premiu de 6 cor.; 2 de câte 4 şi 1 de 2 cor.; pentru oi 1 premiu de 8 cor.; şi 2 premii de câte 6 cor.

Juriul este compus din membrii comitetului central al Reuniunei nóstre cum şi din fruntaşi din comunele admise.

Inceputul esposiţei la ora 9 a. m.

Celelalte detailii sunt cuprinse în programul stabilit şi publicat pentru esposiţia amânată.

II.

Pentru administratorii de moşii.

Subsemnatul comitet îşi permite a aduce la cunoştinţa celor interesaţi, că la moşia „Florica“ a fraţilor Brătianu din România cu gospodărie mai mare, cu lăptărie, cu mulţime de pomi roditori, cu vr'o 20 hectare vii, cu grădină de zarzavat, cu cultură de oves, luţernă, cu livadă de duzi (trăgari) pentru creştere de gândaci de mĕtasă, — se caută un administrator priceput, îndeosebi se cere de la viitorul administrator, ca pe lângă ca e om cinstit, muncitor şi harnic, se fi făcut practică şi îndeosebi sĕ cunóscă lăptăria, vieritul şi tractarea vinului în pivniţă (Kellerwirtschaft).

Doritorii de a reflecta la acest post sigur şi cât se póte de bine retribuit, sĕ o aducă acésta la cunoştinţa subscrisului comitet împreună cu condiţiunile sub cari este aplecat a 'l primí şi cu documentele despre cualificaţie, cel mai târziu până la 30 Septembre n. c.

Sibiiu, 7 Septembre n. 1903.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“

Dem. Comşa, *president.*   *Vic. Tordăşianu,* *secretariu.*

Din public.*)

Mulţămită publică.

Cu ocasiunea petrecerii de vară a tinerimii studióse din Sĕlişte, ţinută în 20 Iulie n. a. c. au binevoit a contribui la *„Fondul pentru ajutorarea studenţilor săraci din Sĕlişte“* următorii:

Ionel Comşa, 10 cor.; Dr. V. Schuster şi soţia, 9 cor.; Familia Dancăş, T. Doboiu, 6 cor.; Dr. I. Stroia, Dr. N. Comşa, P. Drăgits, I. Banciu, V. Milea, câte 5 cor.; I. Droc, Dr. Boiu, I. Muntean, dna Filip, M. Ittu, dna El. Goşa, dşóra M. Buceşan, V. Savu, N. Roman, de la mai mulţi anonimi, câte 4 cor.; Ax. Banciu, Iac. Steflea, C. Herţa, şi dna Tö ök, câte 3 cor.; N. Roman, D. Henciu, L. Fronius, I. Petruţ, N. Teodor, I. Vercescu, I. Timpeanariu, N. Olariu, N. Vinţeleriu, C. Muntean, Iord. Roşca, D. Puschila, O. Steflea, R. Cosma, N. Loşniţa, N. Marinescu, D. Popa, N. Pĕtruţiu, A. Rĕcuciu, I. Rĕcuciu, C. Borcia, I. Cup, P. Acelenescu, H. Borcia, I. Chirca, D. Lepadat, N. Ţintea, O. Sglimbea, Dr. I. Ienciu, I. Crişan, Dr. N. Calefariu, N. Hauptmann, M. Tomoiagă, I. Popesc, dşóra L. Muntean, I. Bîrsan, dna Nechiforescu, colonel de Aldea, dna Alămorean, dna Popovici, I. Iliu, A. Herţa, N. Henrich, N. Miclauş, I. Popa, N. Mallek, M. Mallek, R. Mallek, I. Vătăşan, D. Cunţan, dşóra C. Banciu, M. Bratu, L. Comşa, N. N., câte 2 cor.; C. Preian şi P. Tierdorf, câte 1 cor. 40 bani; M. Vitek, N Comşa, G. Baciu, N. Comşa, câte 1 cor. 20 bani; I. Popa, N. Guran, N. Popa, N. Lupu, N. Dubensky, N. Frîncu, I. Predovici, N. Pipoş, D. Comşa, T. Iancovici, I. Poiană, N. Lupaş, I. Coma, D. Marcu, N. Lupaş, I. Borcia, D. Dădêrlat, I. Ghibu, Z. Boia, N. Giurgiu, N. Tunariu, Cor. Stoica, V. Iosof, C. Şerbu, A. Friţu, P. Criştiu, C. Criştiu, P. Comşa, D. Moga, I. Babinean, D. Roşca, I. Ţaţa, I. Kicsevics, F. Kessler, N. Rosmarin. G. Soră, N. Moldovan, I. Borcia, dşóra A. Bioţiu, I. Bană, A. Steflea, I. Ţitrea, M. Schulavich, N. N., P. Atanasovici, I. Bucşan, F. Roşca, G. Herţa, N. Sîrbu, I. Pavel, C. Băilă, Dr. C. Brediceanu, Dr. Niivan, Dr. C. Crăciunescu, Dr. Varga, Traian Mihaiu, O. Borcia, N. Henciu, C. Borcea, I. Broju, N. Adler, H. Müller, R. Milea, I. Iacob, A. Gherman, N. N., Il. Comşa, A. Graeff, E. Ghibu, R. Varga, L. Borcia, St. Petruţiu, A. Dasinger, N. Muntean, câte 1 cor.; Al. Peneş, 1 leu; I. Mann, 80 bani; N. Marcu, 60 bani; I. Comşa şi N. Puşchila, câte 50 bani. Cu totul s'au încassat 301 cor., din cari subtrăgêndu-se cheltuielile avute cu arangiarea petrecerii, în suma de 124 corόne, a resultat un venit curat de 180 corόne, care s'a alăturat la fondul susamintit.

Marinimoşii contribuenţi priméscă şi pe acéstă cale espresia celei mai căldurόse mulţămite.

Sĕlişte, în 13 August v. 1903.

In numele comitetului:
Onisifor Ghibu.

Posta redacţiunei.

V. I. în S. In afacerea despre care ni-ai scris nu publicăm nimic.

Dlui Nicolae Naşcu, paroch în *Rĕstoşnea.* Nrul 93 al „Telegrafului Român“ adresat dtale ni-a venit îndĕrĕt cu indicaţia că „Papi hivatal Ratosnyán nincs, czimzett ismeretlen“ (oficiu parochial în Rĕstoşnea nu esistă, adresatul e necunoscut). Aşteptăm clarificări din partea dtale.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primeşte rĕspunderea

[212] 2—3

Árlejtés.

A nagyszebeni m. kir. áll. elmegyógyintézet részére az 1903/4-re szükséges **2200 köbméter bükk tüzifa,** a betegek és alkalmazottak részére 1904. évre szükséges **kenyér—zsemlye** szállitásra ezennel pályázatot hirdetek.

A vállalkozni szándékozókat felhivom, hogy magyar nyelven szerkesztett, 1 koronás bélyeggel ellátott, a tüzifára beadandó ajánlat mellé a szállitási érték 5%-át és a kenyér és zsemlye szállitására vonatkozó ajánlat mellé 400 kor. bánatpénzt csatolva, f. évi szeptember hó 19-én délelőtt 11 óráig alólirott helyen nyujtsák be.

Az árlejtési feltételek a „Budapesti Közlöny“ idei 199., 200. és 201. számában olvashatók, vagy az intézeti gondnok irodájában megtudhatók.

Nagyszeben, 1903. szeptember hó 4-én.

A m. kir. állami elmegyógyintézet igazgatósága.

Pentru domnii preoți!

De la **Librăria archidiecesană** se póte procura

CONDICĂ

bine compactată în piele și cu păreți tari,

în care (conform circulariului consistorial numĕrul 2142 din 3 Martie 1903) sunt a se induce „momentele mai însemnate ce obvin în comună în decursul anului și cari merită a fi însemnate pentru posteritate.“

Conține 200 foi.

Prețul **6·60 cor.,** + porto postal **80 fil.**

Deschidere de magazin.

Avem onóre a aduce la cunoștința onoratului public, că în **14 Septembre n.** deschidem pe piața de-aici un

Magazin de confecțiune pentru dame și domni

de primul rang.

Cumpĕrările le facem în persónă în Berlin și Viena și astfel vom îngrijí ca stabilimentul nostru sĕ fie **asortat cu cele mai bune și mai frumóse lucruri.** Totodată ne vom nisuí sĕ facem astfel de prețuri, ca sĕ ne putem mĕsura cu ori-ce concurență.

Pentru cercetarea stabilimentului ne rugăm

Ludovic Ferencz & Comp.

strada cisnădiei nr. 2 [210] 2—10

(**Localul din colț** al Hotelului „Impĕratul Romanilor“, mai nainte Krassovski.)

Pentru pacienții de stomach!

Tuturor cari în urma rĕcelii ori a prea marei împovărări a stomachului sau prin consumarea de mâncări greu de mistuit prea reci ori prea calde sau prin un traiu neregulat 'și-au contras bóle de stomach, precum:

Catar de stomach, Sgârciuri de stomach,
Dureri de stomach, Mistuire grea sau astupare de stomach

li-se recomandă un bun mijloc de casă, ale cărui resultate escelente de mulți ani sunt deja probate. Acesta este:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Acest vin este preparat din buruieni renumite și recunoscute ca tămăduitóre, cu vin bun; întărește și invioréză organismul de mistuire al omului. Vinul de buruieni delătură conturbațiile de mistuire și influințéză puternic asupra nouei formări de sânge sănĕtos.

Prin întrebuințarea regulată a vinului de buruieni bólele de stomach vor fi curate încă în formare. Sĕ nu întârzie nime dar' a-'l folosí încă de cu vreme. Simptome, ca: **dureri de cap, rîgăeli, arsuri în stomach, inflamații, amețeli cu vomări,** cari la pacienți cu suferințe învechite apar cu atât mai vehement, dispar adesea după câte-va beuturi de vin de burueni

Constipațiile cu urmările lor neplăcute, **maladii, dureri colice, bătăi de inimă, insomnie,** precum și couglomerarea sângelui în ficat, splină și suferințele hemoroidice de multe-ori se delătură iute cu vinul de buruieni. Vinul de buruieni delătură mistuirea grea și depărtéză prin un scaun ușor materii stricate din stomach și intestine.

Fața palidă și slabă, anemia și slăbiciunile sunt de obiceiu urmările unei mistuiri rele a formării insuficiente de sânge și a stării bolnăviciόse a ficatului. **Lipsa de apetit** și **reaua disposiție,** precum și **durerile de cap** și **nopțile perdute** (insomnie) consumă adeseori încetul cu încetul multe persóne. Vinul de burueni dă slăbitei puteri de traiu un nou și próspĕt impuls. Vinul de burueni mărește apetitul, ajută mistuirea și nutrirea, ușuréză formarea și schimbarea materiei, înlesnește formarea sângelui, calméză nervi escitați și creéză nouă **voe de viéță.** Nenumĕrate scrisori de recunoscință și mulțămită dovedesc acestea.

Vinul de ierburi se află de vênzare în sticle *fl. 1.50* și *fl. 2.—* la farmaciile din *Sibiu, Turnișor, Sĕliște, Ocna, Slimnic, Șeica-mare, Nocrich, Avrig, Tălmaciu, Boița, Cisnădie, Poplaca, Gurarîului, Jina, Poiana, Mercurea, Câlnic, Loman, Pianul-de-sus, Petrifalĕu, Sebeșul-săsesc, Vințul-de-jos, Daia, Spring, Vingard, Ohaba, Beșinĕu, Mihalț, Teiuș, Blaj, Pănade, Țapu, Medioș, Blăjel, Sân-Mărtin, Ibașfalĕu, Basna, Agnita, Cincu-mare, Boholț, Făgăraș, Beclean, Câmpulung, Rîmnic-Vâlcea, Cudjir, Orăștie, Deva, Hunedoara, Hațeg, Luncani, Puj, Ohaba, Ponor, Alba-Iulia* etc. — precum și în tóte celelalte localități mai mari și mai mici din Ardél, Ungaria și Austria.

Farmaciile din Sibiiu trimit 3 și mai multe sticle de vin cu prețurile originale în tóte localitățile din Austro-Ungaria.

Păziți-vĕ de falsificări!

Sĕ se céră anumit:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Vinul meu nu este o medicină secretă. Părțile lui constitutive sûnt: Vin de Malaga 450,0, Spirt de vin 100,0, Glycerin 100,0, Vin roșu 240,0, Sirup de fragi 150,0, Sirup de cireșe 320,0, Coacăză, Aniș, Rădĕcină „Helen“, iarba ferului americană, Rădĕcina „Entianus“, „Kalmus“ à 10.0. Tóte aceste se amestecă. un. dcm. [1] 9 12

Anunț colectiv al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“.

Const. Dragoș
pantofar.
Işi recomândă prăvălia sa cu tot feliul de **ghete** și **cisme.** Esecută lucru după comandă în lucrătórea proprie. Primește reparaturi. Cercetéză têrgurile mai mari.
Piata mare nr. 5

N. S. Nadasdy
comerciant.
Piața mică 31: Prăvălie de manufactură
Str. cisnădiei 28: Prăvălie (filiala) de pânzături și albituri.

Renumitul
Hotel Mihaiu
Odăi elegante, cafenea și restaurant cu mâncări și beuturi bune. Trăsură la disposiție pentru fie-care plecare și sosire de tren.
— Prețuri moderate —
Strada turnului nr. 11.

Ioan Roman
Salon de ras, frisat și tuns.
Deposit: de parfumuri, legători de mustațe, perii și altele.
Str. Poplăcii-mari nr. 4

Bereria mare
(Iosif Barbu).
Restaurant provĕdut cu tot feliul de mâncări și beuturi. In Dumineci și sĕrbători — concert.
Serviciu prompt.
Prețuri eftine
Promenada Bretter.

Teod. Popescu
comerciant.
Recomândă marele seu **deposit** cu **mărfuri de manufactură.**
Prețuri moderate.
Piața mică nr 14.

Stefan Moga
franzelar (jimblar)
Deposit mare de **făină**
La comande mai mari de jimble, covrigi sau pâni dă rabat.
Strada trenului nr. 4.

Zaharie Moga
franzelar.
Prăvălii cu jimble, covrigi, pâne de tot soiul, făină albă, roșie (pentru vite).
Str. poplăcii nr. 1 și 23.

Ales. Lucian
cismar.
Are prăvălie de tot feliul de **cisme** și **ghete** produse proprii. Caută têrgurile mai mari din comitatele: Sibiiu, Hunedóra, Alba-inf., Têrnave și Făgăraș.
Dragonerwache nr. 2.

Eremie Purece
lăcătușerie de artă și construcții.
Deposit de sobe (cuptóre) de bucătărie.
Esecută reparaturi de tot soiul.
Lucru solid.
Prețuri moderate.
Strada brânzii nr. 9.

Maria Mitoc
institut de spălare (curățire) și călcare fină de albituri bărbătești și femeești după sistem vienez.
Serviciu prompt.
Prețuri convenabile.
Strada urezului nr. 11.

Ales. Nemeș
ferar (faur).
Esecută tot feliul de lucrări ce cad în bréslasa. Ia în întreprindere esecutarea de trăsuri și căruțe de tot feliul.
Lucru solid și durabil.
Prețuri moderate.
Strada ocnii nr. 34.

Vasile Bann
cismar.
Prăvălie de tot feliul de încălțăminte. Esecută lucru după mĕsură, cum și reparaturi.
Cercetéză têrgurile mai mari din comit. Sibiiu și din comitatele învecinate. Prețuri moderate.
Strada ocnei nr. 7.

Zaharie Aron
cismar.
Işi recomândă depositul seu de **cisme** și **ghete** de tot soiul. Primește comande și reparaturi Cercetéză têrgurile mai mari din comitat. Sibiiu, Hunedóra, Alba infer. Têrnave și Făgăraș.
Strada nouă nr. 12

I. Mihălțian
Atelier de încălțăminte.
Esecută tot feliul de încălțăminte, cum și reparaturi.
Lucru solid
Prețuri moderate
Strada poplăcii nr. 19

Emil Petruțiu
măsar
de construcții și mobile.
Esecută tot feliul de lucrări de la cele mai simple până la cele mai artistice ce cad în specialitatea sa.
Prețuri fórte moderate.
Strada margareta nr. 8.

Med. de aur Pitești 1883 | Med. de arg. București 1883
Petru Ilieș
compactor
și incadrator de tablouri
Esecută tot feliul de lucrări ce cad în specialitățile sale.
Prețuri moderate.
Str. măcelarilor nr. 12.

Petru Moga
franzelar.
Deposit de făină albă și roșie (pentru vite). Primește între altele și comande pentru colaci sau jimble la pomeni.
Strada urezului nr. 27.

Petru Bota
croitoriu.
Confecționéză tot feliul de haine bărbătești. Deposit de haine (costume) țĕrănești pentru femei (în port selistenesc), pe care le pune în vîndare în têrgurile mai mari din comitatele: Sibiiu, Hunedóra, Alba-inferióră, Têrnave și Făgăraș.
Primește și comande.
Imprumută costume.
Strada rațelor nr. 11.

G. Bendorfean
văpsitor și pictor de firme.
Esecută tot feliul de lucruri aparținĕtóre acestor ramuri. Pictéză prapori, icóne sfinte (în stil bizantin). Esecutare fină. Prețuri moderate.
Piața Hermann nr. 3
(lângă Casarma cea mare).

Crucița & Sinu
croitori.
Esecută tot feliul de haine bărbătești, civile și militare, cum și reverenzi.
Primește reparaturi.
Prețuri convenabile.
Str. Bruckenthal nr. 27.

I. Popa-Popidan
măsar
de construcții, mobile și biliarde.
Esecută tot feliul de lucrări ce cad în aceste ramuri. — Lucru solid.
Prețuri moderate.
Strada rațelor nr. 20.

George Prașca
cismar.
Deposit de tot feliul de **cisme** și **ghete.** Esecută după comandă.
Caută têrgurile.
Primește reparaturi.
Prețuri moderate.
Strada nouă nr. 47.

Isid. Grindean
cismar.
Deposit de tot feliul de **ghete** și **cisme.** Primește comande. Esecută și reparaturi. Cercetéză têrgurile mai mari din comitatul Sibiiu și comitatele învecinate.
Prețuri eftine.
Strada nouă nr. 3.

P. Mihălțian
pantofar.
Primește comande pentru esecutarea de tot soiul de **ghete,** cum și reparaturi.
Strada turnului nr. 21.

T. Moldovan
cismar.
Deposit de tot feliul de **cisme** și **ghete.** Primește comande. Esecută și reparaturi. Cercetéză têrgurile mai mari din comitatul Sibiiu și comitatele învecinate.
Prețuri moderate.
Str. Gușteriții nr. 85

Ioan Stanciu
zugrav de case
Zugrăvește case, biserici, etc., în diferite forme și colori.
Primește comande și în jur.
Strada turnișorului 101.

Iuliu Salamon
măsar
de construcții și mobile.
Işi recomândă marele seu deposit de tot feliul de mobile. Primește comande de tot soiul de lucrări ce cad în specialitățile sale.
Prețuri convenabilé.
Strada faurilor nr. 15

Redactor prov. Dr. George Proca.
Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane

Nr. 96 Sibiiu, Sâmbătă 30 August (12 Septembre) 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia. Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 34
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond]

La începutul anului şcolar.

Sibiiu, 11 Septembre n.

Cu ziua de Luni, 1 Septembre după calendariul bisericii nóstre, se încep şcólele nóstre confesionale.

Din tóte unghiurile patriei nóstre vor alerga deci părinţii cu copíii lor spre a 'i aşeza parte la şcólele nóstre din Braşov, parte la gimnasiul inferior din Brad.

Dacă comparăm frecuentarea şcólelor nóstre din anul trecut cu anii anteriori, şi vom merge înainte numai cu 10 ani, vom constata o sporire însemnată mai ales la gimnasiul nostru din Braşov, unde tinerii pot absolva şi pot face esamen de maturitate.

Că la gimnasiul nostru din Brad nu putem constata în permanenţă o creştere în frecuenţă din partea elevilor şì din ţinuturi mai îndepărtate, causa principală este de a se atribuí împrejurării, că acest gimnasiu până acuma nu s'a putut completa la 8 clase.

Constatăm aşadar' o frecuenţă din an în an tot mai mare la şcólele nóstre din Braşov, şi nouĕ ni-se pare şì naturală acéstă frecuenţă, care creşte din an în an.

Numele bun al şcólelor nóstre din Braşov, nisuinţa corpului didactic de a fi la înălţimea culturii ce se recere azi de la profesorii şcólelor medii, părintésca îngrijire a susţinĕtorilor şcólelor de a asigura profesorilor esistinţă cinstită, şi a provedé şcólele cu tóte cele trebuinciόse, tóte aceste au contribuit, ca şcólele acestea sĕ fie privite ca un isvor abundant, din care cu îmbelşugare sĕ se pótă adăpa junimea doritóre de învĕţătură.

Pe când o constatăm acésta cu deosebită bucurie, pe atunci cu îngrijire privim şì la pedecile, cari an de an devin tot mai multe şi tot mai inteţitóre, aşa că ele pun la grea probă nobilele nisuinţe ale ţĕranului nostru de a-şi da fíii la învĕţătură.

Greutăţile se înmulţesc zi de zi, şi de multe-ori ne mirăm, de unde mai póte ţeranul nostru acoperí multele trebuinţe cu purtarea copíilor la şcólă.

Chiar şi la şcólele medii susţinute de stat, unde instrucţiunea ar trebuí sĕ fie gratuită, didactrul cu tacsa de înscris cu tot, se urcă la o sumă considerabilă.

Dacă mai luăm în considerare şì mulţimea de cărţi, cari se schimbă fórte des, şi cari sunt de tot scumpe, ajungem la conclusia, că e numai cestiune de timp, cât va mai puté ţĕranul nostru suporta spesele cu susţinerea copíilor la şcóle.

Şi cercetarea şcólelor este o condiţiune de viéţă pentru noi, deóre-ce cualificaţia pentru vre-un post óre-care în viéţă e condiţionată de la anumite clase din şcólele medii.

Intrarea în vre-un seminariu teologic este condiţionată de la terminarea şcólelor medii cu esamen de maturitate, îmbrăţişarea carierei de notariu asemenea e condiţionată de la terminarea cu succes a şcólelor medii.

Dacă voeşte fiul ţĕranului sĕ între în vre-un institut pedagogic spre a se cualifica pentru cariera învĕţatoréscă, trebue sĕ absolveze cu succes 4 clase gimnasiale, reale sau civile.

Sunt prin urmare tot mai grele condiţiunile întrĕ cari póte studia tinerimea nóstră, şi dacă totuşi constatăm, că an de an creşte numĕrul pruncilor nostri în şcólele medii, acésta e dovadă despre spiritul de jertfă al poporului nostru, despre folosul învĕţăturii, care a pĕtruns adânc în inima poporului nostru şi pentru care aduce jertfe, şi le aduce cu dragă inimă.

Am dorí sĕ atragem atenţiunea ţĕranilor nostri la o împrejurare, care nu mai póte fi lăsată neconsiderată.

Industria şi comerciul numai aşa va fi cu succes esploatat, dacă tinerii aplicaţi la acestea vor duce cu sine cunoştinţe cel puţin din clasele inferióre ale şcólelor medii.

Azi, tinerimea care îmbrăţişéză meseriile, abia duce cu sine cunoştinţele ce şi-le póte procura în şcólele de la sate.

Cei mai mulţi abia ştiu cetí şi abia pot face unele însemnări, şi noi, cari stăm în legătură cu şcóla de meserìi, nu odată dăm şì preste asemenea învĕţăcei, cari abia ştiu cetí şi scrie.

Asemenea elemente nici în cele ale meseríilor nu o vor puté duce departe, şi nu vor puté susţiné concurenţa după ce vor deschide ateliere din puterile proprii.

Dacă voim deci sĕ ţinem pas cu celelalte popóre conlocuitóre şi în privinţa industriei şi a comerciului, va trebuí sĕ nisuim din tóte puterile cari ne stau la disposiţiune, ca elevii de meserie sĕ aibă cel puţin cunoştinţele din gimnasiul inferior, din clasele reale inferióre sau din şcólele civile.

In chipul acesta am puté inaugura e activitate bine chibzuită şi am puté lucra cu speranţa de a da şi noi înainte, şi a ne creşte o clasă mijlocie, care sĕ susţină concurenţă şì în industrie şì în comerciu.

O cestiune arḑĕtóre este aşezarea şcolarilor în cuartire bune, unde sĕ aibă condiţiunile igienice reclamate de etatea lor, reclamate de încordarea lor spirituală şi supraveghiarea necesară.

In privinţa acésta avem încă multe de făcut.

Un început bun şi laudabil s'a făcut prin unele centre cu mesele de studenţi, la care elevii mai buni şi mai favoriţi de sórte capĕtă odată pe zi mâncare caldă şi bună.

Infiinţarea de internate pe lângă şcólele nóstre este cestiune arḑĕtóre accentuată cu mult aplomb de bărbaţi competenţi.

Când ne va succede sĕ avem internate pe lângă tóte şcólele nóstre, în cari sĕ aibă întrare şì copíii ţĕranilor mai săraci, când tinerimea nóstră va fi scósă de prin birturi şi de prin locuinţele nesănĕtóse, necurate, neîngrijite şi fără controlul cuviincios, şi azi durere, cei mai mulţi dintrĕ tinerii de la şcóle prin asemenea locuinţe îşi chinuesc zilele, atunci vom puté zice: suntem cu un pas înainte spre calea progresului.

Le scriem acestea noi, cari am trecut prin viéţa de student cu tóte miseriile ei, şi cari am dorí, ca dacă nu în altă cale, cel puţin pe calea acésta sĕ contribuim pentru ameliorarea situaţiunii de azi.

M. Sa la manevrele din Galiţia. Mâne séră M. Sa va pleca din Viena la Lemberg sĕ asiste la manevrele cavaleriei, cari se vor ţiné la Komarno (Galiţia). Archiducele moştenitoriu Francisc Ferdinand va sosí la Komarno cu o zi înainte de M. Sa.

Din Galiţia M. Sa se va re'ntórce la Viena în 16 Septembre, pentru a primí visita împĕratului *Vilhelm II* al Germaniei. Din 20—29 Septembre va petrece în Budapesta, în scopul resolvirii crisei guverniale, de unde apoi se va re'ntórce earăşi la Viena, *spre a primí visita ţarului Nicolae II al Rusiei.*

Visita M. Sale la Londra. Joia trecută, când regele *Edward VII* al Angliei şi-a luat adio de la M. Sa împĕratul şi rege al nostru, a fost bătĕtor la ochi, că după urcarea în tren regele Edward a întins de nou M. Sale mâna, luându-şi adio cu cuvintele: *La revedere în Londra.* Dovadă, că încă pe timpul petrecerii regelui Edward în Viena era lucru hotărît deja, că M. Sa 'i va re'ntórce visita. La început re'ntórcerea era plănuită pe luna Februariu a anului viitoriu, în restimp însĕ acest plan a fost modificat într'acolo, că — în cât evenimente neprevĕḑute nu ar impune vr'o amânare — *M. Sa Francisc Iosif I. va călĕtorí la Londra în jumĕtatea ultimă a lunii Novembre din anul curent,* însoţit de mare suită. Petrecerea în Londra e contemplată pe trei zile.

Muniţie ungară armatei bulgare. Inainte cu câteva sĕptĕmâni guvernul bulgar a fost cerut de la fabricanţii de cartuşe din Austria sĕ 'i furniseze grabnic *cincisprezece milióne de cartuşe.* Proprietarii fabricelor neavênd la îndemână marfa, s'au adresat ministrului comun de rĕsboiu, ca sĕ le împrumute din depositul armatei cuantitatea cerută de guvernul bulgar. Ministrul însĕ li-a respins cererea, motivând că în situaţia actuală micşorarea în aşa mare mĕsură a depositului de cartuşe póte sĕ fie fórte primejdiósă pentru capacitatea de acţiune a armatei.

FOIŞÓRĂ

Figura şi chipul Mântuitoriului.

De Nicolae Bălan, stud. în teol.

In natura omului zace o cerinţă şi nisuinţă de a 'şi reproduce cele depărtate şi trecute, de a concretisa şi óreşi-cum de a materialsa cele nevisibile şi spirituale, ba chiar de a antropomorfisa cele transcendentale. Dar' tot aşa putem zice, că omul — ca o sinteză din corp şi suflet — legat fiind de lumea empirică, se serveşte totodată de acésta ca de un mijloc spre a se înălţa la cele transempirice, transcendente.

Un om religios avênd în faţa sa o privelişte încântătóre, un peisaj admirabil din natură, ori fiind frapat de grandiositatea fenomenelor naturale, nu se va mulţămí numai cu impresia ce o vor face aceste asupra sufletului sĕu, ci — cu întrebarea „*de unde?*“ — cercând sĕ afle causa ultimă a esistinţei va esclama cu psalmistul: „Cât de minunate sunt lucrurile Tale, Dómne!“

Tot aşa creştinul cu frica lui Dumnezeu, la întrarea sa într'un sat crestin, privind la chipul Mântuitoriului, ridicându-şi pălăria de pe cap şi făcêndu-şi sfânta cruce se înalţă — cel puţin pentru un moment — cu gândul la Dumnezeu.

Deci cu tot dreptul a zis sfântul *Ioan Damaschin*, că icónele ne conduc la cunóşterea celor ascunse. Prin privirea icónelor — acésta „biblia laicorum et pauperum“ cum le numeşte episcopul Romei, *Grigore cel Mare*, se crede creştinul înălţat cu sufletul din lumea pămêntéscă în împĕrăţia ceréscă.

Din acéstă causă, biserica creştină, din cele dintâi vécuri ale esistinţei sale a pus artele frumóse, — cu deosebire pictura — în serviciul religiunii şi întru preamărirea lui Dumnezeu, ca împreună cu ideile religióse sĕ înriurésca asupra spiritului şi sentimentului credincioşilor.

E uşor de înţeles, că icóna Mântuitoriului n'a putut sĕ lipséscă din şirul celorlalte, ci mai vêrtos a trebuit sĕ ocupe primul loc. Dacă 'n ziua de azi, zi de zi ne putem convinge cu câtă dragoste şi pietate păstrăm portretele părinţilor nostri iubiţi, ale rudeniilor nóstre, ale scumpilor nostri amici, ale binefăcĕtorilor, cari au întemeiat numai fericirea nóstră temporală, cum şì ale bărbaţilor mari ai némului nostru, cu un cuvênt ale tuturor acelora, a căror imagine vie o purtăm şì 'n sufletul nostru; cu cât mai mult se vor fi nisuit primii creştini sĕ posédă în lăcaşurile lor de rugăciune icóna Aceluia, care a întemeiat fericirea nóstră vecinică şi pentru a cărui dumnezeéscă învĕţătură şi-au vĕrsat cu miile sângele lor de martiri!

Am de gând sĕ espun pe scurt modul cum a fost zugrăvit chipul lui Iisus în icónele din vécurile prime şi ceva mai târzie ale bisericei creştine; dar' înainte de a face acésta, voiu înşira părerile scriitorilor bisericeşti despre figura şi fisionomia Mântuitoriului; apoi relatările scriitorilor bisericeşti despre icóne vechi ale Mântuitoriului, după acestea mĕ voiu ocupa puţin cu aşanumitele icóne archiropiite, şi cu cele pretinse autentice.

Pun deci întrebarea astfel: *Avut'a anticitatea o concepţiune positivă şi sigură despre înfăţişarea esternă a Mântuitoriului?*

Pe când viéţa, activitatea şi învĕţătura Mântuitoriului sunt espuse în cărţile T. N. de multe-ori până în amĕnunte, despre forma înfăţişării fisice a Invĕţătoriului lumii nu se aminteşte cu nici un cuvênt. Aprópe aceeaşi lipsă o întimpinăm şì la părinţii şi scriitorii bis. din timpurile următóre până în secolul VIII., când sfântul *Ioan Damaschin* ne împărtăşeşte unele date mai detailate asupra esteriorului lui Iisus. Tot ce aflăm până la sfântul Ioan Damaschin se mărgineşte la unele indigitări generale. Aşa în cartea întitulată *„Păstoriul lui Herma“* şi atribuită acelui Herma, pe care îl salută apostolul Paul în epistola către Romani 16. 14, se vorbeşte despre Iisus ca despre „un bărbat înalt de statură, că întrecea turnul“ (asem. IX. c. 6).[1]

De aici înainte — făcênd abstracţiune de la scrierile apocrife şi eretice, mai ales gnostice — părerile părinţilor şi scriitorilor bis. se pot împărţí în două clase. Unii răzimându-se pe cuvintele de la Isaia c. 52, 14, dar' mai ales c. 53, 2, unde se zice despre Mesia în spirit profetic, că „n'avea nici chip nici frumseţă şi noi vĕḑêndu-l, arĕtos nu era, ca sĕ 'l dorim“ susţineau nu numai, că înfăţişarea esternă a lui Iisus a fost lipsită de frumseţă, ci afirmau direct, că a fost urîtă. Alţii, din contră, după psalmul mesianic 45, 3 (Sept. 44, 3) „tu eşti mai frumos de cât fii ómenilor“ îşi închipuiau pe Iisus ca idealul frumseţii omeneşti. Intrĕ cei dintâi voiu înşira în ordine cronologică în primul loc pe

---

[1] Acésta scriere e tradusă şì în româneşte de Dr. I. Olariu: Scrierile părinţilor apostoleşti. Caransebeş 1892.

In urma acestui refus fabricanţii au rĕspuns guvernului bulgar că nu 'i pot împliní cererea. Guvernul bulgar s'a adresat apoi firmei ungare Weiss, al cărei „representant parlamentar“ — cum zice „Magyar Szó“, — e deputatul Weiss Berthold. Aşa mare cuantitate de cartuşe însĕ nu putea furnisa de urgenţă nici firma Weiss. A cerut deci şi ea împrumut din depositul honveḑimii şi — *ministeriul de honveḑi i-a pus la disposiţie cele cincisprezece milióne de cartuşe, pe cari apoi firma le-a şi spedat guvernului bulgar.*

„Magyar Szó“ face cas mare din acésta, tractându-o per „scandal politic uriaş“ şi „ministeriul de honveḑi în serviciul unei firme private“, băgând vină ministeriului, că prin împrumutarea acésta a adus honveḑimea în posiţie de a nu 'şi puté împliní misiunea de apĕrătóre a ţerii, în cas de lipsă urgentă.

De sine înţeles, că rĕspunderea pentru adevĕrul celor cuprinse în acésta notiţă o lăsăm în sarcina ziariului „Magyar Szó“.

Earăşi în vĕduvie...!

Agnita, la 26 August st. v.

Una din nepĕtrunsele taine ale Creaţiunei — mórtea, a luat earăşi o victimă, ca în multe alte casuri, earăşi acolo, unde după a nóstră omenéscă judecată ar mai fi avut timp de aşteptat. In 19 August a răpit sufletul cast, ce 'şi avù locuinţa în corpul dlui Nicolae Moldovan, fost protopresbiter un restimp de numai 3 ani, rĕmânênd astfel tractul Agnita earăşi în vĕduvie.

Nu sunt în mĕsură şi nici are loc în cadrul unui scurt raport de ziariu a descrie în special activitatea din viéţa acestui vrednic protopop, de la care chiar de acum se puteau aştepta multe bune şi frumóse. A scóte în relief însĕ după mórte unele trăsături caracteristice din viéţa lui, este — după a mea părere — un lucru eschis în mod absolut de sub preocupaţiuni şi prin urmare un adevĕr pe cât de justificat pe atât şi de — folositoriu . . . .

Fostul protopresbiter al tractului Agnita, Nicolae Moldovan, a fost omul care încreḑêndu-se în propriile puteri fisice şi intelectuale, n'a căutat nici-când după „proptele“. Nu o zic acésta numai de la mine, ci basat pe prea potrivitul citat: „Scólă-te şi stăi pe piciórele tale“ etc., cu care şi-a început cuvêntul panegiric dl asesor consis. Mateiu Voileanu, delegat din partea Inaltpreasânţiei sale metropolitului nostru, ca sĕ dee ultimul onor rĕposatului. De-şi de multe-ori a fost lovit în viéţă în ambiţiunea sa şi transat în aspiraţiunile sale, totuşi a lăsat lucrurilor curs normal, bine ştiind, că tot ce e natural, se mişcă de sine.

Ear' când a sosit „plinirea vremii“, omul muncei oneste a fost ridicat la tréptă de frumósă distincţie în organismul bisericei nóstre.

Ca slugitoriu al altariului şi şef tractual, rĕposatul era înzestrat cu 3 frumóse virtuţi: supunere, loialitate şi dreptate. Condus de acestea a muncit şi cruţat.

N'a iubit luxul şi nici cheful, şi astfel şi-a câştigat o avere considerabilă.

De la altul nu pretindea onorarii, dar' ce era al seu nu lăsa nimĕnui până la un filer. Din acésta causă în capetele multora dintrĕ cei-ce 'l cunoşteam se luptau în continuu ideile asupra întrebărilor: e avar, ori e prea onest? Şi, blăstĕmul némului adamesc, totdeuna eşia învingĕtóre întrebarea primă şi astfel ne plăcea tuturor a scóte pe plan sgârcenia lui. Adevĕrul însĕ este: că omul onest, care nici ştie, nici voeşte a se făţărnici, ci pe propriile picióre doreşte a fi, acela trebue *sĕ muncéscă şi cruţe.*

Iată deci încă 2 virtuţi, cari ertat ne ne va fi a le scóte pe talon barem după mórtea protopopului Moldovan, adecă: *munca şi cruţarea.*

Sufletul protopopului Nicolae Moldovan sbuciumat a fost de împrejurările vieţii vremelnice, căci întrĕ ómeni a trăit, însĕ cu tóte aceste neturburat i-a rĕmas până în momentul ultim. Corpul însĕ s'a debilitat, póte-că tocmai din pricina muncei prea asidue, în cât fu silit sĕ sucumbe încă înainte de vreme.

Astfel Joi, în 21 August st. v. am dat pămêntului osemintele neuitatului protopop Moldovan.

Pe la 1 şi jumĕtate oră p. m. dl asesor consistorial Mateiu Voileanu, ca representant al Escelenţiei Sale şi Preavenerabilului Consistoriu archidiecesan, în fruntea aprópe a întregei preoţimi din tract, a unui mănunchiu de învĕţători şi onoraţiori din loc şi jur încunjurau cu haine, odăjdii şi inimi cernite catafalcul, pe care un frumos sicriu de nuc conţinea rece şi fără de suflare corpul vrednicului protopop Nicolae Moldovan. Numĕrósele cununi mărturisiau despre stima şi dragostea de care rĕposatul se bucura în mijlocul nostru.

Frumos şi liniştit era mortul, ca omul dedat la grele cercări. Fruntea era comprimată într'un loc, *de un gând*, ca-şi-când ar zice cu Eminescu: „Mai aveam un singur dor...“ şi totuşi senină, ca-şi când şi-ar rĕspunde: „De nu póte trece acest păhar.... fie voia Ta“.

La 2 ore începe dl Mateiu Voileanu ectenia şi serviciul obicinuit cu cunoscuta-i voce melodiósă şi artă de slujitoriu bisericesc, căruia rĕspunde învĕţătorimea acompaniată de preoţime, în cor.

In momentul aşezării coperişului de sicriu, un strigăt de durere eşit din pepturile soţiei-vĕduve şi gentilei fiice orfane, ne umplură ochii de lacrimi şi ne amintiră de cuvintele: „Uitaţi-vĕ şi vedeţi, de este durere ca durerea nóstră?!“

Sub o astfel de impresiune, cosciugul fù scos în curte prin 6 preoţi, unde aştepta întregul popor păstorit de parochul-protopop Moldovan, cuprins de jale şi îngrijorat de sórtea viitóre. Aştepta majoritatea poporului săsesc, cum şi toţi aceia străini, cari dacă din interes naţional şi confesional n'ar fi putut iubí cu adevĕrat pe rĕposatul, a trebuit sĕ 'l admire şi respecteze pentru caracterul, energia şi faptele lui. Era presentă: representanţa bisericei evangelice cu preotul în frunte, representanţa comunală cu primariul, pretura cu primpretorul, judecătoria cu judele cercual, etc.

Ba chiar şi comitetele parochiale din Ruja şi Vĕrd erau presente.

După terminarea ceremonialului obicinuit a se face acasă, traversarăm în sunetul mângăios al clopotelor de la ambele biserici: luterană şi greco-orientală, strada presărată cu flori până la cimiteriu, perondându-se 12 preoţi întru transportarea sicriului.

S'a observat rêndul bun al cortegiului în respectul ceremonialului obicinuit în biserica nóstră şi în al posiţiei sociale a corporaţiunilor.

Atât a fost de imposant conductul, în cât în biserica de acolo numai a treia parte a poporului însoţitor a putut avé loc. Aici rosteşte cu multă elocuenţă, cunoştinţă de împrejurări şi pe înţelesul tuturor, dl ases. cons. Mateiu Voileanu un pĕtrunḑĕtor cuvênt panegiric, care a stors lacrimi din ochii tuturor. In scopul de a se cunóşte şi din parte competentă caracteristica fostului protopop N. Moldovan, ar face dl Voileanu un bun serviciu celor ce se intereséză de acésta, ear' onoratei familii Moldovan şi amicilor acesteia o nespusă mângăere, când ar da publicităţii amintitul cuvênt funebral.

In numele preoţimei şi al tractului preste tot a vorbit tot în biserică părintele Ioan Alecsandru din Ilimbav, arătând activitatea protopopului Moldovan şi meritele ce şi-le-a căştigat pentru tractul Agnita.

Ear' în numele învĕţătorimei tractuale a vorbit la mormênt unul dintrĕ învĕţătorii presenţi.

In numele poporului nocrichean, ţĕranul Ganea esprimă în câteva cuvinte tótă sincera lor părere de rĕu pentru perderea părintelui lor sufletesc.

In fine, întrĕ cântările de jale ale cântăreţilor, s'au astrucat pămêntului rămăşiţele pămênteşti ale rĕposatului în Domnul protopop Nicolae Moldovan.

După-ce am lăsat pămêntului ce este al seu din véc şi până 'n véc, ne-am întors de unde plecaserăm, unde servindu-ni-se pomană bogată, după-ce încă odată mai dorirăm a ne rĕmâné „Vecinica lui pomenire“, am plecat fie-care la ale sale îngrijoraţi pentru viitoriul tractului Agnita, rĕmas earăşi în vĕduvie.

Ioan Paicu
înv. în Agnita.

Revistă esternă

Din Macedonia. Conform unei telegrame din Salonic, o cétă de 600 insurgenţi întărindu-se în munţii Agostos, ucide, pârjoleşte şi jefuieşte satele din împrejurime şi pune dări pe poporaţiune. Trupele turceşti sunt în completă neputinţă faţă cu ei, neputênd pĕtrunde la ei în înălţimile muntelui. O ştire ulterióră spune, că la acésta cétă s'au alăturat şi 3000 de luptători sêrbi, întrĕ cari sunt şi 18 studenţi de la universitatea din Belgrad.

Privitoriu la atitudinea guvernului turcesc faţă cu stările din Macedonia se raportéză din Constantinopol, că în consiliul de rĕsboiu ţinut la începutul sĕptĕmânii sub presidenţa Sultanului, la propunerea lui *Edhem-paşa*, fostul comandant suprem în rĕsboiul greco-turcesc din 1896, s'a luat hotărîre, ca în contra insurgenţilor sĕ se aplice tactica urmată de *Kitchener* faţă cu Burii. Astfel în curênd se va începe construirea caselor de blocadă, legate întrĕ olaltă cu gard de sîrmă. In scopul esecutării acestor lucrări guvernul a cerut de la guvernul englez sĕ 'i trimită un oficer care a luat parte la rĕsboiul din Africa.

*

Pretensiunile comitetului macedo-bulgar. Se raportéză din Constantinopol, că comitetul revoluţionar macedo-bulgar a trimis Sultanului un memorand, în care pretinde următórele:

Sĕ se formeze patru provincii, anume: Albania, Macedonia, Sêrbia-Vechiă şi Tracia, cu autonomie administrativă sub suveranitatea Sultanului; sĕ fie numit de către puteri un comisariu, la fie-care trei ani pentru tóte provinciile; comisariul va fi însărcinat cu menţinerea ordinei. Pórta va numí un guvernator pentru fie-care provincie la fie-care 5 ani, cu consimţĕmêntul puterilor.

Comisariul european va întroduce administraţiune egală în tóte provinciile, fiind ajutat în acésta de un comitet ai cărui membri sĕ fie aleşi din partea poporaţiunii. O armată internaţională, de 50 mii de ómeni, sub comanda unui general dintr'un stat neutral, va ocupa provinciile până ce organisaţia lor va fi desĕvêrşită; după acésta va rĕmâné la disposiţia comisariului o armată de 25.000.

*

Turburări în Asia-mică. La vestea asasinării vice-consulului american din Beirut presidentul Statelor-Unite dase ordin unei escadre sĕ mérgă la Beirut, spre a stórce satisfacţie de la Turcia. In restimp s'a dovedit, că vice-consulul nu a fost asasinat, ci numai s'a încercat contra lui atentat, care însĕ nu a succes. Totuşi escadra americană şi-a urmat calea spre apele turceşti, sosind în portul de la Beirut Luni. Din prilejul acestei sosiri a isbucnit tótă ura poporaţiunii mohamedane contra creştinilor. S'a produs sângerósă încăerare întrĕ mohamedani şi creştini, deosebi în suburbiul Madra, în cât a trebuit sĕ intrevină miliţia şi poliţia. Treizeci de ómeni au fost ucişi, ear' alţi mulţi au fost răniţi grav. Iritaţia mohamedanilor e aşa de mare, în cât e temere că masacrul de Luni se va repeta. De aceea — cum raportéză o ştire până acum neconfirmată — câteva mari-puteri vor trimite la Beirut vase de rĕsboiu, pentru apĕrarea sudiţilor lor.

Monografia

capelei gr. ort. rom. de la penitenţiarul reg. ung. regn. din Gherla.

(Urmare).

Aci amintesc, că cei din cl. III. dar' nepedepsiţi încă, după espirarea de $^4/_{12}$ părţi din pedépsă se avanséză în cl. II., ear' după espirare de $^6/_{12}$ din pedépsă, în cl. I.; cei din cl. III. dar' pedepsiţi mai nainte, după espirarea de $^5/_{12}$ părţi avanséză în cl. II., ear' după $^7/_{12}$ in cl. I. Cei din cl. IV. osânditi pentru crime în contra persónei, avanséză în clasa II. după espirarea de $^6/_{12}$ părţi din pedépsă, şi în cl. I. după $^8/_{12}$; ear' cei din cl. IV. osândiţi pentru crime contra averii, avanséză în cl. II după espirarea de $^7/_{12}$, şi în cl. I. după espirarea a $^9/_{12}$ părţi din pedépsă. Cei judecaţi pe viéţă, din clasa a III. sunt avansaţi în clasa II. după 8, ear' cei din cl. IV. după 10 ani de prinsóre; ear' în cl. I. cei din cl. III. după 10 şi cei din cl. IV. după 12 ani. Inainte de espirarea terminelor acestora numai cei pedepsiţi pentru prima-dată pot fi avansaţi. Cei avansaţi în cl. II. pórtă pe pept deadrépta o pantlică de postav albastru, ear' cei din cl. I. una de postav roşu de câte 7 cm. lungime şi 2 cm. lăţime. — *Avansarea* se decide tot la douĕ luni, la propunerea preoţilor, în consiliul de casă, ear' în cas de pedepse disciplinare *repunerea* în clasa originară o efectueşte directorul numai de cât fără ascultarea cuiva.

Pe basa acestor clasificaţiuni, la finea fie-cărui an se face o constatare de conduită la fie-care prisoneriu, şi anume:

a) cei avansaţi în cl. I. se privesc de *deplin îndreptaţi*;

b) cei din cl. II. *în general îndreptaţi*;

c) cei din cl. III. şi IV. dar' nepedepsiţi în cale disciplinară de loc, ori nu cel puţin în decurs de un an, de *în câtva îndreptaţi*;

d) cei pedepsiţi în anul acesta în cale disciplinară, ori repuşi în clasa originară şi nereavansaţi încă, — de *neîndreptaţi.*

In fine amintesc, că pentru stimulare la purtare bună permanentă, întrĕ prisonerii judecaţi pe mai multă vreme, dar' cari mai au încă cel puţin un an de a petrece în institut, din fundaţiunea de 1000 fl. a fericitului director br. Josintzi József intemeiată la anul 1819, în tot anul în ziua regelui S. Stefan se împart patru premii de câte 22 cor. întrĕ prisonerii celor patru confesiuni amintite mai sus. Spre scopul acesta încă cu o lună înainte, din fie-care comisiune se propun în fie-care an câte doi, unul se recomandă la locul prim, căruia i-se dă, ear' altul la locul al doilea, care dacă rĕmâne constant în purtarea sa bună, căştigă premiul în anul următoriu.

11. Apropiându-se *timpul* cutărui prisoneriu *sĕ se elibereze*, cu câteva zile înainte

---

Iustin Martirul şi *Filosoful*, care în mai multe locuri ale scrierilor sale susţine, că Mântuitoriul a avut o figură urîtă, aşa în cartea sa „*Dialogul cu Iudeul Trifon*“ cap. 14. zice: „... *οἱ μὲν εἴρηνται ἐις τὴν πρώτην παρουσίαν τοῦ Χριστοῦ, ἐν ᾗ καὶ ἄτιμος καὶ ἀειδὴς καὶ θνητὸς φανήσεσθαι κεκηρυγμένος ἐστὶν*“. In alt loc al aceleiaşi scrieri vede Iustin în înfăţişarea esternă lipsită de frumseţă a lui Iisus tocmai împlinirea cuvintelor profetice ale lui Isaia, zicênd: „..... *εἰς δὲ μόνον τοῦτον τὸν ἡμέτερον Χριστὸν, τὸν ἀειδῆ καὶ ἄτιμον φανέντα, ὡς Ἡσαΐας ἔφη, καὶ Δαβὶδ καὶ πᾶσαι αἱ Γραφάι*... cap. 85.

Climent Alexandrinul încă e de acéstă părere, când în scrierea sa „*Pedagogul*“ vorbind (în cartea III. c. 1.) despre „adevĕrata frumseţă“ induce mai sus citatele cuvinte ale profetului Isaia prin următórele: „*τὸν δὲ Κύριον ἀυτὸν τὴν ὄψιν αἰσχρόν γεγονέναι, διὰ Ἡσαΐου τό Πνεῦμα μαρτυρεῖ*“.[1]) Mai interesante sunt însĕ cuvintele acestui sfânt părinte din opul sĕu „*Stromata*“ VI, 17: „*Αὐτίκα ὁ κύριος οὐ μάτην ἠθέλησεν εὐτελεῖ χρήσασθαι σώματος μορφῇ, ἵνα μή τις τὸ ὡραῖον ἐπαινῶν καὶ τὸ κάλλος θαυμάζων ἀφίστηται, τῶν λεγομένων, καὶ τοῖς καταλειπομενοις αποτέμνηται τῶν νοητῶν*“[2]), prin cari esprimă, că Mântuitoriul tocmai a preferit o figură lipsită de frumseţă, ca nu cumva prin un esterior atrăgĕtor sĕ îndrepte atenţiunea ómenilor asupra figurii şi nu asupra învĕţăturei sale.

Acéstă părere o împărtăşesc încă mulţi alţi părinţi şi scriitori bis. din timpurile următóre, aşa: *Origen*, *Vasilie cel Mare*, etc., ear' dintrĕ apuseni: *Tertulian* şi *Ciprian.* Dar' de la sfîrşitul vécului IV şi începutul vécului V ea a fost tot mai mult părăsită, făcênd loc concepţiunei a doua despre figura Mântuitoriului.

Stul *Ioan Gură de Aur* în Orient şi stul *Ieronim* în Occident sunt cei dintâi, cari o susţin pe acésta din urmă. Primul, în expos. în psal. 44 comentând cuvintele: „tu eşti mai frumos de cât fiii ómenilor“ rĕmâne şi el pe lângă acéstă părere; îşi pune însĕ imediat întrebarea: cum dar' de-a zis alt profet (Isaia) că „n'avea nici chip, nici frumseţă?“ şi rĕspunde, că aceste cuvinte nu se referesc la uriciunea, ci la umilinţa Mântuitoriului.[1])

(Va urma.)

---

[1]) Migne, Patr. graec. VIII, 557.

[2]) Migne, Patr. graec. IX, 382.

[1]) *Οὐ περὶ ἀμορφίας λέγων, μὴ γένοιτο, ἀλλὰ περὶ τοῦ εὐκαταφρονητου.* Migne, LV, 185. Veḑi şi omilia 28 în Mat. Migne, LVII—LVIII, 346.

de a părăsí institutul l'am adus mai adese-ori în cancelarie şi reasumându-i instrucţiunile de mai nainte în privinţa datorinţelor lui faţă de Dzeu şi faţă de aprópele în diferitele direcţiuni ale vieţii lui, din nou i-am pus la inimă, ca tot ceea-ce a învĕţat aici bun, sĕ urmeze şi după ce se va elibera, ear' ceea ce a fost rĕu în el, ori a vĕḑut aici de la alţii, sĕ lapede de la sine şi sĕ lase aici îngropat ca într'un mormênt, şi sĕ se feréscă de a recădé în pĕcat, ca un cumva, după cuvintele Sf. Scripturi, sĕ i-se întêmple ceva mai rĕu, ci pururea sĕ aibă înaintea ochilor cuvintele earăşi ale Sf. Sripturi: ce ţie nu 'ţi place, altuia nu face, şi ce voiţi sĕ vĕ facă vouĕ ómenii, faceţi şi voi lor asemenea, etc.

La eliberarea din institut, la fie-care se face evident: ce cunoştinţe religionare are, ce a învĕţat şi cu ce resultat, de câte-ori a fost pedepsit pe cale disciplinară, cum şi-a recunoscut crimele pentru cari a fost închis (de tot, în parte, ori de loc), întru cât s'a îndreptat (deplin, în general, ori de loc) şi ce speranţă este pentru purtarea lui morală în viitoriu (va rĕmâné statornic de tot, ori în parte în purtarea bună dovedită aici, ori dór' va recădé).

Se înţelege de sine, că resultatul educaţiunii supletorie din penitenţiar în privinţa durabilităţii lui după eliberarea prisoneriului, este espus la multe ispite, căci deoparte atârnă mult de la trecutul prisonerului, apoi de la naturelul lui şi în urmă de la caracterul mediului social în care are sĕ trăiéscă. Atâta însĕ cutez sĕ afirm, că dacă preoţimea parochială, după esemplul lui Iisus Christos, ar mânca mai des cu Vameşii şi cu pĕcătoşii, şi nu numai cu cei sănĕtoşi, cari n'au trebuinţă de doftor, mulţi dintrĕ astfel de nenorociţi nu ar recădé în pĕcatele lor de mai nainte. Şi acésta şi este misiunea principală a preotului: predicarea cuvêntului lui Dzeu şi adminstrarea tainelor lui pentru curăţirea şi ertarea pĕcatelor, în primul loc la pĕcătoşii cei mai grei, cari au mai multă trebuinţă de doftor. Durere însĕ, căci tocmai acestia sunt cei mai negligaţi, şi acésta numai din preocupaţiune condamnabilă, după esemplul fariseilor, cari imputau lui Iisus Cristos, că întră la pĕcătoşi sĕ găzduiască şi că nu se fereşte de atingere cu femeile pĕcătóse (Maria Magdalena). Ştiu un cas, că un paroch n'a permis unui rob, ce a învĕţat aici cântările bisericeşti, nici sĕ cânte în biserică, necum sĕ şédă întrĕ cântăreţi şi sĕ cânte, zicênd, că nu este vrednic de lucrul acesta. Dór' cu timpul vor perí şi astfel de preocupaţiuni condamnabile şi vor fi oile cele rătăcite mai cu deadinsul căutate, şi aşa păstorilor li-se va da ocasiune de a se bucura mai mult de óia cea rătăcită şi aflată, de cât de turma ce nu a rătăcit.

12. De încheere la acest capitlu observ, că întrĕ altele *instruarea astorfel de nenorociţi este îngreunată fórte mult* şi prin aceea (şi mai cu sémă pentru preoţii mai tineri fără multă cunoştinţă de ómeni, fără pregătiri ştientifice de ajuns, fără cunóşterea altor limbi şi fără multă praxă pastorală în cele spirituale), că până când în literatura străină deja sunt o mulţime de opuri ştientifice, cari se ocupă în special cu acest obiect, în literatura română (afară de o mică broşură a rĕposatului preposit gr.-cat. Ioan Papiu, fost preot la acest institut, ce se ocupă cu instruarea prisonerilor ce se eliberéză) nu se află nici un op, şi aşa preoţii români de la astfel de institute sunt avisaţi numai la puterile lor şi numai cu mari greutăţi îşi pot ajunge scopul. Un bun serviciu le póte face însĕ opul: Cartea celui ce se pocăeşte, tipărită în Braşov la anul 1837 în Tipografia lui I. Gett, compusă în greceşte de un anonim şi tradusă în româneşte de alt anonim apoi dată la lumină cu binecuvêntarea metropolitului Veniamin Costache al Moldovei cu spesele traducĕtoriului patriot. Durere însĕ, căci nu se mai află în comerciul de cărţi. Se ocupă pe XI—219 pagini 4° într'un limbagiu simplu, dar' fórte frumos, cu esplicarea Ps. 50: Milueşte-mĕ Dumnezeule după mare mila ta, combătênd uciderea şi desfrênarea şi tóte pĕcatele ce vin în legătură cu acestea.

IV. Date statistice şi reflexiuni.

In cele următóre voiu arăta după matriculele institutului: câţi prisoneri gr.-ort. au fost internaţi în institutul acesta de la înfiinţarea lui (1787) până la finea anului 1902. Observ însĕ, că până la anul 1831 nefiind instituit în regulă preot şi pentru credincioşii gr.-ort., datele nu pot fi considerate ca deplin autentice, tot aşa nici cele de atunci încóce până la anul 1870, când preoţii administratori nu purtau şi matricule separate pentru credincioşií lor.

Până inclusiv anul 1801 nu aflăm nici un individ gr.-ort. Póte însĕ sĕ fi fost introduşi ca gr.-cat. Aflăm apoi în anul 1802—1, 1803—2, 1804—17 (întrĕ cari 2 femei), 1805—27, 1806—29 (întrĕ cari 3 femei), 1807—20, 1808—16 (întrĕ cari 1 femeiă), 1809—21, 1810—18 (întrĕ cari 3 femei), 1811—5, 1812—17 (întrĕ cari 2 femei), 1813—13, 1814—23 (întrĕ cari 4 femei), 1815—35, 1816—24, 1817—16 (întrĕ cari 2 femei), 1818—9, 1819—10 (întrĕ cari 1 femeiă), 1820—1, 1821—?, 1822—?, 1823—?, 1824—?, 1825—?, 1826—1, 1827—?, 1828—?, 1829—?, 1830—2, 1831—?, 1832—1, 1833—5, 1834—2 (întrĕ cari 1 femeiă), 1835—10 (întrĕ cari 2 femei), 1836—2, 1837—4, 1838—4, 1839—6, 1840—7, 1841—27, 1842—14, 1843—21 (întrĕ cari 2 femei), 1844—20 (întrĕ cari 2 femei), 1845—21, 1846—40 (întrĕ cari 1 femeiă), 1847—27, 1848—14, 1849—39 (întrĕ cari 1 femeie), 1850—8, 1851—25, 1852—27, 1853—76, 1854—47, 1855—28, 1856—129, 1857—59, 1858—119, 1859—189, 1860—128, 1861—56, 1862—32, 1863—42, 1864—121, 1865—50, 1866—98, 1867—103, 1868—54, 1869—53, 1870—47, 1871—60, 1872—75, 1873—62, 1874—98, 1875—74, 1876—56, 1877—65, 1878—75, 1879—73, 1880—64, 1881—85, 1882—90, 1883—100, 1884—70, 1885—48, 1886—104, 1887—64, 1888—85, 1889—70, 1890—91, 1891—80, 1892—57, 1893—30, 1894—43, 1895—36, 1896—9, 1897—30, 1898—31, 1899—38, 1900—28, 1901—13, 1902—11. Suma 3971.

In timpul de la 1787 până la 1902, adecă în decurs de 115 ani, au fost internaţi în institutul acesta de toţi 16,468 de prisoneri, întrĕ cari au fost deci 24·11% gr.-ort. Din percentele acestea însĕ nu se pot face deducţiuni esacte despre moralitatea credincioşilor bisericei nóstre gr.-ort. rom., căci întrĕ ei, un mare numĕr a fost de naţionalitate sêrbéscă şi ţigani, apoi ar mai trebuí sĕ se iee în considerare datele statistice de la tóte închisorile din ţéră din periodul acesta. De însemnat încă şi aceea, că în numĕrul de sus se cuprind şi o mulţime de indiviḑi cari au fost de mai multe-ori închişi aici. Ear' avênd în vedere datele statistice publicate în timpul din urmă de ministeriul reg. de justiţie, se póte constata, că cu tóte vitregităţile preste cari a trecut biserica nóstră din patrie până acum, moralitatea poporului nostru întru nimic nu stă înapoia moralităţii credincioşilor altor biserici de aici.

Ací ar fi sĕ se arete încă datele statistice despre cei rĕposaţi, dar' până în anul 1879 nepurtându-se matricule speciale despre acestea, ar fi reclamat prea multă ostenéiă sĕ se culégă din archivul fórte mare. Se constată însĕ, că în timpul din urmă ameliorându-se condiţiunile sanitare fórte mult, mortalitatea încă a scăḑut aprópe la proporţia normală de afară.

Numĕrul deţinuţilor gr.-ort. în institut, de la 30 Novembre 1898 până la 30 Iunie 1903 a fluctuat întrĕ 107 şi 29. De present (1903 Iunie 30) sunt 29. Se constată, că de la introducerea curţilor cu juraţi, numĕrul arestanţilor din penitenciare a scăḑut fórte mult.

Drept încheere la punctul acesta voiu arăta circumstanţele personale şi sociale, dintrĕ cari se ivesc cei mai mulţi criminali; şi anume: cum se vede din datele statistice oficióse, cei mai mulţi criminali se află dintrĕ cei în etatea juneţei şi bărbăţiei, ceea-ce se póte esplica cu împrejurarea, că în vêrsta acésta este omul mai tare espus patimilor şi ispitelor, şi că în timpul acesta decurge mai înfocat lupta pentru esistinţă — fie aceea purtată pentru susţinerea familiei, ori dór' numai pentru susţinerea personală; apoi dintrĕ zilerii lucrători de pământ şi în general dintrĕ economi, cari au dór' mai puţină vreme de a se îngrijí de trebuinţele lor morale sufleteşti; şi în fine din cei cari nu s'au împărtăşit de nici o educaţiune şcolară. Dar' mai mult contribue la sporirea crimelor sĕrăcia şi mórtea părinţilor, în special a tatălui, care este propriu zis susţinĕtoriul şi disciplinătoriul familiei.

Acestea ar fi împrejurările sociale, ear' dintrĕ cele personale se remarchéză următórele: beţia, destrênarea sexuală, lenea, societăţi rele, mânia, cérta, agitaţia, jalusia, lăcomia, ura, mândria, viclenia şi rĕsbunarea.

Iată deci direcţiunea în care au sĕ lucreze preoţii mai mult, pentru-ca sĕ ferésca poporul de decădinţa morală generală şi sĕ nu se impopuleze aşa mult astfel de institute de tristă memorie pentru cei-ce au avut nefericirea sĕ ajungă în ele. Predică cuvêntul.....

(Va urma). *Gavriil Hango*
presbiter ortod. rom.

NOUTĂŢI

De la comitat. Comitetul permanent al comitatului Sibiiu va ţiné şedinţă Marţi (15 Septembre n.) la 9 ore a. m. în sala mică de şedinţe a palatului comitatens, eventual şi după amiazi la 3 ore. La ordinea zilei: discutarea objectelor ce vor avé sĕ fie puse la ordinea zilei în congregaţia de tómnă (5 Octobre) a comitatului.

*

In amintirea luptei de la Rĕsboeni. Mâne (30 August st. v.) se va serba la Rĕsboeni cu mare solemnitate aniversarea a 427-a a luptei de la Rĕsboeni dintrĕ oştirile lui Stefan-cel-Mare Domnul Moldovei şi cele ale sultanului Mohamed. Serbarea va fi presidată de ministrul de culte şi instrucţiune publică a României. Vor assista la ea şi veteranii rĕsboiului din 1877—78. In amintirea gloriósei lupte Domnul Stefan a clădit la 1495 o mânăstire la Rĕsboeni, ear' posteritatea recunoscĕtóre a ridicat gloriosului Domn un monument. Serbarea de mâne va decurge în faţa monumentului.

*

Hymen. Dr. Partenin *Barbu*, notariu la tribunalul reg. din Sibiiu, şi dşóra Măriόra *Popp*, se vor cununa Dumineca (20 Septembre st. n.) la 6 óre p. m. în biserica gr. cat. din Bocsig.

*

Recrutul prinţ George. Regele Sêrbiei, Petru I. Carageorgevici, când era numai pretendent la tronul Sêrbiei vestia despre sine că e democrat. Acum, că a ajuns deja pe tron, se pare că la el „honores *non* mutant mores“, ca la alţii: nu 'şi renégă principiile democratice nici ca rege, deóre-ce a dispus, ca fiul seu George, moştenitoriul tronului, cu ocasiunea aniversării zilei lui natale (alaltăeri) sĕ fie înrolat la armată *ca simplu recrut*.

*

Mulţămită publică. Pe toţi stimaţii binevoitori cari prin cuvinte calde de mângăiere adresate nouĕ, au binevoit a încerca, ca sĕ ne aline întru câtva durerea nemărginită causată prin trecerea din viéţă a iubitei nóstre fiice *Minerva Valeria*, îi rugăm sĕ priméscă pe calea acésta sincerile nóstre mulţămite. Săcel, în August 1903. *Valeriu Pop*, notariu, şi soţia *Aurelia n. Florian*.

*

† Leontin Dragan, profesor la gimnasiul din Năsĕud, a reposat Marţi (8 Septembre st. n.) la casele părinteşti din Zagra, în etate de 26 ani şi după un an de funcţiune în cariera profesorală. Inmormêntarea i-se face azi (11 Septembre n.) în cimiterul bisericei gr.-cat. din Zagra.

*

Decapitat de rótele trenului. Zilele acestea s'a întêmplat în Gavojdia un accident înfiorătoriu: Vigilul de tren Ioan Visigan lucrând la încopciarea unor vagóne de marfă, din neprecauţiunea sa proprie a căḑut sub rótele unui vagon, cari i-au retezat capul de la trunchiu şi l'au aruncat la distanţă de doi metri.

*

Representaţiuni spiritiste în Sibiiu. Artistii *Homes et Fey* vor da Dumineca şi Luni representaţiuni spiritiste în teatrul orăşenesc din Sibiiu, împreunate cu esplicări asupra representaţiunilor. Asupra representaţiunii de adio, dată în Braşov, „Gazeta Transilvaniei“ scrie următórele: „Representaţia de adio, dată eri séra de către artistii Homes şi Fey a stat la înălţimea recunoscută. Interesant a fost mai ales punctul „mediul ferecat“, esecutat pe faţă şi nu sub perdea, o nouă dovadă, că citarea de spirite, cu cari esplică spritistii minuni de felul acesta, se baséză numai pe dexteritate şi iuţélă. D-na Homes-Fey a rĕmas şi de astă-dată neîntrecută în esperimente de mnemotechnie şi gâcire“.

Dataiurile cu privire la representaţiunile ce se vor da în Sibiiu, se cuprind în inseratul de pe pagina ultimă a ziariului nostru.

*

Mulţămită publică. Fiindu-ne peste putinţă sĕ mulţămim în particular tuturor stimaţilor domni şi dómne, cari din incidentul rĕposării fratelui nostru Alexandru *Filip* au binevoit sĕ ne adreseze cuvinte de mângăere şi sĕ dee rĕposatului onorul petrecerii la mormênt, — esprimàm tuturor pe acéstă cale mulţămita nóstră sinceră. — *Sibiiu*, la 10 Septembre st. n. 1903. *Eleonora Lucuţa născ. Filip* şi *Ecaterina Pop n. Filip.*

*

Pagube causate de foc în Iulie. Fascicolul de pe luna trecută al revistei „Statisztikai Havi Közlemények“ arată că în ţerile corónei ungare în luna Iulie au fost 1126 incendii în 913 comune, pe urma cărora au fost păgubiţi 2363 proprietari, cu 2,591.455 coróne. Din acestea în Ungaria proprie (cu Ardélul şi Fiume) au fost 1012 incendii, în 508 comune, fiind păgubiţi 2198 proprietari, cu 2,331.110 coróne.

*

900.000 de coróne pentru cetire publică. Impresariul american *Grau* a oferit actriţei *Navarro* onorariu de 900.000 de coróne pentru-ca în o sută de seri sĕ cetiască în diferite oraşe americane părţi din tragediile lui Shakespeare şi din novelele lui Dikens. — Se zice că nu esistă om în lume care sĕ esprime aşa dulce, aşa clar şi cu atâta pricepere şi intonare fermecătóre limba engleză, ca dna Navarro (al cărei nume de fată e Maria Anderson), ear' americanii preţuesc cu mult mai mult cetitul frumos, de cât ori-ce representaţiune teatrală.

*

La sfinţirea bisericei din Idicel. Comitetul parochial gr.-or. din *Idicel* invită publicul la sfinţirea bisericei din Idicel-Pădure, care se va face în 23 Septembre st. n. prin Escelenţia Sa Inaltpreasfinţitul Domn Archiepiscop şi Metropolit Ioan Metianu, cum şi la o masă comună şi séra la petrecere. Domnii preoţi şi învĕţători sunt rugaţi sĕ aducă acésta la cunoştinţa poporului.

*

Petrecere în Hunedóra. Tinerimea română din Hunedóra invită la *petrecerea cu dans*, ce o va arangia Dumineca la 13 Septembre st. n. în sala hotelului Rimbaş. Inceputul la $7^1/_2$ ore séra. Preţul de întrare: de persónă 1 cor. 20 fil., de familie 2 cor. 40 fil. Venitul e destinat în favorul bisericii gr.-or., pentru acoperirea turnului cu tinichea (pleu). Ofertele marinimóse sunt a se adresa dlui Mihail Rimbaş, prim-epitrop al bisericii gr.-or. române din Hunedóra.

Oficială.

Administratorii parochíilor vacante se îndatoréză a solví cât mai curênd competinţa statorită pentru fondul de pensiuni pentru cele 2 cuartale deja espirate ale anului curent.

Din public.*)

Mulţămită publică.

Cu ocasiunea petrecerii aranjate din partea tinerimei academice române din Sighişóra şi jur la 29 August 1903 n. au suprasolvit următorii domni:

Sever Barbu, Reghinul-săsesc, 5 cor.; Ioan Muntean, paroch, Sighişóra, 4 cor.; Dr. Nicolae Stănilă, subjude, Sighişóra, 4 cor.; Ioan Vătăşan, paroch, Archita, 3 cor.; Dumitru Moldovan, protopop, Sighişóra, 2 cor., C. S. Negrea, jurist, 2 cor.; Iuliu Morariu, jurist, 2 cor.; C. Székely, director de postă, 1 cor.; Ioan Florea, învĕţătorin, Daneş, 60 fil.

In total venitul petrecerii a fost 131 cor. 60 fil., ear' spesele 119 cor. 60 fil., rĕmânênd deci venit curat 12 cor., care sumă s'a destinat pentru cumpĕrarea de cărţi şcolare în favorul elevilor săraci de la şcóla română din Sighişóra.

Priméscă mulţămita cea mai căldurósă atât domnii suprasolvenţi cât şi toţi óspeţii cari au binevoit sĕ ne onoreze prin presenţa lor.

Sighişóra, la 4 Septembre 1903 n.
Comitetul aranjator.

Posta redacţiunei.

„Ionica cucernicul“ nu se póte publica. E prea slăbuţ.

Amicului Dr. O. Mulţămim pentru corespondenţă, dar' despre procesul acela nu publicăm nimic. Destul de dureros, că nici după atâta mulţime de ani nu e restabilită pacea şi buna înţelegere frăţéscă întrĕ inteligința de acolo. Noi cunóştem ex visu relaţiunile şi ştim şi isvorul duşmăniilor. Sĕ nu mai divulgăm şi prin ziare aceste stări deplorabile.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primeşte rĕspunderea.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Poesii Postume, de *M. Eminescu* Preţul: . . . . C. 1·—

Ziariul unui Pierde-Vară, de *George Coşbuc* . . . . „ 2·—

Isus Christos cu cuvintele sântei scripturi, de *Dr. Petru Barbu* „ 2·50

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Cuvinte adevărate, de *N. Iorga* C. 2·50 plus 20 fil. porto postal.

Schimbare de local.

Din causa localităţilor strîmte din strada Raţelor m'am strămutat în casa mea proprie

strada margareta 8.

Aducênd acésta la cunoştinţa onoratului public român, îmi iau voie totodată a 'l ruga pentru binevoitoriul seu sprijin şi pe mai departe.

Cu stimă

[199] 4—6 **Emil Petruţiu**
têmplariu de construcţie şi mobile.

Teatru orăşănesc în Sibiiu.

Duminecă în 13 şi Luni în 14 Septembre st. n.

Numai 2 representaţiuni

sensaţionale, celebre şi artistice

HOMES&FEY

Dulapul de spirit al lui Daventport. — Apariţii de fantome din Berlin, Mödling, Resau şi Brunocz.
Experimente noue şi uimitóre de Psichologie, Ipnosă, Anamestie, Telepatie şi Somnambulism.

Pentru prima-oră în Europa: [215] 1—1

Mediu clar vĕdênd esperiment original al dnei Homes—Fey.

Preţurile locurilor cele obicinuite ale teatrului.

Bilete de întrare se pot căpĕta de Vineri începênd la librăria de cărţi a dlui **Seraphin.**

Deschiderea cassei la 7½ ore séra. Inceputul la 8 ore.

Cartea consilierului de medicină Dr. Müller, apărută deja în a 40-a ediţie, care tractéză despre

Conturbările în sistemul nervos şi secsual

precum şi despre vindecarea radicală a lor, se póte procura prin tóte librăriile.

Pentru 1 cor. 20 fileri în mărci poştale o trimite franco **Curt Röber**, Braunschweig.

[3] 35—38

Ciocolada de tanin

a lui **Sztraka**

are efect escelent la copíi şi la vêrstnici

contra urdinării

Preţul 40 fileri

Se capĕtă în fie-care apotecă.

[166] 8—8

Deschidere de magazin.

Avem onóre a aduce la cunoştinţa onoratului public, că în **14 Septembre n.** deschidem pe piaţa de-aici un

Magazin de confecţiune pentru dame şi domni

de primul rang.

Cumpĕrările le facem în persónă în Berlin şi Viena şi astfel vom îngrijí ca stabilimentul nostru sĕ fie **asortat cu cele mai bune şi mai frumóse lucruri.** Totodată ne vom nisuí sĕ facem astfel de preţuri, ca sĕ ne putem mĕsura cu ori-ce concurenţă.

Pentru cercetarea stabilimentului ne rugăm

Ludovic Ferencz & Comp.

strada cisnădiei nr. 2 [210] 3—10

(**Localul din colţ** al Hotelului „Impĕratul Romanilor“, mai nainte Krassovski.)

[212] 3—3

Árlejtés.

A nagyszebeni m. kir. áll. elmegyógyintézet részére az 1903/4 re szükséges **2200 köbméter bükk tüzifa,** a betegek és alkalmazottak részére 1904. évre szükséges **kenyér–zsemlye** szállitásra ezennel pályázatot hirdetek.

A vállalkozni szándékozókat felhivom, hogy magyar nyelven szerkesztett, 1 koronás bélyeggel ellátott, a tüzifára beadandó ajánlat mellé a szállitási érték 5% át és a kenyér és zsemlye szállitására vonatkozó ajánlat mellé 400 kor. bánatpénzt csatolva, f. évi szeptember hó 19-én délelőtt 11 óráig alólirott helyen nyujtsák be.

Az árlejtési feltételek a „Budapesti Közlöny“ idei 199., 200. és 201. számában olvashatók, vagy az intézeti gondnok irodájában megtudhatók.

Nagyszeben, 1903. szept. hó 4-én.

A m. kir. állami elmegyógyintézet igazgatósága.

VINETÉLA

Mai bună la albituri!

— Sub scutul legilor. —

Vineţéla cea mai plăcută în spalătorii şi gospodării.

Eftină şi neîntrecută.

I sticlă mică de 24 fil. ajunge la 10 spălături. — 1 sticlă mare costă 1·60 cor., ½ sticlă 1 cor.

Se capĕtă pretutindenea!

Sĕ ne ferim de imitaţiuni!

Singurii producenţi:

URANOS

FRATII HOCHSINGER, fabrică chimică

BUDAPESTA
VI., str. Rozsa 85.

[116] 9—16

Prăvălie de vînzare!

Dorind a mĕ retrage din viéţa de comerciant, din causa etăţii mele înaintate, **vînd din mână liberă**

Prăvălia de modă, manufactură şi mărfuri mĕrunte

esistentă de mai mult de 80 ani la unul din cele mai frecuentate locuri ale oraşului şi condusă de mine de 40 ani, care prăvălie **se bucură de un cerc larg de muşterii şi este provĕdută cu un deposit de marfă cu bună trecere, cu local fórte frumos, magasin mare şi frumos, portal nou şi contract de chirie pe 10 ani.**

Capital recerut 20,000 cor., pasive şi pretensiuni nu sunt a se lua asupraşi.

C. Nedelkovits,
[214] 1 Sibiiu, piaţa mare nr. 2.

Până atunci vînd
cu preţuri fórte reduse.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta!

Nu e mijloc secret

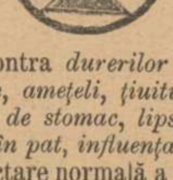

vindecă şi învioréză pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire inventiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

[2] 34

Preţul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copíi şi femei de constituţie fórte slabă.

Espeditie din centru şi locul de vêndare pentru ţĕră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colţul strada Kálmán.

Nr. 434 [206] 3—3

Concurs.

Pentru îndeplinirea postului de **paroch** în parochia de clasa a III a **Varmaga**, tractul Deva, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile computate de la prima publicare în „Tel. Romanul“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Suplicele concursuale instruite conform normelor în vigóre, sunt a se adresa subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Reflectanţii la acest post au a se presenta înainte de alegere în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre în biserică spre a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Deva, 12 August 1903.

Oficiul protopresbit. gr. or. Deva, în conţelegere cu comitetul parochial.

George Romanul
protopresbiter.

Veritabilul lac Christoph este cea mai bună văpsélă de podine.

DAUERHAFT, GERUCHLOS
SOFORT TROCKNEND
GELBBRAUN, MAHAGONI.
GRAUFARBIG, REIN.
Veritabilul lac Christoph
FRANZ CHRISTOPH GESETZ. VOM 30. NOVEMBER 1874 F. C. FABRIKMARKE BERLIN PRAG
DER ECHTE Christoph-Lack
IST DER BESTE ANSTRICH FÜR FUSSBÖDEN.

face cu putinţă a unge podinele fără de a deranja odăile, fiind-că **se evită mirosul neplăcut**, propriu colorii şi lacului de oleiu, care se svêntă încet şi e lipicios. Folosirea e atât de simplă, în cât ori-cine póte unge podinele, cari se pot şterge cu rize umede, fără sĕ pérdă luciul. — Se deosebesc:

lac lucitor colorat de podine,

brun-gălbuiu şi brun-mahagoni, care acopere ca oleiul şi dă luciu: deci folosibil deopotrivă la podine noue şi vechi. **Acopere pe deplin pete vechi, văpséla anterióră**, etc.; şi

lac lucitor curat (necolorat)

pentru podine noue şi parchete, care dă numai luciu. Mai cu sémă pentru parchete şi podine de tot noue, unse deja cu colori de oleiu. Dă numai luciu şi nu ascunde modelul lemnului.

Colli postali circa 35 m. pătr. (2 odăi mijlocii) fl. 5·90 v. a.

In tóte orasele unde sunt deposite, comandele directe vor fi transmise acestora; văpsiri de model şi prospecte gratuit şi franco. La cumpărare este a se lua séma precis la firmă şi marca firmei, fiind-că **acest fabricat esistent din 1850 se imitéză** multiplu şi **se falsifică**, în cât se pune în comerciu o marfă slabă, care nu corĕspunde scopului.

Francisc Christoph

inventator, singurul fabricant al veritabilului lac lucitor de podine.

Praga K. Berlin, NW.

Sibiiu: W. Gustav Simonis. **Braşov**: H. Zintz.
Orăştie: Kercsedi G. **Făgăraş**: J. Jaros.
[132] **Mediaş**: Martin Schemmel. 10—15

Redactor prov. Dr. George Proca.

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane

Nr. 9~~6~~7 Sibiiu, Marți 2/15 Septembre 1903 *Anul LI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 34
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Politică tradițională.

VI.

Comitetul ales la 1872 din partea adunării naționale din Sibiiu s'a pus pe lucru. A desvoltat o activitate frumósă. A înaintat, imediat după constituire, adresă Metropoliților *Șaguna* și *Vancea,* rugându-i sě se pună în fruntea mișcărilor politice, acum în ajunul alegerilor de deputați pentru dieta țerii, în scopul de a atrage poporul earăși pe calea cea bună, fiind-că esperiențele din trecut erau triste în asta privință, căci „poporul nostru alegětor a devenit pradă machinațiunilor străine, ear' țéra, și prin urmare și națiunea nóstră, a devenit representată în parlament prin bărbații altor națiuni, și în unele locuri chiar prin concursul poporului nostru, care prin rătăcirile de până acum *s'a dedat a nu mai asculta de inteligința sa*“...

Adresa comitetului a avut resultat îmbucurătoriu, fiind-că ambii metropoliți s'au declarat gata a se pune în fruntea mișcărilor politice ale Românilor ardeleni, *dacă acelea rěmân puse pe terenul activității.*

A adresat apoi comitetul apel cătră tóte cluburile despre a căror esistință avea cunoștință, invitându-le sě iee din vreme tóte měsurile de lipsă față de alegerile dietale ce erau sě se facă, — și rěspunsuri de aprobare și de esecutare a dorințelor esprimate a primit comitetul central de la cele mai multe cluburi naționale române din țéră.

Și-a ținut de datorință apoi comitetul sě adreseze și alegětorilor români următoriul apel:

„Fraților! Devisa poporului nostru față cu mișcările electorale și cu situațiunea politică de azi nu póte fi alta de cât *activitatea*, sau lupta continuă, și *solidaritatea* pe terenul politic.

Activi și solidari au fost Românii din Transilvania când și-au reclamat drepturile lor prin capii lor eclesiastici, la dietele din 1791/2, și așa mai departe, până la 1847.

Activi și solidari au fost ei la anul 1848, când și-au eluptat condițiunile de viéță ale unei națiuni, după directivele date pe câmpul libertății.

Activi și solidari au fost ei și de ací înainte, până la anul 1865/6, până când sub conducerea capilor bisericești și naționali, în bună înțelegere, întruniți în adunări și congrese naționale și constituiți într'un organ central, se consultau despre sórtea națiunii și a țerii și apărau interesele acestora cu neobosire înaintea tronului, a guvernelor, și în diferitele diete.

Activi și solidari asemenea sunt și frații noștri români din celelalte provincii ale Corónei Ungariei în causele naționale, de cari ne légă naționalitatea și religiunea.

In activitate politică vedem pe tóte celelalte națiuni pe cari o legătură comună de stat le împreună sub Coróna Ungariei.

Deci, conferența nóstră națională, ținută în 5 și 6 Maiu n. (23 și 24 April v.) față cu era nouă parlamentară, din aceste privințe și cu atât mai vêrtos a proclamat acea direcțiune a activității și solidarității, cu cât aceea, manifestată fiind în multe părți ale țerii, *s'a prefăcut în vocea poporului român.*

Numai pe acel vechiu teren al luptei, *al activității*, se va puté restabilí deci solidaritatea, precum ea și mai nainte a domnit în națiune, și numai așa vom puté conta la resultate dorite, pe cari numai atunci și numai până atunci le-am avut, până când activitatea a fost încoronată de solidaritate.

Și cu bucurie vě împărtășim tuturor, că s'a început deja a se zidí temeiul acestei solidarități, de când ambii metropoliți români, zeloși și îngrijiți pentru binele națiunii, la reclamarea unei însemnate părți a inteliginței române au declarat a primí earăși cu plăcere conducerea și a lua inițiative pentru o comună înțelegere ulteriórá, și așa a îndeplini solidaritatea pretutindenea.

Este dar' timpul cel mai intețitoriu sě ne punem cu toți pe terenul dat, sě urmăm esemplului Archipăstorilor și cu ei împreună se ne pregătim pentru lupta parlamentară ce curênd va urma; și *sě părăsim terenul cel steril al pasivității de până acum.*

Sě nu ne descurajeze presupunerea, că prin activitatea și luptele Românilor de mai nainte nu ni-s'au împlinit tóte dorințele. Un om privat, sau mai mulți, pot despera în nesuccesele lucrărilor lor. Unei națiuni însě, pline de viéță, ca cea română, nu 'i este iertat a 'și împedeca cursul natural al vieții și progresului ei politic, prin evenimente temporare.

Românii anteluptători de pe vremea feudalismului, de-și au prevěḑut nesuccesul luptei lor, nu au desperat, ca după căderea acelei sisteme feudale sě nu pășéscă cu mai mare activitate pe terenul erezit, ci prin luptă continuă au arătat semne de viéță națională și Europa a învěțat a 'i cunóște.

Românii anteluptători de la timpul când principiile constituționale s'au adoptat și în imperiul austriac, în tot decursul timpului, pe când se esperimenta sistemisarea unei constituțiuni, care s'a terminat la 1867, încă n'au desperat de multele schimbări în sistema de stat, ci prin neobosita luptă au dat doveḑi, că sunt capabili de viéță constituțională și de a 'și apăra drepturile naționale sub ori ce împrejurări, și prin acésta au câștigat pentru națiunea lor aprecierea opiniunii publice europene.

Drept aceea, dacă poporul nostru nu a desperat sub amintitele împrejurări fatale, apoi nici astăzi, sub sistema constituțională presentă, nu póte despera, căci i-se deschide un câmp de luptă onorifică în parlamentul statului, în mijlocul representanților tuturor națiunilor aceluia, în mijlocul cărora el, însuși poporul român, prin aleșii sei, de-și deocamdată în prea mic numěr, sě pótă arăta și descoperí nedreptățirile ce i-s'au făcut, sě 'și pótă reclama drepturile sale de acolo de unde acelea s'au vătěmat, sě 'și pótă ridica vocea sa acolo, unde veghiază ochiul opiniunii publice europene asupra drepturilor popórelor.

Dreptatea trebuě sě învingă, chiar dacă o ar apăra numai unul! Dreptatea și garantarea condițiunilor de viéță națională o vom pretinde însě ca membri egali ai uneia și aceleiași patrii, care numai prin mulțămirea tuturor póte prospera!“

Dementare. Semioficiósa „Budapesti Tudosító“, pe basa autorisării primite dementéză știrea, reprodusă și în ziariul nostru (după „Magyar Szó“), că ministeriul ung. de honveḑi ar fi împrumutat firmei Weiss, ori alt cuiva, cartușe din depositul de munițiune al honveḑimei. Nici firmei Weiss, nici altui fabricant, nici în scopul amintit în știrea respectivă și nici în alt scop, ministeriul nu a dat nici o cartușă din depositul de munițiune, — zice „B. Tudosító“. După ce însě „Magyar Szó“ și-a susținut știrea și după dementarea acésta, secretariul de stat din ministeriul de honveḑi, Desider Gromon, a dat însuși o dementare categorică, în urma căreia „Magyar Szó“ recunóște că *a fost sedus* din partea informatorului sěu.

Regele Italiei — la Londra. Se raportéză din Roma, că regele *Victor Emanuil III* al Italiei pe la jumětatea lunii Novembre va merge la Londra sě facă visită regelui Edward VII.

Visita țarului la Roma. Ziarele „Tribuna“ și „Italie“ raportéză că *țarul Nicolae II* va sosí la Roma în 24 Octobre și va petrece acolo până în 27 Octobre.

Escadra ruséscă din Marea-mediterană în zilele prime ale lunii Octobre va merge în apele italiene și va ancora la Genua pe tot timpul cât va petrece țarul în Roma.

Știrea că *principele Nichita* al Muntenegrului încă va merge la Roma în timpul acela, spre a se întâlní cu țarul, — ziariul „Tribuna“ o dementéză.

FOIȘÓRĂ

Figura și chipul Mântuitoriului.

De Nicolae Bălan, stud. în teol.

(Urmare).

Al doilea în epistola LXV „ad Principiam virginem“ c. 8 esplicând același loc (ps. 44, 3) deduce din prima impresie ce a făcut'o Mântuitoriul asupra ucenicilor și a contrarilor séi (de sigur cugetându-se la ev. Ioan c. 18) că posedea în față și în ochi ceva ceresc, zicênd: „nisi enim habuisset et in vultu quiddam oculisque sidereum, nunquam eum statim secuti fuissent Apostoli, nec qui ad comprehendendum eum venerant, corruissent“.

Fericitul *Augustin* e în acésta privință nedecis, căci într'un loc susține că figura lui Iisus a fost frumósă, ear' în alt loc afirmă tocmai contrariul, atrăgênd direct atențiunea asupra diversității părerilor în acéstă privință: „... nam de ipsius Dominicae facies carnis innumerabilium cogitationum diversitate variatur et fingitur, quae tamen una erat, quaecumquae erat ...“.[1] Din împrejurarea, că părerile induse ale părinților bis. diferesc atât de mult întrě olaltă, în cât ne presintă douě estreme, resultă evident că *nu s'a păstrat o tradițiune precisă asupra figurei și fisiognomiei Mântuitoriului*, un fapt ce 'și are deplină esplicare în împrejurările grele ale acelor timpuri. — Fórte frumos se esprimă în acésta privință *Kraus*, zicênd: „Când omul după îndelungi rětăciri, în urmă totuși găsește calea adevěrului; când torentul binefăcětor, dar' sguduitor al gândirilor sfinte îi pětrunde în suflet, când cu duioșie se re'ntórce la căminul părăsit cu necredință; mintea și inima lui vor mai puté fi óre accesibile și pentru altceva, de cât pentru acelea ce 'i sunt neapěrat de lipsă? Cel ce astfel își duce traiul în lacrěmi, cu greu se va mai gândí și la resolvirea problemelor estetice.[1]

Dar' din cele premerse putem face și altă observație și anume: în vécurile prime când biserica a fost persecutată — după teoria, că biserica e trupul lui Christos — predomina părerea, că Iisus a fost urît; ear' mai târziu, după-ce a trecut timpul persecuțiilor și biserica a eșit triumfătóre în imperiul roman, prepondera părerea a doua, că el a fost frumos.[2]

După cum am zis, abia în tradițiunea de tot târzie și anume la sfântul *Ioan Damaschin* aflăm o descriere mai aměnunțită a esteriorului lui Christos. Acest sfânt părinte și energic apěrător al icónelor de pe timpul iconomachiei în secl. 8, în o epistolă[1] păstrată sub numele sěu și adresată împěratului Teofil, — după-ce ne relatéză, că împěratul Constantin cel Mare a demandat unui pictor sě depingă chipul lui Iisus după descrierea istoriografilor vechi (*καθὼς όι ἀρχαιοῖ ἱστορικοὶ διαγράφουσιν*) — ne dă și următórea descriere a esteriorului lui Christos: „de statură măréță, cu sprâncenele împreunate (*συνοφρον*), ochi frumoși, nas puternic (*ἐπίῤῥινον*), creț la pěr, plecat de spate, cu fața sănětósă, barba négră, fața de colórea grîului (*σιτόχρουν*) asemenea mamei sale, cu degete lungi, voce sonoră, plăcut la vorbă, fórte blând ...“ etc.

Acésta descriere se află aprópe din cuvênt în cuvênt și în *manualul de pictură de pe muntele Atonului*, întitulat „*Ἑρμηνεία τῆς ζωγραφικῆς*“ (§ 446) care după-redactarea sa de azi nu e prea vechiu, dar' după începuturile sale se reduce de unii până în secl. X, de alții, în al XI-lea. Descrierea e următórea:

„Despre caracterul feții și al corpului Domnului, după-cum ni-s'a păstrat prin tradițiune de la aceia cari l'au věḑut: corpul Dumnezeului-om a fost de 3 coți de lung și puțin plecat de spate, ear' espresia caracteristică (a feții) a fost blândeța. Sprâncene frumóse și îmbinate, ochi frumoși, nas frumos; de colórea grâului; pěrul capului creț și gălbeniu, barba négră, degetele mânilor fórte curate, puțin lungi, dar' bine proporționate, în general a fost întocmai ca mamă-sa .... etc.

Istoricul bizantin *Nicefor Callist* (1330 —1340) în istoria sa bisericéscă[1] încă ne dă o descriere a esteriorului lui Iisus, zicênd că așa a primit'o din străbuni (*ὡς ἐξ ἀρχαίων παρειλὴφαμεν*). El ne descrie pe Mântuitoriul astfel: „cu o înfățișare plină de putere; înălțimea corpului de 7 palme; pěrul de colóre castanie deschisă, nu prea des, lăsat în jos și întru câtva creț. Sprêncenele îi erau întunecate și nu tare încovoiate (*ἐπικαμπεῖς*); ochi căprui deschiși și mângăioși. Privirea ageră și nasul lungăreț; barba blondă și nu tare lungă; pěrul capului îl purta lung, căci de capul lui nu s'au atins nici-când tórfecile (*ξυρὸς ἀνέβη*) nici mână omenéscă, de cât a

---

[1] De trinit. VIII, 4. Citatele părinților bis. asupra acestui obiect sunt adunate de: O. Münter, Sinnbilder II, 8—9.

[1] Kraus: Christ. Kunst, 107.

[2] Eus. Popovici: Istoria bisericéscă, București 1901, v. I. p. 108.

[1] Migne, XCV, p. 349.

[1] I, 40. v. Migne CXLV p. 748.

Monografia

capelei gr. ort. rom. de la penitenţiarul reg. ung. regn. din Gherla.

(Urmare).

V. Instrucţiuni pentru preoţii de la penitenciare. Preoţii gr.-ort. cari au funcţionat la institutul acesta până acum şi posiţiunea lor.

1. Din instrucţiunile mai vechi remarc următórele:

La 22 Novembre 1821 sub nr. 10,435 scaunul guvernial suprem regesc (kir. főkormányszék) trimite directorului institutului (várnagy) o ordinaţiune în care se zice, că: „Pentru-ca arestaţii de diferite religiuni de acolo cu atât mai mare resultat sĕ fie instruaţi în principiile religiunei lor şi a moralei creştine, scaunul acesta guvernial suprem regesc a vĕḑut de bine a trimite douĕ esemplare din cartea: *Erköltsi keresztény oktatások különösen a fenyitő házakban raboskodóknak remélhető megjobbitásukra,* cu acea disposiţiune, ca prin mijlocirea preoţilor respectivi robii de acolo sĕ se siléscă a 'i instrua şi învĕţa în Dumineci şi sĕrbători, grijind strict pentru observarea strictă a acestei ordinaţiuni în întréga ei estensiune".

La 1837 directorul dispune, ca preotul greco-neunit în tótă luna sĕ se presinte odată pentru sĕvêrşirea cultului divin.

La 28 Mai 1843 acelaşi dispune, ca pentru „disuniţi" atunci sĕ se ţină serviciu divin, când le va vení preotul.

In instrucţiunea din 1860 §. 11 dată de ministeriul reg. ung. de interne, se zice, că preoţii sunt datori a provedé pe deţinuţi înainte de eliberare cu învĕţăturile religióse morale necesare.

După transacţia politică din 1867 reorganisându-se şi institutele de acésta natură din partea ungară a monarchiei, li-s'au dat la anul 1870 aşa numitele „regule de casă" împărţite în trei pârţi: în partea I. se cuprind disposiţiuni generale, în partea II. instrucţiuni speciale pentru oficialii institutelor şi în partea III. instrucţiuni pentru personalul de pază. Partea I. la anul 1880 a fost prelucrată aprópe întrégă din nou, rĕmânênd partea II. şi III. în vigóre în tótă întregimea lor.

Din partea I. disposiţiunile privitóre la preoţi sunt în estras următórele:

§. 3. Intrĕ alte mijlóce pentru îndreptarea deţinuţilor, un loc de frunte îl ocupă şi instruarea religionară efectuită prin preoţii de la institutele de corecţiune.

§. 7. In matricula institutului este a se induce şi religiunea fie-cărui prisoneriu.

§. 8. Curênd după internarea cutărui criminal în institut, actele lui are şi preotul respectiv sĕ le studieze, ceea-ce o constată prin subscriere proprie.

§. 12. In timpul internării în chilie separată, prisoneriul nu póte cerceta alte localităţi, de cât numai biserica cu ocasiunea serviciului divin.

In primele 10 zile de la internare prisoneriului nu i-se póte da nici o lectură, după trecerea acestor 10 zile i-se pot apoi da — cărţi de rugăciune.

§. 13. In timpul internării în chilie separată, preotul are sĕ cerceteze pe prisoneriu cel puţin de douĕ-ori pe zi, pentru a 'l provedé cu instrucţiunile religióse necesare.

§. 18. Diferitele clase de prisoneri şi pe timpul serviciului divin sunt a se posta separat.

§. 20. Pe instruarea morală-religiósă şi şcolară a prisonerilor tineri este a se pune deosebit pond.

§. 22. Imediat după sculare şi înainte de culcare fie-care prisoneriu este dator a zice rugăciunile de diminéţa şi séra.

§. 23. La serviciul divin toţi prisonerii sunt datori a lua parte la confesiunea lor.

§. 25. Sĕrbători se ţin cele prescrise de respectiva confesiune. După serviciul divin de diminéţă preotul totdeuna este dator a ţiné predică, ear' după vesperină preotul şi învĕţătoriul prelegere pe rênd. In sĕrbători prisonerii sunt scutiţi de la lucru.

§. 36. Intrĕ favoruri se numĕră şi permisiunea de a 'şi cumpĕra prisonerii cărţi religióse şi instructive.

§. 44. La cercetarea şcólei toţi prisonerii de sub etatea de 30 ani sunt obligaţi, ear' ceialalţi numai dacă se anunţă benevol şi li-se permite acésta.

§. 46. Sĕrbătorile confesionale nu sistéză învĕţământul şcolar pentru celelalte confesiuni. In decursul prelegerei totdeuna are sĕ fie un vigil de faţă.

§. 48. In ziua de Joi şi în luna lui Iulie învĕţământ şcolar nu se ţine.

§. 49. Catechisaţiunea o provĕd preoţii, fie-care pentru credincioşii lor. In privinţa cunoştinţelor religionare premergĕtóre prisonerii se împart în cinci clase, şi pentru fie-care clasă se ţine câte o oră de învĕţământ pe sĕptĕmână.

§. 59. In cas de morb greu, prisoneriului îi este permis pe spesele lui a 'şi aduce şi alt preot pentru provederea trebuinţelor sale sufleteşti, ori din alte motive reservate.

§. 62. Inmormêntarea prisonerilor se face în linişte, fără asistenţa celorlalţi prisoneri.

§. 64. Dacă viéţa prisoneriului este-serios periclitată prin bólă, şi în starea acésta ar voí sĕ facă testament, ori sĕ 'şi legitimeze copiii prin căsătorie, directorul este dator a 'i da tot concursul spre esecutarea acestei dorinţe.

§. 66. Prisonerilor nu le este ertat a cetí de cât ceea-ce li-se dă din biblioteca institutului, ori li-s'a permis sĕ 'şi cumpere.

§. 73 Prisonerii trebue sĕ fie cu reverinţă şi supunere necondiţionată faţă de toţi oficialii şi vigilii institutului; de asemenea cu bunăcuviinţă şi unii faţă de alţii.

In decursul serviciului divin, a prelegerei şi a preumblării nu este ertat nimic sĕ vorbéscă.

§. 81. In cas de pedépsă disciplinară prisonerilor nu este permis a li-se da altceva de cetit, de cât cărţi de rugăciuni, şi dacă umblă la şcólă, manualele de învĕţământ.

§. 85. In careva din cele trei zile imediat dinainte de eliberare fie-care prisoneriu este a se instrua cu tótă seriositatea din partea preotului cu privire la purtarea lui în viitoriu.

Dintrĕ §-ii vechi din partea I. a instrucţiunii din 1870 au rĕmas în valóre următorii:

§. 79. In privinţa relaţiunilor de serviciu şi oficiu fie-care oficiant este subordinat directorului; puterea disciplinară a acestuia faţă de ei se restringe însĕ numai la admoniţiune verbală şi în scris şi la arătarea întrelăsărilor ori abusurilor lor. In cas de negligenţă mare în împlinirea datorinţelor, ori în cas de comitere de abusuri grele în oficiu, directorul póte suspinde pe rĕspunderea sa imediat pe ori-care dintrĕ oficialii institutului. In casul acesta numai de cât face arătare ministeriului de justiţie.

§. 84. Preoţii încă sunt membri ai consiliului de casă (házi tanács).

§. 86. Preoţii raportéză în general în consiliul de casă despre resultatul activităţii lor pastorale şi despre observaţiunile estraordinare ce le-au făcut asupra unor ori altor dintrĕ prisoneri; apoi îşi arată părerile asupra pedecilor ce le stau în cale în activitatea lor şi asupra mijlócelor pentru delăturarea acelora.

Din partea II. a regulelor de casă estrag următórele disposiţiuni privitóre la preoţi:

§. 26. Directorul póte da concediu preoţilor numai pe timp de o sĕptĕmână, ear' pe timp mai îndelungat le póte da numai ministrul de justiţie la cerere în scris şi preopinată de direcţiune.

§ 95. Preoţii instituiţi la penitenţiarele regnicolare sunt oficiali ai acestor institute, şi aşa sunt subordinaţi direct directorului, ear' indirect ministrului de justiţie; unii faţă de alţii în rang sunt egali. In privinţa activităţii lor aparţinĕtóre sferei religiunii le sunt datătóre de direcţiune legile propriei lor biserici, dar' dacă ar căpĕta o astfel de îndrumare de la superiorii lor, carea s'ar loví în careva regulă din instrucţiunea acésta, aceea înainte de esecutare sunt datori a o comunica direcţiunii şi în casuri mai importante pe calea direcţiunii a o subşterne ministeriului de justiţie.

§. 96. Este datorinţă seriósă a preoţilor, ca sĕ nu se pună în contraziceri cu direcţiunea, ci din tóte puterile sĕ o sprijinéscă în ajungerea scopului înalt al institutului.

§. 97. Chiămarea sublimă a preotului de la penitenţiariu este îndreptarea religiósă morală a prisonerilor. Din causa acésta, pe lângă predicarea cuvêntului lui Dumnezeu şi administrarea sacramentelor are încă deosebită datorinţă a se ocupa în particular cu fie-care deţinut, a 'i cunóşte starea sufletéscă şi prin instrucţiune morală potrivită naturelului lor a 'i porní spre pocăinţă şi a 'i conduce spre calea îndreptării.

§. 98. Preoţii primesc de la direcţiune pe anumit timp tóte sentinţele şi alte scrisori ale prisonerilor aparţinĕtori confesiuni lor, spre studiare şi luare de notiţe.

După efectuirea acesteia, preotul ordinéză pe deţinut înaintea sa şi începe numai de cât a 'l învĕţa şi conduce în cele morale. In privinţa acésta trebue sĕ se siléscă prin cuvintele iubirii a deştepta în prisoneriu pocăinţa şi sĕ 'i căştige încrederea; în instrucţiunile următóre apoi sĕ fie cu deosebită atenţiune la cunóşterea naturelului lui, la motivele decădinţei şi la întrégă starea lui sufletéscă, şi preste tot sĕ foloséscă tóte acele impulsuri morale-religióse puternice, cari pot avé influinţă binefăcĕtóre pentru îndreptarea lui.

§. 99. La fie-care arestat preotul sĕ fie cu deosebită atenţiune la efectul instrucţiunilor lui, şi după resultatul bun ori rĕu sĕ continue ori sĕ 'şi modifice purcederea faţă de unul ori altul.

§. 100. Preoţii în tóte Duminecile şi sĕrbătorile înainte şi după amiazi, cum şi Joi diminéţa ţin serviciu divin şi instrucţiune morală religiósă pentru credincioşii lor în localul destinat spre acest scop în institut.

(Va urma).

Gavriil Hango
presbiter ortod. rom.

Biserică nouă în Rohia.

— 4 Sept. n. 1903.

Rare-ori s'a putut cetí prin colónele acestui valoros ziar câte ceva şi din ţinuturile nóstre mult depărtate de centrul archidiecesei. Causa nu este a se căuta dór' în lipsa de raportor, ci chiar în lipsa materialului pentru raportor. La prima vedere faptul de faţă încă ar fi privit de unii póte ca ceva bagatelitate; dar' nu este lucru bagatel, de-şi un modest început, ci este un lucru vrednic de dat publicităţii spre mângăerea celor cari au ostenit şi jertfit pentru realisarea lui şi spre a fi şi altora esemplu de imitat.

Pentru a înţelege mai bine meritul modestului început schiţez în puţine cuvinte starea lucrului.

Zelosul nostru preot Nicolae Gherman a fost întrodus în parochia Rohia în anul 1899, când era vacantă de vre-o 7 ani. La întrare în parochia sa tinĕrul preot nu află biserică corespunḑĕtóre, ba cele mai indispensabile recuisite lipsiau. Averea bisericii era neînsemnată, căci abia se urca la 400 fl. Edificiul bisericii era vechiu de prin secolul al 17-lea; afară de aceea de tot scund; poporul sărac şi departe de ori-ce entusiasm pentru edificarea unei noue biserici.

In biserică, afară de biserică şi la tóte ocasiunile preotul Gherman a propagat ideia de a zidí o nouă biserică, arătând poporului folosul sufletesc ce 'l au aceia cari ridică lăcaş stânt Domnului. Sĕmânţa aruncată de harnicul sĕmânător n'a căḑut pe pétră nici pe cale, nici întrĕ spini, ci a căḑut în pămênt bun şi a adus rod bogat, ceea-ce se vede din suma contribuirilor din loc, cari se urcă aprópe la 7000 coróne. Avênd acéstă sumuliţă s'au apucat de lucru, de edificare.

Iată deci în ce consistă meritul modestului început — a crea aprópe din nimica ceva, nu e lucru de tóte zilele.

Cu ajutoriul lui Dumnezeu au ajuns d au aşezat şi sfinţit acum în 17/30 August şi pétra din capul unghiului, prin mandatariul Escelenţiei Sale dlui metropolit *Ioan,* prin protopresbiterul tractual Samuil Cupşa, asistat de preotul local şi de Ioan Herman, paroch în Rogoz.

Intreg decursul ceremonialului a fost cât se póte de impunĕtor, ceea-ce este de a se atribuí şefului nostru tractual, care de-şi slăbit de povara anilor, totuşi când e vorba de aşa ceva este la locul seu. Nimbul acestei festivităţi a fost ridicat prin presenţa unor persóne ca: dl Dr. G. Buzura, adv. şi deputat sinodal, care şi de astădată a dovedit că este adevĕratul om al bisericii, prin aceea că a luat parte activă la frumósele cântări de la sfinţirea apei, ceea-ce a făcut bună şi mare impresie asupra poporului, ce sta înainte; apoi dnii Dr. Al. Bogdan, subjude cerc., Mihail Csizér cu stimata familie, tutor orfanal, N. Cosma, not. pens., Corn. Cosma, cancelist, cari toţi stiméză şi sprijinesc preoţii în tóte lucrările lor.

După sfêrşitul ceremonialului dl protopop Samuil Cupşa a ţinut o vorbire fórte instructivă, în care îndémnă pe credincioşii acestei parochii la necontenită muncă pentru

---

mumei sale, când era copil. A fost puţin plecat de grumaz, aşa, că ţinuta corpului nu 'i era dréptă şi întinsă. Faţa îi era de colórea grêului şi nu rotundă, nici prea ascuţită, ci ovală ca a mumei sale şi ceva roşietică.... Intru tóte era asemenea mumei sale."

După cum vedem, şi acest scriitoriu descrie mai mult coloritul de cât trăsurile feţii, ca şi sfântul Ioan Damaschin, dar' descrierea lui difere de a acestui din urmă în unele puncte şi mai ales în acea, că ne înfăţişéză pe Mântuitoriul mai mult de colóre blondă.

Cel mai preţios document, atât din causa vechimei sale, cât şi pentru bogăţia datelor, ce le conţine relativ la apariţia fisică a Mântuitoriului, ar fi fără îndoială *epistola lui Publiu Lentul,* după unii rudă, după alţii un amic al lui Ponţiu Pilat, — dacă ar fi ea într'adevĕr autentică.

Pe când îşi desvolta adecă Iisus activitatea sa publică în Iudea, Publiu Lentul, pretins predecesor al lui Pilat în postul de guvernator, sĕ fi adresat senatului roman o epistolă, în care descrie atât calităţile sufleteşti şi puterea dumnezeéscă, cât şi esteriorul lui Iisus, ba se zice, că lângă epistolă ar fi alăturat şi o icónă a Mântuitoriului.

Voiu reproduce (după Biserica ort. rom. Buc. 1891 nr. 7) din ea părţile referitóre la esteriorul lui Christos: „Publiu Lentul, guvernatorul Iudeii, către senatul şi poporul roman. Un om fórte energic s'a ivit şi trăieşte în aceste timpuri în Iudea, a cărui nume e Iisus Christos, pe care poporul îl numeşte profetul adevĕrului, ear' discipulii sĕi fiul lui Dumnezeu. Inviéză morţii şi tămăduește pe toţi bolnavii. Acest om e într'adevĕr impunĕtor, înalt şi de o constituţie frumósă. Are o faţă respectabilă, care fără îndoiélă deştéptă în privitor dragostea şi stima necondiţionată. Păru-i până la urechi e neted şi de colóre castanie, ear' de la urechi în jos e creţ, ceva mai negru şi mai cu lustru şi astfel se revarsă pe umerii sĕi. Păru-i e despărţit la mijloc după obiceiul Nasarinenilor. Fruntea-i înaltă şi deschisă, precum şi figura lui fără nici o sbârcitură îl fac fórte plăcut. Nasul şi gura regulate. Barba bogată şi de colórea pĕrului sĕu, prin mijloc e împărţită în douĕ. Privirea nepretenţiósă şi bărbătéscă, ochii albastri şi curaţi. In dojenirile sale e energic, în sfaturile sale amabil şi simpatic. E vesel, cu tóte că 'şi păstréză mereu o seriositate impunĕtóre. . . . . Statura înaltă şi dréptă . . . . . etc.

O paralelă întrĕ descrierea acésta şi întrĕ cele de mai sus, ne arată ori-şi-care independenţă a acesteia de celelalte şi deosebirea e mai marcantă în locurile unde se zice, că pĕrul capului şi al barbei e despărţit.

Kraus, basându-se pe deosebirile dintrĕ multele recensiuni ale acestei epistole, susţine, că ar fi traduse din greceşte şi ar fi a se reduce la acel isvor de care s'au folosit şi sf. Ioan Damaschin, *'Ερμηνεία,* şi Nicefor Callist.

Epistola lui Lentul s'a păstrat întrĕ scrierile lui Anselm de Canterbury şi a şi fost tipărită în primele ediţiuni ale acelor scrieri. Asupra timpului din care datéză ea, difer părerile istoricilor (secl. 11—15), nu însĕ şi asupra autenticităţii ei, care e contestată unanim.

Sĕ vedem acum ce ne spun scriitorii bis. despre icónele vechi ale Mântuitoriului?

Evangelistii sinoptici ne istorisesc, că o muiere avênd curgerea sângelui de 12 ani şi cheltuindu-şi tótă averea pe la medici, fără sĕ afle vindecare de bóla sa, — a venit la Iisus, care era împresurat de tóte părţile de popor mult, şi străbătênd prin mulţime s'a atins de póla vestmêntului lui şi s'a vindecat din acea oră [1]).

(Va urma.)

---

[1]) Mat. 9, 20—23; mai intuitiv Marcu, 5, 25—34; Luca, 8, 43—48.

ajungerea sfântului scop. Apoi a fost cetit din partea preotului local actul comemorativ, care a fost pregătit atât în formă cât şi în conţinut, fórte potrivit.

Era pe la orele 11¹/₂ când se sfêrşesc tóte actele ceremoniale, publicul se depărtéză plin de mulţămire, de bucurie şi entusiasm pentru a duce la îndeplinire lucrul început.

Inteliginţa a fost invitată la masa ospitală a preotului local Gherman, care cu o deosebită căldură a primit'o. La masă s'au ridicat mai multe toaste şi anume: dl protopop a închinat în sănătatea Escelenţiei Sale dlui metropolit Ioan, apoi dl Dr. Buzura a vorbit cu multă vervă în onórea şefului tractual. Stăpânul casei încă îşi ridică pocalul în onórea óspeţilor, mulţămindu-le pentru viul interes ce l'au arătat şi acum faţă de biserică şi popor prin participarea la acest act sărbătoresc.

Zi de bucurie a fost pentru noi, cari am asistat la acest act sărbătoresc, când ne-am aflat în casa unui preot despre care cu conştiinţa liniştită putem afirma că se află la culmea chiămării sale.

Dee ceriul, ca atât harnicul preot, cât şi bunii lui poporeni să 'şi afle mulţi imitatori. Şi rog pe Atotputernicul, ca să ne mai trimită asemenea păstori ai poporului prin părţile nóstre, unde, durere că stăm cam slab atât pe terenul bisericesc cât şi şcolar.

Munca să le fie însă devisa, căci ea este isvorul virtuţii şi balsamul sângelui. *Ianu.*

Pentru catedrală.

La colecta iniciată prin circularul Inaltpreasânţiei Sale dlui archiepiscop şi metropolit al nostru *Ioan* dto 5 August 1902 nr. 8042 pres., pentru zidirea catedralei, *preoţimea din tractul Făgăraş* a subscris următórele oferte:

1.	Iuliu Dan, protopresb.	cor. 200
2.	George Pop, paroch în Mărgineni, pentru sine şi rĕposaţii sei părinţi Iosif şi Viróna . .	„ 200
3.	Ioan Comşa, paroch în Voivodenii-mici . .	„ 200
4.	Ioan Popiţa, paroch în Comăna-inferióră . .	„ 200
5.	Vincenţiu Grama, paroch în Rîuşor . .	„ 120
6.	Mateiu Chiujdea, paroch în Berivoii-mici .	„ 120
7.	Ioan Raita, paroch în Şona	„ 100
8.	Nicolae Clonţia, paroch în Beclean	„ 100
9.	David Chiujdea, paroch în Şinca-nouă . . .	„ 100
10.	Sabin Cerbu, paroch în Părĕu	„ 100
11.	Nicolae Aron, paroch în Galaţi	„ 100
12.	George Sglimbea, paroch în Cuciulata .	„ 100
13.	Ioan Pop, paroch în Sâmbătă-superióră-rĕsăriténă	„ 100
14.	Ioan Cocan, paroch în Mândra	„ 100
15.	Ioan Conora, paroch în Boholţ	„ 100
16.	Pantilimon Nastea, paroch în Perşani . .	„ 100
17.	Ilariu Boeriu, paroch în Grid	„ 100
18.	Spiridon Mardan, paroch în Sâmbăta-superiórăapusénă	„ 100
19.	Mihail Ganea, paroch în Veneţia-inferióră .	„ 100

Oficială.

Administratorii parochiilor vacante se îndatoréză a solví cât mai curênd competinţa statorită pentru fondul de pensiuni pentru cele 2 cuartale deja espirate ale anului curent.

*

In comunele cari încă n'au solvit premiile de asigurare pe anul curent, sunt îndatoraţi parochii, ca fără amânare să insiste pentru urgenta lor achitare.

NOUTĂŢI

Sfinţirea bisericei din Topliţa.. Comitetul parochial din *Topliţa-română* (protopresbiteratul Reghinului) invită publicul la *sfinţirea bisericei gr.-or.* care se va face în 8/21 Septembre (ziua nasc. Maicei Domnului) prin Escelenţia Sa Inaltpreasfinţitul Domn archiepiscop şi metropolit Ioan Metianu, cum şi la *banchetul* ce se va ţiné la 1 oră d. a. în hotelul „Sóre“, şi la *petrecerea cu joc* ce va urma séra la 8 ore, în favorul bisericei. Preţul unei cuverte la banchet: 4 coróne. Preţul întrării la petrecere: de persónă 1 cor., de familie 3 coróne. Suprasolvirile şi contribuirile benevole se vor primí cu mulţămită şi se vor cuita pe cale ziaristică.

*

De la Reuniunea română de musică. Mercuri în 16 Septembre st. n. la 6 ore séra probă de cântări în Musikverein.

*

Din fóia oficială a comitatului Sibiiu (nr. 11 dto 10 Septembre): Raţiociniile fondurilor comitatense pe 1903 şi proiectele de budget pro 1904 vor fi espuse spre vedere publică la oficiul de vice-comite cu 15 zile înainte de congregaţia de tómnă, care se va ţiné în 5 Octobre st. n. Observări asupra acelora e în drept să facă fie-care contribuent, avênd a le subşterne comitelui-suprem cu 5 zile înainte de congregaţie. — Comuna *Pianul-de-jos* vinde din pădurea „Văratec“ lemnele de tăiat de pe teritoriu de 37⁵/₁₀ jugére, a nume: 180 m. cubici stejar de lucru şi 1995 m. cubici stejar şi fag de foc. Preţul 2325 coróne. Tot din pădurea „Văratec“ circa 779 stângini lemne de foc (fag) tăiate deja. Stânginul cu 5 cor. Licitaţiunea publică se va ţiné în 20 Sept. st. n. la primăria comunală. Tot atunci se va vinde casa de crişmă de lângă drumul ţerii, împreună cu intravilanul ei. Preţul 600 coróne. — In comuna Bendorf în 29 August n. a fost găsită o viţéuă de bivol, în vêrstă de un an, la urechia drépta cu o tăietură în forma talpei. — Zilele acestea instalându-se şi dându-se folosinţei publice staţiunile telefonice de la Orlat şi Apoldul-mare, tóte comunele comitatului Sibiu pot usa acum de favorul comunicării pe cale telefonică. — Comuna Holtman vinde din pădurea „Knechtenwald“ 6080 fire de stejar în grosime de câte 18—112 cm. în diametru, acomodate pentru lucrări industriale şi pentru foc. Preţul 49506 coróne. Licitaţia se va ţiné în 25 Septembre n. la primăria comunală.

*

Circulaţia trenurilor de scaldă între *Sibiiu* şi *Ocna* se sistéză cu ziua de azi, din causă că numĕrul óspeţilor cari cercetéză scaldele Ocnei, în zilele din urmă a scăḑut în grad aşa de mare, în cât nu mai e lipsă de trenuri speciale.

*

† Constantin P. Barcianu, fost profesor de agricultură în România, în anii din urmă trecut la pensie, a rĕposat eri diminéţă în Orăştie, în etate de 46 ani. Inmormêntarea i-se face azi la 4 ore p. m. în cimiteriul bisericei gr.-or. rom. din Orăştie. Il deplâng perderea: fiică-sa Tiberia C. P. Barcianu, surorile: văd. Iustina Dr. N. Olariu şi Elena I. Popovici, fratele Aurel P. Barcianu, şi alte numĕróse rudenii.

† Lazar Simon, advocat în Ciacova, a rĕposat Joi (10 Septembre st. n.) în etate de 46 ani. Inmormêntarea i-s'a făcut Vineri în cimiteriul bisericei gr. or. din Ciacova.

*

Esamene de pădurari. De la ministeriul ung. de agricultură se face cunoscut, că esamenele de cualificaţie pentru *vigili de pădure* se vor ţiné în *19 Octobre st. n.* şi zilele următóre în Budapesta, Pojon, Beszterczebánya, Miskólcz, Caşovia, Sigetul-Marmaţiei, *Cluj*, *Braşov*, *Sibiiu*, *Timişóra*, Pécs şi Szombathely la casa comitatensă, ear' esamenele de cualificaţie pentru *vigili de vênat* se vor ţiné în legătură cu cele pentru vigili de pădure: în Budapesta, Pojon, Szombathely şi *Cluj*. Cei cari doresc să fie admişi la facerea acestor esamene, au să 'şi înainteze cererile instruite cu atestate autentice la inspectorul silvanal al cercului silvanal respectiv, până la 1 Octobre st. n.

*

Orcan în Anglia. Cum raportéză o telegramă din Londra, în întrégă Anglia şi pe Canalul Calais, cum şi în Irlanda zilele trecute un puternic orcan sud-vestic, urmat de povoiu mare, a făcut mari pagube în edificii şi corăbii. Reţéua telegrafică e ruptă pretutindenea, ear' trenurile sosesc la destinaţie cu mari întârzieri.

*

Ciumă în China. Ziariul „Standard„ (Londra) are raport din Tiencin, că în Niucivang grasséză în mod epidemic *ciuma bubată*. Dumineca trecută au murit optsprezeci bolnavi, ale căror cadavre au fost aruncate în câmp şi lăsate neînmormêntate (!).

*

Sfinţirea bisericei din Sânmiclăuş. Comitetul parochial al bisericei gr.-or. rom. din *Sân-Miclăuşul-mare* (diecesa Aradului) invită la actul sfinţirii bisericei nou-edificate, care 'l va îndeplini Preasânţia Sa dl episcop diecesan la 8/21 Septembre la 9 ore a. m. Cu ocasiunea acestui act solemn după amiazi la 2 ore se va aranja petrecere poporală în „parcul oraşului“; ear' séra la 8 ore corul vocal din loc sub conducerea dlui Atanasiu Lipovan va aranja *concert* urmat de dans în sala hotelului „Vulturul negru“. Preţul de întrare la concertul de séra locul I. 2 cor. 40 fil., locul II. 1 cor. 80 fil., locul III. 1 cor. 20 fil., loc de stat 1 cor. Venitul e destinat bisericei rom. gr.-or. din loc. Suprasolviri generóse se primesc cu mulţămită şi se vor cuita în ziare. Bilete pentru concert se pot procura la dl Dr. Nestor Oprean şi séra la cassă.

*

La fondul halei, întemeiat de „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“ pentru acuirarea unei case cu hală de vînḑare pe séma meseriaşilor nostri, au mai dăruit: Grigoriu Măgeruşan, ales preot în Curtuiuş, din prilejul hirotonirei sale 1 cor., soţia sa Victoria n. Chita 1 cor., Dr. Stefan Popp, advocat în Arad, 5 cor., Dr. Aurel Lazar, advocat în Oradea-mare, 5 cor., Coriolan Brediceanu, advocat în Lugoş, 5 cor., George Ţeran, culegĕtor de litere, 20 fileri, N. Chicomban, cleric, 20 fileri, şi Victor Tordăşianu, 20 fileri.

*

Oraş pustiit de orcan. Conform unei telegrame date din New York oraşul St.-Miguel din insula Cozumel (America) săptămâna trecută a fost total pustiit de un orcan uriaş.

*

Frumósa băilor — înecată. Domnişóra Halbronn, care pentru frumseţa sa rară era numită de óspeţii băilor de la Trouville „regina băilor de la Trouville“, săptĕmâna trecută s'a înecat în mare. Un instructor de înotat, care i-a mers în ajutoriu, încă s'a înecat. Nenorocirea s'a întêmplat în largul mării, la mare depărtare de la ţermuri.

*

Concert în Reciţa-montană. Comuna bisericéscă rom. gr.-or. din *Reciţa-montană* invită la întroducerea festivă a nou alesului paroch, Ioan Popoviciu, care se va ţiné Dumineca în 20 Septembre st. n. Programa festivităţilor: Sâmbătă în 19 Septembre la 12 ore: întimpinarea noului paroch la gară; séra la 8 ore: serenadă, din partea Reuniunii rom. de cântări şi musică din Reciţa. Dumineca în 20 Septembre, diminéţa la 10 ore: serviciu divin festiv şi actul de întroducere efeptuit prin delegatul consistoriului diecesan; la 12 ore: felicitarea nou alesului paroch. Séra la 8 ore: concert în hotelul Klemens, arangiat de Reuniunea rom. de cântari şi musică din Reciţa.

*

Slugă bună şi credinciósă. Săptĕmâna trecută a rĕposat în Pettend (comitatul Alba) femeia Susana Cioca, în etate de 87 ani, care de la 1833 până la mórte, deci 70 ani a fost menangieră la familia Kenessy. Rĕposata ţinea aşa de mult la serviciul ei şi la familia Kenessy, în cât n'a voit să schimbe slugitul cu viéţa de stăpână nici după ce fiul ei ajunsese în stare bună materială în Budapesta şi o chiămase de repeţite-ori să mérgă la el să 'şi trăéscă în odihnă restul vieţii.

Din public.*)

Mulţămită publică.

In urma unui apel către credincioşii nostri din America, unde se află câţiva şi din comuna nóstră, s'a colectat şi trimis la adresa fostului epitrop Toma Ţiban însemnata sumă de 160 fl. (320 coróne), pentru ridicarea turnului la biserica nóstră.

Stimaţii domnii cari au binevoit a contribuí în scopul acesta sunt următorii:

Ioan Morariu şi familia, 5 dolari; Ioan Barbu şi familia, 3 dol. 50 cenţi; Ioan Mihu şi familia, 3 dol. 25 cenţi; Ilie Bălan şi familia, 5 dol. 50 cenţi; Ioan Borcea şi familia, 2 dol.; Ionichie Coman şi familia, 2 dol. 50 cenţi, toţi din Roşia. — Simion Banciu, Săsăuş, 2 dol.; Stefan Costeiu, Nicolae Gâlea, Mateiu Gâlea, Nicolae Pêrvu, fie-care câte 50 cenţi; toţi din Porceşti. — Toma Morariu, Vurpĕr, 50 cenţi; Ilie Manta şi familia, 1 dol. 10 cenţi; Nicolae Fleşariu, Nicolae German, câte 50 cenţi; Nicolae Fleşariu, 25 cenţi; Nicolae Goga şi familia, 75 cenţi; Ioan German, 25 cenţi; Ioan Bordea, 1 dol. 25 cenţi; Nicolae Munzari, 25 cenţi; Aurel Goga şi familia, 1 dol.; Ioan Bucşa, Zaharie Munzari, câte 25 cenţi; Pavel Lungociu, 40 cenţi; Gavril Goga, 50 cenţi; Moise Fleşariu, 25 cenţi; toţi din Daia-săséscă. — M. Bucşa, 15 cenţi; M. German, Alexandru Bêrsan, Nicolae Bêrsan, Ioan Hofner, Mihailă Şoneriu, Ioan Caleman, fie-care câte 50 cenţi; Zaharie Hofner, 20 cenţi; Petru Dragon, 25 cenţi; toţi din Sighişóra. — Ioan Moisĕ, Nicolae Curta, câte 25 cenţi; ambii din Bundorf. — Nicolae Voicu, 25 cenţi; Moise şi Toma Chirtop, 50 cenţi; Toma Vecerḑan, 25 cenţi; Toma şi Vasile Sonea, 45 cenţi; Ioan Ciovică, Petru Banciu, câte 25 cenţi; Ioan Nastase, 10 cenţi; Ioan Bologa, 25 cenţi; toţi din Fofeldea. — Zaharie şi Petru Păcală, 1 dol.: Nicolae Şetrar, 25 cenţi; Nicolae şi Isailă Gligor, 40 cenţi; Avram Şetrar, 25 cenţi; Nicolae şi Ioan Sasu, 50 cenţi; Ioan Dârloşian, 20 cenţi; Nicolae Maer, 10 cenţi; toţi din Glămbóca. — Iisidor Gligor, Ioan Tangulea, câte 25 cenţi; Silvestru Dărloşian, 20 cenţi; Ioan şi Mihăilă Chiş, 1 dol.; Ioan Duda, 25 cenţi; toţi din Ernea-săs. — Ilie Bărbatu, 10 cenţi; Ioan Morariu, 25 cenţi; Vasile Borcomon, Pavel Oprea, Iosif Morariu, Ioan Oprea, fie-care câte 10 cenţi; Zaharie Victor Şerban şi soţii, 1 dol. 5 cenţi; toţi din Stena. — Ioan Banciu, 25 cenţi; Bogdan Filon, Ioan Şerban, Silvestru Becuş, fie-care câte 10 cenţi; toti din Lepindia. — Ioan Medrea, Petru Geaja, Iosif Tilicea, Zaharie Medrea, Elisaveta German, Ioan Todor, George Medrea, fie-care câte 25 cenţi; Iosif German, 15 cenţi; Aurel Tătar, 25 cenţi; toţi din Daneş. — Ioan Răduţiu, 30 cenţi; Simeon Cióră, Toma Dragoman, Ioan Mihuleţiu, Dumitru Duma, fie-care câte 10 cenţi; toţi din Ţichindeal. — Filon Holan, 50 cenţi; Nicolae Tocaciu, 25 cenţi; ambii din Lepindea. — Ilie Iuga, 25 cenţi; Ioan Dumitru, Nicolae Strajan, câte 10 cenţi; Szabó Sándor, 50 cenţi; Ioan Brênduş, Noniţ Streţior, câte 10 cenţi; Radu Bolgorázon, 25 cenţi; Vasile Bolgarizon, 20 cenţi; Crăciun Augustin, 15 cenţi; Istrate Stancu, Stoica Tóder, Stefan Turcu, fie-care câte 10 cenţi; toţi din Ibaşfalău. — Suciu Crăciun, Ioan Pulca, câte 25 cenţi; Ioan Pora Ioan Panci, câte 10 cenţi; toţi din Archita. Mihăilă Drăgiciu, Mihăilă Morariu, Ioan Coman, fie-care oâte 15 cenţi; toţi din Haşfalău. Teodor Vaszi, Iosif Lupu, câte 25 cenţi; ambii din Hundorf. — Ioan Rusu, Török István, Nagy István, Nagy Imre, Nagy Dári Imre, Székely János, câte 20 cenţi; Rat Aron, 10 cenţi; toţi din Varulea. — Boldizár József, 25 cenţi; Nagy Mozsi, 50 cenţi; Gergely János, Iager András, Lajos Sándor, câte 25 cenţi; Sikadi András, 20 cenţi; toţi din Héjasfalvi-Szász-Bánya. — Ioan Burdula, 15 cenţi; Ioan Streja, Ioan Boi Coman, George Bălăban, fie-care câte 10 cenţi; toţi din Cohalm. — Ioan Constantin, Nicolae Piros, câte 50 cenţi; ambii din Hendorf. — Nicolae Viserean, George Andreiu, câte 25 cenţi; ambii din Bundorf. — Ioan Petrea, 25 cenţi; din Hundorf. — Mihail Páll, Ioan Stefan, câte 25 cenţi; ambii din Feleag. — Mateiu Jăcan, 10 cenţi; din Şaeş. — Mihăilă Fleşariu, 10 cenţi; din Apold. — Pavel Vaişian, 25 cenţi; Ilarie Precup, Mihailă Vulcu, Avram Vulcu, Nicolae Roman, George Roman, Ioan Vaişean, fie-care câte 10 cenţi; toţi din Pianul-de-sus. — Ilie Pintea, Ioan Schiop, George Drăguş, Nicolae Candrea, Mihăilă Diac, Ioan Chiş, fie-care câte 25 cenţi; toţi din Ferihάz. — Teodor Chidor, 30 cenţi; din Găinari. — Nicolae Bucur, 25 cenţi; din Haşfalău. — Mihailă Medrea, 25 cenţi; din Şaeş. Sárdi István, 25 cenţi; Sárpatak. — Kemendi Albert, 50 cenţi; Kemendi Károly, 25 cenţi; Andreas Maister, 1 dol.; toţi din Casolţ. — Petru Nastase, 10 cenţi; Ioan Coman 20 cenţi; ambii din Fofeldea. — Toma Ureche, 25 cenţi, din Porceşti. — Nicolae Ursu, 4 dol. 25 cenţi; din Roşia-săsască.

Detrăgênd colectanţii din suma acésta spesele avute cu posta, am primit suma de 320 coróne, care imediat s'a şi dat, până la eventuala edificare a turnului, din partea comitetului parochial — pe lângă cambii cu interese la particulari.

Bunul D-zeu să le rĕsplătéscă tuturor acéstă faptă nobilă, şi să le trimită tuturor binecuvêntarea sa, ca aşa să pótă sporí mai bine, şi din munca lor să mai pótă şi în alte părţi face asemenea nobile şi frumóse contribuiri.

Roşia-săséscă, la 15/28 August 1903.

In numele comitetului:
Ioan Bânda.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primeşte rĕspunderea.

Nr. 968/1903 [209] 3—3

Concurs

Pe basa resoluţiunii Preaven. Consistoriu archidiecesan dto 1 Iulie nr. 6794/1903 bis. pentru ocuparea postului de **capelan** lângă actualul paroch *Ioan Bonea* din comuna bisericéscă gr. or. **Fofeldea**, care capelan la timpul sĕu va avé a urma şi ca paroch, se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumĕtate din cele fasionate în tabela B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat, despre cari concurenţii 'şi pot lua informaţiuni de la oficiul protopresbiteral.

Concurenţii au a 'şi aşterne cererile conform normelor din vigóre până la terminul prefipt subsemnatului oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta poporului în biserică în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre spre a cânta şi cuvênta.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Nocrichiu, în 15 August 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Agnita.

Pentru domnul protopresbiter:

Nicolae Gavrea
asesor prot.

Nr. 295 1903. [211] 2—3

Concurs

Pentru îndeplinirea postului vacant de **învĕţătoriu** de la şcóla elementară poporală gr. or. română din parochia **Ciceu Giurgesti** prin acésta se publică concurs cu termin de **20 zile** de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 600 cor.: din repartiţie de pe popor 400 cor. şi folosirea alor 10 jugĕre de pământ comasat 200 cor. Cuartir în edificiul şcólei şi ¼ jugĕr grădină.

Concurenţii, de cari în acest ţinut nu sunt, au a 'şi aşterne petiţiunile instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi a se presenta în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre la biserică spre a 'şi dovedí desteritatea în cântări.

Dej, 21 August 1903.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr. or. Dej, în conţelegere cu comitetul parochial.

Teodor Hermann
protopresb.

Pentru domnii preoţi!

De la **Librăria archidiecesană** se póte procura

CONDICĂ

bine compactată în piele și cu păreți tari,

în care (conform circulariului consistorial numĕrul 2142 din 3 Martie 1903) sunt a se induce „momentele mai însemnate ce obvin în comună în decursul anului şi cari merită a fi însemnate pentru posteritate.“

Conține 200 foi.

Preţul **6·60 cor.**, + porto postal **80 fil.**

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Ziarul unui Pierde-Vară, de *George Coşbuc* . . . . „ 2·—
Isus Christos cu cuvintele sântei scripturi, de *Dr. Petru Barbu* „ 2·50
trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.
Cuvinte adevărate, de *N. Iorga* C. 2·50 plus 20 fil. porto postal.

Frumosul roman

DUŞMĂNIE

de

Vasile E. Moldovan

costă **60 fileri.**

Librăria archidiecesană.

A eșit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei și a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele și altele.**

Preţul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.**, legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani**. Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

Op premiat de Academia Română.

Seminţe
din
Agrul lui Christos.

Cuvêntări bisericesci
de
Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archieréscă.

Tom. I.: **cuvêntări la tóte Duminecile de preste an.**
„ II.: „ „ „ **prasnicele și sĕrbătorile, precum și la casuale bisericesci.**
„ III.: **cuvêntări la îmmormêntări parastase etc.,**
Prețul fiecărui tom 3 coróne și porto postal.

Se află de vêndare la **autorul** și la

Tipografia și librăria Archidiecesană
Sibiiu

Tot aici se află **„Cuvêntări funebrale și memoriale“**, 1889, de acelaşi autor, cu *prețul redus de la 3 coróne la 2 coróne.*

ICÓNE SFINTE pictură de mână în oleu, **pe pânză, pe lemn** séu **pe tinichea, ţinc, aluminium** etc. în ori-și-care mărime pe lângă **prețurile cele mai moderate** ofere:

Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu, strada Măcelarilor Nr. 45

IV.
- Archangelul Mihail
- „ Gavriil
- Apostol ori-care
- Domnul Christos
- Iisus în muntele Maslinilor
- Sfântul Dumitru
- Sfântul George
- Ilie Prorocul
- Ioan în pustie
- Sfântul Nicolae
- „ Simeon
- „ Andreiu
- Evangelistul Ioan
- „ Luca
- „ Marcu
- „ Mateiu
- Prorocul Zacharia
- Apostolul Iacob
- „ Filip

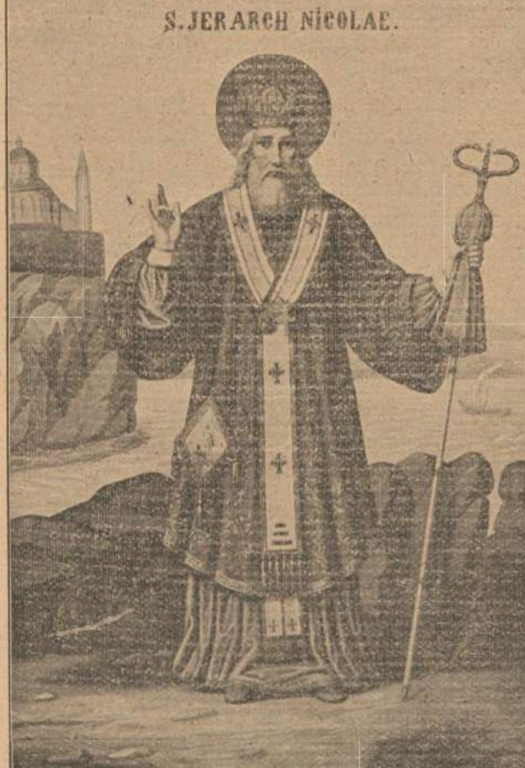
S. JERARCH NICOLAE.

I.
- Adormirea Maicei Domnului
- Bunavestire
- Nașterea Domnului Iisus Christos
- Fuga la Egipet
- Iisus în biserică de 12 ani
- La nunta din Cana
- Iisus pe mare
- Invierea lui Lazar
- Schimbarea la față
- Rǎstignirea lui Iisus Christos
- Punerea în mormênt
- Invierea Domnului
- Inălțarea — Floriile
- Tăerea împrejur
- Nascerea Maicei Domnului
- Pogorîrea Duchului sfânt
- Nascerea sftului Ioan Botezătorul
- Grigorie Vasilie și Ioan
- Adormirea sfintei Ane
- Aflarea capului sf. Ioan Botezăt.

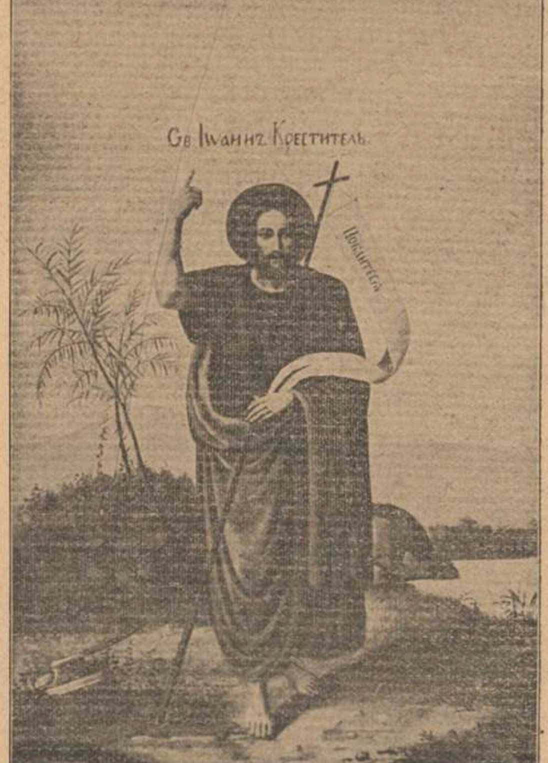

II.
- Iisus pe Cruce
- Inălțarea sfintei cruci
- Ilie prorocul în carul de foc
- Tăierea capului sfântului Ioan
- P. Grigorie teologul
- Sf. Vasilie

III.
- Botezul Domnului
- Constantin și Elena
- Sfântul Dumitru călare
- Sfântul George „
- Maica Domnului
- Petru și Pavel
- Archanghelii Mihail și Gavriil
- P Ioan Gură de aur
- PP. Ioachim și Ana

	Grupa I.					Grupa II.					Grupa III.					și Icóne din Grupa IV.					
	Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					
	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	
fórte fine Cor.	39·20	44·80	58·80	81·20	106·40	35·—	40·60	51·80	70·—	89·60	30·80	37·80	46·20	61·60	78·40	28·—	33·60	42·—	56·—	70·—	Cor. fórte fine.
fine . . „	26·60	29·40	46·20	50·—	72·50	23·10	25·90	40·60	49·—	65·80	20·30	23·10	35·—	43·40	60·20	18·20	21·—	30·80	39 20	56·—	„ fine.
simple . „	14·—	16·10	18·20	26·20	30·40	12.60	14·—	16·10	23·80	32·20	11·20	11·90	14·—	21·70	29·40	9·80	10·50	11·40	19·60	26·60	„ simple.

Prețurile indicate în șema de sus sunt a se înțelege numai la icóne pictate pe pânză. — Icóne pictate pe lemn costă cu 10%, ear' pe tinichea cu 15% mai mult decât pe pânză; pe aluminiu și țînc vor costa cu prețul metalului întrebuințat *mai mult.*

Deasemenea și cu angajamentul pentru **prapori** din ori-și-ce fel de materii și de ori-și-ce colóre pe lângă condițiile cele mai favorabile.

Redactor prov. Dr. George Proca.

Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane

Nr. 98 Sibiiu, Joi 4/17 Septembre 1903 *Anul LI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 34
Corespondentele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Un cuvênt sincer şi loial — la situaţiunea actuală.

Sibiiu, 16 Septembre n.

Monarchia nóstră trece prin o crisă sguduitóre, din care cu anevoie se va puté reculege.

Conflictul întrĕ *„naţiunea alcătuitóre de stat“* şi întrĕ purtătoriul corónei sfântului Stefan, de toţi veneratul monarch, a luat dimensiuni necalculabile.

Magiarii, căci de ei e vorba, susţin, că Coróna trebue sĕ mulţăméscă pretensiunile lor naţionale, ear' sfetnicii luminaţi ai Monarchului nostru, stêlpii monarchiei, împreună cu tóte naţionalităţile din Ungaria, stau în nedumerire, dacă e bine, ori nu e bine sĕ se satisfacă aşa numitelor postulate naţionale magiare.?

Momente de estremă gravitate ne impun sĕ ne spunem şi noi părerea nóstră.

Nu e bine, mai ales acum, sĕ nu se ştie, cum cugetăm şi noi, cari după Magiari facem majoritate însemnată întrĕ celelalte popóre ale Ungariei.

Inainte de a ne spune cuvêntul nostru avem sĕ lămurim o cestiune de mare importanţă economică-financiară. Suntem în drept sĕ ne punem întrebarea: este Ungaria de azi în stare sĕ supórte cheltuelile împreunate cu susţinerea armatei comune şi teritoriale, fără ajutoriul austriacilor, cari azi contribue 67% la spesele comune?

Noi, cari trăim în contact cu poporul, noi cari cunóştem tóte arteriile de viéţă cum şi isvórele de bogăţie secată a ţerii — suntem de părere, că popórele din Ungaria nu pot susţiné organismul militar al unei puteri mari din mijlóce proprii, fără de a 'şi impune sarcini, pe cari nu le pot suporta.

Stăruind Magiarii totuşi pentru postulatele naţionale, trebue sĕ stărue şi pentru a lua asupra lor cheltueli noue şi enorme — şi aici se pun vrêndnevrênd în conflict cu tóte popórele nemagiare, pentru-că nu se póte închipuí, că austriacii sĕ fie atât de generoşi, ca sĕ susţină cheia de cuotă de până ací şi în situaţia schimbată, şi earăşi nu ne vine sĕ credem, că naţionalităţile, de dragul unor pretensiuni ar voí sĕ se ruineze economiceşte.

Pentru acestea şi azi sarcinile sunt insuportabile, — poporul emigréză în masse spre America.

Nu ne putem permite lucsul sĕ facem uşurinţă austriacilor bogaţi şi ţerilor din ceealaltă parte aflătóre în o situaţie materială înfloritóre faţă cu sărăcia nóstră proverbială din ţéra unguréscă.

De aceea împărtăşim şi noi vederile bărbaţilor de stat magiari: contele Andrássy, Tisza etc., cari susţin că în marginile dualismului, în marginile transacţiunei din 1867, Coróna alte concesiuni de cât pe cari le-a făcut până acum, n'ar puté face.

Dacă nu am avé în vedere resónele de stat, dacă am fi cuprinşi de maliţie şi rĕutate, n'am avé de cât sĕ consimţim cu împlinirea postulatelor magiare, ba chiar sĕ 'i împintenăm în calea pe care umblă acum, ca la rêndul nostru sĕ reclamăm cu acelaşi drept, şi pe séma nóstră limba de instrucţiune şi de comandă în regimentele naţionalităţilor după limba fie-căreia.

Nu din dragoste cătră limba germană, nici din ură cătră limba magiară scriem acestea, ci ca sĕ nu se pericliteze marile interese ale ţerii prin perpetuarea stărilor abnormale în viéţa publică de stat.

Maiestatea Sa la manevrele din Galiţia. Duminecă a sosit Maiestatea Sa împĕratul şi rege al nostru la Lemberg, de unde după amiazi a plecat apoi la Chlopy spre a asista la manevrele cavaleriei. Cu ocasiunea recepţiunilor oficiale, în firul rĕspunsului la alocuţiunea lui Badeni, mareşal al Galiţiei, Maiestatea Sa mulţămind pentru sentimentele de fidelitate esprimate de mareşal, a zis şi următórele: „Mĕ atinge plăcut, că în o provincie ca acésta, al cărei popor aşa de mult ţine la desvoltarea naţională şi aşa de mult îşi preţueşte tradiţiile istorice, — representanţa dietală aşa mult e pĕtrunsă de conştiinţa, că *în interesul păcii interne şi al progresului economic al statului, cum şi în interesul posiţiei de mare-putere în afară a monarchiei, trebuesc aduse din partea poporaţiunei ori-ce jertfe*“.

Ziarele oposiţionale din Budapesta vĕd în aceste cuvinte ale M. Sale alusiune la stările din Ungaria, create prin oposiţia obstrucţionistă faţă cu projectele militare. „Egyetértés“ observă faţă cu acestea următórele: „la cele ce ne privesc pe noi (pe Magiari) din enunciaţiunile M. Sale, un singur rĕspuns putem avé: că nu numai monarchia are interese în afară, ci şi noi avem ale nóstre interese în lăuntrul ţerii“.

Şi mai la înţeles este esprimată însĕ nemulţămirea M. Sale faţă cu situaţia politică din Ungaria prin următórele:

Cu ocasiunea recepţiunilor mareşalul Badeni şi-a esprimat îngrijorarea, că primirea numĕróselor deputaţiuni e prea obositóre pentru M. Sa, Maj. Sa i-a rĕspuns: — *După multele zile grele, pe cari acum de curênd le-am avut în Budapesta, recepţiunile acestea sunt recreaţie pentru mine.*

Crisa ungară. De la plecarea M. Sale din Budapesta încercările de resolvare a crisei provocate de obstrucţia kossuthistă au întrat în pausă. Corifeii politici, adevĕrat că conferéză şi combinéză şi în absenţa M. Sale asupra óre-cărui mod acceptabil pentru împăcarea şi a „pretensiunilor naţionale“ şi a intereselor mai înalte representate şi apérate de Coróna, dar' la ceva positiv n'au ajuns, şi probabil că — pe câtă vreme chiar şi unii fruntaşi ai partidului liberal pe sub mână aderéză la atitudinea obstrucţioniştilor — nici nu vor ajunge.

Dór' petrecerea în Viena a ministrului-president *Hédervåry* sĕ aducă ceva positiv. Azi adecă ministrul-president pléca la Viena, ca sĕ fie de faţă la festivităţile din cele trei zile cât împĕratul Germaniei va fi óspele M. Sale împĕratului şi rege al nostru, cu care ocasiune probabil că Hédervåry va confera cu colegii sei de dincolo şi în chestia crisei.

De altcum, sensaţia zilei e ştirea dată de „Hazánk“, că pentru eşirea din impas — se vor face alegeri noue, în starea de „ex-lex“ chiar. Ideia disolvării dietei actuale, emanată de la ministrul-president Hédervåry, şi-au însuşit'o şi aşa zişii „liberali vechi“, ale căror ziare agreate: „Pester Lloyd“ şi „Budapesti Hirlap“ bat deja în acéstă direcţie. „Pester Lloyd“ — de pildă — zice, că „o parte mare dintrĕ bărbaţii de stat luaţi în combinaţie pentru formarea cabinetului, nu sunt contra disolvării dietei în starea de „ex-lex“.

Politică tradiţională.

VI.

„Nedreptate ni-s'a făcut, şi adecă preste tot, căci până când în mod neconstituţional s'a cassat de tot autonomia Transilvaniei: s'a susţinut ací o lege electorală escepţională şi asupritóre pentru Români. Nedreptate s'a făcut mai departe Românilor cu legea pentru limbi şi naţionalităţi, cu atacarea autonomiei bisericeşti prin legea şcolară, şi cu restrîngerea drepturilor de representaţiune a poporului prin legea municipală şi comunală, etc., ear' în parte cu susţinerea unei posiţiuni escepţionale privilegiate a naţiunii săseşti în fundul regiu, etc.

Români din fundul regiu! Sĕ nu uitaţi că asupririle vóstre şi astăzi sunt duple, şi că prin urmare şi luptele şi energia vóstră se cere a fi îndoită.

Legea municipală şi alte chestiuni grave cari ating esistinţa Românilor de pe acest pământ vestit, vor fi unele dintrĕ primele obiecte ale dietei proxime.

Vĕ sunt în recentă memorie proiectele universităţii, în contra cărora cu atâta activitate şi nu fără tot succesul au apărat interesele vóstre acei puţini Români, cari după cele mai nefavoritóre regulamente municipale, totuşi cu concursul vostru au putut devení deputaţi ai universităţii. Luaţi deci esemplu de la acésta dietă mică şi apoi cugetaţi, óre mai bine va fi sĕ lăsăm sórtea Românilor din fundul regiu în parlamentul Ungariei numai pe mâna

---

FOIŞORĂ

Figura şi chipul Mântuitoriului.

De Nicolae Bălan, stud. în teol.

(Urmare).

Macarie Magnes, scriitoriu din secl. 3-lea, ne spune, că acésta muiere se chiăma *Berenice*. Părintele istoriei bisericeşti, *Eusevie* (+ 340), metropolit al Cesareei în Palestina, făcênd amintire în istoria sa bisericéscă VII, 18 despre cetatea Paneas (Cesarea lui Filip), ne relatéză, că muierea pe care a vindecat'o Mântuitoriul de curgerea sângelui, a fost de loc din acésta cetate, unde pe acel timp esista încă casa ei, ear' înaintea casei se înălţa un monument vrednic de admirat, care vestea binefacerea ce i-o făcuse Christos. — A nume pe un piedestal înalt de pétră era ridicată din metal o grupă, ce represintă o muiere, care îngenunchia cu un picior ca la rugăciune, ear' mânile le ţinea întinse înainte. In faţa ei se afla figura unui bărbat în posiţie dréptă, îmbrăcat cu pallium [1]) şi ţinea o mână întinsă spre muiere. La piciórele lui se afla o plantă exotică, care 'i ajungea până la marginea din jos a vestmêntului.[1]) Acésta figură bărbătéscă ar representa pe Iisus. — Istoricul Eusevie al lui Pamfil, numit aşa după amicul sĕu cu acest nume, — ne spune, că el însuşi a vĕdut acésta grupă statuară, când a visitat oraşul Paneas, şi adauge, că nu trebue sĕ ne mirăm de loc, dacă acei păgâni, cari au primit odată binefaceri de la Mântuitoriul nostru, au făcut astfel de lucruri, căci el a mai vĕdut icóne, pe cari era depins cu colori chipul ap. Petru şi Paul, ba chiar al lui Christos, ceea-ce, — zice Eusevie — e un obiceiu păgânesc. Pagubă, că nu ne descrie Eusevie mai amĕnunţit acésta grupă statuară, despre care susţin iconografii că ar fi influinţat întru-câtva desvoltarea artei şi formarea concepţiunii despre apariţia fisică a lui Christos.

Alţi scriitori de mai târziu ne raportéză şi despre istoricul şi nimicirea acestei grupe. Aşa după *Asterius Amasenus* (+ 410) a fost delăturată la anul 305 din porunca împĕratului Maximinus Daza sau Daja. După istoricul *Sozomen* (Ist. bis. 5, 21) a fost nimicită la porunca împĕratului Iulian şi în locul ei a fost ridicată o statuă a acestui împĕrat, ear' creştinii au adunat şi aşedat frânturile grupei de mai înainte în biserica din Paneas.

Cele ce le relatéză Eusevie despre grupa statuară din Paneas au dat ansă la o discuţie întinsă întrĕ teologi şi archeologi. Aceia dintrĕ teologii protestanţi (ca Iac-Basnage, Fr. Spanheim, Schnaase, Görling, mai ales istoricul Hase ş. a.) cari susţin părerea, că biserica vechiă nu a avut icóne, ear' cultul icónelor a fost întrodus mai târziu — neputênd contesta esistenţa grupei din Paneas, atestată după tóte cerinţele criticei istorice de părintele istoriei bis. Eusevie, care însuşi a dat credêmênt tradiţiunii locale, că figura bărbatului din grupă represinta pe Iisus — au *negat caracterul creştin* al grupei, luându-şi refugiul la diferite interpretări.

Unii au susţinut, că grupa e o creaţiune sculpturală alegorică şi simboliséză un împĕrat şi o provincie eliberată, póte pe Adrian şi Iudea; alţii au zis, că trebue sĕ fie o statuă a lui Esculap. — Dar' dacă aceste păreri ar fi acceptabile, atunci ne rĕmâne neesplicabil faptul, cum de au considerat creştinii din acele părţi, cari stăteau încă sub influinţa urei iudaice în contra icónelor, o statuă păgână de statua lui Christos?

Acesta şi multe alte impedimente, ce se opun părerilor de mai sus, aşéză afară de tótă îndoiéla caracterul istoric al celor împărtăşite de Eusevie.[1])

Ireneu (episcopul Lugdunului 177—202) ne împărtăşeşte [2]), că *Carpocraţienii* — eretici, cari aparţineau ramurei alexandrine a gnosticismului — poşedeau icóne a Mântuitoriului „dicentes formam Christi factam a Pilato illo in tempore, quo fecit Iesus cum hominibus“ pe cari le împodobiau cu cununi şi cărora le făceau onoruri mari întocmai ca şi icónelor filosofilor Pitagora, Plato, Aristotel ş. a.

Dar' chiar şi numai din modul cum se esprimă Ireneu despre provenienţa ce o atribuiau aderenţii lui Carpocrate icónelor lor, se vede clar, că ortodoxii nu aveau cunoştinţă despre astfel de icóne.

Lampridius, care a scris viéţa împĕratului Alexandru Sever (222—235) ne relatéză, că acest împĕrat avea icóna lui Christos în lararium-ul sĕu. Istoria ne spune, că Alex. Sever n'a persecutat pe creştini, ci a fost chiar pretinos faţă de ei şi că a lăsat sĕ i-se scrie pe păreţii palatului sĕu cuvintele Mântuitoriului: „precum voiţi sĕ vĕ facă vouĕ deputaţilor saşi, sau sĕ o apărăm noi, cu putere duplă, prin aleşii nostri?!

---

[1]) *διπλοΐς* însémnă, verbal tradus, un vestmênt ce se înfăşura de două-ori pe lângă trup.

[1]) Acésta plantă — după cum se vede din tradiţia de mai târziu — nu aparţinea grupei, ci era naturală.

[1]) Vedi mai pe larg: Hauck, R. E. IV, 66; Kraus, R. E. II, 21; Hefele: Beiträge zur Kirchengesch. Archäol. u. Liturg. II, 257.

[2]) Adversus haereses, I, 25—26.

De la ţinuta vóstră va atârna sórtea şi viitoriul vostru! Ingrijiţi-vĕ deci, fraţilor, cu tótă seriositatea şi virtutea pentru alegerea deputaţilor dietali; întrebuinţaţi legea esistentă în tóte fasele ei în interesul vostru, reclamaţi la timp dreptul cel mare de alegĕtori, alegeţi într'o unire pe acel Român, căruia fără grijă îi puteţi concrede causele naţionale. Consultaţi-vĕ înainte şi uniţi-vĕ în persóna candidatului vostru. Ear' unde nu puteţi fi în majoritate, sprijiniţi cu tóte voturile vóstre întrunite pe acel candidat străin, pe care 'l veţi cunóşte de omul dreptăţii şi interesat pentru binele tuturor popórelor şi al ţerii. Ascultaţi vocea Archiereilor naţionali şi urmaţi la o înţelegere comună, unde cu toţi sĕ conlucrăm la stabilirea unei ulterióre proceduri solidare şi la crearea unui organ conducĕtor, căci numai aşa vom ajunge la dorita solidaritate şi la ţinta naţiunii. Sibiiu, 15/27 Maiu 1872. *Comitetul naţional*".

E de prisos a spune, că subscriem şì astăzi tot ce se spune în acest apel compus pe basa vederilor politice ale lui Şaguna, şi zicem şì astăzi, că chiar şi numai un singur deputat naţional sĕ avem în dieta ţerii, — dar' sĕ fie om de nădejde, — póte sĕ ne aducă bune servicii, pentru-că *dreptatea trebue sĕ învingă, fie că e apărată numai de unul.* Neapărată însĕ de nimeni, rĕmâne ascunsă şi nerespectată.

S'au fost făcut deci la 1872 tóte pregătirile necesare, pentru-ca Românii ardeleni sĕ participe la alegerile dietale, în scopul de a fi representaţi în viitor prin ómeni de ai lor în parlamentul ţerii. Ne aflam prin urmare pe cea mai bună cale de a ajunge la *solidaritatea* mult dorită şi mult accentuată, la care nu ne era posibil sĕ ajungem pe terenul *pasivităţii*, pentru-că pe acest teren episcopatul nostru de ambele confesiuni nu putea sĕ păşéscă, fiind-că nu 'l considera de *teren legal*, — ear' fără episcopat, fără cler, nici-odată solidaritate politică între Românii de sub coróna ungară nu va puté sĕ esiste. O zicem acésta, pentru trecut, pentru present şi pentru viitoriu!

Ce se întêmplă însĕ? Când tóte erau puse bine la cale pentru-ca conclusele adunării naţionale din Sibiiu sĕ fie esecutate, — încep sĕ soséscă la mânile lui *Şaguna* telegrame din diferite părţi ale ţerii, în cari Metropolitul era rugat *sĕ convóce imediat un congres naţional,* care sĕ se pronunţe asupra situaţiunii politice.

De-şì se afla în o stare de sdruncinată sănĕtate, Metropolitul *Şaguna,* în conţelegere cu Metropolitul *Vancea* din Blaj, s'au adresat guvernului cu rugarea sĕ permită convocarea unui congres politic naţional român. A primit însĕ rĕspunsul, că ţinerea congresului se acórdă *„numai după efectuirea alegerilor dietale“.*

ómenii, faceţi şi voi lor întocmai", aşa că putem crede, că în toleranţa sa va fi mers şi până acolo, ca sĕ sufere icóna lui Christos între zeii sĕi casnici. Dar' Lampridius zice, că Alex. Sever avea şì icónele lui Avram, Orfeu, Apolloniu ş. a., cari au putut fi numai creaţiuni artistice ideale, deci şì icóna Mântuitoriului, care se afla între ele, a trebuit sĕ fie o creaţiune de acésta natură, şi în acest cas, chiar dacă s'ar fi păstrat, nu ar avé mare însĕmnătate pentru deslegarea întrebării despre esteriorul lui Christos.

Ceea-ce ne raportéză *Adaman,* că călugĕrul *Arculfus* a vĕḑut în Ierusalim o pânză de in, pe care era brodat — după-cum spunea tradiţiunea locală, de Maica Domnului — chipul lui Iisus şi al apostolilor sĕi, este a se priví numai ca o legendă piósă.

Adese fac amintire scriitorii despre icóne de ale Mântuitoriului, cari nu au fost lucrate de mână omenéscă, ci s'au născut pe cale supranaturală, cărora din acésta causă le atribuiau o putere deosebită. Despre o astfel de icónă ce se afla în *Camulium* în Cappadochia, se face amintire la al II-lea sinod din Nicea. Despre beliducele roman *Filippic* se zice de asemenea, că posedea o icónă de acéstă natură, cu care a făcut minuni într'un resbel în contra Perşilor.

(Va urma).

Monografia

capelei gr. ort. rom. de la penitenţiarul reg. ung. regn. din Gherla.

(Urmare).

La serviciul divin prisonerii cântă cântările obicinuite şi pentru acésta învĕţătorii de la institut trebue sĕ 'i înveţe la acelea. Direcţiunea trebue sĕ se îngrijéscă, ca la serviciul divin după confesiuni toţi prisonerii sĕ se presenteze.

§. 101. La liturgia catolicilor, greco-catolicilor şi greco-orientalilor un vigil ori un arestat cu purtări bune dă ajutoriu.

§. 102. Pentru mântuirea sufletéscă a bolnavilor din spital de asemenea se ţine în conţelegere cu direcţiunea un scurt serviciu divin în tóte Duminecile şi sĕrbătorile la timp anumit, dacă împrejurările locale permit acésta.

§. 103. Invĕţământul catechetic determinat în dispoşiţiunile generale, este obligator pentru toţi deţinuţii, şi preoţii sunt datori a 'l ţiné regulat în zilele şi orele prefipte.

§. 104. Afară de acésta preoţii sunt datori a cerceta pe prisonerii din salele de lucru preste sĕptĕmână mai de multe-ori, ear' pe cei din spital, din chiliile separate şi din celulele disciplinare în fie-care zi, şi cu ocasiunea aceea a conversa cu ei în mod potrivit pentru îndreptarea lor morală.

Cu deosebită grijă sĕ fie însĕ preoţii faţă de cei închişi separat, nisuindu-se, ca efectul ce a produs singurătatea asupra stării sufleteşti a prisonerilor, sĕ 'l folosécă spre îndreptarea lor morală.

§. 105. Preoţii au drept pe calea direcţiunii a cita în localul lor oficios pe singuraticii prisoneri pentru conversare despre starea lor spirituală şi morală, ori pentru a le comunica óre-cari evenimente ce ar avé influinţă binefăcĕtóre pentru îndreptarea lor; altcum preoţii sunt obligaţi a primí şi pe cei ce se anunţă benevol; ear' dacă ar observa că óre carii îi duc pe căi rătĕcite prin plângeri nemotivate ori minciuni, ori că conversaţiunea o doresc numai pentru-ca sĕ încunjure lucrul, pe unii ca aceia îi póte oprí dinaintea sa pe un anumit timp.

§. 106. Preotul nici-odată sĕ nu 'şi folosécă influinţa spre căştigarea de favoruri pe séma prisonerilor, ca nu cumva acestia, în loc de pocăinţă, sĕ înveţe la făţărnicie.

§. 107. Taina mărturisirei şi cuminecăturei se administréză la sĕrbătorile Naşterii şi Invierei Domnului şi la pogorîrea Spiritului sfânt.

La acestea nimeni nu póte fi silit; acelora însĕ, cari de bunăvoie se anunţă la ele, direcţiunea le va da timpul recerut pentru pregătire.

§. 108. Mângăerea bolnavilor şi respective provederea muribunḑilor cu sfintele taine fiind unele din cele mai principale datorinţe preoţeşti, la dorinţa bolnavilor datorinţa acésta preoţii sunt datori a şi-o împliní cu tótă prevenirea în ori-care oră din zi ori din nópte.

§. 109. In casul, când vre-un prisoneriu bolnav greu ori muribund ar face înaintea preotului descoperiri referitóre la óre-cari crime, acesta sĕ se siléscă a 'l hotărî, ca mărturisirea acésta sĕ o facă şì înaintea alor doi oficiali ai institutului dimpreună cu tóte împrejurările ei şi cu signalisarea tuturor doveḑilor şi sĕ permită a o lua la protocol. Dacă prisoneriul nu este aplecat la fasiune verbală în chipul acesta, ci numai la fasiune în scris, folosibilă însĕ numai după mórtea lui, atunci se purcede în chipul următoriu:

Prisoneriul îşi scrie şi subscrie fasiunea cu mâna proprie, dar' preotul sĕ 'l facă atent, ca faptul sĕ 'l descrie cu tóte împrejurările şi cu menţionarea tuturor doveḑilor necesare. Actul astfel pregătit se sigiléză corĕspunḑĕtor şi pe cuvertă se însémnă următórea inscripţiune: „Ultima declaraţiune a prisoneriului N. N. de la penitenciarul regn.... făcută la ziua .... luna ...... şi anul ..... pentru casul de mórte".

Actul acesta până la mórtea prisoneriului se păstréză la preot, dacă însĕ robul s'ar reînsănĕtoşa şi ar cere nimicirea declaraţiunei sale, atunci preotul e dator a 'i satisface cererei în presenţa lui.

Ear' dacă robul móre, atunci preotul subşterne declaraţiunea pe calea direcţiunei la ministeriul de justiţie.

§. 110. Fie-care prisoneriu rĕposat se înmormêntéză cu ceremonial religionar şi se petrece la mormênt de preotul seu.

§. 111. Dacă óre-care confesiune creştină nu are preot la institut, atunci pe credincioşii acesteia e dator a 'i catechisa, în bóle a 'i mângăla şi în cas de mórte a 'i înmormênta preotul confesiunei celei mai de aprópe de aceea. Esceptiune numai în privinţa cuminecăturei are loc, la împărtăşirea căreia totdeuna se chiamă preotul respectivei confesiuni.

§. 112. Altcum se aştéptă de la preoţii de la penitenciare, ca unii faţă de alţii sĕ se pórte cu răbdare şi bunăvoinţă împrumutată, de convertirea deţinuţilor altor confesiuni sĕ se feréscă, şi preste tot prin procedura lor la frecări religionare sĕ nu dee ansă.

§. 113. Preotul sĕ fie cu deosebită grijă la prisonerii cari sunt pe pragul eliberării lor din institut; sĕ se siléscă a le afla intenţiunea, că pe ce cale vreau sĕ trăiéscă cu onóre după eliberarea lor, şi sĕ scape de recădere. In conformitate cu cele auḑite apoi sĕ le dee îndrumările şi staturile potrivite facultăţilor lor spirituale şi împrejurărilor lor sociale.

§. 114. Fie-care preot pe basa notiţelor ce şi-a făcut în decursul anului, la sfêrşitul anului este dator a face raport detaiat despre resultatul activităţii sale şi în acela a descrie fidel şi fără reţinere starea institutului şi observaţiunile sale. Referitor la acest raport, pentru orientare se semnaléză următórele puncte, la cari sĕ fie preotul in raportul seu cu deosebită atenţiune.

In raport sĕ se vorbéscă în general despre serviciul divin din Dumineci şi sĕrbători, din biserică şi spital; despre resultatul general al esplicării sfintei Scripturi, ori în casuri estraordinare: despre pedecile resultatului, aflătóre în referinţele institutului ori în prisoneri; în sfêrşit despre participarea prisonerilor la serviciul divin.

Mai departe sunt a se menţiona obiectele ce au servit de basă la instrucţiunea din sfânta Scriptură şi Catechism; progresul obţinut din acelea, pedecile aceluia şi propunerile preotului pentru delăturarea acelora.

Este a se menţiona încă împărtăşirea cu sfintele taine, numĕrul celor împărtăşiţi, cum şì causele cari au contribuit la urcarea ori scăderea aceluia.

Deosebit pond sĕ se pună apoi în raport la arătarea esperinţelor şi observaţiunilor privitóre la îndreptarea morală a prisonerilor, deci:

a) cu privire la timpul dinainte de sĕvêrşirea crimelor sĕ arete causele crimei, d. e. beţia, relaţiuni familiare tulburate, educaţiune negligiată, seduceri, miserie şi alte cause, ce au influinţat la sĕvêrşirea crimelor;

b) sĕ se arete starea morală şi religionară a prisonerilor de când cu ocasiunea aducerii lor în institut;

c) sĕ se arete relaţiunile familiare ale prisonerilor; trimisu-s'au ajutóre familiarilor lor; făcut'au paşi pentru împăcare cu părinţii şi rudeniile lor, şi cu ce resultat; întêmplatu-s'au legitimări de copíi prin căsătorii posterióre; soţiile óre-căror prisoneri n'au intentat procese de divorţ în contra acestora, etc.

Afară de acésta sunt a se menţiona şi esperienţele căştigate în privinţa celor deţinuţi încă în închisóre separată.

Raportul, respective rapórtele acestea, preoţii au a le pregătí în decurs de 6 sĕptĕmâni după espirarea anului şi a le preda direcţiunii spre subşternere ministeriului de justiţie.

§. 128. Prisonerii cari vreau sĕ scótă cărţi de cetit din biblioteca institutului, se induc toţi într'o listă sĕptĕmânală, în care se arată şì cartea ce vreau sĕ cetéscă. Consemnarea acésta se comunică şì cu preoţii, şi dacă óre-care preot ar esceptiona a se da cutare carte spre cetire la prisoneri de confesiunea lui, acea carte acelora nu se dă spre întrebuinţare.

Cărţi pentru biblioteca robilor se procură numai cu preopinarea preoţilor.

§. 129. La sĕvêrşirea cultului divin concurg după putinţă şì învĕţătorii de la institut, cari şì sunt datori a învĕţa pe robi cântările bisericeşti şi ritualul bisericei lor.

(Va urma). *Gavriil Hango*
presbiter ortod. rom.

NOUTĂŢI

Sfinţirea bisericei din Pâclişa. Duminecă (30 August n.) s'a făcut cu mare solemnitate sfinţirea bisericei din *Pâclişa* (tractul Alba-Iulia) reparată şi provĕḑută cu turn nou. Actul sfinţirii a fost oficiat de protopresbiterul tractual Ioan Teculescu, ca mandatar al Inaltpreasânţiei Sale dlui archiepiscop şi metropolit al nostru Ioan, ajutat de 12 preoţi din tract. La sfêrşitul serviciului divin protopresbiterul a ţinut poporului predică, în care lăudând dragostea şi alipirea poporului către biserica strămoşéscă şi jertfele aduse pentru renovarea casei Domnului, l'a îndemnat sĕ ţină şì în viitoriu la instituţiunile nóstre bisericeşti-şcolare, singurele cari îi pot da mângaere şi fericire, făcând măgulitóre amintire şì despre ostenelele şi jertfele prestate de preotul local N. Cado, în scopul renovării bisericei, căreia între altele, a dăruit şì un clopot în preţ de 600 coróne.

*

Impĕratul Vilhelm în Ungaria. Duminecă la 2 ore după amiazi a sosit la Mohács *Impĕratul Vilhelm II* al Germaniei, spre a lua parte la vênătórele arangiate pe domeniul de la *Bélye* al archiducelui *Frideric.* La gara din Mohács a fost întimpinat de archiducele Frideric, pe care împĕratul îmbrăţişându-l l'a agrăit cu cuvintele: „Na, wie gehts denn, Fritz?" (cum raportéză „Alkotmány"). După scurtă conversaţie cu archiducele a primit apoi bineventarea deputaţiunii comitatului, interpretată prin baron Emeric Fejérváry, şi presentarea notabilităţilor. Insoţit de archiducele şi de suită, a plecat apoi la Bélye, unde încă în aceeaşi zi a mers la vênat. Azi 16 (Septembre) împĕratul plécă la Viena, unde va fi óspele M. Sale împĕratului şi rege al nostru, care azi soseşte a casă de la manevrele din Galitia.

*

Alegere de învĕţătoriu în Calbor. Cu datul 14 Septembre st. n. ni-se scrie următórele: Marinimosul învĕţătoriu din fruntaşa comună Calbor, Moise Brumbea, vĕḑênd că cu provisoratul unui post de învĕţătoriu şcóla română din acéstă comună în veci nu 'şi va ajunge scopurile sale de cultură şi moralitate, a cedat bisericei de aici din propriul seu salariu 200 coróne în scopul urcării salariului şì pentru celalalt post învĕţătoresc la minimul prescris de lege, pentru a se puté deschide concurs. Comitetul parochial de acolo a publicat apoi concurs în înţelesul legii.

Pentru o comună fruntaşă cum e Calborul şi la şcólă atât de pompósă se aştepta acum nu numai poporul de aici, dar' aşteptam şì cei din jur un concurent cu bună reputaţiune pe terenul şcolar. Privirile tuturor s'au îndreptat atunci spre dl Ioan Paicu, învĕţătoriu al Agnitei, care pe lângă că e fiiul acestei comune, e învĕţătoriu despre care se póte spune: că a eşit şì din Nazaret ceva bun. Cunoscênd poporul şi chiar noi străinii din împrejurime aptitudinile dlui Paicu, l'am solicitat cu toţii şi rugat cu insistinţă, sĕ dee ascultare dorinţei comunei sale natale, mai ales şì din consideraţia, că multă muncă trebue sĕ încerce pentru a aduce în cele şcolare şi pe Călboreni la nivoul cultural reclamat de timpul present. Şi eram de credinţă, ca numai unui învĕţătoriu zelos ca dl Paicu s'ar puté încredinţa cu deplină încredere un astfel de loc de ogor naţional.

Rugările nóstre însĕ póte că zadarnice ar fi rĕmas, dacă dl înv. Moise Brumbea nu s'ar fi arătat şi generos, cedând primul (I) post învĕţătoresc dlui Paicu şi reservându-şi sie-şi pe al II-lea pentru timpul cât va mai funga ca învĕţătoriu.

Astfel dl Paicu s'a induplecat şi a competat şì dsa în ora a 11-a.

Atâta a ajuns poporului, ca în 29 *August* (ziua alegerii) sĕ 'şi arete iubirea ce o are faţă de vrednicul fiu al comunei sale. Căci dintrĕ 3 candidaţi, *totalitatea voturilor* a întrunit'o dsa şi cu mare însufleţire a fost declarat ales.

*

Hymen. *Ana Ioanoviciu* și *George Dănilă* anunță cununia lor, care se va celebra la 7/20 Septembre 1903, 2 ore p. m. în biserica gr.-or. din Bo u mare.

*

Deputați români în Budapesta. La banchetul dat la Parc-Club in onórea membrilor conferenței interparlamentare pentru pace și arbitragiu, cari au venit sĕ viziteze capitala Ungariei, deputatul cercului *Josașel* (Arad) *Dr. George Sombati nobil de Batta* a ținut în limba română un toast către parlamentarii români, cari se aflau la banchet și cari i-au mulțămit. Dintrĕ deputații din România au fost la banchet: Em Porumbaru, Demetrescu Agraru, C hoschi, Constantinescu, Râmniceanu, Djuvara, Titu Frumușanu cu dna și dșóra, Gregoriade, Nicorescu, S hleanu, Stănculeanu, State și Theodorini.

*

Se mișcă pământul. Se raporteză cutremur de pământ din București și Constanța, apoi din Kézdivásárhely (în secuime), din comitatul Brașov și comitatul Făgăraș. In Kezdivásárhely Dumineca pe la 9 ore diminéța au fost două sguduiri slabe, cărora a urmat apoi una așa de puternică, în cât objectele de prin case au fost zingănite și mișcate de la locul lor. Tot Dumineca pe la 9 ore diminéța a fost cutremur de pământ în Brașov, care — cum raporteză „Gazeta Transilvaniei“ — a fost precedat de un vuet surd. Mobilele de prin case au început sĕ se miște, ear’ ómenii cari erau prin biserici au vĕḑut cum candelabrele balansau puternic în urma sguduirii pământului. Cutrĕmurul a durat câteva secunde și s’a simțit și în alte părți ale comitatului, cum și în comitatul Făgăraș, de unde corespondentul din *Vlădeni* al Gazetei scrie următórele: Un cutrĕmur de pământ s’a simțit în Vlădeni, azi (Dumineca) 13 Septembre n., diminéța pe la 9 ore 5 minute. Se mișcau tóte mobilele din casă. Corespondentul dvóstrĕ era îngrijat sĕ nu se rĕstórne o lampă de pe o etajeră. Cutremurul s’a simțit în direcția sud-nord și a durat vr’o 4 secunde.

*

Alegere de paroch. Dumineca (13 August st. v.) s’a făcut alegere de parcoh în comuna *Tălmăcel* (tractul Sibiiu), fiind ales cu aclamațiune și cu mare însuflețire clericul abs. Ioan *Roman*, fiul acelei comune.

*

Din Croația. „Magyarország“ raporteză, că Dr. Francisc Vrbanici, deputat la dieta croată și profesor de universitate, în una din zilele trecute avênd sĕ călĕtorescă la Fiume, la gara din Zagreb a cerut bilet în limba croată, spunênd numele croat (Rieka) al orașului Fiume. Cassariul i-a respuns, că stațiune de cale ferată cu numele Rieka el nu cunóște, deci bilet cu acésta destinație nu ’i póte da. Vrbanici însĕ a pretins biletul, reflectând cassariului: „Aici suntem în Croația; dta deci ca amploiat de cale ferată ești datoriu sĕ știi, care și unde e stațiunea Rieka“. In urmă, amestecându-se în certă și celalalt public călĕtor, care încă spunea amploiatului, în termini nu tocmai de salon, că fiind amploiat în Croația e datoriu sĕ știe ce e Rieka, bietul amploiat a știut apoi ce fel de stațiune e Rieka aceea, și a dat profesorului biletul cerut.

*

† Ioana Bucșa, soția învĕțătoriului în retragere Nicolae Bucșa, a rĕposat Dumineca (13 Septembre st. n.) în Porcești, în etate de 62 ani. Inmormêntarea i-s’a făcut eri (Marți) în cimiteriul bisericei gr. or. din Porcești.

*

Recolta de póme în Marmația. Locuitorii comitatului Maramurĕș au în tómna acésta recoltă de póme așa de abundantă cum de mulți ani nu au mai avut. Deosebi prunii sunt așa de încărcați, în cât au trebuit sĕ le proptiască crengile, ca sĕ nu se rupă sub povara fructelor. Mai luând în considerare, că străinătatea nu se prea póte lăuda cu recoltă abundantă, economii marmațieni pot sĕ câștige în tómna acésta 1500—2000 de coróne cu pómele lor. Un câștig acesta dintrĕ cele mai mari, de óre-ce în anii trecuți, chiar și în cei mai favorabili pentru pometuri, câștigul abia le era 6—800 coróne.

*

Semnele timpului. Vilhelmina, tinera regină a Olandei, s’a pus rĕu cu presa „europénă“, deosebi cu cea parisiană, pentru-că ține la cinste și moralitate și constringe și pe subalternii sei sĕ fie cinstiți și morali. A dat adecă ordin frumósa regină, în care oprește oficerilor și oficianților de stat viéța scandalósă, petrecerile sodomene prin lupanare, benchetuirile cu femei decăḑute și seducerea femeilor și fetelor. Mai tinde regina Vilhelmina și sĕ stirpiască concubinatele și literatura și arta pornografică. Ear’ acésta bună intențiune a reginei e persiflată în feliu și chip din partea riporterilor „de spirit“ ai câtorva ziare parisiene. — Semnele timpului! Când scandalele à la princesa Luisa sunt tractate sĕptĕmâni de-a rêndul, cu multă aprofundare și dragoste de obiect, ear’ dispozițiunile și intențiunile onorabile, cum sunt și acestea ale reginei din vorbă, în loc de laudă sunt persiflate!

*

Esplodarea unui isvor thermal. Sĕptĕmâna trecută (Luni) a esplodat un isvor cu apă de jod de la scaldele din Calsomagiore (Italia), aruncând la înălțime de 30 metri apa și jghiaburile de stâncă, și umplând atmosfera cu gazuri. Apa isvorului e amestecată acum cu păcură, din ce se deduce că sub isvorul apei vindecătóre era strat de păcură, care prin massa de gazuri desvoltate în el a provocat esplosia.

*

Tunete electrice pe mare. Călĕtorii pe mare și locuitorii de pe la țĕrmurii mărilor adese-ori aud un fel de sgomot particular, asemenea detunăturilor de tun, ori tunetelor din atmosferă pe timp de furtună, a cărui proveniență nu și-o pot esplica. De regulă se aude acest sgomot în apropiere de țermuri pe timpul căldurilor de vară, când atmosfera e curată și negurile evaporațiunei s’au resfirat deja. Cea mai verosimilă suposiție asupra provenienței acestor tunete se pare a fi aceea, că tunetul provine de la esplosia forțelor electrice produse cu ocasiunea desfacerii negurilor. Naturalistul belgian P. Brock, în urma unor observațiuni minuțióse a constatat, că forța, direcția și durabilitatea acestor tunete variază, și că fenomenul e în legătură mai mult cu schimbările atmosferice, de cât cu apa mărilor. In Europa se aud des tunete de acestea întrĕ Calais și Ramsgatte, ear’ afară de Europa în apropiere de Barisal, și încă de putere așa de mare, în cât sunt auḑite până departe în Calcutta. Timpul, când mai ales se aud, sunt orele prime după amiazi.

Cărți și reviste.

Scrieri bune pentru popor. Zilele acestea am primit patru broșurele, conferențe publice ținute de *Dr. Elefterescu*, profesor în România, la diferite conveniri ale societății culturale „Familia“, și tipărite la *Musătești-Argeș*, în tipografia Al. Vălescu. Frunzărind prin aceste nepretențióse broșurele, am aflat cu bucurie. că firul conducĕtor al acestor „conferențe“ ale dlui Elefterescu e dragostea de neam și alipirea către biserică și școlă. Satisfacem deci cu plăcere datorinței de a lua notă despre apariția lor, recomandându-le tuturor cărturarilor de la sate (n’ar strica sĕ le citéscă și „inteligința“), cum și preoților și învĕțătorilor, spre a le citi cât de des poporului neștiutor de carte.

Aceste broșurele costă fie-care 30 bani (aprópe 30 fileri în valuta de coróne) și au titlul următoriu:

a) „Despre necesitatea religiunei în omenime“;
b) Despre prietenie sau amiciție;
c) Despre căsătorie;
d) Despre mama de familie.

Spre a face evident spiritul în care sunt scrise conferențele acestea, reproducem aci pasagiile următóre:

„Pretinia este flórea instinctului sociabilității. Ea își are rădăcina în fondul esenței nóstre, care face sĕ fim ființe desăvêrșite“...

„Amiciția înmulțește, înalță și prelungește gustarea bucuriei celei mai fragede, ce Provedința lasă sĕ créscă și sĕ înflorescă pe calea vieții fie-căruia, pentru-că amicul se bucură de norocirea amicului ca și de a sa proprie.“ (Din broșura „Despre prietinie“).

„Luxul este omoritoriul fericirei casnice, desființéză ordinea naturei, preface cele mai nobile dorințe în oftări și suferințe. Luxul și modele nu se pot socoti drept înaintare a civilisațiunii, căci ele aprind dorințele omului spre destrĕnare, nimicesc ori-ce bine, strică moralul, ear’ pe om îl face sclavul patimilor și prada pĕcatului. De aceea trebue sĕ cunóștem că adevĕrata civilisațiune este acea putere și întărire, prin care ne aplecăm atât la înaintarea celor divine, la virtute și religiune, cari sunt singurele base pentru o viéța mai fericită, cât și la desvoltarea celor adevĕrat umane, la științele și artele binefăcĕtóre, cari înalță pe om preste tóte celelalte ființe ale naturii“.

„Căsătoriții sĕ fie tainici asupra lucrurilor casei și nici chiar amicilor sĕ nu destăinuéscă mâhnirile lor casnice; ear’ între ei sĕ aibă inima cea mai deschisă și încrederea cea mai mare“...

„Bărbatul trebue sĕ nutriască cu mare îngrijire bucuria familiară și sĕ ’și păziască sanctuarul familiar de jocuri sau petreceri, cari pot deveni mijlóce de demoralisare.

„Vai de acela, care în cercul familiei sale nu se póte mulțămi, ci caută afară din casă bucurie și petrecere mai bună. Unul ca acela, ori unde va merge, este străin, chiar și în propria sa casă“... (Din broșura „Despre căsătorie“).

„Mamele sunt îngerii păzitori ai copiilor lor. De la ele va cere Judecătoriul cel drept dare de sémă, dacă din causa neconlucrărei lor prin fapte bune, fiii, și mai ales fiicele lor și-au perdut sinceritatea inimei. De aceea viéța lor casnică, familiară și socială trebue sĕ fie oglinda moralității, după cum zice Sfânta Scriptură: Ca și sórele rĕsărind în lume întru înălțimea lui Dumnezeu, așa și femeia înțeléptă înfrumsețéză casa sa“ (Ecles 26). Pentru-că fórte rar se întêmplă, ca moralitatea cea bună ori cea rea a mamei sĕ nu se întipărescă cu totul în inima cea móle ca céra a fiicelor sale“.

„O sfântă datorință a mamelor este, ca deodată cu laptele ce ’l dau hrană, sĕ strecure în inima fiilor lor iubirea de națiune, și de pe buzele lor iubitóre sĕ insufle în pepturile fragede ale copiilor iubirea către limba națională, biserică și patrie. Pentru-că trebue sĕ știe mamele, că numai națiunea, mama ceea mai credinciósă, li-a șters lacrămile de pe obraz amestecate cu sudori crunte; deci și națiunea pretinde cu tot dreptul de la mame, ca fruntea ei, care a purtat atâția secoli cu un eroism ne mai pomenit cununa martiriului, sĕ se îmfrumsețeze în viitoriu cu cununa mărirei, împletită din florile generațiunii rĕsărite din sinurile mamelor române“.. (Din broșura „Despre mama de familie“).

In fine, din broșura „*Necesitatea religiunii*“ reproducem următórele:

„Inainte de tóte religiunea împreună cu biserica a fost în trecut scutul și apărătórea némului nostru de tóte invasiunile; în tóte nenorocirile, în tóte atacurile, refugiul nostru a fost întrĕ zidurile bisericei, și numai acolo am aflat mângăiere și ștergerea lacrĕmilor. Dacă astăzi avem o limbă, avem o țéră care a ajuns a fi știută de tótă lumea; tóte câte avem astăzi trebue sĕ mulțămim numai bisericei, căci ea a știut sĕ créscă fii demni de iubirea némului lor, care sĕ știe sĕ ’și iubéscă Religiunea și Patria“...

„Strămoșii nostri au asociat două cuvinte mari în limba nóstră, cari resunând în urechile și inimile lor, deșteptau amorul de patrie, libertate și naționalitate. Aceste mari cuvinte sunt *biserica* și *școla*. Biserica este cea mai mare instituțiune, la care noi Românii suntem datori cu întréga nóstră viéță națională. Dacă noi Românii trăim astăzi ca națiune, dacă avem o limbă cu care sĕ ne esprimăm sentimentele, dorințele, întristarea sau bucuria; dacă am străbătut atâția secoli de suferințe, de invasiuni străine și tot mai esistăm ca națiune, o datorim numai bisericei. Biserica ni-a conservat limba, ni-a conservat instituțiunile nóstre naționale, și în tot timpul tinda bisericei s’a transformat în școlă, pentru a învĕța pe Români carte, pertru a ’i face sĕ nu-și uite limba strămoșéscă, a păstra iubirea de patrie și a inspira în inima lor sfânta ideiă a Românismului. Școla dă poporului lumina, ear’ biserica dă morala, care lucréză puternic pentru moralisarea lui și pentru iubirea de patrie.

Religiunea și biserica pentru noi Românii este un mare apărător, care a jucat un mare și strălucit rol în ordinea morală pentru frații nostri de un sânge, robiți prin cele trei imperii ale Europei; Ea a fost un port la care au aflat toți frații nostri refugiul în tempestele timpurilor trecute și presinte. Iată deci, Dómnelor și Domnilor, ce a fost religiunea și biserica pentru noi.

Așa dar’, după principiul unor ómeni, dacă se va delătura religiunea, cu ce óre se va puté înlocui? Óre cu onórea? Cu sentimentul moral?

Putem tot vorbi de onóre, de conștiința morală, nu ne va puté ajuta sĕ ne conducem la onestitatea vieții. Voim sĕ înlocuim religiunea cu instrucțiunea? Putem sĕ deschidem cât de multe școle, dar’ instrucțiunea fără educațiune religiósă morală nu va forma nici-odată bărbați cu moravuri bune, cu sentimente și cu inimi nobile, căci numai și numai religiunea póte da educațiunea adevĕrată a inimei.“

*

Nu mai puțin folositóre pentru popor sunt și cele două broșuri publicate de advocatul *Pavel Rotariu* din Timișóra, și revista sa juridică-administrativă „Advocatul poporal“. Acestea sunt:

1. „*Legea comunală*“ (art. 22 din 1886) ediția II, tradusă în limba română de *Pavel Rotariu*, advocat în Timișóra, cuprinḑênd tóte decisiunile principiale aduse de Curia administrativă, un estras din legea despre județul suprem administrativ, și un estras din ordinațiunea ministrului de interne nr. 126000 1903, în care se cuprind agendele notarilor comunali. Prețul 1 cor. postporto simplu 5 fileri, pporto recomandat 37 fileri.

2. „*Legea despre alegerea deputaților la dieta țĕrii*“ (art. 33 din 1874) îndreptată și completată cu tóte legile posterióre, tradusă în limba română de *Pavel Rotariu* advocat în Timișóra. Prețul unui esemplar 60 fil. postporto simplu 5 fil., postporto recomandat 37 fil.

3. „*Advocatul poporal*“, fóie juridică-administrativă, în care se traduc în limba română diferite legi și ordinațiuni ministeriale și învĕțături practice juridice-procesuale, redactată de *Pavel Rotariu* advocat în Timișóra. Apare în fie-care lună un numĕr, abonamentul face pe an 6 coróne, pe ½ an 3 coróne. Numeri compleți se capĕtă de la începutul foii.

Nrul 3 dto 1 Septembre st. v. al „Advocatului poporal“ are următoriul sumariu: „Legea despre economia și poliția de câmp (art. de lege XII. din 1894, traducere și esplicări); „Statul“ (după forma de guvernare); „Despre soiurile de testament“, informațiuni, hotărîri principiale ministeriale. In „Legea despre economia și poliția de câmp“ după textul §-lui 6 al legii dl Rotariu dă următórea esplicare:

In privința izlazului (pășunei, imașului, legelő, Huttung sau Hutweide) aprópe tóte comunele românești, mai ales în Banat, se află într’o greșélă pe cât de mare, pe atât de păgubitóre pentru singuraticii lor locuitori. Dedat din vremurile din trecut de a folosi izlazul în comun, adecă de a mâna vitele tuturor sătenilor, ca sĕ pască pe izlaz, poporul român nu știe sĕ facă deosebire întrĕ dreptul de folosire și întrĕ dreptul de proprietate, ci toți țin că izlazul este averea comunei (adecă a satului)! Din acéstă causă s’a făcut colosală nedreptate în multe comune, chiar cu ocasiunea luării prime a cărții funduale (1850—1854), când izlazurile au fost trecute în cartea funduală ca proprietate a comunei (a satului) ca atare, nu ca avere a ómenilor privați, adecă a urbarialistilor din comună, cum e.

Astfel se află până și în ziua de azi, multe comune rurale, anume românești, cari în cartea funduală apar ca proprietare de sute de jugĕre de pământ, până când ele după drept și dreptate nu au proprietate imobilă de nici un centimetru; și mii și zeci de mii de datorii, mai ales pretensiuni de ale erariului, dar’ și pretensiuni de ale ómenilor privați, stau intabulate pe numita „avere comunală“ (?) până când adevĕratul proprietar al acelei averi, adecă urbarialistii ca atari, ca ómeni singuratici, nu datoresc nici de lege nici de fapt, cu nici un crucer din datoriile întabulate pe averea lor!

Și, durere, au obvenit și casuri de deosebită tristeță: că s’au vîndut la dobă astfel de „averi comunale“ (?) pentru nemernicia sau blăstĕmăția cutărui notariu ori jude comunal! S’a vîndut avutul bieților săteni, cari n’au datorit nimĕnui nimic, pentru — alți nemernici.

Afle dar’ și învețe poporul român, că izlazul nu e avere (proprietate) comunală, ci este proprietatea singuraticilor ómeni din comună, cari au pământ în hotarul satului; cu alte cuvinte: a urbarialistilor.

Poporul român sĕ învețe, că este deosebire întrĕ dreptul de folosire și întrĕ dreptul de proprietate a izlazului. Și proprietarii, adecă urbarialistii (ómeni cari au pământ în hotarul comunei) se pot înțelege, dacă voesc așa, ca partea din izlazul fie-cărui urbarialist singular sĕ se mĕsure în una și aceeași tablă de pământ astfel, ca competințele de izlaz ale tuturor urbarialistilor sĕ formeze o singură tablă, ori eventual două sau trei table de pământ, pe care apoi pășunatul sĕ fie comun, al tuturor. Repet: ómenii se pot înțelege și pot concentra în modul de sus competințele lor de izlaz, și sĕ ’l folosescă (pască cu vitele lor) în comun, dar’ dreptul de proprietate nu este al comunei, ci este al fie-cărui urbarialist în parte.

Dovadă la asta este și §-ul de sus (6) care îndreptățește pe urbarialisti, ca sĕ dispună ei de pășunatul izlazului.

Nr. 641 1903. [216] 1—2

Publicare de licitațiune.

Móra comunală din loc **se dă în arêndă** pe calea licitațiunii publice verbale ce se va ține la subscrisa cancelarie comunală în *4 Octobre n. c.* la 9 ore înainte de amiazi, admise fiind și oferte în scris provědute cu timbru de 1 corónă. Prețul strigării: 2000 coróne, vadiu 10%.

Condițiunile mai detailate se pot vedé în acest oficiu.

Mohu, 14 Septembre n. 1903.

Primăria comunală.

Nr. 782/1903 [218] 1—2

Publicare de licitațiune.

Móra comunei Bungard de lângă rîul Cibin, cu 3 petri, **se va da în arêndă pe 3 ani** și anume din 1 Ianuarie 1904 până în 31 Decembre 1906.

Licitațiunea publică se va ține la 3 Octobre c. n. 3 ore p. m. în cancelaria comunală.

Prețul de strigare este 1412 cor.

Vadiul 10%.

Condițiunile mai de aprópe se pot vedé la oficiul comunal în orele oficióse.

Bungard, în 12 Septembre 1903.

Primăria comunală:

Vasile Mușoiu
notariu s.

Ilie Crăciun
primăriu.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Ziariul unui Pierde-Vară, de *George Coșbuc* . . . . „ 2·—

Isus Christos cu cuvintele sântei scripturi, de *Dr. Petru Barbu* „ 2·50

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Cuvinte adevărate, de *N. Iorga* C. 2·50 plus 20 fil. porto postal.

Nr. 701 1903 [217] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia de **clasa III. Armeni**, tractul protopresbiteral Mercurea, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în tabela B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Reflectanții la acest post, au a 'și așterne cererile lor instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat, și au a se presenta în vre-o Duminecă sau sěrbătóre în biserică pentru a cânta, respective a celebra și cuvênta.

Mercurea, 27 August 1903.

In conțelegere cu comitetul parochial. Oficiul protopresbiteral gr. or. Mercurea.

Avram S. Pecurariu
protopresb.

Pentru domnii preoți!

De la **Librăria archidiecesană** se póte procura

CONDICĂ

bine compactată în piele și cu păreți tari,

în care (conform circulariului consistorial numěrul 2142 din 3 Martie 1903) sunt a se induce „momentele mai însemnate ce obvin în comună în decursul anului și cari merită a fi însemnate pentru posteritate.“

Conține 200 foi.

Prețul **6·60 cor.**, + porto postal **80 fil.**

A eșit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei și a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele și altele.**

Prețul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.,** legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani**. Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

A eșit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop și metropolit** și se află de vênzare la **Tipografia și Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu prețurile: broșat **7 cor.,** legat în pânză négră **9·50 cor.,** ediție de lux broșat **8 cor.,** legat după cum se comandă.

Anunț colectiv al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“.

Const. Dragoș

pantofar.

Iși recomândă prăvălia sa cu tot feliul de **ghete** și **cisme**. Esecută lucru după comandă în lucrătórea proprie. Primește reparaturi. Cercetéză têrgurile mai mari.

Piața mare nr. 5

N. S. Nadasdy

comerciant.

Piața mică 31: Prăvălie de manufactură

Str. cisnădiei 28: Prăvălie (filiala) de pânzături și albituri.

Renumitul

Hotel Mihaiu

Odăi elegante, cafenea și restaurant cu mâncări și beuturi bune. Trăsură la dispositie pentru fie-care plecare și sosire de tren.
— Prețuri moderate —

Strada turnului nr. 11.

Ioan Roman

Salon de ras, frisat și tuns.

Deposit:
de parfumuri, legători de mustațe, perii și altele.

Str. Poplăcii-mari nr. 4

Bereria mare

(Iosif Barbu).

Restaurant provědut cu tot feliul de mâncări și beuturi. In Dumineci și sěrbători — concert. Serviciu prompt.
Prețuri eftine

Promenada Bretter.

Teod. Popescu

comerciant.

Recomândă marele seu **deposit** cu **mărfuri de manufactură.**

Prețuri moderate.

Piața mică nr 14.

Stefan Moga

franzelar (jimblar)

Deposit mare de **făină**

La comande mai mari de jimble, covrigi sau pâni dă rabat.

Strada trenului nr. 4.

Zaharie Moga

franzelar.

Prăvălii cu jimble, covrigi, pâne de tot soiul, făină albă, roșie (pentru vite).

Str. poplăcii nr. 1 și 23.

Ales. Lucian

cismar.

Are prăvălie de tot feliul de **cisme** și **ghete** produse proprii. Caută têrgurile mai mari din comitatele: Sibiiu, Hunedóra, Alba-inf., Têrnave și Făgăraș.

Dragonerwache nr. 2.

Eremie Purece

lăcătușerie de artă și construcții.

Deposit de sobe (cuptóre) de bucătărie.
Esecută reparaturi de tot soiul.
Lucru solid.
Prețuri moderate.

Strada brânzii nr. 9.

Maria Mitoc

institut de spălare (curățire) și călcare fină de albituri bărbătești și femeești după sistem vienez.
Serviciu prompt.
Prețuri convenabile.

Strada urezului nr. 11.

Ales. Nemeș

ferar (faur).

Esecută tot feliul de lucrări ce cad în brésla sa. Ia în întreprindere esecutarea de trăsuri și căruțe de tot feliul.
Lucru solid și durabil.
Prețuri moderate.

Strada ocnii nr. 34.

Vasile Bann

cismar.

Prăvălie de tot feliul de încălțăminte. Esecută lucru după měsură, cum și reparaturi. Cercetéză têrgurile mai mari din comit. Sibiiu și din comitatele învecinate. Prețuri moderate.

Strada ocnei nr. 7.

Zaharie Aron

cismar.

Işi recomândă depositul seu de **cisme** și **ghete** de tot soiul. Primește comande și reparaturi. Cercetéză têrgurile mai mari din comitat. Sibiiu, Hunedóra, Alba infer. Têrnave și Făgăraș.

Strada nouă nr. 12.

I. Mihălțian

Atelier de încălțăminte.

Esecută tot feliul de încălțăminte, cum și reparaturi.
Lucru solid
Prețuri moderate

Strada poplăcii nr. 19

Emil Petruțiu

măsar
de construcții și mobile.

Esecută tot feliul de lucrări de la cele mai simple până la cele mai artistice ce cad în specialitatea sa.
Prețuri fórte moderate.

Strada margareta nr 8.

Med. de aur Pitești 1883 | Med. de arg. București 1883

Petru Ilieș

compactor
și incadrator de tablouri

Esecută tot feliul de lucrări ce cad în specialitățile sale.
Prețuri moderate.

Str. măcelarilor nr. 12

Petru Moga

franzelar.

Deposit de făină albă și roșie (pentru vite). Primește între altele și comande pentru colaci sau jimble la pomeni.

Strada urezului nr. 27.

Petru Bota

croitoriu.

Confecționéză tot feliul de haine bărbătești. Deposit de haine (costume) țěrănești pentru femei (în port seliștenesc), pe care le pune în vîndare în têrgurile mai mari din comitatele: Sibiiu, Hunedóra, Alba-inferióră, Têrnave și Făgăraș.
Primește și comande.
Imprumută costume.

Strada rațelor nr. 11.

G. Bendorfean

văpsitor și pictor de firme.

Esecută tot feliul de lucruri aparținětóre acestor ramuri. Pictéză prapori, icóne sfinte (în stil bizantin). Esecutare fină. Prețuri moderate.

Piața Hermann nr. 3
(lângă Casarma cea mare).

Crucița & Sinu

croitori.

Esecută tot feliul de haine bărbătești, civile și militare, cum și reverenzi.
Primește reparaturi.
Prețuri convenabile.

Str. Bruckenthal nr. 27.

I. Popa-Popidan

măsar
de construcții, mobile și biliarde.

Esecută tot feliul de lucrări ce cad în aceste ramuri. -- Lucru solid.
Prețuri moderate.

Strada rațelor nr. 20.

George Prașca

cismar.

Deposit de tot feliul de **cisme** și **ghete**. Esecută după comandă.
Caută têrgurile.
Primește reparaturi.
Prețuri moderate.

Strada nouă nr. 47.

Isid. Grindean

cismar.

Deposit de tot feliul de **ghete** și **cisme**. Primește comande. Esecută și reparaturi. Cercetéză têrgurile mai mari din comitatul Sibiiu și comitatele învecinate.
Prețuri eftine.

Strada nouă nr. 3.

P. Mihălțian

pantofar.

Primește comande pentru esecutarea de tot soiul de **ghete**, cum și reparaturi.

Strada turnului nr. 21.

T. Moldovan

cismar.

Deposit de tot feliul de **cisme** și **ghete**. Primește comande. Esecută și reparaturi. Cercetéză têrgurile mai mari din comitatul Sibiiu și comitatele învecinate.
Prețuri moderate.

Str. Gușteriții nr. 85

Ioan Stanciu

zugrav de case

Zugrăvește
case, biserici, etc., în diferite forme și colori.

Primește comande și în jur.

Strada turnișorului 101.

Iuliu Salamon

măsar
de construcții și mobile.

Işi recomândă marele seu deposit de tot feliul de mobile. Primește comande de tot soiul de lucrări ce cad în specialitățile sale.
Prețuri convenabile.

Strada faurilor nr. 15

Redactor prov. Dr. George Proca.

Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane

Nr. 99 Sibiiu, Sâmbătă 6/19 Septembre 1903 *Anul LI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 34
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei or 30 fil. rêndul cu litere garmond]

Cuvêntul M. Sale.

După încheerea manevrelor din Galiţia M. Sa împĕratul şi rege al nostru Francisc Iosif I. *a dat un ordin către armată, de cuprinsul următoriu:*

„Afaceri de stat importante m'au reţinut tocmai în timpul pe care aşa de bucuros mi-l'aşi fi consacrat manevrelor de acum ale corpurilor de armată VII. şi XII. Autorisând însĕ pe Alteţa Sa Francisc Ferdinand *sĕ mĕ represinte la acele manevre, din rapórtele lui am avut necontenită cunoştinţă despre decursul manevrelor şi mi-a servit spre mulţămire, că de la Alteţa Sa numai laudă şi recunoştinţă am audit despre prestaţiunile ambelor corpuri.*

Fiind present la manevrele din Galiţia, din resultatele prestate m'am putut convinge şi mi-am putut câştiga basă sigură la judecata mea despre valórea militară şi funcţionarea solidară unitară *a tuturor părţilor întregei mele armate.*

Cu atât mai vîrtos trebue deci sĕ persist şi ***voesc sĕ persist*** pe lângă instituţiunile esistente şi probate. *Deosebi sĕ ştie armata mea, a cărei construcţie solidă,* anumite tendinţe unilaterale, *nepricepênd acele înalte probleme pe cari ea le împlineşte în favorul ambelor state („zum Wohle beider Staatsgebiete“) ale monarchiei, tind sĕ o slăbiască:* ***că eu nici-odată nu voiu renunţa la drepturile garantate supremului comandant al ei. Rĕmână armata mea comună şi unitară, cum e acum.*** *Rĕmână acea puternică putere spre apĕrarea monarchiei austro-ungare, faţă cu ori-ce duşman. Intrégă mea armată, credinciósă jurămêntului ei va merge înainte pe calea seriósei împliniri a datorinţei,* pĕtrunsă de acel spirit de unitate şi armonie, care stiméză ori ce caracter specific naţional *(„jede nationale Eigenart“)* şi resólvă ori-ce contraste, *în cât adecă valoriseză în favorul marelui întreg („zum Wohle des grossen Ganzen“) calităţile specifice ale tuturor rasselor de popor („die besonderen Vorzüge jedes Volksstammes“).*

Chlopy, 16 Septembre.

Francisc Iosif.

Sĕ grijim de şcólă!

Sibiiu, 18 Septembre n.

In legătură cu cele ce am scris din incidentul începerii anului şcolar la şcólele nóstre medii, datori suntem sĕ ne întórcem privirile şi asupra şcólelor nóstre de la sate.

In comunele mai mari cu 1 Septembre se deschid porţile şcólelor nóstre spre a primí elevii obligaţi la şcóla de tóte zilele şi la cea de repetiţiune.

In tóte comunele nóstre şcólele trebue sĕ se încépă la 1 Octobre după calendariul nostru.

Autoritatea bisericéscă cu multă îngrijire se intereséză de mersul şcólelor nóstre de la sate.

Nu este azi om întreg acela, care nu are învĕţătură, acésta o esperiem zi de zi, cum nu are nici un viitoriu poporul care nu grijeşte de şcólele sale.

Poporul nostru are un proverb vechiu, scos din înţelepciunea vieţei, ca tóte proverbele, care la popoóle conlocuitóre nu 'l aflăm esprimat în acest feliu.

„Ai carte, ai parte“, aşa se esprimă proverbul nostru.

In vécurile trecute, cât timp am fost sclavii sistemului de atunci, cât timp am fost legaţi de glia pămêntului, pe care din întêmplare ne am născut, cât timp nu ni era ertat sĕ cercetăm şcólele altora, proverbul acesta era o dorinţă sfântă, la care nu puteam sĕ ajungem.

Eram consideraţi numai de material brut, bun de esploatat pentru alţii, eram buni la lucru pentru alţii, şi în acea stare deplorabilă s'a ridicat în conştiinţa poporului nostru adevĕrul pe care l'a esprimat atât de admirabil în sentenţa: *„ai carte, ai parte“*.

Câte vijelíi au trecut preste capul poporului nostru, câte încercări de a 'l abate de la calea cea bună, de a 'l deslipí de biserica lui, de a 'l scóte din tradiţiunile lui, din firea lui, de a 'l desbrăca de fiinţa lui.

Şi tóte au trecut, tóte s'au strecurat, şi poporul a rĕmas aici cu tótă firea sa, cu tóte tradiţiunile sale, cu tóte reminiscenţele sale istorice, şi a rĕmas spre a demonstra un alt adevĕr, esprimat şi acela admirabil în alt proverb: „apa trece, petrile rĕmân“.

Trecut'au valurile furtunóse, trecut'au vijeliile şi am rĕmas aici tot noi Românii cu limba nóstră, cu datinile nóstre, cu tradiţiunile nóstre, căci am fost tari în credinţa nóstră, tari în alipirea către tot ce forméză fiinţa nóstră.

Am avut parte până acuma numai de cele amare în viéţă, şi dacă voim sĕ avem parte de cele bune, atunci trebue sĕ ne câştigăm învĕţătură.

Şi învĕţătura trebue sĕ ni-o câştigăm în şcólele nóstre, susţinute lângă bisericuţele nóstre, şi întocmite anume pentru trebuinţele nóstre.

Părinţii nostri întrĕ împrejurările grele din trecut au înfiinţat cu multe jertfe şcóle în fie-care parochie, şi acestea ni-le-au lăsat nóuĕ moştenire.

Părinţii nostri au fost ómeni evlavioşi, au fost cu frica lui Dumnezeu, au ţinut mult, ca nouĕ sĕ ne lase moştenire lângă bisericile nóstre câte o şcólă, unde sĕ ne creştem pe fiii poporului nostru în spiritul bisericei nóstre, după cum se esprimă clasic în catechismul nostru cel vechiu: *„ca sĕ fim creştini buni şi ómeni de omenie“*.

De câte-ori ne cugetăm la părinţii nostri, ne vin în minte cuvintele poetului, care a cântat dincolo de munţi, dar' care a esprimat un adevĕr comun pentru întreg némul românesc de pe rotogolul pămêntului:

„Limbă, ţéră! ... vorbe sfinte la strămoşi erau“.

Iubirea de limbă, iubirea de ţéră a caracterisat pe poporul nostru în tóte timpurile, şi şcólele nóstre au meniţiunea sĕ cultive şi sĕ conserve acea virtute în generaţiunea ce urméză.

De ací îngrijirea cea mare a bisericei pentru şcólele confesionale în tóte timpurile, dar' mai ales acum întrĕ împrejurările grele de azi.

Poporul nostru cu inimă caldă a jertfit totdeuna pentru biserică şi pentru şcólă, când i-au ştiut vorbí la inimă cei chiămaţi.

Şi azi poporul nostru cu inimă jertfeşte pentru şcólă dacă vede progres.

Şi dacă se iveşte ici-cólea câte un cas trist de nepăsare faţă cu biserica şi faţă cu şcóla, vina o pórtă conducĕtorii poporului, cari nu au arătat progresul cuvenit, şi nu au rĕsplătit poporului entusiasmul şi jertfele aduse pe altariul bisericei şi al şcólei confesionale.

Sunt comune bisericeşti cu mijlóce materiale de tot modeste, în cari şcóla înfloreşte, poporul înaintéză în cultură şi este adevĕrată plăcere a vorbí cu ómenii despre afacerile şcólei.

Respectul cu care vorbesc de preotul lor, respectul cu care amintesc numele învĕţătoriului lor, tóte aceste ne amintesc timpurile patriarchale, când întrégă comuna era considerată ca o familie şi părintele acelei familii era preotul.

Sunt comune şi azi, în cari edificiul cel mai pompos este biserica şi şcóla, şi intrând în o asemenea comună, observi şi de pe esteriorul caselor ţĕrăneşti influinţa bună ce o are asupra poporului conlucrarea cu scop şi armonică a preotului cu a învĕţătoriului.

Sunt însĕ, durere, şi comune în cari nu dai cu ochiul de edificiul şcólei, căci un sat de ómeni nu au fost în stare sĕ ridice un edificiu de şcólă, nu pentru sărăcie, nu din indolenţă, ci din lipsa unui conducĕtoriu.

Sunt comune în cari părinţii nostri au zidit şcóle, acelea însĕ sunt în stare deplorabilă, murdare, necurăţite, curtea şcólei plină de buruieni, necultivată.

FOIŞÓRĂ

Figura şi chipul Mântuitoriului.

De Nicolae Bălan, stud. în teol.

(Urmare).

In literatura bizantină se vorbeşte mult despre icóne de ale Mântuitoriului imprimate pe cărămiḍi.[1]

Icónele achiropiite (εἰκόνες αχειροποίηται). Intrĕ icónele nelucrate de mână omenéscă sau achiropiite, cari ne înfăţişéză numai portretul feţii lui Iisus, mai însemnate sunt două: *cea din Edessa, a lui Avgar, şi icóna Veronicii.*

Eusevie din Cesarea ne istoriseşte [2] că regele *Avgar* [3] *din Edessa* auḍind despre minunile ce le făcea Iisus, a trimis pe unul din supuşii sĕi cu numele *Anania*, la Ierusalim, cu o epistolă adresată lui Iisus. In acésta epistolă Avgar — după ce îi comunică lui Iisus, că vestea despre faptele minunate ce le-a sĕvêrşit, a pĕtruns până la el şi l'a convins, că este cu adevĕrat Dumnezeu sau Fiul lui Dumnezeu — îl rógă ferbinte sĕ vină la Edessa, ca sĕ 'l vindece de bóla care îl chinueşte.

Iisus sĕ 'i fi trimis lui Avgar prin solul sĕu, Anania, următoriul rĕspuns:

„Fericit eşti tu (Avgar), căci fără sĕ mĕ fi vĕḍut, ai creḍut în mine ..... Ce priveşte însĕ rugarea ta, ca sĕ vin la tine, apoi (îţi rĕspund, că) trebue sĕ plinesc aici totul, pentru-ce sunt trimis, şi după aceea sĕ mĕ înalţ la Acela, care m'a trimis. Dar' după înălţarea mea voiu trimite pe unul din ucenicii mei la tine, ca sĕ te vindece de bóla ta şi sĕ dee viéţă ţie şi a lor tĕi“.

Eusevie ne mărturiseşte, că acésta corespondenţă a aflat'o în archivele din Edessa, şi bona fide că este autentică a tradus'o din limba siriacă în greceşte şi a reprodus'o în istoria sa, şi adauge, că corespondenţa era însoţită de unele notiţe istorice, în cari se spunea, că promisiunea lui Iisus s'a împlinit, deóre-ce *ap. Toma* a trimis la Edessa — după înălţarea Mântuitoriului — pe *Taddeu*, unul din cei 70 ucenici, care a vindecat pe Avgar şi l'a convertit la creştinism împreună cu întreg poporul sĕu.[1]

Pe când Eusevie aminteşte numai despre acestea, tradiţiunea mai târzie vorbeşte şi despre *un portret* al Mântuitoriului, c'e l'ar fi avut Avgar. Şi anume în scrierea *„Doctrina apostolului Addai sau Addeu“* — în care se află şi epistola lui Avgar, ear' despre rĕspuns se zice, că Iisus i-l'ar fi dat numai oral — ni-se relatéză, că Anania, solul lui Avgar, a fost pictor şi a depins cu colori alese chipul lui Iisus, pe care apoi l'a dat stăpânului sĕu.

Istoricul armean din secl. V *Moise din Chorene*, zice că a şi vĕḍut în Edessa chipul Mântuitoriului lucrat de mâna lui Anania care a adus lui Avgar rĕspuns, scris însĕ de ap. Toma din încredinţarea lui Iisus.

Legenda de mai târziu a făcut din acest chip, care după tradiţia de până aici a fost lucrat de mână omenéscă, — *un achiropiit.*

Istoricul *Evagrie Scolasticul,*[1] sf. *Ioan Damaschim* [2] şi după ei *Nicefor Callist* [3] ne istorisesc, că Avgar — după ce Iisus i-a rĕspuns că nu va merge în persónă la Edessa — a trimis un pictor în Iudea, carea avea sĕ depingă portretul lui Iisus. Pictorul însĕ n'a cutezat sĕ descopere lui Iisus misiunea pentru care a fost trimis, şi, fiind-că Mântuitoriul a fost totdeuna încunjurat de popor mult, pictorului i-a fost imposibil sĕ 'l privéscă din apropiere. Atunci s'a suit pe o stâncă înaltă, creḍênd că acolo îşi va puté începe lucrarea sa cu succes, dar' pe lângă tótă nisuinţa şi acésta încercare i-a rĕmas zadarnică. Atunci Mântuitoriul atotştiutor, îndurându-se de pictor, l'a chiămat la sine şi luând o bucată de pânză albă a apăsat'o pe faţa sa.

---

[1] V. mai mult: Hauck, R E. IV, p. 67.

[2] Istoria bis. I., c. 13. Tradusă şi româneşte de I. P. S. Metropolit-Primat D. D. Iosif Georgian.

[3] Avgar (în alte locuri Agbar şi Acbar = bărbatul cel mare) e numele ce 'l purtau toţi regii statului Osroëne dintrĕ Eufrat şi Tigru, în tocmai ca Caesar la Romani şi Faraon la Egipteni.

Numele adevĕrat al acestui Avgar a fost Ukkâmâ (cel negru).

[1] Autenticitatea corespondenţei dintrĕ Iisus şi Avgar e fórte îndoiósă. Unii istorici şi critici s'au declarat pentru (Tillemont, Rinck, Welte, Schönfelder) alţii, începênd mai ales de la *Laurentie Valla* († 1465) s'au pronunţat contra ei. Se şi pare a fi mai probabilă părerea că întrégă corespondenţa nu este altceva de cât o interpolaţie tendenţiósă, iscodită cu scopul de a posedea un document pe basa căruia sĕ pótă atribuí bisericei din Edessa o vechime mai adâncă. — De altcum corespondenţa nu conţine nimic nedemn de Christos. (Eus. Popovici, op. c. I. p. 114—115; Lipsius: Die edess. Abgarsage. 1880).

[1] Istoria bis. IV, 27.

[2] *Ἔκδοσις ἀκριβὴς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως*, IV, 17.

[3] Istoria bis. II, 7.

Cei chiămaţi a avé ochi şi inimă pentru şcólă, nu au nimica pentru şcólă, căci după cuvêntul Psalmistului, gură au şi nu vor grăí, ochi au şi nu vor vedé; **căci nu este duh în gura lor.**

Acest duh, care lipseşte multora în zilele de azi, acest duh a inspirat pe părinţii nostri, când ni-au lăsat moştenire şcólele nóstre, şi acest duh trebue sě 'l reîmprospětăm noi în inima poporului nostru, ca sě aibă poporul carte, şi prin carte sě aibă parte de bine.

Roşim de ruşine, când vedem multele admoniări ale şcólelor nóstre, şi tóte pentru-că ele nu sunt ţinute în stare bună, nu sunt reparate, nu sunt văruite, nu sunt curăţite, grădina şcólei nu e îngrădită, grădina şcólei nu e cultivată, ci este lăsată în ştirea Domnului, ca sě crescă spini şi polomidă.

Ni-se strînge inima de durere, când trebue sě constatăm asemenea lucruri, însě trebue sě o facem, căci datorinţă avem sě atragem de timpuriu atenţiunea celor chiămaţi la starea şcólelor, ca sě se îndrepte încă de timpuriu ceea-ce e de îndreptat.

In visitaţiunile canonice protopresbiterii nostri vor trebuí sě fie cu cea mai mare atenţiune la starea internă şi esternă a şcólelor nóstre confesionale, căci prosperarea poporului nostru e condiţionată de la bunăstarea şi de la funcţionarea normală a şcólelor.

O întrevenire energică la timp potrivit póte salva esistenţa multor şcóle periclitate.

Cei chiămaţi sě întrevină până ce încă nu e prea târziu.

Convocarea congresului naţional-bisericesc român. Maiestatea Sa ces. şi reg. apostolică cu preaînalta resoluţiune din 22 August 1903 s'a îndurat a lua preagraţios la cunoştinţă notificarea I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit al nostru, referitóre la convocarea congresului naţional-bisericesc pe ziua de 1/14 Octobre a. c.

Monografia

capelei gr. ort. rom. de la penitenţiarul reg. ung. regn. din Gherla.

(Urmare).

Din partea III. a regulelor de casă remarc următórele dispoziţiuni, cari intereséză pe preoţi:

§. 61. In casul când medicul află deja necesară împărtăşirea cu sacramentele muribunḑilor a cutărui greu bolnav, supraveghetorul face atent pe bolnav la acésta — cu cruţare, în mod blând, şi 'l provócă sě se pregătéscă în mod credincios la primirea tainei. Dacă óre-care bolnav în ori-care oră din nópte ori din zi ar dorí sě vorbéscă cu preotul, păzitorul e dator a aduce acésta numai de cât la cunoştinţa preotului. Ear' la administrarea sacramentului supraveghiază, ca în odaie sě fie linişte deplină şi seriositate religiósă.

§. 73. Cei internaţi de curênd, când sě fie duşi înaintea preotului spre ascultare, dispune comandantul vigililor după îndrumările directorului.

După codul nostru penal, prisonerilor internaţi în penitenciare, cari nu sunt recidivi în crime comise contra averii şi dovedesc purtare bună, la propunerea comisiunei de supraveghiare ministrul de justiţie le póte erta $^1/_4$ ori a $^1/_8$ parte din pedépsă; preoţii instituiţi definitiv la aceste institute încă fac parte din acésta comisiune, însě pot pleda fie-care numai pentru credincioşii lor.

2. In cele următóre voiu înşira *preoţii cari au funcţionat la institutul acesta până acum.*

Incă de la început (1787) serviciul divin şi instruarea în cele religióse-morale a credincioşilor nostri de aici l'a îndeplinit preotul nostru din Sec, ca preot administrator (bejárólelkész) sub numirea de capelan castrens (várkáplán). Până la 1831 însě numele nici unuia nu este cunoscut.

La 22 Iulie 1831 este numit capelan *Vasilie Balan*, paroch în Sec, care a funcţionat până în 1848, când a rěposat.

Fiind în timpul acesta episcopul Şaguna în Viena, protopopul Gregoriu Gall din Cluş a numit capelan provisoriu pe *Ioan Mezei*, paroch în Diviciorii mari, despre care se scrie, că de-şi şi-a împlinit oficiul fórte conştienţios, în anii 1848/9 n'a căpětat plată nici un cruceriu, şi care a funcţionat până în anul 1860.

După Mezei a urmat în anul 1860 *Ioan Farkaş*, paroch în Sec (acum, din anul 1887, apostat la biserica gr.-cat. de la care venise ca mirean fiind-că neavênd cualificaţiunea recerută n'a putut ajunge protopop, dimpreună mai cu tótă parochia), care a funcţionat până în anul 1869.

După transformările dualistice din monarchie în anul 1868 începêndu-se reformarea închisorilor din ţérá, instituţele de corecţiune au fost prověḑute cu preoţi instituiţi definitiv pentru tóte confesiunile creştine. Aşa a fost numit preot aici în 1869 luna Februarie *Tit Vespasian Gheaja*, născut în Paloş la 31 Martie 1843, după absolvarea claselor gimnasiale a esamenului de maturitate şi a cursurilor teologice în Sibiiu, după cari în luna Februarie 1869 a fost chirotonit preot la institutul acesta. In 1882 pentru zelul şi desteritatea desvoltată în chiămarea preoţéscă a fost distins cu brâu roşu, ear' mai târziu cu titlul de protopop onorar. In 1898 a fost ales şi întărit protopop în protopresbiteratul Haţegului. Pe terenul literaturei a lucrat publicând în anul 1875 predicele funebrale: „Anghira creştină“, apoi mai târziu „Toaste“ şi „Rîsete şi Zimbete“. Sub dînsul s'a pus în deplină ordine capela din penitenciar.

După dênsul a urmat *Gavriil Hango*, scriitoriul acestor notiţe. S'a născut în Măgója la 26 Septembre 1862. După terminarea gimnasiului, cu es. de maturitate, şi absolvarea cursurilor teologice (1890) a funcţionat ca învěţătoriu definitiv în Măgója. In 23 Martie 1891 a fost chirotonit pentru parochia Bonţida, unde a funcţionat ca paroch până la 26 Septembre 1893, când în 9 Iulie repausându-i soţia a trecut ca econom la seminariul archidiecesan din Sibiiu, unde a funcţionat până la 30 Novembre 1898, când şi-a ocupat postul în care se află şi acum. In anii 1896/7 a fost redactor provisor al „Telegrafului Român“, al cărui colaborator începênd din anul 1895 este şi astăzi. In Gherla este catechet la gimnasiul de stat, la preparandia rom. gr.-cat., la şcóla civilă opidană de fete şi la şcólele elementare de copíi şi fete gr.-cat. rom., arm. cat. de băeţi şi arm. cat. de fete. In anul 1887 a publicat: „Un vis“, naraţiune din viéţa unui preot. Pe lângă colaborarea la „Telegraful Român“ a servit cu date la: Familiile nobile române, de cav. Puşcariu şi Enciclopedia română, ediţ. Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român, şi la Bibliografia veche română, ediţ. Academiei Române. Afară de acestea a desvoltat o deosebită activitate în şedinţele comitetului şi sinodului protopresbiteral şi în şedinţele conferenţelor preoţeşti din protopresbiteratul Dejului. De present este epitrop al acestui protopresbiterat şi în periodul present represintă ca deputat sinodal cercul Solnoc (protopresbiteratul Dej şi Solnoc) la sinodul archidiecesan. Apoi după împlinirea altor misiuni bisericeşti-şcolare, în primăvara anului 1902, la încredinţarea Preaven. Consistoriu archidiecesan a efectuit în calitate de comisariu consistorial o visitaţiune canonică în protopresbiteratele Cluj, Turda şi Unguraş. Cât priveşte activitatea sa din penitenciar, pe lângă împlinirea datorinţelor pastorale, în anul acesta se remarchiază proveḑerea capelei cu tóte cărţile rituale tipărite cu litere latine. Pentru activitatea lui preoţéscă de 10 ani, în anul 1891 a fost distins cu brâu roşu.

Acestia sunt preoţii gr.-ort., cari au funcţionat până acum la penitenciarul acesta.

3. Urméză sě se vorbéscă despre *salariile preoţilor* şi despre *posiţia* lor de până acum. — Ce remuneraţiuni au avut preoţii de la început până la anul 1868, nu am putut afla. Aceea însě se ştie, că sumele fórte variau, şi că la 1865 era 60 fl. la an.

Cu instituirea de preoţi definitivi, dar' încă fără drept de pensiune de la stat, s'a regulat şi remuneraţiunile şi dânduli-se şi bani de cuartir celor-ce nu căpětau cuartir în natură. La 1869 remuneraţiunile s'au statorit în suma de 800 fl., ear' bani de cuartir în 120 fl. anual.

La anul 1887 preoţii au fost declaraţi oficianţi de stat cu *drept de pensiune*, pe lângă salariul şi banii de cuartir de mai nainte, punêndu-i în clasa IX. pentru salarisarea funcţionarilor de stat.

In anul 1893 prin Art. de lege IV. înapoiaţi fiind în clasa X., li-s'au statorit salariile după cele trei subdivisiuni de ancienitate în suma de 800, 900 şi 1000 fl., ear banii de cuartir li-s'au urcat la 210 fl.

Ca taxă odată pentru totdeuna la fondul de pensiune al funcţionarilor de stat, mie mi-s'a detras din salariul fundamental de 1600 cor. în 12 rate lunare total 333 cor. 33 fileri.

(Va urma).

Gavriil Hango
presbiter ortod. rom.

„Asociaţiunea.“

Convocare

Despărţěmêntul VIII Deva al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ îşi va ţiné adunarea generală în *Deva* la *4 Octobre st. n.* la 3 ore d. a. în localităţile casinei române cu următoriul

Program:

1. Deschiderea adunării prin directorul despărţěmêntului.
2. Raportul actuariului despre activitatea anuală.
3. Esmiterea comisiunilor pentru censurarea raportului, conscrierea membrilor noi, colectarea tacselor, şi referadele acelora.
4. Discutarea şi deliberarea eventualelor propuneri.
5. Cetirea disertaţiunilor anunţate.
6. Ficsarea locului adunării generale viitóre.
7. Inchiderea adunării prin director.

Onoraţii membri şi toţi binevoitorii părtinitori ai culturei poporului român, sunt rugaţi a lua parte la acésta adunare.

Din şedinţa comitetului despărţěm. VIII Deva, ţinută în Deva la 13 Septembre 1903.

Dr. Alexandru L. Hossu
directorul desp.

Dionisiu Ardelean
actuariu.

De la sate.

— Sfinţirea bisericei din Cincu-mare. —

Cincu-mare, 1 Septembre 1903.

Duminecă (31 August st. v.) fiind biserica nóstră gata cu repararea, după-ce a premers colaudarea s'a făcut actul sfinţirii. Biserica se presintă frumos, e spaţiósă şi curată, astfel că credincioşii nostri, cu a căror religiositate ne putem mândrí, pot afla cea mai mare mângăiere. Pentru actul sfinţirii a fost esmis din partea oficiului protopopesc părintele din Alţina Ioan Petrişor, care s'a presentat în diminéţa zilei amintite în comună nóstră, unde dimpreună cu părintele Ioan Mihu şi Ioan Filipescu din Merghindeal aveau sě îndeplinéscă actul sfinţirii.

O concidenţă fericită a fost, că părintele militar Ioan Broju aflându-se în Cinc, a fost invitat de esmisul protopresbiteral şi de parochul nostru la sěvêrşirea actului sfinţirei şi spre bucuria nóstră l'am věḑut slujind dimpreună cu ceialalţi preoţi.

Biserica era plină de credincioşi, în cât abia i-a putut încăpé, ear' corul de copíi, feciori şi fete, sub conducerea învěţătoriului E. Mandocea s'a purtat escelent. La finea

---

După-ce a luat pânza de pe faţă a rěmas imprimat pe ea în mod minunat chipul sěu, pe care l'a dat apoi pictorului, ca sě 'l ducă lui Avgar.

Cu deosebire pe timpul *iconomachiei* s'au provocat părinţii bis. adese-ori la acésta legendă.

Aşa patriarchul Constantinopolului *Gherman* (715—733 îndrumând pe împěratul *Leo Isaurul*, care începuse lupta în contra icónelor, la originea vechiă a cultului icónelor în biserică, zice că Iisus însuşi şi-a intipărit pe pânză chipul sěu şi l'a trimis lui Avgar din Edessa.

La al II-lea sinod ecumenic din Nicea a. 787 de asemenea se face amintire despre acéstă icónă, cu provocare la mărturia lui Evagrie Scolasticul. La acest sinod, care a stabilit principiile privitóre la cultul icónelor, a zis *Teofane*: „Domnul nostru şi-a imprimat fără artă chipul sěu numai pe pânză şi l'a trimis lui Avgar; acésta nu ar fi făcut'o nici decum dacă nu ar fi încuviinţat cultul icónelor“.

La formarea acestei legende a dat ansă o icónă vechiă, ce se afla în Edessa până la 944, în care an a fost transportată la Constantinopol la ordinul împěratului *Roman I.* — De aici acésta icónă sé fi ajuns ori *în biserica sf. Silvestru din Roma*, ori în *Genua*, ori apoi în *Paris*, căci tustrele aceste cetăţi ridică pretenţia de a fi ajuns în posesiunea ei.

Icóna ce se află în Roma e o copie de pe alta mai vechiă şi ne înfăţişéză pe Mântuitoriul în flórea etăţii şi de o frumseţă ideală: cu o faţă măréţă; frunte lată; ochii patetici espresivi; nasul lung şi drept; pěrul capului despărţit în două părţi; barbă scurtă, despărţită la mijloc, puţin roşietică şi désă.[1]

Preotul armean *Malachia Samuelian* a scris un tractat special asupra icónei din Edessa, cercând sě arete, că Christos într'adevěr a trimis lui Avgar icóna din cestiune şi că ea se păstréză până azi în *biserica armênă a sf. Bartolomeu din Genua,* ear' icóna ce o posede biserica sf. Silvestru din Roma este numai o copie a acesteia. — Ambele aceste icóne, cari se deosebesc mult una de alta, aşa că nici una nu póte fi considerată ca copie a celeilalte, — pórtă caracterul artei bizantine din epoca ei de decadenţă.[2]

Drul Legis Glükselig susţine, că icóna lui Avgar a fost nimicită în anul 1204 deodată cu apunerea imperiului bizantin şi înfiinţarea imperiului latin în Orient. Dar' încercarea lui de a reconstruí acéstă icónă din mai multe altele, cari sě fi fost lucrate după ea, luându-şi de basă mai ales o icónă ce se afla în Nazaret, — a fost combătută cu asprime de *Hefele* op. cit. 260 seq.

A doua icónă mai însemnată din acésta clasă e *icóna aşa numită a Veronicii.*[1]

Legenda, — cuprinsă în câteva scrieri apusene din evul mediu — despre modul producerii acestei icóne, ne presintă *două variante.*

In isvórele mai vechi, cari conţin *prima variantă* a legendei, ni-se spune, că muierea (Veronica) cunoscută din evangelii, pe care a vindecat'o Mântuitoriul de curgerea sângelui, posedea o icónă (egona, igona = εἰκών) a lui Iisus, făcětóre de minuni, pe care a depins'o sau a lăsat sě i-o depingă (depinxit) din dragoste faţă de Mântuitoriul. Isvórele mai târzie însě ne relatéză, că pe când Veronica mergea spre casa unui pictor cu o bucată de pânză albă în mână, ca sě 'i zugrăvéscă pe ea portretul lui Iisus, — a întâlnit'o în drum Mântuitoriul şi cunoscêndu-i intenţiunea, i-a luat bucata de pânză şi după ce a atins'o de faţa sa, i-a dat'o earăşi Veronicii; dar' pe pânză a rěmas acum imprimat portretul lui Iisus.

A doua variantă e mult mai posterióră şi s'a ivit în Francia şi Germania. După acésta versiune, Veronica, una dintrě muierile cari au însoţit pe Mântuitoriul în cale spre Golgota, vědênd că Mântuitoriul a asudat fórte sub povara crucii, i-a oferit o maramă, ca sě 'şi ştérgă sudorile; pe maramă însě a rěmas întipărit chipul lui Iisus. Aceste două variante ale legendei au dat ansă la două concepţiuni despre fisiognomia lui Iisus.

După prima variantă Iisus a fost zugrăvit cu o faţă veselă şi liniştită, cum a fost în decursul activităţii sale publice; ear' după varianta a doua, care transpune naşterea icónei în timpul patimilor, faţa lui Iisus a trebuit sě aibă o espresie fórte pronunţată de durere şi chinuri, stropită cu picuri de sânge etc. Icónele cu chipul lui Iisus din timpul patimilor au fost mai lăţite, până-ce de la secolul 15 înainte au înlăturat pe cele dintâi cu totul.

(Va urma).

---

[1] Kraus, R. E. II, 18.

[2] V. Hefele op. cit. t. II, p. 259.

[1] I. E. Weis-Liebersdorf: Christus u. Apostelbilder, Freiburg im Breisgau 1902, p. 58.

liturgiei a ținut dl comisariu Ioan Petrișor o predică frumósă și instructivă pentru popor, punênd la inima fie-căruia datorința creștinéscă față cu casa Domnului, ear' părintele Ioan Mihu a cetit credincioșilor lista contribuirilor făcute de creștinii duși în America, de aici și din comunele învecinate, cari au trimis preste 200 coróne bisericei nóstre, în scopul procurării mineielor.

La 2 ore s'a dat masă în casa învĕțătoriului, în decursul căreia n'au lipsit nici toastele. Astfel a toastat dl comisariu pentru comitetul parochial, care în frunte cu părintele Ioan Mihu și învĕțătoriul E. Mandocea a putut vedé restaurată sfântă biserică. Părintele Mihu a mulțămit domnului comisariu și preoților pentru ostenéla avută. Părintele Broju a constatat progresul făcut în timpul din urmă în parochia din Cinc și în firul vorbirii a arătat, că gândirile nóstre și ochii nostri sĕ fie îndreptați și la astfel de ocasiuni în primul rênd cătră isvorul de unde vine tótă căldura și iubirea pentru credincioșii nostri: Escelenția Sa I. P. S. D. archiepiscop și metropolit *Ioan Metianu*, care a dat dese ocasiuni credincioșilor, de a se încăldi în învĕțături folositóre, a se lumina, edifica în credință și a progresa pe tóte terenele, și anume prin circularele instructive, prin predicele ocasionale și preste tot prin purtarea de grijă pentru biserica ce o păstoreşte. Vorbirea a fost primită cu mare însuflețire și a fost intonat „Intru mulți ani“. Dl Paicu a toastat pentru școlă și învĕțătoriul E. Mandocea, care în bună înțelegere cu preotul sĕu a lucrat și lucră pentru înaintarea poporului. A mai vorbit și despre femeia română, ridicând pocalul în sănĕtatea soției învĕțătoriului Mandocea.

*

In legătură cu acest scurt raport despre sĕrbătórea nóstră, a credincioșilor din Cincu-mare, esprimăm mulțămită parochului nostru Ioan Mihu, pentru suma de *200 cor.* donată în scopul reparării bisericei nóstre, care sumă a fost pusă la disposițiunea mai sus menționatului paroch de rĕposatul sĕu tată Candid Mihu. Pentru acésta faptă marinimosă, rugăm pe Tatăl cerese, ca sufletul rĕposatului Candid Mihu sĕ 'l odihnéscă în lăcașurile drepților, și până când va mai sta pétră pe pétră la biserica nóstră, sĕ fie enumĕrat între ctitorii și binefăcĕtorii bisericei, ear' fiului și actualului nostru paroch Ioan Mihu sĕ 'i lungéscă firul vieții mulți fericiți ani, pentru a conlucra la înaintarea și prosperarea poporului nostru.

Pentru comitetul parochial:

Emil Mandocea
secretariul comitetului.

NOUTĂȚI

Din causa sfintei sĕrbători Naşterea Născĕtórei de Dzeu, *numĕrul proxim al ziariului nostru va apăré numai Mercuri după amiazi.*

Personal. Escelenția Sa I. P. S. D. Archiepiscop și Metropolit *Ioan* a plecat azi cu trenul de 4 ore 37 minute p. m. însoțit de mai mulți asesori consistoriali, în protopresbiteratul Reghinului, spre a efectui sfințirea bisericilor din Murĕș-Cuieșdiu, Toplița și Idicel.

*

Pentru catedrală. La colecta pentru zidirea bisericei catedrale au mai oferit: Atanasiu *Ivan*, paroch în Podele (tractul Zarand), 120 coróne, și George *Almășan*, paroch în Mihăleni (tractul Zarand), 120 coróne.

*

Carnegie — despre educația poporului. Miliardarul american Andreiu Carnegie, care a dat până acum zeci de milióne pentru scopuri culturale și de binefacere, între preocupațiunile sale de binefacere își are în prima linie educația și instruarea poporului. Ca scoțian de origine, acéstă preocupație și-o estinde și asupra poporului din Scoția, pe séma căruia înființéză și inzestréză școle prin tóte comunele despre cari află că nu dispun de școle corĕspundĕtóre. Astfel și comunei Kilmarck i-a făcut o școlă frumósă și a înzestrat'o și cu fond considerabil. La actul punerii petrii fundamentale a asistat și el și a ținut un frumos discurs despre educația poporului, zicênd că nicăiri în lume educația, învĕțămêntul poporal, nu stă pe nivel așa înalt, ca în Scoția și America. Lumea nu știe nimic despre anarchisti scoțieni, pentru-că principiile anarchismului nu află primire la poporul scoțian; scoțianul nu e capabil de anarchism, pentru că e om luminat. Iată o dovadă deci, că instruarea și educația numai progresului, numai edificării dă soldați, nici odată însĕ distrugerii. Cea mai puternică pază și scut al creațiunilor omenești e: știința, — a zis Carnegie în discursul seu, care peste tot a fost glorificarea folóselor ce le dă omenimei învĕțătura, știința.

*

Masacrarea călugărilor în Ierusalim. O telegramă din Constantinopol raportéză, că în Ierusalim mahomedanii s'au rĕsculat contra călugĕrilor și 'i masacréză în masse.

*

Turn dĕrîmat prin esplosie In comuna Macedonia (comitatul Torontal) zilele trecute s'a aprins turnul bisericei, de la care focul s'a încins preste întrégă biserica. Deodată a rĕsunat din turn o detunătură puternică, pe urma căreia cea mai mare parte a turnului s'a prăbușit, sfărmând tot ce atingea în căderea lui. In turn adecă era considerabilă cuantitate de prav de pușcă, destinat a se întrebuința la tréscuri (piulițe) cu ocasiunea serbării hramului bisericei. Atins de flacări, pravul a esploadat și a distrus zidul turnului, alimentând încă și mai mult puterea incendiului. Aprópe tóte objectele din interiorul bisericei au ars, ear' în turn chiar și clopotele s'au topit de dogoréla focului. — Vinovat de acésta mare nenorocire e flăcăul Alexandru Jebelean, care urcându-se în turn cu țigareta aprinsă, a aruncat jarul ei între niște aschii ce se aflau acolo. Nesocotitul Jebelean se află acum închis la judecătorie, unde va avé sĕ dee sémă de fapta lui.

*

Un comitat — contra ministrului. Ministeriul ung. de culte și instr. publ. ordinase cercetare disciplinară contra învĕțătoriului Gavrilovici, pentru mai multe iregularități, cu cari era acusat învĕțătoriul. Comisiunea administrativă a comitatului Torontal însĕ, de competența căreia se ținea disciplinarea numitului învĕțătoriu, în ședința ținută Luni s'a pronunțat contra disciplinării, pe motiv, că în contra unui învĕțătoriu pensionat nu se póte face cercetare disciplinară.

*

Români premiați la esposiția industrială sibiiană. La esposiția industriașilor sibieni, aranjată de Reuniurea internațională industrială (Hermannstädter Bürger- und Gewerbeverein), conform hotărîrii juriului luată în ședința din 14 Septembre au fost premiați următorii espoenți români: *a) cu medalie de argint* Ioan Mihălțian și Constantin Dragoș, pantofari; *b) cu medalie de bronz* Petru Mihalțian pantofar, Alexandru Lucian cismar, Ioan Dușe cojocar, Irimie Purece lăcătar de artă și construcții. Intrĕ sodalii și învĕțăceii premiați cu premiul II. (libel de depuneri de la „Sparcassa) e și sodalul (calfă) pantofar Lazar Bogorin, în condiție la pantofarul J. Tokaj.

Referitor la premiul lăcătarului Irimie Purece observăm — pe basa celor aflate chiar din cercuri aprópe de juriul premietor, — că dacă dl Purece ar fi gătat pentru esposiția acésta *pórta* în adevĕr artistică, la care munceşte de mai mult timp, și ar fi espus'o întrégă, nu numai părți din ea, probabil că ar fi fost clasat în șirul celor premiați cu medalia de aur.

*

Soldați uciși de trăsnet. Se raportéză din Berlin, că aprópe de orășelul Düren (în regiunea Rinului) o companie de soldați fiind în marș a fost suprinsă de o tempestate cu povoiu și tunete, în decursul căreia fulgerul a trăsnit în ei, omorînd cinci inși.

*

Ruptură de nor în Stiria. In comuna Turvisch, aprópe de Graz, Luni a plouat așa de mult, în cât apele au rupt poduri și au spălat calea ferată pe întindere de mai mulți chilometri. Din causa acésta circulațiunea trenurilor încă și acum pauséză.

Urmări cu mult mai tragice au avut însĕ povoiurile la *Marburg* și *Vilach*. Orașul Marburg e întreg inundat; fórte mulți ómeni au fost luați și duși de valuri, ear' din Vilach apele au dus case, animale și clăi de nutreț; pe rîul Drava locuitorii au vĕdut o casă țĕrănéscă, luată de valuri împreună cu locuitorii ei cu tot; valurile o mânau așa de repede, în cât nu s'a putut face nimic pentru mântuirea nenorociților.

*

Ninsori și viscole. Pe la *Aussee* alaltăeri diminéța a nins nu numai pe munți, ci și jos la șes. Asemenea se raportéză din *Zürich*, că aprópe în tóte văile mai ridicate ale Elveției a nins mult zilele trecute. Calea ferată de la *Rigi* a fost total troenită de ninsóre, așa că trenul a trebuit sĕ stee pe loc până au măturat nămeții cu plug de néuă. Pe la 4 ore diminéța, în timp ce néua cădea în abundanță, s'a simțit și un puternic cutrĕmur de pămênt, urmat de vuet ca de tunete.

*

Razele Röntgen — leac contra cancerului. Se raportéză din Paris, că medicilor Doumer și Lemoine li-a succes sĕ vindece cancer (rac) intern cu ajutoriul razelor Röntgen. Până acum contra tumorilor de cancer intern se aplica cuțitul, dar' fără resultat durabil, căci tumorile se desvoltau earăși. Contra cancerului estern se aplicau și până acum razele Röntgen, cu destul succes, dar' contra celui intern încercarea medicilor amintiți mai sus e prima. A nume, o femeiă în etate de 64 ani avea o tumoră de cancer în stomach în mărimea unui ou de găină. Acesti doi medici au supus'o tractamentului cu razele X (Röntgen) și prin șepte aplicări de raze i-au delăturat tumora total, așa că femeia e deplin sănĕtósă. Asemenea au vindecat, prin tractament de douĕ luni, cancerul de stomach al unei femei de 48 ani, ear' altei femei i-au vindecat în acest chip cancerul de pept.

*

Imperatul Vilhelm — urmărit de anarchisti. In ziua când împĕratul Vilhelm II. al Germaniei a sosit la Bélye spre a lua parte la vênătórele de pe domeniul archiducelui Frideric (Luni), guvernul italian a telegrafat guvernului ungar, că *cinci anarchisti italieni au plecat spre Ungaria*, probabil că cu scop de a atenta contra împĕratului. In urma acestui avis numĕrul gendarmilor de pază din jurul împĕratului a fost urcat la douĕ sute.

*

Incendiu cu 9 morți. In Cristiania, capitala Norvegiei, Marți a fost un incendiu oribil în strada Konges, care pe lângă distrugerea edificiilor a luat victimă și nouĕ vieți de om.

*

Pĕr de cinci-ori roditoriu într'o vară. In curtea crișmariului Kiss Lajos din Sárvár este un pĕr, care în vara acésta a înflorit și a produs fructe de patru-ori, ear' acum a înflorit a cincia-óră.

*

Reginele Balcanilor. Ziariul „Akropolis“ din Athena spune, că țarul *Nicolae II* al Rusiei se ocupă încă de pe acum cu ideia „așezării“ celor patru fiice ale sale, cărora li-a destinat corónă regală fie-căreia. A nume: pe fică-sa cea mai mare, *Olga*, care acum e în etate de opt ani, a destinat'o soție *prințului George Carageorgevici*, moștenitoriul tronului Sêrbiei, care acum e de 16 ani; pe a doua fică *Tațiana*, acum în etate de 6 ani, a destinat'o *prințului George al Greciei*, fiul moștenitoriului de acum, care acum e de 13 ani; a treia fică, *Maria*, acum de 4 ani, va avé sĕ fie soția *prințului Carol al României*, fiul moștenitoriului Ferdinand, (la 3 Octobre st. v. va fi de 10 ani); în fine *Anastasia*, născută în 1901, e destinată *prințului Boris al Bulgariei*, despre care la curtea ruséscă se crede că va moșteni de la tatăl seu nu corónă de principe, ci de rege al Bulgariei. — Planul e frumos, nu 'i vorbă, dar' 1. hotărît că informațiunea ziariului grecesc nu este autentică; 2. designații fiitori gineri ai țarului n'au fost întrebați în chestie, ear' și de ar fi putut fi întrebați, până la adecă ar puté „sĕ se gândiască altcum“; 3. în statele balcanice, cu escepția României, care în sensul strict al cuvêntului nici nu e stat balcanic, ci dunărean, deosebi în Sêrbia și Bulgaria dinastiile cam — sbóră de pe tron fără voia lor. Cine știe deci, mai fi-vor „moștenitori“ prinții Boris și George când ficele țarului vor fi de măritat?

*

Neasĕmănat efect are crucea duplă electro-magnetică nr. 86,967 R B., inventată de dl Albert Müller (Budapesta, V., Vadász u. 42/V) și resultatele la cari se ajung prin folosirea ei produc minuni. Ca dovadă despre acésta serveşte și următórea scrisóre: Stimate dle Müller! Iți aduc cea mai adâncă mulțămită pentru bunătatea ce ai avut'o față cu mine, trimițêndu-mi în douĕ rênduri câte-o cruce electro-magnetică. Fără ori-ce lingușire afirm, că în amêndouĕ casurile crucea a avut cel mai bun resultat. De atunci atât eu cât și sĕrmanii mei bolnavi îți păstrăm cea mai adâncă recunoștință, pentru bunătatea dtale. Te rog deci de nou a 'mi trimete un aparat, pe séma unei biate femei bolnave. Repețindu-mi rugarea, rĕmân, Komárom, la s. Petru (6 Aug.) 1902, cu distinsă stimă, Juhász István, capelan.

Oficială.

Din nou atragem atențiunea tuturor oficiilor protopopești asupra circulariului consistorial de la 1 Maiu 1901 nr. 192/VI, prin care sunt îndatorați a raporta cel mult în termin de 5 zile despre ori-ce schimbare, întêmplată în sinul preoțimei din archidiecesă fie prin mórte fie prin strămutare etc., scriind de-asupra raportului „în causă de dotațiune“.

Cărți și reviste.

„Treptele formale ale învĕțămêntului“, de Dr. Petru *Șpan*, ediția II., Sibiiu, tipariul tipografiei archidiecesane. Prețul 1 cor. 60 fileri.

La acésta ediție a studiului seu, de mare folos pentru învĕțători, autorul a scris următórea prefață:

„In anii din urmă aprópe tóte lecțiunile, câte se publică prin revistele nóstre, sunt date sub firma treptelor formale. Analisând tot ce se expune pe singuraticile trepte, descoperi o uimitóre neorientare în ceea-ce privește teoria treptelor formale. Sunt unii, cari se cred atât de pricepuți în ale pedagogiei, în cât își arógă dreptul de a face critică acestui nou metod de predare a materialului. Soiul ăstor fel de ómeni uită, că spre a aplica potrivit treptele formale, precum și a le critica, sĕ recere înainte de tóte cunoștința legilor psichologice.

Broșura de față, fiind basată pe legi psichologice și în conformitate cu vederile școlei herbart-zilleriane, a avut de la început tendința de a face lumină în noua metodă. Urmând acestei tentințe, o dau publicității în noua ediție fără schimbare, omițênd o lecțiune, pe care o am publicat în altă lucrare a mea. Doresc sĕ servéscă spre luminarea, perfecționarea și consolidarea statului nostru învĕțătoresc“.

„Treptele formale“ se pot procura de la librăria archidiecesană cu prețul indicat mai sus, plus postportul.

Din public.*)

Dare de sémă și mulțămită publică.

După venirea mea ca paroch în comuna Veseud vĕdênd că biserica de aici are lipsă de mai multe odóre, am apelat atât la parochienii mei, cum și la alți cunoscuți de aprópe ai mei, ca sĕ contribuie cu obolul lor întru împrumsețarea casei Domnului.

La acest apel al meu au rĕspuns prin contribuiri următorii evlavioși creștini.

Prin colecta întreprinsă în acest scop de tinerii Ioan Varga, (nr. 77) și Simion Varga, (nr. 105) s'a adunat de la tinerimea din loc suma de 41 cor. 30 fil., cu care sumă s'au cumpĕrat 2 icóne împĕrătești.

Pavel Băilă, din Șulumberg, a donat subscrisului ca fin al acestuia, un rênd de vestminte preoțești în valóre de 100 coróne. Ear' Nicolae Patulea, tot din Șulumberg, a donat un epitrafir în preț de 12 coróne.

La colecta întreprinsă de Ioan Fleșeriu, și Ioan Onic Varga, din continentul de preste Ocean, au rĕspuns următorii de cele d-zeești creștini:

Ioan T. Varga, 49 cor.; Ioan Pascu, Ioan Onic Varga, Ioan Varga s., Ioan Varga j., Ioan A. Varga, Ioan E. Varga și Simion B. Varga, toți din Veseud, câte 12 cor. 35 fil.; Ambrosie Rus, din Șomărtin, și Dumitru Grapa din Viștea-inferióră, câte 4 cor. 60 fil.; ear' Ioan B. Varga din Veseud, 4 cor. 60 fil. Din suma acésta s'a procurat un *policandru* în preț de 160 coróne și un *Chivot* cu 64 coróne, ear' restul s'a predat prin Ioan Fleșeriu epitropiei.

Notez în fine, că nici femeile de aici nu s'au lăsat mai pe jos, ci contribuirile lor benevole adăugêndu-se lângă o sumă luată din cassa bisericei, s'a procurat eară-și un rênd de vestminte preoțești în preț de 120 cor.

Pentru care jertfă adusă pe altariul Domnului, în numele comitetului parochial și al întreglui popor le aduc pe acéstă cale mulțămitele nóstre, rugând pe D-zeu, ca sĕ le dăruiască rĕsplată ceréscă. Ear' celor emigrați sĕ le trimită D-zeu de sus tot darul și tótă darea și sĕ 'i întórcă la vetrele lor întregi, cinstiți și sĕnătoși.

Veseud, la 6/19 August 1903.

Ioan Savu
paroch gr.-or. rom.

Posta redacțiunei.

Cincu-mare. Ceealaltă mulțămită, pentru participarea la serviciul sfințirii bisericei, nu o publicăm. Părintele B. a lucrat numai în conformitate cu datorința sa preoțéscă, dacă, rugat a nume, a servit și dsa la sfințirea bisericei. Pentru așa ceva nu se dau mulțămite publice.

Părintelui N. Nașcu. Adresa s'a rectificat conform indicațiunii.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacția nu primește rĕspunderea.

Nr. 701 [221] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului vacant de **învĕţătoriu** în clasa I. la şcóla confesională română gr. or. din **Feldióra**, protopresbiteratul Braşov, se escrie concurs cu termin de **15 zile** de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salariu în bani, din casa bisericei, solvibili în rate lunare sau trilunare anticipative cor. 520.
2. Drept de păşunat pentru 6 vite în lunca comunală sau 80 cor.
3. Pentru ¼ jugĕr grădină 10 cor.
4. Bani de cuartir 50 cor.
5. Cuincuenal numai după serviciu de cinci ani în acéstă comună.

Braşov, în 3 Septembre 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Braşov, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Vasile Voina
protopresb.

Nr. 782/1903 [218] 2—2

Publicare de licitaţiune.

Móra comunei Bungard de lângă rîul Cibin, cu 3 petri, **se va da în arêndă pe 3 ani** şi anume din 1 Ianuarie 1904 până în 31 Decembre 1906.

Licitaţiunea publică se va ţiné la 3 Octobre c. n. 3 ore p. m. în cancelaria comunală.

Preţul de strigare este 1412 cor.

Vadiul 10%.

Condiţiunile mai de aprópe se pot vedé la oficiul comunal în orele oficióse.

Bungard, în 12 Septembre 1903.

Primăria comunală:

Vasile Muşoiu *Ilie Crăciun*
notariu s. *primariu.*

Declaraţiune.

Evident fiind prin premiul votat mie din partea juriului esposiţiei industriale din Sibiiu pentru lucrurile de mine espuse, că verdictul acestui juriu este basat pe cunoştinţe de specialite inferióre, mĕ vĕd îndemnat a declara, că renunţ la acest premiu.

Sibiiu, 17 Septembre 1903.

[220] 1 **Ludovic Ferencz.**
măestru-croitoriu.

Schimbare de local.

Din causa localităţilor strîmte din strada Raţelor m'am strămutat în casa mea proprie

strada margareta 8.

Aducênd acésta la cunoştinţa onoratului public român, îmi iau voie totodată a 'l ruga pentru binevoitoriul seu sprijin şi pe mai departe.

Cu stimă

[199] 6—6 **Emil Petruţiu**
têmplariu de construcţie şi mobile.

Biblioteca pentru toţi.

1. Andersen, Poveşti alese, cu portret.
2. Marian, Paserile nóstre şi legendele lor.
3. Zamphirescu Mihail, Cântece şi plângeri, I.
4—5. Spencer Herbert, Despre educaţie.
6. Vlahuţă A., Icóne şterse, cu portret.
7. Carmen Sylva, De prin vécuri, I.
8. Michelet, România, Roma, Piza, etc.
9. Bachelin Leo, Castelul Peleş.
10. Maiorescu T., Nuvele şi schiţe.
11. Theuriet André, Din tinereţe, etc.
12. Demetrescu M., Nuvele.
13. Zamfirescu Duiliu, Nuvele, romane.
14. Vilkins, Antichitatea romană.
15. Alexandrescu Gr. M., Prosă şi poesii.
16. Pann Anton, Povestea vorbii, vol. I.
17. Colomb D-na, Istoriore.
18. Teleor Dumitru, Schiţe umoristice.
19. Musset Alfred, La ce viséză fetele.
20. Bolintineanu D., Legende istorice.
21. Genevraye, Ombra, roman.
22. Maistre Xavier, Călĕtoria împrejurul odăii.

Fie-care volum costă 30 fil.

Douĕ sau mai multe volume la un loc se socotesc cu câte 30 fileri fie-care.

Nr. 295 1903. [211] 3—3

Concurs

Pentru îndeplinirea postului vacant de **învĕţătoriu** de la şcóla elementară poporală gr. or. română din parochia **Ciceu Giurgesti** prin acésta se publică concurs cu termin de **20 zile** de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 600 cor.: din repartiţie de pe popor 400 cor. şi folosirea alor 10 jugĕre de pămênt comasat 200 cor. Cuartir în edificiul şcólei şi ¼ jugĕr grădină.

Concurenţii, de cari în acest ţinut nu sunt, au a 'şi aşterne petiţiunile instruite conform normelor în vigóre la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi a se presenta în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre la biserică spre a 'şi dovedí desteritatea în cântări.

Dej, 21 August 1903.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr. or. Dej, în conţelegere cu comitetul parochial.

Teodor Hermann
protopresb.

Nr. 701 1903 [217] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia de **clasa III. Armeni,** tractul protopresbiteral Mercurea, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în tabela B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Reflectanţii la acest post, au a 'şi aşterne cererile lor instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat, şi au a se presenta în vre-o Dumenecă sau sĕrbătóre în biserică pentru a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Mercurea, 27 August 1903.

In conţelegere cu comitetul parochial. Oficiul protopresbiteral gr. or. Mercurea.

Avram S. Pecurariu
protopresb.

Cartea consilierului de medicină Dr Müller, apărută deja în a 40-a ediţie, care tractéză despre

Conturbările în sistemul nervos şi secsual

precum şi despre vindecarea radicală a lor, se póte procura prin tóte librăriile.

Pentru 1 cor. 20 fileri în mărci postale o trimite franco **Curt Röber**, Braunschweig. [3] 35—38

Pentru domnii preoţi!

De la **Librăria archidiecesană** se póte procura

CONDICĂ

bine compactată în piele şi cu păreţi tari,

în care (conform circulariului consistorial numĕrul 2142 din 3 Martie 1903) sunt a se induce „momentele mai însemnate ce obvin în comună în decursul anului şi cari merită a fi însemnate pentru posteritate.“

Conţine 200 foi.

Preţul **6·60 cor.**, + porto postal **80 fil.**

Prăvălie de vînzare!

Dorind a mĕ retrage din viéţa de comerciant, din causa etăţii mele înaintate, **vînd din mână liberă**

Prăvălia de modă, manufactură şi mărfuri mĕrunte

esistentă de mai mult de 80 ani la unul din cele mai frecuentate locuri ale oraşului şi condusă de mine de 40 ani, care prăvălie **se bucură de un cerc larg de muşterii şi este provĕdută cu un deposit de marfă cu bună trecere, cu local fórte frumos, magasin mare şi frumos, portal nou şi contract de chirie pe 10 ani**.

Capital recerut 20,000 cor., pasive şi pretensiuni nu sunt a se lua asupraşi.

C. Nedelkovits,
[214] 2 Sibiiu, piaţa mare nr. 2.

Până atunci vînd
cu preţuri fórte reduse.

Deschidere de magazin.

Avem onóre a aduce la cunoştinţa onoratului public, că în **14 Septembre n.** deschidem pe piaţa de-aici un

Magazin de confecţiune pentru dame şi domni

de primul rang.

Cumpĕrările le facem în persónă în Berlin şi Viena şi astfel vom îngrijí ca stabilimentul nostru sĕ fie **asortat cu cele mai bune şi mai frumóse lucruri.** Totodată ne vom nisuí sĕ facem astfel de preţuri, ca sĕ ne putem mĕsura cu ori-ce concurenţă.

Pentru cercetarea stabilimentului ne rugăm

Ludovic Ferencz & Comp.

strada cisnădiei nr. 2 [210] 4—10
(**Localul din colţ** al Hotelului „Impĕratul Romanilor“, mai nainte Krassovski.)

Recuisite de scris

se pot procura de la

Librăria Archidiecesană.

Veritabilul lac Christoph este cea mai bună văpsélă de podine.

DAUERHAFT, GERUCHLOS
SOFORT TROCKNEND
GELBBRAUN. MAHAGONI.
GRAUFARBIG. REIN.
FRANZ CHRISTOPH GESETZ. VOM 30. NOVEMBER 1874 F. C. FABRIKMARKE BERLIN PRAG
Veritabilul lac Christoph
DER ECHTE
Christoph-Lack
IST DER BESTE ANSTRICH FÜR FUSSBÖDEN.

face cu putinţă a unge podinele fără de a deranja odăile, fiind-că **se evită mirosul neplăcut**, propriu colorii şi lacului de oleiu, care se svêntă încet şi e lipicios. Folosirea e atât de simplă, în cât ori-cine póte unge podinele, cari se pot şterge cu rize umede, fără sĕ pérdă luciul. — Se deosebesc:

lac lucitor colorat de podine,

brun-gălbuiu şi brun-mahagoni, care acopere ca oleiul şi dă luciu: deci folosibil deopotrivă la podine noue şi vechi. **Acopere pe deplin pete vechi, văpséla anterióră,** etc.; şi

lac lucitor curat (necolorat)

pentru podine noue şi parchete, care dă numai luciu. Mai cu sémă pentru parchete şi podine de tot noue, unse deja cu colori de oleiu. Dă numai luciu şi nu ascunde modelul lemnului.

Colli postali circa 35 m. pătr. (2 odăi mijlocii) fl. 5·90 v. a.

In tóte orasele unde sunt deposite, comandele directe vor fi transmise acestora; văpsiri de model şi prospecte gratuit şi franco. La cumpĕrare este a se lua séma precis la firmă şi marca firmei, fiind-că acest **fabricat esistent din 1850 se imitéză** multiplu şi **se falsifică,** în cât se pune în comerciu o marfă slabă, care nu corĕspunde scopului.

Francisc Christoph

inventator, singurul fabricant al veritabilului lac lucitor de podine.

Praga-K. Berlin, NW.

Sibiiu: W. Gustav Simonis. **Braşov:** H. Zintz.
Orăştie: Kercsedi G. **Făgăraş:** J. Jaros.
132] **Mediaş:** Martin Schemmel. 11—15

VINETÉLA

Mai bună la albituri!
— Sub scutul legilor. —
Vineţéla cea mai plăcută în spalătorii şi gospodării.
Eftină şi neîntrecută.
I sticlă mică de 24 fil. ajunge la 10 spălături. — **1 sticlă mare** costă 1·60 cor., ½ sticlă 1 cor.
Se capĕtă pretutindenea!
Sĕ ne ferim de imitaţiuni!

Singurii producenţi:

URANOS

FRATII HOCHSINGER, fabrică chimică

BUDAPESTA
VI., str. Rozsa 85.

[116] 10—16

Redactor prov. Dr. George Proca.

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane

Nr. 100 Sibiiu, Joi 11/24 Septembre 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 34
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei er 30 fil. rêndul cu litere garmond

Nr. 341 Metr.

IOAN

din îndurarea lui Dumnezeu archiepiscop al bisericei ortodocse în Transilvania, și metropolit al Românilor greco-orientali din Ungaria și Transilvania.

Preasânțiților frați episcopi, venerabilelor consistórie eparchiale, onorabililor deputați congresuali, iubitului cler și popor din provincia nóstră metropolitană: dar și milă de la Dumnezeu, și salutarea Nóstră cordială!

Avênd în vedere §§. 151 și 152 din statutul organic, convocăm și prin acestea dechiarăm de convocat congresul ordinar național-bisericesc al provinciei Nóstre metropolitane la biserica parochială din suburbiul Iosefin în Sibiiu, pe Mercurea, ce cade în 1/14 Octobre a. c., la 9 ore înainte de amiazi, în care zi după terminarea ritualelor bisericești va urma numai de cât deschiderea congresului și se vor începe lucrările congresuale conform regulamentului afacerilor interne.

Dat în reședința nóstră archiepiscopéscă-metropolitană în Sibiiu, la 5/18 Septembre 1903.

Ioan Metianu m. p.
archiepiscop și metropolit.

I. P. S. Sa metropolitul — în visitațiune canonică.

Sibiiu, 23 Septembre n.

Cum am fost anunțat în numĕrul anterior, Inaltpreasânția Sa dl archiepiscop și metropolit al nostru *Ioan*, însoțit de numĕrósă suită a plecat Vineri în părțile Reghinului, spre a face visitațiune canonică în comunele nóstre bisericești din acele părți și a conduce actul sfințirii bisericilor din *Cueșdiu*, *Toplița-română* și *Idicel*.

Despre primirea Inaltpreasânției Sale din partea credincioșilor din acele părți și despre efectuirea sfințirilor am primit azi de la raportorul nostru din suita Inaltpreasânției Sale următoriul raport:

Inaltpreasfinția Sa archiepiscopul și metropolitul nostru *Ioan* a sosit deplin sănĕtos în mijlocul poporului de pe *Valea-Murĕșului.*

Pornind Sâmbătă diminéța din gara de la Murĕș-Oșorheiu pe cursul Murĕșului în sus, întreg drumul a fost o adevĕrată cale de triumf.

Poporul înțelegênd că păstoriul bun trece prin acele locuri, a coborît de pe vêrful munților, a percurs văile și a dat năvală asupra trenului la tóte gările.

Cupeul în care era adăpostit Inaltul óspe cu suita sa, a sosit în gara din Reghin împodobit de flori și verdéță.

Aici a fost salutat din partea autorităților politice prin protonotariul comitatens *Erösdi.* A vorbit apoi cu multă căldură protopresbiterul tractual Gal. *Șagău.* Inaltpreasânția Sa a rĕspuns scurt, cuprindĕtor și emoționat de bucurie.

50 de trăsuri s'au înșirat apoi ducêndu-ne la casele deputatului sinodal Dr. Ioan *Popescu*, unde s'a servit prânzul.

De la Reghin la Toplița ne aștepta un drum de 70 clm.

Pe la 4 óre d. a. am plecat, avênd a face drumul până la Cueșdiu, locuința protopresbiterului tractual.

Trăsura Inaltpreasânției Sale era purtată de patru telegari.

Sunetul clopotelor din comunele prin cari am trecut vestea bucuria credincioșilor, cari postați de-alungul drumului aclamau cu putere și lăcrimau de fericire.

Preoții în ornate, cu crucea și evangelia în mână, salutau pe supremul lor șef.

Duminecă s'a făcut *sfințirea bisericii din Cueșdiu.*

In satele de prin ținutul acela, la depărtări de 20 klm. n'a mai rĕmas om pe acasă. Nu numai curtea, dar' și strada era plină de popor. Dragostea și însuflețirea nu se póte descrie.

I. P. S. Sa, bunul nostru archipăstor, cu putere de sus îndeplinește tóte spre uimirea tuturor, ear' la finea serviciului divin ține poporului o frumósă predică plină de învĕțături și povețe.

Punct la 12 ore din zi plecăm, cu ajutoriul Celui de sus, spre *Toplița-română.*

Alcătuirile naturei ne răpesc cu frumseța lor. Ajungem în regiunea bradului. Călăreții locului au schimbat pălăria ușóră cu cușma falnicilor Curcani. Cei adunați, fără deosebire de confesiune și naționalitate, fac frumóse ovațiuni capului distins al bisericei nóstre.

De-odată din negura depărtării se desfășură din ce în ce mai tare o cétă de călăreți. Sunt călăreții din Toplița. Salută, sunt resalutați și plecăm înainte.

Insuflețirea își ajunge culmea în Toplița. Echoul tréscurilor de pe tóte cóstele Topliței se împreună în vĕzduh cu sunetul clopotelor de la tóte bisericile și ridică la sublim ovațiunile poporului imens.

Séra cină comună la casele parochului Maier, la care a luat parte și deputatul dietal Urmánczy.

Luni, sfințirea bisericei, care în mărime și frumseță ar face cinste oricărui oraș. Au servit 18 preoți în fața unui public de 3 mii de suflete cel puțin.

I. P. S. Sa a rostit o cuvêntare ca formă și conținut desĕvêrșită. Pe când scriu aceste rênduri, în dragostea sa, ce nu cunóște obosélă, I. P. S. Sa îndeplinește ungerea cu mir a tuturor credincioșilor de față.

Urméză banchet. De séră petrecere. Mâne, Marți, la re'ntórcere visitațiune în comunele Meșterhaza și Poleți. Preste nópte vom rĕmânea în Cueșdi. Mercuri va fi sfințirea bisericei din *Idicel-pădure.*

Satisfacție?... Manifest?

Sibiiu, 23 Septembre.

Ordinul către armată, dat de M. Sa din Chlopy la 16 Septembre, a făcut sensație nu numai în cercurile politice ale monarchiei, deosebi în cele ungare, ci și în străinătate. Din partea străinătății și din partea cercurilor politice austriace el e considerat ca rază de lumină în chaosul creat prin impetuositatea pretensiunilor „naționale“ ale oposiției ungare în cestiunea armatei, și ca un cuvênt decisiv dat din cel mai autorisat loc, întru indicarea căii de soluție a crisei politice din țéra nóstră. In acest înțeles a fost primit și interpretat acest memorabil cuvênt al M. Sale și din partea naționalităților Ungariei, doritóre de a vedé de nou intrate în cursul — relativ normal afacerile statului.

Și cu drept cuvênt a trebuit considerat în acest înțeles ordinul cestionat, pentru-că nenumĕratele dovedi de strictă constituționalitate și neclintită iubire de dreptate, înțelepciunea proverbială și zelul până la jertfire de sine al M. Sale luminatului și multbunului nostru monarch, despre cari timp de preste jumĕtate de secol au putut sĕ se convingă popórele tóte ale monarchiei, erau cea mai puternică garanță, că în situația dată nu se putea altcum. Prea se deslănțuise potta de a îmbuca totul, de a stórce tóte în favorul *unei părți* a complexului sus ținĕtor de stat, și prea se avêntase insolența pretensivilor, care lăsată și pe mai departe la rangul ei putea ușor sĕ provóce la *celelalte părți* nemulțămire justă, care cu greu ar fi putut fi apoi delăturată, — și prea luase situația fasă aptă a trezí în aliații monarchiei nedumerire față cu vitalitatea ei.....

De aceea cuvêntul M. Sale a fost primit cu mulțămire din partea tuturor celor iubitori de ordine și de dreptate.

Nu așa însĕ din partea celor pe cari mai de-aprópe 'i privia acel cuvênt: compatrioții nostri Magiari. Pe ei ordinul de la Chlopy i-a atins ca trăsnet din senin. Intrégă presa magiară, fără osebire de colorit de partid, îl tracta — și 'l tractéză încă și acum — ca insultă la adresa „națiunei“, pe care din „națiune susținĕtóre de stat“ ordinul „o degradéză“ la rang egal cu „rassele de popor“ român, sêrb, slovac, etc., ca atentat la constituție, ca înriurințe illicite asupra M. Sale în cestiuni de afaceri interne ale țerii, ș. a., cerênd tóte *satisfacție!*

Ca ilustrare a modului cum este considerat și tractat acest ordin din partea cercurilor politice magiare, reproducem dintrĕ cele mai calme aprecieri următórele:

„Alkotmány“ în primul numĕrului de Vineri scrie următórele:

„Ceea ce de mult știam, ori cel puțin presupuneam, acum se aduce țerii la cunoștință prin act. Neînduplecabilitatea regelui în cestiunea militară față cu aspirațiunile naționale magiare, acum a primit espresie în formă de act. Espresia decisiunei regale toți cei cu sentiment constituțional am așteptat'o în formă de rescript regal adresat dietei, ori de manifest către națiune, și am căpĕtat'o în forma de ordin către armată.

Și acum trebue sĕ ne concentrăm întreg simțul național, întreg cel constituțional și dinastic, sĕ înfrênăm sângele nostru clocotitoriu, pentru-ca față cu acest ordin către armată, fără părechiă în istoria constituțională a națiunii, sĕ nu fim nedrepți.

Apreciarea acestui ordin către armată, de la Chlopy, e muncă adevĕrat ciclopică. Argumente cu greutate de măji militéză contra formei, datării și conținutului acestui ordin. Ordin către armată fiind, regele, ca suprem comandant, a putut sĕ 'l dee fără contrasignare ministerială. Acest ordin însĕ e și accentuarea puternică a unității armatei, și dacă ținem în vedere că crisa aceea nefericită, în care țéra și dualismul trage de mórte deja de luni de zile, e causată de cestiunea militară; dacă ținem apoi în vedere, că ordinul de la Chlopy nu se restrînge numai la recunóșterea capacității de acțiune a armatei și nu e adresat numai celor cari pórtă două feliuri de postav, ci și acelor grupuri politice, cari parte între marginile transacțiunii, parte trecênd preste acelea pretind și solicitéză împlinirea aspirațiunilor naționale: dacă ținem în privire tóte acestea, trebue sĕ constatăm că acest ordin de la Chlopy *e act* (document) *politic de prim rang, care póte sĕ aibă urmări de gravitate și fatalitate ce nici că se póte prevedé,* și al cărui subscriitoriu, adevĕrat că în puterea poziției sale de drept public e imun, dar' autorii și inspiratorii lui pot fi și au sĕ fie trași la cea mai gravă rĕspundere politică.

...... Ordinul de la Chlopy, în basa conținutului, scopului și efectului seu e par exellens act politic („eminenter politikai irat“). Dă aspirațiunilor naționale magiare contră ce nu cunóște tocmélă, nu cunóște conciliabilitate. Clarifică numai situația, dar' nu influințéză în mod liniștitoriu, împăciuitoriu, ci *tórnă uleu pe foc,* pentru-că negligă de tot drepturile constituționale ale statului ungar“.

....

„Magyar Szó“, organul agreat al fostului ministru-president Bánffy, acum mareșal de curte al M. Sale, de Vineri începênd se ocupă în fie-care numĕr, în primi-articoli și în corpul ziariului tot numai cu ordinul de la Chlopy, despre care zice că e:

„Erupțiunea furiei neputincióse a cercurilor militare, care numai în acel cas ar fi periculósă, dacă națiunea ar lua-o prea în serios. Ba putem zice că privită din punct de vedere mai înalt enunciațiunea póte sĕ fie chiar măgulitóre pentru națiunea nóstră. Pentru-că dă dovadă, că cercurile militare inspiratóre ne mai știindu-și nici într'un chip ajuta și ne mai știind nici într'un chip cum sĕ desarmeze dorința generală și voința generală a națiunii magiare: în sforțările lor ultime, chinuitóre și neputincióse, inspiréză astfel de lucruri supremului comandant. Astfel își varsă, în cuvinte, neputinciósa furie, cari cuvinte însĕ nu pot sĕ clatine resoluția legi stiseriósă și demnitatea gravă a națiunii de mătóre.“.....

....„E deplină imposibilitate și numai presupunerea, ca acésta enunciație, cu tendință de a insulta națiunea, sĕ nu aibă continuare. Ear' continuarea numai aceea póte fi, că după deplina și rușinósa derută a cercurilor inspirătóre regele constituțional se va întórce earăși spre națiunea sa și *va dementa prin fapte ceea-ce a fost ofensător în cuvinte.* Ministrul-president, care conform proprie-i afirmațiuni nu a știut nimic despre ordinul către armată, a mers la Viena. Ce va aduce de acolo, nu știe nimenea. *Fără satisfacție însĕ sĕ nu se re'ntórcă*“ ....

Satisfacție! Ear' satisfacția acésta avea sĕ fie dată „națiunii“ în formă de *manifest.* Până acum însĕ n'a urmat nici manifestul, nici altă formă de „satisfacţie“. Ministrul-president a fost în audienţă la M. Sa *de patru-ori*, spre a pune trebile la cale conform dorinţei „naţiunii“. Eri după amiazi a fost în a patra audienţă. Cu ce solie se va fi re'ntors eri séra la Budapesta, nu ştim. Zilele proxime însĕ vor aduce o soluţie óre-care, dat fiind, că *pe mâne (Joi) e convocată dieta*, căreia ministrul-president va refera apoi despre resultatul audienţelor.

Genesa ordinului de la Chlopy. E aprópe o sĕptĕmână de când memorabilul cuvênt al M. Sale, dat în formă de *ordin de zi către armată* (Armeebefehl) preocupă întrégă opinia publică din ambele părţi ale monarchiei. Privitor la genesa acestui ordin „Pester Lloyd“ zice, că el a fost concipiat esclusiv prin intervenţia autorităţilor militare. Contele *Hédervâry* a avut cunoştinţă, că va fi dat un ordin către armată, dar' despre conţinutul aceluia numai Joi diminéţă a căpĕtat informaţiuni. „Magyarország“ susţine a şti, că ordinul era gata deja în 14 Septembre, după audienţa ultimă a ministrului-president austriac şi înainte de mergerea lui la Reichenau (unde a avut întâlnire cu Coloman *Széll.*) Probabil că Széll a aflat de la fostul seu coleg conţinutul ordinului şi de aceea nu s'a re'ntors la Budapesta, ci de la Reichenau a mers direct a casă la Rátót. Se zice apoi, că contele Iuliu *Andrássy* a ştiut despre acest ordin deja Mercuri diminéţa (ziua din care e datat ordinul) şi de aceea s'a retras de pe arena conferărilor privitóre la aplanarea crisei.

Cât pentru motivele cari au făcut necesar, ca M. Sa sĕ 'şi spună tocmai acum şi în forma acésta *cuvêntul seu* în cestiunea crisei, „un fruntaş bărbat de stat al Ungariei“ (cum zice „Magyar Szó“) intervievat de corespondentul din Viena al acestui ziariu a zis următórele:

La locul cel mai competent se invócă pentru îndreptăţirea ordinului deosebi două motive: A fost de lipsă *liniştirea armatei.* In anumite cercuri adecă oficerii erau îngrijoraţi, că regele dór' totuşi va ceda în cestiunea limbii de comandă. *Motivul principal* însĕ nu liniştirea armatei a fost, ci pentru-ca *străinătatea nu cumva sĕ crédă, că Austro-Ungaria ar fi un cadavru plecat spre descompunere.* La locurile supreme se temeau, că Austro-Ungaria acuşi va fi considerată în străinătate la feliu cu Turcia. Menirea ordinului către armată a fost deci sĕ documenteze contrariul acesteia chiar în timpul când Viena se pregătise a primí visita împĕratului german Vilhelm şi se pregăteşte sĕ primiască pe a ţarului rusesc, adecă în timpul când Viena e centrul tuturor interesărilor diplomatice.

Atâta enunciaţia respectivului „bărbat de stat“, care nu în zadar zice că s'a informat de la „cel mai competent loc“, căci ea se pare a fi de perfect acord cu realitatea.

Croaţii şi limba de comandă a armatei. Duminecă era sĕ se ţină un mare meeting croat în cestiunea limbii de comandă a armatei, ca echou la pretensiunile oposiţiei din dieta ungară privitóre la acésta cestiune. Meetingul însĕ nu s'a putut ţiné, din causă că autorităţile l'au interzis. Cum se raportéză însĕ din Sisek (Eszék) convocătorii voiau sĕ supună meetingului spre votare următoriul project de resoluţiune:

Meetingul e pĕtruns de convingerea, că posiţia de mare-putere a monarchiei austro-ungare şi capacitatea ei de apĕrare *pretinde unitatea întregei armate* şi că *limba unitară în armată e necesitate.* Projectul de resoluţiune nu enunţă, că limba armatei sĕ fie cea germană. Dacă însĕ Magiarilor s'ar face concesiuni în cestiunea limbii armatei, *atunci meetingul pretinde pentru regimentele recrutate de pe teritoriul ţerilor Croaţia-Slavonia limbă de comandă croată, insignii croate şi stindard croat.*

Convocarea Reichsrathului. Sensaţia zilei, pe lângă ordinul de la Chlopy, e *convocarea Reichsrathului.* Autograful preaînalt, prin care Reichsrathul (dieta imperială a Austriei) e convocat pe *azi* (23 Septembre), e de următoriul cuprins:

„Iubite Dr. Koerber! Mĕ simt îndemnat sĕ convoc Reichsrathul pe 23 Septembre 1903 spre a 'şi relua firul activităţii, şi sĕ te autorisez a lua ulteriórele dispoziţiuni în acésta privinţă. — *Chlopy* la 17 Septembre 1903. *Francisc Iosif* m. p. Koerber m. p.“

Ziarele vieneze dau cu părerea, că acésta convocare numai cu considerare la *ordinul către armată* a putut fi făcută, avênd acela sĕ influinţeze în mod împăciuitor deosebi asupra deputaţilor cehi, cari altcum ar fi lucrat în ajutoriul obstrucţioniştilor magiari şi ar fi nisuit sĕ subsape posiţia ministrului-president Koerber. Problema Reichsrathului e, de altcum, sĕ voteze contingentul de recruţi normal, în locul projectului de lege despre contingentul sporit, votat deja, dar' cu clausula că numai deodată cu projectul privitor la contingentul de recruţi din Ungaria sĕ pótă fi puse în lucrar. Astfel, pe lângă alte abnormităţi vom avé sĕ vedem in curênd şi aceea, că regimentele austriace capĕtă recruţi în tómna acésta, ear' cele ungare nu, şi că la 1 Octobre soldaţii terţianiţi ai regimentelor austriace vor fi dimişi a casă, ear' cei ai regimentelor ungare vor fi reţinuţi la serviciu activ până la 31 Decembre.

Distincţie semnificativă. Cu ocasiunea petrecerii în Viena împĕratul *Vilhelm II.* al Germaniei a conferit contelui *Hédervâry*, ad interim ministru-president ungar, *ordul benemerenti al corónei prusiace* („Verdienstorden der preussichen Krone“), una dintrĕ cele mai înalte distincţiuni pe cari coróna prusiacă le póte da. Pe lângă acéstă distincţie, prin care împĕratul a ţinut sĕ dee espresie înaltei sale consideraţiuni faţă de contele Hédervâry, Vineri după amiazi a lăsat pentru el biletul de visită la palatul ministeriului ungar din Viena, ca semn că a fost sĕ 'i facă visită.

Combinată cu alusiunea din toastul împĕratului, tractat la alt loc în numĕrul present al ziariului nostru, şi cu împrejurările cari înainte cu o lună şi jumĕtate forţaseră abdicarea contelui de la postul de ministru-president, însemnătatea acestei înalte distincţiuni se ridică mult preste decorările de şablon, făcute cu ocasiunea visitelor de domnitori.

„Los von Ungarn“. Partidul pangermanilor austriaci a ţinut Sâmbătă şedinţă în Viena, spre a se consulta asupra situaţiei politice, create prin obstrucţia din dieta ungară în cestiunea projectelor militare. Au enunţat, în formă de conclus, că *doresc legătura de stat cu imperiul german* şi prin acésta, fireşte, *desfacerea definitivă a legăturii de stat cu Ungaria.*

Un refus meritat. In primăvară, când cinurile monachale papistaşe espulsate din Francia căutau sĕ se aşeze în alte ţeri, au făcut în acest scop încercare şi la guvernul României, deosebi cinul barnabiţilor, în interesul cărora a intrevenit la ministrul de culte al României chiar şi archiepiscopul rom. catolic din Bucureşti. Rĕspunsul ministrului însĕ a fost negativ, — spre mângăerea tuturor ortodoxilor cari ţin, ca biserica ortodoxă sĕ fie ferită — în cât se póte — de impetuosităţile proselitistice ale agenţilor Romei papale.

Acest rĕspuns, adevĕrat că a fost dat archiepiscopului pe la sfêrşitul lunii Maiu, totuşi el este şi rĕmâne actual, deosebi în urma ciudatelor teorii lauriane şi staniane, date la lumină după instalarea episcopului gr.-cat. din Oradea-mare.*) Il reproducem deci în următórele:

„*Monseniore!*

La cererea P. S. V. din 14/27 April 1903, ca sĕ fiţi autorisat a deschide un liceu complet cu internat de băeţi în capitală, am onóre a rĕspunde, că suntem informaţi, că viitorii profesori ai acestei şcóle vor fi în cea mai mare parte străini, şi că printrĕ ei, în particular, se vor afla mai mulţi călugări catolici din ordinul Barnabiţilor, de curênd espulsaţi din Francia. Acest lucru este pe deplin confirmat prin scrisórea din 21 April, adresată de către pr. Aug. Kuczka, vicariul acelei archiepiscopii, dlui secretariu general al ministeriului.

In aceeaşi scrisóre se recunóşte venirea în ţară a pr. Dubois, superiorul Barnabiţilor, de-şi se spune că în curênd va pleca înapoi.

In faţa acestora sunt silit sĕ comunic P. S. V., că *nu pot acorda autorisaţia cerută.* Interesele statului român, întru cât sunt încredinţate îngrijirei mele, nu permit, ca România sĕ adăpostéscă, nici cât de puţin, ordinele religióse eliminate de prin alte părţi.

De aceea ministeriul nu vĕ póte acorda o autorisaţiune, care, fie pentru acum, fie pentru viitor, ar puté serví acestor ordine pentru a se instala la noi.

Mĕsura acésta ne este impusă cu atât mai mult, cu cât ţéra nóstră, aparţinênd religiei creştine ortodoxe de resărit, nu póte primí în sinul seu nişte ordine catolice, a *căror activitate ací la noi nu s'ar puté exercita de cât într'un sens pe care cu nici un chip nu l'am puté tolera*“.

Un toast la situaţie.

Cum este cunoscut cetitorilor, împĕratul *Vilhelm II.* al Germaniei, după vênătórele de pe moşiile archiducelui Frideric a plecat la Viena, unde până Duminecă séra a fost óspe al M. Sale împĕratului şi rege al nostru. In onórea distinsului óspe şi amic s'au dat în Viena şi la Schönbrunn diferite festivităţi, în şirul cărora de însemnătate deosebită e prânzul de gală dat Vineri la 6 ore după amiazi în sala redută, la care împĕratul Vilhelm rĕspundênd toastului M. Sale a rostit un toast — în care cercurile politice magiare vĕd amestec în politica internă a Ungariei.

A nume, după plésa a treia M. Sa s'a ridicat şi a rostit următoriul toast:

Salut pe M. Ta din tótă inima şi dau espresiune bucuriei mele sincere asupra faptului că pot sĕ primesc azi în cercurile nóstre pe *amicul şi aliatul fidel.* Prin venirea la noi M. Ta atât de bucuros ai satisfăcut dorinţei mele de a te revedé, în cât acest fapt trezeşte în mine sentimente de ferbinte recunoştinţă şi care cu renoită forţă sporeşte legăturile tari ale relaţiunilor dintrĕ noi. Pĕtruns de acésta speranţă, rog pe M. Ta sĕ 'mi permită sĕ ridic păharul în sănĕtatea M. Tale, cum şi întru *neclintita prietinie a nóstră* şi sĕ strig, ca M. Sa împĕratul Vilhelm sĕ trăiéscă mulţi ani!

La acest toast împĕratul *Vilhelm* a rĕspuns următórele:

Cuprins de profundă recunoştinţă, rog pe M. Ta sĕ primeşti graţios espresiunea mulţămitei mele intime pentru cuvintele amicale cu cari M. Ta m'ai salutat, cum şi pentru primirea cordială şi splendidă, de care m'a făcut părtaş totdeuna ospitalul şi vecinic frumosul oraş împĕrătesc de lângă Dunăre: residenţa M. Tale. Nimic nu aşi fi putut îndepliní mai bucuros, de cât că amĕsurat dorinţei M. Tale am grăbit sĕ vin aicia, ca sĕ salut pe iubitul şi stimatul înaltul meu amic şi aliat. *Vederea superbelor regimente ale M. Tale a servit spre bucuria inimei mele, pentru-că alianţa ţerilor nóstre spre binele păcii Europei armata nóstră o susţine şi întăreşte.* Când ridic păharul în sănĕtatea M. Tale, te rog totodată, permite-mi sĕ fiu interpretul sentimentelor tuturor Germanilor din imperiu,

---

*) Vedi articolul „Aprópe?.... Departe?“, din numĕrul 93 dto 5 Septembre n. al „Telegrafului Român“, ca echou la teoria susţinută de un Dr. Fl. Stan, că *românii gr.-catolici* nu numai *stau mai aprópe de biserica rom.-cat*, de cât de cea *română gr.-or.*, ci *sunt chiar una cu bis. Romei*, deci când e sĕ alégă întrĕ *român gr.-oriental* şi întrĕ *străin romano-catolic*, *străinul* acela le este *frate*, ear' *fratele de un sânge* le este *străin.*

FOIŞÓRĂ

Figura şi chipul Mântuitoriului.

De Nicolae Bălan, stud. în teol.

(Urmare).

Icóne vechi de ale Veronicii se află în *Roma*, *Milan*, *Iaeu* şi în alte locuri. O deosebită atenţiune s'a dat însĕ icónei ce se păstrézâ în Roma, pe care biserica romană o consideră ca unul dintrĕ cele mai preţióse relicuii ale sale şi e permis numai persónelor princiare sĕ o privéscă din apropiere, ear' muritorilor de rênd li-se arată numai din depărtare şi la ocasiuni fórte rari. Ea pórtă întru tóte sigilul artei bizantine.

Nikolaus Müller[1]) punênd icóna din Roma în paralelă cu aşanumitele *sindóne*, susţine părerea fórte probabilă, că la formarea legendei despre ea a dat ansă o icónă lucrată pe pânză, ce se afla în evul mediu în Roma şi pe care era depinsă faţa lui Iisus zăcênd în mormênt. Pe acest sudariu sĕ 'l fi considerat apoi de pânză, ce a acoperit capul lui Iisus când zăcea în mormênt şi pe care s'a imprimat pe cale supranaturală chipul lui Iisus.

La acéstă conclusiune — zice Müller — a putut sĕ ajungă biserica Romei, considerând posiţia ei de atunci, — de frică, ca nu cumva Constantinopolul şi alte biserici din Orient sĕ posédă ceva mai mult de cât ea.

Spre completarea acestora adaug şi *părerea lui Grimm*, care susţine că legenda despre icóna Veronicii „nu este altceva, de cât legenda despre Avgar adusă în alte combinaţiuni“.

Intréga legendă e legată — după cum am vĕdut — de numele matrónei „*Veronica*“. Acest nume — după *Mabillon şi Papenbrock* — sĕ se fi format prin împreunarea cuvintelor *vera* şi *icon* (εἰκών) = *icóna adevĕrată.* Intr'adevĕr şi aflăm la scriitori indicii despre acésta, ca d. es. „est ergo Veronica pictura Domini vera“ (Gervasius Tilber. cam 1210).

Cam de la véc. 13 numirea „Veronica“ s'a şi dat icónei; e însĕ sigur, că la acésta a contribuit şi faptul, că icóna a fost considerată, ca o lucrare a matrónei Veronica, carea a fost tot aşa numită şi înainte de a se da acest nume icónei însaşi.

Intrĕ icónele achiropiite de mai puţină însĕmnătate sunt cele cari ne înfăţişézâ figura întrégă a Mântuitoriului. Mai multe cetăţi din Apus adecă se laudă, că ar posede giulgiul, *sindonul* (σίνδων), în care a fost înfăşurat Iisus în mormênt şi pe care s'a imprimat, pe cale supranaturală, chipul întregei sale figuri. Dar' tóte sindónele cu chipul lui Iisus — de-şi autenticitatea celui ce se află în Turin a fost recunoscută de papa Romei Sixt IV prin o bulă — pórtă criterii, după cari sunt a se considera incontestabil ca producte ale evului mediu.

Icónele pretinse autentice.

La acésta clasă voiu înşira acele icóne, pe cari tradiţia vechiă le-a considerat de productele unor persóne biblice contimporane Mântuitoriului, pe când de fapt ele sunt creaţiuni mult mai posterióre. Cele mai însĕmnate sunt următórele:

In *biserica sf. Praxedis din Roma* se păstrézâ o icónă, care nu se póte numĕra nici la cele mai vechi, despre care însĕ tradiţiunea ne spune, că *ap. Petru a donat'o lui Pudeus.* (Πούδης, II, Tim. 4, 21).

Din epistola ap. Pavel către Colosseni 4, 14, ştim, că *evangelistul Luca* a fost de profesiune medic (ἰατρός), ear' o tradiţiune târzie ne spune, că a fost şi *pictor.* Cel dintâiu scriitoriu la care întimpinăm acéstă tradiţiune e monachul bizantin *Michail*[1]). De aici înainte mai mulţi scriitori din evul mediu ne relatézâ, că evangelistul Luca fiind pictor, a lucrat icóne de ale lui Christos, a Maicii Domnului şi de a apost. Petru şi Pavel. Scriitoriul apusén *Wernher* de la sfêrşitul secl. 12 a îmbinat acésta tradiţiune cu legenda Veronicii, zicênd, că Luca urmând rugării repeţite a matrónei Veronica, a făcut de mai multe-ori încercarea sĕ picteze un portret al Mântuitoriului, dar' nu i-a succes. Atunci Mântuitoriul şi-a şters faţa cu o maramă a Veronicii, pe care a rĕmas portretul sĕu. După acéstă versiune avem de a face şi aici cu un achiropiit. Două tablouri mai cunoscute atribuite ev. Luca se păstrézâ în Roma.[2])

După o tradiţiune de tot târzie sĕ fi lucrat ev. Luca şi *statue de-ale lui Christos*, ear' una dintrĕ ele s'ar păstra şi azi în *satul Sirolo* lângă Ancona.

(Va urma).

---

[1]) Hauck, R. E. IV, 73—74.

[1]) Vita Theodori Stud. c. 69. Migne, 99, p. 177.

[2]) Hauck l. c. IV, 68.

dând espresie dorinţei, ca Dumnezeu sĕ binecuvinte şi ţină pe M. Sa şi înalta-i familie. M. Sa împĕratul şi rege Francisc Iosif hurra!

M. Sa Francisc Iosif după acest toast *a îmbrăţişat şi sărutat de mai multe-ori pe împĕratul Vilhelm*, — ceea-ce e nou de tot şi ne mai pomenit la ocasiuni de acestea.

In acest toast cercurile politice ungare, deosebi cele oposiţionale vĕd direct amestec în politica internă a Ungariei, interpretându-l ca critică asupra situaţiei politice şi aprobare a ordinului adresat de către M. Sa armatei. „Egyetértés“ — de pildă — în primul numĕrului de Luni scrie în cestiunea acestui amestec următórele:

„E clar, că visita la Viena a împĕratului german Vilhelm nu atinge chiar indiferent politica magiară. Impĕratul german a făcut des alusiuni directe, a vorbit despre relaţiunile magiare, a lansat opiniune şi a influinţat asupra Curţii şi asupra opiniunii publice austriace. De-şi pe cale semioficiósă se négă acésta, totuşi e adevĕrat şi sigur, ba un bărbat de stat (a bună sémă însuşi Szögyény-Marich László) într'un interview a recunoscut fără nici un încunjur, că da, în toastul seu împĕratul german *asupra situaţiei politice magiare a voit sĕ se pronunţe în mod reprobător*...

Faţă cu acésta sensaţională apariţie avem numai atâta de observat, că cercurile de curte vieneze ar lucra înţelepţeşte, dacă nu prin împĕratul Vilhelm şi-ar face politica. Dór' totuşi nu va fi oportun pentru ele, dacă împĕratul german s'ar prea deda la acésta“...

. . . .

Oportun, ori neoportun, — e tréba cercurilor respective. Cum de a fost însĕ oportun şi ridicat până 'n al şeptelea ceriu toastul de la Buda al împĕratului Vilhelm, cel cu elogii şi dithirambe la adresa Magiarilor?

Monografia

capelei gr. ort. rom. de la penitenţiarul reg. ung. regn. din Gherla.

(Fine).

Incheere.

Reasumând cele zise până ací, vedem că în prima jumĕtate a vécului trecut s'a pus fórte puţin pond pe instrucţiunea religiósă-morală a credincioşilor bisericei nóstre de la acest institut; dar' şi aceea o putem zice, că nici instrucţiunea credincioşilor celorlalte biserici nu era cu mult mai bună de cât cea a credincioşilor bisericei nóstre; avantagiul acelora a fost, că au avut preoţi mai la îndemână de cât noi, până când noi trebuia sĕ 'i aducem din depărtări mari, şi aşa numai rare-ori (cel mult odată într'o lună) se puteau presenta, dar' şi atunci mai numai pentru sĕvêrşirea ritualelor strict necesare. Instrucţiunea s'a îmbunătăţit însĕ hotărît când la anul 1869 s'au instituit preoţi definitivi şi s'a întrodus şi învĕţămêntul şcolar. Ba mai târziu s'a înfiinţat din opuri literare corespundĕtóre o bibliotecă şi pentru robi. Efectul salutar s'a şi arătat, căci după-ce şi tratamentul s'a pus pe base mai umane, deţinuţii recidivi s'au împuţinat fórte mult. Ba putem afirma hotărît şi aceea, că de prin mijlocul vécului trecut, după-ce s'a generalisat învĕţămêntul şcolar intelectual şi religios, numĕrul criminalilor şi al crimelor s'a redus, ear' crimele au perdut fórte mult şi din sĕlbătăcia lor. Durere însĕ, că în timpul din urmă punêndu-se mai puţin pond pe instrucţiunea religiósă-morală în şcólele din afară, şi mai cu sémă când sunt şi timpuri economice grele, pare-că se arată o reacţiune spre rĕu în privinţa stărilor morale generale, şi mai cu sémă la cei-ce cad în prinsori, devenind şi crimele mai rafinate. Dar' aşa e cursul lumii şi în privinţa fluctuaţiunii stărilor morale generale, ca şi în privinţa schimbării anotimpurilor, — după érnă vară şi după vară érnă, după plóie senin, şi după senin plóie. Dar' până acestea nu stă în puterea omului a le regula, fluctuaţiunea stărilor morale generale, pe lângă voinţă tare şi punêndu-se strict pe basele moralei creştine, în mare parte le póte regula, ca sĕ nu trécă la estrem în privinţa decădinţei, de-şi nu le póte desvolta într'atâta, ca sĕ le apropie de idealul suprem al moralităţii generale contemplat de Iisus Christos. Ceea-ce nu e cu putinţă însĕ la ómeni, e cu putinţă la Dumnezeu, căci Dumnezeu nu voieşte mórtea pĕcătosului, ci ca sĕ se îndrepte şi sĕ fie viu. Neputêndu-se toţi ridica la idealul suprem al moralităţii, nu vor ajunge nici la gradul suprem al fericirii vecinice, dar' toţi se pot mântuí, căci Dumnezeu e drept şi îndurător.

Ca însĕ toţi, ori cel puţin partea cea mai mare sĕ se mântuiască, preoţii — cu fapta şi cu cuvêntul — mereu trebue sĕ fie la locul lor, şi *mai cu sémă faţă de cei eliberaţi din prinsori trebue sĕ arete o grije deosebită*, ca sĕ nu recadă, ori dacă au re ădut, sĕ 'i ridice eară. Vindecarea bólelor sufleteşti (curăţirea de pĕcate) nu e ca vindecarea bólelor trupeşti; aici în multe casuri poţi reda sănĕtatea ori mântuí viéţa, dar' în privinţa mântuirii sufletului, ori vindeci totul, ori perdi totul; un singur pĕcat necurăţit duce la osândă vecinică întreg omul. Şi de aceea este şi mai grea chiămarea preotului de cât chiămarea medicului, căci până când multe bóle trupeşti le poţi observa şi cu ochiul fisic, bólele sufleteşti le poţi observa numai cu ochiul sufletului, avênd multă ştiinţă şi zel înflăcărat apostolic, împreunat în cas de lipsă şi cu sacrificarea de sine.

Apoi chiămarea preoţilor de la închisori este înzecit şi mai grea, căci pe lângă împrejurarea, că de multe-ori şi viéţa le este espusă, ei au de lucru — natural — cu îndreptarea celor mai rele elemente morale din viéţa socială omenéscă.

Acestea am voit sĕ le scriu despre catechisaţiunea robilor gr.-ort. de la penitenciarul reg. ung. regn. din Gherla şi despre capela bisericei nóstre de acolo. Intru cât mi-a succes acésta, las sĕ judece alţii, recunosc însĕ, că am scris cu mai multă bunăvoinţă de cât putinţă, ear' operatul avênd un colorit cu totul original în seria puţinelor monografii apărute până acum la noi, de-şi după natura lui nu póte fi luat de directivă ori model, este destinat a serví de un nepretenţios îndemn la scrierea monografiilor tuturor parochiilor din acest protopresbiterat, la care lucrare preoţimea din el s'a obligat. Făcênd aşa, póte ni-se vor lămurí multe chestiuni bisericeşti din trecut şi se vor conserva pentru posteritate, ear' noi şi urmaşii nostri vom învĕţa multe lucruri folositóre, şi aşa: cele bune se vor aduna, ear' cele rele se ver spăla.

Termin cu cuvintele sfintei Scripturi: „Şi nu ne duce (Dómne!) în ispită, şi ne mântueşte de cel rĕu“.

Gavriil Hango
presbiter ortod. rom

„Asociaţiunea.“

Convocare

Adunarea generală a *despărţĕmêntului Mercurea* al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ se convócă pe Sâmbătă în 3 Octobre st. n. în comuna *Mercurea*.

La acéstă adunare sunt poftiţi a participa toţi membrii despărţĕmêntului, cum şi toţi românii doritori de cultura poporului român.

Ordinea de zi:

1. Deschiderea adunării la orele 11 din zi în biserica română din Mercurea.
2. Raportul despre mersul afacerilor despărţĕmêntului de la ultima adunare până de present.
3. Esmiterea comisiunilor:
   - *a*) pentru censurarea socotelilor;
   - *b*) pentru căştigarea de membri noi şi încassarea tacselor;
   - *c*) pentru verificarea procesului verbal al adunării.
4. Cetirea disertaţiunilor.
5. Raportul comisiunilor.
6. Alegerea comitetului pentru restul periodului.
7. Incheerea adunării.

Sĕlişte, la 17 Septembre n. 1903.

Directorul despărţĕmêntului:
I. Droc.

NOUTĂŢI

Consacrarea canonicului Dr. Vasilie Hossu, numit episcop al diecesei gr. cat. a Lugojului, s'a făcut alaltăeri (Luni) în biserica din Blaj prin metropolitul Dr. V. Mihali şi episcopul Dr. D. Radu de la Oradea-mare. Poimâne (Vineri) — cum vesteşte „Unirea“ — noul episcop va pleca din Blaj spre noua-i reşedinţă.

*

† Ana I. Oţoiu. După fericită căsătorie de abia un an, preotul Ioan Oţoiu din Aciliu a ajuns în vĕduvie, în urma rĕposării soţiei sale, care viéţă dând viéţa şi-a perdut. Despre tragicul deces al tinerei femei ni-s'a trimis următoriul anunţ funebral:

Jalnicii subscrişi, cu inima frântă de durere aduc la cunoştinţă, că prea iubita soţie, mamă şi fică *Ana I. Oţoiu născ. Rusu*, după scurte dar' grele suferinţe, în etate abia de 17 ani, împărtăşită fiind cu sfintele taine, şi-a dat nobilul suflet Duminecă 7/20 Septembre la 10 ore séra în mânile creatoriului. Rĕmăşiţele pămênteşti ale neuitatei defuncte se vor depune spre vecinică odihnă, Marţi în 9/22 Septembre a. c. la 1 oră p. m. în cimiteriul gr.-or. din loc. Fie-i ţĕrîna uşóră şi memoria binecuvêntată! Aciliu în 8/21 Septembre 1903. *Ioan Oţoiu*, ca soţ, *Stefania Oţoiu*, ca fică, Ioan Rusu şi Maria Rusu născ. Cristea, ca părinţi, Vĕd. Ana Oţoiu născ. Ivan, ca sócră. George, Maria, Elena, Domniţa, Ilie, ca fraţi.

*

Pentru iubiţii rĕposaţi. Intru pomenirea rĕposatului *Constantin P. Barcianu*, fost profesor de agricultură în România, dl Victor Tordăşianu a dăruit reuniunii meseriaşilor români din Sibiiu 3 coróne, spre a le administra la „fondul vĕduvelor şi órfanilor meseriaşilor români“ al numitei reuniuni.

*

Constituirea băncii „Păstoriul“. Nou înfiinţatul institut de credit şi economii „*Păstoriul*“ din Timişóra şi-a ţinut Luni (14 Septembre st. n.) adunarea generală constituantă. S'a decis activarea institutului, cu capital social de 160.000 coróne, în 400 acţii à 400 coróne; s'a luat la cunoştinţă numirea primei direcţiuni, pe trei ani, făcută de fundatorii institutului în persónele: Pavel *Rotariu*, Dr. Valer *Mezin*, advocaţi în Timişóra, Dr. Traian *Putici*, protopresbiter gr. or. în Timişóra, Ioan *Plavosin*, paroch în Mehala, Nicolae *Micluţa*, paroch în Cerneteaz, şi Petru *Tóder*, măestru pantofar în Timişóra; în comitetul de revisie au fost aleşi: Ioan *Pop*, paroch în Ghiroda, Ieremie *Mezin* jun., proprietariu în Nereu, Dumitru *Adam*, paroch în Moşniţa, Avram *Blajiu*, învĕţătoriu în Parţia, şi Ioan *Ursulescu*, măestru chinţuşeriu în Timişóra,

*

Un bun post de medic. Pentru colonia fabricei de celulose din *Zerneşti* şi pentru fabrica de hârtie a lui M. Copony se caută un medic, care sĕ 'şi ocupe postul la 1 Octobre, eventual la 15 Octobre. Salariu 2400 coróne, cuartir, luminat şi încăldit. De la concurenţi se cere cunóşterea limbii germane şi magiare şi sĕ aibă praxă. Ofertele sunt a se adresa la „Krankenkassa der Kronstädter Papierstoff Fabrik-Aktiengesellschaft“, ori la „Krankenkassa der Papierfabrik des Herrn Martin Copony“ în Zerneşti. (Amploiaţii ambeler acestor fabrice nefiind membri la „cassa bolnavilor“, vor avé sĕ onoreze înşi-şi serviciile medicului.)

*

Post de notariu. Cu termin până la 27 Septembre st. n. e publicat concurs la postul de notariu comunal în *Niczkyfalva* (pretura Buziaş în comitatul Timiş), dotat cu 1400 coróne salariu, 340 coróne pauşal de călĕtorie, 220 coróne pauşal de cancelarie, cuartir cu grădină, şi 40 metri lemne de foc. Alegerea se va face în 30 Septembre. Cererile concursuale sunt a se trimite protopretorului onorar Heinrich, în *Buziás* (Temesmegye).

*

Din pismă?... Sub titlul „*Ce face pisma?*“ cetim în „Rĕvaşul“ (nr. 25) o notiţă, în care se zice că în contra cărţilor „preţióse“ ale canonicului Dr. Augustin Bunea „s'au pornit la noi unii ómeni, cărora nu le place *ce* şi *cum* a scris învĕţatul canonic. Dar' în loc sĕ scrie şi ei cărţi cu cari sĕ rĕstórne scrisele — cum zic ei neîntemeiate — ale dlui Dr. Bunea, publică prin gazete nişte articolaşi pătimaşi, iscodiţi de ură nedumerită şi spicuesc tot ce numai ar putea sĕ arunce cât de cât umbră asupra dlui canonic“. Ascuţişul acestei notiţe se pare a fi îndreptat şi în contra nóstră, pentru articolul „*Carte tendenţiósă*“, din nr. 94 dto 8 Sept. n. în care arĕtam pentru ce „Vechile episcopíi“ n'au fost premiate de Academia Română. Transit! Dar' tot „din pismă“ şi „iscodită de ură nedumerită“ sĕ fie ore *şi* recensiunea făcută de profesorul şi academicianul *Gr. G. Tocilescu* asupra cărţii „Vechile episcopíi“ a dlui Bunea şi acceptată de *Academia Română?*...

*

Hymen. Eva *Ţandrĕŭ* şi Alexandru *Băieşan*, fidanţaţi. — Bucium la 4 Septembre st. v. 1903.

*

Post de medic veterinar. Sub nr. 9335 şi cu termin până la 2 Octobre st. n. e publicat concurs la postul de medic veterinar în *Aiud*, dotat cu 1600 coróne salariu fundamental, 12 m. cubici lemne de foc şi 1200 □² pămênt fructifer, care póte fi valorisat cu cel puţin 20 coróne arĕndă anuală. Sub acelaşi numĕr şi cu acelaşi termin e publicat concurs la postul de *esactor* (számvevő) al oraşului, dotat cu 2000 coróne salariu şi accesoriile ca la postul de veterinar. Cererile concursuale pentru fie-care din aceste posturi sunt a se adresa vicecomitelui comitatului Alba-inferióră, Szász József în Aiud (Nagy-Enyed).

*

De la esposiţia cailor de prăsilă In lista proprietarilor de cai premiaţi la esposiţia arangiată în Sibiiu de comisiunea comitatensă pentru nobilitarea rassei de cai, figuréză şi doi economi români din Sibiiu. Anume: Ilie *Stupina*, pentru o mânză négră, în etate de un an, şi Ilie *Stanciu*, pentru un mânz murg în etate de un an, fie-care premiat cu câte 20 coróne în aur.

ECONOMIE.

Pentru vierii nostri. Prin rescriptul seu dto 25 August a. c. nr. 7475, ministeriul r. u. de agricultură, cu referire la art. de lege XXIII. din 1903 despre oprelişte a pregătirii şi a punerii în circulaţiune a vinurilor artificiale, şi cu referire la rescriptul nr. 53.850 din 1897 despre esecutarea amintitei legi, ne transmite următoriul circular:

In interesul producerii de vin din patrie pretinde cu stricteţă observarea fără deosebire a amintitei legi.

Disposiţiunile acesteia sĕ se aducă acum în preajma culesului de vii la cunoştinţa tuturora. In deosebi, producenţii de vin sĕ se vestéscă, că este oprit a întroduce apă în must sau în vin. Este oprit mai departe a amesteca vinul natural cu vin preparat din drojdii sau din póme. Intrebuinţarea apei este admisă singur la prepararea vinului din drojdii, dar' şi ací numai în cantitatea amintită în rescript.

Totodată se pune în vedere, că cei-ce pun în vênzare vin artificial, se pedepsesc cu amendă până la 600 cor., cei cari înşişi întroduc apă sau alte materii oprite în vin, privindu-se de preparatori ai vinului artificial, se vor pedepsí cu amendă până la 600 cor. în bani şi pe de-asupra cu închisóre până la 2 luni şi li-se va confisca şi vinul astfel preparat.

Sibiiu, 16 Septembre n. 1903.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“

Dem. Comşa, president. *Vic. Tordăşianu,* secretariu.

Oficială.

Din nou atragem atenţiunea tuturor oficiilor protopopeşti asupra circulariului consistorial de la 1 Maiu 1901 nr. 192/VI, prin care sunt îndatoraţi a raporta cel mult în termin de 5 zile despre ori-ce schimbare, întêmplată în sinul preoţimei din archidiecesă fie prin mórte fie prin strămutare etc., scriind de-asupra raportului „în causă de dotaţiune“.

*

Parochii cari încă nu şi-au ridicat întregirea dotaţiunii, sunt poftiţi a-şi trimite cuitele, ca în proximele zile sĕ se pótă termina distribuirea banilor.

„CREDITUL“
institut de credit în Zerneşti.

Convocare.

Domnii acţionari ai institutului de credit „*Creditul*“ sunt invitaţi la

adunarea generală

ce se va ţiné la *4 Octobre 1903 la 2 ore d. a.* în localul obicinuit în Zerneşti.

Obiectul acestei adunări este: întregirea statutelor conform disposiţiunilor tribunalului reg. din Braşov nr. 8092/1903.

Zerneşti, 21 Septembre 1903.

Direcţiunea:

Garoiu. Oană.

Cele mai frumóse

rochii

de $1/2$ lână, cu borduri (chenare) moderne, colorate, franco pentru ori-ce postă, **duzina** cu **8 fl.**, se pot căpĕta la [222]

Jacob Brady, Ingrowitz (Mähren).

O comandă de probă de $1/2$ duzină cu **4 fl.** póte sĕ convingă pe fie-cine despre eftinătatea deosebită.

Nr. 641 1903. [216] 2—2

Publicare de licitațiune.

Móra comunală din loc **se dă în arêndă** pe calea licitațiunii publice verbale ce se va ține la subscrisa cancelarie comunală în *4 Octobre n. c.* la 9 ore înainte de amiazi, admise fiind și oferte în scris provĕḑute cu timbru de 1 corónă. Prețul strigării: 2000 coróne, vadiu 10%.

Condițiunile mai detailate se pot vedé în acest oficiu.

Mohu, 14 Septembre n. 1903.

Primăria comunală.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta!

Nu e mijloc secret

vindecă și invioréză pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosesce contra *durerilor de cap si dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni și picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui* și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sè se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.
[2] 35

Prețul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copíi și femei de constituție fórte slabă.

Espeditie din centru și locul de vêndare pentru țéră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colțul strada Kálmán.

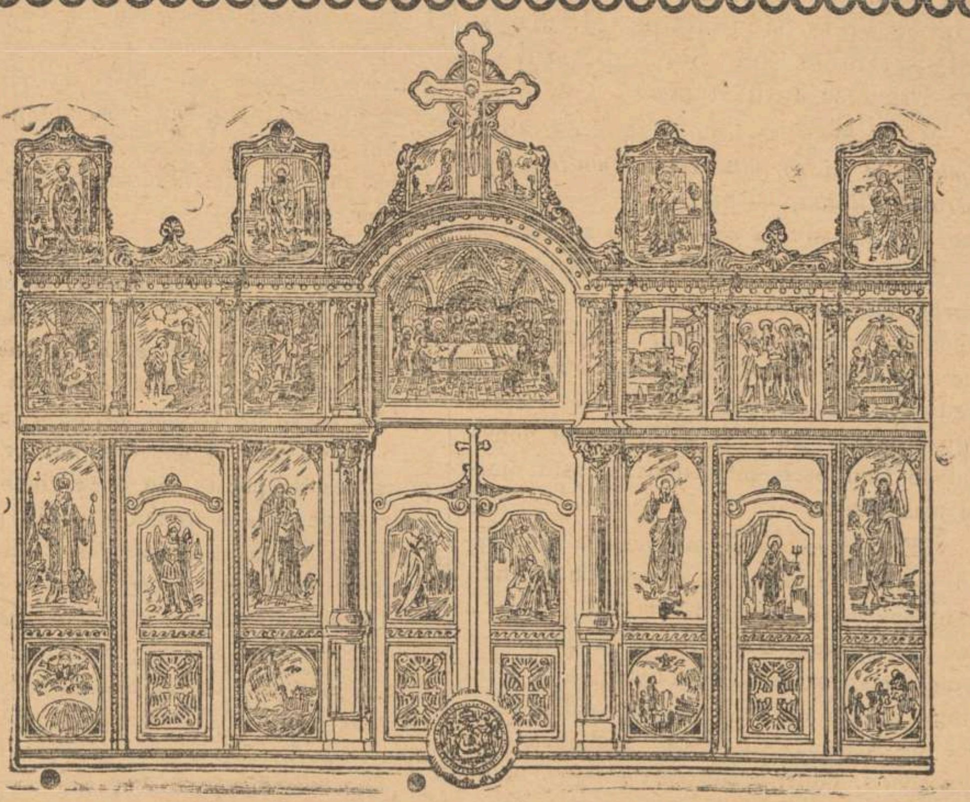

Școla de pictură religiósă-artistică

Jos. Hofrichter's Sohn

din **Reichenau,** bei Gablonz,

primește în întreprindere și esecută **altare noue**, reparéză **picturi vechi,** esecută la comandă **icóne** și **tablouri** în **uleu** pe **pânză**, **tinichea** sau **table de aramă,** pe **lemn**, **aluminiu**, etc., în **dimensiunile recerute.**

Icóne pentru prapori cum și **prapori întregi.**

Pictéză **portrete**, fidel după fotografii bine reușite.

Deposit mare de lustre, de **sticlă ciselată**, cum și de **alamă.**

Prețuri moderate și **esecutare promptă.**

La cerere se trimit schițe și planuri. — Comandele se primesc și se pot face la **Librăria archidiecesană** în **Sibiiu.** [219] 1—20

Anunț colectiv al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“.

Const. Dragoș
pantofar.
Iși recomândă prăvălia sa cu tot feliul de **ghete** și **cisme**. Esecută lucru după comandă în lucrătórea proprie. Primește reparaturi. Cercetéză têrgurile mai mari.
Piața mare nr. 5.

N. S. Nadasdy
comerciant.
Piața mică 31: Prăvălie de manufactură
Str. cisnădiei 28: Prăvălie (filiala) de pânzături și albituri.

Renumitul
Hotel Mihaiu
Odăi elegante, cafenea și restaurant cu mâncări și beuturi bune. Trăsură la disposiție pentru fie-care plecare și sosire de tren.
— Prețuri moderate —
Strada turnului nr. 11.

Ioan Roman
Salon de ras, frisat și tuns.
Deposit:
de parfumuri, legători de mustațe, perii și altele.
Str. Poplăcii-mari nr. 4

Bereria mare
(Iosif Barbu).
Restaurant provĕḑut cu tot feliul de mâncări și beuturi. In Dumineci și sĕrbători — concert.
Serviciu prompt.
Prețuri eftine.
Promenada Bretter.

Teod. Popescu
comerciant.
Recomândă marele seu **deposit** cu **mărfuri de manufactură.**
Prețuri moderate.
Piața mică nr 14.

Stefan Moga
franzelar (jimblar)
Deposit mare de făină
La comande mai mari de jimble, covrigi sau pâni dă rabat.
Strada trenului nr. 4.

Zaharie Moga
franzelar.
Prăvălii cu jimble, covrigi, pâne de tot soiul, făină albă, roșie (pentru vite).
Str. poplăcii nr. 1 și 23.

Ales. Lucian
cismar.
Are prăvălie de tot feliul de **cisme** și **ghete** produse proprii. Caută têrgurile mai mari din comitatele: Sibiiu, Hunedóra, Alba-inf., Têrnave și Făgăraș.
Dragonerwache nr. 2.

Eremie Purece
lăcătușerie de artă și construcții.
Deposit de sobe (cuptóre) de bucătărie.
Esecută reparaturi de tot soiul.
Lucru solid.
Prețuri moderate.
Strada brânzii nr. 9.

Maria Mitoc
institut de spălare (curățire) și călcare fină de albituri bărbătești și femeești după sistem vienez.
Serviciu prompt.
Prețuri convenabile.
Strada urezului nr. 11.

Ales. Nemeș
ferar (faur).
Esecută tot feliul de lucrări ce cad în brésla sa. Ia în întreprindere esecutarea de trăsuri și căruțe de tot feliul.
Lucru solid și durabil.
Prețuri moderate.
Strada ocnii nr. 34.

Vasile Bann
cismar.
Prăvălie de tot feliul de încălțăminte. Esecută lucru după mĕsură, cum și reparaturi.
Cercetéză têrgurile mai mari din comit. Sibiiu și din comitatele învecinate. Prețuri moderate.
Strada ocnei nr. 7.

Zaharie Aron
cismar.
Iși recomândă depositul seu de **cisme** și **ghete** de tot soiul. Primește comande și reparaturi Cercetéză têrgurile mai mari din comitat. Sibiiu, Hunedóra, Alba infer. Têrnave și Făgăraș.
Strada nouă nr. 12.

I. Mihălțian
Atelier de încălțăminte.
Esecută tot feliul de încălțăminte, cum și reparaturi.
Lucru solid
Prețuri moderate
Strada poplăcii nr. 19

Emil Petruțiu
măsar
de construcții și mobile.
Esecută tot feliul de lucrări de la cele mai simple până la cele mai artistice ce cad în specialitatea sa.
Prețuri fórte moderate.
Strada margareta nr 8.

Med. de aur Pitești 1883 | Med. de arg. București 1883
Petru Ilieș
compactor
și incadrator de tablouri
Esecută tot feliul de lucrări ce cad în specialitățile sale.
Prețuri moderate.
Str. măcelarilor nr. 12.

Petru Moga
franzelar.
Deposit de făină albă și roșie (pentru vite). Primește între altele și comande pentru colaci sau jimble la pomeni.
Strada urezului nr. 27.

Petru Bota
croitoriu.
Confecționéză tot feliul de haine bărbătești. Deposit de haine (costume) țĕrănești pentru femei (în port seliștenesc), pe care le pune în vîndare în têrgurile mai mari din comitatele: Sibiiu, Hunedóra, Alba-inferióră, Têrnave și Făgăraș.
Primește și comande.
Imprumută costume.
Strada rațelor nr. 11.

G. Bendorfean
văpsitor și pictor de firme.
Esecută tot feliul de lucruri aparținĕtóre acestor ramuri. Pictéză prapori, icóne sfinte (în stil bizantin). Esecutare fină. Prețuri moderate.
Piața Hermann nr. 3
(lângă Casarma cea mare).

Crucița & Sinu
croitori.
Esecută tot feliul de haine bărbătești, civile și militare, cum și reverenzi.
Primește reparaturi.
Prețuri convenabile.
Str. Bruckenthal nr. 27.

I. Popa-Popidan
măsar
de construcții, mobile și biliarde.
Esecută tot feliul de lucrări ce cad în aceste ramuri. — Lucru solid.
Prețuri moderate.
Strada rațelor nr. 20.

George Prașca
cismar.
Deposit de tot feliul de **cisme** și **ghete**. Esecută după comandă.
Caută têrgurile.
Primește reparaturi.
Prețuri moderate.
Strada nouă nr. 47.

Isid. Grindean
cismar.
Deposit de tot feliul de **ghete** și **cisme**. Primește comande. Esecută și reparaturi. Cercetéză têrgurile mai mari din comitatul Sibiiu și comitatele învecinate.
Prețuri eftine.
Strada nouă nr. 3.

P. Mihălțian
pantofar.
Primește comande pentru esecutarea de tot soiul de **ghete**, cum și reparaturi.
Strada turnului nr. 21.

T. Moldovan
cismar.
Deposit de tot feliul de **cisme** și **ghete**. Primește comande. Esecută și reparaturi. Cercetéză têrgurile mai mari din comitatul Sibiiu și comitatele învecinate.
Prețuri moderate.
Str. Gusteriții nr. 85.

Ioan Stanciu
zugrav de case
Zugrăvește
case, biserici, etc., în diferite forme și colori.
Primește comande și în jur.
Strada turnișorului 101.

Iuliu Salamon
măsar
de construcții și mobile.
Iși recomândă marele seu deposit de tot feliul de mobile. Primește comande de tot soiul de lucrări ce cad în specialitățile sale.
Prețuri convenabile.
Strada faurilor nr. 15

Redactor prov. Dr. George Proca. Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane

Nr. 101 Sibiiu, Sâmbătă 13/26 Septembre 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru strĕinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și insertiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 34
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei or 30 fil. rêndul cu litere garmond

„Satisfacția!“

In urma insistenței sfetnicilor ungari, deosebi a contelui *Hédervárу*, care în zilele acestea a sĕvârșit muncă uriașă întru a îndupleca pe M. Sa „sĕ mulcomiască“ spiritele iritate pentru „ordinul de la Chlopy“, și care de-și știa bine, că în dietă va fi espus la cele mai pătimașe atacuri din partea opoziției, a luat totuși asupra sa misiunea de a suporta rĕspunderea constituțională pentru actele Corónei, — M. Sa a dat „națiunii“ următoriul *manifest:*

Iubite conte Khuen-Héderváry.

Jale adâncă umple inima mea de părinte, vĕdênd acele regretabile stări de lucru, cari în iubita Mea Ungarie deja de luni de zile condamnă la sterilitate viéța politică și stau acuși sĕ împedece și funcționarea organismului de stat. Când în 1867 au fost enumĕrate mijlócele de apĕrare comună și unitară, emanată din sancțiunea pragmatică, deoparte întrĕ țerile corónei Mele ungare și de altă parte întrĕ regatele și țĕrile representate în consiliul imperial, §-ul 11 al art. de lege XII. din 1867 a decretat, că **regularea afacerilor privitóre la comandă și organisația internă a armatei comune aparține competenței Mele.**

Precum totdeuna am priveghiat strict, ca obligămintele luate pe basa acestei legi sĕ fie îndeplinite în mod onorabil, conștiențios, din partea tuturor („minden oldalról“) în tocmai așa **sunt hotărît sĕ susțin neștirbite și drepturile ce-mi compet Mie, și nealterate sĕ le transpun urmașilor Mei.**

Când dieta ungară Mi-a recunoscut acest drept, a voit sĕ facă îngrijire nu numai în interesul poziției de mare-putere a monarchiei, ci și în interesul puterii și siguranței patriei proprie și națiunii proprie.

Tocmai de aceea nu ași puté sĕ-mi dau învoirea la dispozițiuni de acelea, cari în ultima lor consecuență ar duce la slăbirea celor două state ale monarchiei și ar espune primejdiei de scăpătare moștenirea primită de la glorioșii Mei străbuni.

Și tot din aceleași motive nu ași puté sĕ-mi dau învoirea la împlinirea acelor pretensiuni, cari tind la o astfel de transformare a unor probate instituțiuni, care nu numai că nu corespunde intereselor Ungariei Mele iubite, ci în ultima lor consecuență ar puté chiar sĕ pericliteze integritatea țerilor corónei Mele sfinte.

De altă parte, nu Mĕ isolez de cătră realisarea acelor dispozițiuni în cadrele armatei comune, emanatóre din puterea Mea regală, cu privire la cari guvernele Mele in timpul din urmă au și făcut deja declarațiuni în fața dietei, și cari împreună cu punctele semnalate Dtale din partea Mea formézā cadrul, în interiorul căruia Eu consider a fi admisibile asemenea dispozițiuni.

De la transacțiune încóci națiunea mea ungară („magyar nemzetem“) a făcut progrese uriașe. Am esperiat cu satisfacție desvoltarea acésta, ca o nouă dovadă la înțelepciunea acelei opere, pe carea încrederea reciprocă dintrĕ Corónă și națiune a realisat'o. **Așa trebue sĕ fie și așa trebue sĕ rĕmână acea operă și de aci 'nainte.**

Grația provedinței divine Ni a salval până acum viéța constituțională de ori-ce sguduire seriósă. Numai trezvia, calmitatea națiunii, cumpĕnirea înțeléptă a tuturor marilor interese ce sunt a fi considerate, pot sĕ ne scutéscă de grele încercări și în viitoriu.

E datorința Mea monarchică deci **sĕ fac atentă națiunea, că Eu și acum țin strict la transacție.** Convingerea Mea e, că spiritul acela care a creat acéstă operă, cu forța sa vechiă viézā încă și azi în sufletul națiunii.

Am încredere în priceperea Dtale, că pe Ungaria mea, pe carea atât de aprópe o am inimei Mele, pe representanța legală a aceleia o vei clarifica asupra intențiunilor mele părintești și vei afla eșirea norocósă din situația de azi, periculósă pentru țérā și pentru monarchie.

In acéstă presupunere M'am hotărît sĕ-ți concred Dtale formarea noului guvern, despre ce te încunoștințez prin alăturatul autograf.

Dat în Viena, la 22 Sept. 1903.

Francisc Iosif m. p.

Conte Khuen-Héderváy m. p.

* * *

„De la încheerea transacției încóci n'a mai vĕḑut lumină autograf regal la feliu cu acesta în ceea-ce privește tonul, estensiunea, forma.

M. Sa revócă în memoria națiunii dispozițiunile privitóre la armată ale transacției de la 1867 și o face atentă la faptul, că cea mai mare grijă i-a fost totdeuna, ca ambe părțile sĕ țină la acéstă legătură în mod onorabil. Pretinde deci, ca *precum dînsul a respectat ale sale datorințe, astfel și națiunea sĕ respecteze drepturile pe cari art. de lege XII. din 1867, deosebi §. 11 al aceluia le-a garantat M. Sale.* M. Sa e hotărît sĕ stee neclintit pe lângă aceste drepturi, nu se eschide însĕ de la realisarea atăror dispozițiuni, pe cari în basa acestor drepturi le va afla admisibile“. („Magyar Szó“).

Și în adevĕr! Situațiuni estraordinare, în și afară de cadrele politicei interne, pe cari numai cei sus puși, și dintrĕ acestia încă numai cei cu alésă înțelepciune de cârmuitori ai destinelor popórelor și cu prevederi agere, călĕuzite de exemplar simț de datorință și ferbinte zel întru a-și ferí popórele de desastre, pot sĕ le pĕtrundă și sĕ le înțelégă rostul, — au trebuit sĕ fi fost în vederea M. Sale preabunului nostru monarch, când în ora a unsprezecea, prin memorabilul „ordin de la Chlopy“ a ținut sĕ pună zăgaz în calea povĕrnișului pe care pretensiunile esagerate ale opoziției magiare în cestiunea armatei împinseseră sorții monarchiei.

Cuvênt de înaltă înțelepciune și de conștiențiósă respectare de legi și datorințe a fost cuvêntul de la Chlopy. Toți cei buni și loiali, toți cei cari n'au perdut încă din inima și sufletul lor facultatea de a puté fi capacitați și îndreptați pe căile corecte, au trebuit sĕ înțelégă din acel cuvênt, că înalte interese de stat și binecumpĕnite prevederi pentru viitoriul, chiar al celor cu pretensiunile, — abstracție de la respectarea cu sfințenie a legilor — fac imposibil M. Sale sĕ dee curs liber — acum — *tuturor* dorințelor concretisate în cunoscutele cereri ale opoziției magiare cu privire la armată.

Nu s'a întêmplat însĕ așa. In loc de resonare calmă și în loc de a primí cu cuvenită încredere și loialitate acel cuvênt al M. Sale, opinia publică magiară, predominată de cercurile intransigente ale politicianilor magiari, s'a revoltat formal și prin presă striga după satisfacție pentru „insultarea națiunii“, „călcarea constituțiunii“ și câte alte pretexte de — siluire a Corónei.

Și Coróna, monarchul bun, vĕḑênd deslănțuirea patimilor, și-a călcat pe inimă și prin *manifest* — ca în cele mai grave situațiuni — s'a adresat „Ungariei sale iubite“, representanței aceleia, clarificând'o de nou, că nu e compatibil cu dispozițiunile clare ale legii, nu e nici în interesul „națiunii“ chiar, sĕ satisfacă tuturor pretensiunilor ridicate din partea — nesăturaților. Și cum un părinte doios și îngrijorat de binele fiilor sei, așa grăește M. Sa în manifestul acesta cătră rĕsfățații sei fíi magiari. Le aduce a minte de drepturile sale garantate în lege; le împrospĕtézā în memorie

---

FOIȘÓRĂ

Figura și chipul Mântuitoriului.

De Nicolae Bălan, stud. în teol.

(Urmare).

Despre *Nicodim*, fariseul cunoscut din evangelie, susține tradițiunea, că a fost *sculptor* și a sculptat în lemn negru de cedru crucifixul Mântuitoriului, care ar fi același „Volto santo“ despre care amintește *Dante* (Inf. 21, 48) și s'ar păstra și azi în domul din Luca.[1] Pĕrul capului și al bărbii despărțit la mijloc în două, ochii deschiși, tunica lungă, în care e îmbrăcat Iisus, și cingĕtórea, care ține tunica lângă trup, arată mai presus de tótă îndoiéla, că acest crucifix trebue sĕ fi fost lucrat cel mai timpuriu în secl. 8 și nu se póte data nici-de-cum înainte de acest secol.[2]

După o legendă din secl. 13 Nicodim a întrebuințat ca model la sculptarea acestui crucifix în cedru, un achiropiit și anume un sindon.

La formarea acestor tradițiuni a dat ansă esistența unor icóne vechi în anumite locuri, cum și tendința de a le atribuí o anticitate cât se póte de adâncă și prin acésta o însemnătate mai mare.

Firul tradițiunii istorice despre apariția fisică a lui Iisus, s'a rupt imediat după timpul apostolilor, așa, că nici la părinții și scriitorii bisericești nu aflăm o părere sigură și uniformă sau consunătóre în acésta privință, și nu s'au păstrat nici alte monumente de o valóre istorică incontestabilă, cari sĕ contribue la deslegarea definitivă a acestei întrebări.

Unii teologi, mai ales protestanți, au fost de părerea, că creștinii în cele dintâiu vécuri ale creștinismului nutriau o *ură înverșunată* în contra icónelor, și din acésta causă, zic ei, biserica vechiă nici nu avea icóne, ear' cultul icónelor e o inovațiune dogmatică posteriórā.

Relativ la afirmațiunea acestor teologi, că creștinii din vécurile prime urau icónele și se feriau de ele, este de observat, că: tendința de a se depărta întru tóte cât se putea de mult de obiceiurile păgâne, apoi scopurile imorale în serviciul cărora a fost pusă arta în păgânism, a determinat, ce e drept, pe unii creștini, ca sĕ observe óre-care reservă față de operele de pictură și mai ales față de arta plastică, dar' o lege positivă bisericéscă, prin care s'ar fi oprit întrebuințarea icónelor, n'a esistat.

Dintrĕ *adversarii icónelor* amintim pe istoricul *Eusevie*, care fiind întrebat de Constanția, sora împĕratului Constantin-cel-Mare, despre portretul lui Iisus, îi rĕspunde, că astfel de icóne sunt un *obiceiu păgânesc.*[1] — *Epifanie*, episcopul Ciprului, cunoscut din purtarea sa față de sf. Ioan Chrisostom ca un bărbat prea puțin precaut și ca un ortodocs hiperzelos, într'o călĕtorie a sa vĕḑênd la ușa unei biserici o icónă pe pânză, o rupse și o dădù unui servitor bisericesc, ca sĕ înfășure cu ca un mort.[2]

Acesti părinți bis. au fost conduși de o părere subiectivă, de la care noi nu putem face conclusiune la o ură generală a creștinilor în contra icónelor, căci de altă parte cei mai mulți părinți bisericești vorbesc despre icóne cu multă reverință; ear' sentimentul religios al mulțimei nu s'a lăsat influințat de părerea câtorva, ci a căutat sĕ-și păstreze și modurile sale plastice de espresiune. Descoperirile ce s'au făcut mai ales în *catacombele vechi*, au făcut lumină și în acésta controversă.

In catacombe s'au aflat adecă feliurite icóne, cărora sigur că li-au dat creștinii și un cult óre-care; prin urmare nici cinstirea icónelor nu a fost străină bisericii vechi. Ca sĕ nu fie însĕ rĕu înțelésă și interpretată, doctrina despre cinstirea icónelor nu se împărtășea și celor neinstruați în adevĕrurile creștine, ci făcea parte din disciplina arcană.

In istoria înfățișării lui Iisus în icóne deosebim *două periódе.*

In periodul prim ca mod de a înfățișa pe Christos a fost întrebuințată *simbolica.* Cele mai usitate icóne simbolice au fost: o viță de vie; *un leu*, pentru-că în apocalipsă 5, 5 Mântuitoriul se numește „leu din seminția lui Iuda“ — un *miel;* un *pește* și un *păstor.*[1] — Relativ la pește ca simbol al Mântuitoriului sunt mai multe interpretări[2]; cea mai cunoscută e cea luată de la însĕmnarea cuvêntului grecesc ἰχϑύς.

(Va urma).

---

[1] Wetzer u. Welte s. K.-L. III, 300.

[2] Hauck, l. c. IV, 69.

[1] Act. Conc. Nic. II, Harduin, IV, 406.

[2] Eus. Popovici op. cit. I, p. 570.

[1] Otte, Handbuch der Kunstarchäologie, I, p. 481 seq.

[2] v. Achelis: Das Simbol des Fisches, 1888.

sfinţenia cu care totdeuna a ţinut la respectarea legilor, îi face atenţi, că aceste drepturi şi legi trebuesc respectate loial, onorabil, din *ambele părţi*, le pune în vedere progresele uriaşe pe cari sub scutul instituţiunilor create prin legile transacţiei de la 1867 le-au făcut, îi clarifică asupra urmărilor desastróse pentru ei înşişi, dacă li-ar satisface şì acelor postulate în cestiunea armatei, pe cari dînsul, în înalta Sa înţelepciune şi prevedere le *ştie* că sunt periculóse, şi în fine *îi asigură* că „nu se va eschide de la satisfacerea acelor dorinţe ale lor, pe cari în basa drepturilor Sale regale le află admisibile“.

Cuvinte înţelepte! Promisiune preţiósă!

Dar' fără efect. In tocmai ca copilul rĕsfăţat, care dacă se capriţiézĕ sĕ aibă cuţitul, ori sĕ se jóce cu foc, zadarnice sunt tóte capacitările că lui însuşi îşi face rĕu cu ele, — el aşa voeşte, şi pace!

Astfel şì cei cu pretensiunile privitóre la armată. Nici manifestul acesta nu i-a putut aduce la reson. Presa opoziţională îl critică şi 'l condamnă, considerându-l ca insultă nouă la adresa „naţiunii“.

In „Magyarország“ sub titlul „A második üzenet“ (Al doilea mesagiu) Bartha Miklós începe astfel:

„Intâiu a liniştit pe soldaţi M. Sa. In al doilea rênd se adreséză naţiunii. Primului mesagiu nu i-a fost „constituţională *forma*. Pe al doilea 'l contrasignézĕ presidentul guvernului. *Conţinut* constituţional nu are nici unul, nici altul“.

Continuă apoi a 'l critica punct de punct, interpretând art. de lege XII. din 1867 aşa, ca sĕ scótă la ivélă că întreg conţinutul manifestului e contrar legii. Şi se arată şì machiavelic dl Bartha, când reflectând la pasagiul în care M. Sa atrage atenţiunea la progresele frumóse, pe cari sub scutul legilor transacţiei de la 1867 le-a realisat „naţiunea“, — zice că:

. . . „după ce M. Sa consideră de operă înţeléptă creaţiunea de la 1867 şi o mărturiseşte ca fiind basa şi isvorul desvoltării naţionale: naţiunea nóstră trebue deci sĕ insiste pe lângă acel ferbinte postulat al ei, ca la urma urmelor, după treizeci şi şése de ani, sĕ se îndure M. Sa a ordona esecutarea acelei legi înţelepte. Căci partea aceea din înţelépta lege, *care ştirbeşte fiinţa de stat independentă a patriei nóstre şi-i împedecă progresul în avuţie*, s'a esecutat până la ultima ei literă îndată în primele zile“ . . . .

. . . . „Punctul de mânecare al M. Sale în acest al doilea mesagiu e identic cu cel luat în ordinul către armată. Numai tonul e altul. Glasul e glasul lui Iacob, dar' mâna e mâna lui Isac. Puţinul ce-'l promite, ni-'l promite ca sfărmitură de graţie. Şì acum, nu naţiunea constituţională 'i stă în vedere, ci *rassa de popor* subjugată. Şi şì acum, nu sistemul de stat dualistic îi forméză basa hotărîrei Sale, ci ideia monarchiei unitare (Gesammtmonarchie), în mod constituţional îngropată, dar' reînviată prin intenţie imperatorică“.

Aşa glăsueşte dl Bartha în pasagele mai — moderate. In acelaşi ton şi în aceeaşi direcţie 'l critică şì „Magyar Szó“, care însĕ e atât de marinimos, în cât îi recunóşte şì unele părţi bune: „voinţa de a manifesta atitudine respectuósă faţă cu lupta naţiunii“, „declaraţiunea hotărîtă, că regele e aplecat sĕ realiseze unele disposiţiuni apte a întări în armată magiarismul“, „intenţia regelui de a ţiné strict la constituţiune“ şi că „în multe privinţe autograful e concipiat mai corect în ce priveşte terminii şi noţiunile“. Acestea sunt „părţile bune“. Cele „rele“ însĕ sunt sumedenie — după „Magyar Szó“. Douĕ citate vor fi de ajuns întru ilustrarea modului de „apreciare“:

„Este greşită şi unilaterala, deci absolut volnică enunciaţiunea, că regele voeşte sĕ păstreze şi sĕ lase urmaşilor sei neştirbite drepturile ce 'i compet lui. Drepturi totdeuna naţiunea dă. Ele nu pot fi lăsate ori luate în moştenire de la tată la fiu, de la antecesor la succesor“. . . . . .

„Este greşită şi şi-a greşit ţinta îmbărbătarea aceea, că regele ţine la transacţie. Acésta e firesc, căci lege şi jurămênt obligă pe regele la acésta. (Legea numai pe regele 'l obligă? — Red.). Enunciaţiunea acésta nu e concesiune, şi de aceea domnitoriului nici nu póte sĕ aştepte nimic în schimb pentru ea“.

„Egyetértés“ apreciând manifestul sub titlul „Ziua decepţiunilor“, zice următórele:

„Cei cari erau de credinţa, că acel ordin către armată a fost o pripită zângănire de sabie din partea óre-cărui tândală de soldat: s'au înşelat amar. După sforţări şi sfătuiri de cinci zile Coróna nici azi nu ştie sĕ trimită naţiunii altă vorbă, de cât cea de la Chlopy.

Cei cari erau de credinţă, că naţiunea va căpĕta satisfacţie pentru insulta aceea: s'au înşelat amar. Nici chiar atâta nu i se zice naţiunii după marele afront, că: „pardon“.

„ . . . . După Chlopy eram de credinţa, că acela fusese cele 40 grade de ferbinţeli, după cari numai mórte ori vindecare grabnică póte sĕ urmeze. Decepţie. Trebue sĕ se încurce afacerile încă şì mai tare, trebue sĕ devină crisa încă şì mai acută, încă şì mai chaotică, pentru-ca sĕ pótă vení descurcarea, vindecarea. Fie deci. Dacă mai multe convulsiuni trebuesc, apoi vor şì fi. Ţéra le póte suporta. Numai sĕ le pótă şì alţi factori.

Aşa credem, acesti alţi factori vor avé cea mai amară decepţiune“.

Ear' în dietă *Barabás* strigă că *nu crede regelui!*

Aici am ajuns! Nici chiar cuvêntul monarchului nu mai e respectat! Ce se va alege din acéstă periculósă atitudine — numai Dumnezeu póte şti.

Ingrijoraţi de sórtea ţerii privim la acest *joc coribantic* al obstrucţionistilor, şi — spre binele general al ţerii dorim M. Sale indulgenţă faţă cu nebuniile lor, şi perseveranţă întru resfirarea chaosului.

Visita ţarului la Viena. Conform progamului statorit deja definitiv, *ţarul Nicolae II* va sosí la Viena sĕptĕmâna viitóre, Mercuri, la $10^1/_2$ ore înainte de amiazi, fiind întimpinat la gară de M. Sa împĕratul şi rege al nostru, în suita căruia vor fi toţi archiducii casei domnitóre. De la gară, însoţit de M. Sa ţarul va merge direct la Schönbrunn, unde se va da un dejeuner de curte. La 2 ore după amiazi ambii monarchi vor pleca la Mürzsteg la vênatóre de capre de munte. In 3 Octobre ţarul plécă apoi la Darmstadt la moşul sĕu regele Cristian al Danemarcei.

Sigur că în timpul acestei visite se va discuta şì *situaţia din Macedonia* şi póte că se va lua în chestie şì *hotărîre decidĕtóre*.

Noul ministru-president. Cu autograf preaînalt dto 22 Septembre M. Sa a numit ministru-president ungar pe contele Khuen-Hedervàry, dându i însărcinare sĕ facă ulterior propoziţiuni cu privire la numirea celorlalţi membri ai cabinetului.

Autograful preaînalt e de următoriul cuprins:

Iubite conte Khuen-Hédervàry!

Prin acésta te numesc de nou ministru-president ungar al meu, respective te întăresc în postul avut şì până acum şi aştept propoziţiunile Dtale în scopul formării cabinetului.

Dat în Viena, la 22 Septembre 1903.

Francisc Iosif m. p.

Conte Khuen-Hédervàry m. p.

In pragul rĕsboiului. Crudelităţile comise în Macedonia, deosebi cele comise de trupele turceşti în sĕptĕmânile acestea douĕ din urmă, au trecut tóte marginile. Mii şi mii de creştini, bărbaţi, femei şi copilaşi mititei au căḑut victimă selbătĕciei ne mai pomenite, cu care soldaţii Padişahului îşi satisfăceau poftei de rĕsbunare faţă cu nenorocita poporaţie creştină, pe urma cărei fiorόse rĕsbunări sute de sate au rĕmas pustii şi pârjolite, mii de cadavre în descompunere umplu aerul cu miasme ucigĕtóre, şi alte mii de creştini nenorociţi sunt espuşi peririi de fóme prin ascunḑĕtorile codrilor, unde s'au refugiat din faţa morţii oribile ce i-ar fi aşteptat dacă ar fi rĕmas la vetrele lor. Intreit spaţiu de ar avé un ziariu, şi tot nu ar încăpé descrierea tuturor atrocităţilor comise în nenorocita Macedonie în lunile din urmă. Spre ilustrarea sĕlbătĕciei trupelor turceşti e suficient însĕ a şti, că unei femei în stare binecuvêntată soldaţii turci i-au tăiat pântecele spre a se convinge că băiat ori fată e fĕtul?

In faţa atâtor orori nu e mirare deci, că cetele revoluţionare se sporesc mereu şi că opinia publică a Bulgariei pretinde energic, ca armata bulgară sĕ tréćă graniţa, întru apĕrarea fraţilor din Macedonia. Şi nu pot sĕ întimpine neîncredere nici ştirile despre apropiata isbucnire a rĕsboiului întrĕ Bulgaria şi Turcia. Zilele trecute unele telegrame spuneau chiar că *un corp de armată bulgară a întrat deja în Macedonia.* Ştirea acésta însĕ nu s'a confirmat. Se confirmă însĕ că *Bulgaria a mobilisat 30 batalióne*, că *Turcia a pus pe picior de rĕsboiu tóte batalióneIe sale de redifi* şi că opinia generală în Turcia e că *rĕsboiul e inevitabil.*

Stăm deci în pragul unui rĕsboiu turco-bulgar, din care — cine ştie de nu se va desvolta mult temuta conflagraţie balcanică!?

Culmea necuviinţei. In şedinţa de eri a dietei ungare, la discuţia asupra manifestului M. Sale deputatul *Barábas* a strigat: Nu cred regelui!

Intrégă dieta, afară de partidul obstrucţionist, a erupt în strigăte de reprobare la adresa lui Barabás, căruia după liniştirea furtunei i-s'a dat *înfruntare protocolară.*

Dacă astfel e tractat din partea obstrucţionistilor *cuvêntul regelui*, ne putem închipuí ce va fi avut sĕ îndure de la ei ministrul-president. De altcum, după cum aflăm din telegrame, şedinţa de eri a fost una dintrĕ cele mai furtunóse şi mai scandalóse.

La sĕrbătórea înălţării sfintei cruci.

Lemn de ocară a fost odinióră lemnul crucii; dar' armă de „nebiruită biruinţă“ a devenit crucea Domnului prin restignirea şi mórtea Mântuitoriului pe dînsa.

Armă de nebiruită biruinţă a fost crucea Domnului pentru Constantin-cel-mare în contra rivalului sĕu Maxenţiu.

Mergênd el în fruntea óstei contra lui, vĕḑù pe ceriu semnul crucii cu inscripţiunea: „’Εν τουτῳ νίκα“! Intărit şi prin o arătare dumnezeéscă, pune sfânta cruce pe stégurile oştirei, bate pe Maxenţiu, întră triumfător în Roma, declară religiunea creştină religiune de stat, opreşte condamnarea la mórte pe cruce, şi sĕ decide a afla crucea pe care a fost rĕstignit Domnul.

Spre scopul acesta mamă-sa Elena, o înflăcărată apĕrătóre a creştinismului, călĕtorì la Ierusalim, dar' urmele gónelor se vedeau aici mai mult de cât ori-unde. Mormêntul Domnului la porunca împĕratului Adrian (anul 119) fusese acoperit cu pămênt, ear' deasupra lui zidit un templu.

Templul se dărîmă, se încep săpăturile şi se află trei cruci de mărime egală, şi deci nu se putea şti care este crucea Domnului. La sfatul sfântului Macariu, episcopul Ierusalimului, o femeie bolnavă a fost atinsă cu tóte trei crucile, şi când s'a atins cu adevĕrata cruce, îndată s'a însănĕtoşat.

Inaintea acestei cruci Impĕrătésa s'a aruncat cu faţa la pămênt, nu înaintea lemnului — cum zice sfântul Ambrosiu — ci înaintea Impĕratului măririi, care a fost rĕstignit pe acel lemn.

In locul acesta a fost ridicată *biserica sfântului mormênt*, în care s'a aşeḑat sfânta cruce pusă în un sicriu de argint. Despre acest fapt istoric ne relatéză sfântul Ambrosiu, Ciril de la Ierusalim, şi istoricii: Socrat, Sozomen şi Teodoret.

Ca obiect al veneraţiunii creştinilor, a stat sfânta cruce în biserica din Ierusalim până la anul 614, când regele Perşilor Cosroes II devastând locurile sfinte, a luat cu sine şi sfânta cruce. Patrusprezece ani rĕmâne sfânta cruce în Persia. La anul 628 împĕratul Eracliu învinge pe Perşi, şi astfel ajunge crucea earĕ în posesiunea creştinilor. Eracliu, în vestminte simple şi desculţ, ia însuşi crucea pe umere şi o duce în Ierusalim; ear' patriarchul Zaharie pentru a satisface dorinţei poporului de a vedé crucea Domnului, a arĕtat'o de la un loc înălţat, ear' poporul a îngenunchiat înaintea ei.

In amintirea acestor fapte istorice s'a întrodus încă din vechime în biserică sĕrbătórea înălţării sfintei cruci pe ziua de 14 Septembre, carea se numĕră la cele 12 sĕrbători mari ale bisericei şi se sĕrbéză cu ajunare.

Din vechime au început creştinii a se însemna cu semnul sfintei cruci, a începe şi a termina tóte rugăciunile şi tóte orênduielile liturgice cu semnul crucii.

Crucea Domnului este unul din cele mai frumóse simbóle ale vieţii creştine. Când ne însemnăm cu semnul sfintei cruci, dăm espresiune credinţei nóstre, şi în acelaşi timp ne deobligăm a trăí şi a lucra întru tóte în deplină conformitate cu legea Lui.

Din bĕtrâni ne-am deprins a ne însemna cu semnul sfintei cruci când plecăm în călĕtorie, când ne punem la masă, şi când începem ori-ce lucru al nostru; ear' poporul nostru din bĕtrâni s'a deprins a ridica sfinte cruci pe ţarinile sale, pe uliţi şi la rĕspântii.

Ţine mult poporul nostru la acéstă sfântă datină, pentru-că crucea Domnului este semnul biruinţei şi al isbânḑii.

Pentru acésta numeşte sfânta nóstră biserică crucea Domnului „lemnul cel de viéţă făcĕtor“, „podóba bisericei“, „armă de nebiruită biruinţă“ ş. a.

a.—

Politică tradiţională.

VII.

Şaguna a comunicat rĕspunsul acesta, primit de la guvern, comitetului naţional, ales din partea adunării de la Sibiiu, ear' comitetul l'a adus la cunoştinţa alegĕtorilor pe calea unui nou *apel*, în care îi provócă sĕ nu părăséscă terenul la alegerile dietale ce stau înaintea uşii, ci sĕ alégă bărbaţi din sinul lor, cari sĕ fie în stare a apăra causa naţională şi programul românesc în legislaţiunea ţerii.

Tot acest comitet a adunat drept material pentru congresul ce era sĕ se ţină după alegeri tóte gravaminele şi dorinţele Românilor, într'un memorand cunoscut sub „*Causa română la 1872*“, şi dat publicităţii, pentru a puté fi studiat din vreme.

Mai mult de cât atâta nu făcuse nici unul dintrĕ comitetele naţionale din trecut. Dar' pasiviştii nu erau mulţămiţi! Nu erau mulţămiţi mai ales cu aceea, că convocarea şi ţinerea congresului naţional avea sĕ se facă abia după alegeri, şi astfel convocară ei, pe 27 Iunie n. o adunare naţională la Alba-Iulia. Convocătorii erau: Dr. Ioan *Raţiu*, Elie *Măcelariu*, şi Mateiu *Nicola*.

S'au întrunit vre-o 200 de inteligenţi români, de prin diferitele părţi ale Ardélului. In preséra adunării fruntaşii se sfătuesc împreună, şi ajung la înţelegerea, ca adunării sĕ se propună spre primire şi votare următoriul project de conclus:

„Conferenţa naţională română, convocată de către confraţii nostri Dr. Ioan Raţiu, E. Măcelariu şi M. Nicola pe ziua de astăzi, luând de nou în deaprópe consideraţiune acele raţiuni grave, cari au constrîns conferenţa ţinută la Mercurea în Martie 1869 sĕ recomânde alegĕtorilor transilvăneni de naţionalitate românéscă abstinenţă totală de la urnele electorale deschise pentru dieta Ungariei, a aflat de nou, că în acest respect situaţiunea nu s'a schimbat întru nimica, prin urmare, raţiunile cari ni-au impus abţinerea la 1869, esistă şi pentru 1872. De altă parte însĕ, *membrii acestei conferenţe au adus cu ei trista esperienţă, că chiar şi acei puţini alegĕtori români, pe câţi îi sufere* *legea vitregă a merge la urnele electorale, sunt espuşi de către agenţii partidelor politice la cea mai periculósă corupţiune, care ameninţă poporul cu crimă morală pe generaţiuni înainte,* — şi acésta singură consideraţiune a înduplecat conferenţa de astăzi sĕ iee următórele *concluse:*

1. Membrii acestei conferenţe îşi impun obligaţiunea de a lua în mână chestiunea electorală prin tóte cercurile electorale pe unde încă nu este prea târziu şi *a conduce alegĕtorii români la urnele electorale*, însĕ numai în sensul programei nóstre naţionale, cunoscută de tótă lumea şi *cu scop de a paralisa corupţiunea.*

2. Membrii acestei conferenţe nu vor întra în negoţieri şi învoeli sau pact electoral cu nici o partidă, care nu va fi adoptat şi susţinut programa naţiunii române transilvănene.

3. Membrii conferenţei vor susţiné şi ajuta reuşirea numai a acelor candidaţi, cari se vor obliga pe onóre şi în conştienţa lor, că vor persevera pe lângă programa naţională şi o vor apăra bărbăteşte în tótă viéţa lor, prin urmare, că aleşi fiind, în calitatea lor de deputaţi nu vor participa la nici un fel de legislaţiune până nu se va realisa programa naţională.

4. Membrii conferenţei actuale aştéptă de la deputaţii cari póte că vor fi aleşi, ca ferindu-se de ori-ce paşi cari ar fi de natură de a compromite drepturile autonome ale marelui principat al Transilvaniei şi libertatea naţională a poporului român, mai vêrtos sĕ rĕmână perseveranţi pe terenul deschis şi dat naţiunii întregi, prin urmare şi lor, prin preaînaltele rescripte împĕrăteşti, şi anume: cele din 21 April 1863 şi din 15 Iunie 1863, cari sunt în mare parte emanaţiuni ale diplomei leopoldine, cari însĕ cuprind totodată cele mai solemne promisiuni împĕrăteşti, făcute în favórea naţiunii române şi în urmarea repeţitelor petiţiuni naţionale.“

Cetindu-se în conferenţă acest project de conclus, adunarea îl primeşte cu sgomotóse aclamări şi 'l predă unei comisiuni, ca sĕ 'i facă motivarea şi sĕ refereze în şedinţa de după amiazi.

Comisiunea se întruneşte numai de cât şi în decursul discuţiei se nasc alte păreri. Se propune de o parte *respectarea şi pe mai departe a concluselor luate la Mercurea*, ear' de altă parte enunţarea, că adunarea *„în principiu se învoeşte cu participarea Românilor transilvăneni la alegerile pentru dieta viitóre din Pesta“.*

Punêndu-se la vot aceste două propuneri, cea dintâiu întruneşte 7 voturi, cea din urmă 9. A rĕmas, ca după amiazi sĕ se continue discuţia asupra propunerii din urmă, asupra formulării ei. Dar' după amiazi limbile erau amestecate. Maioritatea comisiunii era acum pentru *„abţinerea totală de la alegerile de deputaţi pentru dieta din Pesta, conform conclusului de la Mercurea“* şi în înţelesul acesta a decis, contrar hotărîrii luate înainte de amiazi. Tot în acest înţeles a hotărît apoi şi conferenţa, earăşi contrar hotărîrii ce luase în şedinţa primă, când votase cu însufleţire projectul de conclus al conferenţei prealabile.

Ce a urmat de ací? Confusie babilonică. Unii dintrĕ Românii ardeleni au mers la urnă, alţii n'au mers. In loc de a se face închiegarea şirurilor ele au fost sparte şi mai tare, ear' folósele le-au tras străinii din acésta admirabilă unitate de vederi. A mai urmat apoi şi disgustul desĕvêrşit al lui Şaguna de a se mai amesteca în trebile politice ale ómenilor cari nu vreau sĕ 'l înţelégă, şi de fapt, de ací înainte Şaguna n'a mai făcut politică.

Iată cum a fost spartă solidaritatea, atunci când ea putea sĕ prindă cele mai puternice rădĕcini în sinul poporului român din Ardél.

NOUTĂŢI

Din visitaţiunea canonică a metropolitului nostru. Inaltpreasânţia Sa dl archiepiscp şi metropolit al nostru *Ioan* a sosit la Sibiiu eri, re'ntors din călĕtoria făcută în părţile Topliţei în scopul sfinţirii bisericilor din cele trei comune bisericeşti amintite în raportul din numĕrul anterior. Din Topliţa I. P. S. Sa a plecat Marţi diminéţa. Plecarea Inaltului prelat şi de astădată a fost însoţită de dragostea şi însufleţirea credincioşilor. In drumul spre Meşterhaza s'a oprit pentru a cerceta şcóla elem. de stat din Gudea, unde elevii nostri formézá majoritatea şcolarilor. I P. S. Sa a ţinut elevilor o frumósă vorbire despre folosul învĕtăturei. In *Meşterhaza* I. P. S. Sa a visitat biserica şi şcóla. A rostit apoi poporului, care umplea cimiteriul, o pastorală instructivă îndemnându-i la alipire faţă de cele două instituţiuni mântuitóre, la *biserică* şi *şcólă*. Urmând drumul spre Cueşdiu Escelenţa Sa s'a oprit şi în comuna *Deda*, unde credincioşii nostri zid nestrăbătut formau dealungul stradelor, aşteptând pe archiepăstoriul iubit. De-şi timpul era înaintat, I. P. S. Sa n'a lipsit nici pe acestia de poveţele sale înţelepte. Preste nópte am fost din nou óspeţii presbiterului tractual G. Şagău. Mercuri diminéţa la 6 ore convoiul trăsurilor şi-a reluat mersul spre *Idicel* trecênd Murĕşul la Jeciu. Manifestaţia credincioşilor nostri de aici a întrecut ori-ce închipuire. După terminarea celor prescrise pentru sfinţirea bisericei, I. P. S. Sa inspirat de însufleţirea credincioşilor a vorbit din uşa bisericii ca un adevĕrat apostol. După prânzul luat într'un pavilon improvisat, ne-am reîntors la Reghin, fiindu ne uşile deschise la casa ospitală a deputatului nostru sinodal Iosif *Popescu*. Luând aici cina, — cu trenul de séra I. P. S. Sa s'a reintors la M.-Oşorheiu de unde plecând diminéţa la 5, — Joi d. a. a sosit la reşedinţă sănĕtos şi mulţămit de tăria credinţei, ce a aflat la poporul nostru de pe Valea-Murĕşului. Vom reveni mai detaiat.

*

Archiducele Fr. Ferdinand — admiral în marina Germaniei. Cu ocasiunea petrecerii în Viena împeratul *Vilhelm II* al Germaniei a numit pe archiducele moştenitoriu *Francisc Ferdinand* admiral a la suite în marina de rĕsboiu a Germaniei. Despre acéstă numire împĕratul a încunoştinţat pe admiralul Köster la Kiel prin următórea telegramă:

„Viena Hofburg, la 20 Septembre. Azi am numit pe Alteţa Sa ces. şi reg. archiducele *Francisc Ferdinand* admiral a la suite în marina mea de rĕsboiu, carea va primí cu recunoştinţă şi mândrie acésta înaltă distinctie. Iţi fac de datorinţă, ca imediat s'o comunici acésta marinei de rĕsboiu. Bastimentul de gardă de acolo sé salute cu 21 salve de tun stindardul austro-ungar, care sé fie arborat pe catargul principal al tuturor bastimentelor mele aflătóre în portul de la Kiel.“

*

Societatea de lectură „Andreiu Şaguna“ a elevilor seminariului „Andreian“ din Sibiiu, în şedinţa ţinută la 31 August st. v. sub presidiul Preacuvioşiei Sale directorului seminarial Dr. Eusebiu R. Roşca s'a constituit pentru anul şcolar 1903—904 în modul următor: President Dr. Petru Şpan, prof. sem., vice-president Ilie Beleuţă, cl. c. III, archivariu Stefan Mircan, cl. c. III, redactor al fóiei „Musa“ Miron Moldovenescu, cl. c. III, cassariu Vasilie Debu, cl. c. II, bibliotecariu Onisifor Ghibu, cl. c. II, notariu Valeriu Literat, cl. c. I, controlor Eugen Muntean, cl. c. I, econom Ioan Roman, ped. c. III, vice-bibliotecariu Adam Popoviciu, ped. c. I. In comisiunea literară au fost aleşi: Ioan Neagoe, cl. c. III, Aureliu Oancea, cl. c. III, Zaharie Manu, cl. c. II, Pompeiu Moruşca, cl. c. II, Iorn Duma, cl. c. I, Emilian Stoica, cl. c. I, Ioan Fodor, ped. c. III, Emil Tanislav, ped. c. III, Victor Dejenariu, ped. c. II.

*

Boris Sarafov — mort. Corespondentul din Constantinopol al ziariului *Rappel* (Paris) îşi susţine ştirea dată zilele trecute (înregistrată şi în Tel. Rom.), că Boris Sarafov, faimosul president al comitetului macedo-bulgar şi prim-conducĕtoriul revoluţiei din Macedonia, a murit în o bătĕlie avută cu trupele turceşti în apropiere de Bitolia. Marţi (22 Septembre) ştirea despre mórtea lui Sarafov a fost confirmată în mod oficial la seraschérie. Conform raportului oficial, l'a ucis un soldat turc, care i-a tăiat apoi capul şi l'a dus la Bitolia, pentru a i-se asemna premiul de o sută mii de franci, cât pusese guvernul turcesc pe capul lui Sarafov.

*

Alegere de învĕţătóre. In 7/20 Septembre s'a ţinut în comuna *Riusadului* alegere de învĕţătóre, sub presidiul dlui asesor consistorial *Mateiu Voileanu.* La postul învĕţătoresc vacant a concurat numai candidata Maria *Poplăcenel*, care în anul şcolar trecut a funcţionat acolo ca învĕţătóre provisorie. Inţeleptele cuvinte, adresate sinodului din partea dlui Voileanu au avut de urmare, că sinodul a ales pe dşóra *Poplăcenel* cu unanimitate. A vedé o alegere liniştită şi perfectă din tóte punctele de vedere, fără a audí un singur cuvênt de nemulţămire sau protestare, cum a fost alegerea acésta, e ceva raritate. Asistând la o astfel de alegere simţi adevĕrată plăcere sufletească, deosebi avênd în vedere faptul regretabil, că de un timp încóci întregirea posturilor la şcólele nóstre confesionale cu învĕţători definitivi întimpină dese-ori greutăţi chiar la sinódele parochiale. De aceea dorim, ca alegerea din Riusadului sĕ fie bun exemplu pentru tóte comunele nóstre bisericeşti.

*

Recruţi voluntari. La comanda de întregire (Ergänzungsbezirkskommando) din Sibiiu s'au presentat de bunăvoie şi au fost asentaţi până acum 45 feciori ajunşi în anul acesta la etatea de asentare. A nume: 31 germani (saşi), 11 români, 2 magiari şi 1 evreu. Asemenea şi la comanda de întregire din Orăştie s'au presentat mulţi feciori români din Orĕştie şi comunele învecinate, dintrĕ cari cei apţi pentru serviciu militar au fost asentaţi, ear' cei neapţi au fost dimişi. Tot astfel se raportéză şi de prin Banat şi alte ţinuturi ale ţerii, chiar şi de prin ţinuturile cu poporaţiune esclusiv magiară, ori magiară în preponderantă majoritate. Dovadă că apelul comandelor militare, pentru-ca feciorii ajunşi la etatea de asentare sĕ se presinte la asentare de bunăvoie, a fost binevenit flăcăilor. Cei cari se presintă la asentare de bunăvoie vor avé favorul, că începêndu-şi serviciul militar la 1 Octobre, vor fi eliberaţi eventual după doi ani de serviciu, ear' nu numai după trei ani. Preoţimea nóstră deci sĕ îndemne pe cei ajunşi la sórte a se presenta de bună voie la asentare pentru a-şi face serviciu militar.

*

† Ioan Cimponeriu, paroch gr. or. în Roşia şi asesor la scaunul protopopesc din Maria-Radna (diecesa Aradului), a rĕposat Marţi (22 Septembre st. n.) în etate de 79 ani. Inmormêntarea i-s'a făcut eri (24 Septembre) în cimiteriul din Deal al bisericei gr. or. din Lipova.

*

La „fondul halei, de 20 fileri“ al reuniunii meseriaşilor români din Sibiiu, înfiinţat pentru cumpĕrarea unei case cu hală de vîndare pe séma meseriaşilor români, cu ocasiunea esposiţiei de vite arangiată de reuniunea agricolă la 21 Septembre în Racoviţa, presidentul reuniunii meseriaşilor a colectat 14 cor. 30 fileri, de la următorii dăruitori:

Familia parochului Florian, 1 cor., Iosif Crişan, căpitan de pompieri, 50 fileri, Victor Florian, notariu în Sadu, Petru Florian, notariu în Porceşti, vĕduva Ana Florian, preotésă (Racoviţa), Irimie Roman, înv. pens. (Tălmacel), David Ivan, proprietariu, George Bobanga, proprietariu, ambii din Racoviţa, D. Comşa, profesor, Romul Simu, înv. pens. (Sibiiu), fie-care câte 1 cor., George Vasilie, propr., George Coman Ursu, curator bisericesc, Demetriu Klein, paroch, toţi din Bradu, Toma Nedelcu, fost primariu în Tălmăcel, Nicolae Fogoroş, econ., Andreiu Mărgineanu, comerciant, Ioan Vichendea, primariu, toţi din Racoviţa, fie-care câte 50 fileri, Nicolae Eft. Ursu, înv. în Bradu, Ana Rusu n. Pop (Noşlac), câte 40 fileri, George Dănilă, înv. pens. (Racoviţa), Toma Doican, paroch (Sebeşul-inferior), câte 20 fileri, şi Victor Tordăşianu, 10 fileri.

*

De la reuniunea femeilor române din Mediaş. Ni-s'a trimis spre publicare raportul comitetului „reuniunii femeilor române din Mediaş şi jur“ despre starea materială a reuniunii, presentat adunării generale din 30 August a. c., de următoriul cuprins: 1. cassa în numĕrar 5560 cor. 18 fil. 2. In obligaţiuni şi cambii 14,756 cor. 68 fil. 3. Starea depunerii la institutul „Albina“ 105 cor. 4. Mobiliar în valóre de 210 cor. 5. Acţii „Concordia“ 408 cor. 6. Spese restituibile 52 cor. Averea activă a reuniunii deci în sumă de 21,091 cor. 86 fil. De la adunarea generală ultimă din 24 Aug. 1902 până azi s'au făcut: Incassări: titulo-capital 6813 cor. 46 fil., interese 1103 cor. 52 fil., taxe 888 cor. 20 fil. Suma 8805 cor. 18 fil. Erogaţiuni: titulo capital 2612 cor., spese nerestituibile 633 cor. Suma 3245 cor Suma incassărilor şi a erogaţiunilor, adecă mişcarea cassei de la 24 Aug. 1902 până azi face deci 12,050 cor. 18 fil. Subtrăgênd din venitul brut totalul eşirilor resultă un profit net al anului, de 1358 cor. 72 fil., cu 145 cor. 38 fil. mai mare de cât în anul precedent. — *Mediaş*, în 30 August 1903. *Maria Moldovan*, presidentă. *Elena Suciu*, cassieră. *Maria Necşia*, secretară.

*

Bietul badea Cârţan! Ziarele din Budapesta dau ca lucru de sensaţie mare confiscarea cărţilor lui *badea Cârţan*, care — rogu-vĕ! — *e căpetenia unei conspiraţiuni, cu scop de a provoca revoluţie olahă!* — Bietul badea Cârţan! Cu câtă bucurie primia de prin redacţiile româneşti numerii de „Albina“ şi tot felul de cărticele şi gazete (fie ori-ce numai tipariu sĕ fie!), şi cu cât drag şi-le aduna grămadă în coliba lui din Oprea-Cârţişóra! Ear' acum sĕ i-le confisce căpitanul de poliţie Farkas! Şi încă sĕ 'l mai facă şi căpetenie de conspiratori! Pe blândul badea Cârţan!.... Il compătimim. Dar' compătimim şi pe ziarele magiare, cari — *megint bakkot löttek, még pedig jó nagyot!*

*

Sinuciderea unei primării comunale. „Deutsches Tagblatt für Ungarn“ raportéză din Pesser (comitatul Torontal), că judele comunal Potoczkay a fost aflat Joi diminéţă spânzurat în podul casei sale. La vestea despre sinuciderea judelui cassariul comunal Andreiu Mikulay, cumnat cu judele, s'a împuşcat. S'a spânzurat şi notariul comunal, dar' în momentul din urmă căsenii i-au tăiat funia şi l'au scăpat de mórte. Avisat despre cele întêmplate, a eşit la faţa locului protopretorul, care scontrând cassa şi jurnalele, a aflat că membrii primăriei păpaseră sumedenie de bani din banii comunali, şi temêndu-se sĕ nu fie prinşi şi-au căutat apoi refugiu în mórte silnică.

*

Ani de zile am fost bolnavă şi am cercat tot ce a fost cu putinţă pentru a 'mí recâştiga sănĕtatea. Am consultat cei mai renumiţi medici din Budapesta şi Viena, dar' nimic nu mi-a folosit, şi respiraţia grea, durerea de urechi, insomnia şi alte dureri de cari suferiam nu mi-au trecut. Dacă însé acum totuşi am scăpat de aceste morburi, am se mulţămesc acésta numai crucei duple electro-magnetice. Primeşte deci cele mai profunde mulţămite pentru binecuvêntata dtale invenţie. Mĕ simţesc nespus de fericită, că am scăpat de dureri. Németujvár, 4 Maiu 1903. Cu distinsă stimă: Maria Wellinger. — Acéstă epistolă a primit'o dl Albert Müller (Budapesta, V Vadász-utcza nr. 42/V), inventatorul crucei duple electro-magnetice nr. 86,967 R. B., care cruce se recomândă în cel mai călduros mod spre folosire.

Cărţi şi reviste.

Clipe de repaus, seria II, de Sorcovă, O nouă seriă de Schiţe şi Foiţe va apăré la 1 Octobre v. 1903 în Braşov sub titlul: *„Clipe de Repaus. — Seria II.“, de Sorcovă*, formând un volum elegant de circa 160 de pagini.

Acest volum va cuprinde următórele: Tata moşu. Din amintirile unui autor român. In pămênt străin. De ale nóstre. Deputăţia mea. Un englez despre noi. Popa Şandru. Precis la punt. Foiţă despre foiţă.

Preţul de abonament: 1 cor. 60 fileri. (Pentru România: 2 Lei noi). Abonamentele sunt a se trimite la editorul opului: Virgil Oniţiu, director gimnasial în Braşov.

*

Comerciul estern al României în 1902. O vastă publicaţiune a direcţiunii statisticei generale a finanţelor României. A apărut în Bucureşti, 1903, în Imprimeria statului.

*

„Datoriile copiilor (corect româneşte ar fi *„Datorinţele* copiilor“), sau Istorióire *religióse şi morale pentru elevii şi elevele din clasele începĕtóre“*, de George *Ludu* preot şi învĕţătoriu, şi Ioan *Dariu* învĕţătoriu. Editura librăriei H. Zeidner în Braşov. Preţul 40 fileri

*

Raportul camerei de comerciu şi industrie din Braşov asupra situaţiunii economice din circumscripţia ei în anul 1902, înaintat ministrului r. ung. de comerciu. — Braşov, 1903. Tipariul tipografiei Ciurcu et Comp.

Oficială.

Din nou atragem atenţiunea tuturor oficiilor protopopeşti asupra circulariului consistorial de la 1 Maiu 1901 nr. 192/VI, prin care sunt îndatoraţi a raporta cel mult în termin de 5 zile despre ori-ce schimbare, întêmplată în sinul preoţimei din archidiecesă fie prin mórte fie prin strămutare etc., scriind de-asupra raportului „în causă de dotaţiune“.

Prăvălie de vînzare!

Dorind a mě retrage din viéţa de comerciant, din causa etăţii mele înaintate, **vînd din mână liberă**

Prăvălia de modă, manufactură şi mărfuri měrunte

esistentă de mai mult de 80 ani la unul din cele mai frecuentate locuri ale oraşului şi condusă de mine de 40 ani, care prăvălie **se bucură de un cerc larg de muşterii şi este prověḑută cu un deposit de marfă cu bună trecere, cu local fórte frumos, magasin mare şi frumos, portal nou şi contract de chirie pe 10 ani**.

Capital recerut 20,000 cor., pasive şi pretensiuni nu sunt a se lua asupraşi.

C. Nedelkovits,
Sibiiu, piaţa mare nr. 2.

[214] 3

Până atunci vînd
cu preţuri fórte reduse.

Ludovic Ferencz

croitoriu de bărbaţi

Sibiiu, str. cisnădiei 12.

Pregăteşte în atelierul seu după měsură **cele mai moderne vestminte**, ca: **sacouri**, **jachete**, **fracuri** şi **haine de salon**, apoi **pardisiuri** şi **paltóne**, după cea mai nouă modă. [224] 1—10

Asemenea pregăteşte

— **reverenḑi** —

după cel mai nou stil.

Lucru solid. — Preţuri moderate.

Nr. 701 1903 [217] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia de **clasa III. Armeni**, tractul protopresbiteral Mercurea, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în tabela B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Reflectanţii la acest post, au a 'şi aşterne cererile lor instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat, şi au a se presenta în vre-o Dumínecă sau sěrbătóre în biserică pentru a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Mercurea, 27 August 1903.

In conţelegere cu comitetul parochial.
Oficiul protopresbiteral gr. or. Mercurea.

Avram S. Pecurariu
protopresb.

Cartea consilierului de medicină Dr. Müller, apărută deja în a 40-a ediţie, care tractéză despre

Conturbările în sistemul nervos şi secsual

precum şi despre vindecarea radicală a lor, se póte procura prin tóte librăriile.

Pentru 1 cor. 20 fileri în mărci postale o trimite franco **Curt Röber**, Braunschweig. [3] 36—38

Coróne pentru miri

din aur double, împodobite cu imitaţii de petri scumpe colorate, cu câte trei cruci, fórte frumóse şi practice deóre-ce se pot strîmta şi lărgí după cum cere trebuinţa, bucata costă numai **16 cor.** plus porto postal şi pachetare cor. 1.20.

Cruci de lemn

28·5/16 cm., pictură de mână în uleu representând pe o parte "Restignirea Domnului" şi doi îngeri ear' pe partea opusă "Botezul Domnului"; pe margini aurite cu aur veritabil; cele cu pictură simplă costă **cor. 9·—**, ear' cele fine bucata **cor. 12·—**, trimise cu postă recomandat costă cu 75 fileri mai mult.

Librăria archidiecesană, Sibiiu.

Nr. 701 [221] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului vacant de **învěţătoriu** în clasa I. la şcóla confesională română gr. or. din **Feldióra**, protopresbiteratul Braşov, se escrie concurs cu termin de **15 zile** de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salariu în bani, din casa bisericei, solvibili în rate lunare sau trilunare anticipative cor. 520.

2. Drept de păşunat pentru 6 vite în lunca comunală sau 80 cor.

3. Pentru ¼ jugěr grădină 10 cor.

4. Bani de cuartir 50 cor.

5. Cuincuenal numai după serviciu de cinci ani în acéstă comună.

Braşov, în 3 Septembre 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Braşov, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Vasile Voina
protopresb.

Pentru domnii preoţi!

De la **Librăria archidiecesană** se póte procura

CONDICĂ

bine compactată în piele şi cu păreţi tari,

în care (conform circulariului consistorial numěrul 2142 din 3 Martie 1903) sunt a se induce „momentele mai însemnate ce obvin în comună în decursul anului şi cari merită a fi însemnate pentru posteritate.“

Conţine 200 foi.

Preţul **6·60 cor.**, + porto postal **80 fil.**

Biblioteca pentru toţi.

1. Andersen, Poveşti alese, cu portret.
2. Marian, Paserile nóstre şi legendele lor.
3. Zamphirescu Mihail, Cântece şi plângeri, I.
4—5. Spencer Herbert, Despre educaţie.
6. Vlahuţă A., Icóne şterse, cu portret.
7. Carmen Sylva, De prin vécuri, I.
8. Michelet, România, Roma, Piza, etc.
9. Bachelin Leo, Castelul Peleş.
10. Maiorescu T., Nuvele şi schiţe.
11. Theuriet André, Din tinereţe, etc.
12. Demetrescu M., Nuvele.
13. Zamfirescu Duiliu, Nuvele, romane.
14. Vilkins, Antichitatea romană.
15. Alexandrescu Gr. M., Prosă şi poesii.
16. Pann Anton, Povestea vorbii, vol. I.
17. Colomb D-na, Istorióre.
18. Teleor Dumitru, Schiţe umoristice.
19. Musset Alfred, La ce viséză fetele.
20. Bolintineanu D., Legende istorice.
21. Genevraye, Ombra, roman.
22. Maistre Xavier, Călětoria împrejurul odăii.

Fie-care volum costă 30 fil.

Doue sau mai multe volume la un loc se socotesc cu câte 30 fileri fie-care.

Librăria archidiecesană.

Recuisite de scris

se pot procura de la

Librăria Archidiecesană.

Veritabilul lac Christoph este cea mai bună văpsélă de podine.

Der beste Hartlack
für Fusböden
ist
DER ECHTE
Christoph-Lack
GERUCHLOS u. SOFORT TROCKNEND
dauerhaft
klebt
nicht.
FRANZ CHRISTOPH
F. C.
BERLIN PRAG

Veritabilul lac Christoph

face cu putinţă a unge podinele fără de a deranja odăile, find-că **se evită mirosul neplăcut**, propriu colorii şi lacului de oleiu, care se svêntă încet şi e lipicios. Folosirea e atât de simplă, în cât ori-cine póte unge podinele, cari se pot şterge cu rize umede, fără să pérdă luciul. — Se deosebesc:

lac lucitor colorat de podine,

brun-gălbuiu si brun-mahagoni, care acopere ca oleiul şi dă luciu: deci folosibil deopotrivă la podine noue şi vechi. **Acopere pe deplin pete vechi, văpséla anterióră**, etc.; şi

lac lucitor curat (necolorat)

pentru podine noue şi parchete, care dă numai luciu. Mai cu sémă pentru parchete şi podine de tot noue, unse deja cu colori de oleiu. Dă numai luciu şi nu ascunde modelul lemnului.

Colli postali circa 35 m. pătr. [2 odăi mijlocii] fl. 5·90 v. a.

In tóte orasele unde sunt deposite, comandele directe vor fi transmise acestora; văpsiri de model şi prospecte gratuit şi franco. La cumpěrare este a se lua séma precis la firmă şi marca firmei, find-că acest **fabricat esistent din 1850 se imitéză** multiplu şi **se falsifică**, în cât se pune în comerciu o marfă slabă, care nu corěspunde scopului.

Francisc Christoph

inventator, singurul fabricant al veritabilului lac lucitor de podine.

Praga-K. Berlin, NW.

Sibiiu: W. Gustav Simonis. **Braşov**: H. Zintz.
Orăştie: Kercsedi G. **Făgăraş**: J. Jaros.
Mediaş: Martin Schemmel.

132] 12—15

Deschidere de magazin.

Avem onóre a aduce la cunoştinţa onoratului public, că în **14 Septembre n.** deschidem pe piaţa de-aici un

Magazin de confecţiune pentru dame şi domni

de primul rang.

Cumpěrările le facem în persónă în Berlin şi Viena şi astfel vom îngrijí ca stabilimentul nostru sě fie **asortat cu cele mai bune şi mai frumóse lucruri.** Totodată ne vom nisuí sě facem astfel de preţuri, ca sě ne putem měsura cu ori-ce concurenţă.

Pentru cercetarea stabilimentului ne rugăm

Ludovic Ferencz & Comp.

strada cisnădiei nr. 2 [210] 5—10

(**Localul din colţ** al Hotelului „Impěratul Romanilor“, mai nainte Krassovski.)

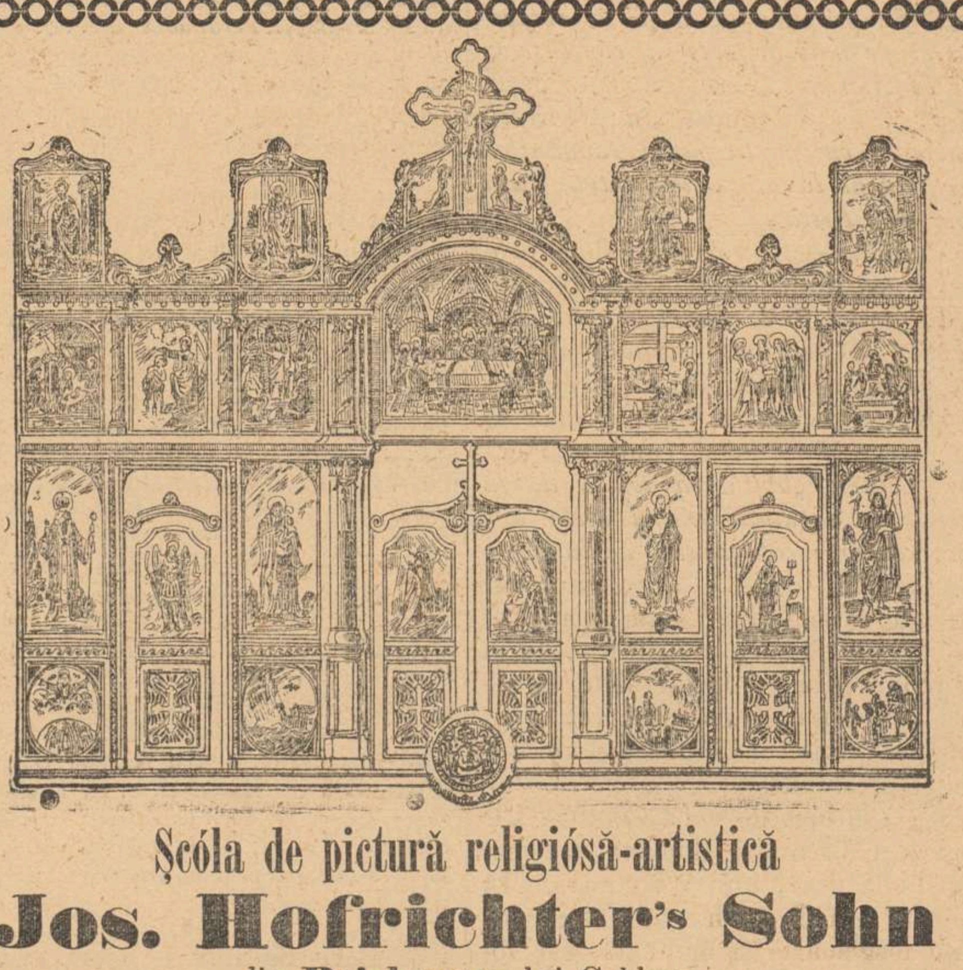

Şcóla de pictură religiósă-artistică

Jos. Hofrichter's Sohn

din **Reichenau**, bei Gablonz,

primeşte în întreprindere şi esecută **altare noue**, reparéză **picturi vechi**, esecută la comandă **icóne** şi **tablouri** în **uleu** pe **pânză**, **tinichea** sau **table de aramă**, pe **lemn**, **aluminiu**, etc., în **dimensiunile recerute.**

Icóne pentru prapori cum şi **prapori întregi.**

Pictéză **portrete**, fidel după fotografii bine reuşite.

Deposit mare de lustre, de **sticlă ciselată**, cum şi de **alamă.**

Preţuri moderate şi esecutare promptă.

La cerere se trimit schiţe şi planuri. — Comandele se primesc şi se pot face la **Librăria archidiecesană** în Sibiiu. [219] 2—20

Redactor prov. Dr. George Proca.

Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane

Nr. 102 Sibiiu, Marţi 16/29 Septembre 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 34
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articulii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Reacţiune.

Sibiiu, 28 Septembre n.

Insolenţa cu care în timpul din urmă oposiţia independistă din dieta ţerei nóstre pretindea realisarea postulatelor cu privire la armată, terorisase într'atâta elementele cu judecată mai calmă ale cercurilor politice, în cât unele dându-se la o parte, altele alăturându-se la lupta intransingenţilor — cel puţin prin faptul că nu opuneau acestora zăgazul cuvenit: se părea într'un moment, că tóte partidele din dietă sunt de acord cu lupta independistilor.

Astfel lăsaţi la largul lor, independistii obstrucţionisti au împins ţéra în stare de ex lex, împiedecând timp de preste patru luni de zile funcţionarea regulată a maşineriei statului.

A trebuit sĕ vină supremul factor constituţional, Coróna, pentru-ca în ora a unsprezecea sĕ 'i facă atenţi la respectarea legii şi la rĕul ce lor înşi-le şi-l fac prin forţarea unor pretensiuni prea de tot contrare cu dispoşiţiunile legilor. Autograful dto 16 Septembre de la Chlopy şi apoi autograful-manifest dto 22 Septembre sunt acte de aşa momentuositate în viéţa politică a ţerei nóstre, cum de la transacţie încóci n'a mai fost nici unul. Dovadă, că situaţia era dintrĕ cele mai grave, *crisa* luase aşa o fasă, de la care în sus nu mai putea merge, ci numai pe povêrniş, precipitând spre abis póte întrégă opera transacţiei.

Cuvêntul M. Sale a trezit din letargie pe marele partid liberal, care dându-şi sémă de urmările ce le-ar fi putut avé înaintarea lucrurilor pe căile croite de obstrucţia independistilor, în momentul din urmă s'a recules şi prin moţiunea votată unanim în conferenţa de Mercuri s'a arătat că e decis a relua conducerea politicei ţerii.

Sub astfel de auspicii avea sĕ se ţină şedinţa de Joi a dietei.

Şi dacă unii din membrii acestui mare partid şi după votarea acelei moţiuni mai oscilau întrĕ simpatisarea cu lupta independistilor şi întrĕ resonul politic, — atitudinea din dietă a obstrucţionistilor a putut sĕ 'i clarifice definitiv şi pe unii ca aceia, că — în interesul binepriceput al statului, în interesul chiar al elementului conducĕtor întrĕ popórele cari *tóte* împreună concurg la susţinerea statului, *trebue* sĕ se pună zăgaz pornirilor descăpăstruite ale ostrucţionistilor.

Memorabila scenă din şedinţa de Joi a dietei, când — afară de independisti — toţi ca dintr'un suflet, cu orcan de aclamaţiuni şi ovaţiuni spontanee la adresa M. Sale regelui au sugrumat incualificabila insultă la adresa Aceluia, e apoi a doua dovadă, că impetuositatea obstrucţionistilor a provocat în fine *reacţiunea* de mult aşteptată din partea tuturor celor cu durere pentru sórtea ţerii, — care numai prin o politică înţeléptă, justă şi ecuitabilă faţă cu toţi fiii patriei póte sĕ devină mulţămită, puternică şi fericită.

Acestei reacţiuni se dă espresiune şi în prim-articolul ziariului „Alkotmány, organul de publicitate al partidului poporal, din care reproducemací următórele:

„Magiarul acela însĕ, care cutéză sĕ ofenseze, sĕ insulte în mod infam, grobian pe cel dintâiu om magiar, pe regele: acela e magiar de ocară („gyászmagyar“). Unui ca acela trebue isgonit din magiarime. Pe buzele unuia ca acela patriotismul, drepturile şi demnitatea naţiunii sunt numai frase góle. Şi dacă acel magiar de ocară mai e încă şi deputat dietal, acésta e îndoită ruşine pe legislaţiune, pe întrégă naţiunea. Barabás Béla, Polczner Jenő, Benedek János, Hentaller Lajos, Vészi József, Vázsonyi Vilmos şi tutti quanti în şedinţa de azi a dietei au insultat în mod infam pe regele magiar. Strigau de jurământ regesc fals. Aclamau republica. Huiduiau pe cei cari au sărit întru apĕrarea regelui. Vorbiau de grandomanie cesareică. Injurau pe regele: că „a cutezat“ sĕ se declare.

Majoritatea colosală a dietei imediat şi cu indignaţie inconmensurabilă a protestat contra acestor atacuri infame şi perfide şi a uşurat mult lui Apponyi împlinirea datorinţei lui, dar' pentru procedura lui Barabás şi soţii nu e înfierare destul de démnă demonstraţia aceea, prin care afară de independisti toţi ceilalţi deputaţi au făcut ovaţiuni regelui Magiarilor. Nu e suficientă nici reproba aceea protocolară, pe carea a căpătat'o Barabás Béla. Nu e suficient nici aceea, că Kossuth Ferencz a condamnat cu cea mai mare indignaţiune laesa majestatis şi tradarea de patrie de azi a lui Barabás şi soţii. Domnii acestia trebuesc presentaţi în faţa ţerii în tótă mârşevenia politicei lor“.

Articolul ia apoi la necruţătóre critică antidinasticismul respectivilor, care dacă ar cerca sĕ 'l propage fie şi în cel mai radical („a legkuruczabb) sat unguresc, chiar şi cei mai radicali ţĕrani magiari i-ar alunga din sat cu ciomagul, — apoi continuă:

„Nu esistă argument, care sĕ pótă fi invocat întru scusarea Barabaşeştilor („Barabásék“) şi a complicilor lor clandestini“.

.....„Figuri de acestea voesc sĕ fie representanţii, propagatorii, atleţii sentimentului naţiunii magiare? Figuri de acestea, în cercurile cărora a resunat azi cuvêntul trădător de patrie: „vom gravita în afară“? Figuri de acestea monopoliséză patriotismul, ei sĕ dicteze, că cine e patriot şi cine e trădător de patrie? Acestia voesc sĕ ne vorbiască despre politică cinstită?“.....

„E vecinică ruşine pe viéţa politică magiară, că aspiraţiunile naţionale, cari forméză bunul comun al întregei naţiuni, le tertelíră în mocirla insultării regelui şi a tradării de patrie poseurii (szájhősök) demagogi ai acestor aspiraţiuni“......

In acelaşi ton repróbă şi celelalte ziare (cu escepţia celor independiste) în adevĕr incualificabila purtare a câtorva deputaţi kossuthisti în şedinţa de Joi a dietei.

Tot sub impresia acestei reacţiuni pare a fi scris şi prim-articolul din numĕrul de Sâmbătă al lui „Budapesti Hirlap“, în care se zice:

„Dacă a mai putut crede cineva, că stânga estremă este chiămată sĕ conducă naţiunea în lupta ei, acela de eri începênd a putut sĕ se desilusioneze din aceste ilusiuni ale sale.

In şedinţa de eri a dietei s'a dat la ivélă, că unde ajungem cu acésta conducere, şi este evident că fie-cine, care şi el are ceva de perdut şi ştie că şi naţiunea are ce sĕ pérdă, s'a cutrĕmurat şi s'a înfiorat de abisul acela, care 'şi aruncă eri undele în noul palat al dietei“.

Ear' în alt loc zice:

„Am ajuns deci la astfel de etapă a desvoltării evoluţiunei, de la care, dacă nu vor lua conducerea alte mâni mai chiămate, alergăm repede în faliment“ („gyorsan rohanunk a bukásba“).

Mâni chiămate! Pe acestea le-au dorit totdeuna popórele ţerii. Mâni chiămate şi spirit de guvernare dréptă, justă şi ecuitabilă, conform legilor, a dorit şi ziariul nostru totdeuna, de câte-ori necesitatea i-a impus sĕ spună şi el un cuvênt în cestiunea politicei ţerii nóstre.

Fie, ca reacţiunea provocată prin evenimentele zilelor acestora sĕ rĕmână durabilă, în sensul acela însĕ, ca *mânile chiămate*, cari vor relua cârmuirea naiei, sĕ fie dirigiate de spiritul respectării stricte a legilor, în scopul cultivării dragostei şi concordiei întrĕ tóte popórele patriei.

Noul cabinet Hédervàry. Cum raportéză ziarele din capitală, noul ministru-president conte *Khuen-Hédervàry* a isbutit sĕ înduplece pe toţi foştii membri ai cabinetului seu anterior sĕ 'şi manţină posturile. Astfel noul cabinet Hédervàry e tot cel vechiu.

Ratificarea lui însĕ din partea M. Sale va urma abia pe la sfêrşitul sĕptĕmânii curente, deóre-ce ministrul-president azi fiind reţinut a lua parte la conferenţa partidului liberal în cestiunea precisării programului de guvernare, ear' mâne avênd sĕ fie present la *şedinţa dietei*, numai Mercuri va puté călĕtorí la Viena, spre a presenta M. Sale lista ministrilor.

Disolvarea dietei? La sfîrşitul articolului de riportagiu în cestiunea crisei „Alkotmány“ scrie, că evenimentele în şedinţa de Joi a dietei au provocat adevĕrată revoluţie întrĕ deputaţii din partidul liberal şi că în conferenţa de azi (la 6 ore) a partidului voesc sĕ enunţe, că „cu considerare la faptul că oposiţia a zădărnicit discuţia legală, *partidul e necesitat sĕ insiste pe lângă disolvarea dietei*“.

Resistenţa pasivă. Sub impresia „indignării“ provocate în pepturile patriotice prin autograful de la Chlopy, ziarele independiste (mai întâiu „Magyarország“) recomandau naţiunii resistenţă pasivă: sĕ nu plătiasca adecă nici un feliu de contribuţie

---

FOIŞORĂ

Figura şi chipul Mântuitoriului.

De Nicolae Bălan, stud. în teol.

(Fine).

Fiind-că cuvêntul ἰχϑύς conţine iniţialele de la: Ἰησοῦς Χριστὸς ϑεοῦ υἱὸς σωτήρ, ear' aceste iniţiale au fost săpate în păreţi lângă olaltă, creştinii le-au cetit în fuga ochilor ca un singur cuvênt şi astfel au ajuns la ideia, că Christos se póte numi şi ἰχϑυς şi au întrebuinţat apoi peştele ca simbol al Mântuitoriului.

Păstoriul cel bun ca simbol al Mântuitoriului — după cum ne relatéză Tertulian [1]) a fost întrebuinţat de timpuriu spre ornamentarea potirelor. Păstoriul e îmbrăcat cu tunică, câte-odată pórtă şi penulă, e încălţat cu sandale şi e înzestrat cu distincţiile ciobăneşti: toiag, tolbă etc.

In cele mai multe casuri pórtă pe umeri o óie.

Ansă la acésta va fi dat locul de la ev. Luca 15, 5.

In icónele, în cari lipseşte óia, păstoriul paşte turma printrĕ tufişe etc., amintindu-ne cuvintele de la Ioan c. 10.[1])

Păstoriul cel bun forméză trecerea de la icónele simbolice la *cele istorice*, de cari aflăm în acelaşi timp: Iisus ca prunc în braţele maicei sale, botezul lui Iisus, Iisus întrĕ apostolii săi (dintrĕ cari nu lipseşte nici Pavel) şi alte scene din T. N.

In tóte aceste icóne Iisus e înfăţişat ca un tinĕr fără barbă, putem zice, că se apropie mai mult de un băiat de cât de un june, şi de o frumseţă ideală: cu o faţă rotundă, pĕrul scurt, cu ochi, nas şi gură cât se póte de regulate, ear' din întrégă espresia feţii ceteşti o linişte perfectă, o blândeţă şi amabilitate, ce te atrage. Se pare, că cu cât erau creştinii espuşi celor mai crâncene persecuţiuni, cu atât cerca arta sĕ le ofere o mângăiere mai mare, înfăţişând pe Iisus ca acela, care îi chiăma la sine cu mângăiósele cuvinte: „Veniţi la mine toţi, voi cei osteniţi şi însărcinaţi şi eu vĕ voiu da rĕpaos; luaţi jugul meu preste voi şi vĕ învĕţaţi de la mine, că sunt blând şi umilit cu inima, şi veţi afla rĕpaos pentru sufletele vóstre; căci jugul meu este bun şi sarcina mea este uşóră“.[1])

Dacă vom considera modul cum a fost înfăţişat Iisus în icónele cari s'au aflat în catacombe, din punctul de vedere al *naţionalităţii*, apoi nu vom afla nimic, ce sĕ tradeze originea lui orientală. Artistii, se vede că şi au luat ca model un tinĕr roman din clasele superióre îmbrăcat cu tunică, palliu şi sandale. De altcum deja *Fotie* a atras atenţiunea asupra faptului, că fie care popor posede un ideal propriu despre înfăţişarea esternă a lui Iisus.[2])

După-ce creştinismul a eşit triumfător în imperiul roman şi biserica creştină s'a putut desvolta în linişte pe tóte terenele, se începe *un nou period* şi în istoria artei.

In acest period creştinii pioşi se întreceau întru a ridica case de rugăciune pentru preamărirea lui Dumnezeu, ceea-ce a contribuit în mod însĕmnat şi la desvoltarea picturei. Acum pictura nu servia spre înfrumseţarea păreţilor înguşti şi întunecoşi ai catacombelor suterane, ci spre ornamentarea bisericilor luminóse, lucrate în tótă măreţia şi frumseţa artei architectonice.

Simbolica vechiă a fost tot mai mult delăturată, înlocuindu-se prin icóne istorice, al căror ciclu a fost tot mai mult lărgit mai ales prin scene din timpul patimilor Mântuitoriului.

In acest timp artistii căutau sĕ zugrăvéscă chipul lui Iisus cu acele trăsuri, despre cari credeau că într'adevĕr le a avut; aşi puté zice, căutau óre-cum sĕ *individualiseze* figura şi fisiognomia Mântuitoriului.

Acésta schimbare nu s'a produs însĕ de odată, ci succesiv în decursul unui timp mai îndelungat.

Deja din vécul al treilea încep a se iví unele modificări, aşa: pĕrul capului era zugrăvit mai lung, ear' faţa mai ovală.

In icónele cari ne înfăţişéză pe Iisus în decursul activităţii sale publice, predicând, vindecând diferiţi bolnavi şi făcênd alte minuni, — s'a păstrat şi e adusă la espresiune mai mult concepţiunea mai vechiă despre fisiognomia Mântuitoriului; pe când în acelea, cari cuprind scene din timpul de după înviere, începe a se iví *tipul cu barbă*. Acest tip se rĕspândeşte tot mai mult, până ce — de-şi târziu — ajunge singur dominant.

---

[1]) De pudicitia, 7.

[1]) Fotografii v. Garrucci; şi Weis Liebersdorf l. c. p. 5 şi 16.

[1]) Mat. 14, 28—30.

[2]) Ad Amphiloch. quaest. Migne C, I p. 948.

şi sĕ nu dee recruţi. Primul oraş care a urmat îndată acestui sfat, a fost *Félgyháza*, a carui representanţă a hotărît: sĕ interzică perceptoratului orăşenesc a primí plăţi, sĕ împedece recrutarea şi sĕ înainteze dietei o adresă prin care sĕ pretindă dimiterea soldaţilor terţianiţi. Exemplul oraşului Félegyházǎ l'au urmat până acum oraşele Seghedin, Szentes, Sátoralja-Ujhely, Dobriţin, Nyiregyháza, Makó, Battonya, Kalócsa şi Székely-udvarhely.

Zile de sĕrbătóre pe Valea Murĕşului.

Sfinţirea bisericei din Cueşdiu, Topliţa română şi Idicel-padure.

> „Pe stăpânul şi archiereul nostru, Dómne păzeşte-l întru mulţi ani, stăpâne!

Reghin, la 12 Septembre 1903.

Impresiunea zilelor trecute atât a fost de puternică, în cât sufletele nóstre şi acum se simt încătuşate de cele vĕdute şi audite. Se pare, că ne-am trezit dintr'un vis frumos, şi pe când somnul a sburat de pe ochii nostri trupeşti, sufletul urzeşte mai departe firele visului de aur. Inaltpreasânţia Sa, prea bunul nostru archipăstor a venit în mijlocul nostru, ne-a fermecat, şi apoi s'a dus lăsându-ne întăriţi în credinţă şi dragoste faţă de némul nostru şi biserica strămoşéscă.

Ca despre eroul unui basm frumos se povesteşte de un moşnég, care în prima jumĕtate a vécului trecut, călare pe dobitocul seu a trecut prin aceste locuri. Era Vasile *Moga*, episcopul nostru de pe acele vremuri. De atunci şi până astăzi, pe Valea-Murĕşului, de la Reghin în sus, picior de archiereu n'a atins pămêntul. De aceea vestea despre sosirea Inaltului prelat în mijlocul nostru s'a rĕspândit ca fulgerul puterilor şi de bucurie ni-s'au umplut sufletele tuturor. Petrecerea I. P. S. Sale în aceste părţi constitue un eveniment istoric. De aceea voiu încerca în cele următóre sĕ dau o palidă icónă a lucrurilor întêmplate.

Archiepiscopul şi metropolitul nostru *Ioan* a plecat din Sibiiu Vineri în 5 Septembre st. v. d. a. la 5 ore, însoţit de protopresbiterii Ioan *Papiu* şi Ioan *Droc*, de asesorii consistoriali din senatul bisericesc Nicolae *Ivan* şi Dr. Miron E. *Cristea*, şi de referentul şcolar Lazar *Triteanu*. De la Copşa-mică luând trenul accelerat până la Cucerdea şi de aici imediat personalul ce apucă spre Câmpia Ardélului, Inaltul óspe împreună cu suita sa a sosit în gara de la Murĕş-Oşorheiu după orele 11 din nópte. Aici a fost întimpinat din partea administratorului protopresbiteral al tractului M.-Oşorheiu, Stefan *Rusu*, şi advocatul nostru din acele părţi Dr. Enea *Draia*. Preste nópte I. P. S. Sa cu întréga Sa suită a fost încuartirat în hotelul Méder. La gara din Copşa-mică s'a alăturat la suita I. P. S. Sale simpaticul diacon al bisericei sfântului Nicolae de la Braşov, Ioan *Prişcu*, care anume a fost chiămat din partea achiereului spre îndeplinirea slujbelor diaconeşti. La Cucerdea s'a alăturat şi Cornel *Popescu*, ales preot în parochia a doua din Deva, chiămat fiind spre a fi hirotonit la Cueşdiu întru diacon, ear' la Topliţa-română întru presbiter.

Sâmbătă diminéţa după orele 9 Inaltpreasânţia Sa însoţit de administratorul tractual face visită comitelui-suprem al comitatului Murĕş-Turda, Escelenţiei Sale dlui Sándor János, care regretă, că prea ocupat fiind cu afacerile oficióse nu póte în persónă însoţí pe Archipăstoriul nostru în tot drumul sĕu pe teritoriul acestui comitat.

La gara din Murĕş-Oşorheiu s'a adunat preoţimea şi învĕţătorimea acestui tract întru întimpinarea I. P. S. Sale. Administratorul *Stefan Rusu* tălmăceşte în scurte cuvinte bucuria şi fericirea lor de a puté saluta pe capul bisericei, dorindu-i de la bunul Dumnezeu sănĕtate şi tărie întru mulţi fericiţi ani. I. P. S. Sa rĕspunde, că întimpinarea lor neaşteptată l'a surprins plăcut. Indémnă apoi preoţimea şi învĕţătorimea la muncă continuă pentru susţinerea credinţei în popor şi pentru a 'l îndupleca pe acesta la jertfe întru promovarea intereselor nóstre bisericeşti şi şcolare. Fetiţele Valeria *Rusu* şi Silvia *Moldovan* ofer Inaltpreasânţiei Sale, în semn de inaltă stimă şi iubire, două buchete de flori naturale, primind în schimb pentru acésta atenţiune binecuvêntarea Inaltpreasânţiei Sale. Inainte de plecarea trenului soseşte în gară şi comitele suprem pentru a dorí Inaltpreasânţiei Sale călĕtorie bună şi succes deplin în obositoriul drum, ce îl aştéptă .....

Trenul porneşte silit şi se mişcă spre Reghin a lene. De-odată se poticneşte şi pare a sta. Sărim la feresti şi zărim popor cu preoţi în frunte, veniţi de departe, ca sĕ se închine părintelui bun. Toţi pórtă haine de sĕrbătóre pe trupuri binefăcute, ear' în mâni aveau pari lungi de stejar de jos până sus învĕluiţi în flori româneşti, ear în vêrf tămâiţă. I. P. S. Sa rĕspunde la vorbirea de bineventare a parochului N. Moisin din Murĕş-Sângiorgiu îndemnând poporul la muncă, la cruţare, la cercetarea bisericei şi a şcólei, căci numai aşa vor duce o viéţă plăcută lui Dumnezeu. Poporul aclamă şi bombardéză cu flori cupeul ales. De ambele părţi acaţii şi prunii alérgă împotrivă, semn, că trenul a plecat şi grăbeşte încet. Ne apropiem. Pe malul stâng al Murĕşului, sus pe cósta unui deal se arată vederii o căsuţă din satul Petelea. Şi apoi? E casa de rugăciune a credinciosului nostru *Butnariu*, care după-ce în tótă comuna numai singur a rĕmas statornic credinţei strămoşilor sei, şi-a zidit sie-şi casă de rugăciune. Şi stă acéstă sentinelă chiar la hotare, privind pe apă în jos cu jale, căci abia mai poţi străbate „de atâta străinătate", dar' se uită cu fală pe Murĕş în sus, unde biserica nóstră e mare şi tare.

(Va urma).

Din dietă.

După pausă de două luni, în care pausă pe lângă crisa ministerială şi tot feliul de crise se întêmplară şi cele două epocale evenimente în istoria politicei ungare: autografele regale, — dieta a ţinut Joi „şedinţă", sau mai corect zis s'a întrunit la scandale.

Şedinţei i-au premers Mercuri conferenţele partidelor, spre a-şi precisa atitudinea faţă cu manifestul. Partidul *independist* — de sine înţeles că nefiind mulţămit cu el, a hotărît sĕ presinte dietei un project de adresă către M. Sa, în cestiunea pretensiunilor naţionale. Partidul *poporal*, în conferenţa căruia un însemnat numĕr de deputaţi erau de părerea, că „manifestul" nu numai nu a reparat „gravamenul aplicat naţiunii prin ordinul de la Chlopy", nu a dat publicităţii hotărîrea luată în conferenţă, rĕmânênd, ca presidentul sĕ preciseze în dietă atitudinea partidului, după-ce ministrul-president îşi va fi făcut esposeul programului. Partidul *liberal* s'a declarat unanim mulţămit.

Contele *Hédervári* îndată după deschiderea conferenţei a făcut următórea declaraţie:

On conferenţă! Inainte de tóte mulţămesc pentru-că la cererea mea aţi amânat pe azi ţinerea conferenţei. Inţeleg deplin, că după timpurile agitate deja de mult dăinuitóre, membrii partidului au dorit sĕ ţină conferenţă, pentru-ca luând posiţie în situaţia dată, sĕ dee şi naţiunii directivă spre a ştí în ce chip cugetă aceia cari formézǎ majoritatea ţerii.

Acesteia voesc şi eu sĕ satisfac azi. Şi luând în acest object cuvêntul, consider ca prima datorinţă, ca *în temeiul autorisării primite de la M. Sa Domnitoriul nostru* sĕ fac următórea declaraţiune:

M. Sa a luat la cunoştinţă cu durere şi cu adânc regret, că ordinul către armată a întimpinat aşa interpretări, înţelegere greşită şi chiar intervertiri, cari concludau într'acolo, ca-şi-cum acésta manifestare a M. Sale, ca a legalului suprem comandant al armatei, ar involva ofensiune la adresa constituţiei magiare, ori la adresa naţiunii magiare, la adresa fiinţei statului magiar. Acésta este esclusă, acésta nu s'a putut întêmpla, acésta a stat departe de intenţia M. Sale, şi a da ordinului o astfel de interpretare, fie din ori-ce parte, nu este corect, nu este permis şi nici nu se póte.

Ear', că apercepţia constituţională a M. Sale şi în acest respect sentimentele Sale faţă cu naţiunea magiară ce mult nu sunt şi nu pot fi îndoelnice: despre acésta dór' cea mai bună dovadă o va da preaînaltul autograf, pe care Majestatea Sa s'a îndurat sĕ 'mi adreseze. Preaînaltul autograf regal, care a apărut în numĕrul de azi al lui „Budapesti Közlöny" şi pe care vi-l cetesc ací, e de următoriul cuprins: (ceteşte autograful publicat în numĕrul de Sâmbătă al Tel. Rom.)

Aşa cred, că după cetirea acestui preaînalt autograf va fi în clar fie-cine, că *M. Sa e în deplina conştiinţă a drepturilor şi datorinţelor sale constituţionale* şi că nu încape la nici o făptuire ori cuvênt al Sĕu o astfel de interpretare, care s'o tragă acésta la îndoélă.

Raporturile bune şi încrederea între rege şi naţiune e cel mai suprem tesaur al naţiunii. Fără de acesta nici nu se póte închipui, că ea ar puté sĕ progreseze şi sĕ se întăréscă.

Spunênd pe scurt acestea, după cetirea autografului nu-mi mai rĕmâne alta, de cât sĕ mĕ declar mai pe larg asupra încă a duor puncte, cari constitue objectul acestui autograf preaînalt.

Unul se refere la luarea disposiţiunilor acelora, amintite în autograful preaînalt, cari ar fi sĕ se efectuéscă în sfera armatei. Autograful preaînalt în prima linie indigitézǎ pe scurt la acele *schimbări şi disposiţiuni*, cu privire la cari au făcut deja enunciaţiuni şi guvernele anterióre. După ce ţéra le-a audit până acum numai din graiul guvernelor, acum, in acest autograf preaînalt *grăind însuşi M. Sa regele, prin acésta confirmă de nou intenţia Sa în acésta privinţă.*

A doua parte se refere la disposiţiunile acelea, în privinţa cărora M. Sa a concredut guvernului îngrijirea pentru validitarea lor. Ací, on. conferenţă, amintesc între altele, ceea ce din al nostru punct de vedere e mai important, şi acésta e cestiunea *educaţiunii militare*. In acésta privinţă, pentru-ca sĕ realisăm validitarea în mai mare numĕr a elementului magiar în cadrele armatei comune, intenţionăm mai întâiu de tóte *sporirea fundaţiunilor*, a căror menire va fi sĕ asigure cualificarea cetăţenilor magiari în armată. Ear' ceealaltă, că *cultivarea limbii magiare în institutele de creştere militare din Ungaria* voim s'o asigurăm prin aceea, ca o însemnată parte din objectele de învĕţămênt sĕ se predee în limba magiară. Prin acésta, aşa cred, se garantézǎ ceea ce nu numai dorinţa nóstră a tuturor e, ci şi permanenta nisuinţă a naţiunii a fost totdeuna, ca naţiunea magiară sĕ se validiteze în armata comună în numĕr cât se póte mai considerabil. Şi se póte validita tocmai în urma şi 'n temeiul disposiţiunilor acestora, cu atât mai vêrtos, cu cât cultivarea limbii nu numai uşurézǎ membrilor naţiunii magiare a se face părtaşi de educaţia militară, ci cultivarea limbii însémnă totodată *şi cultivarea spiritului aceluia, pe care limba magiară 'l duce cu sine acolo*, şi în legătură cu ţinerea spiritului în trezvie asigură în acéstă parte a generaţiunii susceptivitatea faţă de cultura magiară şi *legătura cu ceilalţi membri ai naţiunii*. Acesta e primul scop, pe care voim sĕ 'l realisăm prin acéstă disposiţiune.

La celelalte detaiuri nu mĕ estind, de-óre-ce cred, că — precum e semnalat deja, va fi chiămarea guvernului ce e a se forma, ca în firul presentării programului seu detaiat sĕ se declare şi asupra acestora.

Ear' acum, on. conferenţă, doresc sĕ mĕ declar asupra încă unui punct, şi acesta se refere direct la persóna mea. Autograful preaînalt indigitézǎ preagraţios, că mĕ numeşte pe mine, şi-mi aştéptă propunerile chiămate a realisa soluţia, şi totodată 'mi concrede şi formarea guvernului. Când m'am supus acestui mandat al M. Sale, am înţeles'o acésta în aşa chip, că primesc acésta concredere în scopul, ca în privinţa contactului între rege şi naţiune *sĕ fie un organ constituţional, o persónă responsabilă*, care sĕ acopere pe regele, sĕ aibă misiunea de a interpreta cuvintele regelui şi a face posibilă censurarea constituţională a lor. *Acésta nu însémnă, că aşi intenţiona dór' sĕ formez guvern definitiv.* Nu am dorit alt-ceva prin acésta, de cât ceea-ce am accentuat şi în partea primă a declarărilor mele, ca adecă sĕ fiu mijlocitoriul încrederei aceleia, care e necondiţionat necesar sĕ esiste între rege şi naţiune, ca sĕ fiu adecă mijlocitoriul acestei încrederi în momentele acestea de mare importanţă, şi vĕ rog, ca în acest înţeles sĕ-mi consideraţi misiunea.

Aşa cred, on. conferenţă, că acésta manifestaţiune a regelui e de aşa mare importanţă, în cât — sunt adânc convins despre acésta — ea va provoca démnă atenţiune în întrégă Europa. Acésta manifestaţiune a M. Sale are de scop, ca raportul acela dintrĕ rege şi naţiune, care e basat pe încredere, sĕ sustee şi pe mai departe nealterat, neştirbit, şi sĕ nu fie espus la nici un fel de greşită înţelegere. Aşa cred, prin rescriptul regal se va şi ajunge acest scop. Acésta o doresc, şi o dorim toţi. Astfel, apelând la patriotismul dtre, aşa cred, că — precum şi adineaori am indigitat — fiind destulă ocasiune după constituirea guvernului pentru-ca acela sĕ-şi preciseze în detail punctul de mânecare şi programul, — acum nu subversézǎ nici o necesitate de a lua şi alte hotărîri".

In urma acestor enunciaţiuni ale noului ministru-president, în şedinţa de după amiazi a conferenţei contele Iuliu *Andrássy* a propus spre votare următoriul project de resoluţiune:

„Ordinul către armată, dat din Chlopy la 16 l. c., prin sine însuşi şi prin unele espresiuni ale lui au provocat consternaţie în cercuri largi; au umplut de îngrijorări patriotice pe toţi cei cari de egală fidelitate fiind faţă cu puterea şi splendórea Corónei şi faţă cu drepturile naţiunii, îşi consideră drept cea mai importantă misiune cultivarea încrederii reciproce şi armoniei între casa domnitóre şi între naţiunea magiară.

Adevĕrat, că întrégă funcţiunea de domnitoriu constituţional a M. Sale Domnului nostru rege, deja ea în sine contrazice presupunerii, că M. Sa şi-ar esercia în alt chip drepturile monarchice circumscrise în § 11 al art. de lege XII din 1867, de-cât în mod constituţional, adecă conform legilor şi pe lângă responsabilitatea ministrilor Sei, şi că ar desconsidera fie în ori-ce, posiţia de drept public a naţiunii magiare de-stat-formătóre, şi că în urmarea acesteia interpretarea aceea a ordinului către armată, carea a provocat iritaţia, de fapt nu corĕspunde intenţiunilor M. Sale. Totuşi inima de părinte a M. Sale a luat în justă considerare îngrijorările naţiunii, şi în scopul resfirării neînţelegerilor ivite a dat ministrului-president al Seu autorisare sĕ facă următórea declaraţiune: (ceteşte declaraţiunea de mai sus a contelui Hédervári).

In general, tendinţa de a înfăţişa pe Iisus în etate bărbătéscă, ca sĕ corespundă referatelor evangelice, a avut ca urmare, că: trăsurile feţii au fost mai bine marcate, scoţindu-se în relief mai mult ósele de cât carnea; nasul îl zugrăviau mai lungureţ şi mai eşit în afară, ceea-ce a adus cu sine, ca ochii sĕ zacă mai adânc în cap; dar' armonia se restabilia de regulă prin o pupilă mai pronunţată. Unghiul nasului şi al gurii era de asemenea mai tare marcat.

Pĕrul capului mai înainte fórte creţ, acum mai puţin creţ, dar' mai lung, atârna pe umeri în jos, ear' la mijloc era despărţit în două. Asemenea şi barba era despărţită în formă turculiţă. Primind capul tóte părţile şi întréga espresie a unui bărbat în puterea vieţii, a trebuit sĕ créscă şi corpul în lungime şi grosime, pentru-ca sĕ se evite o caricatură cu cap mare şi trup mic. Astfel în întréga statură şi fisiognomie a Mântuitoriului se oglinda măreţia, demnitatea şi majestatea divină! In acest timp arta şi-a ajuns *punctul de culminaţiune* în ceea-ce priveşte problema ei de a înfăţişa pe Mântuitoriul lumii.

Dar' arta bizantină nu s'a putut susţiné la acésta înălţime, ci *a degenerat prin esagerări*. Tot ce a fost mai înainte natural, înălţător şi majestatic, a fost esagerat în nenatural, schimonosit şi fără viéţă.

Din învĕţătoriul blând, îndurător şi nemărginit de bun de mai 'nainte au făcut un bĕtrân cu faţa şi barba lungă, cu ochii adânciţi în cap; un judecătoriu aspru şi neîndurat al lumii.

Dar' şi acésta a fost una din multele şi diferitele încercări succesive ale artei de a înfăţişa figura lui Iisus, pe cari timpul următor le-a împreunat şi le-a unificat, ear' din acéstă unificare s'a născut *tipul stabil* de azi de a representa pe Mântuitoriul, care e cam astfel:

„înalt, ceva plecat, cu faţa ovală lungăréţă, cu pĕrul capului lung şi la capĕt creţ, cu barba nu lungă, fruntea înaltă, ochii frumoşi, nasul şi gura potrivite, pĕrul capului despărţit prin o cărare la mijlocul frunţii, barba de asemenea se înfăţişézǎ despărţită în furculiţă, cu deosebire în occident".[1]

Pentru cunóşterea şi studiarea hipoteselor despre genesa deosebitelor tipuri ale înfăţişării lui Iisus în icóne, a se vedé: Hauck, R. E. IV, 70 seq, dar' mai ales: I. E. Weis-Liebersdorf. op. cit. p. 1—28, unde e indusă, în aparatul critic sublinear, literatura asupra acestui obiect şi se află şi o espunere critică fórte condensată a tuturor hipoteselor.

---

[1] Eus. Popovici, l. c. I, p. 108.

Acéstă declarațiune a ministrului-președent, făcută pe basa autorisării primite de la Corónă, este suficientă întru a resfira agitațiile născute în sinul națiunii magiare în nex cu ordinul către armată.

Partidul liberal al dietei, când cu patriotică îndestulire o constată acésta, ca eflux al acestei constatări declară, că nu mai subversézâ nici o necesitate pentru a mai lua la discuție ordinul către armată.

In cât privește însĕ conținutul politic al ordinului, privitoriu la acesta partidul își reservă luarea hotărîrii meritorice pe atunci, când va lua la desbatere programul guvernului constituit".

Acest project de resoluțiune a fost primit *unanim* din partea partidului.

După antecedențele acestea s'a ținut apoi *ședința dietei*, în care ministrul-president cetind manifestul M. Sale și declarațiunea la facerea căreia primise autorisare de la M. Sa (declarațiunea făcută și în conferența partidului liberal), și zicênd că prin acéstă declarațiune fiind resfirată deja presupunerea că regele prin ordinul către armată ar fi intenționat sĕ ofenseze sentimentele națiunii, — a propus, ca dieta sĕ nu mai țină ședințe, până se va fi constituit noul guvern. După frământări, tumult și scandale ne mai pomenite nici chiar în dieta ungară, majoritatea dietei a primit apoi propunerea acésta.

Astfel până la constituirea guvernului dieta nu va mai ținé ședințe.

Din partea partidului independist a fost presentat îndată la începutul ședinței un *project de adresă către M. Sa*, cetit și motivat de Fr. Kossuth. Că în ce ton e ținut acest project, și cum cred independiștii că trebue sĕ vorbiască regelui, ilustrézâ următoriul pasagiu din projectul de adresă:

> *„Sĕ nu uite regele, că tóte drepturile lui emanézâ de la națiune și că aceste drepturi pot fi și luate de la el".*

Ear' cât pentru decursul ședinței, carea a durat de la 11 ore și 5 minute a. m. până la 4 ore după amiazi, e destul a ști, că ministrul-president a înștiințat la presidiu *cas de violare a imunității de deputat* (kossuthistul Rigó Ferencz fiind vorbia ministrul s'a dus până lângă el și i-a zis: „Audi, cumetre, („atyafi"), ce cauți aici. Du-te dracului până 'ți merge bine și nu ne provoca aici!"); lui Barabás i-s'a dat întruntare protocolară, pentru-că a strigat: „Nu credem în cuvêntul regelui!"; contra lui Lengyel Zoltán însuși presidentul dietei a ridicat acusă pentru violarea drepturilor presidentului, alți mulți au trebuit necontenit sĕ fie îndrumați la ordine. Ear' tumultul, insultele reciproce prin strigăte de: mișel, porc, nemernic, mincinos, trădătoriu de patrie, trebue dat afară cu piciorul, și alte espresiuni de cea mai infimă obscenitate, se țineau lanț. „Alkotmány" în raportul despre decursul ședinței zice că în furtuna isbucnită după cuvintele lui Barabás, că nu crede regelui, „câțiva deputați independiști au erupt în strigăte așa de obscene, în cât se rușinau de ele nu numai damele de prin galerii, ci chiar și țeranii cari se aflau acolo". Ear' „Budapesti Hirlap" în prim-articolul din numérul de Vineri zice, că „un tată de familie, dacă cineva s'ar încumeta sĕ grăéscă în casa lui cuvinte obscene ca cele ce rĕsunau în ședința dietei, pe unul ca acela l'ar alunga din casă cu sbiciul".

Avis

Membrii români ai comitetului municipal al comitatului Sibiiu sunt rugați a se întruní în numĕr complet, Dumínecă în 4 Octobre a. c. st. n. la orele 5 d. a., în localul Casinei române din loc.

Sibiiu, în 28 Sept. 1903.

I. A. de Preda *Dr. I. Beu*

NOUTĂȚI

De la seminariul „Andreian". Ziua de 15 Septembre v., care în biserica nóstră e consacrată memoriei marelui martir Nichita Romanul, pentru institutul pedagogic-teologic al archidiecesei nóstre e zi de îndoită sërbătóre, *Nichita Romanul* fiind patronul institutului. In legătură cu serbarea memoriei patronului seu institutul își serbézâ și inaugurarea festivă a anului școlar. Acésta duplă sërbătóre institutul nostru pedagogic-teologic și-a serbat'o și în anul acesta cu cuvenita evlavie și amĕsurat însemnătății momentului. După serviciul divin oficiat în biserica parochială din suburbiul josefin elevii institutului, în frunte cu corpul profesoral, s'au întrunit în sala pentru festivități a seminariului, unde puțin după aceea a sosit și Inaltpreasânția Sa dl archiepiscop și metropolit al nostru *Ioan*, însoțit de Preacuvioșia Sa dl archimandrit-vicariu archiepiscopesc Dr. Ilarion *Pușcariu* și de dd. asesori, întimpinat cu însuflețite aclamațiuni din partea elevilor. După încetarea aclamațiunilor directorul seminarial, Precuvioșia Sa dl protosincel Dr. Eusebiu *Roșca*, în firul unei instructive vorbiri despre datorințele elevilor ca fiitori preoți și învĕțători, și al esplicării regulamentului seminarial, a inaugurat și în mod oficial anul școlar 1903—904 la acest institut (de fapt anul se începe cu 1 Septembre st. n.) Ia apoi cuvêntul Inaltpreasânția Sa dl archiepiscop și metropolit și cu adevĕrată dragoste părintéscă vorbește elevilor despre însemnata chiămare preoțéscă și învĕțătoréscă, arătându-le prin sfaturi și exemple din vasta-i esperiență: cum ei avênd sĕ fie luminătorii și povățuitorii poporului nu numai în cele spirituale, ci și în cele materiale, de la zelul și vrednicia lor depinde binele turmei păstorite și astfel și al lor propriu. Ii îndémnă deci sĕ useze bine de timpul ce 'l vor petrece în institut, spre a deveni toți luminători și povățuitori demni ai poporului. — Vorbirea Inaltpreasânției Sale a fost urmată de însuflețite „sĕ trăiéscă", între cari apoi Inaltpreasânția Sa se depărtézâ, urmat de celalalt public. Din publicul neoficial amintim presența dlor judi în pensiune Dr. Atanasie Marienescu și Alexiu Onițiu.

*

De la Asociațiune. Sâmbătă la ora 4 p. m. comitetul Asociațiunii a ținut ședință. Dăm din objectele pertractate următoriul: Se presentézâ ofertul architectului G. Maetz pentru zidirea museului național în partea dinspre parcul Zoldiș a grădinei disponibile. Dl Maetz se angajézâ a clădí și museul cu o reducere tot de 15% de la suma divisului. Intocmirea pentru încăldirea centrală, pentru boltirea salei mari după sistemul Rabitz și sculptarea figurilor în piétră se vor da separat direct în intreprindere. — Astfel ambele edificii ale Asociațiunii se vor clădi de-odată, — dacă magistratul va dispune urgenta rumpere a zidului de lângă parc. — Biroul se autorisézâ a interveni în acest sens.

*

De la comitat. Comitetul permanent al comitatului Sibiiu va ținé poimâne (Mercuri) la 9 ore a. m. ședință în sala mică a palatului comitatens, pentru discutarea objectelor încă nediscutate, cari au sĕ fie puse la ordinea zilei în congregația de tómnă a comitatului.

*

Luminatul în biserică. „*Candela*", revista bisericei ortodoxe din Bucovina, reproduce în numĕrul 9 din anul acesta întreg tractatul, intitulat „Luminatul în biserică", scris de dl *Dr. Miron E. Cristea* și publicat în ziarul nostru.

Redacțiunea revistei face din parte-i o scurtă întroducere, din care transpiră, că cercurile nóstre bisericești de la Cernăuți încă nu sunt contrare vederilor desvoltate de dl Dr. Cristea și propunerii de a întroduce în biserică lumina electrică.

*

Concert în Mercurea. Inteligința română din Mercurea invita la concertul ce-l va arangia cu concursul corului „Reuniunii române de cântări" din Sĕliște *Sâmbătă*, în 20 Sept. v. (3 Oct. st. n.) în sala hotelului „la 3 Arabi", în favorul școlei gr. or. Inceputul la 7½ ore séra. Prețul de intrare, de persónă: Loc I. cor. 2·40, loc II. cor. 2, loc III. cor. 1·60, loc de stat cor. 1·20. Ofertele marinimóse se vor cuita pe cale ziaristică.

Programul e aprópe întreg românesc, a nume: 1. *G. Dima*: *a)* „De când mândrul m'a lăsat", cor mixt; *b)* „Hora plóie", cor mixt; 2. *Mendelsohn*: „Trei cântări poporale pentru cor mixt: *a)* Cu mine fugi! *b)* O brum'a dat preste nópte; *c)* Pe-a lor mormênt. 3. *Musicescu*: *a)* „Nevasta care iubește", cor mixt; *b)* „Stăncuța", cor mixt. 4. *G. Dima*: *a)* „Trăesc în suferință", cor mixt; *b)* „Mândruliță de demult", cor mixt. 5. *G. Dima*: *a)* „Sermană frunză", cor mixt; *b)* „Nu-i dreptate", cor mixt. 6. *I. Vidu*: „Rĕsunetul Ardealului", cor mixt cu solo de mezzo sopran. După concert dans.

*

Ziariu confiscat — pentru insultarea regelui. Procuratura din Arad a confiscat Joi ziariul „Függetlenség" și i-a intentat proces de *laesa majestatis*. Redacția lui „Függetlenség" a fost scos Joi ediție separată, spre a da publicului raport despre ședința dietei. In ediția aceea într'un articol întitulat: „Nem hiszünk a királynak" (Nu credem regelui) tracta evenimentul în așa chip, în cât procuratura s'a vĕdut îndemnată sĕ confiște ziariul și sĕ intenteze redacției proces.

*

Adunările de controlă în comitatul Sibiiu pentru reserviștii armatei comune se vor ținé din 14 până în 26 Octobre. A nume pentru *orașul Sibiiu* în 21 Octobre; pentru *orașul* Sebeșul-săsesc în 26 Octobre; pentru *pretura Sibiiului* în 16, 17, 19 și 20 Octobre; pentru *pretura Sebeșului* în 23 și 24 Octobre; pentru *pretura Mercurei* în 19, 20 și 21 Octobre; pentru *pretura Sĕliștei* în 15 Octobre; pentru *pretura Nocrichului* în 16 Octobre.

*

† Viorica Mihali n. Vajda, soția advocatului Dr. Teodor Mihali din Dej, a rĕposat Joi (24 Septembre) în etate de 36 ani. Inmormêntarea i-s'a făcut Sâmbătă (26 Septembre) în cripta familiară din Chizeni.

† Petru Șerban, proprietariu în Sântohalma, membru virilist al comitatului Hunedóra, membru în sinodul protopresbiteral al Devei etc. etc. a rĕposat Sâmbătă (26 Septembre) în etate de 39 ani. Inmormêntarea i-s'a făcut Dumínecă (27 Septembre) în cimiteriul bisericei gr.-or. din Sântohalma.

*

Apostolul culturii. Darnicul *Carnegie* și-a căpĕtat un demn tovarĕș în dăruiri princiare pentru scopuri culturale. A nume, pe milionariul Carol *Schwab*, fostul director al trustului oțelului, care s'a hotărît sĕ-și dee întrégă averea spre scopuri culturale. Amĕsurat acestei hotărîri a dat deja *un milion de dolari* pentru a se înființa în Pittsburg o școlă superióră technică, avênd în plan sĕ mai dee încă vr'o zece milióne spre scopuri de acestea.

*

Filoxera în comitatul Sibiiu. Inspectorul reg. ung. de vierit din Aiud a constatat sĕptĕmânile trecute, că viile comunelor *Câlnic* și *Apoldul-mare* sunt inficiate de filoxeră. In urmarea acestei constatări s'a decretat carantină pentru hotarul ambelor comune. Socotind, că din timpuri de mai nainte sunt puse deja sub carantină viile comunelor Sebeșul-săsesc, Dobârca, Hamba, Apoldul-mic, Lancrăm, Ludoșul-mare, Amnaș, Reciu, Gârbova și Mercurea, — sunt inficiate de filoxeră și puse deci sub carantină douĕsprezece comune din comitatul Sibiiu.

*

Stipendiile „Ardelenei". Din suma de 600 corónе votată de acționarii institutului de credit „Ardeléna" din Orăștie în contul profitului realisat în anul trecut, direcțiunea institutului a votat, în ședința de Joi, câte 200 corónе tinerilor Ioan Iuga din Murĕș-Bretea și Adam Truca din Geógiu, pentru a cerceta cursurile școlei de grădinărit din Turda, ear' 200 corónе a votat tinĕrului Alexandru Gruia din Dobra, pentru absolvarea cursului de mașinist. Mai stând la disposiția direcțiunii încă un stipendiu de 200 corónе pentru tineri cari ar dori sĕ cerceteze școla de vințeleri (din Aiud), la care stipendiu până acum nu a reflectat nimeni, direcțiunea „Ardelenei" atrage de nou atențiunea tinerilor (țerani) asupra acestui stipendiu.

*

Charta monarchiei austro-ungare, în limba română. In editura stabilimentului de arte grafice Ed. Hölzl în Viena a apărut în limba română, o chartă a monarchiei austro-ungare, în mărime de 4 metri în cuadrat și fórte frumos esecutată. Cum vestește „Deșteptarea" (Cernăuți), charta e aprobată pentru usul școlar (*în Austria*) prin emisul ministerial nr. 23747. Intinsă pe pânză și așezată în carton, charta costă 20 corónе, ear' întinsă pe pânză și cu cadre costă 22 corónе.

*

Vitele comitatului Sibiiu. Conform conscripției făcută pentru anul 1903, în comitatul Sibiiu sunt: 8990 cai (față cu anul 1902 un plus de 914), 34 asini (cu 13 mai puțin de cât în anul 1902), 25762 boi și vaci de rasă ungară (cu 2261 mai puțin de cât în 1902), 1177 boi și vaci sure-vezurie (cu 2869 mai puțin de cât în 1902), 35302 boi și vaci tarcate (cu 9505 mai mult de cât în 1902), 11102 bivoli (cu 8 mai puțin), 23324 rîmători (cu 2102 mai puțin), 71165 oi (cu 6 mai puține), 4693 capre (cu 779 mai puține). Destinați pentru scopuri de prăsilă: 19 armăsari (cu 2 mai puțin de cât în 1902), 126 tauri de rassă ungară (cu 91 mai mulți), 135 tauri de rasse străine (cu 47 mai puțini), 95 tauri de bivol (cu 2 mai puțin), 118 vieri (cu 29 mai puțini) și 1542 berbeci (cu 457 mai mulți de cât în anul 1902).

*

Din fóia oficială a comitatului Sibiiu (nr. 13 dto 24 Septembre): Comuna *Sadu* dă în arêndă dreptul de vênat pe timpul 1 Ianuarie 1904—31 Decembre 1909. Licitația se va ținé în 4 Octobre st. n. la primăria comunală. Prețul de strigare 160 corónе. — Pe același timp își dă în arêndă dreptul de vênat comuna *Bungard*, cu 80 corónе preț de strigare. Licitația se va ținé în 4 Octobre la primăria comunală. — In 3 Octobre se va ținé licitațiune publică verbală la primăria din *Bungard* pentru esarêndarea pe trei ani (1904—1906) a morii comunale de pe Cibin. Prețul de strigare 1412 coróne. — *Vite pripășite*: în 10 Septembre a fost prins în Tilișca un *bou* sur, în etate de 2½ ani, avênd înfierat pe cornul drept semnul „VII/30"; în 11 Septembre a fost prins în Sebeșul-săsesc un *junc* roșcovan, în etate cam de 1½ ani; în 13 Septembre a fost prins în Cisnădie un *bou* alb-gălbiniu, în etate de circa 3 ani, avênd înfierat pe cornul drept semnul S; în Sĕliște a fost prins un *cal* murg, în etate de 8 ani, în frunte cu stéuă; în 13 Septembre s'a perdut din Sebeșul-superior o *mânză* în etate de 2½ ani, de colóre murgă întunecată, la picióreIe dinapoi bălțată; în 10 Septembre s'au perdut din Tilișca o *iépă* de 20 ani, de colóre galbină, pe spate stricată de șéuă, și un *mânz* negru, în etate de 5 luni; din Jina s'a perdut, de pe muntele Șerbota, o *vacă* sură în etate de 5 ani, o *juncă* roșie-tărcată, în etate de 2 ani și o *mânză* négră, în etate de 3 ani; — *Epizootii*: în Turnișor și Nocrich s'au constatat casuri de ciuma porcilor; în Bendorf a încetat ciuma porcilor; în Furcșóra a încetat bóla de unghii și de gură la vitele cornute. — *La oficiul de dare* al orașului *Sibiiu* orele de birou cu începere de la 1 Octobre vor fi 8—1 a. m. și 3—6 p. m. Plătirea dărilor se primește însĕ numai în orele de oficiu antemeridiane.

Cărți și reviste.

„Biserica ortodoxă română" revistă periodică eclesiastică, a apărut pe luna August (fasc. V, anul de esistință XXVII) cu următoriul sumariu: „Situația bisericei ortodoxe de Rĕsărit în imperiul roman și bizantin", de C. E. (Erbicénu); „Creațiunea, după Biblie și tradițiunile popórelor vechi", studiu istoric-apologetic de C. (continuare din fasc. 3); „Arie, arienii și semiarienii, o pagină din istoria bisericéscă a seclului IV", de D. (continuare din fasc. 4); „Disciplina arcană", de M. P. (continuare din fasc. anteriori); „Cimiteriile", de G.; „Material pentru literatura bisericéscă și națională", de E. C. (continuare din fasc. anteriori), apoi predice și alte comunicări de interes bisericesc.

„Biserica ortodoxă română" apare în București (tipografia cărților bisericești) în fascicoli lunari și costa 10 lei pe an. Comitetul de redacție, sub presidenția archiereului Calistrat Bêrlădénul, e compus din profesorii: Constantin Erbicénu, Dr. Dragomir Demetrescu, Dr. Petru Gârbovicénu și Dr. Mihail Popescu.

*

„Statistica funcționarilor publici și pensionarilor din *România* pe anul 1902—3", publicațiune oficială a ministeriului de finanțe al României. București 1903 (Imprimăria statului).

*

„Armâna", roman de Petru Vulcan. Stimatul nostru colaborator dl Petru Vulcan a terminat un roman. Intitulat „Armâna", acesta se publică acum în „Revista Idealistă" din București și în curênd va apăré și în ediție separată. „Armâna", ne spune autorul, e tipul femeii la Românii de la Pind, care li-a păstrat limba și tóte virtuțile străbune. In acest roman zugrăzește moravurile, luptele sociale, morala etică, virtutea casnică și ostășéscă a Românilor din Macedonia. Intregul roman va cuprinde 300 pagine și va apăré la 10 Octobre v. Abonamentele, à 2 lei, se fac la autorul în Constanța. O listă de abonament e depusă și la redacția nóstră („Familia").

Din public.*)

Mulțămită publică.

In numele bisericei gr. ort. române din *Bozeș*, (tractul Orăștie) subsemnatul mĕ simt plăcut îndemnat de a esprima și pe calea acésta cea mai profundă mulțămită:

1. Mult stimatei dómne Susana Frigătoriu din Sibiiu, care din adevĕrată iubire și dragoste către sfântul lăcaș dumnezeesc, a binevoit a dăruí pentru săraca — și întru adevĕr — puțin împodobita nóstră biserică, o icónă a Mântuitoriului Iisus Christos, în preț de 60 corónе; care s'a și sfințit și așezat în fruntea altariului.

2. Mult stimaților domn și dómnă Candin Cristea și soția Eugenia, notariu cercual în Bozeș, cari vĕdênd biserica nóstră lipsită de ornate, după mĕsura binecuvêntată a marinimosităței lor, au binevoit a dona un rênd de haine preoțești, de catifea négră, în preț de 80 cor.; douĕ abróse, unul pe prestol și unul pe iconostas, fórte frumos brodate, în preț de 30 cor.; ear' la cumpĕrarea unui rênd de vestminte preoțesti au binevoit a contribuí cu considerabila sumă de 30 cor.

Adânca recunoștință a tuturor fiilor bisericei nóstre, fie rĕsplata pentru marinimoșii dăruitori, de al căror nobil ajutoriu, sperăm a nu fi lipsiți nici în viitoriu. Ear' Tu, Dómne Dzeule, sfințește pre cei ce iubesc podóba casei tale, Tu pre acestia îi întărește cu dumnezeéscă puterea Ta, și le rĕsplătește cu darurile Tale cele bogate.

Bozeș, 6 Septembre 1903.

Octavian Săbĕu,
paroch.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacția nu primește rĕspunderea.

Pentru domnii preoți!

De la **Librăria archidiecesană** se póte procura

CONDICĂ

bine compactată în piele și cu păreți tari,

în care (conform circulariului consistorial numĕrul 2142 din 3 Martie 1903) sunt a se induce „momentele mai însemnate ce obvin în comună în decursul anului și cari merită a fi însemnate pentru posteritate.“

Conține 200 foi.

Prețul **6·60 cor.**, + porto postal **80 fil.**

Nr. 701 [221] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului vacant de **învĕțătoriu** în clasa I. la școla confesională română gr. or. din **Feldióra**, protopresbiteratul Brașov, se escrie concurs cu termin de **15 zile** de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salariu în bani, din casa bisericei, solvibili în rate lunare sau trilunare anticipative cor. 520.
2. Drept de pășunat pentru 6 vite în lunca comunală sau 80 cor.
3. Pentru 1/4 jugĕr grădină 10 cor.
4. Bani de cuartir 50 cor.
5. Cuincuenal numai după serviciu de cinci ani în acéstă comună.

Brașov, în 3 Septembre 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Brașov, în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Vasile Voina
protopresb.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret**

vindecă și invioréză pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosesce contra *durerilor de cap si dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni și piciόre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui* și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sè se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Prețul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copii și femei de constituție fórte slabă.

[2] 36

Espediție din centru și locul de vêndare pentru țéră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colțul strada Kálmán.

UZ. 702—1903. [224] 1—3

Edict de licitațiune.

In **10/23 Octobre 1903** se va ținé la oficiul central al Universitășii săsești în Sibiiu, piața mare nr. 15, **de la 9 pănă la 12 ore a. m.**, și la cas de lipsă și **de la 3 pănă la 6 ore după amiazi**, licitațiune publică pentru esarêndarea de pășunat, **pe anul 1904**, a următorilor munți, și anume:

Nrul curent	Situațiunea muntelui	Numirea	Arealul catastral				Prețul de strigare		Insemnare
			întreg		de pășunat				
			jugĕre	stânjini pătrați	jugĕre	stânjini pătrați	K	f	
1	Tălmaciu	Cornu pleschii . . .	1200	1030	360	—	120	—	
2		Negovanul mare . .	4416	—	1327	—	1000	—	
3		Negovanul mic . . .					1100	—	
4		Conțu mare	2673	850	2245	—	755	—	
5		Conțu mic					910	—	
6	Veștem	Stricatu	2279	200	175	—	669	—	
7		Olteagu	1016	700	254	1200	1020	—	
8		Furnica	1025	400	132	900	634	—	
9	Orlat	Balu	929	1300	743	1400	1331	—	
10		Seracinu mare . . .	1256	1100	187	1400	1056	—	
11		Seracinu de mijloc .	1416	900	405	500	1120	—	
12		Seracinu de lăture .	1142	1500	361	300	910	—	
13		Balintu mare	1101	900	401	400	434	—	
14		Balintu mic	650	1000	394	1500	380	—	
15		Cotrona	651	—	274	1000	390	—	
16	Sinna	Grópa de sus	802	1200	772	1200	550	—	
17		Grópa de jos	355	—	175	1300	460	—	
18		Stéza de sus	770	1400	45	800	675	—	
19		Stéza de jos	979	500	256	700	675	—	
20		Haneșu de sus . . .	1446	700	240	800	650	—	
21		Haneșu de jos . . .	1190	100	324	1400	1010	—	
22		Góza de sus	1828	200	593	1300	1000	—	
23		Góza de jos	1919	1400	329	200	660	—	

Fie-cine care voește a lua arêndă trebue sĕ depună la mâna comisiunii de licitare înainte de licitațiune 10% din prețul strigării ca vadiu în bani gata, care după licitațiune se va restituí aceluia ce nu a obținut arênda, ear' celor ce au obținut'o li-se va socotí în prețul arêndei, dacă au depus cauțiunea de arêndă conform contractului.

Condițiunile mai detailate de arêndare se pot vedé și înainte de ziua licitațiunii la oficiul central al universităţii săsești în orele de cancelarie.

Nagyszeben, 22 Septembre 1903.

De la oficiul central al universităţii săsești
Thalmann.

ICÓNE SFINTE

pictură de mână în oleu, **pe pânză, pe lemn** séu **pe tinichea, ținc, aluminium** etc. în ori-și-care mărime pe lângă **prețurile cele mai moderate** ofere:

Librăria Tipografiei archidiecesane
Sibiiu, strada Măcelarilor Nr. 45

IV.
Archangelul Mihail
„ Gavriil
Apostol ori-care
Domnul Christos
Iisus în muntele Maslinilor
Sfântul Dumitru
Sfântul George
Ilie Prorocul
Ioan în pustie
Sfântul Nicolae
„ Simeon
„ Andreiu
Evangelistul Ioan
„ Luca
„ Marcu
„ Mateiu
Prorocul Zacharia
Apostolul Iacob
„ Filip

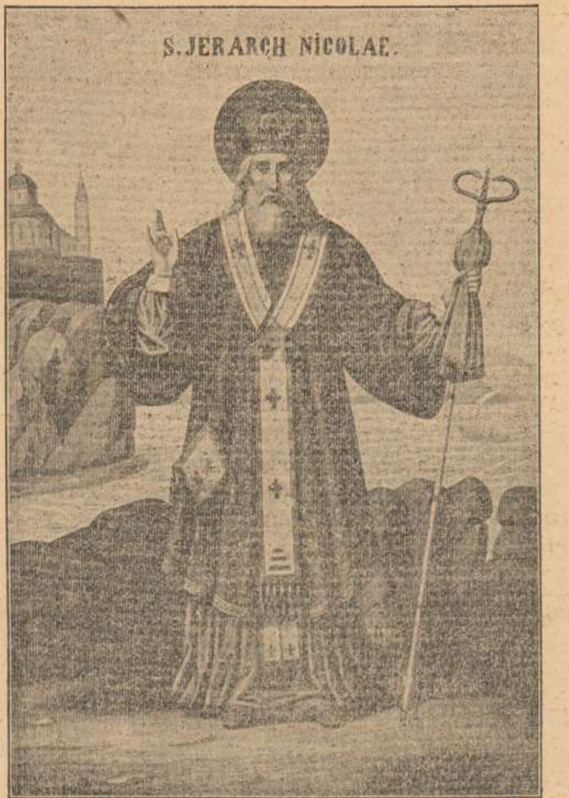
S.JERARCH NICOLAE.

I.
Adormirea Maicei Domnului
Bunavestire
Nașterea Domnului Iisus Christos
Fuga la Egipet
Iisus în biserică de 12 ani
La nunta din Cana
Iisus pe mare
Invierea lui Lazar
Schimbarea la față
Răstignirea lui Iisus Christos
Punerea în mormênt
Invierea Domnului
Inălțarea — Floriile
Tăerea împrejur
Nascerea Maicei Domnului
Pogorîrea Duchului sfânt
Nascerea sftului Ioan Botezătorul
Grigorie, Vasilie și Ioan
Adormirea sfintei Ane
Aflarea capului sf. Ioan Botezăt.

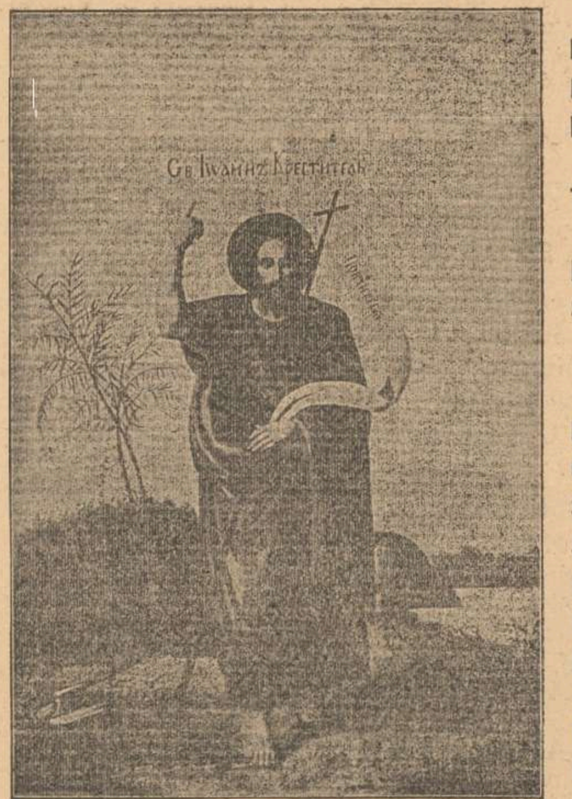

II.
Iisus pe Cruce
Inălțarea sfintei cruci
Ilie prorocul în carul de foc
Tăierea capului sfântului Ioan
P. Grigorie teologul
Sf. Vasilie

III.
Botezul Domnului
Constantin și Elena
Sfântul Dumitru călare
Sfântul George „
Maica Domnului
Petru și Pavel
Archanghelii Mihail și Gavriil
P. Ioan Gură de aur
PP. Ioachim și Ana

	Grupa I.					Grupa II.					Grupa III.					și Icóne din Grupa IV.					
	Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					
	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	
fórte fine Cor.	39·20	44·80	58·80	81·20	106·40	35·—	40·60	51·80	70·—	89·60	30·80	37·80	46·20	61·60	78·40	28·—	33·60	42·—	56·—	70·—	Cor. fórte fine.
fine . . „	26·60	29·40	46·20	50·—	72·50	23·10	25·90	40·60	49·—	65·80	20·30	23·10	35·—	43·40	60·20	18·20	21·—	30·80	39 20	56·—	„ fine.
simple . „	14·—	16·10	18·20	26·20	30·40	12.60	14·—	16·10	23·80	32·20	11·20	11·90	14·—	21·70	29·40	9·80	10·50	11·40	19·60	26·60	„ simple.

Prețurile indicate în șema de sus sunt a se înțelege numai la icóne pictate pe pânză. — Icóne pictate pe lemn costă cu 10%, ear' pe tinichea cu 15% mai mult decât pe pânză; pe aluminiu și ținc vor costa cu prețul metalului întrebuințat *mai mult.*

Deasemenea și cu angajamentul pentru **prapori** din ori-și-ce fel de materii și de ori-și-ce colóre pe lângă condițiile cele mai favorabile.

Redactor prov. Dr. George Proca.
Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane

Nr. 103 Sibiiu, Joi 18 Septembre (1 Octobre) 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 34
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei or 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Politică tradițională.

VIII.

Nu s'a mai pus *Șaguna* în fruntea mișcărilor politice ale Românilor din Ardeal, nu numai pentru-că cele întêmplate la Alba Iulia, în anul 1872, l' au mâhnit și disgustat, ci și pentru-că tocmai la anul după cele espuse în articolul premergĕtor și-a închis ochii pe vecie.

Mintea sa cea luminată a încetat de a mai funcționa spre binele némului seu, inima sa cea caldă a încetat de a mai bate pentru fericirea și înaintarea poporului în fruntea căruia a stat mulți ani de-arêndul.

A murit Șaguna, dar' au rĕmas ideile sale, a rĕmas spiritul sĕu, și a rĕmas ziariul nostru, cu chiămarea și datorința de a duce lupta mai departe, în spiritul lui Șaguna.

Nu a fost numai afecțiune personală față de fostul redactor al ziariului nostru, *Nicolae Cristea*, acum decedat și el, pe care Șaguna în testament l'a designat de redactor al ziariului acestuia cât va voí el sĕ rĕmână: ci cutezăm a afirma, că a fost earăși un act de precauțiune, de îngrijire pentru viitoriu, pentru-că *Cristea,* care opt ani de-arêndul a turnat în litere mórte ideile vii ale lui Șaguna, pentru a le comunica obștei prin colónele ziariului nostru, era cel mai în curent cu spiritul lui Șaguna, în care trebuia sĕ fie condus mai departe ziariul de Șaguna întemeiat.

Și așa a fost el condus.

Alegerile dietale din anul 1875 au pus de nou în discuție chestia activității politice a Românilor din Ardeal.

Ziariul nostru se pronunțase din vreme (în numĕrul 21) că „nu vom lăpĕdă nici-odată apostolatul cuvêntului; și dacă împrejurările nu ne vor permite sĕ luăm de cât o minimă parte la acțiunea faptelor, — vom fi cei întâi părtași la acțiunea ideilor . . . Noi reapucăm cu firmitate și ridicăm sus earăși cunoscutul nostru stindard, pe al cărui tricolor stă scris cu litere neperitóre: *activitatea e viéța*, *pasivitatea e mórtea!*“

Ear' în numĕrul 24 spunea ziariul nostru următórele:

. . . „Limitea în care voim sĕ fie practicată *activitatea*, este: sĕ participăm toți la viitórele alegeri și sĕ ne grupăm unul cu altul în jurul candidaților noștri naționali, toți aceia cari mai putem usa de dreptul electoral, pentru-ca astfel de o parte sĕ paralisăm prin tóte puterile reușirea contracandidaților străini și ostili drepturilor și pretensiunilor nóstre naționale, de altă parte *sĕ nu lăsăm massele poporului părăsite de inteligința sa*, unéltă și jertfă în mâna acelora, cari nu vĕd în ele de cât masse crude, menite sĕ le servéscă interesele.“

Natural, că pentru acest fapt, o soră mai bĕtrână s'a și grăbit sĕ i facă ziariului nostru imputarea, că *„eară a început sĕ diviseze națiunea!“*

Apropiindu-se tot mai bine terminul care era pus pentru efectuirea nouelor alegeri dietale, clubul român din comitatul Cojocnei (Cluj) s'a vĕdut îndemnat sĕ convóce pe toți membrii partidului național român din Transilvania la o conferență națională, pe ziua de 23 Maiu n. în Sibiiu, pentru a se pronunța asupra atitudinei politice a Românilor ardeleni față cu alegerile dietale din anul acela.

S'au presentat la conferență 163 inteligenți români, de prin diferite părți ale Ardélului. President a fost proclamat Dr. *Ioan Rațiu*. Se pune la ordinea zilei întrebarea: *„Sĕ iee parte Românii alegĕtori din Ardel la alegerile viitóre de deputați, sau sĕ nu iee parte?“*

Se alege o comisiune în scopul ca sĕ studieze cestiunea, și după amiazi sĕ vină cu propunere concretă în fața conferenței, dar' comisiunea se alege astfel, că din ea fac parte 11 pasiviști și numai 2 activiști, o împrejurare, care dă ansă la nemulțămire, aprobată de fruntași ca George *Barițiu*, Elie *Macelariu*, pronunțați pasiviști, și la aspre mustrări făcute din partea activiștilor pentru acésta „frațască“ respectare a echității și dreptății. Se mai aleg trei activiști în comisiune, dar' afară de unul toți declară că nu primesc alegerea, ear' cei mai mulți dintrĕ aderenții politicei de activitate părăsesc adunarea.

Pasiviștii aveau deci mână liberă și teren liber de a decide pe placul lor.

Așa au și decis.

La orel 7 séra s'a întrunit de nou conferența, pentru a asculta raportul comisiunii, care a venit cu propunerea, că „pe lângă susținerea programei naționale de la 1848 se decretéză *absoluta pasivitate* față cu alegerile deputaților la dieta din Budapesta“.

Singurul activist rĕmas în comisiune, Dr. *Borcia*, representa minoritatea, și a presentat propunere separată, pentru *activitate*, adecă pentru *alegerea și trimiterea de deputați la dietă a celor mai probați bărbați români*, — ear' advocatul *I. de Preda* încă a presentat propunere separată, în sensul că *„în principiu se decretéză pasivitate, dar' Românii sĕ participe la alegeri, alegând deputați cari sĕ nu între în dietă“*, dar' puse la vot au căḑut ambele propuneri din urmă și s'a decretat *absoluta pasivitate*, conform propunerii făcute din partea comisiunii.

Merită sĕ fie adus la cunoștința generației de acuma faptul, că în conferența acésta noțională-română, activiștii erau apostrofați prin întreruperi de felul acesta: „Activiștii nu sunt Români“ . . . „activiștii sunt trădători“, „activiștii sunt renegați“, „activiștii sunt magiaroni“. . .

Au trecut însĕ și preste acestea activiștii, cum au trecut preste multe altele, rĕmânênd credincioși stégului, pe care l 'au desvĕlit de nou în préjma alegerilor următóre.

Crisa. Facitul zilei e, că nu este încă nici guvern, nici program pentru fiitoriul nou guvern. Ministrul-president conte Khuen-Hédervåry adevĕrat că Duminecă a fost în audiență la regele, dar' cu acea ocasiune nu a ajuns sĕ presinte M. Sale lista miniștrilor, objectul audienței fiind programul *reformelor militare.*

In acésta audiență contele Hédervåry a referat regelui asupra situației și despre demersurile făcute în scopul formării cabinetului. Objectul principal însĕ a fost programul reformelor militare.

Acésta resultă și din faptul că după Hédervåry a fost *chiămat* în audiență *Dr. Körber*, ministrul-president austriac, care imediat după dimitere s'a pus în contact cu conducĕtorii partidelor din dieta austriacă. Ear' după Körber a fost chiămat ministrul comun de esterne, contele *Goluchowski*, — reformele militare fiind cestiune ce atinge nu numai interesele monarchiei întregi, ci și politica esternă a monarchiei.

Soluție definitivă însĕ nu e nici după audiența acésta. Póte după visita țarului. Până atunci póte va precisa dór' și guvernul programul. In privința acésta „Pester Loyd“ scrie că: în consiliile de miniștri (de la autograful-manifest s'au ținut deja două) n'a succes încă precisarea programului și probabil că ministrul-president nici Mercuri nu va puté face M. Sale raport mulțămitoriu în acésta privință. Sub durata visitei țarului (care sosește la Viena azi) M. Sa nu se prea póte ocupa cu afacerea crisei, și astfel *resolvarea ei se amână de nou.* — Atâta „Pester Loyd“.

Privitoriu la *programul* guvernului, e de observat, că acela avênd sĕ țină cont de postulatele partidului susținĕtoriu al guvernului, deosebi în ceea-ce privește reformele militare, — nici că va puté fi precisat până nu va satisface misiunei sale comisiunea de nouĕ membri a partidului, esmisă din conferența de Luni séra, ca sĕ elaboreze un plan de program în cestiunea reformelor, și până nu va primí aplacidare acest plan în plenul conferenței partidului.

„Times“ despre pretensiunile „naționale“. Ziariul „Times“ din Londra organul agreat al guvernului englez, ocupându-se în prim-articol cu situația politică de la noi scrie și următórele:

E afară de ori-ce dubietate, că nouele propozițiuni, pe cari contele Khuen-Hédervåry le-a făcut în conferența partidului, sunt cele mai mari concensiuni pe cari Francisc Iosif I. și consilierii sei le mai află concordabile cu postulatele apĕrării comune. E de sperat, în interesul Ungariei, că cei mai calmi dintrĕ conducĕtorii oposiției se vor resolva în fine sĕ facă sfêrșit acelei situațiuni critice, sub care Ungaria începe sĕ sufere grav.

„Los von Ungarn“. In Austria prinde teren tot mai mult campania pornită pe tema, că în scopul delăturării pe veci a neînțelegerilor dintrĕ Austria și Ungaria raporturile dintrĕ ele sĕ se reguleze pe basa *uniunii personale.* Astfel o telegramă din Viena dto 28 Septembre raportéză că grupul-*Wolf* din dieta austriacă a arangiat o mare adunare de partid în interesul desfacerii totale de către Ungaria. Toți oratorii adunării: Berger, Schalk, Steyn și Herzog, au rostit numai cuvinte de laudă și îmbărbătare a mișcării puse la cale sub lozinca *„Los von Ungarn“*. Adunarea a hotărît, că în scopul accelerării desfacerii de către Ungaria vor începe agitație în întrégă Austria.

Reglementarea „resistenței pasive“. Ministrul-president *Hédervåry*, ca ministru de interne a dat sub nr. 97322 dto 26 Septembre următoriul ordin municipiilor comitatense și orășenești.

„Ni-a venit la cunoștință, că unele orașe investite cu drept municipal au luat hotărîre, de a interzice organelor lor primirea plăților de dare efectuită de bună voie din partea publicului, — respective, că unele comitate îndrumă primăriile comunale la procedură în acest sens.

Pentru-ca raporturile economice, ajunse deja în grea situație din causa stării budgetului, sĕ fie scutite de ulterióre sguduiri — apte eventual chiar și *a periclita creditul statului*; considerând că denegarea primirii plăților benevole ale dărilor nu numai e lipsită de ori-ce basă, dar' hotărîrile municipale de acest înțeles lovesc direct și în lege; căci amĕsurat §-lui 39 al art. de lege XLIV din 1883 organele obligate la incassarea dărilor au necondiționat sĕ priméscă și plăți în rate, — ear' § 20 al art. de lege XXI din 1886 nu conține nici o disposițiune cu privire la plățile benevole, ci se refere numai la incassarea dărilor nevotate: — aflu de lipsă a face deja de acum atent tit. municipiu, că *în temeiul dreptului meu cuprins în § 10 al art. de lege XXI din 1886 voiu cassa tóte hotăririle ce eventual se vor lua în înțelesul de mai sus.*

Cu tóte acestea însĕ numĕrul orașelor „patriotice“, cari interzic perceptoratelor primirea plăților benevole, crește mereu. La cele amintite în numĕrul anterior s'au mai alăturat orașele: Dej, Zelau, Hajduszoboszló, Mezőtur și „cetățenii cercului electoral Szirmabesenyő“, cari prin un „comitet“ au lansat un apel în care zic că: „Mișel e cel-ce dă fie și numai un cruceriu!“, „Trădător de patrie sunt cei cari plătesc dare!“ Ear' congregația comitatului *Heves* ținută alaltăeri, a *declarat ilegal* ordinul de mai sus al ministrului și a hotărît, cu 101 voturi contra 12, sĕ interzică tuturor comunelor și orașelor comitatului primirea plăților, și sĕ nu dee ajutor la asentarea celor cari se presintă de bunăvoie.

Representanța orașului *Dej*, pe lângă oprirea perceptoratului de a primí plățile benevole a mai hotărît, unanim, ca prin o adresă către dietă sĕ pretindă pentru armată *limbă de comandă* și de *serviciu magiară, stindard și insignii magiare*, instrucție militară magiară, corp oficeresc de cetățeni ungari, armata sĕ jóre pe constituția magiară, soldații terțianiți sĕ fie imediat dimiși a casă.

Propunerea a fost făcută de *Dr. Farkas János* (Dr. Ioan Fărcaș??).

Sĕ se róge de ertare! Comisiunea pentru censurarea causelor de imunitate a dietei ungare („mentelmi bizottság“), la care fusese transpus casul deputatului Lengyel Zoltán (afront față cu admonițiunile presidentului dietei) și a lui Rigó Ferencz (insultarea ministrului-president), în ședința de Vineri a hotărît, că ambii acești deputați *sĕ céră scuze în plenul dietei.*

Advertismentul Bulgariei. Austro-Ungaria și Rusia prin ministeriul de esterne au dat de nou advertisment Bulgariei, sĕ se rețină de la ori-ce încuragiare a revoluției din Macedonia, cu atât mai vêrtos de la eventual rĕsboiu, de óre-ce puterile semnatare (ale contractului de la Berlin) voesc pace în Balcani. In același timp s'a dat și guvernului turcesc advertisment serios, că întru restabilirea păcii sĕ esecute programul de reforme, pe care 'l primise în primăvară de la guvernul austro-ungar și cel rusesc, cu consensul celorlalte puteri semnatare.

Astfeliu, fiind-că cei tari voesc pace, bieții creștini din Macedonia zadarnic au suferit ororile revoluției; sunt lăsați la „pacificarea“ trupelor muzulmane. In urma acestui advertisment s'au și pus în curgere tratative între Bulgaria și Turcia, în scopul pacificării. E întrebarea însĕ, că puté-va guvernul bulgar sĕ suprime opinia publică a țerii, care unanim e pentru rĕsboiu? Și fi-vor óre cap plecat acestui advertisment insurgenții înși-și?

Zile de sĕrbătóre pe Valea Murĕşului.

Sfinţirea bisericei din Cueşdiu, Topliţa română şi Idicel-pădure.

Reghin, la 12 Septembre 1903.

(Urmare).

Suntem la Reghin. Peronul şi curtea gării e mică pentru a cuprinde mulţimea. Tóte clasele societăţii sunt representate. Preoţimea nóstră în numĕr impunĕtor. Archipăstoriul cobóră treptele vagonului şi salve de „sĕ tráiéscă“ rĕsună. In numele autorităţii administrative politice salută pe capul bisericei nóstre protonotariul comitatens *Erösdy* prin o vorbire frumósă şi rostită cu cumpĕt. Doreşte, ca visitaţiunea acésta sĕ fie spre înaintarea şi fericirea poporului românesc, care formézá majoritatea locuitorilor din acest comitat. Inaltpreasânţia Sa rĕspunde, mulţămind pentru buna primire şi pentru sprijinirea esperiată din partea organelor politice, apoi asigură că în activitatea sa pastorală de până acum totdeuna a îndemnat poporul a trăí în bunăînţelegere, în frăţie cu celelalte naţionalităţi, a fi cu credinţă către tron şi cu supunere faţă de legile ţerii, ca bine sĕ 'i fie aici, şi patria nóstră comună sĕ înflorescă. De la ţînta acésta nici pe viitor nu se va abate. — „Sĕ trăiéscă“ — întreit.

Vorbeşte apoi cu căldură şi emoţionat protopresbiterul tractual Galacteon *Şagău.* Precum odinióră ucenicii Domnului s'au bucurat vĕḑênd pe învĕţătoriul în mijlocul lor, aşa şi noi astăzi saltăm de bucurie. Şi precum Golgota, locul de suferinţă s'a prefăcut în loc de mântuire al némului omenesc, aşa şi suferinţele zilelor vieţii nóstre au dispărut, şi prin venirea I. P. S. Tale în mijlocul nostru ne simţim înoiţi. Bine ai venit şi la mulţi ani. Strigătele de „sĕ trăiéscă“ nu mai conteniau. I. P. S. Sa rĕspunde mişcat de aceste manifestaţiuni de dragoste şi devotament.

Din învălmăşéla cea mare rênd pe rênd se desfac câte o trăsură şi convoiul se porneşte spre oraş, aşteptaţi fiind cu prânzul la casele ospitale ale deputatului sinodal şi advocat Dr. Ioan *Popescu.* Tótă lumea era în picióre. Stradele şi ferestile caselor bâjbăiau de mulţimea curioşilor. Clopotele de la biserica evangelică luterană din apropierea locuinţei dlui Dr. Popescu anunţau pe mirele bisericei lui Christos. Era zi de sĕrbătóre pentru toţi. Sosim la locul de recreare. I. P. S. Sa se retrage şi imediat primeşte deputaţiunile. S'au presentat: preoţimea nóstră în numĕr aprópe complet, representanţii bisericilor gr.-catolice în frunte cu protopopul Petru Uilăcan, ev. ref. şi ev. luth., apoi corpul didactic de la gimnasiul inf. ev. luth. şi magistratul. I. P. S. Sa s'a întreţinut câteva momente cu fie-care deputaţiune.

Terminate recepţiunile, a urmat prânzul bogat, care socotind obositórea călĕtorie de o zi, a fost binevenit. I. P. S. Sa ridică păharul pentru îndelungata viéţă a stăpânilor casei. Domnul casei mulţămeşte de rara cinste ce i-s'a făcut prin descălecarea I. P. S. Sale în modestul seu lăcaş. I. P. S. Sa la mulţi ani trăiéscă.

Trăsurile stau gata. Intr'o clipită se înşiră şi cortegiul din nou porneşte spre Cueşdiu.

Trăsura, care ducea pe Inaltul óspe, avênd alăturea pe şeful tractual, era purtată de 4 cai.

Abia s'a pornit însĕ şirégul trăsurilor şi nu ne mai cunoşteam la doi paşi. Un nor nepĕtruns de colb ne-a cuprins înecându-ne respirarea. Şi norul s'a îngroşat când voinicii călăreţi ni-au încins, formând zid viu de-alungul trăsurilor nóstre. Voiu căuta altă ocasiune, ca sĕ mĕ ocup cu făptura acestor călăreţi, cari îţi inspiră încredere şi 'ţi umplu sufletul de mândrie naţională.

Până a ajunge la Cueşdiu am trecut prin comunele: Fălfalău, Ieciu, Disnăeu, Huduc şi Morăreni. De la un cap de sat până în celalalt, drumul de ambele părţi era plantat cu stejar, mestécăn şi brad. Poporul, fără deosebire de confesiune şi naţionalitate salută cu bucurie, aclamă cu entusiasm şi se închină cu smerenie. In Disnăeu I. P. S. Sa se opreşte în faţa Evangeliei şi a praporilor. Părintele *Branea* din Măerĕu vorbeşte cu pathos, cercând a cuprinde în vorbe puţin spunĕtóre bucuria poporului dreptcredincios. I. P. S. Sa desconsideră obosélа călĕtoriei şi pravul înăduşitor, şi vorbeşte poporului ca un adevĕrat părinte, împărţindu-i poveţe atât pentru traiul zilei de azi, cât şi pentru viéţa de apoi. Urale nesfêrşite urmézá.

Colbul pe toţi ne schimbase la faţă, când alt cârd de călăreţi ne dau rótă. Semn, că se apropie Cueşdiu. Am ajuns. Abia poţi străbate de mulţimea poporului, parte pedestru, parte călare. Arc de triumf: „*Binecuvêntat este cel ce vine în numele Domnului*“. Administratorul parochial, părintele George *Căzan* din Filea salută cu multă căldură pe Capul iubit al bisericei nóstre, spunêndu-i că bucuria şi fericirea poporului nu se póte descrie, mai ales, că de când fericitul episcop Vas. Moga a umblat pe acolo, n'au avut norocul sĕ vadă în mijlocul lor pe archipăstoriul. „Bine a-Ţi venit în mijlocul nostru şi bunul Dumnezeu sĕ Vĕ dăruéscă sănĕtate deplină, ca încă mulţi mulţi ani fericit sĕ puteţi păstorí maica nóstră biserică“.

I. P. S. Sa pĕtruns de acéstă primire frumósă şi sărutând Evangelia mulţămeşte poporului şi călăreţilor îndrumându-i a merge la biserică.

Am întrat apoi cu toţii în reşedinţa cuprinḑĕtóre şi modern întocmită a protopresbiterului G. Şagău. Aici stimata dómnă protopopésă împreună cu stimata dsale soră, dómna Dr. Andreiu *Monda* din Sângiorgiu, şi cu mare asistenţă obosiau necontenit pentru a puté procura I. P. S. Sale comoditatea recerută de un drum atât de greu. Aici s'a presentat ca autorisat al comitelui-suprem, pretorul *Reicher Aladár* din cercul Murĕşul-de-sus, care din clipita acésta nu s'a mai despărţit de suita Inaltpreasânţiei Sale, oferind bunele sale servicii. Pentru acéstă atenţiune, priméscă şi mulţămita nóstră. Scuturându-ne puţin pravul, care ne înălbişe, am plecat în corpore la biserică. Fiind de faţă I. P. S Sa de la început până la sfêrşit, preoţii Papiu, Droc şi Cristea au îndeplinit serviciul *vecerniei* şi al *utreniei.* Pentru ziua Sâmbetei terminate fiind cele oficios prescrise, ne-am aşezat la masa bogată a protopresbiterului Şagău. Laudă şi mulţămită pentru bunătatea şi dragostea, cu care am fost serviţi.

Duminecă diminéţa deodată cu zorile, credincioşii nostri harnici şi doritori de hrană sufletéscă cete-cete se adunau în jurul Sionului sfânt, coborînd şi suind déluri, ear' pe umeri purtând greutatea prinóselor bune. Biserica nóuă nu 'i mai cuprinde, ear' ei umplu cimiteriul şi strada şi sunt mulţămiţi dacă prind un accent sau numai echoul cuvêntului sfânt. Biserica rĕsună de „*Impĕratul ceriurilor*“ . . . ear' I. P. S. Sa îmbracă strălucitórele odăjdii. Măreţul nostru serviciu bisericesc se începe. Doisprezece preoţi servesc împreună. In decursul serviciului I. P. S. Sa promovézá pe candidatul Cornel *Popescu* întru diacon. La sfirşit Inaltpreasfinţia Sa din uşa altariului, mânecând de la „*Dómne iubit'am frumseţa casei Tale*“... rosteşte poporului o instructivă vorbire: Vocea archipăstoriului puternică cu accentul ei sonor face, ca poporul sĕ asculte în cea mai mare linişte.

Invĕţăturile despre însemnătatea bisericei şi a şcólei confesionale, — cari azi formézá singura nóstră mântuire, — I. P. S. Sa le învrêstézá cu pilde convingĕtóre scóse din viéţa sa de până acuma. O pildă spusă la locul potrivit, prinde rădĕcini în sufletul perceptiv al poporului. Combate cu multă convingere unele viţii, cari rod la trupina poporului nostru, cum este *beţia* şi *luxul.* Beţia, obârşia tuturor pĕcatelor, care omóră sufletul şi batjocoreşte trupul. Luxul, — dorinţa de a te arăta lumii, — cum nu eşti, împodobirea cu pene stăine, — acesta aduce sapa de lemn în mâna ţĕranului nostru. Laudă în fine pe toţi aceia, cari au ostenit şi jertfit pentru zidirea acestei case a lui Dzeu, menită a fi nu numai locaş de rugăciune, ci şi povĕţuitórea şi luminătórea tuturor, şi îndemnându-i a o cerceta regulat, cere binecuvêntarea Tatălui ceresc, asupra caselor lor. De remarcat e, că I. P. S. Sa în pastoralele Sale nu s'a mărginit a da sfaturi numai poporului, ci a schiţat cu multă elocuenţă şi datorinţele preotului şi ale învĕţătoriului, dând acestora îndemn spre lucrare şi mai intensivă. I. P. S Sa a îndeplinit însuşi şi ungerea cu mir, dând astfel ocasiune întregului popor adunat a ajunge la sărutatul mânei. După terminarea acestui act ne-am adunat la mormintele familiei *Şandru,* unde s'au rostit rugăciunile prescrise pentru odihna sufletelor celor adormiţi în Domnul.

Preoţii şi cântăreţii conduc acasă pe archiereul şi în scurt earăşi ne vedem adunaţi în jurul mesei ospitale a vrednicului protopresbiter. In decursul prânzului Inaltpreasânţia Sa vorbeşte pentru Majestatea Sa preabunul nostru Impĕrat şi rege, de care nici-când sĕ nu ne uităm, ci sĕ 'i dorim mulţi ani sĕ străéscă.

Protopresbiterul Şagău ridică paharul pentru I. P. S. Sa, care în butul anilor ce 'i apasă umerii, nu cunóşte obosélă umblând în căile Domnului pentru îndeplinirea chiămării sale. I. P. S. Sa rĕspunḑênd mulţămeşte pentru buna şi cordiala primire, ear' la recomandarea părintelui protopop Şagău, făcută în faţa întregei preoţimi tractuale distinge pe preotul Leon *Popescu* din Deda cu îndreptăţirea de a purta brêu roşu. Preotul Popescu mişcat de acésta bunătate mulţămeşte pentru distincţie şi pe lângă promisiunea solemnă, că din tóte puterile sale va lucra, ca vrednic sĕ se arete de acésta, donézá pentru biserica din Deda un loc al sĕu în preţ de 2000 coróne. Asesorul Dr. M. *Cristea,* ca fiu al tractului, şi ca sfetnic al I. S. Sale, Il asigură că bun lucru a sĕvêrşit, când l'a distins pe acest modest dar' zelos lucrător în via Domnului.

Porunca e dată. Degrab în trăsuri, căci ziua în munţi e mai scurtă şi 50 chilometri ne stau înainte. Convoiul din nou se porneşte. Trecem prin *Deda,* comună de frunte cu 1900 suflete curat drept-credincióse române, apoi *Gălăóia*, *Rĕstoşnea* ascunsă, *Poleţii* fără capĕt şi *Meşterhaza* întinsă cât zarea. Călăreţi şi popor, cu preoţii în frunte ni-au ţinut calea pretutindenea. La Poleţi părintele *Naşcu,* în Meşterhaza părintele *Niculescu.* I. P. S. Sa vorbeşte, sfătueşte, învaţă. Trăiéscă, rĕsună echoul din munţii de alături, şi dăm înainte. Natura e de o romanticitate sĕlbatică. Murĕşul săltăreţ, băiat rĕstăţat încă, sfiicios îşi adună culcuşul. Munţii se apropie unul de altul şi de pe cósta lor pleşuvă stânci uriaşe stau într'un picior, aşezate ca crengile pe trupina unui arbor.

(Va urma).

Avis

Membrii români ai comitetului municipal al comitatului Sibiiu sunt rugaţi a se întruní în numĕr complet, Duminecă în 4 Octobre a. c. st. n. la orele 5 d. a., în localul Casinei române din loc.

Sibiiu, în 28 Sept. 1903.

I. A. de Preda *Dr. I. Beu*

Din dietă.

— Şedinţa de eri, 29 Septembre. —

La cererea în scris făcută din partea oposiţiei, dieta a ţinut eri (Marţi) şedinţă.

Inainte de întrarea în ordinea de zi, presidentul *Apponyi* repróbă (ulterior) apostrofările imparlamentare făcute de câţiva deputaţi în şedinţa de Joi la adresa lui Barabás, pentru cunoscuta interlocuţie, că „nu crede regelui“. Apponyi numeşte pe nume pe acesti deputaţi.

După president cere cuvênt *Barabás* şi cere scuse pentru cuvintele nesocotite rostite cu privire la cuvêntul regelui, cari în focul agitaţiei din acea şedinţă i-au scăpat din gură, şi cari nici nu la adresa regelui au fost zise. El era de credinţa, că ministrul-president interpretézá numai autorisarea primită de la regele şi la adresa ministrului a zis, că: „nu crede că acelea ar fi cuvintele regelui“. Rógă deci dieta sĕ considere interlocuţia ca neavenită; cu atât mai vêrtos, că „e departe de la el, cum departe e de la fie-care magiar şi numai cugetul de a ofensa intenţionat persóna sacrasanctă a regelui“.

Presidentul enunţă, că dieta ia la cunoştinţă cu satisfacţie rectificarea lui Barabás. — Fireşte! După-ce dau în cap lui Bran, îl rog sĕ priviască neavenită lovitura şi sĕ nu 'l dóră, căci nu lui, ci lui Stan i-a fost destinată.

Intrându-se apoi în ordinea de zi:

Deputatul Bakónyi presintă dietei project de resoluţiune, ca dieta sĕ enunţe, că ordinul ministrului de rĕsboiu despre reţinerea în serviciu a soldaţilor terţianiţi e ilegal, şi sĕ dee guvernului îndrumare, ca sĕ împedece punerea în lucrare a lui.

Krasznay atacă pe ministrul-president austriac pentru cele zise în dieta austriacă privitoriu la pretensiunile magiare în chestia reformelor militare.

In şedinţa de Mercuri a dietei imperiale austriace ministrul-president Körber zisese adecă următórele:

„Am fost autorisat de M. Sa sĕ declar hotărît în faţa dietei, că *ingerenţa legală a Austriei* în tóte cestiunile ce privesc armata se păzeşte de fapt. Nu căutăm însĕ certe. Fără patimă ne-am ocupat de pretensiunile cari se légă în Ungaria de votarea contingentului militar, şi am găsit unele, despre cari se póte vorbí, căci din punctul de vedere al transacţiunei nu ating caracterul şi organisarea armatei comune. Intrĕ aceste nu aparţine la nici un cas schimbarea limbei de comandă ori a limbei de serviciu. (Aprobări vii). Pe motivul acesta trebue susţinută actuala limbă de comandă şi de serviciu până atunci, până ce sustă actualul raport de drept public, care — după tóte câte s'au întêmplat — e spre binele ambelor state ale monarchiei. M. Sa a zis deja: voinţa supremului şef de armată este, ca armata monarchiei austro-ungare sĕ rĕmână aşa cum este de present, adecă comună şi unitară, neatinsă în tóte condiţiile sale fundamentale de esistinţă“.

Acéstă enunciaţiune e considerată din partea oposiţiei ca ingerinţă ilegală a Austriei în afacerile interne ale Ungariei.

După Krasznay vorbeşte *Eötvös*, zicênd că ordinul de la Chlopy militézá pentru ideia monarchiei unitare („Gesammtmonarchie“), şi face imputări partidului liberal, că el însu-şi, prin atitudinea echivocă în cestiunea reformelor militare, a provocat darea ordinului de la Chlopy.

Urmézá contele *Andrássy* Gyula, care pe basa autorisării primite de la conferenţa partidului liberal zice, că după-ce prin autograful-manifest al M. Sale s'a resfirat presupunerea că M. Sa ar fi intenţionat, ori ar intenţiona sĕ violeze constituţia, partidul liberal luând act despre acésta presintă dietei spre primire, ca resoluţiune, declaraţiunea partidului (declaraţiunea dată in numĕrul anterior al ziariului nostru în raportul despre şedinţa de Joi a dietei).

Se pune la ordinea zilei.

Hock combate ordinul de la Chlopy şi „ingerinţa“ ministrului-president al Austriei, esprimându-şi la sfêrşitul vorbirii dorinţa, ca în cestiunea postulatelor pentru armată sĕ se afle modalitatea unui *compromis onorabil pentru naţiune.*

Ministrul-president *Hédervàry* reflectând la acusele ridicate contra lui Körber zice, că în sensul constituţiunii austriace *are drept* sĕ se declare în afacerile militare şi *sĕ apere interesele armatei* când crede că acelea sunt violate „din ceealaltă parte“, întocmai cum şi ministrul-president al Ungariei are acest drept, în casul când dînsul crede că aceste interese sunt violate din partea austriacă. In fine accentuând că interesul vital al naţiunii e sĕ fie în deplină înţelegere cu regele în ori-ce afacere politică, declară hotărît, că nu a conferat cu Körber nimic în cestiunea militară.

Kossuth cere în interesul ţerii prilej de a lua la discuţie declaraţiunea ministrului şi — şedinţa de eri fiind numai formală — face propunere, ca azi (Mercuri) dieta sĕ ţină *şedinţă meritorică.*

Majoritatea fiind de acord cu propunerea, presidentul face enunciaţiune în acest sens şi închide şedinţa.

NOUTĂŢI

O prietinie preţiósă. Ziarele germane se ocupă şi acum cu visita împĕratului *Vilhelm II.* la Viena. Una dintrĕ ele istoriseşte, că în timpul petrecerii în Viena împĕratul a legat mare prietinie cu archiducele moştenitoriu *A. Sa Francisc Ferdinand* şi acestei prietinií e a se socotí, că în firul visitelor sale împĕratul a petrecut la archiducele mai mult de cât la ori-care alt membru al casei domnitóre şi a făcut visită şi soţiei archiducelui. La vênătórea de la Lainz împĕratul a fost necontenit în societatea archiducelui, cu care a discutat în detail asupra tuturor cestiunilor actuale. Archiducele Francisc Ferdinand, care cu ocasiunea acestei visite s'a întâlnit de prima-dată cu împĕratul, a făcut asupra lui impresesie fórte bună, la ce cea mai elocuentă dovadă e surprinderea ce i-a făcut'o împĕratul numindu-l admiral în marina de rĕsboiu a Germaniei.

*

Hymen. *Zenovie Óna,* învĕţătoriu la şcóla de stat din Fornădie, şi dşóra *Aurelia Câmpian,* fiica parochului Petru Câmpian din Fornădie, — *fidanţaţi.*

*

Biserică şi şcólă ortodoxă în Canada. Daserăm şi noi ştire, că la cererea Românilor emigraţi în Canada (America) metropolitul din *Iaşi* li-a trimis preot pe archimandritul Eugen Ungureanu de la mănăstirea Neamţu. Preacuviosul archimandrit a sosit în Regina (districtul Assiniboia al Canadei) înainte de Paşti, primit fiind cu mare însufleţire din partea credincioşilor. Cum se raportéză acum revistei „Biserica ortodoxă“, în timp de două luni credincioşii de acolo şi-au zidit biserică, sfinţită acum de curênd, şi voesc sĕ înfiinţeze în curênd şi şcólă. — Dumnezeu sĕ le ajute!.

*

Raritate! Vicecomitele comitatului Csanád, Dr Návay Lajos, a suspins din post pe căpitanul poliţiei din Makó, pe motivul că se purta faţă cu publicul în mod neurban, incompatibil cu posiţia unui amploiat public.

*

Virilistii români din comitatul *Bistriţa-Năsăud* pe 1904 sunt: Dr. Dum. Ciuta cu dare de 940 cor., Dr. Gavril Tripon cu 644 cor., Teodor Crăciun cu 779 cor., Gavril Vêrtic cu 711 cor., Dr. Vasile Pahone cu 703 cor., Dr. Nicolae Hăngănuţiu cu 611 cor., Alex. Franc cu 567 cor., Samuil Poruţiu cu 533 aor., Mihail Făgărăşan cu 520 cor., Dr. Const. Moisil cu 367 cor., Dr. Emil Filipan cu 375 cor., Dr. Paul Tanco cu 351 cor., („Rev. Bistriţei“).

*

Pentru candidaţii de vigili-pădurâri. Atragem atenţiunea candidaţilor de vigili-pădurari şi servitori-pădurari la *concursul* publicat pe pagina ultimă a ziarului.

*

Tren prăbuşit în rîu. Un tren accelerat al societăţii „Southern Reilway“ din America trecênd preste un pod în statul Virginia, s'a prăbuşit în rîu cu pod cu tot. Maşinistul, fochistul şi şépte amploiaţi de poştă au fost striviţi de ruinele trenului. Dintrĕ călĕtori au fost răniţi grav mulţime.

*

Nenorocire mare în minele de la Kattowitz (Silezia) s'a întênplat zilele acestea, în urma unui foc escat în tarna laterală „Ficinus“, care a distrus întrégă adjustarea cohului (topitórei). Din causa focului s'au despicat straturile de pămênt de la cerimea tarnelor şi s'au prăbuşit, îngropând sub ele mulţime de lucrători. Numĕrul victimelor nu se ştie încă, deóre-ce scóterea pămêntului e împreunată cu mari greutăţi; s'au scos însĕ până acum 52 răniţi grav. Despre 70 inşi, între cari şi directorul minelor, nu se ştie ce sórte vor fi avut; au dispărut.

*

Şarlach. In Turnişor (lângă Sibiiu) s'au constatat câteva îmbolnăviri de sarlach.

*

Un „amic“ al evreilor. In numĕrul de Dumineca al lui „Alkotmány“ cetim la noutăţi următórea notiţă: „Că sunt mulţi evrei în lume, cu mult mai mulţi de cât trebue, o ştie fie-cine. Chiar şi ei înşi-şi se cutremură une-ori de marele lor numĕr, şi pre-cum le e obiceiul, prin date statistice false cércă a dovedí că nu sunt atâţia câţi se par a fi. In anuarul evreu american Dr. Barnett publică acum de nou o dare de sémă despre numĕrul evreimii din întrégă lumea. Conform datelor sale sunt: în Rusia 5,186.000 de evrei, în Austria 1,843.000, în Ungaria 851.378, în Germania 581.000, în Turcia 350.000, în România 269.0051, în Anglia 230.000, în Francia 86.885, în Italia 38.000, în Bosnia-Herţegovina 8.213, în Sêrbia 5.102, în Belgia 4000, în Svedia-Norvegia 3.402, în Spania 402. In Europa sunt circa 8·5 milióne, în Asia 31.090, în Africa 350.000, în America 1,168.648, în Australia 16.000.

Aceste date statistice, dacă nu alta, tind cel puţin sĕ scuze sporiul evreimei. Nu poţi eşi la stradă nici în Petersburg, nici în Viena, nici în Berlin, nici în Constantinopol, nici în Bucureşti, nici în Londra, nici în Paris, nici în capitalele celorlalte ţeri, ba nici în alte oraşe şi sate ale lor, ca sé nu te întâlneşti cu 5—6 evrei. Nu mai scuse nici Barnet, nici alt evreu sporirea exuberantă a neamului seu! Căci de ar fi chiar numai o sută de evrei în lume, şi atunci ar fi miserie pe urma lor“.

AMVONUL.

Cuvênt funebral

rostit la înmormêntarea protopresbiterului *Nicolae Moldovan,* în 21 August st. v. a. c. în faţa mormêntului, de învĕţătoriul Ioan Paicu.

Ilustră, dar' jalnică adunare!!

„Deşertăciunea deşertăciunilor şi tóte sunt deşerte.....

Când dobândim lumea, atuncia în grópă ne sălăşluim“.

Vestea despre rĕposarea preavrednicului protopresbiter Nicolae Moldovan, a fulgerat consternaţiune în tóte sufletele dăscăleşti de la o margine până la cealaltă a tractului.

Şi cum nu?! Când inspectorul şcolar districtual a espiat aprópe în fundul căruţei, cercetând, stătuind şi întărind credinţa în cultură ca singura mântuitóre némului românesc.

Cum sĕ nu simtă durere toţi şi tóte, când Dumnezeu, ca un nou semn al ocrotirei Sale după versiunea: „Şi de câte-ori vom cere sĕ ne ajute va vení“, binecuvêntase acest prea mult cercat tract prin Nicolae Moldovan, actualul rĕposat şi vrednic protopop, în care era personificată ideia de a crea pentru tractul al cărui şef era pagini de libertate, dreptate şi activitate pe tóte terenele şi în tóte direcţiunile, în locul celor de lacrimi, pară şi trândăvie!??

Dorinţele tuturor, acestea erau! Pe omul doririlor însĕ numai vocea majorităţii absolute a sinodului protopresbiteral l'a aflat în dl Moldovan, rĕposat în Domnul, dar' cu tóte acestea *ulterior* speranţele intr'un viitoriu mai fericit, se îngânau în sufletul nostru al *tuturor.*

O singură dorinţă aveam acum cu toţii, amici şi amatori, ca sufletul rĕposatului îmbalsamat de miresmele bunătăţii, nefăţăriei, simţului de dreptate, emulării şi activităţii, sĕ vieze încă îndelung în debilul seu corp, spre fericirea tractului şi prin urmare a nóstră a tuturor.

Doriam acésta toţi acei dascăli, în vinele cărora numai un picur de simţ utilitar mai bătea; căci pe lângă virtuţile întrunite în acum înghieţata inimă din rĕcitul corp al protopresbiterului Nicolae Moldovan, a mai întrunit în sine şi quintesanţa meritelor, şi anume: a cimentat unirea întrĕ dênsul şi noi şi a nóstră întrĕ noi, înţeleg întrĕ amici şi inimici, prin ce, graţie lui, naia tractului nostru a întrat în ape liniştite şi sigure. Acéstă operă gingaşe şi dificilă puţinor muritori le va succede, ceea-ce rĕposatului i-a succes pe deplin. Acésta este şi causa, care ne uneşte astăzi earăşi pe toţi în cugete şi simţiri, în cât de prin tóte unghiurile tractului ne adunarăm, pentru a 'i da ultimul tribut de stimă şi recunoştinţă.

Ba cutez sĕ susţin, că pentru ori-ce om nepreocupat singur actul sau opera acésta va fi pentru tot timpul cât dat 'i va mai fi sĕ trăiéscă în acéstă vale a plângerii, un moment de inspiraţie admiratóre pentru nobilul suflet al repausatului.

.... Dar': „Când dobândim lumea, atuncia în grópă ne sălăşluim!“ ....

Tu nemilósă şi neîndurătóre mórte! — Nepĕtrunsă taină a Creaţiunei!

Tu ai răpit din mijlocul nostru acest suflet plin de virtuţi creştineşti!

Tu ai îngheţat acéstă inimă nobilă, fără sĕ te înduioşezi de atâtea inimi iubite şi iubitóre, ce o încunjură cernite de amarul durerii?!

Voi, neplăcute morminte!? Voi aţi cuprins în sinu-vĕ osemintele părinţilor, fiilor, fraţilor, rudeniilor şi prietinilor noştri, — şi acum ..... tu mormênt nesaţios, îţi întindi umedele tale braţe, ca sĕ strîngi la fiorosul tĕu sin şi aceste rĕmăşiţe pământeşti atât de scumpe nouĕ!? .....

De geaba sunt tóte sforţările nóstre, pentru a nu lăsa pămêntului pe cei iubiţi ai noştri. De geaba tânguirile, pentru a nu lăsa morţii triumful seu, căci de ni-am da trupul spre ardere, echoul dumnezeirii rĕspunde: „Deşertăciune sunt tóte şi viéţa acésta este umbră şi vis“. Căci: „pămênt eşti şi în pămênt te vei întórce“! ......

Jalnici ascultători! De-şi ştim, că acest suflet şi-a căştigat viéţa vecinică dincolo de mormênt, şi că acéstă inimă nobilă, a asigurat memorie neperitóre acestui „chip de pămênt“ în viéţa vremelnică.

Şi de-şi ştim că tainele Creaţiunei nu este dat nouĕ a le ştí, căci Domnul le-a pus în a Sa putere, — totuşi la vederea acestui cosciug în care zace neînsufleţitul corp al protopresbiterului Nicolae Moldovan, de pe feţele tuturor se póte cetí consternaţia şi durerea ce ne-a cuprins!

De ce óre, din ochii tuturor inundă şiróie de lacrĕmi, ear' unora le-a chiar secta al lacrĕmilor isvor!?

De ce óre, în acest cas, nu ne putem împăca nici cu mórtea, căreia toţi suntem supuşi, şi nici cu mormêntul, care pentru toţi formézá puntea de trecere de la cele vremelnice la cele vecinice?!

Pentru-că: onoratului repausat, acestei apariţiuni dulci, acestei raze line dat i-a fost — spre nefericirea nóstră — a fâlfâí numai câteva clipe aşa zicênd în noianul veciniciei în cadrul şi spre fericirea tractului nostru, şi prea repede dispărù, lăsând în urmă pentru dênsul neperitoriul balsam al unei amintiri vecinice, ear' pentru noi dascălii un gând, care ne pórtă fără voe înapoi către vremile de restrişte, prin cari de atâtea-ori trecù acest tract nefericit. ......

Obidaţi şi adânc consternaţi de prematura lovitură, ce îndură onorata familie Moldovan şi întregul tract, ne adunarăm — ca odinióră apostolii de la margini — un mănunchiu de învĕţători, ca în faţa neînsufleţitului corp al onoratului nostru inspector districtual, în numele învĕţătorimei tractuale sĕ depunem o lacrimă, sĕ zicem un cuvênt de adio, ca semn al stimei şi recunoştinţei, ce păstrăm rĕposatului, şi — înălţând o rugăciune către Atotputernicul, sĕ dorim acestui spirit atât de mult amărît de mulţimea greutăţilor şi obstacolelor, ce în corp ca suflet avea de învins, — odihnă în lăcaşurile dreptţilor, ear' nouĕ sĕ ne rĕmână: în veci pomenirea lui.

Oficială.

Atragem atenţiunea onoratelor oficii şi epitropii parochiale, că terminul statorit prin circulariul din 3/16 Maiu nr. 4254 Epitr. referitor la administrarea taxelor sidoxiale restante, către cassa archidiecesană, — a espirat, drept ce în interesul ordinei şi bunei administraţiuni se impune achitarea chiar şi pentru evitarea neajunsurilor împreunate cu încassarea prin alte organe, abstrăgênd de la spesele ce se fac.

*

Parochii cari încă nu şi-au ridicat întregirea dotaţiunii, sunt poftiţi a-şi trimite cuitele, ca în proximele zile sĕ se pótă termina distribuirea banilor.

*

In comunele cari încă n'au solvit premiile de asigurare pe anul curent, sunt îndatoraţi parochii, ca fără amânare sĕ insiste pentru urgenta lor achitare.

*

Administratorii parochíilor vacante se îndatoréză a solví cât mai curênd competinţa statorită pentru fondul de pensiuni pentru cele 2 cuartale deja espirate ale anului curent.

*

Din nou atragem atenţiunea tuturor oficiilor protopopeşti asupra circulariului consistorial de la 1 Maiu 1901 nr. 192/VI, prin care sunt îndatoraţi a raporta cel mult în termin de 5 zile despre ori-ce schimbare, întêmplată în sinul preoţimei din archidiecesă fie prin mórte fie prin strămutare etc., scriind de-asupra raportului „în causă de dotaţiune“.

Posta ultimă.

Budapesta, 30 Sept.

In consiliul de ministri ţinut a séră *ministrul-president Hédervâry* **şi-a anunţat formal abzicerea.**

Vestea abzicerii a provocat mare consternaţie. Unii se tem, că în urma ei şedinţele dietei vor fi prorogate pe timp îndelungat.

Partidul kossuthist a hotărît sĕ între în desbaterea declaraţiunii de eri a ministrului-president în cestiunea „ingerinţei“ lui *Körber* chiar şi în casul că se va anunţa dietei abzicerea guvernului.

Posta redacţiunei.

„Microcosm şi macrocosm“, se va publica în unul din numerii proximi. Mulţămite.

Dlui G. R: „Echouri“. Niţică paciinţă.

Dlui A. N. în D. Conform cererii, dar' din numĕrul de azi a trebuit lăsat afară, din causa aglomerării materialului.

Dlui I. P. „Introducerea“ încă n'a putut vení la rênd. Niţică paciinţă.

„Albina“ institut de credit şi de economíi
în Sibiiu.

A VII-a tragere la sorţi publică a scrisurilor fonciare de 5% ale institutului de credit şi de economíi „Albina“ a urmat în 26 Septembre 1903 în presenţa domnului notariu public reg. Gavril Zágoni şi a doi membri ai comitetului de supraveghiare al institutului. S'au tras în valóre totală de coróne 103,000 următorii numeri:

à 500 coróne: nr. 35, 66, 79, 111, 125, 127, 161, 175, 185, 203, 214, 219, 264, 317, 329, 339.

à 1000 coróne: nr. 18, 62, 67, 108, 139, 142, 168, 211, 235, 239, 277, 285, 294, 301, 322, 350, 385, 418, 437, 475, 482.

à 2000 caróne: nr. 1, 24, 42, 49, 51, 58, 94, 244, 288, 331, 344, 359, 445, 448, 465, 498, 557, 625, 659, 675, 684, 711, 759, 856, 857, 870, 882, 924, 933, 983, 1031, 1059, 1067, 1075, 1138, 1142, 1211.

Cu începere de la 1 April 1904 aceste scrisuri fonciare se rescumpĕră la cassa institutului în Sibiiu, la filiala sa în Braşov, la Wechselstuben-Actien-Gesellschaft „Mercur“, la Wiener Filiale de Zivnostenska banka pro Cechy a Moravu în Viena, la Ungarische Escompte- und Wechsler-Bank şi la Pester ungarische Commercial-Bank în Budapesta, în întréga valóre nominală împreună cu interesele curente; însĕ se pot rĕscumpĕra şi mai nainte ori-când prin escomptare, sau se pot schimba cu alte scrisuri fonciare după cursul zilei.

Cu 1 April 1904 încétă interesele lor mai departe şi cuponii de interese scădĕtori mai târziu, dacă la presentarea scrisurilor fonciare lipsesc, se subtrag din suma acestora.

Din scrisurile fonciare eşite la sorţi la tragerile de mai nainte nu s'au presentat încă pentru rĕscumpĕrare următórele:

à 500 coróne: nr 143, 221.
à 2000 coróne: nr. 20, 242, 742.

Sibiiu, în 26 Septembre 1903.

Direcţiunea.

Nr. 743 1903. [226] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia **Bogatu**, tractul protopresbiteral Mercurea, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în tabela B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Reflectanţii la acest post, au a 'şi aşterne cererile lor instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat, şi au a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică pentru a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Mercurea, 11 Septembre 1903.

In conţelegere cu comitetul parochial.
Oficiul protopresbiteral gr.-or. Mercurea.

Avram S. Pecurariu
protopresb.

Nr. 423 1903. [227] 1—3

Concurs

Pentru întregirea postului vacant de **paroch** în parochia **Sărăcsĕu**, se escrie prin acésta concurs repeţit cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a 'şi aşterne cererile lor instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat şi au a se presenta înainte de alegere în biserica din loc spre a cânta, respective a celebra şi a cuvênta.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Alba-Iulia.

Alba-Iulia, 13 Septembre 1903.

Ioan Teculescu
protopresb.

Nr. 711 1903 [228] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia vacantă de clasa primă din **Ţînţari**, se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post sunt cele usate până acuma, specificate în cóla B. compusă pentru întregirea dotaţiunei parochiale de la stat.

Concurenţii au sĕ documenteze cualificaţiunea prescrisă pentru parochiile de clasa primă şi au sĕ 'şi aştérnă cererile lor, în terminul fixat la oficiul protopresbiteral concernent, avênd a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică pentru a cânta, respective a serví şi predica.

Ţînţari, în 8 Septembre 1903.

Comitetul parochial al bisericii române gr. or. din Ţînţari:

Ioan Gavrilescu m. p.
president.

Petru Danciu m. p.
notariu.

In conţelegere cu subsemnatul.

Braşov, în 11 Septembre 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Braşov.

Vasile Voina
protopresb.

Nr. 1006 1903. [225] 1—3

Concurs

Pentru **întregirea parochiilor** vacante: 1. **Almaşul-mare joseni**, 2. **Valea-mare**, 3. **Geógiu-Feredeu**, în protopresbiteratul Orĕştie, prin acésta se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt cele fasionate în cóla B, pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Concurenţii 'şi pot lua informaţiuni de la oficiul protopresbiteral subsemnat.

Cererile de concurs au sĕ se aştérnă instruate conform normelor în vigóre până la terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral, avênd petenţii a se presenta poporului în biserică pentru a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Orĕştie, 3 Septembre 1903.

In conţelegere cu comitetele parochiale respective — oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Orĕştie.

Vasile Domşa
protopresbiter.

---

[229] 1—1

Pályázat erdőőri és erdőszolgai állásokra.

Szebenvármegyében az állam által kezelt erdők és kopár területek törvényszerü őrizetének biztositása czéljából a közigazg. erdészeti bizottságnak f. évi augusztus hó 27-én 1285. számu határozata folytán, a közös erdőőrzési szervezet keretében 38 erdőőri és 110 erdőszolgai állás, továbbá a külön szervezetek alapján, Alczina községben egy erdőőri és két erdőszolgai, Boicza községben egy erdőőri és három erdőszolgai, Holczmány községben egy erdőőri és két erdőszolgai és Kistalmács községben egy erdőőri és három erdőszolgai állás betöltésére ezennel pályázat hirdettetik.

Az erdőőri állások közül 9 I ső oszt. 720 K, 9 II-od oszt. 600 K, 10 III ad oszt. 500 K és 10 IV-ed oszt. 400 K évi bérrel valamennyi állás 80 K lakbérrel és 120 K lótartási átalánnyal — az erdőszolgai állások közül 20 I-ső oszt. 360 K, 20 II od oszt. 300 K, 20 III-ad oszt. 240 K., 25 IV ed oszt. 192 K és 25 V-öd oszt. 144 K bérrel van egybekötve. Ezen felül az erdőőröknek 4 k. hold, erdőszolgáknak 2 k. hold földilletmény, 20 illetve 12 ürméter tüzifa, végre 4 illetve 2 drb szarvasmarha szabad erdei legeltetése vagy a megfelelő pénzbeli átalány van biztositva.

A községek által külön alkalmazandó erdőőri állások 480 K évi bérrel, 80 K lakbérrel, 120 K lótartási átalánnyal, az erdőszolgai állások 192 K évi bérrel, ezen felül a fent emlitett mellékilletményekkel és öt-öt évi szolgálati pótlékkal vannak egybekötve, ugy hogy az erdőőrök bére 720 K, az erdőszolgák bére 342 K ig rug. Az eddig alkalmazottak ugy a pályázni óhajtók felhivatnak, miszerint sajátkezüleg irt és a t. közigazg. erd. bizottsághoz czimzett folyamodványukat *a*) illetőségi igazolvánnyal, *b*) hatósági erkölcsi bizonyitvánnyal, *c*) születési anyakönyvi kivonattal, *d*) erdőőri szakvizsgálati bizonyitvánnyal, *e*) közhatósági orvosi bizonyitvánnyal melylyel ép és erős testalkatuk, jó látó, hálló és beszélő képességük beigazolást nyer az erdőszolgáknál *a*), *b*), *c*) és *e*) alatti mellékletekkel felszerelve *legkésőbb f. évi november hó 1 ig* az alólirt m. kir. állami erdőhivatalhoz nyujtsák be.

Az eddig alkalmazottak által kérésükben megjelölendő azon körülmény is, hogy eddigi állásuk székhelyében maradni ragaszkodnak-e? Hiányosan fölszerelt vagy elkésve beérkező pályázati kérvények figyelembe nem fognak vétetni.

Nagyszeben, 1903. szeptember hó 14 én.

M. kir. állami erdőhivatal.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Ziarul unui Pierde-Vară, de *George Coşbuc* . . . . „ 2·—

Iisus Christos cu cuvintele sântei scripturi, de *Dr. Petru Barbu* „ 2·50

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Cuvinte adevărate, de *N. Iorga* C. 2·50
plus 20 fil. porto postal.

Anunţ colectiv al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“.

Comitetul Reuniunii îşi permite a recomanda onoratului public românesc pe comercianţii şi industriaşii nostri de mai jos şi a 'l ruga sĕ binevoiéscă a 'şi acoperí trebuinţele sale — întru-cât e cu putinţă — de la acestia. — Totodată aduce la cunoştinţa acelor părinţi, cari au copíi pe cari i-ar aplica la meserii, că comitetul nostru mijloceşte aşezarea lor pe la măestri buni.

Const. Dragoş
pantofar.
Işi recomândă prăvălia sa cu tot feliul de **ghete** şi **cisme**. Esecută lucru după comandă în lucrătórea proprie. Primeşte reparaturi. Cercetéză têrgurile mai mari.
Piata mare nr. 5.

N. S. Nadasdy
comerciant.
Piaţa mică 31: Prăvălie de manufactură
Str. cisnădiei 28: Prăvălie (filiala) de pânzături şi albituri.

Renumitul
Hotel Mihaiu
Odăi elegante, cafenea şi restaurant cu mâncări şi beuturi bune. Trăsură la dispoziţie pentru fie-care plecare şi sosire de tren.
— Preţuri moderate —
Strada turnului nr. 11.

Ioan Roman
Salon de ras, frisat şi tuns.
Deposit: de parfumuri, legători de mustaţe, perii şi altele.
Str. Poplăcii-mari nr. 4

Bereria mare
(Iosif Barbu).
Restaurant provĕdut cu tot feliul de mâncări şi beuturi. In Dumineci şi sĕrbători — concert. Serviciu prompt.
Preţuri eftine.
Promenada Bretter.

Teod. Popescu
comerciant.
Recomândă marele seu **deposit** cu **mărfuri de manufactură.**
Preţuri moderate.
Piaţa mică nr 14.

Stefan Moga
franzelar (jimblar)
Deposit mare de **făină**
La comande mai mari de jimble, covrigi sau pâni dă rabat.
Strada trenului nr. 4.

Zaharie Moga
franzelar.
Prăvălii cu jimble, covrigi, pâne de tot soiul, făină albă, roşie (pentru vite).
Str. poplăcii nr. 1 şi 23.

Ales. Lucian
cismar.
Are prăvălie de tot feliul de **cisme** şi **ghete** produse proprii. Caută têrgurile mai mari din comitatele: Sibiiu, Hunedóra, Alba-inf., Têrnave şi Făgăraş.
Dragonerwache nr. 2.

Eremie Purece
lăcătuşerie de artă şi construcţii.
Deposit de sobe (cuptóre) de bucătărie.
Esecută reparaturi de tot soiul.
Lucru solid.
Preţuri moderate.
Strada brânzii nr. 9.

Maria Mitoc
institut de spălare (curăţire) şi călcare fină de albituri bărbăteşti şi femeeşti după sistem vienez.
Serviciu prompt.
Preţuri convenabile.
Strada urezului nr. 11.

Ales. Nemeş
ferar (faur).
Esecută tot feliul de lucrări ce cad în brésla sa. Ia în întreprindere esecutarea de trăsuri şi căruţe de tot feliul.
Lucru solid şi durabil.
Preţuri moderate.
Strada ocnii nr. 34.

Vasile Bann
cismar.
Prăvălie de tot feliul de încălţăminte. Esecută lucru după mĕsură, cum şi reparaturi.
Cercetéză têrgurile mai mari din comit. Sibiiu şi din comitatele învecinate. Preţuri moderate.
Strada ocnei nr. 7.

Zaharie Aron
cismar.
Işi recomândă depositul seu de **cisme** şi **ghete** de tot soiul. Primeşte comande şi reparaturi. Cercetéză têrgurile mai mari din comitat. Sibiiu, Hunedóra, Alba-infer. Têrnave şi Făgăraş.
Strada nouă nr. 12.

I. Mihălţian
Atelier de încălţăminte.
Esecută tot feliul de încălţăminte, cum şi reparaturi.
Lucru solid
Preţuri moderate
Strada poplăcii nr. 19

Emil Petruţiu
măsar
de construcţii şi mobile.
Esecută tot feliul de lucrări de la cele mai simple până la cele mai artistice ce cad în specialitatea sa.
Preţuri fórte moderate.
Strada margareta nr. 8.

Med. de aur Piteşti 1883 | Med. de arg. Bucureşti 1883
Petru Ilieş
compactor
şi incadrator de tablouri
Esecută tot feliul de lucrări ce cad în specialităţile sale.
Preţuri moderate.
Str. măcelarilor nr. 12

Petru Moga
franzelar.
Deposit de făină albă şi roşie (pentru vite). Primeşte întrĕ altele şi comande pentru colaci sau jimble la pomeni.
Strada urezului nr. 27.

Petru Bota
croitoriu.
Confecţionéză tot feliul de haine bărbăteşti. Deposit de haine (costume) ţĕrăneşti pentru femei (în port seliştenesc), pe care le pune în vîndare în têrgurile mai mari din comitatele: Sibiiu, Hunedóra, Alba-inferióră, Têrnave şi Făgăraş.
Primeşte şi comande.
Imprumută costume.
Strada raţelor nr. 11.

G. Bendorfean
văpsitor şi pictor de firme.
Esecută tot feliul de lucruri aparţinĕtóre acestor ramuri. Pictéză prapori, icóne sfinte (în stil bizantin). Esecutare fină. Preţuri moderate.
Piaţa Hermann nr. 3
(lângă Casarma cea mare).

Cruciţa & Sinu
croitori.
Esecută tot feliul de haine bărbăteşti, civile şi militare, cum şi reverenzi.
Primeşte reparaturi.
Preţuri convenabile.
Str. Bruckenthal nr. 27.

I. Popa-Popidan
măsar
de construcţii, mobile şi biliarde.
Esecută tot feliul de lucrări ce cad în aceste ramuri. — Lucru solid.
Preţuri moderate.
Strada raţelor nr. 20.

George Praşca
cismar.
Deposit de tot feliul de **cisme** şi **ghete**. Esecută după comandă.
Caută têrgurile.
Primeşte reparaturi.
Preţuri moderate.
Strada nouă nr. 47.

Isid. Grindean
cismar.
Deposit de tot feliul de **ghete** şi **cisme**. Primeşte comande. Esecută şi reparaturi. Cercetéză têrgurile mai mari din comitatul Sibiiu şi comitatele învecinate.
Preţuri eftine.
Strada nouă nr. 3.

P. Mihălţian
pantofar.
Primeşte comande pentru esecutarea de tot soiul de **ghete**, cum şi reparaturi.
Strada turnului nr. 21.

T. Moldovan
cismar.
Deposit de tot feliul de **cisme** şi **ghete**. Primeşte comande. Esecută şi reparaturi. Cercetéză têrgurile mai mari din comitatul Sibiiu şi comitatele învecinate.
Preţuri moderate.
Str. Guşteriţii nr. 85.

Ioan Stanciu
zugrav de case
Zugrăveşte case, biserici, etc., în diferite forme şi colori.
Primeşte comande şi în jur.
Strada turnişorului 101.

Iuliu Salamon
măsar
de construcţii şi mobile.
Işi recomândă marele seu deposit de tot feliul de mobile. Primeşte comande de tot soiul de lucrări ce cad în specialităţile sale.
Preţuri convenabile.
Strada faurilor nr. 15

Redactor prov. Dr. George Proca.

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane

Nr. 104 Sibiiu, Sâmbătă 20 Septembre (3 Octobre) 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 34
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei
30 fil. rêndul cu litere garmond.

Politică tradițională.

IX.

Alegerile dietale din anul 1878 ne-au găsit în situație fórte ciudată. Pasivistii voiau sĕ scape de responsabilitatea ce 'i apăsa pentru crearea situațiunii în care se aflau, ear' activistii, de-și credincioși stégului de mai nainte, nu voiau sĕ priméscă responsabilitatea și sĕ pună politica românéscă pe terenul activității.

Ziariul nostru, organul grupării activiste, n'a mai militat deci de astădată pentru întrarea Românilor ardeleni în luptele electorale, ci s'a mărginit numai la apărarea principiară a punctului de vedere de mai nainte, constatând, că bine era dacă se urma calea de la anul 1865, când s'a făcut începutul activității politice a Românilor ardeleni, și bine era dacă „urma inteligința nóstră pe calea acésta și mai departe, și fără a ceda din dreptele pretensiuni ale națiunii române, căuta sĕ câștige pentru națiune o posițiune mai onorifică în constituțiunea ce a urmat la 1867, căci era pusă în posițiune *de a împedeca multe din durerósele esperiențe* ce s'au succedat unele după altele, de unsprezece ani încóce".

A atras ziariul nostru atențiunea alegĕtorilor români din vreme asupra alegerilor ce erau sĕ se facă în anul acela și li-a pus la inimă sĕ mediteze și sĕ decidă singuri, dacă e bine sĕ persiste și pe mai departe pe lângă greșelile politice din trecut, ori apoi mai bine va fi, dacă toți, în comună înțelegere, vom căuta sĕ reparăm pe cât se póte aceea-ce s'a stricat în trecut. Pentru-că „a repara ce s'a stricat e mai bine de cât a lăsa stricat pentru totdeuna un lucru, fără de care politicește un popor nu póte trăí".

A făcut alusiune ziariul nostru la schimbarea tacticei politice, dar' în luptă directă pentru acceptarea activității nu a întrat. Știa de ce, și vom vedé de ce.

Inainte de alegeri cu trei sĕptĕmâni s'a ținut și în anul acesta conferență națională în Sibiiu, în 20 și 21 Iulie n. A venit lume puțină din afară, astfel, că alegĕtorii din Sibiiu erau stăpâni pe situațiune. Și de altcum convocarea conferenței s'a făcut din partea clubului municipal din Sibiiu.

Conferența deschisă în grădina *Flora*, pe atunci *Gerliczy*, prin Archimandritul, astăzi episcopul, *Popea*, a ales o comisiune, compusă din 9 membri, cu însărcinarea, sĕ presenteze conferenței în ședința proximă, anunțată pe după amiazi, propunere motivată asupra atitudinei alegĕtorilor români față de alegerile deputaților la dieta Ungariei pentru ciclul următor.

In comisiune majoritatea s'a pronunțat pentru rĕmânerea și pe mai departe în pasivitate față de alegerile pentru dieta din Budapesta, ear' minorititatea a înaintat propunere separată pentru *întrarea în activitate*.

Ascultând conferența vorbirile ambilor raportori, al majorității din comisiune (G. Barițiu) și al minorității (Nic. Strevoiu), primește cu 36 voturi contra 25 propunerea majorității, și în consecință decretéză și pentru mai departe *pasivitatea* pentru alegĕtorii români din Ardeal.

Va fi pentru mulți cam bătătoriu la ochi numĕrul cel estraordinar de mic al celor întruniți în conferența națională de la anul 1878, căci, cum vĕdurăm, la aducerea conclusului, care avea sĕ fie obligător pentru toți Românii din Ardeal, și-au dat votul numai 61 de membri ai partidului național român.

Și aici e locul, ca sĕ lămurim lucrurile. G. Barițiu ne spune în cartea sa *„Părți alese din istoria Transilvaniei"* vol. III, că pasivistii *din adins* n'au venit în numĕr mare la conferența acésta națională, pentru-ca aflându-se activistii în majoritate sĕ priméscă ei conducerea politică a Românilor ardeleni, pe basa programului lor de activitate, și pe responsabilitatea lor.

Activistii earăși, de-și se adunaseră în numĕr frumos, în cât formau majoritatea în conferență, înainte de a se aduce hotărîre din partea adunării s'au strecurat din sală unul câte unul, pentru a nu fi în majoritate la votarea concluselor.

De ce? Esplicarea e fórte ușóră. Ne aflam pe vremea când alegerile se făceau în mijlocul celor mai revoltătóre atrocități. Erau alegerile făcute sub guvernul *Tisza* și după receptul de el întrodus în viéța nóstră publică. Pasivistilor le venea deci bine la socotélă sĕ se decreteze în acelea zile activitatea, pentru-ca Românii ardeleni, întrând în luptele electorale, sĕ iase bătuți pe tótă linia, și politica de activitate sĕ rĕmână blamată și îngropată pentru totdeuna.

Același lucru îl știau însĕ fórte bine și activistii, de aceea s'au ferit sĕ ajungă stăpâni pe o situație politică încurcată, din care ei nu puteau sĕ ajungă de cât numai la un desĕvêrșit fiasco.

Un lucru bun s'a făcut însĕ în conferența acésta: s'a decretat *solidaritatea* și a fost luat angajamentul, că ori-care va fi hotărîrea conferenței, minoritatea nu numai se va supune votului majorității, ci va lucra din tóte puterile, ca sĕ fie pusă în esecutare voința majorității. Așa s'a întêmplat apoi că în comitetul central de acțiune au fost aleși bărbați din ambele grupări politice, și că lupta pentru întrarea Românilor ardeleni în activitate a fost sistată și din partea ziariului nostru.

Visita țarului. Mercuri la 10 ore și 30 minute a sosit la Viena țarul *Nicolae II.* spre a fi óspe al M. Sale împĕratului și rege al nostru la vênătórele de la Mürzsteg. La gară a fost întimpinat de M. Sa împreună cu toți archiducii, cu ministrii și cu dignitarii militari și civili ai curții. Compania de onóre postată pe peronul gării era sub comanda *archiducelui Otto.*

Monarchii și-au strîns mâna și s'au sărutat de două-ori. Apoi după presentările oficiale au plecat la castelul de la Schönbrunn întrĕ sunetele musicei și salvele artileriei. Când au sosit la Schönbrunn au fost de nou salutați cu salve de tunuri. La $11^1/_4$ a fost dejeuner de gală, după care ambii monarchi au plecat la Mürzsteg.

De-și țarul a venit la Viena „la vênătóre", deci în visită de caracter privat, totuși însemnătatea politică a visitei e recunoscută din tóte părțile. Din punctul de mânecare al însemnătății ei politice o tractéză și presa rusésca, accentuând și ea *iubirea de pace* a țarului, în tocmai ca și presa austriacă.

Fără guvern. In ședința de Mercuri ministrul-president înștiințând dietei că guvernul și a dat dimisia și recomandând, ca până la formarea noului guvern dieta sĕ nu țină ședințe, a părăsit ședința împreună cu toți membrii cabinetului. După depărtarea guvernului dieta și-a prorogat apoi ședințele în sensul propunerii contelui Héderváry.

In causa crisei noue, create prin acésta dimisiune se raportéză din Viena, că M. Sa fiind ocupat zilele acestea cu visita țarului, numai după plecarea aceluia va puté sĕ primiască raportul contelui Héderváry despre abzicerea guvernului. Astfel contele Héderváry va pleca la Viena Duminecă séra, avênd sĕ fie primit în audiență Luni.

Regele României — de nou óspe la Viena. Conform programului, azi séră vor avé sĕ sosiască a casă, la București, regele și regina României împreună cu prințul-moștenitoriu Ferdinand și cu micul prinț Carol.

Cum se raportéză din Viena dto 29 Septembre, *M. Sa Regele Carol* în calea spre București se va oprí pe câtva timp la Viena *spre a face de nou visită M. Sale împĕratului și rege Francisc Iosif al nostru.*

Considerând că acésta nouă visită *cade pe timpul petrecerii în Viena a țarului Nicolae* și că — de sigur — nu s'ar fi putut lua în program fără știrea și consensul prealabil al M. Sale Francisc Iosif, — ea trebue sĕ aibă fórte mare importanță. Cu atât mai vêrtos, că cu ocasiunea visitei țarului la M. Sa împĕratul și rege al nostru *se va discuta de nou situația din Macedonia.*

In privința acésta „Fremdenblatt", ziariul agreat al ministeriului nostru de esterne, în articolul ce se ocupă cu apropiata sosire a țarului scrie următórele:

Ințelegerea perfectă dintrĕ Austro-Ungaria și Rusia a susținut proba în tóte fasele mișcării Macedonene, prin ce s'a dovedit că e născută din recunóșterea intereselor reciproce și că raportul acela de deplină încredere, la care numai după îndelungată rivalitate au ajuns, e întemiat pe base stabile. Nisuința Rusiei și Austro-Ungarei nu e îndreptată întru acaparare de teritorii, ci întru asigurarea progresului liniștit al popórelor macedonene întrĕ granițele actuale. *Iubirea de pace* a acestor doi monarchi întocmai așa concordéză, ca și interesele politice ale imperiilor lor. Amiciția acestor imperii face posibilă o înriurință vigurósă întru susținerea păcii întrĕ statele balcanice, cari de altcum și-au basat socotéla pe rivalitățile esterne, și face posibil, ca și asupra Turciei sĕ eserciteze influință energică. Presența țarului și a lui Lambsdorf (ministrul de esterne al Rusiei) va da ocasiune, pentru-ca *situația orientală sĕ fie de nou discutată temeinic.* Aceste două puteri, cum și ministrul-president englez a declarat acum de curênd, mai mult de cât ori-care alt stat sunt în posiția de a manua cestiunile balcanice în chip corĕspundĕtoriu intereselor generale. Pentru acéstă enunciațiune ministrul englez a fost atacat aspru în patria sa; cel care face însĕ politică practică și voește tot-odată pace, acela trebue sĕ aprobe programul urmat de Austro-Ungaria și Rusia. *„Țarul Nicolae e împĕrat al păcii* nu numai în teorie, ci și în realitate, ear' în acéstă privință se află în deplin acord cu Domnitoriul nostru și cu popórele Austriei și Ungariei. Sperăm, că pe calea acestei armonii va succede învingerea și a situației actuale grave și se va puté produc bunătățire generală a stărilor din pr turcești".

Asentări în Austria. In urm tării contingentului de recruți pentru regime tele austriace ale armatei, oficiala „Wien Zeitung" publică următórea lege:

Cu consensul ambelor camere ale consiliului meu imperial dispun următórele: § 1. Guvernul e autorisat sĕ asenteze din contingentul de recruți pentru armată și marina de rĕsboiu, votat prin legea din 26 Febr. 1903 (nr. 53 al colecției legilor imperiale) 59.024 recruți. Concesiunea pentru asentarea contigentului urcat pe séma armatei (marinei de rĕsbo rĕmâne reservată legislativei. § 2. Cu pu rea în lucrare a legii acesteia, ce imediat sĕ între în vigóre, este autorisat minis meu de honvedi, care are sĕ procédă în țelegere cu ministrul de rĕsboiu. — Vi la 28 Septembre, 1903. *Francisc Iosif* m. *Körber* m. p., *Welsersheimb* m. p.

Germania 'și mărește a Dieta imperială a Germaniei 'și va sesiunea la 1 Decembre. Cum rap telegramă din Berlin, guvernul îi va deja în prima ședință project de lege *pul urcării contingentului de recruți* c mai mult de cât până acum.

Semne de pace!

Zile de sĕrbătóre pe Murĕșului.

Sfințirea bisericei din Cueșdiu română și Idicel-padu

Reghin, la 12 Septe

(Urmare).

Ținta cea mai estremă a călĕto înaltului óspe era *Toplița română*, frumósa și puternica comună, în care un măreț lăcaș divin aștepta darul archie resc, ca sĕ fie predat dumnez românești sale destinațiun I. P. S. Sale era proiectată $6^1/_4$ după amiazi, știut fiind Cuieșdiu, unde în aceeași zi, a fost sfințirea bisericei, est tare de 50 klm. De altcum totul era gata spre întimpi relui. Porțile de triumf, aleele sutele de călăreți chipeși, furn tóte cătunele estinsei comune. comună era într'o agitație febrilă, ca aveau sĕ priméscă un óspe ca și care numai odată în un véc le este dat a vedé. De-odată sosește pe la orele 4 d. a. știrea telefonică, că Inaltpreasânția Sa și convoiul lung de trăsuri a trecut deja prin strimtórea de la Ilva, deci sosirea avea sĕ fie cu 1 oră mai iute, de cât era ea projectată. Zeci de stafete de călăreți au rĕspândit știrea sosită și în curênd era fie-care la locul seu.

Călăreții se pun acum în mișcare și ies întru întimpinarea mirelui până aprópe de marginea comunei, la cătunul *Ciobotani*. Erau sute de inși, chipeși și pe cai mici de fel, dar' ageri, sprinteni și ușori, ca niște șoimi de munte; ear' călăreții purtau albe, opinci, curea și căc cu pénă de curcan. In mergea absolventul de teo *Vodă* și contabilul „Sĕlište *Popescu*, ambii Toplițeni, căla cai roibi, ca niște smei, ear' la m sta stegariul *Ioan Mazere*, călare un călușel negru și cu stégul mare bastru în mână. Era o priveliște mirabilă sĕ'i vedi pe toți pusi în rê Aspectul îl ridică mult feliurime móselor poclăzi de sub şelele cailor, tóte ţĕsături, de cari la Top·iţa multe poţi admira prin tóte casele ţĕranilor mai de frunte. Aşa călăreţi presentabili numai la sfinţirea bisericei din Braşov-cetate am mai vĕḑut. Ce-i drept, şì aici un motor principal al echipării lor era braşovénul Mazere, neguţătoriu de peşte şi măcelariu din Scheiu, dar' acum aşezat în Topliţa. Acesti feciori n'aveau in mâni candele aprinse, dar' în inimile lor ardea focul sacru al dragostei de biserică şi de conducĕtorii ei. Acestei dragosti i-a şì dat espresiune clericul *Voda* prin o cuvên- re de bineventare avêntată, rostită numele tinerimii îndată la sosirea rei cu distinsul óspe, care a rĕs- cu aceeaşi căldură pentru entu- ul primirii.

După acéstă bineventare convoiul se pune în mişcare. In frunte sburau stegarıul şi conducĕtorii călăreţilor, un pluton înaintea, altul în dreptul trăsurilor ce duceau pe archiereu şi suita sa, ear' alţii făceau garda pe de laturea trăsurilor. Sosiţi în „gura Mărşineţului“, de-odată apare grandiósa biserică, cu turnurile măreţe, şi stă maiestos, pare-că tocmai în potriva convoiului. Sórele ce ocmai se pleca spre apus luceşte inten- v, restrângênd razele sale schinteitóre e tinichiaua albă a crucilor, turnurilor turnuleţelor de pe coperiş, îmbră- ând în o aureolă strălucitóre pe mi- ésa, care de mulţi ani aşteptă mo- tul, ca sĕ stee întru întimpinarea ui ei. Cine a observat acésta, n'a sĕ 'şi ascundă lacrima însufleţirei ióse, ce te cuprindea. Insaşi bise- mirésă nu póte resista sentimen- ce o cuprind. Glasul duios al telor ei se porneşte, undulând în uh, şi ducênd salutul miresei spre le, purtat de trăsura, ai cărei telegari preună cu călăreţii „*fug, cum fuge dunică, fug, ca fulgerul când*

Bucuria miresei nóstre stârneşte ria celorlalte biserici surori: gr.- ice, rom.-cat. şi reformate. Sunetul clopotelor se amestecă cu stri- de aclamare, eşite din mii de la prima observare a Inaltprea- inţitului archiereu. La aceste se adauge buitul nenumĕratelor tréscuri, în cât clocotea vĕzduhul de mişcare şi bucurie. Tot natul din apropiere ori de departe rebuia sĕ simtă, că în Topliţa se pe- ceva rar, ceva estraordinar; până înalţi şi svelţi, purtaţi de vênt, nchinăciuni undulătóre.

urma acestor vijelii în aer, se plóie de flori. Convoiul se apro- adecă de casa ţĕrănéscă, modestă, îmbrăcată cu tótă împrejurimea în verdéţa de brad alb a prim- tropului *George Cristea*, tatăl ase- lui consistorial Dr. Miron E. Cristea. pórtă aştepta un grup mare de drăgălaşe şi simpatice domnişóre, cari au aruncat formal o plóie de flori şi buchete pe trăsura înaltului óspe, care aici s'a oprit pe un moment, cum şì pe trăsurile cu membrii din suita archieréscă.

In scurt timp convoiul soseşte la pórta de triumf, ridicată dincóce de locuinţa parochului George Maier. Trăsurile se opresc, strigăte de „sĕ trăiéscă“ umplu vĕzduhul.

De-odată amuţeşte totul. Parochul-primariu al locului *George Maier*, îmbrăcat în odóre bisericeşti, ridică sus sfânta carte, care stârneşte evlavie în toţi privitorii. Inaltpreasfinţitul o sărută, ear' preotul Maier tălmăceşte în avêntate şi însufleţite bucuria or, nerăbdarea şi dragostea au aşteptat acest moment. Nici opliţenii n'au simţit mai adânc l cuvintelor psalmistului: „*Acé- ste ziua, care a făcut'o Domnul, a sĕ ne bucurăm şi sĕ ne veselim într'însa*“, *ca şi acum*, când părintele Maier le reaminteşte aceste cuvinte, erminând cuvêntarea sa cu inscripţia orţii de triumf „*Bine aţi venit!*“. P. S. Sa mulţămeşte pentru primirea plină de entusiasm şi binecuvêntă marea de popor adunată împrejurul porţii de triumf. De faţă era şì întrégă primăria comunală, în frunte cu primariul *Ioan Popescu* şi cu notariul *Kádár*, representanţii confesiunilor şi în sfêrşit tótă Topliţa, cu mic cu mare.

Membrii comitetului aranjator conduc pe óspeţii sosiţi la locuinţele lor, unde cu drag am fost găzduiţi de altcum cu cunoscuta ospitalitate a topliţenilor. Drumarii erau toţi încărcaţi de pulbere.

După-ce s'au pus cu toţii în rênd îndată au pornit cu toţii spre biserică, unde asesorii Papiu, Droc, Miron Cristea şi admin. protopopesc Stefan Russu au oficiat vecernia, priveghierea cu cele perscrise la asemenea ocasiuni. Venerabilul archiepiscop asista, stând în scaunul archieresc, şi fiind ţinta privirilor tuturor credincioşilor, cari erau dornici sĕ 'l vadă. Trebue sĕ mărturisesc, că rar am asistat la o slujbă bisericéscă, care sĕ mĕ mângăe mai cu efect şi în mod mai simţit. Tóte momentele tindeau în deplină armonie la ţinta cea adevĕrată a slujbelor divine, la înălţarea sufletéscă a poporului credincios. Inainte de tóte interiorul bisericei era frumos şi impunĕtor, spaţios. Zugrăvitura internului e ţinută în colori nebătĕtóre la ochi, decoraţiunile simple, ca cu atât mai tare sĕ iese la ivélă frumosul iconostas, sculptat în lemn de teiu de un ţĕran de la *Deda*, după modelul frontariului de la sfântul Nicolae din Braşov-Scheiu. Sculptura este destul de măiéstră şi serveşte spre mare laudă talentului, dovedit de nepretensivul dar' vrednicul de tótă consideraţiunea autor. Pictura asemenea este succésă, făcută de pictorul bisericesc *Stefan Seeman* de la Baia mare, după prescriptele ce i-s'au dat din parte competentă. In liniamente generale s'au observat prescriptele unei picturi rĕsăritene, dar' de altă parte figurile persónelor s'au modernisat, dându-li-se o înfăţişare variată, corĕspunḑĕtóre situaţiunii şi espresivă. Dimpreună cu celelalte decoraţiuni ale iconostasului produc un efect bun. Cea mai mare podóbă a interiorului era însĕ biserica cea vie, poporul, care îl umplea, ascultând cu evlavie ruga preoţilor oficianţi, îmbrăcaţi în ornate pompóse; ear' de altă parte — afara de Braşov — n'am auḑit nicăiri glasuri mai frumóse şi mai pĕtrunḑĕtóre de cântăreţi, ca aici. Erau clericul Onoriu *Sasu* din Blăjel, preotul Nicolae *Gliga* din Rêpa-de-sus, şi îndeosebi învĕţătoriul din Topliţa, *Trif*, care prin vocea sa melodiósă, evlaviósă, admirabil adecuată pentru cântări bisericeşti a fermecat pe ascultători; mai ales, că buna acustică pare-că potenţa farmecul şi frumseţa lor. — Era o plăcere sĕ asisti la serviciu bisericesc în o astfel de biserică, unde stăteau toţi însufleţiţi de evlavie, care îşi afla culmea, de câte-ori binecuvêntarea capului suprem al bisericei se revărsa asupra lor, însoţită de cuvintele evangelice „*Pace vouĕ!*“.

Vrednic de remarcat este momentul, când preoţii oficianţi au scos — după cetirea evangeliei de la utrenie — sfânta icónă a *hramului bisericei* şi au aşeḑat'o pe tetrapod, spre a i-se închina toţi. Era o icónă simplă, representând pe 2 aripi pe arhangelii Michail şi Gavriil, ear' sub aripi este inscripţia despre ridicarea vechiei bisericuţe de lemn din vécul al XVIII. Topliţenii n'au înlocuit acéstă icónă a hramului cu alta nouă, ei au păstrat ca o relicuie preţiósă pe cea vechiă, sfântă tocmai prin vechimea ei, şi ca un simbol, că bisericuţa cea vechiă cu tótă simplicitatea ei a fost sanctuarul, în care s'a păstrat şi cultivat legea românéscă, cu tóte tradiţiile şi obiceiurile ei scumpe. Deci vrednică este acea icónă, ca sĕ fie păstrată cu sfinţenie spre vecinică amintire.

După priveghiere a urmat masă comună la casa preotului G. Maier, care a găzduit pe metropolitul. De faţă erau pe lângă distinsul óspe şi înalta sa suită, representanţii confesiunilor, autorităţile politice şi deputatul dietal al cercului, dl Dr. *Urmánczy Nándor*. Acesta vorbeşte ca primul pentru principele bisericei ortodoxe române din patrie. Asemenea pretorul cercual, parochul calvin şi romano-catolic; I. P. S. Sa rĕspunde mulţămind tuturor pentru ospitala şi cordiala primire; ear' *Dr. Cristea* încheie şirul toastelor, vorbind pentru ospitalii stăpâni ai casei, pentru preotul Maier şi soţie-sa, cari şi-au dat tótă silinţa, ca I. P. S. Sa sĕ se simtă la ei bine şi ca acasă.

Cătră sfêrşitul mesei întrĕ sunetele musicei de lăutari soseşte convoiul tinerimei înaintea caselor preotului Maier. Toţi purtau lampióne aprinse. Era junimea, care făcea rarului óspe conduct de torţe sau mai bine zis lampióne. Intrĕ aclamaţiunile tuturor se iveşte Eminenţia Sa la ferésträ. Clericul *Ioan Voda* îi adreséză o alocuţiune, rostită cu focul unui tinĕr plin de credinţă şi de nobil ideal. Cuprinsul ei face cinste tinĕrului cleric şi dacă l'aşi avea la disposiţie ar merita reprodus aici, căci ideile atinse merită sĕ între la inima tinerimei nóstre de pretutindenea. — Eminenţia Sa a rĕspuns tinerimei, dând espresiune bucuriei sale pentru alipirea de persóna sa şi de biserică, pe care o conduce, şi sfătuind sĕ ţie cu toţii strîns la acéstă legătură şi sĕ cultive şì pe viitoriu idealurile atinse de tinĕrul lor orator.

Conductul se depărtéză întrĕ sunetele unui vesel marş; ear' óspeţii sĕ retrag spre odihna dorită mai ales în urma călĕtoriei obositóre de câteva zile.

(Va urma).

Reuniunea a doua de înmormêntare din Deva.

— Infiinţată la 1886. —

La 30 August 1903 ne-am ţinut, cu ajutoriul bunului Dzeu, a XVIII-a adunare generală. Interes public servesc, dacă culeg pe séma ómenilor de bine bisericani atari date din raportul general al direcţiunii, cari vor contribuí la resläţirea unui aşezământ de binefacere de primul ordin: pentru popor, biserică şi preoţime deopotrivă.

I. Scopul reuniunii e: a da ajutóre în bani la cas de mórte a membrilor sĕi şi a îngrijí de cuviinciósa lor înmormêntare.

Taxa de înscriere e: 2 coróne şi competinţa de 60 fileri, pe carea fie-care membru o plăteşte, de câte ori móre un membru, la mâna unui portărel al reuniunii, care umblă în fie care cas din casă în casă, înscriind în cartea de membru numele membrului mort şi eventuala plătire a competinţei de 60 fileri, din care 'i creşte membrului plătitor de atâtea ori câte 50 fileri, de câte ori şi-a plătit competinţa de 60 fil. în cărticica sa de membru.

Ajutoriul la casul de mórte 1. face: 100 cor. 50 fil., la al 2-lea 101 cor., la al 3-lea cas 101 cor. 50 fil. şi aşa mai departe tot creşte până la 250 cor.

Cel ce a plătit 300 de membri morţi, nu mai plăteşte competinţe şi are drept la cele 250 cor. Va sĕ zică el a plătit 2 cor. înscriere şi de 300 de ori câte 60 fil. la olaltă 182 cor. de-a ţîrĕita şi moştenitorii au drept la 250 cor. ajutoriu la casul sĕu de mórte.

II. Averea reuniunii a fost la finea anului 1902 în depuneri, acţii, fundaţiunea *Emilia C. Ciurcu n. Nicóră*, competinţe restante şi bani gata: *7046 cor. 97 fil.*; în tipărituri, cărţi de membru, sigile şi cărţi de evidenţă *1000 cor.*

III. Venitul curat a fost — sub cassariul a fie ertat părintelui George Nicóră — la 1901: *1223 cor. 34 fil.*, ear' în anul 1902 abia *435 cor. 44 fil.*

Causa descreşterei — unica în decurs de 18 ani — zace într'o arătare mincinósă a membrilor Szőts Sándor, George Ghila şi cumnatul sĕu Nicolae Benea, cari s'au plâns la ministru, că reuniunea ar urmărí „*scopuri ascunse*“, s'ar fi prăpădit „*însĕmnate sume*“ din averea ei, pe care numai aşa o pot mântuí, dacă ministrul ne va delătura din fruntea reuniunii — înfiinţată de fie ertatul meu tată şi mine — şi ne va „oprí odată pentru totdeuna a fi în fruntea ei“. Ba că am fi dat sub masca binefacerei, bani mulţi pentru „*scopuri neiertate*“, ba că depunem banii în neşte „acţii ale unor institute româneşti, cari urmăresc „*scopuri naţionale*“, ca „Grăniţerul“ în Dobra şi „Corvineana“ în Hunedóra, şcl.

Interesul general cere, ca sĕ se ştie, că capii acestei mârşave denunţări au fost: preotul reformat *Szőts Sándor*, secretariu la kulturegylet şi ajuns director la I a reuniune de înmormêntare, în ortăcie cu *George Ghila*, fost preot şi învĕţătoriu ţipat în Cârjiţ lângă Deva, ajutaţi de o mână nevĕḑută, dar' ştiută. Purtând luptă aprigă pe la diregătorii cu baronul Ursu, carele-i fusese cel mai mare patron chiar şi în cele familiare, dl Ghila a fost întâiu mutat de la Cârjiţ, dar' nesupunêndu se a fost destituit, ear' şcóla din causa domnialui: s'a închis. Tot din causa dlui s'a închis şì şcóla nóstră din Popeşti. Stricându-se şì cu parochienii din Cârjiţi, cari erau tot cu jalbe pe la protopop şi consistoriu: a fost silit a-şi părăsí şì parochia Cârjiţi şi a venit la şcóla de stat din Deva, unde a fost protegiatul acelora, cari şì mai nainte l'au susţinut ca sulă în cósta bar. Ursu.

Ajungênd în Deva, îi trebuiau din nou — merite. Intemeiătorii români erau sĕ fie delăturaţi şi moraliceşte omorîţi şi înlocuiţi cu Szőts Sándor, care la 29 Decembre 1901 ni-se recomandase de director, ear' pe Ghila de cassariu. Adunarea generală de atunci cu 54 contra 14 voturi a respins atacul, pe furiş şi sgomotos cu bătae — bine organisată. Bătăuşii au fost la judecătorie pedepsiţi şi banda a rĕmas ruşinată.

Adunarea generală din 22 Martie 1902, aflând tóte în cea mai bună ordine şi un venit curat ne mai pomenit la reuniune de 1223 cor. 34 fil., ear' în membri noi o însemnată creştere, ne-a făcut adevĕrate ovaţiuni, ear' domnilor Szőts Sándor, Ghila George şi Benea Nicolae li-a votat cu 101 contra 2 voturi: „*dojană protocolară*“ şi „*dispreţul adunării generale*“.

Nu preste mult însĕ a sosit straşnicul ordin ministerial; la 15 April 1902 a urmat *oprirea lucrării reuniunei* şi *secuestrarea cărţilor şi a averii întregi.*

Din acest moment s'a pornit o gónă ne mai pomenită contra Nicoreştilor, care a causat multe suferinţe sufleteşti fie ertatului meu tată, în cât îşi perduse liniştea sufletéscă ziua şi nóptea. Sub greutatea bănuelilor şi a intrigelor, a căḑut greu bolnav la pat şi a murit în chinuri sufleteşti la 30 Maiu 1902, mórte de martir, jertfa unei lucrări obositóre, cinstite şi desinteresate, lovit şi gonit din partea acelora chiar, cărora li-a dat ocrotire, rang şi pâne, — nemeritate altcum.

Oprirea a mers repede, dar' dreptatea târziu a venit, abia preste o jumĕtate de an, la 20 Octobre 1902. Am eşit însĕ curaţi ca aurul, „nu s'a aflat nici o învinuire, care ar avé urmări mai grele“ la reuniunea a II-a de înmormêntare.

Ridicând însĕ mănuşa, am svârlit'o în faţa atacatorilor, am făcut şì eu contra-acusă faţă de directorul primei reuniuni de înmormêntare ungureşti Szőts Sándor.

Ministrul, aflând contra-acusa temeinică, a ordonat, ca dl Szőts Sándor sĕ replătéscă dimpreună cu dl cassariu şi secretariu onorarele de câte 300+300+100 coróne, ce şi-le-au făcut de 6½ ani încóce, şi sĕ se mulţăméscă şì Domnialor cu cele 4, respective 2 coróne, prescrise în statute, precum le tragem şì noi la reuniunea cea hulită, dar' corectă şi cinstită. Numai de cinci ori au tras mai mult, de cum li-se cuvenia.

Au căḑut în grópa proprie.

Reîncepênd abia la 20 Octobre 1902 lucrarea, membrii reuniunii, săraci cei mai mulţi, au rĕmas în restanţă cu competinţele de 60 fil. şi aşa venitul anului 1902 a fost „unicul“ mai mic de cât venitul anului premergĕtor.

Anul 1903 — cu ajutoriul lui Dzeu — va întórce ceva, căci în August am depus deja 800 coróne la institutul „Dacia“ în Orăştie, ear' până la finea anului, deóre-ce tómna acésta e mai bună şi restanţe nu au prea rĕmas, am temeinică speranţă a mai depune cel puţin alte 1200 coróne. Venitul curat al anului 1903 eu îl preţuesc azi la cel puţin 2000 coróne.

IV. Membrii reuniunii s'au sporit în 1902 cu 101, am încheiat cu 442 membri.

V. Ajutóre în bani am împărţit în 1902 la 17 familii (12 gr.-or., 2 rom.-cat. şi 3 reformate) suma de *2211 cor. 26. fil.*

Suma tuturor ajutórelor date de la 1886—1902 face *21,499 cor. 24 fil.*, date după 173 membri rĕposaţi.

VI. Urmările binefăcĕtóre ale reuniunei sunt aceste: 1. In fie-care an mântuim câte 10—15 familii sărace de la ruinul material sigur, când móre tata ori mama familiei sărace. 2. Venitele bisericei sporesc şi sunt asigurate, faţă cu cele neasigurate din trecut. De esemplu în Deva s'a urcat taxa clopotelor, s'au creat venite noue, câte 4 cor. taxă de la felónele de înmormêntare, taxa de grópă de la străini şi mici daruri din ajutórele reuniunii, atât de la membri singuratici, cât şi de la reuniune însaşi, din fondul ei de reservă, din care am dat 100 cor. pentru biblioteca poporală şi în mai multe rênduri cărţi şi haine la şcolarii nostri săraci. 3. Preotul, învĕţătoriul şi toţi slugitorii bisericei îşi ridică regulat taxele şi au încetat vecinicele frecări dintrĕ preot şi popореni, dintrĕ epitropi şi popореni pentru taxele preotului ori ale bisericei, rĕmase cu anii neîncassate. 4. Preotul şi învĕţătoriul — în calitate de director, cassariu ori portărel al reuniunii — îşi pot face un micuţ, dar' prea cinstit isvor de venit. Directorul capĕtă de la fie-care cas de mórte câte 4 cor., cassariul 4 cor., secretariul 3 cor., portărelul reuniunii câte 10 cor. Anul trecut portărelul nostru, un zidariu harnic şi onest, a primit 240 cor. de la reuniune, sub deosebite titluri.

Unii membri cucernici, asiguraţi la reuniune, dispun, ca biserica nóstră sĕ 'i îngrópe din ajutoriul ce li-se cuvine şi restul de câte 60—200 cor. sĕ remână bisericei.

Din fondul de reservă am dat 100 cor. pe séma bibliotecei parochiale, pe séma copiilor săraci cărţi, haine ş. a. 120 cor., pe basa §. 10 din statute, care admite pentru scopuri de binefacere óreşicari ajutóre. Iată scopurile denunţate „ascunse“ şcl.

VII. Filialele reuniunei nóstre. Avem câteva concluse din 1901 şi 1902, ca sĕ înfiinţăm filiale, urcând numĕrul deocamdată cu 700 membri, pe séma a două filii cu câte 350 membri.

Am pledat 18 ani pe tóte căile, ca sĕ reslăţesc reuniunile de sine stătătóre. Resultatul e aprópe — nimica, faţă cu trebuinţele unui pópor sărac de 3 milióne. S'a înfiinţat în comitatul nostru 1 la Orăştie cu 2 despărţĕminte, 1 la Sibiiu şi alte 2 în alte părţi din Ardél, vre o 5 în Ungaria, după statutele nóstre, adecă 9 reuniuni în 18 ani.

Ne tot plângem — ca muerile — de sărăcirea poporului, dar' de făcut nimic nu facem, ca sĕ nu sărăcéscă. Nepăsarea cărturarilor nostri faţă de popor se rĕsbună apoi amar: în tóte direcţiunile rĕmânem înapoia popórelor conlocuitóre. La nepăsarea nóstră ne vine întru ajutoriu şi trăgănarea ori lipsa de bunăvoinţă din partea organelor administrative, cari aştern statutele cu fel de fel de observaţiuni contrare lăţirii. De aici vine apoi că în multe locuri — la Brad şi Cluş d. e. — întărirea statutelor ţine cu anii, într'alte locuri li-se impun la ministeriu astfel de restrîngeri şi condiţiuni, cari zădărnicesc înfiinţarea reuniunei de sine stătătóre. Ori se respinge aprobarea statutelor. Am venit deci la ideia, că mai uşor ajung la ţintă, dacă *reuniunea însaşi va înfiinţa filiale.* Binevoéscă ori-care preot ori învĕţătoriu sĕ mi-se adreseze, ca sĕ 'i înfiinţez filială. In 7—14 zile totul póte fi gata.

In comunele mari uşor póte câte un învĕţătoriu ori preot harnic sĕ adune de la 300 de ómeni câte 2 cor. taxă de inscriere şi 60 fil. competinţa primului cas de mórte. Dacă nu póte inscrie atâţia, inscrie deocamdată barem 200 şi aştepte până móre vre-unul dintrĕ cei inscrişi, ca sĕ vadă ceilalţi, că cu biete 2 cor. 60 fil. s'a plătit după cutare membru mort de la reuniunea nóstră la moment 100 cor. 50 fil. ajutor în bani. Sunt sigur, că în curênd se vor mai inscrie şi a treia şi a patra sută de membri.

Pentru comunele, unde competinţa de 60 fil. şi ajutoriul de 100 cor. 50 fil. e prea mare, pot reduce competinţa la 30 fil. şi ajutoriul la 50 cor. 25 fil., rĕmânênd însĕ taxa de inscriere aceeaşi, deóre-ce spesele înfiinţării sunt tot aşa de mari, munca şi tipăriturile aceleaşi.

Observ, că membri filiei nu plătesc casurile de mórte din Deva şi nici membrul din Deva nu are nimic cu cel din filie. Adunările generale sunt însĕ comune. Membrii filiei ori îşi trimit representanţi, ori împuternicesc pe cine vreau. Rapórtele generale anuale se tipăresc şi espedéză pentru fie-care membru din filie, afară de acésta se cetesc în sfânta biserică, ori după eşirea din biserică prin directorul filiei, care de regulă e preotul ori învĕţătoriul comunei. Banii trebuincioşi pentru 3 casuri de mórte şi spese sunt la cassariul filiei, ear' restul sĕ depune la un institut de bani potrivit. Administrarea averii filiei e separată de reuniunea Devei: *controla şi conducerea e însĕ uniformă şi strictă ca la reuniune, concentrată în mâna directorului reuniunii*, care e supus earăşi controlei comitetului administrativ central şi adunărilor generale comune din Deva.

Din venitele curate ale filei, pe basa §-lui 10 din statute, se pot întrebuinţa o parte pentru scopuri de binefacere ale filiei, cari măresc interesul faţă de reuniune.

Domnilor preoţi şi învĕţători!

Infiinţaţi unde şi câţi puteţi reuniuni de sine stătătóre. Aceia însĕ, cari aveţi încredere în o reuniune dintrĕ cele mai vechi române din Ardél, în reuniunea nóstră, şi voiţi *îndată* a se face ceva spre binele poporului, al bisericei şi al dvóstrĕ deopotrivă, adresaţi-vĕ la mine, cu braţe deschise vĕ primesc şi pe unii şi pe alţii.

Dar' sĕ facem odată ceva, pentru Dzeu!

Deva, 6/19 Septembre 1903.

Directorul:
August A. Nicóră m. p.

NOUTĂŢI

Zidirea catedralei. Lucrările la zidirea catedralei progreséză admirabil. Construcţiunea de fier a cupolei principale este deja ridicată, avênd sĕ urmeze lucrările „*Rabitz*“. Turnurile sunt pe sfêrşite şi în sĕptĕmâna viitóre se aşéză coperişul, asemenea o construcţiune de fier lucrată fórte solid la firma Fabritius de aici, — care va fi acoperit cu place de aramă. Nu va fi fără interes sĕ se ştie, că coperişul turnului, contemplat la o înălţime de 15 metri, constă din 119 bucăţi, arcuri mari, şine verticale şi cercuri, cari tóte represintă o greutate de 3615 chilograme, deci la ambe turnurile vin 238 bucăţi de o greutate de 7230 chilograme fier lucrat,

Din vêrful turnurilor 2 cruci aurite vor vestí până în depărtări, că Sibiiul este centrul metropoliei gr.-ortodoxe din Ungaria şi Transilvania. *N.*

*

† George Popescu, paroch gr.-or. în Topliţa-română, a reposat Marţi (29 Septembre), în etate de 58 ani. Inmormêntarea i-s'a făcut eri (1 Octobre) în cimiteriul bisericei gr.-or. din Topliţa.

*

„Séră de cunoştinţă“ în Budapesta. Duminecă séra tinerimea română de la universitatea din Budapesta şi-a ţinut îndatinata „séră de cunoştinţă“. Ca preludiu la acéstă convenire colegială tinerii au asistat înainte de amiazi la serviciul divin oficiat în capela parochiei gr.-or. române din Budapesta. „Séra de cunoştinţă“ s'a ţinut în sala restaurantului „Saskör“, unde s'au întrunit cam 100 de tineri, parte ajunşi în préjma examenelor finale, parte începĕtori în munca pentru adunarea cunoştinţelor întru a devení folositori némului în cariera ce şi-au ales. La colegiala convenire, animată de discursuri isvorîte din dragoste de ném, de doine frumóse cântate cu vocea şi pe violină (juristul Alexandru Rusu), au participat ca óspeţi şi dd. Dr. I. Roşu, advocat în Lugoj, N. Dobrescu, presidentul societăţii „Románia Jună“ a universitarilor români din Viena, şi alţii.

*

Creştini buni. In Oroszka (în comitatul Bars) este o fabrică pentru producerea fabricatelor de zăhar, al cărei director e Dreyschock Sándor, cavaler al ordului papal „Sfântul Grigoriu“. Funcţionarii şi lucrătorii fabricei, în frunte cu directorul, în fie-care an înainte de începerea anului de lucru merg toţi la biserică, unde după sfânta liturgie preotul slugitoriu imploră asupra lucrărilor lor binecuvêntarea cerescă. Astfel şi în anul acesta — cum cetim în „Alkotmány“ — avênd fabrica sĕ-şi încépă noul an de funcţiune în 26 Septembre, înainte de amiazi toţi funcţionarii şi lucrătorii, în frunte cu directorul, au asistat la serviciul divin oficiat în biserica filială din Oroszka, şi numai după amiazi au întrat în lucru.

*

Distincţie. M. Sa împĕratul şi rege al nostru Francisc Iosif I. a conferit lui *George Popp*, consilieriu reg. şi director de finanţe în Zombor, *ordinul corónei de fer cl. III.*

*

Petrecere mare în Turda. Românii din Turda invită la *petrecerea de cules de vii* împreunată cu postă internaţională, ce o vor aranja Duminecă, în 11 Octobre st. n. în sala cea mare de la hotelul „Europa“ din Turda. Inceputul la 7 ore séra. Preţul de întrare: de persónă cor. 1·60, de familie cor. 3, de la trei membri în sus, de fie-care membru 1 cor. Venitul curat se va împărţí întrĕ bisericile române de ambele confesiuni din Turda-vechiă. Ofertele marinimóse sĕ se trimită la adresa: Iosif Urcan în Turda. In comitetul arangiator sunt dd: Jovian Murêşan, prot. gr.-or., president, Nicolae P. Raţiu, paroch gr.-cat., vicepresident, advocaţii Dr. Eugen Pătăcean şi Dr. Valer Moldovan, secretari, Alexandru Gaia, comptabil, şi Iosif Urcanu, măsariu, cassari, etc.

*

Examenul final la şcóla agronomică comitatensă (Sibiiu, têrgul de vite nr. 10) despre aptitudinea învĕţăceilor în lucrările economice: se va ţiné în *22 Octobre* st. n. la 8 ore a. m., cu următoriul program: *Lucrări de mână:* 1. Tăierea de paie şi napi, cum şi prepararea de nutreţe mestecate. 2. Mulgerea vacilor. 3. Inhămarea şi prinderea la car a cailor şi boilor. 4. Statorirea vêrstei la vite, lăptoşiei, ş. a., constatarea dacă vita pórtă. — Tratamentul vitei umflate (de trifoiu) şi al ranelor. 5. Cositul. 6. Scóterea şi curăţirea napilor de zăhar şi de nutreţ. 7. Săparea şi grămădirea cu plugul de săpat „Planet junior“. 8. Sămĕnatul cu mâna şi cu maşina de sămênat. 9. Scóterea, plantarea, legarea şi îngrădirea pomilor. 10. Demonstrarea diferitelor sisteme de oltoire la pomi. *Lucrări cu vite*: Aratul cu plugul universal Sack, şi anume: *a)* cu plugul singur; *b)* cu tăietoriul dinainte; *c)* cu plugul pe două brezde; *d)* cu plugul pentru afundime; *e)* cu uneltele de curăţit; *f)* cu uneltele de prăşit; *g)* cu extirpatorul; *h)* cu făcĕtoriul de gropi; *i)* cu maşine de scos cartofi. 2. Aratul cu plugul de schimbat. 3. Lucrări cu carul cu „Planet junior“, şi anume: *a)* săpatul (curăţitul) în diferite lăţimi, afundimi şi moduri; *b)* grămăditul înlăuntru şi înafară; *c)* brăzdarea cu marcherul; *d)* acoperirea brezdelor de seminţe şi netezitul cu tăvălugul. 4. Grăpatul. 5. Sămĕnatul cu maşina de semĕnat.

*

Liturgia în 6 voci, de Sequens. Ni-s'a trimis spre publicare următoriul *avis*: Aduc la cunoştinţa onoraţilor domni dirigenţi de coruri, că m'am hotărît sĕ dau la tipariu o liturgie completă pentru cor mixt în 6 voci. Liturgia amintită va apăré cel mult in 2 sĕptĕmâni. Preţul este 6 coróne. Trimisă recomandată va costa 6 cor. 45 fileri. Se recomandă, ca banii sĕ se trimită îndată cu comanda, ca sĕ nu se plătéscă rambursă. Adresele au sĕ fie scrise legibil şi precis. Comandele sunt a se adresa numai la autor: *Antoniu Sequens*, prof. de musică în *Caransebeş.*

*

De însemnătate pentru gospodărese. Nu e secret, că „Uranos“ este astăzi cea mai bună vineţélă. Câteva picături ajung la învineţirea albiturilor. Puţine gospodării şi spălătorii mai sunt astăzi, cari nu întrebuinţéză vineţéla „Uranos“.

*

Soţ fericit. Bucuria şi norocul pădurariului Stefan Bauc din Gordişa, comit. Baranya, a uimit cu drept cuvênt întreg jurul. Femeea lui era atât de bolnavă, în cât nici el nu mai credea, că va scăpa. Dar' scrisórea lui merită sĕ o reproducem acì cuvênt de cuvênt. E lauda cea mai frumósă, ce se póte da crucii electro-magnetice nr. 86967 R. B., care a vindecat până acum atâtea zeci de bolnavi de nervi. „Dlui A. Müller Budapesta, V, Vadász-u. 42/V. Iţi sunt dator cu cea mai sinceră mulţămită pentru uimitórea putere a crucii duple electro-magnetice nr. 86967 R. B., cu care ai surprins lumea. Aparatul dtale electric merită sĕ ajungă la renume, căci mântue lumea de durerile bólelor de nervi. Sute şi mii de mulţămite, dle Müller. Iţi poftesc din adâncul inimii, ca Dzeu sĕ te ţină mulţi ani fericit şi mulţămit. In 8 August 1900 erau durerile reumatice ale soţiei mele, atât de mari, că nu se putea nici întórce în pat. Ţi-am scris iute dtale şi am primit aparatul cu 3 fl. Trei zile, l'a purtat şi după 3 zile s'a sculat soţia mea singură din pat. Cu bucurie am privit la efectul aparatului şi femeia mea în scurt timp s'a însănĕtoşat pe deplin. 'De aceea îndemn cu căldură pe toţi cari sufer de vre-o bólă de nervi sĕ cumpere acéstă cruce. Recunoscĕtor Stefan Bauc, pădurariu. Gordişa, (com. Baranya).

ECONOMIE.

A 13-a esposiţie de vite.

Pĕtrunsă de însĕmnătatea esposiţiilor, tinera „Reuniune română de agricultură din comitatul Sibiiu“, în scurtul interval de 15 ani de esistenţă, a arangiat nu mai puţin de *18 esposiţii* şi anume *13 esposiţii de vite* de prăsilă, *3 esposiţii de póme* (în Sĕlişte, Sebeşul-săsesc şi Sibiiu), *una din industria de casă* (în Sibiiu) şi una *de oi de prăsilă* (în Poiana). Acestea singure ar fi suficiente doveḑi despre hărnicia şi desinteresarea, ce caracteriséză pe cârmacii ei cum şi despre dragostea şi încrederea, ce le-o arată poporaţiunea pentru binele căreia lucréză ei.

Drept efecte ale lucrărilor, sĕvêrşite de acésta harnică Reuniune şi în deosebi ale esposiţiilor de vite, e prăsila de vite rassa *Pinzgau*, rĕspândită aprópe pe întrégă întinderea comitatului Sibiiu şi în legătură cu acésta cultura *nutreţurilor măestrite* (trifoiu, napi de nutreţ, luţernă etc.) şi folosirea *maşinilor şi uneltelor economice*, de cari poporaţiunea română, estrem de conservatóre, până bine de curênd se ţinea departe.

La esposiţia a 13-a, ţinută Luni, la 21 Septembre n. c., în comuna *Racoviţa*, bogată în materialul espus, dat ni-a fost sĕ ne convingem despre ce póte produce înţelepciunea şi hărnicia ţĕranului nostru econom. Inţelepciune au dovedit esponenţii de acolo prin alegerea soiurilor superióre de vite de prăsilă, cu cari îşi îmbogăţesc gospodăria lor, şi hărnicie au arătat ei prin buna îngrijire, ce o dau vitelor lor.

La buna reuşită a acestei esposiţii a contribuit fórte mult activitatea desvoltată de comitetul arangiator local în frunte cu notariul *Irimie Răduţ*, parochul *Valeriu Florian* şi primariul de acolo *Ioan Vichendea*, cari nu au cruţat nici jertfe de timp şi nici ostenele numai şi numai, ca esposiţia din Racoviţa sĕ nu rĕmână îndĕrĕtul altor esposiţii arangiate de Reuniune.

Comitetul central al Reuniunei a avut de representanţi la esposiţie pe presidentul Reuniunei, dl *D. Comşa*, pe secretariul ei, dl *Vic. Tordăşianu*, şi pe membrul din comitet, dl *R. Simu*, ear' comunele învecinate representate au fost prin un numĕr mare de economi în frunte cu preoţimea, notarii şi primarii lor. Dovadă acésta, că interesul şi în poporaţiunea din partea locului este viu şi cald pentru lucrurile bune, închinate înaintării şi înflorirei ţĕranului nostru agricultor.

După întregirea sa cu suplenţi la locurile vacante, juriul s'a constituit, numind ca president al seu pe presidentul Reuniunei, dl Demetriu Comşa, de secretariu, pe secretariul Reuniunei dl V. Tordăşianu, ear' la orele $10^1/_2$ şi-a început anevoiósa şi obositórea lucrare, ce s'a terminat abia la orele 5 d. a.

La premiare s'a avut în vedere pe lângă materialul espus şi hărnicia şi priceperea proprietariului. E la tot casul fórte dureros, că Reuniunei nu-i stau mai multe mijlóce băneşti pentru asemenea lucruri la disposiţie, dat fiind, că şi premiile distribuite împintenéză pe econom la buna îngrijire a vitelor sale.

Premii s'au împărţit în valóre de 200 coróne şi anume la grupa tauri unul, la grupa tăurenci 3, la grupa vaci 13, la grupa junince 21, la grupa viţele 10 şi la grupa oi, berbeci, noatine şi noatini 14. Esponenţii premiaţi sunt proprietari din comunele Racoviţa, Sebeşul-inferior, Tălmăcel, Boiţa, Avrig, Sebeşul-superior, Bradu. N'a fost representată la esposiţie comuna Porceşti.

Impărţirea premiilor a fost precedată de un discurs instructiv, rostit, în faţa esponenţilor şi a óspeţilor numĕroşi, de presidentul D. Comşa.

Numĕroşii óspeţi, după sfêrşirea lucrărilor, au fost învitaţi la mesele bogate ale parochului *Florian* şi la cea a notariului *Irimie Răduţ*. Cause mie necunoscute, dar' în tot casul regretabile, au causat împărţirea la două case a celor cari de un *interes comun* conduşi — în *comun* au lucrat la acésta esposiţie. Ar fi de dorit, ca la anumite lucrări economii nostri de la sate — sĕ ne găséscă pe toţi la un loc şi lucrând umĕr la umĕr pentru binele nostru, pe care dacă înşine nu 'l urmărim, străinii, şi altfel jeloşi de făptuirile nóstre bune, — bucurase-vor de neînţelegerile mărunte dintrĕ noi.

Nepreocupat.

Oficială.

Atragem atenţiunea onoratelor oficii şi epitropii parochiale, că terminul statorit prin circulariul din 3/16 Maiu nr. 4254 Epitr. referitor la administrarea taxelor sidoxiale restante, către cassa archidiecesană, — a espirat, drept ce în interesul ordinei şi bunei administraţiuni se impune achitarea chiar şi pentru evitarea neajunsurilor împreunate cu încassarea prin alte organe, abstrăgênd de la spesele ce se fac.

[231] 1—1

Publicare de licitaţiune.

Comuna bisericéscă Galaţi (com. Alba-inferióră) dă pe calea licitaţiunei publiçe o **pădure de fag** în estensiune de 30 jugĕre, în depărtare de staţ. din loc cam 4—5 klm.

Licitanţii au a depune un vadiu de 300 cor.

Condiţiunile de licitaţiune se pot vedé la oficiul parochial gr. or. din loc.

Licitaţiunea, va avé loc *Joi în 8 Octobre n. la orele 9 a. m.* în edificiul şcólei gr.-or. din loc.

Galaţi, la 14/27 Septembre 1903.

Pentru comitetul parochial:

Stefan Nicola
paroch gr. or.

Cartea consilierului de medicină Dr. Müller, apărută deja în a 40-a ediţie, care tractéză despre

Conturbările în sistemul nervos
şi secsual

precum şi despre vindecarea radicală a lor, se póte procura prin tóte librăriile.

Pentru 1 cor. 20 fileri în mărci postale o trimite franco **Curt Röber**, Braunschweig. [3] 37—38

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Ziariul unui Pierde-Vară, de *George Coşbuc* . . . . „ 2·—

Iisus Christos cu cuvintele sântei scripturi, de *Dr. Petru Barbu* „ 2·50

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Cuvinte adevărate, de *N. Iorga* C. 2·50 plus 20 fil. porto postal.

Ludovic Ferencz

croitoriu de bărbaţi

Sibiiu, str. cisnădiei 12.

Pregăteşte în atelierul seu după mĕsură **cele mai moderne vestminte,** ca: **sacouri, jachete, fracuri** şi **haine de salon,** apoi **pardisiuri** şi **paltóne,** după cea mai nouă modă. [224] 2—10

Asemenea pregăteşte

— **reverendi** —

după cel mai nou stil.

Lucru solid. — Preţuri moderate.

Recuisite de scris

se pot procura de la

Libraria Archidiecesană.

Veritabilul lac Christoph este cea mai bună văpsélă de podine.

Der beste Hartlack für Fusböden ist
DER ECHTE Christoph-Lack
GERUCHLOS u. SOFORT TROCKNEND
dauerhaft
klebt nicht.
FRANZ CHRISTOPH
F. C.
BERLIN PRAG

Veritabilul lac Christoph

face cu putinţă a unge podinele fără de a deranja odăile, fiind-că **se evită mirosul neplăcut,** propriu colorii şi lacului de oleiu, care se svêntă încet şi e lipicios. Folosirea e atât de simplă, în cât ori-cine póte unge podinele, cari se pot şterge cu rize umede, fără sĕ pérdă luciul. — Se deosebesc:

lac lucitor colorat de podine,

brun-gălbuiu si brun-mahagoni, care acopere ca oleiul şi dă luciu: deci folosibil deopotrivă la podine noue şi vechi. **Acopere pe deplin pete vechi, văpséla anterióră,** etc.; şi

lac lucitor curat (necolorat)

pentru podine noue şi parchete, care dă numai luciu. Mai cu sémă pentru parchete şi podine de tot noue, unse deja cu colori de oleiu. Dă numai luciu şi nu ascunde modelul lemnului.

Colli postali circa 35 m. pătr. [2 odăi mijlocii] fl. 5·90 v. a.

In tóte orasele unde sunt deposite, comandele directe vor fi transmise acestora; văpsiri de model şi prospecte gratuit şi franco. La cumpĕrare este a se lua séma precis la firmă şi marca firmei, fiind-că acest **fabricat esistent din 1850 se imitéză** multiplu şi **se falsifică,** în cât se pune în comerciu o marfă slabă, care nu corĕspunde scopului.

Francisc Christoph

inventator, singurul fabricant al veritabilului lac lucitor de podine.

Praga-K. Berlin, NW.

Sibiiu: W. Gustav Simonis. **Braşov:** H. Zintz.
Orăştie: Kercsedi G. **Făgăraş:** J. Jaros.
132] **Mediaş:** Martin Schemmel. 13—15

La subscrisa librărie se află de vînzare următórele cărţi de

Teodor V. Păcăţian:

Cartea de aur, vol. II. . . .	cor.	10·—
Scopul în drept, traducere autorisată după Dr. R. de Jhering	„	8·—
Lupta pentru drept, traducere după Dr. R. de Jhering . .	„	2·—
Principiile politicei, după Dr. F. de Holzendorff	„	4·—
Istoria politicei, după Sir Frederick Pollock	„	1·—
Libertatea, traducere după John Stuart Mill	„	2·—
Din legile ungare: Judecătoriile cu juraţi	„	—·80
Buna chivernisélă, carte pentru toţi, întocmită după ideile lui Sam. Smilles	„	—·40
Sâmbăta morţilor, dramă din popor în 5 acte, local. d. Raupach	„	—·60

Librăria tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Deschidere de magazin.

Avem onóre a aduce la cunoştinţa onoratului public, că în **14 Septembre n.** deschidem pe piaţa de-aici un

Magazin de confecţiune pentru dame şi domni

de primul rang.

Cumpĕrările le facem în persónă în Berlin şi Viena şi astfel vom îngrijí ca stabilimentul nostru sĕ fie **asortat cu cele mai bune şi mai frumóse lucruri.** Totodată ne vom nisuí sĕ facem astfel de preţuri, ca sĕ ne putem mĕsura cu ori-ce concurenţă.

Pentru cercetarea stabilimentului ne rugăm

Ludovic Ferencz & Comp.

strada cisnădiei nr. 2 [210] 6—10

(**Localul din colţ** al Hotelului „Impĕratul Romanilor“, mai nainte Krassovski.)

UZ. 702—1903. [224] 2—3

Edict de licitaţiune.

In **10/23 Octobre 1903** se va ţiné la **oficiul central al Universităţii săseşti în Sibiiu,** piaţa mare nr. 15, **de la 9 până la 12 ore a. m.,** şi la cas de lipsă şi **de la 3 până la 6 ore după amiazi,** licitaţiune publică pentru esarêndarea de păşunat, **pe anul 1904,** a următorilor munţi, şi anume:

Nrul curent	Situaţiunea muntelui	Numirea	Arealul catastral				Preţul de exclamare		Insemnare
			întreg		de păşunat				
			jugĕre	stânjini pătraţi	jugĕre	stânjini pătraţi	K	f	
1	**Tălmaciu**	Cornu pleschii . . .	1200	1030	360	—	120	—	
2		Negovanul mare . .	4416	—	1327	—	1000	—	
3		Negovanul mic . . .					1100	—	
4		Conţu mare	2673	850	2245	—	755	—	
5		Conţu mic					910	—	
6	**Veştem**	Stricatu	2279	200	175	—	669	—	
7		Olteagu	1016	700	254	1200	1020	—	
8		Furnica	1025	400	132	900	634	—	
9	**Orlat**	Balu	929	1300	743	1400	1331	—	
10		Seracinu mare . . .	1256	1100	187	1400	1056	—	
11		Seracinu de mijloc .	1416	900	405	500	1120	--	
12		Seracinu de lăture .	1142	1500	361	300	910	—	
13		Balintu mare	1101	900	401	400	434	—	
14		Balintu mic	650	1000	394	1500	380	—	
15		Cotrona	651	—	274	1000	390	—	
16	**Sinna**	Grópa de sus	802	1200	772	1200	550	—	
17		Grópa de jos	355	—	175	1300	460	—	
18		Stéza de sus	770	1400	45	800	675	—	
19		Stéza de jos	979	500	256	700	675	—	
20		Haneşu de sus . . .	1446	700	240	800	650	—	
21		Haneşu de jos . . .	1190	100	324	1400	1010	—	
22		Góza de sus	1828	200	593	1300	1000	—	
23		Góza de jos	1919	1400	329	200	660	—	

Fie-cine care voeşte a lua arêndă trebue sĕ depună la mâna comisiunii de licitare înainte de licitaţiune **10%** din preţul strigării ca vadiu în bani gata, care după licitaţiune se va restituí aceluia ce nu a obţinut arênda, ear' celor ce au obţinut'o li-se va socotí în preţul arêndei, dacă au depus cauţiunea de arêndă conform contractului.

Condiţiunile mai detailate de arêndare se pot vedé şi înainte de ziua licitaţiunii la oficiul central al universităţii săseşti în orele de cancelarie.

Nagyszeben, 22 Septembre 1903.

De la oficiul central al universităţii săseşti
Thalmann m. p.

Nr. 743 1903 [226] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia **Bogatu,** tractul protopresbiteral Mercurea, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în tabela B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Reflectanţii la acest post, au a 'şi aşterne cererile lor instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat, şi au a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică pentru a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Mercurea, 11 Septembre 1903.

In conţelegere cu comitetul parochial.
Oficiul protopresbiteral gr. or. Mercurea.

Avram S. Pecurariu
protopresb.

VINETÉLA

Mai bună la albituri!

— Sub scutul legilor. —

Vineţéla cea mai plăcută în spalatorii şi gospodării.

Eftină şi neîntrecută.

1 sticlă mică de 24 fil. ajunge la 10 spălături. — 1 sticlă mare costă 1·60 cor., ½ sticlă 1 cor.

Se capĕtă pretutindenea!

Sĕ ne ferim de imitaţiuni!

Singurii producenţi:

URANOS

FRATII HOCHSINGER, fabrică chimică

BUDAPESTA
VI., str. Rozsa 85.

[116] 11—16

Redactor prov. Dr. George Proca.

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane

Nr. 105 Sibiiu, Marți 23 Septembre (6 Octobre) 1903 **Anul LI.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 34
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei or 30 fil. rêndul cu litere garmond

Zile de sërbătóre pe Valea de sus a Mureșului.

Sfințirea bisericei din Cueșdiu, Toplița română și Idicel-padure.

Reghin, la 21 Septembre 1903.

(Urmare).

Actul sfințirii bisericei s'a îndeplinit Luni, în ziua sfintei Mării. Cum Toplița este o comună de 22 klm. lungă și estinsă pe o mulțime de crânguri, serviciul divin s'a început după orele 8, până ce din tóte părțile s'a adunat poporul credincios, care curgea în cete sërbătorești de pe tóte văile și colinele.

Așa din cătunele: Plopiș, Valea-Topliței, Măgeruș, Călimănel, Zăncani, Vâgani, Ciobotani, Urseni, de la Mănăstire, de pe Cișc etc., cum și de prin tóte comunele vecine, ca Meșterhaza, Sărmaș, Bilbor, Varvigi, Corbu, etc.

Portul țărănesc deștepta curiositatea celor ce n'au mai umblat prin acele părți muntóse. Bărbații în suman, opinci, ițari, cu cușmă négră pe cap; ear' femeile cu fota țesută în fir, numită pe acolo *pringitóre* (împrejurătóre), și cu cămăși încărcate de altițe, mai ales la cele din jurul Topliței; în cap cu *șidă* de pânză sau un fel de tül, prin care se văd florile năfrămilor de pěr ori mëtasă ce le pórtă pe de desubt. Tóte aceste indicau, că suntem aprópe de Moldova, de muntele *Ceahlău*, căci în jurul Ceahlăului poporul nostru atât din *Moldova*, cât și din *Bucovina* și din *Ardeal* are același port, care la Toplița mai ales la femei își află cea mai rafinată perfecțiune, întru cât pringitorile bătute cu fir de aur devin fórte costisitóre.

Ca în tot locul însě, așa și aici portul a început a perde tot mai mult din originalitatea sa, făcênd pringitórea loc rochiilor importate; opincile cu ațe de pěr și frumos încălțate ciobotelor făcute pe ramă, sumanele cele frumóse de nótină, linse pe trup și tivite în feliurite figuri de rěsad, căputurilor cu croiu nemțesc și cocoșat; ear' ițarii cei de 7 coți și fără busunare, nădragilor celor moderni, mult mai scurți și cu busunare lungi, dar' de regulă góle.

Spațiósa biserică era mult prea mică pentru a cuprinde marea afluență de popor, mai ales, că pe lângă Români mai veniseră și o mulțime de străini. Era o adevěrată plăcere sě vedi în haine de sërbătóre atâta om, adunat în jurul unei biserici mai ales acum, când cetești, cum la alții a scădut atât de mult religiositatea, și cum locul învěțăturilor creștine l'au ocupat atâtea vederi scrintite și periculóse pentru viitoriul nu numai al individului, ci și al poporului întreg.

Fie-care se simția acum pe deplin recompensat pentru jertfele bănești, aduse pentru zidirea bisericei, avênd mângăierea, că sfânt este scopul pentru care s'au folosit. Bucuria tuturor era cu atât mai mare acum, cu cât deci de ani au așteptat mulți până sě vadă lucind crucile ortodoxe și românesci în cele 2 turnuri înalte ale bisericei începute la 1868. Când s'a început zidirea erau Românii stăpâni desěvîrșiți ai comunei; venind era dualismului lucrurile au mers mai greu; unele isvóre au sěcat. S'au mai făcut și multe incorectități în jurul administrării averii bisericești. La aceste s'au mai adaus nesce procese urbariale costisitóre, cari au durat asemenea deci de ani. Pe toplițeni i-a cuprins o apatie, o neîncredere și indiferentism; și — cum și ei fac parte din poporul român — multă trudă i-a costat pe actualii conducětori, până sě-i pótă abate pe o cale mai bună. Cu stăruință li-a succes a îndrepta multe. Poporul a adus jertfe însemnate, mai ales, că biserica este solid lucrată și cu boltitură modernă, sistem *Rabitz*.

De interes este a aminti, că cu banii intrați din repartițiunile destul de mari interiorul n'a putut fi terminat întreg.

Spre a nu se mai amâna mult terminarea, dnii toplițeni *Dr. Elie Cristea*, *Dr. Octavian Popescu* și *Dr. Teodor Sbârcea* au pus la dispoziție bisericei o însemnată sumă de bani crutată de ei din venitul petrecerilor arangiate de ei sub presidiul parochului *George Maier* pe timpul când și-au făcut studiile superióre. Acest venit, une-ori destul de însemnat, după-ce au adjustat mai întâiu cu bănci moderne și cu tóte cele necesare școla nóstră, l'au depus la „Murěșana“ din Reghin, cu gândul de-a ridica din el un pavilon mare și frumos pentru petrecerile tinerimei din comună. Dară — ivindu-se alte lipse mai urgente — l'au predat bisericei și din acea sumă s'a făcut sculptura frumosului iconostas.

Lipsiau însě icónele fruntarului. Dl *Dr. Miron Cristea* a aflat însě și aici espedientul, ducětor la scop. A făcut însuși icónele principale și în mărime mai mult ca naturală a lui *Iisus* și a stei *Mării* din iconostas; și după esemplul sěu și în conțelegere cu preotul G. Maier au găsit alți 16 fruntași, cari se continue creștinésca faptă. Alții s'au grăbit a cinstí odórě, vase și obiecte sfinte. Ast-fel biserica a putut fi terminată spre fala și mângâierea sufletéscă a tuturor, câți au ostenit și jertfit pentru isprăvirea și împodobirea ei.

Până 'n ziuă parochul mai bětrân al locului, fie ertatul *George Popescu*, asistat de alți preoți mai tineri, a făcut Luni sfințirea apei. Dzeu sě 'l odihniască în pace, căci în urma unei bóle repentine *Marția* trecută a rěposat. Apa sfințită s'a așezat în un vas nou de lemn pe o masă înaintea icónei Maicei Domnului din frontariu.

Fiind poporul adunat, tréscurile dau signalul, că preoțimea oficiantă plécă la locuința archiereului, ca sě-l aducă la sfânta slujbă. In fruntea preoțimei mergeau clericii îmbrăcați în stihare verdii: *Ioan Voda* și *Ioan Balca* din Bran. Unul duce cârja archierésčă, altul mantia. Urméză diaconii *Ioan Prișcu* din Brașov, *Cornel Popescu*, ales paroch la Deva, apoi preoții: *Dumitru Moisin* din Sânger, *Nicolae Nașcu* din Restoșnea-Poleți, *Dionisie Radu* din Nadeșa-română, *George Cazan* din Filea, *Gregoriu Nicóră* din Ibănești, *Ioan Duma* din Săcal, *Nicolae Gliga* din Rêpa-de-sus, *Vasilie Mateiu* din Rêpa-de-jos, *George Popescu*, *George Maier* și *Gavriil Maier* din Toplița-română, *Stefan Rusu* administrator protopopesc din Murěș-Oșorheiu, ieromonachul *Dr. Miron E. Cristea*, protopopul Sibiiului *Ioan Papiu*, protopopul pensionat *Ioan Droc* al Mercurei, protopopul Reghinului G. *Șagěu*, protoiereul *Nic. Ivan*. Fie-care din preoți pórtă în mână câte-un obiect sacru; ear' cei mai mari în vêrstă și rang evangelia, crucea, etc. Intrě sunetele clopotelor, a tócei și bubuitul tréscurilor merg la locuința archiereului, care după sărutarea evangeliei și a crucei îmbracă mantia și luând cârja în mână plécă printrě șirurile poporului, binecuvêntându-l. Diaconii cădesc din când în când spre archiereu, ear' cântăreții merg înainte, intonând tropariul pogorîrii duhului sfânt: *„Bine ești cuvêntat“*, etc.

Ajunși în mijlocul bisericei, cântările clericilor încetéză; e liniște adâncă; archiereul se închină împreună cu ceialalți preoți, și sărută icónele frontariului, icóna tetrapodului, apoi binecuvêntă; ear' mirésa saltă de bucurie, când rěsuna prin boltele-i înalte și acustice salutul cântăreților: *„Pe stăpânul și archiereul nostru, Dómne păzește l“, etc.* Diaconul *Prișcu*: *„Preoților eșiți!“*. Preoții *Dr. Cristea* și *Ivan* aduc din altariu ornatele archierești; îmbracă pe I. P. S. Sa în tóte odórele liturgice.

Imediat se începe actul sfințirii cu tóte rugăciunile de îngenunchiare.

Diaconul *Priscu* rostește cu vocea-i pětrundětóre: *Eră și éră — plecând genunchii nostri — Dlui sě ne rugăm.*

Toți se proștern la pământ. Tăcere mormêntală. Archiereul rostește lin și evlavios rugăciunea:

„Dómne Dumnezeul ceriului și al pământului, carele sântă biserica ta cu înțelepciunea cea negrăită o ai întemeiat, și în locul chipului slugirei cei îngerești din ceriu ai întocmit rênduiala slujbei preoțești pe pămênt, Tu stăpâne, cela ce dăruiești lucruri mari: primește-ne și acum pe noi cei ce ne rugăm ție, nu că dóră am fi vrednici a cere, ci ca sě se arete mulțimea bunătății tale, că n'ai încetat a face bine nemului omenesc în multe chipuri și că drept vêrf al facerilor tale de bine ni ai dăruit venirea cu trup a unuia născut fiului tëu, carele luminând celor dintru întunerec s'a adus pe sine jertfă pentru noi, făcêndu-ne pe noi părtași învierii sale, ear' înălțându-se la ceriuri a îmbrăcat pe învěțăceii și apostolii sei, precum făgăduise, cu puterea duhului sfânt cel închinat și atotputernic, prin care făcêndu-se ei puternici în lucru și în cuvênt, biserici au ridicat, jertfelnice au așezat, pus-au preoțimii canóne și legi:

al cărora așezămênt și noi pěcătoșii ținându-l, cădem la tine, Dumnezeul cel vecinic, și ne rugăm ție milostive: Biserica acésta, ce s'a zidit spre a te lăuda, umple-o de dzeéscă mărirea ta, și altariul dintrînsa arată-l sě fie sfânta sfintelor, ca și noi cei ce stăm înaintea lui, ca înaintea scaunului celui înfricoșat al împěrăției tale, fără osândă sě slugim ție, rugăciuni pentru noi și pentru tot poporul tëu inălțând, și jertfa cea fără de sânge bunătății tale aducênd spre ertarea pěcatelor, spre chivernisirea vieții, spre îndreptarea bunei petreceri și spre plinirea a tótă dreptatea. Că s'a binecuvêntat preasfânt numele tëu: al Tatălui și al Fiului și al sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.“

Sfințirea a culminat în pregătirea sfântului prestol, în mijlocul căruia era un loc reservat pentru sfintele móște. In o mică sticlută hermetice închisă se așéză *sfintele móște* din trupul nemuritoriului dascăl al ortodoxiei, a lui *Vasile-cel-Mare*. Aceste sfinte reliquii învělite în vată se ung cu mir și se închid în mica sticluță, care se așéză în gaura prestolului, esclamând archiereul: *„Vecinică pomenire ctitorilor sfintei bisericei acesteia“*, și rugăciunea:

„Dómne Dumnezeul nostru, carele acésta mărire ai dăruit sfinților mucenici, celor ce au pătimit pentru tine, ca sě se sémene în tot pămêntul móștele lor întru sântele tale case și roduri de tămăduiri sě rěsară; însuși stăpâne, cela ce ești dătătoriu a tóte bunătățile, pentru rugăciunile sânților, ale căror móște bine ai voit sě se așeze întru cinstita casa ta acésta: învrednicește ne pe noi fără de osândă sě-ți aducem ție într'însa jertfa cea fără de sânge, și ne dăruește nouě tóte cererile celea spre mântuire, dând rěsplătire și celor dintr'însa, carii au pătimit pentru sânt numele tëu, ca sě se facă minuni printr'înșii spre a nóstră mântuire. Că a ta este împěrăția si puterea și mărirea: a Tatălui și a Fiului și a sfântului duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.“

Preste sticluță se varsă *mastixul* încăldit și compus din céră, tămâie, smirnă, alois, ladanon și multe alte miresme; gaura se astupă cu ciment și cu un capac cioplit din pétră.

Prestolul se acopere apoi cu un capac mare de lemn. Archiereul varsă preste prestol miresme parfumate, rostind psalmii: *„Stropi-mě-vei cu isop, și mě voiu curăți; spăla-mě-vei și mai vêrtos de cât zăpada mě voiu albi“*, etc.; ear' preoții spală prestolul cu *bureți* și *ștergare noue*. Se unge apoi cu *mir* și *unt de lemn*. In colțuri se țintesc cu cuie *sfinții evangelisti Mateiu*, *Marc*, *Luca* și *Ioan*. Preoții aduc *vestmêntul cel alb de pânză* și 'l așéză preste prestol. Archiereul însoțește lucrarea lor cu cuvintele: *„Imbracă tăria ta Sióne, ear' tu Ierusalime, cetate sfântă, îmbracă mărirea ta“* etc. Capetele acoperemêntului au sfóre lungi, cari se încing în jurul piedestalului și la urmă se înódă în formă de cruce. De-asupra se așéză *fața împodobită* cu flori și cruci și pe ea sf. antimis, sf. chivot, evangelia, lumini, cruci și tóte cele de lipsă.

Archiereul: *„Domnul s'a împărățit, întru podóbă s'a îmbrăcat; îmbrăcatus'a Domnul întru putere și s'a încins“*

Cetitoriul, din Psalm 92: „... *Gata este scaunul tëu de atuncea, din veac tu ești ... Casei tale se cuvine sfințenie, Dómne, întru lungime de dile etc.*“

Archiereul unge apoi cu sf. mir interiorul bisericei; îl stropește cu *apă sfințită*.

Imposant se desvóltă încunjurarea de trei ori a bisericei, în decursul căreia I. P. S. Sa mirue și esteriorul bisericei. Clopotele sună, tótă lumea cu lumînări aprinse încunjură casa Domnului, clopotele încétă; Dr. *Cristea* cetește o evangelie. Mărturisirea învěțăceilor: *„Tu ești Christos, fiul lui Dzeu celui viu“*, face de astă dată adâncă impresie, căci drépta mărturisire a credinței în divinitatea lui Iisus este pétra cea din unghiu, pe care a întemeiat Christos biserica sa. Glasul cântăreților ce intonéză: „Mărire Ție Dómne, mărire Ție“ se înécă cu tunetul tréscurilor ce suna la fie-care sfêrșit de evangelie. Convoiul se pornește din nou, cântăreţii intonéză *„Incunjuraţi popórelor Sionul şi 'l cuprindeţi pe dînsul“* etc. Protopopul *Şagău* ceteşte evangelia a II-a. Cântăreţii: *„Sfinţilor mucenici, carii bine v'aţi nevoit“* etc. Asesorul *Ivan* ceteşte evangelia a III-a. Clopotele sună din nou până ce pontificantul archipăstoriu se postéză la întrare, unde după cunoscutele alocuţiuni: *„Deschide-ţi boeri porţile .... că va întra împĕratul măririi“* / acesta cu puterea crucii, ce o ţine în mâna dréptă, despică porţile şi întră întrĕ sunetele armoniόse ale cântării: *„Luminéză-te, luminéză-te, noule Ierusalime, că a Domnului mărire preste tine a strălucit“*, intonate de gura dulce a învĕţătoriului *Trif.* Urméză celelalte rugăciuni de îngenunchiare.

Sórele luceşte intensiv prin ferestri, aspectul sĕrbătoresc al poporului măreşte strălucirea generală. Tótă suflarea îngenunchie cuprinsă de evlavie adâncă. In fruntea tuturor archiereul şi împreună-slugitorii clerici, asemenea proşternuţi la pământ. Un tablou măreţ acesta şi rar.

Faţa tuturor apare transfigurată de o cucernică simţire, ce li-a cuprins inima; ear' ochii sufleteşti pare-că vĕd spre boltitura zidului céta îngerilor sburând împrejurul chipului de porumb al duhului sfânt, ear' ecourile cântărilor ce se resfrâng în zidurile bisericei ne par imnele misteriόse ale acestor cereşti cântăreţi. Cu aceste actul propriu zis al sfinţirii se termină; éră în urechile poporului şi preoţilor mai rĕsuna mult timp ecoul cucernicilor rugăciuni:

„Dómne Dzeul nostru, cela ce ai sfinţit apele Iordanului prin mântuitórea ta arătare, însuţi şi acum trimite darul preasfântului tĕu duh preste jertfelnicul tĕu acesta, şi ne binecuvintéză pe noi şi apa acésta, spre sfinţirea şi desĕvêrşirea jertfelnicului tĕu acestuia, că binecuvêntat eşti în vecii vecilor.“

„Fericiţi, cari locuesc în casa ta, în vecii vecilor te vor lăuda. Arăta-se-va Dzeul dzeilor în Sion.“ (ps. 83). „Aprópe este domnul de toţi cei-ce 'l chiamă pe el“. (ps. 144).

„ *Cât sunt de iubite* locaşurile tale, Dómne al *puterilor;* doreşte şi se sfêrşeşte sufletul *meu* spre curţile Domnului!“

„Că mai bună este o zi în curţile tale, decât mii“ (ps 83).

„De vor păzí fii tĕi aşezĕmêntul de lege al meu, şi mărturiile mele acestea care voiu învĕţa pe ei, — şi fiii lor până în veac vor şedea pe scaunul tĕu. Că au ales Domnul Sionul, osebitul'au pe el, spre locaş lui-şi“ (ps. 131).

Despre actul sfintirii acestei biserici s'a estradat următoriul document, compactat în plüş roşu şi ornat în aur, şi semnat de archiereul pontificant, de toţi împreună-slugitorii preoţi şi de toţi asistenţii cari ştiu scrie:

Intru mărirea

sântei, celei de o fiinţă, de viéţă făcĕtórei şi nedespărţitei Treimi: a Tatălui şi a Fiului şi a Sântului Duch, şi întru evlaviósa pomenire a Sânţilor Archangeli Mihail şi Gavriil, s'a sânţit biserica nouă din ***Topliţa-română***, *în zilele Preaînălţatului Impĕrat al Austriei şi Rege al Ungariei Francisc Iosif I, prin subscrisul archiepiscop al bisericei ortodoxe din Transilvania şi metropolit al Românilor greco-orientali din Ungaria şi Transilvania, pe lângă asistenţa celor de asemenea subscrişi împreună-servitori la altariul Domnului, ca sĕ fie spre preamărirea lui Dumnezeu, spre întărirea eredinţei şi a legei românesci şi spre edificarea sufletéscă a tuturor, celor ce cu credinţă şi cu dragoste vor întra într'însa. Despre acéstă sânţire s'a dat documentul de faţă, spre scire şi deapururea aducere aminte.*

Topliţa română, la sĕrbătórea Naşterei Preasântei Născătóre de Dumnezeu şi Preacuratei pururea feciόre Maria, 1903.

Inainte de liturgie Inaltpreasânţia Sa chiroteseşte cetitori pe asesorul consistorial şi referent şcolar *Lazar Triteanu*, pe clericii *Ioan Balca* şi *I. Oltean* din Murăreni.

Urméză sfânta liturgie cu aceeaşi solemnitate. Cântăreţii de ieri emuléză unii cu alţii în frumósele cântări, cu cari au cucerit publicul. In deosebi pricésna cântată de dl Trif a fost ascultată cu plăcere, ear' neîntrecutul diacon *Prişcu* acum are ocasiune deplină a da curs frumósei, voluminósei şi fermecătórei sale voci, cu care a încântat pe toţi românii şi străinii.

In decursul sfintei liturgii a primit diaconul *Cornel Popescu* darul preoţiei şi al duhovniciei, ear' clericul *Ioan Balca*, instituit administrator parochial în Peştera, a fost chirotonit întru diacon.

Terminată liturgia, I. P. S. Sa adreséză poporului adunat o lungă cuvêntare, în care cu cea mai deplină cunoştinţă a tuturor suferinţelor locale a dat credincioşilor sei sfaturile părinteşti, pe cari urmându-le pot ajunge la un viitoriu mai bun. Arată cu ce dor a venit la acesti fíi ai sei îndepărtaţi; accentuéză sfiéla ce o avea la început de o călĕtorie aşa lungă şi obositóre; dar' frumósa şi imposanta biserică, aflată aici tocmai la locul de sentinelă al archidiecesei nóstre estinse, dragostea poporului către archiereul seu, dovedită de la prima sa păşire pe valea de sus a Murĕşului, i-au alungat nedumerirea, i-au uşurat greutatea anilor, i-au înoit ca ale vulturului puterile. Laudă poporul, pentru-că — dând ascultare conducĕtorilor vrednici şi binevoitori — a terminat frumósa clădire, care ar puté serví de catedrală episcopéscă. Dar' nu-i destul cu clădirea şi împodobirea ei. Mai împodobită va fi atunci, când va fi plină de popor, care sĕ asculte slujbele, sĕ pĕtrundă înţelesul cetirilor, predicelor, etc., şi sĕ caute a 'şi îndrepta viéţa după ele, spre binele seu vremelnic şi vecinic. Trăim împreună cu alte popóre, mai culte de cât noi. Alăturea de ele vom puté merge numai dacă ne vom înarma cu armele progresului, ale ştiinţei, ale minţii. De aceea sĕ îmbrăţişeze cu toţii biserica şi şcóla, ca sĕ-şi ageréscă mintea şi întăréscă sufletul. Mintea, sfaturile bune şi pildele laudabile au ridicat chiar şi în acéstă comună la bunăstare pe mulţi, cari odinióră erau slugi credinciόse la alţii, unde au învĕţat numai lucruri bune; ear' alţii au decădut total, abătându-se de la calea cea adevĕrată. Cine fuge de lumină, în întunerec órbecă, ear' cine are carte, are 4 ochi, are lumina, care 'l conduce mai uşor în calea vieţii. Pompósa biserică, bunăstarea în care se află şcóla, casa parochială, casa cantorală, cimiteriul etc., sunt semne, că sub actualii conducĕtori ai afacerilor bisericeşti, topliţenii au pornit pe cale bună; dar' cu Dzeu sĕ caute a da tot înainte, şi sĕ nu se opréscă la calea de jumĕtate. In cuvinte convingĕtóre le pune la inimă dragostea de moşie, la care sĕ ţină morţiş, şi cei cari şi-au perdut'o sĕ caute a o recăştiga prin muncă, cruţare etc., ori sĕ lase cu limbă de mórte fiilor îndatorirea a o recăştiga, căci perdênd pămêntul părintesc am pierdut temelia esistinţei, am devenit nişte pribegi, pe cari valurile vieţii îi suflă din lume, cum suflă vêntul pléva uşóră. Acéstă admoniere era cu atât mai necesară, cu cât — bieţii topliţeni împrejmuiţi de străini speculanţi, atraşi acolo de bogăţia estinselor păduri din apropiere, — zilnic sunt espuşi la perderea moşiilor lor, mai ales că cu uşurătatea, aprópe generală la noi, iau parale de la privaţi şi institute de bani, fără trebuinţe speciale, fără sĕ întreprindă vr'o afacere rentabilă, ci de multe-ori, ca sĕ facă o nuntă lungă şi cu o proverbială pradă, sau o poménă fără de sfêrşit. Resultatul acestei uşurătăţi este apoi plin de gravitate şi se manifestă în mulţimea „edictelor de licitaţiune“, cari nu mai încap pe păreţii cancelariei comunale. Sĕ se feréscă de certe şi procese, cari mai ales aici sunt fórte costisitóre, întru cât pretura şi judecătoria este la o depărtare de 70 chilometri, ear' tribunalul de 100 chilometri. Acésta pe mulţi îi póte sărăcí, şi i-a şi sărăcit.

Pe acéstă cale a continuat preabunul archiereu cu sfaturile şi poveţele sale părinteşti, ascultate de toţi cu atenţie, mai ales, că I. P. S. Sa are forţa de a cunóşte de-apróρe poporul, de a se ştí scoborî la modul lui de cugetare şi apoi în o limbă înţelésă de toţi de a le învĕlí în pilde potrivite învĕţăturile date. Incepênd de la beţie, lux şi până la lene şi uşurătate abia a rĕmas viţiu, pe care sĕ nu-l combată în colori vii şi cu argumente puternice, zugrăvind la urmă frumosul tablou al unei vieţi mulţămite, ce o pot ajunge, dacă vor urma sfaturile-i binevoitóre, şi pentru ajungerea căreia implóră asupra tuturor ajutoriul şi binecuvêntarea Celui de sus.

După terminarea cuvêntării tot I. P. S. Sa a miruit pe fie-care participant, ear' Dr. Cristea i-a stropit cu apă şi preotul Stefan Rusu a împărţit anafora, ceea-ce a durat 1½ oră. In acest timp cântăreţii au accentuat frumóse cântări, mai ales a cântat cantorul local *Teglariu,* care ar face cea mai bună impresie, dacă şi-ar da silinţă a face numai puţină şcólă în esprimarea corectă a cuvintelor, căci vocea îi este plăcută şi melodiile bisericeşti le cunóşte bine.

Finindu-se liturgia, clerul oficiant în frunte cu neobositul archiereu se urcă sus în cimiteriu, unde a fost biserica cea vechiă, şi acolo face o scurtă slujbă şi ceteşte rugăciunile de deslegare la mormintele preoţilor repausaţi şi la mormêntul fruntaşului *Teodor Cristea* şi soţie-sa *Maria.*

Era către orele 2, când s'au terminat tóte, aşa în cât după o scurtă pausă s'au grăbit cu toţii la *„banchetul“*, ţinut în o sală mai mare de la *„Hotel Sóre“*. Toaste s'au ţinut multe şi tóte cu miez, în cât le ascultai cu plăcere. Primul l'a rostit Eminenţia Sa pentru domnitoriu. A fost ascultat în picióre; la fine aplause generale. Al doilea vorbitor a fost parochul-primariu *George Maier*, care azi îşi vede încununată o parte însemnată a activităţii sale pastorale, pe carea — ajutat de poporul seu şi de câţiva fruntaşi aleşi — a putut'o îndeplíní. Presenţa capului bisericesc la acéstă ocasie festivă a şters tóte greutăţile întimpinate şi întreg poporul este entusiasmat şi fericit, că a putut sĕ ajunga acéstă zi măréţă. Mulţămeşte bunului archiereu pentru jertfa adusă la aşa înaintata vêrstă, pentru poveţele părinteşti date în tóte cuvêntările rostite poporului seu; şi promiţênd, că va stăruí şi din parte-i pentru urmarea lor, închină pentru sănĕtatea Eminenţiei Sale. Aclamaţiuni nesfêrşite acoperiră ultimile cuvinte ale vorbitoriului.

Asesorul *Nicolae Ivan* scóte la ivélă deosebita atenţiune arătată faţă de biserica nóstră şi capul ei din partea organelor comitatense şi în deosebi din partea Escelenţiei Sale comitelui-suprem *Sándor János*, care a dispus, ca protopretorul cercului sĕ însoţéscă în tot timpul călĕtoriei pe Eminenţia Sa, şi sĕ-i arete dimpreună cu organele sale tótă cinstea şi atenţia posibilă. Scóte la ivélă simpatia tuturor capilor confesiunilor representate, faţă de capul bisericei nóstre. La fine închină pentru comitele *Sándor*, protopopul gr. cat. *Câmpean*, parochul romano-catolic şi calvin, cum şi pentru representantul comitelui-suprem, pretorul cercual.

Pretorul rĕspunde, arătând, că prin însoţirea Eminenţiei Sale în calea sa i-s'a făcut nu numai o deosebită onóre, dar' i-s'a dat plăcuta ocasiune de a se convinge şi el, că în Inaltpreasânţia Sa poporul ortodox are un principe neobosit, încărcat de însemnate însuşiri pastorale şi pĕtruns de mult dar şi zel apostolesc; ear' patria are un archipăstor conştiu de sfânta şi patriotica misiune. Inchină pentru Eminenţia Sa.

Protopopul *Papiu* descopere, că are informaţiunea, că comitetul parochial şi cel comunal s'au sprijinit reciproc pentru-ca comuna nóstră bisericescă sĕ-şi pótă zidí biserică şi îndepliní astfel un lucru atât de laudabil. Deci ridică păharul pentru comitetul parochial şi cel comunal şi îndeosebi pentru parochii locali şi pentru primariul *Ioan Popescu*, care dimpreună cu cassariul comunal *Gavriil Maier* şi-au dat tótă silinţa, ca repartiţiunile bisericeşti sĕ se incasseze şi administreze regulat la epitropia bisericei.

Aplause nesfîrşite a produs toastul rostit de protopopul *Droc.* Dsa — atingênd zelul asesorului Dr. Cristea pentru tóte afacerile bisericeşti şi în deosebi şi pentru cuvenita terminare a măreţei biserici tocmai acum sfinţite, — arată, că acest ţinut mai are mulţi fíi vrednici, crescuţi lângă biserică şi născuţi din vrednice familii de preoţi. Goleşte păharul pentru puternica, marea familie a Popeştilor, fala bisericei nóstre din acel ţinut, care mai ales cu ocasiunea acestei visitaţiuni canonice a dat splendidă dovadă, ce pot şi puţini, dacă voinţa şi dragostea către biserică şi instituţiunile ei este mare. Erau de faţă advocatul şi deputatul sinodal *Dr. Ionică Popescu* cu gentila sa soţie *Sidonia*, directorul de bancă şi deputatul sinodal *Iosif Popescu* cu întrégă amabila-i familie.

Ieromonachul *Dr. M. E. Cristea* recunóşte activitatea factorilor amintiţi, cari şi-au făcut numai datorinţa faţă de o causă sfântă, cum era terminarea bisericei din Topliţa. Nu este acum momentul a scóte la ivélă pedecile câte s'au pus în calea acelei în adevĕr mari şi frumóse zidiri, a cărei pétră fundamentală s'a pus şi sfinţit tocmai în ziua, când Sfinţia Sa a fost botezat, adecă la anul 1868, şi care abia acum a putut fi desĕvêrşit terminată. Constată numai, că generaţia actuală şi-a ţinut de ambiţie a o termina şi încă de aşa, ca biserica sĕ facă cinste nu numai comunei şi ţinutului, ci chiar archidiecesei întregi. Cunóşte tóte firele lucrărilor şi pe toţi câţi au ostenit, ca bun lucru sĕ se facă. Intrĕ acestia loc de frunte ocupă preavrednicul protopop tractual *Galaction Şagău*, de care biserica nóstră — pe lângă laudabila-i activitate de până acum — mai légă mari şi frumóse speranţe. Inchină pentru el şi onorabila sa soţie, care era de faţă, şedênd la drépta Inaltpreasânţiei Sale.

De toţi stimatul protopop dimpreună cu onorabila sa soţie sunt viu aclamaţi de întreg publicul.

Cu deosebită plăcere a fost ascultat frumosul şi poeticul toast al parochului nostru *Nicolae Gliga* din Rêpa-de-sus. Acesta scóte la ivélă mai multe din momentele activităţii I. P. S. Sale pentru ridicarea clerului din archidiecesă, cler care cunóşte bine şi pe toţi muncitorii vrednici din jurul capului bisericei nóstre. Clerul urmăreşte cu atenţie paşii archiereşti şi activitatea consilierilor sei, ce muncesc greu pentru binele bisericei şi al clerului ei. Preoţimea pastorală este adese-ori încântată de resultatele, ce se constată cu ocasiunea sinódelor etc. Acésta este şi pentru ea o împintenare la lucru pentru poporul păstorit. Inchină pentru I. P. S. Sa şi pentru înalta sa suită representată prin mai mulţi vrednici asesori.

Frumos a vorbit protopopul gr. cat. al Giurgeului, *Câmpean.* Făcênd o privire istorică preste trecutul Topliţei, arată că ea este chiămată prin însemnătatea ei, prin numĕrul cel mare al poporului, prin situaţiunea-i geografică, a fi un centru, pentru jurul întreg, un centru care trebue spriginit din tóte părţile şi de toţi factorii, ca poporul nostru sĕ nu decadă, ci sĕ dee înainte. Arată, că greutăţile traiului s'au mărit, dar' ca vecin, care cunóşte bine referinţele, are mângăerea când vede, că fii de ai comunei lucră şi ostenesc, ca sĕ facă posibilul pentru delăturarea piedecilor ce se opun doritei înaintări.

In fine spune, că şì la masa de azi sunt de faţă 2 tineri distinşi, pe cari acéstă comună i-a dat patriei, némului, bisericei. Unul este deputatul dietal Dr. *Urmánczy Nándor* şi celalat este asesorul cons. Dr. *Miron Elie Cristea,* ambii — încă tineri — dar' prin muncă şi prin diliginţă proprie şi purtare alésă, ajunşi la posiţii frumóse şi onorifice. Inchină pentru sănĕtatea lor întrĕ aplausele celor presenţi.

Asemenea unul din cele mai succese toaste a fost al asesorului consistorial *Lazar Triteanu,* care răpit de presentabila cétă sprintenă a călăreţilor, de marea poporului, care a curs din tóte părţile la slujbele divine, de forţa puternică, cu care ţine la biserică, la capul şi la fiii fruntaşi ai ei, conclude, că trebue sĕ avem nădejdea într'un viitoriu mai bun. Laudă acésta ţinută a topliţenilor, dorind, ca sĕ se grupeze pe lângă cei ce le doresc binele şi înaintarea. Inchină pentru popor şi în special pentru vrednicul representant fruntaş al poporului, pentru prim-epitropul *George Cristea,* care dimpreună mai ales cu preotul G. Maier póte avé azi deplină mângăiere pentru multele osteneli şi neplaceri întimpinate, până sĕ pótă vedé actul sfinţirii bisericei prin însuşi preaiubit mirele ei. — Mulţămirea datorinţei împlinite cătră neam şi biserică fie-le rĕsplata pentru tóte ostenelele atât lor, cât şi tutoror factorilor, cari i-au ajutat în nisuinţele lor.

După orele 4 s'a terminat banchetul.

Eminenţia Sa şi suita au făcut apoi visite la fruntaşii românii şi străini ai comunei.

Óspeţii din Sibiiu s'au întrunit séra la masă în casele epitropului *George Cristea;* ear' marea mulţime de lume a participat la petrecerea cu dans de la „Hotel Sóre“, unde tinerimea a avut prilegiu bun sĕ vadă multe zine cu ochi de mure de prin văile Topliţei.

Nu stiu dacă mulţi tineri n'ar fi dorit, ca nóptea asta sĕ fie mai lungă; ştiu însĕ positiv atâta, că de-oparte toţi óspeţii au regretat diminéţa, că trebue sĕ plece spre Idicel fără a puté beneficia încă câteva zile de ospitalitatea fruntaşilor topliţeni; ear' de altă parte toţi topliţenii au regretat din inimă, că óspeţii atât de înalţi şi plăcuţi n'au putut sĕ le facă plăcerea de a-i mai găzdui cu românéscă şi topliţănéscă dragoste.

Marţi la orele 10 tóte trăsurile stăteau gata în faţa caselor preotului George Maier şi a porţii de triumf. Un puternic „sĕ trăéscă“ ese din peptul poporului, când Eminenţia Sa urca trăsura. Convoiul plécă; topliţenii ridică cu respect căciulele şi oftéză rostind cucernici dorinţa înscrisă pe pórta de triumf: „Dumnezeu vĕ ducă 'n pace!“

(Va urma).

Advertisment Balcanilor. La dejeunerul dat în Schönbrunn cu ocasiunea sosirii ţarului ambii monarchi au accentuat în toastele lor hotărîrea de a susţiné pacea în Balcani. M. Sa împĕratul şi rege al nostru a zis:

.... Cordialitatea raporturilor dintrĕ noi deja de repeţite-ori şi-a eserciat efectul binefăcĕtoriu asupra raporturilor politice dintrĕ statele nóstre, şi eu trăesc în speranţa, că *armonia perfectă a părerilor şi apercepţiei, care domneşte întrĕ noi cu privire la acele regretabile evenimente, a căror scenă e de present peninsula-balcanică,* va contribuí de nou la succesul acţiunii aceleia, pe care noi, *în interesul păci europene* o urmăm acolo în deplină înţelegere“ ...

Ear' *ţarul Nicolae,* în rĕspunsul sĕu a zis:

... Am primit cu fórte mare bucurie cordiala invitare a M. Vóstre şi sunt fericit că pot în persónă sé repet espresiunea sentimentelor de cari sunt pĕtruns. Inţelegerea cordială dintrĕ noi şi armonia perfectă ce resultă din ea privitoriu la acţiunile guvernelor nóstre, cum ziceţi M. Vóstră, *în adevĕr e preţios gagiu pentru succesul acelei mari acţiuni pacificatorice, la care în înţelegere comună ne-am angajat.* Scopul umanitar, pe care noi îl urmărim, eschide ori-ce parţialitate, şi prin resoluţie şi perseveranţă, prin cele mai acomodate mijlóce întru liniştirea faptică şi durabilă, el *trebue* sĕ fie realisat. Nisuinţele nóstre vor contribuí totodată, aşa sper, *şì la consolidarea păcii generale* . . .

La reţinerea soldaţilor terţianiţi. Ministeriul de rĕsboiu a dat sĕptĕmâna trecută urmàtoriul comunicat semioficios:

Dacă cercurile conducĕtóre ale armatei ar fi sigure, că cel mult preste 2—3 luni ar căpĕta contingentul de recruţi ungari, ar dimite soldaţii terţianiţi fàră nici o întârziere şi până la înrolarea noilor recruţi s'ar ajuta cu contingentul redus prin acéstă dimitere. Până când însĕ nu are garanţă la acésta, adecă până când dieta ungară nu va vota cel puţin contingentul de până acum, despre dimiterea terţianiţilor trupelor ungare nici vobă nu póte fi şi comanda militară, ori-cât de penibil îi este şi ori-cât ar regreta acest espedient, e necesitată sĕ useze de dreptul ei legal de a reţiné la serviciu pe soldaţii terţianiţi.

In plină crisă. Ceva positiv cu privire la resolvarea crisei ungare zilele trecute n'au adus. Contelui Hédervàry numai pe azi i-a fost pusă din partea M. Sale ascultarea raportului în causa crisei. Ce va fi referat şi ce disposiţiuni se vor fi luat la locul preaînalt în urma raportului, noi abia mâne-poimâne vom puté şti.

Ear' acéstă hotărîre preaînaltă posibil sĕ aducă soluţie care chiar şi voinicoşilor obstrucţionisti le cam face recóre. Intrĕ numĕrósele combinaţiuni, pe cari partide şi *nuanţe de partid* (de cari sunt multe în partidul liberal) şi le fac cu privire la soluţia ce va urma, este adecă şì aceea, că contele *Hédervàry,* din audienţa de azi se va re'ntórce *a treia-óră ministru-president,* dar' de astă-dată *cu tóte autorisările constituţional admisibile şi cu firma voinţă de a şì validita aceste autorisări.* La acésta însĕ, — după ce în şedinţa de Joi partidul liberal votând cu propunerea lui Kossuth şi-a desavuat propriul şef de partid, — contelui Hédervàry îi va trebuí — *partid.* Posibil deci că în acest scop — *prin alegeri noue* va face tabulă rasă din actuala constelaţiune a partidelor din dietă.

„Asociaţiunea.“

Invitare.

In conformitate cu conclusul luat în şedinţa comitetului despărţĕmĕntului IV. (Sibiiu) al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“, de la 3 Iunie a. c., biroul invită pe toţi membrii şi sprijinitorii scopurilor Asociaţiunei, *la a II a escursiune* instructivă, care va avé loc *Duminecă* în 11 Octobre (28 Septembre st. v.) de astădată în comuna *Slimnic.*

Programul:

1. Plecarea din Sibiiu la 7 ore diminéţa.
2. Participarea la serviciul divin, după sĕvêrşirea căruia se va rostí o predică instructivă.
3. După un mic interval directorul despărţ. va deschide şedinţa.
4. Infiinţarea de agenturi.
5. Disertaţie pentru popor, de înv. pens., Rom. Simu.
6. Cercetarea esposiţiei locale, aranjată din lucruri de mână de ale femeii române.
7. Premiarea lucrurilor mai reuşite.
8. Inchiderea şedinţei.

Sibiiu, 5 Octobre (22 Sept. st. v.) 1903.

Dr. Liviu Leményi *dir. desp.*
Lazar Triteanu *secretariu.*

Intrunire agricolă.

— Invitare. —

Subsemnatul comitet central invită prin acésta pe toţi membrii şi sprginitorii reuniunei nóstre agricole la *întrunirea agricolă,* ce se va ţiné Duminecă la 11 Octobre n. c. în comuna Bradu (lângă Avrig). La întrunire se va vorbí despre cultura fênaţelor, ţinerea vitelor, cum şì despre însemnătatea şi folósele însoţirilor de credit săteşti, sistem Raiffeisen.

Sibiiu, 29 Septembre n. 1903.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“

Dem. Comşa, *president.*
Vic. Tordăşianu, *secretariu.*

NOUTĂŢI

Serviciu divin pentru Majest. Sa. Fiind eri ḑiua Maiestăţii Sale preagloriosului nostru Impĕrat şi Rege apostolic *Francisc Iosif I.,* Escelenţia Sa I. P. S. D. Archiepiscop şi Metropolit *Ioan* la finea s-tei liturgii celebrată în biserica din suburbiul Iosefin a cetit rugăciunea prescrisă pentru îndelunga sănĕtate şi viéţă a bunului nostru Monarch.

*

Pĕrechia regală a României, împreună cu princesa Maria, soţia moştenitoriului, Joi séra a trecut prin Budapesta, în calea spre casă. Distinşii călĕtori au luat cina în restaurantul gării de ost din Budapesta, după care au plecat sĕ facă preumblare pe bulevardul Kerepes. Din préjma teatrului poporal s'au re'ntors însĕ la gară, din causă că fiind recunoscuţi din partea passanţilor, îi plictisia interesarea indiscretă. Cu trenul din aceeaşi séră au plecat apoi mai departe. Intru întimpinarea iubiţilor suverani Vineri diminéţa au plecat din Bucureşti la Predeal toţi ministrii aflători în capitală, generalii Priboianu, Vartiade şi Baicoianu, majorul Baranga, Al. Beldiman ministru plenipotenţiar la Berlin, C. F. Robescu, primariul capitalei, beiul Kyazim, ministru plenipotenţiar al Turciei la Bucureşti, şi alţi dignitari.

De la gara din Predeal suveranii au plecat cu tren special la Sinaia.

M. Sa regele Carol în trecerea prin Viena *nu a mai făcut visită M. Sale împĕratului şi rege al nostru,* care, de altcum, pe timpul acela nici nu era în Viena, ci la Mürzsteg la vênătóre cu ţarul, — deci telegrama pe basa căreia luaserăm notă în numĕrul anterior, că regele Carol va face de nou visită monarchului nostru, — se vede că nu a fost basată pe informaţie sigură.

*

Alegere de paroch. Eri s'a ţinut alegerea de paroch pentru parochia din Sibiiu suburbiul-inferior. A fost ales cu unanimitate de voturi diaconul Iosif *Enescu,* protocolist consistorial.

*

Adunarea desp. Cohalm al „Asociaţiunii“. In 21 Septembre s'a ţinut în biserica gr.-or. din Cohalm adunarea generală a despărţĕmêntului XXVII (Cohalm) al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“, participând un numĕr frumos de inteliginţă şi popor din tractul Cohalm şi din alte părţi. Intrĕ cei din depărtare amintim pe dl Cernea din Făgăraş şi câţiva óspeţi din România. Despre acéstă adunare corespondentul din Ticuş ne scrie dto 26 Septembre următórele: Adunarea a fost presidată de v.-presidentul Ioan Bercan, paroch în Merchiaşa. Conform programului agendele adunărei generale din ĕst an au decurs fórte regulat. S'a luat cu plăcere la cunoştinţă străduinţa comit. desp. prin ţinerea de prelegeri poporale pe sate, s'a dat ajutóre la tineri cari au îmbrăţişat meserii, înv. G. Maican a ţinut o disertaţie fórte instructivă despre „Invidie“, care a fost spre mulţămirea tuturor, — şi s'a hotărît, ca biblioteca desp. împărţindu-se în 4 grupuri sĕ se trimită prin comune unde va fi lipsă, spre cetire.

După încheerea şedinţei tótă inteliginţa presentă a fost invitată de dl advocat *Dr. Drimba,* la un banchet, în scopul de a face cunoştinţă cu inteliginţa tractului nostru din incidentul hotărîrei dsale de a se aşeza ca advocat român în Cohalm. Séra acésta de cunoştinţă a fost cum nu se póte mai plăcută! Toastele încă n'au lipsit. Au toastat părintele Roşca, părintele Blaga, înv. Maican, părintele Popoviciu cel cărunt la barbă dar' tinĕr şi vesel cu inima, şi părintele Bercan, care însufleţit şi deplin mulţămit că în urma neobositelor străduinţe 'şi vede visul împlinit spre plăcerea tuturor; căci după ce i-a succes cu ajutoriul inteligenţei nóstre a înfiinţa şì o bancă românéscă în Cohalm „Economia“, singura dorinţă 'i era, ca sĕ avem şì advocat român întrĕ străinii cu cari locuim, şi acéstă dorinţă, iat'o împlinită!

Dee Dzeu noului nostru advocat, la care sperăm sĕ fie stêlpul conducĕtor neclătit al poporului nostru, viéţă îndelungată, şi fiind dînsul la culmea chemării fie sigur de iubirea, stima şi recunoştinţa nóstră totdéuna.

(„*Eu*“.)

*

† Trandafir Dragoman. Vineri (25 Septembre) a rĕposat absolventul de pedagogie *Trandafir Dragoman* din Streja-Cârţişóra, în etate de 19 ani. A fost înmormêntat Duminecă (27 Septembre) în cimiteriul bisericei gr. or. din Streja-Cârţişóra, fiind dus la locul de odihnă prin patru colegi ai lui şi însoţit până la mormênt de aprópe întreg satul. Cu trei sĕptĕmâni mai înainte fusese instituit din partea Preav. Consistoriu archidiecesan învĕţătoriu la şcóla din locul sĕu natal. Nu i-a fost dat însĕ de sórte sĕ satisfacă aşteptărilor puse în el prin acéstă instituire. Il plâng perderea părinţii şi numĕróse rudenii.

*

Distincţiunea profesorului Borgovan. Ministeriul instrucţiunii publice din România a acordat mai multe premii autorilor concurenţi pentru cele mai bune cărţi de cetire şcolare. Intrĕ cei premiaţi la tóte cărţile de lectură de curs primar, vedem cu bucurie şì pe fostul nostru compatriot dl Borgovan, care trecênd în România ne face onóre şì acolo. („Familia“).

*

Medic nou în Beinş. Dl Dr. *Cornel Nyeş,* medic cercual în Tarian, fiul canonicului Moise Nyeş, a fost numit de cătrĕ comitele-suprem al comitatului Bihor medic-dirigent al noului spital comitatens care s'a înfiinţat la Beinş şi care se va deschide în curênd. („Familia“).

*

Hymen. Alexandru *Băieşan,* ales paroch în Poiana (tractul Alba-Iulia), şi dşóra Eva *Ţandrĕu* îşi vor serba cununia în 25 Septembre st. v. la orele 2 p. m. în biserica gr. ort. din Bucium-Poieni (tractul Abrud).

*

Voinicii stégului. Ori-cât li-ar cădé de greu celor cu „pretensiunile naţionale“ privitoriu la armată şi celor câteva municipii hiperpatriotice, cari au hotărît sĕ împedece presentarea de bună voie a tinerilor ajunşi la etatea de asentare, totuşi, la unele comande de întregire s'au presentat atâţia feciori, în cât numĕrul asentaţilor a trecut chiar limitele trebuinţei de recruţi a regimentului local, aşa că mulţi au fost împărţiţi la alte arme: la cavalerie, artilerie, etc. Primul întrĕ aceste brave cercuri de asentare e al comitatului Sibiiu, din care s'au presentat la asentare preste 1000 de feciori români şi saşi (câţiva şi de altă naţionalitate). Azi au venit 40 (saşi şi români) din Turnişor. Asemenea brav s'au purtat feciorii din cercul de întregire al regimentului de infanterie nr. 64 (al Orăştiei), din cari s'au presentat la asentare 362 feciori, fiind asentaţi 324, anume: 240 români, 52 saşi şi nemţi, 26 magiari şi 6 evrei. Acestui regiment i-ar mai trebuí numai 96 feciori, pentru-ca contingentul de recruţi pe anul curent sĕ-i fie complet. Probabil însĕ, că şì acest rest se va asenta, deóre-ce asentările se continuă, ear' flăcăii se presintă cu drag la asentare, ştiind că prin acésta nu numai îşi implinesc datorinţa civică faţă de patrie şi tron, ci îşi fac şì lor bine, ear' némului lor cinste.

Cei asentaţi deja vor avé sĕ-şi încépă serviciul în 5 Octobre st. n., avênd sĕ se presinte în acest scop la comanda regimentului fără sĕ mai aştepte citare specială. Ear' cei cari vor fi asentaţi de azi înainte, vor fi înrolaţi imediat.

*

Munificenţa episcopului Bende. Episcopul *Bende Imre* al diecesei rom. catolice a Nitrei a pus la disposiţia capitulului diecesei 100.000 coróne, spre a le întrebuinţa în scopul adjustării şcólelor elementare confesionale din diecesa sa cu recuisitele necesare, şi în alte scopuri culturale.

*

Notariu român în Crihalma. Cu datul 26 Septembre st. n. (primit în 3 Octobre) ni-se scrie din Ticuşul-român, că în 19 Septembre n. a fost alegere de notariu în cercul Crihalma — Ticuşul-român (comitatul Têrnava-mare), devenit vacant prin abzicerea fostului notariu Fóris Péter. Dintrĕ 9 candidaţi: români, unguri, saşi, a fost ales cu aclamaţiune tinĕrul de bună speranţă George Taflan din Mândra (comitatul Făgăraş), maturisant şi absolvent al cursului notarial din Cluj. Protopretorul nostru (zice corespondentul), s'a purtat fórte legal, candidând pe toţi concurenţii şi lăsând voe liberă representanţei comunelor numite a-şi alege pe cine voesc. Alegĕtorii, contra tuturor presiunilor din partea câtorva, au fost la locul lor, alegĕnd pe Taflan, în buna speranţă că va fi spre binele şi înaintarea poporului. Dee bunul Dzeu, ca aşa sĕ fie! (Mandea Căpitanul).

Posta redacţiunei.

S. — In numĕrul proxim. Mulţămite.
Sebeş. — E de mult la rênd. Paciinţă.
G. O. — Asemenea.
„*Ferul*“. Primit. Vom vedé.
„*Plan de agende*“. Aştéptă şpaţiu, cules gata.

Oficială.

Atragem atenţiunea onoratelor oficii şi epitropii parochiale, că terminul statorit prin circulariul din 3/16 Maiu nr. 4254 Epitr. referitor la administrarea taxelor sidoxiale restante, cătră cassa archidiecesană, — a espirat, drept ce în interesul ordinei şi bunei administraţiuni se impune achitarea chiar şi pentru evitarea neajunsurilor împreunate cu încassarea prin alte organe, abstrăgênd de la spesele ce se fac.

Nr. 423 1903. [227] 2—3

Concurs

Pentru întregirea postului vacant de **paroch** în parochia **Sărăcsĕu**, se escrie prin acésta concurs repețit cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoțeşti de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a 'şi aşterne cererile lor instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat şi au a se presenta înainte de alegere în biserica din loc spre a cânta, respective a celebra şi a cuvênta.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Alba-Iulia.

Albă-Iulia, 13 Septembre 1903.

Ioan Teculescu
protopresb.

Nr. 743 1903 [226] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia **Bogatu**, tractul protopresbiteral Mercurea, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în tabela B. pentru întregirea venitelor preoțeşti de la stat.

Reflectanții la acest post, au a 'şi aşterne cererile lor instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat, şi au a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică pentru a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Mercurea, 11 Septembre 1903.

In conțelegere cu comitetul parochial.
Oficiul protopresbiteral gr. or. Mercurea.

Avram S. Pecurariu
protopresb.

Nr. 711 1903 [228] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia vacantă de clasa primă din **Țînțari**, se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post sunt cele usate până acuma, specificate în cóla B. compusă pentru întregirea dotațiunei parochiale de la stat.

Concurenții au sĕ documenteze cualificațiunea prescrisă pentru parochiile de clasa primă şi au sĕ 'şi aştérnă cererile lor, în terminul fixat la oficiul protopresbiteral concernent, avênd a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică pentru a cânta, respective a serví şi predica.

Țînțari, în 8 Septembre 1903.

Comitetul parochial al bisericii române gr. or. din Țînțari:

Ioan Gavrilescu m. p.
president.

Petru Danciu m. p.
notariu.

In conțelegere cu subsemnatul.

Braşov, în 11 Septembre 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Braşov.

Vasile Voina
protopresb.

Amvonul bisericei gr. ort. române. — Predici pentru tóte Duminecile, sĕrbătorile şi praznicele de preste an. De Ioan **Nicorescu**, preot profesor seminarial în Arad. — In două tomuri. — Cu binecuvêntare archieréscă. — Tomul I. Predici pentru tóte Duminecile de preste an. Prețul: **3 cor.** plus 30 fileri porto.

Librăria Tipografiei archidiecesane.

A apărut:

Calendariul archidiecesan pe anul comun **1904.**

Prețul unui exemplariu **40 fil.**, cu şematism **80 fil.**, porto postal **10 fil.**

Librăria archidiecesană, Sibiiu.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret**

vindecă și învioréză pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

[2] 37

Prețul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copíi şi femei de constituție fórte slabă.

Espeditie din centru și locul de vêndare pentru țéră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colțul strada Kálmán.

Anunț colectiv al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“.

Comitetul Reuniunii îşi permite a recomanda onoratului public românesc pe comercianții şi industriaşii nostri de mai jos şi a 'l ruga sĕ binevoiéscă a 'şi acoperí trebuințele sale — întru-cât e cu putință — de la acestia. — Totodată aduce la cunoştința acelor părinți, cari au copíi pe cari i-ar aplica la meserii, că comitetul nostru mijlocește așezarea lor pe la măestri buni.

Const. Dragoş
pantofar.
Işi recomândă prăvălia sa cu tot feliul de **ghete** şi **cisme**. Esecută lucru după comandă în lucrătórea proprie. Primeşte reparaturi. Cercetéză têrgurile mai mari.
Piața mare nr. 5.

N. S. Nadasdy
comerciant.
Piața mică 31: Prăvălie de manufactură
Str. cisnădiei 28: Prăvălie (filiala) de pânzături şi albituri.

Renumitul
Hotel Mihaiu
Odăi elegante, cafenea şi restaurant cu mâncări şi beuturi bune. Trăsură la dispoziție pentru fie-care plecare şi sosire de tren.
— Prețuri moderate —
Strada turnului nr. 11.

Ioan Roman
Salon de ras, frisat și tuns.
Deposit: de parfumuri, legători de mustațe, perii şi altele.
Str. Poplăcii-mari nr. 4

Bereria mare
(Iosif Barbu).
Restaurant provĕdut cu tot feliul de mâncări şi beuturi. In Dumineci şi sĕrbători — concert. Serviciu prompt.
Prețuri eftine.
Promenada Bretter.

Teod. Popescu
comerciant.
Recomândă marele seu **deposit** cu **mărfuri de manufactură.**
Prețuri moderate.
Piața mică nr 14.

Stefan Moga
franzelar (jimblar)
Deposit mare de făină
La comande mai mari de jimble, covrigi sau pâni dă rabat.
Strada trenului nr. 4.

Zaharie Moga
franzelar.
Prăvălii cu jimble, covrigi, pâne de tot soiul, făină albă, roşie (pentru vite).
Str. poplăcii nr. 1 şi 23.

Ales. Lucian
cismar.
Are prăvălie de tot feliul de **cisme** şi **ghete** produse proprii. Caută têrgurile mai mari din comitatele: Sibiiu, Hunedóra, Alba-inf., Têrnave şi Făgăraş.
Dragonerwache nr. 2.

Eremie Purece
lăcătușerie de artă și construcții.
Deposit de sobe (cuptóre) de bucătărie.
Esecută reparaturi de tot soiul.
Lucru solid.
Prețuri moderate.
Strada brânzii nr. 9.

Maria Mitoc
institut de spălare (curățire) şi călcare fină de albituri bărbăteşti şi femeeşti după sistem vienez.
Serviciu prompt.
Prețuri convenabile.
Strada urezului nr. 11.

Ales. Nemeș
ferar (faur).
Esecută tot feliul de lucrări ce cad în brésla sa. Ia în întreprindere esecutarea de trăsuri şi căruțe de tot feliul.
Lucru solid şi durabil.
Prețuri moderate.
Strada ocnii nr. 34.

Vasile Bann
cismar.
Prăvălie de tot feliul de încălțăminte. Esecută lucru după mĕsură, cum şi reparaturi. Cercetéză têrgurile mai mari din comit. Sibiiu şi din comitatele învecinate. Prețuri moderate.
Strada ocnei nr. 7.

Zaharie Aron
cismar.
Işi recomândă depositul seu de **cisme** şi **ghete** de tot soiul. Primeşte comande şi reparaturi. Cercetéză têrgurile mai mari din comitat. Sibiiu, Hunedóra, Alba-infer. Têrnave şi Făgăraş.
Strada nouă nr. 12.

I. Mihălțian
Atelier de încălțăminte.
Esecută tot feliul de încălțăminte, cum şi reparaturi.
Lucru solid
Prețuri moderate
Strada poplăcii nr. 19

Emil Petruțiu
măsar
de construcții şi mobile.
Esecută tot feliul de lucrări de la cele mai simple până la cele mai artistice ce cad în specialitatea sa.
Prețuri fórte moderate.
Strada margareta nr 8.

Med. de aur Piteşti 1883 | Med. de arg. Bucureşti 1883
Petru Ilieș
compactor
şi incadrator de tablouri
Esecută tot feliul de lucrări ce cad în specialitățile sale.
Prețuri moderate.
Str. măcelarilor nr. 12

Petru Moga
franzelar.
Deposit de făină albă şi roşie (pentru vite). Primeşte întrĕ altele şi comande pentru colaci sau jimble la pomeni.
Strada urezului nr. 27.

Petru Bota
croitoriu.
Confecționéză tot feliul de haine bărbătești. Deposit de haine (costume) țĕrăneşti pentru femei (în port seliştenesc), pe care le pune în vîndare în têrgurile mai mari din comitatele: Sibiiu, Hunedóra, Alba-inferióră, Têrnave şi Făgăraş. Primeşte şi comande.
Imprumută costume.
Strada rațelor nr. 11.

G. Bendorfean
văpsitor și pictor de firme.
Esecută tot feliul de lucruri aparținĕtóre acestor ramuri. Pictéză prapori, icóne sfinte (în stil bizantin). Esecutare fină. Prețuri moderate.
Piața Hermann nr. 3
(lângă Casarma cea mare).

Crucița & Sinu
croitori.
Esecută tot feliul de haine bărbăteşti, civile şi militare, cum şi revenzi.
Primeşte reparaturi.
Prețuri convenabile.
Str. Bruckenthal nr. 27.

I. Popa-Popidan
măsar
de construcții, mobile şi biliarde.
Esecută tot feliul de lucrări ce cad în aceste ramuri. — Lucru solid.
Prețuri moderate.
Strada rațelor nr. 20.

George Prașca
cismar.
Deposit de tot feliul de **cisme** şi **ghete**. Esecută după comandă.
Caută têrgurile.
Primeşte reparaturi.
Prețuri moderate.
Strada nouă nr. 47.

Isid. Grindean
cismar.
Deposit de tot feliul de **ghete** şi **cisme**. Primeşte comande. Esecută şi reparaturi. Cercetéză têrgurile mai mari din comitatul Sibiiu şi comitatele învecinate.
Prețuri eftine.
Strada nouă nr. 3.

P. Mihălțian
pantofar.
Primeşte comande pentru esecutarea de tot soiul de **ghete**, cum şi reparaturi.
Strada turnului nr. 21.

T. Moldovan
cismar.
Deposit de tot feliul de **cisme** şi **ghete**. Primeşte comande. Esecută şi reparaturi. Cercetéză têrgurile mai mari din comitatul Sibiiu şi comitatele învecinate.
Prețuri moderate.
Str. Guşteriții nr. 85.

Ioan Stanciu
zugrav de case
Zugrăvește case, biserici, etc., în diferite forme şi colori.
Primeşte comande şí în jur.
Strada turnișorului 101.

Iuliu Salamon
măsar
de construcții şi mobile.
Işi recomândă marele seu deposit de tot feliul de mobile. Primeşte comande de tot soiul de lucrări ce cad în specialitățile sale.
Prețuri convenabile.
Strada faurilor nr. 15

Redactor prov. Dr. George Proca.

Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane

Nr. 106 Sibiiu, Joi 25 Septembre (8 Octobre) 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 34
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Zile de sĕrbătóre pe Valea de sus a Murĕşului.

Sfinţirea bisericei din Cueşdiu, Topliţa română şi Idicel-padure.

(Fine).

Nu mai puţin impunĕtóre a fost reîntórcerea din Topliţa. Intrégă inteliginţa română de acolo a ţinut de cuviintă sĕ se asocieze la conduct şi sĕ dee Inaltului óspe atenţiunea cuvenită petrecêndu-l până la Cueşdiu.

In drum ne-am oprit la 12 ore din zi în comuna Meşterhaza, unde poporul de acolo, mic şi mare, în frunte cu vrednicul paroch Niculescu şi cu harnicul învĕţătoriu, aşteptau în haine de sĕrbătóre sosirea capului bisericei.

La cuvêntul de bineventare al parochului I. P. S. S. Domnul archiepiscop a rĕspuns în cuvinte alese, dând frumóse poveţe poporului, îndemnându-l la iubirea de neam şi biserică şi la alipirea către legea străbună.

Biserica din Meşterhaza a fost prea puţin încăpĕtóre, ca sĕ pótă străbate poporul întrunit şi din comunele învecinate, drept ce alocuţiunea archiereului s'a făcut sub ceriul liber, în faţa bisericei.

Cetind după aceea rugăciuni de deslegare la familiile fruntaşilor rĕposaţi, fosti ctitori ai biserici, ne-am întrunit la masa ospitală a parochului, în o disposiţie sufletéscă démnă de însemnătatea zilei.

Tinerimea, la rêndul seu, a început pe afară a trage *„hora mare“* şi în horă s'au înşirat veseli o parte din óspeţii mai vioi, şi 'ţi era mai mare dragul sĕ veḑi ţeranii, învĕţătorii şi domnii la veselie comună, la praznic.

O aşa manifestaţie prin părţile aceste a fost o raritate, şi chiar şi celor mai din etate ne cădea greu despărţirea de către poporul de acolo şi de vrednicii sei conducĕtori, cari au ştiut sĕ ridice un frumos edificiu şcolar, şi în curênd au sĕ încépă lucrările de o nouă biserică impunĕtóre, avênd mijlócele binişor adunate.

Semnalul de plecare era dat, şi cu dorul de a ne revedé în curênd în acele părţi, conductul a pornit în jos spre Valea-Murĕşului. O singură localitate nu ni-a făcut bucurie. A fost comuna Restoşnea, unde poporul părea tare decăḑut, ear' srĕinii sĕ vedeau înaintaţi.

Bunul archiereu a folosit prilegiul de a-i îndemna spre alte porniri mai înţelepte; li-a arătat miseria în care se găsesc, dojenindu-i că dacă nu vor abandona căile primejdióse, atunci sĕ nu se aştepte la binele şi fericirea la care aspiréză.

Pe cât de neplăcut am fost suprinşi în Restoşnea, în întreg parcursul drumului, mare ni-a fost bucuria apropiindu-ne de fruntaşa comună Deda. Am aflat popor bine disciplinat, ómeni robusti, tipuri alese de femei, harnice, bine hrănite şi bine îmbrăcate, semn că corupţia ací nu a străbătut, semn, că conducĕtorii sunt la culmea chiămărei lor.

Inaltpreasânţitul şi aici, ca în tóte comunele, a întrat în biserică, aşteptat cu evlavie de către dreptcredinciosul popor, pe care prin o frumósă pastorală l'a încurajat sĕ persevereze în datinele şi obiceiurile vechi, sĕ iubéscă pămêntul şi légănul în care s'au născut şi sĕ nu lase sĕ ocupe alţii terenul — în paguba nóstră. A arătat ce folositóre sunt asocierile, asigurările contra focului, folosind ocasiunea tocmai din prilegiul, că cu câteva zile mai nainte câţiva economi şi-au perdut averea, misstuită de flacări, şi dacă ar fi fost asiguraţi, de sigur că paguba nu era aşa de simţitóre. Cu o cale a invitat pe cei ce nu au suferit pagube, sĕ vină nenorociţilor în ajutoriu şi astfel sĕ dovedéscă iubirea către deaprópele, care numai prin fapte de caritate creştinéscă şi de ajutoriu celor lipsiţi se póte manifesta în adevĕrata ei splendóre.

O vorbire aşa frumósă şi aşa bine simţită, ca şi cea rostită în Deda de către veneratul cap al bisericei nóstre, rar ţi-se dă ocasiune sĕ auḑi.

Distinsul paroch al Dedei, *Leon Popescu*, în termini calḑi şi aleşi a mulţămit bunului archiereu pentru onórea ce a făcut comunei Deda şi bisericei de acolo, de a fi întrat, obosit şi pe înserate, pentru a da poporului poveţe atât de folositóre; a asigurat pe înaltul prelat, că cu ajutoriul lui Dzeu vor edifica biserică nóuă şi şcólă nóuă, casă parochială, tóte la un loc, pe un frumos teritoriu în mijlocul comunei, donat chiar de parochul în scopul acesta, şi şi-a esprimat dorinţa sa şi a poporului întreg, ca bunul Dzeu sĕ lungiască firul vieţii scumpe a iubitului nostru archiepiscop, ca preste 2 ani sĕ pótă îndeplini şi actul sfinţirii bisericei proiectate în Deda, la ce poporul a erupt în frenetice aclamaţiuni de „sĕ trăiéscă“ la adresa capului bisericei.

După acéstă solemnitate ne-am depărtat întrĕ sunetele clopotelor bisericei din Deda — şi binişor pe înserate am reîntrat earăşi la cuartirul general, la ospitala casă a vrednicului nostru protopop Şagău, aşteptaţi de poporul din Cuieşdiu, care împrejmuia locuinţa şi aştepta în haine de sĕrbătóre şi în ordine esemplară sosirea archiepiscopului şi a suitei sale.

După o cină frugală luată la masa protopopului, şi după câteva ore de repaus, în diminéţa zilei următóre la orele 5 din zi, conform programului am urmat drumul spre *Idicel-pădure*. Obosćla, care altădată cuprinde chiar şi pe cei mai tineri, se vede că nu ne-a biruit, ci pare-că tot mai veseli, tot mai inimoşi mergeam, pentru-că pildă vie aveam în neobositul nostru cap bisericesc, care nu cunóşte cruţare de sine, nu cunóşte ostenélă când e vorba de a împlini o misiune frumósă archierésca, la care Dzeu l'a chiămat şi învrednicit, şi pe care o înţelege la ocasiuni de aceste atât de strălucit şi cu abnegaţiune fără părechiă şi margini.

Trecem preste *Murĕş*. Călăreţii din Măierĕu, Idicel-sat şi Idicel-pădure formézá garda de onóre, şi întrĕ sunetele clopotelor de la ambe bisericile, soseşte mult aşteptatul şi doritul archiepiscop la orele 8 diminéţa.

Ceremonialul se începe imediat. Poporul din Jabeniţa, Lueriu, Măierĕu, şi de pe tóte vălile curge în grupuri mari din tóte părţile. Pe la finea liturgiei — preste 3—4000 de ómeni erau întruniţi. Biserica de-şi nouă şi spaţiósă, de astă-dată nu putea sĕ priméscă pe toţi cei-ce alergaseră din depărtări mari, ca sĕ se *„boteze de la Ioan“*, iubitul cap al bisericei, şi sĕ se ungă cu sfântul mir, spre întărirea credinţei şi oţelirea în dragostea creştinéscă. Astfel cuvêntarea şi stropirea cu apă s'a făcut earăşi sub ceriul libĕr şi abia la óra 1 ne-am putut aşeza la o masă improvisată sub frunze de stejar, la care au luat loc preste 100 persóne, mai ales preoţii din tract, fruntaşii parochiilor vecine, representanţii confesiunei romano-catolice şi reformate din comuna vecină Măierĕu şi suita Inaltpreasfinţitului Părinte.

Şi la acésta ocasiune s'au rostit frumóse vorbiri, pentru Majestatea Sa bunul nostru monarch din partea Inaltpreasfinţiei Sale, apoi avêntat au vorbit asesorul N. Ivan pentru representanţii presenţi ai confesiunilor ev. ref. şi rom. cat., Dr. Cristea pentru harnicul protopop Şagău, fiu al acestei comune, căruia i-se datoreşte în mare parte şi zidirea acestei biserici, — ear' acesta, cu lacrimi de bucurie a mulţămit lui Dzeu, că i-a ajutat, ca din fiu de ţĕran al acestei comune, sĕ pótă face fapte cari sĕ 'i asigure o amintire vrednică în comuna sa natală.

Frumos şi cu multă vervă au vobit preoţii ev. ref. din Maros-Vécs şi cel rom. cat. din Măierĕu pentru I. P. S. Sa, că s'a ostenit sĕ-şi vadă de fiii sĕi sufleteşti în cele mai espuse părţi ale archidiecesei, părţi unde confesiunile trăesc în bună armonie şi de-şi nu se rógă în o limbă, dar' toţi cred în un Dzeu şi toţi ştiu respecta buna rênduiélă de a da cinstea, celui-ce în numele Domnului a venit.

Şi aici, ca şi la Meşterhaza, poporul era însufleţit, disposiţia animată şi veselă, şi 'ţi era mai mare dragul sĕ veḑi ce frumos ştiau flăcăii nostri sĕ jóce *„Ardeléna“* şi jocurile nóstre româneşti *„Bătuta“* şi *„Căluşeriul“*. Tot ce am regretat era că timpul înainta în paşi repeḑi şi semnalul de plecare 'l dase deja de mult *„Iosif cel cu bun chip“* şi cu mult duh — ca sĕ nu ne întârziem — şi sĕ ajungem încă de cu zi în Reghin. — Inaltpreasfinţia Sa a plecat pe jos din mijlocul poporului, care 'l încungiurase şi 'i împresorase trăsura, ca sĕ i mai sărute odată „binecuvêntătórea dréptă“, şi astfeliu însoţit de cei mai de aprópe ai sei a putut străbate printrĕ poporul care îl aclama.

Manifestaţia de alipire şi de dragoste către capul bisericei 'şi ajunsese culmea, când abia ne-am putut strecura sĕ urcăm în trăsuri, pentru a continua cu drumul spre Reghin. In ordine frumósă am întrat la orele 5 după prânz în Reghin, unde după împlinirea unor datorinţe impuse de bună cuviinţă, faţă de persónele cari s'au presentat Inaltpreasfinţiei Sale, la venire, li-s'a întors visitele, şi în fine am luat cina la ospitala casă a dlui Iosif Popescu

Primirea şi aici, ca pretutindenea, n'a putut fi mai cordială, masa mai bogată, şi veselia mai pronunţată.

Acestor disposiţii sufleteşti s'a şi dat cuvenită espresiune prin înaltul óspe, cum şi prin alte persóne, cărora li-a mulţămit domnul casei — pentru onórea ce i-s'a făcut casei şi familiei sale.

Ora de plecare se apropie. Mai sunt numai câteva minute. In paşi repeḑi străbatem din nou piaţa şi sosim la gara din Reghin.

Intrégă inteliginţa e la gară.

Dnii Dr. Ioan Popescu, Iosif Popescu, protopopul Şagău, triumviratul din Reghin, soţiile dlor, Dr. Monda şi de noi nedespărţitul pretor, ne mai strîng încă odată mâna, ear' Inaltpreasfinţia Sa binecuvêntându-şi pe bravii sĕi fii sufleteşti, şi mulţămindu-le de afabilitatea dovedită, îşi ia rĕmas bun de la toţi.

Aşa s'au încheiat festivităţile din părţile Reghinului, festivităţi fără părechiă în analele vieţii bisericeşti, cari au cimentat legături puternice şi au întărit în credinţa strămoşéscă mii de ómeni, făcêndu-i părtaşi de o bucurie, care nu a fost dat a o avé de 12 ani unii din părţile Reghinului.

După 6 zile obositóre ne-am întors la reşedinţa archiepiscopéscă, cu refrenul: „Pe stăpânul şi archiereul nostru, Dómne păzeşte-l întru mulţi ani“.

Incă tot în crisă. Audienţa de Luni a contelui Hédervâry la M. Sa nu a dat încă nici o soluţie crisei. Timp de $1^1/_2$ oră a referat contele asupra motivelor cari i-au necesitat abzicerea, cum şi asupra situaţiei politice şi a tuturor cestiunilor în nex cu acéstă situaţie. *M. Sa nu a hotărît nimic*, avisând pe contele sĕ se presinte la o *a doua audienţă* Marţi.

Probabil că în audienţa a doua se va lua hotărîre decisivă, cu care apoi contele Hédervâry se va re'ntórce la Budapesta azi (Mercuri).

In combinaţiunile cu privire la persóna fiitoriului ministru-president unele ziare din capitală scot în plan pe *Lukács* László, fostul ministru de finanţe în cabinetele anterióre, care după abzicerea primă a contelui Hédervâry fusese îmbiat cu formarea cabinetului, dar' atunci declinase de la sine acest onor, „din cause sanitare“. Că acum tot el sĕ fie chiămat din partea M. Sale în fruntea fiitoriului guvern, — după refusul de atunci, şi ştiind că întrĕ politicianii ascultaţi de M. Sa asupra modalităţilor de resolvire a crisei tocmai el accentuase mai tare, că trebue sĕ se satisfacă „naţiunii“ pretensiunea în cestiunea limbii în armată, ear' de atunci au urmat cunoscutele autografe, — ni-se pare cam prea hazardată combinaţiunea.

Dr. Körber — despre pactul cu Ungaria. Camerile comerciale şi corporaţiunile industriale din Austria au ţinut Sâmbătă adunare în Viena şi s'au pronunţat pentru susţinerea pactului economic cu Ungaria şi pentru contracte comerciale cu străinătatea pe timp mai îndelungat. S'au pronunţat însĕ şi asupra necesităţii de a regula raporturile vamale faţă cu Ungaria pentru casul că ar urma *desfacerea uniunii.*

Cu alusiune la acest pronunciament ministrul-president *Körber*, la banchetul dat după adunare a zis următórele:

„Că ce serios ne ocupă pe noi afacerile dtre, vĕ rog s'o recunóşteţi din căldura cu care vĕ rog sĕ ţineţi cu tótă energia la raportul economic cu Ungaria. Mĕ mir, că şi în cercurile dtre se vorbeşte de desfacere. Sĕ nu luaţi pe buze acest cuvênt. Dtre cunóşteţi mai bine însemnătatea aceluia. De-şi se póte întêmpla, că agitaţia politică, înferbêntată de diferite evenimente, ori îndemnată de anumite scopuri îşi ia lozincă desfacerea legăturilor vechi şi probate, — dtre, dlor, consilierii economici ai firmei Austria, dtre nu veţi ajunge nici-când la acest întristătoriu resultat, dacă luaţi în socotinţă raporturile fireşti, interesele monarchiei şi trebuinţele nóstre ale cestor de dincóci de Leita. Sĕ nu lase nici o parte sĕ-i sbóre din mână porumbul, în scopul de a vêna după vrabia de pe coperişul casei. Nici unul nu se bucură în vr'un grad deosebit de mare de talentul şi inclinaţiunea de a căuta ceea-ce e departe. Ştie fie-care, ce preţueşte porumbul şi ce vrabia. Noi vom sprijiní tóte productele nóstre faţă cu Ungaria, ér' Ungaria le va sprijiní pe ale sale faţă cu Austria. Cel mai valoros sprijin va afla însĕ munca, şi aici, şi şi dincolo, sub scutul tarifei vamale comune şi al contractelor comerciale bune. De-şi acum ceriul e înourat şi fie-care crede că are motiv de a fi supĕrat pe celalalt, totuşi se va limpeḑí ceriul şi vor ajunge la cuvênt ómenii cu judecată, cari vor fixa pe lung timp pacea politică şi economică, de care aşa mare lipsă au ambe părţile şi ale cărei base nu e greu de aflat, dacă fie-care respectéză loial drepturile celuilalt, statorite în legea pactului. *Eu nu cred că ar fi vorba despre ultimul pact* şi că după aceea va trebuí sĕ urmeze inevitabil desfacerea. *Natura e mai puternică de cât ómenii*, şi am zis deja mai adinea-ori, că *comuniunea economică ni-o impun raporturile fireşti.*"

„Resistenţa pasivă" a oraşeler şi municipiilor intransigente-patriotice continuă încă. Ziarele din capitală aprópe în fie-care zi aduc ştiri despre hotăriri patriotice de a nu permite primirea plăţilor de dare făcute benevol din partea contribuenţilor, de a denega armatei recruţii, şi unele chiar de a împedeca asentarea tinerilor cari de bună voie se presintă la asentare.

In zilele din urmă au luat hotăriri de acestea: representanţa oraşului *Nyiregyháza*, representanţa comunei *Tiszaföldvár*, representanţa oraşului *Eger*, a oraşului *Orosháza*.

In legătură cu acestea înregistrăm, că *congregaţia comitatului Timiş*, ţinută alaltăeri, în nex cu hotărîrea de a face representaţie la dietă pentru dimiterea soldaţilor terţianiţi a hotărît totodată sĕ róge dieta, ca *în timpul cel mai scurt posibil sĕ delăture pedecile cari fac cercurilor militare conducĕtóre imposibilă dimiterea terţianiţilor*, adecă: sĕ voteze contingentul de recruţi. Ear' *congregaţia comitatului Győr*, ţinută alaltăeri şi acésta, a luat *unanim* la cunoştinţă aprobătóre ordinul ministruluipresident *Hédervàry*, dat în calitatea-i de ministru de interne, prin care *decretéză ilegală oprirea primirii plăţilor de dare.* Aceeaşi congregaţie a primit şi şi-a făcut'o de a sa, adresa oraşului Győr către dietă, în care *se reprobă obstrucţia.*

Pentru catedrală.

Cu deosebită bucurie înregistrăm câteva noue contribuiri pentru catedrala nóstră, a cărei zidiri se apropie spre terminare, pe care zidarii s'au şi grăbit cu bucurie sĕ o anunţe, împodobind vîrfurile turnurilor şi ale cupolei cu braḑi verḑi. Anume:

1. Preasfinţia Sa episcopul Aradului *Ioan Papp* a trimis, drept resultat al colectei făcute în acest scop în eparchia Aradului, suma de 1560 coróne.

2. Ţĕranul fruntaş *Ioan Stanciu*, din Sĕcădate 800 cor.

3. *George Pralea*, paroch în Breaza, tractul Făgăraşului, a solvit 100 cor.

4. *„Vlădeasa"*, institut de credit în B. Huedin 50 cor.

5. Elevii ortodocsi de la gimnasiul din Blaj au colectat 20 cor. 70 fileri.

6. Ear' bĕtrânul *Vasilie Cora Soliman* de Viştea, — care şi în anul trecut a pus la dispoşiţia V. Consistoriu câteva mii drept fundaţiune cu numele sĕu şi al fiiului sĕu Tarasin, rĕposat, şi care a mai ajutat şi alte biserici sărace din archidiecesă cu sumuliţe frumóse, — ne pune la disposiţie următoriul

Act de donaţiune.

„Subsemnatul, — crescut din copilărie în frica lui Dumnezeu şi în dragoste către scumpa nóstră lege românéscă, — am fost cuprins de adâncă şi evlavósă însufleţire, vĕḑênd deja strălucind crucile aurite pe turnuleţele măreţei catedrale archiepiscopeşti ortodoxe-române din Sibiiu, ear' braḑii verḑi ridicaţi în vêrful turnurilor şi al grandiósei cupole — mi-au vĕrsat balsam de mângăiere pe sufletul meu de moşnég, care azi mâne are sĕ trécă la cele vecinice, întărindu-mĕ în convingerea, că — pe lângă tóte greutăţile obveniende — totuşi bărbaţi aleşi din fruntea bisericei ştiu îndrepta afacerile bisericeşti pe calea unui progres vĕdit şi îmbucurătoriu, care trebue sĕ ne umplă pe toţi de speranţă în un viitoriu frumos.

„Drept aceea — după o prealabilă consultare cu preacucernicul domn Dr. Miron Elie Cristea, asesor consistorial, m'am hotărît, ca din averea mea, pe care cu ajutoriul lui Dumnezeu am adunat'o din tinereţe pe lângă multă trudă şi ostenélă şi cu bună cruţare, sĕ donez o anumită sumă şi pentru măréţa nóstră catedrală, dorind prin acésta sĕ aduc un mic prinos mândriei nóstre de români şi dreptcredincioşi.

„Deci cu ziua de azi predau dlui Dr. Miron Elie Cristea libelul de depunere de la institutul de credit şi de economíi „Albina" din loc, de sub nrul 395, Cartea V., pagina 195; anul 1880, ce pórta numele meu Vasilie Cora, şi care cuprinde un deposit cu 3000 cor., cu rugarea, sĕ 'l înainteze Veneratului Consistoriu al archidiecesei ortodoxe române din Transilvania drept donaţiune irevocabilă făcută de mine pentru trebuinţele catedralei, pe lângă acea dorinţă a inimei mele, că în sfintele slujbe sĕ fie pomenit şi numele familiei donatoriului.

„Imi reserv numai dreptul, că la 1 Ianuarie 1904 — dacă voiu fi în viéţă — sĕ ridic eu interesele pe o jumĕtate de an după suma donată de 3000 coróne; ear' de la acest termin în colo sĕ formeze suma donată o parte din fondul catedralei, a cărui meniţiune este statorită de forurile bisericeşti.

„Pe lângă fundaţiunea *„Vasilie* şi *Tarasin Cora"*, dată tot în administrarea Veneratului Consistoriu archidiecesan, făcut'am şi acéstă danie a vĕduvei din s. evangelie, din banii crucereşte cruţaţi, cu smerită rugăminte, ca sĕ mĕ pomenéscă Dzeu şi pe mine întru împĕrăţia sa, ca pe unul, carele am făcut pentru biserică şi neam tot ce am fost în stare".

Libelul il alăturez sub ·/.

Sibiiu, în 5 Octobre 1903.

donator
Vasilie Cora Soliman de Vistea m. p.

Inaintea nóstră ca martori: Dr. Elie Miron Cristea m. p., asesor consistorial; Demetriu Câmpean m. p., archivariu consistorial; Zevedeiu Murĕşan m. p., paroch; Lazar Triteanu m. p., referent şcolar.

Acest fapt este cu atât mai laudabil, cu cât bunul bĕtrân n'a avut cine ştie ce slujbe rentabile, ci din contră; dar' crucereşte a adunat tot creţariul, ca sĕ-şi pótă ajuta némul şi legea strămoşéscă. Dzeu sĕ le răsplătéscă tuturora jertfele aduse.

Plan cronologic

despre agendele oficiale ale parochilor.

Prin circulariul Venerabilului Consistoriu archidiecesan din 4 Martie a. c. nr. 2142 Bis. s'a dispus, ca în scopul de a uşura preoţimei nóstre îndeplinirea la timp a agendelor sale periodice oficiale scripturistice şi astfeliu a ameliora mersul regulat al administraţiunei în parochii: sĕ se compună prin protopresbiteri, ori prin preoţi mai pricepuţi, pentru preoţimea fie-cărui protopresbiterat câte un: *„Plan cronologic, care sĕ cuprindă tóte oblígămintele oficiale ale unui paroch din decursul unui an, cum şi timpul pentru îndeplinirea lor"* şi acesta sĕ se presenteze conferenţelor proxime preoţeşti spre întregire şi decopiare.

Subscrisul am compus pentru preoţimea tractului protopresbiteral Deş planul următoriu despre agendele periodice legate de termine, pe care 'l public ací în scopul de a uşura — dacă ar fi necesar — sarcina acelora cari au primit îndatorirea de a compune câte un astfel de plan pentru conferenţele preoţeşti din tractul lor.

De sine înţeles, că vre-o patru posiţii din disposiţiile ce se refer la împregiurările tractului Deş, vor trebuí înlocuite cu disposiţii ce sunt întroduse în protopresbiteratele pentru a căror preoţime va fi compus planul.

Iată planul:

2 Ianuarie. Incepe jurnale de cassă noue pe a. c., induce în conturi noue capitalele restante şi în cartea de evidenţă nóuă darea de cult restantă etc. (§. 27 p. 4 st. org. §. 16, *d*) reg. congr. epitr.).

7 Ianuarie. Raportul şi banii discului din 6 Ianuarie a. c. pentru fondul general metropolitan îl aşterne protopresbiterului. (Ordin consist.).

1—10 Ianuarie. Estrasul sumariu al protocolului parochial cu finea anului precedent îl aşterne protopresbiterului. (Ord. 3 Dec. 1896 nr. 8079 B.).

Specificaţiunea cununaţilor în anul precedent cu taxa archiepiscopiei o aşterne protopresbiterului. (Ord. 23 Novembre 1896 nr. 7742 Ep.).

Raport despre reversalii referitóre la religiunea pruncilor din căsătorii mixte în a. preced. aşterne protopresbiterului. (3 Febr. 1898 nr. 729 B.).

Raport despre cununii numai civile, arătând causa lor în a. preced. aşterne protopresbiterului. (Ord. 15 Novembre 1897 nr. 3674 B.).

Consemnarea despre averile bisericeşti şi şcolare cu finea anului precedent o aşterne protopresbiterului. (Ord. 30 Maiu 1898 nr. 3926 Ep.).

Raport despre numĕrul înmormêntărilor mari şi mici, cu taxa de la ele, le aşterne epitropiei protopresbiterale. (Conclus. sinod. prot. 24 Iunie 1900 aprobat prin ordinul consistorial din 4 Iunie 1901 nr. 4603 Pl.).

1—15 Ianuarie. Lista membrilor sinodului parochial pe anul curent o publică în biserică cu 8 zile înainte de sinod. (§. 5 reg. par.).

1—15 Ianuarie. Taxa de asigurare a averilor parochiei contra focului pe anul curent o aşterne cassei archidiecesane. (§. 8 reg. asig.).

10—20 Ianuarie. Sinod parochial ordinar îl publică în biserică şi preste 8 zile îl ţine, invitând şi pe protopresbiter. (§. 9 şi 12 stat. org.).

20—31 Ianuarie. Raportéză protopresbiterului ziua, în care s'a ţinut sinodul parochial ordinar în anul curent. (Ord. 15 Nov. 1897 nr. 3674 B.).

Budgetul parochiei pe anul curent, aprobat de sinodul parochial, îl subşterne protopresbiterului. (§. 8 reg. adm. averilor.).

1—20 Februarie. Raţiociniul parochiei de pe anul precedent, cu conclusul de aprobare al sinodului par. din a. c., îl aşterne protopresbiterului. (§. 19 reg. adm. aver. şi instruct.).

20 Februarie. Statistica bisericéscă de pe anul precedent o aşterne oficiului central statistic de stat. (Art. leg. XXXV. §. 3 din 1897. Ord. 14/26 Iulie 1898 nr. 5386. Pres.).

20—28 Februarie. Taxa parochiei pentru dotaţiunea anuală a protoprebiterului o aşterne epitropiei protopresbiterale. (Conclus. sinod. prot. 24 Iunie 1900, aprobat prin ordin. consist. din 4 Dec. 1900 nr. 5832 Pl.).

1—31 Martie. Taxa lor pentru dotaţiunea permanentă a protopresbiterului preoţii o aştern epitropiei protopresbiterale.

Taxa anuală a parochiei pentru fondul de pensiuni archidiecesan o aşterne cassei archidiecesane. (§. 17 instr. fond. de pens.).

Taxa anuală propriă pentru fondul de pensiuni archidiecesan o aşterne cassei archidiecesane — (§. 7 stat. fond. de pens.).

Taxa anuală la fondul de pensiuni regnicolar învĕţătoresc; ecuivalentul; dările de stat. etc. sĕ îngrijéscă de solvirea lor. (Legile de stat).

April. Raportul cu banii discului purtat în Dumineca Floriilor a. c. pentru fondul de pensiuni archid. îl aşterne protopresbiterului. (§. 18. instr. fond. de pens.).

Maiu. Raportul cu banii discului purtat a II a zi de Rusalii a. c. pentru fondul de pensiuni archid. îl aşterne protopresbiterului. (§. 18 instr. fond de pens.).

30 Iunie. Date statistice şi rapórtele şcolare de pe anul şcolar acum espirat le aşterne protopresbiterului, şi anume: conspectul I. despre frecuentarea, II. starea edificiului şi III. averea şcólei; — conspectul IV. despre salariul învĕţătoriului; — conspectul V. al şcólei şi învĕţătorilor; — conspectul VI al candidaţilor de învĕţători; — conspectul despre catechisaţiunea tinerimei. (§. 146 p. 4. reg. şcol. Ord. 21 Martie 1902 nr. 3772 şcol.).

Catecheţii de la şcólele străine aştern protopresbiterului conspectele nominale ale catechumenilor gr.-or. cu clasificarea lor. (Ord. 14 Ian. 1899 nr. 9563/898 şcol.).

20 Iulie. Sidoxia de pe anul curent sĕ o aştérnă de la parochie la cassa archidiecesană. (Ord. 20 Iulie, 1899 nr. 5228 Epitr.).

Finea Iulie. Şedinţa ordinară cu comitetul parochial o ţine. (§. 21 stat. org.).

1—5 August. Consemnarea pruncilor obligaţi a frecuenta şcóla poporală o compune şi o pertractéză în comitetul parochial. (§. 86 reg. şcol., §. 3, 6 instr. condic.).

5—15 August. Ziua inmatriculării şcolarilor şi a începerii învĕţămêntului o publică în biserică. (§. 86 reg. şcol.).

1—3 Septembre. Inmatricularea şcolarilor la şcólă o îndeplineşte parochul (director) cu ajutoriul învĕţătoriului. (§. 86 reg. şcol., §. 3, 9 instr. condic.).

3—8 Septembre. Admoniarea părinţilor cari nu şi-au înmatriculat pruncii la şcólă. (§. 86 reg. şcol.).

8 etc. Septembre. Pedepsirea părinţilor cari nu şi-au inmatriculat pruncii la şcólă, prin comitetul par. şi primăria comunală. (§. 86 reg. şcolar).

Tot în 8 zile în întreg anul şcol. conspectele absenţiilor neescusate ale elevilor le presintă comitetului par., ear' acesta primăriei comunale spre pedepsire. (§. 82, 89, 144, *b*) 1, 2 reg. şcol.).

In întreg anul şcolar. Parochul (directorul) cercetéză şcóla şi controléză pe învĕţătoriu etc. cel puţin de douĕ-ori pe sĕptĕmână. (§. 83, 144, *b*) 7 reg. şcol.).

1—8 Septembre. Raportéză protopresbiterului despre esecutarea concluselor conferenţei preoţeşti. (Ord. 4 Mart. 1903 nr. 2142 B. şi §. 9 *b*) reg. bibliot.).

1—20 Octobre. Participă la conferenţa preoţéscă şi solveşte eventualele taxe restante la biblioteca protopresbiterală.

Catecheţii de la şcólele străine aştern protopresbiterului conspectul catechumenilor gr.-or. inscrişi la acele şcóle pe a. c. şcolar. (Ord. 14 Ian. 1899 nr. 9563/898 şcol.).

10—20 Decembre. Raţiociniul anual îl încheie parochul cu epitropii parochiali şi 'l presentéză comitetului parochial. (§. 27 p. 5. stat. org.).

Budgetul anului viitoriu îl compune parochul cu epitropii parochiali şi'l presentéză comitetului parochial.

Lista membrilor sinodului parochial pe anul următoriu o compune, şi o presentéză comitetului parochial. (§. 5 reg. parochial).

20—31 Decembre. Şedinţă ordinară ţine cu comitetul parochial, în care se esaminéză raţiociniul, budgetul, lista membrilor sinodului parochial, tóte afacerile bisericeşti, şcolare, epitropeşti, şi pregăteşte darea de cult şi tóte agendele sinodului parochial ordinar în Ianuarie a. următor. (§. 21, 23 stat. org.)

Dej, la 14 Septembre v. 1903.

Teodor Hermann
prtopresbiter gr.-or.

Oficială.

Atragem atenţiunea onoratelor oficii şi epitropii parochiale, că terminul statorit prin circulariul din 3/16 Maiu nr. 4254 Epitr. referitor la administrarea **taxelor sidoxiale restante**, către cassa archidiecesană, — **a espirat**, drept ce în interesul ordinei şi bunei administraţiuni se impune achitarea chiar şi pentru evitarea neajunsurilor împreunate cu încassarea prin alte organe, abstrăgênd de la spesele ce se fac.

*

In comunele cari încă n'au solvit premiile de asigurare pe anul curent, sunt îndatoraţi parochii, ca fără amânare sĕ insiste pentru urgenta lor achitare.

*

Din nou atragem atenţiunea tuturor oficiilor protopopeşti asupra circulariului consistorial de la 1 Maiu 1901 nr. 192/VI, prin care sunt îndatoraţi a raporta cel mult în termin de 5 zile despre ori-ce schimbare, întêmplată în sinul preoţimei din archidiecesă fie prin mórte fie prin strămutare etc., scriind de-asupra raportului **„în causă de dotaţiune"**.

De la soc. pentru fond de teatru român.

Anunţ literar.

Comitetul Societăţii pentru fond de teatru român decerne un premiu de 500 coróne pentru cea mai bună piesă dramatică română, originală, din cele ce se vor presenta până la 1/14 Iunie 1904, în următórele condiţiuni:

1. Piesa va trebuí sĕ tracteze un obiect din viéţa poporului român ori a clasei nóstre culte, cu un cuvênt, motivul piesei trebue sĕ fie românesc.

2. In privinţa estensiunii piesei, cum şi a genului ei (comedie, dramă, tragedie, farsă etc.) nu se pune autorului nici o restricţiune.

3. Piesa premiată se va da în tipariu de către „Societatea pentru fond de teatru român“, ear' autorul va primí 50 exemplare din piesa tipărită.

4. Manuscriptele sunt a se trimite în terminul sus amintit, la adresa secretariului societăţii: Dr. Iosif Blaga, profesor gimnasial, în Braşov. (Brassó)

5. Manuscriptul sĕ fie scris clar şi legibil, tot numai câte pe o faţă de hârtie.

6. Concurenţii vor alătura la manuscript un plic sigilat, avênd pe avers titlul piesei, ear' în lăuntru un bilet cu numele complet şi adresa esactă a concurentului.

Braşov, 15/28 Septembre 1903.

Comitetul Societăţii pentru fond de teatru român.

Virgil Oniţiu
v.-president.

Dr. Iosif Blaga
secretariu.

Anunţ.

Rog respectuos pe toţi acei P. T. domni, cari au a espeda bani pe séma Societăţii pentru fond de teatru român, a se adresa direct la cassariul Societăţii, dl Nicolae Petra-Petrescu, care locueşte acum în „Fófeld“, per Újegyhaz (Szeben m.)

Tot cu acésta ocasiune mai rog şi pe P. T. domni cari aranjézä representaţiuni teatrale de diletanţi, sĕ binevoiască a-mi trimite şi mie o învitare tipărită, ori dacă nu se tipăresc invitări a-mi comunica prin o carte postală, când s'a dat representaţiunea, titula şi autorul piesei jucate şi numele aranjatorilor, — pentru a avé date esacte despre mişcarea teatrală de la noi.

Braşov, 3 Octobre n. 1903.

Cu deosebită stimă
Dr. Iosif Blaga
secretariu al societăţii pentru fond de teatru român.

NOUTĂŢI

Producţiuni publice în Sibiiu. Cum aflăm, „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“, din prilegiul întrunirei congresului naţional-bisericesc, doreşte sĕ procure numéroşilor óspeţi, sosiţi în Sibiiu, câteva momente de adevĕrată elevaţie sufletéscă. In acest scop la reuniune se desvóltă o activitate febrilă, urmându-se cu mult zel probele de teatru, pentru o *representaţie teatrală*, ce se va ţiné, după tótă probabilitatea, în teatrul orăşenesc. Se vor presenta în scenă de data acésta drăguţele piese „Fricosul“, vodevil în 2 acte, de Stamati-Ciurea, şi „Vlăduţul mamei“, acest „Vlăduţ“, care estasiase publicul la representaţia dată de reuniune a. tr. din prilejul esposiţiei industriale. Prin punerea din nou în scenă a „Vlăduţului mamei“, se împlineşte dorinţa celor mulţi, cari a. tr. n'au fost norocoşi sĕ mai găséscă locuri în teatrul tixit. Cum corul reuniunii numĕră aprópe 70 membri (dame şi domni) şi cum el este pregătit cu mai multe piese, în una din serile sĕptĕmânei viitóre se va da în frumósa sală de la „*Unicum*“ o producţiune publică împreunată cu cântări şi joc. După putinţă se va juca şi căluşeriul şi bătuta.

Detaliile le vom da în un numĕr viitor al ziariului nostru.

*

Esposiţie de pictură în Sibiiu. Mai zilele trecute publicul român a avut ocasiune sĕ cetiască în presa română multe cuvinte de laudă despre esposiţia de pictură a dlui *Smigelschi*, arangiată în Blaj. Intrĕ meritele pictorului Smigelschi era pus în prim-plan în rapórtele despre acea esposiţie studiul şi priceperea artei de pictură bizantină, pictură usitată în biserica orientală, presentând pe dl Smigelschi ca măiestru chiămat a delătura multele schimosiri strecurate în cursul vécurilor în pictura bisericilor nóstre. Precedat de aceste favorabile aprecieri, dl Smigleschi vine sĕ dee prilej şi publicului din Sibiiu şi jur a se delecta in frumseţa artei sale, aranjând şi în Sibiiu o esposiţie de tablouri — bisericeşti şi lumene — lucrate de dsa, întrĕ cari unele în mărime de 7—10 metri. *Acésta esposiţie se va deschide Mercuri* (14 Octobre n.) *la 4 ore p. m. în sala de esposiţii a casei „Gesellschaftshaus“ din Sibiiu.* — Indemnăm pe toţi cărturarii, preoţii şi învĕţătorii români, sĕ nu pregete a se folosí de prilejul atât de rar la noi, de a vedé o esposiţie de pictură, aranjată de pictor român.

*

De la comitat. Şedinţa ordinară pentru luna curentă a *comitetului permanent* al comitatului *Sibiiu*, eventual şi a subcomisiunei lui, se va ţiné mâne *(8 Octobre st. n.) la 3 ore p. m.* în sala mică de şedinţe a palatului comitatens.

*

Iubileul gimnasiului din Năsĕud. Duminecă (4 Octobre n.) gimnasiul fundaţional din Năsĕud deodată cu serbarea zilei onomastice a M. Sale împĕratului şi rege al nostru Francisc Iosif I. a serbat şi jubileul de 40 ani de la înfiinţarea lui. Festivităţile jubilare s'au inceput Sâmbătă séra cu serenada dată de studenţi în faţa gimnasiului, şi s'au continuat Duminecă cu serviciu divin, matineu în sala festivă a gimnasiului şi séra petrecere cu dans în sala de gimnastică a gimnasiului.

„Rev. Bistriţei“ ocupându-se în prim-articol cu acest jubileu, zice şi următórele:

„In 4 Octobre 1863, în ziua onomastică a preabunului nostru Monarch, s'a deschis liceul din Năsĕud, acest focular de cultură, acest far luminător, care în locul armelor de oţel a dat în mâna fiilor lui Marte de pe valea Rodnei armele culturei, armele ştiinţei şi ale luminei, cu mult mai puternice de cât cele pe cari le-au avut şi cu cari au secerat multe victorii în timpul de 98 de ani, cât au avut chiămarea de a apăra graniţele ţerii şi tronul Domnitorului.“

Spunênd apoi, cum grăniţerii români în loc de a-şi împărţi între ei averea grăniţeréscă (fondurile de montură şi proviant) după desfiinţarea regimentelor grăniţereşti — cum au făcut grăniţerii sĕcui, — conduşi de bărbaţi înţelepţi şi cu iubire de neam au decretat'o fond pentru înfiinţarea de şcóle şi ajutorarea tinerimei studióse, din care s'a înfiinţat gimnasiul din Năsĕud, continuă astfel:

„Acum suntem la 40 ani de la deschiderea gimnasiului din Năsĕud. La început modest, cu o clasă, apoi pe rênd a crescut, până s'a complectat; ear' azi cu fală îl înşirăm întrĕ celelalte institute aşa de puţine româneşti din patrie.

Lucrarea culturală a cestui aşezământ în timp de 40 ani e o lucrare uriaşă. Munca culturală, creşterea şi instrucţiunea generaţiilor ce s'au perondat în 40 de ani, e o muncă titanică. O muncă, în faţa căreia stăm plini de admirare pentru profesorii cari au sĕvêrşit'o. O muncă, în faţa căreia plini de recunoştinţă ne închinăm.“

*

Eclipsă de lună. Eri (6 Octobre) luna a avut eclipsă parţială, vizibilă şi în părţile nóstre. Intrarea lunii în penumbră s'a întêmplat la 2 ore 11 m. şi 34 secunde, în umbră la 3 h. 24 m. şi 52 secunde, mijlocul eclipsei la 5 h. 1 m. şi 58 secunde, eşirea din umbră la 6 h. 39 m. şi 10 secunde, eşirea din umbră la 7 h. 52 m. şi 22 secunde. In 6 Octobre luna a rĕsărit la 5 h. 49 minute séra, a rĕsărit deci în eclipsă, putêndu-i fi urmărită eşirea din umbră timp de 50 minute.

*

† Rudolf Falb, prevestitoriul tempestăţilor şi zilelor critice, a rĕposat în Berlin, în etate de 65 ani. — S'a născut în Oddach (Stiria) la 13 April 1838. După absolvarea studiilor a întrat în cinul calugĕrilor piaristi şi în 1870 a fost numit profesor în Viena. Din cinul calugĕresc a eşit nu preste mult timp, devenind preot de mir. Avênd cuartir în Viena la astronomul Teodor Opolzer, a început sĕ se ocupe şi el cu astronomia. A întemeiat revista astronomică „Sirius“. Mai apoi a început sĕ se ocupe cu teoria vulcanismului, a scrutat causele erupţiunilor vulcanice îmbogăţind cu frumóse opuri literatura pe acest teren. A ţinut apoi prelegeri publice despre cutrĕmurele de pământ şi despre vulcanism, accentuând totdeuna, că nu rîvna de îmbogăţire îl îndémnă sĕ ţină prelegerile, ci scopul de a-şi aduna bani de cheltuélă pentru a merge sĕ facă cercetări în Sud-America la vulcanii munţilor Andes din Cordillere. Adunându-şi din prelegeri suma necesară, a plecat la America, petrecênd în munţii Andes doi ani, întrĕ cele mai mari oboseli şi neajunsuri. A ţinut apoi de nou prelegeri prin oraşele americane, ear' cu banii adunaţi astfel a intreprins earăşi călĕtorii de studiu. In urmă s'a stabilit în Berlin, unde — după bólă îndelungată — a rĕposat Joi.

*

Douĕzeci şi cinci ani profesor. Duminecă (4 Octobre st. n.) a împlinit 25 ani de serviciu profesoral la gimnasiul din *Năsĕud*, protoiereul *Grigorie Pletos*, profesor de religia gr. or. la acel gimnasiu şi unul dintrĕ cei mai emeritaţi autori de manuale didactice. Ziariul nostru se asóciéză cu bucurie la felicitările amicilor dlui Pletos, espimate lui din prilejul serbării acestui jubileu.

*

Post de notariu. Sub nr. 2992 şi cu termin până la 22 Octobre st. n. protopretorul cercului Nocrich publică concurs la postul de notariu în *Săsăuş* (Szászahuz, Sachsenhausen), dotat cu 800 coróne salariu, 80 coróne relut de cuartir, 80 coróne pauşal de călĕtorie, 24 coróne pauşal pentru lemne de foc, 160 coróne remuneraţiune pentru agendele de matriculant, şi taxele statutare pentru lucrările private. Cererile concursuale sunt a se trimite protopretorului, Haner, în Nocrich (Ujegyház), comitatul Sibiiu.

*

Post de medic. Sub nrul 3291 şi cu termin până la 18 Octobre st. n. e publicat concurs la postul de medic în *cercul Săsciori* (cu sediul în comuna Săsciori). Dotaţie: 1600 coróne salariu, 700 coróne pauşal de călĕtorie, şi taxele statutare pentru cercetarea bolnavilor Cererile concursuale sunt a se trimite protopretorului Albert Dörr în Sebeşul-săsesc (Szászsebes), comitatul Sibiiu.

*

† Necrolog. In 16/29 Septembre 1903 a încetat din viéţa *vĕduva preotésă gr. or. Maria Hermann* născută Bozga, din *Văleni*, în etate de 70 ani. Inmormêntarea ei s'a îndeplinit în 18 Septembre st. v. prin parochii Vasilie Andreiu din Corueni, Ioan Roman din Vima-mică, Ioan Buzura din Poiana-Blenchi şi Atanasiu Cândea din Peteritea, şi a fost aşedată în cimiteriul bisericei gr. or din Văleni lângă osămintele soţului ei Ioan Hermann, paroch gr. or. acolo, mort în etate de 56 ani în anul 1880.

O deplâng fiii sei: Teodor Hermann, protopresbiter gr. or. în Deş, Augustin Hermann, paroch gr. or. în Văleni, Ioan Hermann, locotenent în armata teritorială reg. ung., şi numĕróse rudenii:

In ţinutul nostru (Lăpuşul-unguresc) nu s'a mai vĕdut o înmormêntare aşa impunĕtóre ca acésta, la care au luat parte nu numai toţi parochienii şi parochienele din loc; ci şi numĕros şi distins public din comunele din jur. — Da, căci reposata era model de pietate, blândeţă şi de fapte de caritate creştină, şi a fost onorată şi în viéţă de toţi, câţi o au cunoscut, nu numai pentru virtuţile ei amintite, ci şi pentru înţelepciunea, zelul şi abnegaţiunea cu cari — în mare parte pe timpul vĕduviei sale — şi-a ştiut creşte aşa bine pe sus numiţi sei fii, cari astăzi ne fac cinste şi cari încungiurau obidaţi şi frânţi de durere cosciugul bunei şi iubitei lor maice.

Model de mamă bună. — In veci pomenirea ei!

*

Ucis de o bónă de fasole. Un copilaş de 5 ani al pescariului Fr. Viroveţ din Zĕmlin a înghiţit o bónă de fasole, care i-s'a împedecat în gâtlej. A casă neputêndu-i scóte bóna din gâtlej nimeni, tatăl sĕu a plecat cu el la Budapesta la clinică. Pe tren însĕ băieţelul căpĕtând accese de înăbuşire a murit, înăbuşit de bóna ce i-se oprise în gâtlej.

*

Vite pripăşite. In 21 Septembre s'au perdut din Poiana (comitatul Sibiiu): *un cal murg*, în etate de 7 ani, la piciorul drept dindĕrĕt cu o umflătură şi la bot stelat, şi *un cal negru*, în etate de 5 ani, pe spate cu pete albe şi la piciorul drept dindĕrĕt bălţat. — In 24 Septembre s'a perdut din izlazul comunei Gârbova (Sibiiu) *o iépă roşie*, în etate de 8 ani, înfierată cu semnul ┌┘└┐. — In 2[illegible] Septembre s'au găsit în Turnişor: *un cal negru*, în etate de 8 ani, înalt de 142 cm., pe spate cu semne de şéuă şi la piciorul drept dindĕrĕt bălţat, şi *un cal murg-închis*, în etate de 8 ani, înalt de 143 cm., pe spate cu mic semn de şéuă şi în frunte felinat. — In 23 Septembre s'a găsit în Şelimbĕr o bivoliţă, în etate de circa 12 ani, fără nici un semn distinctiv. (Din fóia oficială a comitatului Sibiiu).

Cărţi şi reviste.

„Limba magiară, manual pentru şcólele poporale“, lucrat de *T. Petrişor* pe basa planului de învĕţământ. Editura librăriei Ciurcu în Braşov. Preţul 20 fileri.

*

„Sgârcitul pocăit“, piesă teatrală în douĕ acte, pentru sĕrbătórea Naşterii Mântuitoriului, de George Oprea. Se află de vîndare la autor, în Tohanul-vechiu (O Tohán). Preţul 14 fileri (cu postport 20 fileri).

*

In *Tipografia archidiecesană* a eşit de sub tipariu **Liturgieriul** (cu litere latine) revisuit şi retipărit cu binecuvêntarea Inaltpreasfinţiei Sale dlui **Ioan Metianu,** archiepiscop şi metropolit. Cuprinde, pe lângă cele trei liturgii, rugăciunile ocasionale din liturgieriul vechiu şi numĕróse îndrumări tipicale pentru toţi slugitorii la altariul Domnului, precum şi „Rênduiala chiămării Duhului sfânt“, reclamată din mai multe părţi. Se estinde pe 42 cóle de tipariu şi se presintă şí din punct de vedere technic ca o carte ce face cinste tipografiei archidiecesane. Se póte procura de la *Librăria archidiecesană* din *Sibiiu* (Nagyszeben). Preţul: **broşat cor. 6·—, legat cor. 8·—.**

Din public.*)

Dare de sémă şi mulţămită publică.

Cu ocasiunea adunării generale a „Societăţii pentru crearea unui fond de teatru român“, ţinută la 15 şi 16 August a. c. în Sebeşul-săsesc, de la festivităţile arangiate au incurs:

a) De la concert-teatru, 686 corón *b)* de la petrecerea cu joc, 384 cor.; *c)* s prasolviri la concert-teatru de la: Dr. I liu Maniu, adv., Blaj, 6 cor.; Nicolae B. Opin cariu, Orĕştie, 5 cor.; Fulea, contabil la banca gen., Bucureşti, 2 cor.; Valeriu Milea not., Tilişca, 2 cor.; Dr. Petru Vaida, cand. adv., 1 cor.; George Şeulean, not., Pianul-sup., 2 cor.; Dimitrie Munthiu not., Reciu, 2 cor.; *d)* institutul de credit şi economii „Sebeşana“ a pus la disposiţiunea comitetului pentru acoperirea speselor, 300 cor.; suma 1390 cor.; spesele au fost 797·27 cor.; a resultat venit curat 592·73 cor., care s'a dat fondului pentru teatru.

Cu ocasiunea adunării susamintite s'au încassat pentru fondul societăţii tacse:

a) de la membri fundatori 600 cor.; *b)* de la membri pe viéţă 300 cor.; *c)* de la membri ordinari 440 cor.; *d)* de la membri ajutători 131·40 cor.; suma 1471·40 coróne, la cari adăugându-se şi venitul curat de la festivităţi în sumă de 592·72 cor., s'a augmentat fondul „Societăţii“ pentru teatru cu suma de 2064·12 cor.;

Cu ocasiunea acésta totodată ne împlinim o plăcută datorinţă, când aducem sinceră şi frăţéscă mulţămită tuturor, cari au contribuit cu ajutoriu moral sau material, în cât adunarea generală a „Societăţii pentru crearea unui fond de teatru român“ ţinută în oraşul nostru a avut resultat deplin.

In special aducem mulţămită On. Institut de credit şi economii „Sebeşana“ pentru ajutoriul de 300 cor. şi susnumiţilor suprasolvenţi.

(On. redacţiuni a celorlalte ziare române, sunt rugate a reproduce acésta dare de sémă.)

Sebeşul-săsesc, în 11 Sept. 1903

Comitetul central arangiator:

Sergiu Medean
president

George Tătar
notariu

I. Oncescu
cassariu

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primeşte rĕspunderea.

Posta ultimă.

Coloman Széll — în plan.

Eri la 10 ore a. m. *contele Héderváry* fiind primit în a doua audienţă la M. Sa, a fost autorisat sĕ conducă agendele de guvern până la urmarea hotăririi definitive în causa crisei. Audienţa a durat o oră întrégă.

Imediat după terminarea audienţei *M. Sa a dispus sĕ fie chiămat la Viena* fostul ministru-president Coloman *Széll, spre a fi primit în audienţă azi* (Mercuri).

Din faptul că de astă-dată singur numai dl Széll a fost chiămat în audienţă, cercurile politice deduc, că M. Sa voeşte sĕ 'i concrédă lui formarea noului guvern.

A apărut:

Calendariul archidiecesan pe anul visect 1904.

Preţul unui exemplariu **40 fil.**, cu şematism **80 fil.**, porto postal **10 fil.**

Libraria archidiecesană, Sibiiu.

Nr. 1006 1903. [225] 2—3

Concurs

Pentru **întregirea parochíilor** vacante: 1. **Almaşul-mare joseni**, 2. **Valea-mare**, 3. **Geógiu-Feredeu**, în protopresbiteratul Orĕştie, prin acésta se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt cele fasionate în cóla B, pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Concurenţii 'şi pot lua informaţiuni de la oficiul protopresbiteral subsemnat.

Cererile de concurs au sĕ se aştérnă instruate conform normelor în vigóre până la terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral, avênd petenţii a se presenta poporului în biserică pentru a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Orĕştie, 3 Septembre 1903.

In conţelegere cu comitetele parochiale spective — oficiul protopresbiteral gr. or. tractului Orĕştie.

Vasile Domşa
protopresbiter.

Pentru domnii preoţi!

De la **Librăria archidiecesană** se póte procura

CONDICĂ

bine compactată în piele şi cu păreţi tari,

care (conform circulariului consis- rial numĕrul 2142 din 3 Martie 1903) unt a se induce „momentele mai însemnate ce obvin în comună în decursul anului şi cari merită a fi însemnate pentru posteritate.“

Conţine 200 foi.

Preţul **6·60 cor.**, + porto postal **80 fil.**

Nr. 711 1903 [228] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia vacantă de clasa primă din **Ţînţari**, se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post sunt cele usate până acuma, specificate în cóla B. compusă pentru întregirea dotaţiunei parochiale de la stat.

Concurenţii au sĕ documenteze cualificaţiunea prescrisă pentru parochiile de clasa primă şi au sĕ 'şi aştérnă cererile lor, în terminul fixat la oficiul protopresbiteral concernent, avênd a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică pentru a cânta, respective a serví şi predica.

Ţînţari, în 8 Septembre 1903.

Comitetul parochial al bisericii române gr. or. din Ţînţari:

Ioan Gavrilescu m. p.
president.

Petru Danciu m. p.
notariu.

In conţelegere cu subsemnatul.

Braşov, în 11 Septembre 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Braşov.

Vasile Voina
protopresb.

Nr. 423 1903. [227] 3—3

Concurs

Pentru întregirea postului vacant de **paroch** în parochia **Sărăcsĕu**, se escrie prin acésta concurs repeţit cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a 'şi aşterne cererile lor instruate conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat şi au a se presenta înainte de alegere în biserica din loc spre a cânta, respective a celebra şi a cuvênta.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Alba-Iulia.

Alba-Iulia, 13 Septembre 1903.

Ioan Teculescu
protopresb.

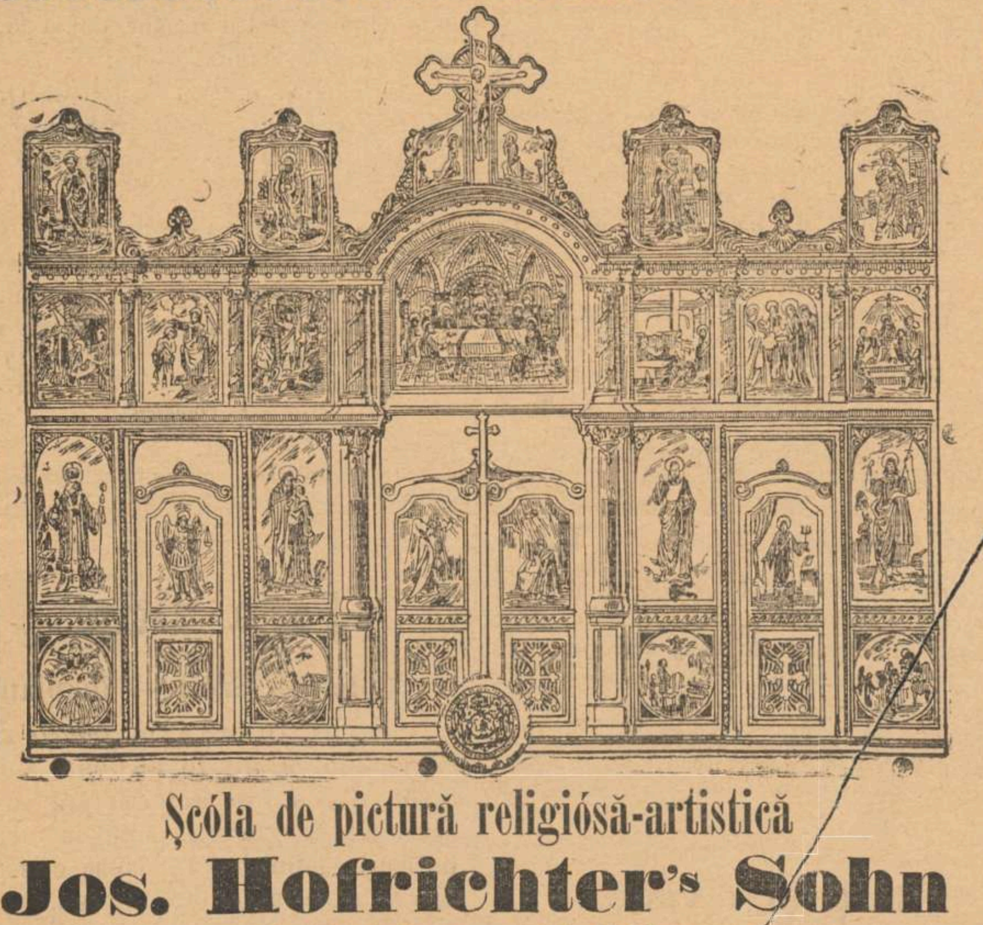

Şcóla de pictură religiósă-artistică

Jos. Hofrichter's Sohn

din **Reichenau**, bei Gablonz,

primeşte în întreprindere şi esecută **altare noue**, reparéză **picturi vechi**, esecută la comandă **icóne** şi **tablouri** în **uleu** pe **pânză**, **tinichea** sau **table de aramă**, pe **lemn**, **aluminiu**, etc., în **dimensiunile recerute.**

Icóne pentru prapori cum şi **prapori întregi.**

Pictéză **portrete**, fidel după fotografii bine reuşite.

Deposit mare de lustre, de **sticlă ciselată**, cum şi de **alamă.**

Preţuri moderate şi esecutare promptă.

La cerere se trimit schiţe şi planuri. — Comandele se primesc şi se pot face la **Librăria archidiecesană, Sibiiu.** [219] 3—20

Restaurantul Barbu (Grand-Bierhalle)

Am onóre a aduce la cunoştinţa on. public român din loc şi jur că **începĕnd cu 1 Octobre st. n. a. c. mi-am aranjat localităţile pentru sesonul de earnă după confortul cel mai nou.**

Bere próspĕtă, vin curat, bucătărie bună şi **serviciu prompt** pe lângă **preţuri moderate.**

Rugându-vĕ de binevoitoriul sprijin, sunt

[233] 1—3 cu stimă

Iosif Barbu, restaurateur.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret**

vindecă şi înviorézǎ pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.
[2] 38

Preţul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copíi şi femei de constituţie fórte slabă.

Espeditie de centru şi locul de vêndare pentru ţéră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colţul strada Kálmán.

UZ. 702—1903. [224] 2—3

Edict de licitaţiune.

In **10/23 Octobre 1903** se va ţiné la **oficiul central al Universităţii săsesti în Sibiiu**, piaţa mare nr. 15, **de la 9 pănă la 12 ore a. m.**, şi la cas de lipsă şi **de la 3 pănă la 6 ore după amiazi**, licitaţiune publică pentru esarêndarea de păşunat, **pe anul 1904**, a următorilor munţi, şi anume:

Nrul curent	Situaţiunea muntelui	Numirea	Arealul catastral				Preţul de exclamare		Insemnare
			întreg		de păşunat				
			jugĕre	stânjini pătraţi	jugĕre	stânjini pătraţi	K	f	
1	Tălmaciu	Cornu pleschii . . .	1200	1030	360	—	120	—	
2		Negovanul mare . .	4416	—	1327	-	1000	—	
3		Negovanul mic . . .					1100	—	
4		Conţu mare	2673	850	2245	—	755	—	
5		Conţu mic.					910	—	
6	Veştem	Stricatu	2279	200	175	—	669	—	
7		Olteagu	1016	700	254	1200	1020	—	
8		Furnica	1025	400	132	900	634	—	
9	Orlat	Balu	929	1300	743	1400	1331	—	
10		Seracinu mare . . .	1256	1100	187	1400	1056	—	
11		Seracinu de mijloc .	1416	900	405	500	1120	—	
12		Seracinu de lăture .	1142	1500	361	300	910	—	
13		Balintu mare	1101	900	401	400	434	—	
14		Balintu mic	650	1000	394	1500	380	—	
15		Cotrona	651	—	274	1000	390	—	
16	Sinna	Grópa de sus	802	1200	772	1200	550	—	
17		Grópa de jos	355	—	175	1300	460	—	
18		Stéza de sus	770	1400	45	800	675	—	
19		Stéza de jos	979	500	256	700	675	—	
20		Haneşu de sus . . .	1446	700	240	800	650	—	
21		Haneşu de jos . . .	1190	100	324	1400	1010	—	
22		Góza de sus	1828	200	593	1300	1000	—	
23		Góza de jos.	1919	1400	329	200	660	—	

Fie-cine care voeşte a lua arêndă trebue sĕ depună la mâna comisiunii de licitare înainte de licitaţiune **10%** din preţul strigării ca vadiu în bani gata, care după licitaţiune se va restituí aceluia ce nu a obţinut arênda, ear' celor ce au obţinut'o li-se va socotí în preţul arêndei, dacă au depus cauţiunea de arêndă conform contractului.

Condiţiunile mai detailate de arêndare se pot vedé şi înainte de ziua licitaţiunii la oficiul central al universităţii săseşti în orele de cancelarie.

Nagyszeben, 22 Septembre 1903.

De la oficiul central al universităţii săseşti
Thalmann m. p.

Redactor prov. Dr. George Pr

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesar

Nr. 107 Sibiiu, Sâmbătă 27 Septembre (10 Octobre) 1903 **Anul LI.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 34
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei or 30 fil. rêndul cu litere garmond

Odinióră şi astăzi.

(s) Doi sunt cu deosebire factorii, de cari s'a călăuzit pururea de-alungul vécurilor némul românesc. Este cultura vechiă romană, susţinută în viéţa poporului prin proverbe, prin tradiţiuni, prin legende şi prin frumósele datine religióse şi naţionale; şi mai pe sus de acésta: credinţa neclătită şi alipirea poporului cu deplină pietate şi sfinţenie cătră biserica mamă. Trăind sub influinţa hotărîtóre a acestor doi factori, s'a desvoltat încă din cele mai vechi timpuri la poporul român o judecata sănětósă întru apreţiarea ómenilor şi împrejurărilor, *o opiniune publică românéscă*, de carea în sat şi în popor în genere ómenii erau aprecaţi după cum ţineau ei la bunele moravuri, isvorîte din cei doi factori amintiţi, şi după cum conlucrau la înaintarea binelui obştesc, la apărarea şi întărirea némului. Din acest nimerit mod de gândire şi judecată s'a plămădit şi cimentat apoi la bětrânii nostri cinstea vredniciei bărbaţilor de valóre, cultul eroilor legendari şi autoritatea figurilor măreţe ale istoriei némului nostru, inscrise cu litere neperitóre în inima poporului. Cu ajutoriul şi sub influinţa hotărîtóre a acestor virtuţi şi-a conservat poporul român de-alungul vécurilor individualitatea sa naţională în totă întregimea ei pe şesurile şi plaiurile Carpaţilor, pe un teritoriu, pe care multe alte popóre cari au trăit odinióră alături cu dînsul aici, şi-au aflat mormêntul.

Acesta este resultatul luptelor seculare ale némului românesc. Acest resultat se reasumă în faptul, că alţii au dispărut, ear' noi suntem aici cu multă viéţă şi cu multă putere de trăinicie.

Preţuim în noi acéstă viéţă şi acéstă trăinicie, pentru-că puternic este în inimile nóstre simţul pentru conservarea, pentru desvoltarea şi înaintarea némului românesc.

Greutăţi mari au avut bětrânii în luptele lor seculare pentru esistinţă şi viéţă. Greutăţi mari avem şi noi, generaţiunea de astăzi. Se înmulţesc cu fie-care moment aceste greutăţi. S'au schimbat împrejurările, s'au înmulţit pretensiunile ómenilor şi popórělor, şi cu deosebire s'au înmulţit ispitele, cari ţintesc sě abată şi sě înstrăineze poporul de sub influinţa celor doi factori amintiţi mai sus. Suntem astăzi în deplină luptă cu două curente greşite, deopotrivă primejdióse pentru viéţa şi desvoltarea nóstră bisericéscă şi naţională. Unul din aceste curente intenţionéză, şi lucră la înstrăinarea poporului de biserica mamă, ear' al doilea lucréză, ca sě momésca poporul nostru pentru a se lăsa în aventuri, cari sě-i conturbe viéţa liniştită şi ticnită cu bunele ei rênduieli din bětrâni. Ambe aceste curente atacă apoi şi subminéză acea judecată sănětósă a poporului nostru întru apreţiarea nimerită a ómenilor şi împrejurărilor, cinstea şi admiraţiunea figurilor istorice ale némului nostru, acele virtuţi, cari în luptele pentru conservare ale trecutului au fost cele mai mari puteri ale poporului român.

In faţa acestei grele situaţiuni chiar conştiinţa istorică a poporului este pusă la grele probe. Şi semne multe sunt cari ne inspiră mari îngrijiri. Vedem pe alocurea, că poporul îşi schimbă portul strămoşesc, că sunt locuri şi părţi în cari sectele şi sectarii află întrare şi creḑĕmênt la unii din poporul nostru, şi mai presus de acestea vedem, că pare-că am alunecat de la credinţa bětrânilor în puterea datinilor şi frumóselor obiceiuri din bětrâni, şi de la farmecul şi însufleţirea ce o esercia odinióră şi până bine de curênd asupra poporului român cultul eroilor legendari şi vrednicia bărbaţilor de valóre. La stadiul acesta, care se simte deja, şi este hotărît primejdios pentru desvoltarea nóstră ulterióră bisericéscă şi naţională, am ajuns pe nesimţite, şi împresuraţi de multele ispite ale timpului greu de astăḑi, póte că n'am putut sě 'i dăm importanţa ce i-se cuvine, şi astfeliu n'am putut sě aflăm nici mijlócele prin cari sě 'l putem paralisa şi birui. A sosit însě, credem, vremea, ca sě gândim cu tótă puterea asupra acestor mijlóce, şi începutul în acéstă direcţiune îl vom nimerí, dacă vom reînvia din apatia în care se găseşte simţul şi puterea poporului de odinióră: de a judeca bine, de a judeca drept din punct de vedere bisericesc şi naţional asupra împrejurărilor, în cari am ajuns prin cuvintele greşite ce dominéză viéţa de astăḑi.

Pěcatele timpului, în care trăim, sunt multe. Dintrě acestea amintim aici numai unul, şi anume: nefericita tendenţă de a înstrăina popórele de influinţa care este chiămată a o esercia în mersul lor spre desvoltare religiunea şi biserica şi caracterul lor specific naţional. In faţa acestei tendinţe, tótă activitatea nóstră trebue sě fie îndreptată, ca sě alimentăm în popor prin şcólă şi prin biserică simţul religios şi cultul frumóselor nóstre datini religióse şi naţionale, moştenite din bětrâni, — aducêndu-le pe acestea în legătură cu esigenţele şi trebuinţele înmulţite ale vieţii de astăḑi în desvoltarea poporului nostru mai cu sémă pe terenul desvoltării sale economice. Intrě împrejurările date chiămarea şcólei şi a bisericei astăḑi trebue sě fie îndreptată în două direcţiuni şi anume: *a)* a apěra şi conserva individualitatea bisericéscă şi naţională a poporului, şi *b)* a-i da direcţiunea, îndreptariul şi cunoştinţele de lipsă spre a 'şi puté căştiga şi asigura mijlócele de lipsă economice, prin cari sě pótă presta cu succes lupta şi concurenţa, ce o vedem desvoltându-se astăzi întrě ţěri şi popórě pe acest teren.

Este regulă generală, că tóte bólele contagióse seceră mai multe victime din clasele scăpătate ale poporului. Tot acéstă regulă o vedem validitându-se şi în mişcările proselitistice, ce le inscenéză întrě popórě agenţii sectelor şi curentelor greşite. Clasele sărace sunt cari cad mai întâiu victimă sectarilor; dar' întrând odată rěul şi cangrena în organism, el subminéză şi atacă apoi cu încetul întreg organismul, — dacă nu are destulă putere de resistenţă. A întărí în cele două direcţiuni amintite mai sus puterea de resistinţă a poporului nostru, este astăzi chiămarea şcólei şi bisericei nóstre, ca lucrând, ca pe cum odinióră lupta pentru apěrare biserica şi ş românéscă şi-au împlinit cu succes torinţa: tocmai aşa şi astăzi în l pentru apěrare şi desvoltare sě pó la înălţimea misiunei lor, ca astfel succesul luptelor de odinióră ale bětrânilor nostri sě se resimtă cu tótă tăria în succesul şi succesele luptei şi vieţii nóstre de astăzi.

La 80 ani de etate.

După cum aflăm, Ilustritatea S domnul Ioan cav. de Puşcariu, septem vir în pensiune, membru al academi române etc., va serba în retragere linişte, Duminecă în 28 Septembre (1 Octobre) a. c. a 80-a aniversare de l naşterea sa.

Puţini sunt întrě noi, cari la etate frumósă sě pótă reprivi cu sufleté scă, linişte ca domnul Puşcariu, asupr unui trecut plin de activitate şi de lu crări folositóre nu numai în sfera multelor funcţiuni publice, ce le-a avut ca amploiat de stat, dar' şi ca particular pe terenul naţional şi bisericesc.

Fără a ne estinde la acéstă ocasiune a arăta mănósa lui activitate literară, provocată mai ales de necesităţile timpului, ne vom mărgini a atinge numai unele mai puţin cunoscute generaţiunei mai tinere, fapte cari stau în legătură şi cu trecutul onorabil al acestui ziariu, cu a cărui ţinută politică şi bisericéscă domnul cavaler de Puşcariu nu numai s'a identificat în părerile şi convingerile sale, dar' a şi contribuit cu péna sa ageră la apěrarea intereselor naţionale şi bisericeşti Ca om de tótă încrederea al metropolitului Şaguna, domnul Ioan cav. de Puşcariu a fost de ajutoriu acestuia la

---

FOIŞÓRĂ

Microcosm şi macrocosm.

De **G. Todica.**

> Klein das Grosse,
> Gross das Kleine...
> [Goethe.]

Abia s'a împlinit o jumětate de deceniu, de când fisicianul frances Becquerel a constatat pentru întâia-óră, că unele minerale de uranium (un element chimic) au însuşirea de a emite raḑe invisibile, cari în multe privinţe aduc cu raḑele catodice şi cu cele ale lui Roentgen. Astfel ele trec prin corpuri opace ca şi raḑele X, influinţéză asupra plăcii fotografice, au efecte electrice ca şi raḑele ultravioléte, ear' unele din ele deviéză sub influinţa magnetică ca şi raḑele catodice (raḑele ce se rěspândesc de la electrodul *negativ*, dintr'un tub de sticlă evacuat de aer).

La prima impresie, descoperirea nu pare a avé importanţă de cât cel mult pentru chimisti fisiciani, şi în realitate, tóte cercetările întreprinse în urma lui Becquerel de domnul şi dómna Curie, de Giesel, de Debierne, de K. A. Hofmann, Demarçay, Runge şi alţii, întrě cari nu trebue sě scăpăm din vedere pe marele magistru al chimiei Berthelot, nu aveau de scop de cât determinarea însuşirilor acestor corpuri, efectul lor chimic, feliul lor de a fi, cu un cuvênt: constatarea faptelor reale.

Dl şi dna Curie află în 1898 că combinaţiunile reşinóse ale uraniului întrec în radioacţiune sărurile simple de uranium; descoper două elemente noue: polonium şi radium, şi prin concentrare fracţionată măresc radioactivitatea preparaţiunilor acestor două elemente până la de 70,000 de ori cât a uraniului.

Berthelot îşi consacră activitatea studiului efectelor chimice ale substanţelor radioactive şi cu deosebire ale radiului. Constată că razele au efecte chimice pronunţate, cari se manifestă şi la întunerec, de-şi destul de încet, Razele de radium descompun combinaţiile de iod şi de oxigen, cum şi acidul azotic, tot atât de bine ca lumina solară, în vreme-ce faţă de alte substanţe razele solare şi razele radiului manifiestă efecte deosebite.

Giesel, chimist german, constată că sub efectul razelor de radium apa şi aerul devin şi ele, pentru anumit timp, radioactive, emit raze întocmai ca radium.

In genere, radiul e fórte radioactiv. Efectul lui e aprópe miraculos. Numai în mică parte adus într'o cutie de aluminiu sau de plumb, luminéză feeric, în colóre albastră. Razele le observăm şi cu ochii închişi, razele pětrund prin pleópe, în cât e deschisă calea şi suntem în ajun de a se construí lampe la cari sě vadă si orbii din naştere! Astfel lampa fermecată a lui Aladin din „O mie şi una de nopţi“ se transformă în fapt real în mâna ómenilor de ştiinţă.

Dar' atâta nu e destul! Importanţa radioactivităţii abia începem sě o întrezărim, când o privim prin prisma filosofiei.

Din tóte cercetările experimentale resultă, că isvorul radiaţiunei este a se căuta în *viéţa*, în *energia vitală* a atomilor. Iată punctul critic, care a servit de impuls ştiinţelor naturale, ca paralel cu mişcările spiritualiste de pe terenul filosofiei, sě ridice din nou la ordinea zilei chestia „genesei elementelor“, străvechia chestie, care a preocupat atât de mult cugetările alchimistilor şi pe care ştiinţa secolului trecut o abandonase cu resignare, renunţând de a se mai interesa de ea şi privindu-o drept terra incognita, în faţa căreia nu poţi de cât sě esclami cu Du Bois-Reymond: „Ignoramus et ignorabimus!“

Tótă chestia se resumă în următórele:
Este óre limită întrě materie şi forţă?
Dacă este:
Care este acésta limită?
Dacă nu este:

Care sě fie óre adevěrul: isvoreşte forţa din materie, cu alte cuvinte, este óre forţa o proprietate inerentă a materiei?

Sau, tocmai invers, materia este efectul forţei?

Rěspunsul e fórte interesant, nu numai pentru chemie şi fisică, ci şi pentru filosofie în genere. Tocmai de aceea nu va fi inutil sě zăbovim niţel prin lumea atomilor şi a stelelor, împrospětând, pe ici pe colo, în memoria cetitorilor unele adevěruri, cari le-au învěţat deja şi de prin şcóle.

*

Ori-ce corp, sě fie el cât de tare sau cât de mic, constă din molecule mai multe ori mai puţine, din molecule invisibile, dar' perfect distincte:

> Ossa videlicet e pauxillis atque minutis.
> Ossibus sic et e pauxillis atque minutis.
> Visceribus viscus gigni sanqueque creari.
> Sanguinis inter se multis coëuntibus guttis.
> (Lucretii, De rer. nat.)

Aurarii sunt în stare sě taie foiţe atât de subţiri, în cât abia zece mii (10,000) puse preste olaltă, ne dau grosimea unui milimetru. Grosimea foiţei face deci a 10,000-a parte dintr'un milimetru. Subţirica foiţă de 0·0001 mm. încă e compusă din molecule, moleculele din atomi. Sě admitem că moleculele sunt numai zece la numěr, în ordine supracele mai însemnate din lucrările lui, căutând în tot locul sĕ fie de folos poporului român și bisericei sale.

De-și se afla în funcțiuni, cari după asprimea vremurilor îi impuneau anumite reserve, totuși el a aflat modul sĕ contribue cât se póte la binele public național.

Ca pretor în timpul absolutismului a înființat în cercul Veneția o șcólă română capitală cu caracter confesional greco-oriental. Ca concipist de curte în Viena la cancelaria aulică transilvană a căutat și copiat din archivele statului o mulțime de acte și documente, ce le-a pus la dispozițiunea metropolitului Șaguna dimpreună cu memorande istorice asupra deosebitelor cestiuni, pentru a le folosí la compunerea petițiunilor pentru restaurarea metropoliei, pentru aducerea fondurilor în administrație autonomă bise- n unênd istoricul fonduri- a ctelor fundaționale, acte rziu la compunerea isto- a lor archidiecesane și din fi ui archidiecesan.

u ieriu de secțiune în ministeriul de culte a spriginit pe metropolitul Șaguna la înarticularea metropoliei ortodoxe și la lucrările pentru sancționarea statutului organic.

Nu mai puțin a stăruit domnul cavaler Pușcariu în ministeriu de s'a încuviințat înființarea gimnasiului din Brad cu caracter confesional după voința metropolitului Șaguna, și dacă ar fi fost după stăruințele lui, șcólele grănițărești — astăzi aprópe perdute pentru români — ar fi fost salvate, dacă cei în drept și chiămați la susținerea și conducerea acelor șcóle, puțin orientați și mai puțin prevĕḑĕtori, ar fi consimțit a se da numitelor șcóle caracter confesional.

Ca deputat dietal în Budapesta domnul Pușcariu a representat cu bărbăție și demnitate causa Sĕliștenilor și a celorlalte comune din fundul regiu pentru munți și regale față de sași, dând la lumină o broșură cu documente despre drepturile Românilor.

In anul 1872, stăruind consecvent pentru politica de *activitate*, a compus broșura întitulată: „Causa română la anul 1872“.

Ca administrator al comitatului Cetății-de-Baltă, ca căpitan suprem la Făgăraș, ca jude la înalta curte judecătorescă a funcționat cu dreptate și înțelepciune, făcênd sĕ se simtă, că un român ocupă acele înalte posturi.

Necontestabilele merite ale cavalerului Pușcariu pentru inactivarea și administrarea fundațiunii lui Gozsdu, căștigate în decurs de preste 30 de ani ca membru al representanței și al comitetului numitei fundațiuni instituit de însuși marele fundator, le-a recunoscut în mod eclatant în deosebite rênduri congresul național-bisericesc, ca cea mai înaltă corporațiune bisericéscă.

Domnul cavaler Pușcariu și după retragerea sa în stare de odihnă nu a încetat a lucra pentru înființarea și ameliorarea școlelor, pentru ridicarea bunei stări materiale a poporului în mijlocul căruia petrece, pentru aceea se bucură de iubirea și stima tuturor.

Ziariul nostru, în care între altele mai întâiu s'a ridicat și scris cuvênt prin domnul Cavaler Ioan Pușcariu pentru înființarea Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român (a se vedé Tel. Rom. nr. 12 și 19 din anul 1860), apoi toți cei-ce au fost și sunt grupați pe lângă Telegraful Român, doreşte și dorim din inimă domnului septemvir Ioan cavaler de Pușcariu la a 80-a aniversare de la naștere, ca provedința divină sĕ 'i lungéscă firul vieții întru mulți ani sănĕtos, fericit, încungiurat de vrednicii sei fii și frați, și iubit de toți cei buni.

---

pusă — de-și numĕrul lor e colosal — și totuși mărimea lor ar fi abia a 100,000-a parte dintr'un milimetru.

Wollaston a făcut fire de platină în grosime de 1/200 mm.; 200 metri din acest fir vor căntări 1 cgr. și abia 20 de klm. vor căntări 1 gr.

S'au făcut fire de argint atât de subțiri, în cât 1 metru cântărește numai 8 miligrame. Ele erau aurite și grosimea stratului de aur de pe suprafața lor era abia 1/360 din diametrul acestui fir. Prin urmare grosimea reală stratului de aur era numai 1/800,000 mm.

Prin procedeul fisicianului englez Aitken s'a putut calcula numĕrul firelor de fum ce 'l slobóde fumătorul într'o singură trăsătură de țigaretă. Acest numĕr se urcă la cifra colosală de patru miliarde (4,000.000.000)!

Un mgr. de carmin póte sĕ coloreze un litru de apă (Carey — Lea) și fie-care picătură din acésta apă conține o mică cantitate din substanța carminului.

Douĕzeci centimetri cubici de oleiu pot acoperí suprafață de 4000 metri pătrați a unui loc cu un strat de abia 1/200,000 mm. grosime de oleiu.

(Va urma).

Audiența lui Széll. Mercuri la 11 ore a. m. a fost primit fostul ministru-president C. Széll în audiență la M. Sa în causa crisei. Audiența a durat până la ora 1¾ după prânz. Conform rapórtelor semioficióse, scopul audienței a fost, că Széll sĕ dee M. Sale informațiuni deosebi asupra dispozițiilor din sinul partidului liberal cu privire la reformele militare. Ce va fi raportat dl Széll, nu se știe. Faptul e însĕ, că după audiență dl Széll a conferat cu ministrul-president austriac o oră și jumĕtate; apoi re'ntors la Budapesta, a presidat eri după amiazi ședința comisiunii de nouĕ a partidului liberal esmisă sĕ elaboreze un program al partidului în cestiunea reformelor militare. In acéstă ședință dl Széll avea sĕ comunice comisiunii *„concesiunile cari pot fi făcute națiunii în cestiunea reformelor cu privire la armată“*.

Atâta se știe deocamdată despre misiunea dlui Széll. Dar' că ce anume concesiuni sunt acelea, înainte de ședința de eri a comisiunii nu știa nimenea. Un lucru e însĕ sigur. *Limba armatei are sĕ rĕmână* **nolli me tangere.** *In acest object M. Sa nu cedéză.*

Cum însĕ în comisiune sunt și intransigenți (Apponyi, etc.) cari pretind sĕ se satisfacă dorinței „națiunii“ și în cestiunea limbii, nu este eschisă posibilitatea, ca comisiunea sĕ considere neîndestulitóre propozițiunile dlui Széll, în care cas — cum combinéză unele cercuri politice — se va recurge la espedientul *mânii severe*: va urma un ministru-president, care deodată cu presentarea în dietă *va da cetire și ordinului de disolvare a dietei*.

Ocupându-se de eventualitatea acestui espedient, „Neue Freie Presse“ în numĕrul de Mercuri séra zice că dacă resultatul alegerilor va da o dietă tot cerbicósă, atunci sĕ se recurgă *și a doua-oră și chiar și a treia-oră* la „acest mijloc de luptă constituțională“.

Provocări periculóse. „Mâncând vine apetitul“ — zice un proverb francez. In „lupta“ pentru „dreptrrile“ ei în cestiunea pretensiunilor cu privire la armată se pare că „națiunii“ încă 'i vine apetit tot la mai mult. Incepută cu obstrucția în dietă, „lupta“ acésta s'a întins treptat până la escesele soldaților terțianiți de pe la câteva regimente, cari sigur că *instigați*, au comis transgresiuni disciplinare așa de grave, în cât luni și ani de zile au sĕ espieze prin închisori de fortărețe nesocotința de a fi dat ascultare instigărilor.

Dacă însĕ transgresiunile acestea au fost considerate ca afaceri private ale acelor nesocotiți soldați, casul de la Segedin aparține altei aprecieri. Acolo *poliția și publicul a dat pept cu armata*, în causa unei transgresiuni a câtorva soldați terțianiți.

In 6 Octobre adecă — aniversarea esecutării celor „13 martiri de la Arad“ în 1849 — pe statua lui Kossuth era o cunună cu inscripția, că e pusă din partea soldaților terțianiți reținuți la serviciu. Aflând despre acésta comanda militară, a trimis la poliție un oficer, cu recercarea, ca poliția sĕ delăture de pe statuă cununa soldaților. Respinsă acésta cerere din partea poliției, oficerul a luat însuși cununa și a predat'o poliției spre păstrare. Poliția însĕ, de acord cu publicul, a pus de nou cununa pe statuă, dându-i și *pază polițială*, ca din partea comandei militare sĕ nu mai pótă fi luată de acolo.

Regulamentul militar însĕ nu permite soldaților sĕ pună cununi pe statue, nici chiar pe a M. Sale, fără știrea și învoirea prealabilă a comandei; ear' dacă se face așa ceva, comanda e obligată sĕ delăture cununa, *chiar și cu forța*. Conform regulamentului deci, comanda a dispus luarea cununei; polițiștii de pază a ei și publicul s'au opus. Urmarea a fost, că cununa a fost luată cu forța, din ce s'au escat escese grave, așa că în *contra publicului și a organelor polițiale au trebuit comandate detașamente întregi, cu baioneta pe pușcă.* ***S'au dat și pușcături***, fiind răniți mulți inși.

Casul e cu atât mai grav, cu cât chiar și poliția e complice la demonstrațiunea acésta contra armatei. Ziarele magiare 'l tractéză pe lung și lat, presentându-l ca insultarea pietății naționale din partea armatei și pretinḑênd *satisfacție*, pe când adevĕrul e, că *armata a fost provocată*, fie că soldații respectivi au pus cununa din îndemnul propriu ori îndemnați de civilime, fie că *alții* au pus'o în numele lor, și *provocată fiind, ea a trebuit sĕ procédă așa cum a proces.* Nu ea va avé sĕ tragă consecuențele din acest regretabil conflict.

Un american despre Romănia.

D. A. L. Gnowden, care sub presidenția lui Harison a fost trimis al Statelor-Unite în Romănia, publică în marea revistă americană „North American Review“ un studiu remarcabil privitor la peninsula balcanică.

Estragem din acéstă lucrare partea privitóre la țéra Romănia:

„Romănia, prima în ordinea regatelor danubiane, este unul din statele balcanice cele mai interesante. Guvernat de un principe înțelept și energic din casa Hohenzollerniior, învĕțat, soldat, om de afaceri desĕvêrșit, nu e de loc surprinḑĕtor, ca regatul sĕ aibă o armată splendidă și ca Bucureștii, capitala lui, sĕ fi devenit din satul mocirlos, cum era la urcarea lui pe tron în 1866, *Parisul Balcanilor*, cum e azi. Hotelurile cele mai frumóse, stradele cele mai perfect pavate, cel mai superb serviciu de trăsuri în Europa, sunt unele din avantagiile atribuite de mulți călĕtori capitalei Romăniei. Propria mea observație mĕ înclină sĕ cred cu putere, că laudele nu sunt complimente pure; chiar în atitudinea și purtarea claselor inferióre din Romănia eu am fost surprins sĕ vĕd urmele unei mândrii care nu uită nici-odată că ei descind din soldații lui Traian, și că ei sunt „Romani“ până în acest cias. E tradiția cea mai interesantă, pe care am întâlnit'o în întréga mea esperiență. Acest lucru nu trebue rĕmas neștiut din partea acelora cari se ocupă de acest popor pitoresc, căci el dă colóre istoriei lui în tóte epocele.

Suferința și eroismul au însemnat ultima sforțare supremă a Romăniei, în partea ce a luat în rĕsboiul turcesc din 1877—78. Chiar și acum, un fior de orόre și mândrie străbate poporul la amintirea îngrozitoriului măcel al soldaților lui, când au înfruntat violența focului cohortelor turcești, și după o credință de toți primită, a scăpat campania Danubiului pentru cutropitorii Ruși.

Țĕrănimea din Romănia a arătat în aceste zile teribile că a păstrat ceva mai mult de cât numele și mândria romană; a fost o demonstrație de curagiu și devotament, care a ridicat Romănia sus în stima lumii; a fost o probă de tenacitate și de caracter, care nu póte fi trecută cu vederea, dacă cestiunea supremației în statele balcanice ar devení vre-odată vitală și activă.

Dar' dacă marinimia românéscă a câștigat aplausele întregei lumi la Plevna, recompensa a fost frustrare, cel puțin de la aliații ei.

De-și s'au luptat cu Rușii și au scăpat campania rusécă contra Turcilor, Basarabia, care trebuia sĕ fie rĕsplata Romăniei, fu reclamată de Rusia. Réua credință produse o amărăciune care n'a contenit nici-odată.

Nu e dór' prea mult sĕ spunem, că duplicitatea arătată atunci a făcut mai mult réu prestigiului rusesc în statele balcanice de cât tot ce s'a întêmplat de douĕ generațiuni până acum. A arătat că nici o promisiune, ori-cât de solemnă ar fi ea, nu e obligătóre pentru puterea de la nord.

Romănia, neîncreḑĕtóre pentru totdeuna în buna credință a Rusiei, a cheltuit 100 milióne dolari pentru fortificațiile Bucureștiului.

Forturi chiurasate cu fer, construite după sistemul Gruson și Schumann, fac cetatea imposibil de luat, pe când armamente moderne au făcut apărarea apróре invincibilă. Romănia a făcut tot posibilul, ca sĕ useze în gradul cel mai suprem de tot ce știința póte oferí. Indĕrĕtul fortificațiilor capitalei alérgă o cale ferată, care contribue imens la putința ei de a se apăra. Armata ei de 168,000 de ómeni și cu o reservă de 200,000, e apróре perfect disciplinată. Una din privelișt le cele mai frumóse ale vieții mele a fost o revistă de 40,000 ómeni, trecută de regele Carol în persónă, afară din capitală, pe când eram ministru la curtea Sa. Am avut o amintire puternică a trădării în cestiunea Basarabiei — o sugestiune că ghețarul rusesc s'ar topí în acest punct al înaintării sale spre miazăzi.

(*„Conservatoriul“*)

* * *

Nu mai puțin măgulitoriu se esprimă despre Romănia *presa rusécă*. „Znamea“ (din Petersburg), de pildă, într'un articol asupra politicei esterne a Rusiei, luând în revistă valórea „vecinilor“ și avantagiile ce Rusia le ar puté avé de la ei în cas de strîmtorare, zice despre Romănia următórele:

„Suntem departe de a puté nesocotí Romănia. Mai mult încă, suntem convinși, că dacă împrejurările ne-ar pune vre-o dată în mĕsură de-a alege între Austro-Ungaria și Romănia, tot căștigul și preferințele nóstre ar fi pe partea alianței cu Romănia! Și acésta nu numai fiind-că interesele ce le avem în Peninsula balcanică sunt potrivnice celor austro-ungare; nu numai fiind-că Austro-Ungaria va fi totdeauna vrășmașa nóstră atât în nisuințele nóstre panslaviste, cât și în nisuința către Bosfor, dar' și din causa formațiunii heterogene a acestei țeri de rase diferite, ceea-ce 'i slăbește puterile, cum și spiritul național.

„Cu totul altfel e cu Romănia. Acésta țéră a propășit într'un mod uimitor în timpul ultimului pătrar de veac, atât sub raportul intelectual și economic, cât și sub acela al conștiinței naționale. Pe o suprafață de mai bine de 133.000 de verste pătrate trăește o populațiune de 7 milióne suflete, formând un popor cu totul omogen, vorbind aceeași limbă, avênd aceeași religiune ortodxă, ca și noi Rușii, putênd în cas de rĕsboiu sĕ arunce în foc o armată regulată de 200.000 de ómeni perfect disciplinați, și *a căror vitejie am constat'o acum douĕzeci și cinci de ani.*

„E netăgăduit astăzi, că în cas de rĕsboiu cu Turcia, Romănia s'ar înfățișa nouĕ nu numai ca o aliată naturală, dar' chiar ca *o aliată de neapărată trebuință.* Mai mult: dacă Romănia s'ar alia cu Turcia, înainte de a trece pe teritoriul turcesc am avé sĕ învingem în Romănia pe un vrășmaș puternic!

Ear' în casul unui rĕsboiu între Rusia cu Austro-Ungaria și Germania, *alianța cu Romănia ar avé pentru noi o însĕmnătate colosală:* Armata română în spatele Austro-Ungariei ar avé pentru Rusia aceeași însĕmnătate, ca și armata francesă în spatele Germaniei!“

Ear' altele, ca „Grașdanin“, „Ruskija Wjedomosti“, „Novoje Wremja“, în legătura cu evenimentele din Macedonia sunt pentru ideia de a se da Romăniei mandat *sĕ ocupe Macedonia* până la introducerea și stabilirea unei administrări basată pe programul reformelor propuse de Austro-Ungaria și Rusia. In acest object „Novoje Wremja“ zice că Romănia este singura putere în Balcani, chiămată sĕ îndeplinéscă un mandat de ocupare fără a deștepta în vre-o parte bănuélă că ar tinde sĕ tragă folóse personale din acésta.

Invitare.

Membrii români ai comitetului municipal din comitatul Sibiiului sunt rugați a se întruní Sâmbătă în 17 Octobre a. c. st. n. la orele 10 a m. în localul Casinei române din loc. La ordinea zilei este: organisarea clubului municipal român. In considerarea importanței obiectului, e de dorit, ca membrii sĕ se presinte în numĕr complet.

Sibiiu, în 8 Octobre 1903.

I. A. de Preda. *Dr. Beu.*

De la „masa studenţilor“

din Braşov.

In şedinţa din 27 Septembre n. comisiunea administrativă a mesei studenţilor de la şcólele medii gr. or. din Braşov avênd sĕ deliberezo asupra petiţiunilor întrate pentru primire la masă, a fost de nou — ca în toţi anii — în posiţia de a nu puté sĕ încuviinţeze tóte cererile, de-şi cu dragă inimă ar fi voit sĕ cuprindă sub aripile ocrotitóre ale acestei binefăcĕtóre instituţiuni pe toţi câţi lipsă au de sprigin şi ajutoriu. Sunt prea modeste mijlócele fondului faţă cu numĕrul elevilor lipsiţi, dar' buni în tóte privinţele. Astfel după multă chibzuinţă a compus o listă de 30 elevi — din 50 petenţi, — cari sĕ beneficieze în acest an şcolar de prânz gratuit la „masa studenţilor“

Că ce greu a căḑut comisiunii respingerea celorlalţi 20 petenţi, arată şi faptul că revenind asupra listei respinşilor, în conferenţa profesorală ţinută în 2 Octobre n. a mai susceput pe unul în lista beneficianţilor, cu risicul de a încheia socotelile cu deficit, dacă marinimia publicului român nu va veni în ajutoriu fondului, cu dăruirile-i marinimóse.

Ca totdeuna, aşa şi cu acéstă ocasiune corpul profesoral de la şcólele nóstre medii din Braşov a cumpĕnit numai vrednicia petenţilor — diliginţă, purtare bună şi stare miseră, — fără nici o consideraţiune la confesiunea lor, ceea-ce iésă la ivélă din faptul că dintrĕ cei trei petenţi gr. catolici nu a fost respins nici unul. Inregistrând acéstă imparţialitate a corpului profesoral, ne asociem la „Gazeta Transilvaniei“, carea cu privire la acésta imparţialitate zice următórele:

„Ţinem sĕ accentuăm acest lucru, pentru-ca sĕ se ştie, că — de-şi sprijinul mesei studenţilor nostri, din părţile fraţilor greco-catolici este minimal — cu tóte acestea la şcólele nóstre române din Braşov corpul profesoral nu se lasă condus în cestiuni şcolare nici-odată de veleităţi confesionale“.

Lista celor admişi la masă, pusă nouĕ la disposiţie din partea direcţiunii, e următórea:

De la gimnasiu:

Clasa IV.: Const. Coltofeanu din Breţcu (comit. Trei-scaune), Romul Cosma din Ariuşd (comit. Trei-scaune).

Clasa V.: Demetriu Morariu din Secaş (comit. Timiş), Nicolae Sculici din Mĕrcina (comit. Caraş-Severin), Simion Turtea din Săsăuş (comit. Sibiiu).

Clasa VI.: Ioan Băleanu din Dognacica (comit. Caraş Severin), Teofil Bucşa din Şaeş (comit. Tîrnava-mare), Dumitru Cazac din Satulung (comit. Braşov), Ioan Danciu din Bucium-Cerb (comit. Alba-de-jos), Ioan Dandea din Câmpeni (comit. Turda-Arieş), Ioan Jianu din Alibunar (comit. Torontal), Victor Jula din Crăciuneşti (comit. Hunedóra).

Clasa VIII.: Nicolae Boeriu din Grid (comit. Făgăraş), Dumitru Frâncu din Comăna sup. (comit. Făgăraş), Romul Mioc (gr. cat.) din Mĕrcina (comit. Caraş Severin), Nicolae Oprean din Poiana (comit. Sibiiu), Alexe Sulică din Turcheş (comit. Braşov).

De la şcóla reală:

Clasa III.: Octavian Rĕcean (gr. cat.) din Dejani (comit. Făgăraş).

Clasa IV.: George Lincu din Doboli-de-jos (comit. Trei-scaune), Eugen Sibiian din Dobîrlău (comit. Trei-scaune).

De la şcóla comercială:

Clasa I.: Ioan Dobromirescu din Dubova (comit. Caraş-Severin), Ioan Hernea din Mircovăţ (comit. Caraş-Severin), Iustinian Popovici din Petriş (comit. Arad).

Clasa II.: Vasilie Bucur din Frata-magiară (comit. Cluj), Ioan Cornut S.-Miclăuş-sêrb. (comit. Torontal), Petru Manole din Bacifalu (comit. Braşov), George Stroe din Bacifalu (comit Braşov).

Clasa III.: Ioan Mafteiu din Paloş (comit. Tîrnava-mare), Valeriu Pop (gr. cat.) din Vad (comit. Făgăraş), Dumitru Sêrbu din Dîrste (comit. Braşov), Nicolae Suciu din Bogata olt. (comit. Tîrnava-mare). — De tot deci 31 elevi.

NOUTĂŢI

Dr. Iosif Gall — bolnav. Aflăm cu multă părere de rĕu, că Ilustritatea Sa dl *Dr. Iosif Gall*, membru în casa magnaţilor, şi mare proprietariu, zilele trecute sosind la Timişóra şi voind sĕ descalece din trăsură la hotel „Hungaria“, a păşit aşa de nenorocos, în cât a căḑut jos, scrintindu-şi piciorul stâng şi îndurând contusiuni grave. Acum dl Gall zace bolnav în Timişóra, la hotelul amintit. Dorim ilustrului bărbat al bisericei şi naţiunei nóstre grabnică şi perfectă însănĕtoşare.

*

Concertul artistei Marg. Fritsch. Azi (Vineri) domnişóra *Margareta Fritsch*, o cântăréţă de prima forţă, va da în sala de la „*Gesellschaftshaus*“ un concert, cu concursul dirigentului de musică J. L. *Bella*. Inceputul la 7½ ore. Bilete de întrare se capĕtă la librăria G. Meyer şi séra la cassă, cu preţurile: loge 8 cor., loc de şeḑut 2·40 şi 1·60, loc de stat 1 corónă, pentru studenţi 60 fileri. *Programul* e următoriul: 1. Schubert: *a)* An die Musik; *b)* Die Sterne; *c)* Wiederschein; *d)* Im Haine. 2. Schumann: *a)* Widmung; *b)* Die Meerfee. Brahms: *a)* Das Mädchen spricht; *b)* Die Sonne scheint nicht mehr. 3. Tschaïkowsky: Inmitten des Balles. Bella: *a)* Ich komme; *b)* Im Herbst; *c)* Allein mit dir. 4. Richard Strauss: *a)* Du meines Herzens Krönelein; *b)* All' mein' Gedanken, mein Herz und mein Sinn. Hugo Wolf: *a)* Verborgenheit; *b)* Ich hab' in Penna einen Liebsten wohnen.

*

Producţiunile publice ale meseriaşilor nostri. Representaţiunea teatrală, după ce reuniunii după multe tratative i-a succes sĕ rescumpere séra de Joi de la trupa teatrală a dlui *Polgár*, se va ţiné Joi la 15 Octobre n. c. în teatrul orăşenesc. Se vor juca piesele „Fricosul“ şi „Vlăduţul mamei“. Preţurile de intrare: cele obicinuite. Bilete se vênd cu începere de Marţi 13 Oct. n. c. la librăria archidiecesană. Sâmbătă în 17 Octobre n. se va da în sala mare de la „Unicum“ un concert, la care, după tótă probabilitatea, vor coopera şi unele din artistele nóstre (din clasa inteligenţei). Venitul curat e destinat pentru darurile de Crăciun, ce se impart întrĕ săracii nostri, şi pentru fondul „Masa învĕţăceilor meseriaşilor români“.

*

Alegere de parochi. Duminecă (4 Octobre n.) s'a făcut alegere de paroch în *Giurcuţa* (tractul Cluj), ales fiind cu totolitatea voturilor sinodului parochial clericul abs. *Vasilie Vereş*. — Tot Duminecă s'a făcut alegere de paroch în *Arpatac* (tractul Treiscaune), fiind ales cu totolitatea voturilor clericul abs, *Aurel Nistor*.

*

Vrednici de laudă. Duminecă s'a ţinut în *Olpret* (tractul Dej) sinod parochial estraordinar, în care credincioşii acestei comune bisericeşti au hotărît sĕ zidiască o biserică nouă, în locul celor două bisericuţe de lemn, moştenite de la străbuni şi — în cursul vécurilor — ajunse aprópe în ruină. Sinodul a fost convocat şi condus de protopresbiterul tractual Teodor *Hermann*, care la sfĕrşitul serviciului divin a ţinut credincioşilor predică, arătându-le cum alţii, póte mai sĕraci şi avênd biserică nu tocmai aşa aprópe de ruinare, cum sunt bisericuţele Olpretului, s'au silit a-şi face nou lăcaş întru mărirea lui Dumnezeu şi mângăerea lor sufletéscă, prin cuvinte adevĕrat părinteşti i-a îndemnat sĕ se decidă la zidirea unei biserici noue, prin ce fac nu numai lucru plăcut lui Dumnezeu, de la care ne vine tot harul şi binecuvêntarea, ci se arată vrednici de atenţiunea binevoitóre a forurilor nóstre bisericeşti, cum şi de a fi numĕraţi întrĕ fiii buni ai sfintei maicei nóstre biserici. Efectul frumósei predice s'a vĕḑut apoi în sinodul ţinut după prânz, în care — contrar ţinutei de mai nainte a poporului, care zicea „nu ne trebue biserică, n'avem cu ce o face, căci suntem sĕraci“ — pĕtrunşi de sfaturile înţelepte şi de cuvintele părinteşti ale dlui protopresbiter au hotărît zidirea unei biserici noue, obligându-se fie-care sĕ contribue care cu cât va puté la cheltuelile zidirei. — Comunic cu bucurie acest bun lucru sĕvêrşit de poporul nostru din Olpret, dorindu-i perseveranţă întru punerea în lucrare a hotărîrei acesteia, pentru care vrednici sunt de laudă toţi, în frunte cu zelosul nostru protopresbiter, cu parochul nostru V. Gog şi cu toţi cari au contribuit la luarea hotărîrei. Dee Dumnezeu, ca în aceeaşi dragoste frăţéscă şi cu aceeaşi insufleţire sĕ şi lucrăm întru realisarea dorinţei nóstre ferbinte, de a avé şi noi cât mai curênd „noul sion“ întru mărirea Tatălui ceresc şi spre a nóstră mângăere sufletéscă. (*„Notariul“*).

*

„In luncă“, de Carmen Sylva. Regina Elisaveta, a României, care-şi publică frumósele scrieri sub pseudonimul „Carmen Sylva“, a publicat de curênd un nou volum de novele întitulat „In luncă“. Volumul e dedicat artistului *Enescu* şi e împodobit cu ilustraţiuni colorate, copiate de pe originalele pictorului *Grigorescu*. Novelele „In luncă“ sunt apreciate în chip fórte elogios din partea presei străine. Un distins critic german scrie despre ele următórele: „De mulţi ani n'a mai scris Carmen Sylva nici un roman ori novelă, şi aprópe se părea că ar fi voit sĕ se dedice tot mai mult şi mai mult studiilor ştientifice şi filosofice; când iată că soseşte de-odată acéstă povestire plină de romanticism, plină de poesie şi de simţire, o idilă cu un efect aşa de puternic, plin de vrajă şi totuşi aşa de naivă şi de blajină, în cât cetitoriul rĕmâne captivat de o puternică emoţiune. Povestirea despre *Sóre* şi *Evangelie* şi despre iubirea lor nesuferită de ómeni, se póte pune alăturea cu cele mai minunate creaţiuni poetice din literatura universală. Ea mişcă cu atât mai mult inimile, cu cât însaşi Carmen Sylva spune în prefaţă:

„Acéstă istorióră este adevĕrată şi s'a petrecut astfel, cum este povestită“.

*

Hymen. *Zenovie Óna*, învĕţătoriu în Fornădie, şi dşóra *Aurelia Câmpian*, fiica parochului Petru Câmpian din Fornădie, anunţă cununia lor, care se va celebra în 18 Octobre st. n. în biserica gr. or. din Fornădie.

*

Serată artistică-literară în Budapesta. A séră (8 Octobre n.) dl *Zaharie Bârsan*, bursier al „Societăţii pentru crearea unui fond de teatru român“, a dat în sala de la hotelul „István Főherczeg“ (Budapesta) o *serată artistică-literară*, cu concursul universitarilor A. Rusu şi Oct. Goga. Programul seratei a fost următoriul: 1. Cuvênt introductiv. 2. Satira III de Eminescu, declamată de Zaharie Bârsan. 3. Doine naţionale, cântate pe violină de Alesandru Russu. 4. Conferinţă, de Octavian Goga. 5. Greva ferarilor de Fr. Copée, decl. de Zaharie Bârsan. 6 ***, de A. Russu. 7. Declamaţiuni, de Zaharie Bârsan. — După serată a urmat cină comună.

*

Voinicii stégului. Cum se raportéză ziariului „Sieb. D. Tageblatt“, din comunele aparţinĕtóre preturei Sebeşului până în 5 Octobre n. s'au presentat de bunăvoie la asentare 117 feciori; a nume 96 români, 20 saşi şi 1 magiar. Au fost declaraţi apţi de serviciu militar: 92 români, cari în 5 Octobre au şi fost îmbrăcaţi toţi.

La comanda de întregire din Sibiiu de la 4 Octobre n. până alaltăeri au fost asentaţi 31 saşi, 20 români şi 4 magiari. Un numĕr considerabil însĕ dintrĕ feciorii veniţi la asentare au trebuit respinşi, din causă că nu aveau în regulă actele necesare. Marţi, de pildă, au fost respinşi din acésta causă 47 feciori. Ar fi consult deci, ca notarii cercuali, ear' unde acestia sunt de pănura celor cu „resistenţa pasivă“, preoţii ori alţi cărturari sĕ dee feciorilor informaţiunile necesare asupra actelor cu cari au sĕ se presinte la asentare, spre a nu face bieţii calea în zadar până la comanda de întregire şi eventual sĕ se şi disguste de a se mai presenta. (Cei ne-ajunşi la anul de asentare, dar' voind sĕ încépă de pe acum serviciul, n'au sĕ ducă cu ei alte documente de cât carte de botez, pentru constatarea etăţii, şi învoire de la părinţi, făcute amêndouĕ acestea din partea parochului).

*

Inmormêntarea sĕracilor. Mânecând de la un cas concret de neînţelegere întrĕ preot şi comuna politică pentru taxa de înmormêntare a unui sĕrac susţinut de comună, ministrul de interne a decretat, că pentru înmormêntarea sĕracilor avisaţi la ajutoriul comunei preotul nu este în drept a pretinde de la comună nici o taxă.

*

Prădarea unui archiv protopresbiteral. In nóptea de 5 Octobre st. n. nişte rĕufăcĕtori au deschis cu chei false cancelaria din Reghin a protopresbiterului nostru Galaction *Şagău* şi rumpênd câteva încuetori au devastat şi împrăştiat archivul protopresbiteral şi cel de agentură a „Albinei“, căutând bani. Bani au aflat puţini, cam 50—60 coróne, dar' au făcut aşa disordine şi încurcătură în actele archivului, în cât va costa lucru póte de sĕptĕmâni, până sĕ fie pus earăşi în ordine. Au mai furat rĕufăcĕtorii şi un exeplar din cheile de la cassa wertheimiană. De altcum unul dintrĕ hoţi e prins şi pus la umbră în închisóre.

*

Din capriţiile naturei. Soţia unui econom din Haneşti (Moldova) a născut un copil cu cap aşa de diform, în cât abia se putea cunóşte că e cap. Avea în frunte un ochiu, în loc de urechi două corniţe, ear' în creştet o bolfă mare. Mititelul a născut mort. Pus în spirt a fost trimis apoi museului din Bucureşti.

*

„Albina“ institut de credit şi de economii în Sibiiu. Cu începere de Luni, 12 Octobre st. n. *orele de cassă* vor fi de la 8—12 a. m. şi de la 3—4½ p. m.

*

Post de notariu. Sub nr. 3548 şi cu termin până la 28 Octobre st. n. e publicat concurs la postul de notriu cercual în *Măgărei*, dotat cu 1000 coróne salariu, 97·98 cor. relut de cuartir, 200 cor. pauşal de călĕtorie, 50 cor. onorar pentru înmanuări, 24 cor. pauşal pentru lemne de foc şi cuartir în natură. Pentru casul că alesul va fi numit conducĕtor de matricule, va căpĕta onorar de 200 coróne la an. Cererile concursuale sunt a se trimite la protopretorul Francisc Schreiber în Agnita (Szentágota).

*

Mulţi ómeni suferindi folosesc crucea electro-magnetică contra diferitelor bóle, căci acéstă invenţie e cu drept cuvênt o binefacere a ómenilor. Tóte morburile de cap, picióre, mâni, inimă, nervi, stomac, piept, sânge, se pot vindeca cu acéstă invenţie binefăcĕtóre. Ací mai la vale reproducem mai multe scrisori de recunoştinţă scrise de ómeni, a căror viéţă fù scăpată de crucea electro-magnetică.

„Crucea electro-magnetică cea aducĕtóre de minuni o port ziua şi nóptea. Mĕ simt cu mult mai bine de cât înaintea purtărei acestei invenţii dumnezeeşti, nu mai simt durerile ce mĕ făceau sĕ-mi perd minţile. Domnule, mulţămesc lui Dumnezeu că a dat sĕ se inventeze o aşa binefacere care vindecă tot felul de bóle. Eu înaintea folosirei acestei cruci aducĕtóre de minuni sufeream de bólă de inimă şi de sgârciuri de inimă, numai de cât după începerea folosirei acestei cruci mĕ simt cu mult mai bine şi aşa nici nu mai sufer de mult aşa grav ca până acum. Iţi mulţămesc, domnule, că mi-ai dat o idee aşa de genială. Géza Boldog, care a suferit şi de epilepsie de inimă. — Dl Steinfeld a pu tat crucea numai 10 luni şi nu mai si durerile de până acum şi dórme fórte bi Mai departe Dr. Stefani, care cu tótă bĕt neţa sa s'a vindecat în 13 luni de reumat şi nu mai sufere atâtea dureri. Recom mai odată onoratului public crucea mea ele magnetică aducĕtóre de minuni, care a decat atâţi suferindi! Budapesta. Cu deose stimă Iosif Khoór, preot.“

Inventatorul şi fabricantul acestei venţii dumnezeeşti este Albert Müller, dapesta V. Vadász út 42/V.

Avis

Oficiul parochial din comuna Predeal, cercul Branului, comitatul Făgăraşului, aduce la cunoştinţă, că *sigilul oficiului parochial* cu înscripţia, scrisă cu litere cirile: „Parochia gr. rĕsăr: cu chr. ador. Nĕsc: de D-zeu ✝ Predeal, în mod necunoscut dispărênd şi făcêndu-se alt sigil, cu inscripţia în litere latine: „Sigilul comunei bisericesci Predeal“, — cel dintâiu se declară de nevalabil.

Oficiul parochial:

Dumitru Tatulea
paroch gr. or.

Nr. m. 14749—1903.

Publicaţiune

pentru conchiemarea la adunarea de controlă pe 1903.

Adunarea din ĕst-an a reservistilor concediaţi pe timp nedeterminat şi a reservistilor substituiţi are loc în Nagyszeben la *8/21 Octobre 1903*.

Afacerea oficială, la care are sĕ-şi aducă fie-care obligat la controlă pasul militar, începe la 9 ore diminéţa în cancelaria cercuală de completare, strada Schewis nr. 34.

La adunarea de controlă sunt obligaţi de a se înfăţişa toţi concediaţii pe timp nedeterminat, reservistii şi reservistii substituiţi ai tuturor corpurilor de trupe a institutelor armate stătătóre şi a marinei, fără considerare, că aparţin ei locului de petrecere ori petrec aci numai temporalminte; escepţiune fac aceia, cari în acest an au stat în serviciul activ, sau au luat parte la instruarea militară sau deprinderea periodică de arme.

Obligaţii la controlă, îndreptându-se la punctul 39 al instrucţiunii pasului militar, care punct este a se ceti, sunt serios provocaţi a se înfăţişa punctual, deóre-ce fie-care concediat pe timp nedeterminat şi reservist, care rĕmâne de la adunarea de controlă şi care rĕmâne fără escusare suficientă de la controla ulterióră ţinută în staţiunea cercului de întregire Nagyszeben în zilele de 19, 20 şi 21 Novembre, 9 ore diminéţa, va fi tractat după prescrisele militare penale.

Nagyszeben, 25 Septembre 1903.

Magistratul.

Nr. 10,207 Plen. [234] 1—3

CONCURS

In scopul conferirei **stipendiilor** şi **ajutórelor** ce se votéză pe anul 1904 din **fundaţiunea „Andronic“.**

I. Pentru învĕţăcei de ori-ce meserie.

II. Pentru sodalii deveniţi de atari în decursul anului 1903.

III. Pentru sodalii, cari au lucrat fără întrerupere 6 ani meseria lor şi au dat doveḑi despre desteritatea pentru de a puté devení măestri, prin acésta se escrie **concurs** pe lângă următórele condiţiuni:

Toţi petenţii la ajutóre şi stipendii au sĕ producă în general:

1. Carte de botez,
2. Atestat de la comună despre averea proprie ori a părinţilor,
3. Atestat familiar de la parochul locului despre familia părinţilor concurentului ori, fiind el casătorit, despre familia sa' avênd a se indica în acest atestat: câţi prunci minoreni sunt în familie, câţi cercetéză şcóla şi câţi mai sunt la meserii.

Concurenţi pot fi numai *Români ortodoxi născuţi în archidiecesa Transilvaniei.*

In special au sĕ dovedéscă:

I. Invĕţăceii.

- *a*) că au împlinit anul al 12-lea al etăţii;
- *b*) că au cercetat şcóla poporală ori altă şcólă superióră;
- *c*) că au încheiat contract cu măestrul şi că contractul este înregistrat la autoritatea industrială (pretură şi magistrat);
- *d*) adeverinţă de la măestru despre sporiul ce-l arată în meserie, despre diliginţă şi purtarea morală.

Contractul trebue aclus la cerere în original sau în copie autenticată.

II. Sodalii.

- *a*) că au terminat anii de învĕţăcel în anul 1903, ceea-ce vor dovedí prin atestatul autorităţii industriale (art. de lege XVII din 1884 §. 67);
- *b*) că au purtare bună şi fac spor mulţămitor, ceea-ce vor dovedí ori cu cartea de lucru ori cu adeverinţă de la măestru;
- *c*) cei ce vor dovedí că sunt membri ai vr'unei *reuniuni de meseriaşi* şi că cunosc mai multe limbi, vor fi preferiţi.

I. Sodalii, cari sunt în condiţiune de a deveni măestri.

-) sĕ aibă certificatul de măestru;
- sĕ fi lucrat cel puţin 6 ani fără întrerupere în calitate de calfă, ceea-ce vor dovedí cu cartea de lucru, eventual cu adeverinţe de la măestri, la cari au lucrat;
- *c*) în cerere sĕ se arete anume locul unde voeşte sĕ se aşeze ca măestru, ce fel de mijlóce mai au pentru de a începe meseria pe socotéla lor;
- *d*) sĕ dovedéscă cu atestat de la oficiul parochial, că cercetéză biserica nóstră şi e creştin bun şi moral.

De la toţi concurenţii se recere, ca cererile sĕ fie scrise şi subscrise cu mâna proprie adresate Consistoriului archidiecesan gr. oriental din Sibiiu şi sĕ le înainteze cel mult până la **31 Decembre 1903 stil vechiu.**

Acei concurenţi cu studii gimnasiale şi reale, cari se vor aplica ca învĕţăcei la sculptura în lemn, bărdăşit şi la zidărit sau vor fi aplicaţi deja ca învĕţăcei ori ca sodali la aceste meserii şi cei din urmă vor sĕ se perfecţioneze în meseria lor în ateliere mai mari în cari sĕ pótă câştiga praxa recerută, vor fi consideraţi cu ajutóre mai mărişóre.

Cererile neinstruite în regulă şi cele întrate după termin nu se vor lua în considerare.

Sibiiu, 23 Septembre 1903.

Consistoriul archidiecesan.

A apărut:

Model de cusături româneşti

Preţul **50 fileri,** plus porto 5 fileri.

Librăria archidiecesană.

De la **Librăria archidiecesană** se póte procura **Colecţiune de cântece şi cântări bisericeşti pentru şcólele poporale** de N. Stoicovicĭ. Partea I. Cântece şi cântări bisericeşti într'o voce, pentru anii: I, II şi III de şcólă. Preţul broş. **50 fil.** plus 5 fil. porto postal.

Cartea consilierului de medicină Dr Müller, apărută deja în a 40-a ediţie, care tractéză despre

Conturbările în sistemul nervos şi secsual

precum şi despre vindecarea radicală a lor, se póte procura prin tóte librăriile.

Pentru 1 cor. 20 fileri în mărci postale o trimite franco **Curt Röber,** Braunschweig. [3] 38—38

Deschidere de atelier.

Avem onórea a aduce la cunoştinţa onoratului public român, că **în 15 Octobre** deschidem în **strada poplăcii** (Quergasse) **nr. 21**

atelier de croitorie bărbătéscă modernă

în care efectuim după comandă tot feliul de haine bărbăteşti, ca: **sacouri, pardisiuri, jachete, haine de salon, fracuri, paltóne** ş. a.; asemenea efectuim tot feliul de **uniforme militare,** cum şi **reverenḑi** — după cel mai nou stil, şi pe lângă **cele mai moderate preţuri.** Croiéla o facem după aşa numitul sistem Pocivalnik.

Ca absolvenţi ai institutului de croit din Viena şi basaţi pe cunoştinţele practice, câştigate în Viena, Budapesta şi alte oraşe, ne simţim îndreptăţiţi a afirma că vom puté pe deplin mulţămí onoraţii muşterii.

Asigurând deci on. public românesc, că 'l vom serví prompt şi conştienţios, îl rugăm totodată sĕ ni-se adreseze cu deplină încredere.

Sibiiu, 8 Octobre n. 1903.

Cu deosebită stimă

[235] 1—3

Petraşcu & Părău
croitori.

A apărut:

Calendariul archidiecesan pe anul visect 1904.

Preţul unui exemplariu **40 fil.,** cu şematism **80 fil.,** porto postal **10 fil.**

Librăria archidiecesană, Sibiiu.

Pentru pacienţii de stomach!

Tuturor cari în urma rĕcelii ori a prea marei împovărări a stomachului sau prin consumarea de mâncări greu de mistuit prea reci ori prea calde sau prin un traiu neregulat 'şi-au contras bóle de stomach, precum:

Catar de stomach, Sgârciuri de stomach,
Dureri de stomach, Mistuire grea sau astupare de stomach

li-se recomandă un bun mijloc de casă, ale cărui resultate escelente de mulţi ani sunt deja probate. Acesta este:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Acest vin este preparat din buruieni renumite şi recunoscute ca tămăduitóre, cu vin bun; întăreşte şi invioréză organismul de mistuire al omului. Vinul de buruieni delătură conturbaţiile de mistuire şi influinţéză puternic asupra nouei formări de sânge sănĕtos.

Prin întrebuinţarea regulată a vinului de buruieni bólele de stomach vor fi curate încă în formare. Sĕ nu întârzie nime dar' a-'l folosí încă de cu vreme. Simptome, ca: **dureri de cap, rîgăeli, arsuri în stomach, inflamaţii, ameţeli cu vomări,** cari la pacienţi cu suferinţe învechite apar cu atât mai vehement, dispar adesea după câte-va beuturi de vin de burueni

Constipaţiile cu urmările lor neplăcute, **maladii, dureri colice, bătăi de inimă, insomnie,** precum şi conglomerarea sângelui în ficat, splină şi suferinţele hemoroidice de multe-ori se delătură iute cu vinul de buruieni. Vinul de buruieni delătură mistuirea grea şi depărtéză prin un scaun uşor materii stricate din stomach şi intestine.

Faţa palidă şi slabă, anemia şi slăbiciunile sunt de obiceiu urmările unei mistuiri rele a formării insuficiente de sânge şi a stării bolnăviciόse a ficatului. **Lipsa de apetit** şi **reaua dispoziţie,** precum şi **durerile de cap** şi **nopţile perdute** (insomnie) consumă adeseori încetul cu încetul multe persóne. Vinul de burueni dă slăbitei puteri de traiu un nou şi próspĕt impuls. Vinul de burueni măreşte apetitul, ajută mistuirea şi nutrirea, uşuréză formarea şi schimbarea materiei, înlesneşte formarea sângelui, calméză nervi escitaţi şi creéză nouă **voe de viéţă.** Nenumĕrate scrisori de recunoscinţă şi mulţămită dovedesc acestea.

Vinul de ierburi se află de vênzare în sticle *fl. 1.50* şi *fl. 2.—* la farmaciile din *Sibiu, Turnişor, Sĕlişte, Ocna, Stimnic, Şeica-mare, Nocrich, Avrig, Tălmaciu, Boiţa, Cisnădie, Poplaca, Gurarîului, Jina, Poiana, Mercurea, Câlnic, Loman, Pianul-de-sus, Petrifalĕu, Sebeşul-săsesc, Vinţul-de-jos, Daia, Spring, Vingard, Ohaba, Beşinĕu, Mihalţ, Teiuş, Blaj, Pănade, Ţapu, Mediaş, Blăjel, Sân-Mărtin, Ibaşfalĕu, Basna, Agnita, Cincu-mare, Boholţ, Făgăraş, Beclean, Câmpulung, Rîmnic-Vâlcea, Cudjir, Orăştie, Deva, Hunedoara, Haţeg, Luncani, Puj, Ohaba, Ponor, Alba-Iulia* etc. — precum şi în tóte celelalte localităţi mai mari şi mai mici din Ardél, Ungaria şi Austria.

Farmaciile din Sibiiu trimit 3 şi mai multe sticle de vin cu preţurile originale în tóte localităţile din Austro-Ungaria.

Păziţi-vĕ de falsificări!

Sĕ se céră anumit:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Vinul meu nu este o medicină secretă. Părţile lui constitutive sûnt: Vin de Malaga 450,0, Spirt de vin 100,0, Glycerin 100,0, Vin roşu 240,0, Sirup de fragi 150,0, Sirup de cireşe 320,0, Coacăză, Anis, Rădĕcină „Helen“, iarba ferului americană, Rădĕcina „Entianus“, „Kalmus“ à 10,0. Tóte aceste se amestecă. un. dcm. [1] 10 - 12

Deschidere de magazin.

Avem onóre a aduce la cunoştinţa onoratului public, că în **14 Septembre n.** deschidem pe piaţa de-aici un

Magazin de confecţiune pentru dame şi domni

de primul rang.

Cumpĕrările le facem în persónă în Berlin şi Viena şi astfel vom îngrijí ca stabilimentul nostru sĕ fie **asortat cu cele mai bune şi mai frumóse lucruri.** Totodată ne vom nisuí sĕ facem astfel de preţuri, ca sĕ ne putem mĕsura cu ori-ce concurenţă.

Pentru cercetarea stabilimentului ne rugăm

Ludovic Ferencz & Comp.

strada cisnădiei nr. 2 [210] 7—10

(Localul din colţ al Hotelului „Impĕratul Romanilor“, mai nainte Krassovski.)

Ludovic Ferencz

croitoriu de bărbaţi

Sibiiu, str. cisnădiei 12.

Pregăteşte în atelierul seu după mĕsură **cele mai moderne vestminte,** ca: **sacouri, jachete, fracuri** şi **haine de salon,** apoi **pardisiuri** şi **paltóne,** după cea mai nouă modă. [224] 3 – 10

Asemenea pregăteşte

— **reverenḑi** —

după cel mai nou stil.

Lucru solid. — Preţuri moderate.

VINETÉLA

Mai bună la albituri!

— Sub scutul legilor. —

Vineţéla cea mai plăcuta în spălătorii şi gospodării.

Eftină şi neîntrecută.

1 sticlă mică de 24 fil. ajunge la 10 spălături. — 1 sticlă mare costă 1·60 cor., ½ sticlă 1 cor.

Se capĕtă pretutindenea!

Sĕ ne ferim de imitaţiuni!

Singurii producenţi:

URANOS

FRATII HOCHSINGER, fabrică chimică

BUDAPESTA
VI., str. Rozsa 85.

[116] 12—16

Redactor prov. Dr. George Proca.

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane

Nr. 108 Sibiiu, Marţi 30 Septembre (13 Octobre) 1903 *Anul LI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi insertiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 34
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei or 30 fil. rêndul cu litere garmond

In ajunul congresului.

Sibiiu, 12 Octobre n.

a. Prin binevoitórea luare la cunoştinţă a convocării congresului din partea Majestăţii Sale bunului nostru Monarch, preste două zile se întruneşte supremul nostru for legislativ, representanţa întregei provinţe metropolitane a Românilor de religiunea ortodocsă din Ardeal şi Ungaria, în înţelesul statutului nostru organic, în sesiune ordinară.

Cuvine-se, ca în aceste timpuri de grea cumpĕnă pentru biserica şi poporul nostru, aminte sĕ ne aducem de acei mari bărbaţi, cari — după un period de preste un veac şi jumĕtate de tristă aducere aminte pentru biserica şi poporul nostru, urmat prin apunerea metropoliei nóstre — însufleţiţi de mari idealuri şi conştii de dreptatea causei, au lucrat din rĕsputeri la readucerea bisericei nóstre strămoşeşti în ogaşul ei natural prin reînfiinţarea vechei nóstre metropolii.

Intrĕ bărbaţii cari au căutat sĕ deştepte biserica la o nouă viéţă, cade-se, ca la primul loc aminte sĕ ne aducem de fericitul întru Domnul rĕposat Archiepiscop şi Metropolit *Andreiu baron de Şaguna*, care cu „mână tare şi braţ înalt“, ajutat de o pleiadă întrégă de vrednici fii ai bisericei şi poporului nostru, lucrând ziua şi nóptea cu zel rar şi neobosit, a ajuns sĕ-şi vadă visul cu ochii în cea mai mare operă a sa: în *reactivarea vechei nóstre metropolii pe base canonice.*

Prin acéstă reactivare, prin înarticularea statutului nostru organic întrĕ legile ţerii şi prin sancţionarea lui din partea Maiestăţii Sale, biserica a întrat într'o eră nouă, a fost adusă la nouă viéţă, în care cler şi popor deopotrivă conlucră la realisarea scopului ei, prin corporaţiunile nóstre bisericeşti.

Intrĕ aceste corporaţiuni locul principal îl ocupă congresul nostru naţional-bisericesc, care ca supremul for chiămat este a da direcţiune, şi a regula întregul mers al desvoltării organismului bisericei nóstre după recerinţele şi împrejurările vieţii de astăzi şi în deplină conformitate cu canónele şi sfintele aşezăminte ale bisericei nóstre ortodoxe.

In mâna congresului a depus fericitul *Andreiu* prin memorabila cuvêntare cu care a deschis congresul din 16 Septembre 1868 „cu desêvêrşită odihnă sufletéscă tótă competenţa legislativă şi administrativă a bisericei nóstre naţionale“, ca „singurul representant legal şi canonic“, şi în legătură cu acésta şi „responsabilitatea pentru ulterióra sórte a bisericei“.

Greutatea responsabilităţii accentuată de fericitul Metropolit, precum înţelegem noi lucrul, este o împrejurare de mare importanţă. Şi cu mângăere constatăm, că în timpul de 35 ani de când naia bisericei nóstre in cestiunile administrative, bisericeşti, şcolare şi fundaţionale, este condusă de congres, în butul tuturor împrejurărilor grele prin cari a trecut, a făcut frumóse progrese în tóte părţile ei constitutive: în parochii, protopresbiterate, eparchii şi metropolie, ear' activitatea acestei corporaţiuni rodnică şi mănósă a fost.

In congresele nóstre anterióre s'a elaborat şi votat regulamentul pentru parochii, protopresbiterate, regulamentul pentru alegerea deputaţilor sinodali şi congresuali, regulamentul pentru administrarea averii publice bisericeşti etc.

Şi judecând după nivelul în care s'a manifestat la noi viéţa publică bisericéscă prin congresul naţional şi prin sinódele eparchiale, vom trebuí sĕ constatăm, că interesul pentru acéstă viéţă publică a fost şi este mare. Şi sub influinţa şi inspiraţiunea acestui interes, a acestei iubiri faţă de biserică, s'a făcut un progres destul de însemnat prin viéţa nóstră constituţională. Ear' valórea şi puterea de viéţă a popórĕlor se măsură şi se cumpĕneşte de regulă după modul şi mersul vieţei lor publice.

Timpul de treizeci şi cinci de ani este dovadă de ajuns despre aceea ce putem face prin o nimerită punere în aplicare a statutului nostru organic.

Şi congresul din anul acesta va face de sigur un pas înainte pe acéstă cale. Congresului se raportéză despre starea în carea se găseşte clerul şi poporul din cele trei eparchii, cum şi despre progresele realisate în cei din urmă trei ani Acest raport fiind o oglindă fidelă a stării actuale, maturul corp al bisericei nóstre naţionale va puté lua în mod potrivit disposiţiunile de lipsă pentru un progres mai mare în tóte direcţiunile, de cum s'a putut obţiné până acum.

Intrĕ agendele importante cu cari va avé sĕ se ocupe congresul în sesiunea acésta, pe cât suntem informaţi, sunt şi propunerile consistoriului metropolitan cu privire la *înfiinţarea nouelor episcopii* şi cu privire la *unificarea planului de învĕţămént* în institutele nóstre teologice, pedagogice şi în şcólele nóstre poporale.

In ambe aceste cestiuni vitale şi de mare importanţă pentru ulterióra desvoltare a bisericei şi poporului nostru, în urma însărcinărilor date prin ultimul congres, consistoriul metropolitan a pregătit rapórte detailate, şi anume cu privire la înfiinţarea episcopiilor celor noue a pregătit un plan esact şi detailat asupra modului şi tuturor condiţiunilor de realisare practică a acestor eparchii; ear' cu privire la unificarea planului de învĕţământ pentru institutele teologice, pedagogice şi şcólele poporale din întréga metropolie, consistórele eparchiale au fost invitate a designa bărbaţi de specialitate, cari sĕ iee parte la ancheta şcolară spre scopul indicat. Acéstă anchetă întrunindu-se, a pregătit proiectele de planuri, cari sunt deja înaintate consistoriului metropolitan, şi vor serví deci de basă congresului la unificarea planurilor de învĕţământ.

Nu ne îndoim, că în aceste cestiuni mari, membrii congresului vor fi conduşi de spiritul evangeliei Domnului; ear' desbaterile, precum în trecut, aşa şi în viitoriu se vor ţiné la un nivel înalt.

In acésta speranţă felicităm pe cei ce vin în numele Domnului, pe aleşii clerului şi poporului întruniţi în congresul nostru naţional-bisericesc, dorind, ca activitatea lor sĕ fie încununată de succes, pentru binele şi prosperarea bisericei şi poporului nostru.

Crisă — de partid. Crisa de cabinet ameninţă sĕ devină şi crisă a partidului liberal. Cum e cunoscut, C. *Széll* a avut misiunea sĕ comunice comisiunii de nouĕ a partidului liberal, esmisă sĕ elaboreze pe séma partidului program în cestiunea reformelor militare, limitele întrĕ cari Coróna póte face concesiuni în privinţa reformelor. Aceste limite însĕ nu mulţămesc pe Apponyi şi aderenţii sei, cari pretind şi „validitarea limbi magiare“ în armată. Din causa intransigenţei acestora resultatul şedinţei de azi a comisiunii — cum prevĕd rapórtele ziarelor di capitală asupra situaţiunii — e apropiată dis luţie a partidului liberal. Apponyiştii vor tre în oposiţie, chipu nemulţămiţi cu concesiun puse în vedere, în realitate însĕ — aşa ni-pare — din causă că manevrările lui App nyi spre a ajunge ministru-president au d fiasco şi de astădată. Zadarnic a cochetat cu obstrucţia, în scop de a face imposibil la guvern pe Széll, pe Tisza şi pe Hédervàry; totuşi nu va ajunge ministru-president. Tocmai din causa duplicităţii sale din timpul obstrucţiei.

Persónele luate în combinaţie, şi cari se par a avé cele mai multe prospecte de a le fi concredută formarea guvernului, sunt contele *Andrássy* Gyula şi contele *Tisza* István. Ar avé adecă sĕ urmeze un cabinet *Andrássy*, cu Tisza la resortul internelor, care sĕ netedească apoi calea pentru *cabinetul Tisza*, cum odinióră cabinetul Wenkheim a netedit calea pe séma cabinetului Coloman Tisza.

Altă versiune e, că va urma de-adreptul *cabinet Tisza* şi — *disolvarea dietei.*

In ambe aceste casuri Apponyi şi ai sei va trece în oposiţie.

De alt-cum azi ori mâne va fi *ziua critică* a crisei. Conform opiniei ce domneşte

FOIŞÓRĂ

Microcosm şi macrocosm.

De **G. Todica.**

(Urmare).

Analisa spectrală a luminei indică deja 1/1.000,000 parte dintr'un miligram de natrium.

Cu instrumente mecanice s'a putut obţiné împărţirea unui milimetru gravat pe o placă de sticlă în o miiă de părţi egale. Sunt multe microorganisme cari încap cu comoditate întrĕ două liniuţe ale divisiunii.

Microorganismele sunt deci mai mĕrunte de cât 1/1000 mm. şi trebue sĕ ne gândim că au membre, organe, muschi, etc. Organele constau din celule; celulele din molecule; moleculele din atomi. O celulă sĕ facă numai a suta parte din trup (de-şi sunt cu mult mai mici), totuşi abia ni-ar da mărimea de 1/1000,000 mm. Moleculele sunt mai mici, atomii şi mai mici.

In urma cercetărilor chimistului italian Avogadro (1811) ştim astăzi că în volume egale de corpuri *gazóse*, la presiune şi temperatură constantă, *numĕrul moleculelor este egal.* Moleculele stau la egală distanţă unele de altele; distanţa încă e atât de mare în raport cu mărimea moleculelor, în cât aceste — în stare gazósă — nu se pot atrage. Alterând însĕ condiţiile esterne: mărind presiunea sau reducênd temperatura, vom reduce şi distanţa dintrĕ ele — moleculele se apropie şi se transformă în corpuri lichide ori în corpuri solide.

Moleculele se compun şi ele — după cum am zis — din alte particule şi mai simple, numite *atomi.*

Micimea atomilor întrece ori ce închipuire.

Din studiul fisic al gazurilor William Thomson a calculat, că un atom de hidrogen cântăreşte abia

0·000 000 000 000 000 000 000 2 gr.,

ear' diametrul unui atom de oxigen este

0·000 000 001 mm.

Intr'un cub cu laturea 0·000 000 4, ar încăpea 60 000 000 000 atomi de oxigen, sau 210 000 000 000 000 atomi de hidrogen.

Un *„electron“* este egal cu a 700-a parte din atomul hidrogenului.

Atomii aceluiaşi corp sunt egali în mărime, egali în pond. Atomii corpurilor diferite au ponduri diferite, mărimi diferite. Astfel Thomson susţine, că dacă s'ar puté mărí o picătură de apă (care are moleculele combinate din câte doi atomi de hidrogen şi unul de oxigen = H. O. H.) aşa în cât sĕ ajungă mărimea pământului: atomii de hidrogen ar avé în acest cas mărimea alicelor de plumb, ear' cei de oxigen mărimea unor mingi.

Atomii se află în mişcare de vibraţie continuă. Celeritatea cu care se fac vibraţiile şi amplitudinea acestora depinde de energia mişcării. In hidrogen, bună-óră, tot atomul vibréză, rotéză, pulséză cu celeritatea de 2 km, pe secundă.

Energia de mişcare stă în strînsă legătură cu temperatura atomului. Ea creşte cu ridicarea temperaturei, decreşte cu scăderea ei şi devine zero la — 273° C., când atomul întră în repaos.

Sĕ privim drept exemplu o şină de fer. In virtutea forţei nóstre intelectuale ni-o putem imagina decompusă în părţile sale ultramicroscopice: molecule şi atomi. Atomii animaţi de forţa nevĕdută a principiului vital, vibrĕză fără precurmare şi în temeiul acestei vibrări noi putem modifica prin diferiţi reactivi, apoi prin lumină, căldură şi electricitate, starea lor de agregaţiune. Sĕ espunem şina la sóre. Temperatura ei se ridică la 60° C. In gerul ernii se răceşte la câteva grade sub zero. Lungimea liniei, în intervalul acestor două temperaturi, diferă cu 7—8 milimetri. Atomii îi putem depărta şi mai mult la temperaturi ridicate. Ba în virtutea acestei forţe le putem lărgí sfera de vibrare atât de mult, în cât scapă de atragerea reciprocă, se transformă în stare lichidă ori în stare gazósă.

Combinaţiile se nasc prin atracţia atomilor unor elemente constitutive, formând molecule complexe cu proprietăţi noue, cari resultă din proprietăţile inerente ale atomilor constitutivi. In unele casuri câte un atom al unui element atrage doi atomi al altui element, ca în apă; în altele: un atom al unui element atrage trei atomi ai altui element, ca în amoniac ş. a. m. d. Pondul combinaţiilor este egal cu suma pondurilor singuratice ale atomilor, cari formézā combinaţia. (Ideile lui Dalton despre atomi).

Simptome. Alchimistii din evul mediu credeau că atomii sunt de o singură specie. Ştiinţa secolului trecut abandonase cu dispreţ aceste idei. Astăzi se întórce róta şi pare-că din nou se ivesc zorile aceloraşi idei, constatându-se în ori-ce cas că conţin mult adevĕr. Aşa resultă cel puţin din „sistemul periodic al elementelor“; din „procesele catalitice“, din studiarea substanţelor radioactive etc.

(Va urma).

în partidul liberal, în óre-care din zilele acestea se va întêmpla numirea noului ministru-president, dar' se va întêmpla tot odată şì spargerea partidului liberal.

Despre chiămarea contelui Andrássy, ori a contelui Tisza în audienţă, până Sâmbătă séra nu se ştia însĕ nimic positiv nici chiar la clubul liberal. Astfel totul ce se scrie asupra persónelor designate a forma noul cabinet sunt numai combinaţiuni.

Politică tradiţională.

IX.

La anul 1881, earăşi în préjma alegerilor (pentru-că precum astăzi, aşa şì mai nainte, întruniri şi consultări politice numai pe basa şi în cadrele legii electorale puteau fi ţinute), am făcut un lucru fórte însemnat, ne-am unit cei din Ardeal cu cei din Ungaria şi Banat, şi ni-am formulat un singur program naţional, obligător pentru toţi.

Tot atunci însĕ, când ne-am unit cu privire la program, pentru-ca pe calea acésta sĕ inaugurăm solidaritatea de care aveam cea mai mare trebuinţă, ne-am desbinat earăşi în douĕ cu privire la tactica politică, şi în loc de a decreta activitatea tuturora, şi întrarea tuturora în luptele electorale, pentru a scóte din ele deputaţi deştepţi şi energici cari sĕ ne apere programul în parlamentul ţerii: am lăsat luptele electorale numai pe séma celor din Ungaria şi Banat, cari însĕ au eşit din ele mai rĕu bătuţi de cât ori-când altă-dată din trecut, şi nu pentru alta, de cât pentru primul punct din programul nostru naţional, pentru autonomia Ardélului, postulat de care nu voiau nici audă, nici guvernul şi nici partidele politice magiare din ţéră.

Acelaşi lucru ni-s'a întêmplat apoi la anul 1884, când am decretat în conferenţa naţională din Sibiiu menţinerea programului de la 1881, şi cu privire la tactică, rĕmânerea Ardelenilor în pasivitate, ear' pe séma Românilor din Ungaria şi Banat am decretat luptă parlamentară; şi apoi şì la 1887, când cu ajutoriul lui Dumnezeu şi graţie programului nostru politic, care din capul locului a stîrnit cea mai mare neîncredere în cercurile guvernamentale şi în cercurile politice magiare preste tot, am rĕmas cu un singur deputat naţional român, cu generalul *Doda*, ales în cercul Caransebeşului, care însĕ simţindu-se prea slab pentru a puté representa în corpul legiuitor al ţerii un popor întreg de trei milióne, n'a întrat în parlament.

Ni-am formulat deci un program *comun* naţional, ardelenii şi ungurenii, dar' nu ni-am dat sémă, că programul astfel formulat cum îl avem, cu autonomia Ardélului în frunte, va fi pedecă mare pentru întrarea în dietă a deputaţilor cari până ací representau în numĕr destul de considerabil poporul român din Ungaria şi Banat, şi astfel am avut programul, şi am avut solidaritatea (pe hârtie), dar' n'am avut cine sĕ ne apere programul acolo unde apĕrarea se cerea, în parlament.

Ziariul nostru şi cei grupaţi în jurul seu, au pledat şì la 1881 pentru acceptarea principiului de activitate din partea ardelenilor, şi în conferenţa prealabilă, ţinută cu acea ocasiune, fostul redactor, decedatul *Nicolae Cristea*, a rostit o vorbire remarcabilă, recomandând activitatea. Ne-am supus însĕ voinţei majorităţii, şi în dragul solidarităţii am mers şì noi cu curentul.

N'am încetat însĕ a ne spune părerea, că curentul nu e bun, nu e sănĕtos şi nu duce la bine.

Astfel la 1887, după ţinerea conferenţei naţionale din Sibiiu, în nr. 46 ziariul nostru scria următórele:

... „Rĕmaşi în minoritate, ne-am retras pe un timp, lăsând pe fraţii pasivisti sĕ facă ei trebi, dacă pot. Suntem însĕ siguri, că isprăvile lor pentru Români sunt prea puţine, ca sĕ se pótă numí isprăvi. Timpul trece. Alte némuri progreséză, noi stagnăm, şi stagnarea e un pericol pentru némul nostru şi o nefericire permanentă. Zică ori-cine ce va vrea, dar' noi susţinem, că prin o înţelegere bună şi frăţéscă mai curênd se pot salva interesele nóstre şi noi nu suntem şi nu am fost de părerea, că óla va sparge căldarea“ ...

Ací ziariul nostru a înţeles apropierea de cercurile magiare şi legarea unei înţelegeri cu ele, lucru pe care de la comitetul pasivist al partidului naţional român nu putea sĕ-l aştepte, chiar şi din motivul, că guvernul lui Tisza se ţinea destul de puternic pentru a nu sta nici de vorbă cu el.

Şi mai scria ziariul nostru astfel:

... „Noi am fost cu fruntea senină şi deschisă pentru o încordată activitate, în municipii, în comune, şi pentru participarea la legislativă, la *forul legal* de a ne espune plângerile. Nu zicem, că am fi obţinut Dumnezeu ştie ce resultate, dar' la tot casul mai mult obţineam de cât *pasivistii cu programul lor*, pe care nici ei nu-şi dau silinţă a-l realisa, şi nu-şi dau, pentru-că ştiu şi au convingerea deplină, că *nu merge şi nu se póte realisa*“ ...

Ear' în nr. 60, după terminarea alegerilor dietale scria ziariul nostru următórele, despre faptul, că numai *Doda* a eşit ales:

... „Morala lucrului este, că corupţiunea de tot soiul, atât de adânc a pĕtruns în viéţa nóstră electorală, încât astăzi nu mai suntem siguri de reuşită nici chiar în acele cercuri unde aprópe totalitatea alegĕtorilor o fac Românii. Acésta este o parte a lucrului. Ear' cealaltă zace în natura *programei*, cu care au păşit aşa numiţii pasivisti de la început, la care apoi la 1881 s'au alăturat şì cei din Ungaria, adecă: *autonomia Transilvaniei*. Cât timp Unrii vor fi la putere în statul nostru, nu se va găsí guvern care sĕ stee cu noi de vorbă, presentându-ne cu asemenea programă neoportună. Tóte punctele din programa Românilor aşa numită pasivistă sunt discutabile; acesta unul nu póte fi discutabil în faţa guvernului unguresc. Cu acésta programă a căḑut la 1881 fostul deputat al Beiuşului, *P. Cosma*, cu acésta *Babeş*, cu acésta vor cădé toţi câţi vor face politică de sentimente“ ...

Iată deci, că de-şì ne-am supus votului majorităţii conferenţelor naţionale din acesti ani, n'am încetat a accentua necesitatea întrării în activitate a întregului partid naţional român, ardeleni şi ungureni de o potrivă, şi n'am încetat a ne spune părerea, că punctul prim din programul de la 1881, pe lângă faptul că e nerealisabil, face sĕ fie nerealisabile şì celelalte puncte de program, cu privire la cari, — fiind basate în lege, — cercurile politice magiare ar fi póte aplecate sĕ stee cu noi de vorbă.

La anul 1892 apoi, în ajunul ultimei conferenţe naţionale în care s'au mai putut lua concluse cu privire la atitudinea nóstră politică, am făcut propunere formală, că punctul prim şi cel ultim din progamul naţional *sĕ fie luat de la ordinea zilei*, dacă voim, ca solidaritatea sĕ devină realisabilă şi realisată, şi se nu rĕmână numai ficţiune gólă.

Aşa am lucrat în trecut, aşa am scris în trecut, şi cetitorii nostri n'au de cât sĕ pună faţă 'n faţă atitudinea nóstră de atunci şi cea de acum, pentru-ca sĕ se convingă, că nu ne-am desavuat trecutul, din contră, consecuenţi am rĕmas pe lângă politica vechiă tradiţională, care e politica activităţii, politica mişcării, politica *muncii*, — dar' pe basa unui program care sĕ ne şì permită tuturor munca, mişcarea, activitatea, pe terenele deschise legale. Intr'un articol final vom reasuma acum cele espuse, pentru a scóte din ele conclusiunile la cari putem sĕ ajungem.

Nr. 630/1903 protopresb.

Convocătoriu.

Onorate Părinte. In Christos frate!

Prin acésta eşti invitat la conferenţa preoţéscă anuală, carea se va ţiné în şcóla nóstră din *Sigişóra* Joi, la 30 Octobre a. c. v., cu următórea

Programă:

1. La 8 ore sfânta liturgie cu invocarea sf. duh, la care fie-care preot este îndatorat a lua parte.
2. La 10 ore deschiderea conferenţei prin protopresbiterul-president.
3. Constatarea celor presenţi.
4. Comunicarea Veneratelor ordine consistoriale dto 22 Ianuarie a. c. nr. 1053 Pres., dto 22 Ianuarie a. c. nr. 438 Bis., apoi dto 22 Ianuarie a. c. nr. 386 Bis. şi în fine dto 4 Martie a. c. nr. 2142 Bis.
5. Tema: „Cari ar fi mijlócele cele mai corĕspunḑĕtóre pentru a introduce la tóte oficiile parochiale o administraţie espeditivă şi mai promtă, ca astfeliu sĕ se evite multele ursorii pentru trimiterea la timp a taxei de la noucununaţi, a discurilor, a restanţelor la fondul de pensiune, a datelor statistice şi a tuturor rapórtelor ce se cer de la el?“ — Cu elaborarea acestei teme se însărcinéză parochii: Chirion Muntean din Trapold şi Toma Bêrsan din Criţ.
6. Tema: „Care ar fi modalitatea cea mai ducĕtóre la scop la punerea în lucrare a statutelor reuniunii femeilor şi a societăţii junimei nóstre române?“ Elaborator: parochul Ilie Ioanovici din Boiul-mare.
7. Tema: „Principii istorice morale“, de parochul Terenţiu Popoviciu din Jacul-român.
8. Tema: „Cari sunt scăderile cele mai înrădĕcinate în popor şi cu cari mijlóce s'ar puté lucra mai cu efect la delăturarea lor?“ Cu elaborarea se însărcinéză parochii: Nicolae Doctor din Haştalĕu şi Ioan Popa din Vidacutul-român.
9. Compunerea: Unui plan cronologic, care sĕ cuprindă tóte obligămintele oficiale ale unui paroch din decursul unui an, cum şì timpul pentru îndeplinirea lor?“ Cu compunerea lui se însărcinéză parochul din Hendorf Nicolae Dobre.
10. Discusiune asupra projectului de statute pentru ajutorarea preoţilor şi a învĕţătorilor, staverit de conferenţa învĕţătoréscă din cercul Sebeşului: referent parochul Ioan Herţioga din Daia-săséscă.
11. Defigerea locului pentru conferenţa proximă.
12. Propuneri de sine stătătóre.
13. Designarea comisiunii pentru verificarea protocolului.
14. Incheierea conferenţei.

Sigişóra, 18 August 1903.

Cu salutare frăţéscă:

Dimitrie Moldovan
protopop.

Cestiuni şcolare.

Introducerea începĕtorilor în referinţele şcolare.

De **Ioan Paicu**, învĕţătoriu.

Comori de cel mai mare preţ pentru poporul românesc întrară în flacăra curăţitóre şi purificătóre din sanctuarul şcólelor poporale. Căci sosit'a sesonul, în cari „copiii“, aceste comori nepreţuibile — umplură institutele de învĕţămênt de pretutindenea.

Cuvine se nouĕ — celor chiămaţi — a ne da séma încă din bun timp asupra următórelor întrebări: — Cam ce feliu de material conţin comorile ce an de an întră sub influinţa flacărei edificătóre, curăţitóre a educaţiunei?

Şi cam pe ce cale le-am putea conduce mai uşor şi mai cu scop în nouele referinţe ale vieţii de înnoire? Căci scopul final al întregei lucrări e concepţia sublimă: A crea din ele speranţa poporului nostru într'un viitoriu mai fericit . . . . . .

Indată ce de pe spiritul unui copil se aruncă vĕlul întunecat al necunoştinţei şi astfeliu i-se dă posibilitatea de a se osebi pe sine de lucrurile lumii esterne în mod pronunţat, începe a-i primí şì impresiunile.

Impresiunile intensive, pronunţate şi iminente ce priveşte copilul cu sensuri normale, sunt însaşi *viéţa spiritului sĕu*, — ce e drept viéţă primitivă, înainte de a atinge etatea de 6 ani, prin urmare înainte de a pica sub influinţa unui învĕţămênt şi respective educaţiuni sistematice. Aşa dar', copilul când pentru prima dată păşeşte pragul şcólei, are un feliu de cultură specifică-individuală, transmisă spiritului sĕu — la drept vorbind, — mai mult numai prin sensuri şi tentaţiuni de sub înfiinţarea familiei, societăţii şi individualităţii sale. Conglomeraţia, sau mĕnunchiul acesta de cunoştinţe 'mi permit a le numí pe scurt... *cultura naturală a copilului* . . .

Ating aici şi ţin de prisos a mai şì argumenta, că întrând copilul în şcólă, întră totodată şì în noue referinţe de viéţă.

Invĕţătoriul lumei, Isus Christos a zis: „N'am venit sĕ stric legea, ci sĕ o îndeplinesc pe ea!“ Devisa şcólei încă trebue sĕ fie de acelaşi feliu; căci ar fi un non sens, când ar lua cineva posiţie faţă de natura neînvingibilă. Şcóla este chiămată, pro primo: *A controla şi pregătí*, pro secundo: *A corege şi lămurí* cunoştinţele mance ale elevilor, — şi numai în fine, — *a le completa şi amplifica* în mod multilateral! Totdeauna însĕ continuarea, în scopul de a întra pe nesimţite cu elevii începĕtori sub influinţa învĕţămêntului educativ sistematic, are sĕ urmeze ţinênd cont de legea naturală. La înţeles vorbind: — Nu e permis învĕţătoriului sĕ aducă pe micul elev acolo, ca imediat sĕ simtă seriositatea, ce caracteriséză viéţa din şcólă. Şi nici cu scop nu este a nu lua în sémă cultura naturală a lui. Pentru-că, nimic mai desastros pentru întréga eră şcolară, de cât a pune pe începĕtori încă din prima zi, sau chiar şi sĕptĕmână, numai sub rigórea disciplinei şcolare şi a lega bietul cap de *„ac“*, *„sac“* etc.! Căci astfeliu urmând, în veci nu vei avé copii cu atragere spre şcólă, şi era şcolară o vor priví mai mult ca un timp de robie.

Mulţi dintrĕ învĕţătorii nostri comit — cu voia — acéstă greşélă. Căci începênd şcóla cu 1 Septembre şi vĕḑêndu-se încungiuraţi aprópe 2 luni mai mult numai de începĕtori, crede că e lucru natural a da ceva înainte baremi cu de acestia. Impregiurarea acésta desavantagiósă avêndu-şi şì ea remediul vindecător, nu póte forma obiect de scusă pentru un astfel de pas greşit.

Ştiind că orisonul cugetării şi judecăţii unui elev al naturei e fórte mărginit, ne vom da silinţa sĕ eserciem o *controlă* asupra intuiţiuniler şi ideilor acestor forme culturale, primite de copilul familiei în urma eului propriu şi al secietăţii în care a vieţuit până la întrarea lui în şcólă.

Eserciată acéstă controlă în mod ingenios, judicios şi scrupulos, însĕ totuşi plăcut asupra şcolarilor un timp anumit, vom cerca sĕ procurăm tuturor aceleaşi *intuiţiuni, aceleaşi vederi şi idei*, în scopul de a simţí şì *aceleaşi trebuinţe*. Astfeliu se deschid ochii sufleteşti ai elevilor, pentru a puté caracterisa înşişi ordinea din viéţa familiară, cum şì cea din lumea nouă în care au întrat, ca membrii în societatea şcolară. Referinţele vieţei acesteia şi ale acestor mici lumi, vor forma prin analogia lor sentimente simpatetice întrĕ elevii începĕtori şi semenii lor mai mari şi întrĕ acestia şi învĕţătoriu. Ajunşi pân' aici în câteva sĕptĕmâni, putem fi la sigur, că de-şì numai un pas de cocoşiu dădurăm înainte, el este de o netăgăduită valóre. Căci: „Iată acum, ce e bun, sau frumos, fără numai a locuí ca fraţii împreună“, — zice psalmistul. Acum — şi numai acum urmăm cu *pregătirea* elevilor începĕtori pentru învĕţămêntul propriu zis.

De la început am menţionat, că cercul de observaţiune al începĕtorilor se raportéză mai cu sémă la individualitatea sa, familie şi societate. Deci în scopul pregătirei vom esercita în respectul acestor 3 isvórĕ sensurile începĕtorilor în mod sistematic. Vom procura acestora intuiţiuni clare şi concrete şi 'i vom degaja de cele eventual eronate şi inerte. A esercita sensurile nu însémnă alt-ceva, de-cât, ca prin mijlocirea învĕţămêntului intuitiv, sau natural, sĕ se deschidă spiritul elevilor, pentru a cuprinde nesilit, ci din contră pe nesimţite şi plăcut, idei esacte şi clare, despre tot ce se află în nemijlocitul lor cerc de observaţie din nouele referinţe sociale în cari întrară. Pregătind astfel fragedа lor memorie pentru primirea de noţiuni şi judecăţi esacte, am ajuns acolo, în-cât natural că-şi vor puté forma înşişi păreri adevĕrate despre noua lume ce-i încunjură. De sine înţeles, pentru a nu deveni lecţiile acestea plictisitóre şi mai ales în scopul de a stêrní curiositatea în şcolari, vom debarca din material şi variaţiuni, ca d. e. momente din întêmplări concrete, naraţiuni şi istoriόre de cuprins moral, scrise şi prin urmare şi istorisite în limbagiu uşor şi la înţeles. Căci prin acéstă purcedere instigă învĕţătoriul atenţiunea şcolarilor începĕtori, interesul multilateral, 'i conduce pe nesimţite în apele şcólei şi 'i dedă cu seriositatea impusă de misiunea acesteia.

Părerea mea este, că după ce ai controlat şi pregătit de ajuns pe elevii începători în sensul celor arătate, ai sĕ urmezi în cel puţin 2 sĕptĕmâni, — de-şi acésta observaţie de la început nu trebue trecută cu vederea, — a 'i deda cu óre-care sistem a îmbrăca în cuvinte alese, într'o limbă cu adevĕrat românéscă clară şi fluentă, atât lucrurile şi întâmplările despre cari s'a vorbit şi au căḑut în cadrul lor de observaţi, cum şi pe acelea cari de aici înainte vor mai cădé.

Sécă ar fi presupunerea, că prin o astfeliu de purcedere sèptĕmâni d'arêndul până ajunge la începerea învĕţămêntului propriu zis, s'ar răpí timpul de instrucţiune pentru ceialalţi şcolari. Căci acéstă conversaţie de controlă şi pregătióre întrĕ învĕţătoriu şi copíii începĕtori, ni-o închipuim ca o lecţiune împărţită în unităţi metodice orale. Deóre ce nu mi pot închipui neprecauţiunea, de a tortura cineva încă de la început spiritul şi fisicul elevilor începĕtori în şcólă înainte de prânz trei ore şi după prânz earăşi douĕ sau trei! Căci urmând astfeliu, s'ar oprima încă de la început în elevii începĕtori ori-ce plăcere şi dragoste pentru şcólă şi viéţa şcolară. . . .

Urmeze cineva însĕ, conform indiciilor acestora şi se va forma o cétă de copíi vioi şi deştepţi, pregătiţi încă de pe acum pentru întrégă era şcolară întru a fi silitori, cu atenţiune şi iubitori de şcólă. Ear' faţă de învĕţătoriul lor se vor arăta cu cea mai mare încredere şi simpatie, ori cât ar fi acesta ulterior de rigoros în afacerile de disciplină ale şcólei.

Agnita, la 8 Sept. v. 1903.

NOUTĂŢI

Personalia. Cu trenul de a séră au sosit la Sibiiu Preasânţiile Lor episcopii Nicolae *Popea* (Caransebeş) şi Ioan I. *Papp* (Arad), Preacuvioşiile Lor archimandriţii Augustin *Hamsea* (Arad) şi Filaret *Musta* (Caransebeş), protopresbiterii Mihail *Popovici* (Orşova) şi Dr. George *Popovici* (Lugoj), spre a lua parte la şedinţele censistoriului metropolitan, începute azi în scopul pregătirii agendelor pentru congres.

*

Concertul Margareta Fritsch, dat Vineri séra la „Gesellschaftshaus“, a fost unul dintrĕ cele mai succese concerte date în Sibiiu, atât în ce priveşte interesul publicului faţă cu frumósa cântăréţă (sibiiană), cât şi în ce priveşte prestaţiunile ei de Vineri séra. Spaţiósa sală de la „Gesellchaftshaus„ era formal ticsită de public, deosebi săsesc, care punct de punt a rĕsplătit cu furtunóse aplause plăcerea sufletéscă gustată prin ascultarea prestaţiunilor artistei. Deosebi punctele de progam: „Die Sonne scheint nicht mehr“ (Brahms), „Ich komme“ (Bella) şi „Verborgenheit“ (Hugo Wolf) au fost adevĕrate perle de cântare. Pe lângă aplausele furtunóse tinera cântăréţă a fost distinsă din partea publicului şi cu o frumósă cunună. Acompaniarea la piano, făcută cu subtilă discreţie din partea dlui Bella, a scos mult la ivélă frumseţa cântărilor.

*

Multămită publică. Tuturor acelora, cari din incidentul morţii mult regretatului meu soţ *George Popescu* au adresat mie şi familei cuvinte de mângăiere, le esprim pe acéstă cale sincerile mele mulţămite. In deosebi condolenţa *Escelenţei Sale Preabuunului nostru archiepiscop şi metropolit Ioan Metianu* fiind balsam recontor al rănitei mele inimi, rog pe Atotputernicul, ca sĕ 'i dăruiască lungime de zile, în pace, drept îndreptând cuvêntul adevĕrului. — *Topliţa-română*, în 8 Octobre 1903.
Vĕd. Elisa Popescu.

*

Post de notariu. Sub nr. 2992 şi cu termin până la 31 Octobre st. n. e publicat concurs la postul de notariu comunal în *Ilimbav*, dotat cu 1000 coróne salariu, 50 coróne bani de cuartir, 50 coróne pouşal de cancelarie, 100 coróne remuneraţiune pentru matricole, şi taxele statutare pentru lucrările private. Cererile concursuale sunt a se trimite la adresa protopretorului Haner în *Nocrich* (Ujegyház), comitatul Sibiiu.

*

„Freisinnige Zeitung“. Luna trecută a început sĕ apară în Viena un ziariu intitulat „Freisinnige Zeitung“ (Gazetă liber-cugetătóre), al cărui program e: a lupta pentru consolidarea politică şi regenerarea economică a Austriei *pe basa egal-îndreptăţirii naţionale confesionale şi sociale a tuturor locuitorilor*“. Abonamentul acestui ziariu e 12 coróne pe an. Administraţia ziariului e în Viena, IX Porzellangasse 50. Numeri de probă se trimit gratis.

*

Societatea de lectură a elevilor de la institutul pedagogic-teologic din *Arad* s'a constituit pentru anul şcolar curent în următoriul mod: president Iosif Tărău, cl. c. III; secretariu Adam Valu, cl. c. II; notariu al şedinţelor Petru Binchiciu, ped. c. IV; cassariu George Bragea, cl. c. I; bibliotecariu Augustin Ghilezan, cl. c. II; vicebibliotecariu Alexandru Tomşa, ped. c. III; controlor George Iancu, ped. c IV. In comisiunea literară au fost aleşi: Aurel Papp, cl. c. III; (president); Petru Popa, cl. c. II; Petru Marseu, cl. c. I; Ioan Vereş, ped. c. IV; şi Aurel Borlea, ped. c. III. In comisiunea musicală: Aurel Raica, cl. c. III; Iustin Monţa; cl. c. II; Romul Popa, cl. c. I; Dim trie Simea, ped. c. IV; şi Nicolae Bîr, ped. c. III. In comisiunea de revisie: Silviu Filip, cl. c. II; Vasilie Bulzan, cl. c. I. şi Nicolae Drincu, ped. c. III.

*

Nou post de notariu în Sĕlişte. De la pretura Sĕliştei e publicat sub nr. 4386 şi cu termin până la 31 Octobre st. n. concurs pentru întregirea postului de *notariu al treilea* în comuna *Sĕlişte* (comitatul Sibiiu), sistemisat acum şi dotat cu 800 coróne salariu fundamental şi 100 coróne bani de cuartir plus taxele statutare pentru lucrările private. De la concurenţi se cere sĕ cunóscă perfect, în scris şi graiu, *limba română* ca limbă protocolară şi de agende a comunei. Cererile sunt a se trimite la protopretura din Sĕlişte.

*

La „fondul de 20 fileri“ al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, înfiinţat în scopul cumpĕrării unei case cu hală de vênḑare, au mai dăruit: Patriciu Drăgălină, profesor (Caransebeş), 5 cor.; Ioan Druhora, paroch (Boiţa), Ioan Marcu, învĕţătoriu, (Bocşamontană), Iuliu Grofşorean, învĕţătoriu (Galşa), Dr. Aurel Crăciunescu, profesor seminarial (Sibiiu), Roman R. Ciorogariu, director seminarial (Arad), fie-care câte 1 cor.; Dr. Iuliu Olariu, director seminarial (Caransebeş), Constantin Cothişel, paroch (Certege) fie-care câte 2 cor.; Timoteiu Popovici, prof. sem. şi Vic. Tordăşianu, (Sibiiu), fie-care câte 20 fileri.

*

Concert. *Reuniunea română de cântări din Sĕlişte* va arangia Vineri în 3/18 l. c. un concert în Sibiiu în sala „Unicum“. Programa concertului o vom publica în numĕrul procsim.

Prestaţiunile acestei reuniuni ne sunt în deplin cunoscute de la concertul arangiat din incidentul esposiţiei meseriaşilor români din anul trecut aici în Sibiiu. Avem deci deplină garanţă, că concertul reuniunii din Sĕlişte va fi o séră plăcută pentru publicul român din Sibiiu. Reuniunea se va presenta în frumosul costum sĕliştenesc.

Esposiţia Smigelschi.

Cum am fost anunţat în numĕrul de Joi, poimâne (14 Octobre st. n.) se va deschide în „Gesellschaftshaus“ esposiţia de pictură a profesorului Octavian *Smigelschi*. Spre orientare publicăm privitor la acésta esposiţie următoriul catalog:

I. Sala cea mare.

Pictură bizantină.

1. *Planul general pentru pictura şi decoraţiunea catedralei* din Blaj, în secţiune longitudinală, representând în mărime 1:8 pictura şi decoraţiunea de pe partea stângă a bisericei, de la întrare şi până în sanctuar, împreună cu amvonul şi întreg mobiliarul din partea acésta. (Lungimea 6·80 m., înălţimea 3 m.)

2. *Planul pentru decoraţiunea tuturor boltelor* şi a *cupolei* precum şi a părţilor mărginaşe cu ele, în mărime 1:10. Pe bolte încheerea ciclului de icóne din Testamentul nou, început pe păretele drept al catedralei şi continuat pe păretele stâng. (Lungimea 4.80 m., înălţimea 1,60 metri).

3. *O pânză mare*, representând *icóne* şi *decoraţiuni* din diferite părţi ale catedralei, în mărime de $^1/_4$ faţă cu originalul, şi anume: *a)* partea din sus 4 evangelisti şi 6 profeţi de sub cupolă, ear' la mijloc ecclesia coelestis; — *b)* partea de mijloc icóne de pe păreţii naiei (cina cea de taină, tradarea, judecarea Domnului, Constantin şi Elena), de pe păreţii altariului (4 ierarchi orientali), ear' în mijloc arcul de asupra scaunelor canonicale; — *c)* partea din jos decorarea păreţilor în marmoră, ear' în mijloc decoraţiunea balustradei corului. (Lungimea 10·50 m., înălţimea 5 m.)

4. *Iisus Christos* (din ecclesia coelestis) în mărime originală şeḑênd pe tron pompos cu drépta întinsă spre binecuvêntare, ear' în stânga cu cartea deschisă, răzimată pe genunche. (Inălţimea 5.20 m., lăţimea 3.30 m.)

5. *Trei cartóne monochrome*, în mărime originală, representând: *a)* pe evangelistul *Mateiu*; — *b)* pe profetul *Ieremia* şi *c)* pe profetul *Isaia*, — toţi trei de sub cupolă. (Lungimea 7 70 m, înălţimea 5 m).

6. *Icóna Mântuitoriului*, în bustă, în jumĕtatea mărimei originale, proiectat în luneta de-asupra portalului.

7. *Icóna Maicei Domnului* din apsida sanctuarului, în $^1/_1$ a mărimei originale.

8. *Un fragment din decoraţiunea arcului* cel mare cu *îngeri* de pe bolta naiei, esecutat în mărime originală. (Lăţimea 2.60 metri.)

9. Un fragment din *decoraţiunea arcului* cel mare cu cheruvimi, de pe bolta naiei, esecutat în mărime originală. (Lăţimea 2.60 metri).

10. *Un fragment* din parcanul cel mare dintrĕ bolte şi păreţi, esecutat în mărime originală. (Lăţimea 1.60 m).

11. *Un fragment de bordură* de la covorul de marmoră de pe partea interióră a păreţilor. (Lăţimea 1.50 m.)

12. *Trei cartóne polichrome*, representând: *a)* mielul de jertfă din Apocalips; — *b)* crucea pe o stâncă cu cele 4 isvórĕ simbolice; — *c)* jertfa lui Avram. (Inălţimea 4.80 m., lăţimea 3.20 m).

13. *Un carton polichrom* cu doi cerbi bând din apa isvorului, proiectaţi pe unul din păreţii tindei. (Lungimea 3 m).

14—16. *Trei fragmente de borduri* în mărime naturală, şi anume: *a)* bordura aplicată pe arcul de sub cupolă; — *b)* bordura aplicată pe arcurile din tindă; — *c)* bordură aplicată ca decoraţiune pe pilastri din sanctuar.

17—19. *Trei fragmente decorative* pentru păreţii ferestilor, cu motive polichrome pe fond auriu.

20—22. *Trei studii* în dimensiuni mici, esecutate în colori pentru evangelistii *Luca, Ioan, Matei.*

23. Planul unui *iconostas* complet în colori (în preţ de 15.000 cor.)

24—30. Alt plan de *iconostase* complet (în preţ de 10—12 mii cor.), împreună cu şése desemnuri speciale pentru diferite părţi din iconostas.

31—37. Şapte schiţe de iconostase de de diferite preţuri (de la 1500 cor. în sus), parte esecutate în diferite comune, parte în esecutare.

38. *Iisus Christos* ca archiereu. Icónă împĕrătéscă.

39. *Covor* ce se foloseşte la sfinţiri întru episcop, representând un vultur stând pe murii unei cetăţi spălate de patru rîuri. Esecutat pe basa unui carton special al autorului esposiţiei prin ţĕrance din Maramurĕş. Covorul este proprietatea catedralei din Blaj, dăruit de Esc. Sa dl metropolit Dr. Victor Mihályi. (Lăţimea 5 m., înălţimea 7 m.)

II. Saletele laterale.

Pictură profană.

1. *Strana.* Tablou esecutat în tempera şi oleu. Preţul 5000 cor.

2—4. *Ţĕrani* (studii la tabloul nr. 1). Tablouri în oleu. De vîndut.

5. *Ţĕran* (studiu). Pastel. De vîndut.

6. *Ţĕrancă* „ „ „

7. *Etude.* Tablou în tempera. De vîndut.

8. *Violinist.* Tablou acuarel, în tempera. De vîndut.

9. *Siesta.* Tablou în oleu. De vîndut.

10. *Ţĕrancă gătindu-se.* Tempera. Proprietate privată.

11. *De-asupra apei.* Schiţă în colori pentru un tablou. Esecutată în oleu.

12. *Ingerul morţii.* Schiţă în colori pentru un alt tablou, esecutată în oleu.

13. *Portret.* Oleu.

14. „ „

15. „ „

16. „ Tempera.

17—18. *Trei peisage* în acuarel. Proprietatea galeriei de tablouri br. Bruckenthal în Sibiiu.

19—21. *Peisage* în acuarel. Proprietate privată.

22—34. „ „ „ De vîndut.

35—50. *Portrete în miniatură*, studii etc. în acuarel.

51—70. *Din cartea de schiţe.* Diferite mĕrunţişuri, desemnuri, studii, schiţe etc.

Oficială.

Atragem atenţiunea onoratelor oficii şi epitropii parochiale, că terminul statorit prin circulariul din 3/16 Maiu nr. 4254 Epitr. referitor la administrarea taxelor sidoxiale restante, cătră cassa archidiecesană, — a espirat, drept ce în interesul ordinei şi bunei administraţiuni se impune achitarea chiar şi pentru evitarea neajunsurilor împreunate cu încassarea prin alte organe, abstrăgênd de la spesele ce se fac.

*

**Din nou atragem atenţiunea tu-
turor oficiilor protopopeşti asupr
circulariului consistorial de la
Maiu 1901 nr. 192/VI, prin care su
îndatoraţi a raporta cel mult în t
min de 5 zile despre ori-ce schi
bare, întêmplată în sinul preoţin
din archidiecesă fie prin mórte
prin strămutare etc., scriind de-a
pra raportului „în causă de
taţiune“.**

Teatru român în Sibiiu.

Scop filantropic! Noutate!

„Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“

va da

Joi, la 15 Octobre n. 1903

în

teatrul orăşănesc

Piesele:

Fricosul.

Vodevil în 2 acte, de **C. de Stamati-Ciurea.**

Persónele:

Actul I.

Gavriil Ticăloşanu, inspector de poliţie din Ismail	Dumitru Axen
Casandra, nevasta lui	Elena Baciu
Ilenuţa, fiica lor	Elena Grindea
Ionică, fiiul lor	George Trifan
Gurişanu, directorul unei trupe de balet	Nicolae Stoică
Parftenie, sergent de poliţie . . .	Ioan Părău
Bujoreanu, procuror	Nicolae Neagoe
Dr. Hapureanu, medic de district .	Moise Farcaş
Sofronia, bucătărésă la Ticăloşanu	Elena Ucenic

Actul II.

Gavriil Ticăloşanu	Dumitru Axente
Casandra, femeea lui	Elena Baciu
Ilenuţa, fiica lor.	Elena Grindean
Barbierul de Sevilla	George Trifan
Gurişanu, în costumul lui Charon .	Nicolae Stoica
Munteanu, în costumul lui Mercuriu	Pamfilie Crişan
Zina adevĕrului	Betti Veza
Lado, zina graţielor	Eugenia Roman
Cupido (Amorul)	Valeriu Grindean
Themis, zina dreptăţii	Elena Ucenic
Terpsichora	Paraschiva Stoica

Un drac, 2 gendarmi, o babă bătrână, mai multe persóne în costum.

Actul I. se petrece în Ismail la Ticăloşanu. — Actul II. în grădina lui Saviţchi.

II.

Vlăduţul mamii

comedie cu cântece în 1 act, de **Ioan Lupescu.**

Persónele:

Vlăduţul mami:	Dumitru Axente
Sevasta, mama lui Vlăduţ . . .	Elena Roşca
Iftime Sbârciog, pădurar bĕtrân .	Ioan Imbĕruş
Smarandiţa, fiica lui	Elena Baciu
Costică Şoimescu, boier tinĕr . .	Nicolae Stoica

Ţerani, Ţerance.

Nr. 1395. [237] 1—1

Publicaţiune.

Subsemnata primărie aduce prin acésta la cunoştinţă, că **dreptul de vênat al comunei Mag** se va da prin licitaţiune publică în arêndă la oficiul pretorial din *Sĕlişte în 23 Novembre a. c.* la 10 ore a. m. cu preţul strigării de 200 cor.

Inainte de începerea licitaţiunii verbale se primesc şi oferte închise.

Esarendarea se face pe 11 ani.

Licitanţii au a depune 10% a preţului de strigare ca vadiu.

Condiţiunile speciale se pot vedé la primăria comunală.

Mag, în 8 Octobre 1903 st. n.

Primăria comunală:

Valeriu Pop *notar cerc.* *Gervasiu Sas* *primar.*

Nr. 1006 1903. [225] 3—3

Concurs

Pentru **întregirea parochiilor** va- nte: 1. **Almaşul-mare-joseni**, 2. **Valea- are**, 3. **Geógiu-Feredeu**, în protopresbi- atul Orĕştie, prin acésta se publică concurs termin de 30 zile de la prima publicare „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt cele fasionate în cóla B, pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Concurenţii 'şi pot lua informaţiuni de la oficiul protopresbiteral subsemnat.

Cererile de concurs au sĕ se aştérnă instruate conform normelor în vigóre până la terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral, avênd petenţii a se presenta poporului în biserică pentru a cânta, respective celebra şi cuvênta.

Orĕştie, 3 Septembre 1903.

In conţelegere cu comitetele parochiale spective — oficiul protopresbiteral gr. or. tractului Orĕştie.

Vasile Domşa
protopresbiter.

De la **Librăria archidiecesană** se póte procura **Colecţiune de cântece şi cântări bisericeşti pentru şcólele poporale** de N. Stoicovicĭ. Partea I. Cântece şi cântări bisericeşti într'o voce, pentru anii: I, II şi III de şcólă. Preţul broş. **50 fil.** plus 5 fil. porto postal.

A apărut:

Modele de cusături româneşti

Preţul **50 fileri,** plus porto 5 fileri.

Librăria archidiecesană.

Pentru domnii preoţi!

De la **Librăria archidiecesană** se póte procura

CONDICĂ

bine compactată în piele şi cu păreţi tari,

în care (conform circulariului consistorial numĕrul 2142 din 3 Martie 1903) sunt a se induce „momentele mai însemnate ce obvin în comună în decursul anului şi cari merită a fi însemnate pentru posteritate.“

Conţine 200 foi.

Preţul **6·60 cor.**, + porto postal **80 fil.**

Deschidere de atelier.

Avem onórea a aduce la cunoştinţa onoratului public român, că **în 15 Octobre** deschidem în **strada poplăcii** (Quergasse) **nr. 21**

atelier de croitorie bărbătéscă modernă

în care efectuim după comandă tot feliul de haine bărbăteşti, ca: **sacouri, pardisiuri, jachete, haine de salon, fracuri, paltóne** ş. a.; asemenea efectuim tot feliul de **uniforme militare**, cum şi **reverendi** — după cel mai nou stil, şi pe lângă **cele mai moderate preţuri.** Croiéla o facem după aşa numitul sistem Pocivalnik.

Ca absolvenţi ai institutului de croit din Viena şi basaţi pe cunoştinţele practice, căştigate în Viena, Budapesta şi alte oraşe, ne simţim îndreptăţiţi a afirma că vom puté pe deplin mulţămí onoraţii muşterii.

Asigurând deci on. public românesc, că 'l vom serví prompt şi conştienţios, îl rogăm totodată sĕ ni-se adreseze cu deplină încredere.

Sibiiu, 8 Octobre n. 1903.

Cu deosebită stimă

[235] 2—3

Petraşcu & Părău
croitori.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret**

vindecă şi învioréză pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că aces aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕcealã la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.
[2] 39

Preţul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copíi şi femei de constituţie fórte slabă.

Espeditie din centru şi locul de vêndare pentru ţéră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, **V., strada Vadász 42/V colţul strada Kálmán.**

A apărut:

alendariul archidiecesan pe anul visect 1904.

Preţul unui exemplariu **40 fil.**, cu şematism **80 fil.**, porto postal **10 fil.**

Librăria archidiecesană, Sibiiu.

Restaurantul Barbu (Grand-Bierhalle)

Am onóre a aduce la cunoştinţa on. public român din loc şi jur că **începênd cu 1 Octobre** st. n. a. c. mi-am aranjat localităţile pentru sesonul de earnă după confortul cel mai nou.

Bere próspĕtă, vin curat, bucătărie bună şi **serviciu prompt** pe lângă **preţuri moderate.**

Rugându-vĕ de binevoitoriul sprijin, sunt

[233] 2—3

cu stimă

Iosif Barbu, restaurateur.

Recuisite de scris

se pot procura de la

Librăria Archidiecesană.

Veritabilul lac Christoph este cea mai bună văpséla de podine.

Der beste Hartlack für Fusböden ist
DER ECHTE Christoph-Lack
GERUCHLOS u. SOFORT TROCKNEND
dauerhaft
klebt nicht.
FRANZ CHRISTOPH
F. C.
BERLIN PRAG

Veritabilul lac Christoph

face cu putinţă a unge podinele fără de a deranja odăile, fiind-că **se evită mirosul neplăcut,** propriu colorii şi lacului de oleiu, care se svêntă încet şi e lipicios. Folosirea e atât de simplă, în cât ori-cine póte unge podinele, cari se pot şterge cu rize umede, fără sĕ pérdă luciul. — Se deosebesc:

lac lucitor colorat de podine,

brun-gălbuiu si brun-mahagoni, care acopere ca oleiul şi dă luciu: deci folosibil deopotrivă la podine noue şi vechi. **Acopere pe deplin pete vechi, văpséla anterióră,** etc.; şi

lac lucitor curat (necolorat)

pentru podine noue şi parchete, care dă numai luciu. Mai cu sémă pentru parchete şi podine de tot noue, unse deja cu colori de oleiu. Dă numai luciu şi nu ascunde modelul lemnului.

Colli postali circa 35 m. pătr. [2 odăi mijlocii] fl. 5·90 v. a.

In tóte orasele unde sunt deposite, comandele directe vor fi transmise acestora; văpsiri de model şi prospecte gratuit şi franco. La cumpĕrare este a se lua séma precis la firmă şi marca firmei, fiind-că acest **fabricat esistent din 1850 se imitéză** multiplu şi **se falsifică,** în cât se pune în comerciu o marfă slabă, care nu corĕspunde scopului.

Francisc Christoph

inventator, singurul fabricant al veritabilului lac lucitor de podine.

Praga-K. Berlin, NW.

Sibiiu: W. Gustav Simonis. **Braşov:** H. Zintz.
Orăştie: Kercsedi G. **Făgăraş:** J. Jaros.
132] **Mediaş:** Martin Schemmel. 14—15

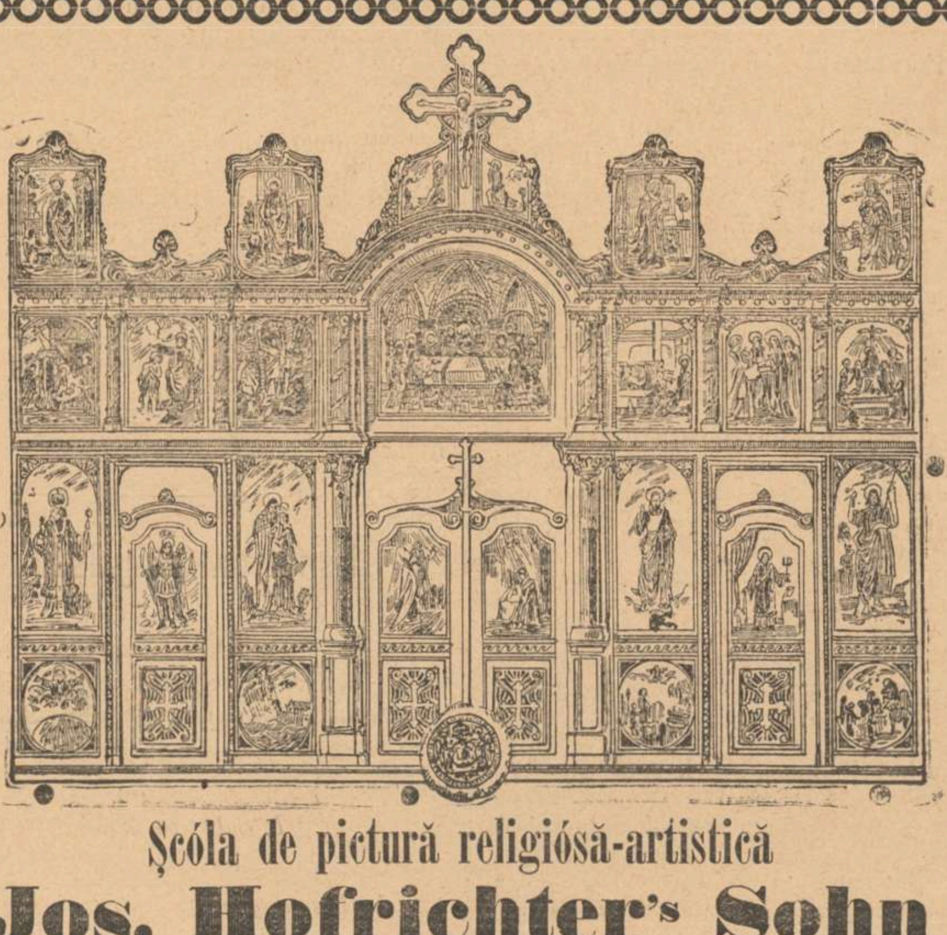

Şcóla de pictură religiósă-artistică

Jos. Hofrichter's Sohn

din **Reichenau,** bei Gablonz,

primeşte în întreprindere şi esecută **altare noue**, reparéză **picturi vechi,** esecută la comandă **icóne** şi **tablouri** în **uleu** pe **pânză, tinichea** sau **table de aramă,** pe **lemn, aluminiu,** etc., în **dimensiunile recerute.**

Icóne pentru prapori cum şi **prapori întregi.**

Pictéză **portrete**, fidel după fotografii bine reuşite.

Deposit mare de lustre, de **sticlă ciselată**, cum şi de **alamă.**

Preţuri moderate şi esecutare promptă.

La cerere se trimit schiţe şi planuri. — Comandele se primesc şi se pot face la Librăria archidiecesană în Sibiiu. [219] 4—20

Redactor prov. Dr. George Proca.

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane

Nr. 109 Sibiiu, Joi 2/15 Octobre 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 34
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Discursul

Escelenției Sale I. P. S. Domn Archiepiscop și Metropolit Joan Metianu la deschiderea congresului național bisericesc din 1/14 Octobre a. c.

Preasfințiților Domni episcopi!
Preastimaților Domni deputați!

După un interval de trei ani, vĕḍêndu-vĕ earăși în acest congres național-bisericesc, Vĕ salut cordial și felicitându-vĕ, Domnilor deputați, că clerul și poporul pe Dvóstrĕ V'a distins cu încrederea de a conlucra la opul cel mare al viitoriului nostru, Ve implor de la ceriu, încă mulți ani de conlucrare mănósă în via Domnului.

Ne-am întrunit și acum aici, dlor, la acest congres, în numele Domnului, carele zise: *„că, unde sunt doi sau trei întruniți în numele Lui, acolo este și El în mijlocul lor, și ori-ce vor cere de la Dumnezeu Tatăl, va fi lor“*. Ne-am întrunit, Dlor, sĕ conlucrăm și noi în dragoste și bună înțelegere la acea măréță problemă a bisericei nóstre naționale, ce are de scop binele temporal și fericirea eternă a membrilor ei, scopul suprem al omului.

Pentru-ca însĕ biserica sĕ pótă resolví cu bun succes acea măréță problemă, este neapărat de lipsă, ca tóte acțiunile ei sĕ purcédă din cele trei mari virtuți creștine: credința, dragostea și speranța, și sĕ aibă pururea în vedere sublima ei misiune culturală. Acea misiune culturală, ce tinde tot la mai mare desvoltare a facultaților sufletești și prin acestea tot la mai multă perfecțiune a membrilor ei, după zisa s. evangelii: *„fiți desĕvêrșiți precum este și Tatăl vostru cel din ceriuri“*.

Asemenea desvoltare a facultăților sufletești se impune ca o condițiune indispensabilă a esistinței nóstre, cari formăm biserica cea vie a Domnului. Căci precum are cineva lipsă de cele trupești, tot asemenea are lipsă și de hrana sufletului, ce emanéză din credința religiósă, apoi din limbă și datinile străbune, prin cari se susțin și trăesc popórele.

De aici au purces ómenii, și așa și fericiții nostri străbuni, când s'au întrunit în societăți și corporațiuni religióse după credință, limbă și datini, când s'au întrunit și s'au constituit în parochíi, protopresbiterate, eparchíi și metropolíi, pe cari tóte, pentru biserica nóstră noi cei întruniți în acest congres avem fericirea a le representa. Tóte acestea, ca cele mai eficace mijlóce la apropiarea nóstră tot mai mult de binele temporal și de fericirea eternă, scopul suprem al omului.

Pe cât este de sublim și de măreț acest scop, ce-l urmărim prin întrunirea nóstră în adunări bisericești, și așa și prin acest congres, pe atât de frumósă și de măréță este și chiămarea nóstră, a membrilor acestui congres. Este o chiămare apostolică, D-lor deputați.

Dar' apoi earăși pe cât este de frumósă și de măréță acea chiămare a nóstră, pe atât este și de grea, chiar și în timpuri mai bune, dar' cu atât mai grea în timpuri critice, ca și cele de acum, când din unele părți se semnaléză mulțime de curente periculóse: de nazarenism, socialism, de indiferentism religios și alte asemenea, cari tind a slăbí credința în Dumnezeu și a rumpe și pe unii credincioși ai nostri de la biserica străbună.

Simptóme fórte triste și dureróse sunt acestea, Dlor, mai ales pentru noi, cari privim biserica de unicul teren fructifer la desvoltarea și cultivarea făcultăților nóstre sufletești, cari privim biserica de sórele credinței, al moralei și al culturei nóstre naționale, de care este condiționată esistința și viitoriul nostru.

De unde resultă nu numai marea nóstră datorință, dar' și cel mai mare interes al nostru, de a ne concentra tot mai mult în jurul acelei instituțiuni divine, care în curs de aprópe 20 de secoli furtunoși ne-a ocrotit contra tuturor cercărilor amenințatóre; sĕ ne concentrăm în jurul acelui isvor nesecat de putere morală, basa viitoriului nostru. Ni-se impune, Dlor, datorința de a ne face toți apostoli luminatori ai bisericei cei vie, ca și Apostolii Domnului, de odinióră, pentru a conlucra împreună la paralisarea releler ce amenință acel neprețuit tesaur strămoșesc. Ni-se impune, Dlor, că dacă încă n'am ajuns sĕ mai înființăm și noi reuniuni religióse, precum au înființat alte confesiuni mai bine situate de cât noi, cel puțin pe acest teren, sĕ ne potențăm activitatea nóstră.

Și eu inspirat de cuvintele Domnului, din sfânta evangelie, cari glăsuesc: Că cei întruniți în numele Lui, *„tot ce ar cere cu credință, vor și primí de la Dumnezeu Tatăl“*, sper, că mi-se va ușura marea problemă, dacă în lucrările nóstre, pe lângă învĕțăturile sfintei nóstre biserici vom mai urma și indigitările și sfaturile inspirate de Dumnezeu marilor nostri bărbați, și în special ale fericitului, marelui nostru archiereu *Andreiu*, indicate și în memorabilul seu testament.

Același mare archiereu, trimis nouĕ de Dumnezeu, ca și profeții de odinióră, prevĕḍênd că se vor repetí timpurile grele și pentru biserica nóstră, mai 'nainte de tóte ni-a întemeiat un centru comun, re'nviind și re'nființând vechia nóstră metropolie, din care, ca și dintr'un sóre, sĕ se rĕspândiască lumina și cultura religiósă în tóte părțile locuite de credincioșii nostri; ear' noi cei de aici, dintr'un fond inițiat de dînsul, augmentat și printr'o frumósă colectă benevolă, la care mai mult s'a distins ilustra familie Mocsonyi cu un marinimos ofert de 60,000 de coróne, am întreprins zidirea unei biserici catedrale, aici în centrul orașului, ce se înalță falnic, ca simbol al unității nóstre naționale bisericești.

In adânca sa înțelepciune însĕ, mai observând dînsul, că la întărirea re'nviatei nóstre metropolíi, atât de estinse și de impopulate, nu sunt de ajuns numai actualele două episcopíi sufragane, prin același valoros testament al sĕu ni-a lăsat, așa zicênd, cu limbă de mórte, sĕ mai înmulțim episcopiile, ca sĕ avem mai multe centre de lumină și cultură, de propagarea iubirei de patrie, de biserică și ném. Spre care scop a înființat și un fond, care până de presinte atinge suma de circa 600,000 coróne.

Dar' apoi chiar sĕ nu fi prevĕḍut și sĕ nu fi indicat dînsul acestea, le vedem și le esperiem noi, la tóte ocasiunile. Vedem și esperiem și noi, că o metropolie atât de estinsă și de împopulată, cum este și a nóstră, numai cu două episcopii sufragane nu se póte administra conform necesităților, așteptărilor comune și recerințelor timpului. Vedem și esperiem, că ea nu ajunge a lucra cu doritul succes nici la desvoltarea culturală a bisericei nóstre cei vie, nici la apĕrarea ei contra pericolelor amenințătóre; cum nici la susținerea vazei și decorului competent unei metropolíi. Vedem și esperiem, că pe când alte metropolíi, cum este și cea soră sêrbă, de-și cu număr mai mic de credincioși, in legislațiunea patriei și înaintea Majestății Sale gloriosului nostru Domnitoriu, — căruia îi implorăm și din acest loc încă mulți ani fericiți de la bunul Dumnezeu — se presintă prin câte 6—7 archierei, pe atunci metropolia nóstră abia se presintă prin câte 2—3 archierei, precum s'a întêmplat și în anul trecut, când numai eu și cu Preasfințitul Domn Episcop al Caransebeșului ne-am putut presenta cu memorandul în causa mănăstirilor, al treilea domn Episcop fiind împedecat prin morb.

Am atins acestea, dlor, căci presimt, că pe lângă espuneri generale, mai așteptați și unele indigitări speciale; dar' și pentru-că și consistoriul nostru metropolitan Vĕ va presenta unele propuneri în acésta privință.

Am făcut acésta, ca sĕ vĕ arăt, că cei ce am luat asupra-ne sórtea apostoliei, suntem prea puțini pentru a păstorí o turmă cuvêntătóre atât de numĕrósă și împrăștiată, suntem prea puțini la suportarea sarcinelor ce apasă umerii nostri, în asemenea timpuri grele. Le-am atins, Dlor, sĕ împlinesc o mare datorință și sĕ mĕ achit de o mare rĕspundere înaintea lui Dumnezeu și a ómenilor.

Am aflat de bine a le atinge ținênd a fi sosit timpul, ca urmând înțeleptelor sfaturi ale marelui *Andreiu*, sĕ ne silim a realisa măcar în parte și succesive înmulțirea și înființarea episcopíilor indicate și de dînsul, avênd temere, că în viitoriu vom întimpina tot mai multe greutăți, pe cari numai cu cele trei centre nu le vom puté devinge.

In firma credință, că toți suntem convinși despre acestea, și că prin o stăruință bine combinată a tuturor cestiunilor ce ne preocupă și la acéstă întrunire, ne vom apropia tot mai mult de resolvarea problemei nóstre: dechiar sesiunea ordinară a congresului nostru național bisericesc pentru periodul acesta deschisă.

Incă tot în crisă. Luni au fost primiți în audiență la M. Sa dd. conte *Andárssy* Gyula, conte *Tisza* István și *Perczel* Dezső, fostul president al dietei, pentru a da M. Sale informațiuni asupra situației și — cum deduc unele ziare din Viena și Budapesta — pentru a face propozițiuni cu privire la resolvarea crisei. Care ce va fi referat și propus, nu se știe. Faptul e însĕ, că *hotărîre nici de astădată nu s'a luat.* Se dă însĕ cu socotéla că timpul cel mai apropiat va aduce o soluție óre-care. In scopul acesta Coloman *Széll* va fi *de nou chiămat în audiență*, cum și alți politiciani. Referitoriu la acésta nouă audiență a lui Széll se manțin două versiuni. Una, că de astădată Széll va avé sĕ opineze asupra intenției preaînalte de a concrede contelui Tisza formarea cabinetului, alta că *soluția va urma* prin numirea unui *guvern sub presidenția lui Széll*, și avênd întrĕ membri și pe *Tisza* și *Andrássy*.

Telegrame sosite azi diminéța presintă însĕ o interesantă întorsĕtură în mersul crisei. Conform acestora, fitoriul ministru-president va fi *Lukács László*, care probabil că *azi se va re'ntórce de la Viena cu actul de numire și cu tóte concesiunile posibile în cestiunea „pretensiunilor naționale“*.

Se zice, că acéstă întorsĕtură e a se datorí contelui *Tisza*, care a recomandat M. Sale acest espedient, drept *ultimă încercare de a resolva crisa prin mijlóce constituționale.*

Işi trag séma! Gravitatea situației creată prin radicalismul „pretensiunilor naționale“ în cestiunea armatei a început sĕ pună pe gânduri chiar și pe unii dintrĕ cei cari mai cu forfoiu acusau de tradare pe Fr. Kossuth și aderenții sei, când făcuseră promisiune contelui Hédervary când fusese numit prima-dată ministru-president, că în schimbul concesiunilor autorisat a le garanta, vor sista obstrucția. Intrĕ acestia era și baronul Bánffy, id est organul seu agreat „Magyar Szó“, care în numĕrul de Duminecă scrie acum în alt ton. In articolul *Crisa* („A válság“) scrie adecă următórele:

„Țéra se află în pragul pasului decisiv. Peste două-trei zile se va întêmpla de sus ultima încercare în scopul de a se puté ajunge la soluție pacinică. Țéra va căpĕta nou guvern responsabil și de ultima-dată va fi întrebată oposiția, că în schimbul unor anumite concesiuni voește óre sĕ facă posibil cursul normal al lucrărilor parlamentului?

Va fi lipsă de mare calmitate, maturitate și profund judiciu. Trebue sĕ se decidă întrebarea, că putem fi óre, ca națiune, în disharmonie cu Coróna, și ertat e óre sĕ provocăm destinul, care dacă se pornește odată, fără catastrofă nu mai póte fi oprit pe loc. Trebue sĕ se decidă întrebarea, că suntem noi óre destul de norocoși, ca sĕ punem pe o carte totul ce avem, și nu e óre lucru mai înțelept sĕ păstrăm pe séma națiunii câștigul ce ni-se îmbie, care póte fi luat în considerare, de-cât sĕ 'l punem în joc și cu el tóte bunurile morale și materiale câte le avem?

Noi am fost și suntem adepți ai unui compromis onorabil. Am protestat atunci, când se cerca sĕ se tracteze țéra cu nimicuri („cu bani de lemn“) și protestăm și contra unei astfel de politice, care voește sĕ dee cu capul de părete. Protestăm contra ei, căci știm că *păretele de astă-dată e clădit din pétră de granit* și *nu voim, ca țéra sĕ se alégă cu capul sângerat*, pe când chiar acum ar puté sĕ se întăréscă.

Minutul ultim al ceasului al doisprezecelea e aci. Toți patrioții trebue sĕ-și facă datorința, ca nu cumva sĕ aibă a purta grozava rĕspundere pentru evenimentele fatale cari pot sĕ urmeze. Noi satisfacem datorinței nóstre de conștință, când punem la inima factorilor acelora, de la cari depinde posibilitatea unui compromis înțelept, avantagios pentru țéră, ca lăsând la o parte ori-ce considerațiuni bagatele și personale sĕ facă aceea ce iubirea de patrie le demandă. Sĕ o facă cu atât mai vêrtos, cu cât acum e evident, că motive de interes personal sunt la mijloc și că ambiția fără frêu a unora nu s'ar sfii sĕ împingă țéra în catastrofă, numai și numai spre a-și ajunge scopul.“

Hotărît, că inspiratorii acestui ziariu vor fi adurmecat deja ceva ce ar încurca urît ițele aspirațiunilor „națiunii“ ..... dacă nu-și va trage séma de ceea-ce face.

Congresul.

Conform convocatoriului, azi s'a început sesiunea ordinară a congresului național-bisericesc al metropoliei nóstre, chiămat a resolví acte, unele de epocală importanță pentru viéța religiósă-morală și culturală a bisericei dreptcredincióse a Românilor ortodoxi-orientali din Ungaria și Transilvania.

Deschiderii congresului a premers serviciul divin împreunat cu chiămarea Duhului sfânt, oficiat în biserica parochială din suburbiul josefin prin *Escelenția Sa Inaltpreasfinițitul Archiepiscop și Metropolit Ioan*, asistat de Preacuvioșii archimandriți Dr. Ilarion *Pușcariu*, Filaret *Musta* și Augustin *Hamsea*, protosincel Dr. Eusebiu *Roșca*, dd. protopresbiteri Mihail *Popovici* (Orșova) și Ioan *Papiu* (Sibiiu), făcênd serviciul diaconal diaconii Demetriu *Câmpean* și Iosif *Enescu*.

Cântările liturgice le-a cântat corul mixt dirigiat de Timoteiu Popoviciu, profesor de musică la seminariul archidiecesan.

După terminarea serviciului divin Escelenția Sa și Preasfinițiții episcopi Nicolae și Ioan s'au re'ntors la residența archiepiscopéscă, în timp ce deputații congresuali și publicul s'au îndreptat spre palatul comitatens, în sala căruia avea sĕ se facă deschiderea congresului.

Intruniți aci, deputații aleg o delegațiune compusă din dd. I. Budințan, M. Cirlea, T. Hațeg, I. Papiu, M. Popopovici, cav. Pușcariu, Dr. T. Puticiu, și P. Rotariu, care sĕ invite pe Escelența Sa Metropolitul sĕ binevoéscă a deschide congresul.

Ședința primă.

Puțin înainte de 12 ore *Escelența Sa Metropolitul,* însoțit de *Preasânțiile Lor episcopii Nicolae și Ioan*, întră în sală, întimpinat din partea deputaților cu aclamațiuni „sĕ trăiéscă“.

Ocupând locul presidial, avênd la drépta pe Preasânția Sa episcopul Nicolae, ear' la stânga pe Preasânția Sa episcopul Ioan, cetește discursul de deschidere, ascultat cu multă atențiune din partea atât a deputaților cât și a publicului (întrĕ care și dame), și primit cu aclamațiuni în partea privitóre la zidirea catedralei și donațiunii făcute de fafamilia Mocsonyi la colecta zidirei, și deosebi în pasagiul privitor la *M. Sa împĕratul și rege al nostru*, cum și la încheiere.

Terminat discursul, Escelența Sa numește notari provisori: dintrĕ deputații archidiecesei, din cler pe protopresb. asesor consistorial M. *Voilean*, ear' dintrĕ mireni pe Dr. I. *Șenchea* și Dr. G. *Proca*, dintrĕ deputații diecesei Caransebeșului, din cler pe protopresb. I. *Pinciu* (Ciacova), ear' dintrĕ mireni pe Dr. Ioan *Sêrbu* și Dr. Ioan *Miclea*, dintrĕ deputații diecesei Aradului, din cler pe protopresbiterul Dr. Ioan *Trailescu* (Chișineu), ear' dintrĕ mireni pe Dr. A. *Lazar* și V. *Goldiș*.

Urméză presentarea credențonalelor. La apelul nominal, cetit de notariul Mateiu Voileanu, își presintă credențonalele, respective rĕspund la apel următorii deputați:

Filip Adam, Dr. Iosif Bădescu, Traian Barzu, Vasilie Beleș, Ioan Budințian, Constantin Burdea, Roman Ciorogariu, Mihail Cirlea, Petru Corcan, Dr. Petru Cornean, Dr. Gavriil Cosma, Parteniu Cosma, Dr. Miron Cristea, Samuil Cupșa, Ilie Curescu, Vasilie Damian, Iuliu Dan, George Feier, Nicolae Garoiu, Andreiu Ghidiu, Vasilie Goldiș, Ioan Groza, Constantin Gurban, Augustin Hamsea, Voicu Hamsea, Tit Hațeg, Dr. Aurel Lazar, George Lazar, Dr. Liviu Lemény, Ioan Lenger, Vasilie Mangra, Dr. Iancu Metianu, Dr. George Miclea, Filaret Musta, Dr. Aurel Novac, Iuliu Novac, Sebastian Olariu, Virgil Onițiu, Ioan Papiu, Ioan Pepa, Aurel Petrovici, Ioan Pinciu, Dr. George Popa, Dr. G. Popovici, Mihail Popovici, Ioan de Preda, Dr. Vasilie Preda, Dr. George Proca, Dr. Ilarion Pușcariu, Ioan cav. Pușcariu, Dr. Traian Puticiu, Dominic Rațiu, Nicolae Roxin, Dr. Eusebiu Roșca, Pavel Rotariu, Ioan Russu, Dr. Ioan Șenchea, Leontin Simonescu, Dr. Ioan Sîrbu, Dr. Iuliu Tămășel, Petru Tisu, Virgil Tomici, Ilie Trăilă, Dr. Ioan Trăilescu, Dr. Nicolae Vecerdea, Mateiu Voilean, Vasilie Voina, Nicolae Zigre.

Prin mandatari își presintă credențonalele următori deputați absenți:

Vasilie Almășan, Vincențiu Babeș, Dr. Victor Cupșa, Patriciu Drăgălina, Simion Damian, Dr. Iosif Gall, Nicolae Ivan, Trifon Miclea, Dr. Ioan Mihu, Dr. Alexandru Mocsonyi, Zeno Mocsonyi, Dr. Nicolae Oncu, Dr. Nestor Oprean, Ioan Papp, Dr. Constantin Popasu, Dr. Ioan Popovici, Ioan Roșu, George Szerb, Dr. Ioan Suciu, Petru Truța, Mihail Velici, Dr. Aurel Vlad.

Terminată presentarea credențonalelor și constatându-se că sunt presenți 68 deputați, Escelența Sa propune constituirea congresului în secțiuni de verificare, a nume: deputații din archidiecesă vor avé sĕ verifice credențonalele deputaților din diecesa Aradului, cei din diecesa Aradului credențonalele deputaților din diecesa Caransebeșului, ear' cei din diecesa Caransebeșului credențonalele deputaților din archidiecesă.

Congresul primește propunerea

Prin acestea eshauriată fiind ordinea de zi pentru ședința acésta, Escelența Sa o închide, fixând proxima ședință pe mâne (Joi) la 10 ore a. m.

*

După ședință întreg congresul s'a presentat la Escelența Sa, căruia prin graiul protopresbiterului Constantin Gurban i-a presentat omagiile, dorindu-i mulți ani spre a-și continua munca apostolică spre înflorirea și înaintarea bisericei de sub înțelépta și zelósa-i cârmuire. Părintele Gurban în frumósa-i alocuțiune a făcut măgulitóre amintire despre visitațiunea canonică făcută de Escelența Sa sĕptĕmânile trecute în părțile Reghinului, caracterisând'o de adevĕrată călĕtorie apostolică și dorind Escelenței Sale sănĕtate și viéță îndelungată, ca sĕ pótă cerceta, mângăia și întări în credință pe credincioșii din tóte părțile archidiecesei, fiind însu-și pildă vie a archiereului adevĕrat. Alocuția Părintelui Gurban a fost urmată de entusiaste aclamațiuni la adresa Escelenței Sale. Escelența Sa a mulțămit în cuvinte alese dlor deputați pentru atențiune.

După aceea congresul a făcut onorurile la Preasfinițiții episcopi Nicolae și Ioan.

„Asociațiunea.“

Despărțĕmêntul IV. (Sibiiu) la Slimnic.

— 30 Septembre v. 1903.

Am mai spus'o odată, că comitetul despărțĕmêntului nostru a abandonat feliul adunărilor de până acuma, cu stereotipul program: cetirea rapórtelor, alegerea comisiunilor pentru censurarea acestora, incassarea taxelor de la membrii vechi și inscrierea de membri noi, — pentru-că de obiceiu din esecutarea acestui program poporul, înțeleg capitalul lui intelectual, nu se alegea cu nimic, întocmai ca și Asociațiunea din inscrierea de membri noi, recrutați din popor. Că ideia acésta a fost norocósă, a dovedit'o în anul trecut Cristianul, și a dovedit'o acum Slimnicul în mod și mai eclatant. In chipul acesta vom aduna póte mai puțini bani, dar' în schimb vom lucra mai cu succes la realisarea *adevĕratului scop*, urmărit de întemeietorii Asociațiunei: *cultura poporului român.*

Credincioși acestui principiu ne-am adunat Duminecă diminéța în Piața cea mare, de unde în 4 trăsuri am plecat spre *Slimnic.* S'au presentat: Partenie *Cosma*, cel pretutindenea de față, Dr. Vas. *Bologa*, Dr. Dum. *Stefan*, Romul *Simu*, Emil *Vințeleriu*, Remi *Cosma*, Ioan *Silaghi*, directorul desp. Dr. Liv. *Leményi* și secretariul Laz. *Triteanu.* Cu concesiunea dir. seminarial, ne-au însoțit și 7 clerici, pentru cari astfel de escursiuni formézĕ o adevĕrată școlă practică.

Vêntul, acésta specialitate sibiiană, bătea a tómnă și norocul nostru că plóia din ziua premergĕtóre a svêntat colbul drumurilor insetate. De asupra comunei Șura-mare, în mijlocul stejerișului cu frunza îngălbenită, — am făcut un mic popas de întărire.

La câțiva klm. depărtare de la comună ne intimpină voinicii călăreți, în numĕr de 40, încinși cruciș preste umeri cu năfrămi late și brâne românești, ear' în frunte purtând stéguri. Ne oprim. Invĕțătoriul *Borțan* esprimă bucuria și fala comunei, pe care noi am învrednicit'o cu acésta zi de sĕrbătóre. Dorește comitetului, cum și celorlalți conducĕtori muncă rodnică pe ogorul agrului național-cultural. In comuna Slimnic, ne asigură, că suntem primiți cu brațele deschise. Presidentul rĕspunde pe scurt accentuând, că scopul nostru este de a ne apropia de popor, a-l face pe acesta sĕ ne cunóscă pe noi și nisuințele ce urmărim și în modul acesta căștigându-i încrederea sĕ-l facem mai accesibil pentru ideile de înaintare.

In sat întrăm prin pórta de triumf, care pórtă inscripția: „*Prin școlă la lumină*“.

Bărbați și copii purtau haine de sĕrbătóre și un stegulet în mână. Mergem de-a dreptul la biserică. Serviciul divin l'a îndeplinit parochul locului, Clemente *Nicola*, și parochul Nicolae *Șureanu* din Rusciori. Rĕspunsurile din liturgia lui Dima au fost cântate de corul improvisat al teologilor cu atâta acuratețĕ și jingășie, în cât a trebuit sĕ le admirăm dibăcia. A cetit apoi Văsălie al nostru (Dr. Bologa) apostolul cu glas dulce și înalt, ca un înger. După terminarea serviciului divin parochul Cl. *Nicola* în cuvinte nimerite esplică poporului însemnătatea zilei și apoi directorul Lemény deschide conferența arătând scopul urmărit de Asociațiune. Nu vĕ temeți de noi, — zice dsa, — pentru-că n'am venit sĕ vĕ cerem bani sau alte lucruri de preț, ci am venit sĕ vĕ dăm învĕțătură pentru folosul dvóstre. Atențiune și dragoste vĕ cerem, nimic alta.

A luat apoi cuvêntul omul poporului, învĕțătoriul pensionat Romul *Simu*. Dsa vorbește de rost, dar' vorbește ca o carte scrisă

FOIȘÓRĂ

Microcosm și macrocosm.

De **G. Todica.**

(Fine).

Chimia lucrézĕ cu vr'o *80 de elemente*, adecă corpuri simple. Știind însĕ cât de clare sunt tóte lucrurile în natură, pe ce legi simple se basézĕ tóte fenomenele, în infinita lor variație, putem admite *a priori* că e imposibil sĕ esiste atâtea elemente, ci numai imperfecțiunea instrumentelor și aparatelor umane ne împedecă de a le observa mai adânc.

Astfel stăteau lucrurile până prin 1886—7, când marele chimist și filosof, William Crookes, pășì fățiș cu „Genesa elementelor“, afirmând neted, că tóte elementele se reduc la *unul* singur, la o sintesă a energiei fundamentale pe care a numit-o „*protilă*“.

In sfera acestui cerc de idei, caută sĕ înlănțuim următórele:

Mai acu's trei ani, chimistul german Fitlica, cerca sé demonstreze cu tótă seriositatea că *fosforul* și *arsenul* nu sunt elemente.

Mai acu's doi ani renumitul astronom Norman Lockyer, după studiu și comparații obositóre de spectre ale stelelor fixe, trăgea la îndoélă elementaritatea *ferului.*

In zilele nóstre, chimistul Th. Gross ne pune în uimire cu afirmarea-i, că *siliciul*, acéstă substanță atât de rĕspândită și de importantă pentru formația pământului — nu este element.

Adecă ne pune în uimire și nu prea după cele profesate de Crookes.

Doctrina școlei materialiste era, că universul constă din atomi diferiți, din elementele chimice. Tótă diferențiarea o esplica Ludovic Büchner prin propoziția: „Atomul de carbon este și va fi totdeuna atom de carbon; atomul de hidrogen a fost din etern, este și va fi în etern atom de hidrogen, căci atomii în însușirile lor fundamentale sunt invariabili, indestructibili, și tocmai de aceea eterni“.

Dar' de la Ludv. Büchner și până astăzi știința a înaintat mult, și grație cercetărilor neobosite, azi nimeni nu mai cutézĕ sĕ subscrie afirmările lui Büchner.

Astfel s'a constatat că atomiii nu sunt corpuri simple, ci sunt corpuri compuse. S'a constatat că atomii represintă formațiuni, cari s'au desvoltat treptat. Insușirile atomilor nu sunt permanente, ci se schimbă cu variarea energiei. Scăḑênd temperatura, bună-óră, dispar și însușirile elementelor, una după alta, până când știința rĕmâne încrucișată și se întrébă curiósă: óre ce se va întêmpla, dacă vom ajunge la zero absolut (temperatura de —273° C.). Rĕspunsul nu póte fi altul, de cât că încetând ori-ce vibrare a atomilor, ar înceta ori-ce manifestare a materiei, manifestare perceptibilă de sensurile nóstre.

La zero absolut nu am vedé nici un corp, nu l'am simți: ar înceta sĕ existe pentru noi.

Iată un fapt serios, care ne face sĕ admitem, că *materia este energie, este forță acumulată.*

Adevĕrurile, ce reies din acest fapt, sunt nu mai puțin importante și se pot resuma astfe:

1. Fără de energie încetézĕ de a mai exista materia pentru noi.

2. Atomii sunt centre de energie de o singură specie. Există numai o specie de atomi.

3. Elementele nu sunt de cât efectul atomilor primordiali, al „protilei“, concentrate în diferite etape ale energiei.

Crookes a desemnat o figură, representând o axă și în jurul ei o linie spirală. Spirala străbate prin marele ocean al protilei și prin influența atracției și repulsiei, dă naștere elementelor chimice, din cari constă universul.

Până mai în zilele nóstre existința forței se erua prin studiul schimbărilor *din materie*; astăzi știința cercetézĕ variațiile materiei *din acțiunea forței.*

*

Dacă ne ridicăm ochii spre azurul ceriului, aceeași lege ne vorbește și din depărtările albastre.

Suspice et despice!

Stelele, cari formézĕ calea lactieră, sunt mai mici de ordinea a șeptea; cu ochi liberi nu distingem nici una din ele. Suma lor totuși o observăm. Același rost ca la moleculele corpurilor chimice. Molecule și stele; corpuri și constelațiuni. Molecule ale constelațiunilor cerești; stele ale corpurilor pămêntești. Conceptul același rĕmâne pentru tot universul:

Klein das Grosse,
Gross das Kleine.

Stelele, aceste molecule ale spațiului ceresc, sunt și ele în vecinică mișcare. Sori, planeți, cometi, luni, constelații, oscilézĕ, rotézĕ, progresézĕ. Unele se miscă cu celeritate atât de uriașă, în cât isbindu-se una de alta, căldura născêndă le-ar preface în vapori, în momentul ciocnirii.[1]).

---

[1]) E cunoscut, în general, *ecuivalentul mecanic al căldurei.* Ori-ce corp, reținut în mișcarea sa, desvoltă

pentru ţĕran. Are ziceri scurte, în ele logică tare şi fie-care cuvênt pe înţelesul tuturor. Spune, că de când e lumea, Românul a avut duşmani: *neştiinţa* şi *sărăcia*, cari de altcum sunt fraţi de cruce. Pentru biruinţa acestora cu multă pricepere arată, că ce ar trebuí poporul sĕ facă şi ce n'ar trebuí sĕ facă. Aşi micşora numai valórea conferenţei libere, dacă m'aşi încerca sĕ 'i schiţez cuprinsul. Dl *Simu* ar face bine, dacă şi ar tipărí vorbirea, ca sĕ o putem împărtăşí poporului nostru de pretutindenea. Ómenii au ascultat cu multă atenţiune.

Terminându-se conferenţa am împărţit poporului 60 broşuri din biblioteca Asociaţiunii, în preţ de 14 cor. Pĕcat, că budgetul nostru e atât de modest, in cât nu ne putem permite sume mai mari spre scopul acesta. Ómenii au luat boşurile cu asalt. Rĕmâne, ca preotul şi învĕţătorul sĕ îngrijéscă, ca acele sĕ fie cetite şi înţelese din partea poporului, căci altcum tótă ostenéla şi cheltuéla, nu are înţeles.

Punctul de forţă a fost esposiţia. In poporul nostru domnesc diferite prejudiţii. Am aflat, că învĕţătorilor li-a trebuit multă trudă până a convins pe unele ţĕrance, ca sĕ 'şi espună lucrurile pregătite de mâna lor. Ba, că ne facem de ris; ba, că plătim dare, ba că técă, ba, că pungă, şi nu.

Cu tóte aceste cele douĕ sale de învĕţământ erau încărcate cu ţĕsături de casă, unele mai frumóse de cât altele. Am rĕmas cu toţii încântaţi. S'a ales apoi o comisiune, care sĕ studieze mai aprofundat lucrările şi sĕ stabiléscă premiile. Din comisiune au făcut parte: Dna preotésă *Opriş* din Şura-mare, dnii *Bologa* şi R. *Simu*. După orele 12 din zi s'a dat de veste şi s'a adunat întreg poporul muieresc în curtea şcólei.

Raportorul comisiunii Dr. Bologa vorbeşte despre însĕmnătatea portului naţional şi spune, că aceea a lucrat mai frumos, care mai puţin s'a abătut de la portul strămoşilor şi care mai puţin bumbac din boltă sau din şatră a băgat în urzala pânzei şi mai puţină mătasă a folosit la cusutul aceleia. Au fost espuse de la 18 femei 412 obiecte. S'au dat cu totul *18 premii*, in sumă de *56* cor. şi anume 1 premiu cu 10 cor., 4 premii de câte 5 cor., 5 premii de câte 3 cor., 3 premii de câte 2 cor., şi 5 premii de câte 1 cor. Femeile premiate se presentau una câte una şi secretariul L. *Triteanu* le împărţia premiul pe lângă cuvinte de laudă. Lacrimi de bucurie curgiau din ochii ţĕrancelor, căci în feliul acesta încă nimenea nu li-a apreţiat munca lor. Câte păreri de rĕu la ţĕrance. O bogătană mai fălósă 'mi spunea, că ea are acasă trei lăḑi pline, dar' n'a ştiut, că cum va fi. — „Ce folos, dacă nu le-ai adus sĕ le vedem. Dta căpătai de bună séma premiul întâiu!“ — „Vai de mine!“ —

Intrĕ uralele poporului ne am adunat apoi în casa parochului, unde ni-s'a servit un prânz gustos. Aici întrĕ vorbiri şi cântece frumóse ne-am petrecut până după orele 4, când, ni-am întors spre casă. In credinţă, că bună cale am apucat, vom da cu ajutoriul lui D-zeu înainte! *Floridor.*

Invitare.

Membrii români ai comitetului municipal din comitatul Sibiiului sunt rugaţi a se întruní Sâmbătă în 17 Octobre a. c. st. n. la orele 10 a. m. în localul Casinei române din loc. La ordinea zilei este: organisarea clubului municipal român. In considerarea importanţei obiectului, e de dorit, ca membrii sĕ se presinte în numĕr complet.

Sibiiu, în 8 Octobre 1903.

I. A. de Preda. *Dr. Beu.*

NOUTĂŢI

M. Sa împĕratul şi rege al nostru, cum se scrie din Viena, va rĕmâné cu locuinţa în Schönbrunn până târziu în tómnă şi posibil că şi o parte din timpul de érnă o va petrece acolo, după-ce castelul de la Schönbrunn e acomodat şi pentru locuinţă de érnă.

*

Prinţişorul României. Cum raportéză unele ziare din Bucureşti, *botezul prinţişorului Nicolae*, al patrulea fiu al părechei moştenitóre, se va oficia poimâne (16 Octobre n.) la Sinaia. Naşi vor fi: *ţarul Nicolae* II. al Rusiei şi *regele Edvard VII.* al Angliei (rudenie cu princesa Maria), representaţi: primul prin ministrul-plenipotenţiar al Rusiei la Bucureşti, dl Giers, ear' al doilea prin ministrul-plenipotenţiar englez Sir Gordon Kennedy.

*

La „masa studenţilor“ din Braşov. Direcţiunea şcólelor medii gr. or. din Braşov esprimă mulţămită publică dnei Eufrosina Metianu, vĕduva lui Traian Metianu fost protopresbiter al tractului Bran, pentru darul de 30 coróne făcut mesei studenţilor, din prilejul parastasului oficiat întru odihna sufletului rĕposatului ei soţ.

*

Concertul „reuniunii meseriaşilor români din Sibiiu“, anunţat în numerii anteriori ai ziariului nostru, judecând din piesele luate în program şi din faptul că vor coopera la el şi douĕ artiste mult apreciate chiar şi de publicul străin: dşóra *Olivia Bardosy*, pianistă eminentă, şi dşóra *Aniţa Oniţiu*, cântăréţa cu fenomenala-i voce sopran, — promite a fi unul din cele mai alese concerte ale zelósei reuniuni. Concertul se va da Sâmbătă (17 Octobre n.) la „Unicum“, cu următoriul program:

1. „*S'a dus cucul*“, cor mixt, de D. G. Kiriac.
2. „*Imnul unirii*“, cor bărbătesc, de T. Popovici.
3. „*Improvisaţiune*“, de Murĕşanu, cântată la pian de dşóra Olivia Bardosy.
4. *a) Fetele casnice*, şi *b) Ţiganca*, coruri de dame. de T. Popovici.
5. Romanţa din opera „*O nópte în Granada*“, de Kreutzer, cântată de dşóra Aniţa Oniţiu.
6. „*Mori mândro*“, cor bărbătesc, de A. Bena.
7. „*Ardeleana*“, de Tiberiu Brediceanu, cântată la pian de dşóra Olivia Bardosy.
8. „*Trecui valea*“, cor mixt, de I. Mureşanu.

Inceputul la 8 ore séra Preţul de întrare 1 corónă. Suprasolvirile se vor cuita pe cale ziaristică. Ca totdeauna, aşa şi de astă-dată comitetul reuniunii a destinat venitul concertului pentru scop de binefacere, a nume pentru „masa învĕţăceilor meseriaşilor români“, o instituţiune de binefacere iniciată anul trecut.

*

Hymen. Compatriotul nostru dl Olimpiu *Boiu*, şeful domeniului Corónei de la Mălini (România), cavaler al ordinului „Coróna României“ etc., şi-a serbat Duminecă în 11 Octobre n. cununia cu dşóra Aneta *Udrisky* de Udrice din Piatra-Neamţu.

*

Advocat român în Cohalm. Camera advocaţială din Sibiiu a susceput în lista advocaţilor de pe teritoriul jurisdicţiunii sale pe advocatul *Dr. George Drimba*, cu cancelarie advocaţială în *Cohalm*.

*

Pĕrerea unui magiar despre demonstraţia din Segedin. Sub titlul „Epistolă cuminte segedinenilor“ cetim în „Alkotmány“ următórele: „Ca echou la afferul militar din Segedin a sosit din Scheibad (Austria) la adresa magistratului din Segedin următórea epistolă:

> Când valurile Murĕşului şi Tisei au pustiit aprópe de tot oraşul Segedin atunci regele nostru a fost cel dintâiu, care a ajutat oraşului Segedin sĕ iese din miserie. Acum astfel îi mulţămeşte Segedinul. Kossuth ce a făcut atunci în interesul oraşului Segedin? Pfui Segedine! Un magiar.

Jidanii din Segedin, jidanii cari în mare mĕsură prostesc pe poporul magiar, sunt fórte cătrăniţi pentru epistola acésta; adevĕraţii segedineni însĕ zic.: Drept are („Helyös beszéd“)!

*

Desarmare. Ziarul „Dnevnik“ din Sofia, organ ministerial, raportéză că guvernul turcesc şi cel bulgar au făcut învoélă cu privire la desarmarea trupelor mobilisate în urma încordării raporturilor dintrĕ Turcia şi Bulgaria pe tema revoluţiei macedonene. Conform învoelii, guvernul bulgar va dimite 20.000 de soldaţi, ear' cel turcesc 40.000. După efectuirea pactului acestuia Bulgaria va dimite apoi pe toţi reservistii, chiămaţi la arme în scop de mobilisare.

Atâta spune o telegramă din Sofia dto 12 Octobre. Că în cât sunt adevĕrate spusele ei, şi în cât va contribuí acésta desarmare la pacificarea revoluţiei, — e altă întrebare.

*

Un regiment de husari — în arest de casarma. Husarii terţianiţi ai regimentului staţionat în Baja, când era sĕ iese regimentul la câmpul de eserciţii au făcut tumult şi strigau sé fie dimişi a casă. Din acéstă causă întreg regimentul a căpĕtat arest de casarmă.

*

Epidemie de şarlach. Cum raportéză „Gazeta Transilvaniei“, în *Feldióra* (com. Braşov) grasséză în mod epidemic şarlachul, luând victime nu numai dintrĕ copíi, ci şi dintrĕ adulţi.

*

Concertul reuniunii de cântări din Sĕlişte. In legătură cu notiţa nóstră din numĕrul anterior publicăm în cele următóre programul concertului pe care 'l va da Vineri „reuniunea de cântări din Sĕlişte“ în sala de la „Unicum“. Programul e următoriul: 1. *G. Dima*: „*Mama lui Stefan cel mare*“, baladă pentru cor mixt cu solo şi cu acompaniare de pian. 2. *G. Dima*: Douĕ cântări pentru cor micst (a capella): *a*) Trăesc în suferinţă. *b)* Douĕ inimi. 3. H. *Kirchner*: „*Când înflor trandafiri în codru*“, baladă pentru cor mixt cu solo de sopran şi acompaniare de pian. 4. *G. Dima:* Douĕ cântece pentru cor mixt (a capella): *a*) Cucule cu pénă sură. *b*) Nu-i dreptate. 5. *I. Vidu*: „*Rĕsunetul Ardealului*“, cor mixt cu solo de sopran. 6. *G. Dima*: „*Hora*“, pentru cor micst cu acompaniare de pian. Inceputul la 8 ore séra. Preţurile de intrare: Loge à 5 persóne 10 cor. Loc de şedere în cele patru şiruri dintâiu 2·40 cor., în celelalte 1·60 cor. Loc de stat 1 cor. Pentru studenţi 40 fileri. Locuri de stat numai séra la cassă. Bilete se pot lua în librăria G. A. Seraphin şi séra la cassă.

*

Victima usurarilor. Zilele trecute s'a sinucis în Budapesta vĕduva lui Wolf Isidor, fost proprietariu de case in Budapesta. Cercetarea poliţială a constatat apoi, că nenorocita e victimă a usurarilor, de şicanările cărora şi-a căutat refugiu în mórte. Prin intermediul unei chiriaşe a ei, cu numele Francisca Weinberger, usurarii încurcaserĕ pe vĕduva în un împrumut de douĕzeci mii coróne şi în alte manipulaţiuni de cambii, din cari ne mai putându-se descurca în chip onorabil, şi-a făcut mórte. Francisca Weinberger e pusă acum la închisóre, ear' după complicii ei poliţia caută încă.

*

Cărţi şi reviste.

Calendariul archidiecesan pe anul visect 1904. După cum s'a anunţat deja pe colóna a patra a ziariului nostru încă cu multe zile înainte, calendariul publicat de tipografia nóstră archidiecesană a eşit de sub tipariu şi se póte procura de la librăria archidiecesană cu preţurile indicate în anunţ.

Calendariul nostru nu póte lipsí din mânile nici unui preot, din mânile nici unui învĕţătoriu, pentru partea oficială privitóre la la şematism, şi la multele indigitări, ce se dau pentru preoţi şi pentru învĕţători.

Partea literară variată, va procura momente plăcute fie-căruia, care va cetí calendariul.

Altcum despre calendariul nostru noi nu vom vorbí multe, vorbeşte faptul, că în anul din urmă deja prin Decembre nu se mai afla nici un esemplariu de vênḑare în librăria archidiecesană.

*

„Călindariul Poporului“, pe anul visect 1904, editura şi tipariul tipografiei „Marschall“ în Sibiiu.

După ştirile calendaristice şi şematismul instituţiilor culturale, economice etc., urméză partea literară cu schiţa „Fii mândru române“, de Silvestru Moldovan, în care sĕ arată calităţile şi însuşirile, de cari póte fi mândru Românul, apoi poveşti, poesíi, (balade), biografíi, glume, etc., istoricul „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, povestiri din lumea meseriaşilor, „Rĕvaşul“ cu întêmplările (istoricul) unui an, economie, sfaturi etc. şi inserate.

Ilustraţiuni: Andreiu Bârsean, Dr. I. Raţiu, Victor Tordăşianu, casa „Reuniunii sodalilor rom. din Sibiiu“, porturi româneşti etc.

„Călindariul Poporului“ costă 40 fileri + porto 6 fileri şi se póte procura de la tipografia editóră, cum şi de la tóte librăriile din ţéră.

Teatru român în Sibiiu.

Scop filantropic! Noutate!

„Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“

va da

Joi, la 15 Octobre n. 1903

în

teatrul orăşănesc

Piesele:

Fricosul.

Vodevil în 2 acte, de **C. de Stamati-Ciurea.**

Persónele:

Actul I.

Gavriil Ticăloşanu, inspector de poliţie din Ismail	Dumitru Axente
Casandra, nevasta lui	Elena Baciu
Ilenuţa, fiica lor	Elena Grindean
Ionică, fiiul lor	George Trifan
Gurişanu, directorul unei trupe de balet	Nicolae Stoica
Parftenie, sergent de poliţie	Ioan Părău
Bujoreanu, procuror	Nicolae Neagoe
Dr. Hapureanu, medic de district	Moise Farcaş
Sofronia, bucătărésă la Ticăloşanu	Elena Ucenic

Actul II.

Gavriil Ticăloşanu	Dumitru Axente
Casandra, femeea lui	Elena Baciu
Ilenuţa, fiica lor	Elena Grindean
Barbierul de Sevilla	George Trifan
Gurişanu, în costumul lui Charon	Nicolae Stoica
Munteanu, în costumul lui Mercuriu	Pamfilie Crişan
Zina adevĕrului	Betti Veza
Lado, zina graţielor	Eugenia Roman
Cupido (Amorul)	Valeriu Grindean
Themis, zina dreptăţii	Elena Ucenic
Terpsichora	Paraschiva Stoica

Un drac, 2 genḑarmi, o babă bătrână, mai multe persóne în costum.

Actul I. se petrece în Ismail la Ticăloşanu. — Actul II. în grădina lui Saviţchi.

II.

Vlăduţul mamii

comedie cu cântece în 1 act, de **Ioan Lupescu.**

Persónele:

Vlăduţul mami:	Dumitru Axente
Sevasta, mama lui Vlăduţ	Elena Roşca
Iftime Sbârciog, pădurar bĕtrân	Ioan Imbĕruş
Smarandiţa, fiica lui	Elena Baciu
Costică Şoimescu, boier tinĕr	Nicolae Stoica

Ţerani, Ţerance.

Preţul locurilor: Loge parter, pentru 4 persóne 3 fl. Loge parter, mari, pentru 5 persóne 3 fl. 75 cr. Loge de rangul I, pentru 4 persóne 4 fl. Loge rangul I, mari pentru 5 persóne 5 fl. Loge de rangul I, mici, pentru 3 persóne 3 fl. Loge pentru onoraţiori, de I-ul rang 6 fl. Loge de rangul al II-lea, pentru 4 persóne 2 fl 50 cr. Loge de rangul al II-lea, pentru 5 persóne 3 fl. 10 cr. Loc în logea pentru străini 1 fl. Loc cercle (în primele 4 rênduri) 1 fl. Loc în stal (de la al 5-lea rênd încolo) 75 cr. Loc numerisat în parter 50 cr. Intrare în parquet 40 cr. Intrare în parquet pentru militari şi studenţi 30 cr. Loc numerisat pe galerie 30 cr. Intrarea pe galerie 20 cr.

Universul întreg se mişcă.

Pământul rotéză în jurul axei sale tot la 23 ore 56 minute 4 secunde câte odată. In acelaşi timp alérgă în jurul sórelui cu celeritate de 29500 metri pe secundă. In total i-s'au constatat vr'o unsprezece mişcări şi pulsări. Puterile din spaţiul ceresc îl svêntură ca pe un fulg de pénă în vâltórea enormă a universului. Impreună cu sórele şi cu întreg sistemul solar sburăm cătră constelaţiunea Hercul. De când e pământul pământ şi s'a ivit în spaţiul ceresc, nici-odată nu a bătut de douĕ-ori acelaşi drum; nu descrie elipse cari se ating, ci spirale, ce se perd în infinit.

Sistemele solare vecine cu noi alérgă şi ele în direcţii diverse.

Constelaţiile îşi schimbă posiţia din secol în secol, căci tóte moleculele lor, tóte stelele îşi au mişcarea progresivă. In realitate, aspectul ceriului totdeuna e altul. Totul rotéză, pulséză, alérgă cu celerităţi ameţitóre. Totul se avêntă cătră o ţintă necunoscută, pe care nici-odată nu o póte ajunge.

Universul visibil îl forméză corpurile invisibile, animate de forţe invisibile.

Lumea sensuală nu e astfel, precum o percep sensurile nóstre. Invisibilul forméză tótă realitatea şi esistenţa Creaţiunii. Invisibile sunt părţile constituitive, numéscă-se ele molecule sau stele; invisibile sunt forţele motrice. Tot ce vedem e numai aparenţă, *fenomen. Realitatea e invisibilă.*

Armonia energiei denótă *inteligenţă.* Armonia inteligenţei conduce armonia forţei, armonia forţei conduce armonia materiei. Materia nu póte fi de cât manifestarea energiei înseşi. Aşa ne învaţă microcosmul şi macrocosmul.

---

anumită căldură, care se póte esprima prin formula $\frac{M.\,C^2}{8338}$, unde M însemnéză *massa* corpului, esprimată în *kgrame;* C = celeritatea, iuţéla pe secundă, esprimată în *metri*. Astfel un corp de 8338 kg. cu iuţéla de 1 m., reţinut brusc în mişcarea sa, ar desvolta o *calóre*, adecă o cantitate de căldură care ar fi suficientă sĕ ridice temperatura unui kg. de apă cu un grad mai sus.

Dacă acelaşi corp s'ar mişca cu celeritatea de 500 m. pe secundă, oprirea lui ar desvolta de 250.000 de ori atâta căldură, ceea-ce ar fi în stare sĕ ridice temperatura alor 8338 kg. apă de la 0 la 30° C.

Pământul se mişcă în jurul sórelui cu iuţélă de 29500 m. pe secundă. Volumul pământului face

$1082\,841\,315\,400\ km^3$. ear' pondul

8575 000 000 000 000 000 000 000 kg.

prin urmare e uşor de înţeles că oprit brusc în mişcare, momentan s'ar preface în vapori.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Ziariul unui Pierde-Vară, de *George Coşbuc* . . . . „ 2·—

Iisus Christos cu cuvintele sântei scripturi, de *Dr. Petru Barbu* „ 2·50

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Cuvinte adevărate, de *N. Iorga* C. 2·50 plus 20 fil. porto postal.

---

[238] 1—3

Concurs

Pentru întregirea postului de **paroch** în parochia **Turnişor** de clasa primă, protopresbiteratul Sibiiu, se escrie concurs cu terminul de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor de la stat, despre cari venite concurenţii 'şi pot lua informaţiuni de la comitetul parochial sau de la oficiul protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a'şi aşterne cererile lor instruite conform normelor în vigóre oficiului protopresbiteral în terminul indicat.

Concurenţii sĕ se presenteze în sfânta biserică în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre spre a cânta sau celebra.

Turnisor, din şedinţa comitetului parochial ţinută la 14 Septembre 1903, în conţelegere cu oficiul protopresbiteral.

Ioan Radu
president.

Ilie Muntean
notariu.

Nr. 975.

Cu consensul subscrisului.

Sibiiu, 30 Septembre 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului.

I. Papiu
protopresb.

A apărut:

Modele de cusături româneşti

Preţul **50 fileri,** plus porto 5 fileri.

Librăria archidiecesană.

De la **Librăria archidiecesană** se póte procura **Colecţiune de cântece şi cântări bisericeşti pentru şcólele poporale** de N. Stoicovicĭ. Partea I. Cântece şi cântări bisericeşti într'o voce, pentru anii: I, II şi III de şcólă. Preţul broş. **50 fil.** plus 5 fil. porto postal.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta!

Nu e mijloc secret

vindecă şi învioréză pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şí în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Preţul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copíi şi femei de constituţie fórte slabă.

[2] 40

Espeditie din centru şi locul de vêndare pentru ţéră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colţul strada Kálmán.

Farmacia „la ursul negru“ a lui Guido Fabritius

Sibiiu, piaţa-mică nr. 27

îşi recomână bogatul seu **deposit de specialităţi medicale-farmacistice, bandage** chem. curate, **preparate dietetice** de întărit pentru morboşi şi reconvalescenţi, **tot feliul de obiecte de toaletă, instrumente chirurgice,** cum şi **medicamente veterinare** etc. etc.

[236] 1—10

Espediţie postală în fie-care zi.

Anunţ colectiv al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“.

Comitetul Reuniunii îşi permite a recomanda onoratului public românesc pe comercianţii şi industriaşii nostri de mai jos şi a 'l ruga sĕ binevoiéscă a 'şi acoperí trebuinţele sale — întru-cât e cu putinţă — de la acestia. — Totodată aduce la cunoştinţa acelor părinţi, cari au copíi pe cari i-ar aplica la meserii, că comitetul nostru mijloceşte aşezarea lor pe la măestri buni.

Const. Dragoş
pantofar.
Işi recomândă prăvălia sa cu tot feliul de **ghete** şi **cisme**. Esecută lucru după comandă în lucrătórea proprie. Primeşte reparaturi. Cercetéză têrgurile mai mari.
Piaţa mare nr. 5.

N. S. Nadasdy
comerciant.
Piaţa mică 31: Prăvălie de manufactură
Str. cisnădiei 28: Prăvălie (filiala) de pânzături şi albituri.

Renumitul
Hotel Mihaiu
Odăi elegante, cafenea şi restaurant cu mâncări şi beuturi bune. Trăsură la disposiţie pentru fie-care plecare şi sosire de tren.
— Preţuri moderate —
Strada turnului nr. 11.

Ioan Roman
Salon de ras, frisat şi tuns.
Deposit: de parfumuri, legători de mustaţe, perii şi altele.
Str. Poplăcii-mari nr. 4

Bereria mare
(Iosif Barbu).
Restaurant provĕdut cu tot feliul de mâncări şi beuturi. In Dumineci şi sĕrbători — concert. Serviciu prompt.
Preţuri eftine.
Promenada Bretter.

Teod. Popescu
comerciant.
Recomândă marele seu **deposit** cu **mărfuri de manufactură.**
Preţuri moderate.
Piaţa mică nr 14.

Stefan Moga
franzelar (jimblar)
Deposit mare de **făină**
La comande mai mari de jimble, covrigi sau pâni dă rabat.
Strada trenului nr. 4.

Zaharie Moga
franzelar.
Prăvălii cu jimble, covrigi, pâne de tot soiul, făină albă, roşie (pentru vite).
Str. poplăcii nr. 1 şi 23.

Ales. Lucian
cismar.
Are prăvălie de tot feliul de **cisme** şi **ghete** produse proprii. Caută têrgurile mai mari din comitatele: Sibiiu, Hunedóra, Alba-inf., Têrnave şi Făgăraş.
Dragonerwache nr. 2.

Eremie Purece
lăcătuşerie de artă şi construcţii.
Deposit de sobe (cuptóre) de bucătărie.
Esecută reparaturi de tot soiul.
Lucru solid.
Preţuri moderate.
Strada brânzii nr. 9.

Maria Mitoc
institut de spălare (curăţire) şi călcare fină de albituri bărbăteşti şi femeeşti după sistem vienez.
Serviciu prompt.
Preţuri convenabile.
Strada urezului nr. 11.

Ales. Nemeş
ferar (faur).
Esecută tot feliul de lucrări ce cad în bréslasa. Ia în întreprindere esecutarea de trăsuri şi căruţe de tot feliul.
Lucru solid şi durabil.
Preţuri moderate.
Strada ocnii nr. 34.

Vasile Bann
cismar.
Prăvălie de tot feliul de încălţăminte. Esecută lucru după mĕsură, cum şi reparaturi.
Cercetéză têrgurile mai mari din comit. Sibiiu şi din comitatele învecinate. Preţuri moderate.
Strada ocnei nr. 7.

Zaharie Aron
cismar.
Işi recomândă depositul seu de **cisme** şi **ghete** de tot soiul. Primeşte comande şi reparaturi Cercetéză têrgurile mai mari din comitat. Sibiiu, Hunedóra, Alba infer. Têrnave şi Făgăraş.
Strada nouă nr. 12

I. Mihălţian
Atelier de încălţăminte.
Esecută tot feliul de încălţăminte, cum şi reparaturi.
Lucru solid
Preţuri moderate
Strada poplăcii nr. 19

Emil Petruţiu
măsar
de construcţii şi mobile.
Esecută tot feliul de lucrări de la cele mai simple până la cele mai artistice ce cad în specialitatea sa.
Preţuri fórte moderate.
Strada margareta nr. 8.

Med. de aur Piteşti 1883 | Med. de arg. Bucureşti 1883
Petru Ilieş
compactor
şi incadrator de tablouri
Esecută tot feliul de lucrări ce cad în specialităţile sale.
Preţuri moderate.
Str. măcelarilor nr. 12

Petru Moga
franzelar.
Deposit de făină albă şi roşie (pentru vite). Primeşte întrĕ altele şi comande pentru colaci sau jimble la pomeni.
Strada urezului nr. 27.

Petru Bota
croitoriu.
Confecţionéză tot feliul de haine bărbăteşti. Deposit de haine (costume) ţĕrăneşti pentru femei (în port seliştenesc), pe care le pune în vîndare in têrgurile mai mari din comitatele: Sibiiu, Hunedóra, Alba-inferiórá, Têrnave şi Făgăraş. Primeşte şi comande.
Imprumută costume.
Strada raţelor nr. 11.

G. Bendorfean
văpsitor şi pictor de firme.
Esecută tot feliul de lucruri aparţinĕtóre acestor ramuri. Pictéză prapori, icóne sfinte (în stil bizantin). Esecutare fină. Preţuri moderate.
Piaţa Hermann nr. 3
(lângă Casarma cea mare).

Cruciţa & Sinu
croitori.
Esecută tot feliul de haine bărbăteşti, civile şi militare, cum şi reverenzi.
Primeşte reparaturi.
Preţuri convenabile.
Str. Bruckenthal nr. 27.

I. Popa-Popidan
măsar
de construcţii, mobile şi biliarde.
Esecută tot feliul de lucrări ce cad în aceste ramuri. — Lucru solid.
Preţuri moderate.
Strada raţelor nr. 20

George Praşca
cismar.
Deposit de tot feliul de **cisme** şi **ghete.** Esecută după comandă.
Caută têrgurile.
Primeşte reparaturi.
Preţuri moderate.
Strada nouă nr. 47.

Isid. Grindean
cismar.
Deposit de tot feliul de **ghete** şi **cisme**. Primeşte comande. Esecută şi reparaturi. Cercetéză têrgurile mai mari din comitatul Sibiiu şi comitatele învecinate.
Preţuri eftine.
Strada nouă nr. 3

P. Mihălţian
pantofar.
Primeşte comande pentru esecutarea de tot soiul de **ghete**, cum şi reparaturi.
Strada turnului nr. 21.

T. Moldovan
cismar.
Deposit de tot feliul de **cisme** şi **ghete**. Primeşte comande. Esecută şi reparaturi. Cercetéză têrgurile mai mari din comitatul Sibiiu şi comitatele învecinate.
Preţuri moderate.
Str. Guşteriţii nr. 85

Ioan Stanciu
zugrav de case
Zugrăveşte case, biserici, etc., în diferite forme şi colori.
Primeşte comande şí în jur.
Strada turnişorului 101.

Iuliu Salamon
măsar
de construcţii şi mobile.
Işi recomândă marele seu deposit de tot feliul de mobile. Primeşte comande de tot soiul de lucrări ce cad în specialităţile sale.
Preţuri convenabile.
Strada faurilor nr. 15

Redactor prov. Dr. George Proca.

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane

Nr. 110 Sibiiu, Sâmbătă 4/17 Octobre 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 34
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Politică tradițională.

X.

In viéța popórelor lucrurile se întêmplă întocmai ca în natură. Se nasc, se desvóltă, se ofilesc și se predau trecutului, ca neesistente mai mult.

In natură avem zile de primăvară, în cari natura reînvie, își serbézä renașterea; avem zile de vară, în cari natura ni-se presintă în plină desvoltare și în întrégă splendóre; după cari vin însĕ zilele tómnei, cu nopțile ei reci, și cu bruma ofilitóre, ear' în urmă zilele de érnă, în cari natura odihnește și 'și dórme somnul dulce de recreare, pentru-ca cu ivirea primăverii de nou sĕ 'și încépă trecerea prin aceste patru fase.

Politica nóstră națională, care și-a luat începutul numai cu cincizeci și câțiva ani înainte, încă a trecut prin tóte aceste fase. A avut zile de reînviere, epocă de renaștere, la anii 1848/9, a serbat zile de desĕvêrșită desvoltare și s'a arătat lumii în plină splendóre, la anii 1861, apoi 1863—65, pentru-ca de la era constituțională încóci sĕ între în zilele tómnei, ofilitóre și distrugĕtóre, — ear' de la procesul memorandului încóci sĕ-și dórmă somnul ei recreator, așteptând de nou ivirea zilelor de primăvară, de reînviere, de renaștere.

Se pare că suntem ajunși la *acest* punct în viéța nóstră politică-națională. Suntem pe calea de a da viéță nouă și întrupare nouă politicei nóstre naționale, care, după ce a dormit aprópe zece ani, își ridică fruntea și-și cere rolul cuvenit în viéța publică a statului din care facem șì noi parte.

Cel-ce nu vede și nu înțelege lucrul acesta, nu știe pipăí pulsul opiniunii publice române, și nu-i știe face diagnosa politică. Da; politica Românilor din statul ungar e tocmai acum *în formațiune nouă*; și de la cumințenia lor depinde sĕ i-se dee o viéță trainică, sau earăși numai una trecĕtóre, pe care mâne-poimâne sĕ o pótă ofilí și nimicí de nou bruma zilelor de tómnă.

Natural, că credincioși programului din trecut al ziariului nostru, nu putem dorí, și nu putem cere alta, decât că ajunsă de nou la epoca reînvierii, politica românéscă sĕ fie pusă pe basele tradiționale ale *activității*, și sĕ-și aibă de temelie un astfel de program, pe care *toți* sĕ-l putem subscrie, în liniște sufletéscă, și în convingerea că-l putem șì realisa.

Am dorí sĕ fim bine înțeleși. Am voí sĕ se știe, că o mare parte, chiar cea mai mare parte dintrĕ Români, *nu pot* subscrie programul de astăzi al partidului național român, ear' chiar dacă îl subscriu unii, nu pot întra în luptă deschisă și pe față pentru realisarea lui. Ca sĕ nu facem multă vorbă ne permitem numai întrebarea, că óre dintrĕ prelații noștri, aparținĕtori ambelor biserici, care are curagiul sĕ declare pe față că e aderent al programului național român? Rĕspundem că *nici unul!* Ear' la acțiuni la cari nu póte participa episcopatul nostru, nu prea îndrăsnește sĕ participe nici clerul, ori apoi o mare parte din cler, ceea-ce earăși are de urmare, că nici poporul nu póte merge alături cu aceia din șirurile cărora lipsește clerul și episcopatul. Și sĕ nu uitàm, că cele mai frumóse acțiuni politice din trecut ale némului nostru au fost cele făcute sub conducerea archiereilor!

Când am cerut deci în trecut, și când cerem șì astăzi, ca programul național sĕ fie curățit de puncte de o parte nerealisabile, de altă parte împedecătóre pentru mergerea împreună a tuturor factorilor de sémă din sinul națiunii nóstre, — nu ne-am gândit și nu ne gândim la alta, de cât la închiegarea rîndurilor așa, că toți sĕ putem întra în ele, și la *solidaritatea* atât de necesară națională, pe care însĕ numai pe basa unui program după putință astfel compus, ca *toți* sĕ 'l putem numí al nostru, înțelegênd sub acest „*toți*“ și pe prelații noștri de ambe confesiunile, ba mai ales prelații, dat fiind faptul, că dintrĕ mișcările și acțiunile nóstre din trecut — cum accentuăm mai sus — numai acelea au avut succes mulțămitoriu, în fruntea cărora s'a pus episcopatul.

Un lucru însĕ trebue sĕ admitem, și 'l ținem chiar de esențial în viéța nóstră politică națională. Nu putem da dreptul fie-căruia de a-și formula programe politice după plac, și nu putem da dreptul fie-căruia sĕ dee direcție politică némului românesc din statul în care ne aflăm. Lucrurile acestea au sĕ se facă în bună înțelegere, consultându-se cei chiămați împreună, pentru-că dacă fie-care în parte ar avé dreptul sĕ mérgă pe calea pe care el o găsește de bună, — ne trezim cu o confusie generală și cu o anarchie, care numai cinste nu ni-ar face.

Știm fórte bine, că curentul politic în sinul poporului nostru a fost totdeuna pentru activitate, pentru participare la alegerile dietale. Și știm fórte bine, că largi cercuri ale inteligințeí române încep acum sĕ înțelégă inclinările poporului, și sunt asemenea pentru activitate și pentru întrarea în luptele electorale chiar la proximele alegeri.

Zicem: *largi cercuri* românești, și regretàm că nu putem zice: *tóte* cercurile românești, pentru-că de fapt nu toți Românii inteligenți sunt amici ai politicei de activitate. Dar' de o părere nu am fost noi nici-odată, și nici nu vom fi nici-odată! Dacă o înțelegere perfectă, fie în o direcție, fie în alta, n'ar fi cu putință, ceea-ce — cunoscênd ómenii și împrejurările — ușor se póte întêmpla, de-șì n'ar fi de dorit sĕ se întêmple, — atunci, de cât vecinice recriminări și acusări reciproce, disgustătóre pentru obștea cea mare, mai bine sĕ se separeze unii de alții: activistii la un loc, pasivistii la alt loc. Și credem, că cei-ce sunt deciși sĕ între la proximele alegeri în luptele electorale, — cu tótă energia și cu tóte forțele de cari dispune poporul nostru, așa vor șì face; se vor aduna la un loc, se vor sfătuí, vor stabilí un program politic nou național, se vor organisa, pentru-ca sĕ pótă întra la timpul seu în lupta electorală, ca partid bine organisat și bine disciplinat.

Va fi bine așa? Noi zicem că *da*. Adevĕrat, că prin acésta se dă naștere unui nou partid național român, partidului *activist*, care de altcum a esistat șì mai nainte; — dar' n'are a face. Tocmai prin acésta va primí întrupare principiul *solidarității*, atât de mult accentuat din tóte părțile, pentru-că atunci cei de o părere una vor fi, fie pentru activitate, fie pentru pasivitate, pe când până acuma știut este, că solidaritatea a fost zădărnicită tocmai de divergența de păreri, dat fiind, că minoritatea *s'a supus* numai votului majorității, dar' n'a lucrat pentru realisarea și întruparea dorințelor majorității, pentru-că atunci ar fi lucrat în contra convingerii proprii.

Și apoi, în cele din urmă, suntem un popor de trei milióne, și nimeni nu ne va lua în nume de rĕu că nu putem sĕ gândim toți la fel, și nimeni nu ne va puté face imputare, că tocmai din acest motiv ne desbinăm în două partide. Din contră, toți vor zice, că e mai bine sĕ fim desbinați în două, și puși toți pe muncă, în urma înțelegerii de care suntem stăpâniți, de cât uniți și solidari în formă, însĕ în perfectă neînțelegere unii cu alții și toți cu mânile, — în sin! O astfel de politică nu póte primí aprobarea nimĕnui, nici chiar a celor mai buni amici și binevoitori ai némului nostru.

Crisă — și anarchie. Prospectele ce se legau de audiența ministrului de finanțe *Lukács*, — nu s'au realisat. Mercuri de la 3 până la 4 ore după amiazi a fost primit adecă în audiență dl Lukács, în care a făcut M. Sale propozițiuni cu privire la modalitatea eșirii din crisă, cari însĕ *n'au fost acceptate din partea M. Sale*, deosebi *programul de reforme militare*, elaborat de comisiunea partidului liberal. In asemenea împrejurări de sine înțeles că nu i s'a concreḑut formarea cabinetului. A primit însĕ mandat sĕ rĕmână in Viena până a doua zi (Joi) pentru a fi eventual primit de nou în audiență.

După Lukács a fost primit în audiență contele *Hédervàry*, ear' înainte de Lukács M. Sa a conferat mult cu baronul *Beck*, șeful statului major al armatei.

După acestea combinațiunile scot de nou în plan eventualitatea unui cabinet *Andrássy-Tisza*, ori cabinet *Tisza*, ca representant al politicei de „mână tare“, și fapt e că ambii acestia au fost avisați pe cale telegrafică încă alaltăeri, sĕ se presinte la Viena spre a fi primiți de nou în audiență eri. Despre cele petrecute eri nu avem încă știre. Se pare însĕ că totuși *politica de „mână tare“* va avé sĕ urmeze, al cărei representant e contele *Tisza*.

Despre eventuala misiune a sa contele *Tisza* a zis unui colaborator al lui „Bpesti Hirlap“, că ține de necondiționat necesară încă o ultimă încercare pentru resolvirea pacinică a crisei (acésta ar fi fost încercarea cu Lukács). Dacă însĕ șì acéstă încercare ar fi fără succes, atunci „*voiu lupta din tóte puterile pentru convingerea mea, în astfel de post, pe care momentul împrejurărilor mi-l va designa.* In acésta luptă însĕ numai așa voiu puté întra cu conștiință liniștită, dacă se va adeveri mai pe sus de ori-ce îndoélă, că *acésta e singura cale, prin care țéra va puté fi scósă din anarchie*“, — a zis Tisza, conform raportului din „Bp. Hirlap“.

Vorbe la înțeles vorbele acestea. De le-ar înțelege însĕ șì cei la cari se refer.

Congresul.

Ședința II.

(ținută la 15 Octobre n.)

La 10 ore deschiḑêndu-se ședința prin Escelența Sa Metropolitul, urméză cetirea și autenticarea procesului verbal al ședinței prime, luat de notariul Mateiu Voilean.

Se autentică.

Urméză rapórtele secțiunilor verificătóre:

Secțiunea I (archidiecesă) prin referentul Dr. Nicolae Vecerdea (president Ioan cav. Pușcariu) raportézä asupra actelor electorale ale deputaților din eparchia Aradului, propunênd verificarea deputaților, din 22 cercuri, fiind șapte mandate atacate prin proteste, și anume mandatele din cercurile Beinș-Vașcou (din cler), Radna (mirean), acéstă alegere a fost atacată prin 15 proteste; Birchiș, Peteș, Giula, 2 proteste, și Banat-Comloș, 5 proteste, ear' deputatul clerical din cercul Tinca-Beliu nu și-a presentat credenționalul. Actele electorale se depun pe masa biroului spre a fi predate comisiunii verificătóre, ce se va alege.

Secțiunea II (Caransebeș) prin referentul Dr. Petru Corneanu (president Filaret Musta) propune verificarea tuturor deputaților aleși în archidiecesă, cu escepția deputaților V. Almășan, Dr. Victor Cupșa și Dr. Ioan Șenchea, de la actele cărora lipsește credenționalul. Actele lor se depun pe masa biroului spre ulterióră afacere. Prin protest nu a fost atacată nici o alegere.

Secțiunea III (Arad) prin referentul Vasilie Goldiș (president Augustin Hamsea) propune verificarea mandatelor celor aleși în eparchia Caransebeșului, cu escepția deputaților Trifon Miclea și George Szerb, cari nu și-au presentat credenționalul, și Dr. Ioan Sîrbu și Petru Tisu, a căror alegere e atacată prin protest. Actele electorale ale acestora se depun pe masa birolui spre ulterióră competentă afacere.

Tot-odată, autorisat din partea secțiunii relevă faptul că deosebi la alegerile deputaților din cler — cum resultă din acte — în unele colegii electorale s'au presentat fórte puțini alegĕtori, de-șì tocmai preoțimea ar trebuí sĕ premérgă cu esemplu în usarea de drepturile garantate credincioșilor prin Statutul organic. Aduce acest fapt la cunoștința Escelenței Sale și-i atrage atențiunea asupra lui.

După acestea constatându-se că sunt verificați 75 deputați, deci numĕr capabil de a lua concluse valide, Escelența Sa anunțând că urméză alegerea biroului și diferitelor comisiuni, în scopul consultării suspinde ședința pe cinci minute.

V. Mangra, cu privire la acéstă consultare propune susținerea usului din congresul anterior, care alesese o comisiune de cinci membri, cu misiunea de a face combinațiunile pentru alegerea diferitelor comisiuni. Tot-odată propune șì susținerea comisiunii de candidare din congresul anterior, cu escepția membrului Dr. Nicolae Oncu, absent de la acest congres, în locul căruia sĕ fie ales Virgil Tomici. Congresul fiind de acord, comisiunea de candidare rĕmâne cea vechiă cu membrii: Filaret Musta, I. cav. Pușcariu, Part. Cosma, N. Zigre și membru nou V. Tomici, care se retrage în odaia laterală spre a face combinațiunile, ear' pe durata consultărilor ei ședința rĕmâne suspinsă.

Redeschiḑêndu-se ședința, comisiunea de candidare prin referentul ei P. Cosma propune a fi aleși:

în birou: Mateiu Voilean, Ioan Pinciu, Ioan Groza (din cler) și Dr. George Proca

Dr. Ioan Şenchea, Dr. George Popa, Dr. George Miclea, Dr. Iuliu Tămăşel şi Ioan Rusu (mireni);

în comisiunea verificătóre: Dr. Ioan Trailescu, Dr. Nicolae Vecerdea şi Ilie Trăilă;

în com. organisătóre: Dr. Ilarion Puşcariu, Filaret Musta, Augustin Hamsea, Ioan cav. Puşcariu, Partenie Cosma, Tit Haţeg, Ioan Budinţan, Nicolae Zigre şi Virgil Tomici;

în com. bisericéscă: Ioan Papiu, Dr. Iosif Badescu, Vasilie Mangra, Ioan de Preda, Petru Truţa, Dr. Gavriil Cosma, Dominic Raţiu, Petru Corcan şi Dr. Petru Cornean;

în com. şcolară: Dr. Eusebiu Roşca, Dr. George Popovici, Roman Ciorogariu, Virgil Oniţiu, Mihail Cirlea, Patriciu Drăgălina, Nic. Zigre, Dr. George Miclea şi V. Goldiş;

în com. financiară: Vasilie Voina, Mihail Popovici, Voicu Hamsea, Pavel Rotariu, Dr. Nicolae Vecerdea, Nicolae Garoiu, Mihail Velici, Traian Barzu, Constantin Burdea;

In com. petiţionară: Vasilie Beleş, Sebastian Olariu, Dr. Miron Cristea, Dr. Iancu Meţianu, Dr. Vasilie Preda, Aurel Petroviciu, George Feier, Dr. Iuliu Tămăşel, şi Dr. Aurel Novac.

în com. pentru fundaţiunea Gozsdu: Constantin Gurban, Nicolae Ivan, Andreiu Ghidiu, Dr. Liviu Lemeny, Ioan Lenger, Dr. Nestor Oprean, George Lazar, Ilie Trăilă şi Iuliu Novac.

Congresul primeşte întru tóte propunerea comisiunii, ear' Escelenţa Sa, dintre membrii biroului numeşte notariu general pe protopresbiterul - asesor consistorial Mateiu Voileanu.

După acestea Esc. Sa presintă congresului:

a) Raportul general al consistoriului plenar; project de normativ pentru causele la a căror discutare şi decidere nu póte participa un membru al corporaţiunei bisericeşti"; raport în cestiunea înfiinţării episcopiilor noue; project de „regulament pentru examenul de cualificaţiune preoţesc; project de „normativ pentru regularea competinţei plenului consistorial în eparchíi, în consonanţă cu agendele plenului în consistoriul metropolitan".

Se transpun comisiunii organisătóre.

b) Raportul general al senatului bisericesc.

Se transpune comisiunii bisericeşti.

c) Raportul general al senatului şcolar; raport în causa catechisaţiunii elevilor gr.-or. de la şcólele străine; raport în causa planului de învĕţământ pentru şcólele poporale şi pentru institutele pedagogice-teologice; raport despre inspecţionarea şcólelor şi despre mersul învĕţămêntului.

Se transpune comisiunii şcolare.

d) Raportul general al senatului epitropesc; raţiociniile fondurilor metropolitane pe anii 1900—1902, şi budgetul pe 1904—906.

Se transpune comisiunii financiare.

e) Raportul representanţei fundaţiunii Goszdu şi raţiociniile pe 1900—1902.

Se transpune comisiunii respective.

Tot Esc. Sa presintă cererile de concediu ale deputaţilor Dr. N. Oncu, George Szerb, Dr. Iosif Gall, Dr. Alexadru Mocsonyi, Zeno Mocsonyi şi Vincenţiu Babeş — din causă de morb.

Li-se dă concediul cerut, cu escepţia deputatului G. Szerb, a cărui alegere nefiind încă verificată, şi a dlui Oncu, a cărui alegere e atacată prin protest, cererile de concediu se ţine în suspens până la resolvarea causei verificării.

Asemenea se incuviinţéză cererea de concediu a deputatului Dr. A. Vlad pe 3 zile, M. Velici pe 4 zile, Dr. C. Popasu, I. Roşu, I. Mihu, Dr. I. Popovici pe întrégă sesiunea, S. Damian pe timp nedeterminat, ear' a deputatului Dr. I. Suciu (pe 3 zile) ales în cercul Radna, al cărui mandat e atacat prin mai multe proteste, se ţine în suspens.

In fine Esc. Sa presintă o arĕtare întrată contra vicariului Vasile Mangra.

Se transpune comisiunii petiţionare.

Eshauriată fiind prin acestea ordinea de zi, Esc. Sa comunică deputaţilor că *mâne* (Sâmbătă) *la 9 ore a. m. se va oficia în biserica din suburbiul josefin parastas pentru fericitul în Domnul metropolit Miron*, la care sunt poftiţi sĕ asiste toţi, şi fixând timpul şedinţei proxime pe ziua următóre (Vineri) la 10 ore a. m., — închide şedinţa la 11½ ore a. m.

Pentru catedrală.

Am primit întrĕ altele şi colecta de la comuna *Mărgineni*, din tractul Făgăraşului, pe care aflăm de bine a o publica cu atât mai vêrtos, cu cât unii au oferit şi sume mai mărişóre; aşa a contribuit:

1.	Cassa bisericei de acolo	cor.	50·—
2.	Ioan şi Ana Pop . .	„	40·—
3.	Dănilă Judele . . .	„	20·—
4.	George Marhao, notariu, şi Sorica . . .	„	10·—
5.	Ioan George Popa .	„	4·—
6.	Ioan, Ana, Ana şi Maria Fulicea . . .	„	4·—
7.	Nicolae V. Suvăilă .	„	2·—
8.	Dionisie Popa, învĕţătoriu	„	2·—
9.	Ioan N. Judele. . .	„	2.—
10.	Maria Dănilă Suvăilă	„	2·—
11.	Ioan şi Maria Boacu	„	2·—
12.	Sofia şi Regina Ursu	„	2.—
13.	David şi Maria Fulicea	„	2·—
14.	George Pop, înv. dir.	„	1·—
15.	George şi Elena . .	„	1·—
16.	Nicolae Baiu . . .	„	1·—
17.	Verona Petru Pandrea	„	1·—
18.	Ioan Gavrilă . . .	„	1·—
19.	Sorica G. Boacu . .	„	1.—
20.	De la mai mulţi credincioşi	„	11·10

Considerând, că preotul de acolo *George Pop* încă a solvit deja 200 cor., cu totul a întrat *357·10*.

Dzeu sĕ le dee tot binele.

De la congres.

— Raport general al consistoriului metropolitan plenar. —

Nr. 395 Metr.

Mărit Congres!

In trieniul congresual, despre care venim sĕ dăm sémă în acest raport, nemilósa mórte a răpit din mijlocul nostru mulţi bărbaţi, cari pe când erau în viéţă, au servit biserica cu zel şi devotament.

Amintim la primul loc pe episcopul Iosif Goldiş, care, instalat în scaunul episcopesc al eparchiei Aradului la 20 Iulie 1899, a adormit în Domnul la 23 Martie 1902, pe când nu împlinise încă trei ani în conducerea diecesei încredinţate lui, şi s'a aşeḑat spre odihnă eternă, conform dorinţei sale, la mănăstirea Hodoş-Bodrog.

Averea sa a testat-o diecesei ca fundaţiune de stipendii.

In privinţa intregirii scaunului episcopesc, ajuns astfeliu în vacanţă, şi a conducerii interimale a afacerilor eparchiei, s'au pus numai decât în aplicare dispoziţiunile statutului organic §§-ii 97—105 şi 118, — în urma cărora, întrunindu-se în termin statutar sinodul estraordinar electoral, alegerea de episcop s'a îndeplinit la 30 Maiu 1902, sub conducerea metropolitului, alegêndu-se episcop protosincelul Vasilie Mangra, vicariu episcopesc la consistoriul din Oradea-mare.

Neobţinênd acéstă alegere preaînalta sancţiune, sinodul electoral al eparchiei Aradului convocat de nou pe ḑiua de 30 Ianuarie a. c. a ales acum episcop pe protosincelul acelei eparchii, Ioan I. Papp, care după censurarea actului electoral în sinodul episcopesc s'a înaintat la rangul de archimandrit, şi după urmata preaînaltă întărire s'a chirotonit întru episcop la 23 April a. c., ear' la 4 Maiu a. c. s'a introdus în eparchiă, respective în scaunul episcopesc.

Prin acéstă înaintare a devenit vacant locul unui asesor ordinar în senatul bisericesc al consistoriului metropolitan.

In acelaşi trieniu, acum espirat, au mai încetat din viéţă: Nicolae Cristea, asesor la consistoriul archidiecesan, Moise Bocşianu, protopresbiter emeritat şi Petru Anca, paroch, acesti doi din urmă din diecesa Aradului, cari cu mai nainte numitul Nicolae Cristea erau asesori suplenţi în senatul bisericesc al metropoliei.

Astfeliu acest senat se află lipsit acum de un asesor ordinar, şi avênd în vedere un loc rĕmas neîntregit la congresul din anul 1900, de patru asesori suplenţi.

Au mai trecut la cele eterne: Dr. Daniil P. Barcianu, asesor suplent în senatul şcolar al metropoliei, şi Nicolae Olariu, fiscal consistorial la metropoliă; postul cest din urmă s'a întregit prin alegerea advocatului din Sibiiu Dr. Liviu Lemeny.

Din periodul congresual penultim se mai află vacant postul unui asesor suplent în senatul epitropesc.

Terminând astfel espunerea perderilor, cari le-am îndurat în decursul unui trieniu, ne luăm voiă a continua raportul, sulevând cele mai însemnate momente din activitatea consistoriului metropolitan în periodul de la 1 Octobre 1900, pănă în ḑiua de astăḑi.

Esibite au întrat la consistoriul metropolitan 1324 piese, şi anume:

în anul 1900 (după 1 Octobre)		. .	128
„ „ 1901	„ „	. .	360
„ „ 1902	„ „	. .	437
„ „ 1903	„ „	. .	399

Obiectele plenului s'au resolvit în 9 şedinţe, cari s'au ţinut:

în anul 1900 (după congres)		. .	2
„ „ 1901	„ „	. .	2
„ „ 1902	„ „	. .	2
„ „ 1903	„ „	. .	3

Dintrĕ obiectele plenului, la locul de frunte, chiar şi în rênd cronologic, se cuvine sĕ facem amintire de tendinţa umanitară, manifestată de guvernul ţĕrei în scopul ajutorării din vistieria statului a preoţilor aplicaţi în funcţiuni de capelani pe lângă parochii deficienţi şi neapţi pentru a purta sarcinile oficiului parochial, beneficiind capelanii numai de o parte a venitului parochial în timpul cât parochii sunt în viéţă şi un an întreg după mórtea acelora.

Domnul ministru de culte şi instrucţiune publică adecă a aflat, că corĕspunde spiritului legii, art. XIV/1898, dacă se îngrijesce şi de ameliorarea dotaţiunii capelanilor, şi în acest scop în proporţiune cu numĕrul posturilor de parochi îndreptăţiţi la intregirea venitului, a asemnat spre disposiţiunea bisericei nóstre suma de 20,000 coróne, ca pauşal pentru 40 de posturi de capelani, care sumă consistoriul metropolitan are sĕ o distribue întrĕ diecese.

Acest ajutoriu se póte folosí numai pentru capelanii aplicaţi pe lângă parochi cari se bucură de intregirea venitului prin stat, şi nu se póte asemna unui capelan mai mult de cât 500 coróne la an.

Despre folosirea ajutoriului se cer an de an raţiocinii cu documente.

Începênd cu anul 1900 s'au asemnat cele 20,000 coróne an de an la începutul anului, sau chiar la finea anului precedent, pentru anul viitoriu.

Consistoriul metropolitan, căruia s'a concreḑut distribuirea sumei asemnate întrĕ cele trei eparchii, a luat de basă proporţiunea în care participă eparchiile la subvenţiunea de stat pentru administraţiunea dieceselor, şi conform aceleia, a acordat archidiecesei 10,000 coróne, diecesei Aradului 6000 coróne, diecesei Caransebeşului 4000 coróne.

Pe când ajutoriul de stat acordat capelanilor a urmat din propria iniţiativă a guvernului ţĕrei, căci pe basa legii pentru întregirea venitului preoţesc nu aveam titlu la acest ajutoriu, — tot atunci eram în pertractări cu acelaşi guvern spre a aplana diverginţa de vederi în privinţa §-lui 5 din art. de lege XIV/1898, după-ce guvernul ţĕrei credea, că numitul paragraf din lege nu admite întregirea venitului preoţesc la 1600 coróne pe an, ci numai la 800 coróne, pentru preoţii cari au intrat în cursul teologic fără sĕ fie fost terminat cele opt clase ale scólei medii, ci le-au completat ulterior după absolvarea cursului teologic.

Noi din parte-ne eram convinşi, că intenţiunea legii n'a putut fi alta, de cât ca preotul, afară de cunoscinţele speciale teologice, sĕ aibă un grad óre-care de cultură generală, care o dau după lege cele opt clase ale scólei medii.

Că óre ajuns-a preotul la acel grad de cualificaţiune înainte de a întrá în cursul teologic, séu după ce a terminat acel curs, e cu totul indiferent; ajunge, ca preotul în momentul când aspiră la întregirea venitului seu sĕ aibă cualificaţiunea de opt clase ale scólei medie, cu atât mai vêrtos, pentru-că repeţirea cursului teologic după terminarea studiilor întrerupte la scóla medină, nu se putea de loc admite.

In cele din urmă a succes a ajunge la o înţelegere cu dl ministru, drept care, acei preoţi cari au întregit studiile scólei medie înainte de a întra în viéţă art. de lege XIV/1898, se consideră ca şi când ar avé cualificaţiunea care-i îndreptăţesce a pretinde o întregire de venit pănă la 1600 coróne la an.

In ambele acestea cestiuni nu putem de cât sĕ ne manifestăm recunoştinţa nóstră faţă de bunele intenţiuni ale guvernului ţĕrei, care în cât pentru ajutoriul dat capelanilor a dispus din îndemnul propriu, în al doilea cas earăşi a dat legii o interpretare liberală în conformitate cu spiritul şi cu intenţiunea aceleia.

Incă în raportul nostru din anul 1891 am avut ocasiune a anunţa Măritului Congres, că s'au iniţiat pertractări cu metropolia sêrbéscă, resp. cu metropolitul sêrbesc din Carloveţ pentru a regula şi a asigura dreptul de beneficiare al Românilor gr.-or. la fundaţiunea înfiinţată de Ioan Trandafil, rĕposat la anul 1862, şi de soţia sa Maria, născută Popoviciu, rĕposată la 18 Octobre 1883, neguţători, pre cum se ḑice, din Transilvania.

Acesti doi au făcut la 24 Iunie 1860 un testament comun, prin care testéză spre scopuri culturale şi filantropice averea lor din Neoplanta, unde aveau 487 jugĕre de pămênt şi patru case. Din acéstă avere testatorii au destinat 479 jugere pentru creşterea tinerimii de legea orientală greco-neunită, pre cum se numia atunci legea nóstră, fără deosebire de naţionalitate, aşa, ca fie-care elev student sĕ capete din venitul averii testate un ajutoriu séu stipendiu de 500 fl., ér' dintrĕ stipendiaţi a treia parte sĕ fie transilvĕneni.

Administrarea fundaţiunii şi distribuirea stipendiilor testatorii au concreḑut-o patriarchului sêrbesc, metropolitului din Carloveţ.

Testamentul devenia esecutabil după mórtea ambilor testatori, şi lăsămêntul lor s'a pertractat la tribunalul reg. din Neoplanta în 3 Septembre 1884, activarea fundaţiunii însĕ s'a mai amânat, pentru-că vĕduva Trandafil după mórtea bărbatului ei abandonase testamentul comun şi făcuse testament special, prin care averea sa o testase gimnasiului sêrbesc din Neoplanta, ceea-ce a dat ansă la un proces purtat întrĕ acest gimnasiu şi întrĕ patriarch, câştigând cest din urmă procesul.

Metropolia nóstră, care ţine, că are drept sĕ se ingereze într'un mod óre-care în administrarea fundaţiunii şi la împărţirea stipendiilor, neputêndu-se înţelege cu metropolia sêrbéscă, când era vorba sĕ se statoréscă literele fundaţionale, a precisat participarea sa la administrarea fundaţiunii într'un proiect de litere fundaţionale presentat domnului ministru de culte şi instrucţiune publică, care avea sĕ apróbe literele fundaţionale, şi care declarase prealabil, că deóre-ce literele fundaţionale proiectate de metropolitul sêrbesc, arată fără îndoiélă, că din venitele fundaţiunii sunt a se premia şi elevi din Transilvania, în privinţa esecutării şi a modalităţilor acestei premieri însĕ în proiectul literelor fundaţionale nu se află normă precisă, lămurită, care sĕ nu dee ansă la altă interpretare, — şi deóre-ce publicarea concurselor pentru elevii din Transilvania reclamă disposiţiuni precise, drept aceea domnul ministru află că e de dorit, ca literele fundaţionale sĕ se redacteze, respective sĕ se modifice eventual cu considerare la interesele archidiecesei gr.-or. române.

Durere, că de la acest punct de vedere fórte corect dl ministru s'a abătut tocmai când avea la mână afară de proiectul sêrbesc şi proiectul nostru de litere fundaţionale, şi când era acum, ca guvernul statului în eserciarea dreptului de supremă inspecţiune asupra fundaţiunilor din ţéră sĕ decidă într'un mod óre-care, în tot casul combinativ întrĕ proiectul nostru şi proiectul sêrbilor.

Contrar deci declaraţiunii sale de mai nainte, şi accentuând, că pe basa dreptului de supremă inspecţiune ar puté valida vederile sale cuprinse în rescriptul din 1 Dec. 1893, nr. 55796, arĕtate aici mai sus, domnul ministru a creḑut ulterior, că afacerea, mai nainte de tóte, aparţine la competinţa judecătoriilor statului, cari vor avé sĕ decidă asupra întrebărilor: 1. dacă metropolitul gr.-or. român are drept la fundaţiunea Trandafil, şi 2. dacă are drept, în care mĕsură se póte ingera el în administrarea fundaţiunii.

Stăruinţele nóstre de a convinge pe domnul ministru, că e bine sĕ revină la vederile sale de mai nainte şi sĕ apróbe într'un mod óre-care literele fundaţionale, n'au avut resultatul dorit, şi aşa am fost siliţi a începe proces la tribunalul reg. din Budapesta, care, ca for delegat, judecă în causele de despărţire ierarchică întrĕ români şi sêrbi, şi acum asteptăm sentinţa, eventual sentinţele judecătoriilor statului într'o afacere pur administrativă, în care avea sĕ decidă autoritatea politică, şi adecă ministrul de culte şi instrucţiune publică.

Astfeliu acéstă afacere trăgănată peste 15 ani de ḑile cu pertractări sterile, n'a ajuns sĕ fie terminată pănă în ḑiua de astăḑi, ci s'a avisat la o competinţă controversă, la o soluţiune dubiă, care va causá metropoliei spese considerabile.

(Va urma).

Zile de sĕrbătóre în Mercurea.

(Sinod protopresbiteral. Adunarea despărţĕmêntului Mercurea al Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român. Conferenţă preoţéscă şi învĕţătoréscă. Concert.)

— 22 Septembre v. 1903.

După vĕduvire de 2 ani protopresbiteratul Mercurei îşi are acum şeful sĕu după tóte prescriptele legilor bisericeşti, în persóna vrednică a dlui Avram S. Pĕcurariu. Urmând după alegere şi întărirea preaînaltă, mai era o pedecă, care delăturându-se şi aceea, a urmat hirotesirea întru protopresbiter din partea Escelenţiei Sale bunului nostru Archiepiscop şi Metropolit, şi aşa dl protopresbiter a chiămat pe ziua de 20 Septembre st. v. sinodul ordinar protopresbiteral în virtutea §. 45 din „Statutul organic“, spre a-şi îndeplini agendele.

După serviciul divin celebrat de dl. protopresbiter, asistat de păr. D. Pamfiloiu din Jina şi Ioan Dăian din Săugătin, la care au asistat membrii sinodului, cât şi alt public numĕros, noul protopresbiter se presintă sinodului, ca representanţă legală a tractului, prin cuvêntul de deschidere, în care arătă programul de muncă al noului protopresbiter: înainte de tóte introducerea păcii, dragostei şi bunei înţelegeri atât în centru cât şi în comunele tractuale, muncă adevĕrată intensivă pe tóte terenele bisericeşti-şcolare şi sociale.

Indeplinind dl protopresbiter cele zise în memorabilul sĕu cuvênt de deschidere şi de presentare, — şi suntem convinşi că le va îndeplini — tractul nostru va înflori şi prospera

A urmat verificarea deputaţilor din cler şi mireni, aleşi pe periodul 1903—5 după care dl protopresbiter a cetit raportul general despre starea protopresbiteratului în anul 1902, lucrat cu multă pricepere, făcêndu-ni-se o icónă fidelă despre starea lui.

Raţiociniul aflându-se în deplină ordine s'a aprobat, ear' epitropiei i-s'a dat absolutoriu şi s'a votat budgetul pe anul 1903

Dl protopresbiter presintă sinodului 2 proiecte de statute. Unul: *„Statutele reuniunei femeilor române gr. or. din comuna N. pentru înfrumseţarea bisericei“*, are de scop, şi titlul o dovedeşte, înfrumseţarea bisericilor, încă fórte sărace în icóne, căci cari sunt, cu puţine esceptiuni, nu sunt de nici o valóre, ba unele nici nu se pot tolera în biserica nóstră, şi aşa de aici înainte punêndu-se base modeste la un fond spre acest scop, cu timpul se va umplé şi golul acesta, ear' icórele, candelele şi alte ornamente putêndu-se comanda numai cu învoirea oficiului şi a comitetului parochial, în stilul bisericei drept credinciόse ortodoxe-orientale, rĕul de a înfrumseţa biserica cu icóne de alt rit, încă va fi delăturat. Mai departe, acéstă reuniune va desvolta simţul de asociaţiune şi va face înbunătăţire şi pe teren social.

Al doilea este: *„Regulament pentru regularea petrecerilor tinerimei din comuna N.“* Tinerimea pănă acum, lăsată în voia ei, se aduna la joc în marginea satului ori în alt loc nepotrivit, cum e cârcima satului; ba pot zice, nime nu s'a interesat de lucrările ei, şi aşa multe scandale şi fapte imorale se comiteau şi comit. Regulamentul acesta, basat pe §. 23 din stat. org., pune tinerimea sub supravegherea comitetului parochial, care are sĕ se îngrijéscă de un local corĕspunḑĕtoriu, va supraveghia jocul tinerimei prin „Tatăl feciorilor“. In posturi şi în apropierea bisericei nu se va mai juca, va trebui fie-care tinĕr şi fată sĕ cerceteze regulat biserica, umbletele pe stradă nóptea vor înceta, catechisaţiunea se va puté ţiné regulat, şi aşa vom contribui în mod fórte însemnat la moralitatea tinerimei, crescênd pentru comune fii şi fiice vrednice.

După desbatere sinodul a primit aceste regulamente pentru întreg tractul, supunêndu-le Veneratului Consistoriu archidiecesan spre aprobare.

Punctul ultim al programului sinodului protopresbiteral a fost alegerea comitetului şi epitropiei, după cari dl protopresbiter prin cuvinte alese mulţămeşte membrilor sinodali pentru participare şi promiţêndu-i de nou în faţa Atotputernicului, şi a ómenilor, că va lucra necontenit pentru înaintarea afacerilor nóstre bisericeşti-şcolare, a declarat închis sinodul actual.

La cuvêntul de închidere, în numele sinodului protopresbiteral rĕspunde păr. D. Pamfiloiu din Jina, mulţămind dlui protopresbiter pentru conducerea înţeléptă şi pentru zelul cel mare, ce 'l desvóltă pentru binele tractului, urându-i mulţi ani fericiţi, la ceeace se alătură întreg sinodul.

Eshauriat programul de muncă, am rĕmas fie-care în inimile nóstre mulţămiţi şi liniştiţi, că am fost fericiţi a alege un păstor bun şi zelos, care pricepêndu-şi chiămarea perfect, va conduce tractul la fericire, şi am rugat pe prea bunul Dzeu sĕ ni-l ţină la mulţi fericiţi ani!

Tot pe acéstă zi de Sâmbătă (20 Sept. v.) a fost convocată şi *adunare despărţĕmêntului Mercurea* al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“.

Mult nu pot scrie despre activitatea acestui despărţĕmênt; afară de lucrările oficióse nu s'a făcut altceva, decât după-ce directorul, din motiv că nu mai locueşte în loc, şi-a dat dimisiunea, s'a constituit despărţĕmêntul din nou, alegêndu-şi director pe dl protopresbiter Avram S. Pĕcurariu, ear' membri în comitet pe Dr. Măcelariu, cand. de advocat în Mercurea, D. Vulc cassariu-conducĕtoriu la cassa de păstrare din Mercurea, preoţii Albon din Dostat şi Ilie Dobrota, din Poiana. Cu acestea adunarea despărţĕmêntului s'a încheiat şi am rĕmas întru tóte mângăiaţi că interesele Asociaţiunii vor înflori, fiind destinele ei încredinţate acum unor barbaţi, cari au dovedit că ştiu şi voesc a munci în via Domnului.

După terminarea sinodului şi a adunării despărţĕmêntului atât membrii sinedali, cât şi membrii Asociaţiunei s'au întrunit la masă comună la Hotelul „trei Arapi“. Au luat parte vre-o 70—80 persóne în frunte cu protopesbiterii I. Droc şi A. S. Pécurariu. Nu au lipsit, ca de obiceiu, nici toastele. Primul l'a rostit dl protopresbiter pentru preabunul şi preavrednicul nostru archiepiscop şi metropolit Ioan Metianu, închinând păharul întru îndelungata şi fericita viéţă a Escelenţei Sale, ear' cei de faţă au aclamat cu nesfêrşite urări de „sĕ trăéscă“ pe preademnul nostru cap bisericesc. Păr. protopresbiter I. Droc, în cuvinte alese a vorbit pentru protopresbiterul Avram S. Pécurariu. Alesandru Măcelariu pentru preoţi, etc.

(Va urma).

NOUTĂŢI

De la teatru. Representaţiunea teatrală de a séră a reuniunii meseriaşilor nostri a succes peste tótă aşteptarea. Diletanţii s'au achitat de rolurile lor în mod laudabil; public a fost mult — chiar prea mult pentru cât póte cuprinde spaţiul teatrului. Silinţele frumóse ale diletanţilor au fost onorate şi prin presenţa Preasfinţiţilor episcopi Nicolae Popea şi Ioan Papp, şi de numĕroşi deputaţi congresuali, preoţi şi mireni.

*

Esposiţia pictorului Smigelschi, după cum am fost anunţat, s'a deschis Mercuri în faţa unui public ales. A cercetat'o încă în aceeaşi zi I. P. S. Sa archiepiscopul şi metropolitul I. *Metianu* şi P. S. Lor Nicolae *Popea* şi I. I. *Papp*, petrecênd timp mai îndelungat în faţa tablourilor interesante. Deputaţii congresuali, cum şi publicul sibian arată interes pentru esposiţie. Toţi se esprimă mulţămiţi cu productul pictorului *Smigelschi*. Indemnăm din nou pe preoţii şi învĕţătorii nostri din împrejurime, a folosi acésta ocasiune şi a cerceta esposiţia pe cât de rară, pe atât de interesantă.

*

Regele Belgiei — la Viena. Mâne soseşte la Viena *Regele Leopold II.* al Belgiei, ca óspe al M. Sale împĕratului şi rege al nostru. Motivul acestei visite e de natură privată a regelui, care voeşte sĕ róge pe M. Sa Francisc Iosif a primi sĕ fie judecătoriu în conflictul dintrĕ Anglia şi Statul Congo (Africa), al cărui „împĕrat“ şi mare-acţionariu e regele Leopold. Guvernul englez a ridicat adecă protest contra maltratării indeginilor prin amploiaţii belgieni. Acest protest e considerat ca pretext din partea Angliei pentru a provoca conflict, pe urma căruia apoi sĕ facă cum a făcut cu ţéra Burilor. De aceea regele Leopold voeşte sĕ supună causa unui judecătoriu neinteresat.

*

Mulţămită publică. Tuturor amicilor şi cunoscuţilor, cari mi-au adresat scrisori de condolenţă, din incidentul loviturei ireparabile, la care am fost espus prin trecerea prea de timpuriu la cele eterne a prea iubitei mele soţii Ana I. Oţoiu n. Rusu, le esprim pe calea acésta cele mai căldurόse mulţămite. — Neconsolatul soţ *Ioan Oţoiu*, paroch.

*

Alegere de paroch în Voila. Duminecă (28 Septembre st. v.) a avut loc alegerea de paroch gr. or. în parochia Voila (tract. Făgăras). A fost ales simpaticul tinĕr, absolvent de teologie, George *Vasu* din Voila, cu totalitatea voturilor, afară de 7 membri ai sinodului parochial, cari n'au votat. Actul alegerii a fost condus de protopresbiterul tractual Iuliu Dan.

*

Petrecerea de culesul viilor în Turda. De la un membru fruntaş al societăţii române din Turda am primit, sub titlul de mai sus, următoriul raport: „Românii din Turda, fără deosebire de confesiune şi posiţie socială, au arangiat la 11 Oct st. n. o petrecere în folosul bisericilor de ambele confesiuni române din Turda. Petrecerea asta, unică în feliul ei, a dovedit evident, că unind puterile se pot face lucruri frumóse, — a dovedit că Românii din Turda stau mai pe sus de certele confesionale întrĕ fraţi, atunci când este vorba de scopuri nobile româneşti şi creştineşti. Pe lângă succesul moral, strălucit, petrecerea asta a adus 120 cor. venit curat, care s'a dat în folosul bisericilor, în părţi egale. Presidentul petrecerii şi al festivităţilor ocasionale proiectate cu ocasia asta, a fost dl *Jovian Murĕşan*, protopop gr. or., ear' vice president, noul paroch gr. cat. din Turda, dl Nicolae Raţiu. Comitetul a fost recrutat dintrĕ inteligenţii români, ţinênd în evidenţă paritatea. Meseriiaşi români au decorat sala cu viţă de vie, struguri, pere şi mere. Publicul adunat în numĕr mare, a rĕmas frapat în faţa frumósei priveliști ce oferia sala de dans, cu bogatele decoraţiuni. Dansul s'a început cu o horă impunĕtóre. Me eriaşii tineri şi dşórele erau păzitori de vie. Cel ce fura vre un strugur, îl duceau la judecător, ear' acesta îl pedepsia cu o sumă óre care în favorul bisericei. Era haz şi veselie în sală, şi hoţii de struguri mereu se sporiau, pe cum şi banii, pe masa judecătorilor. A fost şi bătaie de confetti, dşórele vindeau ilustrate, cari se adresau dşórelor de faţă. S'au fixat trei premii, pentru dşórele cari vor primi mai multe ilustrate. Premiul prim la căştigat dna Dr. Moldovan, — al doilea dşóra Augusta Petricaşiu, ear' al treilea dşóra Mariţi V. Rusu. Din tóte aceste a resultat de nou un profit frumos pentru biserici. In firul veseliei din pausă s'au rostit şi câteva toaste: pentru óspeţi, pentru meseriaşi, pentru buna înţelegere, pentru cei cari se feresc de certele confesionale, etc. După pausă petrecerea a durat veselă, până în zori. Reuşita petrecerii a umplut de bucurie pe toţi. Turda a dat o pildă bună de bună înţelegere întrĕ fraţi. Notele discordante au fost dóră purtarea neiertată şi condamnabilă a învĕţătorului gr. cat. din Turda, Simion Poruţiu, — care, din cause private şi personale s'a nisuit sĕ strice buna înţelegere, pe motive confesionale, şi ademenind pe câţiva din provincie, a făcut o contra-petrecere, la care n'a luat însĕ parte aprópe nime. Pentru-ca dl învĕţătoriu sĕ-şi priméscă lecţia, s'au luat disposiţii. Lipsa unui tinĕr advocat din Turda, pe cum şi a câtorva tineri „demonstranţi“, n'a fost băgată în sémă. Nădejde avem, că la anul nu se vor mai ivi note de acestea discordante, spre posomorîrea celor ce binevoesc, şi cărora dzeu sĕ le ajute!

*

Corul mixt bisericesc va cânta în biserica din suburbiul Iosefin *Duminecă* (în 5/18 August) la *9 ore* a. m.

*

Mai bogat de cât episcopul sĕu. Intrĕ virilistii comitatului Győr primul e abatele Fehér Ipoly din Panonhalma, care plăteşte dare directă 81.172 corόne după venitele sale. Episcopul diecesei rom. cat. la care aparţine abaţia din Panonhalma, contele Nicolae Széchenyi urméză după abatele, cu 26738 corόne dare directă. Al treilea virilist e contele Khuen-Héderváry cu 19.604 corόne dare directă.

*

Plus-portul scrisorilor nefrancate suficient. Ministrul ung. de comerciu şi comunicaţiune face cunoscut publicului, cà taxele de plus-porto pentru scrisori nefrancate suficient (epistole, cărţi postale, tipărituri — spediţiune sub bandagiu — mustre de marfă şi scrisori de afaceri), pe cari factorii postali au sĕ le incasseze de la adresat cu ocasiunea înmanuării scrisorilor, cu începere de la 1 Novembre st. n. factorii au sĕ le cuiteze prin marce postale făcute a nume spre acest scop, lipite pe plicul scrisorilor respective. Cu începere de la 1 Novembre st. n. publicul *sĕ denege plătirea taxelor de plus-porto pentru scrisorile cari nu sunt provĕḑute cu marcele de cuitare* — zice ordinul ministerial, dto 25 Septembre 1903, — respective plicul astorfel de scrisori rĕscumpĕrate de la factori sĕ 'l trimită ori-cărei direcţiuni postale în plic nefrancat. Taxele de postport pentru asemnate postale şi pentru colete (pachete) nu cad sub acéstă disposiţie.

*

Soc. de lectură „Inocenţiu M. Clain“ a elevilor seminariului teologic gr. cat. din Blaj s'a constituit pe anul şcolar 1903—904 în următoriul chip: president Octavian Popa, c. IV; vpres. Petru Suciu, c. III; secretariu Ioan Boldor, c. IV; archivariu Aurel Vodă, c. III; cassariu Iosif Bogdan, c. III; controlor Silviu Poşiar, c. II; bibliotecariu Ioan Cârnaţ, c. II; vicebibliot. Aurel Esca, c. I; notariu Romul R. Stoica, c. I; In comisiunea literară au fost aleşi: Nic. Platon şi Corn. Andrea, c. IV; Nic. Marcu şi Vict. Deciu, c. III; Aurel Marco şi J. Mărginean, c. II; Sept. Popa şi Adrian Popa, c. I.

*

Aventura unui beţiv. Se scrie din Bern următórea întêmplare: Un delincuent, de bucurie că împlinindu-şi osânda a fost pus pe picior liber, Dumінecă séra s'a chirchilit tun şi în acéstă stare de beţie trecênd prin grădina zoologică a căḑut în grópa urşilor. Din norocire însĕ, beţivul a căḑut în grópa puilor de urşi, cari bucurându-se de noul óspe l'au primit cu morăituri şi guduliri prietinóse, lăsându-l în pace sĕ-şi dórmă somnul beţiei. Luni diminéţa apoi puii erau grozav de uimiţi de ţipetele şi strigătele óspelui, care trezindu-se şi în buimceala beţiei credênd că e întrĕ urşi mari, striga după ajutoriu cât îl ţineau puterile. La strigătele lui i-au dus păzitorii grădinei o scară, pe care a eşit apoi din societatea micelor dihanii.

*

Un acău de bani vechi. Se scrie din Hunedóra, ca cu ocasiunea săpăturilor de fundament efectuite pe un loc al fabricei de ferărie lucràtorii au găsit în pămênt un vas de pétră plin cu monede de argint romane din timpurile înainte de Christos (?). Antreprenorul zidirii, Laurent Portande, şi lucrătorii cari au găsit comóra, şi-au împărţit întrĕ ei banii, ear' vasul l'au spart. Venind apoi la cunoştinţa căpitanului de poliţie, că în oraş circuléză monede antice, a cercetat causa şi a aflat că Anton Ajozsi (?) din Cugir a vîndut orologier-ului E. Malász din Deva 19 chilograme de monede de acestea. Le-a confiscat pe tóte câte nu topise argintariul, ear' acum continuă cu cercetările întru a da de urma şi a restului comorii, de óre-ce vasul în care fuseseră găsite monedele, avea capacitate de circa 50 litre şi se zice că era plin cu bani.

*

Mórte reumei! Dintrĕ nenumĕrósele mijlóce ce se recomândă contra morburilor reumatice, de mai bun şi neîntrecut se dovedeşte alifia „Restaurator“ al lui Halápi, de óre-ce acéstă alifie nu numai linişteşte cele mai violente dureri, dar' le şi vindecă, fără sĕ reclame deosebite jertfe materiale, costând un tub numai 1 cor. 60 fil. Acéstă alifie merită de fapt numele sĕu, deóre-ce în timp scurt restauréză deplin pe cel mai greu bolnav. Producent al „Restaurator“-ului este apotecariul Frideric Halápi la „Apostol“ Budapesta, József-körut nr. 64.

Posta redacţiunei.

Dlui I. B. în B. Am dispus conform cererii. Vĕ rugăm însĕ sĕ ne spuneţi la feliu şi dtre, deóre-ce de la nrul dto 15 August nu am mai căpĕtat nimic nici noi.

Dlui I. S. în V. „O strămutare“ e mai bine sĕ nu se publice. E ceva de interes prea particular, abstracţie de la — anumite crîmpiţe.

[242] 1—3

Árlejtési hirdetmény.

A nagyszebeni m. kir. állami elmegyógyintézet önkezelésű élelmezéséhez szükséges

I. **liszt,**
II. **tej,**
III. **sertéshús, zsir és hentes készitmények**

szállitása *1904. január 1 től* egy, esetleg három egymásután következő évre, az intézet gondnoki irodájában folyó évi *november hó 6-án d. e. 10 órakor* tartandó irásbeli árlejtes alkalmával biztosittatni fog.

Az egy évi forgalomnak megfelelő 5% bánatpénzül: a lisztre 540 korona, a tejre 350 korona és a hentes készitményekre 550 korona készpénzben vagy magyar állami papirokban, a magyar nyelven írott, 1 kor. bélyeggel ellátott, jól lepecsételt ajánlathoz csatolandók és alolirott helyen pontos időben benyujtandók.

Esetleges felvilágositás a hivatalos órákon belől az intézet hivatalos helyiségében megszerezhető.

Megjegyeztetik, hogy szerzödés kötése esetén, a bánatpénz kétszeres összege szolgál óvadékül.

Nagyszeben, 1903. október 13-án.

A m. kir. állami elmegyógyintézet igazgatósága.

De la **Librăria archidiecesană** se póte procura **Colecţiune de cântece şi cântări bisericeşti pentru şcólele poporale** de N. Stoicovicĭ. Partea I. Cântece şi cântări bisericeşti într'o voce, pentru anii: I, II şi III de şcólă. Preţul broş. **50 fil.** plus 5 fil. porto postal.

Nr. 515/1903. [233] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de al II-lea **paroch** în parochia de clasa a III-a din **Cebea** se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în tabela B., pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Reflectanţii la acest post au a'şi aşterne cererile lor instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi au a se presenta în vre-o Dumineca ori sĕrbătóre în biserică pentru a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Comitetul parochial în conţelegere cu oficiul protopresbiteral.

Brad, la 18 Septembre 1903.

Vasiliu Damian
protopresbiter.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Ziariul unui Pierde-Vară, de *George Coşbuc* . . . . „ 2·—

Iisus Christos cu cuvintele sântei scripturi, de *Dr. Petru Barbu* „ 2·50

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Cuvinte adevărate, de *N. Iorga* C. 2·50 plus 20 fil. porto postal.

Vocabulariu portativ german-magiar-român, magiar-german-român şi român-german-magiar, de Heinrich Schlandt, prof. gimn. Preţul unei părţi singuratice este 20 fil.; tóte trei părţile broşate la olaltă costă 60 fil., plus 5 fil. porto postal.

Librăria archidiecesană.

Cel mai sigur mijloc

contra podagrei, reumei

junghiurilor, durerilor de **spinare,** de **şolduri** şi contra tuturor **durerilor de chiutori** este alifia

RESTAURATOR

a lui **HALÁPI**

scutită prin lege, care nu numai linişteşte cele mai violente dureri, dar' le şí vindecă.

Probată şi recomandată de numĕroşi profesori-medici

Un tub costă 1 cor. 60 fil.

Singurul deposit:

Apoteca „APOSTOL"

Budapesta, VIII, József-körut 64.

Ani de zile am suferit de dureri reumatice. Nici un mijloc, nici o scaldă nu mi-a ajutat. **Numai alifiei dtale Restaurator am a mulţămi sănĕtatea.** Primeşte pentru acésta espresiunea adânc simţitei mele mulţămite, cum şi asigurarea, că voiu recomanda fie-cărui pacient de un asemenea morb în cel mai călduros mod alifia dtale.

Budapesta, 10 Sept. 1963. IOSIF MUNKÁCSI
str. hernad 30.

[241] 1—30

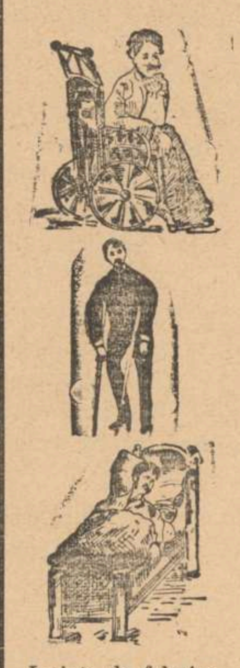
Inainte de folosire

După folosire

Deschidere de atelier.

Avem onórea a aduce la cunoştinţa onoratului public român, că **în 15 Octobre** am deschis în **strada poplăcii** (Quergasse) **nr. 21**

atelier de croitorie bărbătéscă modernă

în care efectuim după comandă tot feliul de haine bărbăteşti, ca: **sacouri, pardisiuri, jachete, haine de salon, fracuri, paltóne** ş. a.; asemenea efectuim tot feliul de **uniforme militare**, cum şi **reverendi** — după cel mai nou stil, şi pe lângă **cele mai moderate preţuri.** Croiéla o facem după aşa numitul sistem Pocivalnik.

Ca absolvenţi ai institutului de croit din Viena şi basaţi pe cunoştinţele practice, căştigate în Viena, Budapesta şi alte oraşe, ne simţim îndreptăţiţi a afirma că vom puté pe deplin mulţămí onoraţii muşterii.

Asigurând deci on. public românesc, că 'l vom serví prompt şi conştienţios, îl rugăm totodată sĕ ni-se adreseze cu deplină încredere.

Sibiiu, 8 Octobre n. 1903.

Cu deosebită stimă

Petraşcu & Părău
croitori.

[235] 3—3

Farmacia „la ursul negru"
a lui Guido Fabritius

Sibiiu, piaţa-mică nr. 27

îşi recomână bogatul seu **deposit de specialităţi medicale-farmacistice, bandage** chem. curate, **preparate dietetice** de întărit pentru morboşi şi reconvalescenţi, **tot feliul de obiecte de toaletă, instrumente chirurgice,** cum şi **medicamente veterinare** etc. etc.

[236] 2–10 Espediţie postală în fie-care zi.

Deschidere de magazin.

Avem onóre a aduce la cunoştinţa onoratului public, că în **14 Septembre n.** deschidem pe piaţa de-aici un

Magazin de confecţiune pentru dame şi domni

de primul rang.

Cumpĕrările le facem în persónă în Berlin şi Viena şi astfel vom îngrijí ca stabilimentul nostru sĕ fie **asortat cu cele mai bune şi mai frumóse lucruri.** Totodată ne vom nisuí sĕ facem astfel de preţuri, ca sĕ ne putem mĕsura cu ori-ce concurenţă.

Pentru cercetarea stabilimentului ne rugăm

Ludovic Ferencz & Comp.

strada cisnădiei nr. 2 [210] 8—10

(**Localul din colţ** al Hotelului „Impĕratul Romanilor", mai nainte Krassovski.)

Recuisite de scris
se pot procura de la
Librăria Archidiecesană.

Veritabilul lac Christoph este cea mai bună văpséla de podine.

Der beste Hartlack
für Fusböden
ist
DER ECHTE
Christoph-Lack
GERUCHLOS u. SOFORT TROCKNEND
dauerhaft
klebt nicht.
FRANZ CHRISTOPH
F. C.
BERLIN PRAG

Veritabilul lac Christoph

face cu putinţă a unge podinele fără de a deranja odăile, fiind-că **se evită mirosul neplăcut,** propriu colorii şi lacului de oleiu, care se zvêntă incet şi e lipicios. Folosirea e atât de simplă, în cât ori-cine póte unge podinele, cari se pot şterge cu rize umede, fără sĕ pérdă luciul. — Se deosebesc:

lac lucitor colorat de podine,

brun-gălbuiu si brun-mahagoni, care acopere ca oleiul şi dă luciu: deci folosibil deopotrivă la podine noue şi vechi. **Acopere pe deplin pete vechi, văpséla anterióră,** etc.; şi

lac lucitor curat (necolorat)

pentru podine noue şi parchete, care dă numai luciu. Mai cu sémă pentru parchete şi podine de tot noue, unse deja cu colori de oleiu. Dă numai luciu şi nu ascunde modelul lemnului.

Colli postali circa 35 m. pătr. [2 odăi mijlocii] fl. 5·90 v. a.

In tóte orasele unde sunt deposite, comandele directe vor fi transmise acestora; văpsiri de model şi prospecte gratuit şi franco. La cumpĕrare este a se lua séma precis la firmă şi marca firmei, fiind-că acest **fabricat esistent din 1850 se imitéză** multiplu şi **se falsifică,** în cât se pune in comerciu o marfă slabă, care nu corĕspunde scopului.

Francisc Christoph

inventator, singurul fabricant al veritabilului lac lucitor de podine.

Praga-K. Berlin, NW.

Sibiiu: W. Gustav Simonis. **Braşov:** H. Zintz.
Orăştie: Kercsedi G. **Făgăraş:** J. Jaros.
Mediaş: Martin Schemmel.

132] 15—15

Ludovic Ferencz

croitoriu de bărbaţi

Sibiiu, str. cisnădiei 12.

Pregăteşte în atelierul seu după mĕsură **cele mai moderne vestminte,** ca: **sacouri, jachete, fracuri** şi **haine de salon,** apoi **pardisiuri** şi **paltóne,** după cea mai nouă modă. [224] 4–10

Asemenea pregăteşte

— **reverendi** —

după cel mai nou stil.

Lucru solid. — Preţuri moderate.

VINETELA

Mai bună la albituri!

— Sub scutul legilor. —

Vineţéla cea mai plăcuta în spălătorii şi gospodării.

Eftină şi neîntrecută.

1 sticlă mică de 24 fil. ajunge la 10 spălături. — 1 sticlă mare costă 1·60 cor., ½ sticlă 1 cor.

Se capĕtă pretutindenea!

Sĕ ne ferim de imitaţiuni!

Singurii producenţi:

URANOS

FRATII HOCHSINGER, fabrică chimică

BUDAPESTA
VI., str. Rozsa 85.

[116] 13—16

Redactor prov. Dr. George Proca.

Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane

Nr. 111 Sibiiu, Marţi 7/20 Octobre 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 34
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Denunţări.

Sibiiu, 19 Octobre n.

In ziarele din capitala ţerei nóstre se publică de un timp încóci ştiri sensaţionale la adresa Românilor din patria nóstră, cu tendenţa de a atrage atenţiunea puclicului asupra altor lucruri, ca apoi curentul bolnăvicios cu atât mai nebăgat în sémă sě-şi pótă continua lucrarea sa desastrósă.

Se publică adecă ştirea necontrolată, că Românii sunt în ajunul unei revoluţiuni. Revoluţiunea va isbucní din incidentul alegerilor de deputaţi în parlamentul ţerii, care va fi disolvat — după cum ne spun tot acele ziare — şi se vor face alegeri noue.

Cu acea ocasiune deci Românii după-ce vor alege în parlament deputaţi din némul lor, vor da năvală asupra Ungurilor, vor aprinde casele acelora, şi vor trece prin tăişul sěcurilor tótă suflarea neromânéscă din acéstă patrie.

Se mai susţine şi aceea, că în unele părţi din comitatul Hunedórei, anume în cercul pretorial al Ilieі şi al Dobrei, în cari cercuri în zilele trecute a fost ales pentru parlamentul ţerii un deputat român, revoluţiunea a început a lua forme concrete în aşa mare měsură, şi aşa de pronunţat, în cât guvernul ţerei, respective organele de la administraţiune au fost nevoite sě concentreze în acele cercuri o considerabilă forţă a gendarmeriei spre a ţiné în frêu escesele Românilor.

Ştirile acestea au meniţiunea sě alarmeze lumea tot mai mult, şi sě producă un curent în contra Românilor, arătându-i publicului celui mare de element periculos pentru siguranţa publică, pentru viéţa, averea şi siguranţa personală a cetăţenilor, şi astfeliu sě 'i discrediteze în opinia publică.

In situaţiunea încurcată de azi, când monarchul cu cei mai loiali bărbaţi de stat caută un mod de a eşí din încurcătura în care este împins statul şi prin care s'a împedecat funcţionarea normală a parlamentului, chiămat a aduce legi folositóre popórělor de sub coróna sfântului Stefan, zicem, în încurcătura de azi denunciarea acésta mârşavă are meniţiunea îndoită, de a abate atenţiunea publică de la situaţiunea în care a ajuns ţéra prin starea afară de lege, şi de a presenta poporul român de element turbulent, periculos, şi deci de a stórce de la Corónă pretensiunile aşa numite naţionale ale magiarilor faţa cu armata comună.

Dacă elementul român, după magiari atât numerice cât şi intelectual cel mai important în stat, este periculos şi statului şi Corónei, urméză logice, ca Coróna în strîmtórea de azi sě simtă, că numai pe elementul magiar se mai póte răḑima, — deci sě capituleze în faţa pretensiunilor kossuthistilor.

Aşa argumentéză cei-ce alimentéză asemenea denunciaţiuni mârşave şi mai contéză şi la eventualitatea cu disolvarea dietei, ca întrând Românii în activitate, cei-ce vor conduce alegerile sě nu permită, ca Românii sě ajungă la mandate.

Noi respingem insinuaţiunile debitate la adresa Românilor, le respingem cu indignaţiune, şi voim, ca acésta sě se ştie la locurile mai înalte, unde altcum noi aşa credem că loialitatea Românilor de sub coróna sântului Stefan este bine cunoscută.

Mărturie ne sunt paginile istoriei, că poporul român şi conducětorii lui totdeuna şi întrě cele mai critice împrejurări au susţinut legalitatea, au sărit în apěrarea dinastiei şi a tronului, şi ca sě nu mergem prea îndărăt în istorie, în revoluţiunea din 1848—1849 românii au ridicat armele în apěrarea tronului şi a dinastiei, şi 40,000 de vieţi au fost sacrificate pentru dinastie şi tron.

Feciorii de români sunt lăudaţi ca cei mai bravi soldaţi şi în revoluţiunea bosniacă din 1879, — ca sě nu mergem şi aici mai departe, Românii din fosta graniţă militară au salvat onórea armatei nóstre, scoţênd pe insurgenţi aşa zicênd ca pe ursul din visuine, şi înăduşind în sânge, cu periclitarea vieţei, revoluţiunea.

Respingem deci insinuaţiunile de nesupunere, de rěsvrătire, şi le reducem la adevěrata lor valóre.

Sunt nişte născociri rěutăciόse, tendenţióse, spre a împedeca nisuinţele bune ale Corónei şi ale bărbaţilor cu minte în ce priveşte eşirea din situaţiunea încurcată de azi.

In împrejurări normale ar fi datorinţa procurorului de stat sě sară în apěrarea poporului nostru, şi sě pedepséscă cu tótă asprimea legei pe cei-ce aduc asemenea insulte la adresa poporului nostru, care este cel mai credincios dintrě popórele din monarchie.

Aşa ar trebuí sě se urmeze în stări normale, căci înaintea legii toţi suntem egali, şi scutul ei asupra tuturor cetăţenilor ar trebuí sě se estindă.

La noi însě în loc de a se urmărí în calea legii atacurile nedemne în contra naţionalităţilor, calumniările şi denunţările sunt la ordinea zilei, ele sunt trecute cu vederea din partea organelor competente, viéţa socială apoi şi presa le consideră ca merite patriotice şi cei ce se ocupă de sistem cu acea meserie, sunt ţinuţi în evidenţă în condicele în cari se înregistréză cei ce aduc serviciu patriei şi binelui comun.

Dacă cumva denunţările mai au dóră şi acel scop, ca noi sě ne pierdem calmitatea şi sě păşim pe căile periculóse, pe cari ni-le indică neamicii némului nostru, atunci acel scop nu se va ajunge.

Suntem destul de cu minte, pentru-ca întrě tóte împrejurările sě ne ştim acomoda legilor patriei nóstre, sě ţinem tare la terenul legalităţii, care de-şi târziu, dar' totuşi se validitéză în tótă lumea şi aşa se va validita şi la noi.

Incă tot crisă. Soluţia mult aşteptată nu a urmat nici după audienţele de Vineri. După contele *Andrássy* Gyula şi contele *Tisza* István, a fost de nou primit în audienţă *Lukács* László, ministrul de finanţe, care — cum rapotéză ziarele din capitală — a primit de la M. Sa autorisare sě confereze cu fruntaşii partidului liberal, şi cu ai oposiţiei, pentru concordarea programului militar cu concesiunile ce se pot face în cestiunea armatei. Acesta e resultatul de până acum.

Congresul.

Sibiiu, 18 Octobre n.

In ajunul întrunirii congresului nostru naţional-bisericesc sulevaserâm în articolul referitor importanţa deosebită a unor cestiuni asupra cărora congresul actual avea sě delibereze ca suprem for al organismului metropoliei nóstre, cum şi aceea, că de la modul cum acest for suprem le va tracta şi de la hotărîrile pe cari le va lua depinde — chiar validitarea drepturilor bisericei nóstre garantate în legea fundamentală a ei, în Statutul organic, sancţionat de M. Sa împěratul şi rege al nostru.

Două din acele cestiuni importante au trecut deja prin retorta discuţiei congresuale şi s'au luat privitor la ele hotărîri demne, apte a liniştí pe toţi fii bisericei nóstre dreptcredinciόse, interesaţi de prosperarea ei în cadrele drepturilor garantate în lege.

Una dintrě aceste cestiuni e cestiunea catechisării în şcólele militare, discutată în şedinţa de Vineri a congresului, ear' alta — de aceeaşi natură — e cestiunea catechisarii tinerimei nóstre de pe la şcólele străine civile (gimnasii, etc.) discutată în şedinţa de Sâmbătă. Ambele au fost tractate din partea consistoriului metropolitan, şi din partea celor eparchiale, în deplina cunoştiinţă a importanţei lor şi deosebi în privinţa celei a doua au parat energic atacurile îndreptate contra dreptului limbii oficiale în afacerile interne ale bisericei. Raportul general al consistoriului metropolitan plenar, presentat congresului, pe care, chiar din considerarea importanţei cestiunilor respective, 'l publicăm tocmai în acesti numeri ai ziarului nostru, arată detailat demersurile făcute de consistoriu şi cu privire la aceste două cestiuni, ear' hotărîrile în causă luate de congres, le vor afla cetitorii în raportul despre respectivele şedinţe congresuale.

Am ţinut de cuviinţă sě le semnalâm însě şi de la acest loc, ca dovadă că forurile administrative superióre ale bisericei nóstre, şi forul suprem — consistoriul metropolitan, — în frunte cu Esc. Sa Inaltpreasânţitul d. archiepiscop şi metropolit al nostru, sunt la locul lor totdeuna când e vorba de apěrarea drepturilor bisericei nóstre, de-şi nu légă de limba clopotului demersurile întreprinse în causă.

După premisele acestea lăsâm sě urmeze rapórtele:

Şedinţa III.

S'a ţinut în 3/16 Octobre 1903 la orele 10 a. m. sub presidiul Escelenţei Sale I. P. S. Domn archiepiscop şi Metropolit *Ioan Metianu.* Notariu: Dr. G. Popa.

După presentarea raportului *delegaţiunii congresuale* în causele de despărţire ierarchică de către biserica sêrbéscă, despre activitatea sa din anii 1900—1903, care se predă comisiunii organisătóre, şi după presentarea, prin presidiu a unei arătări contra comitetului parochial din Ciacova, care arătare se transpune comisiunii petiţionare, la ordinea zilei urméză referada comisiunii verificătóre.

La propunerea referentului acestei comisiuni, Dr. Nicolae *Vecerdea*, se verifică deputaţii: Nicolae *Roxin* ales în cercul Tinca-Beliu; George *Szerb* ales în cercul Buziaş, Dr. Ioan *Şenchea* ales în cercul Făgăraş, Dr. Victor *Cupşa* ales în cercul Solnoc, Roman *Ciorogariu* ales în cercul Beinş-Vaşcău Ioan *Papp* ales în cercul Peşteş, Dr. Ioan *Sêrbu* ales în cecul Prigor şi Dr. Nicolae *Oncu* ales în cercul Giula.

Urméză raportul *comisiunii organisătóre.*

Raportorul acestei comisiuni, Nicolae *Zigre,* propune, ca raportul general al consistoriului metropolitan plenar (a cărui publicare am început'o şi noi în numěrul trecut) sě se iee în general la cunoştinţă şi sě se priviască de basă la desbaterea specială.

Trecênd la desbaterea specială, relativ la punctul în care se aduce la cunoştinţă încetarea din viéţă a episcopului Iosif Goldiş, a asesorilor consistoriului metropolitan: Dr. Daniil Popovici-Barcianu, Nicolae Cristea, Petru Anca şi Moise Bocşan şi a fiscului Nicolae Olariu, — congresul îşi esprimă condolenţa.

Se ia cu plăcere act despre îndeplinirea scaunului episcopesc al Aradului prin P. S. S. Domnul Ioan I. *Papp.*

Relativ la restaurarea consistoriului metropolitan, congresul decide a se susţiné usul adoptat şi urmat în tóte congresele anterióre: actualii asesori din senatul şcolar şi epitropesc se declară realeşi, ear' îndeplinirea locurilor vacante din diferitele senate, se va pune la ordinea zilei în una din şedinţele viitóre.

Cu privire la acel punct al raportului, unde se tractéză despre preoţii militari şi în special referitor la limba de propunere a religiunei în institutele de creştere militare, la propunerea comisiunii congresul decide: „avênd în vedere, că scopul propunerii religiunii şi a catechisării este creşterea religiósă-morală şi formarea caracterului prin desvoltarea simţului moral în consonanţă cu desvoltarea minţii, ear' spre ajungerea acestui scop se recere necondiţionat, ca propunerea religiunii şi catechisarea sě se facă în limba maternă a elevilor, carea este limba rituală a bisericei nóstre, în carea elevul din frageda etate a învěţat a se ruga şi a asculta serviciul divin, deci avênd în vedere că catechisarea elevilor nostri de la institutele militare se face prin catecheţi instituiţi din sinul bisericei nóstre, din aceste consideraţiuni congresul îndrumă consistoriul metropolitan, ca în numele congresului naţional-bisericesc sě întrevină din nou printr'o representaţiune la ministrul competent, în scopul, ca în regulamêntul nou pus în prospect sě iee disposiţiuni, ca propunerea religiunei şi catechisarea elevilor nostri în institutele de creştere militare sě se facă pe viitor în limba bisericei“.

Cu privire la interpretarea şi aplicarea legii despre adausul cuincuenal învěţătoresc din partea organelor politice, congresul ia următoriul conclus: avênd în vedere, că interpretarea legii susţinută de organele statului în acéstă afacere de o parte este greşită, ear' de altă parte prin acésta ni-se fac mari greutăţi la susţinerea şcólelor, congresul din motivele indigitate în raport şi cu provocare la instituţiunile politice analóge din viéţa statului, ţine necesar a se face o representaţiune către înaltul guvern pentru interpretarea şi aplicarea corectă a legii faţă de şcólele nóstre confesionale.

Urméză *referada comisiuni bisericeşti.* La propunerea raportorului *Ioan de Preda* raportul general al consistoriului metropolitan ca senat bisericesc se ia la cunoştinţă şi se primeşte ca basă de desbatere specială.

Ansă la desbatere mai îndelungată a dat punctul referitor la detele statistice desdre afacerile bisericeşti, la care au luat parte pe lângă Escelenţa Sa presidentul şi P. S. S. episcopul Papp, deputaţii F. Musta, P. Cosma, Filip Adam, P. Rotariu, Traian Barzu, N. Zigre, şi Dr. Cristea.

Comisia a propus, ca consistoriul metropolitan în rapórtele sale viitóre sĕ presinte comparativ datele statistice, espunênd nu numai resultatul acestei comparări, ci şì datele numerice din trecut şi present.

După o discusiune mai lungă se primeşte următórea propunere a deputatului Zigre: Se însărcinéză consistoriului metropolitan sĕ elaboreze o instrucţiune detailată în privinţa conducerii conscripţiunii poporaţiunei în parochii, şi sĕ iee mĕsuri, ca conscripţia sĕ se facă de nou, apoi sĕ se conducă exact conform instrucţiunei, în tóte parochiile din metropolie, ear' pe viitoriu datele statistice despre mişcarea poporaţiunei sĕ se facă cu finea fie-cărui an pe basa acestei conscripţiuni.

In legătură cu acéstă referadă, deputatul Dr. Miron *Cristea* arată, că datele statistice totdeuna au fost inesacte, find-că mulţi le scot din mânecă, nu din realitate. A motiva creşterea ori decreşterea unor asemenea cifre, însémnă a născoci motive fictive, din cari nu poţi trage *conclusiuni reale*. Trebue sĕ ne nisuim a primí date corecte. Deci sĕ purcédă tóte consistoriile cu stricteţă faţă de oficiile parochiale, dedându-le a purcede cu conscienţiositate, când le compun. Discuţie specială merită din raportul sen. bis. în deosebi cifrele îngrijitóre despre căsătoriile numai civile, cari în eparchia Aradului (635), a Caransebeşului (921) şi la Oradea-mare (855) sunt fórte îngrijitóre, mai ales faţă de archidiecesă (342), carea are suflete mult mai multe. Deci face următórea propunere:

Considerând, că cifrele din raportul senat. bis. al Cons. metropol., privitóre la căsătoriile numai civile, sunt îngrijitóre: Consistoriile eparchiale — pe calea cons. metropolitan — sĕ fie îndatorate a erua în tóte casurile concrete causele cari produc aceste căsĕtorii numai civile şi împedecă părechile de la binecuvêntarea bisericei, şi sĕ caute urgenta delăturare a acelor cause.

După o discuţiune meritorică, la care au luat parte I. P. Sa metropolitul, P. S. Sa episcopul *Papp*, deputaţii *Cosma*, *Rotariu* etc. propunerea se primeşte.

Fiind timpul înaintat, Esc. Sa, fixând ţinerea şedinţei proxime pe ziua următóre (Sâmbătă) după terminarea serviciului divin în memoria rĕposatului metropolit Miron, închide şedinţa la ora 12 şi 40 minute.

Şedinţa IV.

(ţinută la 17 Octobre n.)

După autenticarea procesului verbal al şedinţei III. Esc. Sa presintă congresului opul „*Metropolia Românilor ortodoxi din Ungaria şi Transilvania*, scris de Preacuvioşia Sa dl archimandrit vicariu archieppesc *Dr. Ilarion Puşcariu*, în temeiul conclusului congresual din 1895.

Se transpune comisiunii organisătóre.

Se dă concediul cerut deputaţilor V. Almăşan, I. Papp, P. Drăgălina, N. Oncu şi G. Szerb.

Deputatul *Dr. Nestor Oprean*, în o espunere mai lungă face propunere pentru revidarea regulamentului de procedură în cause disciplinare şi concordarea lui cu principiile judicaturii moderne.

Propunerea se transpune la comisiunea organisătóre.

Intrându-se apoi în ordinea de zi, urméză *referada comisiunii şcolare* (Referent V. Goldiş) asupra raportului general al consistoriului metropolitan ca senat şcolar.

Raportul se priveşte cetit şi se ia de basă la desbaterea specială.

In special comisiunea face următórele propuneri:

1. Datele statistice se iau spre ştiinţă cu observarea, ca pe viitoriu aceste date sĕ se adune din tóte diecesele complet şi esact după acelaşi formulariu, respectându-se în tocmai disposiţiunile conclusului congresual nr. 40 din 1900.

2. Datele referitóre la *grădinile şcolare* se iau la cunoştinţă, dar' totodată consistoriul metropolitan este îndrumat a insista pe lângă consistórele eparchiale, ca în conformitate cu disposiţiunile conclusului congresual nr. 59 din 1900, după posibilitate în fie-care comună bisericéscă sĕ se înfiinţeze grădini şcolare bine cultivate, ear' despre resultatul demersurilor sĕ se raporteze proximului congres.

3. Consistórele eparchiale primesc însărcinarea, ca esecutând cu rigóre tóte conclusele sinódelor eparchiale ce esistă asupra cestiunii *bibliotecelor şcolare*, sĕ studieze modalităţile prin cari s'ar puté înmulţí într'o mĕsură mai corĕspundĕtóre bibliotecile şcolare şi cum s'ar puté acelea organisa, ear' despre resultatul acestor cercetări vor raporta proximului congres pe calea consistoriului metropolitan, care pe temeiul acelor rapórte va face congresului propuneri positive.

Tóte aceste trei propuneri se primesc fără discuţie.

4. Privitoriu la *planul de învĕţământ pentru institutele pedagogige*: „Sinodul epitropesc este rugat sĕ presinte proiectul acestui plan de învĕţământ încă în sesiunea presentă a congresului“.

Iau parte la discuţie Esc. Sa metropolitul, apoi deputaţii R. Ciorogariu, V. Mangra, P. Cosma, Dr. I. Puşcariu, etc., primindu-se în fine propunerea făcută de Dr. *I. Puşcariu*, în sensul vederilor Esc. Sale, ca: consistoriului metropolitan sĕ i-se dee latitudine a întroduce acel plan în mod privisor la institutele nóstre pedegogice, ear' la proxima sesiune congresuală sĕ facă raport.

5. Privitor la *planul de înv. pentru şcólele poporale*, se primeşte propunerea comisiunii, de următoriul cuprins:

In legătură cu conclusul congresual nr. 79 din 1900, consistoriul metropolitan este invitat, ca la proximul congres sĕ presinte proiectul de revisiune al regulamentului pentru organisarea învĕţământului în şcólele poporale.

6. La cestiunea *esamenului de cualificaţiune* pentru candidaţii de învĕţători se primeşte propunerea comisiunii:

In legătură cu datele referitóre lor esamenul de cualificaţiune învĕţătoréscă consistorul metropolitan este invitat, ca, ascultând opinia consistórelor eparchiale, sĕ elaboreze fără întârziere un regulament general despre procedura la esamenele de cualificaţiune învĕţătorésca, care regulament sĕ fie pus provisoriu în aplicare deja la esamenele ce se vor ţiné în anul şcolar 1903/4, avênd sĕ fie promovat spre aprobarea proximului congres.

7. In cestiunea *catechisării tinerimei gr. or. de la şcólele străine* comisiunea a făcut următórea propunere:

In cât priveşte acea parte din raportul Consistoriului metropolitan ca senat şcolar, în care se arată, că prin ordin ministerial adresat inspectorilor de şcólă regeşti, cum se vede, pe întreg teritoriul archidiecesei, ear' în alte părţi prin ordine speciale din partea Domnului ministru de culte şi instrucţiune publică se cere, ca la şcólele de stat poporale, începênd de la a treia clasă, religiunea sĕ se propună şi pentru elevii nostri în limba magiară, nu mai puţin considerând încercările ulterióre pentru catechisaţiune în limba magiară la unele gimnasii şi la preparandia de stat din Timişóra, —

Congresul în temeiul dreptului firesc al bis. nóstre, nu mai puţin pe temeiul §. 175 din „Statutul organic“, cum şi basându-se pe legile positive ale patriei, cari reguléză instrucţiunea religiósă-morală la institutele de învĕţământ de ori-ce categorie: declară că *catechisarea elevilor de religiunea gr. or. română la tóte institutele de învĕţământ din patrie are sĕ se facă în limba oficială a bisericei, adecă în limba românéscă, şi invită Consistoriul metropolitan că din capul locului sĕ respingă ori-ce încercare contrară acestor disposiţiuni, înaintând în causă representaţiune către Inaltul guvern al ţerii.*

Discuţia încinsă în jurul acestei propuneri a fost una dintrĕ cele mai demne şi mai frumóse. Au luat parte la ea deputaţii: *I. cav. Puşcariu*, care relevă ca unul dintrĕ cele mai importante momente din cadrul catechisării *propunerea cântărilor liturgice*, care numai în limba bisericei se póte face; sĕ se accentueze deci în representaţia către guvern acest moment, ear' în jos: sĕ se întroducă în planul catechisării propunerea cântărilor liturgice; —

apoi V. Oniţiu, epp. Popea, Badescu, Zigre, Dr. I. Puşcariu, etc., şi Esc. Sa metropolitul în mai multe rênduri, primindu-se în fine *unanim* propunerea comisiunii, cu intercalarea cuvintelor „*ca şì până acum*“ (unde se zice în propunere, că instrucţia „are sĕ se facă în limba oficială a bisericei, adecă în limba româna, *ca şì până acum*) şi „deja la primul cas“ unde se vorbeşte în propunere de representaţia către guvern, avênd deci acéstă parte a propunerii sĕ sune astfel:

„se invită cons. metropolitan, ca din capul locului sĕ respingă ori-ce încercare contrară acestor disposiţiuni, înaintând în causă representaţiune la Inaltul guvern al ţerii deja la primul cas de asemenea încercare“.

După acestea urmând punctul privitoriu la *şcóla confesională din Satul-Nou*, după discuţie binişor îndelungată, la care iau parte: epp. Popea şi deputaţii: Zigre, M. Popovici, Musta, Budinţan, Rotariu, etc., la cererea chiar a comisiunii şcolare, făcută prin membrul R. Ciorogariu, causa se redă comisiunii spre a o studia de nou şi a refera apoi asupra ei în una din şedinţele următóre.

Referitoriu la „rectificarea titlurilor cărţii funduare relativ la proprietatea comunelor bisericeşti“ — comisiunea propune, ca consistórele sĕ continue lucrarea în acest scop.

Se primeşte.

Fiind timpul înaintat, Esc. Sa închide şedinţa la 12 ore 48 minute, fixând timpul şedinţei proxime pe luni la 9 ore a. m.

„Metropolia“.

Cum arată raportul nostru despre şedinţa de Sâmbătă a congresului, Sâmbătă a fost presentat înaltei nóstre corporaţiuni bisericeşti valorosul op „*Metropolia Românilor ortodoxi din Ungaria şi Transilvania*“, lucrat de Preacuvioşia Sa dl archimandrit *Dr. Ilarion Puşcariu*, ca îndeplinire a conclusului congresual din 1895, prin care congresul de atunci hotărîse, ca din prilegiul aniversării de 25 ani de la reorganisarea bisericei nóstre dreptcredinciósă ortodocsă sĕ se scrie istoricul metropoliei nóstre, ear' îndeplinirea acestei hotărîri fusese concredută dlor Vincenţiu *Babeş*, Leontin *Simonescu* şi Dr. Ilarion *Puşcariu.* Sarcina îndeplinirii a revenit Preacuvioşiei Sale dlui archimandrit Dr. I. *Puşcariu*, care deja înainte de congresul din 1900 se degajase de acéstă sarcină, dar' partea technică a degajării — tipărirea opului, terminându-se nu cu mult înainte de întrunirea acelui congres, a rĕmas, ca abia sesiunii de acum sĕ fie presentat în mod oficial preţiosul product al muncei Preacuvioşiei Sale.

In anul 1900 ziariul nostru vestind cu bucurie apariţia acestui op s'a ocupat cu el în diferite rênduri, recomandându-l în atenţiunea preoţimei şi învĕţătorimei nóstre, cum şì în atenţiunea tuturor acelora, cari conduşi de dragostea şi alipirea neclintită către biserica strămoşéscă, se interesézâ şi trebue sĕ se intereseze şì de trecutul ei.

In firul acestor ocupări colónele ziariului nostru au pus în vederea cetitorilor sei numĕróse aprecieri favorabile, şi chiar elogióse asupra opului, făcute de ómeni competenţi în materie de istorie bisericéscă, în diferite ziare şi reviste, de la noi şi din regatul român.

Şi dacă acum de nou ne ocupăm cu acest op, o facem din prilejul actualităţii resuscitate prin supunerea lui aprecierii congresului, cum şì îndemnaţi de convingerea, că ori-cât de mult şi la ori-cât de multe ocasiuni ne-am ocupa în colónele acestui ziariu cu scrieri de valóre — cum e şì opul „Metropolia“ — şi privitóre la bicerica nóstră dreptcredinciósă, şi ori-cât de mult şi de adese-ori am atrage atenţiunea fiilor acestei biserici la asemenea scrieri, — nu vom face lucru de prisos.

Căci, cu cât mai temeinic vom cunóşte fasele prin cari ea a trecut în cursul numĕróselor vécuri — multe de restrişte şi umiliri, dar' tóte oglindă de credinţă tare, de resistenţă faţă cu uneltirile duşmănóse şi jertfire mucenicéscă a fiilor ei buni întru apĕrarea ei — cu atât mai cu drag ne vom alipí şi vom ţiné la ea, ca la puternicul scut al vieţii nóstre religióse, culturale şi naţionale, — pilde frumóse dându-ne cunósterea trecutului ei.

In scopul de a resuscita atenţiunea fiilor bisericei nóstre asupra „Metropoliei“ ne ocupăm deci cu ea şì acum.

Zile de sĕrbătóre în Mercurea.

(Sinod protopresbiteral. Adunarea despărţĕmêntului Mercurea al Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român. Conferenţă preoţéscă şi învĕţătorésca. Concert.)

— 22 Septembre v. 1903.

(Fine).

După banchet am mers la *conferenţa preoţéscă şi învĕţătorésca.*

Preoţimea şi învĕţătorimea din tract au ţinut conferenţa sub presidiul dlui protopresbiter tractual Avram S. Pécurariu, în biserică, desbătând şi primind „Statutele pentru ajutorarea vĕduvelor şi orfanilor preoţilor şi învĕţătorilor din archidiecesa Transilvaniei“, compusă de Dr. Iosif Blega profesor în Braşov şi desbătute şi primite în conferenţa învĕţătorésca din Sebeşul-săsesc.

Incă în timpul feriilor şcolare dl protopop concreduse unor învĕţători din tract elaborarea unui plan de învĕţământ pentru uniformarea învĕţământului în acest tract. Aşa dlui Nic. Simulescu, înv. în Mercurea, pentru o şcólă cu un învĕţătoriu, dlui Vasilie Dobrescu din Rod, pentru o şcólă cu 2 învĕţători, dlui Ilie Oltean, dir. şcol. în Ludoş, pentru o şcólă cu 3 învĕţători, şi dlui Ilie Georgescu, dir. şcol. în Poiana, pentru o şcólă cu mai mulţi învĕţători. Preoţii, ca directori şcolari, şi cu învĕţătorii împreună au desbătut aceste planuri de învĕţământ şi le au primit pentru tractul nostru, ca învĕţământul sĕ fie uniform.

Cu cele 3 adunări ocupaţi fiind de diminéţa la 8 ore până la 5 ore după amiazi, pentru a ne recompensa pentru ostenelele nóstre, s'a constituit deja de mai inainte un comitet pentru aranjarea unui concert, în frunte cu dl protopresbiter, învitând reuniunea de cântări din Sĕlişte a concerta cu acéstă ocasiune şi a ne face sĕ uităm pe câteva ore grijile lumeşti şi sĕ dăm şì sufletului hrana binefăcĕtóre.

Astfel aprópe toţi cari au luat parte la cele 3 diferite adunări, au rĕmas şì séra la concert.

La $5^1/_2$ ore am eşit cu toţii la gară, în frunte cu comitetul aranjator şi cu musica, pentru a întimpina corul din Sĕlişte. Sosind trenul în gară, cei de faţă au aclamat corul ear' dl protopresbiter Avram S. Pĕcurariu prin cuvinte bine simţite bineventéză coriştii în frunte cu presidentul corului, dl protopresbiter al tractului Sĕlişte Dr. Ioan Stroia. De aici am plecat cu toţii, domnişórele în trăsuri, ear' domnii pe jos, către oraş, aşteptând cu nerăbdare timpul precisat pentru începerea concertului.

Bunul renume al reuniunei de cântări din Sĕlişte a atras óspeţi şi din mari depărtări. Afară de preoţimea şi învĕţătorimea din tract şi inteliginţa şi popor din Mercurea, veniseră: Din Sĕlişte protopresbiterul Dr. Ioan Stroia şi soţia, Dr. N. Comşa, locotenent c. şi reg. Florian, dna Drăgits cu dşóra Virginia Măcelariu din Sângătin, în admirabilul port seliştenesc, notariul comunal Henţiu, dir. şcolar A. Lĕpădat, subjudele cercual Dr. Varga, şi alţii, al căror nume l'am scăpat; din Mercurea: primariul, notariul com. Fluger cu familia, Dr. Victor Capesius medic cercual, preotul rom. cath. Kis, şi alţii, apoi óspeţi din Sebeş, Tilişca, (Millea not. com.) din Sibiiu, Săsciori, de lângă Braşov, din Cut, Doştad, şi mulţi alţii, în cât sala de la „3 Arabi“ s'a dovedit prea mică.

Punct la 8 ore se începe concertul. Coristele şi coriştii apar pe bină cu dl Crişan, dirigentul corului. O privelişte încântătóre, vĕdênd zinele cântăreţe îmbrăcate în portul seliştenesc, cel fără părechiă în simplitatea frumseţei lui, intreţăsut ici-colea cu câte o toiletă elegantă. Dirigentul dă semnul de începere, se aude lin, duios „De când mândrul m'a lăsat“, în publicul auditor o tăcere adâncă, toţi sunt numai urechi. Corul cântă cu o precisiune perfectă, semnele de forte-piano sunt interpretate desĕvârşit, cântarea te transpune în lumile ideale şi asculţi perdut. Cântarea cea duiósă e sfêrşită şi se aude hora veselă „hora plóia“. A urmat ultimul acord, publicul, perdut în cântare, se trezeşte în frenetice aplause . . .

Urméză cântările una după alta, tóte cântate perfect. „Nevasta care iubeşte“ şi „Stăncuţa“ trebuesc repetate. Punctul de culminuţiune şi-l ajunge corul în cântarea „Rĕsunetul Ardélului“ de I. Vidu. O cântare duiósă. Dşóra Mariţi Bucişan, în partiile solo ne farmecă cu vocea-i admirabilă, storcênd lacrimi în publicul auditor. Aplausele nu voiau sĕ înceteze, cântarea trebue repetată, programul e eshauriat, dar' puplicul fermecat de dulcile voci nu voeşte sĕ se depărteze; deliciul a trecut prea repede; aplausele nu se mai sfîrşesc şi corul e silit sĕ mai cânte şi afară de program, „Lugojana“ şi altele.

Urméză dans până în zori de zi, când trenul de 4 ore diminéţa duce corul către Sĕlişte.

Nu pot sfîrşi fără sĕ esprim mulţămitele nóstre ale celor din tract, bravei reuniuni de cântări, care urmând învitării ni-a făcut momente atât de dulci şi plăcute, îndemnându-ne şi pe noi sĕ ne cugetăm la înfiinţarea de reuniuni de cântări, cari atât de mult nobilitéză inima şi simţĕmintele.

Ne-am depărtat ducênd cele mai plăcute suveniri de la acea zi de sĕrbătóre a tractului Mercurea.

De pe Sĕcaş.

De la congres.

— Raport general al consistoriului metropolitan plenar. —

(Urmare).

In congresul din anul 1881 (concl. 203) se iniţiase o acţiune pentru regularea posiţiunii clerului militar al confesiunii nóstre, respective pentru ameliorarea posiţiunii materiale a aceluia şi pentru egala tractare de asemenea cu clerul altor confesiuni, şi adecă cu clerul romano-catolic.

Fasele prin cari a trebuit sĕ trécă acéstă afacere se vĕd din conclusele congresuale nrii 73/1886, 151/1888, 170/1891 şi 56/1900.

Şi intrevenirea consistoriului metropolitan, şi spriginul dat acestei cestiuni din partea unui membru al bisericei nóstre în delegaţiunile ţerei, şi spiritul timpului mai conciliant în cele confesionale, au produs din când în când modificări în administraţiunea preoţilor militari, din cari au resultat apoi anumite ameliorări pentru clerul nostru, parte materiale, parte în cele ce privesc funcţiunea mai independentă a aceluia.

In urma memoriului preoţilor nostri militari presentat congresului din anul 1900, consistoriul metropolitan, avênd în vedere conclusul congresual de atunci nr. 56, a formulat postulatele sale într'o representaţiune nouă, adresată în calea sa supremei autorităţi a administraţiunei militare, şi comunicată metropoliţilor din Carloveţ şi Cernăuţi cu scopul de a fi spriginită şi de aceia, ţinênd cont consistoriul de posibilitatea realisării cerinţelor sale cu considerarea de a ajunge la un resultat practic, care în decursul timpului, în constelaţiuni politice mai favorabile, sĕ se continue, şi aşa pe încetul sĕ ne vedem dorinţele realisate.

Din resoluţiunea domnului ministru imp. şi reg. de rĕsboiu din 18 April nou, 1901, nr. 2580, ar fi a se deduce, că pretensiunilor nóstre în mare parte s'a satisfăcut şi se satisface conform regulamentului de serviciu militar, conform statutului organic militar, prin lista dislocării în casul mobilisării, prin ordinaţiuni speciale publicate şi din cas în cas la cererea preoţilor militari. Ni s'a denegat însĕ înmulţirea personalului preoţesc, sub cuvênt că nu e necesar, deóre-ce după datele statistice ale comandelor teritoriale un preot militar romano-catolic are sĕ provadă 3695 feciori, ear' un preot militar gr.-or. numai 2414.

Esactitatea acestor date noi n'am putut'o esamina. Ni s'a denegat mai departe, şi acesta a fost unul din gravaminale nóstre principale, propunerea religiunii în limba maternă la institutele de creştere militare, — din cause *principiale*, cari nouĕ nu ne sunt cunoscute, pe cari însĕ uşor le vom afla, dacă reflectăm la încercările autorităţilor politice şi confesionale în ţéra nóstră, cari stăruie sĕ ne silésca a propune religiunea în limba în care se propun celelalte studii la institutele frecuentate de elevi de ai nostri.

Resoluţiunea ministrului de rĕsboiu, sus provocată, ne mai pune în vedere unele modificări, pretinse de noi, cari se vor realisa în noua ediţiune a statutului organic militar.

In anul 1902 am şi fost recercaţi sĕ opinăm un nou project de regulament de serviciu, şi ni-am făcut observările nóstre în 14 puncte; acum suntem în aşteptarea celor ce se vor dispune în noua ediţiune a numitului regulament, şi în speranţă că vom face un pas înainte spre egala îndreptăţire a clerului nostru militar cu clerul altor confesiuni.

Actele concernente se aclud sub ·/.

O cestiune controversă despre cuincuenalele învĕţătorilor va deveni earăşi actuală, îndată ce se va iví un cas concret, la care vor da ansă comitetele nóstre parochiale, dacă nu vor fi cu deosebită atenţiune la redactarea concurselor pentru staţiunile învĕţătoreşti vacante, şi mai apoi la censurarea suplicelor de concurs.

Spre a regula adecă cestiunea cuincuenalelor învĕţătoreşti, consistoriul archidiecesan a publicat un normativ, conform căruia numai serviciul împlinit fără întrerupere la una şi aceeaşi şcólă dă învĕţătoriului definitiv dreptul sĕ céră acordarea cuincuenalului ori a cuincuenalelor, — ear' dl ministru de culte şi instrucţiune publică, făcênd provocare la art. de lege XXVI/1893, şi mai cu sémă la instrucţiunea publicată de dînsul în anul 1894 sub nr. 10000, în scopul esecutării acelei legi, susţine că învĕţătoriului îi compete cuincuenalul chiar şi atunci când cei cinci ani de serviciu i-a împlinit parte la o şcólă de stat, parte la o şcólă comunală, parte la o şcólă confesională, — şi şcóla la care învĕţătoriul e aplicat mai în urmă e datóre sĕ i solvéscă cuincuenalul ori cuincuenalele şi pentru serviciile prestate altor şcóle de alt caracter.

N'am putut fi de acord cu vederile domnului ministru, căci nu le-am aflat întemeiate în art. de lege XXVI/1893, ear' instrucţiunea ministerială, publicată de altmintrea numai pentru comitetele administrative ale municipiilor, pe noi nu ne obligă, şi în fine natura cuincuenalelor aduce cu sine, că numai acela e obligat a întregí salariul cucuincuenal, căruia învĕţătoriul i-a prestat cinci ani de zile servicii neîntrerupte.

Motivele pe cari am întemeiat principiul susţinut de noi faţă de disposiţiunea cuprinsă în §. 14 al instrucţiunii ministeriale, sunt următórele:

1. Pentru biserica nóstră esclusiv numai legea ţĕrei, art. de lege XXVI/1893 e obligătóre.

2. Instrucţiunea ministerială publicată sub nr. 10000/1894 pentru comitetele administrative ale municipiilor nu priveşte şcólele nóstre, pentru-că biserica nóstră fiind autonomă, se guvernéză ea însaşi pe sine prin instituţiunile ei statutare.

3. Instrucţiunea ministerială în §. 14, unde tractéză despre coputarea cuincuenalelor învĕţătoreşti, trece preste cadrele legii, care nu computà la olaltă anii de serviciu prestat la şcóle de caracter confesional divers.

4. Biserica nóstră ca atare, ca totalitate adecă, nu susţine şcóle poporale, pentru-ca anii de serviciu sĕ se pótă computa de la o şcólă la alta, cum susţine statul şcóle de stat poporale.

5. Şcólele nóstre poporale sunt înfiinţate şi susţinute de singuraticele comune bisericeşti, cari representă tot atâtea individualităţi de drept, sau proprietari de şcóle, independenţi unul de altul, şi fără nici o comuniune de drepturi ori de sarcine.

6. Obligămêntul, ca un proprietariu de şcólă sĕ remunereze prin cuincuenale serviciile prestate altui proprietariu de şcólă, nu 'l póte impune comunelor nóstre nici chiar legislaţiunea bisericéscă, fiind aici vorba de proprietatea inviolabilă a comunelor şi de dreptul lor autonom de a-şi regula, administra şi conduce independent afacerile lor bisericeşti, şcolare şi fundaţionale (stat. org. Disposiţiuni generale I)

7. Cuincuenalele nu sunt de cât o remuneraţiune sau un premiu pentru învĕţătoriu, care premiu se acórdă din unica consideraţiune, că respectivul a stat un anumit timp, şi adecă timp mai îndelungat în serviciul aceluia-şi proprietariu de şcólă.

A sili pe cineva sĕ remunereze serviciile prestate altuia, ar fi o nedreptate, de care nu se află urmă în analele legislaţiunii, — prin urmare nici în art. de lege XXVI din 1893.

8. O normă contrară vederilor espuse aici ar avé drept urmare, că nici un învĕţătoriu cu titlu la cuincuenale nu va mai fi ales în altă comună, şi nu va mai ajunge la staţiuni mai bine dotate.

In înţelesul acestui conclus, luat de plenul consistoriului şi comunicat consistórielor eparchiale, a emis apoi senatul şcolar al consistoriului metropolitan circulariul seu din 14 Novembre 1900, nr. 466, prin care a avisat consistóriele eparchiale, şi pe calea acelora comitetele şi sinódele parochiale, sĕ fie cu deosebită atenţiune, pentru-ca concursele pentru posturi de învĕţători la şcólele nóstre poporale susţinute de comune sĕ se redacteze limpede şi lămurit cu espresa accentuare, că alte emolumente de cât cele espuse în concurs nu se acórdă.

Pe lângă acésta comitetele şi sinódele parochiale sĕ esamineze prealabil cu tótă rigórea suplicele de concurs, şi sĕ încunoştinţeze pe concurenţii cari şi-au anunţat titlul la cuincuenale, că numai aşa pot vení în combinare de a fi aleşi, dacă-şi vor concorda suplicele cu punctuaţiunile concursului şi nu vor face pretensiuni ce trec preste cadrele aceluia.

De altmintrea abstrăgênd de la cele premise, se înţelege de sine, că comuna bisericéscă, în puterea dreptului ei autonom şi a mijlócelor sale disponibile, póte sĕ acórde unui învĕţătoriu concurent tóte beneficiile pretinse de acela, şi prin urmare şi tóte cuincuenalele, la cari acela a câştigat titlu, funcţionând la şcóla altui proprietariu.

Că învĕţătoriul nu póte cumula *„ipsa lege“* cuincuenalele sale de la alte şcóle, se vede apriat din instrucţiunea ministerială, care obligă pe concurenţi sĕ arete în suplicele lor de concurs cuincuenalele ce şi-le-au câştigat, şi că doresc ori nu, ca acelea sĕ li-se retribue şi respective sĕ li-se continue şi în comuna la al cărei post aspiră.

N'au arătat cuincuenalele ce le au şi n'au cerut sĕ li-se recunóscă, au perdut titlul la ele în comuna pentru al cărei post au suplicat acum de nou, şi în care au fost aleşi, — şi acolo anii cuincuenalelor se încep a se numĕra de nou.

Au arătat concurenţii cuincuenalele şi au fost aleşi, atunci s'a încheiat pact bilateral întrĕ comună şi întrĕ candidaţi, fie chiar cu abatere de la concurs, şi atunci comuna e datóre sĕ rĕspundă învĕţătoriului tóte cuincuenalele.

Acésta, credem că e interpretarea corectă a legii regnicolare, şi e în conformitate cu autonomia nóstră bisericéscă în general, şi în special cu autonomia comunelor bisericeşti.

Actele se aclud sub ·/.

(Va urma).

NOUTĂŢI

Intru pomenirea rĕposatului metropolit Miron. Sâmbătă la 9 ore a. m. s'a oficiat la mormêntul fericitului în Domnul archiepiscop şi metropolit *Miron Romanul* parastas prin Esc. Sa Inaltpreasfinţitul *archiepiscop şi metropolit Ioan Metianu*, asistat de Preacuvioşia Sa archimandritul vicariu archiepiscopesc *Dr. Ilarion Puşcariu*, P. C. Sa protosincelul director seminarial *Dr. Eusebiu Roşca*, de protopresbiterul *Ioan Papiu*, (Sibiiu), de Cuvioşia Sa ieromonarchul asesor consistorial *Dr. Miron Cristea* şi de diaconul Dumitru *Câmpean*, în presenţa P. S. S. episcopi Nicolae *Popea* şi Ioan *Papp* şi a deputaţilor congresnali. Cântările funebrale le-a cântat corul seminarial dirigiat de profesorul de cântări bisericeşti şi tipic Dumitru Cunţan. La actul oficierii parastasului a fost present şi alt public.

*

M. Sa marşal englez. Regele Edward VII. al Angliei a numit pe M. Sa împĕratul şi rege al nostru marşal al armatei engleze şi a dat generalului Methuen ordin, ca numai de-cât sĕ plece la Viena, spre a duce şi preda M. Sale insigniile de marşal. — Din timpurile anteriόre M. Sa mai are şi o altă înaltă distincţie în armata engleză. E adecă titular al regimentului de dragoni al gardei engleze.

*

Faptă creştinéscă. Deputatul dieta Dr. Aurel *Vlad* a dăruit bisericei nóstre din Săcămaş (tractul Dobra) 50 coróne, pentru care faptă creştinéscă 'i esprimăm şi pe acésta cale cea mai profundă mulţămită. — *Săcămaş*, la 14 Octobre st. n. 1903. In numele parochienilor: Victor *Selagian* paroch.

*

De la „Reuniunea română de musică din Sibiiu“. Onoraţii membrii ai Reuniunii prin acésta sunt invitaţi la *adunarea generală*, care se va ţiné *Mercuri*, în 28 Oct. a. c., la 6 ore séra în „Musikverein“. Sibiiu, din şedinţa comitetului, ţinută la 17 Oct. 1904. *Comitetul.*

*

Concert. La „Unicum“ a concertat Vineri séra *reuniunea rom. de cântări din Sĕlişte* — tóte piesele alesului program au fost cântate cu tótă precisiunea. Public ales şi numĕros. Conducĕtorii acestei reuniuni merită tótă lauda. Vom reveni.

*

Centenarul lui Deák. Alaltăeri (Sâmbătă) s'a serbat pretutindenea în ţéră aniversarea centenarului de la naşterea lui *Francisc Deák*, supranumit „înţeleptul patriei“. Din acest prilej M Sa a depus prin marşalul de curte conte G. Apponyi o cunună pe statua din Budapesta a lui Deák, cu inscripţia: *Memoriei lui Deák Ferencz, — regele recunoscĕtoriu al lui.*

Cu ocasiunea serbării acestui centenar la seminariul nostru archidiecesan discursul comemorativ l'a rostit profesorul Nicolae Vătăşan.

*

Concertul de Sâmbătă al reuniunii meseriaşilor nostri, dat la „Unicum“, — asemenea representaţiunii teatrale de Joi séra, — a succes cât se póte de bine, în tóte punctele programului. Deosebi prestaţiunile domnişórelor *Bardosy* (la pian) şi *Oniţiu* (cântări solo) cari au binevoit sĕ-şi dee concursul la reuşita concertului, au secerat furtuni de aplause din partea publicului, care de nenumĕrate-ori le-a rechiămat pe bină, aclamându-le entusiast. După concert a urmat joc până 'n zori, în animaţie şi veselie deplină. Aprecieri speciale credem că sunt superflue, binecunoscut fiind publicului corul zelósei reuniuni, ear' despre prestaţiunile dşórelor Oniţiu şi Bardosy s'au scris deja atâtea aprecieri elogióse, în cât numai repeta am puté cele zise cu alte ocasiuni. Ne restrîngem deci numai la constatarea succesului în general.

*

Alegere de notariu comunal în Bungard. In urma distituirei din postul de notariu a dlui Victor Mărginean, întêmplată în primăvara anului curent, comuna Bungard a fost condusă în afacerile sale notariale de notariul substitut *Vasilie Moşoiu*, un vrednic tinĕr român din comuna Hogilag, până în 3 Octobre st. n., în care zi apoi în urma vredniciei sale, carea ar puté servi multora spre pildă bună de urmat, *a fost ales cu aclamaţie şi cu multă însufleţire notariu definitiv* în comuna nóstră, cu tóte că la acest post au mai fost puşi în condidaţie şi alţi trei domni cu pregătiri pentru cariera notarială. Acest act serveşte spre cinste locuitorilor din comuna Bungard şi în special representanţilor ei, cari în momente atât de însemnate pentru viitoriul lor s'au ştiut ţiné deasupra tuturor uneltirilor şi speculaţiunilor, ce — durere — se ivesc de regulă la tóte alegerile cari sunt puse în mânile poporului nostru.

Onóre deci lor şi deosebi dlui primpretor Fabriţius, care deasemenea a fost la înălţimea chiămărei, căci a ştiut şi a vrut sĕ aprecieze vrednicia unui harnic tinĕr eşit din némul nostru şi aparţinĕtor scumpei nóstre legi dreptcredincióse strămoşeşti. — *Un sătean din Bungard.*

*

Mulţămită publică. Prin acésta aduc mulţămită publică părintelui Nicolae *Naşcu*, paroch al nostru, pentru îngrijirea ce o pórtă mlădiţelor poporului sĕu, cumpĕrând şi în anul acesta cărţile de lipsă pentru copiii începĕtori. — Polĕţ, la 13 Oct. 1903. *George Crăciun*, învĕţătoriu.

*

Soţ fericit. Bucuria şi norocul pădurariului Stefan Bauc din Gordişa, comit. Baranya, a uimit cu drept cuvênt întreg jurul. Femeea lui era atât de bolnavă, în cât nici el nu mai credea, că va scăpa. Dar' scrisórea lui merită sĕ o reproducem acì cuvênt de cuvênt. E lauda cea mai frumósă, ce se póte da crucii electro-magnetice nr. 86967 R. B., care a vindecat până acum atâtea zeci de bolnavi de nervi. „Dlui A. Müller Budapesta, V, Vadász-u. 42/V. Iţi sunt dator cu cea mai sinceră mulţămită pentru uimitórea putere a crucii duple electro-magnetice nr. 86967 R. B., cu care ai surprins lumea. Aparatul dtale electric merită sĕ ajungă la renume, căci mântue lumea de durerile bólelor de nervi. Sute şi mii de mulţămite, dle Müller. Iţi poftesc din adâncul inimii, ca Dzeu sĕ te ţină mulţi ani fericit şi mulţămit. In 8 August 1900 erau durerile reumatice ale soţiei mele, atât de mari, că nu se putea nici întórce în pat. Ţi-am scris iute dtale şi am primit aparatul cu 3 fl. Trei zile, l'a purtat şi după 3 zile s'a sculat soţia mea singură din pat. Cu bucurie am privit la efectul aparatului şi femeia mea în scurt timp s'a însănĕtoşat pe deplin. 'De aceea îndemn cu căldură pe toţi cari sufer de vre-o bólă de nervi sĕ cumpere acéstă cruce. Recunoscĕtor Stefan Bauc, pădurariu, Gordişa, (com. Baranya.)

[243] 1—3

Anunț.

Pentru **grădina de altoi** și **școla practică economică** iniciată de comuna **Sĕliște,** se caută un **conducĕtor**.

Cei ce doresc a fi angajați sĕ se adreseze până în *15 Novembre* a. c. la subsemnata primărie, înaintându-și și documentele despre pregătirile teoretice și despre aplicarea de până ací.

Onorariul se va stabilí prin înțelegere ulterióră.

Competenții vor indica în ofert și ceea ce pretind.

Seliște, în 14 Octobre 1903.

Primăria comunală:

Nicolae Hențiu m. p.
notariu.

Dumitru Popa m. p.
primariu.

Nr. 10,207 Plen. [234] 2—3

CONCURS

In scopul conferirei **stipendiilor** și **ajutórelor** ce se votéză pe anul 1904 din **fundațiunea „Andronic“.**

I. Pentru învĕțăcei de ori-ce meserie.

II. Pentru sodalii deveniți de atari în decursul anului 1903.

III. Pentru sodalii, cari au lucrat fără întrerupere 6 ani meseria lor și au dat dovedi despre desteritatea pentru de a puté devení măestri, prin acésta se escrie **concurs** pe lângă următórele condițiuni:

Toți petenții la ajutóre și stipendii au sĕ producă în general:

1. Carte de botez,

2. Atestat de la comună despre averea proprie ori a părinților,

3. Atestat familiar de la parochul locului despre familia părinților concurentului ori, fiind el casătorit, despre familia sa' avĕnd a se indica în acest atestat: câți prunci minoreni sunt în familie, câți cercetéză școla și câți mai sunt la meserii.

Concurenți pot fi numai *Români ortodoxi născuți în archidiecesa Transilvaniei.*

In special au sĕ dovedéscă:

I. Invĕțăceii.

- *a*) că au împlinit anul al 12-lea al etății;
- *b*) că au cercetat școla poporală ori altă școlă superióră;
- *c*) că au încheiat contract cu măestrul și că contractul este înregistrat la autoritatea industrială (pretură și magistrat);
- *d*) adeverință de la măestru despre sporiul ce-l arată în meserie, despre diligință și purtarea morală.

Contractul trebue aclus la cerere în original sau în copie autenticată.

II. Sodalii.

- *a*) că au terminat anii de învĕțăcel în anul 1903, ceea-ce vor dovedí prin atestatul autorității industriale (art. de lege XVII din 1884 §. 67);
- *b*) că au purtare bună și fac spor mulțămitor, ceea-ce vor dovedí ori cu cartea de lucru ori cu adeverință de la măestru;
- *c*) cei ce vor dovedí că sunt membri ai vr'unei *reuniuni de meseriași* și că cunosc mai multe limbi, vor fi preferiți.

III. Sodalii, cari sunt în condițiune de a devení măestri.

- *a*) sĕ aibă certificatul de măestru;
- *b*) sĕ fi lucrat cel puțin 6 ani fără întrerupere în calitate de calfă, ceea-ce vor dovedí cu cartea de lucru, eventual cu adeverințe de la măestri, la cari au lucrat;
- *c*) în cerere sĕ se arete anume locul unde voește sĕ se așeze ca măestru, ce fel de mijloce mai au pentru de a începe meseria pe socotéla lor;
- *d*) sĕ dovedéscă cu atestat de la oficiul parochial, că cercetéză biserica nóstră și e creștin bun și moral.

De la toți concurenții se recere, ca cererile sĕ fie scrise și subscrise cu mâna proprie adresate Consistoriului archidiecesan gr. oriental din Sibiiu și sĕ le înainteze cel mult până la **31 Decembre 1903 stil vechiu.**

Acei concurenți cu studii gimnasiale și reale, cari se vor aplica ca învĕțăcei la sculptura în lemn, bărdășit și la zidărit sau vor fi aplicați deja ca învĕțăcei ori ca sodali la aceste meserii și cei din urmă vor sĕ se perfecționeze în meseria lor în ateliere mai mari în cari sĕ pótă câștiga praxa recerută, vor fi considerați cu ajutóre mai mărișóre.

Cererile neinstruite în regulă și cele întrate după termin nu se vor lua în considerare.

Sibiiu, 23 Septembre 1903.

Consistoriul archidiecesan.

---

[242] 2—3

Árlejtési hirdetmény.

A **nagyszebeni m. kir. állami elmegyógyintézet** önkezelésű élelmezéséhez szükséges

I. **liszt,**
II. **tej,**
III. **sertéshús, zsir és hentes készitmények**

szállitása *1904. január 1-től* egy, esetleg három egymásutan következő évre, az intézet gondnoki irodájában folyó évi *november hó 6-án d. e. 10 órakor* tartandó irásbeli árlejtes alkalmával biztosittatni fog.

Az egy évi forgalomnak megfelelő 5% bánatpénzül: a lisztre 540 korona, a tejre 350 korona és a hentes készitményekre 550 korona készpénzben vagy magyar állami papirokban, a magyar nyelven írott, 1 kor. bélyeggel ellátott, jól lepecsételt ajánlathoz csatolandók és alolirott helyen pontos időben benyujtandók.

Esetleges felvilágositás a hivatalos órákon belől az intézet hivatalos helyiségében megszerezhető.

Megjegyeztetik, hogy szerződés kötése esetén, a bánatpénz kétszeres összege szolgál óvadékul.

Nagyszeben, 1903. október 13-án.

A m. kir. állami elmegyógyintézet igazgatósága.

Nr. 515/1903. [232] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de al II-lea **paroch** în parochia de clasa a III-a din **Cebea** se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în tabela B., pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Reflectanții la acest post au a'și așterne cererile lor instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis și au a se presenta în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre în biserică pentru a cânta, respective a celebra și cuvênta.

Comitetul parochial în conțelegere cu oficiul protopresbiteral.

Brad, la 15 Septembre 1903.

Vasiliu Damian
protopresbiter.

---

[238] 2—3

Concurs

Pentru întregirea postului de **paroch** în parochia **Turnișor** de clasa primă, protopresbiteratul Sibiiu, se escrie concurs cu terminul de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor de la stat, despre cari venite concurenții 'și pot lua informațiuni de la comitetul parochial sau de la oficiul protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a'și așterne cererile lor instruite conform normelor în vigóre oficiului protopresbiteral în terminul indicat.

Concurenții sĕ se presenteze în sfânta biserică în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre spre a cânta sau celebra.

Turnisor, din ședința comitetului parochial ținută la 14 Septembre 1903, în conțelegere cu oficiul protopresbiteral.

Ioan Radu
president.

Ilie Muntean
notariu.

Nr. 975.

Cu consensul subscrisului.

Sibiiu, 30 Septembre 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului.

I. Papiu
protopresb.

Pentru domnii preoți!

De la **Librăria archidiecesană** se póte procura

CONDICĂ

bine compactată în piele și cu păreți tari,

în care (conform circulariului consistorial numĕrul 2142 din 3 Martie 1903) sunt a se induce „momentele mai însemnate ce obvin în comună în decursul anului și cari merită a fi însemnate pentru posteritate.“

Conține 200 foi.

Prețul **6·60 cor.,** + porto postal **80 fil.**

De la **Librăria archidiecesană** se póte procura **Colecțiune de cântece și cântări bisericești pentru școlele poporale** de N. Stoicovici. Partea I. Cântece și cântări bisericești într'o voce, pentru anii: I, II și III de școlă Prețul broș. **50 fil.** plus 5 fil. porto postal.

Vocabulariu portativ german-magiar-român, magiar-german-român și român-german-magiar, de Heinrich Schlandt, prof. gimn. Prețul unei părți singuratice este 20 fil.; tóte trei părțile broșate la olaltă costă 60 fil., plus 5 fil. porto postal.

Librăria archidiecesană.

A apărut:

Calendariul archidiecesan pe anul visect **1904.**

Prețul unui exemplariu **40 fil.,** cu șematism **80 fil.,** porto postal **10 fil.**

Librăria archidiecesană, Sibiiu.

Restaurantul Barbu (Grand-Bierhalle)

Am onóre a aduce la cunoștința on. public român din loc și jur că începênd cu 1 Octobre st. n. a. c. mi am aranjat localitățile pentru sesonul de earnă după confortul cel mai nou.

Bere próspĕtă, vin curat, bucătărie bună și **serviciu prompt** pe lângă **prețuri moderate.**

Rugându-vĕ de binevoitoriul sprijin, sunt

[233] 3—3

cu stimă

Iosif Barbu, restaurateur.

Farmacia „la ursul negru“ a lui Guido Fabritius

Sibiiu, piața-mică nr. 27

își recomână bogatul seu **deposit de specialități medicale-farmacistice, bandage** chem. curate, **preparate dietetice** de întărit pentru morboși și reconvalescenți, **tot feliul de obiecte de toaletă, instrumente chirurgice,** cum și **medicamente veterinare** etc. etc.

[236] 3—10

Espediție postală în fie-care zi.

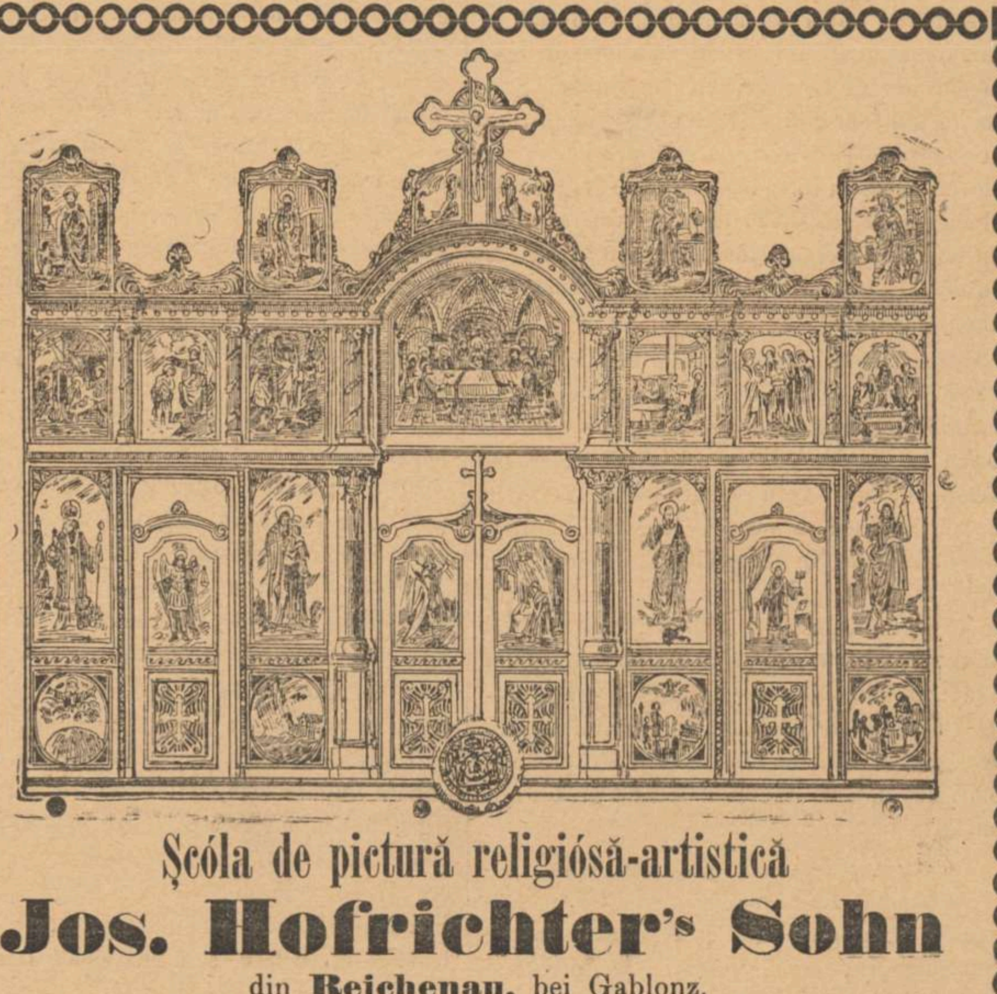

Școla de pictură religiósă-artistică

Jos. Hofrichter's Sohn

din **Reichenau,** bei Gablonz,

primește în întreprindere și esecută **altare noue,** reparéză **picturi vechi,** esecută la comandă **icóne** și **tablouri** în **uleu** pe **pânză, tinichea** sau **table de aramă,** pe **lemn, aluminiu,** etc., în **dimensiunile recerute.**

Icóne pentru prapori cum și **prapori întregi.**

Pictéză **portrete,** fidel după fotografii bine reușite.

Deposit mare de lustre, de **sticlă ciselată,** cum și de **alamă.**

Prețuri moderate și esecutare promptă.

La cerere se trimit schițe și planuri. — Comandele se primesc și se pot face la **Librăria archidiecesană în Sibiiu.**

[219] 5—20

Redactor prov. Dr. George Proca.

Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane

Nr. 112 Sibiiu, Joi 9/22 Octobre 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și insertiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 34
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Clișeuri vechi.

Sibiiu, 21 Octobre n.

N'au de cât sĕ se întrunéscă 3—4 Români la un loc, ca sĕ guste o felie de pâne ori mămăligă scósă din traistă adusă de acasă — și deja patrioții dau semnalul de alarm — că stăm în préjma unei revoluțiuni. Accesele aceste de nebunie le vin acum tot mai intensiv — li-se sue la creeri cu insistență și mai potențată, vĕdênd cum feciorii nostri alérgă sub stég împĕrătesc în „ex lex“ — și cum Românul, mâncat de executorii puterei de stat, de voie bună își achită darea către acesta.

Simptómele aceste nu odată le-am declarat noi de bolnăviciόse, simptómele acestea le-am combătut cu tótă tăria convingerii nóstre, și am cerut chiar scutul statului, ca sĕ pună pe denuncianții mincinoși la răcóre, sĕ-i tragă la rĕspundere și sĕ le croéscă pedépsa meritată.

Nu s'a găsit însĕ nici un procuror în întrégă țéra, ca sĕ tragă la rĕspundere pe mișei, nu s'a găsit tribunal sĕ-'i judece, nu s'a găsit ministru de justiție, ca sĕ facă celor pe nedreptul acusați, dreptate.

Se propoveduește pe față ura contra nóstră și se ațîță cetățenii statului ungar unul contra altuia, și ziaristii — denuncianții, își trăesc traiul mai departe și continuă meseria, care a bună sémă mai e și plătită bine din fondul de disposiții stors tot din sudórea nóstră.

Am ajuns — de nu ne mai putem așeza un primariu în satele nóstre, — se preferă sĕ se verse sânge, de cât sĕ se candideze omul poporului, sub pretexte de nimica, că nu e *patriot*, nu e omul stăpânirei, nu e pe placul domnilor.

Unde vom ajunge pe aceste căi, știe bunul Dzeu, — dar' fapt este, că lucrurile ce se petrec ne pun la gânduri, și chiar și cei mai chibzuiți dintrĕ noi, chiar și cei-ce în tótă viéța nóstră după firea și înclinările nóstre numai pacea o dorim, suntem ispitiți sĕ credem că o schimbare de sistem se inpune în mod imperativ, dacă e sĕ nu dee statul de mal, cei ce au luat patriotismul în arêndă pe séma lor.

Ferberea și nemulțămirea e mare, ea s'ar sporí și mai mult, când în cercurile hotărîtóre s'ar da mai mult frêu libĕr *„postulatelor naționale magiare“* reclamate de Kossuth, fiul celui ce a detronat odată pe Capul statului și a proclamat revoluția cu tóte consecințele ei pentru magiari, ca și pentru naționalităţi deopotrivă.

Judecând după tóte presemnele — kossuthistii s'au mai moiat dar' încă nu au desarmat, o rază de speranță sĕ le licuréscă din vr'o parte — și lucrurile au sĕ le împingă la estrem.

Pe noi, ori-ce eventualitate de schimbări ne află cât se póte de neorientați, neorganisați și nepregătiți. S'a instituit la noi un areopag național, care de aprópe 10 ani nu mai dă nici un semn de viéță, — s'a cârpit, s'a petecit, s'a primenit în urmă acest areopag cu puteri noue, dar' au rĕmas elementele putrede tot la carul conducerii, și cei vechi din principiu nu fac nimica, că nu pot, nu au tarie și forță morală — ear' pe cei tineri chiar sĕ vrea sĕ facă, nu-i lasă bĕtrânii, ca sĕ se dovedéscă, că în neputințele lor sĕ svêrcolesc toți. Cam acesta e și resultatul întrunirei din zilele trecute, aici în Sibiiu.

Dacă e sĕ se facă ceva, acel ceva este reclamat în mod imperativ acum în óra a 11-a.

De regulă ne-am întârziat în tóte daraverile nóstre, și minunea lui Dzeu ar fi, ca de data asta sĕ fim mai trezi și mai norocoși.

Spre soluție. Eri a fost primit de nou în audiență ministrul de finanțe *Lukács*, în cestiunea resolvării crisei ungare. M. Sa nu a luat încă hotărîre decsivă, dar' a poftit pe Lukács sĕ rĕmână încă în Viena. Din acésta se deduce, că hotărirea se va lua totuși, dacă nu eri, apoi azi, ori mâne, a nume așa, că *Lukács va fi numit ministru-president*

Congresul.

Ședința V.

S'a ținut în 6/19 Octobre 1903. President: Esc. Sa I. P. S. D. Archiepiscop și Metropolit *Ioan Metianu*. Notariu: Ioan *Groza.*

După cetirea și autenticarea protocolului ședinței IV, presidentul presentéză raportul Consistoriului metropolitan, prin care promovéză planul de învĕțământ pentru institutele pedagogice, care se predă comisiunii școlare.

Deputatul Pavel Rotariu face următórea interpelațiune:

Considerând, că de mai mult timp se colportéză în public, prin foi de diferite limbi și culori politice, că Preacuvioșia Sa Dnul vicariu și president al Consistoriului din Oradea-mare ar fi rĕmas moralicește timbrat într'un proces de calumnie (?) sau de presă (?) pertractat la tribunalul regesc și la tabla regéscă din Timișóra,

Considerând, că de atunci încóce și din acelaşi incident P. Cuv. Sa este permanent espus atacurilor urîte în diferite foi, ceea-ce demoraliséză și scârbește atât în sus, cât și în jos;

Considerând, că Măritul Congres național-bisericesc nu póte sĕ rĕmână nepăsătoriu față de o astfel de întêmplare durerósă, care atinge pe un dignitar al bisericei nóstre, și deodată morala publică bisericéscă, de altă parte interesele nóstre binepricepute bisericești pretind, ca sĕ se curme firul acestor porniri scandalóse, ceea-ce nu s'ar puté ajunge de cât prin cercetarea afacerii din partea forurilor nóstre competente, și prin un verdict al acestora, — întreb și rog pe Eminența Sa Dl Archiepiscop, ca pe presidentul Venerabilului Consistoriu metropolitan, sĕ binevoéscă a-mi rĕspunde:

1. Are ori nu cunoștință privată ori oficiósă despre pertractarea și cuprinsul pomenitului proces?

2. Intrat-au ori nu la Eminența Sa, respective la Venerabilul Consistoriu metropolitan rugări sau jalbe din partea cutăror credincioși în aceste privințe?

3. Dacă da, — ce pași s'au făcut din partea Venerabilului Consistoriu metropolitan în causă?

4. Dacă până acum nu s'ar fi făcut pași întru eruarea adevĕrului asupra celor afirmate în pomenitul proces, sau în eventualele jalbe, voește, ori ba, Eminența Sa, ca de acum înainte sĕ dispună, ca Ven. Consistoriu metropolitan sĕ iee mĕsurile de lipsă?

La care interpelare Inaltpreasfinția Sa Dl Archiepiscop și Metropolit dă următoriul rĕspuns:

La interpelarea dep. Pavel Rotariu, dacă am primit ori nu vre-o înștiințare în causa procesului sensațional al vicariului nostru de la Oradea-mare, și dacă am luat careva disposițiuni în aceea, îmi iau voie a rĕspunde, că în urma unor publicări sensaționale prin jurnale, despre procesul de calumnia intentat de numitul vicariu, am primit unele petițiuni de la mai mulți fruntași ai nostri din Oradea-mare, cari arătând, că vaḑa și autoritatea Consistoriului nostru de acolo ar suferí în opinia publică, dacă acelaș vicariu ar rĕmâné și mai departe în fruntea acelui Consistoriu, au cerut delegarea altui Consistoriu neinteresat în causă, pentru a se pronunța asupra celor cari se zice că s'ar fi constatat în proces;

totodată am fost întrebat și de la locurile mai înalte dacă s'au luat careva disposițiuni și din partea bisericei în acea causă.

Eu, în urma acestora, am cerut actele procesuale de la tribunalul din Timișóra, sĕ mĕ informez din acelea despre starea lucrului. Mi-s'a rĕspuns însĕ, că nu mi-se pot da până când nu se va finalisa causa, care încă nu este finalisată.

Când voiu primí acele acte și mĕ voiu informa despre starea causei, voiu purcede întru tóte conform legii.

Interpelantul, Pavel Rotariu, ia la cunoștință rĕspunsul.

Tot deputatul Pavel Rotariu face următórea interpelațiune:

Din incidentul unui cas concret, care obvine în sînul Consistoriului eparchial din Arad, că adecă părintele vicariu și president al Consistoriului din Oradea-mare este membru activ și în acelaș timp și în Consistoriul din Arad (ca membru ales) și în cel din Oradea-mare (ca presipent natural) și-și eserciéză de fapt ambele mandate în ambele consistóre; și —

Considerând, că Statutul-organic nu permite acésta expres, de altă parte tóte posibilele combinări asupra întêmplărei ajung la resultatul că este incompatibil, ca unul și acelaşi om sĕ fie în acelaşi timp membru cu vot consultativ și decisiv în două consistóre de sine stătătóre, întreb și rog pe Eminența Sa Dl Archiepiscop și Metropolit sĕ-mi rĕspundă:

1. Are Eminența Sa cunoștință despre acésta, ori ba?

2. Este ori ba acésta compatibil pe temeiul Statutului organic?

3. Dacă Eminența Sa ține de lipsă ori ba, ca afacerea sĕ se interpreteze printr'un concius al Măritului Congres național-bisericesc?

La care interpelare Inaltpreasfinția Sa Dl Archiepiscop și Metropolit dă următoriul rĕspuns:

La interpelarea dlui deputat Pavel Rotariu, dacă am și eu cunoștință, că presidentul Consistoriului din Oradea-mare, Vasilie Mangra, funcționéză totodată și ca asesor în Consistoriul din Arad, îmi iau voie a respunde, că eu n'am cunoștință despre acésta. Ear' la al doilea punct din interpelare, dacă țin eu de admisibil, că numitul president sĕ funcționeze deodată la ambele Consistorii, îmi iau voie a dechiara, că resolvirea acestei chestiuni aparținênd Congresului o releg la competința acestuia.

La ordinea zilei urméză continuarea raportului comisiunii verificătóre, carea prin raportorul ei Dr. N. *Vecerdea*, propune, ear' congresul verifică pe următorii deputați: Trifon Miclea (Petrovoselo), Vas. Almășan (Cluj), Dr. Ioan Suciu (Radna), Dr. Nestor Oprean (Banat-Comloș) Virgil Tomici (Birchiș) și Petru Tisu (Panciova).

Urméză la ordinea zilei continuarea raportului comisiunii școlare asupra raportului general al Consistoriului metropolitan ca senat școlar. Raportor deputatul Vasile Goldiș.

In afacerea școlelor confesionale de pe teritoriul fostului confiniu militar bănățenesc, în care afacere, pe basa concluselor congresuale anterióre cu datul 15 Novembre n. 1884, Consistoriul metropolitan a făcut remonstrațiune la înaltul guvern, dar' resoluțiunea nici până astăzi n'a urmat, în conformitate cu propunerea comisiunii școlare se ia următoriul conclus:

Consistoriul metropolitan se însărcinéză a interveni prin o nouă representațiune la înaltul guvern, pentru revendicarea dreptului bisericei nóstre asupra școlelor din confiniul militar, declarate de comunale în mod arbitrar.

Ansă la o discusiune mai lungă, la care a luat parte P. S. S. Episcopul Popea și deputații: F. Musta, Dr. Badescu, V. Tomici, P. Truța, I. de Preda, N. Zigre și Dr. Miclea, a dat acea parte din raportul general al Consistoriului metropolitan ca senat școlar, în care se arată, că comuna bisericéscă din Satulnou, din diecesa Caransebeșului, a înființat o școlă confesională, dar' școla acésta a fost închisă prin autoritățile politice, sub cuvênt că pe teritoriul fostului confiniu militar școle confesionale nu se pot înființa, care procedură autoritățile politice și-o baséză pe Statutul din 1877, ce reguléză afacerile școlare de pe teritoriul fostului confiniu militar.

In conformitate cu propunerea comisiunii școlare se ia următoriul conclus:

Considerând, că Statutul referitor la organisarea școlelor poporale pe teritoriul fostului confiniu militar bănățean actualminte nu mai are nici un înțeles, Consistoriul metropolitan este invitat, sĕ întrevină la înaltul guvern al țĕrii, pentru scóterea din vigóre a Statutului respectiv din anul 1877, estinḑêndu-se legea școlară artic. XXXVIII din 1868 și asupra fostului confiniu militar bănățean.

Urméză la ordinea zilei raportul comisiunii financiare asupra raportului general al Consistoriului metropolitan ca senat epitropesc. Raportor deputatul Dr. Nicolae *Vecerdea*.

Raportul general al Consistoriului metropolitan ca senat epitropesc, fiind tipărit și împărțit întrĕ deputați, se consideră de cetit, se ia de basă la desbaterea specială și se adnexéză la litera F.

La desbaterea specială: părțile relative la discul metropoliei: se iau spre știre și fiindcă contribuirile de la acest disc au devenit în timpul mai din urmă tot mai mici și încassările tot mai neregulate, — Cons. metropolitan se însărcinéză a stăruí, ca acest resultat nefavorabil pe viitor sĕ se delăture, luând eventual disposițiuni mai energice de cât în trecut.

Cu privire la datele referitóre la fondul celor două eparchii, și la fondul monumentului marelui archiereu Șaguna, conform propunerii comisiunii:

Raportul Consistoriului metropolitan se ia spre știre, însărcinându-se Consistoriul metropolitan, ca sĕ inițieze luarea disposițiilor corĕspunḑĕtóre, ca anticipația de 11.374 cor. 99 fil. luată din fondul celor două eparchii, pentru achitarea speselor în procesul comunei bisericești Fabricul Timișórei, sĕ se restitue cu posibilă urgență de la acei factori, cari, după drept și datorință, au sĕ supórte aceste spese.

Consistoriul metropolitan este mai departe însărcinat, ca la proxima sesiune congresuală sĕ raporteze, dacă colecta întreprinsă în favorul monumentului Marelui Archiereu Şaguna se continuă, şi dacă da, cu ce resultat?

Cu privire la donaţiunea făcută de Atanasiu Cimponeriu, jude de tablă regéscă, în retragere, — comisiunea face următórea propunere:

Congresul ia act cu plăcere de donaţiunéa făcută în valóre de 2000 cor. din partea dlui Atanasiu Cimponeriu, jude al tablei regeşti, în retragere.

Preste eventualităţile puse în vedere însĕ, în sensul cărora acest fond sub anumite condiţii s'ar urca óre-când la 14.000, respective la 120.000 coróne, Congresul, la propunerea deputatului P. Cosma, nu întră acum în pertractarea acestui obiect, ci îndrumă Consistoriul metropolitan, ca la sesiunea proximă congresuală sĕ-l presenteze din nou, dimpreună cu condiţiunile sub cari se cere administrarea fondului la metropolie.

Urméză la ordinea zilei raportul comisiunii organisătóre.

Raportor deputatul Nicolae *Zigre.*

Asupra normativului pentru obiectele cari aparţin la competenţa plenului consistorial în eparchii, conform propunerii comisiunii organisătóre:

Fiind normativul tipărit şi distribuit întrĕ deputaţii congresuali, se consideră cetit şi se ia de basă la desbaterea specială.

Fiind timpul înaintat, continuarea referadei se amână pe şedinţa următóre.

Şedinţa VI.

S'a ţinut în 7/20 Octobre 1903 la orele 9 a. m. President: Escelenţia Sa I. P. S. D. Archiepiscop şi Metropolit *Ioan Metianu,* notariu Dr. G. *Miclea.*

După cetirea şi autenticarea protocolului şedinţei a V-a deputatul Dr. Ioan Suciu face următórea propunere:

Luând de basă faptul, că prin interpelarea făcută în şedinţa din 19 l. c. a Congresului s'a tras aşa numita „afacere“ a P. C. Sale vicariului episcopesc Vasile Mangra şi înaintea Măritului Congres, —

considerând, că rĕspunsul dat din partea presidiului n'a clarificat afacerea în merit,

considerând, că atât din punct mai înalt moral-bisericesc, cât şi din punct de vedere de dreptate şi echitate este neadmisibil, ca Congresul nostru sĕ sufere, ca un dignitar al bisericei nóstre, cap al unui consistoriu, sĕ fie ţinut sub bănuieli şi suspicionări grave — fără de a se fi făcut din partea Congresului totul, ca vinovăţia ori nevinovăţia respectivului dignitar sĕ fie constatată cu posibilă urgenţă propun:

ca Măritul Congres sĕ róge Inaltul Sinod episcopesc sĕ se ocupe urgent cu petiţia întrată contra vicariului Mangra, din ori-care parte — şi astfeliu, ca încă în decursul presentei sesiuni congresuale sĕ se pótă publica conclusul Inaltului Sinod episcopesc adus pe basa datelor şi actelor deja întrate.

Deputatul V. Mangra vorbeşte în causă personală.

La cererea mai multor deputaţi şedinţa publică se declară de confidenţială şi publicul asistent părăseşte galeria.

Tot la chestia părintelui V. Mangra, în legătură cu interpelarea deputatului Rotariu din şedinţa a V-a mai vorbesc deputaţii P. Rotariu, M. Velici, Dr. A. Popovici şi V. Goldiş.

Redeschiḑêndu-se şedinţa publică, presidentul declară propunerea deputatului Dr. Suciu primită.

Dnul N. Zigre continuă raportul comisiunii organisătóre asupra normativului pentru obiectele cari aparţin la competenţa plenului.

Se votéză proiectul înaintat de Consistoriu, cu mici schimbări, şi se decide că la şedinţele plenare ale consistórelor eparchiale sĕ recere sĕ fie presenţi 12 membri.

Tot comisia organisătóre raportéză cu privire la normativul pentru causele, la a căror discutare şi decidere nu póte participa un membru al corporaţiunii bisericeşti, şi se votéză următórele puncte: In corporaţiunile bisericeşti representative şi administrative presidentul şi membrii respectivei corporaţiuni nu participă la discutarea şi deciderea causelor în următórele casuri:

a) în causele sale proprii, sau în acelea, de la cari aştéptă daună sau folos;

b) în causele rudeniilor sale de sânge până la gradul al IV-lea, sau de cuscrie până la gradul al II-lea;

c) în causele părinţilor sau pruncilor sei adoptivi, cum şi ale celor cari stau sub tutoratul sau curatela lor;

d) în causele, în cari au fost martori, plenipotenţiaţi, esperţi;

e) în causele apelate sau subşternute din oficiu, la a căror decidere au luat parte în instanţa inferióră.

Şedinţa VII.

ţinută Marţi, după amiazi

Deschisă la ora 4 p. m. prin Esc. Sa metropolitul. Procesul verbal al şedinţei VI nefiind gata, sĕ întră imediat în ordinea de zi.

Comisiunea organisătóre, prin referentul N. Zigre, referéză asupra raportului Consistoriului metropolitan în causa despărţirilor ierarchice (a comunelor nóstre bisericeşti aflătóre încă şi acum sub jurisdicţiunea bisericei sêrbe) şi în causa revendicării mănăstirilor, făcênd propunere, ca: 1. conducerea afacerilor acestora, aparţinĕtóre delegaţiunii congresuale esmisă în causă, privind întrégă metropolia, sĕ fie concreḑută şi pe mai departe Esc. Sale metropolitului, ca şef al metropoliei, în calitate de president al delegaţiunii şi avênd ca vicepresident pe P. S. Sa episcopul Aradului; 2. delegaţiunea sĕ continue cu intentarea proceselor de despărţire cum şi cu demersurile pentru revendicarea mănăstirilor, pe basa datelor adunate deja, fără sĕ aştepte adunarea şi a altor date, putêndu-se face acéstă adunare şi în decursul proceselor; 3. spesele împreunate cu aceste procese vor avé sĕ le supórte, în cestiunea despărţirilor comunele interesate, ear' în cestiunea revendicării mănăstirilor diecesele pe al căror teritoriu sunt situate acele mănăstiri; 4. cu privire la intentarea proceselor delegaţiunea sĕ asculte din cas în cas părerea unei anchete de jurişti.

La punctul acesta al propunerii deputatul F. Musta face aditament, ca: în anchete sĕ fie câte trei jurişti din fie-care diecesă.

Se primeşte propunerea comisiunii, cu aditamentul propus de F. Musta.

Privitoriu la raţiociniul despre administrarea fondului pentru despărţirile ierarchice comisiunea propune luarea la cunoştinţă.

Se primeşte.

Asupra propunerii făcută de deputatul Dr N. Oprean în şedinţa a patra, de următoriul cuprins:

„Considerând, că „Regulamentul pentru procedura judecătoréscă în causele disciplinare“ al Congresului naţional-bisericesc din 1886 nr. 184 a fost votat numai în mod provisor;

considerând, că la codificarea acestui regulament au fost deplin desconsiderate principiile jurisprudenţei moderne;

considerând. că în acest regulament la organisarea judecătoriilor disciplinare, nici dispoziţiile „Statutului organic“ nu au fost luate în socotinţă deplină;

considerând, că după dispoziţiile acestui regulament inculpatul nici în decursul cercetării, nici la resolvarea în merit a causei prin sentinţă nu ajunge în coatingere directă cu judecătoriul seu;

considerând, că în afaceri de disciplină este un principiu cardinal al judicaturei moderne, ca judecătoriul sĕ-şi formuleze judecata pe basa impresiunii imediate primite de la inculpat şi doveḑi, ear' în regulamentul present acest principiu (al verbalitătii şi al comunicaţiei imediate cu inculpatul) este cu desĕvêrşire desconsiderat;

şi astfel regulamentul present nu se mai póte susţiné:

Consistoriul metropolitan este îndrumat sĕ elaboreze un nou project de regulament pentru procedura judecătoréscă în afacerile disciplinare, pe basa principiilor jurisprudinţei moderne a verbalităţii şi cu deplină considerare a forurilor bisericeşti staverite în Statutul organic; ear' projectul astfel pregătit sĕ 'l supună desbaterii proximului Congres naţional-bisericesc“

comisiunea propune transpunerea ei la Consistoriul metropolitan, care sĕ o studieze şi apoi sĕ presinte proximului congres project care sĕ pótă fi discutat în merit.

Se primeşte.

Urméză referada dlui *P. Cosma* (com. organisătóre) *în causa înfiinţării episcopiilor noue.*

Despre acésta parte a şedinţei vom da raport în numĕrul proxim, cum şi despre referada în causa opului „Metropolia Românilor ortodoxi din Ungaria şi Transilvania“, scris de Preacuvioşia Sa dl archimandrit Dr. Ilarion Puşcariu, făcută tot în acéstă şedinţă.

Şedinţa s'a terminat la 7 ore séra, fixându-se ţinerea proximei pe azi la ora 9 a. m.

Prinţişorul Romăniei.

Vineri la 5 ore şi 30 m. după amiazi s'a făcut în castelul Peleş din Sinaia botezarea prinţişorului Nicolae, fiul al patrulea (2 feciori şi 2 fete) a părechei moştenitóre a corónei Romăniei. Naşi ai micului prinţ au fost: *ţarul Rusiei, Nicolae II.*, representat prin prinţul Dolgorucki, şi *prinţul de Wales* (Vels), moştenitoriul englez, representat prin *Sir Kennedy,* ministrul plenipotenţiar al Angliei la Bucureşti.

Ceremonialul botezului, conform rapórtelor date de ziarele din Bucureşti, a decurs astfel:

Botezul a avut loc în sala maură, în fundul căreia se ridicase o estradă pentru familia regală şi înaltul cler.

Superba sală era plină de invitaţi, aprópe 300 de persóne. Partea dréptă a salei era ocupată de dómne, ear' cea stângă de domni.

La orele 5.30, I. P. S. S. metropolitul primat, încunjurat de Inalţii Prelaţi, întră în sală şi se urcă pe estradă şi începe sfinţirea apei din cristelniţa care a servit şi la botezul A. S. R. prinţului Carol.

Imediat după acésta întră în sală fraţiorii prinţului: prinţul Carol şi princesele Elisaveta şi Maria, însoţiţi de dna Grecénu (dama de onóre a mamei nou-născutului), ţinênd în braţe pe prinţişorul şi avênd la drépta pe C. F. Robescu, primariul capitalei, ear' la stânga pe colonelul Antonescu, adjutantul regelui.

După ei urméză regele şi regina, prinţul Ferdinand, tatăl micuţului, şi prinţul Carol de Hohenzollern, unchiul regelui şi moş al prinţişorului, apoi representanţii naşilor, damele de onóre ale reginei, în fine ministrul-president D. Sturdza şi dl I. Kalinderu.

Familia regală şi prinţul Dolgorucki iau loc pe estradă, după care I. P. S. S. Mitropolitul-primat începe oficiarea botezului. Dna Grecénu dă pruncul regal prinţului Dolgorucki, care il ţine în braţe până în momentul când a fost cufundat în cristelniţă prin metropolitul.

După ce prinţul a primit botezul, stareţul mănăsttrei Sinaia l'a luat în braţe şi l'a înălţat în sus spre a fi vĕḑut de întrégă asistenţa.

După ceremonia tunsului şi unsului cu sf. mir, M. Sa regina a luat în braţe pruncul regal şi, precedată de A. S. R. prinţul Carol cu luminarea de botez în mână, şi urmat de prinţul Dolgorucki şi de ministrul Angliei, a făcut de trei-ori ocolul cristelniţei, după ritul ortodox.

D. P. Gârboviceanu, administratorul Casei Bisericei, a presentat spre semnare actul de botez, după care s'a format din nou cortegiul regal, precedat de I. P. S. S. Metropolitul-Primat.

Astfel format cortegiul, mititelul a fost recondus cu mare pompă în salónele alăturate, unde aştepta mamă-sa, princesa Maria.

M. S. regele, M. S. regina, Alteţele Lor Regale prinţul Ferdinand şi princesa Maria, au revenit apoi în sala maură, pentru a primí felicitările asistenţei.

La reapariţia familiei regale, întrégă asistenţa a isbucnit în aclamaţiuni de „Trăiască princesa Maria!“ „Trăiască prinţul Nicolae!“

Regele, regina, prinţul Ferdinand şi princesa Maria au primit apoi felicitările de la óspeţi, cu cari s'au întreţinut grup de grup. Reapare în sală dna Grecénu cu prinţişorul în braţe, pe care 'l arată óspeţilor, în timp ce prinţul Dolgorucki împarte óspeţilor medalia comemorativă, bătută din argint, în mărimea unui leu şi avênd pe avers inscripţia: *Principele Nicolae al Romăniei, născut la 5 August 1903. — Botezat la 3 Octobre 1903,* ear' pe revers în jurul reliefului cristelniţei: *In Iisus Christos.*

A urmat apoi un bogat buffet, după care ceremonialul s'a terminat la 6 ore şi 45 minute séra.

Mărturie a botezării, metropolitul-primat a predat prinţului Ferdinand următoriul act (carte) de botez:

„Subsemnatul primat al României şi metropolit al bisericei autocefale române a Ungro-Vlahiei, adeveresc prin acésta, că azi 3 Octobre 1903 am sĕvêrşit botezul A. S. R. principelui Nicolae, fiiul A. S. R. principelui Ferdinand al Romăniei şi al A. S. R. principesei Maria, principesă de Coburg şi a Marei Britanii, fiind naş M. S. împĕratul Nicolae Alexandrevici al tuturor Ruşilor, representat prin generalul-adjutant prinţul Nicolae Dolgorucky, în asistenţa Curţei regale române şi a altor rude ale familiei regale.“

Actul e scris pe pergament.

I-a predat totodată şi estrasul de naştere, scos de primariul Sinaei, scris deasemenea pe pergament şi legat în mod splendid în pluş albastru, ear' Eug. Stătescu i-a predat şi dsa un estras al actului de naştere, încheiat de dsa în calitate de ministru de justiţie al ţerii.

Din prilejul acestui botez ţarul Rusiei a trimis prinţului Ferdinand *colierul ordului Sf. Andreiu,* princesei Maria o buclă superbă, compusă din safir de mărime considerabilă şi tivită cu briliante mari, ear' finuţului sĕu, prinţişorului Nicolae, mulţime de daruri, întrĕ cari e şi un légăn sculptat şi bogat împodobit cu aur.

Regele a trimis ţarului o icónă făcută de princesa Maria în fir de aur şi representând pe Maica-Fecióră cu pruncul Iisus în braţe.

Presa din regat salută în cuvinte de bucurie şi de profund devotament faţă de casa domnitóre actul întroducerii în legea drept credinciósă ortodoxă a nou-născutului prinţişor, scoţênd şi de astă-dată în relief nepieritórele merite ale regelui Carol şi casei sale pentru consolidarea şi prosperarea regatului, cum şi recunoştinţa, dragostea şi alipirea poporului către gloriósa dinastie *română* a Hohenzollernilor.

Din aceste calde saluturi reproducem aci un articolaş publicat în „Voinţa Naţională“ apărută Vineri, de următoriul cuprins:

„Pentru familia regală ca şi pentru tot poporul, ziua de astăzi este un prilej de adevĕrată serbătóre sufletéscă.

Botezul principelui Nicolae, în legea nóstră strămoşéscă, revarsă de pe treptele Tronului cea mai curată bucurie în sînul némului românesc.

Marea legătură dintrĕ dinastie şi naţiune este atât de puternică şi de neclintită, în cât bucuriile celei dintâi sunt şi bucuriile celei din urmă, tot aşa precum şi încercările uneia au fost încercările celeilalte.

Sórta cea bună a poporului nostru a veghiat cu grijă şi cu iubire la pregătirea sănĕtósă a presentului şi la asigurarea trainică a viitoriului.

Pe tronul lui Stefan şi a lui Mihai ni-a fost dat sĕ vedem strălucind înţelepciunea, vitejia şi înaltele virtuţi ale unuia din cei mai respectaţi monarchi ai Europei, şi, alături de dînsul, bunătatea, talentul şi înălţimea de suflet ale uneia din cele mai desĕvêrşite suverane.

Acesta-i presentul, ear' viitoriul îl aşteptăm liniştiţi, căci zarea lui e luminată de înaltele simţeminte ale principelui şi ale principesei de corónă.

Trebue sĕ recunóştem însĕ că treptat cu înălţarea şi întărirea dinastiei, s'au înălţat şi s'au întărit gândirile şi simţirile naţiunei.

Astăzi, aprópe nu mai e Român, care sĕ-şi dee sémă de noua situaţie a ţérii, şi care, în acelaşi timp, sĕ nu aducă, în ori-ce împrejurare, prinosul sĕu sufletesc de neţărmurită recunoştinţă şi de respectuósă iubire pentru augusta familie domnitóre.

De aceea şi cu prilejul botezului principelui Nicolae, toţi Românii vĕd cu bucurie legăturile ce se stabilesc între dinastia nóstră şi o dinastie străină, fără a turbura — precum póte s'ar fi făcut în alte vremuri — acest avênt al inimei lor cu consideraţiuni inoportune privitóre la atitudinea statului nostru în afară.

Aceste legături ne sunt cu atât mai scumpe, cu cât sĕrbătórea de astăzi îndréptă gratitudinea naţiunei române către suveranul poporului, alături de care ai nostri, sub conducerea Domnitoriului Carol, şi-au vărsat sângele pe acelaşi câmp de bătae“.

De la congres.

— Raport general al consistoriului metropolitan plenar. —

(Fine).

Spre a încunjura pentru viitoriu eventualitatea de a impune comunităţii bisericeşti sarcine, votate în interesul unei anumite clase de persóne, şi votate cu concursul adese-ori decisiv al persónelor interesate, cum s'a întêmplat adese-ori până acum, am aflat de neapărată trebuinţă a regula prin un normativ participarea la discutarea şi deciderea comunelor în corporaţiunile bisericeşti representative şi administrative.

Proiectul normativului din cestiune se presintă cu raport special.

Tot aşa se va promova şi cestiunea înfiinţării celor trei episcopii noue, provědute în conclusul congresual nr. 64/1900.

Un proiect de regulament pentru esamenul de cualificaţiune preoţesc s'a transpus sinodului episcopesc pentru a se pronunţa asupra lui.

Un proiect de normativ pentru regularea competinţei plenului consistorial în eparchii în consonanţă cu agendele plenului în consistoriul metropolitan, va urma ca obiect de sine.

Incidentul cu şcóla confesională înfiinţată de comuna Satul-nou în diecesa Caransebeşului, şi închisă prin autorităţile politice pe basa unui statut care nu admite şcóle confesionale pe teritoriul fostului confiniu militar bănăţean, — despre care şcólă raportéză ma pe larg senatul şcolar, — ne impune datorinţa, sě venim de nou a reflecta la cestiunea şcólelor din numitul confiniu, cari s'au declarat comunale prin un act unilateral al guvernului ţerei, şi în privinţa cărora, avênd în vedere conclusele congresuale nr. 70/1874 şi 299/1878, s'a adresat guvernului ţerii representaţiunea consistoriului metropolitan din 15 Novembre nou, 1884, nr. 117, publicată la protocolul congresual din anul 1886, — la care până acum n'a sosit resoluţiune.

Măritul Congres va apreţia eminenta însemnătate a acestei cause pentru instrucţiunea poporului nostru, şi va cumpěni, dacă este, ca la timp oportun sě insistam sě ni-se restitue şcólele înfiinţate şi susţinute cu jertfe aduse de poporul nostru.

Dl ministru de culte şi instrucţiune publică, condus de consideraţiuni sociale şi economice, sulevase încă la anul 1900 unificarea călindarelor, respective adoptarea călindariului asa numit gregorian pentru biserica greco-orientală ortodoxă.

Cum se ştie, cestiunea călindariului s'a ventilat la noi în congresul anului 1891 prin o propunere a repausatului metropolit, care avea de scop întroducerea călindariului nou în *administraţiunea* bisericei.

Cele ce au urmat atunci în acéstă causă se věd în conclusele congresuale Nr. 67 şi 86/1891.

Cestiunea a fost tractată în anii din urmă şi din partea publicisticei, şi pe acéstă cale am aflat că guvernul Rusiei se ocupă de regularea călindariului, la resultat final însě n'a ajuns.

Sântul sinod din Romănia, rugat de un membru al unei societăţi clericale, sě se pronunţe în causă, a treeut la ordinea zilei preste recercarea ce i-se făcuse, — din motiv, că cestiunea aparţine la competinţa unui sinod ecumenic, a cărui întrunire, întrě referinţele politice de astăzi, se póte considera ca esclusă şi imposibilă.

Avênd în vedere aceste antecedenţe, dlui ministru i-s'a dat informaţiuni că timpul oportun pentru a da cestiunii călindariului o soluţiune mulţămitóre, numai atunci va fi sosit, când guvernele statelor ortodoxe, ori representanţele bisericilor din acele state vor iniţia ele însěle regularea călindariului, la care noi din parte-ne puţin putem contribuí, după-ce corespondenţa cu autorităţile bisericeşti din statele ortodoxe întimpină greutăţi formale, cerênd guvernul ţěrei nóstre, ca contactul cu autorităţile bisericeşti din alte state sě se facă prin intermediarea lui.

Terminând astfeliu raportul nostru din plenul consistoriului, mai observăm, că la întregirea posturilor vacante la consistoriul metropolitan arětate mai sus, anume la alegerea membrilor supienţi, Măritul Congres va binevoi a reflecta la conclusul congr. nr. 125/1870, p. 2, lit. *c)* (vedi suplementul la statut. org.), făcênd astfeliu posibilă întrunirea senatelor şi în decursul anului, când nu este întrunit consistoriul plenar.

Din şedinţa plenară a consistoriului metropolitan, ţinută în Sibiiu, la 29 Septembre, 1903

Ioan Metianu m. p.
metropolit.

Leontin Simonescu m. p.
secretariu metropolitan.

NOUTĂŢI

Inchiderea congresului. Azi la ora 1 după amiazi congresul terminându-şi agendele, Esc. Sa dl archiepiscop şi metropolit a închis sesiunea congresuală. Raport în numěrul proxim.

*

Visita M. Sale la Londra. Cum se raportézá din Londra, lordmajorul (primariul) capitalei engleze a primit deja înştiinţare oficială, că M. Sa împěratul şi rege al nostru *Francisc Iosif I.* la primăvară va sosí la Londra spre a reda regelui Eduard VII. visita din luna trecută. In urma acestei înştiinţări capitala Angliei a şi început deja pregătirile de primire, care va fi una dintre cele mai splendide.

M. Sa va duce cu sine suită mare şi — amèsurat programului de până acum — va petrece în Londra trei zile.

*

Esposiţia pictorului Şmigelschi, deschisa azi e sěptěmâna la „Gesellschaftshaus", despre care am mai făcut amintire în ziariul nostru, e elogios apreciată de profesorul de desemn de la şcóla reală ev. lut. din loc C. Dörschlag, bun pictor şi dsa, într'o recensiune publicată zilele trecute în „Siebenbürgisch-Deutsches Tageblatt". Estragem din acéstă apreciare următórele:

„Cine cunóşte pe Smigelschi şi talentul seu, cum şi zelul cu care acest artist se nisuieşte sě-şi desvólte şi perfecţioneze talentul, acela trebuia sě-'şi facă încă dinainte cele mai bune idei despre esposiţia ce s'a deschis azi în sala cea mare de la „Gesellschaftshaus". Şi de fapt visitatorul esposiţiunii n'a rěmas de loc desilusionat. Pe lângă un mare numěr — sunt aprópe 70 — de tablouri profane moderne, Smigelschi mai espune — şi pe acestea pune de astădată mai mult pond — şi un mare numěr de *picturi monumentale, bisericeşti în stil bizantin,* cari formézá lucrările pregătitóre pentru pictura din interiorul bisericei catedrale din Blaj"... „Smigelschi a fost de repeţite-ori în Italia pentru a studia în Veneţia, Ravenna şi Fiorenta picturile antice creştine, în S. Marco, în San Vitale, la Mormêntul Galla Placidiei, S. Apollinare Nuovo şi în Classe şi cum se mai numesc aceste venerabile monumente ale artei bizantine. Unde n'a putut studia în original pe vechii măestri ai acestor mosaicuri şi picturi de părete, Smigelschi a consultat diferite scrieri asupra Romei, Siciliei, Constantinopolului şi asupra mănăstirilor de pe muntele Athos, pětrundênd pe calea acésta în mod surprindětor in stilul acestei perióde. Conştiinţa sa artistică însě nu i-a permis sě copieze simplu. Din contră! Cu gustul sěu rafinat a ştiut evita unele severităţi ale vechilor măestri, fără însě sě altereze stilul; a ştiut sě disolveze colorile adese-ori prea multifere şi prea vii, în o armonie binefăcětóre şi o pompă de colori seriósă. Sala cea mare de la „Gesellschaftshaus" presintă o privelişte de tot particular străină şi sěrbătorescă. Trei din păreţii sěi cei mari sunt acoperiţi până la ferestrile de sus cu planuri, cartóne şi schiţe, unele de mărimi uriaşe. In odăile laterale dl Smigelschi a arangiat o prea interesantă esposiţie de picturi profane de caracter modern, în aquarel, uleu şi tempera, şi pe cât de variată este technica aplicată de artist, pe atât de multilaterale sunt şi objectele picturilor sale: capete de studiu, portrete, picturi de genre, composiţiuni libere figurate, peisage etc. Ne-ar duce prea departe şi ar obosí numai pe cetitor, dacă am voi sě întrăm în tóte detailurile. De altcum dl profesor Smigelschi a edat un catalog detailat, în care visitatorul esposiţiei află tóte informaţiunile dorite. Şi aşa dorim artistului sě aibă cât mai mulţi visitatori, ear' publicului sibiian iubitor de artă, multă plăcere la vederea valoróselor şi originalelor tablouri".

Pentru orientarea publicului amintim că acésta frumósă esposiţie este deschisă în fie-care zi de la 8 diminéţa până la ora 4 după amiazi. *Inchiderea se va face Duminecă* (25 Octobre st. n.), deci abia câteva zile mai stă la disposiţia publicului. Cei cari până acum n'au vědut'o încă, vor face bine sě nu pérdă bunul prilej de a vedé ceva *în adevěr frumos.* Taxa de întrare e 40 fileri, ear' pentru studenţi 20 fileri.

*

Nou doctor juris. Dl Trajan Morcan din Munţii-Apuseni a fost promovat Sâmbătă în 17 Oct. st. n. doctor în ştiinţele juridice, la universitatea din Cluj.

*

Ospitalitatea moţilor. Un magiar, care zilele acestea a călětorit prin Munţii-Apuseni, pe la Găina, îşi publică în „Egyetértés" de Sâmbătă impresiunile de călětorie, constatând că „nici-odată o mai mare linişte printrě Români nu a fost, ca acum" (cum stăm deci cu ştirile alarmante despre pregătirile de revoltă, debitate de presa magiară?! — Red) şi zicênd, că moţii nu numai nu au intenţii erle faţă cu magiarii, ci din contră, sunt de o rară ospitalitate. Dovadă la acésta, spune că în călětoria sa prin munţi, în o comună i-a eşit în cale un moţ cu o pălărie plină de mere frumóse, pe cari i-le-a îmbiat gratis, şi tot astfel i-s'a întênplat şi cu un alt moţ cu care se întâlnise, constatând, că o astfel de ospitalitate rar sě se găséscă prin ţinuturile locuite de magiari. Tot cu alusine la ştirile de revoluţie zice acest domn magiar (păcat că nu şi-a publicat şi numele!), că dacă moţii scobóră de la munte spre câmpie, o fac acésta, ca sě-şi vêndă ciuberele şi cercurile, din care îşi susţin amărîta viéţă.

*

Alegeri municipale. Conform hotărîrii luate în congregaţia de la 5 Octobre, pentru îndeplinirea locurilor de membri ai congregaţiei comitatului Sibiiu, ajunse în vacanţă, alegerile se vor face în 12 Novembre st. n., ear' eventualele alegeri supletorii în 17 Decembre st. n. Publicaţiunea detailată se va face la timpul sěu.

*

Societatea de lectură „Petru Maior" a tinerimei române de la şcólele superióre din Budapesta şi-a ales pentru anul şcolar curent următoriul comitet: president Sebastian Stanca, abs. de teol. şi stud. în filosofie; vice-president George Gêrda, stud. jurist; secretariu: Const. Nedelcu, stud. în filosofie, notari Horia Petra-Petrescu, stud. în fil. şi Alexandru Bojinca. stud. jurist; cassariu Mihaiu Şerban, stud. în filosofie; controlor Valeriu Seni, stud. în filosofie; bibliotecariu Const. Bucşan, stud. jurist; vice-bibliotecariu Zacharie German, stud. în filosofie; econom Romul Muntean, stud. jurist; In comisiunea literară: president George Tulbure, abs. de teol. şi stud. în filosofie; referent George Gêrda. stud. jurist; membri Sebastian Stanca, abs. teol. st. fil; Isac Linţia, Const. Nedelcu, Horia Petra-Petrescu, studenţi în filosofie; Antoniu Domide, stud. la ped. sup.; In comisia de supraveghiare; Pompil Nistor, stud. med., Antoniu Domide, st. la ped. sup., Petru Groza, stud. jurist.

*

Concert în Lugoj. Reuniunea română de cântări din *Lugoj* arangiază Duminecă (25 Octobre st. n.) concert la hotel „Regele Ungariei" din Lugoj. Inceputul la $8^1/_2$ ore séra. După concert urmézá dans.

*

Un mare filantrop. Cum se raportézá din Varşovia, un comerciant din Moscva, stăpân pe avere de multe milióne, a făcut o fundaţiune de *patru milióne de ruble* (cam 5 milióne şi 640 mii în valóre de coróne), din venitele căreia sě fie ajutoraţi comercianţii şi împiegaţii caselor de comerciu ajunşi în miserie.

*

Societatea de lectură „Ioan Popasu" a tinerimei studióse de la institutul teologic şi pedagogic diecesan din *Caransebeş,* pentru anul şcolar curent şi-a ales president pe prof. Dr. Petru Ionescu. vice-president Ioan Andreescu, cl. c. III.; secretari: Liviu Biro, cl. c. III. şi Pavel Bogoeviciu, ped. c. IV.; bibliotecariu: Marcu Boldovină, cl. c. II.; vice-bibliotecariu: Dămian Izvernicean, ped. c. III.; cassariu: Romul Ancuşa, cl. c. II.; controlor: Eustachie Gerga, ped. c. IV. In comitet: Valeriu Blajovan şi George Costescu, cl. c. III.; Antoniu Miloşescu şi Valeriu Perin, cl. c. II.; Grigorie Iorga şi Pavel Magdescu, cl. c. I.; Constantin Iacob ped. c. IV.; Alexiu Creţu, ped. c. III.; Iosif Bogdan, ped. c. II.; Aurel Bălan, ped. c. I.

*

Ómeni mâncaţi de fiarě sělbatice. Séptěmâna trecută a apărut în Londra o statistică oficială despre India. In statistica acésta se arată şi numěrul ómenilor căduţi victimă fiarělor sělbatice. Conform datelor acestora în anul curent au fost sfaşiaţi şi mâncaţi de *hiene* 26 ómeni, de tigri şi lupi 2810, ear' muşcaţi de şerpi au murit 23.166.

*

Opt sate pustiite de cutrěmur. In districtul Harazan (în Caucaz) un puternic cutrěmur de pămênt a pustiit Sâmbătă şi Duminecă vr'o opt sate. Din 800 de case n'a rěmas nici pétră pe pétră; alte 400 s'au prăbuşit, în cât sunt numai ruine, astrucând sub ele mulţime de ómeni. Până la trimiterea rapórtelor telegrafice fuseseră scóse de sub ruine 99 cadavre de om, numěrul dispăruţilor e însě sute şi mii. Peste zece mii de ómeni au rěmas fără adăpost şi fără nici un modru de traiu, pustiindu-li-se tótă averea.

*

Primă ninsóre. Incepênd încă de a séră plóia ce tótă ziua a curs asupra Sibiiului şi împrejurimii, s'a schimbat în fulgi de néuă, cernênd cu alb coperişele caselor încă şi azi diminéţă. Peste zi însě primul vestitoriu al ernii s'a dus cum a venit, s'a topit în lapoviţă de plóe, lăsând în urmă-i numai aer posomorit şi cece.

Cărţi şi reviste.

Au apărut:

„Metropolia Românilor ortodoxi din Ungaria şi Transilvania", de Dr. Ilarion *Puşcariu,* archimandrit, vicariu archiepiscopesc. Lucrare valorósă, bine apreciată atât la noi, cât şi în ziarele şi revistele din România, din prilejul apariţiei sale. Se împarte în douě părţi; prima parte, pe 23 cóle de format 4⁰ mare, conţine un studiu istoric aměnunţit, despre reînfiinţarea metropoliei nóstre, ear' a doua, pe 55 cóle, conţine o valorósă colecţie de documente.

„Noua Revistă Română" din Bucureşti scria în Nr. 19 din 1900 asupra acestui op următórele:

„Reînfiinţarea metropoliei perdute la anul 1700 însémnă una dintrě cele mai strălucite pagini ale istoriei moderne a Românilor din Transilvania şi Ungaria, şi împodobeşte cu o aureolă vecinică luminatul cap al marelui metropolit Andreiu Şaguna. Biserica a fost aceea, care în vremurile grele, pe cari au avut sě le supórte fraţii nostri de peste munţi, li-a păstrat limba şi naţionalitatea. Prin reînfiinţarea metropoliei s'a schimbat starea děrěpănată a bisericei într'un organism puternic, care a dat putinţă Românilor sě se adune din tóte părţile în sinóde şi congres, în cari sě se pótă sfătuí despre binele obştesc"...

„De aceea Congresul din 1895 a făcut bine când a hotărît publicarea acestui memoriu, căci în el se reoglindeşte istoria şi aspiraţiunile Românilor de peste munţi de la 1848—1870; şi n'a greşit când a concredut dlui Puşcariu scrierea lui. Opul dlui Puşcariu e dovada unei munci înteţite, studiul pe care 'l scrie, e basat pe documente — aprópe 200 la numěr — publicate în partea a doua a cărţii. *Instructiv şi interesant, acest studiu* e de interes nu numai pentru Românii de dincolo, ci şi pentru noi. Ocupându-se mai întâiu pe scurt de istoria bisericei româneşti de preste munţi, autorul arată apoi pe larg opera marelui Şaguna, desfăşurând înaintea nóstră tóte pedecile şi tóte greutăţile cari au trebuit învinse. *Stilul e limpede, adese-ori avêntat,* aşa în cât cartea se ceteşte cu uşurinţă şi cu interes, de la început până la fine".

Ear' la alt loc, după ce scóte în relief luptele lui Şaguna în scopul reînfiinţării metropoliei, recensiunea zice următórele:

„Tóte acestea sunt espuse limpede în cartea despre care vorbim, întreţěsute cu multe aměnunte interesante, şi nu e mirare, că vorbind de faptele mari ale lui Şaguna, cuvintele dlui Puşcariu, care probabil că a fost însuşi martor al acestor vremuri, sunt pline de învăpăiare, aşa că *opul seu e un isvor de însufleţire pentru toţi cei ce 'l cetesc şi mai cu sémă pentru tineretul de preste Carpaţi.*"

Acest valoros op a apărut în tipografia archidiecesană şi costă 6 coróne.

*

„Clipe de repaus", a doua serie de schiţe scrise de *„Sorcovă"* (Virgil Oniţiu) a cărei apropiată apariţie fusese anunţată deja în ziariul nostru. A apărut în Braşov (tipariul tipografiei Ciurcu) şi costă 1 cor. 60 fileri. Proprietatea autorului.

*

„Scaiul", schiţe humoristice, de Ioan *Bota.* Editura lui Francisc Schäser în Alba-Iulia. Preţul 40 fileri.

*

„Călindariul poporului român" pe anul visect 1904, cu numěróse ilustraţiuni. Budapesta, tipariul şi editura tipografiei „Poporului român" (VI. strada Vörösmárty nr. 60 a). Preţul 40 fileri.

[244] 1—1

Edict de licitațiune.

Comitetul parochial din comuna **Polĕț** pe basa concesiunei dlui ministru nr. 86406 1902 și al Preaveneratuiui Consistoriu archidiecesan nr. 14122/1902 **vinde pe calea licitațiunei publice 2149 lemne de brad** cari fac 3834 m³ din pădurea bisericei în ziua de 3/16 Novembre anul curent la 3 óre d. a. în cancelaria comunală.

Prețul strigării este 21857 coróne.

Licitantul are sĕ depună o cauțiune de 10 procente.

Condițiuni de licitare mai detailate se pot afla la oficiul parochial gr. or. din Polĕț și la oficiul silvanal din Reghin.

Polĕț, la 30 Septembre v. 1903.

Cu împuternicirea comitetului și sinodului parochial:

Moise Csiff
epitrop I.

Nicolae Nașcu
paroch, presid. comit.

Nr. 514 1903.

Vidi!

Reghinul-săsesc, 2/15 Octobre, 1903.

Galaction Șagău
protopresb.

Nr. 403 1903 [245] 1—3

Concurs

Pentru întregirea postului vacant de **paroch** în parochia **Cărpiniș**, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a 'și așterne cererile lor instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat și au a se presenta înainte de alegere în biserica din loc spre a cânta respective a celebra și a cuvênta.

Fĕnațĕ, la 30 Septembre 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cetățiide-pétră în conțelegere cu comitetul parochial.

Teodor Șovrea
protopresb.

---

[242] 3—3

Árlejtési hirdetmény.

A **nagyszebeni m. kir. állami elmegyógyintézet** önkezelésű élelmezéséhez szükséges

I. **liszt,**

II. **tej,**

III. **sertéshús, zsir és hentes készitmények**

szállitása *1904. január 1-től* egy, esetleg három egymásután következő évre, az intézet gondnoki irodájában folyó évi *november hó 6-án d. e. 10 órakor* tartandó irásbeli árlejtes alkalmával biztosittatni fog.

Az egy évi forgalomnak megfelelő 5% bánatpénzül: a lisztre 540 korona, a tejre 350 korona és a hentes készitményekre 550 korona készpénzben vagy magyar állami papirokban, a magyar nyelven írott, 1 kor. bélyeggel ellátott, jól lepecsételt ajánlathoz csatolandók és alolirott helyen pontos időben benyujtandók.

Esetleges felvilágositás a hivatalos órákon belől az intézet hivatalos helyiségében megszerezhető.

Megjegyeztetik, hogy szerzödés kötése esetén, a bánatpénz kétszeres összege szolgál óvadékul.

Nagyszeben, 1903. október 13-án.

A m. kir. állami elmegyógyintézet igazgatósága.

De la **Librăria archidiecesană** se póte procura **Colecțiune de cântece și cântări bisericești pentru școlele poporale** de N. Stoicovicĭ. Partea I. Cântece și cântări bisericești într'o voce, pentru anii: I, II și III de școlă. Prețul broș. **50 fil.** plus 5 fil. porto postal.

Vocabulariu portativ german-magiar-român, magiar-german-român și român-german-magiar, de Heinrich Schlandt, prof. gimn. Prețul unei părți singuratice este 20 fil.; tóte trei părțile broșate la olaltă costă 60 fil., plus 5 fil. porto postal.

Librăria archidiecesană.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret**

vindecă și învioréză **pe lângă garanție.**

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosesce contra *durerilor de cap si dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni și picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui* și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

[2] 41

Prețul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copíi și femei de constituție fórte slabă.

Espeditie din centru și locul de vêndare pentru țéră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colțul strada Kálmán.

Anunț colectiv al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“.

Comitetul Reuniunii își permite a recomanda onoratului public românesc pe comercianții și industriașii nostri de mai jos și a 'l ruga sĕ binevoiéscă a 'și acoperí trebuințele sale — întru-cât e cu putință — de la acestia. — Totodată aduce la cunoștința acelor părinți, cari au copíi pe cari i-ar aplica la meserii, că comitetul nostru mijlocește așezarea lor pe la măestri buni.

Const. Dragoș
pantofar.
Iși recomândă prăvălia sa cu tot feliul de **ghete** și **cisme**. Esecută lucru după comandă în lucrătórea proprie. Primește reparaturi. Cercetéză têrgurile mai mari.
Piața mare nr. 5.

N. S. Nadasdy
comerciant.
Piața mică 31: Prăvălie de manufactură
Str. cisnădiei 28: Prăvălie (filiala) de pânzături și albituri.

Renumitul
Hotel Mihaiu
Odăi elegante, cafenea și restaurant cu mâncări și beuturi bune. Trăsură la disposiție pentru fie-care plecare și sosire de tren.
— Prețuri moderate —
Strada turnului nr. 11.

Ioan Roman
Salon de ras, frisat și tuns.
Deposit: de parfumuri, legători de mustațe, perii și altele.
Str. Poplăcii-mari nr. 4

Bereria mare
(Iosif Barbu).
Restaurant provĕdut cu tot feliul de mâncări și beuturi. In Dumineci și sĕrbători — concert. Serviciu prompt.
Prețuri eftine.
Promenada Bretter.

Teod. Popescu
comerciant.
Recomândă marele seu **deposit** cu **mărfuri de manufactură.**
Prețuri moderate.
Piața mică nr 14.

Stefan Moga
franzelar (jimblar)
Deposit mare de **făină**
La comande mai mari de jimble, covrigi sau pâni dă rabat.
Strada trenului nr. 4.

Zaharie Moga
franzelar.
Prăvălii cu jimble, covrigi, pâne de tot soiul, făină albă, roșie (pentru vite).
Str. poplăcii nr. 1 și 23.

Ales. Lucian
cismar.
Are prăvălie de tot feliul de **cisme** și **ghete** produse proprii. Caută têrgurile mai mari din comitatele: Sibiiu, Hunedóra, Alba-inf., Têrnave și Făgăraș.
Dragonerwache nr. 2.

Eremie Purece
lăcătușerie de artă și construcții.
Deposit de sobe (cuptóre) de bucătărie. Esecută reparaturi de tot soiul. Lucru solid.
Prețuri moderate.
Strada brânzii nr. 9.

Maria Mitoc
institut de spălare (curățire) și călcare fină de albituri bărbătești și femeești după sistem vienez.
Serviciu prompt.
Prețuri convenabile.
Strada urezului nr. 11.

Ales. Nemeș
ferar (faur).
Esecută tot feliul de lucrări ce cad în bréslasa. Ia în întreprindere esecutarea de trăsuri și căruțe de tot feliul. Lucru solid și durabil.
Prețuri moderate.
Strada ocnii nr. 34.

Vasile Bann
cismar.
Prăvălie de tot feliul de încălțăminte. Esecută lucru după mĕsură, cum și reparaturi. Cercetéză têrgurile mai mari din comit. Sibiiu și din comitatele învecinate. Prețuri moderate.
Strada ocnei nr. 7.

Zaharie Aron
cismar.
Iși recomândă depositul seu de **cisme** și **ghete** de tot soiul. Primește comande și reparaturi. Cercetéză têrgurile mai mari din comitat. Sibiiu, Hunedóra, Alba-infer. Têrnave și Făgăraș.
Strada nouă nr. 12

I. Mihălțian
Atelier de încălțăminte.
Esecută tot feliul de încălțăminte, cum și reparaturi.
Lucru solid
Prețuri moderate
Strada poplăcii nr. 19

Emil Petruțiu
măsar
de construcții și mobile.
Esecută tot feliul de lucrări de la cele mai simple până la cele mai artistice ce cad în specialitatea sa.
Prețuri fórte moderate.
Strada margareta nr 8.

Med. de aur Pitești 1883 | Med. de arg. București 1883
Petru Ilieș
compactor
și incadrator de tablouri
Esecută tot feliul de lucrări ce cad în specialitățile sale.
Prețuri moderate.
Str. măcelarilor nr. 12.

Petru Moga
franzelar.
Deposit de făină albă și roșie (pentru vite). Primește întrĕ altele și comande pentru colaci sau jimble la pomeni.
Strada urezului nr. 27.

Petru Bota
croitoriu.
Confecționéză tot feliul de haine bărbătești. Deposit de haine (costume) țĕrănești pentru femei (în port seliștenesc), pe care le pune în vindare în têrgurile mai mari din comitatele: Sibiiu, Hunedóra, Alba-inferióră, Têrnave și Făgăraș. Primește și comande.
Imprumută costume.
Strada rațelor nr. 11.

G. Bendorfean
văpsitor și pictor de firme.
Esecută tot feliul de lucruri aparținĕtóre acestor ramuri. Pictéză prapori, icóne sfinte (în stil bizantin). Esecutare fină. Prețuri moderate.
Piața Hermann nr. 3
(lângă Casarma cea mare).

Crucița & Sinu
croitori.
Esecută tot feliul de haine bărbătești, civile și militare, cum și reverenzi.
Primește reparaturi.
Prețuri convenabile.
Str. Bruckenthal nr. 27.

I. Popa-Popidan
măsar
de construcții, mobile și biliarde.
Esecută tot feliul de lucrări ce cad în aceste ramuri. — Lucru solid.
Prețuri moderate.
Strada rațelor nr. 20.

George Prașca
cismar.
Deposit de tot feliul de **cisme** și **ghete**. Esecută după comandă. Caută têrgurile. Primește reparaturi.
Prețuri moderate.
Strada nouă nr. 47.

Isid. Grindean
cismar.
Deposit de tot feliul de **ghete** și **cisme**. Primește comande. Esecută și reparaturi. Cercetéză têrgurile mai mari din comitatul Sibiiu și comitatele învecinate.
Prețuri eftine.
Strada nouă nr. 3.

P. Mihălțian
pantofar.
Primește comande pentru esecutarea de tot soiul de **ghete**, cum și reparaturi.
Strada turnului nr. 21.

T. Moldovan
cismar.
Deposit de tot feliul de **cisme** și **ghete**. Primește comande. Esecută și reparaturi. Cercetéză têrgurile mai mari din comitatul Sibiiu și comitatele învecinate.
Prețuri moderate.
Str. Gușteriții nr. 85

Ioan Stanciu
zugrav de case
Zugrăvește case, biserici, etc., în diferite forme și colori.
Primește comande și în jur.
Strada turnișorului 101.

Iuliu Salamon
măsar
de construcții și mobile.
Iși recomândă marele seu deposit de tot feliul de mobile. Primește comande de tot soiul de lucrări ce cad în specialitățile sale.
Prețuri convenabile.
Strada faurilor nr. 15

Redactor prov. Dr. George Proca. Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane

Nr. 113 Sibiiu, Sâmbătă 11/24 Octobre 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru strèinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 34
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei or 30 fil. rêndul cu litere garmond

Insinuări perfide.

Sibiiu, 23 Octobre n.

Biserica nóstră de vécuri a fost ţinta atacurilor celor mai temerare din partea duşmanilor vĕḑuţi şi nevĕḑuţi.

Te-ai fi mirat, cum ar fi putut trece sesiunea actuală congresuală, sesiune convocată în temeiul statutului organic după previa încunoştinţare a Majestăţii Sale cesaro-regii, ca sĕ se ocupe de agende curat bisericeşti ale întregei metropolii, — cum de fapt s'a şi ocupat, — fără sĕ dee earăşi alarm, că congresul nostru naţional bisericesc a făcut politică.

Apoi o spunem verde, ca sĕ se ştie, că congresul nu face, nu póte face şi nu are de a face nimica cu politica militantă. Congresul face numai politică bisericéscă, apără vaza bisericei, şi apără instituţiunile canonice de ingerinţe străine, vie acele din partea altor confesiuni, vie chiar şi din partea statului.

Nu înţelegem noi ce crimă are sĕ fie, dacă bunăóră consistoriul metropolitan află de la consistoriile eparchiale, că reformaţii din Orăştie şi Aiud nu conced, ca elevii ortodoxi sĕ înveţe religiunea în limba nóstră, în limba oficială a bisericei, — şi dacă congresul faţă cu astfel de mĕsuri draconice ale reformaţilor ia posiţie hotărîtă şi reclamă dreptul limbei române, drept garantat în legea fundamentală sancţionată de Majestatea Sa.

Nu înţelegem de ce anume ar fi o crimă, dacă vr'un inspector de şcóle în hiperzelul seu cutezând a ne ataca dreptul de a propune religiunea în limba nóstră, — noi, autoritatea supremă, congresul, nu am puté vení cu legea în mână, cu însaşi legea statului care sântă este în ochii fie-cărui cetăţean, ca sĕ îndrumăm pe consistoriu sĕ facă remonstraţie la înaltul guvern al ţerii contra abusului ce 'l face organul seu în contra legei, şi sĕ cerem în calea representaţiunei respectarea legilor.

Şi nu înţelegem, de ce studiul religiunei nu s'ar puté propune şi la institutele militare în limba nóstră, un drept acesta nealienabil al fie-cărei confesiuni, drept necontestat, drept avut, dar' usurpat prin disposiţiile din urmă, drept pe care noi nu numai de eri de azi, ci de zeci de ani l'am reclamat la tóte congresele nóstre şi 'l vom reclama până atunci, până ce 'l vom revendica, căci dreptul pe partea nóstră este, ori le place domnilor de la „*Magyar Szó*“ ori nu le place.

Dar' domnii acestia vor cu tot dinadinsul sĕ aducă lucrările congresului nostru în legătură cu o altă adunare, care s'ar fi ţinut aici în Sibiiu, de alţi ómeni, chiar străini de biserica nóstră — cu cari congresul nu avea nici în clin nici în mânecă afaceri comune.

Auḑim anume — positiv nu ştim nimica, — că în timpul congresului sĕ se fi ţinut aici o adunare de membri ai fostului institut tipografic, care stă sub licuidare, ca sĕ vêndă o casă şi sĕ plătéscă datoriile institutului desfiinţat.

Din capul locului declarăm, că rĕu au făcut acei domni, că şi-au ales timpul de întrunire aici în Sibiiu, chiar pe timpul congresului nostru.

Noi însĕ acelor domni nu le putem interzice, când şi cum sĕ-şi aranjeze daraverile financiare ale societăţii desfiinţate.

Aprópe toţi sunt străini de confesiunea nóstră, şi dacă nu toţi, unii din ei de bună sémă nici nu au statorit *mala fide* timpul acestei întruniri, ci întêmplător.

N'au domnii de la „Magyar Szó“, respective denunciantul din Sibiiu, sĕ cetéscă din ziarele locale numele celor ce au participat la întrunirea institutului tipografic, şi vor găsí că domnii Pop de Băseşti, Dr. Maniu, Dr. Mihály, Dr. Ciuta, Coroian, nu sunt nici de religia nóstră, şi mai puţin membrii congresului nostru naţional-bisericesc, ear' unicul Rubin Patiţa, de 15 ani nu mai face parte din corporaţiunile bisericeşti. — Acesti domni, în viitoriu sperăm, că ne vor cruţa biserica de atacuri, dar' cum accentuarăm, demanda nu le putem, nu stau cu noi nici în un feliu de legătură.

Cei de la „Magyar Szó“ şi cu denunciantul lor din Sibiiu, au la îndemână alte organe, dacă pot şi le dă mâna céră intervenţia acelora, dar' nu intervenţia nóstră de a ne amesteca în daraveri străine.

Tot lucrul le vine bine însĕ la socotélă, le cade bine, că pot loví în noi, pot loví în biserică, pot amesteca afacerile bisericeşti cu cele străine, ca sĕ strige ca din gura şerpilor, că constituţia şi respective congresul sunt masce sub cari noi facem politică, ergo trebue regulaţi valachii, trebue interzisă şi întrunirea congresului, şi puţina autonomie ce ni-s'a dat în timpuri mai bune trebue sdrobită şi călcată în picióre.

Un cuvênt final mai avem pentru domnii de la „*Magyar Szó*“.

Spun anume, că cu ocasiunea congresului se întrunesc preoţii, ca sĕ sugă aici veninul urii contra Magiarilor şi apoi acela sĕ 'l împrăştie acasă în popor. Spun, că chiar şi episcopíile noue ce ar fi sĕ se înfiinţeze, vor deveni tot atâtea foculare ale urei contra magiarismului. Mai mare neruşinare, mai frivolă şi cutezată acusaţie încă nu a ridicat nimeni contra preoţimei nóstre, contra clerului nostru, drept ce la culmea indignaţiunei nóstre fiind, respingem cu tótă hotărîrea astfel de acuse infame şi nu ar rĕmâné de cât sĕ cerem intervenţia procurorului de stat, ca sĕ pună la rĕcóre pe cel ce aţîţă la ură pe poporul magiar contra preoţimei nóstre, care este stîlp al patriotismului veritabil, şi care face statului cele mai frumóse servicii, rĕspândind în popor lumina, cultura şi moralitatea după cea mai curată convingere a sufletului seu.

Sĕ bage de sémă cei de la ziarele magiare, sĕ nu afişeze pe dracul pe părete, că la urmă ei se vor spăria mai mult de umbra lui, ear' nu noi, cari stăm pe basele loialităţii şi lucrăm pe tóte terenele pentru o apropiere sinceră în interesul patriei şi al nostru al tuturor.

Nu în biserica nóstră, nici întrĕ fii poporului nostru sunt a se căuta trădătorii, — aceia 'i află domnişorii în alte părţi în abundanţă.

Crisa. Soluţia în cestiunea crisei de guvern a ţerii nóstre n'a urmat încă nici acum. Mercuri au fost earăşi audienţe la Viena, în firul cărora au fost ascultaţi de nou: ministrul de finanţe *Lukács* şi ministrul-president conte *Hédervár y*. M. Sa şi-a reservat sĕ-şi spună cuvêntul decisiv *astăzi*, după ce prin nouele rapórte şi propositiuni ce vor fi a i-se face în audienţele de astăzi (Vineri) vor fi delăturate tóte nedumeririle, — dacă vor puté fi delăturate.

In acest scop *Lukács*, presumtivul ministru-president, a fost avisat sĕ se presinte şi azi în audienţă.

Congresul.

Şedinţa VII.

(ţinută la 20 Octobre st. n. după amiazi.)

După referada comisiunii organisătóre (ref. *N. Zigre*) în cestiunea despărţirilor ierarchice, in a revendicării mănăstirilor de la biserica sêrbéscă, administrarea fondului pentru cheltuelile proceselor de despărţire, şi în cestiunea propunerii făcute de Dr. N. Oprean pentru revidarea regulamentului despre procedura disciplinară, — despre care am raportat în numĕrul anterior, — a urmat referada aceleiaşi comisiuni (ref. *P. Cosma*) în *cestiunea înfiinţării episcopíilor noue.*

După un esposeu detaiat asupra demersurilor făcute până acum în acéstă cestiune, în firul cărui esposeu referentul dă cetire şi proiectului elaborat în causă de secretariul consistoriului metropolit. şi raportului consistoriului metropolitan nr. 373, ambe în cestiunea episcopíilor, referentul *P. Cosma* face, în numele comisiunii organisătóre, următórea propunere:

„Congresul constată, că consistoriul metropolitan nu a îndeplinit întru tóte conclusul congr. nr. 64 din 1900. Se îndrumă deci de nou, ca în proxima şedinţă plenară sĕ iee mĕsurile necesare pentru procurarea datelor esacte, pe basa cărora sĕ-şi pótă elabora proiectul ce i-se cere; ear' însuşi projectul sĕ 'l înainteze la proximul congres astfel pregătit, în cât congresul sĕ 'l pótă pertracta în merit.“

Preas. Sa episcopul I. Papp cere a se primí la propunerea comisiunii aditamentul următoriu:

„Tot-odată se enunţă, că legatul fericitului archiereu Andreiu pentru cele două episcopíi priveşte numai episcopíile istorice din Timişóra şi Oradea-mare, dar' nu şi episcopia ce se intenţionézá a se înfiinţa pe teritoriul archidiecesei.“

(Ca-şi-cum metropolitul Şaguna nu în archidiecesă şi-ar fi sporit averea din care, întrĕ alte fundaţiuni, a lăsat şi fundaţiunea pentru înfiinţarea încă a două episcopíi noue, şi ca-şi cum în testamentul fericitului mare archiereu s'ar zice espres, că la Timişóra şi Oradea-mare au sĕ fie înfiinţate episcopíile contemplate de el, şi espres pe séma acestora ar fi făcut fundaţiunea! — Rap.)

Imediat după Preas. Sa episcopul diecesei aradane, ia cuvêntul deputatul Paul *Rotariu*, care rosteşte următórele:

Sĕ nu mi-se iee în nume de rĕu, că iau cuvêntul ca unul dintrĕ deputaţii aleşi pe teritoriul uneia dintrĕ episcopíile contemplate a se înfiinţa. Nu pot întrelăsa sĕ nu invoc trecutul, spre a ilustra starea actuală. Se ştie că despărţirea hierarchică de către Sêrbi şi dobândirea diecesei de la Caransebeş, apoi autonomia nóstră bisericéscă numai aşa s'a putut câştiga la timpul sĕu, că a trebuit momit episcopul de atunci al Aradului, ca sĕ adereze şi el pe lângă Şaguna şi alţi bărbaţi luminaţi ai nostri, şi sĕ consimtă şi conlucre la realisarea măreţului scop naţional-bisericesc.

Se ştie că acéstă momélă în ce s'a cuprins: în o dotaţie mai bună de cât pe care o avea, adecă în ruperea celor patru protopopiate din Banat şi anectarea lor la diecesa Aradului. Aceste protopopiate au fost jertfa bărbaţilor nostri, . . . dar' nu pe vecie, ci numai în mod provisoriu, şi susţinêndu-se dreptul la restituirea diecesei istorice a Timişórei.

Durerea a fost atât de mare, în cât unul dintrĕ cei mai distinşi bărbaţi ai némului nostru întreg, şi în dosebi ai bănăţenilor, a esclamat — şi asta a străbătut chiar şi în publicitate, următórele cuvinte:

Toţi Românii se bucură şi se veselesc de dobândirea despărţirei ierarchice şi de autonomie, numai noi, bănăţenii din cele 4 protopresbiterate, plângem“.

Am plâns, ne-a dorut, . . . dar' ne-am mângăiat, căci aveam momente de mângăiere şi aveam şi speranţe vii, dulci.

Mângăerea ne era aceea, că prin jertfirea nóstră am conlucrat şi noi la realisarea scopului mare şi sublim: la eliberarea bisericei ort. or. rom. de sub jugul ierarchiei sêrbeşti, ear' speranţa nóstră era, că biserica nóstră, capii ei preasânţiţi, vĕḑêndu-se autonomi şi independenţi, vor privi drept virtute creştinéscă, drept datorinţă morală, de a ne reda ceea ce ni-s'a luat, de a ne desdauna pentru jertfirea nóstră.

Şi ne vor desdauna cel puţin într'atâta, în cât depinde de la ei, de la înaltele foruri bisericeşti autonome, libere, organisate şi înzestrate de la Dzeu şi prin lege cu drepturile depuse în Statutul organic.

Este fórte aprópe de priceperea omenéscă şi uşor se póte cuprinde cât de calde şi cât de asigurate ni-se păreau speranţele nóstre, căci ştiam că cerem de la *ai nostri*, şi că cerem *de la biserica nóstră — pentru biserica nóstră.*

S'a şi început acţiunea, ce e drept, îndată după inactivarea constituţiei nóstre bisericeşti. Marele şi nemuritoriul archiepiscop Şaguna a creat şi lăsat din al seu un fond anume, — deja în primul congres naţional-bisericesc s'au luat mĕsuri în privinţa nou înfiinţândelor episcopíi, şi de atunci încóce an de an, din congres în congres s'au adus hotărîri şi s'au luat mĕsuri, dar' — durere, — nimic practic: scopul nu se realiséză, şi tot ce s'a conclus, pregătit şi lucrat, constitue, cum aşi zice, nişte promisiuni cari, cum se ştie, nu sunt de cât — bucuria prostului.

Vreau deci sĕ intonez în auḑul măritului congres faptul că atâtea şovăituri nu sunt bune. Ele nu sunt nici pe departe menite spre a întărí încrederea poporului în autorităţile, în capii, în corporaţiunile bisericei lui. Ci din contră, o slăbesc. Ba acum deja se apropie timpul în care tóte speranţele, intonate de mine mai sus, ale respectivilor credincioşi, se prefac în fum.

Căci, mărit congres, numĕrăm ani 35 de la întrunirea primului congres naţional bisericesc. Poporul a avut deci destulă răbdare, nu ne-ar puté cuprinde deci nici o mirare, când el şi-ar perde tótă speranţa, zicênd: nu mai am sĕ aştept nimic de la al meu . . .

Pe lângă astea rog pe măritul congres a mai lua în consideraţie şi faptul deja devenit prea dureros, că patul nostru, al acelora cari suntem adnexaţi la diecesa Aradului, nu e aşternut pe flori, ba nici pe o perină de paie, în punctul egalităţii de drept întru tóte. Şi asta apoi causéză şi nutreşte permanent o amărăciune dintrĕ cele mai revoltătóre. Fără sĕ ilustrez acéstă zicere a mea cu casuri şi date positive şi nerestornavere, susţin aici în faţa măritului congres, că noi suntem numai *miseria plebs contribuens* în diecesă, de aci în colo o minoritate, care nu obţine nici-odată o majoritate în în cause de interes propriu, sau particular. (Contrariat de *gureşii* congresului, ilustrézâ apoi cu câteva casuri concrete).

De aceea, eu cred că ar fi şi just, dar' şi prudent, că măritul congres sě rěmână în consecinţă cu conclusul seu adus în causa episcopíilor în congresul antecedent, şi sě însărcineze pe ven. consistoriu metropolitan, ca sě procédă la inactivarea — fie de-odată, fie gradatim, a acelor 3 episcopíi, ca astfel, dacă realisarea ar da de pedeci la alte locuri, atunci cei interesaţi mai de aprópe sě aibă convingerea că pedeca nu vine de la ai sei, ci de la factorii de altă natură, despre cari factori nu putem noi dispune.

Pe aceste motive fac propunerea următóre:

„Măritul congres sě autoriseze pe Ven. consistoriu metropolitan, ca sě procédă imediat la inactivarea celor trei episcopíi: în Timişóra, Oradea-mare şi Cluj, eventual pe rênd, dacă nu s'ar puté tóte trei de-odată“.

Se încinge discuţie animată în jurul acestei propuneri, combătută — din unele părţi cu argumente superate deja în congresele anterióre, ear' din alte părţi cu argumente în cari prea erau străveḑii anumite preocupaţiuni — faţă de persóne: că *nu e nici o lipsă de episcopíi noue* (*Velici!*), că mijlócele contemplate în scopul susţinerii episcopíilor noue nu sunt suficiente, că prin arondarea nouelor episcopii *scad venitele episcopilor actuali*, că avem noi alte lipse mai arḑětóre, etc., tot argumente — forţate. Altcum, au luat parte la discuţie, pe lângă referentul comisiunii şi propuněторii amintiţi, deputaţii: M. Velici, Dr. I. Suciu, Dr. N. Oprean, (contra propunerii lui Rotariu şi pentru a comisiunii cu aditamentul episcopului Papp) Dr. Traian Puticiu, sprijinind într'un frumos şi calm discurs propunerea lui Rotariu, Ioan de Preda pentru propunerea comisiunii, dar' fără aditamentul episcopului.

Esc. Sa metropolitul, după încheerea discuţiunii constată, că chiar dacă s'ar admite pe un moment, că n'ar fi lipsă de episcopíi noue în raionul actualelor diecese a Caransebeşului şi Aradului, *este fórte mare lipsă în archidiecesă*, care se estinde pe un teritoriu mai mare de cât ambele diecese sufragane la olaltă, şi zice că sě se învoéscă congresul barem la înfiinţarea episcopiei de la Cluj, deocamdată, pentru care şi partea materială e asigurată. Nu face propunere formală, ci numai clarifică.

Mai avênd ultimul cuvênt propuněторii, deputatul *Rotariu*, accentuând că cei 14 deputaţi (întrě cari şi Ilustritatea Sa dl *Dr. Iosif Gall*) întruniţi în conferenţa de la Timişóra au luat în seriósă cumpănire tóte momentele, atât cele de ordin religios-moral, cât şi cele ce privesc asigurarea subsistinţei episcopiei noue în Timişóra, cari nu sunt fictive, cum s'a afirmat în firul combaterii propunerii sale, ci fórte reale, rógă congresul sě priméscă propunerea.

Referentul comisiunii, dl *P. Cosma*, faţă cu asertele, că nu ar fi lipsă de înfiinţarea episcopíilor noue, spune, că cestiunea necesităţii este de mult resolvată; au constatat necesitatea înfiinţării congresele anterióre, deosebi congresul din 1900; a constatat'o însuşi metropolitul Şaguna prin faptul că în testamentul seu a lăsat o fundaţiune espres pentru înfiinţarea episcopíilor noue, pe cari, dacă ar fi avut miljóce suficiente până a fost în viéţă, hotărît că le-ar fi înfiinţat deja el. Preste cestiunea necesităţii, deci, s'a trecut deja de mult. Chiămarea nóstră e sě umplem lacuna constatată şi recunoscută deja, *sě înfiinţăm episcopíile şi în acest scop sě aducem ori-ce jertfe.*

In principiu deci, propunerea comisiunii este aceeaşi cu contrapropunerea deputatului Rotariu; numai în punctul esecutivei este contrară, în cât — tocmai pentru-ca la terminul pus, la proximul congres, realisarea ideii sě nu mai întimpine dificultăţi nici în ceea-ce priveşte partea materială a realisării, care acum trezeşte nedumeriri, — amână esecutiva până la congresul proxim, pe când contrapropunerea cere imediat punerea în lucrare.

Referitoriu la aditamentul episcopului aradan reflectéză, că comisiunea nici nu a discutat cestiunea sulevată prin acel aditament, pentru-că *nu acum* e timpul discutării ei. De altcum metropolitul Şaguna nici nu a numit pe nume episcopíile contemplate a se mai înfiinţa, ci a zis numai „douě episcopíi noue“, deci acelea pot fi şi altele — după împrejurări, — ear' privitoriu la numěr reflectéză, că marele archiereu a contemplat douě numai, nu că numai pentru douě ar fi preveḑut necesitatea, ci pentru-că *atunci* numai pentru douě erau *mijlóce.* Rógă deci pe Preasânţia Sa sě-şi retragă aditamentul, ear' pe congres sě priméscă propunerea comisiunii.

Preasânţia Sa episcopul Ioan I. Papp îşi modifică aditamentul în aşa sens, ca acela sě fie transpus consistoriului metropolitan ca material la studiarea cestiunii.

După acésta punêndu-se la vot contrapropunerea deputatului Rotariu şi neîntrunind majoritatea voturilor, se declară primită propunerea comisiunii, cu aditamentul episcopului Papp modificat în sensul arătat mai sus.

Tot comisiunea organisătóre, prin referentul *A. Hamsea* referéză asupra raportului nr. 411 al consistoriului metropolitan, prin care fusese presentat congresului studiul istoric „*Metropolia Românilor ortodoxi din Ungaria şi Transilvania*“ scris de Preacuvioşia Sa archimardritul *Dr. Ilarion Puşcariu,* făcênd următórea propunere:

Raportul consistoriului metropolitan se ia la cunoştinţă şi congresul *apreciind valórea literară a opului* „Metropolia Românilor ortodoxi din Ungaria şi Transilvania“, lucrat de archimandritul Dr. Ilarion Puşcariu, *esprimă autorului recunoştinţă*; ear' cu privire la memoriul menit a înfăţişa viéţa şi activitatea desvoltată la metropolie şi în singuraticele diecese în cei 25 ani ai vieţii constituţionale bisericeşti, cum şi resultatele obţinute în acest interval, consistoriul metropolitan se însărcinéză a lua dispoşiţiunile de lipsă, ca elaborarea memoriului contemplat sě se efectuéscă în cel mai scurt timp, ear' resultatul sě 'l subştérnă proximului congres ordinar pe lângă raport special“.

Propunerea se primeşte fără discuţie.

După acestea, fiind timpul înaintat, Esc. Sa închide şedinţa la 7 ore séra.

Şedinţa VIII.

(*ţinută la 21 Octobre n.*)

Deschisă la ora 9 a. m. prin Esc. Sa metropolitul. Se ceteşte şi autentică (fără observări) procesul verbal al şedinţei VI. luat de notariul Dr. G. Miclea. Apoi în esenţă procesul verbal al şedinţei VII, luat de notariul I. Rusu-Şirianul, rěmânênd, ca în ceea ce priveşte forma sě 'l compună de nou notariul general M Voileanu, conform observărilor făcute de deputaţii I. Lenger şi P. Cosma, când va fi redactat pentru tipariu.

După acestea Esc. Sa presintă declaraţia sinodului episcopesc în causa acuselor întrate contra lui Vasile Mangra, vicariu la Oradea-mare, ca îndeplinire a conclusului congresual din şedinţa VI., carea e de următoriul cuprins:

„La dorinţa Măritului congres, cercetând noi archiereii arătările întrate la metropolie contra presidentului consistoriului nostru de la Oradea-mare, a vicariului episcopesc Vasile Mangra, am constatat că la forul bisericesc nu s'a iniciat nici o procedură şi că nu esistă nici o sentinţă, şi aşa am aflat cu cale, ca arătările amintite sě se transpună episcopului concernent spre ulterióră competentă procedere.

Sibiiu, 7/20 Octobre 1903.“

Tot Esc. Sa arată, că conform usului ar fi sě se alégă o „comisiune budgetară“, care sě calculeze şi licuideze competinţele deputaţilor. Se ia învoire, ca sě facă acest lucru biroul.

Intrându-se în orḑinea de zi, urméză referada comisiunii organisătóre (referent *P. Cosma*) în cestiunea incompatibilităţii de oficii a vicariului de la Oradea, V. Mangra, care e tot-odată şi asesor ordinar în senatul bisericesc al consistoriului din Arad, — cestiune sulevată prin interpelaţia deputatului P. Rotariu în şedinţa a cincia, şi relegată de Esc. Sa la competenţa congresului.

După o întroducere vastă şi instructivă, în care arată modul cum a fost compus „Statutul organic“ şi cum, în lipsa timpului au rěmas neprecisate unele cestiuni, cum e şi cea a vicariatului de la Oradea-mare, face următórea propunere:

„Consistoriul din Oradea-mare fiind coordinat consistoriului din Arad, nici membrii, nici presidentul vicariu al aceluia nu pot fi în acelaşi timp şi membri ai consistoriului din Arad, nici vicariul episcopului instituit pentru acel consistoriu nu póte fi în acelaşi timp membru al consistoriului din Orade.

Imediat după referent se ridică părintele *Mangra* şi începe sě vorbiască. Unii credeau, că voeşte sě declare că fiind vorbă de causa lui personală, părăseşte sala de şedinţe. A pledat în-ě *pro domo,* începênd de la canóne şi ajungênd până la mărturisirea că dsa *voeşte* sě fie şi vicariu la Oradea-mare şi asesor ordinar în consistoriul din Arad, disputênd congresului competenţa de a judeca în causă.

Deputatul N. *Zigre,* vorbind în acéstă cestiune, şi declarând, că din punct de vedere *principial* aderézâ la propunerea comisiunei face următórea propunere:

In afacerea regulării compatibităţii membrilor consistoriali şi în special a vicariului consistorial din Oradea-mare, Congresul enunţă în principiu că unul şi acelaşi *nu póte fi membru la douě consistorii coordinate, în acelaşi timp.* Ear' în ce priveşte atributele vicariului instituit la consistoriul din Oradea-mare, cum şi regularea referinţelor aceluia, deóre-ce acestea nu sunt normate nici în statutul organic, nici în conclus congresual ulterior, acéstă afacere se transpune la consistoriul metropolitan, cu însărcinarea, ca procurându-şi datele referitóre la normarea instituirii acelui post, cum şi la regularea atributelor şi referinţelor aceluia, sě facă propunere la congresul proxim, pentru regularea acestei afaceri prin un conclus congresual ulterior.

Dr. I. Suciu se sileşte sě dovediască legalitatea şi chiar necesitatea, ca vicariul de la Orade sě fie totodată şi membru ordinar în consistoriul aradan, anume pe basa greşită, că presidentul consistoriului de la Orade, în timpurile mai noue titulat „vicariu“, ar fi vicariul personal al episcopului de la Arad. In urmă se declară pentru propunerea minorităţii.

N. Ivan: Pentru-ca congresul sě se pótă cât de bine orienta în causă, rógă pe Esc. Sa ca fost vicariu la Orade, apoi atâţia ani episcop la Arad, sě spună congresului: cum a fost praxa în trecut? participat'au antecesorii părintelui Mangra la şedinţele consistoriului aradan, respective fost'au ei în acelaşi timp şi vicari la Oradea-mare şi asesori ordinari în consistoriul de la Arad?

P. Truţa: Intr'un frumos discurs basat pe argumente iuridice sprijineşte cu succes propunerea comisiunei, care e atât de firéscă şi de logică. D-Sa priveşte cestiunea din punct de vedere principial; întrebarea e, că póte funcţiona cineva în acelaşi timp ca judecătoriu la douě foruri coordonate? Rěspunsul nu póte fi altul, de cât un hotărit *nu.*

Dr. Il. Puşcariu: Intr'un mod calm şi convingětor arată că dacă cestiunea ar fi ajuns în congres spre deslegare, pe altă cale, şi nu în modul cum a ajuns acum, şi dacă întrebarea: că vicariul din Oradea póte fi óre totodată şi asesor în consistoriul de la Arad, ar fi fost pusă *în abstract,* fără privire la persóna care de present ocupă loc şi ca president al consistoriului din Oradea-mare şi ca asesor consistorial în consistoriul din Arad — decisul congresual ar fi uşor a se aduce şi acela n'ar puté fi altul, de cât că: a fi în acelaşi timp în douě locuri, nu este admisibil, şi în privinţa acésta conclusul ar puté fi unanim. Deslegarea principială a întrebării acesteia însě a devenit dificilă şi a provocat desbateri vehemente din causă, că cestiunea se complică cu persóna ce ocupă de present postul de vicariu în Oradea-mare şi totodată postul

---

FOIŞÓRĂ

Din file vechi.

Un lac de linişte în întreg cuprinsul; vězduhul tresare de cucernicia. Inima mi-se mai stâmpără cătinică şi creerul încătuşat de sgomotul firilor ce roiesc pe cadavrul vechiu şi uscat al pământului, începe a se deslănţuí, dar' când sě prind a înmănunchia vre-o câteva fire de gândiri — aud de odată ca din infern — chiote — văitături — strigăte, huidueli, — bubueli întocmai ca la resmeliţa elementelor.

Ferêstra cuadrată a chiliei mele rěspunde în curtea din cătrău obârşeşte vîjiitul infernal. Mě apropiu de ea, érna îşi vědise măestria, zugrăvindu-mi-o cu floricele de tot soiul. Ochii nu-mi rěsbat prin desişul floricelelor, caută sě o deschid. Mě sprijinesc de păretele gălbuiu, trag de clanţa ce era în cătuşi de ghiaţă — şi ce sě-mi vadă ochii? O hâlmă de flăcăi — prostia îmbrăcată în mândria domniei — se înteţea spre uşa unei chilíi părăsite — în strigăte şi chiote, — însoţite de scârţăitul şi ţârlăitul unor diple. Mě uit mai bine — i-am mai věḑut, îi cunosc. Destrăbălaţi — adunătură de prin tóte colţurile. Fantóme perverse — ascunse sub masca ipocriziei, cuprinse de pripirea vorbei şi zăbava cugetului. Uit şi la cela din colţ, mai arătos la boiu de cât ceilalţi. — Cu pălăria cât un coş — în cât pe drept ţi-ar puté serví de simbol al nemărginirii. Faţa mare, négră, mustaţa vre-o câteva fire negre lungi, cu buzele gróse şi rěsfrênse pe jumětate. Căutatura îi drăcéscă — înţěpătóre. Tóte mişcările muschilor lui dovedesc esistinţa unui suflet, în care dragostea, mila şi credinţa nu s'au zămislit încă; făr' de simţěminte, de însuşirile hărăzite de Domnul némului omenesc. Lipsit de tot ce e mai sfânt, cuprins de tot ce e mai urîcios şi detestabil, ce dobitoceşte coróna creaţiunii dumnezeeşti.

Şi toţi sěmuesc întru tóte lui. Morminte căscate, în gurile lor şi pe buzele lor venin de viperă pórtă. *Toţi îs înţelepţi în ochii şi cuminţi în părerile lor. Cu funiile minciunii trag nedreptatea — şi pěcatul cu frânghiile de car.* Numesc binele rěu, şi zic rěului bine. Lumina li-e întunerec şi întunerecul lumină. Nebun şi prost, poreclesc pe cel-ce lucră după dreptate şi adevěr. — Fie-care cuvênt în faţă e linguşire, din care isvoreşte venin otrăvitor de inimi. Ghimpi înţěpători, — plini de venin — îs vorbele lor, cari spre inimă mi-le îndréptă. Da inimă, pe tine vreau acesti miserabili neechilibraţi a te rěpune. Ghimpii acestor nemernici plini de venin, ce se svêrcolesc în tina obscurismului — spre tine — spre toţi cari nu sunt de o pănură cu ei ţintesc.

Pe tóte căile caută price, — din care cértă şi ură sě isvoréscă. Viéţa lor e o ironiă, şi minciună răděcinile ei. Suflete sterpe, în cari gândiri nobile în veci nu vor încolţí. Intórcerea spre fire şi dreptate li-e străină — necunoscută. Născut din carnea putredă a Titanului vechiu, fără dorinţe, reci ca şi pămêntul-mamă. Nu mai dormí, Titane! Trezeşte-te din pirotéla ce te-a cuprins; nu-ţi mai plângă şiroi de lacrimi pe brazdele feţii tale; rechiamă-ţi copíii nemernici earăşi la sinu-ţi veninos, adăposteşte-ţi odraslele, ce-ţi vermuesc cadavrul. Viermii tei sunt otrăvitori firilor dumnezeeşti. Fantóme fără suflet — fără inimi, fără leac de dragoste şi credinţă.

Mi-e milă de ei. Nu ură stârnesc astfel de indiviḑi, ci compătimire. Nu te teme, inimă, căci pe o fiinţă de a Tatălui ceresc nici-odată nu o vor puté repune slugile neputincióse ale iadului.

Uit' ce guri cască — ce duh spurcat umple vězduhul prin indiviḑii acestia miserabili. Nu 'i mai pot asculta, nu 'i pot suferí; mi-e scârbă de ei.

Repede închid ferésta; sgomotul hăulitorilor — după mine — 'mi umple urechile. Mě arunc în pat, închid ochii — astup urechile — ca nimic sě nu mai věd, ca nimic sě nu mai aud . . .

. . . . Ah, ce dulce e a nu vedé, a nu auḑí nimica din tot ce se petrece în hăul acesta. Da, vecinic a dormí — e bunul cel mai mare în lume, a nu vedé némurile pline de viţii şi blăstěm, a nu auḑí minciunile limbilor — şi vorbele otrăvitóre. Spiritul earăşi e încătuşat, — ca plumbul zace sgomotul infernal pe creer, — nu mai pot . . . . .

Când mě pomenesc eram mai îngheţat, frigul pětrunsese de-a binele în carne şi óse. De grab' îmi arunc în spate paltonul sur de vremuri — ros pe de margini şi cóte, ca sě părăsesc locul gheţos — locul unde dragoste speram sě aflu, — ca sě mě lipsesc cel puţin pe un moment de cei ce ură propověduesc în loc de dragoste. Apucênd în uliţă, pe nevrute paşii mi-se îndreptară spre capětul oraşului — spre casa plină de' dragoste — spre casa locuită de fratele de cruce.

(Va urma).

de asesor în consistoriul din Arad, cu acea persónă, despre care în unele părţi se crede că ar fi nedreptăţită.

După cunoştinţele mele — zice mai departe Preacuvioşia Sa — numirea de „vicariu“ peste consistoriul din Oradea-mare nu are loc, nu ocură nicăiri în actele mai vechi de cât Statutul organic, şi nici în Statutul organic. La consistoriul din Oradea-mare este numai president al consistoriului şi nu „vicariu“; acéstă numire s'a împrumutat în înţeles impropriu, după analogie şi prin us; şi dacă este a se admite acéstă numire, se póte face *numai în înţeles istoric*, ca vicariul unei episcopii ce a esistat odinióră şi care eventual se va reactiva, cu alte cuvinte: ca locţiitoriul episcopului de astădată neesistent al eparchiei Orăḑii-mari, care temporal, până la eventuală reactivare, e adnexată în cele canonice la episcopia Aradului, deci vicariul de la Oradea nu e vicariul *personal* al episcopului de la Arad, în înţelesul Statutului organic.

De aceea, fiind postul de president al consistoriului de la Oradea-mare un post *pentru sine*, sistemisat şi salarisat în sinul unui consistoriu coordinat cu cel din Arad: aşa de puţin póte fi acel president asesor la consistoriul din Arad, pe cât de puţin ar puté fi asesor în consistoriul din Caransebeş ori în cel din archidiecesă.

In temeiul acestora Preacuvioşia Sa recomandă spre primire propunerea majorităţii comisiunei.

Esc. Sa metropolitul, cu referire la întrebarea făcută de N. Ivan constată, că în partea primă, principială, ambe propunerile sunt de acord, că adecă nimenea nu póte fi în acelaşi timp asesor la două, ori mai multe consistóre coordonate. Diferenţiarea începe numai la cestiunea vicariului eparchiei *foste*, ori *in spe*, a Orăḑii-mari (care, cum fórte nimerit a accentuat Preacuvioşia Sa archimandritul Dr. Ilarion Puşcariu, nu e vicariul personal al episcopului de la Arad, ci locţiitoriul episcopului de astădată neesistent al eparchiei Orăḑii-mari, *adnexată temporal la episcopia Aradului*). Ear' în ceea ce priveşte praxa din trecut Esc. Sa spune că *de 30 şi atâţia ani vicarii de la Oradea-mare nici-când n'au luat parte la şedinţele consistoriului din Arad*. O singură esceptiune a fost, când vicariul Miron Romanul pe timpul sedis-vacanţei de la Arad ţinea presidiul în consistoriul aradan; *nu însĕ în temeiul óre-căror drepturi inherente posiţiei sale de vicariu la Oradea mare*, ci în temeiul *autorisării ad hoc*, primită în scris de la episcopul Ivacicovici, care ales fiind archiepiscop si metropolit, avea sĕ se strămute în archidiecesă şi neavênd la Arad vicariu, în lipsa de vicariu personal i-a dat autorisare, respective însărcinare de a conduce şi agendele consistoriului aradan.

Mai vorbesc propunătorii, apoi ordonându-se votare, se primeşte propunerea majorităţii comisiunii organisătóre.

Urméză referada comisiunii alésă pentru censurarea raportului privitor la fundaţiunea Gozsdu. Despre acésta, şi despre cele ce au mai urmat în acésta ultimă şedinţă a sesiunii congresuale de acum, vom raporta în numĕrul următoriu.

Conferenţele preoţeşti.

Nr. 537.

Cerculariu

către on. preoţi din protopresb. Sebeşului.

Avênd în vedere normativul pentru conferenţele preoţeşti, prin acésta convoc conferenţa preoţimei din protopresb. Sebeşului pro 1903 în *Sebeş* pe Marţi (4 Novembre st. v.) cu următoriul

Program:

1. La 8 ore a. m. în biserica din sus: Sf. liturgie cu invocarea duhului sfânt, predică ocasională şi parastas pentru preoţii tractuali rĕposaţi în a. c. Toţi preoţii sunt datori a participa.

Cu ţinerea serviciului divin se îndatoréză preoţii: Ioan Bena, Isidor Blaga şi Eust. Cibu, ear' cu predica p. Ioan Bena.

2. Deschiderea conferenţei în sala cea mare a şcólei române din loc la 10 ore a. m.

3. Constatarea numĕrului celor presenţi.

4. Alegerea notariului conferenţei pe un period de 3 ani.

5. Discusiune cu privire la serviciul divin şi a predicei, ţinute cu ocasiunea conferenţei. Scăderile observate.

6. Impărtăşirea pastoralei Escel. Sale archiepiscopului Ioan Metianu nr. 12000/902 şi a cercularelor nr. 1420/903 şi nr. 2142/903.

7. Tema: „Cari sunt scăderile cele mai înrădăcinate în popor şi au cari mijlóce s'ar puté lucra mai cu efect la desrădăcinarea lor“. Cu lucrarea acestei teme până la conferenţă, se însărcinéză preotul Avram David din Sebeş. (Cerc. cons. nr. 2142/903 p. 8.)

8. Planul cronologic pentru agendele anuale ale oficiului parochial. Cu pregătirea acestui plan şi referarea lui în conferenţă se însărcinéză parochul Nicolae Cărpenişan din Rĕhău. (Cerc. cons. nr. 2142 p. 9).

9. Introducerea condicei parochiale.

10. Statutele reuniunii pentru ajutorarea preoţilor şi învĕţătorilor. Cu studiarea şi referarea lor se însărcinéză par. Predovici din Vingard.

11. Rapórtele preoţilor referitóre:

a) la înfiinţarea de fonduri bisericeşti şi parochiale. (Bani — bucate);

b) la introducerea regulamentului pentru petrecerile tinerimii;

c) la înfiinţarea de reuniuni femeieşti pentru înfrumseţarea bisericilor.

Rapórtele acestea fie-care preot este îndatorat a le face în conferenţă.

12. Prefigerea locului şi obiectelor pentru conferenţa anului viitoriu.

Inchiderea conferenţei.

Sebeş, 1/14 Octobre 1903.

Sergiu Medean
protopresbiter.

NOUTĂŢI

***Neadevĕr** sfruntat susţine fóia de la Arad în nrul ei mai recent când scrie că* „fórte rea impresie a făcut asupra congresului constatarea faptului că interpelaţia de ieri a lui Rotariu a fost pusă la cale de însuşi Metropolitul“.

Abstrăgénd de la faptul, că acéstă constatare nu s'a făcut, abstragênd de la faptul că dl Rotariu a declarat solemn în faţa congresului, că din proprie iniţiativă şi condus numai de interesul binepriceput al bisericei a făcut interpelarea — suntem în posiţie a declara sĕrbătoreşte, că Escelenţa Sa sub tot decursul congresului nu a convenit cu dl Rotariu, şi că n'a contribuit la facerea interpelaţiunei.

De aceea respingem cu indignare acest nou atac mişelesc la adresa Capului bisericei nóstre, şi regretăm că acéstă fóie, la spatele căreia stau ómeni cari ocupă posiţiuni onorifice în sinul bisericei nóstre, publică astfel de neadevĕruri cu vĕdită rea intenţie

*

Prinţişorii României — în călĕtorie. Alteţa Sa princesa Maria, soţia moştenitoriului corónei române, Mercuri diminéţa a trecut prin gara din Budapesta, însoţită de micele princese Elisaveta şi Maria şi de mititelul prinţ Nicolae, botezat azi e sĕptĕmâna, şi avênd în suită pe dna Elisa Grecénu, dama de onóre a princesei, pe majorul Petru Grecénu, adjutant, pe dna Astor şi pe fratele acesteia. La gara din Budapesta li-au eşit întru întimpinare consulul român Sebastian Grecénu, inspectorul de poliţie Pavlik, şeful de gară Lachnit, şi alte persóne oficiale. După scurtă pausă Alteţa sa princesa şi mititeii, împreună cu suita, şi-a continuat apoi călĕtoria spre Gotha.

*

Sfinţirea bisericei din Porumbac. Comitetul parochial gr. or. din Porumbacul-superior rĕsăritean (tractul Avrig) invită la actul sfinţirii bisericei de acolo, care se va face în 27 Octobre st. n. (Marţi) în ziua Cuviósei Paraschiva. Ceremonialul sfinţirii se va începe la 8 ore diminéţa. La 1 oră după amézi va fi prânz comun á 2 cor. de persónă. Cei cari voesc sĕ participe la prânz sunt rugaţi sĕ se anunţe la parochul local N. Solomon cel puţin cu o zi înainte. Séra în aceeaşi zi se va aranja din partea tinerimei petrecere cu concert, declamaţiuni şi joc, al cărei venit va întra în cassa bisericei.

*

Hymen. *Veturia M. Rimbaş* (*Brad*) şi *Cornel Gredina* (Romos) au onóre a face cunoscută sĕrbarea cununiei lor religióse, care se va sĕvĕrşi Sâmbătă în 11/24 Octobre a. c., la orele 2 p. m., în biserica gr.-or. din Brad.

*

Esposiţia de pictură, arangiată de dl *Smigelschi* la „Gesellschaftshaus“, va rĕmâné deschisă şi în sĕptĕmâna viitóre, amânându-se închiderea ce avea sĕ se facă poimâne (Duminecă). Atragem şi de astădată atenţiunea publicului româ̂n, deosebi a preoţilor şi învĕţătorilor, asupra acestei frumóse esposiţii, de felul căreia rar vor mai avé ocasiune sĕ vadă. Taxa de întrare e 40 fileri (pentru studenţi 20 fileri), un bagatel, în raport cu alésa elevaţie sufletéscă ce contemplarea frumóselor tablouri o dă visitătorului.

*

Concert în Porumbac. Din prilejul sfinţirii bisericei gr. or. din *Porumbacul-superior rĕsăritean*, care se va face Marţi (ziua Cuviósei Paraschiva), comitetul parochial arangiază, întrĕ alte festivităţi, şi o producţiune publică împreunată cu cântări, declamaţiuni şi joc, al cărei venit e destinat în favorul bisericei. Inceputul la 7 ore séra. Taxa de întrare 1 corónă de persónă. Suprasolvirile se vor cuita pe cale publică. Programul e următoriul: „Rugăciunea Românului“, cor mixt, de W. Humpel; „Bagă Dómne luna 'n nor“, cor mixt, de T. Popovici; „Rugămintea din urmă“, poesie de G. Coşbuc, declamată de S. Frâncu; „Fóie verde pup de crin“, cor mixt, de T. Popovici; „Trecui valea“, cor mixt, de I. Mureşanu; Declamaţiune; „Stăncuţa“, cor mixt, de G. Musicescu.

*

M. Sa la sfinţire de biserică. Duminecă s'a făcut sfinţirea bisericei noue rom. cat. din districtul IX. al Vienei. La actul sfinţirii a asistat şi M. Sa împĕratul şi rege *Francisc Iosif I.* împreună cu toţi membrii casei domnitóre, aflători în Viena.

*

Statuă regelui Alexandru — în Ungaria. Se scrie din Viena, că aderenţii regelui asasinat Alexandru Obrenovici, al Sêrbiei, au început deja colectă pentru a ridica o statuă nenorocitului rege. Statua voesc s'o ridice pe teritoriul Ungariei, în care scop vor cere de la M. Sa Francisc Iosif I. permisiunea preaînaltă.

*

† Teodor Vrăşmaş. Cuprinşi de adâncă jale aducem la cunoştinţa tuturor rudeniilor, amicilor şi cunoscuţilor, trecerea la cele eterne a preotului distins *Teodor Vrăşmaş*, paroch gr. or. în Borgo-Prund, întêmplată în 20 Oct. n. la 4 ore diminéţa în anul al 67-lea al etăţii şi 47 al preoţiei. Inmormêntarea se va face Joi în 9/22 Octobre la 1 ora p. m. în cimiteriul gr. or. din Borgo-Prund. — Borgo-Prund, la 20 Octombre n. 1904. — Fie-i ţĕrina uşóră şi amintirea vecinică! — *Jalnica familie.*

*

Suspendarea unui funcţionar renitent. Sub titlul acesta „Gazeta Transilvaniei“ scrie în numĕrul de Mercuri următórele: Contele Adam Lázár, prim-notariul comitatului Odorheiu, a refusat sĕ libereze recruţilor voluntari certificatul cerut, motivându-şi refusul cu aceea, că recrutările acestea indirecte le consideră ca anticonstituţionale. Contele Khuen-Hédervàry, la raportul fişpanului, a suspendat din funcţiune pe numitul prim-notariu.

*

Carantină pentru rîmători în Sibiu. Constatându-se bóla de ciumă la un rîmător de pe teritoriul oraşului Sibiu, s'a interḑis mânarea din Sibiu a rîmătorilor, cum şi ţinerea têrgurilor de rîmători în Sibiu.

*

Profanatori ai mormintelor. Doi pĕcătoşi, pe nume George Todorescu şi Ioan Poian, cum e informat „Magyar Szó“, au mutilat monumentul de la mormêntul din Beregseu al lui Sava Vucovici, fost ministru de justiţie în 1848—49. „Magyar Szó“ zice că din ură faţă de magiari au comis acéstă profanare numiţii pĕcătoşi. Ori-care sĕ fi fost însĕ motivul faptei lor, au comis o faptă urîtă, pe care ori-ce om de bine li-o repróbă. Monumentele sepulchrale sunt, în anumită musură, lucruri sfinţite, semn al pietăţii celor rĕmaşi după rĕposatul, şi astfel stau nu numai sub scutul legii, ci şi sub scutul sentimentului de pietate al obştei. Cu drept cuvênt a întrodus deci autoritatea competentă cercetare penală contra celor doi pĕcătoşi.

*

Rĕsbunarea bisericei. Guvernul frances a detras episcopului din Marsilia salariul, din causă că în cestiunea cinurilor călugĕreşti a făcut legii oposiţie. La acésta, eparchioţii episcopului au colectat ei întrĕ ei zece mii de franci, pe cari zilele trecute i-au predat episcopului prin o deputaţiune. Mulţămind pentru darul acesta, episcopul a zis şi următórele: Contra acelora cari atacă biserica, o batjocoresc şi tradéză, biserica are două arme: rĕsbunarea şi învingerea. Rĕsbunarea constă în faptul că se rógă pentru duşmanii ei; ear' învingerea în faptul, că ei vor perí, dar' biserica nici-odată.

Cărţi şi reviste.

Au apărut:

„Metropolia Românilor ortodoxi din Ungaria şi Transilvania“, de Dr. Ilarion *Puşcariu*, archimandrit, vicariu archiepiscopesc. Lucrare valorósă, bine apreciată atât la noi, cât şi în ziarele şi revistele din România, din prilejul apariţiei sale. Se împarte în două părţi; prima parte, pe 23 cóle de format 4⁰ mare, conţine un studiu istoric amĕnunţit, despre reînfiinţarea metropoliei nóstre, ear' a doua, pe 55 cóle, conţine o valorósă colecţie de documente.

Congresul naţional-bisericesc al metropoliei nóstre în sesiunea din anul curent (şedinţa VII) *apreciind valórea literară* a opului Preacuvioşiei Sale, *a esprimat autorului recunoştinţă.*

„Metropolia“ a apărut în editura consistoriului metropolitan şi costă 6 coróne. Se póte procura de la librăria archidiecesană. (Sibiiu, strada Măcelarilor nr. 45).

*

„Cuvêntări bisericeşti pentru Dumineci şi sĕrbători“, de David *Voniga*, paroch în Gyirok (comitatul Timiş). Preţul 2 coróne + postportul. Autorul publică în prefaţa acestui volum de predice un estras din părerea ce Preacuvioşia Sa dl archimandrit Dr. Ilarion Puşcariu şi-o dăduse asupra acestor predice. Reproducem în cele următóre estrasul:

„După impresiunile generale câştigate la cetirea predicelor lucrate şi predate parochienilor sĕi, de preotul David Voniga din Giroc, — — — — — — — opul acesta se presintă ca o lucrare seriósă, compusă cu multă diligință, inspirată de vocaţiune pastorală şi de căldura inimei, — insuşiri cari fac onóre autorului.

Cele mai multe din aceste predici sau cuvêntări bisericeşti, predate poporului cu aceeaşi inspiraţiune cu cari sunt compuse, nu vor rĕmâné fără efect pentru îndreptarea poporului în calea cea bună a fericirei lui.....

Cuvêntările acestea sunt bune pentru popor, şi cu anumite îndreptări se pot da în tipariu din partea autorului.....

Autorul ne spune în adresa sa „către confraţi şi cetitori“ că nu le dă în tipariu nici ca „modele pentru preoţi“, nici ca „lectură pentru popor“, ci numai ca „mărturie despre împlinirea diregătoriei sale“.

In cât priveşte împlinirea diregătoriei, autorul a documentot-o cu prisosinţă prin compunerea şi predarea în timp relativ scurt a atâtor cuvêntări folositóre; dar' darea în tipariu a acestora ar trebuí sĕ aibă un scop mai *impersonal*, adecă ele sĕ fie luate şi ca model din partea altora. In acest scop ar trebuí, ca aceste cuvêntări sĕ fie revĕḑute şi unele prelucrate.*)

Literatura nóstră bisericéscă, în acésta specialitate a luat în timpul din urmă un avênt îmbucurător, urméză deci, că ce se mai produce, sĕ întrécă sau cel puţin sĕ atingă perfecţiunea operelor premergĕtóre.“

*

„Biserica ortodoxă română“, revista periodică a sinodului bisericei autocefale ortodoxe române, fasc. 6 pe Septembre (anul de esistinţă XXVII.) a apărut cu următoriul sumariu: Popularitatea metropolitului Veniamin Costache, metropolitul Moldovei (1803—1842), de C. E.; Predică despre puterea lui Dumnezeu, de M. P.; Situaţia bisericei ortodoxe de Rĕsărit în imperiul roman şi bizantin, de C. E. (continuare din fascicolul anterior); Oficiarea Indictionului la biserica patriarchală din Constantinopol, de preotul G. Rădulescu; Material pentru literatura bisericéscă şi naţională, de C. E. (continuare din fasicolul anterior); Arie, arienii şi semiarienii (o pagină din istoria bisericéscă a secolului IV), de D; Cronică bisericéscă: diferite ştiri şi comunicări din viéţa bisericei din România; Adresa Românilor din Canada către metropolitul Moldovei; Două discursuri funebre, de diaconul Iaan Popescu.

„Biserica ort. română“ apare în Bucureşti (tipografia cărţilor bisericeşti) în fascicoli lunari şi costă 10 lei pe an (pentru străinătate + postportul). Comitetul de redacţie e compus din: archiereul Calistrat Bêrlădeanul (president) şi profesorii C. Erbiceanu, Dr. Dragomir Demetrescu, Dr. Petru Gârbovicénu şi Dr. Mihail Popescu.

---

*) Le-am revĕḑut şi unde am putut le-am conformat cu observările Ilustrului recensent.

Deschidere de atelier.

Avem onórea a aduce la cunoștința onoratului public român, că **în 15 Octobre** am deschis în **strada poplăcii** (Quergasse) **nr. 21**

atelier de croitorie bărbătéscă modernă

în care efectuim după comandă tot feliul de haine bărbătești, ca: **sacouri, pardisiuri, jachete, haine de salon, fracuri, paltóne** ș. a.; asemenea efectuim tot feliul de **uniforme militare**, cum și **reverendi** — după cel mai nou stil, și pe lăngă **cele mai moderate prețuri.** Croiéla o facem după așa numitul sistem Pocivalnik.

Ca absolvenți ai institutului de croit din Viena și basați pe cunoștințele practice, căștigate în Viena, Budapesta și alte orașe, ne simțim îndreptățiți a afirma că vom puté pe deplin mulțămí onorații mușterii.

Asigurând deci on. public românesc, că 'l vom serví prompt și conștiențios, îl rogăm totodată sě ni-se adreseze cu deplină încredere.

Sibiiu, 8 Octobre n. 1903.

Cu deosebită stimă

[235] 4—4

Petrașcu & Părău
croitori.

Deschidere de magazin.

Avem onóre a aduce la cunoștința onoratului public, că în **14 Septembre n.** deschidem pe piața de-aici un

Magazin de confecțiune pentru dame și domni

de primul rang.

Cumpěrările le facem în persónă în Berlin și Viena și astfel vom îngrijí ca stabilimentul nostru sě fie **asortat cu cele mai bune și mai frumóse lucruri.** Totodată ne vom nisuí sě facem astfel de prețuri, ca sě ne putem měsura cu ori-ce concurență.

Pentru cercetarea stabilimentului ne rugăm

Ludovic Ferencz & Comp.

strada cisnădiei nr. 2 [210] 9—10

(**Localul din colț** al Hotelului „Impěratul Romanilor“, mai nainte Krassovski.)

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta!

Nu e mijloc secret

vindecă și invioréză pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosesce contra *durerilor de cap si dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rěceală la mâni și picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui* și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sě se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.
[2] 42

Prețul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copíi și femei de constituție fórte slabă.

Espeditie din centru și locul de vêndare pentru țéră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colțul strada Kálmán.

Farmacia „la ursul negru“ a lui Guido Fabritius

Sibiiu, piața-mică nr. 27

își recomândă bogatul seu **deposit de specialități medicale-farmacistice, bandage** chem. curate, **preparate dietetice** de întărit pentru morboși și reconvalescenți, **tot feliul de obiecte de toaletă, instrumente chirurgice,** cum și **medicamente veterinare** etc. etc.

[236] 4–10

Espediție postală în fie-care zi.

Inainte de folosire

Cel mai sigur mijloc

contra podagrei, reumei

junghiurilor, durerilor de **spinare,** de **șolduri** și contra tuturor **durerilor de chiutori** este alifia

RESTAURATOR

a lui **HALÁPI**

scutită prin lege, care nu numai liniștește cele mai violente dureri, dar' le și vindecă.

Probată și recomandată de numěroși profesori-medici

Un tub costă 1 cor. 60 fil.

Singurul deposit:

Apoteca „APOSTOL“

Budapesta, VIII, József-körut 64.

Ani de zile am suferit de dureri reumatice. Nici un mijloc, nici o scaldă nu mi-a ajutat. **Numai alifiei dtale Restaurator am a mulțămi sănětatea.** Primește pentru acésta espresiunea adânc simțitei mele mulțămite, cum și asigurarea, că voiu recomanda fie-cărui pacient de un asemenea morb în cel mai călduros mod alifia dtale.

Budapesta, 10 Sept. 1963.

IOSIF MUNKÁCSI
str. hernad 30.

[241] 2–30

După folosire

PAUL NENDWICH IN SIBIIU.

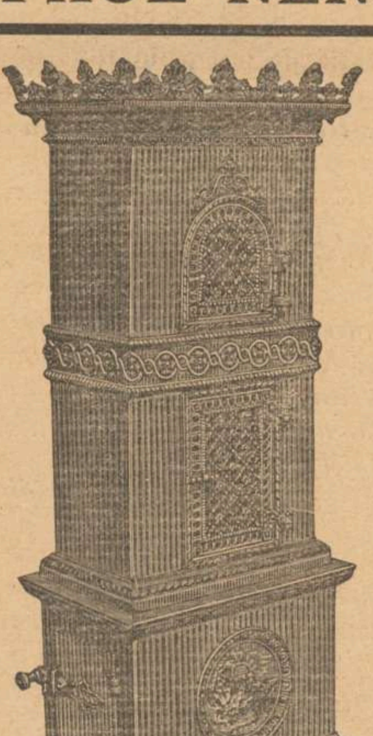

SOBE

de încăldit și de bucătărie

cu prețuri variate

de la cea mai simplă până la cea mai bogată esecutare.

Liferarea de la depositul din

Sibiiu și Alba-Iulia

sau de la fabrică se face franco pentru ori-care stațiune de tren. [247] 1–5

La cerere se trimite **Lista prețurilor.**

Depositul lui Paul Nendwich, Alba-Iulia.

Ludovic Ferencz

croitoriu de bărbați

Sibiiu, str. cisnădiei 12.

Pregătește în atelierul seu după měsură **cele mai moderne vestminte,** ca: **sacouri, jachete, fracuri** și **haine de salon,** apoi **pardisiuri** și **paltóne,** după cea mai nouă modă. [224] 5–10

Asemenea pregătește

— **reverendi** —

după cel mai nou stil.

Lucru solid. — Prețuri moderate.

VINETELA

Mai bună la albituri!

— Sub scutul legilor. —

Vinetéla cea mai plăcută în spălătorii și gospodării.

Eftină și neîntrecută.

1 sticlă mică de 24 fil. ajunge la 10 spălături. — 1 sticlă mare costă 1·60 cor., $^1/_2$ sticlă 1 cor.

Se capětă pretutindenea!

Sě ne ferim de imitațiuni!

Singurii producenți:

URANOS

FRATII HOCHSINGER, fabrică chimică

BUDAPESTA
VI., str. Rozsa 85.

[116] 14—16

Redactor prov. Dr. George Proca.

Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane

Nr. 114 Sibiiu, Marți 14/27 Octobre 1903 *Anul LI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 34
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

După congres.

Sibiiu, 26 Octobre n.

După o lucrare intensivă de opt zile sesiunea congresuală ordinară s'a încheiat Mercuria trecută, după-ce congresul a resolvit tóte agendele avisate prin statutul organic la competența sa.

Privind preste modul cum a resolvit acest congres agendele sale, constatăm că în tóte discusiunile și lucrările am vědut validitându-se zelul și interesul față de promovarea causelor nóstre bisericești, școlare și fundaționale; și astfeliu convingere avem, că conclusele luate de acest congres vor contribuí la înaintarea și întărirea mărețului edificiu al bisericei nóstre naționale.

Din rapórtele anterióre publicate în ziariul nostru despre desbaterile și conclusele luate, cetitorii nostri și-au putut câștiga o ideiă clară despre lucrările sěvêrșite în congres.

Basă la pertractări au format rapórtele consistoriului metropolitan, cari sunt o icónă fidelă a tuturor cestiunilor nóstre din întréga metropolie.

Atât raportul general al consistoriului metropolitan cât și rapórtele celor trei senate, ating tóte cestiunile cari au obvenit și cu cari s'a ocupat consistoriul metropolitan în decursul ultimilor trei ani, dintrě cari unele sunt de o importanță deosebită.

In tóte aceste cestiuni congresul și-a spus cuvêntul și sub via impresie ce ni-a lăsat'o constatăm, că organismul întregei nóstre metropolii în tóte ramurile sale de activitate funcționéză cu deplin succes, și conclusele luate sunt o nimerită punere în aplicare a principiilor evangelice și canonice ale sântei nóstre biserici pe terenul administrativ bisericesc, școlar și fundațional, și corěspund pe deplin trebuințelor bisericii și poporului nostru.

Spiritul dominant, care a caracterisat întréga activitate a acestui congres (cu mici și regretabile escepțiuni, și și acestea obvenite nu în cause principiale) este spiritul evangeliei Domnului, zelul și viul interes depus și de astă-dată de representanții clerului și poporului în agrul cel sfânt al Domnului.

S'au ținut preste tot opt ședințe, și tóte cestiunile, de cari s'a ocupat congresul, s'au discutat cu obiectivitatea și interesul reclamat de trebuințele bisericei, iș s'au resolvit cu prevederea pretinsă de sórtea și viitoriul ei.

Dintrě conclusele mai însemnate la primul rênd amintim conclusul luat în causa catechisării tinerilor nostri cari frecuentéză școlele străine.

S'a întêmplat adecă în timpul mai recent, că la unele școle străine și cu deosebire la școlele susținute de reformați, superioritatea acestor școle a pretins de la caticheții nostri, ca sě propună tinerilor religiunea în limba magiară.

De-și consistórele eparchiale și-au făcut datorința, remonstrând la locurile competente, totuși acest incident a dat ansă consistoriului metropolitan sě aducă înaintea congresului acéstă cestiune vitală pentru ulterióra nóstră desvoltare — și congresul a adus următoriul conclus:

Congresul, în temeiul dreptului firesc al bis. nóstre, nu mai puțin pe temeiul §. 175 din „Statutul organic“, cum și basându-se pe legile positive ale patriei, cari reguléză instrucțiunea religiósă-morală la institutele de învěțământ de ori-ce categorie: declară că catechisarea elevilor de religiunea gr. or. română la tóte institutele de învěțământ din patrie are sě se facă în limba oficială a bisericei, adecă în limba românéscă, ca și până acum, și invită Consistoriul metropolitan, ca din capul locului sě respingă ori-ce încercare contrară acestor disposițiuni, înaintând în causă representațiune cătră Inaltul guvern al țerii, deja la primul cas de asemenea încercare.

Acest conclus este în conformitate cu vechia programă a bisericei nóstre.

Fericitul Metropolit Sava Brancovici, ca sě feréscă poporul de ademenirile calvine, prin sinodul ținut la 1675 a dispus, ca preoții după slujba bisericéscă în Dumineci și în sěrbători sě adune copiii la biserică, și sě-i învețe. Acésta tendență inițiată de fericitul metropolit, de a crește tinerimea sub aripile bisericei, în spiritul și limba ei, s'a urmărit de toți succesorii lui până în ziua de astăzi. Și este fapt istoric, că cele dintâi școle românești la noi în țéră, așa cum au fost și cum au putut sě fie după vremuri, le-a înființat și susținut biserica și respective ierarchia nóstră bisericéscă.

Nu de mai puțină importanță este conclusul adus în causa catechisării tinerilor nostri din institutele de creștere militare, și celelalte concluse cari privesc mersul învěțământului nostru confesional, cum și conclusul despre interpretarea și aplicarea legii despre adausul cuincuenal învěțătoresc, votarea planului de învěțământ pentru școlele nóstre poporale și institutele pedagogice; apoi conclusul luat cu privire la înființarea nouelor episcopíi, votarea normativului pentru obiectele cari aparțin la competența plenului consistorial etc., concluse cari au menirea de a contribuí la înaintarea și prosperarea bisericei și instituțiunilor ei.

Și fiind biserica pentru noi mama dulce, care ne-a adăpostit în trecut, care ne dă viéță și putere de viéță și care ne garantéză o stare și viéță mai bună pentru viitoriu, este natural, că viéța și viitoriul nostru depinde în prima linie de la modul în care ne va lumina Dumnezeu sě cultivăm în noi și în popor simțul pentru viéța nóstră bisericéscă-națională.

Incă tot crisă. Sâmbătă au fost primiți de nou în audiență: ministrul de finanțe *Lukács* și după el ministrul-president conte *Hédervàry*. După ascultarea rapórtelor în causă M. Sa a cerut sě i-se facă *și raport în scris*, deosebi de la *Lukács* a cerut'o acésta, reservându-și sě 'i notifice hotărîrea preaînaltă — altădată.

Astfel nici după atâtea repețite conferări și audiențe, pe cari M. Sa cu atâta jertfire de sine li-a acordat coriteilor politicei ungare în lunga durată a crisei, crisa nu e resolvată.

Causa trăgănării e marea divergență dintrě interpretarea drepturilor Corónei din partea Corónei însași, și întrě interpretarea ce se dă acestor drepturi din partea dietei ungare, — nefiind în acest punct aprópe nici o divergență de păreri întrě diferitele partide.

Cum resultă însě din rapórtele ziarelor de eri, se pare că în cele din urmă totuși s'a aflat — ori se va afla cât de curênd — espedientul prin care sě se pótă da crisei o soluție in așa chip, ca prerogativele Corónei sě nu fie atinse. „Alkotmány“, de pildă, zice, că știrile de Sâmbătă sosite din Viena privitóre la demersurile în causa resolvării crisei „a avut efect liniștitoriu în cercurile politice magiare, cum și asupra bursei, căci se pare că cercurile Curții totuși nisuesc barem sě cumpěnéscă bine cuvêntul ultim, pe care în curênd vom avé sě 'l audim. Efectul liniștitoriu a fost potențat prin știrea ulterióră, că ministrul comun de esterne, contele Goluchowski la 2 ore d. a. a fost în audiență la regele și tóte rapórtele oficióse sunt de acord în constatarea, că contele Goluchowski, în interesul posiției de mare-putere a monarchiei, s'a nisuit sě influințeze asupra Corónei pentru programul magiar“ (programul reformelor militare).

Cu acestea 'și începe „Alkotmány“ raportul asupra audiențelor de Sâmbătă. In cât se vor realisa însě speranțele de soluție în favorul deplin al pretensiunilor ridicate cu privire la înoirile în armată, — va arăta viitoriul, care acum credem că va fi fórte apropiat.

Congresul.

— Ședința ultimă —

După resolvarea cestiunii de incompatibilitate de oficii a părintelui V. Mangra (vedi raportul din numěrul anterior) a urmat referada comisiunii alésă pentru censurarea rațiociniului *fundațiunii Gozsdu* pe anul 1902. (President C. Gurban, referent I. Lenger).

Pe basa actelor, referada arată, că Representanța fundațiunii a ținut în acel an 10 ședințe (în sesiunea din Martie și în cea din August), ear' comitetul a ținut 11 ședințe, în cari au fost resolvate 949 acte și au fost îndeplinite hotărîrile Representanței. Agendele principale au fost: votarea stipendiilor și edificarea caselor noue în Budapesta.

Stipendii s'au distribuit în 1902 în sumă de *58,361 cor. 91 fileri* întrě 155 stipendisti, fiind computate în suma acésta și taxele rigorosanților. După studii: stipendiile au fost date pentru: jurisprudență, medicină, filosofie, technică, silvicultură, montanistică, agronomie, comerciu, miliție (cadeți) și gimnasiu.

In legătură cu acestea referada scóte la ivélă, că representanța a luat și în acel an hotărîre, ca stipendistii fundațiunei, în tot locul unde se află la studiu, sě fie supraveghiați prin persóne de încredere în ceea-ce privește studiul și purtările și deosebi sě fie îndemnați „la studiu, la purtare bună, la cercetarea bisericei și la învěțarea limbii române“.

Privitoriu la edificarea caselor, referada constată următórele:

„In cât pentru zidirea de nou a caselor nr. 13 din strada Király și nr. 16 din strada Dob, comunicăm că aceste două case s'au edificat de nou și în curtea dintrě ele s'au mai ridicat 5 case în formă de bazar. Prin acésta zidire nu numai că s'au rezidit din fundament cele 2 case vechi, nr. 13 și 16, dar' s'a valorat întréga curte, care mai nainte nu producea nimic, așa că după combinația făcută de representanță, casele cele noue, proiectate a se zidí cu *1,220.000 de coróne*, se vor renta cu 5—6% venit curat, pe când cele vechi se rentau numai cu $3^3/_4$%.

E de însemnat și aceea, că nici în decursul timpului de zidire casele n'au rěmas neproductive, fiind-că zidirea s'a făcut pe rênd, una după alta.

Finansarea speselor de zidire s'a făcut așa că s'a luat în vedere a se împrumuta în cont curent cu $5^1/_2$% peste tot *1,000.000 de coróne*, ridicat după trebuință și pe lombard făcut cu hârtiile de valóre ale fundațiunii, și cu drept de replătire după plac. Cu tóte acestea planul de replătire e projectat numa' pe zece ani“.

Averea fundațiunii, la finea anului 1902 era următórea:

I. Active:	
a) realități . . . . (în care se cuprinde și suma de 400.362 cor. 39 fileri investită în casele noue până la finea anului 1902)	Cor. 1,197.692·53
b) efecte	„ 3,104.445·—
c) mobiliar	„ 910·70
d) pretensiuni licuide .	„ 22.962·40
Suma totală	Cor. 4,326.010·63
II. Pasive:	
a) capitalul venitelor pe cari fundațiunea le solvește věduvei fundatorului	Cor. 141.675·—
b) împrumutul contras din fondurile archidiecesei .	„ 480.690·—
Suma totală	Cor. 622.365·—

Comparând activele cu pasivele, resultă *avere activă curată: Cor. 3,703.645.40*

Asemănată acéstă sumă cu averea activă curată de la finea anului 1901, resultă un *sporiu* de *181.136 cor. 61 fileri.*

Ear' adaugând la suma activelor valórea obiectelor ce nu aduc venit (mausoleul fundatorului, mobiliarul, assale, mappe și planuri, etc.) și capitalul rentei viagere a věduvei fundatorului, resultă drept avere activă curată la finea anului 1902 suma de *3,845.320 cor. și 40 fileri.*

In fine, arătând, că ideia de a ridica în Budapesta internat pentru tinerimea română de la școlele de acolo nu a putut fi realisată, din cause nedependente de representanță, — face următórea propunere:

a) Raportul se apróbă și se aclude la procesul verbal.

b) Representantei și comitetului fundațiunii se esprimă mulțămită pentru părintésca îngrijire și pentru acurateța cu care s'a ocupat de afacerile fundațiunii; totodată, luându-se act de absolutoriul dat numitelor organe pe anii 1900 și 1901 prin consistoriul metropolitan (în temeiul conclusului congresual nr. 249 din 1878), congresul constatând deplina corectitate a rațiociniului pe 1902 dă numitelor corporațiuni absolutoriu pentru gestiunea din acel an.

Se primește.

La ordinea zilei urméză raportul comisiunii financiare, care prin raportorul Traian *Barzu* referéză despre rațiociniile fondurilor metropolitane pe anii 1900—1902. La aceste fonduri se constată o creștere de 33030 cor. 13 fileri.

La propunerea comisiunei rațiociniile se apróbă și se votéză consistoriului absolutoriu.

Se votéză apoi *budgetul* consistoriului metropolitan pe anii 1904—1906.

Referéză apoi Vasile *Goldiș* în numele comisiunii școlare, primindu-se fără discusiune tóte propunerile comisiunii, ne mai avênd dnii deputați paciența sě discute asupra lor. S'au luat la cunoștință rapórtele consistórelor eparchiale despre mersul învěțământului în școlele nóstre, cu adausul, ca pe viitoriu consistórele eparchiale, din trei în trei ani sĕ facă rapórte separate despre starea mersului didactic al învĕţămêntului în eparchiile lor în ce priveşte progresul, intensivitatea şi eventualele scăderi ce se opun progresului, relevând cu deosebire acele momente, cari sunt de natură a provoca vr'o disposiţiune din partea congresului, ear' consistoriul metropolitan resumând într'un raport special aceste momente, sĕ facă congresului proiect de resoluţiune cu privire la momentele de sub întrebare.

S'au luat la cunoştinţă rapórtele consistórelor eparchiale despre resultatele obţinute în aplicarea modalităţilor referitóre la inspecţiunea didactică a şcólelor.

S'a decis a se pune provisor în aplicare cu începerea an. scol. 1904/5 planul de învĕţămênt elaborat ca proiect de ancheta bărbaţilor de specialitate esmişi de consistórele eparchiale, cum şi planul pentru institutele pedagogice elaborat tot de anchetă, care a fost revĕḑut şi de Preasânţitul Sinod episcopesc, şi din punct de vedere bisericesc a fost aflat, neescepţionabil.

S'au luat la cunoştinţă rapórtele consistórelor eparchiale despre modalităţile catechisării elevilor nostri la institutele de învĕţămênt străine şi se invită consistoriul metropolitan ca pe basa normativului publicat în acest obiect de consistoriul archidiecesan (constatat fiind, că proiectul presentat de comisia scolară în acéstă cestiune în congresul din 1900 a fost o simplă copie după acest normativ) ascultând şi opinia consistórelor eparchiale, sĕ presinte la proximul congres un proiect de normativ general pentru catechisarea elevilor de la şcólele străine din Metropolie.

După votarea bugetului congresual se aleg prin aclamaţiune membrii în delegaţiunea congresuală pentru causele pendente întrĕ metropolia română şi cea sêrbéscă. Presidentul delegaţiunii este I. P. S. S. Metropolitul Ioan Metianu, ear' vice-president P. S. S. episcopul Aradului Ioan Papp. Ca membri se proclamă (trei din diecesa Aradului, ear' trei din diecesa Caransebeşului) următorii domni: F. Musta, A. Hamsea, Dr. Iosif Gall, Zeno Mocsonyi, Ilie Trăilă şi Petru Truţa.

La ordinea zilei urméză alegerea unui asesor ord. din diecesa Aradului în senatul bisericesc, a unui asesor ord. mirean din diecesa Caransebeşului în senatul şcolar, şi a asesorilor suplenţi 4 în senatul bis., 1 în sen. şcolar şi 1 în sen. epitropesc.

Presenţi 71 votanţi. In comisia de scrutiniu se aleg dnii: F. Musta, P. Cosma şi M. Velici.

Resultatul votării a fost: pentru postul de asesor ordinar în senatul bis. a întrunit V. Mangra 38 voturi, ear' V. Beleş 31. In senatul şcolar asesor ord.: I. Budinţan 67 voturi. Suplenţi: în senatul bisericesc: Dr. I. Badescu 63, N. Roxin 43, R. Ciorogar 41, A Ghidiu 38, Dr. M. Cristea 26, Dr. T. Putici 23, V. Voina 22 şi Dr. I. Trailescu 5 voturi; in senatul şcolar: Ilie Trăilă 45, Dr. L. Leményi 24; în senatul epitropesc: M. Velici 43, M. Cirlea 24 voturi.

Presidentul declară aleşi pe cei cu majoritate de voturi, reservându-şi dreptul că asupra alegerilor din senatul bisericesc se va pronunţa altă-dată.

Escelenţa Sa constatând că tóte obiectele avisate la acéstă sesiune congresuală s'au resolvit, mulţămeşte mai întâiu lui Dzeu, apoi dlor deputaţi pentru interesul arătat faţă de causele congresului, şi implorându-le darul şi binecuvêntarea lui Dzeu declară sesiunea ordinară actuală a congresului închisă.

Luând cuvêntul Ilustritatea Sa dl Ioan cav. de Puşcariu, în numele congresului mulţămeşte Escelenţei Sale pentru tactul şi înţelepciunea cu care a condus congresul, dorindu-i de la Dzeu încă mulţi ani, ca sĕ pótă conduce biserica nóstră drept-credinciósă. Cu acestea s'a încheiat sesiunea congresuală la ora 1 din zi.

Esposiţia de pictură a dlui Octavian Smigelschi.

In legătură cu numĕrósele notiţe date în ziariul nostru despre esposiţia de pictură aranjată de dl Octavian Smigelschi la „Gesellschaftshaus“, şi în legătură cu apreciarea favorabilă ce profesorul Dörschlag făcuse acesteia, din care un estras am dat în numĕrul de Joi, în cele următóre dăm părerea unui alt specialist, a dlui Stefan *Groh*, profesor la şcóla de industrie artistică din Budapesta, care zilele trecute petrecênd în Sibiiu şi cercetând esposiţia dlui Smigelschi, a publicat asupra ei în „Sieb. D. Tageblatt“ din loc următórea dare de sémă:

Smigelschi se presintă prin esposiţia sa, ce umple salele de la „Gesellschaftshaus“, cu un material din care ne putem forma părerea despre individualitatea şi forţa lui de muncă.

El întră târziu, ca om matur, în publicitate, după ce a treia parte a timpului de muncă din viéţa sa l'a dedicat studiului. De aici se esplică, că pe când pe alţii îi urmăreşte reclama pas de pas în desvoltarea lor, el trebue sĕ se lupte ca artist consumat cu dificultăţile primului debut. Şi dificultăţile se potenţéză prin faptul, că ceea-ce ne presintă Smigelschi nu este arta obicinuită insinuantă, ce o găsim pe tóte potecile, care nu ne lasă impresii mai profunde şi pe care o uităm tot aşa de repede, ci este un ciclu de creaţiuni, pentru esecutarea cărora se cere reculegere seriósă şi cunoştinţe de stil.

Smigelschi a păşit pe o cale pe care *nimeni n'a călcat înaintea lui.* El a căutat sĕ releveze metoda pentru arta sa aşa, ca ea sĕ rĕmână sinceră şi în acelaşi timp naţională. Entusiasmul ce l'a însufleţit din tinereţe faţă de venerabilele biserici româneşti l'a îndemnat mai târziu la studiul monumentelor classice ale stilului bizantin, şi tot ce l'a fermecat în Ravenna, Veneţia etc., a contopit în individualitatea sa. Din operele sale putem ceti principiile mari fundamentale ale stilului bizantin, conform căruia în decoraţiune părţile trebue sĕ subordoneze întregului. De aici vine că pe când în planul de decoraţiune al catedralei din Blaşiu întregul ne surprinde cu bogăţia colorilor şi cu admirabila distribuţie a masselor, espunerile picturale în liniştea şi sublimitatea lor forméză un întreg armonic cu decoraţiunea. Figurile se presintă contrar figurilor de sfinţi ale artei *baroc*, de obiceiu emoţionate cu patimă şi şi mai des teatrale, — prin *sublimul divin* desbrăcat de ori-ce patimă omenéscă. Am greşí fórte mult, dacă am considera drept slăbiciune a pictorului discreţiunea în composiţie şi severitatea stilistică. Tablourile *au chevalet* (Staffelei) ale lui Smigelschi ne arată prea evident, de câtă siguranţă a desemnurilor dispune, chiar şi când îşi presintă figurile în emoţiune puternică, violentă; şi că liniştea aparentă, pentru ochii nostri deprinşi cu arta renaissancei, cu desĕvîrşire nouă, nu este altceva de cât discreţia inerentă stilului. Asta, fireşte, este causa, că cel-ce calcă pe cărarea cu desĕvêrşire neumblată, nu este primit numai de cât cu osanale, şi vor fi mulţi chiar printrĕ conaţionalii sei, cari nu vor aprecia după merit individualitatea bine pronunţată a lui Smigelschi, şi numai încetul cu încetul va trebuí el însuşi sĕ-şi formeze un public pricepĕtor. Dór' cultul artei bizantine este ceva nou de tot. In Anglia au început sĕ imiteze acest stil. *Nici în Ungaria, nici în Germania însĕ nu cunosc vr'un artist, care sĕ fie meşter în acest stil.* Cu tóte că arta bizantină, cultivată în biserica grecéscă din timpuri străvechi, în străinătate este cu totul străină, ar fi de dorit, ca artistul sĕ-şi presinte lulucrările şi unor cercuri mai largi (în străinătate). Căci după cum se întêmplă de ordinar la noi, şi în casul de faţă este verosimil că străinătatea mai curênd îl va aprecia aşa cum merită, ear' conaţionalii sĕi numai după aceea vor ajunge la conştiinţa, că ce artist eminent, şi naţional în tóte fibrele sale, posed ei în Smigelschi! —

Românii din Canada către metropolitul Moldovei.

(Copie de pe adresa creştinilor de la Biserica Română din „Regina Assa“ N. W. I., înregistrată la Nr. 1552 din 6 Septembre 1903.)

BISERICA ROMÂNĂ ÎN REGINA,
ASSA N. W. I.
Canada No.

Regina N. W. I. 1903 August $^{17}/_{30}$.

Inaltpreasfinţitului şi de Dumnezeu alesului Archiepiscop şi Mitropolit Moldovei şi Sucevei.
D. D. Dr. Parthenie
Al nostru prea milostiv Stăpân şi de obstei Arhipăstor ca nişte slugi plecate închinăciune aducem.

Ah cât de ciudat sunt evenimentele acestui muritor, credeam că nu vom mai fi în rândul celor credincioşi; dar' bunul Dumnezeu, tatăl îndurărilor, nu voeşte mórtea pĕcătosului ci sĕ se intórcă şi sĕ fie viu, venim şi noi Inaltpreasfinţite Stăpâne cu genunchele plecate mulţămindu-vĕ din tótă inima pentru că cererea nóstră a fost auḑită şi satisfăcută de urgenţă de către Inaltpreasfinţia Vóstră, venim dar' prea Inaltpreasfinţite Stăpâne, cum a venit unul dintrĕ cei zece leproşi căḑênd îngenunchi înaintea Mântuitoriului mulţămindu-i cu lacrĕmi din tótă inima pentru că l-a tămăduit, asemenea aceluia fiind şi noi înpresuraţi de întunerecul rătăcirei şi orbiţi şi înstrĕinaţi de patrie şi de sfânta nóstră religie, ne-am rugat cu lacrămi tatălui ceresc sĕ nu ne lase părăsiţi, ci sĕ se milostivéscă spre noi, ni-a venit ideia sĕ ne rugăm şi la Inaltpreasfinţia Vóstră şi rugându-ne noi, cum se rógă un fiu părintelui sĕu, pentru ca sĕ-l scótă din perdere, ear' Inaltpreasfinţia Vóstră V'aţi milostivit nu ca un părinte, ci chiar ca Mântuitoriul nostru Iisus Christos, către orbul cel din naştere care se ruga sĕ-i dăruiască vedere, noi avênd ochi trupeşti, dar' nu ne folosia fiind-că eram în acéstă strĕinătate, şi nu avea cine ne conduce la limanul odihnei, scăpându-ne din delirul rătăcirei.

Ear' Inaltpreasfinţia Vóstră primind plângerea nóstră, cu cea mai mare grăbire şi fără întârziere ne aţi trimis nouĕ pe binegrăitorul cuvintelor Mântuitoriului pe prea cinstitul părinte Archimandrit Evghenie Ungureanu pentru a ne mângăia pe noi oile cele rătăcite; cinstitul părinte a venit la noi în ziua de 27 Martie a. c., l'am primit cu multă bucurie sufletéscă de-şi nu suntem mulţi la numĕr, totul însĕ, cu părintésca îngrijire a Inaltpreasfinţiei Vóstre, vom face a se îndeplini tóte cu bine.

I. P. S. Stăpâne! Óre cine este Iconomul cel credincios şi înţelept, pe carele va pune Domnul preste slugile sale, ca sĕ dee în vreme mĕsura de grâu; acestea sunt cuvintele Domnului pe carele închipueşte pe păstoriul cel adevĕrat, carele într'aceeaşi dată se cuvine a fi credincios către stăpânul şi înţelept către Iconomul sufletelor, în ce chip Vĕ vedem pe prea Inaltul Preasfinţia Vóstră, Sfinţite Stăpâne, icónă vie al acestor cuvinte: că îndată ce de Dumnezeéscă pronie, pe prea sfântul scaun al sfintei metropolii, ca pe un mai înalt sfeşnic v'au înălţat, ca de acolo pe toţi cu lumina faptelor bune sĕ-i luminaţi păzind sfânta nóstră credinţă ceea adevĕrată către stăpânul, nu încetaţi a întrebuinţa tóte chipurile de Iconomie cele ce pot a folosi turma cea cuvêntătóre, căci carele altui aicea acum a vĕḑut sórele cu atâta rîvnă aprinsă, pentru podóba bisericei, cu atâta grije neadormită pentru mântuirea sufletelor, cu atâta silinţă fără preget pentru progresul naţiunii, lauda némului creştinesc şi folosul patriei; precum Vĕ arătaţi Inaltpreasfinţia Vóstră, cel iute de a pricepe cele bune şi mai iute de a le sĕvârşí, cel dulce la cuvînt şi mai dulce la obiceiu, pentru care şi ca magnetul pe fier pe toţi îi trageţi spre dragoste şi sfială, care nici pentru dragoste slăbesc sfiala, nici pentru sfială tâmpesc dragostea, ci ca un părinte de obşte cu adevărat şi stăpân toţi cu sfială te iubesc, ear' ceea-ce acum aţi făcut toţi stau uimiţi, că în acest pămênt sec şi fără de apă în limba nóstră zicem, că până acum eram însetaţi, dară acum ne-aţi isvorît apă vie şi spre viéţă vecinică săltătóre.

FOIŞÓRĂ

Din file vechi.

(Urmare).

Când sĕ întru în casă aud un gemet şi apoi cuvintele: „Mamă, vin', aştéptă-mĕ, nu te duce încă, vin' mamă dragă, sĕ te mai înbrăţişez odată, sĕ-ţi mulţămesc încă odată“.

Iute deschid uşa, neastêmpĕrăt, de ceea ce s'a fi întêmplat cu prietinul. El şedea pe pat, cu capul sprijinit de o bucóvnă ce sta deschisă pe masă, învĕlit în paltonul învechit. Mĕ apropiu de el; dormia; îl mişc puţin şi 'l strig pe nume. Ca muşcat de viperă sare sus, şi zărindu-mĕ, mĕ îmbrăţişéză, ochii i-se înmuiară în lacrimi.

Ne aşezăm împreună pe dunga patului, şi după óre-care hesitare îl rog sĕ-mi spună ce i-s'a întêmplat de a strigat atât de desperat şi jalnic; la rugarea acésta un zimbet melancolic îi flutură pe buze şi în ochii lui adânci şi frumoşi era atâta durere. „Da, sĕ-ţi spun: Aséră am rĕmas mai mult ca de obicei, de am cetit“.

Nu ştiu pe la câte va fi fost, dar' cocoşii cântau prin împrejurime. Ochii mi-se înţepeniră, nu mai vedeam, şi de odată nici nu mai simţiam nimic.

Astăzi frigul mĕ trezí des de diminéţă, neguri dese, negre, învĕluiau ţinuturile; în chiliă era întunerec, în cât a trebuit sĕ aprind opaiţul; dar' iute s'a stins lipsindu-i sucul vieţii. Măsurat'am odaia în lung şi în lat până ce sórele a mai rărit puţin întunerecul. Puteam cetí.

Dar' acum mĕ copleşi somnul, ochii îmi dase în gene. Avui un vis trist, că maica ar fi bolnavă, pe pat de mórte; o vedeam cum întindea în gol mânile fără vlagă, ca sĕ mĕ prindă sĕ mĕ stringă în braţe. — O auḑiam cum mĕ chiăma în graiul ei dulce: „Vino, puiul mamei, până mai e vreme, vino sĕ te mai vĕd odată, sĕ-mi fi la pat când îmi voiu da sufletul!“ Plângeam, mé boceam, mĕ sbăteam prin somn „ca peştele pe mal“.

— Da, te înţeleg, înainte de a fi adormit ţi-a stat gândul la tată şi mamă, ţi-e dor de casă. El sta gânditor, nu vorbia nimica. Mĕ încercam sĕ 'l mângăiu, sĕ 'l înbărbătezi sĕ-şi uite visul, ce e o făptură a somnului. I-am povestit întêmplarea cu fantómele perverse ce olălăiau în curtea spre care resare feréstra chiliei mele, şi că un leac de dragoste nu au, celor ce a o propoveduí li-se cuvine.

„Şi tocmai lipsa acésta de dragoste te face a te gândí atâta la cei-ce te aveau atât de drag, cari întru atâta te iubiau. Lipsa acésta îţi îndréptă gândirea spre cei bĕtrâni, cu dragostea şi dogorul dorului la inimă, şi apoi imaginaţiunea, ca de obiceiu se puterniceşte şi vrênd-nevrênd eşti dus pe aripile ei, în locul plăcut, lângă mamă şi tată“ . . .

Dar' în chilia fratelui nu mai era modru de stat, era prea frig. — In aerul rece îţi vedeai suflarea; păreţii roşcoviţi erau pretutindenea înbrumaţi. Ne hotărîm sĕ eşim afară la stradă, dar' fără nici o ţintă, ci numai ca sĕ mai, facem puţină mişcare, a ne mai, încălḑí ósele rebegite. — Mergem, mergem, frigul ne împintena. De odată iată-ne în faţa bibliotecei. „Aici e casa nóstră, aici e cald, sĕ mergem înăuntru“, zise prietinul. Intrăm; sala bibliotecei deşértă, însĕ călduţă ca sinul mamei. Atâta armonie, atâta farmec era în sala acésta caldă, tăcută însĕ ca liniştea mormêntului. Tăcerea ce ne impresora, tresărită ici-colea de pâlpăitul vioiu şi fermecător al flacărilor din camin, era pĕtrunsă numai de gândurile şi dorurile inimilor nóstre.

Un scârţăit răneşte liniştea; uşa din spre drépta se deschide şi bibliotecariul apare în sală. Un om înalt, modest îmbrăcat, cu faţa cam palidă, şi barba argintiă. Ochii lui vorbiau de atâta dragoste şi bunătate de inimă.

După ce 'i spunem dorinţa nóstră, cu multă prevenire ne conduce prin odăile pline de dulapuri, inteţite de bucóvne vechi şi noue. Ne dă voie sĕ scormonim prin chrişóvele vechi, printrĕ vraişte — hârţóge gróse, tractate vechi despre ştiinţele oculte, magie şi astrologie. Scormonind aşa printrĕ manuscrisele vechi, pline de colb, iată dau şi de niscai file cu litere arabice. Semnele acestea de mult mi-au fost atras atenţiunea. Bibliotecariul ne spune că manuscrisul acesta e şi tradus, în limba grécă şi nemţéscă, şi îndată ni-le aduce pe amêndouĕ pe lângă un „Synaxarium“ în limba germană tradus de Erman.

Manuscrisul conţinea un fragment din legenda despre sfântul Archellides, aparţinĕtóre literaturei Copţilor, şi datéză de prin secolul IX după Christos.

(Va urma). *Păunaş.*

Că ni-aţi ascultat rugăciunile şi ni-aţi trimis un părinte bun, care ne păstoreşte şi ne învaţă tocmai în limbagiul nostru, cinstitul părinte a venit la noi nu ca un puternic şi învĕţat, încunjurat de mărire şi slava luméscă, nici îmbrăcat în haine moi, dar' cinstitul părinte a venit blând şi smerit, suferind tóte greutăţile, suferitor, primitor de tóte şi mulţămitor de tóte primind în acéstă strĕinătate suferinţă, lipsă, nĕcazuri, greutăţi, zicêndu-ne cuvêntul cel duhovnicesc că cu suferinţă şi răbdare se pote dobândí fericirea cea vecinică, cum a sosit cinstitul părinte întrĕ noi, ne-a început a ne învăţa cuvêntul Sfintelor Scripturi, şi punêndu-ne la cale pentru a ne face o sfântă casă de rugăciuni, a muncit cinstitul părinte până ce a vĕḑut lucrul sĕvêrşit, şi în ziua de 25 Maiu a. c. am avut şi Sfânta Sfinţire, pentru care Inaltpreasfinţia Vóstră, Veţi rĕmânea întrĕ cei întâiu ctitori, ai sfintei nóstre biserici fondată în acéstă ţéră depărtată, sub archipăstoria Inaltpreasfinţiei Vóstre. Propoveduindu-vĕ pretutindenea, mulţămind lui Dumnezeu ca în vremea fómetei de a auḑí cuvêntul Domnului după graiul proorocului: am păzitoriu de grâu tare şi puternic, carele la vreme dă fieşte căruia mĕsura după trebuinţă, pentru acésta este fericită ţéra Moldovei pentru buna norocire ce a dobândit în acéstă vreme, fericiţi suntem şi noi care sub acest fel de stăpân ne-am învrednicit a fi, şi la acest fel de porunci a slují, şi Domnul începătorul păstoriilor sĕ vĕ păziască Prea Inalt Sfinţite Stăpâne întru mulţi şi ferici ţi ani până la adânci bĕtrâneţe.

Intărit pe preasfinţitul scaun pe care Dumnezeésca lui pronie v'a înălţat, ca în viéţa acésta sĕ străluciţi întru derigătoria cea păstorésca povăţuind turma şi oile cele cuvêntătóre încredinţate Inaltpreasfinţiei Vóstre la păşunele cele de suflet folositóre şi mântuitóre ale dogmelor celor evangeliceşti şi părinteşti, ear' după slobodirea cea de aicea sĕ vĕ învredniciţi a fi împreună cu Christos primind de la dînsul cununa dreptăţii ceea gătită I. P. S. V. şi îndulcindu-vĕ de bunătăţile cele vecinice.

Inaltpreasfinţite Stăpâne! Venim cu lacrămi şi cu genunchele plecate rugându-ne a ne ierta că nu v'am rĕspuns până acuma căci suntem şi noi fórte necăjiţi.

Suntem şi rĕmânem ai Inaltpreasfinţiei Vóstre prea supuşi şi prea plecate slugi.

ss) Epitropi: *Nicolae Zoara, Grigori Licinsche, Ilie Bancescul Constantin....*

ss) Poporul: *Tănase Sucevanu, Nicuţe Danisan, Ión Tudor, C. Dornean, Gheorge Donisan, P. Miloş, Pătru Vulturar, Gheorghe Popescu, Nicolae Surdea, Gheorghe Costea, Pătru Avram, I. Gheorghe, Vasilie Stan, Mihail Zóra, Nicolae Corkiş.*

Precum şi alţi ca la 55 familii cari n'au fost faţă la facerea acesteia,

(Din „*Bis. ort. rom.*")

De la congres.

— Raport general al consistoriului metropolitan ca senat şcolar. —

Nr. 397 Metr.

Mărit Congres!

Subsemnatul consistoriu, ca senat şcolar îşi ia voiă a subşterne Măritului Congres următoriul raport despre activitatea sa în periodul de la 1 Octobre 1900, până în ziua de astăzi.

Din numĕrul total al esibitelor întrate la consistoriu în periodul acum amintit, aparţin la competinţa senatului şcolar 209 piese.

Senatul şcolar a ţinut şedinţe: în anul 1900 (după congres) 2, în 1901 1, în 1902 3, ear' în anul 1903 2.

S'au pertractat recurse şi apelaţiuni 10, s'au aprobat conclusele inferióre în 5 casuri, s'au anulat în 2, s'au modificat în 2 casuri, s'a revocat 1 recurs.

Datele statistice despre afacerile şcolare se presintă în alăturatul conspect, şi anume reflectând la conclusul congr. Nr. 40/1900 de astădată numai pentru doi ani 1900/1 şi 1901/2.

Datele acestea comparate cu cele presentate congresului naţional bisericesc în anul 1900, arată următórele resultate: Ad 2. Comune bisericesci în anul 1902 faţă de anul 1899: *a)* cu scólă propriă: Archidiecesa — 3, Arad + 22, Oradea-mare + —, Caransebeşiu . . .; *b)* fără scólă propriă: Archidiecesa — 81, Arad — 22, Oradea-mare + —, Caransebeşiu . . . Ad 3. Prunci obligaţi la scólă în anul1901/2 faţă de anul 1899/1900:

	Archidiecesa		Arad		Oradea-mare		Caransebeşiu	
	6—12 ani	13—15 ani	6—12 ani	13—15 ani	6—12 ani	13—15 ani	6—12 ani	13—15 ani
Prunci . . .	+ 11	— 142	+ 1740	— 559	+ 39	— 308	+ 1130	+ 122
Fete	— 1650	— 258	+ 570	+ 650	— 16	+ 247	+ 879	— 80

Ad 4. Prunci, cari au frecuentat scóla în anul 1901/2 faţă de anul 1899/1900:

Prunci . . .	— 773	+ 3055	+ 774	— 301	— 381	— 83	+ 775	+ 233
Fete	+ 1686	+ 963	+ 1522	+ 60	— 354	— 102	+ 831	+ 80

Comparaţiune întrĕ anii 1901/1902 şi 1899/1900:

Dintrĕ pruncii de 6—12 ani au frecuentat scóla în procente arotundate: Archidiecesa 68 : 65%, Arad 71 : 69%, Orade 50 : 53%, Caransebeşiu 39 : 37%.

După sex: Dintrĕ pruncii de genul bărbătesc de 6—12 ani au frecuentat şcóla: Archidiecesa 70 : 65%, Arad 70 : 69%, Orade 56 : 53%, Caransebeşiu 44 : 37%. Dintrĕ fetele de 6—12 ani au frecuentat scóla: Archidiecesa 66 : 57%, Arad 68 : 60%, Orade 44 : 47%, Caransebeşiu 35 : 32%.

Dintrĕ pruncii de 13—15 ani au frecuentat scóla de repetiţiune: Archidiecesa 61 : 46%, Arad 44 : 42%, Orade 18 : 21%, Caransebeşiu 26 : 24%.

După sex: Dintrĕ pruncii de 13—15 ani de genul bărbătesc au frecuentat şcóla de repetiţiune: Archidiecesa 67 : 47%, Arad 45 : 45%, Orade 19 : 22%, Caransebeşiu 28 : 26%.

Dintre fetele de 13—15 ani au frecuentat scóla de repetiţiune: Archidiecesa 67 : 46%, Arad 44 : 39%, Orade 17 : 20, Caransebeşiu 24 : 22%.

(Va urma).

NOUTĂŢI

Din causa sfintei serbători Cuviósa Parascheva, *numĕrul proxim al ziarului nostru va apăre numai Vineri.*

Escelenţa Sa Metropolitul — la Pórta turnului. Fiind în anii anteriori frecări în parochia nóstră din suburbiul Pórta turnului, ear' acum restabilindu-se pacea şi alegênd paroch cu buna înţelegere şi cu vot unanim pe diaconl Iosif Enescu, Escelenţa Sa, la dorinţa ferbinte a credincioşilor nostri de a-le chirotoni întru preot în mijlocul lor pe alesul bisericei, a satisfăcut acestei dorinţe.

Dumineca trecută cătră orele 9 a. m., toţi credincioşii nostri în frunte cu preoţimea împreună *liturgisitóre* şi anume: părintele archimandrit şi vicariu Dr. Ilarion *Puşcariu*, protosincelul Dr. Eusebiu *Roşca*, ieromonachul Dr. Miron *Cristea*, protopresbiterii Ioan *Papiu* şi Mateiu *Voileanu*, diaconii Demetriu *Câmpian* şi Iosif *Enescu*, împreună cu corul seminarial, au eşit până la pórta bisericei, care era îmbrăcată în verdéţă, ear' de asupra purta inscripţia „*Bine aţi venit*", spre întimpinarea I. P. S. Sale.

La orele 9 soseşte Escelenţa Sa, sărută sfânta evangelie şi întrĕ sunetele clopotelor şi al melodióselor nóstre cântări intră în biserică, binecuvântând în drépta şi stânga pe credincioşii, cari cu sete aşteptau pe Capul iubit al bisericei nóstre în mijlocul lor.

Cu pompa şi sublimitatea proprie ritului nostru, Escelenţa Sa, ajutat de vocea sonoră şi puternică, sĕvêrşeşte sfânta liturgie în decursul căreia chirotoneşte întru presbiter pe diaconul Iosif *Enescu*, ales paroch la acéstă biserică, întru diacon pe clericul Alexandru *Băieşan*, ales paroch în Poiana (tract. Alba-Iulia), ear' întru ceteţi pe clericii din c. III. I. Beleuţă, M. Moldovenescu, R. Roşca, I. Stanciu şi G. Tocitu.

După aceea Escelenţa Sa mânecând din cuvintele ap. Pavel „că dacă dragoste nu am, nimica nu sunt", într'o vorbire frumósă de peste ³/₄ de oră vorbeşte credincioşilor, cari ascultau cu atenţiune încordată despre dragoste şi bună înţelegere, cari sunt basa la atâtea virtuţi frumóse şi folositóre, şi pe cari cultivându-le ne putem croí o stare şi sórte mai bună.

La finea frumósei vorbiri erup în strigăte de „Sĕ trăéscă" la adresa Escenţiei Sale.

După-ce Escelenţa Sa a împărţit anaforă întrĕ credincioşi, la orele 12 şi jumĕtate s'a întors la residenţa Sa, lăsând pe credincioşii nostri deplin mângăiaţi.

*

Hymen. *Ioan Anca*, ales paroch în Bucium-Cerbu (tractul Abrud) şi dşóra *Lucreţia Scrob*, fiica parochului George Scrob din Săcătură, anunţă cununia lor, care se va celebra în 16 Octobre st. v. în biserica gr.-ort. din Săcătură.

— *Alexandru Ciocaş*, cleric abs., şi dşóra *Măriόra Micu*, — fidanţaţi. — Vima-mare, la 18 Octobre, 1903.

— *Maria D. Balteşiu* şi *Ioan Hansu* au onóre a anunţa serbarea cununiei lor, care se va celebra Duminecă în 19 Octobre st. v. a. c. la 2 ore p. m. în biserica gr.-ort. din Cacova (lângă Sĕlişte).

*

† Otilia Frăţilă n. Vidrighin, soţia învĕţătoriului Moise Frăţilă din Rĕşinari, după lungi şi grele suferinţe a rĕposat Duminecă (5 Octobre v.) în Bucureşti, la casa mamei sale, în etate de 29 ani. Inmormêntarea i-sa făcut Marţi (7 Octobre v.) în cimiteriul Sf. Vineri din Bucureşti.

† Andreiu Török, proprietarul fabricei de terării şi unelte economice, din Sibiu, a rĕposat Joi (22 Octobre n.), în etate de 73 ani. Inmormêntarea i-s'a făcut Sâmbătă după amiazi în cimiteriul ev. luteran din Sibiu.

*

Marcele de cuitare a plus-postportului. Cum am fost amintit în anul din numerii anteriori, cursorii postali cu începere de la 1 Novembre vor avé sĕ cuiteze prin marce făcute a nume spre acest scop şi lipite pe plicul epistolei, taxa de plus-port postal pentru scrisorile francate nesuficient. Marcele acestea, cari spre alte scopuri nu pot fi întrebuinţate şi publicului nici nu se pun în vînḑare, sunt de 26 milimetri înălţime şi 22 milimetri lăţime, cu imprimat figural de colóre verde pe câmp alb, în mijloc cu coróna ungară, avênd de asupra inscripţia „Magyar kir. posta", ear' din jos cuvêntul „Fillér" de-asupra căruia în câmpul oval e imprimată, în colóre négră, cifra care arată preţul mărcei. De la 1 Novembre deci factorii postali nu sunt în drept a încassa taxele, de cât pentru acele scrisori nefrancate, cari vor avé lipite pe plic mărci de acestea. Dacă nu vor avé asemenea mărci, trebue refusată plata, ear' plicul sĕ se trimită în scrisóre nefrancată la ori-care direcţie de postă şi telegraf.

*

Despre oraşul Segedin cetim în numĕrul de alaltăeri al lui „Alkotmány" o notiţă de următoriul cuprins: „Din causa afacerii cu cununa de la 6 Octobre papricaţii segedineni erau mânioşi foc pe generalul de honvezi *Csalány*, comandant de cetate al Segedinului. **A** şi ţinut acéstă mare mânie vr'o două sĕptĕmâni; azi însĕ se întrec unii pe alţii în lăudarea aceleiaşi urzici („csalán" însémnă şi urzică). Generalul Csalány, cel care înainte cu două sĕptĕmâni era „trădător de patrie", a devenit adecă patriot mare, fiind că din a sa parte a dat segedinenilor tóte favorurile („vivmány") militare, cari conform părerei lui pot sĕ fie date: dispunênd văpsirea în colori roşu-alb-verde a căsuliei de lemn a postului dinaintea locuinţei sale. Segedinenii se bucură de acésta cu atât mai mult, cu cât sub comandantul de mai nainte căsulia era văpsită în colori negru-galben. Astfel Segedinul 'şi are deja cucerirea sa naţională: nu mai este adevĕrat deci, că nu e fericit segedineanul.

*

Năpasta dolarilor. Câţiva oficianţi de la monetăria din Filadelfia, zilele trecute căpĕtaseră ordin sĕ numere dolarii de argint îngrămădiţi în săculeţe în o cameră a monetăriei. Erau acolo monede în valóre de preste 2 milióne, legate în saci puşi unul preste altul. Unul dintrĕ oficianţi s'a urcat pe vravul de saci, pentru-ca unul câte unul sĕ-i dee jos soţilor sei. Abia cât a pus însĕ piciorul pe vrav, întrégă massa de monede s'a prăbuşit ameninţênd sĕ astruce sub ea pe oficianţii cari erau jos şi cari numai buind afară din odaie au scăpat de primejdie. Cel care se urcase pe vrav a rĕmas pe scară încunjurat de monede până la brâu. Anume, în cursul anilor sacii putreziseră, şi astfel la prima atingere s'au resfirat ca un vĕl de paiangeni, ear' vravul de dolari, mişcat din ecuilibru s'a prăbuşit cu atâta putere, în cât s'au clătinat zidurile localului.

*

Nenorocire. Flăcăul Ioan Sacsa din Suceani (în comitatul Liptó), tinĕr solid şi cu purtări bune, Marţi séra mergênd acasă de la mirésă-sa, pe întunerec s'a împedecat de gardinele scunde ale unei fântâni de la marginea uliţei şi a căḑut în fântână cu capul în jos. Mercuri, în ziua când avea sĕ se cunune, a fost aflat apoi în fântână, mort.

*

Invĕţătoriu ucigaş. In „Magyarország" de Sâmbătă cetim următórele: George Pompeiu („Pompéji", zice numitul ziariu), parochul gr. or. român din Şuştra (comitatul Timiş), a trimis eri pe băieţelul seu de 10 ani Caius, la învĕţătoriul Nicolae Torero (?), ca sĕ-i céră fóia oficială. Invĕţătoriul a dat băieţelului fóia, dar' după aceea socotindu-se altcum, a strigat după băieţel sĕ se re'ntórcă şi sĕ-i redee fóia. Băieţelul fiind deja departe n'a auḑit strigătul, ci a alergat voios spre casă. La acésta învĕţătoriul a luat puşca şi a puşcat după băiat, nimerindu-l în spate. Rana mititelului e mortală. Contra învĕţătoriului s'a introdus cercetare severă.

*

Ucise de esplosie. In fabrica de cartuşe din Magyaróvár s'a întêmplat Vineri esplosie, căreia au căḑut victimă două lucrătóre: fata de 17 ani Hermina Streit, care a fost ruptă 'n bucăţi de puterea esplosiei, şi fata de 15 ani Maria Hochleitner, care rănită grav a fost dusă în spital, unde după agonie de câteva ore a murit şi ea. Causa esplosiei deocamdată nu se ştie.

*

Un mecenat american. Se raportéză din New-York, că miliardarul *Mackay*, supranumit regele dolarilor, rĕposat sĕptĕmâna trecută, a testat universităţii Harvard *25 milióne de dolari*, o sumă acésta, care în valuta de coróne corespunde la circa 600 milióne.

*

Mulţi ómeni suferinḑi folosesc crucea electro-magnetică contra diferitelor bóle, căci acéstă invenţie e cu drept cuvênt o binefacere a ómenilor. Tóte morburile de cap, picióre, mâni, inimă, nervi, stomac, piept, sânge, se pot vindeca cu acéstă invenţie binefăcĕtóre. Aci mai la vale reproducem mai multe scrisori de recunoştinţă scrise de ómeni, a căror viéţă fù scăpată de crucea electro-magnetică.

„Crucea electro-magnetică cea aducĕtóre de minuni o port ziua şi nóptea. Mĕ simt cu mult mai bine de cât înaintea purtărei acestei invenţii dumnezeeşti, nu mai simt durerile ce mĕ făceau sĕ-mi perd minţile. Domnule, mulţămesc lui Dumnezeu că a dat sĕ se inventeze o aşa binefacere care vindecă tot felul de bóle. Eu înaintea folosirei acestei cruci aducĕtóre de minuni suferéam de bólă de inimă şi de sgârciuri de inimă, numai de cât după începerea folosirei acestei cruci mĕ simt cu mult mai bine şi aşa nici nu mai sufer de mult aşa grav ca până acum. Iţi mulţămesc, domnule, că mi-ai dat o idee aşa de genială. Géza Boldog, care a suferit şi de epilepsie de inimă. — Dl Steinfeld a purtat crucea numai 10 luni şi nu mai simte durerile de până acum şi dórme fórte bine. Mai departe Dr. Stefani, care cu tótă bĕtrâneţa sa s'a vindecat în 13 luni de reumatism şi nu mai sufere atâtea dureri. Recomand mai odată onoratului public crucea mea electro magnetică aducĕtóre de minuni, care a vindecat atâţi suferinḑi! Budapesta. Cu deosebită stimă Iosif Khoór, preot."

Inventatorul şi fabricantul acestei invenţii dumnezeeşti este Albert Müller, Budapesta V. Vadász út 42/V.

Posta redacţiunei.

„*Omicron*". Cele comunicate s'au transpus forului competent spre afacere competentă.

Corpul înv. în B. „Declaraţia" trimisă nu se publică.

Dşórei Hermina Fizeşi, învĕţătóre. De la adresa de până acum ni-se retrimite ziariul cu indicaţiunea, că adresata „elutazott", a plecat de acolo. Te rugăm sĕ ne comunici adresa nouă.

Mai nou.

Tisza — ministru-president.

Viena, 26 Octobre n.

Cu formarea cabinetului ungar Maiestatea Sa a încredinţat pe contele Stefan Tisza.

Med. univ.

Dr. Otto Grasser

locueşte acuma

Piaţa-mare 6, I. etagiu.

Ore de ordinaţiune:

de la 11—12 înainte de amiazi;
de la 2—3 după amiazi. [249] 1—2

Un tinĕr solid, militar, cunoscĕtor perfect al limbei magiare şi germane, **caută o familie mai bună,** în care sĕ-şi pótă petrece timpul liber de séra pentru **învĕţarea limbei române.** [248] 1—3

Adresa în Administraţiune.

Nr. 901 1903 [246] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia vacantă de clasa a treia **Feneşel** cu prediul **Cerc**, prin acésta se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat, şi se pot vedé la subsemnatul oficiu.

Doritorii de a ocupa acest post au aşi aşterne — în terminul sus indicat — suplicele lor, subscrisului oficiu, fiind instruite conform normelor în vigóre şi a se presenta înaintea poporului în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre, pentru a cânta, respective a celebra şi a cuvênta.

Comitetul parochial în conţelegere cu protopresbiterul tractual.

Cluj, 2 Octobre 1903.

Tulliu Roşescu
protopresb.

Nr. 730 1903. [250] 1—3

Concurs

Pentru **întregirea parochiei** vacante **Andraşfalĕul român** (Sácel) protopresbiteratul Sighişórei, pe basa Veneratului ordin consistorial din 8 Iulie a. c., nr. 6949 Bis. 1903) se escrie din nou concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch, sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Concurenţii vor avé sĕ-şi aşterne petiţiunile în terminul deschis instruite conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta înaintea alegĕtorilor în vre o Duminecă sau sĕrbătóre pentru a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Sighişóra, 30 Septembre 1903.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighişóra, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopresbiter.

---

[238] 3—3

Concurs

Pentru întregirea postului de **paroch** în parochia **Turnişor** de clasa primă, protopresbiteratul Sibiiu, se escrie concurs cu terminul de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor de la stat, despre cari venite concurenţii 'şi pot lua informaţiuni de la comitetul parochial sau de la oficiul protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a'şi aşterne cererile lor instruite conform normelor în vigóre oficiului protopresbiteral în terminul indicat.

Concurenţii sĕ se presenteze în sfânta biserică în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre spre a cânta sau celebra.

Turnisor, din şedinţa comitetului parochial ţinută la 14 Septembre 1903, în conţelegere cu oficiul protopresbiteral.

Ioan Radu
president.

Ilie Muntean
notariu.

Nr. 975.

Cu consensul subscrisului.

Sibiiu, 30 Septembre 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului.

I. Papiu
protopresb.

---

[243] 2—3

Anunţ.

Pentru **grădina de altoi** şi **şcóla practică economică** iniciată de comuna Sĕlişte, se caută un **conducĕtor.**

Cei ce doresc a fi angajaţi sĕ se adreseze până în *15 Novembre* a. c. la subsemnata primărie, înaintându-şi şi documentele despre pregătirile teoretice şi despre aplicarea de până actí.

Onorariul se va stabilí prin înţelegere ulterióră.

Competenţii vor indica în ofert şi ceea ce pretind.

Selişte, în 14 Octobre 1903.

Primăria comunală:

Nicolae Henţiu m. p.
notariu.

Dumitru Popa m. p.
primariu.

Nr. 10,207 Plen. [234] 3—3

CONCURS

In scopul conferirei **stipendiilor** şi **ajutórelor** ce se votéză pe anul 1904 din **fundaţiunea „Andronic“.**

I. Pentru învĕţăcei de ori-ce meserie.

II. Pentru sodalii deveniţi de atari în decursul anului 1903.

III. Pentru sodalii, cari au lucrat fără întrerupere 6 ani meseria lor şi au dat dovedi despre desteritatea pentru de a puté devení măestri, prin acésta se escrie **concurs** pe lângă următórele condiţiuni:

Toţi petenţii la ajutóre şi stipendii au sĕ producă în general:

1. Carte de botez,

2. Atestat de la comună despre averea proprie ori a părinţilor,

3. Atestat familiar de la parochul locului despre familia părinţilor concurentului ori, fiind el casătorit, despre familia sa' avênd a se indica în acest atestat: câţi prunci minoreni sunt în familie, câţi cercetéză şcóla şi câţi mai sunt la meserii.

Concurenţi pot fi numai *Români ortodoxi născuţi în archidiecesa Transilvaniei.*

In special au sĕ dovedéscă:

I. Invĕţăceii.

a) că au împlinit anul al 12-lea al etăţii;

b) că au cercetat şcóla poporală ori altă şcólă superióră;

c) că au încheiat contract cu măestrul şi că contractul este înregistrat la autoritatea industrială (pretură şi magistrat);

d) adeverinţă de la măestru despre sporiul ce-l arată în meserie, despre diliginţă şi purtarea morală.

Contractul trebue aclus la cerere în original sau în copie autenticată.

II. Sodalii.

a) că au terminat anii de învĕţăcel în anul 1903, ceea-ce vor dovedí prin atestatul autorităţii industriale (art. de lege XVII din 1884 §. 67);

b) că au purtare bună şi fac spor mulţămitor, ceea-ce vor dovedí ori cu cartea de lucru ori cu adeverinţă de la măestru;

c) cei ce vor dovedí că sunt membri ai vr'unei *reuniuni de meseriaşi* şi că cunosc mai multe limbi, vor fi preferiţi.

III. Sodalii, cari sunt în condiţiune de a devení măestri.

a) sĕ aibă certificatul de măestru;

b) sĕ fi lucrat cel puţin 6 ani fără întrerupere în calitate de calfă, ceea-ce vor dovedí cu cartea de lucru, eventual cu adeverinţe de la măestri, la cari au lucrat;

c) în cerere sĕ se arete anume locul unde voeşte sĕ se aşeze ca măestru, ce fel de mijlóce mai au pentru de a începe meseria pe socotéla lor;

d) sĕ dovedéscă cu atestat de la oficiul parochial, că cercetéză biserica nóstră şi e creştin bun şi moral.

De la toţi concurenţii se recere, ca cererile sĕ fie scrise şi subscrise cu mâna proprie adresate Consistoriului archidiecesan gr. oriental din Sibiiu şi sĕ le înainteze cel mult până la **31 Decembre 1903 stil vechiu.**

Acei concurenţi cu studii gimnasiale şi reale, cari se vor aplica ca învĕţăcei la sculptura în lemn, bărdăşit şi la zidărit sau vor fi aplicaţi deja ca învĕţăcei ori ca sodali la aceste meserii şi cei din urmă vor sĕ se perfecţioneze în meseria lor în ateliere mai mari în cari sĕ pótă căştiga praxa recerută, vor fi consideraţi cu ajutóre mai mărişóre.

Cererile neinstruite în regulă şi cele întrate după termin nu se vor lua în considerare.

Sibiiu, 23 Septembre 1903.

Consistoriul archidiecesan.

A apărut:

Calendariul archidiecesan pe anul visect 1904.

Preţul unui exemplariu **40 fil.**, cu şematism **80 fil.**, porto postal **10 fil.**

Librăria archidiecesană, Sibiiu.

Farmacia „la ursul negru“ a lui Guido Fabritius

Sibiiu, piaţa-mică nr. 27

îşi recomândă bogatul seu **deposit de specialităţi medicale-farmacistice, bandage** chem. curate, **preparate dietetice** de întărit pentru morboşi şi reconvalescenţi, **tot feliul de obiecte de toaletă, instrumente chirurgice,** cum şi **medicamente veterinare** etc. etc.

[236] 5—10 Espediţie postală în fie-care zi.

La subscrisa librărie se află de vînzare următórele cărţi de

Teodor V. Păcăţian:

Cartea de aur, vol. II. . . .	cor. 10·—
Scopul în drept, traducere autorisată după Dr. R. de Jhering	„ 8·—
Lupta pentru drept, traducere după Dr. R. de Jhering . .	„ 2·—
Principiile politicei, după Dr. F. de Holzendorff	„ 4·—
Istoria politicei, după Sir Frederick Pollock	„ 1·—
Libertatea, traducere după John Stuart Mill	„ 2·—
Din legile ungare: Judecătoriile cu juraţi	„ —·80
Buna chivernisélă, carte pentru toţi, întocmită după ideile lui Sam. Smilles	„ —·40
Sâmbăta morţilor, dramă din popor în 5 acte, local. d. Raupach	„ —·60

Librăria tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

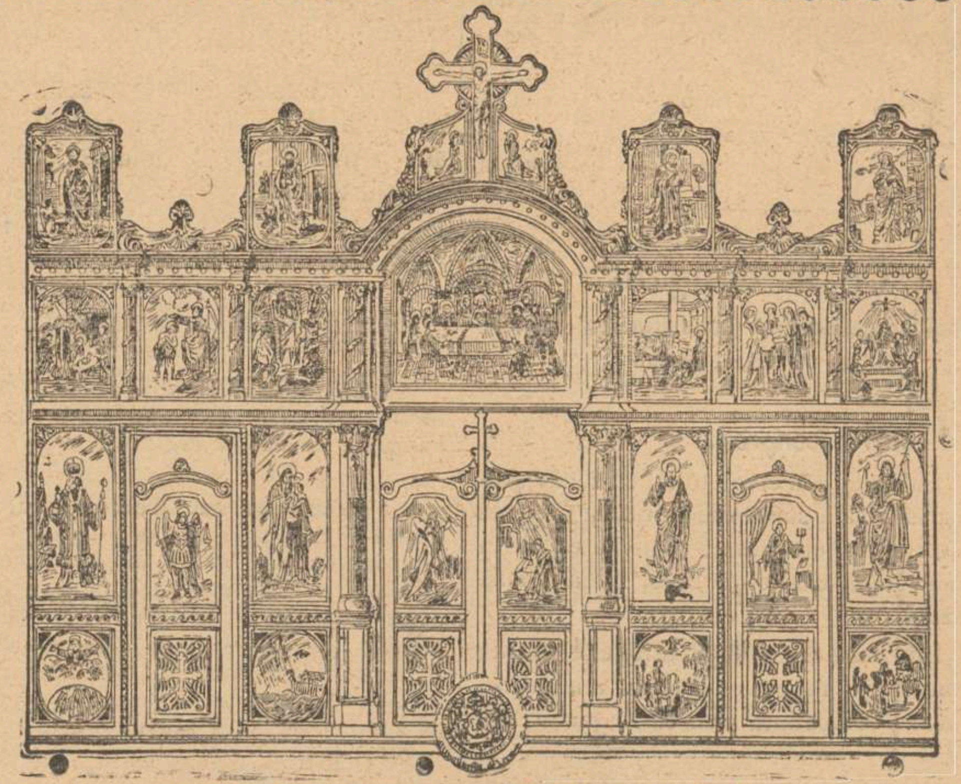

Şcóla de pictură religiósă-artistică

Jos. Hofrichter's Sohn

din **Reichenau,** bei Gablonz,

primeşte în întreprindere şi esecută **altare noue**, reparéză **picturi vechi,** esecută la comandă **icóne** şi **tablouri** în **uleu** pe **pânză, tinichea** sau **table de aramă,** pe **lemn, aluminiu,** etc., în **dimensiunile recerute.**

Icóne pentru prapori cum şi **prapori întregi.**

Pictéză **portrete**, fidel după fotografii bine reuşite.

Deposit mare de lustre, de **sticlă ciselată**, cum şi de **alamă.**

Preţuri moderate şi esecutare promptă.

La cerere se trimit schiţe şi planuri. — Comandele se primesc şi se pot face la **Librăria archidiecesană** în **Sibiiu.** [219] 6—20

Redactor prov. Dr. George Proca.

Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane

Nr. 115 Sibiiu, Sâmbătă 18/31 Octobre 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 34
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei or 30 fil. rêndul cu litere garmond

Episcopíile nóue.

Sibiiu, 29 Octobre n.

In un articol al ziariului nostru în ajunul întrunirii congresului am vorbit despre necesitatea de a se accelera lucrările în afacerea cu episcopíile cele nóue, a căror necesitate în mod serios nu se mai póte trage la îndoiélă.

Cestiunea acésta o a atins şì în cuvêntarea cu care a deschis congresul I. P. S. Sa Domnul archiepiscop şi metropolit, şi prin cuvinte calde, prin cuvinte eşite de la inimă, prin cuvinte eşite din isvorul cel mai competent a atras atenţiunea deputaţilor congresuali asupra acestei cestiuni de interes vital pentru biserica nóstră.

Ca unul care cunóşte importanţa cestiunei, că turmei trebue sĕ i-se dee păstoriu bun, care sĕ-şi pună sufletul seu pentru oi, păstoriu, care sĕ stee în fruntea ei şi sĕ o conducă pe cărările cele bune, al cărui glas sĕ fie cunoscut, şi căruia cu dragoste şi cu încredere sĕ urmeze, zicem, ca unul care mai bine cunóşte şi simte importanţa cestiunei, I. P. S. Sa Domnul archiepiscop şi metropolit a făcut provocare la marele Şaguna, care nu odată a accentuat necesitatea episcopíilor nóue, şi care nu odată a întrevenit la tron în favorul vederilor sale, şi care, ca sĕ nu rĕmână numai la contemplaţiuni dór' nerealisabile, din creiţĕruşii adunaţi aici în archidiecesa Transilvaniei, de la sĕracii de ardeleni, a pus temelia unui fond, din care cu timpul sĕ se acopere unele trebuinţe ale episcopíilor ce se vor înfiinţa.

Am creḑut noi că provocarea la Şaguna, întrepunerea metropolitului, reclamele juste ale nóstre ale archidiecesanilor vor afla resunet în inimile membrilor măritului congres, şi cestiunea se va continua cu demnitate acolo, unde a fost întreruptă în congresele anterióre.

Aşa a fost ea contemplată şì de comisiunea organisătóre, aşa a fost ea presentată prin acea comisiune în plenul congresului, şi dacă membrii congresului tractau cestiunea din înălţimea, de unde a purces comisiunea organisătóre, dacă cu demnitate continuau pe basa propunerii comisiunei organisătóre, noi azi nu am mai reveni asupra afacerii.

Am creḑut noi, că necesitatea de a se înfiinţa episcopiile cele nóue, nu va mai fi trasă la îndoiélă, că terminată fiind ea în sesiunile anterióre, nu va mai fi trasă din nou în discusiune, ca pe acéstă temă sĕ se mai facă vorbă, şi sĕ se mai agite spiritele.

Dacă era vorba, ca şì noi sĕ mai punem în discusiune necesitatea de a se înfiinţa episcopíile cele nóue chiar şi în formă ca apĕrare în contra celor ce trĕgeau la îndoiélă necesitatea înfiinţării, ar însemna sĕ revenim la o cestiune, peste care congresul a trecut în sesiunile anterióre, şi care deci nu mai póte forma obiect de discusiune în sesiunile nóstre congresuale.

Dacă şì noi am fi alunecat pe acest teren spre a reveni la lucruri decise deja, atunci şi noi puteam lungi vorba şi ne-am fi putut provoca la anteacte cu cari de bună sémă şì noi puteam face efect, dacă gândul nostru ar fi fost, ca prin vorbe lungi sĕ perdem vremea şi sĕ apĕrăm o causă sfântă, care nu pentru aceea se amână din unele părţi, fiind-că nu s'ar recunóşte marea importanţă pentru binele bisericei.

Pe când Marele Şaguna îndată după restaurarea ordinei publice după crâncena revoluţiune din anii 1848—49 lucra şi ostenia ajutat de cei mai buni români ortodoxi pentru restaurarea vechei nóstre metropolii, duşmanii bisericei nóstre înfiinţézā aici în Transilvania o metropolie greco-catolică, căreia se mai adaug 2 noue episcopíi una cu residenţa în Gherla pe teritoriul Ardélului, şi alta în Banat cu residenţa în Lugoj.

Aceste 2 episcopíi au fost făcute cu cugetul dat pe faţă, ca sĕ-şi înmulţéscă credincioşii din şirul credincioşilor nostri.

Şi dacă am fi spus noi fraţilor din diecesa Aradului, că în Transilvania părţile nordice pe lângă cea mai mare bunăvoinţă şi pe lângă cele mai mari jertfe nu se pot bine administra cu un singur archiereu aici în Ardél, faţă de care greco catolicii pun 2 archierei, dintrĕ cari unul cu residenţa în acele părţi; dacă am fi descoperit, că credincioşii nostri din acele părţi reclamă ajutoriu pe lângă păstoriul bun actual, căci sunt în pericol, ar mai fi putut óre esclama cu emfasă, că nu avem necesitate de alţi archierei?

Nu vorbim de părţile bihorene, nici de aceea întru cât în faţa episcopului greco-catolic din părţile acelea faţă cu agitaţiunile lui — şi ale unui cler în ajutoriul căruia anual stá un capital de preste 200.000 de coróne, póte suporta lupta consistoriul din Oradea-mare în frunte numai cu vicariul actual.

Nici despre părţile bănăţene nu vorbim; una însĕ nu o putem ascunde: dacă acolo s'a făcut o episcopie pentru a ne ataca pe noi, pentru-ce noi nu am puté înfiinţa în Timişóra un consistoriu cu un episcop în frunte, dacă nu pentru alte trebuinţe de ale bisericei, cel puţin spre a ne apĕra.

Ne mărginim deci la cele puţine zise în afacerea acésta, şi nu ne putem suprima durerea, că nu au fost considerate interesele mari ale bisericei, cel puţin în aşa formă, ca sĕ nu se mai revină la discutarea necesităţii de a se înfiinţa episcopíile cele noue.

Dacă tractam cestiunea în cadrul propunerilor făcute de comisiunna organisătóre, căci alt-ceva mai bun tot nu puteam face în congres în stadiul de azi al afacerii, cel puţin dam doveḑi, că nu alte interese ne conduc, ci numai binele general al bisericei.

Deslănţuirea pasiunilor tocmai la acéstă cestiune pe noi ne-a atins dureros, căci după vederile nóstre acéstă cestiune merită sĕ fie tractată *„sine ira et studio“*.

Trecută afacerea prin congres aşa după cum a trecut, este datorinţa nóstră a celor de la presă, sĕ o urmărim cu bunăvoinţă, şi sĕ cerem de la cei chiămaţi, ca sĕ fie pĕtrunşi de binele general al bisericei, şi sĕ caute a accelera resolvirea ei — accentuăm, în interesul bineînţeles al bisericei.

Şi sĕ facă tot ce zace în puterea nóstră, şi în tóte lucrările nóstre sĕ fim conduşi de interesele bisericei.

Sĕ facem cel puţin aceea ce putem, ca sĕ nu se zică, că noi am zădărnicit din interese personale şi locale interesul şi realisarea binelui general.

Sĕ ne creăm după puterile nóstre organe de apărare, ca cel puţin în defensivă sĕ dispunem de forţe egale cu neamicii bisericei nóstre.

Sĕ ne grupăm cu încredere în jurul aceluia, care cu inimă curată şi cu multă abnegaţiune lucră pentru a pune în practică ceea ce a contemplat Marele Şaguna, şi pentru care a făcut îngrijire şì în partea materială în testamentul seu.

Sĕ lucrăm în direcţiunea acésta cu iubire, ca şì prin acésta sĕ ne arătăm că suntem fíii unei şi aceleiaşi biserici.

Disolvarea dietei? E aprópe o sĕptĕmână de când contele *Tisza István* a primit de la Corónă mandat pentru formarea noului guvern, şi totuşi crisa nu numai că nu e delăturată, ci se pare chiar a fi pe calea spre ultima etapă, după care numai disolvarea dietei ar mai puté sĕ urmeze.

Vestea despre designarea contelui Tisza la postul de ministru-president a produs adecă ferbere mare în sinul oposiţiei şi — *întrĕ apponyisti*. In oposiţie, sigur din causă că Tisza fiind de obşte considerat ca *representant al guvernării energice*, al aşa zisei politice „de mână tare“, oposiţionalii se tem că sub el vor fi ţinuţi în frêu şi nu-şi vor mai puté juca memdrele obstrucţioniste după plac; ear' întrĕ apponyisti designarea a provocat resens primo loco pentru-că prin venirea la putere a contelui Tisza prospectele contelui Apponyi de a fi barem ministru de interne, dacă nu ministru-president, sunt de nou spulberate. Acestea sunt adevĕratele motive ale resensului, pe când cele mărturisite: că Tisza prin angajamentul luat, de a esopera modificări în projectul de „program militar“ al partidului liberal în sensul vederilor Corónei, „a tradat“ interesele „naţiunii“ faţă cu „veleităţile“ absolutistice ale „camarilei“, că programul seu

---

FOIŞÓRĂ

Din file vechi.

(Fine).

Inţelesul manuscrisului cu fragmentul din legenda Copţilor e următoriul:

Archellides îşi avea originea dintr'o familie vechiă nobilă, din Roma; tatăl seu Ioan, mamă-sa Smilictice, creştini adevĕraţi şi evlavioşi. — Abia numĕra 12 primăveri, când mórtea crudă răpì pe tatăl seu, „care în deplină linişte sufletéscă trecù în împĕrăţia drepţilor“. Mândria de mamă visa pentru odorul inimei sale cel mai strălucit viitoriu la curtea împĕrătéscă bizantină. După ce Archellides cercetă şcólele din Roma, mamă-sa 'l trimite, însoţit de doi servitori, cu multe scumpeturi, în Grecia, ca sĕ se desĕvêrşéscă în ale ştiinţei. Pe mare sufere naufragiu. Dzeu însĕ nu 'l lasă pradă valurilor turbate, ci îl mântue la uscat. Intrămându-se puţin ispiteşte limanurile mării, spre a afla un adăpost mai scutit, mai sigur. Cercetând el pe maluri dă de-odată peste un cadavru plin de viermi, care 'i invederéză tótă nimicínicia şi deşertăciunea vieţii acesteia. Intr'atâta se amăreşte, în cât se decide sĕ renunţe cu totul la viéţa luméscă, şi sĕ trăiéscă numai şi numai „împĕrăţiei ceriurilor“.

Ispitind mai afund locurile acelea, ajunge într'o zi până la o mănăstire; era mănăstirea „sfântului Ramanius“. Vĕḑênd traiul şi lucrul monachilor, se hotăreşte a se face şì el călugĕr. Rógă pe stariţ, numindu-l tată, sĕ 'l priméscă în mănăstire ca monach, căci de nu, pentru viéţa lui el va da socotélă Tatălui din ceriu „în ale cărui mâni se află ajutoriul şi îngrijirea mea“. Stariţul cât ce-l zăreşte observă la el ceva supranatural, o lumină sfântă ce îi flutura în jurul capului, auḑind însĕ vorbele lui nu şovăeşte, ci îl primeşte cu bucurie în tagma monachală

Când însĕ sĕ între în capela mănăstirei, Archellides depune un jurămênt, că de aci încolo faţă femeiéscă nu va sĕ mai vadă; mai bine mórte. Purtarea lui era sfântă; odată nu eşia din voia Tatălui sfânt şi din poruncile mănăstirei. Prin purtarea lui în curênd ajunge la cel mai înalt grad de perfecţiune creştinéscă, şi Dzeu îl investeşte cu darul de a face minuni. Vindeca ómeni (bărbaţi) de ori-ce bólă erau cuprinşi. — Vestea despre minunile lui străbate până în mari depărtări, şi mii de ómeni curg la dînsul, ca sĕ-şi ispăşéscă pĕcatele, sĕ se vindece de bólele trupeşti şi sufleteşti.

A casă mamă-sa aştepta cu mare dor vre-o ştire de la fiul ei, „al cărui nume, dulce e buzelor ei“, dar' înzadar. Ne-căpĕtând nici o veste, îşi pierde nădejdea de a 'l mai vedé şi 'l jeleşte bocindu-l ca pe mort: „Plâng şi mĕ jeluesc după fiul meu Archellides, pe care îl iubesc; fraţilor şi cunoscuţilor, jeluiţi-vĕ şi plângeţi cu mine mórtea iubitului meu fiu!“

Deodată cu nădejdea însĕ îşi perdù şi liniştea; o căuta pretutindenea, în jale, în veselie, — nicăiri însĕ nu o afla, ci numai în fapte de caritate creştinéscă. In lapĕdarea de sine.

Trăia numai pentru alţii. Milostivia pe cei săraci şi neputincioşi. Zidì şì un asil pentru peregrini, şi se hotărì sĕ vieţuiască în el, ferită de sgomotul şi valurile vieţii lumeşti.

Se întêmplă că într'o zi sĕ poposéscă nişte călugĕri din mănăstirea „sfântului Ramanius“. Vĕḑênd ei mai mulţi bolnavi în asil, se adresară către stăpâna asilului, cu cuvintele: De ar puté neputincioşii acestia merge la „Apa Ramanius“, unde este sfântul Archellides, nu ar mai suferi, căci Sfântul face rugăciuni şi îi vindecă, pentru-că Dzeu este cu el“.

Mama, prinḑênd astfel de graiu din limba călugĕrilor îi rógă sĕ-i spună mai multe despre sfântul acela, unde şi cum e? Căci ar voi şì ea sĕ mérgă la el, căci sufere de o grea bólă sufletéscă.

Ea recunoscù în sfântul descris de călugĕri pe fiul ei, creḑut mort, şi dorinţa de a merge la el, de a 'l vedé, de a 'l îmbrăţişa şi stringe la sinul ei de mamă, o neastîmpĕra.

Acum îl vedea cum se rógă pentru cei neputincioşi, acum, cum o îmbrăţişéză, — şi plângea de bucurie. In zadar se străduiau acum „sfinţii părinţi“ sĕ o abată de la gândul acesta, declarându-i că sfântul nu va suferi sĕ i-se înfăţişeze chip de femeiă. Ea nu-i mai ascultă. Merge la episcop, îi încredinţéză tótă averea; căci „eu merg la Archellides, odorul inimei mele, care e sfânt; merg şi mĕ fac călugĕriţă şi bucuria mea va fi mare“.

Ajungênd la „Apa Ramanius“ trimite vorbă stariţului, fiului ei, că mama lui îl caută, sĕ vină sĕ o vadă şi sĕ-i vorbéscă. Archellides prinḑênd vestea despre sosirea mamei sale, se cutremură. In sufletul seu puterea jurămêntului începe luptă cu iubirea.

de guvernare, în cestiunea „postulatelor naţionale“ cu privire la armată nu mulţămeşte dorinţele „naţiunii“, şi alte de acestea, sunt numai *pretexte* la acoperirea motivelor adevĕrate.

Sub astfel de auspicii şi-a început contele Tisza activitatea întru împlinirea angajamentelor luate faţă cu Coróna, care activitate până acum se reduce la următórele:

Re'ntors de la Viena, a întrat în tratative cu politicianii fruntaşi atât din partidul liberal, cât şi din oposiţie; cu cei dintâiu în cestiunea modificărilor programului, cu cei din urmă în cestiunea sistării obstrucţiei.

In cestiunea modificărilor partidul liberal a ţinut Mercuri séra şi Joi séra (a séră) conferenţă, în care a fost discutat programul militar (tipărit în textul propus de ancheta de nouĕ şi distribuit deputaţilor împreună cu modificările cerute de Tisza). Despre hotărîrea ce se va fi luat nu avem ştiri. Din rapórtele despre decursul de Mercuri al conferenţei se póte deduce însĕ, că *majoritatea partidului s'a învoit cu modificările cerute de Tisza*, faţă cu cari — Mercuri — Apponyi şi ai sei făceau oposiţie, ear' după şedinţă au dat câtorva ziare informaţiune, că ei *vor eşí din partidul liberal* dacă se primesc aceste modificări.

Cât despre atitudinea partidelor oposiţionale, ziarele de eri aduc ştire, că atât partidul independist, cât şi cel poporal, au hotărît „continuarea luptei energice“ (adecă obstrucţie) şi faţă cu fiitoriul cabinet Tisza. Ear' rĕspunsul la acéstă „continuare“ din partea lui Tisza va fi *disolvarea dietei.*

Acésta o prevede, altcum, şi „Alkotmány“, organul partidului poporal, care în primul din numĕrul dto 28 Octobre apeléză la aderenţii partidului, ca sĕ stee gata, pentru-că în cercurile politice s'a rĕspândit svonul — zice numitul ziariu — că *Tisza va disolva dieta încă la începutul sĕptĕmânii viitóre*, dacă va observa cu ocasiunea presentării noului guvern în dietă, că obstrucţioniştii nu voesc sĕ desarmeze.

Sf. Sinod al bisericei ort. din România şi-a început Dumineca sesiunea de tomnă a anului curent, sub presidenţia metropolitului-primat şi în fiinţa de faţă a ministrului-president D. Sturdza, în calitate de ministru ad interim la resortul cultelor şi instrucţiunii publice. După cetirea decretului regal de deschidere, făcută prin dl Sturdza, şi după alegerea comisiunilor, la propunerea dlui Sturdza sinodul a hotărît retipărirea Testamentului-Nou în ediţie poporală după textul aflat la mănăstirea Neamţu.

Intâlnire de împĕraţi la Wiesbaden. Se dă ca positivă ştirea, că *împĕratul Vilhelm II.* şi *ţarul Nicolae II.* sĕptĕmâna viitóre vor avé întâlnire la Wiesbaden.

Ziarele ruseşti salută acéstă întâlnire ca pe o nouă garanţă a păcii. „Birzevija Vjedomosti“ zice, că toţi amicii sinceri ai păcii resuflă uşuraţi la vestea despre acésta întâlnire, care se pare a fi o notă colectivă la strigătele de rĕsboiu venite din Asia.

Neîndoios, că acésta nouă întâlnire de împĕraţi e de mare însĕmnătate, ceea-ce resultă şi din faptul, că ministrii de esterne conte *Bülov* (Germania) şi conte *Lambsdorf* (Rusia) încă vor fi presenţi la ea.

„Pacificarea“ din Macedonia. In 21 Octobre representanţii din Constantinopol ai Rusiei şi Austro-Ungariei au înaintat sultanului un nou project de reforme pentru Macedonia, amplificat, pe basa căruia pacificarea sĕ se pótă face mai cu succes. Cum se raportéză din Constantinopol ziariului „Lokalanzeiger“ (Berlin), sultanul a declarat celor din jurul sĕu, că *de cât sĕ accepteze acest program amplificat, mai bucuros se dă în têrguélă cu Bulgaria, ori plécă cu rĕsboiu contra ei.* Din acelaşi isvor se raportéză, că Sâmbătă şi Duminecă s'a ţinut consiliu de ministri sub presidiul sultanului, care a hotărît respingerea programului.

In acelaşi timp se raportéză, că *desarmarea* începută sĕptĕmânile trecute, din partea Bulgariei şi Turciei, *s'a suspendat*, ceea-ce se póte reduce la prima impresiune ce a făcut noul project de reforme.

Cât pentru atitudinea comitetului revoluţionar faţă cu reformele, „Kölnische Zeitung“ are telegramă din Sofia dto 28 Octobre, în care se spune, că conducĕtorii comitetului se vor întruní cât de curênd în conventicol, la care vor participa şi *Boris Sarafov* (a cărui mórte de atâtea-ori s'a vestit) şi generalul Zoncev. In acest conventicol vor hotărí apoi asupra întrebării, că sĕ aştepte óre reformele promise de marile puteri, ori sĕ continue lupta? In casul că vor hotărí continuarea luptei, vor schimba tactica, disolvând bandele mari şi luptând în cete mici pe întreg întinsul ţerii.

Revoluţie albaneză contra Turciei. Conform unor rapórte date din Athena, pe la mijlocul lunii curente albanezii au ţinut adunare în districtul Djacova şi au hotărît, ca în timpul cel mai apropiat sĕ încépă în Grecia *organisarea trupelor albaneze-greceşti*, accentuând unanim, atât albanezii mohamedani, cât şi cei creştini, că în considerarea scopului naţional trebuesc lăsate la o parte ori-ce frecări şi neînţelegeri religionare. Numai în privinţa timpului de începere a acţiunii nu s'au putut uní părerile; cei mai impacienţi voind imediată întrare în acţiune, fără considerare la desvoltarea ce o vor lua evenimentele din Macedonia, în timp ce moderaţii erau de părere că sĕ se aştepte până la primăvară. Hotărîrea în causă s'a concredut în fine unei comisiuni, care în acésta privinţă va aştepta sĕ hotarască întâiu „asociaţia albaneză-elină“, care 'şi are sediul în Athena, şi care la adunarea acésta a fost representată prin un deputat dietal din Tessalia şi prin un căpitan de artilerie în serviciu activ.

„Asociaţia“ acésta dispune deja de un milion de franci pentru începerea acţiunii şi capĕtă în continuu sume considerabile de pe la aderenţii din Salonic, Constantinopol, Creta şi Egipt. Ear' în însaşi Albania procurarea armelor şi celelalte lucrări de organisare au înaintat în aşa mĕsură, în cât punerea pe picior de rĕsboiu a 50.000 de luptători albanezi, pentru atacarea staţiunilor turceşti, se póte face în cel mai scurt timp.

In urma acestei asocieri albaneze-eline Turcia stă deci în faţa unei fase noue a mişcărilor revoluţionare, póte chiar mai periculósă de cât revoluţia din Macedonia.

Oficială.

Oficiile parochiale din comunele în cari recolta bună ori alte impregiurări locale favorabile au admis facerea şi incheierea colectei pentru biserica catedrală — sunt poftite a trimite direct la oficiul cassei consistoriale resultatul acelei colecte împreună cu un scurt raport.

De la congres.

— Raport general al consistoriului metropolitan ca senat şcolar. —

(Urmare).

Ad 5. Edificii de scólă: *a)* proprii: Archidiecesa + 22, Arad + 11, Orade + —, Caransebeş + 31; *b)* închiriate: Archidiecesa + 15, Arad + 3, Orade + —, Caransebeş + —.

Ad 6. Sale de instrucţiune: *a)* corespundĕtóre: Archidiecesa — 29, Arad — 55, Orade — 26, Caransebeş + 36; *b)* necorĕspundĕtóre: Archidiecesa + 36, Arad + —, Orade + 26, Caransebeş + 3.

Ad 7. Grădini de pomărit: Archidiecesa + 18, Arad — 74, Orade + 8, Caransebeş + 45.

Ad II. 1. Scóle: Archidiecesa + 187, Arad + 9, Orade + —, Caransebeş + 18. 2. Scóle comunale şi de stat în comune de-ale nóstre: Archidiecesa + 182, Arad, comunale + 24, de stat 48, Oradea-mare, de stat — 3, Caransebeş + —.

Ad 4. Numĕrul total al posturilor: *a)* de învĕţători: Archidiecesa învĕţători şi învĕţătóre + 60, Arad + 5, Oradea-mare — 2, Caransebeş + 8. *b)* de învĕţătóre: Archidiecesa —, Arad —, Orade + 2, Caransebeş + 6.

Ad 6. Numĕrul învĕţătorilor: *a)* definitivi: Archidiecesa + 41, Arad + 27, Oradea-mare — 17, Caransebeş + 4. *b)* provisori: Archidiecesa — 56, Arad — 15, Oradea-mare — 27, Caransebeş + 19.

Ad 7. Suma salariilor învĕţătoreşti: Archidiec. + 8057·74 cor., Arad — 50,167.19, Oradea-mare — 4374, Caransebeş + 16,918·64.

În celelalte amintim cestiunile principiale de mare însemnătate, cari s'au sulevat în periodul acum espirat asupra unor afaceri şcolare.

Se provócă adecă conflicte în privinţa cuincuenalielor întrĕ comună ca proprietariul scólei, şi întrĕ învĕţătoriul ales de comună, anume acolo, unde concursul pentru postul vacant nu s'a redactat cu cuvenita precauţiune şi esactitate, şi unde alegerea s'a făcut fără de a reflectá la cuprinsul petiţiunilor de concurs.

În privinţa acésta escându-se divergenţe de vederi chiar şi cu guvernul ţĕrei, afacerea, fiind de interes general, s'a transpus plenului consistorial, unde s'a şi resolvat, aşa credem, în mod corect şi cu posibila cruţare a principiilor dreptului universal, cât şi a intereselor comunelor cari susţin şcóle.

Despre acéstă afacere espunerea detaiată aflându-se în raportul general al plenului, senatului şcolar i-a rĕmas numai chiămarea sĕ invite consistórele eparchiale, şi prin acelea oficiile protopresbiterale şi comitetele şi sinódele parochiale, ca, spre a evitá în viitoriu pretensiuni neintemeiate la cuincuenalii, din partea învĕţătorilor, e de neapĕrată trebuinţă, ca concursele pentru întregirea staţiunilor învĕţătoresci vacante sĕ se redacteze limpede şi lămurit, cu espresa accentuare, că alte emolumente decât cele espuse în concurs nu se acórdă nici într'un cas pentru învĕţătorii cari au servit la altă şcólă.

Pe lângă acésta, comitetele şi sinódele parochiale sĕ esamineze prealabil cu rigóre suplicele de concurs, şi sĕ încunoştinţeze pe concurenţii cari şi-au anunţat titlul la cuincuenalii, că numai aşa pot veni în combinare de a fi aleşi, dacă 'şi vor concorda suplicele cu tóte punctaţiunile concursului, şi nu vor face pretensiuni ce trec peste cadrele concursului. Se înţelege de sine, că comunei 'i stă în voiă a admite suplice de concurs şi a alege învĕţători şi cu titlu la cuincuenalii câştigat la altă scólă, în casul acesta însĕ comuna nu mai póte denega acordarea cuincuenaliilor, când le soseşte timpul.

Altă modalitate, prin care comunele se scutesc de sarcini nesuportabile prin adausul cuincuenaliilor, este reducerea salariului învĕţătoresc la minimul legal, care se admite necondiţionat atunci, când postul de învĕţătoriu se află în vacanţă, deóre-ce atunci drepturi acuirate nu se vatĕmă prin reducerea salariului.

A fost oportun a emite atari normative, căci de atunci încóci n'au mai intrat recurse de cuincuenalii, şi deci se pare că s'au delăturat causele de conflict întrĕ comună şi învĕţătoriu.

Altă cestiune gravă s'a sulevat prin un ordin ministerial adresat inspectorilor de scólă regeşti, cum se vede pe întregul teritoriu al archidiecesei, ear' în alte părţi prin ordine speciale, în înţelesul cărora la şcólele de stat poporale, începênd de la a treia clasă, religiunea are sĕ se propună şi pentru elevii nostri în limba magiară.

Acéstă normă, dispusă cu provocare la §-ul 17, art. de lege XLIV/1868, care tractéză despre egala îndreptăţire a naţionalităţilor, am aflat că e, de o parte în flagrantă contrarietate tocmai cu legea, pe care se întemeiază, — apoi cu legea instrucţiunii poporale art. XXXVIII/1868, §-ii 57 şi 80, — mai de parte cu §-ul 175 din statutul organic al bisericei nóstre, — şi în fine cu scopul şi resultatul creşterii morale-religióse.

Intrĕ actele acestei afaceri, acluse aici sub ·/., se află circulariul nostru din 21 August, 1902, nr. 264, adresat consistórielor eparchiale, care reproduce vederile nóstre în espunere detaiată.

Cu tóte acestea, ulterior s'au făcut încercări pentru catechisare în limba magiară la gimnasiile din B.-Ciaba şi Timişóra şi la preparandia de stat din Timişóra în diecesa Aradului, şi tot aşa s'a grăbit biserica reformată a dispune la gimnasiul ei din Orăştie.

(Va urma)

Sfinţirea bisericei

din Porumbacul-superior-rĕsăritean.

— Raport special. —

O zi plăcută, o zi de sĕrbătóre şi de elevare sufletéscă a avut poporul de comuna *Porumbacul-superior-rĕsăritean* şi cele din jur în 14/27 Octobre a. c. (Cuviósa Paraschiva). In acésta zi s'a petrecut aici un moment însemnat în viéţa bisericéscă, un act mareţ, care timp îndelungat se va păstra cu plăcută aducere aminte şi va fi adânc gravat atât în inimile credincioşilor nostri ortodoxi din acésta comună, cât şi din împrejurime. Sĕrbătórea acésta îndeosebi însemnată pentru comuna bisericéscă Porumbacul-sup.-rĕs. a fost: *sfinţirea nóuei biserici*, edificată cu mari jertfe din partea poporului drept credincios de aici.

Ştim cu toţii, câtă ostenélă şi jertfa reclamă o astfel de zidire. De altă parte ştim şi aceea, că multe lucruri bune şi frumóse se pot face cu poporul nostru, care e dotat de la natură cu calităţi sufleteşti nobile, dacă conducĕtorii lor — după cum fórte des s'a mai accentuat — preotul şi învĕţătoriul, îşi împlinesc sfânta lor chiămare, căreia s'au dedicat. De la acestia atârnă — dacă nu de tot — apoi în partea cea mai covîrşitóre înaintarea şi fericirea comunei în care trăesc.

Ideia zidirii unei noue biserici în acéstă comună a fost de mult plăsmuită întrĕ credincioşii de aici, dar' lipseau mijlócele şi mai presus de tóte conducĕtoriul şi adevĕratul părinte sufletesc. Dacă bunul Dumnezeu n'ar fi binecuvêntat acésta comună cu un preot zelos, harnic şi conştiu de chiămarea sa apostolică, cum e actualul paroch *Nicolae Solomon*, ideia ar mai fi rĕmas mult timp neîntrupată. La stăruinţa neobosită a acestui paroch şi prin conlucrarea şi a altor bărbaţi vrednici ai comunei acesteia s'a câştigat înainte de acésta cu câţiva ani de la erariu o grădină în schimb cu alte realităţi ale comunei politice, care grădină s'a destinat de pe atunci ca loc pentru edificarea nouei biserici, fiind situată la cea mai favorabilă şi frumósă posiţiune, în mijlocul comunei.

Tot la stăruinţa parochului s'a sporit averea bisericei, s'a adunat materialul trebuincios, s'au intreprins colecte în scopul zidirii şi în primăvara anului trecut zidirea s'a putut începe şi acum cu ajutoriul lui Dumnezeu s'a vĕdut terminată, sfinţită şi predată destinaţiunei sale.

Mândrie naţională şi tărie sufletéscă îţi impune îndeplinirea sfinţirii unei biserici, revocându-ne în memorie rolul important ce biserica l'a avut în trecut pentru poporul nostru, fiind ea scutul cel mai puternic al esistenţei nóstre naţionale.

La asemenea ocasiuni ni-se dă plăcutul prilej, de a admira sublimitatea cultului divin

---

fiéscă. Puterea jurămêntului învinge, şi el o rógă prin solii, sĕ nu se supere, căci nu-şi póte călca jurămêntul. Mamă-sa audind vestea, nu se depărtéză, ci îl rógă de nou sĕ vină, ca sĕ 'l vadă baremi, ca sufletul sĕ-i fie mângăiat. „Odorul meu, vino, ascultă-mi rugarea. Trecut'am prin multe cuprinsuri, peste mare, *îndĕrĕtul meu am lăsat Romania* *) numai ca sĕ te vĕd, vino, căci de nu vei vení, voiu merge în pustie, ca sĕ mĕ sfâşie fiarĕle sĕlbatice“.

Audind Archellides rugarea acésta, îl duria inima de milă, nu ştia ce sĕ se facă. Jurămêntul nu şi-l putea călca, pe mamă-sa n'ar fi voit sĕ o supere şi nenorocéscă. Scăpare numai la Dzeu era. Cădù în genunchi şi rostì o rugă ferbinte, ca sĕ 'l mântuiéscă, apoi porunci sĕ aducă pe mamă-sa. Dar' — minunea Domnului. Când întră mamă-sa în chilia odorului, el era mântuit. Dzeu îi ferì sufletul de pĕcat, şi îl luà la sine. Vedênd biata mamă pe fiul ei mort; îl jălì şi bocì. Se rugà lui Dzeu, ca sĕ se îndure şi de sufletul ei — sĕ 'i priméscă în cuprinsul ceriurilor, şi Domnul se înduplecă spre ruga ei şi o luà la sine şi pe ea.

La înmormêntare un glas fù audit, era glasul sfântului, care se ruga, ca sĕ 'l îngrópe cu mamă-sa împreună, ceea ce se şi întêmplà cu mare solemnitate.

N. Regman.

---

*) Διxω ντε ϱομανια νεων.

ortodox, care ne transpune simţirile în sferele cele mai înalte, la tronul Tatălui ceresc, de unde tótă bunătatea şi tot darul se revarsă preste noi.

Asemenea acte se îndeplinesc — după putinţă — din partea archiereilor, a căror venire în atingere cu poporul, nu numai că dau actului o însĕmnătate mai mare, ci împrejurarea acésta a fost în tóte timpurile cel mai puternic mijloc de oţĕlire a dragostei şi alipirii cătră sf. biserică strămoşéscă şi sfintele ei aşezăminte.

Cu mult dor am aşteptat şi noi credincioşii de aici sĕ vedem la acésta ocasiune în mijlocul lor pe supremul cap al bisericei nóstre: Escelenţa Sa I. P. S. Domn Archiepiscop şi Metropolit Ioan, al cărui interes faţă de fiii sĕi sufleteşti de mult a străbătut tóte colţurile de Dumnezĕu scutitei nóstre metropolii ortodoxe din acésta patrie.

Dorinţa nóstră, din cause binecuvêntate, E. Sa — pe lângă tot zelul şi abnegaţiunea, cu care îşi îndeplineşte gréua chiămare de cap al bisericei — nu ni-a putut'o împlini, ci a autorisat cu conducerea acestui act pe Rev. Domn ases. consistorial *Mateiu Voileanu*, pe lângă asistenţa dlui protopop tractual Ioan Cândea. (Va urma).

Conferenţele preoţeşti.

Nr. 567/1903

Convocare

In sensul dispoşiţiunilor mai înalte se convócă prin acésta preoţimea nóstră din *tractul Alba-Iulia* la conferenţa anuală, care se va ţiné Joi în 6 Novembre st. v. *în localul şcólei de la biserica din Alba-Iulia-oraş*, cu următórea:

Ordine de zi:

1. Precis la 9 ore a. m. începerea sf. liturgii cu predică şi invocarea duchului sf. — la care fie-care preot, fără escepţiune, este îndatorat a lua parte.

2. Deschiderea conferenţei prin protopresbiterul-president.

3. Cetirea apelului nominal.

4. Comunicarea ordinelor mai înalte, cari privesc ţinerea conferenţei.

5. Tema: „Cari sunt scăderile cele mai înrădăcinate cu popor şi cu cari mijlóce s'ar puté lucra mai cu efect la delăturarea lor?“ Cu prelucrarea temei se însărcinéză preoţii: G. Albu din Geoagiu-sup. şi Candin Suciu din Măgina.

6. Tema: „Compunerea unui plan cronologic, care sĕ cuprindă tóte obligămintele oficiale ale unui paroch din decursul unui an“.

7. Tema: „Care trebue sĕ fie ţinuta preoţimei nóstre în referinţele ei sociale peste tot — şi deosebi faţă de preoţimea altor confesiuni“. Cu prelucrarea temei se însărcinéză parochul Fl. Rusan din Maieri.

8. Tema: „Cari pot fi mijlócele cele mai aplicabile şi mai sigure la stîrpirea concubinatelor şi resp. căsătoriilor fără binecuvêntare bisericéscă?“ Cu prelucrarea temei se însărcinéză parochii: Irimie Iliescu din Stremţ şi Vas. Maxa din Gârbova-sup.

9. Discusiune asupra planului de organisare a unei societăţi de ajutorare pentru preoţimea şi învĕţătorimea nóstră. Referent parochul Ioan Frâncu din Cetea.

10. Statorirea locului pentru ţinerea proximei conferenţe.

11. Propuneri.

12. Alegerea comisiunii pentru verificarea protocolului.

Alba-Iulia, la 10 Octobre 1903.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

NOUTĂŢI

Declaraţiune. Din incidentul interpelării făcute de domnul deputat P. Rotariu în congresul naţional-bisericesc în causa păr. Mangra, fóia de la Arad nemulţămită cu rĕspunsul categoric dat în nrul nostru penultim, mĕ suspiţionéză, că eu aşi fi *„aranjat afacerea interpelării“* şi acésta de sigur nu *„din proprie iniţiativă“*.

De-şi faţă de ómeni ca cei de la numita fóie, cărora nu le este suficientă declaraţiunea solemnă a dlui Rotariu, că din propriu indemn a făcut interpelarea, aşi fi dispensat de a mai rĕspunde, totuşi pentru delăturarea ori-cărei bănueli, venită din ori-care parte, declar sĕrbătoreşte: *că nu am vorbit cu dl Rotariu nici un cuvênt, nici din propria iniţiativă, nici pus la cale de cineva, în causa interpelării.*

Tot aşa de neadevĕrată este şi ştirea dată, că „dl Rotariu a fost óspe la masa I. P. S. Sale“.

Fapt e, că dsa a fost invitat la masă, dar' nefiind deplin sănĕtos, s'a dispensat.

Dnul Rotariu a fost la Escelenţa Sa numai o singură dată şi anume după deschiderea congresului dimpreună cu ceialalţi domni deputaţi, când s'au presentat în corpore înaintea Escelenţei Sale.

Acesta e purul adevĕr.

Unde sunt martorii, cari au vĕdut pe dnul Rotariu la masa I. P. S. Sale?

Dr. *George Proca.*

*

De la „reuniunea rom. de musică“ din Sibiiu. Mercuri şi-a ţinut adunarea generală de êst-an „reuniunea română de musică“ din Sibiiu, sub presidenţia dlui Dr. V. Bologa, directorul şcólei civile de fete a „Asociaţiunii“. Reservându-ne sĕ dăm despre acéstă adunare raport detailat în numĕrul următoriu, anticipăm aci resultatul constituirii pe noul an în următórele: *president* a fost ales protopresbiterul asesor consistorial *Mateiu Voilean*, director de musică: Herman *Kirchner*, secretariu Dr. Tiberiu *Brediceanu*, secretariul „Albinei“, cassariu Ioan *Rebega*, funcţionariu la „Albina“, archivariu Candid *Popa*, învĕţătoriu la şcóla de aplicaţie a seminariului Andreian, econom Ioan *Silaghi*, funcţionariu la esactoratul consistorial, membri în comitet: Nicolae *Benţia*, funcţionariu la „Albina“, Dr. Aurel *Crăciunescu* şi Vasilie *Stan*, profesori la seminariul Andreian.

*

Hymen. Dr. *Eugen Rozvány*, candidat de advocat în Salonta-mare, îşi va serba cununia în 7 Novembre n. a. c. în Arad cu drăgălaşa d-şóră *Flora Beleş*, simpatica fiică a d-lui notar public reg. Ioan Beleş din *Arad*.

Anastasia Piso şi *Nicolae Păcurariu* anunţă serbarea cununiei lor, care se va celebra Duminecă, în 19 Octobre st. v. în biserica gr.-ort. din Porceşti (tractul Avrig).

*

Douĕzeci şi cinci ani director de şcóle. In 26 Octobre şi-a serbat dl Iosif *Elischer* iubileul de 25 ani de când a fost numit director districtual al şcólelor medii de pe teritoriul districtului sibiian, între cari şi şcólele nóstre medii din Brad şi Braşov. Din prilejul acestui iubileu dl Elischer a fost felicitat din partea tuturor acestor şcóle, în numele cărora directorul Rombauer (de la şcóla reală din Braşov), în fruntea unei deputaţiuni i-a predat un album de peste 150 portrete de ale profesorilor de la numitele şcóle. După primirea deputaţiunilor s'a dat la „Unicum“ banchet, la care au luat parte vr'o 150 persóne.

*

Nou advocat român. D-nul Dr. *Lucian Borcia* a depus dilele trecute cu frumos succes censura de advocat. Pe cât suntem informaţi, noul apĕrător al legii îşi va deschide cancelarie advocaţială aici în Sibiiu.

*

Statua drului Davila. Dumineca s'a făcut în Bucureşti desvĕlirea statuei ridicate în memoria generalului Dr. Carol Davila, care chiămat în ţéră de principele Stirbeiu, a rĕmas omul de încredere şi al principelui Cuza, cum şi al principelui-rege Carol, lucrând cu multă cunoştinţă la crearea şi perfecţionarea statului medical în România. Statua e în curtea facultăţii de medicină, representând pe Davila în mărime naturală, cu faţa spre bulevardul independenţei, şi avênd pe piedestal în partea din faţă inscripţia:

„Generalul doctor C. Davila 1828—1884. Spitalul oştirei din Mihaiu-Vodă. Şcóla naţională de medicină şi farmacie. Şcólă veterinară. Serviciul sanitar al armatei. Serviciul sanitar al Principatelor-unite. Asilul Elena Dómna. Eforia spitalelor civile. Şcóla de surdo-muţi. Facultatea de medicină din Bucureşti. Institutul de chimie. Iniţiator, creator, organisator. 1853—1884“.

Pe partea din dos a piedestalului sunt înscrise numele membrilor din comitetul de esecutivă a ridicărei statuei, ear' la pólele piedestalului e o cunună de bronz cu următórea inscripţie:

„Lui Carol Davila. Recunoscĕtorii doctori şi farmacisti bulgari, fosti elevi ai şcólei de medicina din Bucureşti“.

Statua a costat 40.000 de lei; e de bronz, făptură a sculptorului Carol Storck, turnată în atelierele şcólei de arte şi meserii din Bucureşti, ear' piedestalul e de marmoră. Inălţimea întregei statue face 7 metri.

*

Producţiune teatrală şi petrecere în Ţelna. Comitetul parochial gr. or. din *Ţelna* (tractul Alba-Iulia) invită la producţiunea declamatorică-teatrală, ce se va arangia Dumineca în 19 Octobre st. v. în sala cea mare a şcólei gr. or. din Ţelna (din incidentul sfinţirei acelei şcóle). Inceputul la 6 ore séra. Preţul de întrare la bunăvoinţa on. public, ear' ofertele marinimóse se vor cuita pe cale ziaristică. Venitul e destinat în favorul şcólei. Programul: 1. „Despre însemnătatea şcólei“, disertaţiune de Ioan Medrea, st. jurist. 2. „Mórtea lui Decebal“, de G. Coşbuc, declamată de Ioan Bian, st. jurist. 3. „Idil la ţară“, comedie localisată de Maria Baiulescu. 4. „Peţitorii“, poesie comică de T. Speranţă, declamată de Ioan Tulbure, notariu. 5. Dans.

*

Conferenţă învĕţătorésca. „Despărţĕmêntul Arad al reuniunii învĕţătorilor de la şcólele poporale ort. române din protopopiatele aradane I—VII“ e convocat la conferenţă pe *7 Novembre st. n.* în *Arad* la şcóla din suburbiul „Pârnéva“.

*

Sava Grecénu, viceconsulul României la Budapesta, e transferat în aceeaşi calitate la Berlin, ear' în locul seu la Budapesta e numit Ivan Stavriade, fost până acum secretariu la legaţiunea română din Belgrad.

*

Coróne eterne. Dşóra *Teresia Pipoş* dăruieşte fondului vĕduvelor şi orfanilor meseriaşilor români, înfiinţat de „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“, pentru odihna sufletului neuitaţilor sei părinţi suma de 2 cor.

La acelaşi fond *Rachila lui Lazar Stoia* dărueşte, în amintirea ginerelui sĕu Alexandru *Taban*, zidariu, suma de 1 cor.

*

Cassarea pedepselor corporale în armata. Fóia de ordinaţiuni a armatei („Armeeverordnungsblatt“) a publicat zilele trecute un ordin preainalt, de cuprinsul că *cu începere de la 15 Novembre are sĕ fie cassată din întrégă armata austro-ungară ori-ce fel de pedépsă corporală.*

*

„Reun. română de înmormêntare“ din Sibiiu a solvit zilele acestea ajutoriul statutar după al 42-lea cas de mórte întêmplat între membrii ei. A nume moştenitorilor rĕposatului Alexandru *Taban*, zidariu, fost membru al numitei reuniuni.

*

Fondul şcólei de fete în Cluj. Starea „fondului pentru înfiinţarea unei şcóle române de fetiţe în Cluj“, la finea anului 1902 a fost: *Percepţiuni* pro 1902 cor. 1030·76. *Erogaţiuni* cor. 1044·45. Restul pasiv al cassei cor. 13·69. *Statul activ*: Depuneri la bancă (după starea din 30 Iunie 1903) cor. 24,059·79. Acţii cor. 2600. Pretensiuni cor. 4,389·99. Competenţe diverse 3034·49. Total cor. 34,084·27. Statul pasiv al cassei cor. 13·69. Rest activ cor. 34,070·58.

Se face acéstă publicaţiune pe basa §-ului 15 din statute. — Cluj, la 27 Octobre n. 1903. Pentru comitetul de administraţiune: *Dr. George Ilea*, cassariu.

*

Victima fumării în pat. Maşinistul Iacob Mányi din Szomolnok, în una din serile trecute, după culcare şi-a aprins o ţigaretă, ca sĕ fumeze şi în pat. Adormind însĕ, a scăpat ţigareta pe tărîţele de lemn din scuipitóre, cari aprindêndu-se au produs fum aşa de mult, în cât nenorocitul Mányi a murit asfixiat.

*

Ursul — în cursă. In pădurile erariale din comitatul Liptó, în apropiere de Podbanszko pădurariul pusese nişte curse de urşi. In una din zilele trecute o cétă de vênători abătêndu-se pe acolo au audit morăit de urs şi zuruit de lanţ (lanţul cu care cursa era legată de copaci). Apropindu-se au vĕdut apoi prins în cursă un urs puternic, pe care apoi unul dintre vênători l'a culcat la pământ cu un glonţ ţintit în cap. Când sĕ 'l scótă din cursa, vênătorii au vĕdut cu uimire, că *ursul începuse sĕ-şi ródă piciorul prins*, sigur, ca în schimbul piciorului sĕ scape din prinsóre.

*

Turcul dă, — turcul ia. Ziariului „Il Piccolo“ din Triest i-se raportéză din Bitolia, că o deputaţiune a creştinilor a fost sĕ se plângă la guvernorul *Hilmi paşa* contra crudelităţilor pe cari creştinii au sé le îndure de la turci, cum şi de miseria în care au ajuns din causa jafurilor comise de turci. Guvernorul a dispus sĕ se distribue între creştini ajutoriu câte 2 fonţi turceşti (40—44 coróne) de fie-care familie. După depărtarea comisiei de pacificare însĕ turcii au dat năvală asupra creştinilor şi li-au răpit bănişorii.

*

Colecta de noroc Gaedicke. Facem atenţi pe cetitorii nostri asupra inseratului de astăzi al cunoscutei şi celei mai mari colecte Gaedicke. Norocul acestei firme este cunoscut pretutindenea, aşa că fiecare voeşte sĕ jóce numai la norocosul Gaedicke, deóre-ce de fapt nu trece tragere în care firma acésta sĕ nu pótă arăta unul sau mai multe căştiguri principale.

*

Sănĕtate bolnavului, putere celui slab! Acésta este devisa lui P. Jurisics, farmacist în Pakracz, ale cărui renumite picături de Pakracz, în urma minunatei puteri de vindecare, au avut în tóte părţile lumii cel mai strălucit succes. Efectul minunat al picăturilor de Pakracz îl istoriseşte fórte interesant bĕtrânul Petru Vidmarics, după cum se vede în chipul inseratului din fóia nóstră. Recomandăm atenţiunii stimaţilor nostri cetitori inseratul lui Petru Jurisics, farmacist în Pakracz, ale cărui picături de Pakracz din nici o casă sĕ nu lipsiască. Devisa nóstră a tuturor sĕ fie: Sănĕtate bolnavului, putere celui slab“.

Cărţi şi reviste.

„Candela“, revistă bisericéscă-literară a archidiecesei bucovinene, fascicolul 10 pe Octobre (anul de esistinţă XXII) a apărut cu următoriul sumariu: „Sisteme principale morale-filosofice şi diferite principii morale-filosofice“, de profesorul Dr Emilian Voiutschi; „Cartea Iov, tradusă şi esplicată după textul masoretic“, de Dr. Octavian Onciul (continuare din fascicolii anteriori); „Dogma soteriologică, după doctrina bisericei ortodoxe“, de profesorul Dr. Stefan Saghin (continuare din fascicolii anteriori); „Patronatul în biserica ortodoxă din Bucovina“, de parochul Dimitrie Dan; 25 pagine text rusesc (pentru credincioşii ruteni ai bisericei din Bucovina), apoi comunicări în afaceri pastorale şi notiţe de interes bisericesc.

„Candela“ apare în fascicoli lunari, în *Cernăuţi*, şi costă 8 coróne pe an. Redactori: Dr. E. Voiutschi şi Alexandru Manastyrski. Birourile redacţiei şi administraţiei sunt în residenţa archiepiscopéscă.

*

„Imnul unirii“, composiţie de Timoteiu *Popovici* pentru cor de bărbaţi, a apărut şi se póte procura de la autor: T. Popovici, profesor de musică în Sibiiu. Preţul: 25 fileri.

*

„România Musicală“, revistă de artă şi literatură, redactată de Constantin M. Cordoneanu şi Iuliu I. Roşca, a apărut (nr. 15 şi 16 de la 15 Septembre şi 1 Octobre) cu următoriul sumar bogat şi variat: *Musica în şcólele franceze:* Reforma lui Chaumié, de C. M. Cordoneanu; „Vitejia strămoşéscă, versuri, de N. Rădulescu-Niger; O dramă chineză. *Teatrul Naţional*: Repertoriul, Deschiderea Stagiunii, Opera italiană, de Rola; *Serbările centenarului lui Berlioz*, de M. L. B; *Cântecele poporale rusesti*, de Cesar Cui. — *Serate musicale*, de Reta. *Corespondenţe*: Paris: Museul Victor Hugo, de L. Hautemulle; Stokholm, de N. Lago; Rimnicul-Vâlcea, de IR.... *Musică de Cameră:* „Trio“, de N. Lago, de C. M. Cordoneanu. *O conferenţă a lui Sarcey. Societatea „Armonia“* din Bêrlad, de C. M. Cordoneanu. *Cei cari se duc*: Mórtea artistului Delaunay. *Ştiri scurte:* Din Străinătate; De peste Carpaţi; Din Ţară. Diverse. Bibliografie.

„Rom. Musicală“ apare în Bucureşti (str. Olteni nr. 46) şi costă 12 lei pe an (pentru preoţi şi învĕţători 8 lei).

*

„Metropolia Românilor ortodoxi din Ungaria şi Transilvania“, de Dr. Ilarion *Puşcariu*, archimandrit, vicariu archiepiscopesc. Lucrare valorósă, bine apreciată atât la noi, cât şi în ziarele şi revistele din România, din prilejul apariţiei sale. Se împarte în două părţi; prima parte, pe 23 cóle de format 4° mare, conţine un studiu istoric amĕnunţit, despre reînfiinţarea metropoliei nóstre, ear' a doua, pe 55 cóle, conţine o valorósă colecţie de documente.

„Metropolia“ a apărut în editura consistoriului metropolitan şi costă 6 coróne. Se póte procura de la librăria archidiecesană. (Sibiiu, strada Măcelarilor nr. 45).

*

„Convorbiri literare“, redactate sub direcţia profesorului de universitate Ioan Bogdan, au apărut pe luna Octobre (fascicolul 10, anul de esistinţă XXXVII) cu următoriul sumariu: „Lydda“, roman de Duiliu Zamfirescu; „Lordul cel mititel“, roman englez, tradus de A.; „Serbarea de la Putna“, de I. Slavici; „Macedo-românii“, de Dr. G. Aexici; „Tata moş“, schiţă de V. Oniţiu (din „Clipe de repaus“ vol. II. de Sorcovă), apoi poesii şi bibliografie.

„Conv. literare“ apar în Bucureşti (în editura librăriei Socecu et. Co.) şi costă: pentru Austro-Ungaria 15 coróne pe an.

Posta redacţiunei.

Parochului E. D. Cele cuprinse în scrisórea trimisă pune-le în discuţie în conferenţa preoţéscă a tractului la care aparţini Sfinţia ta. Acésta e cea mai corectă cale pentru-ca ideile — bune — depuse în acea scrisóre sĕ pótă fi *eventual* şi realisate la timpul sĕu.

Inainte de folosire

Cel mai sigur mijloc

contra podagrei, reumei

junghiurilor, durerilor de **spinare,** de **şolduri** şi contra tuturor **durerilor de chiutori** este alifia

RESTAURATOR

a lui **HALÁPI**

scutită prin lege, care nu numai linişteşte cele mai violente dureri, dar' le şí vindecă.

Probată şi recomandată de numěroşi profesori-medici

Un tub costă 1 cor. 60 fil.

Singurul deposit:

Apoteca „APOSTOL“
Budapesta, VIII, József-körut 64.

Ani de zile am suferit de dureri reumatice. Nici un mijloc, nici o scaldă nu mi-a ajutat. **Numai alifiei dtale Restaurator am a mulţămi sănĕtatea.** Primeşte pentru acésta espresiunea adânc simţitei mele mulţămite, cum şi asigurarea, că voiu recomanda fie-cărui pacient de un asemenea morb în cel mai călduros mod alifia dtale.

Budapesta, 10 Sept. 1963.
IOSIF MUNKÁCSI
str. hernad 30.

[241] 3—30

După folosire

Un tinĕr solid, militar, cunoscĕtor perfect al limbei magiare şi germane, **caută o familie mai bună,** în care sĕ-şi pótă petrece timpul liber de séra pentru **învĕţarea limbei române.** [248] 2—3

Adresa în Administraţiune.

Med. univ.

Dr. Otto Grasser

locueşte acuma

Piaţa-mare 6, I. etagiu.

Ore de ordinaţiune:
de la 11—12 înainte de amiazi;
de la 2—3 după amiazi. [249] 2—2

Farmacia „la ursul negru“ a lui Guido Fabritius

Sibiiu, piaţa-mică nr. 27

îşi recomândă bogatul seu **deposit de specialităţi medicale-farmacistice, bandage** chem. curate, **preparate dietetice** de întărit pentru morboşi şi reconvalescenţi, **tot feliul de obiecte de toaletă, instrumente chirurgice,** cum şi **medicamente veterinare** etc. etc.

Espediţie postală în fie-care zi.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret**

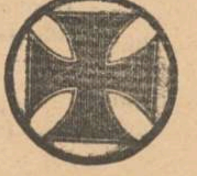

vindecă şi învioréză pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sè se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Preţul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copii şi femei de constituţie fórte slabă.

[2] 43

Espeditie din centru şi locul de vêndare pentru ţéră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colţul strada Kálmán.

GESUNDHEIT DEM KRANKEN STÄRKE DEM SCHWACHEN!
SCHUTZMARKE

Devisa mea:

Sănĕtate bolnavului, putere celui slab!

Nicolae Jurisics ne-a eliberat de jugul turcesc, ear' Petru Jurisics, farmacist în Pakracz, ne-a scăpat de cel mai mare inimic, de bólă, prin mijlocul seu de efect minunat.

Picăturile de Pakracz ale lui **Jurisics** sunt un astfel de balsam miraculos, care din nici o casă sĕ nu lipsésca, deóre-ce **Picăturile de Pakracz** ale lui **Jurisics** cuprind în sine avantagiul, că pot fi întrebuinţate **contra tuturor bólelor,** şi se dovedesc întotdeuna şi pretutindenea de minune. **Picăturile de Pakracz** ale lui **Jurisics** sunt cel mai sigur mijloc contra **bólelor de stomac, constipaţiei, cârceilor de stomac, scaunului neregulat, lipsei de apetit, hemoroidelor** şi deci şi **durerei de cap** ce obvine din aceste, **acrelei în gât, rigăiturilor, ameţelei, anemiei** şi contra tuturor **catarelor de stomac;** se folosesce însĕ şi pe din afară, cu strălucit efect, la **umflături, arsuri, junghiuri în membre,** şi la **bóle reumatice.** Unde nu mai ajută nici un mijloc, acolo **Picăturile de Pakracz** ale lui **Jurisics** deja după scurtă folosire nu numai uşurézǎ durerile dar' şi vindecă bóla. Nenumĕróse scrisori de mulţămită şi recunoştinţă din tóte ţĕrile lumii dovedesc acésta.

Picăturile de Pakracz ale lui **Jurisics** se comandă direct de la

PETRU JURISICS, farmacist în PAKRACZ nr. 424.

Preţul impreună cu instrucţiunea de folosire, lădiţă şi porto:

12 sticle cor. 5·—	36 sticle cor. 12·40	Tot la 12 sticle Picături de Pakracz — una gratis	
24 „ „ 8·60	48 „ „ 16·—		

Contra tusei, bólelor de plumâni, catarelor de gâtlej, răguşelei, rĕsuflărei grele, junghiurilor în cóste, influenţei şi catarelor de tot soiul, cel mai neîntrecut mijloc

Sucul de buruieni slavonice al lui Jurisics

Preţul: 2 sticle cor. 3·40, 4 sticle cor. 5·80, 6 sticle cor. 8·20.

Contra tuturor casurilor de friguri

mijloc deosebit de bun este **„Febri-Fugo“** care vindecă fórte iute şi sigur.

Preţul: 2 sticle cor. 4·20, 4 sticle cor. 7·—, 6 sticle cor. 10·—.

Din sucul de buruieni slavonice şi „Febri-Fugo“ mai puţin de 2 sticle nu se pot espeda. Şi la comandarea acestor mijlóce se adauge o sticlă din **Picăturile de Pakracz** ale lui **Jurisics** — gratis!

Devisa mea: [251] 1—24

Sănĕtate bolnavului, putere celui slab

Depositul principal în Budapesta:

JOSEF TÖRÖK, farmacist, Königsgasse 12

Petru Vidmarics esplică minunatul efect al **Picăturilor de Pakracz**

Nr. 3766/903. [252] 1—3

CONCURS

Pentru ocuparea postului de **primariu al oraşului Szászsebes,** devenit vacant prin mórte, pe timpul până la finea anului 1907 la ordinul vice-comitelui comitatens nr. 9787/903 se escrie concurs cu termin *până în 20 Novembre a. c.*

Reflectanţii la acest post împreunat cu un salariu fundamental anual de 3400 cor. şi 5 cuincuenale au aşi înainta rugările timbrate şi instruate cu documentul de cualificaţiune prescris în §. 74 din art. de lege XXII ex 1886 şi a §. 5 p. 7 din art. de lege I ex 1883 până în timpul mai sus indicat la subscrisul magistrat orăşenesc.

Szászsebes, în 23 Octobre 1903.

Magistratul orăşenesc.

A apărut:

Modele de cusături româneşti

Preţul **50 fileri,** plus porto 5 fileri.

Librăria archidiecesană.

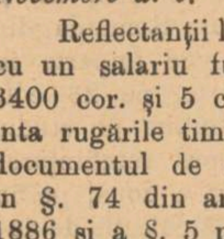

8 zile de probă!

Pentru numai fl. 2·75 trimit cu ramburs ori primind banii înainte

Un orologiu de busunariu nichel-remontoar, marca „Sistem-Roskopf Patent“, cu mechanism de 36 ore şi arătător de secunde, umblă precis până pe-o minută, cu garanţie pe 3 ani (un lanţ de goldin elegant şi articole de reclam se alătură gratuit).

In cas că nu convine, banii se înapoiază, deci risicul eschis.

M. J. Holzer

Deposit en gros al fabricei de orológe şi aurării, Krakau (Österr.) Dietelsg. nr. 66
Liferant al funcţionarilor ces. reg. de stat.
Preţuri curente ilustrate de orológe şi aurării gratis şi franco.
[240] 1—20

Agenţi se caută.

Anunţuri de feliul acesta sunt imitaţiuni.

Lista căştigurilor de la a **XIII. loterie de clasă r. ung. priv.**

55.000 căştiguri
110.000 losuri.

Tot al doilea los căştigă!

Câştigul principal eventual

1 milion coróne

		coróne
1	premie de	600000
1	căştig de	400000
1	„	200000
2	„	100000
1	„	90000
2	„	80000
1	„	70000
2	„	60000
1	„	50000
1	„	40000
5	„	30000
3	„	25000
8	„	20000
8	„	15000
36	„	10000
67	„	5000
3	„	3000
437	„	2000
803	„	1000
1528	„	500
140	„	300
34450	„	200
4850	„	170
4850	„	130
100	„	100
4350	„	80
3350	„	40
55000	căşt. şi pr. în sumă	14,459.000

INVITARE

la clasa I.

de la a

XIII. loterie de clasă r. ung. priv.

Tragerea deja în

19 şi 20 Novembre 1903.

Preţul clasei I. face pentru

	un los întreg	o jumĕtate	un pătrar	o optime
Cor.	12.—	6.—	3.—	1·50

Espedarea losurilor originale se face trimiţêndu-se banii înainte, ori cu ramburs Mai uşor şi mai eftin se comandă prin asignaţiune postală. Fie-cărei comande se adauge un plan oficial. Liste de trageri oficiale se trimit imediat după tragere. Şecuri postale pentru trimiterea banilor fără porto — gratis şi franco.

Rog a se face comandele cu posibilă grăbire. [253] 1—5

A. GAEDICKE

Cea mai norocósă colectă din Ungaira.

Budapesta, strada Kossuth-Lajos nr. 11

Norocul lui GAEDICKE e colosal!

Căştigurile principale ce urmézǎ au fost plătite cu bani gata muşteriilor pe losul

Nr. 62551	600000	cor.
„ 33464	400000	„
„ 11119	400000	„
„ 28916	400000	„
„ 42758	100000	„
„ 49878	100000	„
„ 87991	100000	„
„ 60912	70000	„
„ 17357	60000	„
„ 78863	60000	„
„ 82528	60000	„
„ 97263	60000	„
„ 6920	30000	„
„ 38691	30000	„
„ 90964	30000	„
„ 23481	25000	„
„ 30049	25000	„
„ 52235	25000	„
„ 14674	20000	„
„ 28950	20000	„
„ 33402	20000	„
„ 35862	20000	„
„ 44410	20000	„
„ 60781	20000	„
„ 78848	20000	„
„ 88874	20000	„

Resultatele nórocóse ale lui Gaedicke sunt neîntrecute, deóre ce nici o colectă nu póte arĕta astfel de resultate uriaşe.

Redactor prov. Dr. George Proca.

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane

Nr. 116 Sibiiu, Marți 21 Octobre (3 Novembre n.) 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 34
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Conferențele preoțești.

Sibiiu, 2 Novembre n.

Din inițiativa I. P. Sânției Sale Domnului Archiepiscop și Metropolit al nostru *Ioan* încă din 1899 s'au întrodus și în archidiecesă, cum se întrodusese sub timpul păstorirei sale ca Episcop în diecesa Aradului, *conferențele preoțești*, cu scopul, ca preoțimea nóstră întrunită sub conducerea părinților protopresbiteri sĕ-și formeze și sĕ aibă o șcólă practică.

Find-că tocmai în zilele viitóre se vor ține cele mai multe conferențe de acéstă natură în întrégă archidiecesa, pentru-ca ele sĕ nu fie numai o simplă formalitate fără de nici un folos, atragem atențiunea preoțimei nóstre de a se presenta bine pregătită la acele conferențe, ca prin schimbul de idei ce se desvóltă la asemenea ocasiuni și prin espunerea esperiențelor făcute, sĕ pótă afla calea și mijlócele cele mai bune pentru păstorirea credincioșilor, și cu deosebire sĕ-și însușéscă un mod unitar de gândire și acțiune pe terenul pastoral.

In timpul de când se țin aceste conferențe, cu bucurie constatăm, că cele mai multe din ele au dat róde binefăcĕtóre. Dorind însĕ, ca tóte sĕ ajungă la astfeliu de resultate îmbucurătóre, atragem atențiunea preoțimei, că timpul și împrejurările în cari ne găsim reclamă cu ințețire sĕ lucrăm mai mult și mai cu sporiu pe acest teren, și în special pe terenul pastoral, pe care multe le putem îndrepta cu o bună îngrijire și cu o bună chibzuială. De aceea credem, că este neapĕrat de trebuință sĕ ducem și sĕ activăm în aceste conferențe un spirit mai vioiu și o lucrare mai intensivă, pentru-ca sporiul sĕ fie mai mare și ródele mai bogate.

In natura omenéscă este înăscută scăderea, că dacă omul gândește și lucréză numai singur, și nu comunică ideile sale și cu alții de aceeași sórte și posițiune, — este espus a deveni unilateral și preocupat de propriele vederi.

Prin aceste conferențe și în genere prin întrunirile nóstre biricești, normate și organisate prin statutul organic al bisericei nóstre, ne putem scutí de pericolul amintit, și putem contribuí în mod însemnat la ridicarea nimbului preoțesc și prin acésta la ridicarea nóstră proprie, la impropriarea unui tact adevĕrat pastoral și la desvoltarea ambițiunei preoțești.

Prin ridicarea nimbului preoțesc ne va crește autoritatea nu numai înaintea credincioșilor nostri, ci înaintea întregei societăți, și vom fi priviți de ceea-ce trebue sĕ fim: părinți și conducĕtori naturali ai poporului nostru. Prin tactul pastoral ne vom însuși capacitatea de a ști alege timpul când, și modul *cum* sĕ sĕvêrșim lucrările aparținĕtóre însemnatei misiuni pe care am luat-o asupra nóstră; ear' prin ambițiunea preoțéscă ne caștigăm stimulul și puterea necesară de a înainta zilnic în bine și a ne apropia de idealul religiunii creștine.

In tóte aceste puncte conferențele preoțești ne pot face bune servicii, pentru-că prin aceste conferențe ne încurajăm și ne îmbărbătăm la lucru, și tot-odată ne putem câștiga și îndemânările trebuincióse pentru lucrările cari chiămați suntem a le sĕvêrșí pentru întărirea sfintei nóstre biserici și pentru înaintarea și prosperarea poporului nostru.

Atingênd de astă dată numai acestea în general, amintim încă două cestiuni, cari pe lângă discutarea obiectelor puse la ordinea zilei reclamă deosebita atențiune a conferențelor. Dintrĕ acestea în prima linie amintim necesitatea de a lucra din tóte puterile spre a ridica și potența influința și puterea cultului dumnezeesc prin frumseța și podóba ceremoniilor religióse, ca astfeliu sĕ mărim și potențăm plăcerea și dorul poporului nostru de a participa la sfintele slujbe, și peste tot a da cultului espresiunea nimerită a frumóselor și dumnezeieștilor idei și acțiuni, cari se represintă în cultul dumnezeesc al sfintei nóstre biserici.

In strînsă legătură cu cultul public dzeesc stă predica, sau datorința preotului de a da poporului nostru învĕțătura necesară, atât pentru a întimpina și suporta cu ușurință zilnicele nĕcazuri și greutăți, cât și a-l conduce la limanul fericirei promisă nouă de Domnul, pe care o putem ajunge numai în și prin biserica.

Aceste cestiuni pretind multă îngrijire pentru-ca printrînsele sĕ ținem poporul strîns legat de biserica strămoșéscă, și sĕ impiedecăm de a se furișa lupii în staulul oilor.

Ca de încheere cutezăm a afirma, că în mĕsura în care vom ști da conferențelor importanța ce o au, vom contribuí la o bună soluțiune a tuturor cestiunilor mari, cari aștéptă grabnică resolvire.

Primul succes al lui Tisza. După discuție urmată în trei ședințe ale partidului liberal, modificările propuse de contele *Tisza* în „programul militar“ elaborat în ancheta de nouĕ a partidului, au fost acceptate aprópe unanim din partea partidului, în ședința de Vineri. Chiar și *Apponyi*, care în prima ședință dădea pe grozavul contra modificărilor și amenința chiar cu eșirea din partid, până a treia zi și-a tras de sémă și într'un discurs patetic a declarat, că de-și programul modificat în sensul propunerilor contelui Tisza nu satisface întru tóte aspirațiunile naționale representate de el, totuși de dragul păcii și consolidării partidului aderéză și el la ele. O consecuență însĕ totuși și-a tras, din atitudinea sa de până acum în cestiunea postulatelor: *și-a anunțat dimisia din postul de president al dietei.*

Ear' privitor la atitudinea partidului independist, e semnificativ discursul deputatului Tóth János, unul dintrĕ cei mai valoroși membri ai acestui partid, rostit în conferența de Vineri a partidului, care a zis și următórele:

„Dacă voim sĕ fim sinceri, trebue sĕ recunóștem că și cu programul anchetei de nouĕ se pot realisa multe în favorul vieții naționale magiare, și acésta e interesul nostru, pentru-că noi l'am forțat“.

Simptom acesta, că la urma urmelor se vor mulțămí și obstrucționistii cu cât au putut stórce până acum în cestiunea „postulatelor naționale“.

De altcum, situația se va lămurí în ședința de Mercuri a dietei, în care se va presenta noul guvern.

Cabinetul Tisza. Mâne se va publica în fóia oficială decretul de numire a noului guvern, care e compus astfel:

Ministru-president și ministru de interne *Tisza* István;

ministru de finanțe *Lukács* László;

ministru de justiție *Plósz* Sándor;

ministru de comerciu *Hieronymi* Károly;

ministru de honvedi *Nyiri* Sándor;

ministru de agricultură *Tallián* Béla (vicepresidentul de până acum al dietei);

ministru de culte și instrucțiune publică *Berzeviczy* Albert, fost secretariu de stat la acest resort sub contele Csáky);

ministru croat *Cheh* Ervin;

ministru à latere: interimal contele Tisza.

Ómeni noi deci în noul cabinet: *Nyiri*, *Tallián*, *Berzeviczy*, cari n'au mai fost ministri, întrați în locul lui *Láng*, *Kolozsváry* și *Wlassics*; apoi ministri redivivi: *Hieronymi*, fost ministru de interne sub Wekerle, și baronul Cseh, fost ministru croat în cabinetele anterióre cabinetului Héderváry.

In aceeași zi (Marți) noul guvern va face înaintea M. Sale prescrisul jurământ, ear' Mercuri se va presenta dietei.

Sfințirea bisericei

din Porumbacul-superior-rĕsăritean.

— Raport special. —

(Fine.)

Comuna bisericéscă, primind încunoștințare despre dispositiunea făcută în causă din partea Escelenței Sale, — în conțelegere cu cea politică — a luat tóte mĕsurile pentru a face esmisului archieresc primire démnă de nimbul și autoritatea bisericei.

In preséra zilei sfințirii, la sosire în gara Porumbacul-inferior, mandatarul archieresc, însoțit de protopopul tractual este întimpinat de un numĕr frumos de călărași din Porumbacul-superior, cari la eșirea mandata-

---

FOIȘÓRĂ

Problema șcólei moderne.

Șcóla și familia.

(Discurs festiv rostit în aula gimnasiului român gr.-or. din Brașov la serbarea sf. Sofii, în ziua de 5/18 Octobre 1903, de profesorul Nicolae Sulică).

Stimat public,
Onorat Corp profesoral,
Iubiți școlari.

Astăzi, când dat ne e din nou sĕ ne împărtășim cu darul duhului *sf. Ințelepciuni*, ear' șcóla nóstră se vede din nou chiămată a-și da sémă în mod sĕrbătoresc prin rostul unuia din slugitorii sĕi spirituali de *principiile și idealele*, în serviciul căror a stă deja de 52 de ani cu cinste și credință, — găsesc cu cale a insista ceva mai amĕnunțit asupra unei cestiuni culturale din cele mai *actuale*, care preocupă azi și pasionéză lumea pedagogică și societatea deopotrivă. Ințeleg *problema șcólei moderne* peste tot și în special problema șcólelor nóstre, așa precum se reflectéză în lumina trebuințelor culturale de azi a pedagogiei științifice moderne.

Problema șcólei, privită în generalitatea sa ca cestiune elementară și esențială pedagogică, de-și azi mai actuală de cât ori și când, nu e o cestiune nouă, ci e o cestiune vechiă, care a frămêntat mintea și inima pedagogilor din tóte timpurile, începênd de la filosoful *Plato* și până la filosoful *Herbart*; e o cestiune, care a pasionat pe toți ómenii de șcólă din tóte epocele de *crisă morală* și de sbuciumări culturale, în cari șcóla, *educațiunea*, a fost considerată ca factor de prima forță și indispensabil pentru consolidarea trainică și morală a societății omenești.

Idealul șcólei, așa cum a fost stabilit în teorie de profundii cugetători ai tuturor vécurilor, a fost în ultima analisă aprópe același în tóte timpurile: *perfecțiunea morală* a omului. Dacă însĕ acest ideal a stat de multe-ori departe de practica vieții, causa n'a fost nici-decum șcóla, ci societatea, care și-a aservit de regulă educațiunea, intereselor sale, de multe-ori diametral opuse cu ținta ideală a șcólei. Astfel și problema șcólei variéză și fluctuéză după vremuri, după cum variéză și tendințele societății omenești. Șcóla a fost constrînsă mai totdéuna de forța apăsătóre a împrejurărilor sĕ țină pas cu tendințele și problemele sociale contimporane, cari după mărturia vie a istoriei au balansat în totdéuna întrĕ cele 2 estreme: *idealismul* și *materialismul*. Șcóla, vrênd-nevrênd, în tóte timpurile a trebuit sĕ se acomodeze postulatelor și necesităților sociale, de-și adevĕrații pedagogi — spre onórea șcólei fie accentuat aici — au condamnat în tóte vremurile materialismul cras și utilitarismul unilateral, ca tendințe imorale, disolvante și destructive, și incompatibile cu misiunea morală și nobilă a omului.

Aceeași mărturie elocuentă a istoriei imparțiale dovedește, că adevĕrata cultură și adevĕratul progres s'au întemeiat totdéuna pe idealism, umanism și moralitate, ear' materialismul s'a putut strecura la suprafață ca factor conducĕtor numai pentru scurtă durată și numai în epoce de transiție, în epoce de istovire și crisă culturală-morală.

Că azi societatea omenéscă de pretutindenea, mulțămită esceselor tendințelor materialiste și utilitare, a ajuns într'o gravă și acută crisă culturală-morală, e un trist și apăsător adevĕr, sub greutatea căruia se sbat tóte elementele neatinse de otrava materiei și a imoralului egoism.

Rĕul e general, plângerea și protestul e aprópe unanim.

Greutatea o simte mai mult de cât ori și cine, și mai mult de cât ori și când *șcóla de azi* pretutindenea, unde are sĕ lupte cu un adversar atât de îndĕrĕtnic și popular, cum e materialismul, banul și interesul, degenerarea și apatia.

Cunoscênd acéstă signatură simptomatică a timpului nostru, vom înțelege, pentru-ce s'a format în timpul din urmă în cercurile pedagogice de pretutindenea o mișcare atât de agitată și febrilă pentru reformarea șcólei, și mai ales a șcólelor medii în sens idealist-moral.

Strigătul de alarmă pentru restabilirea echilibrului moral al societății *prin șcólă*, îl audim la ocasiuni de pe tribună, îl cetim aprópe zilnic în colónele ziarelor, în reviste pedagogice și în anuarele școlare.

Cestiunea problemei șcólei de azi e deci o iminentă cestiune actuală, care deci de sine se impune ca obiect de discusiune pentru o ocasiune festivă, cum e și ziua sfintei Ințelepciuni de azi.

Cestiunea reformării instrucțiunei mai ales în șcólele medii, a fost sulevată mai întâiu în Francia, unde desastrul moral e mai cumplit, de cât ori-unde. Cestiunea reformei morale a societății prin șcólă a fost minuțios rului de pe peronul gării erump în „sĕ trăiéscă“.

In numele acestora bineventéză pe distinsul óspe învĕţătoriul local Vasilie Popianăş, cu următórea vorbire:

Preaon. dle Mandatar!

Rar ni-se dă ocasiune celor din ţinutul de pe valea romantică a „Oltului“ de a puté saluta în mijlocul nostru óspeţi aleşi şi distinşi. De asemenea rari sunt şi acele ocasiuni şi momente, pentru cari óspeţii distinşi sunt bineventaţi.

Tinerimea din Porumbacul-superior, conştie de datorinţele sale şi însufleţită de lucruri măreţe şi idealuri, a grăbit în acest moment şi în acest plăcut prilej a întimpina pe mandatarul Esc. Sale Dlui Archiepiscop şi Metropolit, care are a sĕvêrşi în comuna nóstră măreţul act al sfinţirii bisericei.

Rugàm deci pe bunul Dumnezeu, ca sĕ vĕ stee într'ajutoriu, ca sĕ puteţi îndeplini dorinţa poporului, care cu dor vĕ aştéptă.

Sĕ trăiţi la mulţi ani!“

La acésta bineventare dl mandatar esprimându-şi plăcerea pentru rolul ce şi-l'a luat asupra sa, mulţămeşte pentru bineventare şi pentru frumosul conduct ce i-se aranjéză în drumul spre comuna nóstră.

Abia la câţiva paşi, după-ce a luat loc împreună cu dl protopop în trăsură, la întrarea în comuna Porumbacul-inferior i-se face altă primire. Aici i-a eşit întru intimpinare poporul şi elevii de şcólă grupaţi în două şire, în frunte cu preoţii şi învĕţătorii locali.

In numele comunei bisericeşti, prin cuvinte alese îl salută şi bineventéză capelanul Dimitrie Mandeal, căruia dl mandatar mulţămindu-i, întrĕ altele zice, că primirea acésta frumosă resultă din alipirea şi iubirea cu care poporul nostru ştie sĕ întimpine pe representanţii bis., deci acésta manifestare se cuvine capului bisericei nóstre, I. P. Sale Dlui Archiepiscop şi Metropolit, în numele căruia merge în comuna vecină, a sĕvêrşi actul sfinţirii nouei biserici de acolo. Un întreit „sĕ trăiască“ au acoperit ultimele cuvinte ale dlui mandatar la adresa Escel. Sale.

Urcându-ne earăşi în trăsuri, trecem prin acésta comună şi după o jumĕtate de oră, de odată cu nóptea, ne apropiem de ţinta călĕtoriei. Aerul şi bórea sării ne încredinţau că ne apropiem şi de şirul Carpaţilor, ale căror vêrfuri, acoperite cu un subţirel vĕl de zăpadă, se înălţau falnic şi majestos, ca o umbră spre ceriu.

Pe când întunerecul ne acoperia tot mai binişor, între sunetul clopotelor de la noua biserică percurgem capĕtul satului parochiei Porumbacul-superior-apusén, trecem valea rîului — de astă-dată frumos curăţită de petri — dintrĕ aceste două comune, şi după câteva minute ne vedem ajunşi înaintea „porţii triumfale“ frumos împodobită cu flori, ţĕsături, ramuri de brad şi cu inscripţia: „*Bine aţi venit*“, ridicată la întrarea în parochia Porumbacul-superior-rĕsăritén. Aici nu greşesc dacă afirm, că ne aştepta întréga comună cu mic cu mare, ţinênd fie-care lumini aprinse, ceea-ce da serii o privelişte din cele mai mândre şi încântătóre.

Ajunşi în faţa „porţii“ mulţimea umple vĕzduhul cu „sĕ trăiéscă“, ear' neobositul paroch local *Nicolae Solomon* adreséză dlui mandatar şi dlui protopop al Avrigului următórea vorbire:

Preavenerabile Dle Mandatar!
Preaonorate Dle Protopop!

Ştiind că veniţi într'o misiune sfântă, spre a ne îndeplini sfinţirea noului lăcaş edificat de comuna nóstră bisericéscă, bucuria şi fericirea ne este fórte mare, că bunul Dumnezeu ne-a învrednicit de am ajuns acéstă zi de mare însĕmnătate pentru noi; cum şi fericirea şi bucuria de a puté saluta în mijlocul nosrtu astfel de óspeţi şi persóne distinse, încredinţate de Escel. Sa I. P. S. Domn Archiepiscop şi Metropolit al nostru *Ioan*, căruia îi dorim mulţi şi fericiţi ani.

Representanţa comunei nóstre bisericeşti prin rostul meu vine a depune omagiile de profundă stimă şi veneraţiune înaintea Preaonorat Domniilor Vóstre, celor-ce veniţi a îndeplini aici o sfântă şi înaltă misiune, rugând pe prea bunul Dumnezeu sĕ vĕ stee într'ajutor şi sĕ vĕ ţină în deplină sănătate la mulţi şi fericiţi ani, spre binele şi fericirea poporului nostru drept credincios. Intru mulţi ani!!

Mandatarul archieresc, cu vocea sa blândă şi dulce mulţămind pentru frumósa primire ce i-se face, zice întrĕ altele, că a primit cu plăcere împuternicirea ce i-s'a dat din partea capului bisericei nóstre, şi rugând pe Dumnezéu a-i sta într'ajutor la îndeplinirea acelui act, invită poporul a se presenta numai de cât în biserica cea vechiă, unde se va începe serviciul Dumnezeesc prescris pentru acésta zi.

Conductul se pune apoi în mişcare şi trecênd printrĕ cele 2 şire formate de poporul adunat, ajungem la locuinţa preotului, de unde după câteva minute de repaus mergem împreună la biserica vechiă. Aici mandatarul, cu asistenţa protopopului şi a parochului, îndeplineşte vecernia cu litia şi utrenia. Cu acésta s'a terminat programul din acésta zi şi aşteptam cu mare dor a vedé îndeplinit şi însemnatul act de mâne.

In ziua următóre la orele 8 diminéţa am mers — póte pentru ultima dată — în biserica cea vechiă, din care preoţii fungenţi îmbrăcaţi în odăjdii au luat cu ei tóte lucrurile sfinte şi cântând troparul „Mucenicii Tĕi Dómne“ am mers la biserica cea nouă. Aici s'a făcut ocolirea de trei-ori, în decursul căreia s'au cântat troparele învierii, s'a cetit Apostolul, Evangeliile şi rugăciunea prescrisă, decurgênd tóte în mod sublim şi impunĕtor, în presenţa unui public imens, venit din tóte comunele din jur. La ridicarea frumseţii acestui act a mai contribuit şi timpul admirabil, o zi senină şi limpede ca mărgăritarul.

După acésta s'a făcut întrarea în noul lăcaş în mijlocul căruia s'a sĕvêrşit sfinţirea apei şi stropirea noului sion cântându-se „*Luminéză-te, luminéză-te noule Ierusalime*“.

Se începe imediat sf. liturgie celebrată de următorii preoţi (cari de altcum au servit de la începutul sfinţirii (Mateiu Voileanu, asesor consistorial, Ioan Cândea, protopresb. tractului Avrig, Nicolae Solomon, preot local, Constantin Prie, paroch în Săcădate, Ioan Craciun, paroch în Glimbóca, Pavel Monea, paroch în Streza-Cârţişóra, Ioan Lupea, paroch în Sărata, Toma Doican, paroch în Sebeşul-inferior, Nicolae Bărglăzan, paroch în Porumbacul-superior-apusén şi Dimitrie Mandeal, capelan în Porumbacul-inferior.

Rĕspunsurile la strană le au dat un grup de învĕţători, întruniţi la acésta ocasiune.

La finea serviciului divin dl mandatar a ţinut o predică frumósă, care a făcut impresie adâncă asupra poporului. (O vom publica în numĕrul viitoriu. Red).

Terminată şi sf. liturgie, ne-am întrunit la ospitala masă a părintelui Solomon, unde dna preotésă ni-a servit cu un gustos dejun; după acésta preoţimea, în frunte cu mandatarul şi protopopul, a făcut visită primariului şi fruntaşului comunei, Gavrilă, socrul preotului local, ear' la ora 1 p. m. ne-am întrunit la masă comună cam la 60 persóne.

In decursul pranzului s'au ţinut şi vorbirile îndatinate. Primul toast a fost rostit de dl mandatar pentru Escel. Sa I. P. S. Domn archiepiscop şi metropolit Ioan Metianu. Al doilea a fost al dlui protopop Cândea pentru mandatar. A vorbit apoi parochul N. Solomon pentru potopopul Cândea; parochul C. Prie pentru parochul Solomon, care mult s'a străduit până a vĕdut biserica ridicată; învĕţătoriul C. Popa a închinat pentru preoţii slujitori; etc.

Séra s'a dat concertul anunţat şi în acest ziariu. Şi cu acésta s'a încheiat şi festivităţile aranjate din prilejul sfinţirii bisericei din Arpaş.

Brumărel.

De la reuniunea română de musică din Sibiiu.

Conform anunţului din numĕrul precedent, dăm un scurt raport despre adunarea generală a Reuniunii române de musică, ce s'a ţinut în 28 Oct. a. c. la orele 6 séra, în sala de la „Musikverein“.

Cu 5—6 zile încă înainte de adunarea generală împărtăşise comitetul membrilor Reuniunii: Raportul general tipărit despre activitatea Reuniunii în anul de gestiune 1902/3, aşa că membrii erau bine orientaţi la întrunirea adunării generale.

Amĕsurat programei, presidentul dl Dr. *V. Bologa*, însoţit de secretariul dl *V. Stan*, ocupă locul biroului la 6 ore şi deschide adunarea generală prin discursul următor:

Onorată adunare generală!

Organul esecutiv al Reuniunii nóstre, conform statutelor presintă On. adunări generale dare de sémă destul de amĕnunţită despre activitatea anului espirat, atât cu privire la cele administrative, cât şi cu privire la cultul artei musicale, cea dintâiu preocupaţiune a Reuniunii.

In urma acesteia eu mĕ pot simţí dispensat a mai zugrăví, fie şi numai fugitiv, tabloul anului espirat.

Este însĕ un *moment* în activitatea nóstră ca membri ai Reuniunii, la care trebue totuşi sĕ mĕ opresc pe scurt. Şi voiu arăta îndată motivul meu de plecare.

In secolul abia espirat a trăit şi muncit în Anglia un mare umanist şi erudit: *Iohn Ruskin*, care în frămêntările sale sincere pentru întemeerea binelui obştesc, a zis odată fórte nimerit, că: „*Intréga literatură, artă şi ştiinţă, sunt zădarnice, ba chiar primejdióse, dacă nu te fac sĕ fii mulţămit şi încă mulţămit pe drept.*“

Sigur, toţi recunóştem puterea acestui adevĕr. Sĕ facem dar' şi noi o mică paralelă în firul acestuia. Sĕ ne întrebăm anume: putem noi simţí mulţamirea cuvenită în urma activităţii ce am destăşurat în anul trecut pe terenul artei musicale?

Rĕspunsul ce trebue sĕ dăm acestei întrebări e, că în parte putem nutrí óre-care mulţămire pentru resultatele anului espirat, nici decum însĕ în acea *plinătate*, pentru care sunt date forţele fisice şi intelectuale în sinul poporului român.

Deóre-ce în anul trecut aceste forţe din cercul reuniunii nóstre au fost mare parte reslăţite, dând ansă unor simptome, cari era mai bine dacă lipsiau din sînul Reuniunii. Zic, mai bine dacă lipsiau, nu pentru vre-un interes al nostru individual, ci pentru obştésca reputaţie a poporului român. Căci nimic mai dureros pentru un popor, de cât sĕ-şi vadă fiii sei părăsind stégul instituţiunilor sale culturale.

Dar' într'o familie cu rost organisată şi cu bun sporiu în viéţă, câte nu se iartă împrumutat de părinţii cei buni şi înţelepţi, de fraţii cei sinceri şi binevoitori, numai sĕ nu se conturbe echilibrul şi sĕ nu se întunece nimbul familiei.

Iată spiritul cel bun, de care trebue sĕ fim şi noi călăuziţi. Iată sentimentul cel nobil şi salutar, de care trebue sĕ fim cuprinşi toţi membrii familiei mari române, pentru ca sĕ nu ne perdem echilibrul şi sĕ nu întunecăm reputaţia némului.

Şi doresc sĕ fiu bine înţeles, căci nu vreau absolut sĕ jignesc. Vreau însĕ sĕ arăt, ori cel puţin sĕ indic acel isvor de viéţă sĕnin şi curat, din care toţi şi tóte, fără vre-o deosebire de nuanţă, sĕ putem sorbí puteri noue de lucrare, indemn nou şi profund de muncă rodnică şi salutară.

Şi urmând bunului sentiment amintit, am convingerea, că vom ridica sus stégul Reuniunii şi nu-l va mai părăsí nimeni la mijlocul drumului, ceea-ce bravul oştean nici când nu face. Ear' lăuntrului nostru sufletesc îi vom pricinuí acea mulţămire intimă, ce e sĕninul vieţii pămênteşti şi isvor de oţelire pentru noue isbânḑi în viitoriu.

Cu acéstă dorinţă salut onorata adunare generală şi declar şedinţa deschisă.

După discursul de deschidere, întimpinat cu simpatie, s'a cetit apelul nominal şi s'a constatat, că din 60 membri activi, cu drept de vot, sunt presenţi: 34, în urmare adunarea generală e capabilă a aduce concluse valide, în sensul §. 19 din statute.

Urmând la ordinea zilei Raportul general pro 1902/3, tipărit şi distribuit deja membrilor, se consideră cetit şi se ia în genere spre ştire cu ovaţiuni la adresa directorului de musică: *H. Kirchner* şi a comitetului.

Cuprinsul raportului îl schiţăm în următórele:

1. Accentuéză importanţa rolului Reuniunii ca instituţiune culturală, căruia satisface cu devotament de 25 ani.

2. Aminteşte de triumful Reuniunii căştigat în turneul artistic: Braşov-Bucureşti din 1895, de sub conducerea distinsului dirigent de atunci: dl *G. Dima.*

3. Publică fixarea terminului pe Sĕrbătorile Rusaliilor din anul 1904, pentru *serbarea iubileului de 25. ani* de la înfiinţarea Reuniunii.

Deasemenea programa sĕrbărilor iubilare, statorită de comitetul din 1902/3.

4. Inşiră programele concertelor date de Reuniune în decursul anului 1902/3, dimpreună cu soliştii, ale căror nume ţinem sĕ fie marcate şi pentru marele public cetitor:

1. Dna *Maria Crişan* (sopr.). 2. Dşóra *Ecaterina Simonescu* (sopr.). 3. Dna *Valeria Beu* (sopr.). 4. Dşóra *Eugenia Moga* (sopr.). 5. Dşóra *Aniţa Oniţiu* (sopr.). 6. Dşóra *Teresia Drechsler* (alt). 7. Dşóra *Delia Olariu* (alt). 8. Dşóra *Elsa de Heldenberg* (violină). 9. Dl *Victor de Heldenberg* (pian). 10. Dl *Octavian Murĕşan* (bariton).

5. Comitetul esprimă sincere mulţămite dşórei *Elsa de Heldenberg* şi dlui *Victor de Heldenberg*, pentru binevoitoriul concurs, cu care au înălţat concertul Reuniunii din 25 Maiu 1903 la cel mai înalt nivou artistic.

6. In ultimii capitlii raportul conţine date despre *averea* Reuniunii, care în suma totală e: cor. 6301·91.

Pentru revidarea socotelilor anului de gestiune 1902/3 s'a numit o comisiune de trei: dna *Valeria Beu*, dşora *Olivia* Bardosy şi dl Dr. *A. Crăciunescu.* Ear' până la sĕvêrşirea revisiunii, şedinţa a fost suspendată.

După redeschiderea şedinţei, pe basa referadei comisiunii examinatóre — făcută de dl Dr. A. Crăciunescu — adunarea generală a decis:

1. Socotelile anului de gestiune 1902/3, fiind în deplină ordine se apróbă, votându-se absolutoriu comitetului şi mulţămită cassariului: *N. Căldărea.*

2. Se votéză indemnisarea cerută pentru supraerogatele de cor. 176·61, fiind deplin justificate.

3. Se votéză budgetul pro 1903/4 cu suma totală: cor. 1510.

Relativ la budget pentru spesele de producţiuni, avênd în vedere *sĕrbările iubilare* dl Dr. P. Şpan, propune a se lua o sumă mai considerabilă. Punêndu-i-se în vedere, că pentru serbările iubilare va trebuí sĕ se ţină încă o adunare generală extraordinară, când se va puté revení, şi-a retras propunerea, altcum deplin motivată.

La punctul propunerilor dl *I. Enescu*, a presentat propunerea: în viitor sĕ aranjeze Reuniunea, afară de concerte, şi *conveniri sociale*, cu sau fără dans, declamări, escursiuni etc., pentru a cimenta mai bine legăturile sociale dintrĕ membri şi cei interesaţi.

Propunerea s'a predat comitetului pentru posibilă realisare în cadrele statutelor, ce după împrejurări şi în trecut s'a urmărit în sinul Reuniunii.

Terminate acum lucrările anului trecut, în sensul programei urméză la ordinea zilei: alegerea comitetului pe noul an de gestiune 1903/4. Presidentul Dr. *V. Bologa*, înainte de a pune la ordine actul alegerii, mulţămeşte adunării generale în numele comitetului, pentru încrederea cu care au fost onoraţi, mulţămeşte pentru absolutoriul votat şi rógă adunarea generală sĕ-şi alégă un president *ad hoc* pentru conducerea actului alegerii. De-

---

discutată în congresul internaţional didactic, ţinut în 1889 la Paris, unde s'a enunţat ca principiu, că salvare se mai póte spera numai din partea şcólei, şi anume a şcólelor medii, care reculegêndu-se, sĕ caute nu numai *sĕ instrueze*, ci sĕ şi *educe*, sĕ *créscă caractere morale.*

Şcóla deci, care a fost până acum împedecată în avêntul ei ideal cu tóte mijlócele posibile, e chiamată în ultimul moment sĕ sară în ajutoriul unei societăţi, care vĕḑênd cu ochii se prăvală pe povêrnişul decadenţei.

Din Francia mişcarea a trecut în Germania, ear' de acolo şi în patria nóstră: congresul didactic milenar de la Budapesta a discutat cu mult interes problema educaţiunei morale-religióse în şcólele medii. De atunci mişcarea a fost îmbrăţişată tot cu mai multă căldură din partea cercurilor pedagogice, semn că celor mai multe şcóle medii de la noi le lipseşte tocmai fundamentul etic-religios al instrucţiunei, sau mai bine zis: al educaţiunei.

(Va urma).

óre-ce dînsul nu doreşte sĕ mai ajungă în neplăcuta posiţie din anul trecut, — cum a observat atunci, — ca sĕ-şi conducă însuşi actul alegerii de president al Reuniunii, dacă eventual s'ar reflecta de nou la dînsul. Lucru, ce în trecut s'a practicat aici fără multă scrupulositate. Mirare numai, că nu s'a observat până acum.

Mulţi dintrĕ membrii păreau a nu înţelege procedura corectă şi loială a dlui Dr. *V. Bologa* şi nomai la stăruinţa-i repetată s'a ales president *ad hoc* dl *N. Benţa*, pentru conducerea actului alegerii, în urma căreia dl Dr. V. Bologa a părăsit imediat şedinţa.

Sub presidentul *ad hoc* apoi, s'a ţinut actul alegerii pe anul 1903/4. Voturile s'au împărţit 14 faţă de 19, ear' resultatul s'a publicat deja în numĕrul nostru precedent. —

Cu acestea am terminat raportul nostru, ţinut întrĕ marginile perfectei obiectivităţi.

Raportor.

Conferenţele preoţeşti.

Nr. 515/1903

Cercularîu

către onorata preoţime din *protopresbiteratul gr. or. al Iliei.*

Pe temeiul normelor referitóre la ţinerea conferenţelor preoţeşti din archidiecesă, prin acésta convoc conferenţa preoţéscă anuală a tractului Iliei pe Joi în 30 Octobre a c. st. v. în localul şcólei nóstre confesionale de aici, la orele 10 a. m. cu următórea

Programă:

1. La 8 ore oficiarea sf. liturgii împreunată cu chiămarea sf. duh, la care este îndatorată on. preoţime a asista în numĕr complet.

2. La 10 ore a. m. deschiderea conferenţei.

3. Alegerea unui, eventual a doi notari ai conferenţei.

4. Constatarea membrilor presenţi.

5. Comunicarea ven. ordine consistoriale dto 20 Ianuarie a. c. nr. 1053 bis. şi cel de dto 22 Iulie a. c. nr. 7593 bis.

6. Discusiune asupra modului cum s'a oficiat sf. liturgie.

7. Cetirea temei: „Cari sunt scăderile cele mai înrădăcinate în popor şi cu cari mijlóce s'ar puté lucra mai cu efect la delăturarea lor?“, elaborată de preoţii Ioan Budoiu şi Nicolae Chirciu.

8. Cetirea „Unui plan cronologic, care sĕ cuprindă tóte obligămintele oficiale ale unui paroch din decursul unui an, cum şi timpul pentru îndeplinirea lor“, compus de preoţii Romul Iacob şi Miron Oprean.

9. Discusiunea asupra proiectului de statute pentru societatea de ajutorare a preoţilor şi învĕţătorilor gr. or. români din archidiecesa Transilvaniei.

10. Discusiune asupra cestiunei înfiinţării de filiale pe teritoriul tractului a „Reuniunei a doua de înmormêntare din Deva“.

11. Discusiune asupra cestiunei înfiinţării unei reuniuni de femei tractuale pentru înfrumseţarea bisericilor din protopresbiterat.

12. Propuneri de sine stătătóre.

13. Defigerea locului pentru conferenţa proximă.

14. Disposiţiuni pentru autenticarea protocolului.

Ilia, la 15 Octobre st. v. 1903.

George Oprea
protopresbiter.

NOUTĂŢI

La „masa studenţilor“ din Cluj, înfiinţată de direcţiunea institutului de credit „Economul“ pentru ajutorarea tinerimei române de la universitatea din Cluj, în timpul din urmă s'au făcut următórele frumóse dăruiri: Esc. Sa Inaltpreasânţitul archiepiscop şi metropolit al nostru *Ioan* 200 coróne, institutele de credit şi economii: „Someşana“ din Dej 200 coróne, „Vlădésa“ din Huedin 100 coróne, „Haţegana“ din Haţeg 50 coróne, „Mercur“ din Năsĕud 50 coróne, „Oraviţana“ din Oraviţa 50 coróne, „Bihoréna“ din Oradea-mare 40 coróne; „Fortuna“ din Rodna-vechiă 20 coróne, „Oltena“ din Viştea-inferióră 20 cor., Alexandru Lupan, preot gr. cat. în Silvaş, 10 coróne; de tot 740 coróne.

*

† Elena A. Buntoiu. In 15 Octobre st. v. (Mercuri) a reposat în Braşov Elena A. Buntoiu, soţia veteranului comerciant Andreiu Buntoiu, în etate de 75 ani, fiind înmormêntată Vineri, în cimiteriul din Prund al bisericei Sf. Nicolae. Venerabilii bĕtrâni Andreiu Buntoiu şi acum rĕposata-i soţie făcuseră încă mai demult testament reciproc, în sensul căruia întrégă averea câtă se va afla la mórtea lor are sĕ trécă în proprietatea gimnasiului nostru gr. or. din Braşov, cu condiţia, ca administratori ai ei sĕ fie biserica St. Nicolae (Scheiu) şi biserica Sf Adormiri (cetate). Averea acésta e în valóre de peste o sută mii de coróne.

† Demetriu F. Negreanu, comerciant în Beinş, membru fundator al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“, asesor la consistoriul din Oradea-mare, etc., a rĕposat Joi (16 Octobre st. v.) în Beinş, în etate de 72 ani. Inmormêntarea i-s'a făcut Sâmbătă. — Cum ni-se scrie din Beinş, defunctul şi-a testat întrégă averea, considerabilă, spre scopuri bisericeşti-şcolare româneşti.

*

Distincţie ministrului Brătianu. Ţarul Rusiei a conferit dlui Ionel *Brătianu*, ministru de esterne al României, *ordul Sfânta Ana*, în gradul de mare-cruce.

In acelaşi timp a conferit dlui *Nanu*, secretariu de stat în ministeriul de esterne al României, ordul Stanislau în gradul de mare-cruce.

*

Faptă creştinéscă. Stimatul Domn Nicolae *Petra-Petrescu*, directorul băncii „Cordiana“, cu stimata dómnă Ana a binevoit a dărui bisericii gr. or. din *Fofeldea* un candelabru în preţ de vre-o 30 coróne. Priméscă marinimoşii donatori pe calea acésta cele mai sincere mulţămite. Dzeu sĕ le lungiască viéţa, ca şi în viitoriu sĕ pótă înzestra cu frumóse daruri casa Tatălui nostru din ceriuri. — Fofeldea, la 16 Octobre 1903. Ioan *Bonea*, preot gr. or.

*

Peregrinagiu. Este lucru cunoscut, că în biserica grandiósă a metropoliei de la Iaşi se află móştele stei Paraschiva, care este şi patróna (hramul) acelei biserici. In ziua de sta Paraschiva un adevĕrat peregrinagiu s'a făcut la catedrala metropolitană unde se află móştele sf. Paraschiva. Din causa marelui numĕr de ruşi şi românĭ basarabeni, sosiţi în Iaşi spre a se închina sfintelor móşte, oraşul a fost fórte animat şi cu aspect sĕrbătoresc.

*

Centenarul lui Ştefan cel Mare. In cestiunea aniversării de 400 de ani a lui Ştefan cel Mare comitetul secţiunii din Iaşi a „Ligei culturale“ în şedinţa ţinută în 5 Octobre a hotărît o subvenţie de 600 lei pentru întreprinderea călĕtoriilor în diferite locuri ale României şi Bucovinei unde se află urme istorice despre Stefan cel Mare. In acest scop „Liga culturală“ a delegat pe membrul ei V. Mironescu şi rógă pe acéstă cale tóte autorităţile administrative şi bisericeşti sĕ aibă bunăvoinţa a da dlui V. Mironescu — care se va presenta în localităţile ce va găsí de cuviinţă cu o legitimaţie fie în România, Basarabia, ori Bucovina (pe teritoriul domnirii lui Ştefan cel Mare) tot concursul posibil moral pentru aflarea a tot ce se referă la viéţa şi faptele neîntrecutului erou. Cunoscutul etnograf Teodor Burada a luat hotarîre sĕ plece însoţit de V. Mironescu în luna Ianuarie, când marea e liniştită — la muntele Atos, spre a copia acolo atât turnul (arsanaua) pentru corabii, cât şi mănăstirea Zograf cu tóte odórele şi stindardele de rĕsboiu ale lui Ştefan cel Mare, şi întorşi în ţéră le vor espune atât la Iaşi şi Bucureşti, cât şi în capitala ţĕrii surore Bucovina, la vederea publicului. Fotografii şi litografii colorate luate de pe copiile acestea, se pun în vîndare, cu un preţ fórte modest, la dl Vladimir Mironescu, architect şi pictor academic, domiciliat în Iaşi strada Săulescu nr. 3. Dl Eduard Fischer, c. r. căpitan de gendarmerie în Bucovina va scrie viéţa lui Ştefan cel Mare din punct de vedere militar, resumat in trei capitole fórte interesante. Cap. II. arm. mold. cap. III. arme şi muniţiuni mold. în secl. al XV-lea sub Ştefan cel Mare, b) tactica militară şi c) operaţiunile de rĕsboiu ale lui Ştefan cel mare. Albumul cuprinde două părţi. Partea I. ilustrată şi partea II. textul, care va fi în limba română, francesă şi germană. Istoricul şi celelalte capitole afară de studiul armatei, vor fi scrise sub conducerea directă a dlor Gr. Buţureanu, Teodor Burada şi C. Praja. Liga culturală va mai invita pentru colaborare şi pe dnii Haşdĕu, Iorga, Tocilescu, Xenopol Onciul, spre a-şi da preţuitele lor aprecieri asupra eroului Ştefan, care a făcut sĕ 'i simtă măreţia şi curagiul Turcii, Tătarii, Polonii şi Ungurii.

*

Teodor Mommsen — pe mórte. Se raportéza din Berlin, că renumitul istoriograf Teodor Mommsen e bolnav de mórte. Sâmbătă deja medicii renunţaseră la ori-ce speranţă de a-i mai puté salva viéţa.

*

Alegeri municipale în comitatul Sibiiu. Prin publicatiunea oficială dto 19 Octobre st. n. nr. 8530 vicecomitele comitatului Sibiiu face cunoscut, că în *12 Novembre st. n.* se vor face alegeri pentru întregirea posturilor de membri ai congregaţiunii, ajunse în vacanţe prin rĕposarea fostilor membri. In objectul acestor alegeri amintita publicaţiune oficială, pe lângă fixarea zilei de alegere comunică şi următórele:

1. Lista virilistilor rectificată pentru anul 1904, precum şi lista membrilor aleşi se póte vedé în localităţile primăriilor comunelor interesate.

2. *a) In cercul electoral Mercurea* este a se alege 1 membru pe 4 ani. — *President de alegere*: Gustav Arz jun., preot, substitut: Adam Micu, notariu com. *Locul de alegere*: cancelaria comunei Mercurea.

b) In cercul electoral Sĕlişte este a se alege 1 membru pe 1 an. — *President de alegere:* Nicolae Henţiu, notariu, substit.: Petru Comşia, comerciant. *Locul de alegere:* cancelaria comunei Sĕlişte.

c) In cercul electoral Slimnic este a se alege 1 membru pe 1 an. — *President de alegere*: Iosif Horedt, preot, substitut: Frideric Josephi, notariu com. *Locul de alegere:* cancelaria comunei Slimnic.

3. Dreptul de alegere activ îl au toţi aceia, cari sunt induşi în cercul electoral respectiv în lista alegĕtorilor de deputat dietal, stabilă, valabilă pe anul 1903.

Aleşi pot fi toţi aceia, contra cărora nu ocur motivele de eschidere, cuprinse în §-ul 23 al art. de lege XXI din anul 1886.

4. Alegĕtorii designézä la începutul alegerii din mijlocul lor 4 bărbaţi de încredere lângă presidentul de alegere.

Dacă nu se folosesc de acest drept, bărbaţii de încredere îi numeşte presidentul de alegere. (§. 38 art. de lege XXI: 1886.)

5. Judii şi notarii comunelor interesate sunt datori a fi presenţi la alegere şi a veghia asupra identităţii votanţilor. (§. 38 XXI: 1886).

6. Alegerea se începe în ziua mai sus amintită la orele 9 diminéţa şi se termină tot în ziua aceea la orele 4 d. a.

Preste terminul acesta nu este permis a primí voturi. (§. 39. art. de lege XXI: 1886.)

7. *La cercul electoral Mercurea aparţin comunele*: Dobârca, Cărpiniş, Apoldul-inferior, Apoldul-superior, Amnaş, Poiana, Rod, Ludoş, Gîrbova, Mercurea, Topârcea;

la cercul electoral Sĕliste comunele: Aciliu, Galeş, Gurarîului, Cacova, Mag, Orlat, Poplaca, Reşinari, Săcel, Sĕlişte, Sibiel, Tilişca, Vale;

la cercul electoral Slimnic comunele: Şura-mare, Hamba, Slimnic şi Ruşi.

*

Cai din Ungaria pe séma Turciei. Cum vestesc ziarele din Timişóra, sĕptĕmâna trecută au fost acolo trei emisari ai guvernului turcesc, ca sĕ cumpere cai pe séma armatei turceşti.

*

Bóle de vite. Conform ştirilor publicate în fóia oficială a comitatului Sibiiu (nr. 18) grasséză bóla de unghii şi de gură întrĕ vitele din comunele: Amnaş (comitatul Sibiiu), Cebea, Baia-de-Criş, Mihăleni şi Vaidei (comitatul Hunedóra), ear' ciuma porcilor în Guşteriţa şi Sibiiu. In urma acestora sunt oprite têgurile de vite: în Mercurea şi Sĕlişte, şi scóterea vitelor din raionul de carantină decretată pentru jurul comunelor inficiate.

Cărţi şi reviste.

Eminescu în l. germană. Sub titlul „*M. Eminescu. Gedichte. Deutsch von V. Teconţia*“, a apărut în Bucureşti (în editura ziariului „Rumänischer Lloyd“) un volum de poesíi de ale lui Eminescu, traduse în l. germană de V. Teconţia, cuprindênd: în prefaţă biografia lui Eminescu, scrisă de I. Scurtu, apoi 12 poesíi lirice, 6 sonete, 5 poesíi în formă poporală, şi 2 poesíi filosofice.

Un numĕr óre-care din poesiile lui Eminescu a fost tradus şi publicat în limba germană şi înainte de traducerile din volumul acesta, anume, de Carmen Sylva şi Mite Kremnitz, de Iohanna Minckwitz (în „Archiva“ din Iaşi), de Emil Grigoroviţa, şi de alţii. Traducerile acestea însĕ se refer numai la poesíile apărute în volumul publicat pe când poetul era încă în viéţă. In volumul traducerilor dlui Teconţia sunt însĕ şi câteva poesíi postume, aflate în lăsămêntul lui Eminescu. Acesta e avantagiul dlui Teconţia faţă cu traducĕtorii cari l'au precedat, totodată însĕ şi desavantagiul, — în cât (nu ştim din a cui vină) dsa dă ca poesie proprie a lui Eminescu un cântec poporal care nu póte fi poesie proprie a poetului: a nume cântecul

„Tóte fetele se duc
La umbra de nuc,
Dar' pe mine nu mĕ lasă
Măicuţa de-a casă“... etc.

redat în l. germamă astfel:

„Froh zum schatt'gen Nussbaum hin
Alle Mädchen ziehn,
Ich allein kann nicht hinaus
Mutter ist zu Haus'.“, etc.

Acest cântec prin părţile zărăndene era de obşte cunoscut şi cântat prin anii când Eminescu nu începuse încă se publice nimic. Probabil deci, că poetul audind acest cântec în anii când a petrecut în Ardeal — póte de la vr'un coleg al seu de la şcólele din Blaj, ori când umbla cu trupa teatrală — şi-l'a copiat, ear' cei cari au arangiat manuscriptele rĕmase de poet au luat şi acest cântec drept poesie proprie a lui. Ori-cum ar fi însĕ, casul ni-se pare interesant şi cei chiămaţi ar face bun serviciu prin lămurirea lui.

De altcum, traducerile dlui Teconţia sunt cât se póte de succese. Volumul costă 2 lei şi se póte procura de la administraţia ziariului „Rumänischer Lloyd“ (Bucureşti, strada Silfidelor nr. 5.).

*

In editura librăriei Ciurcu (Braşov) au apărut:

„*Douĕ turturele de aur*“, poveste poporală, de Laurenţiu *Ciorbea* (ediţia II.) Preţul 24 fileri.

„*Naşterea, viéţa şi peirea lui Iuda Iscarioténul*, dată la ivélă de *un călugĕr bĕtrân* de la Sfântul-Munte“, povestire în versuri. Preţul 24 fileri.

„*Ciripituri de drag*“, doine poporale, doine cătăneşti, ş. a., de Nicolae *Ţucu*. Preţul 60 fileri.

„*Cincizeci de colinde* adunate de şcolari de la scólele medii române din Braşov sub conducerea profesorului Andreiu *Bârseanu*. (Ediţia II. înmulţită). Preţul 40 fileri.

*

„Transilvania“, organul „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“, fasc. V. pe August-Octobre a apărut cu următoriul sumariu: „Adunarea generală de la Baia-mare“ (raport despre adunarea ţinută *în 9 şi 10 August*); „Statistica economică“, project de cestionar pentru culegerea datelor statistice cu privire la starea economică a Românilor din patria nóstră, elaborat de secţiunea economică a Asociaţiunii; „Simplificarea scrierii sunetelor închise“, disertaţie cetită în adunarea generală de la Baia-mare, apoi câteva recensiuni şi notiţă despre esposiţia de pictură a dlui Smigelschi, — 20 pagine întreg materialul fascicolului triplu (pe August-Octobre), după care urméză *Analele*, conţinênd procese verbale luate în şedinţele adunării generale de la Baia-mare şi în şedinţele comitetului central.

„Transilvania“ apare în 6 fascicoli pe an şi costă 10 coróne (pentru străinătate 12 franci). Membrii Asociaţiunii o capĕtă gratis. Redacţia şi administraţia e în Sibiiu, strada morii Nr. 8.

*

In *Tipografia archidiecesană* a eşit de sub tipariu **Liturgieriul** (cu litere latine) revisuit şi retipărit cu binecuvêntarea Inaltpreasfinţiei Sale dlui **Ioan Metianu**, archiepiscop şi metropolit. Cuprinde, pe lângă cele treí liturgii, rugăciunile ocasionale din liturgieriul vechiu şi numĕróse îndrumări tipicale pentru toţi slugitorii la altariul Domnului, precum şi „Rênduiala chiămării Duhului sfânt“, reclamată din mai multe părţi. Se estinde pe 42 cóle de tipariu şi se presintă şí din punct de vedere technic ca o carte ce face cinste tipografiei archidiecesane. Se póte procura de la *Librăria archidiecesană* din *Sibiiu* (Nagyszeben). Preţul: **broşat cor. 6·—, legat cor. 8·—.**

Oficială.

Oficiile parochiale din comunele în cari recolta bună ori alte împrejurări locale favorabile au admis facerea şi încheierea colectei pentru biserica catedrală — sunt poftite a trimite direct la oficiul cassei consistoriale resultatul acelei colecte împreună cu un scurt raport.

Nr. 750 [239] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **capelan** cu dreptul de succesiune, pe lângă bĕtrânul paroch Ioan Serb, din **Poiana**, protopresbiteratul Mercurei, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: jumĕtate din cele fasionate în cóla B. pentru întregirea lor de la stat.

Reflectanţii la acest post au a-şi aşterne suplicele lor concursuale, conform normelor în vigóre oficiului protopresbiteral subsemnat în terminul sus indicat, avênd a se presenta înainte de alegere la biserica din loc spre a cânta, eventual a celebra şi cuvênta.

Mercurea, 29 Septembre 1903.

In conţelegere cu comitetul parochial.
Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Mercurea.

Avram S. Pĕcurariu
protopresbiter.

Nr. 564. [254] 1—3

Concurs

Pentru **întregirea parochiei** a doua de clasa I. din **Lancrăm**, protopresbiteratul Sebeşului, devenită vacantă în urma denumirei parochului *Avram Pĕcurariu* de protopresbiter al Mercurei, — în urma ordinului Preaveneratului Consistoriu archidiecesan dto 15 Septembre a. c., nr. 10,300 Plen. — se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele fasionate în tabela B. pentru dotaţia de la stat — cu escepţiunea remuneraţiunei pentru purtarea oficiului parochial, care compete întrégă parochului prim.

Concurenţii au sĕ-şi aştérnă cererile, instruite conform §. 15 lit. *a*) din regulamentul pentru parochíi, în terminul prefipt, subsemnatului oficiu protopresbiteral, şi a se presenta înainte de alegere poporului în biserică spre a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

In conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Sebeş, 15 Octobre 1903.

Oficiul protopresbiteral al Sebeşului:

Sergiu Medean
protopresb.

Provocare.

Dl **Georgiu Aiser,** comerciant în Făgăraş, respective erezii lui, sunt prin acésta provocaţi a se înştiinţa în timpul cel mai scurt la **Tipografia Th. Steinhaussen's Nachf. (Adolf Reissenberger)** în **Sibiiu,** pentru regularea unei afaceri.

Sibiiu, 2 Novembre 1903 n.

Cine voeşte sĕ înveţe

limba engleză

sĕ-şi comande următórele două cărţi:

Manual practic de limba engleză, de Marcel Schönkron subdirector al institutului „Stravolca“ din Craiova. Prelucrat în conformitate cu noul program al învĕţămêntului secundar şi cu o nouă pronunţare a cuvintelor engleze, apropiată limbei române, de Dim. Calligari-Valsamachi, profesor la liceul „Mihaiu Vitézul“. Preţul **3 cor.**

Dicţionar englez-român, de D. Calligari-Valsamachi. (Nrii 204—215 din „Biblioteca pentru toţi“.) Preţul **3 cor. 30 fil.**

Porto pentru ambele 20 fil.

Librăria archidiecesană.

[243] 3—3

Anunţ.

Pentru **grădina de altoi** şi **şcóla practică economica** iniciată de comuna **Sĕlişte**, se caută un **conducĕtor**.

Cei ce doresc a fi angajaţi sĕ se adreseze până în *15 Novembre* a. c. la subsemnata primărie, înaintându-şi şi documentele despre pregătirile teoretice şi despre aplicarea de până ací.

Onorariul se va stabilí prin înţelegere ulterióră.

Competenţii vor indica în ofert şi ceea ce pretind.

Selişte, în 14 Octobre 1903.

Primăria comunală:

Nicolae Henţiu m. p.
notariu.

Dumitru Popa m. p.
primariu.

Nr. 515/1903. [232] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de al II-lea **paroch** în parochia de clasa a III-a din **Cebea** se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare in „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în tabela B., pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Reflectanţii la acest post au a'şi aşterne cererile lor instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi au a se presenta în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre în biserică pentru a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Comitetul parochial în conţelegere cu oficiul protopresbiteral.

Brad, la 18 Septembre 1903.

Vasiliu Damian
protopresbiter.

Nr. 403 1903 [245] 2—3

Concurs

Pentru întregirea postului vacant de **paroch** în parochia **Carpiniş,** se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a 'şi aşterne cererile lor instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat şi au a se presenta înainte de alegere în biserica din loc spre a cânta respective a celebra şi a cuvênta.

Fênaţĕ, la 30 Septembre 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cetăţii-de-pétră în conţelegere cu comitetul parochial.

Teodor Şovrea
protopresb.

Ludovic Ferencz

croitoriu de bărbaţi

Sibiiu, str. cisnădiei 12.

Pregăteşte în atelierul seu după mĕsură **cele mai moderne vestminte,** ca: **sacouri, jachete, fracuri** şi **haine de salon,** apoi **pardisiuri** şi **paltóne,** după cea mai nouă modă. [224] 6—10

Asemenea pregăteşte

— **reverendi** —

după cel mai nou stil.

Lucru solid. — Preţuri moderate.

Deschidere de magazin.

Avem onóre a aduce la cunoştinţa onoratului public, că în **14 Septembre n.** deschidem pe piaţa de-aici un

Magazin de confecţiune pentru dame şi domni

de primul rang.

Cumpĕrările le facem în persónă în Berlin şi Viena şi astfel vom îngrijí ca stabilimentul nostru sĕ fie **asortat cu cele mai bune şi mai frumóse lucruri.** Totodată ne vom nisuí sĕ facem astfel de preţuri, ca sĕ ne putem mĕsura cu ori-ce concurenţă.

Pentru cercetarea stabilimentului ne rugăm

Ludovic Ferencz & Comp.

strada cisnădiei nr. 2 [210] 10—10
(**Localul din colţ** al Hotelului „Impĕratul Romanilor“, mai nainte Krassovski.)

Farmacia „la ursul negru“
a lui Guido Fabritius

Sibiiu, piaţa-mică nr. 27

îşi recomândă bogatul seu **deposit de specialităţi medicale-farmacistice, bandage** chem. curate, **preparate dietetice** de întărit pentru morboşi şi reconvalescenţi, **tot feliul de obiecte de toaletă, instrumente chirurgice,** cum şi **medicamente veterinare** etc. etc.

Espediţie postală în fie-care zi.

PAUL NENDWICH IN SIBIIU.

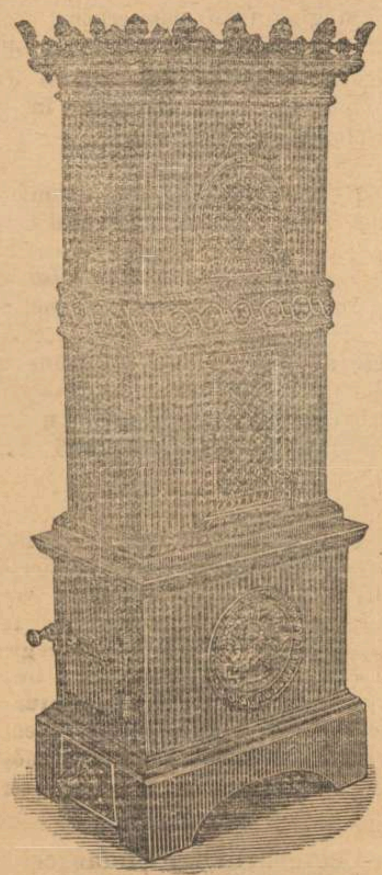

SOBE

de încăldit şi de bucătărie

cu preţuri variate

de la cea mai simplă până la cea mai bogată esecutare.

Liferarea de la depositul din

Sibiiu şi Alba-Iulia

sau de la fabrică se face franco pentru ori-care staţiune de tren. [247] 2—5

La cerere se trimite **Lista preţurilor.**

Depositul lui Paul Nendwich, Alba-Iulia.

Şcóla de pictură religiósă-artistică

Jos. Hofrichter's Sohn

din **Reichenau,** bei Gablonz,

primeşte în întreprindere şi esecută **altare noue,** reparéză **picturi vechi,** esecută la comandă **icóne** şi **tablouri** în **uleu** pe **pânză, tinichea** sau **table de aramă,** pe **lemn, aluminiu,** etc., în **dimensiunile recerute.**

Icóne pentru prapori cum şi **prapori întregi.**

Pictéză **portrete,** fidel după fotografii bine reuşite.

Deposit mare de lustre, de **sticlă ciselată,** cum şi de **alamă.**

Preţuri moderate şi esecutare promptă.

La cerere se trimit schiţe şi planuri. — Comandele se primesc şi se pot face la **Librăria archidiecesană** în **Sibiiu.** [219] 7—20

Redactor prov. Dr. George Proca.

Edítura şi tiparul Tipografiei archidiecesane

Nr. 117 Sibiiu, Joi 23 Octobre (5 Novembre n.) 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 34
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei er 30 fil. rêndul cu litere garmond

Dr. Alexandru Mocsonyi presidentul „Asociaţiunii“.

Obştea românéscă din Transilvania şi Ungaria cu entusiasm ne mai pomenit şi cu glas unanim a ridicat, acum doi ani, la onorificul post de president al „Asociaţiunii“, pe cel mai distins fiu al naţiunei, pe bărbatul cel mai integru, pe luptătoriul cel mai devotat, pe cel ce prin cultura sa, prin creşterea sa şi prin trecutul seu — a dat strălucite doveḑi, că simte şi se identifică cu poporul român, cu aspiraţiunile lui naţionale şi culturale.

Nu trebue sĕ mai spunem, că bărbatul chiămat şi pus în fruntea „Asociaţiunii“ a fost *Ilustrul Domn Dr. Alexandru Mocsonyi*, unul din puţinii nostri bărbaţi, care se bucură de stima şi respectul general, care se impune, prin calităţi eminente şi estraordinare, de cari puţini dintrĕ ai nostri pot fi părtaşi.

„Asociaţiunea“ nu putea face o alegere mai escelentă, acum, când îşi estinsese prin statute cercul de activitate şi asupra părţilor ungurene, de cât sĕ chieme în fruntea sa pe cel ce întrunia, ca nimenea altul, simpatiile şi încrederea tuturor Românilor, fără deosebire de colorit şi nuanţă politică.

Eram mândri, când ştiam că în fruntea nóstră stă cel mai falnic stegariu, eram siguri, că stindardul „Asociaţiunii“ purtat de mânile lui curate ca cristalul, va raporta triumf după triumf, şi tocmai căci îl aveam în frunte, comitetul a creḑut, că lucru bun şi înţelepţesc face, dacă chiar sub a lui conducere accelerézâ şi *zidirea Casei naţionale*, a cărei pétră fundamentală s'a pus zilele aceste.

Nouĕ, Românilor, se vede, că nu ni-e dat sĕ ne bucurăm pe timp îndelungat.

Când credeam, că sórtea „Asociaţiunii“ pe zeci de ani e bine asigurată, că progresul nostru cultural va lua un avênt mai îmbucurător, — spre marea nóstră mâhnire — ilustrul president a adresat comitetului central următórea scrisóre, prin care, din cause sanitare, îşi anunţă abzicerea de la conducerea „Asociaţiunii“.

Lăsăm sĕ urmeze însaşi scrisórea:

„Onorat comitet central! Precum o ştie onoratul comitet central, în urma stării slăbite a sănĕtăţii mele — spre viul meu regret — deja de mult nu mi-a fost posibil a împliní agendele mele ca president al Asociaţiunii, şi după-ce nici pe viitoriu nu am prospecte mai bune, cu părere de rĕu mĕ vĕd îndemnat a mĕ *retrage din acest nobil oficiu*, care mi-a servit spre mare distincţiune.

Rog deci, ca onoratul comitet central sĕ binevoéscă a lua act de dimisiunea mea, din consideraţiuni sanitare. Totodată, mulţămind călduros pentru bunăvoinţa ce mi-a dovedit on. comitet central în tot timpul, cât am avut onórea de a sta în fruntea acestui cel mai însemnat aşezĕmênt cultural al poporului român din Ungaria şi Transilvania, îmi iau voia a aduce la preţuita cunoştinţă a onoratului comitet central, cum-că eu împreună cu vĕrul meu dl Zeno de Mocsonyi, donăm pentru Casa naţională 24.000 cor., care sumă zilele acestea va fi depusă la institutul de credit „Albina“.

„Nu mĕ pot concedia de Dniile Vóstre fără a da espresiune de o parte bucuriei mele asupra avêntului, ce 'l luase Asociaţiunea îndeosebi de când a estins sfera activităţii sale preste întreg poporul român de sub coróna Sfântului Stefan, de altă parte dorinţei mele, ca activitatea, ce o desvóltă Asociaţiunea în împlinirea înaltei sale misiuni culturale, sĕ devină din an în an tot mai rodnică spre binele material şi moral al poporului român din patrie.

„Cu acéstă dorinţă mĕ recomand şi mai încolo bunăvoinţei onoratului comitet central. Birchiş, 24 Octobre n. 1903“.

Dr. **Alexandru Mocsonyi**.

Adâncă consternaţiune a cuprins pe membrii comitetului central, luând ştire de cuprinsul scrisorii, şi de-şi cât ştim s'au făcut prin persóne distinse şi competente tóte demersurile posibile pentru a 'l îndupleca sĕ rĕmână şi mai departe în fruntea „Asociaţiunii“, acestia nu au reuşit sĕ 'l pótă abate de la firmul propus.

Comitetul, în faţa situaţiunei create, s'a vĕḑut necesitat cu adânc regret sĕ iee la cunoştinţă abzicerea, actul sĕ 'l promoveze la adunarea generală procsimă, cu propunerea, ca adunarea generală sĕ alégă pe Dl *Dr. Mocsonyi* president onorar pentru durata vieţii, care dorim sĕ i-o lungéscă bunul Dzeu mulţi, mulţi ani!

Domnul *Mocsonyi*, nu se putea altcum, şi-a eternisat numele seu şi al ilustrei sale familii, şi de data acésta în analele „Asociaţiunii“ prin o faptă, care vorbeşte mai eclatant de cât tóte laudele ce le-am puté aduce noi.

S'a înscris întrĕ întemeiătorii şi fundatorii „Casei naţionale“, cu suma de 24,000 coróne, sumă pe care o a şi vărsat prin institutul „Albina“ la cassa „Asociaţiunii“ în numĕrar.

După frumosul dar făcut acum e anul pentru catedrala nóstră, de *60,000 coróne*, iată că aduce pe altariul naţiunei un nou preţios dar, pentru zidirea casei naţionale.

Şi când Domnul *Mocsonyi* face aceste daruri, este numai în consonanţă cu trecutul seu, dar' mai ales cu clasica vorbire ţinută la Reşinari în 1898 — în amintirea marelui Andreiu, la festivitatea iubileului de 25 ani de la mórtea acestui bărbat providenţial al nostru.

Nimenea până atunci nu a marcat mai corect ideia bisericei naţionale şi însĕmnătatea ei, ca însuşi Dr. *Mocsonyi*, care ni-a spus la acea ocasiune solemnă şi festivă, că: „*Biserica naţională este partea integrantă, indisolubilă a românismului genuin*“.

Nimenea nu a susţinut cu mai multă competenţă de cât el, că „*biserica română şi poporul român, de când sunt, una se simt, şi durerile şi bucuriile lor pururea împreună le simt*“.

Nimenea nu a propovĕduit mai cu tărie de cât el, că „*Biserica naţională, a fost, este, şi va rĕmâné în veci condiţiunea de viéţă a poporului român*“, cuvinte de aur, cari vor rĕmâné înscrise în inimile nóstre până ce va mai trăí suflare românéscă pe acest pământ.

Şi earăşi nimenea, ca el — nu a spus — că: „*Gratitudinea către binefăcĕtoriul Şaguna vom dovedi-o prin fapte, lucrând inspiraţi de al lui spirit, pentru întărirea, prosperarea şi înflorirea bisericei naţionale*“.

Şi spusele le-a încoronat cu faptul, că întrégă viéţa a lucrat spre binele bisericei sale, ear' în momentul ce a vĕḑut, că în centrul metropoliei ortodoxe se ridică un *altariu*, de la care sĕ propovĕduim vederile lui, el a fost primul, care s'a grăbit sĕ jertféscă pe acest altariu cea mai însĕmnată jertfă, ca pomenit sĕ fie din generaţie în generaţie numele lui.

Asemenea esemplu a dat şi la ridicarea casei naţionale.

Douĕ monumente se ridică în Sibiiu în acesti ani, şi amêndouĕ vor vestí în veci, că Românii au avut bărbaţi vrednici, şi că cel mai vrednic întrĕ ei a fost *Dr. Alexandru Mocsonyi*, acel *Mocsonyi*, care în cuvêntul seu de la Lugoş, cu ocasiunea adunării generale ţinută în 1896, a susţinut în faţa tendinţelor ce se manifestă pentru desnaţionalisarea nóstră, că „*pentru un popor luptă mai nobilă de cât lupta pentru cultura sa proprie* ***nici că s'ar puté închipui***“, deci „*Asociaţiunea*“ trecênd peste graniţele Ardélului „*s'a desbrăcat de caracterul provincial, a proclamat principiul solidarităţii naţionale pe terenul cultural, şi a dărîmat zidul de despărţire întrĕ fraţii de acelaşi neam, setoşi de aceeaşi cultură*“.

Tot atunci domnul *Mocsonyi* a făcut apel la poporul român, sĕ se inspire de bunul seu geniu, şi inteliginţa sĕ ţină neclintit, ca la o dogmă nerĕrĕsturnabilă, la convingerea, că cultura poporului nostru are sĕ fie *naţională*, *creştină* şi *patriotică*, şi atunci afară de

FOIŞÓRĂ

Problema şcólei moderne.

Şcóla şi familia.

(Discurs festiv rostit în aula gimnasiului român gr.-or. din Braşov la serbarea sf. Sofii, în ziua de 5/18 Octobre 1903, de profesorul Nicolae Sulică).

(Urmare).

Mişcarea de reformă în patria nóstră e o apariţiune la tot casul semnificativă, dar' şi îmbucurătóre, mai ales după ce se ştie, ce oposiţie vehementă a desvoltat dieta din 1883, care a votat actuala lege a şcólelor medii, în frunte cu ministrul instrucţiunei Trefort, în contra acelora, cari cereau sĕ se codifice şi sĕ se preciseze şi oficios, clar şi lămurit, în §. 1, care avea sĕ formuleze scopul şcólelor medii, că cultura generală, ce o intenţionéză şcólele medii, *sĕ se intemeieze pe educaţiunea etică-religiósă a elevilor*.

N'au trecut de cât 20 ani de atunci, şi lumea a început a se convinge mai curênd de cât cum s'a putut prevedé, că în adevĕr şcólă şi cultură solidă fără educaţie nu se póte.

Astfel, cred că în ţéra nóstră, unde agitaţiunea ia proporţii tot mai pronunţate, mişcarea nu se datoreşte unei simple sugestii inspirate din afară, ci e cu totul spontană şi isvorîtă de-adreptul din necesităţile ideale ale adevĕratei culturi, periclitate şi la noi, ca pretutindenea, de despotismul materiei.

Iată deci pentru ce pedagogia modernă cere cu insistenţă, ca şcóla sĕ nu degenereze într'un simplu institut de instrucţiune, ci emancipându-se de cătuşele raţiunei reci şi ale speculei egoiste, impuse de o parte a societăţii de azi, sĕ dee locul cuvenit şi inimei, credinţei, nobleţei sufleteşti, caracterului moral, cu un cuvênt *educaţiunei*.

Şcóla modernă vrea sĕ stabiléscă o armonie desĕvêrşită întrĕ cultura minţii şi cultura inimei, şi cunoştinţele le consideră numai ca un mijloc pentru perfecţionarea morală a individului. Esperienţa zilnică ne dovedeşte *ad oculos*, cât de departe e de multe-ori omul aşa numit învĕţat, dar' lipsit de cultura necesară etică, de omul în adevĕr cult. Adevĕrata cultură n'o constitue cantitatea, ci calitatea cunoştinţelor. In sensul acesta cu drept cuvênt se póte zice, că şcóla în care se instruéză fără sĕ se şi educe, e o slabă şcólă, ori-cât de alésă şi multilaterală ar fi instrucţiunea ce se dă. Şcóla modernă are sĕ créscă caractere nobile, întemeiate pe religiositate şi moralitate.

Aici, în educaţiune zace forţa şi superioritatea şcólei moderne, dar' şi nespusa ei greutate.

Nu se póte o misiune mai nobilă şi mai înaltă pe séma şcólei, dar' şi mai grea şi mai anevoiósă, de cât a educa, a creşte caractere morale, mai ales după-ce fatalitatea împrejurărilor aduce cu sine, ca şcóla sĕ trăéscă de multe-ori pe picior de rĕsboiu tocmai cu unicul sĕu aliat natural: *familia*.

Sunt nespuse sarcinile educative şi în legătură responsabilitatea ce se impune azi şcólei, şi dacă cu tot devotamentul şi conştienţiositatea sa şcóla nu ajunge totdéuna la sporiul şi mulţămirea dorită, vina n'o mai pórtă şcóla, ci societatea, familia, care e chiămată în primul rênd sĕ aşeḑe temeliile educaţiunei şi apoi sĕ-şi dee concursul cu tótă sinceritatea şi tot devotamentul la marea operă a educaţiunei, ce o are a îndeplini şcóla.

Schalk numeşte pe educator într'un avênt de însufleţire „sculptor al omenimei“ (Menschen-Bildhauer), căci precum sculptorul are sĕ tórne viéţă în figurile sale mórte, aşa are sĕ tórne şi educatorul apa vie a moralităţii şi caracterului în slabele vine ale elevului. Sculptorul creéză tipuri artistice, ear' educatorul caractere omeneşti. Comparaţiunea cât de iperbolică s'ar părè, cuprinde totuşi o bună dosă de adevĕr, şi anume adevĕrul, că precum sculptorul e artist în domeniul artei sale, un astfel de artist în feliul sĕu e şi educatorul. Ce e drept, caracterul individului depinde în primul rênd de la disposiţiunile înăscute fie-căruia şi de la educaţiunea primită deja în familie. Acesta e substratul, pe care are sĕ edifice vrênd nevrênd, educatorul. Cu cât disposiţiunile fireşti sunt mai fericite, ear' educaţiunea familiară mai alésă şi mai pedagogică, cu atât mai uşurată va fi opera educatorului. Nu încape însĕ îndoélă, că opera de educaţiune se póte duce la îndeplinire numai în şcólă, şi numai aici se póte da o direcţiune definitivă şi decisivă caracterului individual în sensul culturei morale de azi. Aici zace şi se vede adevĕrata artă a educatorului şi a şcólei.

(Va urma).

frica Domnului *„altă frică sĕ nu cunóscă“*.

Am scos din cununa faptelor ce 'i împodobesc fruntea, numai câteva mărgele preţióse, am arătat numai câteva schiţe din viéţa ilustrului bărbat, care se desparte de locul de frunte ce i-l'a încredinţat obştea românéscă, şi din aceste puţine vom cunóşte că vor trece decenii şi generaţii, până ce ne va fi dat sĕ avem un al doilea Alexandru Mocsonyi în fruntea „Asociaţiunii“.

Nicolau Ivan
asesor consistorial,
membru în comitetul central al
„Asociaţiunii“.

Delegaţiunile. Conform unor ştiri date din Viena, în cercurile competente se crede, că în urma schimbării situaţiei politice din Ungaria va fi posibil sĕ se convóce delegaţiunile încă în cursul anului curent. In acest scop în ministeriile comune s'au şi făcut deja lucrările pregătitóre. Pentru casul că vor fi convocate, de astădată 'şi vor ţiné şedinţele în Viena.

Deputaţii saşi — tiszaisti. „Neue Fr. Presse“ comunică pe basa unui raport primit din Budapesta, că cei unsprezece deputaţi saşi, cari eşiseră din partidul liberal sub Bánffy, au hotărît sĕ reintre în partid şi sĕ sprijinéscă guvernul lui Tisza.

Secretarii de stat ai noului guvern. Cum se raportéză din Budapesta, secretarii de stat: *Gromon* Dezső (ministeriul de honveḑi), *Mohay* Sándor (justiţie), *Zsilinszky* Mihály (culte şi instrucţiune publică) şi *Gränzenstein* Béla (finanţe), îşi vor menţiné postul şi sub noul cabinet, ear' la celelalte resorturi vor întra ómeni noi. A nume: la resortul internelor va fi numit secretariu de stat *Sándor* János, fostul comite al comitatului Têrnava-mică, acum comisariu guvernial pentru acţiunea „de salvare“ a sĕcuilor şi comite al comitatului Mureş-Turda; la resortul agriculturei va fi numit *contele Serényi*, ear' la al comerciului *baronul Feilitsch* (ginerele baronului Bánffy).

„Los von Ungarn“. Deputatul Dr. *Derschatta*, conducĕtor al partidului poporal-german din dieta austriacă, pronunţându-se asupra „programului militar“ pe basa căruia contele *Tisza* a primit mandat sĕ formeze guvern, a zis că prin acel program partidul liberal a spart pactul şi dualismul, fiind-că favorurile asigurate în el pentru Magiari însémnă armată magiară. Nu mai lipseşte de cât limba de comandă magiară, care în curênd va cădé în sinul Magiarilor ca o pómă cóptă. In timp de zece ani armata magiară va devení fapt. Nu se póte, ca noi, încheind un pact încă pe zece ani, sĕ plătim cheltuielile acestei armate. Deci: *Los von Ungarn.*

De la congres.

— Raport general al consistoriului metropolitan ca senat şcolar. —

(Fine).

Tot în timpul, când se făceau încercările acestea de a silí biserica sĕ adópte limba magiară pentru propunerea religiunei la şcólele medii cari nu stau sub jurisdicţiunea bisericei nóstre, ni-a venit ştire despre pedecile ce le pun autorităţile politice în calea înfiinţării şcólelor poporale confesionale pe teritoriul fostului confiniu militar bănăţean.

Cunoscut este, că după disolvarea fostului confiniu militar bănăţean şcólelele poporale de pe acel teritoriu, înfiinţate şi susţinute de comunele nóstre confesionale, au fost decretate şcóle comunale prin un ordin ministerial adresat inspectorilor şcolari regeşti sub 27 Maiu 1894 nr. 3763, fără ascultarea autorităţii confesionale superióre, ba chiar fără-ca acel ordin sĕ fi fost comunicat nouĕ. In modul acesta ni-s'au luat aprópe 100 de şcóle, ale căror edificii şi alte imobilii s'au transcris în cartea funduară în proprietatea comunelor politice, fără ascultarea nóstră, pe basa unui simplu ordin ministerial, — fondurile şcolare s'au pus la disposiţiunea comunelor politice.

Şi s'au făcut acestea tóte contra declaraţiunii ministrului de atunci, care în circularul seu de inaugurare din 22 Februarie 1873, nr. 1, comunicat şi autorităţilor nóstre, ne asigurase espres, că n'are intenţiune a preface în şcóle comunale şcólele pe cari doresc sĕ le susţină confesiunile. Cu tóte acestea sistemul şcólelor comunale întrodus la anul 1874 se susţine până în ziua de astăzi, fără-ca la remonstraţiunea consistoriului metropolitan din 15 Novembre n., 1884, nr. 117 (veḑi prot. congr. din anul 1886, pag. 235—265), făcută în urma concluselor congresuale nr. 70/187 şi 299/1878, sĕ fi urmat vre-o resoluţiune.

Vĕḑênd acésta comuna confesională Satul-nou din diecesa Caransebeşului, şi reflectând la art. de lege XXXVIII/1868, care în §-ul 10 dă confesiunilor dreptul sĕ înfiinţeze şi sĕ susţină şcóle, şi-a luat îndemnul sĕ înfiinţeze din mijlócele sale o şcólă nouă confesională, şi în fapt a şi înfinţat-o şi a început instrucţiunea, dar' n'a trecut mult timp şi şcóla a fost închisă prin autorităţile politice, sub cuvênt că pe teritoriul fostului confiniu militar şcóle confesionale nu se pot înfiinţa, ear' pentru o şcólă cu caracter privat se cere încuviinţarea guvernului.

Scrutările, cari le-am făcut asupra acestei cause, presintă lucrul în următoriul mod:

In fostul confiniu militar bănăţean era în valóre statutul şcolar din 8 Iunie 1871. In acel statut amintindu-se „caracterul de până ací al şcólelor poporale“ şi în privinţa acestuia nefiind lămurite vederile comandei militare din Timişóra, care administra confiniul militar, la întrebarea făcută din partea aceleia ministrul regesc ung. în resoluţiunea sa din 3 Octobre n. 1872 nr. 15117, a declarat spre orientarea comandei militare, că sub „caracterul de până ací“ al şcólelor poporale este a se înţelege „caracterul confesional“, căci numai acela corĕspunde legii de instrucţiune ungare din anul 1868, şi că consistoriul din Caransebeş are tótă dreptatea, când cere, ca şcólele amintite în §-ul 3 al statutului sau instrucţiunii din anul 1871, adecă acelea pe cari le au înfiinţat şi susţinut nu comunele politice, ci comunele confesionale, din mijlócele lor, sĕ fie recunoscute şcóle confesionale.

Art. de lege XXVII/1873, prin care s'a provincialisat confiniul militar, autoriséză în §-ul 25 pe ministrul de instrucţiune sĕ modifice statutul şcolar din anul 1871, în cât admit împrejurările, conform art. de lege XXXVIII/1868, adecă conform legii de instrucţiune ungare, binişor liberală.

Aceeaşi autorisare o dă ministrului şi art. de lege XXVIII/1876 în §-ul 17, cu privire la legea XXXVIII/1868 şi la art. VI/1876.

Aşa a urmat apoi statutul sau regulamentul din anul 1877, sancţionat de Maiestatea Sa, care contrar legii XXXVIII/1868, nu admite şcóle confesionale pe teritoriul fostului confiniu militar bănăţean, — va sĕ zică dreptul confesiunilor de a înfiinţa şi susţiné şcóle, garantat prin art. de lege XXXVIII/1868, e scos din aplicare în teritoriul fostului confiniu militar, care în astă privinţă nu stă sub scutul legii patriei, ci sub normă esceptională absolutistică.

Măritul Congres luând privire în actele acestei cause, acluse sub 3/., va aprecia situaţiunea actuală, şi vĕḑênd că de o parte ni-s'au luat în mod unilateral şcólele cari le-am avut — de altă parte suntem opriţi a ne înfiinţa altele în locul acelora, — va interveni la ministrul cultelor şi al instrucţiunei publice, pentru-ca sĕ scótă teritoriul confiniului militar de sub starea esceptională sub care se află astăzi, şi sĕ-i facă parte în cele ale instrucţiei publice de beneficiile art. de lege XXXVIII din 1868.

Alte cestiuni controverse în privinţa instrucţiunei poporale s'au provocat prin un emis ministerial adresat inspectorilor şcolari reg. în scopul esecutării mai intensive a art. de lege XVIII/1879 despre propunerea limbei magiare în şcólele poporale, în cât adecă acel emis se pare că ţinteşte a ne impune mai multe ore pentru limba magiară, de cât prevede planul orelor statorite de însuşi ministrul în anul 1879.

Afară de acésta, emisul ministerial susţinea, că la propunerea geografiei, istoriei şi constituţiunei patriei, folosirea limbei magiare 'i dă învĕţătoriului modrul de a deştepta şi nutrí în inima elevului sentimentul patriotic, — va sĕ zică, emisul cerea, ca obiectele aici numite sĕ se propună deodată şi în limba magiară.

In fine dispune emisul ministerial, că cele ce le însémnă inspectorul şcolar reg. la protocolul despre visitarea şcólei, anume scăderile esperiate la propunerea limbei magiare, sĕ le subscrie presidentul scaunului şcolar, la noi presidentul comitetului parochial.

Noi din parte-ne am avut în vedere, că pentru biserica nóstră obligătoriu este art. de lege XVIII/1879, care reguléză instrucţiunea limbei magiare în şcólele poporale, şi planul orelor pentru propunerea acelei limbi, şi acestora ne acomodăm cu tótă loialitatea ce o datorim legilor statului, în celelalte însĕ biserica nóstră autonomă se guvernéză prin sine însaşi, n'am putut admite nici un numĕr de ore mai mare pentru limba magiară, nici folosirea acelei limbi la propunerea geografiei, istoriei şi constituţiunei ţĕrii, şi reflectând la sfera de activitate a inspectorilor şcolari reg. circumscrisă în §-ul 5, p. 3 b), art. de lege XXVIII/1876, n'am putut permite, ca presidenţii comitetelor nóstre parochiale sĕ subscrie protocóle redactate într'o limbă de ei neînţelésă şi sĕ compróbe ca martori dificultările modalităţilor şi resultatelor la propunerea limbei magiare, şi a cualificaţiunii şi desterităţii învĕţătoriului în limba magiară, — lucruri, pe cari presidenţii comitetelor parochiale nu sunt în stare sĕ le judece, şi subscriind protocolul ar devení martori contra şcólelor susţinute de ei înşişi.

In înţelesul aici indicat s'au dat consistórelor eparchiale directivele de cari vor trebuí sĕ fie conduse în casuri obveniente.

Actele se aclud aici sub 4/.

Planurile de învĕţământ pentru şcólele poporale şi pentru institutele pedagogice-teologice (concl. congr. nr. 61/1900) urméză cu raport special.

Datele despre bibliotecele şcolare şi despre esamenele de cualificaţiune, asemenea şi datele despre elevii nostri la şcóle străine (concl. congr. 76, 78/1900) s'au cuprins după putinţă în conspectul general al datelor statistice.

Rapórtele consistórielor eparchiale despre inspecţionarea şcólelor (concl. cong. nr. 83/1900) urméză ca obiect de sine.

Revisiunea regulamentului pentru organisarea învĕţământului în şcólele poporale (concl. congr. nr. 79/1900) se va face când vor fi definitiv încheiate tóte esperinţele căştigate la aplicarea acelui regulament, de cumva vor fi notate şi ţinute în evidenţă de consistórele eparchiale.

O revisiune prematură şi deci necompletă ar avé drept urmare modificarea regulamentului tot la trei ani, ceea-ce ar produce confusiune şi un provisoriu neîndatinat şi stricăcios pentru cursul constant al administraţiunii şcolare.

Cele până acum propuse spre modificare sunt lucruri de a dóua mână, nu pot justifica o nóuă codificare; când materialul va fi complet şi timpul sosit, consistoriul metropolitan va vení cu propunerile sale.

In diecesa Aradului am întimpinat greutăţi, voind a rectifica titlul cărţilor funduare relativ la proprietatea comunelor bisericeşti asupra averilor lor.

In diecesa Aradului adecă averile comunelor bisericeşti sunt şi acum semnate în cărţile funduare ca proprietăţi ale „fondului bisericesc greco-neunit“, „fondului şcolar greco-neunit“, „fondului preoţimii greco-neunite“ ş. a.

Consistoriul numitei diecese deci a luat mĕsuri pentru rectificarea acestor titli în cărţile funduare, în urma căror mĕsuri în unele comune sau şi făcut regulările necesare. Prin un rescript ministerial însĕ i-s'a interḑis consistorului de a face fără încuviinţare ministerială schimbări în cărţile funduare relativ la averile ce se folosesc spre scopuri şcolare.

Un cas concret în numita diecesă s'a aranjat spre mulţămirea diecesei. De altmintrea după art. de lege XXXVIII/1868, §-ul 14, ministrul e în drept sĕ se convingă, dacă averea şcólei e sigur elocată, şi dacă se foloseşte spre scopurile şcólei, ori nu? — şi ministrul va afla căile potrivite pentru a-şi procura informaţiunile de cari are trebuinţă, în tot casul póte cere informaţiuni de la autorităţile bisericeşti, şi acelea sunt datóre sĕ le dee.

Nu se póte însĕ, ca autorităţile bisericeşti sĕ facă arătare din cas în cas, şi sĕ facă pendentă esecutarea concluselor de la încuviinţarea autorităţii statului, — atare procedere face ilusorie autonomia bisericei.

Proprietatea comunelor bisericeşti asupra averilor lor e nelimitată, ca şi ori-care altă proprietate, şi conclusele comunelor bisericeşti, prin cari vor fi separat o anumită parte a averei lor spre susţinerea şcólelor, pot fi modificate şi revocate prin însĕ-şi comunele bisericeşti cu încuviinţarea autorităţilor lor superióre, tocmai aşa, cum le stă în voiă comunelor sĕ mai susţină şcólă ori sĕ o desfiinţeze.

Averea destinată spre scopuri şcolare numai atunci nu póte fi subtrasă de la destinaţiunea sa, dacă provine din donaţiuni, eredităţi sau fundaţiuni destinate anume pentru şcólă.

Casul concret însĕ arată, că nu e bine, ca comunele bisericeşti sĕ-şi lege o parte din averea lor anume pentru susţinerea şcólei, ajunge dacă trebuinţele şcólei se provĕd în budgetul general al comunei bisericeşti, şi-şi află din acela acoperirea lor. In acest înţeles s'au instruat tóte consistórele eparchiale.

Actele se aclud sub ·/.

Planul de învĕţământ pentru şcólele poporale va urma cu raport separat, — asemenea şi planurile de învĕţământ pentru institutele pedagogice şi teologice, după ce se va fi pronunţat asupra lor sinodul episcopesc.

Din şedinţa consistoriului metropolitan, ca senat şcolar, ţinută în Sibiiu la 29 Septembre, 1903.

Ioan Metianu m. p.,
metropolit.

Leontin Simonescu m. p.
secretariu metropolitan.

NOUTĂŢI

Manifestaţiuni de stimă. Eri, din prilejul zilei onomastice a Preacuvioşiei Sale dlui archimandrit si vicariu archiepiscopesc *Dr. Ilarion Puşcariu*, asesorii consistoriali şi aprópe întrégă inteliginţa română din Sibiiu s'au presentat la Preacuvioşia Sa, pentru-ca şi din acest prilej sĕ dee espresiune stimei şi dragostei ce i-o păstréză. Acestor sentimente de stimă şi dragoste a dat frumósă espresiune dl protopresbiter Ioan Papiu în cuvêntul de felicitare, rostit în numele tuturor. Asĕmănând cursul vieţii cu calea ce o face marinariul, şi mânecând de la mulţămirea ce o simte marinariul după ce cu mână tare şi cu ochiu ager cârmuindu-şi corabia printrĕ valurile marii ajunge la mal, dl Papiu constată că tot astfel şi Preacuv. Sa, privind la viéţa şi activitatea sa de până acum, póte cu drept cuvênt sĕ simtă mulţămire, căci bine, în fapte de folos pentru biserică şi neam şi-a cărmuit corabia vieţii şi activităţii. Simţim însĕ mulţămire sufletéscă şi noi, matrozii — zice dsa, — ştiindu-ne conduşi de marinar aşa binemeritat. Doreşte Preacuvioşiei Sale viéţă şi putere, pentru-ca prin activitatea sa mulţi ani încă sĕ ne fie model de muncă şi abnegaţiune pentru binele obştesc al bisericei şi neamului. Emoţionat de aceste manifestaţiuni Preacuvioşia Sa rĕspunde, că pe lângă mulţămirea şi bucuria ce o simte vĕḑêndu-se încunjurat de amicii şi tovarĕşii sei de muncă, simte şi mângáere vĕḑênd generaţia tineră, dornică de muncă şi ea, care va continua cu acelaşi zel şi devotament munca începută de noi, bĕtrânii. Căci bĕtrâni suntem — zice Preacuvioşia Sa — şi cred că pot sĕ mĕ numĕr şi eu întrĕ bĕtrâni, trecut fiind preste ani şése zeci. Noi vom trece, dar' vom trece mângăiaţi că după noi urméză o generaţiune care va relua firul căḑut din mânile nóstre şi va continua munca spre binele şi folosul de obşte. Mulţămeşte dlui Papiu şi tuturor pentru acéstă manifestaţiune şi doreşte tuturor viéţă îndelungată.

Ceva mai târziu, însoţit de secretariul Dr. G. Proca şi primit cu căldurósă ovaţiuni din partea celor presenţi, a sosit şi Esc. Sa Inaltpreasânţitul archiepiscop şi metropolit al nostru *Ioan*, care şi de astădată a ţinut sĕ dee espresiune înaltei sale consideraţiuni faţă de vicariul sĕu.

*

Picnic în Cluj. Universitarii români din *Cluj* invită la picnicul ce se va ţiné Joi în 26 Novembre st. n. 1903 în sala Redutei orăşĕneşti. Venitul e destinat pentru ajutorarea tinerilor lipsiţi de mijlóce. Inceputul séra la orele 8. Preţul de întrare: de persónă 3 cor. de familie până la 3 membri 6 cor., de la 3 membri în sus 8 coróne. *Comitetul aranjator:* Silviu Brânḑieu, president. Laurenţiu Căpuşan şi Ioan Jarda, vice-presidenţi. Traian Pop şi Augustin Raţiu, secretari. Eugen Simpetrean, cassariu. Valentin Poruţiu, controlor. Aurel Moldovan şi Emil Dan, maiordomi. Suprasolvirile şi ofertele marinimóse sunt a se trimite la adresa cassariului (strada Deák Ferencz nr. 29) şi se vor cuita pe cale ziaristică.

*

† Teodor Mommsen, renumitul istoriograf german, a rĕposat Duminecă în Berlin, în etate de 86 ani. T. Mommsen s'a născut în Garding (Schleswig-Holstein) la 30 Novembre 1817. A studiat gimnasiul în Altona, filologia şi jura în Kiel. In 1844—47, cu subvenţie de la Academia din Berlin a făcut călĕtorii prin Francia si Italia pentru a face studii archeologice. In 1848 a fost numit profesor la facultatea juridică a universităţii din Leipzig, de unde, din motive politice a fost dimis în 1850. In 1852 a fost chiămat la catedra de drept roman a facultăţii juridice din Zürich, de la care în 1854 a trecut la Breslau, ear' în 1858 la Berlin ca profesor de istoria antică, concrеḑêndu-i-se conducerea publicaţiunii „Corpus inscriptionum latinarum", ear' în 1873 fiind numit secretariu al Academiei de ştiinţe, în care post a rĕmas până la 1895. Renumele de mare istoriograf şi-l'a căştigat deoseb prin monumentalul op „*Römische Geschichte*" (5 tomuri), tradus aprópe în tóte limbile culte, şi prin asemenea renumitul op „*Römisches Staatsrecht*" (Dreptul public roman). Scrierile sale, tóte altcum de însemnată valóre, sunt sumedenie.

*

Demonstraţiuni studenţeşti în Budapesta. Sâmbătă séra vr'o patru sute de studenţi universitari s'au adunat la universitate, ca sĕ demonstreze contra fostului partid naţional (apponyist), din causă că mare parte dintrĕ membrii lui (chiar şi Apponyi) s'au învoit cu modificările propuse de Tisza în „programul postulatelor naţionale". Porţile universităţii erau însĕ încuiate. La gălăgia făcută de „demonstranţi" a eşit la faţa locului un detaşament de poliţişti, care după ce demonstranţii n'au dat ascultare somaţiunilor de a-şi vedé de alte lucruri, a arestat vre-o douĕzeci de tineri dintrĕ cei mai gălăgioşi. Resfiraţi de acolo, grijitorii de drepturile naţionale s'au adunat pe bulevardul Kossuth, în faţa casinei magnaţilor, unde conducĕtorii demonstraţiei: Hofman Otto, Lederer József, şi Horváth András, li-au propus sĕ mérgă şi la clubul liberal, ca sĕ demonstreze şi acolo. După ce somaţiunile date din partea poliţiei n'au avut nici un efect nici acolo, poliţiştii au pus mâna pe cei trei conducĕtori şi i-au dus în arest. Ceilalţi au început sĕ lărmuéscă şi sĕ insulte poliţia, cercând sĕ elibereze pe cei trei conducĕtori. S'a încins apoi păruélă straşnică întrĕ studenţi şi poliţişti, la finea căreia au mai fost arestaţi încă 15 studenţi.

*

Cel mai tiner locotenent. Vineri a fost primit în audienţă *archiducele Carol*, băiatul archiducelui Otto, avansat la rangul de locotenent. Tinerelul archiduce, care în anii trecuţi a făcut călĕtorie de studiu şi prin Transilvania, însoţit de educatorul seu, şi despre care pe atunci se scria mult, ca despre presumptivul moştenitoriu al tronului, e cel mai tiner oficer în armata austro-ungară; Vineri a îmbrăcat de primadată uniforma de oficer şi a fost în audienţă la M. Sa spre a-i mulţămi pentru avansare.

*

Mormoni în Timişóra. In o casă privată din suburbiul Elisabetin al Timişórei poliţia a deţinut zilele trecute o sémă de femei şi bărbaţi, cari erau pe cale de a se constituí în comunitate mormonică (soţie cu mai mulţi bărbaţi), momiţi de emisariul mormonilor din America, Francisc Pingre, care încă a fost deţinut. Pingre, pupă ascultare la căpitănatul poliţiei, a fost espulsat din Timişóra, ear' fiitorii mormoni au fost puşi la rĕcóre.

*

Furnisări de sĕcară pentru armată. Magazinul de proviant („Militär Verpflegsmagazin") din Sibiiu cumpĕră în cursul lunii curente (Novembre) 943 măji metrice de sĕcară, direct de la proprietari şi tovărĕşii de agricultori. (Ovĕs nu mai cumpĕră, fiind aprovisionat deja cu cuantitate suficientă).

*

Din tragediile beţiei. In séra de 15 spre 16 Octobre st. v. locuitoriul Tănase Ianc din Ribicióra de sus (comitatul Hunedóra), fiind turmentat de beutură s'a dat în cértă cu mamă-sa, în presenţa unui vecin al lor, ear' mai târziu a fost junghiat în pântece, de făptuitori până acum neeruaţi. Nenorocitul, — care dacă nu era beat nu s'ar fi certat cu mamă-sa şi sigur că n'ar fi ajuns nici în conflict cu ucigaşii, ori ucigaşul sĕu, — după suferinţe de douĕ zile a murit, lăsând în jale şi nenorocire pe soţie-sa cu trei copilaşi mititei.

*

Colecta de noroc Gaedicke. Facem atenţi pe cetitorii nostri asupra inseratului de astăzi al cunoscutei şi celei mai mari colecte Gaedicke. Norocul acestei firme este cunoscut pretutindenea, aşa că fiecare voeşte sĕ jóce numai la norocosul Gaedicke, deóre-ce de fapt nu trece tragere în care firma acésta sĕ nu pótă arăta unul sau mai multe căştiguri principale.

*

O epistolă. Stimatului Domn *Albert Müller*, Budapesta, Str. Vadász V. nr. 42/V.

Am primit crucea inventată de dvóstră şi vĕ rog sĕ primiţi sincerile mele mulţămiri deóre-ce prin invenţia dvóstră v'aţi îndurat de mine. Rog pe bunul Dumnezeu sĕ vĕ binecuvinte pentru acésta. Cu deosebită stimă Matei Dirkits.

Acéstă scrisóre a primit-o adresatul care e inventatorul crucei duble electro-magnetice R. B. nr. 86967, care inventaţie are efect vindecător contra ischiasului, reumei, astmei, sgârcіului de inimă, etc.

Despărţĕmêntul Sebeş

al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român".

Avis.

Adunarea generală cercuală a „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român din cercul Sebeş" se va ţiné în comuna *Laz*, în edificiul şcólei române gr. or. la 8/21 Novembre a. c. cu programul publicat deja.

Sebeşul-săsesc, la 2 Novembre n. 1903.

S. Medean — *G. Tătar*
director. — *secretariu.*

AMVONUL.

(*Predica rostită de asesorul* Mateiu Voileanu, *trimis din partea Escel. Sale Inaltpreasânţitului archiepiscop şi metropolit al nostru* Ioan, *ca sĕ conducă ceremonialul sfinţirii bisericei din* Porumbacul-superior-rĕsăritean).

> „Şi acum, Dómne Dumnezeul lui Israil, sĕ se adevereze cuvêntul tĕu lui David Tatălui meu.
>
> Că de acum cu adevĕrat va lăcuí Dzeu cu ómenii pe pămênt? de vreme ce ceriul şi ceriul ceriului nu sunt destul ţie, în ce chip casa acésta, care o am zidit numelui tĕu?
>
> Deci caută spre rugăciunea mea, şi spre cererea mea Dómne Dumnezeul lui Israil, ca sĕ auḑi cererea şi rugăciunea, cu carea se rógă robul tĕu înaintea ta către tine astăzi.
>
> Sĕ fie ochii tĕi deschişi spre casa acésta ziua şi nóptea . . . .
>
> Şi sĕ asculţi cererea robului tĕu, şi a poporului tĕu Israil ori câte vor cere în locul acesta, şi tu sĕ auzi în locul lăcuinţei tale în ceriu, şi sĕ faci şi milostiv sĕ fi."
>
> (A treia carte a împĕraţilor cap. 8, st. 26.—30).

Dumnezeescul proroc David, simţind că i-se apropie zilele cele din urmă, adunând poporul lui Israil, a grăit: Dumnezeul părinţilor nostri, Dumnezeul lui Avraam, al lui Isaac şi al lui Iacob, mi-a descoperit, că nu eu voiu zidí casa Domnului, căci eu am purtat rĕsbóie, eu am vĕrsat sânge, o va zidí însĕ următoriul meu în împĕrăţie.

Am adunat însĕ materialul cuviincios pentru zidire, „am pus cioplitori, sĕ ciopléscă pietrii neteḑite, şi fier mult pentru cuiele uşilor, şi pentru ţţini, şi lemne de cedru fără de numĕr de la Sidoneni şi de la Tirieni.

După tótă puterea mea am gătit la casa Domnului aur, argint, aramă, fier, lemne, pietrii, marmură şi la umplere pietrii scumpe şi de multe feliuri.

Şi iată dau încă trei mii de talanţi de aur de la Sufir, şi şapte mii de talanţi de argint lămurit.

La aur cu aur, la argint cu argint şi la tot lucrul prin mâna meşterilor, şi cine vrea sĕ-şi umple mânile sale astăzi Domnului."

Indemnul acesta al marelui împĕrat nu au fost cuvinte rostite înzadar, nu au sunat în pustie, căci se îndemnară boierii familiilor şi boierii fiilor lui Israil şi au dat la lucrurile casei Domnului cinci mii de talanţi de aur, şi zece mii de galbeni de aur, şi zece mii de talanţi de argint şi optspreze mii de talanţi de aramă şi o sută de talanţi de fier.

Şi la cari s'au aflat piétră, o au dat la cămările casei Domnului.

După pregătirile acestea s'a apucat de lucrul zidirei bisericii tinĕrul împĕrat Solomon, şi lucrarea a ţinut 7 ani.

Şi după ce s'a zidit biserica şi după ce s'a întrumseţat cu tóte cele rênduite de către ritualul bisericesc s'a purces la sfinţirea bisericei.

Şi tinĕrul împĕrat a adunat poporul în jurul bisericei şi după ce a pus sicriul legii Domnului în altariul bisericii, în sfânta sfintelor sub aripile cheruvimilor, înaintea leviţilor îmbrăcaţi în visson, mai fiind acolo şi, 120 de preoţi, întrĕ cântări s'a făcut sfinţirea bisericei şi împĕratul a rostit rugăciunea cu care mi-am început eu cuvêntarea acésta a mea.

Am reamintit acestea, iubiţilor ascultători, am reîmprospĕtat acéstă clasică istorisire din a doua carte Paralipomenon despre preparativele şi despre sfinţirea bisericei din Ierusalim, căci cele istorisite acolo se potrivesc şi astăzi la biserica cea nouă din comuna acésta.

Biserica cea vechiă, în care aséră póte pentru cea din urmă oră am sĕvêrşit sfânta vecernie şi sfânta utrenie, bisericuţa cea vechiă era prea mică şi nu mai încăpeau în ea toţi credincioşii nostri din acéstă comună bisericéscă.

Bisericuţa cea vechiă, modestă şi acuma de tot ruinată, aşa ni-se spune — odinióră a fost una dintrĕ bisericile cele mai frumóse de pe aceste locuri. Martoră a fost ea tuturor suferinţelor nóstre din trecut, când părinţii nostri suferiau góne şi bătăi pentru tăria lor în credinţă.

Slăbită de mulţimea vremilor, ruinată de multele vijelii, cari au trecut preste ea, bisericuţa cea vechiă zilnic ne îndemna sĕ ne îngrijim de alta mai mare şi mai frumósă, după puterile de azi ale credincioşilor nostri.

Şi precum poporul lui Israil a adunat materialul sub conducerea şi îngrijirea prorocului şi împĕratului David, şi a zidit biserica sub îngrijirea tinĕrului împĕrat Solomon, întocmai şi poporul credincios din comuna bisericéscă Porumbacul-de-sus-rĕsăritean, sub conducerea preotului anterior a adunat materialul şi sub conducerea parochului actual Nicolae Solomon, sub înţelépta şi părintésca povăţuire a protopopului tractual Ioan Cândea, a ridicat acéstă sfântă biserică, acéstă casă a Domnului, pe care azi noi, servitorii la altariul Domnului, o am sfinţit după rînduiala bisericei nóstre, şi cu ziua de azi o dăm destinaţiunei sale.

Şi de óre-ce din graţia Inaltpreasfinţiei Sale Domnului archiepiscop şi metropolit al nostru Ioan mie mi-a fost încredinţată misiunea de a conduce ceremonialul sacru al sfinţirei, şi deci mie mi-a fost dat sĕ ridic mai întâiu cuvêntul în acéstă sfântă casă a Domnului, cari alte cuvinte mai potrivite aş puté eu rostí în acéstă sfântă biserică, de cât cele ale înţeleptului Solomon la sfinţirea bisericei din Ierusalim: „Dómne Dumnezeul lui Israil, de vreme ce ceriul, şi ceriul ceriului nu sunt destul ţie, în ce chip casa acésta? Sĕ fie ochii tĕi pururea deschişi spre casa acésta ziua şi nóptea. Şi sĕ asculţi cererea poporului acestuia ori câte va cere în locul acesta tu sĕ-l auzi din locul locuinţei tale în ceriu, şi sĕ faci şi milostiv sĕ fii!

Fie, Dómne, ochii tĕi pururea deschişi spre casa acésta şi urechile tale pururea luând aminte spre glasul rugăciunei robilor tĕi. Şi rugăciunile lor de cerere, rugăciunile lor de laudă, rugăciunile lor de mulţămită, făcute din acest sfânt lăcaş, primeşte-le Dómne întru sfântul şi cel mai presus de ceriuri şi înţelegĕtoriul teu jertfelnic.

Auzi Dumnezeule rugăciunea poporului tĕu şi cercetéză turma ta, şi rĕsplăteşte tóte ostenelele, tóte jertfele câte robii tĕi au avut cu zidirea acestei sfinte biserici.

O virtute a poporului nostru, iubiţilor ascultători, a fost în tóte vremile ridicarea de biserici, ridicarea de jertfelnice Domnului. Şi mai ales în părţile acestea au escelat părinţii nostri în virtutea acésta.

Bisericile cele multe pe la pólele munţilor, mănăstirile cele numĕróse din ţéra Oltului, acuma arse, pustiite, prădate, mistuite prin flacări, tóte acestea sunt mărturii vii despre acéstă virtute a poporului român, a poporului nostru.

In vreme de rĕstrişte, în vreme de grele asupriri, în vreme de crâncene góne sau persecuţiuni, părinţii nostri au ridicat biserici, în acelea au pus altare, şi acolo se adunau şi cereau scutul şi apĕrarea celui de sus.

Vécuri de-arêndul au ţinut acele persecuţiuni, când din partea străinilor de neam şi de lege, când din partea celor de un sânge cu noi, dar' cari în unele părţi s'au lăpĕdat de legea nóstră.

Şi în acele persecuţiuni, iubiţilor ascultători, biserica a fost scutul nostru, biserica a fost scăparea nóstră, biserica a fost mângăierea nóstră.

Aşa a fost aici în ţéra nóstră.

Virtutea poporului român de a ridica biserici nu s'a mărginit numai aici la noi, ea se arată în asemenea mărire şi preste hotarele ţerei nóstre, pretutindenea unde sunt români ne întâlnim cu virtutea acésta a nóstră proprie.

Istoria ne arată, că în ţĕrile române după fie-care luptă terminată cu învingere Domnii ţerilor româneşti, spre aducere aminte, ridicau câte o biserică, ridicau câte o mănăstire, drept monumente neperitóre despre religiositatea românului.

Asemenea monumente mai sunt încă şi azi cu sutele.

Dar' sĕ nu mergem departe căutând asemenea neperitóre monumente despre religiositatea românului, sĕ privim numai în jurul nostru, în comunele nóstre, şi pretutindenea vom întâlní predilecţia românului de a ridica biserici, de a zidí altare Domnului.

Şi virtutea acésta, care mai anii trecuţi o am admirat, când am fost martori la sfinţirea bisericei din comuna vecină Drăguş, acéstă virtute o aflăm azi aici în acéstă comună mărginaşă, situată la pólele bĕtrânilor Carpaţi, o aflăm în comuna Porumbacul-de-sus-rĕsăritean, care a ridicat întru mărirea lui Dumnezeu biserica pompósă, pe care o am sfinţit azi.

Biserica acésta, nouĕ celor de azi, nouĕ celor ce am conlucrat ca preoţi la sfinţirea ei, şi publicului mare asistent, ne spune că în comuna acésta poporul credincios a păstrat cu sfinţenie virtuţile şi tradiţiunile strămoşilor de a ridica biserici pompóse întru preamărirea numelui lui Dumnezeu, ear' următorilor nostri, generaţiuuilor viitóre va vestí cu fală hărnicia părinţilor, cari au ştiut sĕ ridice casă Domnului.

Biserica acésta ne mai spune nouĕ încă şi aceea, că unde este bună înţelegere, unde este dragoste întrĕ fraţi, unde este bună conducere, acolo şi Dumnezeu este în mijlocul ómenilor, şi acolo se fac lucruri bune, lucruri folositóre, lucruri plăcute lui Dumnezeu.

Vĕḑênd asemenea bună înţelegere, asemenea dragoste creştinéscă, din care a rĕsărit asemenea op măreţ, cum este acéstă sfântă biserică, se veseleşte inima nóstră întru Domnul, şi bucuriei nóstre trebue sĕ 'i dăm espresiune acuma, din locul acesta.

Dar' nu ne bucurăm, iubiţilor, numai noi, cei ce am sfinţit acéstă sfântă biserică, numai noi, cari am asistat la actul sfinţirei şi am ascultat cu evlavie rugăciunile de inimi înălţătóre, cari s'au rostit întâia-óră la acest sfânt altariu, nu ne bucurăm numai noi, zic, ci împreună cu noi se bucură toţi cei ce pórtă la inimă binéle poporului nostru român, toţi cei ce voiesc, ca noi sĕ continuăm a trăí în limba nóstră, în legea nóstră, în tradiţiunile şi aspiraţiunile străbunilor nostri.

La locul prim se bucură mai ales Inaltpreasfinţia Sa preabunul nostru archiepiscop şi metropolit Ioan, care în actul, cu care m'a însărcinat cu sfinţirea acestei sfinte biserici iată ce 'mi zice:

„*Totodată te poftim a comunica credincioşilor nostri de acolo bucuria ce am simţit-o, aflând că li-a ajutat Dumnezeu sĕ 'şi zidéscă noul Sion, şi a le împărtăşí binecuvêntarea nóstră archieréscă*".

Implinind deci cu ajutoriul lui Dumnezeu tóte câte mi-s'au încredinţat din acest incident plăcut nouĕ tuturor, se cuvine, iubiţilor creştini, ca toţi câţi suntem aici în casa Domnului sĕ înălţăm rugăciuni de mulţămită către Preaînduratul Dumnezeu pentru tóte binefacerile cu cari a dăruit pe acesti evlavioşi creştini de când au luat nobila iniţiativă de a ridica lăcaş nou lui Dumnezeu până în césul acesta, când vĕd încoronată cu succes opera începută; sĕ ridicăm rugăciuni de mulţămită noi preoţii, cărora ni-a fost dat, ca la acest sfânt altariu noi sĕ sĕvêrşim mai întâiu sfânta liturgie.

Dómne Dumnezeul lui Israil, care ai condus paşii acestui popor până a făcut acest lucru bun, caută spre cererea mea, şi sĕ fie ochii tĕi deschişi spre casa acésta ziua şi nóptea şi ori câte va cere poporul din locul acesta tu sĕ auḑi din ceriu, şi sĕ faci şi milostiv sĕ fii. Amin.

Oficială.

Oficiile parochiale din comunele în cari recolta bună ori alte împrejurări locale favorabile au admis facerea şi încheierea colectei pentru biserica catedrală — sunt poftite a trimite direct la oficiul cassei consistoriale resultatul acelei colecte împreună cu un scurt raport.

Nr. 3766/903. [252] 2—3

CONCURS

Pentru ocuparea postului de **primariu al orașului Szászsebes,** devenit vacant prin mórte, pe timpul până la finea anului 1907 la ordinul vice-comitelui comitatens nr. 9787/903 se escrie concurs cu termin *până în 20 Novembre a. c.*

Reflectanții la acest post împreunat cu un salariu fundamental anual de 3400 cor. și 5 cuincuenale au ași înainta rugările timbrate și instruate cu documentul de cualificațiune prescris în §. 74 din art. de lege XXII ex 1886 și a §. 5 p. 7 din art. de lege I ex 1883 până în timpul mai sus indicat la subscrisul magistrat orășenesc.

Szászsebes, în 23 Octobre 1903.

Magistratul orășenesc.

Nr. 750 [239] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **capelan** cu dreptul de succesiune, pe lângă bětrânul paroch Ioan Serb, din **Poiana**, protopresbiteratul Mercurei, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: jumětate din cele fasionate în cóla B. pentru întregirea lor de la stat.

Reflectanții la acest post au a-și așterne suplicele lor concursuale, conform normelor în vigóre oficiului protopresbiteral subsemnat în terminul sus indicat, avênd a se presenta înainte de alegere la biserica din loc spre a cânta, eventual a celebra și cuvênta.

Mercurea, 29 Septembre 1903.

In conțelegere cu comitetul parochial. Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Mercurea.

Avram S. Pěcurariu
protopresbiter.

Nr. 730 1903. [250] 2—3

Concurs

Pentru **întregirea parochiei** vacante **Andrașfalěul român** (Săcel) protopresbiteratul Sighișórei, pe basa Veneratului ordin consistorial din 8 Iulie a. c., nr. 6949 Bis. 1903) se escrie din nou concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch, sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Concurenții vor avé sě-și așterne petițiunile în terminul deschis instruite conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta înaintea alegětorilor în vre o Duminecă sau sěrbătóre pentru a cânta, respective a celebra și cuvênta.

Sighișóra, 30 Septembre 1903.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighișóra, în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopresbiter.

Nr. 901 1903 [246] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia vacantă de clasa a treia **Feneșel** cu prediul **Cerc**, prin acésta se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat, și se pot vedé la subsemnatul oficiu.

Doritorii de a ocupa acest post au ași așterne — în terminul sus indicat — suplicele lor, subscrisului oficiu, fiind instruite conform normelor în vigóre și a se presenta înaintea poporului în vre-o Duminecă ori sěrbătóre, pentru a cânta, respective a celebra și a cuvênta.

Comitetul parochial în conțelegere cu protopresbiterul tractual.

Cluj, 2 Octobre 1903.

Tulliu Roșescu
protopresb.

A apărut:

Modele de cusături românești

Prețul **50 fileri,** plus porto 5 fileri.

Librăria archidiecesană.

Nr. 564. [254] 2—3

Concurs

Pentru **întregirea parochiei** a doua de clasa I. din **Lancrăm**, protopresbiteratul Sebeșului, devenită vacantă în urma denumirei parochului *Avram Pěcurariu* de protopresbiter al Mercurei, — în urma ordinului Preaveneratului Consistoriu archidiecesan dto 15 Septembre a. c., nr. 10,300 Plen. — se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele fasionate în tabela B. pentru dotația de la stat — cu escepțiunea remunerațiunei pentru purtarea oficiului parochial, care compete întrégă parochului prim.

Concurenții au sě-și aștérnă cererile, instruite conform §. 15 lit. *a*) din regulamentul pentru parochíi, în terminul prefipt, subsemnatului oficiu protopresbiteral, și a se presenta înainte de alegere poporului în biserică spre a cânta, respective a celebra și cuvênta.

In conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Sebeș, 15 Octobre 1903.

Oficiul protopresbiteral al Sebeșului:

Sergiu Medean
protopresb.

Un tiněr solid, militar, cunoscětor perfect al limbei magiare și germane, **caută o familie mai bună,** în care sě-și pótă petrece timpul liber de séra pentru **învěțarea limbei române.** [248] 3—3

Adresa în Administrațiune.

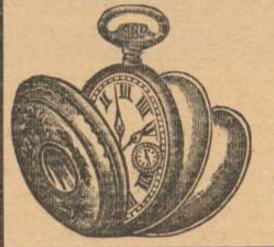

8 zile de probă!

Pentru numai fl. 2·75 trimit cu ramburs ori primind banii înainte

Un orologiu de busunariu nichel-remontoar, marca **„Sistem-Roskopf Patent“**, cu mechanism de 36 ore și arătător de secunde, umblă precis până pe-o minută, cu garanție pe 3 ani (un lanț de goldin elegant și articole de reclam se alătură gratuit).

In cas că nu convine, banii se înapoiază, deci risicul eschis.

M. J. Holzer

Deposit en gros al fabricei de orológe și aurării, Krakau (Österr.) Dietelsg. nr. 66

Liferant al funcționarilor ces. reg. de stat.

Prețuri curente ilustrate de orológe și aurării gratis și franco.

[240] 2—20

Agenți se caută.

Anunțuri de feliul acesta sunt imitațiuni.

Inainte de folosire

Cel mai sigur mijloc

contra podagrei, reumei

junghiurilor, durerilor de **spinare,** de **șolduri** și contra tuturor **durerilor de chiutori** este alifia

RESTAURATOR

a lui **HALÁPI**

scutită prin lege, care nu numai liniștește cele mai violente dureri, dar' le și vindecă.

Probată și recomandată de numěroși profesori-medici

Un tub costă 1 cor. 60 fil.

Singurul deposit:

Apoteca „APOSTOL“

Budapesta, VIII, József-körut 64.

Ani de zile am suferit de dureri reumatice. Nici un mijloc, nici o scaldă nu mi-a ajutat. **Numai alifiei dtale Restaurator am a mulțămi sănětatea.** Primește pentru acésta espresiunea adânc simțitei mele mulțămite, cum și asigurarea, că voiu recomanda fie-cărui pacient de un asemenea morb în cel mai călduros mod alifia dtale.

Budapesta, 10 Sept. 1963.

IOSIF MUNKÁCSI
str. hernad 30.

[241] 4—30

După folosre

GESUNDHEIT DEM KRANKEN STÄRKE DEM SCHWACHEN!
SCHUTZMARKE.

Devisa mea:

Sănětate bolnavului, putere celui slab!

Nicolae Jurisics ne-a eliberat de jugul turcesc, ear' Petru Jurisics, farmacist în Pakracz, ne-a scăpat de cel mai mare inimic, de bólă, prin mijlocul seu de efect minunat.

Picăturile de Pakracz ale lui **Jurisics** sunt un astfel de balsam miraculos, care din nici o casă sě nu lipséscă, deóre-ce **Picăturile de Pakracz** ale lui **Jurisics** cuprind în sine avantagiul, că pot fi întrebuințate **contra tuturor bólelor**, și se dovedesc întotdeuna și pretutindenea de minune. **Picăturile de Pakracz** ale lui **Jurisics** sunt cel mai sigur mijloc contra **bólelor de stomac, constipației, cârceilor de stomac, scaunului neregulat, lipsei de apetit, hemoroidelor** și deci și **durerei de cap** ce obvine din aceste, **acrelei în gât, rîgăiturilor, amețelei, anemiei** și contra tuturor **catarelor de stomac;** se folosește înse și pe din afară, cu strălucit efect, la **umflături, arsuri, junghiuri în membre,** și la **bóle reumatice.** Unde nu mai ajută nici un mijloc, acolo **Picăturile de Pakracz** ale lui **Jurisics** deja după scurtă folosire nu numai ușuréză durerile dar' și vindecă bóla. Nenuměróse scrisori de mulțămită și recunoștință din tóte țěrile lumii dovedesc acésta.

Picăturile de Pakracz ale lui Jurisics se comandă direct de la

PETRU JURISICS, farmacist în PAKRACZ nr. 424.

Prețul împreună cu instrucțiunea de folosire, lădiță și porto:

12 sticle cor. 5·— | 36 sticle cor. 12·40 | Tot la 12 sticle Picături de
24 „ „ 8·60 | 48 „ „ 16·— | Pakracz — una gratis

Contra tusei, bólelor de plumâni, catarelor de gâtlej, răgușelei, rěsuflărei grele, junghiurilor în cóste, influenței și catarelor de tot soiul, cel mai neîntrecut mijloc

Sucul de buruieni slavonice al lui **Jurisics**

Prețul: 2 sticle cor. 3·40, 4 sticle cor. 5·80, 6 sticle cor. 8·20.

Contra tuturor **casurilor de friguri**

mijloc deosebit de bun este **„Febri-Fugo“** care vindecă fórte iute și sigur.

Prețul: 2 sticle cor. 4·20, 4 sticle cor. 7·—, 6 sticle cor. 10·—.

Din sucul de buruieni slavonice și „Febri-Fugo“ mai puțin de 2 sticle nu se pot espeda. Și la comandarea acestor mijlóce se adauge o sticlă din **Picăturile de Pakracz** ale lui **Jurisics** — gratis!

Devisa mea:

Sănětate bolnavului, putere celui slab

[251] 2—24

Depositul principal în Budapesta:

JOSEF TÖRÖK, farmacist, Königsgasse 12

Petru Vidmarics esplică minunatul efect al **Picăturilor de Pakracz**

Lista căștigurilor de la a **XIII. loterie de clasă r. ung. priv.**

55.000 căștiguri
110.000 losuri.

Tot al doilea los căștigă!

Câștigul principal eventual

1 milion corónе

		corónе
1	premie de	**600000**
1	căștig de	**400000**
1	„	**200000**
2	„	**100000**
1	„	**90000**
2	„	**80000**
1	„	**70000**
2	„	**60000**
1	„	**50000**
1	„	**40000**
5	„	**30000**
3	„	**25000**
8	„	**20000**
8	„	**15000**
36	„	**10000**
67	„	**5000**
3	„	**3000**
437	„	**2000**
803	„	**1000**
1528	„	**500**
140	„	**300**
34450	„	**200**
4850	„	**170**
4850	„	**130**
100	„	**100**
4350	„	**80**
3350	„	**40**
55000	cășt. și pr. în sumă	**14,459.000**

INVITARE

la clasa I.

de la a

XIII. loterie de clasă r. ung. priv.

Tragerea deja în

☞ 19 și 20 Novembre 1903. ☜

Prețul clasei I. face pentru

	un los întreg	o jumětate	un pătrar	o optime
Cor.	**12.—**	**6.—**	**3.—**	**1·50**

Espedarea losurilor originale se face trimițêndu-se banii înainte, ori cu ramburs. Mai ușor și mai eftin se comandă prin asignațiune postală. Fie-cărei comande se adauge un plan oficial. Liste de trageri oficiale se trimit imediat după tragere. Șecuri postale pentru trimiterea banilor fără porto — gratis și franco.

Rog a se face comandele cu posibilă grăbire. [253] 2—5

A. GAEDICKE

Cea mai norocósă colectă din Ungaira.

Budapesta, strada Kossuth-Lajos nr. 11

Norocul lui GAEDICKE e colosal!

Căștigurile principale ce urméză au fost plătite cu bani gata mușteriilor pe losul

Nr. 62551	**600000**	cor.
„ 33464	**400000**	„
„ 11119	**400000**	„
„ 28916	**400000**	„
„ 42758	**100000**	„
„ 49878	**100000**	„
„ 87991	**100000**	„
„ 60912	**70000**	„
„ 17357	**60000**	„
„ 78863	**60000**	„
„ 82528	**60000**	„
„ 97263	**60000**	„
„ 6920	**30000**	„
„ 38691	**30000**	„
„ 90964	**30000**	„
„ 23481	**25000**	„
„ 30049	**25000**	„
„ 52235	**25000**	„
„ 14674	**20000**	„
„ 28950	**20000**	„
„ 33402	**20000**	„
„ 35862	**20000**	„
„ 44410	**20000**	„
„ 60781	**20000**	„
„ 78848	**20000**	„
„ 88874	**20000**	„

Resultatele nórocóse ale lui Gaedicke

sunt neîntrecute, deóre-ce nici o colectă nu póte arěta astfel de resultate uriașe.

Redactor prov. Dr. George Proca.

Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane

Nr. 118 Sibiiu, Sâmbătă 25 Octobre (7 Novembre n.) 1903 **Anul LI.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 34
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

† ZAHARIE BOIU

Se răresc rîndurile bărbaţilor din pleiada vechiă, cari cu stăruinţă şi abnegaţiune au muncit pentru regenerarea nóstră culturală şi naţională.

Se împuţinéză numĕrul acelora, cari aprópe o jumĕtate de véc cu trup şi suflet s'au angajat la uriaşa muncă de a scóte un popor din robia întunerecului.

Unul după altul trec la cele vecinice, cei ce odinióră podóba clerului nostru au fost, cei ce cu braţe tari şi glas înalt au vestit cuvêntul Domnului, de la altariu, de pe catedră, de la înălţimea amvonului, până la tribuna sinodală căştigată după lupte grele de providenţialul bărbat al bisericei nóstre, nemuritoriul *Andreiu.* După *Ioan Popescu*, *I. Hannia* şi *N. Cristea* iată a închis azi ochii pentru vecie şi al patrulea contimporan — *Zaharie Boiu.*

Primul paroch român la biserica ortodoxă din Sibiiu-cetate, distinsul orator bisericesc, celebrul scriitor, bunul tată şi soţ, — podóba de odinióră a clerului nostru — azi şi-a luat rĕmas bun de la ai sĕi putênd zice şi el cu apostolul ginţilor: *„Luptă bună am luptat“.*

Stăm sub impresiunea tristului moment în care ni-se anunţă trecerea din viéţă a acestui prea vrednic bărbat al bisericei nóstre, fost şi el timp de doi ani redactor al ziariului nostru în timpurile fericite, când se părea că stéua Românilor din Transilvania are sĕ strălucéscă pentru timpuri îndelungate, când prin deschiderea dietei ardelene aici în Sibiiu, fruntaşii de atunci vedeau realisat unul din visurile cele mai frumóse ale mucenicilor din anii 1848, *autonomia Ardélului*, dreptul limbei române garantat în justiţie, administraţie, comună, municipiu, biserică şi şcólă — şi cuvêntul nostru cuvênt hotărîtor în sfatul legislaţiunei, cum se cuvine sĕ fie cuvêntul unui popor care forméză maioritatea locuitorilor din ţéră. —

Zaharie Boiu şi toţi soţii sei de luptă au trebuit sĕ vadă cu ochii ştirbindu-se unul după altul drepturile căştigate la 1863, şi când se găseau spre sfîrşitul vieţii, numai cu lacrimi de jale îşi mai aduceau aminte de succesele anilor 1863—1864.

Din datele biografice ale defunctului scótem următórele:

Boiu Zaharie, scriitoriu rom., membru coresp. al Acad. rom., n. 4 Martie 1834 în Sighişóra. După absolvarea studiilor gimn. a fost învĕţător în Săcele, ear' în 1855 a întrat la teologia din Sibiiu, unde după absolvare a funcţionat 2 ani ca profesor de pedagogie. De aici s'a dus la Lipsca şi a studiat filosofia, ear' în 1861 a fost numit profesor definitiv la seminariul din Sibiiu, unde a redactat în 1863—5 „Telegraful Român“. La 1864 a fost ales ca primul paroch român în cetatea Sibiiului, 1870 asesor consistorial ord., ear' 1867 a fost chirotesit protopresbiter. Scrieri: „Sunete şi resunete“, colecţiune de poesii; „Abecedariu“, 1862, care a ajuns 14 ediţiuni, cum şi o „Manuducere“ pentru p. II. 1875; „Elemente de Istorie şi Geografie“, „Istoria naturei“ şi „Fisica“; „Casa română“, disertaţie, 1874; „Cuvêntări festive la diferite ocasiuni“; „Cuvêntări funebrale şi memoriale“, 1889; „Academia rom.“, disertaţie, 1891: 1891—95 a redactat „Transilvania“, organul Asociaţiunii, al cărei I. secretar a fost 1891—95. A tradus în limba germ.: „Istoria bis. naţionale rom.“ şi „Dreptul canonic“, de Şaguna; „Memorandul conferenţei naţionale din 1881“. Locul de frunte între scrierile sale îl ocupă însĕ colecţiunea de predice şi cuvêntări funebrale *„Seminţe din agrul lui Christos“*, în trei tomuri şi un adaus de texte biblice pentru cuvêntări funebrale, *premiate de Academia română* în sesiunea de primăvară din anul 1900.

Inmormêntarea se va face cu cuvenită pompă Duminecă la orele 2 după prânz.

Consistoriul archidiecesan se întruneşte azi pentru a lua disposiţiile cuvenite. — Pe edificiul consistoriului archidiecesan, al seminariului Andreian al cărui profesor a fost, şi pe casa Reuniunii meseriaşilor români s'a arborat stindard negru, în semn de adânc doliu. Intristatei familii condolenţele nóstre.

Redacţiunea Telegrafului Român.

Crisa internă.

Sibiiu, 6 Novembre n.

Parlamentul nostru nu mai póte lucra serios şi în linişte de 9 luni de zile, şi până în ziua de astăzi nu este încă votat nici budgetul nici contingentul de soldaţi.

Crisa acésta îndelungată şi în stadiile din urmă de tot acută, a pus pe gânduri pe toţi ómenii serioşi şi îngrijaţi de sórtea parlamentarismului în Ungaria.

Dacă ar fi sĕ credem semnelor din timpul mai próspĕt, crisa se apropie de sfîrşit, şi dacă în cele din urmă nu se vor afla mijlóce pentru delăturarea ei cu mijlóce normale, se va lua refugiu la altele mai radicale, de cari până acuma cercurile normative s'au ferit.

Cine a urmărit cu atenţiune mersul lucrurilor în parlament şi în viéţa publică a statului nostru, a putut observa, că la noi în Ungaria parlamentarismul este pus pe o basă aşa de largă, în cât nici cea mai mare majoritate nu póte face nimica în faţa unei minorităţi încăpăţinate.

Cu actualul regulament al afacerilor sale interne parlamentul nostru de 9 luni este condamnat a nu puté lucra nimica.

Cu actualul regulament al afacerilor interne parlamentul nostru de 9 luni de zile ne dă dovadă că principiul constituţionalismului cu domnirea majorităţii parlamentare este numai literă mórtă, căci în practică nu majoritatea îşi validitéză dorinţa şi voinţa sa, ci de fapt minoritatea dispune asupra situaţiunii.

Şi la noi în fapt de 9 luni de zile imensa majoritate parlamentară a trebuit sĕ vadă tristul spectacol, cum unul după altul s'au dus guvernele parlamentare, dintrĕ cari unele chiar înainte de a se puté presenta corpurilor legiuitóre.

Umilirea acésta a majorităţii parlamentare, strimtorarea corónei şi aducerea ei în posiţiunea de a revoca ministru designat şi a face alte încercări tot spre a mulcomí minoritatea, se pare, că a impintenat oposiţiunea la obstrucţiune tot mai temerară.

Pe noi însĕ crisa de până acuma nu ni-a scos din reserva ce am observat'o de la începutul ei. De-şi am fost provocaţi în mai multe rênduri, de-şi am fost denunţaţi ca elemente turbulente, ca elemente periculóse pentru liniştea şi pentru siguranţa statului, de-şi am fost atacaţi în loialitatea nóstră, noi am observat ţinută reservată, şi persistăm şi azi la ţinuta acésta.

In rolul nostru de cronicari am înregistrat cele ce s'au întêmplat.

Am arătat aşa numitele pretensiuni naţionale ale magiarilor în ce priveşte armata comună, am înregistrat ţinuta corónei în afacerile acestea şi în cele din urmă am arătat şi programul aşa numit militar al partidei liberale de la noi, cu care nu în tóte a consimţit coróna; şi în cele mai din urmă am arătat şi modificările la acest program, cu care s'a mulţămit şi partidul liberal şi coróna, şi pe basa căruia s'a format cabinetul actual în frunte cu contele Tisza, pentru care program s'a angajat la muncă guvernul actual, care numai eri a pus jurămêntul în mânile regelui, dar' s'a angajat şi partidul guvernamental, cu sucursul căruia a intrat în luptă guvernul contelui Tisza.

De la guvernul actual se cere deci sĕ restitue ordinea şi sĕ aducă parlamentul în stare normală de a 'şi relua activitatea întreruptă de peste 9 luni, şi de a aduce legi folisitóre patriei.

După semnele de până acuma guvernului actual încă nu 'i va succede a restituí ordinea şi a reda cu mijlóce normale parlamentului pacinicul teren de lucrare.

Nici chiar în sinul partidului de la putere nu este unitate de vederi întru tóte, nici acolo nu este armonia, de la care sĕ se condiţioneze o păşire resolută, cu efect.

In şirul pertractărilor în sinul acelui partid s'au ivit lucruri cari numai unitate în acţiune nu dovedesc.

Contele Apponyi la aparinţă s'a declarat mulţămit cu programul acceptat de guvern, şi spre a salva unitatea partidului nu a eşit din partidul liberal.

Şi-a reservat însĕ, ca la discutarea în parlament a programei aşa numite militare sĕ 'şi susţină şi sĕ 'şi apere vederile sale. Libertatea acésta a acţiunei şi-o a asigurat şi întărit şi prin renunciarea de la presidenţia parlamentului.

Ţinuta acésta a contelui Apponyi a împintenat pe cei-ce ţin la obstruţiune, şi mai ales a împintenat pe clericali, cari nu vĕd cu ochi buni venirea calvinului Tisza la putere.

O fracţiune din partidul kossuthist a declarat, că ea va continua cu obstrucţiunea şi faţă cu actualul guvern.

Sub asemenea auspicii se va presenta parlamentului guvernul cel nou, de la care se aştéptă, după cum am accentuat, restabilirea ordinei în parlamentul ţerii.

Nu este eschisă posibilitatea de a fi disolvat parlamentul actual, dacă obstrucţiunea nu va înceta, in care cas se va face apel la alegĕtori.

Eventualitatea acésta se accentuéză ca o recerinţă logică, spre a clarifica situaţiunea, deóre-ce manifestaţiunile de până acum în mai multe municipii sunt în contra programului actual al guvernului.

Facem constatările acestea, şi la alt loc înregistăm cele petrecute în parlament la presentarea guvernului.

Din dieta ungară. Ziua de 4 Novembre, în care cabinetul Tisza avea sĕ se presinte dietei, a scos de nou la ivélă, că cu dieta de acum nu mai este posibilă nici o lucrare seriósă. De nou s'au repetat scandalele, de nou şi-au arĕtat oposiţionalii forţa de sbierăte şi înjurături, aşa că presentarea cabinetului nu s'a putut face.

De-şi se prevedea, că şedinţa nu va decurge neted, totuşi la aşa mare grad de deslănţuire a patimilor nu s'a aşteptat nimenea, deosebi după-ce tratativele contelui *Tisza*, cu câţiva fruntaşi ai partidelor oposiţionale, lăsau a spera, că la urma urmelor totuşi va fi posibil un compromis óre-care întrĕ guvern şi oposiţie în scopul restabilirii stărilor normale. Nu s'a întêmplat însĕ aşa. Anarchia din dietă s'a validitat şi alaltăeri, — de astădată pe tema „indignării“, că Apponyi „a fost constrîns“ sĕ abzică de la postul de president al dietei.

La ora $10^1/_2$ deschiḑênd şedinţa vicepresidentul Dániel Gábor şi punênd la ordine cetirea scrisórei prin care Apponyi 'şi dă dimisia din postul de president al dietei, „clericalii“ au forţat în jurul acestei cestiuni discuţie obstrucţionistă, cu tendinţa, ca noul cabinet nici sĕ nu ajungă a se presenta dietei. Imediat după cetire a luat cuvênt *Szederkényi* (independist catolic), care după un lung pomelnic de elogii la adresa lui Apponyi a propus, ca *dieta sĕ nu iee la cunoştinţă abzicerea*, ci sĕ róge pe Apponyi sĕ şi-o retragă.

Aprobări generale din părţile oposiţiei.

Kossuth (reformat), observând tactica clericală, grăbeşte sĕ-şi aducă la reson partisanii, spunênd că de-şi recunóşte şi el meritele lui Apponnyi şi în numele partidului seu îi votézà mulţămită, totuşi nu póte aproba propunerea lui Szederkényi, fiind incompatibilă cu posiţia de drept public a partidului seu, care combate basa de la 1867, al cărei apărĕtor e şi Apponyi. Membrii reformaţi ai partidului şi-au tras apoi séma şi au mai încetat cu aclamaţiunile.

După Kossuth a luat cuvênt *Darányi* Ferencz (partidul poporal), care militând pentru punerea în discuţie a actului de abzicere zicea că „în acéstă abzicere nu voinţa şi faptul unui om o avem înaintea nóstră, ci în ea ni-se arată umbrele negre ale evenimentelor politice viitóre“.

Hellebronth Géza (tot partidul poporal) în o vorbire lungă şi patetică a zis şi următórele: „Tóte momentele acestei abziceri denotă că o mână óre-care nevĕḑută, vr'un demon ascuns lucréză contra Ungariei. Avem însĕ încredere în forţa de resistenţă a naţiunii, şi dacă va fi sĕ urmeze regimul volniciei, fie aici în dietă, fie afară de dietă, vom ştí sĕ-i facem faţă.“

Dániel Ernő (liberal) e de acord cu antevorbitorii în ceea ce priveşte recunóşterea meritelor lui Apponyi, dar' la propunerea lui Szederkényi nu póte adera, ci propune sĕ se iee abzicerea la cunoştinţă şi sĕ se esprime lui Apponyi mulţămită protocolară.

Au urmat apoi la cuvênt *Zichy* Jenő, *Rakovsky* István (poporal), care zicea că abzicerea s'a făcut „sub presiunea puterii“, *Hock* János (preot catolic): caracterisând situația a zis că ceea-ce s'a întêmplat cu Apponyi e hoție politică și că delăturarea volnică a lui de la postul de president e tirănie, etc. In cursul vorbirii lui Hock a întrat în sală Apponyi, căruia oposiționalii i-au făcut ovațiuni furtunóse.

A urmat apoi pausă. La redeschiderea ședinței a întrat în sală *Tisza* și membrii cabinetului seu, întimpinat din partea partidului liberal cu ovațiuni, cari însĕ au fost copleșite de sbierătele și tumultul făcut din părțile oposiției. *Afară cu el! Trebue sĕ 'l aruncăm afară! Mișelie! Mârșevenie! Porcărie! Sĕ 'l dăm afară!* — și alte erupțiuni de feliul acesta resunau în sală, în timp ce „domnii“ deputați amenințau cu mânile și eșiseră de prin bănci în mijlocul salei. In acest tumult *Tisza* a făcut semn că voește sĕ vorbéscă, ear' vĕḑênd că nu 'l ascultă a predat presidentului plicul cu decretul de numire a guvernului. Presidentul l'a desfăcut și a dat apoi notariului Szőcs decretul sĕ 'l cetéscă. Nu l'a auḑit însĕ nimenea, dór' cei din jurul presidentului. „Domnii“ ridicau sala 'n sus cu sbierătele, în mijlocul cărora presidentul a suspendat ședința de nou. După redeschidere gălăgia s'a continuat tot cu aceeași patimă până la ora 3¾, când ședința s'a terminat, rĕmânênd, ca în proxima ședință (eri) sĕ se continue discuția asupra abzicerii lui Apponyi.

De la conferențele preoțești.

(Conferența tractului Dej).

— Raport special. —

12/25 Octobre 1903.

Astăzi s'a ținut în comuna *Măgója* prima conferență preoțéscă *ambulantă*, cu preoții din protopresbiteratul Dejului sub conducerea șefului tractual, protopresbiterul Teodor Herman. Inainte de ședință s'a ținut serviciu divin, oficiat de șeful tractual cu asistența preoților C. Bodea, G. Hango, V. Cupșa, I. Giurgiuca, Al. Sighiarteu, G. Lărgean și Sig. Lengyel. După Rugăciunea amvonului s'a oficiat parastas solemn pentru odihna sufletelor rĕposaților metropoliți Andreiu și Miron, marii fundatori Gozsdu și Andronic și întemeetoriul unei frumóse fundațiuni școlare pentru parochia acésta: George Botta. Apoi preotul Al. Sighiartĕu a ținut poporului o instructivă cuvêntare despre concubinat și lăpĕdarea de prunci cu voia (fiind în comuna acésta încă și acum cam multe casuri de concubinat și numĕrul sufletelor în scădere în loc de a crește — fără sĕ grasseze vre-o bólă epidemică, ori poporul sĕ emigreze), după carea s'a făcut în urmă invocarea Duhului sfânt.

După terminarea ritualelor, preoții presenți, în frunte cu șeful tractual au esaminat tóte afacerile bisericești școlare, cari tóte au fost aflate în cea mai bună ordine. La locul acesta constat, că parochia acésta dispune de o biserică și școlă de pétră fórte frumóse și bine înzestrate cu cele necesare; are dóuĕ fundațiuni în bani, un fond de bucate, o bibliotecă școlară și un fond școlar. Prima fundațiune în bani, întemeiată prin testamentul din 1856 și înactivată la 1874 după mortea fundatorului G. Botta (de origine din Măgója și fost proprietariu și comerciant în Szent-Ábrahám) întêmplată în 1864, și după un proces cu soția acestuia Clara Koncz, de la 8000 coróne azi atinge suma de aprópe 20,000 cor.; din interesele ei se dau azi în salariul învĕțătoresc 500 cor. și se procură anual cărți de școlă pentru copiii sĕraci, în sumă de 20 cor. Se administréză la Consistoriul archidiecesan în Sibiiu și în sensul testamentului este pusă sub patronatul archiepiscopului concernent. A doua fundațiune intemeiată la 1876 din contribuiri benevole la inițiativa rĕposatului paroch George Cupșa, tatăl actualului paroch, azi representă o valóre de peste 6000 coróne, și, administrată în parochie prin o comisiune specială, este menită în sensul actului fundațional pentru acoperirea trebuințelor bisericești și școlare; din interesele ei până acum se contribue numai în salariul preoțesc. Fondul de bucate, întemeiat la anul 1892, tot din contribuiri benevole, de actualul paroch, azi și el representă o valóre de 1000 cor. și este menit pentru acoperirea trebuințelor bisericești-școlare, dar' încă nu e pus în lucrare până când nu se va mai mări. Biblioteca școlară și fondul școlar sunt întemeiate de actualul harnic învĕțătoriu G. Prigónă din donațiuni și din venitele de la petrecerile poporale; biblioteca o folosesc toți parochienii, ear' din fondul școlar se procură recuisite de scris pentru elevii de școlă. Deosebit de bună impresiune ni-a făcut și grădina școlară, carea este bine lucrată și bine grijită, semn că învĕțătoriul G. Prigónă își face pe deplin datorința și în privința acésta; drept dovadă sunt mulții frăgari și altoi respânditi prin comună și că din acestia au fost ceruți și trimiși chiar și prin părțile ungurene.

Ni-a făcut însĕ rea impresiune vestea, că comitetul parochial, cu desconsiderarea intereselor morale, culturale și materiale ale poporului, are intențiune sĕ iee grădina acésta din mâna învĕțătoriului, care o a lucrat totdeuna pe spesele sale și fără a-și trage din venitele ei nici barem spesele, și dându-o în arêndă pentru câțiva floreni, ori folosindu-o spre alte scopuri împreunate cu lăcomie, sĕ o schimbe cu un petec de loc rĕu și nepotrivit. Este însĕ speranță, că *dacă va voí sincer parochul local*, acésta nu se va întêmpla, și cu atât mai vêrtos nu, căci mai de mult a fost folosită ca cimiteriu și în mijlocul ei a fost și biserica vechiă de lemn, transportată prin anii 1830 în Poiana-Porcului; deci e și loc sfințit și de pietate, care nu-i iertat sĕ se folosécă și spre alte scopuri, întrĕ altele d. e. spre pascere cu vitele; ba tocmai din considerare la sfințenia locului, ar fi fórte frumos, ca pe locul unde a fost așezată biserica vechiă sĕ se planteze flori și cel puțin un stejar pentru aducere aminte, ceea-ce învĕțătoriul ni-a promis, că va și face, de cumva nu-i vor pune pedeci cei chiămați a-l sprijiní, — luându-i grădina din folosința școlară.

Trecênd peste acestea, după esaminarea archivului parochial și școlar, cari încă au fost aflate în deplină ordine, și după un gustos dejun la masa parochului local, preoții s'au întrunit în sala de învĕțămênt a școlei nóstre, unde șeful tractual, prin o cuvêntare avêntată despre importanța astorfeliu de întruniri și esprimându-și bucuria, că preoțimea s'a presentat într'un numĕr atât de frumos, la 12 ore meridiane în presența not. cerc. Rátoni ca representantul preturei din Deș, declară conferența deschisă. — La cuvêntul de deschidere preotul G. Hango bineventéză preoțimea dorindu-i sĕ se simtă bine în mijlocul poporului din comuna sa natală, și accentuând influința binefăcĕtóre, ce crede că o vor avé conferențele preoțești ambulante asupra poporului din parochiile unde se vor ține, mulțămește parochului local pentru invitare, ear' șefului tractual și preoțimei pentru distincțiunea de a ține prima conferență ambulantă preoțéscă în acéstă parochie.

Presenți 22 preoți, absenți cu scuse 3, fără scuse 3, parochii vacante 2, filii 4.

Notariu G. Hango, spiritual la penitențiarul din Gherla, bărbați de încredere pentru autenticarea protocolului V. Cupșa, Gr. Lador și T. Purdean.

Imediat după deschiderea ședinței, constituirea biroului și constatarea celor presenți și absenți, s'a încins o discuțiune asupra modului cum a fost oficiat serviciul divin de azi și asupra cuvêntării ținută de pr. Al. Sighiartĕu. — Conferența constată, că serviciul divin a decurs destul de frumos, dar' îndrumă pe preoți a se ține strict de cărțile rituale și sĕ întroducă pretutindenea uniformitate în cântările bisericești așa cum se propun în seminariul nostru din Sibiiu. Cât privește predica, aceea în general o cualifică de succésă, căci multul popor adunat o a ascultat cu încordată atențiune; n'a fost lipsită însĕ de unele espresiuni prea drastice și de unele digresiuni prea mari, în special tractând în ea prea pe larg despre beție, ca unul dintrĕ motivele desfrânării sexuale, așa că tema despre beție, care era sĕ fie predată poporului în biserică de preotul I. Giurgiuca în formă de disertațiune cetită, devenind aici superfluă și fiind timpul înaintat, a trebuit luată de la ordinea ei și cetită numai în conferență.

Presidentul a presentat apoi ordinul consistorial referitoriu la conclusele conferenței din anul trecut, din care se vede, că preoții absenți fără scuse au fost pedepsiți cu câte 10 cor., escepțional în favorul bibliotecii protopresbiterale, ear' pe viitoriu se vor pedepsí, în favorul fondului de pensiuni archidiecesan. Conclusele tóte au fost aprobate, ear' cu privire la singuraticele obiecte preoțimea se îndrumă a se conforma cercularelor consistoriale anterióre și în special în ceea-ce privește agendele conferențelor preoțești, cercularelor nr. 7749 din 1899, nr. 9261 și 12000 din 1902, nr. 1053 și 2142 din a. c.

Presentându-se cerculariul consistorial din 4 Martie 1903 nr. 2142, conferența constată următórele:

Prin conclusul 7 din 1900 conferenț a impus preoțimei sĕ-și noteze tóte constatările mai însemnate făcute în conferențe pe basa discuțiunilor și temelor ce s'au desbătut; durere însĕ, că afară de doi inși nici unul dintrĕ preoți n'a satisfăcut acestui conclus, și așa prin conclusul 5 din 1901 s'a decis tipărirea protocólelor pe spesele preoțimei spre orientare și conformare; dar' în lipsa de mijlóce nici acest conclus n'a fost pus în lucrare și astfel, conform acestui ordin consistorial, cu revocarea conclusului 5 din 1901 s'a revenit la concl. 7 din 1900.

Prin conclusul 15 din 1900 *conferența a impus preoțimei sĕ înainteze conferenței în fie-care an rapórte despre activitatea ei, arătând fie-care preot: cum, întrĕ ce împrejurări și cu ce resultat a aplicat învĕțăturile și esperiențele căștigate în conferențele anterióre;* astfeliu de rapórte au și întrat aprópe din tóte parochiile, și sperând că în anul viitoriu vor întra și din cele restante, tóte se vor preda spre referare în conferența viitóre.

Rapórte despre conferențele din acest protopresbiterat, până acum în tot anul s'au publicat (în „T. R“).

Impunerea ținerii conferențelor preoțești regulat în tot anul, după putință în luna lui Octobre și tot într'altă comună, se ia la cunoștință cu supunere fiască.

Serviciul divin înainte de ședință totdeuna s'a ținut, durere însĕ, că cu tóte ordinele de până acum, nu toți preoții se presintă în reverenḑi. Inceput de a discuta și asupra serviciului divin celebrat cu ocasiunea conferenței, s'a făcut în conferența de față.

Tema: *Cari sunt scăderile cele mai înrădĕcinate în popor, și prin ce mijlóce s'ar puté lucra mai cu efect pentru delăturarea lor?* a fost pertractată și în conferența I. (1899) din acest protopresbiterat, presentând preoții V. Cupșa și G. Hango câte o lucrare vastă asupra ei. — Pe basa acestor lucrări conferența de atunci și cea de azi a constatat următórele:

a) **Scăderi în popor:** indiferentism religionar, necercetarea bisericei, neținerea sĕrbătorilor (clăci), puțin simț de ortodoxism — chiar și la unii preoți, puțină observare a poruncilor bisericei din partea inteligenței clericale și mai cu sémă mirene, superstițiuni, multe concubinate, beție, lux, manie de a purta procese din cause de nimic și fără a încerca împăciuire justă, furturi, înjurături, jurăminte false, ură, pismă, invidie, rĕsbunare, lene, neîncredere în conducĕtori, puțină cunoștință de legile bisericești și civile, mulți analfabeți, neștiința de ai purta economie rațională, aversiune și dispreț față de meserii și comerciu, puțină știință de a aprecia după valórea lor diferitele însoțiri și reuniuni, persistența cu tenacitate pe lângă uneltele vechi de economie, ușurătatea de a face datorii fără trebuință neapărată, deprinderi rele: fumat — chiar și întrĕ copii, joc în cărți pe bani, ospețe și pomeni rĕu înțelese și prea costisitóre în raport cu starea materială, puține cunoștințe de regulele higienice în cas de bóle, la pre-

---

FOIȘÓRĂ

* * *

Problema școlei moderne.

Școla și familia.

(Discurs festiv rostit în aula gimnasiului român gr.-or. din Brașov la serbarea sf. Sofii, în ziua de 5/18 Octobre 1903, de profesorul Nicolae Sulică).

(Urmare).

Precum sculptura presupune talentul înăscut și firesc al artistului, tot vocațiunea, talentul înăscut însuflețește și pe adevĕratul pedagog. Iată dar', că în templul și serviciul Muselor sunt angajați tot artisti și póte cei mai aleși și mai nobili artisti ai omenimei. Pedagogia nu e simplă știință, împrumutată din manualele teoriei pedagogice; *adevĕrata pedagogie e artă.*

Și care sĕ fie taina cea mare a artei pedagogice? Pedagogi consumați, filosofi și savanți reputați zic, că numai și numai *bunul simț și tactul pedagogic, devotamentul, iubirea și entusiasmul.* Tóte acestea sunt însușiri înăscute și firești. Vestitul filolog *W. Ritschl*, pe care vécul trecut l'a distins cu titlul onorific de „princeps philologorum“, se esprimă astfel: „Nici o înțelepciune și nici o filosofie nu e în stare sĕ facă ceea ce face *o caldă inimă omenéscă*: o inimă devotată studiului ce se propune, și o inimă devotată acelora cărora li-se propune“.

Scurt, dar' la înțeles!

II.

Ce a făcut și ce face școla nóstră în fața acestor grele probleme educative, ce i-le impune pedagogia modernă și societatea de azi?

Iată o întrebare, asupra căreia de multe-ori am meditat, și o mărturisesc franc, totdéuna cu plăcere și cu multă satisfacțiune sufletéscă.

Am fost însu-mi elev al acestor școle, de cari numai amintiri plăcute mĕ légă.

Trebue că a făcut asupră-mi deja de copil o deosebită impresiune aranjamentul simbolic al acestei săli festive, căci altmintrelea nu-mi pot esplica, pentru-ce până în ziua de azi, de câte-ori mĕ cuget la școla nóstră, mi-se reproduce înaintea ochilor sufletești nu frontul esterior al edificiului, ci frontispiciul intern al aulei festive.

Și cu drept cuvênt. Incadrarea simbolică a frontispiciului festiv mi-a impus totdéuna. Sus, chipul eteric al *Mântuitoriului*, simbolul neclintitei nóstre credințe în viul Dumnezeu al strămoșilor nostri și 'n așezămintele tradiționale ale bisericei nóstre. Tot acolo e *devisa ideală* a școlelor nóstre: *litteris et virtuti*, cuvinte de aur îmbrăcate în aur; de desubt *chipul Majestății Sale*, simbolul neclintitei nóstre alipiri și credințe față de tron și patrie, ear' alăturea chipurile celor 2 archierei, *Șaguna* și *Popasu*, autorii intelectuali ai acestor școle, — simbolul credinței și neclintitei nóstre stăruințe în idealele croite de strămoșii și marii nostri înaintași.

Se póte un tablou mai sugestiv și mai imposant?

Printr'o fericită grupare se simboliséză aici virtuțile cardinale ale némului nostru, și în același timp virtuțile în serviciul cărora stă acéstă școlă deja de peste o jumĕtate de véc.

Iată cheia micei enigme psichologice din sufletul meu, și iată și motivul, pentru care sufletul meu se umple de o justă mândrie și e cuprins de o deosebită satisfacțiune sufletéscă, de câte-ori mĕ cuget la trecutul și presentul acestor școle.

Inaintașii nostri de acum 50 de ani n'au absolvat nici școla pedagogică a filosofului Herbart, nici altă școlă a pedagogiei științifice de azi, și cu tóte acestea prevenindu-ne pe noi, cei de azi, au ajuns la convingerea întemeiată în bunul lor simț și în moralul înalt al poporului nostru, că școla, fără educațiune întemeiată pe virtute și moralitate, nu plătește nimic. De aici devisa de aur a acestei școle, deja din primul moment al esistenței sale: *litteris et virtuti — prin știință la virtute.*

Iată o devisă, cum nu se póte mai nobilă și mai ideală, și pe deplin justificată de progresele pedagogiei științifice de azi.

In rîvna mea am rĕsfoit tot ce mi-a căḑut în mână, și cu surprindere, dar' și cu un fel de mândrie am constatat, că în tótă patria nóstră, pe lângă școlele nóstre, nu esistă școlă medie, care sĕ-și fi formulat din capul locului o devisă analógă devisei școlelor nóstre. Numai vechiul edificiu — dar' nu și cel nou — al colegiului reformat din Cluj mai pórtă inscripțiunea: *litteris et pietati.*

Astfel e o părere cel puțin greșită a acelora, cari cred și la noi, că elevul e trimis la școlă sĕ învețe numai *carte.* Are sĕ învețe și carte, dar' pe lângă carte și mai pe sus de tóte are sĕ învețe și *omenie.* Acésta e o distincțiune esențială și elementară, care dacă ar înțelege-o în tótă profunditatea ei cei gătirea mâncării, hainelor, îmbrăcămintei şi la aranjarea şi curăţenia locuinţei, corcirea frumosului port românesc, şi altele.

(Va urma).

Conferenţele preoţeşti.

Nr. 536/1903

Cerculariu

către onorata preoţime a tractului protopresbiteral *Deva.*

Cu provocare la cerculariul Ven. Consistoriu archidiecesan din 4 Martie a. c. nr. 2142 Bis., îmi iau voie a convoca onorata preoţime tractuală în conferenţă pe Mercuri 19 Novembre (2 Decembre) a. c. la 8 ore a. m.

Programa:

1. Intrunirea preoţimei în cancelaria protopresbiterală, mergerea în corpore la sf. biserică, oficiarea serviciului divin cu invocarea duhului sfânt, predică despre cercetarea bisericei şi sfinţenia sărbătorilor, de George Guga.

2. Intrunirea conferenţei în localul şcólei, deschiderea, constatarea membrilor presenţi şi constituirea.

3. Critica predicei rostită în sf. biserică şi a ţinutei preoţilor în serviciul divin.

4. Tema: „Cari sunt scăderile cele mai înrădăcinate în popor şi cu cari mijlóce s'ar puté lucra mai cu efect la delăturarea lor?", — ord. consist. nr. 2142 Bis. p. 8 — de Nicolae Şinca şi Petru Gabor.

5. Planul cronologic — ord. consistor. nr. 2142 Bis p. 9 — presentat de Antoniu Ungur.

6. Condica parochială, însemnătatea şi compunerea ei, referat de N. Tróncă.

7. Discusiune în înţelesul ordin. cons. nr. 7593 Bis. Breferitor la întroducerea peregrinagelor la mănăstirea Hodoş-Bodrog pentru abaterea poporului de a cerceta mănăstiri străine.

8. Cestiunea înfiinţării fondurilor de bucate în folosul bisericilor.

9. „Proiect de statute pentru societatea de ajutorare a preoţilor şi învěţătorilor gr. or. rom. din archidiecesa Transilvaniei", presentat de presidiul conferenţelor învěţătoreşti din cercul Sas-Sebeş, referat de C. Popescu.

10. Cestiunea reuniunilor în folosul bisericei şi a credincioşilor, în special reuniuni de înmormêntare.

11. Eventuale disertaţii, propuneri, ce se vor anunţa presidiului până la ziua conferenţei.

12. Incheiere şi disposiţii pentru autenticare.

Deva, la 17/30 Octobre 1903.

George Romanul
protopresbiter.

Nr. 482—1903.

Convocătoriu.

In înţelesul cerculariului de dto 4 Martie a. c. nr. 2142 Bis. şi al conclusului V. al conferenţei nóstre ultime, prin acésta convoc preoţimea din *tractul M.-Oşorheiului* la conferenţa anuală pe Marţi în *28 Octobre st v.* a. c. în localul şcólei nóstre confesionale din *Nasna*, cu următoriul

Program:

1. La 8 ore a. m. începerea sf. liturgii cu invocarea duhului sfânt şi predica ocasională. Fie-care preot este îndatorat a participa.

Cu serviciul sf. liturgii se însărcinéză preoţii: Vasilie Hodoş din Iclandul-mare, Stefan Stoicoviciu din M. Cristur şi Ioan Moldovan din Vidrascu, sau cu predica Ioan Bârsan din Egerseg, eventual Dumitru Sângeorzan din M.-Órba.

2. Slujba sfintei Taine a Maslului prin cei mai bětrâni 7 preoţi.

3. Deschiderea conferenţei prin administratorul ppresbiteral.

4. Cetirea apelului nominal.

5. Alegerea unui notariu şi a 2 autenticatori ai protocolului.

6. Discusiune cu privire la serviciul divin şi la predica ţinută.

7. Tema: „Cari sunt scăderile cele mai înrădăcinate în popor şi cu cari mijloce s'ar puté lucra mai cu efect la delăturarea lor?" Cu elaborarea acestei teme se însărcinéză preoţii: Isidor Suceava din Erdő-sângeorgiu şi Demetriu Moisin din Sângerul-de-pădure.

8. Planul cronologic pentru obligămintele oficiale ale unui paroch din decursul unui an, cum şi timpul pentru îndeplinirea lor". Cu compunerea acestui plan şi referarea lui în conferenţă se însărcinéză preotul Vasiliu Hodoşiu din Iclandul-mare.

9. Rapórtele preoţilor referitóre la paşii intreprinşi şi měsurile luate din partea fie-cărui paroch în parochia sa cu privire la cele necesare pentru înaintarea ei" (Conclusul IV. şi V. p. 1. al conferenţei ultime).

10. Discusiune asupra „statutelor reuniunei pentru ajutorarea preoţilor şi învěţătorilor". Cu studiarea şi referarea lor se încredinţéză preoţii: Zacharie Oprea din Bandul de câmpie şi Alexandru Oltean din Medeşfalěu.

11. Statorirea locului şi obiectelor pentru conferenţa anului viitoriu.

12. Propuneri.

13. Inchiderea conferenţei.

Nasna, la 26 Septembre 1903.*)

Oficiul protopresbitural gr. or. al Murěş-Oşorheiului.

Stefan Russu
adm. ppbiter.

NOUTĂŢI

† Zaharie Boiu. Subscrişii cu inima sfăşiată de durere anunţă tuturor rudenilor, amicilor şi cunoscuţilor că prea iubitul şi preavrednicul nostru soţ şi tată, *Zaharie Boiu*, protopresbiter, asesor consistorial î. p., membru al Consistoriului metropolitan, membru coresp. al Academiei Române, membru în representanţa oraşului şi comitatului Sibiiu, fost primul paroch român ortodox în Sibiiu-cetate, etc. etc., azi, Vineri, în 6 Novembre st. n. orele 6 diminéţa, a adormit în Domnul împărtăşit cu sfintele taine, în anul 70-lea al etăţii şi 41 al fericitei căsătorii. Rěmăşiţele pământeşti ale scumpului defunct în Domnul, se vor strămuta de la casa proprie, str. Macelarilor nr. 21, Duminecă, în 8 Novembre st. n. la 2 ore d. a., în biserica din suburbiul Iosefin, unde se vor face ritualele prescrise, şi apoi se vor astruca în cimiteriul aceleiaşi biserici spre vecinică odihnă. In veci amintirea lui! Sibiiu, 6 Novembre st. n. 1903. Caliope Boiu n. Demian, soţie. Dr. Romul şi soţia Lilian, Ioan Baptist, Olimpiu şi soţia Ana, Anastasiu, fii şi nurori.

*

Esposiţie de embleme sepulchrale. Museul regnicolar de arte industriale („Országos magyar iparművészeti muzeum") din Budapesta voeşte sě aranjeze la primăvară o esposiţie de embleme sepulchrale (*insignia pro exequiis*) antice, de cari se află multe prin archivele bisericeşti şi private. In acest scop ministrul de culte şi instrucţiune, sub ale cărui auspicii se va arangia esposiţia, face apel la comunele bisericeşti şi la familiile cari eventual au în păstrare embleme de acestea, sě le pună la disposiţia museului pe timpul esposiţiei, care se va începe la 1 Martie 1904 şi va dura trei luni. Pentru spesele de transport tour-retour şi pentru intregitatea objectelor espuse garantéză direcţia museului, care totodată asigură fie-cărui esponent întrare liberă în esposiţie şi 'i trimite gratis catalogul esposiţiei.

*

Representaţiunile „Luther". Reuniunea femeilor evangelice din Sibiiu a aragiat în sěptěmânile acestea în teatrul din Sibiiu mai multe representaţiuni de caracter confesional, la cari representaţiuni festive a luat parte în masse populaţiunea de confesiune ev. lut. din oraşul nostru şi din comunele învecinate.

Deosebitele fase din viéţa marelui reformator Luther, căci mare a fost în urmările sale reformaţiunea începută de el, deosebitele fase din viéţa acestui bărbat au fost lucrate pentru scenă (întrarea lui în cinul monachal, lupta internă în faţa abusurilor din biserica rom. cat., aninarea celor 95 puncte pe pórta bisericei din Wittemberga, ţinuta lui în dieta de la Worms, traducerea bibliei în limba germană, căsătoria lui, viéţa lui familiară, tóte acestea puse în scenă şi bine representate au deosebit efect asupra privitoriului, şi cu deosebire au deosebit efect asupra credincioşilor bisericei evang. luter.

Representaţiunea de eri (IV.) a fost bine cercetată, diferitele roluri bine studiate şi cu pricepere predate.

Mai ales diletanţii au fost bine preparaţi şi disciplinaţi, aşa că prestaţiunile lor merită tótă recunoştinţa.

Artistii speciali aleşi pentru acéstă representaţiune au fost viu aplaudaţi.

Mai sunt 2 representaţiuni, Sâmbătă în 7 şi Duminecă în 8 Nov. st. n.

Mai de aprópe a se vedé programul special al representaţiunilor.

*

Regele Edward — despre apărarea contra tuberculosei. Regele *Edward VII* al Angliei cu ocasiunea punerii petrii fundamentale la sanatoriul de turberculoşi în Hiesbunst, întêmplată Marţi, a ţinut un discurs despre necesitatea de a se lua tóte posibilele měsuri de apărare contra bólei tuberculotice (oftica), spunênd în firul acelui discurs, că „un dăruitoriu, care nu voeşte sě i-se ştie numele", i-a pus la disposiţie o mare sumă de bani spre a'i întrebuinţa în scopuri filantropice. El, regele, s'a hotărît sě întrebuinţeze acei bani în scopul înfiinţării încă a unui sanatoriu de tuberculoşi şi în scopul subvenţionării cercetărilor ştientifice pentru aflarea lécului contra tuberculosei, — convins fiind, că cea mai mare binefacere pentru omenime va fi stîrpirea bólei tuberculotice.

*

Intâlnire de domnitori la Abbazia. Se raportéză din Fiume, că Abbazia va avé la érnă óspeţi pe regele *Oscar* al Svediei şi Norvegiei şi pe regele *George* al Saxoniei, cari vor petrece o parte a ernii la Abbazia şi că în luna Februarie va merge la Abbazia şi regele *Carol* al României. In legătură cu acest raport se spune, că — după cum se vorbeşte — M. Sa împěratul şi rege al nostru *Francisc Iosif* pe timpul petrecerii acolo a regelui Oscar va merge la Abbazia incognito, spre a-i face visită.

*

Distincţie regimentului de artilerie sibiian. M. Sa împěratul şi rege al nostru Francisc Iosif I. a numit titular al regimentului de artilerie nr. 12. pe *prinţul George de Wales*, moştenitoriul corónei engleze. Regimentul acesta e înfiinţat numai de prin anii 80, avênd ca cerc de întregire *Sibiiul.*

*

Avansările — şi oficerii români. Intrě cei avansaţi cu ziua de 1 Novembre st. n. în armata austro-ungară sunt şi următorii români: In gradele superióre singur dl Dr. Ioan *Pop*, medic pe stat major cl. II., avansat la cl. I. cu rang de colonel. 2. In gradele până la căpitan cl. I. următorii: *căpitani cl. I.* Ioan Popovici, la reg. de inf. nr. 32, şi Traian Jivan de Melencze (?), la reg. de inf. nr. 43; *căpitani de cl. II.* locotenenţii Dumitru Florian la reg. de inf. nr. 31, Daniil Aldea alias Pap de Comana, la reg. de inf. nr. 83 şi Iosif Bărdaş (? Bardasch) la reg. de inf. nr. 48 (transferat de la reg. 64); *locotenenţi* Grigoriu Boldea, la reg. de inf. ur. 51 (transferat de la reg. 47), Artur Dan de Apşa. la reg. de inf. 37, Victor Madincea, la reg. de inf. nr. 67 şi Cornel Popovici, la reg. de inf. nr. 70 (transferat de la reg. 92); *sublocotenenţi* cadeţii locţiitori de oficeri Pompeiu Andrea la reg. 39 (transf. de la 1). Simion Ladeş la reg. 61 (transferat de la reg. 73), George Munteanu la reg. 76, Ovidiu Ivaşcu la reg. 61 (transf. de la reg. 75), Irimie Hamza la reg. 64, Teodor Serb la reg. 33, Traian Popa la reg. 64, (transf. de la reg. 97), Moise Rişcuţia la reg. 33 (transf. de la reg. 92), Valer Şandor de Vist la reg. 33, Stefan Turtureanu la reg. 83, Eugen Negrei la reg. 5 şi Nicolae Mărginean la bat. 28 de vînětori. — In secţia administraţiei: locotenent sublocotonentul Aurelian Cadariu (reg. de inf. nr. 2), ear' la secţia architecturei George Opriţa, oficial cl. II. în secţia corpului de armată nr. 15. In fine, căpitanul cl. II. de auditorat Dr. Adrian Nedelcu a fost transferat de la reg. de inf. nr. 51 la cel nr. 34.

*

Sdrobit de lavină. Sěptěmâna trecută archiducele moştenitoriu *Francisc Ferdinand* fiind la vênătóre de cerbi în munţii de la Kammerlingharn, unul dintrě hăitaşi, un flăcău în etate de 17 ani, a fost luat de o lavină şi împins pe cóstă până jos în vale. Nenorocitul a fost scos din mormanul de zăpadă sdrobit în mod înfiorătoriu. Ósele de la mâni şi picióre 'i erau frânte şi sdrobite, ear' capul nici nu se mai cunostea ce e.

*

Avere uriaşă. Erariul englez a incassat „dare de moştenire" după lăsămêntul lui Cecil Rhodes, supranumit Napoleonul Africei, 1,750.000 de coróne, care însě e numai rata primă a dării, mai avênd moştenitorii sě plătiască tot-atâtă cel mult până la sfêrşitul anului.

*

Otrăvire de sânge — prin mortăcină. Studentul jurist conte Eszterházy Mór sěptěmâna trecută umblând la vênat prin pădurile tatălui seu, a dat preste un cerb mort, puşcat cu ocasiunea altei vênători şi rěmas ascuns în tufiş. Tiněrul conte s'a plecat la cerb şi l'a pipăit cu mâna, spre a se convinge că rentéză-se ore sě 'l ducă a casă, ori — dacă e în descompunere — sě 'l lase acolo. Spre nenorocirea lui, avea la mână o mică sgărietură, prin care pětrunḑêndu-i în sânge sucurl de la hoitul cerbului, întreg braţul i-a început sě se umfle, aşa că pentru a-i salva viéţa, consiliul medicilor a hotărît sě-i taie braţul. Inainte de începerea operării medicii au mai încercat o probă: i-au legat strîns braţul, pentru-ca sângele otrăvit sě nu se pótă urca mai sus, apoi pe partea otrăvită au aplicat mai multe tăieturi, spre a stórce sângele stricat. Incercarea a avut succes salvatoriu; nu a mai fost lipsă de amputarea braţului întreg. Au constatat însě unanim, că dacă numai câteva ore mai întârzia operaţia, nu ar mai fi fost de nici un folos nici chiar amputarea braţului întreg, pentru-că otrava s'ar fi strecurat şi în trupul bolnavului.

*

Studenţii sě 'şi vadă de carte! Demonstraţia de Sâmbătă a universitarilor din Budapesta, terminată cu păruélă şi arestarea a vr'o patruzeci de studenţi, a format obiect de discutie şi în senatul universităţii, care a hotărît pentru viitoriu cele mai aspre represatii contra astorfel de demonstraţiuni, ear' cu referire la cele petrecute Sâmbătă a hotărît, ca dintrě studenţii arestaţi Sâmbătă (fireşte, că după ascultare la protocol şi după legitimare au fost dimişi a casă) aceia cari vor fi aflaţi vinovaţi şi pedepsiţi din partea poliţiei, sě 'şi pérdă semestrul şi totodată sě fie eschişi pe vr'o câţiva ani de la universitatea din Budapesta.

*

La fondul de 20 fileri, înfiinţat de „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu", pentru acuirarea unei case cu hală de vînḑare pe séma meseriaşilor români, la stăruinţa dlui Stefan Mircan, cleric în cursul III. teologic al seminarului „Andreian" din Sibiiu, au dăruit câte 20 fileri următorii elevi ai cursului al III-lea teologic: Alexandru Anca, Ioan Andreiu, Ilie Beleuţă, Ioan Bişcovan, Victor Both, Sever Bran, Nicolau Butelanc, Ilariu Cocan, Aurel Crişan, Iosif Dumitru, Petru Dumitrescu, Nicolau Georgescu, Dumitru Grecian, Ioan Handa, Augustin Istrate, Vasiliu Lăpuşte, Ioan Maxim, Emil Miclea, Stefan Mircan, Miron Moldovenescu, Teodor Muica, Octavian Murěşan, Ioan Neagoe, Aurel Cancea, Aurelian Oprean, Nicolau Perian, Remus Perian, Romul Platoş, Romul Pop, George Popovici, Nicolau Regman, Remus Roşca, Eremie Ticuşan, Vasiliu Trifa.

La acelaşi fond dl Ioan Irimie din Becicherecul-mare a dăruit 1 corónă, ear' Victor Tordăşianu 20 fileri.

*

Colecta de noroc Gaedicke. Facem atenţi pe cetitorii nostri asupra inseratului de astăzi al cunoscutei şi celei mai mari colecte Gaedicke. Norocul acestei firme este cunoscut pretutindenea, aşa că fiecare voeşte sě jóce numai la norocosul Gaedicke, deóre-ce de fapt nu trece tragere în care firma acésta sě nu pótă arăta unul sau mai multe câştiguri principale.

Cărţi şi reviste.

„Istorióre biblice din vechiul şi noul Testament, pentru elevii şi elevele din anul al doilea de şcólă", de George *Ludu* şi Ioan *Daríu.* Braşov, editura librăriei Ciurcu. Preţul 40 fileri.

*

„Gramatica română pentru şcólele poporale", partea I. „Etimologia", de P. M. *Liuba.* Ediţia II. revěḑută. Braşov, 1903. Editura librăriei Ciurcu. Preţul 50 fileri. (Carte aprobată de ministeriul de culte şi instrucţiune publică.

Oficială.

Oficiile parochiale din comunele în cari recolta bună ori alte împrejurări locale favorabile au admis facerea şi încheierea colectei pentru biserica catedrală — sunt poftite a trimite direct la oficiul cassei consistoriale resultatul acelei colecte împreună cu un scurt raport.

---

chiămaţi, şi mai ales părinţii, ar înceta încordarea, ce — din nenorocire — se observă une-ori şi la noi întrě şcólă şi familie. A învěţa omenie, a disciplina, a da moralului elevilor o astfel de direcţiune, din care sě resulte independenţa şi superioritatea morală, tăria de caracter a bărbaţilor de mai târziu, — acésta e esenţa educaţiunei, pe care nu vrea s'o înţelégă totdéuna societatea, familia. Chiar şi intenţiunea nobilă şi desinteresată, din care sunt isvorîte tóte mijlócele de disciplinare şi educaţiune sunt luate une-ori în nume de rěu şi în deşert din partea societăţii nóstre.

Hinc lacrimae... De aici nemulţămirea şi supěrarea, de aici acusa nejustă şi absurdă, că profesorimea şi învěţătorimea prin tendinţa de a monopolisa educaţiunea comite prevaricaţiune, încălcare în drepturile de a educa ale părinţilor. Nu e vorba aici de monopol şi prevaricaţiune, ci simplu de împlinirea datorinţei. Facă-şi mai întâiu părinţii datorinţa, şi va fi pace şi bunăînţelegere.

(Va urma).

---

*) Primită la red. eri, în 23 Octobre st. v. — Red.

Nr. 351/1903. [258] 1—3

Concurs

Pe basa înaltei resoluțiuni cons. dto 20 Maiu a. c. nr. 5450 bis., se publică concurs pentru **întregirea parochiei** vacante de clasa a III-a **Murĕș-Cueșdin** cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele fasionate în tabela B. despre ajutoriul de la stat.

Petenții vor avé a se presenta într'una din duminecile ori sĕrbătorile din decursul terminului deschis în biserică pentre a-și arăta abilitatea în cântări și tipic; ear' suplicele concursuale, instruite conform legilor în vigóre, le vor subșterne oficiului protopresbiteral subscris, p. u. Szász-Régen.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Reghin.

Reghinul-săsesc, la 20 Octobre 1903.

In conțelegere cu comitetul parochial:

Galaction Șagău
protopresb.

---

[257] 1—3

Concurs

Pentru întregirea postului de **capelan** parochial pe lângă neputinciosul paroch *Daniil Chirali* din **Soporul de Câmpie**, protopresbiteratul Turḑii, pe basa înaltei resoluțiuni consistoriale dto 1 Iulie a. c. nr. 6721 bis. se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumĕtate din cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ 'și aștérnă petițiunile lor concursuale instruite conform normelor din vigóre în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral, de la care se pot lua și informațiuni speciale, și sunt poftiți a se presenta — după prealabila autorisare a protopresbiterului — înaintea alegĕtorilor în vre-o Dumineca ori sĕrbătóre spre a cânta, respective a celebra și cuvênta.

In conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Turda, 10 August 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Turḑii.

Jovian Murĕșian
protopresbiter.

Important pentru fie-care om!

Desfacere totâlă cu prețul cel mai eftin, numai cu fl. 3·05 o garnitură admirabilă din 14 bucăți prețióse, juvaericale etc.

Important pentru fie-care om!

1 orologiu de busunariu, anker remontoir de nickel, marca „System Rosskopf Patent“, cu capace gravate frumos, regulator precis, 3 ani garanție și cutie.
1 Lanț elegant panțerat, suflat sau nickelat dimpreună cu acățător sistem parisian.
1 ac de cravată aurit cu imitație de briliante.
1 păreche nasturi pentru manchete auriți marca „Garantie“.
1 garnitură nasturi (botoni) auriți pentru gulere și pepturi, constând din 5 bucăți.
2 inele de aur cu pétră elegantă.
1 oglindă de busunar în cutie.

Acestea 14 prețióse și admirabile obiecte dimpreună cu orologiul remontoir anker se predau numai cu 3 fl. 05 cr. prin rambursare sau prin trimiterea înainte a sumei la firma: ***Brüder Hurviz,*** *casă de esport,* ***Krakau*** *Stradom 17 (Oesterr.)*

Neconvenind a le returna în 8 zile primind banii îuapoi fără ca cumpĕrătorul sĕ fie cu ceva prescurtat. — Catalóge bogat ilustrate cu tot feliul de juvaericale, se trimit gratis și franco. [256] 1—2

Agenți se caută.

Ludovic Ferencz

croitoriu de bărbați

Sibiiu, str. cisnădiei 12.

Pregătește în atelierul seu după mĕsură **cele mai moderne vestminte,** ca: **sacouri, jachete, fracuri** și **haine de salon,** apoi **pardisiuri** și **paltóne,** după cea mai nouă modă. [224] 7—10

Asemenea pregătește

— **reverenḑi** —

după cel mai nou stil.

Lucru solid. — Prețuri moderate.

Frumosul roman

DUȘMĂNIE

de

Vasile E. Moldovan

costă **60 fileri.**

Librăria archidiecesană.

Farmacia „la ursul negru“

a lui Guido Fabritius

Sibiiu, piața-mică nr. 27

își recomândă bogatul seu **deposit de specialități medicale-farmacistice, bandage** chem. curate, **preparate dietetice** de întărit pentru morboși și reconvalescenți, **tot feliul de obiecte de toaletă, instrumente chirurgice,** cum și **medicamente veterinare** etc. etc.

Espediție postală în fie-care zi.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret**

vindecă și învioréză pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosesce contra *durerilor de cap si dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni și picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui* și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.
[2] 44

Prețul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copíi și femei de constituție fórte slabă.

Espeditie din centru și locul de vênḑare pentru țĕră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colțul strada Kálmán.

Nr. 403 1903 [245] 3—3

Concurs

Pentru întregirea postului vacant de **paroch** în parochia **Cărpiniș,** se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a 'și așterne cererile lor instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat și au a se presenta înainte de alegere în biserica din loc spre a cânta respective a celebra și a cuvênta.

Fênațĕ, la 30 Septembre 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cetății-de-pétră în conțelegere cu comitetul parochial.

Teodor Șovrea
protopresb.

Nr. 750 [239] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **capelan** cu dreptul de succesiune, pe lângă bĕtrânul paroch Ioan Serb, din **Poiana,** protopresbiteratul Mercurei, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: jumĕtate din cele fasionate în cóla B. pentru întregirea lor de la stat.

Reflectanții la acest post au a-și așterne suplicele lor concursuale, conform normelor în vigóre oficiului protopresbiteral subsemnat în terminul sus indicat, avênd a se presenta înainte de alegere la biserica din loc spre a cânta, eventual a celebra și cuvênta.

Mercurea, 29 Septembre 1903.

In conțelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Mercurea.

Avram S. Pĕcurariu
protopresbiter.

Lista câștigurilor de la a **XIII. loterie de clasă r. ung. priv.**

55.000 câștiguri
110.000 losuri.

Tot al doilea los câștigă!

Câștigul principal eventual

1 milion corône

		corône
1	premie de	**600000**
1	câștig de	**400000**
1	„	**200000**
2	„	**100000**
1	„	**90000**
2	„	**80000**
1	„	**70000**
2	„	**60000**
1	„	**50000**
1	„	**40000**
5	„	**30000**
3	„	**25000**
8	„	**20000**
8	„	**15000**
36	„	**10000**
67	„	**5000**
3	„	**3000**
437	„	**2000**
803	„	**1000**
1528	„	**500**
140	„	**300**
34450	„	**200**
4850	„	**170**
4850	„	**130**
100	„	**100**
4350	„	**80**
3350	„	**40**
55000	câșt. și pr. în sumă	**14,459.000**

INVITARE

la clasa I.

de la a

XIII. loterie de clasă r. ung. priv.

Tragerea deja în

19 și 20 Novembre 1903.

Prețul clasei I. face pentru

	un los întreg	o jumĕtate	un pătrar	o optime
Cor.	**12.—**	**6.—**	**3.—**	**1·50**

Espedarea losurilor originale se face trimițêndu-se banii înainte, ori cu ramburs. Mai ușor și mai eftin se comandă prin asignațiune postală. Fie-cărei comande se adauge un plan oficial. Liste de trageri oficiale se trimit imediat după tragere. Șecuri postale pentru trimiterea banilor fără porto — gratis și franco.

Rog a se face comandele cu posibilă grăbire. [253] 3—5

A. GAEDICKE

Cea mai norocósă colectă din Ungaira.

Budapesta, strada Kossuth-Lajos nr. 11

Norocul lui GAEDICKE e colosal!

Câștigurile principale ce urmeză au fost plătite cu bani gata mușteriilor pe losul

Nr.	62551	**600000**	cor.
„	33464	**400000**	„
„	11119	**400000**	„
„	28916	**400000**	„
„	42758	**100000**	„
„	49878	**100000**	„
„	87991	**100000**	„
„	60912	**70000**	„
„	17357	**60000**	„
„	75863	**60000**	„
„	82528	**60000**	„
„	97263	**60000**	„
„	6920	**30000**	„
„	38691	**30000**	„
„	90964	**30000**	„
„	23481	**25000**	„
„	30049	**25000**	„
„	52235	**25000**	„
„	14674	**20000**	„
„	28950	**20000**	„
„	33402	**20000**	„
„	35862	**20000**	„
„	44410	**20000**	„
„	60781	**20000**	„
„	78848	**20000**	„
„	88874	**20000**	„

Resultatele nórocóse ale lui Gaedicke sunt neîntrecute, deóre-ce nici o colectă nu póte arĕta astfel de resultate uriașe.

Redactor prov. Dr. George Proca.

Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane

Nr. 119 **Sibiiu, Marţi 28 Octobre (10 Novembre n.) 1903** *Anul LI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 34
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Programa guvernului.

Sibiiu, 9 Novembre n.

Ministrul president contele Stefan Tisza şi-a ţinut cuvêntarea de programă şi în casa de jos a legislaţiunei, şi avênd acuma la mână acéstă programă a noului guvern, sĕ cuvine sĕ analisăm mai ales acele părţi, cari mai de aprópe ne privesc pe noi.

Vorbind despre proiectul antecesorului seu privitor la ameliorarea dotaţiunei funcţionarilor, noul ministru-president a promis o corectură esenţială în acel proiect anume în acel sens, că regularea dotaţiunii funcţionarilor nu se va mărginí numai la cei numiţi de stat, ci îmbunătăţirea se va estinde asupra tuturor funcţionarilor, deci şi asupra celor aleşi la municipii şi la comune, ea se va estinde şi asupra preoţilor şi asupra învĕţătorilor de la şcólele din patrie medii şi elementare, fie acelea şcóle susţinute de către stat, comune sau de către confesiuni.

Punctul acesta din programa guvernului contelui Tisza dacă se va pune în practică cu loialitate şi cu bunăvoinţă, va provoca o nouă eră, o nouă viaţă în statul nostru, va restaura încrederea în bunăvoinţa statului, în părintésca îngrijire a guvernului faţă de tóte naţionalităţile şi confesiunile din patria nóstră.

Un nou punct cardinal în programa guvernului este declaraţiunea, că el este amicul şcólelor confesionale, şi nu voiesce statificarea acelora.

Nici una din confesiunile din patria nóstră, nu primesce cu mai fierbinte sete acéstă enunciaţiune a noului guvern ca şi biserica nóstră.

Dintre tóte popórăle din patria nóstră noi Românii am jertfit şi relative jertfiim mai mult pentru susţinerea şcólelor nóstre.

In punctul acesta prinosul nostru se asamănă cu cel al vĕduviei din Evangelie. Pe când alte popóre jertfesc din prisosul adunat în timpurile trecute, pe când lor le mergeau bine pe când noi le dam zeciuélă din tótă agonisita nóstră, pe când alţii — zicem — jertfesc din prisosul lor, pe atunci noi jertfim din sărăcia nóstră, dăm tot ce avem, ne tragem de la gură, de la gura copilaşilor nostri, numai sĕ se conserve, sĕ se ţină în stare corĕspundĕtóre scólele nóstre, fiicele dulci ale bisericei nóstre.

In acéstă nobilă nisuinţă a nóstră noi până acuma nu am fost spriginiţi; mai mult, de multe ori credincioşii nostri au fost desmêntaţi în nobila lor emulare de a jertfí pentru şcólă.

Dacă deci şi în punctul acesta se va validita cu bunăvoinţă programa noului guvern, el va căştiga un titlu nemuritoriu la recunoştinţa tuturor ómenilor de bine, cari doresc restaurarea păcei, a increderei şi a iubirei reciproce între cetăţenii patriei. Şi credinţa nóstră este, că fericirea patriei numai pe calea acésta se póte ajunge.

Importante sunt enunciaţiunile noului guvern în ce priveşte cestiunea naţională.

In punctul acesta noul ministru-president contele Stefan Tisza a declarat următórele:

„Ceealaltă idee conducĕtóre e punctul de vedere naţional. Acest stat l'a fondat înainte de acésta cu o miie de ani naţiunea magiară şi tot naţiunea magiară i-a imprimat caracterul. Acestui stat nu i-se póte răpí caracterul naţional. Dar' tocmai în acest caracter naţional sunt date — dór' sunt proprii naţiunei magiare (!) — stima de drept, toleranţa faţă de cetăţenii patriei de limbă nemagiară. Noi nu putem şterge acel fapt, că aprópe jumĕtate din cetăţenii ţĕrii nu aparţin rasei magiare, ci aparţin altor naţionalităţi şi că pe acesti cetăţeni cu limbă străină i-au primit deja străbunii nostri cu dragoste deplină în valurile constituţiunei şi i-a învestit cu drepturi largi şi estinse şi eu aşa cred, că bine înţelesul interes al politicei naţionale magiare reclamă, ca aceste drepturi sĕ se păstreze, stimeze şi respecteze în mod onest şi în viitoriu şi sĕ primim întru adevĕr cu dragoste frăţéscă şi simpatie pe concetăţenii nostri de limbă străină şi sĕ le sprigínim tóte acele aspiraţiuni, dorinţe şi interese juste, cari nu stau în contrazicere cu marele punct de vedere al statului magiar şi cu integritatea ţerii.

Dar' nu numai nu stă în contrazicere cu acest punct de vedere, ci conform părerii mele e chiar parte întregitóre, ca faţă de adversarii statului şi totodată şi ai concetăţenilor nostri de limbi străine sĕ păşim cu deplină rigóre, faţă de acei agitatori fără conştiinţă, cari caută sĕ desfacă pacea şi buna-înţelegere între cetăţenii patriei, cari aruncă tăciunele aprins în sufletul încă nestricat al massei concetăţenilor nostri de limbă stăină, căci acestia sunt duşmanii statului şi trebue sĕ ne apĕrăm faţă de ei, chiar şi cu asprimea mijlócelor ce ne stau azi la disposiţie şi guvernul se va ocupa de cestiunea acésta, şi cred că şi concetăţenii nostri de limbă străină vor lua posiţie faţă de ei, căci şi lor le sunt acestia duşmani şi trebue sĕ tragă o linie demarcătóre strictă între sine şi acestia, căci iubirea şi încrederea reciprocă, pe care dorim sĕ o cultivăm şi desvoltăm în interesul nostru comun, numai atunci póte prinde rădĕciní, dacă concetăţenii de limbă străină nu rĕspund cu resens la acest apel şi eliminézá din sinul lor elementele morbide şi stricate.“

Asemenea corecte enunciaţiuni, asemenea limpede vorbe de mult nu am audit.

Caracterul poliglot al statului nostru în asemenea mod accentuat denotă, că guvernul contelui Tisza şi-a tras bine séma cu starea faptică de lucruri şi voeşte sĕ pună capăt luptei deslănţuite în acest punct de preste un pătrariu de veac.

Axioma fostului ministru de culte Trefort, că Ungaria nu póte fi stat poliglot, axiomă în sensul căreia şi spre validitarea căreia forţa publică a lucrat fără cruţare şi fără considerare un pătrariu de veac, dispare din programa noului guvern.

Guvernul Tisza promite că *va păstra, va stima* şi *va respecta* în mod onest drepturile garantate naţionalităţilor.

Chiar şi declaraţiunea, că în viitoriu se vor păstra, se vor stima şi se vor respecta drepturile naţionalităţilor, zicem chiar şi declaraţiunea în sine a stêrnit resens în presa magiară.

Inainte de a se purcede la punerea în practică a acelei enunciaţiuni, deja de pe acuma vine presa din capitala ţerei nóstre, şi indică la pericolul eminent, ce se cuprinde în acele enunciaţiuni ale contelui Tisza.

Ziariul „Budapesti Hirlap“, deja în numĕrul seu din Vineria trecută se ocupă la locul prim cu cestiunea naţională din programa guvernului celui nou, şi în faţa declaraţiunii guvernului pune legea de naţionalităţi, art. 44 din 1868 şi nu cere nici mai mult nici mai puţin de cât revocarea, scótera din vigóre a acelui articol de lege.

Dacă acest articol de lege se va mai susţiné chiar şi în spiritul de esecutare de azi, atunci după vederile celor de la „Budapesti Hirlap“ Ungaria în veci nu va atinge idealul la care ţinteşte, anume în veci nu va deveni stat naţional, după cum a fost înainte de 1848, ca în stat numai magiarii sĕ se validiteze, sau cei ce voiesc sĕ se validiteze dintrĕ nemagiari, mai întâiu sĕ se contopéscă în rassa magiară.

Punctul acesta estrem în politica radicală de la noi nu este susţinut numai de cei de la „Budapesti Hirlap“; întrégă presa magiară, întrégă viéţa de stat a lucrat până acuma în direcţiunea acésta.

Dacă deci se va pune în practică cu loialitate, cu sinceritate, cu înţelepciune, cu bunăvoinţă programa acésta a contelui Tisza, atunci în Ungaria se va restabili pacea între naţionalităţi, lucrare reciprocă pentru consolidarea şi binele patriei, şi în scurt timp înflorirea patriei va lua un avênt îmbucurătoriu.

Noi din inimă dorim, ca programa guvernului, în mod cinstit sĕ fie esecutată, spre binele patriei.

Sedinţele dietei. După băsadă obstrucţionistă de trei zile, făcută pe tema abzicerii lui Apponyi de la postul de president al dietei, în şedinţa de Vineri a dietei a ajuns în fine ministrul-president *Tisza* sĕ 'şi spună şi motiveze programul de guvernare.

FOIŞORĂ

Problema şcólei moderne.

Şcóla şi familia.

(Discurs festiv rostit în aula gimnasiului român gr.-or din Braşov la serbarea sf. Sofii, în ziua de 5/18 Octobre 1903, de profesorul Nicolae Sulică).

(Urmare).

Ce intenţionézá şcóla modernă prin sistemul sĕu actual de instrucţiune şi educaţiune?

Iată ce ne spune filosoful englez Sir John Lubbock: „Scopul educaţiunei nu este sĕ créscă jurisprudenţi ori preoţi, nici soldaţi ori bărbaţi de şcólă, agricultori şi industriaşi, ci numai şi numai *ómeni*, însĕ ómeni în sensul adevĕrat şi nobil al cuvêntului“.

Şcóla deci, şi mai ales şcóla medie, ca tréptă intermediară între şcóla elementară şi studiile superióre academice, nu e o şcólă de specialitate, nici profesională, ci e per eminentiam institut de creştere, care intenţionézá sĕ deştepte şi sĕ susţină vie şi nealterată conştiinţa de om, conştiinţa morală a tinerelor generaţiuni.

Aşa înţeleg eu şi rostul şcólelor nóstre, şi numai în sensul acesta au avut şi vor avé şi de aci înainte raţiune de a fi.

Acest scop înalt şi-l ajung şcólele medii prin selecţiunea cuvenită făcută în materialul de învĕţământ (material de cuprins educativ-moralisător), prin diferitele studii şi obiecte de învĕţământ, tóte de o potrivă de importante pentru închegarea şi cristalisarea caracterului moral al elevilor şi al culturei generale, ce se cere azi de la ori-ce om în adevĕr cult.

Cari sunt armele, prin cari are pedagogul de azi sĕ susţină gréua luptă a educaţiunei? Terórea şi despotismul? — Dómne fereşte! S'au trecut vremile, când tótă pedagogia se concentra în nuiéuă, ear' devisa şcólei era: sub virga degere. Armele educaţiunei moderne sunt cu mult mai omeneşti şi mai morale. Orientarea temeinică psichologică pentru cunóşterea felului de funcţionare al intelectului omenesc şi pentru înţelegerea individualităţii elevului, abnegaţiune, paciinţă şi devotament, şi mai presus de tóte *dragostea* şi *autoritatea* — sunt armele neînvinse ale unui bun părinte spiritual.

Iată armele şi mijlócele, cari au ridicat şi institutul nostru la vaza şi renumele, de care s'a bucurat până acum.

Date fiind astfel din partea şcólei nóstre tóte condiţiunile unui bun institut de educaţiune, de sine ni-se impune întrebarea, cum de atunci sporiul intelectual obţinut uneori de elevi în şcólele nóstre, nu stă la înălţimea nivoului tradiţional al şcólelor nóstre?

Statistica comparativă a progresului în studii în tóte şcólele medii din patria nóstră dovedeşte, că bunăórá în anul şcolar 1901/2 nota generală de nesuficient fluctuézá între 2·63% şi 39·23%. Intrĕ acestea şcólele nóstre figurézá în numitul an cu 34·55% nesuficienţi din sporiul total al şcólei, — un procent la tot casul semnificativ şi chiar îngrijitoriu.

Cine şi ce sĕ fie causa? Profesorii, elevii, ori părinţii, căci acestia sunt cei 3 factori, cari trag în cumpĕnă în astfel de casuri?

Sĕ fie băeţii nostri — în genere vorbind — un element atât de indocil şi indisciplinabil? Nu, căci e fapt cunoscut şi recunoscut, că elevii nostri sunt un material fórte bun de şcólă.

Ce sĕ fie atunci causa? Prea marea încărcare a elevilor (surmenajul), lipsa de tact şi priceperea pedagogică şi clasificarea prea severă a profesorilor? Nu, căci earăşi se ştie, că la noi se clasifică ce e drept strict, însĕ totdéuna după dreptate şi merit, dar' nici-când estrem de sever. Nu e vorbă, şi profesorul e om, nici el nu e infalibil. Câte o greşélă pedagogică se mai strecórá ici şi colea, dar' totdéuna inconştiu şi isolat.

Cine pórtă deci vina sporiului câte-odată nu pe deplin satisfăcĕtor?

Imi voiu lua voia sĕ rĕspund însumi fără încunjur, franc şi leal, aşa precum mi-se presentă cestiunea, judecându-o după analogia altor şcóle şi din casurile nóstre singuratice, aşa precum le cunóştem din praxa zilnică. Vina n'o pórtă nici profesorii, nici elevii, ci aprópe consecuent: *familia*, *părinţii*, *societatea*.

Onóre esceptiunilor!

Iată după părerea mea, greşelile pedagogice neertate şi neadmisibile ale părinţilor, prin cari se periclitézá apoi ori-ce sporiu şi ori-ce progres:

1. Creşterea neîngrijită şi neglijată în familie.

Şcóla e chiămată sĕ continue opera de educaţiune începută şi întemeiată în famile.

In aceeaşi şedinţă, terminându-se discuţia începută pe tema abzicerii lui Apponyi (prin renunţarea la cuvênt a tuturor oratorilor), dieta a luat la cunoştinţă abzicerea şi a votat lui Apponyi mulţămită protocolară, ear' în şedinţa de Sâmbătă *a ales president pe Perczel Dezső* şi vicepresident (în locul lui Talian, ajuns ministru) pe *Iakabffy Imre*, fost comite al comitatului Caraş-Severin, ear' în anii din urmă secretar de stat în ministeriul de interne.

Pentru şedinţa de azi şi următórele e la ordinea zilei discutarea programului guvernial.

Delegaţiunile, cum se vesteşte din Viena, vor fi convocate pe 15 Decembre. Esposeul ministrului de esterne avênd sĕ se pronunţe şì în cestiunea evenimentelor politice din anii din urmă, va fi fórte vast.

Din acelaşi isvor se raportéză, că ministrul de rĕsboiu de astădată va cere de la delegaţiuni votarea cheltuelilor numai ale celor mai strict necesare trebuinţe.

Indemnisare budgetară. In şedinţa de Sâmbătă ministrul de finanţe *Lukács* a presentat dietei project de lege despre o nouă îndemnisare bugetară pe timpul până la 31 Decembre a. c. şi cu putere retroactivă până la 1 Maiu a. c.

Projectul a fost transpus comisiunii financiare a dietei, care 'l va lua la desbatere prealabilă mâne (10 Novembre), aşa că încă în cursul sĕptĕmânii curente sĕ pótă fi luat la desbatere şì în plenul dietei.

Asentări. Noul ministru de honveḑi *Nyiri* Sándor, fost până acum comandant al Ludoviceului din Budapesta, cum se raportéză din Pojon, a dat vicecomitelui comitatului Pojon ordin, ca sĕ pregătéscă tóte cele de lipsă pentru-ca asentările sĕ se pótĕ face în timpul din 23 Novembre până în 23 Decembre.

Probabil că municipiile celelalte încă vor fi căpătat ordinul acesta, pe care ministrul l'a dat în speranţa, că în urma schimbării raporturilor politice dieta va vota cât de curênd legea contingentului de recruţi.

---

† ZAHARIE BOIU

Şi datu-s'a pământului, ceea-ce al pământului este.

Pe timp senin, cum senin i-a fost sufletul, însoţit'am eri până la locul de repaus pe *Zaharie Boiu*, modelul preotului adevĕrat şi neîntrecutul orator bisericesc.

Fatalitatea sorţii adus'a cu sine, ca în anii din urmă sĕ nu mai rĕsune de pe buzele lui Z. Boiu graiul dulce al oratoriei bisericeşti şi cuvintele înduioşătóre, prin cari de atâtea-ori făcutu-ne-a sĕ plângem, alăturea cu cei mai de aprópe ai lor, pe morţii cari avut'au onorul sĕ fie parentaţi de asesorul Zaharie Boiu. Totuşi, pare-că numai acuma, când nici cu trupul nu mai este întrĕ noi, începem cu adevĕrat sĕ ne dăm séma despre ceea-ce a fost Z. Boiu pentru oratoria bisericéscă a nóstră şi pentru frumseţa şi sublimitatea serviciului divin al bisericei nóstre.

Valórea activităţii didactice şi literare, şi în sfera de asesor referent a rĕposatului Z. Boiu, se reoglindéză din scrierile lui, şi vor puté sĕ i-o cunóscă şì generaţiunile următóre, — căci „scripta manent". Ca preot slugitoriu însĕ, şi ca predicator, numai cei cari l'au vĕḑut servind la sfântul altariu şi l'au auḑit vestind cuvêntul, pot sĕ aprecieze perderea indurată, şi numai aceia pot sĕ înţelégă: de ce fatalitatea, care făcuse sĕ nu mai vedem la amvon pe Zaharie Boiu, ne-a atins aşa dureros pe toţi câţi îl cunoşteam, şi de ce: acum, în calea sa din urmă, însoţit e de regretele tuturor.

Acestor regrete, şi iubirii de care protopresbiterul asesor Z. Boiu s'a bucurat la preoţimea şi poporul nostru, cum şì în cercurile străine, s'a dat imposantă manifestaţiune eri, cu ocasiunea înmormêntării. Ear' ceea-ce ni-a fost nouĕ Z. Boiu, ni-a spus'o în chip aşa de potrivit asesorul consistorial *N. Ivan*, în predica sa de eri, pe carea o dăm acì, în următórele:

> Dulce este somnul robului muncitor.
>
> *Eclesiastul Solomon, c. V. v. 11.*

Legile firei îşi fac cursul lor — şi omul în neputinţa sa nu le póte pune hotar, o maximă acésta, de la care nu se face abatere, nici cu împĕraţii, nici cu săracii.

Din contră.

Sufletul omului sbuciumat de lupte grele, trupul slăbit, puterile istovite şi sleite, caută după vreme linişte şi odihnă, şi durere odihna adevĕrată o află numai în sinul pamêntului.

E lucru prea firesc, că tributul legilor acestora a trebuit sĕ 'l dee şì confratele nostru, distinsul şi odinióră eminentul preot *Zaharie Boiu*, neîntrecutul orator bisericesc, al cărui glas pĕtrunḑĕtor şi dulce nu odată a stors când admiraţiunea nóstră, când mare de lacrimi din ochii ascultătorilor şi a alinat dureri, cari păreau, că nu vor înceta de cât odată cu întrarea în mormênt.

Dacă mĕ cuget la farmecul cuvintelor lui convingĕtóre, la concepţiunea ideilor înalte de cari îi era stăpânită tótă fiinţa, pe amvon şi pe catedră, în anii cei viguroşi ai vieţii sale, în anii, în cari el era podóba clerului, mândria nóstră, fruntaş întrĕ fruntaşi şi luptător în rîndurile dintâiu, sufletul mi-se umplea de durere vĕḑêndu-l în anii din urmă în cele corporale debilitat, vĕḑênd că el însuşi zicea cu eclesiastul Solomon: „Dulce este somnul robului muncitor".

Zaharie Boiu, adormitul acum în Domnul, a fost fiul vrednicului paroch şi protopopului nostru din Sighişóra, şi s'a născut la anul 1834. In casa părinţilor i-s'a dat creşterea, care a pus basă hărniciilor lui, basă forţei sale morale de a tinde spre perfecţiune, forţă care dă putere, dă viéţă, oţeleşte, întăreşte şi face din om un membru vrednic al societăţii.

După terminarea cu succes distins a şcólelor din oraşul seu natal, şcóle din cari au eşit bărbaţi aleşi mai cu sémă întrĕ conpatrioţii noştri saşi şi-a ales cariera preoţéscă, carieră pentru care a avut vocaţiune estraordinară, daruri preţióse. Modul lui de gândire 'l aflăm în versurile scrise în anii tinereţei:

„Totdeuna lucrul tĕu
Sĕ 'l începi cu Dumnezeu;
Unde-i El cu darul sĕu
Nici un lucru nu e greu"

versuri, cari ne înfăţişéză pe tinĕrul creḑĕtor în Dumnezeu, pe tinĕrul cu nădejdea în Dumnezeu, şi pe bărbatul care nu se poticneşte la cea mai mică pedecă ce i-se pune 'n drum.

Cu darurile acestea înarmat, s'a făcut învĕţătoriu, pentru unii azi vorbă de ocară, pentru el post de onóre, pentru unii posiţie dejositóre, pentru el fuscelul cel dintâiu al scării pe care s'a ridicat până la înălţimea unde l'am vĕḑut — în rang, în onóre, în bunăstare şi mulţămire.

Dacă fericitul în Domnul ar fi fost ridicat prin óre-care protecţie, îndată după terminarea studiilor teologice la vr'un post bine dotat, cum se îmbulzesc aḑi — mulţi chiămaţi şi nechiămaţi — tinĕrul Zaharie Boiu şi-ar fi găsit mulţămirea în cele materiale — dar' s'ar fi întroenit şì rêvna de a continua studiile la universitate cu un stipendiu, modest cum era pe atunci — nu s'ar fi manifestat cu tăria şi cu puterea cu care s'a manifestat în el.

Poporul român ar fi avut cu un bărbat de valóre mai puţin, mersul nostru cultural s'ar fi opăcit, nu ar fi făcut paşii cari i-a făcut, avêndu-l pe el profesor la institutul nostru pedagogic şi teologic.

In străinatate i-s'a deschis un cerc de vederi largi, la şcólele înalte germâne a supt din isvoarele nesecate ale culturei germâne, şi astfel pregătit s'a întors ear' la catedră ca cunoştinţele lui frumóse sĕ le împartă cu elevii sei, cari mai târḑiu au devenit şi ei dascăli şi preoţi, tot atâţi apostoli şi muncitori în agrul înţelenit al poporului nostru abia trezit din lanţurile sclăviei seculare.

Şi numai momentul acesta din viéţa acestui prea demn fiu al bisericei nóstre e de ajuns, ca în viéţa nóstră bisericéscă, sĕ mai lăsăm pentru ómeni trepte de urcat, sĕ nu 'i ridicăm deodată prea sus, unde mulţi ameţesc şi cad spre paguba lor şi a celor ce le-au ajutat la suişul grăbit.

Zaharie Boiu, — a fost dascăl, a fost apoi student universitar, a fost profesor, a fost preot, şi hărniciile lui în aceste posturi, l'au ridicat până la cea mai înaltă tréptă bisericéscă ce se póte da preoţilor de mir, hărnicia lui i-a făcut loc întrĕ membrii academiei române, hărnicia lui loc în tóte corporaţiunile bisericeşti, hărnicia lui l'a făcut redactor la *„Telegrafful Român"* — şi autor al multor cărţi folositóre şi de valóre nepreţuită, redactor al revistei literare *„Transilvania"*.

Intrĕ hărniciile lui numĕrăm la locul prim, şi fără îndoială la locul de cinste cărticica „Abecedariul", carte prin care cu metoda uşóră de a învĕţa scris-cetitul, a scos *Bucóvna* din şcólele române, şi de n'ar fi mai făcut nimic pentru binele obştesc, singur acest abecedar, cu care a deschis ochii la zeci de mii români, trebue sĕ-i asigure stima şi respectul în ochii tuturor Românilor, până şì în ochii duşmanilor, de cari nici el n'a fost cruţat în viéţă.

Dar' Zaharie Boiu nu s'a oprit la abecedariul pentru tinerimea şcolară, el a lucrat cărţi de cetire pentru tinerime, a scris cuvêntări pentru preoţime ca sĕ aibă modele în praxa lor pastorală, cuvêntări premiate de însaşi Academia Română, cuvêntări, cari fac onóre autorului, căci în ele este depusă comóra cea mai preţiósă a vastelor lui cunoştinţe pe terenul bisericesc.

Când s'a hotărît marele „Andreiu", ca sĕ împartă puterea cu consilierii sei, Zaharie Boiu a fost unul din cei dintâiu care a fost chiămat sĕ lucre alăturea cu Şaguna, pentru-că marele archiereu cunoştea calităţile lui morale şi intelectuale, cunoştea zelul lui, dragostea lui către biserică, alipirea lui către sfintele aşezĕminte bisericeşti şi mai pe sus de tóte hărnicia lui.

Cine din noi, nu a săltat de bucurie, când la adunările generale ale „Asociaţiunii", ţinute în diferitele centre ale Ardélului a vĕḑut pe *Zaharie Boiu*, urcând amvonul, ca de acolo cu neîntrecutul lui dar oratoric sĕ propoveduiască în poporul nostru cu cuvinte alese, cum numai lui îi era dată a le rostí puterea şi tăria virtuţilor creştineşti, cari înalţă şi ridică pe om înaintea lui Dzeu!

Pe cari dintrĕ noi nu l'a podidit lacrimele când ne găseam în jurul cosciugului iubiţilor rĕposaţi?

Cine dintrĕ noi nu ştie, că el a fost cel-ce aprópe la tóte solemnităţile, cu glasul sĕu pĕtrunḑĕtor a ţinut discursurile cele memorabile în memoria fericitului Şaguna, Gozsdu şi a altor bărbaţi vrednici ai naţiunei nóstre.

Şi până aprópe în anii din urmă ai vieţii, când o întêmplare nenorocósă era sĕ pună capĕt vieţii lui devotate bisericei şi naţiunii sale, unica mulţamire o a găsit în muncă, în cercul familiar, în poveţuirile fiilor sei spre cele bune, şi în atenţiunea ce o ştia da iubitei sale soţii, de la începutul fericitei lor căsĕtorii de acum 41 ani, până la ultima lui resuflare.

Model ca soţ, model ca tată, şi devotat coleg, cu cuvenitul respect către Capul bisericei sale, muncitoriu cinstit, nota caracteristică a vieţii sale.

Puţini vor fi dintrĕ cei de faţă, cari ştiu cum meritul principal, că mecenatul „Andronic" a lăsat întréga averea sa pentru meseriaşii români ortodoxi, este meritul al acum rĕposatului paroch Zaharie Boiu, este resultatul activităţii lui pastorale ca primul paroch român al Sibiiului. Prin purtarea lui, afabilă cu toţi, prin serviciile dumnezeeşti înălţătóre de inimi îndeplinite de el cu neîntrecută măestrie şi îngrijire, cu presentarea lui démnă înaintea parochienilor sei inteligenţi de aici, a asigurat pe séma tuturor Românilor, din Ardél o fundaţiune mare, din care avem sĕ creştem meseriaşi români, acea clasă de ómeni, fără care un popor nu póte avé titlu de a crede că se afirmă.

Sufletul fericitului Demetriu Andronic şi inima nobilă a celui ce l'a inspirat, au contemplat creşterea unei clase noue de ómeni ce ne lipsea cu desăvîrşire, creşterea în spirit naţional, românesc şi creştinesc, creşterea de meseriaşi români cari sĕ caute biserica, meseriaşi cari sĕ se perfecţioneze în ramul lor de măestrie, cari sĕ lucreze, şi sĕ se róge, sĕ agonisécă mult şi sĕ cheltuiască puţin sĕ nu se amestece în familiile lor cu limbi străine, ci sĕ se ridice prin puterea lor, prin destoinicia lor, prin punctuositatea lor, prin soliditatea lor, prestând lucru bun, curat şi fără greş, ca sĕ se arete demni de ajutoriul ce li-se întinde an de an, şi fără care mulţi ar umbla goli şi flămânḑi, sau s'ar prăpădí în miseria oraşelor fără sĕ ajungă la limau.

Zaharie Boiu, — a eluptat pentru parochul român din Sibiu cetate, — pentru şcóla nóstră confesională dotaţiuni corĕspunḑĕtóre şi şi-a asigurat pentru tóte timpurile loc de frunte, loc de onóre în analele parochiei Sibiiu-cetate, — şi dacă cineva 'şi va lua ostenélă sĕ scrie istoria bisericei din Sibiiu-cetate, pagina cea mai frumósă este reservată pentru el, pentru primul paroch care o a organisat întărit şi consolidat în tóte direcţiunile. Fondul pentru facerea unui turn la modesta capelă din cetate — el l'a întemeiat — şi acel fond ajuns la suma de 15.000 coroane, Representanţa legală a bisericei l'a dat acum în favorul zidirei Catedralei, în favorul acelei zidiri, care sĕ înalţă maiestos spre bucuria nóstră, zidire, care el durere n'a avut parte sĕ o vadă terminată şi dată destinaţiunii sale.

Zaharie Boiu a fost unul din întemeietorii societăţii Transilvania, şi membru în direcţiunea acelui institut până la mórtea sa.

Am scos numai o schiţă palidă din viaţa lui, am arĕtat în liniamente generale cine a fost rĕposatul în Domnul, şi de ce s'a întrunit flórea românismului, ca sĕ-i dee onórea din urmă pân' la grópă.

Involuntar ni-se impune întrebarea, cum sĕ face că în timpul din urmă bărbaţii de adevĕrată valóre, bărbaţi de talent,

---

Unde însé acéstă operă nu numai că nu e începută, ci distrusă şi sdrobită din capul locului şi din temelie, şcóla cu greu mai póte ajuta ceva.

Frica de Dumnezeu, după cuvintele sf. scripturi începutul înţelepciunei, respectul de sine şi de alţii, simţul de echitate şi mai pe sus de tóte spiritul de disciplină si sentimentul de datorinţă, sunt temelia de granit, pe care se întemeiéză nobleţa şi tăria caracterului ales. Acéstă temelie trebue aşeḑată şi se póte aşeḑa numai şi numai în casa părintéscă, şi nu cu vorba, ci cu fapta, cu pilda vie. Dar' tocmai esemplul, pilda bună lipseşte în multe case. Verba volant..... exempla trahunt.

2. Neîncrederea părinţilor şi chiar suspiţionări nedemne faţă de profesori; de aici apoi isolarea şi separarea conştie şi intenţionată a familiei faţă de şcólă, a părinţilor faţă de profesori.

(Va urma).

bărbaţi productivi cari sĕ spargă ghiaţa în o direcţie sănĕtósă, sĕ ne arete drumul pe care sĕ umblăm, sunt atât de rari în mijlocul poporului nostru.

Sĕ fie acésta semnele unei decadinţe morale, intelectuale şi fisice? Sĕ fie un memento care se ne pună pe gânduri mai serióse asupra viitorului némului nostru? Sĕ fie efluxul unei creşteri greşite, făcută de strĕini, în şcóle strĕine, în atmosferă nepriinciósă, care nu vrea sĕ lase sĕ se desvólte din generaţiile tinere, caractere şi bărbaţi oţeliţi în lupte, ca mai cu uşurinţă sĕ ne subjuge şi pună sub picióre?

Ori cari ar fi causele acestei apariţiuni, — ele de fapt esistă şi ne impun sĕ stăruim, ca mai ales tinerimea sĕ revie la simplicitatea în care au fost crescuţi bĕtrânii, la mulţămirea cu puţin, la hărnicia şi cruţarea pe care ei o au învĕţat din copilărie, în casa părintéscă şi au păstrat'o până la mórte.

Aceste calităţi pot fi singura garanţă pentru esistinţa nóstră, aceste sunt zidul de apărare, aceste fortăreţele, de cari glónţele duşmanilor se pot resfrânge fără sĕ facă pagubă în corpul nostru naţional.

Şi dacă chiar ocasia acésta festivă o folosesc, ca sĕ pun degetul pe o rană de care sângeră societatea nóstră, este că voiu sĕ scot la ivélă contrastul întrĕ creşterea de acum şi cea din trecut, întrĕ pretensiile celor de azi şi întrĕ cele ale bĕtrânilor, cari crescuţi întrĕ grele împrejurări prin muncă stăruitóre, prin hărnicie proverbială, prin cruţare şi modestie s'au înălţat la posiţiile cele mai onorifice, până ce, durere, fii fruntaşilor şi conducătorilor de odinióră, onóre esceptiunilor, de regulă stau mult, fórte mult înapoi părinţilor lor, tocmai pentru-că s'au abătut dela virtuţile străbune, dela traiul vieţii simple, şi au apucat pe alte căi, ducătóre la ruină.

Creşterea în spirit naţional românesc, creşterea bisericéscă, creşterea în frica lui Dzeu, creşterea sub scutul şi aripile bisericei nóstre dreptmăritóre, creştere condusă de catecheţi conştienţioşi, de apostoli în sensul adevĕrat al cuvêntului, creştere, ca toţi fii poporului nostri sĕ se bucure de binefacerile unei lecturi sănĕtóse şi mĕduóse, e unicul remediu prin care vom puté repara greşelile cari s'au făcut în contul şi spre scăderea nóstră de 2—3 decenii încóce.

Acest feliu de creştere ni-a dat pleiada bĕtrânilor, cari se stîng unul după altul, lăsând în urma lor un gol simţitor, acest feliu de creştere ni-au dat luptători naţionali şi neînfricaţi, acest feliu de creştere nemolipsită de vederi cosmopolite şi socialiste, ne póte şi garanta viitoriul întrĕ némurile ce ne impresóră, némuri cari tóte sunt mai bine pregătite de cât noi în lupta de esistenţă, ce vedem că se desfăşóră sub ochii nostri.

Zaharie Boiu a făcut parte din céta fruntaşilor, din generaţia de oţel a înaintaşilor, şi cinstea nóstră 'l petrece până dincolo de mormênt.

In timpul din urmă rêndurile nóstre s'au rărit. Mórtea a secerat fară milă, fără cruţare. Cuvine-se, ca acum când este óra despărţirei, pentru vecie, în numele defunctului sĕ mulţămesc: Escelenţiei Sale, Consistoriului archidiecesan, Corpului didactic dela seminariu, şi sĕ iau ultimul adio de la soţie, fii, surori şi alte rudenii: (Iertăciuni.)

Suflet blând ridică-te la înălţimea ceriurilor, în lăcaşul gătit aleşilor Domnului, că bine a făcut ţie Domnul, că „Bine este robului muncitor sĕ afle odihna sa“. *Amin.*

Inmormêntarea.

Conform anunţului funebral, ceremonialul înmormêntării s'a început la 2 ore p. m., la casa proprie a rĕposatului, situată în str. Măcelarilor Nr. 21. Binişor însĕ înainte de ora fixată se adunase deja, în curte şi în stradă, mare mulţime de public, aşteptând sosirea preoţilor slujitori: protopresbiterii: Ioan *Papiu* (Sibiiu), Moise *Lazar* (asesor referent), Ioan *Droc* (fost protopop al Mercurei, acum în pensiune), Mateiu *Voilean* (asesor referent), ieromonachul Dr. Miron E. *Cristea* (asesor referent), presbiterul Ioan *Broju* (preot militar) şi diaconul Dumitru *Câmpian* (archivariu consistorial).

Din publicul asistent amintim: consistoriul archidiecesan, în frunte cu *Esc. Sa Inaltpreasânţitul archiepiscop şi metropolit Ioan* şi cu Preacuvioşia Sa archimandritul vicariu archiepiscopesc *Dr. Ilarion Puşcariu*; corpul profesoral de la seminariul „Andreian“, în frunte cu Preacuvioşia Sa protosincelul Dr. Eusebiu R. *Roşca*, director; corpul profesoral de la şcóla Asociaţiunii, prepositul pleban r. catolic Dr. *Gidófalvy*; protopresb. militar în pensiune *Sava Popovici* (Sadu); delegaţiunea profesorilor de la gimnasiul ev. luteran; delegaţiunea funcţionarilor de la comitat, în frunte cu fişpanul, delegaţiunea profesorilor de la gimnasiul de stat, în frunte cu directorul *Ferenczy*; delegaţiunea magistratului orăşenesti şi a comunităţii în frunte cu primariul Iosif *Drotleff*; deputaţiune de la *Sĕlişte*, în frunte cu protopresbiterul Dr. Ioan *Stroia*; de la *Gurarîului*, în frunte cu parochul Ioan *Manta*; de la *Ocna*: preoţii *Vinţeleriu*, Isaia *Popa* şi *Henteş*; de la *Mohu*: parochul *Slăvescu* şi notariul *Iancu*; mulţime de preoţi şi învĕţători din jurul Sibiiului, şi unii chiar din depărtări mari; elevii seminariali, în frunte cu stindard negru; reuniunea meseriaşilor români din Sibiiu (cu stindard în doliu), condusă de presidentul ei, Victor Tordăşianu; aprópe întrégă societatea română din Sibiiu, domni şi dame, şi public ţeran din Sibiiu şi jur.

După facerea prohodului, cosciugul e ridicat şi pus pe carul mortuar, împreună cu cununile, apoi în sunetul musicei alternată cu doiósele cântări funebrale ale corului seminarial condus de profesorul *D. Cunţan*, conductul se pune în mişcare, mergênd în frunte elevii seminariali cu stindardul negru, reuniunea meseriaşilor, cu stindardul ei, musica, corul, preoţii slugitori, carul mortuar urmat de membrii familiei şi de cumnatul rĕposatului, protopresbiterul Sigişórei, Dumitru Moldovan, cu familia, apoi deputaţiunile şi celalalt public, — şi percurgênd strada Măcelarilor, piaţa-mare, strada Cisnădiei, piaţa Hermann, strada Schewis, şi întimpinat de glasul plângĕtoriu al clopotelor bisericei din suburbiul josefin întră în strada bisericei, pe laturile căreia elevii seminariali şi reuniunea meseriaşilor se postéză în cordon, printrĕ care restul conductului înaintéză până la uşa bisericei.

Ajunşi acì, corul şi preoţii slugitori întră în biserică; cosciugul e luat de pe car şi pus pe catafalcul din mijlocul bisericei, apoi se începe doiosul serviciu funerar prescris pentru înmormêntarea preoţilor, în cursul căruia icósele de la pésna VI. au fost cetite de însuşi Esc. Sa metropolitul, la cari corul rĕspunde cu frumósa composiţie „Aliluia“. Atât serviciul în sine, cât şi modul cum a fost oficiat de preoţii slujitori, apoi intonarea doiósă a icóselor cu rugarea cătră fraţii rĕmaşi în viéţă, ca sĕ-şi aducă aminte de rĕposatul şi sĕ se róge pentru el, şi cântările corului, deosebi cele cântate solo de profesorul Cunţan, în fine predica dlui asesor Ivan, inspirau atâta duioşie, în cât plângeau nu numai membrii familiei şi rudeniile rĕposatului, ci mulţi şi din public.

Pe la ora $4^1/_2$ serviciul divin din biserică e terminat. Preoţii şi cântăreţii plécă spre cimiteriu, urmaţi de cosciug, purtat de şése ómeni ai institutului de pompe funebre Elges, şi de publicul asistent. La mormênt se oficiéză restul serviciului, după care protopresbiterul I. Papiu ceteşte deslegarea, corul rĕspunde cu „în veci pomenirea lui“, — şi rĕmăşiţele pămênteşti ala asesorului Zaharie Boiu se redau pămêntului.

Condolenţe.

Indată după aflarea despre mórte, amicii şi stimătorii rĕposatului au esprimat familiei condolenţe: în persónă, prin deputaţiuni, prin telegrame şi scrisori. Cel dintâiu care a condolat întristatei familii, a fost *Esc. Sa Inaltpreasfinţitul archiepiscop şi metropolit Ioan*, care însoţit de Preacuvioşia Sa archimandritul vicariu archiepiscopesc *Dr. Ilarion Puşcariu*, a făcut Vineri visita de condolenţă familiei rĕposatului.

Prin *deputaţiuni* au condolat: consistoriul archidiecesan (prin asesorii onorari Ioan Papiu, Ioan Droc, şi Ioan A. de Preda), corpul profesoral de la seminariul „Andreian“ (prin profesorii Dr. Petru Şpan, Vasile Stan, Nicolae Vătăşan şi Victor Păcală), soc. de lectură „Andreiu Şaguna“ (prin membrii ei clericii Ilie Beleuţa, Stefan Mircan şi Onisitor Ghibu), reuniunea meseriaşilor români (presid. V. Tordăşianu, vice-pres. G. Poponea şi bibliotecariul N. Stoica), tinerimea română din Sibiiu (prin Silaghi, Enescu, Rebega, Mohan şi Tişca) şi deputaţiunile din jurul Sibiiului, amintite mai sus.

Prin telegrame şi epistole:

Academia română: „Academia întrunită în şedinţă primind trista ştire esprimă condolenţele ei pentru perderea bărbatului luminat şi stimatului membru corespondent. — Presidentul Academiei: *Aurelian*“.

Episcopul Popea: „Condolenţele mele profunde pentru perderea bunului fin şi vrednicului bărbat naţional. Dumnezeu sĕ vĕ aline durerile. — Episcopul Popea.

Dr. Alexandru Mocsony (Capolnaş): Primiţi, Preaonorată dómnă, espresiunea condolenţelor mele sincere. Prin decedarea iubitului Dtre soţ poporul român a perdut earăşi pe unul dintrĕ cei mai vechi şi binemeritaţi luptători ai sei. Din inimă deplâng împreună cu dvóstră acéstă perdere.

Archimandritul Augustin Hamsea (Mănăstirea Bodrog), archimandritul Filaret Musta Caransebeş), Dr. Max Marckwald (Berlin), Eugenia şi Sever Barbu (Reghin), Elena Demian (Caransebeş), canonicul Ioan Rusu (Blaj), familia Drăgits (Sĕlişte), familia Vecerdea (Braşov), familia Mircea (protopop Mediaş), protopopul Furduiu şi soţia (Câmpeni), familia Boian (Predeal), preotul Popa (Kézdi-Vásárhely), Carolina şi Sylvia Boiu (Bucureşti), familia Doctor (Haşfalĕu), consilieriul ministerial Caietan Banovits şi soţia (Budapesta), directorul Antal János şi deputatul dietal Dr. Nagy Sándor (Bpesta), contele şi contesa Beleznay Árpád şi Gyürky László (Alsó-Dabas), corpul oficerilor pioneri din Bpesta, Takáts Zsigmond şi soţia (Bpesta), Iosif de Miklovich şi soţia (Viena), Ferdinand v. Boguslavsky şi Dr. Al. Neumann (Bpesta), dna Dr. Ioan Raţiu (Sibiiu), protopopul Baiulescu (Braşov), protopopul Teculescu (Alba-Iulia), contele şi contesa de Grottenegg (Győr), locotenenţii Nedjela, Pajor, Kovacsevich şi Naumann (Sibiiu), contele şi contesa Lichtenberg (Sibiiu), Dr. Oscar Kabdebó şi soţia (Sibiiu), consilierul intim Hermann v. Herz (Berlin), consulul Schwabach (Frankfurt), dna şi dşóra Marckwald (Kreuznach), Emil v. Sulzbach şi soţia (Frankfurt), colonel Bambury (Londra), Dr. C. Diaconovich şi soţia (Sibiiu), judele de trib. G. Csatt şi soţia (Deva), Dr. Octavian Russu (Sibiiu), Iordache Roşca (Selişte) Dr. C. Ungar (Sibiiu), protopopul Roşescu (Cluj), protopopul Todoran şi soţia (Cetatea-de-baltă), protopopul T. Gheaja (Haţeg), Dr. Victor Colceriu (Lăpuşul ung.), familia Puianu (Braşov), preotul Urdea (Săcele), Dionisie Roman (Mediaş).

Frumósă manifestaţiune de recunoştinţă penrru multele servicii câte le-a făcut adormitul asesor Zaharie Boiu némului şi bisericei sale, e manifestaţiunea *poporului* nostru din *Cetatea-de-baltă*, parochie, care repausatului îi datoreşte o mare parte din progresul făcut. Comitetul parochial în 7 Novembre n. s'a întrunit în şedinţă estraordinară şi în semn de doliu a decis tragerea tuturor clopotelor, arborarea de stindard negru pe biserică şi depunerea unei cununi de frunze de stejar şi lacrimióre, fundă tricolor cu inscripţia: *„Biserica ortodoxă română din Cetatea-de-baltă. Recunoştinţă marelui ei binefăcĕtoriu Zaharie Boiu“*. Duminecă în ziua înmormêntării, s'au făcut rugăciuni pentru sufletul defunctului, ear' la terminele prescrise se va oficia parastas. Comuna bisericéscă Cetatea-de-baltă, care n'a avut edificiu bisericesc, nici şcolar, nici casă parochială, va păstra în vie amintire memoria asesorului Zaharie Boiu, care în conţelegere cu superiorii bisericei a luptat — precum pentru multe alte comune, aşa şi pentru Cetatea-de-baltă, unde tóte s'au făcut spre binele general.

Cununi

au depus pe cosciug:

1. Consistoriul archidiecesan (flori crysanteme, fundă négră): „Asesorului Zaharie Boiu“.
2. Corpul profesoral al seminariului „Andreian“ (crysanteme şi palmieri, fundă négră): „Asesorului consistorial Zaharie Boiu“.
3. Societatea de lectură „Andreiu Şaguna“ (frunze de lauri, fundă albastră): „Vrednicului ei fost president“.
4. Reuniunea sodalilor români din Sibiiu (flori de acaţi şi palmieri, fundă galbină): „Binefăcĕtorului ei, în semn de recunoştinţă“.
5. Tinerimea română din Sibiiu (flori de acaţi şi palmieri, fundă tricolor român): „Lui Zaharie Boiu, în semn de pietate“.
6. Crysanteme, fundă négră: Jalnica ta familie. — Preaiubitului soţ şi tată.
7. Romy, Lilian şi Lilica (crysanteme şi rose, fundă albă): Preaiubitului nostru tată.
8. Eugenia şi Sever Barbu (viorele şi crysanteme, fundă albă): „Neuitatului nostru unchiu“.
9. Ioana şi Dimitrie Moldovan (rose şi viorele, fundă négră): „Neuitatului frate şi cumnat.

Conferenţele preoţeşti.

Nr. 336—1903.

Convocătoriu.

In virtutea cercularului consistorial din 4 Martie a. c. Nr. 2142 Bis. convoc prin acésta conferenţa preoţimei din protopresbiteratul Bistriţei pe Vineri în 31 Octobre st. v. a.c. în Bistriţa — loco casa de rugăciune, cu următoriul

Program:

1. La 8 ore a. m. serviciul divin cu invocarea duhului sfânt, predică ocasională cu text din evangelia zilei şi parastas pentru preoţii repausaţi în anul curent.

Cu predica ocasională se însĕrcinéză dl ppresb. onor Gregoriu Pletos din Năsĕud.

2. Deschiderea conferenţei.
3. Constituirea şi alegerea comisiunei verificătóre.
4. Discusiune asupra serviciului divin şi predicei ţinute.
5. Circularele Inaltpreasfinţiei Sale nrii 1420 şi 2142 din a. c.
6. Tema: Cari sunt scăderile cele mai înrădăcinate în popor şi ce mijlóce s'ar puté lucra mai cu efect la delăturarea lor? indicată în circulariul nr. 2142 la pct. 8 cu a cărei prelucrare sĕ însărcinéză parochul Mihailă Paşcu din Şimotelnic.
7. Planul cronologic pentru agendele anuale ale oficiului parochial pct 9 din susamintitul cerculariu.

Cu facerea acestui plan se însărcinéză parochul Alexandru Popoviciu din Cuşma.

8. Statutele reuniunei de ajutorare a preoţilor şi învĕţătorilor.

Cu studiarea şi referarea lor se însărcinéză parochul Eliseu Dan din Borgo-Suseni.

8. Proiect de regulament pentru înfiinţare de fonduri bisericeşti, reuniuni, pct. 12 din cerculariu amintit.

Cu facerea acestui proiect sĕ însărcinéză parochul Vasilie Bălan din Blaşfalĕul-de-sus.

10. Condica parochială.
11. Statorirea locului şi temelor pentru conferenţa viitóre şi designarea parochului ce va avé sĕ predice.

Inchiderea conferenţei.

Toţi preoţii sunt datori a se presenta în reverenzi la conferenţă.

Acest convocător după decopiere din partea fie-cărui preot sĕ se espedieze în mod sigur şi grabnic mai departe.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Bistriţei.

Bistriţa în 16 Octobre 1903.

Simion Monda
protopop.

NOUTĂŢI

Aşezarea crucilor pe turnurile catedralei. Joi în 12 Novembre (30 Octobre) la orele 11 a. m. se vor pune cu cuvenită solemnitate crucile pe turnurile bisericei nóstre catedrale în presenţa I. P. Sânţitului Domn archiepiscop şi Metropolit, asistat de toţi membrii consistoriului, de fruntaşii parochiei şi cu participarea elevilor seminariului nostru — sub conducerea corpului didactic — şi a altor onoraţiori bineveniţi ca participanţi la acésta solemnitate.

*

Corónе eterne. „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“, în semn de recunoştiinţă faţă de binefăcĕtorul sĕu, mult regretatul *Zaharia Boiu*, pe lângă că o depus o modestă cunună pe cosciugul reposatului, din averea proprie a transpus întru eternisarea memoriei lui, 5 cor. la fondul vĕduvelor şi orfanilor meseriaşilor români, întemeiat de amintita Reuniune.

*

Epidemii. Cum aflăm din „Drapelul“, în comuna *Visag* grasséză epidemia de şarlach încă de prin a doua jumĕtate a lunii Septembre, secerând vieţi de copii şi adulţi, în aşa mare grad, în cât zi de zi se fac câte 2—3 înmormêntări; ear' în *Timişóra* şi *Mehala* (comună vecină cu Timişóra) de câteva zile grasséză epidemia de tifus abdominal.

*

Avansările în armată. Ca completare a listei oficerilor români avansaţi cu ziua de 1 Novembre, scósă din lista publicată în ziarele germane, adaugem după „Gaz. Trans“) că au mai fost avansaţi: sublocotenentul în reservă Francisc Bardossy la gradul de locotenent auditor la tribunalul militar din Caşovia, Dr. Victor Russu locţiitoriu-adjunct de medic superior în spitalul I. de garnisónă din Viena, Isidor Ivanovici, căpitan cl. I. la reg. de infanterie nr. 16. La honvedi: căpitanul cl. II. Aurel Căpitanu, căpitan cl. I., ear' cadeţii Ioan Ghilezan, Iosif Leposa, Aurel Stoica şi Iuliu Tomescu locotenenţi. La trupele sanitare: R. Cătană locotenent în spitalul de garnisónă din Viena, ear' la administraţie Ioan Hurbean, accesist.

*

Mare cutremur de pămênt. Sâmbăta trecuta un puternic cutrĕmur de pămênt a pustiit aprópe total oraşul Turşiţ din Persia şi împrejurimile lui. O sută optzeci şi patru fabrice de covóre s'au prăbuşit în urma cutrĕmurului şi aprópe la patru sute de ómeni şi-au perdut viéţa.

*

Proces „de agitaţie“. Mercuri (11 Novembre n.) se va pertracta la curtea cu juraţi din Cluj procesul intentat dlui *Sivestru Moldovan* pentru „preamărirea delictelor osândite“, comisă prin reproducerea în „Tribuna“ a unei adrese de aderenţă publicată în ziarele din România.

3607/1903 sz. fszb. [259] 1—3

Árverési hirdetmény.

Szebenvármegye nagyszebeni járásába bekebelezett **Porcsesd község** tulajdonát képező „Valea Riudiboului“ nevű erdőrészben mintegy 250 kort. holdnyi területen megtakarított bükk favágásokban szakértőileg megbecsült **4446 1 m³ bükkhasábfa** és **8017 m³ bükkdorong és ágfamennyiség 1903. évi november hó 21-én** d. u. 3 órakor Porcsesd község irodájában árverésen fog eladatni.

Kikiáltási ár 33527 K 80 f.

Bánatpénz 3352 K 78 f.

Utóajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Irásbeli zárt ajánlatokhoz a kiírt bánatpénz csatolandó. Az általános árverési és szerződési feltételek alólirott járási főszolgabirónál és a nagytalmácsi m. kir. járási erdőgondnokságnál megtekinthetők.

Nagyszeben, 1903. évi november hó 5-én.

A járási főszolgabiró:
Fabritius.

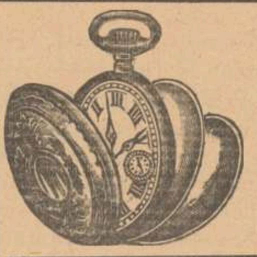

8 zile de probă!

Pentru numai fl. 2·75 trimit cu ramburs ori primind banii înainte

Un orologiu de busunariu nichel-remontoar, marca „Sistem-Roskopf Patent“, cu mechanism de 36 ore și arătător de secunde, umblă precis până pe-o minută, cu garanție pe 3 ani (un lanț de goldin elegant și articole de reclam se alătură gratuit).

In cas că nu convine, banii se înapoiază, deci risicul eschis.

M. J. Holzer

Deposit en gros al fabricei de orológe și aurării, Krakau (Österr.) Dietelsg. nr. 66
Liferant al funcționarilor ces. reg. de stat.
Prețuri curente ilustrate de orológe și aurării gratis și franco.
[240] 3—20

■ Agenți se caută. ■

Anunțuri de feliul acesta sunt imitațiuni.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret**

vindecă și învioréză pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest **aparat vindecă bóle** vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosesce contra *durerilor de cap si dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rëceală la mâni și picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui* și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sè se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.
[2] 45

Prețul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copii și femei de constituție fórte slabă.

Espeditie din centru și locul de vêndare pentru țéră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colțul strada Kálmán.

Pentru pacienții de stomach!

Tuturor cari în urma rëcelii ori a prea marei împovărări a stomachului sau prin consumarea de mâncări greu de mistuit prea reci ori prea calde sau prin un traiu neregulat 'și-au contras bóle de stomach, precum:

Catar de stomach, Sgârciuri de stomach,
Dureri de stomach, Mistuire grea sau astupare de stomach

li-se recomandă un bun mijloc de casă, ale cărui resultate escelente de mulți ani sunt deja probate. Acesta este:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Acest vin este preparat din buruieni renumite și recunoscute ca tămăduitóre, cu vin bun; întăreşte și învioréză organismul de mistuire al omului. Vinul de buruieni delătură conturbațiile de mistuire și influințéză puternic asupra nouei formări de sânge sănëtos.

Prin întrebuințarea regulată a vinului de buruieni bólele de stomach vor fi curate încă în formare. Sě nu întârzie nime dar' a-'l folosí încă de cu vreme. Simptome, ca: **dureri de cap, rîgăeli, arsuri în stomach, inflamații, amețeli** cu **vomări**, cari la pacienți cu suferințe învechite apar cu atât mai vehement, dispar adesea după câte-va beuturi de vin de burueni

Constipațiile cu urmările lor neplăcute, **maladii, dureri colice, bătăi de inimă, insomnie,** precum și conglomerarea sângelui în ficat, splină și suferințele hemoroidice de multe-ori se delătură iute cu vinul de buruieni. Vinul de buruieni delătură mistuirea grea și depărtéză prin un scaun ușor materii stricate din stomach și intestine.

Fața palidă și slabă, anemia și slăbiciunile sunt de obiceiu urmările unei mistuiri rele a formării insuficiente de sânge și a stării bolnăviciόse a ficatului. **Lipsa de apetit** și **reaua disposiție,** precum și **durerile de cap** și **nopțile perdute** (insomnie) consumă adeseori încetul cu încetul multe persóne. Vinul de burueni dă slăbitei puteri de traiu un nou și próspět impuls. Vinul de burueni mărește apetitul, ajută mistuirea și nutrirea, ușuréză formarea și schimbarea materiei, înlesnește formarea sângelui, calméză nervi escitați și creéză nouă **voe de viéță.** Nenumërate scrisori de recunoscință și mulțămită dovedesc acestea.

Vinul de ierburi se află de vênzare în sticle *fl. 1.50* și *fl. 2.—* la farmaciile din *Sibiu, Turnișor, Sëliște, Ocna, Slimnic, Șeica-mare, Nocrich, Avrig, Tălmaciu, Boița, Cisnădie, Poplaca, Gurarîului, Jina, Poiana, Mercurea, Câlnic, Loman, Pianul-de-sus, Petrifalëu, Sebeșul-săsesc, Vințul-de-jos, Daia, Spring, Vingard, Ohaba, Beșinëu, Mihalț, Teiuș, Blaj, Pănade, Țapu, Mediaș, Blăjel, Sân-Mărtin, Ibașfalëu, Basna, Agnita, Cincu-mare, Boholț, Făgăraș, Beclean, Câmpulung, Rîmnic-Vâlcea, Cudjir, Orăștie, Deva, Hunedoara, Hațeg, Luncani, Puj, Ohaba, Ponor, Alba-Iulia* etc. — precum și în tóte celelalte localități mai mari și mai mici din Ardél, Ungaria și Austria.

Farmaciile din Sibiiu trimit 3 și mai multe sticle de vin cu prețurile originale în tóte localitățile din Austro-Ungaria.

Păziți-vě de falsificări!

Sě se céră anumit:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Vinul meu nu este o medicină secretă. Părțile lui constitutive sûnt: Vin de Malaga 450,0, Spirt de vin 100,0, Glycerin 100,0, Vin roșu 240,0, Sirup de fragi 150,0, Sirup de cireșe 320,0, Coacăză, Aniș, Rădëcină „Helen“, iarba ferului americană, Rădécina „Entianus“, „Kalmus“ à 10,0. Tóte aceste se amestecă. un. dcm. [1] 11—12

Farmacia „la ursul negru“ a lui Guido Fabritius

Sibiiu, piața-mică nr. 27

își recomândă bogatul seu **deposit de specialități medicale-farmacistice, bandage** chem. curate, **preparate dietetice** de întărit pentru morboși și reconvalescenți, **tot feliul de obiecte de toaletă, instrumente chirurgice,** cum și **medicamente veterinare** etc. etc.

Espediție postală în fie-care zi.

PAUL NENDWICH IN SIBIIU.

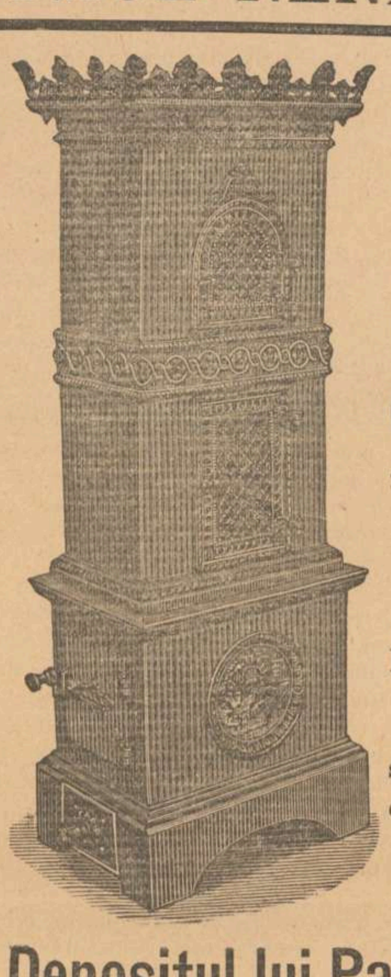

SOBE

de încăldit și de bucătărie

cu prețuri variate

de la cea mai simplă până la cea mai bogată esecutare.

Liferarea de la depositul din

Sibiiu și Alba-Iulia

sau de la fabrică se face franco pentru ori-care stațiune de tren. [247] 3—5

La cerere se trimite **Lista prețurilor.**

Depositul lui Paul Nendwich, Alba-Iulia.

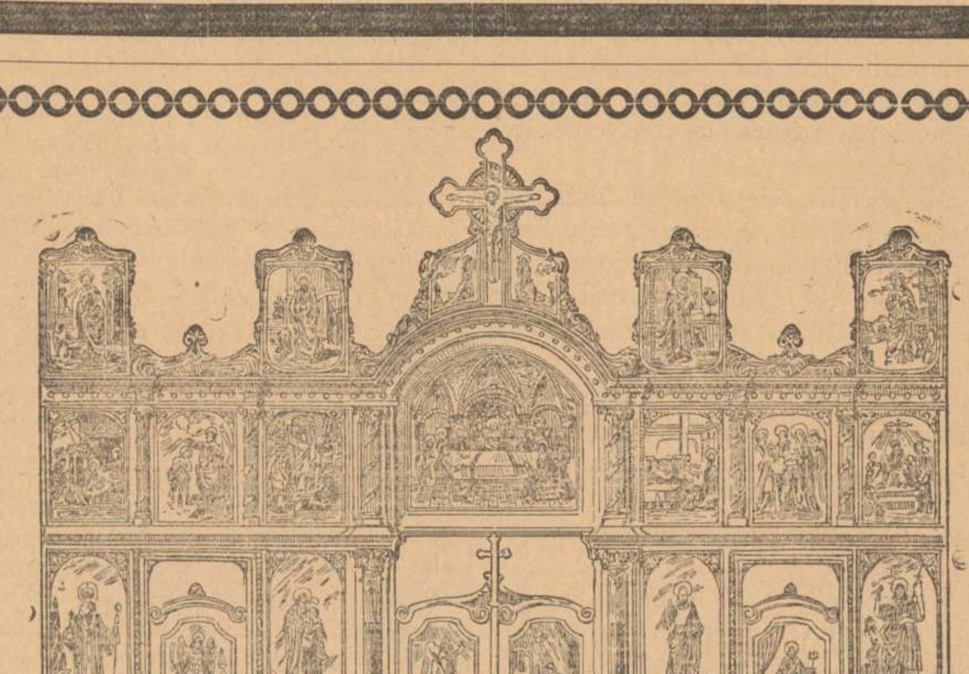

Șcóla de pictură religiósă-artistică

Jos. Hofrichter's Sohn

din **Reichenau,** bei Gablonz,

primește în întreprindere și esecută **altare noue,** reparéză **picturi vechi,** esecută la comandă **icóne** și **tablouri** în **uleu** pe **pânză, tinichea** sau **table de aramă,** pe **lemn, aluminiu,** etc., în **dimensiunile recerute.**

Icóne pentru prapori cum și **prapori întregi,**

Pictéză **portrete,** fidel după fotografii bine reușite.

Deposit mare de lustre, de **sticlă ciselată,** cum și de **alamă.**

Prețuri moderate și esecutare promptă.

La cerere se trimit schițe și planuri. — Comandele se primesc și se pot face la **Librăria archidiecesană** în Sibiiu. [219] 8—20

Redactor prov. Dr. George Proca.

Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane

Nr. 120 Sibiiu, Joi 30 Octobre (12 Novembre n.) 1903 Anul LI

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 34
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Şcólele nóstre.

Sibiiu, 11 Novembre n.

In numĕrul trecut al fóiei nóstre vorbind despre programul premierului ţĕrii, am amintit în trécĕt jertfele pe cari le-a adus şi le aduce biserica şi poporul nostru pentru susţinerea şcólelor.

Revenim azi asupra acestei cestiuni, pentru-că în timpul de faţă, când tóte se desvóltă cu celeritatea fulgerului, când progrese surprindĕtóre se obţin pe tóte terenele, îndoită este şi chiămarea şcólei. Şi pentru-ca şcóla sĕ corĕspundă datorinţelor şi aspiraţiunilor ce se aşteptă de la ea, de lipsă este, ca statul şi biserica păşind mână în mână sĕ îngrijéscă neadormit, ca progresele moderne sĕ străbată printr'însa în tóte ramurile societăţii, căci altfel se sguduie echilibrul din societate, şi fără de pace nu 'i vorbă de progres, nu 'i vorbă de fericire.

Statul şi biserica avênd în mânile lor şcólele, datóre sunt sĕ pună la dispoziţiunea lor tóte mijlócele necesare pentru rĕspândirea de progrese noue. Datóre sunt a face corpului didactic tóte înlesnirile posibile, pentru-ca magistrul, de ori-ce categorie fie el, sĕ pótă funcţiona de pe catedră voios şi cu entusiasm, ear' nu cu capul plin de griji pentru suportarea neajunsurilor sale materiale. Datóre sunt statul şi biserica sĕ pórte grijă, ca copiii sĕrmani sĕ fie provĕduţi cu cele necesare, pentru-că şi acestora li-se cuvine sĕ fie înzestraţi cu lumina cunoştinţei.

Fiind-că de la bunăstarea şcólelor atârnă bunăstarea şi fericirea omenimii, este lucru invederat, că toţi cei chiămaţi au deopotrivă sântă datorinţă sĕ stăruiéscă neîntrerupt şi sincer, ca şcólele sĕ fie provĕdute în modul mai sus arĕtat. Negligaţi şcólele şi mai faceţi sĕ aibă Europa încă 9 milióne de baionete, şi veţi vedé, că binecuvêntările păcei nu vor nutri pe ómeni. Reduceţi însĕ baionetele şi faceţi, ca şcólele sĕ fie pe de atâtea-ori mai multe şi mai bine înzestrate, şi veţi vedé, că dragostea frăţéscă ce isvoreşte din pacea universală, va captiva inimile tuturor.

Tóte popórele lumii civilisate, mai ales în timpul din urmă, au făcut mult pentru bunăstarea învĕţămêntului. In deosebi statele din apusul Europei au ajuns acolo, că — în cifră medie vorbind — 80% ştiu cetí şi scrie şi sunt în stare sĕ ţină cont de toţi paşii progresului modern. Pentru copiii lipsiţi de mijlóce se îngrijeşte comuna, reuniuni de binefacere, corporaţiunile religióse, ori statul. Pentru corpul didactic încă s'a făcut şi se face tot posibilul; s'ar face cu mult mai mult, dacă molohul resbelului n'ar înghiţi hălos cea mai cruntă sudóre a popórĕlor.

In cât priveşte acum în special bunăstarea învĕţămêntului şi îmbunătăţirea generală a şcólei nóstre confesionale, constatăm că biserica, conştie de însĕmnătatea şi înalta ei menire, întrĕ împrejurările grele de astăzi a făcut tot ce s'a putut în acéstă direcţiune, şi anume atât în ceea-ce priveşte inaintarea progresului didactic, cât şi cu privire la conservarea caracterului ei confesional.

Invĕţătorii nostri ies din institutele nóste pedagogice mai bine armaţi cu cunoştinţele necesare, salarele se amelioréză, ear' frecuentaţiunea şcolară se urcă din an în an. Pe unde numai se póte se reedifică sau se zidesc şcóle noue. Cu un cuvênt, putem afirma, că aşa numita bunăstare materială a şcólelor nóstre se amelioréză.

La succesul, pe care îl cerem şi-l aşteptăm de la şcólele nóstre, va contribuí atât pentru ameliorarea instrucţiunii, cât şi în genere pentru ameliorarea stării poporului, spiritul şi direcţiunea urmărită de şcólă.

In ceea-ce priveşte spiritul, care are sĕ domineze în şcólele nóstre, este natural, că fiind şcólele nóstre confesionale: tóte cunoştinţele ce le învaţă elevul în şcólă trebue sĕ le aducem în legătură cu religiunea; şi religiunea şi principiile religiunii creştine trebue sĕ domineze întreg sistemul de învĕţămênt; tot ce se învaţă într'însele are sĕ apropie pe elev de Dzeu şi sĕ-i inspire „frica Domnului“, astfeliu, ca frica Domnului şi convingerea vie şi activă despre esistenţa lui Dzeu sĕ-l stăpânéscă încă de mic, şi în întréga viéţa lui viitóre; ear' în ceea-ce priveşte direcţiunea învĕţămêntului, acésta numai una póte sĕ fie potrivită, şi anume: ca tot ceea-ce învaţă elevul în şcólă sĕ aibă o valóre reală pentru viéţa lui viitóre.

Purcedênd din aceste puncte de vedere, învеţămêntul devine interesant şi educativ, pentru-că un învĕţămênt, care predând materia desvóltă totodată şi cugetarea, dă elevilor o hrană spirituală-morală, carea conduce pe elev la independenţă în cugetare şi la formarea conştienţei individuale astfeliu, că încă de mic se deprinde a stăruí şi lucra la îmbogăţirea capitalului sĕu spiritual-moral.

Suntem convinşi, că precum în trecut, tot asemenea şi în viitoriu factorii chiămaţi, şi în deosebi superioritatea nóstră bisericéscă va face tot ce sĕ va puté pentru apĕrarea caracterului confesional al şcólei nóstre, şi va îngrijí, ca ea din an în an sĕ dee câte o generaţiune de elevi tot mai bine instruiţi şi mai bine provĕduţi cu cunoştinţele trebuincióse pentru viéţă; ear' acésta este un însemnat pas înainte pentru înaintarea şcólelor nóstre.

Şi avem încredere în sporiul, pe care 'l vor face şcólele nóstre în viitor, pentru-că în popor şi în genere în societatea nóstră a întrat un puternic spirit de lucru pe tóte terenele vieţii; şi dacă şcóla şi biserica, stăruit la formarea acestui binefăcĕtor spirit, — el se va simţí şi vĕdí nesmintit, mai bine în şcólă şi în înaintarea şcólelor nóstre.

Din dietă. Alaltăeri şi eri dieta ungară a continuat discuţia asupra programului de guvernare al cabinetului Tisza. Şedinţa de alaltăeri (Luni) a fost decisivă în ce privia atitudinea partidului kossuthist faţă cu noul guvern. A nume, a vorbit *Holló* (kossuthist radical) anunţând „continuarea luptei“ (obstrucţie), apoi contele Ioan *Zichy*, care din politica de până acum a lui Tisza şi din forma cum şi-a compus cabinetul deduce, că cu Tisza se va re-activa sistemul vechiu. E desilusionat Zichy şi prin faptul, că în timp ce contele *Hédervâry* a trebuit sĕ cadă, din causa discursului lui Körber în dieta austriacă, aceleaşi declaraţiuni ale lui Hédervâry făcute acum de Tisza sunt primite cu aprobare din partea partidului liberal. La fine declară că partidul poporal nu are încredere în promisiunile lui Tisza şi va esercia faţă cu el controlă energică.

Către ora 1 după amiazi a ajuns la cuvênt contele *Tisza*, care în o vorbire calmă, ţinută în ton elegant şi lipsit de floscule patetice a rĕspuns oratorilor de până atunci.

Reflectând mai întâiu contelui *Zichy* 'l asigură, că temerea de re-activarea „sistemului vechiu“ nu este basată, şi dovedeşte că în cestiunea armatei punctul de mânecare al guvernului este identic cu cel al creatorilor legii din 1867 şi cu al enunciaţiunilor făcute de Szilágyi Dezső la 1893. Asigură, că instrucţia în limba magiară în şcólele militare se va începe la tómna viitóre, nu póte spune însĕ, deocamdată, că pentru câte obiecte va fi obligĕtóre limba magiară, ceea-ce a produs nemulţămire în partidul kossuthist. Acésta nemulţămire s'a potenţat când în cestiunea emblemelor armatei a declarat că voeşte sĕ statoréscă *embleme comune*.

Pe tema emblemelor s'a produs apoi iritaţie întrĕ kossuthisti, cari sub impresia acelei iritaţiuni în conferenţa lor de partid au hotărît *unanim* (70 membri presenţi, 8 absenţi) a lăsa cestiune deschisă cestiunea obstruării.

Continuând a reflecta celorlalţi oratori, deosebi lui Kossuth, se declară de acord, ca *după dările din „ex-lex“ sĕ nu sĕ incasseze camete de întârziere şi sĕ se pótă plătí acele dări în rate.* In cestiunea *reformei electorale* doreşte arondarea mai corectă a cercurilor electorale şi alegerea pe cercuri notariale; va presenta dietei project de lege şi în scopul óre-cărei *reduceri a censului.*

Asemenea şi cu privire la celelalte cestiuni a făcut declarări destul de mulţămitóre, pe kossuthistii radicali însĕ, cari voesc totul deodată, nu i-a putut mulţămí şi i-a înfuriat deosebi prin *apĕrarea şcólelor naţionalitaţilor*, în privinţa cărora a făcut declaraţiuni relativ destul de loiale şi binevoitóre.

FOIŞÓRĂ

Problema şcólei moderne.

Şcóla şi familia.

(Discurs festiv rostit în aula gimnasiului român gr.-or din Braşov la serbarea sf. Sofii, în ziua de 5/18 Octobre 1903, de profesorul Nicolae Sulică).

(Urmare).

In adevĕr o mare dosă de preocupaţiune şi patimă se recere, pentru-ca sĕ poţi pune în circulaţiune faime, că profesorul umblă cu gânduri de rĕsbunare (aţi audit: profesorul umblă sĕ se rĕsbune asupra unui neputincios şi nevinovat copilaş?), că pe cutare îl persecută, din potrivă pe cutare îl protejéză, — faime şi suspiţionări nedemne de nivoul înalt intelectual şi moral, ce cu drept se presupune la un matur corp didactic.

Nota rea şi câte o inofensivă mĕsură disciplinară, aplicată elevului sburdalnic nu ca pedépsă, ci cu preservativ pentru viitoriu, scóte de regulă pe părinte din ţîţîni şi sărite.

Azi şi cel mai mediocru elev, care s'a ales cu un crâmpeiu de limbă latinéscă ştie, că tot ceea ce se propune şi dispune în şcólă, se învaţă *non scholae, sed vitae.* Numai părinţii sĕ fi rĕmas în cestiuni de educaţiune până şi în urma unor băieţi de şcólă?

Fără conlucrarea armonică a familiei tótă opera de educaţiune a şcólei devine de obiceiu ilusorie. Prin neîncrederea şi isolarea părinţilor şcóla e lipsită de unicul sĕu aliat firesc în opera ei de educare. E o nespusă calamitate la noi lipsa unui contact mai intim întrĕ şcólă şi familie, întrĕ profesori şi părinţi întru ajungerea aceluiaşi scop de a fericí tinerele odrasle, de o potrivă iubite şi unora şi altora.

Ce e drept, la noi e la mijloc şi distanţa, căci cei mai mulţi dintrĕ elevi sunt din afară, din provincie. Cu tóte acestea îl mai vedi din când în când pe părintele elevului colindând strădile Braşovului, dar' e o adevĕrată raritate, eveniment chiar, când îşi ia inima în dinţi — vorba vine — şi 'ţi calcă pragul şcólei sau al casei, sĕ te întrebe cum mai merge băiatul, şi ce ar fi de făcut, ca sĕ se îndrepteze. Ce sĕ te miri însĕ de cei din afară, când pe părinţii copiilor de aici, din centru, din nemijlocita apropiere, cu anii nu 'i poţi vedé?

Când copilaşul zace de lingóre, părintele alérgă în ruptul capului la medicul, tămăduitoriul fisic al bólelor trupeşti, şi 'l conjură pe ce are mai sfânt, jertfindu-şi tot ce are, sĕ sară şi sĕ-i salveze odorul. Pentru ce nu alérgă cu aceeaşi dragoste şi devotament şi la profesor, medicul spiritual, când elevul cade în lingóre spirituală: negligenţă, renitenţă sau altă abnormitate psichică? Ori trăim încă tot în vécul, în care cântăreşte numai corpul material, ear' sufletul se póte destrăma şi chiar distruge? Sĕ ne feréscă Dumnezeu de aşa ceva!

Dar' şi când se întêmplă lucrul acesta, sfatul părintesc, francheţa binevoitóre a profesorului e interpretată ca rea voinţă şi chiar duşmănie. Părintele ajunge sĕ vadă în dascălul fiului sĕu nu un prietin, nu un aliat natural, ci un duşman formal. Elevul fireşte tóte acestea le aude, şi aici e nesocotinţa cea mare şi în adevĕr de neiertat a părinţilor. Elevul astfel intimidat şi predispus de acasă în contra profesorilor sĕi, cu ce inimă şi cu ce dragoste sĕ se mai apropie de şcólă şi de părinţii sĕi sufleteşti? Aici se începe apoi stagnarea, ear' critica şi chiar campania de calumnii, ce se pórtă une-ori — tot în faţa elevului — pe socotéla profesorului, e de natură a spulbera şi compromite tótă autoritatea profesorală, ear' autoritatea pe lângă iubire e unul din principalele mijlóce ale educaţiunei şi disciplinei moderne.

Cine e de vină, întreb încă odată, la tóte aceste anomalii, şcóla, ori familia?

3. Amestecul nepermis şi nechiămat al părinţilor în cestiuni de întocmirea internă a şcólei, ca planul de învĕţămênt etc.

Resonamentul nefericit, ce se aude une-ori din gura câte unui părinte, că limbile clasice sunt limbi mórte, că fiul sĕu n'are lipsă de matematică, fiind-că nu vrea sĕ 'l facă inginer, şi alte de feliul acesta, sunt tóte de natură de a disgusta de studiu pe elev din capul locului ear' urmarea va fi earăşi stagnare, negligenţă şi regres.

Dór' însaşi legea şcólelor nóstre medii dispune anume, că cultura generală, ce o intenţionéză şcóla medie, are sĕ se intemeieze în liceu (gimnasiu) pe studiile umaniore, limbile clasice, ear' în şcóla reală pe ştiinţele reale. Legea e lege, şi legea în punctul acesta e fórte resonabilă.

(Va urma).

La ora $2^{1}/_{4}$ s'a terminat şedinţa de Luni, rĕmânênd a se continua discuţia în şedinţa de eri, care — conform rapórtelor telegrafice — până la ora 12 s'a ocupat cu întregirea locurilor vacante în diferitele comisiuni ale dietei, făcute prin votare nominală. Apoi a vorbit la program deputatul *Vlad*, care declară, că naţionalităţile nemagiare nu agită contra ideii de stat magiar. Dacă în cestiunile intereselor lor culturale şi naţionale sunt lăsate în pace, bucuros dau statului aceea ce se cuvine statului. Vlad închee cu declaraţiunea, că *nu are încredere în Tisza.* Al doilea orator a fost preotul rom. catolic *Hock*, care polemiséză cu Vlad în cestiunea de naţionalităţi.

Secţie nouă în ministeriul de agricultură. Noul ministru de agricultură *Tallián* Béla a format în ministeriul de agricultură o nouă secţiune, pe lângă cele opt, câte erau până acum. Anume *secţia secuéscă*, pentru afacerile de ajutorare a secuimei. Conducĕtoriu al secţiei a numit pe *Balogh* Vilmoş, consilieriu ministerial şi fost până acum conducĕtoriu al secţiei presidiale în acelaşi ministeriu.

Obstrucţia se continuă. Partidul kossuthist a ţinut Luni séra conferenţă primind unanim propunerea lui *Kossuth*, ca cestiunea continuării, ori sistării luptei contra guvernului, sĕ fie lăsată cestiune deschisă. Cei cari inclină spre pace pe lângă anumite condiţiuni, voiau sĕ facă altă propunere (prin Barta Ödön), dar' rĕsboinicii nu i-au lăsat sĕ ajungă la cuvênt, ci au pretins votarea en bloc a propunerii lui Kossuth.

Conform părerii rĕsboinicilor, hotărîrea de Luni însémnă, că prin ea se manţine în vigóre hotărîrea de mai 'nainte, conform căreia „lupta trebue continuată până când cestiunea limbii în armată se va resolva conform dorinţei naţiunii.“

Vechiul comitet aranjator al obstrucţiei intră de nou în funcţiune.

De la conferenţele preoţeşti.

(Conferenţa tractului Dej).

— Raport special. —

12/25 Octobre 1903.

(Fine.)

β) **Causele acestor scăderi** sunt: puţina predicare a cuvêntului lui Dzeu în şi afară de biserică, nepriceperea ritualelor bisericeşti, lipsa de curăţenie prin biserici, ornamentarea insuficientă ori defectuósă a bisericilor prin introducerea de icóne eterodoxe, oficiarea serviciului divin fără evlavie (ba unele rituale nici nu se oficiéză de loc, precum în Dumineci şi sĕrbători Vecernia; în Mercurile şi Vinerile din postul cel mare, când poporul se mărturiseşte, mai cu sémă — Liturgia înainte sfinţită; tot în Mercurile şi Vinerile din Păresimi — séra Privegherile sau Bdeniile; ear' Litiile şi alte multe rituale frumóse nu sunt cunoscute nici după nume, introducerea de cântări bisericeşti străine şi cu caracter teatral, ear' cele orientale cântate fără nici o pricepere şi defectuos; primirea de naşi de altă confesiune la cununii şi botez; o parte din inteliginţă numai rare-ori cercetéză biserica şi face clăci în sĕrbători, dând astfel pildă rea poporului; tot la o parte din inteliginţă, *chiar şi la unii crescuţi cu stipendii de la biserică*, puţin simţ de jertfă pentru şcólă, biserică şi alte instituţiuni culturale-morale şi puţin interes faţă de binele poporului; puţină disciplină la o parte din cler când e vorbă de îndeplinirea mandatelor de sus pentru binele poporului, provenită mai cu sémă din lene; pe unele locuri multe taxări ilegale şi anticanonice, ori prea mari şi nefixate în ordine şi neaprobate, d. e. pentru estradarea de documente, pentru primirea mărturisirei, împărtăşirea sfintei cuminecături, sĕvĕrşirea înmormêntărilor, etc.; negrija de averile bisericeşti şi şcolare ori folosirea acelora spre scopuri străine (a 8. por. bis); la mulţi preoţi lipsa de jertfă de a contribuí şi ei la acoperirea trebuinţelor bisericeşti-şcolare; *lăcomia nejustificabilă a unor preoţi de a trage în favorul lor personal tóte venitele parochiale, cu prescurtarea intereselor bisericei şi şcólei, şi prin urmare cu prescurtarea intereselor culturale, morale şi materiale ale poporului de la care trăesc, chiar şi atunci, când îşi au fixate în mod legal emolumentele ce le compet şi când parochia nu are de unde-şi acoperí dintr'alt loc trebuinţele sale;* puţina străduinţă de a lumina poporul asupra folosului învĕţăturei şi şcólei; la decădinţa morală a poporului contribuesc fórte mult şi actualele legi politice bisericeşti despre neconfesionalism şi căsătoria civilă obligătóre fără obligativitatea căsătoriei bisericeşti; apoi neîncercarea de a paralisa influinţa stricăciósă ce provine din contactul cu străinii duşmani bisericei şi poporului; lipsa de prelegeri publice, de însoţiri şi reuniuni, certe între preoţi şi învĕţători provenite din interese personale condamnabile; puţină grijă pentru deşteptarea şi întărirea simţului religios în popor prin ţinerea în curăţenie a bisericilor, progădiilor şi cimiteriilor etc. etc.

γ) **Ca remedii pentru delăturarea acestor scăderi** se recomandă următórele: Predicarea cuvêntului lui Dzeu în şi afară de biserică în mod conştienţios la tóte serviciile divine, combătênd tóte relele observate şi esplicând poporului tóte ritualele bisericeşti; capacitarea poporului la tóte ocasiunile pentru a susţiné şi primí obiceiurile cele bune şi a se desvăţa de cele rele; aranjarea de festivităţi bisericeşti-şcolare la tóte ocasiunile binevenite; oficiarea tuturor ritualelor bisericeşti cu tótă evlavia şi frumos, introducêndu-se uniformitate în cântările bisericeşti şi tipic după cum se propun în seminariul nostru din Sibiiu şi înfiinţându-se coruri poporale; preoţii sĕ oficieze tóte funcţiunile sacre îmbrăcaţi în reverendi; preoţii, învĕţătorii, epitropii şi tóte feţele bisericeşti sĕ dee pildă bună poporului împlinindu-şi conştienţios tóte datorinţele oficiale şi viéţa privată încă sĕ le fie de model, clăcile şi lucrul amânabil sĕ fie oprit în sĕrbători; bisericile, şcólele, progădiile şi cimiteriile sĕ le ţină curate şi în ordine, ferindu-le de ori-ce profanare; din biserici şi din casele poporului nostru sĕ se scótă tóte icónele eterodoxe; naşi de altă confesiune sĕ nu se mai chieme nici la nunte nici la botez, şi sĕ i-se esplice poporului pentru ce; sĕ se stărue pe lângă inteliginţă, ca şi ea sĕ cerceteze regulat biserica şi sĕ se ţină de poruncile bisericei, ca aşa şi ea sĕ dee pildă bună poporului; poporul sĕ fie capacitat despre tóte drepturile şi datorinţele lui faţă de biserică şi faţă de şcólă, ca aşa sĕ le sprijinéscă de bună voie spre binele lui în tóte direcţiunile; în seminariu sĕ se créscă o preoţime mai bine disciplinată, mai bine pĕtrunsă de simţĕmênt ortodox şi cu mai multe cunoştinţe practice din legile bisericeşti, civile şi sociale, de cât până acum; preoţimea şi tótă inteliginţa — mai cu sémă cei crescuţi în stipendii de la biserică — sĕ arete mai mult simţ de jertfă faţă de instituţiunile bisericei, şcólei şi poporului; preoţimea sĕ se feréscă de taxări ilegale şi anticanonice, mai cu sémă la funcţiunile sacre (mărturisire, înmormêntări etc.), ca sĕ nu se înstraineze poporul de la biserică, şi din astfel de motive; poporului sĕ i-se ţină tot feliul de prelegeri publice folositóre, după trebuinţele lui; pentru acoperirea trebuinţelor bisericeşti-şcolare şi alte necesităţi şi pentru uşurarea lui de sarcinile împreunate cu susţinerea acestora şi pentru folosul lui direct sĕ se înfiinţeze imediat când se vor puté tot feliul de fonduri, fundaţiuni, în special după împrejurări — fonduri de bucate, însoţiri economice, reuniuni, biblioteci şcolare şi poporale etc., după ce acéstă lucrare a preoţimei din acest protopresbiterat i-s'a înlesnit fórte mult prin compunerea alor o mulţime de statute şi regulamente presentate de preotul G. Hango ca proiecte în conferenţa din anul 1901 şi acum depuse spre folosire la biblioteca protopresbiterală; sĕ se sisteze certele dintrĕ feţele bisericeşti-şcolare; poporul sĕ fie îndemnat la îmbrăţişarea meseriilor, comerciului şi uneltelor noue economice corespundĕtóre împrejurărilor locale şi sĕ fie instruat a-şi lucra pământul în mod raţional; tot aşa sĕ i-se ţină prelegeri publice din legile bisericeşti şi civile, ca sĕ se desveţe de la mania de a purta procese chiar şi atunci când nu are drept şi pentru lucruri de nimic; de asemenea sĕ fie instruat în legile higienice şi de bunacuviinţa; apoi a se feri de datorii uşuratice, mai cu sémă pe cambii, esplicându-i rigurositatea acestora; dar' mai presus de tóte sĕ se pună deosebit pond pe şcólă şi pe catechisaţiune şi controlă din partea organelor superióre, etc. etc.

Precum am amintit, dintrĕ scăderile mai însemnate aflate în popor, în conferenţele acestui protopresbiterat, în anul 1900 a fost pertractat *concubinatul*, ear' în anul acesta s'a pertractat *beţia* pe basa elaboratului presentat şi cetit de preotul I. Giurgiuca. — In urma desbaterilor asupra acestui elaborat, *conferenţa recomandă următórele mijlóce pentru domolirea patimei beţiei în popor*: reţinerea preoţimei în mĕsură şi mai mare de la beuturi spirtuóse; îndemnarea poporului la cruţare şi cumpĕtare; reducerea cantităţii de beuturi la botez, la cununii şi la înmormêntări; capacitarea tinerimei cu ocasiunea catechisării şi a poporului în biserică şi afară de biserică despre pĕcatul beţiei şi relele de tot feliul ce provin din ea, şi în fine înfiinţarea de reuniuni de temperanţă. Pentru lucrarea vastă şi deplin succésă, atât ca formă, cât şi ca cuprins, disertantului s'a esprimat mulţămită protocolară, şi pentru-ca preoţimea tractuală sĕ o póte folosí ca material pentru trebuinţele poporului, şi-a esprimat dorinţa sĕ o publice. (Se va publica în numerii următori — Red.)

Revenind la firul cercularului consistorial menţionat, presidentul şi-a presentat elaboratul: *„Plan cronologic despre agendele periodice oficiale scripturistice şi de controlare ale parochului gr. or. în decursul fie-cărui an“* lucrat pe basa Statutelor, Regulamentelor, instrucţiunilor şi disposiţiunilor congresuale, sinodale şi consistoriale, în vigóre pe séma preoţimei din acest protopresbiterat. Fiind tipărit şi acceptat întocmai, s'a distribuit preoţimei presente, ear' zelosului şi binemeritatului şef tractual i-s'a votat mulţămită protocolară.

Pentru purtarea unei condice istorice în fie-care parochie şi filie şi pentru scrierea monografiilor acestora, s'au luat disposiţiuni încă în conferenţa din anul 1901, şi pentru înlesnirea acestor lucrări, în conferenţa din anul trecut preotul G. Hango a presentat şi o înstrucţiune detaiată, hotărînd conferenţa a o tipări pe spesele preoţimei, ceea ce însĕ în lipsă de mijlóce nici până acum nu s'a putut face. Durere însĕ, că până acum nici un preot nu a început a purta condica menţionată, nici a scris vre-o monografie — afară de preotul G. *Hango*, care presintă acestei conferenţe *Monografia capelei gr. ort. rom. de la penitenţiarul reg. ung. regn. din Gherla*, publicată în Tel. Rom. a. c. — Deci conferenţa insistă şi mai departe pentru purtarea condicelor istorice şi pentru scrierea monografiilor parochiilor şi filiilor din protopresbiterat.

Tot aşa insistă şi mai departe pentru înfiinţarea de fonduri, şi mai cu sémă de fonduri de bucate, însoţiri economice şi reuniuni pentru tóte trebuinţele poporului, amĕsurat repeţitelor ordine consistoriale, conclurselor sinódelor protopopeşti şi conferenţelor preoţeşti anterióre. Spre lauda celor ce-i priveşte fie dis, că cu privire la intemeere de fonduri, mai cu sémă de fonduri de bucate, până acum se vede un resultat frumuşel.

Atât în firul ordinului consistorial menţienat.

A urmat apoi presentarea raportului ppbiteral despre punerea în lucrare a concluselor conferenţelor anterióre preoţeşti din partea preoţilor tractuali, din care se vede că nici *Conspectul despre predicile ţinute poporului* nu s'a purtat. — Deci preoţimea se îndatoréză din nou şi la îndeplinirea acestui conclus, luat în conferenţa din 1901, arătând în el: când, cu ce ocasiune şi despre ce s'a predicat.

Tot aşa nu s'a pus în lucrare din partea unor preoţi nici conclusul 9. din 1900 referitoriu la *înaintarea catalógelor despre cărţile aflătóre în bibliotecile parochiale şi filiale* în scopul compunerii unui catalog general despre cărţile mai vechi. Deci preoţimea se îndatoréză din nou şi la acésta.

In fine protopresbiterul presintă raportul învĕţătoriului-bibliotecariu Aug. Herman despre starea bibliotecii protopresbiterale de la înfiinţarea ei (1902) până în present. Din raportul acesta se vede, că biblioteca în present dispune de 47 opuri în 49 exemplare, — din cari 41 opuri donate de Comitetul central al Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român, ear' 6 opuri donate de preotul G. Hango, pentru cari donaţiuni conferenţa le esprimă mulţămită protocolară şi publică; apoi după acoperirea unor spese, în bani gata 4 cor. 66 fil., avênd şi o mulţime de taxe restante pe la preoţi — Regulamentul bibliotecii a fost tipărit şi împărţit preoţimei (fiind publicat în Tel. Rom. a. c. nr. 5, 6 şi 7). Raţiociniile şi budgetele pe anii 1903 şi 1904 s'au aprobat dându-se absolutoriu. Pentru procurare de cărţi s'a preliminat pe anul 1904 o sumă de 20 cor., ear' cu designarea acelora a fost încredinţat şeful tractual. Cu finea anului curent averea bibliotecii — amĕsurat regulamentului, se va introdcè în inventariul averii protopresbiteratului.

Ca loc de întrunire pentru conferenţa proximă s'a designat parochia Chiuesci, dându-se însĕ mână liberă şefului tractual a o convoca într'alt loc, dacă aşa ar aduce cu sine împrejurările.

Referitoriu la agendele conferenţei proxime, conferenţa a decis, ca: şeful tractual sĕ raporteze despre purtarea Conspectelor din partea preoţimei despre predicele ţinute poporului, despre purtarea condicelor istorice şi despre scrierea monografiilor şi filiilor tot din partea preoţimei; preoţii sĕ înainteze rapórtele despre activitatea lor şi catalógele despre cărţile din bibliotecele parochiale şi filiale; preotul I. Giurgiuca îşi va ceti înaintea poporului disertaţia despre beţie; preoţii Aug. Bodea şi Sig. Lengyel se vor pregăti cu câte o predică despre lux, şi care va fi disignat o va rosti înaintea poporului cu ocasiunea serviciului divin, în fine după putinţă se va refera asupra rapórtelor despre activitatea preoţilor şi asupra catalógelor despre cărţile din bibliotecele parochiale şi filiale. Designarea altor obiecte se aştéptă de la autorităţile superióre.

Cu acestea fiind eshauriată ordinea de zi, protopresbiterul-president închee conferenţa la 4 ore p. m., mulţămind preoţimei pentru seriositatea cu care a pertractat obiectele puse spre pertractare şi îi pune şi de astădată la inimă îndeplinirea conştienţiósă a multelor şi bunelor concluse luate în coferenţele de până acum, căci numai aşa îi vor fi ei spre onóre şi poporului — de la care trăeşte — spre folos. — Ii mulţămeşte preotul G. Hango pentru înţelépta conducere şi îşi esprimă speranţa, că întrunirea acésta va lăsa influinţa cea mai binefăcĕtóre asupra poporului din acésta comună, accesibil pentru tot lucrul bun, dacă i-se vorbeşte cu sinceritate şi cu pricepere.

In urma acestora preoţii s'au depărtat din sala de învĕţămênt şi s'au întrunit din nou la masa ospitală şi bogată a parochului local, de unde s'au depărtat numai séra târziu — fie-care la ale sale.

G. H.

„Asociaţiunea.“

Convocare.

Adunarea generală a *despărţĕmêntului Agnita* al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ se va ţiné în acest an în opidul *Agnita* în sala şcólei gr. or., în 9/22 Novembre la 11 ore a. m.

La adunarea acésta sunt rugaţi a participa toţi membrii despărţĕmêntului, cum şi toţi Românii, cari cunoscênd scopul măreţ al acestei instituţiuni culturale, se interesézǎ de progresarea ei.

In *special e rugată preoţimea* a influinţa, împreună cu învĕţătorimea, asupra poporului şi a 'l îndatora cu blândeţă, ca şi el sĕ fie representat în numĕr cât mai mare la adunarea acésta. Imi permit sĕ atrag atenţiunea onoraţilor domni preoţi şi învĕţători asupra „Apelului“ meu dto 28 Ianuarie a. c. publicat în „Telegraful Român“ nr. 7, însĕ în speranţă că nu vor lua în nume de rĕu, şi vor fi buni a da loc rugărei mele din acel apel.

Programul adunării:

1. Deschiderea adunării prin presidiu.
2. Raportul comitetului.
3. Raportul cassariului.
4. Esmiterea unei comisiuni censurătóre a rapórtelor de sub 2 şi 3.
5. Esmiterea unei comisiuni pentru înscrierea membrilor noi şi pentru incassarea taxelor.
6. Propuneri de-sine-stătătóre.
7. Raportul comisiunii censurătóre.
8. Disertaţiuni, cari sunt a se preda domnului administrator protopopesc, ca presidentului adunării, cel puţin cu trei zile înainte de adunare.
9. Designarea locului pentru proxima adunare generală.
10. Incheierea adunării.

Agnita, la 3 Novembre 1903 n.

Secretariul despărţĕmêntului:

(L. S.) *Acsentie Lene.*

Pentru catedrală.

Vestea zidirii bisericei nóstre catedrale a străbătut și în lumea nouă America, la numěroșii credincioși, mânați de la vatra părintéscă preste mări și țěri de greutatea něcazurilor nesuportabile de-acasă; și câțiva din ei s'au grăbit a oferí și ei obolul lor în scopul măreț, trimițênd la adresa I. P. S. Sale metropolitului nostru suma de 71 cor. 73 fil. Iată numele contribuitorilor, originari din Sâmbăta-superióră-apusénă și jur:

1.	Ioan Fanea	cor.	10·—
2.	Iacob Comșa	„	5·—
3.	Dionisie Comșa	„	5·—
4.	Adam Begu	„	5·—
5.	Spiridon Bogdan	„	5·—
6.	Nicolae M. Hașiu	„	5·—
7.	Ioan Poparadu	„	5·—
8.	Spiridon Căprița	„	5·—
9.	Savu Săvoiu	„	5·—
10.	George Ciocan	„	4·—
11.	Neofit Vasu (Veițu?)	„	4·—
12.	Nicolae Ciuta	„	4·—
13.	Nicolae Pârvu	„	3·—
14.	Nicolae Begu	„	2·50
15.	Iosif Petroiu	„	2·50
16.	Damaschin Pêrvu	„	2·50
		cor.	72·50

din cari 77 fileri spesele de transport.

In legătură cu aceste oferte ale credincioșilor nostri depărtați în lume străină, înregistrăm ofertul de 100 coróne făcut în acelaș scop de st. dómnă *Iosefina Răcuciu-Popp* din Budapesta.

Dumnezeu sě 'i pomenéscă în împěrăția sa.

Din nordul Transilvaniei.

(Biserică nouă în Baba).

— Octobre 1903.

După multe neajunsuri și něcazuri zilnice ce ne întimpină în fie-care minut, ni-e dat și nouě celor din nordul archidiecesei sě avem câte o zi de distracție și de bucurie, în care sě uităm zilele negre, de cari sórtea ne învredniceşte mai adese-ori. După ce alții mai chiămați au intrelăsat a scrie ceva despre ziua nóstră de bucurie, îmi iau voie — de și cam „post festa“ — sě scriu eu câteva cuvinte.

Voiu sě vorbesc despre așezarea petrei fundamentale a nou edificândei biserici gr. or. române din *Baba*, tractul protopresbiteral Dej, făcută în 21 Septembre st. v.

Comuna Baba e situată lângă drumul comitatens ce duce de la Gâlgău la Lăpușul-unguresc, în comitatul Solnoc-Dobâca. Constă din vre-o 130 familii cu 600 locuitori, toți gr. or., cari se ocupă cu economia și în mare parte cu arderea și transportarea varului, cea mai mare parte zileri, cari abia 'și câștigă cele necesare de pe o zi pe alta; — abia a patra parte din ei sunt în stare materială mai bunișóră.

Biserica ei, făcută din lemn înainte cu câțiva secoli, e așa de mică, în cât abia încap în ea vre-o 20 persóne, și e aprópe ruinată, — turnul e deja ruinat de vre-o 6—7 ani.

Era deci indispensabilă edificarea unei biserici noue, căci de repararea celei vechi nici vorbă nu putea fi. Poporul sěrac, bani la biserică nimic. Inzădar și-a frământat mintea parochul local cu planul edificării unei biserici noue, din material solid — tot nu a putut-o scóte la cale, căci lipsiau mijlócele necesare. — Dar' Cel de sus care tóte le îndréptă spre bine, și-a adus aminte și de fiii sei din comuna Baba, trimițêndu-le în persóna dlui notariu cercual de aici Várady József, pe bărbatul care avea sě-i scótă din acea încurcătură și sě afle isvorul de venit din care sě se pótă edifica o biserică din material solid, corěspunḑětore recerințelor timpului modern.

Am zis mai sus că locuitorii comunei Baba, în partea cea mai mare se ocupă cu arderea și vinderea varului. Dreptul arderei varului l'a eserciat din început comuna politică, — esarêndându-l, — ear' venitul incurgea în lada comunală. Astfel întreg venitul ce resulta din arderea varului, de zeci de ani se folosia spre acoperirea speselor comunale.

Inainte de acésta cam cu vre-o 8—9 ani, o parte din acest drept s'a esarêndat separat, cu o sumă anuală de 320 coróne, pe 6 ani; însě chiriașul după trei ani a abzis, solvind totodată arênda de pe acei 3 ani, în sumă de 960 coróne.

Dl notariu cercual al nostru Iosif Várady — de-și magiar, — dar' avênd simțěminte nobile, a depus-o spre fructificare la banca de păstrare din Ileanda-mare, cu scop de a se puté cu timpul întrebuința la clădirea unei biserici gr. or. române în Baba.

Ajuns aci, scopul principal i-a fost asigurarea sumei de 960 cor. pe séma bisericei dar' nu numai acésta, ci și jumětate din venitul anual al dreptului sus amintit.

In scopul acesta a făcut tot, ce numai a trebuit. Consultatu-s'a cu parochienii, cu parochul local, cu representanța comunală, cu protopresbiterul tractual, cu pretorul cercual, cu deputatul cercului, Simó Lajos, cu vice-comitele, cu un cuvênt cu tóte persónele de cari avea lipsă a-i întinde mână de ajutor întru realisarea mărețului seu scop. Făcut-a protocólele și scriptele de lipsă în acéstă causă, mers'a cu parochul local și cu epitropii în deputațiune la deputatul dietal, rugându-l sě le sprijinéscă causa, în fine cu parochul local în frunte cu dl protopresbiter tractual Teodor Hermann au mers în deputațiune la vice-comitele, rugându-l sě binevoiéscă a le sprijiní causa în comitetul și congregațiunea comitatensă.

Intreprinderile acestea au avut resultatul dorit, căci atât comitetul administrativ, cât și congregațiunea comitatensă, aflând justă și basată cererea parochienilor din Baba, încă înainte de acésta cu 5—6 ani a decis, ca suma depusă la banca din Ileanda-mare — 960 cor. și interesele ei, cum și jumětate din venitul dreptului de vărărit, trece pentru totdeuna în proprietatea bisericei gr. or. române din Baba.

Cu acestea isvorul de venit fiind asigurat, înainte cam cu 3 ani s'a cumpěrat cu 400 cor. un intravilan acomodat, pe care sě se edifice biserica, ear' celelalte rate anuale ce au incurs din esarêndarea acelui drept, cam 400—450 coróne la an, s'au depus spre fructificare la banca sus amintită, representând azi frumușica sumă de circa 6000 zi: șése mii de coróne.

Meritul creării acestui capital și a isvorului de venit pe séma amintitei biserici e a se atribuí notariului nostru cercual Várady József, care de-și strěin de némul și religiunea nóstră, a luat inițiativa la crearea acestui isvor de venit, apoi parochului local Ioan Mada și dlui protopresbiter tractual Teodor Hermann, cari n'au pregetat nici perderea de timp, nici ostenelele, nici pedecile ce li-s'au pus de multe-ori în cale întru realisarea mărețului lor scop.

Ostenéla lor va afla drépta rěsplată la Cel preaînalt, ear' posteritatea le va păstra amintirea, avênd a le fi recunoscětóre.

Scopul sus amintiților e aprópe realisat, căci în 21 Septembre st. v. s'a așeḑat pétra fundamentală la biserica cea nouă, care în anul viitor va fi gata, și se va da destinațiunii spre mângăierea credincioșilor.

Actul așezării acestei petrii fundamentale — la însărcinarea dlui protopresbiter tractual — s'a făcut prin parochul din Coruieni Vasilie Andreiu, asistat de parochul local Ioan Mada, apoi Ioan Buzura, paroch în Poiana-Blenchei și Vasilie Bodea, paroch în Goștila.

După terminarea ceremonialelor dl comisariu a adresat celor presenți o cuvêntare alésă și pětrunḑětóre, îndemnându-i a concurge după putință atât materialminte, cât și moralminte la ridicarea noului Sion.

Notez, că a fost present și dl deputat dietal Simó Lajos, care unde numai cere trebuința, se află întrě alegětorii sei, dându-le sfaturi părintești și premergênd cu exemplu.

Tot cu acéstă ocasiune s'a înaintat telegrafice o adresă de alipire și supunere I. P. S. S. D. archiepiscop și metropolit al nostru Ioan Metianu.

A urmat apoi prânz comun în casa parochului local Ioan Mada, cu care ocasiune s'au ținut mai multe toaste, și adecă primul pentru sănětatea preabunului nostru Archiepiscop și metropolit, apoi pentru șeful tractual, pentru inițiatorii edificării bisericei, pentru parochul local și pentru poporeni, pentru óspeții presenți, etc.

După ridicarea mesei, ne-am depărtat mângăiați, dorind, ca în anul viitoriu sě convenim earăși aici, la actul cel mai măreț, la actul sfințirii și predării acestui nou sion destinațiunii sale.

B. F.

NOUTĂȚI

Pentru „Voința națională“. Organul „Voința națională“ din București, vrea sě ne dovediască dragoste frățéscă, când sub titli bombastici — după obiceiul locului, — se ocupă și cu něcazurile nóstre de aici. Frumos și creștinesc lucru. Fiind însě vorba de noi, ne permitem un sfat binevoitor. Nu reproduceți, dlor, în organul D-vóstră tóte insanitățile, câte se strěcóră prin canalul foii de la Arad, pentru-că nu puteți controla esactitatea scriselor ce reproduceți, și astfeliu deveniți ecoul unor neadevěruri cu rea intenție buciumate. Spre ilustrarea faptului, din multele doveḑi ce ne stau la disposiție, de astădată vě aducem numai următórea: In numěrul de la 25 Octobre a. c. st. v. reproduceți un articol din fóia aradană, în care întrě alte năsdrăvănii sě spune, că Inaltpreasânția Sa actualul nostru archiepiscop și metropolit ar fi întrodus în seminariul „Andreian“ estradarea certificatelor și în limba magiară. Neadevěr. Consistoriul archidiecesan prin decisul sěu de la 14 Iunie 1898 nr. 4164 Școl. a permis — „cedând forței“ — ca diplomele de cualificațiune învěțătorésca sě se redacteze paralel, în limba română și magiară, precum se redactéză la gimnasii și la alte preparandii românești de aici. — Pe atunci I. P. S. Sa era episcopul Aradului. Acésta bine o știau și gazetarii aradani, cari însě nu se sfiesc a publica calumnii cu vědită rea intenție.

*

† Zaharie Boiu. Familia în jale continuă a primí din tóte părțile adrese de condolență. Din acestea reproducem cea trimisă de corpul profesoral din *Brașov*: „Corpul profesoral de la școlele medii gr. or. române din Brașov vě rógă sě primiți espresiunea condolenței sale la ireparabila pierdere ce ați îndurat prin mórtea binemeritatului pentru biserică și națiune consoț. Memoria lui va fi eternă. De la societatea *„Petru Maior“* din Budapesta a sosit următórea depeșă: „Deplângem perderea distinsului nostru membru onorar“.

Au mai condolat: Teodor Cartianu, inspector la creditul fonciar urban (București), Dr. Ioan și Sidonia Popescu, Iosif Popescu, director de bancă (Reghinul-săsesc), familia Stefan Șelariu (Hațeg), căpitanu D. Florian, locotenentul Penner (Bpesta), parochul Ioan Popovici (Sadu), Wilhelm Seiwerth, predicator evang. (Sighișóra), Nic. Proștean, advocat (Lugoj), Dr. Aurel Demian (Arad), Ilie Cismaș, subjude reg. (Vinga), Rosalia și Stefan Rusu (Nasna) și Ioan Motora, preot ort. (Câmpeni).

*

Cununi eterne. Ioan *Vătășan*, funcționariu la „Albina“, și soție-sa Hersilia n. Toma, au dăruit la „masa studenților din Brașov“ 10 coróne, în loc de cunună pe cosciugul rěposatului lor naș Zaharie *Boiu*, protopresbiter și asesor consistorial în pensiune.

*

O nouă archiducesă. Marți (3 Novembre n.) s'a făcut în Linz botezarea ficei archiducelui Petru Ferdinand și archiducesei Maria Cristina, născută Vineri (30 Octobre n.). Mica archiducesă a primit în botez nume: *Elena Maria Alice Cristina Iosefa Walburga Blandina Cecilia Filomena Carmela Iganzia Rita Dacascia*. Nașă a fost archiducesa Alice, mare-ducesă de Toscana.

*

Sfințirea bisericei din Jimbor. Duminecă, 2 Novembre st. v. se va face sfințirea bisericei din Jimbor (tract. Cohalm). Actul sfințirei va fi condus de asesorul consistorial *Mateiu Voileanu* ca mandatar al Escelenței Sale metropolitului *Ioan*. La acest act solemn sunt poftiti a lua parte toți credincioșii din loc și împrejurime.

Comitetul parochial.

*

„Voința“. Dr. Victor Onișor face cunoscut, că *„Revista Bistriței“*, ce apărea până acum în Bistrița sub redigiarea dsale, cu numěrul dto 7 Novembre a trecut în proprietatea și redactarea dlui Lucian *Bolcaș*, care va continua editarea și redactarea ei sub titlul *„Voința“*.

*

La fondul de 20 fileri, înființat de „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“, pentru acuirarea unei case cu hală de vînḑare pe séma meseriașilor români, la stăruința dlui Stefan Mircan, cleric în cursul III. teologic al seminariului „Andreian“ din Sibiiu, au dăruit câte 20 fileri următorii elevi ai seminariului „Andreian“: din *cursul II teologic*: Onisifor Ghibu, Alexe Latiș, Adam Lula, Zaharie Manu, Pompeiu Morușca, Nicolau Stirc, Trandafir Scorobeț; *din cursul I teologic*: Ioan Andreiu, Stoia Bobeș, Emilian Cioran, Grigoriu Chialda, Traian Costea, Ioan Crăciun, Nicolae Damian, Ioan Duma, Ioan Druhora, Ioan Mateiu, Gavrilă Micu, Dumitru Giurgiuca, Ioan Felea, Aurel Popoviciu, Constantin Popoviciu, Ioan Iancu, Victor Iosof, Vasile Maximilian, Ioan Mihuț, Victor Pralea, Romul Pulca, Toma Modran, Constantin Moldovan, Titu Morariu, Eugen Muntean, Nicolae Muntean, Ioan Popa, Miron Popa, Stefan Spêrchez, Emilian Stoica, George Șolca, Eugen Todoran, Pompeiu Trif, Nicolae Vas; *din cursul III pedagogic*: Petru Tămășoiu, Simion Floca; *din cursul II pedagogic*: Elie Bura, Ioan Ciupe, George Cojan, Nicolae Bologa, Petru Mihailă, Cornel Mircea,

La același fond au mai dăruit: institutul de credit „Zlăgneana“ întru vecinica pomenire a mult regretatului Ilie Dumitrean din Meteș, fost membru fundator și membru în direcțiunea institutului amintit, 5 cor.; George Mocian, culegětor tip., măiestrii croitori Ioan Petrașcu și Ioan Părěu, fie-care câte 20 fileri, George de Algya, corespondent comercial 1 cor., și Vic. Tordășianu 10 fileri.

*

Bachnea nu mai e „Szász-Bonyha“. Representanța comunei *Bachnea* (Têrnavă) a hotărit sě schimbe numele unguresc al comunei, din „Szász-Bonyha“ în simplu *„Bonyha“*. Hotărirea a fost aprobată și din partea forurilor superióre competente.

*

Anticități din epoca avară. Grosz Antal, mare-proprietariu în Üszög, a aflat în pămêntul seu peste cincizeci de objecte antice, de mare valóre, despre cari profesorul de archeologie la universitatea din Budapesta și director al Museului Național, Dr Iosif Hampel, zice că sunt una dintrě cele mai prețióse descoperiri de anticități, câte s'au făcut în timpurile mai noue. Objectele aflate sunt: bijuterii, ornate cu petri scumpe, și podóbe de cal de călărie de pe timpul Avarilor, și probabil că vor fi fost proprietatea vr'unui șef de seminție, înmormêntat acolo înpreună cu calul sěu. — Grosz a donat tóte acele objecte museului din Pécs (Cincibiserici).

*

Schelet de mammuth — în Murěș. Un morariu din Zsigmondháza a aflat în malul Murěșului, cu ocasiunea unor săpături, un os uriaș, despre care cunoscětorii în causă au constatat că e os de fluer de picior al unui mammuth. S'a dat în grija museului „Societății Kölcsey“ („Kölcsey-Egyesület“), ear' pentru continuarea săpăturilor sistematice s'au luat disposițiunile necesare, sperându-se că va puté fi aflat și restul scheletului.

*

Din crimele țiganilor. Aprópe prin tóte locurile pe unde se permite țiganilor vagabunḑi (cortorari) așezarea pe câte un timp óre-care, se întêmplă jafuri și omoruri infiorătóre, comise de țigani de acestia. In timpul mai recent s'a întêmplat un asemenea cas în *Țela* (comitatul Caraș-Severin), unde — după cum cetim în „Drapelul“ — în nóptea de 28 Octobre n. o cétă de vr'o opt țigani străbătând în casa economului Ioan Galetariu, l'au mecelărit formal, atât pe el cât și pe soția și pe mama lui, apoi vîrîndu-i sub pat, au dus cu ei lada de bani a lui Galetariu, în care erau 2200 coróne și multe hârtii de valóre. De urma criminalilor până acum nu s'a putut da. Cei trei nenorociți au fost aflați încă în viéță, dar' fără nici o speranță de a puté fi scăpați de mórte.

*

Femeile nu pot fi juriste. O domnișóră a cerut sě fie primită ascultătóre la facultatea juridică a universității din Budapesta. Corpul profesoral luând la discuție cererea coconiței, a hotărît respingerea cererii, decretând totodată că peste tot femei n'au sě fie primite la studiile juridice. Sě mérgă femeile la filosofie, ori la medicină, dacă tocmai voesc sě se dedice studiilor superióre. Hotărirea a fost transpusă la senatul universitar, care a aprobat'o întru tóte.

*

Osândirea usurei. Lányi Armin din Budapesta, pe lângă afacerile casei sale de împrumut pe obiecte mai făcea și trebșóre de alte feliuri de împrumut, dând adecă bani pe cambii, cu camětă de 300%. Inglodați astfel în datorii din cari nu mai era chip de eșit, o sémă din datorașii lui Lányi au făcut arătare la tribunal. Pertractată causa la tribunalul din Budapesta, usurariul Lányi a fost osândit la trei luni temniță și trei mii de coróne amendă. Procurorul a recurat sentința la tablă, pentru urcarea pedepsei, ear' osânditul a recurat pentru achitare. Mercuri a fost pertractată causa la tabla regéscă din Budapesta, care a aprobat întru tóte sentința forului prim. Mai rěmâne acum sě se pronunțe și Curia, la care va ajunge causa în urma recursului de nulitate al acusatului.

*

Cine sufere de reumă, podagră, nevralgie, dureri de urechi și migrenă, sě folosésca crucea duplă magneto-electrică R. B. 86967 inventată de dl Albert Müller (Budapest V. Vadász ut. 42/V. care întrece în efect tóte remediile din lume. Nenuměrate sunt scrisorile de recunoscință, cari adeveresc acésta, cum o adevereşte întrě altele și *Ludovic Weiser*, profesor de pian (Pozsony), într'o scrisóre adresată de curênd dlui Müller.

*

Colecta de noroc Gaedicke. Facem atenți pe cetitorii nostri asupra inseratului de astăzi al cunoscutei și celei mai mari colecte Gaedicke. Norocul acestei firme este cunoscut pretutindenea, așa că fie-care voește sě jóce numai la norocosul Gaedicke, deóre-ce de fapt nu trece tragere în care firma acésta sě nu pótă arăta unul sau mai multe câștiguri principale.

Nr. 600 [262] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia **Sărăcsĕu**, se escrie concurs repeţit cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Doritorii de ocupa acest post au a-şi aşterne cererile instruite conform normelor, subsemnatului oficiu, în terminul indicat, având a se presenta, înainte de alegere în biserică, spre a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Alba-Iulia.

Alba-Iulia, 23 Octobre 1903.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Nr. 3766/903. [252] 3—3

CONCURS

Pentru ocuparea postului de **primariu al oraşului Szászsebes,** devenit vacant prin mórte, pe timpul până la finea anului 1907 la ordinul vice-comitelui comitatens nr. 9787/903 se escrie concurs cu termin *până în 20 Novembre a. c.*

Reflectanţii la acest post împreunat cu un salariu fundamental anual de 3400 cor. şi 5 cuincuenale au aşi înainta rugările timbrate şi instruate cu documentul de cualificaţiune prescris în §. 74 din art. de lege XXII ex 1886 şi a §. 5 p. 7 din art. de lege I ex 1883 până în timpul mai sus indicat la subscrisul magistrat orăşenesc.

Szászsebes, în 23 Octobre 1903.

Magistratul orăşenesc.

Nr. 564. [254] 3—3

Concurs

Pentru **întregirea parochiei** a doua de clasa I. din **Laucrâm**, protopresbiteratul Sebeşului, devenită vacantă în urma denumirei parochului *Avram Pĕcurariu* de protopresbiter al Mercurei, — în urma ordinului Preaveneratului Consistoriu archidiecesan dto 15 Septembre a. c., nr. 10,300 Plen. — se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele fasionate în tabela B. pentru dotaţia de la stat — cu escepţiunea remuneraţiunei pentru purtarea oficiului parochial, care compete întrégă parochului prim.

Concurenţii au sĕ-şi aştérnă cererile, instruite conform §. 15 lit. *a)* din regulamentul pentru parochíi, în terminul prefipt, subsemnatului oficiu protopresbiteral, şi a se presenta înainte de alegere poporului în biserică spre a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

In conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Sebeş, 15 Octobre 1903.

Oficiul protopresbiteral al Sebeşului:

Sergiu Medean
protopresb.

---

[257] 2—3

Concurs

Pentru întregirea postului de **capelan** parochial pe lângă neputinciosul paroch *Daniil Chirali* din **Soporul de Câmpie**, protopresbiteratul Turdii, pe basa înaltei resoluţiuni consistoriale dto 1 Iulie a. c. nr. 6721 bis. se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumĕtate din cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post sĕ 'şi aştérnă petiţiunile lor concursuale instruite conform normelor din vigóre în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral, de la care se pot lua şi informaţiuni speciale, şi sunt poftiţi a se presenta — după prealabila autorisare a protopresbiterului — înaintea alegĕtorilor în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre spre a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

In conţelegere cu comitetul parochial respectiv.

Turda, 10 August 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Turdii.

Jovian Murĕşian
protopresbiter.

A apărut:

Modele de cusături românești

Preţul **50 fileri,** plus porto 5 fileri.

Librăria archidiecesană.

Nr. 730 1903. [250] 3—3

Concurs

Pentru **întregirea parochiei** vacante **Andraşfalĕul român** (Săcel) protopresbiteratul Sighişórei, pe basa Veneratului ordin consistorial din 8 Iulie a. c., nr. 6949 Bis. 1903) se escrie din nou concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch, sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Concurenţii vor avé sĕ-şi aşterne petiţiunile în terminul deschis instruite conform legilor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral, avênd a se presenta înaintea alegĕtorilor în vre o Duminecă sau sĕrbătóri pentru a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Sighişóra, 30 Septembre 1903.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighişóra, în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopresbiter.

Nr. 901 1903 [246] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia vacantă de clasa a treia **Feneşel** cu prediul **Cerc**, prin acésta se publică concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat, şi se pot vedé la subsemnatul oficiu.

Doritorii de a ocupa acest post au aşi aşterne — în terminul sus indicat — suplicele lor, subscrisului oficiu. fiind instruite conform normelor în vigóre şi a se presenta înaintea poporului în vre o Duminecă ori sĕrbătóre, pentru a cânta, respective a celebra şi a cuvênta.

Comitetul parochial în conţelegere cu protopresbiterul tractual.

Cluj, 2 Octobre 1903.

Tulliu Roşescu
protopresb.

Frumosul roman

DUȘMĂNIE

de

Vasile E. Moldovan

costă **60 fileri.**

Librăria archidiecesană.

A apărut:

Calendariul archidiecesan pe anul visect **1904.**

Preţul unui exemplariu **40 fil.,** cu şematism **80 fil.,** porto postal **10 fil.**

Librăria archidiecesană, Sibiiu.

Deschidere de hotel.

Subscrisul îmi iau voie a aduce la cunoştinţa onoratului public, că **Duminecă în 15 Novembre n. c.** deschid în **Sĕlişte**

noul meu hotel numit **Hotel Central**

cu **odăi elegante,** cu **restaurant** în care se pot căpĕtă cele mai bune mâncări și cele mai gustóse beuturi. **Prețurile** cât se póte de **moderate**.

Pentru spriginul onoratului public se rógă

cu distinsă stimă

[260] 1—3

Ilie Popa

GESUNDHEIT DEM KRANKEN
STÄRKE DEM SCHWACHEN!
SCHUTZMARKE.

Devisa mea:

Sănĕtate bolnavului, putere celui slab!

Nicolae Jurisics ne-a eliberat de jugul turcesc, ear' Petru Jurisics, farmacist în Pakracz, ne-a scăpat de cel mai mare inimic, de bólă, prin mijlocul seu de efect minunat.

Picăturile de Pakracz ale lui **Jurisics** sunt un astfel de balsam miraculos, care din nici o casă să nu lipséscă, deóre-ce **Picăturile de Pakracz** ale lui **Jurisics** cuprind în sine avantagiul, că pot fi întrebuinţate **contra tuturor bólelor**, şi se dovedesc întotdeauna şi pretutindenea de minune. **Picăturile de Pakracz** ale lui **Jurisics** sunt cel mai sigur mijloc contra **bólelor de stomac, constipaţiei, cârceilor de stomac, scaunului neregulat, lipsei de apetit, hemoroidelor** şi deci şi **durerei de cap** ce obvine din aceste, **acrelei în gât, rigâiturilor, ameţelei, anemiei** şi contra tuturor **catarelor de stomac;** se folosește însĕ şi pe din afară, cu strălucit efect, la **umflături, arsuri, junghiuri în membre,** şi la **bóle reumatice.**

Unde nu mai ajută nici un mijloc, acolo **Picăturile de Pakracz** ale lui **Jurisics** deja după scurtă folosire nu numai uşurézǎ durerile dar' şi vindecă bóla. Nenumĕróse scrisori de mulţămită şi recunoştinţă din tóte ţĕrile lumii dovedesc acésta.

Picăturile de Pakracz ale lui **Jurisics** se comandă direct de la

PETRU JURISICS, farmacist în **PAKRACZ nr. 424.**

Preţul împreună cu instrucţiunea de folosire, lădiţă şi porto:

12 sticle cor. 5·— | 36 sticle cor. 12·40 | **Tot la 12 sticle Picături de Pakracz — una gratis**
24 „ „ 8·60 | 48 „ „ 16·—

Contra tusei, bólelor de plumâni, catarelor de gâtlej, răguşelei, rĕsuflărei grele, junghiurilor în cóste, influenţei şi catarelor de tot soiul, cel mai neîntrecut mijloc

Sucul de buruieni slavonice al lui Jurisics

Preţul: 2 sticle cor. 3·40, 4 sticle cor. 5·80, 6 sticle cor. 8·20.

Contra tuturor casurilor de friguri

mijloc deosebit de bun este **„Febri-Fugo“** care vindecă fórte iute şi sigur.

Preţul: 2 sticle cor. 4·20, 4 sticle cor. 7·—, 6 sticle cor. 10·—.

Din sucul de buruieni slavonice şi „Febri-Fugo“ mai puţin de 2 sticle nu se pot espeda. Şi la comandarea acestor mijlóce se adauge o sticlă din **Picăturile de Pakracz** ale lui **Jurisics** — gratis!

Devisa mea: [251] 3—24

Sănĕtate bolnavului, putere celui slab

Depositul principal în Budapesta:

JOSEF TÖRÖK, farmacist, Königsgasse 12

Petru Vidmarics esplică minunatul efect al **Picăturilor de Pakracz**

Lista câştigurilor de la a **XIII. loterie de clasă r. ung. priv.**

55.000 câştiguri
110.000 losuri.

Tot al doilea los câştigă!

Câştigul principal eventual

1 milion coróne

		coróne
1	premie de	600000
1	câştig de	400000
1	„	200000
2	„	100000
1	„	90000
2	„	80000
1	„	70000
2	„	60000
1	„	50000
1	„	40000
5	„	30000
3	„	25000
8	„	20000
8	„	15000
36	„	10000
67	„	5000
3	„	3000
437	„	2000
803	„	1000
1528	„	500
140	„	300
34450	„	200
4850	„	170
4850	„	130
100	„	100
4350	„	80
3350	„	40
55000	câşt. şi pr. în sumă	14,459.000

INVITARE

la clasa I.

de la a

XIII. loterie de clasă r. ung. priv.

Tragerea deja în

19 şi 20 Novembre 1903.

Preţul clasei I. face pentru

	un los întreg	o jumĕtate	un pătrar	o optime
Cor.	12.—	6.—	3.—	1·50

Espedarea losurilor originale se face trimiţêndu-se banii înainte, ori cu ramburs. Mai uşor şi mai eftin se comandă prin asignaţiune postală. Fie-cărei comande se adauge un plan oficial. Liste de trageri oficiale se trimit imediat după tragere. Şecuri postale pentru trimiterea banilor fără porto — gratis şi franco.

Rog a se face comandele cu posibilă grăbire. [253] 4—5

A. GAEDICKE

Cea mai norocósă colectă din Ungaira.

Budapesta, strada Kossuth-Lajos nr. 11

Norocul lui GAEDICKE e colosal!

Câştigurile principale ce urméză au fost plătite cu bani gata muşteriilor pe losul

Nr. 62551	600000	cor.
„ 33464	400000	„
„ 11119	400000	„
„ 28916	400000	„
„ 42758	100000	„
„ 49878	100000	„
„ 87991	100000	„
„ 60912	70000	„
„ 17357	60000	„
„ 78863	60000	„
„ 82528	60000	„
„ 97263	60000	„
„ 6920	30000	„
„ 38691	30000	„
„ 90964	30000	„
„ 23481	25000	„
„ 30049	25000	„
„ 52235	25000	„
„ 14674	20000	„
„ 28950	20000	„
„ 33402	20000	„
„ 35862	20000	„
„ 44410	20000	„
„ 60781	20000	„
„ 78848	20000	„
„ 88874	20000	„

Resultatele nórocóse ale lui Gaedicke sunt neîntrecute, deóre-ce nici o colectă nu póte arĕta astfel de resultate uriaşe.

Redactor prov. Dr. George Proca.

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane

Nr. 121 Sibiiu, Sâmbătă 1/14 Novembre 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 34
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de donĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Podóba bisericei.

Sibiiu, 13 Novembre n.

Podóba bisericei creştine, podóba bisericei nóstre catedrale.

Crucea. Pe turnurile bisericei nóstre catedrale din Sibiiu luminat s'a înălţat azi sfânta cruce.

Veseleşte-se azi întru Domnul sufletul nostru. Crucea, podóba bisericei, străluceşte în vêrful turnurilor, şi vesteşte lumei, că întrĕ zidurile cetăţii Sibiiului, Românii gr. orientali au ridicat biserică, lăcaş Dumnezeului puterilor, şi că acelui sfânt lăcaş azi i-s'a pus podóba.

Laudă sufletul nostru pe Domnul.

Ceea-ce nu a fost permis în vécurile trecute părinţilor nostri, ni-a fost permis nouĕ, generaţiunei de azi.

Ceea-ce nu a fost dat sĕ vadă părinţii nostri, dat ni-a fost nouĕ sĕ vedem.

Crucile de pe biserica nóstră catedrală luminat se înalţă spre ceriu, şi vestesc biruinţa dreptăţii, învingerea adevĕrului. De ani 202 Românii greco-orientali din archiedicesa Transilvaniei nu au mai avut biserica lor catedrală, de ani 202 Românii greco-orientali de aici nu au mai vĕḑut sfânta cruce înălţându-se spre ceriu ca semn al biruinţei.

Cu inimile lor vicleniau, cu limbile lor clevetiau atunci, când ni-au dus cu sine şi biserica catedrală, când au căḑut în apostasie, când s'au lăpĕdat de acea biserică, care şi azi vesteşte şi crede întocmai după cum a vestit şi a creḑut biserica lui Christos, care unică a păstrat cu sfinţenie aşezămintele puse de Christos şi de sinódele ecumenice.

Cu limbile lor clevetesc şi azi în contra bisericei nóstre drept măritóre.

„Eară eu ca un surd nu auḑiam, şi ca un mut ce nu-şi deschide gura sa, şi m'am făcut ca un om neajutorit, ce nu aude şi nu are în gura lui mustrări, ***căci spre tine Dómne am nădĕjduit***".

„Puterea nóstră a fost Domnul, şi ni-s'a făcut nóuĕ spre mântuire."

Cu pietate s'a făcut sfinţirea crucilor. In capela archierésca Inaltpreasfinţia Sa a celebrat sfânta liturgie, şi dupa sfânta liturgie a urmat sfinţirea crucilor, cari azi s'au înălţat pe turnurile catedralei.

De ar trăí părinţii nostri, cari ni-au conservat biserica în vremile de grele asupriri, de ar trăí archiereii nostri, cari s'au succedat de la actul apostasiei încóce, ce bucurie ar avé ei azi vĕḑĕnd crucea, podóba bisericei, strălucind pe turnurile de la biserica nóstră catedrală.

Cu spiritul sunt întrĕ noi archiereii nostri, cari s'au adăpostit în casa ţĕrănéscă din Rĕşinari, care azi e ruină, care azi-mâne se va ruina total, căci nu avem sentimentul de a o conserva posterităţii ca monument al stărei nóstre misere şi umilite la sfirşitul vécului al optsprezecelea.

Cu spiritul este întrĕ noi fericitul prim episcop român după actul apostasiei, Vasilie Moga, care a servit ani 35 la altariul bisericei pe atunci greceşti, fără turn şi fără cruce, căci pe atunci nu era permis a se ridica biserica ca biserică ortodoxă cu turn şi cu cruce întrĕ zidurile oraşului Sibiiu.

Cu sufletul este azi întrĕ noi marele nostru archiereu, regeneratorul bisericei nóstre, restauratorul vechei nóstre metropolii, nemuritoriul Şaguna, care a iniciat lucrările pentru zidirea bisericei catedrale, care a pornit colecta pentru fondul catedralei, şi care în momente mari, în momente sĕrbătoreşti se retrăgea în linişte spre a da mărire lui Dumnezeu pentru tóte facerile de bine revarsate asupra poporului român ortodox din patria nóstră.

Cu sufletul este în mijlocul nostru fericitul archiereu Miron, care cu înfocat zel pentru desvoltarea instituţiunilor nóstre bisericeşti în spiritul statutului nostru organic a condus în timpuri de grea cumpĕnă naia bisericei, şi o a lăsat moştenire preţiósă următorilor sei.

Veseleşte-se azi inima nóstră a tuturora, cărora ni-a fost dat sĕ ajungem acéstă oră feri[illegible]ă în analele bisericei nóstre.

Veseleşte-se în deosebi inima Inaltpreasfinţiei Sale, a actualului nostru archiepiscop şi metropolit Ioan, căruia i-a fost reservat de la provedinţa divină, ca sĕ sfinţéscă piétra fundamentală, sĕ pună temelie bisericei, sĕ conducă lucrările până în stadiul lor de acuma, sĕ sfinţéscă crucile, şi sĕ asiste la înălţarea lor pe vêrfurile turnurilor, încungiurat de stima, iubirea şi veneraţiunea fiilor sei sufleteşti.

Veseleşte-se întrégă biserica ortodoxă română din patria nóstră, veselescu-se toţi fii credincioşi ortodocşi români din Ungaria şi Transilvania, cari la glasul archiereului cu dragoste şi cu încredere au rĕspuns şi în scurt timp s'a realisat în favorul bisericei catedrale o colectă, care vecinic va rĕmâné şi ea viu şi neperitoriu monument despre alipirea poporului român cătră biserica ortodoxă română şi cătră ale ei instituţiuni.

Crucea s'a înălţat azi pe turnurile bisericei nóstre catedrale, crucea, simbolul creştinismului, crucea simbolul rĕscumpĕrării nóstre, crucea despre care biserica nóstră cântă: *„Crucea este păzitórea a tótă lumea, crucea podóba bisericei, crucea e stăpânirea împĕraţilor, crucea întărirea credincioşilor, crucea mărirea îngerilor şi dracilor rană".*

Veseleşte-se azi întru Domnul inima nóstră, că ni-a dat în mână cinstita cruce, arma biruinţei, că precum odinióră s'au sdrobit porţile şi încuiătorile iadului, aşa s'au sdrobit în zilele nóstre zidurile cari ne încuïau drumul, au sdrobit lăcatele, cari ne încătuşiau mânile, şi ni-au dat posibilitatea ca întrĕ zidurile acestui oraş sĕ se ridice falnic turnurile bisericei, şi în vêrful lor sĕ se înalţe azi sfânta cruce, semnul biruinţei.

Cât sunt de minunate lucrurile tale Dómne al puterilor!

Alungaţi din modesta catedrală din Alba-Iulia, după ani 202 Românii greco-orientali din Transilvania azi deschid porţile catedralei celei noue în Sibiiu, care este una dintrĕ cele mai remarcabile biserici în întrégă ţéra.

„Laudă suflete al meu pe Domnul, lăuda-voiu pe Dumnezeu în viéţa mea, cânta-voiu Dumnezeului meu până ce voiu fi.

„Mărturisi-mĕ-voiu ţie Dómne cu tótă inima mea, spune-voiu tóte minunile Tale.

Din dietă. In şedinţa de alaltăeri şi eri s'a continuat discuţia asupra programului guvernial, la care pentru şedinţa de eri erau anunţaţi *patruzeci şi doi oratori.*

Şedinţa de eri a fost earăşi furtunósă. La început deputatul Neményi a presentat raportul comisiunii financiare asupra projectului de îndemnisare. După aceea, întrându-se în ordinea de zi au fost resolvate câteva cestiuni de imunitate, apoi ministrul-president a făcut propunere, ca în şedinţa de azi (Vineri) sĕ se pună la ordinea zilei projectul despre votarea contingentului de recruţi. Atât a trebuit oposiţiei obstrucţioniste. S'a inscenat tumult şi gălăgie aşa de mare, în cât Tisza n'a mai putut ajunge sĕ vorbiască. Treizeci deputaţi au cerut şedinţă secretă.

Şedinţa a durat până séra târziu.

Emblemele armatei. In şedinţa de Mercuri ministrul-president Tisza rĕspunḑênd obiecţiunilor ridicate de oposiţionali contra declaraţiunii făcute în şedinţa de Luni cu privire la emblemele şi insigniile armatei, şi-a rectificat espresiunea „comun" în sensul, că nouele embleme şi insignii au sĕ fie *îmbinate*, din emblema ungară şi din cea austriacă, aşa chip, ca posiţia de drept public a ambelor state sĕ fie validitată.

Nu voeşte deci embleme *comune*, pentrucă o astfel de comuniune ar sta în contrast cu dreptul public al statului.

Rectificarea a fost primită cu aplause din partea liberarilor. Oposiţia însĕ n'a fost deplin mulţămită cu ea.

Bánffy — în acţiune. Se raportéză din Cluj, că baronul Bánffy Dezső peste câteva zile va merge la Cluj şi-şi va „desfăşura stindardul" pentru întrarea în politica activă. Luni a ţinut conferenţă cu vr'o cincisprezece aderenţi ai sei, cu care ocasiune şi-a spus programul, în care se cuprinde şi lărgirea dreptului electoral şi tóte câte le pretinde oposiţia, pe cari însĕ Banffy voeşte sĕ le esopereze pe basa transacţiei de la 1867. Bánffy consideră necesară organisarea unei oposiţiuni pe basa transacţiei de la 1867.

Marea adunare constituantă se va ţiné pe la sfêrşitul lunii curente. Dacă însĕ în acest restimp va ajunge în vacanţă mandatul de deputat dietal în cercul II al Clujului, noul partid va întra în acţiune imediat şi va candida în acel cerc pe baronul Bánffy.

FOIŞÓRĂ

Problema şcólei moderne.

Şcóla şi familia.

(Discurs festiv rostit în aula gimnasiului român gr.-or din Braşov la serbarea sf. Sofii, în ziua de 5/18 Octobre 1903, de profesorul Nicolae Sulică).

(Fine.)

4. Incărcarea prea mare a şcolarilor, ce se face une-ori în casa părintéscă prin fel de fel de ore particulare din musică, limbi străine şi alte sporturi superflue. Ceea ce este necesar, indispensabil şi suportabil, pedagogia se îngrijeşte, ca elevii sĕ priméscă deja în şcólă în mĕsura cuvenită. Surmenajul deci, întru cât póte fi vorba de el, nu se întêmplă în şcólă, ci afară de şcólă, în casa părintéscă.

5. Plimbarea şi transportarea elevilor de la un institut la altul, ceea-ce grămădeşte adese-ori obstacole şi greutăţi nespus de mari mai ales în calea elevilor mediocri. Fie-care institut îşi are alţi profesori, alte manuale, alt metod de propunere, alt tratament disciplinar, cu un cuvênt alte tradiţiuni pedagogice, prin ceea-ce bietul elev e de regulă condamnat sĕ încépă totul şi mai totdéuna de la început, până ce se obicinueşte cu situaţiunea cea nouă.

6. Ambiţiunea absurdă şi insistenţa nepedagogică a părinţilor, de a face cu tot preţul ómeni de carte şi din acei elevi cari parte în urma psichicului, parte în urma fisicului necorĕspunḑĕtor nu sunt pentru şcólă.

Clasa de mijloc a meseriaşilor e o necesitate ardentă culturală a poporului nostru. Cu ciocanul şi cu acul mulţi s'ar ferici mai curênd, de cât cu condeiul.

7. In sfêrşit spiritul prea liberal şi chiar destrăbălat, în care sunt toleraţi şi susţinuţi une-ori elevii străini din partea gazdelor, cari le oferă cuartirul şi întreţinerea.

Instituţiunea gazdelor în forma lor obicinuită e o adevĕrată calamitate socială. Gazdele la noi sunt de regulă tot ómeni sĕraci, avisaţi la părăluţele de cuartir şi cost, ce le primesc de la studenţi. Nu e mirare deci, dacă vrênd-nevrênd trebue sĕ se facă complici morali la tóte sburdălniciile şi escesele studenţeşti, abstrăgênd de la faptul earăşi agravant, că în unele case, unde cultura intelectuală şi morală nu întruneşte nici minimul indispensabil, elevii aud şi vĕd multe ce n'ar trebuí sĕ vadă şi sĕ audă.

Aşi puté continua cu specificarea, dar' cred că e deajuns.

Ne vom mira acum, dacă cei 60 de elevi, ce întră de regulă în cl. I a liceului, se trezesc peste 8 ani de zile în préjma maturităţii înjumĕtăţiţi, sau chiar decimaţi ca curcanii de la Plevna ai lui Alexandri?

Apariţiunea e la tot casul tristă şi gravă. Cine pórtă deci vina, şcóla, ori familia şi societatea? Cine nu-şi îndeplineşte datorinţa cu dragoste şi tragere de inimă şi după cea mai bună ştiinţă şi conştiinţă?

Iată un material instructiv de meditat pe séma părinţilor.

Părinţii elevilor nostri nici-când sĕ nu uite, că şcóla numai mână în mână, dându-şi mâna frăţéscă şi sprijinită de familie şi societate, póte realisa cu succes gréua, dar' nobila misiune a educaţiunei: întemeiarea şi consolidarea caracterului moral, şi în legătură, fericirea trainică şi stăruitóre a fiilor némului nostru.

Incheind nu pot de cât sĕ implor îndurarea divină, ca sf. Inţelepciune, a cărei zi o prăznuim azi, sĕ lumineze minţile şi inimile tuturora, câţi chiămaţi sunt sĕ se intereseze de binele şi fericirea copiilor nostri, speranţa de apoi a némului nostru.

Aşa sĕ ne ajute Dumnezeu!

(Post-script).

Ce e de făcut în faţa atâtor neajunsuri şi obstacole, ce le întimpină zilnic şcóla în opera sa de educaţiune? Cum se ajută şcóla modernă avisată de regulă la propriele-i puteri şi părăsită de familie şi societate?

Instituţiunea internatelor, unde elevii veniţi din depărtări mai mari şi lipsiţi de îngrijirea părintéscă, sunt puşi şi 'n afară de şcólă direct sub controla şcólei, e vechiă şi pe lângă o întocmire şi supraveghiare raţională s'a dovedit în tóte timpurile de salutară.

Cum sĕ se ajute însĕ şcóla faţă de acei elevi, cari stau tot sub îngrijirea părintéscă şi astfel controla şcólei se estinde numai asupra scurtului interval de timp, cât îl petrec elevii zilnic întrĕ păreţii edificiului şcolar?

Aici conlucrarea armonică întrĕ şcólă şi familie e indispensabilă.

Stabilirea unor legături mai intime întrĕ şcólă şi familie, întrĕ profesori şi părinţi în scopul promovării intereselor de educa-

Obstrucţie — şi disolvarea dietei în „ex lex“. In şedinţa de Marţi séra a comisiunii financiare, în cursul discutării projectului de indemnisare budgetară deputatul *Barabás* a declarat că obstrucţioniştii nu desarméză, ci vor continua lupta şi contra guvernului Tisza.

Tot atunci ministrul-president *Tisza* a declarat, că „dreptul de disolvare al Corónei nu e suspins prin nimic“ şi că „din punct de vedere al dreptului public starea de ex lex, în sine, nu e pedecă la disolvarea dietei“.

Museul nostru etnografic.

Se ştie, că este pusă deja pétră fundamentală pentru museul etnografic român şi cu ajutoriul lui Dzeu ajunge-vom şi ziua, în care se va termina. Acésta împrejurare trebue sĕ impună fie-cărui cărturar întrebarea: Cu ce vom umplé interiorul lui? căci până acum aşa puţine colecţiuni avem, ba putem zice, că chiar nimica. In cele următóre publicăm observările unui ochiu *ager şi priceput*, făcute asupra esposiţiunii aranjate de şcólele de meserii din România. In scrisele aceste se atrage atenţiunea publicului nostru asupra multor obiecte confecţionate de popor, cari — în stil românesc fiind — trebuesc păstrate, imitate, aplicate.

Din publicarea acestor rênduri dorim, ca cărturarii nostri, mai ales cei de la sate, preoţii, învĕţătorii etc. — sĕ se inspire, sĕ scótă priceperea de-a da atenţie lucrurilor eşite din mâna ţĕranului; de-a colecta obiectele, ce presintă un interes deosebit, ce sunt originale, căci cu cât ne impistriţăm mai mult cu străini, cu atât dispare mai mult şi originalitatea nóstră şi a lucrurilor ce le avem a casă, în ogradă, la stână, la têrlă. etc.

Dispariţia obiectelor originale ar fi pentru noi o pagubă imensă; din contră, colectarea lor, studiarea formelor, ornamentelor de pe ele, a impistriţăturilor, ne duce la crearea unui *stil românesc*, care nu numai ne va face cinste şi aduce folos, ci mai presus de tóte va oţelí ambiţia nóstră naţională, de-a nu ne mai împodobí cu pene străine, ci de-a avé în tóte ceva propriu ceva original.

Deci şi până când cei competenţi vor face o acţiune sistematică pentru colectarea lucrurilor româneşti din tóte satele nóstre, noi atragem atenţiunea cetitorilor nostri asupra imensului material, ce există prin casele ţĕranilor nostri, asupra marei valori ce 'l represintă acel material pentru neamul nostru; şi le punem tuturor la inimă, ca sĕ încépă a colecta asemenea obiecte, pe cari de la ţĕrani adeseori le pot procura cu un preţ neînsemnat.

In fuga condeiului înşirăm unele obiecte ce le găsim mai des.

1. Beţe de la ciobani, cu măciucă şi adese-ori admirabil sculptate cu cuţitul. 2. Furci (cujeică) de tors, făcute de ciobani apţi, cu mult răgaz, pentru femeile lor. 3. Vase de beut, asemenea din lemn. 4. Scaune cu spate, cari presintă cele mai variate forme, scaunele mici, laviţe, ale căror spate sunt deasupra garnisite cu fel şi fel de picuri cioplişi în lemn şi cu variate figuri colorate. 5. Blidare (acmare) şi poliţe. 6. Cuiere, cari se întind ca nişte ghirlande în jurul păreţilor la odăile ţĕrăneşti. 7. Vase de lut, cu tóte variatele lor ornamentări. 8. Lădi şi lădiţe de lemn. 9. Cofe, ciubare, doniţe, frumos ornate. 10. Pórtă şi portiţă, cioplite frumos, încheiate în mod original şi cu fel de figuri cioplite. 11. Cruci prin cimiterii, etc. etc.

Tóte aceste, adese-ori şi cele mai simple lucruri, presintă pentru un specialist cel mai mare interes. Acest câmp vast şi la noi total neesploatat oferă fie-cărui cărturar din jurul poporului posibilitatea de a-şi câştiga fără multă ostenélă merite pentru museul nostru ce e în înfiinţare.

Iată acum observările amintite mai sus:

Una din principalele preocupări ale conducĕtorilor némului nostru este, în împrejurările actuale, crearea de noue mijlóce de producţiune şi deci de îmbelşugare a stratului ţĕrănesc. Ocupaţia de căpetenie a ţĕranului, agricultura, aşa cum s'a practicat în decursul vécurilor, nu mai este îndestulătóre: pământul sleit pe de o parte reclamă o cultură mai raţională şi mai intensă, ear' populaţiunea pe de altă parte tot sporeşte, pe când însĕ maşinele şi felul nou de cultură reduc mereu întrebuinţarea braţelor. Ocuparea cu folos în alte direcţiuni a acestor braţe este una din marile probleme ale timpului.

Călăuzit de aceste idei, dl Haret, reformatorul legei instrucţiunii publice, a creat pentru populaţiunea rurală şcólele elementare de meserii şi agricultură, în cari se capĕtă în mod practic cunoştinţele necesare pentru o cultură mai sistematică a pământului şi se formézǎ tot felul de meseriaşi.

Resultatele îmbucurătóre ce s'au vĕdut în „Exposiţia şcólelor de arte, meserii şi agricultură“ motivézǎ cu prisosinţă crearea acestor şcóle şi dau o probă de celeritatea cu care noua reformă a fost aplicată.

Lăsând la o parte şcólele de agricultură cu ale lor prea frumóse produse, ne vom ocupa deocamdată de cele de meserii, şi în special de cele elementare, cari fiind în formaţiune merită o deosebită atenţiune. Căci pe când misiunea şcólelor superióre de arte şi meserii este de a forma tot felul de ucenici şi măestri, cari sĕ pótă cu succes înlocuí în diferitele fabrici sau întreprinderi particulare pe lucrătorii străini, şcólele de la sate au cu totul altă menire. Scopul lor fiind de a procura o nouă sorginte de venit clasei ţĕrăneşti, ele trebue sĕ practice şi sĕ perfecţioneze mai ales meseriile de cari acéstă clasă are lipsă, arătând mijlócele cele mai economice de producţiune.

Astfel numai se va da o estensiune de adevĕrată industrie producerei restrînsă de azi.

Pe când în starea actuală rarii săteni, cari continuând meseria părintéscă se mărginesc sĕ lucreze numai pentru satisfacerea necesităţilor lor proprii sau a câtorva consăteni, meseriaşul format în nouele şcóle, din contră, va fi în stare sĕ producă mai bine şi mai eftin, îndestulând nu numai cerinţele locale, dar' putênd sĕ desfacă produsele muncei sale şi pe la târgurile vecine.

Ţinta urmărită de aceste şcóle este deci desvoltarea micilor industrii locale, cari pentru a fi esercitate nu reclamă nici instalaţiuni prea costisitóre nici capitaluri prea mari, ce de altmintrelea în mĕsura necesară pot fi înlesnite azi de diferitele bănci poporale. Absolvenţii şcólelor de meserii întorcêndu-se în satul lor trebue sĕ fie în stare sĕ-şi agoniséscă traiul din exerciţiul meseriei învĕţate, lăsând în grija celorlalţi, cari se vor fi ocupat în special de agricultură, cultivarea porţiunei de pământ părintesc ce le-ar revení.

Prin acéstă divisiune a ocupaţiunilor vom ajunge la decentralisarea producţiunei industriale, azi monopolisată de unele oraşe, şi tot-de-odată se va înlesní şi printrĕ proprietarii rurali aplicarea unei culturi mai sistematice, care nu se póte face cu folos de cât pe o suprafaţă mai întinsă de cât micile parcele de cari ei dispuneau până acum.

Pentru-ca însĕ resultatele industriilor locale sĕ pótă fi desfăcute faţă de concurenţa produselor în genere mult mai eftine ale importaţiunei străine, va trebuí, ca ele pe lângă o cualitate de superioritate netăgăduită sĕ păstreze neschimbat şi caracterul lor naţional, înfăţişarea lor tradiţională. Căci ţĕranul nostru ţine încă la anumite forme moştenite; la el este încă înrădĕcinat respectul sfânt al tradiţiunei, pe care trebue sĕ-l menţinem cultivându-l pe cât se póte.

Sĕ se ferésca aşa dar' şcólele de meserii de a schimba aspectul produselor lor şi în deosebi pe acel al industriilor casnice, transformându-le după calapóde străine sau după gustul pestriţ al têrgoveţilor fără respect de tradiţiune. Prin asemenea inovaţiuni, în genere inferióre formelor vechi ce caută sĕ înlocuiască, nu ajungem de cât sĕ înstrăinăm producţiunea pământénă, în locul căreia se introduc fără vre-un avantagiu real mărfurile străine similare.

Pentru-ca industria naţională sĕ se pótă împământeni definitiv, ea trebue sĕ se introducă la început prin articoli de prima necesitate, cari se bucură încă de o reputaţie bună, şi apoi numai, după ce se va fi câştigat încrederea publicului, sĕ tindem a înlocuí şi alte produse mai superióre sau chiar articolele de lucs.

S'ar păré însĕ că nu tóte şcólele sunt încredinţate de importanţa acestor consideraţiuni, judecând după unele lucrări din ultima esposiţie, a cărei necontestată valóre rĕmâne, bine înţeles, neştirbită prin aceste observaţiuni parţiale. Ele sunt pornite din însăşi tendinţa unora dintrĕ şcóle, cari în loc sĕ se manifeste prin producţiune curentă, au căutat sĕ surprindă prin lucrări estraordinare, fórte interesante luate în parte, dar' cari nu dau adevĕrata mĕsură a resultatelor normale, singurile hotărîtóre.

Asemenea esposiţii de paradă se apropie de metodele azi discreditate ale vechilor dascăli, cari în vederea esamenelor se siliau sĕ înveţe pe copii recitarea mecanică a unor poesii în dauna altor studii mai folositóre. In categoria acestor lucrări de circumstanţă întră casetele de fier, cu şi fără sonerie, coliviile de lucs, şurupăriile meşteşugite şi alţi articoli cu cari se fălesc câteva şcóle elementare, deşí asemenea lucrări trebuesc lăsate pe séma şcólelor superióre de arte şi meserii. Obiectele de o întrebuinţare mai rară nu trebue sĕ ocupe în programul şcólelor elementare un timp ce s'ar puté mai bine întrebuinţa la făurirea uneltelor mai usuale şi necesare la ţară.

Impresia aprópe generală este că producţiunea acestor şcóle este prea mult reglementată după programe şi mai ales modele străine, avêndu-se fórte puţin în vedere adevĕratele cerinţe locale şi materiile prime de cari dispunem.

Astfel, de dorit ar fi, de pildă, ca pe lângă şi chiar în locul atâtor mobile copiate după isvóde secessioniste sau a pretenţióselor dar' banalelor ornamente sculpturale cu motive clasice, sĕ se lucreze mobile simple cu caracter românesc, adecă de lemn alb cu incrustaţiuni de ornamente geometrice uşor colorate, cari de almintreli armonisézǎ perfect cu odăile văruite, cu velinţele, ştergarele şi celelalte obiecte ale unei gospodării româneşti. Esemple reuşite de asemenea mobilă românéscă se vĕd în interesanta şi preţiósa secţiune a produselor industriei casnice adunate de dna Marian, în esposiţia societăţii de ştiinţe.

Lipsa totală de asemenea mobile în esposiţia şcólelor de meserii e de regretat. Straniu de asemenea este că în tótă esposiţia nu se găseşte o singură laviţă sau tron în acest stil, de-şi ele constitue una din cele mai usuale mobile: nu esistă casă ţĕrănéscă fără tradiţionala ladă de zestre. Suntem încă în ceea-ce priveşte acest articol, ca şi multe altele, tributarii Braşovului, pe când am puté fórte bine sĕ ni-le procurăm singuri.

Nu e de ajuns, o repetăm, ca în aceste şcóle sĕ se lucreze bine şi frumos ori-ce, ci trebue, ca producţiunea lor sĕ fie îndreptată după cerinţele nóstre reale şi conform unui ideal mai înalt.

Pentru a precisa mai de aprópe criticele aduse şi a lămurí mai bine desideratele formulate, sĕ citâm unele esemple: la „şcóla inferióră de agricultură şi meserii“ din Armăşeşti am observat că se lucrézǎ, în divizia fetelor, broderii subţiri pe pânză de Holanda, se fac sarbedele şi inutilele monograme aşa de obositóre pentru ochi. Nu ar fi mai de folos, ca în asemenea şcólă sĕ se îndeletnicéscă copilele în mod cu totul esclusiv numai cu frumósele alesături româneşti sau cu ţesutul scórţelor şi velinţelor, atât de apreciate odinióră pentru soliditatea şi frumseţea lor şi pe cari, din nenorocire, tocmai în causa lipsei de producţiune, le înlocuesc fabricatele străine, inferióre ca înfăţişare şi calitate.

Avem în oraşe destule şcóle în cari elevele îşi pierd vremea şi vederea cu migălóse broderii pe alb, pentru-ca în şcóla din Armăşeşti, sat în judeţul Ialomiţa, cu 300 familii numai, sĕ se păstreze tradiţia cu ornamentele şi colorile ei particulare pe cari ţĕranul le iubeşte pentru-că le înţelege şi cu cari de asemenea tinerile copile se deprind mai lesne, asigurându-şi totdeodată un câştig mai sigur de cât din broderii.

Aceeaşi observaţiune se aplică în parte şi şcólei din Curtea de Argeş, care de altmintrelea este una din cele mai bine organisate şi inteligent conduse.

Olăria ce se fabrică acolo, de-şi ireproşabilă în ce priveşte calitatea, nu corĕspunde însĕ unor adevĕrate trebuinţe. Frumósele vase cu forme moderne nu vor găsí de cât puţini cumpĕrători în afară de visitatorii de esposiţiii şi rarii amatori din oraşe, căci clasa ţĕrănéscă, în vederea căreia s'a înfiinţat şcóla, ţine încă la olăria sa tradiţională. Şi cu drept cuvênt ţĕranul preferă acestor vase modernisate ulcerul cel vechiu, care nu numai că este mult mai elegant şi frumos, dar' e şi mai practic: smălţuit fiind numai în jurul gurei, el conservă, din causa porosităţei păreţilor sĕi, chiar pe mari călduri lichidul totdéuna rece. De asemenea şmalţurile cele noue

---

ţiune ale elevilor — e o trebuinţă tot mai mult simţită şi tot mai insistent accentuată de pedagogia mai nouă. S'au făcut în punctul acesta diferite încercări şi esperienţe. Germania, bogata patrie a tuturor ideilor mari pedagogice, şi-a impus onorifica misiune de a face şi în punctul acesta începutul. S'au instituit un fel de întruniri sau conveniri intime, aşa numite „Elternabende“, aşa dar' un fel de „serate pedagogice“: părinţii, la invitarea specială a profesorilor, se întrunesc în edificiul şcólei sau alt local corĕspundĕtor, ca d. e. un restaurant, şi aici abandonându-se ori-ce formalităţi şi oficiositate rece, se discută frăţeşte diferitele cestiuni de educaţiune. Aici părinţii trupeşti şi spirituali ai elevilor, ca buni pretini, încălziţi şi insufleţiţi de acelaşi scop nobil, discută cu dragoste şi lealitate căile şi mijlócele prin cari s'ar puté uşura opera educaţiunei şi într'o parte şi alta, şi astfel s'ar puté asigura cu mai mult succes fericirea tinerelor odrasle încredinţate lor — pe lângă o grea rĕspundere morală — de Dumnezeu, natură, societate şi stat.

Instituţiunea seratelor pedagogice s'a dovedit de bună şi folositóre. De la 1888 încóce s'au făcut mai multe încercări de felul acesta în diferite oraşe ale Germaniei, ca Altenburg, Penig, Dohna, Halle, Mügeln, Pillnitz, Magdeburg.

Seratele au fost cercetate de un numĕros public, şi discusiunile purtate cu mult interes şi căldură au ţinut adese-ori până târziu la miezul nopţii. S'au atins fel de fel de cestiuni de educaţiune, care de care mai interesante şi practice, din cari au profitat şi profesorii, dar' şi mai mult părinţii. In Pillnitz, bunăóră, în sala în care se ţineau seratele, se aşeza o cutióră de tinichea, în care părinţii aruncau mici ţidule de hârtie cu fel de fel de întrebări, la cari aveau sĕ rĕspundă profesorii şi în urmă sĕ replice şi părinţii. Intrĕ întrebările puse şi discutate s'au găsit d. e. şi următórele: n'ar trebuí óre părinţii încunoştinţaţi fără întârziere, de câte-ori se întêmplă ceva deosebit cu elevul în şcólă? sau, e consult, ca părinţii sĕ vină în ajutoriul elevului la resolvarea problemelor aritmetice sau la pregătirea traducerilor din limba latină? etc. etc. La aparenţă sunt întrebări banale, în fond însĕ sănĕtóse şi practice.

Esemplul bun a aflat imitatori. Instituţiunea seratelor pedagogice s'a introdus şi în patria nóstră sub numele de „Szülői Értekezletek“ (consfătuiri, consultaţiuni cu părinţii). Prima serată de felul acesta s'a ţinut în Budapesta la gimnasiul aşa numit model în anul 1901 şi de atunci se ţin într'una, fiind îmbrăţişate tot cu mai multă căldură din partea părinţilor. Intrĕ problemele atinse s'a desbătut d. e. şi întrebarea: Esistă raportul cuvenit între puterea de resistenţă a elevilor şi munca intelecuală, ce trebue sĕ o îndeplinéscă în şcólă, cu alte cuvinte: întru cât se póte observa surmenajul sau o prea mare încărcare a elevilor, şi dacă da, întru cât póte fi făcută responsabilă şcóla şi întru cât educaţia în familie? Rĕspunsul aşa cum s'a stabilit în comun acord de profesori şi părinţi, a fost frapant, dar' în acelaşi timp şi instructiv pentru părinţi. Iată rĕspunsul: Intru cât se observă surmenajul, vina o pórtă numai şi numai acei părinţi, cari pornind dintr'o ambiţiune absurdă şi iperzel nejustificat pedagogiceşte, cércă sĕ se ridice peste şcólă şi potenţând ocupaţiunea elevilor, le îngreunézǎ sarcina spirituală prin instrucţiune particulară în musică, limbi străine şi alte sporturi superflue şi de prisos.

De ce nu s'ar puté introduce şi la noi o comunicaţiune şi contact mai apropiat şi intim întrĕ şcólă şi familie, fie în forma seratelor pedagogice, fie în altă formă?

S'ar puté fără îndoélă, de-şi zidul despărţitor întrĕ şcólă şi public mare la noi e mai gros şi mai inaccesibil, de cât în alta parte. Causa? Prejudiţii false, puţina pricepere pentru importanţa şcólei etc., cari tóte îşi au temeiul în nivoul cultural nu tocmai ridicat al publicului nostru, cu alte cuvinte în cultura pedagogică necorĕspundĕtóre a ómenilor nostri.

Deci sĕ nu încunjure nimenea şcóla, nici tinerii, dar' nici bĕtrânii, nici elevii, dar' nici părinţii elevilor!

sunt mult inferióre frumóselor şi atât de variatelor desemnuri după vechea olărie românéscă, cu cari se fălesc multe musee de ceramică din străinătate, pe când la noi e pe nedrept dispreţuită.

Pentru îndreptarea acestei stări de lucruri, trebue, ca în locul albumelor scumpe şi planşelor cu isvóde străine ce se trimit acestor şcóle ca modele, sĕ li-se recomande imitarea vechilor vase din ţéră. Fie-care şcólă ar puté fi chiar obligată sĕ 'şi formeze pentru meseria ce este chiămată sĕ practice, o mică colecţiune de modele pământene, cari faţă de cele străine au necontestatul avantagiu că sunt cunoscute şi familiare celor ce se deprind cu fabricarea lor. Prin acéstă mĕsură s'ar uşura totodată formarea unui museu industrial, pe care, spre a nóstră mare ruşine, îl aşteptăm încă.

In artă şi în industrie ca şi în ori-care alt domeniu, respectând pe cât posibil este, tradiţia, mai ales când ea corĕspunde cerinţelor timpului, îndeplinim una din cele mai înalte datorinţe către noi înşine. De acest adevĕr trebue sĕ se pĕtrundă şi conducĕtorii şcólelor de meserii.

Păstrarea frumóselor isvóde vechi se impune nu numai din punct de vedere artistic, dar' şi naţional.

Dacă reîmprospĕtarea tradiţiunei este anevoiósă sau inutilă în unele domenii, ea se impune şi este fórte folositóre în ceea ce priveşte aşa zisele industrii casnice, înfloritóre astăzi încă în unele regiuni şi cu care se fălesc mai cu sémă vremile trecute.

Căci în lipsa unei desvoltări artistice generale ca în ţĕrile occidentale, unde arta cea mare s'a generalisat şi s'a pĕtruns în tóte straturile, la noi, ca şi la popórele scandinavice şi cele slavice, avem de înregistrat numai manifestaţiuni ale aşa zisei arte poporale.

(Va urma).

Ridicarea crucilor catedralei.

Conform ştirei date în numĕrul anterior, Joia trecută s'au pus crucile pe turnurile catedralei nóstre.

După sfânta liturgie oficiată în capela residenţei archiepiscopeşti prin Inaltpreasânţia Sa, s'a făcut sfinţirea crucilor şi s'a subscris actul comemorativ din partea tuturor membrilor consistoriului, în frunte cu Esc. Sa Inaltpreasânţitul archiepiscop şi metropolit al nostru *Ioan*. După aceea, învĕlite în pânză albă, crucile au fost ridicate de câte doi clerici şi duse cu procesiune până în curtea catedralei, unde le-a luat în primire architectul Szalay. — In fruntea procesiunii era corul seminarial, care sub conducerea profesorului de cântări D. Cunţan, atât pe cale, cât şi în curtea catedralei — până la ridicarea crucilor — cânta tropariul „Mântueşte, Dómne, poporul tĕu“. După cor urmau cei patru clerici cari duceau crucile, apoi membrii consistoriului, în frunte cu Esc. Sa metropolitul şi cu Preacuvioşia Sa vicariul Dr. Ilarion Puşcariu, după cari urma publicul.

Legate la funia scripeţului, crucile au fost ridicate apoi pe vêrful turnurilor şi în privirea publicului au fost aşezate şi întărite la locul lor. In momentele când lucrătorii le aşezau în vêrful turnurilor, norii cari până atunci acoperiau sórele, s'au resfirat, ear' crucile, atinse de razele sórelui străluciau în lumină orbitóre, vestind departe, că noul nostru Sion e aprópe de terminare, şi simbolisând prin lucirea lor bucuria şi fericirea celor cari mult au ostenit pentru realisarea dorinţei generale a credincioşilor, de a avé în centrul metropoliei lăcaş dumnezeesc vrednic de mărirea Tatălui nostru din ceriuri, şi cari în actul punerii crucilor îşi vĕd realisat visul şi dorul.

Aşezate şi întărite crucile la locul lor, dupăce în globul turnului de către miază-nópte fusese aşezat actul comemorativ, în înălţimea ameţitóre a turnurilor s'a închinat: din turnul de către miazăzi *pentru M. Sa împĕratul şi rege Francisc Iosif I*, la ce publicul de jos a rĕspuns cu entusiaste *„trăéscă!“*, apoi de acolo din înălţime închinătoriul a aruncat jos păharul; a urmat cel din turnul de către miazănópte, închinând pentru *Esc. Sa metropolitul Ioan Meţianu* (strigăte entusiaste de *trăiéscă*), cel din turnul de miazăzi pentru membrii consistoriului, cel din turnul de miazănópte pentru membrii comisiunei de clădire: Dr. I. Puşcariu, P. Cosma, N. Ivan, P. Lucuţa şi ingineriul Schussnig, apoi earăşi cel din turnul de miazăzi pentru architectul Szalay şi lucrătorii sĕi. Fie-cărei închinări publicul de jos rĕspundea cu „trăéscă“, ear' cei doi lucrători, cari în vêrful turnului păreau numai cât nişte copilaşi, aruncau jos păharul.

Din prilegiul acestui moment însemnat în lucrările de clădire a catedralei, Esc. Sa Inaltpreasânţitul archiepiscop şi metropolit al nostru a întrunit la ospitala-i masă pe toţi membrii consistoriului aflători în Sibiu.

In decursul mesei Esc. Sa a ridicat toast pentru membrii consistoriului, cari au dat mână de ajutoriu la realisarea zidirii catedralei. I-au rĕspuns dd. P. Cosma şi Preacuvioşia Sa Dr. Puşcariu, dorindu-i zile 'ndelungate, spre a şi sfinţí noul Sion şi spre a conduce mulţi ani celebrarea serviciilor divine, cari se vor oficia în el.

De încheere amintim, că crucile au fost făcute aici în atelierul lui Sinte (român), au fost trimise apoi la Viena spre a fi aurite (în foc), au înălţime de $1^1/_2$ metru şi sunt provĕdute în vêrf cu parafulger cu trei raze.

NOUTĂŢI

Procese de presă. Mercuri, în 11 c. n. s'au pertractat, după cum am anunţat, douĕ procese de presă la juriul de presă din Cluj.

Unul s'a intentat dlui Silvestru Moldovan, proprietariul şi redactorul „Fóiei Poporului“, pentru o adresă de salutare a „Asociaţiei“ studenţilor univ. din Bucureşti. Adresa a fost votată de adunarea „Asociaţiei“ în Februarie c. şi a fost adresată luptătorilor naţionali de la noi şi osânditţilor de la „Tribuna“, a apărut în „Conservatorul“ din Bucureşti şi a fost reprodusă în „Tribuna“ nr. 29 c. Procuratura a aflat în ea agitaţie de preamărire. Juriul din Cluj, de-şi dnul Moldovan nu e autorul, l'a aflat vinovat şi tribunalul l'a condamnat la o pedépsă în bani de *500 cor. şi spesele de proces.*

Tot în ziua aceea s'a pertractat procesul „Libertăţii“, pentru articolul „Sus inimile“, în care procurorul a descoperit agitaţie şi preamărire. Redactorul responsabil, *Valer Ioanovici*, a fost condamnat la *5 luni închisóre ordinară şi spesele de proces*. In ambele casuri s'au făcut recurse.

Apĕrător a fost în ambele procese *Dr. Valer Moldovan*, dar' apărarea lui temeinică şi strălucită a fost dejaba, cum dejaba au fost tóte apĕrările nóstre la curtea cu juraţi din Cluj. Acusaţii s'au apĕrat în limba română, folosindu-se de dreptul ce li 'l dă legea. La pertractare a asistat public mare şi ales, între care mulţi inteligenţi din Cluj, dame şi studenţi universitari români.

*

Nou advocat român în Sibiu. Dr. Lucian *Borcia* face cunoscut, că şi-a deschis cancelarie advocaţială în Sibiu, strada Cisnădiei nr. 45.

*

Hymen. *Constanţa Lungu şi Dr. Ioan Bucur* anunţă serbarea cununiei lor, pe Duminecă, în 22 Novembre st. n. 1903, în *Rĕşinari*

— Ioachim *Pop* şi Adolfina *Onosi* se vor cununa Duminecă (22 Novembre st. n.) în biserica gr. or. din Bonţida.

*

Concert în Biertan. Tinerimea română din *Biertan* are onóre a invita la producţiunea corală împreunată cu dans, ce se va ţiné în comuna Biertan la 8/21 Novembre în hotelul la „Stea“. Preţul intrării: de persónă 80 fileri. Invitări speciale nu se trimit. Inceputul la 7 ore séra. Venitul e destinat în favorul bibliotecii poporale din Biertan.

*

† Artemiu Codarcea. Direcţiunea institutului de credit şi economii „Arieşana“ din Turda, prin anunţul funebru dto 12 Novembre n. face cunoscută încetarea din viéţă a membrului ei *Artemiu Codarcea*, protopop gr.-cat. al tractului Turda, întêmplată în nóptea de 11 spre 12 Novembre st. n., după un morb greu şi îndelungat.

*

Post de notariu. Cu termin până la 22 Novembre st. n. e publicat concurs la postul de notariu comunal în *Turnişor* (lângă Sibiiu) Cererile concursuale sunt a se trimite protopretorului Fabritius în Sibiiu (Nagyszeben).

*

Alegere de paroch. In 8 Novembre st. n. s'a făcut alegerea de paroch în parochia nóstră *Tămaşa* (tractul Unguraş), condusă de protopresbiterul tractual Paul Roşca. A fost ales, cu 72 voturi contra 19, concurentul Simion Nossa.

*

Arma — în mâna băieţilor. Băieţandrul Láng Sándor, fiul unui proprietar din Maria-Besnyő, în una din zilele trecute a eşit la vênat de vrăbii în grădina tatălui seu. Ostenindu-se s'a aşeḑat pe o bancă, atârnând puşca „Flöbert“ lângă el. Frăţiorul seu mai mic, Láng Gyula, observând acésta s'a dus sĕ iee puşca, sé puşte şi el paseri. Celalalt a pus mâna pe puşcă sĕ i-o iee, ear' într'acésta puşca s'a descărcat, mânând alicele în capul băieţelului. După chinuri de câteva ore mititelul a murit.

*

Incercări — resultate. Suferinţele reumatice şi artritice cari provin din rĕcélă deja pentru aceea sunt cunoscute ca cele mai chinuitóre morburi, pentru-că încercările de vindecare făcute chiar în decurs de decenii, prin folosirea şi a celor mai renumite băi minerale, rĕmân fără resultat. Este dar' de însemnătate a se şti, că esistă un mijloc, despre care s'a dovedit că a vindecat morburi grele şi de-ale astorfel de pacienţi, cari 10—15 ani zadarnic au căutat vindecare şi cari nici chiar o uşurare nu au putut obţiné. Mijlocul acesta este alifia contra podagrei a lui Zoltán, care în urma încercărilor făcute în spitalele din ţéră şi din străinătate de diferite autorităţi medicale, cum şi în mii scrisori de recunoştinţă a fost declarată de neîntrecută. O sticlă costă 2 coróne, şi se póte cumpĕra în apoteca B. Zoltán, Budapesta, Szabadságtér.

*

Mine de marmoră în Branişca-Boz. Pe linia ferată Arad—Teiuş, între Deva şi Ilia-murĕşană, a deschis Dr. Téri Ödön, notar public în A.-Iulia, mină de marmoră. Cercetările de până acum au constatat, că volumul şi composiţia chemică este neesceptionabilă. Colórea fundamentală este negrie în afunzime tot cu vine mai întunecate; marmora este ca şi „Belu belge“ care se importa până acum din Belgia. In cât suntem informaţi, Dr. Téri va forma o societate pe acţii pentru esploatarea acestui material valoros, care în patria nóstră nu se află asemenea. („Activitatea“.)

*

Epizootii: în Ocna (lângă Sibiiu) şi în Ribiţa (l. Baia de Criş) bólă de ungii şi de gură; în Săsăuş orbalţul rîmătorilor. Têrgurile de vite sunt interzise pentru Sibiiu, Deva şi pretura Deva.

*

Pentru economi. Cine se intereséză de maşini, de motóre cu benzin şi de locomobile cu benzin, sĕ céră cu deplină linişte preţ-curent dela firma *B. Dénes*, Budapesta VI. Váczikörut 61, representanţa fabricei de motóre patentate Brauner & Klasek's Nachfolger Ing. E. Plewa. Preţ-curentul îl primeşte ori-cine gratis şi franco.

*

Colecta de noroc Gaedicke. Facem atenţi pe cetitorii nostri asupra inseratului de astăzi al cunoscutei şi celei mai mari colecte Gaedicke. Norocul acestei firme este cunoscut pretutindenea, aşa că fiecare voeşte sĕ jóce numai la norocosul Gaedicke, deóre-ce de fapt nu trece tragere în care firma acésta sĕ nu pótă arăta unul sau mai multe câştiguri principale.

Cărţi şi reviste.

„Metropolia Românilor ortodoxi din Ungaria şi Transilvania“, de Dr. Ilarion *Puşcariu*, archimandrit, vicariu archiepiscopesc. Lucrare valorósă, bine apreciată atât la noi, cât şi în ziarele şi revistele din România, din prilejul apariţiei sale. Se împarte în douĕ părţi; prima parte, pe 23 cóle de format 4° mare, conţine un studiu istoric amĕnunţit, despre reînfiinţarea metropoliei nóstre, ear' a doua, pe 55 cóle, conţine o valorósă colecţie de documente.

Congresul naţional-bisericesc al metropoliei nóstre în sesiunea din anul curent (şedinţa VII) *apreciind valórea literară* a opului Preacuvioşiei Sale, a *esprimat autorului recunoştinţă.*

„Metropolia“ a apărut în editura consistoriului metropolitan şi costă 6 coróne. Se póte procura de la librăria archidiecesană. (Sibiiu, strada Măcelarilor nr. 45).

*

In editura librăriei Ciurcu (Braşov) au apărut:

„Plevna, dramă în 5 acte, plăsmuită după versuri şi scrieri compuse de Alexandri, Bolintineanu, Haşdĕu, Văcărescu, Iuliu Roşca, V. Oniţiu ş. a“. Preţul 1 corónă.

„Vistavoiul Marcu“, comedie în 3 acte, de Teochar Alexi. Ediţia II schimbată. Preţul 60 fileri.

„Otilia sa“, comedie în 1 act, de Rudolf Iarosy, localisată de T. Alexi. Preţul 30 fileri.

„Tot găina cântă“, comedie în 1 act, întocmită după o novelă germană, de T. Alexi. Preţul 30 fileri

„Slavă Domnului, masa e pusă“, comedie în 1 act, de Leon Gozlan, localisată de T. Alexi. Preţul 30 fileri.

„Pur şi simplu“, comedie în 1 act, de T. Alexi. Preţul 30 fileri.

„Bicicleta la mahala“, comedie în 3 acte, de T. Alexi. Preţul 50 fileri.

„Nici minte, nici noroc“, comedie în 1 act, de T. Alexi. Preţul 30 fileri.

„Impleteşte, despleteşte“, comedie în 1 act, compusă după o piesă francesă, de T. Alexi. Preţul 30 fileri.

„Viţelul de aur“, comedie în 3 acte, de T. Alexi. Preţul 70 fileri.

„Săricica“, comedie în 1 act, de T. Alexi. Preţul 30 fileri.

„Apă rece“, glumă în 1 act, localisată de T. Alexi. Preţul 30 fileri.

Din public.*)

Mulţămită publică.

Cu ocasiunea petrecerii aranjate în 14 Octobre v. c. (Cuviósa Paraschiva) cu ocasiunea sfinţirii bisericei noue din *Porumbacul-superior-rĕsăritean*, au suprasolvit următorii domni:

Ioan Cândea, protopop gr. or., 2 cor.; Victor Preda, măestru têmplar, 1 cor.; Ioan Maxim, teolog, 30 fil.; toţi din Avrig. Ioan Stoichiţa, proprietar, 1 cor.; Ioan Grecu, 1 cor.; ambii din Porumbacul-inferior. Candid Popa, învĕţătoriu în Sibiiu, 1 cor. N. Gabor, vice-notariu în Cârţişóra, 20 fil.; Nicolae Bĕrglăzan, paroch gr. oriental, 40 fil.; Nicolae Comşa, paroch gr. cat., 40 fil.; Petru Comşa, proprietariu, 40 fil.; Stefan Cismaşiu, colector de dare, 40 fil.; toţi din Porumbacul-super.-apusén; ear' prin postă s'a primit de la dl Aurel Decei, notariu în Gurarîului, 5 cor.

In total venitul petrecerii a fost 62 cor. 50 fil., ear' spesele 51 cor. 76 fil., rĕmânênd deci venit curat 10 cor. 74 fil., care sumă s'a predat epitropiei parochiale.

Priméscă mulţămită atât domnii suprasolvenţi, cât şi óspeţii cari ne-au onorat cu presenţa lor.

Porumbacul-superior-rĕsăritean, la 20 Octobre st. v. 1903.

Comitetul parochial.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primeşte rĕspunderea.

Act de recunoştinţă şi mulţămită publică.

Cuprinşi de durere nemărginită, din causa încetării din viéţă a scumpei, bunei şi în veci neuitatei nóstre soţii şi mame iubite

Otilia M. Frăţilă n. Vidrighin,

pentru onorurile din urmă, ce 'i s'a dat iubitei reposate în Domnul în Bucureşti — de parte de iubiţii sĕi copilaşi, prin participare la înmormêntare şi prin cununile şi buchetele oferite, cum şi pentru numĕrósele epistole şi telegrame de condolenţe adresate de p. t. corporaţiuni, preaonor. domni asesori consistoriali, preaonoraţii domni protopresbiteri, preoţi, colegi învĕţători şi amici ai familiei nóstre, pentru tóte acestea acte — cari fost'au şi rĕmâné-vor pentru inimile nóstre sdrobite şi atât de greu cercate, adevĕratul balsam vindecător — rugăm pe toţi — p. t. corporaţiuni, domni şi dómne din România şi de aici sĕ priméscă pe acéstă cale espresiunea celei mai devotate a nóstre recunoştinţe şi adânc simţita nóstră mulţămită — ear' pe bunul Dzeu, a le rĕsplăti cu mila sa cea bogată.

Rĕşinari, 26 Octombre 1903.

Adânc mâhniţii:
Soţul M. Frăţilă si fiii.

A apărut:

Calendariul archidiecesan pe anul visect 1904.

Preţul unui exemplariu **40 fil.**, cu şematism **80 fil.**, porto postal **10 fil.**

Librăria archidiecesană, Sibiiu.

Numai marfă solidă şi bună.

Deposit vienez de ghete de primul rang.

Repararea ghetelor vîndute de mine se face eftin.

Am onórea a aduce la cunoştinţa onoratului public şi domnilor militari, că pentru apropiatul **seson de érnă**, mi-a sosit un bogat asortiment de [261] 1—3

Ghete pentru militari, domni, dame şi copíi

frumóse şi fără defecte

în orice sortă şi de tóte preţurile, pe cari le-am cumpĕrat în persónă în Viena şi Budapesta, şi că le vînd pe lângă serviciu prevenitor şi cinstit cu cele mai eftine preţuri.

Recomandându-mi întreprinderea onoratului public şi domnilor militari, semnez

cu deosebită stimă

Victor Dressnandt
boltă de ghete
Sibiiu, strada cisnădiei 11
în drépta de la pórtă.

Comande după mĕsură fără ridicarea preţului.

Cel mai sigur mijloc

contra podagrei, reumei

junghiurilor, dure rilor de **spinare**, de **şolduri** şi contra tuturor **dur erilor de chiutori** este alifia

RESTAURATOR

a lui **HALÁPI**

Inainte de folosire

După folosre

scutită prin lege, care nu numai linişteşte cele mai violente dureri, dar' le şí vindecă.

Probată şi recomandată de numĕroşi profesori-medici

Un tub costă 1 cor. 60 fil.

Singurul deposit:

Apoteca „APOSTOL“
Budapesta, VIII, József-körut 64.

Ani de zile am suferit de dureri reumatice. Nici un mijloc, nici o scaldă nu mi-a ajutat. **Numai alifiei dtale Restaurator am a mulţămi sănĕtatea.** Primeşte pentru acésta espresiunea adânc simţitei mele mulţămite, cum şi asigurarea, că voiu recomanda fie-cărui pacient de un asemenea morb în cel mai călduros mod alifia dtale.

Budapesta, 10 Sept. 1903. IOSIF MUNKÁCSI
str. hernad 30.

[241] 5—30

Farmacia „la ursul negru“

a lui Guido Fabritius

Sibiiu, piaţa-mică nr. 27

îşi recomândă bogatul seu **deposit de specialităţi medicale-farmacistice, bandage** chem. curate, **preparate dietetice** de întărit pentru morboşi şi reconvalescenţi, **tot feliul de obiecte de toaletă, instrumente chirurgice,** cum şi **medicamente veterinare** etc. etc.

Espediţie postală în fie-care zi.

A apărut:

Modele de cusături româneşti

Preţul **50 fileri,** plus porto 5 fileri.

Librăria archidiecesană.

Ludovic Ferencz

croitoriu de bărbaţi

Sibiiu, str. cisnădiei 12.

Pregăteşte în atelierul seu după mĕsură **cele mai moderne vestminte,** ca: **sacouri, jachete, fracuri** şi **haine de salon,** apoi **pardisiuri** şi **paltóne,** după cea mai nouă modă. [224] 8—10

Asemenea pregăteşte

— **reverenḑi** —

după cel mai nou stil.

Lucru solid. — Preţuri moderate.

Fabrica de maşini şi motore ces. reg. priv. Brauner & Klasek's Nachfolger

ING. EMIL PLEWA, VIENA.

Representanţă generală şi deposit:

B. Dénes, Budapesta,
VI., Váczi-körút 61.

MOTORE 2—20 HP de vapor, gas. benzin, petrolin.

Locomobile de petrolin 2—25 HP.

Instalaţii pentru estragerea gasului 2—3 fil spese de esploatare pentru fiecare HP şi oră.

Stilul cel mai modern. — Cea mai bună şi mai eftină putere de esploatare. — Cel mai eftin isvor de cumpĕrare. — Plătiri favorabile.

Preţ-curent gratis şi franco. — Representanţi soliḑi din provincie se acceptéză. [263] 1—20

E. PLEWA WIEN

Lista căştigurilor de la a **XIII. loterie de clasă r. ung. priv.**

55.000 căştiguri
110.000 losuri.

Tot al doilea los căştigă!

Câştigul principal eventual

1 milion coróne

		coróne
1	premie de	600000
1	căştig de	400000
1	„	200000
2	„	100000
1	„	90000
2	„	80000
1	„	70000
2	„	60000
1	„	50000
1	„	40000
5	„	30000
3	„	25000
8	„	20000
8	„	15000
36	„	10000
67	„	5000
3	„	3000
437	„	2000
803	„	1000
1528	„	500
140	„	300
34450	„	200
4850	„	170
4850	„	130
100	„	100
4350	„	80
3350	„	40
55000	căşt. şi pr. în sumă	14,459.000

INVITARE

la clasa I.

de la a

XIII. loterie de clasă r. ung. priv.

Tragerea deja în

19 şi 20 Novembre 1903.

Preţul clasei I. face pentru

	un los întreg	o jumĕtate	un pătrar	o optime
Cor.	12.—	6.—	3.—	1·50

Espedarea losurilor originale se face trimiţêndu-se banii înainte, ori cu ramburs. Mai uşor şi mai eftin se comandă prin asignaţiune postală. Fie-cărei comande se adauge un plan oficial. Liste de trageri oficiale se trimit imediat după tragere. Şecuri postale pentru trimiterea banilor fără porto — gratis şi franco.

Rog a se face comandele cu posibilă grăbire. [253] 5—5

A. GAEDICKE

Cea mai norocósă colectă din Ungaira.

Budapesta, strada Kossuth-Lajos nr. 11

Norocul lui GAEDICKE e colosal!

Căştigurile principale ce urméză au fost plătite cu bani gata muşteriilor pe losul

Nr. 62551	600000	cor.
„ 33464	400000	„
„ 11119	400000	„
„ 28916	400000	„
„ 42758	100000	„
„ 49878	100000	„
„ 87991	100000	„
„ 60912	70000	„
„ 17357	60000	„
„ 78863	60000	„
„ 82528	60000	„
„ 97263	60000	„
„ 6920	30000	„
„ 38691	30000	„
„ 90964	30000	„
„ 23481	25000	„
„ 30049	25000	„
„ 52235	25000	„
„ 14674	20000	„
„ 28950	20000	„
„ 33402	20000	„
„ 35862	20000	„
„ 44410	20000	„
„ 60781	20000	„
„ 78848	20000	„
„ 88874	20000	„

Resultatele norocóse ale lui Gaedicke

sunt neîntrecute, deóre ce nici o colectă nu póte arĕta astfel de resultate uriaşe.

VINETELÀ

Mai bună la albituri!

— Sub scutul legilor. —

Vineţéla cea mai plăcută în spalătorii şi gospodării.

Eftină şi neîntrecută.

1 sticlă mică de 24 fil. ajunge la 10 spălături. — 1 sticlă mare costă 1·60 cor., ½ sticlă 1 cor.

Se capĕtă pretutindenea!

Sĕ ne ferim de imitaţiuni!

Singurii producenţi:

URANOS

FRATII HOCHSINGER, fabrică chimică

BUDAPESTA
VI., str. Rozsa 85.

[116] 15—16

Redactor prov. Dr. George Proca.

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane

Nr. 122 Sibiiu, Marţi 4/17 Novembre 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 34
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Guvernul actual — la lucru.

Sibiiu, 16 Novembre n.

Ministrul-president, contele Tisza István, şi-a chiămat fişpanii din ţéra întrégă la sfat.

Intrê împrejurări normale acésta citare nu ar fi aşa bătĕtóre la ochi, dat fiind, că pe mulţi nu-i cunóşte în persónă, nu ştie ce fel de vederi vor fi avênd, şi este us vechiu deja, că la schimbarea ministeriilor, comiţii supremi sĕ pună la disposiţia ministrului posturile lor.

Chiămarea şi invitarea de acum, are un caracter mai serios şi mai important. Oposiţia gălăgiósă din parlament îşi face de cap, cu terorismul a înfundat şi înglodat întrégă maşinăria statului în noroiu.

Curagioşi şi caraghioşi cum sunt kossuthistii, ei nu se vor da legaţi cu una cu două, lor le trebue concesiuni naţionale magiare, ori vrea Coróna ori nu vrea, şi dacă nu li-se dau, pumnalul puternic al obstrucţiunei îl ţin ascuţit gata, ca sĕ-l înfigă în inima ţerei, în inima statului, în inima celor de la cârmă, cari chiar de ar fi şi ei tot atât de orbiţi de şovinism, nu le pot şi nu le dă mâna sĕ provóce complicaţiuni ale caror resultate nimenea nu le póte prevedé.

Suntem spre sfîrşitul anului, ţéra se guvernéză cu *„ex lex“* şi legea contingentului recruţilor nu e votată.

Soldaţii cari şi-au împlinit anul al treilea de serviciu, stau măhniţi şi cătrăniţi în casarme, asentarea nu e făcută şi numai după o şedinţă furtunósă de o zi şi de o nópte abia a putut străbate ministrul-president cu propunerea sa, ca sĕ se pună la ordinea zilei proiectul pentru contingentul armatei.

Ei, dar' kossuthistilor nu le place tótă tréba, şi obstrucţia, de-şi nu declarată în mod oficial de conferenţa partidului independist, de fapt se continuă cu armele cele mai urîte şi detestabile, ca sĕ împedece revenirea la stări normale.

Intrĕ astfeliu de împrejurări dór' remediul cel mai bun ar fi *„biciul“* cel cu multe plesne, ca sĕ scótă pe farisei şi pe cărturari din templu, şi încă un biciu care sĕ 'i usture pe cei ce au luat numele Domnului în deşert, pe cei ce 'şi bat joc de ţéră, abuséză în mod criminal de cele mai sfinte drepturi cetăţeneşti.

Unicul remediu este apelul la *„popórele credinciόse“* şi scóterea elementului singur alcătuitor de stat din privilegiile de acum, privilegii date în contul nostru al naţionalităţilor, privilegii, de cari fac abus şi împing statul în prăpastie.

Calamităţile financiare în starea acésta au sĕ se succédă cu celeritatea fulgerului, şi sĕ facă pagube însĕmnate în viéţa economică a ţerii, chiămarea reservistilor cu anul nou — în locul recruţilor, are sĕ producă perturbaţiuni în viéţa socială şi economică, de cari se vede că *Zoltánii* nu-şi dau sémă.

Intr'un glas cer luarea de la ordinea zilei a proiectelor militare şi punerea la ordinea zilei a proiectului de indemnitate, ca sĕ pótă vota amploiaţilor salare mai grase.

Deci se începe reclamul, rîvna după popularitate, ca sĕ crédă sĕrmanii dregĕtori, cu kossuthistii li-ar fi dat plăţi împĕrăteşti, de ar fi voit guvernul, dar' acesta i-a împedecat, ergo dregĕtorii au cuvênt sĕ trécă toţi pe partea kossuthistilor.

Ear' dregĕtorii sunt un factor însemnat la alegeri, şi cumcă alegeri vor fi şi trebue sĕ fie, nu mai încape îndoiélă. Iată deci rostul chiămării fişpanilor la Budapesta. N'are guvernul de cât sĕ vrea, şi în dieta vitóre póte avé în locul gălăgioşilor kossuthisti, români, saşi, slovaci, ruteni şi sêrbi destui, cari sĕ înţelégă interesele ţerei, deputaţi, cari se resólve mai conştienţios problemele cele grele ale fericirei tuturor cetăţenilor.

Contele Tisza va cerca sĕ cureţe neghina din holdă, va cerca de sigur, ca sĕ se scape de cei ce 'l împedecă azi de a 'şi împliní angajamentele luate, dar' noi suntem de firma convingere, că până ce în parlament nu vor fi representate tóte popórele după numĕrul lor, după valórea lor, după prestaţiunile ce le fac aceste către stat — parlamentul nu va fi adevĕrata espresiune a voinţei ţerii.

Zoltánii vor fi mari şi tari, popórele nemulţămite, maşinăria statului opăcită şi oprită în mersul ei.

Se impune, ca cu o oră mai curênd sĕ ne organisăm, se impune sĕ nu ne tot văerăm ca babele, ci sĕ ne apucăm de lucru, în comune, în municipii, şi pe întrégă linia, dacă voim sĕ fim consideraţi drept factori în viéţa publică de stat.

După tóte semnele, alegĕtorii în curênd vor fi chiămaţi la urnă, şi în locul pasivităţii, căreia i-a cântat de mult cucul, trebue sĕ desvoltăm cea mai energică activitate, ca sĕ scótem din urna electorală representanţi de ai poporului, cari sĕ ne apere interesele acolo unde e locul şi de unde li-se aude glasul.

Avem indicii sigure, că Saşii deja pertractéză cu guvernul, ca sĕ între în tabĕra guvernamentală, la ei nici chiar oposiţia nu e dogmă; ci e tactică pe care o schimbă după trebuinţă şi vremuri.

Numai la noi mai ţin unii la pasivitate ca la o dogmă şi cu acésta ne ţin departe de la afacerile publice, ear' alţii îşi fac mendrele după bunul lor plac.

Chiar şi întrarea saşilor în partidul guvernamental este un act însemnat pentru noi cei din fundul regiu, şi preţul de sigur că noi avem sĕ 'l plătim fórte scump.

Deocamdată atâta.

Din dietă. Sufulcarea de Joi a obstrucţionistilor s'a terminat cu blamagiu complet pentru ei. Până la $2^1/_2$ după miezul nopţii a durat memorabila şedinţă de Joi, în care ministrul-president Tisza a învins cu propunerea privitóre la fixarea ordinei de zi pentru şedinţa de Vineri. Dovadă, că dacă partidul guvernului ţine sĕ-şi implinéscă în mod cinstit misiunea, póte sĕ reducă la imposibilitate sforţările obstrucţioniste. A fost bătĕtoriu la ochi, că contele *Hédervàry*, antecesorul lui Tisza în fotelul ministru-presidenţial, a stat până la închiderea şedinţei şi a votat şi el în rênd cu ceialalţi deputaţi guvernamentali ca şi-cum ar fi voit prin acésta sĕ dee partidului niţică lecţie de împlinire a datorinţei întru spriginirea guvernului. (Pe el îl lăsase în baltă onorabilul partid tocmai în momentele de cea mai destrăbălată obstrucţie).

La ora 2 după miezul nopţii a fost pusă la vot propunerea ministrului-president, care a fost primită cu imensă majoritate. Partidul liberal, ca electrizat de acest prim succes, a erupt în generale aclamaţiuni la adresa ministrului-president, şi întrĕ aclamaţiuni a părăsit apoi sala de şedinţe; ear obstrucţioniştii, tăcuţi, enervaţi de marea derută.

In acésta disposiţiune s'a început apoi, în şedinţa de Vineri *discuţia asupra proiectului despre contingentul de recruţi*, care s'a continuat în şedinţa de Sâmbătă şi se continuă şi în cea de azi.

Partidul lui Bánffy. Cum anunţaserăm în numĕrul anterior, baronul Bánffy voeşte sĕ între în politică activă, formându-şi un partid al seu, oposiţional pe basa transacţiei de la 1867, deci capabil eventual şi de a forma guvern. In acest scop s'a adresat către cetăţenii clujeni cu un manifest-program, în care fixéză drept scop ultim al partidului *crearea statului naţional-magiar unitar şi de o singură limbă.*

Realisarea acestui scop final fostul ministru-president o contempléză prin: lărgirea dreptului electoral şi arondarea nouă a cercurilor electorale din punct de vedere special magiar; statificarea administraţiei şi instrucţiei; teritoriu vamal independent (pe basa transacţiei ?!); în armată limba magiară la comandă, la serviciu, în judicatură şi corespondenţă, stindard şi insignii magiare, şcóle militare magiare, jurămênt pe constituţia magiară.

Faţă cu naţionalităţile programul bánffyan e — generos; le concede sĕ-şi cultive limba şi cultura lor proprie, sub condiţie însĕ, ca spiritul magiar sĕ domineze în fie-care şcólă şi limba magiară sĕ se propună în aşa mĕsură, ca elevii sĕ şi-o însuşéscă perfect, în scriere şi vorbire.

FOIŞÓRĂ

Din vremea gónelor.

De N. Regmann.

Ispitind filele „spriginitóre de trecutul credinţei mântuitóre“, ne vom convinge, că prin vécuri de sângerose lacrimi şi de grea obidă a avut sĕ trécă biserica blândului Nazarinean, că multe şi mari au fost greutăţile cu cari a avut sĕ lupte. Deja la ivirea credinţei au început Saducei, acei tăgăduitori de învierea morţilor, a sĕmăna ură printrĕ limbi, şi a goní pe credincioşii mântuirii, numai că prevedeau în creştini învingĕtorii fariseilor, vrăşmaşii lor de principii. Păşit'au în urma lor sofistii şi vracii pĕgâni, cari vĕḑênd întunerecul, ştiinţa lor rănită prin razele divine, cârtiau amar în contra creştinilor lăţind „flacăra gónei“ aţîţată de Saducei. Prinḑênd însĕ cuvêntul lui Iisus rădăcini şi în inimile Romanilor, vrăşmaşi de mórte s'au născut creştinilor în capetele încoronate. Ingrozitori au fost acestia, pentru adicţii Mântuitoriului. E de nedescris furia gónelor ridicate de domnitorii acestia, turbarea înveninată a păgânilor împotriva credincioşilor, şi cât de crude au fost muncile ce martirii au suferit. Indeplinitu-s'a glasul că „va vení vremea, că tot cel ce vĕ va ucide pe voi i-se va păré că aduce jertfă lui Dzeu“, într'atât se întăritară nelegiuiţii asupra cucernicilor. Şi cu tóte acestea biserica Domnului prospera, dobândind din ce în ce teren mai larg. „Căci e un adevĕr mai pe sus de ori-ce îndoială, că disposiţiunile tiranice favoriséză mai mult lăţirea, de cât împedecarea unei mişcări religióse. Commenta delet dies, atacurile volnice ale tiranilor nu pot resista timpului“, glăsueşte savantul istoric bisericesc, Hase.[1]) Noi însĕ zicem cu sfinţii părinţi, că „harul lui Dzeu s'a luptat pentru noi“, şi că „din sângele martirilor rĕsăriau mii de creştini“.[2])

Unul dintrĕ cei mai aprigi prigonitori ai bisericii Domnului a fost şi Deciu (an. 251). Sub el s'a deslănţuit din nou furtuna gónei şi mulţi creştini evlavioşi îşi perdeau trupul pentru mântuirea sufletului, dobândind cunună nevestejită, — vecinică. „Cu lovituri de bâtă îi bătură, cu trestii ascuţite impunseră faţa lor, cu pietri şi pe róte îi uciseră. Sdrobit'au dinţii Apoloniei, acea admirabilă fecióră, prin violenţa loviturilor, aprins'au un foc afară de cetate şi o ameninţară că în foc o vor arunca de nu va huli cu ei împreună. Ea însĕ, bine statornică, a vrut, ca mai bine sé fie arsă de cât sĕ huléscă. E de ajuns a vĕ spune în general, că persóne de tótă vêrsta şi condiţiuni, bărbaţi şi femei, copìi şi bĕtrâni, fete şi feciori, soldaţi şi particulari au fost sfăşiaţi, arşi de vii.“[1].) — Se îngroziră creştinii, ba chiar şi păgânii de atâtea sângiuiri şi de mulţimea chinurilor cumplite, şi ca sĕ nu cadă în mânile acestui cumplit ucigător îşi vindeau averile, după rostul sfintei scripturi, le împărţiau sĕracilor, ear' ei se retrăgeau prin păduri, ascunḑişuri şi peşteri.

In ḑilele acestea de grea ispită trăiau în Efes 7 tineri [2]) (a căror pomenire o prăsnuim în 22 Octobre), cari mult puteau prin graiul lor plin de duh sfânt şi dragoste dumnezeéscă. Vestea lor străbătu departe, până şi la urechile lui Decie-împĕrat.

Acesta prinḑênd ştire de ei, de tăria credinţei, ce le era ca o luminată pavăză, dă ordin sĕ 'i prindă şi sĕ 'i aducă întru închinarea idolilor. Cunoscênd coconii porunca cea păgânéscă şi fără de socotéla lui Dumnezeu: sĕ jertféscă celor spurcate, cu posturi şi rugăciuni s'au retras într'o peşteră. Neaflându-i în cetate iscódele domnitoriului, s'a pornit o gónă prin păduri şi peşteri, ca nici un creştin viu sĕ nu mai rĕmână în aceste cuprinsuri.

Coconii simţind apropierea vrăşmaşului, cu lacrimi fierbinţi stropind pămêntul se rugau lui Dzeu, ca sĕ 'i priméscă în împĕrăţia sa înainte de a cădé în mânile cumplitului păgân. Şi Dzeu în nemărginita sa bunătate şi-a înduplecat urechia sa spre smerita lor rugă. Când iscódele împĕrăteşti deteră peste peşteră, îi aflară pe toţi 7 adormiţi întru Domnul, ceea ce mult i-a înspăimêntat şi supĕraţi s'au întors la Deciu.

Impĕratul prinḑênd astfel de ştire din limba supuşilor, s'a turburat în inima sa şi răcnea ca o fiară sĕlbatică. In urmă dete ordin, ca sĕ astupe cu zid peştera şi sĕ măréscă góna.

Acéstă gónă durând fórte mult, ea fù urmată de o resmiriţă, prin care cei cari prigoneau creştinii cu atâta furiă, se aruncară în contra lor înşişi,[1]) şi aici îndeplinindu-se

---

[1]) Dr. Karl Hase: Kirchengeschichte I v. p. 131.

[2]) Eusebiu din Cesarea: Istoria bisericéscă.

[1]) Eusebiu l. c. p. 250.

[2]) Janovlih, Antonin, Martinian, Constantin, Macsimilian, Dionisie şi Ezacustodin.

[1]) Eusebiu l. c. pag. 200.

Cum resultă, programul partidului *in spe* licitéză în şovinism tóte programele politice câte au cercat până acum sĕ se validiteze în politica ţerei nóstre.

Museul nostru etnografic.

(Fine).

Pentru-ca acéstă artă naţională cu caracterul ei deosebit sĕ se menţină, trebue sĕ i-se asigure neschimbarea feliului ei: sĕ se păstreze simplitatea, chiar naivitatea, cari cu greu se vor redobândí atunci când urma lor se sterge cu desĕvîrşire.

Respectarea tradiţiunei este mai cu sémă uşóră în privinţa industriilor casnice, ale căror produse sunt strîns legate de clima, de obiceiurile şi datinile poporului, puţin schimbăcios şi el prin firea lui. Dacă produsele casnice au fost în ultimele decenii în parte înlocuite prin altele străine, tradiţia lor însĕ a rĕmas destul de vie pentru a fi uşor înprospĕtată prin mĕsuri inteligent aplicate.

Ne apărat însĕ că şi în acéstă privinţă nu trebue, ca, orbiţi printr'un nemĕsurat orgoliu naţional, sĕ respingem tot ce este nou, desgropând fără deosebire formele vechi şi dispărute.

Ori-ce reînprospĕtare sau cultivare a tradiţiunii sĕ fie bine motivată fără a fi exagerată. După cum de pildă nimeni nu ar pretinde, că pentru păstrarea spiritului vechei limbi româneşti ar trebuí sĕ reluăm şi scrierea cu slovele chirilice; tot astfel pentru a se păstra viu cultul artei poporale, nu este absolut necesar, ca tóte producţiunile sĕ rămână împetrite în formele tradiţionale. Haina póte sĕ se modifice după cerinţele noue, când acésta se impune; ceea-ce trebue însĕ păstrat neatins şi cu dinadinsul cultivat este simţul artistic propriu genului poporului nostru. Acest sentiment artistic îl învederéză rarele dar' frumósele rĕmăşiţe ale artei strĕmoşilor nostri.

Aceeaşi subtilă pricepere şi acelaşi bun gust se mai găseşte şi la populaţiunea actuală, mai ales la aceea din regiunea munţilor mai ferită de nefastele influenţe străine. Cu părere de rĕu trebue sĕ constatăm, că în genere însĕ gustul marelui public este astăzi desorientat, cu totul zăpăcit în urma atâtor amestecuri de stiluri şi necontenita fluctuaţie a modei.

Ca o primă datorinţă ni-se impune deci, ca înainte de ori-ce altă încercare de redeşteptare şi desvoltare a artei poporale sĕ restabilim vechiul ei domeniu, asigurându-i consideraţiunea de care pe drept se bucura odinióră.

După ce vom fi adunat elementele azi rĕsleţe ale artei pământene şi după ce ne vom fi familiarisat cu spiritul manifestărilor ei, atunci numai vom puté încerca sĕ-i dăm o nouă şi mai largă desfăşurare. Plecând de la motive binecunoscute şi de la modele şi technice bine studiate, adecă percurgênd calea cea bătătorită în decursul vécurilor trecute, atunci numai se vor naşte aplicaţiuni şi creaţiuni noue, cari vor rĕmâné însĕ conforme spiritului nostru.

Astfel numai, plecând de la cunóşterea perfectă a artei vechi se va găsí soluţiunea cea adevĕrată, care sĕ ne dee posibilitatea, ca cu timpul sĕ avem o nouă artă românéscă în întregul înţeles al cuvêntului.

Inovaţiunile pripite şi nu destul chibzuite, de a varia isvódele artei vechi şi a-i întinde astfel domeniul, nu au alt efect de cât de a huluí şi mai mult gustul publicului şi de a discredita chiar mişcarea de redeşteptare. Proba ni-o dă şcóla de ceramică din Tîrgu-Jiu, ale cărei produse se pot vedé în Esposiţia Societăţii de Ştiinţe.

Dacă ne permitem a atrage atenţiunea conducĕtorilor acestei şcóle asupra greşitei direcţiuni ce ni-se pare că au luat, o facem conduşi numai de dorinţa de a puté spune în viitor numai bine despre acéstă întreprindere, care prin munca neobosită şi frumósele ei încercări merită lauda şi stima tuturor.

Dar' şi aci avem de inregistrat prea marea predominare a formelor străine, cari sunt nedibaciu reproduse, şi prea puţină atenţiune pentru modele româneşti.

Tendinţa de a se transporta pe vase ornamentele de pe ouă, ţăsĕturi sau chiar hrisóve, este fórte laudabilă şi ne indică nestîrşitele variaţiuni ce ni-se reservă pe acéstă temă.

Pentru a crea ceva nou trebue încă mai multă pricepere şi mai presus de tóte o mai intimă familiarisare cu ceea-ce numim simţul artistic propriu poporului român. Modelele espuse sunt sau prea încărcate şi deci confuse şi obositóre, sau supărătóre la vedere din causa nechibzuiteor combinaţii de colori, a alăturării de tonuri cari nu se împacă şi pe cari de altmintreli nici nu le întâlnim în vre-un motiv vechiu.

Caracteristica artei poporale este tocmai cumpĕtarea liniilor, armonia tonurilor cari îi dau acea simplicitate şi seninătate impunĕtóre, care dese-ori o apropie de cele mai frumóse esemple ale artei clasice.

Asemenea fundamentale calităţi trebue cu sfinţenie păstrate. De aceste principii sĕ se conducă tinerii elevi ai şcólelor de arte şi meserii.

(Din „Voinţa Naţională“). *A. T. S.*

NOUTĂŢI

I. P. S. Sa Metropolitul la Poplaca. Inaltpreasfinţitul nostru metropolit *Ioan Metianu*, însoţit de suita-i obicinuită a visitat Dumineca trecută comuna Poplaca din apropierea Sibiiului, plecând de aici cu trăsura Dumінecă diminéţa la orele 8. La apropierea de comună a fost întimpinat de mai mulţi călăreţi şi condus la casele parochului-primar *Coman Baca*, de unde imediat a fost condus de preoţimea liturgisitóre la sf. biserică, unde a celebrat sfta liturgie, în cursul căreia a fost chirotonit preot diaconul *Avram Giurgiu*, ales capelan în Bulzeşti (tractul Zarand).

După finirea liturgiei I. P. S. Sa a ţinut poporului o fórte nimerită pastorală. Mânecând de la modul de traiu al poplăcenilor, de la ocupaţiunile lor, de la lipsa de pământ şi preste tot de la împrejurările lor locale binecunoscute, le-a arătat, cum numai şcóla, şi biserica îi póte conduce la progres şi prin acésta la binele de aici şi fericirea de dincolo; ear' fără de învĕţătură vor continua şi pe viitoriu a se ocupa mulţi din ei cu cele modeste şi nerentabile meserii, cari impilesc de mici pe copíii, ce le practiséză, pe când alţii cu şcólă mai multă ştiu şi pot sĕ se avênte la astfel de meserii, la cari nu se recere nici muncă atât de obositóre, şi se plătesc mai bine.

Biserica nu putea cuprinde pe toţi câţi ar fi dorit sĕ asculte glasul archipăstoriului lor. Câţi au fost în biserică au ascultat cu evlaviósă linişte şi încordare tot cuvêntul şi la urmă, adânc impresionaţi, nu s'au putut reţinea şi au erupt în aclamaţiuni puternice, mulţămind pentru părinteştile poveţe cari au fost cu atât mai binevenite, cu cât comuna Poplaca, doritóre a rivalisa cu comunele din vecinatate tocmai se pregăteşte a-şi ridica nou edificiu şcolar, pe care unii ar voí sĕ-l împiedece, care sĕ pótă încăpea pe numĕroşii elevi, cari se ridică la aprópe 700.

După serviciul divin I. P. S. Sa a făcut visite fruntaşilor din comună, după cari s'a servit prânz comun la parochul I. Coman Baca. Au participat toţi cărturarii din loc şi din unele comune vecine. In decursul mesei s'au ridicat toaste pentru I. P. S. Sa metropolitul, pentru P. C. Sa dl vicariu Dr. Puşcariu, pentru protopopul tractual Ioan Papiu, pentru directorul seminarial Dr. Roşca, etc.

După prânz I. P. S. Sa s'a rentors la Sibiiu.

*

Intru pomenirea lui Zaharie Boiu. Din o corespondenţă elogiósă asupra rĕposatului protopresbiter şi asesor consistorial Zaharie Boiu, dto 30 Octobre v. aflăm, că poporul nostru din Biertan încă a făcut frumóse manifestaţiuni de pietate faţă cu memoria rĕposatului în Domnul. Duminecă, la finea sfintei liturgii parochul Vasilie Isailă a făcut credincioşilor cunoscută trecerea din viéţă a binemeritatului slugitoriu în via Domnului, apreciind în frumóse cuvinte activitatea rĕposatului, la ce credincioşii au rĕspuns cu „vecinica lui pomenire“.

In legătură cu acestea amintim, că în *Sighişóra*, locul natal al rĕposatului Z. Boiu, încă s'au făcut frumóse manifestaţiuni de pietate; parochul I. Muntean a ţinut Duminecă după sf. liturgie un frumos panegiric, ear' comitetul parochial a dispus, ca în ziua înmormêntării sĕ se tragă clopotele. Tot în Sighişóra, cu ocasiunea întrunirii conferenţei preoţeşti s'a oficiat Joi parastas, ear' familia protopresbiterului Dumitru Moldovan (cumnat cu Z. Boiu) a dat pomană.

*

Sfinţirea şcólei noue din Sĕlişte. Comitetul parochial al bisericei gr.-or. române şi corpul învĕţătoresc al şcólei primare gr.-or. române din Sĕlişte învită la *festivitatea şcolară* din prilejul *sfinţirii noului edificiu şcolar*. Festivităţile se vor ţiné Sâmbătă în 8/21 Novembre 1903, cu următoriul program:

I. Vineri, în 7/20 Novembre 1903. La 3 ore p. m.; Litie în biserica „Mare“ (pomenirea tuturor donatorilor şcólei). *II. Sâmbătă*, în 8/21 Novembre 1903: La 6—8 ore a. m.: Serviciu divin (Utrenie şi Liturgie) La 10 ore a. m.: Precesiune din biserica „Mare“ în curtea şcólei, sfinţirea apei şi predică ocasională. La $^1/_2$12 ore a. m.: Festivitate şcolară în sala fesivă a edificiului şcolar, după următoriul program: *a)* Deschiderea festivităţii prin presidentul comitetului parochial Dr. Nicolae Comşa. *b)* Imn ocasional, cântat de corul elevilor. *c)* Discurs festiv, rostit de directorul şcolar Dumitru Lăpĕdat. *d)* Cantata, (text de A. Bârsanu) compusă pentru cor mixt, solo de tenor şi acompaniare de pian de George Dima, cântată de corul „Reuniunii române de cântări din Sĕlişte“. *e)* Discurs de încheiere, rostit de protopresbiterul Dr. Ioan Stroia. La 2 ore p. m.: *banchet.*

La 8 ore séra: *Concertul* „Reuniunei române de cântări din Sĕlişte“ în sala festivă a şcólei.

Programul:

I. I. Vidu: „Rĕsunet de la Crişana“, cor mixt cu bariton solo.

II. G. Dima: Douĕ cântece pentru cor mixt (a capella): *a)* „Trăesc în suferinţă“ .*b)* „Douĕ inimi“.

III. I. Murĕşan: „Brumărelul“, baladă pentru cor mixt cu soli şi cu acompaniare de pian.

IV. I. St. Paulian: „Dorul Româncei“, cor mixt.

V. H. Kirchner: „Când înflor trandafirii 'n codru“, baladă pentru cor mixt cu solo de sopran şi cu acompaniare de pian.

VI. T. Popovici: Douĕ cântece poporale pentru cor mixt (a capella): *a)* „Fóie verde pup de crin“. *b)* „Haţegana“.

VII. G. Dima: „Hora“, piesă pentru cor mixt, cu acompaniare de pian. — După concert: dans.

(*Notă.* 1. Intrarea în sala festivă la festivitatea şcolară se va face cu bilete numerotate.

2. Pentru participarea la banchet au a se face prenotări la directorul şcolar D. Lăpĕdat până inclusive Joi, în 6/19 Novembre.

3. Venitul Concertului e destinat fondului cultural al bisericei.

Preţurile de intrare sunt: Loc I 2 cor., loc II 1 cor., loc de stat 60 fileri de persónă. Loge pentru 4 persóne 4 cor.)

*

Hymen. *Nicolae Cirlea* şi *Elisaveta Sima* anunţă cununia lor, care se va celebra în 9/22 Novembre la 12 ore în biserica gr. or. din Gîrbova-de-sus.

— *Titu Non Babeş*, fiul dlui Vincenţiu Babeş, îşi serbéză mâne cununia religiósă cu dşóra Valeria Körös, în capela gr.-or. română din Budapesta.

— *Veturia Bontescu* şi *Dr. Ioan Papp*, advocat, căsătoriţi. — Brad, Octobre 1903.

*

Achitat. Parochul nostru *George Arone* din *Panc-Sĕlişte* fusese condamnat la un an închisóre pentru-că în nişte afaceri urbariale, respective de regulare a hotarului, a apĕrat cu tactul şi înţelepciunea cuvenită interesele poporului sĕu. Poporul, în asemenea casuri fórt susceptibil, a făcut escese, pentru cari a fost tras la rĕspundere parochul nevinovat. Sentinţa tribunalului a fost apelată, car' tabla din Cluj — mulţamilă energicei şi înţeleptei apărări a advocatului *Dr. Stefan Morariu*, a nimicit sentenţa tribunalului.

*

---

profeţia sfintei scripturi: „Că iată pĕcătoşii au încordat arcul, gătit'au săgeţi în tolbă, ca sĕ săgeteze întru întunerec pe cei drepţi la inimă. Sabia lor a întrat în inima lor şi arcul lor s'a sdrobit. Perit'a pomenirea lor cu sunet“. Căci cel-ce edase edictul de gónă, adecă Deciu, fù ucis cu copíi cu tot, înainte de a fi împlinit al doilea an al domniei sale.[1] Venit'au alţii în locul lui, „rĕi în inimă şi păgâni cu sufletul“, prigonind şi ei pe cei cucernici. Dar' „renăscutu-s'au popórele sĕ laude pe Domnul, căci el a privit din sfânta sa înălţime, Iehova din ceriu s'a uitat pe pămênt, ca se audă suspinul cel încătuşat, ca sĕ scape pe cei hotărîţi la mórte şi sĕ pérdă pe cei ucigătorí“ [2] Macsenţiu, cel din urmă prigonitor al creştinilor, se înecă cu soldaţi cu tot în fundul unui rîu, ce voia sĕ 'l trécă pe o punte de lemn, ca astfel sĕ se pótă zice cu drept cuvênt:

„A cădut în grópa care a săpat'o. Intórce-se-va durerea la capul lui, spre creştetul lui nedreptatea lui se va coborí.“

Biserica începù acum sĕ se bucure de vécuri mai bune. Lumina credinţei începù sĕ lumineze tóte popórele, împĕraţii încetară în cuget şi în faptă de a mai prigoní, făcêndu-se ei înşi-şi creştini şi biserica începù a străluci în lume ca nişte sori“. [1] Demonul, vrăşmaşul adevĕrului şi al mântuirii însĕ nici acum nu se îngădui. Ne mai putênd ataca biserica mieluşelului lui Dzeu prin furia gónelor, îşi schimbà rostul de a pierde, recurse la vicleşug şi minciună, ca astfeliu sĕ o dărîme. Se incuibă între cei mici de inimi şi mari de patimi şi sémănă sĕmânţă rea în inimile lor, şi astfel se născură eresurile. Ba că Iisus Christos nu e fiul lui Dzeu, că nu e de o fiinţă cu Tatăl, că e numai om; ba că e numai Dzeu, ba că nu a înviat din morţi, că nu este învierea morţilor. Acésta din urmă prinse rădăcini mai adânci pe vremea împĕratului Teodosie cel tinĕr. Şi se rĕspândise acéstă credinţă greşită „de suflete pierdĕtóre, în cât chiar şi mulţi dintrĕ episcopi se închinau ei. Domnitoriul, bărbat cu frica lui Dzeu — era nedumerit — nu ştia ce se crédă, şi s'a mâhnit greu în sufletul seu. Chibzuia zi şi nópte, cum sĕ afle „lumina adevĕrului“, ca neprihănit sĕ rĕmână sufletul, sĕ nu cadă pradă diavolului. Desbrăcatu-s'a de tóte podóbele împĕrăteşti şi s'a retras în cel mai ascuns unghiu al chiliei sale, şi aici umilit, cu inimă înfrântă şi smerită aşternêndu-se pămêntului a petrecut în posturi şi rugăciuni. Se ruga lui Dzeu, ca sĕ se îndure spre norodul seu, şi sĕ 'l scótă din „marea rătĕcirii“ sĕ-i arete calea spre credinţa cea adevĕrată. Şi Dzeu din înălţimile cereşti a ascultat ruga ferbinte a evlaviosului împĕrat, surpând zidurile necredinţei, astupând gurile cele fără Dzeu ale ereticilor, prin următórea minune:

Un efesan cu mari cuprinsuri de pămênt chibzuind sĕ zidéscă un staul, a trimis lucrători la ţarina sa, ca sĕ scótă piatra de lipsă. Dzeu însĕ prin puterea sa de grijă i-a condus într'acolo unde se afla peştera cu cei 7 coconi adormiţi din zilele lui Deciu.

Coborînd ei din ce în ce mai afund în pămênt, deteră de o pétră mare, pe care nu o băgară în sémă că era chiar la uşa peşterii. „Şi cele petrecute în timpul lui Deciu cu cei 7 tineri, cu a lui Dzeu orânduire se petrecuseră. Dzeu, care ştie tóte şi cele trecute şi cele viitóre, cunoştea eresul, care se va naşte pe timpul lui Teodosie cel mic, ştia de asemenea rugăciunea ferbinte pe care acesta i-o va adresa, şi ca un părinte bun voia sĕ i-o împlinéscă.

De aceea adormise în acea peşteră pe cei 7 tineri, pe vremea lui Deciu. Acum era tocmai timpul, ca cele puse la cale de Atotputernicul sĕ se împlinéscă“. Eresul despre neînvierea morţilor se lăţise, Teodosiu îl rugase cu lacrămi ferbinţi sĕ-i arete adevĕrata credinţă; era deci tocmai momentul pentru a sĕvêrşí minunea şi a scóte pe creştinii de pe calea rĕtăcită. [1] Acum pétra ce astupa peştera fù rĕsturnată şi cei 7 sfinţi coconi se deşteptară din somnul cel greu din porunca lui Dzeu, celui Atotputernic. Şi vorbiră întrĕ dênşii ca şi cum numai eri ar fi fost adormit, adecă graiul lor fù încă tot de acum atâtea sute de ani. De cumva ne vor prinde, sĕ stăm bărbăteşte, şi sĕ nu vindem bunul ném al credinţei nóstre!“ [2] Ei credură că dintr'un somn adânc s'au deşteptat, căci întru nimic nu s'au schimbat, nici hainele lor nu s'au stricat de pămênt. (Va urma).

---

[1] Eusebiu l. c. p. 211.

[2] Psalm 102. v. 19 şi 20.

[1] Dr. K. Hase l. c. 235.

[1] Ierom. Eftimie Georgescu: Din trecutul creştinismului.

[2] Viéţa sfinţilor, pag. 92.

„Nagyszeben és Vidéke“, ziariul local magiar, redactat de profesorul Dr. Szőcs Géza, luând notă despre punerea crucilor pe turnurile catedralei nóstre scrie următórele: „Lucrările de clădire a minunatei („gyönyörű“) catedrale gr. or. române sunt deja spre sfêrşit. S'au pus deja şi crucile, sfinţite mai 'nainte în capela residenţială prin archiepiscopul Metianu. Frumósa catedrală, *carea va fi una dintrĕ cele mai de frunte objecte demne de privit* („látványosság“) *ale oraşului nostru*, laudă arta architectului Szalay“. . . .

*

Societatea acad.-teol. „Academia ortodoxa“ pentru literatură, retorică şi musică bisericéscă în seminariul archidiecesan din *Cernăuţi*, în adunarea generală ordinară ţinută Joi (5 Novembre st. n.) s'a constituit pe anul administrativ XX (1903/904) în modul următor: president: Constantin Rusu, secretariu I (externe): Isidor Grigorovici, secretariu II (interne): Gavril Străinul; *Secţia musicală*: presidentul secţiei si vice-presidentul I: Eugen Iancovschi, adlatul I şi controlor Aurelian Mihaescu, adlatul II şi cassariu Petru Străinul; *Secţia literară*: presidentul secţiei şi vice-president II Nicolae Balan, adlatul I şi bibliotecariu Ioan Berariu, adlatul II şi econom George Negură; *Comisia revisuitóre*: Adrian Boduarescul, ref. com., Mihai Rusu şi Ioan Andriciuc, adlaţi.

*

Ziariu românesc în America. Din scrisórea cu datul de 31 Octobre n., ce ni-a venit din America şi prin care ni se cere sĕ trimitem în schimb ziariul „Tel. Rom“, aflăm că Românii din *Cleveland* (America-nordică) înfiinţézä acolo un ziar românesc sĕptĕmânal cu numele „*Tribuna*“. Adresa numitului ziar este: „Tribuna“, Cleveland, O. Amer. Trust. Building 504, Nord-America.

*

Escrochĕrii cu asemnate postale. In districtul direcţiunii postale din Sopron un individ necunoscut a comis în două rênduri escrochĕrie cu asemnate postale false. A nume, după orele de oficiu ale postei s'a presentat cu asemnata postală la câte un comerciant, cărora spunêndu-le că are lipsa urgentă de banii asemnaţi şi că scăpând orele de oficiu, în ziua aceea nu-i mai póte scóte, le oferia spre rĕscumpĕrare asemnata, cedându-le anumite percente. Pentru avertisarea publicului faţă cu acest nou soiu de escrochĕrie, direcţiunea de postă din Cluj face cunoscut pe acésta cale escrocheriile descrise mai sus.

*

Rugare. Toţi acei p. t. domni, cari din întêmplare n'au primit invitare la *Picnicul univ. român din Cluj* ce va fi în 26 l. c. st. n. şi reflectézä la aşa ceva, sunt rugaţi pe calea acésta sĕ se considere invitaţi. Pentru comitet: Silviu Brânḑeu.

Induraţi-Vĕ spre săracii nostri.

> „Mila dată săracilor te curăţă de pĕcate, iţi câştigă indurare şi viéţă vecinică“.
>
> Inscripţia pe icóna Maicei Domnului, ce atîrnă de-asupra lădiţei cu crucerii săracilor, în localul „Reuniunei sodalilor rom din Sibiiu“.

In conformitate cu hotărîrea luată de subsemnatul „Despărţĕmênt femeiesc întregitor al Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, format din femeile nóstre, ce stau aprópe de clasa meseriaşilor nostri şi cu scop de a ajuta Reuniunea în facerile ei, închinate binelui obştesc, apelăm la inimile generóse şi le rugăm sĕ binevoiască a dărui bani, vestminte şi alimente, ce sĕ se împartă în ajunul Naşterei Domnului întrĕ săracii nostri (învĕţăcei, şcolari, bărbaţi şi femei, scăpătaţi).

Ne găsim în préjma zilelor, în cari săracul ca şi bogatul, caută sĕ 'şi încălzéscă sufletul şi corpul.

Cei pe cari Dumnezeu, povăţuitoriul a tóte, V'a binecuvêntat din belşugul sĕu, daţi putinţă şi celor lipsiţi, ca cel puţin în zilele de bucurie a naşterei Mântuitoriului nostru, sĕ prémăréscă pe Creatorul şi făpturile sale.

Impărţirea darurilor se va face cu mare solemnitate sub binevoitoriul protectorat al patroneselor despărţĕmêntului nostru, stimabilele dómne Minerva Dr. Brote, Ana Dr. Moga şi Elisaveta Bugarsky.

Darurile benevole sĕ se trimită la adresa „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“.

Lacrimile vărsate de săracii nostri servéscă drept cea mai înaltă rĕsplată pentru toţi aceia, cari posibilă ne fac împlinirea acestei datorinţe bine plăcute şi ómenilor şi lui Dumnezeu.

Din şedinţa „Despărţĕmêntului femeiesc întregitor al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, ţinută la 4 Novembre n. 1904.

Elisabeta Poponea
presidentă.

Ioan Apolzan
notariu.

Presidentul Reuniunii sodalilor:
Vic. Tordăşianu
bărbat de încredere.

Cărţi şi reviste.

„Metropolia Românilor ortodoxi din Ungaria şi Transilvania“, de Dr. Ilarion *Puşcariu*, archimandrit, vicariu archiepiscopesc. Lucrare valorósă, bine apreciata atât la noi, cât şi in ziarele şi revistele din România, din prilejul apariţiei sale. Se împarte în două părţi; prima parte, pe 23 cóle de format 4⁰ mare, conţine un studiu istoric amĕnunţit, despre reînfiinţarea metropoliei nóstre, ear' a doua, pe 55 cóle, conţine o valorósă colecţie de documente.

Congresul naţional-bisericesc al metropoliei nóstre în sesiunea din anul curent (şedinţa VII) *apreciind valórea literară* a opului Preacuvioşiei Sale, a *esprimat autorului recunoştinţă*.

Regretatul *Dr. Daniil P. Barcianu* scrisese in „Fóia Pedagogica“ următórele despre acéstă lucrare a Preacuvioşiei Sale:

In anul 1895 consistoriul metropolitan pe basa raportului către congres al secretariului Leontin Simonescu şi in urma unei propuneri a asesorului consistorial metropolitan Vincenţiu Babeş, hotărise, ca „din incidentul aniversării de 25 de ani de la organisarea bisericei nóstre pe basa statutului organic, sĕ se publice un memoriu despre viéţa nóstră constituţională bisericéscă, în legătură cu publicarea documentelor istorice despre înfiinţarea metropoliei“. Lucrarea fù încredinţată unei comisiuni compuse din asesorii V. Babeş, L. Simonescu şi Dr. Il. Puşcariu, care neputêndu-şi presenta lucrarea până la congresul din anul 1897, acesta a decis „a se îndruma consistoriul metropolitan, sĕ pună în lucrare faptică cât mai curênd elaborarea memoriului istoric despre restaurarea metropoliei şi despre viéţa nóstră bisericéscă în primii 25 de ani dela întroducerea constituţiunii bisericeşti, şi a raporta despre resultat la congresul ordinar următor“. Urmând acestei însărcinări, membri comisiunii, şi-au stabilit programul de lucrare, însărcinând pe vicariul Dr. Il. Puşcariu cu partea istorică a memoriului despre restaurarea metropoliei şi cu colecţiunea actelor privitóre la restaurare, ear' pe membrul V. Babeş cu partea privitóre la despărţirea ierarchică a Românilor de Sêrbi. Resultatul lucrării este opul apărut cu titlul sus amintit şi dat în tipariu cu aprobarea consistoriului metropolitan.

Partea istorică cuprinde pe 178 de pagine: I. Reprivire în istoria bisericei ortodocse române şi sêrbeşti din Austro-Ungaria, anumit *a)* 1. Biserica română sub regii Ungariei. Sub principii calvini. Reformaţiunea. 2. Sub casa de Habsburg. Unirea. *b)* Biserica sêrbéscă. II. Privire generală asupra lucrărilor pentru reînfiinţarea metropoliei Românilor ortodocşi din Ungaria şi Tansilvania şi pentru despărţirea ierarchică a Românilor de Sêrbi. III. Espunerea în special a lucrărilor pentru reînfiinţarea metropoliei şi despărţirea de Sêrbi, anumit lucrările făcute întrĕ anii 1848—1860 de Românii din Ungaria şi părţile bănăţene, şi de Românii din Transilvania prin sinódele eparchiale din Sibiiu şi Arad, prin conferenţele episcopeşti din Viena şi în sinodul electoral din Carloviţ; apoi lucrările făcute în anii 1860—1870, adecă paşii reînoiţi pentru reînfiinţarea metropoilei, reînfiinţarea faptică şi înarticularea şi constituirea ei.

Documentele, pe cari se baséză acéstă espunere istorică sunt publicate în partea a doua a opului pe 434 pagini.

In reprivirea istorică asupra bisericei române autorul ne înfăţişéză o icónă destul de clară a stării nóstre bisericeşti din timpurile mai vechi, până la începutul secolului al XIX, căutând a stabilí, parte ajutat de un manuscript inedit a lui Ioan cav. de Puşcariu asupra istoriei bisericeşti române, parte întemeiat pe date istorice cunoscute şi diplome, numele şi întinderea episcopiilor vechi, ce aparţineau odinióră metropoliei, numele şi succesiunea metropoliţilor în scaun şi dreptul lor de jurisdicţiune, sórtea strîmtorată a bisericei nóstre sub principii calvini cari au pregătit calea pentru cele-ce au urmat, ajungênd Transilvania sub stăpânirea habsburgică, prin încercările cu resultat positiv de a trage o parte a Românilor ort. la unire cu biserica rom.-cat. şi sórtea tristă ce a urmat pentru biserica ortodoxă prin unirea unei părţi a Românilor cu biserica romano-catolică. Insemnătatea lucrării culturale şi literară sĕvêrşită de biserica nóstră ortodoxă sub dominaţiunea principilor transilvăneni îşi află accentuarea, ce i-se cuvine. După natura lucrului însĕ şi in vederea lacunelor destul de numĕróse, ce se află cu privire la documentele mai vechi şi prin urmare în cunoştinţele nóstre istorice despre acel timp, asupra increştinării Românilor, asupra rolului lor ca susţinĕtori şi propagatori ai creştinismului în ţĕrile locuite de ei în nordul Dunării, asupra legăturii lor cu Slavii, a relaţiunilor dintrĕ metropolia română de dincóci de Carpaţi cu metropoliile din principatele de la Dunărea de jos, a organisării şi drepturilor bisericei, cuvêntul din urmă nu s'a putut zice nici în acéstă cercetare istorică, ci rĕmâne încă câmp destul de larg de esploatat de cercetătorii viitori.

Rolul ce l'a avut biserica sêrbéscă din Ungaria în viéţa bisericéscă şi culturală a Românilor din Ungaria nu numai ci şi a celor din Transilvania, e arătat cu objectivitate şi imparţialitate.

In privirile generale şi speciale asupra lucrărilor pentru reinfiinţarea metropoliei se desvĕleşte înaintea ochilor nostri activitatea neobosită, desinteresată şi idealistă, ce o pleiada întrégă de bărbaţi români din Ungaria, din Transilvania şi din Bucovina o au desvoltat pentru a învinge greutăţile nenumĕrate, ce se puneau în cale din cele mai diferite părţi acelei reinfiinţări a metropoliei şi prin ea a regenerării nóstre bisericeşti, culturale şi politice. Ca o stea fixă luceşte întrĕ acestia individualitatea măréţă a episcopului, mai târziu a archiepiscopului şi metropolitului Andreiu baron de Şaguna. El reésă din întréga publicaţiune, ca punctul de cristalisare al tuturor nisuinţelor şi lucrarilor pentru reinfiinţarea metropoliei, a regenerării bisericei române ortodoxe şi a aspiraţiunilor nóstre către cultură şi progres şi pentru schimbarea sorţii nóstre şi în cele politice.

Dacă asupra rolului conducĕtor al lui Şaguna în chestiunea reinfiinţării metropoliei, a despărţirii de Sêrbi, in a coordonării metropoliei române ortodoxe cu cea sêrbéscă şi în întréga nóstră viéţă culturală şi politică, ar mai puté fi vr'o îndoială chiar şi după espunerile istorice ale opului, de care ne ocupăm, acéstă îndoială va trebí sĕ dispară în faţa numĕróselor documente publicate în partea a doua a lucrării în limba lor originală: românéscă, nemţéscă şi unguréscă. Ele constitue partea, care înalţă în mod deosebit valórea lucrării întregi, şi cetind cineva acele multe suplici, memorii, rĕspunsuri, gravamine, replici, epistole private, articole de ziare ş. a. ale lui Şaguna, primeşte nu numai impresiunea, că în adevĕr a fost o individualitate puternică, un bărbat genial, un muncitor neobosit, o sentinelă pururea tréză, ci se convinge despre ceea-ce póte realisa o muncă stăruitóre făcută în conştiinţa puterilor proprii şi în o chibzuită alegere a mijlócelor potrivite, vĕḑênd în acelaşi timp desfăşurându-se înaintea ochilor nostri icóna vie a vieţii nóstre bisericeşti, politice şi culturale în cursul jumĕtăţi aceleia de véc, care a adus şi nouĕ libertatea şi drepturile de om.

P. C. Sa părintele archimandrit Puşcariu, care începutul carierei sale l-a făcut sub ochii rĕposatului archiepp şi metropolit Şaguna şi sprijinit de dînsul, în oficiul seu de profesor seminarial, sécretar şi asesor consistorial şi ca dignitar bisericesc a avut ocasiunea sĕ cunóscă de aprópe lucrarea lui nu numai „de visu“, ci şi prin cercetarea numĕróselor documente din archivul consistoriului şi din cel privat al rĕposatului metropolit Andreiu. Ocupându-se şi altcum cu scrieri de cuprins istoric-bisericesc, a fost întrĕ noi unul dintrĕ cei în primul rênd chiămaţi a sĕvêrşi o lucrare frumósă, precum o a sĕvêrşit prin publicarea opului acestuia.

Pentru cei ce voesc sĕ cunóscă viéţa nóstră bisericéscă şi naţională în timpii din urmă, şi acestia trebue sĕ fie toţi aceia cari participă la dirigiarea trebilor nóstre bisericeşti, şcolare şi politice în consistóre, în sinóde, în congrese, în adunări etc. cunóşterea acestei scrieri e îndispensabilă, dar' şi pentru publicul celalalt cărturar, care voieşte sĕ înţelégă rostul mersului desvoltării nóstre culturule, ea va fi un isvor de informaţiune bogată, sigură şi neînşelătóre. Pentru învĕţători, cari întrĕ altele au sĕ se ocupe şi de istoria bisericéscă în şcólele poporale, şi în sensul şcólei pedagogice, care o urmărim şi noi în acéstă fóie, isvorele istorice constituind un principal mijloc pentru tractarea istoriei conform cerinţelor învĕţământului educativ, scrierea părintelui Puşcariu va oferí material din cel mai preţios pentru predarea lecţiunilor din istoria bisericéscă şi culturală a nóstră, ea va trebuí deci sĕ ocupe loc în fie-care bibliotecă şcolară, şi dacă se póte, în biblioteca privată a fie-cărui învĕţător, dar' totodată sĕ fie şi cetită şi studiată cu tot dinadinsul, pentru-că din acésta cetire şi din acest studiu se va alege cu bogate cunoştinţe si se va înălţa sufleteşte.

„Metropolia“ a apărut în editura consistoriului metropolitan şi costă 6 coróne. Se póte procura de la libraria archidiecesană. (Sibiiu, strada Măcelarilor nr. 45).

*

In *Tipografia archidiecesană* a eşit de sub tipariu **Liturgieriul** (cu litere latine) revisuit şi retipărit cu binecuvêntarea Inaltpreasfinţiei Sale dlui **Ioan Metianu**, archiepiscop şi metropolit. Cuprinde, pe lângă cele treşi liturgii, rugăciunile ocasionale din liturgieriul vechiu şi numĕróse îndrumări tipicale pentru toţi slugitorii la altariul Domnului, precum şi „Rêndueiala chiămării Duhului sfânt“, reclamată din mai multe părţi. Se estinde pe 42 cóle de tipariu şi se presintă şi din punct de vedere technic ca o carte ce face cinste tipografiei archidiecesane. Se póte procura de la *Librăria archidiecesana* din *Sibiiu* (Nagyszeben). Preţul: **broşat cor. 6·—, legat cor. 8·—.**

Posta redacţiunei.

G. T. în B. S'a făcut cum presupui în cuvintele de încheere a corespondenţei. *Altceva* aşteptam de la dta, nu reclame de soiul celei trimise.

G. R. în H. „Echourile“ perḑêndu-şi actualitatea, acum nu mai au rost a fi publicate.

Celui interesat. Un paroch din comuna X, care este şi presidentul sinodului parochial din acea comună, nu póte fi totodată şi membru al parochiei Y, deci nici în lista membrilor acelui sinod parochial nu póte fi susceput, nici drepturile parochianilor din acea comună nu le póte esercia, ci acelea le are în comuna sa X.

Multămită publică.

Pentru numĕróşele condolenţe manifestate din tristul incident al trecerei din viéţă a preaiubitului nostru soţ şi tată

Zacharie Boiu

asesor consistorial emer., protopresbiter etc.

cum şi pentru frumósele cununi depuse pe cosciugul neuitatului defunct, în fine imposanta participare la înmormêntare, rugăm pe toţi amicii şi cunoscuţii sĕ binevoiéscă a primí şi pe acésta cale profunda nóstră mulţămită.

Jalnica familie.

Nr. 403 1903 [245] 3—3

Concurs

Pentru întregirea postului vacant de **paroch** în parochia **Cărpiniş**, se escrie prin acésta concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a 'şi aşterne cererile lor instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat şi au a se presenta înainte de alegere în biserica din loc spre a cânta respective a celebra şi a cuvênta.

Fênaţĕ, la 30 Septembre 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cetăţii-de-pétră în conţelegere cu comitetul parochial.

Teodor Şovrea
protopresb.

Nr. 600 [262] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia **Săracsĕu**, se escrie concurs repeţit cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Doritorii de ocupa acest post au a-şi aşterne cererile instruite conform normelor, subsemnatului oficiu, în terminul indicat, avênd a se presenta, înainte de alegere în bisericâ, spre a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Alba-Iulia.

Alba-Iulia, 23 Octobre 1903.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

3607/1903 sz. fszb. [259] 2—3

Árverési hirdetmény.

Szebenvármegye nagyszebeni járásába bekebelezett **Porcsesd község** tulajdonát képező „Valea Riudiboului“ nevű erdőrészben mintegy 250 kort. holdnyi területen megtakarított bükk favágásokban szakértőileg megbecsült **4446 1 m³ bükkhasábfa** és **8017 m³ bükkdorong és ágfamennyiség 1903. évi november hó 21-én** d. u. 3 órakor Porcsesd község irodájában árverésen fog eladatni.

Kikiáltási ár 33527 K 80 f.

Bánatpénz 3352 K 78 f.

Utóajánlatok figyelembe nem vétetnek Irásbeli zárt ajnlatokához a kiírt bánatpénz csatolandó. Az általános árverési és szerződési feltételek alólirott járási főszolgabirónál és a nagytalmácsi m. kir. járási erdőgondnokságnál megtekinthetők.

Nagyszeben, 1903. novemb. hó 5-én.

A járási főszolgabiró:
Fabritius.

Dr. Petru Şpan:

Idei pregătitóre în pedagogiă	Cor. 3·—
Treptele formale ale învĕţămêntului (Ediţia a doua) .	„ 1·60
Povesti pentru anul prim şcolar (lecţiuni după treptele formale)	„ 1·—
Dr. Daniil P. Barcianu. Viéţa şi activitatea lui	„ —·50

Se pot procura de la
Librăria archidiecesană.

Farmacia „la ursul negru“ a lui Guido Fabritius

Sibiiu, piaţa-mică nr. 27

îşi recomândă bogatul seu **deposit de specialităţi medicale-farmacistice, bandage** chem. curate, **preparate dietetice** de întărit pentru morboşi şi reconvalescenţi, **tot feliul de obiecte de toaletă, instrumente chirurgice,** cum şi **medicamente veterinare** etc. etc.

Espediţie postală în fie-care zi.

PAUL NENDWICH IN SIBIIU.

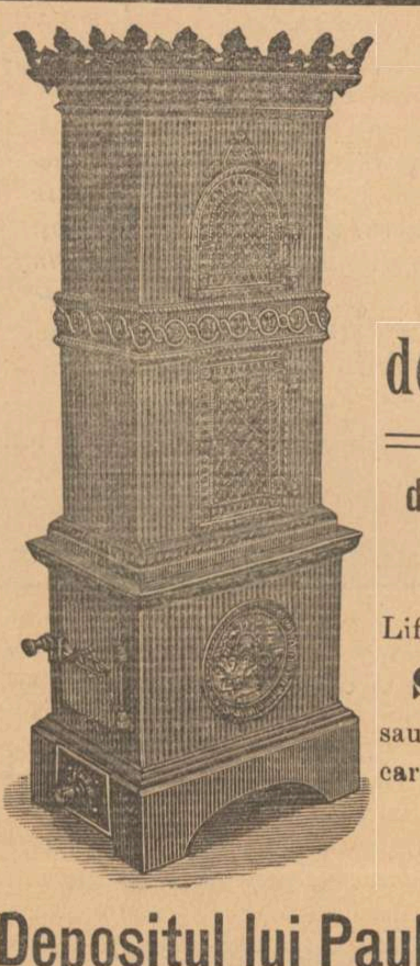

SOBE

de încăldit şi de bucătărie

cu preţuri variate

de la cea mai simplă până la cea mai bogată esecutare.

Liferarea de la depositul din

Sibiiu şi Alba-Iulia

sau de la fabrică se face franco pentru ori-care staţiune de tren. [247] 4—5

La cerere se trimite **Lista preţurilor.**

Depositul lui Paul Nendwich, Alba-Iulia.

GESUNDHEIT DEM KRANKEN
STÄRKE DEM SCHWACHEN!
SCHUTZMARKE.

P. Jurisic

Devisa mea:

Sănĕtate bolnavului, putere celui slab!

Nicolae Jurisics ne-a eliberat de jugul turcesc, ear' Petru Jurisics, farmacist in Pakracz, ne-a scăpat de cel mai mare inimic, de bóiă, prin mijlocul seu de efect minunat.

Picăturile de Pakracz ale lui Jurisics sunt un astfel de balsam miraculos, care din nici o casă sĕ nu lipséscă, deóre-ce **Picăturile de Pakracz ale lui Jurisics** cuprind în sine avantagiul, că pot fi intrebuinţate **contra tuturor bólelor,** şi se dovedesc întotdeuna şi pretutindenea de minune. **Picăturile de Pakracz ale lui Jurisics** sunt cel mai sigur mijloc contra **bólelor de stomac, constipaţiei, cârceilor de stomac, scaunului neregulat, lipsei de apetit, hemoroidelor** şi deci şi **durerei de cap** ce obvine din aceste, **acrelei în gât, rigâiturilor, ameţelei, anemiei** şi contra tuturor **catarelor de stomac;** se foloseste însĕ şi pe din afară, cu strălucit efect, la **umflături, arsuri, junghiuri în membre,** şi la **bóle reumatice.**

Unde nu mai ajută nici un mijloc, acolo **Picăturile de Pakracz ale lui Jurisics** deja după scurtă folosire nu numai uşurézâ durerile dar' şi vindecă bóla. Nenumĕróse scrisori de mulţămită şi recunoştinţă din tóte ţĕrile lumii dovedesc acésta.

Picăturile de Pakracz ale lui Jurisics se comandă direct de la

PETRU JURISICS, farmacist în PAKRACZ nr. 424.

Preţul impreună cu instrucţiunea de folosire, lădiţă şi porto:

12 sticle cor. 5·—	36 sticle cor. 12·40	Tot la 12 sticle Picături de Pakracz — una gratis
24 „ „ 8·60	48 „ „ 16·—	

Contra tusei, bólelor de plumâni, catarelor de gâtlej, răguşelei, rĕsuflărei grele, junghiurilor în cóste, influenţei şi catarelor de tot soiul, cel mai neîntrecut mijloc

Sucul de buruieni slavonice al lui Jurisics

Preţul: 2 sticle cor. 3·40, 4 sticle cor. 5·80, 6 sticle cor. 8·20.

Contra tuturor casurilor de friguri

mijloc deosebit de bun este **„Febri-Fugo“** care vindecă fórte iute şi sigur.

Preţul: 2 sticle cor. 4·20, 4 sticle cor. 7·—, 6 sticle cor. 10·—.

Din sucul de buruieni slavonice şi „Febri-Fugo“ mai puţin de 2 sticle nu se pot espeda. Şi la comandarea acestor mijlóce se adauge o sticlă din **Picăturile de Pakracz ale lui Jurisics** — gratis!

Petru Vidmarics esplică minunatul efect al **Picăturilor de Pakracz**

Devisa mea: [251] 4—24

Sănĕtate bolnavului, putere celui slab

Depositul principal în Budapesta:

JOSEF TÖRÖK, farmacist, Königsgasse 12

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret**

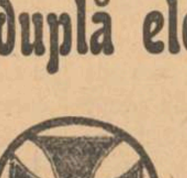

vindecă şi înviorézâ pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.	**Preţul aparatului mic e cor. 4.—** folosibil la copii şi femei de constituţie fórte slabă.

[2] 46

Espeditie din centru şi locul de vêndare pentru ţéră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colţul strada Kálmán.

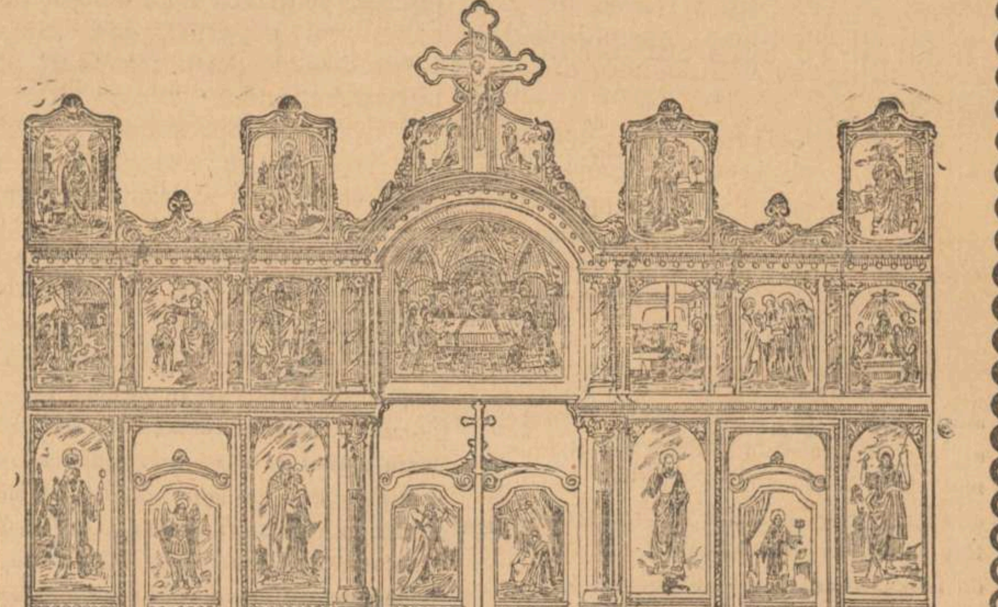

Şcóla de pictură religiósă-artistică

Jos. Hofrichter's Sohn

din **Reichenau,** bei Gablonz,

primeşte în întreprindere şi esecută **altare noue,** reparézâ **picturi vechi,** esecută la comandă **icóne** şi **tablouri** în **uleu** pe **pânză, tinichea** sau **table de aramă,** pe **lemn, aluminiu,** etc., în **dimensiunile recerute.**

Icóne pentru prapori cum şi **prapori întregi.**

Pictéză **portrete,** fidel după fotografii bine reuşite.

Deposit mare de lustre, de **sticlă ciselată,** cum şi de **alamă.**

Preţuri moderate şi esecutare promptă.

La cerere se trimit schiţe şi planuri. — Comandele se primesc şi se pot face la **Librăria archidiecesană în Sibiiu.** [219] 9—20

Redactor prov. Dr **George Proca.**

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane

Nr. 123 Sibiiu, Joi 6/19 Novembre 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 34
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Ingrijirea de şcóle.

Sibiiu, 18 Novembre n.

Zilele trecute au fost admoniate din partea înaltului guvern mai multe şcóle de ale nóstre, — din motivul că n'ar fi corêspunḑênd recerinţelor legale.

Nu ştim şi nici nu aparţine nouĕ a scruta, dacă respectivele şcóle au fost defectuóse, sau nu. Acésta aparţine administraţiunei nóstre bisericeşti-şcolare, care şi în casul de faţă, ca şi altădată, suntem siguri, îşi va face datorinţa şi nu va întârzia, ca pe cei vinovaţi sĕ 'i tragă la rĕspundere.

Ceea-ce ne priveşte pe noi este, ca şi din acest incident sĕ îndemnăm pe cei chiămaţi a îngrijí, ca sĕ se pună cu tótă conştiinţa în aplicare disposiţiunile superiorităţii nóstre bisericeşti emanate în acéstă privinţă. Sĕ grijéscă pentru-ca şcóla atât în ceea-ce priveşte părţile ei esterne: edificiul şi recuisitele de învĕţământ şi frecuentaţiunea şcolară, cât şi în ceea-ce priveşte mersul instrucţiunii sĕ corêspundă atât recerinţelor legale, cât şi trebuinţelor poporului.

Factorul chiămat a îngrijí, ca şcóla în ceea ce priveşte părţile ei esterne sĕ corêspundă, este preotul şi comitetul parochial; factorul chiămat a îngrijí de mersul învĕţământului este învĕţătoriul; ear' factorii chiămaţi a controla în prima linie activitatea şi zelul celor dintâi sunt protopresbiterii, respective inspectorii şcolari confesionali. Dacă toţi acesti factori îşi vor face datorinţa cu zel şi rêvnă în sensul disposiţiunilor sinodului şi consistoriului nostru archidiecesan, suntem siguri, că şcólele nóstre vor fi la înălţimea misiunii lor, şi nu vor mai puté fi dificultate din nici o parte.

In sarcina preotului cade conscrierea elevilor obligaţi la şcólă, apoi în conţelegere cu comitetul parochial îngrijirea, ca edificiul şcolar sĕ fie corêspunḑĕtor şi înzestrat cu tóte recuisitele necesare, şi îngrijirea, ca elevii sĕ frecuenteze cât se póte de regulat şcóla. Preotul, ca director local şi ca părintele sufletesc al tuturor credincioşilor, sĕ privegheze neîncetat asupra tinerelor mlădiţe. Sĕ stee într'ajutoriu învĕţătoriului cu cuvêntul şi fapta în munca grea ce are sĕ 'ndeplinéscă, ear' în cas de necesitate sĕ 'l substitue.

Sufletul şcólei este şi trebue sĕ fie însĕ învĕţătoriul. Zelul şi rêvna învĕţătoriului póte învinge multe piedeci, póte face minuni.

Mijlocul cel mai puternic, basa şi fundamentul in instrucţiune, de care trebue sĕ se foloséscă învĕţătoriul în prima linie este disciplina elevilor; ear' dascălul cel dintâi şi cel mai bun al simţului de disciplină este esemplul învĕţătoriului şi în general esemplul factorilor chiamaţi a îngrijí de educaţiune. Disciplina şcólei este strîns legată de ceea-ce putem presta pentru educaţiunea elevilor.

In cât priveşte educaţiunea ca atare, repeţim aici ceea-ce a constatat pe deplin trecutul şcólelor creştine, şi adecă faptul, că disciplina creştină este cel mai bun mijloc pentru o succésă şi nimerită educaţiune a tinerimei; ear' întru susţinerea şi promovarea disciplinei creştineşti, mijlocul unic nimerit este iubirea învĕţătoriului faţă de elevi. Acéstă iubire se manifestéză de regulă în resultatele, pe cari le putem obţinea cu elevii; ear' motorul pentru acest resultat este interesul, pe carele îl pórtă învĕţătoriul în inima sa, faţă de elevii sĕi. Interesul de care vorbim însĕ, ca tot ce aparţine şi se alimentéză prin virtuţile creştine, are sĕ facă o cale nesfêrşită cătră perfecţiune. Datori suntem deci a îngrijí sĕ înaintăm în acest interes, pentru-ca înaintând sĕ devenim zilnic mai punctuali, mai diligenţi şi sĕ producem sporiu mai mult pe terenul educaţiunei.

De la protopresbiterii şi inspectorii nostri şcolari se cere, ca visitând cât mai des şcólele, sĕ caute în prima linie, ca toţi factorii din parochie şi cu deosebire preotul şi învĕţătoriul în deplină armonie sĕ conlucre la mersul regulat al învĕţământului, ear' defectele aflate, cu posibilă grabă sĕ fie delăturate.

Datorinţa nóstră a tuturora este, ca sĕ îngrijim şi sĕ conlucrăm la susţinerea şi progresarea şcólelor nóstre confesionale, pentru-că de ele sunt legate multe şi mari interese, şi anume nici mai mult nici mai puţin, de cât viéţa şi desvoltarea poporului şi bisericei nóstre. Şi iubirea de biserică, iubirea de ném ne impune, că atunci când ete vorba de şcólă, şi de caracterul ei religios, sĕ nu ne fie prea mare nici un feliu de jertfă.

Din dietă. In şedinţa de alaltăeri şi eri objectul principal al desbaterilor a fost projectul despre votarea contingentului de recruţi. Luni a vorbit la project kossuthistul Nessi Pál, care timp de aprópe douĕ ore a îndrugat o băsadă obstrucţionistă, al cărei prim efect a fost, că baronul Podmaniczky Frigyes, bĕtrânul president al partidului liberal, la finea şedinţei a făcut propunere, ca durata şedinţelor sĕ fie lungită încă cu o oră, (de la 10 ore a. m. pană la 3 p. m., în loc de 2 p. m). Asupra acestei propuneri dieta a hotărît în şedinţa de eri prin simplă votare, primind'o. La projectul de sub desbatere au vorbit eri kossuthistii Eitner şi Babó, ambii din céta obstrucţionistilor.

Ori-cât se mai sforţéză însĕ cei câţiva cari mai ţin sĕ continue obstrucţia, şi ori-cât presa aderentă obstrucţiei presintă situaţia cabinetului Tisza ca schimbată în tot mai spre rĕu, — sunt mai de acceptat indiciile, că noul cabinet în curênd va deveni stăpân pe situaţie, — prin încetarea obstrucţiei din causa propriei neputinţe. Nu mai are basa puternică de mai nainte, fiind căştigate deja postulatele „naţiunii“ în cestiunea armatei aprópe tóte (limba de comandă fiind acum numai cestiune de timp).

Altcum, în casul că céta rĕsboinicilor va recurge la *obstrucţia technică* (petiţiuni de urgenţă, votări nominale asupra lor, votări asupra întrebării: că sĕ se voteze asupra petiţiei nominal, ori nu, şi alte apucături de acestea), cum susţin a ştí unele ziare din capitală, ministrul-president va recurge şi el la mijlóce mai drastice pentru înfrângerea ei.

Dieta imperială a Austriei („Reichsrath“) şi-a început eri sesiunea. Alaltăeri partidele au ţinut conferenţe, spre a-şi precisa atitudinea faţă cu guvernul. Despre partidul cehilor se telegraféză, că şi-a făcut pendentă acéstă atitudine de la împrejurarea, că este óre susceputǎ în budget posiţia înfiinţării universităţii cehe, ori nu?

In general se raportéză, că sesiunea actuală s'a început tot în zodia obstrucţiei cehilor. Se semnala şi că pe lângă ministrul de finanţe, care în şedinţa de deschidere a presentat dietei projectul de budget pentru anul 1904, va lua cuvênt şi ministrul-president Körber, apelând la partide sĕ curme certele politice şi sĕ facă dietei posibil mersul regulat al desbaterilor. Totodată va face declaraţiuni şi cu privire la raporturile politice şi economice faţă cu Ungaria. Probabil însĕ, că în şedinţa de eri ministrul-president n'a ajuns la cuvênt, căci rapórtele telegrafice dau ştire numai despre esposeul ministrului de finanţe şi despre projectele de lege presentate dietei.

Acestea sunt: projectul de lege despre provisorat budgetar pe şése luni; project de îndemnisare pentru încheerea convenţiei comerciale cu Italia; project de îndemnisare pentru prolungirea compromisului comercial interimal cu statul Mexico; project despre clădirea unei căi ferate vicinale; project despre rĕscumpĕrarea liniei ferate de juncţiune ungare-galiţiene; project despre regularea comérciului de zahar cu Ungaria.

Despre projectul de budget se raportéză că venitele sunt preliminate cu 1737,509,991 coróne, ear' cheltuelile cu 1734,771,291 coróne, cu un escedent deci de 2,738.700 cor.

Trei mii de tunuri noue! Cum vesteşte ziariul vienez „Fremdenblatt“, pe séma armatei nóstre sunt comandate trei mii de tunuri noue, cu ţeve construită din bronz bătut. Aceste tunuri vor avé sĕ fie gata şi date destinaţiei în curs de trei-patru ani. Amĕsurat acestui termin, cheltuelile încă vor fi a se da în rate din partea monarchiei. Pentru astădată ministeriul de rĕsboiu va cere dela delegaţiuni o sumuliţă numai de *treizeci şi opt milióne de coróne*, rĕmânênd, ca restul sĕ se voteze din cas în cas în delegaţiunile următóre.

FOIŞÓRĂ

Din vremea gónelor.

De N. Regman.

(Urmare).

După ce se convinseră că e linişte în jurul peşterii, se hotărîră, ca unul dintrĕ ei sĕ mérgă în cetate, ca sĕ ispitéscă duhul ce domneşte în Efes, şi ce porunci a mai edat Deciu. Totodată sĕ aducă şi pâne, că li se făcuse fóme. Sórtea căḑù asupra lui Ianovlih, care fără şovăire şi pornì închinându-se crucii. „Cu cât Ianovlih se apropia de cetate, cu atât mirarea îl cuprindea mai mult. Totul era schimbat: alte ziduri, deasupra porţilor semnul crucii, înlăuntru casele cu totul altfel, ómenii cu portul schimbat. In sfîrşit nimic din cele ce ştia, nu se mai vedeau“.[1] — Şi nedumerit îşi zicea el în gândul seu: „Ori Efesul sĕ fie acesta, sau simţirile mĕ înşélă! Dar' ceriul şi locul, délurile şi copacii, valea şi apele, acestea le cunosc! Trebue sĕ fie cetatea nóstră“. Cu mare băgare de sémă înainta pe stradă mirându-se de cele ce vedea.

Neauḑind însĕ nimic despre Deciu — întrà la un brutar şi cumpĕrà pâne. Brutariul vĕḑênd banul cu inscripţia lui Deciu împĕrat — nu 'l mai lăsà, — căci cugeta că comóră mare a aflat tinĕrul acesta, şi 'l dete pe mâna Antipatului. Şi ocârmuitoriul îl ispitì fel şi formă, însĕ cu tótă iscusinţa lui, cu tótă stăruinţa ce puse pe lângă el, totuşi nu putù scóte nimic, de cât că banul îl are de la părintele sĕu, care locueşte aici în cetate. Cercetând diregĕtorii prin cărţile cetăţii nu aflară nimic, căci numele spus de Ianovlih nu se mai obicinuia în cetate, şi ocârmuitoriul întrà şi mai mult în bănuiélă.

„De ce ne amăgeşti, strigà antipatul? nu crede că vei scăpa aşa de uşor cu astfel nume străin!“

— „Sau nu éste cetatea acésta Efes, glăsuì tinĕrul, nedumerit? şi dacă nu credeţi spuselor mele, eu nu ştiu sĕ vĕ spun altele de cât că banul e de la tatăl meu“. Antipatul se tulburà şi mai tare şi strigà cu asprime: Păgâne, minţi! banul tĕu pórtă numele lui Deciu, care a murit înainte de asta cu sute de ani, ear' tu numeri abia 20 ani.

La auḑul numelui lui Deciu, Ianovlih cu ochii înmuiaţi în lacrimi tremurând căḑù în ghenunchi grăind: Stăpâne! unde este Deciu? — rogu-te spune-mi.

„E mort, tinere, de mult, şi azi nici numele nu i-se mai pomeneşte.“

De aceea nu credeţi ziselor mele! Veniţi dar' cu mine, în peştera unde se aflá soţii mei, şi vĕ veţi convinge despre adevĕr.

Intr'aceea mulţi se adunaseră; era de faţă chiar şi episcopul cetăţii, Marin după nume, care prinḑênd astfel de graiu din limba tinĕrului, îndemnà pe ocârmuitor sĕ mérgă şi el, că o minune trebue sĕ fie la mijloc.

Ajungênd la peşteră, întrară în ea. Episcopul vĕḑênd la o parte a peşterii un sicriu, poruncì sĕ 'l desfacă şi găsì în el niscai tăbliţe de plumb în cari erau imprimate numele tinerilor. Toţi rĕmaseră uimiţi de minunea acésta, căci tinerii, de-şi erau de pe vremea lui Deciu, ei totuşi nu s'au schimbat întru nimica. La întrebările episcopului tinerii rĕspundeau cu blândeţă şi dragoste, prinseră apoi a povestí celor de faţă despre Deciu şi faptele sĕvêrşite de el. Şi se bucurară cei adunaţi şi cu lacrimi în ochi preamăriau pe Dzeu.

Prinḑênd împĕratul Teodosiu vestea acésta minunată din gura solului trimis de Antipatul cetăţii, grăbì la faţa locului, plângênd de bucurie că Dzeu i-a ascultat ruga, scăpându-l de la calea peirii. — Intrând în peşteră, cu smerenie se închinà cătră sfinţi şi le săruià piciórele, ear' sfinţii povestind domnitoriului despre cele întêmplate sub Deciu fură cuprinşi din nou de un somn adânc, şi adormiră întru Domnul.

Impĕratul, pĕtruns în suflet de bunătatea lui Dzeu, care i-a arătat lumina adevĕrului prin minunea acésta, poruncì, ca sfinţii în haine domneşti sĕ se îmbrace şi în sicrie de argint sĕ se îngrópe. Peste nópte însĕ cei 7 tineri i-se arătară in vis, cu rugarea că în hainele lor sĕ-i dee pămêntului, căci astfel e vrerea lui Dzeu şi a lor. Mai spuseră domnitoriului că tóte acestea din voia a Atotputernicului s'au petrecut, ca sĕ încredinţeze despre înviere, şi sĕ adórmă valurile necredinţei. Şi pe drept putea glăsuí fericitul împĕrat cu prorocul Isaia: „Sĕ se bucure sufletul meu întru Domnul, că m'a îmbrăcat pe mine în haina mântuirii, şi cu vestmêntul veseliei m'a acoperit, ca unui mire mi-a pus mie cunună, şi ca pe o mirésă m'a împodobit cu podóbă. Şi ca pămêntul ce-i creşte flórea lui, şi ca o grădină ce-i rĕsare sĕmênţa ei, aşa va rĕsărí Domnul dreptatea, şi bucuria înaintea tuturor némurilor“[1], şi cu psalmistul sĕ strige: „Sĕ cântăm cântare nouă lui Dzeu, care a făcut lucruri minunate, şi a cărui milă este în véc!“[2]

(Va urma).

---

[1] Ierom. Eftimie Georgescu: din trecutul creştinismului.

[1] Isaia c. 61; v. 10, 11.

[2] Psalm 136. v. 4, 5.

De la conferențele preoțești.

Conferența preoțéscă din tractul Cluj.

— 31 Octobre v. 1903.

În conformitate cu convocătoriul din 1 l. c. nr. pp. 482/1903 preoțimea din tractul Clujului s'a întrunit în conferență în 30 l. c. în cancelaria protopresbiterală din Cluj sub conducerea protopresbiterului tractual Tulliu *Roșescu.*

Conferenței i-a premers serviciul divin împreunat cu invocarea duhului sfânt și oficiat de preoții designați: Gavriil *Crainic*, capelan în Mănăşturul-românesc, Aurel *Crainic* din Bica-română și Cornel *Condor* din Călățele. S'a început la $8^{1}/_{2}$ ore și s'a terminat la $10^{1}/_{4}$ ore a. m. Ear' cu ținerea predicei a fost însărcinat parochul Nicolae *Stănescu* din Someșul-rece, care nici nu s'a presentat, nici nu a trimis predica lucrată, pentru a fi barem cetită de un alt preot, ori după terminarea serviciului în biserică, ori în conferență.

Imediat după serviciul divin și după întrunirea preoților în cancelaria protopresbiterală, dl protopresbiter prin o vorbire acomodată, în care arată însemnătatea conferențelor preoțești și scopul măreț ce 'l urmăresc ele pentru regenerarea poporului nostru preste tot în cele religióse-morale, culturale și materiale, la $10^{1}/_{2}$ ore a. m. declară conferența deschisă. Conferența alege apoi notariu pe parochul Gavriil *Tudoruț* din Butene, ear' bărbați de încredere pentru autenticarea protocolului pe parochii A. *Moldovan* din Cara și Petru *Checicheș* din Apahida.

Urméză cetirea apelului nominal, la care rĕspund 20 preoți presenți, ear' 9 absenți. Dintrĕ cei absenți 3 și-au înaintat scusele, și anume: T. Ciortea din Cojocna, V. Metea din Lona-săséscă și A. Chita din Mănăşturul-unguresc.

După pertractarea acestor scuse întrate parte înaintea ședinței, parte în decursul ei, conferența primește în mod escepțional scusa părintelui T. Ciortea, ca a unuia care nu a lipsit până acum de la nici o întrunire preoțéscă, ori corporațiune bisericéscă tractuală, ear' scusele dlor preoți V. Metea și Al. Chita, din causa insuficientelor motivări, nu se primesc.

Nu și-au scusat absentarea preoții: G. Pop din Bărăi, I. Pașca din Geaca, V. Teotelecan din G. Dângău, A. Teotelecan din Panic, T. Gall din Rogojel și Nicolae Stănescu din Someșul-rece. (3 parochii vacante.)

Pe lângă tóte ordinele de până acum nici de astădată nu s'au presentat toți preoții în uniformă (reverendi).

Urmând discusiunea asupra modului cum s'a oficiat serviciul divin, conferența constată, că acela nu a fost deplin succes, atrage deci atențiunea preoților de a face serviciul cu deplină demnitate și ținută impunĕtóre, care sĕ stârnéscă în credincioși perfectă atențiune și evlavie, sĕ pronunțe ectenille, rugăciunile, evangelii etc. în tonul bisericei, ne forțat și în curata nóstră limbă românéscă, cu încunjurarea pronunțiamentelor străine de: ty, ny, gy, etc.; sĕ nu adauge nici sĕ lase afară cuvinte din cărțile nóstre rituale, deosebi sĕ fie cu mare scrupulositate la formele interne ale sfintei eucharistii etc.

Se pune la ordinea zilei tema dată de Preaveneratul Consistoriu archidiecesan prin circulariul din 4 Martie a. c. nr. 2142 Bis. pt. 8: „Cari sunt scăderile cele mai înrădĕcinate în popor și cu cari mijlóce s'ar puté lucra mai cu efect la delăturarea lor?“ Cu lucrarea și cetirea acestei teme au fost însărcinați preoții Simion Ciuca, Alexandru Sava și Alexandru Chita. Cest din urmă nepresentându-se, n'a trimis nici tema lucrată, ca sĕ fie cetită de altcineva în conferență.

După cetirea elaboratelor dlor S. Ciuca și A. Sava conferența constată, că ambele, fiind cu mare zel și diligință lucrate, sunt deplin succese, pentru ce li-se esprimă recunoștință și mulțămită protocolară. Ear' pentru a străbate în cercuri cât de largi vastele și instructivele lor elaborate sunt rugați a le publica în fóia nóstră „Telegraful Român“ și un esemplar a 'l preda șefului tractual pentru păstrare în archivul presbiteral.

Scăderile în popor, causele lor, cum și mijlócele de vindecare scóse la ivélă de dnii autori în elaboratele lor, sunt identice cu cele constatate și în alte conferențe preoțești, deci scăderile sunt generale și remediile de vindecare trebue aplicate pe tótă linia, de sus până jos, în cea mai perfectă solidaritate, dacă voim sincer, ca scopul sĕ fie ajuns.

Conform pctului 9, pasagiul 3, din suscitatul circulariu consistorial, urméză cetirea unui *„plan cronologic, care sĕ cuprindă tóte obligămintele oficiale ale unui paroch în decursul unui an, cum și timpul întru îndeplinirea lor“*, lucrat de preotul Gavriil Todoruț. După cetirea acestui „plan cronologic“ din partea autorului — împărțit în 5 rubrici, 1. luna, 2. ziua, 3. obiectul, 4. dispozițiunea și 5. observare, — conferența 'l primește cu adausul general, ca fie-care preot din tract sĕ resolveze în termin de 8 zile de la primire ori-ce act oficios i-ar întra de la forurile bisericești sau civile, fie positiv, fie negativ, ear' planul presentat conferența decide a 'l tipărí pe spesele preoțimei din tract și astfel tipărit sĕ se împartă tuturor parochiilor și preoților din tract spre strictă observare din partea preoților.

Cu privire la *Condica parochială* conferența decide întroducerea și purtarea ei cu tótă esactitatea, cu începutul anului 1904 în tóte parochiile din tract, ear' cât pentru trecut se află deja sub lucrare și din partea șefului tractual se va publica într'un operat general monografia tuturor parochiilor din tract pe basa materialului căștigat până acum de la parochii. Spesele de tipariu ale acestei monografii se vor statorí în conferența următóre.

Pentru înființarea de fonduri de ori-ce soiu, reuniuni, însoțiri și coruri bisericești, conferența pune la inima fie-cărui preot de a întreprinde tóte mijlóceleposibile și apoi la conferența procsimă sĕ raporteze despre succesele obținute, eventual despre pedecile ce au întimpinat.

Cu câțiva ani înainte de inaugurarea conferențelor preoțești unii preoți benevol au solvit pentru înființarea unei bibliotecei tractuale câte 2 coróne anual, care solvire în cursul timpului s'a sistat: Conferența actuală decretéză reactivarea înființării bibliotecei tractuale și face obligătóre pentru fie-care preot din tract solvirea anuală de 2 cor. spre acest scop, care solvire are sĕ se facă în tot anul cu ocasiunea conferențelor, ear' cassariu și bibliotecariu alege pe dl Petru Checicheș.

Pentru constatarea sumelor solvite până acum în favorul bibliotecei și a cărților aflătóre, conferența rógă pe dl șef tractual a vení cu un raport la conferența viitóre, apoi banii și cărțile ce se vor fi aflând, pe lângă inventariu sĕ se predee alesului cassariu și bibliotecariu.

Punêndu-se sub discuțiune *proiectul de statute* al conferenței învĕțătorilor din cercul Sebeșul-săsesc, referitor la înființarea unei asociațiuni de ajutorare a învĕțătorilor și preoților gr. or. din archidiecesă, conferența în principiu aderéză la crearea acelei salutare instituțiuni, care — abstrăgênd de la scopul ei principal — ar fi și un bun mijloc pentru cimentarea acestor doi factori principali în viéța nóstră bisericéscă-școlară, ear' pentru a se puté aduce un conclus decisiv în causă, conferența rógă pe șeful tractual, ca ori dînsul, ori alt preot sĕ vină cu un raport amănunțit la conferența viitóre.

Presidentul presentând ordinul I. P. S. Domn archiepiscop și metropolit *Ioan* dto 22 l. c. nr. 11133 Pres., prin care se constată în genere un regres în uniformitatea cântărilor nóstre bisericești, mai ales la preoții și învĕțătorii *tineri;* conferența — de-și în acest tract nu s'a prea observat până acum un atare regres — opinéză, că acel regres constatat nu póte sĕ provină, de cât numai din nesuficienta instruare a cântărilor bisericești în seminarii. De aceea ar fi de dodorit, ca sĕ se pună mai mare pond în seminariu pe învĕțarea perfectă a cântărilor bisericești după manualul dlui profesor Dumitru Cunțan, ear' pentru cântările liturgice în 2 sau mai multe voci sĕ se dee un premiu pentru cea mai bună carte de astfel de cântări, care apoi sĕ fie obligătóre pentru întrégă archidiecesa, cu eschiderea altor manuale de acest fel. — In modul acesta, crede conferența că s'ar ajunge apoi la uniformitatea dorită în cântări bisericești.

In scopul controlării mersului afacerilor bisericești, școlare și epitropești din parochiile din tract, conferența decide esmiterea unei comisiuni de 2—3 preoți, cari sĕ fie obligați a însoți pe șeful tractual cu ocasiunea visitațiunilor canonice an de an, apoi la conferența viitóre sĕ raporteze despre cele aflate, bune sau rele.

Pentru statorirea temelor și obiectelor de pertractat în conferența viitóre — pe lângă temele ce se vor da de către Preaven. cons. arch. — conferența esmite o comisiune de 3, în persónele dlor: T. Ciortea și S. Ciuca cu protopresbiterul în frunte. Conferența viitóre, la învitarea dlui Alexandru Sava, se va ține în comuna Bedeciu.

In scopul reducerii absențelor nescusate conferența află că pedépsa de 10 cor. e prea mică și opinéză, ca pe viitor absentările nescusate sĕ fie pedepsite cu cel puțin 20 cor.

In fine pentru corecta administrare a dărilor de cult (repartițiuni), conferența 'și esprimă dorința, a se tipărí libele de solvire, analog celor de dare, cări sĕ fie împărțite credincioșilor cu scop de a se face prescrierile și solvirile.

Cu acestea eshauriat fiind programul conferenței, presidentul, prin o scurtă vorbire, mulțămind preoțimei pentru frățésca conțelegere și pentru zelul manifestat la deliberarea obiectelor puse la ordinea zilei și poftindu-i re'ntórcere norocósă la ale sale, încheiă conferența la $4^{1}/_{2}$ ore p. m., ear' preoții cu un salut de „sĕ trăiéscă“ s'au depărtat, nutrind cea mai dulce speranță într'un viitoriu mai bun și cu dorul de a avé tot așa de frățéscă conțelegere la tóte conferențele viitóre.

Așa sé fie! *G. T.*

Nr. 11369 Epitr.

Concurs.

Pentru anul școlar 1903/4 este a se conferí prin Consistoriul archidiecesan un stipendiu de 100 coróne din fundațiunea **Manoviciu** — pentru studenți gimnasisti, eventual meseriași cu pregătiri mai înalte (clase gimnasiale ori reale) născuți în comunele aparținĕtóre protopresbiteratelor *Abrud* și *Câmpeni.*

Reflectanții sĕ înainteze petițiunile lor la Consistoriul archidiecesan până la *1/14 Decembre 1903* cu următórele documente:

1. Atestat de botez, că sunt fii de părinți ortodoxi.
2. Atestat despre sporiul făcut în studii în anul școlar 1902/3.
3. Adeverință că e înscris ca elev ordinariu la un gimnasiu ori este aplicat la un măestru ca învĕțăcel, așezat cu contract în ordine.

Preferiți vor fi descendenți de familia *Demetriu Manoviciu*, fost paroch în *Cărpiniș*, în cât vor dovedí că sunt studenți buni și sunt aprópe înrudiți cu fericitul fundator.

Sibiiu, din ședința consistoriului archidiecesan, ca senat epitropesc, ținută la 1/14 Novembre 1903.

Consistoriul archidiecesan.

Conferențele preoțești.

Nr. 514—1903.

Circulariu

către onorații preoți gr. or. din protopresbiteratul *Hunedóra.*

In sensul circulariului Preaven. Consistoriu dto 4 Martie a. c. nr. 2142 bis. prin acésta este invitată preoțimea tractuală la conferența anuală, care se va ține în școla nóstră din *Hunedóra, Marți în 11/24 Novembre* a. c. cu următoriul

Program:

1. La 8 ore începerea sfintei liturgii cu invocarea duhului sfânt și predică ocasională de parochul Leontin Ungur din Zlaști.

Cu ținerea serviciului divin se îndatoréză preoții: Petru Șinca, Ioachim Pinciu, Ioan Sêrb și Nicolae Popoviciu. Toți preoții sunt datori a participa.

2. Deschiderea conferenței la 10 ore a. m.

3. Constatarea membrilor presenți și constituirea prin alegerea unui notar și a doi membri pentru autenticarea protocolului conferenței.

4. Comunicarea pastoralei Esc. Sale archiepiscopului nostru Ioan de sub nr. 12000 ex 1902 și a circularelor nr. 1053/1903 b., nr. 1420/1903 pres. și nr. 2142/1903 b.

5. Tema: „Cari sunt scăderile cele mai înrădĕcinate în popor și cu cari mijlóce s'ar puté lucra mai cu efect la delăturarea lor?“ Cu elaborarea acestei teme se însărcinéză preoții: Petru Șinca din Batiz și George Rain din Nădăștia-inferióră.

6. „Planul cronologic pentru agendele anuale ale oficiului parochial, cum și timpul pentru îndeplinirea lor“. Cu compunerea acestui plan se însărcinéză preotul Constantin Dăncilă din Mănerău.

7. Despre „Condica“ parochială și compunerea ei referéză parochul Iacob Ghișa din Cinciș.

8. Discusiune asupra „statutelor reuniunii pentru ajutorarea preoților și învĕțătorilor gr. or. rom. din archidiecesă“: referent parochul George Rain.

9. Inființarea de fonduri bisericești, de bani și de bucate: referent George Popoviciu, preot în Nădăștia-superióră.

10. Despre înființarea de coruri bisericești și în legătură cu acésta regularea petrecerilor poporale ale tinerimii — va refera parochul Vasile Hența din Ruda.

11. Asupra chestiunii înființării reuniunilor de femei pentru înfrumsețarea bisericii — va refera preotul George Hența din Lelese.

12. Despre înființarea reuniunilor de înmormêntare, studiind afacerea vor refera preoții Ioan Șinca din Găunósa și Teofil Pĕcurariu din Nandru-Vale.

13. Defigerea locului pentru conferența anului viitoriu.

14. Propuneri și încheierea conferenței.

Hunedóra, la 26 Octobre v. 1903.

Avram P. Pecurariu m. p.
protopresbiter.

Nr. 867/1903

Circulariu

către onorata preoțime a tractului protopresbiteral *Mercurea.*

In sensul circulariului Preaveneratului Consistoriu archidiecesan din 4 Martie a. c. nr. 2142 Bis. convoc onorata preoțime tractuală în conferență, care se va ține *Joi în 13 Novembre st. v.* la 8 ore a. m. *în biserica din Mercurea*, cu următórea

Programă:

1. La 5 ore oficiarea s. liturgii cu invocarea sfântului duh, la care fie-care preot e îndatorat a lua parte.
2. Deschiderea conferenței, constatarea membrilor presenți și constituirea.
3. Tema: „Cari sunt scăderile cele mai înrădĕcinate în popor și cu cari mijlóce s'ar puté lucra mai cu efect la delăturarea lor?“ cu elaborarea căreia sunt însărcinați preoții: Vasile Necșa din Apoldul-superior, Ilie Dobrotă din Poiana și Patriciu Marcu din Păuca.
4. „Planul cronologic“, lucrat de preotul Ioan Dăian, paroch în Săugătin.
5. Condica parochială.
6. Cestiunea reuniunilor în folosul bisericei și al credincioșilor, în special reuniuni de înmormêntare.
7. Discusiune asupra momentelor mai însemnate din serviciul divin.
8. Eventuale propuneri, ce se vor anunța presidiului până la ziua conferenței.
9. Defigerea locului pentru conferența proximă.
10 Incheierea conferenței.

Mercurea, la 30 Octobre 1903.

Cu salutare frățéscă:
Avram S. Pecurariu
protopresbiter.

NOUTĂȚI

Consistoriul metropolitan este convocat din partea Escelenței Sale I. P. S. D. Archiepiscop și Metropolit al nostru în ședință plenară pe Marți în 11/24 Novembre a. c. pentru promulgarea concluselor luate în congresul național bisericesc din anul curent și luarea dispozițiunilor necesare pentru punerea în lucrare a acelor concluse.

*

Dar pentru școlă. La stăruința părintelui Iacob Stavilă, fruntașul locuitoriu în Lueriu *Crăciun Tóder* al lui Vasile a dăruit școlei nóstre gr.-or. din Lueriu un clopot în preț de 44 cor. Cu drept cuvênt pot zice, că dsa împlinește întru tóte învĕțăturile bune ale înţeleptului Solomon, care zice: *„Cinsteşte pe Domnul din ostenelele tale cele drepte şi dă lui pârgă din tóte rodurile tale cele drepte“* (Pilde 3, 9). Căci totdéuna a fost gata sĕ jertféscă din rodul muncei sale pentru biserică şi şcólă. Priméscă deci marinimosul şi pe acésta cale cele mai sincere mulţămite. — Lueriu, la 14 Novembre 1903. Teodor *Bogdan*, înv. gr.-or.

*

Hymen. *Aurel Nistor*, ales paroch în Arpatac, şi *Măriόra Micu*, fiica parochului Moise Micu din Poiana-Mĕrului, se vor cununa Duminecă (22 Novembre st. n.) în biserica gr. or. din Poiana-Mĕrului.

*

Sfinţire de biserică în Velţ. Sâmbătă, în ziua sĕrbătorii *Sfinţilor Archangeli Mihail şi Gavriil*, se va face sfinţirea bisericei noue gr.-or. din *Velţ* (tractul Mediaş) prin protopresbiterul tractual Romul Mircea ca mandatar al Esc. Sale Inaltpreasânţitului archiepiscop şi metropolit al nostru *Ioan*. La acésta serbătóre a nóstră sunt poftiţi a lua parte toţi fraţii nostri în legea dreptcredinciósă, şi toţi binevoitorii nostri.

Comitetul parochial

*

Teatru de diletanţi în Sebeş. In favorul fondului „pentru ajutorarea orfanilor şi vĕduvelor de meseriaşi“ al reuniunii meseriaşilor români din Sebeşul-săsesc se va arangia Duminecă (22 Novembre st. n.) petrecere împreunată cu teatru, în sala mare a hotelului „La leul de aur“ din Sebeşul-săsesc, cu următoriul program: 1. „Esecutorul“, comedie în un act, de A. Ţinţariu, (representată de: Maria Gavrilă, Elisaveta Moga, Nicolae Jordan, Ambrosiu Tătar, Petru Muntean, Petru Opincariu şi Ana Androne); 2. *„Unde dai şi unde crépă“*, comedie în 2 acte, de Alexandru Cosmar, localisată de Iuliu Popescu (representată de: George Tătar, Letiţia Pavel, Ioan Pavel, Cornelia Dobrescu, Vasilie Şpan şi Ana Androne); 3. *Dans.* Inceputul la $7^1/_2$ ore séra. Intaarea: locul I. cor. 1·50; locul II. cor. 1·20; locul III. cor. 1·—, loc de stat 80 fileri, galerie 60 fileri. Bilete se află de vînzare în prăvălia V. Săbăduş (Sebeş) şi séra la cassă.

*

Teatru de diletanţi în Cohalm. Tinerimea română din Cohalm invită la *producţiunea teatrală* ce o va aranja Sâmbătă în 21 Novembre st. n. în sala cea mare a hotelului „Sóre“ (Cohalm), cu următoriul program: 1. *„Cinel, cinel“*, comedie în un act, de V. Alexandri, representată de dd. G. Spornic, G. St. Spornic şi dşórele A. Borcoman, M. Critan şi D. Danciu; 2. *„Harţă Rĕzeşul“*, operetă comică în un act de V. Alexandri, representată de dd. I. Magdun, I. Borcoman, G. Haizea, G. Danciu şi de d,órele A. Borcoman şi M. Spornic; 3. Dans. — Inceputul la ora $7^1/_2$ séra. Intrarea: locul I. cor. 1·20; locul II. 80 fileri; parter 50 fileri; galerie 30 fil. Venitul e destinat in favorul bibliotecii poporale. Suprasolviri şi oferte de cărţi pentru bibliotecă se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale publică.

*

Societatea „Carmen Sylva“ a studenţilor români de la şcólele superióre din *Graz* aduce la cunoştinţă, că pentru anul administrativ 1903—1904 s'a constituit în şedinţa generală din 1 Novembre st. n. în următoriul mod: president Dumitru Popescu, st. jurist, secretariu Ioan A. Şiandru, st. în medicină, cassariu Basiliu Viciu, stud. med., bibliotecariu Iacob Trif, stud. rer. merc.

*

Grotă de stalactiţi la Luncani. Fostul director al şcólei reale din Deva, acum pensionatul Téglas Gábor a descoperit nu de mult o grótă de stalactiţi în hotarul comunei Luncani (comitatul Hunedórei), pe întindere de câteva sute de metri. De şi e fórte greu da apropiat, totuşi s'au făcut câteva esplorări şi săpături, cari au dat deja resultate frumóse, în cât s'au găsit óse de ursul peşterilor (Ursus spelacus).

*

Asentările în comitatul Sibiiu. Noul ministru de honvedi deja la intrarea în funcţiune dase ordin tuturor municipiilor, ca în vederea votării projectului despre contingentul de recruţi sĕ facă pregătirile necesare, pentru-ca asentările sĕ se pótă efectuí în zilele din 23 Novembre pănă în 23 Decembre. Conform acestui ordin, pentru asentările din comitatul Sibiiu s'au fixat următórele zile: pentru oraşul Sibiiu zilele de 23 şi 24 Novembre; pretura Sibiiu 25—28 şi 30 Novembre şi 1 Decembre; pretura Sĕlişteí 3 şi 5 Decembre: pretura Nocrichului 9 şi 10 Decembre; pretura Mercurei 14—16 Decembre; oraşul Sebeşul-săsesc 18 Decembre; pretura Sebeşului-săsesc 21—23 Decembre. In privinţa întrării la miliţie de bună voie, înainte de termin, în a superarbitrilor şi a asentării cetăţenilor ungari aflători în străinătate, se susţin disposiţiunile de pănă acum.

In comitatul Caraş-Severin, cum aflăm din „Drapelul“, asentările se vor face în următórele zile: 23—25 Novembre cercul Bozovici, 12—14 Decembre cercul Bega (Begeiu), 9—12 Decembre cercul Bocşa, 16—18 Decembre cercul Făget, 3—5 şi 7 Decembre cercul Iam, 2—5 Decembre cercul Caransebeş, 9—11 Decembre cercul Lugoj, 21—23 Decembre cercul Murĕş, 23—25 Novembre cercul Moldova-nouă, 28 şi 30 Novembre şi 1—2 Decembre cercul Oraviţa, 27, 28, 30 Novembre cercul Orşova, 14—18 Decembre cercul Reciţa, 7, 9 şi 10 Decembre cercul Timiş, 2—5 Decembre cercul Teregova.

De sine înţeles, că asentările projectate a se face în zilele arĕtate mai sus, vor puté fi de fapt făcute numai după ce dieta va vota projectul de lege, respective numai în urma unui nou ordin de punere în lucrare, dat de ministrul pe basa projectului votat.

*

Al 43-lea! „Reuniunea română de înmormĕntare din Sibiiu“ a solvit moştenitorilor mult regretatului asesor consistorial *Zaharie Boiu*, fost membru al numitei Reuniuni, ajutoriul statutar. Acesta este al 43-lea cas de mórte în sinul reuniunei nóstre de inmormêntare.

*

Pentru iubiţii rĕposaţi. Mult întristata familie a de pie memorie rĕposatului asesor consistorial *Zaharie Boiu*, fost binefăcĕtor al clasei meseriaşilor nostri, în scopul eternisării memoriei decedatului, a dăruit fondului „Darul de Crăciun“, 10 cor.; fondului „Dr. D. P. Barcianu, pentru ajutorarea sodalilor lipsiţi de lucru“, 10 cor.; fondului „vĕduvelor şi orfanilor meseriaşilor români“, 10 cor.; fondului „Masa învĕţăceilor meseriaşi români“, 10 cor.; şi „fondului de 20 fileri, pentru cumpĕrarea unei case cu hală de vênzare“ 10 cor., în total 50 cor., pentru ceea-ce comitetul „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“ esprimă sincera sa mulţămită şi recunoştinţă.

*

Têrg de vite supletoriu în Sebeşul-săsesc. Sub nr. 69286 ministrul de comerciu a conces oraşului Sebeşul-săsesc sĕ ţină în 29 şi 30 Novembre st. n. têrg de vite supletoriu, sub condiţia însĕ: dacă pănă atunci va fi posibil sĕ fie absolvat oraşul de sub carantina decretată din causa bólei de gură şi unghii, ce grasséză în Lancrăm. Comunicatul despre acéstă absolvare se va publica la timpul seu în fóia oficială a comitatului.

*

Unde nici Rothschild nu póte fi proprietariu. In vara anului trecut autorităţile districtuale din Caucaz (Rusia) au pus în licitaţiune publică terenurile petrolifere din apropierea oraşului Bacu, proprietate erarială. Firma Rothschild din Paris a cumpĕrat o mare parte din aceste terenuri. Contra cumpĕrării a protestat însĕ presa ruséscă, argumentând deosebi cu faptul că Caucazul aparţine acelor regiuni ale statului, în cari evreilor le este oprit a-şi procura proprietate de pămênt. Afacerea a ajuns în deliberarea senatului, care a decretat invalidă cumpĕrarea făcută de Rothschild.

*

„Un atentat neruşinat! Rĕspuns la broşura roşie *„O pagină din viéţa lui Arsenie Vlaicu“*, de „Un amic al moralei publice“, de Arseniu *Vlaicu*. — Pe la începutul anului curent un pamflet anonim, tipărit la tipografia Baier din Bucureşti, dar' — cum se vede din broşura cu titlul de mai sus a dlui Arsenie Vlaicu — comandat de nişte *indivizi tufari* din societatea română de dincóci de Carpaţi, acusa pe dl Vlaicu de *jurămênt fals*. Causa a fost ventilată şi în unele ziare româneşti ale nóstre, deosebi în „Drapelul“ şi „Tribuna Poporului“, ba „amicii“ tufari ai „moralei publice“ i-au căştigat întrare şi în colónele ziarului „Független Magyarország“, care publicând comunicatul i-a făcut următoriul comentariu: „Numai în cercuri româneşti se pot afla „amici ai moralităţii publice“ atât de josnici“. Clica „amicilor moralităţii publice“ a făcut, ca pamfletul sĕ pótă fi cetit şi de elevii şcólelor nóstre medii din Braşov (Sigur, condusă de principiul pedagogic, de a susţiné *autoritatea profesorilor* faţă cu elevii!), a făcut vênt cestiunii şi în conferenţa profesorală şi în comitetul casinei române din Braşov, cu scop de a nimicí moraliceşte pe Arsenie Vlaicu.

In faţa unei acuse atât de grave, dl Vlaicu — după-ce nu i-a succes sĕ afle pe autorul pamfletului — a cerut la procuratura tribunalului din Braşov cercetare criminală contra sa. Pusă în curgere acésta cercetare, ea s'a terminat cu sentinţa tribunalului regesc, nr. 3702/1903 dto 17 Iulie, aprobată de Tabla regéscă din Murĕş-Oşorheiu sub nr. 1071 B. 1903, dto 11 August, de următoriul cuprins: Tabla regéscă din Murĕş-Oşorheiu luând la pertractare, în urma recursului procuraturei reg., în şedinţa închisă ţinută la 11 August 1903 causa penală pusă în curgere contra lui Arseniu Vlaicu pentru jurămênt fals, în care senatul de acusă al tribunalului din Braşov a adus *sentenţă de sistare* la 17 Iulie 1903 sub Nr. 3702/903, a pronunţat următórea sentenţă: Tabla regéscă *apróbă sentenţa amintită mai sus a senatului de acusă*, cu acea modificare. că sistarea o baséză pe punct 1. al § lui 264 B. p.

Dl Vlaicu a primit deci satisfacţie completă, de la cel mai competent for.

Cărţi şi reviste.

Anuarul băncilor române pe anul 1904, editura delegaţiunii conferenţei directorilor de bancă. Sibiiu, tipariul tipografiei archidiecesane. Conţine: date calendaristice, cu indicarea terminelor pentru plătirea dării funcţionarilor, a terminelor pentru plătirea competinţelor de timbru după împrumuturi şi după salariile funcţionarilor şi servitorilor, terminele sortării diferitelor losuri şi cele ale scadenţei cupónelor; datele privitóre la 90 institute de credit şi economíi române (anul înfiinţării, capitalul social, fondul de reservă, valórea nominală a acţiilor, dividenda celor trei ani din urmă, lista membrilor direcţiunii, comitetului de supraveghiare, funcţionarilor, bilanţul şi distribuirea profitului); bilanţul general al băncilor române pe anul 1902; informaţiuni asupra monetelor diferitelor state; estras din regulamentul afacerilor băncii austro ungare; estras din tarifele de postă şi telegraf; competinţe şi timbre; cheià pentru calcularea intereselor; şi procesul verbal luat în şedinţa III a directorilor băncilor române, ţinută la 19 Octobre 1903 în Sibiiu.

*

„Advocatul poporal“, fóie juridică-administrativă, redactată de Pavel *Rotariu*, advocat în Timişóra, nr. 5. dto 1 Novembre st. v. a apărut cu următoriul sumariu: „Congresul naţional-bisericesc român“ (raport), „Legea despre economia şi poliţia de câmp“ (Art. de lege XII. din 1894), traducerea şi esplicarea legii (continuare din numérul anterior); „Dreptul de succesiune (moştenire) după legile ungare şi după codul civil austriac; „Din dreptul public (arondarea politică a Ungariei, civii statului, căştigarea drepturilor civice, perderea lor, egalitatea de drept a civilor) şi decisiuni curiale (privitóre la procedura criminală).

„Advocatul poporal“ apare odată pe lună (la 1-a st. v.) şi costă 6 coróne pe an. Redacţia şi administraţia: în Timişóra-Fabric (Temesvár-Gyárváros), kis-zsák utcza nr. 5.

*

„Luceafĕrul“, revista literară a tinerimei universitare române din Budapesta, fascicolul 21 dto 1 Novembre, a apărut cu următoriul sumariu: Pagini din trecut (din istoria culturii Românilor bihoreni), comunicate de Vasilie Pêrvan; Folclor (cântece poporale) culese de George Tulbure; Tragedia omului, de Madách Imre, tradusă de Octavian Goga (continuare din fascicolii anteriori); Zadarnic, poesie de Nic. Octavă; La clinică (memoriei lui Leontin Drăgan), de Simin; Visuri ca revelaţii artistice, de Gavriil Todica; Mărióra, schiţă de Horia Petra-Petrescu, apoi „Confetti“, „Itoria unei mămăligi“, cronice şi rĕspunsuri redacţionale. Ilustraţiuni: portul din comuna Glogon (Panciova) şi reuniunea română de cântări din Lugoj.

„Luceafĕrul“ apare la 1 şi 15 a lunei în editura tipografiei „Poporul Român“ în Budapesta, şi costă 45 fileri fascicolul. Redactori: Alexandru Ciura şi Octavian Goga. (Redacţia în Zöldfautcza nr. 13, administraţia în Vörösmartyutcza nr. 60/a.)

*

„Fĕt Frumos în grădina Sfintei Vineri“, ~~feerie în 3 tablouri, de Constantin~~ *Berariu*. Tipariul tipografiei societăţii „Şcóla Română“ din *Sucéva*. Editura societăţii academice „Junimea“ din *Cernăuţi*. Preţul 1 corónă.

*

„Metropolia Românilor ortodoxi din Ungaria şi Transilvania“, de Dr. Ilarion *Puşcariu*, archimandrit, vicariu archiepiscopesc. Lucrare valorósă, bine apreciată atât la noi, cât şi in ziarele şi revistele din România, din prilejul apariţiei sale. Se împarte în două părţi; prima parte, pe 23 cóle de format 4° mare, conţine un studiu istoric amĕnunţit, despre reînfiinţarea metropoliei nóstre, ear' a doua, pe 55 cóle, conţine o valorósă colecţie de documente, Congresul naţional-bisericesc al metropoliei nóstre în sesiunea din anul curent (şedinţa VII) *apreciind valórea literară* a opului Preacuvioşiei Sale, a *esprimat autorului recunoştinţă*.

„Metropolia“ a apărut în editura consistoriului metropolitan şi costă 6 coróne. Se póte procura de la librăria archidiecesană. (Sibiiu, strada Măcelarilor nr. 45).

*

In *Tipografia archidiecesană* a eşit de sub tipariu **Liturgieriul** (cu litere latine) revisuit şi retipărit cu binecuvêntarea Inaltpreasfinţiei Sale dlui **Ioan Metianu**, archiepiscop şi metropolit. Cuprinde, pe lângă cele treí liturgii, rugăciunile ocasionale din liturgieriul vechiu şi numĕróse îndrumări tipicale pentru toţi slugitorii la altariul Domnului, precum şi „Rênduiala chiămării Duhului sfânt“, reclamată din mai multe părţi. Se estinde pe 42 cóle de tipariu şi se presintă şí din punct de vedere technic ca o carte ce face cinste tipografiei archidiecesane. Se póte procura de la *Librăria archidiecesană* din *Sibiiu* (Nagyszeben). Preţul: **broşat cor. 6·—, legat cor. 8·—.**

Din public.*)

Mulţămită publică.

Subscrisul, în numele parochienilor din comuna bisericéscă *Corueni* prin acésta esprim cea mai profundă mulţămită parochului nostru dl Vasiliu Andreiu pentru marinimositatea ce a arătat faţă de noi, sărindu-ne în ajutor chiar atunci când eram în strîmtorarea cea mai mare, dându-ne un ajutoriu în bani gata de 220 coróne, pentru plătirea grădinei şcolare. Fapta acésta e atât de nobilă, în cât n'are lipsă de comentariu.

Dee Dzeu, ca tóte comunele sĕ aibă astfel de păstori sufleteşti!

Atot puternicul sĕ 'i resplătéscă acéstă faptă într'adevĕr creştinéscă!

Corueni, 20 Octobre 1903.

In numele parochienilor:

Bartolomeiu Farcaşiu
învĕţătoriu, epitrop I.

Dare de sémă şi mulţămită publică.

Pentru edificarea bisericei gr.-or. din *Porumbacul-superior-rĕsăritean*, pe lângă ofertele publicate în „Telegraful Român“ din anul 1902 nr. 61, au mai dăruit următorii preastimaţi domni şi dómne:

Ioan Stoichiţă, şef de gară în România, 40 cor., Candid Popa, învĕţătoriu în Sibiiu, şi soţie-sa Elisaveta, 20 cor., Nadasdy, comerciant în Sibiiu, 10 cor., Dimitrie Solomon, învĕţătoriu în Streza-Cârţişóra, 1 cor., Instit. de credit şi economíi „Olténa“ din Viştea-inf., 20 cor., Spiridon Lupu, 2 cor., Elena G. Strava, 1 cor., Iosif Gofler, 10 cor., Gavriil Lupu, 20 cor., Eva I. Bărglăzan, 4 coróne, Nicodin Cârstea, 40 cor., Ión G. Frâncu, 1 cor., George D. Strava, 16 cor., George Chicu, 2 cor., George Şamu, 1 cor., Nel Şamu, 2 cor., vĕd. Paraschiva Căpăţină, 2 cor., Eva Gav. Popianăş, 30 cor., Luca şi Maria Popianăş, 20 cor., Gavriil Popianăş, 2 sfeşnice mari lângă uşile împĕrăteşti, în valóre de 50 cor., Maria Solomon, preotésă, o masă de pĕr pe prestol şi una la proscomidie, — toţi acestia din Porumbacul-super.-rĕsăritean. Institutul de credit şi econmíi „Porumbăcéna“ din Porumb.-inf., 15 cor., o femeie din Avrig, 60 cor., N. N. din Sibiiu, 22 cor., N. N. din Sibiiu perdelele la uşile împĕrăteşti în valóre de 60 cor., Elena Sander n. Moldovan, 2 candele de argint-nikel, Elena Sift n. Lascu, o candelă, Elena Balteş n. Bogorin şi Maria Şun o candelă, — tóte din Sibiiu.

Pentru jertfele aduse pe altariul Domnului, în numele comitetului parochial şi al întregului popor aduc pe acésta cale mulţămitele nóstre, rugând pe bunul Dzeu, ca sĕ le dăruéscă rĕsplata coréscă.

Porumbacul-superior-rĕs., la 20 Octobre 1903.

Nicolae Solomon
paroch gr.-or.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primeşte rĕspunderea.

Nr. 328 1903. [266] 1—3

Concurs

Pentru **întregirea parochiei** de clasa a III-a **Budnș**, protopresbiteratul Bistrița, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch, sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și înainta suplicele instruite conform legei în terminul deschis la oficiul protopresbiteral gr. or. al tractulni Bistrița în Bistrița, avênd a se înfățișa în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre, înaintea alegĕtorilor pentru a cânta, respective a celebra și a cuvênta.

Bistrița, la 28 Septembre 1903.

In conțelegere cu comitetul parochial.

Simeon Monda
protopresb.

Nr. 879 1903 [267] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea în mod definitiv a postului de **învĕțătoriu** de la școla poporală din **Tĕu**, tractul Mercurea, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 600 cor. din repartiție de pe popor, grădină 400 stângini ☐ și cuartir în edificiul școlei.

Invĕțătoriul are îndreptățire la cuincuenal după 5 ani de serviciu de la alegerea sa.

Reflectanții au a-și așterne suplicile lor concursuale instruate conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu, în terminul deschis.

Mercurea, 3 Novembre 1903.

Oficiul protopresbiteral.

Avram Pecurarin
protopresbiter.

Mese de scris

de fason modern, din lemn de nuc, frumóse și eftine.

[26 **E. Petruțiu**
strada margareta nr. 8.

3607/190. fszb. [259] 2—3

Árverési hirdetmény.

Szebenvármegye nagyszebeni járásába bekebelezett **Porcsesd község** tulajdonát képező „Valea Riudiboului“ nevű erdőrészben mintegy 250 kort. holdnyi területen megtakarított bükk favágásokban szakértőileg megbecsült **4446l m³ bükkhasábfa** és **8017 m³ bükkdorong és ágtamennyiség 1903. évi november hó 21-én** d. u. 3 órakor Porcsesd község irodájában árverésen fog eladatni.

Kikiáltási ár 33527 K 80 f.

Bánatpénz 3352 K 78 f.

Utóajánlatok figyelembe nem vétetnek

Irásbeli zárt ajánlatokához a kíirt bánatpénz csatolandó. Az általános árverési és szerződési feltételek alólirott járási főszolgabirónál és a nagytalmácsi m. kir. járási erdőgondnokságnál megtekinthetők.

Nagyszeben, 1903. novemb. hó 5-én.

A járási főszolgabiró:
Fabritius.

A apărut:

Modele de cusături românești

Prețul **50 fileri,** plus porto 5 fileri.

Libraria archidiecesană.

A apărut:

Calendariul archidiecesan pe anul visect 1904.

Prețul unui exemplariu **40 fil.**, cu șematism **80 fil.**, porto postal **10 fil.**

Libraria archidiecesană, Sibiiu.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta!

Nu e mijloc secret

vindecă și învioréză pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosesce contra *durerilor de cap si dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni și picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui* și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Prețul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copíi și femei de constituție fórte slabă.

[2] 46

Espeditie din centru și locul de vêndare pentru țéră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colțul strada Kálmán.

Anunț colectiv al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“.

Comitetul Reuniunii își permite a recomanda onoratului public românesc pe comercianții și industriașii nostri de mai jos și a 'l ruga sĕ binevoiéscă a 'și acoperí trebuințele sale — întru-cât e cu putință — de la acestia. — Totodată aduce la cunoștința acelor părinți, cari au copíi pe cari i-ar aplica la meserii, că comitetul nostru mijlocește așezarea lor pe la măestri buni.

Const. Dragoș
pantofar.
Işi recomândă prăvălia sa cu tot feliul de **ghete** și **cisme**. Esecută lucru după comandă în lucrătórea proprie. Primește reparaturi. Cercetéză têrgurile mai mari.
Piața mare nr. 5.

N. S. Nadasdy
comerciant.
Piața mică 31: Prăvălie de manufactură
Str. cisnădiei 28: Prăvălie (filiala) de pânzături și albituri.

Renumitul
Hotel Mihaiu
Odăi elegante, cafenea și restaurant cu mâncări și beuturi bune Trăsură la disposiție pentru fie-care plecare și sosire de tren.
— Prețuri moderate —
Strada turnului nr. 11.

Ioan Roman
Salon de ras, frisat și tuns.
Deposit: de parfumuri, legători de mustațe, perii și altele.
Str. Poplăcii-mari nr. 4

Bereria mare
(Iosif Barbu).
Restaurant provĕdut cu tot feliul de mâncări și beuturi. In Dumineci și sĕrbători — concert. Serviciu prompt.
Prețuri eftine.
Promenada Bretter.

Teod. Popescu
comerciant.
Recomândă marele seu **deposit** cu **mărfuri de manufactură.**
Prețuri moderate.
Piața mică nr 14.

Stefan Moga
franzelar (jimblar)
Deposit mare de **făină**
La comande mai mari de jimble, covrigi sau pâni dă rabat.
Strada trenului nr. 4.

Zaharie Moga
franzelar.
Prăvălii cu jimble, covrigi, pâne de tot soiul, făină albă, roșie (pentru vite).
Str. poplăcii nr. 1 și 23.

Ales. Lucian
cismar.
Are prăvălie de tot feliul de **cisme** și **ghete** produse proprii. Caută têrgurile mai mari din comitatele: Sibiiu, Hunedóra, Alba-inf., Têrnave și Făgăraș.
Dragonerwache nr. 2.

Eremie Purece
lăcătușerie de artă și construcții.
Deposit de sobe (cuptóre) de bucătărie.
Esecută reparaturi de tot soiul.
Lucru solid.
Prețuri moderate.
Strada brânzii nr. 9.

Maria Mitoc
institut de spălare (curățire) și călcare fină de albituri bărbătești și femeești după sistem vienez.
Serviciu prompt.
Prețuri convenabile.
Strada urezului nr. 11.

Ales. Nemeș
ferar (faur).
Esecută tot feliul de lucrări ce cad în brésla sa. Ia în întreprindere esecutarea de trăsuri și căruțe de tot feliul.
Lucru solid și durabil.
Prețuri moderate.
Strada ocnii nr. 34.

Vasile Bann
cismar.
Prăvălie de tot feliul de încălțăminte. Esecută lucru după mĕsură, cum și reparaturi.
Cercetéză têrgurile mai mari din comit. Sibiiu și din comitatele învecinate. Prețuri moderate.
Strada ocnei nr. 7.

Zaharie Aron
cismar.
Işi recomândă depositul seu de **cisme** și **ghete** de tot soiul. Primește comande și reparaturi. Cercetéză têrgurile mai mari din comitat. Sibiiu, Hunedóra, Alba-infer. Têrnave și Făgăraș.
Strada nouă nr. 12.

I. Mihălțian
Atelier de încălțăminte.
Esecută tot feliul de încălțăminte, cum și reparaturi.
Lucru solid
Prețuri moderate
Strada poplăcii nr. 19

Emil Petruțiu
măsar
de construcții și mobile.
Esecută tot feliul de lucrări de la cele mai simple până la cele mai artistice ce cad în specialitatea sa.
Prețuri fórte moderate.
Strada margareta nr 8.

Med. de aur Pitești 1883 | Med. de arg. București 1883
Petru Ilieș
compactor
și incadrator de tablouri
Esecută tot feliul de lucrări ce cad în specialitățile sale.
Prețuri moderate.
Str. măcelarilor nr. 12.

Petru Moga
franzelar.
Deposit de făină albă și roșie (pentru vite). Primește întrĕ altele și comande pentru colaci sau jimble la pomeni.
Strada urezului nr. 27.

Petru Bota
croitoriu.
Confecționéză tot feliul de haine bărbătești. Deposit de haine (costume) țĕrănești pentru femei (în port seliștenesc), pe care le pune în vîndare în têrgurile mai mari din comitatele: Sibiiu, Hunedóra, Alba-inferióră, Têrnave și Făgăraș.
Primește și comande.
Imprumută costume.
Strada rațelor nr. 11.

G. Bendorfean
văpsitor și pictor de firme.
Esecută tot feliul de lucruri aparținĕtóre acestor ramuri. Pictéză prapori, icóne sfinte (în stil bizantin). Esecutare fină. Prețuri moderate.
Piața Hermann nr. 3
(lângă Casarma cea mare).

Crucița & Sinu
croitori.
Esecută tot feliul de haine bărbătești, civile și militare, cum și reverenzi.
Primește reparaturi.
Prețuri convenabile.
Str. Bruckenthal nr. 27.

I. Popa-Popidan
măsar
de construcții, mobile și biliarde.
Esecută tot feliul de lucrări ce cad în aceste ramuri. — Lucru solid.
Prețuri moderate.
Strada rațelor nr. 20.

George Prașca
cismar.
Deposit de tot feliul de **cisme** și **ghete**. Esecută după comandă.
Caută têrgurile.
Primește reparaturi.
Prețuri moderate.
Strada nouă nr. 47.

Isid. Grindean
cismar.
Deposit de tot feliul de **ghete** și **cisme**. Primește comande. Esecută și reparaturi. Cercetéză têrgurile mai mari din comitatul Sibiiu și comitatele învecinate.
Prețuri eftine.
Strada nouă nr. 3.

P. Mihălțian
pantofar.
Primește comande pentru esecutarea de tot soiul de **ghete**, cum și reparaturi.
Strada turnului nr. 21.

T. Moldovan
cismar.
Deposit de tot feliul de **cisme** și **ghete**. Primește comande. Esecută și reparaturi. Cercetéză têrgurile mai mari din comitatul Sibiiu și comitatele învecinate.
Prețuri moderate.
Str. Gușteriții nr. 85

Ioan Stanciu
zugrav de case
Zugrăvește case, biserici, etc., în diferite forme și colori.
Primește comande și în jur.
Strada turnișorului 101.

Iuliu Salamon
măsar
de construcții și mobile.
Işi recomândă marele seu deposit de tot feliul de mobile. Primește comande de tot soiul de lucrări ce cad în specialitățile sale.
Prețuri convenabile.
Strada faurilor nr. 15

Redactor prov. Dr. George Proca.

Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane

Nr. 124 Sibiiu, Sâmbătă 8/21 Novembre 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 34
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Cântările bisericeşti.

Sibiiu, 20 Novembre n.

In tóte liturgiile nóstre ne rugăm pentru cei-ce iubesc podóba casei Domnului.

„Sfinţeşte pe cei-ce iubesc podóba casei tale“ acestea sunt cuvintele, cari le rostim pe la sfêrşitul liturgiei.

Podóba casei Domnului a fost în tóte timpurile şi fi-va până când biserica va esista, cântarea, după cum ni-a rĕmas ea de la părinţii nostri, după cum o normézǎ sfintele canóne, după cum ni-s'a păstrat din generaţiune în generaţiune.

Cântarea frumósă, lin esecutată, textul bine şi cu înţeles accentuat, înalţă inimile credincioşilor.

Cântarea e chiămată sĕ nobiliteze inimile, sĕ delăture patimile dintrĕ ómeni, sĕ predispună pe om pentru lucrurile cele sfinte.

La actele mari din viéţa omenéscă rolul principal a fost totdéuna reservat cântărei.

La naşterea Domnului Christos îngerii au intonat sublima cântare: Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu, şi pe pământ pace, întrĕ ómeni bunăvoire.

In mitologia grecilor vocea omenéscă cu cântarea a îmblânḑit furia fiarălor sĕlbatice.

In testamentul vechiu marele împĕrat David laudă pe Dumnezeu întimpĕne şi în hore, în strune, şi în organe, în chimvale binerĕsunătóre, şi în chimvale de strigare.

La sunetul harfei lui David se îmblênḑeşte furia împĕratului Saul.

Acest rol nobilizător zace înaintea ochilor nostri, când vorbim de cântările bisericilor nóstre.

Şi cu predilecţie vorbim noi de rolul important al cântărilor în biserica nóstră, noi, cari din pruncie ne-am îndeletnicit cu aceste frumóse cântări, cari totdéuna am arătat interes faţă cu cântările bisericei nóstre, şi cari cu durere vedem, cum azi în sînul poporului nostru nu mai este zelul învăpăiat pentru aceste cântări.

Noi nu odată am accentuat, că azi în ce priveşte cântările bisericeşti suntem în decadenţă, şi acésta decadenţă, cu inimă liniştită nu o putem pune în sarcina institutului nostru archidiecesan pedagogic-teologic, nici în cea a puterilor aplicate acum acolo.

Noi cei mai bĕtrâni ne aducem încă bine aminte, că încă şi cătră sfîrşitul vecului trecut mai erau anumite centre, unde se învĕţau cântările nóstre bisericeşti, şi se formau cantorii de pe la bisericile nóstre.

Fericitul Ioan Popescu cam în glumă cam în serios le numia conservatórele nóstre de musică.

Şi era îndreptăţită acea numire, căci în acele şcóle se conserva musica, se conservau şi se cultivau cântările nóstre.

Preste 100 de ani s'a susţinut un asemenea conservator în familia nóstră, a celor ce scriem aceste şiruri, şi mie şi acuma 'mi sunt cele mai plăcute reminiscenţe serile lungi de érnă, în cari fiitorii cântareţi de pe la biserică luau învĕţătură din cântările bisericeşti şi din tipic, şi eu la acest conservator am învĕţat cântările.

Azi acela, asupra căruia zace responsabilitatea pentru binele, pentru prosperarea bisericii: Inaltpreasânţia Sa archiepiscopul şi metropolitul nostru prin cerculariu a atras atenţiunea conferenţelor preoţeşti asupra acestei cestiuni, şi voeşte sĕ audă glasul preoţimei şi mijlócele de sanare.

Intrĕ mirenii nostri cel mai aprópe cu inima de tot ce póte promova binele bisericei, bĕtrânul Ioan cavaler de Puşcariu, încă de mult, în prevederea sa că în curentul actual dimpreună cu şcólele ne vom perde şi bisericile, a atins cestiunea cursurilor de cântări, sau centrele de conservatorii bisericeşti, de care am făcut amintire mai sus, cari vor avé meniţiunea sĕ ne conserve cântările bisericeşti, podóba bisericilor nóstre.

Asupra acestor cestiuni va trebuí sé medităm toţi, cărora ne zace la inimă interesul bisericii.

După ce vom auḑí glasul conferenţelor preoţeşti, vom reveni.

Din dietă. Şedinţa de alaltăeri a dietei ungare are deosebită însemnătate. Ministrul-president *Tisza*, interpelat în causa enunciaţiunilor făcute de ministrul-president austriac în şedinţa de Marţi a dietei austriace (tractate la alt loc în numĕrul present) a respins hotărît ingerinţa colegului seu în afacerile Ungariei, fie şi privitor la cestiunile comune ale monarchiei şi astfel şi privitor la armată, ear' dieta a aprobat *unanim* responsul.

Intrându-se apoi în ordinea de zi, s'a continuat desbaterea projectului despre contingentul de recruţi, vorbind contra lui deputaţii *Kecskeméthy* Ferencz (kossuthist) şi *Zbóray* Miklós (poporal).

La Viena. Ministrul-president *Tisza* şi ministrul de finanţe *Lukács* au plecat alaltăséră la Viena, spre a participa la statorirea projectelor ce vor fi a se presenta delegaţiunilor cu privire la spesele comune.

Regele şi regina Românieí în Februarie a. c. vor merge la Abbazia pentru a petrece acolo o parte a ernli. Cum vesteşte „Agenţa Naţională“, MM. Lor vor avé întâlnire la Abbazia cu M. Sa împĕratul şi rege al nostru *Francisc Iosif I*, cu *regele Oscar* al Svediei şi Norvegiei, şi cu *regele George* al Greciei.

Secretariul de stat Sándor. Fóia oficială de alaltăeri publica următoriul decret regal:

In urma propunerii făcute de ministrul-president al meu, însărcinat cu conducerea ministeriului de interne, numesc secretariu de stat în ministeriul de interne pe Sándor János, comitele comitatului Murĕş-Turda şi al oraşului liber regesc Murĕş Oşorheiu, pe lângă absolvarea lui de la aceste posturi. — Dat in Wallsee la 14 Novembre 1903. *Francisc Iosif* m. p., conte Stefan Tisza m. p.

Un rege uman. Zilele trecute „Monitoriul oficial“ al României a publicat un ordin al M. Sale regelui *Carol*, în care după numĕróse disposiţiuni luate din directă iniciativă a regelui şi menite a ridica valórea armatei, M. Sa 'şi aduce de nou a minte şi de — *talpa puterii armate*, de soldăţimea gregară, espusă şi în România, ca pretutindenea, discreţiei oficerilor şi suboficerilor, cari — cu rare esceptiuni — o tractéză cât se póte de brutal. Pentru introducerea unei tractări mai umane a soldăţimei de rênd regele Carol în 10 Maiu 1902 dase un ordin cătră armată, în care interzicea baterea soldaţilor. Acest interdict îl repetă acum, în ordinul amintit mai sus, zicênd următórele:

„Vĕ îndemn *din nou* a conlucra cu Mine pentru-ca *lovirea sĕ dispară din armată*. Reamintiţi gradelor interióre, că cel care loveşte, dovedeşte că este lipsit de alte mijlóce pentru educaţiunea soldatului, şi că *nu merită prin urmare gradul seu*; ear' oficerilor, că este în contra demnităţei lor de a întrebuinţa mijlóce cari nu ridică moralul soldatului, ci apasă asupra lui. Reamintiţi-le, că ei nu au numai datorinţa de a da soldatului, într'un interval de timp, o căţime de cunoştinţe teoretice şi practice, ci că trebue sĕ ridicăm pe omul neeult mai sus, prin propria nóstră purtare şi influinţa ei asupra lui. Ordon, ca dorinţele Mele în acéstă privire sĕ fie esecutate cu tótă sfinţenia.“

Intenţie nobilă, isvorită din suflet nobil.

Pe a cui parte e dreptatea?

In şedinţa de Marţi a dietei imperiale austriace, după esposeul ministrului de finanţe a vorbit ministrul-president *Körber*, făcênd de nou declaraţiunea, că în cestiunile cari privesc afacerile comune ale monarchiei, deci şi în cestiunea armatei, reforme şi schimbări se pot face numai cu consensul ambelor guverne ale monarchiei (al Austriei şi al Ungariei), respective, că în temeiul transacţiei de la 1867 guvernul Austriei este îndreptăţit a se ingera atât formal cât şi esenţial, în merit, în cestiunea reformelor în armată, pretinse din ceealaltă parte a monarciei (Ungaria).

FOIŞÓRĂ

Din vremea gónelor.

De N. Regman.

(Fine.)

Astfel de ómeni avea biserica Domnului pe timpurile acelea, tari în credinţă ca stânca de granit, plini de duh sfânt şi de dragoste dumnezeéscă şi dreptate. Smeriţi, cu inima înfrântă, dar' dornică de lumina adevĕrului. Ear' noi? Unde şi care e adevĕrul nostru? Intr'adevĕr acolo am ajuns, ca dreptatea şi adevĕrul sĕ nu le mai înţelegem, sĕ nu le mai pĕtrundem.

Cum sĕ iubim dreptatea şi adevĕrul, când nu le cunóştem! Fără dragoste faţă de Dumnezeu, fără dragoste faţă de aprópele, nu avem dragoste faţă de noi înşine! Cum sĕ iubim pe Dzeu, pe care nu 'l cunóştem, când despreţuim făpturile lui, pe cari le cunóştem?! Cum sĕ iubim pe deaprópele cu adevĕrată iubire, când şi pe noi înşine ne iubim cu iubire făţarnică? Cum sĕ facem semenilor bine, când nouĕ nu ne ştim face?! Ne-am întunecat în sufletele nóstre şi inimile nóstre sterpe sunt. Nimic nu mai e în noi, totul e spoială. Credinţa nóstră e fum şi nu stâncă de granit, „Dzeul nostru umbră“. „Toţi pe buze au virtute, ear' în ei monedă calpă.“

Mai suntem noi óre fii lui Dzeu, celui atot bun, îndelung răbdător şi uşor iertător, rĕscumpĕraţi prin sângele cel sfânt al mieluşelului celui blând? Călcând poruncile Tatălui, vrăjmaşii lui ne facem, căci nu vrerea lui o îndeplinim, ci vrerea şi poftele nóstre. Tot pĕcatul în fieşte-care zi îl facem cu osîrdie: clevetire, hulă, linguşire, ţinere în minte de rĕu, călcare de jurământ, vorbă mincinósă, vorbe de ruşine firéscă şi afară de fire, şi ceea ce nu se află nici în fiinţele necuvêntătóre, acésta fórte păgâneşte din nou isvodim. — O cât de înţelept, cât de adevĕrat, câtă cunóştere de fiinţă cuvêntătóre arată ruga fierbinte a patriarchului Callist din Constantinopol:

„Nu numai dragostea ta am lăpĕdat, ci şi ca fiarele unul asupra altuia ne purtăm, şi unul altuia trupurile mâncăm prin feluri de lăcomii şi prin nedirépta voinţa nóstră. Deci cum suntem vrednici a lua facerile de bine ale Tale? Că Tu eşti drept, noi nedrepţi. Tu iubeşti, noi vrăjmăşim; Tu eşti îndurat, noi neînduraţi; Tu facĕtor de bine, noi răpitori! Ce împărtăşire avem cu tine, ca sĕ ne şi împărtăşim cu bunătăţile Tale? Mărturisim direptatea Ta; cunóştem judecata cea de istov a nóstră; propovĕdum facerile Tale de bine, — a mii de morţi suntem vinovaţi; iată sub mâna Ta cea lucrătóre şi care ţine tóte, petrecem .....“

Oh! unde ai ajuns omenime cu tótă ştiinţa ta! Mai bună e óre omenimea cea ştiutóre, de cât cea neştiutóre? Nici de-cum! Ameţiţi de fumurile erudiţiei şi culturei ocolim biserica, suprimând idealul suprem, fără temere de Iehova ne lăsăm pradă viţiilor şi pĕcatelor. Perit'a de la faţa nóstră adevĕrul şi dreptatea s'a ascuns. Indepărtatu-ne-am de Domnul şi în întunerec am ajuns.

Unde vom merge prin besna vrăjită de fărădelegile nóstre?

Bărbaţi fericiţi, înflăcăraţi de focul cel sfânt al credinţei şi al dragostei, dornici de adevĕr şi dreptate, îngăduitu-v'a cel de sus sĕ vĕ umpleţi de înţelepciunea divină! Pe dinaintea ochilor sufleteşti se destramă pânza trecutului! în care aţi luptat nădăjduind în cel Atotputernic, se destramă fir cu fir, întêmplare cu întêmplare, din cari înţelepciunea şi credinţa isvoreşte. Noi însĕ, slujbaşii poftelor şi patimilor, noi cei cari ne urmărim şi prigonim din pricina intereselor trecĕtóre şi meschine, noi nici-odată nu vom întra în „sapientiae templa serena“.

Unde e credinţa cea neclintită, înrădăcinată adânc în conştiinţă, unde e focul cel sfânt şi dragostea cea nemărginită a străbunilor, cari munţilor au zis sĕ se mişte, şi s'au mişcat, sórelui sĕ stee, sĕ lumineze, întunerecul păgânităţii sĕ 'l rănéscă, şi rĕutatea sĕ piară, şi aşa s'au întêmplat. Vijeliilor viforóse deslănţuite asupra-le li-au poruncit sĕ se mulcoméscă şi s'au mulcomit. — Pe noi însĕ ni-a văruit fumurile culturei false şi imorale! Nu astfel de cultură pretinde mintea şi inima nóstră, ci o cultură adevĕrată; o cultură adăpată la isvorul rĕcoritor al sentimentelor religióse morale şi naţionale. Civilisaţia trebue sĕ fie moralul.

Căci ce ni-ar folosí sĕ ştim tot ce e în vĕzduh, în ceriu şi pe pământ, dacă am trăí tot în strîmbătăţi, am jefuí, am prigoní, am învrăjbí, adecă ne-am face mai rĕi de cât am fost.

Un glas tainic se desprinde din slovele celor bĕtrâni, un glas care ne îndémnă spre curăţirea inimilor şi sufletelor, a ne apropia earăşi de Domnul ceriurilor, de biserică, corabia salvatóre a némurilor, în deosebi a némului nostru. Dzeul părinţilor nostri, îndreptéză-ne spre calea adevĕrului şi dreptăţii, luminată de credinţa cea sfântă; fă, ca tótă suflarea românéscă sĕ înţelégă, că credinţa e odorul, moşia, cinstea, sângele şi fiinţa nóstră în veci!

La începutul vorbirii Körber a zis următórele: „Când înainte cu câteva săptămâni guvernul convocase dieta, ca sĕ modifice legea de recruţi votată în Februarie a. c., mi-am fost ţinut de datorinţă sĕ fac on. diete cunoscute evenimentele acelea de natură politică generală, cari se refer la raporturile ambelor părţi ale monarchiei şi la afacerile militare. Enunciaţiunile mele făcute atunci, *au fost atacate aspru în partea cealaltă a monarchiei*, de o parte în urma raportării inesacte a punctelor esenţiale din cele ce zisesem, pentru ce asupra mea nu apasă nici o rĕspundere, de altă parte însĕ *şi din causa punctului de mânecare principial al guvernului austriac*. In privinţa din urmă *nu pot retracta nimic*, pentru-că totdeauna m'am acomodat strict legii transacţiei. §. 5 al legii austriace din 21 Decembre 1867, care se refere la afacerile comune ale tuturor statelor monarchiei austro-ungare şi la administrarea acelor afaceri, glăsueşte din cuvênt în cuvênt astfel (ceteşte): „Disposiţiunile privitóre la comanda, conducerea şi organisarea internă a armatei comune formézá dreptul esclusiv al M. Sale“. Prin acésta este decretat lămurit, că *ingerinţa legislativei în aceste terenuri de drept nu póte avé loc*. § ul 13, corĕspundĕtor, al art. de lege ungar 13 din 1867 glăsueşte astfel (ceteşte): „In temeiul drepturilor constituţionale privitóre la armată ale M. Sale, totul ce se refere la comanda, conducerea şi organisarea internă unitară a armatei întregi şi astfel şi a armatei ungare, ca parte constitutivă a întregei armate, se recunóşte ca aparţinênd dreptului de dispunere al M. Sale“. Dreptul suveran de dispunere al M. Sale în aceste afaceri e recunoscut deci şi aci în întreg cuprinsul lui. De şi în textul legii ungare lipseşte espresiunea *esclusiv*, lacuna acésta în merit e absolut neînsemnată; ea e abundant suplinită prin espresiunea *unitară*, cuprinsă în acest text de lege, care — în schimb — lipseşte din textul austriac. Deóre-ce legea ungară accentuézá espres unitaritatea comandei, conducerii şi organisării interne şi numeşte armata ungară parte constitutivă (complimentară) a armatei comune, ea e în deplină consonanţă cu textul legii austriace. Espresiunea *esclusiv* în unul şi espresiunea *unitară* în celalalt text, împreună dau icóna fidelă a celor ce creatorii transacţiei au avut în vedere: icóna armatei comune a monarchiei, a cărei *comandă*, *conducere şi organisare internă compete esclusiv Majestăţii Sale*“...

La alt loc al discursului seu zice următórele: „Originea armatei e parte austriacă, parte ungară. *Scopul ei însĕ e sĕ serviască monarchiei* şi de aceea s'a lăsat esclusiv în mâna M. Sale, ca în a domnitoriului comun comanda şi organisarea internă unitară. Art. de lege XII. din 1867 ungar şi legea 21 austriacă din acelaşi an însémnă ecuilibrul creat înţelepţeşte întrĕ Austria şi Ungaria şi privitoriu la armată, a cărui valóre acum se arată în cea mai clară lumină şi care *în interesul monarchiei trebue ferit de ori-ce modificare*“ ...

S'a estins dl Körber în acest discurs al sĕu şi asupra cestiunilor economice, dar' pondul principal e pe cestiunea reformelor privitóre la armată.

In causa acestui discurs s'a făcut interpelare în şedinţa de alaltăeri a dietei ungare, căreia a rĕspuns imediat ministrul-president *Tisza*, respingênd hotărît ingerinţa guvernului austriac în afacerile Ungariei şi zicênd, că cele ce le-a zis Körber sunt „escursiuni în dreptul public ungar ale unui *diletant*“, cari nici efect de drept, nici însemnătate politică nu pot avé şi nici se póte sĕ li-se atribue vr'o ponderositate şi însemnătate. La fine contele Tisza a zis următórele:

„In afacerile nóstre alt factor n'are cuvênt (de cât regele şi legislativa). Ear' dacă ori-cine s'ar preta la ingerinţă necompetentă, unanim l'ar respinge toţi factori vieţei publice magiare.“

Rĕspunsul a fost primit cu aplause şi cu aprobări unanime.

Rĕmâne acum sĕ se clarifice, la loc competent, întrebarea, că pe a cărui parte e dreptatea?

Nr. 11369 Epitr.

Concurs.

Pentru anul şcolar 1903/4 este a se conferí prin Consistoriul archidiecesan un stipendiu de 100 coróne din fundaţiunea **Manoviciu** — pentru studenţi gimnasisti, eventual meseriaşi cu pregătiri mai înalte (clase gimnasiale ori reale) născuţi în comunele aparţinĕtóre protopresbiteratelor *Abrud* şi *Câmpeni*.

Reflectanţii sĕ înainteze petiţiunile lor la Consistoriul archidiecesan până la *1/14 Decembre 1903* cu următórele documente:

1. Atestat de botez, că sunt fii de părinţi ortodoxi.
2. Atestat despre sporiul făcut în studii în anul şcolar 1902/3.
3. Adeverinţă că e înscris ca elev ordinariu la un gimnasiu ori este aplicat la un măestru ca învĕţăcel, aşezat cu contract în ordine.

Preferiţi vor fi descendenţi de familia *Demetriu Manoviciu*, fost paroch în *Cărpiniş*, în cât vor dovedí că sunt studenţi buni şi sunt aprópe înrudiţi cu fericitul fundator.

Sibiiu, din şedinţa consistoriului archidiecesan, ca senat epitropesc, ţinută la 1/14 Novembre 1903.

Consistoriul archidiecesan.

Conferenţele preoţeşti.

Nr. 1040—1903.

Onoraţi fraţi preoţi, iubiţi învĕţători tractuali!

Biserica şi şcóla ne sunt încredinţate nouĕ, ca într'însele sĕ aprindem lumina care sĕ lumineze pre cei-ce lipsă au de lumină. Amvonul şi catedra sunt piedestalele pe cari stăm, şi de pe cari unii vestim măririle lui Dumnezeu, ear' alţii cunoştinţele despre lume şi tóte cele-ce sunt într'însa. Cuvine-se deci sĕ ne dăm sémă dacă faptele nóstre aşa luminézá înaintea ómenilor, ca ei sĕ pótă prémărí pe Tatăl cel din ceriuri; ca sĕ ne putem da sémă cuvine-se sĕ ne esaminăm mai întâiu noi pe noi înşine, şi unii pe alţii întrĕ noi, în care scop împlinind prin acésta şi dorinţa capului suprem al ierarchiei nóstre, Vĕ invit cu dragoste la o *conferenţă mixtă*, care se va ţiné *Marţi în 18 Novembre (1 Decembre)* în şcóla din *Sibiiu, Suburbiul Iosefin*, cu următórea

Programă:

1. La 8 ore sfânta liturgie cu chiămarea sfântului duh, la care sunt învitaţi a lua parte toţi preoţii şi învĕţătorii.

2. După terminarea cultului divin, întrunindu-ne în şcólă, preoţii vor presenta:

a) specificaţiile cununaţilor pe anul 1903 în două esemplare, unul pentru Consistoriu cu taxa de 70 fileri, de parochie, al doilea pentru fondul protopresbiteral cu taxa de 30 fil.

b) raportul despre resultatul colectei la fondul bisericei catedrale din fie-care parochie.

Invĕţătorii vor presenta:

c) adeverinţele de solvire la oficiul de cassă a ratelor espirate din suma ofertei făcută pentru biserica catedrală.

3. Premergênd aceste urmézá deschiderea conferenţei prin protopresbiterul president.

4. Constatarea celor presenţi şi constituirea biroului prin alegerea notarilor şi a verificatorilor.

5. Presentarea, esaminarea şi controlarea întru cât s'a satisfăcut ordinelor consistoriale Nr. 1053 Pres., 1420 Pr., 2142 Bis., 2652 Pres., apoi 12408 Şcol., 12908 Şcol., din 1902, şi 5025 Ep., 5430 Şc., 6181 Şc., 6416 Şcol., din anul curent.

6. Compunerea şi stabilirea unui „Plan cronologic, care sĕ cuprindă tóte obligămintele oficiale ale unui paroch în decursul unui an, şi timpul pentru îndeplinirea lor“. Cu compunerea şi elaborarea acestui plan se însărcinézá parochul Iosif Goga din Rĕşinari.

7. Stabilirea unor norme pentru îndeplinirea celor cuprinse în Planul cronologic din partea preoţilor spre încunjurarea urmărilor disciplinare, în interesul unei administraţiuni promte şi conştienţióse. Cu elaborarea temei se încredinţézá parochul Ioan Vinţeleriu din Ocna.

8. Cari ar fi mijlócele pentru delăturarea unor scăderi cari sgudue moralitatea şi religiositatea poporului, cum sunt: beţia, concubinatele, etc.; cu elaborarea temei se însărcinézá parochul Ioan Popoviciu din Sadu.

9. Discusiune asupra projectului de statute pentru ajutorarea preoţilor şi învĕţătorilor, staverit de conferenţa învĕţătorilor din cercul Sebeşului, referent parochul Ioan Druhora din Boiţa.

10. Stabilirea unui plan de împărţire a orelor pe sĕptĕmână:

a) la o şcólă cu un învĕţătoriu; cu lucrarea acestuia se însărcinézá Candid Popa, învĕţătoriu la şcóla de aplicaţie seminarială;

b) la o şcólă cu doi învĕţători se însărcinézá Dionisiu Lăncrăjan şi Ioan Iancu din Mohu;

c) la o şcólă cu trei învĕţători se însărcinézá Eugen Popescu din Boiţa;

d) la o şcólă cu patru învĕţători se însărcinézá Ioan Viţelariu din Poplaca;

e) la o şcólă cu mai mulţi învĕţători se însărcinézá corpul didactic din Rĕşinari, care îşi va designa pe referent.

11. Designarea locului pentru conferenţa anului viitoriu.

12. Incheierea conferenţei.

Sibiiu, 26 Octobre 1903.

Ioan Papiu
protopresbiter.

Libertatea de conştiinţă în România.

„Pravoslavni Vostok“ publicase într'un numĕr al sĕu următoriul articol:

Propaganda catolică şi protestantă formézá unul din mijlócele principale, de cari se serveşte politica austro-germană pentru a întinde influinţa sa în Orient. Austria ocroteşte espansiunea catolicismului. Germania pe cea a religiei reformate.

Acésta îndoită espansiune n'are nimic a face cu desvoltarea culturei creştine în peninsula balcanică. Ea nu constitue de cât un mijloc politic de care se servesc pentru a divisa popórele, pe cari le atrag într'o sferă de interese ce le sunt străine, şi a le duce la o disordine economică completă.

Bosnia şi Herţegovina, ca şi Bulgaria şi România, pot serví ca dovadă.

In România, mai cu sémă, pericolul e mare, pentru-că cea mai mare parte a presei de acolo se găseşte în mânile unor ómeni indiferenţi în ce priveşte religiunea. Principiul libertăţii de conştiinţă, rĕu înţeles, a făcut posibile speculaţiunile proselite ale inimicilor Slavilor şi ai Românilor. Ţĕranul român, părăsit proprielor sale puteri, se vede silit sĕ audă, în propria sa casă, vorbe captivante cari tind a-i cucerí sufletul de a 'l duce departe de biserica ortodoxă care-i serveşte de mamă de vr'o miiă de ani, şi de a 'l despărţí de mormintele străbunilor sĕi, morminte preste cari de o miiă de ani se tórnă unt de lemn şi vinul sfânt al ortodoxiei.

Şi pentru ce acésta? .... Pentru-că în România, ţară liberă, libertatea religiósă nu este numai tolerată, dar' chiar recunoscută de constituţia ţerii.

E sigur că libertatea de conştiinţă are avantagii mari, când nu se abusézá de dînsa, şi când nu te serveşti de dînsa pentru scopuri politice. Altfel ea devine periculósă pentru unitatea naţiunei. Când creştinismul se predică popórelor barbare, atunci acésta se face în interesul civilisaţiunei, pentru a ridica şi inobila sufletele. Dar' a întroduce o nouă religie creştină la un popor care este deja creştin, care se află de secoli pe calea civilisaţiunii şi care timp de o miiă de ani serveşte cu credinţă Biserica lui Christos, acésta nu e de cât un proselitism grosolan.

Românii sunt creştini, de aceea nici biserica r. catolică şi nici biserica protestantă, ambele străine sufletului poporului, n'au dreptul de a ataca biserica creştină a ţĕrii, o biserică ce nu sufere de cât din pricina spiritului de toleranţă presenţa intruşilor, veniţi din afară.

Ce vedem noi cu tóte acestea? Sub ochii chiar ai bisericei dominante propaganda catolică îşi urmăreşte opera sa, ca-şi-cum ar avé de a face nu cu Românii cari profesézá religia creştină, ci cu Zuluşii, cu Caffrii sau cu Patagonii, adoratori de fetişe. E óre lipsă de a amintí faptul întêmplat acum câţiva ani în judeţul Dorohoi? Şi în Moldova spre pildă nu se cresc două sute de seminarişti catolici, cari nu aparţin naţionalităţii române, dar' cari pentru a serví interesele Papei, au renunţat la propria lor patrie şi cari, transformaţi în Români, se pregătesc a profita de libertatea de conştiinţă pentru a face proselitism?

Cea mai mare parte a stabilimentelor de binefacere în Moldova de sus sunt inundate de călugării catolici. Aşa că ar fi greu sĕ găseşti într'un spital moldovenesc un călugăr ortodox. In schimb casa e plină de călugări catolici, cari asemenea corbilor în jurul cadavrelor, caută sĕ captiveze „sufletele rătăcite“ şi sĕ le scape de „eretica“ confesiune ortodoxă.

Libertatea de conştiinţă nu consistă într'aceea, ca sĕ supórte, ca o religie creştină sĕ intrigeze în contra religiei domnitóre; acéstă libertate trebue sĕ protegeze minoritatea contra majorităţii, adecă, ea trebue sĕ împedece religia dominantă a majorităţii de a împedeca desvoltarea bisericei minorităţii.

Dar' acéstă biserică dominantă nu caută sĕ pĕtrundă nici făţiş, nici pe ascuns, în casele străinilor, pentru-ca sĕ facă proselitism într'însele. Cum póte fi permis deci asemenea lucru bisericelor minorităţii, cari nu se bucură de cât de dreptul de ospitalitate?

Libertatea de conştiinţă esistă şi în Sêrbia, dar' acolo nici o biserică n'are dreptul a se ocupa de proselitism. Şi mulţămită acestei interziceri, poporul sêrb al regatului este protejat contra imoralităţii religióse ataşate proselitismului. Bisericile străine în Sêrbia se abţin cu prudenţă de tóte cele ce-şi permit a face în Congo sau întrĕ Zuluşi şi Cafri, sau din nenorocire, şi printrĕ Români.

Nici-odată biserica dominantă ortodoxă nu trebuia sĕ permită, ca sĕ se închidă nici chiar pentru motive de ordine economică precum s'a făcut în România, seminarii ortodoxe, şi ca sĕ se cedeze casele lor episcopilor catolici, cari le transformă în seminare latine. Ea n'ar fi trebuit sĕ îngădue un asemenea fapt, chiar dacă nu s'ar afla în duşmănie cu confesiunile străine. Şi cu tóte acestea, acésta s'a întêmplat în România.

„Lumea Ortodoxă“ reproducênd articolul acesta, 'i face următoriul comentariu:

Justeţa fondului din articolul de mai sus va fi, credem, apreciat de tótă lumea. Căci toleranţa religiósă nu póte merge până acolo, în cât sĕ permiţi unor venetici, ca sĕ-ţi discute în ţară şi în casa ta ceea-ce îţi este mai sfânt, basându-se pe un paragraf din constituţie, care le permite a-şi esercia cultul lor nesupĕraţi de nimeni.

Nu încape îndoiélă că libertatea acésta trebue reglementată prin legi, şi în primul loc ministrul de culte trebue sĕ aibă grija de a reglementa învĕţământul religios în şcólele particulare, a-l supune unui control sever, pentru a nu permite sĕ se predee minorilor o religie alta de cât cea a părinţilor lor.

NOUTĂŢI

***Din causa** sfintei serbători* Archangelii Mihail şi Gavriil, *numĕrul proxim va apăré Mercuri.*

*

Parastas. Ziua de 6/19 Novembre, decretată zi de doliu în memoria rĕposatei împĕrătese-regine Elisabeta, s'a serbat aici la noi în mod cuviincios.

Escelenţia Sa Inaltpreasfinţitul Domn archiepiscop şi metropolit la orele 6 diminéţa a sĕvêrşit în capela archiepiscopală sfânta liturgie cu ecteniile pentru morţi întru pomenirea rĕposatei împĕrătese regine.

Diminéţa la orele 8 tot Inaltpreasfinţia Sa a celebrat parastas în biserica din suburbiul Josefin, asistat de Preacuvioşia Sa archimandritul-vicariu archiepiscopesc Dr. Ilarion Puşcariu, protosincelul Dr. Eusebiu Roşca, director seminarial, şi Ioan Papiu, protopresbiter.

Cântările şi rĕspunsurile le-a cântat corul elevilor seminariali sub conducerea profesorului Dumitru Cunţan.

La acel parastas au luat parte elevii seminariului nostru archidiecesan pedagogic-teologic, elevele de la școla civilă de fete a Asociațiunei, elevele de la școla elementară de fete a Reuniunii femeilor române din Sibiiu, tóte acestea institute sub conducerea corpurilor profesorale.

*

Pentru biserica catedrală domnii C. Steriu et Comp. au donat — în memoria decedatului Constantin de Steriu din Brașov — suma de *1000 lei.*

*

† Luca Șincan. Astăzi sĕptĕmâna a fost condus la locul de odihnă un brav creștin al bisericei nóstre, cu numele *Luca Șincan.* Dotat cu calitățile cele mai eminente cu cari póte fi împodobit un creștin bun cum a fost și Luca Șincan, decedarea astorfel de bărbați lasa dupa sine regretele cele mai legitime. Și regretăm și deplângem mórtea rĕposatului Luca, căci el a fost o adevĕrată podóbă pentru biserica nóstră din Brașovul-vechiu. El a fost un bărbat model de evlavie, moralitate și religiositate. Nu lipsia nici-odată de la biserică în Dumineci și sĕrbători. Un caracter nobil și solid ca și care mai rar în timpurile de astăzi. O adevĕrată hrană spirituală afla el în post și în rugăciune. In viéță a fost un adevĕrat povățuitor și stătuitor în cele bune și frumóse. Model de muncă și crutare. A iubit podóba bisericilor lui Dzeu. Multor biserici din apropiere și depărtare le procura din al seu policandre, clopote, și fiind dotat de la Dzeu cu un deosebit talent în sculptura bisericéscă, a pregătit și donat pe séma multor biserici iconostase, sfesnice și rame pentru icóne, de tótă frumseța. Mai mult însĕ s'a ilustrat rĕposatul pentru biserica din Brașovul-vechiu, aurindu-i din al sĕu têmpla, dăruindu-i douĕ sfesnice împĕrătești frumos lucrate de el, sfesnice portative, sfesnice pe s. amvon ș. a. valorând tóte aceste lucruri cel puțin 1200 coróne. Și ca corónă a tuturor faptelor sale bune cu cari s'a facut nemuritor pentru biserica nóstră, a testat la îndemnul parochului — pe séma bisericei nóstre din Brașovul-vechiu 1000 cor., cari tóte acestea îi vor eternisa memoria în sinul bisericei dăruite. Ceremonialul de înmormêntare fù îndeplinit în mod înălțător de 3 preoți și trei cântăreți. Parochul local Iosif Maximilian în o cuvêntare care stórse lacrimi din ochii numĕrosului public, arată calitățile eminente ce au împodobit inima și sufletul rĕposatului și enumeră faptele nobile sĕvêrșite spre binele și împodobirea multor biserici. Numĕrul imensului public de tóte confesiunile, care nu-mai încăpea în biserică, arată iubirea și stima de care s'a bucurat adormitul în Domnul fericitul Luca Șincan în viéță. Fie, ca biserici multe sĕ numere astfel de creștini buni cum a fost rĕposatul, cari sĕ se ilustreze cu asemenea fapte bune și nemuritóre. *Brașov-vechiu,* 4 Novembre, 1803. — *Un parochian.*

*

Festival în memoria lui Rákoczy. In tómna acésta împlinindu-se 200 ani de la nașterea lui *Francisc Rákoczy II.*, societatea magiară de prin tóte orașele serbéză prin matineuri și diferite festivități acest dat. In Sibiiu un festival în memoria lui Rákoczy se va face Duminecă (22 Nov. st. n.) la „Gesellschaftshaus“ la $2^1/_2$ ore p. m., cu următoriul program: 1. Uvertura-Rákoczy, 2. Cuvênt de deschidere, 3. Imn, 4. Declamațiune, 5. Cântece curuțești, 6. Discurs festiv, 7. „Szózat“, 8. Declamațiune, 9. Marșul Rákoczy. — Taxa de întrare 60 fileri.

*

Hymen. *Maria Stoica* și *Septimiu Popa* își vor serba cununia Duminecă în 22 Novembre st. n. în biserica gr. or. din Veneția-inferióră.

*

Concert și petrecere în Hunedóra. Tinerimea română din Hunedóra invită la producțiunea musicală-declamatorică, ce o va arangia Joi, în 26 Novembre st. n. (la prinderea postului) în sala hotelului „Hunyadi-várhoz“, cu următoriul program: 1. „Marș eroic“, de Sturz (corul vocal din Hunedóra). 2. „La oglindă“, poesie de G. Coșbuc (dna Elisabeta Ciontea). 3. „Pentru ce am rĕmas flăcău bĕtrân“, monolog de Antoniu Papp, (Ghiță Popp). 4. „Mai am un singur dor“, romanță de G. Șorban, solo de bariton. 5. „Dușmancele“, poesie de G. Coșbuc (dna Sofia Dima). 6. „Țiganul cu pușca“, anecdotă de Th. Speranța (Constantin Dima). 7. Actul II. din „Despot Vodă“, de V. Alexandri (Vasile C. Osvadă și Andreiu Ludu). 8. *a)* „Inzadar alerg pământul!“, de G. Dima; *b)* „Musicanții de la Praga“, de Th. Krause (corul vocal din Hunedóra). După producțiune dans. Inceputul la ora 8 séra. Intrarea: loc I. cor. 2·—, loc II. cor. 1·60, loc III. cor. 1·20, parter 1 corónă, galerie 60 fileri. Venitul e destinat pentru scopuri filantropice. Suprasolvirile se vor cuita pe cale publică.

*

Sfințirea școlei din Sĕliște se va face cu mare solemnitate prin însuși Esc. Sa Inaltpreasânțitul archiepiscop și metropolit mâne (Sfinții archangeli Mihail și Gavriil). Esc. Sa va pleca la Sĕliște cu trenul de 8 ore diminéța, însoțit de suită alésă și numĕrósă, ear' în Sĕliște se fac mari pregătiri pentru primire splendidă.

*

Defraudare în ministeriul de interne. Coloman *Kádár*, director de secție în ministeriul de interne, a fost arestat eri, aflat fiind că a defraudat peste 100.000 coróne din banii ce 'i avea în administrare.

*

Avis pentru mamele îngrijate. Cel mai bun scut contra bólelor de copii este, dacă îngrijim, ca copiii sĕ fie bine desvoltați și resistibili contra bólelor. Mortalitatea copiilor în Anglia pentru aceea e mai mică de cât la noi, pentru-că se pune pond deosebit pe cele zise mai sus, și nu esistă familie, în care copiii în sesonul rece sĕ nu folosésca oleu de ficat de pește ca cel mai bun nutrĕmênt; căci unsórea acésta este singurul mijloc care, pentru puterea lui de nutrire, are efect minunat. E adevĕrat, că copiii nu au luat bucuros acest mijloc; de când însĕ a fost pus în vindare oleul de ficat de pește a lui Zoltán au disparut tóte obiecțiunile și acest mijloc este atât de lățit, în cât numai puține familii mai sunt din cari sĕ lipsésca. Se capĕtă în tóte farmaciile.

*

Cădut din vîrful turnului. Se raportéza din Veneția, că Ludovic Golia, căpitanul gardei orășenești din Rovigo s'a suit pe turnul bisericei din piața Castello (înalt de 197 urme), ca sĕ iee din vîrful turnului o cruce mare de fier, care amenința sĕ cadă. I-a succes sĕ iee crucea, și legênd'o de o funie s'o slobódă în jos; când a dat însĕ sĕ se scobóre și el, pe partea interióră a turnului, a greșit pășirea spre feréstra turnului și cu un strigat desperat a cădut jos, de la înălțime de aprópe 197 urme, sfărmându-i-se capul în cât nu se mai cunoștea ce e. Infiorătórea nenorocire s'a întêmplat în presența unei mari mulțimi de public, care privia îngrijorat la mișcările căpitanului în cursul delăturării crucei, ear' în clipa nenorocirei înmărmurise de grózà, așa că timp îndelungat nu și-a putut veni în fire, ca sĕ ridice cadavrul nenorocitului și sĕ 'l ducă de acolo.

*

De la tribunal. Un biet Român din comuna Netot (com. Fagărașului) cu numele Ion Dateș, avea patru scrófe și patru purcei. Intr'una din zile se presintă la casa omului patru jandarmi și inculpând pe Român, că rîmătorii din coteț sunt marfă de contrabandă adusă din România, încep sĕ facă cercetare. „Sunt ai mei — domnilor jandarmi — porcii“, zicea Românul. — „Trebue sĕ mărturisești însĕ, că 's marfă de contrabandă“ — rĕspunseră jandarmii. „Nu pot mărturisí, ce nu e adevĕrat. Am sĕ vĕ dovedesc proveniența legală a porcilor, replică Dateș. Jandarmii aduseră fiare, sĕ 'l strîngă nițel pe Român, ca sĕ 'l silésca a mărturisí, ceea-ce nu putea sĕ mărturisésca. Românul însĕ, în conștiința dreptății causei, a protestat și a vrut sé se smâncésca din mânile jandarmilor. A dat însé de belea. Cum îndrăsnește el sĕ se împotrivésca, când dnii jandarmi vréu sĕ 'l bage în fiare? Si pentru acéstă împotrivire, unul din jandarmi l'a străpuns cu baioneta în picior, așa că vêrful baionetei a ieșit pe cealaltă parte. Omul a dovedit, că porcii sunt ai lui și s'a jeluit contra gendarmilor la autoritatea lor superióră. Acésta însĕ nu i-a găsit pe jandarmi vinovați. Acuma s'au întors earăși jandarmii contra lui Dateș, făcêndu-i proces pentru ultragiu în esercițiul funcțiunei. In douĕ rênduri s'a ocupat tribunalul din Brașov cu procesul acesta, până ce astazi, în urma pledoariei candidatului de advocat Dr. Ion Fruma (suplinind pe dl Damianu), tribunalul l'a achitat, după ce însuși procurorul și-a retras acusațiunea. — Iată o sentință de achitare, care acopere însĕ o adevĕrată dramă. Un om nevinovat, fiind în proprietatea legală, dovedită, a unor animale, hărțuit, legat în fiare, strĕpuns cu baioneta, purtat pe la judecăți și acum — încă sĕ fie vesel, că nu l'au băgat și în temniță!... Dar' alergăturile și cheltuelile avute cu procesul, cine i-le întórce bietului Dateș?... („*Gaz. Trans*“.).

*

O epistolă. Stimatului Domn *Albert Müller*, Budapesta, Str. Vadász V. nr. 42/V.

Am primit crucea inventată de dvóstră și vĕ rog sĕ primiți sincerile mele mulțămiri deóre-ce prin invenția dvóstră v'ați îndurat de mine. Rog pe bunul Dumnezeu sĕ vĕ binecuvinte pentru acésta. Cu deosebită stimă Matei Dirkits.

Acéstă scrisóre a primit-o adresatul care e inventatorul crucei duble electro-magnetice R. B. nr. 86967, care inventație are efect vindecător contra ischiasului, reumei, astmei, sgârciului de inimă, etc.

Cărți și reviste.

„Momente din viéța bisericéscă a Românilor ortodoxi din Transilvania, din anii 1780—1787“, de Mateiu *Voilean*, asesor consistorial. Sibiiu, tipariul tipografiei archidiecesane. Prețul 80 fileri + 10 fileri postport. Se póte procura de la librăria archidiecesană.

*

„O pagină din lupta nóstră pentru esistința“, de Nicolae *Ivan*, asesor consistorial. Articoli publicați în „Tel. Rom.“ și reproduși în broșură sub titlul de mai sus. Prețul 1 corónă. Editura autorului.

*

Anunț literar. Voind a tipărí din scrierile mele volumul al II-lea de *„Novele și Schițe“*, care va fi cam de 18—20 cóle tipărite și va costa 2 coróne (3 franci), aduc acésta la cunoștință on. public, rugându-l sĕ binevoéscă a le abona cu grăbire, ca sĕ mĕ pot orienta referitor la numĕrul esemplarelor tipărinde. Tot odată accentuez, că neincurgênd abonați de ajuns, nu le pot tipărí, ear' cei-ce vor fi abonați își vor reprimí banii plătiți, de nu s'or învoí sĕ priméscă în locul lor vol. I. al scrierei mele „Novele și Schițe“, ori povestile „De la Móră“. — Acésta rog a mi-se și comunica pe cuponul asignațiunei. Abonamentele se fac numai la autorul *Ioan Popŭ Reteganul* în *Retteg* (Transilvania).

*

„Convorbiri literare“, fascicolul 11 (dto 1 Novembre v.), au apărut cu următoriul sumariu; Lydda, roman de Diliu Zamfirescu (urmare din fasc. anterior); Din Rucăr, roman de Ciru Economu (urmare din fasc. ant.); Serbarea de la Putna, de I. Slavici (urmare); Apa, studiu de Dr. I. Felix; „Braga Voevod“ al Țerii-Românești (1535), de N. Iorga; Vlad-Vodă Călugĕrul, de Alex. Lăpădat (urmare); apoi recensiuni: de I. Bogdan asupra „Manualului de istoria Românilor“ al lui Gr. G. Tocilescu, și de G. Bogdan-Duică asupra volumelor de novele și schițe „Pe plaiu“ de Ioan Ciocârlan și „Clipe de repaus“ de Sorcovă.

„Conv. literare“ apar în București (editura librăriei Socec) în fascicoli lunari și costă 15 coróne pe an.

*

„România musicala“, revistă artistică-literară, redactată în București de C. M. Cordoneanu și Iuliu I. Roșca, fasc. 17—18 (pe 15 Oct.—1 Nov.) a apărut cu următoriul sumariu: Teatrul în timpul zilei; Teatrul național; Trupa vienesă de operete; Concertul Boscoff; Concertul pentru academia de musică; Concerte poporale; Monumentul lui Richard Wagner în Berlin; Teatrul național în Craiova; Inaugurarea stagiunei teatrale în Iași; *Reuniunea română de musică din Sibiiu* (de C. M. Cordoneanu), și alte știri musicale.

„România musicală“ apare la 1 și 15 a lunii și costă 24 lei pe an. Red. și administrația în București strada Olteni nr. 46.

*

„Metropolia Românilor ortodoxi din Ungaria și Transilvania“, de Dr. Ilarion *Pușcariu*, archimandrit, vicariu archiepiscopesc. Lucrare valorósă, bine apreciată atât la noi, cât și în ziarele și revistele din România, din prilejul apariției sale. Se împarte în douĕ părți; prima parte, pe 23 cóle de format 4° mare, conține un studiu istoric amĕnunțit, despre reînființarea metropoliei nóstre, ear' a doua, pe 55 cóle, conține o valorósă colecție de documente.

Congresul național-bisericesc al metropoliei nóstre în sesiunea din anul curent (ședința VII) *apreciind valórea literară* a opului Preacuvioșiei Sale, a *esprimat autorului recunoștință.*

„Metropolia“ a apărut în editura consistoriului metropolitan și costă 6 coróne. Se póte procura de la librăria archidiecesană. (Sibiiu, strada Măcelarilor nr. 45).

*

In *Tipografia archidiecesană* a eșit de sub tipariu **Liturgierìul** (cu litere latine) revisuit și retipărit cu binecuvêntarea Inaltpreasfinției Sale dlui **Ioan Metianu**, ar[illegible] și metropolit. Cuprinde, pe lângă cele tre-
și liturgii, rugăciunile ocasionale din li-
turgieriul vechiu și numĕróse îndru-
mări tipicale pentru toți slugitorii
altariul Domnului, precum și „R
iala chiămării Duhului sfânt“, rec
din mai multe părți. Se estinde
cóle de tipariu și se presintă
punct de vedere technic ca o ca
face cinste tipografiei archidiec
Se póte procura de la *Librăria*
diecesană din *Sibiiu* (Nagyszeben)
țul: **broșat cor. 6·—, legat cor.**

Din public.*)

Act de recunoștință.

Splendida reușită, atât morală, cât
materială, a *producțiunilor nóstre de bine*
cere (teatru și concert), arangiate în zile
din 15 și 17 Octobre n. c., ne impune în
plinirea plăcutei datorințe de a esprima
pe acéstă cale cele mai sincere mulțămit
dșórelor *Olivia Bardosy* și *Anița Oniț*, pen
binevoitórea și valorósa cooperare la conc
dirigentului corului nostru, dlui *Candid P*
pentru ținerea probelor estra-ordinare;
Pavel Cotoț și *Ioan Silaghi*, pentru înd
nirea rolurilor grele, primul de regisor
doilea de sufler; harnicilor diletanți:
Elena Roșca, dșórelor Elena Baciu,
Grindean, Eugenia Roman, Paraschiva S
Elena Ucenic și Beti Veza; dlor Dem
Axente, Pamfilie Crișan, Moise Fărcaș,
leriu Grindean, Ioan Imbĕruș, Nicolae Ne
Ioan Părău, Nic. Stoica și G. Trifan, pe
ostenelele lor; următorilor marinimoși su
solvenți: N. N., 10 cor., Dr. Aureliu N
adv. (Biserica-albă), 9 cor., Dr. N. Vecerd
dir. fil. „Albina“ (Brașov) 8 cor., Dr. L.
Leményi, adv., 7 cor., Mihail Cirlea, not. public
(Abrud), Leontin Simonescu, secretariu m
tropolitan, fie-care câte 4 cor., Dr. Ne
Oprean, adv. (Săn-Nicolaul-mare), Aurel
colaborator la „Tel. Rom.“, fie-care câte 3
Dr. Ilie Iancu, medic (Cisnădie), Elena
trașcu, directóra internatului de fete
meon Damian, adv. (Brașov), Eugenia I
profesóră, I. Kabdebó, comerciant,
câte 2 cor., Vasile Mangra, vicariu ep
pesc (Oradea-mare), colonel Șandru, On
Sasu, cl. abs. (Blăjel), Vas. Stan, Nic. V
șan, Timoteiu Popoviciu, Dr. Petru Șp
profesori seminariali, Dr. Ioan Borcia, p
fesor, Victor Onițiu, directorul „Concordie
Virgil Onițiu, director gimn. (Brașov), Pav
Cotoțiu, Ieronim Preda, funcț. consist., Șa
lotte Friedsam, Coriolan Stoica, compt. (Se
liște), Ioan Munteanu, compt. (Hațeg), D
Tiberiu Bredicianu, secret. „Albinei“, Dr
Caius Bredicean, (Lugoj), Dr. Gavriil Cosma
adv. (Beiuș), fie-care câte 1 cor., D. Popo-
vici, înv. (Sadu) 40 fileri, dșórei *Maria Ga-*
bor, pentru vênzarea biletelor teatrului;
„Reuniunei meseriașilor și neguțĕtorilo
Poiana“ pentru ofertul de 4 cor.;
contribuenților în pălăria „Dzeu vede“
care subsemnatul president a încassat î
vorul fondului vĕduvelor și orfanilor m
riașilor români, cor. 38.04.

Din venitul curat cu cor. 601.32, am adaus cor. 173.28, fondului „Darurilor de Crăciun“, cor. 100, fondului „Masa învĕțăceilor“, cor. 100, fondului de 20 fileri pentru cumpĕrarea casei, cor. 20 fondului „Dr. D. P. Barcianu pentru ajutorarea sodalilor lipsiți de lucru“, cor. 38.04 fondului „vĕduvelor și orfanilor“, ear' restul s'a adaus la fondul disponibil.

Sibiiu, 1 Novembre 1903.

Comitetul „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“.

Victor Tordășianu
president.

I. Apolzan
notariu.

Posta redacțiunei.

Părintelui G. Todoruț. Cele de sub
T. în B“. din posta redacției s'au referit
altcineva (în Budapesta), ear' nu la Sfinția
care prin trimiterea raportului despre co
rența preoțéscă din tractul dtre ni-ai f
bun serviciu, pentru care îți mulțămim.
läturat deci motivul, credem că nu mai
loc nici supĕrarea.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubric
dacția nu primește răspunderea.

Nr. 158. [271] 1—1

Anunț.

Cordiana", institut de credit și
mii societate pe acții în Fofeldea,
e cu începere de la 1 Ianuarie
pentru tóte depunerile cu abzicere
fără abzicere 4½% netto.

Din ședința Direcțiunei ținută la
ovembre 1903.

Direcțiunea.

328 1903. [266] 2—3

Concurs

Pentru **întregirea parochiei** de clasa
III-a **Buduș**, protopresbiteratul Bistrița, se
crie concurs cu termin de 30 zile de la
ima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post
e paroch, sunt cele fasionate în cóla B. pentru
ntregirea venitelor preoțești de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și
inta suplicele instruite conform legei în
minul deschis la oficiul protopresbiteral gr.
al tractului Bistrița în Bistrița, avênd a se
ățișa în vre-o Duminecă ori sêrbătóre, îna-
ea alegêtorilor pentru a cânta, respective a
ebra și a cuvênta.

Bistrița, la 28 Septembre 1903.

In conțelegere cu comitetul parochial

Simeon Monda
protopresb.

r. 600 [262] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **paroch**
arochia **Săracsêu**, se escrie concurs re-
t cu termin de 30 zile de la prima pu-
care în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post
sunt cele fasionate în cóla B. pentru între-
girea venitelor preoțești de la stat.

Doritorii de ocupa acest post au a-și
rne cererile instruite conform normelor,
emnatului oficiu, în terminul indicat, a-
a se presenta, înainte de alegere în bi-
că, spre a cânta, respective a celebra și
nta.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al trac-
lba-Iulia.

Alba-Iulia, 23 Octobre 1903.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

[257] 3—3

Concurs

Pentru întregirea postului de **capelan**
ar ial pe lângă neputinciosul paroch *Daniil*
Ch din **Soporul de Câmpie**, proto-
pr teratul Turdii, pe basa înaltei resolu-
consistoriale dto 1 Iulie a. c. nr. 6721
bis e escrie concurs cu termin de 30 zile
de prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post
sun jumêtate din cele fasionate în cóla B.
pe u întregirea venitelor preoțești de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post sê 'și
ă petițiunile lor concursuale instruite
m normelor din vigóre în terminul des-
la subsemnatul oficiu protopresbiteral, de
re se pot lua și informațiuni speciale, și
poftiți a se presenta — după prealabila
risare a protopresbiterului — înaintea ale-
gêt orilor în vre-o Duminecă ori sêrbătóre spre
a ânta, respective a celebra și cuvênta.

In conțelegere cu comitetul parochial
respectiv.

Turda, 10 August 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Turdii.

Jovian Mureșian
protopresbiter.

Sê plantăm umbrar de viță de vie

pe lângă orice casă și în grădinile nóstre de casă,
în pămênt și nêsip.

Pentru acest scop însê nu se potrivește ori-ce soiu de struguri, de-și tóte soiurile sunt plante curpenitóre, fiind-că o parte mare din ele, chiar și dacă se desvóltă, nu dă róde, din care causă mulți nu au putut obținé nici un resultat. Dacă însê se plantéză soiuri bune pentru formarea de verdéță, acestea provêd apoi casa pe întreg timpul cócerii cu cele mai eminente soiuri de struguri tămâioși și alte soiuri de struguri dulci. [270] 1—20

Strugurii cresc pretutindenea în patria nóstră și nu esistă casă, pe lângă ale cărei ziduri nu ar puté fi cultivați, cu neînsemnate spese; afară de aceea servesc de cea mai frumósă podóbă și pentru alte clădiri, grădini, garduri ș. a. fără sê detragă cât de puțin din locul menit pentru alte scopuri. Ș'apoi strugurii sunt cele mai mulțămitóre póme, deóre-ce rodesc an de an.

Soiurile sunt descrise în un preț-curent ilustrat, care, indicându-se adresa prin cartă postală, se trimite fie-căruia, gratis și franco.

Erste Érmelléker Rebenschule, Nagy-Kágya,
p. u. **Székelyhid.**

O damă din Anglia

dă instrucție în conversațiunea și gramatica engleză. — Adresa se află în administrație. [269] 1—3

Nr. 351/1903. [258] 2—3

Concurs

Pe basa înaltei resoluțiuni cons. dto 20 Maiu a. c. nr. 5450 bis., se publică concurs pentru **întregirea parochiei** vacante de clasa a III-a **Murêș-Cueșdin** cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele sunt cele fasionate în tabela B. despre ajutoriul de la stat.

Petenții vor avé a se presenta într'una din duminecile ori sêrbătorile din decursul terminului deschis în biserică pentre a-și arăta abilitatea în cântări și tipic; ear' suplicele concursuale, instruite conform legilor în vigóre, le vor subșterne oficiului protopresbiteral subscris, p. u. Szász-Régen.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Reghin.

Reghinul-săsesc, la 20 Octobre 1903.

In conțelegere cu comitetul parochial:

Galaction Șagău
protopresb.

Ludovic Ferencz

croitoriu de bărbați

Sibiiu, str. cisnădiei 12.

Pregătește în atelierul seu după mêsură **cele mai moderne vestminte**, ca: **sacouri, jachete, fracuri** și **haine de salon,** apoi **pardisiuri** și **paltóne,** după cea mai nouă modă. [224] 9—10

Asemenea pregătește

— **reverendi** —

după cel mai nou stil.

Lucru solid. — Prețuri moderate.

Deschidere de hotel.

Subscrisul îmi iau voie a aduce la cunoștința onoratului public, că **Duminecă în 15 Novembre n. c.** am deschis în **Sêliște**

noul meu hotel numit **Hotel Central**

cu **odăi elegante,** cu **restaurant** în care se pot căpêtă cele mai bune mâncări și cele mai gustóse beuturi. **Prețurile** cât se póte de **moderate**.

Pentru spriginul onoratului public se rógă

cu distinsă stimă

Ilie Popa

[260] 2—3

Croitoria militară și civilă

[270] 1 **Petrașcu & Părău**

strada poplăcii nr. 21 Sibiiu strada poplăcii nr. 21.

Se efectuesc după comandă tot feliul de haine militare și civile, cum și reverendi.

A apărut:

Calendariul archidiecesan pe anul visect 1904.

Prețul unui exemplariu **40 fil.**, cu șematism **80 fil.**, porto postal **10 fil.**

Librăria archidiecesană, Sibiiu.

Farmacia „la ursul negru"
a lui Guido Fabritius

Sibiiu, piața-mică nr. 27

își recomândă bogatul seu **deposit de specialități medicale-farmacistice, bandage** chem. curate, **preparate dietetice** de întărit pentru morboși și reconvalescenți, **tot feliul de obiecte de toaletă, instrumente chirurgice,** cum și **medicamente veterinare** etc. etc.

Espediție postală în fie-care zi.

Important pentru fie-care om!

Desfacere totală cu prețul cel mai eftin, numai cu fl. 3·05 o garnitură admirabilă din 14 bucăți prețióse, juvaericale etc.

Important
pentru
fie-care om!

1 orologiu de busunariu, anker remontoir de nickel, marca „System Rosskopf Patent", cu capace gravate frumos, regulator precis, 3 ani garanție și cutie.
1 Lanț elegant panțerat, suflat sau nickelat dimpreună cu acățător sistem parisian.
1 ac de cravată aurit cu imitație de briliante.
1 păreche nasturi pentru manchete auriți marca „Garantie".
1 garnitură nasturi (botoni) auriți pentru gulere și pepturi, constând din 5 bucăți.
2 inele de aur cu pétră elegantă.
1 oglindă de busunar în cutie.

Acestea 14 prețióse și admirabile obiecte dimpreună cu orologiul remontoir anker se predau numai cu 3 fl. 05 cr. prin rambursare sau prin trimiterea înainte a sumei la firma: ***Brüder Hurviz,*** *casă de esport,* ***Krakau*** *Stradom 17 (Oesterr.)*

Neconvenind a le returna în 8 zile primind banii înapoi fără ca cumpêrătorul sê fie cu ceva prescurtat. — Catalóge bogat ilustrate cu tot feliul de juvaericale, se trimit gratis și franco. [256] 2—2

Agenți se caută.

PAUL NENDWICH IN SIBIIU.

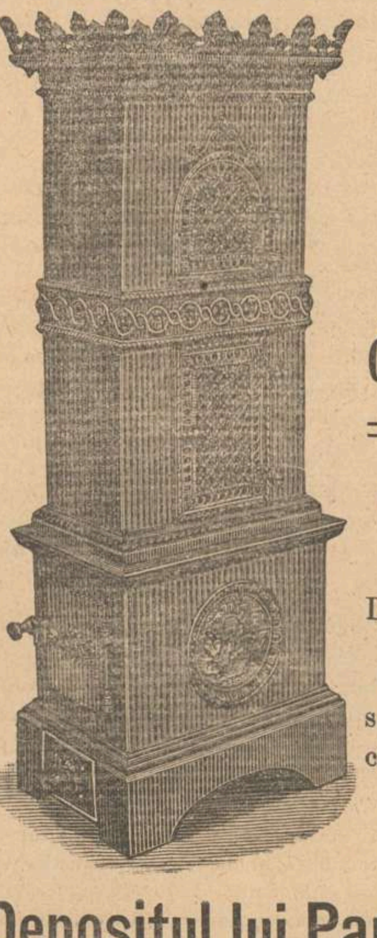

SOBE

de încăldit și de bucătărie

cu prețuri variate

de la cea mai simplă până la cea mai bogată esecutare.

Liferarea de la depositul din

Sibiiu și Alba-Iulia

sau de la fabrică se face franco pentru ori-care stațiune de tren. [247] 5—5

La cerere se trimite **Lista prețurilor.**

Depositul lui Paul Nendwich, Alba-Iulia.

tiparul Tipografiei archidiecesane

Nr. 125 Sibiiu, Marți 13/26 Novembre 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția. Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Sĕliștea.

Festivitățile împreunate cu sfințirea edificiului școlar, care a fost radical adaptat, renovat și augmentat, au scos in relief în cercuri largi acésta comună, altcum atât de cunoscută pretutindenea. Actul sfințirii l'a condus însuși I. P. S. Sa archiepiscopul și metropolitul nostru *Ioan*, cu asistență mai mare.

Profităm și noi de acest prilegiu de a aprecia în scurte cuvinte Sĕliștea și pe poporul ei.

Aceia, cari în 1898 au luat parte la parastasul iubilar pentru sufletul nemuritoriului metropolit Șaguna, — a cărui memorie scumpă, precum pretutindenea așa, și mai ales în acéstă comună fruntașă am aflat'o păstrată cu sfințenie, — aceia își vor aduce bine aminte, că acolo cel mai adânc cugetător bărbat al nostru, dl Alexandru Mocsonyi, a statorit, a fixat în cuvinte înțelepte evangelia némului românesc, zicênd: că *„spiritul creștinismului ortodox, contopit cu spiritul anticei culturi romane, acéstă sintesă psihică“*, acest amaestec, *„constitue“*, cuintesența, *„geniul“*, simburele *„Românismului“*. *„Astfel biserica națională este o parte integrantă indisolubilă a poporului român; și deci nu-i mirare dacă biserica română și poporul român, de când sunt, una simt“*.

Cuvinte de aur, cuvinte pline de farmec pentru noi, sunt acestea.

Dară vor cugeta unii: Ce are a face parastasul de la Rĕșinari, întêmplat înainte cu 5 ani, cu festivitățile școlare de la Sĕliște?

Iată ce!

După părerea nóstră, pe carea — dacă nu toți — de sigur fórte mulți o acceptéză, nu esistă pe întreg rotogolul pămêntului românesc o comună, în carea acest evangeliu sĕ afle o mai armonică și mai puternică *întrupare*, și încă o întrupare, nu întêmplătóre, ci resultată din convingerea, că așa este bine, și așa *trebue* sĕ fie.

Aprópe tot ce se face în Sĕliște — și mulțămită Domnului, în timpul din urmă se face mult, — ori-care ar fi proveniența mijócelor din cari se face, pórtă timbrul românesc, timbru bisericesc ortodox.

Nu încape în cadrele acestui articol, ca scormonind colbul de pe filele trecutului — sĕ enumĕrăm fapte și dovedi pentru ilustrarea și întărirea afirmațiunii de mai sus: începênd cu luptele pline de abnegațiune pentru apărarea legii și a credinței strămoșești, din cari lupte chiar și babele cele mai slabe nu s'au retras, și continuând cu înșirarea tuturor instituțiunilor câte s'au întemeiat aicia în cursul vremilor, și cu înșirarea laudabilelor nisuințe și pregătiri pentru a mai crea și în viitoriu instituțiuni de cultură și de umanitarism, fără de cari un popor cu pretenții la un viitoriu mai frumos nu póte fi. Toți oratorii festivi ai zilei, domnii *Dr. N. Comșa*, medic, *Dumitru Lăpĕdat* director, și *Dr. Ioan Stroia*, au reîmprospĕtat mai multe momente însemnate din trecutul comunei. Atât acestia, cât și alți fii vrednici, eșiți din poporul acestei comune, reîmprospĕtéză cu tóte ocasiunile atât cu graiul cât și în scris, faptele laudabile ale trecutului, ca astfel fiii și urmașii, din vrednicia înaintașilor, a părinților și a strămoșilor lor, sĕ se inspire a continua cu aceeași vrednicie de-a păși tot mai cu curagiu înainte pe calea bună, ce duce la progres.

Dar', abstrăgênd de la trecut, toți câți au ocasiunea a cerceta Sĕliștea, primesc impresiunea hărniciei poporului și a conducĕtorilor ei. Pe basa resultatelor, pe cari le vedem cu ochii, constatăm și noi, ce au constatat sute de inși, că Sĕliștea cu tóte ale ei este mândria nóstră, ca Români, este mândria nóstră, ca ortodoxi.

Dar' sĕ ne închipuim, ce durere nu ne-ar cuprinde pe toți, când ni-ar fi dat a ajunge nefericirea, ca și Sĕliștenii — biruiți de greutatea timpurilor vitrege — sĕ nu mai pótă continua activitatea lor sub influința tradițiunilor mărețe?

Unde ar mai fi atuncia pentru cei istoviți de greul traiului și de năduful luptelor vieții acea oasă verde și recoritóre, în carea sĕ afle nu numai recrearea atât de necesară și binefăcĕtóre, ci din a cărei atmosferă sănĕtósă sĕ inspire și duh nou pentru viitoriu?

Unde ar găsi atâția străini acel loc atât de potrivit, pentru a ne cunóște și prin acésta a ne și iubi poporul, limba, portul și tóte ale lui?

Unde ar fi acel mărgăritar prețios și strălucitoriu din salba comunelor nóstre, cu care toți și la tóte ocasiunile ne fălim?

Pentru încunjurarea acelei eventualităti, de carea Dzeu sĕ ne feréscă — noi nu punem la inima Sĕliștenilor aceea, ca și pe viitoriu sĕ continue a fi cei mai buni patrioți, români și orortodoxi, căci n'au lipsă de indemn aceia, cari înșiși sunt un isvor bogat de asemenea sentimente; ci punem la inima vrednicilor conducĕtori ai comunei, ca în nemarginita lor dragoste, ce o au pentru înaintarea ei, — pe lângă cultivarea virtuților amintite, cari sunt de ordine mai înaltă, sĕ caute cât mai mult a ferí poporul de tóte acele cause și rele sociale, cari pot sĕ mijlocéscă decadența lui *materială, fisică* și *morală;* căci aceste trei momente formézã stâlpii tăriei din temelia esistinței unui popor, fără de cari tóte celelalte ușor se prăbușesc.

Avem speranța, că acesti conducĕtori, — întrĕ cari aflăm bărbați eminenți și însuflețiți ca și *Dr. Nicolae Comșa, Dr Petru Dragits, Dr. Ioan Stroia, Nicolae Hențiu, Dumitru Lăpĕdat* etc., cari și până acuma au dat splendide dovedi de dragoste, zel și pricepere, când e vorba de munca pentru progresul acestei comune, — vor și face și în acésta privință și pe viitoriu tot ce este omenește posibil.

Le poftim deci în tóte direcțiunile cel mai splendid succes, căci nutrim via dorință, că precum în trecut așa și în viitoriu Sĕliștea, cu toți înaintestătătorii și fruntașii ei,

cu toți învĕțătorii ei,
cu clerul ei,
cu industriașii, negutătorii și arêndașii ei,
cu întreg poporul ei,
cu limba și portul și cu tóte ale lui,
și mai presus de tóte cu tăria sentimentelor patriotice, naționale și religióse,

sĕ fie mândria nóstră românéscă, mândria nóstră ortodoxă, mergênd pururea în fruntea tuturor sub oblăduirea sigură a școlei confesionale române și a bisericei ortodoxe, cari sunt ochii luminați ai poporului român.

Miron.

Despre decursul acestor festivități publicăm în cele următóre raport special:

Sĕliște, 9/22 Novembre 1903.

Cu cea mai desĕvêrșită satisfacție sufletéscă și stăpânit de cea mai înaltă mândrie națională publicăm raportul amĕnunțit despre sĕrbările aranjate în jurul sfințirii noului edificiu școlar din fruntașa nóstră comună *Sĕliște*. Inălțătóre, fermecătóre, dar' mai pe sus de tóte românești în înțelesul cel mai strict al cuvêntului au fost aceste sĕrbări!

Sĕliștenii au dovedit și de astădată pe deplin justificată aserțiunea făcută de unul dintrĕ cei mai distinși bărbați de ai nostri cu ocasiunea ținerii adunărei generale a „Societății pentru fond de teatru român“, că adecă: „cine va voí sĕ se adepe din isvorul dătător de simț național, de dragoste și alipire cătră legea și limba strămoșéscă, aici în Sĕliște sĕ vină“.

Escelența Sa metropolitul *Ioan* apreciind după merit faptele sĕliștenilor nostri n'a pregetat, ci la invitarea comitetului parochial cu drag a binevoit a merge la Sĕliște, însoțit de o distinsă suită, ca însuși sĕ sĕvêrșéscă actul sfințirei, ca astfel și prin presența Escelenței Sale sĕ ridice și mai mult nimbul sĕrbătoresc al acestui act.

Accentuate aceste, lăsăm sĕ urmeze raportul amĕnunțit.

Insuflețirea cea mare cu care s'a hotărît anul trecut zidirea mărețului edificiu școlar, dragostea cu care a fost întimpinat apelul pentru daruri benevole al comitetului parochial, și statornicia și alipirea manifestată față de școlă a îndemnat pe comitetul parochial și corpul învĕțătoresc, ca actului sfințirii școlei sĕ-i pregătéscă o înfățișare dintrĕ cele mai sĕrbătorești. In înfățișarea acésta sĕrbătoréscă a fost desvĕlit și împrăștiat pretutindenea simburele educativ al culturei inimei, simțul de recunoștință și simțul de jertfă pentru tot ce e nobil, uman și românesc. Astfel serbarea sfințirii școlei din Sĕliște, a luat pe lângă nimbul sĕrbătoresc și un caracter educativ.

In preséră, Vineri, s'a oficiat în biserica „Mare“ *litie* în firul căreia s'a pomenit numele tuturor donatorilor școlei.

Sâmbătă, ziua sfințirei, la finea liturgiei dl Dr. N. Comșa a cetit frumósa și instructiva lucrare ocasională a zelosului fiu al acestei comune, *Ioan Lupaș*, student în filosofie, care neputênd participa în persónă, a trimis lucrarea amintită, carea a fost cu drag ascultată de numĕrosul public present în biserică. — (O vom publica în nrii proximi).

Primirea Metropolitului.

Vestea, că Escelența Sa vine sĕ sĕvêrșéscă actul sfințirei, a fost primită cu mare bucurie și satisfacție. Spre întimpinare au eșit la gară dl protopresbiter Dr. Ioan Stroia, însoțit de presidentul comitetului parochial Dr. Nicolae Comșa, de directorul școlar Dumitru Lăpĕdat, de membrii epitropiei, ear' din partea administrației politice dl primpretor Petru Drăgits, și membrii primăriei comunale.

Dl protopresbiter bineventéză cu următórele cuvinte pe Escelenția Sa.

Escelența Vóstră!
Preonorați și stimați óspeți!

Este o însușire înăscută ómenilor, ca la zile mari, la sĕrbători, la festivități deosebite, când inima le saltă de bucurie, sĕ vadă în jurul lor pe toți iubiții lor, ca împreună sĕ se bucure, împreună sĕ se veselécă. Pentru-că, bucuria împărțită este duplu simțită. Zi de deosebită bucurie, zi deosebit festivă are parochia nóstră Sĕliște azi, când cu ajutoriul lui Dzeu a ajuns sĕ 'și sfințéscă școla sa, ridicată cu mari jertfe, dar' cu și mai mare entusiasm și drag. Ca bucuria nóstră desăvêrșită sĕ fie, chiămat'am tot ce iubim, în mijlocul nostru.

Inimile nóstre devotate s'au îndreptat în prima linie cătră capul și părintele nostru sufletesc, dorind a'l vedé în mijlocul nostru la acésta serbare, ca prin binecuvêntarea Sa înaltă archieréscă sĕ încoroneze munca adusă pe altariul culturei nóstre bisericești culturale. Escelența Vóstră în iubirea caracteristică părinților buni, ținênd sémă de ferbintea nóstră dorință ați venit în mijlocul nostru spre a sfințí însuși odorul nostru. Pentru acest sacrificiu, pentru acésta dragoste părintéscă îndoit ne simțim îndemnați a Vĕ esprima simțĕmintele de supunere și iubire fiéscă, ce vi-o păstrăm. Rugând pe Tatăl cel ceresc sĕ vĕ lungéscă firul vieții, ca încă mulți ani sĕ conduceți naia bisericei nóstre spre fericirea poporului credincios, în numele comitetului parochial și al organelor administrative comunale și pretoriale ale acestei comune representate aici Vĕ zic un „Bine ați venit“ pe teritoriul acestei parochíi. Sĕ trăiți Escelența Vóstră la mulți ani. Sĕ trăiéscă.

Intreite urări de „trăiéscă“ acoperiră vorbirea dlui protopresbiter, la care Escelența Sa prin cuvinte adevĕrat părintești mulțămește pentru primirea și ovațiunile ce i-se fac, accentuând, că cu drag vine în mijlocul fiilor sĕi din acéstă comună, pe cari îi numĕră întrĕ cei mai vrednici fii ai sei.

In timpul acesta în comună e o vie mișcare. Spațiosul loc dinaintea pompóselor case protopopești este îndesuit de public, inteligință și popor. Tinerimea școlară se înșiră în un lung spalier pe ambele părți ale stradei; ear' lângă pórta triumfală ridicată la casa protopopéscă, purtând inscripția: „bine a-Ți venit“, e postat corul tinerimei școlare. Ordinea o susține „Reuniunea pompierilor voluntari“.

Sunetul clopotelor de la cele trei biserici vestesc că înaltul óspe se apropie de comună. Publicul aștéptă cu órecare nerăbdare, mai ales mulțimea de familii sĕliștene așezate prin diferite părți ale patriei și ale României, cari au venit anume pentru acest prilegiu și cari n'au avut încă norocirea a cunóște pe Capul bisericei nóstre.

Lungul șir de trăsuri se zărește în piață. Câteva secunde liniște ca în miez de nópte. Deodată din capĕtul lungului spalier de elevi se aud voci în ton îngeresc de „sĕ trăiéscă“. Valuri de tonuri de aceste se pornesc, cari se sfîrșesc în furtunóse ovațiuni făcute de numĕrosul public adunat înaintea casei protopresbiterale.

Escelența Sa descalecă din trăsura cu patru cai, și binecuvêntând în drépta și în stânga, întrè ovațiuni generale întră cu distinsa Sa suită în casa protopopéscă, unde e întimpinat și primit grațios de către amabila dómnă protopopésă Veturia Dr. Stroia.

In suita Esc. Sale am observat pe dnii asesori consistoriali *Nicolae Ivan* și *Dr. Miron E. Cristea*, *Fartenie Cosma*, *Dr. Liviu Lemenyi*, dl secretariu consistorial *Dr. G. Proca*, dl referent școlar *Lazar Triteau* și diaconul *Câmpean*, apoi dintrè óspeți pe dnii *Dr. Diaconovich*, *Dr. V. Bologa*, *Dr. Tiberiu Bredicean*, profesorii germani: *Martin Schuster* și *Albrich*, asesorul scaunului orfanal comitatens *Ioan Henteș*, inginerul *Schussnig*, adv. *Dr. Borcia*, mai mulți funcționari de posiție înaltă: profesori, judecători, etc. din Rîmnicul Vâlcea, fruntașii comunelor din jur și încă mulți, mulți alții.

Actul sfințirei.

După o scurtă pausă la orele $10^1/_2$ din biserica „Mare“ în sunetul clopotelor pornesc îmbrăcați în haine bisericești preoții destinați a celebra serviciul divin: dnii asesori consistoriali Nicolae Ivan, Dr. Miron E. Cristea, protopresbiterul Dr. Ioan Stroia, preoții Petru Juga senior, Ioan Popa, Alexandru Borcea, Ioan Iosof, Iacob Steflea și diaconul Dimitrie Câmpean însoțiți de întreg numěrosul public la casa protopopéscă spre a aduce pe I. P. Sa. De aici în sunetul cântecelor corale ale corului elevilor I. P. S. Sa a fost condus în biserică și îmbrăcat în ornatele archierești.

Caprițiósa vreme de tómnă în acest restimp se schmbase, devenind cât se póte de nesuferită. Sufla un vênt subțirel, ce străbătea și prin cele mai gróse și calde haine și cernea o plóie rece. Se renunțase de a se mai sěvêrși sfințirea apei în curtea școlei în fața mărețului edificiu. Tinerimea școlară și mai ales marea mulțime de popor ce nu mai putea străbate în biserică se întristéză, vědênd că nu mai au norocire a vedé servind și a audí cuvintele dulci părintești ale I. P. S. Sale. „Cu post și rugăciune am așteptat ziua de azi“ — grăia o femeie gîrbovită de povara anilor ce 'i suporta, către o alta asemenea ei, rězimând ambele un vechiu stêlp din cimiter — sě mě ating de hainele Sfinției Sale, sě mě blagoslovéscă și apoi mângăiată sè rostesc: „Acum slobozește“... Plângiau amêndouě...!

Ușile bisericei se deschid, corul elevilor iasă cântând tropariul zilei, după ei fruntașii comunei purtând praporii, preoții oficianți; I. P. S. Sa sub noul baldachin, purtat de ctitorii bisericei și apoi mulțimea de popor. I. P. Sa a nume, vědênd aglomerația cea mare de public adunat în biserică și spunêndu-i-se că în curtea școlei afară de tinerimea școlară mai sunt încă sute de poporeni, ne luând în socotință timpul nefavorabil, a ordonat sěvêrșirea apei totuși în curtea școlei, spre a puté fi de față tot publicul. Iși póte esplica ori-și-cine bucuria cea mare ce a produs acest fapt la poporul de afară și special în inimile celor două bětrâne, cari gîrbovite de a anilor mulțime, rězimau un vechiu stêlp.....

Inaintea principalei fațade a noului edificiu școlar, pe care auriu strălucește inscripția: „Școla română greco-orient.“, e ridicat un larg podiu îmbrăcat în verdéță de brad. In fundul acestuia se așéză purtătorii praporilor și al stégului școlar, la mijloc în jurul unei mese preoții cari servesc, ear' în fruntea mesei I. P. S. Sa sub baldachin. Fermecător tablou!

In stânga sunt postați în șiruri dese elevii și elevele școlei, în drépta mulțimea de dame, în front numěroși óspeți și fruntașii comunei, ear' la spatele tuturor acestora marea de public. Vêntul rece și cernitul nourilor n'au nici o putere asupra publicului, care cuprins de evlavie și de sfințenia momentului nu simte nimic altceva, de cât mângăierea și fericirea sufletéscă ce treptat-treptat se sădește în inimă în fie-care moment în grad tot mai mare.

Serviciul sfințirii apei e sěvêrșit. O frumósă și pětrundětóre rugăciune ocasională, cu glas înalt, blând și evlavios e cetită de I. P. S. Sa.

Publicul e adânc emoționat. I. P. S. Sa pășește în frontul podiului și mânecând de la cuvintele psalmistului: *„De nu va zidí Domnul casa bunătăților, înzadar ne ostěnim“*, rostește o măréță și de toți înțelésă predică ocasională. Escelența Sa vorbește ca din carte. Tonul dulce, limbagiul poporal, stilul presărat cu pilde din viéța de tóte zilele și cu maxime din sfânta Scriptură, te răpește deja de la început. Acésta face apoi, ca sfaturile și învěțăturile ce le dă I. P. Sa cu astfel de ocasiuni, nu numai că sunt ascultate cu plăcere și interes, dar' se crestéză adânc în inimile și mințile ascultătorilor, și totdeuna, mai de timpuriu sau mai târziu 'și arată prin fapte efectul lor. Chiar și însuflețirea cea mare cu care s'a hotărît și s'a zidit acest nou edificiu școlar este a se mulțămí în parte cuvintelor, sfaturilor și învěțăturilor ce le-a rostit și dat I. P. S. Sa în predica ocasională, ținută în anul 1900 cu prilegiul visitațiunei canonice de atunci.

Subiectul actualei vorbiri a fost că a arătat și dovedit cu temeinicie lupta pentru esistință ce a decurs și decurge întrè singuratici și popórě. Arma biruitóre în acéstă luptă a fost și este *știința*, căștigată în școle și perfecționată cu învěțăturile bisericei. Arată că tótă bogăția, tóte rangurile și tótă stima și vaza ce și-le căștigă omenimea în lumea acésta, sunt trecětóre, fie încă în decursul vieței, fie la grópă, numai *faptele cele bune* sunt vecinice, sunt statornice și trec și dincolo de grópă primind proprietariul lor prețiósă rěsplată la judecata de veci.

Laudă cu cuvinte entusiaste și calde pe poporenii acestei comune, cari și în trecut și și în present au adus frumóse și mari jertfe întru mărirea bisericei și școlei lor. Constată cu bucurie, că și cei-ce afacerile îi silesc a'și părăsí comuna, așezându-se în alte părți ale țěrei și în străinătate, nu-și uită de comuna lor natală, și când cere trebuința 'și deschid și inimile și pungile pentru a vení în ajutoriul celor rěmași la vatra părintéscă. Indémnă pe fiii comunei, ca pretutindenea pe unde vor străbate sě-și țină de sfântă datorință a sădí în sufletul tuturora simțul de jertfă, de iubire și alipire față de limba și legea strămoșéscă, aceste prețióse simțuri, cari cu bucurie constată că s'au sădit și sădesc în belșug în școla și societatea de aici.

Vorbirea a fost așa zicênd sorbită. Marea de public a rěmas emoționată și cu ochi scăldați în lacrimi de mângăere și fericire, și la sfêrșitul vorbirei a isbucnit în furtunóse ovațiuni.

I. P. Sa, trecênd apoi prin șirurile deschise în public, 'l stropește, în drépta și stânga cu apă sfințită; întră apoi prin tóte odăile noului edificiu școlar — vre-o 12 la numěr — botezându-le și pe acestea. Se re'ntórce apoi în biserică, unde este desbrăcat cu ceremonialul obicinuit.

(Va urma).

Din dietă. La ordinea zilei în dieta ungara e încă tot projectul despre contingentul de recruți. Pe lângă acesta, în ședința de Sâmbătă înainte de întrarea în ordinea de zi a rěspuns ministrul-president *Tisza* la reflecțiunile lui Körber, făcute în ședința de Vineri a dietei austriace, ear' în ședința de Luni ministrul de comerciu *Hieronymi* a presentat project de lege pentru indemnisarea guvernului de a întra în pertractări cu guvernul italian pentru regularea cestiunilor comerciale italo-ungare și tarif vamal nou (art. de lege XXX din 1899). In aceeași ședință a fost presentat *rescriptul regal* prin care *delegațiunile sunt convocate pe 15 Decembre.*

Cérta ministrilor. In ședința de Vineri a dietei austriace ministrul-president *Körber* reflectând la discursul ministrului-president *Tisza*, prin care în ședința de Mercuri respinsese „ingerința“ colegului sěu austriac în afacerile Ungariei, *și-a susținut întru tóte* cele zise în discursul cestionat, esprimându-și mirarea, că dieta ungară și ministrul-president ungar au interpretat în acel discurs ingerință în afacerile interne ale Ungariei, cât timp enunciațiunile lui s'au referit la afacerile comune ale monarchiei, și accentuând de nou, că „modificarea legilor transacției numai în acel cas are înțeles practic, dacă acelea și în Austria vor fi modificate“ și că „basa pe care el stă formézâ pedecă de neînvins, când trebue sě pună zăgaz unor aspirațiuni unilaterale“.

Ansă la aceste reflecțiuni a dat interpelarea deputatului *Lueger*, primariul Vienei.

Acestor reflecțiuni a rěspuns ministrul-president *Tisza* în ședința de Sâmbătă. Unicul punct de mânecare corect e, că noi nu ne pretăm la esplicarea dreptului public austriac — a zis contele Tisza, — de altă parte însě, în ceea ce privește dreptul public ungar nouě ne vindecăm dreptul esclusiv, de a interpreta acest drept în sensul legilor ungare. Pot asigura on. casă, că numai până atunci rěmân la acest loc, până când în calea validitării practice a acestui punct de mânecare nu se vor pune pedeci.

Rěspunsul a fost primit cu aprobări generale din partea dietei întregi.

Sfințirea bisericei din Jimbor.

Merchiașa, la 20 Nov. 1903.

Adânc s'au increstat în viéța culturală a tractului Cohalm zilele de 14 și 15 Novembre n., și sě nu zic de aur, dar' de sigur cu de argint slove s'au înscris în cărticica culturală a acestui tract evenimentele desfășurate în trecutul recent.

Insuflețirea curată a născut drăgălașa biserică din Jimbor și aceeași însuflețire a dat'o usului public. E apróре de necredut, cu ce viteză și-a făcut apariția biserica acésta, căci pe câtă vreme abia în 12 Iunie s'a pus piatra fundamentală, deja în 15 Novembre s'a terminat și sfințirea ei.

Sâmbătă, în 14 Nov. n. la orele $12^1/_2$ din zi a sosit cu trenul accelerat în gara Homorod dl Mateiu *Voileanu*, asesor consistorial ca mandatar al Escelenței Sale Inaltpreasfințitului archiepiscop și metropolit al nostru Ioan. In gară a fost întimpinat de parochul Ioan Bercan, parochul Mateiașului Ioan Brotea, Ioan Vătășan paroch în Archita, capelanul protopopesc Ioan Bercan, părintele Sofron Roșca din Ungra, fiiul comunei Jimbor dl Avram Voicu, împreună cu popor din jur.

In numele credincioșilor din Jimbor e bineventat dl mandatar din partea parochului Ioan Bercan. Domnia Sa rěspunde în termini calḑi și apoi ia loc împreună cu părintele Bercan în prima trăsură cu patru cai. Ceilalți óspeți urméză 'n alte trăsuri.

Sosiți în comuna Homorod, în fața casei comunale i-s'a făcut dlui mandatar o plăcută suprisă prin faptul că era așteptat de un simpatic banderiu de călăreți în frunte cu rigor. în drept Aurel Paul Bănuțiu, care în numele tinerimei din Merchiașa și Jimbor îi adreséză următórele cuvinte:

Mult onorate dle mandatar!

Permiteți-mi sě fiu intrepretul sentimentelor tinerimei din Merchiașa și Jimbor, care prin rostul meu dă espresiune bucuriei ce simt în momentul când are rara norocire de a vě puté zice un „bine ați venit!“

Tinerimea română, fie ea de ori-ce categorie, în codul culturei și priceperii ei a știut face totdeuna us de momentele solemne și astfel a-și manifesta sentimentele omagiale față de meritații noștri bărbați.

Primiți, Vě rog, dle mandatar, acest mic prinos de sinceră dragoste și nefățărit devotament.

Trăiți la mulți ani!

Un „trăiască“ general și puternic a rěsunat, dl mandatar a mulțămit din inimă pentru frumósa manifestație, — și am urmat drumul spre Merchiașa.

La întrarea în comună un arc de triumf spunea în glasul seu făcut, că și ací lumea s'a pregătit sě facă ovații. Arcul a fost înălțat de neobosita tinerime, care în butul timpului de lucru a înțeles momentul solemn și s'a achitat de datorințe. La ieșirea din comuna Merchiașa s'au alăturat 10 călăreți unguri, dovedindu-ne mare dragoste.

Astfel, cu alaiu și cântece voinicești am sosit în Jimbor, unde cel dintâiu lucru a fost, că am încunjurat cu întreg convoiul noua biserică.

In casa epitropului primar dl asesor a fest bineventat din partea comunei politice, avênd ca representanți pe notariul Iosif Péter, capelanul bisericei luterane și directorul școlei de stat. Numele acestor doi domni, — regret — îmi scapă.

Dl mandatar a rěspuns într'o unguréscă perfectă, care a frapat pe óspeții unguri.

Făcêndu-se pausă de o jumětate de oră, preoții, în numěr de patru, merg la vechia biserică, unde îmbrăcându-se în ornate fac vecernia, litia și utrenia, ungênd pe poporeni cu sf. mir. Impresie deosebită a făcut asupra credincioșilor cetirea la înțeles și dulce a paremiilor, din partea dlui mandatar.

Cu acésta s'a terminat programul zilei.

Duminecă, în 15 Novembre n. în faptul zilei nouele clopote de la noua biserică vestiau că azi se va petrece ceva deosebit în comuna Jimbor.

Dl mandatar la orele 8 diminéța urmat de 6 preoți merge la vechia biserică, unde toți se îmbracă în vestmintele de liturgie și luând vasele sfinte pléca în sunetul clopotelor și în cântări, urmați de popor, la noua biserică. Ací, după ce se fac obicinuitele 3 încunjurări împreunate cu cetirea evangheliilor, întră în biserică, unde se începe serviciul sfințirii apei, ear' după acésta imediat sf. liturgie, care a decurs fórte solemn. A bătut la ochi, că atât la sfințirea apei, dar' cu deosebire la sf. liturgie, mai numai singur dl comisariu a dus tot greul serviciului, reducênd apróре numai la martori pe preoții împreună fungenți. Și acésta a fost tocmai în interesul ridicării nimbului ritului nostru, în fața multor străini de némul și legea nóstră, de mulțimea cărora gemea biserica.

Punctul de forță a fost de sigur predica dlui mandatar, care nu numai că a făcut impresie asupra credincioșilor noștri, dar' a impus străinilor (preoți reformați și catolici, notari, învěțători etc.) prin escelentul mod de predare.

Pășește apoi în ușile împěrătești preotul locului. I. Bercan, care sub măréța impresie a momentului, în cuvinte alese și avêntate, cari au pětruns pe mulți până la lacrémi, mulțămește întâiu lui Dzeu, apoi poporului și tuturor binefăcětorilor, cu ajutoriul cărora s'a putut zidí în Jimbor în scurt timp o biserică atât de frumósă, care costă la 9000 coróne, ear' comuna bisericéscă la începutul zidirei dispunea abia de 1700 coróne. Intreg aranjamentul intern s'a făcut numai prin donațiuni. Cetește apoi numele celor cari au făcut daruri mai de preț. Trecênd preste celelalte daruri (candelabru, candele, iconostasul bărbaților etc. cari tóte sunt de valóre) afară de aranjamentul interior, nu pot trece peste cadoul făcut bisericei de I. P. S. Metropolitul Primat al României, Iosif Georgian. Acesta constă din 2 acopereminte pe mesele din altariu, din mătăsă și fir greu de aur și la tóte 4 colțurile încheiate cu câte 7 nasturi de aur veritabil, fórte fin lucrați. Aceste acopereminte au fost confecționate în Germania și costă apróре 1000 mărci. Sunt sigur că puține biserici din archidiecesă au fericirea de a posede așa juvaere de odăjdii.

Tot Inaltpreasfințitul a dăruit o păreche de scórțe pentru sf. evangelie, din cupru aurit cu figuri biblice, ridicate în relief, și cu inscripții grecești. Aceste scórțe — după părerea unui pricipětor anume consultat — datéză din secolul al XV-lea. Ca materie brută și ca lucru valoréză până la 300 coróne, ear' ca antică au un preț fórte mare, cu atât mai mult cu cât asemenea lucruri sunt rare.

Mai donat'a acest înalt și bun prelat acestei biserici tóte cărțile frumos legate, cum și multe alte lucruri mai měrunte. De aceea, bine au făcut credincioșii din Jimbor, că prin rostul parochului lor au mulțămit în auḑul tuturor, în cuvinte atât de potrivite Inaltului lor binefăcětor....

A urmat apoi un parastas, stropirea poporului cu apă sfințită, și cu acestea actul oficios al sfințirii bisericei s'a încheiat.

Terminată partea oficiósă, ne-am întrunit în frumósa comună ca óspeți ai epitropului Ioan Stefan.

Animaţia a fost — omiţênd ori-ce alt calificativ — românéscă.

Primul toast l'a rostit dl mandatar Voileanu, pentru Escelenţa Sa Inaltţ reasfinţitul archiepiscop şi metropolit al nostru Ioan.

A fost, după cât cred, interpretul obştei, căci la sfirşitul vorbirei, într'un singur glas s'a acclamat Inaltpreasfinţia Sa. A ţinut apoi toast părintele Ioan Bercan pentru dl mandatar, care cu tact rar şi vrednicie a condus actul festiv al zilei. Vorbeşte apoi notariul comunal, dl Péter, închinând pentru buna armonie ce a esistat totdeuna întrĕ Românii şi Magiarii din Jimbor, şi pentru gremiul consistoriul. A întrunit simpatia generală discursu dlui asesor Voileanu, când în numele Exelenţei Sale şi al gremiului, mulţămeşte comunei politice pentru tóte favorurile şi serviciile acordate comunei bisericeşti; mulţămeşte credincioşilor, cari urmând bunelor poveţe şi-au dat silinţe întru grabnica desévêrşire a sfântului lăcaş; mulţămeşte mai departe dăruitorilor şi în special I. P. Sale Metropolitului-Primat al României, căruia mai târziu i-s'a trimis următórea telegramă:

„Luând cu adâncă recunoştinţă act de multele binefaceri faţă cu credincioşi din comuna ortodoxă română Jimbor, din incidentul sfinţirii bisericei lor, Vĕ rugăm sĕ primiţi recunoştinţa nóstră ieşită din inimi iubitóre. Dumnezeu sĕ vĕ rĕsplătéscă cu darurile sale cereşti.

Pentru comuna bisericéscă

Mateiu Voileanu
protoiereu, asesor consistorial
ca mandatar al Metropolitului.

A mai toastat părintele Ioan Brotea pentru parochul Ioan Bercan, care prin constanţă de fier şi multă ostenélă a reuşit sĕ ne prilejéscă serbarea acésta.

In onórea preoţimei, carea a conlucrat la buna reuşită a festivităţii, 'şi ridică cuvêntul părintele Jeronim Buzea din Ştena. Ear' în urmă mulţămeşte epitropul Stefan — un model de hărnicie şi dragoste faţă de biserică — óspeţilor cari prin presenţa lor au înălţat prestigiul sĕrbării şi au înscris pe o pagină nemuritóre solemnitatea acésta.

Masa a ţinut în bună disposiţie până cătră séră. O notă integrantă, o zală inomisibilă în lanţul veseliei, era nepreţuitul şi nesecatul isvor de umor, dl Kikilini, care ni-a oferit momente neuitate de plăcere, punêndu-se la disposiţia nóstră cu întreg tesaurul sĕu hazliu. Numai vremea, rece şi cumpĕtată şi care nu ţinea cont de noi, a venit sĕ ne destrame rîndurile, cari mereu se răreau. Pe însĕrate a părăsit şi dl mandatar casa ospitală a epitropului — spre durerea nóstră — avênd o afacere oficiósă în Fişer.

Sĕrbarea acésta s'a gravat neştrers în inimile asistenţilor. Mâne, poimâne şi mereu cât va vieţuí generaţia de azi a jimborenilor, se va vorbí cu dragoste şi devotament de „domnul asesor Voileanu din Sibiiu“, adevĕrat preot după rînduiala lui Melchisedec.

Rap.

NOUTĂŢI

Consistoriul metropolitan. Eri la orele 10 a. m. s'au deschis şedinţele consistoriului nostru metropolitan sub presidiul Escelenţiei Sale I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit *Ioan Metianu*, fiind present: Preasânţia Sa părintele episcop al Aradului *Ioan Papp* şi asesorii: Dr. Ilarion Puşcariu, Filaret Musta, Augustin Hamsea, Dr. Eusebiu Roşca, Ioan Papiu, Mihai Popovici, Ioan Drocu, Nicolae Ivan, Matei Voileanu, Dr. George Popovici, Partenie Cosma, Nicolae Zigre şi Ioan Lenger. Ceilalţi membrii şi-au scusat absenţa. Cu acéstă ocasiune consistoriul metropolitan a luat disposiţiunile de lipsă pentru punerea în lucrare a concluselor congresului naţional-bisericesc din a. c. şi a resolvat şi alte agende aparţinĕtóre la competinţa sa.

*

Sfinţirea bisericei „Mirĕuţilor“. Duminecă (15 Novembre n.) s'a făcut cu mare solemnitate sfinţirea bisericei renovate a „Mirĕuţilor“ din Sucéva, prin metropolitul Vladimir al Bucovinei, fiind de faţă guvernatorul Bucovinei, prinţul Hohenlohe, consulul României şi cel al Rusiei, căpeteniile diferitelor oficii civile şi militare. Un raport despre sfinţire şi istoricul acestei biserici vom publica în numerii proximi, anticipând aci, că la telegrama omagială trimisă M. Sale din acest prilej metropolitul Vladimir a primit următoriul rĕspuns: „I. P. S. Sale domnului Archiepiscop şi Metropolit gr. or. *Dr. Vladimir de Repta*, în Sucéva (eventual de trimis la Cernauţi). — Eisenerz, Reşedinţa împĕrătéscă, 15 Novembre 1903. Majestatea Sa apostolică i. r. a luat cu interes viu şi cu satisfacţie sinceră la cunoştinţă conţinutul telegramei Inaltpreasfinţiei Vóstre adresată Majestăţii Sale din incidentul sfinţirii bisericei Mirĕuţului, şi mulţămeşte bisericei gr. or. din Bucovina preagraţios pentru rugăciunile înălţate din acest incident la Ceriu pentru binele Majestăţii Sale i. şi r. — La ordin Preaînalt: şeful de secţiune baron Weber“

*

Festivalul „Rákoczy“, arangiat la „Gesellschaftshaus“ Dumineca în scopul serbării aniversalului de 200 ani de la naşterea lui Francisc *Rákoczy II*, conducĕtoriul ultimei insurecţiuni din secolul XVIII. contra Casei de Habsburg, mort în exil în Rodosto, — a succes destul de bine, fiind cercetat deosebi de membrii societăţii magiare din Sibiiu. După Uvertura-Rákoczy a urmat discursul presidial de deschidere, rostit de notariul public Zágony, apoi celelalte puncte ale programului, întrĕ cari a plăcut deosebi cântecele curuţeşti cântate de corul elevilor şcólei orfanotrofiului terezian şi elevilor gimnasiului de stat, dirigiat de profesorul de cântări Schuch Ödön şi acompaniat de orchiestra elevilor. Ambe cântecele (cu motive româneşti întocmai ca şi marşul lui Rákoczy) au trebuit repetate. Festivalul s'a terminat cu marşul lui Rákoczy.

*

Hymen. Ioan *Roman*, ales paroch, şi dşóra Iustina *Piso*, îşi vor celebra cununia Joi în 26 Novembre st. n. în biserica gr.-or. din Mohu.

*

Proces de presă. Aflăm din isvor competent, că în urma procesului de calumnie pe care părintele Nicolae Diamandi, fost catechet la gimnasiul din Beinş, l'a intentat „Tribunei Poporului“ pentru o serie de articoli, senatul de acusă al tribunalului din Arad a pus sub acusă pe Ioan Rusu Şirianul, Pompiliu Dan şi Ioan Abrudan ca autori ai articolilor incriminaţi. Acusatorul N. Diamandi a fost representat prin distinsul advocat Dr. Stefan Rozvány.

*

Stat în adevĕr líberal. Cum aflăm din ziarele de peste Carpaţi, şi cum raportéză unele ziare magiare de la noi, Magiarii r catolici din Bucureşti au ţinut Duminecă o mare adunare sub presidiul parochului de la Bărăţie, în care adunare au hotărît: zidirea unei catedrale r. catolice magiare în Bucureşti, zidirea unui nou local de şcólă magiară, înfiinţarea unui institut de credit şi economíi magiar în Bucureşti cu capital social de 5 milióne, înfiinţarea unui ziariu cuotidian în limba magiară şi română care sĕ apere interesele r. catolicismului şi magiarismului în România. Cât priveşte cheltuelile împreunate cu zidirea catedralei, se asigură că aprópe întrégă suma *li-o va da guvernul ungar*. In România este permis deci, ca magiarii sĕ-şi înfiinţeze şi susţină cu „bani străini“ instituţiuni culturale, fără-ca cei de la cârma statului sé se témă că prin acésta se periclitéză statul. Pe când la noi!....

*

Esposiţie de vite în Cojocna. In 22 Novembre st. n. comitatul Cojocnei (Cluj) a arangiat în Cojocna esposiţie de vaci şi viţele soiu ardelean. Cu escepţia unui singur esponent magiar toţi ceialalţi esponenţi au fost români, cari cu vitele espuse de ei au câştigat premii în sumă de 140 Coróne.

*

Grota de stalactiţi din hotarul comunei Luncani, despre care ziarele ungureşti raportau că a fost descoperită nu de mult prin dl Téglás Gábor, directorul pensionat al şcólei reale din Deva, — cum resultă din o scrisóre ce ni-o trimite parochul Ioan Popovici din Gelmar — este identică cu grota cercetată de numitul paroch şi descrisă în nr. 91—98 ai ziarului nostru în anul 1887. „Eu am fost de douĕ-ori în acea peşteră fórte interesantă; pentru prima-oră la 1887, fiind primul care a pĕtruns până în fundul ei. Dl Téglás putea uşor sĕ afle acest lucru“ — zice dl Popovici în scrisórea menţionată.

*

Pedepsele disciplinare în armată. „Neue Fr. Presse“ raporta zilele trecute, că ministrul comun de rĕsboiu a dat ordin tuturor comandanţilor de corp, în care ordin zicênd că prin prea desele şi prea asprele pedepse disciplinare e bruscat simţul de onóre al soldaţilor, ear' prin purtarea prea brutală a oficerilor faţă cu soldăţimea gregară sufere însa-şi disciplina, — dispune, ca regulamentul disciplinar sĕ fie aplicat cu cumpĕt şi numai în casuri de estremă necesitate sĕ se recurgă la pedepsele mari drastice. Totodată impune comandanţilor superiori sĕ controleze pe oficerii de sub comanda lor şi sĕ supraveghieze modul aplicării pedepselor.

*

Cine sufere de reumă, podagră, nevralgie, dureri de urechi şi migrenă, sĕ foloséscă crucea duplă magneto-electrică R. B. 86967 inventată de dl Albert Müller (Budapest V. Vadász ut. 42/V. care întrece în efect tóte remediile din lume. Nenumĕrate sunt scrisorile de recunoscinţă, cari adeveresc acésta, cum o adevereşte întrĕ altele şi *Ludovic Weiser*, profesor de pian (Pozsony), într'o scrisóre adresată de curênd dlui Müller.

Teatru german în Sibiiu.

Cunoscuta şi bineapreciata trupă teatrală a dlui *Leo Bauer*, care în anii trecuţi a oferit publicului sibiian atâtea momente de elevaţie sufletéscă, va începe şirul representaţiilor cu 1 Decembre, şi calculând după personalul de care dispune, va fi şi în anul acesta la înălţimea sa.

Publicul român sibiian n'a pregetat nici-când a da dovedi, că ştie apreţia arta.

Şi în anul acesta vom da atenţiune acestei instituţii de cultură, cu atât mai vêrtos că în sesiunea acésta teatrul are pentru noi ceva deosebit de atrăgĕtor.

Renumita nóstră tragediană Agata Bârsescu e invitată la Sibiiu spre a mări succesul representaţiunilor.

Ştirea acésta îmbucurătóre ne va mâna sĕ cercetăm teatrul, pentru-că artista nóstră a triumfat pe scene străine şi azi tótă lumea pricepătóre o socoteşte întrĕ cele dintâi stăpâne ale scenei. Dînsa e înzestrată cu puterea alésă de a fascina publicul în rolurile ei, în cari pasiunea ei: dispreţul, ura, gelosia, durerea înspăimêntătóre iau espresiile cele mai desăvîrşite.

Personalul se compune din 12 domni şi 12 dame, cari şi până acuma au dat dovedi despre talentul şi aptitudinea lor, precum Iuliu Godek, Fr. Redl, Olmar, dşóra Albert, Schubert, Binder, etc., ear' piese noue în repertoar vor fi: „Fee Caprice“, „Das grosse Licht“, „Der Strom“, „Der Hochturist“, „Schlossherrin“, „Die Diplomatin“, „Der blinde Passagier“, Madame de Pompadour“, opere şi operete: „Das Glück“, operă de baron de Prohaszka, „Der Pfeiffer von Hardt“, operă de Edgar Krones, „Der Rastelbinder“, operetă de Lehar, „Wiener Frauen, operetă de Lehar, „Bruder Straubinger“, operetă de Eysler, „Frühlingsluft“, de J. Strauss, „Kellermeister“, operetă de Zeller.

Pe lângă dşóra Agata Bârsescu mai sunt invitaţi ca óspeţi dşóra Olga de Türk-Rohn şi dnul Wener Alberty.

Direcţiunea teatrală invită la abonament pe 12 representaţiuni.

Preţurile: Loje în parter (simple) 28 fl. 80 cr. Loje rangul prim (mare) 48 fl., loje rangul prim (simple) 38 fl. 40 cr., loje onoraţiori, 57 fl. 60 cr., loje rangul prim (mici) 28 fl. 80 cr., loje rangul II (simple) 20 fl., rangul II (mari) 26 fl.

Abonamentele se fac de la 9—12 a. m. şi de la 3—6 d. m. în cancelaria teatrală.

AMVONUL.

— *Predica rostită de asesorul* Mateiu Voileanu *cu ocasiunea sfinţirii bisericei din Jimbor.* —

> Şi au ieşit tótă adunarea fiilor din Israil de la Moise. Şi au adus fieşte-carele ce 'l trăgea inima, şi ce li-se părea cu sufletul lor, dar Domnului la tóte lucrurile cortului mărturiei, şi la tótă gătirea lui, şi la tóte vestmintele sfintei.
>
> *Eşire cap. 35. st. 20. 21.*

Cuvintele acestea din a doua carte a lui Moise 'mi vin azi în minte, şi acestea am ţinut de cuviinţă a le pune în fruntea cuvêntării mele de azi, iubiţilor ascultători, căci ele îmi par a fi tocmai potrivite şi la împrejurările din comuna acésta, la zidirea acestei sfinte biserici, pe care tocmai acuma o am sfinţit după rênduielile bisericei nóstre, şi o am dat spre folosinţă credincioşilor români ortodocşi de aici.

După eşirea din Egipet, sĕ zicem după eşirea din robia Egipetului, căci robie a fost mai pe urmă sórtea Israiltenilor în Egipet, după miraculósa trecere prin marea roşie, după primele probe de ascultare de poruncile lui Dumnezeu şi supunere cătră povăţuitoriul lor cătră Moise, după-ce s'au întărit în credinţă şi s'au supus voinţei lui Dumnezeu de a cutreera curciş şi curmeziş pustia Arabiei spre a se întări în de ajuns pentru luptele ce 'i aşteptau în pămêntul făgăduinţei — în Canaan, după tóte acestea a procedat Moise la facerea cortului mărturiei, unde sĕ ridice poporul rugăciuni Domnului, şi sĕ aducă preoţimea jertfele.

In tocmai aflăm lucrurile şi la poporul nostru din comuna acésta.

Au fost lungi, de tot lungi şi plini de durere şi de suferinţe anii de robie, când nouĕ Românilor greco-orientali de aici nu ne era ertat sĕ ne rugăm lui Dumnezeu nejigniţi în credinţa nóstră, neconturbaţi în obiceiurile şi în ritualele nóstre.

Vécuri dearêndul noi am fost numai toleraţi, vécuri dearêndul noi am fost atacaţi în esistinţa nóstră ca biserică, şi noi totuşi nu ni-am perdut credinţa, ci acele grele încercări le-am ţinut de probe pentru statornicia nóstră în credinţă şi în datinile străbune şi am zis cu dreptul Jov: Domnul a dat, Domnul a luat, fie numele Domnului binecuvêntat.

Ca şi creştinii în primele vécuri pe timpul gónelor, ne adunam fără sgomot şi cu lacrimi ferbinţi ceream de la bunul părinte zile mai fericite.

Şi în asemenea grele momente indoit simţiam cuvintele Psalmistului: Pentru-ce Dómne lapedi sufletul meu, întorci faţa ta de la mine. Sĕrac sunt eu şi întru ostenele din tinereţele mele.

Şi au venit şi zile mai bune.

Nu au alergat mai de multe ori la împĕratul Egipetului Moise al Israiltenilor, ca şi cum şi de câte ori a alergat Moise al nostru la împĕratul nostru pe timpul absolutismului şi după acela, spre a scóte din robia întunerecului pe poporul român din Transilvania, şi a-l trece în Canaanul Făgăduinţei, restaurând vechia nóstră metropolie, care a fost apus şi ani 164 noi am rătăcit şi am sperat întocmai ca Israiltenii prin pustie.

Şi în rătăcirea acésta noi întocmai ca şi Israiltenii ne-am oţelit, ne-am întărit în credinţă, inima nóstră a fost caldă cătră biserica nóstră, am ascultat de conducĕtorii nostri de preoţii nostri, şi tare a fost credinţa nóstră că Dumnezeu îşi va deschide mâna sa, şi tóte se vor umplé de bunătate.

Grupaţi în jurul preoţilor nostri nu odată am cântat noi în căsuţele, în cari ne adunam spre a asculta sfânta slujbă, cuvintele de îmbărbătare. „Sĕ nu întorci faţa ta de la sluga ta, când mĕ năcăjesc, de grabă mĕ audi, ia aminte spre sufletul meu şi îl mântueşte pe el.“

Şi asemenea cuvinte de îmbărbătare ne întăriau în suferinţele nóstre, şi cu încredere aşteptam mântuirea nóstră.

Şi mântuirea a venit. Liberi de a ne mărturisí credinţa nóstră, liberi de a ne ruga în limba nóstră, de a cultiva datinile şi obiceiurile nóstre părinteşti, tractaţi cu iubire, cu dragoste şi cu încredere din partea vecinilor nostri străini de neam şi de lege, dară puşi aici pe un pămênt cu noi, chiămaţi a purta deopotrivă cu noi tóte sarcinile publice din stat, ba ajutaţi chiar în nisuinţele nóstre culturale, ne-am recules şi ca sĕ rĕmânem numai la acest cas, de-şi numai o mână de ómeni, ne-am apucat de lucru în numele Domnului.

Şi resultatul tuturor acestora este în casul acesta bisericuţa acésta, iubiţilor ascultători, care s'a ridicat aici ca şi cortul mărturiei.

Şi câtă vreme va esista bisericuţa acésta, ea va vestí că în comuna acésta pe la începutul vécului al 20-lea a trăit un popor român, de confesiunea greco-orientală română, care din evlavie şi din simţ religios şi-a adunat la un loc puterile, a ascultat de mai marii sei, şi spre mărirea lui Dumnezeu a ridicat casa Domnului în care poporul sĕ ridice rugăciuni, preoţimea sĕ aducă jertfă fără de sânge, intocmai cum a făcut Moise în pustie, când a făcut cortul mărturiei pentru rugăciunile poporului şi pentru jertfele preoţilor.

Bisericuţa acésta, iubiţilor ascultători, este cort viu de mărturie despre statornicia în credinţă, despre iubirea casei Domnului, şi eu nici odată nu am simţit sublimitatea cuvintelor din rugăciunea când preotul 'şi spală mânile spre a se apuca de proscomidie, de pregătirea pentru liturgie, zic nici-odată nu am simţit ca şi azi sublimitatea cuvintelor: Dómneiub it'am bunăcuviinţa casei tale, şi locul cortului sălăşluirei tale. Ps. 25. st. 8.

(Va urma)

Posta redacţiunei.

„Nisus“. Primit. Se va publica în numerii proximi.

„ng“, *Eliseu*, şi ceialalţi dd. raportori: In numerii proximi. Ne-a prea îmbulzit materialul.

[268] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **învĕţător** în comuna bisericéscă **Şirnea**, protopresbiteratul Branului, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Salariu anual 600 coróne, plătibil în rate lunare prin repartiţie din fondul bisericei.

Cuartir natural în edificiul şcólei.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne suplicele lor, instruite conform legilor din vigóre, în terminul sus indicat, la oficiul protopresbiteral subsemnat.

Concurenţii pot reflecta la cuincuenal numai după 5 ani serviţi în acéstă comună; este cu tóte acestea îndatorat, a ţiné şi şcóla de repetiţie şi grădinărit, şi a instrua şcolarii în cântările bisericeşti şi a cânta cu ei în biserică în zile de Duminecă şi sĕrbători.

Zerneşti, în 5 Novembre 1903.

Oficiul protopresbiteral Bran în conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Dan
adm. prot.

Nr. 351/1903. [258] 3—3

Concurs

Pe basa înaltei resoluţiuni cons. dto 20 Maiu a. c. nr. 5450 bis., se publică concurs pentru **întregirea parochiei** vacante de clasa a III-a **Murĕş-Cueşdin** cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele fasionate în tabela B. despre ajutoriul de la stat.

Petenţii vor avé a se presenta într'una din duminecile ori sĕrbătorile din decursul terminului deschis în biserică pentre a şi arăta abilitatea în cântări şi tipic; ear' suplicele concursuale, instruite conform legilor în vigóre, le vor subşterne oficiului protopresbiteral subscris, p. u. Szász-Régen.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Reghin.

Reghinul-săsesc, la 20 Octobre 1903.

In conţelegere cu comitetul parochial:

Galaction Şagău
protopresb.

Biblioteca societăţii „Steaua“.

Nr. 1. Din ţéra basarabilor, de G. Coşbuc.
„ 2. Folósele învĕţăturii, de P. Dulfu.
„ 3. Minunea vieţii şi cheia lumii, de Th. D. Speranţiă.
„ 4. Grădina de legume, de Ioan Hăşeganu.
„ 5. Medicul poporului, de Dr. I. Felix.
„ 6. Avem cu ce sĕ ne mândrim, de T. Duţescu-Duţu.
„ 7. Medicul poporului, partea II, de I. Felix.

Preţul unui numĕr 15 fileri.

Librăria archidiecesană

Cine voeşte sĕ înveţe

limba engleză

sĕ-şi comande următórele douĕ cărţi:

Manual practic de limba engleză, de Marcel Schönkron subdirector al institutului „Stravolca“ din Craiova. Prelucrat în conformitate cu noul program al învĕţămêntului secundar şi cu o nouă pronunţare a cuvintelor engleze, apropiată limbei române, de Dim. Calligari-Valsamachi, profesor la liceul „Mihaiu Vitézul“. Preţul **3 cor.**

Dicţionar englez român, de D. Calligari-Valsamachi. (Nrii 204—215 din „Biblioteca pentru toţi“.) Preţul **3 cor. 30 fil.**

Porto pentru ambele 20 fil.

Librăria archidiecesană.

Nr. 328 1903. [266] 3—3

Concurs

Pentru **întregirea parochiei** de clasa a III-a **Buduş**, protopresbiteratul Bistriţa, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch, sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi înainta suplicele instruite conform legei în terminul deschis la oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Bistriţa în Bistriţa, avênd a se înfăţişa în vre-o Duminecă ori sĕrbătóre, înaintea alegĕtorilor pentru a cânta, respective a celebra şi a cuvênta.

Bistriţa, la 28 Septembre 1903.

In conţelegere cu comitetul parochial

Simeon Monda
protopresb.

Nr. 879 1903 [267] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea în mod definitiv a postului de **învĕţătoriu** de la şcóla poporală din **Tĕu**, tractul Mercurea, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 600 cor. din repartiţie de pe popor, grădină 400 stângini □ şi cuartir în edificiul şcólei.

Invĕţătoriul are îndreptăţire la cuincuenal după 5 ani de serviciu de la alegerea sa.

Reflectânţii au a-şi aşterne suplicile lor concursuale instruate conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu, în terminul deschis.

Mercurea, 3 Novembre 1903.

Oficiul protopresbiteral.

Avram Pecurarin
protopresbiter.

O damă din Anglia

dă instrucţie în conversaţiunea şi gramatica engleză. — Adresa se află în administraţie. [269] 2—3

Mese de scris

de fason modern, din lemn de nuc, frumóse şi eftine.

[265] 2—3

E. Petruţiu
strada margareta nr. 8.

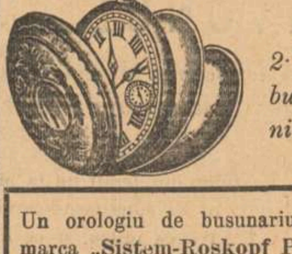

8 zile de probă!

Pentru numai fl. 2·75 trimit cu ramburs ori primind banii înainte

Un orologiu de busunariu nichel-remontoar, marca „**Sistem-Roskopf Patent**“, cu mechanism de 36 ore şi arătător de secunde, umblă precis până pe-o minută, cu garanţie pe 3 ani (un lanţ de goldin elegant şi articole de reclam se alătură gratuit).

In cas că nu convine, banii se înapoiază, deci risicul eschis.

M. J. Holzer

Deposit en gros al fabricei de orológe şi aurării, Krakau (Österr.) Dietelsg. nr. 66
Liferant al funcţionarilor ces. reg. de stat.
Preţuri curente ilustrate de orológe şi aurării gratis şi franco.
[240] 4—20

Agenţi se caută.

Anunţuri de feliul acesta sunt imitaţiuni.

A apărut:

Calendariul archidiecesan pe anul visect 1904.

Preţul unui exemplariu **40 fil.**, cu şematism **80 fil.**, porto postal **10 fil.**

Librăria archidiecesană, Sibiiu.

Farmacia „la ursul negru“ a lui Guido Fabritius

Sibiiu, piaţa-mică nr. 27

îşi recomândă bogatul seu **deposit de specialităţi medicale-farmacistice, bandage** chem. curate, **preparate dietetice** de întărit pentru morboşi şi reconvalescenţi, **tot feliul de obiecte de toaletă, instrumente chirurgice,** cum şi **medicamente veterinare** etc. etc.

Espediţie postală în fie-care zi.

GESUNDHEIT DEM KRANKEN
STÄRKE DEM SCHWACHEN!
SCHUTZMARKE.

P. Jurisics

Devisa mea:

Sănĕtate bolnavului, putere celui slab!

Nicolae Jurisics ne-a eliberat de jugul turcesc, ear' Petru Jurisics, farmacist în Pakracz, ne-a scăpat de cel mai mare inimic, de bóiă, prin mijlocul seu de efect minunat.

Picăturile de Pakracz ale lui Jurisics sunt un astfel de balsam miraculos, care din nici o casă sĕ nu lipséscă, deóre-ce **Picăturile de Pakracz ale lui Jurisics** cuprind în sine avantagiul, că pot fi întrebuinţate **contra tuturor bólelor**, şi se dovedesc întotdeuna şi pretutindenea de minune. **Picăturile de Pakracz ale lui Jurisics** sunt cel mai sigur mijloc contra **bólelor de stomac, constipaţiei, cârceilor de stomac, scaunului neregulat, lipsei de apetit, hemoroidelor** şi deci şi **durerei de cap** ce obvine din aceste, **acrelei în gât, rigăiturilor, ameţelei, anemiei** şi contra tuturor **catarelor de stomac**; se folosesce însĕ şi pe din afară, cu strălucit efect, la **umflături, arsuri, junghiuri în membre,** şi la **bóle reumatice.** Unde nu mai ajută nici un mijloc, acolo **Picăturile de Pakracz ale lui Jurisics** deja după scurtă folosire nu numai uşurézá durerile dar' şi vindecă bóla. Nenumĕróse scrisori de mulţămită şi recunoştinţă din tóte ţĕrile lumii dovedesc acésta

Picăturile de Pakracz ale lui Jurisics se comandă direct de la

PETRU JURISICS, farmacist în PAKRACZ nr. 424.

Preţul împreună cu instrucţiunea de folosire, lădiţă şi porto:

12 sticle	cor. 5·—	36 sticle	cor. 12·40	Tot la 12 sticle Picături de Pakracz — una gratis
24 „	„ 8·60	48 „	„ 16·—	

Contra tusei, bólelor de plumâni, catarelor de gâtlej, răguşelei, rĕsuflărei grele, junghiurilor în cóste, influenţei şi catarelor de tot soiul, cel mai neintrecut mijloc

Sucul de buruieni slavonice al lui Jurisics

Preţul: 2 sticle cor. 3·40, 4 sticle cor. 5·80, 6 sticle cor. 8·20.

Contra tuturor casurilor de friguri

mijloc deosebit de bun este **„Febri-Fugo“** care vindecă fórte iute şi sigur.

Preţul: 2 sticle cor. 4·20, 4 sticle cor. 7·—, 6 sticle cor. 10·—.

Din sucul de buruieni slavonice şi „Febri-Fugo“ mai puţin de 2 sticle nu se pot espeda. Şi la comandarea acestor mijlóce se adauge o sticlă din **Picăturile de Pakracz ale lui Jurisics** — gratis!

Devisa mea: [251] 5—24

Sănĕtate bolnavului, putere celui slab

Depositul principal în Budapesta:

JOSEF TÖRÖK, farmacist, Königsgasse 12

Petru Vidmarics esplică minunatul efect al **Picăturilor de Pakracz**

Deschidere de hotel.

Subscrisul îmi iau voie a aduce la cunoştinţa onoratului public, că **Duminecă în 15 Novembre n. c.** am deschis în **Sĕlişte**

noul meu hotel numit Hotel Central

cu **odăi elegante,** cu **restaurant** în care se pot căpĕtă cele mai **bune mâncări** şi cele mai **gustóse beuturi. Preţurile** cât se póte de **moderate**.

Pentru spriginul onoratului public se rógă

cu distinsă stimă

[260] 3—3

Ilie Popa

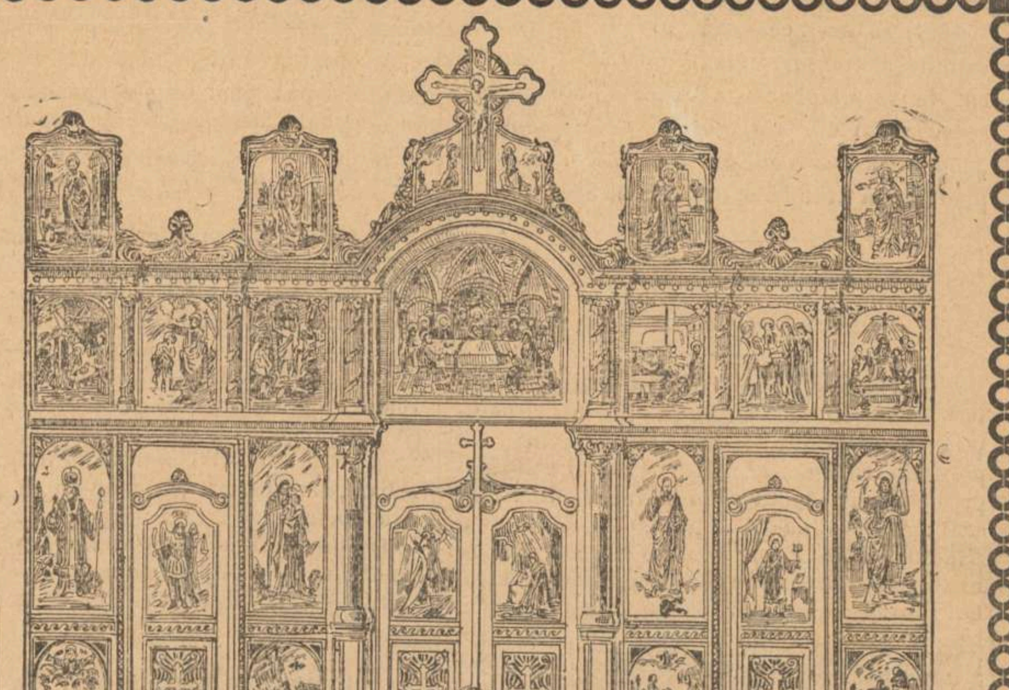

Şcóla de pictură religiósă-artistică

Jos. Hofrichter's Sohn

din **Reichenau,** bei Gablonz,

primeşte în întreprindere şi esecută **altare noue**, reparéză **picturi vechi,** esecută la comandă **icóne** şi **tablouri** în **uleu** pe **pânză**, **tinichea** sau **table de aramă,** pe **lemn**, **aluminiu**, etc., în **dimensiunile recerute.**

Icóne pentru prapori cum şi **prapori întregi.**

Pictéză **portrete**, fidel după fotografii bine reuşite.

Deposit mare de lustre, de **sticlă ciselată**, cum şi de **alamă.**

Preţuri moderate şi esecutare promptă.

La cerere se trimit schiţe şi planuri. — Comandele se primesc şi se pot face la Librăria archidiecesană în Sibiiu. [219] 10—20

Redactor prov. Dr George Proca.

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane

Nr. 126 Sibiiu, Sâmbătă 15/28 Novembre 1903 **Anul LI.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei er 30 fil. rêndul cu litere garmond

Crisa parlamentară.

Sibiiu, 28 Novembre n.

In cele din urmă lucrurile în parlamentul țerei nóstre au ajuns în stadiul cel mai acut, și o deslegare órecare a crisei se vede a fi numai cestiune de câteva zile.

Din știrile mai próspete vedem, că guvernul contelui Tisza este hotărît a face ordine chiar și cu prețul de a urma scisiunea în partidul guvernamental.

Spre a frânge oposițiunea actuală, care face imposibilă ori-ce lucrare, guvernul a recurs la mĕsuri mai radicale, și introduce ședințele paralele înainte de amiaz și după amiaz.

Mĕsura acésta a dat ansă contelui Apponyi sĕ rupă legăturile cu partidul guvernamental, și în faptă el a și anunțat eșirea sa din acest partid. Deodată cu contele Apponyi, — după semnele de până acum, — vor mai eșì din partidul guvernamental vre-o 25 de deputați, aderenți ai contelui din fostul partid așa numit național.

Cu fracțiunea acésta oposițiunea se mai întărește, de-și nu se póte presupune că contele Apponyi, ajuns acum din nou în oposițiune, va alimenta curentul actual cu obstrucțiunea, care de un an de zile zădărnicește lucrările parlamentului.

La tótă întêmplarea slăbirea acésta a partidului guvernamental va avé și ea urmări, în cât eșite acuma elementele din fostul partid național, rĕmân cele omogene liberale de odinióră, și guvernul acum basat numai pe acestea 'și va urma mai negenat, mai fără reservă drumul seu.

Cea mai logică eventualitate pentru aducerea parlamentului în stare normală de a puté lucra, se pare a fi disolvarea dietei și facerea altor alegeri, cari vor avé de scop a slăbí și a rărí rêndurile oposiției. Cu eventualitatea acésta a amenințat deja ministrul-president și a avut curajul sĕ susțină, că disolvarea parlamentului și în stadiul de ex-lex de acuma este prerogativa Corónei.

Puse odată la cale alegeri noue, este de prevĕdut, că din ele va eșí întărit partidul guvernamental.

Obstrucția de până acuma a adus multe rele asupra țerei, mai cu sémă lumea industrială și cea comercială simte greutățile isvorîte din starea afară de lege de azi, și nemulțămirei au dat espresiune mai zilele trecute cercurile comerciale din capitala țerei nóstre.

Popórele din patria nóstră privesc din depărtare desvoltarea lucrurilor, și în special noi Românii nimica nu avem sĕ pierdem prin alegerile cele noue.

Cu nimica nu am contribuit la stările desolate de azi ale parlamentului, precum în general cu nimica nu am contribuit la curentul bolnăvicios de azi.

Atacul concentrat al acestui curent este acuma îndreptat asupra armatei comune, care și până acum a fost unica și cea mai puternică basă a monarchiei.

Cu o politică înțeléptă și din partea guvernului și din partea Românilor, nouele alegeri pot deschide calea și Românilor în parlamentul țerii.

Credința nóstră este, că activitatea parlamentară a Românilor ar fi numai în interesul patriei nóstre; credința nóstră este, că un parlament în care sĕ fie bine representate tóte popórele patriei nóstre, ar fi scutit de scenele turbulente de azi, și ar puté cu succes lucra în interesul tuturor cetățenilor.

Acésta este credința nóstră, și cine va lucra spre a se realisa ea, va căștiga titlu la recunoștința publică.

Din dietă. In ședința de Marți s'a luat la cunoștință rescriptul regal despre convocarea delegațiunilor, apoi intrându-se în ordinea de zi a vorbit la projectul recrutării ministrul de honvedi *Nyiri*, combătênd pe oratorii oposiționali din ședințele anterióre și declarând că dacă dieta votéză projectul, în schimb guvernul va presenta pentru anul viitoriu project fără urcarea contingentului. Din partea oposiției rĕsunau strigăte: „Cu limbă de comandă magiară ți-l votăm imediat; fără aceea însĕ nu!“ După Nyiri au vorbit doi oposiționali din partidul poporal.

De Marți până Joi agitația a crescut treptat. Ședința de Mercuri a fost furtunósă din causa celor întêmplate la Ugra și la Sătmar, ear' cea de eri a fost una dintră cele mai scandalóse, ajungênd tréba până aprópe la păruélă. Eri adecă baronul Podmaniczky, presidentul partidului liberal, în temeiul hotarîrei luate in conferența de Mercuri séra a partidului a făcut propunere, ca *dieta sĕ țină ședințe paralele*, înainte de amiazi cu discutarea projectului de recruți, ear' după amiaz discutarea projectului de indemnisare budgetară. Scenele provocate de oposiție după acésta propunere, sunt demne numai de ușa cortului. Insulte triviale, amenințări, sgomot și tărăboiu, în cât unii erau aprópe sĕ se încaere la bătaie. Telegramele de eri după amiazi prevedeau că „ședința“ va dura póte până pe la miezul nopții.

Un resultat al acestei propuneri e, că *Apponyi a eșit din partidul liberal*, trecênd in oposiție afară de partide împreună cu câțiva aderenți ai sei.

Nou vicepresident al dietei. In urma renunțării lui Dániel Gábor la postul de vicepresident al dietei, în ședința de Mercuri a fost ales vicepresident baronul *Feilitsch* Artur, deputat al cercului electoral II. din Cluj și ginere al baronului Bánffy.

Două alegeri dietale. Contele *Tisza* și *Hieronymi* in urma numirei lor la post de ministri și-au depus mandatele avute (conform usului), supunêndu-se de nou alegerii. Ambii au fost realeși Marți; Tisza în cercul Ugra, ear' Hieronymi la Sătmar. Corteșii candidaților oposiționali au făcut agitațiuni uriașe, au dat foc caselor câtorva alegĕtori guvernamentali, etc. Deosebi contra realegerii lui Hieronymi, la Sătmar, unde după publicarea resultatului alegerii alegĕtorii oposiționali au făcut adevĕrată revoluție. Au luat la gónă pe alegĕtorii lui Hieronymi, urmărindu-i până prin etagiul unui cafenele, pe carea au devastat'o formal, spărgênd și stărmând tot ce era în ea. Tot astfel au făcut și cu un alt restaurant și cu ferestile caselor. Intr'un târziu a fost requirată apoi miliția, care cu baionetele pe pușcă a dat năvală asupra revoltaților. Până la sosirea miliției au fost răniți nouĕsprezece polițisti, cinci dintrĕ ei fórte grav.

Abia nóptea târziu a putut fi restabilită liniștea.

Sfințirea școlei din Sĕliște.

(Urmare).

Festivitatea școlară.

In timpul acesta mulțimea de public inundéză în sala festivă a edificiului. Fără pic de esagerare constat, că puține institute culturale de soiul acestuia vor fi provĕdute cu o așa sală festivă. O adevĕrată podóbă! Padimentul parchetat, decorarea înalților păreți cu figuri artistice de gips, colorate cu aur, construirea modernă a galeriei și a plafonului îi dau acestei sale o înfățișare fermecătóre și plănuitoriul ei, ingineriul *J. Schussnig*, a dovedit și aici bogatul gust estetic de care e stăpânit și prețiósele cunoștințe architectice și artistice ce posede. In fruntea salei e așezat un tablou nou în mărime naturală, înfățișând pe „Constantin și Elena“, patronii școlei. Prețul acestui tablou în sumă de 300 cor. a fost donat de țĕranul fruntaș *Ioan Răcuciu.*

Publicul e așezat în ordine pe la locurile înainte destinate. Lungile și multele șiruri de scaune sunt în scurt timp ocupate. Face bună impresie așezarea în șirurile prime a țĕranilor și țĕrancelor cari au donat sume mai mari pentru edificarea școlei. Galeria e ocupată esclusiv de dame.

Sunt deja 12 ore, când întrĕ uralele de „sĕ trăiéscă“ ale publicului I. P. S. Sa întră 'n sală și-și ocupă locul. Se începe apoi programa, care constă din 5 puncte: 3 discursuri și 2 cântări.

Duhul ce transpiră din tóte trei discursurile, mĕ dispenséză a le mai face comentare; ear' „*Imnul ocasional*“ (text ce preamărește pe binefăcĕtori) cântat de corul tinerimei școlare, și „*Cantata*“ (text de *Andreiu Bĕrsanu)* composiție de artistul poporului nostru *G. Dima,* cântată de „*Reuniunea română de cântări*“, ambele dirigiate de învĕțătoriul *Iuliu Crișan*, au fost la perfecție. Textul imnului e următoriul:

I.

Cerescule 'mpĕrate
Al tuturor bun tată,
Cu a ta bunăvoință,
Ce e nemĕsurată,
Privește și la noi.

II.

Ascultă-ne cântarea
Din inime smerite.
Ce-acuma cătră Tine
O înălțăm, Preasfinte,
Și Ție ne rugăm.

III.

Tu Dómne-aduți aminte
De cei-ce au jertfit,
Pe altariul Tĕu, părinte,
Din ce-au agonisit.
Le dă zile senine
Și traiul fericit.

IV.

Pe cei trecuți la Tine
In fața Ta îi pune,
Și-adeverește zisul,
Că „tóte cele bune
In cer se rĕsplătesc“.

Laudă specială se cuvine dómnei *Veturia Dr. Stroia*, carea a acompaniat la pian „Cantata“, și dlui învĕțătoriu *Simion Mihălțan*, care ca solist a cântat delicios o partie, în care se zice:

Cu armele științei înarmă mintea ta,
Ea singură, Române, din chin te va scăpa.
Tu, gingașelor muse înalță sfânt altar
Și ele alunga-vor din pept al tĕu amar.

La aceste cuvinte convingĕtóre, cântate delicios, rĕspunde puternic întreg corul:

Cu braț vênjos veniți copíi, un templu sĕ clădim,
Și mândru când va strălucí, științei sĕ-l jertfim.
Aduceți stânci, aduceți var, zidirea s'o durăm
Și muselor măreț altar cu drag sĕ ridicăm.

Dar' încetez! Condeiul este cu mult prea debil pentru a descrie starea sufletéscă în care ne-au ridicat discursurile rostite și cântările de la acéstă festivitate! Mórtea ne va răpí numai din impresiile și suvenirile crestate în creerii și inimile nóstre.

Programul se sfîrșise. Incetase și furtuna de aplause, publicul însĕ rĕmâne neclintit, dornic de a mai gusta din nectarul fericirei. I. P. S. Sa se ridică și de emoționat ce e abia póte rostí câteva cuvinte prin cari își esprimă deplina sa mulțămită față cu succesul acestei festivități. Publicul erupe de nou în aplause, cari duréză minute întregi. In curtea școlei se forméză pîlcuri-pîlcuri de ómeni. Toți sunt cu fața îmbujorată și discutênd înflăcărat nu găsesc cuvinte de laudă și mărire pentru acésta festivitate. Cei trei vorbitori și dirigentul „Reuniunii de cântări“ sunt formal asediați spre a fi felicitați; mulți nu se mulțămesc numai cu strîngerea mânei, ci îi și sărută. „Murim liniștiți“, grăiau bĕtrânii, „căci la sfîrșitul vieții nóstre avurăm cea mai fericită zi“.

Iată acum discursurile în rêndul în care s'au rostit:

Discursul de deschidere, rostit de Dr. Comșa, presidentul comitetului parochial:

Inaltpreasfinția Vóstră!
Dómnelor și Domnilor!

In calitate de president și delegat al comitetului parochial, cu gând senin și inimă curată Vĕ salut în numele poporului. Cuprins de dragoste frățéscă, nota caracteristică a românului, în genere și a sĕlișteanului în deosebi, vĕ zic: „Bine ați venit“ la nunta ce o prăznuește azi sufletul poporului de aici cu iubirea inimei sale pentru cultura națională română.

In sĕcul zilelor nóstre ori-ce ființă cuprinsă de dorul binelui găsește razimul și nutremêntul de lipsă la suportarea greului vieții — în manifestații de natură idealistă. Pornirile ideale ori de ce fel ar fi și vină ele din ori-ce parte, ne încălzesc, ne îndulcesc.

Dar' când acestea erump din stratul cel mai sănĕtos, mai viguros și mai trainic al societății omenești, din popor, din țĕrănime — puterea lor e elementară, ne răpește, ear' apariția lor un semn, că esistența idealelor în viéța omenéscă e o necesitate absolută.

Ce ar și fi viéța fără ideale?

Un gol întins, un îngheț etern, care ar nimicí și acea enigmă mistică a vieței, pe care o numim „speranță“, speranța în viitor, speranța în zilele bune de apoi.

Și care póte fi óre cel mai înalt, cel mai frumos, cel mai fericitor ideal al unui popor, ideal, care sĕ-i măréscă mai mult speranțele, și sĕ-i oțeléscă mai mult puterile de viéță?

S'o spun eu? Nu. Nu o voiu spune eu cu graiul, o spune însuși poporul, o spun faptele sale. Un singur gest e de ajuns, ca sĕ 'nțelegem că ne zice: „Priviți acest majestos templu, numit școlă. El e sfântul lăcaș în care sunt depuse speranțele mele spre înflorire, în care sufletul meu se légă pentru vecie cu iubirea inimei mele pentru cultură; el e haina scutitóre a idealului meu, a culturei.

Cultura! Cultura prin şcólă! Cultura prin şcóla adăpostită sub aripile binefăcĕtóre ale bisericei! Iată idealul poporului român de aici şi de pretutindeni, iată şi idealul cărturarilor cari se simt că sunt trup din trupul poporului şi suflet din sufletul lui; iată idealul tuturor, cari cunosc şi ştiu aprecia rostul vieţii.

In desvoltarea culturei prin şcólă principiile fundamentale hotărîtóre trebue sĕ fie etice-morale, căci numai acestea au dreptul de esistinţă.

Şi etice vor fi dacă vor determina, ca în sufletul şcólei sĕ se reoglindeze, fără podóbe nepotrivite, majestatea legii, dulcéţa limbii, originalitatea datinilor şi obiceiurilor şi vigórea aspiaţiunilor poporului, din a cărui trudă materială şi spirituală e eşită şi pentru a cărui înaintare e menită şcóla.

Românesc fiind poporul, care dă suflet şcólei, şi românéscă fiind şcóla, care cultivă sufletul poporului, cultura propagată prin scólă nu póte fi de cât naţională, şi numai cultura naţională e etică-morală.

Numai acésta cultură póte fi prielnică poporului român, numai acésta îi póte asigura esistinţa ca popor, numai ea îl póte apropia de ţinta finală: „fericirea“, căci numai ea e firéscă, numai acéstă cultură e clădită pe acele eterne legi naturale, cari prin nimic şi nici odată nu se pot distruge. Zilnic ne spun şi vĕdit ne arată dór' aceste legi, că: în zădar vei schinjuí ciocârlia sĕ cânte ca privighitórea, în zădar vei siluí trandafirul sĕ iee forma, colórea şi mirosul viorelei.

Cultura naţională nu invólvă însĕ, ca sĕ ne închidem cu mur chinez faţă de cultura popórĕlor cu cari sórtea ne-a destinat sĕ avem aceeaşi patrie, şi nici faţă de cultura altor popóre.

Respectul ce-l pretindem noi pentru cultura nóstră, îl datorim şi 'l aducem şi noi culturei altora.

Dar' chiar pentru-ca acest respect sĕ se pótă naşte şi sĕ pótă fi bine priceput, e absolut necesar, ca pentru desvoltarea sa sĕ fie căutată calea naturală, evitând siluirea. Şi naturală va fi calea, dacă acele simţiri eterice — transpuse în noi din părinţii nostri — pentru originea nóstră, pentru trecutul nostru, pentru istoria nóstră cu eroii ei, cu isprăvurile, bucuriile şi durerile străbunilor nostri — vor fi lăsate în jingăşia lor neatinse şi în desvoltarea lor cultivate de bărbaţi de aceeaşi pănură sufletéscă, de dascălul român, neinfluinţat de nimic de cât de firea sa.

Acestea sunt principiile, acestea normele, după cari va trebuí condusă şcóla nóstră, pentru-ca din ea sĕ răsară majestósă şi strălucitóre cultura nóstră naţională etică-morală şi prin ea avêntul poporului în bine.

Pe umerii vostri, harnici pioneri ai culturei, dascăli români, pune poporul îndeplinirea acestei grele sarcini. Împliniţi-o cu sfinţenie ca înaintaşii vostri, ca sĕ vĕ puteţi clădí ca şi ei un monument neperitor de recunoştinţă în inima poporului, pe care chiămaţi sunteţi sĕ 'l înzestraţi cu cea mai puternică armă în lupta vieţii: cu cultura, cu ştiinţa. Aduce-ve ţi aminte totdeuna la împlinirea sfintei vóstre misiuni, de copilăria Vóstră, de îmbărbătătórele cuvinte ale tatălui vostru şi de dulcele graiu al mamei vóstre cu care vĕ gugulea şi legăna, căci tată şi mamă le sunteţi celor ce-i creşteţi. Fiţi mândri, că sunteţi dascăli, căci şi Dzeul-om, Iisus Christos, dascăl a fost al omenimei.

Ear' voi, iubiţi fraţi selişteni, uitaţi-vĕ cu fală la isprava vóstră, fiţi mulţămiţi cu voi, că moştenirea de la străbunii vostri: „şcóla“, puterea vóstră, viéţa vóstră, aţi putut-o păstra neatinsă şi o lăsaţi drept moştenire fiilor şi nepoţilor vostri mărită şi împodobită. Nu lăsaţi sĕ sece din inimile vóstre nici-odată dorul pentru fapte frumóse şi nobile, şi fiţi veseli, când isprăvurile vóstre sunt lăudate şi aprobate de cei mai luminaţi ómeni ai némului românesc şi de însuşi capul bisericei şi şcólei nóstre. In bucuria vóstră uniţi-vĕ cu mine în uralele de „sĕ trăéscă“, ce le adresăm tuturor, cari au venit sĕ prăznuéscă cu noi: Nunta sufletului nostru cu iubirea inimei nóstre pentru şcóla şi cultura naţională română. „Sĕ trăéscă!“

Nr. 11369 Epitr.

Concurs.

Pentru anul şcolar 1903/4 este a se conferí prin Consistoriul archidiecesan un stipendiu de 100 coróne din fundaţiunea **Manoviciu** — pentru studenţi gimnasisti, eventual meseriaşi cu pregătiri mai înalte (clase gimnasiale ori reale) născuţi în comunele aparţinĕtóre protopresbiteratelor *Abrud* şi *Câmpeni*.

Reflectanţii sĕ înainteze petiţiunile lor la Consistoriul archidiecesan până la *1/14 Decembre 1903* cu următórele documente:

1. Atestat de botez, că sunt fii de părinţi ortodoxi.
2. Atestat despre sporiul făcut în studii în anul şcolar 1902/3.
3. Adeverinţă că e înscris ca elev ordinariu la un gimnasiu ori este aplicat la un măestru ca învĕţăcel, aşezat cu contract în ordine.

Preferiţi vor fi descendenţi de familia *Demetriu Manoviciu*, fost paroch în *Cărpiniş*, în cât vor dovedí că sunt studenţi buni şi sunt aprópe înrudiţi cu fericitul fundator.

Sibiiu, din şedinţa consistoriului archidiecesan, ca senat epitropesc, ţinută la 1/14 Novembre 1903.

Consistoriul archidiecesan.

Partidul lui Bánffy.

Cluj, 22 Novembre 1903.

Astăzi şi-a ţinut şedinţa de constituire noul partid inaugurat de baronul Bánffy Dezső.

Şedinţa s'a deschis la orele $10^1/_2$ a. m.

După-ce Drul Apáti István, rectorul universităţii clujene, salută prin câteva cuvinte pe baronul Bánffy Dezső, iniţiatorul noului partid, se scólă acest din urmă şi, în mijlocul unui public fórte numĕros, desfăşură programul noului partid.

Scopul acţiunei sale e *edificarea statului naţional magiar, unitar în instituţiuni, unitar în limbă.* Spre a ajunge la acéstă ţintă va folosí *tóte mijlócele.*

Edificarea statului naţional magiar unitar se va face în cadrul dualismului, basa de stat creată la 1867, ce formézǎ fundamentul noului partid.

In punctul acesta se deosebeşte esenţial noul partid liberal al lui Bánffy de partidul independist.

Se deosebeşte de actualul partid liberal punêndu-se pe punctul de vedere al kossuthistilor în chestia politicei vamale, a bancei naţionale separate şi a representaţiunei esterne.

Baronul Bánffy e aderentul teritoriului vamal independent, căci numai acesta asigură edificarea statului naţional-magiar unitar.

Teritoriul vamal independent are ca urmare separarea finanţelor, valuta magiară.

In representaţiunea esternă sĕ se scótă în relief absoluta independenţă de stat a Ungariei prin emblemele ce se folosesc.

Baronul Bánffy cere armată naţională magiară, cu limba magiară ca limbă de comandă. Asemenea va fi limba magiară limba justiţiei militare. Motivul e earăşi edificarea statului unitar naţional-magiar.

Din acelaşi motiv e pentru statificarea administraţiunii. Baronul Bánffy e *în contra învĕţământului confesional. In şcólele nóstre confesionale chiar şi în cele ajutorate de stat se cresc duşmani ai statului.* Admite dreptul *individilor*, de a se folosí de limba maternă în familie, în biserică, însĕ numai ca indivizi, nu ca *individualitate.* Legea electorală trebue reformată, luându-se ca basă un cens minimal şi înfiinţându-se pentru sărăcime separate curii de votare. Reforma se va face cu considerare la necesităţile statului naţional-magiar unitar. Noi ar fi sĕ rĕmânem deci tot pe afară.

Baronul Bánffy e sigur de concursul dinastiei la realisarea statului unitar naţional-magiar. In cine ar şi puté răzima? Germanii, Slavii, Românii pot gravita în afară. Magiarii n'au încătrău sĕ graviteze. Numai statul unitar naţional-magiar ofere dinastiei siguranţă şi linişte. Numai armata naţională magiară e în stare sĕ apere ţéra în contra duşmanilor esterni şi interni, ba într'un moment dat va puté face ordine chiar şi în Austria.

Nota esenţială a discursului lui Bánffy e şovinismul cel mai incarnat. Cel mai mare şovinist magiar l'a şi numit cu mândrie pe Bánffy advocatul Dr. Tutschek în vorbirea sa. Au mai vorbit Pistory, decanul facultăţii juridice, în conformitate cu programul espus numai în liniamente generale de baronul Bánffy, şi representanţii soţilor de principii din Deş, Bistriţa, Aiud, Torontal (tot ţinuturi româneşti).

După-ce s'au cetit telegramele de aderenţă (n'au fost chiar multe), s'a constituit biroul partidului şi după publicarea concluselor adunarea s'a disolvat la orele 1 d. a.

M.

De la conferenţele preoţeşti.

(Conferenţa din tractul Cetatea-de-pétră).

Leschia, 1 Nov. v. 1903.

Marţi în 28 Octobre a. c. s'a ţinut conferenţa preoţéscă din tractul Cetatea-de-pétră în comuna *Ciocotiş* (în acest tract conferenţele se ţin ambulante) sub conducerea administratorului protopopesc Teodor Şovrea.

Conferenţei a premers serviciu divin oficiat de preoţii Stefan Danciu paroch în Trestie şi Alexandru Bărbos capelan în Ciocotiş, ear' la sfîrşitul liturgiei s'a făcut chiămarea duhului sfânt de şeful şi mai mulţi preoţi ai tractului. Totodată s'a oficiat parastas pentru odihna sufletelor reposaţilor metropoliţi Andreiu baron de Şaguna şi Miron Romanul, cum şi pentru acum decedatul Zaharie Boiu, asesor consistorial.

După dejunul luat la casa preoţilor din loc, preoţii, în frunte cu administratorul protopopesc s'au întrunit în şcóla nóstră confesională din loc. Ací dl administrator protopopesc prin o cuvêntare fórte acomodată arată scopul întrunirilor preoţeşti şi arătând şi folósele căştigate prin aceste întruniri declară deschisă conferenţa.

Luând conferenţa act despre trecerea la cele vecinice a asesorului consistorial, protoiereul Zaharie Boiu, membrii prin sculare îşi esprimă condolenţa faţă de rĕposatul esprimând cuvintele: „Dumnezeu sĕ 'l odihnéscă.“

Se constitue biroul şi se aleg notari Aurel Greblea şi Stefan Micle parochi. Presenţi 13 preoţi, ear' doi absenţi cu scusă. — Ca ascultători la conferenţă au luat parte şi teologii absoluţi Stefan Gheţie din Berinţa şi Alexandru Ciocaş din Cărbunari.

Se naşte discuţie asupra serviciului divin oficiat de preoţii Stefan Danciu şi Alexandru Bărbos, şi cu unele observări şi îndrumări din partea presidiului şi a mai multor preoţi se constată că a fost destul de bine oficiat.

S'a pus la ordinea zilei predica despre beţie, rostită de capelanul din Berinţa, George Gheţie, care fiind binepregătită şi totodată bine predată se hotăreşte a se publica în „Telegraful Român“.

Tot ací îndémnă presidiul pe preoţi a se ţiné strict de ordinele mai înalte, şi cu regret constată că aprópe jumĕtate din preoţi nu s'au presentat la conferenţă îmbrăcaţi în reverendi. — Las' că fiind timp urît şi unii au venit peste dél pedestru, însĕ bunacuviinţă ar aduce cu sine, ca la astfeliu de întruniri sĕ se presinte toţi în reverendi.

Tema: Cari sunt scăderile cele mai înrădĕcinate în popor şi cu ce mijlóce s'ar puté lucra mai cu efect la delăturarea lor? a fost dată spre studiare şi referare preoţilor George Paşca din Curtuiuş şi Stefan Dragoş din Finteuş. Acest din urmă fiind absent, tema a predat'o preotul George Paşca şi ca scăderi în popor a amintit: beţia, luxul, ura faţă de şcólă, semidoxismul şi altele. Ca mijlóce pentru stîrpirea lor aminteşte predicele, procurarea de cărţi şi jurnale pentru cei ştiutori de carte (era bine a aminti bibliotecele parochiale. Rap.), ca sĕ-şi căştige cunoştinţe, sĕ se îndemne la muncă curată, premergêndu-le cu esemple preoţii, învĕţătorii, şi inteliginţa peste tot. (Dl preot Paşca trebuia sĕ iee mai de aprópe şi mai sub bună îngrijire tema acésta de mare însĕmnătate).

Din partea presidentului se mai amintesc ca scăderi în popor indiferentismul religios, necercetarea bisericei şi purtarea necorectă a inteliginţei cu poporul.

Propune a se lua conclus, ca fie-care preot sĕ raporteze în scris la conferenţa viitóre despre scăderile amintite şi mijlócele pentru stirpirea lor. Propunerea se primeşte.

Compunerea unui plan cronologic pentru obligămintele oficiale ale unui paroch în decursul anului, cum şi timpul pentru îndeplinirea lor — prelegĕtoriul Gavriil Chîrlig fiind absent tema s'a amânat pentru conferenţa viitóre.

Cu multă pricepere a predicat părintele Stefan Micle din Surduc-Copalnic despre lux, şi cu micile observări făcute de preoţii George Gheţie şi Ioan Roman, predica se primeşte de fórte bună şi se hotăreşte a se publica şi acésta în „Telegratul Român“. (Observările amintite nu au avut loc.)

Presidiul referézǎ despre rapórtele întrate de la singuraticii preoţi conform cercularului consistorial nr. 2142 Bis. şi cu regret spune că numai un singur raport a întrat, de la parochul Leschiei Aurel Greblea, care raport se şi ceteşte în conferenţă şi se ia la cunoştinţă, admoniindu-se preoţii, ca în viitoriu nici unul sĕ nu lipséscă a satisface acestei datorinţe.

Se ceteşte resoluţiunea P. V. Consistoriu archidiecesan nr. 1408 Bis. din 4 Martie a. c., prin care se apróbă protocolul conferenţei preoţeşti din anul trecut, cu unele îndrumări speciale privitor la conferenţa preoţéscă viitóre, ear' membrii o iau la plăcută cunoştinţă.

Se statoreşte planul conferenţei viitóre reasumându-se în următórele:

1. Compunerea unui plan pentru înfiinţarea fondurilor de bucate, de preoţii Alexandru Ciocaş şi Aurel Greblea.
2. Disertaţiune despre mijlócele cu cari se pot delătura scăderile statorite la poporul nostru, de I. Ciocaş, paroch în Cărbunari.
3. Cari sunt causele, că poporul nostru sĕrăceşte, şi cari ar fi mijlócele pentru delăturarea lor“, de George Gheţie capelan în Berinţa.
4. Compunerea unui plan cronologic pentru obligămintele oficiale ale unui paroch în decursul anului, cum şi timpul pentru îndeplinirea lor, de Gavriil Chîrlig, paroch în Văleni.
5. Predică în Dumineca a doua după Rusalii, de Alexandru Bărbos, capelan în Ciocotiş.

E de notat, că toţi membrii conferenţei au primit îndrumare din partea presidiului, ca sĕ-şi noteze tóte lucrările din conferenţă, ca sĕ fie în clar cu cele petrecute acolo.

Era aprópe séra când s'au eshauriat agendele din programul conferenţei anului curent, în urma cărora toţi am fost invitaţi la masa bogată a preoţilor din loc Eutimiu Barbos şi fiul seu Alexandru Barbos, capelan. La masă nu au lipsit nici toastele. Primul a toastat dl adm. protopop. Teodor Şovrea pentru întemeiătoriul conferenţelor preoţeşti, dorind Escelenţei Sale I. P. S. Domn Archiepiscop şi Metropolit Ioan viéţă îndelungată, ca sĕ pótă lucra încă mult pentru înaintarea bisericei şi a némului nostru. Ear' pentru conducĕtoriul tractului a ridicat toast G. Gheţie, capelan în Berinţa, şi alţii. In urmă ne-am despărţit cu dorirea, ca sĕ ne revedem cu toţii şi la conferenţa viitóre.

A. Greblea.

NOUTĂŢI

Fapte laudabile. Incă în anul trecut comitetul parochial din Orĕştie luase hotărîre pentru înfiinţarea unui „fond de zidire“ a unei biserici noue, în locul celei de acum, care nu mai corĕspunde nici numĕrului credincioşilor, nici recerinţelor timpului modern, deosebi în raport cu bisericele pompóse ale locuitorilor magiari şi saşi. Acésta iniciativă, luată atunci sub presidiul dlui Dr. I. Mihu, în şedinţa comitetului parochial ţinută în 6 a lunei curente a primit nouă întărire şi nou avênt spre realisare prin hotărîrea, ca 2—3 comisiuni din sinul comitetului sĕ umble din casă 'n casă colectând de la poporeni bani şi bucate în favorul fondului, ear' numele dăruitorilor sĕ fie indus în „Cartea de aur“ a darurilor făcute în scopul zidirii bisericei noue. Resultatul de până acum al acestei colecte e preste 6000 de coróne.

*

Pentru școlarii sěraci. Dna Ana Suciu, nascută în Bonțida, económă la contele Béldy in Miheș, creștină bună, de religiune gr. or., a dăruit școlei nóstre din Bonțida 20 coróne spre a se procura cărți școlare pe séma elevilor sěraci. In numele elevilor mei sěraci esprim și pe acéstă cale mulțămită sinceră marinimósei donatóre, dorindu-i de la Preaînduratul Dumnezeu viéță îndelungată și sănětate, spre a puté face părtași de asemenea binefaceri și pe alți mititei ai școlelor nóstre. — *Bonțida*, la 24 Novembre n. 1903. Gavriil Garda, învěțătoriu.

*

Meseriașii — pentru presidentul lor. Din prilejul zilei onomastice a presidentului reuniunii meseriașilor români din Sibiiu, Victor Tordășianu, membrii acestei reuniuni au făcut zelosului lor president o frumósă suprisă. Luni séra după serenada făcută de corul reuniunii, toți meseriașii și aprópe toți membrii despărțământului femeesc întregitor al reuniunii (pentru acuirarea darurilor de Crăciun pentru copiii sěraci) s'au întrunit în restaurantul Barbu, unde secretariul reuniunii, I. Apolzan, prin un frumos discurs a predat dlui Tordășianu un *album* cu o adresă de felicitare subscrisă de membrii reuniunii și avênd pe pagina fruntară portretul lui Tordășianu; ear' dna Poponea, presidenta despărțěmêntului femeesc, i-a oferit un frumos coș cu flori. Intrě discursuri, declamațiuni și cântări corale convenirea a durat până la ora 1 după miezul nopții.

*

Teatru german în Sibiiu. Trupa teatrală a dlui *Leo Bauer* despre care am luat notiță în numěrul trecut al fóiei nóstre, a sosit deja azi-diminéță de la Brașov la Sibiiu, și mâne séră (Sâmbătă) începe deja representațiunile în teatrul orășănesc de aici cu piesa „Das Heiratsnest“. Foile din Brașov atât „Gazeta“ cât și „Kronstädter Zeitung“ în diferite rênduri s'au esprimat în termini fórte elogioși despre prestațiunile artistice ale trupei dlui Bauer.

*

Inspectorul mătăsăritului — membru în casa magnaților. Majestatea Sa *Francisc Iosif I.* regele nostru apostolic a numit membru în casa magnaților pe *Bezerédy Pál*, consilier ministerial în ministerul de agricultură și inspectorul general al mătăsăritului. *Bezerédy Pál* de 23 ani stă în fruntea mătăsăritului și todénna s'a trudit, ca poporul de la sate sě îmbrățișeze prăsirea viermilor de mătasă. In timpuri grele, la 1880 a primit asupra sa acésta sarcină, când dieta voia sě casseze ajutoriul dat de stat pentru lățirea cultivării viermilor de mătasă. Că și-a ajuns scopul, este destul sě amintim că la 1880 abia o sută de familii prăsiau viermi de mătasă și nu aveau de cât un venit de abia 4—6 mii de coróne la an, până ce acum aprópe o sută mii de familii câștigă prin cultivarea viermilor de mătasă peste 6 milióne la an. *Bezerédy Pál* a fost acela, care a scrutat causele cari rețineau pe Români de la prăsirea viermilor de mătasă, căci Românii — se póte zice — nu cunoșteau acest ram de câștig ușor; prin călětoriile sale printrě Români a aflat ogor prielnic numai prin Banat, unde a instituit inspectori și învěțători ambulanți pe preoții și învěțătorii nostri, astfel, că acum se simte lipsa unei fabrice de mătasă, care se va și ridica la anul viitor în *Lugoș* cu vre-o 120—150 de fuse și astfel Românii vor avé un isvor nou de câștig și-și vor puté valorisa mai bine productele. (*Zaslo.*)

*

Telefon întrě București și Sofia. Cum anunță ziarele din București, la 1 Decembre st. n. se va da folosinței publice linia telefonică întrě București și Sofia.

*

Se caută negutător român (boltaș) în cât se póte mărginean, pentru o comuna puternică, din părțile Clujului. Astfel de mărgineni, harnici și cinstiți, ar puté sě deschidă bolte și în alte comune românești din acest jur.

— In aceeași comună află de lucru și se pot așeza bine *un faur* și *un rotar* român. Informațiuni mai aměnunțite la „Rěvașul“ (Cluj).

*

Têrgurile de vite ale Sibiiului. Ministrul de agricultură a conces ținerea têrgurilor de sěptěmână (Marți și Vineri) în piața Sibiiului deocamdată până la finea lunii Decembre; sub condiția însě, că din comune inficiate de bólă de ungii și de gură și din comunele ce cad în raionul cercurilor de carantină, ori prin acestea, nu este permis a mâna vite la aceste têrguri.

*

Alegerea de notariu în Turnișor s'a făcut Luni (23 Novembre), fiind ales cu aclamațiune concurentul Iohann Rether, fost până acum notariu în Tălmaciu.

*

Copiilor se póte recomanda oleul de ficat de pește al lui Zoltán ca cel mai bun mijloc de întărire și nutrire, deóre-ce este ușor de mistuit, n'are nici miros, nici gust rěu și atât copiii cât și cei crescuți îl iau bucuros. Se capětă în sticle à 2 cor., în farmacii.

*

Post de notariu. Sub nr. 9190 pretorial și cu termin până la 6 Decembre st. n. e publicat în fóia oficială a comitatului Sibiiu concurs la postul de notariu comunal în *Tălmaciu*. Cererile concursuale sunt a se trimite protopretorului Fabritius în Sibiiu.

*

Filoxeră. Viile comunelor Apoldul-mare și Câlnic (comitatul Sibiiu), Drașeu (comitatul Alba-inferióră), Gurasada (comitatul Hunedóra), Agard și Iedd (comitatul Murěș-Turda) sunt puse sub carantină, fiind inficiate de filoxeră.

*

Medicină ucigașă. Proprietariul Armin Szánthó din Iermata (comitatul Timiș), torturat de durere de cap a luat Duminecă un gram de antipirin, pe urma căruia a cădut la pămênt și după agonie de un minut a murit. Probabil că în loc de antipirin nenorocitul a luat otravă.

AMVONUL.

— *Predica rostită de asesorul* Mateiu Voileanu *cu ocasiunea sfințirii bisericei din Jimbor.* —

(Fine).

Bisericuța acésta va fi monument neperitoriu despre hărnicia poporului din cocomuna acésta, despre ascultarea lui, despre supunerea lui, despre alipirea lui de conducětorii sei, de preotul care a inițiat și a condus acéstă lucrare, care acuma se încoronéză prin sfințirea bisericei prin noi servitorii Domnului la sfântul altariu.

Bisericuța acésta, iubiților, vestește cu limbă mai rěsunătóre de cât arama și de cât chimvalul, că în comuna acésta a esistat înțelegerea, cu alte cuvinte, că în comuna acésta au locuit frați împreună, spre a se împliní și aici cuvintele Psalmistului:

Iată acum, ce e bun sau ce e frumos, fără numai a locuí frați împreună, că întru acésta a făgăduit Domnul viéța de veci.

Bisericuța acésta, iubiților, nu ne vorbește numai nouě, ci ea vorbește la audul publicului mare, ca toți sě imiteze aceea ce s'a făcut aici. In nisuințele sale de a zidí casă Domnului poporul român ortodox din comuna acésta a fost ajutat de frații sei de o sórte, de credincioșii bisericei ev. luterane și de representanța comunală. Este deci dovadă, că popórěle din patria nóstră, de-și deosebite în limbă, în obiceiuri, în datine și în cele ale credinței, totuși, conduse bine se consideră ceea-ce și sunt, frați, căci patria este mama lor comună. Popórěle acestea, conduse bine totdeuna au simțit unitatea de interese, s'au considerat de frați și s'au ajutat împrumutat unul pe altul.

Iată deci că noi putem învěța și trebue sě învěțăm azi multe și folositóre din incidentul zidirii acestei sfinte biserici. Esemplul poporului din comuna acésta ne spune, că virtutea principală a poporului nostru și aici ca pretutindenea, a fost și este religiositatea, evlavia, și ca urmare din aceste douě: iubirea casei Domnului, alipirea către biserică și către instituțiunile ei.

Tot ce avem noi vine de sus de la Dumnezeu, tótă nădejdea nóstră, tótă încrederea nóstră sě fie Dumnezeu.

Și aici s'a împlinit glasul Psalmistului, care zice: „Tóte către tine aștéptă, sě le dai lor hrană la bună vreme, dându-le tu lor vor aduna, deschiḑêndu-ți tu mâna ta, se vor umplea de bunătate.“

Către Domnul puterilor, către Domnul milelor și al îndurării s'au ridicat glasurile de rugăciune ale poporului nostru, și Domnul a dat hrană cu bună vreme, Domnul și-a deschis mâna sa.

Dând Domnul, poporul a adunat, deschiḑênd el mâna, tóte s'au umplut de bunătate, și acest bun popor, întocmai ca poporul lui Israil în Pustie, a adus fieș-te-care ce 'l trăgea inima, și ce se părea cu sufletul lui, au adus daruri spre a se zidí acéstă sfântă biserică, acest cort al mărturiei, au adus daruri pentru întocmirea internă a bisericii, pentru procurarea vestmintelor preoțești.

Sě ridicăm deci, iubiților creștini și evlavioșilor ascultători, sě ridicăm glasul de laudă Domnului în acest nou lăcaș al lui, sě ridicăm glasuri de laudă pentru tóte facerile de bine cari le-a revărsat asupra acestui popor, sě aducem rugăciune de mulțămită pentru bogăția cu care a cercetat pe acest popor până a ridicat acéstă sfântă biserică.

Până când un popor din sărăcia sa ridică biserici spre a înălța rugăciuni la ceriu, până când un popor din sărăcia sa ridică școle, și cu mari jertfe susține învěțători spre a se lumina, spre a se perfecționa, spre a se înzestra cu cunoștințe în frica lui Dumnezeu, până atunci e bine de biserică, e bine de stat, e bine de societatea omenéscă.

Recunoștința faptelor bune fie-care om o caută în inima sa, căci conștiința curată este judecătoriul cel mai drept.

Bucură-se în Domnul inima acestui popor bun, bucură-se în Domnul inima harnicului paroch Ioan Bercanu, care a inițiat acéstă lucrare spre preamărirea numelui lui Dumnezeu, care a condus acéstă lucrare, și care acuma vede încoronată acéstă lucrare.

Ne bucurăm însě și noi, iubiților ascultători, veḑênd isprăvite asemenea lucruri plăcute și lui Dumnezeu și ómenilor, și la locul prim se bucură în Domnul inima bětrânului și cucernicului nostru archiepiscop Ioan, când vede pe fiii sei emulând în fapte bune, și bucuriei sale i-a dat espresiune în actul cu care m'a trimis aici la sfințirea acestei sfinte biserici, căci iată ce zice Inaltpreasânția Sa metropolitul în actul acela:

„*La acea ocasiune (adecă acuma la sfințirea bisericei) vei esprima poporului și mulțămita nóstră, pentru jertfele prestate la zidirea acelei biserici*“

Și dacă bunul Dumnezeu a întocmit astfeliu lucrurile, ca eu sě fiu însărcinat cu conducerea sfintelor rituale la sfințirea acestei case a Domnului, cuvine-se, iubiților, sě vě descoper și eu bucuria mea, și precum cuvinte binemeritate de laudă am spus poporului credincios din comuna Porumbacul-de-sus înainte cu 20 de zile când am sfințit tot cu cuviincіósă asistență biserica cea nouă, ce au zidit Domnului, asemenea cuvinte de laudă se cuvine sě vě vestesc și vouě tuturora, cari ați avut inimă și ați contribuit spre a se zidí biserica acésta.

Dară, iubiților creștini, precum ați audit și azi la încheerea sfintei liturgii: tótă darea cea bună, și tot darul desěvêrșit vine de la bunul Dumnezeu, de încheere sě ne ridicăm glasul către Dumnezeul milei, către Dumnezeul îndurărilor, către Dumnezeul iubirei de ómeni, și mulțămindu-i pentru tóte darurile cu cari a cercetat acéstă turmă cuvêntătóre, sě 'l rugăm și aici cu Psalmistul:

Sě nu întorci fața ta de la aceste slugi ale tale, când ei sunt necăjiți audi-i Dómne de grabă, ia aminte spre sufletele lor, și le mântuește pe acelea. *Amin.*

La esposiția din Budapesta!

Camera de comerciu și industrie din Brașov dto 12 Novembre a. c. ne vestește, că ministrul de comerciu a făcut înlesnire industriașilor (măestri, sodali, elevi) de a visita esposiția permanentă de mașini, aranjată în Budapesta, în museul technologic. A conces anume, ca grupuri de cel puțin 10 persóne sě póta căletorí cu preț redus la Budapesta și înapoi cu tren de persóne și mixt pe căile ferate de stat și pe cele vicinale de stat. Din astfel de grupuri pot face parte și femeile cari se ocupă cu vre un lucru industrial, nu însě și nevestele industriașilor (măestrilor și sodalilor) și preste tot consângenii lor de sex femeesc, cari sunt eschiși de la acest favor.

Călětoria în clasa a II-a se face cu prețul clasei a III-a, ear' în clasa a III-a cu prețul de jumětate.

In scopul câștigării acestui favor este a se cere de la cameră certificat.

Camera ne rógă totodată sě facem în cercurile meseriașilor cunoscut, că ea e aplecată a acoperí din mijlócele sale spesele de călětorie la esposiție și înapoi, clasa a III-a, pentru industriași, sodali și învěțăcei săraci și vrednici de astfel de ajutoriu.

Incunoștințăm despre acésta pe cei interesați, cu adausul, că acei meseriași români din cercul camerei (comitatul Brașov, Făgăraș, Sibiiu și Têrnava-mare) cari ar dorí sě cerceteze acéstă esposiție și sě beneficieze de favorul amintit mai sus, sě se pună în timpul cel mai scurt în legătură cu subscrisul comitet, care va trage informațiuni mai detailate și eventual va lucra într'acolo, ca și meseriași de-ai nostri din Sibiiu și jur sě visiteze acéstă esposiție, după tótă probabilitatea în sěrbătorile Crăciunului nostru.

Sibiiu, 19 Novembre 1903.

Comitetul „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“.

Victor Tordășianu
president.

I. Apolzan
notariu.

Din public.*)

Declarațiune.

In nr. 207 de la 12/25 Novembre c. al „Tribunei Poporului“ de la Arad — fóie pe care eu nu o cetesc și care mi-a împrumutat-o un amic — în un articol întitulat „Perfidie și rěsbunare“ sunt atacat în ton bădăran — obicinuit în colónele acestei foi. Causa atacului este, că în fóia mea, „Fóia Poporului“, am înfierat faptul — constatat cu mare bucurie de ziarele magiare — că redactorul „Tribunei Poporului“, Ioan Rusu Șirianu a scos numeri estraordinari ai fóiei sale *cu text unguresc, ca sě se lingușéscă prim-ministrului conte Tisza István*, și am accentuat, că acest fapt constitue *un pěcat național*, pe care nici o fóie românéscă nu l'a sěvêrșit până acum.

Din tonul vehement și cocișesc, cu care sunt atacat, se vede, că am nimerit „cuiul în cap“, căci numai un vinovat póte încerca sě-și acopere pěcatul cu atacuri personale bădărane.

Eu nu pot întra în noroiul „Tribunei Poporului“, nu-i pot rěspunde în modul ei corturăresc, cum nu o póte face acésta nici un Român cinstit. Aflu însě de bine a-i aduce la cunoștință, că prin bădărănii nu se póte ascunde pěcatul comis, nici nu-i va succede sě mě disguste — ceea-ce intenționéză și a cercat și cu alții — de-a lucra desinteresat și după modestele mele puteri pentru prosperarea poporului românesc.

Sibiiu, 27 Novembre 1903.

Silvestru Moldovan.

Cărți și reviste.

Călindare pe 1904. Am primit la redacție și anunțăm apariția următórelor calendare pe 1904:

a) Amicul poporului, întocmit de I. Popovici. Pe lângă partea calendaristică obicinuită și cea literară are și următórele ilustrațiuni: Dr. D. P. Barcianu, Dr. D. Radu (episcopul unit al Orăḑii-mari) Ioan I. Papp (episcopul gr.-or. al Aradului), Dr. Ioan Rațiu (rěposatul president al partidului național), contele Khuen-Hédervàry, regele Petru I. al Sêrbiei, Papa Leo XIII (rěposat), Papa Piu, X, palatul regal din București, statua regelui Mateiu (Cluj), și altele. Costă 60 fileri.

b) *Călindariul săteanului*, cu portretele episcopilor Dr. Radu, I. Papp, Dr. Hossu, etc. Costă 25 fileri.

c) Posnașul, călindariu umoristic. Costă 50 fileri.

d) *Călindariu cu litere cirile*, anul de apariție 112. Costă 40 fileri.

Tóte acestea în editura librăriei W. Krafft în Sibiiu.

e) *Călindariul „Sfânta Treime“*, cu ilustrațiuni: metropolitul Andreiu Șaguna, Carmen Sylva, episcopul Mihail Pavel, Vasilie Alexandri, Alexandru Ioan Cuza, Ioan C. Brătianu, prințișorii Carol și Elisaveta (în port românesc) și altele. Costă 50 fileri.

f) Călindariul țeranului, în partea literară cu același text și ilustrațiuni ca în călindariul „Sfânta Treime“, prețul 40 fileri.

g) Călindariul „Bunul Econom“, cu ilustrațiuni și sfaturi economice. Costă 30 fileri.

Tóte aceste trei în editura institutului tipografic și librărie „Ideal“ în Hunedóra.

h) „*Călindariul practic*“, apărut în Lugoj (tipografia lui I. Virányi). La partea calendaristică are pentru fie-care sěrbătóre tipicul, sfaturi pentru economie etc., ear' la partea literară șematismul metropoliei unite și cel al metropoliei nóstre, în frunte cu portretele metropoliților Victor Mihályi (Blaj) și Ioan Metianu (Sibiiu), apoi portretul episcopului Dobra (primul episcop al diecesei gr. cat. a Lugojului), episcopii Radu, Hoszu, și alte ilustrațiuni. Costă 50 fileri.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacția nu primește rěspunderea.

[268] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **învĕţător** în comuna bisericéscă **Şirnea**, protopresbiteratul Branului, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Salariu anual 600 coróne, plătibil în rate lunare prin repartiţie din fondul bisericei.

Cuartir natural în edificiul şcólei.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne suplicele lor, instruite conform legilor din vigóre, în terminul sus indicat, la oficiul protopresbiteral subsemnat.

Concurenţii pot reflecta la cuincuenal numai după 5 ani serviţi în acéstă comună; este cu tóte acestea îndatorat, a ţiné şi şcóla de repetiţie şi grădinărit, şi a instrua şcolarii în cântările bisericeşti şi a cânta cu ei în biserică în zile de Duminecă şi sĕrbători.

Zerneşti, în 5 Novembre 1903.

Oficiul protopresbiteral Bran în conţelegere cu comitetul parochial.

Ioan Dan
adm. prot.

Nr. 879 1903 [267] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea în mod definitiv a postului de **învĕţătoriu** de la şcóla poporală din **Tĕu**, tractul Mercurea, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 600 cor. din repartiţie de pe popor, grădină 400 stângini ☐ şi cuartir în edificiul şcólei.

Invĕţătoriul are îndreptăţire la cuincuenal după 5 ani de serviciu de la alegerea sa.

Reflectanţii au a-şi aşterne suplicele lor concursuale instruate conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu, în terminul deschis.

Mercurea, 3 Novembre 1903.

Oficiul protopresbiteral.

Avram Pecurarin
protopresbiter.

O damă din Anglia

dă instrucţie în conversaţiunea şi gramatica engleză. — Adresa se află în administraţie. [269] 3—3

Sĕ plantăm umbrar de viţă de vie

pe lângă orice casă şi în grădinile nóstre de casă, **în pămênt şi nĕsip.**

Pentru acest scop însĕ nu se potriveşte ori-ce soiu de struguri, de-şi tóte soiurile sunt plante curpenitóre, fiind-că o parte mare din ele, chiar şi dacă se desvóltă, nu dă róde, din care causă mulţi nu au putut obţiné nici un resultat. Dacă însĕ se plantéză soiuri bune pentru formarea de verdéţă, acestea provĕd apoi casa pe întreg timpul cócerii cu cele mai eminente soiuri de struguri tămâioşi şi alte soiuri de struguri dulci. [270] 2—20

Strugurii cresc pretutindenea în patria nóstră şi nu esistă casă, pe lângă ale cărei ziduri nu ar puté fi cultivaţi, cu neînsemnate spese; afară de aceea servesc de cea mai frumósă podóbă şi pentru alte clădiri, grădini, garduri ş. a. fără sĕ detragă cât de puţin din locul menit pentru alte scopuri. Ş'apo strugurii sunt cele mai mulţămitóre póme, deóre-ce rodesc an de an.

Soiurile sunt descrise în un preţ-curent ilustrat, care, indicându-se adresa prin cartă postală, se trimite fie-căruia, gratis şi franco.

Erste Érmelléker Rebenschule, Nagy-Kágya,
p. u. **Székelyhid.**

Mese de scris

de fason modern, din lemn de nuc, frumóse şi eftine.

[265] 3—3 **E. Petruţiu**
strada margareta nr. 8.

Dr. Petru Şpan:

Idei pregătitóre în pedagogia Cor. 3·—
Treptele formale ale învĕţămêntului (Ediţia a doua) . „ 1·60
Povesti pentru anul prim şcolar (lecţiuni după treptele formale) . . . . „ 1·—
Dr. Daniil P. Barcianu. Viéţa şi activitatea lui . . . . „ —·50

Se pot procura de la
Librăria archidiecesană.

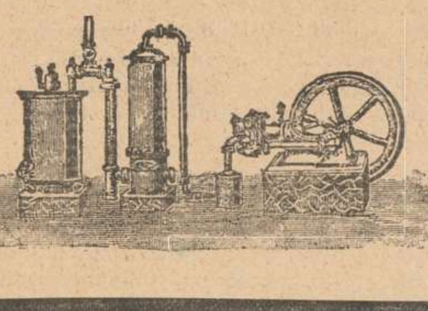

Fabrica de maşini şi motore ces. reg. priv. Brauner & Klasek's Nachfolger
ING. EMIL PLEWA, VIENA.
Representanţă generală şi deposit:
B. Dénes, Budapesta,
VI., Váczi-körút 61.
MOTORE 2—20 HP de vapor, gas, benzin, petrolin.
Locomobile de petrolin 2—25 HP.
Instalaţii pentru estragerea gasului 2—3 fil. spese de esploatare pentru fiecare HP şi oră.
Stilul cel mai modern. — Cea mai bună şi mai eftină putere de esploatare. — Cel mai eftin isvor de cumpĕrare. — Plătiri favorabile.
Preţ-curent gratis şi franco. — Representanţi soliḑi din provincie se acceptéză. [263] 2—20

Numai marfă solidă şi bună.

Deposit vienez de ghete de primul rang.

Repararea ghetelor vîndute de mine se face eftin.

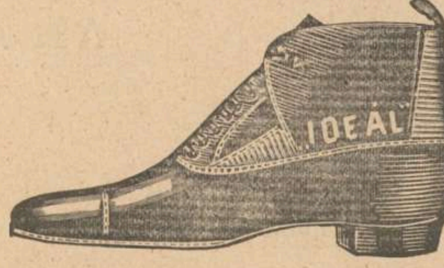

Am onórea a aduce la cunoştinţa onoratului public şi domnilor militari, că pentru apropiatul **seson de érnă**, mi-a sosit un bogat asortiment de [261] 2—3

Ghete pentru militari, domni, dame şi copíi

frumóse şi fără defecte

în orice sortă şi de tóte preţurile, pe cari le-am cumpĕrat în persónă în Viena şi Budapesta, şi că le vînd pe lângă serviciu preventor şi cinstit cu cele mai eftine preţuri.

Recomandându-mi întreprinderea onoratului public şi domnilor militari, semnez

cu deosebită stimă

Victor Dressnandt
boltă de ghete
Sibiiu, strada cisnădiei 11
în **drépta** de la pórtă.

Comande după mĕsură fără ridicarea preţului.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret**

vindecă şi invioréză pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani. [2] 47

Preţul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copíi şi femei de constituţie fórte slabă.

Espeditie din centru şi locul de vênḑare pentru ţéră şi străinătate e:
MÜLLER ALBERT, Budapesta, **V., strada Vadász 42/V colţul strada Kálmán.**

Croitoria militară şi civilă
[272] 2 **Petraşcu & Părău**
strada poplăcii nr. 21 Sibiiu strada poplăcii nr. 21.

Se efectuesc după comandă tot feliul de haine militare şi civile, cum şi reverenḑi.

Farmacia „la ursul negru“
a lui Guido Fabritius
Sibiiu, piaţa-mică nr. 27

îşi recomândă bogatul seu **deposit de specialităţi medicale-farmacistice, bandage** chem. curate, **preparate dietetice** de întărit pentru morboşi şi reconvalescenţi, **tot feliul de obiecte de toaletă, instrumente chirurgice,** cum şi **medicamente veterinare** etc. etc.

Espediţie postală în fie-care zi.

Ludovic Ferencz
croitoriu de bărbaţi
Sibiiu, str. cisnădiei 12.

Pregăteşte în atelierul seu după mĕsură **cele mai moderne vestminte,** ca: **sacouri, jachete, fracuri** şi **haine de salon,** apoi **pardisiuri** şi **paltóne,** după cea mai nouă modă. [224] 10—10

Asemenea pregăteşte
— **reverenḑi** —
după cel mai nou stil.

Lucru solid. — Preţuri moderate.

VINETELA
Mai bună la albituri!
— Sub scutul legilor. —
Vineţéla cea mai plăcuta în spalătorii şi gospodării.
Eftină şi neîntrecută.
1 sticlă mică de 24 fil. ajunge la 10 spălături. — 1 sticlă mare costă 1·60 cor., ½ sticlă 1 cor.
Se capĕtă pretutindenea!
Sĕ ne ferim de imitaţiuni!
Singurii producenţi:

URANOS
FRATII HOCHSINGER, fabrică chimică
BUDAPESTA
VI., str. Rozsa 85.
[116] 16—16

Nr. 127 Sibiiu, Marţi 18 Novembre (1 Decembre) 1903 *Anul LI*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei arohidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de douĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rĕndul cu litere garmond

O trebuinţă a timpului.

Sibiiu, 30 Novembre n.

Una din problemele cele mai însemnate pe cari au a le îndeplini preoţii şi învĕţătorii noştri, este priveghiarea neîncetată, ca poporul întrĕ actualele împrejurări, când duşmani interni şi esterni caută sĕ l seducă, sĕ ţină cu tărie la aşezămintele bisericei nóstre drept-credinciose, la frumósele datine religióse, şi naţionale rĕmase nouĕ scumpă moştenire de la înaintaşii noştri, şi la organisaţiunea actuală a bisericei nóstre, căştigată cu cruntă sudóre de bărbaţii providenţiali trimişi nouĕ de Dumnezeu.

Datorinţa nóstră a tuturora, cari stăm în serviciul bisericei şi şcólei, sĕ fie: o conlucrare armonică pentru ridicarea şi înaintarea poporului nostru la bunăstare şi fericire vremelnică şi vecinică în şi prin biserică; ear' sufletul şi puterea, carea dă viéţă şi tărie organismului nostru bisericesc naţional, este simţul şi inima fraţilor şi împreună lucrătorilor de a escela prin fapte demne întru înaintarea afacerilor comune şi causelor mari ale bisericei Domnului, şi prin acésta întru înaintarea şi prosperarea poporului nostru credincios.

Suntem mulţi, suntem toţi chiămaţi a ne da tributul nostru de lucru şi de jertfă în agrul cel sfânt al Domnului. Intrĕ cei dintâi însĕ, cărora încredinţată le este sórtea poporului nostru şi cari vin în imediat contact cu el, sunt învĕţătorii şi preoţii noştri.

Şi este natural, că cu cât este timpul prin care trecem mai nefavorabil desvoltării religióse şi traiului creştinesc al poporului, cu atât trebue sĕ ne ocupăm mai mult de a creşte tinerele generaţiuni în spiritul bisericei nóstre ortodoxe naţionale, şi a desvolta în popor simţul de a se alipí tot mai tare de biserica sa strămoşéscă şi de instituţiunile ei.

Prin şcólele nóstre vom satisface acestei datorinţe dacă vom pune tot mai mare pond pe educaţiunea religiósă a generaţiunilor viitóre, şi dacă instrucţiunea, învĕţământul îl vom priví nu de scop, ci de mijloc pentru desvoltarea şi întărirea sentimentului şi pentru formarea caracterului religios-moral al elevilor.

Satisfăcênd şcóla acestei necesităţi, biserica chiămată este sĕ continue şi sĕ perfecţioneze opul început de ea. Ear' acésta o va puté face preotul prin administrarea corectă a cultului public dumnezeesc, prin lăţirea cuvêntului lui Dzeu, prin predici şi prin un adevĕrat tact pastoral.

Prin amvon şi prin cultul public dumnezeesc sĕ creăm o adevĕrată şcólă pentru popor, în carea sĕ aibă deplină mângăiere în nĕcazurile şi greutăţile sale zilnice, şi sĕ afle necesara hrană spirituală pentru a se puté singur apĕra şi păzí de doctrinele false, cari se rĕspândesc, şi sĕ pótă trăí în deplină şi neconturbată disciplină creştinéscă.

Cel mai bun isolator contra doctrinelor false, sunt păstrarea cu rigóre a datinelor religióse rĕmase din bĕtrâni, şi păstrate cu sfinţenie din generaţiune în generaţiune, prin cari dăm espresiune credinţei nóstre. Aceste datine păstrate şi cultivate cu atâta sfinţenie de bĕtrânii noştri în timpurile cele grele ale trecutului, au eserciat o influinţă din cele mai binefăcĕtóre asupra vieţii religióse-morale a poporului nostru. Au fost scut de apĕrare în contra multelor ispite şi valuri ale trecutului şi în acelaşi timp au fost viéţă şi isvor de viéţă pentru poporul nostru; ear' aztăzi sunt mijlocul cel mai puternic pentru întărirea şi înaintarea credinţei în popor.

Datorinţă avem deci, ca prin şcólă, prin biserică, prin predică, prin sĕvêrşirea cultului dumnezeesc, prin ţinerea cu rigóre la datinele sale religióse si naţionale sĕ 'l întărim în credinţa în Dzeu, sĕ-i inspirăm faptul îndurării nemărginite a Lui faţă de némul omenesc, ca astfeliu sĕ pótă trăí o viéţă adevĕrat creştinéscă.

Partidul lui Bánffy.

Cluj, 24 Novembre 1903.

La cele ce vi-am scris despre decursul adunării de constituire a noului partid liberal disident, mai adaug câteva cuvinte.

La realisarea scopului suprem al partidului: întemeierea statului unitar naţional-magiar, au sĕ mai contribue următórele puncte din program: Crearea unei societăţi magiare (se înţelege şoviniste), mari şi puternice;

crearea unui puternic corp de funcţionari magiari, bine dotaţi (pe spatele nóstre);

colonisarea intensivă a Magiarilor în ţinuturile naţionalităţilor, dar' nu în condiţiile de până acum.

Azi colonistii prea sunt încărcaţi cu poveri (?), din care causă coloniile nu progreséză.

Vorbirea lui Bánffy n'a avut efectul trimbiţat de ziarele magiare. Mulţi dintrĕ asistenţi — kossuthisti — veniseră din curiositate.

Ca formă şi predare a fost pe deplin pusă în umbră de discursul Drului Apáthy.

Din punct de vedere al conţinutului a fost un estras din cartea sa întitulată: „Magyar nemzetiségi politika" şi din articolii de ziariu.

Cestiunile le-a atins numai în liniamente generale. In detailuri n'a întrat.

Lumea însĕ de detailuri era curiósă. Voia sĕ cunóscă mijlócele, cari sĕ i asigure succesul acţiunii.

Argumentaţia puţină cât a fost — slabă. Bánffy ştia una, una şi bună: „Egységes magyar nemzeti állam" şi „magyar nemzeti szempontból". Cu cuvintele acestea stereotipe îşi începea şi termina mai fie-care frasă.

Erau apoi doi indivizi, după înfăţişare cel puţin din némul lui Israil, cari par'că aveau anume rolul sĕ provóce aplause.

Nenimerit fù tonul cam confidenţial şi de binevoitor al Corónei. Incătrău sĕ-şi şi îndrepte Coróna şi dinastia ochii, se întrébă cu glas duios? Germanii, Slavii şi Românii pot gravita în afară. Magiarii singuri trebue sĕ trăiéscă şi sĕ móră pe pămêntul patriei. Magiarii singuri şi statul unitar naţional-magiar ofer dinastiei scut şi siguranţă.

Bánffy simţia contrazicerea în vorbele sale de azi şi faptele de pe timpul când conducea afacerile statului în calitate de president al consiliului de ministri.

Dar' atunci alta era situaţia ţerii şi nici n'au fost puse de altfel obiectele din cestiune la ordinea zilei. Apoi şi el a avut timp sĕ se mai cócă în 4 ani şi jumĕtate (Bánffy o spune).

De câte-ori amintea de mărirea trecută, o făcea cu un accent de duioşie. Vai bine s'ar mai simţí şi azi în fotoliul de ministru. Dorul de a se mai vedé odată ministru pare a şi fi adevĕratul motiv, că s'a convins atât de mult de necesitatea întemeierii unui nou partid, care stând pe basa (falsificată) a pactului de la 1867, sĕ fie capabil a lua la timpul seu frênele guvernului.

Referitor la raportul întrĕ Bánffy ca şef, şi întrĕ bărbaţi marcaţi ai nouei grupări, sunt caracteristice espunerile Drului Apáthy. „Nu te urmăm orbeşte". „Te urmăm cu încredere, dar' şi înarmaţi cu ochian bun, cu ajutoriul căruia sĕ putem observa din depărtare. . . . turnul bisericei Sf. Stefan din Viena".

Increderea nu prea e de acătare. Bánffy e mai mult ştrohmann. Pistory, decanul facultăţii iuridice vorbeşte de armata de curuţi, ce de mult s'a format, căreia însĕ i-a lipsit comandantul.

Bánffy nu e deci nici iniţiatorul noului partid.

Lui Bánffy şi noului partid disident nu le putem prorocí un viitoriu prea strălucit, dacă ne facem sémă cu programul şi şeful partidului. Partid liberal (?) stând pe basa falsificată a pactului de la 1867 şi luând în programul sĕu mai tóte punctele esenţiale ale indepedistilor — în frunte cu baronul Bánffy, omul sistemelor de volnicie.

Ori care ar fi în fine genesa noului partid, ori-cari i-ar fi prospectele în viitoriu, una e sfântă: noi trebue sĕ veghiem, ca sĕ nu se întăréscă pe spatele nóstre, sĕ nu-şi realiseze planul de a ne nimici cu soldaţi recrutaţi în cercurile româneşti.

M.

Din dietă. Prevederea rapórtelor telegrafice de Joi după amiazi, că şedinţa va dura până nóptea târziu, pentru ziua de Joi nu s'a adeverit, terminându-se şedinţa la $3^{1}/_{2}$ după amiazi. Cu atât mai puternic s'a deslănţuit însĕ anarchia în şedinţele următóre, în cari obstrucţionistii „au furat timpul" (cum zice „Magyar Szó") obstruând autenticarea procesului verbal, aşa că nici Vineri nici Sâmbătă dieta nu a putut pertracta în merit nimic, de şi Vineri şedinţa a durat până la ora $6^{1}/_{2}$, ear' Sâmbătă până la ora $7^{1}/_{2}$ séra.

Pentru şedinţa de azi, atât pentru cea din 'nainte de amiazi, cât şi pentru cea de după amiazi, ar fi la ordinea zilei pertractarea projectului de recrutare.

Deputaţii saşi — guvernamentali. In o şedinţă ţinută la stêrşitul sĕptĕmânii trecute comitetul central electoral al Saşilor a hotărît, ca deputaţii dietali saşi sĕ între în partidul guvernamental.

Delegaţiunile. Cum se raportéză din isvor semioficios, şedinţele dinainte de crăciun ale delegaţiunilor, convocate pe 15 Decembre, vor fi de scurtă durată, deóre-ce guvernul comun de astădată se va restrînge numai la cererea unei indemnisări budgetare pe timp de trei luni.

Dacă după resolvirea acestui object va mai rĕmâné timp, subcomisiunea pentru afacerile esterne va resolví pe basa esposeului ministrului de esterne budgetul acestui ministeriu.

Că după anul nou când se vor întruní pentru a lua budgetul la desbatere meritorică? — depinde de la desvoltarea ulterióră a evenimentelor.

Sfinţirea şcólei din Sĕlişte.

b) discursul festiv, rostit de directorul şcolar D. Lăpădatu.

Escelenţa Vóstră! Inaltpreasfinţite Părinte!

Mărită adunare!

> „Astfel ajută Dzeu unde este cuget bun şi unde puterile se ştiu întrebuinţa cu scumpĕtate şi înţelepciune."
>
> *Metropolitul Andreiu Şaguna.*

Falnic s'a înălţat pomposul nostru edificiu şcolar.

In splendóre sĕrbătoréscă strălucesc păreţii lui.

Toţi îl privim cu drag, îl privim cu o mândrie şi mulţămire sufletéscă.

Splendóre sĕrbătoréscă se manifestéză şi străluceşte şi pe feţele nóstre ale tuturor.

Acésta splendóre sĕrbătoréscă isvoreşte din mulţămirea sufletéscă, ce o simţim când vedem adus la desĕvêrşire acest palat al culturii şi ştiinţei.

In inimile nóstre s'a sălăşluit azi acea mulţămire sufletéscă, ce o simte ori-care familie atunci, când în locul unei locuinţe modeste şi-a ridicat una mai mare, mai bună, mai durabilă, în carea sĕ se adăpostéscă şi sĕ şi afle mulţămire trupéscă şi sufletéscă pe viitoriu, pentru mulţi ani membrii ei, din ném în ném.

Fruntaşa şi păn'acum de Dzeu binecuvêntata familie, parochia gr. or. română Sĕlişte, zidirea şcólei sale, odinióră modestă, după cerinţele timpului o a tot adjustat, o a tot mărit şi astfel a adus'o în starea pompósă de azi, care zidire, după-ce prin binecuvêntarea Inaltpreasfinţiei Sale şi prin rugăciunile preoţilor a implorat asupra ei sfinţirea şi darul lui Dzeu, o predă azi nobilei şi măreţei sale destinaţiuni, ca în ea fiii sei din ném în ném sĕ-şi afle adăpost duhovnicesc, mulţămire sufletéscă, şi sĕ créscă în învĕţături folositóre şi în frica Domnului.

Şcóla nóstră poporală (primară) confesională, susţinută de biserică, are misiunea sĕ créscă pe fiii ei în spiritul şi în învĕţăturile bisericei nóstre ortodoxe rĕsăritene; sĕ desvólte în ei tăria şi statornicia în credinţa nóstră strămoşéscă; sĕ le presinte tipuri şi caractere morale din istoria generală şi din cea naţională bisericéscă, pentru-ca astfel sĕ créscă din ei creştini buni şi adevĕraţi.

Are misiunea sĕ le desvólte sentimentul de stimă şi iubire faţă de tóte celelalte naţionalităţi şi confesiuni, cu cari suntem rênduiţi sĕ locuim în patria nóstră, presentându-le modele din istoria patriei şi cea universală, cari au fost călĕuzite în viéţa lor de astfel de sentimente.

Are misiunea sĕ créscă cetăţeni bravi, înţelepţi şi practici, „stăruind astfel la rĕspândirea culturei şi bunăstării morale şi materiale a poporului din loc şi jur".

Are mai presus de tóte misiunea de a educa, a face din elevi ómeni onesti, prin aceea că desvóltă în ei judecata morală, deprindêndu-i a practica binele şi a se ferí de rĕu.

Are misiunea a preda învĕţământul în limbă frumósă, curată şi alésă, presentându-l amĕsurat etăţii şi gradului lor de desvoltare, producte literare alese, în cari sĕ audă şi sĕ simtă frumseţa şi farmecul limbei materne.

Se vor introduce conform legii, în mod uşor şi practic, în însuşirea şi conversarea limbii statului, desvoltându-li-se interesul practic faţă de ea.

Şi se vor presenta frumseţile şi bogăţiile patriei nóstre, desvoltându-li-se iubirea de patrie.

Și se vor face cunoscute și frumsețile și bogățiile altor țeri avute și înaintate, ca astfel sĕ se nască în ei interesul și rîvna de progres în cele culturale, economice, industriale și comerciale.

Și se fac cunoscute drepturile și datorințele cetățenești și bisericești, ce le vor avé când vor fi mari, ear' fetițelor drepturile și datorințele ce le vor avé ca soții și mame.

Și se presintă natura în splendórea și fenomenele ei și în ea înțelepciunea și atotputernicia lui Dzeu, cum și interesul și folosul practic al corpurilor și fenomenelor ei.

Și se dau desterități technice și practice, cari sĕ le cultive spiritul, sĕ le nobiliteze inima și sĕ le abiliteze și întăréscă corpul.

Iată în scurt rostul școlei. Măreț program! — Nobilă misiune!

Dar' credincioșii acestei parochii au ridicat aceste școle, ale sale dintru ale sale, i-au dat acest trup frumos și sănĕtos; a nóstră chiămare este, a corpului didactic, sĕ 'i dăm suflet, sĕ 'i dăm viéță, altcum frumosul și splendidul ei trup va rĕmâné rece, fără viéță.

In acéstă zi memorabilă pentru noi, de la acest loc de cinste, în fața acestei mărețe adunări fac, iubiților colegi, în numele meu și al vostru sĕrbătorésca declarare:

Vom stărui în lucrarea nóstră sĕ vĕ dăm probe, sĕ vĕ convingem, că numai iubirea sfântă ce o avem către oficiul nostru, către causa școlară, către tinerimea încredințată nouĕ, ne-a făcut sĕ rîvnim și sĕ persistăm în chiămarea nóstră. Acea iubire, care ne va conduce până la lăpĕdarea de sine, pentru binele altuia. Și acest altul: mlădițele fragede, nevinovate, viitoriul némului și al patriei, în cel mai adevĕrat înțeles al cuvêntului vrednice sunt a se face părtașe de acéstă iubire și lăpĕdare de sine.

In lucrarea nóstră vom avé de apururea călĕuz *simțul de datorință*, care sĕ ne îndemne, ca chiămării nóstre, căreia de bunăvoie ne-am dedicat, sĕ i punem la disposiție cele mai bune puteri ale nóstre, ca ei sĕ-i subordonăm tóte celelalte interese mici, personale sau materiale, ca nu chiămarea nostră sĕ ne fie spre povară, ci noi sĕ fim credincioșii ei slugitori.

Vom lucra neîntrerupt și cu stăruință la cultivarea nóstră ulterióră intelectuală și la perfecționarea în ale chiămării nostre speciale, ca astfel sĕ aducem în proporție și armonie spiritul cu trupul școlei nostre, în trupul acestei școle sĕ domnescă spiritul ce 'l doresc întemeiătorii ei.

Multe greutăți vom întimpina în lucrarea nostră, multă lapĕdare de sine se va cere de la noi în viitoriu, mai multa de cât în trecut, dar' greutațile nu ne vor descuragia, lăpĕdarea de sine nu ne va cădé greu, pentru că istoria ne probézâ că: la nici un popor, în nici un timp, sub nici o împrejurare, lucruri mari, frumóse, nobile, n'au fost resultatul unei lucrări egoiste, ci al unei lucrări făcute cu lăpĕdare de sine. Sĕ luăm un exemplu de la noi. Noi sĕliștenii n'am fi astăzi ce suntem, fără lăpĕdarea de sine a înaintașilor noștri, fara jertfele moșilor și părinților noștri aduse pe altarul acestui institut cultural, al bisericilor și al celorlalte instituțiuni bune și folositóre, pe cari le avem moștenire sfânta de la ei în comuna nostra, și urmașii noștri avênd dreptul a se bucura de o sorte și mai bună, aceea nu o vor ajunge, dacă noi cei de azi și urmatorii noștri nu vom aduce aceleași jertfe, pe cari le-au adus înaintașii noștri, și nu vom fi cu lăpĕdarea de sine în lucrarea nóstră, cum au fost ei.

Daca din vechime a trăit și trăiește și azi aici un popor moral și vrednic; dacă între aceste delurì și pe aceste locuri stâncose și păducețe s'a desvoltat acésta comună mare puternica și fruntașă; și dacă din simplii pastori de odinioră ai acestei comune, cari cutreerau cu turmele lor coborîșurile Carpaților sud-ostice și câmpiile mai multor țeri, s'au desvoltat economi, meseriași, industriași și neguțători vrednici aici și rĕspândiți în tóte părțile, în și afară de patria nóstră; acésta este a se atribuí vredniciei și jertfelor înaintașilor noștri înțelepți și prevĕdĕtori, cari au ridicat aceste școle, în cari fiii lor sĕ-și lumineze mințile și sĕ-și cultive inimile, ca astfel sĕ devină mai destoinici, mai ageri în viéța practică.

Dacă generațiunile următóre, credincioșii acestei parochii, vor aduce aceleași jertfe, dacă inimile lor se vor încăldí în mĕsura în care s'au încăldit și s'au jertfit înaintașii noștri și cei de azi, pentru acest institut, atunci poporațiunea de aici și în viitoriu, ca și în trecut, va progresa în cultură și bunăstare.

De la ei pildă vie sĕ luăm întru ajutorarea și sprijinirea școlei, acestui isvor dătător de viéță.

Ori-care bun creștin, cu sentiment de recunoștință, atunci când își sfințește o casă nouă, ca sĕ între în ea, nu póte sĕ trécă cu vederea și sĕ nu 'și aducă aminte de cel-ce a pus mai întâiu parul acolo, de moșii și strămoșii de la cari o moștenește.

In aceste momente solemne ni-se revócă în memorie acei fruntași cari în cursul anilor 1821, 1859, 1871/2, 1887/8 și 1902/3 au jertfit, au ostenit, ni-a creat și ni-a lăsat sfântă moștenire acésta zidire de școlă, cu întocmirile și organisarea ei, așezată în acest loc liniștit, provĕdută cu cele de lipsă, asigurată de present și cu frumóse prospecte în viitoriu.

Mulți dintrĕ bĕtrânii mari de inimi, curați în moravuri, cu rîvnă de înaintare și cu spirit de prevedere, cari au ostenit și au jertfit pentru școlă, azi își dorm în liniște somnul de veci, ear' noi, îndemnați de sentimentul de pietate și recunoștință, le pomenim numele cu evlavie.

Prinos de recunoștință și vecinică pomenire aducem și vom aduce tuturor donatorilor, cari și-au dat obolul lor pentru ridicarea și susținerea acestor școle.

Intrĕ donatori suntem fericiți sĕ vedem strălucind numele Marelui archiepiscop și metropolit Andreiu, cu cea mai mare fundațiune.

Alături cu numele Marelui archiereu Andreiu vor fi pomenite numele tuturor donatorilor, la chramul și în analele școlei.

Alături cu figura imposantă a marelui archiereu, vor împodobí figurile tuturor donatorilor, mai considerabili, păreții acestei sale festive și albumul donatorilor școlei nóstre.

Prinos de recunoștință aducem ctitorilor și altora, cari ca presidenți sau membri ai comitetului parochial au binemeritat pentru școlă.

Prinos de recunoștință aducem pleiadei de dascăli, cari au fost în serviciul școlei nóstre și au muncit muncă cinstită pe catedra ei — și ca sĕ esprim aceste prinóse de recunoștință, din adâncul inimei mele, nu găsesc cuvinte mai alese de cât cele din clasica rugăciune isvorîtă din o inimă idealistă:

„Dómne! Tu, care ești stăpân al vremurilor nemĕsurate, Tu, care cu înțelepciunea Ta fără sémăn ocârmuești destinele robilor tĕi de pe pămênt, Tu, care drepților dréptă rĕsplată dai în cerésca Ta împĕrăție, Tu, care cu sfânta Ta dréptă ai ocrotit până azi școla acésta ridicată întru rĕspândirea luminei, care de la Tine purcede, Tu, care înțelepți călĕuzi și muncitori i-ai dat în restimp de 80 de ani: Dómne! nu ți întórce fața Ta sfântă de la noi, ci ocârmuește și mai departe destinele acestor școle cu sfânta și prea cinstita drépta Ta, — deschide Dómne porțile vecíniciei pentru viitoriul acestor școle, ear' pe drepții, cari au binemeritat pentru ele, împărtășește-i Dómne de cerésca Ta împĕrăție. Căpeteniilor de azi și celor viitóre ale, școlei dăruește-le înțelepciune, putere și duh din Prea Sfânt duhul Tĕu, pentru ca în césul când ne vei chiama de la locul, unde ne-ai așezat, sufletul nostru credincios în liniște și cu pace sĕ se înalțe la eterna lumină, știind că idealul pentru care am muncit pe pămênt: Acest templu de cultură va preamări în vécuri prin strălucirea sa vie, Prea Sfânt Numele Tĕu! *Amin.*"

c) Discursul de încheiere, rostit de protopresbiterul Dr. I. Stroia.

Escelența Vóstră!
Preaon. și Preast. óspeti!
Iubiți Parochieni!

La 25 Iulie a. tr. am fost învredniciți a pune pétra fundamentală la acest pompos edificiu. Cu ajutoriul lui Dzeu iată-l azi terminat. Imbrăcat în strălucita haină de botez prin binecuvêntarea Inaltpreasfințitului nostru archiepiscop și metropolit, cu ziua de azi se predă scopului înalt, pentru care a fost ridicat. Atotputernicul Dzeu ni-a ajutat a 'l termina, păzind pe cei-ce au lucrat la el de la prima săpătură până la terminare, de ori-ce primejdie și nenorocire. Ear' azi trimisu-ni-a printrĕ strălucitele raze ale sórelui și line picături de plóie, cei doi factori, cari condiționézâ viéța în acésta lume, întărindu-ne astfeliu în credință și nădejde, ce pururea o am avut, că el în bunătatea sa nemărginită, fără hotar va revărsa razele darului seu divin asupra odorului nostru iubit, asupra școlei nóstre.

„Azi s'a făcut mântuirea casei acesteia", a zis Mântuitoriul aflându-se în casa lui Zacheiu. Și a zis acésta nu dór' fiind-că Zacheiu și-ar fi înnoit zidurile casei sale, ci fiind-că își înoise inima sa și și-o făcu se disponibilă pentru învĕțăturile mântuitoriului, pentru mântuire.

Și noi parochienii acestei comune, înoitu-ni-am inimile nóstre, vĕdĕnd că edificiul vechiu, moștenit de la înaintașii noștri, a devenit prea strâmt prin urmare neapt a mai corĕspunde pe deplin scopului, și unindu-ne în cugete și simțiri, datu-ni am mâna cei de acasă cu cei din depărtare, ca împreună cu frații din depărtare sĕ ne înoim și sĕ ne lărgim școla menită a face disponibilă inima tineretului nostru pentru învĕțăturile mântuitoriului, pentru cultură. Școla nóstră nu s'a făcut la poruncă, ci în urma entusiasmului și rîvnei tuturor parochienilor de a crea pentru tineretul lor un institut de creștere conform recerințelor timpului și scopului înalt al educațiunei. Școla nóstră aședatu-s'a deci nu numai pe pétră, ci în deosebi pe unirea în cugete și în simțiri pentru un scop ideal. Ear' unde inimile și mânile se însoțesc la crearea de instituțiuni, menite a rĕspândí lumina, chiămate a pregătí împărăția ceriurilor în viitórele generațiuni, acolo darul și ajutoriul lui Dzeu și prin el adevĕrata fericire a poporului nu va lipsí.

Cu drept cuvênt putem dar' în acest moment festiv și noi sĕ zicem: „Astăzi s'a făcut mântuirea casei acesteia", pentru-că înoindu-ne inimile, entusiasmându ne pentru un scop ideal, cu tótă plângerea asupra timpurilor grele, învrednicitu-ne a Atotputernicul din belșug de darul și ajutoriul seu.

Veniți dar', iubiți copíi, pentru cari am ridicat acest Sion, veniți iubiți învĕțători, cari cu atâta sete ați așteptat un teren mai priincios pentru lucrarea zelósă, veniți iubiți parochieni, cari cu atâta dragoste ați contribuit la ridicarea acestui altariu pentru tinerele vóstre odrasle, ca împreună cu Inaltpreasfințitul și bunul nostru archiepiscop și metropolit și cu preastimații óspeți, cari s'au asociat bucuriei nóstre, sĕ ridicăm cu psalmistul cântări de laudă și mulțămire. Simțĕminte de laudă și mulțămire copleșesc inima nóstră privind acest edificiu pompos, dându-ne sémă de menirea lui și ridicându-ne apoi ochii spre Dzeu, isvorul tuturor bunătăților.

Incă de vre-o câțiva ani s'a observat, că edificiul nostru nu mai póte cuprinde în trĕ zidurile sale tineretul dornic de lumină. Pe cât ne umplea de bucurie numĕrul tot mai mare de copilași, pe atât de mult se furișa în inimile nostre grija, de unde și cu ce vom puté face un nou edificiu. Simțul de jertfire pentru biserică și școlă al strămoșilor noștri, prevederea celor cari au condus acésta comună în trecut, iubirea și dragostea vóstră față de adevĕrata fericire a tineretului nostru alungat au grija nostră și a ridicat acest pompos edificiu, care aședat în mijlocul comunei, se ridică împreuna cu biserica mult preste celelalte edificii, și care prin mărimea și frumseța sa timp îndelungat va fi un document vĕdit pentru dorul vostru de înaintare. Privind acéstă pompósă școlă, iubiți parochieni, puteți fi mândri și mulțămiți că ați creat prin dragostea vóstră un monument, care pururea va rĕmâné în ochii fiilor noștri o pildă vie pentru ce au și ei sĕ se încăldéscă și însuflețéscă în viéța lor. Pentru-că nu póte sĕ esiste plăcere mai nobilă, mai frumósă, de cât a crea instituțiuni de binefacere și luminare pentru semenii sei. Aceste sunt comorile adevĕrate, cari nu se pierd, moliile nu le mâncă, furii nu le fură, ci revărsând binefacerile lor neîntrerupt asupra viitórelor generațiuni, se sapă adânc în inimile acestora și se scriu în cartea vieții cu litere de aur. Primiți dar' toți, cari ați contribuit cu dinariul vostru la acest monument al culturei nóstre, cuvintele creștinești modeste „*Dzeu sĕ priméscă*", și bucurați-vĕ de rodul jertfei vóstre.

Ear' voi, iubiți învĕțători, întrați cu tinerele nóstre odrasle în altariul culturei ce iubirea nóstră l'a ridicat. Cu zel îndoit, cu entusiasmul adevĕraților educători inspirați tineretul încredințat vouĕ pentru scopul înalt al școlei. Sĕ aveți pururea înaintea ochilor vostri adevĕrul, că după biserică cel mai sfânt loc este școla, care are sĕ fie altariul tineretului, la care sĕ priméscă jertfă cuvenită pentru întărirea inimei și pentru desvoltarea sufletului lor spre ce e bun, frumos și plăcut lui Dzeu. Acest scop, pe care directorul vostru în cuvêntul seu cu pricepere l'a accentuat, este și scopul pentru care cu jertfe am ridicat acest edificiu. Bucuria ce o avem, vĕdĕnd acésta școlă terminată, dar' și bucuria vóstră, desĕvêrșită va fi, când vom vedé, că jertfa adusă de voi pe acest altariu va încolțí în inimile tineretului și 'l va predispune spre ce e bun, frumos și plăcut înaintea lui Dzeu; când vom vedé, că școlă nóstră, ca în trecut, va da și în viitoriu fíi folositori bisericei, némului și patriei.

Sarcina nóstră este grea cu deosebire în timpul de față, când se cer o mulțime de lucruri de la școla poporală, când curente puțin favorabile adevĕratei educațiuni tind a 'și câștiga influința asupra ei. Sarcina acésta însĕ făcută cu drag, făcută din convingerea, că sfântă țintă urmăriți, se va ușura, Atotputernicul Dzeu precum nu ni-a lipsit până acum, nu vĕ va lipsí nici pe voi de ajutoriul preaînalt, fără de care omul nimic nu póte face.

Sarcina acésta căuta-va, despre acésta sunt sigur, a vi-o ușura și organul căruia după organisația bisericei nóstre îi vine frumósa datorință întrĕ multe alte datorințe bisericești, a îngrijí de prosperarea și înaintarea școlei. Acest organ, comitetul parochial, care cu deosebită rîvnă a lucrat la realisarea acestui edificiu, tot cu aceeași rîvnă îngriji-va și în viitoriu pentru susținerea lui conform recerințelor timpului. Pentru-că știut este, că o școlă, fie ea în present adjustată cu tóte recerințele, fie ea pusă în cele mai priincióse condițiuni, se póte susținé în aceste și în viitoriu numai dacă cei chiămați perpetuu vor purta grije de ea și de trebuințele ei, cari cu timpul și ele se schimbă. Din causa acésta, ca inspector tractual momentul acesta festiv nu mĕ póte dispensa în mod solemn a nu îndemna comitetul parochial, ca după-ce i-a succes a crea un astfel de frumos edificiu, sĕ îngrijéscă, pentru-ca acésta școlă și în viitoriu se corĕspundă scopului ei în tóte privințele, atât în adjustarea ei internă cât și în asigurarea subsistenței învĕțătorilor conform recerințelor timpului, ca acestia prin grijile materiale ale vieții sĕ nu fie abătuți de la chiămarea lor. Indeosebi va îngrijí, ca bunul nume de care s'a bucurat totdéuna școla și învĕțătorii noștri la parochienii noștri sĕ se susțină și în viitoriu. Sĕ-și trimită cu toții tot cu aceeași dragoste copíii la acest altariu, care aședat pe temelia cea adevĕrată, pe credința maicei nóstre biserici, mai cu înlesnire va puté lucra pentru adevĕrata fericire și mântuire a fiilor lor. Avênd deci acésta școlă drept scop adevĕrata fericire a tineretului nostru, sĕrbătorește vĕ declar, că cât timp voiu avé fericirea a influința asupra ei, îngriji-voiu, ca creștrea fiilor noștri sĕ se facă în spiritul învĕțăturilor Mântuitoriului, care este singura temelie puternică în acésta lume și singura aptă a ne da adevĕrată fericire și mântuire.

Mulțămind Inaltpreasfințitului și bunului nostru archiepiscop și metropolit din adâncul inimilor nóstre pentru dragostea ce ni-a arătat venind și îndeplinind însuși sfințirea școlei nóstre, ridicând astfel îndoit sfințenia acestui altariu, mulțămind și Prea On. și Preast. óspeți, cari asociindu-se bucuriei nóstre, au ridicat atât de mult solemnitatea acestei zile festive, veniți, iubiților parochieni, sĕ ne îndreptăm ochii noștri către tronul cerescului nostru Părinte și cu inimi smerite se 'i mulțămim pentru tóte câte a făcut nouĕ. Veniți, preamărindu-l sĕ 'l rugăm, pe strămoșii noștri, cari ni-au lăsat mijlóce și entusiasm pentru crearea acestui măreț altariu, sĕ 'i priméscă în lăcașurile cerești și cu drepții sĕ 'i odihnéscă, ear' altariul acesta, ridicat spre a învĕța gurile nevinovate, sĕ preamărésca numele seu Preaînalt, sĕ 'l întăréscă și ocrotéscă cu îndurarea sa pentru fericirea adevĕrată a fiilor fiilor noștri în veci. *Amin.*

După terminarea festivității școlare a urmat banchet, ear, séra concert, dat de reuniunea română de cântări din Sĕliște. Ambele au avut succes splendid.

NOUTĂŢI

Pentru catedrală. La zidirea bisericei nóstre catedrale au mai întrat ca oferte benevole, de la dl *Enea Hodoş* profesor seminarial în Caransebeş 100 coróne, de la dl *Vasile Craiovan* proprietariu în Hălchiu 10) cor., pentru cari li-s'au esprimat datorita mulţămită.

*

Alegere de paroch al II-lea în istoria comună Cebea din Zarand s'a efectuit la 9/22 Nov. a. c. Din trei competenţi doi s'au retras înainte de sinod şi astfel singurul competent serios şi candidat în locul I. părintele *Iosif Tisu* din Căraciu a fost ales cu totalitatea voturilor şi cu o însufleţire vrednică de o causă sfântă. Alesul e fiul parochiei Cebea, care légă frumóse speranţe de el şi aştéptă, ca prin activitatea lui apostolică biserica, şcóla şi afacerile comune sĕ ieie nou avênt.

*

De la margini. Cu datul 14 Novembre primim din Leschia următórele: Cu multă plăcere putem şi noi cesti din ţinutul cel mai îndepărtat al archidiecesei (tractul Cetatea-de-pétră) sĕ vestim că din ce în ce tot mai mult ni-se dă ocasiune sĕ vedem şi în parochiile nóstre tot mai multe lucruri frumóse şi înalţătóre de inimă. Astfel nu de mult s'a sfinţit în comuna mărginaşă *Plopiş* o cruce frumósă dăruită de proprietariul Alex. Anca şi de alţi locuitori din acésta comună, cu care ocasiune dl Anca întru memoria celor rĕposaţi a rupt o părticică din turma dsale şi a dăruit'o câtorva sĕraci. Ear' Duminecă în 2 Novembre v. în comuna *Fênaţe*, unde locueşte conducĕtoriul tractului nostru, dl administr. protopr. Teodor Şovrea, s'a făcut sfinţirea frumósei biserici renovate şi de nou pictată. Actul sfinţirii a fost oficiat de dl administrator cu asistenţă de 7 preoţi. La acéstă sfinţire s'a adunat atâta popor de prin satele vecine, în cât locuitorii din Fênaţe au eşit cu toţii din biserică şi au dat loc străinilor. La sărutarea crucii au incurs bani pe séma bisericei peste aşteptare. Dovadă că poporul nostru din acest ţinut ţine şi acum cu sfinţenie la aşezămintele religiunei sale. După terminarea actului sfinţirii poporul din Fênaţe a primit la casele sale cu deosebită ospitalitate pe toţi poporenii din satele vecine; în timp ce preoţii slujitori şi inteliginţa care a luat parte la sfinţire, a fost invitată la masa dlui administrator. Bună impresiune a făcut asupra tuturor, că P. Administrator s'a purtat faţă de toţi ca părintele cu fiii sei. Toastele nu au lipsit. Primul a fost rostit din partea conducĕtoriului nostru pentru îndelunga viéţă a Escelenţiei Sale Inaltpreasfinţitului archiepiscop şi metropolit al nostru Ioan. Apoi altele, pentru toţi şi pentru tóte. Dee Dumnezeu, ca începutul bun, ce s'a făcut în tractul nostru, sĕ mérgă tot înainte, ear' dragostea şi iubirea frăţéscă dintrĕ noi sĕ nu lipséscă (*Greblea*).

*

Acţiuni bune. Din o corespondenţă publicată în „Gaz. Transilvaniei“ aflăm că studenţii români de la universitatea din Cluj, pentru a paralisa efectul stricăcios al propagandei socialiste şi altor propagande străine de interesele poporului român, au luat hotărîre sĕ facă escursiuni prin comunele româneşti din jurul Clujului, ţinênd poporului prelegeri cu scop de a-l întări în dragostea şi alipirea către aşezămintele bisericeşti-şcolare moştenite din moşi-strămoşi, a-l desmênta de la obiceiuri stricăcióse (lux, risipă, beţie) etc. Resultat al acestei laudabile hotărîri sunt deja două escursiuni; una la Măcicaş, unde un student a ţinut poporului prelegere despre *folosul învĕţăturii*, ear' alta la *Feleac*, unde s'a vorbit poporului despre *păcatele ce isvoresc din beţie*.

*

Sfinţire de biserică. Dumineca (29 Novembre n.) s'a făcut sfinţirea bisericei gr. or. din *Renghet* (tractul Orăştie), a cărei zidire fusese începută încă în 1885, dar' din lipsa de mijlóce abia acum a putut fi terminată. Actul sfinţirii a fost condus de protopresbiterul tractual Vasilie Domşa ca mandator al Esc. Sale Inaltpreasfânţitului archiepiscop şi metropolit al nostru Ioan.

*

Act de pietate. Dna Ecaterina Dr. Ioan Rusu, fost medic în Brad a ridicat în zilele trecute o cruce de marmoră la mormêntul neuitatului ei soţ, care tótă sudórea feţei sale a depus'o pe altariul culturei naţionale, testându-o parte Asociaţiunei, parte fondului gimnasial român gr. or. din Brad, prin care act şi-a asigurat amintirea eternă; ear' familia fericitului Nicolae I. Mihalţian, odinióră protopresbiter al Zarandului şi director al gimnasiului public român. greco-orient. din Brad, în frunte cu protopresbiterul Dobrei Iosif Morariu, a ridicat în tómna acésta un de fier, bine lucrat, la mormêntul lor părinte. In ziua de SS. Arhan- ail şi Gavriil crucea şi grilagiul au opite cu apă sfinţită. A fost o festi- locală, la care ar fi participat toţi veneratorii fericiţilor, dacă ar fi avut cunoştinţă despre cele ce se vor întêmpla. Dar': „taci şi fă!“ a fost devisa fericiţilor adormiţi şi spiritului lor clasic au urmat servitorii altariului, când fără sgomot şi alaiu au sfinţit două locuinţe vecinice ale sufletelor celor doi bărbaţi demni de amintire. In pace!

*

De la parochia Murĕş-Uióra. Onoratele oficii parochiale gr.-or. din archidiecesă, cari au primit de la oficiul parochial gr.-or. din Murĕş-Uióra apeluri dimpreună cu câte o listă de colectă în scopul zidirii unei sfinte biserici ortodoxe în acest opid policonfesional, — sunt poftite cu tot respectul cuvenit a ne trimite până la 31 Decembre ori banii colectaţi, ori cel puţin listele de colectă, pentru a se puté încheia raţiociniul bisericesc de o parte, ear' de altă parte pentru a puté publica resultatul final al acestei estinse colecte de binefacere. — Murĕş-Uióra la 14 Novembre 1903. *I. Ghibu*, prof. sem. pens., protop. onorar, paroch al Uiórei.

*

Călĕtoriu degerat. „Bunul Econom“ spune că pe drumul ce duce la Vălcani (comitatul Hunedóra) a fost găsit zilele acestea un biet călĕtoriu degerat. Până sĕ fie dus la primărie, nenorocitul a murit, aşa că nu s'a putut constata cine e şi de unde a fost.

*

Alegere de medic cercual în Brad. Postul de medic cercual, devenit vacant prin repausarea fericitului binefăcĕtor al némului nostru *Ioan Rusu*, s'a întregit la 12/25 Nov. prin alegerea de medic a tinerului de bună speranţă *Dr. Tiberiu Tisu*. Alesul e fiul Zarandului, născut în Cebea, şi-a început studiile la gimnasiul public român gr. or. din Brad, le-a continuat la Năsĕud şi terminat la universitatea din Budapesta. De-şi tinĕr zelos şi miser, ba şi orfan de tată, — n'a primit nici-când stipendiu, ci şi-a făcut educaţiunea din obolul vĕduvei sale mame şi fratelui seu Petru Tisu, adv. în Panciova. Actul alegerei a fost o manifestaţiune rară. Peste 300 de representanţi de la Brad până la Buces şi Vulcan s'au presentat la alegere. Toţi însufleţiţi pentru candidatul lor, pentru fiul poporului. Alt candidat n'a fost, deóre-ce distinsul medic Dr. Tilea din Viena, care încă dorea sĕ se stabiléscă în Brad, vĕdênd însufleţirea zarandenilor pentru fiul lor, a aflat demn a nu 'şi înainta rugarea şi a nu zădărnici însufleţirea fraţilor. Cinste lor. *Eu.*

*

Potop de apă în Petersburg. Riul Neva şi canalurile oraşului Petersburg, în urma ploilor s'au umflat până la $9^1/_2$ urme peste nivelul normal, trecênd peste ţermure şi inundând întreg oraşul, aşa că pe unele strade comunicaţia se putea face numai cu luntriţe. In port s'au înecat mulţi ómeni, suprinşi de valuri. Panica era cu atât mai mare, cu cât în urma inundării stricându-se conductele de gaz şi electrică, luminarea stradelor şi locuinţelor era imposibilă. Joi valurile au început sĕ scadă.

Reuniunea a doua de înmormêntare

din Deva

şi prima ei filie în Dobra cu Ilia şi jurul lor.

Dobra, 31 Octobre n. 1903. Acesta e datul primei consfătuiri, ţinute în sala institutului de credit şi economii *„Grăniţerul“*, convocată de directorul ei, dl *Adam Leşnican* şi mine, ca director, încredinţat de a întemeia deocamdată 2 filii, de probă. *Resultatul* a 21 de zile e acesta: în prima zi am avut deja 24 membri inscrişi cu câte 2 cor. 60 fil. şi banii îndată depuşi la „Grăniţerul“. Inceputul hotărîtor l'au făcut valorosul domn director Adam *Leşnican*, urmat de domnii: Dr. Laurenţiu *Petricu*, Toma *Neamţu*, învĕţătoriu şi portărel al filiei, Iosif *Petrovici*, comerciant, Toma *Roşu*, director la şcólele şi president al corporaţiunei grăniţerilor din Dobra, Aron *Muntean*, proprietariu, Nicolae *Costae*, primariu în Lăpuşnic, Lazar *Vraciu*, contabil la „Grăniţerul“, Nicolae *Herbay*, proprietariu, Ioan *Neamţu*, proprietariu, Aurel *Oprean*, proprietariu, Ioan *Oprean*, Ioan *Noaghi*, cari au luat parte la consfătuire şi s'au înscris.

Ilia, 12 Novembre n. (30 Octobre v.) 1903. Al doilea dat de importanţă hotărîtóre. Părintele protopop George *Oprea*, pe lângă bogatul sĕu program bisericesc-şcolar al conferenţei preoţeşti, la punct 10 a pus la ordinea zilei şi adresa reuniunii: ca reuniunea nóstră sĕ înfiinţeze filii pe teritoriul tractului Ilia. Conferenţa a luat la cunoştinţă faptul complinit la Dobra şi s'a angajat, ca anul acesta — până trecem preste greutăţile începutului şi pĕtrunde în popor noua întocmire — sĕ se grupeze deocamdată cu Dobra. Ear' la anul după ce poporul se va fi convins, că cu bagatelul de 2 cor. 60 fil. *în adevĕr* primeşte moştenitoriul *100 cor. 50 fil.*, fără detrageri, e mai mult de cât sigură înfiinţarea mai multor filii.

Comitetul administrativ al reuniunii a trimis 3 delegaţi la conferenţă: pe directorul, cassariul zelos Nicolae *Igna*, învĕţătoriu în Deva, şi pe Toma *Neamţu*, portărel al filiei, învĕţătoriu în retragere, rară acuisiţie.

Ca nóuă directivă la avêntul luat, am lansat în sinul reuniunii — cu datul conferenţei preoţeşti — acest anunţ, tipărit pe tablele cărţilor de membru din nou comandate pe séma filiilor:

Avis.

Cu ziua de azi voiu împământení trei înoiri în sinul reuniunii: cartea de binefaceri, propuneri şi cartea de plânsori cu tăbliţele de avisuri.

I. Scopul cărţii de binefaceri şi propuneri e: ca fie-care membru sĕ aibă la îndemână în comuna sa ori în apropiere un loc sigur şi cinstit, unde sĕ pótă dăruí cât de puţin ceva pe séma copiilor săraci de la şcóle ori de pe la meserii, cari sunt deştepţi şi cu purtare bună, temători de Dumnezeu. Se înţelege, copiii membrilor în viéţă ori orfani ai reuniunii nóstre vor fi în primul rênd miluiţi. După §. 10 din statute „comitetul administrativ are a forma din fundaţiuni pie, din donaţiuni, camete de întârziere şcl. un fond de reservă, pe care îl póte întrebuinţa după cea mai bună a sa pricepere şi spre alte scopuri de binefacere“. Am dat pe séma bibliotecei parochiale din Deva 100 cor., pentru copiii săraci 120 cor., ear' anul acesta pentru înmormêntarea unui sărac: 30 cor. Am înfiinţat anul acesta şi un „fond de binefaceri“ de 50 cor., într'un libel de depunere. Acest fond voim sĕ 'l mărim cu darurile întrate în cartea de binefaceri, în care se vor amintí numele tuturor dăruitorilor, suma dăruită şi cele trebuincióse. La sfîrşitul fie-cărui an se face un raport tipărit şi împărţit tuturor membrilor reuniunii, publicându-se şi prin ziare darurile de preste an cu numele binefăcĕtorilor.

Ori-ce sfat bun, la adresa comitetului administrativ, e bine primit, ca propunere.

II. Alt scop bun urmăreşte cartea de plânsori, dacă vre-un membru nu e mulţămit cu portărelul reuniunii, fie că nu-i caută regulat casa la mórtea fie-cărui membru, fie că are vre-o jeluire contra directorului, cassariului, secretariului ori comitetului administrativ, fie că aude ori ştie ceva ce ar strica renumele ori interesele reuniuniei, ducă-se la cutare membru de încredere de mai jos şi dee la protocol plânsórea, ca sĕ lecuim la moment ori-ce scădere.

Cartea de binefaceri, propuneri şi cartea de plânsori se află la directorul, în Deva, ear' pentru comuna: *H.-Dobra*, la dl Adam *Leşnican*, director, şi dl Toma *Neamţu*, învĕţătoriu. Pentru comuna *Roşcani* la dl Ioan *Sirbu*, paroch. Pentru *Raduleşti* la dl Petru Hădan, paroch. Pentru *Ilia* la dl George *Oprea*, protopresbiter. Pentru *Gothatea* cu *Ulieş* la dl Miron *Oprean*, paroch.

III. Când portărelul umblă din casă 'n casă, ca sĕ adune aruncul de 60 fil. la mórtea fie-cărui membru şi nu află pe nime la casa membrului, de aci încolo va face un semn cu cerusă roşie ori vênătă pe o tăbliţă de avisuri. Când sosiţi acasă, rogu-vĕ numĕraţi semnele, ca sĕ ştiţi că portărelul v'a căutat şi că aveţi sĕ-i plătiţi aruncul de 60 fil. amăsurat §-ului 4 din statute, de óre-ce reuniunea are mort. Mergeţi apoi ori la portărel acasă, ori plătiţi când va veni de nou la casa dvóstrĕ după bani.

Deva, Joi în 12 Nov. (30 Oct. st. v.) 1903.

Directorul:

August A. Nicóră m. p.

Stimaţi membri de azi şi — de mâne ai filielor! Public resultatul material al lucrării sistematice de *21 zile*, ca sĕ stîrnesc interes şi sprigin în cei buni, sĕ abat la conlucrare pe cei bîrfitori, ori nepăsători. Contra poporului, contra bisericei şi contra lor pĕcătuesc şi unii şi alţii, pe mine nu mĕ pot „blama“, cel mult — supĕra.

Avem 500 coróne prisos la cassă, depuse la institutul „Grăniţerul“, şi încă nedepuse. Filia îşi are protocolul legat al proceselor verbale cu tot ce s'a petrecut, carte fundamentală, carte de portărel, evidenţa membrilor, evidenţa ajutórelor, evidenţa lucrărilor directorului, jurnal de cassă, inventariu cu cartea raţiociniilor, 2 indice a membrilor şi cartea de binefaceri, propuneri, cartea de plângeri, în 6 exemplare: tóte în deplină regulă zi de zi întregite. Introducerea e partea mea, dar' întregirea lor punctuósă şi corectă e meritul dlui portărel Toma *Neamţu*, care ni-a căştigat cei mai mulţi membri, umblând din sat în sat, ca un apostol.

Sucurs preţios am avut şi de la domnii Simion *Dragomir*, în Gurasada, notar comunal, Ioanichie *Olariu*, Maximilian *Zomoniţă* şi Iuliu de *Orbonaş* din Ilia.

Greutăţile începutului în parte sunt învinse, dar' lucrarea din greu, în stil mare — amĕsurat cerinţelor masselor de mii, cari sbiară după ajutóre — de aci încolo are şi trebue sĕ urmeze: cu conlucrarea — *tuturor*.

Dobra, 31 Octobre 1903 şi Ilia, 12 Novembre 1903. Adam *Leşnican* cu Toma *Neamţu* şi bravii Dobreni amintiţi au întins mână frăţéscă tinĕrului protopresbiter George *Oprea*, omul tăcut, blând, care tace şi face, alăturea cu preotul tinĕr din Gothatea Miron *Oprean*, care nici mai mult nici mai puţin de cât filie separată are de gând sĕ întemeeze la anul. Dsa s'a apucat acum de lucru, şi nu „aştéptă, sĕ vadă, ce va fi.“

„Fondul de binefaceri“. Pe lângă 500 cor. bani gata ale filialei, umblând în persónă pe la fruntaşi şi popor, mi-a succes a inscrie 2 membri fundatori cu câte 100 cor. 50 fil., la olaltă 201 cor., cari însĕ tot cresc cu câte 50 fil. la fie-care cas de mórte plătit. Unul e valorosul părinte George *Oprean*, din Dobra şi Csúts József, comerciant în Ilia, cari au abzis de ajutórele ce s'ar cuvení moştenitorilor în cas de mórte. Fundaţiunea de aceeaşi natură mai veche a mea face azi — după 188 casuri de mórte plătite — 194 cor. Ear' fundaţiunea fiertatului cassariu George *Nicóră*, *„fundaţiunea Emilia Ciurcu n. Nicóră“* depusă, face azi 233 cor. 8 fil.

Introducênd o conlucrare permanentă şi sistematică în 2 tracte, pe acest teren, putem obţiné în fie-care an resultate sigure însemnate. Cartea de binefaceri se va resimţí în curênd. Cred, că şi poporul trebue dedat la mici daruri de câte 1, 2, 3, şcl. cor., fără sĕ simtă cea mai mică scădere. Din praxă vorbesc. Unii dăruesc sume însemnate chiar. Alţii — dacă n'au copii — lasă bisericei sĕ-i îngrópe din ajutórele lor. Biserica căştigă de multe-ori câte 100—150 cor., dacă e un membru vechiu cu casuri multe plătite.

In conglăsuire cu declaraţiunile mele, luate la protocol, filiei Dobra îi stă în voie sĕ-şi esopereze în decursul anului viitor statute întărite. Noi bucuros îi cedăm în acest cas întrégă averea şi întocmirile, înapoindu-ni-se spesele şi investirile.

Sunt sigur însĕ, că — după ce vor vedé cu toţii tractamentul corect, ajutórele momentan plătite şi administraţia model cu controlul cel mai strict şi conducerea unitară: nu vor cere reuniune independentă nici-odată. Deórece — adunarea forţelor, bine conduse — totdeuna mai mari resultate produce, de cât lucrarea de-sine-stătătóre, slabă.

Ca principiu fundamental şi altcum fiecare filie e quasi de-sine-stătătóre, banii ei *numai* ea îi plăteşte, ea şi-i administréză, cu cărţi separate; singur la susţinerea administraţiei şi speselor comune contribuie cu ceva. Spesele aceste însĕ sunt mai *mici* de cât la reuniune de-sine-stătătóre. Acesta e căştigul nostru material şi apoi căştigul etic-moral, ce 'l avem în vedere: *rĕspândirea binefacerilor în straturi cât de largi ale poporului; organisarea şi concentrarea forţelor* în direcţiune bine statorită. Dzeu bunul, ne ajute!

Deva, 22 Novembre 1903.

Directorul:

Augustin A. Nicóră.

Conferenţa preoţilor din tractul Dobra, ţinută Joi, în 13/26 Novembre 1903, la căldurosul apel al părintelui protopop *Iosif Morariu* a decis sĕ susţină din rĕsputeri filia Dobra, premergĕtor înfiinţată. Cartea de binefaceri pentru Dobra şi tract va purta-o şi părintele protopop *Iosif Morariu*, ear' părintele *Emanoil Şuiagă* din Lăpuşnic pentru comuna sa şi Brîzuic. Prin acuisiţia acestor doi bărbaţi de încredere, sórtea filiei Dobra e pentru totdeuna asigurată: Dobra şi jurul, în scurt timp vor fi o parte a reuniunei nóstre mai puternică de cât însaşi reuniunea mamă Deva, care s'a restrîns mai vîrtos la opidul Deva.

Cu ajutoriul lui Dzeu, mâne, Dumineca, în 16/29 Novembre, voiu pune temeiu la filia a doua în *Betlean*, comună fruntaşă aprópe de Făgăraş. Valorosul ei paroch I. *Nicolae Clonţa* şi învĕţătoriul *Nicolae Ludu* cu concursul altor fruntaşi — au adunat aprópe 200 de membri, invitându-mĕ, sĕ le înfiinţez filia; deóre-ce statutele, votate de pe anul trecut, au întimpinat atari ciungăriri la locurile competente, în cât înfiinţarea unei reuniuni de-sine-stătătóre, prin ciungărirea acésta a devenit aprópe cu neputinţă.

Cu ajutoriul bunului Dzeu, va urma, în scurt timp şi a: *treia* filie şcl. La anul, numĕrul lor uşor se va puté întregí la 10 şi astfel scopul articolului meu de propagandă, apărut în *„Telegraful-Român“*, *„Gazeta-Transilvaniei“*, *„Activitatea“*, şi alte ziare — realitate are sĕ devină, în sinul reuniunii nóstre şi a altor reuniuni surori, cari ne vor imita. In 10 ani, fie-care reuniune fruntaşe: Orăştie, Sibiiu, Sebeş, Bistriţa, şcl. póte aduna un capital de 100,000 cor., din care în fie-care an mii de coróne ajutóre vor primí familiile membrilor rĕposaţi. Nu ne trebue de cât o lucrare devotată sistematică şi stăruinţă *americană*.

Sibiiu, 15/28 Novembrie 1903.

Augustin A. Nicóră

Teatrul orăşănesc

Luni (30 Nov.): *„Der Zigeunerbaron“*, operetă în 3 acte, de J. Strauss.

Marţi (1. Dec.): *„Das grosse Licht“*, de Felix Philippi (4 acte). Piesă de forţă a tuturor teatrelor mari. In Sibiiu acum se dă primadată.

Mercuri (2 Dec.): *„Der Strom“*, dramă în 3 acte, de Max Halbe. Noutate. Pentru Sibiiu acum se dă primadată.

Szebenvármegye alispánjától.

Sz. 10760/903. III. [272] 1—1

Hirdetmény.

Szebenvármegye területén levő összes törvényhatósági közútakon az 1904—1908 években eszközlendő **kavicsszállitás** biztositása iránt folyó évi deczember hó 17-én délelőtt 10 órára versenytárgyalás hirdettetik.

Felhivatnak pályázók, hogy ajánlataikat a kitüzőtt nap fent megjelőlt óráig hozzám nyúitsák be.

A közelebi feltételek a Szebenvármegyei hivatalos lap 22 számában közzétett versenytárgyalási hirdetményből és a nagyszebeni kir. államépitészeti hivatalnál megtudhatók.

Nagyszeben, 1903. november hó 23-án.

Reissenberger
alispán.

---

[268] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **învĕțător** în comuna bisericéscă **Șirnea**, protopresbiteratul Branului, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Salariu anual 600 coróne, plătibil în rate lunare prin repartiție din fondul bisericei.

Cuartir natural în edificiul șcólei.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și așterne suplicele lor, instruite conform legilor din vigóre, în terminul sus indicat, la oficiul protopresbiteral subsemnat.

Concurenții pot reflecta la cuincuenal numai după 5 ani serviți în acéstă comună; este cu tóte acestea îndatorat, a ține și șcóla de repetiție și grădinărit, și a instrua școlarii în cântările bisericești și a cânta cu ei în biserică în zile de Duminecă și sĕrbători.

Zernești, în 5 Novembre 1903.

Oficiul protopresbiteral Bran în conțelegere cu comitetul parochial.

Ioan Dan
adm. prot.

Dr. Petru Șpan:

Idei pregătitóre în pedagogiă Cor. 3·—

Treptele formale ale învĕțămêntului (Ediția a doua) . „ 1·60

Povesti pentru anul prim școlar (lecțiuni după treptele formale) . . . . „ 1·—

Dr. Daniil P. Barcianu. Viéța și activitatea lui . . . . „ —·50

Se pot procura de la

Librăria archidiecesană.

Cine voește sĕ învețe

limba engleză

sĕ-și comande următórele douĕ cărți:

Manual practic de limba engleză, de Marcel Schönkron subdirector al institutului „Stravolca“ din Craiova. Prelucrat în conformitate cu noul program al învĕțămêntului secundar și cu o nouă pronunțare a cuvintelor engleze, apropiată limbei române, de Dim. Calligari-Valsamachi, profesor la liceul „Mihaiu Vitézul“. Prețul **3 cor.**

Dicționar englez român, de D. Calligari-Valsamachi. (Nrii 204—215 din „Biblioteca pentru toți“.) Prețul **3 cor. 30 fil.**

Porto pentru ambele 20 fil.

Librăria archidiecesană.

Farmacia „la ursul negru“
a lui Guido Fabritius

Sibiiu, piața-mică nr. 27

își recomândă bogatul seu **deposit de specialități medicale-farmacistice, bandage** chem. curate, **preparate dietetice** de întărit pentru morboși și reconvalescenți, **tot feliul de obiecte de toaletă, instrumente chirurgice,** cum și **medicamente veterinare** etc. etc.

Espediție postală în fie-care zi.

A eșit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană**:

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei și a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmósele, Sfetilnele și altele.**

Prețul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.,** legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani.** Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

Anunț colectiv al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“.

Comitetul Reuniunii își permite a recomanda onoratului public românesc pe comercianții și industriașii nostri de mai jos și a 'l ruga sĕ binevoiéscă a 'și acoperí trebuințele sale — întru-cât e cu putință — de la acestia. — Totodată aduce la cunoștința acelor părinți, cari au copíi pe cari i-ar aplica la meserii, că comitetul nostru mijlocește așezarea lor pe la măestri buni.

Const. Dragoș
pantofar.
Iși recomândă prăvălia sa cu tot feliul de **ghete** și **cisme**. Esecută lucru după comandă în lucrătórea proprie. Primește reparaturi. Cercetéză têrgurile mai mari.
Piata mare nr. 5.

N. S. Nadasdy
comerciant.
Piața mică 31: Prăvălie de manufactură
Str. cisnădiei 28: Prăvălie (filiala) de pânzături și albituri.

Renumitul
Hotel Mihaiu
Odăi elegante, cafenea și restaurant cu mâncări și beuturi bune Trăsură la disposiție pentru fie-care plecare și sosire de tren.
— Prețuri moderate —
Strada turnului nr. 11.

Ioan Roman
Salon de ras, frisat și tuns.
Deposit:
de parfumuri, legători de mustațe, perii și altele.
Str. Poplăcii-mari nr. 4

Bereria mare
(Iosif Barbu).
Restaurant provĕḑut cu tot feliul de mâncări și beuturi. In Dumineci și sĕrbători — concert. Serviciu prompt.
Prețuri eftine.
Promenada Bretter.

Teod. Popescu
comerciant.
Recomândă marele seu **deposit** cu **mărfuri de manufactură.**
Prețuri moderate.
Piața mică nr 14.

Stefan Moga
franzelar (jimblar)
Deposit mare de **făină**
La comande mai mari de jimble, covrigi sau pâni dă rabat.
Strada trenului nr. 4.

Zaharie Moga
franzelar.
Prăvălii cu jimble, covrigi, pâne de tot soiul, făină albă, roșie (pentru vite).
Str. poplăcii nr. 1 și 23.

Ales. Lucian
cismar.
Are prăvălie de tot feliul de **cisme** și **ghete** produse proprii. Caută têrgurile mai mari din comitatele: Sibiiu, Hunedóra, Alba-inf., Têrnave și Făgăraș.
Dragonerwache nr. 2.

Eremie Purece
lăcătușerie de artă și construcții.
Deposit de sobe (cuptóre) de bucătărie.
Esecută reparaturi de tot soiul.
Lucru solid.
Prețuri moderate.
Strada brânzii nr. 9.

Maria Mitoc
institut de spălare (curățire) și călcare fină de albituri bărbătești și femeești după sistem vienez.
Serviciu prompt.
Prețuri convenabile.
Strada urezului nr. 11.

Ales. Nemeș
ferar (faur).
Esecută tot feliul de lucrări ce cad în brésla sa. Ia în întreprindere esecutarea de trăsuri și căruțe de tot feliul.
Lucru solid și durabil.
Prețuri moderate.
Strada ocnii nr. 34.

Vasile Bann
cismar.
Prăvălie de tot feliul de încălțăminte. Esecută lucru după mĕsură, cum și reparaturi.
Cercetéză têrgurile mai mari din comit. Sibiiu și din comitatele învecinate. Prețuri moderate.
Strada ocnei nr. 7.

Zaharie Aron
cismar.
Iși recomândă depositul seu de **cisme** și **ghete** de tot soiul. Primește comande și reparaturi. Cercetéză têrgurile mai mari din comitat. Sibiiu, Hunedóra, Alba-infer. Têrnave și Făgăraș.
Strada nouă nr. 12.

I. Mihălțian
Atelier de încălțăminte.
Esecută tot feliul de încălțăminte, cum și reparaturi.
Lucru solid
Prețuri moderate
Strada poplăcii nr. 19

Emil Petruțiu
măsar
de construcții și mobile.
Esecută tot feliul de lucrări de la cele mai simple până la cele mai artistice ce cad în specialitatea sa.
Prețuri fórte moderate.
Strada margareta nr. 8.

Med. de aur Pitești 1883 | Med. de arg. București 1883
Petru Ilieș
compactor
și incadrator de tablouri
Esecută tot feliul de lucrări ce cad în specialitățile sale.
Prețuri moderate.
Str. măcelarilor nr. 12.

Petru Moga
franzelar.
Deposit de făină albă și roșie (pentru vite). Primește între altele și comande pentru colaci sau jimble la pomeni.
Strada urezului nr. 27.

Petru Bota
croitoriu.
Confecționéză tot feliul de haine bărbătești. Deposit de haine (costume) țĕrănești pentru femei (în port seliștenesc), pe care le pune în vîndare in têrgurile mai mari din comitatele: Sibiiu, Hunedóra, Alba-inferiórĕ, Têrnave și Făgăraș.
Primește și comande.
Imprumută costume.
Strada rațelor nr. 11.

G. Bendorfean
văpsitor și pictor de firme.
Esecută tot feliul de lucruri aparținĕtóre acestor ramuri. Pictéză prapori, icóne sfinte (în stil bizantin). Esecutare fină. Prețuri moderate.
Piata Hermann nr. 3
(lângă Casarma cea mare).

Crucița & Sinu
croitori.
Esecută tot feliul de haine bărbătești, civile și militare, cum și reverenzi.
Primește reparaturi.
Prețuri convenabile.
Str. Bruckenthal nr. 27.

I. Popa-Popidan
măsar
de construcții, mobile și biliarde.
Esecută tot feliul de lucrări ce cad în aceste ramuri. — Lucru solid.
Prețuri moderate.
Strada rațelor nr. 20.

George Prașca
cismar.
Deposit de tot feliul de **cisme** și **ghete**. Esecută după comandă.
Caută têrgurile.
Primește reparaturi.
Prețuri moderate.
Strada nouă nr. 47.

Isid. Grindean
cismar.
Deposit de tot feliul de **ghete** și **cisme**. Primește comande. Esecută și reparaturi. Cercetéză têrgurile mai mari din comitatul Sibiiu și comitatele învecinate.
Prețuri eftine.
Strada nouă nr. 3.

P. Mihălțian
pantofar.
Primește comande pentru esecutarea de tot soiul de **ghete**, cum și reparaturi.
Strada turnului nr. 21.

T. Moldovan
cismar.
Deposit de tot feliul de **cisme** și **ghete**. Primește comande. Esecută și reparaturi. Cercetéză têrgurile mai mari din comitatul Sibiiu și comitatele învecinate.
Prețuri moderate.
Str. Gușteriții nr. 85

Ioan Stanciu
zugrav de case
Zugrăvește
case, biserici, etc., în diferite forme și colori.
Primește comande și în jur.
Strada turnișorului 101.

Iuliu Salamon
măsar
de construcții și mobile.
Iși recomândă marele seu deposit de tot feliul de mobile. Primește comande de tot soiul de lucrări ce cad în spe-
cialitățile sa
Prețuri convena
Strada faurilor

Redactor prov. Dr. George Proca.

Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane

Nr. 128 Sibiiu, Joi 20 Novembre (3 Decembre) 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei arohidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond.

Saşii şi guvernul.

Sibiiu, 2 Decembre n.

In săptămâna trecută compatrioţii nostri saşi s'au întrunit aici în Sibiiu, şi fără a face mult şi mare sgomot în ziaristică, au luat unele hotărîri în ce priveşte ţinuta politică a deputaţilor lor faţă cu guvernul actual.

Abia după ce representanţii poporului săsesc s'au reîntors la ale lor a străbutut în publicitate ştirea, că în conferenţa de Sâmbăta trecută representanţii poporului săsesc au luat conclusul, ca deputaţii saşi sĕ între în partidul guvernamental.

Ştirea acésta în învălmăşéla actuală cu obstrucţia din parlamentul ţerii s'a strecurat fără a fi observată, abia câteva din ziarele ardelene au luat notiţă de aceste decisiuni ale conferenţei din Sibiiu.

Ómeni practici şi cu simţ pentru situaţiunea politică, Saşii nostri încă de la început au acceptat sistemul constituţional şi nu au rătăcit în teorii despre abstinenţa politică.

Prudenţi şi circumspecţi — şi acésta se consideră ca o virtute specială a lor — Saşii au acceptat terenul aşa după-cum li-s'a dat, şi au căutat a se consolida, a-şi conserva biserica şi şcóla lor naţională, a-şi asigura specialele privilegii şi instituţiuni rĕmase lor moştenire din timpuri mai bune, şi mai ales a-şi asigura totdeuna bunăvoinţa cercurilor normative.

Acésta a fost, acésta este caracteristica politicei lor de la era dualismului încóce, şi la acésta Saşii din Ardeal au ţinut cu consecuenţă şi cu tenacitate.

Disciplinaţi prin inteliginţa şi prin preoţimea lor, cărora totdeuna şi întrĕ tóte împrejurările li-au dat ascultare, Saşii de la aceste principii fundamentale în politica lor nu s'au abătut niciodată.

Şi în viéţa lor politică s'au ivit momente, că o parte a inteliginţei lor a păşit făţiş în viéţa municipală şi în cea parlamentară în contra guvernului Tisza, căruia i-s'a dat titlul: sdrobitoriul naţionalităţilor.

Ajunşi la convingerea, că în lupta cu puterea statului va trebuí sĕ rĕmână frânt cel mai slab fisiceşte, şi că împinse lucrurile la estrem se póte pierde totul şi póte urma o desamăgire păgubitóre intereselor lor specifice naţionale, conducĕtorii Saşilor au sistat rĕsboiul la timp oportun, şi şi-au ştiut conserva organisaţiunea lor naţională, şi-au conservat biserica, şcóla, instituţiunile lor naţionale, imensa avere în bani a aşa numitei universităţi săseşti, supremaţia, ba putem zice singura domnire în comitatele în cari ei trăiesc mai compacţi, în oraşele lor; şi-au ştiut conserva cercurile lor de deputaţi în parlament asupra cărora dispun şi acuma necondiţionat întrĕ tóte împrejurările.

Pe când noi Românii ţinem ca la dogmă la aşa numitul comitet naţional, la organisaţia nóstră, pe basa căreia azi nu ne mai este posibilă nici o întrunire, nici o manifestaţiune naţională, compatrioţii nostri saşi şi-au conservat organisaţia lor, şi se manifestă neconturbaţi, în interesul poporului lor.

Proverbul zice, că înţeleptul învaţă din păţania altora.

Ce vom zice despre aceia, cari nici din a lor păţanie nu învaţă?

In situaţia încurcată de azi de multe-ori momentul aduce, ceea-ce altcum decenii nu ar fi în stare sĕ producă.

Conclusul Saşilor de a întra în partidul guvernamental acuma, când un guvern altcum cu bune intenţiuni, este strîmtorat şi cu plăcere primeşte ori-ce semn de simpatie şi de ajutoriu — zicem, acest conclus este în stare sĕ recomande politica săséscă în bunele intenţiuni ale guvernului.

Un lucru bun se póte lua ca model, vină el de ori-unde ar vení.

Pentru ce nu am puté accepta şi noi modalitatea de organisare politică, pe care o admite guvernul?

Pentru ce nu am puté arangia şi noi Românii o manifestaţiune politică în situaţia încurcată de azi, în interesul ordinei legale din stat, dacă nu cu alt scop, cel puţin cu acela, că esistăm, şi avem ochi pentru cele ce se întêmplă în statul nostru.

Armistiţiu. In şedinţa de Luni a dietei, după ce obstrucţionistii, sub cuvênt că procesul verbal al şedinţei de Sâmbătă nu nu e stilisat bine, prin vr'o 27 „propuneri stilare“ (că în loc de Novembre sĕ se scrie „luna ultimă de tómnă“, în loc de „după aceea“ sĕ se scrie „apoi“, şi alte tertipuri de acestea) şi prin forţarea votării asupra lor au zădărnicit până pe la 2 ore după amiazi ori-ce discuţie seriósă, a cerut cuvênt *Kossuth* şi apelând la majoritate sĕ abstee de la şedinţele paralele a recomandat guvernului, ca *sĕ convingă opoziţia prin argumente*, că limba de comandă magiară *acum* nu se póte esopera şi sĕ liniştéscă opinia publică prin *lărgirea dreptului electoral*, prin *validitarea limbii magiare în şcóle* şi prin *reforme sociale*.

Acest ofert de pace a fost primit cu aclamări şi aplause din partea majorităţii partidului kossuthist, deosebi însĕ din partea partidului guvernamental, — semn că a fost a nume pus la cale. Numai fracţiunea ugronistă şi partidul poporal şi câţiva mai sĕlbatici dintrĕ obstrucţionistii kossutisti contrariau, nemulţămiţi cu prospectele de pace.

Imediat după Kossuth a luat cuvênt ministrul-president *Tisza*, declarând că în scopul restabilirii stărilor normale e de acord cu cele accentuate de Kossuth. Privitor la reforma dreptului electoral promite, că va convoca anchetă pentru pregătirea projectului şi că — dacă împrejurări abnormale nu vor necesita alegeri dietale înainte de vreme — viitórele alegeri vor avé sĕ fie făcute pe basa nouei legi electorale, ear' la „validitarea limbii magiare în şcóle“ dl Tisza a zis în rĕspunsul seu următórele:

„Nu sunt întrĕ noi deosebiri de vederi în ce priveşte cestiunea limbii magiare în şcólele poporale. In programul meu veţi afla punctul acesta, căci se zice în el, că învĕţarea limbei magiare obligătóre în şcólele poporale trebue sĕ se controleze mai strict, de cât până acum. Acesta este un punct cardinal al politicei guvernului şi cred că prin mĕsuri concrete va fi posibil a duce mai înainte cu un pas esenţial cestiunea acésta. Afirm deci, fără témă de a fi desminţit, că în direcţia acésta voim sĕ facem un pas însemnat înainte“.

In scopul de a netezí calea împăcării a vorbit şi Apponnyi, apoi la propunerea lui Krasznay dieta a hotărît unanim, ca Marţi sĕ nu se ţină şedinţă, pentru-ca partidele sĕ aibă timp a se sfătuí asupra situaţiei create prin enunciaţiunile lui Kossuth şi Tisza.

De la conferenţele preoţeşti.

Conferenţa preoţéscă din tractul Murĕş-Oşorheiu.

— 28 Octobre v. 1903.

Astăzi s'a ţinut în comuna Nasna conferenţa preoţilor din tractul Murĕş-Oşorheiu sub conducerea administratorului tractului, Stefan Russu.

Inainte de conferenţă s'a ţinut serviciu divin oficiat de preoţii: Vasile Hodoş din Iclandul-mare, Ioan Bârsan din Egerseg şi Ioan Moldovan din Vidrasĕu.

După serviciul divin a urmat rostirea predicei de preotul D. Sângiorzan, ear' după acésta invocarea duhului sfânt.

S'a mai oficiat maslu pentru însănĕtoşarea a cinci bolnavi, dintrĕ cari o femeiă cu patul a fost adusă în biserică. La sĕvêrşirea sf. maslu au luat parte toţi preoţii, în frunte cu şeful tractului.

Era impunĕtor vĕdênd 13 preoţi îmbrăcaţi în odăjdiile bisericeşti, cari cu atâta evlavie au oficiat acéstă rugăciune, în cât a pĕtruns adânc sufletele credincioşilor, căci lacrimi se vedeau pe feţele lor.

De-şi credincioşii au fost ocupaţi cu localisarea, fiind întreg hotarul Nasnei sub comasare, totuşi au fost aşa de bine representaţi, în cât biserica s'a dovedit prea mică pentru a 'i cuprinde pe toţi, cari cu suflete pline de evlavie au venit sĕ asculte serviciul divin.

Erau deja 12½ ore, când s'au terminat ritualele. Era deci timpul prânzului. Dl administrator a poftit pe toţi preoţii la casa sa, unde-i aştepta o masă încărcată cu mâncări gustóse. In decursul prânzului n'au lipsit nici toastele. Dl administrator prin cuvinte alese şi frumóse vorbeşte întru sănĕtatea I. P. S. S. Dlui Archiepiscop şi Metropolit Ioan Metianu, ca iniţiatorul astorfel de adunări

---

FOIŞORĂ

Şovinismul confesional în istoriografia românéscă-ardelénă.

— Studiu critic. —

Istoriografia nóstră ardelénă are, incontestabil, multe scăderi. Dintrĕ tóte aceste póte cea dintâi şi cea mai mare e: puţinătatea ei.

După marile opere ale istoricilor de la sfîrşitul secolului al XVIII-lea şi după îndelunga şi spornica activitate a lui George Bariţiu, ne-am trezit pe la sfîrşitul secolului al XIX-lea, că de pe terenul istoriografiei româneşti-ardelene au dispărut aprópe cu totul muncitorii vrednici şi de ispravă. Câmpul vast al acestui ram de ştiinţă a cădut în părăginire aşa, că pe întrégă întinderea lui abia ici-colea, în restimpuri mari, dacă s'a mai putut zărí câte un Român ardelean, care sĕ şi fi pus plugul în brazdă, pentru a face sĕ înainteze şi la noi cu un pas, cât de mic, cercetările istorice.

Din când în când a mai apărut totuşi câte o lucrare istorică la Sibiiu ori la Blaj, purtând totdeuna stampila locului unde s'a scris şi făcênd cetitoriului impresia, că ar avé de a face mai mult cu nişte scrieri de partid, de cât cu opere de ştiinţă. O împrejurare acésta, care constitue un mare defect al ori-cărei scrieri istorice. Asupra acestui defect, ce s'a manifestat pe terenul istoriografiei nóstre, în timpul din urmă, fiind dus până la estrem, — voim sĕ atragem în cele următóre atenţiunea publicului iubitor de lectură istorică. Póte nici nu trebue sĕ mai spunem, că acest defect a isvorit şi isvoreşte de-adreptul din: *şovinismul confesional.*

* * *

In viéţa naţională a Românilor din Ardeal de două sute de ani bântue, aprópe fără încetare, patima neînţelegerii şi a împărecherii, disposiţia spre certă şi ura întrĕ fraţi de acelaşi sânge: ca tot atâtea urmări ale unor uneltiri străine, cari şi-au ajuns scopul prin manifestul de unire datat din 7 Octobre 1698 şi iscălit de vlădica Atanasie cu 38 de protopopi ai sei. Un act acesta, care a desbinat pe cei-ce împreună ar fi trebuit sĕ lupte împotriva pornirilor vrăşmăşeşti, cari ţinteau — când mai de-adreptul, când pe cărări piezişe, dar' totdeuna constant — la esterminarea nóstră naţională. Şi de atunci până azi neîncetat s'a audit vorbă de vrajbă întrĕ conducĕtorii nostri de pe vremuri. S'au deslănţuit furtuni şi patimi, cari au neciustit altare, au dărîmat biserici, au pus tăciune sfintelor mănăstiri, au umplut de batjocură feţe bisericeşti, au provocat chiar vărsare de sânge frăţesc întrĕ Românii din Ardeal, pe cari, cum am spus mai sus, viclene uneltiri străine îi aşezară faţă în faţă unii cu alţii, în două tabere vrăjmaşe. A fost acéstă catastrofă punctul de plecare al multor nenorociri, câte ne-au ajuns de atunci încóce şi sub a căror povară gemem şi astăzi. A avut, ce e drept, actul unirii şi urmările sale bune, mai ales pe teren cultural, urmări pe cari astăzi nici un om cu judecată dréptă şi cu cumpĕt la minte, nu va mai cerca sĕ le conteste. Dar' considerând lucrul din punct de vedere al *unităţii naţionale* — singurul corect şi acceptabil în istoriografia unui neam — aprópe toţi istoriografii români mai serioşi au regretat acest pas, făcut mai mult la *porunca grea şi aspră a împrejurărilor*, mai mult din *oportunism politic* de cât din *adevĕrată convingere.*

In istoria Românilor din Ardeal acesta este punctul cel mai mult discutat; aici şi-au opintit cei mai mulţi condeiele, pentru ca sĕ clarifice, sĕ lămuréscă, cât se póte mai bine pasul din care a purces ***tragedia nóstră naţională,*** cum numeşte *George Bariţiu* istoria bisericéscă a Românilor din Transilvania, de la unire încóce. Azi tóte meşteşugirile, tóte cursele, câte s'au întins asupra Românilor cu acel prilej, sunt pe deplin lămurite. Se ştie cum în locul promisiunilor ademenitóre li-s'a astupat gura aprópe numai cu *eufemisme góle.*

Este o vorbă vechiă şi adevărată: „Dacă mânâncă strămoşii aguridă, strănepoţilor li-se străpezesc dinţii de ea. Aşa, în casul de faţă, spre durerea némului, s'a împlinit temerea protopopului *Nicóră Beianul*, care la anul Domnului *1735* se plângea către vlădicul Inocenţie zicênd: „Tare mĕ tem, că nu vom avé alt folos din uniunea acésta, care o am făcut, ci vom rĕmâné numai cu ura întrĕ fraţi şi cu mustrarea cugetului“.[1] Şi că acéasta în mare parte aşa s'a şi întêmplat, nimenea nu va puté trage la îndoiélă. Cu tóte acestea istoricii nostri în loc de a urma principiului pe care îl enunţase odată un om simplu şi un cronicar de rînd ca zilot Românul prin cuvintele: „Stăpân 'mi-e adevĕrul, lui caut sĕ mĕ închin“, în loc de a urma acestui *principiu de nepărtinire*, se desbină şi ei ca şi preoțești, poftindu-i zile multe și senine. Preotul Ioan Bârsan vorbește în sănĕtatea stimabilei dómne Rosalia Russu, care atât de ospital i-a primit în casa sa.

---

[1] Vedi *Dr. theol. G. Popoviciu. Uniunea Românilor din Transilvania.* Lugoj, 1901. pag. 181.

La 2 ore p. m. șeful tractual prin o vorbire instructivă și avêntată arătând scopul astorfel de întruniri, cum și importanța lor, declară conferența deschisă.

Se face apelul nominal. Presenți 13 preoți, absenți cu scuze binemotivate 2, fără scuze 2.

Se alege notariu preotul A. Oltean, ear' bărbați de încredere pentru autenticarea protocolului V. Hodoș și I. Bârsan.

Imediat după deschiderea ședinței, constituirea biroului și constatarea celor absenți, se încinge vie discuție asupra modului cum a fost oficiat serviciul divin și mai cu sémă asupra predicei.

In ceea-ce privește oficiarea serviciului divin pe lângă micile observări, ce le face conferența, preotul Suceava constată, că preoții fungenți cu bĕtrânésca lor voce au oficiat serviciul divin cu destulă evlavie și corectitate, că numai de model pot fi luați din partea preoților tineri. Propune deci sĕ li-se aducă mulțămită protocolară.

Discuția asupra predicei e însĕ mai animată. Autorul, părintele Sângiorzan, și-a ales de subiect al predicei sale: sublima chiămare a preotului. A desvoltat'o cu destulă judecată. In predica sa autorul îndémnă pe popor a se alipí mai mult de părintele lor sufletesc, căci chiămat este acesta a da mână de ajutor celor lipsiți, a da sfaturi părintești acelora, cari cer, și a mângăia pe cei nenorociți. Arată mai departe, că numai esistând un raport de tată și fiu întrĕ preot și credincioși se póte, ca sĕmênța de el aruncată sĕ prindă rădăcini în sufletul lor și la timp sĕ aducă róda dorită.

Sfătuește mai departe pe credincioși a-și pune tótă încrederea în păstoriul lor sufletesc, căci „păstoriul cel bun își pune sufletul pentru oile sale“.

Conferența constată, că predica în sine a fost bine lucrată, cu tóte acestea însĕ n'a fost lipsită de unele construcțiuni prea greóe și cuvinte neînțelese de popor. Fiind destinată pentru credincioși mai mult, după cum arată subiectul ce tractéză, trebuia compusă într'un stil mai ușor și în termini, întru cât era posibil, scoși din cărțile nóstre bisericești.

Dlui Sângiorzan pentru munca și zelul ce l'a arătat în lucrarea predicei sale, se propune a i-se aduce mulțămită protocolară.

Urméză cetirea temei: „Cari sunt scăderile cele mai înrădăcinate în popor și prin ce mijlóce s'ar lucra mai cu efect la delăturarea lor?“

Preotul Suceava 'și ceteşte vasta lucrare, în care în întroducere ne presintă pe țĕran cu tóte ale lui însușiri bune, accentuând că pe lângă aceste însușiri bune elocate în inima poporului nostru, el nu este lipsit nici de însușiri destul de rele.

Se cere deci, ca aceia în mâna cărora e pusă conducerea poporului nostru, sĕ-și dee tótă silința, ca sĕ cunóscă aceste însușiri bune ale poporului și pe acestea apoi din cât e posibil sĕ le desvólte, ear' pe cele rele sĕ le suprime.

Dacă conducĕtorii astfel vor lucra, vor aduce nu numai poporului servicii, ci vor aduce servicii și bisericei și statului, căci bunăstarea poporului e identică cu esistența bisericei și a statului.

Espune mai departe scăderile cari atât de mult apasă asupra poporului, și cari dacă cei chiămați nu-i va sărí într'ajutoriu, ca sĕ desrădăcineze aceste rele din inima lui, sigur îl duc spre povârnișul peirei.

Ca scăderi principale conferența pe basa temei constatată ca cele mai periculóse: ignoranța și beția, din cari apoi isvoresc multe alte patimi tot atât de periculóse, cari fiind-de atâtea-ori publicate, cred a nu fi de lipsă sĕ le înșir.

Ca mijlóce cu efect la delăturarea acestor rele recomandă preoților, căci acestia sunt primii chiămați spre acest scop, înființarea de instituțiuni sociale ca: societăți de temperanță, societăți de înmormêntare, însoțiri agronomice, însoțiri de credit și alte însoțiri de feliul acestora.

Se mai cere apoi o conducere înțeléptă și apoi de sigur își vor avé efectul dorit.

Ca încheere autorul face următórele propuneri:

1. Preoții sĕ fie îndrumați a înființa *societăți de temperanță;* ear' statutele, cu indigitări amĕnunțite, sĕ le trimită P. V. Consistoriu spre aprobare.

2. Consistoriul sĕ stăruie în comitate și la guvern pentru esecutarea strictă a legii despre *repausul de Duminecă* și pentru aducerea de legi noue cu scop de a *limita beția.*

3. Consistoriul, prin bărbați specialisti sĕ înființeze *societăți agronomice și de credit* sub conducerea preoților și controla unei direcțiuni centrale.

4. Sĕ se întroducă sistemul de a crește poporul *prin prelegeri publice,* rostite din când în când de ómeni din centru sau protopresbiteri.

5. Consistoriul sĕ purcédă cu cuvenită strictețĕ față de preoții cari fac servicii contrare canónelor.

Se ceteşte și tema lucrată de preotul *Moisin,* care temă e tot de același conținut.

Timpul fiind înaintat, nu se discută asupra lucrărilor, ci se dau spre censurare preotului Sângiorzan, care la conferența viitóre sĕ vină cu critică specială.

Conform programului, urméză punctul 7: cetirea unui: plan cronologic, care sĕ cuprindă tóte obligămintele oficiale ale unui paroch în decursul anului întreg, cum și timpul pentru îndeplinirea acestor obligăminte aparținĕtóre oficiului sĕu.

Compunerea acestui plan a fost concredută preotului V. Hodoș.

Se ceteşte și se face propunerea a se trimite fie-cărui preot spre copiare.

Urméză rapórtele despre mĕsurile și mijlócele întrebuințate de fie-care preot spre înaintarea parochiei sale. Aceste rapórte însĕ, fiind timpul prea înaintat, nu se cetesc, ci se transpun preotului I. Moldovan spre studiare și la conferența proximă sĕ vină cu referadă despre ele.

Preotul A. Oltean își ceteşte referada asupra proiectului de statute al conferenței învĕțătorilor din cercul Sebeșul-săsesc, referitor la înființarea unei asociațiuni de ajutorare a învĕțătorilor și preoților gr. or. din archidiecesă. Avênd în vedere scopul principal al acestei instituțiuni, care pe lângă acest scop mai are încă și acea parte bună, de a cimenta mai mult raportul intim întrĕ acesti doi factori principali în viéța nóstră bisericéscă, propune, ca fie-care sĕ se facă membru unei astfel de instituțiuni salutare.

Conferența statoreşte locul pentru conferența viitóre în Murĕș-Sâncraiu. Statoreşte temele și obiectele de pertractat, cari pe lângă cele ce se vor da de Preaven. Consistoriu — sunt următórele: 1. Predică ocasională rostită de preotul I. Bârsan. 2. Critică asupra celor douĕ operete, amintite mai sus.

Trecêndu-se la propuneri, preotul V. Hodoș face propunerea, că precum învĕțătorii primesc diurne pentru participarea la conferințele lor, ar fi cu cale și just tot odată, ca și preoților sĕ se dee diurne (Și mai ce încă?! — Red.)

Cu acésta fiind eshauriat materialul conferenței, presidentul prin o vorbire scurtă mulțămind tuturor preoților pentru frățésca înțelegere și pentru zelul ce l'a arătat fie-care la deliberarea obiectelor puse la ordinea zilei, închee ședința la 7 ore p. m.

Corespondență.

Sfințirea școlei din Marcoș.

Brașov, 11 Novembre v. 1903.

In urma insistențelor corporațiunilor nóstre superióre bisericești, azi în comuna nóstră Marcoș (prot. Trei-Scaune) alăturea de biserică se ridică un edificiu frumos. E școla confesională gr. or. română, care în butul tuturor încercărilor dușmănóse a triumfat, a rupt pedecile puse în calea ei și acum privește mândră la viitoriu. Și ca un far ce dă speranță celor ce sunt amenințați a se îneca în valurile mării, așa și ea va lumina și va umplé de speranță inimile acelora, cari se vor adăpostí sub aripile ei protectóre.

Căci acest sat mic curat românesc nu e de cât un vas lăsat în caprițiul valurilor unei mări înfuriate, la tot momentul amenințat sĕ fie înghițit, sĕ dispară în abiz.

O mână de Români aruncați într'un potop de Sĕcui.... Ómeni săraci. Plugari ce 'și câștigă pânea cu sudóre grea.

Numai biserica și școla li-a păstrat credința și limba strămoșéscă.

Dorul de cultură și înaintare și spiritul de jertfă, ce au dovedit acesti ómeni simpli în urma sfaturilor infiltrate în inima lor de parochul locului, vor rĕmâné pentru totdeuna cea mai stralucită dovadă, că au fost pĕtrunși de convingerea, că numai cultura minții și a inimii pot duce la fericire.

Numai prin școlă, prin cultură, vor puté deschide fiilor lor calea spre fericire și bunăstare...

In 2 Novembre st. v. a avut loc sfințirea noului edificiu școlar. La acest act, ce s'a făcut cu deosebită solemnitate, a asistat mulțime de popor din loc și jur.

Séra s'a aranjat o producțiune declamatorică-teatrală.

Parochul locului a vorbit despre buna-înțelegere. A vorbit la înțelesul poporului, de care a și fost ascultat cu deosebită atențiune.

S'au cântat cântecile „Uite mamă colo 'n sat“ și „Spusu-mi a frunza de vie“, de un cor compus din câteva dșóre și învĕțători.

Dșórele A. Dogariu, V. Dogariu și E. Cojocariu, au predat cu multă pricepere trialogul de M. Drĕgan despre „Buna înțelegere“.

S'a declamat poesia „Nevoia“ de M. Anastasiu, de către dșóra V. Dogariu.

Invĕțătoriul N. Furtună a predat monologul „Ce nici prin minte nu mi-a trecut“, de A. Pop.

A urmat apoi o declamațiune comică: Țiganul sfânt“, de Speranță, și în fine s'a jucat teatrul „Cinel-Cinel“ de V. Alexandri.

Rolurile Smărăndiței și Floricei, cum și rolul boerului Sandu au fost predate fórte bine. Cu deosebire Florica ne-a delectat cu vocea 'i frumósă. Cât privește pe Graur, a jucat și el bine, dar' nu strica dacă și-ar fi memorisat mai bine rolul.

După o producțiune a urmat dans și voe bună până 'n revărsatul zorilor.

G. P.

NOUTĂȚI

***Din causa** sfintei sĕrbători* „Intrarea în biserică“ *numĕrul proxim va apăré Luni.*

O nouă reuniune de înmormêntare. La stăruințele zelosului director al reuniunii de înmormêntare din Deva, A. Nicóră, ajutat de parochul, învĕțătoriul și alți fruntași ai comunei *Beclean* (lângă Făgăraș), Dumineca s'a înființat în acésta comună o *reuniune de înmormêntare* ca filie a reuniunii din Deva. S'au inscris 121 membri cu taxă de 2 coróne 60 fileri, incassându-se astfel 314 coróne 60 fileri. La consultarea ținută în școla au luat parte peste 200 țerani și țerance. — Dorim nouei instituțiuni de binefacere a comunei Beclean prosperare, spre binele poporului părtaș la ea.

*

Balomirul — ars. Luni nóptea spre Marți satul Balomir (lângă Orăștie) a fost mistuit de un puternic incendiu. Peste 52 de case au ars scrum. Până eri au fost aflate printrĕ tăciunii caselor arse patru cadavre de om.

*

„Romănia Jună“, societatea de lectură a tinerimei române de la universitatea din Viena, și-a ales pe anul administrativ 1903—4 următorul comitet: president Mihail Popovici, st. jurist; vicepresident Vasilie Reus de Mirza, st. în științele technice; secretari George Novacovici, st. jurist, și Eutimie Cercavschi, st. jurist; cassariu Laurențiu Luca, st. medicinist; controlor Caius Popp, st. jurist, bibliotecariu Arsenie Davidescu, st. medicinist.

*

---

străbunii nostri în dóuĕ tabere, și în loc de a cerca sĕ descopere purul adevĕr, adevĕrul istoric, care nu cunóște considerații de confesionalitate, mai curênd îl ocolesc, ori aflându-l chiar, îi dă fie-care coloritul nu atât al individualității sale, ci al bisericei, al confesiunii, căreia aparține și pentru care își ascuțise de la început péna la lupta ce se dă întrĕ savanții nostri, pentru niște divergențe confesionale, preste cari ar fi trebuit sĕ se trécă de mult la ordinea zilei. Dar' nu s'a făcut, pentru-că ispititorii acelei întêmplări încă și până azi continuă a rĕmâné divisați în aceleași douĕ tabere, avênd ca devisă unii: *Ab oriente lux,* ear' ceilalți: *Unio salvifica.*

Evident, că faptul acesta presintă o scădere regretabilă a istoriografiei nóstre, pe care am vrea sĕ o numim științifică.

Indată ce am cerca însĕ a-i da acest atribut, ne vin în minte multele scăderi și lipse, de cari sufere acest fórte important ram al științei românești; lipse, ca: insuficiența de mijlóce, archive, biblioteci, colecții de documente, din cari sĕ poți estrage îndestulitóre și multilaterale informații (vorbim numai de istoriografia ardeleană); puținătatea muncitorilor în acest fructifer dar' de multe ori fórte ingrat ogor; lipsa de orisonturi mai lungi de pĕtrundere mai adâncă, de simț critic mai ager la acesti muncitori, cum și neputința de a crea înșiși, nu numai de a reda ce găsesc în actele oficiale de pe vremuri, cari mai tóte sunt unilaterale, tendențióse și de cari cei mai mulți se légă ca orbul de gard. Pe când datorința adevĕratului istoric nu se póte mărginí la înșirarea faptelor, căci lucru de căpetenie pe „lângă fapte e înțelegerea lor, care nu resultă în mod matematic din cunóșterea tuturor factorilor, ci fulgeră din mai mult sau mai puțin, înaintea celui chiămat sĕ înțelégă“. Drept că istoria este o știință empirică, dar' acésta nu însemnéză, că cea mai înaltă chiămare a unui istoric ar fi *am Boden der Erfahrungen fort zu kriechen.*

⁂

Dintrĕ tóte scăderile istoriografiei nóstre, în special a celei ardelene, cea mai păgubitóre din punctul de vedere național este unilateralitatea provocată de șovinismul confesional, care în vremile nóstre merită a fi privit de un anachronism istoric. E păgubitóre, fiind-că alteréză conștiința istorică despre unitatea tradițională a némului nostru și în locul noțiunii de *lege românéscă,* ce numai una este și póte sĕ fie, cércă sĕ vîrască în capetele ómenilor cestiuni de controverse primejdióse, din cari resultă ne mai curmate pricini pentru cei certăreți, ear' celor mai buni le resare în inimă durerea, că legea românéscă nu e una și aceeași pentru toți, ci e de douĕ feluri: o fârmitură din ea este papistășéscă, ear' cealaltă — partea cea mai mare — e slavo- ori bulgaro-bizantină, cum ar zice unul din tabĕra celor cu devisa: *Unio salvifica.*

E destul de dureros, că intrigi străine ne desbinară acum 200 de ani și că prin atâtea sbuciumări iscate în urmă, în popor s'a întărit óre-cum credința că *Român și „Unit“* nu e tot una. Ar fi deci de dorit, ca toți cei-ce prin condeiu, de la tribună, de pe amvon, ori de pe catedră voesc sĕ contribue la întărirea némului, sĕ cerce înainte de tóte a face sĕ dispară astfel de credințe din popor și sĕ-i întărésca sufletul și mintea în convingerea, că nu esistă „Unit“ și „Neunit“, ci sunt numai Români adevĕrați, fíi ai aceluiași neam osândit de sórte la tóte suferințele, în jugul cărora îl ținură vécuri de arîndul și îl mai țin încă și azi, în mare parte, cârmuirile străine. Și mai ales unui istoric îi incumbă datorința de a presenta nenorocirile din trecut așa, ca cei-ce le cetesc sĕ se cumințéscă, sĕ tragă învĕțături din ele și sĕ se dedee a judeca și chibzuí mai bine, de cât înaintașii lor. Acesta este scopul practic al ori-cărei istoriografii naționale și pentru edificarea generațiilor tinere, cari învĕțând istoria némului lor, trebue sĕ-și esercite memoria și judecata, procedura ce ar trebuí urmată în vederea acestui scop ar aduce de sigur cu mult mai mare folos, de cât bâzăiturile, ațîțările confesionale, tonul de diatribă adese ori fórte indecent și personalitățile, cari nu sunt puse nici de cât în slujba adevĕrului, și cari în loc de a contribuí la micșorarea rupturii ce s'a făcut, mai curênd o măresc, ear' în viéța publică politică și socială în loc de a nisuí spre o închegare, spre o împreună-stăruință a celor buni și spre a da orientare tuturor, — prin meschinăria tendințelor produc o desĕvêrșită confusiune și desorientare, făcênd din istoria nóstră o adevĕvată ἀμέθοδος ὕλη.

Dar' sĕ privim lucrul și din altă parte. Sĕ vedem acéstă tristă apariție a istoriografiei nóstre în ce raport stă cu scopul adevĕrat, științific al istoriei?

(Va urma).

---

[1] N. Iorga: Sămănătoriul A. II. p. 693.

Mulţămită publică. La fondul „Masa studenţilor de la gimnasiul public român gr. or. din Brad“ au întrat următórele contribuiri marinimóse: 1. De la „*Cassa de păstrare*“ din Mercurea 25 coróne. 2. De la „*Zlăgneana*“ Zlagna ca cunună eternă pe mormêntul fundatorului seu *Ilie Dumitrescu*, notariu, 5 cor. 3. De la *Dr. George Anca*, candidat de adv. în Scărişóra, din colecta întreprinsă spre acest scop 40 cor. 4. *Ioan Anghel*, inv. în pens. Brad 1 cor. Marinimoşii binefăcĕtori priméscă espresiunea profundei mulţămite! -- *Brad*, 27/XI, 1903. *Comisiunea administrativă.*

*

Studenţii români din Bologna s'au constituit într'o societate numită „Cercul studenţilor din Bologna“. De-şi de abia de un an funcţionéză, societatea are o frumósă bibliotecă. Societatea a început sĕ ţină conferenţe ştientifice şi literare. Din banii adunaţi prin cotisaţiuni şi diferite donaţiuni, societatea vine în ajutoriul studenţilor sĕraci, tipărindu-le tesele de licenţă sau doctorat. Dacă starea materială a Societăţii e aşa de înfloritóre, se datoreşte ajutoriului ce l'a dat contesa Maria de Ventusolii, care se trage din părinţi români. E de remarcat numĕrul cel mare de studenţi italieni cari iau parte ori de câte-ori se ţin conferenţele „Cercului studenţilor români“. Azi societatea numĕră peste 50 de membri. („Familia“).

*

Oraşul roman Cimbriana. In hotarul comunei *Rátót* şi pe pusta *Jutas* în apropiere de Veszprém s'a dat de ruinele oraşului roman Cimbriana, despre a cărui situaţie şi întindere până acum părerile erau diferite. Cum a eşit la ivélă din săpăturile de până acum, după retragerea legiunilor romane din Panonia tóte popórele câte au urmat pe acolo Romanilor au locuit colonia acésta, ceea-ce arată şi faptul, că pe lângă anticităţi romane săpăturile au scos deja şi anticităţi din epoca migraţiunii popórĕlor. Săpăturile se fac sub supraveghiarea museului comitatens din Veszprém.

*

Producţiune teatrală în Cohalm. Tinerimea română din Cohalm a aranjat în 8 Novembre v., o producţiune teatrală predând piesele „Cinel-cinel“ şi „Harţă Răzeşul“, ambele de V. Alexandri, cu multă desteritate. Tinerii diletanţi, cari şi-au interpretat rolurile cu mult zel şi priceper, merită sĕ fie amintiţi şi cu numele. Au jucat tinerele: A. Borcoman, M. Critanu, D. Danciu şi M. Spornic, şi tinerii: G. Spornic, G. St. Spornic, I. Magdu, I. Borcoman, G. Haizea şi G. Danciu. Meritul principal la acésta îi compete dibaciului şi sirguinciosului instructor, dlui G. *Fuciu*, contabil la banca „Economia“. Prin producţia acésta dl Fuciu a ridicat fórte vaza românaşilor nostri, căci publicul asistent nu se putea din destul mira de splendidul succes al bravei tinerimi. (*Moşnégul*).

*

Scutul contra bólelor de copii numai atunci e desĕvêrşit, dacă copiii devin resistibili. Resistibilitatea se póte caştiga mai uşo, dacă copíilor li-se dă în anotimpul rece oleu de ficat de peşte, în care scop se recomândă în mod călduros oleul de ficat de peşte al lui Zoltán, care n'are nici miros nici gust, este uşor de mistuit şi are putere fórte mare de nutrire. O sticlă 2 cor., în tóte farmaciile.

*

Oprirea preoţilor de a cerceta teatre. Ziarul „Narodni Politika“ din Praga raportéză, că archiepiscopul r. cat. din Praga a interzis preoţilor sei cercetarea teatrelor. In motivare archiepiscopul zice, că pe bină apar şi femei, cari prin dansul şi toaletele lor aduc în ispită pe privitoriu. — Acelaşi ziariu spune că archiepiscopul va da în curênd încă un ordin, prin care va demanda plebanilor şi capelanilor sĕ viptuéscă a casă şi sĕ nu umble prin birturi.

*

Nouĕzeci milióne de germani. Zilele trecute a apărut în Gotha o statistică făcută de profesorul Langhaus, în care autorul arată cu date autentice, că pe întreg pămêntul se află optzeci şi noué şi jumĕtate milióne de germani, cu 4½ milióne mai mulţi de cât erau înainte de acésta cu patru ani. Din acésta mulţime de teutoni locuesc în Europa 77¾ milióne, în America 11 milióne, în Africa ½ milion, ear' ceialalţi în Asia şi Australia. Oraşe sunt 56 în cari poporaţia germană trece cifra de 100.000, a nume: 33 în imperiul german, 9 în Statele-Unite americane, 9 în „statele de naţionalitate germană mai mici“ (Elveţia, Belgia, Olanda), 3 în Austria şi 2 în Rusia (Riga şi Lodz).

*

Corb alb! Esecutorul *Küntzel* din Wollin (in Pomerania) trecênd la pensie după serviciu de 38 ani, drept recunoştinţă pentru serviciile prestate i-s'a conferit medalia „benemerenti“. A respins'o însĕ, pe motivul că în calitatea i de oficiant n'a făcut altceva de cât şi-a împlinit datorinţa, pentru care şi-a căpĕtat salariul. Distincţie specială pentru împlinirea datorinţei sale oficiale nu póte primi, căci nu o merită. — In adevĕr, corb alb Küntzel acesta!

*

Rectificare. Dl. Vasile *Craioveanu* din Hâlchiu a contribuit pentru catedrală suma de 50 coróne, şi nu 100 după cum din eróre s'a publicat în nrul trecut al fóii nóstre.

*

Multele scrisori de recunoştinţă, pe cari le capĕtă zilnic dl A. Müller, dovedesc earăşi că crucea duplă electro-magnetică nr. 86967 R. B. este de un efect estraordinar. Dăm publicităţii una din scrisorile de recunoştinţă: „Rudersdorf, la 19 Faur 1903. Stimate Dle Müller! Crucea duplă electro-magnetică nr. 86967 R. B., pe care am comandat'o timp scurt înainte pentru cumnatul meu Carol Weber, a avut efect minunat. După câteva zile deja se simţise bolnavul mai bine, respiraţia i-a devenit mai uşóră, şi póte şi dormí. Te rog a 'mi trimite imediat douĕ aparate, unul pentru mine şi celalalt pentru nevastămea. Totodată te încunoştiinţez, că în scurt timp voiu mai comanda câte un aparat pentru domnii K, B şi Pf. Cu stimă Matia Schrei, proprietariu în Rudersdorf nr. 175 (Ungarn).“ Un astfel de aparat costă 6 cor. şi se póte comanda numai de la A. Müller, Budapesta, V. Vadászutcza 42/V.

PARTEA LITERARĂ.

„Datoriile copíilor“ *)

sau istorióre religióse morale pentru elevii şi elevele din clasele începĕtóre“, de George Ludu, preot şi învĕţătoriu, şi Ioan Dariu, învĕţătoriu. Editura librăriei Zeidner în Braşov.

In timpul de astăzi, când curente de tot fatale 'şi ridică capetele de hidră şi bântue societatea omenéscă, pe carea o ameninţă cu o desĕvêrşită destrăbălare, problema educativă a bisericei şi a şcólei nóstre a devenit cât se póte de grea şi de anevoiósă.

'Ţi stă mintea 'n loc când te cugeţi cu seriositate, asupra tristei realităţi în ceea ce priveşte starea decăḑută de astăzi a moralului şi a religiosităţii, tocmai într'un timp când ştiinţele de tot feliul au ajuns la stadiul de cea mai înaltă perfecţiune!

Şi ce constatăm din acésta tristă apariţiune? Durerósa realitate, că ştiinţa 'şi urméză calea spre perfecţiune fără sĕ aibă în privire şi fără sĕ stee în legătură desvoltarea ei cu desvoltarea moralului şi a religiosităţii, adevĕraţii factori cari fac, ca omul sĕ fie adevĕrat om.

Şi tocmai strania împrejurare a progresului ştiinţei ajunsă la apogeul ei, fără a sprijiní şi fără a ţiné cont de progresul moralului public şi al religiosităţii pe deoparte, ear' pe de altă parte şi alte împrejurări sinistre, au produs tristele apariţiuni de astăzi ale depărtării ómenilor tot mai mult de Dzeu, şi prin acésta decădinţa religiósă-morală, carea ca o cangrenă se lăţeşte în straturile societăţii omeneşti.

Căci cine sĕ nu se înfioreze de doctrinele socialismului internaţional? Cine póte rĕmâné apatic şi nepăsător faţă cu lăţirea doctrinelor scălciate ale nazarenismului şi ale altor curente stricăciósе, cari au început sĕ afle teren, pe lângă alte patimi, şi în straturile poporului nostru, ale acelui popor, care numai cu o jumĕtate de secol mai înainte trecea de poporul cel mai religios şi cel mai moral?

Incumbă deci ca o sfântă datorinţă atât bisericei cât şi şcólei nóstre, de a combate curentele stricăcióse şi a sana relele produse de acestea în poporul nostru.

Şi dacă religiositatea şi moralitatea au fost factorii cari ni-au conservat până acum limba şi naţionalitatea nóstră şi ne-au apĕrat de tóte relele, tot acesti factori trebuesc consideraţi şi tot mai mult cultivaţi de biserica şi şcóla nóstră spre salvarea poporului nostru de relele încuibate în el.

In special şcóla are sublima chiămare a da micelor generaţiuni paralel cu instrucţiunea şi o educaţiune cât mai seriósă, punênd basă la formarea caracterelor solide, religióse-morale.

In consecinţă, tinerimea nóstră şcolară trebue tot mai mult adăpată din adevĕrurile religiunei creştine, menite a o înoí înlăuntru, nobilitându-i inima şi dând aplicărilor ei o adevĕrată direcţiune spre virtute.

Ear' pentru-ca învĕţătorii şcólelor nóstre sĕ pótă cât mai cu efect a satisface nobilei lor misiuni, pe lângă cunoştinţele lor temeinice, trebuesc sĕ aibă la disposiţiune şi manuale cât mai bune, cu cari sĕ se pótă ajutora la predarea diferitelor objecte şi discipline.

Şi o lipsă simţită avem în timpurile acestea deosebi de cărţi şcolare de cuprins eminamente religios-moral pentru şcólele poporale.

In respectul acesta un bun serviciu va face şcólelor nóstre poporale cartea „Datoriile copíilor“ sau istorióre religióse morale pentru elevii şi elevele din clasele începĕtóre, de George Ludu şi Ioan Dariu, apărută nu de mult în editura librăriei Zeidner din Braşov.

Materia ce o cuprinde cartea susamintită, pe 47 pagine, este cât se póte de interesantă şi împărţită în 6 părţi principale; şi adecă: I. „Datoriile“ copíilor către Dzeu. II. „Datoriile“ copíilor către ómeni, şi adecă *a)* către părinţi, *b)* către fraţi, surori şi alte rudenii, *c)* către ceilalţi ómeni. III. „Datoriile“ copíilor către sine. IV. „Datoriile“ faţă de dobitóce. V. Rugăciuni şi VI. Cântări bisericeşti.

Lucrată pe basa metodului inductiv şi pe basa intuiţiunei, cartea din cestiune prin noţiunile ce le destăşură în formă de istorióre de cuprins moral religios, cércă a induce copíii în cunóşterea naturei, în cunóşterea lui Dzeu şi a diferitelor datorinţe ale copíilor către Dzeu, către ómeni, către sine şi către animale, estrăgênd la finea istoriórelor frumóse învĕţături morale. In partea a V-a cuprinde 8 rugăciuni pentru începĕtori, ear' în a VI sub titlul „Cântări bisericeşti“, rĕspunsuri la ecteniile de la sfânta liturgie, şi 3 tropare ale prasnicelor: la naşterea, botezul şi învierea Domnului.

De-şi mică în cuprinsul ei, mare se arată acésta cărticică în tendinţa ei moralisătóre, în sistemisarea materialului ei bogat în învĕţături religióse-morale. Ea arată o procedură cât mai acomodată şi ducĕtóre la scop, care uşuréză învĕţătorilor calea şi metodul la propunerea studiului religiunei, care alăturea cu celelalte objecte de învĕţămênt neapĕrat că trebue sĕ fie propus în mod intuitiv.

Căci numai astfel va deveni elevului plăcută şi atrăgĕtóre propunerea religiunei pe basa istoriei biblice, şi pe basa intuiţiunei, şi nu în mod mechanic, cum se propunea acest studiu înainte numai cu câteva decenii, când elevii, de sine înţeles că se alegeau cu „ex omnibus aliquid ex toto nihil.“

Cartea din cestiune se póte considera ca un bun studiu auxiliar al religiunii, avênd frumósa tendinţă de a forma în copíi caractere religióse-morale. Ea este menită, după cum afirmă şi autorii ei, pentru elevii şi elevele începĕtóre din clasa I., ba chiar şi drept carte de cetire în clasa II., după ce copíii au învins deja greutăţile cetitului. Şi este bine şi la înţeles scrisă.

Titlul ei „Datoriile copíilor“, era mai bine a se zice „Datorinţele copíilor“ căci aşa precum este, este prea real, referindu-se la lucruri reale, pe când noţiunea „Datorinţele“ este mai abstractă, mai ideală, şi deci şi mai potrivită la numirea cărţii.

La a doua ediţiune sperăm a se face îndreptarea cuvenită.

Hârtia cărţii este bună, tiparul curat, preţul unui exemplar broşat de 40 fileri, eftin.

Editor putea fi nu un librariu străin, ci un librariu român, dl Ioan Ciurcu, care s'a ilustrat deja cu editarea atâtor cărţi româneşti. Nu înţeleg motivul care póte îndemna pe învĕţătorii nostri de a ocolí pe bravul editor român, pe dl librariu din Braşov Ioan Ciurcu.

Ca de încheiere adaug că ar fi de dorit, ca acésta carte sĕ nu lipséscă din nici o şcólă română poporală de a-le nóstre — fiind ea de un cuprins atât de interesant şi ducĕtor la scopul ce 'l intenţionéză.

Iosif Maximilian
paroch.

Cărţi şi reviste.

„Candela“, revistă bisericéscă-literară bucovinénă, fascicolul 11 (pe Novembre), a apărut cu următoriul sumariu: Dogma soteriologică după doctrina bisericei ortodoxe, de prof. Dr. Stefan Saghin (continuare din fascicolii anteriori); Sisteme principale morale filosofice şi diferite principii morale filosofice, de prof. Dr. Emilian Voiutschi (urmare din fasc. anterior): Cartea Jov, tradusă şi esplicată după textul masoretic, de Dr. Octavian Isopescul (urmare); Patronatul în biserica ortodoxă din Bucovina, de preotul Dmitirie Dan (urmare); 24 pagine text rusesc, apoi comunicări şi esplicări de casuri pastorale şi cronice de interes bisericesc.

„Candela“ apare în Cernăuţi în fascicoli lunari şi costă 8 coróne pe an. Red. şi administraţia în residenţa archiepiscopéscă.

*

„Luceafĕrul“, revista literară a tinerimei române de la universitatea din Budapesta, fascicolul 22 dto 15 Novembre st. n. a apărut cu următoriul sumariu: Familia Mocsonyi (cu fórte succes portret al lui Dr. Alexandru Mocsonyi), de Octavian Goga; Despre Maria Cunţan, conferenţă ţinută la societatea de lectură „România Jună“; Lalage, specimen din volumul „Visuri trecute“ de A. Ciura; Din trecutul poesiei poporane române, (studiu comparativ întrĕ poesia română şi cea magiară poporană, cu specimene de molodíi), de Dr. G. Alexici; † Zaharie Boiu (biografie şi portret), de G. Tulbure; Tragedia omului, de Madách, tradusă de Oct. Goga, apoi cronice şi notiţe bibliografice.

„Luceafĕrul“ apare în Budapesta la 1 şi 15 a lunii şi costă 10 coróne pe an. Redacţia în Zöldfautcza nr. 13; administraţia în Vörösmartyutcza nr. 60/a.

De la reuniunea agricolă.

Rugare

către stimabilii membri ai „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“.

Indrăsnim a vestí pe stimabilii membri ai Reuniunii nóstre agricole, că subsemnatul comitet, folosindu-se de binevoitoriul sprigin, oferit în trecut de dnii *prim-pretori ai cercului Sibiiu*, *S.-Sebeş*, *Mercurea*, *Sĕlişte şi Nocrich*, a transpus acestora şi cuitanţele despre taxele pro 1903, cu rugarea respectuósă sĕ binevoiască a incassa prin mijlocirea primăriilor respective comunale taxele de la membrii nostri.

Precum îndeobşte este cunoscut, reuniunea agricolă se susţine aprópe numai din taxele de la membri. De-asemenea este cunoscut, cum în schimbul acestor taxe comitetul împarte an de an întrĕ membrii în mod gratuit fel de fel de seminţe de nutreţuri, de cânepă italiană, apoi pădureţi, altoi, galiţe de soiu etc., ba în timpul din urmă, în cât a îngăduit starea materială, s'au procurat mai multe viţele şi oi de soiu, cari s'au dat şi ele membrilor, tot în mod gratuit, spre prăsilă. Spre a rĕspândí în cercuri cât mai largi folositórele poveţe despre unii sau alţi rami de economie, comitetul a tipărit unele cărţi, pe cari parte le împarte gratuit, parte le pune în vênḑare cu preţ redus. Fără a amintí de desele întruniri agricole, ţinute la faţa locului prin comune, de tovărĕşiile agricole şi de însoţirile de credit săteşti sistem Raiffeisen, întemeiate la stăruinţa şi cu conlucrarea nóstră, şi fără a amintí de esposiţiile anuale de vite de prăsilă, la cari se împart sfaturi şi premii în bani, şi de esposiţiile de póme împreunate şi ele cu aceleaşi folóse, fie-ne iertat a aminti aci *marea esposiţie industrială* din anul trecut, esposiţie aranjată cu mari jertfe de timp şi bani şi ale cărei róde: *albumurile de cuseturi şi ţesĕturi*, confecţionate cu multă îngrijire şi şi cu mari jertfe de bani, sunt chiămate a rĕspândí în întrégă lumea cultă produsul mânii ţerancei nóstre şi prin acésta a ne deschide isvóre noue de venit şi în acelaşi timp a ne ridica şi vaza pe vécuri înainte.

Acestea şi multe alte ştiute — suntem în firma credinţă, că stimabilii nostri membri, pĕtrunşi de însemnătatea reuniunii, pe carea datori suntem sĕ o susţinem cu toţii, nu ne vor lipsí de valorosul sprigin oferit şi pânăací, şi pentru ceea-ce îi rugăm sĕ priméscă şi pe acéstă cale sincera nóstră recunoştinţă şi asigurarea despre frăţésca dragoste ce li-o păstrăm.

Sibiiu, 20 Novembre n. 1903.

Dem. Comşa, *president.* — *Vic. Tordăşianu*, *secretariu.*

Teatrul orăşenesc.

Mercuri (2 Dec.): „*Der Strom*“, dramă în 3 acte, de Max Halbe. Noutate. In Sibiiu acum se dă primă-dată.

Joi (3 Dec.): „*Der Kellermeister*“, operetă în 3 acte, de Carol Zeller. Noutate. In Sibiiu acum de prima-dată.

Sâmbătă (5 Dec.): „*Das grosse Licht*“ (a doua-oră).

Duminecă (6 Dec.) *după amiazi*: „*Zwei glückliche Tage*“, comedie în 4 acte, de F. Schönthan şi G. Kadelburg; *séra*: „*Der Bettelstudent*“, operetă în 3 acte, de C. Millöcker.

---

*) Publicăm acéstă dare de sémă a părintelui Maximilian, carea însĕ nu va avé sĕ preocupe părerea bărbaţilor competenţi, însărcinaţi cu apreţiarea manualului, din partea forurilor nóstre competente.

„BRADETUL“

Institut de credit și economii societate pe acții în Orlat.

Anunț.

La institutul de credit și economíi „Brădetul“, societate pe acții în Orlat, începênd cu 1 Ianuarie st. nou 1904 **etalonul** depunerilor spre fructificare va fi următoriul:

5½% se solvește după depunerile corporațiunilor fără considerare la terminul de anunț.

5% se solvește după depunerile particularilor cu termin de anunț de cel puțin *un an*.

4½% se solvește după depunerile particularilor fără anunț.

Din ședința Direcțiunei ținută în 19 Novembre 1903. [273] 1—1

Orlat, în 28 Novembre 1903.

Direcțiunea.

Anunț.

La **notariatul din comuna Poplaca** (com. Szeben) află aplicare stabilă **un tinĕr** versat în tóte afacerile notariale, care este în stare a conduce și singur afacerile notariale.

Remunerație 30 cor. lunar și întrégă întreținerea, afară de locuință și spălat.

Cei cu cursul administrativ vor fi preferiți. [275] 1—2

Ofertele sunt a se provedé cu documente.

Poplaca, 2 Decembre 1903.

Gorgiu Comșa
notariu.

Pentru domnii preoți!

De la **Librăria archidiecesană** se póte procura

CONDICĂ

bine compactată în piele și cu păreți tari,

în care (conform circulariului consistorial numĕrul 2142 din 3 Martie 1903) sunt a se induce „momentele mai însemnate ce obvin în comună în decursul anului și cari merită a fi însemnate pentru posteritate.“

Conține 200 foi.

Prețul **6·60 cor.**, + porto postal **80 fil.**

Sĕ plantăm umbrar de viță de vie

pe lângă orice casă și în grădinile nóstre de casă, **în pămênt și nĕsip.**

Pentru acest scop însĕ nu se potrivește ori-ce soiu de struguri, de-și tóte soiurile sunt plante curpenitóre, fiind-că o parte mare din ele, chiar și dacă se desvóltă, nu dă róde, din care causă mulți nu au putut obținé nici un resultat. Dacă însĕ se plantézá soiuri bune pentru formarea de verdéță, acestea provĕd apoi casa pe întreg timpul cócerii cu cele mai eminente soiuri de struguri tămâioși și alte soiuri de struguri dulci. [270] 3—20

Strugurii cresc pretutindenea în patria nóstră și nu esistă casă, pe lângă ale cărei ziduri nu ar puté fi cultivați, cu neînsemnate spese; afară de aceea servesc de cea mai frumósă podóbă și pentru alte clădiri, grădini, garduri ș. a. fără sĕ detragă cât de puțin din locul menit pentru alte scopuri. Ș'apo strugurii sunt cele mai mulțămitóre póme, deóre-ce rodesc an de an.

Soiurile sunt descrise în un preț-curent ilustrat, care, indicându-se adresa prin cartă postală, se trimite fie-căruia, gratis și franco.

Erste Érmelléker Rebenschule, Nagy-Kágya,
p. u. **Székelyhid.**

Dr. Petru Șpan:

Idei pregătitóre în pedagogia Cor. 3·—

Treptele formale ale învĕțămêntului (Ediția a doua) . „ 1·60

Povesti pentru anul prim școlar (lecțiuni după treptele formale) . . . . „ 1·—

Dr. Daniil P. Barcianu. Viéța și activitatea lui . . . . „ —·50

Se pot procura de la

Librăria archidiecesană.

Cine voește sĕ învețe

limba engleză

sĕ-și comande următórele două cărți:

Manual practic de limba engleză, de Marcel Schönkron subdirector al institutului „Stravolca“ din Craiova. Prelucrat în conformitate cu noul program al învĕțămêntului secundar și cu o nouă pronunțare a cuvintelor engleze, apropiată limbei române, de Dim. Calligari-Valsamachi, profesor la liceul „Mihaiu Vitézul“. Prețul **3 cor.**

Dicționar englez român, de D. Calligari-Valsamachi. (Nrii 204—215 din „Biblioteca pentru toți“.) Prețul **3 cor. 30 fil.**

Porto pentru ambele 20 fil.

Librăria archidiecesană.

A apărut:

Calendariul archidiecesan pe anul visect 1904.

Prețul unui exemplariu **40 fil.**, cu șematism **80 fil.**, porto postal **10 fil.**

Librăria archidiecesană, Sibiiu.

La subscrisa librărie se află de vînzare următórele cărți de

Teodor V. Păcățian:

Cartea de aur, vol. II. . . . cor. 10·—

Scopul în drept, traducere autorisată după Dr. R. de Jhering „ 8·—

Lupta pentru drept, traducere după Dr. R. de Jhering . . „ 2·—

Principiile politicei, după Dr. F. de Holzendorff . . . . „ 4·—

Istoria politicei, după Sir Frederick Pollock . . . . . „ 1·—

Libertatea, traducere după John Stuart Mill . . . . „ 2·—

Din legile ungare: Judecătoriile cu jurați . . . . „ —·80

Buna chiverniséla, carte pentru toți, întocmită după ideile lui Sam. Smilles . . . . . . „ —·40

Sâmbăta morților, dramă din popor în 5 acte, local. d. Raupach „ —·60

Librăria tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Croitoria militară și civilă

[272] 3 **Petrașcu & Părău**

strada poplăcii nr. 21 Sibiiu strada poplăcii nr. 21.

Se efectuesc după comandă tot feliul de haine militare și civile, cum și reverendi.

Farmacia „la ursul negru“ a lui Guido Fabritius

Sibiiu, piața-mică nr. 27

își recomândă bogatul seu **deposit de specialități medicale-farmacistice, bandage** chem. curate, **preparate dietetice** de întărit pentru morboși și reconvalescenți, **tot feliul de obiecte de toaletă, instrumente chirurgice,** cum și **medicamente veterinare** etc. etc.

Espediție postală în fie-care zi.

GESUNDHEIT DEM KRANKEN STÄRKE DEM SCHWACHEN!
SCHUTZMARKE.
V. Jurisic

Devisa mea:

Sănĕtate bolnavului, putere celui slab!

Nicolae Jurisics ne-a eliberat de jugul turcesc, ear' Petru Jurisics, farmacist în Pakracz, ne-a scăpat de cel mai mare inimic, de bólă, prin mijlocul seu de efect minunat.

Picăturile de Pakracz ale lui Jurisics sunt un astfel de balsam miraculos, care din nici o casă sĕ nu lipséscă, deóre-ce **Picăturile de Pakracz ale lui Jurisics** cuprind in sine avantagiul, că pot fi întrebuințate **contra tuturor bólelor**, și se dovedesc întotdeuna și pretutindenea de minune. **Picăturile de Pakracz ale lui Jurisics** sunt cel mai sigur mijloc contra **bólelor de stomac, constipației, cârceilor de stomac, scaunului neregulat, lipsei de apetit, hemoroidelor** și deci și **durerei de cap** ce obvine din aceste, **acrelei în gât, rigăiturilor, amețelei, anemiei** și contra tuturor **catarelor de stomac**; se folosește însĕ și pe din afară, cu strălucit efect, la **umflături, arsuri, junghiuri în membre,** și la **bóle reumatice.**

Unde nu mai ajută nici un mijloc, acolo **Picăturile de Pakracz ale lui Jurisics** deja după scurtă folosire nu numai ușuréză durerile dar' și vindecă bóla. Nenumĕróse scrisori de mulțămită și recunoștință din tóte țĕrile lumii dovedesc acésta

Picăturile de Pakracz ale lui Jurisics se comandă direct de la

PETRU JURISICS, farmacist în **PAKRACZ nr. 424.**

Prețul împreună cu instrucțiunea de folosire, lădiță și porto:

12 sticle cor. 5·— | 36 sticle cor. 12·40 | Tot la 12 sticle Picături de
24 „ „ 8·60 | 48 „ „ 16·— | Pakracz — una gratis

Contra tusei, bólelor de plumâni, catarelor de gâtlej, răgușelei, rĕsuflărei grele, junghiurilor în cóste, influenței și catarelor de tot soiul, cel mai neîntrecut mijloc

Sucul de buruieni slavonice al lui Jurisics

Prețul: 2 sticle cor. 3·40, 4 sticle cor. 5·80, 6 sticle cor. 8·20.

Contra tuturor casurilor de friguri

mijloc deosebit de bun este **„Febri-Fugo“** care vindecă fórte iute și sigur.

Prețul: 2 sticle cor. 4·20, 4 sticle cor. 7·—, 6 sticle cor. 10·—.

Din sucul de buruieni slavonice și „Febri-Fugo“ mai puțin de 2 sticle nu se pot espeda. Și la comandarea acestor mijlóce se adauge o sticlă din **Picăturile de Pakracz ale lui Jurisics** — gratis!

Devisa mea: [251] 6—24

Sănĕtate bolnavului, putere celui slab

Depositul principal în Budapesta:

JOSEF TÖRÖK, farmacist, Königsgasse 12

Petru Vidmarics esplică minunatul efect al **Picăturilor de Pakracz**

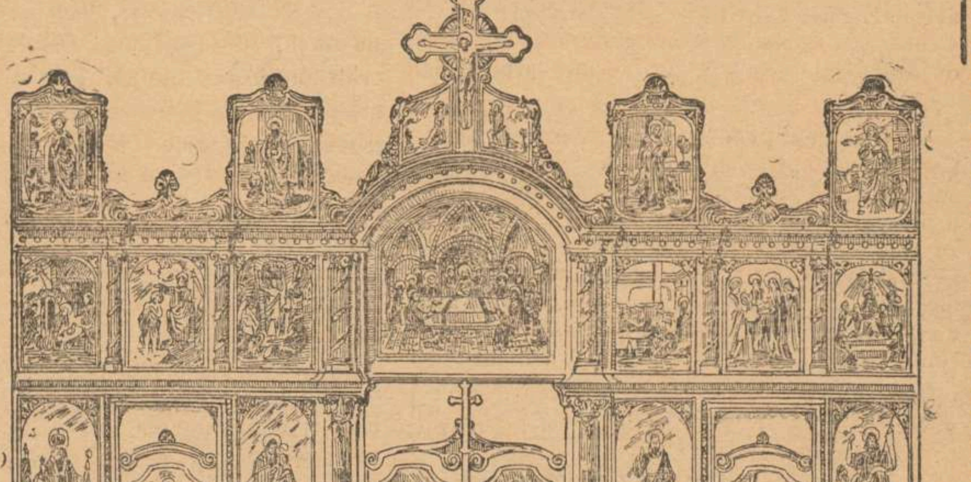

Școla de pictură religiósă-artistică

Jos. Hofrichter's Sohn

din **Reichenau,** bei Gablonz,

primește în întreprindere și esecută **altare noue,** reparéză **picturi vechi,** esecută la comandă **icóne** și **tablouri** în **uleu** pe **pânză, tinichea** sau **table de aramă,** pe **lemn, aluminiu,** etc., în **dimensiunile recerute.**

Icóne pentru prapori cum și **prapori întregi,**

Pictéză **portrete,** fidel după fotografii bine reușite.

Deposit mare de lustre, de **sticlă ciselată,** cum și de **alamă.**

Prețuri moderate și esecutare promptă.

La cerere se trimit schițe și planuri. — Comandele se primesc și se pot face la **Librăria archidiecesană în Sibiiu.** [219] 11—20

Redactor prov. Dr George Proca.

Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane

Nr. 129 Sibiiu, Marţi 25 Novembre (8 Decembre) 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 60 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Museul etnografic.

Sibiiu, 7 Decembre n.

Comitetul central al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ a deschis colectă pentru acoperirea trebuinţelor cu zidirea şi cu arangiarea museului etnografic.

In vecinătea şcólei civile de fete a Asociaţiunii se ridică un nou palat, în care se va adăpostí museul etnografic şi se vor instala bibliotecile Asociaţiunii.

Din filerii ce se vor aduna de la poporul român se va zidí palat muselor.

Odinióră zidurile cetăţii Sibiiu erau graniţa până unde putea străbate elementul român.

Prin legile ţerii era statorit, că poporul român, rusticul, după cum zice textul legii, nu putea avé nimica de cât îndreptăţirea de a lucra pentru alţii.

Prin legile ţerei poporul era legat de glie, era deci şì în robie, legat de un loc, de stăpânul, pe-al cărui loc i-a fost dat sĕ vadă lumina zilei.

Şi aşa a trăit poporul nostru vécuri de-a rîndul, legat pământului, slugă altora, nimica avênd, de cât îndreptăţirea de a muncí, de a robí altora, aşteptând zile mai bune.

Intrĕ zidurile cetăţii Sibiiu poporul român ortodox a ridicat o biserică pompósă, o catedrală, în care sĕ se închine lui Dumnezeu.

Ea s'a ridicat din banii adunaţi de la popor, din filerii vĕduvei din Evangelie.

In timpurile trecute poporul român era tractat ca sectă.

Legile vécului trecut dispun, că cei de secta românéscă sau grecéscă sunt toleraţi numai pe un timp órecare, cât timp va plăcea celor mai tari şi mai mari.

Şi dacă este ceva mângăiere în acea stare umilită, aceea e, că eram toţi Românii din Ardél în acea sectă, colectivitatea Românilor era atunci în acea sectă a Românilor, căci pe atunci încă nu eram desbinaţi în douĕ tabere.

Eram ce e drept sectă în ochii legislatorilor calvini, dar' eram de secta Românilor.

Intrĕ zidurile cetăţii Sibiiului în vécul al 18-lea a succes Românilor şi Grecilor neguţători, ca sub firmă grecéscă sĕ ridice o bisericuţă, aceea însĕ nu era volnică sĕ aibă nici turn, nici clopote, nici tócă, ci modestă trebuia sĕ stee în fundul unei curţi, ca nimenea sĕ nu o vadă, de cât numai bunul Dumnezeu, care vede şì preste coperişele caselor săseşti.

Cu ziduri de pétră, cu porţi de fier erau întărite oraşele elementului privilegiat, şi în jurul zidurilor erau ridicate déluri mari şi late.

Umiliţi am fost ca naţiune, umiliţi am fost ca biserică, însĕ în acea stare umilită bunul Dumnezeu ni-a dat tărie, bunul Dumnezeu ni-a ţinut viéţa.

Şi noi ni-am conservat limba, deşì mai târziu desbinaţi, ni-am conservat legea, ni-am conservat datinile străbune, ni-am conservat firea nóstră, şi azi suntem ceea-ce am fost, Români şi ortodocşi.

In smerenia nóstră am strigat cătră Domnul puterilor, şi el ne-a audit pe noi, şi din tóte nĕcazurile ne-a mântuit.

Zidurile cetăţii s'au deschis şì Românilor, délurile din jurul lor se surpă şi se împrăştie în tóte direcţiunile lumii, şi Românii, odinióră sclavii popórelor privilegiate, ortodocşii, odinióră declaraţi de sectă românéscă, azi au ajuns a fi ei domnii sorţei lor, au ajuns a dispune ei de sórtea lor.

Şi lucrul cel mai bun de care s'au apucat a fost: ridicarea unei biserici spre marirea lui Dumnezeu, ridicarea unei şcóle, în care sĕ fie crescute fiitórele mame române, ridicarea unui palat, în care sĕ se adăpostéscă musele, în care sĕ adunăm lucrurile cari vorbesc de trecutul nostru, lucrurile cari sĕ vestéscă generaţiunilor viitóre hărnicia nóstră.

Comitetul central al Asociaţiunii face apel la publicul român pentru ofrande benevole în scopul de a ridica acel palat şi a-l înzestra cu cele necesare.

Fie sigur comitetul Asociaţiunii, că glasul lui nu va fi al celui ce strigă în pustie.

Una dintrĕ virtuţile poporului român a fost şi este încă dărnicia.

Şi când se va spune poporului român, că cel-ce dă bisericei, acela dă lui Dumnezeu; că cel-ce dă pentru museul etnografic, contribue pentru înălţarea nimbului naţiunii nóstre, pentru binele nostru, pentru înflorirea némului nostru, pentru fala Românului; când se vor spune acestea poporului român, atunci fie-care va contribuí cu obolul seu, ca vĕduva din Evangelie.

Cultura nóstră este simbolul unităţii nóstre naţionale şi pentru acest simbol de unitate cu inimă dragă dăm prinóse pe altariul naţiunii.

Apelul e următoriul:

Nr. 971—1903.

Apel

cătră publicul român.

Adunarea generală a Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român, ţinută la anul 1897 în Mediaş, a hotărît înfiinţarea unui Museu istoric şi etnografic al Românilor din Ungaria şi Transilvania, şi publicul român apreţiând după merit însemnătatea acestei instituţiuni, a întimpinat iniţiativa Asociaţiunii cu cea mai mare însufleţire.

Tóte pĕturile societăţii româneşti s'au arătat pĕtrunse de convingerea, că prin înfiinţarea aşezămêntului proiectat de Asociaţiune, generaţiunea de astăzi îşi împlineşte o sfântă datorinţă faţă cu acele figuri mărete, căror avem sĕ le mulţămim renaşterea elementului nostru, şi că s'ar face vinovată de ocara posterităţii, dacă nu i-ar transmite neştirbită moştenirea naţională ce a găsit.

Acestei convingeri şi însufleţirei poporului nostru pentru idealurile sale naţionale, este a se mulţămí, că Asociaţiunea deja astăzi după abia 5—6 ani de la memorabila hotărîre din Mediaş, s'a şì putut apuca de realisarea Museului nostru noţional.

Prin contribuirile fundatorilor şi altor donatori, prin loterie arangiată în acest scop, şi în deosebi prin splendida donaţiune de 24,000 coróne, cu cari Illustrii bărbaţi dl Alexandru de Mocsony, presidentul Asociaţiunii, şi dl Zeno Mocsony de Foen, au inaugurat o nouă serie de contribuiri, fondul Museului a crescut la respectabila sumă de aprópe 100,000 cor., şi astfel Asociaţiunea — după ce s'a îngrijit cu tótă precauţiunea de un plan cât se póte mai corespundĕtor, — a putut începe ridicarea falnicului palat, care va avé sĕ adăpostéscă clenodiile trecutului, productele muncii şi momentele caracteristice ale vieţii naţionale a poporului român din ţéră, şi are speranţa că îl va puté preda destinaţiunii sale încă în decursul anului 1904.

Deóre-ce însĕ acéstă Casă naţională, acest falnic monument cultural trebue creat — de-şì cu tótă modestia ce caracteriséză elementul nostru, dar' totuşi în condiţiuni demne de importanţa unui popor de 3 milióne şi corespundĕtóre scopului urmărit, — fondurile adunate până astăzi nu acopĕr încă tóte spesele zidirii, şi fără aceea instalaţiunile interne ale aşezĕmêntului proiectat încă vor reclama sume considerabile.

Din acéstă causă comitetul central al Asociaţiunii se vede îndemnat a adresa un nou şi călduros apel cătră publicul român, invitând pe toţi câţi se interesézĕ de progresul cultural al poporului nostru, ca prin marinimóse contribuiri la fondul Casei naţionale, sĕ pună Asociaţiunea în posibilitate de a termina acest important aşezămênt naţional în timp apropiat şi în condiţiuni pe deplin mulţămitóre.

Din şedinţa Comitetului central al Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român, ţinută în Sibiiu la 29 Octobre 1903.

Iosif St. Şuluţu m. p.

Dr. Cornel Diaconovich m. p.

*

In legătură cu acestea publicăm contribuirile făcute în acest scop din partea membrilor comitetului central al „Asociaţiunii“:

FOIŞÓRĂ

Şovinismul confesional în istoriografia românéscă-ardelénă

— Studiu critic. —

(Urmare).

Dacă din punct de vedere naţional e păgubitóre acéstă deprindere, sub raportul ştientific e direct condamnabilă încercarea de a esplica trecutul după tendinţe unilaterale, preconcepute. Nu numai fiind că prin asemenea procedură micile miserii ale vieţii şi preocupaţiile actuale sunt puse drept prismă, prin care reflectându-se razele vieţii nóstre din trecut, face, ca sĕ ne apară aceea într'o lumină falsă, — ci şì fiind-că adevĕratul scop al cercetărilor istorice: stabilirea adevĕrului pur şi nealterat nu permite nici de cum astfel de abateri şi divagaţii şoviniste, cari în loc de a-ţi lămurí o întêmplare din trecut, o întunecă şì mai mult, coborîndu o din înălţimea unei sfere senine, din puritatea sferii de ştiinţă, în atmosfera năduşitóre a micilor patimi de azi. Se infectéză prin acésta altarul ştiinţei, care ar trebuí sĕ rĕmână intact în splendórea lui virginală; de el sĕ se apropie cultivătorii ştiinţei, deci şì ispititorii trecutului, numai în haina curată, sacerdotală, a celor desbrăcaţi de patimile urîte, cari se pot înţelege şi ierta la ómeni de rînd, dar' cărora omul ce se înalţă preste mulţime trebue sĕ le ştie pune frêu.

Aşa ar fi sĕ fie!

Insĕ mai ales întrĕ istorici e fórte greu sĕ afli pe acela, care ar fi putut împliní acéstă cerinţă — mai mult teoretică. Pentru-că, fiind şì ei ómeni aparţinĕtori unui stat, unei naţiuni, confesiuni ori unui partid, nu 'şi pot emancipa cu totul judecata de actualitatea locală sau temporală, în care trăesc. Ii preocupă şì pe ei elementul pasional şi în tratarea evenimentelor din trecut — voind a le pune pe acestea în slujba unor anume scopuri — devin părtinitori sau contra.

Acesta este casul şì cu istoriografii nostri ardeleni, dintrĕ cari pe unii *şovinismul naţional*, ear' pe alţii *sovinismul confesional* i-a îndemnat de multe ori la denaturarea adevĕrului istoric. Aşa că dacă ar fi sĕ 'i grupăm din acest punct de vedere, ar trebuí sĕ 'i aşezăm pe toţi în douĕ categorii.

* * *

In cea dintâi am pune şcóla marilor istoriografi adeleni de la sfêrşitul secolului XVIII, pe care o forméză esclusiv *strălucita trinitate* a redeşteptării nóstre naţionale: *Klein-Şincai-Maior*. Istoriografia lor a fost o operă purcésă din însufleţire, pentru ca sĕ producă însufleţire! Ei cercară sĕ construiască un trecut de mărire şi de glorie, ca punêndu-l pe acela faţă 'n faţă cu timpurile de umilinţă, în cari li-se străcurase şì truditul lor traiu: sĕ vadă Românii din ce viţă strălucită sunt prăsiţi şi prin cunoştinţa nobilei lor obêrşii sĕ-şi căştige, dacă nu alta, cel puţin: *speranţă pentru un vitoriu mai frumos*. Şì fiind-că din partea celor mai mulţi savanţi li-se contesta acéstă origine măréţă, istoriografia lor trebue în mod inevitabil sĕ aibă pe lângă cel practic încă şi un scop ştientific, acela: de a convinge lumea cărturarilor străini despre veritatea scrisului lor, de a arăta, că pe întrégă întinderea acestui pămênt, ce se zice azi Ardeal, de pe timpurile împĕratului Traian şi până în zilele nóstre *neîntrerupt* au bătătorit acesti strănepoţi ai glorioşilor Romani. Dar' spre a dovedi acésta, se cereau argumente istorice. Pe cuvênt nu voiau sĕ 'i crédă. Astfel lipsa de dovedi seriróse ei cércă sĕ o înlocuiéscă prin fel de fel de combinaţii şi raţionamente, prin deducţiuni, dar' mai ales prin scornirea de etimologii — care de care mai imposibilă. Insufleţirea lor, şovinismul lor naţional perde din vedere mĕsura rigidă a judecăţii ştientifice, şi pentru a dovedí o ţéră preconcepută, nu se sfiesc a merge de multe-ori prea departe în ipotesele lor în drăsneţe, pe cari ei nici nu le presentau ca ipotese, ci ca adevĕruri sfinte, căci se siliau sĕ arete cu ori-ce chip, *că „mult iaste a fi născut Român“*.[1]) De aceea caută Şincai un metropolit român, ca luând parte la sinodul din Nicea (325); tot acest şovinism naţional îl face pe Maior sĕ dovedéscă prin tot felul de deducţiuni şi etimologisări fantastice, că tóte popórele şi toţi voivodii, pe cari îi amintesc isvórele pe acest teritoriu în rĕstimpul de la 274—896, nu au putut fi, de cât Români. Aşa *Cumanii* de sigur au fost Români, numai cât se întêmplă des, ca scriitorii sĕ schimbe litera K cu R; *Cazarii* sau Cozarii earăşi au fost de bună séma tot Români, fiind că erau aduşi dintr'un oraş al Calabriei din *Cosa* şi deci sau numit la început *Cosani*. Dar' fiind-că, conform unei legi fonetice, *n* întrĕ douĕ vocale s'a rotacisat, aşa s'a întêmplat, de Anonymus îi aminteşte pe *Cosari* ca nefiind Români, pe când chiar şi ducele lor *Mén-Marót* era Român, derivându-i-se numele tot din latinescul: *Marius Minor* sau *Mariotus*. Tot Român a fost şì Glad amintit în Banat ca duce al Bulgarilor (dar' etimologia

---

[1]) Sam. *Klein* în anexa *Călindarului Buda a. 1806*

a) membrii ordinari:

1.	Iosif Sterca Şuluţu, consilier de tribunal în pens., vicepresident al Asociaţiunii . . . . (A mai dăruit 200 exemplare din partea VI-a „Memoriul“ sĕu, ce se vinde la Krafft în Sibiiu cu Cor. 2·50.)	Cor. 200
2.	Parteniu Cosma, dir. de bancă în Sibiiu	„ 200
3.	Ioan F. Negruţiu, profesor în Blaj	„ 200
4.	Dr. Cornel Diaconovich, prim-secretarul „Asociaţiunii“ . .	„ 100
5.	Nicolae Ivan, asesor consist., Sibiiu	„ 50
6.	Dr. Atanasiu Marienescu, jude de tablă î. p., Sibiiu . . .	„ 50
7.	Ioan Papiu, ppresbiter, Sibiiu	„ 50
8.	Dr. Ilarion Puşcariu, archimandrit	„ 100
9.	Dr. Eusebiu R. Roşca, dir. semin.	„ 100
10.	Dr. Octavian Rusu, advocat	„ 200
11.	Nicolae Togan, protopop .	„ 40

b) membrii suplenţi:

12.	Dr. Ilie Beu, medic . . .	„ 100
13.	Dr. Vasilie Bologa, dir. şcol.	„ 50
14.	Arseniu Bunea, secret. comit. grăniţ.	„ 30
15.	Dr. Miron E. Cristea, asesor consistorial	„ 50
16.	Dr. Liviu Lemény, advocat, Sibiiu	„ 50

Sistarea obstrucţiei. In conferenţa de Vineri séra partidul kossuthist a hotărît sistarea obstrucţiei. Acesta e acum evenimentul zilei.

Acéstă hotărîre a interpretat'o în şedinţa de Sâmbătă a dietei Kossuth, căruia a rĕspuns imediat ministrul-president Tisza, acceptând „condiţiile“ păcii. Şedinţa de azi deci se ţine sub egida păcii, pe care cei vr'o câţiva rĕsboinici din partidul poporal şi mica fracţiune ugronistă nu mult o vor puté conturba.

De la conferenţele preoţeşti.

(Conferenţa din tractul Solnoc).

— 4 Novembre, 1903.

In anul acesta conferenţa preoţéscă din tractul Solnocului s'a ţinut în parochia Rogoz Joi la 30 Oct. v. sub conducerea protopresbiterului tractual Samuil Cupşa.

Diminéţa de la 8—10 ore s'a oficiat serviciul divin prin protopresbiterul tractual asistat de parochul local Ioan Herman şi Alexandru Perhaiţa din Libotin, ear' ceilalţi preoţi câţi au fost presenţi au cântat în cor cântările liturgice. După liturgie s'a oficiat slujba părăstasului pentru odihna sufletelor rĕposaţilor archierei Andreiu şi Miron şi marilor binefăcĕtori Gozsdu şi Andronic, după care preotul Alexandru Perhaiţa a ţinut o predică despre „pace şi iubire“. In urmă s'a oficiat invocarea duhului sfânt.

Terminate tóte acestea, protopresbiterul a visitat archivul parochial în presenţa preoţilor, aflându-se tóte în ordine. Ear' după dejunul luat la masa parochului local, preoţii în frunte cu şeful tractual s'au întrunit în sala de învĕţămênt a noului edificiu şcolar, — observ că, abstrăgênd de la locuinţa învĕţătoriului, care nu e tocmai destul de comódă, edificiul şcolar în genere după-ce va fi şi padimentată sala de învĕţămênt, numai spre lauda Rogozenilor va serví, căci pe lângă tóte greutăţile puse conducĕtorilor acestei parochíi au reuşit sĕ edifice o aşa şcólă.

La 11 ore a. m. protopresbiterul tractual prin o cuvêntare bine întocmită şi reînprospetând cuprinsul ordinului Consistorial din 4/III a. c. nr. 2142 Bis. declară conferenţa deschisă.

Imediat după deschidere se constitue biroul astfeliu: notari Ioan Perhaiţa (Dobric) şi Nicolae German (Rohia), bărbaţi de încredere la autenticarea protocolului preoţii Ioan Herman şi Alexandru Perhaiţa.

La apelul nominal se constată că sunt presenţi 12 preoţi, absenţi 3, dintrĕ cari 1 cu scusă, ear' 2 fără scusă.

Premerse acestea, s'a încins discuţie asupra oficierii serviciului divin şi asupra predicei ţinută de pr. Al. Perhaiţa, la care iau parte; protopresbiterul tractual şi preoţii Nicolae German şi Ioan Perhaiţa. Pe lângă puţinele observări făcute de ei conferenţa constată: Serviciul divin s'a oficiat corect, ear' predica a fost succésă.

Protopresbiterul presintă cerculariul consistorial din 4 Martie 1903 nr. 2142 Bis., din care se resólvă următórele puncte:

Conform punctului 9 se ceteşte: „Un plan cronologic, care cuprinde tóte obligămintele oficiale ale unui paroch în decursul unui an, cum şi timpul pentru îndeplinirea lor“, pregătit de pr. Ioan Perhaiţa din Dobric. Intr'acestea protopresbiterul presintă conferenţei, pentru fie-care parochie câte un esemplar tipărit, din acest plan, deci conferenţa esaminéză ambe aceste planuri, atât al preot. I. Perhaiţa cât şi cel tipărit, constatând următórele:

Conferenţa primeşte „Planul tipărit“ după-ce s'a cores conform stărilor faptice din acest protopresbiterat.

Referitor la pctul 8, preotul Gavriil Nodiş ceteşte tema: „Cari sunt scăderile cele mai înrădĕcinate în popor şi cu ce mijlóce s'ar puté lucra mai cu efect la delăturarea lor?“ După mai multe observări conferenţa află următórele scăderi ca mai înrădĕcinate întrĕ fiii acestui tract: indiferentismul religionar, nerespectarea sĕrbătorilor, în unele părţi luxul, multele procese, înjurăturile, lipsa de şcóle şi învĕţători, şi beţia, şi se decide, ca pentru delăturarea acestor rele, până la proxima conferenţă sĕ se încerce fie-care preot a afla: cari ar fi mijlócele potrivite pentru delăturare, şi folosindu-le în parochia sa, despre succesul obţinut sĕ facă raport conferenţei viitóre, ca astfeliu acelea sĕ pótă fi aplicate şi în altă parochie, unde ar fi tot aceleaşi scăderi.

Presidentul presintă apelul conferenţei învĕţătoreşti din tractul „Sebeşului“ referitoriu la înfiinţarea unui fond de ajutorare pentru preoţi şi învĕţători, asupra căruia conferenţa de astă-dată nu s'a declarat.

Terminate acestea, se hotăreşte ţinerea conferenţei proxime în *Ineu*, la 1 Iulie 1904 avênd sĕ ţină predică parochul Ioan Herman din Rogoz, parochul Petru Man din Boereni sĕ tracteze tema: „Combaterea înjurăturilor“, ear' parochul Atanasie Cândea din Peteritea tema: „Combaterea concubinatului“.

Era pe la 4 ore p. m. când s'au terminat lucrările oficióse ale conferenţei, când am fost învitaţi la masă la parochul local.

Câmp de luptă, teren de esercițiu, sunt aceste conferenţe pentru tot preotul dornic de muncă şi de înaintare, pĕtruns de sórtea şi viitoriul fiilor sei sufleteşti şi prin aceea de a sa proprie. Şi că aşa e, dovadă ne sunt frumósele idei ce rĕsar din tóte părţile archidiecesei, întocmai ca primăvara floricelele pe câmpia reînviată din amorţéla iernii prin caldele raze ale sórelui; dovadă ne sunt multele operate, în cari se descriu scăderile ce rod la esistinţa nóstră, şi dovadă ne sunt mijlócele şi căile ce ni-se recomandă pentru sanarea lor, şi cine le-a scos tóte acestea la ivélă, de cât numai şi numai conferenţele preoţeşti? şi care a fost acel harnic sĕmĕnător, care aşa de alésă şi curată sĕmênţă a sădit în inimile celor interesaţi de biserica cea vie a Mânt. Christos, de cât supremul cap al bisericei nóstre, Esc. Sa I. P. S. Domn archiepiscop şi metropolit Ioan?!

Pĕtrunşi de acéstă iubire părintéscă, de care ne-a învrednicit a ne mângăia în greul vieţii, şi ne-a făcut sĕ sperăm ajutor contra atacurilor inimice prin consfătuirea frăţéscă în conferenţe, sĕ ne facem deci vrednici de acésta folositóre instituţiune, interesându-ne de datorinţele impuse de dînsa, respectând întru tóte conclusele luate şi ajungênd astfeliu înaltul scop ce urmăreşte.

ng.

Corespondenţe.

Sfinţirea bisericei din Velţ.

— 25 Novembre 1903

Nu am cuvinte, ca sĕ pot descrie mângăerea şi mândria sufletéscă, de care erau pline inimile poporului din comuna parochială *Velţ*, în ziua mult aşteptată a sfinţilor arhangeli Mihail şi Gavriil, ziua destinată a li-se sfinţi bisericuţa lor nou edificată.

Cei cari cunosc numĕrul cel mic al credincioşilor nostri din parochia Velţ, nu s'au aşteptat, ca din modesta lor bisericuţă de lemn vênturată de vijeliile alor 2 secoli trecuţi, din resturile ei sĕ rĕsară o aşa mândră şi drăgălaşă biserică.

Nicăiri nu este o dovadă mai eclatantă de cât aici, cât pot face puterile unite şi o conducere înţeléptă. Locul pe care e situată acéstă biserică încă contribue mult la scóterea ei la ivélă, căci nime nu póte întra şi eşí din comună sĕ nu-i atragă atenţiunea şi sĕ nu zică: uite ce bisericuţă frumósă şi-au făcut Velţenii.

Drept aceea, mai întâiu Ţie Dzeule al părinţilor nostri, mânei Tale celei puternice şi braţului Tĕu prea înalt are sĕ-ţi mulţăméscă acest popor ortodox, căci Tu ai răsădit în inima lui virtutea părinţilor de a-şi iubí legea şi limba mai mult de cât viéţa. Tu, Dómne, ai vĕrsat în inima lui tăria în credinţa strămoşilor şi însufleţirea din care în timp de 3 luni de zile a rĕsărit, ca din pămênt, drăgălaşa bisericuţă, care, după părerea espertului colaudator, valoréză la suma de 6000 coróne.

Laudă se cuvine acestui mic popor, care în numĕr abia de 35 familii, şi care pe lângă jertfa în bani şi material, solviţi aprópe fără şovăire, avênd sĕ presteze lucrul cu carul, au alergat ziua şi nóptea în restimpul edificării.

Nu mai puţină laudă merită şi vrednicul preot Ioan Marian, care pe lângă alte nenumĕrate jertfe a contribuit la edificarea bisericei cu frumósa sumă de 200 coróne.

Apoi cine se va mira, că cu aşa mare dor a aşteptat acest popor ziua de 8 Novembre, ziua sfinţirii noului lor Sion!

Sosind mult aşteptata zi, diminéţa la 8 ore spre marea bucurie a poporului soseşte dl protopop tractual Romul Mircea, care ca mandatar al Escelenţei Sale Inaltpreasfinţitului nostru archiepiscop şi metropolit Ioan, avea sĕ îndeplinéscă actul sfinţirii şi pe care mulţimea adunată din întréga împrejurime, fără deosebire de naţionalitate, l'a întimpinat cu multă dragoste.

Imediat după sosire, domnul mandatar, însoţit de preotul Vasilie Isailă paroch în Biertan, Dionisie Chendi, paroch în Şaroş, Ioan Fodorean, paroch în Moşna, Dionisie Filimon, paroch în Dârlos, Ioan Marian parochul local, de dd. învĕţători din Dârlos, plécă la biserică urmaţi de mulţime. Aci părintele protopop şi preoţii amintiţi se îmbracă în sfintele odórĕ şi în mijlocul bisericei sevêrşesc sfinţirea apei, apoi stropesc cu apă sfinţită interiorul bisericei, se cântă utrenia şi se celebréză sfânta liturgie cu deplina evlavie. Sevêrşite acestea domnul mandatar păşeşte în faţa altariului şi rosteşte o frumósă, măduósă şi destul de lungă cuvêntare; în decursul căreia împărtăşeşte poporului bucuria şi binecuvêntarea capului nostru bisericesc. Apoi păşeşte părintele local Ioan Marian, care sub măréţa impresie a momentului şi în faţa unui public adunat din tóte comunele din jur, pe cari abia îi încăpea bisericuţa, cu cuvinte alese şi calde, cari pe mulţi i-a pĕtruns până la lacrmi, mulţămesce întâiu lui Dzeu, Preavener. Consistoriu şi a poporului şi tuturor binefăcĕtorilor; cu ajutoriul cărora s'a zidit bisericuţa din Velţ, pe care Saşii conlocuitori o numesc podóba comunei. Mulţămeşte antreprenorului Iosif

---

acestui nume o avem paremi-se numai de la Treboniu Laurian, care a descoperit în Glad pe un neaoş roman, pe Claudius; o găsim şi la Papiu Ilarian, însĕ cu óre care reservă. (Ist. rom. din Dacia superióră v. I. p. 8. Gladiu-Claudiu?)

Acéstă nesăbuită pornire de a etimologisa îşi ajunge la Maior culmea, când la pagina 189 a *Istoriei sale pentru începutul Românilor în Dacia* (ed. 3. 1883) scrie: „Ba puţin de vom socotí, numele acele ale Patinacilor, cari le scrie Constantin Porfirogenitul greceşte, vom afla că nu de airea sunt isvorîte fără din limba romana. Aşa *Μαϊτξάν* însemnéză: *mai ţin; Κονελ = cu el; Κουρκουτάν = Cur protannis; Ἰπαόν =* i *pavo*, alt-mintrea pe unele locuri *păun* şi astăzi la Români însemnéză *Pavel; Καϊδοὺμ = du-mi caii*“, etc. etc. Avem a face aici cu o direcţie absolut greşită, cum a fost de altfel şi în istoriografia magiară tot pe acelaşi timp direcţia representată prin *Stefan Horváth*, care asemenea începênd de la Pelasgi voia sĕ dovedéscă dearêndul despre tóte popórele cari au avut un rol cultural în trecut, că au trebuit sĕ fie de viţă unguréscă. Şi prin ce dovedi? Tot prin etimologii de asemenea natură, prin cari cerca sĕ arete, că Cartaginea e cuvênt unguresc (kard + hágó = Karthago), Nabokodonosor (=Ne bolondozzék az ur); şi alte mirozenii.

Dar' dacă din punct de vedere ştientific e condamnabilă acéstă direcţie, întru cât a împedecat şi întârziat lămurirea adevĕrului istoric; pentru deşteptarea şi întărirea conştiinţei naţionale, pentru unirea tuturora într'un gând comun — ea s'a dovedit fórte priinciósă. Prin cuvêntul lor de vrajă, ce le deschidea orisonturi şi lumi noue, acesti *istoriografi romantici* au dat naştere unui sentiment de mândrie naţională, pe mulţi i-au scuturat din amorţélă; i-au învĕţat a nădăjduí şi a crede într'un timp al făgăduinţei, când mărirea şi gloria strămoşască earăşi va re'nvia şi va fi *virtus Romana rediviva.*

Acésta e prima categorie a istoriografilor nostri ardeleni. Prima nu numai în ordine cronologică, ci şi sub raportul importanţei istorice, dar' mai ales sub acela al efectului ce l'a produs.

* * *

Au urmat după dînşii alţii, cari n'au mai avut destul curaj pentru a intreprinde cercetarea şi reconstruirea unui trecut prea îndepărtat, despre care informaţia îndestulitóre lipsia cu desĕvêrşire. Acesti istoriografi mai sfioşi s'au mărginit apoi a trata istoria nóstră de *patimi mai recente*, a ridica vĕlul de pe nişte timpuri, cari abia începuseră a se da uitării. Ací li-sĕ îmbia un teren mai solid şi póte li-s'ar fi dat prilej de un avênt mai critic al minţii de savant, dacă nu ar fi lunecat cu toţii de pe calea mijlocie. Luându-se actul unirii drept întêmplare epocală în istoria Românilor ardeleni, — precum într'adevĕr şi este atât ce priveşte ameliorarea, cât şi deteriorarea sorţii Românimii ardelene — s'au născut douĕ soiuri de istoriografi: „neuniţi“ şi „uniţi“. Cei dintâi deplâng în scrierile lor sórtea bisericii străvechi rĕmase vĕduvă şi stingherită în urma acelui act şi nu numai din punct de vedere al confesiunii lor, ci şi din punct de vedere naţional condamnă acel act, pentru-că prin el s'a produs o ruptură în sinul naţiunii române şi s'a nimicit *deocamdată* unitatea naţională. Acesti scriitori ortodoxi nu ştiu apoi sĕ povestéscă, de cât de urmările funeste şi devastaţiunile înfricoşate pe cari le-a produs unirea.

Ear' singurul resultat bun: curentul cultural iniţiat de şcóla din Blaj ca un produs al unirii — de regulă ori îl trec cu vederea ori îl amintesc în trécĕt nedându i imoprtanţa ce i-se cuvine. Şi e curios, că tot în felul acesta scriu despre unire şi cei trei mari istorici de la finea secolului al XVIII: Klein-Şincai-Maior. E curios, dar' esplicabil. Se ştie cât era de îndreptăţită temerea lor, că prin catolicism se ţinteşte la desnaţionalisarea Românilor. De aceea scrie Petru Maior cu privire la unire: „*O meteahnă străină* voi, ca Românii sĕ se desbine în douĕ părţi“...

Acéstă ideiă o desvóltă mai departe Hurmuzachi care a scris istoria acestei întêmplări, fără a fi fost influinţat de neajunsurile nóstre confesionale. Iată cum ne presintă el urmările unirii: „Die obzwar theilweise durchgeführte Union spaltete nämlich die romänische Nation kirchlich in zwei feindliche oder mindestens entfremdete Lager, trieb sie im Bezug auf Kirchen und Schulwesen nach zwei entgegengesetzten Richtungen auseinander, schwächte ihr geschichtliches Bewusstsein, das kirchlich in der grossen Mehrzahl auch politisch seit jeher im Morgenlande wurzelt, drängte sie mit dem einen Fusse nach Rom, während der andere nach Konstantinopel ausholte, brachte einen inneren Widerspruch in ihr Wesen, Denken und Fühlen, schwächte ihren organischen, genetischen und politischen Zusammenhang, minderte merklich ihr politisches Gewicht, erhielt rege die Hoffnung der Propaganda auf Überwältigung des romänischen Ganzen, minderte die Sympathien der Stammgenossen in den Fürstenthümern und riess einen gleich tiefen als unheilbaren Zwiespalt in ein Volk, das nur durch allseitige Einigkeit und Kräftevereinigung sich des schweren Druckes, welchen die drei recipirten Nationen ihm aufbündeten, hätte entledigen können“ . . .[1]

---

[1] Baron Eud. Hurmuzachi: Fragmente zur Geschichte der Romänen, vol. II., p. 222.

Neagoe, care a dovedit multă sirguinţă şi abnegaţiune la edificarea acestei biserici.

După acestea iese preoţimea urmată de tótă mulţimea şi în sunetul armonios al clopotelor încunjură biserica de 3 ori, stropindu-o cu apă sfinţită, cetesc 3 evangelii. Intră eară în biserică şi părintele protopop stropeşte întreg poporul. După serviciul divin părintele protopop cu preoţimea fungentă şi tótă inteliginţa presentă s'a întrunit la masă în casele preotului local; primul toast l'a rostit domnul mandatar Romul Mircea, pentru sănĕtatea Esc. Sale Inaltpreasfinţitului nostru archiepiscop şi metropolit *Ioan*, care a fost urmat de un „trăéscă!“ general. S'a mai toastat apoi pentru drotopopul, pentru parochul local, pentru popor, etc.

Raportorul.

Sfinţirea bisericei din Renghet.

17 Novembre v. 1903.

Onorată Redacţiune! Sfinţirea bisericei nóstre din Renghet s'a făcut Duminecă în 16 Novembre prin dl protopresbiter Vasile Domşa din Orĕştie, însoţit de dnii preoţi Alimpiu Oprea din Sĕcărêmb, Simion Filimonescu din Renghet, Octavian Săbău din Bozeş, Iosif Bogdan din Mada, Irimie Necşa din Cigmĕu şi Dumitru Ivaşcu din Mermezeu-Văleni.

Ziua acésta a fost pentru noi cei din Renghet o zi frumósă şi rară întrĕ sĕrbători.

De diminéţă venì peste comuna nóstră o plóie de fulgi de nea de credeam că n'o sĕ putem merge nici la biserică, pentru-că aici casele ómenilor se află resfirate pe multe cotituri şi dealuri; dar' în curênd a încetat vijelia şi s'a făcut vreme bună şi liniştită.

Pe la 9 ore a. m. era frumósă privelişte împrejurul comunei şi prin însaşi comuna, vĕzênd cum se adunau credincioşii din satele din prejur şi din crânguri către biserica cea nouă, unde tragerea clopotelor şi bubuitul treascurilor vesteau că azi e zi de sĕrbătóre şi se sfinţeşte biserica, şi că la acéstă sĕrbătóre a sosit şi dl protopresbiter ca trimisul Inaltpreasfinţitului nostru Archiereu încunjurat de preoţii amintiţi.

Frumósa şi spaţiósa biserică era plină de popor credincios, când după terminarea serviciilor de diminéţă pe la 10 ore s'a început însuşi actul măreţ al sfinţirei împreunat cu încunjurarea bisericei, stropirea ei cu apă sfinţită, îngenuncherea şi rostirea rugăciunei prescrisă şi urmarea celebrărei pompóse a sf. liturgii. La fine dl protopresbiter rosteşte o cuvêntare, în care arată credincioşilor însemnătatea bisericei şi cum poporul din Renghet pricepênd acéstă însemnătate şi-a ridicat luişi urmaşilor lui o astfel de biserică sau casa de rugăciune, şi de jertfe. Mulţămeşte tuturor celor ce au contribuit la acéstă frumósă zidire, rugând pe Dzeu sĕ le rĕsplătéscă din darul sĕu cel bogat, şi împărtăşeşte tuturor şi binecuvêntarea Inaltpreasfinţitului archiepiscop şi metropolit. In fine îndémnă poporul la păzirea poruncilor Dumnezeeşti, la cumpĕt în viéţă, înfrânarea poftelor rele, cum e beţia, luxul, facerea datorilor fără rost, ura, pisma, vrajba; şi la cercetarea sf. biserici, rugând pe Dzeu sĕ le fie scutitor şi apĕrător în veci!

Au urmat apoi rugăciunile pentru maslu şi la fine ungerea cu mir şi stropirea cu apă sfinţită.

Frumóse şi înălţătóre au fost rugăciunile de la aceste slujbe, dar' ele au fost aşa de frumóse şi pentru-că dl paroch Alimpiu Oprea, însoţit de bravul sĕu învĕţător Ioan Jula şi de corul condus de dînsul, au contribuit la ridicarea frumseţii serviciilor divine, şi pentru acéstă bună ideiă şi faptă că dlor n'au pregetat a vení cale de 2 óre la acéstă sĕrbătóre, ca sĕ deie pildă şi altor comune la înfiinţarea de coruri bisericeşti, sunt vrednici de tótă lauda şi recunoştinţa publicului!

Dl protopresbiter, la masa dată în şcólă de parochul local Simion Filimonescu, după tóstele ridicate pentru cei puşi în stăpânirile mai înalte pământeşti, apoi pentru toţi cei cari au contribuit la ridicarea festivităţii, a adus laudă meritată bravilor corişti şi conducĕtorilor lor din Săcărêmb. A mai toastat şi dl Alimpiu Oprea pentru preaon. domn protopresbiter, Octavian Săbău pentru dl Oprea, Simion Filimonescu pentru óspeţii sĕi scumpi, exprimându-şi deplina mulţămire că i-a ajutat Dzeu, a termina biserica rĕmasă începută de fericitul sĕu tată, fost preot în Renghet, îndatorându-'l pe dînsul a o termina.

Parochul din Mada, dl Iosif Bogdan, încă s'a presentat însoţit de peste 40 de corişti, cari au ascultat cântările cântate de corul din Săcărêmb.

Poporului i-s'au împărţit colaci şi mâncare după obiceiul local, aşa că toţi au fost mulţămiţi şi mângăiaţi în acéstă zi frumósă de sĕrbătóre.

Vĕ scriu aceste, Onor. Redacţiune, cu rugarea sĕ le publicati şi în preţuita Dvóstră fóie, pentru-ca sĕ fie de îndemn şi altor comune mai vrednice de cât a nóstră la ridicarea de biserici şi la aranjearea de festivităţi înălţătóre cum a fost pentru noi ziua de Dumineca.

Rengheteanul.

NOUTĂŢI

Personal. Escelenţia Sa Inaltpreasfinţitul Domn Archiepiscop şi Metropolit al nostru *Ioan* cu trenul de azi-diminéţă a plecat la Budapesta.

*

Pentru catedrală s'a colectat în comuna *Mohu* (protopresbiteratul Sibiiului) suma de 106 cor. 66 fil. Cu bun esemplu a premers veteranul paroch Ioan Slăvescu, care afară de ofertul de 120 cor. înscris în lista preoţimei tractuale, a mai dat 10 cor. Dintrĕ parochieni au dăruit câte 10 cor. Victor Caraban, notariu comunal; Simeon Iancu, notariu pensionat şi Simeon Piso, arêndaş de móră; Ioan Bucşa sen. 3 cor.; Ioan Bucşa jun., Mihaiu Bucşa, Nicolae Slav, Ilie Pisoiu, Nicolae Iancu, Ioan Prie şi Ana Bucşa, câte 1 cor.

*

De la „Asociaţiune“. Joi (3 Dec. n.) comitetul central al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ ţinênd obicinuita şedinţă sĕptĕmânală a resolvit următórele objecte:

1. Asociaţiunea apróbă contractul cu fraţii *Jóndrea* pentru ducerea délului dintrĕ Joldiş şi proprietatea Asociaţiunii, Comitatului şi Spaarkassei. Costul întreg face 8880 cor., din cari Asociaţiunea va plătí partea liniei sale. Cealaltă parte va plăti-o proprietariul vecin „*Spaarkassa*“. După terminarea lucrărilor se face dealungul parcului *drum;* ear' parcul se *reconstrueşte* cu 1203 cor. 50 fil. Grădina şcólei de fete se va *ridica* cu circa un metru. Canalul se *betonéză.* — Spre parc se face *grilagiu* înalt cu pórtă.

2. Dl Dr. *Nicolae Vecerdea* se inscrie membru fundator la casa naţională cu 2000 coróne.

3. *Membrii comitetului* au oferit pentru acelaşi scop 1620 cor.

4. Din suma de 2000 cor. pentru ajutorarea şcólelor se dă câte 400 cor. la 5 despărţĕminte: pe 1904 la despărţĕmintele: *Sătmar, Treiscaune, Panciova, Şimleu, Haţeg.* Din acésta sumă adunarea cercuală va vota ajutóre la comunele avisate, avênd banii a se folosi esclusiv pentru scopuri şcolare, — (în deosebi pentru mijlóce de învĕţămênt).

5. Direcţiunii şcólei industriale din loc se votéză 50 cor. pentru a procura cele necesare pentru instrucţia elevilor români.

6. Tribunalul din Cluj respinge pe cei ce au atacat testamentul lui Ioan *Petran*, care a testat averea Asociaţiunii.

7. Ioan *Muntean* (despărţ. Ilia) Ioan *Antal* (desp. Deva) se declară membri ordinari. Asemenea Avram S. *Pĕcurariu*, Ales. şi Dr. George *Măcelariu* (desp. Mercurea), Nic. *Tincu*, Loja *Zoltan*, Vas. *Popoviciu*, Dr. Oct. *Prosteanu*, G. *Nedelcu*, Ant. *Cojocar*, Iosif *Crăciun*, (desp. Vêrşeţ).

*

Sfinţirea şcólei din Ţelna. Timpurile sunt grele pentru poporul nostru de la ţéră; pămêntul proporţional aduce puţin, contribuţiunile sunt mari şi mari sunt şi trebuinţele zilnice. Cu atât mai vêrtos trebue sĕ apreciem jertfele acestui popor, aduse pe altariul culturei sale. Un atare resultat de jertfă este şi noul edificiu şcolar din *Ţelna* (tractul Alba-Iulia), a cărui sfinţire s'a făcut în 1 Novembre prin protopresbiterul tractual, Ioan *Teculescu*, asistat de 10 preoţi. La finea sfintei liturgii părintele protopresbiter a ţinut poporului credincios o instructivă predică. A urmat apoi prânzul comun în şcólă, la care primul toast a fost rostit de protopresbiterul tractual, care în cuvinte alese îşi aduce aminte de Escel. Sa, preabunul nostru archipăstoriu Ioan Metianu, aducêndu-L ca esemplu viu al zelului şi abnegaţiunei în îndeplinirea înaltei Sale chiămări, închină păharul pentru Escelenţa Sa cu dorinţa, ca sĕ 'L ţină Dzeu mulţi ani în mijlocul nostru, cu aceeaşi vigóre de până acum. Publicul aclaméză viu. Séra s'a dat petrecere, cu declamaţiuni, cântări, teatru şi o disertaţie a învĕţătoriului Ioan Medrea „despre însemnătatea şcólei“. Ca încheiere a scurtului meu raport amintesc, că la realisarea edificării şcólei din Ţelna, pe lângă preotul şi învĕţătoriul local, are bună parte de merite şi primariul Ioan Medrea.

(Eu.)

*

Concert. Reuniunea română de musică din Sibiiu va arangia Marţi în 2/15 Decembre 1903 un concert în sala de la Gesellschaftshaus.

Programa specială în numĕrul proxim.

*

Concurs pentru lucrările interne la catedrală. Conform hotărîrii luată în şedinţa plenară de Luni a consistoriului archidiecesan, se publică în numĕrul acesta concursele pentru adjustarea internă şi pictarea catedralei. Concursele a se vedé pe pagina a patra.

*

Alegere de paroch in Armeni. Una dintrĕ fruntaşele comune din partea de peste Sĕcaş a tractului Mercurea este comuna Armeni. In primăvara anului 1903 un element înfricoşat al naturei — focul — a mistuit averea mai multor familii, perḑêndu-şi chiar şi parochul nostru de acolo viéţa în flacări. Prin acésta tragică întêmplare parochia Armeni devenind vacantă, în 16 Novembre s'a făcut alegerea noului paroch, fiind ales concurentul Alexandru Frâncu, acum învĕţătoriu în Cetea (tractul Alba-Iulia). Actul alegerii a fost condus de protopresbiterul tractual Avram S. Pĕcurariu.

*

Daruri de Crăciun — săracilor nostri. Despărţĕmêntul femeesc întregitor al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, precum aflăm, a luat hotărîre, ca din darurile ce se adună pentru săracii nostri sĕ îmbrace în ajunul Crăciunului 8 învĕţăcei meseriaşi, 4 băieţi de şcólă şi 6 băiete. Acestia vor fi provĕzuţi cu întrégă îmbrăcămintea. La listele, ce circulă pentru adunarea de daruri, se fac frumóse contribuiri din partea inimilor generóse. Patronul Reuniunii, I. P. S. Sa Domnul *Ioan Metianu*, archiepiscop şi metropolit a dăruit în scopul de sus 20 cor.

*

De la comitat. Pentru pregătirea objectelor de pertractat în congregaţia estraordinară a comitatului Sibiiu, carea se va ţiné în 28 Decembre st. n., comitetul municipal permanent va ţiné şedinţe Joi şi Vineri (10 şi 11 Decembre), la 3 ore p. m. în sala mică a palatului comitatens.

*

Rectificare. In numĕrul trecut al fóiei nóstre s'a strecurat o eróre stilară în anunţul referitor la etalonul depunerilor spre fructificare la institutul „Brădetul“ din Orlat, întru cât 5% se solvesc particularilor *cari declară, că îşi vor lăsa banii depuşi cel puţin un an,* ear' $4^1/_2$% se solvesc particularilor *fără declaraţie.* Rectificăm erórea strecurată.

*

Mobilier tradiţional român. Şcóla specială din Câmpulung (Bucovina), — la care este angajat ca profesor de sculptură şi compatriotul nostru Ioan Pîşlea — a cărei devisă este înviarea şi propagarea mobilierului tradiţional român bucovinean, a reuşit bine în stăruinţa sa După nişte obiecte tradiţionale străvechi, cari se găsesc încă sporadic la Românii din munţii carpatini, păstrate ca nişte reliquii sfinte, s'a compus mobilierul unei odăi complete, care represintă o adevĕrată artă naţională. Nu numai unii Români fruntaşi, dar' şi câţiva străini şi-au comandat astfel de mobilier.

*

Notariu cercual în Meteş (pe Ampoiu, în comitatul Alba interióră), în locul rĕposatului notariu Ilie Dumitrean, a fost ales Luni (30 Novembre n.) concurentul Ioan *Cismaş.*

*

Pustiirea Balomirului. Incendiul din Balomir (cel de lângă Haţeg, nu cel de lângă Orĕştie), despre care am dat ştire în numĕrul anterior, a fost cu mult mai înfiorătoriu de cum puteau sĕ spună puţinele cuvinte ale telegramei. Comuna *Balomir* e total pustiită, aşa că numai patru case situate departe pe deal mai dau semn, că acolo au fost o comună. Tot ce aveau nenorociţii ómeni, li-a mistuit focul: case, clădiri economice, vite, oi, porci, nutreţ, bucate, haine, au căḑut pradă flacărilor, cari au luat victimă şi şepte vieţi de om. Vêntul puternic, care bătea cu furie, a dus focul şi în alte patru comune din împrejurime, cari încă au îndurat mari devastări: în *Bretea* au ars 15 case cu tóte clădirile economice şi mulţime de animale; în *Paroş* au ars 7 case cu tóte clădirile economice şi cu nutreţul şi bucatele; în *Nalaţi-Vad* au ars 3 case, şi în *Demsuş* 2 case cu tot ce era în jurul lor. — Pentru ajutorarea nenorociţilor s'a iniciat o colectă publică.

Cărţi şi reviste.

„Momente din viéţa bisericéscă a Românilor ortodoxi din Transilvania, din anii 1780—1787“, de Mateiu *Voilean*, asesor consistorial. Sibiiu, tipariul tipografiei archidiecesane. Preţul 80 fileri +10 fileri postport. Se póte procura de la librăria archidiecesană.

*

„Cântările funebrale“ pentru cor bărbătesc în 4 voci, de *Dimitrie Cunţanu* Broşura cuprinde pe 19 pagine următórele cântări: 1. „*Românime mult cercată*“, Imn, la mormêntul *Marelui Andreiu*, textul de Z. *Boiu.* 2. „*Amin*“, Troparele: „*Cu duhurile drepţilor*“ şi „*Tu eşti Dumnezeu, carele te-ai pogorît în iad*“. 3. *Tóte rĕspunsurile la Ectenii.* 4. „*In veci pomenirea lui*“. 5. „*Cu adevĕrat deşertăciune sunt tóte*“. 6. „*Cu sfinţii odihneşte Christóse*“. 7. „*Veniţi fraţilor sĕ dăm mortului sărutarea cea mai de pe urmă*“ 8. „*Sfinte Dumnezeule*“. 9. „*Plâng şi mĕ tânguesc*“. 10. „*Aliluia*“ şi Tropariul: „*Cela ce cu adâncul înţelepciunii*“.... la Părăstase. Aceste cântări, în *broşuri legate* se pot procura de la librăria archidiecesană în Sibiu cu preţul de 2 coróne şi 20 fil. plus porto postal nerecomandate 10 fil., recomandate 55 fil.

Induraţi-Vĕ spre săracii nostri.

> „Mila dată săracilor te curăţă de pĕcate, îţi câştigă îndurare şi viéţă vecinică“.
>
> Inscripţia pe icóna Maicei Domnului, ce atîrnă de-asupra lădiţei cu crucerii săracilor, în localul „Reuniunei sodalilor rom. din Sibiiu“.

In conformitate cu hotărîrea luată de subsemnatul „Despărţĕmênt femeiesc întregitor al Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, format din femeile nóstre, ce stau aprópe de clasa meseriaşilor nostri şi cu scop de a ajuta Reuniunea în facerile ei, închinate binelui obştesc, apelăm la inimile generóse şi le rugăm sĕ binevoiască a dărui bani, vestminte şi alimente, ce sĕ se împartă în ajunul Naşterei Domnului întrĕ săracii nostri (învĕţăcei, şcolari, bărbaţi şi femei, scăpătaţi).

Ne găsim în préjma zilelor, în cari săracul ca şi bogatul, caută sĕ 'şi încălzéscă sufletul şi corpul.

Cei pe cari Dumnezeu, povăţuitoriul a tóte, V'a binecuvêntat din belşugul sĕu, daţi putinţă şi celor lipsiţi, ca cel puţin în zilele de bucurie a naşterei Mântuitoriului nostru, sĕ prémăréscă pe Creatorul şi făpturile sale.

Impărţirea darurilor se va face cu mare solemnitate sub binevoitoriul protectorat al patroneselor despărţĕmêntului nostru, stimabilele dómne Minerva Dr. Brote, Ana Dr. Moga şi Elisaveta Bugarsky.

Darurile benevole sĕ se trimită la adresa „Reuniunei sodalilor români din Sibiiu“.

Lacrimile vărsate de săracii nostri servéscă drept cea mai înaltă rĕsplată pentru toţi aceia, cari posibilă ne fac împlinirea acestei datorinţe bine plăcute şi ómenilor şi lui Dumnezeu.

Din şedinţa „Despărţĕmêntului femeiesc întregitor al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, ţinută la 4 Novembre n. 1904.

Elisabeta Poponea
presidentă.

Ioan Apolzan
notariu.

Presidentul Reuniunii sodalilor:
Vic. Tordăşianu
bărbat de încredere.

Posta redacţiunei.

Dlui P. P. în Zl. Nu traducem şi nici nu vĕ sfătuim sĕ faceţi acel lucru. Avem noi cărţi de rugăciune conform învĕţăturilor bisericei nóstre, procuraţi-ve de acestea.

Dlui I. M. Cu raport despre sfinţirea şcólei din Ţ. te-a prevenit altul.

Teatrul orăşenesc.

Luni (7 Dec.): „*Der Hochtourist*“, vodevil de Kraatz şi Neal. In Sibiiu acum prima dată.

Marţi (8 Dec.): „*Der Strom*“, dramă de Max Halbe (a doua-oră).

Mercuri (9 Dec.): „*Der Kellermeister*“, opereta de C. Zeller (a doua-oră).

Nr. 11771—1903 Plen. [280] 1—3

Publicare de licitațiune.

Consistoriul archidiecesei române ortodoxe din Transilvania, prin acésta publică **concurs** cu termin până la 1 Martie 1904 — **pentru pictarea Iconostasului** (catapitesmei) **și a bisericei catedrale** zidită în Sibiu.

Pentru lucrările de pictură internă ne stă la disposiție suma de **80.000 coróne.**

Icónele Iconostasului sunt a se picta în stil oriental-bizantin în uleu pe lemn de teiu, ear' pictura și decorațiunile păreților in Tempera și Cescintechnik, așa ca sĕ corĕspundă tuturor recerințelor de artă, legilor de perspectivă și ale anatomiei corpului.

Condițiile de licitare se pot vedé în cancelaria Consistoriului archidiecesan până la 1 Ianuarie 1904.

Sibiiu, 30 Novembre 1903.

Consistoriul archidiecesan.

Nr. 11771/1903 Plen. [281] 1—3

Publicare de licitațiune.

Consistoriul archidiecesei române ortodoxe din Transilvania, prin acésta publică **concurs** cu termin până la 1 Martie 1904, **pentru adjustarea internă a bisericei catedrale** zidită în Sibiiu, anume *pentru lucrările de sculptură în lemn a Iconostasului (Témpla), Amvon, Scaun archieresc* etc.

Pentru aceste lucrări ne stă la disposiție o sumă de **50,000 coróne.**

Condițiile de licitare se pot vedé în cancelaria Consistoriului archidiecesan până la 1 Iannarie 1904.

Sibiiu, 30 Novembre 1903.

Consistoriul archidiecesan.

Nr. 11771/1903 Plen. [282] 1—3

Publicare de licitațiune.

Consistoriul archidiecesei române ortodoxe din Transilvania, prin acésta publică **concurs** cu termin până la 1 Martie 1904, **pentru procurarea candelabrelor pe séma bisericei catedrale** zidită în **Sibiiu.**

Pentru aceste obiecte ne stă la disposiție o sumă de **20,000 cor.**

Condițiile de licitare se pot vedé în cancelaria Consistoriului archidiecesan până la 1 Ianuarie 1904.

Sibiiu, 30 Novembre 1903.

Consistoriul archidiecesan.

Pentru comuna **Ucea-de-jos (comitatul Făgărașului)** se caută un

cârcĭmar și boltaș

român, om harnic. Localitățile unde se va purta acésta negustorie sunt la cea mai bună posiție din comună. Detailuri dă primăria comunală. [274] 1

Cine voește sĕ învețe

limba engleză

sĕ-și comande următórele două cărți:

Manual practic de limba engleză, de Marcel Schönkron subdirector al institutului „Stravolca“ din Craiova. Prelucrat în conformitate cu noul program al învĕțămêntului secundar și cu o nouă pronunțare a cuvintelor engleze, apropiată limbei române, de Dim. Calligari-Valsamachi, profesor la liceul „Mihaiu Vitézul“. Prețul **3 cor.**

Dicționar englez-român, de D. Calligari-Valsamachi. (Nrii 204—215 din „Biblioteca pentru toți“.) Prețul **3 cor. 30 fil.**

Porto pentru ambele 20 fil.

Librăria archidiecesană.

Sz. 7046/903. polg. [279] 1—3

Hirdetmény.

Alolirott mint a nagyszebeni kir. törvényszéknek f. évi november hó 23 án 6978 sz. a. kelt végzésével kiküldőtt eljáró biró az 1893 évi január hó 3 án 356 J. M. sz. a. kiadott utasitás 61 §-a alapján ezennel közzé teszem, hogy Lámkerék község egész határára kiterjedő tagositás iránti ügyben az előmunkálatok megkezdése, — jelesen

1. az érdekelt felek képviseletének rendezése,
2. a működö mérnök megválasztása,
3. a költség előirányzat elkészitése iránt tárgyalási határnapul 1903 év deczember hó 22-ik napját d. e. 8 órakor a lámkeréki községi irodába kitűzőm, melyre mind azok, a kik a tagositás tárgya iránt tulajdoni czimen érdekeltek azzal idéztetnek meg, hogy elmaradásúk a tárgyalás megtartását akadályozni nem fogja.

Egyuttal azon birtok rendezési mérnökök a kik a működö mérnöki teendőket átvállalni szándékoznak felhivatnak a szerződési pontozatok előterjesztése mellett ajánlataikat a kitűzőtt határnapig alolirothoz vagy az érdekelt felekhez küldjék be.

Megemlittetik, hogy Lámkerék község határa mintegy 5500 részlettel biró 1870 holdnyi terület nagysága.

A tárgŭalásra a kultúr mérnöki hivatal képviselője meghivatik.

A hirdetmény megfelelően közzétetetik és arrol érdekeltek értesitettnek.

Nagyszeben, 1903. év november 28 án.

A kir. törvényszék polg. egyes birája.

Mihály
kir. törvényszéki biró.

„CORVINEANA“
institut de credit și economii, Hunedóra.

[278] 1—1

CONCURS

Direcțiunea institutului de credit și economíi „*Corvineana*“ publică concurs pentru ocuparea postului de

practicant.

Salariu anual 720 cor.

Cel-ce dorește a reflecta pentru dobândirea acestui post are a documenta cum-că a absolvat școla comercială superióră.

Rugările sunt a se adresa către direcțiunea institutului în Hunedóra (Vajdahunyad) până la 20 l. crt.

Cel-ce va fi ales va avé a se presenta pentru ocuparea postului cu ziua de 1 Ianuarie 1904.

Direcțiunea.

Anunț.

La **notariatul din comuna Poplaca** (com. Szeben) află aplicare stabilă **un tinĕr** versat în tóte afacerile notariale, care este în stare a conduce și singur afacerile notariale.

Remunerație 30 cor. lunar și întrégă întreținerea, afară de locuință și spălat.

Cei cu cursul administrativ vor fi preferiți. [275] 2—2

Ofertele sunt a se provedé cu documente.

Poplaca, 2 Decembre 1903.

Georgiu Comșa
notariu.

Pentru domnii preoți!

De la **Librăria archidiecesană** se póte procura

CONDICĂ

bine compactată în piele și cu păreți tari,

în care (conform circulariului consistorial numĕrul 2142 din 3 Martie 1903) sunt a se induce „momentele mai însemnate ce obvin în comună în decursul anului și cari merită a fi însemnate pentru posteritate.“

Conține 200 foi.

Prețul **6·60 cor.**, + porto postal **80 fil**

A apărut:

Calendariul archidiecesan pe anul visect 1904.

Prețul unui exemplariu **40 fil.**, cu șematism **80 fil.**, porto postal **10 fil.**

Librăria archidiecesană, Sibiiu.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta!

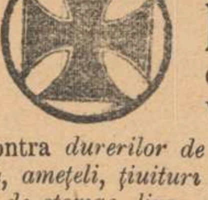

Nu e mijloc secret

vindecă și invioréză pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosesce contra *durerilor de cap si dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕcéală la mâni și picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui* și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

[2] 48

Prețul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copíi și femei de constituție fórte slabă.

Espeditie din centru și locul de vêndare pentru țéră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V coltul strada Kálmán.

Farmacia „la ursul negru“ a lui Guido Fabritius

Sibiiu, piața-mică nr. 27

își recomândă bogatul seu **deposit de specialități medicale-farmacistice, bandage** chem. curate, **preparate dietetice** de întărit pentru morboși și reconvalescenți, **tot feliul de obiecte de toaletă, instrumente chirurgice,** cum și **medicamente veterinare** etc. etc.

Espediție postală în fie-care zi.

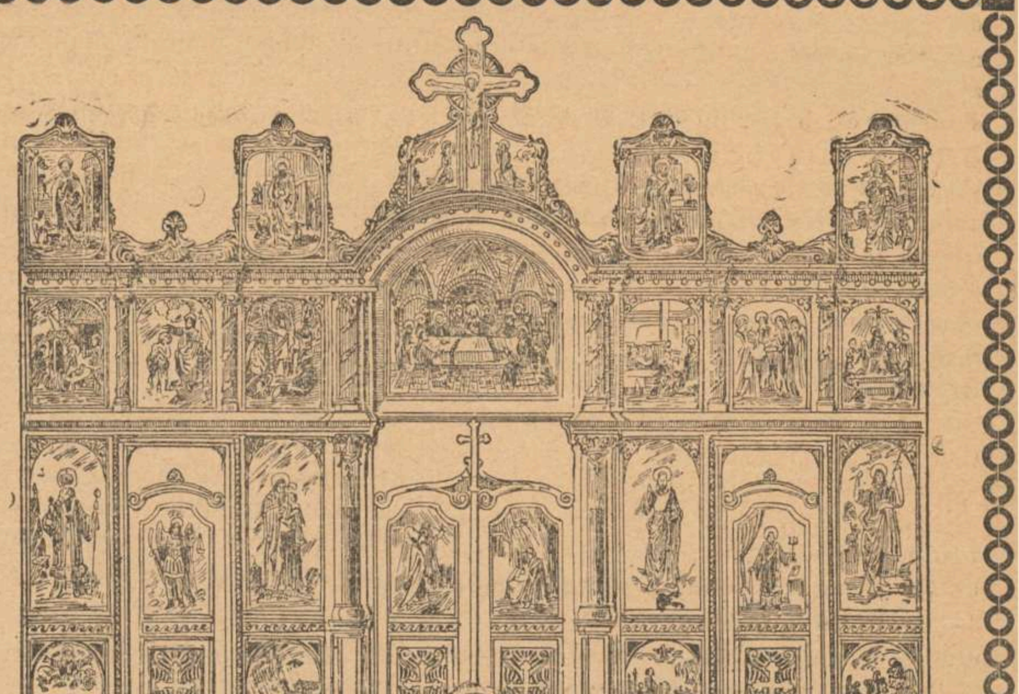

Șcóla de pictură religiósă-artistică

Jos. Hofrichter's Sohn

din **Reichenau,** bei Gablonz,

primește în întreprindere și esecută **altare noue**, reparéză **picturi vechi,** esecută la comandă **icóne** și **tablouri** în **uleu** pe **pânză**, **tinichea** sau **table de aramă,** pe **lemn**, **aluminiu,** etc., în **dimensiunile recerute.**

Icóne pentru prapori cum și **prapori întregi.**

Pictéză **portrete**, fidel după fotografii bine reușite.

Deposit mare de lustre, de **sticlă ciselată**, cum și de **alamă.**

Prețuri moderate și esecutare promptă.

La cerere se trimit schițe și planuri. — Comandele se primesc și se pot face la Librăria archidiecesană în Sibiiu. [219] 12—20

Redactor prov. Dr. George Proca.

Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane

Nr. 130 Sibiiu, Joi 27 Novembre (10 Decembre) 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Prospecte.

Sibiiu, 9 Decembre n.

In conferența de Vineri nóptea partidul independist de sub conducerea deputatului Kossuth cu mare majoritate a luat conclusul de a sista obstrucțiunea, și de a restabilí ordinea în parlament, dându-i acestuia posibilitatea de a funcționa din nou normal și a vota proiectele de legi presentate de guvernul contelui Tisza.

Partidul rĕsboinic s'a redus deci numerice prin acest conclus al partidului independist, și nici obstrucția technică nu o va mai puté încerca cu succes.

Nu este chiămarea nóstră sĕ facem istoricul acestei crâncene lupte în viéța parlamentului nostru, nici sĕ scótem la ivélă succesele acestei lupte.

Mai puțin vom aprecia întru cât prin lupta acésta aprópe de un an s'au redus drepturile Corónei cu privire la armata comună.

Pe noi ne intereséză faptul, că s'a stabilit pacea, și parlamentului i-s'a dat posibilitatea de a lucra.

Intrĕ condițiunile sub cari oposițiunea a abstat de la obstrucțiune sunt unele, cari în tesă generală pot fi considerate ca folositóre tuturor popórelor din patrie, unele însĕ sunt fățiș îndreptate în contra popórelor nemagiare, și în special și în contra elementului românesc.

Ministrul-president a declarat în ședința parlamentului, că va căuta, ca sĕ se estindă dreptul electoral în scopul de a contribuí mai mulți cetățeni la promovarea interesului statului, că va reduce censul, că va aronda din nou și în mod mai just cercurile electorale pentru deputații dietali.

Principiile acestea bine aplicate pot fi folositóre tuturor cetățenilor fără deosebire de limbă și de confesiune, și noi Românii din inimă vom saluta și vom încuraja ori-ce lucrare menită de a promova binele comun, și prin acela înflorirea patriei.

Ne-a atins însĕ de tot dureros declarațiunea ministrului-president, că va lua mĕsuri mai radicale și mai eficace în favorul limbei magiare, ca sĕ se ajungă în cele din urmă scopul urmărit prin legea care a întrodus limba magiară ca studiu obligat și în școlele elementare.

Ce părere am avut noi în privința acésta încă de la început, de când legea era proiect încă, cum am resonat noi oficial ca biserică, aceea este cunoscută lumei, este cunoscută tuturor cetitorilor nostri și este eternisată în actele publice ale bisericei nóstre.

Temerile nóstre, vederile nóstre s'au dovedit de corecte, de patriotice, și ori-ce încordare de a mai merge mai departe cu magiarisarea instrucțiunei publice în școlele poporale, este vĕdită tendință și încercare de a ne împedeca în mersul nostru cultural.

Politica șovinistă dusă la estrem à la programul baronului Bánffy, nu este chiămată a încăldí inimile popórelor nemagiare, ea nu va aduce mai aprópe acele inimi, și nu va împintena la o lucrare comună în interesul patriei.

Cât timp elementul magiar voiește a se înmulțí numerice prin forță brutală, tóte popórele vor trebuí sĕ se pună în apărare pentru cel mai scump tesaur aici pe pămênt, pentru dulcea lor limbă maternă.

Cât timp puterea statului va pășí agresiv în contra nóstră, noi în mod instinctiv suntem provocați la apĕrare, și fără nici un scop nobil, fără de nici o rațiune se provócă o luptă continuă, și o vecinică temere și îngrijorare.

Este falsă teoria, că statul acesta numai contopind tóte popórĕle în rassa magiară mai póte esista.

Ani o miiă am trăit noi aici, fiecare cu limba sa, fie-care cu datinile și obiceiurile sale, fie-care cu individualitatea sa națională, și trecutul de ani o miiă a justificat ca corectă teoria primului rege magiar, că țéra cu numai o limbă este slabă și fragilă.

Politica înțeléptă a primului rege magiar, observată și azi cu sfințenie, ar face din țéra acésta țéra cea mai binecuvêntată.

Șovinismul, în direcțiunea de a magiarisa întrégă instrucțiunea publică, póte ridica în opiniunea publică pe mulți cari azi licitéză în frase cari de cari mai bombastice, bine însĕ nu va produce.

E ceva paradox, ca tocmai când faci un an de zile obstrucția cea mai înverșunată în favorul limbei tale, sĕ pretindi tocmai contrariul de la deaprópele tĕu.

Am regreta mult, când și guvernul actual ar continua sĕ samene vênt spre a secera furtună.

Din dietă. Inceputul ședinței de Luni a avut încă tot aspectul ședințelor obstrucționiste, în cât ugroniștii și cei câțiva instransigenți din partidul poporal și disidenții partidului kossuthist au încercat de nou prin propuneri de modificări în procesul verbal sĕ împedece întrarea în ordinea de zi. Abia au dus'o însĕ până la 11½ (o oră și jumĕtate), când votându-se autenticarea procesului, a urmat desbaterea projectului de lege despre contingentul de recruți, la care a vorbit deputatul Lovászy (obstrucționist din partidul lui Ugron).

La finea ședinței s'a votat unanim propunerea făcută de ministrul-president Tisza pentru scóterea din vigóre a conclusului despre ședințele paralele.

Ședința proximă azi (Mercuri), cu continuarea desbaterii asupra projectului amintit.

Pentru a-și precisa atitudinea față de guvern în situația schimbată prin sistarea obstrucției din partea partidului kossuthist, partidul poporal a ținut Luni séra conferență sub presidiul contelui Zichy Aladár, fiind present și bĕtrânul conte Ferdinand Zichy, întemeietoriul partidului. După discuție îndelungată și vechementă, în care Zboray, Kovách Pál, Buzáth și Kaas pledau morțiș pentru continuarea obstrucției, s'a enunțat ca conclus, că: partidul persistă pe lângă principiile sale de până acum, nu dorește obstrucția, dar' membrilor sei le lasă în voie sĕ participe la discuția parlamentară după bunul lor plac.

Cu tóte acestea se dă cu socotéla, că în curênd va sista și el obstrucția, rĕmânênd apoi în șirul obstrucționistilor numai cei din fracțiunea ugronistă a partidului independist și vr'o doi-trei eșiți din partidul independist de sub conducerea lui Kossuth.

Conferența preoțéscă și învĕțătoréscă
din tractul Sibiiului.

— Raport special. —

Sibiiu, 19 Novembre v. 1903.

In conformitate cu cerculariul-convocătoriu al oficiului protopresbiteral din 26 Octobre nr. 1040, eri, în 18 Novembre v. s'a ținut conferența mixtă a preoților și învĕțătorilor din tractul protopopesc al Sibiiului, în edificiul școlei din suburbiul Iosefin.

Conferența, căreia i-a premers oficiarea serviciului divin și invocarea duhului sfânt, a fost deschisă și condusă de părintele protopop tractual Ioan Papiu, cu tótă demnitatea recerută.

După presentarea rapórtelor de sub nr. 2 literile a, b și c din convocătoriu, a urmat deschiderea conferenței prin o frumósă vorbire a protopresbiterului și fórte potrivită momentului, în care ne reamintește timpurile de aur și de adevĕrată însuflețire ale nemuritoriului archiereu Andreiu, a cărui figură cu cât timpul înaintéză, cu atât apare mai măréță; ear' ideilor născute în agera lui minte abia acum începe a li-se da o formă precisă și o adevĕrată valóre. Căci, zice dl protopop, el a fost inițiatorul și al cestor conferențe, el a cunoscut însĕmnătatea acestor întruniri pentru perfecționarea ulterióră a preoților și învĕțătorilor, de la cari conducĕtori depinde în mare parte progresul și viitoriul poporului nostru. In fine punênd fie-căruia la inimă a-și împliní chiămarea cu tot zelul și abnegațiunea, întrĕ vii aclamări declară ședința conferenței deschisă.

După constatarea presenților: 27 preoți, (absenți numai 2, ambii cu scusă), ear' învĕțătorii toți presenți, se constitue biroul, alegêndu-se notari parochul Iosif Enescu din suburbiul-inferior, învĕțătoriul Candid Popa de la școla de aplicație a preparandiei, ear' pentru autenticarea procesului verbal preoții Petru Simtion și Ioan Vințeleriu.

Se cetesc apoi prin notariul Popa cercularele consistoriale: nr. 1053, privitor la

FOIȘÓRĂ

Șovinismul confesional în istoriografia românéscă-ardelénă

— Studiu critic. —

(Urmare).

Fată de aceste aprețieri ortodoxe se așéză în rênd de bătaie părerile istoriografilor „uniți“, dintrĕ cari unii atribue actului unirii aprópe aceeași importanță ca nașterii lui Christos. Ear' cei mai mulți consideră pe Atanasie drept om providențial, care a venit sĕ scape Românimea ardelénă din ghiara peirii. Dór' singur *Barițiu* este acela, care, de și unit, recunóște, că bietul Atanasie n'a fost de loc vre un om la locul sĕu în acele timpuri de grea cumpănă. El spune apriat, că cu sfêrșitul secolului XVII. trecênd Ardélul în stăpânirea Habsburgilor, *timpurile mari* și momentele decisive sosiră, dar' aflară *ómeni mici.* Și Atanasie într'adevĕr a fost un om mic, care la nici un cas nu póte fi considerat o individualitate istorică. A fost și el unul dintrĕ acei prelați, cari vin și se duc nelăsând în urma lor de cât un nume înre[illegible]t la catastichul celor cărora întêmplarea li-a pus în mână o cârjă de păstorire, pe care purtându o nu au putut influința întru nimica nici timpul lor, nici turma păstorită de ei. Că Atanasie așa a fost, ni o spune destul de lămurit Samuil Klein: „Atanasius ignarus linguae Latinae et Germanicae totum Hevenesio tamquam fideli commisit, non praevidens et sciens *interesentias machinationesque jesuiticas, quas postea cum sera poenitentia recognovit.* Nam Jesuitae magis *Valachos lucrari*, quam animos satagebant, ut illis dominarentur“ [1]. Dar' — vor zice cei cu devisa: *Unio salvifica* — Klein de aceea a scris așa, fiind-că se avea rĕu cu Bob și începuse a cocheta cu „neuniții“.

Bine. Dar' putem aduce și o părere contimporană conglăsuitóre cu relatarea lui Klein. Bĕtrânul lobonț, *Mihail Cserei*, scrie despre Atanasie: „Și mergênd el la Viena, cardinalul Kolonics l'a primit cu mare cinste și i-a aruncat un lanț de aur în grumaz: acésta i-a fost tótă mergerea înainte, că tocmai precum lucră dracul, de caută voia omului, până ce îl aduce la pĕcat, apoi îl pórtă pe unde vrea, așa au făcut și cu vlădicul până când l'au apucat în cursă; pentru că popistașii cu tótă sfiala (nagy submissioval becsüllék) îl cinsteau până atunci, ear' după aceea i-au luat tótă ocârmuirea din mână și este un iesuit lângă dênsul pururea, fără de a căruia știre și voie nici o carte póte scrie cuiva. Bucuros s'ar lăsa de unire ca acésta, dar' nu 'l lasă. De a mâncat sărat bee, că adevĕrat i or umplut păharul (Ha sóst ett, igyék, mert bizony megtölték a pohárt,)“ [2]

Insĕ la acestea vor reflecta uniții, că lui Cserei nu i-se póte da credĕmênt, fiind-că el a fost calvin și ca atare dușman declarat al unirii. Dar' abstrăgênd de la coloritul calvinesc al relatării sale, va trebuí sĕ recunóscă oricine, că spusele lui se baséză pe starea adevĕrată a lucrurilor. Acest adevĕr esprimat atât de clar la Klein și la Cserei, l'a acceptat și dl Jorga, care de și pare a-și fi scris cartea sa „*Sate și Preoți*“ sub influința unei atmosfere blăjenești, la pag. 190 stabilește totuși în chipul următor importanța, adecă lipsa de importanță a acestui neputincios vlădică: „Putere de fapt nu i mai rĕmăsese nici una acestui vlădică pentru Românii împĕratului catolic *Credea, ce voise alții sĕ crédă* și sĕ îndatoria sĕ mérgă și mai departe pe acéstă cale, *iscălind ce i-se va pune sub condeiu.* Sinódele erau adunate cu învoirea altuia, care le presida el mai mult de cât episcopul și le îndrepta încotro credea că trebue...... Recunoscênd *nepriceperea și nesiguranța-i morală*, Atanasie abdicase și din momentul întăririi lui la Viena, el trecu teologului („pedagogului“ seu, ziceau Calvinii) întregimea misiunii sale de păstor sufletesc: judecata, cercetarea satelor, îndreptarea năravurilor rele, numirea, schimbarea și scóterea preoților. Pe lângă acest adevĕrat stăpân al diocesei românești ardelene, el era numai *o umbră strălucitóre.* Cu dînsul sau fără dînsul, puțin întrebat și încă mai puțin ținut în sémă, era același lucru și după acéstă mare ceremonie din Iunie 1701 se póte zice că el dispare. Mórtea lui, în 1713, *nu tulbură întru nimic desfășurarea împrejurărilor, pe care în viéța lui le înrîurise așa de puțin.*

Acésta este icóna adevĕrată și istoricește acceptabilă a „Marelui Atanasie“.

* * *

Dintrĕ istoriografii uniți Papiu Ilarian și Barițiu sunt cei mai moderați și mai puțin activitatea ce au sě desvólte conferenţele preoţeşti; nr. 1420 privitoriu la decreşterea vazei preoţilor şi a causelor cari le produce, cum şi la mijlócele de ridicare a lor şi a poporului nostru; nr. 12408 privitoriu la instrucţiunea l. magiare; nr. 12900 în causa ocupaţiunilor laterale ale învěţătorilor; nr. 5430 privitoriu la îndreptăţirea învěţătorilor la al II-lea cuincuenal; nr. 6416 în causa aşternerii conspectelor copiilor obligaţi a cerceta şcóla, la antistiile comunale; nr. 10,002 în causa incasării sidoxiei; nr. 11133 privitoriu la regresul ce se constată în cântări la unii învěţători mai tineri.

---

[1] La *Dr. G. Popovici*, o. c. p. 147 reprodus din „Fóia pentru minte animă și literatură“ a. 1863 p. 179.

[2] Șincai vol. III. p. 203. după Nagyajtai *Cserei Mihály* historiája (în ediția de la 1852 p. 287).

Parte din aceste cause fiind deja resolvate; ear' parte în curgere, după deslușirile date de protopresbiter se iau la cunoştinţă.

Discusiune interesantă s'a desvoltat la cestiunea cântărilor bisericeşti, cari în timpul din urmă în unele părţi au regresat.

Parochul Iosif Goga din Reşinari îşi ceteşte operatul sěu privitoriu la compunerea unui „Plan cronologic“ care se primeşte pe lângă puţine intregiri.

De asemeuea se primeşte şi elaboratul lucrat de parochul Ioan Vinţeleriu pentru stabilirea unor norme pentru indeplinirea celor cuprinse în „Planul cronologic“.

Vie discusiune a provocat projectul de statute pentru ajutorarea preoţilor şi învěţătorilor elaborat de conferenţa învěţătoréscă din cercul Sebeşului, din care a resultat, că întréga conferenţă aderéză la înfiinţarea acelui fond, primind propunerea referentului Ioan Druhora, ca acel fond sě fie de asigurare şi nu de ajutorare.

Cu aceste fiind timpul înaintat, celelalte elaborate, cum şi planul de împărţire a orelor se amână pe conferenţele proxime.

O ideiă salutară a fost acésta a dlui protopop, conchiămarea pionerilor culturei din tract, preoţi şi învěţători, pentru a ne audí reciproc eventualele scăderi şi a căuta modul de sanare al lor, spre folosul nostru şi al causei pentru carea suntem puşi a munci. Deci numai profita am putut de la întrunirea acésta.

La încheerea conferenţei parochul Iosif Goga a dat espresiune mulţămirii în numele conferenţei dlui protopop pentru bunul tact cu care a condus discusiunile, dorindu-i viéţă lungă şi deplină sănătate spre binele şi progresul bisericei şi şcólei ortodoxe din acest tract.

Brumărel.

„La Romania“

de Ugo Alimenti.

Zilele acestea a apărut în Roma, în editura Roux şi Viareugo un frumos volum întitulat „La Romania“ şi datorit distinsei pene a dlui Ugo Alimenti, profesor, şi director al telegrafelor şi postelor din Italia.

Dl Alimenti a visitat şi a studiat România, nu numai cu firésca curiositate a unui străin şi om de ştiinţă care vrea sě se instruiască, ci şi cu adevěrată dragoste de frate.

Dovadă următórea dedicaţie din fruntea volumului:

Poporului român, fratele nostru de sânge şi de valóre, care în încéta desvoltare de XVI secoli, esemplu fórte luminos, a avut puterea aprópe unică de a menţiné neatinsă, luptându-se zilnic, fibra sa latină, printrě populaţiuni barbare şi tirane, de origini diferente de a sa şi tóte duşmane, şi care în mod tenace a voit şi a obţinut independenţa sa, viéţa sa liberă politică şi civilă, acéstă scriere modestă, slab semn de nemărginită admiraţiune.

Cuprinsul cărţii arată că autorul a ţinut sě pună publicul italian în stare sě facă de aprópe cunoştinţă cu poporul român, atât în ce priveşte trecutul lui cât şi situaţiunea de acum. O simplă reproducere a sumarului cărţii va arăta acésta. Volumul dlui Alimenti cuprinde:

Dedicaţiune. Introducere. Istoria veche — Evul mediu — istoria modernă. Geografia. Rase şi poporaţiuni. Cestiunea israeliţilor. Religiune. Limbă şi literatură. Arte frumóse. Obiceiuri şi moravuri. Impărţirea politică-administrativă. Justiţie. Representarea diplomatică. Instrucţiunea publică. Binefacerea. Apěrarea naţională, armata. Agricultura, industria şi comerciul. Sistemul monetar; greutăţi şi měsuri; finanţe; căi de comunicaţie; canaluri; marină. Telegraf; telefon; poştă; drapel; stemă. Iredentism. Conclusiune.

Pentru-ca sě se vadă spiritul acestei lucrări, menită a rěspândí cunóşterea ţěrii române în Italia, reproducem ací o parte din conclusiunea studiului deale:

„Ajunşi la sfêrşitul grelei, dar' plăcutei nóstre lucrări, se pare că nu e fără de rost a ne avênta puţin în acele reflexiuni şi prevederi pentru viitoriu, pe cari la început nu le facem şi cari totuşi fie-căruia îi sunt inspirate din cetirea a aceea ce a fost de la început, a devenit pe urmă, şi este astăzi România.

Audim de un popor barbar, care s'a stabilit în Europa, pe malurile Dunărei inferióre, care a luptat în mod valoros cu puterea romană, a învins, a fost pe urmă învins, şi, dominat de secoli de viéţă comună cu cuceritorii, a adoptat de la ei obiceiurile şi limba şi în legăturile de sânge cu latinii s'a fusionat în mod indisolubil cu elementul italic.

S'au bucurat astfel de ani fericiţi; pe urmă barbarii, cari aveau sě distrugă Imperiul roman, căzură asupra ţěrei.

Impěraţii Romei retraseră legiunile lor din nenorocita Dacia, care timp de câteva vécuri fu parcursă, în lung şi larg, de falange de popóre asiatice furióse, aşa că locuitorii ei fură nevoiţi a se refugia în Carpaţi, unde trăiră sute şi sute de ani, menţinênd intactă şi pură rasa lor, obiceiurile şi limbagiul lor.

Trecênd furtuna, ei descinseră la vale şi se uniră în principate libere. Puţin în urmă însě avură de luptat cu Turcii, cari se revărsaseră asupra vechiului continent, distrugênd totul în trecerea lor.

Fu o luptă seculară, în care se cunoscu de lume temperamentul virtuţilor rěsboinice ale Românilor. Invingětori şi învinşi alternativ, mai apărându-se şi de alte popóre, ca Polonii şi Austriacii, ei fură un fel de jucărie în mâna Furcilor pe o periódă óre-care, care ajunge până la sfêrşitul primei jumătăţi a vécului trecut.

Dar', în puţini ani următori se îndeplini o fórte mare schimbare. Românii, în înţelegere unanimă de acum înainte voiră sě fie uniţi într'un stat tare şi liber, şi după o tentativă făcută în 1858, realisară dorinţa lor câţiva ani în urmă, în 1866, cu regele Carol. Fără a mai fi preocupaţi de gândul politic al zilei de mâne, de libertatea civilă, ne mai trebuind sě asculte de guvernanţii străini, fraţii nostri prosperară, crescură repede în numěr, se uniră tot mai strîns în sublimul sentiment al patriei, care, după cum era în antica Romă, e încă la ei mai puternic de cât interesele şi chestiunile de partid. Fură compilate şi puse în vigóre legi fórte bune — sufletul popórelor, actele autorităţii directive se inspirară la cele mai înalte sentimente de dreptate şi moderaţiune.

Cultura progresà imens şi se rěspândì pretutindeni. Se deschiseră multe instituţiuni de instrucţie şi de educaţie. Nici sentimentul frumosului nu fu neglijat. Agricultura înflorì, şi prin ea se procurară surse de câştiguri oneste stăruitorilor şi tarilor muncitori.

Comerciul fu îngrijit, esportaţiunea se născu şi luà repede o întindere gigantică. Nu póte fi capabil de tóte acestea de cât un stat cu o fire vigurósă şi deplin conştient de misiunea sa.

Cine face asemenea paşi, nici-odată nu se mai póte oprí.

*

Care e starea actuală a Românei?

Se póte spune repede. Avem în ea o naţiune fórte tiněră, da, dar' de o vîrstă care punêndu-se în raport cu timpul şi în acelaşi timp cu îndrăsnéla şi vigórea sănětósă a tinereţului, nu are defectele comune.

O naţiune compusă din şése milióne de fraţi ai nostri, deóre ce sunt născuţi din aceeaşi tulpină, care în fie care zi vrea sě afirme propria-i esistenţă, şi o face, progresând cu paşi titanici în calea muncei şi a studiului, printrě invidia celor puţini dar' şi admiraţiunea celor mulţi, a tuturor bunilor, a oinstiţilor, în special a italienilor, fără nici o escepţie.

Şi bine înţeles, cine mai mult de cât noi ar trebuí sě fie satisfăcuţi că nenorocirile, cum şi réua guvernare a străinilor, mizeria, rěsboiul permanent s'au depărtat, şi pentru totdeuna — o credem şi o sperăm — de frumosul pămênt român, locuit de un popor căruia nu numai îi curge în vine sângele progenitorilor nostri, dar' care a suferit contimporan cu noi aceleaşi, pe cât de crude pe atât de glorióse alternative?

Şi într'adevěr, istoria română are tóte punctele sale principale asemĕnătóre cu a nóstră, destinele micului, dar' mândrului stat au o seriósă legătură cu acele ale patriei nóstre: Italia.

Amêndouĕ, în acelaşi timp, am trebuit sě luptăm şi sě sucombăm unuia şi aceluiaş duşman, barbarul de la nord; şi noi l'am avut în casă vécuri peste vécuri; amêndouě aprópe în acelaşi period, am suferit secoli şi secoli de sclăvie. Istoria evului mediu şi a celui modern e şi a lor.

Ambele naţiuni divizate, desbinate atâta timp, numěrăm perióde de lupte contra opresorilor, încercând cu multiple tentative de a căpăta libertatea, ambele am suferit şi am luptat, fericiţi sau nu, tenaci, tari şi valoroşi în totdeuna. Amêndouě în aceeaşi curgere de timp am îndeplinit ceea-ce fusese un vis iubit al mii de patrioţi, atât într'una cât şi în cealaltă ţară: scăparea de robie; aprópe în acelaşi an noi am voit şi la sfîrşit am fost împreună liberi, sub un rege bun şi vitéz.

Amêndouě am progresat fórte repede pe calea sfântă a civilisaţiei. Şi în fine — reflexiune fórte durerósă — amêndouě n'am putut avé cu noi în libertate pe toţi aceia cari totuşi trebuiau s'o dobândéscă; da, amêndouě numěrăm încă sute de mii de fraţi conaţionali — milióne chiar — cari gem pe un pămênt care a fost deja al nostru, sub jug străin, binecuvêntând şi invocând prea sfântul nume de patrie.

Da, România şi Italia, cu tótă distanţa care le desparte, sunt mereu şi în totdeuna mai fidel unite, nu din causa reciprocilor legături de patron şi servitor, ci din causa acelora de amiciţie adevěrată şi tare, pe care o eă comunitatea rasselor, a istoriei şi a simpatiei reciproce.

Dacă ací în Italia, aprópe nimeni înainte de 1870 nu ştia că România — noua naţiune — este locuită de un popor de sânge latin, fórte repede însě în urmă fu cunoscută şi apreciată de fraţii liberaţi.

Şi pentru acésta nici o dată România şi Italia, reciproc, n'au lăsat sě trécă ocasiunea favorabilă a unei aniversări, a unei comemoraţiuni, a unui congres etc., fără a întări legăturile afectuos indisolubile cari le légă.

Şi încă dacă trebue în mod sincer, în mod conştiincios sě spunem adevěrul, în acéstă luptă de dragoste şi de amintire antică, *Dacia Felix* a învins şi va învinge în totdeuna asupra nóstră şi mai mult de cât noi. Da, este adevěrat, Românii cu fórte mare dragoste n'au lăsat sě se piardă nici odată ocasia de a demonstra sentimentele lor dulci şi afectuóse către noi.“

Cartea dlui Alimenti e înfrumuseţată de numeróse ilustraţiuni, alese tóte în scopul de a face, ca publicul italian sě cunóscă bine felul de a fi al poporului român.

Corespondenţe.

(Prelegeri poporale în Sělişte).

Sělişte, 6 Decembre st. n.

Cu ziua de astăzi s'a re'nceput şirul prelegerilor poporale în comuna nóstră, care şir fusese întrerupt în anul trecut pentru-că ne lipsia un local care sě cuprindă numěrul cel mare al celor ce vin sě asculte aceste prelegeri instructive.

---

inficiaţi de şovinismul confesional. De aceea, în cărţile lor, pe lângă părţile bune ale unirii nu esitară a enumera şi pe cele rele. Mai ales la Ilarian — fiind-că el îşi scrisese istoria sub imediata înrîurire a mişcărilor naţionale din 48 — găsim cuvinte aspre la adresa acelora, cari pe tema confesională ar mai încerca sě desbine pe Români încă şi „astăzi, în acest seclu al luminării, astăzi, când Românii n'au timp de a se certa despre săcăturile cele întunecate ale teologilor celor obscuranţi, cari n'au sau nu vreau a lucra altceva mai folositor pentru umanitate: ci Românii au de a îmbrăţişa şi apăra *causa cea de trei ori sfântă a naţionalităţii*, care se află în pericol mare de tóte părţile de către inimicii Românilor“ ....[1] (un avertisment, care, durere, încă nici azi nu şi-a perdut rostul!).

Pe când Papiu scrisese sub impresiunea unui entusiasm juvenil, — de unde a şi resultat apoi defectuositatea şi lipsa de valóre ştientifică a operei lui, — Bariţiu dimpotrivă, trăind până la adânci bětrâneţe avuse vreme sě chibzuiéscă mult, îndelung şi temeinic asupra singuraticelor părţi ale istoriei nóstre naţionale. Dar' când s'a apucat tocmai în amurgul vieţii sale sě înfiripe într'un singur *tot* aceste părţi isolate, adevěrat că era fórte *„strîmtorat de timp“*.[1] De aceea într'ale sale 3 volume nu ni-a putut da de cât tot numai părţi singuratice, lipsind dintrě ele legătura organică, chiagul, care ar fi trebuit sě lipéscă la olaltă părţile reschirate, într'un tot nedespărţit.

Şi întrě aceste părţi póte cea mai bună, cea mai temeinic şi mai pragmatic tractată e tocmai partea referitóre la unire. In general, Bariţiu nu póte fi învinuit de şovinism confesional, ci mai curênd de cel naţional. Atacurile ce se cuprind în istoria lui la adresa metropolitului Şaguna, nu pot fi socotite ca isvorînd din şovinism confesional, ci sunt a se considera ca efluxul contrarietăţii politice şi al divergenţelor de păreri, ce s'au ivit la 1865/7 întrě marele archiereu şi întrě marele publicist şi istoriograf. Că istoriografia lui Bariţiu la acesti ani ar fi pronunţat *antişaguniană*, nu se póte vedé din text; ci reiasă în mod incontestabil din scrisorile publicate în suplimentul adaus la vol. III., cu deosebire din cele publicate la *pag. 535—539* şi *542*, de-şi într'o notă adăugată uneia dintrě aceste scrisori îi compătimeşte pe ambii prelaţi (Şaguna şi Şuluţiu), cărora „trântiţi la părete de puteri cumplite, le venia sě crédă, că se trântesc ei întrě ei“.[1]

Dar' sě nu ne abatem. In cestiunea unirii nici Bariţiu n'a putut fi cu totul nepărtinitor. El se indignéză de pildă şi se revoltă asupra acelor episcopi români din epoca calvină, cari depuneau douě jurăminte, unul în Bucureşti pentru susţinerea şi apărarea ortodoxiei, şi altul la principele reformat, căruia se făgăduiau a stăruí pentru rěspândirea calvinismului ori cel puţin a nu se împotriví pornirilor proselitistice. O împrejurare acésta, care provoca la tot casul inevitabile colisii şi conflicte flagrante. Dar' totodată un fapt neiertat, pe care tocmai la Atanasie îl întâlnim în měsură cu mult mai mare, de cât la înaintaşii lui. Cu tóte acestea Bariţiu pe Atanasie nu l dejudecă pentru procedura sa, pe care în restimp de 3 ani lunecase norocos preste trei jurăminte grele (primul în Bucureşti la 22 Ian. 1698; al doilea în 24 Novembre acelaşi an — către superintendentul calvin, şi în urmă cel din Viena la 19 April 1701). O părtinire negativă faţă de „neuniţi“ observăm în istoria lui acolo, unde vorbeşte de apărătorii ortodoxiei. Despre *Gavriil Nagyszegy*, cel dintâiu care se împotrivise energic unirii, pretinde a ştí, că „îi lipsia o dógă, era corupt şi deşuchiat“.[1] Pe *Ioan Circa* îl recunóşte mai luminat, de cât Atanasie, fiind-că studiase în renumitul colegiu calvinesc din Aiud, dar' se supěră pe Hurmuzachi, că îl declară pe Circa de apărător ferbinte al ortodoxiei. Bariţiu îl numeşte *fariseu* atât pe Circa cât şi pe alţi preoţi români din comitatul Hunedórei, fiind că trecuseră la reformaţie.[2] Dar' pentru ce ar fi farisei cei cari au primit reformaţia şi pentru ce ar fi mai curaţi la suflet cei cari cădură victimă antireformaţiei (= unirii)? . . .

(Va urma).

---

[1] Papiu Ilarian: Istoria Românilor din Dacia superióră. Viena 1851, vol. I. pg. 72.

[1] Părţi alese din ist. Trans., vol. I., p. 291.

[1] Părţi alese, vol. III., p. 537.

[1] O. c., v. I., p. 221—222.

[2] Bariţiu, l. c., p. 195.

Acum, de bine ce Dumnezeu ni-a ajutat sĕ clădim o sală cum nu în multe locuri se póte afla, inteliginta din loc, în o şedinţă, ţinută în 29 Novembre st. n., a hotărît earăşi ţinerea ăstor prelegeri, cari sunt menite sĕ substituie, „universităţile poporale“ din alte ţĕri mai binecuvĕntate de sórte.

Prima prelegere a fost ţinută de dl Dr. N. Calefariu, despre nutreminte.

Dl Dr. ne arată, că în general resultatul unei bune nutriri atât pentru individ cât şi pentru un popor, etc. este *sănĕtatea şi bunăstarea*, pentru-că zice DSa: omul care se hrăneşte bine este mai întreprinḑĕtor, mai energic, mai uşor póte suporta munca grea şi totodată e mai puţin espus bólelor; ne spune că nutrirea în sine are douĕ scopuri: întâiu substituirea materiilor perdute prin munca de zi, şi al doilea, spre a contribuí la creşterea, la desvoltarea corpului.

Vorbeşte apoi despre diferitele soiuri de nutreminte, clasificându-le după conţinutul materiilor nutritive şi după mistuibilitatea lor.

Cu deosebită vervă arată efectele stricăcióse, ce le au beuturile alcoolice.

Ne spune apoi, că viéţa, după trebuinţele nutritive, se póte împărţi în 3 epoce.

Epoca primă este de la naştere până la anul al 24 lea. In acéstă epocă omul trebue sĕ se nutréscă cât se póte mai bine şi mai mult, pentru-că în timpul acesta omul se desvóltă.

Cu deosebire trebue îngrijită nutrirea copiilor sub un an, când nu li-se póte da decât astfel de nutreminte, cari sĕ fie cât se póte da nutritóre şi totodată uşor de mistuit. A da copiilor mici vin ori rachiu spre a-i face sĕ dórmă, o consideră de *crimă*.

Epoca a doua începe de la anul 24 şi ţine până la 55.

In acéstă epocă omul format are sĕ supórte munca pentru agonisarea celor de lipsă pentru traiu. Deóre-ce munca acésta este la mulţi grea, fórte grea, ei trebue sĕ se nutréscă bine spre a puté suporta munca.

Epoca a treia începe de la anul 55. In acéstă epocă organele de mistuire încep a slăbí, deci nutreminte mai grele nu le pot mistuí; în urmare în acéstă epocă trebue dat trupului cele mai uşóre mâncări.

La întrebarea, cari mâncări sunt mai nutritóre: cele de dulce, ori cele de post? — dl Calefariu rĕspunde că cele de dulce, cu tóte că aşa numiţii vegetariani susţin, că omul se póte pe deplin nutrí numai cu mâncări de post sau mai bine zis cu mâncări din regnul vegetal.

Dar' şi întrĕ acestia sunt unii cari admit întrĕ nutreminte şi laptele şi ouĕle, şi acest fel de nutrire e admisibil din multe puncte de vedere.

In fine vorbeşte despre nutrirea bolnavilor, arĕtând ce fel de mâncări trebue sĕ mănânce în diferitele bóle.

Intréga prelegere a fost ţinută la un înalt nivou şi fie-care, care a luat parte la ea, şi-a putut însuşí multe şi frumóse cunoştinţe. Dar' şi bine e sĕ se ţină cât de multe astfel de prelegeri poporului, căci el cele mai puţine cunoştinţe le are din *higienă*, cu tóte că de ea are mai multă lipsă în viéţă.

Cum suntem informaţi, în Dumineca viitóre la orele 4 p. m. se va arangia o festivitate cu cântări şi declamări în amintirea marelui Andreiu. Tot atuncia va prelege dl protopresbiter Dr. Ioan Stroia.

Leonil.

NOUTĂŢI

Vivat sequens. Dl Dr. *Nicolae Vecerdea,* felicitat din partea unui amic pentru generosisatea cu care a întimpinat apelul comitetului central al Asociaţiunii relativ la înfiinţarea museului etnografic, rĕspunde: „Te rog sĕ primeşti sincera mea mulţămită pentru frumósa şi încuragiatórea felicitare pe care mi-o adresezi, pentru-că m'am înscris membru fundator al „Museului etnografic“... „M'am considerat de un *vechiu datoraş* al Asociaţiunii, *ca fost stipendist* al ei din cl. III—cl. VI gimnasială. Prin urmare eu *mi am achitat numai o datorie*“. Este o rară virtute în ziua de astăzi recunoştinţa pentru binefaceri. Dorim, ca fapta dlui Vecerdea sĕ găséscă imitatori întrĕ acei fosti stipendisti ai Asociaţiunii, cărora le dă mâna.

*

Daruri de Crăciun — săracilor nostri. La listele despărţĕmêntului femeesc încregitor al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, cari circulă în scopul adunării de bani, vestminte, alimente, ce se vor împărţí în ajunul Naşterii Domnului întrĕ săracii nostri, au binevoit a mai dăruí: Otilia D. Comşa, soţie de profesor, 2 cor., cum şi mai multe vestminte; Victoria Popovici n. Joandrea, soţie de prof., 2 cor., Maria Câmpian n. Simtion, soţie de diacon 2 cor., Paraschiva I. Marcu, Ema I. Marcu, Elisaveta N. Joandrea, fie-care câte 1 cor.; Paraschiva N. Apolzan, 60 fil., Romul Joandrea, 50 fil., Raveca Wolff, Elisaveta Biró, Maria Motronea, vĕd. Maria Simtion, Maria P. Simtion, Maria D. Mohan, fie-care câte 40 fil., Maria Cârstea, Maria I. Logojan, Maria Jakab, fie-care câte 30 fil., Elena Medrea, Paraschiva Tălmăcean, Elena Iacobiţ, Maria Vintilă, Elena Arpăşan, Maria Stinghe, Maria Lupu, Alexandrina Gabor, vĕd. Ana Imbĕruş, Maria G. Simtion fie-care câte 20 fileri. Pe când comitetul despărţĕmêntului aduce cele mai sincere ale sale mulţămite pentru aceste daruri, îndrăsneşte totodată a vestí, că primeşte spre împărţire ori-ce soiu de vestminte (haine, albituri, ghete, pălării, rochii, fuste, paltóne etc.) vechi, cari se vor repara şi se vor împărţí. Darurile benevole sĕ se trimită la adresa „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“.

*

Hymen. *Agnes Cristea* şi *Dr. George Măcelar*, căsătoriţi. — Sibiiu, Novembre 1903.

*

De la comitat. Comitetul electoral central al comitatului Sibiiu va ţiné Luni (14 Decembre st. n.) la 11 ore înainte de amiazi şedinţă în sala mică a palatului comitatens. Obiectul şedinţei: statorirea şi publicarea listei alegĕtorilor de deputaţi dietali, valabilă pentru anul 1904.

*

Adunarea generală a 15-a a Reuniunii românc de agricultură din comitatul Sibiiu, cum aflăm, se va ţiné în comuna *Săcel* (lângă Sĕlişte) în una din Dumineciie lunei curente după c. n.

*

Alegere de capelan. Dumineca (6 Decembre n.) s'a efectuit alegerea de capelan cu drept de succesiune pe lânga parochul Ioan Şerb din Poiana (tractul Mercurea). Ales a fost capelanul personal al aceluiaşi paroch Aron Şerb. Actul alegerii a fost condus de protopresbiterul tractual Avram S. Pĕcurariu.

*

De la teatru. După cum am anunţat deja, representaţiunile teatrale aici în Sibiiu s'au început în 29 Novembre. Din repertoriul sĕptĕmânii trecute o piesă a atras în deosebi atenţiunea publicului: piesa „Das grosse Licht“ în IV. acte de Telia Philippi, representată Marţi şi Sâmbătă. „Das grosse Licht“ tractéză momente din viéţa de artist. In o capitală se zideşte o catedrală; architectul acestei zidiri e un bărbat genial. Face cunoştinţă cu un pictor tinĕr şi talentat şi contra voinţei comitetului concrede acestui tinĕr pictarea catedralei. (I. act). La al treilea tablou, care trebue sĕ represinte crearea luminei, după vorbele din Biblie: „Ear' Dumnezeu a făcut *lumina cea mare ca sĕ lumineze ziua şi lumina cea mică*, ca sĕ lumineze, nóptea“, urméză catastrofa. Pictorul, în loc sĕ picteze un tablou cu armonii dulci, blânde, pictéză, vrênd sĕ creeze ceva apart, sensaţional, un tablou în care sórele era ca un uriaş, luptându-se cu luna, alt uriaş. Architectul însĕ se înfiórá şi face împutări pictorului (II. act). Pictorul, *Rasmussen*, însĕ uită de recunoştinţa ce o datora architectului, care l'a scos la ivélă şi i-a făcut nume, şi în loc sĕ repareze tabloul în cele 14 zile, care măestrul, *Lorenz Ferleitner*, i-le dăduse ca termin, îl schimbă — dar' în locul sórelui se pictéză pe sine, ear' pe architect îl pictéză ca lună: „*lumina cea mică*“. (III. act). In urma sbuciumărilor sufleteşti pictorul cade greu bolnav şi însănĕtoşindu-se se împacă cu architectul. In timpul acesta zidirea catedralei se termină. Se ţine şi primul serviciu; sus în turn stă măestrul cu pictorul şi amêndoi ascultă cu pietate glasul orgei şi corul, ce se aude lin, ca o cântare din sfere mai înalte. De-odată însĕ pe pictor îl cuprinde earăşi demenţia şi după o luptă cu măestrul se aruncă jos din turn... Toţi actorii şi-au interpretat rolurile fórte bine.

Duminecă séra s'a dat frumósa operetă „Der Betelstudent“. Publicul s'a grăbit a lua parte, ca sĕ asculte delicióse!e composiţiuni ale lui Millöker. Sala a fost plină. Representaţia a fost bine înscenată şi bine studiată. Actorii au fost la înălţime, distingêndu-se cu deosebire dnii Redl, Kaufman, şi Günther — Pistol, ear' dintrĕ dame: I. Paulmann, Minna Baviera şi Tilli Artot.

Luni séra s'a dat pentru prima dată comedia „Der Hochtourist“, care a produs multă ilaritate şi multă bună disposiţiune. Publicul s'a amusat perfect.

Peste tot din representaţiunile de până acuma sĕ póte constata, că dlui *Bauer* i-a succes sĕ angajeze pentru acest seson puteri escelente.

*

Societatea de lectură „Petru Maior“ a studenţilor universitari din Budapesta învită la *şedinţa festivă* ce o va arangia Duminecă (13 Dec. st. n.) în sala din etagiul I. al hotelului „Archiducele Stefan“ (István főherczeg, Akadémia-utcza 1. szám.) *în memoria metropolitului Andreiu baron de Şaguna*. Inceputul la 8 ore séra. Oferte benevole în favorul fondului societăţii se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe calea publicităţii. Programul şedinţei îl vom publica în numĕrul următoriu.

*

Jefuirea unei biserici. Parochul Petru Perian din Trestia (tractul Zarand) ne scrie următórele: In comuna gr. or. Trestia în 21 Novembre v. nóptea nişte ómeni rĕi şi fără frica lui Dzeu au spart o feréstă la altariu şi intrând în biserică au furat: din cele sfinte potirul, discul, stéua, copia şi linguriţa, ear' din celelalte odóre de pe prestol douĕ sfeşnice de nichel şi luminile din tóte sfeşnicile, cum şi de la iconostas trei lumini mari, douĕ măsăriţe şi patru ştergare frumóse. După cum s'a vĕḑut la faţa locului, hoţii au plănuit sĕ fure mai multe odóre, dar' póte s'au înfricoşat şi au fugit lăsând pe prestol pachetate — spre a le lua — Evangelia, Liturgieriul, un Ciaslov şi o cruce de bronz, ear' jos pe padiment aşternut un felon lângă lada cu luminile cele mai mari şi lada deschisă, spre a lua luminile: tot aşa şi lada prescurariţei a rĕmas deschisă şi ne luat nimic dintr'însa. Obiectele furate se descriu spre cunóştere: *a)* potirul de nichel sistem vechiu, colóre sură pĕtată albastu, la o margine a gurei cam turtit — ear' cam la mijloc puţin crepat, dar' reparat: — Stéua asemenea de nichel, cum şi discul, ear' copia cu presele de corn de vită, negru-albastru. *b)* măsăriţele, una roşie-vĕnătă, alta albă cu inscripţiune în cornuri „donată de Valeria Perian la anul 1893“; *c)* pe un ştergariu este scris „R. P.“, adecă Rusalina Perian, care fiind cusute literile, de s'ar şi descóse tot s'ar cunóşte locul unde au fost scrise. Dacă dintrĕ cei cari cetesc „Telegrafui Român“ ar observa aceste obiecte cu semnele arătate, — sĕ binevoéscă a le confisca.

*

2000 coróne plătesc aceluia, care îmi póte dovedí, că testimoniile publicate nu corespund adevĕrului şi nu sunt autentice. Fie-căruia îi stă în drept a se convinge personal despre acésta. Din tóte cercurile societăţii se află scrisori de recunoştinţă şi astăzi publicăm scrisórea sosită la 16 Martie 1903. Acésta sună: „Dlui Albert Müller în Budapesta, V. Vadász-utcza 42/V. Cam cu 5 ani înainte am comandat o cruce duplă electro-magnetică Nr. 86967 R. B., pentru-ce îţi esprim mulţămita mea. Crucea mi-a ajutat de minune; m'a scăpat de durerile de inimă ce le aveam. Te rog a'mi trimite earăşi o cruce. Cu tótă stima, Ioan Oraftsik în Podolin“. Cine sufere de astmă, reumatism, podagră, ş. a. acela binevoiéscă a'şi comanda crucea acésta.

La descoperirea lui Ramsay.

Primim următórele:

In numerii 108 şi 109 ai „Telegrafului Român“ subsemnatul am dat espresie destul de clară unor idei, ce dominéză *azi* în chimie, idei cari ne aduc atât de bine aminte părerile alchimiştilor din evul mediu.

Am semnalat faptele marcante, ear' acum ştiinţa mai inregistréză descoperirea făcută de celebrul chimist engles Ramsay (cet. Remze), în urma căreia *gazurile şi razele emise de elementul radium, după câtva timp s'au transformat în helium.* Acesta e un alt element chimic şi descoperirea lui ne dă o dovadă despre esactitatea la care s'au ridicat cercetările chimice. Anume presenţa lui s'a constatat mai întâiu în *atmosfera sórelui*, (Lockyer, 1868) cu ajutoriul acelei analise spectrale, în vîrtutea cĕreia ştiinţa de azi póte determina cu esactitate: din ce substanţe constau corpurile cereşti şi îndeosebi planetele sistemului solar al nostru. De ací numirea („Helios“ = sóre; — helium = substanţă, element, care se află în sóre). Abia la câţiva ani s'a constatat că acest helium sĕ găseşte şi pe pămênt. Anumite minerale de Uran, întrĕ altele, *cleveitul* — conţin helium, din care se póte estrage prin încălzire, îndeosebi cu adaugere de accid sulfuric.

După aceste digresiuni, cari nu sunt de prisos, revin la obiect.

Părerea că un element se póte transforma în altul au susţinut-o *per eminentiam* alchimiştii evului mediu. Ştiinţa secolului trecut (1800—1900) abandonase cu dispreţ acéstă părere; pe de-asupra mai înfierând pe bieţii alchimişti, până şi prin manualele de şcólă. Abia pe ici pe colo se afla câte-o minte luminată, care ne făcea atenţi sĕ judecăm cu mai puţină preocupaţie, ba sĕ ne arĕtăm cu mai multă veneraţie faţă de memoria acelor alchimişti, cari în toiul cercetărei lor după „piatra filosofală“, şi în căldura tendinţei lor „de a transforma pietrele de rênd în aur“, au surprins totuşi o sumă de fapte importante pentru ştiinţă şi ni-au inventat *porcelanul*, care — adevĕr grăind — ne face mai multe servicii de cât aurul.

Acum iată, ştiinţa înaintată a zilelor nóstre e pe cale de a accepta *en bloc* părerile atât de ridiculisate de savanţii oficiali de ieri-alaltăieri.

Cum ne esplicăm faptul, şi care e totuşi deosebirea întrĕ părerile alchimiştilor şi părerea chimiei de azi?

Alchimiştii se ţineau morţiş de *materie;* chimia de azi consideră în primul rînd *forţa*. Alchimiştii erau *materialişti*, — chimiştii de azi sunt *dinamişti*. Se ştie însĕ, că materialismul considera *materia* de causă, ear' forţa de *efect* al materiei, în vreme ce *dinamismul* de azi ne dovedeşte că *forţa* e causa, ear' materia apare ca un *efect* al forţei. La dreptul vorbind, noi nu cunóştem materia, de cât graţie forţei, ce o înviéză.

Scurt şi cuprinḑĕtoriu: până mai în zilele nóstre acţiunea forţei se erua prin studiul schimbărilor *din materie;* chimia de azi cercetéză variaţiile materiei *din acţiunea forţei.*

Un eminent naturalist zicea odinióră: „Necesitatea logică ne îndrumă, ca trecênd preste limitele esperimentării, în *materie* sĕ privim isvorul şi viitoriul splendid al vieţii.

Chimia de astĕzi restórnă acéstă proposiţie, dovedind că tocmai: „*In viéţă residă isvorul tuturor formaţiunilor materiei şi viitoriul splendid al lor*“.

Descoperirea lui Ramsay nu e de cât un pas în sensul proposiţiei din urmă.

Vlădeni, 30 Novembre n. 1903.

Gavriil Todică.

Cărţi şi reviste.

„Convorbiri literare“, fascicolul 12 dto 1 Decembre (anul de esistinţă XXXVII), au apărut cu următoriul sumariu: „Istoria politică a României de la 23 Martie 1888 până la 3 Octobre 1895, de Titu Maiorescu“, specimen din volumul IV. al lucrării dlui Maiorescu, ce în curênd va apăré în editura librăriei Socec în Bucureşti; Lydda, roman de Duiliu Zamfirescu; Voicu, schiţă de A. Basarabescu; Fiicalui Iefteu, poesie de Alfred de Vigny, tradusă de A. Naum; Manifestări noue ale unei şcóle vechi, de Iorga; Vladvodă călugĕrul, de Al. Lăpĕdatu; apoi recensiuni.

„Cunv. literare“ apar în Bucureşti, în fascicoli lunari, şi costă 15 coróne pe an. Editor librăria Socec et. Co. (Calea Victoriei nr. 21).

Stipendii pentru elevii meseriaşi.

Subscrisul comitet publică concurs pentru *8 stipendii de câte 50 cor.* ce se vor împărţí întrĕ elevii (învĕţăceii) meseriaşi.

Rugările pentru împărţire — scrise şi subscrise cu mâna proprie — sĕ se adreseze cel mai târziu *până la 31 Decembre v. a. c.* Comitetului „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“ în Nagyszeben, însoţite de:

1. Carte de botez.
2. Atestat de la comună despre averea proprie sau a părinţilor.
3. Atestat familiar de la parochul locului despre familia părinţilor.
4. Atestat despre pregătirea şcolară şi eventual atestatul şcólei elevilor-meseriaşi.
5. Contractul încheiat cu măestrul, înregistrat la autoritatea industrială.
6. Adeverinţa măestrului despre sporiu, diligenţă şi purtare morală.

La împărţire vor avé întâietate elevii aplicaţi la meseriile mai puţin îmbrăţişate de Români. Rugările elevilor cari au stipendii — nu se iau în considerare.

Sibiiu, 8 Decembre n. 1903.

Comitetul „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“:

Victor Tordăşianu *president.* — *I. Apolzan* *notariu.*

Posta redacţiunei.

Inv. I. M. Primit; vom vedé.

„*Mulţămitele publice*“ se vor publica mai târziu; acum nu se póte.

Teatrul orăşenesc.

Mercuri (9 Dec.): „*Der Kellermeister*“, operetă de C. Zeller (a doua-óră).

Joi (10 Dec.): „*Die Herren Söhne*“, piesă poporală în 3 acte, de Oscar Walther şi Leo Stein.

„Porumbăceana“

cassă de economii societate pe acţii în Porumbacul-inferior.

Anunţ.

La cassa de economíi *„Porumbăceana“*, societate pe acţii în Porumbacul-inferior, începênd cu 1 Ianuarie st. nou 1904, **etalonul** depunerilor spre fructificare va fi următoriul:

5½% se solvesc după depunerile vechi inclusive 31 Decembre 1903, cum şi după depunerile corporaţiunilor fără considerare la terminul de anunţ.

5% se solvesc după depunerile particularilor cari declară, că 'şi vor lăsa banii depuşi cel puţin un an.

4½% se solvesc după depunerile particularilor fără declaraţie.

Contribuţiunea o solveşte institutul.

Din şedinţa Direcţiunei ţinută în 6 Decembre 1903. [283] 1—3

Porumbacul-inferior, în 7 Decembre 1903.

Direcţiunea.

Nr. 925. [277] 1—3

Concurs repeţit

Pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia **Bogatu,** tractul protopresbiteral Mercurea, prin acésta se escrie nou concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în tabela B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Reflectanţii la acest post au a-şi aşterne cererile lor instruite conform normelor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat, şi au a se presenta în vre-o Duminecă sau sêrbătóre în biserică pentru a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Mercurea, 18 Novembre 1903.

In conţelegere cu comitetul parochial.
Oficiul protopresbiteral gr. or. Mercurea.

Avram S. Pecurariu
protopresbiter.

Sz. 7046/903. polg. [279] 1—3

Hirdetmény.

Alolirott mint a nagyszebeni kir. törvényszéknek f. évi november hó 23 án 6978 sz. a. kelt végzésével kiküldőtt eljáró biró az 1893 évi január hó 3 án 356 J. M. sz. a. kiadott utasitás 61 §-a alapján ezennel közzé teszem, hogy Lámkerék község egész határára kiterjedő tagositás iránti ügyben az előmunkálatok megkezdése, — jelesen

1. az érdekelt felek képviseletének rendezése,

2. a működö mérnök megválasztása,

3. a költség előirányzat elkészitése iránt tárgyalási határnapul 1903 év deczember hó 22-ik napját d. e. 8 órakor a lámkeréki községi irodába kitűzőm, melyre mind azok, a kik a tagositás tárgya iránt tulajdoni czimen érdekeltek azzal idéztetnek meg, hogy elmaradásúk a tárgyalás megtartását akadályozni nem fogja.

Egyuttal azon birtok rendezési mérnökök, a kik a működö mérnöki teendőket átvállalni szándékoznak felhivatnak a szerződési pontozatok előterjesztése mellett ajánlataikat a kitűzőtt határnapig alolirothoz vagy az érdekelt felekhez küldjék be.

Megemlittetik, hogy Lámkerék község határa mintegy 5500 részlettel biró 1870 holdnyi terület nagysága.

A tárgűalásra a kultúr mérnöki hivatal képviselője meghivatik.

A hirdetmény megfelelően közzétetetik és arrol érdekeltek értesitettnek.

Nagyszeben, 1903. év november 28 án.

A kir. törvényszék polg. egyes birája.

Mihály
kir. törvényszéki biró.

A apărut:

Modele de cusături româneşti

Preţul **50 fileri,** plus porto 5 fileri.

Librăria archidiecesană.

Nr. 11771—1903 Plen. [280] 2—3

Publicare de licitaţiune.

Consistoriul archidiecesei române ortodoxe din Transilvania, prin acésta publică **concurs** cu termin până la 1 Martie 1904 — **pentru pictarea Iconostasului** (catapitesmei) **şi a bisericei catedrale** zidită în Sibiiu.

Pentru lucrările de pictură internă ne stă la disposiţie suma de **80.000 coróne.**

Icónele Iconostasului sunt a se picta în stil oriental-bizantin în uleu pe lemn de teiu, ear' pictura şi decoraţiunile păreţilor in Tempera şi Caseintechnik, aşa ca sĕ corĕspundă tuturor recerinţelor de artă, legilor de perspectivă şi ale anatomiei corpului.

Condiţiile de licitare se pot vedé în cancelaria Consistoriului archidiecesan până la 1 Ianuarie 1904.

Sibiiu, 30 Novembre 1903.

Consistoriul archidiecesan.

Nr. 11771/1903 Plen. [281] 2—3

Publicare de licitaţiune.

Consistoriul archidiecesei române ortodoxe din Transilvania, prin acésta publică **concurs** cu termin până la 1 Martie 1904, **pentru adjustarea internă a bisericei catedrale** zidită în Sibiiu, anume *pentru lucrările de sculptură în lemn a Iconostasului (Témpla), Amvon, Scaun archieresc* etc.

Pentru aceste lucrări ne stă la disposiţie o sumă de **50,000 coróne.**

Condiţiile de licitare se pot vedé în cancelaria Consistoriului archidiecesan până la 1 Iannarie 1904.

Sibiiu, 30 Novembre 1903.

Consistoriul archidiecesan.

Nr. 11771/1903 Plen. [282] 2—3

Publicare de licitaţiune.

Consistoriul archidiecesei române ortodoxe din Transilvania, prin acésta publică **concurs** cu termin până la 1 Martie 1904, **pentru procurarea candelabrelor pe séma bisericei catedrale** zidită în **Sibiiu.**

Pentru aceste obiecte ne stă la disposiţie o sumă de **20,000 cor.**

Condiţiile de licitare se pot vedé în cancelaria Consistoriului archidiecesan până la 1 Ianuarie 1904.

Sibiiu, 30 Novembre 1903.

Consistoriul archidiecesan.

Pentru comuna **Ucea-de-jos (comitatul Făgăraşului)** se caută un

cârcĭmar şi boltaş

român, om harnic. Localităţile unde se va purta acésta negustorie sunt la cea mai bună posiţie din comună. Detailuri dă primăria comunală. [274] 2

Cine voeşte sĕ înveţe

limba engleză

sĕ-şi comande următórele douĕ cărţi:

Manual practic de limba engleză, de Marcel Schönkron subdirector al institutului „Stravolca“ din Craiova. Prelucrat în conformitate cu noul program al învĕţământului secundar şi cu o nouă pronunţare a cuvintelor engleze, apropiată limbei române, de Dim. Calligari-Valsamachi, profesor la liceul „Mihaiu Vitézul“. Preţul **3 cor.**

Dicţionar englez-român, de D. Calligari-Valsamachi. (Nrii 204—215 din „Biblioteca pentru toţi“.) Preţul **3 cor. 30 fil.**

Porto pentru ambele 20 fil.

Librăria archidiecesană.

A eşit de sub tipariu în **Tipografia archidiecesană:**

OCTOICHUL CEL MIC

— cu litere latine —

care cuprinde: **Rênduéla Vecerniei, Utreniei şi a Liturgiei; cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polieleul, Pripelele, Catavasiile, Irmóselele, Sfetilnele şi altele.**

Preţul unui exemplariu legat simplu **1·60 cor.,** legat în piele cu copcii galbine **3·20 cor.** plus porto postal **30 bani.** Legătură mai fină după cum se comandă.

Librăria tipografiei archidiecesane.

Numai marfă solidă şi bună.

Deposit vienez de ghete de primul rang.

Am onórea a aduce la cunoştinţa onoratului public şi domnilor militari, că pentru apropiatul **seson de érnă,** mi-a sosit un bogat asortiment de [261] 3—3

Ghete pentru militari, domni, dame şi copíi

frumóse şi fără defecte

în orice sortă şi de tóte preţurile, pe cari le-am cumpĕrat în persónă în Viena şi Budapesta, şi că le vînd pe lângă serviciu prevenitor şi cinstit cu cele mai eftine preţuri.

Recomandându-mi întreprinderea onoratului public şi domnilor militari, semnez

cu deosebită stimă

Victor Dressnandt
boltă de ghete
Sibiiu, strada cisnădiei 11
în drépta de la pórtă.

Repararea ghetelor vîndute de mine se face eftin.

Comande după mĕsură fără ridicarea preţului.

Pentru pacienţii de stomach!

Tuturor cari în urma rĕcelii ori a prea marei împovărări a stomachului sau prin consumarea de mâncări greu de mistuit prea reci ori prea calde sau prin un traiu neregulat 'şi-au contras bóle de stomach, precum:

**Catar de stomach, Sgârciuri de stomach,
Dureri de stomach, Mistuire grea sau astupare de stomach**

li-se recomandă un bun mijloc de casă, ale cărui resultate escelente de mulţi ani sunt deja probate. Acesta este:

Vinul de burueni al lui Hubert Ullrich.

Acest vin este preparat din buruieni renumite şi recunoscute ca tămăduitóre, cu vin bun; întăreşte şi înviorézá organismul de mistuire al omului. Vinul de buruieni delătură conturbaţiile de mistuire şi influinţézá puternic asupra nouei formări de sânge sănĕtos.

Prin întrebuinţarea regulată a vinului de buruieni bólele de stomach vor fi curate încă în formare. Sĕ nu întârzie nime dar' a-'l folosí încă de cu vreme. Simptome, ca: **dureri de cap, rîgăeli, arsuri în stomach, inflamaţii, ameţeli cu vomări,** cari la pacienţi cu suferinţe învechite apar cu atât mai vehement, dispar adesea după câte-va beuturi de vin de burueni

Constipaţiile cu urmările lor neplăcute, **maladii, dureri colice, bătăi de inimă, insomnie,** precum şi conglomerarea sângelui în ficat, splină şi suferinţele hemoroidice de multe-ori se delătură iute cu vinul de buruieni. Vinul de buruieni delătură mistuirea grea şi depărtézá prin un scaun uşor materii stricate din stomach şi intestine.

Faţa palidă şi slabă, anemia şi slăbiciunile sunt de obiceiu urmările unei mistuiri rele a formării insuficiente de sânge şi a stării bolnăviciόse a ficatului. **Lipsa de apetit** şi **reaua disposiţie,** precum şi **durerile de cap** şi **nopţile perdute** (insomnie) consumă adeseori încetul cu încetul multe persóne. Vinul de burueni dă slăbitei puteri de traiu un nou şi próspĕt impuls. Vinul de burueni măreşte apetitul, ajută mistuirea şi nutrirea, uşurézá formarea şi schimbarea materiei, înlesneşte formarea sângelui, calmézá nervi escitaţi şi creézá nouă **voe de viéţă.** Nenumĕrate scrisori de recunoscinţă şi mulţămită dovedesc acestea.

Vinul de ierburi se află de vênzare în sticle *fl. 1.50* şi *fl. 2.—* la farmaciile din *Sibiu, Turnişor, Sĕlişte, Ocna, Slimnic, Şeica-mare, Nocrich, Avrig, Tălmaciu, Boiţa, Cisnădie, Poplaca, Gurarîului, Jina, Poiana, Mercurea, Câlnic, Loman, Pianul-de-sus, Petrifalĕu, Sebeşul-săsesc, Vinţul-de-jos, Daia, Spring, Vingard, Ohaba, Beşinĕu, Mihalţ, Teiuş, Blaj, Pănade, Ţapu, Mediaş, Blăjel, Sân-Mărtin, Ibaşfalĕu, Basna, Agnita, Cincu-mare, Boholţ, Făgăraş, Beclean, Câmpulung, Rîmnic-Vâlcea, Cudjir, Orăştie, Deva, Hunedoara, Haţeg, Luncani, Puj, Ohaba, Ponor, Alba-Iulia* etc. — precum şi în tóte celelalte localităţi mai mari şi mai mici din Ardél, Ungaria şi Austria.

Farmaciile din Sibiiu trimit 3 şi mai multe sticle de vin cu preţurile originale în tóte localităţile din Austro-Ungaria.

Păziţi-vĕ de falsificări!

Sĕ se céră anumit:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Vinul meu nu este o medicină secretă. Părţile lui constitutive sûnt: Vin de Malaga 450,0, Spirt de vin 100,0, Glycerin 100,0, Vin roşu 240,0, Sirup de fragi 150,0, Sirup de cireşe 320,0, Coacăză, Anîş, Rădĕcină „Helen“, iarba ferului americană, Rădĕcina „Entianus“, „Kalmus“ à 10,0. Tóte aceste se amestecă. un. dcm. [1] 12—12

Redactor prov. Dr. George Proca.

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 131 Sibiiu, Sâmbătă 29 Novembre (12 Decembre) 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

La ziua sfântului Andreiu.

Sibiiu, 11 Decembre n.

Și iată-ne earăși în ajunul sfântului Andreiu! Ziua în care 35 de ani se împlinesc de când institutul nostru teologic-pedagogic a înscris pe stégul seu un nume sfânt, nume vrednic de pietatea întregului neam, numele marelui archipăstoriu Andreiu Șaguna.

Și era fórte firesc, ca în primul rînd institutul, crescĕtoriul fiitorilor luminători ai némului nostru oropsit, sĕ pórte numele sĕrbătoritului nostru bărbat mesianic, pentru-ca evlavia acestui nume sĕ reverse preste inimile plăpânde duhul acela înviorător, care face sĕ resară în piepturile românești curentele înălțătóre, devotamentul pentru virtute și însuflețirea pentru neam și legea străbună.

Da, neam și lege străbună a fost problema vieții lui Șaguna, desrobire și avênt au fost îndeplinirea chiămării lui în largul némului nostru.

In vijelia vremurilor numai limba și legea românéscă, mântuirea némului, statornicia în credĕmêntul străbunilor ni-a păstrat nealterat caracterul specific românesc, tesaurul cel mai sfânt al nostru. Pentru rêvna și statornicia în legea strămoșilor, impilați am fost de-a lungul vremurilor. Și cu tóte că sub greutatea martiriului puterile poporului se sleiseră, totuși virtuțile strămoșești nu au secat din inima lui, ci cu tótă vrăjmășia trecutului s'a arătat capabil de o nouă viéță, ca rĕsărindu-i odată sórele vieții, sĕ între cu hotărîre în marele concert al limbilor.

Până la rĕsărirea sórelui vieții, poporul nostru lipsit de drepturi, înjugat la poveri, își făcea durerósele-și zile numai sprijinit pe credința părinților. Dar' vrăjmașii neadormiți pândeau la întunerec, ca sĕ-l lipséscă și de mângâierea adevĕrată a sufletului.

Prin uneltiri și vorbe amăgitóre au rupt în două corpul național. Și s'au început pentru noi zile triste, zile de dureróse lacrimi, în cari forța fisică și morală a némului se împuțina din ce în ce.

Și tocmai când poporul era mai în strîmtóre, când evenimente mari aveau sĕ vină peste întréga țéră, iată se ivește în mijlocul lui trimisul lui Dzeu, în persóna măréță a lui Șaguna! Cu toiagul în mână sparge ghiața, croind calea spre lumină vivificătóre. Cu divinele sale învĕțături rărește întunerecul, scóte némul din besnă și îi deschide orizonuri noue și largi, spre a ajunge la lumina adevĕrului și dreptății.

Adânci brazde tăià în ogorul școlei și bisericei, stirpind polomida și spinul. Inzestréză némul și biserica cu drepturile divine și omenești, dându-i o posiție neclintită în rîndul celorlalte némuri.

Reînființéză vechia nóstră metropolie, acéstă fortăréță vecinică, în care va viețuí poporul nostru sub vîrtejul ori sub pacea vremilor.

Ziua numelui seu ne revócă în memorie o *luptă* și greutățile unei lupte seculare a bisericii și poporului român pentru reactivarea vechei nóstre metropolii și pentru reîntroducerea vieții constituționale în biserică. Ne sunt scumpe și de mare preț ambe aceste resultate, prin cari s'a realisat o îndreptățită dorință a bisericei și némului românesc. Și fiind aceste resultate atât de strîns legate de viéța și activitatea fericitului metropolit Andreiu Șaguna, ne-am deprins a da acestei zile o deosebită importanță, prin faptul, că ținem în vie memorie viéța și activitatea neobositului prelat al bisericei române.

Glorie eternă deci marelui redeșteptător al némului nostru, din ale cărui fapte, din a cărui activitate titanică ne îndulcim viéța. Lupta uriașă purtată sub flacăra celor mai sacre virtuți a marelui Șaguna sĕ ne servéscă în totdeuna de pildă vie în lucrările nóstre. Și astăzi, când memoria lui o sĕrbăm, cuvine-se a ne lapĕda de tóte cele lumești, și în inimile nóstre sĕ se înalțe simțĕmintele de adâncă și nefățărită mulțămire pentru tóte binefacerile lui, de cari părtași ne-a făcut; ear' în mințile tuturor sĕ se evóce amintirea faptelor și virtuților lui, vie, puternică, îndemnătóre, pentru-că acestea au rĕmas și rĕmân pururea de ceea ce sunt, fapte de valóre neperitóre, ca asemenea lui sĕ trăim, sĕ muncim, sĕ jertfim, folos obștei sĕ aducem!

Ear' Tu, Dómne din ceriul sfânt, nu lăsa rugina descurajării sĕ se așeze pe sufletele nóstre, întărește-ne, inimă curată zidește în noi, ca astfel sĕ ne putem înălța spre ideale căci numai avênd și închinându-se la idealuri, un popor ca și un individ, se póte ridica din nămolul miseriilor vieții de tóte zilele spre a rîvní cătră lucruri înalte și înălțătóre

---

Din dietă. Ședința de Mercuri a decurs mai liniștit. După unele propuneri de modificări în procesul verbal al ședinței premergĕtóre, cu cari s'a învoit și ministrul-president Tisza, și după raportul comisiei de imunitate despre cereri întrate la dietă pentru suspendarea imunității unor deputați spre a puté fi urmăriți judecătorește (întrĕ ei și Ugron, în causa falimentului băncii secuești), — a urmat continuarea desbaterii asupra projectului despre contingentul de recruți.

Au vorbit la el kossuthistul Kubik Béla și apponyistul conte Teodor Battyányi.

Bate la ochi, că de-și ambii au reprobat obstrucția, totuși au ținut, ca prin vorbirile lor sĕ împedece încă cu o zi încheerea desbaterii. Din acest fapt unii deduc, că apponyistii, eșiți din partidul liberal, prin discursuri contra obstrucției voesc sĕ ajute obstrucției.

De altcum, obstrucționisti declarați numai 20 mai sunt: 12 din partidul liberal și cei 8 ugronisti.

Ședința s'a terminat la 3 ore după amiazi.

Presiune asupra obstrucției. Conform unui ordin al ministrului de honvezi, dat zilele acestea, *pe ziua de 1 Ianuarie au sĕ se presinte la arme toți reservistii* din reserva suplinitóre (Ersatzreserve) a tuturor regimentelor ungare, spre a suplini contingentul de recruți, care din causa obstrucției nu s'a putut vota și astfel nici asentările de lipsă nu s'au putut face.

In cercurile politice se crede că în urma acestui ordin își vor trage séma și cei 20 obstrucționisti, câți mai sunt în dietă, și vor lăsa sĕ fie votat projectul despre contingentul de recruți încă înainte de sĕrbătorile crăciunului. Altcum va rĕmâné pe ei rĕspunderea, că mii și mii de tați de familie vor trebuí sĕ-și lase fără sprijin și susținĕtor familiile lor în timp de érnă.

Vacanțele dietei. Conform programului de până acum dieta va lua mâne vacanțe, până în 20 Decembre, cădĕnd pe acest timp ședințele delegațiunilor. In 21 Decembre 'și va reîncepe ședințele, cari însĕ vor dura numai 2—3 zile, începêndu-se apoi vacanțele de crăciun, cari vor dura până în 28 Decembre.

Un nou „kulturegylet“ magiar.

Sub titlul „Délvidéki magyar kulturegylet“ s'a constituit Marți (8 Decembre n.) în Seghedin o nouă reuniune pentru propagarea limbii și culturii magiare în straturile poporațiunii din raionul acestui nou „kulturegylet“ luând parte la adunarea de constituire mulțime de public, întrĕ cari fórte mulți fruntași ai vieții politice și sociale magiare: episcopi, magnați, deputați dietali, etc.

President al nouei reuniuni de — propagare a culturii magiare a fost ales fișpanul Rónay Jenő, ear' presidenți de onóre: contele Apponyi Albert, episcopul Dessewffy Sándor (Timișóra), Dr. Császka György, archiepiscopul de la Kalocsa, episcopii titulari Németh József și Dr. Várady Árpád, fișpanii tuturor comitatelor pe al căror teritoriu se estinde activitătea reuniunii, cum și alți fruntași.

Intrĕ oratori la acéstă constituire a fost și contele *Apponyi*, care întrĕ altele a zis și următórele: „.... Nu voim sĕ împedecăm pe nimeni, de a ne fi concetățean de cutare ori cutare limbă; voim însĕ, nu numai în interesul unității nóstre naționale, ci mai ales și mai nemijlocit în interesul acelor concetățeni ai nostri voim sĕ deschidem calea, ca și prin cultură sĕ se contopéscă cu noi în conștiința unității naționale magiare“.

Ear' la alt loc a zis că: „.... Prin înființarea kulturegyletului sudungar e în-

---

FOIȘORĂ

Șovinismul confesional în istoriografia românéscă-ardeléná.

— Studiu critic. —

(Urmare).

Pe lângă aceste mai știe apoi atât despre Circa, cât și despre Nagyszegy, că ambii ar fi furat niscai cărți. Și acésta ni-o spune pe basa documentelor din colecția lui Nilles, dar' cu reserva cuvenită, ce e drept. Căci spre acesti doi ómeni avem din partea calvinilor Cserei[1] și Bethlen[2] informații și aprețieri fórte favorabile și avem iarăși acte oficiale desonestătóre. Și unele și altele sunt însĕ tendențióse. Cele dintâiu, fiind că calvinii spriginiau acțiunile antiunioniste, cestelalte fiind-că tocmai atunci erau în toiul lor scornirile de calumníi și intentarea de procese în deosebi calvinilor mai de rang sub pretexte de *lesa maiestate*, tuturor cari nu voiau sĕ se dee popistași sau cel puțin — *uniți*. Deci un istoric drept cumpănitor nu va puté lua — și nici nu-i este iertat sĕ iee drept bani buni tóte calumniile și tóte calificativele, cu cari gratifică aceste acte oficiale pe toți cari au stăruit pe lângă legea lor strămoșéscă, dar' mai ales pe cei-ce avură curajul a se espune primejdiei pentru susținerea ei.

* * *

Nu așa purcede însĕ urmașul lui Barițiu, dnul *Augustin Bunea din Blaj*, în ale cărui scrieri istorice acéstă regretabilă scădere a istoriografiei nóstre: *șovinismul confesional* și-a ajuns culmea în tocmai cum și-o ajunsese șovinismul național la locul citat din istoria lui P. Maior. Pe basa actelor oficiale, pe cari D-sa, așa se vede, puțin le cerne și alege, ne povestește despre *pseudo-episcopul* și *perfidul vlădică* Ioan de Cafa, despre Marcu de la Feleac (1500) și fiul seu adoptiv Petru Danciu, cari erau pur și simplu *niște sarlatani*, etc. Dar' apoi în vremile de după unire, ací se îngróșe gluma. Numele nici unuia dintrĕ ortodoxii fruntași ori dintrĕ nenorociții preoți, cari au avut un rol în acele vremi de restriște, nu-l póte amintí fără-ca sĕ nu-l însoțéscă de o mulțime de epitete (complimente negative) ca: *viclén*, *înșelător*, *mincinos*, *impostor*, *prefăcut*, *fățarnic*, *falsar* .... etc. etc.

Din astfel de adiective „drăguțe“ e compus tesaurul lexical calificativ al dlui Bunea. Scrierile sale bâjbăe de măestósele și destul de lungile titulaturi ale acestor mișei ortodoxi. Dacă le-ar folosí numai o singură dată, relatând în mod critic despre cuprinsul cutărui act oficial, nu am avé nimic împotrivă. Dar' ne mirăm, că un om de știință se póte dimite a-și apropia acest ton de sicofanți, aceste vorbe de vrajbă și de ocară, pe cari numai pornirile pătimașe și dușmănești ale acelor timpuri le-a putut încremení pe hârtie. Dar' sĕ nu uităm, că dl Bunea de altfel are dreptul sĕ foloséscă ori-când aceste calificative fiind că *așa spune la archivul din Blaș* .... Și se vede, că suntem încă tot pe la anul 900 după Christos și la *800 înainte de Sfînta Unire*, când ori-ce trecea de un adevĕr sfînt, dacă se putea confirma barem prin un singur cuvințel scos din scrierile lui *Aristotel*. Azi acele scrieri, cari erau într'adevĕr produsul unor îndelungi frământări și al unui sincer, ba chiar fanatic entusiasm pentru descoperirea adevĕrului, în casul dlui Bunea sunt înlocuite prin fărmiturile de hârtíi vechi așezate în archivul din Blaj și prin actele oficiale, al căror tenor față de Români a fost totdeuna *viclenia*, *lăcomia*, *fățărnicia și minciuna* (ca sĕ folosim și noi espresiile predilecte dlui Bunea) ...

Tóte acțiunile pe cari ortodoxii le-au intreprins pentru conservarea legii strămoșești și a bisericei lor — singură ocrotitóre, unicul paladiu al naționalității române din acéstă țéră, și pe acele timpuri ca și azi — tóte aceste acțiuni sunt considerate din partea dlui Bunea „ca agitațiuni subversive, ca sgomotóse și scandalóse demonstrații contra unirii“.

Ear' inițiatorii lor? *Șofronie?* Un *viclén*, *înșelător*, *mincinos*, *impostor*, *tîlhar!*[1]

Popa Ion din Aciliu? Iarăși un *viclén*, *prefăcut și fățarnic falsar!*

Visarion? Un faimos impostor .... cu o viclenie próstă și cu o lasitate și fățărnicie grețósă! Da, de sigur, pentru-că așa scrie la cărțile lui Aristotel, adecă pardon, la archivul din Blaj și la hârtiile oficiale din colecția *Wallachische Union!*

---

[1] La *Cserei* l. c. p. 290.

[2] *Bethlen Miklós önéletirása* vol. II, p. 208.

[1] Ca sĕ fim preciși, trebue sĕ spunem, că epitetul din urmă nici dl Bunea nu 'l dă lui Șofronie de-adreptul, ci prin intermediarea vlădicului Grigorie Maior, care așa s'ar fi rostit într'un rînd, că Ș. a făcut mari *tîlhării* ... Dar' Grigorie Maior nu se putea rostí altfel!

cheiată deja întréga zală, care cuprinde în sine regiunile locuite de naţionalităţi ale ţerii“.

De sine înţeles, că tóte ziarele magiare salută cu bucurie constituirea acestui nou „kulturegylet“. „Egyetértés“ — de pildă — în primarticolul numĕrului de alaltăeri scrie următórele:

„... Nu ne frânge deci acel aspra cuvênt, care ni-s'a strigat de la Chlopy, şi zadarnice sunt ameninţările puterii austriace, că nu va fi aici nici-odată armată magiară. Căci da, va fi şi trebue sĕ fie, în nisuinţele nóstre pentru căştigarea ei ne întăreşte sufletul voinţa firmă şi lupta-vom cu arme acomodate nouĕ până când din idealele nóstre realisase-va şi acesta.

Trebue sĕ se realiseze, în butul a ori-ce opunere. Şi dacă faţă cu volnicia brută magiarimea nu are acum modru de a-şi realisa deplin dorinţa justă şi onorabilă, trebue sĕ-şi căştige încredere şi spreranţă din propriele forţe, trebue sĕ useze de propriele isvórĕ de forţă, pentru-ca din acelea şi prin acelea sĕ pótă crea bastiónele independenţei sale. Trebue sĕ transformăm în magiari tóte celea şi pe toţi în acésta ţéră, şi când magiari vom fi toţi şi în tóte, nici armata nu va puté fi eschisă de la dreptul triumfător al limbii magiare.

Acest cuget şi acésta conştiinţă încuragiatóre ne încăldeşte azi, când putem vestí cu patriotică bucurie, că s'a consolidat un nou castru de luptători pentru idealele magiarismului: s'a constituit în Seghedin reuniunea culturală sudungară („Délvidéki Közmivelődési Egyesület“). Entusiastii apostoli ai culturii au făcut sĕ fie complet inelul acela, prin care magiarimea genuină se icueşte printrĕ naţionalităţi şi prin acésta au lucrat în interesul scopului nostru comun, în serviciul datorinţei nóstre comune“.

In cele următóre articolul cere, ca guvernul sĕ dee acestor reuniuni „culturale“ tot spriginul.

De la conferenţele preoţeşti.

(Conferenţa din tractul Bistriţei).

Borgo-Suseni, 2/15 Novembre.

Inainte de a întra în descrierea celor petrecute în conferenţa preoţéscă, pentru-ca on. public cetitoriu sé aibă cunoştinţă şi despre unele întêmplări mai momentuóse de pe la noi, fie-mi permis a premite raportului meu următórele:

In 31 Octobre c. s'a ţinut congregaţia de tómnă ordinară a comitatului nostru. Au fost de pertractat 182 obiecte. Pentru noi Românii încă au fost obiecte de interes; aşa la parochia Borgo-Rus s'a aprobat conclusul representanţei comunale, prin care s'a votat din venitul pădurilor comunale un ajutoriu de 30,000 cor. în scopul edificării bisericei de acolo; — s'au aprobat conclusele prin cari s'au cumpĕrat păşuni în mai multe comune — etc.

O vie discusiune s'a încins la conclusul comunelor săseşti Uifalĕu şi Dumitriţa, prin cari nu s'a votat filiilor româneşti de acolo ajutórele cerute de ele. Filiile au recurat conclusele şi astfel causa a venit la congregaţie. Comisiunea permanentă a propus sĕ se dee acelea ajutóre în sensul legii din anul 1868. Decanul săsesc Csalner a propus sĕ nu se dee. Prof. G. Pletos, prin o vorbire remarcabilă sprijineşte propunerea comisiunii permanente. Punêndu-se propunerile la vot, s'a primit propunerea decanului Csalner, cu o maioritate de 4 voturi.

Intrĕ altele s'a hotărît şi întroducerea telefonului în tóte centrele notariatelor din comitat.

S'au ales membrii în diferite comisiuni. In comisiunea administrativă s'au ales următorii Români: Gerasim Domide, potopop, Dr. D. Ciuta, Dr. G. Tripon şi Dr. V. Pahone advocaţi; în comisiunea permanentă s'au ales: preoţii: G. Domide protopop, Ciril Deac vicar, Ion Dologa, preot în Borgo-Tiha şi Eliseu I. Dan, preot în Borgo-Suseni, şi advocaţii: Dr. D. Ciuta, Dr. G. Tripon, Dr. D. Longin şi Dr. V. Onişor.

Vice-comitele nostru G. Knales a fost ales deputat dietal; verificat fiind, postul de vicemite a devenit vacant. Pentru noi Românii ar fi mai bine, dacă de vice-comite s'ar alege actualul protonotar Takács Károly, ear' de protonotar actualul prim vice-notar Dr. Leon Scridon, cari sunt cunoscuţi ca cei mai destoinici şi drepţi amploiaţi în centrul comitatului nostru. Cred că Românii se vor şi grupa pe lângă acestia doi. Peste tot constat cu bucurie că ţinuta membrilor români în congregaţia nóstră este plină de demnitate naţională.

*

In luna Octobre a rĕposat veteranul paroch, preot distins Teodor Vrăşmaş din Borgo-Prund, în etate de 67 ani, după ce a servit la altarul Domnului ani 46. — Om, de-şi cu puţină carte, a ştiut totuşi sĕ-şi căştige respectul şi stima contemporanilor sei şi sĕ jóce o rolă, care astăzi ómeni cu cualificaţiune superióră nu o ştiu şi nu o pot purta. Biserica pompósă şi şcóla modern întocmită, sunt dovedi neperitóre despre activitatea lui. Un şir lung de ani a fost membru în adunarea fostului district al Năsĕudului, al comitetului fondurilor grăniţereşti, în congregaţia comitatensă, cum şi în alte corporaţiuni. Ori unde a fost pus, a representat cu demnitate interesele poporului românesc. Doresc parochiei Borgo-Prund sĕ-şi caştige şi alégă un următor vrednic al acestui preot, ear' factorii competenţi vor binemerita de la biserică şi ném, dacă vor stărui şi lucra, ca acolo sĕ se alégă paroch un om destoinic, cu praxă şi esperienţă pe tóte terenele vieţii publice; mai ales că comuna Borgo-Prund este centrul comunelor din frumósa Vale a Bârgăului, şi una dintrĕ cele mai însemnate în comitatul nostru.

*

Acum îmi iau voe a descrie ceva mai pe larg şedinţele conferenţei nóstre preoţeşti, ţinută la 31 Octobre v. a. c. în cetatea Bistriţa.

A participat întréga preoţime tractuală, afară de 3, împiedecaţi prin afaceri oficióse în parochii.

Serviciul divin a fost oficiat de parochul local.

Cam cătră 9 ore s'a întrunit preoţimea în casa de rugăciune, unde mai întâiu s'a celebrat parastasul pentru archiereii Andreiu şi Miron, mecenaţii Gozsdu şi Andronic, şi pentru preoţii din tract rĕposaţi în anul curent: Vrăşmăş din Borgo-Prund şi Popovici din Buduş, — de cătră protopopul S. Monda, profesorul protopop G. Pletos şi parochul Eliseu I. Dan.

După acésta profesorul Grigore Pletos, protopop onorar, ţine o cuvêntare ocasională fórte frumósă, cu motto din textul evangeliei din acea zi: „Cel-ce nu e cu mine împotriva mea este, şi cel-ce nu adună cu mine, risipeşte“. ev. Luca XI. 23, — sbiciuind în un mod fórte elocuent şi magistral indiferentismul religios şi naţional.

Apoi după invocarea duhului st. protopresbiterul deschide conferenţa, carea 'şi alege notari pe El. I. Dan şi Const. Flămând, ear' pentru autenticarea protocolului pe Vasilie Bălan, Alexandru Popoviciu şi Mihail Paşcu.

A urmat apoi discusiune asupra predicei ocasionale. Conferenţa constată că aceea a fost pe deplin succésă şi hotăreşte, ca sĕ rĕmână în analele conferenţei şi sĕ se dee publicităţii, fiind fórte instructivă.

Tema: „Cari sunt scăderile cele mai înrădăcinate în popor, şi ce mijlóce s'ar puté aplica mai cu efect la delăturarea lor;“ — a fost lucrată de parochul Mihail Paşcu. După cetire se încinge o discusiune fórte vie asupra ei. G. Pletos arată că tema nu e destul de sistematic lucrată; ceea-ce póte că vine parte din scurţimea timpului, parte că şi tema nu este destul de precisă, fiind-că nu se cere în ea sĕ se arete şi causele din cari provin acelea scăderi. Cere, ca preotul sĕ fie esemplu în tóte privinţele.

E. I Dan constată în general că e greu a afla mijlócele pentru combaterea acelor scăderi fără a şti causele lor. Arată cât de greu e sĕ stîrpim patima beţiei şi altele din mijlocul poporului.

La tot casul preotul e dator a combate atât beţia, cât şi alte viţii, arĕtând pagubele enorme ce se nasc din acestea.

Lucrarea neraţională a pămêntului, şi ne îmbrăţişarea măestriilor, nu se pot lua ca scăderi generale, deóre-ce este constatat şi vedem cu ochii cum ţeranii nostri mai cu stare lucră destul de raţional pămêntul şi cum se lăţesc măestriile în poporul nostru, mai ales de când se împart ajutóre din diferite fundaţiuni.

Cu tóte acestea preotul va arăta la ori-ce ocasiune folósele practice ce resultă din lucrarea raţională a pămêntului, din prăsirea vitelor de soiu mai ales, cum şi modul uşor de traiu, ce şi-'l póte căştiga cineva pe calea măestriilor.

Disertantul arată că şedĕtorile încă sunt causa la multe scăderi şi la demoralisare, şi este de părere că acelea sĕ se casseze. Dan susţine, din contră, că adecă şedĕtorile regulate şi conduse de preot şi fruntaşii satului ar avé cea mai educativă şi instructivă influinţă asupra tinerimei; şi aşa fiind, acelea sĕ nu se casseze, ci sĕ se organiseze sub inspecţiunea preotului şi a învĕţătoriului.

S'a discutat mult asupra acestei teme şi conferenţa în fine recércă pe autor, ca până la conferenţa venitóre sĕ o elaboreze din nou, arătând causele scăderilor şi mijlócele de combatere în mod sistematic şi logic.

Asupra planului cronologic al agendelor anuale ale oficiului parochial, lucrat de preotul Alexandru Popoviciu, încă s'a încins discuţiune vie, şi în fine conferenţa declară de superflu atare plan, după-ce fie-care preot trebue sĕ ştie dispoşiţiunile legilor nóstre bisericeşti şi dator este sĕ se conformeze întru tóte acelora şi sĕ şi împlinéscă cu esactitate datorinţele impuse prin statutul organic, prin regulamentele, instrucţiunile şi ordinaţiunile esistente.

Statutul „Reuniunii de ajutorare a preoţilor şi învĕţătorilor români gr. ort. din archidiecesă“ a fost censurat de preotul Eliseu I. Dan.

Acesta constată că conferenţa nóstră preoţéscă de ani de zile se ocupă cu ideia înfiinţării unei reuniuni de înmormêntare a preoţimei nóstre tractuale, şi că a elaborat şi nişte statute, cari însĕ ar trebuí sĕ se ţină în suspens, întrând la ordinea zilei ideia unei Reuniuni de ajutorare a preoţilor şi învĕţătorilor din întréga archidiecesă.

Constată că ideia înfiinţării unei reuniuni de acest feliu este atât de sublimă, în cât nu sufere nici o combatere; numai cât modalitatea de a se pune şi în viéţă, nu este destul de practică, şi este abia realisabilă.

Fiind vorba de ajutorarea familiilor preoţilor şi învĕţătorilor deficienţi, nu e destul, ca numai acela sĕ se facă membru care voeşte; ci fie-care trebue sĕ se inscrie şi sĕ fie membru, căci numai aşa ar avé ajutorarea acésta un scop practic; deóre-ce nu este tot una a ajutora o familie de preot ori învĕţătoriu cu 100 cor. ori cu 2000 cor.

Apoi incassarea taxelor în forma carea ni-se presintă în statute, este fórte greóie, ba aprópe imposibilă, mai ales de la învĕţătoriu i — căci cum s'ar puté incassa 50—60 cor. anual de la un învĕţătoriu al cărui salariu anual în bani gata, póte nu face mai mult de cât 100 cor.?

Din motivele acestea propune, ca conferenţa sĕ nu adereze la statutul amintit, ci sĕ hotărască în principiu înfiinţarea unei „Reuniuni de înmormêntare şi ajutorare a tuturor preoţilor români ortod. din archidiecesa Transilvaniei“, şi sĕ apeleze la tóte conferenţele preoţeşti, ca şi ele sĕ adereze la acésta hotărîre.

Infiinţarea s'ar puté realisa mai uşor prin o conferenţă generală preoţéscă. In privinţa acésta are o propunere specială, pe carea o va face tot în conferenţa de acum.

Conferenţa primeşte vederile şi propunerile preotului Dan.

Elaborarea projectului de regulament pentru înfiinţarea de fonduri bis., reuniuni, etc. a fost concredută preotului Vasilie Bălan.

Operatul se declară succes, ear' projectele de regulament pentru înfiinţarea de fonduri bisericeşti, pentru înfrumseţarea

---

Dar' la Petru Bod în „*Brevis Valachorum Transilvaniam incolentium historia*“ cum scrie? Căci dl Bunea a utilisat şi scrierea acésta, dar' a estras din ea cu totul alte lucruri (şi ací se vede în mod mai pregnant unilateralitatea, am puté zice rĕutatea şi pisma dlui Bunea!) de cât de pildă *gr. Teleki Domokos*[1], care pe basa aceloraşi date, aflătóre la Petru Bod, ne zugrăveşte în chipul următoriu caracterul lui *Visarion*: „A Bánságon át egy görög zarándok érkezett az országba, ki tekintélyes külseje, egyszerű, mértékletes életmódja, okos magaviselete, az övéit jóval túlhaladó müvelt tapasztaltsága, nem különben, mint a görög egyházhoz szigorúan ragaszkodó ihletettsége által egészen arra látszék hivatva, hogy a meggyőződésében inkább megzavart, mint felvilágosított oláhságot, előbbi hitéhez vezesse vissza. A jövevény, *a nélkül, hogy más vallások ellen indulatos szónoklatokra fakadott volna*, élénken fejtegeté a helyzetet, melybe az oláh nép a latin egyházhoz átállása következtében jutott. *Társalgásában okos óvatosságot követett*, ajándékot senkitől sem fogada el, de ő osztott mérsékelt alamizsnát a szegényeknek. ... Utjában, a merre ment, százanként ezrenként tódult hozzá az oláhság, állitván, hogy *papjai által reászedetett* s kijelentvén, hogy az átváltoztatott isteni tiszteletben részt venni nem kiván. A zarándok hire terjedésével a békétlenség és háborgás is nevekedett; csudatételeket beszéltek róla s az óláhság általában szent czimen ismeré őt, kinek egyszerű neve *Bessarionis* volt“.

Câtă deosebire întrĕ aceste douĕ feluri de caracterisare! Care sĕ fie cea adevĕrată? Nici una, nici alta. Suntem departe de a crede tot ce spune Bod şi pe basa relatării acestuia — gr. Teleki, fiind-că cunóştem punctul, din care mânecase Petru Bod la scrierea scurtei sale istorii despre Românii ardeleni. El era calvin ca şi Cserei ca şi Bethlen şi deci vrăşmaş al unirii. E natural, că prin scrisul lui a părtinit pe cei ce se împotriviau unirii.

Dar' cu atât mai puţin îl vom crede pe dl Bunea, ori câte sute de acte oficiale ni-ar mai aduce încă în sprijinul bârfitórelor DSale *apreţieri*. Pentru-că ştim hotărît, că acele acte sunt cel puţin tot atât de unilaterale şi părtinitóre unirii, dacă nu încă în mĕsură mai mare, de cum fuseseră cei 3 scriitori calvini amintiţi, vrăşmaşi ai acesteia. Nu, la nici un cas nu vom da credĕmênt dlui Bunea, fiind-că ştim, cât e de înverşunat împotriva neuniţilor şi cât de mult e stăpânită judecata DSale de şovinismul confesional, care 'l împiedecă de a vedé clar şi 'l îndémnă mai curênd sĕ pună lumina sub obroc, de cât sĕ ne presinte trecutul în întréga lui nuditate, într'o desfăşurare adevĕrată, faptică, ori cel puţin istoriceşte verosimilă.

Cât de mult sufer monografiile istorice ale dlui Bunea de acest defect, póte observa ori-cine, care îşi va lua ostenéla sĕ le cetéscă (căci de fapt merită sĕ fie cetite!). Şi pentru-ca sĕ observi acest lucru, nici nu e de lipsă sĕ fi Român şi sĕ ştii că dl Bunea îşi are domiciliul în Blaj.

A observat acésta şi recensentul magiar al amintitelor monografii, un anumit *Görög Ferencz*, care timbrézā în modul următoriu acéstă calitate a scrierilor dlui Bunea: „Elfogult mindenkivel szemben, a ki az egyesült egyház ellen állást foglalt vagy nem annak érdekei szerint cselekedett, s ilyenkor nem kimél senkit, akár lutheránus szász, akár református magyar, akár nem egyesült oláh legyen. Pedig a történetirónak nagyon *óvatosnak kell lenni mind az adatok megválasztásában, mind azok csoportositásában*, mert nem lehet az a czélja, hogy a vallásfelekezetek között türelmetlenséget szitsa“.[1]

Din cele aduse până ací s'a putut vedé, cât de deochiat e şovinismul confesional în scrierile dlui Bunea. Numai acestei împrejurări îi putem atribuí, că dînsul vorbeşte de o „neunire“,[2] care s'a propagat cu minciuna, cu forţa şi cu acte de violenţă. Dar' ştie tótă lumea, că în sinul poporului român neunirea nu trebuia propagată, deóre-ce ea a esistat de când esistă Românul pe acest pămênt. Dl Bunea a greşit probabil cuvêntul; trebuia póte sĕ scrie „unire“ în loc de „neunire“?

O, nu! Ne am înşela amarnic, dacă am presupune aşa ceva. Dl Bunea sĕ greşéscă? Nu se póte. Alta e esplicarea. E la mijloc un chiţibuş, căci mai bine nu i-am puté zice.

(Va nrma).

---

[1] Gr. Teleki Domokos: *A két kaluger*. Budapesti Szemle 1863.

[1] Görög Ferencz în *Századok*, Anul XXXII, p. 656.

[2] Cu tot dreptul observă la acéstă neunire gr. Teleki: „(csellel és minden jog mellőzésével) a szakadás vádját a nem egyesültekre ruházták“ l. c.

bisericei, şi pentru înfiinţarea de coruri bisericeşti, se predau unei comisiuni carea sě le censureze şi sě raporteze asupra lor la conferenţa viitóre.

Cu acésta s'ar fi pertractat tóte objectele puse în program.

Inainte de închiderea conferenţei preotul Eliseu I. Dan anunţă că are mai multe propuneri singuratice, pe cari le face în următórele:

1. Avênd în vedere că sunt multe chestiuni şi afaceri de interes general, cari nu se pot pune în viéţă de singuraticele conferenţe preoţeşti, cum este şi înfiinţarea Reuniunei de înmormêntare şi ajutorare a tuturor preoţilor români gr.-or. din archidiecesă, etc., avênd în vedere că nici legătura între preoţimea nóstră nu este aşa de strînsă, cum ar trebuí sě fie, pentru-ca influinţa ei asupra desvoltării şi înaintării bisericei şi némului nostru sě fie cât se póte de binefăcětóre: *propune* sě se decreteze înfiinţarea şi întroducerea de conferenţe generale preoţeşti, cari ar fi a se compune din câte 2—3 cei mai abili preoţi din fie-care protopopiat; cari apoi sě se întrunéscă în tot anul odată în jumětatea a II a lunei lui Februarie în Sibiiu, unde sub presidiul Esc. Sale Domnului archiepiscop, ori al unui delegat sě discute obiectele puse spre desbatere.

Celelalte conferenţe preoţeşti sě fie rugate a adera la acésta hotărîre, şi pe urmă sě se facă paşii de lipsă la Inaltpreasfinţia Sa pentru punerea în viéţă a acestor idei.

Conferenţa primeşte cu unanimitate acésta propunere şi hotăreşte a se urma întocmai.

2. Simţindu-se trebuinţa neapărată a unei reviste curat teologice pentru preoţimea nóstră, din mai multe puncte de vedere, — propune, ca conferenţa sě 'şi esprime dorinţa, ca la *„Telegraful român“* sě se redacteze ca supliment sěptěmânal o revistă teologică.

Conferenţa primeşte.

Arată mai departe şi dovedeşte că statul pentru pensionarea preoţilor în multe puncte este îngreunător faţă de preoţi, este deci de părere sě se céră schimbarea lui în acelea puncte.

Conferenţa însărcinéză pe propunětor a vení în privinţa acésta cu un raport detaiat la sinodul protopopesc proxim.

După-ce părintele Dan a mai făcut şi alte propuneri, cari au avut mai mult interes local, sě hotăreşte, ca conferenţa viitóre sě se ţină în Borgo-Prund.

Cu acestea s'a încheiat conferenţa, carea cred că a fost atât de démnă şi bogată în activitatea sa.

Rap.

NOUTĂŢI

Personal. Escelenţa Sa Inaltpreasfinţitul Domn Archiepiscop şi Metropolit al nostru *Ioan Metianu*, dimpreună cu Preasfinţia Sa Dl Episcop al Aradului *Ioan Papp* petrecênd zilele acestea în Budapesta, Marţia trecută au făcut visită dlor miniştri Tisza István şi Berzeviczy Albert, cum şi celorlalţi membri ai ministeriului ţerii.

Cu trenul de Joi séra Escelenţa Sa Domnul Archiepiscop şi Metropolit s'a re'ntors la Sibiiu.

*

Concertul reuniunii de musică. După cum am anunţat în numěrul trecut al ziariului nostru, reuniunea română de musică din Sibiiu va da Marţi în 2/15 Decembre a. c. în sala de la Geselischatshaus un concert cu următoriul program:

1. Ouvertura operei „Rienzi“ (musica mil.) R. Wagner.

2. *a)* Ave Maria, cor mixt a capella de I. Avradelt, *b)* Colindă, cor mixt de P. Tschaikowski.

3. Zeiţa firei (Dornröslein) arie pt. alt (D-şóra E. Cunţan) cu acomp. de pian: G. Rebling.

4. Două piese pentru pian (dl Schäffer), *a*) Baladă, *b)* Aminturi din timpuri trecute: J. Schäffer.

5. *a*) Inzădar alerg pămêntul, cor bărb de G. Dima, *b)* Mama, cor bărb.: de H. Kirchner.

6. Paraphrasă de concert asupra op. „Rigoletto“ de Verdi, solo de pian (Schäffer): F. Liszt.

7. Rěsunetul de la Crişana, cor mixt cu solo (dna Triteanu): I. Vidu.

8. Partea I. din Simfonia H-moll, de F. Schubert (musica militară).

9. Stefan cel mare, baladă pt. cor mixt cu solo de alt (dşóra Cunţan), solo de bass (dl Isaia Popa) şi acompaniament de orchestră (militar) (*prelucrare nouă*) de G. Dima.

Inceputul va fi séra la orele 7$^1/_2$.

La concertul acesta au întrare atât membrii reuniunii, cât şi nemembri.

Preţurile pentru nemembri sunt: loc de şedut 2 cor., loc de stat 1 corónă, studenţi 40 fil. Locurile de stat se vênd numai séra la cassă.

Biletele se estradau în ziua concertului de la orele 11—1 în sala de la Musikverein (Kleine Erde Nr. 1) şi séra la cassă.

Prenotările pentru cele 2 şiruri prime se pot face Duminecă în 30 Novembre (13 Decembre) a. c. în localităţile casinei române din loc de la orele 2—3 după amiazi. Preţul prenotărei este 40 fileri.

Membrii reuniunii solvesc numai preţul de prenotare.

*

Societatea de lectură „Andreiu Şaguna“, a elevilor institutului pedagogic-teologic al archidiecesei nóstre, invită la *şedinţa publică* ce o va ţiné mâne Sâmbătă (29 Novembre v.) în memoria Marelui Archiereu Andreiu, în sala cea mare a „Seminariului Andreian“, cu umătoriul program: 1. Deschiderea şedinţei prin presidentul societăţii. 2. *a)* „Te chem, o nópte, vin'!“ de *** *b)* „Imnul unirii“, melodie de C. Porumbescu, armonisat pentru cor de bărbaţi de T. Popovici, cântate de corul societăţii. 3. „Cuvênt ocasional“, rostit de Aurel Oancea, cl. c. III lea. 4. *a)* „Cântecul ciobanului“, mică fantasie românéscă pentru flaut cu acompaniare de pian, cântat de Victor Murěşan, cl. c. II lea. *b)* „Baladă“, pentru violină cu acompaniare de pian, de C. Porumbescu, cântată de Octavian Murěşan, cl. c. III-lea. 5. „Dama cu Camelii“, poesie de H. Lecca, declamată de Tit Morariu, cl. c. I-iu. 6. „Ouvertura din Craiu nou“, de C. Porumbescu, (orchestra societăţii). 7 „Ştiinţa şi credinţa“, disertaţiune de Ilie Belcuţă, cl. c. III. 8. „Mănăstirea Putna“, baladă de Bolintineanu, musică de I. Vorobchievici, cântată de corul societăţii. 9. „Nunta în codru“, poesie de G. Coşbuc, declamată de Filon Flucuş, ped. c. I-iu. 10. Poutpouriu românesc“ de ***, (orchestra societăţii). Inceputul la 7 ore séra. Intrarea prin strada „Hundsrücken“. Marinimósele oferte se vor cuita în ziare.

*

Rectificare. Domnul *Ioan Papiu*, protopresbiter gr. or. în Sibiiu şi membru ordinar al comitetului central al Asociaţiunii, a contribuit pentru Museul istoric şi etnografic al Românilor din patrie suma de 100 cor. — şi nu 50 cor. cum din greşélă publicaserăm; ceea-ce prin acésta rectificăm. — *Sibiiu*, în 10 Decembre 1903. *Biroul Asociaţiunii.*

*

Şedinţa festivă a societăţii „Petru Maior“, ce se va ţiné poimâne în Budapesta, va avé următoriul program: 1. Deschiderea şedinţei de către presidentul societăţii. 2. Wagner: Ouvertura operei Lohengrin, (orchestra societăţii). 3. Mama la poeţii nostri, disertaţiune de Horia Petra-Petrescu, stud. în filosofie. 4. Beriot: Fantasie, solo de violină, (Leo Bohăţiel, stud. techn., acompaniat la pian de Aurel Jorga, stud. în med.). 5. Din copilărie, schiţă de Anton Domide, stud. la ped. sup. 6. Mozart: Sonata I, solo de cello (Virgil Muntean, stud. în med.). 7. Ivanovici: Suvenir de Moseva, vals, (orchestra societăţii). — După producţiune cină comună à la carte.

*

Daruri de Crăciun — săracilor nostri. La listele despărţĕmêntului femeesc întregitor al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, cari circulă în scopul adunării de bani, vestminte, alimente, ce se vor împărţí în ajunul Naşterii Domnului între săracii nostri, au binevoit a mai dăruí: Elena Buian, 5 coróne; Paraschiva Miclea, Toma Banea, câte 2 cor.; George Nicola, Ana Moldovan, Maria Stângaciu, Eva P. Moise, Eva Dordea, Ana Montsch, Eva Cătărambă, fie-care câte 1 corónă; Maria Weber, Paraschiva Solomon, Elena Joandrea, câte 60 fileri; Paraschiva Moldovan, 50 fileri; Elena Hihn, Faraschiva Avrijan, Maria Lazăr, Maria Dumitru, Vasilie Chirca, Vasilie Dănilă, Eva Gangolia, Aranyosi János, Maria Moldovan, fie care câte 40 fileri; Gligor Turcu, Nicolae Drăgan, câte 30 fileri; Iacob Marchiş, George Miclea, Eva Joandrea, Maria Joandrea, Achim Sângătean, I. Ballu, Maria Joandrea, Ana Negrătin, M. Petrovsky, A. Doll Aglio, Ogrean Imre, Hermina Nemeş, câte 20 fileri; Elisaveta Bogorin, Paraschiva Nonu, Margalina Cândea, P. Besta, Ana Barbu, Maria Avrijan, Ioan Chidu, Ioan Moldovan, Paraschiva Sădean, câte 10 fileri. — Pe când comitetul despărţĕmêntului aduce cele mai sincere ale sale mulţămite pentru aceste daruri, îndrăsneşte totodată a vestí, că primeşte spre împărţire ori-ce soiu de vestminte (haine, albituri, ghete, pălării, paltóne etc.) vechi, cari se vor repara şi se vor împărţí. Darurile benevole sě se trimită la adresa „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“.

*

† Herbert Spencer, marele filosof englez, a rěposat Marţi diminéţa în Londra, în etate de 83 ani. Spencer a creat în filosofie un sistem nou: *evoluţionismul*, pe care şi-l'a validitat în tóte operile sale, cari sunt sumedenie. Spencer s'a născut în Derby la 1820. La început se dedicase carierei de ingineriu, mai târḑiu s'a făcut gazetariu, colaborând la multe reviste engleze fruntaşe. Ca gazetariu a început sě se ocupe cu filosofia, pe care teren şi-a eluptat posiţie de fruntaş între fruntaşi.

*

Magnaţi noi. Zilele trecute M. Sa a numit membri în casa magnaţilor pe Dr. *Beöthy Zsolt*, profesor la facultatea filosofică a universităţii din Budapesta şi unul dintrě cei mai fruntaşi literaţi magiari. Al doilea magnat e evreul Hatvany-Deutsch Sándor, mare proprietariu de moşii şi fabrice.

*

Conveniri sociale în Blaj. La iniciativa reuniunii femeilor române din Blaj s'a început Duminecă seria convenirilor sociale, cari se vor ţiné în fie-care Duminecă séra în localul casinei.

*

Şesezeci de ani — dascăl. In comuna Farkasd (comitatul Esztergom) sěptěmâna trecută şi-a serbat învěţătoriul Deák István iubileul de *60 ani* de când e învěţătoriu. Intrégă comuna a serbat împreună cu bětrânul ei învěţătoriu acest rar iubileu, dând iubilantului numěróse cadouri, ca semn de stimă şi veneraţiune.

*

Nou advocat român. Dr. Mihail *Brădiceanu* aduce la cunoştinţă, că şi-a deschis *cancelarie* advocaţială in *Caransebeş*, strada principală nr. 480 (Casa diecesană).

*

Pacienţii de podagră şi reumă sě nu întrelase a folosi renumita alifie a lui Zoltán, deóre-ce acest mijloc neîntrecut vindecă şi astfel de bolnavi, cari de ani de zile sufer şi zadarnic au folosit ori-ce mijloc. Se capětă în farmacia lui Zoltán în Budapesta, cu 2 cor. sticla.

*

Pod peste Mureş la Drîmbari. Episcopul conte Majlath din A.-Iulia a hotărît sě construéscă pe cheltuiala sa pod de lemn peste Murěş între Alba-Iulia şi Drîmbari. („Gaz. Trans.“).

*

„Cartea de învěţătură pentru şcólele de repetiţiune economice“ etc. de învěţătoriul Iuliu Vuia din Banat-Comloş, sub nr. 4140 dto 29 Octobre a. c. e aprobată din partea ministeriului reg. ung de culte şi instrucţiune publică.

*

O instalare de învěţătoriu. Din o scrisóre semnată de primepitropul bisericei nóstre din Feneşel şi de alţi fruntaşi ai comunei aflăm, că în 11 Novembre s'a făcut instalarea învěţătoriului Andreiu Blotor, instituit din partea consistoriului şi primit cu multă bucurie din partea poporului, de-şi un fiu al comunei, fost învěţătoriu, umbla sě ademenéscă poporul pe partea sa, îmbiindu-se cu salariu numai de 300 coróne. „Cu ce drag, cu ce iubire am primit noi pe dl învěţatoriu Andreiu Blotor, cu aceeaşi dragoste şi iubire sě ne primiască şi dînsul pe noi, cu aceeaşi dragoste şi iubire sě ne dee poveţele sale şi sě ne créscă copilaşii nostri“ — închee scrisórea amintită mai sus.

*

Mulţămită publică. Subsemnaţii esprimăm prin acésta onorabilei bance de asigurare „Transilvania“ mulţămita nóstră pentru suma de despăgubire, pe care o am primit deja astăzi dupa 3 zile, pentru dauna causată nouě prin incendiul intêmplat la 7 ale lunei curente în comuna nóstră. Recomandăm totodată cu tótă căldura inimei acest institut, care fără întârziere apără interesele materiale ale ţěrănimei nóstre, solvind pagubele ce le sufere, neştirbit şi cât mai curênd posibil. Sadu, în 11 Decembre st. n. 1903. Nicolae Slava m. p., Ioan Veştemean m. p., agricultori.

*

Sănětate bolnavului, putere celui slab! Acésta este devisa lui P. Jurisics, farmacist în Pakracz, ale cărui renumite picături de Pakracz, în urma minunatei puteri de vindecare, au avut în tóte părţile lumii cel mai strălucit succes. Efectul minunat al picăturilor de Pakracz îl istoriseşte fórte interesant bětrânul Petru Vidmarics, după cum se vede în chipul inseratului din fóia nóstră. Recomandăm atenţiunii stimaţilor nostri cetitori inseratul lui Petru Jurisics, farmacist în Pakracz, ale cărui picături de Pakracz din nici o casă sě nu lipséscă. Devisa nóstră a tuturor sě fie: Sănětaţea bolnavului, putere celui slab“.

Cărţi şi reviste.

„Colecţiune de cântece şi cântări bisericeşti pentru şcólele poporale“, de Nicolae Stoicovici, partea II (cântece şi cântări bisericeşti în două voci, pentru anul IV. de şcólă). Preţul 60 fileri. Editura librăriei Ciurcu în Braşov.

*

„Dispute cu nazarenii“, broşura II., apărută în editura librăriei diecesane din Caransebeş. — Secta nazarénă (a pocăiţilor) este o plagă pe biserica nóstră. Combaterea şi înfrângerea acestei secte este un lucru greu atât pentru mulţimea învěţăturilor ei eretice, cât şi pentru încăpăţinarea cu care nazarenii ţin la aceste învěţături intemeiate pe te miri ce citate fals scóse şi rěu interpretate din s. Scriptură. O uşurare în privinţa acésta ofere broşura: „Dispute cu nazarenii, II“. In acéstă broşură se combat învěţăturile nazarene despre botez, învěţături cari atât din punct de vedere teoretic cât şi practic sunt cele mai ademenitóre pentru poporul de rênd. Cartea constă din 4$^1/_2$ cóle de tipariu fin şi costă numai 10 cruceri (+ portul postal). — In cât comunele bisericeşti ar cumpěra mai multe esemplare spre împărţire între credincioşi, librăria editoră o dă comunelor chiar şi mai ieftin.

In editura aceleiaşi librării a apărut broşura *„Intrě Nazareni“*, în care sunt espuse pe scurt învěţăturile de credinţă şi morală ale nazarenilor, organisarea, disciplina şi cultur lor; împutările ce le fac ei bisericei nóstre; decursul unei „adunări“ nazarene şi pericolul la care sunt espuşi nazarenii din punct de vedere naţional. Preţul unui esemplar 10 cruceri.

*

„Călindarul nou pe anul visect 1904“ (anulV). Pe lângă partea calendaristică are sfaturi economice, poesii, novele, glume şi anecdote. Costă 40 fileri. Editor librăria Ciurcu în Braşov.

*

„Cultura română“, o nouă revistă pedagogică şi literară, redactată în Iaşi sub direcţia profesorului I. Găvănescul. Nr. 1, dto 15 Novembre v., are următoriul sumariu: Raţiunea de a fi a Culturei Române“, de I. Găvănescul; „O mişcare îmbucurătóre“, de C. Meissner (în causa situaţiei corpului profesoral); „Laboratórele universitare“, de P. Bujor; „Th. Mommsen“, schiţă biografică de A. D. Xenopol; „Aprobarea cărţilor didactice“, de I. Găvănescul; „Un mijloc de concretisare a valenţelor şi a legăturilor dintrě atomi“, de D. Cădere, apoi diferite comunicări şi recensiuni.

„Cultura română“ apare în fascicoli lunari (cu escepţia lunilor de vacanţă Iulie şi August, în cari nu apare). Abonamentul 8 lei pe an. Abonamentele sunt a se trimite la adresa I. Găvănescul, strada Toma-Cosma nr, 2. în Iaşi.

„Asociaţiunea.“

Convocare.

Adunarea generală a *despărţĕmêntului Agnita* al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“, convocată pe 9/22 Novembre a. c. *s'a amânat pe 7/20 Decembre a. c. la 10 ore a. m.*

Ţinerea ei va fi în sala şcólei gr. or. din opidul Agnita.

La adunarea acésta sunt rugaţi a participa toţi membrii despărţĕmêntului, cum şi toţi Românii, cari cunoscênd scopul măreţ al acestei instituţiuni culturale, se intereséză de progresarea ei.

Programul adunării rěmâne tot acelaşi care deja s'a comunicat în convocarea publicată în „Tel. Rom.“ nr. 120, lângă care se mai adauge şi constituirea nouă pe basa statutelor.

Agnita, la 10 Decembre n. 1903.

Secretariul despărţĕmêntului:
Acsentie Lene.

Posta redacţiunei.

G. R. în N. Sosit şi raportul şi lucrarea. Dór' în séptěmâna viitóre sě le putem face loc.

Teatrul orăşenesc.

Sâmbătă (12 Dec.): *„Fatiniţa“* operetă în 3 acte, de Fr. Suppé.

Duminecă (13 Dec.): după amiazi *„Der Zigeunerbaron“*, operetă în 3 acte, de J. Strauss; *séra „Der Walzerkönig“*, posă şi cântări în 4 acte, de W. Mannstädt şi C. Costa; Musica de I. Brandl.

Bilete se vênd între orele 9—12 şi 3—5, şi séra, la cassa teatrului. Inceputul la 7 ore; cassa deschisă de la 6 ore séra.

Nr. 12067. [284] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia vacantă **Agoştin**, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Cei ce doresc a ocupa acest post au a-şi înainta în termin legal petiţiunile concursuale conform normelor în vigóre oficiului protopresbiteral al tractului Cohalm în Kőhalom.

Sibiiu, 25 Novembre 1903.

Consistoriul archidiecesan.

„Porumbăceana“

cassă de economii societate pe acţii în Porumbacul-inferior.

Anunţ.

La cassa de economíi *„Porumbăceana“*, societate pe acţii în Porumbacul-inferior, începênd cu 1 Ianuarie st. nou 1904, **etalonul** depunerilor spre fructificare va fi următoriul:

5½% se solvesc după depunerile vechi inclusive 31 Decembre 1903, cum şi după depunerile corporaţiunilor fără considerare la terminul de anunţ.

5% se solvesc după depunerile particularilor cari declară, că 'şi vor lăsa banii depuşi cel puţin un an.

4½% se solvesc după depunerile particularilor fără declaraţie.

Contribuţiunea o solveşte institutul.

Din şedinţa Direcţiunei ţinută în 6 Decembre 1903. [283] 2—3

Porumbacul-inferior, în 7 Decembre 1903.

Direcţiunea.

Nr. 925. [277] 2—3

Concurs repeţit

Pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia **Bogatu**, tractul protopresbiteral Mercurea, prin acésta se escrie nou concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în tabela B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Reflectanţii la acest post au a-şi aşterne cererile lor instruite conform normelor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat, şi au a se presenta în vre-o Duminecă sau sărbătóre în biserică pentru a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Mercurea, 18 Novembre 1903.

In conţelegere cu comitetul parochial.
Oficiul protopresbiteral gr. or. Mercurea.

Avram S. Pecurariu
protopresbiter.

Sz. 7046/903. polg. [279] 3—3

Hirdetmény.

Alolirott mint a nagyszebeni kir. tőrvényszéknek f. évi november hó 23 án 6978 sz. a. kelt végzésével kiküldőtt eljáró biró az 1893 évi január hó 3-án 356 J. M. sz. a. kiadott utasitás 61 §-a alapján ezennel közzé teszem, hogy Lámkerék község egész határára kiterjedő tagositás iránti ügyben az előmunkálatok megkezdése, — jelesen

1. az érdekelt felek képviseletének rendezése,
2. a működő mérnök megválasztása,
3. a költség előirányzat elkészitése iránt

tárgyalási határnapul 1903 év deczember hó 22-ik napját d. e. 8 órakor a lámkeréki községi irodába kitüzöm, melyre mind azok, a kik a tagositás tárgya iránt tulajdoni czimen érdekeltek azzal idéztetnek meg, hogy elmaradásúk a tárgyalás megtartását akadályozni nem fogja.

Egyuttal azon birtokrendezési mérnökök, a kik a működö mérnöki teendőket átvállalni szándékoznak felhivatnak a szerződési pontozatok előterjesztése mellett ajánlataikat a kitűzött határnapig alolirothoz vagy az érdekelt felekhez küldjék be.

Megemlittetik, hogy Lámkerék község határa mintegy 5500 részlettel biró 1870 holdnyi terület nagysága.

A tárgyalásra a kultúr mérnöki hivatal képviselője meghivatik.

A hirdetmény megfelelően közzététetik és arrol érdekeltek értesitettnek.

Nagyszeben, 1903. év november 28-án.
A kir. törvényszék polg. egyes birája.

Mihály
kir. törvényszéki biró.

Nr. 11771—1903 Plen. [280] 3—3

Publicare de licitaţiune.

Consistoriul archidiecesei române ortodoxe din Transilvania, prin acésta publică **concurs** cu termin până la 1 Martie 1904 — **pentru pictarea Iconostasului** (catapitesmei) **şi a bisericei catedrale** zidită în Sibiiu.

Pentru lucrările de pictură internă ne stă la disposiţie suma de **80.000 coróne.**

Icónele Iconostasului sunt a se picta în stil oriental-bizantin în uleu pe lemn de teiu, ear' pictura şi decoraţiunile păreţilor in Tempera şi Caseintechnik, aşa ca sě corěspundă tuturor recerinţelor de artă, legilor de perspectivă şi ale anatomiei corpului.

Condiţiile de licitare se pot vedé în cancelaria Consistoriului archidiecesan până la 1 Ianuarie 1904.

Sibiiu, 3) Novembre 1903.

Consistoriul archidiecesan.

Nr. 11771/1903 Plen. [281] 3—3

Publicare de licitaţiune.

Consistoriul archidiecesei române ortodoxe din Transilvania, prin acésta publică **concurs** cu termin până la 1 Martie 1904, **pentru adjustarea internă a bisericei catedrale** zidită în Sibiiu, anume *pentru lucrările de sculptură în lemn a Iconostasului (Témpla), Amvon Scaun archieresc* etc.

Pentru aceste lucrări ne stă la disposiţie o sumă de **50,000 coróne**.

Condiţiile de licitare se pot vedé în cancelaria Consistoriului archidiecesan până la 1 Iannarie 1904.

Sibiiu, 30 Novembre 1903.

Consistoriul archidiecesan.

Nr. 11771/1903 Plen. [282] 3—3

Publicare de licitaţiune.

Consistoriul archidiecesei române ortodoxe din Transilvania, prin acésta publică **concurs** cu termin până la 1 Martie 1904, **pentru procurarea candelabrelor pe séma bisericei catedrale** zidită în **Sibiiu.**

Pentru aceste obiecte ne stă la disposiţie o sumă de **20,000 cor.**

Condiţiile de licitare se pot vedé în cancelaria Consistoriului archidiecesan până la 1 Ianuarie 1904.

Sibiiu, 30 Novembre 1903.

Consistoriul archidiecesan.

Pentru comuna **Ucea-de-jos (comitatul Făgăraşului)** se caută un

cârcĭmar şi boltaş

român, om harnic. Localităţile unde se va purta acésta negustorie sunt la cea mai bună posiţie din comună. Detailuri dă primăria comunală. [274] 3

Cine voeşte sě înveţe

limba engleză

sě-şi comande următórele douě cărţi:

Manual practic de limba engleză, de Marcel Schönkron subdirector al institutului „Stravolca“ din Craiova. Prelucrat în conformitate cu noul program al învěţământului secundar şi cu o nouă pronunţare a cuvintelor engleze, apropiată limbei române, de Dim. Calligari-Valsamachi, profesor la liceul „Mihaiu Vitézul“. Preţul **3 cor.**

Dicţionar englez român, de D. Calligari-Valsamachi. (Nrii 204—215 din „Biblioteca pentru toţi“.) Preţul **3 cor. 30 fil.**

Porto pentru ambele 20 fil.

Libräria archidiecesană.

„CONCORDIA“, societate comercială pe acţii în licuidare, Sibiiu.

Publicare.

In sensul §-ului 206 al legei comerciale publicăm Conspectul activelor şi pasivelor societăţii cu 30 Iunie 1903.

Active.		Cor. fil.	Pasive.	Cor. fil.
Cassa în numěrariu		3,032·83	Capital social	200,000·—
Mobiliar	12,841·71		Fond de reservă	606·28
amortisare . . .	1,284·71	11,557·—	Creditori	365,296·—
Diverse conturi debitóre . .		183,979·88		
Mărfuri (conform inventariului)		221,869·88		
Perderea din anul 1899—1902		102,059·65		
Perderea din anul 1903	23,603·04			
Conturi dubióse .	19,800·—	43,403·04		
		565,902·28		565,902·28

Sibiiu, în 30 Iunie 1903.

In numele licuidatorilor societăţii comerciale în licuidare „Concordia“:

P. Cosma m. p. **Dr. E. Beu** m. p. **I. Lissai** m. p.
V. Oniţiu m. p., conducĕtor. **P. Simtion** m. p., contabil.

Subsemnatul comitet de supraveghiere am esaminat contul present şi l'am aflat în consonanţă cu registrele.

Sibiiu, în 2 Decembre 1903.

Comitetul de supraveghiere:

I. Creţiu m. p. Dr. E. Miron Cristea m. p. Dr. V. Bologa m. p.
D. Raţiu m. p. [285] 1—1

GESUNDHEIT DEM KRANKEN
STÄRKE DEM SCHWACHEN!
SCHUTZMARKE.

Devisa mea:

Sănětate bolnavului, putere celui slab!

Nicolae Jurisics ne-a eliberat de jugul turcesc, ear' Petru Jurisics, farmacist în Pakracz, ne-a scăpat de cel mai mare inimic, de bólă, prin mijlocul seu de efect minunat.

Picăturile de Pakracz ale lui **Jurisics** sunt un astfel de balsam miraculos, care din nici o casă sě nu lipséscă, deóre-ce **Picăturile de Pakracz** ale lui **Jurisics** cuprind în sine avantagiul, că pot fi întrebuinţate **contra tuturor bólelor,** şi se dovedesc întotdeuna şi pretutindenea de minune. **Picăturile de Pakracz** ale lui **Jurisics** sunt cel mai sigur mijloc contra **bólelor de stomac, constipaţiei, cârceilor de stomac, scaunului neregulat, lipsei de apetit, hemoroidelor** şi deci şi **durerei de cap** ce obvine din aceste, **acrelei în gât, rigăiturilor, ameţelei, anemiei** şi contra **tuturor catarelor de stomac;** se folosesce însě şi pe din afară, cu strălucit efect, la **umflături, arsuri, junghiuri în membre,** şi la **bóle reumatice.** Unde nu mai ajută nici un mijloc, acolo **Picăturile de Pakracz** ale lui **Jurisics** deja după scurtă folosire nu numai uşurézá durerile dar' şi vindecă bóla. Nenumĕróse scrisori de mulţămită şi recunoştinţă din tóte ţĕrile lumii dovedesc acésta

Picăturile de Pakracz ale lui Jurisics se comandă direct de la

PETRU JURISICS, farmacist în PAKRACZ nr. 424.

Preţul împreună cu instrucţiunea de folosire, lădiţă şi porto:

12 sticle	cor. 5·—	36 sticle	cor. 12·40	Tot la 12 sticle Picături de Pakracz — una gratis
24 „	„ 8·60	48 „	„ 16·—	

Contra tusei, bólelor de plumâni, catarelor de gâtlej, răguşelei, rĕsuflărei grele, junghiurilor în cóste, influenţei şi catarelor de tot soiul, cel mai neîntrecut mijloc

Sucul de buruieni slavonice al lui **Jurisics**

Preţul: 2 sticle cor. 3·40, 4 sticle cor. 5·80, 6 sticle cor. 8·20.

Contra tuturor casurilor de friguri

mijloc deosebit de bun este **„Febri-Fugo“** care vindecă fórte iute şi sigur.

Preţul: 2 sticle cor. 4·20, 4 sticle cor. 7·—, 6 sticle cor. 10·—.

Din sucul de buruieni slavonice şi „Febri-Fugo“ mai puţin de 2 sticle nu se pot espeda. Şi la comandarea acestor mijlóce se adauge o sticlă din **Picăturile de Pakracz** ale lui **Jurisics** — gratis!

Devisa mea: [251] 7—24

Sănětate bolnavului, putere celui slab

Depositul principal în Budapesta:

JOSEF TÖRÖK, farmacist, Königsgasse 12

Petru Vidmarics esplică minunatul efect al **Picăturilor de Pakracz**

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret**

vindecă şi învioréză pe lângă garanţie.

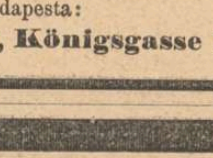

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap şi dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕcealā la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sě se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani. [2] 49

Preţul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copíi şi femei de constituţie fórte slabă.

Espeditie din centru şi locul de vêndare pentru ţĕră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colţul strada Kálmán.

Redactor prov. Dr. George Proca.

Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 132 Sibiiu, Marţi 2/15 Decembre 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia. Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Nr. 12001 Şcol.

Notificare oficială.

Se aduce la cunoştinţa celor ce li-se cuvine a şti, că esamenele de cualificaţiune învĕţătoreşti, fie din tóte studiile, fie de emendare din anumite studii, se vor face numai în terminul din Iunie 1904.

Sibiiu, din şedinţa senatului şcolar al consistoriului archidiecesan, ţinută la 20 Novembre, 1903.

Consistoriul archidiecesan.

Amvonul.

I.

Prin cerculariul Escelenţei Sale Inaltpreasfinţitului Domn Archiepiscop şi Metropolit *Ioan* din 4 Martie a. c. nr. 2142 B., adresat preoţimii nóstre din archidiecesă, s'au indicat în tese generale cestiunile cu cari au a se ocupa conferenţele preoţeşti inactivate în întrégă archidicesa sub conducerea părinţilor protopresbiteri.

Intrĕ aceste cestiuni cea mai însemnată ni-se pare nouĕ, că a fost dispoziţiunea luată sub pt. 6, ca „înainte de începerea conferenţei sĕ se oficieze serviciu divin, şi dacă momentul este potrivit, unul din preoţi sĕ ţină o predică corĕspundĕtóre“.

Din rapórtele cari ni-au sosit de la diferitele conferenţe constatăm cu plăcere, că s'a şi satisfăcut acestei dispoziţiuni, şi reservându-ne a vorbí despre însemnătatea celebrării cultului dumnezeesc cu altă ocasiune, ţinem sĕ dăm azi espresiune importanţei celei mari ce o are predica în biserică.

Predica bisericéscă şi-a luat începutul deodată cu biserica. Cea dintâiu funcţiune pastorală, cea dintâiu funcţiune bisericéscă a fost predica rostită de apostolul Petru în Ierusalim după pogorîrea duhului sfânt, în urma căreia s'au încreştinat 3 mii de ómeni şi s'a întemeiat prima comunitate creştină. Apostolii urmând esemplul Domnului, ale cărui cuvêntări sunt de o sublimitate neîntrecută, la auzul cărora, după cum ne relatéză evangeliştii, „popórĕle se mirau de învĕţătura lui“ şi esclamau, că „nici odată n'a vorbit om ca acesta“, au predicat neîntrerupt doctrina d-zeéscă şi acestei continue predicări are a se mulţămí lăţirea cea repede a religiunii creştine. Pline de vervă şi putere oratorică sunt cu deosebire vorbirile apostolului Pavel rostite înaintea procuratorului din Cesarea şi înaintea areopagului din Atena. Esemplul apostolilor l'au urmat învĕţăceii lor, cum şi sfinţii părinţi ai vécurilor următóre; ear' desvoltarea cea mai mare a ajuns'o predica în perióda de aur a bisericei creştine. Dintrĕ bărbaţii cari s'au distins prin predicile lor de model pentru tóte timpurile, amintim pe Atanasiu părintele ortodoxiei, Efrem, Augustin, Ciril al Alexandriei şi Ierusalimului, şi cu deosebire cei trei dascăli mari ai bisericei: Vasilie, Grigore şi Ioan, prin ale cărui stălucite şi neîntrecute predici amvonul bisericelor din Antiochia şi Constantinopl a căpĕtat viéţă, ear' biserica l'a înzestrat cu atributul de *Gură de aur*.

Ivindu-se în biserică certele doctrinare, schisma de la 1054, ocuparea Constantinopolului prin Turci şi alte multe nĕcazuri şi miserii interne şi esterne, predica bisericéscă stagnéză, şi amvonul nu mai represintă puterea aceea mare pe care a avut'o în vécurile de aur ale predicei bisericeşti.

Timpurile grele prin cari a trecut biserica nóstră nu au fost prielnice desvoltării predicei.

Cu tóte acestea, între cele mai vechi cărţi ale literaturii nóstre, găsim şi câte o cazanie sau carte de predici. Din acéstă cazanie se ceteau în Dumineci şi sĕrbători poporului învĕţături folositóre, şi înaintea lui acela dintrĕ preoţi sau şi dintrĕ cărturarii mireni trecea de cel mai învĕţat, care cetea mai bine şi mai la înţeles.

Cu timpul însĕ poporul a devenit mai pretensiv atât faţă de preoţi, cât şi faţă de învĕţători, şi preoţimea nóstră ţinĕnd cont de exigenţele timpului a schimbat cazania cu predica.

Pe acest teren însĕ până acuma nu s'au putut obţiné resultatele dorite şi din când în când se aude accentuându-se, că amvonul bisericei nóstre nu este la înălţimea chiămării sale şi nu represintă acea putere mare, care este menit a o representa ca şcólă a religiozităţii şi moralităţii poporului.

De aceea datorinţă avem, că ceeace nu s'a putut face în trecut, sĕ ne nisuim a face de ací înainte, sĕ nisuim, ca inspiraţi de sublimitatea vecinicelor învĕţături ale Mântuitoriului nostru, de vecinicia bisericei Lui si a sfintelor taine, înarmaţi cu pavăza credinţei şi încălţiţi de focul dragostei, însufleţiţi de frumósa misiune apostolică luată asupra nóstră, „cu timp şi fără timp“ sĕ propovĕduim credincioşilor nostri cuvêntul lui Dzeu, luând exemplu de la bărbaţii mari ai bisericei, ca astfel sĕ redăm amvonului puterea ce i-se cuvine.

Asupra modului, cum vom fi în stare sĕ satisfăcem acestei trebuinţe, ne vom pronunţa în n-rul viitoriu.

Din dietă. Discuţia generală asupra proiectului despre contingentul de recruţi nu s'a terminat nici Sâmbătă, graţie celor câţiva obstrucţionisti reînduplecaţi, cari cu perorări fără nici un rost au întins discuţia încă trei zile. Prognosticul situaţiei e însĕ, că în sĕptĕmâna acésta, cel mult Vineri ori Sâmbătă se va termina discuţia generală şi se va puté face votarea generală, urmând apoi discuţia specială (pe paragrafi). La acésta discuţie — cum susţin a şti unele ziare din capitală — nu vor mai obstrua nici intransigenţii partidului poporal.

Intrĕ oratoriile şi celelalte apucături ale obstrucţionistilor de a măcina timpul fără nici o ispravă, şedinţa de Sâmbătă a avut şi un episod picant. Barabás Béla, vicepresidentul partidului kossuthist, fără autorisare din partea partidului a luat cuvênt — chipu sĕ motiveze sistarea obstrucţiei din partea partidului, şi făcĕnd imputări că ministrul-president nu a împlinit tóte condiţiunile pactului, din care causă partidul ar puté sĕ se considere dispensat de sub obligământul acelui pact (sistarea obstrucţiei) — spre suprinderea chiar a partidului seu a presentat dietei un project de resoluţiune de următoriul cuprins: „Dieta sĕ dee espresiune principiului, că în Ungaria isvorul tuturor drepturilor, deci şi al celor privitóre la limba de comandă şi conducere în armată, e voinţa naţiunii, representată în legislativă“.

Deóre-ce acest project de resoluţiune avea sĕ fie presentat de presidentul partidului, de Kossuth, cu ocasiunea discuţiei generale asupra projectului de recruţi pe anul 1904 — conform înţelesului avut cu Tisza, — şi astfel prin presentarea lui înainte de timp şi prin suprindere Barabás a prevaricat în drepturile partidului, în pausa şedinţei a fost luat la rĕspundere din partea lui Kossuth şi a fruntaşilor partidului şi a fost silit sĕ şi-l retracteze după redeschiderea şedinţei.

Alt moment din şedinţa de Sâmbătă e, că ministrul de honvezi a presentat projectul despre contingentul de recruţi pe anul 1904 şi raportul despre sinuciderile în armată în anii 1902—3. (La regimentele ungare ale armatei cumune 136 sinucideri şi 48 încercări de sinucidere; în acelaşi timp la honvezime 41 sinucideri şi 21 încercări de sinucidere).

Gata de parare. Conform înţelesului de mai nainte, dieta ungară avea sĕ iee Sâmbătă vacanţe până Vineri în sĕptĕmâna acésta. In rĕstimp a venit însĕ la cunoştinţa ministrului-president, că în şedinţa de Sâmbătă ministrul-president Körber va fi interpelat în casa seniorilor (senat) în causa reformelor militare şi că în rĕspunsul la acea interpelaţie Körber va desavua de nou pe colegul seu ungar.

Ca sĕ pótă imediat respinge eventuala desavuare, ministrul-president Tisza, în conţelegere cu dieta a schimbat programul luării vacanţelor, hotărînd, ca dieta sĕ ţină şedinţă şi azi (Luni), anume, pe motiv, că până Vineri ar fi prea mult sĕ aştepte Tisza cu rĕspunsul la cele zise de colegul seu austriac.

Cele prevĕdute s'au şi întêmplat. Rĕspunzênd la interpelaţia făcută de prinţul Windischgrätz, Dr. *Körber* a declarat că *armata rĕmâne cum a fost* şi că programul militar al lui Tisza nu are încă valóre definitivă.

FOIŞÓRĂ

Şovinismul confesional în istoriografia românéscă-ardelénă

— Studiu critic. —

(Fine.)

Fiind-că teoriile în ziua de azi se scornesc aşa de uşor, au scornit şi uniţii mai multe teorii. O astfel de apucătură e şi aceea prin care se esplică „propagarea neunirii“. După acéstă teorie-apucătură: la anul 1698, ori dacă nu atunci imediat, dar' la 1701 au trecut de sigur *toţi* Românii la unire, dar' toţi şi dintr'odată ca cum ai trece o turmă de oi dintr'un obor în altul. Credem, că nu póte esista o scornitură mai ciudată de cât acésta. Dacă s'ar puté adeverí, ar fi o pată de ruşine în caracterul unui popor, care a fost în stare sĕ-şi părăséscă legea străbună — imediat — la poruncă mai înaltă. Religiile popórelor conştiente nu se pot schimba prin decrete ori prin manifeste unionale nici chiar în casul când aceste au fost iscălite de Atanasie şi de cei 38 (a doua-oră 55) protopopi ai sei. Şi mai ales la poporul nostru, care *singura formă a vieţii sufleteşti* şi-o trăia în şi prin biserica sa strămoşéscă, o astfel de schimbare nu s'a putut petrece în timp nu de 3 ani, dar' nici de 203, după cum vedem şi azi. In credinţa sa strămoşéscă „acest popor atât de încăpăţinat şi de îndĕrĕtnic, când e vorba de religiune“ 1) nu permitea nici cea mai mică schimbare, căci singura lui preocupaţie era obiceiul strămoşesc, singura lui tărie: tradiţia religiósă, pe care aşa a *pomenit-o* din bĕtrâni şi nu voia s'o ştie nici s'o înţelégă în alt chip (cum scrie Bethlen la p. 216 a Memoriilor sale: „az oláh papságnak és községnek *pertinacissine inhaereált* minden religiója csak: *ase am pomenit!*“).

Şi e natural, că din momentul când acestui popor blăjin şi aşezat (plus pacis, quam belli cupidior 2)) îi venise la cunoştinţă, că pentru sufletul lui şi pentru conştiinţa lui religiósă s'au întreprins *tîrguieli şi tomneli*, a trebuit sĕ se împotrivéscă şi sĕ nu lase a li-se vinde şi sufletul din ei, căci dór' atâta era totul, ce le mai rĕmăsese în vijeliosul curs al vremilor: sufletul cu credinţa lui strămoşéscă, pe care spre onórea némului întreg cei mai mulţi au şi apărat'o cu destulă tărie şi îndĕrĕtnicie. Aşa, că era în drept Benkő sĕ scrie, că ar fi mai uşor sĕ i scoţi lui Hercules buzduganul din mână, de cât pe Valachi sĕ 'i abaţi iute şi cu grabă de la învechitele lor obiceiuri.1)

* * *

Inainte de a încheia, voiu mai atinge pe scurt încă două cestiuni.

Una e, că unirea ar fi scăpat pe Românii transilvăneni din ghiara magiarisării, căci în timpul de după reformaţiune mulţi s'au calvinit şi s'au ungurit. Şi dacă acésta ar fi continuat mai departe, s'ar fi ungurit cu toţii. Acésta e numai o presumpţie şi ca atare e fórte discutabilă. Dl Bunea o susţine însĕ cu tótă tăria. D-Sa este firm convins despre asta şi ca sĕ ne convingă şi pe noi, chiamă într'ajutor pe dl Jancsó1) în două rênduri (în „Vechile episcopíi“ şi în „Autonomia bis.“) Dacă se provócă tocmai la Jancsó ca la o autoritate, sĕ ne dee voie a presupune, că D-Sa n'ar fi tocmai în cea mai perfectă rînduială cu istoria patriei. Dar' asta transit! Noi acéstă părere nu o am admite nici dacă paternitatea ei ar revení dlui Bunea. Cu atât mai puţin vom crede pe Jancsó, care în istoriografia românéscă are tocmai acelaşi rol funest şi odios, pe care îl au *jandarmii împenaţi* — în viéţa nóstră de tóte zilele. Şi dacă nu-l credem, avem motive istorice ponderóse: 1. Calvinismul pe la sfêrşitul secolului al XVII lea îşi perduse de-abinele puterea de espansiune şi de propagandă. 2. Calvinismul era mai mult religia domnilor, a nemeşilor magiari, şi fiind-că acestia dispreţuiau plebea (sc. pe Români), nici nu se siliau — deja în urma esclusivismului lor de clasă — sĕ ne atragă. 3. S'au magiarisat numai nobilii români, un percent de tot disparent faţă de imensa majoritate a ţĕranilor români, cari nu s'au desnaţionalisat, ci din contră ei au desnaţionalisat pe alţii, Unguri şi Saşi de o potrivă, şi 4. Dacă în decurs de 150 ani

---

1) Cuvinte caracteristice spuse de cancelarul aulic transilvan Gavriil Bethlen şi citate şi la dl Bunea.

2) *Benkő*: Transsylvania Liber IV., volum. I., p. 484.

1) „Facilius foret clavam Herculi extorquere, quam cito unoque momento Valachos ab inveteratis abstrahere consuetudinibus“. Benkő, o. c., vol. II., p. 238.

1) De altfel tot de la acest *meşter-strică* a mai împrumutat dl Bunea şi alte păreri, aşa d. e. cea despre *Nándoralbensis*, pe care însĕ în *Vechile episcopíi* o presintă de a sa . . . , pe când acésta se putea cetí cu mult înainte la scriitorii unguri, cari totdeuna stăteau gata *sĕ dee taga*, când era vorba de *vechimea némului ori a bisericii nóstre.* Aşa, că noi pe dl Bunea în punctul acesta nu-l recunóştem nici de cât de original sau „*novisator*“ (cum fusese poreclit), fiind-că nici nu e alt-ceva, de cât pur şi simplu: *tulnicul vederilor „ungureşti“ şoviniste.*“ —

Un „manifest“. Partidul kossuthist, pentru a justifica înaintea alegĕtorilor sistarea obstrucţiei, a publicat eri în „Egyetértés“ şi a distribuit prin cercurile electorale kossuthiste un „szózat“ (manifest) către naţiunea magiară. Un pasagiu al acestui manifest glăsueşte astfel:

„E ruşinos a spune, dar' e fapt, că majoritatea dietei ungare, partidul guvernamental, a enunţat că lui nu-i trebue limba de comandă magiară. Asupra lui apasă deci rĕspunderea în faţa lui Dumnezeu şi a ómenilor, că a lăsat sĕ-i scape un moment istoric, în care ataşându-se la noi, la grupa celor cari luptam, am fi putut sé îndreptăm faţă cu presiunea venită *din loc ori-cât de înalt*, arma aceea, că validitarea limbii magiare în armata magiară o pretinde cu trup şi suflet întrégă naţiunea magiară.“

Spune apoi, că în situaţia dată n'a mai fost oportun, ca partidul sĕ continue lupta obstrucţionistă şi astfel sĕ iee asupra-şi rĕspunderea pentru pagubele economice causate ţerii prin acea luptă, şi nici rĕspunderea pentru-ca prin împedecarea şi pe mai departe a legii de recrutare, în lipsa de recruţi sĕ fie smulşi din sinul familiei lor şi din cercul ocupaţiunilor lor multe mii şi mii de reservisti şi înrolaţi în armată.

Manifestul e semnat de Kossuth şi de Mezőssy Béla (ca referent) şi se închee cu apel la alegĕtorii independisti, ca la proximele alegeri sĕ se grupeze toţi sub stindardul partidului.

De la conferenţele preoţeşti.

(Conferenţa din tractul Alba-Iulia).

— 9/22 Novembre 1903.

Joi în 6/19 l. c. a ţinut preoţimea din tractul Alba-Iulia prima conferenţă preoţéscă şi prima încă sub actualul iubit protopresbiter Ioan Teculescu. Interese bisericeşti şi cause mari ce taie în viéţa poporului nostru dreptcredincios-creştin ne-au îndemnat, ca la glasul chemător al zelosului conducĕtor preoţimea întrégă sĕ ne adunăm la Alba-Iulia, parochia oraş, în conferenţă, pentru-ca într'un gând şi suflet sĕ ne sfătuim: „cum sĕ ne potrivim, ca mai bine sĕ eşim“. Insĕmnătatea şi folósele practice ale conferenţelor nóstre preoţeşti sunt binecuvêntate asupra preoţimei, aşa că ne servesc de cel mai bogat isvor, de unde putem sĕ ne provedem cu limpede apă a luminii şi a unei nobile însufleţiri şi entusiasm pentru causele la cari suntem puşi. Şi earăşi va trebuí accentuat şi aci, că: omagiu şi fiéscă supunere datorim Inaltului şi Preasfinţitului Cap al bisericii, Preaiubitului Stăpân şi Părinte al nostru, din a cărui minte luminată şi inimă caldă a putut sĕ se nască acésta binefăcĕtóre instituţiune.

Lucrarea nóstră am început'o cu slujbă dumnezeéscă. A servit prima-dată de model pentru noi părintele protopresbiter, şi tot dsa a ţinut şi predica, mânecând de la cuvintele evangeliei de zi: „Feriţi-vĕ de aluatul fariseilor“. A fost la înălţime, ni-a mişcat inimile, ne-a luminat şi instruat.

După deschiderea conferenţei, în şcóla de lângă biserică, şi alegerea notariului (preotul C. Suciu din Măgina) şi bărbaţilor de încredere pentru autenticarea procesului verbal (preoţii Florian Rusan, paroch în Alba-Iulia-maieri, şi Nicolae Cado, paroch în Pâclişa), se constată că sunt presenţi 35 preoţi, absenţi 8, dintrĕ cari cu scuse 2. Conferenţa decide, ca faţă de cei indiferenţi sĕ se iee cu tótă seriositatea mĕsurile cari ne stau la disposiţie.

Se presentéză spre cetire ordinul consistorial cu privire la ţinerea conferenţelor.

Se pune la ordinea zilei tema: „Cari sunt scăderile cele mai înrădĕcinate în popor, şi prin ce mijlóce s'ar puté lucra mai cu efect la delăturarea lor?“, a cărei elaborare fusese concrezută preoţilor C. Suciu şi G. Albu. Scuzându-şi absenţa cel din urmă, 'şi ceteşte elaboratul C. Suciu, lucrat cu conştienţiositate.

Scăderi principale sunt înşirate în acest operat: un minim de adevĕrat simţ religios, aversiune de şcólă şi învĕţătură, împreunată cu indiferentism de legea străbună, beţia, sudălmile şi înjurăturile de cele sfinte, fumatul, jurămintele false, jocul de cărţi, aversiune faţă de meserì, dispreţ faţă de comerciu şi industrie, viéţa destrămată a tinerimei; dintrĕ cari la multe suntem şi noi causa, ear' la altele şi duhul vremii ce planéză asupra omenimei, cum şi stările politice-sociale vitrege.

In contra acestor pĕcate însĕ nu putem lupta de cât cu o falangă de preoţime luminată şi însufleţită pentru adevĕrurile şi învĕţăturile divine.

Catedra şi amvonul vor fi şi pe viitoriu cele două locuri potrivite, de unde vom puté îndrepta atacurile în contra acestor rane de pe trupul poporului nostru.

Conferenţa constată succesul temei, decidênd a o aclude la protocol, pe lângă esprimare de mulţămită autorului.

In legătură cu acésta temă se stabileşte pentru conferenţa proximă ca temă special lucrată „beţia şi luxul, şi mijlócele lor de combatere“.

Urméză tema: „Posiţia preotului nostru în societate, şi posiţia ce trebue sĕ o observe faţă de preoţii altor confesiuni“; lucrată cu mult succes de fratele nostru Fl. Rusan. Ni-se indică în acest operat poveţe, îndrumări în purtare faţă de noi şi faţă de alţii, cari singure numai ne pot înălţa la vază înaintea societăţii, înaintea poporului nostru.

Conferenţa esprimă autorului mulţămită pentru silinţă şi zel la lucrarea operatului.

Urméză „Planul cronologic“ pentru un oficiu parochial, compus şi prelucrat de parochul din Pâclişa N. Cado. Când constat că colegul Cado e un afund cunoscĕtor al organismului nostru administrativ, atunci am zis că „planul cronologic“ e corect şi bine lucrat. Conferenţa a decis tipărirea planului şi distribuirea lui fie-cărui oficiu parochial.

Tema: „Concubinatul şi mijlócele lui de combatere“, concrezută spre lucrare parochului V. Maxa.

Iată una dintrĕ cele mai grele pĕcate ce bântue viéţa nóstră, ce dă atacuri făţişe asupra vieţii cinstite familiare. Pĕcat greu, care reclamă şi mijlócele grele de sanare. Tema a fost lucrată cu pricepere şi multă silinţă, indicându-ne căi şi mijlóce în combaterea concubinatului şi lăsându-ne a le aplica conform împrejurărilor date. Lucrarea deplin succésă se aclude la protocol.

Se pune la ordinea zilei „Referada“ asupra înfiinţării unei societăţi de ajutorare în mijlocul preoţimei şi învĕţătorimei nóstre archidiecesane, ideiă lansată în conferenţa învĕţătorilor nostri din cercul S.-Sebeş. In urma referadei susţinută cu multă căldură şi demnitate de parochul Ioan Frâncu, conferenţa se pronunţă în principiu pentru înfiinţarea societăţii.

In fine se dă cetire întrebării din circulariul Inaltpreasfinţiei Sale, că întru-cât au scăzut şi degenerat frumósele nóstre cântări bisericeşti şi în părţile tractului nostru? Conferenţa rĕspunde că în părţile nóstre nu se observă o degenerare în cântări rituale, ci — spre bucurie fie zis — un progres órecare.

Pertractată fiind programa, presidentul ridică conferenţa prin măestrul seu cuvênt la 2 ore p. m., când ne-am întrunit cu toţi la masă comună într'unul din localurile mai retrase ale oraşului. Treizeci şi cinci preoţi, în frunte cu vrednicul lor şef tractual, toţi unul ca altul în frumosul nostru costum preotesc, au luat parte şi la puţină elevare a spiritului. S'au încins discuţii cari ageresc sufletul, s'au rostit toaste, întrĕ cari primul a fost rostit de iubitul şef pentru I. P. S. Sa metropolitul, căruia i-s'a trimis următórea telegramă de iubire fiéscă: „Preoţimea tractului Alba-Iulia intrunită în conferenţă, depune omagiile dragostei şi alipirii fieşti Inaltului cap al bisericii nóstre“.

„Delamag“.

Corespondenţe.

(Adunarea despărţĕmêntului Sebeş al Asociaţiunii. — Instalarea parochului din Laz).

Sebeşul-săsesc, în Novembre, 1903.

Comuna Laz (tractul Sebeş) cu circa 150 fumuri e situată la pólele munţilor Sibiiului. Posiţia ei e romantică, zace ca într'o căldare încunjurată de déluri mari. Locuitorii sunt esclusiv Români, voinici, robusti şi frumoşi. Se ocupă cu vieritul, plutirea lemnelor, cultura de vite, în mĕsur mic, şi cu agricultura. Aprópe toţi sunt şi neguţători pricepuţi. In scurt, sunt ómenii stăruitori şi harnici.

In 8/21 Novembre întreg satul era în picióre. Pe la orele 12 din zi, cu mic cu mare plecaseră spre capĕtul satului întru întimpinarea şefului tractual şi a comitetului cercual al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“.

Timpul era nefavorabil Cu tóte acestea de pe feţele mulţimii nerăbdătóre se reoglinda veselia şi bucuria, carea şi-a dat espresie mai ales în momentul când trei salve de tréscuri vestiră sosirea celor mult aşteptaţi.

Dl Ioan Florian, notariu comunal, ca president al comitetului parochial bineventéză pe şeful tractual şi pe comitetul Asociaţiunii. Protopresbiterul Sergiu Medean, totodată şi director al despărţĕmêntului, mulţămeşte prin o vorbire bine simţită pentru frumósa primire.

De aici convoiul plécă spre biserică, locul designat pentru ţinerea adunării generale. In câteva minute biserica e îndesuită de mulţime, care aştepta dornic desfăşurarea stégului culturei române şi în mijlocul ei. Mulţi óspeţi şi de prin comunele vecinate.

Directorul Sergiu Median deschide şedinţa prin o vorbire acomodată, arătând scopurile pe cari le urmăreşte „Aociaţiunea“ pentru înaintarea şi bunăstarea poporului român, şi demonstrând prin esemple căile şi mijlócele prin cari pot fi realisate acele scopuri. Ultimele cuvinte ale vorbitoriului sunt acoperite de vii aclamaţiuni.

Urméză raportul comitetului despre activitatea sa în anul 1902/3. Din acest raport e de remarcat: Comitetul a înfiinţat în comunele Pianul-de-sus, Daia şi Câlnic agenturi şi a pus basă la câte o bibliotecă porală pe spesele despărţĕmêntului. A decernut un premiu pentru acei învĕţători, cari se ocupă cu cultura grădinăritului şi a pomăritului. Durere, nu s'a anunţat nimeni la acel premiu.

Raţiociniul anului 1902 se presintă: la întrate cu 486 cor. 84 fil., la eşite 302 cor. 40 fil.

In budgetul anului 1904 este o posiţie de 25 cor., ca premiu acelora dintrĕ preoţi, învĕţători ori alţi cărturari, cari în cursul anului 1903/4 vor ţiné poporului cel puţin trei prelegeri poporale.

Raportul comitetului, cum şi raţiociniul, censurat de N. Cărpinişan, V. Cărpinişan şi A. Dura, se apróbă.

Comisiunea: Ilie Moga, I. Florian şi M. Breazu, raportéză, că au incassat de la membri ordinari 250 cor., ear' de la membri ajutători 70 cor., în total 320 cor. Membri noi ordinari s'au încris: Ilie Moga, Octavian Berghelez şi comuna-politică Laz.

După acestea George Tatar ceteşte o disertaţie instructivă despre „*Educaţiune*“.

In întroducere arată, cum trebue sĕ procédă părinţii la creşterea copiilor, acasă în familie; cum trebue sĕ procédă învĕţăto-

---

reformaţii, adecă Calvinii nu şi-au putut ajunge scopul, cu atât mai puţin şi-l'ar fi putut ajunge de la 1700 încóce, când tóte puterile trebuiau sĕ şi-le îndrepte spre conservarea religiei proprii şi spre apĕrarea posiţiei, pe care şi-o eluptaseră sub principii calvini, dar' pe care păşirea agresivă a propagandei catolice o ameninţa acum cu sguduire din temelii. Deci n'au mai putut avé nici putere, nici timp, nici mijlócele trebuincióse, ca sĕ mai stăruie pentru desnaţionalisarea Românilor.

Atât în punctul acesta.

* * *

Ceealaltă cestiune e, că tot şovinismul confesional face pe mulţi sĕ deprecieze tot ce au avut şi produs Românii ardeleni înaintea unirii. Par'-că înainte de unire am fi fost o *tabula rasa* şi tot avutul nostru de azi ar fi de a se mulţămí esclusiv binefacerilor unirii.

Nici chiar influinţa binefăcĕtóre a reformaţiei asupra literaturii şi scrisului românesc — nu sunt aplicaţi a o recunóşte şi a o tracta după merit. Dl Bunea zice, că aceea n'a fost de cât o *silnicie calvinéscă* sau în alt loc: un *păinjiniş magiaro-calvin*. Ori-ce a fost, e fapt că prin acésta s'au deschis ochii naţiei româneşti şi numai în urma acesteia a început a a se audí — mai întâiu cu sfiélă şi cu témă, dar' apoi rînd pe rînd tot mai puternic — *graiul nostru românesc*. Aşezăm faţă de părerea dlui Bunea o altă părere formulată astfel: „Articolii votaţi de sinóde şi aprobaţi de guvernul ţĕrii hotăriau, pe lângă unele rectificări de dogmă şi înlăturări de „superstiţii“, *introducerea în slujba bisericéscă a limbii româneşti*. Cei ce se îngrijiau aşa de mult de felul, cum ţĕranul român din Ardél se va închina lui Dumnezeu, cerêndu-i îndurarea şi dreptatea, n'aveau de gând sĕ întăréscă în sufletul lui conştiinţa, că e de alt neam cu stăpânitorii lui. *Dar' scopul ce se ajunse fù acesta: înjghebarea unei culturi româneşti, crearea unui curent care merse sĕ învie mult mai departe de cât hotarele Ardélului scrisul şi cugetarea némului*“.[1]

Tot contra părerii dlui Bunea şi în sprijinul adevĕrului formulat atât de hotărît în cartea dlui Iorga mai putem aduce încă şi părerea dlui G. Bogdan-Duică: „Prea ne deprinsesem a vorbí rĕu despre protestanţi, de calvini mai ales. Ei ni-au dat cărţi româneşti, ni au dat oratori predicatori româneşti, ni au dat studenţi români în străinătate, ori şi mai esact, începuseră a ne da; şi în sinóde, fie conduse şi arbitrar, luptau şi contra formelor interióre ale superstiţiei religióse, nu numai contra credinţei vechi; ear' dacă n'aprobăm acéstă luptă, pe aceea n'avem încotro, trebue s'o aprobăm; de la ei ni-s'au infiltrat şi întâiele începutnri de organisaţie stabilă bisericéscă“[1]

Abstrăgênd însĕ de la acéstă considerabilă scădere a istoriografiei dlui Bunea, vom fi totdeuna gata a recunóşte şi aprecia după merit munca D-Sale întru-cât este conştienţiósă, îngrijită, şi pusă în slujba némului întreg, ear' nu numai în serviciul unor interese fracţionare, localnice. Ne permitem a nădĕjduí, că în noua lucrare, ce pregăteşte acum despre *Grăniţerii români*, va abandona direcţia greşită, spre care l-a împins intrasingenţa şi şovinismul confesional în monografiile anterióre. Adevĕrat că acéstă speranţă inumbrită şi de un fel de temere, că va persista pe calea apucată, deóre-ce — după cum se ştie — şi în istoria regimentelor româneşti va întâlní porniri în contra unirii, căci acéstă instituţiune militară a fost contemplată dintru început tot ca un mijloc de propagandă catolică; era sĕ fie şi ea pusă în slujba proselitismului religios — un pas greşit, care a şi provocat apoi mişcări refractare. Sĕ nădĕjduim însĕ că în zugrăvirea acelora dl Bunea se va silí a priví lucrurile din punctul de vedere lard românesc, ear' nu din acela îngust, blăjenesc — unit!

* * *

Ar fi de dorit, ca sĕ vedem acéstă apariţie tristă: şovinismul confesional, cât mai curênd dispărênd cu totul de pe terenul istoriografiei nóstre, care deací înainte ar trebuí sĕ fie mai ştientifică şi de mai mulţi cu mai mare căldură îmbrăţişată. De fapt, abstrăgênd activitatea vastă de istoriograf a lui Bariţiu, încolo.... de la 1821 şi până azi istorie românéscă la noi în Ardeal, am puté zice că nu s'a scris aprópe de loc. Ci s'au scris numai lucrări istorice unite şi neunite, în cari apoi adevĕrul istoric a trebuit sĕ pătiméscă ciungărire şi despoire. Ori a fost ignorat, ori a fost presentat în lumină falsă, cu tendinţa de a linguşí unora şi de a defăima pe ceilalţi. Şi „*quis nescit primam esse historiae legem, ne quid falsi dicere audeat?* (Cicero: De oratore 15).

Deci sĕ se lase la o parte ori-ce prejudiţii confesionale; sĕ nu se mai încerce nimenea a intreţese nĕcazurile şi neajunsurile nóstre zilnice în operele de ştiinţă. Ci toţi aceia, cari se vor angaja ca muncitori onesti şi sîrguincioşi la opera istoriografiei nóstre din viitoriu, sĕ fie conduşi de un singur gând, de acela, care palpită în tóte inimile româneşti deopotrivă, şi de o singură devisă, de cea esprimată la cronicarul Zilot Românul în cuvinte naive, dar' cu multă potrivélă şi cu mare adevĕr:

Istoric sunt, n'am frate,
N'am rudă, n'am vecin,
Stăpân 'mi-e adevĕrul,
Lui caut sĕ mĕ 'nchin!

Veridicus.

---

[1] *N. Iorga:* Sate şi preoţi p. 19–20.

[1] G. Bogdan-Duică, în recensiunea asupra scrierii dlui prof. *Andreiu Bârseanu*: *Şcólele din Braşov.* (*Libertatea* An II. nr. 6.)

riul cât timp merg copiii la școlă, și în ce relații trebue sĕ steie acela cu părinții copiilor, ce inriurință are societatea asupra desvoltării copiilor după-ce au terminat cu școla.

La tractare demonstră viu, că diferitele viții, cari sunt încuibate la noi, sunt a se privi ca urmare a creșterei greșite, ce o dau părinții copiilor lor. Insistă asupra cultivării meseriilor și încheie apelând la o mai caldă îmbrățișare a școlei și mai multă atențiune creșterii adulților.

Disertația a plăcut mult și a făcut bună impresie.

Urméză constituirea agenturei, fiind aleși: president preotul Ilie Moga, notariu și bibliotecariu Cleonic Breazu, ear' notariul comunal Ioan Florian, ca membru. Totodată se pune basă și unei *biblioteci poporale* prin mai multe volume cumpĕrate de comitetul cercual pe spesele despărțĕmêntului, cu suma *de 40 cor.*

Premiul de 15 coróne pentru costum femeiesc țesut și cusut de mâna proprie, s'a conferit de către juriul ales, junelor din comuna Laz: Saveta V. Țirlea, Ana P. Morariu și Saveta Z. Breazu, fie-căreia câte 5 cor. In fine se designéză pentru ținerea adunării generale cercuale viitóre comuna *Pianul-de-jos.*

Cu acestea fiind esbauriat programul adunării generale, directorul Sergiu Medean mulțămind celor de față pentru viul interes declară ședința încheiată.

Pausă scurtă, în cursul căreia dl protopresbiter S. Medean și Ilie Moga, alesul preot în comuna Laz, îmbracă sfintele odăjdii. Ambii se postéză înaintea sf. altariu. Protopopul, ca mandatar al Esc. Sale I. P. S. Domn archiepiscop și metopolit Ioan Metianu comunică decretul de întărire al alesului ca paroch al comunei Laz și ține o cuvêntare ocasională înălțătóre.

Parochul Ilie Moga servește apoi vecernia, la sfêrșitul căreia ține adânc emoționat o predică mișcătóre, carea a stors din ochii tuturor lacrĕmi de bucurie.

De o veselie nespusă și de nedescris erau cuprinși locuitorii comunei Laz, de la mic pănă la mare, vĕdêndu-și dorința inimelor împlinită.

A urmat apoi un mic banchet în casa bĕtrânului Eftimie Morariu, oferit de parochul instalat I. Moga, la care în bună disposiție, întrĕ discursuri și toaste am petrecut câteva ore, după care ne-am depărtat fie-care la ale nóstre, mulțămiți în suflet de cele sĕvêrșite în acésta zi de frumósă sĕrbătóre pentru lăzureni.

Ducu.

NOUTĂȚI

Pentru catedrală. La ofertele făcute în favorul zidirii catedralei nóstre și publicate până acum, în cele următóre publicăm ofertele făcute de evlavioșii creștini din *Rîușor* (tractul Făgăraș). A nume, au dat: Gerasim Grama, căpitan ces. și reg. în pensiune, 50 coróne; Clement Grama, notariu cercual, 20 coróne; Gerasim Comșulea 5 coróne; Teodosie Grama 4 coróne; Tóder Cocan, Ilie și Samoil Ghiórța, Stefan Dîmboiu, Ioan Simion Comșulea, Atanasie Comșulea, Ilie Ilie Pica, Constantin Comșulea, George Țerchea, Iosif Dîmboiu și Ioan Tóder Pica câte 2 coróne; Ioan Ioan Pica, Ioan George Pica, Nicolae Marcu, Tóder George Roșca, Georgie Mhail Pica, vĕduva Eva Ieroteiu Comșulea și Ilie Sandru Pica câte 1 corónă. De tot 106 coróne, la cari adaugênd suma de 120 coróne oferită de parochul Vincențiu Grama și cea de 30 coróne oferită de învĕțătoriul Constantin Pica, comuna Rîușor a contribuit cu 256 coróne la zidirea catedralei.

*

Nou episcop sêrbesc. In ședința de Mercuri sinodul episcopesc de la Carloviț a ales episcop pentru diecesa sêrbéscă a Timișórei pe archimandritul Dr. George *Letici.* Noul episcop e abia de 31 ani; a studiat teologia la Cernăuți, unde a luat și doctoratul. Este un tinĕr inteligent și simpatic.

*

Portul național și Museul național din Budapesta. Corespondentul nostru din Budapesta ne scrie următórele: O comisiune constătătóre din dnii *Seemayer Willibald*, director la Museul național, secțiunea etnografică, deputatul *Dr. Lendl Adolf*, profesor universitar și *Dr. Iosif Siegescu*, profesor gimnasial, va face o călĕtorie de-a lungul țĕrii nóstre, ca sĕ studieze portul național, țesĕturi și cu un cuvênt tóte lucrurile de mână ale țĕrancelor nóstre, portul național din Banat, dintrĕ Crișuri, de prin Maramurĕș și din Țara-Bârsei va fi obiectul de studiu al comisiunii suspomenite. Când aducem acésta la cunoștința cetitorilor nostri, le atragem atențiunea — mai ales a dnilor preoți și învĕțători — asupra faptului, că prin sprijinul moral dat comisiunii fac serviciu causei românești, că până în ziua de azi și țiganii erau mai bine înfățișați prin modul lor de a fi, de cât noi Românii. Comisiunea — după știrile primite — va face la sfîrșitul călĕtoriei un raport museului, în care va recomanda spre cumpĕrare tot ce a aflat bun și de lipsă, ca sĕ fim bine representați și lumea curiósă de-a vedé, sĕ ne cunóscă și din aceste lucruri ca locuitori băștinași ai acestei țĕri.

*

Picturile lui Smigelschi — în Budapesta. In 5 Decembre s'a deschis în Budapesta esposiția de pictură a profesorului Octavian Smigelschi, arangiată în „museul de artă industrială“. Malonyai Dezső, un bun cunoscĕtor de artă, scrie în „Budapesti Hírlap“ următórele asupra dlui Smigelschi „... In etaj aștéptă pe cunoscĕtorii de artă o surprindere mare. Sunt cartónele impusante ale unui modest profesor de desemn din provincie, ale lui Smigelschi Octav din Elisabetopol. Artistul peofesor le-a făcut în stil bizantin pe séma decorațiunii bisericei din Blaj, și cine știe, póte că nici nu s'ar vorbí despre ele, dacă nu le-ar fi descoperit profesorul Groó și nu le-ar fi adus aicia spre esposiție. Cunoștință temeinică și bogată, mult sentiment archaic, încă și mai multă monumentalitate caracterisézä opera acésta fórte mare. Am puté numĕra pe degete pe acei măiestri ai nostri, cari pot sĕ iee asupra-și o astfel și așa de mare problemă — și cari ar și puté sĕ esecute problema luată asupra-și. Acestea sunt lucrări vrednice de a se interesa de ele întrégă țara“

*

Apel. In estremitatea românismului, aprópe de Tisa, se află comuna *Vereu.* Poporul român de aici își iubește limba și națiunea. Edificat'am o „Casă națională“, carea falǎ face ori-cărei comune mari. Nisuim și dorim, ca acésta „Casă națională“ sĕ fie locul de unde adevĕrata lumină sĕ se reverse asupra comunei nóstre. Corul vocal bisericesc, din modestele sale puteri inaugurézǎ o mică bibliotecă poporală în localitățile „Casei naționale“. Voința ne este mare și nisuim spre bine. Intimpinăm lipse și ne lipsesc mijlócele de a inaugura biblioteca după a nóstră dorință.

In interesul némului facem un modest apel la toți autorii și editorii români, rugându-i sĕ ne spriginéscă nisuința nóstră, prin donațiuni de cărți.

Marinimóselele donațiuni sunt a se adresa lui Silviu Mezin, dirigentul corului vocal bisericesc în Nyerő, Torontál, per N.-Kikinda,

Nereu, la 27 Novembre v. 1903. In numele corului vocal bisericesc. *Ioan Sêrbu, Nicolae Clipei, Simion Barbu, Damian Isac.*

*

Invențiune interesantă. Căpitanul de honvezi Rudolf Artner din Lugoj a inventat o mĕsurătóre de distanță, prin care poți afla precis la ce depărtare se află inimicul. Esperimentările cu noua invenție au dat resultate așa de bune, în cât inventatorul nu numai a presentat invenția sa ministrului de rĕsboiu, ci a cerut și patentă asupra ei. In zilele trecute a și primit patenta cerută, care e valabilă pe teritoriul Austro Ungariei, Germaniei și Franciei.

*

Ziariul „Schwarz-Gelb“. Cu începere de la 15 Ianuarie 1904 va apăré în Viena un ziariu cuotidian sub titlul „Schwarz Gelb“, având ca program combaterea celor cari cobesc descompunerea monarchiei habsburgice și tind sĕ mortifice în conștiința popórelor increderea în viitoriul ei. „Sub flamura négră-galbină s'a edificat prin marii monarchi ai acestei vrednice dinastii edificiul solid al monarchiei habsburgice și numai sub flamura négră-galbină póte sĕ devina earăși aceea ce a fost, pot tóte popórele sĕ-și afle cea mai deplină egală îndreptățire națională, póte sĕ reîntre în monarchie și stat pacea națională. Sub flamura négră-galbină este loc destul pentru desvoltarea culturală și națională a tuturor popórelor, în cadrele ideii de stat austriac nu e lipsă de a fi scurtat în drepturile sale nici un stat, nici un popor“ — zice articolul-program al noului ziariu, care încheie cu următoriul apel: „Tóte naționalitățile pot sĕ se asocieze la noi în deplină încredere, căci flamura négră-galbină condamnă ori-ce opresiune națională, ea însémnă scut celor slabi, eliberarea celor oprimați“.

Ziariul „Schwarz Gelb“ va apăré zilnic și costă în abonament 24 coróne pe an. Biroul redacției și administrației e în Viena (XVIII Lazaritengasse nr. 34, și XVIII Gentzgasse nr. 60).

Ședința publică

a societății de lectură „Andreiu Șaguna“, ținută Sâmbătă séra în memoria archiepiscopului și metropolit Andreiu Șaguna, a fost cercetată de public fórte numĕros, în frunte cu Esc. Sa Inaltpreasfințitul archiepiscop și metropolit Ioan, cu Preacuvioșia Sa archimandritul-vicariu archiepiscopesc Dr. Ilarion Pușcariu și cu asesorii consistoriali. A durat de la ora 7 până la 9³/₄, timp prea lung, așa că publicul se obosise deja în cursul disertației „Știință și credință“.

Abstracție de la inconvenientul cu prea lungul program și al căldurii dogoritóre — care încă a contribuit la obosirea publicului — elevii s'au achitat de rolurile lor în mod laudabil. A plăcut deosebi solo de flaută (Victor Murĕșan, acompaniat la pian de prof. T. Popovici) și solo de violină (Octavian Murĕșan), cum și corurile și orchestra. Asemenea și „cuvêntul ocasional“, cuvêntul de deschidere și declamațiunile.

După eshauriarea programului Esc. Sa constatând succesul producțiunii îndémnă tineretul, ca și prin diligință și rêvnă de a-și perfecționa cât mai mult cunoștințele, ca astfel cu atât mai cu succes sĕ pótă lucra pentru biserică și ném când vor eși din viéța practică, sĕ venereze memoria marelui Andreiu.

In cele următóre publicăm discursul prin care prof. Dr. P. Șpan, presidentul societății, a deschis ședința:

Escelenția Vóstră!
Preastimat Public!

Treizeci de ani se strecurară în noianul veciniciei, de când carul mortuar, însoțit de simțĕmintele dureróse ale națiunei și bisericei, în o tainică liniște ducea la locul de vecinică odihnă rĕmășițele pămêntești *ale celui mai mare bărbat,* ce l'a avut în vécul trecut biserica și națiunea română din acésta patrie.

Mare a fost prin concepțiile înalte, la cari s'a avântat, prin *sfera largă* de activitate ce a delimitat urmașilor sei.

Mare prin *privirile superióre culturale* și știentifice, prin o *forță* neîntrecută de productivitate pe tóte terenele vieții culturale bisericești.

Mare prin entusiasmul seu pentru *bunurile religióse-morale*, ce i-au încălzit inima, prin *prevederile* ce i-au luminat mintea, petrecênd timpurile până în cele mai depărtate zori ale vieții viitóre.

Cu drept cuvênt zice istoricul și politicul Barițiu: „*Șaguna a croit un plan atât de larg și măreț, în cât urmașii sei au sĕ lucre cel puțin o sută de ani, pentru-ca sĕ'l realiseze întreg*“.

Da! un véc și mai multe vom avé sĕ ne întețim puterile, ca sĕ traducem *în ființă* aceea ce încă mare parte plutește în *lumea ideilor!!*

In fața nóstră se ridică mărețul locaș al Domnului, care va *mărturisí* generațiilor din vremile viitóre vitalitatea bisericei ortodoxe române din acésta patrie și va devení un *monument cultural*, care preste țĕri îndepărtate va duce numele némului românesc. Acest locaș Dzeesc în mintea lui Șaguna a încolțit ca ideiă, *El* i a pus temelia prin fundațiunea creată. Și noue, fericiților de astăzi, dat ni-a fost sĕ vedem ridicându-se acest pompos locaș prin neobosita *hărnicie* și *stăruitórea* solicitudine a Inaltpreasfinției Sale Domnului Archiepiscop și Metropolit actual.

Glorie și mărire Ție spirit al lui Șaguna, care *trezești, împintenezi* și *îndemni* mințile și inimile nóstre spre lucrări bune și folositóre!!!

Și când ne gândim că un singur om, ori cât de dăruit de la Dzeu cu calități superióre totuși nu e capabil de a duce la îndeplinire, măcar și numai o parte din *inmensitatea gândirilor*, ce copleșesc sufletul seu, trebue sĕ-l admirăm pe *Șaguna* și pentru feliul, cum a știut *sĕ-și alégă* ómenii, cu cari sĕ lucreze.

Generația lui Șaguna va rĕmâné purure a un *model de sirguință, de pricepere* și *porniri* nobile îndreptate spre înălțarea bisericii și a némului.

Rînd pe rînd se stinge pleiada acelor bărbați, cari ori-unde s'a pus, au fost *fala* și *mândria* némului nostru. Nu de mult se deslipì de sinul bisericii un valoros bărbat al cărui nume străbătuse în cele mai largi sfere ale vieții românești, și a cărui pomenire și la acest loc merită sĕ fie ridicată, fiind unul din cei dintâi îngrijitori ai „societății de lectură „Andreiu Șaguna“ pe atunci când se afla încă în léganul vieții sale.

Sĕrbătórea de astă-séră e *mare* din faptul că ne scóte din obicinuința zilei și ne transpune sufletește și inimile spre *gândiri mărețe*, cari ne *întineresc*, ne *învioréză*, ne *fortifică* și ne *dau convingerea nestrămutată a biruinții idealului* întrupat de mintea lui Șaguna, în așezămintele create de el. Atari repriviri sufletești sunt ca picurii de rouă, cari înveselesc natura stórsă de arșița zilei.

Stórse și uscate sunt și sufletele nóstre de arșița vremii, dar' *neclintită* rĕmâne în noi *credința*, că va sosí roua dimineții, care le va adăpa și înviora.

Ear' pentru-ca mult dorita diminéță sĕ sosiască cât mai îngrabă, datorință avem noi generația de astăzi și mai ales tineretul care se adapă de știință și cultură la sanctuarul științelor, numit „Seminariul Andreian“, sĕ revină cu cugetele și simțirile cât mai des la inspiratorul nostru *Andreiu Bar. de Șaguna*, de la care va primí *însuflețire, putere și stăruință spre muncă dréptă, cinstită, desinteresată și onestă.*

Și acum, când trimitem în sbor sufletele si inimile nóstre spre plaiurile cerești în cari plutește spiritul lui Șaguna, venim și ne închinăm înaintea geniului acestui mare bărbat, rugându-l, sĕ îndrepteze cereri ferbinți către tronurile Dzeești spre a ne lua sub scutul și ocrotirea sa, spre a face sĕ *disparǎ din inimile* nóstre *simburile reutății* și sĕ sălășluiască în ele: *sĕmînța dreptății, sincerității, echității, obiectivității, considerării reciproce*, ca sĕ putem îndruma naia bisericii ortodoxe române din metropolia nóstră pe *marea liniștită* și scutită de vifore a vieții omenești. — Ție, spirit *curat* și *neprihănit* al marelui Șaguna, îți închinăm prinosul sufletelor nóstre, și invocându-te cerem sĕ nu ne dai uitării nici acolo în sferele înalte, unde petreci!

Animat de acestea dorințe și aspirațiuni, în calitate de president al societății „*Andrein Șaguna*“ deschid șirul festivității de astăséră întru pomenirea numelui *Lui!*

Teatrul orășenesc.

Luni (14 Dec.): „*Die Fee Caprice*“, comedie în 3 acte, de Oscar Blumenthal. (Noutate.)

Marți (15 Dec.): „*Los vom Manne*“, comedie în 3 acte, de W. Jakoby și A. Lippschitz. (Noutate.)

Direcția teatrului face totodată cunoscut, că cu ziua de azi (Luni) se începe a doua serie de abonament, pentru 12 representațiuni.

Marția trecută s'a dat a doua-óră piesa: „Der Strom“ (rîul). O piesă sguduitóre, luată din viéța de la țéră. Subiectul e următorul: Móre bĕtrânul *Doorn* și lasă un testament, în care se îngrijise de toți fiii sĕi, trei la numĕr. Cel mai mare însĕ, cu ajutoriul bĕtrânei, falsifică testamentul, și tótă moșia îi rĕmâne lui. Prin o întêmplare frații află despre acésta după 9 ani. Il trag la rĕspundere, dar' nu voiește sĕ repareze crima. Cel mai mic, desperat și furios, fuge afară și sapă la gatul, care apăra casa de rîu. Atunci cel mare merge după el și după o luptă scurtă, amêndoi cade în rîu.

Joi séra s'a dat o piesă humoristică care a stîrnit nesfêrșite aplause și hohote. „*Die Herren Söhne*“ în 3 acte. Dl Redl ca totdéuna, a jucat fórte bine; admirabil a jucat mai departe dl Olmar, representând pe studentul care tot cade la esamene.

Sâmbătă séra s'a representat opereta „*Fatinița*“ de Francisc Suppé, fost dirigent de capelă la diferite teatre din Viena, reposat în 1895. Intrĕ creațiunile lui musicale are mai multe cuartete, uverturi, eperete etc. Cu tóte că în Sibiiu se mai jucase, teatrul era ticsit de public. Damele Seidner și Baviera și domnii Redl, Kaufmann și Günther-Pistol, cari au avut rolele principale, au mulțămit pe deplin așteptările publicului, dovadă freneticele aplause, cu cari au fost rĕsplătiți din partea acestuia. Dar' și corul a fost la înălțimea chiămării.

Cassa de păstrare „reuniune“,
în **Sĕliște.**

Convocare.

P. T. membrii Cassei de păstrare „reuniune“ în Sĕliște se convócă la ședința

Adunării generale

estraordinare

conform §. 15 din statutele reuniunii pe **Duminecă în 14/27 Decembre a. c.** la 2 ore d. a. în sala festivă a școlei române gr. or. din Sĕliște pe lângă următoriul

Program:

1. Propunerea direcțiunei pentru cumpĕrarea caselor din piaț de la comuna politică Sĕliște.

Din ședința direcțiunei Cassei de păstrare (reuniune) în Sĕliște, ținută în 10 Decembre 1903.

[287] 1—1 **Direcțiunea.**

Nr. 1564 1903. [285] 1—3

Concurs

Pe basa resoluțiunei Preavenerabilului Consistoriu archidiecesan ddto 4 Novembre c. nr. 11517 Pres. pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia **Chirpăr**, devenit vacant prin strămutarea parochului Ambrosiu Marcoviciu în parochia Curciu, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și așterne cererile instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat și au a se presenta înainte de alegere în biserica din loc, spre a cânta, respective a celebra și cuvênta.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Agnita în conțelegere cu comitetul parochial.

Bendorf, în 24 Novembre 1903.

Nicolae Gavrea
adm. prot.

Sĕ plantăm umbrar de viță de vie

pe lângă orice casă și în grădinile nóstre de casă,
în pământ și nĕsip.

Pentru acest scop însĕ nu se potrivește ori-ce soiu de struguri, de-și tóte soiurile sunt plante curpenitóre, fiind-că o parte mare din ele, chiar și dacă se desvóltă, nu dă róde, din care causă mulți nu au putut obținé nici un resultat. Dacă însĕ se plantéză soiuri bune pentru formarea de verdéță, acestea provĕd apoi casa pe întreg timpul cócerii cu cele mai eminente soiuri de struguri tămâioși și alte soiuri de struguri dulci. [270] 4—20

Strugurii cresc pretutindenea în patria nóstră și nu esistă casă, pe lângă ale cărei ziduri nu ar puté fi cultivați, cu neînsemnate spese; afară de aceea servesc de cea mai frumósă podóbă și pentru alte clădiri, grădini, garduri ș. a. fără sĕ detragă cât de puțin din locul menit pentru alte scopuri. Ș'apo strugurii sunt cele mai mulțămitóre póme, deóre-ce rodesc an de an.

Soiurile sunt descrise în un preț-curent ilustrat, care, indicându-se adresa prin cartă postală, se trimite fie-căruia, gratis și franco.

Erste Érmelléker Rebenschule, Nagy-Kágya,
p. u. **Székelyhid.**

„Porumbăceana“

cassă de economii societate pe acții în Porumbacul-inferior.

Anunț.

La cassa de economíi „*Porumbăceana*“, societate pe acții în Porumbacul-inferior, începênd cu 1 Ianuarie st. nou 1904, **etalonul** depunerilor spre fructificare va fi următoriul:

5½% se solvesc după depunerile vechi inclusive 31 Decembre 1903, cum și după depunerile corporațiunilor fără considerare la terminul de anunț.

5% se solvesc după depunerile particularilor cari declară, că 'și vor lăsa banii depuși cel puțin un an.

4½% se solvesc după depunerile particularilor fără declarație.

Contribuțiunea o solvește institutul.

Din ședința Direcțiunei ținută în 6 Decembre 1903. [283] 3—3

Porumbacul-inferior, în 7 Decembre 1903.

Direcțiunea.

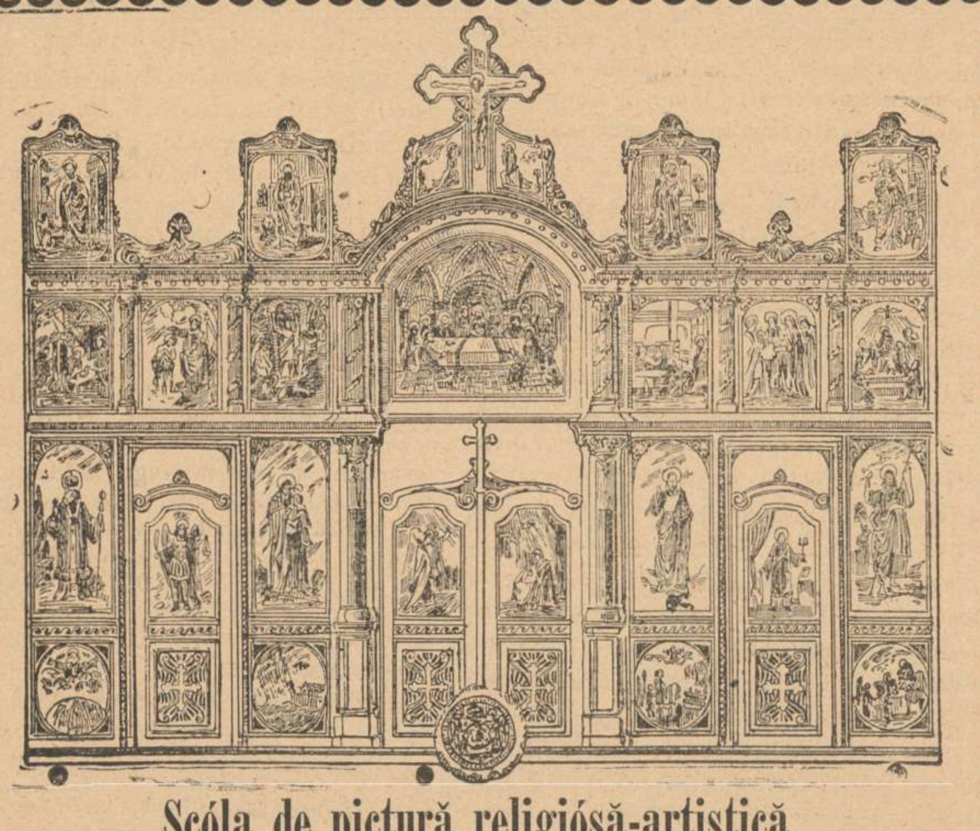

Școla de pictură religiósă-artistică

Jos. Hofrichter's Sohn

din **Reichenau,** bei Gablonz,

primește în întreprindere și esecută **altare noue,** reparéză **picturi vechi,** esecută la comandă **icóne** și **tablouri** în **uleu** pe **pânză, tinichea** sau **table de aramă,** pe **lemn, aluminiu,** etc., în **dimensiunile recerute.**

Icóne pentru prapori cum și **prapori întregi.**

Pictéză **portrete,** fidel după fotografii bine reușite.

Deposit mare de lustre, de **sticlă ciselată,** cum și de **alamă.**

Prețuri moderate și esecutare promptă.

La cerere se trimit schițe și planuri. — Comandele se primesc și se pot face la
Librăria archidiecesană în Sibiiu. [219] 13—20

A apărut:

Calendariul archidiecesan pe anul visect 1904.

Prețul unui exemplariu **40 fil.,** cu șematism **80 fil.,** porto postal **10 fil.**

Librăria archidiecesană, Sibiiu.

Fabrica de mașini și motore ces. reg. priv. Brauner & Klasek's Nachfolger

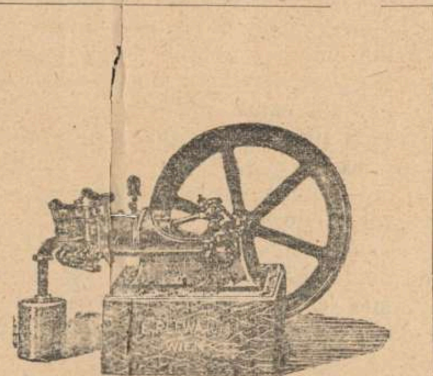

ING. EMIL PLEWA, VIENA.

Representanță generală și deposit:

B. Dénes, Budapesta,
VI., Váczi-körút 61.

MOTORE 2—20 HP de vapor, gas, benzin, petrolin.

Locomobile de petrolin 2—25 HP.

Instalații pentru estragerea gasului 2—3 fil. spese de esploatare pentru fiecare HP și oră.

Stilul cel mai modern. — Cea mai bună și mai eftină putere de esploatare. — Cel mai eftin isvor de cumpĕrare. — Plătiri favorabile.

Preț-curent gratis și franco. — Representanți solidi din provincie se acceptéză. [263] 3—20

Farmacia „la ursul negru“ a lui Guido Fabritius

Sibiiu, piața-mică nr. 27

își recomânda bogatul seu **deposit de specialități medicale-farmacistice, bandage** chem. curate, **preparate dietetice** de întărit pentru morboși și reconvalescenți, **tot feliul de obiecte de toaletă, instrumente chirurgice,** cum și **medicamente veterinare** etc. etc.

Espediție postală în fie-care zi.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta!

Nu mijloc secre

deni

vindecă și invioréză

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

pe lângă garanție.

Aparatul acesta vindecă și folosesce contra *durerilor de cap si dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni și picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui* și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.
[2] 50

Prețul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copíi și femei de constituție fórte slabă.

Espeditie din centru și locul de vêndare pentru țéră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colțul strada Kálmán.

La subscrisa librărie se află de vînzare următórele cărți de

Teodor V. Păcățian:

Cartea de aur, vol. II. . . .	cor. 10·—
Scopul în drept, traducere autorisată după Dr. R. de Jhering	„ 8·—
Lupta pentru drept, traducere după Dr. R. de Jhering . .	„ 2·—
Principiile politicei, după Dr. F. de Holzendorff	„ 4·—
Istoria politicei, după Sir Frederick Pollock	„ 1·—
Libertatea, traducere după John Stuart Mill	„ 2·—
Din legile ungare: Judecătoriile cu jurați	„ —·80
Buna chiverniselă, carte pentru toți, întocmită după ideile lui Sam. Smilles	„ —·40
Sâmbăta morților, dramă din popor în 5 acte, local. d. Raupach	„ —·60

Librăria tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Redactor [illegible]. Dr. George Proca.

Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 133 Sibiiu, Joi 4/17 Decembre 1903 Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru strĕinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douĕ ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Amvonul.

II.

Ori-ce lucrare mai însemnată, pentru a fi dusă la bun sfîrșit trebue esecutată după un plan bine determinat făcut înainte.

Tot asemenea stăm și cu amvonul. Dacă voim sĕ devină o adevĕrată școlă pentru poporul nostru, trebue sĕ ne facem un plan pe care predicatorul sĕ caute a 'l esecuta cât mai bine.

Cu privire la acest plan biserica ne vine în ajutoriu prin anul bisericesc, care este înfățișarea faptelor mântuirii în decursul unui an; ear' ideile pe cari se baséză singuraticele sĕrbători se esprimă prin pericópele zilei, adecă prin acele părți din apostol și evangelie, cari se cetesc la sta liturgie. Anul bisericesc se începe cu 1 Septembre, și propriaminte cu sèrbătórea nașterii Născĕtórei de Dumnezeu, și rînd pe rînd în sfintele sĕrbători ni-se înfățișéză întrégă economia divină, întrégă viéța și activitatea Mântuitoriului Christos și a sfintei sale biserici. Și deci predicatorul bisericesc are a esecuta în predicele sale planul anului bisericesc, esplicând la tóte ocasiunile pericópele prescrise a se cetí poporului în biserică în diferitele zile și sĕrbători ale anului. Incă [illegible]oue momente trebue sĕ țină cont predicatorul, adecă de împrejurările întrĕ cari vietuesc credincioșii, și anume de gradul lor de cultură, religiositate etc., cum și de evenimentele estraordinare cari obvin.

Deci, când predicăm, sĕ luăm materia predicei din cuvêntul descoperit al lui Dumnezeu, și din studiul pe care zilnic îl facem asupra trebuințelor spirituale morale ale poporului, și sĕ-i vorbim într'o limbă cât mai ușóră și mai înțelésă, ca astfeliu predica nóstră sĕ pótă deveni pentru popor o lumină aprinsă, carea sĕ-l conducă și povățuésc în mod potrivit, întrĕ tóte împrejurările vieții.

Fie-care preot póte ușor satisface acestei datorințe, dacă ținênd cont de anul bisericesc își va alege cel puțin 12—24 de ocasiuni pentru un ciclu de predici pe cari sĕ le țină astfeliu, ca într'însul sĕ predee în sistem bine întocmit întrégă doctrina bisericei atât dogmatică, cât și morală, intercalând în ele și cunoștințele istorice și rituale necesare poporului, ear' în conclusiuni sĕ facă aplicare la viéța practică a ascultătorilor.

Ca preotul sĕ pótă satisface acestei însemnate misiuni, trebue sĕ fie înzestrat cu o cultură umană generală și specială teologică. Prin studiu continuu și serios trebue sĕ se aprofundeze în cunóșterea sfintei scripturi, și sĕ pĕtrundă tot mai mult în spiritul evangeliei Domnului; ear' prin o viéță fără de prihană și prin o ținută démnă și corectă sĕ premérgă poporului cu o viéță de model, prin carea sĕ dovedéscă cu esemplul sĕu propriu tăria și puterea învĕțăturilor evangeliei și bisericei.

Nu este destul cu atâta. Prin un studiu amĕnunțit și intutiv sĕ caute a cunóște temeinic viéța poporului nostru, datinile și obiceiurile lui, trebuințele și nĕcazurile lui, modul lui de gândire și vietuire.

Numai o predică e corĕspunde acestor condițiuni, și în care se va afla modul potrivit de a îmbina doctrina evangeliei cu trebuințele poporului, va produce efectul dorit. O predică necorĕspundĕtóre acestor condițiuni, fie ea făcută după modelul celui dintâi predicător, nu produce mult; póte sĕ fie ascultată de popor cu multă plăcere, dar' folosul real nu va fi mare.

Nu e de ajuns însĕ a ști numai *ce* sĕ predicăm, ci e de lipsă a ști și *cum* sĕ predicăm.

Spre acest scop e de lipsă, ca predicatorul bisericesc sĕ nisuiéscă a-și impropria tot mai mult arta elocinței, adecă dibăcia de a-și întocmí astfeliu cuvêntările sale, ca prin ele sĕ fie în stare a convinge pe ascultători despre sublimitatea adevĕrurilor propuse, a le mișca inima și a le îndupleca voia. Sfântul Ioan Gură de aur în cartea sa despre preoție îndémnă pe preoți sĕ caute a se perfecționa în arta elocinței. In a 4-a carte zice: noi n'am cere cuvêntul, dacă am avé puterea minunilor. Deóre-ce din acea putere nu rĕmâne nici o urmă, și din tóte părțile se ivesc mulți dușmani, pentru aceea este de trebuință, ca sĕ ne armăm cu cuvêntul, ca sĕ nu fim pĕtrunși de săgețile dușmanilor, ci mai vêrtos noi pe ei sĕ 'i lovim. Pentru aceea trebue a aplica un studiu fórte serios, ca cuvêntul lui Dzeu sĕ locuiéscă întrĕ noi din destul.

Nu ne îndoim, că preoțimea nóstră, care în tóte timpurile s'a dovedit de conducĕtoriul natural al poporului nostru, va căuta, ca și în aceste timpuri, în cari vestirea cuvêntului Domnului este de o ardentă necesitate, prin predici dese, prin predici bune și actuale, sĕ-și îndeplinéscă datorința împreunată cu gréua ei chiămare.

Delegațiunea ungară. Membri delegațiunii ungare au ținut Luni conferența de candidare la postul de president etc. și de membri în diferitele subcomisiuni. La postul de president e candidat contele Szapáry Gyula, vice-president Széll Kálmán, major-dom baronul Wodianer Albert, notari Münnich Aurel, baron Rudnyánszky Iosif și Kristoffy Iosif.

Dintrĕ membrii români ai delegațiunii sunt candidați a fi aleși: magnatul Dr. Iosif *Gall* în subcomisiunea pentru censurarea proceselor verbale și în cea pentru afacerile esterne, ear' deputatul George *Szerb* în subcomisiunea budgetară, în cea financiară și în cea militară.

Noul guvernator fiuman. Numĕrul de Duminecă al fóiei oficiale publică decretul regal prin care baronul *Rossner* Ervin, până acum comite al Maramurĕșului, e numit guvernator al orașului Fiume și al litoralului ungaro croat.

Cum se știe acest post ajunsese în vacanță prin abzicerea contelui Szapáry László, compromis în afacerea de mituire a deputatului kossuthist Papp Géza, pe când ministru-president era contele Hédervâry.

Cérta ministerială. In ședința de Luni dieta ungară a „respins“ de nou amestecul ministrului-president austriac în afacerile Ungariei, — adecă în cestiunea tendințelor de magiarisare a armatei.

Ședința s'a ținut anume spre acest scop și era așteptată cu mari speranțe de nouă punere la reson a impetuosului „diletant“ austriac.

Indată după deschiderea ședinței a interpelat în chestie deputatul Hódossy, căruia a rĕspuns imediat ministrul-president *Tisza*, respingênd aserțiile lui *Dr. Körber* că concesiunile obținute cu privire la validitarea limbi magiare în armată nu ar avé valóre definitivăi și preste tot respingênd ori-ce amestec în afacerile Ungariei, care amestec totdéuna va avé față 'n față magiarimea întrégă.

Au secundat apoi dlui Tisza vr'o unsprezece deputați, ear' resultatul practic al acestor „infierări“ la adresa austriacului e, că dieta a cheltuit eară o zi întrégă fără sĕ fi întrat barem în continuarea desbaterii asupra proiectului despre contingentul de recruți. In colo, — cum zice „Alkotmány“ — „cele rĕsunate în dieta de Luni natural că nu însémnă triumful dlui Körber, dar' nici al dlui Tisza. Cel mult atât pot sĕ însemne, că dl Körber n'a ajuns încă de desubt de tot, și că dl Tisza n'a ajuns încă de tot deasupra“.

De la conferențele preoțești.

(Conferența preoțéscă în Hunedóra).

— 30 Octobre v. 1903.

Vestalii credinței dreptmăritóre ort.-române din romanticele și istoricele ținuturi întrunitu-s'au în haine de sĕrbătóre și aprópe în mod complet — în centrul decurênd reînființatului și istoricului tract protopresbiteral Hunedóra.

Da, ziua de 11/24 Octobre a fost zi de sĕrbătóre pentru ortodoxismul din Hunedóra și jur... Clopotele dulci sunătóre ale bisericei, întrunirea preoților din acest tract în maestosul costum caracteristic din cele mai vechi timpuri esclusiv statului preoțesc ortodox... tóte acestea transpuneau pe ortodoxul cugetător în lumea trecută... reaminteau timpurile, când Hunedóra n'a fost numai centrul unui protopresbiterat, ci centrul întregulu

FOIȘÓRĂ

Biserica „Mirăuților“

La marginea rĕsăriténă a orașului Suceva, în fața ruinelor cetății principilor Moldovei, — martore ale unui trecut plin de mărire, pe un loc ridicat se înalță măreț cea dintâiu biserică metropolitană a Moldovei: biserica „Mirăuților“.

Vécuri întregi s'au privit față 'n față *aceste fortărețe* de odinióră ale némului românesc și — nepăsătóre față de o lume care nu se interesa de ele — își șopteau povestile vremilor, în cari însemnau mult, împărtășind ambele aceeași sórte de apĕrare în contra dintelui distrugĕtor al vremii.

O lume de idei îți frământă creerii când le privești, le admiri și te gândești la însĕmnătatea trecutului lor.

Una a însĕmnat adăpostul vitejilor buni și mari, cari au pus lumea 'n uimire prin puterea nebiruită și prin vitejia 'n lupta de apĕrare a *moșiei strămoșești*, pe care vecini cu gând dușmănos veniau sĕ o răpéscă și supună; *alta* a însĕmnat geniul păzitor, credința neclintită către *legea strămoșéscă*, către aceea dumnezeéscă lege ortodoxă, care, în tocmai ne asigură, ne conduce la mântuire vecnică *în ceriu*, tot așa ni-a asigurat, ne-a condus și ni-a întărit mântuirea, esistența *pe pământ* ca popor, ca Români!

Cetatea, după-ce ne-a apĕrat și mântuit, și a perdut rolul, și astăzi a rĕmas sĕ potoléscă setea de știință a archeologilor și istoricilor pricepuți; biserica însĕ, după sute de ani cât a stat părăsită și pustiită, a fost earăși îmbrăcată în vechia-i podóbă și închinată stăpânului ceriurilor, căci al ei rol nu e trecĕtoriu.

Sĕ urmărim puțin trecutul acestei însĕmnate și frumóse biserici.

Timpul zidirii ei se ascunde în negura vremilor trecute, din cari nici un document scris nu ni-s'a păstrat, ca sĕ-'l putem fixa cu siguritate.

O tradiție, la care nu ne putem oprí, ni-a păstrat numele lui *Dragoș Vodă*, ear' alta a lui *Juga Vodă*, ca a aceluia care a zidit biserica. Sĕ esaminăm deci a doua tradiție.

Despre acest Juga ne spun cronicarii Moldovei, că — după ce a rupt relațiunile cu patriarchia Constantinopolei „ar fi trimis la *patriarchia Ohridei* de a luat blagoslovenie și a pus *metropolit pe Teoctist*“. Deci — după cronicarii români — metropolia Moldovei a fost înființată de Juga Vodă (c. 1400), cu încuviințarea patriarchiei de Ohrida.

Cronicarii însĕ confundă pe acest Juga, care a precedat în domnie lui Alexandru cel Bun, cu principele litvan *Juga Coriatovici* (1374—1375), urmașul lui Lațcu. Din acésta causă istoricii critici mai noi, cari clarifică acéstă confundare de persóne a cronicarilor, — raportéză lui Juga Coriatovici multe din faptele atribuite de cronicari lui Juga al II-lea, predecesorului lui Alexandru cel Bun, și astfel ascríu lui Juga Coriatovici (de ex. Xenopol) și fondarea Metropoliei Moldovei în anul 1374, cu autorisarea bisericéscă a patriarchiei de Ohrida.

Unde și-a luat reședința acest metropolit — dacă într'adevĕr a esistat pe la 1374 un metropolit al Moldovei, — nu știm; probabil, că *nu* în Suceva.

Căci metropolitul își avea reședința de regulă în același oras, unde resida și capul politic al statului, principele; ear' Juga Coriatovici — după un document din 1374 — resida în *Bârlad*.

Cu greu am puté deci presupune zidirea bisericei Mirăuților sub Juga Coriatovici la 1374, cu atât mai mult că în timpul scurt cât a domnit acest principe nu se vor fi putut face pregătirile necesare pentru o astfel de zidire.

Dar' se ivesc și alte greutăți istorice.

Alți istorici anume (d. ex. Eus. Popovici) susțin, póte cu drept, că biserica Moldovei n'a fost ridicată la rangul de metropolie sub Juga Coriatovici și cu autorisarea patriarchiei de Ohrida, ci mai târziu, pe la anul 1390—92 *de patriarchul Contantinopolei*, care a trimis ca metropolit al țĕrii pe grecul Ierimia. Moldovenii însĕ, cari țineau la *Iosif*, episcopul Asprokastronului (Cetatea-albă, Akkerman) și voiau, ca el sĕ le fie metropolit, fiind-că era din némul lor și înrudit cu domnii, — au alungat pe veneticul Ierimia și din acésta causă patriarchul rostește anatemă asupra țĕrii și clerului.

In acest timp de neînțelegeri întrĕ Moldoveni și patriarchul Constantinopolei — zic acesti istorici — a putut sĕ se ivéscă episodul istorisit de cronicari, că Juga al II-lea a luat binecuvêntare de la patriarchul Ohridei și a pus metropolit pe Teoctist, pentru-ca sĕ-i facă una patriarchului Constantinopolei.

Dar' tradiția (susținută de prof. Onciul) care atribuie lui Juga Vodă zidirea bisericii Mirăuților, nu póte fi confirmată nici dacă o raportăm la Juga al II-lea, căci și acest principe, după un timp fórte scurt de domnie neortodoxism — mult nĕcăjit şi obidit..... Astăzi însĕ inima acelui ortodox saltă de bucurie, când trezit ca dintr'un vis din pribegia sa sufletéscă prin acele timpuri — vede strălucind nemărginita deosebire de atunci şi astăzi! Atunci un Nicolae *Huţoviciu* în calitate de vicariu episcopesc, dar' umilit şi legat la mâni cu catene grele; astăzi un Avram P. Pĕcurariu protopopul investit cu tótă demnitatea şi puterea cuvenită! Atunci preoţi mâhniţi şi întristaţi până în suflet, că nu pot vestí evangelia ortodoxismului, fiind împedecaţi de vitregităţile timpului... Astăzi preoţi cu feţe strălucinde de bucurie alérgă din tot jurul, ca cu toţii şi *la vedere* sĕ se consulte pentru aflarea celor mai potrivite căi întru a satisface acelei sfinte necesităţi!...

Oh, românule ortodox! rógă ceriul sĕ binecuvinte scumpa glie, carea ţine în sinul seu rece osemintele Celui-ce cu muncă supraomenéscă a zidit puntea peste carea a putut trece biserica ta *de la cele de atunci — la cele de acuma!* Oh, marele nostru Andreiu!! care puiu de ortodox nu-şi va descoperi capul la pomenirea marelui Tĕu nume!...

Coform cercularului edat din partea protopresbiterului tractual, punct la orele 8 s'a început serviciul divin în frumósa nóstră biserică din Hunedóra. Preoţii oficianţi au fost Nicolae Popoviciu, Ioachim Pinciu şi Petru Şinca. Serviciului divin i-a urmat predică ocasională rostită de parochul din Zlaşti, Leontin Ungur. Urméză invocarea duhului sfânt şi deschiderea conferenţei din partea şefului tractual prin o vorbire bine simţită şi acomodată însemnătĕţii zilei. Pe la 10½ ore cu toţii ne-am întrunit în şcóla nóstră confesională din casele parochiale. Se constată, că din întreg tractul lipsesc numai 3 preoţi şi un capelan, ş. a. Ioan Sirb din Cerbel, Ioan Şinca din Găunósa, Vasilie Henţia din Ruda şi capelanul Alexandru Stan din Socet.

Se constitue conferenţa, aclamându-se notariu Constantin Dăncilă din Mănierău, ear' bărbaţi de încredere George Rain din Nădăstia-inferióră şi Leontin Ungur din Zlasti. — Lucrările conferenţei se încep cu observările asupra decurgerii şi oficierii liturgiei, cât şi a predicei.

După un gustos dejun oferit din partea dnei protopopese redeschizêndu-se şedinţa urméză tema dată de Preaveneratul Consistoriu: „Cari sunt scăderile cele mai înrădĕcinate în popor şi prin cari mijlóce s'ar puté lucra mai cu efect la delăturarea lor?“ a cărei lucrare a fost concredută preoţilor Petru Şinca şi George Rain. — Preotul Şinca vorbeşte cu graiu viu şi fórte objectiv despre două scăderi esenţiale din popor: beţia şi concubinatul. Ambele au fost object de lungă desbatere. In contra beţiei s'au fost atins ca mijlóce de paralisare şi apĕrare: arĕtarea pericolului isvorit din beţie, prin predici, înfiinţarea de reuniuni de temperanţă şi necesitatea de a se închide crijmele cel puţin în Dumineci şi sĕrbători sub durata serviciului divin.

Preste două ore şi jumĕtate a durat discuţia asupra concubinatelor, semn că acest rĕu bântue în mod epidemic prin tóte comunele din protopresbiterat. Curios este însĕ faptul, că în privinţa paralisării acestui rĕu tot acolo suntem unde am fost înainte cu ori câţi ani. Motivul principal al acestei stări anormale consistă în aceea, că mijlócele ducĕtóre la scop, cari din partea unora folosite au arĕtat succese strălucite, cum şi alte mijlóce propuse din partea altora şi socotite de bune, nu se acceptéză din partea *tuturor preoţilor*, ca astfel sĕ fie o conlucrare armonică în direcţia acésta. Unii din comoditate, alţii din alte cause.... nu îndrăsnesc a *scormoní în vespar*, şi iată că discuţia de aprópe 3 ore se resuméză în: „Fie-care preot sĕ predice şi sĕ facă tot posibilul întru stîrpirea rĕului“. Adecă tot acel cântec! Ear' efectul?.... Tot mai multe concubinate, tot mai mare demoralisare în direcţia arĕtată. Ar fi timpul suprem sĕ înţelégă fie-care preot, că concubinatul este un rĕu cu multe rădĕciui, prin urmare şi relele resultânde din el sunt multiple! Ar fi timpul, până nu e prea târzíu, ca fie-care preot, în fie-care cas concret sĕ-şi facă strict datorinţa şi sĕ arete resultatul muncei sale!... Fórte bun lucru ar fi, ca preoţii indiferenţi faţă de acest pericol sĕ fie crestaţi în rĕvaşul superiorităţii bisericeşti....

Până când va creşte mereu numĕrul concubinatelor în diferite parochíi şi până când preoţii fără a face ceva în contra lor — vor rĕmâné neluaţi la rĕspundere strictă din partea superiorităţii bisericeşti — acest rĕu numai se *desbate*, dar' nu se *combate*.

După preotul Şinca, preotul George Rain ceteşte un tractat lucrat cu cunoştinţă de causă şi în mod estins despre necesitatea necondiţionată a autorităţii preotului în serviciul pastoral. După sfîrşirea acestui tractat, conferenţa 'l rĕsplăteşte cu un „sĕ trăéscă“ şi decide, ca autorului sĕ i-se dee mulţămită protocolară, ear' tractatul sĕ se publice în „Tel. Rom.“

La punctul 6 din program Constantin Dăncilă ceteşte un discurs lucrat cu multă pricepere de causă despre necesitatea unui „plan cronologic“, arĕtând totodată şi un proiect-plan în acéstă materie.

Conferenţa — în considerare, că acel proiect a fost fórte vast şi prin urmare greu de pĕtruns în tóte amĕnuntele lui — designéză-o comisie de 3 sĕ-l studieze şi sĕ vină cu un ce întreg la sinodul prot. ce se va ţiné în luna Februarie.

Urméză referada parochului Iacob Ghişa despre „Condica parochială“, şi a preotului George Popoviciu despre înfiinţarea fondurilor bis. în bani şi bucate. Conferenţa ia act despre cele referate şi decide, ca evenimentele mai momentuóse obvenite în parochie sĕ se eterniseze în „Condică“ şi sĕ se facă încercările de lipsă pentru înfiinţarea unor fonduri pomenite, cari cu vreme vor puté fi de mare folos.

George Rain referéză asupra „Statutelor reuniunii pentru ajutorarea preoţilor şi învĕţătorilor gr. ort. din archidiecesă“, transpuse din partea conferenţei învĕţătorilor din cercul Sebeşul-săsesc. Conferenţa se esprimă astfel, că Preaveneratul Consistoriu sĕ studieze aceste statute şi ca for suprem sĕ decidă în causă. Până atunci ea nu se pronunţă.

Mai referéză preotul Teofil Pĕcurariu despre necesitatea înfiinţării „reuniunilor de înmormêntare“. Conferenţa însĕ atât în acest obiect, cât şi asupra reuniunilor de femei pentru înfrumseţarea bisericei şi arangiarea petrecerilor tinerimei, a înfiinţării de coruri bisericeşti, ai căror referenţi George şi Vasilie Henţia erau absenţi — nu decide în mod meritoric, ci hotăreşte a reveni asupra lor la proxima conferenţă.

Astrul zilei s'a ascuns. Stelele luminóse ne îngânau prin feresti, când ajunşi până la acest stadiu, prin o muncă seriósă de o întrégă zi — se ridică presidentul şi prin calde cuvinte mulţămind preoţilor presenţi pentru zelul manifestat şi de astădată faţă de sublima chiămare preoţéscă — închide şedinţa. Prea frumósei şi adevĕrat frăţeştei vorbiri de încheere rĕspunde parochul George Rain. Acesta constată că e primul cas când preoţimea tractuală aprópe în numĕr complet, încunjură pe cel pe care după Nicolae Huţoviciu din negrele timpuri este „întâiul chiămat“ de a ocupa scaunul acestui tract protopresbiteral. Il asigură de stima şi iubirea nefăţărită a preoţimei şi îi doreşte încă mulţi fericiţi ani.

G. R.

---

liniştită, e rĕsturnat de Mircea cel Mare, domnul Munteniei, ear' tronul Moldovei îl ocupă Alexandru cel Bun (1401—1433).

Acest domn încă la începutul domniei sale reia bunele relaţii cu patriarchia Constantinopolei, aşa că patriarchul Mateiu în anul 1401 desrĕdică anatema şi recunóşte pe Iosif de metropolit legitim *cu reşedinţa în Sucéva.*

Pe acest timp *esista deja* biserica Mirăuţilor, petru-că la domnia lui Alexandru cel Bun însémnă cronicariul Grigore Ureche, că „întâia dată a trimis la patriarchia de la rĕsărit, de a luat blagoslovenie şi a făcut metropolit şi *i-a dat scaun o sfântă mănăstire* şi oraşul Sucevii, sĕ fie metropolie, *lângă curtea domnéscă*“ etc.[1])

Dintrĕ tóte bisericile Sucevii, cea mai aprópe de curtea domnéscă, adecă de cetate, e biserica Mirăuţilor — numai părĕul Cacaina le desparte, — prin urmare *ea* trebue sĕ fie biserica metropolitană, despre care ne vorbeşte Ureche.

Şi 'ntr'adevĕr, atât în documente, cât şi în gura poporului biserica Mirăuţilor e numită constant *„metropolia vechiă“* cu hramul sfântului George.

(Va urma).

(Conferenţa din tractul Sĕlişte.)

— 12 Decembre n. 1903.

Ziua de 27 Novembre v. a fost zi de sĕrbătóre pentru comuna mărginaşă Galeş, unde preoţimea din tractul Sĕlişte şi-a ţinut conferenţa sa. Des de diminéţă poporul evlavios alerga la casa Domnului, ca pe de o parte sĕ ridice rugăciuni cătră Atotputernicul, ear' de altă parte sĕ-şi manifesteze aevea interesul faţă de acéstă sĕrbătóre. Şi cu plăcere şi spre lauda fruntaşilor şi a poporului acestei comune pot constata, că biserica destul de spaţiósă era plină de bĕtrâni, tineri, femei, bărbaţi. Preoţimea încă cu un interes deosebit s'a nisuit, ca sĕ satisfacă datorinţei sale, căci la începutul sf. liturgii era presentă în numĕr complet, în frunte cu şeful tractual.

Serviciul divin ceremonial conform cercularului, s'a oficiat de parochul I. Iosof din Tilişca, ear' predica ocasională a fost ţinută de parochul I. Popa din Sĕlişte. După invocarea duhului sfânt preoţimea se întruneşte în sala şcólei locale spre a întra în meritul desbaterilor acestei conferenţe.

Şeful tractual Dr. I. Stroia prin un discurs avêntat şi mĕduvos arată însemnătatea acestor întruniri folositóre, cum şi datorinţa ce incumbă preoţimei faţă de astfel de aşezăminte. Face comparaţie întrĕ timpurile trecute vitrege şi întrĕ împrejurările presente maştere ale bisericei nóstre, care e ameninţată de multe curente ostile. In trecut se tindea mai mult la ruina materială a ei, azi însĕ lupta e îndreptată cu cea mai mare înverşunare în contra celor mai scumpe bunuri morale şi naţionale ale nóstre.

Drept-ceindoită datorinţă are preoţimea, ca luminătóre a poporului, sĕ-şi pună tóte puterile moral în activitate spre a paralisa urmările cele desastróse, ce ar puté isvorí din o negligenţă condamnabilă a acestei datorinţe sfinte. Accentuând aceste momente, întrĕ vii aclamări declară şedinţa deschisă.

Constatându-se presenţa tuturor preoţilor atât a celor în serviciu, cât şi a celor emeritaţi (21) — ceea-ce denotă în de-ajuns interesul viu de care sunt pĕtrunşi cu toţii — se constitue biroul, aleşi fiind: notariu al şedinţei I. Oţoiu, paroch în Aciliu, ear' pentru autenticarea procesului verbal preoţii I. Popa şi Ilie Iosof.

Se deschide discuţie asupra serviciului divin şi asupra predicei ocasionale. Atenţiunea cea încordată, cu care au fost ascultate aceste părţi constitutive ale cultului nostru divin, esplică pe deplin seriositatea şi obiectivitatea observată în firul discutiunilor. O adevĕrată şcólă erau clarificările şi esplicările împărtăşite de vrednicul nostru şef şi de esperţii preoţi I. Muntean şi I. Manta, cari parte pe basa praxei întemeiată pe cunoştinţe liturgice, parte pe basa conţinutului diferitelor rugăciuni ale sf. liturgii, scot în plan sublimitatea cultului divin ortodox, căruia spre mulţămirea tuturora i-au dat espresiune preotul Ioan Iosof şi I. Popa.

Urméză disertaţia: „Cari sunt scăderile cele mai înrădĕcinate în popor şi cu cari mijlóce s'ar puté lucra mai cu efect la desrădĕcinarea lor“, lucrată şi cetită de Petru Iuga jun. Cu un aparat fin şi pe un nivou înalt al disertaţiunilor ni-se presintă elaboratul zelosului preot. Stil concis, logică bună şi mai presus de tóte un limbagiu dulce românesc sunt notele distinctive ale acestei reuşite lucrări. Cred a fi dispensat faţă de on. cetitori a mai înşira scăderile scóse la ivélă de disertant, nefiind alte noue afară de cele ce s'au constatat la alte conferenţe. Ca o scădere cardinală relevéză autorul aici la poporul nostru mărginaş *luxul în haine*, care îndeosebi de aceea póte fi fatal, fiind-că în estensiunea desvoltării lui nu merge paralel cu desvoltarea industriei nóstre naţionale. Mijlócele recomandate spre sanarea atâtor bóle sociale, ce bântue în o mĕsură îngrijitóre şi pe aicí, întrĕ poporul nostru neamestecat cu alte naţionalităţi, sunt cultura în şcóla nóstră confesională, înfiinţarea de reuniuni spre cimentarea şi consolidarea nóstră naţională, sprijinirea meseriaşilor oneşti, prelegeri publice poporale ş. a. Disertantul a fost viu aplaudat şi i-s'a votat mulţămită protocolară.

După o mică pausă se presintă „Planu cronologic pentru agendele oficiilor parochiale din protopresbiterat“ compus de parochul I. Steflea. Cu mici şi neînsemnate îndreptări se primeşte în forma presentată.

Punctul ultim din program: „Discuţie asupra statutelor reuniunii pentru ajutorarea preoţilor şi învĕţătorilor“, presentate de conferenţa înv. din Sebeş, a fost dat spre studiare parochului A Flucuş, care spre orientare generală ceteşte întreg proiectul de statute şi face propunerea a se înfinţa reuniuni de caraterul acesteia în sinul singuraticelor protopresbiterate. Cestiunea de mare interes se dă unei comisiuni de trei, ca studiind'o din nou sĕ raporteze asupra ei la proxima conferenţă.

Pentru întrunirea conferenţei proxime alegêndu-se comuna Tilişca şi prin acésta fiind eshauriat programul zilei, presidentul mulţămind tuturora pentru buna-ordine închide şedinţa.

Ca un semn de deosebită atenţiune trebue sĕ amintesc faptul, că în decursul şedinţei erau presenţi fruntaşii comunei Galeş, cum şi corpul învĕţătoresc din Sĕlişte în frunte cu neobositul lui dir. D. Lăpĕdat, dovedind prin acésta, că acolo unde e vorba de prestigiul şi de nimbul bisericei nóstre, se manifestéză de fii sinceri şi credincioşi ai ei.

După terminarea agendelor conferenţei membrii ei şi óspeţii au fost invitaţi la masa ospitală a parochului I. Iosof. In cursul mesei au fost rostite mai multe toaste, întrĕ cari primul a fost al protopresbiterului în sănĕtatea bunului nostru părinte, iniţiator al acestor conferenţe Escelenţa Sa I. P. S. nostru Archiepiscop şi Metropolit Ioan Metianu. Puternice sĕ trăéscă acoper acest toast.

Astfel s'a încheiat conferenţa preoţimei din tractul Sĕliştei. Mai bogaţi în cugetări şi în simţĕminte nobile ne am depărtat cu toţii, stabilindu-ne drept ţintă pe viitoriu, a lucra cu tot mai înfocat zel şi dragoste pentru promovarea binelui bisericei şi némului nostru.

De sub Mogoradie.

Românii în America.

Dl Iacob *Zorca*, paroch în Vlă[illegible], ne trimite următórele:

In timpul din urmă a acordat şi publicistica nóstră mare interes faţă de acei Români ai nostri, pe cari împrejurările maştere şi nĕcazurile zilnice i-a despărţit de vatra familiei lor, de soţíi, de copíi — pentru timp îndelungat.

Din comuna nóstră Vlădeni încă au emigrat aprópe tóte braţele bărbăteşti capabile de muncă viguróşă.

Dintâiu am reprobat paşii lor, dar' neajunsurile nenumĕrate şi în parte forţa de atracţie a banului, i-au decis totuşi sĕ 'şi iee bâta de drum şi s'au dus unii acum e anul, ear' cei mai mulţi în anul acesta, unii nimerind mai bine, alţii mai rĕu.

Cu altă ocasiune o sĕ Vĕ amintesc mai amĕnunţit resultatul bănesc al acestei emigrări. Deocamdată Vĕ amintesc numai un fapt îmbucurător, care ne dovedeşte că ţeranii nostri ţin cu dragoste la aşezămintele culturale din comuna lor natală. Anume, dînşii au format o societate menită sĕ alimenteze sentimentele lor frăţeşti şi în sinul căreia sĕ 'şi petrécă clipele de odihnă în dragoste frăţéscă, uitând cât de dorul istovitor de acasă. Epistolele ce urméză în tonul lor naiv vorbesc destul de elocuent despre înjghebarea societăţii şi tocmai de aceea — cu puţine omisiuni de chestii şi etichete personale le las sĕ urmeze aci:

Joungtown, Ohio, 25 Octomber 1903.

Noi subsemnaţii de jos aducem la cunostinţă în onoare Dvóstră domnule Părinte cum că noi oamenii cari suntem în America am înfiinţat o unire între noi adunând un capital de 1000 coroane adecă „O mie de coroane“. Noi ne rugăm de Dvóstră a ne îndruma pe o bună regulă, că noi suntem deciși a strămporta banii din America şi noi săntem deciși cum am putea face direct la Dumneata, séu să-i trimitem la bancă în Braşov. Seau de bine voiţi dumneavostră a Vĕ însărcina cu banii cari noi 'i vom trimite. —

---

[1]) Cronicele României etc., de Cogălniceanu, Bucureşti 1872, p. 136.

Noi ne-am înțeles, comitetul unirei nóstre, cumcă banii să sĕ bage în lada bisericei și nouă să sĕ plătească interesele cu 5 la sută și ce s'a scoate mai mult să rămână în folosul bisericei nóstre. Noi așa am socotit că ar fi bine. Apoi de nu sânteți la părerea noastră, vĕ rugăm a ne rĕspunde că noi așteptăm dela Dta o învățătură că cum ar fi mai bine ca să nu fim de rîs că noi ne dăm toată silința să facem un capital de bani pentru a ne ajuta la nenorociri grave d. e. omului de i-să întâmplă cu o vită i-se va despăgubi din fondul unirei noastre și așa mai departe.

Și așa dară domnule Părinte vii rugat de toți oamenii a ne rĕspunde și a ne deschide toate lucrările nóstre.

cu stimă prin noi
Neculae Popa, Achim Lăscoiu, George Potcóvă,
Avram Popa, George Dragoș, Eletterie Micu.
Jacob Vlad, Joan Nasea, George Meiu,
Jlie Lăscoiu,

Toledo 1. Novembre 1902

Stimate D-le Părinte!

Avem onóre a vĕ face cunoscut despre afacerile noastre din America aflândune 43 de inși la o baie de piatră aflândune sănătoși cu toții dorind la întreaga familia Dvóstră sănătate și viață fericită totdeodată. Vĕ facem cunoscut că noi așa suntem în America ca boii, căci numai pe degete ne putem înțelege dar avem noroc de la Dzêu căci sunt niște oameni foarte amabili, chiar dacă vede că nu știm nu sunt supărăcioși și ne arată, chiar pe tren venind ne însemnează unde trebue să ne dăm jos și în orașe unde sunt fabrici atâta fum ese de nici ceriu nu sĕ vede dar suntem cam rău că stăm sub comanda femeii și judecata femeiască este foarte aspră și bataia este foarte strictă și aicea sate nu sunt făr câte o casă colo și colo ca la Stupinoaia sĕ numește farmări și mai tot orașe mari și aicia nu sĕ ține nimenea domnos chiar și boieriul mânâncă cu servitorul alături, chiar și poruncitorii nostrii nu să chiamă logofeți seau epistați să chiamă bași și epistatii bic-bași nu să consideră mai bine ca un servitor.

Aicea unde suntem noi este o baie de piatră în loc ,șest și o pușcă cu dinamită și să găsește și altă piatră care să macină și să face sticlă.

Veți sti că noi o ducem bine vă rugăm dacă binevoiți a ne trimite vr'o gazetă.

Ne mai avênd ce mai scrie rămân de bine voitor ai DVóstră consăteni, subscrisă de mine Achim Micu, Joan N. F. Potcóvă, George Podariu, Neculae Podariu, George Nasea, Joan Bozocea.

Corespondențe.

(Serbarea în memoria metropolitului Șaguna).

Sĕliște, 13 Decembre st. n.

Amĕsurat anunțului publicat în unul din numerii trecuți ai „Telegrafului Român“, producțiunea în amintirea lui Andreiu bar. Șaguna, marele metropolit al nostru și marele român și binefăcĕtoriu al bisericei nóstre și némului român, — s'a ținut azi, aici, în fața unui fórte mare număr de ascultători, după următoriul program:

1. „Imn“, cor de băeți. 2. „Sila“, poesie de C. Boliac, declamațiune. 3. „Sunt vênător“, cor de băeți. 4. „Vĕduva“, poesie de Z. Bârsan, declamațiune, 5. „Fetele casnice“, de T. Popovici, cor de băeți. 6. „Sfatul nevestelor“, poesie, de Rădulescu Niger, declamațiune, și în fine „Românime mult cercată“, cor de băeți.

Atât cântările cât și declamările au plăcut mult celor presenți.

Terminându-se acésta producțiune a urmat o frumósă disertație a protopresbiterului nostru Dr. Ioan Stroia, despre viéța și activitatea metropolitului Șaguna, în care autorul amintește și unele peripeții prin cari a trecut biserica nóstră creștină.

Acéstă prelegere a fost înălțătóre de suflete. Aplause nesfêrșite au fost rĕsplata stimatului prelegĕtor.

In fine, pentru-ca producțiunea aranjată sĕ fie deplină și conformă vieții aceluia, în numele căruia s'a ținut, care în tótă viéța numai *fapte bune* a făcut și în urmare *cinstirea* numelui lui nu se póte face pe deplin, dacă la astfel *de ocasiuni* nu s'ar face și *fapte bune*: aranjatorii producțiunii, prin rostul dlui protopop apelézá la cei presenți, ca pentru a se puté procura copíilor sĕraci hainițe pentru timpul ernii, fie-care sĕ aibă bunătate a pune câte ceva pe tălerul pus anume spre acest scop la ușa de eșire.

Se înțelege, că cei presenți au înteles acest scop sublim și astfel din contribuirile lor benevole s'a încassat suma frumósă de de peste *60 coróne*, care sumă s'a transpus directorului școlar, în scopul amintit mai sus.

Astfel înțelegem noi a serba memoria Marelui și nemuritoriului Andreiu, și bine ar fi, ca și pe aiurea sĕ se introducă acest mod de serbare. Căci, fórte potrivit a accentuat și Esc. Sa Inaltpreasfințitul nostru archiepiscop și metropolit actual cu ocasiunea ședinței publice a societății de lectură „Andreiu Șaguna“, că numai atunci vom serba în mod vrednic memoria Marelui archiereu Andreiu, și numai atunci vom dovedí, că în adevĕr îi venerăm memoria, când și prin fapte tindem sĕ 'l imităm. Ear' Șaguna — totdeuna și-a adus a minte și de cei sĕraci. *Leonil.*

NOUTĂȚI

Concertul de asérá al „reuniunii române de musică din Sibiiu“ a reușit splendid. Public a fost mult și ales. Raport detailat vom da în numĕrul următoriu.

*

Șesezeci ani soldat. Alaltăeri și-a serbat în Viena, fără pompe și alaiu, iubileul de 60 ani petrecuți în serviciul armatei *archiducele Rajner.* Din acest prilej M. Sa împĕratul și rege Francisc Iosif I. a făcut archiducelui visită, petrecênd la el timp de aprópe o oră.

*

Parastas. Pentru odihna sufletului rĕposatului asesor consistorial, protoiereu *Zacharie Boiu*, se va celebra Sâmbătă (6 Decembre st. v.) parastas în biserica din suburbiul Iosefin.

*

„Universitatea săséscă“. După desbateri de cinci zile și-a terminat adunarea generală a universității săsești sesiunea sa din ést an. Pertractările au decurs în mod normal. Budgetul universității abia se află în ecuilibru, astfel momentan nu sunt la disposiție mijlóce din cari s'ar puté vota ajutóre noue. Se va schimba însĕ lucrul când va succede a esploata pădurile și munții universității, cari au o estensiune de 22000 de jugĕre pătrate. Cestiunea acésta a esploatării munților formézá grija principală; deslegată favorabil va aduce venite mari. Nu ne îndoim că atunci adunarea generală va fi cu dréptă considerare față de multele neajunsuri culturale-școlare și ale comunelor românești de pe fostul pământ regesc și vor restabilí măcar în parte proporția dréptă la acordarea ajutórelor, considerând că averea universității este a tuturor locuitorilor din fundus regius și că între acestia Românii sunt în preponderantă majoritate și au și altcum mai mare lipsă de ajutor, de cât confrații Sași, cari sunt mai bine situați și au mai fost în mod estraordinar ajutorați. Constatăm cu plăcere că atât comitele-president al adunării generale, cât și membrii sași au arătat multă prevenire față de cei doi deputați români, Demetriul David de la Orăștie și Dr. Lemény ales de cercul Sebeșului, în special deputatul Dr. Lemény ales în locul rĕposatului Dr. Pĕcurariu a fost bineventat în mod călduros ca deputat nou ales și declarațiunea sa că va stărui intru bună înțelegere în credința că justele așteptări ale Românilor vor fi luate în dréptă și ecuitabilă considerațiune, a fost întimpinată cu consimțĕmênt general. (*Doiel.*)

*

Două milióne — arse. In magazinul de lângă gara din *Metz* al oficiului de vamă s'a escat Luni diminéța un foc, care a mistuit mulțime de marfă aflătóre în magazin. Paguba se evaluézá la peste două milióne de marce.

*

Biserica „Mirăuților“. In 15 Novembre st. n. s'a făcut cu mare solemnitate sfințirea bisericei „Mirăuților“, din Sucéva, renovată. Din acest prilej dl Nicolae *Bălan*, ascultător la facultatea teologică a universității din Cernăuți ni-a fost trimis o schiță istorică asupra bisericei acesteia, pe carea însĕ — din causa aglomerării de material — abia acum putem sĕ o publicăm. Suntem convinși însĕ, că ea va fi binevenită și acum și va fi cu drag cetită din partea cetitorilor. Amintim totodată, că din acelaș prilej s'a fost publicat un studiu istoric asupra bisericii „Mirĕuților“ și în „Drapelul“. Datele din acela însĕ sunt greșite.

*

† Clotilda Maria, cea mai tineră fiică a *archiducelui Iosif*, a rĕposat Luni diminéța în Alcsuth, în etate de 19 ani. Mâne după amiazi va fi dusă la Budapesta și așezată pe catafalc in capela Sigismund, de unde Vineri după amiazi va fi înmormêntată în cripta familiară a palatinilor Ungariei (archiducele Iosif e fiul ultimului palatin). Pe tinera archiducesă a dus'o în mormênt tuberculoza.

*

Institutul de credit „Voileana“ aduce la cunoștința publică următórele: „Prin presența avem onóre a aduce la cunoștința on. P. T. public, că sub firma „*Voileana*“, cassă de economíi societate pe acții, am înființat în comuna *Voila* (com. Făgărașului) o bancă de credit și economíi. Tot odată aducem la cunoștința on. public, că pentru ușurința lui suntem în plăcuta posiție de a da ori și cui pe lângă garanță solidă sau pe întabulare împrumuturi cambiile luând numai 8% drept interese. Mai departe aducem la cunoștință on. public, că primim depuneri și le fructificăm cu 5%. Asigurând pe on. public despre serviciul prompt cu care vom duce la îndeplinire.

*

Esposiție de artă în Sibiiu. Cum de un șir de ani încóci așa și în anul acesta în sĕrbătorile Crăciunului dșóra pictor *Matilda Roth* va aranja o esposiție de produse de artă, espunêndu-le tot odată și pentru vêndare cu prețuri moderate. Esposiția se deschide Sâmbătă în 19 l. c. n. și va rĕmâné numai trei zile deschisă. Esposiția va avé loc în prăvălia fórte frecuentată din strada cisnădiei nr. 17, lângă conditoria Frentz. Detailii dau placatele. Tinem a amintí că dșóra Roth dă instrucție în pictură la scóla de fete a „Asociațiunii“.

*

Osândirea mituirii. Rossevelt, presidentul Statelor-Unite americane, în nunțiul adrerat zilele trecute congresului acelor state osândește mituirea cum nici un conducĕtoriu de state nu a făcut până acum. Intrĕ altele zice următórele: Până acum mituirea nu era considerată din partea statelor drept crimă de soiul acelora, pentru cari criminalul e estradat statului din care s'a refugiat. Politica Statelor-Unite trebue sĕ tindă într'acolo, ca în întrégă lumea sĕ nu fie nici un locșor, unde omul mituit sĕ se pótă retrage și locui în pace. Demascarea și pedepsirea corupției servește spre onóre ori-cărui stat. Nu pedepsirea corupției, ci tolerarea și mascarea ei e rușine.

*

Statistica Armânilor. Sub titlul acesta V. Diamandi (din Salonic) publică în „Familia“ următórele: In privința statisticei Armânilor din Peninsula Balcanică s'au scris multe, dar' până acum nu s'a putut da cifra esactă a populațiunei armănești din provinciile Turciei, Greciei, Serbiei și Bulgariei, de-órece cu mari greutăți se póte face o statistică în acele părți, apoi câțiva cari au dat un numĕr óre-care, l-au făcut sau intenționat, sau că au fost induși în eróre. Așa Grecul Nicolaïdis în cartea sa „la Macedoine“ nu trece peste 100.000; numai Rizu Rangabé in revista „Pandora“ din 1856 ne ridica la 600.000 locuitori; ear' unii străini, ca sĕ servéscă interesele Grecilor sau Bulgarilor, au dat cifre false, cari n'au nici o valóre, spre es. Dr. Weigand nu ne ridită decât la 150.000, în timp ce alții, ca Halm în cartea sa „Albanische Studien“ ne evaluézá la 500.000. Ami Boné în cartea sa „La Turquie d'Europe“ la 600.000. Leake în cartea sa „Trevels în Northen Gréce“ la 500.000. Jonguiere în cartea sa „Histoire de l'Empire Ottoman“ la 900.000. Elisée Reclus în cartea sa „Geographie Universelle“ la 275,000 numai în Turcia Europeană. Abel Hovelacque în cartea sa „Langues Racy, Nationalites“ pag. 39 ridică numĕrul Armânilor din Epir și Macedonia la 400.000, cei din Serbia la 110.000; Gaston Deschamps în cartea sa „La Grèce d'aujord'hui“ numai în Macedonia spune că sunt 75.413; La grande Encyclopedie (Lamirat) ridică numĕrul Valachilor din Grecia la 50.000 după Frülay, iar' în vilaetul Salonic sunt, zice „la Grande Encyclopedie“ peste 21.000 Valachi. Un diplomat în cartea sa „les Grecs á tous les Epoques“ dă o cifră de 1,800.000. Baron von der Goltz dă o cifră de 800.000. Nicefon Balacescu în jurnalul „Românul“ dă o cifră de 2,800.000; Bolintinianu în cartea sa „Călĕtorii la Românii din Macedonia și Muntele Athos“, dă o cifră de 1,200.000, astfel împărțiți: Macedonia 450.000; Thesalia 200.000; Epir și Albania 350.000; Grecia 200.000. Nenițescu în cartea sa „De la Românii din Turcia Europénă“ dă o cifră de 863.000, astfel înpărțiți: Armânii din Meglen 27.000; Epiroți 170.000; Voscopoleni 42.000; Gramosteni 4800; Albano-Vlahi 200,000; Fârșiroți 20.000; Olimpiani 32.000; Seresia și pe lângă Mesta 32.000. Dintre tóte aceste cifre, cea mai apropiată de adevĕr este cea propusă de Escelența Sa Baron von der Goltz, care a trăit mult timp în Turcia și care știe mai bine decât ori-care altul numĕrul Armânilor pe unde locuesc, deóre-ce s'a interesat fórte mult de noi și lucrul acesta trebue sĕ ne bucure pe noi Armânii, căci spusele pline de adevĕr ale acestui ilustru general valorézá mai mult decât tóte statisticele făcute până acum.

*

Multele scrisori de recunoștință, pe cari le capĕtă zilnic dl A. Müller, dovedesc earăși că crucea duplă electro-magnetică nr. 86967 R. B. este de un efect estraordinar. Dăm publicității una din scrisorile de recunoștință: „Rudersdorf, la 19 Faur 1903. Stimate Dle Müller! Crucea duplă electro-magnetică nr. 86967 R. B., pe care am comandat'o timp scurt înainte pentru cumnatul meu Carol Weber, a avut efect minunat. După câteva zile deja se simțise bolnavul mai bine, respirația i-a devenit mai ușóră, și póte și dormí. Te rog a 'mi trimite imediat două aparate, unul pentru mine și celalalt pentru nevastămea. Totodată te încunoștiințez, că în scurt timp voiu mai comanda câte un aparat pentru domnii K, B și Pf. Cu stimă Matia Schrei, proprietariu în Rudersdorf nr. 175 (Ungarn).“ Un astfel de aparat costă 6 cor. și se póte comanda numai de la A. Müller, Budapesta, V. Vadászutcza 42/V.

Cărți și reviste.

Protocolul adunării generale XIII a reuniunii învĕțătorilor de la școlele confesionale române din protopopiatele Arad, Boroșineu, Buteni, Chișineu, Hălmagiu, Radna și Șiria ale diecesei aradane, ținută la 8 și 9 August st. v. 1903 în Arad. — Tipariul tipografiei diecesane din Arad. Editura reuniunii. Prețul 40 fileri.

*

Două broșuri politice. Zilele acestea ni-au sosit la redacție două broșuri în limba germană, cari ambele militézá pentru îndreptățirea pretensiunilor magiare cu privire la armată. Una e adresată direct M. Sale împĕratului și rege și e scrisă de Dr. Rimler Gyula, fost secretariu de stat în ministeriul de esterne. Rimler se căsnește a dovedí M. Sale nu numai îndreptățirea limbii magiare la comanda și conducerea armatei, ci și oportunitatea, ca față cu mișcările pangermaniste din Austria M. Sa sĕ facă obligătóre limba de comandă magiară chiar și pentru regimentele austriace ale armatei, ca un mijloc de apĕrare contra pangermanismului. Titlul broșurii e „An Seine königliche Majestät Franz Josef I., apostolischen König von Ungarn, — aller unterthänigster offener Brief“. A apărut în tipografia Max. M. Pollak în Budapesta și costă 30 fileri. (A fost publicată mai întâiu în limba magiară.)

Ceealaltă broșură se adresézá opiniei publice din străinătate. E scrisă de advocatul Veöreös Eugen din Győr, care basat pe dreptul public ungar pledézá pentru îndreptățirea Ungariei la independență atât în cestiunile economice, cât și în ce privește armata. Broșura e întitulată „Nationalbuch über die Berechtigung und Ausdehnung der Ungarischen Nationalansprüche“, are format 8° mare, e de 237 pagine și a apărut în tipografia „Pannonia“ din Győr. Costă 4 coróne (A fost publicată mai întâiu în limba magiară, din care a fost tradusă apoi în limba germană).

*

„Momente din viéța bisericéscă a Românilor ortodoxi din Transilvania, din anii 1780—1787“, de Mateiu *Voilean*, asesor consistorial. Sibiiu, tipariul tipografiei archidiecesane. Prețul 80 fileri +10 fileri postport. Se póte procura de la librăria archidiecesană.

Teatrul orășenesc.

Mercuri (16 Dec.) „*Das Modell*“, operetă în 3 acte, de V. Leon și L. Held (musica de F. Suppé).

Joi (17 Dec.): „*Der Viceadmiral*“, operetă în 3 acte, de C. Millöcker.

Inceputul la 7 ore. Bilete se vênd la cassă între orele 9—12, 3—5 și séra de la ora 6 începênd.

Farsa în trei acte „*Los vom Manne*“ de Jakoby și Lippschitz a fost representată Marți séra, cu deplin succes. Publicul a avut o séră de cea mai plăcută distracție. De la ridicarea până la căderea cortinei a fost un neîntrerupt rîs. Cum nu? Sĕ fi vĕdut pe bietele femei aiurând de emancipațiune. În parlament voiau ele, căci acolo le este locul lor — ca *deputați!* de-și li-se spunea că au loc, căci parlamentul încă trebue *măturat*. Dar' nu numai atât; ele se organisézá în reuniune cu scop nu dór' de a combate pe bărbați, ci de a-i „stîrpí cu totul“. Se 'nțelege, că acésta durézá numai până ce bărbații le fac frumosul, le spun că sunt frumóse și că voiesc sĕ le iee în căsătorie. Indată ce se întêmplă acésta se lapĕdă de principiile emancipațiunei și capitulézá.

Nr. 330 1903. [288] 1—3

Concurs

Pe basa ordinului consistorial dto 16 Septembre 1903 nr. 8363 B. pentru ocuparea postului de **capelan** lângă neputinciosul paroch *Nestor Popa* din **Veneția-superióră**, protopresbiteratul Făgărașului, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în ziariul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumětate din tóte venitele parochiale fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și așterne suplicele lor instruite conform legilor în vigóre subscrisului oficiu protopresbiteral în terminul sus indicat.

Făgăraș, 30 Novembre 1903.

In conțelegere cu comitetul parochial:

Iuliu Dan
protopresb.

Nr. 925. [277] 3—3

Concurs repețit

Pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia **Bogatu,** tractul protopresbiteral Mercurea, prin acésta se escrie nou concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în tabela B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Reflectanții la acest post au a-și așterne cererile lor instruite conform normelor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat, și au a se presenta în vre-o Dumінecă sau sěrbătóre în biserică pentru a cânta, respective a celebra și cuvênta.

Mercurea, 18 Novembre 1903.

In conțelegere cu comitetul parochial.
Oficiul protopresbiteral gr. or. Mercurea.

Avram S. Pecurariu
protopresbiter.

Nr. 1111 1903. [289] 1—1

Publicare de licitațiune.

Pentru **edificarea bisericei** din **Dêncul-mare** după planul și preliminariul aprobat de veneratul Consistoriu sub nr. 7828 Bis. 1899 și în conformitate cu dispositiunea comunei bisericești din 6 Iulie a. c. prin acésta se publică concurs cu termin până la 13/26 Decembre 1903 — pe lângă prețul de strigare de 11,706·52 cor.

Intreprindětorii doritori de a lua parte la licitațiune sunt datori sě se insinue până la acel termin la oficiul protopresbiteral subsemnat și au sě dovedéscă îndreptățirea legală la astfel de intreprinderi.

Licitațiunea verbală se va ține în Dêncul-mare *Luni în 15/29 Decembre la 10 ore a. m.* la oficiul parochial numai dacă până la 13/26 Decembre doritorii se vor fi insinuat.

In ziua licitațiunei doritorii de a licita au sě depună vadiul de 10% în sumă rotundă de 1176 coróne în bani gata sau în hârtii de valóre cu drept de proprietate.

Celelalte condițiuni se pot lua de la oficiul protopresbiteral unde se află și planul cu preliminariul.

Orĕștie, 26 Novembre 1903.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parochial din Dêncul-mare.

Vasile Domșa
protopresbiter.

A apărut:

Modele de cusături românești

Prețul **50 fileri,** plus porto 5 fileri.

Libräria archidiecesană.

Sě plantăm umbrar de viță de vie
pe lângă orice casă și în grădinile nóstre de casă,
în pămênt și nĕsip.

Pentru acest scop însě nu se potrivește ori-ce soiu de struguri, de-și tóte soiurile sunt plante curpenitóre, fiind-că o parte mare din ele, chiar și dacă se desvóltă, nu dă róde, din care causă mulți nu au putut obține nici un resultat. Dacă însě se plantézǎ soiuri bune pentru formarea de verdéță, acestea provĕd apoi casa pe intreg timpul cócerii cu cele mai eminente soiuri de struguri tămâioși și alte soiuri de struguri dulci. [270] 5—20

Strugurii cresc pretutindenea în patria nóstră și nu esistă casă, pe lângă ale cărei ziduri nu ar puté fi cultivați, cu neinsemnate spese; afară de aceea servesc de cea mai frumósă podóbă și pentru alte clădiri, grădini, garduri ș. a. fără sě detragă cât de puțin din locul menit pentru alte scopuri Ș'apo strugurii sunt cele mai mulțămitóre póme, deóre-ce rodesc an de an.

Soiurile sunt descrise în un preț-curent ilustrat, care, indicându-se adresa prin cartă postală, se trimite fie-căruia, gratis și franco.

Erste Érmelléker Rebenschule, Nagy-Kágya,
p. u. Székelyhid.

Nr. 1564 1903. [285] 2—3

Concurs

Pe basa resoluțiunei Preavenerabilului Consistoriu archidiecesan ddto 4 Novembre c. nr. 11517 Pres. pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia **Chirpăr**, devenit vacant prin strămutarea parochului Ambrosiu Marcoviciu în parochia Curciu, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și așterne cererile instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat și au a se presenta înainte de alegere în biserica din loc, spre a cânta, respective a celebra și cuvênta.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Agnita în conțelegere cu comitetul parochial.

Bendorf, în 24 Novembre 1903.

Nicolae Gavrea
adm. prot.

A apărut:

Calendariul archidiecesan pe anul visect **1904.**

Prețul unui exemplariu **40 fil.,** cu șematism **80 fil.,** porto postal **10 fil.**

Libräria archidiecesană, Sibiiu.

Anunț colectiv al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“.

Comitetul Reuniunii își permite a recomanda onoratului public românesc pe comercianții și industriașii nostri de mai jos și a 'l ruga sě binevoiéscă a 'și acoperí trebuințele sale — întru-cât e cu putință — de la acestia. — Totodată aduce la cunoștința acelor părinți, cari au copíi pe cari i-ar aplica la meserii, că comitetul nostru mijlocește așezarea lor pe la măestri buni.

Const. Dragoș
pantofar.
Işi recomândă prăvălia sa cu tot feliul de **ghete** și **cisme**. Esecută lucru după comandă în lucrătórea proprie. Primește reparaturi. Cercetéză têrgurile mai mari.
Piața mare nr. 5.

N. S. Nadasdy
comerciant.
Piața mică 31: Prăvălie de manufactură
Str. cisnădiei 28: Prăvălie (filiala) de pânzături și albituri.

Renumitul
Hotel Mihaiu
Odăi elegante, cafenea și restaurant cu mâncări și beuturi bune Trăsură la dispoșiție pentru fie-care plecare și sosire de tren.
— Prețuri moderate —
Strada turnului nr. 11.

Ioan Roman
Salon de ras, frisat și tuns.
Deposit:
de parfumuri, legători de mustațe, perii și altele.
Str. Poplăcii-mari nr. 4

Bereria mare
(Iosif Barbu).
Restaurant provědut cu tot feliul de mâncări și beuturi. In Dumineci și sěrbători — concert. Serviciu prompt.
Prețuri eftine.
Promenada Bretter.

Teod. Popescu
comerciant.
Recomândă marele seu **deposit** cu **mărfuri de manufactură.**
Prețuri moderate.
Piața mică nr 14.

Stefan Moga
franzelar (jimblar)
Deposit mare de făină
La comande mai mari de jimble, covrigi sau pâni dă rabat.
Strada trenului nr. 4.

Zaharie Moga
franzelar.
Prăvălii cu jimble, covrigi, pâne de tot soiul, făină albă, roșie (pentru vite).
Str. poplăcii nr. 1 și 23.

Ales. Lucian
cismar.
Are prăvălie de tot feliul de **cisme** și **ghete** produse proprii. Caută têrgurile mai mari din comitatele: Sibiiu, Hunedóra, Alba-inf., Têrnave și Făgăraș.
Dragonerwache nr. 2.

Eremie Purece
lăcătușerie de artă și construcții.
Deposit de sobe (cuptóre) de bucătărie.
Esecută reparaturi de tot soiul.
Lucru solid.
Prețuri moderate.
Strada brânzii nr. 9.

Maria Mitoc
institut de spălare (curățire) și călcare fină de albituri bărbătești și femeești după sistem vienez.
Serviciu prompt.
Prețuri convenabile.
Strada urezului nr. 11.

Ales. Nemeș
ferar (faur).
Esecută tot feliul de lucrări ce cad în brésla sa. Ia în întreprindere esecutarea de trăsuri și căruțe de tot feliul.
Lucru solid și durabil.
Prețuri moderate.
Strada ocnii nr. 34.

Vasile Bann
cismar.
Prăvălie de tot feliul de încălțăminte. Esecută lucru după měsură, cum și reparaturi.
Cercetéză têrgurile mai mari din comit. Sibiiu și din comitatele învecinate. Prețuri moderate.
Strada ocnei nr. 7.

Zaharie Aron
cismar.
Işi recomândă depositul seu de **cisme** și **ghete** de tot soiul. Primește comande și reparaturi. Cercetéză têrgurile mai mari din comitat. Sibiiu, Hunedóra, Alba infer. Têrnave și Făgăraș.
Strada nouă nr. 12

I. Mihălțian
Atelier de încălțăminte.
Esecută tot feliul de încălțăminte, cum și reparaturi.
Lucru solid
Prețuri moderate
Strada poplăcii nr. 19.

Emil Petruțiu
măsar
de construcții și mobile.
Esecută tot feliul de lucrări de la cele mai simple până la cele mai artistice ce cad în specialitatea sa.
Prețuri fórte moderate.
Strada margareta nr. 8.

Med. de aur Pitești 1883 | Med. de arg. București 1883
Petru Ilieș
compactor
și incadrator de tablouri
Esecută tot feliul de lucrări ce cad în specialitățile sale.
Prețuri moderate.
Str. măcelarilor nr. 12.

Petru Moga
franzelar.
Deposit de făină albă și roșie (pentru vite). Primește întrĕ altele și comande pentru colaci sau jimble la pomeni.
Strada urezului nr. 27.

Petru Bota
croitoriu.
Confecționéză tot feliul de haine bărbătești. Deposit de haine (costume) țĕrănești pentru femei (în port selіștenesc), pe care le pune în vindare în têrgurile mai mari din comitatele: Sibiiu, Hunedóra, Alba-inferióră, Têrnave și Făgăraș.
Primește și comande.
Imprumută costume.
Strada rațelor nr. 11.

G. Bendorfean
văpsitor și pictor de firme.
Esecută tot feliul de lucruri aparținětóre acestor ramuri. Pictéză prapori, icóne sfinte (în stil bizantin). Esecutare fină. Prețuri moderate.
Piața Hermann nr. 3
(lângă Casarma cea mare).

Crucița & Sinu
croitori.
Esecută tot feliul de haine bărbătești, civile și militare, cum și reverenzi.
Primește reparaturi.
Prețuri convenabile.
Str. Bruckenthal nr. 27.

I. Popa-Popidan
măsar
de construcții, mobile și biliarde.
Esecută tot feliul de lucrări ce cad în aceste ramuri. -- Lucru solid.
Prețuri moderate.
Strada rațelor nr. 20.

George Prașca
cismar.
Deposit de tot feliul de **cisme** și **ghete**. Esecută după comandă.
Caută têrgurile.
Primește reparaturi.
Prețuri moderate.
Strada nouă nr. 47.

Isid. Grindean
cismar.
Deposit de tot feliul de **ghete** și **cisme**. Primește comande. Esecută și reparaturi. Cercetéză têrgurile mai mari din comitatul Sibiiu și comitatele învecinate.
Prețuri eftine.
Strada nouă nr. 3.

P. Mihălțian
pantofar.
Primește comande pentru esecutarea de tot soiul de **ghete**, cum și reparaturi.
Strada turnului nr. 21.

T. Moldovan
cismar.
Deposit de tot feliul de **cisme** și **ghete**. Primește comande. Esecută și reparaturi. Cercetéză têrgurile mai mari din comitatul Sibiiu și comitatele învecinate.
Prețuri moderate.
Str. Gușteriții nr. 85

Ioan Stanciu
zugrav de case
Zugrăvește
case, biserici, etc., în diferite forme și colori.
Primește comande și în jur.
Strada turnișorului 101.

Iuliu Salamon
măsar
de construcții și mobile.
Işi recomândă marele seu deposit de tot feliul de mobile. Primește comande de tot soiul de lucrări ce cad în specialitățile sale.
Prețuri convenabile.
Strada faurilor nr. 15

Reda rov. Dr. George Proca.

Editura și tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 134 Sibiiu, Sâmbătă 6/19 Decembre 1903 *Anul LI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Curent bolnăvicios.

Sibiiu, 17 Decembre n.

In zilele trecute douè manifestațiuni s'au făcut în favorul unui curent nefast, care de mult bântue în statul nostru, și amêndouĕ s'au petrecut — more patrio — cu mare alaiu și cu multă reclamă din partea presei.

In centrul magiarismului, care în zile de grea cercare a fost îmbrățișat cu inimi calde de către întrégă omenimea civilisată, în orașul Segedin s'a format o nouă reuniune pentru magiarisare, care s'a constituit în zilele acestea și la care constituire a alergat lume multă, și cuvêntul festiv a fost rostit de bărbatul cel mai sĕrbătorit la compatrioții unguri, de către fostul president al camerei nóstre, contele Apponyi.

Tendința acestei reuniuni nu are de a face nimica cu cultura și cu civilisațiunea, de-șì numirea unguréscă este esprimată cu un cuvênt care în înțeles verbal ar fi sĕ însemne cultură.

Tendința acestei reuniuni este propagandă pentru magiarisarea elementelor nemagiare din părțile acelea.

Tendința acésta de a înmulțí elementul magiar cu câștigarea de elemente cari își renégă originea, se lepĕdă de tot ce este mai sfânt întrĕ ómeni civilisați și cu creștere bună, de părinți; de némuri, de limbă, de tradițiuni, de aspirațiuni naționale, de limbă; tendința acésta de a desbrăca pe om de tótă ființa lui, de cinstea, de omenia lui, de caracterul lui, și de a-l face sĕ devină alt om, altă ființă; tendința acésta se cultivă acuma de preste un pătrar de veac.

Pe noi din capul locului ne-a pus pe gânduri pornirea acésta de unificare și prin unificare de purificare în statul nostru, căci statul acesta totdeuna a fost stat poliglot, și ca stat poliglot și-a serbat iubileul esistinței de o miiă de ani.

Că în decursul vécurilor trecute singuratici au eșit din némul lor, au întrat în clasele privilegiate și au ajuns în statul nostru la cele mai înalte dignități, acésta se esplică cu starea de lucruri de atunci, cu instituțiunile oligarchice feudale, cari pe țĕrani îi eschideau chiar și de la drepturile de om.

Azi lumea a înaintat, și s'au sfărmat zidurile cele puternice, cari făceau deosebire întrĕ om și om.

Că cel mai mare și mai puternic rege al Ungariei a fost din némul nostru; că cel mai învĕțat și mai remarcabil primate al Ungariei asemenea a fost din némul nostru în timpurile când poporul român nu avea alt drept de cât sĕ lucre și sĕ ostenéscă pentru alții; acésta e dovadă despre superioritatea rassei nóstre.

Că acei ómeni atunci au trebuit sĕ iésă din némul lor spre a întra în clasele privilegiate, acésta pe noi nu ne pune în uimire; ce ne uimește este, că acei ómeni numai în virtutea vredniciei lor personale au ajuns la asemenea înălțime și putere în viéța de stat a Ungariei.

In secolul luminat de acuma nu se mai cere sĕ te lapeḑi de némul tĕu, spre a puté înainta, și a te face folositoriu patriei.

Curentul democratic de azi chiar și când ar fi esistat vre-odată rușinea de a te mărturisí că ești eșit din popor, a măturat acea pată din conceptul omenimei, și noi Românii, cari nu avem aristocrație, ținem de cea mai mare, de cea mai legitimă mândrie a nóstră, că am eșit din opincă, că toți suntem din sinul poporului.

O altă tendință tot cu acel gând de a ne magiarisa, este curentul cu magiarisarea numelui de familie.

In direcțiunea acésta se face șì silă, și o sumedenie de amploiați mai ales de la drumul de fer, s'au supus siluirii și și-au magiarisat numele de familie.

In zilele trecute un învĕțătoriu din capitala țerei nóstre a provocat pe toți învĕțătorii de acolo sĕ-și magiariseze numele.

In ochii nostri aceste porniri ni-se par curente bolnăviciόse.

Noi ne vom ferí de acest sistem periculos.

Deschiderea delegațiunilor.

Mercuri s'a făcut deschiderea sesiunii delegațiunilor prin mesagiu de tron, rostit de M. Sa în sala de recepțiuni a palatului imperial din Viena.

Intâiu s'a presentat M. Sale delegațiunea ungară, sub conducerea vice-presidentului Coloman Széll, la al cărui discurs omagial M. Sa a rĕspuns următórele:

„Espresiunea devotamentului d-vóstră îmi servește spre mare mulțămire.

Cu durere trebue sĕ amintesc înainte de tóte mórtea întêmplată în acest an a Capului bisericei catolice, la a cărui înaltă persónă întréga lume catolică era deprinsă a privì cu admirațiune și omagiu. Monarchia, în privința politicei esterne de la ultima sesiune a delegațiunilor, ofere în tótă privința o situație îmbucurătóre. Prin reînoirea din anul trecut a triplei alianțe, basa actuală probată a politicei nóstre și pe care suntem decişi a o susținé și mai departe, — s'a întărit din nou.

Armonia intimă cu imperiul rusesc, în privința evenimentelor din Balcani se cultivă neîncetat, și acésta contribue la resolvirea pacinică a evenimentelor de acolo.

In urma insurecțiunei din Macedonia acțiunei celor douĕ puteri s'a revenit problema grea de a coopera pentru menținerea statului quo cu sprijinul eficace al celorlalte puteri.

Monarchia și Rusia își dau silința comună, ca pe de o parte sĕ îndemne Turcia a întroduce mĕsurile necesare pentru ameliorarea sorții supușilor creștini, ear' pe de altă parte sĕ rețină principatul Bulgariei de la ori-ce sprijinire a insurecțiunei.

Raporturile intime cu celelalte puteri, pe cari guvernul meu își dă silința a le cultiva, au primit anul acesta un sprijin prin convorbirile personale, la cari ni-s'a oferit prilegiu prin visita iubitului meu aliat, Majestatea Sa împĕratul Germaniei, și prin visitele Majestății Sale, Țarul Rusiei și regele Angliei.

In Sêrbia, în urma unei crime care a umplut de orόre pe ori-ce om cu simțul moral, s'a făcut schimbare în dinastie. Se póte spera, că țéra acésta sub actualul domnitor se va regenera moralicește și va avé un viitoriu mai frumos.

In proiectul de budget al ministeriului Meu de rĕsboiu, în cadrul votat anul trecut a rĕmas transarea cestiunii tunurilor cu tir repede. Este necesar și suntem în ajunul de a începe fabricarea lor, pentru care ministeriul Meu de rĕsboiu va cere cheltuielile trebuinciόse.

Plusul de cheltuieli destinat pentru marina Mea militară, este destinat, ca și anul trecut, pentru înmulțirea personalului și construirea de vase.

Desvoltarea culturală a provinciilor ocupate n'a suferit întrerupere nici anul acesta, și de-și au avut o recoltă slabă, pe anul viitor vor acoperi din mijlócele lor proprii necesitățile guvernării.

Contând la devotamentul și înțelepciunea patriotică a dvóstră, ce le veți dedica resolvirii problemelor ce vĕ aștéptă, vĕ salut din inimă“.

După delegațiunea ungară s'a presentat cea austriacă, în numele căreia a vorbit baronul Gautsch. Rĕspunsul M. Sale e același ca șì delegațiunii ungare.

Cum raportéză ziarele din Budapesta, a produs impresie penibilă asupra membrilor delegațiunii ungare, că cu ocasiunea agrăirii membrilor (cercle) M. Sa a accentuat cu mare aplomb *susținerea intactă a unității armatei*, ear' asupra membrilor cehi a produs consternație *reprobarea* obstrucției lor din dieta imperială.

Deputatului Bianchini (croat) i-ar fi zis: „Dta pretutindenea numai lărmuești“. — „Unde, Majestate?“ a întrebat deputatul, la ce M. Sa i-a respuns: „Aici, în dieta provincială și pretutindenea“. — „Cel pe care nu-'l dóre, nu strigă“ — a reflectat Bianchini.

Privitoriu la atitudinea deputaților cehi, M. Sa a zis lui Kramarz (șef al partidului ceh): „Cehii n'au motiv a se plânge de opresiune“. — „V'au informat fals, Majestate. Un popor de șése milióne, care stătea jertfe a adus în interesul statului și dinastiei și nici barem egal îndreptățirea națională nu și-a putut'o vedé realisată, e în drept a se plânge de opresiune“ — a rĕspuns conducĕtoriul Cehilor.

FOIȘÓRĂ

Biserica „Mirăuților“

(Fine).

Numirea de biserica „Mirăuților“, care e mai usitată azi, și-a primit'o biserica probabil de la numele unei familii „Mirăuții“ sau „Mirăuț“, care va fi locuit la acea margine a orașului, numită șì azi „mahalaua Mirăuților“ — unde e situată biserica.2)

Dacă tradiția care légă zidirea bisericii de numele lui Juga Vodă nu póte fi confirmată și dacă esistința bisericii e atestată la începutul véc. XV, atunci cine a zidit'o?

Ne rĕmâne sé mai cernem *o tradiție păstrată în gura poporului*, după care biserica sĕ se fi zidit sub *Petru Mușat*, primul domn al dinastiei Mușăteștilor.

Mai întâiu față de acéstă tradiție cad motivele de îndoiélă induse la cei doi Juga, căci Petru ține tronul Moldovei 16 ani (1375—1391), un restimp destul de îndelungat pentru zidirea unei biserici, chiar și pe acele timpuri.

Architectul *Romstorfer* în scrierea sa „Das alte Fürstenschloss in Suczava“ — pe basa unor documente vechi și pe basa cercetărilor ce le-a făcut însuși asupra ruinelor cetății principilor Moldovei — susține părerea, că cetatea a fost zidită de voevodul Petru Mușat. Paralel cu acéstă argumentare face numitul architect, cel puțin fórte probabilă șì zidirea bisericei Mirăuților sub acest voevod întrĕ anii 1380 și 1390. El a putut constata, că la zidirea bisericii a fost întrebuințat *același material*, care se află șì în partea cea mai vechiă a cetății, și anume bucăți mari de pétră, întărite prin un strat gros de tenciuélă de var, acum petrificat. — Afară de acésta a mai descoperit în păretele nordic al soclului bisericei o singură *cărămidă smălțuită* de colóre verde. Astfeliu de cărămiḑi costisitóre n'au fost întrebuințate înainte de veacul XV-lea la nici o zidire în Sucéva, de cât numai la cetate, spre înfrumsețare sau la parcane, deci și acea cărămidă trebue sĕ provină de la cetate.

După tóte acestea se pare îndreptățită conclusiunea, că *șì biserica Mirăuților a fost zidită sub Petru Mușat*, în același timp ori imediat după zidirea cetății. Legenda ne povestește și azi, că biserica sta în comunicație cu cetatea prin un pod de curele, ce ducea preste părĕul Cacaina.

După-ce Iosif, metropolitul Moldovei, sub Alexandru cel Bun își ia reședința în Sucéva, ear' biserica Mirăuților a fost alésă biserică metropolitană, la anul 1402 (—1404) au fost transportate de la Akkerman și așezate în ea *móștele sfântului Ioan cel Nou din Trapezunt* († c. 1330).

Ca biserică metropolitană a fost întrebuințată biserica Mirăuților până la anul 1515. In acest an, nu se știe sigur prin ce întêmplare — se ia ca probabilă o jefuire a țerii prin Turci — a fost devastată și adusă într'o stare de tot desolată. Din acésta causă reliquiile sfântului Ioan cel Nou încă au fost aduse și așezate provisor în capela cea mică a mănăstirii de azi, zidită anume spre acest scop până-ce s'a terminat zidirea *bisericii celei mari* a mănăstirii în anul 1522 sub *Stefăniță Vodă* (Stefan al V-lea).

Zidirea acestei biserici a fost începută sub *Bogdan al III-lea*, fiul lui Stefan cel Mare, la anul 1514, și după ce s'a terminat a fost alésă de catedrală metropolitană în locul bisericii dărîmate a Mirăuților și în ea au fost așezate șì móștele sfântului Ioan cel Nou, unde se păstréză până azi. Biserica acésta încă se află acum în stadiul renovării. De a mai fost renovată și întrebuințată biserica Mirăuților șì după anul 1515? — nu știm, căci n'avem doveḑi.

Cu ocasiunea renovării ei de acum s'a aflat întrĕ douĕ cărămiḑi, zidite în partea de sus a cupolei, o *groșiță* (Dreigröscher) de pe timpul lui Sigismund al III-lea (1587—1632). Acest fapt ar dovedí, că acea parte a cupolei a mai fost renovată spre finea vécului al XVI-lea. Mai departe s'a descoperit un *semn sculptat* în o pétră la ușa principală; acest semn ar fi, după forma sa, simbolul unei societăți de sculptori (petrari) germani din jumĕtatea primă a secl. XVI. — In urmă s'a desgropat șì o *pétră monumentală* în apropierea bisericii, pe care se află cioplit anul 1700, semn, că pe acel timp grădina din jurul bisericii se întrebuința ca cimiteriu.

Din tóte acestea și pe basa încă a câtorva descoperiri de natura acestora, architectul *Romstorfer* susține ca probabilă părerea că biserica Mirăuților după devastarea ei din 1515 a mai fost renovată și întrebuințată spre scopurile cultului dumnezeesc.

Alte date relative la istoria acestei biserici nu aflăm până pe timpul anexării Bucovinei la Austria.

---

*) Candela 1892 p. 536.

De la conferențele preoțești.

(Conferența preoțéscă din protopresbiteratul Sighișóra.)

— 26 Novembre 1903.

In 30 Octobre st. v. s'a ținut în Sighișóra conferența preoțéscă a tractului Sighișóra.

Conform programei, la orele 8 a. m. s'a celebrat sfânta liturgie, cu invocarea duhului sfânt de protopresbiterul tractual Dimitrie Moldovan asistat de părintele Ioan Muntean din Sighișóra, la care au luat parte aprópe toți preoții din jur. După serviciul divin preoțimea se întrunește în școlă, unde la orele 10 a. m. s'a început conferența, deschisă prin protopresbiterul tractual, care în cuvêntul de deschidere face evident cum diferiți scriitori antici, cum și scriitori ai secolului trecut supranumit al luminei, au muncit și îndemnat și pe alții sĕ muncéscă pentru asigurarea connaționalilor lor, prin știință la o mai bună stare materială și prin urmare la ridicarea valórei lor proprii. Conclude, că și noi, ca cei dintâiu chiămați a lumina poporul, sĕ ne nisuim a satisface sfintelor datorințe ce ne incumbă în urma posițiunei onorifice ce-o ocupăm în mijlocul lui, și pentru-ca aceste datorințe sĕ aibă în totdeuna — ca cuintesență a moralului nostru, — binele, înaintarea pe tóte terenele și fericirea poporului concreḑut păstorirei nóstre, precum acestea le-am putut și le putem culege din tóte pastoralele ce ni-au fost și ne sunt adresate de către neobositul și neîntrecutul în muncă, Inaltpreasfinţitul domn Archiepiscop și Metropolit al nostru Ioan.

In urma acestei frumóse și instructive cuvêntări, presidiul, salutând preoții întruniți declară deschisă ședința conferențială și astfeliu după-ce notariul ordinar al conferenței, parochul Nicolae Ghiaja din Laslea-mare, ia loc la masa presidială, — și după-ce conferența ia act despre trecerea la cele eterne a protoiereului și asesor consistorial Zaharie Boiu, dând espresiune durerii prin sculare, — se procede la punct 3 din program: „constatarea celor presenți“.

Din întrégă preoțimea tractuală, din motive basate, lipsesc câțiva inși.

Notariul conferenței dă cetire ordinelor Consistoriale de dto 22 Ianuarie a. c. nr. 1053 Pres., dto 22 Ianuarie a. c. nr. 438 Bis., dto 22 Ianuarie a. c. nr. 386 Bis., și în fine de dto 4 Martie a. c. nr. 2142 Pres. pe cari conferența le ia spre știre. Satisfăcêndu-se astfeliu pct. 4. din program se trece la tema: „Cari ar fi mijlócele cele mai corĕspunḑĕtóre, pentru a întroduce la tóte oficiile parochiale o administrație espeditivă și mai promptă, ca astfel sĕ se evite multele ursorii pentru trimiterea la timp a taxei de la nou cununați, a discurilor, a restanțelor la fondul de pensiune, a datelor statistice și a tuturor raporturilor ce se cer de la preot“, a cărei lucrare a fost concreḑută parochilor Chirion Muntean din Trapold și Toma Bârsan din Criț.

In absența parochului Toma Bârsan dă cetire lucrărei sale par. Chirion Muntean.

Vorbind mai mulți dintrĕ preoți asupra acestui punct, conferența enunță ca conclus, că în casul când totuși unii dintrĕ preoți ar aștepta, în una și aceeași causă ursorii preste ursorii, sĕ fie pedepsiți cu pedepse în bani, în mod treptat și 'n favorul fondului de pensiune preoțesc.

După luarea acestui conclus se trece la pct. 6 din program: „Care ar fi modalitatea cea mai ducĕtóre la scop, la punerea în lucrare a statutelor reuniunii femeilor și a societătii junimei nóstre române?“, — a cărei elaborare a fost concreḑută parochului Elie Ioanoviciu din Boiul-mare.

Ca singur mijloc ducĕtor la scop autorul propune conferarea preotului cu cele mai de frunte femei, cum și cu părinții junilor și cu comitetele parochiale — după câteva predice — și crede că astfeliu urmându-se, punerea în lucrare a statutelor cestionate va succede.

Conferența apróbă mijlocul recomandat, și prin rostul celor ce vorbesc la obiect învită și pe aceia dintrĕ frați, în parochiile cărora până în present nu sunt constituite asemenea reuniuni, ca până la conferența proximă sĕ facă pașii de lipsă conform indigitărilor, pentru a constituí reuniunile, din resultatul cărora numai câștiguri morale putem inscrie pentru popor.

Urméză pct. 7 din program, tema: „Principii istorice morale“, lucrată de parochul Terentie Popoviciu din Jacul-român.

De pe fețele tuturor preoților întruniți în conferență, fără multă psichologie putea omul ceti, cu câtă ardóre și interes se aștepta sĕ fie cetită, singură fiind temă care sĕ ne ridice în sfere mai înalte de-o concepție morală, — și într'adevĕr, conferența nici n'a fost înșelată în așteptările sale, căci disertația părintelui Popoviciu cu drept se póte numí pragmatică și îmbrăcată în același timp într'o formă științifică.

Trecêndu-ne prin diferite principii de credință profesate de cei vechi, ajunge la principiile profesate de „fiul omului“, de Domnul și Mântuitoriul lumii Iisus Christos, și după-ce reasumă și principiile de credință ale Mântuitoriului, estrage pe cele date omenimei cu poruncă de însuși Mântuitoriul când zice: „Și acum las vouĕ credința, nădejdea și dragostea“ făcênd evidentă dragostea creștinéscă și desinteresată, față de unul Dumnezeu și față de deaprópele, face o scurtă dar' frumósă paralelă întrĕ principiile filosofilor antici, filosofilor ateistici din secolul al XVIII-lea și întrĕ Iisus Christos, demonstrând superioritatea principiilor profesate de Mântuitoriul, tocmai prin împrejurarra, că sunt în același timp și morale.

Astfeliu par. Terentie Popoviciu prin elaboratul seu vast, ținut însĕ într'un limbagiu ușor și frumos, pe lângă că ne-a ținut într'o atențiune incordată, desvoltând, din pasagiu în pasagiu tot mai mult interes față de lucrarea sa, a procurat conferenței momente de o adevĕrată elevațiune sufletéscă.

Coferența i a și rĕsplătit munca, votându-i cu aclamațiune și unanim, mulțămită protocolară. — Țin sĕ accentuez și la acest loc, că părințele Popoviciu ar face bine când în acest prețuit organ de publicitate și-ar publica lucrarea.

Fiind timpul înaintat, presidiul, în considerarea că cetindu-se și lucrarea parochului Ioan Popa din Vidacutul-român: „Cari sunt scăderile cele mai înrădĕcinate în popor, și cu cari mijlóce s'ar puté lucra mai cu efect la delăturarea lor?“ care asemenea era vastă și de un deosebit interes, cum și în considerarea că acéstă temă avea sĕ o tracteze și parochul Nicolau Doctor din Hașfalău, care din causă de morb n'a fost present dar' nu și-a trimis nici lucrarea, învită conferența sĕ iee act despre împrejurarea că păr. Popa și-a presentat tema, sĕ o iee de la ordinea zilei, amânând cetirea ei pe conferența proximă, când speră că va întra și lucrarea păr. N. Doctor, ca apoi conferența sĕ pótă discuta în merit asupra cestiunii.

Conferența primește propunerea și trece la pct. 9 din program: „Compunerea unui plan cronologic care sĕ cuprindă tóte obligămintele oficiale ale unui paroch în decursul unui an, cum și timpul pentru îndeplinirea lor?“, a cărui elaborare a fost concreḑută parochului Nicolae Dobre din Hendorf.

Lucrarea păr. Dobre a fost făcută într'un mod fórte amĕnunțit. Legătura dintrĕ obligămintele parochului a fost basată pe actele și ordinațiunile superiorității nóstre bisericești, cum și pe actele și ordinațiunile autorităților publice, de aceea cred, că planul compus de păr. Dobre va face bune servicii pentru compunerea unui plan definitiv, care e de dorit sĕ ocupe loc în cancelaria fiecărui oficiu parochial, ca astfeliu conclusele aduse de conferența nóstră, eventual și de alte conferențe, față de lucrarea de sub pct. 5 a par. Chirion Muntean, sĕ-și pérdă total valórea.

Aducêndu-se din partea conferenței mulțămită protocolară părintelui Dobre, parochul Ioan Herțiógă din Daia-săséscă referéză asupra projectului de statute pentru ajutorarea preoților și a învĕțătorilor, statorit de conferența învĕțătoréscă din cercul Sebeșului, recomandând aderarea preoțimii.

Referada se ia din partea conferenței la cunoștință și membrii se declară adicți ai statutelor cestionate.

Cât pentru locul, în care are sĕ se țină conferența proximă, conferența preoțéscă rĕmâne deocamdată pentru centrul Sighișóra. După alegerea membrilor pentru autenticarea procesului verbal, dl protopresbiter mulțămind preoțimei pentru interesul cu care a luat parte la desbaterea objectelor puse la ordinea zilei și declarând încheiată conferența presentă, învită preoțimea tractuală la parastasul, cum și la pomana, servită în casele proprii, întru amintirea rĕposatului protoiereu și asesor consistorial Zaharie Boiu.

După celebrarea serviciului prescris pentru parastas, din partea coetanilor iubitului și neuitatului lor defunct, parochul T. Popoviciu în numele preoțimei tractuale esprimă cuvinte de condolență adânc întristatei familii, după cari imediat se servește din partea familiei o bogată pomană.

In decursul mesei părintele protopresbiter relevând din nou însemnătatea conferențelor preoțești, mulțămește Inaltpreasfinției Sale Dlui Archiepiscop și Metropolit pentru reactivarea lor, dorindu i viéță lungă, spre binele și înaintarea bisericei nóstre, și declară, că nu póte mulțămí din destul preoțimei tractuale, că drept continuare a conferenței, a ținut prin participarea la parastas și pomană sĕ verse balsam mângăietoriu în inima întristatei sale familii, făcêndu-se părtașă de durerea ce a causat'o perderea iubitului și neuitatului frate și cumnat.

La cuvintele acestea de mulțămită adresate preoțimei, rĕspunde prin cuvinte alese parochul Ioan Baciu din Nadeșul-săsesc, asigurând familia, că amintirea vrednicului fiu al bisericei și special al tractului nostru, a defunctului protoiereu și asesor consistorial Zaharie Boiu va rĕmâné adânc imprimată în sufletele preoțimii din acest tract, și intonându-se din partea preoțimii cântarea: „In veci pomenirea lui“, masa se ridică la orele $4^1/_2$ p. m., depărtându-se fie-care, cu dorul de-a ne revedé anul viitoriu cu toții. *P.*

Corespondențe.

(Sfințirea bisericii din Stremți).

— Novembre, 1903.

Comuna Stremți e situată de la Teiuș spre Vest pe așa numita Valea-Geógiului sub culmea Munților-Apuseni, e una dintrĕ cele mai mari și fruntașe parochii din tractul Alba-Iulia și una dintrĕ acelea puține parochii în părțile acestea, care a stat puternică și hotărîtă la luptă până la ultimele puteri, în contra îndulcirilor și uneltirilor de tot soiul, respingênd cu bărbăție atacurile de desbinare îndreptate asupra némului de un sânge și de o lege, și nelăsând sĕ spargă zidul puternic al credinței și al legii strămoșești. Astfeliu comuna întrégă formézá o singură parochie drept mărturisitóre ortodoxă, cu un popor credincios ce numĕră la 1400 suflete, avênd în fruntea sa pe parochul Irimie Iliescu.

Parochia acésta înainte cu 10 ani presenta omului icóna cea mai posomorîtă. Pe lângă disordinea care era stăpână în ale administrării bisericești, lipsia podóba comunei: școla, case parochiale, biserica în stare de plâns, ce sămĕna mai mult a ruină de cât un ce întreg.

Astăzi, mulțămită bunului spirit ce ne însoțește pe noi, pot zice pretutindenea, luptei energice ce s'a dat din partea actualului preot Iliescu, cum și însuflețirii poporului, situația s'a schimbat, — ne mândrim cu școlă, edificiu propriu, case parochiale presentabile, și acum coróna tuturora: cu un juvaer de

---

In acest timp ea era o ruină fără proprietar. In anul 1781, când a întrebat comisiunea pentru delimitarea moșiilor și introducerea cărților funduare, care funcționa în Sucéva, după proprietariul bisericii, ea n'a fost reclamată de nime. N'au făcut'o acésta — după cum zice prof. Onciul — „nici măcar episcopul cu consistoriul sau cei 23 de archimandriți și egumeni ai mănăstirilor“. Astfel prima biserică metropolitană a Moldovei, după trecerea Bucovinei la Austria a fost declarată de proprietate erarială. Caracteristic pentru acele timpuri!

Pentru-ca sĕ se ridice orașele, pe atunci era permis ori-cui voia numai sĕ zidéscă, sĕ întrebuințeze ca material de zidit ruinele ce erau în proprietatea erariului. Acésta s'a decretat printr'un emis aulic și față de ruinele din Sucéva. Prin acest decret era hotărâtă și sórtea bisericii Mirăuților. Dar' sentimentul de pietate al locuitorilor din Sucéva față de locurile sfinte a scăpat'o de totala nimicire. Ei, după un rĕspuns nefavorabil (câte 25+25 bețe) primit de la comisariul Sucevei, se îndréptă în anul 1792 într'o *„jalobă“* către Consistoriu cu rugarea, ca sĕ se întrepună la locurile competente pentru păstrarea bisericei. Consistoriul așterne jalba la oficiul cercual Oficiul cercual — în urma unor deslușiri tendențióse primite de la comisariul Sucevei — provócă cu asprime Consistoriul, ca sĕ îndrume pe têrgoveții din Sucéva la pace și liniștire, ceea ce se și împlinește.[1]

Probabil, fiind-că biserica ajunsese un obiect de céртă și neînțelegeri, erariul vinde locul pe care se afla ea, și după-ce trece prin mâna a lor doi proprietari, al treilea, *Ioan Flórea,* care cumpĕrase locul cu biserică cu tot, îl dăruește cu totul în a. 1799 comunei gr. or. din Sucéva. Astfeliu biserica Mirăuților ajunge earăși în posesiunea confesionalilor gr. or. din Sucéva.

Pe la anul 1825, cum și întrĕ anii 1854 și 59 ea a fost dată în arêndă erariului militar, care a folosit-o ca magazin. O parte din prețul arênḑii s'a întrebuințat ca spese pentru acoperirea bisericii, spre a o scutí de ploi. După anul 1859 earăși a fost dată în arêndă la diferiți negußători, pe un preț bagatel.

Intrĕ aceste însĕ atențiunea bărbaților specialiști într'ale architecturei a fost tot mai mult atrasă asupra acestei biserici, în care au recunoscut unul dintrĕ cele mai venerabile monumente architectonice din țéra Bucovinei. In a. 1885 cu ocasiunea visitațiunii canonice, ce-o făcuse metropolitul mult regretat *Silvestru Morariu* în părțile Sucevei, a visitat și biserica Mirăuților și a primit de la representanții proprietarilor ei promisiunea că cedéză fondului religionar dreptul lor de proprietari, dacă biserica va fi renovată pe spesele fondului. In urma acestei învoiri încă în anul 1886 se îndréptă metropolitul Morariu către *Majestatea Sa* cu rugarea, *ca sĕ concédă restaurarea acestei biserici* pe spesele fondului religionar, dând ca motiv al reconstruirii lipsa unei biserici destul de spațióse, în care sĕ se adune tinerimea studiósă la rugă în Dumineci și sĕrbători.

Astfeliu se încep pertractările întrĕ guvern și Consistoriu și se sfêrșesc cu resultatul, că în anul 1892 Majestatea Sa încuviințéză preliminariul pentru reconstruirea bisericei.

Esecutarea projectului de reconstruire și conducerea lucrărilor technice a luat-o asupra sa architectul *Romstorfer*, ear' pictarea bisericii, pictorul academic *Carol Iobst.*

Reconstruirea amĕsurată stilului original s'a început în Iulie 1898 și a durat 5 ani, dar' a fost făcută cu atât succes, în cât azi biserica Mirăuților e un *giuvaer al artei.* Biserica nu ne impune prin mărime, o admirăm însĕ cu atât mai mult *ca artă*, pentru frumseța și drăgălășia ei.

Privită pe din afară, deja prin posiția locului, pe care stă, prin stilul curat bizantin și mai ales prin forma despărțită în mai multe părți a coperișului, ne face o impresie pitoréscă. Acest efect e și mai potențat prin colórea și luciul țiglelor de pe coperiș, șmălțuite, și prin pictura din partea de sus a păreților cam un metru și jumĕtate sub streșina lată.

Dacă ai întrat în lăuntrul bisericii, nu mai ști asupra cărei figuri sau scene sĕ-ți îndrepți ochii, ear' după ce cu o privire repede ai trecut peste tóte, oprindu-te într'un loc și ațintindu-ți privirile spre iconostas, — sufletul ți-se înalță în sfere ideale . . . și când te-ai recules din acest estas, — te simți mai bun, mai nobil, mângăiat și liniștit . . .

Arta și-a ajuns scopul!

Ar trebuí sĕ mĕ estind prea mult, dacă m'ași încerca sĕ descriu tóte figurile și scenele din testamentul vechiu și nou, căci nu esistă o parte cât de mică și ascunsă pe păreții din lăuntrul bisericii, pe boltă și cupolă, care sĕ nu-ți atragă privirile prin frumseța picturii. Amintesc numai, că artistul s'a condus în pictarea și aranjarea tablourilor de codicele de pictură de pe muntele Atos „Ἑρμηνεία τῆς ξωγραφικῆς“.

Astfel biserica Mirăuților, din o ruină a fost reconstruită într'un mod demn de biserică ce-ți umple sufletul de o adevĕrată mândrie românéscă.

---

[1] Atât interesanta „jalobă“, cât și rĕspunsul comisariului și al Consistoriului se află în „Candela“ 1892 p. 600—609 împreună cu o espunere detailată a stării lucrului.

Pentru noi a fost o mângăere a petrece în sinul acestei parochii, care ne dă frumóse esemple de bărbăție, ni-a dat frumos prilej de insuflețire.

Așa am ajuns noi aici în zina de 8/21 Novembre, ziua Sfinților Arhangeli — hramul acestei biserici, — ca sĕ sfințim noul lăcaș plăcut lui Dzeu, și sĕ-l predăm destinațiunei sale.

Sfințirea acésta ni-a servit tuturora cari am luat parte, de o ceréscă bucurie și de o nobilă insuflețire.

Cu conducerea acestui act sfânt a fost însărcinat din partea distinsului Cap al bisericii nóstre protopresbiterul tractual I. Teculescu, care cu o suită numĕrósă de preoți și mireni sosește în comună diminéța la orele 9, așteptat de numĕroși credincioși la marginea comunei, unde preotul bineventéză pe autorisatul superior, ear' poporul aclamă cu puternice „sĕ trăéscă“.

La școlă e ridicat un frumos arc, din brad și alte verdețuri, cu inscripția prietinéscă „bine ați venit“.

Șésesprezece preoți îmbracă ornate festive sub conducerea protopresbiterului, și de la școlă se formézã o imposantă procesiune până la nóua biserică, în jurul căreia se postase o lume de ómeni străini din jur, și popor din loc, domni și popor de-a valma.

„Mărire Treimei celei de o ființă“ etc. rĕsună dintr'un glas duios și totodată puternic, dulce și sonor, e glasul protopopului. E semn că s'a început sfânta slujbă. Se cetesc cele 3 evangelii, după cari la cântarea „*Veniți sĕ încunjurăm popórĕlor Sionul*“, pe melodia duiosului glas I, încunjurăm biserica cu toții, ear' gândul ne sbóră departe, la Părintele cel ceresc, însoțit de rugăciunea: *Dómne*, scutește acest lăcaș plăcut al tĕu de tóte primejdiile, de vĕḑuții și nevĕḑuți vrășmași, ear' pe poporul ție rĕmas pururea credincios condu-l pe căile tale bune și frumóse.

Se face intrarea în spațiósa și frumósa biserică, poporul credincios, și setos după cele sublime cari se desfășurau înaintea ochilor — umple și cuprinde întreg spațiul. Cât de plăcut va fi lui acest lăcaș frumos și luminat!

Se servește prima liturgie de 16 preoți, dând rĕspunsurile corul de bărbați din Alba-Iulia-Maieri, sub conducerea învĕțătoriului Mateiu. La finea serviciului protopresbiterul urcă treptele amvonului spre a predica.

Din întreg festivalul acestei zile cuvêntarea acésta a fost mărgăritariul care a vĕrsat lumină, bogăție și strălucire peste întréga sĕrbare.

Sfêrșită și partea acésta, mai încunjurăm biserica frumósă, apoi urméză stropirea cu apă sfințită.

Țin a remarca aci, că la bucuria acésta sĕrbătorésca au ținut demn a se presenta și dl protopretor cercual din Aiud, Imreh József, împreună cu notariul cercual, cu proprietariul fruntaș din loc Horváth, dintrĕ cari ceti doi din urmă, de-și străini de némul și legea nóstră, au făcut frumóse daruri bisericii noue. La urmă ne-am întrunit în numĕr considerabil la masa festivă din școla nóstră. Un prânz bun, o primire căldurósă ne-a făcut sĕ ținem mult la fruntașii stremțeni.

Toastul prim a fost ridicat din partea dlui protopresbiter pentru sănĕtatea iubitului nostru Cap al bisericii I. P. S. Domn Ioan. Protopretorul Imreh salută și închină pentru șeful tractual. Preotul C. Suciu atingênd raportul dintrĕ stat și biserică, misiunea și conlucrarea armonică a acestor două instituțiuni, închină pentru protopretorul cercual. Vorbirea acésta l'a îndemnat pe acest onorabil șef administrativ a 'și lua a dóua-oră cuvêntul, și a ne declara sĕrbătorește că cu drag și mult simț creștinesc stă cu fapta și cuvêntul la disposiția bisericii, întru a o sprijiní în divina ei misiune.

„Eu — zice oratorul — mĕ identific în întréga mea activitate de administrație, cu profesările și învĕțăturile bisericei creștine.“

„Cea mai desĕvêrșită isbutire doresc bisericii.“

Dómne, ce impresie bună a făcut asupra nóstră mărturisirile acestea, cam dedați fiind a fi tratați mașter mai mult, de mulți alți șefi administrativi, înțeleg în afaceri de biserică. Trebue sĕ vină timpul, ca sĕ înțelégă odată, că ce serviciu prețios prestéză biserica pentru stat...

Au urmat apoi toaste pentru parochul local, pentru notariul cercual Löwe și proprietariul Horváth, pentru fostul protopresbiter N. Ivan, etc.

„*Delamag*“.

însemnătatea trecutului ei ca prima catedrală metropolitană a bisericii Moldovei.

* * *

Sfințirea acestei biserici s'a făcut în 15 Novembre st. n. prin Inaltpreasfinția Sa Dl archiepiscop și metropolit *Dr. Vladimir de Repta*, care a fost primit cu mare însuflețire și sinceră dragoste de iubiții sei fii sufletești.

In decursul liturgiei a fost hirotesit întru protopresbiter dl *Vorobchievici*, paroch la biserica sfântului Dumitru din Sucéva, și neîntrecutul folklorist și simpatic părinte catechet dl *S. Fl. Marian*. Sĕ trăiéscă întru mulți ani!

Inaltpreasfinția Sa a vorbit despre însemnătatea momentului, ear' predica ocasională a ținut'o predicatorul catedralei din Cernăuți *Dr. Orest Popescu*, dând în scurt istoricul bisericii.

Sĕ dee bunul Dzeu, ca acest sfânt lăcaș al seu, menit ca loc de rugăciune pentru tinerimea studiósă, sĕ servéscă spre întărirea *religiosității* și *moralității* în sufletul tinerelor mlădițe ale poporului român din „mândra țară a fagilor“, și de câte-ori în rugăciuni cucernice vor petrece 'ntr'însul, sĕ-și aducă aminte de spiritul de jertfă și de tăria cu care strămoșii și-au apărat *legea* și *némul!*

Nicolae Bălan.

NOUTĂȚI

Din causa *sfintei sĕrbători* Marele ierarch Nicolae, *numĕrul proxim apare Mercuri.*

In memoria metropolitului Șaguna. Din Cristești (tractul Alba-Iulia) primim următórele: Duminecă în 30 Novembre st. v. după finirea serviciului divin s'a servit parastas pentru sufletul Marelui Metropolit Andreiu bar. de Șaguna în biserica din Cristești și după finirea parastasului bĕtrânul preot Mateiu Morușca, prin o cuvêntare bine potrivită a arătat poporului meritele și binefacerile pe cari le-a sĕvîrșit în viéță buuul și de Dumnezeu trimisul al doilea Moisi, Andreiu, care ni-a câștigat drepturile bisericei și națiunei nóstre. Poporul unanim a rĕspuns: Dumnezeu sĕ 'l ierte și sĕ-i fie țĕrîna ușóră. (Simion Cristea vice-epitrop).

*

Mânăstire la „Isvorul de la Bocșa“. Dl Macarie Gușcă, monah, ne trimite un apel mai lung, în care rógă preoțimea și publicul român gr.-or. sĕ contribue fie-care cu obolul sĕu la ridicarea unei mănăstiri în „Valea Godinoda“ lângă isvorul tămăduitor de acolo, (în apropiere de Bocșa-mont., P. S. Sa episcopul Nicolae Popea a încuviințat colecta publică pentru mănăstirea intenționată. Colectarea s'a și început, adunându-se până acum suma de 2600 coróne. Cine voește sĕ contribue cu dinarul sĕu spre nobilul scop al înființării proectatei mănăstiri, sĕ trimită banii la dl Macarie Gușca, în „Valea-Godinova“, posta ultimă Német-Bogsán. Despre resultatul colectei se va da sémă în publicitate.

*

Fapte creștinești. Vasilie *Vlădărean* din Bod (tractul Brașov), acum locuitoriu în București, a donat bisericei nóstre din Bod două sfeșnice mari fórte frumóse, ear' Marghióla *Neagoe* a donat două sfeșnice mici purtătóre cu mâna, fórte frumóse și acestea. Tóte patru sunt puse înaintea sfântului altariu. Comitetul parochial al numitei biserici esprimă și pe acésta cale mulțămită sinceră marinimoșilor donatori, dorindu-le, ca Dzeu sĕ le rĕsplătéscă din darurile sale bogate binefacerile acestea.

*

Alegere de paroch. Duminecă în 30 Novembre v. s'a sĕvêrșit alegerea de paroch în comuna *Cărpiniș* (tract. Cetatea de peatră). A fost ales, cu totalitatea voturilor, clericul abs. *Stefan Gheție* din Berința.

*

Pentru iubiții rĕposați. Implinindu-se 6 ani de la mórtea mult regretatului *Dr. Aurel Brote*, fost director al băncii „Transilvania“, stimabilă dómnă *Minerva Dr. Brote* a dăruit întru odihna sufletului rĕposatului, suma de 5 cor. la fondul „Masa învĕțăceilor meseriașilor români“, înființat de „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“.

*

De la comitat. Pentru continuarea pregătirii objectelor ce vor fi puse la ordinea zilei în congregația estraordinară din 28 Decembre n. a comitatului Sibiiu, comitetul permanent municipal va țíné ședință Luni (21 Decembre n.) la 9 ore a. m. în sala mică a comitatului.

*

Un moștenitoriu de tron — în arest de odaie. Din Berlin se raportéză următórele: Un prinț german, rudenie de aprópe a familiei domnitóre, înainte cu câteva sĕptĕmâni luase parte la o cursă de cai arangiată de o reuniune de oficeri călăreți și a câștigat premiul al doilea. Pentru acésta împĕratul l'a pedepsit cu arest de odaie pe durată de trei zile. In cercurile de curte din Berlin se vorbește că acest prinț ar fi însuși moștenitoriul tronului, pe care tatăl sĕu l'a pedepsit fiind-că a luat parte la cursă fără învoirea lui. — Atâta spune raportul berlinez. Combinat cu știrea ce o dădeau ziarele germane despre decursul acelor curse, în care se spunea că moștenitoriul a câștigat premiul al doilea — vorbele cercurilor de curte se par a fi nimerit adevĕrul în privința persónei prințului.

*

Dare de sémă și mulțămită publică. Cu ocasiunea producțiunii teatrale aranjată în 21 Novembre n. de tinerimea română din *Cohalm* în favorul bibliotecii poporale, s'au făcut următórele suprasolviri marinimóse: Dnii N. Mederius 2 cor., F. Hirschhorn 1·60, K. Ziegler, L. Barbu câte 1·20, G. Spornic 1·10, D. Popp din Comana-inf., I. Falk, I. Buzea câte 1 cor., G. Repede, N. Eisenlohr, direct. de finanțe în Sighișóra câte 80 fileri, H. Lahni 70 fileri, N. Boer, I. Bercan câte 60 fileri. Priméscă binevoitorii suprasolvitori mulțămitele nóstre și pe acésta cale. Asemenea aducem mulțămită publicului inteligent străin din loc, care de-și a fost informat numai de o representație curat poporală, a participat în numĕr frumos dând ajutoriul materíal bibliotecei nóstre, de care avea o mare necesitate, pentru a puté funcționa. In total a întrat cor. 150·60; achitând spesele avute a rĕmas un venit curat de cor. 45·22, cu care sumă se alimentéză fondul bibliotecii — Cohalm, la 1 Decembre 1903. Ioan Sĕracu, vice-presidentul bibliotecii; Zacheiu Borcoman, notariul bibliotecii; George Forsea, cassariul bibliotecii.

*

Intru mărirea lui Dumnezeu. In biserica din Valea-Epii, protopresbiteratul Orăștiei, simțindu-se în mare parte lipsa de cărți bisericești, fiind cele esistente, din causa vechimei lor aprópe netolosibile, și făcênd subscrisul apel către poporul de aici, până acum evlaviosul creștin *Lazăr Ciucean* a procurat de la libraria archidiecesană din Sibiiu: *Liturgieriul* cu litere latine în preț de 8 coróne, plus porto postal 70 fil., banul poporean *Petru Vasian*, *Psaltirea* tot cu litere latine, în preț de 9 cor. plus porto postal 70 fileri, ear' evlavioșii poporeni *Mihail Ignat*, *Constantin Gavrilă* și *Ioan Oprișa lui Bărăbaș* au făcut pe spesele lor la tóte trei ușile sfântului altariu perdele fórte frumóse, cari trec peste 10 coróne. Scrie 'i Dómne în cartea vieții vecinice! — Valea-Epii (p. u. Zalatna) la 20 Nov. 1903. *George Marian*, paroch.

*

Pentru onomastică. Dl *Victor Preda*, măestru măsar în Avrig, din prilegiul onomasticei sale a dăruit 10 coróne fondului de 20 fileri al „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“ pentru cumpĕrarea unei case cu hală de vênzare.

*

O nouă filie la „reuniunea de înmormêntare“ din Deva. Cu datul 15 Decembre st. n. dl Augustin Nicóră, directorul reuniunii de înmormêntare din Deva, ne scrie că în urma zelósei conlucrări a parochului Teodosie Popa din Furcșóra (tractul Ilia) s'au inscris membri la filia Dobra-Ilia 30 parochieni ai sei solvind fie-care taxa de 2 cor. 60 fil. Intenția parochului Popa e, ca — convingênd astfel pe parochienii sei despre binefacerile pe cari le pot avé de la reuniune, — la anul sĕ înființeze, eventual împreună cu alte două sate vecine, filie separată. — Duminecă dl Nicóră va înființa a 5-a filie, avênd în pregătire încă alte trei. Dorim deplin succes tuturor cari ostenesc în acéstă direcțiune.

*

Fie-cine afle, că cel mai bun mijloc întru a împedeca diferitele bóle de copíi este dacă copilul e desvoltat bine și are putere de resistință. Acésta se póte ajunge bine prin oleul de ficat de pește a lui Zoltán, deóre-ce are putere mare de nutrire, e fără miros și gust, și afară de aceea e ușor de mistuit. Sticla costă 2 coróne și se capĕtă în tóte farmaciile.

*

Esplosie de dinamit. In fabrica de dinamit din Grevenbroich (lângă Köln) s'a întêmplat Luni după amiazi o esplosie, pe urma căreia patru lucrători au fost rupți în bucăți, cincisprezece au îndurat răniri de mórte, ear' alți mulți s'au ales cu răniri mai puțin periculóse. Esplosia a fost așa de puternică, în cât bubuitul ei s'a auḑit până prin alte districte îndepărtate.

*

Daruri de Crăciun — săracilor nostri. La listele despărțĕmêntului femeesc întregitor al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, cari circulă în scopul adunării de bani, vestminte, alimente, ce se vor împărțí în ajunul Nașterii Domnului întrĕ săracii nostri, au binevoit a mai dăruí: Ana Togan 2 cor.; Maria Bulea, económă, 1 cor.; Nicolae Domnariu, 80 fil.; Elena Foltuțiu, 60 fil.; Paraschiva Ișan, Paraschiva Veza, C. Balinth, N. N., Paraschiva Hedu, Elena Mohan, Elena Ghicășan, Maria Roman, câte 40 fileri; Elena și Paraschiva Vintilă, câte 25 fileri; Ana Buzdughină, Ana Stanciu, fie-care câte 20 fileri. — Pe când comitetul despărțĕmêntului aduce cele mai sincere ale sale mulțămite pentru aceste daruri, îndrăznește totodată a vestí, că primește spre împărțire ori-ce soiu de vestminte (haine, albituri, ghete, pălării, paltóne etc.) vechi, cari se vor repara și se vor împărțí. Darurile benevole sĕ se trimită la adresa „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“.

*

De la oficiul postal. In vederea aglomerării agendelor la oficiile postale acum în préjma sĕrbătorilor Crăciunului, direcțiunea de postă și telegraf din Cluj apeléză la public, ca pentru ușurarea spedării și înmanuării punctuóse a pachetelor, etc. sĕ vină și el în ajutoriu postei prin următórele: la spedări de pechete sĕ întrebuințeze lădițe de lemn, ori corfe de nuele, destinate anume spre acest scop, ear' pachetele învĕlite în pânză, ori în hârtie tare, de pachetat, sĕ le lege bine cu sfóră, înfășurată de mai multe-ori în jurul pachetului și la îmbinături sigilată bine cu céră și cu sigil cu monogram. Adresa sĕ se scrie esact (numele, posiția socială și locul) avênd a se indica și comitatul și — unde nu este postă în loc — posta ultimă. E consult, ca în partea de-asupra a locului unde e scrisă adresa sĕ se indice numele și locuința trimițĕtoriului. Adresa sĕ se scrie pe însuși învĕlișul pachetului, ori dacă acésta nu se póte, atunci pe o tăbliță de lemn, de pele, ori de hârtie grósă, care apoi sĕ fie legată bine de pachet. Adresele scrise pe hârtie trebuesc lipite pe pachet în întrégă estensiunea și legate cu sfóră. E fórte consult, ca în pachet sĕ fie pusă o țiduliță cu adresa și celelalte indicațiuni necesare, pentru-ca în cas că adresa de pe pachet s'ar perde, ori s'ar sterge, pachetul totuși sĕ pótă fi spedat și înmanuat, pe basa indicațiunilor din interiorul seu. Conținutul pachetelor și cuantitatea trebuesc indicate și pe buletinul de espediție (Frachtbrief, szállítólevél) și pe scrisórea cu adresa. Pentru urmările provenite din pachetări necorĕspunḑĕtóre, ori din adresare mancă, posta nu ia asupra-și nici o rĕspundere.

Cărți și reviste.

La libraria archidiecesană din Sibiiu se pot comanda următórele cărți și broșuri, tipărite în tipografia acestei librării:

1. **„Alexandru Roman“** (1826–1897) fost profesor de limba și literatura română la universitatea din Budapesta, membru al „Academiei române“, ziarist etc. Material pentru biografia și activitatea lui, de *Ilie Dinurseni.* 1897.

2. **„Dotațiunea clerului“** sau un ciclu de articoli, prin cari se apreciéză projectul de lege despre întregirea venitelor preoțesti, devenit mai târziu lege sacționată ca al XIV-lea articol din 1898, de *Ilie Dinurseni.* Retipărire din „Telegraful Român“ 1898. Prețul [illegible]

3. **„Articolul de lege XIV din 1898“**, legea însași tradusă în românește de Dr. *Elie Cristea*, secretariu consistorial. 1898. Prețul 20 fileri.

4. **Proverbe, asemănări, maxime și idiotisme**, colectate din graiul Românilor din Transilvania și Ungaria, din însărcinarea despărțĕmêntului Sibiiu al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român, de Dr. *Elie Cristea*, secretariu al despărțĕmêntului. Broșura (apărută în 1901) este proprietatea acestui despărțĕmênt. Prețul 1 cor.

5. **Patru cuvêntări ocasionale**, de *Dr. M. E. Cristea*:

a) In Dumineca SS. Părinți, la 21 Maiu v. 1900, în capela parochiei ortodoxe-române. din Cetatea Bistriței. Prețul 20 fil.

b) *Contra beției.* (1902). Prețul 30 fil.

c) La demolarea bisericei din Sibiiu-cetate. (1902). Prețul 20 fileri.

d) La 30 Martie 1903 (Dumineca Floriilor) în biserica cea mare din Rĕșinari, cu ocasiunea parastasului celebrat pentru regretatul asesor consistorial Dr. Daniil P. Barcianu. Prețul 20 fil.

Posta redacțiunei.

N. T. în Am. Disertația sosită, raport nu.

„*Argus*“. In numĕrul proxim.

Teatrul orășenesc.

Sâmbătă (19 Dec.): „*Die Ahnfrau*“, tragedie în 5 acte de Grillparzer.

Nr. 856. [292] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia de clasa III. **Boz**, protopresbiteratul Mercurea, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“ — ord. cons. dto 21 Octobre a. c. nr. 10925 bis.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în tabela B.

Reflectanţii la acest post au a-şi aşterne cererile lor instruite conform normelor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat, şi au a se presenta în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică pentru a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Mercurea, 3 Novembre 1903.

In conţelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral gr. or. Mercurea.

Avram S. Pecurariu
protopresbiter.

Nr. 12067. [284] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia vacantă **Agoştin**, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Cei ce doresc a ocupa acest post au a-şi înainta în termin legal petiţiunile concursuale conform normelor în vigóre oficiului protopresbiteral al tractului Cohalm în Kőhalom.

Sibiiu, 25 Novembre 1903.

Consistoriul archidiecesan.

Nr. 1622 1903. [290] 1—3

Concurs

Pentru întregirea postului de **paroch** în parochia vacantă din opidul **Nocrichiu**, de clasa primă, protopresbiteratul gr. or. al tractului Agnita, se escrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor de la stat, despre cari venite concurenţii 'şi pot lua informaţiuni de la oficiul protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne cererile lor instruite conform normelor în vigóre oficiului protopresbiteral în terminul indicat.

Concurenţii au a se présenta în sfânta biserică în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre spre a cânta sau celebra.

In conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Bendorf, în 2 Decembre 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Agnita.

Nicolae Gavrea
adm. prot.

Frumosul roman

DUŞMĂNIE

de

Vasile E. Moldovan

costă **60 fileri.**

Librăria archidiecesană.

Bani! Bani! Bani!

Subsemnata întreprindere stă în legătură cu cele mai mari bănci din ţéră şi esoperézǎ **împrumuturi pe pămênturi şi edificii** cu cele mai favorabile condiţii şi cele mai eftine interese, şi anume pe termin de **10—70 ani cu 2%—5¾%.**

Credit personal cu garanţi şi obligaţie pe 5—10 ani.

La funcţionari de stat, comitat şi oraş, cum şi la oficeri, credit simplu şi fără giranţi. [291] 1

La dorinţă servim cu informaţiuni, rugând marcă pentru rĕspuns.

„PECUNIA“
întreprindere de credit
Sibiiu (Nagyszeben) strada poplăcii nr. 27.

Farmacia „la ursul negru“
a lui Guido Fabritius

Sibiiu, piaţa-mică nr. 27

îşi recomândă bogatul seu **deposit de specialităţi medicale-farmacistice, bandage** chem. curate, **preparate dietetice** de întărit pentru morboşi şi reconvalescenţi, **tot feliul de obiecte de toaletă, instrumente chirurgice,** cum şi **medicamente veterinare** etc. etc.

Espediţie postală în fie-care zi.

GESUNDHEIT DEM KRANKEN STÄRKE DEM SCHWACHEN!
SCHUTZMARKE.

Devisa mea:

Sănĕtate bolnavului, putere celui slab!

Nicolae Jurisics ne-a eliberat de jugul turcesc, ear' Petru Jurisics, farmacist în Pakracz, ne-a scăpat de cel mai mare inimic, de bóla, prin mijlocul seu de efect minunat.

Picăturile de Pakracz ale lui Jurisics sunt un astfel de balsam miraculos, care din nici o casă sĕ nu lipséscă, deóre-ce **Picăturile de Pakracz ale lui Jurisics** cuprind în sine avantagiul, că pot fi întrebuinţate contra tuturor bólelor, şi se dovedesc întotdeauna şi pretutindenea de minune. **Picăturile de Pakracz ale lui Jurisics** sunt cel mai sigur mijloc contra bólelor de stomac, constipaţiei, cârceilor de stomac, scaunului neregulat, lipsei de apetit, hemoroidelor şi deci şi durerei de cap ce obvine din aceste, acrelei în gât, rigăiturilor, ameţelei, anemiei şi contra tuturor catarelor de stomac; se folosesce înse şi pe din afară, cu strălucit efect, la umflături, arsuri, junghiuri în membre, şi la bóle reumatice. Unde nu mai ajută nici un mijloc, acolo **Picăturile de Pakracz ale lui Jurisics** deja după scurtă folosire nu numai uşurézǎ durerile dar' şi vindecă bóla. Nenumĕróse scrisori de mulţămită şi recunoştinţă din tóte ţĕrile lumii dovedesc acésta

Picăturile de Pakracz ale lui Jurisics se comandă direct de la

PETRU JURISICS, farmacist în **PAKRACZ nr. 424.**

Preţul împreună cu instrucţiunea de folosire, lădiţă şi porto:
12 sticle cor. 5·— | 36 sticle cor. 12·40 | Tot la 12 sticle Picături de
24 „ „ 8·60 | 48 „ „ 16·— | Pakracz — una gratis

Contra tusei, bólelor de plumâni, catarelor de gâtlej, răguşelei, rĕsuflărei grele, junghiurilor în cóste, influenţei şi catarelor de tot soiul, cel mai neîntrecut mijloc

Sucul de buruieni slavonice al lui Jurisics
Preţul: 2 sticle cor. 3·40, 4 sticle cor. 5·80, 6 sticle cor. 8·20.

Contra tuturor **casurilor de friguri** mijloc deosebit de bun este **„Febri-Fugo“** care vindecă fórte iute şi sigur.
Preţul: 2 sticle cor. 4·20, 4 sticle cor. 7·—, 6 sticle cor. 10·—.

Din sucul de buruieni slavonice şi „Febri-Fugo“ mai puţin de 2 sticle nu se pot espeda. Şi la comandarea acestor mijlóce se adauge o sticlă din Picăturile de Pakracz ale lui Jurisics — gratis!

Devisa mea: [251] 8—24

Sănĕtate bolnavului, putere celui slab

Depositul principal în Budapesta:

JOSEF TÖRÖK, farmacist, Königsgasse 12

Petru Vidmarics esplică minunatul efect al Picăturilor de Pakracz

---

La subscrisa librărie se află de vînzare următórele cărţi de

Teodor V. Păcăţian:

Cartea de aur, vol. II. . . .	cor. 10·—
Scopul în drept, traducere autorisată după Dr. R. de Jhering	„ 8·—
Lupta pentru drept, traducere după Dr. R. de Jhering . .	„ 2·—
Principiile politicei, după Dr. F. de Holzendorff	„ 4·—
Istoria politicei, după Sir Frederick Pollock	„ 1·—
Libertatea, traducere după John Stuart Mill	„ 2·—
Din legile ungare: Judecătoriile cu juraţi	„ —·80
Buna chivernisélă, carte pentru toţi, întocmită după ideile lui Sam. Smilles	„ —·40
Sâmbăta morţilor, dramă din popor în 5 acte, local. d. Raupach	„ —·60

Librăria tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secret**

vindecă şi învioréză pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.—
folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.
[2] 51

Preţul aparatului mic e cor. 4.—
folosibil la copíi şi femei de constituţie fórte slabă.

Espeditie din centru şi locul de vêndare pentru ţéră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, **V., strada Vadász 42/V colţul strada Kálmán.**

REVERENZI

se confecţionéză
prompt şi eftin
în croitoria
Petraşcu & Părău
Sibiiu
strada poplăcii nr. 21

Redactor prov. Dr. George Proca.

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 135   Sibiiu, Joi 11/24 Decembre 1903   *Anul LI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei or 30 fil. rêndul cu litere garmond

Spriginirea șcólelor.

Sibiiu, 23 Decembre n.

Incă sub guvernul anterior al fostului ministru-president Széll era anunțat un proiect de lege privitor la îmbunătățirea dotațiunii amploiaților de stat, care proiect se credea că va vení în timp relativ scurt în desbaterile parlamentului, în grabă va fi votat, și încă în anul acesta 1903 va fi pus în practică, îmbunătățindu-se prin el sórtea a mii și mii funcționari de stat.

Obstrucțiunea începută pentru contingentul de militari din incidentul recrutării generale din primăvara anului 1903, care în cele din urmă a mers crescênd, și azi se face pentru limba magiară ca limbă de comandă și de jurisdicțiune judiciară în armată, zicem obstrucțiunea din parlamentul țerii a măturat guvernul lui Széll, a făcut imposibilă formarea cabinetului Kuen-Hédervàry, și azi împedecă funcționarea normală a guvernului Tisza.

Intrê astfeliu de împrejurări nu a venit în desbaterea parlamentului proiectul de lege privitoriu la îmbunătățirea dotațiunii funcționarilor de stat.

Chiar normale de erau împrejurările, sub actualul guvern tot nu venia în desbatere proiectul acesta, deóre-ce actualul guvern a dat proiectul în lucrare.

Guvernul actual este de credința, că dacă se proiecteză o îmbunătățire a funcționarilor, atunci îmbunătățirea sě nu se restringă numai la funcționarii de stat, ci ea sě se estindă și asupra funcționarilor din municipii și din singuraticele comune politice; ea, îmbunătățirea sě nu se restringă numai la profesori de la institutele de stat, ci sě se estindă asupra tuturor profesorilor de la școlele din patrie, fie acelea ale confesiunilor ori ale reuniunilor private.

In direcțiunea acésta se va prelucra proiectul de lege, care intenționéză ameliorarea dotațiunii funcționarilor publici, și astfeliu prelucrat se va presenta el parlamentului.

Ca totuși sě se pótă da ceva ajutoriu funcționarilor și în stadiul de azi cu obstrucțiunea și cu ex lex, ministrul-president a pus în vedere, că va împărți încă în anul acesta suma destinată de parlament pentru îmbunătățirea sorții funcționarilor, se înțelege, împărțirea se va face pe rěspunderea guvernului în așteptarea indemnisării de la parlamentul țerii, când acesta va fi în stare sě lucre neconturbat în mersul seu normal.

De ani aprópe 30 noi Românii nu am mai putut înregistra nici ca intențiuni asemenea měsuri drepte din partea guvernelor țerii în ce privește școlele nóstre confesionale.

Sunt trecuți în Februarie a. c. ani 28 de când guvernul de atunci a sistat pentru gimnasiul nostru dotațiunea mult puțină — cum a fost, — destul că a sistat dotațiunea ce se da gimnasiului nostru, și în curentul de a ne împedeca în desvoltarea nóstră a interzis și renta, cu care datora statul român gimnasiului nostru.

Zicem, nici ca intențiuni nu am mai putut noi Românii înregistra de 3 decenii încóce asemenea drepte měsuri, de a se da ajutóre tuturor școlelor din patria nóstră spre a puté corěspunde sublimei lor misiuni.

Nu știm cum se va pune în practică projectul cel nou, care ni-'l pune în vedere actualul ministru-president Tisza, căci mai de aprópe nu suntem inițiați în planurile lui, nu suntem chiămați și noi confesiunile a ne da votul nostru, nu suntem representați până acuma în ministeriul de culte cu nici un bărbat din némul nostru și din biserica nóstră — de-și guvernul actual, dacă în adevěr voiește sě facă ceva și pentru noi Românii ortodoxi din patrie, apoi chiămarea de bărbați corespundětori în ministeriul de culte ar fi unul dintrě pașii cei mai norocoși spre a se apropia de inimile nóstre, și spre a-și asigura tótă încrederea nóstră și în consecință tot spriginul nostru — zicem, nu știm cum se va pune în practică projectul guvernului, dar' și promisiunea că va face părtașe la budgetul statului tóte școlele din patrie, a provocat multă simpatie între noi, și ni-a dat ansă sě sperăm zile mai bune.

Pe noi, cari de mult tot sperăm, chiar și o vorbă bună ne înveselește.

Din dietă. După pausă de trei zile dieta ungară și-a reluat firul ședințelor, spre a-și puté bate joc de seriositatea legislativei cei câțiva obstrucționisti câți mai sunt. In ședința de Vineri primul object după deschidere ar fi avut sě fie parentarea rěposatei archiducese Clotilda. Deputații Szederkényi (căpetenia frânturii de obstrucționisti) și Csávolszky prin propuneri de modificări în procesul verbal și prin provocarea discuției asupra autenticării procesului au forțat suspinderea ședinței, spre a se recuira numěrul de deputați cerut de statute pentru-ca dieta sě pótă hotărí în causă. După redeschidere și autenticarea procesului verbal a urmat apoi parentarea prin presidentul Perczel, la care, aprobând propunerea de a se lua act în procesul verbal despre mórtea archiducesei și de a se da presidiului îndemnisare sě interpreteze familiei condolențele dietei, au rěspuns deputații Zichy (poporal) și Szederkényi (independist din fracțiunea ugronistă) și ministrul-president Tisza.

După acestea ministrul de finanțe a presentat un project de lege despre prolungirea provisoriului economic croato-ungar; apoi Lovászy și Madarász (obstrucționisti) au cerut întregirea locurilor vacante în diferitele comisiuni; Lendl a vorbit în cestiune personală. Abia după acestea s'a putut întra în ordinea de zi, vorbind contra projectului de recrutare Holló și Madarász.

La 3 ore după amiazi era sě se fixeze ordinea de zi pentru ședința următóre și sě se închidă ședința. A esceptionat însě îndreptățirea dietei de a fixa ordinea de zi deputatul Csávolszky, pe motiv că nu erau presenți o sută de deputați. S'a suspins deci ședința și a rěmas suspinsă de la 3 până la $6^1/_2$ ore séra, dându-se în restimpul acesta avisuri telefonice diferiților „părinți ai patriei“, sě vină la ședință, ca sě se pótă închide ședința!

Ședința de Sâmbătă s'a trecut earăși: cu rectificări și polemii ale unor deputați pe cestiunea oportunității sistării obstrucției din partea partidului independist de sub conducerea lui Kossuth și cu două vorbiri (Lendl și Bartha) contra projectului de recrutare. Apoi la ora $3^1/_4$ ședința se închide, după ce pentru ședința de Luni se fixase drept ordine de zi: cererile de estradare a câtorva deputați pentru a puté fi urmăriți pe cale judecătoréscă.

In *ședința de Luni* ministrul de finanțe a presentat un project de lege despre *adausul de salariu* ce e sě 'l capete amploiații de stat; au rěspuns vorbirii din ședința de Sâmbătă a lui Polónyi deputații Holló, Apponyi și Kass, atinși binișor pentru atitudinea lor pe tema projectelor militare, apoi s'a trecut la ordinea de zi: deliberare asupra cererilor de suspendare a imunității câtorva deputați spre a puté fi trași la rěspundere pe cale judecătoréscă pentru anumite trebșóre ce-și dau în capete cu legea. Numai 13 de acestea au putut fi resolvate (cam jumětate), rěmânênd, ca asupra celorlalte dieta sě hotăriască altă-dată.

Adaus de salariu amploiaților de stat. In ședința de alaltăeri ministrul de finanțe a presentat un project de lege, conform căruia amploiații de stat din clasa de salarisare III—XI, impiegatele de la postă, telegraf și telefon, finanții în gradele inferióre și polițistii capitalei, cu 1 Ianuarie 1904 au sě capete *adaus de salariu*, și unii și adaus la relutul de cuartir, în raport cu anii de serviciu și cu rangul oficiului.

Aceste adause îngreunéză budgetul cu *14,800.000 de coróne*, distribuite așa că cel mai mic adaus are sě fie în sumă de 100 coróne (la amploiații de gradul cel mai inferior), ear' cel mai mare e de *3600 coróne* (la 31 amploiați din clasa de salarisare a V-a, deci 111.600 coróne, pentru 31 boeri).

Projectul a fost transpus comisiunii financiare, ear' după raportul acesteia se va lua imediat la desbatere în plenul dietei.

Delegațiunile, după ce au votat guvernului indemnisarea budgetară pe două luni, și au luat vacanțe de Crăciun, remânênd, ca în ședințele de după Crăciun (eventual după Anul-nou) sě voteze budgetul și sě resólve în merit agendele pentru a căror resolvare au fost convocate. Atât delegațiunea ungară, cât și cea austriacă și-au ținut ultima ședință Duminecă după amiazi.

FOIȘÓRĂ

Concertul reuniunii române de musică din Sibiiu.

Drăgălașe impresiuni a cules publicul întrunit Marți în 15 l. c. la concertul I. obligat din anul acesta al reuniunii române de musică din Sibiiu. In préjma jubileului de 25 ani ce 'l va serba la primavară, și conștie de așteptările publicului, Reuniunea s'a îngrijit sě se presinte de astădată cu un program bogat în piese clasice, ici colea întrețěsut de simpatice composițiuni naționale românești.

Concertul s'a început cu ouvertura operei Rienzi de R. Wagner, cântată de orchestra militară de la regimentul nr. 2 de infanterie. — Punctul acesta, cum și simfonia H moll de Schubert (punct 6) a causat ascultătorilor o plăcere estraordinară, ceea-ce s'a și manifestat în ovațiunile adresate dirigentului St. Zivny.

In punctul 2 ne-a captivat din primul moment deja presentarea decorativă a reuniunii, care numěră peste 100 membrii. Rotundimea vocilor și căldura în espresiune ce a dovedit'o corul la cântarea pieselor „Ave Maria“ de Arcadelt și „Colinda“ de Tschaikowski — ambele coruri mixte — a fost direct suprindětóre. Mai ales „Colinda“ — o composiție în stil oriental — póte chiar din motivul, că zace mai mult în firea musicei nóstre naționale, s'a cântat splendid.

Nu mai puțin a plăcut de astădată distinsa profesóră de musică vocală dșóra Elena Cunțan în romanța „Zeița firei“ (solo de alt) de G. Rebling. In potriva părerii raportorului de la „Hermannstädter Tageblatt“ găsim că piesa s'a potrivit fórte bine la frumósa voce de alt a dșórei Cunțan, ear' predarea a fost cu mult gust și cu înaltă pricepere artistică.

Pe lângă aplause binemeritate, debutanta a fost distinsă din partea publicului cu un prea frumos buchet de flori.

Profesorul și virtuosul în pian dl Iuliu Schäffer a distras publicul în punctul 4 cu două piese la pian: *a)* Baladă (pe motive românești) *b)* „Amintiri din timpuri trecute“, ambele composițiuni proprii, ear' în punctul 7 a cântat Paraphrasa de concert asupra operei Rigoletto de Verdi.

Temperamentul în joc și interpretarea fină a pieselor s'a remunerat prin aplause cari au îndemnat pe dl Schäffer sě cânte încă câteva piese afară de program.

Intențiunea componistului de a ne crea piese românești pentru concert merită tótă recunoștința, căci în ramul acesta e într'adevěr fórte săracă literatura nóstră musicală.

Reuniunea română se póte mândrí, că dispune actualminte și de un cor bărbătesc admirabil. Minunat au fost cântate corurile: „Inzadar alerg pămêntul“, de G. Dima, și „Mama“, de H. Kirchner; acésta, urmată de un torent de aplause s'a și repetat. Solul din „Mama“ l'a susținut cu vocea-i de bariton simpatică dl E. Vințeler. E vecinic pěcat că dl Vințeler nu ține sě-și cultive rarul dar cu care l'a înzestrat natura.

Mult efect a produs și drăgălașa composiție „Rěsunetul de la Crișana“ de I. Vidu, ținută în stil curat poporal. — Timbrul sonor al vocii d-nei Veturia Triteanu și interpretarea — cum am zice — de la inimă a doinei — solo — a cucerit publicul cu desěvêrșire.

Punctul culminant al serii a fost însě fără îndoélă „Balada Stefan cel Mare“ a lui G. Dima (prelucrare nouă), o composițiune românéscă grandiósă, de care până azi nu cunosc a doua. — Cu adevěrată măiestrie interpretéză dl Dima prin cor, orchestră și soli diferitele momente din balada lui Bolintineanu, ținênd sémă necontenit de melodia poporală, care o știe tot românul. Ce plastic sunt zugrăvite: pasagiul când bate orologiul la mez de nópte, șueratul vêntului, dialogul zguduitor întrě mamă și fiu, sunetele cornului, oastea care se adună (crescendo) și în fine învingerea lui Stefan (marș fortissimo), în care se dă ocasie corului sě se presinte în întregimea forței sale!

Dșóra E. Cunțan în „mama“ solo de alt, dă dovadă nouă de școla solidă ce o are, pěcat că dl Isaia Popa — din ce motiv nu știm — a cântat cam indispus partia „Stefan“, solo de bass.

Ne place a crede că dl G. Dima, care a venit anume pentru acest concert la Sibiiu, va fi fost satisfăcut pe deplin de modul cum a fost interpretată lucrarea D-sale.

Tótă recunoștința o merită și dl Alexandru Vasilie pentru traducerea cu multă istețime și întro limbă de tot frumósă românéscă a textelor străine din program.

Salutăm cu viuă plăcere progresele reuniunii, cari sunt de a se atribuí în prima linie zelosului dirigent Hermann Kirchner

Discuţia generală — terminată. In şedinţa de eri (Marţi) a dietei ungare s'a ajuns în fine la încheerea discuţiei generale asupra projectului de lege despre contingentul de recruţi. Ultimul orator (oposiţional) a fost Ráth Endre, după care presidentul a declarat discuţia generală încheiată, avênd sĕ urmeze vorbirile finale ale propunĕtorilor, apoi votarea. Cu acésta însĕ comedia desbaterilor nu va fi terminată. Urmézā discuţia specială (pe paragrafi), în firul căreia restul de obstrucţionisti — dacă în restimp nu se vor hotărî sĕ capituleze şi ei — vor puté începe comedia d'a capo.

Eri, după închiderea discuţiei generale a luat cuvênt ministrul de honvedi *Nyiri.* A rĕspuns obiecţiunilor ridicate de oratorii oposiţionali contra projectului, li-a pus din nou în vedere pagubele enorme, causate ţerii prin obstrucţia lor, pagubele causate celor *preste 40 mii de familii,* ai căror capi şi susţinĕtori trebue sĕ se presinte la arme acum în timp de érnă, şi li-a atras atenţiunea asupra faptului, că ce periculósă armă e obstrucţia „chiar şi din punct de vedere faţă cu naţionalităţile“ (?). *„Situaţia încurcată din Balcani nu permite sĕ lăsăm armata în stare slăbită, neaptă de acţiune* (harczképtelen) — a zis ministrul, — e de lipsă deci sĕ chiămăm la arme reserva suplinitóre. Iată deci resultatul obstrucţiei, că 40 mii de ómeni trebuesc smulşi din sinul familiei lor, pe cât timp nu avem votat contingentul de recruţi“. El a atras încă de la început atenţiunea asupra acestor urmări, dar' zadarnic. Acum chiar de ar vota imediat projectul, totuşi recruţii numai prin Martie ar puté fi înrolaţi. O altă urmare e, că suboficerii probabil că nici la tómnă nu vor puté fi dimişi a casă, fiind lipsă de ei la instruarea recruţilor, până când se va puté crea sucrescenţă nouă. In fine recomândă proiectul spre primire.

In acelaşi sens a vorbit şi referentul proiectului, deputatul Münich, apoi au urmat la cuvênt alţii.

De la conferenţele preoţeşti.

(Conferenţa din tractul Ilia)

— Novembre v. 1903.

Ţinută la 30 Octobre v. în Ilia, conferenţa preoţimei din acest tract a decurs astfel: La 10 are a. m. protopresbiterul G. Oprea o deschide prin un discurs prin care atrage atenţiunea conferenţei asupra indiferentismului ce domneşte astăzi faţă de biserică, şi asupra scăderii evlaviei de odinióră a poporului nostru, şi că lecuirea acestor rele aparţine chiămării preoţeşti.

Urmézā constituirea: notari preoţii Miron Oprean şi Ioachim Ivan.

Se constată că sunt presenţi 19 preoţi (din 21); absenţi: părintele Toma Tămaş din Visca, şi Alexandru Crişan din Godineşci, fiind bolnavi de mult timp.

Presidentul comunică conferenţei veneratele ordine consistoriale referitóre la acésta conferenţă.

Se iau tóte cu plăcere la cunoştinţă, ear' asupra înaltului ordin Consis. dto 22 Iulie c. nr. 7593 Bis. se încinge o discusiune mai lungă, în urma căreia conferenţa află, că în împrejurările actuale nici chiar peregrinajul ce a început a se face în timpul din urmă la mănăstirea Hodoş-Bodrog nu e consult a se sprijini, deóre-ce în părţile acelea fiind în desvoltare sectele primejdióse ale pocăiţilor (nazarenilor) şi chiar socialistilor, uşor s'ar puté molipsí credincioşii nostri prin venirea în atingere cu acei sectari.

In şirul discuţiei asupra modului cum s'a oficiat sfânta liturgie de preoţii: Serafim Olariu şi Ioachim Ivan, conferenţa constată unele scăderi şi anume: deschiderea şi închiderea prea désă a perdelei de la uşile împĕrĕteşti.

Se ceteşte tema: „Cari sunt scăderile cele mai înrădĕcinate în popor, şi cu cari mijlóce s'ar puté lucra mai cu efect la delăturarea lor?“, elaborată de părintele Nicolae Chirciu şi Ioan Budoi, cari constată următórele scăderi: beţia, luxul, trândăvia, minciuna, lenea, clevetele, desfrêul sexual, necercetarea bisericii şi şcólei, neîncrederea, duşmănia şi sĕrbătorile băbeşti; ear' ca mijlóce de combatere recomândă ambii: organisarea mai bună şi îngrijită a şcólelor nóstre poporale de tóte zilele şi adulţi, pentru-ca generaţiunile viitóre sĕ fie mai luminate, sĕ aibă mai multe cunoştinţe referitóre la viéţa practică. Intreg învĕţămêntul sĕ fie străbătut de spiritul creştinismului. Acesta este un mijloc de combatere a tuturor scăderilor din popor, dar' care numai în viitorul îndepărtat îşi va avé efectul dorit. Ca mijlóce de la cari putem aştepta efecte mai grabnice recomândă predicarea cuvêntului divin cu ocasiunea sĕvêrşirii diferitelor funcţiuni bisericeşti, îndemnarea la muncă şi cruţare şi desfătuirea de a face împrumuturi pentru fiece lipse cât de mici, bunăóră pentru beutură la ospeţe, înmormêntări etc. Preotul nu numai sĕ nu gireze, dar' nici sĕ nu-i recomânde băncilor. Sĕ premérgă preotul prin pilde bune cu privire la cumpĕtare în ale beuturii. Elaborarea temei din partea ambilor autori se declară din partea conferenţei de succésă şi li-se esprimă mulţămită protocolară — ear' temele se alătură la protocolul conferenţei.

Deschiḑêndu-se discusiunea asupra scăderilor şi mijlócelor de combătut a acelora, conferenţa mai constată, că relele cele cari trebue combătute mai îngrabă sunt: indeferentismul şi scăderea evlaviei poporului nostru, mijloc potrivit pentru combaterea lor consideră curăţenia, îngrijirea şi înfrumseţarea bisericilor şi cimiteriilor, nelăcomia preoţilor.

In ce priveşte îmfrumseţarea bisericilor, crede că s'ar ajuta mult prin înfiinţarea de reuniuni de femei.

Fiind timpul înaintat, 1¾ ore p. m., şedinţa se suspinde până la 3 ore. După redeschidere presidentul îndatoréză pe membrii conferenţei a'şi nota cele discutate la punctul scăderilor în sinul poporului, şi mijlócele recomandate de conferenţă, şi a face aplicare de ele în decursul anului, apoi despre resultat a raporta conform dispoşiţiunii Cerculariului Consis. dto 4/III nr. 2142 Bis.

Urmézā cetirea unui plan cronologic, care sĕ cuprindă tóte obligămintele oficiale ale unui preot din decursul unui an, cum şi timpul pentru îndeplinirea lor“, compus de preoţii Romul Iacob şi Miron Opreanu.

Autorilor li-se esprimă mulţămită protocolară; planul se alătură la protocol, ear' preoţii sunt îndatoraţi sĕ 'l copieze spre conformare.

„Projectul de statute pentru înfiinţarea unei societăţi de ajutorare a preoţilor şi învĕţătorilor gr. or. din Archidiecesa Transilvaniei“, referat de preotul N. Stef, se primeşte în principiu, fiind a fi rugat Preav. Consistoriu sĕ dispună inactivarea societăţii.

Urmézā la ordinea zilei cestiunea înfiinţării, de filiale a Reuniunii a II de înmorm. din Deva pe teritoriul tractului. Avênd în vedere că situaţiunea topografică a comunelor tractului nu permite înfiinţarea mai multor filiale, se propune, ca sĕ se încerce deocamdată înfiinţarea unei singure filiale cu comunele situate în apropierea Iliei, ear' la cas că se vor înscrie mulţi membri, sĕ se prefacă în reuniune de sine stătătóre. Conferenţa primeşte şi promite tot ajutoriul la realisarea acestui conclus.

La cestiunea înfiinţării unei „Reuniuni de femei tractuală“, conferenţa primeşte cu însufleţire înfiinţarea reuniunii şi concrede facerea proiectelor de statute preoţilor Miron Oprean, Romul Iacob, Ioan Budoiu, Nicolae Chirciu, în frunte cu protopresbiterul trctual, ear' convocarea adunării constituante o concrede soţilor membrilor din comisiunea aci amintită.

După acestea, conferenţa alege o comisiune de 4 (preoţii M. Oprean, R. Iacob, I. Budoiu şi N. Chirciu) sub conducerea protopresbiterului, pentru alegerea objectelor de discutat în conferenţa următóre, decide a se ţiné acésta conferenţă în Gothatea, concrede preoţilor Romul Iacob şi Iosif Luch autenticarea procesului verbal, apoi prin un discurs avêntat şi instructiv protopresbiterul închide conferenţa.

M. O.

Corespondenţe.

(Sĕrbări în memoria metropolitului Şaguna).

Brad, S. Andreiu, 1903.

Zi măréţă! Isvor de 'nsufleţire! Aniversarea Marelui Andreiu s'a serbat în Brad cu sfinţenie. Şi nici că se póte altcum! Deóre-ce cu cât ne depărtăm mai mult de ziua apunerii Marelui Andreiu, cu atât mai mult admirăm ţinta măréţă a vieţei sale pămênteşti: „sĕ luminez, sĕ redeştept, sĕ mântuesc din sclăvia seculară, sĕ conduc la tot ce 'i bun, nobil şi frumos, sĕ fac stăpân pe poporul meu român peste destinele sale“.

Ţintă măréţă! Pentru a cărei întrupare a muncit necontenit peste un pătrar de secol, însoţit de mai mulţi fii nobili ai némului nostru. Ear', ca noi sĕ continuăm a înainta pe calea croită de el, lăsat'a credincioşilor sei drept moştenire tóte instituţiunile sale întemeiate pe înţelepciune rară, ba chiar şi preţul scumpei sale vieţi pămênteşti.

La sĕrbarea măréţă anunţată în biserică cu o sĕptĕmână mai înainte, au asistat numĕroşi credincioşi. In decursul liturgiei şi parastasului corul măestrilor se întrecea cu al studenţilor întru înălţarea cântărilor de laudă şi mărire către Tatăl ceresc pentru odihna sufletului fericitului Andreiu. Ear' la finea serviciului divin păr. P. Rimbaş cu cuvinte alese a descris, ca martor ocular, întristarea şi doliul, ce cuprinsese biserica şi poporul ort. cu ocasiunea reposării Marelui Archiereu, înşirând mai multe din faptele lui epocale: reînfiinţarea vechiei metropolii rom. ort., înfiinţarea Asociaţiunii, seminariului, tipografiei, „Telegafului Român“, gimnasiilor naţionale ort. din Braşov şi Brad, a celor peste 700 şcóle poporale, fundaţiuni etc.

Cuvêntarea, ascultată cu pietate, a impresionat adânc inimile credincioşilor.

De la biserică tinerimea studiósă s'a îndreptat spre gimnasiu — măreţul institut cultural al Zarandenilor, înfiinţat şi asigurat prin înţelepciunea şi părintésca prevedere a Marelui Andreiu. Tinerimei studióse, condusă de profesori, s'au asociat şi unii dintrĕ onoraţiori, mai ales dintrĕ inteligenţi, şi împreună am sĕrbat amintirea bunului părinte, înălţând cântări pióse, recitând declamări alese, rostind cuvinte festive şi distribuind premii elevilor diligenţi şi cu conduită bună. Oratorul zilei, înv. I. German, prin schiţarea plastică a câtorva episóde din viéţa bogată în fapte mări reţe a Marelui Andreiu ni-a causat câteva momente plăcute. Mâna provedinţei nu odată se arată torcênd firul vietii Marelui Andreiu. Il vedem orfan. Lipsit de tată — şi tocmai atunci i-se dă ocasiune — în Budapesta la unchiul sĕu — sĕ cunóscă pe poporul român. Injuriile contrarilor nu deştéptă ură, ci simpatiă faţă de némul seu oropsit, pe care 'şi propune a 'l înălţa la fiinţă. Oratorul stărue cu tot dinadinsul asupra testamentului verbal cuprins în cuvintele rostite celor din apropierea lui „Nu ve certaţi!“. Indémnă, ca barem după 3 decenii sĕ ne nisuim a înţelege profetica admoniţiune a Marelui archiereu. Solidaritatea e basa puterii şi a viitoriului unui popor. Progresul nostru şi viitoriul nostru depinde de la înţelegerea admoniţiei acesteia.

Laudă celor ce au aranjat acésta sĕrbare măréţă, isvor de însufleţire!

După serbare s'a depărtat fie-care la ale sale, rĕmânênd sĕ meditâm asupra vieţii şi faptelor Marelui Andreiu şi sĕ mulţămim proniei divine, că ni-a trimis un astfel de apostol, a cărui viéţă ne serveşte ca model, ear' instituţiunile lui ne dau prilegiul de a ne cultiva şi întări în credinţa străbună, preamărind pe Dzeu, care nici-când nu va uita pe poporul sĕu român.

Dr. P. O.

Murĕş-Uióra, 16 Decembre n.

Precum creştinii cei vechi, — mai aprópe fiind de obârşia creştinismului, de faptele estraordinare şi de învĕţăturile înălţătóre şi de o nouă viéţă dătătóre ale Mântuitoriului nostru Iisus Christos, — erau cuprinşi de cele mai frumóse sentimente de admiraţiune şi de recunoştinţă către toţi factorii luptători contra tendinţelor contrare realisării şi întrupării idealelor Evangeliei; — aşa s'a putut

---

şi căruia 'i aducem pe acésta cale omagii speciale.

* * *

Din incidentul concertului aşa de reuşit a ajuns la discuţiune earăşi controversa sulevată des în cercurile româneşti din Sibiiu, că óre este corect când reuniunile române de musică în general îşi iau de *scop principal* cultivarea musicei seriόse, clasice?

Eu — declarând a priori că nu am nici de cum intenţiunea de a provoca susceptibilitatea persónelor mai competente în cele musicale, 'mi permit sĕ-mi espun vederile mele asupra acestui obiect.

Eu zic: studiul musicei clasice sĕ nu se ignoreze în reuniunile române, pentru-că acesta e *mijlocul* adevĕrat prin care vom ajunge sĕ ne ridicăm musica nóstră la nivonl pretenţiilor de azi. *Scopul* însĕ sĕ fie în prima linie *deşteptarea gustului pentru motivul naţional şi ţinerea în curent a membrilor cu tot ce s'a scris până acum bine româneşte.*

Pentru-că precum o societate literară română are misiunea de a cultiva limba şi literatura românéscă, aşa şi reuniunile române de cântări au sĕ urmeze *scopul cultivării musicei româneşti.*

Acésta e ţinta, idealul, pentru care trebue sĕ se organiseze reuniunile nóstre şi sĕ se concentreze tótă forţa compositorilor români de-o potrivă.

Pentru noi nu este nici un resultat când musicii nostri întrelăsând accentul naţional din lucrările lor, vor face sĕ rĕsune pe texte de cuprins românesc — zicem — o musică nemţéscă-wagneriană din cele mai rafinate!

De acésta putem avé pe comandă câtă ne trebueşte şi în ce fel de formă o dorim, de la străini, capacităţi recunoscute în lumea musicală.

Tot asemenea nu putem vorbí de resultat când în reuniunile române de musică vom avé azi-mâne tot membri pretinşi cunoscĕtori de musică clasică, blasaţi şi cu gustul perdut pentru melodiile nóstre româneşti.

Si acest resultat, unul din cele mai triste în viéţa musicală românéscă, se manifestéză deja în mod fórte îngrijitor chiar şi în cercurile nóstre private!

Las că abia găseşti case româneşti unde sĕ poţi zice, că se face musică clasică *adevĕrată,* diletanţii buni ne lipsesc cu desĕvêrşire şi dacă se şi iveşte unde şi unde câte o putere mai orientată în cele musicale, e vai şi amar de interpretarea şi simţul cu care 'ţi cântă o melodie din cele mai simple româneşti.

E drept că nu prea avem piese româneşti — nici coruri nici musică instrumentală — dar' desconsideraţi fiind compositorii nostri chiar în cercurile unde ar trebuí sĕ fie apreciaţi, nu este nici o mirare că le trece ori-ce voie de a lucra pe un teren aşa de ingrat.

La ce sĕ se mai ostenéscă Musicescu, Stefănescu, Murĕşanu, Cordoneanu, Vidu etc., când numele lor bună óră în programele concertelor din Sibiiu n'a figurat încă nici-odată sau fórte rare-ori.

Şi eu unul am convingerea că acestia au scris multă musică românéscă de tótă frumseţa, — unele piese póte cam simplu aranjate pentru recerinţa modernă, dar' asta n'are a face, dacă caracterul original a rĕmas integru.

Pentru desvoltarea gustului cultura musicei poporale uşóre chiar este o şcólă admirabilă, şi eu cred că datorinţă sfântă a românului musical este sĕ cunóscă şi sĕ înveţe a simţí — paralel cu musica clasică — musica naţională, cât se póte de perfect.

Numai din o generaţie crescută aşa putem spera sĕ ni-se nască cândva lucéfĕrul care sĕ ne creeze o musică naţională cultă, aşa cum o au străinii astăzi.

Câte némuri nu ar fi fericite sĕ aibă o musică poporală aşa de fermecătóre ca a nóstră; în ea găseşti dulcéţă, mândrie şi putere, motive din cele mai sublime, cari pot da inspiraţie compositorilor români pentru lucrări mari, — tocmai precum poesia poporală a fost isvorul din care s'au îndulcit poeţii noştri Alexandri, Eminescu, Coşbuc, ş. a. în scrierile lor.

Negligarea terenului naţional în musică — azi când atentatele se ivesc necontenit — este un pĕcat, care nu ni-l vor ierta următorii nostri, nici odată! Operetele şi alte genuri musicale sunt pline de motive româneşti. Ungurul timbréză deja doina de ceva original al sĕu, şi ne vom trezí prea târziu că am rĕmas — după-ce ni-s'a cules pe dinainte ce am avut mai frumos — cu musica străină clasică.

S.

---

*) Misicescu acum nu mai osteneşte. El dórme deja somnul dreptilor. — Nota Red.

observa şi aici, însĕ în miniatură, în mica parochie a nóstră din Murĕş-Uióra o evlaviósă însufleţire din prilegiul unui modest parastas, oficiat în amintirea Metropolitului rĕposat Andreiu Şaguna.

E vorba de însufleţirea şi de sentimentele de o deosebită evlavie, cu care parochienii acestei parochíi au ştiut sĕ sĕrbătoréscă memoria marelui Andreiu prin un simplu parastas. Din un îndemn curat sufletesc Vasile Roşca, prim-epitropul acestei parochíi, pregăteşte cele de lipsă pentru a se celebra pe ziua sftului apostol Andreiu un parastas pentru rĕposatul în Domnul marele archiepiscop şi metropolit Andreiu Şaguna. In modesta casă de rugăciuni a acestei parochíi, căci o sfântă biserică încă nu s'a putut zidí încă, în sfântul altariu în faţa uşii împĕrăteşti au aşezat ei icóna cea mare cu portretul nemuritoriului Ierarch Şaguna, ca toţi sĕ 'l vadă şi sĕ se inspire de măreţele însuşiri ale acestui mare spirit creator şi organisător. Voind acum parochienii recunoscĕtori a face o mare sĕrbătóre neuitatului binefăcĕtor şi pentru ei, cu sfiélă şi cu prealabilă binecuvêntare a parochului lor iau icóna lui Şaguna din Sfânta-Sfintelor din altariu şi cu pietate o aşéză pe masa prea frumos împodobită cu un mĕr, naporojnă şi colivă, şi o încununéză cu o ghirlandă de frumóse flori naturale.

Creştinii cu mic cu mare s'au adunat în casa de rugăciuni, îmbrăcaţi în vestmintele lor cele mai alese, căci se lăţise vestea despre celebrarea unui parastas pentru odihna sufletului marelui archiereu şi binefăcĕtor al bisericei nóstre. Nici la sfintele sĕrbători ale învierii Domnului nu se vor puté stringe mai mulţi în sfântul lăcaş de rugăciuni, ca la parastasul lui Şaguna, pentru-că cetind ei despre faptele lui Şaguna, s'au inspirat de aureola ce încunjură numele lui; şi mai dându-le bunul Dzeu ca paroch pe un elev de al marelui Andreiu, pe părintele protopop onorar şi profesor seminarial în pensiune Ioan Ghibu, cu atât mai mult s'a ridicat însĕmnătatea acestei sĕrbători.

La finea parastasului parochul cu deosebitul sĕu dar de oratorie a schiţat activitatea cea rodnică a marelui Moise al bisericei şi némului nostru, arĕtându-l ca esemplu de alipire neclintită cătră credinţa sfintei nóstre biserici ortodoxe şi esemplu de muncă fără preget, spre binele poporului.

Argus.

Calbor, 3 Decembre v.

Intru serbarea memoriei Marelui nostru binefăcĕtoriu Andreiu s'a oficiat şi în comuna nóstră parastas Duminecă (30 Novembre v.) şi s'a arangiat o şedinţă festivă, la care s'au produs cu cântări şi declamări elevii şcólei nóstre, instruiţi de învĕţătorii Brumbea şi Paicu, deosebi de cest din urmă, de care atâtea speranţe legaserăm noi călborenii, când astăvară 'l aleseserăm unanim şi cu multă însufleţire învĕţătoriu al nostru. Programul acestei producţiuni a fost următoriul: „Cerescule Părinte", cântat de elevi şi eleve; „Cuvênt ocasional", rostit de înv. Paicu, despre însĕmnătatea zilei Sf. Andreiu, în care zi serbăm amintirea celui mai mare binefăcĕtoriu al bisericei nóstre. A urmat apoi „In veci pomenirea lui" şi elegia „Românime mult cercată", cântate de corul elevilor şi elevelor şcólei nóstre, apoi „Convorbirea" întrĕ toţi elevii, impreunată cu „Hora unirii" şi „Sĕ mergem, fraţi, la şcólă", compusă de înv. Paicu. „Convorbirea" acésta, despre folosul învĕţăturii, predată de mititeii nostri în graiu dulce şi limbă corectă românéscă, a fost fórte instructivă pentru popor, aşa că toţi, chiar şi cei cari până acum eram cam nepăsători faţă de causele şcolare, am vĕḍut şi ne-am convins, că prin şcólă şi învĕţători harnici vom înainta cu paşi repeḍi spre cultură şi
ăstare.
rmat un „Dialog", întrĕ doi elevi
în cari se pun în vedere po-
ile, nĕcazurile şi risipa de
causéză iubitorii de procese,
ct de încheere mititeii s'au
învĕţătoriului Paicu, care
re cei patru fraţi", ascultat
nu numai de elevii sei, ci
gramul, a ţinut un discurs
l Aldea, mulţămind în-
r pentru frumósa producţiune şi punênd şi el în vedere poporului multele folóse ce le putem avé din învĕţătura ce ni-o dă şcóla. Pentru cuvintele de laudă la adresa învĕţătorilor şi elevilor mulţămeşte învĕţătoriul Paicu, şi prin acésta s'a încheiat sĕrbătórea nóstră, de la care ne am depărtat mângăiaţi şi fericiţi de cele vĕḍute şi auḍite.

A.

Convocare.

Prin acésta am onóre sĕ convoc pe P. T. domni membri ai clubului român comitatens la şedinţa ce se va ţiné în *localităţile casinei române* Vineri în *25 Decembre st. n.* orele *2 p. m.* —

Obiecte:

Deliberare asupra objectelor puse la ordinea zilei pentru şedinţa municipală din 28 Decembre a. c. şi alte curenţii.

Sibiiu, 8/21 Decembre 1903.

Dr. Liviu Lemény.
presidentul clubului municipal român.

Veste bună.

Conferenţe publice. Inteliginţa română din oraşul nostru, *sub egida despărţĕmêntului Asociaţiunii* a luat nobila iniţiativă *de a ţiné în cursul acestei ierni o serie de conferenţe publice.*

Am primit cu rară bucurie acésta ştire şi prin publicarea ei credem a aduce societăţii române din Sibiiu cel mai frumos dar de sèrbătorile Naşterii Domnului.

Pe lângă folósele incontestabile ce resultă din ţinerea astorfel de conferenţe, pe terenul literar, economic şi mai ales social, pentru inteliginţa numĕrósă din oraşul nostru, era şi o datorinţă de onóre inaugurarea lor.

N'avem decât cuvinte de incurajare şi sperăm că esemplul inteliginţei sìbiene va împintena la muncă nobilă şi pe celelalte centre româneşti.

In modul acesta se va îndeplinî o lucrare sistematică şi conştie pentru crearea unei unităţi în gândirea şi simţirea némului românesc. De lucrarea acésta avem trebuinţă arḍĕtóre, pentrucă nici închipuí nu ne putem, cum am puté da piept cu duşmanul comun, când în sinul nostru decurge un resbel civil de esterminare. Prin adunarea membrilor societăţii la un loc, prin conbaterea viţiilor şi curentelor stricăcióse, prin înfăţişarea unor orisonturi mai senine şi mai curate, credem că se va puté delătura zidul prejudiţiilor şi buruiana urîtă a invidiei, cari azi sfăşie societatea românéscă, în lungul şi largul ei.

Lăsând sĕ premérgă aceste câteva idei conducĕtóre, anunţăm că prima conferenţă o va ţiné dl asesor consistorial Mateiu *Voileanu*, şi anume *Duminecă*, în 21 Decembre n. *la 5 ore* d. a. în sala cea mare a palatului comitatens. Pentru acoperirea speselor efective se va solví taxă de întrare 20 fil. Suntem siguri că nu va fi Român care sĕ lipséscă de la aceste conferenţe.

lt.

NOUTĂŢI

† Gavriil Musicescu. Luni a rĕposat în Iaşi, după morb îndelungat şi greu, compositorul *Gavriil Musicescu*, director al conservatoriului din Iaşi, dirigent al corului de la catedrala metropolitană din Iaşi şi binecunoscut şi publicului de la noi, de pe timpul când cu un cor escelent concertase prin oraşele nóstre.

*

† Metropolitul Firmilian. Duminecă a rĕposat în Belgrad, după morb îndelungat şi greu, *metropolitul Firmilian*, după mulţi secoli primul metropolit sêrb în Iuscub, în fosta residenţă a ţarului sêrbesc Duşan. Probabil că astăséră va fi transportat la Iuscub, spre a fi înmormêntat în cripta catedralei.

*

Parastas pentru Z. Boiu. Sâmbătă (6 Decembre v.) după sf. liturgie s'a celebrat în biserica din suburbiul Iosefin parastas solemn pentru odihna de veci a regretatului asesor consistorial, protoiereu *Zaharie Boiu.* Serviciul divin a fost oficiat de părintele protopresbiter Ioan *Papiu*, ear' cântările funebrale le-a cântat corul seminarial sub probata conducere a profesorului *D. Cunţan.* La acest act de pietate şi aducere aminte au asistat: Inaltpreasfinţitul Domn archiepiscop şi metropolit *Ioan Metianu*, asesorii consistoriali, corpul profesoral de la seminariul „Andreian" şi public numĕros, ear' din partea familiei rĕposatului dómna Caliope *Boiu* cu fiii Ioan Baptist şi Anastasiu. „Intru pomenire vecinică va fi dreptul".

*

Prelegeri pentru popor. Acţiunea vrednică de tótă lauda începută de tinerimea română universitară din Cluj, de a face escursiuni prin comunele româneşti şi a ţinè poporului prelegeri acomodate gradului de pricepere al lui, se continuă. Cum aflăm din o scrisóre primită la finea sĕptĕmânii trecute, tinerimea a făcut Duminecă (30 Novembre v.) a treia escursiune, cercetând comuna *Apahida*, unde au fost óspeţi ai preoţilor Checicheş şi Moga. In cursul serviciului divin corul tinerimei, condus de Cl. Iuga, a cântat în ambele biserici, ear' după prânz a dat o producţiune în şcóla gr. orientală. Cu acésta ocasiune studentul Soricu a ţinut poporului prelegere *despre limba şi legea românéscă.*

*

Termin nou pentru asentări. Ministrul de honveḍi prin un circular trimis tuturor municipiilor a pus termin pentru asentările pe 1904 zilele din 1 Martie până la 30 April.

*

Chiămarea reservistilor — la serviciu activ. Fóia oficială a armatei comune în numĕrul de Duminecă publică ordinul ministrului de rĕsboiu dto 17 Decembre, conform căruia reservistii celor trei ani din urmă şi cei cari cu 31 Decembre 1903 au sĕ între în anul prim de reservă (soldaţii terţianiţi ai anului curent) au sĕ fie chiămaţi la arme în cadrul contingentului de recruţi asentaţi pentru anul 1902, respective au sĕ fie reţinuţi la serviciu activ şi peste terminul întrării în statul de reservă, în cât plenitatea contingentului activ va pretinde aceste reţineri. Vor rĕmâné deci în serviciu şi după 31 Decembre 1903 soldaţii cari întrĕ împrejurări normale ar fi trebuit sĕ fie dimişi încă în Octobre şi pentru a căror înlocuire nu s'a făcut încă nici o dispoşiţie (nu s'au presentat la asentare recruţi benevoli în numĕr suficient). La infanterie, la trupele de vênători şi la cele sanitare numai reservisti din reserva suplinitóre (Ersatzreserve) au sĕ fie chiămaţi. Recruţii din reserva ordinară au sĕ fie chiămaţi la arme pe 1 Februarie 1904. Cei din reserva suplinitóre a asentărilor din 1901, cari aveau sĕ fie chiămaţi la deprinderi amĕsurat ordinului din 7 Decembre 1903, dacă numĕrul celor din reserva suplinitóre a anului 1902 nu ar fi suficient, au sĕ fie reţinuţi la arme şi peste terminul acestor deprinderi. La cavaleria ungară, la regimentele de artilerie de câmp şi la trupele de tren au sĕ fie chiămaţi şi pe mai departe — conform dispoşiţiunilor pentru Ianuariu — la deprindere pe câte 28 zile reservistii din reserva suplinitóre, ear' în lipsa acestora reservistii obligaţi la deprinderi de arme. — Iată deci resultatul obstrucţiei!

*

Banii emigraţilor. Sĕptĕmâna trecută făcuse mare sensaţie prin părţile Făgăraşului sinuciderea lui Mayer Gyula, dirigentul postei din Sâmbăta inferióră, pe care publicul din jur în ştia ca om fórte de omenie. La vestea despre acésta sinucidere direcţia din Cluj a oficiului de postă şi telegraf a trimis la faţa locului pe secretariul Nagy, ca sĕ scontreze cărţile. Nagy a constatat în sarcina sinucisului mai multe defraudări, comise astfel, că Mayer *reţinea pentru sine banii trimişi din America* pentru cei rĕmaşi a casă ai emigraţilor, falsificând subscrierea adresatului. Suma astfel defraudată se urcă la 4792 coróne; e bănuélă însĕ, că ea va fi mai mare.

*

Cai din Ungaria — pe séma Turciei. La têrgul ţinut zilele trecute în Alba-regală (Székesfehérvár) o comisiune a guvernului turcesc a cumpĕrat 200 cai pe séma armatei turceşti. Deosebi caii mici şi robusti aveau mare trecere.

*

An fără „cea mai scurtă ziuă" e anul 1903. Ştim că în fie-care an este întrĕ zile una cea mai scurtă (în contrast cu nóptea cea mai lungă) şi că acéstă zi e ziua solsticiului de érnă, când sórele atingênd zodia căpriorului se întórce eară spre nord, către equator. Acésta în anul curent s'a întêmplat în nóptea dintrĕ 22 şi 23 Decembre st. n. (aḍi-nópte) punct la 12 ore, ceea-ce a avut drept urmare, că amba aceste zile (eri şi azi) sunt de durată egală, deci anul curent nu are „cea mai scurtă" zi, ci două „cele mai scurte" zile.

*

De la reuniunea agricolă.

Convocare.

Pe basa conclusului comitetului central din 17 Decembre 1903 şi în conformitate cu §-ul 20 din statute, convocăm

a XV-a adunare generală ordinară

a „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului", în Săcel pe *Duminecă în 27 Decembre st. n. a. c.*, la 11 ore a. m.

Program:

1. Presentarea raportului general al comitetului central, al raţiociniilor pe anul 1902 şi proiectul de budget pe 1904.
2. Propuneri eventuale din partea membrilor.
3. Discurs despre cultura nutreţurilor.
4. Discurs despre re'nfiinţarea viilor.
5. Discurs despre însemnătatea însoţirilor de credit săteşti sistem Raiffeisen.
6. Autenticarea protocolului şedinţei.

Sibiiu, 18 Decembre n. 1903.

Comitetul.

Din public.*)

Rugare cătră fraţii preoţi,

In urma concesiunii primite de la forurile mai înalte, plecând de acasă, cu scop de a colecta milă pentru biserica nóstră gr. or din filia *Viscri* (tractul Cohalm) trei credincioşi de ai nostri, subscrisul vin prin acésta şi rog obştea românéscă gr. or., ca sĕ binevoéscă a ne întinde mână de ajutoriu la zidirea bisericei nóstre din acésta filie, pe care din propriile nóstre puteri ne este peste putinţă a o puté edifica.

Special rog pe onorata preoţime, ca oriunde s'ar presenta vre-unul dintrĕ acesti colectori ai nostri, sĕ binevoéscă a nu le pune pedeci la colectare, ci sĕ le dee tot sprijinul necesar, contându-le în cărţile de colectă suma încassată din respectiva parochie.

Pentru toţi cei cari ne vor sta într'ajutor şi ne vor ajutora, rugăm pe bunul Dzeu, ca sĕ-şi reverse darul şi binecuvêntarea sa ceréscă preste dînşii.

Stena, în 6 Decembre 1903.

Ieronim Buzea
paroch gr. or,

Oficială.

Oficiile parochiale sunt poftite a se convinge despre solvirea taxelor pentru asigurarea edificiilor contra focului, şi a face toţi paşii de lipsă pentru imediata solvire a eventualelor taxe restante, aşa, ca la finea anului sĕ fie tóte comunele achitate în regulă.

*

Asemenea sĕ caute organele parochiale a aşterne şi resultatul colectelor pentru biserica catedrală, dându-şi toţi nisuinţa a nu rĕmâné îndărăptul unor comune mici şi sărace, cari ne-au surprins cu sume frumóse.

Teatrul orăşenesc.

Mercuri (23 Dec.): *„Der Rastelbinder"*, operetă în 2 acte şi un prolog, de V. Leon (musica de F. Lehar). *Noutate.* (Piesă de repertoriu a teatrului Carol din Viena).

Vineri (25 Dec.): după amiazi *„Das grosse Licht"*, dramă în 4 acte, de Felix Philippi; séra *„Die Fledermaus"*, operetă în 3 acte de C. Hafner (musica de I. Strauss).

Sâmbătă s'a dat în teatru tragedia: *„Die Ahnfrau"* de *Franz Grillparzer*. Grillparzer e unul dintrĕ cei mai mari poeţi dramatici din vécul trecut ai Germanilor. Una din cele mai însemnate opere ale lui e tocmai piesa acésta: „Die Ahnfrau" (Străbuna"). Piesa e o tragedie, în care domneşte un colorit întunecat, plin de superstiţie. In ea se esprimă tendinţa, că pĕcatele comise de moşi-strămoşi se rĕsbună asupra urmaşilor.

Toţi actorii şi-au interpretat bine rolurile.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primeşte rĕspunderea.

Nr. 1050 1903. [293] 1—3

Concurs

Pentru **întregirea parochiei** vacante de clasa a III-a **Mogoş-Micleşti,** din protopresbiteratul Lupşa, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat. Informaţiuni mai de aprópe în privinţa acésta se pot primí de la subscrisul, ori în faţa locului de la comitetul parochial.

Cererile de concurs, instruate în sensul normelor în vigóre, se vor aşterne subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis. Petenţii pe lângă înştiinţare aici se pot presenta înaintea alegĕtorilor pentru a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Ofenbaia, 2 Decembre, 1903.

Vasile Gan
protopresbiter.

A apărut:

Modele de cusături româneşti

Preţul **50 fileri,** plus porto 5 fileri.

Librăria archidiecesană.

Nr. 1622 1903. [290] 2—3

Concurs

Pentru întregirea postului de **paroch** în parochia vacantă din opidul **Nocrichiu,** de clasa primă, protopresbiteratul gr. or. al tractului Agnita, se escrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor de la stat, despre cari venite concurenţii 'şi pot lua informaţiuni de la oficiul protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne cererile lor instruite conform normelor în vigóre oficiului protopresbiteral în terminul indicat.

Concurenţii au a se presenta în sfânta biserică în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre spre a cânta sau celebra.

In conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Bendorf, în 2 Decembre 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Agnita.

Nicolae Gavrea
adm. prot.

Piane, pianine, harmonice şi chimvale.

Cu preţurile fabricei.

Se vînd şi pe lângă plătire în rate.

Se dau instrumente cu chirie.

Acordări şi reparaturi se primesc atât pentru loc cât şi pentru jur, esecutându-se prompt.

J. Triska

cel mai mare deposit de piane din Transilvania.

[295] 1—2 **Cluj,** Sétatér-utcza (casa proprie).

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! Nu e mijloc secret

vindecă şi invioréză pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta"* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Preţul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copíi şi femei de constituţie fórte slabă.

[2] 52

Espeditie din centru şi locul de vêndare pentru ţéră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colţul strada Kálmán.

Sudórea piciórelor

se vindecă radical prin folosirea pravului

„universal antisudoric"

din **farmacia la „ursul negru"** a lui

Guido Fabritius

Sibiiu.

Sĕ se folosésca numai numitul prav!

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căilor ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1903.

Budapesta — Predeal

Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.—	10.—		2.10	pl.	Viena	sos.	1·50	6.32	6.32	1.50
9.—	6.50	5.45	9.15		Budapesta (gara centrală).		7.10	9.35	6.[illegible]0	7.50
11.56	9.07	9.27	11.19		Szolnok		3.37	7.12	3.52	5.32
2.14	10.43	11.53	12.55		P. Ladány		12.54	5.27	1.12	3.56
3.49	11.56	1·48	2.11	sos.	Oradea-mare	pl.	11.04	4.15	11.36	2.38
4.10	12.11	2.06	2·18	pl.		sos.	10.40	4.09	11.13	2.32
4.50	12.52	3·04	2.51		Mező Telegd		10.05	3.45	10.41	2.03
5.33	1.40	3.50	3.26		Rév		9.31	3.24	10.10	1.37
5.56	2.06	4.14			Bratca		9.10		9.53	
6.42	2.50	5.02	4.16		Ciucia		8.37	2.46	9.23	12.55
7.23	3.30	5.49	4 52		Huiedin		7.58	2.13	8.47	12.23
8.23	4.27	6.56			Nadăşul-ung.		6.42		7.35	
8.37	4.42	7.12	5.51	sos.	Cluş	pl.	6.17	12.59	7.13	11.10
8.54	4.52	8.30	6.11	pl.		sos.	5.41	12.23	6.45	10.50
9.11	5.18	8.59	6.27		Apahida		5.22	12.01	6.27	10.34
10.21	6.26	10.41	7.27		Ghiriş		3.58	10.46	5.18	9.30
10.47	6.52	11 16	7.50		Cucerdea	pl.	3.14	10.08	4.43	9.00
10.58	6.57	11.31	7.52			sos.	3.02	9.58	4.33	8.55
11.05	7.04	11.40			Uióra		2.56	9.52	4.27	
11.13	7.11	11.50			Vinţul-de-sus		2.49	9.45	4.20	
11.34	7.33	12.20	8.16		Aiud		2.27	9.22	3.59	8.29
11.52	7.53	12.46	8.32	sos.	Teiuş	pl.	2.05	9.—	3.38	8.12
12.24		1.30	8.37	pl.		sos.	1.29		3.02	8.00
12.53		2,05			Crăciunel		12.57		2.36	
1.07		2.16	9,05		Blaş (ungh. Têrnavei)		12.43		2.21	7.35
1.14		2.24			Blaş		12,56		2.16	
1.45		3.02			Micăsasă		12.02		1.44	
2·01		3.20	9.43	sos.	Copşa-mică	pl.	11.41		1.25	6.56
2.15		3.32	9.47	pl.		sos.	11.09		1.06	6,50
2.33		3.49	10.01		Mediaş		10.53		12.51	6.37
3.04		4.18	10.25		Elisabetopole		10.24		12.23	6.16
3.40		4.52	10.53	sos.	Sighişóra	pl.	9.48		11.49	5.49
3·47		5.04	11.—	pl.		sos.	9.02		11.42	5.42
4.03		5.35	11.14		Haşfalĕu		8.43		11.27	5.28
5·28		7.03	12.26		Homorod		7.30		10.18	4.23
6.03		7.45	12.58		Ágostonfalva		6.49		9.39	3.50
6.34		8.13	1.16		Apaţa		6.27		9.17	3.35
7.10		8.48	1.35		Feldioara		5.56		8.49	3.15
7·50		9.27	2.09	sos.	Braşov	pl.	5.20		8.13	2.45
11.40			2.19	pl.		sos.			5.00	2.18
12.38			3.01		Timiş				4.05	1.42
1.11			3.31		Predeal				3.32	1.12
8.10			9.40	sos.	Bucuresci	pl.			8,40	8.05

Budapesta — Arad — Teiuş

Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.00	10.00	12.30	8.50	pl.	Viena	sos.	3.25	7.20	6.32	6.32
8.10	6·50	10.00	2.15		Budapesta (gara centrală).		6.10	1.10	7.20	9.35
11.09	8.53	1.30	4.22		Szolnok		2.49	11.19	4.13	7.32
3.32	11.51	6 05	7.11	sos.	Arad	pl.	9.35	8.18	11.20	4.21
4.07	12.11	6.35	7.18	pl.		sos.	9.05	8.08	10.50	4.06
4.19	—	6.46			Glogovaţ		8.55		10.38	—
4.41	–	7.06			Gyorok		8.34		10.14	—
4.53	—	7.16			Pauliş		8.14		10.00	—
5.06	12.49	7.34	7.55		Maria-Radna		7.54	7.30	9.45	3.27
5.34	—	7.54			Conop		7.22		9.15	—
5.49	1.16	8.08	8.21		Bêrzava		7.05	7.00	8.57	2.57
6.36	1.46	8.47	8.51		Soborşin		6.27	6.34	8.15	2.31
7.10	2.05	9.12	9.03		Zam		5.50	6.08	7.41	2.05
7.39	—	9.34			Gurasada		5.23		7.16	—
7.50	2.27	9.42	9.30		Ilia		5.13	5.45	7.06	1.39
8.15		10.03			Branicica		4.49		6.43	—
8.41	2.54	10.27	9.57		Deva		4.27	5.19	6.20	1.12
8·56	3.06	10.41	10.08		**Simeria** (Piski)		4.12	5.08	6.05	1.00
9.45	3.32	11.24	10.40		Orĕştia		3.33	4.36	5.19	12.33
10.08	—	11.44			Şibot		3.13		4.55	
10.30	4.—	12·04	11.08		Vinţul de jos		2.53	4.09	4.34	12.05
10.49	4.26	12.24	11.20		Alba-Iulia		2.33	3.57	4.17	11.44
11.25		12.58	11.42	sos.	Teiuş	pl.	2.00	3 33	3.43	

Vinţul-de-jos — Sibiiu.

	Tren micst		tr. d. p.				tr. d. p.	Tren micst		
—	2.00	7.30	4.10	plécă	Vinţul-de-jos	sos.	11.43	7.48	10.15	—
—	2.24	7.57	4.31		Sebeşul-săsesc		11.27	7.28	9.55	—
—	2.47	8.20	4.49		Câlnic		11.09	6.48	9.15	—
—	3.11	8.44	5.08		Cunţa		10.59	6.34	9.02	—
—	3.21	8.54	5.17		Mercurea-Sărătură		10.44	6.1[illegible]	8.43	—
—	3.40	9.12	5.31		Mercurea		10.32	6.00	8.28	—
—	3.54	9.26	5.42		Apoldul-mic		10.22	5.18	8.14	—
—	4.30	10.05	6.11		Apoldul-mare		10.05	4.55	7.52	—
—	4.58	10.33	6.33		Galeş		9.46	4.25	7.24	—
—	5.27	11.07	6.56		Sĕlişte		9.30	4.05	7.05	—
—	5.40	11.20	7.06		Săcel		9.11	3.40	6.41	—
—	5.50	11.30	7.15		Cacova		9.01	3.28	6.29	—
—	6.01	11.45	7.24		Orlat		8.51	3.16	6.17	—
—	6.18	12.03	7.35		Cristian		8.31	2.48	5.50	—
—	6.44	12.29	7.56		Turnişor		8.07	2.17	5.17	
—	6.55	12.40	8.05	sos.	Sibiiu	plécă	7.57	2.05		

Copşa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraş

tren de persóne			tren mixt.				tren de pers.	tren mixt	tren de pers.	
2.21	4.43	11.20	7.10	pl.	Copşa mică	sos.	6.—	9.32	3.02	12.50
3.40	6.36	12.39	8.50		Ocna (Scalde)		4.57	8.08	1.27	11.47
3.58	7.04	12.57	9.15	sos.		pl.	4.37	7.41	12.58	11.27
tr. mxt.	Comunică Numai Marţa şi Vinerea.	tr. mxt.	—		Sibiiu		—		Circ. Marţa şi Vinerea	tr. mxt
4.33		2.—	—	pl.		sos.	—	7.33		8.57
5.23		2.54	—		Tălmaciu mare		—	6.45		8.04
6.15		3.59	—		Avrig		—	6.01		7.15
8.34		6.35	–	sos.	Făgăraş	pl.	—	3.32		4.25

Arad — Timişóra

	tren de pers.		tren mixt.				tren mixt.	tre
—	6.15	11.56	5.00	pl.	Arad	sos.	10.43	3
—	7.00	12.42	6.14		Vinga		9.47	3
—	7.21	1.05	6.52		Merczifalva		9.09	
—	7.49	1.35	7.39	sos.	Timişóra	pl.	8.25	

Notă. Orele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se cetí de sus în jos, cele de jos în sus. — Numerele încadrate în linii negre însémnă orele de nóptea.

Redactor prov. Dr. George Proca.

Editura şi tipariul Tipografiei

Nr. 136 Sibiiu, Sâmbătă 13/26 Decembre 1903 *Anul LI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Preocupațiunea nóstră.

(s) A fost o greșélă, a fost o întêmplare, sau a fost un joc al sorții faptul, trecut acum în domeniul istoriei, că înainte cu treizeci și cinci de ani s'a ivit în sinul poporului român din acéstă țéră întrebarea: „activitate“, ori „pasivitate“ pe terenul vieții politice? — este până astăzi o cestiune deschisă, o cestiune carea, durere, póte sě mai rěmână încă multă vreme neresolvită în mod definitiv.

Ținuta nóstră față de acéstă întrebare este cunoscută. Am urmat cu deplină credință direcțiunea inițiată de Metropolitul Șaguna. Și de am făcut bine sau rěu, urmând acésta direcțiune, rěmâne la apreciarea istoriei. Un lucru însě am știut în trecut și de acesta suntem convinși și astăzi, că am lucrat în bună credință și conduși numai de interesele mari ale bisericii și poporului român din acéstă țéră.

Metropolitul Șaguna, ca și toți ómenii de mărimea dênsui, este astăzi de sigur mai bine cunoscut și mai bine apreciat după adevěrata lui valóre, de cât mai nainte. Astăzi este deja bine stabilit în istorie faptul, că Metropolitul Șaguna nu a fost numai pe terenul bisericesc și școlar bărbatul mare, dar' în același timp a fost omul care pe terenul vieții politice în timpul seu a fost cel dintâiu, care în deplină měsură s'a inspirat de sentimentul public al Românilor și de trebuințele bisericii și poporului român, ținênd pururea cont de greutatea și greutățile împrejurărilor timpului, în care a trăit.

Față de acest mod de gândire și acțiune al marelui Metropolit alții în multe privințe altcum au gândit și altcum au lucrat. Nu am avut în trecut și nu am avé nici astăzi absolut nici cel mai mic cuvênt contra acestui alt mod de gândire al altora, pentru-că este cunoscut, că prin divergențe fie de principii, sau fie numai de tactică, se lămurește adevěrul, — atunci, când în lupta pentru principii sau tactică se observă cu rigóre stima și cinstea reciprocă, de carea datori sunt a se inspira ómenii cari lucréză și luptă pentru binele obștesc.

In punctul stimei și al cinstei reciproce s'au comis la noi în timpul celor treizeci și cinci de ani din urmă mari greșeli, greșeli cari nu numai că nu s'au putut repara până astăzi, dar' este fórte greu a și prevedé timpul când se vor puté îndrepta fără a li-se mai cunóște urma. De o grabnică reparare însě este astăzi cea mai mare trebuință, și o reclamă acésta mai mult de-cât ori-când forța împrejurărilor în cari ne găsim. Și acésta cu atât mai vêrtos, cu cât astăzi, durere, este deja cunoscut, că greșelile comise pe terenul vieții politice cu privire la stima și cinstea reciprocă în discusiunea fără sfîrșit asupra întrebării de: „activitate“, sau „pasivitate“, au început a se strecura și a se resimțí și în viéța nóstră bisericéscă.

O simțim noi acésta, și durere, o věd și o cunosc și alții. Și un jurnal de frunte din Budapesta vorbind întrě altele și despre biserica nóstră, scria mai zilelele trecute în punctul acesta într'un mod cum nu ni-a convenit, și este cu neputință, ca sě ne convină.

Astfel fiind situațiunea, — urméză neapărat, ca sě ne facem datorința întru a ajunge în acéstă direcțiune cu un ceas mai nainte o situațiune schimbată în spre mai bine. Și în cât pentru schimbarea acestei situațiuni în spre mai bine amintim aici următórele, și anume: *a)* Este vechiu ca timpul adevěrul, că nu este nici o situațiune atât de grea, ca omul cu pricepere și înțelepciune, până când este viu și în putere, sě nu afle modul, ca sě iese biruitoriu dintr'însa, și *b)* ne sunt încă vii și puternice în memorie cuvintele pronunțate de unul din cei mai de frunte bărbați ai istoriei nóstre mai noue, cam pe la anul 1868, când atacat fiind în public pe nedrept, față de acel atac a declarat următórele: „nu se pot oprí, sě nu vorbéscă ómenii cari nu-și pot stăpâní vorbele, și prin vorbele lor țintesc a deslănțuí slăbiciuni și patimi omenești, dar' datorință avem și față de acesti ómeni, sě-i ascultăm, sě-i judecăm și sě-i cunóștem și apoi cu înțelepciune sě lucrăm, ca preste astfel de ómeni publicul mare sě trécă la ordinea zilei, și sě devină inofensivi“.

Și amintind acestea adaugem, că viu și plin de viéță este poporul român, viu și puternic este organismul sfintei nóstre biserici, și neapărat simțită fiind deja greșéla, și respective pěcatul amintit mai sus, neapěrat trebue sě se producă și la noi un curent mai favorabil pentru acțiunile mari la cari chiar greutatea împrejurărilor de astăzi ne chiamă întru apěrarea și desvoltarea individualității nóstre naționale.

Nu mai este astăzi secret pentru nimenea; în fața nóstră se desvóltă evenimente de o netăgăduită valóre istorică; și în fața acestor evenimente noi din vina rěului amintit mai sus nu putem pe nici un teren desvolta acțiuni mai intensive, reclamate în mod imperativ de simțul nostru firesc de conservare, și de dorul de înaintare, pe care ni-l impune forța împrejurărilor vieții actuale.

Chiar pentru acésta, preocupațiunea nóstră de astădată mai mult de cât ori-când în prima linie sě ne fie îndreptată a judeca cu tótă obiectivitatea asupra cinstei și stimei, cu carea datorim unul altuia; și ideia nóstră fundamentală sě ne fie concentrată în prima linie: întru a forma și a produce o nimerită și dréptă opiniune publică românéscă, carea sě judece asupra ómenilor și împrejurărilor după adevěrata lor valóre. Acésta o pretinde maturitatea nóstră pe terenul vieții publice, bunul simț, cu care ne datorim nouě înșine.

Contra acestui bun simț s'a pěcătuit mult în timpul din urmă. Ómeni, de sigur de bună credință, — dar' precum s'a věḑut din cele ce au urmat, nu destul de îndemânateci în prevederea și pètrunderea trebuinciósă în ale vieții publice, s'au lăsat cu poporul în esperimente nesuccese, ear' sfêrșitul acestor esperimente a fost o desamăgire cu consecințele ei destul de grele: indiferentismul și apatia, ce au urmat după aceste nesuccese esperimente, — lucruri, cari tóte s'ar fi putut evita, dacă la timpul sěu ar fi prevalat și stăpânit în viéța nóstră publică: vechiul program al némului românesc și stima și cinstea față de venerabilii bětrâni, cari au ținut cu rigóre la acest program.

Cestiunea, de carea vorbim astăzi, și carea atât de mult trebue sě ne preocupe, reclamă multă atențiune și un profund studiu din tóte punctele de vedere. Ne vom supune cu tótă sirguința acestui studiu, și nu-l vom abandona nici pentru un singur moment, până când nu vom ajunge la isbândă. Este lungă și împreunată cu multe greutăți și něcazuri acéstă cale, dar' nu vom hesita nici un moment întru a ne face datorința, carea ni-o impune bunul simț față de biserică și națiune.

Porniți pe acéstă cale, credem că este la loc sě amintim acum adevěrul istoric că: popórele se desvóltă și înaintéză în doue moduri, sau prin evenimente estraordinare, pe cari le aduce timpul pe neașteptate când le suride norocul și împrejurări estraordinar de favorabile, sau apoi prin greutăți și něcazuri, prin tăria și virtutea lor culturală-morală. Desvoltarea de categoria primă este de regulă de scurtă durată și de puțină trăinicie. Desvoltarea de a doua categorie însě dă popórelor viéță și trăinicie. Și acéstă viéță și trăinicie este idealul pentru care viețuim și luptăm. Și sub stăpânia acestui sublim ideal, alimentat de preocupațiunea, de bunul simț întru aprețiarea ómenilor și împrejurărilor după adevěrta lor valóre conform vechiului program al némului românesc, — suntem convinși, putere omenéscă nu esistă, care sě ne împedece în mersul nostru normal și regulat spre progres și înaintare.

Din dietă. Mercuri și-a ținut dieta ungară ședința ultimă înainte de vacanțele sěrbătorilor Nașterii Mântuitoriului. A fost ședință memorabilă prin faptul că ministrul-president Tisza, în spriginirea projectului despre bontingentul de recruți a rostit un discurs, cum dór' nici-odată până acum nu a rostit.

După resolvarea agendelor formale: autenticarea procesului verbal și unele reflecțiuni în cestiune personală întrě Olay și ministrul de culte Berzeviczy, a urmat continuarea desbaterii asupra projectului despre contingentul de recruți, în firul căreia au usat de cuvêntul final obstrucționistii Okolicsányi și Eitner. Intrě acestia a vorbit Tisza. In tocmai ca ministrul de honveḑi Nyiri în ședința de Marți, așa și ministrul-president a pus de nou în vedere pagubele economice și politice causate țerii prin cerbicia oposiției de a împedeca votarea projectului și eșirea din ex lex, și deosebi rěspunderea ce numai asupra oposiției apasă, pentru chiămarea la arme a celor patruzeci mii de reservisti, ómeni căsătoriți, cari tocmai când familiile lor au mai mare lipsă de brațul lor muncitoriu trebue sě'și părăséscă familiile spre a suplini în armată contingentul denegat din partea oposiției obstrucționiste. A mai zis obstrucționistilor, că politica lor obstrucționistă e politică de *ucidere a națiunii.* „E neuman de la dtre, dlor deputați, ca prin obstrucția fără nici un scop practic sě aruncați în miserie atâtea zeci de mii de familii; în interesul țerii și în numele și interesul acestor nenorocite jertfe apelez la simțul de umanitate al dtre, rugându-vě sě nu continuați lupta acésta desastrósă, și neducětóre la vr'un scop practic“ — a încheiat ministrul-president, urmat de aplause și aclamațiuni entusiaste din partea partidului liberal.

Proxima ședință va fi Luni.

Nu esistă iredentă română. Cum raportéză o telegramă de eri, ministrul de esterne al României în firul discursului, rostit în ședința de Mercauri camerei române a declarat că Românii n'au fost nici-odată pentru iredentism. „Noi numai un lucru dorim — a zis ministrul, — că adecă Românii și Magiarii sě trăéscă în frățietate, și că România și Austro-Ungaria sě susțină întrě ele cele mai bune relațiuni.

Distincție. La propunerea ministrului-president Tisza ca interim ministru à latere, M. Sa a conferit secretariului de stat din ministeriul de culte și instrucțiune publică, *Zsilinszky* Mihály *ordul leopoldin în gradul crucii medie.*

„Magyar Szó“ apreciind acéstă distincție vede în ea începutul unei ere mai liberale și în ceea-ce privește distincțiunile, în cadrul căreia vor fi apreciate și vredniciile bărbaților protestanți (Zsilinszky e protestant). „Episcopii catolici, ori au cerut ori nu, au fost numiți toți consilieri intimi; episcop protestant însě nici unul nu a ajuns până acum sě fie consilier intim“ — zice „Magyar Szó“, ascriind acéstă împrejurare preterării protestanților.

La cestiunea prelegerilor poporale.

Sèliște, 21 Decembre n.

Cred că nimeni nu va nega, că prelegerile poporale sunt de mare însěmnătate mai ales pentru poporul nostru, care n'a avut parte de școlă așa cum au avut alte némuri. Căci ele chiămate sunt sě lumineze acum mintea ómenilor némului nostru, dacă nu li-s'a putut face acésta în měsură corěspunḑětóre pe timpul când aveau sě cerceteze școla. Insěmnătatea acestor prelegeri reese și din împrejurarea că conducětorii „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ au luat hotărire, ca atât cu ocasiunea adunărilor generale cât și la adunările despărțěmintelor sě țină poporului prelegeri despre diferitele lucruri ce mai deaprópe îl intereséză. In privința acésta s'a făcut chiar un pas mai departe, prin faptul că comitetul central a îndrumat conducětorii despărțěmintelor sě țină prelegeri poporale în diferite comune situate pe teritoriul respectivelor despărțěminte.

E trist însě, că acestor îndrumări nu în tóte locurile s'a satisfăcut și nici nu este multă speranță că se va satisface. Căci conducětorii Asociațiunii pot obliga mult-puțin moralicește pe diferitele persóne; nu le pot însě constrînge la acésta, ear' unde nu este și puțină silă, nu prea mult se face. Dar' chiar dacă s'ar satisface acestei îndrumări, și atunci s'ar puté ținé în fie-care comună câte o singură prelegere, ceea-ce — se înțelege — în asemănare cu azi, când nu se face nimic, ar fi mult dar' totuși nu destul pentru a satisface lipsei celei mari, ce se simte, de a lumina poporul.

Tocmai pentru aceea mi-am imaginat un plan pentru ținerea de astfel de prelegeri poporale, care plan voiesc sě-l presint obștei românești, pentru-ca alții mai cuminți să se esprime asupra lui.

Am zis, că îndrumării conducătorilor „Asociațiunii“ în mare parte pentru aceea nu se satisface, fiind-că nu pot șî impune diferitelor persóne ținerea de prelegeri. In urmare cestiunea trebue luată în mână de vr'o autoritate. Și care autoritate póte fi alta la noi, de cât Preavenerabilul Consistoriu? Da, Preavenerabilul Consistoriu să binevoiască a se interesa de cestiune și prin un cerculariu să impună preoților și învățătorilor din întrégă archidiecesa, ca în Dumineci, începênd d. e. cu 1 Novembre până în 1 Martie, să țină poporului prelegeri.

In aceste prelegeri ar avé să caute a re'nvia fondul religios-moral atât de necesar spre mulțămirea sufletéscă a omului, și mai ales astăzi, când avem să luptăm cu atâtea miserii și neajunsuri de tot feliul.

Vor căuta să desvólte interes față de școlă, arătând folósele pe cari omenimea le are de la școlă.

Vor căuta să învedereze, că agricultura este o ocupațiune bănósă, dar' cere de la sătean să știe lucra pământul mai bine și să aibă anumite cunoștințe de economia vitelor. Căci s'au schimbat împrejurările sub cari trăiau moși-strămoșii nostri și astfel trebue să schimbăm șî noi feliul de traiu al lor.

Vor căuta să lățéscă la poporul nostru diferite cunoștințe higienice, de cari are mare lipsă. Cu deosebire vor lucra la combaterea alcoolismului, care cu tóte că este cel mai mare rău, ce 'l póte cunóște omenimea, totuși a cuprins aprópe întrégă țărănimea nóstră. Nimic nu contribue așa de mult la degenerarea rasei, ca alcoolul prin efectele lui stricăciόse atât asupra fisicului cât și asupra intelectului.

Li-se vor face cunoscute diferite dispoziții din constituțiunea patriei, pe cari ei ar trebui să le cunóscă.

Se vor arăta folósele tovărășiilor pentru ómeni singuratici și pentru comună, cum șî ale altor întocmiri folositóre etc.

Cu totul ar fi să se țină aproximativ 15—20 prelegeri.

Se va zice: bine, dar' acesta e lucru greu și apoi nu fie-care paroch ori învățătoriu e în stare — parte din causa ocupațiunii, parte din alte cause — a prelege despre atâtea lucruri deosebite.

Acéstă obiecțiune este la loc. Și ar puté fi o piedecă óre-care. Dar' aci tot Preavenerabilul Consistoriu póte ajuta prin aceea că însărcinéză pe diferite persóne a lucra despre diferitele cestiuni amintite prelegeri poporale, cari tóte să dee suma de 15—20 pe an, și aceste prelegeri să fie tipărite și trimise învățătorilor și preoților, ca dacă ei din causele amintite nu pot înșiși lucra, barem să cetéscă poporului prelegerile căpătate de-a gata.

Dacă astfel s'ar urma, să zicem 5 ani, în fie-care comună s'ar fi ținut cam 75 prelegeri poporale.

După cinci ani se póte începe de nou cu prelegerile din anul prim și așa mai departe.

Folósele ce ar resulta din aceste prelegeri sunt fórte mari:

1. Poporul își câștigă din ele multe și însemnate cunoștințe de cari póte avé mari folóse.

2. Fiind preotul și învățătoriul, cari preleg, poporul câștigă dragoste față de ei.

3. Câștigând poporul dragoste față de învățătoriu și de preot, câștigă dragoste șî față de instituțiunile în fruntea căror sunt puși ei, și multe pretensiuni drepte ale lor mai ușor le va îndeplini.

4. In decursul acestor prelegeri se va arangia în fie-care sat câte o producțiune cu elevii de școlă, cu care ocasiune se vor încassa și anumite sumulițe de bani, cari se vor folosí spre diferite scopuri bisericești, școlare etc.

Cestiunea acésta fiind de mare însemnătate, nu póte suferí mult timp amânare, ci ar trebuí cât de cu grabă pusă în practică spre folosul școlei, bisericei și némului nostru.

Leonil.

De la conferențele preoțești.

(Conferența din tractul Deva).

— Novembre 1903.

Mercuri (19 Nov. v.) s'a ținut conferența preoțéscă din tractul Devei, în localul scólei rom. confesionale din Deva.

Incă pe la orele 7 diminéța sosiau în Deva, de tóte părțile preoții îmbrăcați sărbătorește, în frumosul nostru costum preoțesc, și grăbiau către locuința protopresbiterului.

De aci, la orele 8 preoțimea în frunte cu protopresbiterul tractual George Romanul a plecat cătră frumósa biserică, unde încă de pe la 7 ore diminéța se începuse oficiarea utreniei prin presbiterul George Guga. —

Ajunși în biserică chiar în timpul cuvenit, s'a început cu tótă solemnitatea celebrarea sfintei liturgii prin însuși protopresbiterul, asistat de preoții: Popoviciu din Leșnic, Guga din Șoimuș și Câmpean din Fornădia; ceialalți preoți în ambe stranele au cântat răspunsurile liturgice.

După terminarea sfintei liturgii preoțimea în cor a intonat imnul „Impărate ceresc“, ear' după acestea protopresbiterul, cu plecarea genunchilor a cetit rugăciunea invocării duhului sfânt și apoi preotul George Guga a rostit predică despre cercetarea bisericii și ținerea sfintelor serbători, carea a fost ascultată cu vie plăcere și mare atențiune.

După terminarea acestora preoțimea a trecut în localul școlei confesionale, unde s'a făcut deschiderea conferenței prin o alésă cuvêntare a protopresbiterului, în care arětând bunul și practicul scop al acestor conferențe, puse la cale de Esc. Sa demnul și preabunul nostru Archipăstoriu, îndémnă a ne înțelege frățește, a ne convinge unii pe alții, ca să putem lucra cu succes în via Domnului, spre mărirea lui Dumnezeu, spre fericirea nóstră și a poporului nostru credincios.

In fine constată cu bucurie că preoțimea din acest tract, conștie de chiămarea și datorințele sale, prin presentarea la acésta conferență în un așa număr frumos dovedește adevăratul interes de sórtea sa și a poporului.

Urméză constituirea; notariu: George Guga. La cetirea apelului nominal respund 30 preoți presenți, afară de president; 6 preoți absenți cu scuse motivate.

In firul discuției asupra serviciului divin, conferența constată că serviciul a fost înălțător.

La critica predicei rostite de preotul George Guga au luat parte preoții Nicolae Șinca, Petru Gabor, și Ioachim Marcu. După unele mici și neesențiale observări din partea acestora conferența constată că predica a fost bine lucrată, bine predată și fórte succésă, făcênd bune și plăcute impresiuni fie-cărui auditor, pentru carea conferența esprimă predicătorului mulțămită.

Conform programei pct. 4 s'au cetit temele lucrate de preoții Nicolae Șinca și Petru Gabor: „cari sunt scăderile mai înrădăcinate în popor și cari ar fi mijlócele prin cari s'ar puté delătura aceste scăderi?“. Conferența ia la plăcută cunoștință modul cum prelegětorii s'au achitat de angajamentul acesta și esprimă ambilor mulțămită.

Planul cronologic lucrat de părintele Antonie Ungur se ia la cunoștință și se va așterne cu protocolul conferenței la Consistoriu.

A urmat discusiunea asupra peregrinajelor la unele mănăstiri și împedecarea acelor peregrinaje la mănăstiri străine.

Conferența a aflat cu cale, ca în locurile unde s'ar vedé a fi aplicat poporul la astfeliu de peregrinaje, pe timpul acelora și în acele sărbători în cari poporul s'a obicinuit a le face, preoțimea să țină servicii divine în bisericile locale cu cele mai înălțătóre ceremoniale, prin ce s'ar atrage atențiunea credincioșilor și astfel s'ar împedeca peregrinările la mănăstiri străine.

In cestiunea înființării fondurilor de bucate în folosul bisericilor conferența a decis, ca fie-care preot să caute ocasiune binevenită și după putință să înființeze asemenea fonduri.

Referitor la proiectul de statute pentru înființarea unei societăți de ajutorare a preoților și învățătorilor gr. or. din archidiecesă, predat parochului Cornel Popescu spre studiare și opinare, conferența a primit propunerea părintelui Popescu, ca: deóre-ce la acésta salutară instituțiune în prima linie sunt chiămate a lucra și decide autoritățile superióre bisericești, conferența lasă, ca asupra acestei cestiuni de mare importanță să se pronunțe în prima linie aceste autorități, cărora preoțimea și învățătorimea cu drag le va da ascultare.

Conform programei pct. 11 părintele Antoniu Ungur a făcut două propuneri și anume: 1. preoțimea din venitele sale să înființeze un fond protopresbiteral din care cu timpul să se pótă susțíné protopresbiterul fără a se mai pune sarcini pe comunele bisericești; 2. la colectele de la Bobotéză, Florii și a doua zi de Rusale nici-odată să nu se trimită mai puțin de o corónă, ear' acolo unde suma colectată nu ajunge acésta sumă, preoții să întregéscă de la ei acea sumă. Conferența a primit propunerea a II a referitóre la colectele discului, ear' propunerea I. referitóre la înființarea fondului prot. a lăsat'o a se discuta în sinodul protopresbiteral.

După acestea părintele Popescu propune, ca conferența să trimită Escelenției Sale Inaltului Cap bis. Archiepiscopului și Metropolitului Ioan telegramă de aderență. Se primește între esclamări de „să trăiéscă“, ear' compunerea și espedarea acestei telegrame o concrede propunětoriului.

In cât pentru ținerea conferențelor pe viitoriu s'a decis a se fixa ținerea lor pe zilele de sărbători, ca șî poporul să pótă lua parte la serviciul divin.

Proxima conferență se va țíné în Certegiul-de-sus. Autenticarea procesului verbal se concrede preoților: George Ghila și Cornel Popescu. Protopresbiterul mulțămind preoțimei pentru frățésca înțelegere și pentru zelul dovedit la deliberarea obiectelor puse la ordine, închide conferența la $1^1/_2$ meridiane.

După conferență o parte însemnată a preoțimei a fost învitată la ospitala masă a dlui protopresbiter, ear' cei mai mulți preoți fiind de prin mari depărtări, au grăbit a se re'ntórce a casă.

Deie bunul Dumnezeu, ca aceste conferențe să aducă bunele róde pentru cultivarea simțului religios la poporul nostru, spre bucuria și mângâierea sufletéscă a inițiatoriului lor, a preabunului nostru Archipăstor Escelenției Sale Inaltpreasfințitului Domn Archiepiscop și Metropolit Ioan, pe care Dumnezeu să 'l țină mulți ani între noi „în pace, întreg, cinstit, sănětos, întru zile 'ndelungate, drept îndreptând cuvêntul adevěrului“. Amin.

Raportorul.

(Conferența din tractul Sebeș).

Sebeș, 10 Decembre v.

Conform cerculariului protopresbiteral nr. 537, preoții din tractul Sebeș în 4 Novembre v. a. c. s'au întrunit la 8 ore a. m. în biserica din sus din Sebeșul-săsesc.

Aci s'a celebrat sf. liturgie, invocarea duhului sfânt; parastas pentru preoții răposați în decursul acestui an, prin preoții Ioan Bena și Eustațiu Cib, sub conducerea protopresbiterului Sergiu Medean, ear' la fine preotul Ioan Bena a ținut predica ocasională.

Terminate acestea, pe la 10 ore preoții s'au întrunit în sala festivă a școlei, unde protopresbiterul a deschis conferența prin o cuvêntare acomodată. La apelul nominal răspund 28 preoți (absenți 3).

S'a pus la ordine alegerea unui notariu pe un period de 3 ani. Ales preotul Avram David.

Urméză discuțiune asupra celebrării serviciului divin. Se fac observări cu privire la cădit, la ținuta preotului și la tonul în care trebue să se servéscă serviciul divin, ca astfel să se stîrnéscă în credincioși atențiune și evlavie. Conferența îndatoréză pe preoți a se acomoda întru tóte acelor observări, spre a serví uniform. Predica a fost bine reușită; conferența esprimă predicatorului mulțămită.

Se pune la ordine tema: „Cari sunt scăderile cele mai înrădăcinate în popor și prin ce mijlóce s'ar puté lucra mai cu efect pentru delăturarea lor?“ a cărei elaborare fusese concredută preotului Avram David. Pe basa elaboratului și în consonanță cu lucrările conferențelor preoțești de mai 'nainte, conferența constată următórele scăderi la poporul nostru: Indiferentism religios provenit din lipsa de cultură; clătinarea în credință; superstiții; neîncredere în conducători; neîmbrățișarea meseriilor și a comerciului: purtarea economiei după sistemul vechiu; deprinderile rele: înjurături; furturi; ură; răsbunare; lene; fumat; patima beției; luxul în îmbrăcăminte, cu abatere de la portul original românesc, și facerea de datorií; necurățenia în locuințe și îmbrăcăminte; puține cunoștințe higienice, și neprețuirea binefacerilor școlei.

Ca remedii de îndreptare: Biserica și școla prin preoți și învățători: Biserica înriurind mai mult prin cultura morală asupra inimei, școla mai mult prin cultura intelectuală asupra minții, astfel una spriginind și întregind pe ceealaltă. In special: preoții să fie bine pregătiți pentru carieră și să aibă devotament și plăcere pentru oficiu. Bine înzestrați cu cunoștințele de lipsă. Spre a susțíné în popor o religiositate adevěrată se recere, ca la tóte ocasiunile, în biserică și la alte servicii, să predice cuvêntul lui Dzeu, combătênd scăderile observate și esplicând ritualele bisericești și sf. taine etc., ca poporul să fie luminat întru tóte ce vede și aude la serviciile bisericești.

Preoții înșiși să premérgă cu esemplu în tóte afacerile; să îndemne poporul la cercetarea bisericei și pentru a 'l atrage la acésta și să i-o facă plăcută, să oficieze serviciile în biserică cu evlavie și cu o pompă óre-care; să reguleze cântările prin formarea de coruri: cântarea frumósă înalță inima credincioșilor, nobilitéză și predispune pe om pentru lucrurile cele sfinte. Intru ajungerea acestui scop pot mult ajuta învățătorii — și unde se află cantori buni, șî acestia trebuesc folosiți la instruarea tinerimei în cântări, ca astfel să se atragă cât mai mulți pentru ele. In modul acesta se pot generalisa cântările bisericești, și ca ele să fie uniforme și să nu se pérdă melodiile vechi frumóse, ar fi de recomandat înființarea unor cursuri de cântări conduse de cântăreți buni și pricepători.

La cercetarea bisericei să mai atrage poporul șî prin ținerea acesteia în curățenie; prin înzestrarea ei cu icóne frumóse, cu vase, cărți și vestminte; spre acest scop se pot forma reuniuni pentru înfrumsețarea bisericelor, pentru cari șî avem statute, numai să fie puse în praxă.

Fiind tinerimea viitoriul poporului, un deosebit pond trebue să se pună pe creșterea ei mai cu sémă șî în direcțiune socială. La petreceri tinerimea poporului nostru este lăsată singură de sine, și din acéstă împrejurare obvin multe neplăceri — imoralități, înjurături — beții și omoruri, tocmai căci nu este controlată.

Conferența deci recomandă regularea petrecerilor tinerimei, spre care scop sunt statorite de mai nainte statute, și se aștéptă, ca șî acestea să fie puse în lucrare.

In privința îmbunătățirii forțelor materiale ale poporului se recomandă ca remedii: esemplu bun din partea preoților și învățătorilor; mașini economice; combaterea luxului economie casnică; ferirea de beuturi spirtuóse, formarea de reuniuni de temperanță, de ajurințe reciproce; de înmormêntări; tovărășii agricole; îmbrățișarea meseriilor și a comerciului.

Intru ajungerea acestora preoții prin predici, învățătorii prin prelegeri ce le vor țíné la tóte ocasiunile binevenite, să lumineze poporul și să 'l îndemne, premergênd înșiși cu esemplu.

După acésta lucrare preotul Nicolae Cărpinișan presintă un project de „plan cronologic pentru agendele anuale ale oficiului parochial“. Se primește și se decide a se tipărí și distribuí fie-cărui oficiu parochial, spre orientare.

S'a decis mai departe întroducerea condicei parochiale încă cu 1 Ianuarie 1904, cu acel adaus, că la început să se inducă în condică monografia comunei. Totodată se deobligă preoțimea, ca în sensul punctului 2 din circulariul consistorial nr. 2142 Bis. cu o lună înainte de întrunirea conferenței preoțești să facă oficiului protoprebiteral raport despre lucrările mai însěmnate ce s'au făcut în decursul anului în parochie și mai cu sémă întrucât s'au aplicat conclusele conferenței anteriόre și cu ce succes?

La formarea unei reuniuni pentru ajutorarea preoților și învĕțătorilor din archidiecesă, conferența aderézá în principiu; doresce însĕ a se întroduce unele înlesniri la solvirea taxelor, cari se par prea mari.

Cu acestea s'a eshauriat programul conferenței, carea s'a încheiat prin protopresbiter la 1½ ore.

După acésta preoțimea s'a întrunit la o masă comună în hotelul central, unde la rîndul sĕu s'au ținut toaste: pentru Inaltpreasânția Sa archiepiscopul; pentru protopresbiterul tractual și pentru preoțime, apoi s'au depărtat cu toții, ducênd cele mai bune impresii și resultate de la conferență, cu dorul de a lucra fie-care cu zel întru împlinirea chiămării sale. *Avr.*

NOUTĂȚI

Prelegerea publică de poimâne. Ca întregire la avisul publicat în numĕrul anterior despre prelegerile publice cari se vor ținé în Sibiiu, din partea inteligenței române, avisăm că poimâne (Duminecă la ora 5 după amiazi, în sala mare a palatului comitatens), dl asesor Mateiu *Voileanu* va prelege despre călĕtoriile mai recente la polul nordic și resultatul științific al acelora.

*

Parastas pentru metropolitul Șaguna. In comuna Vaidasig (tractul Turda) Duminecă 30 Novembre st. v. în memoria metropolitului Șaguna veteranul preot Grigoriu Pop după terminarea serviciului divin a servit un parastas, care s'a pus cu un pom, cum e datina pe la noi, pentru sufletul Marelui Metropolit Andreiu baron de Șaguna, ear' după terminarea serviciului divin betrânul preot Grigoriu Pop a arătat poporului meritele și binefacerile ce le-a sĕvêrșit in viéță bunul și de Dumnezeu trimisul Moisi al nostru Andreiu, care ni-a câștigat drepturile bisericei și națiunei nóstre. Poporul cu o inimă a rĕspuns: In veci pomenirea lui și fie-i țĕrînă ușóră. — Vaidasig, la 10 Decembre st. v. 1903. *Stefan Ciocan*, epitrop.

*

De la comitat. Comitetul administrativ municipal al comitatului Sibiiu ține ședință plenară Marți (29 Decembre n.) la 3 ore după amiazi în sala mică de ședințe a palatului comitatens. — In aceeași zi și în aceeași sală va ține ședință la 9 ore înainte de amiazi comisiunea silvanală comitatensă.

*

A treia prelegere poporală în Sĕliște. A treia prelegere în comuna nostră s'a ținut Duminecă în 20 Decembre st. n., prin farmacistul Dumitru Banciu. Dl Banciu ni-a vorbit despre două subiecte cu totul deosebite, dar' ambele interesante și folositore. A vorbit intâiu despre felul cum ar trebui se fie economii de astăzi, sau moderni, pentru-ca amesurat împrejurărilor actuale mai bine și mai ușor se potă trăi. Apoi a vorbit despre *caracter*. Acéstă a doua lucrare a fost un adevĕrat giuvaer *literar* în felul sĕu. Fie-care zicere, și tótă a fost un precept pentru viéță. Ar fi pagubă, dacă dl Banciu nu ar publica-o, pentru-ca sĕ fie cunoscută în cercuri cât mai largi. Aplause sgomotóse au fost resplata dlui prelegetor. (*Leonil*).

*

Mulțămită publică. Ilustritatea Sa, domnul septemvir in pens. *Ioan cavaler de Pușcariu*, a binevoit a dărui pentru școla de fetițe din *Bran* suma de 100 coróne. Priméscă generosul donator și pe acéstă cale adânc simțita nóstră mulțămită. — Bran, în 10 Decembre 1903. In numele eforiei școlelor centrale din Bran: *George Babeș*, president.

*

Daruri de Crăciun — săracilor noștri. La listele despărțĕmêntului femeesc întregitor al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu", cari circulă în scopul adunării de bani, vestminte, alimente, ce se vor împărți în ajunul Nașterii Domnului între săracii nostri, au binevoit a mai dărui: Elevele interne ale școlei civile de fete a „Asociațiunii" 10 cor.; dșóra Elena Petrașcu, directóra școlei, 10 cor.; dna Silvia D. Cordescu, Ana Dr. Moga, Sofia Simonescu, N. N., Letiția Bologa n. Papiu, fie-care câte 2 cor.; Il. Sa Dl Dr. Ilarion Pușcariu, vicariu archiepiscopesc, Victor Păcală, profesor, Dr. Ioan Borcia, profesor, dșórele Eugenia Jovescu, profesóră, Elisaveta Butean, profesóră, Veturia Papp, Teresa Pipoș, fie-care câte 2 cor.; dl Alex. Lebu, mare proprietariu, 6 cor., Ana Markultz, N. N., N. N., D., fie-care câte 1 cor.; dșóra E. A. Broștean, 80 fil.; Paraschiva Mera, 40 fil.; Paraschiva Iancu, 60 fil.; Cincilia D. Cordescu, Daniil R. Cordescu și Viorel Cordescu, fie-care câte 20 fil.; Dna Emilia Dr. Rațiu, 50 colaci; dnii Silvestru și Alexandru Moldovan, un rînd de vestminte; dl Emil Tișca, funcțion. la „Albina", 1 păreche pantaloni și 1 sacο. — Pe când comitetul despărțĕmêntului aduce cele mai sincere ale sale mulțămite pentru aceste daruri, îndrăsnește totodată a vestí, că primește spre împărțire ori-ce soiu de vestminte (haine, albituri, ghete, pălării, paltóne etc.) vechi, cari se vor repara și se vor împărți. Darurile benevole sĕ se trimită la adresa „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu".

*

Un nou metal. Ingineriul frances *Nodon* a descoperit un nou metal, căruia i-a dat nume „*nodium*". Noul metal sémănă mult cu aluminiul, dar' e cu mult mai ușor, așa că în stare fluidă (topit) greutatea specifică 'i e numai 2·4. Se topește la căldură de circa 600 grade. In privința colórei și calităților sémănă cu oțelul. Cu privire la composiția chimică și producerea noului metal lipsesc încă detaiurile.

*

Al 44-lea! Cassariatul „Reuniunii române de inmormêntare din Sibiiu" a solvit moștenitorilor legali ai rĕposatei Maria Stoica n. Iosif, fost membru al numitei Reuniuni, ajutoriul statutar. Acesta este al 44-lea cas de mórte în sinul acestei reuniuni de înmormêntare.

*

Pacienții de podagră și reumă întrebuințézá mulțime de mijlóce fără sĕ urmeze sfatul medicului. E în genere cunoscut, că medicii și pacienții au aflat în alifia de podagră și reumă un astfel de mijloc probat, prin care și cei-ce suferiseră 15—20 ani și întrebuințaseră fel și fel de mijlóce fără resultat, după o singură întrebuințare s'au vindecat. Acésta o dovedesc nenumĕrate scrisori de mulțămită, cum și declarațiunile autentice medicale asupra cercetărilor făcute în spitalele din capitală, provincie și străinătate, și asupra resultatelor obținute, primite de farmacistul Béla Zoltán din Budapesta, de la care se póte procura alifia, cu prețul de 3 cor. sticla.

*

Pentru execuție. Astă-vară era sĕ se facă execuție la locuitoriul Fekete Márton din Fekert, pentru niște datorii. Comisia de execuție (scriitoriul comunal și jurații) voia sĕ-i ducă trăsura, la ce Fekete s'a opus, amenințând, că va străpunge cu furca de fer pe cel care va pune mâna pe trăsură. Dat în judecată pentru violență față cu persóne oficiale („hatóság elleni erőszak"), Fekete a ajuns pe banca acusaților, judecându-i-se causa sĕptĕmâna trecută și fiind *achitat*. In motivarea sentinței de achitare tribunalul accentuézá că acusatul a fost în drept sĕ se opună execuției, deóre-ce executorii voiau sĕ-i ducă nu obiectele secuestrate, ci trăsura, carea nu era secuestrată și astfel nu li-a fost permis sĕ se atingă de ea.

*

Pentru lucrătorii cari emigrézá în Romania. De la consulatul român se face cunoscut, că cei cari vor sĕ emigreze în România ca muncitori (zileri, industriași etc.), vor fi lăsați sĕ trécă frontierea numai daca pot legitima cu o adeverință de la ministeriul de interne român, că au aflat deja condiție de lucru. Adeverința acésta se cere chiar și în casul că legitimația de călătorie a respectivului (pasportul) altcum e în deplină ordine.

*

Mulțămită. De la banca de asigurare „Transilvania" ni-s'a trimis spre publicare următórea mulțămită: „Prin acésta mĕ simt îndemnată a esprima mulțămita mea băncii de asigurare „Transsylvania" pentru solvirea promptă a sumei asigurate după fericitul meu soț asesor consist. Zaharie Boiu. — Sibiiu, 22 Decembre 1903. *Caliope Boiu* m. p."

*

Sănĕtate bolnavului, putere celui slab. Acésta este devisa lui P. Jurisics, farmacist in Pakracz, ale cărui renumite picături de Pakracz, in urma minunatei puteri de vindecare, au avut în tóte părțile lumii cel mai strălucit succes. Efectul minunat al picăturilor de Pakracz il istorisește fórte interesant bĕtrânul Petru Vidmarics, după cum se vede in chipu, inseratului din fóia nóstră. Recomandăm atențiuni stimaților nostri cetitori inseratul lui Petru Jurisicz armacist în Pakracz, ale cărui picături de Pakracs din nici o casă sĕ nu lipséscă. Devisa nóstră a tuturor sĕ fie: Sănĕtațea bolnavului, putere celui slab"

Oficială.

Oficiile parochiale sunt poftite a se convinge despre solvirea taxelor pentru asigurarea edificiilor contra focului, și a face toți pașii de lipsă pentru imediata solvire a eventualelor taxe restante, așa, ca la finea anului sĕ fie tóte comunele achitate în regulă.

*

Asemenea sĕ caute organele parochiale a așterne și resultatul colectelor pentru biserica catedrală, dându-și toți nisuința a nu rĕmâné îndărăptul unor comune mici și sărace, cari ne-au surprins cu sume frumóse.

Din public.*)

Mulțămită publică.

Bunii creștini: Ioan Maxim Vulc, Pavel Vulc și sora lor Maria căsăt. Petru Comșa, (primii 2 frați domiciliați în Pianul-sup, ear' Maria în Sĕliște) ca recunoștință fiéscă, întru pomenirea rĕposaților lor părinți, au donat bisericei nóstre gr. or. din Loman o grădină în valóre de 500 coróne. Gligor Lazar Petrașcu a dăruit o cutie de argint pentru păstrarea st. cuminecături, procurată cu 10 cor., și a cumpĕrat încă o icónă în companie cu Ioan Simion Vlad, cu 20 coróne. Mafteiu Stancu un sfeșnic mare, cu 12 cor., Ioan Vulcu 2 fețe de masă, una pe prestol, cu 24 coróne. Nicolae Măcinic un epitrafir, cu 8 cor. Ioan Stănuș, alt epitrafir, cu 8 coróne, Petru Nicula o carte de rugăciuni, cu 4 cor. Ioan Alisie jun. în mai multe rênduri preste 10 coróne. Dimitrie Radu o lancetă aurită, cu 12 coróne. Ioana Zemora o măsăriță cu 6 cor. Ana Petrașcu alta cu 4 cor. Ana Filimon una pe iconostas cu 8 cor. Raveca Mirca una cu 5 cor., și mulți încă au contribuit cu 2—3 cor. când s'a procurat ceva mai de mare preț pentru st. biserică.

Tuturor acestor marinimoși dăruitori le esprim și pe acésta cale mulțămită în numele comunei bisericești, rugând pe bunul Dumnezeu, ca sĕ le lungiască firul vieții, ear' jertfele aduse pe altariul cel sfânt sĕ fie bine primite de Părintele ceresc.

Loman, la 22 Octobre 1903.
Pentru comitetul parochial:

Petru Cucuian
paroch.

Mulțămită publică.

Simțindu-se necesitatea de a renova biserica nóstră din Saschiz, zidită prin anii 1820, și în urma regulării stradelor rĕmasă aprópe cu un metru sub nivelul stradelor noue, comitetul parochial a făcut în primăvară apel la credincioșii emigrați în America, sĕ colecteze și ei ofrande în scopul renovării bisericei părinților și strămoșilor lor.

La acest apel al nostru am primit în 24 August o listă cu următórele contribuiri: Ilie Culei 20 coróne; Ilie Costea, Nicolae Costea, Dumitru Costea, Nicolae Haller, Nicolae Flor. Călugĕr, Bucur Băcișor, Daniil Haller, Nicolae Haller, Ioan Haller și Stefan Boldi câte 10 coróne; Nicolae Boidi, Ion Bărdaș, Nicolae Stîngaci și Ion Micu câte 5 coróne; George Simonis și Mihail Derner câte 1 cor. 24 fileri (toți acestia din Saschiz); Ioan Gligor 50 fileri, George Staniș 1 cor. 24 fileri (ambii din Zoltan); Savu Iustin, Iacob Comșea și Ioan Păpăradă câte 1 cor. 24 fileri (toți trei din Șmig); Ioan Almășan 1 cor. 24 fileri, Mihail Sêrbu și Ioan Oltean câte 50 fileri (toți trei din Sigișóra); Bucur Șanta, Achim Șanta și Bucur Frățilă câte 50 fileri (toți trei din Șona); Toma Comșa (Foteldea) 1 corónă; Radu Rotariu (Velț) 1 corónă; Nicolae Constantin (Daneș) 1 corónă; Ioan Lazar, George Lazar, Maria Raziu, câte 1 corónă, Ioan Frățilă 50 fileri, și Dumitru Comșa 1 cor. 24 fileri (toți cinci din Ilimbav).

Cu datul 28 Novembre n. am mai primit următórea listă: Dumitru Hoisan, Zaharie Hoisan, Nicolae Călugĕr și Ioan Sechel câte 20 coróne; Ioan Curțu 12 coróne 48 fileri; Dumitru Sechel, Dumitru Muntean, Dumitru Haller și George Șóita câte 10 coróne; Ioan Pintea 4 coróne; Zaharie Fulica 2 coróne; Mihail Careș 1 cor. 24 fileri; Mihail Bendorfer și Iohan Gzell câte 50 fileri (toți acestia din Saschiz); George Lojan (Săcel) 10 coróne; Simion Borzea (Biertan) 2 cor. 48 fileri; Nicolae Bordea (Vidra) 50 fileri; Ioan Sibișan (Lancrăm) 1 cor. 24 fileri; Ioan Mețu 50 fileri și Vasilie Frățilă 1 cor. 24 fileri (ambii din Aciliu); Iacob Vas și Ilie Măriuț câte 1 cor. 24 fileri (ambii din Vințul de jos); George Babeș, Ioan Lungociu și Ioan Cornea câte 1 cor. 24 fileri (toți trei din Cața); Ilie Manta 1 cor. 24 fileri și Ilie Lungociu 2 cor. 48 fileri (ambii din Daia); Simon Miller (Șura-mare) 50 fileri; Nicolae Petru (Ferihaz) 1 cor. 48 fileri; Ioan Baciu, Ioan Tămaș, George Tămaș, Nicolae Hîrșia, Nicolae Romoșan câte 1 cor. 24 fileri și Ioan Bura 50 fileri (toți șése din Vinerea); Vasilie Stanca 1 cor. 24 fileri și Ioan Danilaș 50 fileri (ambii din Jibert) și Ilie Stanca (Balomir) 50 fileri.

Subscrișii aducem și pe calea acésta cu tótă căldura inimei nóstre sincerile mulțămite, și vom ruga pe Atotputernicul Dzeu, la tóte rugăciunile nóstre, ca sĕ le erte tóte pĕcatele, sĕ le dee sănĕtate, putere și ajutoriu în tóte, lor și familiei dînșilor; sĕ le ajute în scopul muncei, și sĕ 'și pótă vedé fericirea și norocirea familiei dînșilor.

Saschiz, la 2/15 Decembre 1903.
In numele bisericei și al poporului nostru:

George Șioneriu
paroch, presidentul com. parochial.

Dumitru Haller
epitrop I.

Nicolae Fleșeriu
notariu.

Cărți și reviste.

„Biserica ortodoxă română", fascicolul 7 pe luna Octobre (anul de esistență XXVII), a apărut cu următoriul sumariu: „Metropolitul Veniamin și răpirea Basarabiei in 1812", de C. E.; „Câteva cuvinte asupra Vulgatei și asupra autorității ei în Biserica Romei", de C.; „Patriotismul Preasfinṭitului metropolit Veniamin Costache (O carte publicată de metropolitul Veniamin)", de C. E.; „Un document referitoriu la biserica din Oltenia în timpul ocupațiunii austriace", de N. Dobrescu (Viena); „Pastoralis, care cuprinde în sine purtarea preotului și datorințele lui către norod și învĕțătură a slugi sfintele taine cum se cuvin la tótă tréba norodului, sub Preaînălțatul împĕrat al Românilor, Marele Principat al Ardélului Francisc al doilea. „Cu voia celor mai mari și Blagoslovenia Preasfințitului Domnului Domn Ioan Bobb, vlădicul Făgărașului. Scrisă în Blaj, de Petru Popovici Petridénul în anul 1807" manuscript din biblioteca prof. C. (Erbicénu); „Trei monumente religióse istorice", de G. (recensiune asupra cărților: Mănăstirea Tismana de Al. Stefulescu, Mănăstirea Cozia de P. Antonescu și Mănăstirea Snagovul de Mandrea); Predică, de M. P.; Arie, arienii și semiarienii, de Dr. Dragomir Demetrescu (articol final); „Congresul bisericesc al Românilor ortodoxi din Transilvania și Ungaria", de G. (începutul unui raport asupra congresului nostru din tómna acésta, publicându-se în fascicolul de față discursul de deschidere); „Biserica Vlăducenii (Vâlcea)", de preotul Al. Petrescu (istoricul fondării și sfințirea); și alte comunicări de interes bisericesc.

„Bis. ortodoxă română" apare în fascicoli lunari în București (tipografia cărților bisericești) și costă 10 lei pe an. Comitetul de redacție e compus din prof. C. Erbicénu, Dr. Dragomir Demetrescu, Dr. Petru Gârbovicénu și Dr. Mihail Popescu, sub presidenția archiereului Calistrat Bêrlădénul.

Posta redacțiunei.

Dlui S. V. și soții. Ce voiți adecă? Sĕ înfruntați pe raportor pentru-că a scris laude la adresa parochului rĕposat al dtre, și a nume, pe motivul că până a fost în viéță parochul dtre raportorul „n'a arĕtat aceeași cinste față de dînsul, cum scrie acuma"? — *Stefan Ciocan în Vaidasig.* Altădată pune pe epistolă marcă postală. Epistole nefrancate nu primim.

„*Evidența*" — în numĕrul proxim. Mulțămite.

Teatrul orășenesc.

Vineri (25 Dec.): după amiazi „*Das grosse Licht*", dramă în 4 acte, de Felix Philippi; séra „*Die Fledermaus*", operetă în 3 acte, de C. Hafner (musica de I. Strauss).

Sâmbătă (26 Dec.): după amiazi „*Der Hochtourist*", comedie în 3 acte, de Curt Kraatz și Max Neal; séra „*Der Vizeadmiral*", operetă comică în 3 acte, cu un preludiu, de H. Zell și R. Genee.

Duminecă (27 Dec.): după amiazi „*Der Kellermeister*", operetă în 3 acte de M. West (musica de K. Zeller); séra „*Der Rastelbinder*", operetă în două acte și un preludiu, de V. Leon (musica de F. Lehar).

Luni (28 Dec.): „*Der blinde Passagier*", comedie în 3 acte de Oskar Blumenthal și Gustav Kadelburg. (Noutate!)

Direcția treatrului face totodată cunoscut, că cu ziua de Luni (28 Dec.) se începe a treia serie de abonamente, pentru 12 representațiuni.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacția nu primește rĕspunderea.

[297] 1—1

Publicare de licitaţiune.

Comuna bisericéscă gr. orient. din **Sebeşel** (Sebeshely), protopresbiteratul Sebeş, dă în întreprindere **zidirea unui nou edificiu de şcólă**, pe calea licitaţiunei minuende, ce se va ţiné în *7/20 Ianuarie 1904* la 1 oră d. a. în şcóla din Sebeşel. Preţul de strigare 8667 coróne, de la care licitanţii au sĕ depună vadiu de 5%.

Planul şi preliminariul de spese şi condiţiunile de licitaţiune se pot vedé ori când la oficiul parochial.

Sebeşel, în 9/22 Decembre 1903.

Comitetul parochial.

Nicolae Hinţa
paroch, president.

Nr. 12067. [284] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia vacantă **Agoştin**, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Cei ce doresc a ocupa acest post au a-şi înainta în termin legal petiţiunile concursuale conform normelor în vigóre oficiului protopresbiteral al tractului Cohalm în Kőhalom.

Sibiiu, 25 Novembre 1903.

Consistoriul archidiecesan.

Nr. 330 1903. [288] 2—3

Concurs

Pe basa ordinului consistorial dto 16 Septembre 1903 nr. 8363 B. pentru ocuparea postului de **capelan** lângă neputinciosul paroch *Nestor Popa* din **Veneţia-superióră**, protopresbiteratul Făgăraşului, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în ziariul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumĕtate din tóte venitele parochiale fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne suplicele lor instruite conform legilor în vigóre subscrisului oficiu protopresbiteral în terminul sus indicat.

Făgăraş, 30 Novembre 1903.

In conţelegere cu comitetul parochial:

Iuliu Dan
protopresb.

Nr. 1564 1903. [285] 3—3

Concurs

Pe basa resoluţiunei Preavenerabilulu Consistoriu archidiecesan ddto 4 Novembre c. nr. 11517 Pres. pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia **Chirpăr**, devenit vacant prin strămutarea parochului Ambrosiu Marcoviciu în parochia Curciu, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne cererile instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat şi au a se presenta înainte de alegere în biserica din loc, spre a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Agnita în conţelegere cu comitetul parochial.

Bendorf, în 24 Novembre 1903.

Nicolae Gavrea
adm. prot.

Dr. Petru Şpan:

Idei pregătitóre în pedagogiă Cor. 3·—
Treptele formale ale învĕţămêntului (Ediţia a doua) . „ 1·60
Povesti pentru anul prim şcolar (lecţiuni după treptele formale) . . . . „ 1·—
Dr. Daniil P. Barcianu. Viéţa şi activitatea lui . . . . „ —·50

Se pot procura de la
Librăria archidiecesană.

Redactor prov. Dr. George Proca.

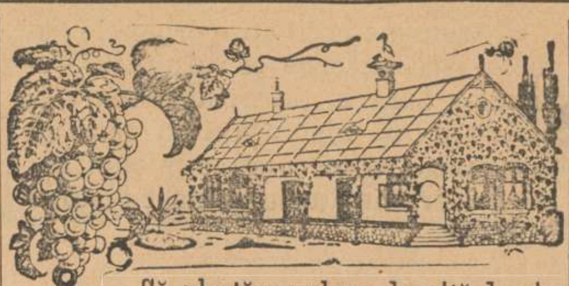

Sĕ plantăm umbrar de viţă de vie
pe lângă orice casă şi în grădinile nóstre de casă,
în pămênt şi nĕsip.

Pentru acest scop însĕ nu se potriveşte ori ce soiu de struguri, de-şi tóte soiurile sunt plante curpenitóre, fiind-că o parte mare din ele, chiar şi dacă se desvóltă, nu dă róde, din care causă mulţi nu au putut obţiné nici un resultat. Dacă însĕ se plantéză soiuri bune pentru formarea de verdéţă, acestea provĕd apoi casa pe întreg timpul cócerii cu cele mai eminente soiuri de struguri tămâioşi şi alte soiuri de struguri dulci. [270] 6—20

Strugurii cresc pretutindenea în patria nóstră şi nu esistă casă, pe lângă ale cărei ziduri nu ar puté fi cultivaţi, cu neinsemnate spese; afară de aceea servesc de cea mai frumósă podóbă şi pentru alte clădiri, grădini, garduri ş. a. fără sĕ detragă cât de puţin din locul menit pentru alte scopuri. Ş'apoi strugurii sunt cele mai mulţămitóre póme, deóre-ce rodesc an de an.

Soiurile sunt descrise în un preţ-curent ilustrat, care, indicându-se adresa prin cartă postală, se trimite fie-căruia, gratis şi franco.

Erste Érmelléker Rebenschule, Nagy-Kágya,
p. u. **Székelyhid.**

Casa str. raţelor nr. 13

nou zidită, din causa unor intreprinderi altundeva **se vinde** eftin Casa constă în parter din 3 odăi, bucătărie şi cămară, în etagiu din 3 odăi, bucătărie, cămară, chilie de scăldat şi din o verandă mare închisă cu sticlă. In ambele locuinţe sunt instalate apaductul şi lumina eletrică. [296] 1—1

Detalii se dau în casă (etagiu).

Nr. 856. [292] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia de clasa III. **Boz**, protopresbiteratul Mercurea, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“ — ord. cons. dto 21 Octobre a. c. nr. 10925 bis.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în tabela B.

Reflectanţii la acest post au a-şi aşterne cererile lor instruite conform normelor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat, şi au a se presenta în vre o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică pentru a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Mercurea, 3 Novembre 1903.

In conţelegere cu comitetul parochial.
Oficiul protopresbiteral gr. or. Mercurea.

Avram S. Pecurariu
protopresbiter.

Fabrica de motóre
din **Dresda**, societate pe acţii
(înainte Hille) Filială şi atelier:
IGNÁZ GELLÉRT & Co.
Budapesta, VI., Theresienring nr. 41.
— (Telefon 12—91) —

Recomandăm **motórele de benzin** şi **locomobilele de Dresda**, şi **instalaţiile pentru estragerea gasului la motóre**, recunoscute ca cele mai bune, mai desĕvêrşite şi mai durabil construite.

Manuare simplă! 64 distincţii!
Esplotarea cea mai eftină! 8 medalii de stat!

8000 motóre liferate, spre deplină mulţămire!

Pentru mânarea morilor, la sdrobitul bóbelor, pentru magazine de nutreţ, economii de lapte, tăiat lemne, pumpe de apă, îmblătit şi pentru ori-ce lucrări economice şi industriale — cea mai bună putere de esplotat. — Motórele de Dresda au fost distinse la tóte concurenţele şi esposiţiile cu premiile prime. [294] 1—10

Condiţii de plată favorabile!!

Cele mai estinse garanţii!!

Nou! In Budapesta am deschis un **atelier principal** sub conducerea unui monter primar cu cel mai dester personal de specialit.

Croitoria militară şi civilă
[272] 4 **Petraşcu & Părău**
strada poplăcii nr. 21 Sibiiu strada poplăcii nr. 21.

Se efectuesc după comandă tot feliul de haine militare şi civile, cum şi reverendi.

A apărut:
Calendariul archidiecesan pe anul visect **1904.**
Preţul unui exemplariu **40 fil.**, cu şematism **80 fil.**, porto postal **10 fil.**
Librăria archidiecesană, Sibiiu.

Bani! Bani! Bani!

Subsemnata întreprindere stă în legătură cu cele mai mari bănci din ţéră şi esoperéză **împrumuturi pe pămênturi şi edificii** cu cele mai favorabile condiţii şi cele mai eftine interese, şi anume pe termin de **10—70 ani cu 2%—5¾%.**

Credit personal cu garanţi şi obligaţie pe 5—10 ani.

La funcţionari de stat, comitat şi oraş, cum şi la oficeri, credit simplu şi fără giranţi. [291] 2

La dorinţă servim cu informaţiuni, rugând marcă pentru rĕspuns.

„PECUNIA“
întreprindere de credit
Sibiiu (Nagyszeben) strada poplăcii nr. 27.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică
Patent nr. 86967.
Nu e crucea lui Volta! Nu e mijloc secre
vindecă şi învioréză pe lângă garanţie.
Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani. [2] 53

Preţul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copii şi femei de constituţie fórte slabă.

Espeditie din centru şi locul de vêndare pentru ţéră şi străinătate e:
MÜLLER ALBERT, Budapesta, **V., strada Vadász 42/V colţul strada Kálmán.**

GESUNDHEIT DEM KRANKEN STÄRKE DEM SCHWACHEN!
SCHUTZMARKE.
P. Jurisic

Devisa mea:
Sănĕtate bolnavului, putere celui slab!

Nicolae Jurisics ne-a eliberat de jugul turcesc, ear' Petru Jurisics, farmacist în Pakracz, ne-a scăpat de cel mai mare inimic, de bólă, prin mijlocul seu de efect minunat.

Picăturile de Pakracz ale lui Jurisics sunt un astfel de balsam miraculos, care din nici o casă sĕ nu lipséscă, deóre-ce **Picăturile de Pakracz ale lui Jurisics** cuprind in sine avantagiul, că pot fi intrebuinţate **contra tuturor bólelor**, şi se dovedesc întotdeuna şi pretutindenea de minune. **Picăturile de Pakracz ale lui Jurisics** sunt cel mai sigur mijloc contra bólelor de stomac, constipaţiei, cârceilor de stomac, scaunului neregulat, lipsei de apetit, hemoroidelor şi deci şi durerei de cap ce obvine din acestĕ, acrelei în gât, rigâiturilor, ameţelei, anemiei şi contra tuturor catarelor de stomac; se foloseste însĕ şi pe din afară, cu strălucit efect, la umflături, arsuri, junghiuri în membre, şi la bóle reumatice. Unde nu mai ajută nici un mijloc, acolo **Picăturile de Pakracz ale lui Jurisics** deja după scurtă folosire nu numai uşuréză durerile dar' şi vindecă bóla. Nenumĕróse scrisori de mulţămită şi recunoştinţă din tóte ţĕrile lumii dovedesc acésta.

Picăturile de Pakracz ale lui Jurisics se comandă direct de la
PETRU JURISICS, farmacist în PAKRACZ nr. 424.

Preţul impreună cu instrucţiunea de folosire, lădiţă şi porto:
12 sticle cor. 5·— | 36 sticle cor. 12·40 | Tot la 12 sticle Picături de
24 „ „ 8·60 | 48 „ „ 16·— | Pakracz — una gratis

Contra tusei, bólelor de plumâni, catarelor de gâtlej, răguşelei, rĕsuflărei grele, junghiurilor în cóste, influenţei şi catarelor de tot soiul, cel mai neintrecut mijloc
Sucul de buruieni slavonice al lui Jurisics
Preţul: 2 sticle cor. 3·40, 4 sticle cor. 5·80, 6 sticle cor. 8·20.

Contra tuturor **casurilor de friguri**
mijloc deosebit de bun este **„Febri-Fugo“** care vindecă fórte iute şi sigur.
Preţul: 2 sticle cor. 4·20, 4 sticle cor. 7·—, 6 sticle cor. 10·—.

Din sucul de buruieni slavonice şi „Febri-Fugo“ mai puţin de 2 sticle nu se pot espeda. Şi la comandarea acestor mijlóce se adauge o sticlă din Picăturile de Pakracz ale lui Jurisics — gratis!

Devisa mea: [251] 9—24
Sănĕtate bolnavului, putere celui slab

Depositul principal în Budapesta:
JOSEF TÖRÖK, farmacist, Königsgasse 12

Petru Vidmarics esplică minunatul efect al Picăturilor de Pakracz

Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 137 Sibiiu, Marţi 16/29 Decembre 1903 **Anul LI.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Evidenţa în lucrările oficiale ale parochilor.

I.

Suntem spre finea anului civil. Fie-care oficiant îşi închee actele, face bilanţul anului trecut, şi cugetă la programul de acţiune al viitoriului an. Parochii tot acésta au s'o facă. Şi încă şi mai mult au sĕ facă. Trebue sĕ cugete de pe acum la neajunsurile ce le-au întimpinat în lucrările oficiale ale anului ce espiră, căutând sĕ preîntimpine în viitoriu tóte lacunele, tóte scăderile observate.

Nu strică sĕ ne ocupăm cu unele lucrări de ale parochilor, cari au a se îndeplini tocmai acum. Dacă nu alta, ne dumerim asupra unor cestiuni de interes obştesc.

O astfel de cestiune mi-se pare a fi cea a *evidenţelor în lucrările oficiale.* Nu este ea de mică importanţă. Importanţa ei resultă din faptul, că numai avênd evidenţă în tóte lucrările sale se póte *orienta* parochul cu deplină siguritate, dacă a îndeplinit tóte prompt şi la timp, şi numai pe basa evidenţelor esacte îşi póte face ideiă clară despre tóte momentele ce privesc activitatea sa pastorală, la loc fiind şi aci maxima: qui bene distinguit bene docet.

Pregătirea evidenţelor se impune şi din motivul, că înmulţindu-se agendele scripturistice nu se mai póte tolera, ca preoţimea sĕ vegeteze numai, aşteptând tot de sus ordinile şi pentru lucrări pe cari le póte îndeplini din *proprie iniţiativă.* Intr'adevĕr! Ar fi sosit timpul, sĕ zic aşa, al *independenţei* în lucrări, când trebue sĕ înceteze şi *tutela* eserciată din necesitate. Parochii n'ar trebui sĕ dee ansă, ca sĕ fie consideraţi numai de maşine, lipsindu-le *propriul indemn.* Dacă pentru oficianţii mai bĕtrâni, cari n'au avut nici şcólă, nici destulă destoinicie în cele scripturistice, are înţeles metoda de a le da mereu „pinteni“, nu póte sĕ aibă înţeles pentru cei tineri şi cu pregătire teoretică suficientă.

Când vorbesc de evidenţe — trebue sĕ recunosc — mĕ aflu pe un teren puţin umblat. Oficiile nóstre parochiale nu că ar fi organisate deplin, dar' sĕ află abia la începutul organisării, de unde urméză că nici *evidenţele* ce sunt a se purta, nu sunt statorite, nici ca numĕr, nici ca formă. Câte feliuri de lucrări are un paroch, atâtea feliuri de evidenţe ar trebui sĕ aibă, pentru-că numai aşa póte desvolta activitate temeinică, lipsită de ori-ce superficialitate. A enumĕra feliurile lucrărilor, prea departe mi-ar duce espunerile. Şi altfel, în tractatul meu „Instrucţiune pentru arangiamentul şi conducerea cancelariilor şi archivelor parochiale“ am încercat lucrul acesta (veḑi nri 31 şi 32 „Tel. Rom.“ a. c.).

Pentru astădată cuget a serví din destul causei, tractând cestiunea evidenţelor numai în mod mai general, în cât stă adecă în legătură cu lucrările pe cari parochii au sĕ le îndeplinéscă la finea anului.

O parte a cestiunii se cuprinde în „*Planul cronologic, care sĕ cuprindă tóte obligămintele oficiale ale unui paroch din decursul unui an, cum şi timpul pentru îndeplinirea lor*“, ordinat de autoritatea superióră bisericéscă. Nu mĕ îndoesc, că conferenţele preoţeşti, cărora s'a relegat spre resolvire, vor afla soluţiunea corĕspunḑĕtóre la acéstă problemă. Nu mĕ 'ndoesc nici despre aceea, că preoţimea şi-a pregătit deja, ori îşi pregăteşte acum „planul cronologic“, care sĕ-i fie călăuz sigur şi espert în lucrările oficiale de peste an. Pentru uşurare, şi ca sĕ nu rĕmână planul numai hârtie pe părete, ci sĕ se ajungă scopul practic ce se intenţionéză — voiu releva totuşi la acest loc două momente, pe cari la compunerea planului trebue sĕ se pună pond.

Primul moment se reasumă în următórele:

a) Planul sĕ conţină datorinţele nu esclusiv ale parochului numai, ci şi ale celorlalte corporaţiuni bisericeşti din parochie. O înşirare a datorinţelor parochului şi retăcerea datorinţelor comitetului, epitropiei şcl., ar puté sĕ aibă drept urmare, că pe când parochul îndeplineşte ale sale — tóte celelalte afaceri sĕ stagneze. Sunt mulţi parochi cari d. p. nu se simt îndatoraţi a se ingera în trebile comitetului, şi de aci stagnarea afacerilor acestei corporaţiuni. Eu pricep altfel numai ingerenţa care se baséză pe lege şi cadréză cu spiritul constituţiunii nóstre bisericeşti.

b) Planul trebue întocmit astfel, ca sĕ rĕmână loc şi sĕ se pótă petrece în el şi acele mandate cu termine, cari nu se repetéză periodic în toţi anii, ci-şi au basa în vre-un conclus, ori ordin special. Datorinţele de acéstă natură se induc în plan totdeuna când se primeşte ordinul, ori se aduce conclusul din partea comitetului, sinodului şcl.

Se sporeşte lucrul fără rost! Nici o sporire, rĕspund. Inducerea în plan a astorfel de datorinţe, pe lângă că nu dau nici un lucru demn de amintit, uşuréză mult *orientarea.* Se induc datorinţele aceste în plan şi pentru cuvêntul, că nu stau în legătură cu protocolul de esibite şi deci nu se ţin de actele lui, cari — se ştie — se separă în resolvate şi neresolvate.

c) Din natura planului şi scopul ce se urmăreşte prin el, urméză, că sĕ fie coincis; cu tóte aceste binepreciând datorinţele şi indicând şi mandatul, conclusul ori legea pe care se baséză ele. Sĕ nu-i lipséscă nici *perspicacitatea*, care uşuréză şi orientarea şi nu dă mult lucru nici ochilor. Gruparea cea mai potrivită a materiilor se face cu 12 părţi, după cele 12 luni ale anului.

Momentul al doilea. Din ordinul consistorial relativ la facerea planului nu transpiră, că dór' parochii ar fi datori sĕ ţină în evidenţă şi lucrările îndeplinite, nu singur datorinţele. De sine, din natura lucrului urméză însĕ, că parochul este dator sĕ-şi dee sémă în fie-care moment despre tot ce a lucrat şi despre tot cu ce restéză încă. Este necesară o astfel de esaminare din punctul de vedere al *liniştirii propriei conştiinţe*, şi a doua: pentru a *facilita controla* ce o esercíéză superiorii parochului.

Cade şi trebue sĕ cadă greu şi parochului şi superiorului seu, protopopului, când eşind într'o comună la visitaţie canonică, pot sĕ se pétrécă scene ca acestea: Indeplinit'ai cutare lucru? — Indeplinit! — Unde-ţi este dovada? — Intrĕ acte! Şi caută bietul în archiv până asudă; act — ca 'n palmă, l'a înghiţit pămêntul! De nou pretinde protopopul: Cu ce mai eşti în restanţă? ce n'ai îndeplinit încă? — Preotul stă, se cugetă, nu ştie da nici un rĕspuns.

Bine! Scene de acestea nu e permis sĕ obvină. La oficiile bine organisate nu obvin; şi nu vor obvení în viitoriu nici la parochi, dacă vor avé evidenţa lucrărilor *îndeplinite*; pentru-că atunci din *indicaţia evidenţei* numai de cât se póte şti unde e, la care numĕr se află actul, adecă dovada pipăibilă a tot ce s'a îndeplinit.

Planul lucrărilor îndeplinite nu este de lipsă, ba nici nu e ertat a se despărţí de „planul cronologic“ al lucrărilor obligate. Póte cest din urmă serví pentru ambele scopuri, cu atât mai vêrtos, cu cât îndeplinirea practică nu întimpină absolut nici o greutate. Se împarte faţa 'n două: atât costă lucrul. Pe partea care rĕmâne albă se induce ulterior, când adecă s'a îndeplinit lucrarea, ziua şi luna resolvirii, numĕrul din protocolul de esibite şi eventual alte observări.

Prin acest metod de a ţiné evidenţă îşi află deslegare fericită greutatea de a „ţiné în minte“ a parochilor. De aci încolo n'au de cât sĕ inducă esact în plan, şi nu se vor mai plânge că li-a trecut din minte ceva; ba nici scusă nu pot avé în nimic cu motivul uitării. Avantagiu destul de însemnat, dar' nici decum singurul avantagiu! Cel mai mare avantagiu este, că prin aşa o întocmire a planului se ajunge că „planul cronologic“ devine centrul unde se întâlnesc, se concentréză tóte lucrările parochului — în curgere şi finalisate, facilitând în mod estraordinar conducerea oficiului. Ceea ce este scopul suprem.

FOIŞÓRĂ

Spre polul de nord.

(Conferenţă ţinută de asesorul Mateiu *Voileanu*, în sala palatului comitatens, Dumineca (27 Decembre n.) séra.

Vécul al XIX-lea cu tot dreptul s'a numit vécul invenţiunilor şi vécul descoperirilor.

Ştiinţele reale au luat un avênt puternic, spiritul omului a pĕtruns în tóte secretele naturii, aburii, electricitatea s'au pus în serviciul omenimei, cu un cuvênt s'au realisat progrese uimitóre în tóte direcţiunile.

Călĕtori îndrăsneţi au străbătut curciş şi curmeziş tóte continentele, s'au descoperit isvórele rîului sfânt, ale Nilului, s'au descoperit isvórele rîului Congo, şi Africa centrală devine terenul cel mai bogat de esploatare, şi azi europenii, din trenurile, cari au iuţéla fulgerului străbat regiunile Ugandei, privesc cum împĕraţii animalelor, leii, în ciurde 'şi fac preumblările lor prin liveḑile din Uganda.

Spiritul omenesc nu s'a mărginit numai la acestea.

„Nevĕḑute, zice marele scriitor Nansen, şi necălcate de picior de pămêntean, îngheţatele regiuni polare dormiau în puternică linişte de mórte de la începutul vécurilor sub nemaculata lor mantie de zăpadă. Invĕlit în haina sa albă 'şi întinde puternicul uriaş rĕcile sale membre umede şi-şi bate capul cu visuri de mii de ani.

Vremea trece, şi adâncă linişte domneşte.

„De-odată în amurgul istoriei, departe la sud îşi ridică capul deşteptat spiritul omenesc, şi priveşte preste pămênt, spre méză-zi dă de căldură, spre méză-nópte dă de frig, şi în dosul imperiului necunoscutului pune cele 2 lumi, pe cea a căldurii, care tóte le consumă, şi pe cea a frigului, care pe tóte le nimiceşte.

„Insĕ în faţa nisuinţei spiritului omenesc spre lumină şi spre ştiinţă, pas de pas au trebuit sĕ cedeze graniţele necunoscutului, până când apoi în méză-nópte, la pragul marelui cimiter al naturii, în nesfêrşita linişte a ţinuturilor polare, s'au oprit.

„Până aici gloriósalor cete, cari înaintau, nu li-s'au pus pedeci neînvingibile, şi ele vesel mergeau înainte. Aici însĕ uriaşii li-s'au pus în cale, însoţiţi de cei mai aprigi vrăşmaşi ai vieţii: de ghiaţă, de frig şi de nóptea cea lungă de érnă.

„Cete preste cete dau năvală spre nord, însĕ numai spre a adăuga catastrofe preste catastrofe. Rînduri noue vin în locurile celor căḑuţi, spre a înainta preste cadavrele lor“.

Am citat aceste semnificative cuvinte din opul: „In Nacht und Eis“, de Fr. Nansen, căci ele caracteriséză mai nimerit secretele naturii în marea din jurul polului de nord.

Fără a privì la multele neajunsuri, la vieţele de ómeni jertfite în nisuinţa de a cunóşte secretele sloilor de ghiaţă, cete preste cete au străbătut spre nord, şi în locul celor căḑuţi alţii au încercat a străbate în împĕrăţia acestui misterios uriaş.

Mi am propus, Onoraţi ascultători, sĕ vĕ port în prelegerea mea de azi în împĕrăţia misteriosului uriaş de nord, şi sĕ vĕ presint cele din urmă trei espediţiuni din marea de nord, espediţiunea austro-ungară spre polul nordic, întrĕ anii 1872—1874, cea scandinavică întrĕ anii 1893—1896 şi cea italiană din anii 1899—1900.

I. Espediţiunea austro-ungară.

Espediţiunea acésta s'a făcut cu corabia „Tegetthoff“. Comanda asupra corăbiei o a avut locotenentul de marină Carol Weyprecht, comanda afară de corabie o a avut locotenentul Iuliu Payer. Acestia au fost conducĕtorii espediţiunii, care s'a compus din 24 bărbaţi de diferite naţionalităţi: unguri, medicul de regiment Dr. Képes, italieni, dalmatini, tirolezi, scandinavi şi norvegiani.

Spre a înlesní călĕtoria pe ghiaţă au luat în corabie şi 8 câni.

In 13 Iunie 1872 iasă corabia din portul de la Brema cu unicul scop de a înainta spre nord şi de a scruta părţile nordice ale insulei Nowaja-Semlja.

In 13 Iulie 1872 plécă din portul norvegian Tromső, după ce mai întâiu au ascultat sfânta liturgie servită de un preot frances. Drumul a mers tot spre nord. In 25 Iulie 1872 ajung la marginile ghieţei şi de aici încolo drumul e mai greu, căci merge printrĕ sloi de ghiaţă, unde trebue multă îngrijire spre a nu se vătăma corabia.

In 1 Septembre corabia ajunse în nordul insulei Nowaja-Semlja, unde la cap Nassau

Din camera română. Pe basa unei telegrame luaserăm ştire în numĕrul anterior despre declaraţiunea ministrului de esterne al României, făcută în firul discuţiilor asupra réspunsului la mesagiul regal, cu privire la „iredenta română“ (care nu esistă). Din rapórtele ziarelor din capitala României aflăm că în privinţa acésta dl Ionel Brătianu, ministrul de esterne, citând declaraţiunea făcută de ministrul-president Sturdza în 1895, că „guvernul României se va abţiné de la ori-ce amestec în afacerile interne ale monarchiei austro-ungare“ a adaus că guvernul susţine şi acum declaraţiunea acésta şi că iredentismul român e absurditate, ear' Românii n'au făcut nici-când politică absurdă. Un singur lucru dorim pentru fraţii de peste Carpaţi — a zis dl Brătianu, — ca adecă Magiarii şi Românii sĕ trăéscă în bună frăţietate şi că întrĕ România şi Austro-Ungaria sĕ esiste cele mai bune relaţiuni.

Privitoriu la Românii din Macedonia ministrul a zis, că politica guvernului liberal e desvoltarea culturală a Românilor din imperiul turcesc. România nu aspiră la cuceriri, ci tinde numai sĕ esopereze pentru fraţii din Macedonia egală tractare cu celelalte popórĕ macedonene. Suntem convinşi — zice dl Brăteanu, — că Românii din Macedonia vor reuşi sĕ aibă în cultul divin limba lor proprie, cu atât mai vêrtos, că *guvernul din Constantinopol* acum de curênd *a recunoscut esistinţa naţionalităţii române în Macedonia.*

Principele Bulgariei — la Petersburg. O telegramă din Sofia dto 27 Decembre raportéză, că ministrul plenipotenţiar al Bulgariei la Petersburg, dl *Stanciov*, cu ocasiunea re'ntórcerii la post a dus o scrisóre a principelui Ferdinand adresată *ţarului*, în care principele rógă pe ţarul sĕ-i concédă a face în Februariu visită la Petersburg.

De la conferenţele preoţeşti.

(Conferenţa din tractul Mediaş).

— Novembre 1903.

Este adevĕr constatat prin esperienţă şi prin dovedi, că dintrĕ tóte ideile şi principiile din viéţa popórelor reuniunile sau societăţile luminéză cu succesele cele mai splendide.

Intrunirile şi convenirile nóstre în societăţi ne asigură şi ne întăresc paşii cei şovăindi şi fricoşi pe calea progresului, ele ne înlesnesc şi ajută în chipul cel mai eclatant sborul spre scopul urmărit. De aceste adevĕruri pĕtrunşi, cu drag am dat ascultare circulariului Esc. Sale I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit Ioan Metianu, preabunului nostru părinte, întrunindu-ne în conferenţa preoţéscă ce s'a ţinut la 20 Nov. a. c. în sala şcólei din centrul protopresbiteratului nostru Mediaş.

La 8 ore diminéţa s'a început serviciul divin oficiat de dl protopresbiter Romul Mircea, de capelanul ppesc George Crişan, şi de parochul Ioan Fodorean din Moşna.

După terminarea serviciului divin şi după invocarea duhului sfânt preoţimea tractuală s'a întrunit în sala şcólei gr. or. rom. din Mediaş, procedênd imediat la resolvarea şi desbaterea obiectelor puse la ordinea zilei pentru care scop ne-am şi întrunit.

Presidentul protopresbiter Romul Mircea prin o cuvêntare acomodată scopului întrunirei nóstre declară şedinţa deschisă.

Inainte însĕ de constituirea biroului conferenţei presidentul protopresbiter aduce la cunoştinţa conferenţei trecerea din viéţă la cele vecinice a binemeritatului bărbat al bisericei şi şcólei nóstre, a protopresbiterului — asesor consistorial în pensiune Zaharie Boiu.

Luând conferenţa cu durere act despre trecerea din viéţă a asesorului Z. Boiu, prin sculare îşi esprimă simţita condolenţă rostind cuvintele: „*D-zeu sĕ-l odihnéscă*“.

Se procede apoi la constituirea biroului alegêndu-se prin aclamaţiune bărbaţi de încredere pentru autenticarea protocolului capelanul ppesc George Crişan din Mediaş şi parochul Ioan Fodorean din Moşna, ear' notariu al conferenţei Ioan Muntean parochul Agârbiciului.

Cetindu-se apelul nominal se constată că dintrĕ 32 preoţi 28 sunt presenţi, ear' 4 absenţi, dintrĕ cari par. George Iacob din Buzd şi Vincenţiu Popoviciu din Richişdorf încă înainte şi-au scusat absenţa din causă de morb.

Presidiul comunică ordinul Preav. Consist. archid. prin care aduce la cunoştinţa conferenţei că conclusele conferenţei din anul trecut au obţinut aprobare din partea Ven. Consistoriu archidiecesan.

Se ceteşte apoi cerculariul consistorial dto 4 Martie a. c. nr. 2142 Bis. şi conferenţa ia la desbatere punct de punct din acest cerculariu. Cu privire la punctul acela din cerculariu unde se zice că conferenţele sĕ se ţină în diferite comune, la învitarea parochului Elie Ciuruga din Şeica-mare se hotăreşte cu plăcere a se ţiné proxima conferenţă în comuna Şeica-mare. Referitoriu la predicarea în biserică se naşte o discusiune lungă, fiind douĕ păreri în privinţa acésta. Cred că este de interes şi pentru cei străini tractului nostru ppral acésta cestiune şi de-şi este mai mult de interes particular al nostru, totuşi voiu descrie pe scurt aceste păreri.

Anume par. Elie Ciuruga propune: ca predica sĕ o ţină totdeuna parochul local unde se ţine conferenţa, ca sĕ nu zică vre-un parochian rĕutăcios, de cari, durere, sunt destui: „*vedi preotul nostru nu este harnic sĕ predice, a pus pe altul*“.

Parochul A. Marcoviciu, I. Fodorean şi I. Muntean susţin tocmai contrariul sub cuvênt că tocmai tot asemenea rĕutăcioşi vor zice: „*pe preotul nostru l'am audit destule-ori şi 'l audim încă, dar' ni-ar plăcé sĕ audim şi pe altul*“.

După desbatere îndelungată asupra acestor douĕ păreri, la care iau parte afară de propunĕtori preoţii Chendi, Sas, Marian şi alţii, la propunerea parochului Ioan Muntean se hotăreşte.

1. Preotul local sĕ şi reserve dreptul, dacă voeşte sĕ predice ori nu.

2. Dacă *voeşte* sĕ predice, atunci încă un preot străin sĕ diserteze. Dacă însĕ preotul local nu insistă pentru predică, atunci *numai* unul străin sĕ predice şi anume pe care 'l va desemna protopopul.

Cu privire la pct. 8 din cerculariu: „Cari sunt scăderile cele mai înrĕdăcinate în popor“ etc..., acéstă temă a fost pertractată încă în conferenţa din anul 1901. Se îndatoréză acum fie-care preot, ca până la proxima conferenţă sĕ presenteze un raport făcut pe basa esperienţelor de nou câştigate, din care sĕ fie evident: cu ce mijlóce s'ar puté lucra mai cu efect pentru delăturarea acelor rele, care sĕ fie transpus oficiului ppresbiteral până cel mult 1 Septembre.

In şirul punctelor din cerculariu, cu privire la planul cronologic despre agendele periodice oficiale, scripturistice şi de controlare ale parochului în decursul anului, protopresbiterul Romul Mircea a compus însuşi un plan pe basa statutului organic şi a Regulamentelor din vigóre, care aflându-se întru tóte corĕspundĕtor, conferenţa 'l primeşte de al seu avênd fie-care preot a şi-l copia. Protopresbiterului, ca autor, i-se esprimă mulţămită protocolară.

Cetirea temei: „*Aflarea modalităţii şi mijlócelor pentru înfiinţarea de fonduri în singuraticile parochii*“, a cărui lucrare a fost concredută parochului George Iacob, din causa absentării acestuia de la conferenţă, împedecat fiind prin morb, se amână pentru conferenţa proximă.

In necs cu sfaturile părinteşti arătate în cerculariul Escelenţei Sale, şi anume oprindu-ne cu deosebire la punctul privitor la augmentarea fondurilor, presidentul protopresbiter făcênd asemănare întrĕ datorinţa ce o avem faţă de noi cei de acum şi faţă de viitoriul nostru şi al fiitorilor noştri următori, pune în vedere şi starea fondului nostru protopresbiteral şi apeléză la datorinţa fie-căruia de-a lucra unul pentru toţi şi toţi pentru unul. Ne pune la inimă aflarea de căi şi mijlóce prin cari am puté spori fondul protopresbiteral şi astfel a uşura tot-odată sarcinile comunelor bisericeşti aşa şi aşa prea mult împovărate.

Conferenţa preoţéscă avênd în vedere că nu avem casă tractuală pentru protopresbiterul nostru, cum şi alte multe lucruri, cum d. e. că sórtea nóstră a preoţilor tocmai prin stăruinţa preotului nostru celui mai mare a Escelenţei Sale I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit s'a îmbunătăţit în mod însemnat, — după o desbatere lungă, seriósă şi démnă de caracterul preoţesc, la care au luat parte preoţii toţi dar' cu deosebire preoţii: Marian din Velţiu, Sas din Blăjel, Chendi din Şaroş, Fodorean din Moşna şi Ciuruga din Şeica-mare — conferenţa cu însufleţire şi cu unanimitate declară solemn şi se obligă a oferí fie-care din al seu sumă de *400 cor.* (*Patru sute coróne*) solvibili în timp de 10 ani, subscriind la moment o declaraţiune prin care fie-care preot se învoeşte în scris şi în faţa tuturora, ca Preaveneratul Consistoriu la distribuirea întregirei de la stat a dotaţiunii preoţeşti sĕ detragă fie-căruia suma obveniendă.

Luându-se óre-cari disposiţiuni şi faţă de preoţii cari în viitoriu vor face parte din preoţimea tractului Mediaş, protopresbiterul tractului Mediaş, dl Romul Mircea, vedênd însufleţirea preoţilor cari au adus acésta jertfă materială însemnată, declară că nu numai nu vrea sĕ se subtragă de la astfel de sarcini şi jertfe nobile, ci vrea totdeuna cu noi sĕ fie, ofere suma de *2000 coróne, adecă douĕ mii coróne.*

Cu câtă însufleţire a adus preoţimea tractului Mediaş acest conclus şi cu câtă bunăvoinţă a făcut acest ofert, servéscă ca ilustrare faptul că parochul Ioan Dragolea din Elisabetopole a depus încă atunci suma întrégă de 400 cor. la epitropia protopresbiterală.

Astfel s'a ştiut preoţimea tractului Mediaş însufleţí pentru causele sale, astfel a ştiut lucra spre ridicarea vazei sale şi a şefului ei, care nu are casă protopresbiterală, ci avisat era sĕ-şi schimbe în continuu locuinţa şi cancelaria protopresbiterală dintr'o stradă în alta; ast-fel sĕ dee bunul Dzeu, ca mulţi sĕ urmeze.

La orele 4 după amiazi, după o muncă încordată şi fără intrerupere de $7^1/_2$ ore în continuu, domnul protopresbiter prin o cuvêntare înălţătóre pentru spiritele nóstre obosite declară conferenţa preoţéscă din estan încheiată. După-ce s'au sfêrşit uralele de „Sĕ trăéscă“, parochul I. Marian din Velţiu mulţămeşte prin cuvinte alese presidentului, urându-i zile multe şi senine, ca tot astfel de lucruri sĕ ducă la indeplinire ca cel de azi.

Astfel a decurs şi astfel s'a încheiat conferenţa preoţéscă a tractului Mediaş, ear' noi preoţii ne-am depărtat fie-care la ale sale mângăiaţi în sufletele şi inimile nóstre, că ceea-ce am lucrat bine am lucrat, ear' ostenelele nóstre fructe vor aduce.

im

(Conferenţa din tractul Mercurea).

— 1 Decembre 1903.

Joi în 13 Novembre st. v. s'a ţinut conferenţa preoţéscă, prima sub presidiul noului nostru protopresbiter dl Avram S Păcurariu, convocată prin cerculariul dto 30/XI a. c. nr. 868, cu o programă alésă şi bogată.

Presenţi 10 preoţi, ear' 9 absenţi, unii cu scuse din motive binecuvêntatate, alţii fără scuse, faţă de cari s'au luat mĕsuri cari sĕ-i constringă la ordine. Toţi cei presenţi s'au presentat în frumosul nostru costum preoţesc, înălţând şi prin acésta însĕmnătatea zilei şi insuflând străinilor respect.

La 9 ore s'a servit sf. liturgie cu invocarea duhului sfânt, servind dl protopop

---

se face un deposit pentru alimente în casul de nenorocire, când adecă siliţi fiind a se adăpostí pe acea insulă, sĕ pótă afla nutremênt.

In prima Octobre corabia înghiaţă, este cuprinsă întrĕ sloi, şi din acel moment ea nu s'a mai putut mişca.

A urmat érna anului 1872 cu nóptea de peste 5 luni şi cu tóte greutăţile unei vieţi în mijlocul sloilor de ghiaţă.

Presiunea ghieţei era înfricoşată, înspăimêntătóre. Se părea că s'au conjurat tóte puterile infernale spre a nimicí ori-ce viéţă omenéscă.

De multe-ori în câte o nópte şi de 2-ori părăsiau corabia şi se refugiau pe câte un sloiu de ghiaţă luând cu sine fie-care numai cele mai indispensabile pentru moment.

Scena acésta se petrece în 13 Octobre, 1872. Numĕrul 13 persecută cum se vede, şi pe acesti ómeni închişi întrĕ sloii din marea de nord, căci, cum ne spune Payer, tot la acest loc, cele mai de importanţă acte din viéţa acelei espediţiuni se petrec în ziua 13. Comitetul pentru espediţiune se constitue în 13 Februarie, în 13 Ianuarie se pune catarcul corabiei, în 13 April se lasă vasul în apă, 13 Iunie plécă din Bremen, 13 Iulie din portul Tromsö, după 13 zile de drum ajunge corabia în ghiaţă şi atunci la 13 Octobre termometrul arăta 13° sub zero.

Reservându-mi sĕ revin la unele scene mai remarcabile din timpul cât corabia a fost mânată fără a ei voie de curentul apei, voiu istorisí în liniamente generale cursul lucrurilor mai de importanţă pentru noi. Corabia este mânată spre nord-ost până în 9 Novembre, după aceea în curs nord-vest, apoi sud-ost, ost-vest, eară nord-ost, de la 3 Martie 1873 pronunţat spre vest.

Ziua de 30 August 1873 este zi remarcabilă în viéţa espediţiunii de care vorbim. Era la 79°43′ l. nord. şi 59°.33′ l. ost. Despre acésta iată cum scrie autorul provocat mai sus.

Ziuă însemnată este ziua de 30 August, 1873; ea ne făcù o surprindere, care se manifestă în o renaştere spre o altă viéţă. Era pe la méză-zi; noi stam răzimaţi de dunga corăbiei şi ţintiam privirile în negura vibrătóre, prin care din când în când străbătea câte o rază de sóre. Deodată apare înaintea nóstră spre nord nişte păreţi de stâncă, ce se desvóltă în o regiune alpică. In momentul prim toţi stăm înmărmuriţi, în al doilea moment ca răpiţi de realitatea norocului nostru erumpem în strigătul: pămênt, pămênt, pămênt. In aceste momente nu se mai aflau bolnavi în corabie, ca fulgerul se lăţì faima despre descoperirea ce am făcut.

Pămêntul acesta a fost botezat după domnitoriul nostru: Ţéra Francisc Iosif.

De-şi ar dorí fie cine sĕ ştie şi alte amĕnunte din viéţa de preste un an pe corabia Tegetthof, cum se nutriau, cum se îmbrăcau, care era ocupaţiunea zilnică, ce animale întâlniau, cum erau raferinţele climatice, frigul, lumina, minunata lumină nordică, referinţele sanitare, observările ştientifice, şi altele, eu totuşi trec preste tóte acestea acuma în fuga mare, spre a ajunge la espediţia a doua, şi mai remarcabilă în esecutarea ei, şi apoi la a treia.

Érna a doua trece tot întrĕ condiţiunile celei din anul trecut. In primăvara anului 1874 se fac cercetările pe pămêntul cel nou descoperit, unde nu s'a aflat afară de urşi, vulpi, altă vietate, şi s'au ocupat cu gândul de a se întórce din nou spre Europa. Deóre-ce de o scăpare a corabiei nu mai putea fi vorbă, întrégă espediţiunea a părăsit corabia, după-ce mai întâiu în pămêntul cel nou descoperit au astrucat rĕmăşiţele unui pretin de suferinţe, cele ale maşinistului Krisch, care a murit de bóla acelei regiuni, de scorbut.

Unele dintrĕ scenele cele mai uimitóre este acéstă înmormêntare, pe care o reproduc în următórele: In 16 Martie 1874 momentana linişte ne vestì, că el ne-a părăsit. In ziua următóre am pus trupul în un cosciug l'am scos afară, şi am pus stindard de doliu.

In 19 am înmormêntat pe maşinistul, punêndu-l în grópă în nordul îndepărtat. Conductul mâhnit părăseşte corabia cu un cosciug la mijloc, care era coperit cu stindarde şi cu o lumină, şi aşedat pe o sanie, fu tras la insula Wilczek. Tăcuţi, luptând greu contra viscolului, care ne arunca zăpada în faţă, mergem spre o colină, după ce am trecut preste mai multe déluri de sloi de ghiaţă. La $1^1/_2$ oră ajungem la locul destinat. Aici întrĕ stâlpi de basalt aflăm o înfundătură, şi aici aşedăm rĕmăşiţele lui pămênteşti, aşedăm o cruce de lemn — ce loc de odihnă, întrĕ simbólele morţii, departe de ori-ce fiinţă omenéscă — şi facem o grópă, loc de pietate aici pe pămênt, deóre-ce de el nu se mai póte atinge nimica în acéstă singurătate. Ingenunchiem în jurul mormêntului, aruncăm în el petri, pe cari cu multă ostenélă le-am adunat, şi vêntul l'a acoperit cu zăpadă. Cu glas înalt ne-am rugat la mormêntul lui, căruia i-a fost dat sĕ împărtăşéscă cu noi numai ostenelele, nu şi succesele la re'ntórcere. Şi în aceste momente ne-am pus întrebarea: óre ne este reservat sĕ ne mai re'ntórcem în patrie, sau dór' marea de nord va fi mormêntul nostru?

(Va urma).

biter împreună cu 3 dintrě preoţii mai bětrâni, albiţi de povara anilor, servind cu multă cucernicie şi evlavie.

La 10 ore s'a deschis conferenţa în şcóla nóstră confesională din acest opid, prin protopresbiterul tractual cu un cuvênt magistral, în care a zis cam următórele: „Inaintea ochilor mei sufleteşti — vědêndu-Vě pe d-vóstrě, fraţilor, — věd presentul şi viitoriul naţiunii mele. Ştiinţa şi morala d-vóstrě, este ştiinţa şi morala poporului nostru — cultura şi religiositatea d-vóstrě este cultura şi religiositatea poporului nostru; — d-vóstrě sunteţi calea desvoltării nóstre spirituale şi intelectuale, — religióse morale, cu cari orice popor se ridică la autoritate, la putere şi mărire“.

„Biserica şi şcóla vor fi měsurătoriul sigur, după care sě judecă înălţarea s'au scăderea poporului“.

„Dacă are un popor biserici şi şcóle cu diriginţi devotaţi chiămărei lor, tóte interesele sociale, politice şi ale confesiunei şi ale naţiunei, şi ale familiilor, şi ale privaţilor, ale patriei, ştiinţei, artei şi comerciului, îşi află îndestulirea, îşi află hrana lor“; — cu acésta vervă desvoltând mai departe problema chiămării preoţeşti, închee cu cuvintele: „De încheere vě indic problema nóstră mărétă: Asigurarea românismului prin cultură naţională în cadrul religiunii nóstre. Premiţênd acestea vě salut, iubiţilor, cu un călduros bine aţi venit, şi rugêndu-vě, ca cu tótă seriositatea sě procedem la lucru în via Domnului, declar deschisă conferenţa nóstră de azi.

A urmat la ordinea zilei constituirea, ales fiind notariu Ioan Dăian, paroch în Sângătin, ear' verificatori ai procesului verbal Ioan Orěştean şi Ioan Lazar din Apoldul-de-jos.

Punctul al treilea din program a fost tema: „Cari sunt scăderile cele mai înrědăcinate în popor şi cu ceri mijlóce s'ar puté lucra mai cu efect la delăturarea lor?“, lucrată de părintele Ilie Dobrota din Poiana şi Patriciu Marcu din Păuca, cu multă pricepere, sirguinţă şi cunoştinţă de causă, numěrând întrě scăderi: Indiferentismul faţă de biserică şi şcólă, înjurăturile, superstiţiunea, jurămintele cele multe, concubinatul, mania de procese, uşurătatea cu care contrag ţěranii împrumuturi, luxul, încăpăţinarea faţă cu progresele timpului, adversiunea faţă de meserii, beţia, furturile, risipa materială la botezuri, cununii şi înmormêntări, necunoştinţa în economia câmpului, lipsa de reuniuni economice, industriale şi comerciale.

Intrě mijlócele de delăturare înşiră: Predicarea cuvêntului lui Dzeu la tóte ocasiunile, îndemnarea la cercetarea bisericei, şcóle de adulţi, tovărăşii agricole, spriginirea meseriilor, ocuparea cu legumăritul, instruare în a pregăti mâncări mai bune, cari nu reclamă iritarea stomachului prin beutură, sě se recomande pómele şi lăptăriile, sě se facă poporul sě înţelégă că nu mâncarea de pomeni ajută sufletului, ci rugăciunea preotului, sě se cassеze pe încetul pomenile prea mari ş. a.

Conferenţa a ascultat cu mare plăcere temele lucrate cu atât devotament şi a votat autorilor mulţămită protocolară, luând toţi preoţii parte la discuţie şi contribuind fiecare cu esperinţele sale făcute în cursul păstorirei.

Al patrulea punct din program a fost „Planul cronologic“ lucrat de părintele Ioan Dăian, care cu mici schimbări s'a primit şi s'a decis a se tipări şi a se distribui fie-cărui paroch spre acomodare.

Punctul 5. „Condica parochială“, introdusă prin ordinul Exelenţei Sale, s'a decis a se purta cu cea mai mare acurateţă, impunêndu-se fie cărui paroch a face la început monografia comunei pe basa documentelor scrise şi a altor isvóre auxiliare, şi aprobată de comitetul parochial, sě se inducă în condică pentru a servi posterităţii ca basă la vre-o monografie mai detailată.

Punct 6 şi 7 „Cestiunea reuniunilor în folosul bisericei şi a credincioşilor, în special reuniunile de înmormêntare“ şi „discusiune asupra momentelor mai însemnate din serviciul divin“ — conferenţa avênd în vedere importanţa cea mare a reuniunilor, cum şi pentru a uniforma serviciul divin în general, a decis, ca aceste teme sě se predee unor preoţi, cari sě le refereze pe larg la conferenţa proximă.

Intrě propuneri s'a primit a protopresbiterului, ca în comunele unde sunt repartiţiuni şi alte dări de cult incassabile de epitropia parochială, sě se tipăréscă numěr recerut de libele de plată analog cu cele pentru darea statului, ca credincioşii nostri sě aibă solvirile induse, spre controlare mai bună a organelor nóstre bisericeşti.

Cu acestea fiind programul eshauriat şi timpul încă înaintat (3 ore p. m.) protopresbiterul prin un cuvênt avêntat şi měduvos declară şedinţa închisă.

Ear' noi, mulţămiţi cu cele petrecute în conferenţa nóstră, investiţi cu cunoştinţe folositóre am esprimat înaltului nostru cap bisericesc, Exelenţei Sale, prin o telegramă, omagiile şi devotamentul nostru fiesc, dorindu-i încă mulţi ani, ca sě conducă naia bisericei prin vifor la limanul fericirii.

Dl protopresbiter ne-a întrunit după conferenţă la masa sa ospitală, de unde mergênd la ale nóstre am rugat ceriul sě ni-l ţină spre binele şi înaintarea acestui tract.

De pe Sěcaş.

NOUTĂŢI

Adunarea municipală a comitatului Sibiiu. Azi, la 15/28 Decembre, s'a ţinut aici sub presidiul dlui comite-suprem Gustav Thalmann adunarea generală estraordinară.

Dintrě obiectele mai principale remarcăm că Românii prin rostul dlui Dr. Leményi au făcut declaraţie, că nu aderéză la adresa de felicitare ce o a înaintat vicecomitele în numele municipiului către noul *ministeriu*, şi îşi reservă acest drept pentru timpuri când se va convinge, că dl Tisza va respecta legea de naţionalităţi şi va da afacerilor un alt curs spre mulţămirea tuturor popórelor cari constitue statul ungar.

Adresa a fost votată numai de membrii saşi. S'a ales în comitetul administrativ *P. Cosma*, în comitetul central electoral Dr. Beu, în comisiunea sanitară Dr. Comşa din Sělişte, în comitetul permanent Dr. Russu, în comitetul de supraveghiare a societăţii liniei ferate Vinţ—Sibiiu Ioan de Preda, şi în comisia economică pentru cercul Nocrichiu Ioan Petrişor, paroch în Alţina.

Celelalte obiecte s'au resolvit în conformitate cu propunerile comitetului permanent, fără multă discuţie. Reţéua drumului comitatens s'a statorit din nou şi tot ce regretăm este, că linia Poiana, Jina şi Mercurea, Apoldul-inferior, Ludoş au fost scóse din liniile comitatense şi lăsate în grija comunelor sě se facă. Acésta s'a făcut la propunerea oficiului regesc pentru clădiri publice, din interese de comunicaţiune şi cruţare. *(I).*

*

Archiducele moştenitoriu Francisc Ferdinand în Ianuarie va face visită la Bucureşti, cu care ocasiune prinţul-moştenitoriu Ferdinand al României va arangia în onórea distinsului óspe o mare vênătóre în munţii din judeţul Muscel, reservaţi pentru vênătórele particulare ale moştenitoriului.

*

Conferenţele publice iniciate de inteliginţa română sibiiană sub auspiciile despărţěmêntului sibiian al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ s'au început a séră, prin conferenţa ţinută de asesorul consistorial Mateiu *Voilean*, în presenţa unui public ales, dame şi domni. Dl asesor a vorbit despre cele trei espediţiuni din urmă făcute la polul nordic, făcênd evident pe chartă şi drumul acelora. Conferenţa, ascultată cu mult interes, a fost urmată din partea publicului cu binemeritate aplause la adresa conferenţiarului. In numěrul de azi începem publicarea acestei interesante conferenţe, avisând că Dumineca următóre (3 Ianuarie n.) va prelege profesorul seminarial Dr. Petru Şpan.

*

Reuniunea română de musică. Mercuri, la 6 ore séra, se vor începe probele reuniunii române de musică, la „Musikverein“.

*

Serbarea şcolară în memoria metropolitului Andreiu. Măestrul faur Avram Condor din Mănăşturul-unguresc dto 8 Decembre st. v. ne rógă sě-i publicăm următórea corespondenţă: Dumineca în 30 Novembre st. v. la ora 1 după amiazi s'a ţinut la noi o serbare şcolară întru amintirea marelui archiereu Andreiu Şaguna. Sala cea mare a şcólei nóstre era plină de popor, ear' băncile erau pline de şcolari, cari de cari mai frumuşei şi îmbrăcaţi în haine de sěrbătóre. Serbarea a fost deschisă de dl paroch A. Chifa prin cuvinte potrivite acelei sěrbări, după care a urmat producţia, cu următoriul program: 1. Cuvênt ocasional, ţinut de dl învěţătoriu E. Gabor, prin care ni-a făcut cunoscut pe nemuritoriul metropolit Andreiu, care în adevěr a fost om trimis de Dzeu chiar când poporul şi biserica nóstră avea mai mare trebuinţă. 2. Imn la mórtea metropolitului Andreiu, cântat de elevii şcólei. 3. Despre şcólă, trialog, predat de elevii G. Zirbu, N. Zirbu şi P. Zirbu. 4. Cântecul vênătoriului, cântat de elevii şcólei. 5. Despre procese, dialog, predat de elevii George Condor şi Ioan Popşa. 6. „Audi buciumul că sună“, cântat de elevii şcólei. 7. Despre bunacuviinţă, dialog, predat de elevele M. Burca şi Fl. Colda. 8. Trei colori, cântat de elevii şcólei. 9. Asta nu ţi-o pot erta, declamată de eleva M. Colda. 10. Despre buna înţelegere, trialog predat de elevele Maria Condor, Maria Vâsar şi Flórea Zirbu. 11. Audiţi acolo, cântat de elevii şcólei. Apoi dl preot mulţămind dlui învěţătoriu pentru ostenéla avută cu pregătirea micilor şcolari pentru acéstă sěrbătóre, şi mulţămind şi poporului pentru-că s'a presentat în numěr aşa frumos, a închis serbarea. La cuvêntul dlui preot a rĕspuns dl învěţătoriu îndemnând şi încurajând pe popor întru a face fapte bune vrednice de amintirea marelui sěrbătorit.

*

Concert în Orăştie. „Reuniunea română de cântări din Orăştie“ anunţă concertul ce 'l va da acolo un grup de teologi din seminariul „Andreian“, Sâmbătă, în 26 Decembre v. 1903 (*a doua zi de Crăciun*) în sala hot. „Transsylvania“, cu următoriul program: 1. G. Dima: „O ce veste minunată (colindă). 2. H. Kirchner: „Măestrii şi plugarii“. 3. I. Vidu: „Audi valea“. 4. Timoteiu Popovici: „Cântecul ciobanului“, solo de flaută, cântat de Victor Mureşan, cu acompaniare la pian de dna Victoria Dr. Erdélyi. 5. I. Vorobchievich: „Ceasul rěu“ (baladă). 6. Flechtenmacher—T. Popovici: „Dorul înstrăinatului. 7. *a)* I. Vidu: „Crêngă ruptă“; *b)* N. Popovici: „Hora de la Griviţa“. 8. C. G. Porumbescu: „Baladă“, solo de violină, cântat de Laurenţiu Curea, cu acompaniare la pian de dna Victoria Dr. Erdélyi. 9. I. Vidu: „Din şedětóre“. 10. C. G. Porumbescu: „Marşul cântăreţilor“. Inceputul la 7½ ore séra. Venitul e destinat în favorul fondului reuniunii. Preţurile: Locul I. 2 cor, locul II. 1 60 fil., locul III. 1 20 fil., partere 1 cor., galerie 50 fil., loje 8 cor. Suprasolviri se primesc cu mulţămită. După concert urméză dans. In pausă grupul căluşerilor din Orăştie va juca „Bătuta“ şi „Căluşeriul“.

*

† Gavriil Musicescu. Mercuri s'a făcut, cu mare pompă, înmormêntarea compositorului G. Musicescu, despre a cărui rěposare daserăm ştire în numěrul anterior. Musicescu s'a născut în Ismail (Basarabia) la 1847. Trecênd în România, pe la 1860, a studiat teologia în seminariul din Huşi, apoi absolvând cursurile de musică la conservatoriul din Iaşi, a fost numit profesor de musică la seminariul din Huşi. In 1870 a mers la Petersburg spre a-şi completa studiile musicale la conservatoriul imperial, obţinênd acolo un stipendiu de la ţarul Alexandru II. De la 1872 a fost profesor la conservatoriul din Iaşi şi dirigent al corului de la catedrala metropolitană. In 1893 a obţinut licenţa în ştiinţele juridice la universitatea din Iaşi. A fost membru onorar al reuniunii de cântări din Lugoj, decorat cu „Stéua României“ în gradul de cavaler, cu „Coróna României“ în gradul de oficer şi cu alte câteva orduri străine.

*

† Luigi Cazzavilan, directorul şi proprietariul ziarului „Universul“ din Bucureşti, a rĕposat Joi diminéţa în Bucureşti, în etate de 51 ani. Cazzavilan era italian, naturalisat în România, unde prin muncă cinstită şi-a făcut avere considerabilă, din care încă până a fost în viéţă a făcut parte frumósă multor instituţiuni culturale şi de binefacere ale patriei sale adoptive, pe carea o iubia ca un fiu adevěrat şi bun al ei. In tinereţă Cazzavilan a luptat în legiunile lui Garibaldi, fiind decorat cu „medalia comemorativă a rěsboiului pentru independenţa Italiei“, apoi în rěsboiul Sêrbiei contra Turciei, fiind decorat cu medalia de aur, cu medalia de argint şi cu ordul Takovo. Pe lângă acestea, pentru merite pe teren social a mai fost decorat cu „Coróna Italiei“ în gradul de oficer, „Coróna României“ în gradul de oficer şi cu medalia „Rĕsplata muncei“.

*

Revoltă întrě husari. Intrě husarii terţianiţi ai garnizónei din Murěş-Oşorheiu e mare nemulţămire pentru-că şi după anul nou au sě rěmână în serviciu activ. Deosebi întrě cei din svadronul al cincilea, în care a erupt adevĕrată revoltă. Amenunte asupra celor întêmplate nu se ştiu, atâta însě a străbătut în public, că 10—15 husari au denegat supunerea. Toţi cei renitenţi au petrecut sěrbătorile crăciunului în arest. Pentru împedecarea eventualelor urmări mai grave casarma e ţinută sub pază strictă.

Din public.*)

Mulţămită publică.

Demnii şi evlavioşii creştini Ştefan Ferezan şi soţia sa Florica născută Şăeşan, din Sighişóra, din indemnul iubirii adevěrate creştineşti, ce o au către Dumnezeu şi sfântă casa Sa, au cumpěrat un rênd întreg şi frumos de vestminte preoţeşti pentru serviciul dumnezeesc, cu preţul însemnat de 100 coróne, care la îndemnul de tot binevoitor al dlui protopresbiter tractual Dimitrie Moldovan l'au dăruit bisericei nóstre gr. or. din Nadeşul-săsesc.

Pentru acest dar fórte binevenit subsemnatul în numele creştinilor nostri din Nadeşul-săsesc esprim şi pe acéstă cale mulţămită' căldurósă demnilor dăruitori şi poftesc, ca bunul Dumnezeu sě se milostivéscă a le însěmna acésta faptă în cartea vieţii, şi protegêndu-i cu braţul seu cel sfânt şi atotputernic întru mulţi ani în pace şi sănětoşi, sě le ajute a mai puté sěvêrşi astfel de fapte — cari ele se laudă — spre binele obştesc, spre lauda lui Dumnezeu şi spre mântuirea sufletelor lor. Asemenea adâncă mulţămită pentru deosebita bunăvoinţă şi dlui protopresbiter tractual Dimitrie Moldovan.

Nadeşul-săsesc, la 24 Novembre 1903.

Ioan Baciu
paroch gr.-ort

Oficială.

Asemenea sě caute organele parochiale a aşterne şi resultatul colectelor pentru biserica catedrală, dându-şi toţi nisuinţa a nu rěmâné îndărăptul unor comune mici şi sărace, cari ne-au surprins cu sume frumóse.

*

Oficiile parochiale sunt poftite a se convinge despre solvirea taxelor pentru asigurarea edificiilor contra focului, şi a face toţi paşii de lipsă pentru imediata solvire a eventualelor taxe restante aşa, ca la finea anului sě fie tóte comunele achitate în regulă.

Posta redacţiunei.

„Ortodoxului“. Nu vom rěmâné datori. Rĕspuns demn aştéptă deja spaţiul cuvenit. Numele autorului? — E taina nóstră.

Teatrul orăşenesc.

Luni (28 Dec.): *„Der blinde Passagier“*, comedie în 3 acte de Oskar Blumenthal şi Gustav Kadelburg. (Noutate!)

Marţi (20 Dec.): *„Eine Nacht in Venedig“*, operă comică în 3 acte de I. Strauss: Beneficiul actorului Iuliu Kaufmann.

Direcţia treatrului face totodată cunoscut, că cu ziua de azi (28 Dec.) se începe a treia serie de abonamente, pentru 12 representaţiuni.

„PĂSTORUL“
institut de credit şi economii, societate pe acţii
în Timişóra-Fabric.

Avis

Aducem la cunoştinţa on. public, că *firma institutului de credit şi economii „Păstorul“* este deja trecută din partea on. tribunal reg. din loc în registrul firmelor comerciale, şi astfel institutul *întră în activitate cu începere de la 1 Ianuarie n. 1904.*

Operaţiunile institutului sunt următórele:

1. Acórdă împrumuturi, mici şi mari, cambiale, pe trei subscrieri.
2. Imprumuturi cambiale cu acoperire hipotecară, pe o singură subscriere.
3. Imprumuturi pe obligaţiuni întabulate pe veri-cari averi intabulabile.
4. Imprumuturi pe amanet.
5. Cumpěră şi vinde realităţi — pe lângă condiţii fórte uşóre.
6. *Primeşte depuneri, de la 1 coróně în sus, şi le fructifică cu 5% netto.*

Localul institutului este în piaţa mare a suburbiului: *Kossuthtér nr. 6, etagiul I* (de-asupra firmei Al. Czárrán).

Timişóra-Fabric, 26 Decembre 1903.

Direcţiunea.

Nr. 586 1903. [298] 1—3

Concurs repeţit

Pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia vacantă de cl. III a **Vorţa** cu filia **Valealungă**, tractul Ilia, pe basa ven. ord. consist. din 23 Septembre c. nr. 9785 B., prin acésta se publică de nou concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne cererile instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat şi au a se presenta în vr'o Duminecă ori sĕrbătóre în biserică pentru a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Ilia, în 10 Decembre 1903.

In conţelegere cu comitetul parochial. Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Ilia.

George Oprea
protopresbiter.

Nr. 330 1903. [288] 3—3

Concurs

Pe basa ordinului consistorial dto 16 Septembre 1903 nr. 8363 B. pentru ocuparea postului de **capelan** lângă neputinciosul paroch *Nestor Popa* din **Veneţia-superióră**, protopresbiteratul Făgăraşului, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în ziariul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumĕtate din tóte venitele parochiale fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne suplicele lor instruite conform legilor în vigóre subscrisului oficiu protopresbiteral în terminul sus indicat.

Făgăraş, 30 Novembre 1903.

In conţelegere cu comitetul parochial:

Iuliu Dan
protopresb.

Momente din viéţa bisericéscă a Românilor ortodoxi din Transilvania. 1780—1787. De *Mateiu Voileanu*, asesor consistorial. — Se póte procura de la *Librăria archidiecesană* cu preţul de 80 fil. plus porto 10 fil.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Ziariul unui Pierde-Vară, de *George Coşbuc* . . . . „ 2·—

Iisus Christos cu cuvintele sântei scripturi, de *Dr. Petru Barbu* „ 2·50

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Cuvinte adevărate, de *N. Iorga* C. 2·50 plus 20 fil. porto postal.

Amvonul bisericei gr. ort. române. — Predici pentru tóte Duminecile, sĕrbătorile şi praznicele de preste an. De Ioan **Nicorescu**, preot profesor seminarial în Arad. — In două tomuri. — Cu binecuvêntare archieréscă. — Tomul I. Predici pentru tóte Duminecile de preste an. Preţul: **3 cor.** plus 30 fileri porto.

Librăria Tipografiei archidiecesane.

Nr. 856. [292] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia de clasa III. **Boz**, protopresbiteratul Mercurea, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“ — ord. cons. dto 21 Octobre a. c. nr. 10925 bis.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în tabela B.

Reflectanţii la acest post au a-şi aşterne cererile lor instruite conform normelor din vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat, şi au a se presenta în vre o Duminecă sau sĕrbătóre în biserică pentru a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Mercurea, 3 Novembre 1903.

In conţelegere cu comitetul parochial.
Oficiul protopresbiteral gr. or. Mercurea.

Avram S. Pecurariu
protopresbiter.

Nr. 1622 1903. [290] 3—3

Concurs

Pentru întregirea postului de **paroch** în parochia vacantă din opidul **Nocrichiu**, de clasa primă, protopresbiteratul gr. or. al tractului Agnita, se escrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor de la stat, despre cari venite concurenţii 'şi pot lua informaţiuni de la oficiul protopresbiteral.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne cererile lor instruite conform normelor în vigóre oficiului protopresbiteral în terminul indicat.

Concurenţii au a se presenta în sfânta biserică în vre-o Duminecă sau sĕrbătóre spre a cânta sau celebra.

In conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Bendorf, în 2 Decembre 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Agnita.

Nicolae Gavrea
adm. prot.

Nr. 1050 1903. [293] 2—3

Concurs

Pentru **întregirea parochiei** vacante de clasa a III-a **Mogoş-Micleşti**, din protopresbiteratul Lupşa, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat. Informaţiuni mai de aprópe în privinţa acésta se pot primí de la subscrisul, ori în faţa locului de la comitetul parochial.

Cererile de concurs, instruate în sensul normelor în vigóre, se vor aşterne subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis. Petenţii pe lângă înştiinţare aici se pot presenta înaintea alegĕtorilor pentru a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Ofenbaia, 2 Decembre, 1903.

Vasile Gan
protopresbiter.

A apărut:

Modele de cusături româneşti

Preţul **50 fileri,** plus porto 5 fileri.

Librăria archidiecesană.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! **Nu e mijloc secre**

vindecă şi învioréză pe lângă garanţie.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă şi folosesce contra *durerilor de cap si dinţi, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunii sângelui, anemie, ameţeli, ţiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu; sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni şi picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui* şi multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părţile lumei cari preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat şi cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Preţul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Preţul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copíi şi femei de constituţie fórte slabă.

[2] 54

Espeditie din centru şi locul de vêndare pentru ţéră şi străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colţul strada Kálmán.

A apărut:

Calendariul archidiecesan pe anul visect **1904.**

Preţul unui exemplariu **40 fil.**, cu şematism **80 fil.**, porto postal **10 fil.**

Librăria archidiecesană, Sibiiu.

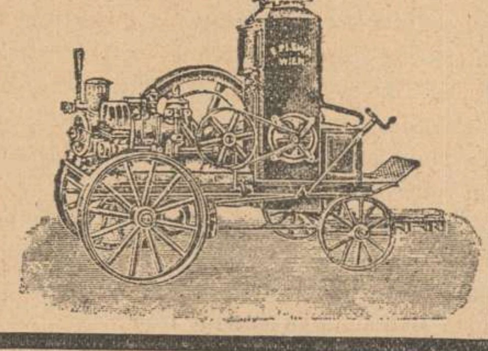

Fabrica de maşini şi motore ces. reg. priv. Brauner & Klasek's Nachfolger

ING. EMIL PLEWA, VIENA.

Representanţă generală şi deposit:

B. Dénes, Budapesta, **VI., Váczi-körút 61.**

MOTORE 2—20 HP de vapor, gas, benzin, petrolin.

Locomobile de petrolin 2—25 HP.

Instalaţii pentru estragerea gasului 2—3 fil spese de esploatare pentru fiecare HP şi oră.

Stilul cel mai modern. — Cea mai bună şi mai eftină putere de esploatare. — Cel mai eftin isvor de cumpĕrare. — Plătiri favorabile.

Preţ-curent gratis şi franco. — Representanţi solidi din provincie se acceptéză. [263] 4—20

Piane, pianine, harmonice şi chimvale.

Cu preţurile fabricei.

Se vînd şi pe lângă plătire în rate.

Se dau instrumente cu chirie.

Acordări şi reparaturi se primesc atât pentru loc cât şi pentru jur, esecutându-se prompt.

J. Triska

cel mai mare deposit de piane din Transilvania.

[295] 2—2 **Cluj,** Sétatér-utcza (casa proprie).

Sudórea piciórelor

se vindecă radical prin folosirea pravului

„universal antisudoric“

din **farmacia la „ursul negru“** a lui

Guido Fabritius

Sibiiu.

Sĕ se folosésca numai numitul prav!

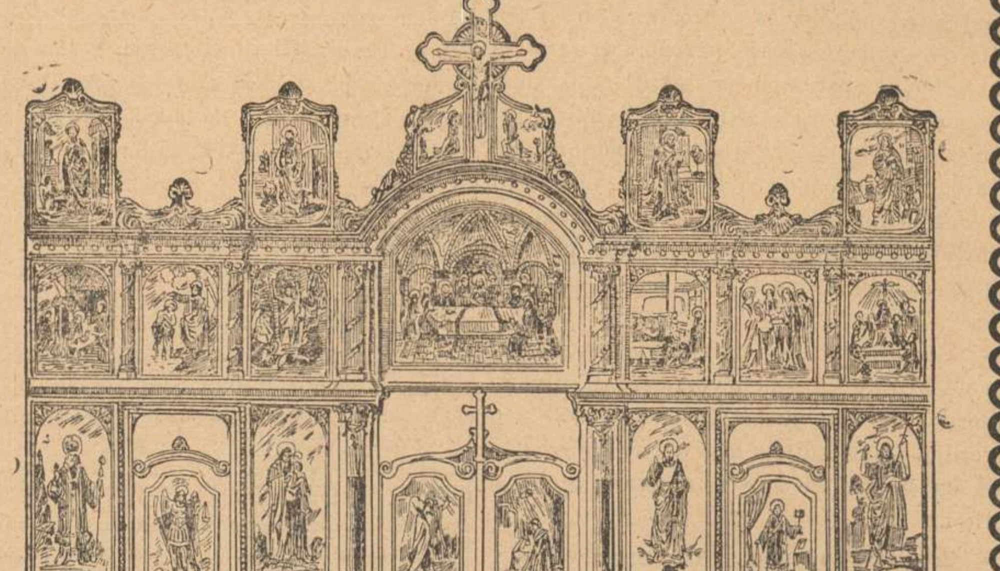

Şcóla de pictură religiósă-artistică

Jos. Hofrichter's Sohn

din **Reichenau,** bei Gablonz,

primeşte în întreprindere şi esecută **altare noue**, reparéză **picturi vechi,** esecută la comandă **icóne** şi **tablouri** în **uleu** pe **pânză, tinichea** sau **table de aramă,** pe **lemn, aluminiu,** etc., în **dimensiunile recerute.**

Icóne pentru prapori cum şi **prapori întregi.**

Pictéză **portrete**, fidel după fotografii bine reuşite.

Deposit mare de lustre, de **sticlă ciselată**, cum şi de **alamă.**

Preţuri moderate şi esecutare promptă.

La cerere se trimit schiţe şi planuri. — Comandele se primesc şi se pot face la Librăria archidiecesană în Sibiiu. [219] 14—20

Redactor prov. Dr. George Proca.

Editura şi tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 138 Sibiiu, Joi 18/31 Decembre 1903 *Anul LI.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

Evidenţa în lucrările oficiale ale parochilor.

II.

Sĕ trecem acum la o altă ordine de evidenţe: *datele statistice.*

Datele statistice se pot priví şì ca un fel de încheiere a lucrărilor de preste an, şi deci sunt un fel de mĕsură (bilanţ), din care se judecă activitatea parochilor.

Până bine de curênd — pe multe locuri póte şì de present! — datele statistice se aflau numai în „capul" parochului. De acolo estrada adeverinţe de câte-ori se cerea. Că ce fel de adeverinţe vor fi fost — ne putem închipuí. Tóte deducţiunile şi conclusiile ce se fac pe basa lor încă trebue sĕ cadă, de aceea n'au lipsit nici apostrofările la adresa preoţimei pe tesa datelor statistice. Repeţirea acelor apostrofări ar fi prea mare pată.

Datele statistice se scriu pe blanchetele respective ordinate, şi se păstrézâ cu scumpétate în archivul parochial, de unde se estradau copii de câte-ori cere trebuinţa. Denotă mare nepăsare — lipsa statisticei la o parochie, care îndreptăţeşte folosirea mijlócelor estraordinare contra unui asemenea paroch, şi ar fi o crimă şì mai mare, când ele în loc de realitate s'ar basa pe fum şi ar fi casă zidită pe nĕsip.

Sĕ se feréscă fie-care paroch de ducerea în eróre prin presentarea datelor statistice false!

Datele actuale, ce se recer, cuprind multe momente importante atât pe terenul bisericesc şi şcolar, cât şì pe cel economic. Făcênd studii seriόse asupra lor, nu mĕ îndoesc, ori-care paroch póte scóte din ele multe învĕţături, póte afla multe terene pe cari sĕ-şi îndrepte activitatea în anul ce vine, şi póte afla şì lacune, pe cari are a le astupa. Activitatea parochului de-şì se estinde asupra întregului ogor, totuşi obvin momente, pe cari cu deobire trebue sĕ le aibă în vedere. Rolul parochului ací se póte asemĕna cu al comandantului oştirei. Comandantul conduce bătălia întrégă, totuşi personal nu se află pretutindenea de faţă, ci totdeuna acolo unde pericolul este mai mare.

Nu numai se pofteşte, dar' se pretinde de la paroch a-şi da silinţa în prima linie spre a delătura relele, scăderile ce i-se impun pe basa studiului datelor statistice. Cu tóte acestea activitatea nu i-se mărgineşte ací. Slab econom e cel ce se mulţămeşte cu isvórĕle de venit şi mijlócele de traiu cele *vechi*. Lupta pentru esistinţă îl împintenă sĕ nu staţioneze, sĕ nu stagneze nici pe un moment, pentru-că se póte întêmpla, că altul îl apucă pe dinainte: află mijlóce prin cari îi absórbe şì al lui venit şi 'l isbeşte aşa de tare la pământ, că nu se mai póte ridica.

Datele statistice actuale nu cuprind tóte momentele de cari are trebuinţă parochul în activitatea sa pastorală. Lupii moderni întră în staul, fără-ca parochu sĕ-şi ştie da sémă: în ce mĕsură strică turmei. Câteva esemple! La noi nu se pórtă nici o evidenţă despre bibliotecile parochiale, din care sĕ se vadă, că în decursul anului: câţi şi ce fel de opuri au cetit, — cu tóte că din acest fapt am puté învĕţa destul. Nu este destul sĕ aibi scris pe hârtie că esistă bibliotecă, ci trebue ştiut în ce mĕsură contribue ea la promovarea nivoului cultural al poporului. — Dintrĕ parochii nostri cred că numai puţini ţin cont despre aceea că câţi creştini au cercetat biserica în decursul anului, câţi s'au supus tainei mărturisirei, câţi au manifestat ceva zel deosebit pentru scopurile bisericeşti şi câţi nu, ş. a. ş. a.; de aceea nici nu-şi ştiu da sémă *acurat,* că observà-se progres, ori regres pe aceste terene?

Cuprinderea în conspect a datelor de acest feliu ar avé de urmare, cà progresul ori regresul se póte esprima în procente, cari ar vorbí mai elocuent de cât ori-ce peroraţii şi oraţii. Scrutatorii timpului înfiinţézâ *observatorii* şi laboratorii în ţinuturile pe cari voesc sĕ le studieze; sĕ ne punem şì noi parochii pe punctul lor de privire, sĕ *încercăm a culege date esacte în cursul anului ce urmézâ, despre tóte momentele din viéţa religiósă, culturală, morală şi economică a poporului, ca sĕ putem face şì noi deducţiuni tot atât de interesante şi esacte, ca şì ale celor cari studiază natura cu legile ei fisicale.*

Puţină muncă ne-ar costa, nu 'i vorbă, culegerea datelor, căci ar trebuí sĕ purtăm în cursul anului unele notiţe. Rĕsplata muncei ar fi însĕ îmbelşugată: am obţiné cunoştinţe esacte despre tótă psichologia fíilor nostri sufleteşti, şi prin urmare am puté devení prea uşor doftorii sufletelor lor şi ajutători în neputinţe .....

Conferenţele preoţeşti sunt chiămate şì ací, ca şì în alte cestiuni de ordine superiórâ, a da punctele de mânecare în privinţa culegerii datelor acestora şi a vení astfel în ajutoriul preoţimei, iniţiând pe tóte terenele o activitate mai febrilă, ca sĕ putem alunga lupii ce tot mai numĕroşi şi mai flămând̦i se năpustesc asupra oilor nevinovate.

Vor inicia în acésta materie conferenţele vre-o desbatere? — Nu mĕ îndoesc, da; pentru-că presemnele arată, că preoţimea a început sĕ înţelégă rostul timpului present şi nu se lasă a fi întrecută de preoţimea altor confesiuni.

O voce a sunat totuşi disonant în materia evidenţelor. Trebue sĕ o crestez ací. Este vocea conferenţei din prot. Bistriţa, care iată ce a decis: „Conferenţa declară de *superfluu* atare plan (adecă planul cronologic), dupa ce fie-care preot trebue sĕ ştie dispoşiţiunile legilor nóstre bisericeşti şi dator este sĕ se conformeze întru tóte acelora şi sĕ-şi împlinéscă cu esactitate datorinţele impuse prin statutul org., prin regulamentele, instrucţiunile şi ordinaţiunile esistente".

E bine! Dacă este *superfluu* a discuta în o cestiune care tinde a uşura pe preoţi în lucrarea lor, apoi ce nu e superfluu? — Ce rost mai au conferenţele?

Vasilie Gan
protopresbiter.

Din dietă. Prima şedinţă după feriile de Crăciun ale dietei ungare s'a ţinut Luni. Au vorbit contra projectului deputatul Szederkényi, căpetenia celor câţiva obstrucţionisti. I-a rĕspuns imediat ministrul de honved̦i, care apelând de nou la simţul de umanitate al obstrucţionistilor faţă cu cele 40 mii de familii, cari prin înrolarea reservistilor rĕmân fără susţinĕtor, i-a rugat sĕ nu mai obstrueze projectul, ca cel mult Mercuri (azi) acela sĕ pótă fi votat. Li-a pus în vedere, că pe 4 Ianuarie e fixat ultimul termin, în care dacă s'ar puté începe asentările, noii recruţi pot fi instruaţi de ajuns până pe la începutul lunii April, când reservistii vor puté fi apoi dimişi. Dacă însĕ asentările numai în Februarie s'ar face, reservistii vor trebuí sĕ fie reţinuţi la serviciu activ chiar şi pe timpul începerii lucrului de câmp, ear pentru pagubele causate astfel în economia reservistilor sigur că obstrucţionistii nu 'i vor puté rebonifica cu nimic. După ministrul Nyiri a mai vorbit — contra projectului — deputatul Mukits, apoi discuţia s'a amânat pe şedinţa următóre.

De la conferenţele preoţeşti.

(Conferenţa din tractul Agnita).

— 13 Decembre 1903.

Urmând convocării oficiului nostru protopresbiteral din 24 Octobre, conferenţa nóstră preoţéscă s'a întrunit la 9 Novembre în opidul Agnita. La acésta întrunire au participat toţi membrii doritori de lumină şi progres, au absentat cei cari au fost reţinuţi de afaceri oficióse presante şi cei cari fug de lumină — ca pasĕrile nocturne.

După terminarea ritualelor bisericeşti membrii conferenţei s'au întrunit în spaţiósa sală a şcólei gr.-or., unde la 11 ore a. m. zelosul nostru administrator protopopesc Nicolae Gavrea, prin o vorbire acomodată declară şedinţa deschisă. Urmând constituirea e ales notariu: Florian Bologa, paroch în Marpod, ear' pentru autenticarea procesului verbal: Ioachim Părău din Agnita şi George Borzea din Covĕs.

Se constată că sunt presenţi 21, absenţi 12, (3 cu scuse, 9 fără sĕ-şi fi înaintat scusele la timp). Intrĕ cei absenţi au fost şì de astădată Ioan Rotariu din Proştea, care

FOIŞÓRĂ

Spre polul de nord.

(Urmare).

In 15 Maiu întrégă espediţiunea mai trece odată pe archipelagul Francisc Iosif, mai cercetézâ odată mormêntul fericitului maşinist şi prietin de suferinţe, îşi ia rĕmas de la pământul, pe care li-l'a dat un sloiu de ghiaţă în un moment de voiă bună, şi luând din corabie ceea ce a fost mai nepărat de lipsă, a luat drumul spre sud.

Săniile le trăgeau cânii ajutaţi de ómeni. In sĕptĕmânile prime umerii tuturora erau tot rane, de funia cu care trăgeau săniile; pe urmă ómenii s'au dedat.

Tot la o sĕptĕmână se re'ntorceau la corabie, de unde mai luau una alta.

Cu câte greutăţi au avut a se lupta, şi cât de greu le era drumul, ne putem închipuí, dacă ştim că în 2 luni de zile abia au putut percurge drumul de 2 miluri germane, şi că ceea-ce ei trăgênd săniile au mers în 2 luni, drumul acela cu cânii către corabie spre a mai lua una alta 'l făceau în 2 ore.

In 14 August au dat în cele din urmă de mare deschisă, şi au luat în folosinţă luntrile, cu cari au început a pluţí în 15 August 1874. Deóre-ce pentru câni nu mai era loc în luntre, şi ei prin desele mişcări espuneau luntrea la pericolul de a se rĕsturna, espediţiunea s'a vĕd̦ut necesitată a'i împuşca, dându-le astfeliu onórea din urmă, ca unor ajutători şi prietini în atâtea suferinţe.

In 17 August se vĕd piscurile munţilor din insula Novaja Semlja, se vede capul Nassau, unde era depoul cu emolumente, însĕ un curent puternic, ajutat de o negură grósă, dă luntrei altă direcţiune, şi espediţia e silită a trece spre sud în jurul ţermurilor.

In 24 August se zăreşte o luntre cu ómeni, şi nu peste mult în o cotitură de stâncă 2 corăbii.

Espediţiunea este salvată.

Erau nişte corăbii ruseşti la vênat de peşte. După ce li-se dă ucasul ţarului care espediţiunea 'l luase încă la plecare, căpitanul Feodor Veronin 'şi ia căciula din cap şi se închină până la pământ, asemenea fac şì ceialalţi pescari. O scenă impunĕtóre, cum se respectézâ poruncile la mii de miluri depărtare de locul unde s'au dat.

După o călĕtorie de 96 de zile de la părăsirea corabiei, prima nópte sub acoperiş.

Primele ştiri.

1. In Austro-Ungaria era mare îngrijirea de sórtea espediţiunei, şi guvernul Rusiei a dat ucaz la toţi marinarii, spre a ştiricí de sórtea espediţiei.

2. Pretutindenea este pace.

3. Napoleon e mort.

In 3 Septembre 1874 ajunge espediţia în portul Vardő, după o absenţă de 802 zile.

Despre manifestaţiunile de bucurie ale espediţiunii, despre ospitalitatea, cu care a fost primită în Vardő, despre modul cum s'au despărţit de costumele lor folosite în espediţiune, nu voiu mai vorbí. In privinţa acésta recomând cetirea opului provocat mai sus, căci cetirea lui va resplătí cu prisosinţă ostenéla cetitoriului.

II. Espediţia Nansen.

Dr. Fr. Nansen s'a folosit de resultatele espediţiunilor anterióre şi a statorit următórele:

1. Corabia Tegetthoff cu espediţia austro-ungară închisă întrĕ sloii de ghiaţă a fost mânată mai întâiu spre nord-ost, apoi spre nord, şi a descoperit pământul Francisc Iosif.

2. Espediţia cu corabia „Jeanette" se nimiceşte în anul 1879 în apropierea insulei Jeanette. Corabia acésta în 2 ani de zile a fost adusă de ghiaţă de la insula Wrangel, şi nimicirea ei se întêmplă în apropierea insulelor noue sibirice.

După 3 ani de zile de la catastrofa corabiei Jeanette la insulele noue sibiriane peste polul nordic în apropierea de Julianehaab la cóstele sud-vestice ale Grönlandei se află unele obiecte, cari au aparţinut corăbiei Jeanette.

Obiectele acelea le-au ridicat din apă eschimoşii de acolo, le-a luat directorul colonial Litzen în Julianehaab, şi a făcut o consemnare a acelora. Intrĕ ele se află: 1. O consemnare a proviantului, scrisă de mâna lui De Long, şeful Jeanettei. 2. O consemnare a luntrilor de pe corabia Jeanette. 3. O păreche de pantaloni cu numele Louis Noros, un marinar cu acest nume pe corabia Jeanette, care a scăpat. 4. Scutul de la o căciulă cu numele: F. C. Nindemann, asemenea unul dintrĕ cei scăpaţi din nimicirea corăbiei Jeanette.

Obiectele acestea în 3 ani au trecut cu sloii de ghiaţă pe lângă polul nordic, la tot casul peste archipelagul Francisc Iosif.

până acum n'a participat la nici o conferență, și Nicolae Huiu din Găinari, care numai la cea din anul trecut a sosit târziu și a părăsit-o curênd. Au absentat unii chiar dintrĕ preoții tineri, de la cari s'ar aștepta mai mult zel. Dintrĕ acestia trebue sĕ amintesc pe Emil Tărchilă din Bârghiș, în imediata apropiere de Agnita, care are rĕul obiceiu de a lipsí aprópe de preste tot locul unde ar trebuí sĕ participe. Dintrĕ învĕțători au fost 19 presenți, inteligință și popor din Agnita și jur, întrĕ cari amintesc pe domnii: Axente Lene, șeful cancelariei protopretoriale, și Morariu, concipist advocațial și translator.

După comunicarea din partea șefului tractual a ordinului referitor la colectele ce sunt a se face în parochíi în favorul catedralei și stricta îndatorire, ca fie-care preot în cel mai scurt timp sĕ satisfacă ordinului, se pune la ordinea zilei cetirea recensiunii făcute de membrul G. Borzea asupra operatului membrului Ioan Alexandru, paroch în Ilimbav: „Posiția preotului față de religiositatea, moralitatea și cultura poporului“, cetită în conferența din anul trecut. Recensentul recomândă, ca în punctul cultivării poporului și întemeerii de biblioteci, conferența sĕ rĕmână pe lângă cărțile publicate prin circulariul din anii trecuți al Ven. Consistoriu și pe lângă alte, precum e și cartea: „Caractere morale“ de Ioan Popea, și altele, cari de sigur vor mai apărĕ. (Autorul operatului opinase, ca „Asociațiunea“ sĕ publice o carte voluminósă, de conținut religios moral). Recensentul arată, că fórte puține din cele recomandate prin circulariul amintit se află prin bibliotecile școlare și parochiale. De ce dară sĕ nisuim după altele străine și necorespundĕtóre, cât timp avem pe ale nóstre, și totuși nu facem întrebuințare de ele? — Nu e nici de acea părere a autorului, ca pe lângă „Telegraful Român“ sĕ mai apară și o fóie bisericéscă, în care sĕ se publice articoli din sfera teologică, de rit și patristică, deóre-ce — zice recensentul — e deja decis, ca „Telegraful Român“ sĕ devină ziariu cotidian și dacă el n'a devenit până acum trebue că sunt unele pedeci, cari nu s'au putut delătura până acum, când însĕ acelea vor fi delăturate, se va publica în el tot ce dorește autorul operatului sĕ se publice în fóie separată. Se provócă la mai mulți numeri din „Telegraful Român“, în cari și până acum s'au publicat numĕroși articoli din sfera bisericéscă; ear' pentru cei cari doresc a se perfecționa în științe teologice, deocamdată, până la prefacerea „Telegrafului Român“ în ziariu cuotidian, eventual și edarea unei foi special teologice, esistă fóia „Biserica ortodoxă“ în București și „Candela“ în Cernăuți, foi ale bisericilor surori, cu cari stăm în strînsă legătură dogmatică. Nu vede nici o trebuință tocmai așa ardĕtóre, ca noi din conferență sĕ fim tocmai necesitați a pretinde, ca suprema nóstră autoritate bisericéscă sĕ facă mai mult de cât ceea ce 'i este posibil întrĕ împrejurările actuale.

Ca întregire la cele recomandate de autorul a operatului recensentul mai adauge:

1. Pentru întărirea și susținerea religiosității în popor, preotul sĕ mérgă la biserică în tóte zilele de preste an, la utrenie și vecernie, unde se póte cu cantorul, ear unde nu, și fără el, căci preotul póte suplini în zile de lucru pe cantorul în biserică. Sĕ nu se concrédă facerea vecerniei în Dumineci și sĕrbători cantorului, căci cantorul nu póte suplini nici odată pe preot. Un preot care merge numai Dumineca la biserică, se înstrăinéză de biserică, și e în pericol de a uita chiar tipicul bisericesc. Pretinde, ca preotul încă sĕ aibă orele lui de oficiu legate de timp, cum au amploiații civili și chiar învĕțătorii, ceea-ce numai prin mergerea la biserică pe zi de 2-ori s'ar puté întêmpla. Reasumă activitatea oficiósă a parochului și constată ca dintrĕ toți preotul are cel mai mult timp liber, afară de casul dacă se ocupă serios cu studiul sf. scripturi, lectură folositóre, și ținerea cuvêntărilor în Dumineci și sĕrbători. (Dar' și trebue sĕ se ocupe „serios“ cu tóte acestea, dacă e sĕ fie preot adevĕrat! — Red)

2. Pretinde, ca preoțimea sĕ observe strict regulele postului, și sĕ se feréscă a se ospĕta în zile de post în localuri publice.

3. Sĕ se formeze grupe de 5—6 comune, și în o zi anumită, mai ales la inceputul postului mare sĕ convină din acele comune într'un centru unde se va hotărî, preoții, învĕțătorii, cantorii și chiar și crâsnicii, spre a-și mărturisí pĕcatele; ca așa vĕdênd poporul fapta celor-ce represintă biserica, sĕ 'i miteze și sĕ nu se mai subtragă de la mărturisire; apoi îi va fi dat atunci și preotului posibilitatea de a-și îndrepta în multe pe poporenii sei și a-i aduce la biserică.

4. Sĕ se tipărésca sf. scriptură împărțindu-se în 3—4 tomuri, cu tipariu îndesat și format mai mic portativ, ca sĕ se pótă vinde cu un preț mai moderat de-cum este prețul bibliei de până acum, care atât ca formă, cât și ca preț n'a putut fi întrebuințată cum s'ar fi cuvenit, ca așa sĕ și-o pótă procura fie-care preot, și sĕ se ocupe mai serios cu studiul ei, de cât până acum.

Pe lângă remediile de îndreptare recomandate de autorul operatului, recensentul mai adauge:

1. Sĕ se esplice poporului însemnătatea Duminecilor și sĕrbătorilor oprite, și sĕ se combată ținerea sĕrbătorilor băbești, cari nutresc în popor superstițiunea și 'l fac trândav și leneș, în urma cărora vine sărăcia. 2. Sĕ se înființeze reuniuni de femei, unde acest element este mai cult. 3. Sĕ se dee representațiuni teatrale, prin cari sĕ se combată vițiile în popor. 1. Sĕ se înființeze fonduri bisericești. 5. Sĕ se deștepte în popor simțul de caritate, și sĕ se întroducă în parochii condica parochială și cartea de aur, în care sĕ se eterniseze numele binefăcătorilor bisericei.

După terminarea recensiunii conferența fără a se pronunța asupra ei decide simplu acluderea ei la procesul verbal.

Se trece la alt punct din program „Planul cronologic“. Se presentéză douĕ operate: unul din partea preotului Florian Bologa și altul din partea prootului G Borzea. Ambele se primesc de bune, și conferența decide, ca fie-care preot sĕ și-le copieze și sĕ se conformeze acelora.

In șirul propunerilor parochul G. Borzea propune: Conferențele sĕ fie ambulante, și parochul în a cărei parochiă se va întruní conferențe, sĕ oficieze singur oficiul divin și sĕ țină cuvêntarea; ear' cântările sĕ le presteze cântăreții din parochie, fără amestecul străinilor, ca așa conferența sĕ se pótă pronunța în fine asupra tuturor.

Timpul pentru convocarea conferenței sĕ fie din 15 August—15 Septembre.

Absențiile nemotivate sĕ se pedepsésca pe lângă cele 10 coróne în favorul fondului de pensiune preoțesc, încă cu 5—10 coróne în favorul fondului protopopesc.

Conferența primește, cu modificarea, ca în anul următoriu conferența sĕ se țină a III zi de Rusalii; ear' pedépsa pentru absenții sĕ rĕmână tot numai cele 10 cor. pentru fondul de pensiune. Invitată de parochul G. Borzea, conferența proximă se va țineé în Covĕs. *G.*

Revistă esternă

† **Metropolitul Firmilian din Iuscub.** Sâmbătă s'a făcut înmormêntarea metropolitului Firmilian, în cripta catedralei metropolitane din Iuscub (Macedonia). Cum anunțaserăm în numerii anteriori, Firmilian a rĕposat în Belgrad, în urma unui morb îndelungat. Cadavrul i-a fost transportat de la Belgrad la Iuscub azi e sĕptĕmâna.

Firmilian s'a născut în Belgrad, în 1846, din părinți săraci. Ca copil mic, servitoriu în case străine a început sĕ învețe, și ajungând în serviciu ca băiat de casă la metropolitul Mihail, acesta i-a dat stipendiu, ca sĕ pótă studia. Astfel și-a făcut studiile gimnasiale și cursurile teologice la școla superióră din Belgrad. Tot ca stipendist și-a completat studiile teologice la renumita școlă teologică superióră din insula Cholchis. De acolo a mers la universitatea din Athena, unde a luat doctoratul în științele teologice. Re'ntors a casă a fost numit profesor suplent la școla superióră din Belgrad. Nu i-a fost pe plac însĕ postul acesta, pe care după scurt timp l'a părăsit și a mers la Praga sĕ studieze filosofia. Fără nici un ajutoriu, și necunoscênd limba cehă, a ajuns în așa mare miserie, în cât s'a vĕdut silit sĕ între zileriu la zidirea unei case. Munca de salahor i-a istovit tóte puterile, și greu bolnav a ajuns în spitalul saracilor. Abia acolo s'a aflat apoi, că bietul salahor e *preot* și *doctor în teologie.* Aflând despre acésta câțiva cehi fruntași, au dispus sĕ i-se dee cea mai bună îngrigire în spital, ear' după însĕnătoșare i-au dat de la ei ajutóre de ajuns, ca sĕ-și pótă termina cursurile de filosofie. După absolvare s'a re'ntors la Belgrad și a fost numit de nou profesor la școla superióră și mai târziu a fost chemat și ca profesor al nenorocitului rege Alexandru, pe atunci moștenitoriu al tronului. Firea neastâmpĕrată, care vecinic îl împintena sĕ 'ncerce tóte, l'a dus în curênd apoi la America, unde a devenit preotul bisericei gr. orientale din Chicago (cetit: Șiciago). Certat cu credincioșii sei de acolo, s'a re'ntors earăși la Belgrad, unde a fost ales rector al facultății teologice. In acest post l'a ajuns mórtea metropolitului grec Ambrosiu, din Iuscub. Guvernul sêrb a candidat la scaunul metropolitan din Iuscub pe Firmilian. După luptă diplomatică de trei ani guvernul sêrb a isbutit în fine sĕ câștige învoirea patriarchului din Constantionpol și astfel sinodul din Constantinopol a ales pe Firmilian metropolit la Iuscub.

Cu acésta însĕ lupta nu s'a terminat Bulgarii și Grecii nu s'au dat învinși; prin intrigi și fel și fel de apucături trei ani de zile au împedecat hirotonirea. In 28 Iunie 1902 a succes în fine sĕ fie hirotonit, pe sub ascuns, în mănăstirea grecéscă S alotis de lângă Dedeagaci, aprópe de Salonic.

Astfel, prin instituirea lui Firmilian Sêrbii au ajuns sĕ aibă la Iuscub metropolit din némul lor, ceea ce de pe timpul principelui (țar) Dușan (1336—1356) n'au mai avut. Speranțelor legate de acésta instituire însĕ Firmilian nu a putut satisface. Viéța sbuciumată 'i subminase deja forțele fisice. La scurt timp după instituire s'a bolnăvit greu; bolnav a mers la Belgrat unde după lungă bolire a rĕposat Duminecă (20 Decembre st. n.) în etate de 57 ani, jelit de întrégă presa Sêrbiei ca unul dintrĕ cei mai buni fii ai națiunii sêrbe.

Cu mórtea metropolitului Firmilian s'a deschis de nou lupta de rivalitate întrĕ elementele sêrbe, bulgare și eline, cari fie-care își arógă dreptul de a pune în scaunul metropolitan din Iuscub om de al lor. Sêrbia, spriginită din partea Rusiei și Muntenegrului, a și început deja demersurile la patriarchul din Constantinopol, pentru-ca succesorul lui Firmilian sĕ fie ales earăși dintrĕ candidații sêrbi; Grecia voește metropolit grec, avênd pe partea sa consensul Porții; exarchatul bulgar nu s'a pronunțat încă.

Cum se vede, își dau deci în capete mari interese cu privire la întregirea scaunului rĕmas vacant prin mórtea lui Firmilian, și tocmai din causa acésta — cum raportéză o telegramă din Constantinopol dto 27 Decembre st. n. — alegerea noului metropolit nu se va face curênd.

Vicariu al metropoliei respective succesor interimal al lui Firmilian e numit deja, din partea patriarchatului, archimandritul sêrb Sava.

NOUTĂȚI

Rĕscumpĕrarea felicitărilor de Anul-nou. Obiceiul felicitărilor de Anul-nou, împreunat cu mari perderi de timp, cu cheltueli și alte inconveniente, de câțiva ani încóce a fost pus și la noi în serviciul culturei nóstre naționale. Inceputul l'a făcut „Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român“, care a inițiat rĕscumpĕrarea felicitărilor în favorul Museului istoric și etnografic și cărei i-a și succes sĕ alimenteze pe acéstă cale fondul de zidire an de an cu o sumă destul de considerabilă. Deóre-ce museul se va preda deja în anul viitor destinațiunii, ear' „Asociațiunea“ mai are trebuință de mijlóce bănești pentru instalarea lui, ar fi de dorit, ca la proxima aniversare sĕ se facă cât mai multe rescumpĕrări în favorul acestui scop. Prin aceste rescumpĕrări putem ajuta o frumósă instituțiune culturală fără a ne impune cea mai mică jertfă. Biroul „Asociațiunii“ va publica și de astădată consemnarea donațiunilor în o mică broșură ce se va trimite tuturor persónelor cari își vor rescumpĕra felicitările.

*

---

3. Dr. Rink a primit în Godthaab în Grönlanda de la un eschimos o scândură, cu care eschimoșii aruncă săgețile după păseri. Scândura acésta se folosește în Alasca în jurul canalului Bering. Acésta o adeveresc și mărgelele chineze cu cari scândura era împodobită.

Scândura acésta a fost deci mânată de un curent de la spatele Siberiei peste pol la Grönlanda.

4. După cum este știut, în Grönlanda nu cresc arbori, din cari sĕ se pótă face luntre, ci lemnele acestea le prind eschimoșii din mare. Marea le aduce de pe cóstele Sibiriei.

Espedițiunea a II polară germană — (1869—70) face o consemnare a lemnelor astfeliu pescuite, și constată, că din 25 de asemenea lemne 17 sunt din Siberia.

Din tóte acestea resultă, că întrĕ polul nordic și întrĕ archipelagul Francisc Iosif trebue sĕ esiste un curent, care duce pe sloii de ghiață lucrurile din Siberia spre America de nord.

Pe calea acésta trebue deci sĕ mérgă și o corabie, care eșind din regiunea ghieței póte lua calea spre Spitzberga, eventual spre Norvegia.

Teoriile acestea au fost decisive pentru espediția lui Nansen.

Lucrul principal era deci acuma facerea unei corăbii după principiul, ca presiunea ghieței sĕ nu afle nicăiri un punct fix spre a sdrobí corabia, ci ori-ce presiune sĕ ridice corabia în sus.

Dacă esistă un curent întrĕ Siberia și întrĕ America de nord, care curent trece spre polul de nord, și că un asemenea curent esistă, despre acésta cele înșirate mai sus au convins pe Nansen, atunci pentru ce acel curent sĕ nu se esploateze în favorul științei și spre scopurile științei.

Motivul acesta a îndemnat deci pe Nansen la un pas de tot cutezat, anume sĕ încerce o espedițiune care în o corabie sĕ ajungă polul de nord.

Esprimată odată acéstă ideiă, nu a mai fost putere în lume, care sĕ o scótă din capul ómenilor. Și ce nu îndrăsnește acéstă ființă trecĕtóre, care se numește om!

In direcțiunea acésta a ținut Nansen în Februarie 1890 o prelegere în societate geografică din Cristiania, și în Novembre 1892 în societatea geografică din Londra, unde au fost presenți cei mai esperți marinari și cunoscĕtori ai mării arctice. Dintrĕ toți bărbații cunoscĕtori ai referințelor cu ghiața în marea arctică afară de unul toți au fost în contra unui astfeliu de plan cutezat.

In contra tuturor espedițiunilor spre nord de până acuma, cari tóte au avut de scop scrutarea mării, însĕ și o scăpare când vine pericolul de a fi închis de ghiață, Nansen e condus de principiul: corabia sĕ fie închisă întrĕ sloii de ghiață, ea sĕ devină jucăria curentului, pe unde va merge curentul, va merge și corabia, avênd ea menițiunea sĕ fie scutul ómenilor dintr'însa. Aceia apoi vor însemna tot ce vor observa. Se va sdrobí corabia, se va nimicí, se vor nimicí și ómenii din ea.

Tótă lumea a zis: Planul lui Nansen este cea mai mare nebunie; numai el și profésorul din Cristiania Mohn au zis: planul acesta întrĕ condițiuni date, se póte realisa. Că se va realisa sau nu se va realisa, acésta este altă întrebare: sufletele drepților sunt în mâna lui Dzeu.

Regret fórte, că din causa scurțimei timpului nu pot reproduce opiniunile contrare și vocile autoritative, cari condamnau o asemenea întreprindere, care este mórte sigură. Acelea se află espuse în tomul I. al cărții lui: In Nacht und Eis, edițiunea F. A. Brockhaus.

Intrebarea a doua este: câtă vreme va dura o asemenea preumblare voluntară pe sloii mării de nord la o temperatură de peste 50⁰ R.

Și aici s'a făcut socotéla după cursul obiectelor de la corabia Jeanette. Depărtarea de la insulele sibirice până la cóstele Grönlandei în direcțiunea gradului 80 este 1360 miluri de mare, de aici până la Julianehaab 1540. In total sloiul cu obiectele din corabia Jeanette a percurs un drum de 2900 miluri de mare. Drumul acesta a fost percurs în 1100 de zile, vine deci pe zi 2·6 miluri de mare. Aproximativ deci cam 3 ani trebue spre a percurge drumul de la insulele siberice până spre Grönlanda, abstrăgênd de la timpul trebuincios până la insulele siberice.

Guvernul Norvegiei a sprigínit din tóte puterile întreprinderea acésta, asemenea regele și societatea. In curênd s'a adunat suma de 450.000 coróne. Singură corabia a costat peste 250.000 coróne.

Lucrul de căpetenie a fost facerea corăbiei. Spre a înlesní lucrările pe timpul nopții lungi de 6 luni, corabia s'a provĕdut cu lumină electrică, care se producea prin mișcarea unei mori de vênt.

In corabie s'au luat 8 luntri pentru casul că corabia se va nimicí. Scopul era, ca pe acelea sĕ se continue espediția pe ghiață și sĕ fie scut ómenilor, de aceea 2 din ele erau mari, în cât aveau loc pentru ómeni și pentru proviant. (Va urma).

Şésezeci de ani. Eri, 29 Decembre st. n., a împlinit 60 ani de etate *regina Elisaveta* a României, sěrbătorită de tótă lumea cultă ca poeta *Carmen Sylva.* Sub titlul „Carmen Sylva“ revista beletristică germană „Leipziger Illustrirte Zeitung“ în fascicolul de pe sěptĕmâna acésta publică la locul prim reminiscenţe scrise de însaşi regina, împodobite cu două ilustraţiuni, întrĕ cari una represintă pe regina ca nevastă tineră, avênd în cârcă pe mititica Măriόra (fiica rĕposată a reginei), pe „Sonnenkind“-ul reginei. Aceste interesante reminiscenţe ale reginei le vom publica în numĕrul de Crăciun al fóiei nóstre.

*

Pentru Musicescu. Cum cetim în „Drapelul“, în biserica gr.-or. din Lugoj s'a oficiat Duminecă parastas pentru rĕposatul compositor Gavriil Musicescu, cântând cântările funebrale reuniunea română de cântări din Lugoj, al cărei membru onorar a fost rĕposatul. — Tot „Drapelul“ raportéză, că reuniunea română de cântări din Reciţa-montană“, căreia încă i-a fost membru onorar Musicescu, a condolat familiei lui prin telegramă.

*

Concert în Deva. Corul bisericei gr. or. rom. din Deva invită la concertul împreunat cu producţiune teatrală, ce 'l va da Vineri (26 Dec. v.) a doua zi de Crăciun în sala „Redout“ din Deva, cu următoriul program: 1. G. Dima: „O ce veste minunată“, colindă pentru cor bărb. 2. Două cântări pentru cor mixt: *a)* T. Popoviciu: „Fóie verde pup de crin“, *b)* G. Dima: „Mândruliţă de demult“. 3. I. Dürner: „Furtuna“, pentru cor bărb. „Pictorul fără voie“, comedie într'un act, de A. Popp. „Ţiganul şi Ursóica“, monolog, de Th. Speranţa. „Dragoste copilăréscă“, comedie într'un, act de Murai, loc. de Dr. J. Siegescu. După producţiune urméză dans. Preţurile de întrare, de persónă: loc I. 2 cor.; loc II. 1 cor. 40 fileri; loc III. 1 cor.; parter 80 fil.; galerie 50 fil. Inceputul la 7½ ore séra. Venitul e destinat pentru ridicarea turnului la biserica gr.-or. din Deva. Suprasolvirile marinimóse se vor cuita pe cale ziaristică.

*

Daruri de Crăciun — săracilor nostri. La listele despărţĕmêntului femeesc întregitor al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, cari circulă în scopul adunării de bani, vestminte, alimente, ce se vor împărţí în ajunul Naşterii Domnului întrĕ săracii nostri, au binevoit a mai dărui: Partenu Cosma, director la „Albina“, 10 cor.; dna Ana Marienescu, 4 cor.; Dr. Octavian Rusu, advocat, Dr. Bredicianu, secretariul „Albinei“, dşórele Dunca, dna Elena Stroia, fie-care câte 2 cor.; dna Elisaveta Georgescu şi dl Aurelian Georgescu, aspirant de oficer, fiecare câte 1 cor.; dna Carolina Codarcia n. Sabo, 2 cor. şi 1 roculeţ, 2 păre hi de ghete şi 1 pălărie. — Pe când comitetul despărţĕmêntului aduce cele mai sincere ale sale mulţămite pentru aceste daruri, îndrăsneşte totodată a vestí, că primeşte spre împărţire ori-ce soiu de vestminte (haine, albituri, ghete, pălării, paltóne etc.) vechi, cari se vor repara şi se vor împărţí. Darurile benevole sĕ se trimită la adresa „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“.

*

Declaraţiunile de estabulare (destabulare) date în scopul stergerii dreptului de hipotecă întabulat pentru asigurarea împrumuturilor cambiale ale societăţilor pe acţiuni, ale institutelor de bani şi ale reuniunilor, sunt a se timbra cu timbru de 1 cor. (decisiune a judecătoriei administrative financiare nr. 20/886). Tot astfel sunt a se timbra şi declaraţiunile date de privaţi (decisiune a aceleiaşi judecătorii nr. 1024/888). Dacă însĕ în declaraţiune se cuitéză totodată şi plătirea datoriei, atunci ea trebue timbrată după scala II. (Din „Revista Economică“ nr. 52).

*

Din Fiume spre America. Cum se vesteşte din Fiume, vaporul „Karpathia“ a plecat de acolo în 18 l. c. cu 300 de emigranţi ungari spre America. Inainte de plecare arangiamentul vaporului a fost esaminat şi admirat de comisiunea de emigrare, de representanţii regimului şi de direcţiunea biroului central. Pe vaporul acesta ce plécă din Fiume vor fi plasaţi şi pasageri de clasa a III-a în caiute spaţióse, tot câte patru, şi în reflectóre deosebite, serviţi de „kellner“, şi li-se va serví la fie-care prânz póme şi vin. Pasagerii „Karpathiei“ se aflau la ivirea comisiunii tocmai la prânz, şi i-au mulţămit pentru buna îngrijire, care le înlesneşte călĕtoria. Călĕtoria din Fiume costă numai 180 cor. Pe linia fiumană nu este revisiune vamală şi călĕtorii primesc deja 2 zile înainte de plecare susţinere gratuită. Clarificări mai detaiate la biroul central din Budapesta IV. Vigadó-tér 1.

*

Érnă. După crăciunul negru al apusenilor a sosit şi haina ernii; de prin tóte părţile ţerii se raportéză ninsori. Sibiiul e în haină albă deja de eri diminéţă.

*

Foi şi reviste oprite. Ministrul ung. de comerciu şi comunicaţiune, *Hieronymi* Károly, a detras debitul postal ziarelor croate „Vjodinjena Hrvatska“ din Viena şi „Hrvat“ din Milvalle Allcyheny (America nordică), şi revistelor române „România şi ţerile locuite de Români“, redactată de G. M. Murgociu, şi „Convorbiri pedagogice“ red. de Popa Burcă, ambele în Bucureşti.

*

Oraş ce se cufundă. Un întreg suburbiu al oraşului scoţian Motherwell sĕptĕmâna trecută a început sĕ se cufunde în pămênt la adâncime de câţiva centimetri. Casa primăriei şi alte câteva clădiri s'au prăbuşit, ear' turnul bisericei, în urma mişcării edificiului s'a încovoiat, în cât acuma stă piezis, ca vestitul turn de la Pisa. Locuitorii s'au refugiat în partea de miazănópte a oraşului, unde scufundarea nu s'a început încă.

*

Reclama. In viéţa politică şi cea de tóte zilele presa jócă rol însemnat, şi în economie şi comerciu influinţa reclamei asupra esistinţii este de însemnătate incalculabilă. Comerciantul sau industriaşul care nu inseréză în ziua de azi, nu póte conta la succes durabil, deóre ce îl nimiceşte concurenţa. E în genere cunoscut, că reclama este cheia succesului material şi cel mai puternic mijlocitor atât cu privire la oferirea cât şi la căutarea produselor. O reclamă permanentă, cu scop şi succésă este sufletul ori-cărei întreprinderi de fabrică, comerciale, industriale şi ori-cărei afaceri; ea este spiritul viu în comerciu, care aduce camete bogate şi cu timpul înmiieşte jertfele aduse. *Cum, unde* şi *când* se póte insera mai cu efect, mai bine şi mai eftin, sĕ se întrebe în Espediţia de anunţe *Iuliu Leopold* din Budapesta, VII. Erzsébet-körut 54, care efectueşte inserţiuni şi reclame pentru foi şi călindare atât din patrie cât şi din străinătate, cu pricepere eminentă, conştienţiositate devotată, punctualitate neîntrecută şi eftin.

*

2000 corόne plătesc aceluia, care îmi póte dovedí, că testimoniile publicate nu corespund adevĕrului şi nu sunt autentice. Fie-căruia îi stă în drept a se convinge personal despre acésta. Din tóte cercurile societăţii se află scrisori de recunoştinţă şi astăzi publicăm scrisórea sosită la 16 Martie 1903. Acésta sună: „Dlui Albert Müller în Budapesta, V. Vadász-utcza 42/V. Cam cu 5 ani înainte am comandat o cruce duplă electro-magnetică Nr. 86967 R. B., pentru-ce îţi esprim mulţămita mea. Crucea mi-a ajutat de minune; m'a scăpat de durerile de inimă ce le aveam. Te rog a'mi trimite earăşi o cruce. Cu tótă stima, Ioan Oraftsik în Podolin“. Cine sufere de astmă, reumatism, podagră, ş. a. acela binevoiéscă a'şi comanda crucea acésta.

PARTEA LITERARĂ.

„A posteriori“.

Dl Aug. Bunea din Blaj s'a — supărat. Şi pentru-ce? Pentru-că într'un inofensiv şi nepretenţios studiu critic un óre-care *Veridicus* (care „cu o adevĕrată trufie bizantină se întituléză aşa“) şi-a luat îndrăsnéla sĕ spună, într'un mod cât se póte de obiectiv şi cinstit, că scrierile istorice ale supĕrăciosului domn din Blaj sufer într'o mĕsură fórte mare de lipsa de obiectivitate şi că acéstă simţită lipsă isvoreşte din şovinismul confesional, care în monografiile dlui Bunea, din nefericire a ajuns aşa de acut, cum nu s'a mai vĕdut până acum în scrierile nóstre istorice (şi sĕ sperăm, că nici pe viitoriu nu va mai avé sĕ pătiméscă istoriografia nóstră din pricina acestui rĕsboinic *furor uniatus!*)

E unul dintrĕ cele mai indiscutabile adevĕruri, când cine-va afirmă despre dl Bunea, că vede, adecă mai corect, se sileşte a vedé trecutul românimii ardelene — *prin ochelari papistăşeşti* şi în conformitate cu acéstă tendinţă a sa ne înfăţişéză din domeniul acelui trecut icóne cari nu pot avé o valóre faptică de cât numai cu privire la mulţimea materialului ce s'a adunat pentru ele. Căci chipul cum construeşte dl Bunea din acest material clădiri strîmte şi *Blajocentrice* (ca sĕ zicem aşa), e cu totul greşit şi coloritul în care ni-se presintă icónele lui, istorice — e absolut fals. Lucrările dlui Bunea sunt deci preţióse numai pentru strădania cu care se scot în ele la ivélă unele date noue (prin *Arbeit unter der Erde* — vorba lui Niebuhr), ear' nu prin composiţia lor şi nici prin spiritul, ce transpiră din ele.

Lauda acésta este cea mai mare, care se póte aduce amintitelor scrieri din partea omului care nu vrea sĕ esagereze şi care ştie priví lucrurile aşa cum trebuesc ele într'adevĕr privite. Dintrĕ toţi câţi au lăudat pe dl Bunea înaintea tuturor mai mult preţueşte cuvêntul dlui N. Iorga, care în nenumĕrate rînduri a spus, că dl Bunea e un om „harnic, bun, muncitor şi iscusit şi priceput cercetător istoric“. Atât şi mai mult nu! Ear' un escelent elev al dlui Iorga póte şi numai din motiv, că trebuia sĕ observe principiul: *in verba magistri jurare,* a ţinut sĕ mai adauge încă nişte cuvinte de laudă, într'adevĕr esagerate.

Aşa, că dl Bunea s'a obicinuit a fi lăudat şi prin urmare a se crede infalibil în materie de istorie românéscă ardelénă.

Numai aşa ne putem esplica ultra-susceptibilitatea de autor a dsale acum, când se năpusteşte cu o adevĕrată furie asupra lui Veridicus pentru-că acesta cutezase (*horribile dictu!*) sĕ scótă în evidenţă o calitate a scrierilor dlui Bunea, asupra căreia multă vreme nimenea n'a voit sĕ se rostéscă. Şi pentru acésta dl Bunea şi-a muiat condeiul într'un fel de ironie murdară şi cu gândul de a ridiculisa pe *Veridicus* a mânjit 3 colóne din nrul 51 al foii „*Unirea*“ cu o replică cât se póte de miserabilă, sub ori-ce raport. Aşa că în loc sĕ fi putut combate şi rĕsturna ceva din cele aduse de Veridicus, i-a succes pe deplin a se face de rîs *pe sine.*

Intr'adevĕr a fost pagubă pentru dl Bunea sĕ iee péna în mână numai pentru-ca sĕ scrie un asemenea *lucru slab!* Mĕ mir, cum dl Bunea, acest *doctor melifluus* din Blaj şi acest iscusit istoriograf a putut da în vileag un astfel de product?

Prima imputare, ce face dl Bunea lui *Veridicus,* e, că acesta „nu ar avé ideiă de recerinţele istoriografiei moderne“. De unde ştie dl Bunea lucrul acesta, ori pe ce îşi întemeiază acéstă aserţiune, în sprijinul căreia nu aduce nici un singur motiv? Ii vom şoptí numai în trécĕt dlui Bunea, că Veridicus, din contră, are fórte multe idei despre tot ceea-ce se cere de la un istoriograf modern. Durere însĕ, că dl Bunea nu e în stare a satisface tuturor acelor recerinţe. In monografiile dsale dl Bunea ni-se înfăţişéză tocmai ca un gureş cronicar, care se luptă cu mulţimea de material, cât îi stă la disposiţie, şi din care nu prea ştie scóte la ivélă ce e mai caracteristic, mai tipic şi mai espresiv. De aceea se perde în labirintul fărmiturilor de vechituri şi în cele mai multe locuri nu face alta, de cât reproduce când verbal, când spicuind din cutare şi cutare petiţie, memorand, act, ori document. O altă calitate, care îi lipseşte dlui Bunea, e că nu ne ştie presenta lumea de gândiri şi simţiri a timpului de care se ocupă. Dsa póte caracterisa numai indiviḑi singuratici, masse întregi — nu! Dar' şi pe indiviḑi îi caracteriséză destul de stângher, scurt şi fără pĕtrundere. Aşa, că dacă va cetí cineva tot ce a scris dl Bunea despre *Inocenţiu Clain,* nu va cunóşte pe acest mare prelat aşa de bine, ca dacă va ceti numai cele 10—15 pagini, pe cari le-a scris dl *Jorga* în cartea sa „*Sate şi preoţi*“ tot despre acelaşi, şi — ce e şi mai caracteristic — tocmai pe basa cărţii dlui Bunea. Acésta e cea mai eclatantă dovadă despre mĕsura, în care dl Bunea *nu póte* fi adevĕrat istoriograf în sensul modern al cuvêntului. Dintrĕ cele 3 trepte, pe câte s'a urcat istoriografia până în timpul nostru (când deosebim istoriografie: 1. povestitóre, 2. pragmatică, şi 3. genetică) în monografiile dlui Bunea prevaléză cea dintâiu, cea mai simplă şi mai cronicăréscă.

Chiar şi în caracterisarea lui P. P. Aron, când ne spune că acesta ducea o „viéţă austeră şi frugală“ şi că încins cu un lanţ de fer peste mijloc, ca sĕ nu se îngraşe, şi că nodurile degetelor îi erau tóte umflate de mulţimea de mătănii câte făcea ziua şi nóptea etc. — în acéstă caracterisare naivă şi credulă nu aflăm nici de cum tonul pe care l'ar pretinde istoriografia modernă, ci numai pe acela, care se póte întâlní la tot pasul în legendele pline de miraculosităţi, ale evului mediu.

Dar' astea, cum zic, numai în trécĕt, ca sĕ se ştie că opera dlui Bunea nu e tocmai aşa modernă şi minunată cum s'a fost trimbiţat de atâtea-ori...

Sĕ trecem la a doua 'nfruntare, care e formulată astfel: „autorul studiului critic cu o *adevĕrată trufie bizantină* se numeşte pe sine *Veridicus* în loc de *Falsidicus* — şi „cutéză a preamărí pe acest călugăr impostor şi criminal (sc. *Şofronie*)“. Apoi printr'un şuchiat argument „*a posteriori*“ se încércă dl Bunea a dovedí, că Veridicus=Falsidicus. (Un joc de cuvinte, care nici barem ingenios nu e!) Argumentul *a posteriori* e însĕ admirabil. Ascultaţi numai: Un slujbaş de la „Budapesti Hirlap“ în niscai „Valuri politice“ a scris, că „o întrégă mică literatură de broşuri acusă pe archiereii bisericii gr.-or. rom. cu astfel de pĕcate, cari ar face imposibili în bisericile magiare nu numai capii bisericei, ci şi pe cei mai simpli servitori bisericeşti de la sate“. Pe tema acésta s'au bocit apoi dureros ziarele ortodoxe „Drapelul“ şi „Libertatea“. Şi ce a urmat de aci? A urmat, că Veridicus=Falsidicus şi că dl Bunea e în drept ori-când sĕ defăimeze pe Românii ortodoxi cum îi vine pe limbă.

Cred că n'aveţi nimic în contra acestui argument *a posteriori.* (De cumva nu 'l înţelegeţi ca Doctorul Urechiă). Atâta e sigur, că dl Bunea ar puté jura pe tot ce se cuprinde în acest argument, fiind-că el vine de la străin, probabil de la un rom.-catolic, şi în casul acesta cine ar cuteza sĕ susţină că nu e un document vrednic *la* (corect: *de*) credinţă? Poftiască, cerce numai cineva, şi sigur că-şi va aprinde paie 'n cap cu dl Bunea + „Unirea“ din Blaj. (Va urma).

Din public.*)

Mulţămită publică.

Cu ocasiunea serbării arangiată de subsrisul cu elevii şcólei nóstre la 30 Novembre în memoria „Marelui Andreiu“, au binevoit a contribuí la fondul „Stéua“ menit pentru procurarea recuisitelor şcolare pe séma elevilor săraci, următorii domni: parochul local A. Chifa 2 cor. şi Avram Condor, măestru faur, 40 fileri, total: 2 cor. 40 fileri.

In numele micilor elevi priméscă suspomeniţii donatori de la subscrisul cele mai căldurόse espresiuni de mulţămită. Bunul Dzeu sĕ le întórcă însutit şi înmiit darul şi sĕ-i ţină la mulţi fericiţi ani, spre a mai puté face astfel de fapte nobile.

Mănăşturul-ungurese, la 10 Decembre st. v. 1903.

Eliseiu Gabor
învĕţătoriu.

Mulţămită publică.

Biserica gr. or. din *Viştea-superiόră* se bucură de fii sei sufleteşti, pe cari i a alăptat cu laptele bunei credinţe şi i-a crescut cu învĕţăturile sale atât de bune creştineşti, în cât de-şi depărtaţi de maica lor duhovnicéscă peste mări şi ţĕri în America, totuşi îşi aduc aminte de lipsele ei şi din indemnul lor de fii adevĕraţi au trimis suma frumόsă de 1135 cor. 50 fil.; cu care sumă, conform dorinţei lor, s'a cumpĕrat un clopot ce s'a sfinţit şi s'a dat bisericei spre mărirea lui Dumnezeu. Acesti fii adevĕraţi sunt: Dumitru N. Borzea, Ioan Spiridon, Iacob George, Lazar Grapă, Oprea Blehuţiu, Simon Borzea, Iacob Istrate, Borzea, Dionise N. Siofariu, Roman Petraşcu, Alexandru Borzea, Vasilie Lungu, Alexandru G. Cârje, Vasilie Şandru, Dumitru George, George N. Şiofariu, Ioan Stanciu, Chiril Blehuţiu, Oprea Borzea şi Galation Bursan.

Biserica, pe lângă aceea că i-a înregistrat în cartea de aur a binefăcĕtorilor ei, le esprimă şi pe calea acésta mulţămită, dorindu-le de la bunul Dumnezeu tot binele, zicêndu-le: Binecuvintéză Dómne pe cei ce iubesc podóba casei tale.

Viştea-superiόră, la 1 Decembre v. 1903.

In numele sinodului parochial:

Nicolae Borza
paroch şi pres. sinodului

Posta redacţiunei.

Comăna. Pe rînd. Nu le putem tóte deodată. „Recercări“ de a publica „în proximul numĕr“ mulţămite publice, gratis, — nu primim.

I. T. în A. In curînd îi vom face loc.

Dlui S. V. în B. Incă odată: Nu aveţi nici un motiv de aprehendare contra raportorului. Cá a zis în raport, că în locul rĕposatului comuna sĕ alégă urmaş demn, etc., bine a zis. Din acésta însĕ nu resultă că actualul al doilea paroch nu ar fi bun preot. „Réspunsul“ l'am nimicit deja.

Teatrul orăşenesc.

Mercuri (30 Dec.): „*Der blinde Passagier*“, comedie în 3 acte de Oskar Blumenthal şi Gustav Kadelburg. (Inceputul la 7 ore séra).

Joi (31 Dec.): „*Lumpaci Vagabundus*“, vodevil în 3 acte, de Johann Nestroy. (Inceputul la 6 ore séra).

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primeşte rĕspunderea.

Nr. 586 1903. [298] 2—3

Concurs repețit

Pentru ocuparea postului de **paroch** în parochia vacantă de cl. III a **Vorța** cu filia **Valealungă**, tractul Ilia, pe basa ven. ord. consist. din 23 Septembre c. nr. 9785 B., prin acésta se publică de nou concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și aşterne cererile instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat și au a se presenta în vr'o Duminecă ori sĕrbătóre în biserică pentru a cânta, respective a celebra și cuvênta.

Ilia, în 10 Decembre 1903.

In conțelegere cu comitetul parochial.
Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Ilia.

George Oprea
protopresbiter.

Carol Niedermaier
pălărier
33 strada cisnădiei 33
„la pălăria roșie“
recomândă
pălării
părόse, pentru preoți români, à **7**, **8** și **9 cor.**, în cele mai bune și mai frumóse calități.

La comande din afară nu se calculéză nimic pentru carton, pachetare și bilet postal; mĕsura capului este a se lua în *interiorul* unei pălării potrivite cu o pânză de centimetru. [298] 1—3

Nr. 1050 1903. [293] 3—3

Concurs

Pentru **întregirea parochiei** vacante de clasa a III-a **Mogoș-Miclești**, din protopresbiteratul Lupșa, se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat. Informațiuni mai de aprópe în privința acésta se pot primí de la subscrisul, ori în fața locului de la comitetul parochial.

Cererile de concurs, instruate în sensul normelor în vigóre, se vor aşterne subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis. Petenții pe lângă înștiințare aici se pot presenta înaintea alegĕtorilor pentru a cânta, respective a celebra și cuvênta.

Ofenbaia, 2 Decembre, 1903.

Vasile Gan
protopresbiter.

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Ziarul unui Pierde-Vară, de *George Coșbuc* . . . . „ 2·—
Iisus Christos cu cuvintele sântei scripturi, de *Dr. Petru Barbu* „ 2·50
trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.
Cuvinte adevărate, de *N. Iorga* C. 2·50 plus 20 fil. porto postal.

Frumosul roman
DUȘMĂNIE
de
Vasile E. Moldovan
costă **60 fileri.**
Librăria archidiecesană.

Sudórea piciórelor
se vindecă radical prin folosirea pravului
„universal antisudoric“
din **farmacia la „ursul negru“** a lui
Guido Fabritius
Sibiiu.
Sĕ se folosésca numai numitul prav!

La subscrisa librărie se află de vînzare următórele cărți de
Teodor V. Păcățian:

Cartea de aur, vol. II. . . . cor. 10·—
Scopul în drept, traducere autorisată după Dr. R. de Jhering „ 8·—
Lupta pentru drept, traducere după Dr. R. de Jhering . . „ 2·—
Principiile politicei, după Dr. F. de Holzendorff . . . . „ 4·—
Istoria politicei, după Sir Frederick Pollock . . . . . „ 1·—
Libertatea, traducere după John Stuart Mill . . . . . . „ 2·—
Din legile ungare: Judecătoriile cu jurați . . . . „ —·80
Buna chiverniséla, carte pentru toți, întocmită după ideile lui Sam. Smilles . . . . . . „ —·40
Sâmbata morților, dramă din popor în 5 acte, local. d. Raupach „ —·60

Librăria tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căilor ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1903.

Budapesta — Predeal

Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.—	10. -		2.10	pl.	Viena	sos.	1·50	6.32	6.32	1.50
9.—	6.50	5.45	9.15		**Budapesta** (gara centrală).		7.10	9.35	6. 0	7.50
11.56	9.07	9.27	11.19		**Szolnok**		3.37	7.12	3.52	5.32
2.14	10.43	11.53	12.55		**P. Ladány**		12.54	5.27	1.12	3.56
3.49	11.56	1·48	2.11	sos.	**Oradea-mare**	pl.	11.04	4.15	11.36	2.38
4.10	12.11	2.06	2·18	pl.		sos.	10.40	4.09	11.13	2.32
4.50	12.52	3·04	2.51		Mező Telegd		10.05	3.45	10.41	2.03
5.33	1.40	3.50	3.26		Rév		9.31	3.24	10.10	1.37
5.56	2.06	4.14			Bratca		9.10		9.53	
6.42	2.50	5.02	4.16		Ciucia		8.37	2.46	9.23	12.55
7.23	3.30	5.49	4 52		Huiedin		7.58	2.13	8.47	12.23
8.23	4.27	6.56			Nadășel-ung.		6.42		7.35	
8.37	4.42	7.12	5.51	sos.	**Cluș**	pl.	6.17	12. 9	7.13	11.10
8.54	4.52	8.30	6.11	pl.		sos.	5.41	12.23	6.45	10.50
9.11	5.18	8.59	6.27		Apahida		5.22	12.01	6.27	10.34
10.21	6.26	10.41	7.27		**Ghiriș**		3.58	10.46	5.18	9.30
10.47	6.52	11 16	7.50		**Cucerdea**	pl.	3.14	10.08	4.43	9.00
10.58	6.57	11.31	7.52			sos.	3.02	9.58	4.33	8.55
11.05	7.04	11.40			Uióra		2.56	9.52	4.27	
11.13	7.11	11.50			Vințul-de-sus		2.49	9.45	4.20	
11.34	7.33	12.20	8.16		Aiud		2.27	9.22	3.59	8.29
11.52	7.53	12.46	8.32	sos.	**Teiuș**	pl.	2.05	9.—	3.38	8.12
12.24		1.30	8.37	pl.		sos.	1.29		3.02	8.00
12.53		2.05			Crăciunel		12.57		2.36	
1.07		2.16	9.05		Blaș (ungh. Têrnavei) . .		12.43		2.21	7.35
1.14		2.24			Blaș		12.56		2.16	
1.45		3.02			Micăsasă		12.02		1.44	
2·01		3.20	9.43	sos.	**Copșa-mică**	pl.	11.41		1.25	6.56
2.15		3.32	9.47	pl.		sos.	11.09		1.06	6.50
2.33		3.49	10.01		Mediaș		10.53		12.51	6.37
3.04		4.18	10.25		Elisabetopole		10.24		12.23	6.16
3.40		4.52	10.53	sos.	**Sighișóra**	pl.	9.48		11.49	5.49
3·47		5.04	11.—	pl.		sos.	9.02		11.42	5.42
4.03		5.35	11.14		Hașfalĕu		8.43		11.27	5.28
5·28		7.03	12.26		Homorod		7.30		10.18	4.23
6.05		7.45	12.58		Ágostonfalva . , . . .		6.49		9.59	3.50
6.34		8.13	1.16		Apața		6.27		9.17	3.35
7.10		8.48	1.35		Feldioara		5.56		8.49	3.15
7 50		9.27	2.09	sos.	**Brașov**	pl.	5.20		8.13	2.45
11.40			2.19	pl.		sos.			5.00	2.18
12.38			3.01		Timiș				4.05	1.42
1 11			3.31		**Predeal**				3.32	1.12
8.10			9 40	sos.	**Bucuresci**	pl.			8.40	8.05

Copșa-mică — Sibiiu — Avrig — Făgăraș

tren de persóne			tren mixt.				tren de pers.	tren mixt	tren de pers.	
2.21	4.43	11.20	7.10	pl.	**Copșa mică**	sos.	6.—	9.32	3.02	12.50
3.40	6 35	12.39	8.50		Ocna (Scalde)		4.57	8.08	1.27	11.47
3.58	7.04	12.57	9.15	sos.		pl.	4.37	7.41	12.58	11.27
tr. mxt.	Comunică Numai Marța și Vinerea.	tr. mxt.	—		**Sibiiu**		—		Circ. Marța și Vinerea	tr. mxt
4.33		2.	—	pl.		sos.	—	7.33		8.57
5.23		2.54	—		Tălmaciu mare		—	6.45		8.04
6.15		3.59	—		Avrig		—	6.01		7.15
8.34		6.35	—	sos.	Făgăraș	pl.	—	3.32		4.25

Budapesta — Arad — Teiuș

Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.				Tren de pers.	Tren accel.	Tren de pers.	Tren accel.
10.00	10.00	12.30	8.50	pl.	Viena.	sos.	3.25	7.20	6.32	6.32
8.10	6·50	10.00	2.15		**Budapesta** (gara centrală).		6.10	1.10	7.20	9.3
11.09	8.53	1.30	4.22		**Szolnok**		2.49	11.19	4.13	7.32
3.32	11.51	6 05	7.11	sos.	**Arad**	pl.	9.35	8.18	11.20	4.21
4.07	12.11	6.35	7.18	pl.		sos.	9.05	8.08	10.50	4.06
4.19	—	6.46			Glogovaț.		8.55		10.38	—
4.41		7.06			Gyorok		8.34		10.14	—
4.53	—	7.16			Pauliș.		8.14		10.00	—
5.06	12.49	7.34	7.55		Maria-Radna		7.54	7.30	9.45	3.27
5.34	—	7.54			Conop.		7.22		9.15	—
5.49	1.16	8.08	8.21		Bêrzava		7.05	7.00	8.57	2.57
6.56	1.46	8.47	8.51		Soborșin		6.27	6.34	8.15	2.31
7.10	2.05	9.12	9.05		Zam		5.50	6.08	7.41	2.05
7.39	—	9.34			Gurasada		5.23		7.16	—
7.50	2.27	9.42	9.30		Ilia		5.13	5.45	7.06	1.39
8.15		10.03			Branicica		4.49		6.43	—
8.41	2.54	10.27	9.57		Deva		4.27	5.19	6.20	1.12
8·56	3.06	10.41	10.08		**Simeria** (Piski)		4.12	5.08	6.05	1.00
9.45	3.32	11.24	10.40		Orĕștia		3.33	4.36	5.19	12.33
10.08	—	11.44			Șibot		3.13		4.55	
10.30	4.—	12·04	11.08		Vințul de jos		2.58	4.09	4.34	12.05
10.49	4.26	12.24	11.20		**Alba-Iulia**.		2.38	3.57	4.17	11.44
11.25		12.58	11.42	sos.	**Teiuș**	pl.	2.00	3 33	3.43	

Vințul-de-jos—Sibiiu.

	Tren micst		tr. d. p.				tr. d. p.	Tren micst		
—	2.00	7.30	4.10	plécă	Vințul-de-jos	sos.	11.43	7.48	10.15	—
—	2.24	7.57	4.31		Sebeșul-săsesc		11.27	7.28	9.55	—
—	2.47	8.20	4.49		Câlnic		11.09	6.48	9.15	—
—	3.11	8.44	5.08		Cunța		10.59	6.34	9.02	—
—	3.21	8.54	5.17		Mercurea-Sărătură . . .		10.44	6.1	8.43	—
—	3.40	9.12	5.31		Mercurea		10.32	6.00	8.28	—
—	3.54	9.26	5.42		Apoldul-mic		10.22	5.18	8.14	—
—	4.30	10.05	6.11		Apoldul-mare		10.05	4.55	7.52	—
—	4.58	10.33	6.33		Galeș		9.46	4.25	7.24	—
—	5.27	11.07	6.56		Sĕliște		9.30	4.05	7.05	—
—	5.40	11.20	7.06		Săcel		9.11	3.40	6.41	—
—	5.50	11.30	7.15		Cacova		9.01	3.28	6.29	—
—	6.01	11.45	7.24		Orlat		8.51	3.16	6.17	—
—	6.18	12.03	7.35		Cristian		8.31	2.48	5.50	—
—	6.44	12.29	7.56		Turnișor		8.07	2.17	5.17	—
—	6.55	12.40	8.05	sos.	Sibiiu	plécă	7.57	2.05	5.05	—

Arad—Timișóra

	tren de pers.		tren mixt.				tren mixt.	tren de pers.		
—	6.15	11.56	5.00	pl.	Arad	sos.	10.43	3.44	10.59	—
—	7.00	12.42	6.14		Vinga		9.47	3.01	10.17	—
—	7.21	1.05	6.52		Merczifalva		9.09	2.33	9.50	—
—	7.49	1.35	7.39	sos.	Timișóra	pl.	8.25	2.00	9.17	—

Notă. Orele însemnate în stânga stațiunilor sunt a se cetí de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. — Numerele încadrate în linii negre însémnă orele de nóptea.

Redactor prov. Dr. George Proca.

Editura și tipariul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 139 Sibiiu, Sâmbătă 20 Decembre 1903 (1 Ianuarie 1904) **Anul LI.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei or 30 fil. rĕndul cu litere garmond.

Constatări.

Sibiiu, 18 Decembre v.

Din incidentul unor enunciațiuni pe cari ministrul de esterne al României le-a făcut în fața parlamentului cu ocasiunea desbaterii generale ca rĕspuns la mesagiul de tron, ziarele de la noi se ocupă cu referințele dintrĕ cele 2 state, România și Ungaria, și aduc laude ministrului de esterne al României pentru tactul cu care a vorbit.

După cât ne-am putut noi informa, ministrul de esterne al României a declarat, că nu este dat guvernului român de a se amesteca în afacerile interne ale Ungariei, și că dorința guvernului român este de a vedé că aici la noi popórele trăiesc în bună înțelegere, în special, că Românii cu Ungurii trăiesc în bună înțelegere.

Ne bucurăm și noi cu ziarele de la noi pentru cuvintele rostite de domnul ministru de esterne al României, și constatăm, că tot asemenea au vorbit totdeuna ministrii României, când a fost vorba de statul puternic vecin, respective de monarchia austro-ungară, și că tot asemenea va vorbí ministrul de esterne al României, ori-cine va fi el, și ori-cărei partide va aparțíné el.

Câtă vreme susțin statele vecine raporturi intime de prietenie, ear' întrĕ noi și vigurosul stat vecin esistă cele mai perfecte rapórte de intimitate și prietenie, nici nu se póte închipuí alt limbagiu în gura persónelor oficióse.

Chiar vorba fiind despre noi Românii din Ungaria, România oficială totdeuna asemenea limbagiu a întrebuințat, și noi totdeuna din adâncul inimei nóstre ne-am bucurat de asemenea limbagiu.

Ori conservativ, ori liberal guvernul din România nici odată nu s'a amestecat în afacerile interne de la noi, și dorința lui cea mai ferbinte a fost, sĕ vadă totdeuna bună înțelegere întrĕ noi și întrĕ frații unguri.

Dacă alt limbagiu ar fi folosit vre-odată România oficială, noi am fi fost cei dintâi, noi Românii din Ungaria, cari am fi ridicat protest contra unui asemenea alt limbagiu.

Afacerile nóstre interne le vom ștí regula noi și nu am puté suferí un amestec străin în afacerile nóstre.

Și precum se observă ținută corectă din partea României oficiale față cu noi, asemenea se observă și la noi, ținută corectă oficială față cu România.

Ce ținută observă bună-óră în lupta nóstră națională România neoficială, sĕ zicem presa de dincolo, și ce ținută observă presa de la noi în unele afaceri interne ale României, aceea nu se póte folosí ca armă în contra statului vecin, aceea nu se póte pune în sarcina guvernului după timpuri.

Mai ales nu în un stat cu presă liberă cum este România și cum este Ungaria, înțelegem ținuta liberală a guvernului de la noi față cu presa unguréscă în tóte cestiunile.

Ținuta oficială reciprocă a acestor două state nouĕ totdeuna ni-a făcut mare bucurie.

Ceea-ce ne-a durut totdeuna, și ne dóre și azi, este că în România afacerile nóstre naționale, afacerile nóstre culturale se folosesc ca armă de partid și pe tema acésta se îndréptă cele mai vehemente atacuri în contra guvernului liberal, de cătră conservatori când acela este la putere, și tot asemenea în contra guvernului conservator de cătră liberali, când acela este la putere.

Și când am vĕdut patima cu care se combăteau cele două partide, dintrĕ cari față cu noi una n'are mai puțin bune intențiuni de cât cealaltă, atunci am zis: dați-ne nouĕ pace, căci folosită ca armă de partid situațiunea nóstră și așa destul de grea, ni-o faceți și mai nesuportabilă.

Numai mai anii trecuți cestiuni de ale nóstre erau la ordinea zilei în România și cei mai mari bărbați de stat ai României, față cu cari noi avem cel mai mare respect și ca față ómeni de stat, și ca față de ómeni de știință și capacități de renume recunoscut, zicem, cei mai mari bărbați de stat ai României purtau luptă de estirpare unul contra celuilalt tocmai pe tema unei cestiuni culturale interne de ale nóstre.

Noi sperăm că se vor realisa și la noi raporturi politice mai suportabile, vom eșí și noi din amorțéla în care ne-a adus politica de pasivitate de până acum; luând parte activă la viéța parlamentară ne va succede sĕ creăm un curent mai favorabil pentru nisuințele nóstre culturale, ne vom apropia mai tare unii de alții și astfel vom inaugura o nouă eră pentru prosperarea patriei nóstre iubite, și atunci vom procura o bucurie nouă și ministrului de esterne al României și guvernului, ori din care partid va fi el.

Din dietă. Un an de zile petrecut fără nici o ispravă. In 24 Ianuarie s'a început discuția asupra projectului despre contingentul de recruți pe anul curent; în 30 Decembre (Mercuri) s'a ținut ultima ședință în anul 1903, și nici barem discuția generală nu e terminată. Oposiția, la început întrégă, apoi restul de obstrucționisti, — grație liberalității regulamentului de casă — nu lasă votarea projectului; guvernul nu cedéză, pentru-că nu póte ceda. Astfel, un întreg an de zile, plătit scump din sudórea cetățenilor (3600 coróne e salariul unui deputat) s'a măcinat în dieta țerii nóstre, fără ca sĕ se fi isprăvit ceva în folosul țerii.

In ședința de Mercuri au vorbit contra projectului trei deputați obstrucționisti; s'au făcut câteva interpelațiuni, apoi s'a fixat ordinea de zi pentru prima ședință din anul 1904, carea se va ținé Luni: continuarea discuției asupra projectului de recrutare.

De la conferențele preoțești.

(Conferența din tractul Abrud).

— 12/25 Decembre 1903.

Rar ne este dată, preoților din Munții-Apuseni, ocasiunea de a ne îndulcí de bucuriile ce le simt frații convenind împreună, din causa resfirării și depărtării comunelor de munte — dar mai ales nouĕ din protopresbiteratul Abrudului, despărțiți prin poeticul și romanticul „Dealu-mare“, — dar' cu cât ne sunt revederile mai rari, cu atât ne sunt mai plăcute

Una dintrĕ ocasiunile cele mai bune pentru a ne întruní preoțimea spre a ne împărtășí bucuriile și durerile, ni-a dat'o însuși supremul cap al bisericei nóstre Escelența Sa I. P. S. Domn archiepiscop și metropolit Ioan, care ca un înger păzitoriu, pĕtruns de sórtea și viitorul fiilor sei sufletești, priveghiază ziua și nóptea, nisuindu-se prin povețe a rĕspândí lumina dătătóre de viéță întrĕ mult cercatul nostru popor românesc, — prin întroducerea conferențelor preoțești, care pe anul curent în protopresbiteratul nostru s'a ținut în Zlatna la 13 Nov. v.

Conferenței i-a premers serviciul divin oficiat de preoții: Emanuil Beșa din Zlatna, Nicolae Cristea din Valea-Bulzului și Ludovic Giurca din Trêmpoele, ear' la sfîrșitul liturgiei s'a făcut chiămarea duhului sfânt prin șeful tractual, apoi prin preoții liturgisitori s'a oficiat parastas pentru sufletul fericiților archiepiscopi Andreiu și Miron, pentru marii binefăcĕtori Gojdu și Andronic și pentru regretatul referent școlar Dr. Barcianu, în presența unui public numĕros: inteligință și popor.

Nu pot trece fără a amintí că în decursul liturgiei cântăriie au fost conduse de zelosul învĕțătoriu local Fodorean, teol. abs., care în un timp relativ fórte scurt a instruat un cor ce îi servește spre fală.

După serviciul divin preoțimea s'a întrunit în o sală a școlei nóstre, unde dl protopresbiter Petru Popoviciu, prin o cuvêntare avêntată și bine potrivită, despre necesitatea înființării bibliotecilor poporale și folosul moral și practic al acestora, deschide conferența.

Notariu al conferenței preotul Ludovic Giurca.

La cetirea apelului nominal rĕspund 16 preoți; scusați în scris 3, scusat verbal prin alt coleg 1, ear' fără scuse 3, față de cari, dacă nu vor produce presidiului scuse valabile, conferența decide a se lua mĕsurile disponibile.

După apelul nominal conferența se declară asupra modului cum a fost oficiat serviciul divin, pe care îl constată bine celebrat și 'l ia spre plăcută știință.

FOIȘÓRĂ

Spre polul de nord.

(Urmare).

Ingrijire specială s'a pus pe articlii de mâncare. Ideia principală a fost ca alimentele sĕ fie sterilisate prin căldură spre a le puté conserva, și pachetate tóte hermetice. Ca alimente s'a luat carne de tóte soiurile, închisă hermetice în cutíi, pești și conserve de pești, cartofi tot în cutíi hermetice închiși, diferite legume conservate și uscate, póme tot în asemenea formă pregătite, lapte condensat, unt conservat, și alte diferite alimente în mĕsură mare.

Pânea era făcută din sĕcară și grâu norvegian, s'a luat în mare cantitate și făină spre a face pâne próspĕtă, s'a luat în fine și pesmet englezesc de corabie.

Fie-care articol de mâncare a fost cercetat chemice, a fost cu îngrijire pachetat, chiar și pânea și legumele uscate au fost pachetate în cutíi și hermetice lipite în deosebite cutíi de tinichea spre a fi ferite de umezélă.

Ca beutură se folosia la dejun și cină ciocoladă, cafea și ceaiu, când și când lapte; la prânz și prima jumĕtate de an s'a beut bere, mai târziu suc de lămâie cu zăhar sau sirop. Alte beuturi spirtuóse nu s'au folosit.

Tăbac s'a luat în cantități mari, una dintrĕ cele mai mari bucurii le era când își aprindeau pipele.

Despre instrumentele pentru cercetările științifice nu voiu vorbí aici, ci voiu releva unele ce le-a luat cu sine Nansen, când la gradul 84 părăsește corabia și însoțit de Johansen încércă pe jos cu săniile apropierea polului.

La asemenea intreprinderi aventurióse se îmbie ómenii cu ridicata, și e greu a face o alegere nimerită și a nu supĕra pe unul sau pe altul dintrĕ protectori. Noi am vĕdut spre pildă la întreprinderea lui Stanley de a elibera pe guvernorul din provincia ecuatorială a Sudanului, pe Emin Pașa, ce îmbulzélă de ómeni a fost, spre a fi primiți întrĕmembrii espedițiunei.

Așa a fost și în casul concret, abia s'a publicat planul despre espedițiunea lui Nansen, și ómenii s'au anunțat din tóte părțile lumii.

Membrii espedițiunei:

1. Otto Neuman Sverdrup, căpitan de marină, comandantul corabiei. Născut în 1855, căsătorit, are un copil.

2. Sigord Scot Hansen, locotenent primier în armata norvegiană, pentru observările meteorologice, astronomice și magnetice. Născut în 1868.

3. Henrik Greve Blessing, cand. med. medicul espediției, și botanic. Născut în 1866.

4. Teodor Claudius Jacobsen, conducĕtoriul corăbiei. Născut în 1855. Insurat, are un copil.

5. Anton Amudsen, primul mașinist. Născut în 1855. Insurat, șepte copíi.

6. Adolf Juell, inspectorul proviantelor și bucătariu. Născut în 1860. Insurat, patru copíi.

7. Lars Pettersen, al doilea mașinist. Născut în 1860, căsătorit, patru copíi.

8. Frederik Hjalmar Johansen, locotenent în reservă. Născut în 1867. In entusiasmul seu de a fi acceptat a primit postul de focariu la mașină. Pe urmă a avut rol important în acéstă espedițiune.

9. Peder Leonard Hendriksen, marinar. Născut în 1859, căsătorit, patru copíi.

10. Bernhard Nordahl. Născut în 1862, electrotechnic, căsătorit, cinci copíi.

11. Jvar Otto Irgens Mogstad. Născut în 1856, îngrijitoriu de câni.

12. Bernt Bentsen. Născut în 1860, marinar.

In 24 Iunie 1903, se desparte Nansen de ai sei, o nevastă tinĕră și o fetiță.

In decurs de 3 ani la culcare și la sculare gândul prim i-a fost la bunul Dumnezeu și al doilea și cel din urmă la nevastă și la fetiță.

Atâta iubire curată ca la acest om față cu soția sa și față cu fetița sa, te nobilitéză, ori-cât de dură sĕ-ți fie firea.

Nu este pagină pe cele 2 tomuri din opul seu, în care sĕ nu scrie despre soția și despre fiica sa. Și opul 'l dedică „Ei, care a dat numele corăbiei, și care a avut curajul sĕ aștepte“.

Despărțirea nu o póte descrie.

„M'am dus singur prin grădină spre țĕrmurele mării, unde în o cotitură mĕ aștepta o luntre a corăbiei Fram. La spatele mele era totul, ce aveam drag în lume. Ce era înaintea mea? Și câți ani vor mai trece, până voiu revedé pe tóte acestea.

Ce n'ași fi dat în acest moment sĕ mĕ pot re'ntórce. Sus în feréstră ședea Liv, fetița mea, și bătea din pălmi. Copilă fericită, tu nu știi, nu ai ideiă, ce încurcată și ce schimbăciósă este viéța acésta?! (Va urma).

Prin presidiu se presintă ordinele Ven. Consistoriu de sub nrii 1053 Bis., 2874 Bis. şi 2142 Bis. din 1903, cari se iau spre ştiinţă şi conformare, ear' ce priveşte ordinul de sub nr. 7593/903 Bis. se predă unei comisiuni de 3 spre a raporta asupra lui în şedinţa de după amiazi.

Tema: „Cari sunt scăderile cele mai înrădĕcinate în popor şi cu cari mijlóce s'ar puté lucra mai cu efect la delăturarea lor“, dată spre elaborare preoţilor: Grigorie Sima, Ludovic Giurca şi Nicolae Adamoviciu. Preotul Sima 'şi ceteşte lucrarea, la tractarea căreia s'a pus pe punctul de vedere mai mult filosofic, dar şi istoric şi practic, şi din care conclude că aprópe tóte scăderile în popor provin din causa că nu-i este dată posibilitatea de a se cultiva, în urma stării materiale slabe. Acéstă lucrare vastă ca formă şi cuprins, din care se vede o logică bună şi un limbagiu dulce românesc, şi prin care autorul îşi esprimă durerea inimei de care e stăpânit din causa rĕmânerii poporului nostru faţă de celelalte némuri conlocuitóre, de-şi posede unele calităţi cu mult superióre acelora, — a fost o adevĕrată şcólă pentru conferenţa nóstră — şi celor ce vor urma sfaturilor date în ea le va serví ca un far luminos la ajungerea ţintei dorite.

In şedinţa de după amiazi îşi cetesc elaboratele, asupra aceleiaşi teme, preoţii Adamoviciu şi Giurca.

Din tóte trei lucrările se vede că aprópe aceleaşi scăderi sunt strecurate şi în poporul din părţile nóstre, ca şi în celelalte părţi, şi pe cari aflu de prisos a le înşira, enumĕrate fiind în celelalte rapórte despre conferenţele preoţeşti. In special însĕ neîmbrăţişarea meseriilor, afară de lemnărit, în unele comune luxul, facerea de datorii fără rost şi concubinatul.

Ca remedii pentru sanarea scăderilor ar fi: puterea cuvêntului la tóte ocasiunile potrivite, lăţirea spiritului de întreprindere, îmbrăţişarea meseriilor, înfiinţarea diferitelor reuniuni binefăcĕtóre, al căror folos nu se póte calcula în de-ajuns şi cari în părţile nóstre lipsesc aprópe cu desĕvêrşire, etc.

Tóte trei lucrările se declară reuşite şi se iau spre plăcută ştiinţă, — ear' ce priveşte lucrarea preotului Sima, autorul este rugat sĕ o publice în „Telegraful Român“, spre a puté fi luată şi în discuţie ziaristică, dar' şi ca punct de orientare pentru tema deobligatóre spre a o lucra fie-care paroch pentru conferenţa nóstră pe viitoriu, şi anume: „Cari sunt mijlócele practice pentru formarea bunei stări materiale la popor şi ce remedii a folosit fie-care paroch în cercul seu de activitate pentru ajungerea acestui scop“.

Se pune la ordinea zilei referada comisiunei de trei asupra ordinului Ven. Consistoriu de sub nr. 7593 Bis. a. c. privitoriu la peregrinagiile de la mănăstirile Maria-Radna şi Hodoş-Bodrog. In urma raportului comisiunii şi după o discuţie seriósă, conferenţa este pentru a desrădĕcina aceste obiceiuri cu totul şi a nisui fie-care paroch pentru a aduna pe credincioşi sub aripile bisericei sale.

„Planul cronologic“ pentru tóte obligămintele oficiale ale parochilor, din causa absentării preotului care avea sĕ refereze asupra lui, se amână pentru conferenţa viitóre.

Urméză referada părintelui Emanuil Beşa asupra proiectului de statute pentru ajutorarea preoţilor şi învĕţătorilor, statorit de conferenţa învĕţătoréscă din Sebeş, asupra căruia referentul, după ce constată că unele disposiţii din acela nu ar fi tocmai potrivite, mai ales privitor la timpul de înscriere ca membru, taxele neproporţionate, etc., 'l declară fórte salutar şi recomandă preoţimei, că dacă se va inactiva acea instituţiune folositóre, sĕ se inscrie ca membri; fiind însĕ timpul înaintat discuţia asupra lui se amână pentru conferenţa proximă, care se hotareşte a se ţiné în Abrud, dacă până atunci nu va fi invitată în alt loc.

Barbaţi de încredere, pentru autenticarea procesului verbal se aleg preoţii Emanuil Beşa şi Nicolae Cristea.

Eshauriat programul conferenţei, şi după deslușirile date prin presidiu la o informaţiune cerută de un membru, cum şi resolvirea favorabilă a unei propuneri, ambele de interes mai mult local, protopresbiterul mulţămind preoţimii pentru frăţésca înţelegere şi seriositatea cu care a pertractat obiectele puse spre deliberare, încheie conferenţa la orele 7 séra.

Vicu.

NOUTĂŢI

Căştigarea unui proces însemnat. Credem a face plăcere şi onoratului nostru public, arătându-i că astăzi a primit I. P. Sfinţitul nostru părinte metropolit, prin dl advocat al nostru Dr. Emil Babeş, sentinţa tribunalului reg. din Budapesta dto 23 ale curentei, nr. 44540, prin care la fundaţiunea de stipendii înfiinţată la Carloviţ de fericitul Ioan Trandafir şi soţie-sa Maria încă înainte de despărţirea nóstră de ierarchia sêrbă, s'a recunoscut şi metropoliei nóstre dreptul pe jumĕtate din valórea ei, constătătóre din câteva sute de mii de coróne, şi aflătóre în posesiunea metropoliei din Carloviţ.

*

La întrunirea de poimâne (Duminecă), în sala palatului comitatens, va prelege dl Dr. Petru Şpan despre *rolul povestilor în educaţiune.* Inceputul la 5 ore după amiazi. Taxa de întrare 20 fileri.

*

Danie. In memoria bărbatului seu Moise *Beu*, fost econom în Apoldul mic, vĕduva Maria *Beu* a dăruit *treizeci coróne* pentru masa studenţilor din Braşov. Darul s'a făcut în loc de pomana obicinuită la 7 ani. Dzeu se rĕsplătéscă acéstă faptă nobilă.

*

Catedrala. „Nagyszeben és Vidéke“ din loc înregistrând la ştirile zilei, că „imposanta zidire a catedralei gr. or. se apropie repede spre terminare“, spune că o revistă ilustrată fruntaşă din Budapesta a făcut deja întrebare, ori de e gata catedrala, de óre-ce voeşte sĕ publice întrĕ ilustraţiunile ei şi fotografia catedralei.

*

† Roma Fugătă. Subscrişii cu inima frântă de adâncă durere aducem la cunoştinţă rudeniilor, amicilor şi cunoscuţilor, că buna, drăgălaşa şi neuitata nóstră fiică, resp. soră *Roma Sabina Fugătă*, după o viéţă de 5 ani trecuţi, în urma înfiorătoriului morb difterie a trecut în ceata îngerilor Vineri în 13/25 Decembre diminéţa la 7 ore. — Fie-i ţerina uşóră şi memoria eternă. Luncoiul-de-jos, 15/28 Decembre 1903. Ioan Fugătă paroch român gr. or. şi soţia Lucreţia ca părinţi, Valeriu Remus şi Emil Oliviu ca fraţi.

După cum aflăm din o scrisóre particulară a parochului, în comuna Luncoiul de-jos în timpul din urmă au rĕposat 64 copilaşi, toţi de anghină, aşa că nu o dată s'a întêmplat să fie câte 2—3 înmormêntări la zi, ba în o zi au fost patru înmormêntări.

*

Sfinţire de şcólă. Dumineca trecută s'a făcut sfinţirea noului edificiu al şcólei din parochia *Şinca nouă* (tractul Făgăraş), prin protopresbiterul tractual Iuliu Dan, asistat de trei preoţi. Raport detailat vom publica în numĕrul următoriu.

*

Superstiţiile! Ziarele din Oradea raportéză, că zece locuitori din Rotăreşti (Bihor), prostiţi de femei, că de curênd rĕposatul Nicolae Vidigan s'ar fi făcut strigoiu şi li-ar strica vacile, au mers nóptea în cimiteriu şi desgropând pe Vidigan i-au scos inima şi au ţintuit'o pe crucea mormêntului, pentru ca astfel sĕ iee puterea strigoiului. Autorităţile civile au introdus deja cercetare severă contra tuturor făptuitorilor, cari sigur că vor primí pedépsa cuvenită pentru fapta lor. — Când vor dispăré óre din poporul nostru ruşinósele superstiţii, cari numai de ris şi de batjocură ne fac în faţa lumii civilisate?!

*

O victimă a ernii. Marţi a fost găsit în apropierea de cimiteriul militar un bĕet român în vêrstă mijlocie, zăcênd aprópe degerat la marginea drumului. Din partea primăriei din Turnişor nenorocitul a fost transportat la spitalul civil din Sibiiu, unde — în butul tuturor îngrijirilor medicale — a murit Mercuri diminéţa, fără sĕ i-se fi putut afla numele şi locul de unde e.

*

Relaxări de dare — pentru datorii întabulate Celor cari au pe averea nemişcătóre datorii întabulate legea le dă favorul de a fi scutiţi de dări de venit, în proporţie cu mărimea datoriilor întabulate. Cei cari doresc sĕ beneficieze de acest favor trebue sĕ-şi înainteze la primărie cólele de fasiune cel mult până la 31 Ianuarie st. n. Blanchete se capĕtă de la primărie, gratis.

*

Daruri de Crăciun — săracilor nostri. La listele despărţĕmêntului femeesc întregitor al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, cari circulă în scopul adunării de bani, vestminte, alimente, ce se vor împărţí în ajunul Naşterii Domnului întrĕ săracii nostri, au binevoit a mai dăruí: dl Pantaleon Lucuţa, căpitan c. şi r. în pensiune, 10 cor.; Il. Sa dl Gustav Thalmann, comite suprem, 6 cor.; dnele M. Penciu, Eleonora de Lemény şi Irina Fincu născ. Zahan, dnii Iosif Şuluţiu, v.-presid. „Asociaţiunii“, Ioan Papiu ppresb. şi Dr. Eusebiu R. Roşca, dir. semin., câte 2 cor.; dna Alexandrina Rusu, 4 cor.; dna Ana Tiban, 40 fileri; dl Radu Ardelea, funcţ. la „Albina“ un rînd de vestminte complet; „Concordia“, societate comercială, diverse articole în preţ de 30 cor. Maria Poparad, comerciantă din Viştea-inf. 2 cor., R. Dêmboiu, funcţ. la „Albina“, 1 cor. — Constatătăm cu vie mulţămire, că dna Elisaveta Florian, originară din Fofeldea, desvóltă zel laudabil în scopul colectării, o jertfă acésta adusă şi memoriei decedatului ei prim soţ *Simion Marcu*, fost comerciant în Fofeldea şi binefăcĕtor al bisericei de acolo.

Pe când comitetul despărţĕmêntului aduce cele mai sincere ale sale mulţămite pentru aceste daruri, îndrăsneşte totodată a vestí, că primeşte spre împărţire ori-ce soiu de vestminte (haine, albituri, ghete, pălării, paltóne etc.) vechi, cari se vor repara şi se vor împărţí. Darurile benevole sĕ se trimită la adresa „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“.

*

Pium desiderium. Archiepiscopul *Herrero* din Valencia (Spania), rĕposat zilele trecute, a testat 50 000 de pezete (1 pezetă = 95 fil.), cari sĕ fie date premiu acelui general spaniol, care va fi în stare sĕ ducă pe pămênt american óste aşa de mare, în cât sĕ póte rĕsbuna înfrângerile îndurate în rĕsboiul cuban. — Mult vor trebuí sĕ aştepte miile acestea, până se va afla omul dorit de rĕposatul archiepiscop!

*

Catastrofe mari. In apropiere de Cast-Paris (America) Luni sera s'au ciocnit două trenuri. Locomotivele şi câteva vagóne s'au sfărmat tot ţanduri; optsprezece călĕtori si au perdut viéţa, ear' treizeci şi patru au fost răniţi grav. Nenorocirea s'a întêmplat din causa că orcanul stinsese lampele de semnal. —

In apropiere de Wo k n kij (Rusia) Duminecă séra s'au aprins două fântâni de păcură (petrol), esplodând cu detunătură uriaşă. Sése lucrători au fost ucişi de esplosie; opt au îndurat arsuri de mórte, ear' cinci au dispărut.

La o gară din America nordică — cum se raportéză din New York — lucrătorii de la calea ferată fiind adăpostiţi peste nópte în o baracă de lemn, baraca s'a aprins când cei din ea dormiau greu. Când s'au trezit erau încunjuraţi de bobotaie; treizeci şi opt au fost arşi de vii, putênd scăpa numai douĕzeci şi doi. Nenorociţii erau emigraţi din Italia şi din ţéra nóstră. Se crede, că focul a fost pus anume din partea lucrătorilor indigeni, din ură pentru-că emigraţii lucrau pe simbrie mai mică.

*

Pădure transformată în lac. In pădurea de pe hotarul comunei S hara în districtul Ţarav Kok a (Rusia) în una din zilele trecute s'a petrecut un fenomen rar. Un tunet ce venia par'că din adêncimile pămêntului, urmat de puternice trosnete, a făcut pe locuitori sĕ alerge la pădure, ca sĕ afle causa trosnetelor. Când au ajuns acolo, un teritoriu de pădure cam de 1000 metri pătraţi se cufunda încet în pămênt. In locul pădurii a eşit apoi apă, formând un lac. După formarea lacului trosnetele au încetat.

*

Muierile sĕ nu cânte 'n biserică. „Osservatore Romano“, ziariul semioficios al papei, în numĕrul de Luni publică un autograf al papei Piu X., adresat vicariului-cardinalilor în cestiunea regulării musicei şi cântării bisericeşti. Prin acest autograf papa interzice femeilor a cânta în coruri bisericeşti, avênd a fi înlocuite cu coruri de copii.

Oficială.

Oficiile parochiale sunt poftite a se convinge despre solvirea taxelor pentru asigurarea edificiilor contra focului, şi a face toţi paşii de lipsă pentru imediata solvire a eventualelor taxe restante, aşa, ca la finea anului sĕ fie tóte comunele achitate în regulă.

*

Asemenea sĕ caute organele parochiale a aşterne şi resultatul colectelor pentru biserica catedrală, dându-şi toţi nisuinţa a nu rĕmâné îndărăptul unor comune mici şi sărace, cari ne-au surprins cu sume frumóse.

PARTEA LITERARĂ.

„A posteriori“.

(Fine).

Cine şi-a luat ostenéla sĕ cetéscă cu atenţiune scurtul studiu, a putut observa cu uşurinţă, că în acela nu se află nici un singur cuvênt de preamărire la adresa călugărilor Şofronie şi Visarion. Din contră, în mod comparativ am aşezat faţă în faţă aserţiunile bîrfitóre ale dlui Bunea cu alte aprecieri favorabile isvorite din condeiul unui istoriograf magiar, gr. Teleki Domokos şi întemeiate şi acestea pe nişte monumente istorice cam de aceeaşi pănură cu actele oficiale, de cari sunt încriştite monografiile dlui Bunea şi pe cari acesta le numeşte „documente irrefragabile“.... Am arătat însĕ, că acele documente, îndată ce avem şi informaţii cari li-se împotrivesc, nu mai pot fi privite de „irrefragabile“. E fórte natural, că avênd despre un lucru ştiri diferite şi întrĕ sine contradictorii, obiectivitatea şi imparţialitatea cere, ca sĕ nu ne ţinem orbiş de unele şi pe celelalte sĕ le desconsiderăm cu totul, ci cu deopotrivă mĕsură sĕ le cântărim pe tóte silindu-ne a strĕcura din ele, prin comparaţii, întregiri şi interpretare corectă, adevĕrul cel mai plausibil. Unde ştirile se contrazic, ori unde informaţia deplină lipseşte, acolo numai logica şi psichologia faptelor vor fi în stare a brăzda o cale luminósă prin întunecimea vremilor trecute ori labirintul de acte şi documente diverse, ce ne stau la disposiţie despre întêmplările din trecut.

Tot acéstă logică şi psihologie a faptelor sprijinită pe nişte cunoştinţe istorice, cât de elementare, pot sĕ lămuréscă pe ori-cine asupra neadevĕrului ce se susţine cu atâta ignoranţă în „Unirea“, că „popóre întregi s'au încreştinat *de-odată*, când căpeteniile lor au primit sfântul botez“. Nicăiri la nici un popor n'a fost primită religia creştină *de-odată*, ci recepţiunea ei ni-se înfăţişéză pretutindenea numai ca resultatul unor *îndelungi* şi *jertfitóre stăruinţe* din partea misionarilor creştini, apoi presiuni din partea cercurilor conducĕtóre, cari erau mai accesibile pentru reforme, pentru credinţe noue. Masse, popóre întregi numai cu incetul şi pe îndelete s'au lăsat convertite; numai cu greu, prin siluiri, pedepse aspre şi maltratări au putut fi aduse la hotărirea de a părăsí vechile lor obiceiuri, cari li-se pretăcuseră în sânge, şi de a primí în locul lor altele noue, străine şi lor necunoscute.

Dar' şi acestei schimbări au trebuit sĕ-i premérgă decenii întregi de pregătire, ceea-ce însĕ cu ocasiunea unirii nu s'a întêmplat, de óre-ce Iesuiţii nu aveau de gând sĕ ducă poporul românesc la „adevĕr şi mântuire“, după-cum îi place „Unirii“ sĕ declame, ci scopul lor vĕdit era, ca în interesul casei de Habsburg sĕ căştige în Transilvania în primul rînd preponderanţa numerică a catolicilor şi pe urmă prin acésta sĕ ajungă şi la prepotenţă politică, ceea-ce după debelarea rĕscólei racoţiane li-a şi succes pe deplin.

Increştinarea la tóte popórele a provocat turburări lăuntrice şi certe împreunate cu acte de cruḑime şi cu vărsări de sînge. Căci ea se făcuse de regulă numai la suprafaţă, aşa că nouele principii religióse nu putură la moment sĕ suprime credinţele vechi, cari trăiau prin puterea tradiţei lor. De aceea vedem secoli de-arîndul lupta lăuntrică, ce decurgea în sufletul popórelor când acestea se aflau în epoca de transformare religiósă. Aşa d. e. încreştinarea Magiarilor s'a întêmplat în mod oficial tocmai la anul 1000, dar' pregătirile pentru acest act se începură deja de pe la jumĕtatea secolului X. Şi cu tóte aceste pe la sfêrşitul secolului XI Sfântul Ladislau află de lipsă a statorí prin lege pedépsă aspră pentru cei-ce vor continua „a trăí în obiceiurile păgâneşti jertfind pe la isvóre, pe la pomi şi pe la stânci“.[1] Dovadă că păgânismul încă nici după 100 de ani de la încreştinare nu era abandonat cu totul ne-cum sĕ fi fost *de odată*, cum crede dl Bunea. Ori d. e. Ruşii, cu tóte că încreştinarea lor se începuse deja pe la 955 şi se îndeplinì de către Vladimir, în mod forţat, pe la sfîrşitul aceluiaşi secol, totuşi încă nici în secolul al XII-lea nu erau încreştinaţi cum se cade.

---

[1] Szilágyi Sándor: A magyar nemzet története (Milleniumi kiadás) vol. II. pag. 147.

Cu tóte acestea ni-se pare forţată analogia, prin care se cércă dl Bunea a esplica unirea Românilor dintr'o dată şi cu graba, la anul 1700, după chipul şi asemănarea încreştinării popórelor păgâne şi în mare parte nomade încă. Va fi ceva deosebire între leatul susamintit şi între împrejurările în cari s'au încreştinat cele mai multe popóre. — Ori nu?

Dl Bunea însĕ nu se mărgineşte a o esplica acésta prin o analogie neisbutită, ci ni-o documentéză şi cu date istorice sigure. *Ad oculos*, ca sĕ vedem şi sĕ pricepem! Totuşi, datele acele nu dovedesc nimic în favorul tesei dsale. Dacă în documentele publicate de Sterie Stinghe ici-colea se află amintit şi numele vre-unui preot sau proto pop unit din ţéra Bârsii ori a Făgăraşului, urméză de aci, că tótă poporaţiunea a fost primit unirea? Nici de-cum! Poporul nici ideiă n'a avut de ce se petrecea în cercurile de sus. Unirea aşa cum s'a sĕvêrşit ea la 1698 şi 1701 nu putea sĕ aibă alţi partisani afară de cei câţiva preoţi şi protopopi, cari numai amăgiţi de un titlu de nemeş, de porţiunea canonică şi de scutinţele ce li-se puneau în perspectivă (pentru a nu li-se da!) — numai astfel au putut fi seduşi la acest pas, care însĕ în sinul poporului de-ocamdată n'a putut sĕ producă nici o schimbare.

Dar' sĕ zicem şi noi ca dl Bunea: Ar fi pagubă sĕ mai prăseşti atâta vorbă pentru lămurirea unui lucru aşa de evident. Sĕ nu mai cărăm deci apă în gârlă, ci sĕ trecem la punctul acela, prin care Veridicus s'ar fi făcut mai mult de rîs. Era o simplă notiţă subpaginată, în care i-se spunea dlui Bunea că părerea despre *Nándoralbensis* pe nedrept o presintă de a sa, fiind-că aceea se putea cetí cu mult înainte la scriitorii unguri, întrĕ alţii d. e. şi la Jancsó, de care tocmai era vorba şi în legătură cu acest nume îi veni lui Veridicus în minte sĕ facă şi suszisa notă. Dar' a fost în clar, că iscoditoriul acelei păreri nu e Jancsó, căci pe acesta îl cunóşte tótă lumea numai ca pe un plagiator de păreri, ear' nu ca pe unul care singur şi-le forméză.

Dl Bunea ne spune, că n'a avut lipsă sĕ împrumute de la Jancsó Benedek părerea acésta, pentru-că ea emanéză de la un Român, care o susţinuse în Archivul lui Cipariu din anul 1870. Prea bine! Dar' în casul acesta datorinţa dlui Bunea, ca a unui savant recunoscut de scrupulos şi pedant, ar fi fost sĕ indice într'o notă, că părerea asta nu vine tocmai de la dsa, cum zice în vechile episcopii, ci sĕ fi spus cum se cuvine, că iată „precum ca sĕ se ştie", acéstă părere nu este tocmai „*a nóstră*", ci am binevoit a o împrumuta de la cutare Român de omenie.

Aşa ar fi fost corect! Recunóştem cu dragă inimă, că a împrumuta adevĕrul istoric de la ori-cine, este o virtute. A spune, că l'ai împrumutat, este însĕ o datorinţă. Dar' a voí sĕ ţi-se ascrie ţie un merit, care 'i revine altuia, este, în casul cel mai bun, o minciună.

In sfîrşit, învinuirea că n'aşi fi avut nici atâta simţ de dreptate, ca sĕ citez tóte laudele, câte le-a adus dlui Bunea *Görög Ferencz*, care totodată îl condamnase aspru pentru şovinismul confesional, care detrage din valórea acelor scrieri — nu póte avé nici un temeiu, pentru-că acele laude, în parte mare ieftine şi deplasate, nu erau în nici o legătură cu objectul studiului meu. Pe lângă aceea mai şi era o vĕdită contradicţie întrĕ acele laude şi întrĕ de Veridicus citata opinie. Ori că dl „Bunea Ágoston *elfogult* mindenkivel szemben" ori „*tárgyias*". Una din două. In acelaşi timp ambele nu puteau fi adevĕrate. — Dar' ar fi fost şi de prisos a mai încărca cu atâtea citaţii şi laude neadevĕrate „un scurt şi ridicol studiu, care şi de altfel bîjbăe de neadevĕruri" după-cum spune dl Bunea. In ce priveşte acéstă bîjbăire, ea este motivată prin însaşi natura studiului, care n'a avut alt scop de cât sĕ scótă la ivélă nişte neadevĕruri, cari în anumite scrieri istorice sunt presentate drept sentinţe sacro-sancte. Neadevĕrurile acelea deci nu sunt scornite de umilit subscrisul, ci de autorii acelor scrieri, a cărora o însuşire comună mi-a succes a o pune în evidenţă prin studiul meu, care de sigur nici în privinţa scurţimii nici în a ridiculităţii nu va puté rivalisa nici-odată cu nebleznicul rĕspuns din *Unirea* nr. 51, pag. *496*.

După tóte aceste mĕ închin cu sănĕtate iscălind şi acum cu aceeaşi „trufie bizantină":

Veridicus.

AMVONUL.

(Predica rostită la ocasiunea sfinţirii bisericei din Stremţi *în ziua Sf. Archangeli (8 Nov. v. a. c.) prin mandatarul Escelenţei Sale I. P. S. archiepiscop şi metropolit al nostru Ioan, protopresbiterul tractual* I. Teculescu.

Ca cerbul din codri, ce alérgă cu dor,
Săltând preste déluri cu stânci şi coline,
Spre fund de adâncuri, l'al apei isvor,
Ca setea ce 'l arde în pept sĕ-şi aline.

Aşa al meu suflet, spre a Domnului casă
Cu dor şi grăbire sĕ 'ndréptă smerit,
Când greul vieţii amar îl apasă
Şi rĕul asupra-şi îl simte pornit!

Ca 'n liniştea dulce sĕ-şi stingă amarul
Din roua credinţei sĕ bea mângăere!
— O, Dómne, primeşte pe cel-ce altariul
Cu drag Ţi-l cinsteşte şi mila Ţi-o cere!!!

Cum rĕsună glasul laudei şi al preamăririi Celui preaînalt din gura a tótă suflarea, când zorile zilei frumóse se revarsă în zarea înseninată a ceriului. Iubiţi ascultători! aşa cuvêntul: dragostei de lege şi de casa sfântă a ei, adecă de *biserică*, ţin eu că trebue sĕ rĕsune mai întâiu de la acest loc când strălucirea acestui frumos locaş se arată astăzi, pentru întâiaşi-dată privirilor nóstre. Pentru-ca întipărit sĕ rĕmână asupra acestui loc (amvon), de unde cu drag şi silinţă va trebuí sĕ se vestéscă de azi înainte tot mereu, pentru-ca sĕ se pecetluéscă pe fruntea catapitesmei sfinţită azi prin darul duhului sfânt; şi pentru-ca sĕ se sădéscă şi adânci rădăcini sĕ prindă în inima tuturor fiilor acestei parochii cuvêntul zis al dragostei de lege şi de biserică.

Dar' apoi nici că se îmbie mai cu tărie inimei nóstre alt cuvênt spre rostire în clipele acestea, când tóte din cele-ce le vĕd şi le aud aci împrejurul meu, numai de dragostea de lege îmi vorbesc, şi numai de cinstea casei Domnului îmi grăesc!? Iată aci biserica mare şi frumósă, iată aci mulţimea preoţilor şi a poporului, venit din tótă împrejurimea, iată slujba sfântă şi măréţă, iată cântările dulci şi înălţătóre de inimi, iată tot şi tóte de aci, cum zisei, cari numai şi numai dragostea numită o dovedesc!

Pentru-că nu i-a mişcat şi nu i-a îndemnat, cum lesne va judeca tot insul, nimic altceva pe harnicii fii ai acestei parochii, în frunte cu harnicul lor păstoriu, de a-şi zidí nouă biserică, de cât dorul şi iubirea de a o avé mare şi frumósă casa lor de rugăciune, şi pe lângă acésta mândria lor dréptă, de a nu fi ei mai pe jos de cât alţii, în tóte cele-ce arată dragostea de lege. Căci, zisu-şi-au ei: Cum?! noi, comuna cea mai mare şi mai fruntaşă din aceste împrejurimi, sĕ stăm mai înapoia vecinilor cu biserica nóstră?! Noi, nepoţii şi urmaşii acelor vrednici strămoşi, cari mai tari şi mai statornici de cât toţi cei din prejur au stat în legea dréptă strămoşéscă, atunci când ispita négră şi urîtă aruncându-se asupra fiilor némului românesc i-a despărţit în două după lege, şi când din sinul nostru nici unul, da, nici unul nu a rătăcit?! Noi sĕ ne arătăm nevrednici de vrednicii nostri strămoşi? Şi moştenirea sfântă, de ei lăsată nouă, legea dréptă ortodoxă, sĕ arătăm că nu o mai preţuim, nu o mai îngrijim?! O, nu, nu! Aşa ceva nu se póte, zisu-şi-au ei cu dréptă mândrie. Zidi-ne-vom în curênd biserica mare precum e credinţa nóstră; înpodobi-vom frumos altariul ei, în mĕsura iubirei ce-i purtăm, şi alerga-vom cu drag la ea, cu tot îndemnul nădejdei creştine! Acesta a fost cuvêntul lor! Ear' cuvêntul trup s'a făcut!

Ear' când apoi, chiar la începutul lucrării, pisma şi réutatea, ce nici-odată nu dórme, se vârâse întrĕ fraţi şi cu ghiarele ei ascuţite încerca a trage în două părţi — în cei de sus şi în cei de jos — pe fiii acestei biserici, ca sĕ-i desbine, ca sĕ-i înduşmănéscă, cei buni din tóte laturile au sărit la mijloc, şi luminaţi şi povĕţuiţi de duhul cel bun, frânt-au şi sdrobit-au ghiarele ispitei viclene, prinđênd întrĕ ei earăşi pacea şi buna învoire, pe carea apoi aşeđatu-o-au şi ziditu-o au chiar în păreţii acestui sfânt lăcaş, ca şi óre-când meşterul Manole pe soţia lui iubită, ca întrĕ ei de-apururea sĕ fie şi în biserica lor sĕ domnéscă pacea şi dragostea frăţéscă!*)

Astfel au făcut ei! Ear' astăzi, vedeţi-i cum la olaltă şi de-opotrivă se bucură toţi de fapta lor frumósă!? (Va urma).

De sfintele sĕrbători.

> „Tótă suflarea sĕ laude pe Domnul!" Ps. 150, v. 6.

Din graţia provedinţei divine am ajuns — întreg şi sănĕtos — *anul al patruzecilea în serviciul seminariului „Andreian"*.

Ca un tribut dobândit din graţia divină am compus şi am tipărit *cântările sfintei Liturgii* a lui *Ioan Gură de aur* pentru *două voci*, pe cari cu adâncă mulţumită le închin serviciului sfânt al cultului divin, căruia am dedicat cea mai bună parte a vieţii şi a activităţii mele.

Din acest fericit incident, cu tótă dragostea inimei mele *salut* pe toţi stimaţii mei fosti elevi, astăzi împreună lucrători în via Domnului.

Este constatat, că pe lângă frumseţa şi farmecul armoniei sale simple şi fireşti *cântarea corală în două voci* şi din punct de vedere didactic ofere şcólei preţióse avantagii formale pentru cultivarea auđului musical şi pentru desvoltarea vocei cântăreţului. Anume: din împrejurarea, că la compunerea cântării corale în două voci dispunem de un spaţiu mai larg, ambelor voci le putem da un teren de mişcare mai estins; tot aşa din împrejurarea, că armonia cântării corale în două voci este mai simplă şi prin urmare mai uşor de cuprins, cântarea acésta este cel mai natural mijloc pentru desvoltarea vocii şi nobilitarea auđului.

Pot deci reasuma, că cântarea corală în două voci, formând elementul mijlociu şi de-odată mijlocitoriu întrĕ cântarea uni-sonă şi întrĕ cântarea corală mai amplă, este de o mare importanţă şi nu póte lipsí din şcóla de cant bine organisată.

Pe lângă aceste avantagii formale am avut în vedere şi acel postulat legitim al bisericei, ca în tóte cântările acestei liturgii sĕ se manţină stilul şi ritmul propriu cântării bisericeşti *orientale*, de aceea am şi aranjat aceste cântări esclusiv pe motivele din „glasurile" cântării nóstre bisericeşti.

Dorinţa şi străduinţa mea a fost de a da bisericei, şcólei şi familiei o carte de cântări religióse în tótă privinţa folositóre. — Intru cât 'mi va fi succes acésta, las la apreţierea bărbaţilor de specialitate şi a autorităţii bisericeşti competente.

Cuprinsul acestei Liturgii: *I. Cântările Paştilor*: „Invierea Ta Christóse Mântuitoriule...", „Amin, Christos a înviat din morţi" şi „Imnul archieresc".

II. La Liturgie: Tóte cântările sfintei Liturgii de la „Bine este cuvêntată Impĕrăţia Tatălui..." cu indigitările tipiconale necesare, cu Rĕspunsuri la tóte Ecteniile; „Binecuvintéză", „Unule născut", „Pentru rugăciunile", „*Mântueşte-ne pre noi Fiiul lui Dumnezeu*", cu texte corĕspunđĕtóre caracterului tuturor sĕrbătorilor de peste an; „*Sfinte Dumnezeule*"; „*Câţi în Christos v'aţi botezat*"; „*Crucii Tale ne închinăm*"; „*cântarea Heruvimilor*"; „*Axionul*"; „*Priceatna*" şi tóte celelalte cântări ale sfintei Liturgii.

Tóte cântările acestea se pot cânta de câte *două voci*: de *bărbaţi*, de *dame* şi de *copii*; deci: „*Tótă suflarea sĕ laude pe Domnul*"!

Broşura *legată* se póte procura de la Librăria archidiecesană din Sibiiu cu preţul de 1 cor. 20 fileri.

Dimitriu Cunţan
profesor sem. de cânt. bis.

Din public.*)

Mulţămită publică.

La colecta întrepriusă prin subscrisul în favorul bisericii ort. române din Comana-inferióră au binevoit a contribuí *din Sibiiu şi aflători în Sibiiu* pe timpul congresului următorii P. T. domni:

Inaltpreasfinţitul archiepiscop şi metropolit Ioan Metianu, 40 cor.; A. Moga, Dr. Il. Puşcariu, D. Cunţan, Şulut, Z. B., S. Cupşa, V. Cupşa, M. Borcea, I. Broju, A. Crenean, de Preda, E Stroia, Străulea, Maneguţ, Dr. G. Popoviciu, R..., Dr. A. Novac, V. Mangra, I. Lenger, C. Barzu, P. Rotariu, nedescifrabil, Voicu Hamsea, Dr. G. Miclea, P. Corcan, N..., Dr. A. Lazar, Ittu, Pinciu, Pipoş, Dr. Beu, Petru Ciora, Dr. Vecerdea, N. Garoiu, M. Cirlea, I. M., N..., Voina, V. Oniţ, Dr. V. Preda, Dr. Badescu, câte 2 cor.; E. Petraşcu, Simonescu, Dr. Lemenyi, Dr. Dan de Apşa, N. S. Nadasdi, I. Papiu, Popovici, Savoiu, N. Zigre, M. Vereş, Mănăstirea Hodoş-Bodrog, câte 4 cor.; Harşanu, N..., Roman, S. Brote, L. Triteanu, Enescu, Muciu, A. Benţia, N. N, Oniţ, M. Brote, S. Moldovan, Lucuţa, V. Fincu, N. N., Ilie, I. Morariu, Stasnai. C. Pop, Ieni Apols, N. N., N N., Popescu Teodor, Aurel Popescu, N..., N. Buzea, V. Damian, I. Lenger, câte 1 cor.; Petru Tisu, V. Goldiş, Dr. E. Roşca, Filaret Musta, D. Vlad, câte 5 cor.; „Albina", P. S. Epp. Ioan I. Papp câte 20 cor.; Stefan Moga, Muntean, At. Marienescu, Iuliu Novac, Dr. Tr. Puticı, Cav. Puşcariu. I. C. Puşcariu, câte 3. cor.; Sim. Damian adv., P. S. S. episc. N. Popea, câte 10 cor.; *suma 299 coróne.*

Braşov P. T. domni: Ioan I. Burduloiu şi Ioan N. Bidu, câte 10 cor.; Andreiu Bântoiu, 20 cor.; Ioan I. Ciurcu, Vasile Muntean, B. Blebea, I. Dariu, înv., câte 5 cor.; Teodor Spudercă şi N. N., câte 3 cor.; C. O. Ioan 5 cor.; Teodor Nicolau, Teodor Cristan, G. B., V. Grădinar, I. G. Eremie, St. Stinge, G. I. Lupşan, Simion Teodor, Stefan Popoviciu, Marina Câmpean, Costi Orgidan, D. N. Căpăţină, N. N. Stinge, I. A. Lupan, Vas. Grădinar, G. Furnică, G. Stinge, D. Stinge, N. Pestrea, G. Spudercă, N. Bârsan, P. Budiu, I. P., Zosim Butnar, N. S. Oancea. A. Ciortea, N. N., M. Navrea, I. P., Dr. I. B. P. P., I. I., N. S., I. Lupşan, câte 1 cor. Nemeş, N. N., N. N., I. D. Avrigean, I. Sabadean, I. Duşoiu, Puşcariu Iosif, E. Murĕşianu, Dr. Moşoiu, Dr. N. Mănoiu, D. Lupan, G. G. Stefanovici, Victor Popescu, N. G. Furnică, G. Chelariu, V. Oniţ, Dr. I. B., câte 2 cor.; Socaciu, 2 cor.; M. N., 4 cor.; de la mai mulţi 6·74 cor.; *suma 151 cor. 74 fileri.*

Preşmer P. T. domni: Alexe Frateş, preot, 6 cor.; Ludu, preot, 4 cor.; Ir. Frateş, înv., 2 cor; bis. ort. română, 4 cor.; N. Bălăşcuţă, D. Dogar, N. Petrică, A. Bălăşcuţă, M. Al. Cârstea, câte 1 cor.; George Şurar, 2 cor.; colectat prin George Munteanu de la mai mulţi 5 cor. 8 fil.; prin I. V. Răchiţan, 3 cor. 70 fil.; prin G. Şerban, 1 cor. 2 fil.; prin P. Savu, 2 cor. 90 fil.; prin I. Stelea, 8 cor. 42 fil.; ear' în filia Cărpeniş colectat prin Ioan Zaharie, 6 cor. 50 fil.; *suma 50 cor. 62 fil.*

Herman P. T. domni: Alexandru Dogariu, preot, David Pop, înv., Andreiu Nan, înv., Nicolae Stancu jun, Costache C. Damian, câte 2 cor.; biserica ort. română 5 cor.; Achim Toma, epitr., George Corbu, Ioan Velican, Vasilie Bucărean, Andreiu Zivérţ, George Goicea, înv., Măria Dogariu, preotésă, câte 1 cor.; Vasilie Coman, 1 cor.; de la mai mulţi 8 cor. 48 fil.; colectaţi prin George Nic. Nan, 5 cor. 30 fil.; prin George Corbu şi Vasilie Coman, 5 cor. 56 fil.; *suma 42 cor. 34 fil.*

Sânpetru P. T. domni: Iean Nan, preot, 2 cor.; George Crivĕţ, înv., 2 coróne; Vas. Crangă, înv., 1 cor.; Biserica ort. română, 5 cor.; de la mai mulţ bucate în preţ de 13 cor. 08 fil.; *suma 23* cor. *08 fileri.*

Bod P. T. domni: G. Cherciu: înv., Vasilie Mereţ, presb. şi înv.. N. Ioanidi, câte 2 cor.; F. Creţar, presb., I. Mişarcă, T. Pârvul, Aron Glăjar sen., Aron Glăjar jun., G. Gligor, Samoilă Iosif, I. Mişarcă, Leucă George, Iacob Roşca, Mihail Nistor, George Cristolovean, câte 1 cor.; de la mai mulţi 15 cor. 70 fil.; *suma 33 cor. 70 fil.*

Feldióra P. T. domni: Stefan Taus, înv.. Ioan Sporea, înv., G. Silv. Pilţia, Ioan Micu, preot, Ioan Stan, Achim Mailat, câte 2 cor.; Raveca G. Sebeni, 4 cor.; Dr. Teodor Sbancea, 3 cor.; Biserica ort. română, 10 cor.; I. Theban, I. Sibian, Achim Constantin, I. Bratu, Achim Mailat, Ach. Inache, Ioan Teban, G. Chelemen, Nic. Ilie, înv., Sim. Constantin, M. Stanciu, I. Grozav, I. Vlădărean, câte 1 cor.; de la mai mulţi 6 cor. 50 fil.; şi bucate în preţ de 18 cor,; *suma 66 cor. 50 fileri.*

Prin on. părinte Alexandru Măruşan, din parochia *Rotbav*: din cassa parochială 3 cor.; George Radu, senior, 2 cor.; George Fulea, înv., 1 cor.; de la mai mulţi 4 cor. 6 fil.; ear' bucate în preţ de 4 cor. 50 fil.; *suma 15 cor. 56 fil.*

Măeruş on. părinte Alexandru Mĕeruşan, 2 cor.; Maria Itean, soţie de înv., 1 cor.; de la mai mulţi 3 cor. 60 fil.; *suma 6 cor. 60 fil.*; suma sumarum este de 689 coróne 16 fil. care s'a depus fără detragere pe numele bis. ort. române din Comana-inferióră la institutul de economii „Furnica" din Făgĕraş în libelul nr. 154, cartea V, pag. 77, an 1903.

In numele parochienilor mei esprim cea mai căldurósă mulţămită tuturor contribuenţilor.

Comana-inferióră, la 15/29 Decembre 1903.

Ioan Popiţa
paroch ort. român

Teatrul orăşenesc.

Vineri (1 Ian.): „*Der Rastelbinder*", operetă în două acte şi un preludiu, de V. Leon, musica de F. Lehar.

Sâmbătă (2 Ian.): „*Mein Leopold*", piesă în 6 tablouri, de Adolf L'Arronge. Beneficiul actorului F. Redl.

---

*) Alusiune la încercarea unor parochieni, cari mai mult spre a zădărnicí zidirea, pledau pentru zidirea a două biserici, în partea de sus şi de jos a comunei mare şi estinsă.

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redactia nu primeşte rĕspunderea.

Nr. 1289 1903. [302] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroh** din parohia vacantă **Stĕuini** (Mada), prin acésta se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Doritorii de a reflecta sunt invitaţi a'şi subşterne rugările instruite pe basa normelor esistente, oficiului protopresbiteral subsemnat, în terminul deschis şi au a se presenta în biserica respectivă spre a'şi arăta desteritatea oratorică śau cantorală în ale serviciului divin.

Orăştie, 8 Decembre 1903.

In conţelegere cu comitetul parohial.

Vasile Domșa
protopresbiter.

Pentru domnii preoți!

De la **Librăria archidiecesană** se póte procura

CONDICĂ

bine compactată în piele și cu păreți tari,

în care (conform circulariului consistorial numĕrul 2142 din 3 Martie 1903) sunt a se induce „momentele mai însemnate ce obvin în comună în decursul anului și cari merită a fi însemnate pentru posteritate.“

Conține 200 foi.

Prețul **6·60 cor.**, + porto postal **80 fil**

Invĕțăcei

Se primesc în **Jimblăria** lui **Stefan Moga,** str. trenului, Sibiiu, băieţi orfani cu creştere, cu tótă întreţinerea (și îmbrăcămintea). [301] 1—3

Gratis! Franco!

La cerere se trimite

Catalogul cărților

aflătóre la

Librăria archidiecesană

Sibiiu (Nagyszeben)

Carol Niedermaier

pălărier

33 strada cisnădiei 33

„la pălăria roșie“

recomândă

pălării

păróse, pentru preoţi români, à **7**, **8** şi **9 cor.**, în cele mai bune şi mai frumóse calităţi.

La comande din afară nu se calculéză nimic pentru carton, pachetare şi bilet postal; mĕsura capului este a se lua în *interiorul* unei pălării potrivite cu o pânză de centimetru. [298] 2—3

Croitoria militară și civilă

[272] 5 **Petrașcu & Părău**

strada poplăcii nr. 21 Sibiiu strada poplăcii nr. 21.

Se efectuesc după comandă tot feliul de haine militare şi civile, cum şi reverendi.

A apărut:

Calendariul archidiecesan pe anul visect 1904.

Preţul unui exemplariu **40 fil.**, cu şematism **80 fil.**, porto postal **10 fil.**

Librăria archidiecesană, Sibiiu.

Bani! Bani! Bani!

Subsemnata întreprindere stă în legătură cu cele mai mari bănci din ţéră şi esoperéză **împrumuturi pe pămênturi și edificii** cu cele mai favorabile condiţii şi cele mai eftine interese, şi anume pe termin de **10—70 ani cu 2%—5¾%.**

Credit personal cu garanţi şi obligaţie pe 5—10 ani.

La funcţionari de stat, comitat şi oraş, cum şi la oficeri, credit simplu şi fără giranţi. [291] 3

La dorinţă servim cu informaţiuni, rugând marcă pentru rĕspuns.

„PECUNIA“

Întreprindere de credit

Sibiiu (Nagyszeben) strada poplăcii nr. 27.

Anunț colectiv al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“.

Comitetul Reuniunii îşi permite a recomanda onoratului public românesc pe comercianţii şi industriaşii nostri de mai jos şi a 'l ruga sĕ binevoiéscă a 'şi acoperí trebuinţele sale — întru-cât e cu putinţă — de la acestia. — Totodată aduce la cunoştinţa acelor părinţi, cari au copíi pe cari i-ar aplica la meserii, că comitetul nostru mijlocește așezarea lor pe la măestri buni.

Const. Dragoș
pantofar.
Işi recomândă prăvălia sa cu tot feliul de **ghete** şi **cisme**. Esecută lucru după comandă în lucrătórea proprie. Primeşte reparaturi. Cercetéză têrgurile mai mari.
Piața mare nr. 5.

N. S. Nadasdy
comerciant.
Piața mică 31: Prăvălie de manufactură
Str. cisnădiei 28: Prăvălie (filiala) de pânzături și albituri.

Renumitul
Hotel Mihaiu
Odăi elegante, cafenea şi restaurant cu mâncări şi beuturi bune Trăsură la disposiţie pentru fie-care plecare şi sosire de tren.
— Prețuri moderate —
Strada turnului nr. 11.

Ioan Roman
Salon de ras, frisat și tuns.
Deposit: de parfumuri, legători de mustațe, perii și altele.
Str. Poplăcii-mari nr. 4

Bereria mare
(Iosif Barbu).
Restaurant provĕḑut cu tot feliul de mâncări şi beuturi. In Dumineci şi sĕrbători — concert. Serviciu prompt.
Prețuri eftine.
Promenada Bretter.

Teod. Popescu
comerciant.
Recomândă marele seu **deposit** cu **mărfuri de manufactură.**
Prețuri moderate.
Piața mică nr 14.

Stefan Moga
franzelar (jimblar)
Deposit mare de **făină**
La comande mai mari de jimble, covrigi sau pâni dă rabat.
Strada trenului nr. 4.

Zaharie Moga
franzelar.
Prăvălii cu jimble, covrigi, pâne de tot soiul, făină albă, roșie (pentru vite).
Str. poplăcii nr. 1 și 23.

Ales. Lucian
cismar.
Are prăvălie de tot feliul de **cisme** şi **ghete** produse proprii. Caută têrgurile mai mari din comitatele: Sibiiu, Hunedóra, Alba-inf., Têrnave şi Făgăraş.
Dragonerwache nr. 2.

Eremie Purece
lăcătușerie de artă și construcții.
Deposit de sobe (cuptóre) de bucătărie.
Esecută reparaturi de tot soiul.
Lucru solid.
Prețuri moderate.
Strada brânzii nr. 9.

Maria Mitoc
institut de spălare (curăţire) şi călcare fină de albituri bărbăteşti şi femeeşti după sistem vienez.
Serviciu prompt.
Prețuri convenabile.
Strada urezului nr. 11.

Ales. Nemeș
ferar (faur).
Esecută tot feliul de lucrări ce cad în brésla sa. Ia în întreprindere esecutarea de trăsuri şi căruţe de tot feliul.
Lucru solid şi durabil.
Prețuri moderate.
Strada ocnii nr. 34.

Vasile Bann
cismar.
Prăvălie de tot feliul de încălţăminte. Esecută lucru după mĕsură, cum şi reparaturi. Cercetéză têrgurile mai mari din comit. Sibiiu şi din comitatele învecinate. Prețuri moderate.
Strada ocnei nr. 7.

Zaharie Aron
cismar.
Işi recomândă depositul seu de **cisme** şi **ghete** de tot soiul. Primeşte comande şi reparaturi Cercetéză têrgurile mai mari din comitat. Sibiiu, Hunedóra, Alba infer. Têrnave şi Făgăraş.
Strada nouă nr. 12

I. Mihălțian
Atelier de încălțăminte.
Esecută tot feliul de încălţăminte, cum şi reparaturi.
Lucru solid
Prețuri moderate
Strada poplăcii nr. 19

Emil Petruțiu
măsar
de construcții și mobile.
Esecută tot feliul de lucrări de la cele mai simple până la cele mai artistice ce cad în specialitatea sa.
Prețuri fórte moderate.
Strada margareta nr. 8.

Med. de aur Pitești 1883 | Med. de arg. București 1883
Petru Ilieș
compactor
şi incadrator de tablouri
Esecută tot feliul de lucrări ce cad în specialităţile sale.
Prețuri moderate.
Str. măcelarilor nr. 12.

Petru Moga
franzelar.
Deposit de făină albă şi roşie (pentru vite). Primeşte între altele şi comande pentru colaci sau jimble la pomeni.
Strada urezului nr. 27.

Petru Bota
croitoriu.
Confecţionéză tot feliul de haine bărbăteşti. Deposit de haine (costume) ţĕrăneşti pentru femei (în port seliştenesc), pe care le pune în vîndare în têrgurile mai mari din comitatele: Sibiiu, Hunedóra, Alba-inferióră, Têrnave şi Făgăraş. Primeşte şi comande.
Imprumută costume.
Strada rațelor nr. 11.

G. Bendorfean
văpsitor și pictor de firme.
Esecută tot feliul de lucruri aparţinĕtóre acestor ramuri. Pictéză prapori icóne sfinte (în stil bizantin). Esecutare fină. Prețuri moderate.
Piața Hermann nr. 3
(lângă Casarma cea mare).

Crucița & Sinu
croitori.
Esecută tot feliul de haine bărbăteşti, civile şi militare, cum şi reverenzi.
Primeşte reparaturi.
Prețuri convenabile.
Str. Bruckenthal nr. 27.

I. Popa-Popidan
măsar
de construcții, mobile și biliarde.
Esecută tot feliul de lucrări ce cad în aceste ramuri. — Lucru solid.
Prețuri moderate.
Strada rațelor nr. 20.

George Prașca
cismar.
Deposit de tot feliul de **cisme** şi **ghete**. Esecută după comandă.
Caută têrgurile.
Primeşte reparaturi.
Prețuri moderate.
Strada nouă nr. 47.

Isid. Grindean
cismar.
Deposit de tot feliul de **ghete** şi **cisme**. Primeşte comande. Esecută şi reparaturi. Cercetéză têrgurile mai mari din comitatul Sibiiu şi comitatele învecinate.
Prețuri eftine.
Strada nouă nr. 3.

P. Mihălțian
pantofar.
Primeşte comande pentru esecutarea de tot soiul de **ghete**, cum şi reparaturi.
Strada turnului nr. 21.

T. Moldovan
cismar.
Deposit de tot feliul de **cisme** şi **ghete**. Primeşte comande. Esecută şi reparaturi. Cercetéză têrgurile mai mari din comitatul Sibiiu şi comitatele învecinate.
Prețuri moderate.
Str. Gușteriții nr. 85.

Ioan Stanciu
zugrav de case
Zugrăvește case, biserici, etc., în diferite forme şi colori.
Primește comande şi în jur.
Strada turnișorului 101.

Iuliu Salamon
măsar
de construcții și mobile.
Işi recomândă marele seu deposit de tot feliul de mobile. Primeşte comande de tot soiul de lucrări ce cad în specialităţile sale.
Prețuri convenabile.
Strada faurilor nr. 15

Redactor prov. Dr. George Proca.

Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 140 Sibiiu, Marţi 23 Decembre 1903 (5 Ianuarie 1904) Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român", strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei or 30 fil. rêndul cu litere garmond

Nr. 12880 Pres.

IOAN

din îndurarea lui Dumnezeu archiepiscop al bisericei ortodoxe din Transilvania şi metropolit al Românilor greco-orientali din Ungaria şi Transilvania.

Iubitului cler şi popor din archidiecesa Nóstră transilvană: dar şi milă de la Dumnezeu Tatăl şi Domnul nostru Iisus Christos!

> „Iată eu cu voi sunt până la sfîrşitul lumii".
>
> Mateiu 28. 20.

Învrednicindu-ne Dumnezeu a ajunge earăşi aceste sfinte sĕrbători, n'am întrelăsat, iubiţilor, a venî şi eu, cu duhul meu între voi, pentru a vĕ întreţinea şi astădată, câteva momente, in cugetări evlaviόse despre Naşterea Domnului nostru Iisus Christos.

Când prea bunul Dumnezeu, întru adânca sa înţelepciune, a făcut lumea: ceriul, sórele, luna şi stelele, cu tótă strălucirea lor; pământul cu câmpiile sale întinse şi mănóse, cu văile cele încântătóre şi cu munţii cei inalţi, cari ascund atâtea bogăţii în sinul lor, tot atunci a făcut şi pe om, după chipul şi asemănarea sa, spre bine şi fericire, înzestrându-l cu suflet nemuritoriu, cu minte înţelegĕtóre şi cu voie liberă, ca sĕ stăpanéscă tóte, precum însuşi zise la facere: *„Creşteţi şi vĕ înmulţiţi şi stăpâniţi pământul"*.

Durere însĕ, că omul abusând de voia sa slobodă, şi călcând porunca lui Dumnezeu, a decăḑut din darul lui, şi prin acésta şi din binele şi fericirea ce-i destinase Dumnezeu.

În urma acestora, întunecându-i-se mintea prin pĕcat, omul întru atâta se înstrăinase de Dumnezeu, făcĕtoriul seu, şi prin acésta de binele şi fericirea sa, în cât el nu mai cunoştea pe adevĕratul Dumnezeu, şi în loc de a se închina lui Dumnezeu se închina la sóre, lună, stele, la idoli, chipuri cioplite şi la alte lucruri neînsufleţite, degenerând şi decăḑênd până când ajunse cea mai nefericită fiinţă, până când ajunsese, ca cei tari sĕ dispună de cei slabi ca de o marfă de preţ, ca şi de dobitócele lor.

Mii de ani au fost ómenii în asemenea stare tristă şi durerósă, până când *„sosind plinirea vremii"*, prea bunul Dumnezeu întru nemărginita sa îndurare a trimis din ceriu pe pământ chiar pe unul născut Fiul seu Domnul şi Mântuitoriul nostru Iisus Christos, cu sublima misiune, de a mântuí pe ómeni de osânda pĕcatului şi a-i ridica din starea cea tristă şi decăḑută earăşi la fericirea cea dintâiu; a-i ridica din starea de robi la starea de fii şi moştenitori ai darurilor lui Dumnezeu, precum ne spune şi sf. apostol Pavel, în epistola către Galateni, ce s'a cetit astăzi în sfânta biserică: *„ear' când a sosit plinirea vremii, a trimis Dumnezeu pe Fiul seu cel născut din fecióra, sĕ rescumpere pe cei de sub lege, ca sĕ priméscă moştenirea fiiască; pentru aceea nu mai sunteţi robi, ci fii şi moştenitori ai lui Dumnezeu prin Iisus Christos"*.

Iată, iubiţilor, causa pentru care a venit Domnul nostru Iisus Christos din ceriu pe pământ; iată pentru-ce s'au bucurat de naşterea Domnului nu numai ómenii pe pământ, dar' şi îngerii în ceriuri, cantând: *„Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu şi pe pământ pace şi între ómeni bună voire"*, iată pentru-ce a grăit îngerul către păstorii din jurul Vifleemului: *„Iată vestesc vouĕ bucurie mare, că s'a născut vouĕ astăzi mântuitoriu, carele este Christos Domnul"*; şi iată pentru-ce serbăm şi noi, cu atâta evlavie naşterea Domnului. Deci, veniţi sĕ ne bucurăm şi noi Domnului, mulţămindu-i din adâncul sufletului şi zicênd cu psalmistul: *„binecuvintéză suflete al meu pe Domnul, şi nu uita tóte binefacerile lui"*.

Sĕ-i mulţămim, iubiţilor, nu numai pentru-că unul născut Fiul seu, Domnul nostru Iisus Christos, ne-a mântuit de osânda pĕcatului şi a tristelor lui urmări, şi ni-a redeschis calea la posibilul bine vremelnic şi la fericirea cea vecinică; dar' şi căci, pentru a ne şi arĕta acea cale, ni-a făgăduit a rĕmâné pururea cu noi, zicênd: *„Iată eu cu voi sunt până la sfîrşitul veacului sau al lumii"*.

Nu a rĕmas Domnul cu trupul între noi, precum a fost până la înălţarea sa la ceriu; căci după îndeplinirea măreţului op al mântuirii nóstre, nici nu era de lipsă; a rĕmas însĕ cu Charul, cu Duhul şi învĕţăturile sale depuse în sfânta sa biserică, pentru-ca sĕ ni-le împărtăşéscă şi nóuĕ totdeuna, dar' mai ales când ne intrunim în sinul ei. Bisericei deci a încredinţat Domnul măréţa misiune religiósă şi culturală, de a ne împărtăşi de Charul şi de sfintele sale învĕţături; de a ne lumina şi desĕvêrşi tot mai mult, după ḑisa din sfânta evangelie: *„Fiţi desĕvêrşiţi precum este şi Tatăl vostru cel din ceriuri"*, pentru-ca prin tóte acestea sĕ ne apropiem tot mai mult de Dumnezeu, şi prin El de posibilul bine vremelnic şi mai ales de fericirea cea vecinică, scopul suprem al omului.

Biserica este deci, iubiţilor, acel aşezământ divin care ne împărtăşeşte de darurile Domnului şi ne arată şi *ce* şi *cum* sĕ lucrăm? ca sĕ ne apropiem tot mai mult de măreţul scop, ce ni-l'a destinat prea bunul Dumnezeu. De aceea se şi sĕvêrşesc în biserica nóstră sfintele taine şi celelalte slujbe dumnezeeşti in auḑul tuturor şi în dulcea nóstră limbă, de aceea se predau şi se espun in biserica nóstră scrierile sfinţilor evangelişti, apostoli şi proroci, ale sfinţilor părinţi şi alte asemenea învĕţături sfinte; de aceea înfiinţéză şi susţine biserica, cu mari jertfe, şi şcólele nóstre confesionale, ca prin tóte acestea sĕ-şi împlinéscă măréţa sa misiune. Şi tot de aceea, în rugăciunile de tóte zilele mai cere şi ajutoriul cel puternic al lui Dumnezeu, rugându-se pentru tóte cele bune şi de folos sufletelor şi trupurilor nóstre; pentru mila, viéţa, pacea, sănĕtatea şi ertarea pĕcatelor nóstre; pentru pacea din lume şi dintrĕ ómeni, pentru bună liniştea aerului şi înmulţirea rodului pământului, pentru cei bolnavi, pentru cei călĕtori, pentru cei trecuţi din acésta viéţă, şi alte asemenea.

Precum vedeţi, iubiţilor, biserica nóstră este maica aceea bună, care îngrijeşte şi face tot ce se cere pentru binele nostru vremelnic şi pentru fericirea cea vecinică.

Sunt bune maicile nóstre cari ne-au născut în dureri şi ne-au crescut în griji şi nĕcazuri; căci grija şi iubirea lor nu ne părăseşte nici-când, în viéţa lor; ne părăseşte însĕ, când acele maice trec din acésta viéţă; dar' şi mai bună maică ne este sfânta nóstră biserică, pentru-că fiind ea nemuritóre, iubirea şi îngrijirea ei nu ne părăseşte nici-odată, nici chiar după trecerea nóstră din acésta viéţă. Ci ea şi după mórtea nóstră înalţă rugăciuni la ceriu pentru odihna sufletelor nóstre, pomenindu-ne numele şi transpunêndu-le şi în amintirea posterităţii. De aceea, dacă este mare pĕcat când cineva se înstrăinéză ori necinsteşte pe maica sa, care l-a născut şi l-a crescut, cu atât mai mare pĕcat face când ar necinstí pe maica biserica sa.

Din asemenea motive şi consideraţiuni, vedem pe tóte popórele mai inaintate lucrând tot mai mult la întărirea bisericei şi a şcólelor lor, de aceea vedem pe acele popóre jertfind tot mai mult pentru bisericile şi şcólele lor; de aceea vedem zidind biserici şi şcóle, care de care mai frumóse, înzestrându-le cu preoţi şi învĕţători care de care mai luminaţi; înfiinţând fonduri sub scutul bisericilor; dar' apoi tot de aceea vedem pe acele popóre şi mai înaintate de cât noi, în tóte privinţele; de aceea vedem că ale lor sunt oraşele, cu casele cele mari şi frumóse; ale lor sunt câmpiile cele întinse şi mănóse, şi alte asemenea, pe cari de sigur nu le-au câştigat numai prin lucrul celor douĕ mâni ale lor, ci mai mult cu ajutoriul culturii şi al luminii minţii şi cunoştinţei lor, împrumutat de la bisericile şi şcólele lor. Tot de aceea mai vedem pe acele popórĕ făcênd şi multe fapte bune, ajutând bisericile, şcólele, mănăstirile, spitalele, pe sĕraci şi alte asemenea, prin cari îşi pot câştiga mai uşor şi fericirea cea vecinică.

Dacă alte popórĕ, cari mai au şi alte terene de desvoltare şi de luminare, se intereséză atât de mult de bisericile şi şcólele lor, cu cât mai mult trebue sĕ ne interesăm noi, şi sĕ ţinem noi la bisericile şi şcólele nóstre, cari ne sunt aprópe singurele nóstre terene de desvoltare. Noi trebue sĕ ţinem, iubiţilor, cu mai multă tărie la biserica şi şcóla nóstră şi din motiv căci ele ne sunt cea mai scumpă moştenire părintéscă; ele au mântuit de pericole pe fericiţii nostri străbuni în grelele cercări ale timpurilor trecute; căci ele ni-au dat pe bărbaţii nostri cei mari, cari au lucrat şi lucră la înaintarea nóstră.

Şi cu tóte acestea, durere, tot mai sunt unii între ai nostri, cari încreḑêndu-se întru învĕţătura lor, uitând că biserica li-a deschis calea la învĕţătură; uitând că cei mai mulţi cu ajutoriul bisericei au învĕţat; că prin urmare bisericei au a mulţămí posiţiunea şi esistinţa lor, şi în fine uitând chiar recunoştinţa cu care sunt datori, fórte arare-ori cercetéză biserica, dând prin acésta pildă rea şi altora, şi chiar şi familiei lor; pildă rea ce trage după sine stricarea cestora şi a familiei lor, şi chiar stricarea bisericei, despre care sfântul Apostol Pavel zice: *„că cine strică biserica Domnului, pe acela şi Dumnezeu îl va strica"*.

Dar' şi fără sĕ ne spună acésta sfântul Apostol, au nu vedem noi tristele urmări ale desconsiderării bisericei, au nu vedem noi destule casuri, cum mulţi tineri, din familii fruntaşe, decad vĕḑênd cu ochii, devenind ómeni stricaţi, pricinuind dureri grele părinţilor, numai din lipsa de bună creştere bisericéscă, pe când la străini obvin mai rar asemenea casuri triste, şi din contră: au nu vedem cum alţi tineri, din familii mai cu puţină învĕţătură, dar' cu mai bună creştere bisericéscă, din familii, aşa zicênd, mai de rênd, devin ómeni vrednici şi cinstiţi, şi cu posiţiuni frumóse, în tóte privinţele. Au nu vedem noi ómeni cu averi şi în dregĕtorii mari, întru atât de nemulţămiţi, în cât li-se ureşte şi de vieţă, şi pentru ce? numai pentru-că nu au bună creştere bisericéscă.

Óre sĕ nu vadă şi sĕ nu înţelégă acestea cei-ce desconsideră biserica? Óre sĕ nu înţelégă părinţii, că atunci când îi vĕd fiii lor desconsiderând biserica şi cele sfinte, acei fii încă se vor înstrăina de biserică şi de cele sfinte, alunecând pe povêrnişul cel mai periculos?

Dacă în timpul, nu chiar de mult trecut, tinerimea nu inclina la stricăciune, ca şi în ḑilele nóstre, causa era, că atunci nu erau atâtea ispite, ear' de altă parte, că cerceta regulat sfânta biserică, de la care se întăriau contra tuturor ispitelor. Atunci tata şi mama mergeau împreună cu copiii lor la biserică, ducêndu-i de mână, şi împărtăşindu-se cu sfintele taine, apoi părinţii mai şi povestiau fiilor lor cu tótă evlavia însemnătatea serbătorilor şi a frumóselor datini bisericeşti, cari erau îngeri păzitori ai acelor fii, în tóte zilele vieţei lor.

Din acestea invederéză din destul, iubiţilor, măréţa misiune dumnezeéscă a bisericei Domnului, şi folosul cel nepreţuit al nostru tuturor, invederéză că nu Dumneḑeu, nici biserica au lipsă de noi, ci noi avem neapĕrată lipsă şi de Dumneḑeu şi de biserică.

Deci dar' ce vĕ pot sfătuí mai cu căldură şi la acéstă ocasiune, iubiţilor, când atâţia proroci mincinoşi cércă a vĕ înstrăina de biserica străbună, pentru-ca cu atât mai uşor sĕ vĕ pótă esploata în folosul lor, zic, ce vĕ pot sfătuí mai cu căldură de cât sĕ ţineţi cu tótă tăria sufletului la biserica străbună şi la sfintele ei aşezăminte şi învĕţături, sĕ creşteţi bine şi în religiositate pe fiii şi fiicele vóstre, stăruind din tóte puterile la întărirea credinţei în Dumnezeu, la cultivarea dragostei evangelice şi la desvoltarea puterilor sufleteşti, în mĕsură tot mai mare, jertfind şi voi, după putinţă, pentru biserica şi şcóla vóstră, precum jertfesc şi alte popórĕ pentru biserica şi şcóla lor, căci sĕ-mi credeţi, că asemenea jertfe vĕ vor aduce însutite roduri binefăcĕtoare vouĕ şi familiilor vóstre.

Prea bunul Dumneḑeu sĕ vĕ lumineze şi sĕ vĕ ajute a împliní aceste sfaturi părinteşti, ca sĕ se pogóre darul şi binecuvêntarea cerului în casele şi familiile vóstre, în lucrurile şi întreprinderile vóstre; sĕ petreceţi aceste sfinte sĕrbători în pace, în mulţămire şi îndestulare, şi sĕ le ajungeţi încă întru mulţi ani fericiţi. Amin.

Pe lângă cari împărtăşindu-vĕ şi binecuvêntarea nóstră archieréscă, am rĕmas

Sibiiu, la sĕrbătorile naşterii Domnului din 1903.

de tot binele voitoriu

Ioan Metianu m. p.
archiepiscop şi metropolit.

Urcarea listei civile. Fóia oficială austriacă în numĕrul de Joi publică legea despre urcarea listei civile la suma de *11,300.000 de coróne.* Legea e inactivată pe basa §-ului 14 al constituţiei austriace.

In dieta ungară încă ar fi trebuit discutat projectul legii despre urcarea listei civile, dar' din causa obstrucţiei projectul acesta nu a putut fi luat la discuţie, rĕmânênd astfel pentru anul 1903 suma de mai nainte a listei (9 milióne). Pentru 1904 însĕ, cum raportéză semioficiósele ungare, guvernul va licuida Curţii lista urcată, adeca *11,300.000 de coróne* şi din partea Ungariei.

Fără obstrucţie (?). După pausă de patru zile dieta ungară şi-a început azi şedinţele, avênd la ordinea zilei continuarea discuţiei asupra projectului despre contingentul de recruţi. Cum vestesc unele ziare din capitală — adevĕrat că cu óre-care neîncredere în veracitatea ştirei — oposiţia încă obstrucţionistă s'ar fi hotărît sĕ sisteze şi ea lupta obstrucţionistă, făcênd astfel posibil, ca încă în şedinţa de azi sĕ se póta procede la votarea în general a projectului. A nume, în şedinţa de azi ar fi avut sĕ usize de cuvêntul final deputaţii Hollo, Bartha şi Lendl, după cari sĕ urmeze votarea; ear discuţia pe paragrafi sĕ tréca repede.

In cât vor fi făcut acest lucru cei 10—12 obstrucţionişti, câţi mai erau, — vom vedé din raportele despre şedinţa de azi.

De la conferenţele preoţeşti.

(Conferenţa din tractul Orăştiei).

— Decembre 1903 v.

Mĕ suprinde faptul, că a trecut deja atâta timp la mijloc, şi despre conferenţa ţinută la Orăştie în 11/24 Novembre c. nu se vede nici un raport. Suprinderea însĕ nu se micşoréză când mĕ cuget, că nici despre conferenţa ţinută în Martie a. c. nu s'a scris nimic în fóia oficiósă a nóstră.

Ne mândrim cu aceea, că tractul nostru este primul după mărime, şi nu ne pasă că dintrĕ vre'o 60 preoţi nici unul nu 'şi ia ostenéla sĕ raporteze ceva despre decursul conferenţei acestui tract.

Pentru-ca sĕ nu rĕmânem pe jos, ca de la conferenţa ţinută la 13/26 Martie a. c. despre care încă nu s'a scris raport — căci iată de pretutindenea se dau semne de viéţă — m'am decis a raporta pe scurt subscrisul.

Nu va fi fără folos, ca măcar în trécĕt, sĕ fac pomenire şi despre conferenţa din 13/26 Martie c., căci la noi conferenţa din Novembre a fost a doua în anul acesta, ceea-ce până acum o ştiu póte numai membrii acestei conferenţe.

De-şi nu prea rodnică în aducerea de concluse vrednice de însemnat, conferenţa din Martie şi-a avut şi ea însemnătatea ei. Mărgăritariul acestei conferenţe a fost disertaţia perfect reuşită a părintelui *Popovici* din Gelmar, carea judecată după stil, idei şi formă, merita sĕ fie cetită în ori-ce corporaţiune cât de alésă.

Cei cari cunóştem activitatea dlui Popovici, cum şi trecutul seu ca profesor în Sibiiu, numai cu mulţămită ne-am simţit datori pentru frumosul tractat.

Afară de acéstă temă, întrégă conferenţa a fost consumată de propunerile părintelui *Todea* din Almaşul-mic: cu privire la *uniformitatea* în serviciile pastorale în general, atât în cele liturgice cât şi la casuale, apoi introducerea de conferenţe festive, împreunate cu serviciu divin; discuţii în direcţia acésta, eliminarea formelor acceptate din eróre ori din us nepermis etc., în fine ţinerea conferenţei în mod *alternativ*, când în Geógiul-inferior care este la mijlocul tractului, când in Orăştie, sediul oficiului protopresbiteral.

In jurul primei propuneri referitóre la uniformitate, s'a încins o discuţie animată, fiind unii pro, ear' alţii contra. Era interesant a auḑi diferitele păreri asupra obiectului, intrĕ cari unii erau de credinţă, că a discuta asupra formelor serviciului liturgic, ar însemna a comite sacrilegiu (?! Red). In urma tóta afacerea a fost lăsată în grija Preaven. Consistoriu, ca aci se fie finansată.

Propunerea a doua privitóre la ţinerea alternativa a conferenţei, a caḑut cu majoritate de vre-o 5 voturi, şi s'a decis ca şi pe viitoriu sĕ se ţina tot numai în Orăştie, căci veḑi Dómne, în Geógiu n'ar fi tóte comforturile dorite de unii membri ai coferenţei. (!)

In contra acestui decis părintele Todea, în numele sprijinitorilor propunerii sale a înaintat recurs pe calea sa la Preavenerabilul Consistoriu archidiecesan.

Dar' nu trec de cât câteva sĕptĕmâni la mijloc, şi iată apare — pe când recursul înaintat nici n'a fi sosit la destinaţie — în nr. 31 al Telegrafului circulariul I. P. S. Sale, în care sub pt. 5 şi 6 se impune espres pentru conferenţele preoţeşti în viitoriu ceea-ce părintele Todea cerea în propunerile făcute, şi primite cu óre-care nemulţămire de unii membri ai conferenţei. O satisfacţie mai desĕvêrşită de cât acésta pentru propunĕtor nici că se putea, şi toţi aceia cari fuseseră contra acestor propuneri, au rĕmas rĕcoriţi. Prin pastorala acésta a Inaltului întemeiător al conferenţelor preoţeşti cestiunea a fost definitiv resolvată.

Atât s'a făcut în conferenţa ţinută la 13/26 Martie c.

Sĕ revin acum la indicarea celor sĕvêrşite în conferenţa a doua, ţinută la 11/24 Novembre a. c. tot în Orăştie. Conferenţa acésta a decurs în mod festiv, întru-cât s'a început cu ceremoniarea serviciului divin, sĕvêrşit de preoţii din tract: *Terhetea, Popoviciu, Sabău.* La finea serviciului divin părintele Terhetea a ţinut o predică fórte reuşită atât ca formă cât şi ca conţinut.

După serviciu ne-am întrunit în o sală a şcólei române, unde presidiul conferenţei prin o cuvêntare méduósă deschide conferenţa. După satisfacerea celor formale, se discută asupra serviciului sĕvêrşit, apoi se trece la obiect urmând cetirea temelor: „Cari sunt scăderile ...“ din partea preoţilor: *Todea, Iar şi Maniu.*

Toţi trei au fost bine primiţi cu temele lor. Temele fiind cam lungi, căci altcum nici nu se puteau desvolta aşa bine după-cum au fost, timpul a fost consumat repede, aşa în cât după acésta singur părintele *Popovici* din Gelmar şi-a mai cetit planul chronologic, bine întocmit, şi s'a decis tipărirea aceluia.

In urmă s'au cetit de către presidiu câteva circulare oficióse, cari s'au luat spre cunoştinţă, şi s'a decis ţinerea conferenţei viitóre în Geógiul-inferior.*)

Dar' cu acésta programul nu era eshauriat, aprópe jumĕtate din obiectele suscepute au rĕmas nepertractate, ce era deci de făcut, căci se apropiau 2 ore p. m. şi cei mai mulţi membri trebuiau sĕ plece, avênd a face o călĕtorie de 5—8 ore până a casă.

S'a decis deci ţinerea încă a unei a treia conferenţa (estraordinară). Lucru bun, dar' cam greu de esecutat, când membrii au sĕ se adune de la distanţe de 20—50 chilometri la conferenţa în Orăştie.

Cu acésta conferenţa s'a încheiat prin vorbe alese rostite de şeful tractual *V. Domşa* la adresa preoţimii.

Şi acum de încheiere încă ceva. Elaboratele cele trei, cetite în conferenţă, au fost primite „en block“ de bune şi de perfect reuşite. Va sĕ zică, cu acésta s'a pecetluit sentinţa, că capete mai luminate de cât aceste trei nu sunt în conferenţă. Acésta nu e corect. Temele trebuiau desbătute, sĕ li-se arete părţile bune, dar' şi cele slabe, sĕ se decidă că dintrĕ mijlócele indicate în temele acelea, cari sĕ fie puse în lucrare pentru îndreptarea poporului? N'a fost timp disponibil!

Da, dar' pĕnă la conferenţa viitóre era timp de ajuns, sĕ se fi estradat la câte o comisie pentru censurare şi referare la proxima conferenţă. A primi iac'aşa de bun ceeace îţi dă altul de-a gata, însémnă: a comodisa. Sĕ sperăm că conferenţele viitóre vor fi mai severe în astă privinţă. Şi acum am terminat. La revedere în Geógiu!

Raporter.

---

*) Cum rĕmânem acum cu comforturile? Nota raportorului.

Corespondenţe.

(Sfinţirea şcólei din Şinca-nouă).

Făgăraş, 10 Dec. v. 1903.

Duminecă în 7 Dec. st. v. s'a efectuit sfinţirea noului edificiu şcolar în parochia nóstră Şinca-nouă (tractul Făgăraş).

Nu sunt nici 10 ani împliniţi de când acésta frumósă parochie, adăpostită la pólele măestoşilor Carpaţi din „Ţera Făgăraşului“, a sfinţit nou edificata şi măreţa biserică, pentru care credincioşii au jertfit la 70 mii de coróne, şi care rivaliséză cu cele mai măreţe şi pompóse biserici din archidiecesa nósră, — şi iată-ne de nou în faţa unui act care ne dovedeşte, de ce e capabil un popor cu dragoste către casa lui Dzeu, cu alipire către sânta maica nóstră biserică, cu credinţă neclintită în legea sa strămoşéscă, chiar şi în casul când din unele părţi se încércă a seduce pe lesne creḑĕtorii la unele aparenţe de nemulţămiri.

Acest edificiu şcolar: două sale de învĕţămênt, mari şi corĕspunḑĕtóre legilor, ambituri, locuinţe pentru învĕţători, şi două odăi spre a se închiria primăriei pentru cancelaria comunală, cuptóre moderne, bănci şi table de părete tot aşa; acest edificiu şcolar a rĕsărit pe ne-aşteptate — vorba românului — ca scânteia din cremene; căci în August era numai ideiă, în Septembre i-se pune fundamentul şi în 3 luni de zile, după încordată muncă, iată 'l gata. Falnică şi măréţă şcólă, alăturea şi démnă fiică, de pompósa zidire a a bisericei!

Sfinţirea s'a efectuit prin dl protopresbiter tractual Iuliu Dan. Duminecă la 9 ore s'a început serviciul divin, celebrat de către dsa asistat de preoţii locali: Lazar Popa şi David Chiujdea şi de preotul din comuna Perşani, Pantelimon Nastea, fiul acestei comune. E de prisos sĕ mai amintesc, că toţi parochienii, cu tinerimea de şcólă în frunte, au participat la serviciul divin cu multă cucernicie şi mulţămire şi mândrie sufletéscă, ce se putea ceti fie-căruia din ochi şi din oglinda feţei.

La finea sevriciului divin dl protopresbiter Dan arată importanţa actului pentru

---

FOIŞÓRĂ

Spre polul de nord.

Conferenţă ţinută de asesorul Mateiu *Voileanu,* în sala palatului comitatens, Duminecă (27 Dec. n.) séra.

(Urmare).

Luntriţa sbóră ca fulgerul, şi eu sunt la corabie.

La plecare a fost mulţime imensă la port.

Incă un ultim adio casei părinteşti, care zace pe o limbă a Fjordului. Prin ochian vĕd ca şi licurind o fiinţă albă pe banca sub brad.

Privirea acésta a fost cea mai durerósă în tot drumul meu.

Ultima staţiune în Norvegia a fost portul Vardő, de aici a plecat corabia Fram (Inainte) în 21 Iulie 1893.

La Capul Chabarova s'a întâlnit cu Alexandru Ivanovici Trontheim, care a procurat cânii trebuincioşi la eventuala espediţie pe ghiaţă, 40 de câni.

La început planul era, ca espediţiunea sĕ facă drumul din ost de la strîmtórea Bering spre insula Wrangel, însĕ s'a luat totuşi drumul în nordul Siberiei prin strîmtórea Jugor şi marea carică.

In 20 Septembre corabia se află în apropierea insulelor noue siberice şi a insulei Jeanette, şi aici a îngheţat corabia.

In 9 Octobre 1893 s'a început presiunea ghieţii, corabia a resistat, şi de aci încolo se începe plutirea ei pe sloiul de ghiaţă.

Direcţiunea curentului a fost nord-vest în anul 1893 şi primavara anului 1894.

In 6 Ianuarie 1895 corabia era in apropiere de gradul 80.

Ajunsă corabia la gradul acesta spre nord, Nansen se decide sĕ părăséscă corabia şi sĕ încerce apropierea polului cu sănile trase de câni.

In decursul lunii Ianuarie şi Februarie 1895, pana a nu vení încă lumina, face pregătirile cuviinciose pentru comanda asupra espediţiunii, care o lasă căpitanului Sverdrup cu instrucţia, ca sĕ rĕmâna tot în corabie şi sĕ facă drumul pană ce corabia va eşí din ghiaţă şi va afla apă, acolo sĕ iee drumul cel mai oblu, fie spre archipelagul Francisc Iosif, fie spre Spitzberga, şi de acolo acasă.

In 15 Martie 1895 părăseşte Nansen corabia însoţit numai de Johansen cu sănii trase de câni.

Ca obiecte au luat: 2 luntri spre a puté trece printrĕ sloi şi eventual a se folosi de ele la re'ntórcere, unde se deschide marea fără ghiaţă; 2 cămeşi de lână sistem Jäger, o jachetă din pĕr de cămilă, pantaloni de lână şi glugi de lână după modelul de la eschimoşi.

Pentru picióre ciorapi scurţi, acestia nóptea puşi pe pept se uscă mai uşor, papuci de finlandezi, din piele de animale, cari preste nópte trebue sĕ se svênte, căci altcum le cade pĕrul şi se strică. In frigul cel cumplit svêntarea era imposibilă, căci îngheţau, de aceea durmeau încălţaţi şi acolo se făcea svêntarea. In papuci trebue pus un fel de fên, după modul Finlandezilor, căci acela ţine fórte cald. Cam aşa fac şi ţeranii noştri. Pun paie în opinci, şi acelea ţin cald. Fênul acesta nóptea se scotea din papuci şi se usca pe pept sau în traista de sub cap, a doua zi astfeliu svêntat de nou se punea în păpuci. Asemenea fên trebue luat in abundanţă.

Mănuşile erau din piele de lup, parte din lâna, cari trebuiau în tótă séra uscate ca şi papucii. Singura căldură spre a usca aceste obiecte era căldura trupului. Nimerit observă Nansen, că spre a puté fi ziua uscaţi, nóptea o petreceam întrĕ comprese reci.

Ca pălărie folosiau una de postav, care scutea în contra vêntului şi în contra zăpeḑii mai bine de cât căciula de lână. Preste acésta mai aveau o capuţă de lână.

Pentru dormit se folosia un sac din piele de vită, făcut pentru doi ómeni, şi în casul acesta căştigul e, că se încălḑeşte unul de la celalalt.

Ce nu póte lipsi la o asemenea espediţiune este cortul. Aici s'a luat un cort de mĕtasă, care se ridica pe un singur bĕţ, pe de laturi se puneau sloi de ghiaţă spre a-l feri de rĕsturnare. Un asemenea cort a fost scutul lor din Martie până în Novembre 1895.

Unul dintrĕ obiectele cele mai pricipale a fost aparatul pentru fiert.

Intrĕ 2 vase cilindrice era aplicat un cazan, sub acela ardea lampa. Căldura se aduna întrégă sub cazan şi la cele douĕ margini ale vaselor cilindrice. De asupra acestora era un acoperemênt, care închidea bine, şi prin o gaură eşia căldura, şi acésta ajungea la un alt vas de-asupra, în care era zăpadă, pe de douĕ părţi ale vaselor cilindrice eşia apoi căldura afară, după ce le atingea până la marginea lor de din jos.

Material de ars s'a folosit petroleu în o lampă, aparat numit Primus-Lampe, sistem norvegian, care da 90—93° de căldură.

Dacă se umpleau cele douĕ vase cilindrice şi cel de-asupra cu zăpadă, până se încălḑia carnea în cazan zapada topită da destulă apă de beut.

S'au mai luat sănii de picior (Ski) ca în Scandinavia, şi diferite arme.

Ca instrumente spre a statorí locul şi a lua mĕsura sórelui s'au luat un theodolit mic, un sextant de busunar, un orisont de sticlă, un compas, aneroid, termometru pentru spirt, unul pentru argint viu, un ochian şi un aparat fotografic. (Va urma).

care a venit cu plăcere în comună, apoi, acomodat priceperii poporului arată în mod fórte măestrit şi amĕnunţit importanţa şcólei în genere, ca institut de creştere şi cultură, apoi importanţa edificiului şcolar ca mijloc de învĕţămênt, din punct de vedere higienic şi pedagogic, în fine mulţămeşte parochienilor pentru jertfele de bună-voie aduse spre încriparea noului edificiu şcolar, invocând rĕsplata ceriului asupra lor, şi pe urmă invită pe toţi a participa la însăşi sfinţirea în edificiul şcolar.

După acestea, în sunetul melodios al clopotelor, conductul se pune în mişcare spre noul edificiu şcolar: praporii bisericei în frunte, tinerimea şcolară cuotidiană şi de repetiţie, apoi preoţii celebranţi şi cântăreţii, urmaţi de întreg poporul credincios, intonând stichurile Doxologiei, ajung şi roiesc în spaţiósele sale de învĕţămênt, şi se începe sfinţirea apei. Ţi-se înălţa inima, vĕḑênd evlavia cu care credincioşii ascultau frumósele cântări şi rugăciuni, şi cetind mângâerea şi bucuria sufletéscă ce li-se oglindea din feţe.

După sfinţirea apei învĕţătoriul din Fagăraş Ioan Berescu rosteşte o cuvêntare, în care accentuéză tăria de credinţă şi alipirea către biserica nóstră ortodoxă a strămoşilor parochienilor din Şinca-nouă, cari pe la anul 1760, când generalul Bucov a ridicat furci în piaţa Făgăraşului, ca sĕ spânzure pe toţi cari nu se vor uní cu biserica rom. catolică, — au fugit din vatra lor Şinca-vechiă şi s'au aşeḑat pe aceste locuri, ca sĕ nu li-se răpéscă credinţa strămoşéscă ortodoxă. Ear' tăria de credinţă şi dragostea către cele dumnezeeşti a strămoşilor au moştenit'o şi o cultivă cu scumpĕtate următorii lor din ziua de azi, dovadă jertfele cele mari aduse pentru edificarea şcólei şi înainte cu nouĕ ani a pompósei biserici. Ear' că Dzeu turmei celei mici 'i dă împĕrăţia, dovedeşte faptul că strămoşilor li-a ajutat şi ostenele dvóstre le-a binecuvêntat, în cât, din puţinii câţi au fost la început, azi s'au format o comună ce se numĕră cu miile pe o întindere de 4 kilometri, toţi creştini ortodoxi, ómeni muncitori, temĕtori de Dzeu. Şcóla şi biserica, ridicate în mijlocul acestei comune, ca două făclii aprinse, ne garantéză progresarea acestui popor pe calea culturii şi religiosităţei, cari singure sunt basa fericirei vemelnice şi vecinice. Cu pietate sĕ pomenim totdeuna în rugăciunile nóstre pe strămoşii noştri, cari au fugit ca Avram din Chaldeia la Canaan, ca aici în mijlocul munţilor sĕ-şi ascundă comóra credinţei neştirbită şi nepătată. Ear' noi sĕ ne silim, ca acésta comóră întrégă şi îmbogăţită sĕ o lăsăm moştenire urmaşilor noştri.

Apoi preotul local David Chiujdea, în o scurtă dar' condensată vorbire, arată necesitatea urgentă ce o avea parochia de acest edificiu şcolar, mulţămeşte comitetului parochial de ajutoriul ce i-a dat întru ridicarea şcólei şi îl invită a fi şi pe viitoriu cu inimă caldă pentru interesele bisericeşti şi şcolare. De asemenea mulţămeşte şi dlui protopresbiter Iuliu Dan pentru ostenéla ce în interesul parochiei a avut şi cu acésta ocasiune. Apoi stropindu-se edificiul şcolar şi credincioşii, cu apă sfinţită, s'au depărtat toţi la ale sale, mulţămiţi în adâncul sufletului de cele vĕḑute şi de cele auḑite. *I. B.*

NOUTĂŢI

Conferenţa publica de a séră, ţinută de profesorul Dr. Petru *Şpan* în sala de şedinţe a palatului comitatens, a avut succes complet. Public ales şi fórte numĕros; ear' conferenţiarul, cu cunoscuta-i competenţă în objectul tractat („rolul poveştilor în educaţiune") a satisfăcut deplin aşteptărilor publicului. In legătură cu acestea anunţăm, că din causa sfintelor sĕrbători ciclul conferenţelor va îndura întrerupere. Reînceperea lui o vom anunţa la timpul seu.

*

† Ioan Căldărea, cleric în cursul II teologic al seminarului „Andreian", după un morb greu şi îndelungat a rĕposat Sâmbătă (2 Ianuarie st. n.) în etate de 23 ani în comuna sa natală Zerneşti. Inmormêntarea i-s'a făcut azi (Luni). Colegii rĕposatului, representaţi prin o deputaţiune de doi inşi, şi societatea „Andreiu Şaguna" au depus câte o cunună pe sicriu.

† Barcsay Kálmán, comitele comitatului Hunedora, a reposat Mercuri séra, în urma unei apoplexii de inimă. Rĕposatul a fost mult timp vicecomitele comitatului Hunedóra (1873—97), apoi deputat dietal, ales în cercul Deva, ear' dela 1902 comite al aceluiaşi comitat.

*

Teatru în Ocna. Inteliginţa română din Ocna-superióră (Vizakna) invită la producţiunea teatrală ce o va aranja la 27 Decembre 1903 (a treia zi de Crăciun), în sala şcólei gr. or. din Ocna-superióră, cu următoriul program: „Trei doctori", comedie localisată de Maria Baiulescu, şi „Cinel-Cinel", comedie de V. Alexandri. După producţiune urméză joc. Inceputul la 7 ore séra. Preţul de întrare: Loc de şeḑut 1 cor. Loc de stat 60 fil. Pentru familie 2 cor. Ofertele marinimóse se vor cuita pe cale ziaristică. Venitul e destinat pentru fondul bibliotecei şcolare.

*

Catastrofă uriaşă. Mercuri séra, în cursul representaţiunii s'a escat foc în teatrul „Iroquois" din Chicago, cuprinḑênd în scurt timp întreg teatrul. Catastrofă aşa înfiorătóre nu s'a mai întêmplat dór' de zeci de ani pe la teatre. *Şepte sute de ómeni şi au aflat mórtea acolo*, parte arşi, parte asfixiaţi şi mare parte (deosebi femei şi copíi) striviţi sub piciórele celor cari năvăliau sĕ-şi facă loc peste ceilalţi, ca sĕ scape afară. Peste vr'o 150 au fost duşi la spital răniţi grav, ear' despre vr'o sută de inşi nu se ştie cĕ sórte vor fi avut. Pe timpul isbucnirii focului se aflau în teatru vr'o două mii de ómeni.

*

Mulţămită publică. La fondul „*Masa studenţilor*" de la gimnasiul public român gr. or. din Brad au întrat urmă'órele dăruiri mariminóse: 1. de la C. Sa *Dr. E. Miron Cristea*, ieromonach şi asesor consistorial în Sibiiu, 30 cor. Cu totul a contribuit 50 cor. şi astfeliu a devenit binefăcĕtor fundator al acestei instituţiuni umanitare. 2. de la *Maria Beu* din Apoldul-mic pentru amintirea decedatului ei soţ *Moise Beu*, econom, 30 cor. Marinimoşii binefăcĕtori priméscă espresiunea profundei mulţămite! — *Brad*, 30 Dec. 1903. *Comisiunea administrativă.*

*

Concert şi teatru în Mediaş. Tinerimea studiósă română din Mediaş şi jur invită la petrecerea de érnă impreunată cu teatru, cântări şi declamări, ce o va aranja Vineri, *a doua zi de Crăciun*, în sala mare de la hotel „Strugure" (Traube) în Mediaş, cu următoriul program: Sergentul, poesie de V. Alexandri (Lucreţia Fageţan); Creditorii, comedie într'un act, de V. Alexandri. Patru păstori, de P. Popoviciu (corul femeesc); Vivandiera, scenă militară de V. Alexandri; Hora ostaşilor români, de Th. Georgescu (cor mixt); Şedĕtórea la sate, de N. Iosif; Ţiganul cinstit, anecdotă de Th. Speranţa (T. Popa); Tablou viu: Naşterea dlui Chr. Inceputul la 7½ ore séra. Venitul e destinat pentru plătirea fruntariului bisericei gr.-or. din Mediaş. Preţul de intrare: locul I. 1 cor. 60 fileri de persónă, locul II. 1 cor. 40 fil.; locul III. 1 cor. 20 fil.; locul de stat 80 fil.; Galeria 60 şi 30 fileri, Oferte marinimóse se vor cuita pe cale ziaristică. (In pausă: Căluşieriul, Bătuta şi Romanul).

*

Petrecere teatrală în Feldióra. Corpul învĕţătoresc, împreună cu tinerimea română din Feldióra invită la producţiunea teatrală-declamatorică, ce vor arangia Vineri, în 26 Decembre v. (a doua zi de Crăciun), în sala mare a Hotelului comunal, cu următoriul program: 1. „Plécă Lina la fântână", de T. Popovici, cântată de tinerime. 2. „Ruga de la Chiseteu", comedie poporală, de Iosif Vulcan, predată de tinerime. 3. „Capra cu 7 ieḑi", piesă teatrală, de N. Baiaş, predată de elevii şcólei. 4. „Ţiganul la tîrg", dialog, de E. Suciu, predat de *** 5. „Arvinte şi Pepelea", comedie, de V. Alexandri, predată de învĕţători. După producţiune vor urma jocurile naţionale: „căluşeriul şi bătuta", în urmă joc. Inceputul la 7 óre séra. Preţul de întrare de persónă: Locul I. 1 corónă, Locul II. 60 fileri, Locul III. 40 fileri. Venitul e destinat pentru scopuri filantropice. Suprasolvirile se vor cuita pe cale ziaristică.

*

Avis. De la „despărţĕmêntul femeesc întregitor al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu" se face cunoscut, că împărţirea darurilor de Crăciun între săracii noştri se va face în localul reuniunii Mercuri (ajunul Crăciunului) de la 5 ore după amiazi începênd.

*

Faptă creştinéscă. Nicolae Ciochină şi soţia sa Ana, locuitori în Sighişóra, la sĕrbătórea St. Ierarch Nicolae au dăruit pe séma sfintei biserici din Elisabetopole un rênd de vestminte preoţeşti în preţ de 120 coróne. Pentru acésta faptă creştinéscă comitetul parochial esprimă şi pe acésta cale mulţămită sinceră marinimoşilor donatori, dorindu-le, ca bunul Dzeu sĕ le rĕsplătéscă binefacerea acésta însutit din darurile sale bogate, ear' publicului servéscă de esemplu fapta lor. — In numele comitetului: Ioan *Dragolea*, paroch.

*

Victimă a rachiului. Zileriul Dobó János din Győr, în etate de 71 ani, Dumincă séra s'a îmbĕtat de rachiu, apoi turmentat cum era s'a retras în o cămară deschisă, unde în scurt timp a adormit. Diminéţa l'au aflat acolo mort. Degerase peste nópte.

*

Căpăţină tare. Un anume Osztroszky János din Isaszeg, fiind nĕcăjit rĕu pe lumea asta, s'a hotărit se se sinucidă. Marţi şi-a tras un glonţ în cap, fără sĕ i-se fi întêmplat însĕ vr'un rĕu. Glonţul s'a oprit în osul căpăţinei. Cu glonţul icuit în cap Osztroszky s'a pus apoi pe tren şi a mers la clinica din Budapesta sĕ-i scótă doctorii glonţul din căpăţină.

*

Judecată ţigănéscă. In colonia ţigănéscă de lângă Dorozsma (la Seghedin) flăcăul Kolompar Matyi (de 20 ani) a pus ochi pe muierea altui ţigan, căreia 'i făcea curte foc, până i-a succes odată s'o sărute. Bărbatul însĕ (de 16 ani) era la pândă şi a sărit cu bătaie asupra prevaricătoriului. Dar' voda ţiganilor a oprit păruéla şi a adunat statul ţigănesc sĕ judece asupra flăcăului. Sfatul a enunţat unanim, că lui Kolompár sĕ i-se taie nasul. Sentinţa a fost esecutată imediat în butul tuturor protestărilor flăcăului, care acum se află în spitalul din Seghedin, fără nas; ear' membrii din sfatul ţigănesc şi cei cari au esecutat sentinţa, sunt arestaţi.

*

Crucea sau stéua duplă electro-magnetică 86,967 B. R. a lui Müller, care este cunoscută în Ungaria întrégă, are pentru ziua de azi un document pe care îl publicăm aci în întregime: „Stimate dle Müller! Primeşte sincera mea mulţămită; umflătura soţiei mele s'a tras aprópe de tot şi chiar şi durerile de spinare şi de stomach şi sgârciurile la inimă se repetéză tot mai rar. Te rog sĕ-mi mai trimiţi 4 aparate nr. 86,967 R. B. de câte 6 cor., căci ómenii chiar din al treilea sat mĕ rógă sĕ le aduc astfel de aparate. Zajhalma. Cu adâncă stimă: *Stefan Bódi*, magasiner". De aceea n'ai cuvinte ca sĕ recomanḑi în destul acest aparat tuturor celor-ce sufer de reumatism, astmă, nedurmire, dureri de urechi, nevralgie, bătae de inimă, dureri de cap, de dinţi, impotenţă, mâni şi picióre reci, epilepsie, slăbiciune, ameţélă, tremur, friguri, influenţă, gălbinare, sgârciuri de stomach, lipsă de poftă de mâncare, ischias etc., etc. Aparatul costă 3 fl., se află la dl Albert Müller în Budapesta, V. Vadász utcza 42/V.

AMVONUL.

(Predica rostită la ocasiunea sfinţirii bisericei din Stremţi *în ziua Sf. Archangeli (8 Nov. v. a. c.) prin mandatarul Escelenţei Sale I. P. S. archiepiscop şi metropolit al nostru Ioan, protopresbiterul tractual* I. Teculescu.

(Urmare).

Şi cum earăşi, toţi simt astăzi mândrie în inimile lor şi mângăere în sufletele lor, pentru jertfa adusă la ridicarea acestui frumos lăcaş.

Dar' au şi tot dreptul de a fi veseli ei astăzi, când fapta lor, lucrarea lor cu multă jertfă şi ostenélă îndeplinită, încununată o vĕd în sfêrşit prin însuşi darul duhului sfânt, ce l'am cerut astăzi aci! Şi eu de la acest loc încă le zic: bucuraţi-vĕ şi earăşi zic bucuraţi-vĕ, bunilor creştini, căci jertfa vóstră lăudată e de ómeni şi bineprimită este de către Părintele ceresc, care revarsă mângăere şi fericire în inima celor-ce iubesc podóba casei lui! Ear' în vremea ce inima vóstră astfel saltă de bucurie, în clipa când sufletul vostru gustă cea mai deplină plăcere, mie daţi-mi ascultare, ca prin cuvêntul, ce am încă de rostit de aci, sĕ vĕ arăt şi desluşesc mai de-aprópe, care e pricina adevĕrată a bucuriei ce o simţin şi noi toţi câţi am venit astăzi la acéstă frumósă serbare, da, bucurie, care adânc în inimă trebue sĕ o simtă fie-care bun creştin, când vede aevea ca aci, dragostea de lege şi de biserică în faptă lucrată! Voiu face acésta după darul duhului sfânt, care îl cer în clipa acésta a se revărsa asupra mea, dând lumină minţii mele, spre dréptă gândire şi tărie buzelor mele spre bună grăire a cuvêntului propus.

Ear' voi toţi, fiţi cu luare aminte.

*

Că trăim în timpuri de grea ispită şi cercare pentru legea şi credinţa strămoşéscă, cine nu vede? şi cine nu cunóşte astăzi? Iubiţi ascultători! In timpuri, când patimi şi porniri rele, fel de fel, încep a róde la temelia credinţei lui Christos, întocmai cum filoxera róde la rădăcina viţei de vie, care apoi începe încet-încet a se îngălbiní şi în urmă a se usca cu totul. Perirea fricei de Dumnezeu, rĕcirea credinţei, înstrăinarea de biserică şi nepăsarea faţă de rânduelile legii, iată pornirile rele din ziua de astăzi! Şi cum rĕul, după firea lui, prinḑênd odată rădăcină, nu stă pe loc, ci iute creşte şi departe se lăţeşte, aşa şi aceste rele şi primejdióse porniri, nu numai cu rădăcina stau în inima în care au întrat, ci cresc, se măresc, ajungênd a se arĕta la mulţi, fórte mulţi în ziua de astăzi prin: luarea în deşert şi blăstĕmarea fără nici o témă, a numelui lui Dumnezeu, prin batjocorirea de-adreptul a credinţei; prin aflarea de rîs faţă de rênduelile bune şi din vechime ale legii, prin ocolirea bisericei şi petrecerea mai bine în lăcaşuri de beţie şi desfrânări ş. a. Socotesc astăzi tot mai mulţi credinţa ca un lucru învechit, fără de care încă îşi pot duce traiul pe pămênt; cercetarea bisericei o iau earăşi ca un lucru de a doua mână, dacă şi-au terminat adeca, şi-i îngădue alte afaceri, poruncile sfinte asemenea ca nişte lucruri, pe cari de le-au împlinit sau nu, nimenea nu-i trage la dare de sémă, ear' rugăciunea, da rugăciunea, hrana cea mai dulce a sufletului omenesc, o, aceea e chiar numai un obiceiu, pe care de 'l împlinesc sau nu, nici mare mustrare de cuget nu le pricinueşte. O zic astăzi, o rostesc rugăciunea cei mai mulţi creştini pentru-că au deprins-o din pruncie, o ştiu pe din afară şi astfel nu le face multă bătae de cap, dar' ca sĕ şi simtă' şi deosebit sĕ şi facă aceea ce zic, câţi sunt óre?

Sĕ luăm, fiind-că e vorba de rugăciune, de astădată numai o singură pildă! E rugăciunea Domnului, rugăciunea „Tatăl nostru" cum 'i mai zicem. Cuvinte sfinte, de însuşi Mântuitoriul Christos zise şi învĕţate, cuvinte dulci şi scumpe de la mama sa deprinse, de unul fie-carele — cuprinde acéstă frumósă rugăciune!

O rosteşte acésta creştinul diminéţa, o rosteşte séra şi de alte dăţi, dar' câţi sunt, cari sĕ-şi şi dee sémă şi sĕ facă aşa precum zic?!... „Tatăl nostru, carele eşti în ceriuri, sfinţéscă-se numele tĕu" — zice creştinul! Auḑit'a-ţi?! Zice că e sfânt numele Tatălui ceresc şi se légă, el însuşi, creştinul, — când zice, — că va sfinţi acel nume. Dar' ian luaţi apoi séma, cum acelaşi creştin, póte numai de cât, după ce a terminat rugăciunea începe a blăstĕma, începe a înjura, cu vorbele cele mai urîte numele aceluiaşi tată ceresc, bun şi răbdător!? Ascultaţi la bĕtrâni, ascultaţi la tineri, ba o grozăvenie, chiar şi la pruncii din ziua de astăzi, cum se întrec în sudălmi şi înjurături, care de care mai îngrozitóre!? „Sĕ vină împĕrăţia ta, sĕ fie voia ta, precum în ceriu, aşa şi pe pământ", — zice mai departe creştinul. Cere adecă împĕrăţia lui Dumnezeu, carea este: împĕrăţia păcii, a dragostei şi a liniştei. Dar' luaţi numai aminte, cum tot acel creştin, după-ce a isprăvit cu rugăciunea, începe la vrajbă, la cértă şi gâlcévă cu casnicii sei; soţul cu soţia, tata cu fiul, mama cu fiica, frate cu frate, vecinul cu vecinul ş. a. m. d. „Pânea nóstră cea de tóte zilele, dă-ne-o nouă astăzi" — cere mai departe creştinul. Pânea da, cea de lipsă, cea neapĕrat trebuinciósă fie-cărui trup şi carea în sudórea feţei sale e dator tot insul a şi-o căştiga; — dar' câţi nu umblă astăzi, prin înşĕlăciuni, prin furtişaguri, prin amăgiri, prin jurăminte strîmbe şi alte căi nedrepte a şi-o agonisí? Ori dacă o au, în mĕsură ce ar trebui sĕ-i îndestuléscă, — ce lăcomie, cu ce nesaţiu fără de margini nu-i vedem pe mulţi alergând pe tóte cărările, nesfiindu se a o răpí din gura celor ce póte chiar numai pe o zi o au?! „Şi ne eartă nouă greşalele nóstre, precum ertăm şi noi greşiţilor noştri" — se zice mai departe! O, iubiţi ascultători! Póte din tótă rugăciunea sfântă a Domnului, nu sunt cuvinte mai îndeşert luate, şi mai puţin împlinite, de cât acestea. Cere anume creştinul ertare de la Tatăl ceresc, pentru pĕcatele, pentru fărădelegile multe, multe, ce ştiţi că le face omul pe pământ, făgăduind că şi el — acelaşi creştin — va erta deaprópelui sĕu, cu ce 'i va greşí! Făgădueşte, da. Dar' urmăriţi-l, sĕ-l vedeţi că face? Isprăveşte cu rugăciunea, pentru de a pleca la pâri şi la judecăţi şi la procese fără de sfêrşit — pentru-ce şi cu cine? Pentru un lucru de nimic şi încă chiar cu vecinul seu, care în strîmtorare póte fiind, nu a putut la vreme a-i plătí tot împrumutul; ori apoi cu altul, care i-a zis vre-o vorbă, prin carea i-a vătĕmat onórea, i-a atacat cinstea ş. a. Iată purtarea creştinului din ziua de astăzi! Ca a datoraşului viclean din sf. Evangelie, care primind ertare de la Domnul seu pentru cele 10 mii de talanţi, s'a luat sĕ sugrume apoi pe tovarĕşul seu, ca sĕ-i dee numai de cât cei o sută de dinari, cu cari acesta 'i datoria. „Şi nu ne duce pe noi ispită, ci ne mântueşte de cel rĕu" — zice mai în urmă creştinul. Da, se rógă, ca sĕ fie păzit de ispita celui rĕu, când el însuşi umblă în căile ispitei, însuşi calcă poruncile legii şi earăşi însuşi şi de voe se dă pe sine în ghiarĕle celui viclean, de carele se rógă sĕ fie mântuit!

(Va urma).

Teatrul orăşenesc.

Luni (4 Ian.): „*Seine Kammerjungfer*" (Nelly Rozier), posă în 3 acte, de P. Bilhaud şi M. Hennequin (în limba germană de Max Schönau). Noutate.

Marţi (5 Ian.): „Prinzess Vjera", dramă în 4 acte, de F. Runkel şi H. Ventzel. Beneficiul actriţei Luise Kunst. Bettina Mehler din Viéna ca óspe.

[303] 1—3

Concurs

Pentru îndeplinirea postului de **paroh** la parohia de cl. I. în protopresbiteratul gr. or. al Sibiiului prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post pe lângă cuartir în natură sunt cele fasionate în tabela B. pentru dotaţiunea de la stat.

Reflectanţii la acest post vor avé sĕ şi subştérnă suplicele de concurs instruate în sensul normelor din vigóre la oficiul protopresbiteral în terminul deschis.

Se cere de la candidaţi sĕ se presenteze în persónă în vre o Duminecă ori sĕrbătóre înainte de ziua alegerii în comună spre a-şi dovedí în biserică desteritatea în cântări şi tipic şi a cuvênta poporului după textul evangeliei zilei.

Guşteriţa, din şedinţa comitetului parohial ţinută la 21 Decembre 1903.

Ilie Perea
presidentul com. par.

Ioan Bânda
notar.

Nr 1175.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului în conţelegere cu comitetul parochial.

Sibiiu, 22 Decembre, 1903.

I. Papiu
protopresbiter.

Nr. 1289 1903. [302] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroh** din parohia vacantă **Stĕuini** (Mada), prin acésta se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Doritorii de a reflecta sunt invitaţi a'şi subşterne rugările instruite pe basa normelor esistente, oficiului protopresbiteral subsemnat, în terminul deschis şi au a se presenta în biserica respectivă spre a'şi arăta desteritatea oratorică sau cantorală în ale serviciului divin.

Orăştie, 8 Decembre 1903.

In conţelegere cu comitetul parohial.

Vasile Domşa
protopresbiter.

Gratis! Franco!

La cerere se trimite

Catalogul cărților

afl: tóre la

Librăria archidiecesană

Sibiiu (Nagy zeben)

Prin **Librăria archidiecesană** se pot procura diferite

ornate bisericești

Mustre şi specificarea preţului gratis şi franco.

Invĕțăcei

Se primesc în **Jimblăria** lui **Stefan Moga,** str. trenului, Sibiiu, băieţi orfani cu creştere bună, cu tótă întreţinerea (şi îmbrăcămintea). [301] 1—3

Pentru domnii preoți!

De la **Librăria archidiecesană** se póte procura

CONDICĂ

bine compactată în piele și cu păreți tari,

în care (conform circulariului consistorial numĕrul 2142 din 3 Martie 1903) sunt a se induce „momentele mai însemnate ce obvin în comună în decursul anului şi cari merită a fi însemnate pentru posteritate.“

Conține 200 foi.

Preţul **6·60 cor.**, + porto postal **80 fil**

La **Librăria Tipografiei Archidiecesane** se află de vênzare:

Ziariul unui Pierde-Vară, de *George Coşbuc*	„ 2·—
Iisus Christos cu cuvintele sântei scripturi, de *Dr. Petru Barbu*	„ 2·50

trimise cu posta pentru fiecare exemplar 10 bani mai mult.

Cuvinte adevărate, de *N. Iorga*	C. 2·50

plus 20 fil. porto postal.

A apărut:

Calendariul archidiecesan pe anul visect **1904.**

Preţul unui exemplariu **40 fil.**, cu şematism **80 fil.**, porto postal **10 fil.**

Librăria archidiecesană, Sibiiu.

A eşit de sub tipariu în Tipografia archidiecesană:

APOSTOLUL

— cu litere latine —

cu binecuvêntarea **I. P. S. Domn Ioan Metianu, archiepiscop și metropolit** şi se află de vênzare la **Tipografia și Librăria archidiecesană în Sibiiu** cu preţurile: broşat **7 cor.,** legat în pânză négră **9·50 cor.,** ediţie de lux broşat **8 cor.,** legat după cum se comandă.

Op premiat de Academia Română.

Seminţe
din
Agrul lui Christos.

Cuvêntări bisericesci
de
Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archieréscă.

Tom. I.: **cuvêntări la tóte Duminecile de preste an.**
„ II.: „ „ „ **prasnicele și sĕrbătorile, precum și la casuale bisericesci.**
„ III.: **cuvêntări la immormêntări parastase etc.,**

Preţul fiecărui tom 3 coróne şi porto postal.

Se află de vêndare la

Tipografia și librăria Archidiecesană
Sibiiu

Tot aici se află „**Cuvêntări funebrale și memoriale**“, 1889, de acelaşi autor, cu *preţul redus de la 3 coróne la 2 coróne.*

Sudórea piciórelor

se vindecă radical prin folosirea pravului

„universal antisudoric“

din **farmacia la „ursul negru“** a lui

Guido Fabritius
Sibiiu.

Sĕ se foloséscă numai numitul prav!

La subscrisa librărie se află de vînzare următórele cărţi de

Teodor V. Păcăţian:

Cartea de aur, vol. II. . . .	cor.	10·—
Scopul în drept, traducere autorisată după Dr. R. de Jhering	„	8·—
Lupta pentru drept, traducere după Dr. R. de Jhering . .	„	2·—
Principiile politicei, după Dr. F. de Holzendorff	„	4·—
Istoria politicei, după Sir Frederick Pollock	„	1·—
Libertatea, traducere după John Stuart Mill	„	2·—
Din legile ungare: Judecătoriile cu juraţi	„	—·80
Buna chivernisélă, carte pentru toţi, întocmită după ideile lui Sam. Smilies	„	—·40
Sâmbăta morţilor, dramă din popor în 5 acte, local. d. Raupach	„	—·60

Librăria tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

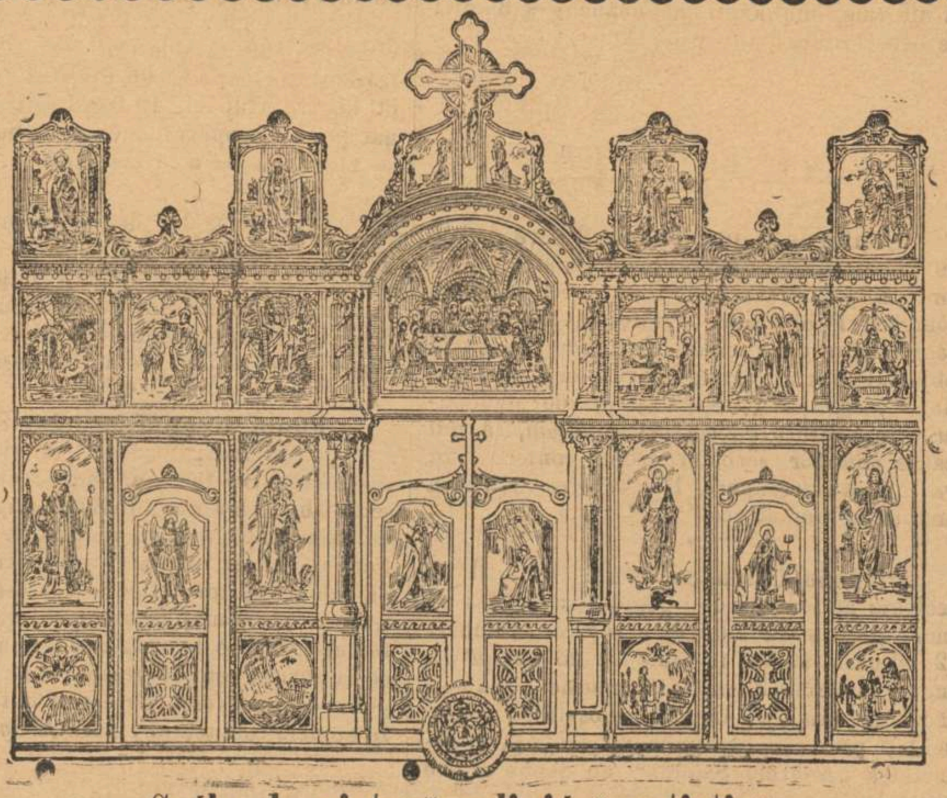

Şcóla de pictură religiósă-artistică

Jos. Hofrichter's Sohn

din **Reichenau,** bei Gablonz,

primeşte în întreprindere şi esecută **altare noue**, reparéză **picturi vechi,** esecută la comandă **icóne** şi **tablouri** în **uleu** pe **pânză**, **tinichea** sau **table de aramă,** pe **lemn**, **aluminiu**, etc., în **dimensiunile recerute.**

Icóne pentru prapori cum şi **prapori întregi.**

Pictéză **portrete**, fidel după fotografii bine reuşite.

Deposit mare de lustre, de **sticlă ciselată**, cum şi de **alamă**.

Preţuri moderate şi esecutare promptă.

La cerere se trimit schițe şi planuri. — Comandele se primesc şi se pot face la Librăria archidiecesană în Sibiiu. [219] 15—20

Redactor prov. Dr. George Proca.

Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane.

Nr. 141 Sibiiu, Joi 25 Decembre 1903 (7 Ianuarie 1904) Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru streinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refusă. Articolii nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

„Şi pe pămênt pace...“

Sibiiu, 24 Decembre v.

Glasul Domnului se aude din nou vestind prin sfinţii sei îngeri: *„mărire întru cei de sus lui Dumnezeu, şi pe pămênt pace, între ómeni bunăvoire“*.

Cu acéstă dumnezeéscă cântare vestesc îngerii *naşterea Domnului.*

Glasul Domnului ne învită sĕ ne înălţăm în sfintele zile cari urméză, în o lume ideală, ca bucuria sĕ se sălăşluiéscă întrĕ noi, căci Domnul Măririi luând corp omenesc din fecióra Maria a adus pe pămênt pacea şi iubirea.

Pacea cu noi înşine este unica temelie, pe care îşi póte clădí omul bunăstarea, mulţămirea şi fericirea sa; ear' pacea cu ceialalţi ómeni este mijlocul unic, prin care se încetăţeneşte întrĕ ómeni frăţia şi iubirea frăţéscă, de a conlucra sub un Cap nevĕḑut Christos la ajungerea scopului celui mare, pentru care trăieşte omul pe acest pămênt.

Iubirea ceréscă faţă de némul omenesc se scobóră din înălţimea nepĕtrunsă şi nestrăbătută de mintea omenéscă, chipul robului luând, pentru-ca omul sĕ o pótă vedé şi intuí în mod vĕḑut, real şi concret, şi pentru-ca Domnul vecinic sĕ petrécă şi sĕ rĕmână în mijlocul nostru.

A luat Domnul ceriului şi al pămêntului corpul şi chipul omului, ca sĕ înveţe pe om; şi învĕţându-l sĕ-l pótă face părtaş de gloria ceriului, ca glasul Domnului sĕ-l povĕţuiéscă în tóte zilele vieţii sale.

Privim astăzi în sĕrbătórea Naşterii Domnului şi în tóte zilele vieţii nóstre asupra peşterii din Vifleem.

Acéstă peşteră ni-se arată astăzi de nou în tótă splendórea ei, ca sĕ vedem pe împĕratul măririi, care se intronéză pe pămênt prin blândeţe şi smerenie, prin pace şi iubire, şi stăpâneşte prin îndurare şi iertare, prin îndelungă răbdare şi prin jertfă.

Prin faptul, că Domnul ceriului şi al pămêntului se cobóră din ceriuri şi ia corp omenesc în o peşteră, se simbolizéză vecinic, că săracului şi celui năcăjit îi este deschisă calea către împĕrăţia ceriului şi către bunăstare şi fericire prin venirea Domnului pe pămênt şi prin credinţa într'însul şi în cel ce L'a trimis pe Dînsul.

Acésta este însemnătatea sfintei sĕrbători de astăzi.

Se naşte Domnul pe pămênt, El, prin care tóte s'au făcut — ca prin Naşterea Lui lumina cerésca, ce singură este în stare sĕ conducă pe om către bunăstare vremelnică şi vecinică, sĕ devină un bun comun pentru tóte némurile.

Dar' puternicii zilei nu voiesc sĕ înţelégă taina cea mare a iubirii celei nemărginite a lui Dumnezeu faţă de némul omenesc, — taie şi omóră cu scopul, ca sĕ omóre şi pe Cel ce s'a născut mai 'nainte de toţi vecii...

Fiarĕle au vizuinele lor şi pasĕrile au cuiburi, ear' Fiul omenesc, Fiul celui ce stăpâneşte tóte, Domnul ceriului şi al pămêntului, nu are unde sĕ-şi plece capul.

Palatele pămênteşti nu voiesc sĕ-l adăpostéscă, nu-l ascultă şi nu-l bagă în sémă în decursul activităţii sale desvoltate 'n faţa lor.

Orbii vĕd, schiopii umblă, bolnavii se tămăduiesc, morţii înviéză; dar' stăpânii pămêntului şi ómenii „lumii“ caută mărturii mincinóse, îl vînd şi rĕstignesc pe cruce, ca sĕ se plinéscă cuvêntul cel vecinic al Domnului, şi prin mórtea şi învierea Lui sĕ se dee întreg némului omenesc posibilitatea de a se deslânţuí de legăturile şi lanţurile morţii.

Omul rĕstigneşte şi omóră pe Cel-ce i-a dat lui viéţă, dar' viéţa şi Creatoriul vieţii rĕstórnă pétra mormêntului cea pecetluită cu peceţi de mânile omului, — ca cu atât mai strălucit sĕ lumineze cu luminata lumină a învierii, şi ca în acéstă lumină vecinic sĕ petrécă şi sĕ rĕmână Domnul ceriului pe pămênt în mod vĕḑut prin sfânta Lui biserică — şi vecinic sĕ reverse bogatele sale daruri asupra credincioşilor, cari ascultă şi păzesc cuvêntul lui.

Ceea-ce popórele anticităţii, omul lumii vechi aştepta cu un dor nesaţios, noi cei de astăzi am vĕḑut în intréga sa lumină. Am vĕḑut lumina şi viéţa. „Cercetatu-ne-a pe noi de sus Mântuitoriul nostru, rĕsăritul rĕsăriturilor, şi cei din întunerec şi din umbră am aflat adevĕrul, că din Fecióră s'a născut Domnul“.

Ne bucurăm de Naşterea Domnului şi dorim, ca bucuria nóstră sĕ fie deplină.

Uităm azi de ori-ce nĕcaz, grijă şi supĕrare luméscă — pentru-ca sĕ putem privi cu ochii credinţei nóstre pe Domnul ceriului şi al pămêntului, îndulcindu-ne de bunătăţile aduse de dînsul şi revĕrsate asupra nóstră prin sfânta Lui biserică.

Dar' bucuria nóstră nu póte fi completă când ştim că în unele părţi idei contrare învĕţăturilor evangeliei Domnului au început sĕ înstrăineze omenimea de viéţa ideală creştină, care înalţă şi ridică pe om din marea vieţii şi viforul ispitelor, şi carea îl face, ca trăind pe acest pămênt sĕ simtă plăceri şi bucurii ideale proprii numai ceriului.

Incă sfântul apostol Pavel a făcut observarea, că filosofia păgână conţine multe învĕţături, cari pot corumpe pe ómeni, şi chiar pentru acésta ne învaţă: „vedeţi sĕ nu vĕ amăgiască pe voi cineva cu filosofia şi cu înşelăciunea deşartă după obiceiul ómenilor, după stichiile lumii, ear' nu după Christos“ (Coloseni 2, 8). A fi cu priveghere şi cu atenţiune, ca sĕ nu se rĕspândéscă în mijlocul poporului nostru idei şi învĕţături greşite, suntem datori cu atât mai mult, că acestea sunt de regulă îmbrăcate într'o formă seducĕtóre şi înveninéză uşor.

Seriositatea şi greutatea timpului pretinde de la noi toţi, preoţi şi învĕţători, ca sĕ fim inspiraţi numai de spiritul evangeliei şi bisericei Domnului, ca astfeliu sĕ putem paralisa ideile şi curentele greşite, cari ar căuta sĕ se rĕspândéscă în popor.

Biserica Domnului în decursul vécurilor a preîntimpinat cu succes aceste curente periculóse, pentru-că „Domnul este cu noi“.

Ne închinăm astăzi şi în vecii vecilor naşterii Domnului. Luăm duh sfânt din lumina şi viéţa cerescă, ce se arată astăzi némului omenesc prin Naşterea Domnului.

Ne închinăm astăzi acestei naşteri; şi închinându-ne dăm sémă despre credinţa nóstră în divinitatea Lui şi în divinitatea sfintei sale biserici, şi declarăm, că sub conducerea sfintei sale biserici voim şi stăruim a ne continua calea şi mersul spre perfecţiunea creştinéscă şi prin acésta spre bunăstare şi fericire vremelnică şi vecinică.

Sĕrbători fericite!

Din dietă. In şedinţa de Luni s'a terminat discuţia generală asupra projectului despre contingentul de recruţi şi era sĕ se facă şi votarea, dar' oposiţia a cerut votare nominală asupra ordinei în care sĕ se pună la vot contra-propunerile şi totodată amânarea acestei votări nominale pe şedinţa următóre. Astfel a rĕmas, ca votările sĕ se facă în şedinţa de Marţi. Până a ajunge însĕ la acest resultat s'au petrecut şi scene furtunóse, urmate de şedinţă secretă, din causa unei propuneri făcute de ministrul-president Tisza şi după aceea retrase.

Inainte de întrarea în ordinea de zi ministrul de comerciu a presentat dietei project de lege despre prolungirea convenţiei vamale cu Italia şi câteva projecte privitóre la căi ferate vicinale, cari s'au transpus comisiunilor competente, spre discutare prealabilă.

In şedinţa de *eri* (Marţi) *projectul a fost votat cu 161 voturi contra 51*, urmând imediat desbaterea specială (pe paragrafi).

Impĕratul Germaniei, cum raportéză „Giornale d'Italia“ (Roma), în cursul lunii Februarie va face călĕtorie pe Marea-mediterană, cu care ocasiune va debarca pe câteva zile la *Messina* (Sicilia), unde va avé întâlnire cu regele Italiei.

FOIŞÓRĂ

Spre polul de nord.

Conferenţă ţinută de asesorul Mateiu *Voileanu*, în sala palatului comitatens, Duminecă (27 Dec. n.)

(Urmare).

Despre alimente am vorbit la alt loc. Dintrĕ alimentele amintite s'a luat în mĕsură mai mare făină de peşte, sistemul Vrage. Fiartă în apă şi mestecată cu unt, făină sau cartofi, dă o mâncare gustuósă. S'a mai luat mult unt, şi din apotecă ceca-ce s'a creḑut mai de trebuinţă.

Din mila Domnului în anii 1895 şi 1896 nu au avut trebuinţă de apotecă, şi de aceea bandagiile au fost întrebuinţate ca feştilă la lampă din unsórea de peşte, cu care s'a luminat în nóptea lungă 1895—1896.

După acestea sĕ ne întórcem la firul istorisirei nóstre.

In 15 Martie părăseşte Jansen corabia însoţit de Johansen cu 6 sănii şi 40 de câni.

Corabia se află la gradul 84½. Frigul era întrĕ 41—42° R.

Până în 8 April ajunge la 86°14' şi se decide a se re'ntórce spre archipelagul Francisc Iosif.

Greutăţile drumului sunt nespus de mari, însĕ o voinţă tare tóte le învinge.

După 2 luni şi jumĕtate vede pămênt la 24 Iulie, deóre-ce însĕ întrĕ ghiaţă în continuu se deschideau canaluri cu apă, pentru cari trebuia folosită luntrea, abia în 9 August ajunge să pună piciorul pe pămênt uscat. Primele două insule, preste cari dă, le botéză după numele fiicei şi al soţiei sale.

In călĕtoria grea de la insulă la insulă, luptându-se cu curentul, cu ghiaţa, cu vênturile, cu peştii cei uriaşi, cari erau în imensă mulţime, la 17 August observă, că nu va puté eşí din aceste insule înainte de a vení nóptea de érnă; de aceea se decide a erna aici. Primul gând i-a fost sĕ-şi facă o colibă spre a fi scutit de vênt şi nea, şi de animalele sĕlbatice. Intrĕ nişte stânci a aflat o adêncime, şi acolo şi-a făcut colibă, păreţii din petri, cari se aflau în abundanţă, şi piele de urşi şi de balenă au servit de coperiş. Spre a oprí străbaterea vêntului printrĕ petrile-păreţi au pus muschiu.

In coliba acésta au petrecut érna 1895—1896 nutrindu-se cu carne de balenă şi cu unsórea de la acésta. Deosebit bun gust avea slănina de la peşte şi carnea de urs, de cari asemenea erau în abundanţă.

In 19 Maiu 1896 părăseşte coliba şi străbate archipelagul spre sud.

După drum de o lună, la 17 Iunie 1896 diminéţa pe când merge la ţermurele insulei spre a lua apă, ca sĕ facă dejunul, i-se pare că aude lătrătură de câne. Uimit, devine mai atent, nu se încredea auḑului, când mai aude alte două lătrături, una mai adâncă, alta mai subţire.

Ca scos din minte alérgă la Johansen, care dormea încă şi 'i spune că a auḑit lătrătură de câne.

A luat în fugă dejunul, şi lăsând pe Johansen sĕ păzască lucrurile, plécă pe insulă spre a cerceta ce este.

Din nou aude o lătrătură de câne.

„Cu deosebite sentimente 'mi continuu drumul printrĕ coline şi gropi. Deodată mi-se pare că aud un glas de om, o voce străină, prima voce străină de 3 ani de zile. Cum 'mi bătea inima, cum mi-se urcă sângele la cap, când fugind pe deal în sus strig din tóte puterile. La spatele acestei voci de om în acéstă pustie, la spatele acestei vesti de viéţă stă ţéra mea, şi Ea, care mĕ aştéptă pe mine acasă.

„Din nou aud o strigătură, şi la o cotitură a délului vĕd o figură întunecată mişcându-se. Era un câne, ceva mai departe încă o figură, era un om.

Cine póte sĕ fie. Sĕ fie Jakson, sau unul din soţii lui, sau dór' vre-un patriot de ai mei? Ne apropiem repede, eu salut cu pălăria, el asemenea. Aud că vorbeşte ceva cânelui şi ascult. Vorbia englezeşte. Apropiindu-ne, 'l cunosc, căci l'am mai vĕḑut, era Jakson.

Eu ridic pălăria, ne dăm mâna, cu salutarea: Ce mai faci?

De-oparte era europeanul civilisat în costum englezesc, cu cisme mari de gumi, ras regulat, frisat, împrăştiind un miros de săpun parfumat, care îndată a străbătut la nasul fin al sĕlbaticului; de altă parte sĕlbaticul, îmbrăcat în sdrenţe murdare, plin de uleu de peşte şi de scrum, cu pĕr nepeptenat, cu barbă încâlcită, négră de fum, cu o faţă în care era imposibil a mai recunóşte colórea naturală blondă, plin de unsóre şi de funingine, pe care înzadar m'am trudit o érnă întrégă a o delătura prin spălare cu apă, prin frecare cu muschiu, cu sdrenţe şi în cele din urmă prin raderea cu cuţitul.

Nu era om pe lume sĕ ştie cine era sĕlbaticul, şi de unde venia el.

Jakson: Mĕ bucur că te vĕd.

Mulţămesc, asemenea.

Pentru întregirea scaunului metropoltian din Iuscub, ajuns în vacanţă în urma rěposării metropolitului *Firmilian* — cum se raportéză din Constantinopol — sinodul ecumenic se va întruni încă în cursul sěptěmânii curente.

Cum am fost amintit în raportul despre înmormêntarea lui Firmilian, în jurul ocupării acestui post, de mare importanţă pentru referinţele naţionalistice din Macedonia, se bat în capete mari rivalităţi. Sêrbia, spriginită de Muntenegru şi ambasadorul rusesc din Constantinopol, voeşte sě fie ales un sêrb, avênd candidat pe archimandritul Sava Protits; Grecia, spriginită de Bulgaria, voeşte un grec, avênd candidat pe Apostol, profesor la seminariul teologic din Chalchi; ear' candidatul patriarchatului e călugărul sêrb Sevastian Debelykovits.

Revisuirea legii industriale. „M. Nemzet“ raportéză că în ministeriul de comerciu sunt deja în curgere lucrările pentru revisuirea legii industriale, şi că un project de lege despre asigurarea lucrătorilor pentru casuri de nenorociri, şi unul pentru ajutorarea lucrătorilor în casuri de bólă, sunt gata deja şi aştéptă numai timpul de a puté fi presentate dietei.

Pentru catedrală.

Imposanta clădire a catedralei nóstre e sub coperiş, mai restând încă lucrările privitóre la pictură şi arangiamentul intern, pentru-ca dorinţa înaintaşilor nostri, lăsată nouě moştenire, sě fie deplin realisată. In scopul acestei realisări credincioşii, în frunte cu preoţimea şi învěţătorimea nóstră, au rĕspuns cu dragă inimă la apelul Capului bisericei, contribuind la colecta iniciată în scopul zidirii fie-care cu cât l'au ajutat puterile. Sunt fórte multe listele publicate în colónele acestui ziariu, şi multe au sĕ urmeze — deosebi de ale parochiilor.

De astă-dată publicăm următórele:

I. Lista parochiei *Gurarîului* (tractul Sĕlişte) cu următórele contribuiri: Biserica 100 coróne; comuna politică 100 coróne; Ioan Ivan, notariu comunal, 20 cor.; Ilie Măcelariu, epitrop, 20 coróne; Aurel Decei 10 coróne; Ióna Tristiu 6 coróne; Ión Voicu şi Petru Ciontea câte 4 coróne; Petru Hanzu, Ión Demian, Ión Gâţă, Avram Cătoiu, Ión Comşe, George Mihanciu, Savu Droc, Arsenie Pampu, Ión R. Cândea, Ión Arseniu, Gligor Rĕchită, Vasilie Conţiu, Ión Bucur Manta, Avram Stoiţă şi Ilie Brad (nr. casei 301) câte 2 coróne. Adaugênd la acestea ofertele făcute de parochii I. Manta (150) şi I. Muntean (120) şi cele făcute de învĕţătorii Valer Arseniu, Ioan Stelea şi Ana Nicola, (câte 30 coróne), parochia Gurarîului a contribuit la zidirea catedralei cu 654 coróne.

II. Lista parochiei *Galeş* (tractul Sĕlişte) cu următórele contribuiri: Biserica 50 coróne; comuna politică 20 coróne; Avram Acilenescu, notar comunal, şi Teodor Stoia, câte 5 coróne; Ión Lazar şi Dumitru Têmpănariu câte 4 coróne; Nicolao Luca 3 coróne; Nicolae Marcu, Ión Têmpănariu, Andreiu Marcu, Dumitru Stănilă, Dumitru D. Floaş, Nicolae Irimie Stănilă, Ión Iosof, (Tudur), Savu Marcu, Ión I. Posa, Lazar Marcu, Ión Miclăuş şi Ión I. Avram Marcu câte 2 coróne; Ión Irimie Stănilă, Nicolae I. D. Floaş, Ión B. Stănilă, Ión Beu, Ión Popa sen. Pavel Iosof, Nicolae Posa, Stana Ión Bârzan, Bucur Stănilă, Paraschiva D. Marcu, Ióneş Stroia, Avram Pĕtruţ, Nicolae Ludoşan, Ión Costea, Magdalina Hanciu, Dumitru Stanciu, George Antonie junior, Daniil Poiană, Ana Ión Drăgan, Maria Moise Moga, Ión Dragomir (Flóre), Dumitru Floaş (Leonat), preotésa Stana D. Iosof, Ilie Pĕtruţ, Ión D. Floaş (Leonat), Ión Popa junior, Vasile Luca, Paraschiva Nicolae Lupea, Teodor Popa, Ilie Marcu, Vasilie Marcu şi Ión Sas, câte 1 corónă; — apoi alţi mulţi cu contribuiri sub o corónă. Suma totală 163 coróne.

III. Lista parochiei *Moeciul-inferior* (tractul Bran) cu următórele contribuiri: Vlad Enescu 50 coróne; George Moşoiu 20 coróne; Nicolae Manolescu, 5 coróne; Ión Vlad Enescu 4 coróne; George Fota 3 coróne; Nicolae Pêrvu, Ión Gârbacea, Ión I. Folea, George Gârbacea, Ión Moşoiu şi Zachir Enescu, câte 2 coróne; Nicolae Pivariu, George Schinteie, George I. Giurgiu, Ión Oltean, Ión Cojocariu, Simion Aldulea, Dumitru Stanislav, Ión Fota (Fotica), Ión Berbece, George I. Zichil, Ión Darie, Ionică Arişanu, Ión G. Moroie, Ión Enescu, Nicolae Duicu, George Chirciu, câte 1 corónă, şi mulţi alţii cu contribuiri sub o corónă. Suma totală 119 cor. 60 fileri la care adaugêndu-se suma de 200 coróne subscrisă de parochul George Enescu pe lista preoţimei tractuale, — parochia Moeciul inferior a contribuit cu 319 coróne 60 fileri.

IV. Tot la colecta pentru zidirea catedralei au contribuit zilele acestea: dd. Nicolae *Penciu*, jude reg. în pensiune, 100 coróne; Nicolae Chiornita, proprietariu 50 cor., Gerasim *Candrea*, advocat în Baia de Criş, 50 coróne, Moise *Moşoiu*, proprietariu în Tohanul-nou, 50 coróne, şi Ioan Boldea 2 coróne.

Tuturor contribuitorilor Dumnezeu sĕ le rĕsplătéscă din darurile sale bogate.

NOUTĂŢI

Din causa şfintelor sĕrbători ale „Naşterii Domnului“, *numĕrul proxim apare Marţi.*

M. Sa împĕratul şi rege al nostru — dacă evenimente neprevĕdute nu vor necesita schimbarea planului — în 28 Ianuarie va veni la Budapesta pentru petrecere de câteva zile. In acest timp se va da în palatul regal din Buda un bal de curte.

*

Casa „Tribunei“, situată în strada Poplăcii nr. 15 şi strada Hecht (cătră parcul oraşului), *se va vinde la licitaţiune publică benevolă* Luni (11 Ian. st.. n.) la 9 ore înainte de amiazi în localul cărţii funduare din Sibiiu (strada Bruckenthal), sub conducerea notariului public Zágoni. — Avis cumpĕrătorilor români!

*

Prima liturgie ortodoxă în Dragomireşti. Cu datul 16 Decembre st. v. şi sub titlul de mai sus un poporean al nostru din Săcel ne trimite spre publicare următórele: „In Marmaţia poporul român a venit la conştiinţa, că strămoşii lor toţi au fost ortodoxi şi că tóte bisericile vechi au fost edificate de înaintaşii lor drepteredincioşi. Fiind poporul în aceste părţi religios şi cu multă grijă pentru mântuirea sa sufletéscă, începe a îmbrăţişa earăşi religiunea strămoşilor lor. Inceputul l'a făcut Săcelul şi i-a urmat comuna Dragomireşti. Credincioşii gr.-or. din Dragomireşti, de mult şi cu cea mai mare stăruinţă au cerut sĕ li-se sfinţéscă o casă de rugăciune şi sĕ li-se servéscă sfânta liturgie în comuna lor. Această mângăiere li-s'a făcut Luni în 15 Decembre st. v. prin părintele Ioan Paşca, administrator parochial în Săcel, întru bucuria nespus de mare a poporului fórte dornic de a se organisa în comunitate bisericéscă“.

*

Producţiune teatrală în Viştea. „Reuniunea pentru biblioteca poporală din *Viştea-inferióră*“ invită la producţiunea teatrală, ce o va arangia la 1/14 Ianuarie (séra de anul nou) 1904, în sala ospĕtăriei „Şiandru“. Se vor representa piesele: „După rĕsboiu“, comedie de Ollănescu, şi „Tot găina cântă“, de Alexi. Inceputul la 7 ore séra. După producţiune urméză dans. Preţul de întrare: De persónă 1 cor. 20 fileri; de familie (3 persóne) 3 cor. Eventualul profit e destinat în părţi egale: „Reuniunii pentru biblioteca poporală“ şi „Fondului şcolar de premii“. Suprasolvirile se vor cuita publice.

*

Producţiune teatrală în Borgo-Rus. Comitetul parochial din Borgo-Rus invită la producţiunea teatrală împreunată cu petrecere de dans, ce o va arangia Sâmbătă în 9 Ianuarie 1904 în şcóla confesională din loc. Inceputul la 7 ore séra. Preţul întrării de persónă 60 fil. Venitul e destinat pentru ajutorarea copiilor săraci de la şcóla confesională din loc. Oferte marinimóse se primesc cu mulţămită. (NB. Trenul soseşte în Borgo-Rus la 2 ore d. m).

*

Teatru în Cojocna. Tinerimea română gr.-or. din Cojocna va aranja sub conducerea învĕţătoriului Teodor Chirilean în localul şcólei gr.-or. o producţiune de cântări, declamări şi teatru, urmată de dans, la *1/14 Ianuarie 1904.* (Anul nou). Inceputul la 6 ore séra. Venitul e destinat în folosul şcólei gr.-or. Preţul întrării de persónă 40 fileri. Suprasolvirile se vor cuita pe cale publică. Pe lângă piese de cântări şi declamaţiuni programul conţine şi piesa teatrală „Ruga de la Chisetĕu“, de I. Vulcan, un „cuvênt de deschidere“ şi o disertaţie („Icóne din viéţa poporului nostru“).

*

O nouă catastrofă de foc în Chicago. Nu e nici o septemână de la infiorătorea catastrofă din teatrul „Iroquois“, în care atâtea sute de ómeni şi-au perdut viéţa, şi o telegramă din Chicago raportéză despre un nou incendiu împreunat cu victime de vieţi omeneşti. Duminecă s'a aprins hotelul „Louvre“, ardênd scrum; dintré pasageri au ars în foc trei inşi, ear' alţi trei au îndurat arsuri grave.

*

De la comitat. Şedinţa ordinară lunară a comisiunii administrative a comitatului Sibiiu şi a subcomisiunilor ei se va ţiné Luni (11 Ianuariu st. n.) la 3 ore după amiazi, în sala mică de şedinţe a palatului comitatens.

*

Pentru museul istoric şi etnografic. *Ca rĕscumpĕrare a felicitărilor de Anul-nou 1904* au contribuit pentru Museul istoric şi etnografic următórele P. T. persóne: Dr. Andreiu Pop, advocat, în B.-Huedin, 10 cor. Dna Eugenia Paraschiv n. Mihalyi (Sas-Sebeş), întru memoria soţului ei Ioan Paraschiv, fost subjude cerc., şi a fiilor sei Gregoriu şi Ana, 10 cor. Dr. Ilie Beu, medic, (Sibiiu) 5 cor. Constantiu Căciulá, contabil la „Vlădeasa“ (B. Huedin) 3 cor. Pantaleon Lucuţa, căpitan î. p., (Sibiiu) 3 cor. Victor Fincu, contabil-şef al consistor. archid. 2 cor. Dna Irina Fincu n. Zĕhan, 2 cor. Dr. Eusebiu R. Roşca, dir. seminarial, (Sibiiu) 5 cor. Dr. Atanasiu Marienescu, jude de tablá î. p. (Sibiiu) 6 cor. Dr. Ión Borcia, profesor, (Sibiiu) 2 cor. Ioan Chirca, notariu II în Sĕlişte, 2 cor. Ioachim Muntean, paroch în Gura-rîului, 2 cor. Dr. Cornel Diaconovich, I secretariul Asociaţiunii, 5 cor. Romul Simu, înv. pens. (Sibiiu) 2 cor. Total 59 coróne. — Sibiiu, 4 Ianuarie 1904. *Biroul Asociaţiunii.*

*

O călĕtorie în străinătate — dar de Crăciun. Nobila distracţie a călĕtoriei ar fi rĕmas pentru totdeuna monopolul ómenilor bogaţi, dacă nu s'ar fi ivit „intreprinderea pentru comunicaţiunea străinilor“ cu planul unei „loterii de călĕtorie“. Institutul acesta a pus în circulaţiune 100,000 losuri cu câte 2 coróne, şi a făcut astfel posibil, ca fie-care sĕ se pótă bucura de acéstă plăcere. Câştigul principal constă din „o călĕtorie gratuită în jurul pămêntului“. Acestuia 'i urméză o serie întrégă de alte câştiguri de valóre: tóte călĕtorii mai lungi în străinătate cu întreţinerea completă, spesele tóte pentru petrecere de vară la băi, şi alte asemenea. Losurile „loteriei de călĕtorie“, cari se pot căpĕta şi în Sibiiu în traficile mai mari, se potrivesc cu atât mai vêrtos ca dar de Crăciun, cu cât nu impun mari sarcini materiale, şi dăruitorului i-se procură bucurie şi plăcere în urma favorului ce 'i ofere planul jocului. Prospecte trimite fie-căruia biroul central pentru bilete de călĕtorie, Budapesta, Vigadótér 1.

*

Revoltă întrĕ soldaţii din Bosnia. Soldaţii terţianiţi din regimentele dislocate în Bosnia, amăriţi că nici la Anul-Nou n'au fost dimişi a casă, au făcut adevĕrată revoltă; au denegat ori-ce ascultare de superiorii lor şi nu voesc sĕ mai facă eserciţii, ci umblă benchetuind prin birturi. Cei din regimentul de la Trebinje, când un locotenent, în fruntea unei patrule a mers sĕ 'i scótă din birt, au dat afară şi pe locotenentul şi patrula. Abia căpitanul cu patrulă întărită a putut sĕ 'i escorteze de acolo. De la cei din garnisóna din Bilek comandantul a secuestrat puscile şi baionetele, ca sĕ nu pótă usa de ele contra superiorilor. Mulţime de soldaţi bĕtrâni au fost puşi în arest, ferberea totuşi continuă. Situaţia e cu atât mai gravă, cu cât soldaţii din anul prim şi al doilea s'au conjurat sĕ nu pusce în camerađii lor, în cas că li-s'ar comanda aşa ceva.

*

Daruri de Crăciun — săracilor nostri. La listele despărţĕmêntului femeesc intregitor al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, cari circulă în scopul adunării de bani, vestminte, alimente, ce se împart astăzi (Mercuri) întrĕ săracii nostri, au binevoit a mai dărui: dna Ermina Păcurariu, 8 cor., Dr. Ilie Iancu, medic în Tălmaciu, Ioan de Preda, adv., câte 2 cor., Ioan Druhora, paroch în Boiţa, 1 cor.; Iosif Barbu, restaurateur la „Bierhalle“ prin caseta de la „Masa junimei române“ 13 cor. 20 fil.; stimata familie a dlui colonel Iacobici o haină de érnă, o jachetă, 4 bluze, 1 şorţ, 6 părechi ciorapi, 1 rest de stofă, 3 căciuli, 2 memsóne, 3 părechi pantaloni, 2 costume complecte (pentru băieţi), 1 roc, 6 părechi mangete, 3 părechi ghete, 1 părechiă galoşi, 1 pălărie; Petru Nedelkovici, mai multe bluze, căciuliţe etc.; dşóra Ida Piposs, 20 colăcei; Stefan Moga, franzelar, 50 cozonaci; Iuliu Boda, cofetar, zaharicale, prăjituri etc.; Elevii din secţiunea teologică a seminariului „Andreian“ la stăruinţa laudabilă a dlui Octavian Bude, cleric cursul III, au dăruit 19 părechi pantaloni, 20 rocuri, 16 veste, 3 părechi ghete, 3 pardisie şi 4 pălării.

*

Al 46-lea! Cassariatul „Reuniunii române de înmormêntare din Sibiiu“ a solvit moştenitorilor legali ai rĕposatei *Eva Imbĕruş* n. *Pinciu*, ajutoriul statutar. Acesta este al 46-lea cas de mórte în sinul acestei reuniuni de înmormêntare.

Teatrul orăşenesc.

Mercuri (6 Ianuarie): „*Er und seine Schwester*“, posă cu cântări în 4 tablouri, de B. Buchbinder (musica de R. Reimann).

Joi (7 Ian.): „*Die Tochter Belials*“, comedie în 5 acte, de Rudolf Kneisel.

Vineri (8 Ian.): *Die schöne Helena*“, operă comică în 3 acte, de J. Offenbach. Beneficiul actriţei Minna Baviera.

Jakson: Aibi vre-o corabie aici?

— Nu, corabia mea nu e aici.

Jakson: Câţi sunteţi?

— Am numai un soţ, colo la marginea insulei.

Mergênd mai departe, de-odată se opreşte, priveşte în faţa mea, şi mĕ întrébă repede:

Dta eşti Nansen?

— Da, eu sunt.

— Mĕ bucur la nebunie, că te vĕd.

— D'unde vii acuma?

— Am lăsat corabia „Fram“ la 84° lăţime nordică, după-ce 2 ani am fost purtat de ghiaţă, am ajuns lăţimea 86°15, de acolo ne-am întors la ţéra Francisc Iosif, am ernat nu departe în nord, şi acuma suntem în drum spre Spitzenberg.

Acest dialog întrĕ Nansen şi Jakson vorbeşte mai lămurit de cât ori-ce alte vorbe ale mele.

Espediţiunea englezéscă era pe insulele Francisc Iosif în cercetări ştientifice.

De aici încolo nu voiu mai istorisí multe. In câteva zile soseşte o corabie, cu care Nansen la 26 Iulie plécă de la cap Flora şi la 12 August ajunge la Vardő.

In câteva minute firul telegrafic duce în tóte direcţiunile lumii civilisate ştirea, că din espediţiunea polară norvegiană 2 membri s'au reîntors întregi, sănĕtoşi, şi că în decursul tómnei se aştéptă şi sosirea corabiei Fram.

Prima telegramă a mers la soţia lui Nansen, a doua la regimul Norvegiei.

Bucuriile revederii le las la apreciarea binevoitórelor mele ascultătóre.

In 20 August diminéţa se presintă un om la Nansen în mână cu o telegramă. Era şeful telegrafului, care în persónă aducea telegrama din apropierea portului Tromső.

Fridtjof Nansen.

„Fram“ sosit aici azi în stare bună. Toţi în pace. Plec spre Tromső. Bine ai sosit în patrie. Otto Sverdrup.

La 8 zile după Nansen soseşte şi corabia.

Numai puţine despre drumul corabiei.

După eşirea lui Nansen din corabie, acésta a mers drumul seu, pe spatele sloilor, dusă de curent.

In August 1895 a ajuns 85°70 lăţime nordică la lungime ostică 70°.

In 13 August 1896 la 80° lăţime nordică corabia în fine dă de mare.

De aici în 7 zile au ajuns în Norvegia.

Resultat:

De la facerea lumii regiunile mării nordice nu au vĕđut fiinţă omenéscă. Corăbiei „Fram“ i-a fost dat, ca întrĕ anii 1893—96 pe spatele sloilor sĕ facă prima-dată drumul prin regiunile de ghiaţă, şi omul, fiinţa cea mai alésă a lui Dumnezeu, sĕ străbată în tóte secretele până în nemijlocita apropiere a polului de nord.

Esistă deci un curent, care légă cóstele Siberici cu cóstele Grönlandei. Acest curent se urcă până la gradul aprópe 86 lăţime nordică.

Ajungerea polului de nord deci nu se face prin încercări cu balon. O espediţiune bine organisată, începută de pe corabie de la înălţimea nordică 86°, póte atinge polul de nord.

Ce a mai rĕmas nescrutat şi neînvins de spiritul omenesc!

Perfecţionată telegrafia fără sîrmă, ca espediţia sĕ stee în contact zilnic cu corabia, ajungerea polului de nord întrĕ asemenea condiţiuni este numai cestiune de timp.

Un pas uriaş a făcut ştiinţa cu privire la scrutarea regiunilor mării nordice. Acest pas uriaş e legat de numele profesorului Dr. Fridtjof Nansen.

(Va urma).

AMVONUL.

(Predica rostită la ocasiunea sfinţirii bisericei din Stremţi *în ziua Sf. Archangeli (8 Nov. v. a. c.) prin mandatarul Escelenţei Sale I. P. S. archiepiscop şi metropolit al nostru Ioan, protopresbiterul tractual* I. Teculescu.

(Fine).

Vedeţi cum se împlineşte astăzi rugăciunea şi cum se urméză ei, din partea creştinilor?! O pildă singură am adus şi încă despre cea mai cunoscută şi mai des rostită rugăciune! Ce va fi apoi cu alte rugăciuni, mai greu de înţeles şi cari mai rar vin rostite?! Şi sĕ nu uitaţi, voi toţi, iubiţi ascultători, că rugăciunea este un semn mare al credinţei, o dovadă puternică despre dragostea faţă de Dumnezeu, şi faţă de legea lui. In rugăciune sufletul omului se simte desbrăcat şi uşurat de greutatea trupului, a lutului, înălţându-se sus, sus la Dumnezeu, a cărui mărire şi strălucire neasĕmănată pare-că o vede şi o atinge, şi a cărui milă şi bunătate o simte cum se revarsă asupra lui dându-i mângăere şi putere. Apoi şi biserica însaşi, ştiţi dóră, că se numeşte casă de rugăciune şi îşi zidesc o astfel de casă numai aceia, cărora li-e dragă şi scumpă rugăciunea, şi rostesc rugăciune numai aceia, cari au credinţă în inima lor!

Iată deci, bunilor creştini ai acestei parochíi, pricina bucuriei ce o simţim astăzi şi noi toţi, cari am venit la acéstă frumósă sĕrbare! Pentru-că vedem, în aceste timpuri de récire a credinţei, precum am zis, — că la voi acea credinţă este caldă şi este vie, căci a lucrat, iată, acest frumos lăcaş, a cărui vedere revarsă mângăere în sufletele tuturor cari sunt de acelaşi neam şi de aceeaşi lege cu voi. Căci dacă şi-ar fi ridicat unul fiecarele dintrĕ noi tot palate de palate în comuna acésta, nu am fi venit póte nici unul din cei de faţă spre a le vedé, şi deci nici a ne bucura, precum facem acum la vederea acestei frumóse case a Domnului. Ba, după firea omenéscă, faţă de casa prea împodobită a unuia sau a altuia se simte mai curênd pisma şi ura din partea celui ce o vede, ear' nu bucuria curată, precum acésta se simte astăzi aici!

Vouĕ vi-a plăcut însĕ mai întâiu şi mai pre sus de tóte a înfrumseţa casa Domnului, a da cinstea cea mai mare bisericei, ştiind că cinstea şi podóba acesteia e a satului întreg laudă. Cum zice sf. evangelie că: „de va fi ochiul tĕu curat şi luminos, tot trupul tĕu va fi luminos, şi de va fi ochiul tĕu întunecat, tot trupul tĕu va fi întunecat“, ceea-ce anumit se póte tâlcuí prin cuvintele că: de va fi biserica într'un sat frumósă şi luminósă, tot satul va fi cinstit şi de laudă, ear' de va fi părăginită şi întunecósă, tot satul va fi de hulă şi ocară! Pentru-că, gând ţi-vĕ numai, iubiţi ascultători, o comună în care în zadar cauţi cu ochii, de-alungul şi de-alatul, ca sĕ vedi biserica, şi aceea tot nu o zăreşti. Nu vi-s'ar părea o atare comună ca şi părăsită, ca şi pustie, cum e codrul în timpul acesta bunăóră, fără verdéţă, fără podóbă, fără cântăreţi, — ca un cimiter?! Ear' în o atare comună nu socotiţi, că locuitorii ei trebue sĕ fie din sémă atară rătăciţi şi amărâţi? Ómeni cari trebue cu timpul sĕ-şi uite a şi mai face şi semnul sfintei cruci, căci nu o vĕd strălucitóre ridicată pe vîrful turnului, şi cari sĕ nu mai ştie de ziua Duminecii şi a frumóselor sĕrbători, căci nu aud rĕsunând glasul duios al clopotelor?! Ba da, veţi zice. Numai cât un astfel de sat nu se póte sĕ fie românesc, vĕ zic eu. Nu, că din acela Românii de mult, de mult ar fi trebuit sĕ piară, sĕ se stingă de pe faţa pământului, căci pe ei numai biserica i-a scăpat în tóte timpurile de peire, numai crucea, biruitórea a tótă lumea i-a păzit, şi numai ruga sfântă i-a întărit de au putut sĕ lupte în tóte primejdiile şi urgiile, cari s'au revărsat asupra lor în vremile acelea. Şi ceea-ce a fost în trecut, va fi hotărît şi de aci 'nainte! Va fi adecă: apărătóre şi ocrotitóre neamului românesc, sprijin şi tărie copiilor şi nepoţilor noştri, tot numai biserica strămoşéscă va fi de-apururea, tot numai credinţa dréptă creştinéscă va fi din veac şi până 'n veac. Iată dară, bunilor creştini ai acestei parochíi, că voi, pe lângă dovedirea credinţei vóstre frumóse, pe lângă cinstea ce o aţi lucrat satului întreg prin ridicarea acestui frumos lăcaş, scut de apĕrare, cetate nebiruită aţi zidit şi pentru urmaşii vostri, cetate, pe care nici porţile iadului nu o vor puté birui, precum este zis!

Dar' nu numai atâta încă! Mai asiguratu-v'aţi, pe lângă tóte acestea, şi pomenirea cu laudă, după ce veţi eşí din acéstă viéţă pământénă. Da, pomenirea aceea, de carea s'au învrednicit şi se vor învrednicí toţi câţi iubesc şi cinstesc în adevĕr biserica lui Christos. Pentru-că nu aşi putea, de la începutul lumei şi până astăzi, sĕ vĕ arĕt o mai mare cinstire şi o mai mare laudă, ca aceea ce s'a dat şi se dă acelora, cari au iubit legea lui Christos şi şi-au pus chiar şi viéţa pentru mărirea şi bunăstarea sfintei lui biserici. Iată aci pildă vie, pe fruntea acestei catapitesme, dacă voiţi sĕ o vedeţi aevea. Iată aci bunii apostoli, cari pentru cinstea şi dragostea bisericei lui Christos au trăit şi au murit. O, ce mulţi vor fi fost, în timpurile lor, bogaţi şi în măriri nespuse, din satul lor, din ţéra lor şi din lumea întrégă chiar! Dar' unde 's ei? Cine 'i cunósçe, cine 'i pomeneşte? Cine 'i laudă azi pentru mărirea lor în carea s'au desfĕtat şi pentru bogăţiile lor în cari şi-au îmbuibat trupurile?! Nimeni.

Pe când acesti sfinţi săraci şi umiliţi, cari ca gunoiu erau vĕduţi de lumea de pe atunci — cum zice sf. Apostol Pavel — iată-i aici şi în întrégă lumea, cu chipul lor blând şi sfânt, în icóne cu aur şi argint şi petrii nestimate împodobite! De se închină în faţa lor împĕraţi şi împĕrătese şi tot sufletul creştin, de la o margine şi până la cealaltă a pământului! Ce li-a adus şi le va aduce lor, în veci de veci, pe pământ şi în ceriu, atâta cinste şi fericire?! Dragostea pentru legea lui Christos şi pentru biserica lui, dându-şi viéţa şi vĕrsându-şi sângele pentru ea! Dar' apoi miile şi sutele de mii de mucenici şi pe lângă ei mulţimea părinţilor buni şi înţelepţi ai bisericei, cei asemenea închipuiţi pe icóne şi cântaţi în stihuri de laudă şi de mărire — în bisericile nóstre? Nu tot dragostea de legea lui Christos, nu tot viéţa lor, ca jertfă dată pentru lăţirea şi întărirea bisericei sfinte, li-a adus şi li-a asigurat pentru totdeuna pomenirea cu tótă lauda, a numelui lor pe pământ, şi fericirea de veci a sufletelor lor puse în rêndul îngerilor?

Apoi mai încolo — împĕratul Constantin cel Mare, cel ca sfânt cinstit şi lăudat de tótă creştinătatea?

Biruitoriu de ar fi fost el a tótă lumea; puternic de ar fi fost el, de mii de ori mai mult de cât ori-ce împĕrat al pământului — în cinstea şi lauda în carea azi stă, tot nu ar fi ajuns nici odată, dacă nu ar fi ocrotit biserica lui Christos — prigonită şi batjocorită fără de milă, până în zilele lui — şi dacă legea sfântă şi unică adevĕrată nu ar fi primit'o însuşi, numindu-se cel dintâiu împĕrat creştin?! Scris şi însemnat ar fi rĕmas numai în cărţi şi numele lui, ca şi al altora — dar' nu l'ar fi cunoscut şi nu l'ar fi cinstit tótă creştinătatea! Apoi neîntrecutul viteaz Voevod al Moldovei, Stefan cel Mare? Scris ar fi rĕmas asemenea, numai în cărţi numele lui, ca al unui mare rĕsboinic, care şi-a apĕrat ţéra de cutropirea duşmanilor, — dar' nu s'ar fi numit şi: oştean al legii lui Christos şi lucéfĕr al creştinătăţii, pentru a cărei cinste s'a luptat tot atât de voiniceşte împotriva Turcilor păgâni, ca şi pentru moşia lui. Şi numele lui nu l'ar cunóşte aşa bine tot moşnénul — dacă nu ar vedea şi azi bisericele şi mănăstirile de el ridicate, în vre-o 40 şi mai bine de locuri, în cari biruitoriu a rĕmas, tot de atâtea-ori, asupra păgânului cumplit. Apoi earăşi, Neagoe Vodă cu dómna lui Despina? Ce ar fi putut ei face, ca ném de ném sĕ le pomenéscă cu laudă numele, de nu ar fi zidit frumósa mănăstire a Argeşului, — pentru carea se spune — evlaviósa dómnă datu-şi-a inelele şi cerceii de aur şi de petrii nestimate spre vênḑare, numai ca zidirea lor sĕ se pótă termina, frumósă şi minunată, precum era planul?! Dar' mai în urmă, viteazul fără păreche în vremea lui, Ioan Corvin Huniade — român de ném — cum şi-ar fi putut el mai bine însemna biruinţele lui mari împotriva păgânilor Turci, dacă nu ar fi pus asemenea sĕ se ridice biserici, pe locurile unde îi biruia; cum este iată aci la Sântimbru, apoi în cetatea Bĕlgradului şi altele? Dar' apoi alţii şi alţii pe cari nu numai un ném, ci creştinătatea întrégă cu cinste îi pomeneşte, tot numai pentru-că au iubit legea lui Christos şi au cinstit biserica lui sfântă?! Da, da, iubiţi creştini! Precum zice psalmistul că: „Pomenirea dreptului cu laudă, ear' numele necredinciosului se va stinge“! Acesta e adevĕrul; acésta e rĕsplata dragostei de lege şi de biserica lui Christos, pentru toţi — şi acésta va fi şi pentru evlavioşii creştini ai acestei parochíi, cari cu drag au jertfit dinarul lor spre ridicarea acestei biserici. Lauda până vor fi în viéţă, şi pomenirea lor după mórte din ném în ném, la toţi nepoţii şi strănepoţii lor.

Ca însĕ acésta pe deplin aşa sĕ fie, şi ca urmaşii vostri, fiii vostri, înşişi sĕ pótă cunóşte şi învéţe acésta, iubiţi creştini ai acestei biserici, se recere, ca dimpreună cu ei, bĕtrânii cu tinerii înţeleg, cu drag sĕ cercetaţi întotdeuna lăcaşul sfânt de rugăciune, ce l'aţi zidit, aminte aducêndu vĕ neîncetat de cuvintele psalmistului, care zice, că: „ceia ce urîţi biserica (sionul) ruşina-vĕ-veţi de la Domnul“ (Ps. 129. 5. 6.). Căci, aţi vĕḑut — ştiu, — cu toţii fagurul de miere, cel cu aşa minunată măestrie lucrat de albine. Il cunóşteţi şi ştiţi, că atunci este mai frumos şi mai plăcut, când e şi plin cu sucul dulce al mierei. Vedeţi, astfel e şi cu biserica. Ori-cât de frumósă, ori-cât de mare ar fi ea, pe deplin plăcută numai atunci póte fi, când e şi umplută de credincioşi. Atunci numai se póte numi cu adevĕrat frumósă şi atunci se bucură stăpânul cel mare al ei, Domnul Iisus Christos, când o vede plină de credincioşi buni şi evlavioşi. Apoi chiar şi mândria vóstră de astăzi, şi de azi înainte, că aţi zidit o biserică aşa de frumósă, numai aşa póte fi dréptă. Căci numai aşa va fi rĕsplătită şi bucuria şi mângăerea părintéscă, ce a simţit'o şi I. P. S. nostru archiepiscop şi metropolit, părintele bun şi neobosit, care cu plăcere a luat ştire despre terminarea lucrării acestei biserici, lăudând silinţa şi iubirea de jertfă a vóstră şi împărtăşindu-vĕ astăzi archieréscа binecuvêntare. Apoi earăşi plăcerea mare a preoţilor în numĕr aşa de frumos veniţi aci; a prietinilor şi vecinilor din tótă împrejurimea şi în urmă a mea, atunci va fi deplină, atunci voiu binecuvênta césul sfânt, în care am deschis uşile acestei biserici, când voiu şti şi voiu cunóşte, că cu drag veţi cerceta întotdeuna frumósa vóstră biserică astăzi sfinţită!

Cătră sfîrşit ţin, ca tot de la acest loc sĕ rostesc aci laudă harnicului vostru preot Irimie Iliescu, care neobosit a alergat şi s'a străduit mai mult de cât toţi, până a vĕḑut terminată zidirea, apoi laudă epitropiei şi comitetului parochial şi întregului popor credincios, care nu s'a dat înapoi de la jertfe şi de la tot ajutoriul cerut, ci cu drag au dat şi au ajutat fie-care după puterea sa la ridicarea acestei biserici.

In urmă aducêndu-ne aminte de cuvintele psalmistului: „De n'ar zidí Domnul casa, în zadar s'ar ostení cei-ce o zidesc“ (Ps. 127 I.), veniţi, iubiţilor creştini, ca înaintea Acelui domn plecând genunchile nóstre sĕ zicem:

Dumnezeule prea puternic şi prea bun, care după multă îndurarea ta, ascultând ruga smerită a acestor credincioşi când au început lucrarea, şi ajutoriul tĕu prea puternic li-l'ai trimis pentru de a o puté termina, prin rostul meu, al smeritului slugitor la altariul Tĕu cel sfânt, primeşte azi ruga plecată de mulţămită a lor şi tot acum şi de cerere, ca darul sfântului duh cerut astăzi, pe deplin sĕ se reverse asupra acestui sfânt lăcaş, ca în el legea sfântă şi drepteredinciósă a fiului Tĕu de-apururi sĕ traiéscă, sĕ créscă şi sĕ înfloréscă. Ear' pe mai marii voevoḑi Mihail şi Gavriil, cărora le este închinat acest sfânt lăcaş, pune-i paznici neclintiţi asupra lui, precum şi în trecut au fost, ca dimpreună cu tóte cetele îngereşti sĕ 'l pazéscă de tóte relele din afară, şi de tótă neliniştirea şi ispita dinlăuntru sĕ 'l apere. Glasul rugăciunei mele auḑi-l Părinte sfinte şi pricepere şi înţelegere deplină dă fiilor credincioşi ai acestei biserici, ca sĕ iee aminte în urechile şi inimile lor cântarea ce li-o rostesc aci zicêndu-le: Cu noi este Dumnezeu, înţelege popor român ortodox şi te plécă lui, — că cu noi este Dumnezeu! acum şi în totdeuna Amin.

Din public.*)

Avis.

Domnii acţionari ai cassei de economíi societate pe acţiuni „Turnu-Roşu“ din Boiţa (comitatul Sibiiu) sunt rugaţi a-şi achita rata III din valórea nominală a acţiunilor subscrise, a carei termin a espirat în 1 Ianuarie n. a. c.

Boiţa, în 5 Ianuarie n. 1904.

Direcţiunea.

Cuvênt de adio.

Subsemnatul strămutându-mĕ din parochia Guşteriţa în parochia Boz din tractul Mercurei, îmi iau pe acéstă cale atât de la fostul meu şef al tractului Sibiiu, cât şi de la toţi fraţii preoţi ai acestui tract, cu deosebire însĕ de la cei din vecinătate, cel mai călduros rĕmas bun.

Guşteriţa, la 12/25 Decembre 1903.

Cu stimă şi salutare frăţéscă:
Ioan Stângu
paroch gr.-ort.

Mulţămită publică.

In numele comitetului societăţii de lectură „Andreiu Şaguna“ a elevilor seminariului archidiecesan „Andreian“, şi pe acéstă cale ne vedem plăcut îndemnaţi a esprima mulţămita societăţii pentru binevoitórele contribuiri, incurse la şedinţa publică, ţinută la 29 Novembre a. c. întru amintirea memoriei marelui archiepiscop şi metropolit „Andreiu baron de Şaguna“.

P. T. domnii şi dómne, cari ne au onorat cu participarea la şedinţa publică, au binevoit a contribuí pentru promovarea scopurilor urmărite de societate:

Escel. Sa I. P. S. D. archiepiscop şi metropolit I. Metianu 15 cor., Il. Sa Dl. Dr. Il. Puşcariu, archim. vicariu archiepiscopesc opul „Metropolia Românilor ortodoxi din Ungaria şi Transilvania“, P. Cosma, dir. instit. „Albina“, 5 cor., Dr. A. Marienescu, jude la tabla reg. în pens., membru al „Acad. rom.“, 4 cor., P. Muntean, colonel în pens., 2 cor., Ferenczy István, dir. gim., 3 cor., Dr. E. R. Roşca, protosincel, dir. sem., I. Papiu, protopresbiter, câte 5 cor., M. Voileanu, ases. cons., 2 cor., Dr. M. E. Cristea, ases. cons., 4 cor., I. Droc, prot. în pens., 5 cor., I. A. de Preda, adv. fisc. cons., 4 cor., St. Stroie, protonot. comit., 3 cor, I. Berban, subjude reg., Dr. V. Bologa, dir. şcol. civ. de fete, D. David, senator magistr. în Orăştie, câte 4 cor., N. Penciu, jude în pens., 2 cor., D. Comşa, prof. sem., 4 cor., D. Cunţan, prof. sem., 2 cor., N. Vătăşan, prof. sem., 5 cor., V. Stan, prof. sem., 3 cor. Dr. A. Crăciunescu, prof. sem., 4 cor., T. Popoviciu, prof. sem., 2 cor., Dr. I. Beu, medic sem., Dr. G. Proca, secret. cons., câte 4 cor., Dr. T. Bredicean, secret. instit. „Albina“, 1 cor., Dr. P. Barbu, notariu la trib. reg., 2 cor. L. Tritean, ref. şcol, Dr. I. Iancu, medic, câte 3 cor., Dr. P. Cosmiţa, medic, 1 cor., Dr. I. Borcea, prof. la şcóla civ. de fete, 3 cor., I. Popescu, cassariul instit. „Albina“, 2 cor., N. Bran, pictor, 3 cor., dşóra R. Moga, 2 cor., dşóra M. Brote, 1 cor., dşóra Iul. Muntean, 5 cor., dşóra E. Maxim, dşóra M. Crişan, câte 2 cor., dşóra E. Petraşcu, dir. şcólei civ. de fete, 3 cor., dra E. Iovescu, prof. la şcóla civ. de fete, dra E. Oltean, dna V. Popovici, învĕţ., I. Enescu, paroch, Dr. C. Velican, cand. de adv., câte 2 cor., Dr. T. Morcan, cand. de adv., 3 cor., Dr. A Nilvan, cand. de adv., Dr. I. Cheţan, cand. de adv., Z. Gheaja, cand. de adv., câte 1 cor., dna Moldovan, 4 cor., V. Fincu, exactor cons., 1 cor., V. Tordăşianu, ofic. cons. o carte şi 1 cor., S. Moldovan, redactor, I. Hociotă, econom sem., V. Moşoiu, not. în Bungard, câte 2 cor., N. Iancu, abs. de agronomie, I. Dragoş, protoc. la jud., câte 1 cor., L. Binder, cond. tipogr. archid., 4 cor., S. Moga, franzelar, 5 cor., N. Popescu, com., 3 cor., I. Preda, oficial la cassa archid., 1 cor., P. Tincu, funcţ. de bancă, 2 cor., P. Covrig, funcţ. de bancă, 1 cor. 26 fil., I. Enescu, funcţ. de bancă, 1 cor., I. Rebega, funcţ. de bancă, 2 cor., O. Dîmboiu, funcţ. de bancă, G. Bena, funcţ. de bancă, N. Munthiu, funcţ. de bancă, câte 1 cor., I. Vasilichi, funcţ. de bancă, 50 fil., I. Halmághi, funcţ. de bancă, 1 cor., O. Tobias, funcţ. de bancă, dna Z. Rempold, dna M. Binder, câte 2 cor., dna A. Dan, 4 cor. dna S. Solomon, 1 cor., dna I. Rebega, 2 cor. dna A. Ceontea, 1 cor., dna M. Timpu, dşóra M. Mateiu, câte 2 cor., dşóra E. Vintilă, 1 cor., C. Popa, învĕţ., 2 cor., G. Popoviciu, voluntar, 1 cor., S. Piso, voluntar, G. Negruţiu, vol., D. David, vol., I. Câmpean, vol., D. Lâncrăjan, înv. în Mohu, câte 1 cor., I. Platoş, înv. în Turnişor, 2 cor., G. Dănilă, cancel. la trib reg., 1 cor., P. Cotoţiu, cancel. la cons. metrop., 2 cor., I. Silaghi, cancel. la cons. archid., A. Vladone, cancel. adv., câte 1 cor., D. Sîrbu, funcţ. la banca „Transilvania“, 3 cor., D. Opriş, cancelist, 2 cor., D. Purece, cler. abs., 1 cor., E. Purece, lăcătuş, 3 cor., P. Simtion, comerc., 40 fil., I. Radu, propr. în Turnişor, 2 cor., P. Moga, franselar, 60 fil., P. Ilieş, compactor, 2 cor., I. Marcu, pardositor, V. Preda, têmplariu, câte 1 cor., S. Ilieş, compactor, 2 cor., D. Axente, tipograf, I. Resanţă, econom, câte 1 cor., I. Chirca, econom, 60 fil., Petraşcu et. Părĕu, croitori, 1 cor., G. Dengel, sergent maior, 50 fil., dna E. B. 2 cor., dl C. Gligor, înv., O vĕduvă, câte 1 cor., N. C., P. O., câte 2 cor., N. N., 1 cor., L. P. 2 cor., ear' fără ca sĕ fi participat la şedinţă a binevoit a contribuí P. T. domni:

I. cav. de Puşcariu, jude la curia reg. în pens, membru al „Acad. rom.“, Dr. Liviu Leményi, advocat, în Sibiiu, Dr. Vecerdea, dir, filialei instit. „Albina“ în Braşov, câte 10 cor., A. Lebu, proprietar în Sibiiu, 6 cor., N. Ivan, asesor cons. în Sibiiu, 4 cor., A. Pĕcurariu, protopresbiter în Hunedóra, 5 cor., R. Patiţa, advocat în Alba-Iulia, P. Lucuţa, căpit. c. şi r. în pens., cassar cons. în Sibiiu, câte 4 cor., St. Rusu, adm. ptb. în Nasna, I. Muntean, paroch în Gurarîului, N. Oancea, înv. în Braşov, I. Morariu, cler. abs. în Lancrăm, câte 2 cor., I. Broju, preot militar, Sibiiu, 4 cor.

Tot cu acéstă ocasiune ni-s'a donat pentru biblioteca societăţii din partea redacţiunilor: „Telegraful Român“, 3 vol., „Fóia Poporului“, 10 vol.

Sibiiu, în 18 Decembre 1903.

Ilie Beleuţă *Ştefan Mircan*
pres. comit. *not. comit.*

Oficială.

Oficiile parochiale sunt poftite a se convinge despre solvirea taxelor pentru asigurarea edificiilor contra focului, și a face toți pașii de lipsă pentru imediata solvire a eventualelor taxe restante, așa, ca la finea anului sĕ fie tóte comunele achitate în regulă.

Posta redacţiunei.

„Justus“. S'a cassat deja de atunci.
„Fariseism“. Cui bono?...
I. B. în F. Trimite; vom vedé.

---

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacţia nu primeşte rĕspunderea.

Prin Librăria archidiecesană se pot procura diferite

ornate bisericești

Mustre și specificarea prețului gratis și franco.

Invĕțăcei

Se primesc în **Jimblăria** lui **Stefan Moga,** str. trenului, Sibiiu, băieți orfani cu creștere bună, cu tótă întreținerea (și îmbrăcămintea). [301] 3–3

Carol Niedermaier

pălărier

33 strada cisnădiei 33

„la pălăria roșie“

recomândă

pălării

păróse, pentru preoți români, à 7, 8 și 9 cor., în cele mai bune și mai frumóse calități.

La comande din afară nu se calculézā nimic pentru carton, pachetare și bilet postal; mĕsura capului este a se lua în *interiorul* unei pălării potrivite cu o pânză de centimetru. [298] 3–3

Fabrica de motóre

din **Dresda**, societate pe acții (înainte Hille) Filială și atelier:

IGNÁZ GELLÉRT & Co.

Budapesta, VI., Theresienring nr. 41.

— (Telefon 12–91) —

Recomandăm motórele de benzin și locomobilele de Dresda, și instalațiile pentru estragerea gasului la motóre, recunoscute ca cele mai bune, mai desĕvĕrșite și mai durabil construite.

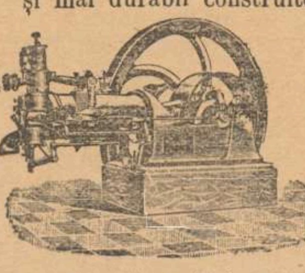
Manuare simplă! 64 distincții!
Esplotarea cea mai eftină! 8 medalii de stat!

8000 motóre liferate, spre deplină mulțamire!

Pentru mânarea morilor, la sdrobitul bóbelor, pentru magazine de nutreț, economii de lapte, tăiat lemne, pumpe de apă, îmblătit și pentru ori-ce lucrări economice și industriale — cea mai bună putere de esplotat. — Motórele de Dresda au fost distinse la tóte concurențele și esposițiile cu premiile prime. [294] 2–10

Condiții de plată favorabile!!

Cele mai estinse garanții!!

Nou! In Budapesta am deschis un atelier principal sub conducerea unui monter primar cu cel mai dester personal de specialit.

Croitoria militară și civilă

[272] 6 **Petrașcu & Părău**

strada poplăcii nr. 21 Sibiiu strada poplăcii nr. 21.

Se efectuesc după comandă tot feliul de haine militare și civile, cum și reverendi.

A apărut:

Calendariul archidiecesan pe anul visect **1904.**

Prețul unui exemplariu **40 fil.**, cu șematism **80 fil.**, porto postal **10 fil.**

Librăria archidiecesană, Sibiiu.

Fabrica de mașini și motore ces. reg. priv. Brauner & Klasek's Nachfolger

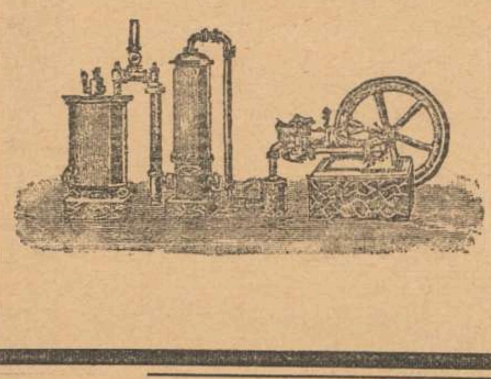

ING. EMIL PLEWA, VIENA.

Representanță generală și deposit:

B. Dénes, Budapesta,

VI., Váczi-körút 61.

MOTORE 2–20 HP de vapor, gas, benzin, petrolin.

Locomobile de petrolin 2–25 HP.

Instalații pentru estragerea gasului 2–3 fil. spese de esploatare pentru fiecare HP și oră.

Stilul cel mai modern. — Cea mai bună și mai eftină putere de esploatare. — Cel mai eftin isvor de cumpĕrare. — Plătiri favorabile.

Preț-curent gratis și franco. — Representanți solidi din provincie se acceptézā. [263] 5–20

Bani! Bani! Bani!

Subsemnata întreprindere stă în legătură cu cele mai mari bănci din țéră și esoperézā **împrumuturi pe pămĕnturi și edificii** cu cele mai favorabile condiții și cele mai eftine interese, și anume pe termin de **10–70 ani cu 2%–5¾%**.

Credit personal cu garanți și obligație pe 5–10 ani.

La funcționari de stat, comitat și oraș, cum și la oficeri, credit simplu și fără giranți. [291] 4

La dorință servim cu informațiuni, rugând marcă pentru rĕspuns.

„PECUNIA“

întreprindere de credit

Sibiiu (Nagyszeben) strada poplăcii nr. 27.

Cruce sau stea duplă electro-magnetică

Patent nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta! Nu e mijloc secre

vindecă și învioréză pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă bóle vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosesce contra *durerilor de cap si dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuituri de ureche, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, rĕceală la mâni și picióre, reuma, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui* și multor altor bóle cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate incurse din tóte părțile lumei cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine póte esamina aceste atestate.* Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii. — Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta“* deóre-ce „Ciasul-Volta atât în Germania cât și în Austro Ungaria a fost *oficios oprit* fiind nefolositor, pe când *aparatul meu e în genere cunoscut, apreciat și cercetat.* Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă în deosebi

Prețul aparatului mare e cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani. [2] 55

Prețul aparatului mic e cor. 4.— folosibil la copii și femei de constituție fórte slabă.

Espeditie din centru și locul de vêndare pentru țéră și străinătate e:

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V., strada Vadász 42/V colțul strada Kálmán.

Op premiat de Academia Română.

Seminte din Agrul lui Christos.

Cuvêntări bisericesci

de

Zacharia Boiu,

asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archierésca.

Tom. I.: **cuvêntări la tóte Duminecile de preste an.**
„ II.: „ „ „ **prasnicele și sĕrbătorile, precum și la casuale bisericesci.**
„ III.: **cuvêntări la îmmormêntări parastase etc.,**

Prețul fiecărui tom 3 coróne și porto postal.

Se află de vêndare la

Tipografia și librăria Archidiecesană Sibiiu

Tot aici se află **„Cuvêntări funebrale și memoriale“**, 1889, de același autor, cu *prețul redus de la 3 coróne la 2 coróne.*

Pentru pacienții de stomach!

Tuturor cari în urma rĕcelii ori a prea marei împovărări a stomachului sau prin consumarea de mâncări greu de mistuit prea reci ori prea calde sau prin un traiu neregulat 'și-au contras bóle de stomach, precum:

Catar de stomach, Sgârciuri de stomach, Dureri de stomach, Mistuire grea sau astupare de stomach

li-se recomandă un bun mijloc de casă, ale cărui resultate escelente de mulți ani sunt deja probate. Acesta este:

Vinul de burueni al lui Hubert Ullrich.

Acest vin este preparat din buruieni renumite și recunoscute ca tămăduitóre, cu vin bun; întăreşte și învioréză organismul de mistuire al omului. Vinul de buruieni delătură conturbațiile de mistuire și influințézā puternic asupra nouei formări de sânge sănĕtos.

Prin întrebuințarea regulată a vinului de buruieni bólele de stomach vor fi curate încă în formare. Sĕ nu întârzie nime dar' a-'l folosi încă de cu vreme. Simptome, ca: **dureri de cap, rîgăeli, arsuri în stomach, inflamații, amețeli cu vomări,** cari la pacienți cu suferințe învechite apar cu atât mai vehement, dispar adesea după câte-va beuturi de vin de burueni

Constipațiile cu urmările lor neplăcute, **maladii, dureri colice, bătăi de inimă, insomnie,** precum și conglomerarea sângelui în ficat, splină și suferințele hemoroidice de multe-ori se delătură iute cu vinul de buruieni. Vinul de buruieni delătură mistuirea grea și depărtézā prin un scaun ușor materii stricate din stomach și intestine.

Fața palidă și slabă, anemia și slăbiciunile sunt de obiceiu urmările unei mistuiri rele a formării insuficiente de sânge și a stării bolnăviciόse a ficatului. **Lipsa de apetit** și **reaua dispoziție,** precum și **durerile de cap** și **nopțile perdute** (insomnie) consumă adeseori încetul cu încetul multe persóne. Vinul de burueni dă slăbitei puteri de traiu un nou și próspĕt impuls. Vinul de burueni mărește apetitul, ajută mistuirea și nutrirea, ușurézā formarea și schimbarea materiei, înlesnește formarea sângelui, caimézā nervi escitați și creézā nouă **voe de viéță.** Nenumĕrate scrisori de recunoscință și mulțămită dovedesc acestea.

Vinul de ierburi se află de vênzare în sticle *fl. 1.50* și *fl. 2.*— la farmaciile din *Sibiu, Turnișor, Sĕliște, Ocna, Slimnic, Șeica-mare, Nocrich, Avrig, Tălmaciu, Boița, Cisnădie, Poplaca, Gurarîului, Jina, Poiana, Mercurea, Câlnic, Loman, Pianul-de-sus, Petrifalĕu, Sebeșul-săsesc, Vințul-de-jos, Daia, Spring, Vingard, Ohaba, Beșinĕu, Mihalț, Teiuș, Blaj, Pănade, Țapu, Mediaș, Blăjel, Sân-Mărtin, Ibașfalĕu, Basna, Agnita, Cincu-mare, Boholț, Făgăraș, Beclean, Câmpulung, Rîmnic-Vâlcea, Cudjir, Orăștie, Deva, Hunedoara, Hațeg, Luncani, Puj, Ohaba, Ponor, Alba-Iulia* etc. — precum și în tóte celelalte localități mai mari și mai mici din Ardél, Ungaria și Austria.

Farmaciile din Sibiiu trimit 3 și mai multe sticle de vin cu prețurile originale în tóte localitățile din Austro-Ungaria.

Păziți-vĕ de falsificări!

Sĕ se céră anumit:

Vinul de burueni al lui Hubert Ullrich.

Vinul meu nu este o medicină secretă. Părțile lui constitutive sûnt: Vin de Malaga 450,0, Spirt de vin 100,0, Glycerin 100,0, Vin roșu 240,0, Sirup de fragi 150,0, Sirup de cireșe 320,0, Coacăză, Aniș, Rădĕcină „Helen“, iarba ferului americană, Rădĕcina „Entianus“, „Kalmus“ à 10,0. Tóte aceste se amestecă. un. dcm. [1] 1–12

Redactor prov. Dr. George Proca.

Editura și tiparul Tipografiei archidiecesane.

Slav. x

Nr. 142

Sibiiu, Marţi 30 Decembre 1903 (12 Ianuarie 1904)

Anul LI.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarchie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente şi inserţiuni a se adresa la
Administraţiunea tipografiei archidiecesane Sibiiu, strada Măcelarilor 45
Corespondenţele sunt a se adresa la
Redacţiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate nu se primesc. Articolii nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERTIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil. rêndul cu litere garmond

La încheierea anului.

Sibiiu, 30 Decembre v.

Pe când va ajunge numĕrul present al ziarului nostru în mânile cetitorilor, se încheie anul 1903 şi întrăm în altul nou.

Este regulă generală, că la încheierea anului omul face o reprivire asupra celor întêmplate în decursul unui an întreg, îşi remarchéză momentele mai însemnate, ca sĕ scótă învĕţătură şi din cele bune şi din cele rele; pe cele bune le remarchéză spre a fi imitate, pe cele rele spre a se ferí de ele.

Scopul de căpetenie al vieţii pămênteşti este perfecţionarea în tot ce este bun, în tot ce este nobil, în tot ce este folositoriu şi totodată ce este bine plăcut lui Dumnezeu.

Pentru aceea ne reamintim la încheierea fie-cărui an solar cele petrecute, spre a aduna materialul la un loc, ca sĕ ne perfecţionăm în bine, şi în tot ce este plăcut lui Dumnezeu.

Noi Românii aprópe întrégă viéţa ni-o am consacrat binelui bisericii nóstre, de aceea reprivirea nóstră mai ales va atinge lucrurile din biserica nóstră.

Reorganisată întrégă biserica nóstră pe un nou period de trei ani în parochíi, în protopresbiterate, în eparchíi şi în metropolie, ni-s'a dat ocasiune sĕ vedem în administraţiunea bisericii nóstre o conlucrare armonică sub conducerea înţeléptă a clerului nostru, şi întrarea în luptă a elementelor mai tinere cu voia pronunţată de a continua lucrările în spiritul aşezămintelor nóstre bisericeşti.

In special ni-s'a dat ocasiune sĕ ne întrunim în tómna anului 1903 în congresul naţional bisericesc, spre a ne da sémă de ce am lucrat în periodul trecut de 3 ani, spre a cunóşte greutăţile, cu cari avem sĕ ne luptăm, spre a ne cunóşte forţele nóstre materiale şi intelectuale şi spre a chibzuí calea cea mai bună, pe care sĕ mergem, desvoltând instituţiunile nóstre bisericeşti în sensul sfintelor canóne şi adunând la un loc, la o lucrare comună tóte forţele de cari dispunem.

In special noi cei din archidiecesă am avut adevĕrate zile de fericire, vĕdênd zi de zi cum se înalţă spre ceriuri turnurile bisericei nóstre catedrale, şi vĕdênd în cele din urmă crucea strălucind în vîrful bisericei catedrale a metropoliei, care de ani 202 nu a mai fost atinsă de razele sórelui.

In acel moment, cu duhul nostru am străbătut întunerecul celor 2 vécuri de umilinţă, întunerecul celor 2 vécuri de suferinţă, am admirat tăria în credinţă a strămoşilor, a moşilor şi a părinţilor nostri, am dat laudă şi mulţămită Domnului, care ni-a trimis acea grea cercare, fiind-că ne-a iubit, şi am făcut făgăduinţă, că vom merge pe calea virtuţii, care ni-au lăsat-o drept moştenire părinţii nostri.

Şi în anul trecut asemenea am avut mulţămirea sufletéscă de a ridica biserici şi în acelea a sfinţí altare Domnului, pe cari sĕ se aducă sfintele jertfe pentru sufletul poporului nostru; am avut mulţămirea sufletéscă a ridica şcóle, în cari pruncii poporului nostru sĕ înveţe a fi credincioşi bisericei, tronului, dinastiei şi patriei nóstre iubite, şi a devení, după-cum învĕţam noi odinióră: *„creştini buni şi ómeni de omenie“*.

Un popor, care din tótă sărăcia sa ridică biserici şi în acelea altare Domnului, un popor, care din sărăcia sa ridică şcóle şi întreţine harnici învĕţători, este pe calea cea mai bună de perfecţionare şi înaintare.

Ca model de spirit de jertfă aducem în cele din urmă colecta pentru biserica nóstră catedrală.

Va rĕmâné şi ea vecinic monument despre alipirea poporului de biserică şi de ale ei instituţiuni.

De anul nou dorim poporului nostru sĕ se inspire de tot ce e nobil, bun şi plăcut lui Dzeu şi ómenilor.

Ministrul-president Tisza — în audienţă. Sâmbată séra ministrul president Tisza a plecat la Viena, spre a face M. Sale raport asupra „afacerilor curente“. Duminecă după amiazi a fost primit apoi în audienţă la M. Sa, referându-i timp de peste o oră.

Despre cele ce va fi referat, nu se ştie nimic positiv; se crede însĕ, că în firul „afacerilor curente“ va fi făcut M. Sale raport şi asupra obstrucţiei — destul de „curentă“ şi ea — şi asupra situaţiei create prin acésta bâlbâ a oposiţiei. Rapórte din Viena, basate mai mult pe combinaţiuni de cât pe ştiri positive, spun că în firul referării asupra situaţiei parlamentare şi politice a fost vorbă şi despre *reforma legii electorale.*

In partidul guvernamental resultatul audienţei de Duminecă a produs mare satisfacţie, fiind că M. Sa şi-a dat învoirea la tóte propoşiţiunile făcute de Tisza — cel puţin aşa vestesc cercurile guvernamentale. In contrast cu acésta însĕ ziarele oposiţionale, întrĕ cari chiar şi „Egyetértés“ — organul celor cari au sistat obstrucţia — susţin că posiţia contelui Tisza în timpul din urmă a slăbit mult, atât în sus, la Corónă, cât şi în jos. Faţă de Corónă i s'ar fi slăbit din causă, că nu a putut frânge oposiţia obstrucţionistă şi nu e în stare sé restabiliască cursul normal în lucrările parlamentului.

Că dintrĕ aceste două versiuni pe a cărei parte e adevĕrul? — va arĕta timpul apropiat, mai ales luând în considerare o ştire dată de ziariul vienez „Neues Wiener Tagblatt“, că pentru votarea contingentului de recruţi s'ar fi pus contelui Tisza termin până la 30 Ianuarie şi că dacă nici până atunci nu i va succede înfrângerea obstrucţiei, va trebui sĕ facă loc altuia. De sine înţeles, că ştirea acésta încă e tot-atât de necontrolabilă, ca şi celelalte de mai sus.

Din dietă. In şedinţa din 5 Ianuarie a fost votat în general projectul de lege despre statorirea contingentului de recruţi, urmând încă în aceeaşi şedinţă discuţia specială. A trecut deja o sĕptĕmână de atunci şi cu acésta discuţie specială abia s'a ajuns până la § 1. Semn că obstrucţia celor doisprezece încă e de ajuns pentru împedecarea cursului normal al desbaterilor parlamentare. „Budapesti Hirlap“ în numĕrul apărut eri îşi esprima speranţa, că azi „dór' totuşi vor termina“ cu projectul despre statorirea contingentului. Chiar aşa sĕ fie însĕ, până la sancţionarea legii şi punerea ei în lucrare mai lipseşte mult încă. Pentru-că votat odată acest project, care numai *statoreşte* contingentul, are sĕ urmeze altul prin care dieta *şi ofere* acest contingent, ear' la acesta comedia se va începe d'a capo: discuţie în general, cu tóte chiţibuşele obstrucţioniste, apoi votare în general şi desbatere în special cu votări pe paragrafi, aşa că legea recrutării cu greu va puté fi presentată M. Sale spre sancţionare.

Delegaţiunea austriacă şi-a reluat firul şedinţelor în 8 Ianuarie, ţinênd în acea zi şedinţă subcomisiunea budgetară. Intrĕ alte cestiuni s'a discutat şi cestiunea *furnisării pe séma armatei*, special angajarea industriei mici la furnisări pentru armată. Şeful intendanturei generale combătênd angajarea industriei mici a zis, că administraţia armatei trebue sĕ pună mare pond pe siguritatea şi soliditatea furnisării şi că la deruta rĕsboiului din 1866 nesiguritatea şi nesoliditatea furnisării încă a contribuit, în mĕsură considerabilă. Spune, că în Francia nu se procură de la mici-industriaşi nimic pentru armată; în Germania încălţămintele se confecţionéză în regie proprie, Italia 'şi procură cele necesare pentru armată numai de la consorţii mari, şi că tot astfel e şi în Rusia şi Anglia. Singură Austro-Ungaria dă şi industriei-mici posibilitate de a concurge şi ea cu anumite percente la furnisările pentru armată. Nu este permis însĕ a se basa pe capabilitatea ei de furnisare, tocmai din consideraţiuni la siguranţa şi soliditatea montării armatei. Tot ce s'ar puté face în scopul, ca industria-mică sĕ pótă beneficia de câştigul furnisării în mĕsură mai considerabilă, ar fi, ca în contractele încheiate cu consorţiile de furnisare sĕ se pună condiţia, ca la acuirarea furniturilor sĕ reflecteze la munca industriaşilor mici în mĕsură mai mare de cât până acum.

In interesul angajării agricultorilor mici la furnisările pentru armată a vorbit delegatul Kaiser, ear' pentru industriaşii mici, ca combatere a celor zise de şef-intendantul cu privire la soliditatea şi siguritatea furnisării din partea lor, au vorbit delegaţii Dr. Stransky contele Kottulinsky şi Dr. Sylvester.

FOIŞORĂ

Spre polul de nord.

Conferenţă ţinută de asesorul Mateiu *Voileanu,* în sala palatului comitatens, Duminecă (27 Dec. n.)

(Fine).

Espediţia italiană 1899—1900.

Cu un aparat cu mult mai mare, şi pentru o călĕtorie pe ghiaţă spre polul de nord se face espediţiunea italiană sub conducerea prinţului Ludovico Amadeus de Savoia cu corabia „Stella Polare“.

La espediţia acésta participă 25 de bărbaţi, întrĕ cari oficeri italieni, apoi tirolezi şi scandinaviani.

Scopul espediţiunii a fost, ca de la punctul estrem nordic al archipelagului Francisc Iosif sĕ străbată cât va puté spre polul de nord.

Esperienţele de până acum au constatat, că numai cu câni şi sănii se póte face o încercare cu óre-cari şanse de reuşită.

In espediţiunea acésta s'au luat 121 câni. Spesele s'au socotit aproximativ cu 740 mii de marce.

Provĕdută deci cu tóte cele trebuincióse, espediţiunea plécă din Roma la 7 Maiu 1899. In 7 Iunie corabia ajunge în Christiania, conducĕtoriul espediţiunii este óspele profesorului Nansen, care 'i stă la disposiţiune cu informaţiuni şi cu inviaţiuni.

In 11 Iunie 1899 corabia părăseşte Christiania şi 'şi urméză cursul spre marea nordică.

In 20 Iulie, după multe lupte cu sloii cari pluteau, ajunge la cap Flora, partea de sud a archipelagului Francisc Iosif.

Din fericire referinţele mării în acel an erau de aşa natură, în cât de-alungul ţermurilor insulelor corabia şi-a putut continua drumul.

La 10 August corabia ajunge în sinul de mare Teplitz, şi se opreşte la cap Fligeli, punctul cel mai de nord al pământului Francisc Iosif.

Aici se fac preparativele pentru érna care se apropia.

La 27 August se începe adevĕrata érnă. Presiunile gheţei sunt aşa de puternice, în cât corabia nu resistă, se réstórnă, şi în o parte a ei străbate apă.

Se transportéză întreg proviantul pe insulă, acolo se face un cort pentru érna cea grea şi lungă şi corabia rĕmâne în ghiaţă, în numele Domnului.

In decursul ernei se fac planurile pentru scrutările din primăvara viitóre şi spre a se deda ómenii la greutăţile espediţiunii, spre a se deda cu referinţele climatice, cu comandarea cânilor, cu dirijarea marşurilor, cu legatul şi deslegatul cânilor, cu facerea cortului spre a odihní nóptea, cu prepararea mâncărei, în decursul primăverei 1900, anume în luna Februarie se fac probe de escursiuni pe insula principelui de corónă Rudolf, şi în apropierea aceleia pe ghiaţă.

Frigul era preste 30°. In o asemenea escursiune principele de Abruggia cade întrĕ nişte sănii, se vulneréză la o mână, şi cu tot ajutoriul medicului, îngheţându-i două degete, au trebuit amputate.

De aceea el n'a putut lua parte la espediţiunile cu sania spre nord.

Pentru ziua de 11 Martie se decide plecarea espediţiunilor.

In total s'au luat 13 sănii şi 102 câni.

Espediţiunea s'a împărţit în 3 grupe.

Grupa primă a constat din trei: contele Querini, locotenent în armata italiană, născut în Veneţia, 31 de ani; primul maşinist Herwik Stökken, din Sandefjord, 24 ani, şi Felice Ollier, din Courmayeur, 30 de ani. Conducĕtoriu contele Querini.

Grupa a doua: Dr. Achille Cavalli Molinelli, medic de statul major, 33 ani, Cardenti Giacomo, 32 de ani, şi Simone Canepa, matroz, 21 de ani.

Grupa a treia: Umberto Cagni, căpitan de corvetă, 36 ani; Giusseppe Potigax, turist, 32 de ani, şi Alessio Fenoillet, turist, 37 de ani.

Planul era, ca grupa primă după ce va merge 15 zile sĕ se re'ntórcă; grupa a doua sĕ se re'ntórcă după un drum de 25 de zile, a treia după un drum de 35 zile.

In realitate la 23 Martie grupa primă a fost trimisă înapoi, trebuia deci sĕ sosésă la corabie în 10 zile, deci cel mult în 3 April 1900.

Grupa a doua a fost trimisă îndĕrĕpt la 31 Martie 1900, care soseşte la corabie în 18 April, 1900.

Deóre-ce în urma vênturilor furtunóse sloii de ghiaţă se tot depărtau formând canaluri mari de ghiaţă, cari apoi eară se adunau şi espediţia era silită sĕ aştepte apropierea sloilor, grupa a doua nu a putut atinge malul la 17 April, ci de pe un sloiu a trimis

Pentru ședința de eri a comisiunii budgetare era pus la ordine projectul de budget al ministeriului de esterne.

Cu privire la *delegațiunea ungară* unii iniciați ai partidului liberal vestesc că ministrul-president *Tisza* cu ocasiunea audienței de Dumінecă a căpĕtat de la M. Sa autorisare sĕ o convóce la ședințe pe zilele din a doua jumĕtate a lunii Februarie.

Condica parochială.

(Lucrare cetită de parochul din Bârcea-mică în conferența preoțéscă din tractul Deva, ținută în 19 Novembre st. v. în Deva.)

Conform însărcinării primite din partea domnului protopresbiter și șef al tractului nostru prin cerculariul din 17/30 Octobre a. c. nr. 536 în conex cu cerculariul ven. consistoriu archidiecesan din 4 Martie c. nr. 2142 Bis., am onóre a presenta on. conferențe un studiu modest despre însemnătatea și compunerea condicei parochiale.

Cerculariul consistorial în genere îndatoréză pe fie-care paroch, ca sĕ întroducă în parochia sa o condică bine compactată în piele și cu păreți tari, în care sĕ inducă el, eventual și învĕțătoriul, ori și alt cărturariu priceput, momentele mai însemnate ce obvin în comună în decursul anului și cari merită a fi eternisate. Fie-care paroch sĕ grijéscă, pentru-ca de-oparte sĕ nu inducă acolo nimicuri fără interes, ear' de altă parte sĕ nu se trécă cu vederea lucruri cari privesc viéța poporului nostru din tóte punctele de vedere. Din aceste indigitări generale espuse în cerculariu, după a mea părere condica nu este altceva de cât o cronică fidelă, care are sĕ cuprindă în mod cronologic momentele mai însemnate din viéța poporului, referitóre la desvoltarea simțului religios-moral și la vițiile ce împedecă acea desvoltare, cum și la înaintarea poporului pe terenul economic, respective la acele circumstări, cari sunt apte sĕ împedece poporul pe acest teren din urmă.

Stând acéstă definițiune, momentele vrednice de indus le-am puté împărți în douĕ grupe.

Grupa primă are sĕ se refere:

1. la momentele cari contribue la desvoltarea simțului religios-moral;

2. la cele cari împedecă desvoltarea acestui simț.

A doua grupă are sĕ se refere la momentele cari contribue la înaintarea gradată pe terenul economic și la cele cari pot sĕ împedece înaintarea.

A enumĕra tóte momentele ținĕtóre de amêndouĕ grupele, este imposibil, pentru-că acelea sunt varii, cum varie este și viéța poporului din fie-care parochie. — Fie-mi permis deci sĕ enumĕr după posibilitate în mod taxativ momentele comune fie-cărei parochii aparținĕtóre grupelor susînsemnate.

La desvoltarea simțului religios pot serví următórele împrejurări:

a) cercetarea regulată a bisericei din partea credincioșilor în Dumineci și sărbători;

b) îndeplinirea tainelor statorite în biserica nóstră, deosebi mărturisirea și împărtășirea cu sf. cuminecătură barem odată pe an;

c) înfrumsețarea bisericei prin procurarea ornamentelor, vaselor necesare și a vestmintelor pentru oficiarea serviciului divin, tóte acestea acuirate prin daruri benevole din partea credincioșilor;

d) înfrumsețarea cimiteriului prin așezarea de monumente estetice la mormintele rĕposaților;

e) augmentarea averii bisericești prin donațiuni făcute în bani ori realități;

f) procurarea cărților bisericești prin daruri benevole din partea credincioșilor, etc. etc.

De sine înțeles, că în condică trebue indusă: zidirea unei biserici noue sau unei școle, repararea acelora și adaptarea lor.

La împedecarea simțului religios moral contribue în grad spăimêntător indiferentismul religionar, care se observă — onóre escepțiunilor — la inteligința nóstră, apoi patima beției și a luxului. Astfel de simptóme trebue induse în general în condică. — Vițiile împedecătóre în desvoltarea simțului religios-moral sunt tocmai contrastul celor înșirate pentru desvoltarea lui.

Ca momente de indus în condică merită a fi:

g) înființarea de fonduri, deosebi fonduri de bucate, în interesul bisericei;

h) înființarea de reuniuni pentru înfrumsețarea bisericilor și a cimiteriului, reuniuni de temperanță, formarea de coruri bisericești, etc.;

i) mișcarea populațiunii.

Pentru înaintarea poporului pe teren economic pot fi induse în condică următórele momente:

a) înființarea de institute bănești și agricole;

b) desvoltarea industriei de casă;

c) câștigul principal în sumă aproximativă după purtarea economiei de câmp ori altui ram de economie;

d) cultivarea legumăritului;

e) venitul aproximativ din ocupația laterală a locuitorilor (pomărit, vierit, cultivarea curechiului).

Ca momente cari împedecă progresul pe teren economic, pot fi induse în condică:

a) patima beției și luxul;

b) negligarea industriei de casă;

c) unelte defectuóse în purtarea economiei de câmp, etc.

In considerare, că condica are sĕ se întroducă cu începutul anului 1904, ar fi de dorit, ca aceleia sĕ premérgă un prolog referitor la istoricul parochiei, basat pe date sigure din archivul parochial, din inscripțiuni pe biserică sau în biserică, și basat pe alte isvóre istorice sau tradițiuni.

Trecênd la forma esterióră a condicei, cred că ar fi consult, ca paginile ei sĕ fie provĕdute cu numeri, apoi fie-care pagină sĕ cuprindă următórele rubrici: 1. Numĕrul curent. 2. Datul (luna și ziua). 3. Obiectul (descrierea momentului indus). 4. Observare.

Condica în fie-care an trebue provĕdută cu clausula de încheiere cu ziua de 31 Decembre.

După posibilitate, condica sĕ se pórte de parochul parochiei. In fine ar fi de recomandat a se adauge condicei și un index alfabetic.

Nicolae Iróncă.

Pentru catedrală.

La colecta pentru zidirea catedralei au mai întrat următórele contribuiri:

I. Pe lista parochiei *Sânpetru* (tractul Brașov): de la Vasilie Crangă și George Crivĕț câte *10 coróne*; George Bârsan *8 coróne*; Nicolae Popovici, Nicolae Inache și Dumitru Spătăroiu, câte *5 coróne*; Ión Drĕgits, Nicolae Drĕghits, Ión Spătăroiu, Dumitru Puiu, Ión Popovici, Iosif Șerban, Petru Spătăroiu, Irimie Goicea, George Al. Crangă, Ión Bârsan, Silvestru Bârsan, George Vătășescu, Petru Bârsan, vĕduva Maria G. Crangă, Ioan I. Muntean, câte *2 coróne*; Dumitru Rusu, Stan Bârsan, Ión Cocă, Axente Crangă, Radu Avram Dragoș, Nicolae Cocă, Ioan Bârsan, câte *1 corónă*; mai multe contribuiri cu sume sub 1 corónă, ear' din colecta de bucate a resultat suma de 16 coróne 80 fileri. De tot 99 cor.

II. Pe lista parochiei *Cârna* (tractul Alba-Iulia): De la Avram Grecu, *10 coróne*; Nicolae Ispas al Brândușii, *2 coróne*; Nicolae Rotea l. Gligor, Ioan Grecu, Anania Gherbea senior, George Rotea al Popii, Nicolae Mircea, Nicolae Ordean, Ioan Răcătĕian, George Alămorean, Nicolae Medrea, Luca Mara, George Nicula și Ilie Bogdan, câte *1 corónă*; mai multe contribuiri cu sume sub 1 corónă, ear' din colecta de bucate a resultat suma de 13 coróne 80 fileri. De tot 48 coróne 12 fileri.

III. De la *învĕțătorii din tractul Agnita* (pe lista ad nr. protopresb. 1651): Ioan Dima, înv. în Alțina, 30 coróne; Nicolae Giurca, înv. în Vérd, 20 coróne; Nicolae Sâma, (Șulumberg) și Macedon Turcu (Rodbav), câte 10 coróne; Emanuil Turcu, (Noustat) și George Glăjea (Hundrubechiu), câte 5 coróne. De tot 80 coróne.

IV. De la parochul Ión *Aldea* din Calbor (tractul Făgăraș) *100 coróne.*

V. Ca *rĕscumpĕrare a felicitărilor de Anul-nou*: de la Ión *Popovici*, paroch în Gelmari (tractul Orăștie) 3 coróne, și de la I. *Ilieș*, compactor în Sibiiu, 3 coróne.

Corespondențe.

Săcel, 4 Ianuarie n. 1904.

A XV-a adunare generală ordinară a *„reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu"* s'a ținut Duminecă (27 Decembre st. n.) în comuna *Săcel*.

Jertfele, ce le prestă comitetul în frunte cu neobositul president al acestei instituțiuni de folos, în comuna Săcel încă au fost încoronate de un succes vrednic de urmat în tóte cuiburile locuite de Românii dornici de înaintarea și îmbunătățirea materială a agricultorului român.

Decursul acestei adunări voiu sĕ 'l fac cunoscut pe scurt în următórele:

Cu trenul de 9 ore a. m. au sosit la gara Săcel presidentul D. Comșa împreună cu secretariul V. Tordășianu, întimpinați de poporenii din Săcel în frunte cu inteligința din loc și bineventați de notariul V. Pop.

De la gară am mers toți la sfânta biserică, unde după terminarea serviciului divin s'a spus celor presenți însemnătatea și scopul adunării.

Adunarea și-a început agendele oficióse la 11 ore a. m. în presența unui frumos numĕr de popor din Săcel, în frunte cu inteligința sa. Comunele vecine au fost representate astfel: din Sibiel părintele Popovici, dnii I. Popescu, membru în comitetul central și I. Dobrotă, învĕțătoriu; din Orlat: dir. școl. I. Giurgiu; din Mag: părintele Vlad; din Aciliu: învĕțătoriul Nicolae Iosif cu soția și învĕțăt. A. Hodoș; din Sĕliște: G. Căzan, negustor, originar din Săcel; din Tilișca: notariul V. Milea și dr. școl. I. Bratu.

Dl president vorbind celor presenți despre însemnătatea și folósele binefăcĕtóre ale „Reuniunii agricole", estindêndu-se pe larg la diferiți rami de economie și espunênd cu multă căldură și în graiu poporal mijlócele ce tind spre o cultură rodnică economică, prielnică timpului și împrejurărilor locale — declară adunarea generală deschisă.

A urmat presentarea raportului general al comit. central, a rațiociniilor pe anul 1902 și projectul de buget pro 1904, cari tóte au fost primite și aprobate de adunarea generală.

La propunerea directorului școlar I. Bratu adunarea cu mare însuflețire votéză mulțămită protocolară comitetului central atât pentru înțelépta conducere a reuniunii, cât și pentru jertfele de bună voiă ce le prestă acest comitet pentru înaintarea și îmbunătățirea materială a poporului român agricultor.

Dintrĕ tóte punctele din program fără îndoială punctul 5 și-a avut partea cea mai însemnată din succesul obținut al acestei adunări. Poporul săcelean în frunte cu inteligința sa, pĕtrunși de însĕmnătatea „Insoțirilor de credit sistem Raiffeisen", de ani dearîndul au fost preocupați de dorința ferbinte, de a-și avé o astfel de însoțire.

Multele neajunsuri și pedeci ce au obvenit în trecut, de astădată n'au putut resista forțelor unite ce a dovedit poporul și inteligința din Săcel cu ocasiunea acestei adunări, avênd drept urmare îmbucurătorul resultat, că s'a înființat o astfel de „Insoțire" în Săcel, inscriindu-se aprópe 50 de membri.

Ca membri ordinari ai reuniunii s'au înscris mai mulți poporeni în frunte cu dl Gl. Danciu, care s'a înscris membru pe viéță, solvind taxa de 80 coróne. — De conlucrarea și sprijinul acestui boer român se légă mari și multe speranțe întru realisarea de folositóre întreprinderi în sinul „Insoțirii".

Astfel pe la 5 ore d. a., după un timp de 6 ore de muncă cinstită și rodnică, ne vedem earăși cu toții în jurul unei mese cu de tóte improvisată: era un prânz comun.

Satisfacția și veselia se vedea pe fețele tuturor. Toastele încă n'au lipsit.

Cu trenul de 7 séra dl president și dl secretariu al „Reuniunii" au plecat cătră Sibiiu — ducênd cu dînșii încă o verigă de aur ca adaus la lanțul de binefaceri prestate poporului român și lăsând în urmă-le realisarea unui lucru bine început, pe care numai viitoriul îl va aprecia după adevĕrata lui valóre.

Graur.

Sĕliște, 26 Decembre v.

De câte-ori cetim, ori audim povestindu se despre vr'o faptă bună, inima nóstră tresare, umplêndu-se de sentimente plăcute. Aceste sentimente devin însĕ mai puternice atunci când ni se dă fericirea sĕ asistăm înșine la îndeplinirea acelor fapte bune.

---

cu o luntre pe Cardenti spre a cere ajutoriu de la cei de pe insulă.

Cu ajutoriul luntrei Cardenti a și eșit la țermure, și o nópte întrégă s'a chinuit până a suit niște stânci spre a ajunge la comandantul espedițiunii.

La vederea lui se lățește faima ca fulgerul, că a sosit grupa I. Cum vine însĕ, că scósă la mal grupa, se află Cardenti și Cavalli în grupa acésta, și cum vine luntrea în posesiunea lor, dóră li-o a dat împrumut grupa II? Ori dóră s'au reîntors ambele grupe de odată? „Incă neîmbrăcat bine alerg afară din cort", așa scrie principele de Savoia în opul seu „Stella Polare" im Eismeer", Brockhaus. „Inainte de a saluta pe Cardenti, întreb:

— Cărei grupe aparțini dta?

— Aparțin grupei a doua, rĕspunde el, prima constătătóre din locotenentul Querini Stöken și Ollier, fu trimsă îndĕrĕpt de comandantul Cagni la 23 Martie, și noi ne-am despărțit de el în 31 Martie.

Grupa primă s'a prăpădit și cu tóte știricirile, cu cercetarea tuturor insulelor din archipelag, nu s'a aflat despre ea nici o urmă. Ce nefericire o a ajuns, bunul Dzeu știe.

Grupa a treia a continuat drumul spre nord. In 23 April ajunge lățimea nordică 86°14, la care a ajuns Nansen.

In ziua următóre, 24 April 1900, ajunge lățimea cea mai nordică 86°34.

Gloria de a fi ajuns deci mai aprópe de polul nordic este a armatei italiane. Standardul Italiei a fâlfâit mai spre nord, și gloria acésta este legată de numele căpitanului de corvettă Umberto Cagni.

In eternisarea acestui eveniment s'a pus în un svoc de tinichea următoriul document: 25 April 1900. Lățimea nordică 86°34, lungimea ostică de la Greenvich 68°. Ajuns la acest estrem punct spre nord, mĕ re'ntorc cu alimente pentru 30 de zile, 200 rațiuni Pemmican, 4 sănii, 34 câni și 300 rațiuni (pentru câni). Toți suntem sănĕtoși. Cagni.

Reîntórcerea a fost fórte anevoiósă. Curentul puternic mâna ghiața tot spre vest.

Abia la 19 Iunie se reîntórce grupa a treia după ce a mers spre nord 45 de zile, după ce la reîntórcere a trecut prin multe calamități și în zilele din urmă s'au nutrit numai cu carne de câne.

Intrĕ altele sĕ vedem numai unele din momentele sufletești prin cari a trecut conducĕtoriul grupei acesteia.

8 Iunie, zi de Vinerí. Nóptea întrégă n'am închis ochii, și ședênd în sac, ore de-a rândul eram chinuit de o frică nesuportabilă. Nu mai gândul la mireasa mea, gândul la mama mea mi-a delăturat consternațiunea și am început a cugeta mai liniștit la starea nóstră aprópe desperată. Mai aveam încă 25 kilograme Pemmican; dacă în o sĕptĕmână gătăm acesta, ne mai rĕmân încă 8 câni, cu a căror carne în cas de lipă o mai ducem 20—25 de zile. Mai avem deci o lună, până a ajunge sĕ murim de fóme, și în acel restimp dór' vom ajunge la cap Flora unde e depositul cu articlii de mâncare.

La alt loc.

Dorința mea este, ca cel puțin cei doi conducători sĕ fie salvați, căci ei au muere și copí; dorința mea este, ca cel puțin sĕ ajungă la Italia vestea despre incordările nóstre, despre succesele nóstre; dorința mea este, ca mama, ca mirésa mea sĕ cetéscă notițele mele, și sĕ știe, că am cădut în o luptă purtată până la estrem, și că cel din urmă gând al meu a fost la ele.

La alt loc.

Mai avem încă păstrat douĕ covêrte din cânele pe care l'am tăiat eri. Râcăim carnea de pe unul, o tàiem în bucățele, o mestecăm cu puțintel unt, căci mai avem încă o cutie, punem multă sare și o băgăm în ólă.

Acesta e prânzul nostru. Carnea e cam tare, însĕ totuși ne place, de și e cam dulcie.

După cum am zis, la 19 Iunie 1900 se re'ntórce în pace și grupa a treia după o absență de 95 de zile, în care a percurs o distanță de 1397 chilometri.

In decursul lunei August a dat de lucru eliberarea dintrĕ sloi a corabiei „Stella Polare" ceea ce a succes după grozave ostenele, mai ales după ce s'a muiat și vremea, și sloii s'au pus în mișcare și în nordul archipelagului.

In 8 August corabia plécă spre casă, și în 6 Septembre ajunge în Tromső.

Este o enigmă prăpădirea ómenilor din grupa primă. Cine póte spune, care dintrĕ multele cause a putut aduce prăpădirea acelor ómeni. Tóte vin de la Dumnezeu, și pretutindenea mâna lui conduce destinele omului.

Spiritul omului nu află odihnă. Cete preste cete dau năvală spre nord, chiar și cu pericolul de a adăuga catastrofe peste catastrofe.

Rînduri noue vin în locul celor cădúți, spre a înainta pestre cadavrele lor.

Nouĕ celor din Sĕlişte ni-a fost dat sĕ ni-se umplă inima de astfel de sentimente în 24 l. c., când s'au împărţit darurile de Crăciun copiilor săraci de la şcóla nóstră gr.-or. Pentru-că, ce faptă póte fi mai bună, de cât, — după zisa Mântuitoriului — de a sătura pe cel flămând, de a adăpa pe cel setos, de a îmbrăca pe cel gol, etc. şi mai ales în zilele grele ale ernii?

In fruntea uneia din salele cele mai mari ale edificiului nostru şcolar, pe o masă mare, erau aşezate în grupe diferitele haine menite spre împărţire. In drépta corul şcólei, în [illegible] publicul asistent, de altă pa[illegible] cam 60 copii săraci cu părinţ[illegible] fetele cărora se vedeau adânci brăzdatele urme ale sărăciei. Sărăcie!! Ferice de cel ce nu are ocasiune sĕ cunóscă ceea ce esprimă acest cuvênt!

La un sĕmn dat corul elevilor şcolari cântă cântarea „Moş Crăciun“, al cărei text fiind cât se póte de drăguţ şi totodată potrivit ocasiunii, ear' după informaţiunile ce le am eu, necunoscut la noi, îl scriu aci:

Moş Crăciun cu albe plete
A sosit d[illegible]
Şi aduce [illegible]
Pe la fete şi băeţi.
Moş Crăciun, [illegible] Crăciun!

Din bĕtrâni s[illegible]ovesteşte,
Că 'n tot an[illegible] negreşit,
Moş Crăc[illegible] pribeag soseşte;
Nici odat[illegible] n'a lipsit.
Moş [illegible]răciun, Moş Crăciun!

Moş Cră[illegible]n cu plete albe
Incătră[illegible] vrei sĕ apuci?
Ţi-aşi [illegible]anta „Florile-'s dalbe“
Dac[illegible] şti, că nu te duci.
Moş Crăciun, Moş Crăciun!

După [illegible]e se mai cântă colinda: „Azi împăratul [illegible]eriurilor“, păşeşte înainte directorul şcolar Dimitru Lăpădat şi adresându-se în special copiilor din cor, vorbeşte cam următórele:

Iubiţi elevi! Mâne este Crăciunul. Pentru mulţi din voi mâne va fi zi de bucurie. Părinţii voştri s'au îngrijit a vĕ cumpĕra haine noue şi a vĕ da şi alte daruri. Nu toţi copiii au însĕ fericirea de a se bucura mâne aşa ca voi. Pentru că părinţii lor, săraci fiind, nu le pot cumpĕra haine şi alte bunătăţi. S'au găsit însĕ ómeni, cari au voit sĕ facă şi acelora bucurie. Ómenii acestia au dat banii, ca sĕ se cumpere pentru cei mai săraci dintrĕ copiii şcólei nóstre lucrurile ce le vedeţi aşedate aci.

Dar' întrĕ binefăcĕtorii lor vĕ numĕraţi şi voi, copii, cari faceţi parte din corul şcólei. Şi iată de ce:

In ziua de St. Andreiu, séra, voi aţi cântat şi declamat în faţa multor ómeni cari erau adunaţi aici, la şcólă. Ómenilor acelora li-a plăcut mult cântările şi declamările vóstre şi au dat câte ceva, ca celor mai săraci dintrĕ voi sĕ li-se facă bucurie, cumpĕrându-li-se şi lor haine şi alte daruri de Crăciun.

Afară de voi au mai fost şi alţi ómeni binefăcĕtori. Intrĕ acestia locul prim îl ocupă membrii din fruntea cassei de păstrare de aci, cari şi în anul acesta, ca şi în anii trecuţi, au votat pentru cumpĕrarea de vestminte copiilor săraci suma de 200 coróne.

Intorcêndu-se apoi cătră copiii săraci, le zise: Iată aici vĕ sunt darurile vóstre de Crăciun, pe cari dacă nu vi-le-au putut da părinţii voştri, vi-le-au dat alţi binefăcĕtori, cari n'aştéptă de la voi altă mulţămită de cât sĕ vĕ siliţi la învĕţătură, ca din voi cu timpul sĕ iasă ómeni înţelepţi, harnici, dar' mai pe sus de tóte ómeni de *omenie*. Nu vĕ întristaţi, că sunteţi azi săraci, pentru-că şi din copii săraci pot eşi ómeni harnici, ceea ce de multe-ori, de fórte multe-ori s'a întêmplat.

Rênd pe rênd sunt chiămaţi copiii spre a li-se împărţi hainele şi colacii, cinstiţi lor de covrigariul de aici Iohann Sturm.

Bucuria şi fericirea, ce se reoglindeşte pe feţele celor împărtăşiţi e de nedescris.

Lacrimi ferbinţi udau feţele părinţilor lor.

O, trebue sĕ fie cinéva de pétră, ca inima-i sĕ nu tresară la astfel de ocasiuni!

De odată se ridică protopresbiterul nostru Dr. Ioan Stroia şi în vorbe alese arată, că bunul Dumnezeu ni-a trimis nouĕ ómenilor dar pe însuşi fiul seu, pe Domnul Iisus Christos, îndatorându-ne prin acésta, ca şi noi mâne daruri sĕ facem.

Deci binefăcĕtorii voştri au urmat sfatului divin, când v'au facut vouĕ aceste daruri.

Datori sunteţi voi însĕ, sĕ vĕ purtaţi tât la şcólă, cât şi în viéţa vóstră de aşa, ca *aptele vóstre bune, vrednicia vóstră, omenia óstră*, sĕ le fie lor mulţămită.

După acéstă vorbire alésă, corul şcólei mai cântat cântarea de încheiere: Naşterea Ta Christóse! *Leonil.*

Oficială.

Inainte de a revida restanţele ondului de pensiuni din parochiile acante, poftim pe administratorii arochiali sĕ solvéscă ratele de că[illegible]ute, spre a nu înmulţi lucrul prin cerea de provocări speciale.

NOUTĂŢI.

Serbătórea Naşterii Domnului a fost serbată cu obicinuita bucurie şi veselie, ear' în partea religiósă cu evlavie şi cucernicie démnă de însĕmnătatea ei. In Sibiiu, la biserica părochială din suburbiul josefin serviciul divin a fost oficiat de însuşi Esc. Sa Inltpreasânţitul archiepiscop şi metropolit al nostru *Ioan*, asistat de Preacuviosia sa părintele archimandrit Dr. Ilarion Puşcariu, [illegible] Dr. Roşca, protopopul I. Droc, asesorii M. Voileanu şi Dr. M. Cristea şi de [illegible] Câmpian.

In decursul sfintei liturgii Escelenţia Sa a chirotonit întru presbiter pe diaconul Onori[illegible] ale[illegible] paroch în Daneş. La sfânta litur[illegible] a cântat corul mixt al prof. de mu[illegible] T. P[illegible]vici.

[illegible] finea serviciului divin Escelenţia Sa [illegible]nut credincioşilor adunaţi în numĕr mare cuvêntarea pastorală de Naşterea Domnului, care a fost trimisă tuturor oficiilor parochiale din achidiecesă.

In decursul sfintelor sĕrbători, Escelenţia Sa a întrunit la ospitala sa masă inteligenţa română din loc, cum şi pe oficerii români aflători în garnisóna de aici.

*

Petrecere de Anul nou în Sibiiu. Tinerimea română din Sibiiu aranjéză mâne séră (Mercuri) convenire socială în sala mare de la „Unicum“. Inceputul la orele 8. Damele sunt rugate a se presenta în toaletă de stradă.

*

Petrecere de Sân-Vasîiu în Braşov. Reuniunea femeilor române din Braşov pentru ajutorarea vĕduvelor sărace din Braşov şi Săcele, aranjéză în preséra de Anul-nou (Mercuri, 31 Decembre st. v.) petrecere de dans în sala de concerte şi teatru din Braşov. Inceputul la 8 ore séra. Intrarea: 2 coróne de persónă. Invitări speciale nu se fac.

*

Serată teatrală-declamatorică, împreunată cu dans, se va arangia în *Fofeldea* Joi (1 Ianuarie st. v.) în şcóla confesională, în favorul societăţii de lectură din Foteldea, cu următoriul program: „Bobocele şi inele“, de I. Vidu (cor. băr.); „La oglindă“ poesie de G. Coşbuc (Liva Băbban); „Caii ţiganului“, anecdotă de T. Speranţă (Petru Popa); „Pe la pórta mândrii mele“ (cor); „Cărlanii“, vodevil de C. Negruzzi (rolurile ţinute de A. Manuil, V. Bonea, I. Nastase şi dşórele Ióna Tóder şi Paraschiva Sopa); „Dormi în pace“, poesie de A. Vlahuţă (Ión Petra); „Herşcu boccegiul“, cantonetă de V. Alexandri (Iancu Dragota). Inceputul la $7\frac{1}{2}$ ore. Intrarea: 1 corónă, loc II. 60 fileri, loc III. 40 fileri.

*

La „fondul de 20 fileri“ al „reuniunii meseriaşilor români din Sibiiu“, înfiinţat pentru cumpĕrarea unei case cu hală de tîrg, au mai contribuit următorii: Nicolae Cado, paroch în Pâclişa, 2 coróne; Iuliu Moldovan, învĕţătoriu pensionat (Totoiu), şi Silviu Andreiu, notariu în Sântimbru, câte 1 corónă; George Pleşa, primariu în Limba, 80 fileri; Zaharie Mihălţan, paroch în Limba, Antoniu Pop, proprietariu în Bucerdea-vinósa, Vasilie Vasilea, notariu în Totoiu, George Cadariu, notariu în Ciugud, şi Antoniu Filipescu, paroch gr. cat. în Hĕpria, câte 40 fileri; Ioan Ursa, paroch în Meteş, Nicolae Marginean, măcelariu în Ighiu, Eustatie Cibu, paroch în Daia, Nicolae Meteşan, anteprenor în Alba-Iulia, Nicolae Popica, învĕţătoriu în Pâclişa, şi George Costea, cantor în Pâclişa, câte 20 fileri.

*

Fundaţiunile lui Carnegie. Un ziariu din New-York la începutul anului curent a publicat o statistică despre fundaţiunile umanitare, făcute de miliardarul american *Carnegie*. Conform acestei statistice marele filantrop a făcut în anul 1903 fundaţiuni în sumă de *douĕzeci şi unu milóne de dolari* (cam o sută milióne de coróne.

*

† Andreiu Balteşiu. Eşit din temniţa din Cluj abia în tómna anului curent, după-ce cu rară resignaţiune adusese ultima jertfă pentru ziariul la care atâţia ani a lucrat ca corector şi responsabil pentru cele publicate în colónele lui, blândul Andreiu în scurt timp după recăpătarea libertăţii a căḑut la pat, învins de bóla acuirată întrĕ zidurile închisorilor, care în cele din urmă i-a copt şi stors plumânile. A bolit mult bietul Andreiu în casa amicului seu Sandi, ear' înainte cu 10 zile bóla i-se agravase în aşa mĕsură, în cât numai mórtea i-a curmat'o. Duminecă nóptea Andreiu Balteş a rĕposat în casa amicului seu, de unde Luni diminéţa i-a fost transportat apoi cadavrul în spitalul civil.

Mama rĕposatului (locuitóre în Ocna) şi fraţii, vestesc trecerea din viéţă a fiului şi frate, prin următoriul anunţ funebral:

Andreiu Balteşiu, culegĕtoriu de litere, fost redactor al „Tribunei“, împlinindu-şi cu vêrf şi îndesat datorinţa faţă de neam, după multe şi grele suferinţe şi-a dat nobilul suflet în mânile Creatoriului Duminecă în 10 Ianuarie n. 1904 la ora 1 di[illegible]ópte în vêrstă de 44 ani. Rĕmăşiţele pământeşti ale iubitului rĕposat se vor ridica de la casa mortuară a spitalului civil din loc Marţi în 12 Ianuarie a. c. la orele 2 d. a. şi se vor astruca spre vecinică odihnă în cimiteriul gr.-or. din suburbiul de jos (Pórta turnului). — Sibiiu, 10 Ianuarie 1904. La acéstă tristă solemnitate in[illegible] neconsolaţii: vĕd. Maria n. Luca, [illegible]amă, George şi Dumitru, fraţi, Maria, Ana şi Safta, surori, Ödön Coşa şi Nicolae Roşca, cumnaţi.

Ear' noi, cei cari l'am cunoscut şi ştim că cea mai bună parte din viéţa sa şi-a dat'o jertfă pentru lupta naţională, sĕ-i zicem: Dormi în pace, Andreiu, şi fie-ţi odihna neconturbată, căci datorinţa de fiu bun al némului tĕu ţi-ai împlinit'o cu scumpĕtate.

*

Coróne eterne. In amintirea mult regretatului *Andreiu Balteş*, care cu vêrf şi îndesat şi-a împlinit datorinţa de român, presidentul „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“ dl Vic. Tordăşianu, a dăruit fondului vĕduvelor şi orfanilor meseriaşilor români, înfiinţat de numita Reuniune, 2 cor.; Dr. George Proca, secretariu cons. 2 cor.; Silvestru Moldovan, red. „Fóia Poporului“, 2 cor.; Pantaleon Lucuţa, cassariu cons., Victor Fincu, esactor, Aurel Trif, colab. la „Tel. Român“, Ludovic Binder, dir. tip. arch, câte 1 corónă; Nicolae Mohan, Ioan Pinciu, George Poponea, Nicolae Sioica, Ioan Apolzan, Dumitru Axente, Stefan Duca, Ioan Mohan, George Trifan, Nicolae Roşca, Lazar Devan, culegĕtori de litere în Tipografia archidiecesană, câte 50 fileri; Cum aflam, „Reuniunea sodalilor“ a arborat pe casele reuniunii stégul negru, a luat mĕsuri pentru punerea unei coróne pe sicriul decedatului, adună daruri întru eternisarea memoriei lui şi participă corporativ la înmormêntarea aceluia, care nu pentru sine, ci pentru noi a trăit şi a murit.

*

Pentru „Masa studenţilor“ de la gimnasiul public roman gr.-or. din *Brad*, a binevoit a mai contribuí dl Rubin Patiţa, advocat în Alba-Iulia, 5 coróne întru memoria rĕposatului preot din Câmpeni Mihail Contes. Priméscă marinimosul contribuitoriu căldurósă mulţămită. — Brad, în 27 Decembre 1903. *Comisiunea administrativă.*

*

Muşcaţi de câne turbat. Măsariul Heinrich Müller din Turda observând la cânele seu simptóme de turbare l'a închis în o cocină şi a chiămat apoi pe hingheriul, ca sĕ-i dee în séma cânele. Când se 'i scótă din cocină, cânele a scăpat şi fulind'o pe strade a muşcat doisprezece ómeni. Cu mare greu a succes apoi prinderea şi sugrumarea cânelui. Cei doisprezece ómeni muşcaţi au fost trimişi la cură în institutul antirabic din Budapesta.

*

Cea mai mare fericire pe lume e sănĕtatea şi mulţi au jertfit averi întregi, ca sĕ şi-o căştige, dar' de cele mai multe-ori înzadar. De când inventatorul crucii duple electro-magnetice R. B. nr. 86967, dl Albert Müller în Budapesta, V Vadász-u. 42/V. a pus la disposiţie lumii bolnave aparatul sĕu, e ştiut, că numai acesta e în stare sĕ ajute şi acolo, unde alte mijlóce nu mai pot; ceea-ce documentéză din nou şi următórea scrisóre de recunoştinţă: Prea stimate dle Müller! De 30 ani am fost tot bolnăviciósă, nu puteam nici durmí, nici nu vedeam bine, nu puteam mânca, m'am simţit totdéuna rĕu, dar' de când mi-am adus aparatul dtale, din 23 April a. t. şi de când îl port, mĕ simt fórte bine, pot durmí, vĕd bine, am poftă de mâncare, cu un cuvênt sunt deplin sănĕtósă şi îţi mulţămesc din inimă, căci mi-ai dat ear' plăcere sĕ trăesc. Cu stimă, Rosa Schirl, vĕduvă de geometru, Késmárk.

Impărţirea darurilor de Crăciun

Săracii noştri din Sibiiu: învĕţăceii meseriaşi, şcolarii şi ómenii în vêrstă scăpătaţi, şi-au avut şi ei sĕrbătórea de bucurie a Naşterii fiului omului, venit întrĕ noi pentru a nóstră mântuire. Despărţĕmêntul femeesc întregitor al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, ajutat de simţul de jertfire a celor cu durere pentru cei cari nu din a lor causă trăesc în miserie, şi-a împlinit în ajunul Naşterei una din datorinţele sale bineplăcute şi ómenilor şi lui Dzeu! Una din saletele localului reuniunii avea înfăţişarea unui magazin bogat, bine asortat. La un loc aşteptau pe noii lor stăpâni vestmintele complete, ghetele şi pălăriile, tóte noue şi după mĕsură lucrate ale celor 13 învĕţăcei de meseriaşi şi şcolari, într'altă parte erau stofele pentru îmbrăcămintea celor 6 fetiţe de şcólă şi părechile de ghete, tot noue şi tot pentru acestea gătite. Pe marea mulţime o aştepta tixitul magazin de rocuri, pantaloni, veste, paltóne de érnă, căciule, pălării, rochii şi bluze, câte 3—5 metri de mai multe bucăţi stofe pentru haine femeeşti, cămeşi, şaluri, cisme, ghete şi în fine colacei, prăjituri, bombóne şi jucării pentru copii. Cu un cuvênt de tóte şi pentru toţi.

Ora 5 d. a. fixată pentru începerea sĕrbării de împărţire, a găsit la un loc 2—300 săraci, cea mai mare parte cu feţe senine şi vesele, bine ştiind, că din sfirmiturile celor cu bogate jigniţe îşi vor primí şi ei părticica.

Presidentul reuniunii, dl Vic. *Tordăşianu*, asistat de comitetul despărţĕmêntului femeesc şi de membrii reuniunii sodalilor, avea gréua misiune de a împărţí, şi a împărţi cu mĕsura dreptăţii din darurile înmagazinate de la cei cu durere şi cu inimă. In vorbirea sa, dl Tordăşianu arată jertfele ce cu toţii le aducem în numele părintelui ceresc, ocrotitoriul a tóte, şi cere, ca în schimb cu recunoştinţă şi cu mulţămită sĕ fim cu toţii faţă de binefăcĕtorii noştri. Cere şi de la aceia, cari din pricini independente de dăruitori, nu vor fi în fericita posiţiune de a primí ceva, sĕ se mângăe cu aceea, că fraţi de ai lor, póte mai scăpătaţi, primí-vor ceva din jertfele aduse. Trecênd în revistă feliuritele lipse şi greutăţi şi implorând binecuvêntarea cerésca asupra dăruitorilor şi dăruiţilor, începe însaşi împărţirea, ce durézá preste 4 ore. Mici colindători cu icóna, stéua şi cu Irozii, vesteau şi ei bucuria zilei. O dare de sémă mai amĕnunţită asupra lucrurilor împărţite şi asupra celor împărtăşiţi, mĕ dispenséză de a mai insista în scurtul meu raport asupra binefacerilor revĕrsate din simţul de jertfire al acelora, cari de problemă şi au luat a iubí pe de-aprópele lor mai mult de cât pe ei înşişi. *Un pios creştin.*

Posta redacţiunei.

G. M. în T. Intrebarea ce mi-o pui are loc. In adevĕr e lucru rar, ca un călugăr sĕ facă servicii de naş la cununii, căci — neavênd soţie — nu are cu cine îndeplini acéstă funcţiune. Am căutat vr'un canon, care sĕ se pronunţe în acest obiect, dar' n'am găsit.

Scriitoriul roman *Vasilie Pocitan* susţine în Dreptul seu bisericesc la pag. 130, că un călugăr nu póte fi naş nici chiar la botezul cuiva. Canon în acéstă privinţă nu aduce. Lucru inesplicabil acesta, căci de-şi călugării — după canóne — n'au sĕ se ocupe cu lucruri prea lumeşti, totuşi a garanta şi a te îngrijí de creşterea religiósă a finilor e fórte compatibil cu chiămarea călugăriei. Astăzi însĕ la noi îndeplinesc călugării funcţiunea de naş atât la botez cât şi la cununie.

Fostul metropolit-primat al României a botezat pe prinţul *Carol al României*; ear' archiereul Inocenţiu, fost vicariu al motropoliei de la Bucureşti şi mai târziu episcop la Roman, a cununat împreună cu o nepótă a sa pe preotul *Cătana* de la biserica st. *Calist* din Bucureşti.

Deci, precum veḑi, călugării încă pot fi naşi. *(Dr. E. M. C.)*

Teatrul orăşenesc.

Marţi (12 Ian.): „*Heimat*“, dramă în 4 acte, de H. Sudermann.

Mercuri (13 Ian.): „*Das Glück im Winkel*“, drama în 3 acte, de H. Sudermann.

Joi (14 Ian.): „*Romeo u. Julia*“, dramă de Shakespeare.

In tóte trei piesele jócă tragediana Elly Staerk din Graz, angajată ca óspe.

Pentru visitătorul regulat al teatrului, după o serie de opere, operete, comedii şi alte asemenea, representarea unei piese clasice este o recreare sufletéscă, un deliciu. Mai vêrtos una din piesele lui Grillparzer, cari sunt şi rĕmân în literatura dramatică mărgăritare scumpe. Esperienţa de până acum ni-a arătat că sibienii nu prea iubesc piesele clasice; când se representa vre-una, cu mici esceptiuni, teatrul rar se vedea plin de public. Altcum trebue sĕ zicem, că scriem despre representaţiunea de a [illegible] (Luni) a piesei „*Sappho*“, tragedie în 5 acte de Grillparzer. Ca punct de atracţiune a fost şi tragediana Elly *Staerk* din Graz, care a jucat ca óspe în prima representaţie. Dna Staerk jócă fórte bine, are voce dulce, esprimare curată, şi că a plăcut publicului sibian e dovadă desele aplause cu cari o distingea în fie care act. Piesa mĕ transpune în teatrul Raymund din Viena, unde înainte cu 6 ani am vĕḑut jucând pe Sappho sĕrbătorita nóstră tragediană A. *Bârsescu*, pe care în curênd vom avé-o în mijlocul nostru. Ea este neîntrecută, deosebi în piesele lui Grillparzer. — Despre dna Staerk „S. D T.“ din loc scrie, că din incidentul serbării aniversalului 80 al lui Bismarck s'a presentat la acesta în fruntea unei deputaţiuni din Stiria pentru a 'l felicita, şi că la cuvintele ei mişcătóre Bismarck emoţionat până la lacrimi i-a rĕspuns cu un sărut.

Bine au jucat şi ceilalţi actori: dnii Garb şi Seger, şi dşóra Marie Scherer în rolul Melitei.

Nr. 901. [304] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **capelan** în parohia **Budila**, tractul Treiscaune, pe basa resoluţiunei Ven. Consistoriu arhidiecesan din 2 Dec. 1903, nr. 12583 Bis., se escrie concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumětate din venitele parohiale fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a'şi înainta suplicele instruite conform legilor în vigóre subscrisului oficiu protopresbiteral în Bereczk, comitatul Háromszék, şi a se presenta în vre o Duminecă ori sěrbătóre în biserică spre a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Breţcu (Bereczk), 16 Decembre 1903.

In conţelegere cu comitetul parohial.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Treiscaune.

Constantin Dimian
protopresbiter.

Nr. 3586 1903. [298] 3—3

Concurs repeţit

Pentru ocuparea postului de **paroh** în parohia vacantă de cl. III-a **Vorţa** cu filia **Valealungă**, tractul Ilia, pe basa ven. ord. consist. din 23 Septembre c. nr. 9785 B., prin acésta se publică de nou concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne cererile instruite conform normelor în vigóre subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat şi au a se presenta în vr'o Duminecă ori sěrbătóre în biserică pentru a cânta, respective a celebra şi cuvênta.

Ilia, în 10 Decembre 1903.

In conţelegere cu comitetul parohial.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Ilia.

George Oprea
protopresbiter.

---

[303] 2—3

Concurs

Pentru îndeplinirea postului de **paroh** la parohia de cl. I. **Guşteriţa**, protopresbit. gr. or. Sibiiu, prin acésta se escrie concurs cu termin de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post pe lângă cuartir în natură sunt cele fasionate în tabela B. pentru dotaţiunea de la stat.

Reflectanţii la acest post vor avé sě şi subştérnă suplicele de concurs instruate în sensul normelor din vigóre la oficiul protopresbiteral în terminul deschis.

Se cere de la candidaţi sě se presenteze în persónă în vre o Duminecă ori sěrbătóre înainte de ziua alegerii în comună spre a-şi dovedí în biserică desteritatea în cântări şi tipic şi a cuvênta poporului după textul evangeliei zilei.

Guşteriţa, din şedinţa comitetului parohial ţinută la 21 Decembre 1903.

Ilie Perea
presidentul com. par.

Ioan Bânda
notar.

Nr 1175.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului în conţelegere cu comitetul parohial.

Sibiiu, 22 Decembre, 1903.

I. Papiu
protopresbiter.

Nr. 1289 1903. [302] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **paroh** din parohia vacantă **Stěuini** (Mada), prin acésta se publică concurs cu termin de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în cóla B. pentru întregirea venitelor preoţeşti de la stat.

Doritorii de a reflecta sunt invitaţi a'şi subşterne rugările instruite pe basa normelor esistente, oficiului protopresbiteral subsemnat, în terminul deschis şi au a se presenta în biserica respectivă spre a'şi arăta desteritatea oratorică sau cantorală în ale serviciului divin.

Orăştie, 8 Decembre 1903.

In conţelegere cu comitetul parohial.

Vasile Domşa
protopresbiter.

La subscrisa librărie se află de vînzare următórele cărţi de

Teodor V. Păcăţian:

Cartea de aur, vol. II	cor. 10·—
Scopul în drept, traducere autorisată după Dr. R. de Jhering	„ 8·—
Lupta pentru drept, traducere după Dr. R. de Jhering . .	„ 2·—
Principiile politicei, după Dr. F. de Holzendorff	„ 4·—
Istoria politicei, după Sir Frederick Pollock	„ 1·—
Libertatea, traducere după John Stuart Mill	„ 2·—
Din legile ungare: Judecătoriile cu juraţi	„ —·80
Buna chivernisélă, carte pentru toţi, întocmită după ideile lui Sam. Smilles	„ —·40
Sâmbăta morţilor, dramă din popor în 5 acte, local. d. Raupach	„ —·60

Librăria tipografiei archidiecesane, Sibiiu.

Op premiat de Academia Română.

Seminţe din Agrul lui Christos.

◆

Cuvêntări bisericesci

de

Zacharia Boiu,
asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvêntare archieréscă.

Tom. I.: **cuvêntări la tóte Duminecile de preste an.**
„ II.: „ „ „ **prasnicele şi sěrbătorile, precum şi la casuale bisericesci.**
„ III.: **cuvêntări la îmmormêntări parastase etc.,**

Preţul fiecărui tom 3 coróne şi porto postal.

Se află de vêndare la

Tipografia şi librăria Archidiecesană Sibiiu

Tot aici se află **„Cuvêntări funebrale şi memoriale“**, 1889, de acelaşi autor, cu *preţul redus de la 3 coróne la 2 coróne.*

A apărut:

Calendariul archidiecesan pe anul visect 1904.

Preţul unui exemplariu **40 fil.**, cu şematism **80 fil.**, porto postal **10 fil.**

Librăria archidiecesană, Sibiiu.

Sudórea piciórelor

se vindecă radical prin folosirea pravului

„universal antisudoric“

din **farmacia la „ursul negru“** a lui

Guido Fabritius
Sibiiu.

Sě se foloséscă numai numitul prav!

GESUNDHEIT DEM KRANKEN
STÄRKE DEM SCHWACHEN!
SCHUTZMARKE.

Devisa mea:

Sănětate bolnavului, putere celui slab!

Nicolae Jurisics ne-a eliberat de jugul turcesc, ear' Petru Jurisics, farmacist în Pakracz, ne-a scăpat de cel mai mare inimic, de bólă, prin mijlocul seu de efect minunat.

Picăturile de Pakracz ale lui Jurisics sunt un astfel de balsam miraculos, care din nici o casă sě nu lipséscă, deóre-ce **Picăturile de Pakracz ale lui Jurisics** cuprind în sine avantagiul, că pot fi întrebuinţate **contra tuturor bólelor**, şi se dovedesc întotdeuna şi pretutindenea de minune. **Picăturile de Pakracz ale lui Jurisics** sunt cel mai sigur mijloc contra **bólelor de stomac, constipaţiei, cârceilor de stomac, scaunului neregulat, lipsei de apetit, hemoroidelor** şi deci şi **durerei de cap** ce obvine din aceste, **acrelei în gât, rigăiturilor, ameţelei, anemiei** şi contra tuturor **catarelor de stomac**; se folosesce însě şi pe din afară, cu strălucit efect, la **umflături, arsuri, junghiuri în membre,** şi la **bóle reumatice**. Unde nu mai ajută nici un mijloc, acolo **Picăturile de Pakracz ale lui Jurisics** deja după scurtă folosire nu numai uşurézǎ durerile dar' şi vindecă bóla. Nenuměróse scrisori de mulţămită şi recunoştinţă din tóte ţěrile lumii dovedesc acésta.

Picăturile de Pakracz ale lui Jurisics se comandă direct de la

PETRU JURISICS, farmacist în PAKRACZ nr. 424.

Preţul împreună cu instrucţiunea de folosire, lădiţă şi porto:

12 sticle cor. 5·— | 36 sticle cor. 12·40 | **Tot la 12 sticle Picături de Pakracz — una gratis**
24 „ „ 8·60 | 48 „ „ 16·—

Contra tusei, bólelor de plumâni, catarelor de gâtlej, răguşelei, rěsuflărei grele, junghiurilor în cóste, influenţei şi catarelor de tot soiul, cel mai neîntrecut mijloc

Sucul de buruieni slavonice al lui Jurisics

Preţul: 2 sticle cor. 3·40, 4 sticle cor. 5·80, 6 sticle cor. 8·20.

Contra tuturor casurilor de friguri

mijloc deosebit de bun este **„Febri-Fugo“** care vindecă fórte iute şi sigur.

Preţul: 2 sticle cor. 4·20, 4 sticle cor. 7·—, 6 sticle cor. 10·—.

Din sucul de buruieni slavonice şi „Febri-Fugo“ mai puţin de 2 sticle nu se pot espeda. Şi la comandarea acestor mijlóce se adauge o sticlă din **Picăturile de Pakracz ale lui Jurisics** — gratis!

Petru Vidmarics esplică minunatul efect al **Picăturilor de Pakracz**

Devisa mea: [251] 10—24

Sănětate bolnavului, putere celui slab

Depositul principal în Budapesta:

JOSEF TÖRÖK, farmacist, Königsgasse 12

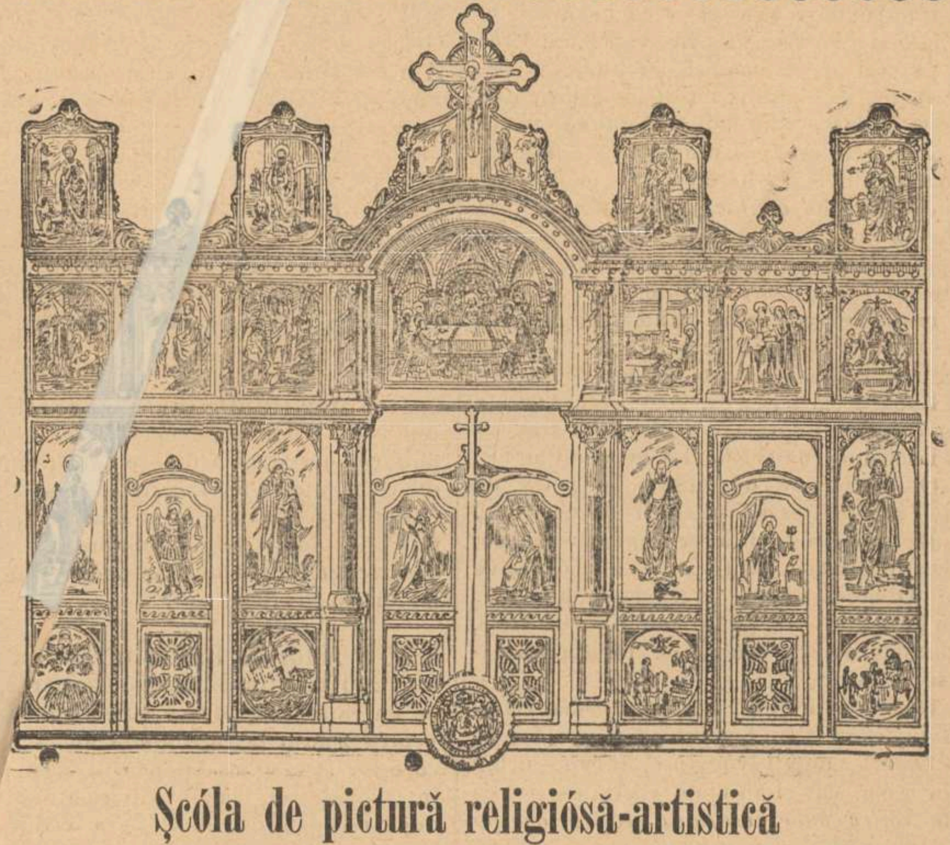

Şcóla de pictură religiósă-artistică

Jos. Hofrichter's Sohn

din **Reichenau**, bei Gablonz,

primeşte în întreprindere şi esecută **altare noue**, repařéză **picturi vechi,** esecută la comandă **icóne** şi **tablouri** în **uleu** pe **pânză**, **tinichea** sau **table de aramă**, pe **lemn**, **aluminiu**, etc., în **dimensiunile recerute.**

Icóne pentru prapori cum şi **prapori întregi.**

Pictéză **portrete**, fidel după fotografii bine reuşite.

Deposit mare de lustre, de **sticlă ciselată**, cum şi de **alamă**.

Preţuri moderate şi esecutare promptă.

La cerere se trimit schiţe şi planuri. — Comandele se primesc şi se pot face la **Librăria archidiecesană** în Sibiiu. [219] 16—20

Redactor prov. Dr. George Proca.

Editura şi tiparul Tipografiei archidiecesane.